cartea celor o mie și una de nopți

Prefață de Ovidiu Papadima

Editura Pentru Literatură
București, 1966

Notă

„Biblioteca pentru toți” începe, cu acest volum, prima traducere integrală în românește a povestirilor din ciclul O mie și una de nopți (în original: *Alf lailah ua lailah*).

Va vedea lumina tiparului, de-a lungul a mai mulți ani, în circa 12 volume (tipărite câte 1–2 pe an) opera integrală apărută în limba franceză, în tălmăcirea lui J. C. Mardrus. Edițiile care au stat la baza traducerii de față sunt:

— *Le livre des mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. J. C. Mardrus, tome I-XVI, Paris, Editions de la Revue Blanche și Libraire Charpentier et Fasquelle, 1899–1904;

— *Le livre des mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complete du dr. J. C. Mardrus, tome I-VIII, Paris, Eug. Fasquelle éditeur, f.a.

„BIBLIOTECA PENTRU TOȚI”

PREFAȚĂ

A scrie o introducere la *O mie și una de nopți* e o întreprindere foarte dificilă. Ce să spui mai întâi despre o operă care a fascinat cele mai alese spirite ale culturii europene? Nu-mi mai amintesc unde, un lucid cu atâta spirit critic ca Stendhal spunea că ar dori mereu să uite *Don Quichotte* și feeriile din *O mie și una de nopți*, pentru ca în fiecare an să se poată din nou desfăta, recitindu-le. Despre întâlnirile lui Goethe cu povestirile Șahrazadei și înrâurirea pe care au avut-o ele asupra spiritului său s-a scris o carte întreagă[1]. O cunoscută bibliografie, închizând numai trei sferturi de veac de istorie literară[2] dedică nu mai puțin de patru dintre volumele ei traducerilor, imitațiilor, influențelor prilejuite de *O mie și una de nopți* în literatura europeană. Dacă îmbrățișăm însă cu privirea întreaga dezvoltare a acestei literaturi, șirul celor care au iubit, au cunoscut și au folosit într-un fel, în opera lor, tezaurul Șahrazadei nu numai că devine aproape incomensurabil, dar și cuprinde nume ilustre ca Gozzi, Ariosto, Montesquieu, Voltaire, Wieland, Bürger, Lesage, E. Th. A. Hoffmann, Chamisso, Tennyson, Dickens, Harriet Beecher-Stowe, Jean Paul Richter, A. W. Schlegel.

Dintre toate operele literare pe care le-au produs străvechile culturi ale Asiei, niciuna nu s-a încorporat atât de timpuriu, de amplu și de rodnic literaturii europene ca *O mie și una de nopți*. Dacă am lua ca dată a pătrunderii acestor *O mie și una de nopți* în literatura popoarelor Europei anul 1704, când apare la Paris traducerea fragmentară făcută de orientalistul Galland, am greși mult. Înainte ca Orientul apropiat să fi fost descoperit prin expedițiile și cuceririle lor, folclorul – această străveche literatură universală a popoarelor – a stabilit contacte strânse, care se vădesc în similitudinea surselor folclorice ale poveștilor din *O mie și una de nopți* și ale unor monumente literare ale Antichității în Europa. Filologii și istoricii literari au demonstrat de mult punctele de contact ale *Odiseei* cu aventuroasele călătorii pe mare ale lui *Sindbad marinarul*, eroul unuia dintre cele mai frumoase cicluri de istorisiri din *O mie și una de nopți*. Uriașul cu un singur ochi, mâncătorul de oameni – în stăpânirea căruia Sindbad și echipajul său cad în cursul celei de a treia călătorii și pe care îl orbesc ca să scape – este frate bun cu ciclopul Polyphem din *Odiseea*, căruia Ulise i-a pregătit aceeași soartă. Lotophagii, care îi înnebunesc pe tovarășii lui Ulise, prin mâncarea otrăvitoare pe care le-o preparaseră, își au corespondentul în negrii antropofagi din a patra călătorie a lui Sindbad. Regina Labb din *Povestea prințului Beder și a prințesei din Simandal* transformă oamenii în animale ca și Circe în aventurile lui Ulise.

Am vorbit de similitudini ale surselor folclorice și nu de relații directe între cele două monumente literare pentru că, la vremea când se făurea *Odiseea*, încântătorul ciclu de povestiri orientale, având în centrul lor pe

isteața Șahrazada, nu se născuse nici pe departe, și până la deplina lui închegare vor trece mai bine de două milenii. Prin vechimea izvoarelor sale însă, el se apropie mult istoricește de nemuritoarea operă atribuită lui Homer. Și în folclorul românesc înregistrăm foarte vechi întâlniri cu povestirile orientale.

Într-adevăr, *O mie și una de nopți* este unul dintre monumentele literare ale culturii Orientului apropiat, acea cultură care – alături de cea a Indiei și Chinei – reprezintă piscurile cele mai înalte ale străvechii spiritualități a Asiei. Dar, pe când cultura indiană și cea chineză reprezintă o îndelungată continuitate istorică – având la temelie viața unui popor în diferitele lui etape istorice – cultura Orientului apropiat e produsul mai mult al unui spațiu geografic, a cărui unitate economică a generat și a impus o unitate culturală în succesiunea caleidoscopică de popoare și de imperii ce au pus stăpânire pe acest spațiu. Orientul apropiat este spațiul de tranziție, de legătură – din toate punctele de vedere, de la cel economic până la cel literar – dintre Europa și Asia, și tocmai această funcțiune specifică a fost aceea care a determinat succesiunea de imperii ca și a hotarelor lor. Întâia unitate statală care a acoperit acest spațiu a fost imperiul arian inițiat de mezi și desăvârșit de perși în secolele VII și VI î.e.n., sub dinastia Ahemenizilor. Pe timpul lui Cyrus și Darius, imperiul persan se întindea de la Marea Egee și Deșertul Saharei până dincolo de Indus, în vestul Indiei, năzuind spre sud la țărmurii Golfului Persic. În acest spațiu imens se îmbina moștenirea celor dintâi mari culturi ale omenirii: cea din văile Tigrului și Eufratului și cea din valea Nilului. Spre sfârșitul secolului IV î.e.n.. Alexandru Macedon reface, sub egida culturii europene, în forma ei elenă, imperiul perșilor, după ce îi dărâmă pe Ahemenizi, aproape între aceleași hotare. Sub egida elenismului, de astă dată, se reface o nouă și grandioasă unitate culturală, care a durat mult mai mult – secole de-a rândul – după destrămarea celei politice. După ce vechea cultură persană cunoaște, în Iran, o nouă înflorire – în secolele III-VII e.n., în statul clădit de dinastia Sasanizilor – e rândul arabilor să refacă, începând de la jumătatea secolului VII, imensul imperiu de dincolo de Gibraltar până dincolo de Indus, de astă dată sub egida culturii islamice, hrănită și ea din tezaurul acumulat de culturile anterioare, dominat îndeosebi de cea elenistică. Modelată în tiparul comun al limbii arabe, impregnată de mentalitatea islamismului ca religie, îmbogățită cu imensa moștenire culturală pe care o asimilase, cultura aceasta se realizează cu maximă înflorire în secolele IX-XI și continuă să existe puternic și după aceea, deși califii arabi pierd puterea politică și militară – cucerită de sultanii turci din dinastia Seleucizilor – rămânându-le doar cea spirituală.

În mijlocul acestei epoci de înflorire a culturii arabe – în secolul X – se pare că s-a închegat ciclul *O mie și una de nopți*, șlefuindu-se îndelung, ca să-și ajungă forma definitivă abia în secolele XV-XVI. Bineînțeles, când vorbim de o „formă definitivă” trebuie să o luăm în sensul relativ pe care trebuie să-l aibă această expresie totdeauna când e vorba de cărți populare cum e *O mie și una de nopți*. Supuse unui îndelung și complicat proces de circulație – pe căile oralității și ale manuscriselor deopotrivă, dând frecvente variante – astfel de cărți izvorâte din folclor, și păstrând mereu legătura cu folclorul, duc o viață adesea asemănătoare lui. Diferiți scriitori, sau chiar unii copiști, nu s-au sfiit să adauge câte ceva la această comoară.

Procesul de formație al ciclului *O mie și una de nopți* e aproape tot atât de complex ca și al culturii arabe din care face parte. Orientaliștii l-au descurcat la vreme în liniile lui mari, iar rezultatele studiului lor au fost

aduse la cunoștința publicului românesc de M. Gaster și N. Cartojan, în capitolele consacrate acestei celebre scrieri, din lucrările lor referitoare la peripețiile cărților populare în literatura noastră[3].

Masudi – un istoriograf arab trăind la Cairo până spre sfârșitul secolului X – vorbește de cartea *Alf lailah ua lailah*, ceea ce în arabă înseamnează *O mie și una de nopți*, spunând că „este istoria unui rege, a vizirului său, a fiicei acestuia și a sclavei lui: Șirazad și Dinarzad”. Cl. Huart, din care reproducem acest citat[4], observă că aici apare clar forma persană foarte veche a numelor, păstrând sensul lor, care ulterior s-a pierdut prin transformarea lor după legile foneticei arabe. Într-adevăr, în vechea persană Șirazad însemna „nobilă prin neam”, iar Dinarzad „nobilă prin lege”. Același Masudi mai amintește că în arabă se traduseseră opere din limba persană, indiană și greacă, între ele menționând scrierea intitulată în limba persană *Hezâr Afsâneh*, ceea ce vrea să zică *O mie de nopți*. În același sfârșit de secol, alt cărturar arab, Mohamed Ibn-Ishâk en-Nadîm, în scrierea sa *Kitâb el-Fihrist* – pe românește *Cartea catalogului* – afirmă prioritatea perșilor în ceea ce privește crearea poveștilor și întrunirea lor la un loc, în manuscrise ample. Mai amintește și de interesul regilor Sasanizi pentru astfel de cărți cu povești. Dar o dată cu Sasanizii, trecem dincolo de Indus, dincolo de hotarele de apus ale Indiei, care știm că au fost trecute de acești regi ai perșilor, prin cuceriri. Cuceriții au dăruit încă de pe atunci, probabil, cuceritorilor câte ceva din tezaurul lor de povești. Sub Sasanizi – care au durat din secolul V până la mijlocul secolului VII – s-au tradus din sanscrită, în limba pchlevi, adică în persana medie, culegeri de proză literară precum *Kalila și Dimna*, *Cartea lui Sindbad* și altele. Nu știm de când datează Hezâr Afsâneh – scrierea s-a pierdut cu totul în decursul veacurilor – dar știm că ea a fost imitată de scriitorii arabi și că era organizată pe schema care unifica poveștile Șahrazadei și chiar cuprindea o parte din aceste povești, constituind cel mai vechi strat din cele *O mie și una de nopți* arabe. Acest strat poate fi reconstituit pornind de la premisa că el trebuie să fi fost format din acele povestiri care se găsesc în toate versiunile arabe manuscrise cunoscute până acum, și anume: *Prologul* în care e vorba de cei doi frați, Șahriar și Șahzaman, și povestirile despre *Negustorul și efritul, Pescarul și efritul, Hamalul și fecioarele, Femeia tăiată, Cele trei mere și negrul Rihan, Nureddin și Badreddin. Croitorul și cocoșatul* și încă alte șase.

În orice caz, în majoritatea acestor povești, autorii arabi au adaptat prototipul persan – prin jocul liber al fanteziei lor – la lumea arabă, la moravurile și mentalitatea ei. Înspre îndepărtata lor origine indiană ne orientează fabulosul, adesea cu trăsături colosale, care se amestecă frecvent și decisiv în viața eroilor: efriții – uriașele duhuri, adesea răutăcioase față de oameni – și gennii, duhuri mai blânde (aici își are originea substantivul geniu, care a făcut o carieră nu mai puțin gigantică în cultura europeană), vrăjitoare și vrăjitori care transformă oamenii în animale sau pietre, care scufundă cetăți sub ape și sub pământ și au puterea de a le readuce pe toate în starea lor inițială.

Al doilea strat – după analiza pertinentă a lui Cl. Huart – l-a dat Bagdadul însuși, capitală pe atunci a lumii islamice și sediu al califilor arabi, oraș opulent, cu o lume întreagă de funcționari ai statului și clerici, cu negustori bogați și o mulțime de meseriași vestiți peste mări și țări prin dibăcia lor, cu furnicarul oamenilor săraci și al sclavilor, avându-și toți centrul de viață în suk, în imensul bazar al cetății. Bagdadul e aici locul unor complicate istorii de dragoste, împletind îndeosebi viața

stăpânitorilor cu a comercianților din acest bazar cutreierat din când în când de califul Harun al-Rașid – care de fapt a trăit în secolul VIII și începutul celui următor – însoțit de Massrur, căpetenia eunucilor, de vizirul Giafar, din familia Barmakizilor, care a existat realmente.

Ultimul și cel mai recent strat își are sediul aventurilor în capitala Egiptului, în Cairo, grupându-le mai ales în jurul personajelor Ahmed ed-Danaf și Dalila – într-o lume care furnică de elemente picarești: hoți, haimanale, înfruntând cu cinism indolența autorităților corupte – alături de eroi de romane cavalerești, ca Omar en-Nomân, sau de senzaționale peripeții maritime, ca Sindbad, comerciantul mereu călător pe ape.

Împrejurările istorice erau mereu prielnice înfloririi genului. Imensul imperiu arab, cu o limbă unitară, cu o populație relativ arabizată, cu o viață economică dintre cele mai strălucitoare, își pierduse din puterea centralizatoare. Luptele interioare pentru stăpânirea califatului slăbiseră forța politică a Bagdadului. Fără a-și diminua marele potențial economic și prestigiul de centru spiritual al lumii islamice, Bagdadul a trebuit să cedeze tendințelor de independență ale vechii aristocrații din Iran, unde se formează succesiv state independente, încă din secolul IX. Sub dinastia Selgiucizilor, statul iranian se extinde – întemeindu-se pe forța militară a turcilor în solda lui – încorporând treptat Irakul, Armenia, iar în 1055 ocupă Bagdadul, silind califul de acolo să-i dea lui Togrul-Bek titlul de sultan, cu puterea politică în mâinile lui. După 1071 Asia Mică e în puterea sultanului din Bagdad, luată de sub stăpânirea bizantinilor. În acest timp agricultura și meșteșugurile ating în Iran cea mai mare dezvoltare. În Horasan, bunăoară, se cultivau peste 100 varietăți de struguri. Câmpiile, brăzdate de un uriaș sistem de irigație, produceau trestie de zahăr, măsline, lămâi, portocale, plante oleaginoase, colorante și aromate, cereale, orez și bumbac. Șofranul, indigoul, uleiul de susan, stafidele și alte fructe uscate, vinurile, siropurile și dulcețurile erau articole de export căutate. Existau orașe mari, de sute de mii de locuitori – ca Șiraz, Ispahan, Nișepur – și numeroase altele mai mici, în care se lucrau țesături de in, mătase și bumbac, brocarturi și țesături cu fir de aur și argint, vase de faianță smălțuite în diferite culori și adesea pictate, obiecte de aramă, argint și aur, uleiuri de flori împreună cu parfumuri și esențe, arme și articole de pielărie fină.

Egiptul devine și el independent în 868 și începe să-și extindă puterea, spre est peste Palestina și Siria, spre vest peste Maroc, Tunisia și Algeria. Viața agricolă și meșteșugărească se dezvoltă și aici puternic și, împreună cu ele, comerțul. Se produc și aici țesături, de la cele de lână până la mătase, broderii cu fir de aur, faianță colorată, sticlă de caiitate superioară, săpun. Un poet tadjic, călător prin Egipt în secolul XI, povestește că numai la Cairo califul poseda opt mii de case, pe care le închiria pentru prăvălii și magazii de mărfuri, ateliere meșteșugărești și locuințe.

O mie și una de nopți, ca operă literară, constituind un întreg artistic în complexitatea lor, iau naștere în această epocă, oglindind-o. Interioarele somptuoase pe care le evocă, festinurile opulente, cu enumerări fastuoase de mâncări, de dulciuri, de vinuri, de fructe, cu atmosfera parfumată de felurite ape de flori, cu mirodenii orientale care ard în cățuie, veșmintele din mătăsuri și brocarturi, țesute cu fir de aur și argint, pardoselile de mozaic, coloanele de marmură, tezaurele de pietre prețioase, petrecerile cu muzicanți și dansatoare mlădioase, versurile poeților arabi recitate la cel mai mic prilej – toate acestea nu sunt deci înflorituri ale fanteziei

generoase a povestitorilor de basme. Ele sunt detalii din viața reală a timpului, bineînțeles nu ale traiului de toate zilele al omului din popor, nici măcar ale vieții acelor atât de iubiți *meddâh*, povestitorii populari, care mergeau din cafenea în cafenea, în zilele de sărbători și chiar în zilele de lucru, seara, când potolirea căldurii arzătoare a zilei făcea orele de repaos și mai plăcute și când oamenii se adunau la aceste cafenele ca să stea de vorbă, în fața unui filigean de cafea ieftină. Cu deosebire în marile orașe și mai ales în marile porturi – cum era Bassra, care deschidea, prin Golful Persic, căile pe mare spre lumea cu minuni a Orientului îndepărtat, spre India și China de est – plăcerea de a povesti și de a asculta povestitorii era mărită de întâlnirea la un loc a atâtor oameni veniți din toate părțile pământului, poposiți aici sau numai în trecere, ca negustori, ca marinari sau făcând parte din organizarea caravanelor de cămile, ce umblau pe uscat drumurile comerciale prin care se făcea legătura dintre țările din bazinul Mediteranei și cele din Orientul îndepărtat al Asiei.

Amestecul de real și fabulos din povestirile acestora nu diferă prea mult de aliajul de fantezie și realitate din *O mie și una de nopți*. În privința aceasta avem documente foarte grăitoare în povestirile arabe de călătorie scrise de călătorii înșiși, ca și în culegerile de astfel de povestiri făcute de unii autori arabi ai epocii, din gura negutătorilor și a marinarilor. Am în față una dintre cele mai interesante culegeri de acest gen. Se intitulează *Cartea minunilor Indiei* și se află – punând în paralelă textul arab și traducerea lui în limba franceză – într-o ediție riguros științifică, apărută la Leiden în onoarea celui de al VI-lea Congres al orientaliștilor[5]. Scrierea datează din secolul X – același secol în care a avut loc prima cristalizare a ciclului *O mie și una de nopți* – de vreme ce autorul ei afirmă a-și fi însemnat povestirile după istorisiri ale marinarilor, între anii 900 și 950 ai erei noastre, despre călătoriile lor spre India, arhipelagul Indian, Zanzibar și China. În aceste povestiri ale temerarilor navigatori persani și arabi, care înfruntau pericolele unor călătorii atât de îndepărtate pe niște corăbii fragile, e mult din atmosfera aventurilor pe ape ale lui *Sindbad marinarul*. Astfel, despre un echipaj se povestește că ar fi naufragiat pe o insulă locuită numai de femei, care i-au transformat pe oaspeții lor fără voie în sclavi ai plăcerii tuturora până la moartea prin epuizare; numai unul dintre ei a scăpat, un spaniol, fiind păstrat de o tânără numai pentru ea, ținându-l ascuns până când au fugit amândoi cu o luntre, după ce o umpluseră cu pulbere de aur dintr-un depozit subpământean al locuitoarelor insulei. Într-altă povestire e vorba de oameni născuți din împreunarea cu femelele animalelor marine: o sclavă, venită pe lume în acest fel, era încuiată în pântecele corăbiei la orice călătorie pe mare – deși între ea și stăpânul ei, căruia îi dăruise mai mulți copii, exista o mare iubire – fiindcă asemenea ființe simțeau o irezistibilă atracție a apei; când povestitorul a scos-o pe punte, ea s-a aruncat fără nicio ezitare în valurile mării, dispărând în adâncurile ei. Alte povestiri de peripeții maritime descriu acest fel de viețuitoare ale apelor mării – precum peștele numit *zhalum* – ca având chipuri de oameni și organele de reproducere, la masculi ca și la femele, aidoma ființelor umane. Autorul relatează că puii unor asemenea pești cu făptură omenească li s-ar fi servit la masă de către regele unei insule, spre marea spaimă a marinarilor, care au crezut la un moment dat că au nimerit la o populație de antropofagi. În alte relatări, ni se spune că aceste animale marine aveau pielea groasă ca cea a elefantului, ceea ce ne-ar ispiti să le identificăm cu balenele; dar acestea nu trăiesc în mările calde pe care le cutreierau navigatorii arabi și persani. Cele patru reproduceri de

ilustrații după manuscrisul similar al lui Harâri au aceleași trăsături fabulatorii: pe lângă cele care înfățișează ambarcațiuni în plină călătorie pe ape, întâlnim o ilustrație în care – alături de un negru ce se depărtează într-o luntre – pe sol apar maimuțe, papagali, pești aurii în apă, dar și o pasăre cu chip de femeie și un leu cu aripi, cu obrazul de bărbat și cu ceva ca o coroană pe cap.

Poezia se amestecă cu viața nu numai în lumea negustorilor, a marinarilor și a chervanagiilor purtați de cămile, ci și la curtea marilor demnitari ai statului. Istoricii relatează despre Harun al-Rașid că ținea foarte mult la Abbâs Ibn el-Ahnaf – poetul care înstruna mai mult coardele liricii de dragoste – și că acesta l-a însoțit pe calif în toate campaniile lui. Iar când Harun al-Rașid s-a certat cu Mârida, sclava lui favorită, pentru a-i împăca pe cei doi iubiți, vizirul Giafar Barmakidul – mâna dreaptă a califului rămas legendar, așa cum apare și în *O mie și una de nopți* – i-a cerut poetului să scrie niște versuri potrivite împrejurării și pline de patima iubirii. Poezia a fost topită într-o melodie creată de muzicantul Ibrahim el-Mancili, urechile care trebuiau să audă au auzit accentele ei pasionate, și califul s-a împăcat cu favorita lui.

califii erau deopotrivă iubitori de povestiri cu aventuri de călătorie sau de dragoste. Chiar în *O mie și una de nopți* aflăm mărturii frecvente, care nu țin neapărat de tehnica însăși a povestirii înrămate. Harun al-Rașid dă ordin ca povestirile spuse de Zobeida, Amina și cei trei saâluki „să fie scrise de scribii cancelariilor cu cea mai frumoasă scriere de aur și apoi ca manuscrisele să fie păstrate în arhivele domniei”. Auzind povestea femeii tăiate și a celor trei mere, același calif poruncește „ca această poveste să fie trecută în cronici, spre a sluji de învățătură oamenilor”. De dragul poveștii despre vizirul Nureddin și fratele său Șamseddin califul îl iartă pe negrul Rihan – din vina căruia fusese ucisă o femeie nevinovată și pentru care Harun al-Rașid era să-și ucidă vizirul – iar tânărului care ciopârțise această femeie pentru o simplă bănuială, ca să-l consoleze, îi dăruiește o soție din propriul său harem, împreună cu o zestre mare și o leafă de vizir. „Regele Chinei” spune și el povești, iar când este entuziasmat de o poveste ține să o păstreze în arhiva lui: „nespus de bucuros, porunci să fie așternută numaidecât pe hârtie, cu slove de aur, această poveste a cocoșatului și cea a bărbierului, și să fie păstrate în dulapul domniei”. Sultanul din Cairo, ascultând peripețiile soartei lui Hassan Badreddin, nepotul vizirului Nureddin, dă scribilor săi dispoziții similare.

Eroii povestirilor din *O mie și una de nopți* – indiferent dacă sunt stăpâni sau oameni din popor – se caracterizează printr-o nestăvilită curiozitate, care-i împinge uneori spre cele mai mari riscuri. În *Povestea pescarului cu efritul*, sultanul își riscă viața, mergând să vadă ce e cu lacul cu pești vrăjiți. În *Povestea hamalului cu fecioarele*, al doilea saâluk se nenorocește pe viață, pierzând un ochi, pentru că sfărâmă talismanul groaznicului duh numai ca să-l vadă și să-l înfrunte. Celui de al treilea saâluk i se întâmplă o nenorocire la fel numai din curiozitatea de a afla în ce împrejurări își pierduseră fiecare ochiul drept cei zece tineri care îl ospătară după un naufragiu: el se lasă purtat spre necunoscut de uriașa pasăre roc, ajunge într-un castel feeric stăpânit de patruzeci de femei frumoase, unde cade victimă unei noi ispite a curiozității, intrând să cerceteze camera interzisă. În aceeași poveste, cei trei saâluki, ca și hamalul, rămân pe rând să asculte istorisirile următorilor, într-o casă unde de-abia scăpaseră din primejdia de a fi decapitați de sclavii gazdelor. De asemenea, Zobeida, una dintre gazde, îi povestește califului cum singură, noaptea, lăsându-și corabia și echipajul

în port, a intrat în cetatea pustie – pietrificată de o vrajă, cu toți oamenii ei – numai ca să vadă ce e înăuntru. Plăcerea de a afla lucruri nemaipomenite nu este egalată decât de plăcerea de a le povesti și de a asculta povești. Nu este de mirare deci să afli din *O mie și una de nopți* că, pentru eroii lor, o poveste frumoasă prețuiește cât o viață de om. Eroii din povestirea mai sus amintită își salvează viața – amenințată prin impolitețea comisă față de gazde tot în urma curiozității lor, care i-a împins a le întreba despre unele împrejurări stranii din petrecerea lor, deși fuseseră ospitalizați cu condiția expresă de a nu întreba nimic, orice ar vedea – își răscumpără greșeala prin întâmplările lor extraordinare, a căror narare gazdele o găsesc foarte interesantă. În *Povestea negustorului cu efritul*, când efritul vrea să-l ucidă pe negustor, cei trei șeici care erau de față îi promit fiecare câte o poveste în schimbul unei treimi din sângele celui amenințat cu moartea. Efritul acceptă și astfel negustorul scapă cu viață. În *Povestea ghebosului*, unul dintre eroi, bărbierul, amenințat cu pedeapsa cu moartea, încearcă să se salveze tot printr-o povestire, știind cât îi plac sultanului asemenea istorisiri, iar acesta îi răspunde să nu-și închipuie că-l va lăsa viu dacă nu-l va face să audă o istorisire și mai plăcută decât cea pe care o ascultase mai înainte. În *Povestea bărbierului*, deși gazda și oaspeții ceilalți erau revoltați de flecăreala acestui bărbier care pricinuise groaznice nenorociri unuia dintre cei de față, îl acceptă mai departe la masă, numai pentru ca să-l audă povestind despre întâmplările nemaipomenite ale celor șase frați ai săi.

Bineînțeles, dacă am considera imensul interes pentru povestiri, caracteristic epocii, numai ca un simplu reflex al curiozității insațiabile a oamenilor, am păcătui printr-o privire unilaterală. Funcțiunile sociale ale povestirii sunt mult mai complexe aici, și una dintre ele este aceea de a șlefui conștiința morală a ascultătorilor și de a îmbogăți experiența lor de viață prin înțelepciunea extrasă din finalul peripețiilor senzaționale. Când Șahrazada îi anunță tatălui ei hotărârea de a încerca jocul atât de primejdios al îmblânzirii ferocelui stăpânitor ucigător al soțiilor sale de fiecare noapte, vizirul îi spune între altele: „Păzește-te, să nu ți se întâmple ce i s-a întâmplat măgarului și boului cu stăpânul țarinii!” Iar Șahrazada îl întrebă: „Și ce-a pățit măgarul și boul cu stăpânul țarinii?” – și firește că tatăl îi spune ce s-a întâmplat, adică îi istorisește o fabulă. Când pescarul se certa cu efritul – care voise să-l omoare, fiindcă așa îi fusese jurământul, deși îl salvase dintr-o temniță unde fusese înghesuit timp de sute de ani – pescarul îi spune la un moment dat: „Minți, blestematule! De altminteri, între mine și tine se petrece întocmai ceea ce s-a petrecut între vizirul regelui Iunan și medicul Ruian.” Și efritul ceru să-i povestească. În interiorul acestei povestiri a pescarului, regele Iunan îi povestește vizirului despre șoimul regelui Sindabad, ca să vadă la câte rele poate duce invidia, iar vizirul invidios răspunde tot printr-o istorie, și anume despre un prinț și o vampiră.

Firește că aici avem de a face și cu aspecte ale însăși tehnicii asamblării povestirilor din *O mie și una de nopți*. De obicei, în analiza acestei tehnici se confundă două aspecte deosebite între ele și se ignoră un al treilea. Toate povestirile din *O mie și una de nopți* constituie ceea ce în literatura germană se numește o *Rahmenerzählung* – sunt înrămate într-o acțiune care le prilejuiește într-un anumit fel, le leagă pe toate și justifică în ficțiune adunarea lor laolaltă. Această „ramă” e constituită aici din povestirea despre regele Șahriar, fratele său Șahzaman și Șahrazada, fiica vizirului lui Șahriar. Aflând de la fratele său, care își părăsise țara și domnia în urma

unei întâmplări asemănătoare, că soția lui îl înșală cu un rob, o ucide. Ca să nu mai poată fi înșelat, se hotărăște să-și decapiteze soția după prima noapte, și procedează astfel timp de trei ani, făcând tot atâtea victime nevinovate câte nopți au avut acești trei ani. Șahrazada, înțeleaptă și instruita fiică a vizirului, se hotărăște să pună capăt acestei nesfârșite serii de crime – caracteristice de altfel pentru felul de a fi al stăpânitorilor în toate aceste povestiri – prin încercarea nebunesc de îndrăzneață de a-l fermeca pe rege prin povestirile sale, făcându-l să amâne în fiecare dimineață executarea ei din curiozitatea de a afla continuarea narațiunii începute, pe care avea dibăcia s-o întrerupă tocmai la un moment cheie. Detaliu caracteristic pentru prețuirea de care se bucura arta povestirii la arabi în epocă, Șahrazada era perfect instruită pentru a juca acest rol fermecător dar atât de primejdios: „Șahrazada citise cărțile, cronicile, legendele regilor din vechime și poveștile noroadelor apuse. Se mai zice că ea avea mii de cărți cu povești în legătură cu popoarele, regii și poeții din vechime. Și era tare iscusită în măiestria de a povesti, și nu te mai săturai ascultând-o.”

Astfel o înfățișează însuși textul povestirii care alcătuiește totodată prologul și rama întregului complex narativ din *O mie și una de nopți*. Să notăm în treacăt că Șahrazada citise toate aceste povești, nu le auzise; textul ne orientează deci spre izvoare literare și nu folclorice. Ca să poată avea pretextul de a începe prima povestire, Șahrazada îi solicită regelui favoarea de a fi asistată, în toate detaliile nopții de nuntă, de către sora ei mai mică, Doniazada. Caracteristic pentru erotica lipsită de jenă a stăpânilor orientali – ca și pentru ținuta asemănătoare a întregului ciclu de povestiri de aci, când e vorba de episoade din viața erotică – regele acceptă această situație. Și astfel, după ce el își exercită drepturile de soț, Doniazada îi cere surorii sale să spună o poveste, cu îngăduința lui. Regele, ajuns fără voie în postura de ascultător, acceptă și e prins pe nesimțite de firul povestirii. Când se face ziuă, Șahrazada tace discret. Sora ei o roagă să continue în noaptea următoare, ceea ce însemna amânarea execuției, și regele, prins de pasiunea povestirii, acceptă. De aici înainte, scena se repetă la sfârșitul fiecăreia dintre cele o mie și una de nopți, până când regele, încătușat de farmecul soției lui, care între timp îi dăruise și trei copii, renunță definitiv la sângeroasa lui obicinuință.

Al doilea procedeu tehnic e ceea ce francezii numesc – după arabi – narațiunea *à tiroirs*: povestirile se îmbucă una într-alta, prin faptul că în mijlocul acțiunii uneia, cineva dintre personajele ei se apucă să povestească alta. Acesta, firește, era un procedeu ce amplifica interesul provocat prin tehnica suspendării, justificată prin împărțirea întregii narațiuni în spațiul câte unei nopți, împărțire care, în mod intenționat, nu coincidea cu unitatea fiecărei povestiri. Ar fi însă o exagerare – pe care o întâlnim de altfel destul de adesea în comentariile care se fac despre *O mie și una de nopți* – să afirmăm că acest al doilea procedeu este aplicat în tot cursul narațiunii-ramă. Ar fi fost și o imposibilitate. De multe ori Șahrazada termină o poveste – cu toate sertărașele ei, adică cu toate narațiunile lăsate „să se îmbuce” în interiorul ei – înainte de sfârșitul nopții și atunci anunță că știe alta și mai frumoasă, începând-o până a nu se ivi zorii, cu îngăduința regelui. Astfel, sfârșind *Povestea negustorului cu efritul*: „însă, urmă Șahrazada, aceasta nu-i mai uimitoare decât povestea pescarului”. Atunci regele îi zice Șahrazadei: „Care poveste a pescarului?” Și Șahrazada începe să o spună. La sfârșitul ei, același procedeu: „Dar, urmă Șahrazada, să nu credeți că această poveste ar fi mai minunată decât

cea a hamalului”. Sfârșind *Povestea hamalului cu fecioarele*, anunță *Povestea femeii tăiate, a celor trei mere și a negrului Rihan*. La finele *Poveștii vizirului Nureddin*, vestește *Povestea ghebosului cu croitorul*. Sfârșind *Povestea Dulcii Prietene și a lui Ali Nur*, afirmă că e mai frumoasă *Povestea lui Chanem ben-Ayub și a surorii sale Fetnah*, iar când aceasta ajunge la capăt o începe pe cea despre Omar al-Neman și fiii săi. Un detaliu indicând că tehnica îmbucării poveștilor nu e aici atât de esențială ca cea a înrămării e faptul că uneori personajele anunță o nouă povestire, dar naratorul uită sau nu vrea să o desfășure. Astfel, în *Povestea pescarului cu efritul* – și anume în narațiunea despre vizirul regelui Iunan și medicul Ruian, intercalată în interiorul ei – medicul, înainte de a muri, voiește să spună povestea crocodiului, dar nu ajunge să o desfășure. Efritul, la rândul lui, vrea să-i spună pescarului o poveste „cum a făcut Umama cu Atika”, sperând ca în schimbul ei să-i dea drumul din vasul în care era închis; dar pescarul scoate dopul sticlei fără să mai pretindă povestea. Nu putem opina categoric dacă asemenea false deschideri de perspectivă urmăreau un anume efect artistic sau sunt consecințele păstrării incomplete a manuscriselor originale.

De altfel, în secolul X, când, după toate probabilitățile, a luat naștere ciclul *O mie și una de nopți*, ne aflăm într-o epocă de mare rafinament artistic în cultura arabă. Capitala stăpânirii califilor din dinastia Abassizilor, Bagdadul, devenise centrul lumii islamice. Sub ocrotirea capricioasă a califilor, uneori punctată de obicinuitele lor cruzimi, dar eficientă în desfășurarea ei, creatorii de artă erau numeroși și harnici. După o viguroasă perioadă de ascensiune, în secolele VIII și IX, literatura arabă înregistra acum o epocă de rafinament, de complexitate artistică. *O mie și una de nopți* nu sunt singurul monument al prozei arabe în epocă și nici tehnica lor nu e unică. Istoricul literar Abd-el-Jalil ne înfățișează un peisaj plin de amănunte semnificative al efervescenței literare din secolele IX-X și al spiritului în care se desfășura ea.[6]

Imperiul Abassizilor era un conglomerat de popoare, cimentat ferm prin universalitatea limbii arabe, care ajunsese la maturitate, devenind un admirabil instrument de cultură. Abasizii fuseseră aduși la putere, între altele, și cu sprijinul elementelor iranice. Mutând capitala de la Damasc la Bagdad, la frontiera Persiei, întorc spatele Mediteranei și își îndreaptă privirile spre centrul Asiei. Iranienii se dovedesc administratori excelenți și prieteni ai muzelor. Dintre ei, familia Barmakizilor ajunge la o mare influență politică, ceea ce până la urmă îi aduce pieirea, chiar din partea lui Harun al-Rașid, pentru că dădea neliniști califilor care o cinstiseră atâta până atunci. Vizirul Giafar Barmakidul, din *O mie și una de nopți*, însoțitorul credincios și sfătuitorul lui Harun al-Rașid, este deci un personaj istoric. Inegalitatea de umoare cu care îi tratează, în aceste povestiri, califul pe Giafar, când ascultându-i sfaturile ca unui înțelept, când amenințându-l cu moartea în cazul că nu-i va executa unele porunci după toate aparențele irealizabile, își are și ea corespondentul în moravurile epocii. Această epocă e de altfel plină de contraste în moravuri. În uriașul creuzot al culturii de limbă arabă și al credinței islamice se topiseră de curând popoare și culturi extrem de diverse, de la rafinamentul culturii milenare a orașelor din Persia și din Egipt, până la simplitatea aspră și aprinsă a beduinilor care încă se despărțeau cu greu de viața în corturi. În dominarea și stăpânirea unei populații atât de diferite, califii trec adesea de la o extremă la alta: de la toleranță la fanatism, de la generozitate fabuloasă la cruzime feroce, de la spiritul de dreptate la

capriciul personal. Ca un simbol al acestor contraste apare califul Al-Mâmun (813–833), care întemeiază „Casa înțelepciunii” – fundație culturală dotată cu bibliotecă și observator astronomic, loc de întâlnire al savanților, al poeților și al tălmăcitorilor – dar în același timp legiferează tortura, ca mijloc de „convingere” pentru ereticii islamismului. Aceleași contraste se întâlnesc și în viața simplilor locuitori ai orașelor. Sub rigorile fanatice ale mahomedanismului, moravurile erau foarte libere, până la licențiozitate. Un amestec de pietate și de senzualism, de rigorism moral și de cinism, de curiozitate intelectuală și de voluptăți carnale, iată ce descifrează Abd-el-Jalil din mărturiile istoricilor arabi ai epocii. Sau, ca să cităm un erudit descifrator francez[7] al vieții sociale musulmane, viața obicinuită atunci era „plină de senzații violente și delicate, de grosolănii și rafinament, putând să-i găsești un analog mai viguros și mai strălucit în Renașterea europeană”. La fel ca în povestirea suferințelor Dulcii Prietene și ale lui Ali Nur din *O mie și una de nopți*, poetul Abu-L-Atâhiyah, venind la Bagdad sub califul Al-Mahdî (775–785), atras de viața curtezanelor și a poeților se îndrăgostește de Utbah, o sclavă favorită a califului Aceasta face să i se simtă atât de transparent mânia și gelozia, încât poetul, speriat, se convertește la o viață depărtată de plăceri,. Îmbrăcând haina asceților musulmani și, în loc să mai cânte iubirea ca până atunci, cugetă în versuri despre vanitatea desfătărilor pe pământ. Abu-Nuvâs, poet de asemenea trăind în secolul IX, debutează în viață ca ucenic la o parfumerie. În reuniunile literare din Bassora (Bassra) își câștigă nu numai oarecare renume, dar face și ucenicie la un cunoscut desfrânat al târgului. Apoi vine la Bagdad, unde cunoaște gloria. Poemele lui cântă vinul și negustătorii de vinuri, voluptățile iubirii carnale, ca și încântarea unei vorbe de spirit. Harun al-Rașid îl prețuiește dar îl și detestă, pedepsindu-l uneori chiar cu închisoarea pentru desfrânările lui. Totuși ajunge unul dintre preceptorii lui Al-Amîn, succesorul prezumtiv al califului, ca „recitator de poezie antică”. Recitându-i, descoperă în tânăr un bun companion de petrecere. Ajungând calif Al-Amîn, poetul e copleșit de favoruri. Dar aceasta nu ține mult. După patru ani de putere, Al-Amîn e răsturnat de propriul său frate și asasinat. Un alt poet, Ibn al-Mutazz, la începutul secolului X, ajunge calif, dar numai pentru o zi: ridicat de o coterie militară, care nu s-a putut menține, e asasinat de îndată.

Dragostea de literatură, capriciile sângeroase ale stăpânitorilor, senzualitatea lor nestăpânită, ca și a femeilor lor, moravurile libertine pe care le atestă forfota bazarurilor ca și palatele marilor demnitari, toate câte apar atât de frecvent în paginile povestirilor din *O mie și una de nopți*, sunt o realitate istorică deci. Versiunile mai vechi europene ale acestei scrieri celebre – imitând exemplul primului traducător, care a realizat o variantă ca pentru curtea versailleză, în genul basmelor lui Perrault, adică foarte nevinovată – au ocolit în general, prin perifraze sau eliminări, detaliile dure care oglindeau aceste moravuri.

Dar traducerile moderne au un caracter mai mult sau mai puțin științific, adică respectând mai mult sau mai puțin textul arab din manuscrisele care le stăteau la bază – cum e și versiunea Mardrus, de la care pornește ediția de față – nu s-au sfiit nici în fața paginilor cu episoade de aprinsă senzualitate, nici în fața scenelor de mare cruzime. Această fidelitate față de textul originar, singura cale de a nu-i perverti autenticitatea și farmecul propriu, nu e o întreprindere atât de riscantă pe cât ar părea. Limba arabă în care sunt scrise aceste povestiri e cea vorbită, și omul din popor, pretutindeni, știe să spună lucrurilor pe nume cu

naturaleță și umor, încât descrierea situațiilor celor mai riscate nu atinge pornografia. Detaliile, chiar scabroase, sunt privite cu o ușoară detașare, aproape filosofică, din care izvorăște umorul gras, sănătos, al povestirii populare.

Complexitatea aceasta nu e caracteristică numai povestirilor din *O mie și una de nopți*, ci întregii literaturi arabe a epocii, în versuri ca și în proză. De altfel înseși genurile literare se apropie până la contopire. Prozatorii – după cum semnalează același Abd-el-Jalil – rivalizează cu poeții. Povestirile lor sunt pline de citate din poeții vremii alternând cu anecdote, comparații poetice și vorbe de duh; vorbirea personajelor abundă în formule tradiționale de politețe, de rugăminte și de urare, alături de farse grosiere și episoade licențioase. Însăși tehnica petrecerii povestirilor printr-un fir comun nu e specifică pentru *O mie și una de nopți*. Maeștrii se pare a fi fost tot hindușii. O întâlnim într-un ciclu de povestiri pătruns din India în literatura europeană cu mult înainte de ciclul Șahrazadei, încă din secolul XIII, în literatura universală de limbă latină, sub titlul *Historia seplem sapientum Romae* în orice caz, tehnica literară și lumea complexă a povestirilor din *O mie și una de nopți* erau puternic încetățenite în proza arabă a epocii. În secolul X, Bâdi Az-Zaman Al-Hamadânî devine celebru prin povestirile scurte intitulate *Maqamâh*, ceea ce însemnează „reuniuni". Personajul central joacă cele mai diverse roluri, trece prin cele mai neașteptate situații și scapă cele mai adese ori prin viclenii de șnapan. Povestirile sunt introduse și legate între ele printr-un personaj care e mai degrabă un actor, un *mimus*. Un secol și ceva mai tărziu, Al-Harârî dă forma clasică a genului, având ca erou central pe un fel de vagabond, în măsură să practice toate meseriile și să se adapteze la toate situațiile. Montajele anonime de povești și anecdote despre care ne relatează Abd-el-Jalil au aceleași trăsături. Un ciclu se grupează în jurul personajului legendar Luqmân, un fel de Esop oriental. Alt ciclu îl are în centru pe Nawâdir Juhâ, predicator moral dar și erou de aventuri licențioase sau numai ridicole, om de mari candori dar și de bun simț practic. O întreagă frescă de moravuri se poate desprinde din ele. Dar oricât ar fi de facețioase unele dintre aventurile lor, ele au toate o finalitate moralizatoare, sunt menite să dea învățături pentru viață.

Lirica însăși, firește, la modul ei specific, mai pur, înfățișează aceeași lejeritate de moravuri. Poeziile scrise de un autor arab necunoscut[8], tocmai în îndepărtata Spanie a secolului X, și păstrate într-un manuscris descoperit la Tombuctu, în Africa, printre rămășițele vechii biblioteci arabe de acolo, se caracterizează prin același aliaj de puritate și senzualitate. Comparațiile sunt adesea reflexe ale vieții nomade a beduinilor: „Mai albi și mai umflați de comori decât corturile unui emir, sânii tăi, iubita mea, sunt corturile amorului meu". De altfel cortul, ca locuință în călătorie, a rămas în moravurile califilor și ale marilor demnitari oglindite în *O mie și una de nopți*. Mergând la lacul cu pești vrăjiți, în care era scufundată o cetate, sultanul campează în preajma lui în corturi, cu întreaga suită. La o înmormântare din aceeași lume a stăpânitorilor, rudele răposatului întind un cort uriaș deasupra cavoului și ceremonia înmormântării se desfășură sub acel cort. Altădată anonimul din Spania folosește în poeziile lui de iubire metafore din lumea pelerinilor musulmani, pătrunzându-le de cea mai aprinsă senzualitate: „Am șlefuit corpul tău cu atâtea mângâieri, că acum el seamănă cu piatra sfințită a lui El-Djouf, pe care au tocit-o atâtea buze. Soarele poate să se stingă și luna poate să cadă, corpul tău va lumina cu o strălucire orbitoare." Dragostea e

sorbită cu setea cu care întâlnești un izvor în deșert: „întins pe dulcile coline ale corpului tău, beau la izvorul gurii tale”. Același poet care evoca în culori aprinse o dansatoare goală, cântă altădată în imagini de infinită puritate iubita dormind nudă: „Adormise în brațele mele. Pentru a o apăra de răcoarea nopții, i-am desfăcut ușor părul peste sâni. În iarbă, în jurul nostru, insectele își reluau, una după alta, muzica. La ora aceasta, mamele își legănau la fel fetița.” Aceasta ne amintește de o imagine tot atât de splendidă în candoarea frumuseții ei, din *O mie și una de nopți*, și anume în povestirea despre al doilea frate al bărbierului: …„tânăra fecioară își lepădă cămașa fină și șalvarii și se arătă tot atât de frumoasă ca un tânăr palmier fremătând sub adierea brizei”. Chiar dacă acest volum ar fi o delicată mistificare – în genul celebrei pastișe a lui Prosper Mérimée după poezia populară sârbă – autorul ei se dovedește un bun cunoscător al poeziei arabe.

Am insistat asupra acestor trăsături fiindcă cititorul obicinuit cu versiunea franceză a lui Galland, precum și cu traducerile de până acum ale povestirilor Șahrazadei în limba noastră, în care scenele de viață erotică fără perdea au fost simțitor retușate sau chiar eliminate, fie de tălmăcitorii români, fie de traducătorii din arabă pe care îi folosiseră, ar putea fi surprins și violentat chiar de astfel de evocări, pe care traducerea din arabă a lui Mardrus le-a respectat și exemplul lui l-a urmat fidel și traducătorul român al acestei noi versiuni integrale a ciclului *O mie și una de nopți*.

Dar am greși profund dacă am lăsa impresia că aceste trăsături ar fi singurele, sau cele mai caracteristice. Farmecul etern al acestor povestiri stă tocmai în complexitatea strălucitoare, plină de viață, a lumii pe care o înfățișează, în dozajul – plin de farmec în naivitatea lui – de realitate și fabulos.

Geografia lor acoperă dimensiunile imense ale lumii arabe în epocă, dar trece și dincolo de ele adesea, în plină fantezie candidă. De la început, cei doi frați regi din episodul care conturează „rama” povestirilor sunt locaiizați deosebit: Șahriar e rege în Sassan, situat vag în insulele Indiei și Chinei, pe când Șahzaman e rege în Samarkand, capitala atestată istoric a unui emirat arab. Și cadrilul fanteziei cu realitatea istorică continuă. Lotul de reședință a unui bogat negustor „era într-o țară roditoare, pe marginea unui fluviu”, fără nicio precizie deci, ca în basme. Eroul altei povestiri însă trăia „în orașul Fars, în țara Rumannilor”, Farsul fiind iarăși un ținut în Iranul de sud-est, iar prin „rumanni”, arabii îi înțelegeau pe bizantini. Undeva se vorbește de „un sultan din țara Masr”, care nu e altceva decât numele dat de arabi Egiptului. Într-o altă parte se spune că „împăratul grecilor” i-a trimis în dar unui sultan o sclavă, „bucătăreasă dibace”. Într-o povestire e vorba de sultanul Bassrei, portul care deschidea Golful Persic. *Povestirea croitorului și a cocoșatului* se desfășura „într-un oraș din China” peste care domnea „regele Chinei”, dar supușii lui consumă delicatese specifice lumii musulmane: lămâi dulci, halva albă cu zahăr și susan. Tot atât de fabulos e și „regele Insulei de abanos”, pomenit în altă povestire.

În această geografie, un furnicar de lume, cu aceleași trăsături de real și fabulos. Eroii principali sunt de obicei califi, sultani, împărați sau băieții și fetele lor, mai ales în istoriile de dragoste. În povestirile de călătorii sau în cele de aventuri facețioase, ei sunt negustori sau bancheri bogați – arabi, persani, evrei, creștini. Cei dintâi cumpără sau închiriază corăbii, asociindu-se de obicei mai mulți, sau alcătuiesc caravane. Punctul de plecare pe mări e cel mai adeseori portul Bassra, iar pe uscat Bagdadul –

iar ținta e totdeauna lumea de bogății prezumate fără sfârșit a Indiei și Chinei. În povestirile în care umorul e vioara primă apar meseriașii, mai ales bărbierii și coaforii, apoi bufonii de curte, medicii creștini sau evrei, zarafii. Trăsăturile de viață reală le împlinesc apoi oamenii necăjiți din popor: pescari săraci, tăietori și cărători de lemne, hamali. Extrem de vie și colorată e lumea sukului – bazarul oriental – cu negustorii ei de carne, fructe, aromate, vinuri, dulcețuri – apoi brutarii, cofetarii, plăcintarii, bijutierii, hangiii, bătrânele codoașe, misiții, zarafii. De departe se arată pirații pe mare și jefuitorii de caravane. Unii dintre aceștia se cumințesc, se așază în orașe și devin onești meseriași. Memorabilă e descrierea prietenilor săi, pe care o face bărbierul flecar: „minunatul Zeitun, mascurul de la hammam; veselul și glumețul Salih, vânzătorul de năut prăjit și râșnit; Hânkal, vânzătorul de bob fiert; Hakrasat, vânzătorul de legume; Hakareș, iaurgiul”. În Bagdad era o uliță întreagă a tăbăcarilor, iar cerșetorii erau organizați în tagmă, fiind împărțiți în cete după „specialitate”: orbii, șchiopii, ciungii – falși sau adevărați. Jos de tot, se afla furnicarul imens al sclavilor. Comerțul de sclavi – pradă de război sau aduși de negustori – era foarte dezvoltat. După un document istoric, în anul 936, un singur negustor persan a adus pe 400 corăbii, 12.000 de sclavi negri din Africa. După un autor din secolul XII, în secolul XI exista în orașul Balh o stradă întreagă a negustorilor de sclavi. Pentru cea mai mică greșeală, în povestirile din *O mie și una de nopți*, sunt bătuți cu bețe de trestie sau cu biciul. O soartă mai bună, dacă se poate vorbi totuși de așa ceva, o au eunucii. Masrur, căpetenia eunucilor, este intimul califului Harun al-Rașid. De asemenea, și sclavele tinere și frumoase ajungeau favoritele potentaților politici și ale bogătașilor, ca și ale femeilor și fetelor lor; dar erau pedepsite cu aceeași cruzime când cădea asupra lor năpasta mâniei stăpânilor. Prețul lor de vânzare ajungea fabulos: într-o povestire, vizirul cumpără pentru sultan o sclavă frumoasă pe preț de zece mii dinari de aur. Pedepsele nu erau atât de crude numai pentru sclavi. Pe oricine îl putea aștepta decapitarea sau spânzurătoarea, după o judecată sumară sau chiar fără judecată. Cei puternici și bogați – vorba cronicarului nostru – erau ei înșiși judecători și înșiși plinitori ai osândei, după bunul lor plac. Un ciudat amestec de cruzime și dărnicie îi caracterizează. În povestirea Aminei, soțul ei, fiu al califului, poruncește să fie spânzutați toți cărătorii de lemne din cetate sau toți vânzători de mături, fiindcă soția lui pretextase că rana de pe obraz ar fi fost făcută de unul dintre ei, prin neatenție, purtându-și poverile pe cămile sau pe măgari. Aflând că soția sa mințise, fără să mai cerceteze care e adevărul, dă ordin să fie decapitată. La intervenția doicii lui se „îndură” lăsând numai să fie desfigurată prin bătaia cu nuiele, care îi rup carnea de pe trup; apoi o alungă, după ce rade de pe fața pământului nu numai casele ei, ci și întreaga stradă unde locuia. Sultanul din Bassra, pentru că fiul vizirului său credincios, jelind moartea tatălui său mai îndelung decât era obiceiul, nu se prezentase la curte, poruncește să-l aresteze și să-i confiște toată averea. Apoi îl iartă, la intervenția unei zâne, și-l răsplătește înzecit, însuși Harun al-Rașid – înfățișat ca umblând deghizat noaptea prin cetate, ca să vadă cum trăiește poporul – e tot atât de nestăpânit în mâniile lui. Gelos, aflând de povestea acestuia de iubire, dă ordin ca negustorul Ghanem ben-Ayub, fără să fie judecat, să primească cinci sute lovituri de curea, apoi să fie pus la tortură, casa lui să fie pustiită și apoi dărâmată până la temelii, iar mama și sora lui să fie dezbrăcate în pielea goală, ținute așa timp de trei zile sub privirile locuitorilor, apoi izgonite din cetate. Când vizirul sultanului din

Egipt șovăie să-i dea în căsătorie pe fata lui – findcă o făgăduise cu jurământ fiului fratelui său – sultanul o obligă să se mărite cu cel mai urât dintre sclavii lui, un ghebos rândaș la cai, și-i poruncește vizirului să-i facă o nuntă mare, cu cântăreți și cântărețe, cu saltimbanci și „ospețe, cu petreceri și dansuri, fără a mai socoti întrecerile vitejești", spre a face și mai ridicol contrastul cu nemernicia robului-mire. Regele dintr-un „oraș îndepărtat" nu putea suferi să vadă un om chior, când trecea la plimbare cu alaiul său, și punea să-l ucidă pe loc; al patrulea frate al bărbierului s-a considerat foarte norocos fiindcă dintr-o asemenea împrejurare s-a ales numai cu o bătaie soră cu moartea. „Regele Chinei" îi vorbește astfel croitorului care-i propusese să-i spună povestea lui: „Dar vai ție dacă îmi vei istorisi o poveste plictisitoare și goală de fapte minunate. Căci atunci nu voi șovăi să vă trag în țeapă, pe tine și pe tovarășii tăi, străpungându-vă dintr-un capăt într-altul, de la temelie până la creștet."

Cruzimile acestea nu fac parte numai din tehnica de a impresiona a povestitorului. Realitatea, în ceea ce privește capriciile stăpânitorilor, era tot atât de atroce. Cl. Huart relatează despre califul El-Mahdi că, fiind un mare iubitor și protector al artelor, i-a interzis totuși muzicantului Ibrahim el-Mancili, de la curtea lui, să meargă să-și vadă copiii. Deoarece nu l-a ascultat, îl pedepsește cu trei sute lovituri de bici și cu închisoarea. Cruzimea aceasta e atribuită și ființelor fabuloase. Un efrit, duh care apare adesea în povestirile din *O mie și una de nopți*, își pedepsește astfel femeia presupusă adulteră, sub ochii iubitului ei: „Și atunci, o, stăpâna mea, acel blestemat luă sabia, izbi cu ea o mână a femeii și i-o reteză; apoi îi izbi cealaltă mână și i-o reteză la fel; apoi îi tăie piciorul drept; apoi îi tăie piciorul stâng! Și așa, cu patru lovituri, îi reteză cele patru mădulare. Și eu priveam aceasta cu ochii mei și mă gândeam că voi muri neîndoios."

Aceste scene de cruzime nu sunt totuși chinuitoare la lectură. Povestitorul popular le anulează aproape fiorul de groază prin tehnica povestirii, care le dăruiește lumina calmă a artei. Aici, mecanica gesturilor repetate, consemnate cu aceleași expresii stereotipe, maschează parcă un zâmbet de superioritate înțeleaptă a naratorului, în fața nebuniei atroce a oamenilor și duhurilor care stăpânesc bieții muritori. Altădată, zâmbetul ușor ironic se convertește într-un umor secret, ca atunci când povestitorul mimează vorbirea „regelui Chinei" către croitor. În majoritatea lor oamenii din popor, naratorii anonimi, au ținuta oamenilor de teapa lor. Neînfrântul optimism al oamenilor din mase, la orice pas, se manifestă din plin și în *O mie și una de nopți* și constituie una dintre strălucirile lor artistice. Eroii acestor povestiri iubesc profund și curajos viața, prețuiesc bucuriile ei, chiar pe cele mai mărunte și mai precare. Ei luptă pentru viața lor, până la ultima șansă, chiar în împrejurările cele mai atroce și fără scăpare. Povestirile din *O mie și una de nopți* sunt o minunată școală de eroism al vieții, și aceasta le-a adus dragostea cititorilor din mase, în toate țările și toate timpurile. Oameni care au rămas fără un ochi, fără o mână, fără un picior, desfigurați prin bătăi, victime ale capriciilor crude ale stăpânitorilor sau ale spiritelor supranaturale sunt până la urmă bucuroși că au scăpat numai cu atâta și își povestesc întâmplările cu o seninătate impresionantă. Învățătura fatalistă a *Coranului*, ca și bruscele răsturnări de situații, atât de caracteristice acestei epoci frământate din istoria stăpânirilor arabe, ca și credința în victoria până la urmă a forțelor binelui în viață le împrumută această seninătate, această putere de a răbda și de a spera, care e una din trăsăturile cele mai impresionante ale oamenilor din *O mie și una de nopți*.

Ei iubesc artele – poezia, muzica și dansul îndeosebi – și apar adesea

surprinzător de cultivați, indiferent de situația lor socială. Umilul cărător de poveri din *Povestea hamalului cu fecioarele* știe să cânte, să danseze, e spiritual și mai ales citează la orice prilej versuri din poeții arabi, și la nevoie chiar improvizează unele. Al cincilea frate al bărbierului, negustor de sticlărie, își strigă marfa cu accente de poem: „O, sticle! o, picături de soare! sâni de alabastru ai fetelor tinere! suflu întărit și rece al fecioarelor! ochii doicei mele! o, sticle! buric de copil, o, sticle! miere în culori, o, sticle!” Ospețele sunt însoțite de sunetul instrumentelor muzicale de preț. În aceiași poveste a hamalului, gazdele lui cântă cu „o dairea de Mossul, cu clopoței, o lăută din Irak și un flaut din Persia”. Oamenii sunt obicinuiți să trăiască în frumusețe și admiră cu pasiune frumusețea în oameni. Ca să-l ferească pe adolescentul Agib, nepot al vizirului, de entuziasmul exagerat al locuitorilor din Damasc, care se îmbulzeau stăruitor ca să-l admire, eunucul însoțitor „ținea în mână un bici în stare să doboare o cămilă; căci el îi cunoștea din auzite pe locuitorii Damascului și voia să-i împiedice cu ajutorul acestui bici să se apropie de stăpânul său”. Rafinamentul în degustarea frumuseților vieții se împletește și aici cu grosolănia și cruzimea.

Filosofia și științele sunt de asemenea la mare preț. Adesea unde nu te aștepți întâlnești oameni care sunt adevărați enciclopediști în miniatură. Bărbierul se prezintă astfel, în versiunea Galland: „aveți în persoana mea cel mai bun bărbier din Bagdad, un medic experimentat, un chimist foarte profund, un astrolog care nu se înșală, un gramatician desăvârșit, un perfect retorician, un logician subtil, un matematician iscusit în geometrie, aritmetică, astronomie și în toate rafinamentele algebrei, un istoric care știe istoria tuturor împărățiilor din univers. În afară de aceasta, posed toate părțile filosofiei. Am în memorie toate legile și tradițiile noastre. Sunt poet și arhitect”… Evident, aici avem de a face cu o parodie ce completează admirabilul portret de flecar și lăudăros al acestui personaj. Însă nu e mai puțin adevărat că însuși genul parodiei, prin definiția lui, se realizează mimând comic o realitate dată. Iată, de exemplu, un portret de medic, din versiunea Mardrus, în care nu se află nicio urmă de parodie: „era priceput în cărțile grecești, persane, romane, arabe și siriene; studiase medicina și astronomia (…) și înrâurile lor bune și pe cele rele; cunoștea însușirile plantelor și ale ierburilor (…) în sfârșit, studiase filosofia și toate științele medicale și multe științe încă”.

Sporturile erau și ele o formă de petrecere. Al patrulea frate al bărbierului, de profesie măcelar, adună bani ca să cumpere „câțiva berbeci, pe care voia să-i dreseze să se bată între ei, întrecere tare căutată la Bagdad”… Cunoșteau și valoarea sanitară a sportului. Medicul Ruian îi recomandă regelui Iunan să bată mingea cu maiul de-a călare, pe maidan, ca să transpire puternic, și-l vindecă astfel de un fel de lepră.

Ospețele erau și ele considerate ca un fel de opere de artă, prin finețea și exotismul mâncărilor, a mirodeniilor care parfumau atmosfera și a florilor care o împodobeau, ca și prin somptuozitatea veșmintelor și a încăperilor. Descrierile frecvente ale acestor moravuri constituie încă una din încântările pe care le produce lectura povestirilor din *O mie și una de nopți*. Ele creează o atmosferă fascinantă de basm oriental, de feerie. Dar am văzut că realitatea istorică nu era prea depărtată, piața comercială a orașelor arabe în epocă fiind înțesată de produse ale locului sau venite din toate părțile lumii, spre care se îndreptau caravanele și corăbiile negustorilor, ca și de minunatele produse ale artei meșteșugarilor locaii sau din Orientul îndepărtat. Bineînțeles, toate acestea erau la îndemână

celor avuți, dar nu numai a califilor și marilor demnitari. Iată bunăoară ce târguiește pentru ospățul de o singură zi Amina, una dintre cele trei femei din *Povestea hamalului cu fecioarele*: ea se opri înaintea dughenei unui vânzător de fructe și cumpără mere de Siria, gutui osmani, piersici de Oman, iasomie de Alep, nuferi de Damasc, castraveți de la Nil, lămâi dulci de Egipt, chitre sultani, boabe de mirt, flori de hinnà, anemone sângerii, viorele, flori de rodii și narcise". De la alt negustor cumpără „toate soiurile de migdale". De la negustorul de dulciuri ia: „împletituri din zahăr cu unt, paste catifelate, parfumate cu mosc și cu umplutură delicioasă, biscuiți numiți *sabun*, pateuri mici, plăcinte cu lămâie dulce, dulcețuri gustoase, zaharicale numite *mușabac* (desfătările gâtlejului), gogoși mici, rumenite în cuptor, numite *lucmet-el-kâdi* (îmbucăturile cadiului), și altele numite *assabih-Zeinab* (falangele Zeinabei), gătite cu unt, cu miere și cu lapte". În fine, dintr-o prăvălie cu mirodenii încarcă „zece feluri de ape: apă de trandafiri, apă de flori de portocal (…), boabe de tămâie, lemn de aloe, ambră cenușie, mosc curat". Un alt cetățean al unuia dintre orașele vremii dăruiește bărbierului flecar, ca să scape de el, materiale pentru o masă tot atât de fabulos bogată. Desigur, e aici și mult din arta povestitorului, care știe să-și încânte auditoriul cu descrieri menite să arunce o lumină fascinantă asupra cenușiului vieții de toate zilele, înfățișând delicii rare, desfătând urechea cu sonoritatea numelor exotice, stimulând fantezia cu deschideri de perspectivă spre țările îndepărtate de unde veneau aceste scumpeturi. Dar, încă o dată, nu sunt pure produse ale fanteziei, ci imagini transfigurate ale înfloritoarei vieți comerciale și meșteșugărești, în perioada de culminare a dominației arabe în Orientul apropiat. Contrastele abundă și aici. În case de unde țipetele sclavilor bătuți crunt pentru o nimica toată se auzeau până în uliță, musafirii plecau de la ospăț cu buzunarele pline de zaharicale care se serviseră la sfârșit, căci așa era obiceiul, ca fiecare să-și ia pentru acasă cât poftește. Un om relativ sărac are la masă „miel umplut cu migdale, cu stafide, cu nucșoare, cu piper și cuișoare (…), pepeni, harbuzi, plăcinte cu miere și unt.", aromate cu migdale și scorțișoară. Rangurile sunt observate cu strictețe, și între oamenii de diferite categorii sociale sunt distanțe dureroase. Eunucul însoțitor nu vrea să-l lase pe nepotul vizirului să intre în prăvălia unui cofetar ale cărui zaharicale îl încântaseră, știind că dacă va călca această rânduială îl va aștepta biciuirea. Bogatul negustor și bancher Isaak umblă cu călimările și celelalte unelte de scris la brâu, neavând niciun fel de cancelarie.

Poveștile de iubire se petrec numai între oameni din aceiași treaptă socială: fiul de calif se îndrăgostește de o prințesă, fata unui vizir de fiul unui vizir. Se întâmplă adesea ca aceștia – aruncați de valurile neprevăzute ale vieții – să nu-și cunoască rangul lor de naștere, dar până la urmă tot și-l descoperă, și abia atunci iubirea se realizează pe deplin. Episoadele de iubire între oamenii comuni sunt tratate de obicei în maniera comică, mai ales pe tema bărbatului naiv îndrăgostit de o femeie care-l stoarce de bani ori îl pune să muncească pentru ea, bătându-și joc cu cruzime de el, precum, în povestirea despre întâiul frate al bărbierului, cizmarul îndrăgostit de soția unui morar. Poveștile de dragoste între oamenii de rang mare sunt de obicei duioase până la accente melodramatice, cu boală până la încetarea din viață, cu leșinuri, lacrimi și oftaturi necontenite, ca în cântecele noastre de lume. Oamenii din lumea sus-pusă sunt tot atât de sentimentali pe cât sunt de cruzi: chiar bărbații când aud o veste mare leșină, când primesc o scrisoare de dragoste o sărută de zeci de ori și o

pătează cu șiroaie de lacrimi. Rangul e observat și aici cu strictețe. E însă binevăzută îndrăgostirea de o sclavă frumoasă, dacă îndrăgostitul e calif ori fiu de calif, sau dacă cineva se îndrăgostește de o favorită a califului. Când însă bogatul Ali Nur se îndrăgostește de Dulcea Prietenă, aflând că ea e favorita califului, nici nu mai îndrăznește să se apropie de ea.

Femeile sunt simple obiecte de plăcere, senzuală în primul rând. Chiar dacă sunt cultivate superior, ele sunt șlefuite în acele domenii ale artei care le pot mări farmecul senzual: știu să cânte, din gură și din instrumente, să danseze și chiar să spună versuri, pentru plăcerea stăpînului și a oaspeților săi, chiar când sunt soțiile lui. Condiția socială a femeii e mizeră, în lumea stăpânitorilor și a bogaților, cu toate numele de poezie pe care le poartă: Floarea-Grădinii, Zorii-Dimineții, Ramură-de-Mărgăritare, Lumina-Drumului, Steaua-Nopții, Desfătările-Grădinii.

Închisă în casă ca într-o cetate, neieșind din ea decât pentru cumpărături, și atunci învăluită cu văluri din care apar numai ochii și însoțită și supravegheată de eunuci sau de sclave, femeia e condamnată la o robie aurită, în existența ei somptuoasă. Soțul și stăpânul ei, în schimb, o poate oricând înlocui în sufletul și favorurile lui prin una dintre sclavele numeroase. Senzualitatea aprinsă și viclenia femeilor din *O mie și una de nopți* își au în cea mai mare parte sursa în această condiție socială distrugătoare de suflet. Criza căsătoriei e aici un spectacol aproape permanent. Căutând să evadeze din colivia aurită a căsătoriei, femeile își consumă ingeniul în viclenie, în arta de a-și înșela stăpânul. Viața de trândăvie a celor din lumea stăpânitorilor le aprinde senzualitatea și fantezia erotică. În poveștile de dragoste ele au inițiativa până la o dulce agresivitate față de bărbatul ales din afară. Singura formă de viață liberă a femeii e în afara căsătoriei. Bogata Zobeida și surorile ei, după experiențe amare în căsnicie duc o viață de curtezane fără arginți, locuind împreună toate trei și petrecând cu bărbații care le plac, după cele mai fine reguli ale artei de a trăi în frumusețe.

Lumea oamenilor se întrepătrunde cu lumea fantastică a duhurilor. Eroii cred în spiritele atotputernice, le văd, le primesc ajutorul sau le suportă silniciile. Unele dintre personaje abia au depășit credința în idoli personificând forțele naturii. Eroul din povestirea Zobeidei mărturisește: „Tatăl meu și mama mea erau magi care se închinau năprasnicului Nardun. Ei se jurau și făceau legământ pe foc și pe lumină, pe umbră și pe căldură, și pe aștrii rotitori.” După credința personajelor din povestiri, lumea ar fi populată de efriți și efrite, care zboară prin aer, dar își pot avea așezările și pe pământ, în locuințe părăsite, în cavouri din cimitire chiar. Efriții mai sunt numiți și genni (jini). Ca și oamenii, ei sunt diferențiați în „gennii cei buni, genni musulmani, credincioși”, și în gennii răufăcători. Dar chiar duhurile bune – cum sunt cei din *Povestea vizirului Nureddin, a fratelui său vizirul Șamseddin și a frumosului Hasan Badreddin* – au trăsăturile sufletești ale oamenilor din tagma stăpânilorilor. În călătoria prin văzduh – prin care efritul și efrita căutau să îndrepte vicisitudinile soartei copiilor celor doi viziri – efritul e aprins de poftă trupească pentru efrita ce-l însoțea, care și ea nu l-ar fi refuzat, dacă nu și-ar fi dat seama că prin aceasta ar fi fost sacrificat fiul lui Șamseddin. Duhul eliberat din vasul unde-l pecetluise regele Solomon al iudeilor, care în tradițiile musulmane are puteri de mare vrăjitor, vrea să-l omoare pe negustorul care-l eliberase, numai pentru că așa jurase la necaz, în sutele de ani cât stătuse închis. Efriții se pot preface în șerpi, scorpioni, fructe, semințe, în flăcări de diferite culori, la fel ca zmeii din basmele noastre. Alături de ei, apar

animale fabuloase: șerpi și cai cu aripi, pasărea roc, care e atât de uriașă încât poate duce în gheare un rinocer. Efriții au robi de aramă sau de fier, care le ascultă orbește poruncile. În aventurile pe marile depărtări ale mărilor Indiei și Chinei se întâlnesc ființe omenești tot atât de fabuloase: bătrânul mărilor, care sugrumă marinarii naufragiați, încălecându-i pe grumazi și obligându-i să alerge cu el în spate; uriașul cu un ochi în frunte care mănâncă oameni fripți în frigare…

Între acele două lumi – a oamenilor și a duhurilor – intermediarii sunt vrăjitorii și mai ales vrăjitoarele. Acestea nu au de obicei chipul de bătrână uitată de ani, din basmele noastre, ci sunt femei tinere, soții sau fete adesea de mari demnitari, care pot fi bune sau răutăcioase, după firea lor. Vrăjitoria e considerată aici ca o știință care se poate învăța, se poate transmite tainic de la om la om. În povestea întâiului saâluk, nevasta acestuia e vrăjitoare și o metamorfozează pe concubina lui în vacă, și pe băiatul acesteia în vițel; fiica văcarului e tot vrăjitoare – învățase magia de la o bătrână ce locuia la ei – și descoperă metamorfoza lor. În povestea celui de-al treilea saâluk, nevasta lui, tot vrăjitoare, fiind surprinsă de el în adulter, îl preface în câine, iar fiica unui măcelar, care învățase și ea meșteșugul vrăjitoresc, îl readuce la starea de om.

Aici se ridică legitima întrebare dacă povestirile din O mie și una de nopți pot fi considerate ca basme sau ca nuvele. Elementele de basm nu lipsesc. Le-am identificat în ființele supranaturale care populează aceste povestiri, ca și în oamenii înzestrați cu puteri neobicinuite. Întâlnim și motive tipice ale basmului, cum este cel al răsplătirii facerii de bine către animale: Zobeida ucide un șarpe mare, care voia să-l înghită pe unul mai mic; acesta era însă o efriță și, drept recunoștință, preface în cățele negre pe surorile Zobeidei, care încercaseră să o omoare. Motivul camerei interzise, atât de frecvent în basmele noastre, îl întâlnim aici în povestirea celui de-al treilea saâluk. Chemarea în ajutor a duhurilor se face, ca și în basme, prin arderea a trei fire de păr. Metamorfozele se efectuează prin stropirea cu apă și pronunțarea de formule magice ș.a.m.d.

Lumea poveștii e însă lumea lui „a fost odată”, neprecizată geografic și temporal, lume în care nici povestitorul nici ascultătorii nu mai cred ca într-o realitate concretă. E doar o realitate artistică. Dar am văzut că lumea narațiunilor din *O mie și una de nopți* e cât se poate de concretă, cu toate oscilațiile ei între realitatea istorică și geografică și între atracțiile fabulosului. Ființele supranaturale, vrăjitoarele, sunt realități în care povestitorii cred, așa cum în literatura europeană a Evului mediu timpuriu se credea în diavoli, în îngeri și vrăjitoare, acestea din urmă fiind arse foarte concret pe rug sau înecate în apă. Multe dintre povestirile din *O mie și una de nopți* nu conțin niciun element miraculos. Povestirea întiiului saâluk e istoria unui incest și a răscoalei de cabinet a unui vizir. Povestea Aminei e istoria căsătoriei sale nefericite cu un bărbat prea gelos. Povestirile despre croitorul, misitul, intendentul și medicul amestecați fără voie în moartea aparentă a cocoșatului sunt pur anecdotice, după cum povestea Dulcii Prietene și a lui Ali Nur e un roman cavaleresc de dragoste. Și exemplele se pot înmulți.

Povestirile din *O mie și una de nopți* sunt mai degrabă „nuvele” în sensul originar al termenului, adică istorisiri de „noutăți” – așa s-a și tradus la noi termenul literar „nuvelă”, la începutul secolului XIX – de întâmplări neobicinuite, mai mult sau mai puțin senzaționale, dar reale. Aceasta a și făcut ca – prin influența exercitată de ele asupra lui Boccaccio în compunerea *Decameronului* – să contribuie decisiv la nașterea nuvelei în

literatura europeană. Firește că e mult manierism în aceste povestiri, dar el nu e de natura basmului, ci ține de caracteristicile prozei arabe în epocă. Specifică e astfel funcțiunea enorm dilatată a citatelor de versuri, care în traducerile anterioare era sacrificată de tălmăcitori, eliminându-le total sau în cea mai mare parte, dar în versiunea Mardrus e convertită în proză lirică. Transpunerea românească de față revine la forma inițială a versului arab; bineînțeles cu sonoritățile versificației românești. Versul apare aici adesea în cele mai neașteptate împrejurări. Personajele se exprimă tot atât de firesc în poezie ca și în proză, fie citind din poeți, fie improvizând. Citatele din opera poeților se fac de obicei când povestitorii consideră că aceștia pot să descrie mult mai pregnant frumusețile văzute, sau să exprime mai adecvat anumite stări sufletești. Când genniul dă drumul fecioarei din racla de sticlă în care o ținea închisă numai pentru el, povestitorul exclamă evocându-i frumusețea: „Neîndoios că tocmai despre ea a grăit poetul" și citează versuri. Când e vorba de necredința femeii efritului, povestitorul citează versuri despre făgăduielile mincinoase ale femeilor, introducându-le astfel: „De altminteri și poetul spune"… Descriind frumusețea tânărului din cetatea vrăjită, povestitorul citează iarăși versuri începând cu: „Și poetul zice…" Când se nasc copiii vizirilor Nureddin și Șamseddin, se citează versuri despre gingășia pruncilor. Când Șamseddin ajunge cu ai lui la porțile Damascului se amintesc versurile „poetului" despre această cetate. Uneori versurile au un fel de funcțiune similară cu cea a bocetelor. Când medicul Ruian află de moartea pe care i-o pregătea regele vindecat de el, plânge recitând versuri ale „poetului". Mai înainte, când încă nu-și știa soarta, medicul e consolat cu anticipare, de către povestitor, cu versuri despre vicleniile destinului. Când, orbit de gelozie, fiul califului ordonă decapitarea soției sale, Amina plânge în versuri; soțul înfuriat îi răspunde tot în poezie; iar negrul cu sabia în mână, gata de execuție, recită și el strofe despre viclenia femeilor. Pescarul sărman din povestea cu efritul, aruncându-și năvodul în mare de trei ori la rând fără să pescuiască ceva, recită de fiecare dată versuri de jeluire.

Foarte adesea, citatele, în versuri potențează formulele de extremă politețe, de captare a bunăvoinței puternicilor zilei. Acestea de obicei sunt improvizații. Astfel, omul prefăcut în maimuță, după prânzul pe care i l-a oferit sultanul magnificient, scrie versuri de laudă a prăjiturilor arabe. Când revine la regele Iunan, medicul Ruian îi recită versuri de laudă. Ca să-l convingă pe eunucul ce-l însoțea pe Agib, ca să-l lase să intre în prăvălia lui, cofetarul spune versuri de laudă a eunucilor; iar când Agib revine, improvizează versurile de laudă frumuseții băiatului. Până și peștii vrăjiți, care se frigeau în tigaie, la venirea zânei vrăjitoare și la vorbirea ei îi răspund în versuri.

Firește, e o formă de manierism, oarecum obositoare pentru cititorul modern, dar face parte inerentă nu numai din modul specific de a povesti din literatura arabă a epocii, din spiritul ei enciclopedic, în care genurile și speciile se amestecau ca și felurile la ospețele somptuoase, spre cât mai marea desfătare a consumatorilor. Dar e și o trăsătură a lumii arabe complexe, naive și rafinate în același timp, care a dat naștere acestei literaturi. E totuși aici și o modalitate artistică mai apropiată de cea a folclorului. Oamenii vorbesc adesea și în proverbe sau zicători. Un vizir îi grăiește astfel sultanului său: „O, rege slăvit! cei din vechime au zis: Cel care nu privește sfârșitul și urmările, nu va avea norocul drept prieten." Un misit se adresează astfel negustorilor de sclavi din târg: …„aflați că nu tot ce este rotund e nucă; nici tot ce e alungit e banană; nici tot ce e alb e

untură; nici tot ce e roșu e carne; nici tot ce e roz e vin; nici tot ce e cafeniu e curmală”. Tendința de a folosi stereotip anumite scheme de expresie artistică este iarăși o caracteristică ce apropie aceste povestiri de folclor. Ca și în basme, la calif, la sultan, la rege poate intra oricine, fără nicio formalitate. Activitatea suveranului este înfățișată stereotip, la sfârșitui povestirii din fiecare noapte: „…regele se îndreptă spre sala unde împărțea dreptatea. Iar vizirul și dregătorii intrară, și divanul se umplu de lume. Și regele judecă, numi și îndepărtă din slujbe și isprăvi treburile, și împărți porunci, și aceasta până la sfârșitui zilei.”

De câte ori e vorba să se sublinieze extraordinarul unei istorisiri, se întrebuințează formula următoare: …„este o poveste atât de uimitoare, încât, de-ar fi înscrisă cu acul în colțul lăuntric al ochiului, ar fi o învățătură pentru cine ar citi-o cu luare-aminte”. De altfel, funcțiunea educativă a povestirilor din *O mie și una de nopți* este tot atât de clar marcată ca și în folclorul tuturor popoarelor. Invocația către Allah, cu care se deschide această carte minunată a povestirilor Șahrazadei, o formulează lapidar: „Și pe urmă! Facă-se ca legendele celor din vechime să fie de învățătură pentru cei de astăzi, ca omul să vadă întâmplările prin care trecură alții decât el: și atunci el va asculta supus și cu luare-aminte cuvintele noroadelor din trecut și ceea ce ele au petrecut, și se va mustra pe sine. De asemenea, slavă celui ce păstră istorisirile celor dintâi drept învățătură spre folosul celor din urmă! Ci din acele învățături au fost scoase poveștile numite *O mie și una de nopți* și toate cele ce sunt într-însele fapte nemaipomenite și înțelepciuni.” Magnifica funcțiune a artei, de luminătoare și înnobilatoare a sufletului omenesc, nu e nicăieri mai frumos exprimată decât în epilogul cărții acesteia, în elogiul pe care Șahriar îl aduce Șahrazadei la sfârșitui povestirii din cea de-a o mie și una noapte: „O, Șahrazada, ce splendidă e această istorie! Ce admirabilă e! Tu m-ai instruit, o! docto și discreto, și m-ai făcut să aflu evenimentele ce li s-au întâmplat altora și să consider cu atenție vorbele regilor și ale popoarelor din trecut, ceea ce li s-a întâmplat extraordinar și miraculos, sau numai demn de reflexiune. Și într-adevăr, ascultându-te timp de o mie și una de nopți, rămân cu un suflet profund schimbat, voios și îmbibat de fericirea de a trăi.”

Nu cred să fi exprimat cineva mai bine, mai adecvat impresia pe care o lasă oricărui cititor lectura povestirilor din *O mie și una de nopți*, decât aceste vorbe atât de înțelepte în naivitatea lor. Cartea aceasta, care în trecut a ajuns a fi cea mai citită după *Biblie*, a înfățișat într-adevăr înțelepciunea popoarelor orientate prin mijlocirea – de mare efect asupra oamenilor din mase – a unor întâmplări miraculoase, extraordinare sau cel puțin demne de reflexiune.

Finalurile povestirilor ei sunt totdeauna luminoase, fie prin faptul că cei buni și nevinovați ajung până la urmă la liniște și fericire – cu atât mai prețioase cu cât chinurile prin care au trecut au fost mai atroce – fie că cei care au fost răi, neprevăzători, pătimași la exces și au rămas infirmi fizicește de pe urma greșelilor lor, s-au împăcat cu soarta, înțelepțindu-se. Opera aceasta e un imens imn al frumuseții omului. Al frumuseții lui fizice, prin descrierile și portretele de tineri și de femei întâlnite mai la fiecare pagină, atât de diverse în construcția lor poetică încât îți vine foarte greu când e vorba să alegi pentru exemplificare. Iată un portret de adolescent: „un fecior frumos ca luna când răsare; avea niște ochi minunați și sprâncenele împreunate și trupul desăvârșit”. Dacă aici accentul era pus pe ochi, ca poartă a sufletului, într-alt portret apare preocuparea de sunet și

coloare: „Era un tânăr frumos, cu statura mlădioasă, înzestrat cu un glas catifelat și limpede; fruntea îi era ca o floare, obrajii ca trandafirul”… Iată un admirabil portret de fată, în care accentul e pus pe contemplarea frumuseții umane ca operă de artă… „o fecioară încântătoare, asemenea celui mai frumos dintre mărgăritare și era într-adevăr atât de frumoasă, încât vederea ei spulbera din inimă orice grijă, orice mâhnire, orice nefericire”. Frumusețea umană ca operă de artă e potențată expresiv prin evocări ale somptuoaselor veșminte orientale: mătăsuri și brocarturi întrețesute cu fire de aur și argint, șiraguri de mărgăritare și perle, bijuterii încărcate cu rubine, smaralde și alte nesfârșite varietăți de pietre prețioase, văluri de Mossul. Arhitecturile și interioarele descrise sunt tot atât de fermecătoare pentru ochi. Palatul unde locuiau cei zece tineri care își pierduseră ochiul drept, împinși de demonul curiozității, se vede de departe, precum în basmele noastre, ca un foc mare roșu, fiind cu totul din aramă galbenă, aprinsă de soare, la ceasul amurgului mai ales. Alte palate sunt zidite din blocuri de marmură, porțile lor au canaturi de abanos, acoperite cu plăci de aur roșcat. Sălile sunt spațioase, pline cu „mobile măestrit lucrate și încrustate cu fir de aur”, cu paturi așezate pe postament „de marmură încrustat cu mărgăritare sclipitoare”. Până și sălașurile păsărilor cântătoare, ținute ca să împodobească și auditiv interiorul unui astfel de palat, sunt din domeniul feeriei: „Aceste păsări erau toate într-o colivie mare făcută din bețigașe de lemn de aloe și de santal; apa de băut a acestor păsări era turnată în farfurioare de jad și de jasp fin și colorat; grăunțele se aflau în căni de aur”.

În descrierea făpturilor fantastice, povestitorii știu să evoce colosalitatea lor în trăsături ce se înfig puternic în imaginația cititorilor: „Capul acelui efrit era ca o cupolă, mâinile ca niște furci, picioarele ca niște catarge, gura ca o peșteră, dinții ca niște pietre, nasul ca un ulcior, ochii ca două torțe”. Apariția lor este regizată astfel ca să aibă maximum de efect: „partea de palat unde ne aflam se cufundă într-o beznă atât de adâncă, încât credeam că am fost îngropați de vii sub ruinele lumii”.

Cartea e în același timp și un imn al dragostei de viață, al curajului și ingeniozității cu care omul împresurat de forțe ale stăpânirii pământești sau ale acestor duhuri colosale – părând condamnat de la început să fie strivit de ele – știe să scape din cleștele lor, mizând lucid chiar pe ultima și cea mai mică șansă de salvare. Aventurile cele mai incredibile, naufragiile cele mai îngrozitoare, nu îi fac pe eroii lor să-și piardă cumpătul, nici voința de a le supraviețui. Imaginea scândurii plutind pe valuri, de care se încleștează eroul după sfărâmarea corăbiei, devine un simbol aproape al acestui sentiment tonic al prețuirii vieții chiar în împrejurările cele mai tragice. La tonusul acesta vital, atât de stimulator pentru cititorii din mase, se adaugă și accentele viguroase ale umorului popular, care răzbat în numeroase pagini. Istoriile bărbierului și ale fraților săi sunt în fond tragice, dar acest tragism se dizolvă în umorul de situație sau de expresie. Povestea propriu-zisă a bărbierului – care prin flecăreala lui aduce la ruina întregii averi și la infirmitate fizică pe un om care nu avea altă vină decât aceea de a-l fi chemat să-l înfrumusețeze înainte de a se duce la o întâlnire de dragoste – e de un umor negru, crispant aproape, prin contrastul dintre situațiile neplăcute pe care le provoacă și insensibilitatea lui la toate, convingerea lui absurdă că tot ceea ce face este eminent. Povestirile lui despre frații săi sunt pline de sevele grase ale umorului popular, deși peripețiile lor sunt triste. Întâiul frate e șchiop, și e poreclit El-Bacbuk, pentru că, „atunci când începea să vorbească, credeai că auzi gâlgâitul apei

dintr-un ulcior". Al treilea frate, orb, poreclit Cloncanul Umflat, „era socotit printre cei mai de frunte din tagma cerșetorilor". Al patrulea, cunoscut sub numele de Cănuța-care-nu-se-sparge, casap de meserie, se pricepea de minune „să-ngrașe berbecii cu coadă grasă" și „știa cui să vândă carnea cea bună și pentru cine s-o păstreze pe cea rea"…

Dar elementul de atracție al tuturor povestirilor din *O mie și una de nopți* rămâne în primul rând acțiunea. Cititorul, ca și ascultătorul, o urmărește cu răsuflarea parcă oprită, ca să afle ce s-a mai întâmplat cu eroii, cum au scăpat din extraordinarele lor peripeții, care a fost soarta lor până la urmă, chiar când e cu totul conștient de ficțiunea ei. În privința aceasta povestirile din *O mie și una de nopți* constituie un model al genului, și maestrul autor anonim al „ramei" acestor povestiri a avut toată dreptatea înfățișindu-l pe Șahriar, împins de curiozitatea de a asculta mai departe, amânând dimineață după dimineață împlinirea sângerosului obicei al uciderii soției. Înfățișând soarta unor oameni din cele mai diverse categorii sociale, de la calif și rege până la cerșetor și bandit, cu mijloace artistice tot atât de multiple: de la rafinamentul fastidios al poeziei de curte și de salon până la limbajul reavăn al povestitorului popular care le spune în chip firesc tuturor lucrurilor pe nume, fără a se sinchisi că l-ar putea acuza cineva de indecență, de la umorul păstos al snoavei folclorice până la sentimentalismul patetic al romanelor cavalerești de iubire, nu e de mirare că ele și-au cucerit publicul imens pe care l-au avut și-l au în toate timpurile, în cele mai felurite straturi de oameni.

Dacă ar fi să ne luăm după data primei lor traduceri ca atare, ele ar fi pătruns relativ târziu în literatura europeană. Realitatea este însă că ele au fost cunoscute mult dinainte, pe căi indirecte, și au exercitat pe aceste căi o înrâurire fecundă. Boccaecio, unul dintre părinții cei mai notabili ai nuvelei în literatura europeană, a cunoscut desigur *O mie și una de nopți*. Autorul italian era și el un erudit și-i plăcea să se miște între erudiți, ca bibliotecarul regelui Robert d'Anjou sau cutare savant din Calabria, pe când era unul dintre oaspeții și mai ales dintre povestitorii cei mai agreați la curtea regală din Neapole, în vecinătatea acelei Sicilii care mai înainte fusese ultimul refugiu al culturii arabe în sudul Europei. De altfel Boccaccio nu era singurul care călca pe urmele marilor povestitori arabi. Nuvela de tip boccaccian, care se năștea și se definea ca specie epică în occidentul Europei, în primul rând în Italia, înfățișează – în aceleași tipare de povestiri diverse, grupate în jurul câte unui personaj, dacă nu chiar situate într-o narațiune-ramă – o lume foarte asemănătoare celei din *O mie și una de nopți*. E lumea cetăților italiene din Quinquecento, cu mintea deschisă spre toate orizonturile lumii, curioasă și atrasă de întâmplări extraordinare, nemaicrezând în predicile uscate ale bisericii, în legendele canonice cu sfinți și martiri, dar simțind prin compensație o irezistibilă atracție spre fantasticul laic, cu astrologi și prezicători, cu vrăjitori și vrăjitoare care preschimbă oamenii în pești, în cai, în șoimi și în pisici, cu oameni sălbatici departe de orice formă a civilizației, iar în cadrul vieții citadine obicinuite, cu fel de fel de Păcală, studenți sau călugări vagabonzi care încurcă femeile în aventuri licențioase ori storc de bani pe soții lor naivi și prostănaci. Sub titlul *Novellino*, apare la începutul secolului XVI o culegere anonimă a celor mai vechi nuvele italiene, din secolul XIII încă. Renumitul umanist, redescoperitorul marilor scriitori antici latini, Poggio Bracciolini, publică pe la mijlocul secolului XV a sa *Liber jacetiarum*, o culegere de snoave și nuvele cu aventuri și episoade de dragoste, grupate în jurul unui personaj. Dar succesul cel mai mare, după Boccaccio, îl

obține, cu un secol mai târziu, Gian Francesco Straparola cu ale lui *Le piacevoli notti (Nopțile plăcute)*, cu structura *Decameronului* lui Boccaccio, dar mai multă accentuare a fantasticului și a extraordinarului. Moda literară trece în Franța, de la *Cent nouvelles nouvelles* – adunate și scrise la mijlocul secolului XV, probabil de Antoine de la Salle pentru curtea regelui Filip cel Bun, îmbinând povestirile cavalerești cu aventurile negustorilor – până la *Heptameron*-ul reginei Margareta de Navarra, iarăși cu un secol mai târziu, întrunind povestirile unor călători care se întâlnesc într-o stațiune balneară, povestiri cu aventuri galante, cu infidelități conjugale, cu pățanii caraghioase ale călugărilor, alături de povestiri morale, pline de elogiul virtuții. Secolul era plin de febra miracolelor altor lumi. Columb traversase Oceanul Atlantic, iar Vasco da Gama găsise un nou drum spre Indii, ocolind capul Bunei Speranțe. Miraculosul Orient îndepărtat se descoperea ochilor uimiți ai europenilor, împreună cu fascinația noului continent atins de Columb. Din arabă se traduce străvechea carte de povești și fabule *Kalila și Dimna*, în secolul XVII, în Franța. Antoine Galland, născut cam în același timp, pe la mijlocul secolului, suferă și el atracția Orientului. Vine la Paris și, ajutat de un savant al Sorbonnei, studiază la College Royal, în cadrul căruia lucrează apoi catalogul manuscriselor orientale ale bibliotecii Sorbonnei. Remarcat de Nointel, ambasador la Constantinopol, pleacă în Orient ca secretar al acestuia. Aici, Galland colecționează pentru cabinetul regelui, dar și pentru el însuși. Între altele, dă și de un manuscris cu șapte povestiri arabe. Acesta îl pune pe urmele faimoaselor *O mie și una de nopți*. După un manuscris sirian, publică în 1704 primul volum. Până în 1708, ajunsese la douăsprezece volume. Numit prim-anticar al regelui, Galland, reîntors de mult la Paris, ținea foarte mult la legăturile sale cu aristocrația curții de la Versailles, vrând să-și dedice traducerea uneia dintre doamnele din marea noblețe a timpului. Succesul traducerii lui Galland a fost prodigios, și la curtea regală, și în marele public al orașelor. Până în 1782, traducerea sa, completată în 1709 cu noi texte aduse de un amic, arab catolic din Liban, ajunge la șaizeci de reeditări. Seria lor a continuat și după aceea, triumfătoare, culminând în cea îngrijită de Theophile Gautier, în anii 1824–1826. Galland își destinase în primul rând traducerea curții regale franceze, unde poveștile cu zâne ajunseseră din nou în favoare. În 1695 d-na d'Aulnoy publicase o carte de *Povești cu zâne*, iar în 1697 Charles Perrault dăduse la lumină celebrele sale povești, sub titlul *Contes de ma Mère Loye*. Dar d-na d'Aulnoy făcea parte din înalta societate franceză, iar Perrault era nu numai un scriitor doct, adversarul lui Boileau în discuția asupra raportului dintre antici și moderni în artă, dar și un membru al Academiei Franceze, un om trăind în atmosfera curții regelui, ca și fratele său Claude Perrault, care concepuse arhitectura colonadelor Louvre-ului. Galland a făcut și el din *O mie și una de nopți*, traducându-le, o operă care să nu jignească „bunul gust" și regulile de „bună cuviință" ale societății în care trăia și ale modei literare în ceea ce privește basmele. A eliminat citatele și vorbirile în versuri, a redus scenele de dragoste, cu deosebire cele cu senzualități mai aprinse, la câteva formule convenționale, a convertit adesea vorba uneori drastică a oamenilor din popor în expresiile curente ale vieții franceze de salon a epocii: eroii aud „*un concert très agréable*"; lor li se servește la masă „*des mets excellents*"; sunt primiți de către gazde „*fort civilement*"; musafirii își arată buna creștere prin felul cum ei „*entretenaient les dames*" în timpul ospățului…

Succesul imediat și strălucit al versiunii Galland a avut un ecou tot atât de rapid. Orientalistul Petis de la Croix, profesor la College Royal și

contemporan al lui Galland, dă la lumină, în anii 1710–1712, în cinci volume, o carte intitulată *O mie și una de zile,* povești persane, afirmând în introducere că ea ar fi traducerea în franceză a scrierii cu același titlu a dervișului persan Mocles. Acesta i-ar fi dat voie să facă o copie după manuscrisul său, în 1675, pe când Pétis de la Croix se afla în Iran. Până acum însă nu s-a găsit nicio urmă a manuscrisului lui Mocles, nici vreo știre despre existența unei astfel de opere în literatura persană sau în cea arabă. Orientaliștii au ajuns la ideea că, sub titlul imaginat de el, Pétis de la Croix a grupat povești autentice din diferite manuscrise arabe și poate chiar unele plăsmuiri personale în maniera lor. *O mie și una de zile* este vădit o imitație a ciclului *O mie și una de nopți,* devenit de îndată celebru în Europa prin versiunea Galland. Începe și el printr-o povestire care constituie rama ciclului, ramă care are aceeași funcțiune și se dezvoltă după același mecanism. Numai finalitatea întregului este diferită. Dacă *în O mie și una de nopți* punctul inițial e un caz de misoginism, aici am putea vorbi de un caz de „misoandrism”. Principesa Farrukhnaz – fiica regelui Cașmirului, Togrulbey – nu are nicio simpatie pentru bărbați, considerându-i pe toți egoiști și înșelători. Ca să o vindece de această maladie sufletească – ce îl durea foarte mult pe tatăl principesei, deoarece o făcea să nu vrea să audă de căsătorie – doica ei, Sütlümeme, începe să-i povestească în fiecare dimineață, în timp ce se ducea la baie, câte o poveste în care se vedea că există și bărbați credincioși și capabili de sacrificiu în dragoste. Timpul pentru baie fiind limitat, firește că povestea nu se putea termina în aceeași dimineață. După o mie și una de zile de astfel de povești, survin anumite împrejurări care o fac pe Farrukhnaz să afle că fiul regelui Persiei se îndrăgostise de ea în vis. Pregătită sufletește prin poveștile auzite, intervenind și un vis al ei, foarte oportun, principesa pornește în călătorie la curtea regelui Persiei. Pe lângă peripețiile călătoriei, se adaugă și cele ale tânărului principe, care între timp fusese prefăcut de o vrăjitoare în cerb. Până la urmă – după meandre ale acțiunii în care intervine din plin miraculosul – prințul e salvat, redevenind om, și povestea se încheie, ca toate poveștile, prin căsătorie și urcarea pe tron. Precum se vede, prologul nu are nota de cruzime a celui ce deschide ciclul din *O mie și una de nopți,* narațiunea desfășurându-se mai mult în spiritul poveștilor cu zâne, la modă atunci în Franța, și pe linia vechilor romane cavalerești de iubire.

Ciclul alcătuit de Pétis de la Croix nu constituie numai o curiozitate a istoriei literare, demnă de a fi pomenită în treacăt, ca o anecdotă semnificativă pentru efectele modei în literatură. Apariția și difuzarea lui au consecințe diferite, dar directe asupra soartei versiunilor din *O mie și una de nopți* în literatura românească. M. Gaster și N. Cartojan – care s-au ocupat, precum știm, cu peripețiile răspândirii celebrului ciclu arab la noi – au lămurit clar cum s-a întâmplat aceasta. În 1757 a apărut la Veneția o versiune grecească anonimă, rezultată din imitarea unor versiuni italiene ale ciclului Galland, cât și ale ciclului Pétis de la Croix, cum este cea apărută în anul 1722. Toate aceste versiuni, atât cele italiene cât și cea neogreacă, par a fi fost în legătură și cu versiuni orientale mai vechi, deoarece numele personajelor sunt deosebite de cele franceze. Regele Șahriar se numește în versiunea neogreacă Sofi Aidin; fiica vizirului, Șahrazada, se numește aici Halima, ceea ce în arabă înseamnă „cea bună”, sora ei se cheamă Medina; marinarul Sind bad e numit Sevah Thalasinos. Versiunea neogreacă indică și o contaminare a traducerii lui Galland cu ciclul publicat de Pétis de la Croix, din care cuprinde cele mai

multe povestiri, unde bineînțeles numele doicii Sütlümeme este înlocuit peste tot cu cel al fetei vizirului, Halima. A dispărut și diviziunea pe nopți, interesul concentrându-se asupra poveștilor, ca unități epice rotunjite, „rama” lor apărând mai evidentă în prolog și în epilog.

Versiunea greacă a cunoscut și ea un deosebit succes, înregistrând într-un timp scurt multe ediții. Începând cu a treia ediție, versiunea s-a redus la trei volume din patru, câte se pare că a avut prima tipărire. Dar secolul XVIII, mai ales spre sfârșitul lui, se caracterizează și în Principatele Române, nu numai în Italia, printr-o puternică înflorire a culturii grecești. Nu este deci de mirare că versiunea neogreacă – într-una din edițiile ulterioare, începând de la a treia, în care volumul întâi cuprinde povestirile date la lumină de Galland. Iar volumele al doilea și al treilea povestirile publicate de Pétis de la Croix – a pătruns și la noi, cu deosebire prin intermediul călugărilor și al cărturarilor care știau grecește. Încă din 1782, Sulzer – în a sa *Geschichte des Transalpinischen Daciens* – menționează un manuscris pe care îl intitulează *Chalimach, arabische Fabeln, aus dem Griechisclien*. M. Gaster crede că acesta n-ar fi altul decât cel mai vechi manuscris pe care-l posedă bibliotecile noastre, și a cărui foaie de titlu la tomul al treilea – singurul care s-a păstrat, sub nr. 2636 – comunică următoarele: „Aravicesc mitologicon, care cuprinde povestiri și întâmplări foarte iscoditoare și frumoase, alcătuite întâi pe limba arabicească prin prea învățatul și prea înțeleptul derviș Ampupekir, iar acum întâi din italienește tălmăcite pre limba grecească și tipărite, care cu multă osârdie s-au îndreptat precum celelalte tocmai așa și aceasta nu după talienește, ci după grecește românește, precum celelalte două tomuri așa și al treilea. La anul 1782 iuliu 27 în Șcheiu Brașovului.” La sfârșit e menționată data încheierii copierii: „1786 mart. 30 Brașov”. Un manuscris complet – păstrat în Biblioteca Academiei sub nr. 2587 – urmând tot versiunea grecească amintită, se deschide cu mențiunea: „Aravicon Mithologicon a lui Rafail, egumenul Horezului, tălmăcită și scrisă cu a sa cheltuială, 1783”. Din aceste două prototipuri derivă toate celelalte manuscrise, mergând până în anul 1839, pe care le consemnează Dan Simonescu, în introducerea la textele alese din traducerea lui Rafail, pe care le publică în acea atât de frumoasă antologie a cărții populare românești, apărută de curând.[9] Dan Simonescu mai amintește și o traducere manuscrisă făcută de Scarlat Tempeanul și încheiată la 28 martie 1808. În afară de acestea, întâlnim în colecțiile bibliotecilor noastre și o sumă de copii fragmentare, conținând traducerea anumitor povestiri, toate dovedind, după cum subliniază cu dreptate Dan Simonescu, marea popularitate a ciclului, cunoscut mai ales sub titlul de *Halima*, după numele eroinei principale, printre cititorii români, la sfârșitul secolului XVIII și începutul celui următor. Dar cu aceasta nu s-au sfârșit peregrinările Halimalei în literatura românească, ci de abia încep mai temeinic, de astă dată pe calea modernă a tiparului.

În 1835, călugărul Gherasim Gorjan, profesor la școala din Vălenii de Munte, dă la lumină, în patru tomuri, prima versiune tipărită la noi. Cartea a avut succes. Am sub ochi o ediție din 1857, intitulată „*Halima sau povestiri mitologicești arăbești, pline de băgări de seamă, și de întâmplări foarte frumoase și de mirare. Compuse în limba arăbească de preaînvățatul derviș Abubekir și traduse din alte limbi străine în cea românească*”. În cuvântul introductiv – adresat „iubitorilor de citit și de istorii” – Gorjan afirmă despre Halima că „franțezii și italienii, nații foarte luminate, o au tipărită de nenumărate ori” – semn că avea cunoștință de răspândirea ei în aceste

două literaturi. Numele dervișului indicat ca autor al originalului, Abubekir – în primul manuscris cunoscut am văzut că el era denumit Ampupekir – precum și faptul că traducerea lui Gorjan e organizată în patru tomuri, ne fac să presupunem că el a pornit în lucrul său de la traducerea manuscrisă a călugărului Rafail, având la îndemână și una dintre întâile ediții ale versiunii grecești tipărită la Veneția. Să presupunem că Gorjan știa și italiana și, deci, că ar fi cunoscut și versiunea italiană apărută în preajma anului 1720, ar fi poate prea îndrăzneț, deși el afirmă în titlu că și-a făcut tălmăcirea după scrieri în mai multe limbi. Numele personajelor principale sunt, în orice caz, cele din *Aravicon Mithologicon*. Nume de personaje episodice, ca Zaida, Regia, Frusinica, ne îndreaptă spre un text grecesc după un original italian; pe de altă parte, întâlnim tendința de românizare a unor nume proprii: Zaida sau Joița, doamna Stana. Notele și comentariile lui Gorjan îl arată bine orientat în mai multe limbi.

La începutul tomului al patrulea, după *Înainte cuvântare*, se află un text în limba turcă, semnat „Gorjanîn dilbér tevihlerdén"; iar în alt loc citează, în notă, un istoric turc. La sfârșitul traducerii sale citează, în limba turcă și în traducere românească, un proverb de-al lui Nastratin Hogea. Și mai tulburătoare este o notă la sfârșitul povestirilor înțeleptei Halima și al celor o mie și una de nopți cât a povestit ea: „Franțezul, Neamțul și Italianul zice de nopți; Grecul de zile, iar eu de *aurori*, ca și Arabul mitolog, adică *Bin-bir ndan* sau *Bin-bir sabah agarmasi*, mai pă înțeles, dar mai poate zice cineva, că de unde un oltean să ese mai firoscos decât atâția traducători și redactori ai Halimalei? Bravu, domnule!" Mai departe, observă că Aidîn însemnează Luminător, „căci lumina în limba arăbească și indienească se zice aidîn". Oricât de aproximativ, se pare că Gorjan cunoaște ceva din limbile orientale. Traducerea sa e interesantă printr-un ton arhaic – e vorba aici de „împărați" și „împărătițe' – dar și prin multe neologisme, între care și încercări de cuvinte făurite de el prin aglomerare: „apăcale" pentru navigație, „războnelte" pentru armament ș.a.

Între timp, succesul traducerii lui Galland deschisese interesul nu numai al oamenilor de știință europeni, dar și al celor din Orient. În India și în Egipt apar ediții masive ale textului din *O mie și una de nopți* după manuscrisele cele mai complete: ediția neterminată a șeicului El-Icmeni, apărută la Calcula, în două volume, în 1814–1818; ediția Mac Noghten, în patru volume, tipărită tot la Calcuta, în 1825–1843; ediția Bulâk, apărută la Cairo, în 1835, în două volume ș.a. Aceasta facilitează efectuarea unor noi traduceri în Occident, în spirit științific mai accentuat, cu respectarea originalelor arabe. Pe noi ne interesează îndeosebi cea apărută în Germania[10], în 1825, deoarece ea a fost prototipul renumitei tălmăciri făcută de Ioan Barac.

În anii 1836–1840 modestul scriitor brașovean publică în orașul său, în opt tomuri, *O mie și una de nopți, Istorii arabicești sau Halima, tradusă din nemțește*, după versiunea germană din 1825. Ioan Barac și-a făcut lucrul său cum s-a priceput, cu câtă cultură avea. Unele cuvinte germane nu le-a priceput de loc, altele le-a înțeles rău, altele le-a transcris direct din limba traducătorilor. Notele explicative, însemnate de autorii germani în subsolul traducerii lor, Barac le-a introdus în text, când a crezut de cuviință, creând uneori anacronisme stridente. Astfel, într-o povestire ne trezim că vine vorba de Jean Jackues Rousseau; altădată, fiind vorba de portul Bassra, citim în text că el a fost întemeiat de califul Omar în anul 636 și stăpânit de turci timp de 1670 de ani; în călătoriile lui Sindbad se vorbește la un moment dat de Antichrist. Barac se dovedește în schimb sensibil la poezia

din *O mie și una de nopți*, versificind stângaci, cum putea mai bine, pasajele lirice, pe care traducătorii germani le convertiseră în proză. Constituind cea mai extinsă traducere a celebrei scrieri – ea se încheie cu a 225-a noapte, căci versiunea germană respectase împărțirea pe nopți a originalului arab – traducerea lui Barac a aflat cea mai călduroasă primire în largul public cititor, cunoscând mai multe reeditări integrale, precum și nenumărate reproduceri fragmentare, în broșuri, în reviste și în ziare chiar. *O mie și una de nopți* a devenit, astfel, ca și în atâtea alte țări, și la noi, una dintre cărțile cele mai iubite de mase. Nu e locul aici să înfățișăm toată imensa circulație tipărită pe care au avut-o textele ei în literatura română. Ea a fost urmărită de curând, minuțios, de o cercetătoare avizată în materie de bibliografie[11]. Ca o curiozitate, să menționăm că și versiunea Pétis de la Croix a pătruns în literatura românească, fără însă a cunoaște imensa răspândire a nopților arabe. Ea n-a ajuns decât la a doua ediție[12].

Nu putem însă trece fără să amintim că farmecul povestirilor din *O mie și una de nopți* a ispitit și o seamă dintre scriitorii noștri, unii chiar dintre cei mai mari, să încerce a dărui poporului român traduceri demne de valoarea acestui monument al literaturii universale. Ispita a fost cu atât mai mare cu cât – în limbile care le erau mai accesibile: franceza, germana și engleza – apăruseră traduceri remarcabile, întemeiate pe bunele ediții arabe de care am amintit, tinzând să pună la îndemâna europenilor versiuni integrale și exacte. Astfel, în Franța, Dr. J C. Mardrus dăduse la lumină în anii 1899–1904, în 16 volume, traducerea unuia dintre cele mai complete manuscrise arabe, cel ce a stat la baza ediției egiptene Bulâk. În Germania, Max Henning publicase, în 1895–1899, o traducere întemeiată pe același manuscris arab. În Anglia, în 1885–1888, Richard F. Burton semnase de asemenea o traducere integrală, în 16 volume, pe baza celor mai sigure texte arabe. Toate aceste traduceri au fost avute în vedere de scriitorii noștri. Ei au pornit de la început, cu toată inima, să dea publicului nostru versiuni ale acestor traduceri în integralitatea lor. Dar condițiile editoriale neprielnice au frânt aceste mari avânturi, pe unele chiar de la început, pe altele mai târziu, astfel că abia astăzi, prin traducerea pe care o prefațăm, Editura pentru literatură împlinește integral aceste vechi năzuințe.

În 1908–1909, Emil Gârleanu – care a rămas în literatura noastră nu numai prin excelentele lui nuvele și schițe, dar și printr-o remarcabilă activitate de îngrijitor al edițiilor din autorii clasici români – a reluat vechea tălmăcire făcută de Ioan Barac, controlând-o cu traducerea lui J. C. Mardrus, completând-o după textul acestuia, refăcându-i limba și stilul și „păstrând numai unele cuvinte vechi, unele întorsături fericite și unele expresii înnemerite”, dar s-a ferit de episoadele mai licențioase, de expresiile mai crude, în limbaj popular, ale originalului arab. Începută însă în cadrul foarte modest al bibliotecii de popularizare „Socec”, ea nu a putut avea spațiul larg de desfășurare care îi trebuia, și s-a oprit după primele două broșuri, însumând abia povestirile din opt nopți. Între cele două războaie mondiale, întreprinderea a fost reluată de Liviu Rebreanu și Mihail Sadoveanu. Cel dintâi a început să dea la lumină această carte – pe care o caracteriza ca „minunata colecție de povestiri arabe, socotită printre cele mai frumoase creațiuni ale literaturii universale” – într-o ediție integrală: „Opera completă”, într-o versiune după traducerea lui Max Henning, consultând și traducerea lui Richard Burton. Felul de a lucra și-l descrie astfel: „Păstrând tonul și culoarea povestirilor, am încercat totuși să nu ne depărtăm de lumea basmelor noastre, ca limbă cel puțin. Spre a

putea fi puse în mânile tuturor, am comprimat sau prelucrat unele mici episoade, fără însă ca prin aceasta să alterăm înțelesul sau farmecul povestirilor.” L. Rebreanu a renunțat și el la versurile intercalate, considerând un „balast” transpunerea lor în proză. Ca și traducerea lui Gârleanu, și aceasta a fost până la urmă sugrumată de cadrul editorial prea strâmt. Ea fusese publicată în broșuri de câte 32 pagini, și până la urmă editura se pare că s-a plictisit, întrerupând tipărirea la a 41-a noapte, într-un cadru tot atât de modest și-a început și încheiat și Mihail Sadoveanu încercarea de a încetățeni în literatura română această capodoperă universală prin magia verbului său. *Povestiri din Halima*, tipărită de Casa Școalelor în „Biblioteca pentru popor”, s-a oprit la „Partea 1”.

În anii puterii populare avem de însemnat cu o piatră albă o foarte interesantă încercare a prozatorului Eusebiu Camilar de a împământeni cu mijloace noi de expresie, în literatura noastră, vechile povestiri ale Șahrazadei. Fără a indica de la ce text a pornit, Eusebiu Camilar declară, în scurtul „Cuvânt al povestitorului de la începutul nopților”, că și-a luat „truda de a povesti” cele *O mie și una de nopți* în patru volume, îngăduindu-și „să omită și să adauge din săraca lui comoară, pe ici pe colo”. Avem aici, de fapt, narațiunile din *O mie și una de nopți* repovestite de Eusebiu Camilar în propria sa manieră de a fabula epic, manieră atât de apropiată de stilul magnific al lui Mihail Sadoveanu, în povestirile lui din trecutul îndepărtat și cu deosebire în cele cu teme orientale. Evitând, ca prea drastică, savoarea mustoasă în toate îndrăznelile ei a limbajului popular din textele arabe, Eusebiu Camilar a poetizat textul, nu numai prin poeziile rimate, cu imagini în spiritul liricii europene, pe care le-a introdus în text, dar și prin îndulcirea tonului, prin imprecizia cu care alunecă peste situațiile mai riscante, peste descrierea scenelor erotice ca și a actelor de cruzime. Cu alte cuvinte, a procedat ca și Galland odinioară, dând o versiune personală, așa cum credea el că ar fi pe gustul cititorilor săi. Pe de altă parte a căutat să dramatizeze textul, să-l facă mai atractiv prin foarte numeroase dialoguri, în timp ce narațiunea originară se caracterizează printr-o mare cursivitate, în care acțiunea are primatul. Astfel, versiunea Eusebiu Camilar rămâne o foarte plăcută lectură, mai ales pentru cei care îi prețuiesc caiitățile de povestitor, dar aduce în literatura noastră o imagine sensibil depărtată de lumea artistică ce constituie originalitatea povestirilor din *O mie și una de nopți* în epica universală.

Precum s-a putut vedea din cercetarea istorică pe care am întreprins-o, piatra de încercare a tuturor traducătorilor români, ca și a multora dintre cei străini, a constituit-o obligația oricărui tălmăcitor de a transpune cât mai fidel textul originar. În cazul textului celor *O mie și una de nopți*, el ridică dificultăți aproape insurmontabile pentru un traducător care nu urmărește numai scopuri științifice, ci se adresează unui public larg de cititori. Senzualitatea aprinsă a multor episoade de dragoste, cruditățile de limbaj – pline de savoare și candoare în original, și constituind în realitate tot atâtea mărturii ale unei neîndoioase purități sufletești, dar eventual izbitoare pentru un lector obicinuit cu tradițiile literaturii europene – pun la încercare atât conștiința traducătorului cât și pe cea a editorului. Fie ca realizatorul acestei noi traduceri integrale să izbutească a se achita frumos de greaua sarcină pe care și-a luat-o, de a transpune integral în românește traducerea făcută de J. C. Mardrus – care a respectat, cu multe riscuri, trăsăturile originalului arab. Cât despre durata în timp a realizării editoriale a acestei traduceri, care în versiunea Mardrus numără 16 volume, posibilitățile unei edituri de astăzi, în patria noastră, sunt practic

nelimitate când e vorba de o operă monumentală, astfel că în privința aceasta nu avem nicio îndoială.

OVIDIU PAPADIMA

Facă-se ca legendele celor din vechime să fie de învățătură pentru cei de astăzi, ca omul să vadă întâmplările prin care trecură alții decât el: și atunci el va asculta supus și cu luare-aminte cuvintele noroadelor din trecut și ceea ce ele au petrecut, și se va mustra pe sine.

De asemenea, slavă celui care păstră istorisirile celor dintâi drept învățătură spre folosul celor din urmă!

Ci din acele învățături au fost scoase poveștile numite O mie și una de nopți *și toate cele ce sunt într-însele fapte nemaipomenite și înțelepciuni.*

Nopțile 1 – 24

Traducere de Petre Hossu
Traducerea versurilor de D. Murărașu

Zice-se — dar Allah este mai știutor, și mai înțelept, și mai puternic, și mai binefăcător! — că a fost odată (în ceea ce s-a depănat și s-a arătat în vechimea vremii și în trecutul evului și al clipei) un rege între regi, în Sassan, în insulele Indiei și ale Chinei. Era stăpân peste oști, peste căpetenii, peste slujitori și peste o curte numeroasă. Și avea doi copii, unul mai mare și celălalt mai mic. Amândoi erau cavaleri viteji; dar cel mare era mai bun cavaler decât cel mic. Cel mare domni peste țări și cârmui cu dreptate peste supușii lui; și așa, îl iubiră locuitorii împărăției. Numele lui era regele Șahriar[13]. Cât despre fratele cel mic, numele lui era Șahzaman[14], și era rege în Samarkand Al-Ajam.

Astfel ei domniră în țările lor, și fiecare fu, în împărăția lui, cârmuitor drept al supușilor timp de douăzeci de ani împliniți. Și erau amândoi în culmea puterii și înfloririi.

Și trăiră tot așa, până când regele cel mare simți dorința arzătoare să-l vadă pe fratele său cel mic. Atunci îi porunci vizirului să plece, și să nu se întoarcă decât cu el. Vizirul îi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi plecă, și ajunse cu bine, prin îndurarea lui Allah: intră la fratele cel mic, îi aduse salutul de pace[15] și îl înștiință că regele Șahriar dorea arzător să-l vadă, că țelul acestei călătorii era să-l poftească să-l viziteze pe fratele său cel mare. Regele Șahzaman îi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi porunci să se facă pregătirile de plecare și să se scoată corturile, cămilele, catârii, slugile și ajutoarele. Apoi îl înălță pe vizirul său drept cârmuitor al țării, și ieși întrebând de locurile fratelui său.

Dar, spre miezul nopții, își aminti de un lucru uitat la palat, tocmai de darul pe care îl menise fratelui, său, se întoarse și intră în palat. Și acolo o află pe soția lui întinsă în așternut și îmbrățișată de un sclav negru dintre sclavii lui. La această priveliște văzu negru înaintea ochilor. Și zise în sinea lui: „Dacă o asemenea faptă s-a petrecut când de-abia am părăsit orașul, care va fi purtarea acestei desfrânate câtă vreme voi fi departe, la fratele meu?“ Și gândind acestea, își trase sabia și, izbindu-i pe amândoi, îi ucise în așternut. Apoi se întoarse chiar în clipa aceea și porunci să pornească tabăra. Și călători toată noaptea până ajunse în orașul fratelui său.

Se bucură fratele de apropierea lui, îi ieși în întâmpinare și-l primi

urându-i pace; și se bucură nespus de mult, împodobi orașul în cinstea lui, și nu se mai sătură vorbindu-i. Dar regele Șahzaman își aducea mereu aminte de necredința soției lui, și un nor de mâhnire îi umbrea chipul; și galbenă i se făcu pielea de pe față, și firav trupul său. Și așa, când regele Șahriar îl văzu în starea aceasta, se gândi în sinea lui că asta se datora îndepărtării regelui Șahzaman de împărăție și, nemaiîntrebându-l nimic, îi dădu bună pace.

Dar, într-una din zile, îi spuse:

— O, fratele meu, nu știu, dar îți văd trupul slăbind și fața îngălbenindu-ți-se!

El îi răspunse

— O, fratele meu, port în ființa mea tăinuită o rană vie!

Însă nu îi destăinui fapta soției lui. Regele Șahriar îi zise:

— Doresc tare mult să pornești cu mine la vânătoare pe jos și călare, căci poate așa îți vei căpăta voia bună.

Regele Șahzaman nu voi în ruptul capului să primească; și fratele său plecă singur la vânătoare.

Ci în palatul regelui se găseau niște ferestre cu vedere spre grădină. Și, cum regele Șahzaman se răzimase în coate la una din acele ferestre ca să privească, poarta palatului se deschise și ieșiră douăzeci de sclave și douăzeci de sclavi; și nevasta regelui, fratele său, era în mijlocul lor, plimbându-se în toată strălucirea frumuseții ei. Ajunși la un bazin, se dezbrăcară cu toții și se amestecară între ei. Și deodată nevasta regelui începu să strige:

— O, Massaud! ya, Massaud!

Și numaidecât alergă către ea un negru tuciuriu și vânjos, care o îmbrățișâ și ea îl îmbrățișă de asemenea. Atunci negrul o răsturnă pe spate și o tăvăli. La acel semnal, toți ceilalți sclavi făcură la fel cu femeile. Și continuară îndelung așa, și nu conteniră cu sărutările și cu îmbrățișările și alte fapte asemănătoare până la apropierea zorilor.

La această priveliște, fratele regelui zise în sinea lui: „Pe numele lui Allah! nenorocirea mea este cu mult mai ușoară decât aceasta!“ Și de îndată lăsă să i se irosească durerea și mâhnirea, zicându-și: „Într-adevăr, asta e mai cumplit ca tot ce mi s-a întâmplat mie!“ Și, din acea clipă, începu din nou să bea și să mănânee fără întrerupere.

Într-acestea, regele, fratele său, se întoarse, și amândoi își urară unul altuia pace. Apoi Șahriar se puse să-l privească cu luare-aminte pe fratele său, regele Șahzaman, și văzu că pielea și culoarea obrajilor i se învioraseră, și chipul lui își redobândise prospețimea; că, pe lângă asta, mânca cu toată pofta, după ce atâta amar de vreme abia gustase din bucate. Și se miră, și grăi:

— O, frate al meu, te vedeam deunăzi galben la piele și la chip, iar acum iată că ți-ai redobândit culoarea! Povestește-mi așadar despre starea ta!

Dar el îi răspunse:

— Îți voi povesti despre pricina palorii mele de la început; dar scutește-mă să-ți povestesc de ce mi-am redobândit culoarea!

Regele îi zise:

— Atunci povestește-mi întâi, ca să mă dumiresc, de pricina schimbării tale la chip și a slăbirii tale.

El îi răspunse:

— O, frate al meu, află că atunci când ți-ai trimis vizirul ca să mă poftească la tine, îmi făcui pregătirile de plecare și ieșii din oraș. Dar apoi

îmi adusei aminte de giuvaerul pe care ți-l menisem și pe care ți l-am dat la palat: astfel că făcui calea întoarsă și o găsii pe soția mea culcată cu un sclav negru. Și dormeau în așternutul meu! I-am ucis pe amândoi, și am venit la tine. Dar rămăsesem tare chinuit la gândul acelei întâmplări; iată pricina palorii de la început și a slăbirii mele. Cât despre înviorarea chipului meu, scutește-mă să-ți mai povestesc.

Când fratele său auzi aceste cuvinte, îi zise:

— Pe numele lui Allah! te rog fierbinte să îmi destăinui pricina înviorării tale.

Atunci regele Șahzaman îi povesti ceea ce văzuse, de la început până la sfârșit, fără a lăsa pe dinafară vreun amănunt din isprava soției desfrânate și a negrilor din scăldăloare. Dar n-are niciun rost să o repetăm. Apoi adăugă:

— Și nenorocirea ta îmi păru mai cumplită decât nenorocirea mea: ea mă sili să cuget și fu pricina înviorării chipului meu, a colorării obrajilor mei, precum și a poftei mele de mâncare. Dar Allah este mai știutor!

Așa s-au petrecut lucrurile! Și regele Șahriar, auzind istorisirea fratelui său, se schimbă la rândul lui tare mult la față, chipul i se schimonosi, de parcă și-ar fi ieșit din minți. Și rămase așa vreme de un ceas. După care se întoarse spre regele Șahzaman și-i zise:

— Trebuie, mai presus de orice, să văd chiar cu ochii mei!

Fratele său îi zise:

— Atunci prefă-te că pleci la vânătoare, pe jos sau călare; dar, în loc să te îndepărtezi, ascunde-te la mine și vei fi martorul priveliștei văzând-o chiar cu ochii tăi!

De îndată regele își vesti plecarea printr-un crainic; și oștenii ieșiră cu corturile afară din oraș; iar regele ieși la rândul său, se așeză în corturi, și le spuse tinerilor sclavi:

— Să nu intre nimeni la mine!

Apoi se deghiză, ieși pe furiș și se îndreptă spre palat, acolo unde era fratele său; și ajungând acolo, se așeză la fereastra ce dădea spre grădină.

Abia trecu un ceas, și sclavele albe, înconjurând-o pe stăpâna lor, intrară împreună cu sclavii negri, și făcură tot ceea ce istorisise Șahzaman despre sărutările și îmbrățișările lor și alte asemenea lucruri. Și își petrecură timpul în acele zbenguieli până la asfințitul soarelui.

Când regele Șahriar văzu ispràvile lor, își pierdu cumpătul și îi spuse fratelui său Șahzaman:

— Haidem să plecăm în lume, să vedem care-i soarta noastră pe drumul lui Allah; căci nu mai putem avea nici în clin, nici în mânecă cu împărăția, până nu vom găsi pe vreunul care să fi avut parte de o nefericire asemănătoare cu a noastră; altminteri, moartea va fi, într-adevăr, mai de ales decât asemenea viață!

La acestea, fratele său răspunse încuviințând. Apoi ieșiră amândoi din palat pe o ușă tainică. Și nu conteniră din drum zi și noapte, până când ajunseră în cele din urmă la un copac în mijlocul unei pajiști singuratice, aproape de marea sărată. În acea pajiște clipocea un izvor de apă dulce: băură din izvor și apoi se puseră pe odihnă.

Abia se scurse un ceas, când marea începu să se învolbureze, și deodată ieși din adâncul ei o coloană de fum negru, care urcă spre cer și se îndreptă spre pajiște. În fața acestei priveliști, fură cuprinși de spaimă, urcară până în vârful unui copac înalt, și se puseră să privească la ceea ce putea să fie asta.

Ci iată că această coloană se preschimbă într-un genni[16] înalt de

statură, voinic și spătos, care ducea pe creștet o ladă. Puse piciorul pe pământ, veni spre copacul în care se aflau ei și stătu acolo. Ridică apoi capacul lăzii și scoase o raclă mare de cristal, pe care o deschise. Și îndată se ivi, țâșnind din racla de cristal, o fată fermecătoare, sclipitoare de frumusețe, luminoasă, aidoma soarelui când surâde. Neîndoios că tocmai despre ea a grăit poetul:

Făclie-n întuneric — apare ea, și-s zori de zi!
Apare doar, și zorii mai albi, la luciu-i, cată-a fi.

Bogați, din strălucirea-i, revarsă sorii raze,
Din ochii-i cu surâsuri, la fel și luna-n faze.

Doar sfâșie-se vălul ce taina-i ține-n ceață
Și-n vrajă i se-nclină, plecat, oricine-n față.

Dulci fulgere-n privire-i lucesc și-n colțul genei toți
Au lacrimi pătimașe cât socoți nu poți!

După ce genniul o privi îndelung pe frumoasa fată, îi zise:

— O, crăiasă a mătăsurilor! o, tu, pe care te-am răpit chiar în noaptea nunții! tare aș dori să dorm oleacă în acest loc ferit, unde nu pot să te vadă ochii fiilor lui Adam. Și după ce mă voi fi odihnit, după călătoria pe mare și pe uscat, voi săvârși cu tine fapta cea de toată ziua!

Ea îi zise cu vocea ei, cântec de pasăre:

— Dormi, o, părinte al gennilor și coroană a lor! Și facă-se ca somnul să-ți fie spre întărire și desfătare!

Și genniul rezemându-și capul pe genunchii fetei, adormi pe dată. Asta în ceea ce îl privește.

Atunci fata își înălță capul spre vârful copacului și îi văzu pe cei doi regi ascunși în frunziș. Ridică numaidecât capul genniului de pe genunchii ei, îl așeză pe pământ și, sculându-se în picioare, le grăi prin semne:

— Coborâți-vă și n-aveți frică de acest efrit[17].

Ei răspunseră tot prin semne:

— Ah, pe Allah! scutește-ne de această primejdioasă încercare!

Ea le spuse:

— Allah cu voi! coborâți mai repede, căci de nu, îl vestesc pe efrit, și el vă va răpune cu cea reai cumplită moarte!

Atunci ei se înfricoșară și coborâră lângă ea, care-i întâmpină poruncindu-le de îndată:

— Haideți! Străpungeți-mă cu lancea, tare și cu strășnicie! Dacă nu, îl vestesc pe efrit.

Spaima îl făcu pe Șahriar să-i zică lui Șahzaman:

— O, frate al meu, îndeplinește-i tu cel dintâi porunca!

Celălalt răspunse:

— Ah, eu nu voi face nimic înainte ca tu să-mi dai pildă, ca frate mai mare!

Și amândoi începură sa se poftească unul pe altul, făcându-și semne din ochi. Atunci ea le zise:

— De ce vă văd clipind așa din ochi? Dacă nu vă apropiați numaidecât și nu vă dovediți destul de vânjoși și de aprinși, îl vestesc de îndată pe efrit!

Atunci, de teama genniului, făcură amândoi ceea ce le poruncise. După

ce se supuseră și isprăviră treaba, ea le spuse:

— Sunteți tare iscusiți! apoi scoase din buzunar un săculeț și trase din el un șirag alcătuit din cinci sute șaptezeci de inele cu peceți, și le spuse: Știți voi ce-i asta?

Ei răspunseră:

— Nu știm.

Atunci ea îi lămuri:

— Toți stăpânii acestor inele cu peceți s-au împreunat cu mine, punând coarne acestui efrit nesimțitor. Așadar și voi, amândoi frații, dați-mi-le pe ale voastre.

Atunci ei i le dădură, scoțând din degete cele două inele cu peceți. Și ea le spuse:

— Să știți că acest efrit m-a răpit în noaptea nunții, m-a pus în această raclă de cristal și, așezând-o în ladă, a ferecat lada cu șapte lacăte, și m-a așezat apoi în fundul mării muginde, care se izbește și se învolburează din valuri. Dar el nici pomeneală să știe că atunci când o femeie dorește ceva, nimic n-o poate stăvili. De altminteri și poetul spune:

Prietene, -n femeie să nu te-ncrezi!… Când sute
Ți-ar da nădejdi, zâmbește — căci dacă e cu chef, ori nu,
Atârnă doar de-o toană a pielii unei cute!

De dragoste, minciună — risipă veșnic face,
În trupu-i însă-i plină de viclenii, cum e *și-acu,*
Atâtea, că și haina și-ar căptuși, dibace.

Mereu ți-adu aminte, de-adânc respect cuprins,
Tot ce Iusuf ne spune, și că femeia este
Pricina că gonit-a Eblis pe-Adam, la rău împins,

Prietene, dojana ce-o faci e de prisos…
Tu-l sfătuiești pe-acela, dar mâine-o fi — ce *veste! —*
Nu dragostei, ci unei nebune patimi credincios.

Și-ntr-una te ferește să spui: „Ce mult mi-e dragă!
Feri-voi însă sigur smintelile ce țin adesea
Pe-ndrăgostiți în lanțuri.“ N-o spune nici în șagă.

Ar fi, cei drept, minune cum n-a mai fost vreodată
Să vezi și tu, în juru-ți, un om la minte-ntreg, când ghies
Îi dau cu-ademenire femei ce se desfată.

La aceste cuvinte, cei doi frați se minunară nețărmurit, și își ziseră unul celuilalt:

— Dacă unui efrit și, în ciuda marii lui puteri, i s-au întâmplat lucruri cu mult mai grozave decât nouă, întâmplarea asta trebuie să ne aline durerea.

Și atunci o părăsiră chiar în clipa aceea pe tânără, după saluturile și cuvintele de datină și, alinați și întăriți, se întoarseră fiecare în orașul său.

Când regele Șahriar intră în palatul său, porunci să se taie capul soției lui, și tot așa să se taie capetele sclavelor și ale sclavilor. Apoi porunci vizirului să-i aducă în fiecare noapte câte o fecioară. Și așa, în fiecare noapte, el lua o fecioară și-i răpea feciorul. Iar la capătul nopții, o ucidea.

Și nu conteni să facă așa trei ani în șir. Iar supușii se zbătură în strigăte de durere și în învălmășeala groazei, și își părăsiră vetrele cu fetele care le mai rămăseseră. Și nu rămase în oraș nicio fată care să mai slujească năvalei armăsarului.

Într-acestea, regele dete poruncă vizirului să-i aducă o nouă fecioară, ca de obicei. Și vizirul ieși de la rege și căută, dar nu găsi nicio fată; și, plin de întristare și mâhnire mare, se întoarse către lăcașul său, cu sufletul răscolit de spaimă.

Ci vizirul avea el însuși două fete, pline de frumusețe, de farmec și de strălucire, desăvârșite și nespus de dulci. Numele celei mari era Șahrazada[18], iar numele celei mici Doniazada[19]. Cea mare Șahrazada, citise cărțile, cronicile, legendele regilor din vechime și poveștile noroadelor apuse. Se mai zice că ea avea mii de cărți cu povești în legătură cu popoarele, regii și poeții din vechime. Și era tare iscusită în măiestria de a povesti, și nu te mai săturai ascultând-o.

La vederea tatălui său, ea zise:

— De ce te văd așa de schimbat, ducând povara grea a durerilor și a mâhnirilor? Căci află, o, tată, că poetul zice: „O, tu care te zbuciumi, alină-te! Nimic nu ține în veci: orice bucurie se spulberă și orice mâhnire se uită!“

Când vizirul auzi aceste cuvinte, povesti fiicei sale tot ce i se întâmplase cu regele, de la început până la sfârșit. Atunci Șahrazada îi zise:

— Pe Allah! o, tată, mărită-mă cu acest rege, căci, sau voi trăi, sau voi fi o răscumpărare pentru fiicele musleminilor și pricina mântuirii lor din mâinile regelui!

Atunci vizirul îi zise:

— Păzească-te, Allah! nu te lăsa pradă unei astfel de primejdii!

Ea răspunse:

— Trebuie neapărat să facem acest lucrul

El o sfătui:

— Păzește-te, să nu ți se întâmple ce i s-a întâmplat măgarului și boului cu stăpânul țarinii?

Șahrazada întrebă:

— Și ce-a pățit măgarul și boul cu stăpânul țarinii?

Și vizirul îi povesti Șahrazadei, fiicei sale:

Află, o, fata mea, că era odată un negustor, stăpân de mari avuții și de cirezi de vite, însurat și tată de copii. Allah, preaînaltul, i-a hărăzit de asemenea să cunoască graiurile dobitoacelor și ale păsărilor. Ci locul de ședere al acelui negustor era într-o țară roditoare, pe malul unui fluviu. Și în lăcașurile negustorului se aflau și un măgar, și un bou.

Într-o zi, boul ajunse la locul rânduit pentru măgar și-l găsi măturat și stropit bine; în iesle se afla orz bine dat prin ciur și fân bine ales; iar măgarul se desfăta, culcat la odihnă. Și mai băgă de seamă că atunci când stăpânul se nimerea să încalece pe măgar, o făcea numai pentru un drum scurt, dacă se zorea, din întâmplare; și măgarul se întorcea repede înapoi, la odihnă. În ziua aceea negustorul îl auzi pe bou zicând măgarului:

— Poftă bună, și fie-ți de sănătate și de folos, și să-ți cadă bine la mistuit! Eu sunt ostenit, iar tu odihnit; tu mănânci orz bine dat prin ciur și te slujesc alții! Și dacă, uneori, printre picături, stăpânul te încalecă, el se întoarce cu tine degrabă înapoi! Cât despre mine, eu slujesc și la arat, și la învârtitul morii!

Atunci măgarul îi spuse:

— O, părinte plin de vârtute și îndelung răbdător! în loc să te văicărești, fă ce am să te povățuiesc. Căci ți-o spun din prietenie, doar pentru fața lui Allah. Când vei ieși la câmp și te vor înjuga, aruncă-te la pământ și nu te mai scula de jos, chiar de te vor bate; iar după ce te vei fi sculat, grăbește-te să te culci din nou. Iar dacă atunci te vor mâna înapoi, la grajd, și îți vor aduce bob, nici nu pune gura, ca și cum ai fi bolnav. Și așa, fă tot ce poți și nu mânca, nici nu bea o zi, ori două, ori trei. Și astfel te vei odihni după atâta osteneală și trudă!

Ci negustorul era ascuns acolo și înțelegea graiul lor. Și când rândașul veni la bou să-i dea nutreț, văzu că acesta de-abia se atinge de el; și când dimineața îl luă la arat, îl află bolnav. Atunci negustorul îi zise rândașului:

— Ia măgarul și du-l la arat în locul boului, toată ziua!

Și omul se întoarse, luă măgarul în locul boului și ară cu el cât fu ziua de mare.

Când măgarul se întoarse la staul, pe înserate, boul îi mulțumi pentru bunăvoință și că l-a lăsat să se odihnească o zi încheiată. Dar măgarul nu-i răspunse nimic, și se căi cu cea mai amară căință.

A doua zi rândașul veni, luă măgarul și ară cu el până la sfârșitul zilei. Și măgarul se întoarse cu grumazul jupuit și sleit de osteneală. Iar boul, văzându-l în acea stare, se apucă să-i mulțumească plin de înflăcărare și să îl preamărească, ridicându-l în slăvi. Atunci măgarul îi spuse:

— Înainte eram tare îndestulat, și nimic nu mi-a pricinuit vreo tulburare decât binefacerile mele. Apoi adăugă: Totuși trebuie să știi că îți voi mai da încă un sfat bun; l-am auzit pe stăpânul nostru zicând: „Dacă boul nu se scoală, îl vom da la casap, să îl înjunghie, iar pielea să ne-o tăbăcească!“ Și sunt tare îngrijorat de soarta ta, și-ți dau de știre ca să-ți cauți vreo cale de scăpare!

Când boul auzi vorbele măgarului, îi mulțumi și spuse:

— Mâine merg de bună voie cu ei să-mi văd de treburile mele.

Și, acestea fiind zise, se puse pe mâncat și înfulecă tot nutrețul, ba încă mai linse și ieslea.

Așa s-au petrecut lucrurile! Și stăpânul, din ascunzătoare, trăgea cu urechea la vorbele lor.

Când miji de ziuă, negustorul ieși cu soția la staulul boilor și al vacilor, și amândoi șezură. Atunci veni rândașul, îl luă pe bou și-l scoase din staul. Dar la vederea stăpânului său, boul începu să dea din coadă, să pârâie zgomotos și să alerge zglobiu în toate părțile. Negustorul fu cuprins de un asemenea râs încât căzu pe spate. Iar soția îl întrebă:

— De ce râzi așa?

El răspunse:

— De un lucru ce l-am văzut și auzit, și pe care dacă-l destăinuiesc trebuie să mor.

Ea îi spuse:

— Trebuie neapărat să-mi povestești și să-mi spui pricina râsului tău, chiar dacă ar fi să mori pentru asta!

El zise:

— Nu pot să-ți destăinuiesc nimic, de teama morții.

Ea zise iar:

— Atunci de mine râzi tu așa!

Și nu conteni să se certe cu el și să-l cicălească cu îndărătnicie, încât, până la urmă, el se află într-o mare încurcătură. Și își chemă copiii de față, trimise după cadiu[20] și după martori. Apoi voi să-și facă testamentul înainte de a dezvălui soției sale taina și înainte de a muri: căci își iubea

nevasta cu dragoste mare, mai cu seamă că era fiica unchiului său dinspre tată și mama copiilor săi, și trăise cu ea o sută douăzeci de ani din viață. Pe lângă acestea, trimise să cheme toate rudele soției și pe toți vecinii, și le povesti întâmplarea, arătând că o să moară chiar în clipa când va dezvălui taina. Atunci toți oamenii care se aflau acolo spuseră femeii:

— Pe Allah! lasă încolo treaba asta, ca să nu-ți moară bărbatul, tatăl copiilor tăi!

Dar ea le răspunse:

— Nu-l las în pace până nu-mi spune taina, chiar dacă va trebui să moară!

Atunci ei încetară să-i mai vorbească. Și negustorul se ridică de lângă ei și se îndreptă către staul, și spre grădină, ca să-și facă mai întâi rugăciunile, să se întoarcă pe urmă, să spună taina și să moară.

Ci el avea un cocoș viteaz, în stare să pună pace cu cincizeci de găini, și mai avea și un câine; și îl auzi pe câine strigându-l pe cocoș și ocărându-l:

— Nu ți-e rușine să fii vesel când stăpânul nostru se pregătește să moară!

Atunci cocoșul îi zise câinelui:

— Dar cum asta?

Iar câinele îi repetă povestea, la care cocoșul răspunse:

— Pe Allah, stăpânul nostru e tare sărac la minte! Eu am cincizeci de soții și sunt în stare să mă descurc cu ele, împăcând-o pe una, dojenind-o pe alta! Iar el n-are decât una singură, și nu cunoaște nici calea cea bună, nici cum trebuie s-o ia! Și asta-i atât de ușor! N-are decât să taie câteva nuiele bune de dud, să dea buzna în iatacul ei și s-o lovească până când ori moare, ori se pocăiește; și niciodată n-o să-i mai treacă prin cap să-l sâcâie cu întrebări neroade!

Așa grăi cocoșul.

Când negustorul auzi vorbele cocoșului către câine, i se făcu lumină în minte și se hotărî să-și bată zdravăn nevasta.

Aici vizirul se opri din povestit și spuse fiicei sale, Șahrazada:

— E cu putință ca regele să facă cu tine așa cum a făcut negustorul cu soția lui!

Ea răspunse:

— Și ce-a făcut?

Vizirul urmă:

Negustorul intră în iatacul nevestei, după ce tăiase pentru nevoia lui nuielele de dud și le ascunsese, și îi zise chemând-o:

— Vino în iatacul tău că să-ți spun taina, fără să mă vadă cineva, și apoi voi muri!

Atunci ea intră, iar el închise ușa iatacului și se repezi asupra ei, bătând-o cu nuielele până o făcu să cadă în nesimțire. Atunci ea îi spuse:

— Îmi pare rău! Îmi pare rău!

Apoi se aruncă și sărută amândouă mâinile și amândouă picioarele bărbatului, și se căi cu adevărat. După care ieși cu el afară. Și așa, toată lumea adunată acolo se bucură, și se bucurară de asemenea toate rudele. Și fură cu toții fericiți și plini de noroc până la moarte.

Așa grai vizirul. Iar când Șahrazada, fiica lui, auzi povestirea tatălui, spuse:

— O, tată, vreau totuși să faci ceea ce îți cer!

Atunci vizirul, fără să mai stăruie, porunci să se pregătească zestrea fiicei sale, Șahrazada; apoi urcă să-i dea de știre regelui Șahriar.

În acest răstimp, Șahrazada dete îndrumări surorii sale mai mici grăindu-i:

— Când voi fi lângă rege, voi trimite să te cheme; și când vei veni și-l vei fi văzut pe rege isprăvind lucrul lui cu mine, îmi vei spune: „O, sora mea, istorisește-mi din poveștile minunate cu care ne petrecem serile!“ Atunci eu voi istorisi niște povești care, de va vrea Allah, vor fi calea de mântuire pentru fiicele musleminilor!

După care, tatăl ei, vizirul, veni s-o ia și urcară împreună la rege. Iar regele fuse tare fericit și rosti către vizir:

— Fata aceasta e ceea ce trebuie?

Iar vizirul răspunse cu smerenie:

— Da!

Când regele voi să ia fecioara, ea se porni pe plâns, și regele o întrebă:

— Ce ai?

Ea răspunse:

— O, rege! Am o surioară mai mică de la care doresc să-mi iau rămas bun.

Atunci regele trimise s-o caute pe surioară, care veni și se aruncă de gâtul Șahrazadei și sfârși prin a se ghemui lângă pat. Apoi regele se ridică, o luă fără de zăbavă pe fecioara Șahrazada, și-i răpi fecioria.

Apoi începură să stea de vorbă.

Atunci Doniazada îi spuse Șahrazadei:

— Pe Allah! o, sora mea, istorisește-ne o poveste ca să ne treacă noaptea.

Și Șahrazada îi răspunse:

— Din toată inima și ca o datorie de cinstire cuvenită! Dar numai dacă binevoiește să mi-o îngăduie acest rege binecrescut și înzestrat cu purtări alese!.

Când regele auzi aceste cuvinte, și cum, de altminteri, i se tulburase somnul, nu se supără că avea să asculte povestea Șahrazadei.

Și Șahrazada, în această întâie noapte, începu povestea următoare:

Întâia noapte

Povestea negustorului cu efritul

Șahrazada zise:

Mi s-a povestit, o mărite rege, că trăia odată un negustor între negustori, stăpân peste numeroase avuții și treburi negustorești în toate țările.

Într-o bună zi el încălecă pe cal și porni la drum spre câteva orașe unde îl chemau treburile sale. Și cum arșița se încinse peste măsură, el se așeză sub un copac și, vârându-și mâna în traista cu merinde, scoase de acolo o bucată de pâine și câteva curmale. După ce sfârși de mâncat curmalele, el le strânse sâmburii în mână și-i azvârli cu putere până departe. Și iată că deodată se ivi dinaintea lui un efrit, mare de statură, care, învârtind o sabie pe deasupra capului, se apropie de negustor și strigă:

— Scoală-te, ca să te ucid, cum mi-ai ucis și tu copilul!

Și negustorul, în culmea uluirii și a spaimei, îl întrebă:

— Cum ți-am putut eu ucide copilul?

Efritul zise;

— Când ai azvârlit sâmburii, după ce ai mâncat curmalele, aceștia îl izbiră pe fiul meu în piept; căci tocmai treceam pe aici, prin văzduh, ducându-l în brațe. Atunci s-a isprăvit cu el și muri chiar adineauri.

Și negustorul înțelese că pentru el nu mai era nicio scăpare și niciun ajutor și, întinzând amândouă palmele către efrit, îi spuse:

— Află, o, măreţule efrit, că sunt un dreptcredincios, și n-aș fi în stare pentru nimic în lume să te mint. Ci am multe avuții, și copii, și soție; mai mult decât atât, am acasă alte avuții ce mi-au fost încredințate spre păstrare. Așadar îngăduie-mi să mă duc până acasă, ca să pot întoarce fiecăruia partea ce i se cuvine, și odată treaba asta isprăvită, mă întorc iarăși la tine. De altfel îți făgăduiesc prin jurământ că mă voi întoarce aici. Și atunci vei face cu mine cum îți va fi voia. Și Allah este chezaș vorbelor mele!

Genniul îi dădu crezare și-l lăsă pe negustor să plece.

Iar negustorul se întoarse în țara lui, se desfăcu de toate legăturile și făcu să ajungă toate drepturile la cei care erau îndreptățiți. Apoi destăinui soției și fiilor săi ceea ce i se întâmplase, și toți se puseră pe bocete: neamurile, femeile și copiii. Pe urmă negustorul își alcătui testamentul; și rămase cu ai săi până la finea anului; după care se hotărî să pornească înapoi și, punându-și linţoliul subsuoară, își luă rămas bun de la cei apropiați, de la vecini și neamuri și plecă în pofida nasului său. Iar ceilalți se puseră să-l bocească și scoaseră strigăte de jale.

Cât despre negustor, el îi lăsă în necazul lor pe prieteni și neamurile și își urmă drumul. Și ajunse la locul pomenit, unde trebuia să se predea în mâinile genniului. Și ziua aceea era întâia zi din an. Ci, în vreme ce șezu și plânse de năpasta ce s-a abătut peste capul lui, iată că un șeic bătrân se îndreptă spre el, trăgând după sine o gazelă. Îl salută pe negustor îi ură trai

îndestulat și-l întrebă:

— Din care pricină poposești singur cuc chiar în acest loc bântuit de genni?

Atunci negustorul îi povesti ce pățise cu efritul și de ce făcuse popas tocmai în locul acesta. Șeicul, stăpânul gazelei, fu cuprins de mare mirare și zise:

— Pe Allah! o, frate al meu, credința ta e mare! Iar povestea ta e atât de minunată încât, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului, ea ar fi un temei de reculegere adâncă pentru cel ce cugetă cu smerenie. Apoi se așeză lângă el și urmă: Pe Allah! o frate al meu, nu voi conteni să rămân lângă tine până nu voi vedea cum o scoți la capăt cu efritul.

Și rămase, într-adevăr, și se așeză la vorbă cu el și îl văzu chiar leșinând de frică și de spaimă, pradă unei mâhniri adânci și unor gânduri zbuciumate. Și stăpânul gazelei urmă să rămână acolo, când iată că sosi un al doilea șeic, care se îndreptă spre ei, trăgând doi ogari negri. Se apropie, le ură pace și-i întrebă de ce au poposit tocmai în acel loc bântuit de genni. Atunci ei îi povestiră întâmplarea de la început și până la sfârșit. Și abia se așeză, când al treilea șeic se îndreptă spre ei, trăgând după sine un catâr de culoarea sturzului. Le ură pace și-i întrebă de ce au poposit în locul acela. Și ei îi povestiră întâmplarea de la început și până la sfârșit. Dar n-are niciun rost s-o mai repetăm.

Într-acestea se iscă un vârtej de praf, și o furtună suflă cu putere apropiindu-se de mijlocul pajiștii. Apoi, împrăștiindu-se praful, se arătă genniul despre care a fost vorba, cu o sabie tare ascuțită în mână; și scântei țâșneau din pleoapele lui. Veni către ei și, smulgându-l pe negustor din mijlocul lor, îi zise:

— Vino să te ucid, cum l-ai ucis și tu pe fiul meu, sufletul vieții și focul inimii mele!

Atunci negustorul începu să plângă și să se jelească, și la fel cei trei șeici se puseră pe plânsete, pe gemete și să se tânguiască în gura mare.

Însă primul șeic, stăpânul gazelei, sfârși prin a-și lua inima în dinți și, sărutând mâna genniului, îi spuse:

— O, genniule! o, căpetenie a regilor gennilor și coroană a lor, dacă îți voi istorisi povestea mea cu această gazelă și dacă vei fi încântat de ea, îmi vei dărui în schimb o treime din sângele acestui negustor?

Genniul răspunse:

— Da, desigur, o, preacinstite șeic! Dacă îmi vei istorisi povestea și o voi găsi minunată, îți voi dărui o treime din sângele acestuia!

Povestea întâiului șeic

Întâiul șeic zise:

Află, o, mărețule efrit, că această gazelă era fiica unchiului meu[21] și că era din carnea și din sângele meu. M-am căsătorit cu ea pe când era încă tânără și am trăit cu ea aproape treizeci de ani. Dar Allah nu m-a învrednicit cu niciun copil de la ea. Și așa, am mai luat o țiitoare, care, cu voia lui Allah, îmi dărui un fecior frumos ca luna când răsare; avea niște ochi minunați, și sprâncenele împreunate, și trupul desăvârșit. Crescu puțin câte puțin, până ajunse băiat de cincisprezece ani. În zilele acelea mă văzui silit să pornesc la drum spre un oraș îndepărtat, mânat de un târg gras.

Ci fiica unchiului meu, această gazelă, își făcuse încă din copilărie ucenicia în vrăjitorie și în meșteșugul descântecelor. Prin știința magiei, pe care o stăpânea, ea îl preschimbă pe fiul meu în vițel, iar pe sclava, mama lui, în vacă; apoi i-a dat în paza văcarului nostru.

Eu, după un răstimp îndelungat m-am întors din călătorie. Întrebai de fiul meu și de mama lui, și fiica unchiului meu îmi zise:

— Sclava ta a murit, iar fiul tău a fugit, și nu știu unde s-a dus!

Atunci, vreme de un an, rămăsei copleșit de jalea inimii mele și lacrimile ochilor mei.

Când veni sărbătoarea din an a zilei jertfelor, îi trimisei vorbă văcarului să-mi alegă vaca cea mai grasă; și el îmi aduse o vacă grasă, care era țiitoarea mea, fermecată de această gazelă! Atunci mi-am suflecat mânecile și poalele mantiei mele și, cu cuțitul în mână, m-am pregătit să jertfesc vaca. Pe neașteptate, vaca se puse pe bocit și să plângă cu lacrimi gârlă. M-am oprit, dar i-am poruncit văcarului să o jertfească. Și el a făcut-o; apoi a jupuit-o. Dar nu aflarăm în ea nicio grăsime, nici carne, doar pielea și oasele. M-am căit amarnic atunci că am jertfit-o; dar la ce îmi mai ajuta căința? Apoi i-o dădui văcarului și-i spusei:

— Adu-mi vițelul cel mai gras.

Și el îmi aduse fiul, prefăcut, prin farmece, în vițel.

Când vițelul mă văzu, se smulse, rupând frânghia, alergă la mine și mi se aruncă la picioare; și cum mai gemea și cu cât amar plângea! Atunci mi se făcu milă de el, și-i zisei văcarului:

— Adu-mi o vacă, și lasă vițelul în pace!

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discretă, fără să se folosească și pe mai departe de îngăduința primită. Atunci sora ei Doniazada îi zise:

— O, sora mea, cât sunt vorbele tale de gingașe, și blânde, și plăcute, și nespus de dulci!

Iar Șahrazada răspunse:

— Dar ele nu sunt chiar nimic pe lângă ceea ce vă voi povesti la amândoi în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață, și dacă regele va binevoi să mă păstreze!

Și regele își zise în sine: „Pe Allah! n-o voi ucide decât după ce voi auzi urmarea poveștii!“

Apoi regele și Șahrazada își petrecură toată noaptea în îmbrățișări. După aceea, regele ieși să împartă dreptatea din scaunul de judecată. Și văzu pe vizir sosind și aducând subsuoară lințoliul menit fiicei sale Șahrazada, pe care o credea moartă acum. Însă regele nu-i pomeni nimic despre asta, și urmă să facă mai departe dreptate și să numească pe unii în slujbe și să-i înlăture pe alții, și aceasta până la capătul zilei. Iar vizirul se aflâ în mare nedumerire și în culmea mirării.

Când se termină divanul, regele, Șahriar se întoarse în palatul său.

Și când se lăsă a doua noapte

Doniazada îi zise surorii ei Șahrazada:

— O, sora mea, rogu-te sfârșește de istorisit povestea despre negustor și genni!

Iar Șahrazada răspunse:

— Cu toată inima și ca o cinstire cuvenită, dacă, bineînțeles, regele îmi îngăduie.

Atunci regele grăi:

— Poți vorbi!

Ea spuse:

— Ajuns-a până la urechile mele, o, mărite rege, o, înzestratule cu gânduri drepte, că atunci când negustorul îl văzu plângând pe vițel, inima i-a fost cuprinsă de milă, și-i spuse văcarului: „Lasă vițelul printre celelalte vite!” Așa s-au petrecut lucrurile! Și genniul se minună tare de povestea aceea uimitoare. Apoi șeicul, stăpânul gazelei, continuă:

O, tu, stăpâne peste regii gennilor, acestea toate s-au petrecut aievea! Și fiica unchiului meu, gazela aceasta, era acolo; ea privea și spunea:

— Ah, va trebui să jertfim acest vițel căci e gata îngrășat!

Însă eu, de milă, nu mă puteam hotărî să-l jertfesc, și poruncii văcarului să-l ducă de acolo; și acesta îi luă și se duse cu el.

În ziua următoare, veni văcarul la mine și îmi zise:

— O, stăpâne al meu, îți voi spune un lucru care să te înveselească, și vestea bună îmi va aduce o răsplată.

I-am răspuns:

— Firește!

El urmă:

— O, negustorule vestit, am o fată vrăjitoare, și ea a învățat vrăjitoria de la o bătrână care ședea la noi. Ci ieri, când mi-ai dat vițelul, intrai cu el la fiica mea. Și abia îl văzu, că-și acoperi fața cu vălul și începu să plângă, iar apoi să râdă. După aceea îmi spuse: „O, tată, atât de mult a scăzut prețul meu în ochii tăi, încât lași să străbată așa de ușor la mine bărbați străini?“ Eu o întrebai: „Dar unde-s acei bărbați străini? Și de ce-ai plâns la început și-apoi ai râs?“ Ea îmi spuse: „Acest vițel care-i cu tine, este fiul stăpânului nostru, negustorul, dar este fermecat. Mama lui mașteră l-a fermecat așa pe el, și pe mama lui o dată cu el. Și tocmai de chipul lui de vițel nu m-am putut opri să nu râd. Iar dacă am plâns, asta-i din pricina

mamei vițelului jertfită de tatăl lui." La aceste cuvinte ale fiicei mele, rămăsei nespus de uluit și așteptai nerăbdător întoarcerea dimineții ca să vin să-ți dau de veste despre toate acestea.

Când, o, puternice genni, continuă șeicul, auzii cuvintele acelui văcar, ieșii degrabă împreună cu el, și mă simții îmbătat, fără vin, de valul de bucurie și de fericire care mă năpădise, că îl voi revedea pe fiul meu. Când ajunsei așadar la casa văcarului fata ne ură bun venit și îmi sărută mâna. Apoi vițelul veni la mine și mi se aruncă la picioare. Atunci o întrebai pe fiica văcarului:

— E adevărat ceea ce povestești despre acest vițel?

Ea zise:

— Dar bineînțeles, o, stăpâne! acest vițel este fiul tău, flacăra inimii tale!

Eu răspunsei:

— O, preabună și săritoare fecioară, dacă-mi vei mântui copilul, pe acest vițel, dându-i înapoi înfățișarea dintâi, de fiu al lui Adam, îți voi dărui toate vitele și avuțiile ce se află sub mâna tatălui tău!

Ea surâse la vorbele mele și îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, nu voi consimți să primesc avuția decât numai dacă îmi vei îndeplini aceste două dorințe: întâia este să mă mărit cu fiul tău! iar a doua, să mă lași să farmec și să leg prin descântec pe cine vreau! Fără de care eu nu răspund de urmările tămăduitoare ale farmecelor mele împotriva nelegiuirilor nevestei tale.

Când auzii, o, puternice genni, vorbele fiicei păstorului, îi spusei:

— Fie! și pe deasupra vei avea avuțiile ce se află sub mâinile tatălui tău! Cât despre fiica unchiului meu, îți îngădui să hotărăști după voia ta de sângele ei!

Când auzi vorbele mele, ea luă o albie mică de aramă, o umplu cu apă și rosti deasupra apei descântece tainice; apoi stropi vițelul și-i spuse:

— Dacă Allah te-a făcut vițel, rămâi vițel, nu-ți schimba înfățișarea! Dar dacă ești vrăjit, întoarce-te la înfățișarea ta dintâi, cea zămislită, și aceasta cu îngăduința lui Allah preaînaltul!

Ea grăi. Și numaidecât vițelul începu să se zbată; apoi, zvârcolindu-se, se prefăcu din nou în făptură omenească. Atunci mă repezii la el și-l îmbrățișai. Apoi strigai:

— Pe Allah! povestește-mi ce a făcut fiica unchiului meu din tine și din mama ta!

Și îmi povesti toate câte le petrecură. Atunci îi zisei:

— O, fiul meu, Allah, stăpânul peste Ursite, ți-a hărăzit o ființă care să te mântuiască și să fie pavăză dreptății tale!

Iar după aceea, o, genniule îndurător, îmi însurai fiul cu fata păstorului. Și ea, prin meșteșugul vrăjitoriei, o fermecă pe fiica unchiului meu și o preschimbă în gazela asta pe care o vezi! Și eu, cum tocmai treceam prin locurile astea, văzui acești oameni cumsecade adunați aici, îi întrebai ce fac și aflai de la ei ce i s-a întâmplat acestui negustor, și șezui să văd ce-o să se mai întâmple.

Și asta-i toată povestea mea:

Atunci genniul strigă:

— Povestea aceasta este nespus de uimitoare: și te dăruiesc cu o treime din sângele cerut. Cât despre celelalte două treimi din sângele acestui blestemat, i le voi lua, în pofida nasului său, în ceasul și în clipa asta.

Atunci ieși înainte al doilea șeic, stăpânul celor doi ogari și spuse:

Povestea celui de al doilea șeic

Află, o, stăpâne peste regii gennilor, că acești doi câini sunt frații mei, și eu sunt al treilea. Ci, când muri tatăl nostru, ne lăsă moștenire trei mii de dinari. Și eu, cu partea mea, deschisei o dugheană, unde vindeam și cumpăram. Și unul dintre frații mei porni în călătorie de negoț și se înstrăină de noi vreme de un an cu caravanele. Când se întoarse, nu mai avea nimic. Atunci îi spusei:

— O, frate al meu, nu te-am sfătuit să nu te avânți în călătorii?

Atunci el se puse pe plâns și grăi:

— O, frate al meu, Allah care este puternic și mare a îngăduit să mi se întâmple asta, iar cuvintele tale nu mai pot să-mi fie de folos, căci nu mai am nimic...

Atunci îl dusei la mine la dugheană, apoi îl petrecui la hammam[22] și îi dădui o mantie strălucitoare, din cele mai de preț. Apoi ne așezarăm la masă, ca să mâncăm, și-i spusei:

— O, frate, voi face socoteala câștigului din prăvălia mea, de la un an la altul și, fără să mă ating de avutul ei, voi împărți câștigurile, jumătate mie, jumătate ție!

Și într-adevăr, făcui socoteala câștigului adus de prăvălie, și aflai pentru acel an un venit de o mie de dinari. Atunci îi mulțumii lui Allah, care este puternic și mare, și mă bucurai nespus. Apoi împărții câștigul în două părți egale, între fratele meu și mine. Și rămaserăm împreună zile după zile.

Dar din nou frații mei se hotărâră să plece și voiră să mă facă să plec împreună cu ei. Însă eu nu mă lăsai înduplecat nici într-un chip, și le spusei:

— Ce-ați câștigat voi din călătorii, ca să fiu ispitit să vă însoțesc?

Atunci ei începură să-mi facă imputări, dar de prisos, căci nu mă înduplecară. Dimpotrivă, continuarăm să rămânem în dughenele noastre, să vindem și să cumpărăm încă timp de un an bun. Ei începură din nou să stăruiască pe lângă mine ca să îi însoțesc în călătorie, și eu mă împotrivii într-una, și asta șase ani încheiați. În cele din urmă, sfârșii prin a cădea cu ei la învoială în privința plecării, și le zisei:

— O, frații mei, să socotim ce bani avem.

Socotirăm și adunarăm în totului tot șase mii de dinari. Atunci le zisei:

— Să îngropăm jumătate în pământ, ca să putem folosi dacă ne paște vreo nenorocire. Și să luăm fiecare o mie de dinari, ca să facem negoț cu amănuntul.

Ei răspunseră:

— Allah să ne ocrotească gândul!

Luai banii, îi împărții în două părți egale, îngropai trei mii de dinari; cât despre ceilalți, îi împărții frățește între noi trei. Apoi făcurăm cumpărături de felurite mărfuri, închiriarăm o corabie, încărcarăm totul pe ea, și pornirăm la drum.

Călătoria ținu o lună încheiată, la capătul căreia intrarăm într-un oraș unde ne vândurăm mărfurile; și ne aleserăm cu un câștig de zece dinari la

unul. Apoi părăsirăm orașul.

Când ajunserăm pe țărmul mării, întâlnirăm o femeie, îmbrăcată în straie vechi și roase, care se apropie de mine, îmi sărută mâna și-mi spuse:

— O, stăpâne al meu, poți oare să mă ajuți și să-mi faci un bine? Și eu voi căuta cu tot dinadinsul ca, la rândul meu, să-ți recunosc binefacerea.

Îi spusei:

— Da, firește! eu știu să ajut și să îndatorez; dar nu te crede îndatorată, ca să-mi fii recunoscătoare.

Ea îmi răspunse:

— O, stăpâne, atunci însoară-te cu mine, și du-mă în țara ta, și-ți voi închina sufletul meu! Indatorează-mă, așadar, căci sunt dintre acele care știu prețul unei îndatoriri și al unei binefaceri. Și nu te simți câtuși de puțin rușinat de sărăcia mea!

Când auzii aceste cuvinte, îmi simții inima cuprinsă de o milă caldă pentru ea; căci nimic nu se face fără de voința lui Allah, care-i puternic și mare! O luai așadar cu mine, o înveșmântai în straie scumpe; apoi întinsei pentru ea, pe corabie, covoare minunate, și îi făcui o primire ospitalieră, și bogată, și plină de strălucire. Apoi pornirăm la drum.

Și inima mea o iubi cu iubire mare. Și din clipa aceea n-o mai slăbii din ochi nici ziua, nici noaptea. Și eu singur dintre frați puteam să-mi petrec cu ea. Și așa, frații mei fură cuprinși de gelozie; și mă pizmuiau și pentru bogăția și prețul neasemuit al mărfurilor mele; și-și aruncară cu lăcomie privirile peste tot ce aveam, și-mi uneltiră moartea și răpirea banilor mei: căci Șeitan[23] le înfățișă fapta lor sub cele mai ademenitoare culori.

Într-o zi, pe când dormeam lângă soția mea, veniră la noi, ne ridicară și ne aruncară pe amândoi în mare; și soția mea se trezi în apă. Atunci, în cât ai clipi din ochi, ea își schimbă înfățișarea și se prefăcu într-o efrită. Mă luă pe umeri și mă duse pe o insulă. Apoi se făcu nevăzută pentru toată noaptea, și se întoarse către dimineață, și-mi zise:

— Oare nu mă recunoști? Sunt soția ta! Eu te-am luat și te-am scăpat de la moarte, cu îngăduința lui Allah, preaînaltul. Căci, s-o știi bine, eu sunt o gennia. Și, din clipa când te-am zărit inima mea te-a îndrăgit numai fiindcă Allah a voit-o și fiindcă sunt credincioasă în Allah și Profetul său, fie el (Profetul) binecuvântat și ocrotit de Allah! Când am venit la tine în starea nenorocită în care mă aflam, te-ai îndurat totuși să te căsătorești cu mine. Și atunci eu, în schimb, te-am scăpat de moartea în apă. Cât despre frații tăi, sunt plină de mânie împotriva lor, și trebuia neapărat să-i ucid!

La aceste vorbe rămăsei tare uluit, îi mulțumii pentru fapta ei, și-i spusei:

— Cât privește pieirea fraților mei, rogu-te, nu se cade!

Apoi îi povestii câte mi s-au întâmplat cu ei de la început până la sfârșit. După ce-mi ascultă vorbele, ea grăi:

— Eu, într-astă noapte, voi zbura până la ei și le voi scufunda corabia: și vor pieri!

Eu strigai:

— Pe Allah! orice-ar fi, nu face asta, căci Meșterul Proverbelor zice: „O, tu ce faci bine unui nevrednic, să știi că ucigașul este pedepsit îndeajuns prin însăși fapta lui nelegiuită!“ Ci, orice ar fi, ei rămân totuși frații mei!

Ea răspunse:

— Trebuie neapărat să-i ucid!

Și în zadar implorai îndurarea ei. După aceea mă luă pe umeri și zbură, și mă așeză pe terasa casei mele. Deschisei ușile casei. Apoi scosei cei trei mii de dinari din ascunzătoare. Și deschisei o dugheană, după ce făcui

vizitele trebuitoare și saluturile de cuviință; și făcui noi cumpărături de mărfuri.

Când se lăsă noaptea, închisei dugheana și, intrând în casa mea, îi găsii pe acești doi câini legați într-un colț. Când mă văzură, se ridicară și începură să plângă și să se agațe de veșmintele mele; însă îndată după aceea veni în fugă soția mea și îmi grăi:

— Aceștia sunt frații tăi!

Eu întrebai:

— Dar cine i-a adus în starea aceasta?

Ea răspunse:

— Eu! Am rugat, pe sora mea, care este mult mai iscusită decât mine în farmece, și i-a adus în starea asta, din care nu vor mai putea ieși decât peste zece ani!

Iată de ce, o, puternice genni, am venit în locul acesta, căci mă duc la cumnata mea s-o rog să-i mântuiască, de vreme ce, iată, cei zece ani au trecut. La sosirea mea aici, îl văzui pe acest tânăr cumsecade, auzii pățania lui, și nu vrusei nicidecum să plec mai departe până când nu voi vedea ce se întâmplă între tine și el!

Și asta-i povestea mea.

Genniul zise:

— Iată o poveste cu adevărat uimitoare: și de aceea îți hărăzesc a doua treime din sângele de răscumpărare a omorului. Dar îi voi stoarce blestematului acesta, care a zvârlit sâmburii, treimea ce mi se cuvine din sângele său.

Atunci înaintă al treilea șeic, stăpânul mulei, și-i zise genniului:

— Eu îți voi istorisi o poveste și mai minunată decât celelalte două. Și-mi vei dărui restul sângelui de răscumpărare a omorului.

Genniul răspunse:

— Facă-se voia ta!

Și al treilea șeic spuse:

Povestea celui de al treilea șeic

O, sultane, o, tu căpetenie a geniilor! mula aceasta a fost soția mea. Plecasem odată în călătorie și lipsisem de acasă, departe de ea, un an întreg; și, când mi-am încheiat treburile negustorești, mă întorsei la ea în plină noapte și o găsii culcată cu un sclav negru pe velința patului; și stăteau amândoi acolo de vorbă și se giugiuleau, și râdeau, și se sărutau, și își ațâțau poftele zbenguindu-se. De îndată ce dădu cu ochii de mine, ea se ridică în grabă și se aruncă asupra mea cu un ulcior de apă în mână; murmură câteva cuvinte deasupra ulciorului, mă stropii cu apă și îmi zise:

— Ieși din forma ta și prefă-te în câine!

Și numaidecât mă prefăcui în câine; și mă izgoni din casă. Ieși, și de atunci nu mai conteni să rătăcesc, și ajunsei în cele din urmă la dugheana unui casap. Mă apropiai și începui să rod oase. Când mă văzu stăpânul dughenei, mă luă și mă duse la el acasă.

Când mă văzu fata casapului, își ascunse numaidecât chipul sub văl și-i zise tatălui ei:

— Oare se cade asta? Aduci un bărbat în casă și intri cu el la mine!

Tatăl îi grăi:

— Dar unde-i acel bărbat?

Ea răspunse:

— Câinele acesta e un bărbat. L-a vrăjit o femeie. Iar eu sunt în stare să-l mântuiesc.

La aceste cuvinte, tatăl zise:

— Pe Allah! o, fiica mea, izbăvește-l!

Ea luă un ulcior de apă și, după ce murmură deasupra apei câteva cuvinte, mă stropi cu câteva picături, și spuse:

— Ieși din forma asta și întoarce-te la cea dintâi!

Atunci mă întorsei la înfățișarea mea dintâi, sărutai mâna fetei și zisei:

— Acum doresc să-mi vrăjești soția, așa cum m-a vrăjit ea pe mine.

Ea îmi dădu atunci puțină apă și îmi spuse:

— Dacă o găsești pe soția ta dormind, stropește-o cu apa aceasta și se va preschimba după voința ta!

Și, într-adevăr, o aflai dormind, o stropii cu apă și-i zisei:

— Ieși din forma asta și preschimbă-te luând chipul unei mule!

Și iată că tocmai pe ea o vezi cu ochii tăi acum, o, sultane și căpetenie a regilor geniilor!

Atunci genniul se întoarse către mulă și-i zise:

— E drept ceea ce zice?

Și ea dădu din cap și grăi prin semne:

— Ah, da! Ah, da! Așa este!

Toată povestea aceasta îl făcu pe genni să se înfioare de tulburare și plăcere, și-i dărui moșneagului ultima treime de sânge. Atunci…

Ajungând aici, Șahrazada văzu mijind zorile și, sfioasă, conteni din vorbă, fără să se mai folosească de îngăduința primită. Atunci sora ei Doniazada îi spuse:

— O, sora mea, cât sunt cuvintele tale de gingașe și de mângâietoare, de plăcute și de dulci în prospețimea lor!

Șahrazada răspunse:

— Dar ce sunt toate astea pe lângă ceea ce vei povesti noaptea viitoare, de voi mai fi în viață și dacă regele va mai binevoi să mă păstreze!

Și regele își zise: „Pe Allah! n-o voi ucide decât atunci când voi fi auzit urmarea istorisirii ei care-i așa de uimitoare!“

Apoi regele și Șahrazada își petrecură noaptea înlănțuiți până la ziuă. După care regele se îndreptă spre sala unde împărțea dreptatea. Iar vizirul și dregătorii intrară, și divanul se umplu de lume. Și regele judecă, numi și îndepărtă din slujbe, și isprăvi treburile, și împărți porunci, și aceasta până la sfârșitul zilei. Apoi divanul fu ridicat, iar regele Șahriar se întoarse în palatul său.

Și când se lăsă a treia noapte

Doniazada zise:

— O, sora mea! Te rog întregește-ne povestea.

Iar Șahrazada răspunse:

— Cu toată inima deschisă și darnică!

Apoi ea urmă:

— Mi s-a povestit, o mărite rege, că, după ce al treilea șeic îi istorisi genniului povestea cea mai uimitoare din cele trei, genniul se minună nemaipomenit, se înfioră de tulburare și plăcere, și zise:

— Îți dăruiesc și restul sângelui de răscumpărare a omorului. Și-l slobod pe negustor.

Atunci negustorul, plin de fericire, se înfățișă înaintea șeicilor și le mulțumi călduros. Iar ei, la rândul lor, îl hiritisiră cu prilejul izbăvirii lui.

Și fiecare dintre ei se întoarse în țara sa și în drumul său.

— Însă, urmă Șahrazada, aceasta nu-i mai uimitoare decât povestea pescarului.

Atunci regele îi zise Șahrazadei:

— Care poveste a pescarului?

Și Șahrazada începu:

Povestea pescarului cu efritul

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că trăia odată un pescar, om foarte înaintat în vârstă, însurat, tată a trei copii și foarte sărac de felul lui.

Și avea obiceiul să arunce năvodul de patru ori pe zi, nimic mai mult. Ci într-o bună zi, la ceasul amiezii, merse pe țărmul mării, își puse jos coșul, aruncă năvodul și așteptă răbdător până când acesta se așeză în fundul apei. Atunci strânse firele, și simți năvodul tare greu, și nu izbuti să-l tragă la el. Atunci, târî capătul pe țărm și-l legă de un stâlp bătut în pământ. Apoi se dezbrăcă, se cufundă în apă, în jurul năvodului, și nu conteni să se opintească până când nu-l văzu scos afară. Plin de bucurie, se îmbrăcă, dar, apropiindu-se de năvod, găsi într-însul un măgar mort. La vederea acestuia, fu cuprins de mâhnire și spuse:

— Nu-i altă putere și tărie decât întru Allah, preaînaltul, atotputernicul! apoi spuse: însă, într-adevăr, acest dar al lui Allah este uluitor!

Și rosti aceste versuri:

Cufundătorule! te duci, orbiș, de-a dura
În beznele adânci de noapte și pierzare!…
Cum soartei nu-i prea plac imbolduri de mișcare,
Mai stai, în truda-ți grea, tu nu uita măsura!

Apoi trase năvodul și-l stoarse de apă; după ce-l stoarse bine, îl întinse din nou. Apoi coborî în apă și zise: „În numele lui Allah!“ Și aruncă iarăși năvodul în apă, și așteptă să atingă fundul; încercă atunci să-l scoată, dar își dete seama că năvodul era tare greu și părea mai prins de fund decât întâia dată. Și crezu din nou că era ceva pește mare. Legă atunci năvodul de mal, se dezbrăcă, se cufundă în apă, și nu se lăsă până nu-l trase afară; și, ducându-l pe mal, găsi într-însul un chiup uriaș, plin de mâl și de nisip. La vederea acestuia, el se jelui și rosti versurile:

Schimbări, voi, ale soartei, de-ajuns! Mărinimie Cu oamenii! Ce trist e! Nu-i pe pământ răsplată Cât meritul de-naltă, cât fapta-n măreție!

Din casă ies adesea și cat, naiv, Norocul,
Și aflu că e vreme de când Norocul, iată,
E mort! Păcătoșenii! Așa, așa ți-i jocul,

Noroace, ție! ’N umbră alungi tot ce cu minte
Se știe, -aici, în viață, și strângi întreaga gloată
De prostănaci, cu care duci state și duci ginte!

Apoi aruncă chiupul departe, stoarse năvodul, îl curăți, ceru iertare lui Allah pentru pornirea lui de răzvrătire, și se întoarse spre mare pentru a

treia oară; aruncă năvodul, așteptă ca acesta să atingă fundul și, scoțându-l, găsi într-ânsul oale sparte și cioburi de sticlă. La vederea lor, mai rosti niște versuri de-ale unui poet:

Poete! vântul sorții nu suflă niciodată
În partea ta! Naive, nu știi că, orice-ai face
Frumos, cu a ta pană din trestie tăiată,
Oricât ți-e scrisu-n șiruri — vei fi sărac și pace?

Și ridicându-și fața către cer, strigă:

— Allah! Tu știi! eu nu arunc năvodul decât de patru ori. Și iată că l-am și aruncat de trei ori!

După aceasta, pomeni încă o dată numele lui Allah, azvârli năvodul în mare, și așteptă să se așeze pe fund. Și de astădată, cu toate sforțările lui, nu izbuti nici într-un chip să tragă năvodul, care se agăța încă și mai tare de stâncile de pe fund. Atunci strigă:

— Nu este tărie și putere decât numai întru Allah!

Apoi se dezbrăcă, se scufundă de jur-împrejurul năvodului și se apucă să-l tragă până ce îl desprinse și îl târî la țărm. Îl deschise și găsi într-însul, de astădată, un vas mare de aramă galbenă, plin și neatins; gura îi era cetluită cu plumb, purtând urma peceții domnului nostru Soleiman[24], fiul lui Daud[25]. La vederea acestuia, pescarul se bucură mult și își zise: „Iată un lucru pe care-l voi vinde în sukul[26] căldărarilor, căci așa ceva face pe puțin zece dinari de aur!“ Încercă apoi să lege vasul și să-l ia la spinare, dar îl găsi prea greu și își zise: „Trebuie neapărat să-l deschid, să văd ce se află într-însul, și-l voi deșerta în sacul meu; apoi voi vinde vasul în sukul căldărarilor“. Luă cuțitul și-l mânui până când îi descetlui plumbul; întoarse apoi vasul cu gura în jos și-l scutură ca să-i deșerte conținutul pe pământ. Dar nimic nu ieși din vas, decât un fum care urcă în albastrul cerului și se așternu pe fața pământului. Și pescarul se minună tare. Apoi fumul ieși tot afară, se îndesă și se preschimbă într-un efrit al cărui cap atingea norii, iar picioarele i se târau în pulbere. Capul acelui efrit era ca o cupolă, mâinile ca niște furci, picioarele ca niște catarge, gura ca o peșteră, dinții ca niște pietre, nasul ca un ulcior, ochii ca două torțe; părul îi era încâlcit și plin de praf. La vederea lui, pescarul se înspăimântă, mușchii îi tremurară, dinții i se încleștară cu putere, scuipatul îi secă în gură, iar ochii îi fură orbiți de lumină.

Când efritul îl văzu pe pescar, strigă:

— Nu este niciun alt Dumnezeu decât numai Allah, și Soleiman este profetul lui, Allah! Și întorcându-se către pescar, îi zise: Iar tu, o, mărite Soleiman, profetul lui Allah, nu mă ucide, căci niciodată nu-ți voi ieși din voie și nu mă voi răzvrăti împotriva poruncilor tale!

Atunci pescarul îi grăi:

— O, uriaș răzvrătit și cutezător, îndrăznești să spui că Soleiman este prorocul lui Allah! De altminteri Soleiman a murit de două mii opt sute de ani, și suntem la plinirea vremurilor! Ce-i cu povestea asta? Și ce-ți veni să îndrugi? Și din ce pricină te-ai vârât în vasul acesta?

La aceste cuvinte, genniul îi zise pescarului:

— Alt Dumnezeu nu este decât numai Allah! Lasă-mă să-ți împărtășesc o veste bună, o, pescarule!

Pescarul îl întrebă:

— Și ce vrei să-mi vestești?

El răspunse:

— Moartea ta! Și chiar în ceasul acesta, și în cel mai groaznic chip!

Pescarul răspunse:

— Pentru această veste meriți, o, șeic al efriților, să fii lipsit de ocrotirea cerului! Și fie ca aceasta să te îndepărteze de noi! Și de ce, oare, îmi vrei pieirea mea? Și ce am făcut, oare, ca să fiu vrednic de moarte? Te-am slobozit din vas, te-am izbăvit din acea îndelungată ședere în mare și te-am adus înapoi pe pământ!

Atunci efritul zise:

— Cumpănește și alege-ți felul morții care ți-e mai pe voie și chipul cum ți-ar plăcea mai bine să fii ucis!

Pescarul întrebă:

— Care fărădelege mă face vrednic de asemenea pedeapsă?

Efritul răspunse:

— Ascultă povestea mea, o, pescarule!

Pescarul grăi:

— Vorbește! și scurtează-ți cuvântul, căci, de nerăbdare, sufletul meu e gata să iasă!

Efritul spuse:

— Află că sunt un genni răzvrătit! M-am răsculat împotriva lui Soleiman, fiul lui Daud. Numele meu este Sakhr el-Genni! Și Soleiman îl zori spre mine pe vizirul său Assef, fiul lui Barkhia, care, cu toată împotrivirea mea, m-a dus și m-a dat în mâinile lui Soleiman. Și nasul meu, în clipa aceea, se umili tare mult. La vederea mea, Soleiman făcu legământ lui Allah și îmi porunci să îmbrățișez religia lui și să mă supun lui. Dar eu mă împotrivii. Atunci el ceru să i se aducă această amforă și mă închise într-însa. O cetlui cu plumb și o întipări cu numele celui preaînalt. Apoi dădu poruncă gennilor credincioși, care mă luară pe umeri și mă lepădară în mijlocul mării. Petrecui o sută de ani în fundul apei, și spuneam în inima mea: „Pe veci îl voi îmbogăți pe acela care mă va mântui!“ Dar cei o sută de ani trecură și nimeni nu mă izbăvi. Când intrai în a doua numărătură de o sută de ani, îmi zisei: „Voi descoperi și voi da comorile pământului aceluia care mă va mântui!“ Dar nimeni nu mă izbăvi. Și se scurseră patru sute de ani, și îmi zisei: „Îl voi învrednici cu trei lucruri la alegerea lui pe acela care mă va mântui!“ Dar nimeni nu mă izbăvi! Atunci mă cuprinse o mânie cumplită și spusei în sufletul meu: „Acum îl voi ucide pe acela care mă va mântui, dar îi voi îngădui alegerea morții!“ Atunci ai venit tu, pescarule, și m-ai izbăvit. Și-ți îngădui să-ți alegi singur felul morții!

La aceste cuvinte ale efritului, pescarul strigă:

— O, Allah, ce minune mare! A trebuit să fiu tocmai eu acela care să-l izbăvească! O, efritule, fii îndurător cu mine, și Allah se va îndura de tine! Dar dacă mă vei pierde, Allah va ridica asupra ta un altul care să te piardă și pe tine.

Atunci efritul îi grăi:

— Dar dacă vreau să te ucid, e tocmai fiindcă tu m-ai mântuit!

Și pescarul adăugă:

— O, șeic al efriților prin urmare așa vrei să-mi întorci binele prin rău! Așadar proverbul nu minte câtuși de puțin!

Și pescarul rosti aceste versuri:

Vrei tu să guști amarul de-a pururi aflător,
În tot ce e? Fii bun și îndatoritor.

Da, chiar pe viața mea făgăduială-ți dau:
Nerecunoscător e-un ticălos — pe șleau!

Și-ncearcă, dacă vrei! Căci soarta ți-i de fier,
Cum fu și-a bietului Magir, mama lui Amer!

Însă efritul îi spuse:

— Ajunge cu atâta vorbărie! Să știi că am neapărată nevoie de moartea ta!

Atunci pescarul zise în sinea lui: „Eu nu sunt decât un om, și el este un genni, dar Allah mi-a dat o judecată foarte așezată; și așa, voi potrivi o capcană ca să-l pierd, un șiretlic cum mă pricep eu. Și voi vedea atunci dacă el, la rândul lui, va putea urzi ceva cu răutatea și viclenia lui."

Și atunci îi spuse efritului:

— Într-adevăr mi-ai hărăzit moartea?

Efritul îi răspunse:

— Nu te îndoi câtuși de puțin!

Atunci pescarul urmă:

— În numele celui preaînalt, care este întipărit pe pecetea lui Soleiman, te rog fierbinte să-mi răspunzi cu adevărat la întrebarea mea!

Când efritul auzi numele celui preaînalt, fuse tare înduioșat și zguduit, și răspunse:

— Poți întreba, și-ți voi spune numai adevărul.

Atunci pescarul zise:

— Cum ai putut să încapi întreg în acest vas, care de abia îți poate cuprinde piciorul sau mâna?

Efritul spuse:

— Nu cumva te îndoiești de asta?

Pescarul răspunse:

— Într-adevăr, n-o voi crede, decât dacă te voi vedea chiar cu ochii mei încăpând în acest vas!

Dar în clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discretă. Și regele Șahriar își zise în sine: „Desigur, povestea aceasta este nespus de uimitoare. Voi aștepta sfârșitul ei, și pe urmă voi face și cu această fată a vizirului meu ceea ce am făcut cu celelalte fete."

Și când se lăsa a patra noapte

Ea spuse:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că, atunci când pescarul îi zise efritului: „N-o voi crede, decât dacă te voi vedea chiar cu ochii mei încăpând în acest vas", efritul se tulbură tare, se scutură și se prefăcu din nou într-un vârtej de fum care urcă până în cer, se îndesă și începu să intre în vas, puțin câte puțin, până la capăt. Atunci pescarul luă cu iuțeală capacul de plumb întipărit cu pecetea lui Soleiman și astupă gura vasului. Apoi îl strigă pe efrit și-i zise:

— Ei! socotește și cumpănește felul morții de care dorești să mori, altfel

te voi azvârli în mare și-mi voi zidi o casă pe țărm și voi împiedica pe oricine ar veni să pescuiască, spunându-i: „Aici se află un efrit; odată scăpat, el vrea să-l ucidă pe mântuitorul său și-i înșiră feluri de moarte ca să-și aleagă una!“.

Când efritul auzi vorbele pescarului, încercă să iasă, dar nu izbuti; și se văzu întemnițat, cu pecetea lui Soleiman deasupra capului. Înțelese atunci că pescarul îl încuiase în temnița împotriva căreia nu pot să izbândească nici cei mai slabi și nici cei mai puternici dintre efriți! Și, simțind că pescarul îl ducea către mare, zise:

— Nu! Nu!

Și pescarul grăi:

— Trebuie! ah, trebuie!

Atunci genniul începu să-l ia cu vorbe dulci; se supuse și grăi:

— O, pescarule, ce ai de gând să faci cu mine?

El zise:

— Să te arunc în mare! Căci dacă ai petrecut acolo o mie opt sute de ani, eu te voi țintui tot acolo până în ceasul judecății! Căci oare nu te-am rugat să mă cruți, pentru ca Allah să te cruțe? și să nu mă ucizi pentru ca nici Allah să nu te ucidă? Dar tu ai respins rugămintea mea și te-ai purtat mișelește! De aceea Allah te-a dat în mâinile mele. Și n-am nicio remușcare că te trădez!

Atunci efritul zise:

— Deschide-mi vasul și te voi copleși de binefaceri!

El îi răspunse:

— Minți, blestematele! De altminteri, între mine și tine se petrece tocmai ceea ce s-a petrecut între vizirul regelui Iunan și medicul Ruian!

Și efritul întrebă:

— Dar cine erau vizirul regelui Iunan și medicul Ruian? Și cum e această poveste?

Povestea vizirului regelui Iunan și a medicului Ruian

Pescarul zise:

Află, tu efritule, că trăia odată, în vechimea timpurilor și în trecutul evului și al clipei, în orașul Fars, în țara Rumannilor[27], un rege numit Iunan. El era bogat și puternic, stăpân peste oști, peste puteri însemnate și cu aliați din toate soiurile de oameni. Însă trupul lui era chinuit de o lepră care îi adusese la deznădejde pe medicii și cărturarii din țara lui. Nici drogurile, nici hapurile, nici alifiile nu aveau nicio înrâurire asupra lui, și niciunul dintre medici nu putea să-i afle vreun leac tămăduitor. Ci într-o zi, un medic bătrân și vestit, pe al său nume Ruian, veni în orașul regelui Iunan. Era priceput în cărțile grecești, persane, romane, arabe și siriene; studiase medicina și astronomia, ale căror principii și reguli le cunoștea prea bine, și înrâuririle lor bune și pe cele rele; cunoștea însușirile plantelor și ale ierburilor grase sau uscate, și înrâuririle lor bune și rele; în sfârșit, studiase filosofia și toate științele medicale și multe științe încă. Și așa, după ce medicul intră în oraș și petrecu acolo câteva zile, auzi povestea regelui și a leprei care îi chinuia trupul, prin voia lui Allah și, la

fel, despre deplina neizbândă a încercărilor de lecuire ale tuturor medicilor și cărturarilor. La această veste, medicul își petrecu noaptea frământat de gânduri. Dar când se trezi dimineața — și când străluci lumina zilei și soarele salută lumea, această măreață podoabă a celui preabun — el se îmbrăcă în cele mai frumoase veșminte ale sale și intră la regele Iunan. Sărută pământul din fața mâinilor sale, și rosti urări pentru vecia puterii lui și a darurilor lui Allah asupra lui, și pentru toate cele bune. Apoi vorbi; îi împărtăși cine este, și spuse:

— Am aflat despre boala ce te-a lovit în tot trupul, și am aflat că o mulțime de medici n-au putut găsi mijlocul prin care s-o curme. Dar eu te voi lecui, o, rege, și nu te voi pune nicidecum să bei tot felul de leacuri și nici nu te voi unge cu tot felul de alifii!

La aceste vorbe, regele Iunan se minună peste măsură și zise:

— Cum vei face? Ci, pe Allah! de mă vei tămădui, te voi îmbogăți pe tine și pe fiii fiilor tăi, și-ți voi împlini toate dorințele, și vei fi tovarășul meu de băutură și prietenul meu! După aceea, regele îi dădu o mantie frumoasă, și îl copleși cu daruri, și-i zise: Într-adevăr mă vei tămădui de această boală, fără leacuri și fără alifii?

El îi răspunse:

— Da, desigur! Te voi tămădui fără nicio osteneală și dureri în trupul tău.

Atunci regele se minună cum nu se putu mai tare, și-i spuse:

— O, medic neîntrecut, în care zi și care clipă voi vedea înfăptuindu-se ceea ce mi-ai prevestit? Grăbește-te s-o faci, o, fiul meu!

El îi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi coborî de la rege și închirie o casă unde își rândui cărțile, leacurile și ierburile sale aromatice. Apoi își făcu extracte din medicamentele lui și din cele obișnuite, își alcătui un mai de lemn, scurt și încovoiat, pe care îl scobi la capăt și-i potrivi o coadă; și mai făcu o minge, cum se pricepu mai bine. Când sfârși cu lucrul, urcă la rege, a doua zi; intră la el și sărută pământul din fața mâinilor sale. Apoi îi prescrise să meargă la meidan[28] călare, să se joace cu mingea rostogolind-o cu maiul.

Regele merse însoțit de emirii lui, de curteni, de viziri și de căpeteniile împărăției. De abia ajunse la meidan, că medicul Ruian se înfățișă și îi dădu maiul, zicându-i:

— Ia maiul acesta și prinde-l așa în pumn; izbește cu el în pământ și în minge din toată puterea. Și fă în așa chip încât să asuzi și în palmă; și pe tot trupul. În felul acesta leacul va străbate în palmă și ți se va împrăștia prin tot trupul. După ce vei fi asudat și leacul va fi avut răgazul să lucreze, întoarce-te la palat și du-te apoi la hammam de te scaldă. Atunci vei fi vindecat. Și acum pacea să fie cu tine!

Atunci regele Iunan luă maiul de la medic și-l strânse zdravăn în mână. La rândul lor, niște călăreți aleși urcară pe cal și-i aruncară mingea. Atunci el se puse să gonească în urma ei, ca s-o ajungă și s-o izbească cu putere, ținând mereu în mână strâns cu strășnicie maiul. Și nu încetă să izbească mingea, până când asudă tare în palmă și pe tot trupul. Și așa leacul străbătu în palmă și se împrăștie prin tot trupul. Și regele Iunan se întoarse îndată și porunci să i se pregătească hammamul. I-l pregătiră și, în acest scop, tapițerii se grăbiră cu sârguință și sclavii se zoriră pe întrecute și-i gătiră schimburile. Atunci regele intră în hammam și făcu o baie, apoi se îmbrăcă din nou chiar în hammam, de unde ieși, încălecă pe cal și se întoarse la palat, ca să doarmă.

Iată în ce îl privește pe regele Iușan! Cât despre medicul Ruian, acesta se întoarse acasă să se culce, se deșteptă dimineața, urcă la rege, îi ceru îngăduința să intre, ceea ce regele îi încuviință, intră, sărută pământul din fața mâinilor sale și începu prin a-i recita cu gravitate câteva strofe:

Dar Elocința-n floare-o fi, de-i ești ales părinte,
Și nici s-aleagă n-ar putea pe altul mai cu minte!

Tu raze-mprăștii: clarul lor, o față-n strălucire,
Ar face să pălească și cărbunii-aprinși de fire!

Rămână chipu-i glorios vremi multe-n frăgezime:
Să vadă pân' și Timpul chiar, cu zbârcituri mulțime!

Cu bunătăți m-ai coperit, din dărnicie-ntinse,
Cum sub un nor prietenos colinele sunt prinse!

Prin fapte mari tu ai ajuns la culmile de slavă…
Ești drag Ursitei, dar și ea-ți dă tot, făr'de zăbavă.

Odată versurile recitate, regele se sculă în picioare și se aruncă drăgăstos la gâtul medicului. Apoi îl îmbie să șadă lângă el și-l dărui cu minunate veșminte de cinstire.

Într-adevăr, când părăsise hammamul, el își privise trupul și nu mai găsise nici urmă de lepră; pielea lui se făcuse curată ca argintul neprihănit. Se bucură atunci cât putu să se bucure mai mult, și pieptul i se lărgi și i se umflă de plăcere. Când se sculă dimineața, intră în divan și se așeză pe tron; iar curtenii și mai-marii împărăției intrară și ei, și la fel făcu medicul Ruian: atunci, la vederea lui, regele se ridică în grabă și-l puse să șadă lângă el. Apoi li se serviră la amândoi mâncări, și bucate, și băuturi cât fu ziua de mare. Când se lăsă noaptea, regele îi dădu medicului două mii de dinari, fără să socotim veșmintele de cinstire și darurile, și-i dădu chiar și armăsarul lui de călărie. Și așa, medicul își luă rămas bun și se întoarse acasă.

Și regele nu mai contenea să se mire, minunându-se de măiestria medicului, și să zică: „M-a lecuit pe dinafară, fără să mă ungă cu alifii! Ci, pe Allah! asta-i o știință minunată! Am datoria să-l acopăr pe acest om cu binefacerile dărniciei mele și să-l iau de tovarăș și prieten iubitor pentru totdeauna!“ Și regele Iunan se culcă vesel și bucuros nevoie mare văzându-se sănătos la trup și tămăduit de boală.

Așadar, când regele veni dimineața și se așeză, pe tron, conducătorii norodului stătură în picioare, în fața mâinilor sale, iar emirii și vizirii se așezară de-a dreapta și de-a stânga lui. El porunci atunci să-l cheme pe medicul Ruian, care veni și sărută pământul din fața mâinilor sale. Și regele se ridică anume, îl puse să șadă lângă el, mâncă împreună cu el, îi ură viață lungă și-i dădu o mantie de cinstire și o mie de dinari. Și astfel se întoarse medicul acasă, înălțând rugi pentru rege.

Dimineața, când se sculă, regele ieși și intră. În divan, înconjurat de emiri, viziri și curteni. Ci printre viziri se află unul cu o înfățișare respingătoare, cu chipul scârnav și de piază rea, înfricoșător, grețos de zgârcit, pizmaș și împietrit de invidie și ură. Când acest vizir îl văzu pe rege așezându-l alături de el pe medicul Ruian și învrednicindu-l cu toate binefacerile sale fu cuprins de invidie și hotărî, în taină, să-l piardă, după

spusa proverbului: „Invidiosul caută să izbească în oricine, tirania stă la pândă în inima invidiosului; puterea o scoate la iveală, și slăbiciunea o ține mocnind“. Vizirul se apropie atunci de regele Iunan, sărută pământul din fața mâinilor sale și spuse:

— O, rege al veacului și al timpurilor, tu care i-ai încărcat pe oameni cu binefacerile tale, îți dau un sfat de-o nemaipomenită însemnătate și pe care n-aș putea să ți-l ascund fără să fiu cu adevărat un rău fiu al tău: dacă îmi poruncești să ți-l dezvălui, ți-l voi dezvălui!

Atunci regele, tulburat adânc de vorbele vizirului, spuse:

— Și care-i sfatul tău?

Celălalt răspunse:

— O, rege slăvit, cei din vechime au zis: „Cel care nu privește sfârșitul și urmările, nu va avea norocul drept prieten” — și tocmai îl văd pe rege pierzându-și judecata și învrednicind cu binefaceri pe dușmanul său, pe acel care dorește nimicirea domniei sale, acoperindu-l cu favoruri, copleșindu-l cu daruri mărinimoase. Ci eu din pricina aceasta, sunt cuprins de cea mai mare teamă pentru soarta regelui meu!

La aceste cuvinte, regele se tulbură nespus de tare, se schimbă la chip și spuse:

— Cine-i acela despre care susții că e dușmanul meu și care ar fi fost copleșit de favorurile mele?

El îi răspunse:

— O, rege, dacă ai adormit, trezește-te! căci eu vorbesc de medicul Ruian!

Atunci regele îi spuse:

— Acesta este prietenul meu bun și îmi e cel mai scump dintre oameni, căci m-a lecuit cu un leac pe care l-am ținut în mână și m-a mântuit de boala care i-a făcut pe ceilalți medici să deznădăjduiască! Da, desigur! nu-i nimeni altul ca el în acest veac, în lumea întreagă, în Apus și în Răsărit! Și cum îndrăznești să îndrugi asemenea lucruri despre el? În ce mă privește, de astăzi înainte îl voi dărui cu bani, îi voi da și leafă, ca să aibă pe lună o mie de dinari. De altminteri, chiar dacă i-aș da jumătate din împărăție, și ar fi puțin lucru pentru el. De asemenea cred cu tărie că tu nu spui toate acestea decât din invidie, cum se istorisește în povestea ce am auzit-o despre regele Sindabad!

În clipa aceea, Șahrazada fu surprinsă de licărirea dimineții și conteni din povestirea ei. Atunci Doniazada îi grăi:

— O, sora mea, cât sunt de dulci, și de gingașe, și plăcute, și fără de prihană cuvintele tale!

Și Șahrazada îi răspunse:

— Dar ce sunt toate astea pe lângă ceea ce vă voi povesti la amândoi, în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață, și dacă regele va mai binevoi să mă păstreze!

Atunci regele zise în sinea lui: „Pe Allah! n-o voi ucide înainte de a auzi urmarea povestirii ei, care-i o poveste într-adevăr minunată!“ Apoi își petrecură amândoi noaptea, îmbrățișați până dimineața. Și regele ieși spre sala judecății, și divanul se umplu de lume. Și regele judecă, numi în slujbe și îndepărtă din dregătorii, cârmui și sfârși treburile domniei; și aceasta până la capătul zilei. Apoi divanul fu ridicat, și regele intră în palatul său. Când se apropie noaptea, făcu lucrul său obișnuit cu Șahrazada, fiica vizirului.

Când se lăsă a cincea noapte

Șahrazada spuse:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că regele Iunan îi zise vizirului său:

— O, vizire, ai lăsat să pătrundă în tine invidia împotriva medicului și vrei să-l ucid, ca pe urmă să mă căiesc, așa cum s-a căit regele Sindabad după ce a ucis șoimul!

Vizirul răspunse:

— Și cum s-a întâmplat aceasta?

Atunci regele Iunan povesti:

Șoimul regelui Sindabad

Se zice că trăia odată un rege între regi, în Fars, care era mare iubitor de petreceri, de plimbări prin grădini și de tot felul de vânători. Și avea un șoim pe care îl crescuse el însuși, și care nu-l părăsea nici ziua, nici noaptea: căci chiar și în timpul nopții îl ținea pe pumnul său; și când mergea la vânătoare îl lua cu sine, și îi atârnase la gât o cupă de aur, din care îi dădea să bea. Într-o zi, pe când ședea în palatul său, veni deodată un vechil încărcat cu păsări de vânătoare, care îi zise:

— O, rege al veacului, e tocmai timpul potrivit să mergem la vânătoare!

Regele își făcu pregătirile de plecare, și luă șoimul pe braț. Apoi plecară și ajunseră într-o vâlcea, unde întinseră plasele de vânătoare. Și deodată o gazelă căzu în capcană. Atunci regele spuse:

— Îl voi ucide pe acela pe lângă care va frece gazela!

Apoi se apucară să strângă plasa în jurul gazelei, care se apropie de rege, se ridică pe picioarele de dinapoi și apropie de piept picioarele din față ca și cum ar fi vrut să-l salute pe rege. Atunci regele bătu lin din palme, ca s-o facă să fugă, dar ea sări odată și o zbughi trecând peste capul lui și se cufundă în depărtări. Și regele se întoarse spre străjeri și-i văzu făcându-și semne cu ochii. La vederea lor, îl întrebă pe vizir:

— Ce-i cu oștenii aceștia, de își fac astfel semne și mă arată pe mine?

Vizirul îi răspunse:

— Ei zic că ai jurat să trimiți la moarte pe oricine va vedea trecând gazela pe lângă el!

Și regele spuse:

— Pe viața și pe capul meu! trebuie să urmărim această gazelă și s-o aducem înapoi!

Și regele porni în goana calului pe urmele gazelei; și șoimul o izbea cu ciocul peste ochi, și atât de tare încât o orbi și-o făcu să amețească. Atunci regele își luă hangerul, o izbi cu el și o făcu să se rostogolească; apoi coborî, o înjunghie, o jupui și-i atârnă leșul de oblâncul șeii.

Ci era cald, și locul pustiu, sterp și fără apă. Și regele însetase, și calul

însetase. Și regele se întoarse și văzu un copac din care curgea o apă ca untul. Ci regele avea mâna acoperită de o mănușă de piele; și așa el luă cupa de la gâtul șoimului, o umplu din apa aceea și i-o întinse păsării; dar pasărea dădu cupei o lovitură cu aripa și o vărsă. Regele luă cupa a doua oară, o umplu și, gândindu-se mereu, că păsării îi este sete, i-o puse dinainte; dar șoimul, pentru a doua oară, dădu cupei o lovitură cu aripa și o răsturnă. Și regele se mânie pe șoim, luă pentru a treia oară cupa, dar i-o întinse calului și șoimul răsturnă iarăși cupa cu aripa. Atunci regele spuse:

— Fie ca Allah să te îngroape, o, tu, cea mai nefastă dintre păsări și cobe! M-ai împiedicat să beau, te-ai lipsit pe tine însuți de apă, și l-ai lipsit și pe cal.

Apoi îl izbi pe șoim cu hangerul și-i reteză aripile. Atunci șoimul ridică greoi capul și-i grăi prin semne: „Privește ce e sus în copac!“ Și regele ridică ochii, și văzu în copac un șarpe năprasnic; ceea ce curgea era veninul său. Atunci regele se căi că retezase aripile șoimului. Se ridică, încăleca din nou pe cal, plecă ducând cu sine gazela și ajunse la palatul său. Aruncă gazela, bucătarului spunându-i:

— Ia-o și gătește-o!

Apoi regele se așeză pe tron, având pe braț șoimul. Atunci șoimul suspină o dată și muri. La această priveliște, regele scoase strigăte de jale și de durere, fiindcă ucisese tocmai șoimul care l-a scăpat de la pieire.

Aceasta este povestea regelui Sindabad!

Când vizirul auzi istorisirea regelui Iunan, îi zise: ’,. „

— O, rege mare și plin de vrednicie, ce rău am săvârșit oare, ale cărui urmări aducătoare de nenorocire să le fi văzut? Nu m-am purtat așa decât fiindcă mi-a fost milă de tine. Și tu vei cunoaște adevărul spuselor mele! Dacă mă asculți, ești scăpat, dacă nu, vei pieri așa cum a pierit un vizir viclean care îl înșelase pe fiul unui rege între regi.

Povestea prințului și a vampirei

Regele despre care este vorba avea un fiu foarte iubitor de vânătoare pe jos și de vânătoare călare, și avea el și un vizir. Și regele acela îi porunci vizirului să fie cu fiul său pretutindeni, oriunde va merge. Într-una din zile fiul ieși la vânătoare pe jos și la vânătoare călare, și împreună cu el ieși și vizirul tatălui său. Și amândoi merseră și văzură o fiară grozavă. Și vizirul îi zise fiului de rege:

— E rândul tău! Aruncă-te după fiara asta și urmărește-o!

Iar prințul se porni în urmărirea fiarei până ce se făcu nevăzut. Și iată că deodată fiara se pierdu în pustietate. Prințul rămase tare buimăcit, și nu mai știa încotro s-o apuce, când văzu în susul drumului o sclavă tânără care plângea. Prințul o întrebă:

— Cine ești tu?

Ea îi răspunse:

— Fiica unui rege între regi, din India. În timp ce călătoream prin deșert cu caravana, m-a prins somnul și am căzut din șa fără să-mi dau seama. Și mă trezii părăsită, singură și fără să mai știu încotro s-o apuc!

Când prințul auzi aceste cuvinte, fu cuprins de înduioșare și o săltă pe spinarea calului său, o așeză călare pe crupă, și porni la drum. Trecând pe

lângă o insuliță pustie, sclava îi zise:
— O stăpâne al meu, aș vrea să-mi fac nevoile!
Atunci o coborî pe insuliță și, văzând că ea întârzie prea mult și că era prea înceată, porni pe urmele ei fără ca ea să bage de seamă. Ci ea era o vampiră! Și le spunea copiilor ei:
— O, copiii mei, astăzi v-am adus un băiat tânăr și dolofan!
Și ei strigară:
— O, adu-ni-l mai repede, măicuță, ca să ne umplem burțile!
Când prințul auzi vorbele lor, nu se mai îndoi de moartea sa, mușchii îi fremătară și, cuprins de mare spaimă, se întoarse la locul unde își lăsase calul. Când ieși vampira din vizuină, îl văzu speriat ca pe un mișel fricos și tremurând, și-l întrebă:
— De ce ți-e frică?
El răspunse:
— Am un vrăjmaș de care mi-i frică.
Și vampira adăugă:
— Dar mi-ai spus chiar așa: sunt un prinț... nu?
El răspunse:
— Da, într-adevăr.
Ea spuse:
— Atunci de ce nu dai dușmanului tău ceva bani ca să-l mulțumești?
El răspunse:
— Vai! el nu se mulțumește cu bani, și nu râvnește decât sufletul meu! Ci tare mi-e frică și mă simt robul nedreptății!
Ea spuse:
— Dacă ești asuprit, așa cum susții, n-ai decât să ceri ajutorul lui Allah împotriva vrăjmașului tău; și el te va păzi de fărădelegile lui și de fărădelegile tuturor acelora de care-ți este frică:
Atunci prințul ridică ochii spre cer și rosti:
— O, tu, care-i răspunzi celui asuprit, dacă te roagă, și-i descoperi răul, ajută-mă să-mi biruiesc vrăjmașul, și îndepărtează-l de la mine, căci tu ai putere peste tot ce vrei!
Când vampira auzi această rugăciune se făcu nevăzută. Iar prințul se întoarse la regele, tatăl lui, și-i dezvălui sfatul mișelesc al vizirului! Iar regele porunci moartea vizirului!

Apoi, vizirul regelui Iunan urmă cu aceste cuvinte:
— Și tu, o, rege, dacă te încrezi în acest medic, el te va face să mori de moartea cea mai groaznică. Și, cu toate că l-ai copleșit cu favoruri și ai făcut din el omul tău de încredere, el îți pregătește moartea. Nu vezi că te-a mântuit de boală prin afara trupului, cu un lucru pe care l-ai ținut în mână? Și nu crezi oare că a făcut așa numai spre a-ți pricinui pierzania cu un al doilea lucru, pe care te va face să-l ții în mână?
Atunci regele lunan spuse:
— Adevăr grăiești! Fie după sfatul tău, o, vizire de povață bună! Căci este prea lesne cu putință ca acest medic să fi venit în taină, ca o iscoadă, ca să-mi pricinuiască pierderea. Într-adevăr, dacă m-a mântuit cu un lucru ce l-am ținut în mână, poate prea bine să mă piardă cu, de pildă, un lucru pe care m-ar face să-l miros! Apoi regele Iunan urmă către vizir: O, vizire, ce trebuie să facem cu el?
Și vizirul răspunse:
— Trebuie să trimitem de îndată pe cineva să-l cheme; și când se va înfățișa aici, va trebui izbit peste ceafă, și așa-i vei stăvili fărădelegile, te

vei descotorosi de el și vei fi liniștit. Trădează-l așadar înainte ca să te trădeze el pe tine.

Și regele Iunan zise:

— Adevărat grăiești, vizire!

Apoi regele trimise să-l cheme pe medic care se înfățișă vesel, neștiind ce hotărâse îndurătorul — căci poetul zice în versuri:

Te temi că poți să fii lovit de Soartă…
Fii calm! căci multul ce sub cer încape
E-n seama celui volnic să despartă
Pământul, formă dându-i dintre ape.
Ce-i scris, e scris, și toți pe frunte poartă,
Și nu se șterge nici sub mari potoape.
Cât despre ce nu-ți este scris, pricină
De teamă nu-i, rămâie-ți, deci, străină!

O, Doamne, -n tihnă-o zi putea-va trece
Făr' să înalț spre cerul tău slăviri!
Măestru-mi har îl fac să ți se plece
Poet în limbă, ritm și stihuiri!
Și de primesc vreun dar ce totu-ntrece…
E, cel de azi, mai vrednic de uimiri
Decâi celalt, de ieri, și el mi-ajunse
Nainte să-rai exprim ăorinți ascunse.

Și cum să nu cânt gloria, deplina
Ta glorie, sublimu-ți lăudându-l
Atât în mine și ferind lumina,
Cât și vădindu-l tuturor, de-a rândul!
Dar spun că biată gura mea declin-a
Găsi vre un cuvânt ales, cu gândul
Să preamărească facerea-ți de bine;
Tărie umerii-mi — spre-a o susține!

Tu, prins în rătăciri și-ncurcătură,
În mâna lui Allah orice să lași,
Căci singur e-nțelept! De-a ta făptură
N-ai teamă, n-or atinge-o cei trufași.
Nimic prin voia-ți n-are-ntăritură,
S-o știi… Purtându-și falnic ai săi pași,
Cel înțelept între-nțelepți și-mpune
Voința, cărei totul se supune.

Nici deznădejdi să n-ai, și nici tristețe,
Ci uită-le! Și uită grija toată.
Nu știi că grija poate să înghețe
Și inima vitează, nenfricată?…
Ci lasă tot. Ce plănuiești, orbește…
E plan de rob, căci lumea e-ndrumată
De El! Te lasă dus… Așa, la urmă,
Gusta-vei fericiri ce nu se curmă.

Când se înfățișă, așadar medicul Raian, regele il întrebă:

— Știi de ce te-am chemat să te înfățișezi dinaintea mea?
Și medicul răspunse:
— Nimeni nu cunoaște dinainte necunoscutul, în afară de Allah, preaînaltul.
Regele îi grăi:
— Te-am chemat să vii la pieirea ta și ca să-ți scot sufletul din trup!
La aceste vorbe, medicul Ruian rămase uluit și spuse:
— O, rege, de ce să mă pierzi, și care a fost greșeala săvârșită de mine?
Iar regele îi răspunse:
— Se zice că ești o iscoadă, și că ai venit să mă ucizi. Dar te voi ucide eu înainte de-a mă ucide tu pe mine! apoi regele strigă purtătorului spadei: Izbește gâtul acestui trădător și mântuiește-ne de nelegiuirile lui!
Dar medicul spuse:
— Cruță-mă, și Allah te va cruța pe tine! Și nu mă ucide, căci, altfel, Allah te va ucide pe tine!

Apoi repetă rugămintea, așa cum am făcut și eu către tine, efritule, fără ca tu să mă fi izbăvit; ci, dimpotrivă, stăruiai să-mi voiești moartea.

După aceea, regele Iunan îi spuse medicului:
— Nu-mi voi regăsi încrederea și nici tihna până când nu te voi ști ucis. Căci dacă m-ai mântuit de boală cu un lucru pe care l-am ținut în mână, cred cu tărie că vei ucide cu ceva ce voi mirosi, sau în alt chip!
Și medicul întrebă:
— O, rege, oare aceasta mi-i răsplata? Așa întorci tu răul pentru bine?
Dar regele răspunse:
— Neapărat e nevoie de moartea ta, și fără de zăbavă!
Când medicul se dumiri pe deplin că regele îi voia moartea, fără nicio îndurare, plânse și se mâhni din pricina ajutoarelor date celor nevrednici de ele. Despre acest lucru, poetul zice:

E tânăra smintită, e Maimuna,
Lipsită de orice scânteie-a minții!
Dar tatăl, curajos întotdeauna,
E socotit cu darul chibzuinței.

Priviți-l, dar, mergând cu-o faclă-n mână;
Ferit e, — astfel, de glodul de pe stradă,
De pulberea și-a căilor țărână
Și-alunecușu-n care n-o să cadă!

După aceea, purtătorul spadei înaintă, îl legă la ochi pe medic și, trăgând spada, îi zise regelui:
— Cu îngăduința ta!
Dar medicul continuă să plângă și să spună regelui:
— Cruță-mă, și Allah te va cruța: nu mă ucide, căci altfel Allah te va ucide!
Și recită versurile poetului:

Am sfătuit, dar făr’ de reușită,
Căci sfatul proștilor avu izbândă!
Urmarea? Un dispreț ce stă la pândă.
De voi trăi, să fie auzită:

Mai fac-o cine-o vrea, cu dragi cuvinte!
Și pilda mea, de-o fi să-mi vină moartea,
Te-o-mpinge, -ntr-un prilej ce-l va da soartea,
Să pui o strajă limbii mai-nainte.

Apoi spuse regelui:

— Aceasta mi-e răsplata? Văd că mă cinstești precum a făcut un crocodil…

Atunci regele grăi:

— Dar care e povestea cu crocodilul?

Iar medicul zise:

— Vai! mi-e cu neputință să ți-o istorisesc câtă vreme mă aflu în starea asta. Ah, Allah te aibă în pază! cruță-mă, și Allah te va cruța pe tine!

Apoi începu să verse șiroaie de lacrimi.

Atunci câțiva dintre aleșii regelui se ridicară și spuseră:

— O, rege, îndură-te pentru noi de sângele acestui medic, căci nu l-am văzut niciodată greșind față de tine; dimpotrivă, l-am văzut mântuindu-te de boala care i-a răzbit pe toți medicii și cărturarii!

Regele le răspunse:

— Voi nu cunoașteți pricina osândei la moarte a acestui medic: dacă l-aș cruța, aș fi pierdut fără putință de scăpare, căci acela care m-a mântuit de boală, făcându-mă să țin un lucru în mână, va putea lesne să mă ucidă dându-mi ceva să miros. Ci tare mi-e frică să nu mă ucidă spre a pune mâna pe prețul tocmit pentru răpunerea mea: căci e cu putință să fie o iscoadă care n-a venit aici decât spre a mă ucide. Așadar moartea lui e de mare trebuință. După care voi fi fără teamă în ceea ce mă privește!

Atunci medicul spuse:

— Cruță-mă, ca să te cruțe și Allah, și nu mă ucide, căci altfel, Allah te va ucide!

Dar, o, tu, efritule! când medicul se dumiri că regele vrea să-l ucidă fără îndurare, îi grăi:

— O, rege! dacă moartea mea este într-adevăr de mare trebuință, îngăduie-mi o păsuire, ca să cobor până acasă la mine, să mă descotorosesc de toate, să las vorbă rudelor și vecinilor să se îngrijească de înmormântarea mea și mai ales ca să le dau în dar cărțile mele de medicină. De altminteri, am o carte care este într-adevăr extrasul extraselor și cea mai rară dintre cele rare, pe care vreau să ți-o dăruiesc ca să o păstrezi, cu grijă în dulapul tău.

Atunci regele îl întrebă pe medic:

— Și care-i această carte?

El îi răspunse:

— Ea cuprinde lucruri de neprețuit, și cea mai măruntă dintre tainele pe care le dezvăluie este aceasta: Dacă îmi tai capul, deschide cartea și numără trei file, întorcându-le, citește pe urmă trei șire din pagina din stânga și atunci capul tăiat îți va vorbi și îți va răspunde la toate întrebările ce i le vei pune!

La aceste vorbe, regele se minună nespus, se înfieră de bucurie și tulburare, și spuse:

— O, medicule!… Chiar dacă ți-aș tăia capul, tot vei vorbi?

El răspunse:

— Da, într-adevăr, o, rege! chiar așa este: un lucru minunat de tot.

Atunci regele îi îngădui să plece, dar între păzitori; și medicul coborî la

el acasă, își încheie treburile din ziua aceea, și la fel pe cele de a doua zi. Apoi se întoarse la divan, și veniră emirii; vizirii, curtenii, navabii[29], și toate căpeteniile împărăției, și divanul se preschimbă parcă într-o grădină înflorită. Atunci medicul intră în divan și rămase în picioare dinaintea regelui, ținând în mână o carte foarte veche și o cutiuță de alifie, conținând un praf. Apoi se așeză și ceru:

— Să mi se aducă o tipsie:

Îi aduseră o tipsie. Vărsă praful și-l întinse pe toată fața ei. Apoi grăi:

— O, rege! ia această carte, dar nu te sluji de ea înainte de a-mi tăia capul. După ce mi-l vei fi tăiat, așază-l pe tipsia aceasta și dă poruncă să-l apese peste acest praf ca să oprească sângele, apoi deschide cartea!

Ci, regele, în graba lui, nici nu-l mai asculta: luă cartea și o deschise, dar găsi foile lipite unele de altele. Atunci își duse degetul la gură, îl umezi cu scuipat și izbuti să întoarcă prima foaie. Și făcu la fel pentru a doua și a treia foaie, și de fiecare dată foile nu se desfăceau decât tare anevoie. În acest chip dezlipi șase foi, încercă să citească, dar nu dădu de urma nici unui fel de scrisoare. Și regele zise:

— O, medicule, dar nu-i scris nimic!

Medicul răspunse:

— Întoarce mai departe în același fel!

Și regele continuă să întoarcă foile mai departe. Dar abia se scurseră câteva clipe, că otrava străbătu prin tot trupul regelui, chiar în clipa și în ceasul acela: căci cartea era otrăvită. Și atunci regele se prăvăli în spasme cumplite și strigă:

— Otrava mă răpune!

Și în acest timp, medicul Ruian începu să alcătuiască versuri, zicând:

Judecători! Au judecat, dar peste
Ce-i drept trecând, sfidând dreptatea toată!
Și totuși, Doamne, care vezi aceste,
Dreptatea vine, toți așa socoată!

Acum, la rând, sunt judecați! Cruțare
E doar pentru cei buni, cu cinstea-ntreagă;
Pe ei i-apasă soarta — înțeleagă
C-au asuprit și-i frâng cercări amare.

Ajunseră, dar, țintă de ocară,
De silă pentru trecători! E-o lege!
Răsplata după cum ți-i fapta, dară!
Ursitei dat îi este să se-nchege!

Și tocmai când medicul Ruian sfârșea de recitat versurile, regele căzu mort.

Ci, acum află, o, tu, efritule! că dacă regele Iunan l-ar fi cruțat pe medicul Ruian, Allah l-ar fi cruțat la rândul său. Dar el s-a împotrivit și și-a hotărât pieirea.

Și tu, o, efritule, dacă ai fi voit să mă cruți, Allah te-ar fi cruțat!

În această clipă a povestirii, Șahrazada văzu lucirea dimineții și se opri discret. Și sora ei Doniazada îi spuse:

— Cât de dulci sunt cuvintele tale!

Ea răspunse:
— Dar ce sunt toate acestea pe lângă cele ce vă voi povesti în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață și dacă regele va binevoi să mă cruțe!
Și petrecură noaptea aceea într-o neștirbită fericire și în desfătare până dimineața. Apoi regele urcă la divan. Și când ridică divanul, se întoarse în palat și se adună cu ăi săi.

Când se lăsă a șasea noapte

Șahrazada zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci când pescarul îi spuse efritului: „Dacă ai fi voit să mă cruți și eu te-aș fi crutat; dar nu n-ai voit decât moartea mea, și eu te voi face să mori întemnițat în acest vas și te voi arunca în mare“, atunci efritul strigă:
— Pe Allah! o, pescarule, să nu faci asta! Și, cruță-mă cu mărinimie, fără să mă dojenești prea mult pentru fapta mea, căci dacă eu am fost nelegiuit, fii tu binefăcător; și proverbele cunoscute zic: „O, tu, care faci bine celui ce-ți face rău, iartă pe deplin fărădelegea răufăcătorului!“ Și tu, o, pescarule, nu îmi face așa cum a făcut Umama cu Atika!
Pescarul grăi:
— Și cum a fost întâmplarea lor?
Efritul răspunse:
— Nu-i vreme de povestit, acum când sunt întemnițat; când îmi vei da drumul îți voi istorisi întâmplarea lor!
Pescarul zise:
— O, nu! trebuie neapărat să te arunc în mare, să nu-ți rămână vreo cale de-a ieși din ea! Când te rugam fierbinte și-ți ceream ajutorul, tu nu-mi doreai decât moartea, fără ca eu să fi săvârșit vreo greșeală față de tine sau vreo josnicie oarecare; și nu ți-am făcut decât bine, căci te-am slobozit din temniță. Dar când te-ai purtat așa cu mine, am înțeles că erai un soi rău din firea ta. Ci află că te voi arunca în mare și voi înștiința despre faptele tale pe oricine ar încerca să te scoată, și el te va arunca înapoi, pentru a doua oară, și atunci vei zăbovi în marea aceasta până la sfârșitul vremurilor oa să guști toate soiurile de cazne!
Efritul îi răspunse:
— Slobozește-mă, căci acum e ceasul potrivit să-ți istorisesc povestea. De altminteri, îți făgăduiesc că nu-ți voi mai face niciodată vreun rău, ci îți voi fi de mare folos într-o treabă care te va îmbogăți pe veci.
Atunci pescarul luă în seamă această făgăduială că, dacă-l va slobozi, efritul nu-i va mai face niciodată vreun rău, ci îl va răsplăti, slujindu-l. Apoi, după ce se încredință cu tărie de credința și de făgăduiala lui, și după ce îl făcu să se lege cu jurământ pe numele lui Allah atotputernicul, pescarul deschise vasul. Atunci fumul începu să urce până ieși cu totul; și se prefăcu într-un efrit înfricoșător de urât la chip. Efritul izbi vasul cu piciorul și-l azvârli în mare. Când pescarul văzu vasul luând drumul mării, nu mai avu nicio umbră de îndoială că pieirea lui era apropiată, se udă în veșminte și murmură: „Asta nu-i semn bun!“
Apoi încercă să prindă curaj și grăi:

— O, efritule, Allah preaînaltul a zis:. „Aveți datoria să vă țineți jurământul, căci vi se va cere socoteală!” Ci tu mi-ai făgăduit și mi-ai jurat că nu mă vei trăda. Dacă totuși mă vei trăda, Allah te va pedepsi, căci el ține mult la porunca lui, și dacă e răbdător, nu e și uituc; și ți-am spus ceea ce i-a grăit medicul Ruian regelui Iunan: „Cruță-mă și Allah te va cruța pe tine!“

La aceste cuvinte, efritul izbucni în râs, păși înaintea lui și-i spuse:

— O, pescarule, urmează-mă!

Și pescarul porni în urma lui, fără să prea creadă în scăpare, și astfel ieșiră departe de oraș și îl pierdură din vedere, și urcară pe un munte, și coborâră într-un loc larg și singuratic, în mijlocul căruia se afla un lac. Atunci efritul se opri, îi porunci pescarului să-și arunce năvodul și să pescuiască; și pescarul privi în apă și văzu pești albi și pești roșii, albaștri și galbeni. La această priveliște, pescarul se minună; apoi își aruncă năvodul și, trăgându-l, văzu în el patru pești, fiecare de altă culoare. Și, la vederea lor se bucură, iar efritul îi spuse:

— Mergi și du peștii aceștia la sultan, iar el în schimb te va înavuți. Și acum, pe Allah! primește rugămintea mea de iertare, căci am uitat datinele bune de atâta vreme de când mă aflu în fundul mării, de acum mai bine de o mie opt sute de ani, de când n-am mai văzut lumea de pe fața pământului! Cât despre tine, vei veni, în toate zilele să pescuiești aici, dar numai câte o singură dată! Și acum, fie ca Allah să te aibă în paza sa!

Și acestea fiind zise, efritul izbi cu amândouă picioarele în pământ, acesta se deschise și-l înghiți.

Atunci pescarul se întoarse în oraș uimit la culme de cele ce văzuse și se întâmplaseră cu efritul; apoi luă peștii și îi duse acasă; după aceea, luând o oală de lut ars, o umplu cu apă și puse înlăuntru peștii, care începură să se zbată în apa din oală. Apoi, ridicând oala și punând-o pe cap, se îndreptă spre palatul regelui, așa cum îl sfătuise efritul. Când pescarul urcă la rege și-i dădu peștii, regele se minună tare la vederea peștilor aduși, căci nu mai văzuse niciodată alții asemănători și de același preț, și-i zise:

— Să fie dați peștii aceștia negresei noastre, bucătăreasa!

Această sclavă îi fusese trimisă în dar numai de trei zile de regele rumilor, și nici nu avuseseră timp să-i pună la încercare măiestria în ale gătitului. De aceea, vizirul îi dete poruncă să prăjească peștii, zicându-i:

— O, preabună negresă, regele m-a trimis să-ți spun așa: „Nu te păstrez ca pe o comoară, o, tu picătura ochiului meu, decât numai pentru zile mari!“ Ci arată-ne astăzi dovada măiestriei tale la gătit și bunătatea bucatelor tale, căci sultanul a primit chiar acum un om aducător de daruri!

Zicându-i așa, vizirul plecă, după ce-i dădu toate îndrumările; și regele îi porunci să-i dea pescarului patru sute de dinari. După ce vizirul îi dădu banii, pescarul îi puse în pulpana mantiei și se întoarse acasă, la soția lui, voios și mulțumit.

Iată tot ce aveam de istorisit despre pescar!

Cât despre negresă, ea luă peștii, îi curăți și-i rândui în tigaie, apoi îi lăsă să se prăjească bine pe o parte și după aceea îi întoarse pe cealaltă parte. Dar deodată peretele bucătăriei se întredeschise și făcu loc să intre o fată înaltă de statură, cu obrajii plini și netezi, cu însușiri desăvârșite, cu pleoapele cănite cu kohl negru, cu chipul drăgălaș, cu trupul grațios aplecat; avea pe cap o eșarfă de mătase albastră, cercei în urechi, brățări la încheieturile mâinilor, și în degete inele cu pietre prețioase; și ținea în mână o nuia de bambus. Se apropie și, vârându-și nuiaua în tigaie, zise:

— O, peștilor, vă mai țineți făgăduiala?

La această priveliște, sclava căzu în nesimțire; și fata repetă a doua și a treia oară întrebarea. Atunci toți peștii ridicară capul din tigaie și strigară:

— Ah, da! Ah, da!

Apoi murmurară în cor această strofă:

Te-ntorci cumva din cale, la fel și noi, îndată;
Îți împlinești cuvântul, și noi l-om împlini.
Să scapi încerci zadarnic, căci nu vom conteni —
Așa că trebui-va s-arăți ce vrei odată!

La aceste cuvinte fata răsturnă tigaia și ieși tot pe unde intrase, iar peretele bucătăriei se închise la loc. Când sclava se trezi din nesimțire, văzu că cei patru pești arseseră și se făcuseră scrum negru, și își zise în sine: „Bieții pești! Bieții pești! Și pe când se jeluia așa, iată că vizirul se ivi în spatele ei, și-i spuse:

— Du peștii la sultan!

Sclava se puse pe plâns și-i povesti întâmplarea, iar vizirul rămase foarte mirat și rosti:

— Asta-i într-adevăr o istorie nespus de ciudată!

Și trimise în căutarea pescarului și, odată acesta adus, îi porunci:

— Trebuie neapărat să te întorci cu patru pești asemănători cu cei pe care i-ai adus întâia oară!

Și pescarul se îndreptă spre eleșteu, aruncă năvodul și-l trase cu patru pești pe care-i luă și-i aduse vizirului. Și vizirul intră să-i dea negresei, zicându-i:

— Scoală-te și prăjește-i de față cu mine, ca să văd ce-i cu toată istoria asta!

Și negresa se sculă, pregăti peștii și-i puse în tigaie pe foc. Dar abia se scurseră câteva clipe și iată că peretele se crăpă și se ivi fata îmbrăcată în aceleași veșminte și tot cu nuiaua în mână. Ea vârî nuiaua în tigaie și rosti:

— O, peștilor, o, peștilor! Oare vă țineți mereu vechea voastră făgăduială?

Iar peștii ridicară cu toții capul și intonară în cor strofa aceasta:

Te-ntorci cumva din cale, la fel și noi, îndată;
Îți ții tu jurământul, și noi vom ști să-l ținem.
Dar dacă învoiala-ți dezici, noi ne ațínem
Strigând, și căpăta-vom despăgubire-odată!

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața, și conteni cuvintele îngăduite.

Când se lăsă a șaptea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci când peștii începură să vorbească, fata răsturnă tigaia cu nuiaua și ieși tot pe unde intrase, iar

peretele se închise la loc. Atunci vizirul se ridică și spuse:

— Iată o întâmplare pe care nu pot s-o țin ascunsă regelui.

Apoi se duse la rege și-i povesti cele ce se petrecuseră chiar în fața lui. Iar regele grăi:

— Vreau să văd chiar cu ochii mei!

Și trimise în căutarea pescarului, și-i porunci să se întoarcă cu patru pești asemănători cu cei dintâi și-i dădu în acest scop un răgaz de trei zile. Dar pescarul se întoarse degrabă la eleșteu și aduse peste puțină vreme patru pești. Regele porunci să i se dea patru sute de dinari și, întorcându-se spre vizir, îi spuse:

— Gătește tu însuți, sub ochii mei, peștii aceștia!

Și vizirul răspunse:

— Îndeplinesc porunca ta și mă supun!

Atunci porunci să se aducă tigaia dinaintea regelui și puse în ea peștii să se prăjească după ce-i curăță bine; apoi, odată prăjiți pe-o parte, îi întoarse pe cealaltă parte. Și deodată peretele bucătăriei se despică în două și se ivi un negru, asemănător unui bivol ca toți bivolii, sau ca un uriaș din seminția lui Had; și ținea în mână o ramură verde; și rosti cu un glas răspicat și înfricoșător:

— Peștilor, o, peștilor! vă țineți mereu de vechea voastră făgăduială?

Și peștii ridicară capul din tigaie și strigară:

— Da, desigur! Da, desigur!

Și murmurară în cor aceste versuri:

Te-ntorci-napoi din cale, la fel și noi, îndată;
Îți împlinești cuvântul, și noi l-om împlini.
Dar dacă împotrivă te-arăți, te-om ciocăni.
Atât, că trebui-va s-arăți ce vrei, odată!

Apoi negrul se apropie de tigaie, o răsturnă cu ramura, și peștii arseră și se făcură scrum negru.

— După aceea negrul plecă prin același loc pe unde intrase. Când dispăru din ochii lor, regele spuse:

— Iată o întâmplare pe care într-adevăr nu putem s-o trecem sub tăcere. De altminteri, nu-i nicio îndoială că peștii aceștia trebuie să aibă o poveste tare ciudată.

Porunci atunci să fie adus pescarul și, odată sosit, îl întrebă:

— De unde ai prins peștii aceștia?

— Pescarul răspunse:

— Dintr-un eleșteu așezat între patru dealuri, dincolo de muntele ce se înalță deasupra orașului!

Regele se întoarse către pescar și iar îl întrebă:

— Câte zile îți trebuie ca să ajungi acolo?

El răspunse:.

— O, mărite sultan, abia dacă trebuie o jumătate de ceas!

Și sultanul rămase tare mirat și porunci străjerilor să-l însoțească pe pescar chiar în clipa aceea. Iar pescarul, tare nedumerit, începu în taină să-l blesteme pe efrit. Și regele și toți ceilalți porniră, urcară un munte, apoi coborâră într-un câmp larg și singuratic pe care în viața lor nu-l văzuseră mai înainte. Și sultanul și oștenii se mirară de această întindere pustie, așezată între patru munți, și de acest eleșteu în care zburdau pești de patru culori deosebite: roșu, alb, galben și albastru. Și regele se opri și le grăi oștenilor și celor care erau de față:

— Este vreunul dintre voi care să mai fi văzut vreodată acest lac aici?

Ei răspunseră cu toții într-un glas:

— O, nu!

Și regele adaugă:

— Pe Allah! nu mă voi întoarce nici mort în oraș și nu mă voi așeza nici mort pe tronul regatului meu înainte de a afla adevărul despre acest lac și despre peștii lui!

Și porunci ostașilor să împresoare munții; și ostașii o făcură. Atunci regele îl chemă pe vizir. Ci vizirul era un cărturar, om înțelept, plin de elocință și iscusit în toate științele. Când se înfățișă dinaintea regelui, acesta îi spuse:

— Am de gând să fac un lucru și vreau măi întâi să ți-l împărtășesc: m-am gândit să rămân cu desăvârșire singur la noapte și să caut să dezleg taina acestui lac și a peștilor. Așadar tu vei sta la ușa cortului meu și le vei spune emirilor, vizirilor și curtenilor; „Sultanul nu se simte bine și mi-a dat poruncă să nu las pe nimeni să intre la el!“ Și nu vei destăinui nimănui gândul meu!

Și, astfel, vizirul nu putu să nu se supună. Atunci regele se deghiză, își încinse sabia și se strecură departe de însoțitorii lui, fără să fie văzut. Și se așternu la drum toată noaptea, până dimineața, fără popas, până la ceasul când căldura prea dogoritoare îl sili să se odihnească. După aceea porni din nou la drum, neîntrerupt, cât fu ziua de mare, și în a doua noapte până dimineața. Și iată că văzu în depărtare ceva negricios; se bucură și își zise: „Poate că voi găsi acolo pe cineva care să-mi istorisească povestea lacului și a peștilor!” Apropiindu-se de acea negreață, văzu că era un palat zidit în întregime din pietre negre, întărit cu brâie late de fier, și văzu că poarta avea un canat deschis și celălalt închis. Se bucură și, oprindu-se la poartă, bătu încet; dar, neauzind niciun răspuns, bătu a doua oară și a treia oară; apoi, neprimind răspuns, bătu a patra oară, însă mai cu putere: și nimeni nu-i răspunse. Atunci el își zise.: „Nu mai rămâne nicio îndoială, palatul acesta este părăsit“. Și, luându-și inima-n dinți, pătrunse prin poarta palatului și ajunse într-un coridor. Acolo strigă în gura mare:

— O, stăpâni ai palatului, sunt un străin, un trecător pe drum, și vă cer puțină merinde pentru călătorie!

Apoi repetă cererea a doua oară și a treia oară; dar, neprimind răspuns, își întări firea și pătrunse pe coridor până în mijlocul palatului. Și nu întâlni acolo pe nimeni. Dar văzu că întreg palatul era bogat așternut cu tapițerii, și că în mijlocul curții interioare se afla un bazin străjuit de patru lei din aur roșu, care slobozeau din gura lor o apă ca din mărgăritare sclipitoare și nestemate; de jur-împrejur zburdau nenumărate păsări care nu puteau să zboare afară din palat, fiind împiedicate de o plasă mare întinsă peste palat. Și regele se minună de toate acestea, dar se mâhni mai tare că nu putea afla pe nimeni care să-i dezvăluie, în sfârșit, taina lacului, a peștilor, a munților și a palatului. Se așeză între cele două uși, cugetând adânc la toate acestea. Dar deodată auzi un geamăt ușor, care venea ca dintr-o inimă tristă, și auzi o voce lină cântând încetișor aceste versuri:

Ah! n-a fost cu putință, dureri! să vă țin tainic,
Și chinu-mi din iubire cu toți îl știu.
Acum în ochii mei nu vine, vai! somnul nicidecum,
Și, noaptea, albă toată, -n nesomn, mi-e gândul tainic.

Ah, dragostea! Venit-a de glasul meu chemată,

Acum gândirea-mi însă-i de *chinuri săgetată!*

De lași să gust chiar tihna, oh, Milă! un adaos:
Tu, mai ales, nu merge s-o vezi pe ea, ce-mi e
Întregul suflet, nu-i da și ei să sufere,
Căci ea mi-i mângâierea, la chin și griji repaos!

Când regele auzi această jelanie murmurată, se sculă și se îndreptă în partea de unde o auzea venind. Găsi o ușă peste care cădea o perdea. Ridică perdeaua, și, într-o sală mare, văzu un tânăr șezând pe un pat mare, înalt de un cot. Era un tânăr frumos cu trupul mlădios, înzestrat cu un glas catifelat și limpede; fruntea îi era ca o floare, obrajii ca trandafirul; și, în; mijlocul unuia din obraji mijea o aluniță ca un bob de chilimbar negru. Poetul spune despre el:

E băiețașul dulce și zvelt! Ce păr! Să juri
Că-i murga, și că face să vină noaptea. Frunte:
Lumină albă, care alungă bezne crunte.
Ți-s ochii-n sărbătoare privind asemeni nuri.

Și-l poți cunoaște dintre băieți — să nu-l deochi!
Căci are-o aluniță, atât, o, zodiece!
E pe obrazul rumen, ce rozele întrece,
Și potrivită tocmai acolo, sub un ochi.

La vederea lui, regele se bucură și-i zise:

— Pace ție!

Și tânărul continuă să stea pe pat, înveșmântat în mantia lui de mătase brodată cu fir de aur; însă, vădind în glas tristețea ce se răspândea din toată ființa lui, el întoarse regelui salutul și-i zise:

— O, mărite domn, iartă-mă că nu m-am ridicat!

Iar regele îi spuse:.

— O, tinere, lămurește-mă în privința poveștii lacului și a peștilor săi colorați, și, de asemeni, asupra acestui palat, și a singurătății tale, și a pricinii lacrimilor tale!

La aceste cuvinte, tânărul vărsă alt șiroi de lacrimi, care i se prelinse de-a lungul obrajilor, și regele se minună și grăi:

— O, tinere, ce te face oare să plângi?

Și tânărul răspunse:

— Cum să nu plâng, devreme ce mă aflu în starea aceasta?

Și tânărul întinse mâna spre pulpanele lungi ale mantiei sale și le ridică. Atunci regele văzu că toată jumătatea de jos a trupului acelui tânăr era din marmură, și că numai cealaltă jumătate, de la buric până la părul de pe cap, era de om. Și tânărul îi spuse regelui:

— Află, mărite domn, că povestea peștilor este stranie, și de-ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului ca să fie văzută de toți, ar fi o învățătură pentru cititorul plin de luare aminte!

Și tânărul istorisi așa:

Povestea tânărului fermecat și a peștilor

Află așadar, mărite domn, că tatăl meu era regele acestui oraș. Numele lui era Mahmud, și stăpânea Insulele Negre și acești patru munți. Tatăl meu domni șaptezeci de ani, după care se stinse din mila celui îndurător. După moartea lui, am preluat sultanatul și mă căsătorii cu fiica unchiului meu. Ea mă iubea cu o dragoste atât de năvalnică încât dacă, din întâmplare, mă aflam departe de ea, nu mânca și nu bea până nu mă revedea. Și rămase sub ocrotirea mea vreme de cinci ani, până când într-o zi merse la hammam după ce poruncise bucătarului să ne pregătească bucatele pentru cină. Și eu intrai în palat și adormii în locul unde dormeam de obicei, și poruncii la două dintre sclavele mele să-mi facă vânt cu un evantai. Atunci una se așeză la căpătâiul meu și cealaltă la picioare. Dar mi se sperie somnul, gândindu-mă că soția lipsea, și niciun pic de somn nu se lipi de mine: căci, chiar dacă ochiul mi se închidea, sufletul îmi rămânea treaz! Atunci o auzii pe sclava care stătea la căpătâiul meu zicând celei care stătea la picioare:

— O, Massauda, de ce tinerețe nefericită are parte stăpânul nostru! Și ce nenorocire pentru el că o are de soție pe stăpâna noastră, o nelegiuită și o ucigașă!

Și cealaltă răspunse:

— Fie ca Allah să le blesteme pe femeile desfrânate! Căci această fată din flori unde ar mai putea întâlni un bărbat cu o fire atât de bună ca a stăpânului nostru, ea care își petrece fiecare noapte în alt pat!

Și sclava care stătea la căpătâiul meu răspunse:

— Într-adevăr, stăpânul nostru trebuie să fie tare nepăsător dacă nu bagă de loc de seamă faptele acestei femei!

Și cealaltă zise:

— Dar ce tot îndrugi tu? Poate oare stăpânul nostru să bănuiască măcar ce face ea? Sau crezi că ea îl lasă să trăiască și să se miște slobod? Află că nelegiuita asta amestecă întotdeauna ceva în cupa pe care o bea stăpânul nostru în fiecare noapte, înainte de-a adormi; îi pune banj[30], și el cade într-un somn adânc. În starea aceasta, el nu poate ști ce se întâmplă, nici unde merge ea și nici ce face. Și după ce-i dă să bea banjul, ea se îmbracă și pleacă, lăsându-l singur, și lipsește de acasă până dimineața. Când se întoarce, îi aprinde sub nas ceva ce-i dă să miroase, și el atunci se trezește din somn.

Când auzii, o, stăpâne, vorbele sclavelor, lumina din ochii mei se preschimbă în beznă. Și îmi părea că timpul zăbovește prea mult până să văd apropierea nopții, ca să fiu din nou împreună cu fiica unchiului meu. În cele din urmă ea se întoarse de la hammam. Atunci întinserăm masa și mâncarăm vreme de un ceas, servindu-ne, ca de obicei, unul pe altul cu băutură. După care, cerui vinul pe care-l beam în fiecare noapte înainte de culcare, și ea îmi întinse cupa. Dar mă ferii s-o beau; mă prefăcui doar că o duc la buze, ca de obicei, și o vărsai iute în cuta din partea de sus a mantiei mele. Și chiar în ceasul și în clipa aceea mă întinsei pe pat, prefăcându-mă că dorm. Și atunci ea zise:

— Dormi! și facă-se să nu te mai trezești în veci! Cât despre mine, pe Allah, te urăsc, și-ți urăsc până și chipul zugrăvit; și sufletul mi-e sătul de apropierea ta!

Apoi se sculă, îmbrăcă cele mai frumoase veșminte, se parfumă, se încinse cu o sabie, deschise ușa palatului și ieși. Mă sculai și eu și o urmării până ce ieși din palat. Străbătu pe rând fiecare suk din oraș și, în cele din urmă, ajunse la porțile orașului. Grăi către porți, într-o limbă din care nu

înțelesei nimic, zăvoarele căzură, porțile se deschiseră, și părăsi orașul. Mersei mai departe, tot în urma ei, fără să mă zărească, până când ajunse la movilele ridicate din îngrămădirea gunoaielor și la o cetățuie încununată de o cupolă clădită din lut ars: intră pe poartă, iar eu mă urcai pe terasa cupolei și mă pusei să pândesc de acolo, de sus. Și iat-o intrând la un negru tuciuriu, care avea buza de deasupra ca și capacul unei oale, iar buza de dedesubt chiar ca oala; și aceste două buze spânzurau atât de jos, încât puteau alege pietrele din nisip. Și era putrezit de beteșuguri, și zăcea întins pe o mână de paie de trestie de zahăr. La vederea lui, fiica, unchiului meu sărută pământul din fața mâinilor sale, iar el ridică spre ea capul și-i zise:

— Vai ție! De ce ai întârziat până la această oră? I-am poftit pe negri, care s-au pus pe băut de vin și s-au amestecat cu ibovnicele lor. Cât despre mine, n-am voit nici într-un chip să beau, din pricina ta.

Ea rosti:

— O, stăpâne și comoara inimii mele! oare nu știi că sunt măritată cu fiul unchiului meu, și că-i urăsc până și chipul zugrăvit, și că mi-i silă să stau cu el? De altminteri, dacă nu mi-ar fi fost teamă că te văd și pe tine zdrobit, demult aș fi nimicit orașul din temelii și aș fi făcut ca doar țipătul bufniței și croncănitul corbului să se mai audă; și aș fi strămutat pietrele ruinelor până dincolo de muntele Caucaz!

Negrul îi răspunse:

— Minți, o, desfrânato! Ci eu jur pe cinstea și pe însușirile bărbătești ale negrilor, și pe seminția noastră de oameni nețărmurit mai presus ca aceea a albilor că, începând de astăzi, dacă vei mai întârzia așa, mă voi lepăda de prietenia ta și nu-mi voi mai apropia trupul de trupul tău! O, trădătoare vicleană! tu n-ai întârziat atât decât că ți-ai astâmpărat aiurea poftele de femeie, o, putreziciune, o, cea mai josnică dintre femeile albe!

Apoi o luă sub el. Și se întâmplă între ei ceea ce se întâmplă.

Așa povestea prințul grăind regelui. Și urmă:

Când auzii aceste vorbe și văzui cu ochii mei ceea ce se petrecu mai pe urmă între ei, lumea se întunecă înaintea feței mele și nu mai știui unde mă aflu. Apoi fiica unchiului meu începu să plângă și să se jeluiască umilă în brațele negrului, și-i spunea:

— O, iubitul meu, o, rodul inimii mele, eu nu te am decât pe tine! Dacă mă izgonești, va fi vai de mine! O, scumpul meu, o, lumina ochilor mei!

Și nu conteni să plângă și să se roage de el până o iertă. Atunci se arătă deplin fericită, se ridică în picioare, se dezbrăcă de toate veșmintele, rămase cu desăvârșire goală, și spuse:

— O, stăpâne, oare ți-a mai rămas ceva ca să-ți saturi roaba?

Și negrul îi răspunse:

— Ridică de pe oală capacul și vei găsi acolo o tocană din oase de șoarece, pe care o vei mânca până ce nu va mai rămâne nimic; apoi ia cana aceea și în ea vei afla buză[31] din care vei bea!

Și ea se sculă, mâncă, bău și se spălă pe mâini; apoi se întoarse și se culcă cu negrul pe paiele de trestie; și, cu desăvârșire goală, se ghemui lângă negru, sub zdrențele lui jegoase.

Când văzui toate câte le făcea fiica unchiului meu, nu îmi mai putui ține firea, coborâi din înaltul cupolei și, repezindu-mă în sală, smulsei sabia pe care o purtase fiica unchiului meu, hotărât să-i ucid pe amândoi. Începui prin a-l izbi mai întâi pe negru, peste gât, și crezui că murise.

În clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și se opri

discret. Și când luci dimineața, regele Șahriar intră în sala de judecată, și divanul rămase plin de lume până la sfârșitul zilei. Apoi regele se întoarse în palat, și Doniazada spuse surorii sale:

— Urmează-ți, te rog, povestirea!

Ea răspunse:

— Din toată inima și ca o cinstire cuvenită!

Când se lăsă, așadar, a opta noapte

Șahrazada zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că tânărul fermecat a urmat astfel:

Izbindu-l pe negru, ca să-i retez capul, îi tăiai într-adevăr gâtlejul, pielea și carnea, și crezui că l-am ucis, căci horcăia groaznic. Fiica unchiului meu, care în timpul cât se petrecuse aceasta dormea adânc, se trezi după plecarea mea, luă sabia, pe care o vârî înapoi în teacă, se întoarse în oraș, intră în palat și se culcă în patul meu până dimineața. A doua zi însă văzui că fiica unchiului meu își tăiase părul și îmbrăcase straie cernite. Apoi îmi spuse:

— O, fiu al unchiului meu, nu mă osândi, rogu-te, pentru ceea ce fac, căci tocmai mi-a ajuns la urechi știrea că mama a murit, că tata a fost ucis în războiul sfânt, că unul dintre frații mei a murit înțepat de un scorpion, și că celălalt a fost îngropat de viu sub dărâmăturile unei clădiri. După cum vezi, am tot dreptul să plâng și să mă jeluiesc.

La aceste cuvinte, n-am voit să arăt că știu ceva, și îi zisei:

— Fă ceea ce crezi de cuviință, căci eu nu te împiedic.

Și ea rămase închisă în jale; plânsetele și zbuciumul ei nebun ținură un an, de la un capăt la altul. Odată anul încheiat, ea îmi spuse:

— Vreau să clădesc pentru mine, în palatul tău, un mormânt în formă de boltă, și acolo mă voi retrage în singurătate și lacrimi, și voi numi lăcașul acesta Casa Jelaniei!

Eu răspunsei:

— Fă ceea ce crezi de cuviință!

Și ea își clădi această Casă a Jelaniei, încununată de o boltă și având înlăuntru un mormânt ca o groapă. Apoi îl aduse și-l așeză acolo pe negru, care nu murise, dar zăcea greu și era atât de slab, încât nu mai putea fi de niciun folos fiicei unchiului meu. Dar aceasta nu-l împiedica să bea tot timpul vin și buză. Și din ziua rănirii, el nu mai putea vorbi, și își mai trăgea zilele numai fiindcă nu i se plinise încă sorocul. Și ea, în toate zilele, intra la el sub boltă, în zori și când se lăsa noaptea, și izbucnea în hohote de plâns și o apuca nebunia; și-i dădea să bea diferite băuturi și alte fierturi. Și nu conteni să facă așa, dimineața și seara, în tot răstimpul celui de al doilea an. Și eu o urmăream din ochi mereu; dar într-o zi, intrând la ea pe neașteptate, o aflai plângând, izbindu-se peste față și rostind cu voce tristă aceste versuri:

I-am părăsit pe oameni de când plecași tu, dragă,
Trăind tot singuratic, căci inima-mi nu poate,
De când plecași, iubirii să se mai dea întreagă!

Și de mai treci pe-aicea, o, rogu-te, îmi scoate
Și strânge-mi rămășița din ce-am fost eu altdată,
Păstrând doar amintirea de viața-mi și de toate.

Acolo, -n tihna gropii să fiu din nou culcată,
De tine-aproape, însă, ca tu să treci anume
Prin locu-acesta unde-i tot ce-ai iubit odată!

Și glasul tău aducă-și aminte de-al meu nume,
Șoptindu-l peste groapă! Dar vai! din ea, iubite
S-o prelungi-n auzu-ți, ieșind din negre hume,

Un sunet sec și jalnic de oase-ntreciocnite…

Când încheie bocetul, îi spusei, cu sabia scânteind în mână:

— O, trădătoareo, iată vorbele ticăloase care se leapădă de legăturile din trecut și calcă în picioare prietenia!

Și înălțând brațul, tocmai mă pregăteam s-o izbesc, când ea se sculă deodată și, înțelegând astfel că cel care pricinuise rana negrului eram chiar eu, se ridică dreaptă în picioare și rosti niște vorbe din care nu pricepui nimic, și apoi zise:

— Fie ca prin puterea vrăjii mele, Allah să te prefacă jumătate de piatră și jumătate om!

Și chiar în ceasul acela, mărite domn, mă prefăcui așa cum mă vezi. Și nu pot nici să mă clintesc, nici să fac vreo mișcare; și așa, nu sunt nici mort, nici viu. După ce mă aduse în starea aceasta, ea vrăji cele patru insule ale regatului meu și le prefăcu în munți cu un lac în mijloc; și-i preschimbă pe supușii mei în pești. Dar asta nu e tot! În fiecare zi mă schingiuie și mă biciuiește cu o curea de piele dându-mi câte o sută de lovituri până țâșnește sângele. Și pe urmă îmi pune de-a dreptul pe piele, sub veșminte, o haină din păr de capră, care-mi acoperă toată partea de sus a trupului!

După aceste cuvinte, tânărul începu sa plângă și rosti în versuri:

Aștept dreptate, Doamne, și sfânta-ți judecată,
Și-s răbdător, căci astfel e voia ta cea bună!
Și reazem, când asupra-mi restriștile se-adună
Mi-ești tu, cărui măritul Profet slăviri i-arată!

Atunci regele, întorcându-se către tânăr, îi spuse:

— Ai mai adăugat o întristare la mâhnirile mele! Dar spune-mi, unde se află oare această femeie?

El răspunse:

— În mormântul de sub boltă, unde se găsește negrul. În fiecare zi vine la mine, mă dezbracă de veșminte și îmi trage cele o sută de lovituri de bici, în timp ce eu plâng, și strig, și nu pot face o singură mișcare ca să mă apăr. Apoi, după ce mă pedepsește așa, se întoarce iarăși la negru, ducându-i dimineața și seara vinuri și niște băuturi fierte.

Când regele auzi aceste cuvinte, grăi:

— Pe Allah! o, tinere neînfrânt, se cuvine să-ți dau un ajutor de neuitat pentru oameni și să-ți aduc o alinare ce va trece, după mine, în răbojul istoriei!

Și regele nu mai pomeni nimic despre asta, și urmă să stea de vorbă cu tânărul până la apropierea nopții. Apoi se ridică și așteptă să vină ceasul de noapte al vrăjitorilor. Atunci se dezbrăcă, își încinse sabia și se îndreptă spre locul unde se afla negrul. Acolo, văzu de departe făclii și candele atârnate, și simți mirosul tare de tămâie, de parfumuri și de tot soiul de mirodenii. Cât ai clipi, tăbărî peste negru, îl izbi și-l străpunse până când acesta își dădu sufletul. Pe urmă îl încărcă în spinare și-l azvârli în fundul unui puț care se găsea în palat. Apoi se întoarse, se îmbrăcă în straiele negrului și se plimbă o vreme pe sub boltă, învârtind paloșul sclipitor cât era el de lung. După aceea merse și se întinse chiar pe locul unde zăcuse negrul.

Ci după un ceas veni vrăjitoarea, desfrânata, la tânăr. Și de îndată ce intră, îl dezbrăcă pe fiul unchiului ei, luă un bici și începu să-l lovească. Și el striga:

— Vai, vai! Ajunge! Nenorocirea mea nu mai are margini. Ah, ai milă de mine!

Ea răspunse:

— Dar ție, oare, ți-a fost milă de mine? Oare mi-ai cruțat iubitul? Nu! Ei bine, așteaptă!

Atunci ea îi puse haina din păr de capră și celelalte veșminte pe deasupra. Odată treaba aceasta făcută, coborî la negru, ducându-i o cupă de vin și un castron cu buruieni fierte. Și intră sub boltă, și plânse, și se tângui, țipând: „Of! of!” Și zise:

— O, stăpânul meu, vorbește-mi! O, stăpânul meu, grăiește-mi ceva!

Apoi rosti îndurerată versurile acestea:

Mai ține încă, inimă, cea dură
Plecare? Chin cu-asupra de măsură
E dragostea ce m-a pătruns! Din cale.
Mi te-i feri, o, până când? Încale
Dacă voiși tortura-mi, suferința,
Fii fericit! Ți s-a-mplinit dorința!

Apoi izbucni în hohote de plâns și repetă:

— O, stăpânul meu, vorbește-mi, ca să-ți aud glasul!

Atunci bănuitul negru își întoarse limba și începu să îngâne graiul negrilor spunând:

— Ha! ha! nu-i tărie, nici putere decât numai cu ajutorul lui Allah!

Când auzi aceste vorbe, căci de multă vreme el nu mai vorbise nimic, ea țipă de bucurie și leșină; dar își veni repede în fire și zise:

— Ah! oare mi s-a tămăduit stăpânul!

Atunci regele își prefăcu mai mult glasul și, de-abia îngânând, rosti:

— O, desfrânato, nu ești vrednică să-ți spun nici măcar o vorbă!

Ea întrebă:

— Și oare pentru ce?

El răspunse:

— Pentru că în fiecare zi nu faci decât să-ți schingiuiești bărbatul, și el zbiară, și cheamă într-ajutor, și toate astea îmi sperie somnul în fiecare noapte până dimineața. Și bărbatul tău nu mai contenește să te roage fierbinte și să-ți ceară îndurare, astfel că vocea lui îmi răpește somnul. Dacă nu erau toate astea, de multă vreme mi-aș fi recăpătat puterea. Iată ce mă împiedică să-ți răspund.

Ea spuse:

— Atunci, dacă așa îmi poruncești, îl voi slobozi din starea în care se află!

Și regele adăugă:.

— Da! slobozește-l și redă-ne tihna!

Ea spuse:

— Ascult și mă supun!

Apoi se sculă și ieși de sub boltă. Intrând în palat, luă un vas de aramă plin cu apă și rosti deasupra apei câteva vorbe de descântec. Și apa începu să fiarbă, cum clocotește apa în oală. Îl stropi cu ea pe tânăr și spuse:

— Prin tăria vorbelor rostite, îți poruncesc să ieși din această înfățișare ca să ți-o iei din nou pe cea dintâi!

Și tânărul se scutură, mântuit, se ridică în picioare și, bucurându-se de scăparea lui, strigă:

— Mărturisesc că alt dumnezeu nu este înaintea lui Allah, și Mohamed este profetul lui Allah! Binecuvântarea și pacea lui Allah coboare peste el!

Atunci ea îi spuse:

— Du-te și să nu te mai întorci prin locurile acestea, altminteri te voi ucide!

Și strigă la el, și el se îndepărtă din fața mâinilor ei. Iată în ceea ce-l privește pe tânăr!

Ea se întoarse la boltă, coborî înlăuntru și spuse:

— O, stăpânul meu, scoală-te, ca să te văd!

Și el, abia îngânat, zise:

— Ah, încă n-ai făcut nimic! Nu mi-ai redat decât o parte din liniște, n-ai înlăturat și pricina de căpetenie a tulburării mele!

Ea îi spuse:

— O, scumpul meu, dar care-i această pricină de căpetenie?

El răspunse:

— Peștii din lac, care nu sunt altceva decât locuitorii orașului și ai celor patru insule de odinioară, nu mai contenesc, în tot ceasul, să ridice capul din apă și să rostească blesteme împotriva mea și-a ta. Și aceasta-i pricina care mă împiedică să-mi recapăt puterile. Așadar, ai datoria să-i izbăvești! Și atunci vei putea veni să mă iei de mână și să-mi ajuți să mă scol, căci neîndoielnic mă voi fi tămăduit!

Când desfrânata vrăjitoare auzi cuvintele regelui, pe care-l lua drept negrul, îi zise plină de bucurie:

— O, stăpânul meu, voința ta mi-o aștern pe creștet și în ochii mei!

Și rostind: „În numele lui Allah“, se sculă plină de fericire, porni în fugă și, ajungând lângă lac, luă puțină apă și…

În clipa aceea, Șahrazada văzu mijind dimineața și se opri cu discreție din povestire.

Când se lăsă a noua noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că tânăra vrăjitoare luă puțină apă din lac și rosti deasupra ei vorbe tainice. Atunci peștii începură să se

zbuciume, ridicară capul și se prefăcură din nou în fii ai lui Adam, chiar în ceasul și în clipa aceea, și se irosi vraja care-i înlănțuia pe locuitorii orașului. Și orașul se prefăcu din nou într-un oraș înfloritor, cu sukuri bine construite, și fiecare locuitor începu să lucreze în meseria lui. Și munții se preschimbară în insule, ca odinioară. Așa s-au petrecut lucrurile în ce-i privește pe toți aceștia!

Cât despre tânăra femeie, ea se întoarse de îndată la rege, crezând mereu că e negrul, și-i spuse:

— O, scumpul meu, dă-mi mâna ta îndurătoare ca s-o sărut!

Și regele îi răspunse cu glasul scăzut:

— Apropie-te mai mult!

Ea se apropie, și deodată el smulse sabia și-i străpunse pieptul cu atâta putere încât vârful îi ieși prin spate; apoi o izbi din nou și o tăie în două.

Odată acestea săvârșite, el ieși și îl află pe tânărul fermecat, care îl aștepta în picioare. Atunci îi aduse felicitări pentru izbăvirea lui, iar tânărul îi sărută mâna și-i mulțumi fierbinte. Apoi regele îi zise:

— Vrei să rămâi în orașul tău, ori să vii cu mine în orașul meu?

Și tânărul îi grăi:

— O, rege al timpurilor, știi tu oare ce depărtare este de-aici până la orașul tău?

Și regele îi răspunse:

— Două zile și jumătate.

Atunci tânărul îi spuse:

— O, rege, dacă ai adormit, trezește-te! Ca să mergi de aici până în orașul tău vei face un an întreg, cu voia lui Allah! Căci dacă ai venit până aici în două zile și jumătate, a fost numai fiindcă orașul era fermecat. De altminteri, eu, o, rege, nu te voi părăsi nici cât ai clipi o dată din ochi!

Și regele se bucură de aceste cuvinte, și rosti:

— Mărire lui Allah, care a binevoit să te scoată în calea mea! Căci de astăzi înainte tu ești fiul meu, de vreme ce Allah până acuma nu m-a învrednicit cu niciun copil!

Atunci se aruncară unul în brațele celuilalt și nețărmurită fu bucuria lor.

Apoi porniră la drum până la palatul tânărului rege care fusese fermecat. Și tânărul rege îi vesti pe mai-marii regatului său că avea să plece curând în pelerinajul sfânt, la Mecca. I se făcură de îndată toate pregătirile de cuviință. Apoi el și sultanul plecară, și inima sultanului ardea de dorul orașului său, căci lipsise de acolo vreme de un an. Porniră așadar la drum, având cu ei cincizeci de mameluci[32] încărcați cu daruri care aveau să fie împărțite. Și nu conteniră drumul zi și noapte, vreme de un an încheiat, până se apropiară de orașul sultanului.

Atunci vizirul ieși cu oștenii în întâmpinarea sultanului, după ce își pierduse orice urmă de nădejde că-l va mai regăsi. Și oștenii se apropiară, sărutară pământul din fața mâinilor sale și îi urară bun venit. Și el intră în palat și se așeză pe tron. Apoi îl chemă pe vizir lângă el și-i istorisi toate cele întâmplate. Când auzi vizirul povestea tânărului, îi aduse laude pentru mântuirea și salvarea lui.

Într-acestea, sultanul îi răsplăti pe mulți; apoi îi spuse vizirului:

— Poruncește să vină repede pescarul care mi-a adus odinioară peștii.

Și vizirul trimise după pescarul care fusese pricina mântuirii locuitorilor din oraș. Și regele îi zise să se apropie, îl dărui cu mantii de cinstire, îl puse să-i vorbească despre viața lui și-l întrebă dacă are copii; și

pescarul îi spuse că are un fiu și două fete. Atunci regele se căsători cu una din cele două fete, iar tânărul cu cealaltă. Apoi regele îl păstră pe tată lângă el și-l numi întâiul vistiernic al regatului. După aceea îl trimise pe vizir în orașul tânărului, așezat în Insulele Negre, îl numi sultan al acestor insule și trimise cu el pe cei cincizeci de mameluci care-l însoțiseră odinioară pe el însuși, și mai trimise și o sumedenie de mantii de cinstire pentru toți emirii. Atunci vizirul îi sărută amândouă mâinile și se pregăti de plecare. Și sultanul și tânărul continuară să trăiască împreună, fericiți cu soțiile lor, cele două fete ale pescarului, într-o viață de plăceri tihnite și în prospețimea inimii.

Cât despre pescar, ajuns întâiul vistiernic, el se înavuți peste măsură și ajunse omul cel mai bogat din timpul său. Și le vedea în toate zilele pe cele două fete ale sale, soțiile regilor. Și așa, după mulți ani de îndestulare veni să-i cerceteze despărțitoarea prietenilor, cea de neocolit, tăcuta, neîndurătoarea! Și ei muriră.

Dar, urmă Șahrazada, să nu credeți că această poveste ar fi mai minunată decât cea a hamalului.

Povestea hamalului cu fecioarele

Trăia odată în orașul Bagdad, un bărbat holtei care era hamal.

Într-una din zile, pe când se afla în suk, răzimat nepăsător de coșul său de hamal, iată că i se opri dinainte o femeie acoperită cu un văl bogat din stofă de Mossul, de mătase presărată cu fluturi de aur și căptușită cu brocart. Ea își ridică puțin vălul de pe față și, de dedesubt, se iviră niște ochi negri, cu gene lungi și niște pleoape de toată frumusețea! Și era zveltă și mlădioasă, cu trăsături desăvârșite. Și se întoarse către hamal și-i spuse cu o voce nespus de dulce:

— O, hamalule, ia-ți coșul și urmează-mă!

Și hamalului, tulburat peste măsură, nu-i veni să creadă că auzise acele vorbe; totuși își luă coșul în spinare și o urmă pe tânără, care se opri în cele din urmă dinaintea porții unei case. Bătu în poartă, și numaidecât un bărbat nusrani[33] coborî și-i dădu, pentru un dinar, o măsură de măsline pe cară ea o puse în coș, spunând hamalului:

— Ia asta și urmează-mă!

Și hamalul strigă:

— Pe Allah, ce zi binecuvântată!

Și luă din nou coșul în spinare și o urmă pe tânăra femeie. Și iată că ea se opri dinaintea dughenei unui vânzător de fructe și cumpără mere de Siria, gutui osmani, piersici de Oman, iasomie de Alep, nuferi de Damasc, castraveți de la Nil, lămâi dulci de Egipt, chitre sultani, boabe de mirt, flori de hinnă, anemone sângerii, viorele, flori de rodii și narcise. Și le puse pe toate în coșul hamalului și-i spuse:

— Du-le!

Și el își duse coșul, și o urmă până când ajunse la un casap, căruia îi spuse:

— Taie-mi zece artale[34] de carne.

I se tăiară cele zece artale, și ea le înveli în frunze de bananier, le puse în coș și spuse:

— Du-le, o, hamalule!

El duse coșul și mai departe și o urmă până se opri la un vânzător de migdale, de la care luă toate soiurile de migdale, și spuse:

— Ia-le și urmează-mă!

Și el duse coșul și o urmă până în fața dughenei negustorului de dulciuri; acolo, ea cumpără o tipsie și o încărcă cu tot ce se afla la negustor: împletituri din zahăr cu unt, paste catifelate, parfumate cu mosc și cu umplutură delicioasă, biscuiți numiți *sabun,* pateuri mici, plăcinte cu lămâie dulce, dulcețuri gustoase, zaharicale numite *mușabac* (desfătările gâtlejului), gogoși mici, rumenite în cuptor, numite *luemet-el-kâdi* (îmbucăturile cadiului), și altele numite *assabih-Zeinab* (falangele Zeinabei), gătite cu unt, cu miere și cu lapte. Apoi ea clădi toate aceste feluri de dulciuri pe tipsie și potrivi tipsia în coș. Atunci hamalul zise:

— Dacă mi-ai fi spus dinainte, veneam cu un catâr ca să încarc pe

spinarea-lui toate aceste lucruri!

Și ea zâmbi la vorbele lui. Apoi se opri la povarnagiu și cumpără de la el zece feluri de ape: apă de trandafiri, apă de flori de portocal și încă multe altele; de asemenea, luă o măsură de băuturi îmbătătoare și mai cumpără un stropitor de apă de trandafiri amestecată cu mosc, boabe de tămâie, lemn de aloe, ambră cenușie și mosc curat; la urmă cumpără lumânări din ceară de Alexandria. Așeză totul în coș și spuse

— Ia coșul și urmează-mă!

Și el luă coșul și o urmă, cărându-l până ce tânăra ajunse la un palat măreț. Palatul acela, clădit din blocuri de marmură, avea spre grădina din spate o curte spațioasă; și era palatul foarte înalt, de formă pătrată și impunător; portalul avea două canaturi din abanos, acoperite cu plăci de aur roșcat.

Tânăra se opri la ușă și bătu într-un fel tare drăgălaș; și ușa se deschise din amândouă canaturile. Atunci hamalul o privi pe furiș pe cea care le deschise ușa și găsi că era o fecioară zveltă și grațioasă, un adevărat model, cu sânii ei rotunzi și sprințari, cu drăgălășenia, gingășia, frumusețea și cu toate desăvârșirile staturii și ale înfățișării ei; fruntea îi era albă ca întâia lucire de lună nouă, ochii ca ochii gazelelor, sprâncenele ca pătrarul lunii în luna Ramadan, obrajii ca anemona, gura ca pecetea lui Soleiman, chipul ca luna plină când răsare, iar sânii, ca două rodii gemene; cât despre tânărul ei pântec, mlădiu și unduitor, se ascundea sub veșminte ca o scrisoare prețioasă în sulul ce o acoperă.

La vederea ei, hamalul simți că-și pierde mințile și că îi cade coșul de pe creștetul capului; și își zise: „Pe Allah! În viața mea n-am avut o zi mai binecuvântată ca aceasta!“

Atunci tânăra care deschisese ușa, rămânând mereu înlăuntru, spuse surorii care adusese bucatele și hamalului:

— Intrați! Și fie-vă primirea aici spre deplină încântare!

Atunci intrară și ajunseră în cele din urmă într-o sală spațioasă ce dădea spre curtea din mijloc, împodobită toată cu brocaturi de mătase și de aur, și plină de mobile măiestrit lucrate și încrustate cu plăci de aur, și de asemenea cu vase și jilțuri sculptate, cu perdele și sipete de haine închise cu grijă. În mijlocul sălii se afla un pat de marmură încrustat cu mărgăritare sclipitoare și cu pietre scumpe; deasupra patului era întinsă o perdea apărătoare de țânțari din satin roșu, iar pe pat stătea culcată o fecioară minunată, cu ochi babilonieni, o statură dreaptă ca litera *alef,* și un chip atât de frumos încât ar fi tulburat nespus chiar și soarele luminos. Era ea una din stelele strălucitoare și, într-adevăr, ca o nobilă femeie din Arabia, după spusa poetului:

Dar cine boiu-ți măsură, fecioară,
Și-l pune-alături de un ram subțire
Ce se îndoaie — nu prea are știre
De adevăr. Talent, dar minte-ușoară!

Căci boiu-i unic, trupul fără frate!
Frumos un ram e pe copac, gol numai —
Tu mândră ești oricum! Plăcere-acuma-i
Și haina ce te-ascunde — să te-arate!

Dar iată că fecioara se sculă din pat, făcu câțiva pași până în mijlocul sălii, lângă cele două surori ale ei, și le spuse:

— De ce stați așa, nemișcate? Ridicați povara de pe creștetul hamalului!

Atunci fata care adusese bucatele veni dinaintea hamalului, cea care deschisese ușa se așeză dinapoia lui și, ajutate de a treia soră, îl ușurară de povară. Apoi scoaseră tot ce se găsea în coș, rânduiră fiece lucru la locul lui, îi dădură doi dinari hamalului și îi ziseră:

— Întoarce-ți fața și du-te în drumul tău, o, hamalule!

Dar hamalul privea la fecioare, le admira frumusețea în toată desăvârșirea ei, și se gândea că nu mai văzuse niciodată ceva asemănător. Totuși, băgă de seamă că nu se afla niciun bărbat în casă. Se uită apoi la tot ce se găsea acolo, băuturi, fructe, flori înmiresmate și alte minunății, și se minună nețărmurit, și nu simți niciun imbold să plece.

Atunci, cea mai mare dintre fete îl întrebă:

— Dar ce ți s-a întâmplat de nu te clintești din loc? Vei fi găsit neîndestulătoare simbria? Și se întoarse către sora ei, care adusese bucatele și îi zise: Mai dă-i și al treilea dinar.

Dar hamalul spuse:

— Pe Allah, o, stăpânele mele, simbria mea obișnuită nu-i decât două jumătăți de dinar! Și n-am găsit câtuși de puțin neîndestulătoare simbria voastră. Dar inima și toată ființa mea se frământă din pricina voastră. Și mă întreb cum poate să vă fie viața, de vreme ce locuiți singure și nu aveți niciun bărbat care să vă țină de urât. Oare nu știți voi că un minaret nu poate fi cu adevărat frumos decât numai dacă este unul dintre cele patru minarete ale moscheii? Și, o, stăpânele mele, voi nu sunteți decât trei și vă lipsește cel de al patrulea! Și voi știți că fericirea femeilor nu este deplină decât împreună cu bărbații! Și, așa cum zice poetul, un acord nu va fi pe deplin armonios decât la patru instrumente care cântă laolaltă: o harfă, o lăută, o ghitară și un flaut! Ci, o, stăpânele mele, voi nu sunteți decât trei, și vă lipsește al patrulea instrument, flautul. Ci eu voi fi flautul, și mă voi purta ca un bărbat înțelept, plin de agerime și de judecată, meșter iscusit și știind să păstrez o taină!

Și fecioarele îi spuseră:

— Dar, o, hamalule, oare nu știi că noi suntem fecioare? Și apoi tare ne este teamă să ne încredem într-un flecar ca tine. De altfel, noi am citit din poeții care spun: „Ferește-te de orice mărturisire, căci o taină împărtășită e de îndată pierdută!“

La aceste cuvinte, hamalul strigă:

— Mă jur pe viață, o, stăpânele mele! Sunt un bărbat înțelept, sigur și credincios, care a citit la rândul său cărțile poeților și a studiat cronicile! Eu nu povestesc decât lucruri plăcute, și le păstrez cu grijă, fără să le pomenesc, pe toate cele întristătoare. Cu orice prilej, eu mă port după spusa poetului:

Cel înzestrat doar singur e-n stare-a ține-o taină.
Cuvântul și-l respectă mai bunii dintre semeni.
La mine taina-nchisă-i sub lacătul de cremeni:
Pierdută-i cheia, ușa-i sigil ce nu destaină!

Auzind versurile hamalului, și multe alte strofe ce le recită, și creațiile lui ritmate, cele trei surori se înseninară mult; însă, numai ca să-l încerce, îi ziseră:

— Știi, hamalule, că noi am cheltuit pentru acest palat o grămadă de bani! Așadar ai avea tu cu ce să ne despăgubești? Căci nu te vom pofti să

șezi cu noi decât numai dacă făgăduiești că nu-ți vei precupeții banii. Oare nu-i chiar aceasta dorința ta: să rămâi la noi, să fii tovarășul nostru de ospăț, și mai cu seamă să ne faci să veghem toată noaptea până la ivirea zorilor pe chipurile noastre?

Apoi cea mai mare dintre fecioare, stăpâna casei, adăugă:

— Dragostea fără bani nu poate să slujească, în talerul balanței, de cumpănă bună!

Și cea care deschisese ușa spuse:

— Dacă n-ai nimic, du-te fără nimic!

Dar chiar în clipa aceea, sora care adusese bucatele se amestecă în vorbă și spuse:

— O, surorile mele, ajunge, căci, pe Allah! acest băiat nu ne-a micșorat cu nimic ziua! De altminteri, de-ar fi fost un altul n-ar fi avut atâta răbdare cu noi. Și pe urmă, tot ceea ce-i va reveni din cheltuială, iau asupra mea să plătesc în locul lui.

Atunci hamalul se bucură nespus și-i zise:

— Pe Allah! întâiul câștig al zilei, oare nu ți-l datorez ție?

Atunci toate trei spuseră într-un glas:

— O, hamalule de treabă, rămâi așadar aici, și fii sigur că vei fi balsam pe capul nostru și în ochii noștri!

Și numaidecât fata care adusese bucatele se sculă și își încinse mijlocul. Apoi rândui sticlele, limpezi vinul pritocindu-l, pregăti locul ospățului și pernele lângă un bazin, și aduse toate cele de care mai puteau avea nevoie. Apoi turnă vin și se așezară cu toții; și hamalul, în mijlocul lor, cuprins de amețeli, își închipuia că visează.

Și iată că sora care adusese bucatele întinse sticla cu vin: își umplură cupa și o băură, și a doua oară, și a treia oară. Apoi ea o umplu din nou și le-o îmbie surorilor ei și hamalului. Iar hamalul cuprins de extaz, improviză stihurile acestea:

Bea vin! În el se află puteri și sănătate!
Le prinde băutorul, și prinde voioșie!
E vinul singur leacul în rele, câte-s toate,
Și când îl bei pricină-i oricând de bucurie!
Ea singură, beția, -ți dă sațiu-n voluptate 1

Apoi sărută mâinile celor trei fecioare și goli cupa. După aceea se apropie de stăpâna casei și-i zise:

— O, stăpâna mea, sunt robul tău, lucrul și avutul tău!

Și recită în cinstea ei aceste versuri ale poetului:

Un rob îți stă la ușă, -naintea ușii, poate
Cel mai de rând din robii ce ochii-ți îi instrună!
Dar știe că stăpâna e darnică și bună,
Și că ea are-a-i spune mulțamuri datorate.

Atunci ea întinzându-i cupa îi zise:

— Bea, o, prietene, și facă-se ca această băutură să-ți fie de sănătate și pentru o mistuire plăcută! Și să-ți dea tărie pe calea adevăratei sănătăți!

Și hamalul luă cupa, sărută mâna fecioarei și, cu o voce lină și unduită, cântă încetișor aceste versuri ale poetului:

Prietenei i-am dat un vin scânteietor, cum rar e,

Și doar obrajii ei cei dragi mai au așa lucire,
Că ar putea vieața ei — aleasă întocmire! —
Leit s-o deie singură lumina unei pare!

Ea l-a primit, dar, hohotind de râs voios, îmi spuse:
„Să beau, vrei, chiar obrajii mei? Să facă aceasta? Nu se..."

La rândul meu! „Bea, flacără a inimii aceste!
Licoarea-i flacără de preț, a ei roșață-i sânge
Ce ține-n vinele-mi încins un foc ce nu se stânge!
În cupă, însă, sufletu-mi cu vinu-olaltă este!“

Atunci fecioara luă cupa de la hamal, o apropie de buze, apoi se duse să se așeze lângă sora ei. Și se puseră cu toții să danseze, să cânte și să se joace cu florile gingașe; și în tot timpul hamalul le lua în brațe și le săruta; și una îi spunea glume, alta îl trăgea spre ea, și a treia îl bătea cu flori. Și continuară să bea până când vinul începu să le joace în minte. Și când vinul domni pe deplin, tânăra care le deschisese ușa se sculă deodată, se despuie de veșminte și rămase în întregime goală. Apoi, dintr-o săritură, se aruncă în bazin și începu să se joace cu apa; luă și apă în gură și-l stropi cu zgomot pa hamal, ceea ce n-o împiedica să-și dea cu apă pe brațe și peste coapsele ei tinere. După aceea, ieși din bazin și alergă să se arunce la pieptul hamalului, întinzându-se pe spate, și-i zise făcând semn spre coapsele ei:

— O scumpul meu, știi tu cum se numește asta?

Și hamalul răspunse:

— Ha, ha! de obicei asta se numește cortul îndurării!

Atunci ea strigă:

— Hu, hu! Nu ți-e rușine?

Și-l apucă de ceafă și începu să-l lovească. Atunci el spuse:

— Nu! Nu! Asta se numește vulvă!

Dar ea strigă:

— Nu așa!

Și hamalul urmă:

— Atunci e bucățica ta de dinapoi!

Și ea răspunse:

— Nu așa!

Atunci el spuse:

— E bondarul tău!

Ea începu, la aceste vorbe, să-l lovească atât de tare peste gât, încât îi zdreli pielea. Atunci el spuse:

— Spune-mi așadar cum se cheamă!

Și ea răspunse:

— Busuiocul podurilor!

Atunci hamalul strigă:

— O, în sfârșit! fie lăudat Allah pentru mântuirea ta. O, busuioc al podurilor!

După aceea, din nou trecu din mână în mână cupa și farfurioara. Apoi a doua fecioară își scoase veșmintele și se aruncă în bazin, făcu și ea întocmai ca sora ei, apoi ieși și se aruncă în poala hamalului. Acolo, făcând semn spre coapse, îi zise hamalului:

— O, lumina ochilor mei! cum se numește asta?

El răspunse

— Crăpătura ta!
Ea strigă:
— Ah, ce vorbe nerușinate spune acest băiat!
Și-l lovi peste obraji atât de tare încât răsună toată sala. Și el spuse:
— Știu! e busuiocul podurilor!
Ea răspunse:
— Nu, nu!
Și se apucă din nou să-l lovească peste gât. Atunci el o întrebă:
— Dar care e numele său?
Ea răspunse:
— Susanul descojit!
Și el strigă:
— Coboare asupra ta, o, susan descojit dintre susanuri, cele mai alese binecuvântări!
Atunci se ridică a treia fecioară, se dezbrăcă și coborî în bazin, unde făcu la fel ca și cele două surori ale ei; apoi își puse din nou veșmintele, merse să se întindă pe genunchii hamalului și-i zise: „Ghicește-i numele, o, scumpule!“ făcând semn spre părțile ei gingașe.
Atunci el începu să-i spună: „Se numește și așa, și așa!“, înșirându-i pe degete: graurul mut, iepurașul fără urechi, găina fără glas, părintele luminii, izvorul harurilor; și sfârși prin a o întreba pentru ca ea să înceteze de a-l mai lovi:
— Haide spune-mi numele ei adevărat!
Ea răspunse:
— Hanul lui Aby-Mansur!
Atunci hamalul se sculă, își scoase veșmintele și coborî în bazin: și paloșul lui înota pe deasupra apei! El se spălă pe tot trupul, așa cum se spălaseră fecioarele, apoi ieși din bazin și se aruncă în poala fecioarei care le deschisese ușa, și își întinse, amândouă picioarele în poala celei care adusese bucatele. Apoi, arătând cu un semn spre mădularul său, o întrebă pe stăpâna casei:
— O, mărita mea stăpână, care-i numele său?
La aceste cuvinte, tustrele fură cuprinse de un asemenea râs, că se prăvăliră pe spate și strigară:
— Zebbul tău!
— El spuse:
— Nici pomeneală!
Și dădu fiecăreia câte o mușcătură. Atunci ele ziseră:
— Scula ta!
El răspunse:
— Da de unde!
Și o pișcă pe fiecare de țâță. Și ele, mirate, îi spuseră:
— Dar e sigur că-i unealta ta, că-i așa de aprinsă! și e chiar zebbul tău, doar e așa de zbuciumat!
Și de fiecare dată hamalul scutura din cap, apoi le săruta, le mușca, le pișca și le strângea în brațe; și ele râdeau pe ruptelea. În cele din urmă sfârșiseră prin a-l întreba:
— Spune-ne odată numele lui adevărat!
Atunci hamalul se gândi o clipă, privi între coapsele sale, clipi din ochi și zise:
— O, stăpânele mele, iată vorbele ce mi le-a spus chiar adineauri acest copil, zebbul meu: „Numele meu este: catârul tare și nejugănit, care mestecă și paște busuiocul podurilor, se desfătează luându-și tainul de

susan descojit și trage în gazdă la hanul lui moș Mansur! “

La aceste cuvinte, ele se puseră pe un asemenea râs, că se prăvăliră pe spate. Apoi începură din nou să bea dintr-aceeași cupă, până pe înnoptate. Atunci îi spuseră hamalului:

— Acum întoarce-ți fața și du-te, lăsându-ne să-ți vedem spetele cât ți-s de late!

Dar hamalul strigă:

— Pe Allah! îi vine mai ușor sufletului să-mi părăsească trupul, decât mie să părăsesc casa voastră, o, stăpânele mele! mai degrabă să împreunăm noaptea aceasta cu ziua care a trecut, și mâine fiecare va putea să plece să-și vadă de soarta lui pe calea lui Allah!

Atunci fecioara care adusese bucatele se amestecă în vorbă și spuse:

— Pe viața mea! o, surorile mele, să-l poftim să-și petreacă noaptea la noi: vom râde bine cu el, căci este un pierde-vară fără pic de rușine, dar, de altfel, plin de bunăvoință și de haz!

Atunci ele îi ziseră hamalului:

— Ei bine! vei putea ședea în noaptea asta la noi, dar numai de vei vrea să intri sub ocârmuirea noastră și să nu ne ceri nicio lămurire despre orice vei vedea sau despre pricina a orice va fi!

El încuviință:

— Da, desigur, o, stăpânele mele!

Și ele adăugară:

— Atunci scoală-te și citește ce stă scris pe ușă!

Și el se sculă și găsi pe ușă aceste cuvinte scrise în zugrăveală aurită: *„Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac!*“

Atunci hamalul spuse:

— O, stăpânele mele, vă iau martore că nu voi pomeni nimic despre ce nu mă privește câtuși, de puțin!

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar când se lăsă a zecea noapte

Doniazada îi zise:

— O, sora mea, încheie-ți povestirea!

Și Șahrazada răspunse:

— Cu toată prietenia și ca o cinstire cu care mă simt datoare!

Și urmă șirul povestirii:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci când hamalul făcu acea făgăduință către fecioare, cea care adusese bucatele se sculă și rândui bucatele dinaintea lor, și mâncară cu toții, desfătându-se. Iar după aceea aprinseră făcliile, arseră lemn înmiresmat și tămâie; apoi toată lumea începu din nou să bea și să guste din dulciurile cumpărate din suk, și mai ales hamalul, care în același timp rostea mereu, versuri iscusite închizând ochii și clătinând din cap.

Și deodată, auziră bătăi la ușă; dar asta nu-i tulbură din plăcerile lor; totuși, tânăra care deschisese, se sculă și se îndreptă spre ușă, apoi se

întoarse spunând:

— Masa noastră va fi într-adevăr deplină în această noapte, căci am găsit la ușă trei ahjami[35] cu barba rasă și tustrei chiori de ochiul stâng. Și, desigur, văd într-asta o uimitoare potrivire de întâmplări! Mi-am dat seama numaidecât că sunt niște străini, care par să vină din țara rumilor, și fiecare dintre ei are o înfățișare deosebită de a celorlalți, însă tustrei sunt cum nu se poate mai hazlii la chip și foarte caraghioși. Așadar, dacă-i vom primi înlăuntru, o să petrecem de minune pe socoteala lor!

Stărui, cu belșug, de vorbe, până izbuti să-și înduplece tovarășele, care în cele din urmă îi ziseră:

— Atunci spune-le că pot să intre, dar să le arăți ceea ce trebuie să păstreze cu strășnicie: *„Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac!“*

Și fecioara alergă bucuroasă la ușă și se întoarse, aducându-i pe cei trei chiori: și, într-adevăr, ei aveau bărbile rase și, mai mult, purtau mustăți răsucite în sus, și totul la ei arăta că făceau parte din cinul cerșetorilor saâluki.

De cum intrară, urară pace bună celor de față, dându-se pe rând cu câte un pas înapoi. La vederea lor, fecioarele se ridicară și-i poftiră să ia loc. După ce se așezară, cei trei musafiri îl priviră pe hamalul care era beat de-a binelea și, după ce îl iscodiră cu luare-aminte, bănuiră că ar ține de cinul lor și își spuseră: „O, dar acesta-i tot un saâluk ca și noi! Așadar ne va putea ține prietenește tovărășie!“ Însă hamalul, care le înțelese gândul, se sculă deodată, holbă ochii mari, se uită chiorâș și le zise:

— Haide, haide! fiți pe pace, căci nu am ce face cu delicatețele voastre. Și începeți prin a lua seama la ce e scris acolo pe ușă!

La aceste cuvinte, fecioarele izbucniră în hohote de râs și-și spuseră: „Vom petrece bine pe socoteala acestor saâluki și a hamalului!“ Apoi îi poftiră pe saâluki să mănânce, și ei mâncară pe săturate. Apoi fata care deschisese ușa îi pofti să bea, și saâlukii se puseră pe rând pe băut și să treacă mereu, de la unul la altul, cupa din mâinile tinerei. Când cupa începu să se plimbe din plin, hamalul strigă:

— Ehei, fraților! Aveți în sacii voștri vreo poveste bună sau vreo întâmplare minunată care ar putea să ne desfăteze?

La aceste cuvinte, ei se simțiră tare îmboldiți și înfierbântați, și cerură să li se aducă instrumentele de desfătare. Atunci fata care deschisese ușa le aduse numaidecât o dairea din Mossul, cu clopoței, o lăută din Irak și un flaut din Persia. Și cei trei saâluki, se ridicară în picioare: unul luă daireaua cu clopoței, al doilea luă lăuta și al treilea flautul. Și toți trei începură să cânte, și fecioarele îi însoțeau cu glasurile; „cât despre hamal, pe el îl treceau fiori de plăcere și striga: „Ha, ya Allah” atât era de uimit de vocea minunată și armonioasă a cântăreților.

Într-acestea se auziră din nou bătăi în ușă. Și fata care-o deschidea se ridică să vadă despre ce era vorba.

Ci, iată pricina bătăilor în ușă.

În noaptea aceea, califul Harun Al-Rașid coborâse să cutreiere prin oraș, ca să vadă și să audă el însuși lucrurile ce puteau să se petreacă; și era însoțit de vizirul său Giafar Al-Barmaki[36] și de purtătorul spadei, Massrur, împlinitorul răzbunărilor lui. Căci el își luase obiceiul să se deghizeze adesea în negustor.

Așadar, în timp ce se plimba în noaptea aceea pe străzile orașului, nimeri în calea lui peste această casă și auzi sunetul instrumentelor și

zarva ospățului. Și califul îi spuse lui Giafar:

— Vreau să intrăm în această casă pentru a vedea ale cui sunt vocile.

Dar Giafar răspunse:

— Pare să fie o ceată de bețivi. Așa că am face mai bine să ne ferim să intrăm acolo, ca nu cumva să ni se întâmple vreo pacoste.

Dar califul zise:

— Trebuie neapărat să intrăm. Și vreau să afli vreun mijloc care să ne îngăduie să intrăm și să-i luăm pe neașteptate!

Și Giafar, la această poruncă, răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și înaintă, și bătu în ușă. Și chiar în clipa aceea fecioara veni să deschidă.

Tânăra deschise deci ușa, și Giafar îi spuse:

— O, stăpâna mea! suntem niște negustori din Tabariat[37]. Sunt zece zile de când am venit la Bagdad cu marfă și locuim la hanul negustorilor. Unul dintre negustorii de la han ne-a poftit în noaptea aceasta la el acasă și ne-a pus la cină. După masă, care a ținut o oră și la care ne-a ospătat bine cu mâncare și cu băutură, ne-a dat drumul să plecăm. Așadar ieșirăm, dar se înnoptase și, fiind străini, pierdurăm drumul către hanul unde locuim. Și acum ne rugăm fierbinte să fiți mărinimoase și să ne îngăduiți să intrăm și să ne petrecem noaptea aici la voi. Și Allah să țină seamă de această faptă bună!

Atunci fecioara îi privi și găsi că aveau într-adevăr înfățișarea de negustori și o ținută vrednică de toată cinstea. Și ea merse să dea de știre tovarășilor ei și la ceru părerea. Ele îi spuseră:

— Poftește-i să intre!

Atunci ea se întoarse ca să le deschidă ușa; și ei întrebară:

— Putem să intrăm, cu îngăduința voastră?

Ea zise:,

— Intrați!.

Atunci califul, Giafar și Massru intrară și, la vederea lor, fecioarele se ridicară în picioare, îi întâmpinară și le spuseră:

— Fiți bineveniți, și facă-se ca primirea aici să vă fie îmbelșugată și prietenească! Simțiți-vă în largul vostru, o, voi oaspeți ai noștri! Dar avem să vă cerem o făgăduială: *„Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac!“*.

Ei răspunseră:

— Da, firește!

Și luară loc, și fură poftiți să bea și să-și treacă unul altuia cupa.

Apoi califul îi privi pe cei trei saâluki, văzu că erau chiori de ochiul stâng și se miră nespus. Privi apoi fecioarele, le văzu cât erau de frumoase și de grațioase, și rămase tare uluit și încurcat. Dar fecioarele continuară să stea de vorbă cu musafirii și să-i poftească să bea; apoi aduseră pentru calif un vin nespus de dulce, dar el nu primi, spunând:

— Sunt un bun hadj[38]!

Atunci fata care deschisese ușa se sculă și așeză dinaintea lui o mescioară încrustată cu finețe, pe care puse o ceașcă din porțelan de China: turnă în ceașcă apă de izvor răcită cu o bucată de zăpadă, amestecă totul cu zahăr și apă de trandafiri, apoi o îmbie califului. El o primi, mulțumi călduros fecioarei, și zise în sinea lui: „Mâine trebuie s-o răsplătesc pentru fapta și pentru tot binele pe care mi-l face!

Fecioarele continuară să-și îndeplinească îndatoririle de gazde primitoare și să servească băutură. Dar când vinul își vădi înrâurirea,

stăpâna casei se sculă, îi întrebă din nou ce mai poruncesc, apoi o luă de mână pe fecioara care adusese bucatele și-i spuse:

— O, sora mea, scoală-te, ca să ne îndeplinim îndatoririle!

Ea îi răspunse:

— La poruncile tale!

Atunci fecioara se sculă, spuse saâlukilor să se ridice din mijlocul sălii și să se așeze rězimați cu spatele de uși, dădu la o parte tot ce se afla în mijlocul sălii și mătură locul. Cât despre celelalte două, ele îl chemară pe hamal și-i spuseră:

— Pe Allah! cât de puțin săritoare e prietenia ta! Haide, doar nu ești de loc străin aici, ești unul de-ai casei!

Atunci hamalul se ridică, își suflecă pulpanele mantiei, își strânse mijlocul, și zise:

— Porunciți și mă supun!

Și ele îi spuseră:

— Așteaptă la locul tău!

După câteva clipe, fecioara care adusese bucatele îi grăi:

— Urmează-mă și vino să-mi ajuți!

— Și el o urmă afară din sală, și văzu două cățele negre, legate cu lanțuri la gât. Hamalul le luă și le aduse în mijlocul sălii. Atunci stăpâna casei se apropie, își suflecă mânecile, luă un bici și îi spuse hamalului:

— Adă aici una dintre cățele!

Și el târî una dintre cățele, trăgând-o de lanț, și o sili să se apropie; și cățeaua începu să chelălăie și să ridice capul spre fecioară. Dar fecioara, fără să țină seama de nimic, tăbărî asupra ei, lovind-o cu biciul peste cap, și cățeaua plângea și țipa; și fecioara nu mai conteni să o lovească până când îi amorțiră brațele. Atunci aruncă biciul din mână, luă cățeaua în brațe, o strânse la piept, îi șterse lacrimile și o sărută pe frunte, ținând-o cu amândouă palmele. Apoi spuse hamalului:

— Du-o înapoi și ad-o pe a doua!

Și hamalul se supuse: și fecioara se purtă cu cea de a doua cățea cum se purtase și cu cea dintâi.

Atunci califul își simți inima umplându-i-se de milă, pieptul i se strâmbă de tristețe, și clipi din ochi spre Giafar ca să-i dea de înțeles s-o întrebe pe fecioară de rostul acestei fapte. Dar Giafar îi răspunse prin semne că era mai bine să tacă.

Pe urmă, stăpâna casei se întoarse spre cele două surori și le grăi:

— Haidem, să facem cum ni-i obiceiul!

Ele răspunseră:

— Ne supunem.

Atunci stăpâna casei urcă în patul său de marmură, cu plăci de aur și de argint, și spuse surorilor ei:

— Arătați acum ceea ce știți voi.

Atunci fecioara care le deschisese ușa se sculă și urcă în pat lângă sora ei; cea care adusese bucatele ieși, merse în iatacul ei și aduse de acolo un sac de atlaz cu ciucuri din mătase verde; se opri dinaintea celorlalte fecioare, deschise sacul și scoase o lăută. O întinse celei care deschisese ușa. Ea o acordă și, ciupindu-i coardele, cântă aceste strofe despre iubire și despre aleanurile ei, cu o voce răscolitoare și chinuită de suspine:

„Pleoapei mele-ntoarceți tihnitul somn, mi-e ruga!
Și spuneți cum, o dată cu mintea mea, se duse!
Când am primit iubirea la mine-n casă, fuga

M-a părăsit și somnul, ai crede, cu mânie
Mi s-a răspuns: „Amice, știam că voia-ți fuse
Să mergi pe-o cale dreaptă și sigură… Cum ție

Venitu-ți-a, dar, toana atât a te abate
Și rătăci?“ Răspunsu-mi: „Nu pot o lămurire
Să dau, oricât aș vrea-o! Doar ea, *s-o facă, poate!*

Ci mărturie-aduc că și sângele din mine,
Tot sângele-mi, e numai al ei, și nu vă mire
Că vreau să-l și împrăștii, ca jertfă ei, mai bine

Decât să-l știu greoi și lipsit de trebuință!
Îmi alesei pe una dintre femei, și gânduri,
Alai, în ea sădit-am, și ele cu credință

Răsfrâng icoana-i însăși, că, de-aș goni icoana,
În mine s-ar încinge văpăi și-n flăcări, rânduri,
S-ar mistui cu totul făptura mea, sărmana.

Dac-ați vedea-o, toate mi le-ați ierta! Urzită
De-Allah e nestemata cu o licoare-a vieții,
Creând din rest și rodii și albă mărgărită!“

Îmi spuseră? „Naive, găsești, nu-i îndoială,
Mai mult ca plângeri, lacrimi, necazuri frumuseții
Și, rar, câte-o plăcere trecută-ntr-o clipeală?

De te-ai privi în apă, ți-ai apărea o umbră
A tot ce-ai fost, căci setea vrând să ți-o stângi la șipot
Cu primii stropi te saturi!“ Iar eu, cu voce sumbră,

Răspuns-am: „Să nu credeți că m-a cuprins beție,
Cu sete bând — vederea-i pân’ și ușorul picot
Mi-l aruncă din ochii de-a pururi în robie!

Mi-au ars mâhnitul suflet nu cele întâmplate,
Ci numai doar trecutu-i, și sunt în astă stare
De când s-a dus, nu fiindcă le părăsii pe toate.

Să-ntorc spre alta ochii? Mai este cu putință?
De trupu-i cu miresme simt tainică legare,
De chilimbar, de mosc, de întreaga ei ființă!"

Când își sfârși cântecul, sora ei îi zise:
— Fie ca Allah să te aline, o, surioara mea!
Dar fecioara fu cuprinsă de o mâhnire așa de mare încât își sfâșie veșmintele și căzu la pământ leșinată.
Însă, cum prin această mișcare trupul ei se dezgoli, califul băgă de seamă că pe el purta urmele unor lovituri de bici și de nuiele, și rămase uimit la culme. Dar fecioara care adusese bucatele se apropie, stropi cu puțină apă fața surorii leșinate, și aceasta își veni în simțire; apoi îi aduse o

rochie nouă și o îmbrăcă.

Atunci califul îi spuse lui Giafar:

— Nu prea îmi pari tulburat. Dar n-ai văzut urmele de lovituri pe trupul acestei femei? Cât despre mine, eu nu mai pot să tac și n-am să-mi aflu liniștea până când nu descopăr adevărul despre toate acestea, precum și despre întâmplarea cu cele două cățele!

Și Giafar răspunse:

— O, slăvite stăpâne și coroană a capului meu, amintește-ți de făgăduiala dată: *„Nu vorbi nimic despre ce nu te privește, altfel vei auzi lucruri care nu-ți vor fi pe plac!“*.

Într-acestea, fata care adusese bucatele se ridică și luă läuta; o sprijini de sânul ei rotund, o ciupi cu vârful degetelor și cântă:

De dragoste când unul s-ar plânge, ce-am răspunde?
Și dacă-afund ne-ar duce povara ei, ce-am face?
Cați un tâlmaci să spună ce vaiere tenace
Frâng inima-n iubire? Mijloacele-i de unde?

Și dacă-i răbdătoare, tăcută,-n suferință,
Când ce ni-i drag ne lasă, ne-mpinge-n pragul morții
Durerea! Căci acestea-s, durere, partea sorții:
Căiri, obraji în lacrimi, cernire, umilință!

Înstrăinat, fugindu-mi de-a ochilor privire,
Rupând tot ce te leagă de-a mele măruntaie,
Păstrași măcar o urmă din fosta-ne văpaie,
O urmă, să sfideze chiar vremile-n rotire?

Sau, dus, ai dat uitării ce m-a sleit de vlagă,
Ce m-a făcut, prin tine, o umbră de ființă?
De-i despărțirea soarta-mi, mi-o da cel cu putință,
C-am suferit atâta, odată seamă, dragă!

La auzul acestui cântec trist, stăpâna casei își sfâșie veșmintele, ca și sora ei dintâi, plânse și căzu în nesimțire. Și fecioara care adusese bucatele se sculă și o ajută să se îmbrace cu altă rochie, după ce avu de grijă să o stropească cu apă pe față și să o facă să-și vină iarăși în fire. Atunci stăpâna casei, liniștită puțin, se așeză pe pat și-i zise celei care adusese bucatele:

— Te rog din inimă, mai cântă, ca să putem plăti datoriile! Chiar și numai o dată!

Atunci își acordă din nou lăuta și cântă aceste strofe:

Vei fi-ndelung departe, și aspra-ți părăsire
M-o chinui? Că ochii secați îmi sunt de plângeri
Tu nu știi? Stă în gându-ți iubirea să mi-o sângeri?
De-ai vrut să fiu geloasă, ai plină izbândire!

De-ar fi menitul numai celui iubit prielnic,
Zi n-ar avea femeia să mai îndrepte-ocara
Spre-nșelător! La cine, mai ușurând povara,
Să mă jelesc, că păsu-mi veni așa doselnic

Prin tine — ucigașe de inimă-n durere!
Ce chin pe cel ce plânge că a pierdut dovada
Că nu mai e datornic cuiva, ori că făgada
Vicleanului său semen rămase o părere!

A inimii tristețe mai mult dorul o crește,.
Nebun cum e! Cuvântul ți-ai dat? Te-aștept! Pe unde
Te afli? Răzbunarea trădarea-i s-o cufunde,
Voi, frați de o credință, și țină-l cazna-n clește!

Când, pentru-a fi-n repaos, stă ochiu-i să se-nchidă,
Muncească-i-l nesomnul cumplit, și cât mai largă
Pleoapa i-o deschidă! Și cum, ca să se șteargă,
Nu poate umilința-mi din dragostea-i perfidă,

La fel, deopotrivă, și el să se frământe,
Dar altul să petreacă și aibă mulțămire!
M-am istovit iubindu-l: rușinea-i răsplătire!
Să sufere el mâine și,-n ciuda-i, altul cânte!

Și din nou fata care deschisese ușa căzu în nesimțire, și trupul ei despuiat se ivi acoperit peste tot cu urme de bice și de nuiele.

În fața acestei priveliști, cei trei saâluki își spuseră unul către altul:

— Era cu mult mai bine să nu fi trecut pragul acestei case, chiar înfruntând osteneala de a ne petrece toată noaptea culcați pe o grămadă de dărâmături, căci priveliștea aceasta ne-a mâhnit în așa măsură de parcă ne-ar fi smuls spinarea din loc!

Atunci califul se întoarse spre ei și le spuse:

— Și de ce?

Ei răspunseră:

— Fiindcă suntem adânc tulburați de cele ce s-au petrecut aici, sub ochii noștri!

Atunci califul îi întrebă:

— Așadar, voi nu sunteți de-ai casei?

Ei răspunseră:

— Nicidecum! Noi credem că această casă este a omului de lângă tine!

Atunci hamalul strigă:

— Ha! pe Allah! Dar eu pentru întâia oară, în noaptea asta, am pășit în această casă! Ar fi fost mai bine pentru mine să mă fi culcat mai curând pe bulgări de pământ tare și pe dărâmături decât aici!

Atunci se sfătuiră laolaltă și spuseră:

— Suntem șapte bărbați, și ele nu sunt în totului tot decât trei femei, nimic mai mult! Să le cerem deci să ne lămurească întâmplările astea ciudate. Dacă nu vor consimți să ne răspundă de bună voie, ne vor răspunde cu sila!

Și asupra acestui lucru se învoiră cu toții, în afară de Giafar care zise:

— Găsiți că ar fi bine și cinstit? Gândiți-vă că suntem musafirii lor, și că ele ne-au pus o condiție de care trebuie să ne ținem cu strășnicie De altminteri iată că noaptea se apropie de capăt, și fiecare dintre noi va porni să-și vadă destinul pe calea lui Allah!

Apoi clipi din ochi către calif și, luându-l la o parte, îi zise:

— Nu avem de petrecut aici mai mult de un ceas. Și îți făgăduiesc că mâine voi aduce pe aceste tinere fete în fața mâinilor tale, și le vom cere să

ne spună povestea lor!
Însă califul se împotrivi:
— Nu mai am răbdare să aștept până mâine!
Și oricât se lungiră cu vorba, spunând c-o fi așa sau așa, sfârșiră, totuși prin a se întreba:
— Dar care dintre noi le va pune întrebarea?
Și câțiva fură de părere că cel mai potrivit s-o facă era hamalul.
Într-acestea, fecioarele îi întrebară:
— O, oameni buni, despre ce vorbiți?
Atunci hamalul se ridică, păși dinaintea stăpânei casei și-i zise:
— O, mărita mea stăpână, eu îți cer și te rog fierbinte, în numele lui Allah, din partea tuturor acestor musafiri, să ne spui povestea acestor două cățele, și de ce le-ai pedepsit așa, ca să plângi pe urmă de mila lor și să le îmbrățișezi? Și mai spune-ne, de asemenea, ca să înțelegem, pricina urmelor de bici și de nuiele de pe trupul surorii tale! Aceasta este întrebarea noastră Și acum, pacea să fie cu tine!
Atunci stăpâna casei îi întrebă pe toți:.
— E adevărat că hamalul vorbește în numele vostru?
Și toți, în afară de Giafar, răspunseră:
— Da, e adevărat!
Și Giafar nu rosti o vorbă.
Fecioara, auzind răspunsul lor, zise:
— Pe Allah! o, musafiri ai noștri, ați săvârșit împotriva noastră cea mai urâtă jignire și cea mai mișelească! Ci tocmai ne învoisem mai înainte că dacă vreunul va vorbi despre ceea ce nu-l privește, va auzi lucruri care n-or să-i placă. Oare nu v-a fost de ajuns că ați intrat în casa noastră și v-ați hrănit din bucatele noastre? Dar asta nu-i nicidecum vina voastră, ci vina surorii noastre, care v-a adus aici!
La aceste vorbe, ea își suflecă mânecile, bătu de trei ori cu piciorul în dușumea și strigă:
— Ei! veniți repede!
Și numaidecât se deschise ușa unuia dintre dulapuri, peste care erau trase perdelele, și ieșiră de acolo șapte negri zdraveni rotind în mâini paloșe ascuțite. Și ea le spuse:
— Legați-i de mâini pe acești oameni cu limba prea lungă și legați-i și pe unii de alții!
Și negrii îndepliniră porunca și spuseră:
— O, stăpâna noastră! o, floare ascunsă de privirea oamenilor! oare ne îngădui să le retezăm capul?
Ea răspunse:
— Mai așteptați un ceas, căci vreau, înainte de a le tăia capul, să-i întreb și să văd cine, sunt!
Atunci hamalul strigă:
— Pe Allah! o, stăpâna mea, nu mă ucide pentru nelegiuirea săvârșită de alții! Aceștia toți au greșit și au săvârșit o adevărată nelegiuire, dar eu nu! O, pe Allah! ce noapte fericită și plăcută am fi petrecut dacă am fi fost scutiți de vederea acestor saâluki aducători de năpastă! Căci acești saâluki de piază rea ar duce la prăpăd, chiar și numai prin venirea lor, orașul cel mai înfloritor, doar intrând într-însul!
Și grăind așa, el recită această strofă:

Ce bună-i iertarea ce-o dă cel puternic — mai rar!
Ce mândră-i, când vine la cel făr-un sprijin măcar!

Prietene,-i sfântă iubirea! Te rog, deci, pe ea,
Tu nu omorî un om drept, când culpașu-i colea

Când hamalul sfârși recitarea, fecioara se porni să râdă.

În clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și conteni cu discreție.

Dar când se lăsă a unsprezecea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că atunci când fecioara începu să râdă, după ce se aprinsese de mânie, ea se apropie de grupul musafirilor și zise:

— Povestiți-mi tot ce trebuie să-mi povestiți, căci nu mai aveți decât un ceas de trăit! De altminteri dacă mai tărăgănez așa, o fac pentru că sunteți oameni sărmani; căci dacă ați fi fost dintre cei mai de vază sau dintre cei mai mari din tribul vostru, sau dacă ați fi fost dintre cei de la stăpânire, puteți fi încredințați că v-aș fi trimis încă și mai repede pe lumea cealaltă, drept pedeapsă!

Atunci califul îi zise lui Giafar:

— Vai de noi, o, Giafar! Dezvăluie-i cine suntem, că de nu, ne va ucide!

Și Giafar răspunse:

— Nu primim decât ceea ce ni se cuvine!

Însă califul adause:

— Nu ni-i îngăduit să glumim când trebuie să fim cu luare-aminte, căci fiecare lucru își are timpul lui!

Atunci fecioara se apropie de saâluki și le zise:

— Sunteți frați?

Ei răspunseră:

— Nu, pe Allah! Nu suntem decât cei mai săraci dintre cei săraci și trăim din truda noastră punând ventuze și făcând hărăcsiri[39]!

Atunci ea grăi unuia dintre ei, întrebându-l:

— Ești chior din naștere?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! dar povestea pierderii ochiului meu este atât de uimitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul în colțul lăuntric al ochiului, ar fi o învățătură pentru cine ar citi-o cu luare aminte!

Și al doilea și al treilea răspunseră la fel. Apoi toți împreună spuseră:

— Fiecare dintre noi este din altă țară și povestirile noastre sunt uluitoare și întâmplările noastre nemaipomenit de ciudate!

Atunci fecioara se întoarse către ei și le zise:

— Fiecare dintre voi să-și istorisească povestea și pricina venirii în casa noastră. Și după aceea fiecare dintre voi să-și ducă mâna la frunte în semn de mulțumită pentru găzduire și să se ducă în întâmpinarea destinului său!

Întâiul care înaintă fu hamalul; el zise:

— O, stăpâna mea, după starea mea între oameni, sunt hamal și nimic mai mult! Fecioara cu bucatele, care-i de față, mi-a poruncit să-i car o

povară și veni cu mine aici. Și mi s-a întâmplat cu voi celelalte ceea ce știți prea bine, și ceea ce nu vreau să mai repet, înțelegeți de ce. Asta-i toată povestea mea, căci nu voi adăuga o vorbă mai mult. Vă doresc pace!

Atunci fecioara îi zise:

— Haide! ridică-ți puțintel mâna la frunte, ca să vezi dacă este la locul ei, netezește-ți părul și du-te în treaba ta!

Dar hamalul strigă:

— Nu, pe Allah! nu voi pleca decât după ce voi fi auzit istorisirea tovarășilor mei aici de față.

Atunci întâiul saâluk dintre saâluki făcu un pas înainte ca să-și istorisească povestea, și zise:

Povestea întâiului saâluk

Eu îți voi împărtăși, o, stăpâna mea, pricina care m-a silit să-mi rad barba și să-mi pierd ochiul.

Află, așadar, că tatăl meu era rege. El avea un frate, și acel frate era rege într-un alt oraș. În ceea ce privește nașterea mea, tocmai se potrivi că mama mă aduse pe lume în aceeași zi când se născu fiul unchiului meu.

Apoi anii trecură și apoi alți ani și alte zile, și eu și fiul unchiului meu creșteam. Trebuie să-ți spun că mi se prilejuia să merg, la răstimp de câțiva ani, să-l văd pe unchiul meu, și chiar să rămân la el acasă mai multe luni în șir. Ultima oară când am fost la el, fiul unchiului meu îmi făcu o primire dintre cele mai călduroase și mai mărinimoase; el porunci să se taie berbeci în cinstea mea și să pritocească mai multe feluri de vinuri. Apoi începurăm să bem, și băurăm atât de mult, încât vinul se dovedi mai tare ca noi. Atunci fiul unchiului meu îmi zise:

— O, fiu al unchiului meu, pe care te iubesc într-un chip cu totul deosebit, am să-ți cer un lucru de mare însemnătate, și aș vrea să nu te împotrivești sau să mă împiedici de la ceea ce am hotărât să fac!

Îi răspunsei:

— Firește, și din toată inima prietenoasă și deschisă!

Atunci, ca să aibă deplină încredere, el îmi porunci să mă leg cu jurământul cel mai sfânt, punându-mă să jur pe cartea cea sfântă. Și numaidecât după aceea se ridică, lipsi câteva clipe, apoi se întoarse, aducând după el o femeie plină de podoabe, împrăștiind un parfum nespus de plăcut, îmbrăcată în veșminte strălucitoare, care trebuie să se fi ridicat la un preț neasemuit de mare. Și el se întoarse către mine, cu femeia în urma lui, și-mi zise:

— Ia această femeie și mergi cu ea, înaintea mea, spre locul pe care ți-l voi arăta. Și îmi arătă locul, descriindu-mi-l în așa fel încât mă lămuri pe deplin asupra lui. Și acolo vei afla un mormânt, uite-așa, în mijlocul celorlalte morminte, și mă vei aștepta acolo!

Și nu putui să mă împotrivesc dorinței lui, și nici să nu-i îndeplinesc rugămintea, din pricina jurământului pe care-l jurasem cu mâna mea dreaptă! Și luai femeia cu mine, mă dusei și intrai cu ea sub bolta mormântului, șezurăm ca să-l așteptăm pe fiul unchiului meu, pe care îl văzurăm sosind la puțină vreme după aceea, aducând cu el o cană plină cu apă, un sac cu ipsos și o toporișcă. Le puse jos, nu păstră decât toporișca, și

se îndreptă spre piatra mormântului de sub boltă; scoase lespezile una câte una și le așeză alături; apoi se apucă «să sape pământul cu toporișca până când scoase la iveală un capac mare cât o ușiță; îl deschise, și dedesubt se arătă o scară boltită. Atunci se întoarse spre femeie și-i zise făcându-i semn:

— Haide! n-ai decât să alegi!

Și femeia coborî numaidecât pe scară și se făcu nevăzută. Atunci el se întoarse spre mine și-mi zise:

— O, fiu al unchiului meu! te rog să întregești ajutorul pe care mi l-ai dat. Când voi fi coborât acolo înlăuntru, tu vei așeza la loc capacul și-l vei acoperi din nou cu pământ, cum a fost mai înainte. Așa vei întregi ajutorul pe care mi l-ai dat. Cât despre ipsosul din sac, și cât despre apa din cană, le vei amesteca bine, apoi vei potrivi la loc lespezile cum au fost, și cu acel amestec le vei tencui pe la încheieturi, ca mai înainte, și vei face în așa fel ca nimeni să nu poată bănui ceva și spune: „Iată un mormânt proaspăt a cărui tencuială e de curând făcută, dar lespezile sunt vechi!“ Căci, o, fiu al unchiului meu, iată, se plinește un an întreg de când mă trudesc aici, și numai Allah o știe! Aceasta-i rugămintea mea! apoi adăugă: Și acum, fie ca Allah să nu mă copleșească peste măsură cu tristețe din pricina despărțirii și a îndepărtării tale de mine, o, fiu al unchiului meu!

Apoi coborî scara și se cufundă în mormânt.

Când se făcu nevăzut dinaintea privirilor mele, mă sculai, închisei capacul, și făcui precum îmi poruncise, așa încât mormântul se prefăcu din nou întocmai cum fusese mai înainte.

Mă întorsei atunci la palatul unchiului, însă unchiul meu era la vânătoare; și atunci mă dusei să mă culc în noaptea aceea. Apoi, când se făcu dimineață, începui să cuget la toate întâmplările din noaptea trecută, și la toate câte se petrecuseră între mine și fiul unchiului meu; și m-am căit amarnic de fapta pe care o săvârșisem. Însă căința nu ajută niciodată la nimic! Atunci mă întorsei la cimitir și căutai mormântul cu pricina, fără să pot ajunge să-l deosebesc dintre celelalte. Și urmai căutarea până se lăsă noaptea, fără să izbutesc să aflu drumul. Atunci mă întorsei la palat și nu putui nici bea, nici mânca, și toate gândurile mi se învălmășeau numai în jurul întâmplării cu fiul unchiului meu, și totuși nu putui descoperi nimic. Atunci mă cuprinse o mâhnire de moarte, și îmi petrecui toată noaptea zbuciumându-mă cumplit până dimineața. Mă întorsei atunci pentru a doua oară la cimitir, gândindu-mă la toate cele săvârșite de fiul unchiului meu, și mă căiam amarnic că l-am ascultat; apoi mă apucai din nou să caut mormântul în mijlocul celorlalte morminte, dar fără izbândă. Îmi urmai astfel căutarea timp de șapte zile, și nu nimerii nicicum pe drumul cel bun. Atunci îngrijorarea și gândurile negre mă năpădiră în asemenea măsură, încât simții că-s gata să înnebunesc.

Ca să găsesc un leac și calea de scăpare de pătimirile mele, mă gândii să plec, și pornii la drum, ca să mă întorc la tatăl meu acasă. În clipa când soseam la porțile orașului tatălui meu, o ceată de oameni răsări ca din pământ, se năpusti asupra mea și-mi legă brațele. Rămăsei uluit cu desăvârșire de această faptă, ținând seama că eram fiul sultanului orașului, și că aceia erau slugile tatălui meu, și că alții erau tinerii mei sclavi. Și avusei o presimțire groaznică, și îmi zisei: „Cine știe ce i s-a putut întâmpla tatălui meu!“ Și mă apucai să-i întreb despre asta pe cei care mă legaseră la mâini; și ei nu-mi dădură niciun răspuns. Însă, la câteva clipe după aceea, unul dintre ei, un fost tânăr sclav de-al meu, îmi zise:

— Soarta între timp s-a arătat potrivnică față de tatăl tău. Oștenii l-au

trădat, și vizirul l-a trimis la moarte. Cât despre noi, tocmai stăteam la pândă așteptând clipa când ai să ne cazi în mâini.

După aceasta mă ridicară, și eu nici nu mai țineam de fapt de lumea asta, într-atât știrile auzite mă răscoliseră, într-atâta moartea tatălui meu mă umpluse de durere. Și ei mă târâră supus în fața inimilor vizirului care îl ucisese pe tatăl meu.

Ci între acel vizir și mine dăinuia o veche dușmănie. Pricina dușmăniei era că mă aprinsesem peste măsură pentru tragerea cu arbaleta. Și într-o bună zi, pe când mă aflam pe terasa palatului tatălui meu, întâmplarea făcu ca o pasăre mare să coboare pe terasa palatului vizirului pe când vizirul se afla acolo: eu încercai să țintesc pasărea, dar săgeata greși ținta, atinse ochiul vizirului și-l sparse, cu voința și judecata scrise de Allah. Căci spune poetul:

Iubirea să aibă-mplinire, e scris — mă auzi?
Tu cată să-ndrepți ce-au stricat ai pământului juzi!

Nici vesel nu sta, și mâhnit nici atât, orice-ar fi!
Ca valul se duc toate cele, de colo, de-aci!

Ursita eu dar o-mplinii și *urmai șir cu șir*
Ce scris fost-a, dându-mi, cum vezi tu, întregul meu bir.

Și dacă ursita înscris-a un șir ca de stei,
Străbate-l! E totul ce poți săvârși cu temei.

Saâlukul urmă:

Când am stricat așa, fără de leac, ochiul vizirului, vizirul nu cuteză să-mi zică nimic, căci tatăl meu era regele orașului. Și aceasta era pricina vrăjmășiei dintre mine și el.

Deci, când am fost dus cu mâinile legate dinaintea lui, el porunci să mi se taie capul! Atunci îi zisei:

— Fi-vei în stare să mă ucizi fără ca eu să fi făptuit vreo fărădelege?

El răspunse:

— Și ce fărădelege poate fi mai mare decât aceasta?

Și îmi făcu semn spre ochiul său pierdut. Atunci îi zisei:

— Am făcut-o din nebăgare de seamă.

Dar el îmi răspunse:

— Da, tu ai făcut-o din nebăgare de seamă, dar eu o voi face cu bună știință! apoi strigă: Să fie adus în fața mâinilor mele!

Și mă duseră în fața mâinilor lui.

Atunci el întinse mâna, își vârî degetul în ochiul meu stâng și mi-l smulse cu desăvârșire. Și de atunci sunt chior, așa cum vedeți cu toții.

După aceea, vizirul porunci să mă lege și să mă vâre într-o ladă. Apoi zise purtătorului spadei:

— Ți-l încredințez pe acest om! Trage sabia din teacă. Și du-l de aici. Scoate-l afară din oraș, ucide-l și lasă-l pradă fiarelor sălbatice.

Atunci purtătorul spadei mă luă și mă duse până ce ieșirăm din oraș. Acolo mă scoase afară din ladă, cu mâinile legate, cu picioarele înlănțuite și voi să mă lege la ochi înainte de a-mi curma viața. Dar începui să plâng și să recit aceste strofe:

Ales să-mi fii tu zaua-n răstriștea îndelungă,

Ca să mă aperi astfel de sulița vrăjmașă.
Ai devenit chiar fierul de lance mult pizmașă,
Tăiosul fier ce-i gata și pieptu-mi să străpungă!

Eu, însă, când puterea era în a mea parte,
În loc să pedepsească, vioaie, dreapta mănă
Trecea în stânga arma, punând mâniei frână —
În slaba stângă… Fapte ce azi le știu deșarte.

De imputarea crudă, te rog, mă cruță, deci,
Asemeni de ocară, pe cei dușmani lăsând
S-azvârle-ale durerii pumnale, rând pe rând!
Biet suflet, prin ce chinuri, din pizmă,-ai fost să treci!

Tăcerea fie-ți darul! Ci nu-l mai apăsa
Cu-asprimi de vorbe! Lasă-l de-așa poveri scutit!
Prieteni câți la sânu-mi am strâns, sunt osândit
Să-i văd mie-mpotrivă, în slujba altei za!

Voiam să fac dintr-înșii săgeți ucigătoare,
Și-au fost! Dar pentru mine și inima-mi! Zadarnic
Îmi pregătii eu piepturi de-ncredere! Amarnic
De-ncredere și fost-au — spre-a altora-nălțare!

M-am încrezut atâta în ei, și cu căldură,
Cu gândul să-i văd zilnic în dragoste statornici.
Și-au fost — în întregime! S-au arătat prea dornici
Să aibă stăruință în trădătoarea ură!

Când auzi purtătorul spadei versurile mele, își aminti că fusese și purtătorul spadei tatălui meu și că îl copleșisem eu însumi cu binefaceri, și-mi spuse:

— Oare aș putea eu să te ucid? Și eu sunt sclavul tău supus! apoi îmi zise: Fugi! Viața îți este salvată! Și nu te mai întoarce pe meleagurile acestea, căci vei pieri, și mă vei face să pier și eu împreună cu tine; cum zice și poetul:

Prietene, pleacă! Fii liber, și sufletu-ți scapă
De tot ce tiranic te leagă! Și uită în urmă
Lăcașuri de-a căror clădire într-una își scurmă
Atâția a lor minte: pot fi ca o sigură groapă.

Ci pleacă! Tărâmuri tot alte găsi-vei cu-ncânt,
Și țări ce-n nimic nu aduc cu a ta, ce-ai lăsat;
Dar oricât căta-vei cu patimă,-n lung colindat,
Alt suflet, ca sufletul tău, n-ei afla pe pământ.

Socoate! E fapt uimitor și smintit, ca nealtul,
Să duci tot în silă o viață de-adânci umilințe,
Când, iată, că numai și pentru-ale noastre priințe
Întinse olaturi creat-a Allăh, preaînaltul!

Și totuși! Când scris e, căci soarta o vrea, ca un om

Să moară-ntr-o țară anume, el nu va putea
Să-și aibă aiurea odihna, pe-un deal, pe-o vâlcea
Dar știi unde-o fi adăpostu-ți din urmă, molcom?

A leului ceafă — tu ia mai cu seamă aminte! —
Se-ngroașă și capătă-a ei cerbicie deplină,
Când sufletul însuși al fiarei cei mândre domină
Și slobod străbate pustiul spre vrutele-i ținte!

Când sfârși aceste versuri, îi sărutai mâinile. Și nici nu mă încumetai să cred că scăpasem cu adevărat, decât când mă văzui departe.

Mai pe urmă, m-am resemnat de pierderea ochiului, gândindu-mă că am scăpat de la moarte. Și îmi urmai călătoria și ajunsei în orașul unchiului meu. Deci intrai la el și îi povestii cele petrecute cu tatăl meu și cele ce mi se întâmplaseră mie, de ajunsei să-mi pierd ochiul. Atunci el începu să plângă cu suspine multe și strigă:

— O, fiu al fratelui meu! iată că mai adaugi o mâhnire la mâhnirile mele și o durere la durerile mele. Căci trebuie să-ți spun că fiul sărmanului tău unchi, care se află înaintea ta, s-a pierdut de zile și zile, și nu știu ce i s-a întâmplat, și nimeni nu poate să-mi spună unde este!

Apoi începu să plângă atât de tare, încât căzu în nesimțire. Când își veni din nou în fire, îmi spuse:

— O, copilul meu! m-am mâhnit peste măsură din pricina fiului unchiului tău, eu, unchiul tău! Și iată că tu mai adaugi o nouă mâhnire la mâhnirile mele povestindu-mi ce ți s-a întâmplat ție și ce i s-a întâmplat tatălui tău! Dar pentru tine, o, fiul meu, tot este mai bine că ți-ai pierdut ochiul decât să-ți fi pierdut viața!

La aceste cuvinte nu mai putui să păstrez tăcerea în legătură cu cele ce i se întâmplaseră fiului unchiului meu, copilul său. Așadar îi dezvăluii adevărul întreg. La vorbele mele, unchiul se umplu de bucurie. Într-adevăr se bucură nespus de cuvintele mele despre fiul său. Și îmi spuse:

— Ah! du-mă cât mai iute să văd acel mormânt!

Și-i răspunsei:

— Pe Allah! o, unchiule, eu nu știu locul unde se află. Căci am fost de mai multe ori să caut mormântul, fără să-i aflu locul!

Atunci, eu și unchiul meu merserăm la cimitir, și de astădată, privind la dreapta și privind la stânga, sfârșii prin a recunoaște mormântul. Și amândoi, eu și unchiul meu, furăm în culmea bucuriei și intrarăm sub boltă; ridicarăm pământul și apoi capacul; și, eu și unchiul meu, coborârăm cele cincizeci de trepte ale scării. Când ajunserăm la capătul scării, văzurăm un fum gros urcând către noi, care ne orbi. Dar numaidecât unchiul meu rosti cuvântul care îndepărtează orice teamă de acela care-l rostește, și anume: „Nu este putere și tărie decât Allah preaînaltul, atotputernicul!“

Apoi merserăm înainte și ajunserăm într-o sală mare plină de făină, semințe de toate soiurile, merinde de tot felul, și încă multe alte lucruri de acestea. Și văzurăm în mijlocul sălii o perdea lăsată peste un pat. Atunci unchiul meu privi după perdeaua patului, și-l găsi, și-l recunoscu pe fiul său, care era acolo, în brațele femeii care coborâse cu el; dar amândoi se prefăcuseră în negru cărbune, ca și cum ar fi fost aruncați într-o groapă de jeratic!

La această priveliște, unchiul meu scuipă în obrazul fiului său și strigă:

— Ai găsit ce ai căutat, o, ticălosule! Și asta este numai pătimirea din

lumea noastră, dar îți mai rămâne pătimirea de pe lumea cealaltă, mai crâncenă și mai îndelungată!

Și zicând aceasta, unchiul meu, după ce scuipă în obrazul fiului, își scoase un papuc și, cu talpa lui, îl lovi peste față.

În clipa aceea a istorisirii, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și, discretă, nu voi nicidecum să se folosească pe mai departe de îngăduința primită.

Dar când se lăsa a douăsprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că saâlukul îi spuse fecioarei, în timp ce toată adunarea celor de față, precum și califul și Giafar, ascultau povestea:

Deci, după ce unchiul meu îl lovi cu talpa papucului peste față pe fiul său, care zăcea întins acolo, negru cărbune, eu rămăsei peste măsură de uluit de întâmplare. Și mă întristai tare de năpasta ce se abătuse peste fiul unchiului meu, la vederea lui și a fecioarei, prefăcuți astfel în negru cărbune! apoi strigai:

— Pe Allah! o, unchiule, ajunge! alină-ți puțin îngrijorarea inimii, căci și inima și toată ființa mea se zbuciumă ca să-și tălmăcească cele petrecute cu fiul tău! Și mai ales mă cuprinde jalea văzându-l prefăcut astfel, el și fecioara, în negru cărbune, și văzându-te pe tine, tatăl lui, că nu te mulțumești numai cu atât, și că îl lovești cu talpa papucului!

Atunci unchiul meu îmi povesti:

— O, fiu al fratelui meu! află că acest copil, care este al meu, încă din copilărie s-a îndrăgostit cu aprindere chiar de sora lui. Și eu îl îndepărtam mereu de ea, și îmi ziceam: „Liniștește-te, ei sunt încă prea tineri!“ Dar nici pomeneală! De-abia crescură mai mărișori, când între ei se petrecu fapta cea nelegiuită, și eu auzii de ea! Dar, într-adevăr, la început nu-i dădui întru totul crezare! Totuși l-am mustrat cu mânie cumplită zicându-i: „Păzește-te de aceste fapte nelegiuite, pe care nimeni nu le-a săvârșit înaintea ta, și pe care nimeni nu le va mai săvârși după tine! Căci de nu, vom fi, printre regi, pildă de rușine și de scârnăvie până la moarte! Și crainici călare vor purta povestea noastră până departe, în toată lumea! Păzește-te așadar de aceste fapte, că de nu, te voi blestema și te voi ucide!“ Apoi avui grijă să-l despart de ea, și să o despart de el. Însă crede-mă că această nelegiuită îl iubea nețărmurit! Căci Șeitan întărise lucrarea lui într-înșii! Așadar, când fiul meu văzu că-l despărțisem de sora lui, pare-se că și-a făcut acest ungher de sub pământ, fără să destăinuiască nimănui nimic. Și, după cum vezi, a adus aici bucate și toate celelalte! Și s-a folosit de lipsa mea de acasă, când mă aflam la vânătoare, ca să se mute aici cu sora lui! Atunci dreptatea celui preaînalt și preamărit nu mai putu să îndure! Și-i arse pe amândoi aici! Dar pătimirea de pe lumea cealaltă este încă mai cumplită și mai îndelungată!

Și zicând acestea, unchiul meu începu să plângă, și plânsei și eu împreună cu el. Apoi îmi spuse:

— De astăzi înainte tu vei fi copilul meu, în locul celuilalt!

Atunci, vreme de un ceas, cugetai adânc asupra întâmplărilor din lumea aceasta și, între altele, mă gândii la moartea tatălui meu din porunca vizirului, la tronul său răpit, la ochiul meu smuls, precum vedeți cu toții, și la toate câte i se întâmplaseră fiului unchiului meu, atâtea și atâtea fapte din cele mai ciudate, și nu mă putui stăpâni să nu plâng!

După aceea, ieșirăm din mormânt și închiserăm capacul la loc; apoi îl acoperirăm cu pământ și lăsarăm mormântul în starea în care se afla mai înainte; și pe urmă ne întoarserăm acasă.

De abia ajunserăm acasă și șezurăm, că auzirăm sunete de instrumente vestitoare de război, tobe și trâmbițe, și văzurăm un puhoi de războinici alergând, și orașul întreg se umplu de zarvă, de zgomot și de colbul stârnit de copitele cailor. Și într-adevăr rămaserăm tare tulburați fiindcă nu puteam nici într-un chip să ne dumirim ce se întâmplă. În cele din urmă, regele, unchiul meu, sfârși prin a întreba care e pricina acelei zarve și i se răspunse:

— Fratele tău a fost ucis de vizirul lui, care s-a grăbit să-și adune toate oștirile și să vină aici în cea mai mare grabă, ca să năvălească pe neașteptate în oraș. Și locuitorii au văzut că nu puteau să-i țină piept: de aceea îi închinară orașul fără împotrivire!

La aceste cuvinte, zisei în sinea mea: „Desigur că de voi cădea în mâinile lui mă va ucide!“ Și din nou zbuciumul și îngrijorarea se învălmășiră în sufletul meu, și mă apucai să îmi depăn în minte, cu mâhnire, toate nenorocirile întâmplate tatălui meu și mamei mele, Și nu mai știam ce să mă fac. De altă parte, mă gândeam că, de m-aș fi arătat la lume, locuitorii orașului și soldații tatălui meu m-ar fi recunoscut și ar fi căutat să mă ucidă, să mă piardă! Și nu găsii nicio altă ieșire decât aceea de a-mi rade barba. Și așa, îmi răsei barba, mă deghizai în alte straie și părăsii orașul. Și pornii la drum spre acest oraș al Bagdadului, unde nădăjduiam să ajung în pace și să aflu pe cineva care să-mi ajute să răzbesc până la palatul emirului credincioșilor, califului, stăpânului lumii, Harun Al-Rașid, căruia voiam să îi istorisesc povestea mea și întâmplările prin care trecusem.

Sfârșii prin a ajunge în pace în acest oraș al Bagdadului, chiar în astă noapte. Și nu știui unde să merg, nici încotro să mă îndrept și mă aflai în mare încurcătură. Dar, pe neașteptate, mă pomenii față în față cu acest saâluk. Îi urai pace și îi zisei:

— Sunt străin de aceste locuri.

El îmi răspunse:

— Și eu sunt străin.

Stăturăm de vorbă prietenește, când, îl văzurăm apropiindu-se de noi pe acest saâluk, al treilea tovarăș al nostru. El ne ură pace și ne zise:

— Sunt străin pe aceste locuri.

Noi îi răspunserăm:

— Și noi suntem străini.

Atunci merserăm împreună până când ne învălui întunericul. Soarta ne călăuzi, din fericire, până aici în casa voastră, o, stăpânele noastre!

Și aceasta-i pricina bărbii mele rase și a ochiului meu pierdut!

La auzul povestirii întâiului saâluk, fecioara îi spuse:

— Haide, bine! Și acum mângâie-ți puțin creștetul, și du-te degrabă!

Dar întâiul saâluk îi răspunse:

— O, stăpâna mea, află că nu voi pleca până când nu voi fi auzit

istorisirile tuturor celorlalți tovarăși de aici.

În acel răstimp, toată adunarea rămase uimită de această poveste uluitoare, și califul îi spuse lui Giafar:

— Neîndoios că, de când sunt pe lume, n-am mai auzit o întâmplare asemănătoare aceleia a acestui saâluk!

Atunci întâiul saâluk merse de se așeză încrucișându-și picioarele; și al doilea saâluk păși înainte, sărută pământul din fața mâinilor tinerei stăpâne a casei, și istorisi acestea:

Povestea celui de al doilea saâluk

Într-adevăr, o, stăpâna mea, eu nu sunt chior din naștere. Însă povestea mea, pe care ți-o voi istorisi, este atât de uimitoare încât, dacă ar fi scrisă cu acul în colțul lăuntric al ochiului, ea ar sluji de învățătură oricui este în stare să învețe!

Așa cum mă vezi, sunt rege și fiu de rege! Află de asemenea că nu sunt câtuși de puțin un neștiutor de carte: am citit *Coranul;* am citit cele șapte povestiri; am citit de asemenea cărțile de căpetenie, cărțile cele mai de seamă ale oamenilor de știință; am învățat știința stelelor și cuvintele poeților. În sfârșit, m-am cufundat într-atâta în studierea tuturor științelor, încât i-am întrecut pe toți muritorii din veacul meu.

Și așa faima mea crescu în rândul tuturor scriitorilor. Mai mult decât atât, faima mea se întinse prin toate ținuturile și colțurile lumii, și iscusința mea ajunse cunoscută de toți regii. Atunci auzi regele Indiei vorbindu-se de mine. Și îl rugă pe tatăl meu să mă trimită la el, și în același timp solii îi aduseră tatălui meu cadouri strălucite și daruri într-adevăr vrednice de regi. La rândul său, tatăl meu încuviință și porunci să mi se pregătească șase corăbii încărcate cu toate cele de trebuință, și pornii la drum.

Călătoria noastră pe mare ținu o lună încheiată, după care ajunserăm la un țărm. Acolo coborârăm caii ce se aflau cu noi pe corăbii, și cămilele, și încărcarăm zece dintre cămilele noastre cu daruri menite regelui Indiei. Dar, abia pornirăm la drum, că se ridică un nor de praf, apropiindu-se, și acoperi tot cuprinsul cerului și al pământului, și ținu astfel timp de un ceas din zi; apoi se risipi, și de dedesubt se iviră șasezeci de călăreți asemănători cu niște lei turbați. Când îi privirăm mai bine, văzurăm că erau arabi din deșert, tâlhari de drumul mare! Și de îndată ce ne zăriră, pe când o luasem la fugă, și văzură că aveam cu noi zece încărcături de daruri menite regelui Indiei, alergară pe urmele noastre, dând iureș înspre noi cu frâiele slobozite. Atunci le făcurăm semne cu mâinile și le ziserăm:

— Suntem trimiși la puternicul rege al Indiei! Așadar să nu ne faceți vreun rău!

Și ei ne spuseră:

— Noi nu suntem pe pământul și nici sub stăpânirea lui!

Și, acestea fiind zise, uciseră pe câtiva dintre slujitorii mei tineri, în vreme ce, ceilalți și cu mine, o luarăm la fugă în toate părțile, eu după ce primii o rană groaznică. În acel timp, arabii deșertului se îndeletniciră cu prădarea avuțiilor și darurilor noastre rămase pe spinarea cămilelor.

Cât despre mine, în fuga mea nu mai știui nici unde mă aflam, și nici ce

aveam de făcut. Vai! adineauri încă eram printre mărimile pământului, și acum în jalnică sărăcie! Și stăruii în fuga mea până ajunsei în vârful unui munte, unde găsii o peșteră; și putui, în sfârșit, acolo să mă odihnesc și să-mi petrec noaptea,

Dimineața ieșii din peșteră și îmi urmai călătoria până când ajunsei într-un oraș strălucitor și bogat, cu o climă atât de minunată încât nici nu cunoștea asprimele iernii, iar primăvara îl înveșmânta veșnic cu trandafirii ei. Și așa, mă bucurai nespus de venirea mea în acel oraș, îndeosebi în starea de sfârșeală în care mă aflam, copleșit cum eram de călătorie și de goană. Și într-adevăr eram într-o stare jalnică de vestejire, și eram tare schimbat la față.

În acel oraș nici nu știam măcar încotro să mă îndrept, când, trecând pe lângă un croitor care cosea în dugheana lui, mă dusei la el și-i urai bună pace! El îmi întoarse urarea de pace, mă pofti prietenos să șed, mă îmbrățișă, și mă întrebă cu bunătate de pricina care mă îndepărtase de țara mea. Atunci îi povestii toate câte le petrecusem, de la început până la sfârșit. Și el fuse foarte mâhnit de nenorocirea mea, și îmi zise:

— O, tinere cumsecade, să nu spui nimic din această întâmplare la nimeni, oricine-ar fi! Căci mi-i tare teamă, pentru tine, de regele acestui oraș: el este cel mai mare dușman al tatălui tău și are o veche răfuială de încheiat cu el!

După aceasta, îmi pregăti mâncare și băutură; și eu mâncai și băui, și el de asemenea împreună cu mine. Și petrecurăm noaptea povestind amândoi; și îmi făcu loc într-un colț al dughenei, unde mă întinsei lângă el ca să dorm. Apoi îmi aduse toate de câte puteam avea nevoie, o saltea și o pătură.

Și așa rămăsei la el vreme de trei zile, după care mă întrebă:

— Știi vreo meserie ce te-ar putea ajuta să-ți câștigi pâinea?

Și-i răspunsei:

— Firește! sunt cărturar priceput în jurisprudență, maestru încercat în științe, știu citi și știu socoti!

Dar el îmi întoarse:

— Prietene al meu, toate acestea nu sunt o meserie! Sau, mai degrabă, sunt o meserie, de vrei (căci mă vedea tare necăjit), dar meseria asta n-are nicio căutare pe piața orașului nostru! Aici, în orașul nostru, nimeni nu știe nici să studieze, nici să scrie, nici să citească, nici să socotească. Ci toată lumea se pricepe doar să-și câștige pâinea.

Atunci rămăsei tare întristat și nu mai putui decât să-i repet:

— Într-adevăr, pe Allah! nu știu să fac nimic altceva decât ceea ce ți-am înșirat!

Și el îmi spuse:

— Atunci, băiatul meu, încinge-ți mijlocul! Și ia o secure și o funie și du-te de taie lemne la țară, până când Allah se va îndura să-ți hărăzească o soartă mai bună! Și mai cu seamă nu destăinui nimănui din cine te tragi, căci te va ucide!

Rostind aceste cuvinte, merse de îmi cumpără o secure și o funie și mă trimise să tai lemne cu alți tăietori, după ce avu grijă să mă încredințeze stăruitor pazei lor.

Ieșii atunci cu tăietorii și mă apucai de tăiat lemne. Apoi îmi sprijinii încărcătura de lemne pe cap, o dusei la oraș și o vândui cu o jumătate de dinar. Cu câțiva bănuți îmi cumpărai de mâncare, și păstrai cu grijă ce mi-a rămas din bani. Și așa lucrai într-una, vreme de un an întreg, și mergeam în fiecare zi să-l văd pe prietenul meu, croitorul, în dugheana lui, unde mă

odihneam la umbră, încrucișându-mi picioarele în ungherul meu.

Într-o zi, ca de obicei, mă dusesem să tai lemne la țară și, ajungând acolo, nimerii într-o pădure stufoasă unde erau multe lemne de tăiat. Alesei un copac uscat și mă apucai să îndepărtez pământul dimprejurul rădăcinilor lui; dar pe când lucram acolo, securea mi se agăță pe neașteptate într-o verigă de aramă. Scosei pământul dimprejur și descoperii un capac de lemn de care era prinsă o verigă de aramă. Și îl ridicai. Și descoperii dedesubt o scară. Coborând până în josul scării găsii o ușă. Intrai pe ușă și mă aflai într-o măreață sală a unui palat minunat și zidit cu măiestrie. Și găsii înlăuntru o femeie încântătoare, asemenea celei mai frumoase dintre mărgăritare. Și era într-adevăr atât de frumoasă, încât vederea ei spulbera din inimă orice grijă, orice mâhnire și orice nefericire. O privii, și numaidecât mă înclinai întru închinare către Creatorul, care i-a hărăzit atâta desăvârșire și frumusețe.

Atunci ea mă privi și-mi spuse:

— Ești ființă omenească sau un genni?

Eu răspunsei:

— Ființă omenească.

Și ea îmi zise:

— Dar atunci cine te-a putut călăuzi până într-acest loc în care mă aflu de douăzeci de ani, fără să fi văzut vreodată o ființă omenească?

La aceste cuvinte, pe care le găsii pline de dulceață și de duioșie, îi răspunsei:

— O, stăpâna mea, Allah este cel care m-a călăuzit spre lăcașul tău, pentru ca, în sfârșit, să uit toate pătimirile și durerile.

Și-i povestii tot ce mi se întâmplase, de la început până la sfârșit. Și într-adevăr, aceasta îi pricinui multă milă față de mine, căci ea plânse și-mi zise:

— Și eu la rândul meu îți voi istorisi povestea mea. Află, așadar, că sunt fiica regelui Aknamos, cel din urmă rege al Indiei, stăpânul Insulei de Abanos. El mă măritase cu fiul unchiului meu. Însă, chiar în noaptea nunții, înainte ca să-mi fi pierdut fecioria, mă răpi un efrit, pe al său nume Georgiros, fiul lui Rajmos, fiul lui Eblis însuși. El mă luă, zbură cu mine și mă așeză într-acest loc, unde aduse tot ceea ce aș fi putut dori dintre dulcețuri și zaharicale, rochii, stofe persiene, mobile, mâncări și băuturi. De atunci el vine să mă vadă la zece zile, se culcă o noapte cu mine, chiar aici, și dimineața pleacă. Și el mă mai preveni, de asemenea, că, dacă aș avea nevoie de el în timpul celor zece zile ce le petrece întotdeauna departe de mine, n-aveam, de-ar fi fost zi sau de-ar fi fost noapte, decât să ating cu mâna acele două șiruri care sunt scrise colo, sub bolta acestei săli. Și într-adevăr, de atunci încoace, de îndată ce ating această inscripție, îl și văd arătându-se. De astă-dată au trecut patru zile de când n-a venit, și-i mai rămân încă șase zile să lipsească. Așa că ai putea rămâne la mine cinci zile, ca apoi să pleci cu o zi înainte de sosirea lui.

Și-i răspunsei:

— Desigur că pot!

Atunci ea fuse tare bucuroasă; se sculă dreaptă, mă luă de mână, mă trecu printr-o ușă cu arcade și mă călăuzi până ajunserăm într-un hammam îmbietor și plăcut și plin de o încropeală învăluitoare. Eu mă dezbrăcai numaidecât, și ea, la rândul ei, se dezbrăcă; și amândoi intrarăm în baie. După baie, ne așezarăm pe baldachinul din hammam, ea alături de mine, și mă pofti să beau sirop de mosc, și-mi așeză dinainte prăjituri delicioase. Apoi continuarăm să povestim cu mult drag și să mâncăm din toate aceste

bunătăți aduse de efrit, răpitorul ei.

Apoi îmi zise:

— În seara aceasta vei dormi și te vei odihni bine după truda îndurată, ca să fii pe urmă vioi și tihnit.

Și eu, o, stăpâna mea, încercai să dorm bine, după ce-i mulțumii cu recunoștință. Și într-adevăr, uitai de toate grijile!

Când mă trezii, o aflai șezând la căpătâiul meu, și îmi freca plăcut brațele și picioarele. Atunci îl chemai într-ajutor pe Allah, cerând asupra ei toate binecuvântările, și ne puserăm la povești vreme de un ceas, și ea îmi spuse sumedenie de lucruri foarte drăgălașe. Îmi spuse:

— Pe Allah! mai înainte, singură în acest palat subpământean, eram tare mâhnită și simțeam cum mi se strânge pieptul, căci nu găseam pe nimeni cu cine să vorbesc, și aceasta vreme de douăzeci de ani! Dar, mărire lui Allah! Fie slăvit că te-a călăuzit până la mine!

Apoi, cu vocea ei caldă, îmi cântă aceste versuri:

Și dacă dinainte știam de-a ta sosire
Covor pentru picioare ți-am fi întins, de sânge,
Al inimilor noastre, cu foc ce totu-nfrânge,
Și catifeaua neagră din ochii în sclipire.

Am fi întins obrajii cu frăgezimi, mijlocul
Cu mătăsoase coapse și tânăra lor carne,
O, călător de noapte, culcușul să-ți încarne!
Căci mai presus de-a noastre pleoape-ți este locul!

La auzul acestor versuri, îi mulțumii cu mâna pe inimă; și iubirea se aprinse încă și mai pustiitor în mine; și grijile și necazurile mele se irosiră toate. Apoi ne așezarăm și băurăm din aceeași cupă, și asta până la căderea nopții: atunci în noaptea aceea, mă culcai cu ea plin de fericire. Și niciodată în viața mea nu cunoscui o noapte asemenea acelei nopți. Iar când se făcu ziuă, ne sculărăm foarte mulțumiți unul de altul și cu adevărat în deplină fericire!

Atunci eu, încă plin de aprindere și mai ales ca să-mi prelungesc fericirea, îi zisei:

— Vrei să te ajut să ieși de sub pământ și să te descotorosesc de genniul acela?

Dar ea începu să râdă și-mi spuse:,

— Taci odată, și mulțumește-te cu ce ai! Haide! acest sărman efrit nu va avea decât o zi din zece, iar ție îți făgăduiesc de fiecare dată celelalte nouă zile!

Atunci eu, mânat de flacăra patimii, ajunsei prea departe cu vorbele, căci îi spusei:

— Nici nu mă gândesc! acum, de îndată, voi nimici din temelii această boltă unde sunt săpate inscripțiile magice, ca în acest fel efritul să vină aici, la îndemâna mea, și să-l pot ucide! Căci, încă de multă vreme, m-am deprins să-mi fac o țintă din toți efriții de pe pământ și de sub pământ.

La aceste cuvinte, și ca să mă liniștească, ea începu să îmi recite aceste versuri:

Răgaz ceri înainte de-a noastră despărțire
Și-arăți că-ți pare aspră fireasca-ndepărtare…
Să poți să iubești numai, dar fără-ncătușare,

Nu, știi că este sigur mijloc de izbutire?

Gândește, și în tine să-ți spui că oboseală
E regula oricărei înlănțuiri pe lume,
Și că ruptura-nceată, grăbită orișicum, e
Prieteniei pururi concluzia fatală…

Dar eu, fără să iau seama la aceste versuri, ce mi le recita, trăsei o izbitură zdravănă cu piciorul în boltă!

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Și când se lasă a treisprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al doilea saâluk își urmă astfel istorisirea către tânăra stăpână a casei:

Așadar, o stăpâna mea, când izbii una zdravăn cu piciorul în boltă, femeia grăi:

— Iată vine efritul! Vine peste noi! Nu ți-am spus dinainte? Pe Allah, tu mă pierzi! Totuși, gândește-te cum să scapi, și fugi pe același drum pe unde ai venit!

Atunci eu mă repezii pe scară. Dar, din nenorocire, din pricina spaimei cumplite, îmi uitai jos sandalele și securea. Și așa, când abia urcasem câteva trepte ale scării, mă întorsei puțin ca să arunc o ultimă ochire după sandalele și securea mea, care erau singurul meu avut; dar văzui pământul deschizându-se și ieșind dintr-însul un efrit uriaș, groaznic de hâd, care îi zise femeii:

— De ce ai tras acea groaznică izbitură cu care m-ai înspăimântat adineauri? Oare ce nenorocire ți s-a întâmplat?

Ea răspunse:

— Nicio nenorocire, de fapt, doar că adineauri am simțit cum mi se stânge pieptul de singurătate și mă sculai să merg ca să beau ceva băuturi răcoritoare care să mă învioreze și, cum mă sculai prea grăbită ca să pornesc, alunecai și căzui peste boltă.

Dar efritul spuse:

— O, desfrânată fără de rușine, cât de bine știi să minți! apoi începu să privească prin palat, în dreapta, în stânga, și sfârși prin a-mi găsi sandalele și securea. Atunci strigă: Ei! ce înseamnă uneltele astea? Spune! De unde ți-au venit aceste lucruri omenești?

Ea răspunse:

— Le văd acuma, că mi le-ai arătat tu! înainte nu le-am văzut niciodată. Poate că erau agățate de spatele tău și le vei fi adus tu însuți aici.

Atunci efritul, în culmea mâniei, zbieră:

— Ce vorbe fără noimă, în doi peri și încâlcite! Ele nu vor fi în stare să mă păcălească, o, desmățato!

La aceste vorbe, o despuie de veșminte, o întinse în cruce între patru stâlpi bătuți în pământ și, punând-o la cazne, începu s-o întrebe despre cele întâmplate. Dar eu nu putui să îndur mai mult și nici să aud bocetele ei; urcai de zor scara, tremurând de groază; și, ajuns în cele din urmă afară, așezai la locul său capacul așa cum fusese și îl ferii de priviri, acoperindu-l din nou cu pământ. Și m-am căit amarnic de fapta mea. Și începui să mă gândesc la tânăra fată, la frumusețea ei, și la caznele pe care i le pricinuia blestematul acela, acum, că trecuseră douăzeci de ani de când viețuia cu el. Și mai cu seamă mă simții tare mâhnit la gândul că el o schingiuia din pricina mea. Și în clipa aceea, începui din nou să mă gândesc iarăși la tatăl meu, și la împărăția lui, și la starea amărâtă de tăietor de lemne în care ajunsesem și, plângând, recitai un vers despre această jalnică poveste. Așa s-au petrecut lucrurile!

După care, îmi urmai drumul până ce ajunsei la tovarășul meu, croitorul. Și îl aflai acasă stând ca pe jăratic din pricina întârzierii mele. Așa mă aștepta, plin de nerăbdare. Și îmi spuse:

— Ieri, nevăzându-te sosind ca de obicei, mi-am petrecut noaptea cu inima la tine! Și îmi era teamă să nu dai în pădure peste vreo fiară sălbatică sau peste ceva asemănător. Dar lăudat să fie Allah că te-a scăpat de la pieire!

Atunci îi mulțumii pentru bunătate, intrai în dugheană și șezui în ungherul meu; și începui să mă gândesc la ceea ce mi se întâmplase și să mă dojenesc pe mine însumi pentru izbitura de picior pe care o dădusem în boltă. Și deodată, bunul meu prieten croitorul intră și-mi spuse:

— Așteaptă la ușa prăvăliei un necunoscut, un fel de persan, care întreabă de tine și aduce cu el securea și sandalele tale. Le-a purtat pe la toți croitorii de pe stradă, zicându-le: „Am ieșit în zori ca să-mi fac rugăciunea de dimineață, la chemarea muezinului, și aflai în calea mea aceste lucruri, fără să ajung să știu ale cui puteau fi. Spuneți-mi, așadar, voi, cine este stăpânul lor!“ Atunci croitorii de pe strada noastră, care te cunosc, văzând securea și sandalele, știură că sunt ale tale și se grăbiră să dea adresa ta acestui persan. Și iată-l aici, așteptându-te la ușa prăvăliei. Ieși deci și mulțumește-i pentru osteneală, și ia-ți înapoi securea și sandalele.

Dar eu, la aceste vorbe, simții cum îmi pălește fața și cum tot trupul mi se înmoaie de groază. Și, în timp ce mă aflam în starea aceasta de rătăcire, deodată pământul se deschise înaintea ungherului meu și se ivi însuși persanul. Era efritul! În răstimpul acela, el o pusese pe tânăra lui nevastă la cazne, și ce cumplite cazne! Dar ea nu-i mărturisise nimic. Atunci el luă securea și sandalele și-i spuse: „Îți voi dovedi că sunt mereu același Georgiros, din stirpea lui Eblis! Și vei vedea de pot sau nu să ți-l aduc pe stăpânul acestei securi și al acestor sandale!“ Și atunci veni să încerce această viclenie, despre care ți-am vorbit, printre croitori!

Intră așadar pe neașteptate la mine, răsărind din pământ și, numaidecât, fără a pierde o clipă, mă răpi cu el! Zbură și se înălță în văzduh; apoi coborî și se scufundă în pământ! Cât despre mine, căzui în nesimțire. Atunci intră cu mine în palatul subpământean unde gustasem desfătările. Și văzui fata goală, și sângele curgând din trupul ei. Ochii mi se umeziră de lacrimi. Dar efritul se îndreptă spre ea și, apucând-o strâns, îi strigă:

— O, desfrânato, iată-ți iubitul!

Atunci tânăra mă privi și spuse:

— Nu-l cunosc. Și nu l-am văzut niciodată, decât numai în clipa

aceasta.
Și efritul îi zbieră:
— Cum? Ai în fața ta mărturia fărădelegii și tot nu mărturisești?
Ea zise din nou:
— Nu-l cunosc. Și nu l-am văzut în viața mea. Și nu îmi place să mint dinaintea feței lui Allah!
Atunci efritul îi zise:
— Dacă într-adevăr nu-l cunoști de loc, ia sabia aceasta și retează-i capul!
Ea luă sabia, veni la mine și se opri dinaintea mea. Și eu, galben de groază, îi făcui semn cu sprâncenele (să o rog să aibă milă), și lacrimile îmi curgeau de-a lungul obrajilor. Atunci îmi clipi și ea din ochi; dar zise cu glas tare:
— Tu ești pricina tuturor nenorocirilor noastre!
Și eu îi făcui din nou semn cu sprâncenele, iar cu buzele îi recitai versuri cu două înțelesuri, pe care efritul nu putea să le priceapă bine:

Când ochii-atât de bine de vorbă stau cu tine,
Cum să nu fie limba de-orice folos lipsită?
Ei dau pe față taine ascunse-n adâncime.

Când te-ai ivit, dulci lacrimi îmi curseră pe gene
Și am rămas ca mută. Și inima-mi robită,
Din ochi vedeai că este-n văpăi nepământene!

Pleoapele-n clipire simțirea scot pe fețe;
Iar cel deprins s-arate o minte sănătoasă,
Nevoie nu mai are de degete-ndrăznețe.

Țin loc de toate cele sprâncenele-mbinate.
Tăcere, deci, cu toții! Cuvânt să nu mai iasă.
Doar dragostea vorbească — ea singură mai poate!

Tânăra femeie înțelese și semnele, și versurile mele, și azvârli din mâini sabia efritului. Atunci efritul luă sabia, mi-o întinse și îmi zise:
— Retează-i capul! și te voi slobozi, și nu-ți voi face niciun rău!
Și eu îi spusei:
— Da!
Și luai sabia, înaintai curajos și ridicai brațul! Atunci ea îmi zise, făcându-mi semn cu sprâncenele:
— Oare ți-am făcut vreun rău?
Atunci ochii mi se umplură de lacrimi, aruncai sabia din mâini, și-i spusei efritului:
— O, puternice efrit, o, viteazule vânjos și neînfricat! dacă această femeie era așa cum o crezi, cu puțină credință și judecată, ar fi găsit îndreptățită căderea capului meu tăiat! Ci, dimpotrivă, ea tocmai a azvârlit sabia departe. Cum aș putea oare ca, la rândul meu, să mă simt îndreptățit să-i tai gâtul, mai ales că niciodată nu am văzut-o înainte de ceasul acesta? Așadar, niciodată nu voi săvârși asemenea faptă, chiar de mă vei face să beau cupa morții amare!
La auzul acestei cuvântări, efritul zbieră:
— Ha, acum s-a dovedit din plin iubirea dintre voi doi!
Și atunci, o, stăpâna mea, acel blestemat luă sabia, izbi cu ea o mână a

femeii și i-o reteză; apoi îi izbi cealaltă mână și i-o reteză la fel; apoi îi tăie piciorul drept; apoi îi tăie piciorul stâng! Și așa, cu patru lovituri, îi reteză cele patru mădulare. Și eu priveam aceasta cu ochii mei și mă gândeam că voi muri neîndoios.

În clipa aceea, tânăra femeie mă privi pe furiș și îmi clipi din ochi. Dar, vai! efritul văzu această clipire din ochi și strigă:.

— O, fiică de curvă! chiar acum ai săvârșit păcatul, cu ochiul!

Și o izbi atunci peste gât cu sabia, și îi reteză capul. Apoi se întoarse spre mine și îmi zise:

— Află, o, tu, ființă omenească, cum că, după legea noastră, nouă efriților ne este îngăduit și chiar îndreptățit și suntem povățuiți să ucidem nevasta necredincioasă! Află deci că pe această femeie am răpit-o în noaptea nunții, când n-avea decât doisprezece ani, și mai înainte ca vreun altul să se fi culcat cu ea sau să o fi cunoscut! Am adus-o aici, și veneam să o văd la zece zile o dată, ca să-mi petrec noaptea cu ea, și mă culcam cu ea sub chipul unui persan! Dar din clipa când m-am dumirit că mă înșela, am ucis-o! De altminteri ea nu m-a înșelat decât numai cu ochiul, ochiul din care a clipit privindu-te. Cât despre tine, deoarece n-am putut dovedi că ai păcătuit cu ea, ca să o ajuți să mă înșele, nu te voi ucide. Dar totuși, vreau, ca să nu poți râde în spatele meu, să-ți fac un rău, care să-ți spulbere trufia! Te las să-ți alegi răul pe care îl dorești dintre toate relele!

Atunci eu, o, stăpâna mea, mă bucurai nespus văzându-mă scăpat de moarte. Și aceasta mă îmbărbăta să mă încred în îndurarea lui. Și-i spusei:

— Dar, zău, nu știu ce rău să aleg dintre toate relele! Nu mi-e pe plac niciunul!

Atunci efritul cuprins de turbare lovi cu piciorul în pământ și zbieră:

— Îți spun să alegi! Astfel, alege-ți sub ce chip vrei să te vrăjesc! Vrei chipul unui măgar? Nu! Chipul unui câine? Chipul unui catâr? Chipul unui corb? Sau mai degrabă chipul unei maimuțe?

Atunci îi răspunsei, mereu încredințat de îndurarea lui, căci aveam speranța într-o iertare deplină:

— Pe Allah! o, stăpânul meu Georgiros, din stirpea puternicului Eblis! dacă te înduri de mine, Allah se va îndura de tine! căci el va fi mulțumit de iertarea cu care l-ai învrednicit pe un bun moslem, ce nu ți-a pricinuit niciodată vreo vătămare! Și continuai să-l rog fierbinte, stând umil în picioare în fața mâinilor lui, și-i zisei: Mă osândești pe nedrept!

Atunci el îmi răspunse:

— Ajunge cu vorbele acestea, altfel te ucid! Nu pune așadar la încercare bunătatea mea, căci trebuie neapărat să te vrăjesc!

Cu aceste cuvinte, mă ridică, despică bolta și pământul de deasupra noastră, și zbură cu mine în văzduh, atât de sus, încât nu mai zăream pământul decât sub înfățișarea unui blid cu apă. Coborî pe creștetul unui munte și mă așeză acolo; luă un pumn ele țărână în mână. Murmură ceva deasupra, mârâind așa: „Hm! hm! hm!“, rosti câteva cuvinte, apoi aruncă țărâna peste mine, strigând:

— Ieși din forma asta a ta și ia chipul unei maimuțe!

Și chiar în clipa aceea, o, stăpâna mea, mă prefăcui în maimuță, și încă ce maimuță! Bătrână de cel puțin o sută de ani și cât se poate de slută! Atunci, când mă văzui sub această înfățișare, mă simții mai întâi nemulțumit și începui să țopăi; și țopăiam cu adevărat! Apoi, fiindcă asta nu-mi slujea la nimic, începui să plâng de mila mea și a celui care fusesem înainte. Și efritul râdea într-un chip înspăimântător, apoi se făcu nevăzut.

Atunci începui să cuget la nedreptățile sorții și învățai pe pielea mea că

de fapt soarta nu atârnă câtuși de puțin de făptură.

După aceea, mă dădui de-a rostogolul din creștetul muntelui până jos la poale. Și pornii la drum, dormind noaptea prin copaci, și aceasta vreme de o lună, până ajunsei pe țărmul mării sărate. Poposii acolo ca vreun ceas, și zării în cele din urmă în mijlocul mării o corabie, pe care vântul prielnic o împingea spre țărm, chiar în partea unde mă aflam. Atunci mă ascunsei după o stâncă și așteptai. Când îi văzui pe oameni mergând încoace și încolo, îmi luai inima în dinți și sfârșii prin a sări în mijlocul corăbiei. Unul dintre oameni strigă:

— Izgoniți degrabă această făptură de piază rea!

Și un altul strigă:

— Nu! să o ucidem!

Și un al treilea strigă:

— Da! să o ucidem cu sabia!

Eu începui să plâng și împiedicai cu laba vârful sabiei, și lacrimile îmi curgeau șiroaie.

Atunci căpitanului i se făcu milă de mine și le zise:

— O, negustorilor, această maimuță m-a rugat fierbinte, și-i ascult rugămintea; este sub ocrotirea mea! Nimeni să n-o prindă și să n-o izgonească sau s-o necăjească!

Apoi căpitanul începu să mă strige și să-mi zică vorbe plăcute și bune; și eu îi înțelegeam toate vorbele. Și așa mă luă de slujitor al său; și-i făceam toate treburile și-l slujeam pe corabie.

Vântul ne fuse prielnic vreme de cincizeci de zile și traserăm la țărm, lângă un oraș nespus de mare și cu atâția locuitori, încât Allah singur le poate socoti numărul.

La sosirea noastră, văzurăm înaintând spre corabie niște mameluci trimiși de regele acelui oraș. Ei se apropiară, urară bun venit negustorilor și le spuseră:

— Regele nostru vă trimite urări cu prilejul sosirii voastre în pace, ne poruncește să vă înmânăm acest sul de pergament, și vă zice: „Fiecare dintre voi să scrie aici un șir cu scrisul lui cel mai frumos!“

Atunci eu, păstrându-mi mereu chipul de maimuță, mă sculai și apucai repede din mâinile lor sulul de pergament și sării cu el nițel mai departe. Ei se temură că mă vor vedea rupându-l și azvârlindu-l în apă. Și mă strigară în gura mare, și voiră să mă ucidă. Dar eu le făcui semn că știam și voiam să scriu! Și căpitanul le porunci:

— Lăsați-l să scrie! Dacă o vom vedea mâzgălind, o vom împiedica s-o facă mai departe; dar dacă într-adevăr se pricepe să caiigrafieze, o voi înfia ca pe copilul meu! Căci n-am văzut niciodată o maimuță mai cuminte!

Atunci eu luai kalamul[40], îl apăsai de perinița călimării, întinzând bine cerneala pe cele două fețe ale kalamului, și începui să scriu.

Și scrisei așa patru strofe, atunci alcătuite, fiecare cu o scriere deosebită și într-un stil deosebit: întâia strofă la modul *rikal*; a doua la modul *rihani;* a treia la modul *sulsi;* și a patra la modul *mușik:*

I. *Oameni de inimă daruri lăsat-au și faceri de bine:*
Timpul putu să le-nsemne întocmai cum li se cuvine,
Dar își pierdu vreo nădejde să prindă-ale tale-ntr-un număr!
După Allah, omeneasca mulțime în tarele-ți umăr
Reazim își are, fiindcă, așa cum nimic nu dezminte,
Într-adevăr tu ești zilnic a tot ce e bun un părinte!

II. *Să vă vorbesc de pana lui? O, astă pană*
Întâia-i și-nceput la toate! Ca din munte
Izvor, uimește ce puteri din ea emană,
Punându-l printre învățații cei de frunte.
Din pana-i — degete-o conduc cu măiestrie!
Curg fluvii, cinci, de elocință-poezie!

III. *Să vă vorbesc de veșnicia lui? Nu-i scriitor*
Scutit de moarte: numai scrisul e nemuritor!
Frânează-ți pana! Scrie șiruri, dulciul mierii,
Ca să te poți mândri la ziua învierii!

IV. *Ai călimara-n față: muindu-ți în ea pana,*
Nu trage decât șiruri de nobil om și darnic.
Dar dacă nu poți scrie ce-ar fi un dar, liana
Frumuseții te cuprindă măcar, căci nu zadarnic
O cânți: Printre maeștri-ți câștigi și tu coroana!

Când sfârșii de scris, le întinsei sulul de pergament. Și priviră, și fură cu toții cuprinși de admirația cea mai mare; apoi fiecare așternu pe rând câte un șir cu cea mai frumoasă scriere a lui.

După care, sclavii plecară ducând sulul regelui. Când regele luă cunoștință de toate acele scrieri, nu fu mulțumit decât de scrierea mea, alcătuită în patru moduri diferite, și pentru care eram vestit în lumea întreagă, pe când eram încă fiu de rege.

Atunci regele spuse tuturor prietenilor săi, care erau de față, și sclavilor:

— Mergeți la meșterul acestei scrieri minunate și înmânați-i această mantie de cinstire ca s-o îmbrace, urcați-l călare pe cel mai frumos dintre catârii mei și purtați-l cu pompă mare, în sunete de instrumente, și aduceți-l în fața mâinilor mele!

La aceste cuvinte, începură cu toții să surâdă. Și regele, care băgă de seamă aceasta, rămase tare supărat și strigă:

— Cum! eu vă dau o poruncă și voi râdeți de mine?!

Și ei răspunseră:

— O, rege al veacului, noi ne ferim cu strășnicie să râdem de vorbele tale, dar trebuie să-ți spunem că acel care are o scriere atât de frumoasă nu este câtuși de puțin un fiu al lui Adam, ci o maimuță, care aparține căpitanului corăbiei!

Atunci regele se minună peste măsură de vorbele lor, apoi fu cuprins de veselie, îl podidi râsul, și strigă:

— Doresc să cumpăr această maimuță! Și, zicând așa, porunci tuturor celor de la curtea lui să meargă la corabie ca să aducă maimuța, să ia cu ei catârul și mantia de cinstire, și le spuse: Trebuie neapărat să o înveșmântați în această mantie de cinstire, să o urcați pe catâr și să o aduceți aici!

Veniră deci cu toții la corabie și mă cumpărară nemaipomenit de scump de la căpitan, care nu căzu la învoială de la început! Iar eu îi făcui semn căpitanului că eram tare mâhnit din pricină că-l părăsesc. Apoi mă luară, mă îmbrăcară cu mantia de cinstire, mă ajutară să încalec pe catâr și pornirăm cu toții în sunetele instrumentelor armonioase din acel oraș; și toți locuitorii, și toată suflarea omenească din oraș rămaseră încremeniți privind cu mirare mare la această priveliște uluitoare și fără de pereche.

Când mă aduseră în fața regelui și-i văzui chipul, sărutai de trei ori pământul din fața mâinilor sale și rămăsei nemișcat. Regele mă pofti să șed, și mă pusei în genunchi. Și toți cei de față se minunară de bunăcreșterea și de bunăcuviința mea neîntrecută; dar și de astă dată regele rămase cel mai uimit dintre toți. Și de îndată ce mă pusei astfel în genunchi, porunci la toată lumea să plece, și plecă toată lumea. Nu rămase în sală decât regele, căpetenia eunucilor, și un sclav tânăr favorit, și eu, o, stăpâna mea!

Atunci regele porunci să se aducă de-ale mâncării. Și aduseră o masă pe care erau rânduite toate bucatele pe care un suflet le poate dori și pofti, și toate bunătățile care fac desfătarea ochilor. Și regele îmi făcu semn să mănânc. Și eu mă sculai și sărutai pământul din fața mâinilor sale, de șapte ori la rând, și mă așezai foarte cuviincios pe șezutul meu de maimuță, și mă pusei pe mâncate, amintindu-mi de toată bunăcreșterea primită în trecut.

Când ridicară masa, mă sculai și eu, ca să merg să mă spăl pe mâini; apoi mă întorsei, după ce m-am spălat pe mâini, și luai călimara, kalamul și o foaie de pergament, și scrisei două strofe despre minunatele prăjituri arabe:

Plăcinte dulci, și delicate, și sublime,
Pe care degete în foi le învârtesc,
Sunteți leac bun pentr-un venin cât de drăcesc,
Și decât voi ceva mai drag nu află nime!

Nădejdea, pasiunea puse-n voi îmi sunt,
Și-n freamăt inima-i, când kenaja[41] *pe masă*
Împarte-aroma ei, din tava luminoasă,
În miere bălăcindu-se și-n proaspăt unt.

O, kenafa din tăieței subțiri ca perii,
Ti, ce voios îmi deschizi pofta, al meu dor
Spre tine se îndreaptă și, de-ar fi să mor,
Nu las o zi să nu mi te arăți vederii!

Dar ce sirop! Ce-aș mai mânca și bea din voi
O, kenafale cu sirop — o desfătare,
Ce-aș bea, mânca întreaga ziuă mare,
Și-aș vrea să iau și pentru viața de apoi!

După aceea, pusei jos kalamul și foaia, mă sculai și mă dusei să mă așez cuviincios mai la o parte. Regele privi cele ce scrisesem, le citi, se minună și strigă:

— Oare-i cu putință ca o maimuță să fie înzestrată cu atâta elocință și îndeosebi cu o scriere atât de frumoasă? Pe Allah! aceasta-i minunea minunilor!.

În clipa aceea se aduse dinaintea regelui un joc de șah, și regele mă întrebă prin semne: „Știi să joci?” Și eu îi făcui cu capul: „Da, știu!“ Mă apropiai, așezai figurile și începui să joc cu regele. Și îl biruii de două ori la rând. Atunci regele nu mai știu ce să creadă, judecata lui rămase uluită, și spuse:

— Dacă acesta ar fi fost un fiu al lui Adam, i-ar fi întrecut pe toți muritorii din secolul său!

Apoi regele îi zise eunucului:

— Du-te la tânăra ta stăpână, fiica mea, și spune-i: „Vino degrabă la rege, o, stăpâna mea!“ căci vreau ca fiică-mea să se poată bucura de această priveliște și să vadă această maimuță minunată!

Eunucul se duse și se întoarse la puțină vreme cu tânăra sa stăpână, fiica regelui, care de-abia mă zări că își acoperi la iuțeală fața cu vălul și zise:

— O, tată, cum de te-ai putut hotărî să trimiți să mă caute ca să mă faci văzută de oameni străini?

Și regele îi zise:

— O, fiica mea, aici nu se află decât tânărul meu sclav, acest copil pe care îl vezi, eunucul care te-a crescut, această maimuță și eu, tatăl tău! Dinaintea cui, așadar, îți acoperi tu fața?

Atunci fecioara îi răspunse:

— Află, o, părintele meu, că această maimuță este fiul unui rege! Regele, tatăl lui, se numește Aymaros, și este stăpânul unei țări din interiorul îndepărtat. Această maimuță este numai fermecată; și a fermecat-o efritul Georgiros, din stirpea lui Eblis, care a fermecat-o după ce și-a ucis propria lui soție, pe fiica regelui Aknamos, stăpânul Insulei de Abanos. Această maimuță, pe care o crezi maimuță adevărată, este un om, însă cărturar, învățat și tare înțelept!

La aceste cuvinte, regele se minună mult, mă privi și îmi zise:

— Să fie adevărat ceea ce îmi spune fiica mea despre tine?

Și eu răspunsei din cap: „Da! este adevărat!“ și începui să plâng. Atunci regele o întrebă pe fiica lui:

— Dar de unde ai învățat să deslușești că este fermecat?

Ea răspunse:

— O, părinte al meu, de când eram mică; bătrâna care ședea la mama era o babă vrăjitoare plină de șiretlicuri și foarte iscusită în magie; ea m-a învățat meșteșugul vrăjitoriei. Și de atunci am adâncit-o și mai mult, m-am desăvârșit și am învățat așa aproape o sută șaptezeci de articole de magie, și cel mai neînsemnat dintre aceste articole m-ar face în stare să strămut palatul tău în întregime cu toate pietrele lui, și întreg orașul, dincolo de Muntele Caucaz, să preschimb întreg acest ținut într-o oglindă de mare și să îi prefac pe toți locuitorii în pești!

Atunci tatăl ei strigă:

— Pe adevărul numelui lui Allah! o, fiica mea, atunci mântuiește-l pe acest tânăr ca să pot face dintr-însul vizirul meu! Cum, ești înzestrată cu un dar atâta de însemnat, și eu nu știu nimic?! O, mântuiește-l, pentru ca numaidecât să-l fac vizirul meu, căci trebuie să fie un tânăr destoinic și plin de agerime!

Și fecioara îi răspunse:

— Din toată inima deschisă și generoasă, ca o cinstire cuvenită ție!

În clipa aceea a povestirii sale, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și se opri cu discreție.

Dar când se lăsă a patrusprezecea noapte

Ea zise:
— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al doilea saâluk zise către stăpâna casei:

O, stăpâna mea, la aceste vorbe fecioara luă în mână un cuțit pe care erau dăltuite cuvinte în limba ebraică și, cu acel cuțit, trase un cerc în mijlocul palatului și, în mijlocul acelui cerc scrise nume proprii și semne tainice; apoi se așeză în mijlocul cercului, și murmură încet descântece, și citi într-o carte străveche niște lucruri pe care nimeni nu le pricepea, și așa făcu timp de câteva clipe. Și iată că partea de palat unde ne aflam se cufundă într-o beznă atât de adâncă, încât crezurăm că am fost îngropați de vii sub ruinele lumii. Și numaidecât, dinaintea noastră se înfățișă efritul Georgiros, sub chipul cel mai înfricoșător și cel mai groaznic, cu mâinile ca niște furci, cu picioarele ca niște catarge și cu ochii ca doi tăciuni aprinși. Atunci noi toți rămaserăm înlemniți de groază. Dar fiica regelui îi zise:
— Nu îți urez câtuși de puțin bun venit! Și nu îți fac o primire caldă, o, efritule!.
Atunci efritul îi spuse:
— O, nelegiuito! cum de ți-ai putut călca jurământul? Oare nu mi-ai jurat și n-am căzut amândoi la învoială că niciunul dintre noi doi nu se va amesteca în treburile celuilalt și nu va căuta să i le încurce? O, trădătoareo, te-ai făcut vrednică din plin de soarta ce te așteaptă! Iat-o!
Și numaidecât efritul se preschimbă într-un leu fioros care își deschise larg gura și se repezi asupra fecioarei. Dar ea, cu o mișcare fulgerătoare, își smulse un fir de păr din cap, îl apropie de buze, murmură asupra lui niște vorbe vrăjite, și numaidecât părul se preschimbă într-o sabie foarte ascuțită. Și ea apucă sabia, îl izbi năprasnic pe leu și îl tăie în două. Dar pe dată capul tăiat al leului se prefăcu într-un scorpion, care se târî spre călcâiul fecioarei ca să-l muște; și numaidecât fecioara se preschimbă într-un șarpe grozav, care se repezi asupra blestematului de scorpion, chipul pe care îl luase efritul, și amândoi se încleștară într-o luptă cruntă. Dar deodată scorpionul se preschimbă în vultur, și numaidecât șarpele se prefăcu într-o pajură care tăbărî asupra vulturului și se porni în urmărirea lui; și era gata să-l ajungă, după un ceas de urmărire, când, fulgerător, vulturul se preschimbă într-o pisică neagră, și numaidecât fecioara se prefăcu în lup; și, în mijlocul palatului, pisica și lupul se bătură și se încleștară într-o luptă crâncenă; și pisica, văzându-se învinsă, se preschimbă din nou și se prefăcu într-o rodie uriașă, roșie și foarte mare. Și această rodie se rostogoli în fundul bazinului care se afla în curte; dar lupul se năpusti în bazin și era gată să o prindă, când rodia se ridică în văzduh. Dar fiind prea mare, căzu greoaie pe marmură și se crăpă; atunci toate semințele se risipiră și acoperiră tot cuprinsul curții. Lupul se preschimbă într-un cocoș, care începu să adune cu clonțul semințele de rodie și să le înghită una câte una. Și nu mai rămase decât o singură sămânță pe care cocoșul tocmai se pregătea s-o înghită, când, deodată, această sămânță căzu din clonțul cocoșului, căci așa voiau fatalitatea și destinul, și se vârî într-o crăpătură, aproape de bazin, în așa fel încât cocoșul nu mai dădu de ea. Atunci cocoșul începu să țipe, să bată din aripi și să ne facă semne cu clonțul; dar noi nu pricepeau nimic din graiul lui și nici ce ne spunea. Și scoase un țipăt atât de cumplit spre noi care nu-l înțelegeam, încât mi se păru că palatul se prăvălește peste noi. Apoi cocoșul începu să se rotească în mijlocul curții și să caute sămânța, până ce o găsi în gaura de lângă bazin, și se repezi asupra ei s-o ciugulească, când

deodată sămânța căzu în apă, în mijlocul bazinului, și se prefăcu într-un pește care se scufundă în apă. Atunci cocoșul se preschimbă într-o balenă uriașă, care sări în apă, se scufundă în urmărirea peștelui și se făcu nevăzută dinaintea privirilor noastre, vreme de un ceas. La capătul acestui răstimp, auzirăm niște țipete puternice și ne cutremurarăm de spaimă. Și numaidecât văzurăm ivindu-se efritul sub forma lui scârnavă de efrit, însă era cuprins de flăcări, ca un tăciune aprins, și din gura lui țâșneau flăcări, și din ochii și nările lui țâșneau fum și flăcări; și după el se ivi fecioara sub formă de fiică a regelui, dar era și ea toată în flăcări, ca un metal topit; și porni în urmărirea efritului care acum ajungea la noi! Atunci furăm cuprinși cu toții de o spaimă cumplită, că vom fi arși de vii și ne vom pierde viața, și eram gata să ne aruncăm în apă, când efritul ne opri deodată printr-un zbieret înfiorător, se năpusti asupra noastră în mijlocul sălii ce cădea spre curte și suflă jăratic peste fețele noastre! Dar fecioara îl ajunse și suflă și ea foc peste obrazul lui. Dar toate acestea făcură să ne atingă dogoarea și pe noi, venind și de la ea și de la el; dar focul de la ea nu ne pricinui niciun rău, în vreme ce focul de la el, dimpotrivă! Astfel o scânteie mă atinse la ochiul meu stâng de maimuță și mi-l strică pe veci! O scânteie îl atinse pe rege peste față și îi arse toată jumătatea din jos a feții, cu barbă și gură, cu tot, și-l făcu să-i cadă toți dinții de jos. Și o scânteie îl atinse pe eunuc la piept, și luă foc în întregime, și arse, și muri în clipa și în ceasul acela!

În acest timp, fecioara îl urmărea mereu pe efrit, fără să-l slăbească, și sufla pară de foc asupra lui. Dar deodată auzirăm un glas care zicea:

— Allah este singurul mare! Allah este singurul atotputernic! El zdrobește, îngenunche și își întoarce fața de la trădătorul care se leapădă de credința lui Mohamed, stăpânul oamenilor!

Ci această voce era a fiicei regelui, care ne făcu semn cu degetul și ni-l arătă pe efrit, pe de-a-ntregul ars și prefăcut într-un morman de cenușă. Apoi veni la noi și ne zise:

— Aduceți-mi degrabă o cană de apă!

Aceasta îi fu adusă. Atunci ea rosti asupra apei vorbe nedeslușite, mă stropi cu apă și îmi zise:

— Fii mântuit, în numele și prin adevărul singurului adevărat! Și, prin adevărul numelui lui Allah, atotputernicul, întoarce-te la chipul tău dintâi!

Atunci eu mă prefăcui în ființă omenească, asemenea celei din trecut, dar rămăsei chior! Și fecioara, în semn de mângâiere, îmi spuse:

— Focul s-a prefăcut din nou în foc, sărmanul meu copil!

Și același lucru îi zise tatălui său, care avea barba arsă și dinții căzuți. Apoi ea spuse:

— Cât despre mine, o, tată, trebuie neapărat să mor, căci această moarte mi-a fost scrisă! În ceea ce-l privește pe efrit, eu nu m-aș fi căznit atât ca să-l nimicesc, de-ar fi fost o făptură omenească oarecare; l-aș fi ucis încă de prima dată! Dar ceea ce m-a obosit și mi-a dat mult de furcă, a fost împrăștierea semințelor de rodie, căci sămânța pe care nu o putusem ciuguli de la început era chiar sămânța cea mai însemnată, care cuprindea chiar sufletul efritului! Ah! dacă aș fi putut prinde acea sămânța, efritul ar fi fost nimicit chiar în clipa aceea. Dar, vai, nu o văzusem! Căci așa era fatalitatea destinului! Și așa am fost nevoită să dau cu el atâtea bătălii crâncene sub pământ, în văzduh și în apă; și, de fiecare dată când deschidea o poartă. De scăpare, eu îi deschideam o poartă de pierzanie, până când el deschise în cele din urmă groaznica poartă a focului! Ci când poarta focului este odată deschisă, trebuie să mori! Și destinul îmi îngădui

totuși să-l ard pe efrit înainte de a fi arsă eu! Dar, înainte de a-l ucide, încercai să-l înduplec să îmbrățișeze credința noastră, care este legea sfântă a Islamului; dar el o respinse, și atunci îl arsei! Și eu, la rândul meu, voi muri! Și Allah îmi va ține locul aici lângă voi și vă va mângâia!

La aceste cuvinte, începu să implore focul până în clipa când, în cele din urmă, scântei negre țâșniră și urcară spre pieptul și spre fața ei. Și când focul îi cuprinse fața, ea plânse, apoi zise:

— Mărturisesc că nu este niciun alt Dumnezeu decât Allah! Și mărturisesc că Mohamed este profetul lui Allah!

Abia rosti aceste cuvinte, că o văzurăm prefăcându-se într-o moviliță de cenușă alături de movilița efritului.

Atunci ne jelirăm după ea. Și eu aș fi dorit să fiu în locul ei, mai degrabă, decât să văd sub înfățișarea unei movilițe de cenușă acest chip luminos de odinioară, această fecioară care îmi făcuse atât de mult bine. Dar nu poți cârti nimic împotriva poruncii lui Allah!

Când regele o văzu pe fiica lui prefăcută într-o moviliță de cenușă, își smulse ceea ce îi mai rămăsese din barbă, își lovi obrajii și își sfâșie veșmintele. Și eu făcui la fel. Și amândoi o jelirăm. Pe urmă veniră curtenii și căpeteniile cârmuirii, și îl găsiră pe sultan mâhnit de moarte, stând și jelind lângă cele două movilițe de cenușă. Și rămaseră nespus de mirați, și începură să se învârtă în jurul regelui, fără să se încumete să-i vorbească, și aceasta vreme de un ceas. Atunci regele își mai veni puțin în fire și le povesti ce i se întâmplase fiicei lui cu efritul. Și ei strigară:

— Allah! Allah! Ce nenorocire mare! Ce năpastă!

Pe urmă veniră toate femeile din palat cu sclavele lor; și, vreme de șapte zile încheiate, se făcură toate slujbele de jelanie și de pomenire.

Apoi regele porunci zidirea unei bolți spațioase pentru cenușa fiicei lui, și rândui să o sfârșească în grabă mare, și porunci să stea acolo aprinse lumânările și candelele zi și noapte. Cât despre cenușa efritului, aceasta fu risipită în văzduh, sub blestemul lui Allah.

Dar sultanul, după toate aceste nenorociri, se îmbolnăvi așa de rău încât fu cât pe-aci să moară. Această boală îl ținu o lună încheiată. Și, când se întremă puțin, porunci să mă cheme la el și îmi zise:

— O, tinere, înainte de sosirea ta ne trăim aici viața în cea mai deplină fericire, la adăpost de stricăciunile sorții! Și a fost nevoie de venirea ta la noi și de scrierea ta frumoasă ca să atragi peste capetele noastre toate năpastele. Mai bine să nu te fi văzut niciodată, nici pe tine, nici chipul tău de piază rea, și nici scrierea ta aducătoare de năpastă, pricină a pierzaniei fiicei mele, care, desigur, prețuia mai mult decât o sută de bărbați! Și, în al doilea rând, din pricina ta mi s-a întâmplat ceea ce știi prea bine! Și mi-am pierdut dinții, iar ceilalți mi-s stricați! Și, în al treilea rând, sărmanul meu eunuc, acel slujitor credincios, care mi-a crescut fiica mea, a fost ucis și el! Dar aceasta nu-i câtuși de puțin din vina ta, și acum mâna ta nu mai poate aduce nicio îndreptare: toate acestea ni s-au întâmplat, nouă și ție, din porunca lui Allah! De altminteri, lăudat fie Allah, care i-a îngăduit fiicei mele să te mântuie pe tine, pierzându-se pe sine însăși. Acesta-i destinul! Deci, acum, fiul meu, ieși din țara aceasta! Căci ne sunt de ajuns câte ni s-au întâmplat până acum din pricina ta. Dar toate acestea au fost hotărâte de către Allah. Așadar ieși și mergi în pace!

Atunci eu, o, stăpâna mea, ieșii de la rege, fără să mă încred pe deplin în mântuirea mea. Și nu știam încotro s-o apuc. Și îmi adusei aminte, în inima mea, de toate câte mi se întâmplaseră, de la început și până la sfârșit: cum tâlharii deșertului mă lăsaseră întreg și teafăr, despre călătoria

mea de o lună și ostenelile mele, despre intrarea mea în oraș, ca străin și întâlnirea cu croitorul, despre întâlnirea și legătura mea de dragoste atât de minunată cu tânăra femeie de sub pământ, despre scăparea mea din mâinile efritului, care voia la început să mă ucidă și, în sfârșit, totul, de la început până la capăt, și preschimbarea mea în maimuță, ajunsă slugă la căpitanul de corabie, cumpărarea mea de către rege, la un preț tare scump, din pricina scrierii mele frumoase, mântuirea mea, în sfârșit totul! Și mai ales, vai, întâmplarea neprevăzută din urmă, care prilejui pierderea ochiului meu! Însă îi mulțumii lui Allah, zicând: „Mai bine că mi-am pierdut ochiul decât să-mi fi pierdut viața!"' După aceea, înainte de a părăsi orașul, mă dusei la hammam ca să fac o baie. Acolo mi-am ras barba, o, stăpâna mea, ca să pot călători ferit de primejdii, cu înfățișarea asta de saâluk! Și de atunci încoace nu contenii zi și noapte să plâng și să mă gândesc la toate nenorocirile câte le-am îndurat, și mai ales la pierderea ochiului meu stâng. Și, de fiecare dată când mă gândesc la aceasta, lacrimile îmi năpădesc în ochiul drept și mă împiedică să văd, însă nu mă vor împiedica niciodată să mă gândesc la aceste versuri ale poetului:

Allah îndurătorul, că-s în nedumerire
Să știe? Se-abătură la rele peste fire
Asupră-mi: prea zăbavnic eu le simții de-a rândul…
Oricât de grele, însă, le voi răbda cu gândul
Că și decât răbdarea sunt lucruri mai amare.
Le-oi îndura de-a-ntregul, căci frumusețe are
La cel pios răbdarea! Și-oricare-n viață-i jocul,
Peste făptura noastră Allah a pus sorocul!
E tainică iubita-mi, dar toate le pătrunse,
Pân' și culcușu-mi însuși, și-n cele mai ascunse,
Și-astfel nici taina tainei vederii ei nu scapă!
Dar celor ce ți-or spune că, veseli, se adapă
Doar cu plăceri, — că-ndată ei vor gusta — tu zi-le —
Decât amara smirnă chiar mai amare zile.

Plecai așadar și părăsii acel oraș, călătorii prin țări, străbătui capitale, și mă îndreptai spre lăcașul păcii, Bagdadul, unde speram să ajung la emirul credincioșilor, ca să-i povestesc toate câte le petrecusem.

După zile nesfârșite, ajuns-am în cele din urmă la Bagdad, chiar în noaptea aceasta. Și îl întâlnii pe acest frate, întâiul saâluk, care stătea țintuit locului, tare nedumerit, și îi zisei:

— Pacea asupra ta!

Și el îmi răspunse:

— Și asupra ta pacea, și îndurarea lui Allah, și toate binecuvântările sale!

Atunci mă așezai cu el de vorbă, și îl văzurăm apropiindu-se pe fratele nostru, cel de al treilea, care, după urările de pace, ne zise că este străin. Și noi îi ziserăm:

— Și noi, la fel, suntem doi străini, și am sosit chiar în noaptea aceasta într-acest oraș binecuvântat!

Apoi merserăm tustrei împreună, și niciunul dintre noi nu știa povestea celuilalt. Și destinul ne călăuzi dinaintea acestei porți, și intrarăm la voi!

Și acestea sunt, o, stăpâna mea, pricinile bărbii mele rase și a ochiului meu stricat!

Atunci tânăra stăpână a casei îi zise celui de al doilea saâluk:

— Povestea ta este cu adevărat nemaipomenită! Dar, haidem, pe Allah! netezește-ți puțin părul de pe cap și du-te de vezi drumul tău pe calea lui Allah!

Dar el îi răspunse:

— Într-adevăr, nu voi ieși de aici până când nu voi fi auzit istorisirea celui de al treilea tovarăș al meu!

Atunci al treilea saâluk înaintă și spuse:

Povestea celui de al treilea saâluk

O, mărită doamnă, să nu crezi că povestea mea are să fie la fel de minunată ca aceea a celor doi tovarăși ai mei! Povestea mea este nesfârșit mai uimitoare.

Dacă nenorocirile tovarășilor mei, aceștia doi, pe care îi vedeți, au fost pricinuite numai de către destin și de fatalitate, cu mine a fost altceva. Pricina bărbii mele rase și a ochiului stricat este că eu însumi, prin greșeala mea, mi-am atras fatalitatea și mi-am umplut inima de griji și de zbucium.

Iată! Sunt un rege și fiu de rege. Tatăl meu se numea Kassib, și eu sunt fiul său. Când regele, tatăl meu, muri, moștenii regatul, și domnii, și îl cârmuii cu dreptate, și împărții mult bine supușilor mei.

Însă nutream o mare dragoste pentru călătoriile pe mare. Și nu mă lipseam de ele, căci capitala mea era așezată pe malul mării; și, pe o foarte mare întindere a mării, aveam insule întărite, ca să fie gata de apărare și de luptă. Și mă hotărâi într-o zi să cutreier prin toate insulele, și poruncii să se pregătească zece corăbii mari, să se încarce pe ele merinde pentru o lună, și plecai. Călătoria ținu douăzeci de zile, la capătul cărora, într-o bună noapte, văzurăm dezlănțuindu-se asupra noastră vânturi potrivnice, și aceasta până în zorii zilei. Atunci, cum vântul se mai liniști, și marea se îmblânzi, la răsăritul soarelui văzurăm o insuliță unde puturăm să ne oprim puțin. Coborârăm pe uscat, gătirăm ceva bucate, mâncarăm, ne odihnirăm două zile, ca să așteptăm sfârșitul furtunii, și pornirăm din nou la drum. Călătoria mai ținu douăzeci de zile, până când, într-o zi, pierdurăm drumul; apele pe care navigam ne erau necunoscute și nouă, și căpitanului. Căci, de fapt, căpitanul nu mai recunoștea nimic din această mare! Atunci îi ziserăm străjii:

— Scrutează marea cu luare-aminte!

Și straja urcă pe catarg, apoi coborî și ne spuse:

— În dreapta mea am văzut niște pești pe suprafața apei; și în mijlocul mării am deslușit, în depărtare, ceva ce pare când alb, când negru!

La aceste cuvinte ale străjii, căpitanul păli tare la față; își trânti turbanul de pământ, își smulse barba și ne zise la toți:

— Vă vestesc pieirea noastră a tuturor! Niciunul nu va scăpa teafăr de-aici!

Apoi începu să plângă, și noi la fel, începurăm să plângem de mila noastră. Apoi îl întrebai pe căpitan:

— O, căpitane, tălmăcește-mi vorbele străjii.

El răspunse:

— O, mărite stăpâne, află că din ziua când a suflat vântul potrivnic am rătăcit drumul, și pierdut este încă de acum zece zile; și nici pomeneală de vreun vânt prielnic, care să ne mai poată întoarce pe calea cea bună. Ci află înțelesul acelei arătări negre și albe și a acelor pești care plutesc prin apropiere: mâine urmează să ajungem la un munte din țancuri negre, numit Muntele Magnet, și apele ne vor târî cu putere înspre acel munte, și corabia noastră va fi prefăcută în bucăți, căci toate cuiele corăbiei vor zbura, atrase de muntele de magnet, și se vor lipi de coastele lui; căci Allah, preaînaltul, a înzestrat muntele cu tainica însușire de a atrage astfel orice lucru de fier! Nici nu poți să-ți închipui grămada uriașă de lucruri de fier care s-au adunat, prinse ciorchine de acest munte, de atâta vreme de când corăbiile au fost atrase înspre el cu sila! Allah singur cunoaște numărul lor. Pe lângă aceasta, de pe mare se vede lucind pe creștetul muntelui o boltă din aramă galbenă, sprijinită de zece coloane; și pe acea boltă se află un călăreț pe un cal de aramă; și în mâna acelui călăreț se află o suliță de aramă; și pe pieptul acelui călăreț atârnată o placă de plumb gravată toată cu nume necunoscute și talismanice! Și află, o, rege, că atâta vreme cât acel călăreț va fi pe calul acela, toate corăbiile care vor trece pe dedesubt vor fi prefăcute în bucăți, și toți călătorii vor fi pierduți pentru totdeauna, și toate fiarele din corăbii vor zbura ca să se lipească de munte! Așadar, nicio scăpare nu va fi cu putință câtă vreme acel călăreț nu va fi prăvălit jos de pe acel cal!

La aceste vorbe, o, stăpâna mea, căpitanul începu să plângă cu șiroaie de lacrimi, și noi furăm încredințați de pieirea noastră fără de scăpare, și fiecare dintre noi își luă rămas bun de la prietenii săi.

Și, într-adevăr, de abia se iviră zorile, când furăm aproape de tot de acel munte cu stânci negre de magnet, și apele ne târâră cu putere înspre el. Apoi, când cele zece corăbii ale noastre ajunseră la poala muntelui, deodată cuiele din corăbii începură să zboare cu miile, împreună cu celelalte fierării, și se lipiră de munte; și corăbiile noastre se destrămară, și noi furăm cu toții aruncați în mare.

Atunci, toată ziua rămaserăm în puterea mării, și unii se înecară, iar alții se salvară, dar cea mai mare parte pieriră înecați; și acei care se salvară nu putură niciodată nici să se cunoască, nici să se regăsească, căci valurile grozave și vânturile potrivnice îi împrăștiară în toate părțile.

Cât despre mine, o, stăpâna mea, Allah, preaînaltul, m-a salvat ca să-mi hărăzească alte pătimiri, mari suferințe și mari nenorociri. Eu putui să mă agăț de o scândură, și valurile și vânturile mă aruncară pe coastă, la poala acelui munte de magnet!

Atunci găsii un drum care ducea până în creștetul muntelui, și care era construit în formă de scări tăiate în stâncă. Și îndată chemai într-ajutor numele lui Allah, preaînaltul, și…

În clipa aceea a povestirii sale, Șahrazada văzu lucind dimineața și conteni discretă.

Și când se lăsa a cincisprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că al treilea saâluk grăindu-i tinerei stăpâne a casei, în timp ce tovarășii ceilalți ședeau cu brațele încrucișate, supravegheați de cei șapte negri care țineau în mâini săbiile scoase, urmă:

Chemai așadar într-ajutor numele lui Allah și îl rugai fierbinte, cufundându-mă în extazul rugăciunii; apoi mă agățai cum putui de stânci și de scobituri, și izbutii, potolindu-se, în sfârșit, vântul, prin porunca lui Allah, să urc acest munte; și mă bucurai tare de salvarea mea! Și nu-mi mai rămânea decât să ajung la boltă; în sfârșit, ajunsei și putui să pătrund înlăuntru. Atunci căzui în genunchi, rostindu-mi rugăciunea, și îi mulțumii lui Allah pentru mântuirea mea.

În clipa aceea, sfârșeala mă copleși într-atâta, încât mă aruncai la pământ și adormii. Și în timpul somnului, auzii un glas care îmi zicea:

— O, fiule al lui Kassib! când te vei trezi din somn, sapă sub picioarele tale și vei găsi un arc de aramă și trei săgeți de plumb pe care sunt gravate talismane. Vei lua acest arc și vei trage cu el în călărețul care-i sus pe boltă, și vei reda astfel oamenilor liniștea, descotorosindu-i de această groaznică nenorocire! După ce îl vei fi lovit astfel pe călăreț, acel călăreț se va prăvălii în mare și arcul va cădea din mâinile tale pe pământ: atunci vei ridica arcul și îl vei îngropa în pământ chiar în locul unde va fi căzut! În acest timp, marea va începe să clocotească, apoi să se umfle, până va ajunge pe creasta unde te afli tu! Și atunci vei vedea o luntre pe mare, și în luntre o persoană. Dar aceasta-i altă persoană decât cavalerul aruncat în mare. Această persoană va veni la tine, ținând în mână o vâslă. Și tu, fără teamă, urcă-te cu ea în luntre! Dar ferește-te bine să nu rostești numele sfânt al lui Allah, bagă bine de seamă! Să nu faci aceasta, și cu niciun preț! Odată ajuns în luntre, această persoana te va călăuzi și te va purta pe ape vreme de zece zile până te va scoate la Marea Salvării. Ajungând la această mare, vei găsi acolo pe cineva care te va ajuta să te întorci în țara ta. Însă nu uita că toate acestea nu se vor împlini decât dacă vei respecta porunca de a nu pomeni niciodată numele lui Allah!

În clipa aceea, o, stăpâna mea, mă trezii din somn. Și plin de curaj mă apucai pe dată să împlinesc porunca glasului. Cu arcul și săgețile găsite îl lovii pe călăreț și-l făcui să cadă. El se prăvăli în mare. Și arcul îmi căzu din mână; atunci îl îngropai chiar în locul acela: și numaidecât marea se învolbură, clocoti și se umflă peste țărm, ajungând până la creștetul muntelui pe care mă găseam. Și după câteva clipe, văzui ivindu-se în mijlocul mării o luntre ce se îndrepta spre mine. Atunci îi mulțumii lui Allah, preaînaltul. Și când luntrea ajunse aproape de tot, văzui în ea un om de aramă, care avea pe piept o placă de plumb pe care erau gravate nume și talismane. Atunci coborâi în luntre, dar fără să rostesc o singură vorbă. Și omul de aramă se apucă de mă călăuzi timp de o zi, timp de două zile, timp de trei zile, și așa mai departe până la sfârșitul celei de a zecea zi. Și atunci văzui arătându-se în depărtare niște insule: și asta era salvarea mea! Atunci mă bucurai mult, și de atâta bucurie și recunoștință față de Preaînaltul, pomenii numele lui Allah, îl preamării și zisei: „Allahu akbar![42] Allahu akbar."

Dar abia rostisem aceste cuvinte sfinte, când omul de aramă mă apucă și mă azvârli din luntre în mare, apoi el se pierdu în depărtare și se făcu nevăzut.

Cum știam să înot, mă pusei pe înotat cât fu ziua de mare, până noaptea, într-atât de tare, încât brațele îmi sleiră de puteri, umerii îmi

obosiră, și eram prăpădit de osteneală! Atunci, văzând moartea apropiindu-se, rostii șehada credinței și mă pregătii de moarte. Dar, chiar în clipa aceea, un val mai uriaș ca toate valurile mării goni de departe ca o cetate gigantică, mă ridică și mă azvârli cu atâta putere și atât de departe, încât mă trezii deodată pe țărmul uneia dintre insulele pe care ie văzusem. Așa voit-a Allah!

Urcai atunci, pe țărm, și începui să îmi storc hainele de apă; și îmi întinsei hainele pe pământ, ca să se usuce; și adormii, fără să mă mai trezesc toată noaptea. Când m-am deșteptat, mă îmbrăcai cu hainele, ce mi se uscaseră, și mă sculai să văd încotro să mă îndrept. Și văzui înaintea mea o vale îngustă și roditoare; pătrunsei într-însa și o străbătui în toate părțile, apoi făcui întreg ocolul locului unde mă aflam, și văzui că mă găseam pe o insuliță, înconjurată cum era de mare. Atunci zisei în sinea mea: „Ce nenorocire! de fiecare dată când scap dintr-o nenorocire, cad într-alta și mai rea!“ În timp ce stăteam așa cufundat în gânduri negre, care mă făceau să-mi doresc cu aprindere moartea, văzui apropiindu-se pe mare o luntre plină de oameni. Atunci, de frică să nu mi se mai întâmple cine știe ce altă pățanie nenorocită, mă sculai, mă cățărai într-un copac și așteptai, pândind de acolo. Văzui luntrea apropiindu-se de țărm și din ea coborâră zece sclavi care țineau fiecare în mână câte o sapă; și merseră până ce ajunseră în mijlocul insuliței, și acolo, începură să sape în pământ, și sfârșiră prin a scoate la iveală un capac pe care îl ridicară și deschiseră o ușă dedesubt. După ce făcură aceasta, se întoarseră în luntre și scoaseră din ea o grămadă mare de lucruri și le încărcară pe umerii lor: pâine, făină, miere, unt, oi, saci plini, și multe alte lucruri, pe care locuitorul unei case le poate râvni; și sclavii nu mai conteniră să meargă și să vină de la ușa galeriei subpământene la luntre, și de la luntre la capac, până ce o goliră cu desăvârșire de lucrurile cele mari; apoi scoaseră din luntre haine strălucitoare și mantii minunate, pe care le încărcară pe brațele lor; și văzui atunci coborând din luntre, în mijlocul sclavilor, un moșneag venerabil, foarte bătrân, gârbovit de ani și stafidit de trecerea schimbătoare a timpului, în așa măsură, încât se prefăcuse într-o arătare de om. Acel șeic ținea de mână un băiat de o frumusețe răpitoare, turnat într-adevăr în tiparul desăvârșirii, gingaș ca o ramură fragedă și mlădioasă, încântător ca frumusețea pură, vrednic să slujească de model unui trup desăvârșit, în sfârșit, de un farmec atât de plin de vrajă, încât îmi umplu inima de încântare și mă făcu să freamăt din tot trupul.

Ei merseră până când ajunseră la ușă, coborâră și se făcură nevăzuți dinaintea ochilor mei; dar, după câteva clipe, urcară iarăși cu toții, în afară de băiat, se întoarseră la luntre, coborâră în ea și se îndepărtară pe mare.

Când îi văzui făcându-se nevăzuți cu desăvârșire, coborâi din copac și alergai spre locul pe care îl acoperiseră cu pământ. Mă apucai să sap din nou pământul și să trebăluiesc până când scosei la iveală capacul. Și văzui că acel capac era dintr-un lemn de grosimea unei pietre de moară; izbutii totuși să-l ridic, cu ajutorul lui Allah, și văzui dedesubt o scară boltită; coborâi pe această scară de piatră, cu toate că eram nespus de uluit, și sfârșii prin a ajunge jos. Acolo dădui de o sală încăpătoare, așternută cu covoare de mare preț și cu stofe de mătase și de catifea și, pe un divan scund, între lumânări aprinse și vaze pline de flori, vase pline de fructe și altele pline de dulcețuri ședea băiatul și își făcea vânt cu un evantai. La vederea mea, el fu cuprins de frică mare, dar, cu vocea cea mai armonioasă, îi spusei:

— Pacea să fie cu tine!

Și el îmi răspunse atunci, recăpătându-și curajul:

— Și cu tine pacea și îndurarea lui Allah și binecuvântările sale!

Și îi spusei:

— O, mărite domn, fie ca pacea să sălășluiască în inima ta! Așa cum mă vezi, sunt totuși fiu de rege, și eu însumi rege! Allah m-a călăuzit la tine ca să te izbăvesc din acest ungher subpământean unde am văzut cum oamenii te-au coborât fără doar și poate ca să te piardă. Și eu vin ca să te scap de aici. Și vei fi prietenul meu, căci chiar din clipa asta singură vederea ta m-a scos din minți!

La cuvintele mele, băiatul surâse, mă pofti să merg să șed lângă el pe divan și îmi zise:

— Ya, sidi, nu mă aflu nicidecum în acest ungher ca să mor, ci ca să ocolesc moartea. Află că sunt fiul unui mare bijutier, cunoscut în lumea întreagă pentru bogățiile lui și pentru grămada lui de comori: și faima lui s-a întins în toate ținuturile, prin caravanele pe care le trimitea departe ca să-i vândă nestematele, regilor și emirilor pământului. La nașterea mea, în ceasurile târzii ale vieții lui, tatăl meu a fost înștiințat de meșterii ghicitului că acest fiu avea să moară înaintea tatălui său și a mamei lui; și tatăl meu, în ziua aceea, cu toată bucuria nașterii mele și cu toată fericirea mamei mele, care mă adusese pe lume, după cele nouă luni ala sorocului, prin voința lui Allah, căzu într-o grea mâhnire, mai cu seamă când cărturarii, care citiseră soarta mea în stele, îi ziseră: „Acest fiu va fi ucis de un rege, fiul unui rege numit Kassib, și aceasta la patruzeci de zile după ce acel rege îl va fi aruncat în mare pe călărețul de aramă de pe muntele magnetic!“ Și tatăl meu bijutierul fu copleșit de o grea durere. Însă el se îngriji de mine și mă crescu cu multă luare-aminte. Până când ajunsei la vârsta de cincisprezece ani. Și atunci tatăl meu află că într-adevăr călărețul fusese aruncat în mare, și începu să plângă și să se zbuciume atât de mult, și mama împreună cu el, încât se schimbă la chip, slăbi la trup și ajunse ca un moșneag tare bătrân, gârbovit de ani și de nenorociri. Atunci mă aduse în acest lăcaș subpământean, pe această insulă, unde, încă de la nașterea mea, lucrase cu oamenii, ca să mă sustragă ochilor iscoditori ai regelui ce avea să mă ucidă la vârsta de cincisprezece ani, după ce îl va prăvăli pe călărețul de aramă. Și tatăl meu și cu mine furăm încredințați că fiul lui Kassib nu ar putea veni să mă găsească în această insulă necunoscută. Iată pricina șederii mele în locul acesta.

Atunci eu, auzind cuvintele acestui copil fermecător, mă gândii în mine însumi: „Cum pot oamenii care citesc în stele să se înșele în așa măsură! Căci, pe Allah! acest băiat este flacăra inimii mele și, ca să-l ucid, ar trebui să mă ucid pe mine însumi!“ Apoi îi zisei:

— O, copilul meu, Allah, atotputernicul, nu va îngădui niciodată ca o floare ca tine să fie tăiată! Și eu sunt aici ca să te apăr și voi rămâne cu tine toată viața mea!

Atunci el îmi răspunse:

— Tatăl meu va veni din nou ca să mă ia la capătul celei de-a patruzecea zi, căci după acea zi nu va mai fi nicio primejdie.

Și eu îi spusei:

— Pe Allah! o, copilul meu, eu voi rămâne cu tine aceste patruzeci de zile, și apoi îi voi spune tatălui tău să te lase să vii cu mine în regatul meu, unde vei fi prietenul și moștenitorul tronului meu!

Atunci băiatul, fiul bijutierului, îmi mulțumi cu vorbe plăcute, și luai seama cât era de plin de drăgălășenie în purtări, și cât se simțea de apropiat de mine, și eu de el. Și ne așternurăm la vorbă ca doi prieteni, și

mâncarăm din toate bucatele minunate din merindele lui, care puteau ajunge timp de un an la o sută de oaspeți.

Ci după ce mâncarăm, îmi dădui seama pe deplin cât îmi era inima de fermecată de grațiile acestui băiat. Și așa ne întinserăm și ne culcarăm cât fu noaptea de mare.

La apropierea dimineții, mă trezii, mă spălai, și-i adusei băiatului ligheanul de aramă plin cu apă parfumată, și se spălă și el; și eu gătii prânzul, și mâncarăm împreună; și apoi începurăm din nou să povestim, apoi să ne jucăm împreună felurite jocuri și să râdem până seara; atunci întinserăm masa și mâncarăm un miel umplut cu migdale, cu stafide, cu nucșoare, cu piper și cuișoare, și băurăm apă dulce și rece, și mâncarăm pepeni, harbuji, prăjituri cu miere și unt, și o plăcintă cu miez dulce și ușor ca spuma, și în care untul nu era cruțat, nici mierea, nici migdalele, nici scorțișoara. Și apoi, ca și în noaptea dinainte, ne culcarăm, și mă dumirii cât de tare ne împrietenisem! Și petrecurăm așa, în plăceri și tihnă, până într-a patruzecea zi.

Atunci, fiindcă era cea din urmă zi, și bijutierul trebuia să vină, băiatul vroi să facă o baie; aprinsei focul și încălzii apă în căldarea cea mare, apoi turnai apă caldă în albia de aramă, adăugai apă rece, ca s-o potrivesc călduță și plăcută, băiatul, intră în apă, și-l spălai cu mâinile mele, îl frecai, îl masai, îl parfumai, apoi îl dusei în pat, îl acoperii cu o pătură, îi înfășurai capul cu o pânză de mătase brodată cu argint, îi dădui să bea un șerbet dulce de fructe, și el adormi.

Când se trezi, voi să mănânce, și alesei cel mai frumos dintre harbuji, și cel mai mare, îl pusei pe o tavă, așezai tava pe covor și urcai în pat ca să iau cuțitul cel mare care era atârnat pe perete deasupra capului băiatului. Și iată că băiatul, ca să se joace, mă gâdilă pe neașteptate la picior, și mă gâdilă așa de tare încât căzui peste el fără voia mea, și cuțitul pe care îl luasem se înfipse în inima lui. Și muri chiar în clipa aceea.

În fața acestei priveliști, o, stăpâna mea, mă lovii peste față, scosei strigăte și gemete, îmi sfâșiai veșmintele, și mă aruncai la pământ, pradă disperării și suspinelor. Dar tânărul meu prieten murise, și destinul său se împlinise, ca să nu desmintă cuvintele cititorilor în stele. Și eu îmi ridicai privirile și mâinile către Preaînaltul și spusei:

— O, stăpâne al lumii, dacă am săvârșit o fărădelege sunt gata să primesc osânda după dreptatea ta!

Și în clipa aceea eram plin de bărbăție în fata morții. Dar, o, stăpâna mea, dorința noastră nu se împlinește niciodată, nici în rău, nici în bine!

Și așa, nu putui îndura mai multă vreme vederea acelui loc și, fiindcă știam că tatăl, bijutierul, trebuia să vină la sfârșitul celei de-a patruzecea zi, urcai pe scară și ieșii, și închisei capacul și îl acoperii cu pământ, precum fusese mai înainte.

Când ajunsei afară, îmi zisei: „Trebuie neapărat să văd ce se va întâmpla; dar va trebui să mă ascund bine, că de nu, voi fi măcelărit de cei zece sclavi, care mă vor ucide cu cea mai groaznică moarte!“ Și atunci mă urcai într-un copac înalt, care se afla aproape de locul capacului, mă ascunsei și privii. Un ceas mai târziu, văzui ivindu-se pe mare luntrea moșneagului cu sclavii: ei coborâră cu toții pe țărm și sosiră în grabă mare sub copac, dar văzură pământul încă de tot proaspăt și fură cuprinși de frică mare, și moșneagul simți cum îl părăsesc puterile; dar sclavii săpată pământul. Deschiseră capacul și coborâră cu toții. Atunci moșneagul începu să-și strige fiul pe nume, cu glas tare, și băiatul nu-i răspunse, și ei se apucară să-l caute scotocind pretutindeni, ca beți, și îl găsiră întins pe

pat, cu inima străpunsă.

La această priveliște, moșneagul simți cum îl părăsesc puterile și căzu în nesimțire, și sclavii începură să plângă și să se jeluiască, apoi îl duseră pe umerii lor pe moșneag afară din galerie, apoi pe adolescentul mort, săpară pământul și-l înmormântară în lințoliu. Apoi îl duseră pe sus pe moșneag în luntre, cu toate bogățiile și merindele ce rămăseseră, și se făcură nevăzuți departe pe mare.

Atunci eu, într-o stare de plâns, coborâi din copac și mă gândii la această nenorocire, și plânsei multă vreme, și pornii la drum prin insuliță, și mersei toată ziua și toată noaptea, cu sufletul mohorât. Și nu contenii să rămân tot așa, când, într-un târziu, băgai de seamă că marea se retrăgea din ce în ce, se micșora dintr-o clipă într-alta, și se retrăgea, lăsând uscată toată partea dintre insulă și pământul din față. Atunci îi mulțumii lui Allah, care se îndura să mă izbăvească de vederea acestei insule blestemate, și ajunsei de partea cealaltă, pe nisip; apoi urcai pe uscat, și începui să merg, chemând într-ajutor numele lui Allah. Și așa, până la ceasul amurgului. Și deodată văzui în depărtare un foc mare și roșu; și mă îndreptai spre acel foc roșu, căci credeam că voi da peste ceva ființe omenești îndeletnicindu-se să-și frigă o oaie; dar când ajunsei mai aproape, văzui că acel foc roșu era un palat măreț din aramă galbenă, pe care îl bătea soarele în ceasul amurgului făcându-l să scânteieze.

Și rămăsei mut de uimire, la vederea acestui palat impunător, în întregime din aramă galbenă, și privii la trăinicia zidurilor lui, când deodată văzui ieșind pe poarta cea mare a palatului zece tineri cu o statură minunată și cu o înfățișare care îl preamărea pe Creator fiindcă o făcuse atât de frumoasă; dar văzui că acei zece tineri erau chiori cu toții de ochiul stâng, în afară de un moșneag venerabil și impunător, care era al unsprezecelea!

În fața acestei priveliști, îmi zisei: „Pe Allah! ce potrivire ciudată! Cum s-a nimerit oare ca zece chiori să aibă cu toții la fel ochiul stâng stricat?“ În timp ce eram cufundat în aceste gânduri, cei zece tineri se apropiară și îmi grăiră:

— Pacea să fie asupra ta!

— Și le întorsei urarea de pace, și le istorisii povestea mea, de la început până la sfârșit; dar e de prisos să o mai repet, o, stăpâna mea!

La vorbele mele, tinerii rămaseră uluiți, și îmi ziseră:

— O, mărite domn, intră în acest lăcaș și facă-se ca primirea ta aici să fie prietenească și mărinimoasă!

Intrai, și ei mă urmară, și străbăturăm săli nenumărate, toate așternute cu stofe de mătase, și în cele din urmă ajunserăm în ultima sală, spațioasă și mai frumoasă decât toate celelalte. În mijlocul acestei săli mari, se aflau zece covoare întinse pe saltele; și în mijlocul acestor zece așternuturi minunate se afla al unsprezecelea covor, fără saltea, dar tot așa de frumos ca și celelalte zece. Atunci moșneagul se așeză pe al unsprezecelea covor, iar cei zece tineri, fiecare pe covorul său; apoi ei îmi ziseră:

— Șezi, mărite domn, în partea de sus a sălii, și nu ne întreba nimic despre cele ce vei vedea aici!

Atunci, după câteva clipe, moșneagul se sculă, ieși și se întoarse de mai multe ori aducând mâncări și băuturi, și mâncară cu toții și băură, și eu împreună cu ei.

După aceea, moșneagul adună tot ce rămăsese și se întoarse de șezu din nou. Atunci tinerii îi spuseră:

— Cum te înduri să șezi înainte de a ne aduce cele trebuitoare ca să ne

îndeplinim îndatoririle?

Și moșneagul, fără a rosti o vorbă, se ridică și ieși de zece ori, și se întoarse de fiecare dată, pe cap cu un lighean acoperit cu o pânză de satin și în mână cu un felinar; el așeză fiecare lighean și fiecare felinar dinaintea câte unui tânăr. Dar mie nu-mi puse nimic dinainte, și fusei cuprins de mare mirare.

Dar, când ridicară pânza, văzui că în fiecare lighean era cenușă, zgură și kohl. Apoi ei luară cenușa și și-o turnară pe cap, zgura pe față și kohlul pe ochiul lor cel drept, și începură să se jeluiască, să plângă și să spună:

— N-avem parte decât de ce am fost vrednici prin faptele noastre rele și prin greșelile noastre!

Și nu conteniră până înspre zorii zilei. Atunci se spălară în alte ligheane aduse de moșneag, și își luară mantii noi și se prefăcură iarăși în cei de mai-nainte.

Când văzui toate acestea, o, stăpâna mea, fui cuprins de mirarea cea mai mare; dar nu îndrăznii să întreb nimic, din pricina poruncii date. Și în noaptea următoare făcură ca și în cea dintâi, și în a treia noapte, și într-a patra. Atunci nu putui să-mi țin mai mult limba, și strigai:

— O, măriți mei domni, vă rog să-mi lămuriți pricina prăpădirii ochiului vostru stâng, rostul cenușii, al cărbunelui și al kohlului pe care vi le puneți pe cap, căci, pe Allah! mai bine moartea decât această nețărmurită mirare în care m-ați adus!

Atunci ei strigară:

— O, nefericitule, ce ți-a venit să ne întrebi? Aceasta-i pierzania ta!

Eu răspunsei:

— Îmi aleg mai bine pierzania decât această nețărmurită mirare!

Dar ei îmi spuseră:

— Teme-te pentru ochiul tău cel stâng!

Și eu zisei:

— N-am nevoie de ochiul meu stâng dacă trebuie să rămân în această nețărmurită mirare!

Atunci ei îmi ziseră:

— Împlinească-ți-se destinul! Ți se va întâmpla și ție ceea ce ni s-a întâmplat nouă, dar să nu te plângi, că aceasta va fi din vina ta! Și de altminteri, după pierderea ochiului tău, nu vei putea să te mai întorci aici, căci suntem zece, și nu mai este loc pentru al unsprezecelea!

La aceste cuvinte, moșneagul aduse un berbec viu pe care-l tăie, îl jupui, și-i curăță pielea. Apoi ei îmi spuseră:

— Vei fi cusut în această piele de berbec și vei fi scos la vedere pe terasa acestui palat de aramă. Atunci marea pasăre roc, care este în stare să ridice în văzduh un elefant, te va lua drept un berbec adevărat, se va năpusti asupra ta, te va înălța până la nori, apoi te va lăsa pe creștetul unui munte înalt, unde nu pot ajunge făpturile omenești, ca să te înfulece. Atunci tu, cu acest cuțit, pe care ți-l dăm, vei spinteca pielea de berbec și vei ieși din ea, și înfricoșătorul roc, care nu mănâncă oameni, nu te va mânca și se va face nevăzut. Apoi vei merge până ce vei ajunge la un palat de zece ori mai mare decât al nostru, și de o mie de ori mai strălucitor. Acel palat este acoperit tot cu plăci de aur, și toate zidurile lui puternice sunt încrustate cu nestemate mari, îndeosebi cu smaralde și cu mărgăritare. Vei intra în el pe poarta deschisă, precum am intrat și noi, și vei vedea ceea ce vei vedea! Cât despre noi, acolo ne-am lăsat ochiul nostru stâng, și mai îndurăm încă și acum pedeapsa de care suntem vrednici și o ispășim făcând în fiecare noapte ceea ce ne-ai văzut făcând.

Aceasta este pe scurt povestea noastră, căci de-ar fi s-o spunem cu de-amănuntul ar umple foile unei cărți mari și groase! Cât despre tine, fie ca de acum încolo să ți se îndeplinească destinul!

La aceste cuvinte, cum mă țineam tare în hotărârea mea, ei îmi dădură cuțitul, mă cusură în pielea de oaie și mă scoaseră la vedere pe terasa palatului; apoi se îndepărtară. Și deodată mă simții ridicat de înfricoșătoarea pasăre roc, care își luă zborul; și de îndată ce mă simții coborât din nou pe pământ, pe creștetul muntelui, spintecai cu cuțitul pielea de berbec și ieșii din ea strigând: „Hâș! Hâș!“ ca să izgonesc grozava pasăre roc. Ea zbură greoi și văzui că era strălucitor de albă, mare cât zece elefanți și înaltă cât douăzeci de cămile!

Atunci pornii la drum, cu grabă mare, într-atât ardeam de nerăbdare, și în miezul zilei ajunsei la palat. La vederea acelui palat, cu toată descriere celor zece tineri, rămăsei uimit peste măsură, căci era cu mult mai măreț decât se poate rosti în cuvinte. Poarta cea mare de aur, prin care intrai în palat, era înconjurată de nouăzeci și nouă de uși de lemn de aloe și din lemn de sanntal, iar ușile sălilor erau de abanos încrustat cu aur și diamante; și toate aceste uși duceau spre săli și spre grădini, unde văzui strânse toate bogățiile de pe pământ și de pe mare.

În prima sală unde intrai, mă trezii numaidecât în mijlocul a patruzeci de fete atât de fermecătoare prin frumsețea lor, încât nici nu-ți puteai veni în fire aflându-te în mijlocul lor, și nici ochii nu se puteau odihni cu precădere asupra vreuneia din ele; și fusei cuprins de atâta încântare încât mă oprii, simțind că amețesc.

La vederea mea se ridicară cu toate și îmi ziseră cu vocea lor plăcută:

— Casa noastră să fie casa ta, o, oaspete al nostru, și locul tău să fie balsam pe capetele noastre și în ochii noștri! Și mă poftiră să șed pe un podium, iar ele se așezară jos pe covoare, și îmi spuseră: O, mărite domn al nostru, suntem sclavele și lucrul tău, și tu ești stăpânul nostru și coroana de pe capetele noastre!

Apoi toate se zoriră să mă servească: una aduse apă caldă și ștergările și mă spălă pe picioare; alta îmi turnă pe mâini apă parfumată dintr-un ibric de aur; a treia mă îmbrăcă într-o mantie, toată din mătase, cu un brâu brodat din fire de aur și argint; a patra îmi întinse o cupă plină cu o băutură nespus de dulce și parfumată cu flori; și una mă privea, alta îmi surâdea, una îmi făcea cu ochiul, alta îmi recita versuri, una își frângea brațele dinaintea mea, alta își răsucea mijlocul și mișca din coapse; una zicea: „Oh!“, alta „Ah!“; una îmi zicea: „O, tu, ochiul meu!“, alta: O, tu sufletul meu!“, una: „O, măruntaiele mele!“ alta: „O, ficatul meu! “ iar alta: „O, flacăra inimii mele! “ Apoi se apropiară toate de mine, și începură să mă maseze, și să mă dezmierde, și îmi spuseră:

— O, oaspetele nostru, istorisește-ne povestea ta, căci suntem singure cuc aici, de mult amar de vreme, fără niciun bărbat, și fericirea noastră este acum deplină!

Atunci eu mă mai liniștii și le istorisii, până la apropierea nopții, o parte din povestea mea.

Atunci aduseră lumânări nenumărate, și sala fu luminată ca de soarele cel mai sclipitor. Apoi întinseră masa, și fură servite bucatele cele mai alese și băuturile cele mai îmbătătoare; și unele cântară din instrumente de petrecere, altele cântară cu vocea cea mai fermecătoare, iar altele începură să danseze, în timp ce eu mă ospătam într-una.

După toate aceste desfătări, îmi ziseră:

— O, iubite, iată că a sosit timpul plăcerii nopții și a patului; alege-ți dintre noi pe cea care-ți place, și să n-ai teamă că ne vei jigni, căci fiecăreia dintre noi, cele patruzeci de surori, îi va veni rândul pentru o noapte: după aceea, fiecare la rândul ei, va începe din nou să se joace cu tine în pat, noaptea.

Atunci, eu, o, stăpâna mea, nu știui pe care trebuia s-o aleg dintre surori, căci toate erau la fel de îmbietoare. Și închisei ochii, întinsei brațele, o prinsei pe una și deschisei ochii; dar i-am închis repede uimit de frumusețea ei orbitoare. Ea îmi întinse atunci mâna și mă conduse în patul ei. Și mă desfătai toată noaptea cu ea. O iubii de patruzeci de ori cu mare aprindere. Și ea, la rândul ei, și ea îmi zicea de fiecare dată: „Yuh! o, ochiul meu! Yuh! o, sufletul meu!“ Și mă dezmierda, și o mușcam, și mă ciupea, și așa trecu toată noaptea.

Și urmai așa, o, stăpâna mea, în fiecare noapte cu una dintre surori, și în fiecare noapte au fost sumedenie de îmbrățișări și dintr-o parte și din alta! Și aceasta vreme de un an întreg, în desfătare și înflorire. Și după fiecare noapte, dimineața, tânăra din noaptea următoare venea la mine, mă petrecea la hammam, mă spăla pe tot trupul, mă masa zdravăn, și mă parfuma cu toate parfumurile ce le-a încredințat Allah slujitorilor lui.

Și așa ajunserăm până la sfârșitul anului. În dimineața zilei din urmă, le văzui pe toate fetele roind spre patul meu, plângând cu hohote, despletindu-și părul cu mâhnire și jeluindu-se; apoi îmi spuseră:

— Află, o, lumina ochilor noștri, că trebuie să te părăsim, așa cum i-am părăsit pe ceilalți dinaintea ta, căci mai trebuie să știi că tu nu ești întâiul, și că înaintea ta mulți viteji ne-au drăgostit și au făcut același lucru ca și tine! Numai că tu, într-adevăr, tu ești viteazul cel mai iscusit în îmbrățișări și tot așa de vânjos pe cât de cutezător. Și, de asemenea, ești neîndoios cel mai desfrânat și cel mai drăgălaș dintre toți! Și, tocmai din aceste pricini, noi nu vom mai putea trăi fără tine!

Și eu le grăii:

— Dar spuneți-mi de ce trebuie să mă părăsiți. Căci nici eu nu vreau să pierd bucuria vieții mele, care e cu voi!

Ele îmi răspunseră:

— Află că noi toate suntem fiicele unui rege, însă de la mai multe mame. De la începutul fecioriei noastre, trăim în acest palat, și în fiecare an Allah călăuzește pe drumul nostru un viteaz care ne astâmpără, și noi, la rândul nostru, îl îndestulăm! Dar în fiecare an trebuie să lipsim patruzeci de zile, spre a merge să-l vedem pe tatăl nostru și pe mamele noastre. Și astăzi e ziua sorocită!

Atunci le spusei:

— Dar, o, fermecătoarelor, eu voi rămâne în casă spre a-l preamări pe

Allah până la întoarcerea voastră!

Ele îmi răspunseră:

— Facă-se să ți se împlinească dorința! Iată cheile palatului, cu care se deschid toate ușile. Acest palat este lăcașul tău, și tu ești stăpân aici. Dar ferește-te bine să nu deschizi ușa de aramă care se află în fundul grădinii; că de nu, tu nu vei mai vedea și ți se va întâmpla, fără putință de scăpare, o mare nenorocire. Așadar ferește-te bine să nu deschizi ușa de aramă!

La aceste cuvinte, veniră toate să mă îmbrățișeze și să mă sărute una după alta, plângând și zicându-mi:

— Allah să fie cu tine!

Și ele mă priviră printre lacrimi și plecară.

Atunci eu, o, stăpâna mea, ieșii din sală ținând cheile în mână, și începui să cutreier prin acel palat, pe care până în ziua aceea nu avusesem vreme să-l văd, într-atât trupul și sufletul meu fuseseră înlănțuite în pat de brațele acelor fete. Și mă apucai, cu întâia cheie, să deschid întâia ușă.

Când deschisei întâia ușă, văzui o livadă mare, plină de pomi încărcați cu fructe, și atât de mari, și atât de frumoși, încât, în viața mea, nu mai văzusem alții asemănători în lumea întreagă; apa ce curgea pe canale înguste scălda rădăcinile tuturor pomilor, și așa de bine, încât fructele lor erau de o mărime și de o frumusețe uimitoare. Mâncai din aceste fructe, mai ales banane, curmale lungi ca degetele unui nobil arab, rodii, mere și piersici. Când sfârșii de mâncat, îi mulțumii lui Allah pentru darurile sale, și deschisei a doua ușă cu a doua cheie.

Când deschisei această ușă, ochii și nasul îmi fură fermecate de florile care umpleau o grădină mare scăldată de pârâiașe. Erau în grădina aceea toate florile care cresc în grădinile emirilor pământului: iasomii, narcise, trandafiri, viorele, zambile, anemone, garoafe, lalele, piciorul-cocoșului și toate florile din toate vremurile. Când sfârșii de mirosit mireasma tuturor florilor, culesei o iasomie și mi-o vârâi în nări, și o lăsai așa, ca să-i respir aroma și-i mulțumii lui Allah, preaînaltul, pentru bunătățile sale.

Deschisei apoi a treia ușă, și urechile îmi fură fermecate de glasurile păsărilor de toate culorile și din toate soiurile de pe pământ. Acele păsări erau toate într-o colivie mare făcută din bețigașe din lemn de aloe și de santal; apa de băut a acestor păsări era turnată în farfurioare de jad și de jasp colorat; grăunțele se aflau în căni de aur; pământul era măturat și stropit cu apă; și păsările îl binecuvântau pe Creator. Ascultam cântecele păsărilor, când se lăsă noaptea; și apoi mă retrasei pentru ziua aceea.

Dar a doua zi ieșii în grabă și deschisei ușa a patra, cu a patra cheie. Și atunci, o, stăpâna mea, văzui lucruri pe care nici măcar în vis o ființă omenească n-ar putea să le vadă niciodată. În mijlocul unei curți spațioase, văzui o boltă minunat zidită: această boltă avea scări de porfir care urcau la patruzeci de uși din lemn de abanos încrustate cu aur și argint; aceste uși, ale căror canaturi erau deschise, lăsau să se vadă fiecare câte o sală largă; fiecare sală cuprindea câte o comoară deosebită de celelalte, și fiecare comoară prețuia mai mult decât o împărăție întreagă. Văzui că prima sală era plină de grămezi mari, frumos înșiruite de mărgăritare mari și de mărgăritare mici; dar cele mari erau mai numeroase decât cele mici, și fiecare mărgăritar era tot atât de mare cât un ou de porumbel și tot atât de strălucitor ca luna în toată sclipirea ei. Dar a doua sală o întrecea pe cea dintâi în bogăție: era plină până sus de diamante, de rubine roșii și de rubine albastre și alte nestemate. Într-a treia, erau numai smaralde; într-a patra, bucăți de aur curat; într-a cincea, dinari de aur de pe tot pământul; într-a șasea, argint neprihănit; într-a șaptea, dinari de argint de pe întreg

pământul. Dar celelalte săli erau pline de toate nestematele din sânul pământului și al mărilor, topaze, peruzele, hiacinte, pietre de Yemen, cornăline de toate culorile, vase de jad, șiraguri, brățări, centuri, toate giuvaerurile folosite la curțile emirilor și ale regilor.

Și eu, o, stăpâna mea, îmi ridicai mâinile și privirile și mulțumii lui Allah, preaînaltul, pentru binefacerile sale. Și urmai așa, în fiecare zi, să deschid una, sau două, sau trei uși, până într-a patruzecea zi, și uimirea mea creștea în fiecare zi, și nu-mi mai rămânea decât ultima cheie, care era cheia ușii de aramă. Și mă gândii la cele patruzeci de fete; și simții cea mai mare fericire gândindu-mă la ele, la gingășia purtării lor, la frăgezimea cărnii lor, la tăria coapselor lor, la strâmtimea lor, la rotunzimea și la mărimea dosurilor lor, și la suspinele lor când îmi ziceau: „Yuh! o, ochiul meu! Yuh! o, flacăra mea!“ Și strigai:

— Pe Allah! noaptea noastră va fi o noapte sfântă, o noapte albă!

Dar Blestematul mă făcea să simt cheia acestei uși de aramă, și ea mă ispiti nețărmurit, și ispita fu mai tare ca mine, și deschisei ușa de aramă. Dar ochii nu văzură nimic, numai nasul meu simți un miros foarte puternic și potrivnic simțurilor mele, și căzui în nesimțire chiar în clipa și în ceasul acela; și căzui dincoace de ușă, care se închise la loc. Când mă trezii, stăruii în această hotărâre inspirată de Șeitan, deschisei din nou ușa, și așteptai ca mirosul să își piardă din tărie.

Atunci intrai și găsii o sală spațioasă, presărată toată cu șofran și luminată de lumânări parfumate cu ambră cenușie și cu tămâie și de lămpi minunate din aur și argint, pline cu uleiuri aromate, care împrăștiau arzând acest miros vrăjmaș. Și, printre sfeșnicele și lămpile de aur, zării un minunat cal negru, care avea o stea albă în frunte; și piciorul lui stâng dinapoi și cel drept dinainte erau pătate cu alb la chișiță; șaua îi era din brocart, și frâul lui era un lanț de aur; ieslea îi era plină de grăunțe de susan și de orz bine vânturat; jgheabul îi era plin de apă rece parfumată cu apă de trandafiri.

Și eu, o, stăpâna mea, fiindcă marea mea patimă erau caii frumoși și, cum eram călărețul cel mai strălucit din regatul meu, mă gândii că acel cal mi s-ar potrivi de minune, și îl luai de frâu, și îl dusei în grădină, și îl încălecai; dar nici nu se clinti. Atunci îl lovii peste gât cu lanțul de aur. Și numaidecât, o, stăpâna mea, calul întinse două aripi mari și negre, pe care nu le văzusem până în clipa aceea, necheză într-un chip înspăimântător, bătu cu copita de trei ori în pământ și zbură cu mine în văzduh.

Atunci, o, stăpâna mea, pământul mi se învârti dinaintea ochilor; dar strânsei coapsele și mă ținui în șa ca un călăreț bun. Și iată că, în sfârșit, calul coborî și se opri pe terasa palatului de aramă roșie, unde-i întâlnisem pe cei zece tineri chiori. Și atunci el se ridică în picioarele de dinapoi, într-un chip atât de înfricoșător, și se scutură cu asemenea iuțeală, zbuciumându-se, încât mă azvârli din șa. Apoi se apropie de mine, își aplecă aripa spre fața mea, și înfipse vârful aripii în ochiul meu stâng, și mi-l nimici fără chip de tămăduire. Și zbură, prin văzduh, și se făcu nevăzut.

Și eu îmi pusei mâna pe ochiul pierdut, și măsurai în lung și în lat terasa gemând și scuturându-mi mâna de durere! Și numaidecât se iviră cei zece tineri, care, văzându-mă, îmi ziseră:

— N-ai voit să ne asculți! Și iată rodul hotărârii tale aducătoare de năpastă. Și noi nu putem să te primim în mijlocul nostru, că suntem acum zece. Dar, urmând calea ce ți-o arătăm, vei ajunge în orașul Bagdad, la emirul credincioșilor, Harun Al-Rașid, a cărui faimă a ajuns până la noi, și

destinul tău va fi între mâinile sale!

Și plecai, și călătorii zi și noapte, după ce îmi răsei barba și îmbrăcai aceste haine de saâluk, ca să nu am de îndurat și alte nenorociri, și nu contenii cu drumul până când ajunsei în acest lăcaș de pace, Bagdadul, și îi întâlnii pe acești doi chiori, pe care îi salutai și le spusei:

— Sunt străin.

Și ei îmi răspunseră:.

— Și noi suntem străini!

Și așa ajunserăm tustrei în această casă binecuvântată, o stăpâna mea!

Și aceasta este pricina ochiului meu pierdut și a bărbii mele rase!

După ce ascultă această poveste nemaipomenită, tânăra stăpână a casei îi zise celui de al treilea saâluk:

— Haide, mângâie-ți puțin creștetul și du-te! Eu te iert!

Dar al treilea saâluk răspunse:

— Nu mă voi duce, pe Allah! decât după ce voi fi auzit povestirile tuturor celorlalți.

Atunci fecioara se întoarse spre calif, spre Giafar și spre Massrur și le zise:

— Istorisiți-mi povestea voastră!.

Și Giafar se apropie și îi istorisi povestea ce o mai spusese încă fetei care deschisese ușa, intrând în casă. Apoi, după ce auzi cuvintele lui Giafar, fecioara le zise tuturor:

— Vă iert pe toți, și pe unii și pe alții. Dar plecați cât mai repede! Căci iată zorile, și șederea voastră aici ne este de acum încolo neîngăduită și apăsătoare.

Și ieșiră cu toții, și ajunseră în stradă. Atunci califul zise către saâluki:

— Prieteni, voi unde mergeți?

Ei răspunseră:,

— Nici nu știm unde să mergem.

Și califul le zise:

— Veniți să petreceți la noi timpul ce a mai rămas din noapte. Și îi zise lui Giafar: Ia-i la tine acasă și adu-mi-i mâine și vom vedea ce va fi de făcut.

Și Giafar nu întârzie să îndeplinească poruncile califului.

Atunci califul urcă în palatul său, dar nu putu gusta niciun pic de somn. Dimineața se sculă, se așeză pe tron și porunci să intre toate căpeteniile împărăției lui. Apoi, după ce plecară toate căpeteniile împărăției, se întoarse spre Giafar și-i spuse:

— Adu-mi aici pe cele trei fecioare, pe cele două cățele și pe cei trei saâluki!

Și Giafar plecă numaidecât și-i aduse pe toți în fața mâinilor califului; și fecioarele se acoperiră cu vălurile lor, și stătură în picioare dinaintea califului. Atunci Giafar le zise:

— Noi vă scutim de orice datorie, fiindcă, fără să ne cunoașteți, ne-ați iertat și ne-ați făcut bine. Și, iată că acum sunteți între mâinile celui de al cincilea dintre coborâtorii din Annas, califul Harun Al-Rașid. Așadar va trebui să îi istorisiți numai adevărul!

Când fecioarele auziră cuvintele lui Giafar, care vorbea din partea principelui credincioșilor, cea mai mare păși înainte și spuse:

— O, principe al credincioșilor, povestea mea este într-atâta de uimitoare, încât, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul lăuntric al ochiului, ar fi

o învățătură pentru cel care ar citi-o cu luare aminte!

În clipa aceea, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și se opri cu discreție din istorisirea ei.

Dar când se lăsă a șasesprezecea noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că cea mai mare dintre fecioare păși înainte, în fața mâinilor emirului credincioșilor, și istorisi această poveste:

Povestea Zobeidei, întâia fecioară

O, emir al credincioșilor, află așadar că eu mă numesc Zobeida; sora mea care ți-a deschis ușa se cheamă Amina; și sora mea cea mică se numește Fahima. Suntem tustrele născute din același tată, dar nu din aceeași mamă. Cât despre acele două cățele, ele sunt chiar surorile mele, din același tată și din aceeași mamă.

Când tatăl nostru muri, el ne lăsă cinci mii de dinari, care fură împărțiți frățește între noi; atunci sora mea Amina și sora mea Fahima ne părăsiră, ca să locuiască în casa mamei lor; iar eu și celelalte două surori ale mele, cele două cățele aicea de față, rămaserăm împreună, și eu sunt cea mai tânără dintre noi trei; dar sunt mai mare decât surorile mele de la cealaltă mamă, Amina și Fahima, pe care iată-le în fața mâinilor tale.

La puțină vreme după moartea tatălui nostru, cele două surori ale mele mai mari, aceste două cățele, se gândiră la măritiș și se măritară fiecare cu un bărbat și rămaseră mai departe câtva timp cu mine împreună în aceeași casă. Dar, la puțină vreme, soții lor se pregătiră pentru o călătorie de negoț, luară cei o mie de dinari de la soțiile lor, ca să cumpere mărfuri, își luară cu ei soțiile și plecară împreună, lăsându-mă singură cuc.

Și așa lipsiră de acasă un răstimp de patru ani. În acest timp, soții surorilor mele sărăciră și își pierdură toate mărfurile, și se duseră părăsindu-le pe soțiile lor în voia sorții, în neagră străinătate.

Și surorile mele îndurară multe pătimiri și sfârșiră prin a ajunge înapoi la mine, sub înfățișarea unor sărmane cerșetoare. La vederea celor două cerșetoare, am fost departe de a recunoaște într-însele pe surorile mele și mă îndepărtai de ele. Dar atunci ele mă strigară, le recunoscui și le zisei:

— Cum se face, o, surioarele mele, că ați ajuns în starea asta?

Ele îmi răspunseră:

— O, sora noastră, de acuma cuvintele nu mai pot sluji la nimic, căci kalamul a gonit peste ceea ce a poruncit Allah!

La aceste cuvinte, inima mi se umplu de milă pentru ele, și le trimisei la hammam, le îmbrăcai pe fiecare dintre ele cu câte o rochie frumoasă și nouă, și le zisei:

— O, surorile mele! voi sunteți cele două surori mai mari, și eu sunt

cea mică! Și vă socotesc ca ținându-mi loc de tată și de mamă! De altminteri, moștenirea ce mi s-a cuvenit ca și vouă celorlalte, a fost binecuvântată de Allah și a crescut nemaipomenit. Veți mânca împreună cu mine din rodul ei, și viața voastră va fi vrednică de respect și cinstire, și noi vom trăi de acum înainte mereu împreună!

Și le găzduii în casa și în inima mea.

Și într-adevăr, eu le copleșii cu binefaceri, și ele rămaseră la mine de-a lungul unui an întreg, și avutul meu era avutul lor. Însă, într-o zi, ele îmi ziseră:

— Într-adevăr, nu mai putem trăi nemăritate; noi nu ne mai putem lipsi de soți, și răbdarea noastră, așa singure, a ajuns la capăt.

Atunci le zisei:

— O, surorile mele, voi nu veți afla nimic bun în căsătorie, căci bărbatul într-adevăr cinstit și bun este un lucru foarte rar în timpurile de astăzi! Și oare n-ați mai încercat o dată măritișul? Și oare ați uitat ce ați găsit în el?

Dar ele nu ascultară cuvintele mele și voiră totuși să se mărite fără învoirea mea. Atunci le măritai cu banii mei și le făcui zestrea de care aveau nevoie. Apoi ele se duseră cu bărbații lor, după ursita lor.

Dar abia trecu câtva timp de când plecaseră, când bărbații lor își bătură joc de ele, le luară tot ce le dădusem, și se duseră părăsindu-le. Atunci ele se întoarseră la mine despuiate. Și se rugară mult de iertare și îmi ziseră:

— Nu ne dojeni prea aspru, o soră! Tu ești, e adevărat, în ani cea mai mică dintre noi, dar cu mintea cea mai așezată. Noi îți făgăduim de altminteri nici să nu mai pomenim vreodată măcar cuvântul căsătorie.

Atunci le zisei:

— Facă-se ca ospitalitatea mea să vă fie plăcută, o, surori ale mele! N-am pe nimeni mai scump ca pe voi două!

Și le îmbrățișai, și le copleșii încă și mai mult cu mărinimie.

Rămaserăm un an întreg împreună, după care mă gândii să încarc o corabie cu mărfuri și să plec ca să fac negoț la Bassra. Și, într-adevăr, pregătii o corabie, o încărcai cu mărfuri, și cumpărături de tot felul, și cu tot ce îmi putea fi de trebuință în timpul călătoriei și le zisei surorilor mele:

— O, surori ale mele, vreți oare mai bine să rămâneți în casa mea în tot răstimpul cât va ține călătoria mea, până la întoarcere, sau v-ar plăcea mai bine să plecați cu mine?

Și ele îmi răspunseră:

— Vom pleca cu tine, căci nu vom putea niciodată îndura lipsa ta de acasă!

Atunci le luai cu mine și plecarăm.

Dar, înaintea plecării, mă îngrijisem să-mi împart banii în două părți: luai cu mine jumătate și ascunsei cealaltă jumătate zicându-mi: „Se poate întâmpla să se abată vreo nenorocire asupra corăbiei și noi să scăpăm cu viața. De s-ar întâmpla una ca asta, la întoarcerea noastră, de ne vom întoarce vreodată, vom găsi ceva ce-o să ne prindă bine!“

Nu contenirăm cu mersul zi și noapte; dar, din nefericire, căpitanul pierdu drumul. Curentul ne târî spre marea din afară și intrarăm în cu totul alte ape decât acelea spre care ne îndreptam. Un vânt foarte puternic ne împingea din urmă, care nu conteni vreme de zece zile. Atunci, în depărtare, zărirăm nedeslușit un oraș, și îl întrebarăm pe căpitan:

— Care este numele acestui oraș spre care ne îndreptăm?

El răspunse:

— Pe Allah! habar n-am. Nu l-am mai văzut niciodată, și în viața mea n-am mai intrat în această mare. Dar, în sfârșit, e bine că ne aflăm, din fericire, în afară de orice primejdie. Și așa nu vă mai rămâne decât să intrați în acest oraș și să vă desfaceți mărfurile. Și dacă le puteți vinde, vă sfătuiesc să le vindeți.

La un ceas după aceea, el se întoarse spre noi și ne zise:

— Grăbiți-vă să coborâți spre oraș și să vedeți minunile lui Allah în lucrările sale! Și pomeniți-i numele lui sfânt ca să vă ferească de nenorociri!

Atunci merserăm spre oraș, și de-abia ajunserăm acolo, că rămaserăm cuprinși de cea mai mare uimire: văzurăm că toți locuitorii acestui oraș erau prefăcuți în pietre negre. Dar numai locuitorii erau împietriți, căci în toate sukurile și pe toate străzile negustorilor găsirăm mărfurile așa cum trebuie, și toate celelalte lucruri din aur și argint așa cum trebuie. La această priveliște, furăm în culmea uimirii și ne ziserăm:

— Este neîndoios că pricina a tot ce vedem trebuie să fie vreun lucru nemaipomenit.

Atunci ne despărțirăm, și fiecare merse într-altă parte pe străzile orașului, și fiecare se puse pe treabă, adunând pe seama lui tot ceea ce putea să ducă din aur, din argint și țesături de preț.

Cât despre mine, urcai în cetate, și mă dumirii că acolo era palatul regelui. Intrai în palat printr-un portal mare, din aur masiv, ridicând perdeaua grea de catifea de la intrare, și văzui că toate mobilele dinlăuntru și toate lucrurile erau din aur și argint. Și în curte, și în toate sălile, străjerii și curtenii erau în picioare sau șezând, dar împietriți cu toții și încă parcă vii. Și în ultima sală, plină de curteni, de locotenenți și de viziri îl văzui pe rege, împietrit, șezând pe tronul său, îmbrăcat în veșminte atât de strălucitoare și de bogate încât îți luau mințile; și era înconjurat de cincizeci de mameluci îmbrăcați în mantii de mătase și ținând în mână săbiile scoase. Tronul regelui era încrustat cu mărgăritare și cu nestemate, și fiecare mărgăritar strălucea ca o stea. Și într-adevăr eram gata să-mi pierd mințile.

Dar îmi urmai drumul și ajunsei în sala haremului, pe care o găsii încă și mai minunată; și toate, până la zăbrelele de la ferestre, erau de aur; pereții erau acoperiți cu draperii de mătase; pe uși și pe ferestre, se aflau perdele de catifea și de atlaz. Și o văzui, în sfârșit, în mijlocul femeilor împietrite, pe însăși regina, înveșmântată cu o rochie presărată cu mărgăritare și nestemate, și având pe cap o coroană împodobită cu toate soiurile de pietre scumpe, și la gât cu șiraguri și lănțișoare de aur minunat cizelate; dar și ea era prefăcută într-o piatră neagră.

De acolo îmi urmai drumul, și găsii o ușă deschisă, ale cărei canaturi erau din argint curat, și înlăuntru văzui o scară din porfir, alcătuită din șapte trepte; urcai pe această scară și, ajungând sus, găsii o sală mare, toată din marmură albă, acoperită cu covoare țesute din aur; și, în mijlocul, acestei săli, între candelabre masive de aur, văzui o estradă de aur presărată cu smaralde și cu peruzele; și pe estradă se afla un pat de alabastru, încrustat cu mărgăritare și cu pietre nestemate, și tapetat cu stofe prețioase și cu broderii. Și văzui în fund o lumină care strălucea: mă apropiai și văzui că această lumină era un briliant, tot atât de mare cât un ou de struț, așezat pe un scăunel și ale cărui fațete împrăștiau lumină; acest briliant era desăvârșirea însăși, și singure razele lui luminau toată sala.

Totuși erau aici și făclii aprinse, dar ele păleau rușinate în fața

diamantului. Și îmi zisei: „Dacă aceste făclii sunt aprinse, însemnează că le-a aprins cineva“.

— Îmi urmai drumul și intrai în alte săli, și mă minunai pretutindeni, și încercai pretutindeni să descopăr o ființă vie. Și eram atât de tulburată de cele ce vedeam, încât uitai și de mine însămi, și de călătorie, și de corabie, și de surorile mele. Și încă eram cuprinsă de această uimire. Când se lăsă noaptea; atunci vrui să ies din palat, dar mă rătăcii, nu mai regăsii drumul și sfârșii prin a ajunge în sala unde se aflau patul de alabastru, briliantul și candelabrele de aur aprinse. Atunci mă așezai pe pat, mă acoperii pe jumătate cu învelitoarea de atlaz albastru, brodată cu argint și cu mărgăritare, luai cartea sfântă, *Coranul* nostru și, în această carte scrisă minunat cu caractere de aur pe roșu și miniaturi de toate culorile, care de care mai gingașe, începui să citesc câteva versete, ca să mă pătrund de sfințenie, să-i mulțumesc lui Allah și să mă dojenesc. Și meditai la cuvintele Profetului, Allah să-l binecuvânteze! apoi mă întinsei să dorm, și încercai să dorm, dar nu izbutii. Și fiindu-mi speriat somnul, rămăsei trează până la miezul nopții.

În clipa aceea auzi un glas recitind din *Coran,* un glas plăcut, dulce și încântător. Atunci mă ridicai în grabă și mă îndreptai înspre partea de unde venea glasul. Și sfârșii prin a ajunge la o încăpere a cărei ușă era deschisă; intrai ușor pe ușă, lăsând afară făclia ce îmi lumina calea în căutările mele: privii locul, și văzui că era un altar, luminat de lampioane suspendate din sticlă verde; în mijloc se afla un covor de rugăciune întins spre Răsărit, și pe acel covor ședea un tânăr foarte frumos la chip, care citea *Coranul* cu luare-aminte, cu glas tare și cu mult simț al ritmului. Și mă cuprinse cea mai mare uimire, și mă întrebai cum oare acest tânăr putuse, el singur, să scape de soarta întregului oraș. Atunci pășii înainte, mă întorsei spre el și-i rostii urarea de pace; și el își aținti privirile spre mine și îmi întoarse urarea de pace. Atunci îi zisei:

— Te rog fierbinte, pe adevărul sfânt al versetelor ce le reciți din cartea lui Allah, să-mi răspunzi la întrebare!

Atunci el surâse liniștit și cu blândețe și îmi zise:

— Dezvăluiește-mi tu, întâi, o, femeie, pricina intrării tale în acest lăcaș de rugăciune și, la rândul meu, voi răspunde la întrebarea pe care mi-o vei pune.

Îi istorisii povestea mea, care îl miră mult, și îl întrebai de pricina acestei nemaipomenite stări a orașului. Și el îmi zise:

— Așteaptă puțin!

Apoi închise cartea sfântă și o puse într-un săculeț de mătase; și îmi zise să șed lângă el. Șezui și îl privii atunci cu băgare de seamă, și văzui că era frumos ca luna plină, cu trăsături desăvârșite, peste măsură de atrăgător, cu o înfățișare minunată, fin și proporționat la statură; obrajii îi erau de cristal, chipul de culoarea curmalelor proaspete, ca și cum el ar fi fost acel pe care îl pomenea poetul în aceste strofe:

Un cititor în stele privea atent în noapte!
Îi apăru vederii, cu talia-i subțire
Fermecătorul tânăr. Purtat de-a lui gândire:
„Zohal[43]*, el însuși, dete, își murmură în șapte,*

Acestui astru plete pe umeri răsfirate,
De crezi că o cometă la locul ei se-aprinde.
Dar înfocatul rumen, Mirrik[44] *numai l-întinde*

Pe dulci obraji, cu grijă, ca mândri să arate.

Din ochi repede raze atotpătrunzătoare
Săgeți însă acestea-s de-Arcaș cu șapte stele!
Și Hutared[45]*, la rându-i, i-a dat, pe lângă-acele,*
Zeiască agerime; apoi, în el, valoare

De aur Abilsuha[46] *a spus.” Și se oprește*
Îndată, cititorul, nedumerit rămâne,
Nemaiștiind ce-adaos frumos să mai îngâne.
Se-apleacă atunci astrul spre el și îi zâmbește…

Privindu-l așa, vederea lui mă aruncă în cea mai răscolitoare tulburare a simțurilor, în cele mai arzătoare păreri de rău că nu-l cunoscusem până în acea zi; și vetre de jăratic se aprinseră în inima mea. Și îi zisei:

— O, domnul și stăpânul meu, povestește-mi acum ceea ce te-am întrebat!

Și el îmi răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și îmi povesti:

— Află, o, cinstită doamnă, că acest oraș a fost al tatălui meu. Și era locuit de toate rudele și supușii lui. Tatăl meu este acel rege pe care l-ai văzut șezând pe tron, preschimbat în piatră. Cât despre regina care ai văzut-o, aceasta este mama mea. Tatăl meu și mama mea erau magi care se închinau năprasnicului Nardun. Ei jurau și făceau legământ pe foc și pe lumină, pe umbră și pe căldură, și pe aștrii rotitori!

Vreme îndelungată, tatăl meu nu avu niciun copil; și numai la sfârșitul vieții lui, mă născui eu, fiu al bătrâneților sale. Și tatăl meu mă crescu cu multă grijă. Între timp mă făcui mare, și atunci îmi fu dat să cunosc adevărata fericire.

Într-adevăr, la noi la palat aveam o femeie bătrână, foarte înaintată în vârstă, o musulmană, o credincioasă în Allah și în trimisul său. Ea credea aceasta în ascuns, iar de ochii lumii se prefăcea că ar fi de o părere cu părinții mei. Și tatăl meu avea o încredere nețărmurită într-însa, văzând la ea atâta credință față de noi și curățenie sufletească. El era foarte darnic cu ea și o copleșea cu mărinimia lui. Și credea cu tărie că ea este de credința și religia lui.

Și așa, când crescui mai mare, el mă încredință în grija ei zicându-i:

— Ia-l și crește-l bine; învață-l legile religiei focului, care este religia noastră; dă-i o creștere aleasă; slujește-l bine și să ai multă grijă de el!

Și bătrâna mă luă în grijă, dar mă învăță religia Islamului, de la îndatoririle purificării și de la îndatoririle scaldei rituale până la formulele sfinte ale rugăciunii. Și ea mă învăță, și îmi tălmăci *Coranul* în limba Profetului. Și când încheie pe deplin învățătura mea, îmi spuse:

— O, fiul meu, va trebui să ascunzi cu grijă aceasta de ochii tatălui tău și să păstrezi cu străşnicie taina, că de nu, te va ucide!

Și, într-adevăr, păstrai cu grijă taina. Și nu trecu mult timp de când încheiasem cu învățătura, că bătrâna sfântă muri, încredințându-mi cele din urmă sfaturi ale ei. Și continuai să fiu în taină un credincios întru Allah și în Profetul lui. Dar locuitorii orașului nu făceau decât să se împietrească în necredința, în răzvrătirea și în întunecarea lor. Într-o zi, pe când ei stăruiau să fie așa cum erau, un glas puternic de muezin nevăzut se făcu

auzit. Și grăia cu un răsunet tot așa de puternic ca și tunetul, ajungând tot așa de bine la urechile celui de aproape ca și la ale celui de departe:

— O, voi locuitori ai orașului, părăsiți închinarea la foc și la Nardun, și închinați-vă regelui unic și puternic!

La auzul acestui glas, se stârni o groază mare în inimile locuitorilor, care se adunaseră la curtea tatălui meu, regele orașului, și îl întrebară:

— De unde vine glasul acesta înfricoșător pe care l-am auzit? Suntem încă înspăimântați din pricina acelui strigăt!

Tatăl meu le zise:

— Nu vă înspăimântați câtuși de puțin de acest glas, și nu vă îngroziți de el! Și rămâneți neclintiți în vechile voastre credințe!

La cuvintele tatălui meu inima lor se liniști, și nu încetară să se închine mai departe focului. Și rămaseră în starea lor de rătăcire oarbă vreme de încă un an, până când se ajunse la ziua când auzisem glasul. Și atunci, pentru a doua oară, glasul se făcu auzit, apoi și a treia oară; și aceasta o dată pe an, timp de trei ani în șir. Dar ei nu încetară să urmeze cu stăruință rânduielile lor greșite. Și atunci, într-o dimineață, în zori, nenorocirea și blestemul se abătură din cer asupra lor. Și fură prefăcuți în pietre negre, ei, și caii lor, și catârii, și cămilele, și toate vitele lor! Și dintre toți locuitorii, singur eu am fost scutit de această nenorocire. Căci eram singurul credincios.

Și din ziua aceea mă țin mereu aici în rugăciune, în post negru și în citirea *Coranului.*

Dar, o cinstită și prea frumoasă doamnă, sunt tare sfârșit de singurătatea în care mă găsesc, fără să am lângă mine suflare omenească!

La aceste cuvinte, îi zisei:

— O, tinere plin de vrednicie, oare nu poți să vii cu mine în orașul Bagdad? Acolo vei găsi cărturari și venerabili șeici, încercați în legi și în ale religiei. În tovărășia lor vei mai spori în știință și în cunoașterea dreptului divin. Și eu, cu toate că sunt o persoană de seamă, voi fi roaba și lucrul tău! Eu sunt, într-adevăr, stăpâna oamenilor mei, și am sub poruncă o sumedenie de bărbați, de slujitori și băieți tineri! Și am aici cu mine o corabie încărcată toată cu mărfuri. Dar soarta ne-a aruncat pe această coastă, și ne-a făcut să cunoaștem orașul tău, prilejuindu-ne această întâmplare de necrezut, Căci soarta a voit să ne întâlnim astfel!

Și apoi nu încetai să-i insuflu dorința plecării cu mine, până ce nu-mi răspunse încuviințând.

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și, discretă, după obiceiul ei, se opri din istorisire.

Dar când se lăsa a șaptesprezecea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că fecioara Zobeida nu conteni să stăruie pe lângă tânăr și să-i insufle dorința de a o urma, până când el încuviință.

Și amândoi nu încetară din povestit, decât atunci când somnul se făcu stăpân pe ei. Atunci fecioara Zobeida se culcă și adormi în noaptea aceea la picioarele tânărului liniștit. Și ea nu mai putea de bucurie și de fericire!

Apoi Zobeida își urmă așa istorisirea ei către califul Harun Al-Rașid, Giafar și cei trei saâluki:

Când străluci dimineața, ne sculărăm cuminți și intrarăm să deschidem toate visteriile, luarăm tot ce nu era prea greu de dus și ceea ce era mai de preț, coborârăm din cetate spre oraș, și îi întâlnirăm pe sclavii mei și pe căpitan, care mă căutau de multă vreme. Când mă văzură, ei fură tare mulțumiți și mă întrebară din ce pricină am întârziat. Atunci le istorisii ceea ce văzusem, precum și povestea tânărului și pricina preschimbării locuitorilor orașului, cu toate amănuntele. Și ei rămaseră tare uluiți ascultând povestirea mea.

Cât despre surorile mele, de-abia mă văzură cu acest tânăr plămădit după chipul frumuseții, că și fură cuprinse de gelozie și, invidiindu-mă, pline de ură, puseră la cale, în taină, fapta lor nelegiuită împotriva mea.

Într-acestea, noi merserăm cu toții la corabie; și mă simțeam tare fericită, iar fericirea mea sporea încă din dragoste pentru acel tânăr. Așteptarăm ca vântul să ne fie prielnic, desfășurarăm pânzele și plecarăm. Cât despre surorile mele, ele continuară să ne însoțească, și într-o zi, luându-mă deoparte, îmi spuseră:

— O, sora noastră, oare ce ai de gând să faci cu acest tânăr frumos?

Și eu le răspunsei:

— Gândul meu nestrămutat este să-l iau de soț. Apoi mă întorsei, mă apropiai de el și-i mărturisi: O, stăpânul meu, dorința mea este să devin lucrul tău! Rogu-te deci să nu mă respingi!

Atunci el îmi răspunse:

— Ascult și mă supun!

La aceste cuvinte, mă întorsei spre surorile mele și le zisei:

— Mă mulțumesc cu acest tânăr, drept singură avuție! Cât despre toate avuțiile mele, din clipa aceasta ele trec în stăpânirea voastră!

Și ele îmi răspunseră:

— Voința ta este plăcerea noastră!

Dar, în sinea lor, ele puneau la cale trădarea și pierzania mea.

Continuarăm așadar să călătorim pe mare cu un vânt prielnic, și ieșirăm din Marea Spaimei ca să intrăm în Marea Liniștei. Pe aceasta mai navigarăm timp de câteva zile, și ajunserăm foarte aproape de orașul Bassra, și văzurăm în depărtare ivindu-se clădirile sale. Dar, cum se lăsa tocmai noaptea, ne oprirăm și curând adormirăm cu toții.

Dar, în timpul somnului, surorile mele se sculară și mă luară, pe mine și pe tânăr, cu așternuturile noastre cu tot și ne aruncară în mare. Tânărul, neștiind să înoate, se înecă; fiindcă era scris de Allah ca el să intre în rândul martirilor. Cât despre mine, îmi era scris să scap cu viață. Astfel, când căzui în mare, Allah îmi dărui o bucată de lemn pe care urcai călare și pe care fusei dusă de valuri și aruncată pe țărmul unei insule nu prea îndepărtate. Acolo îmi uscai veșmintele, îmi petrecui toată noaptea, și dimineața mă trezii și căutai un drum. Și găsii un drum pe care se cunoșteau urme de pași de ființe omenești, fii ai lui Adam! Acest drum începea pe țărmure și se pierdea în insulă. Atunci eu, după ce îmbrăcai iarăși veșmintele care se uscaseră, urmai acest drum și nu mă oprii din mers până când ajunsei pe țărmul de dincolo al insulei, în fața uscatului, unde zării în depărtare orașul Bassra. Și deodată văzui o șopârlă ce alerga

spre mine, și numaidecât în urma ei gonea un șarpe mare și gros, care voia să o ucidă. Această șopârlă era atât de sfârșită și ostenită de fugă, încât limba îi spânzura din gură! Atunci fusei cuprinsă de milă pentru ea, luai o piatră mare și o aruncai în capul șarpelui, zdrobindu-i-l și ucigându-l pe loc. Dar numaidecât șopârlă își desfăcu două aripi și zbură în văzduh, făcându-se nevăzută. Și eu rămăsei mirată la culme.

Dar cum eram frântă de oboseală, mă așezai jos, mă întinsei și dormii vreme de un ceas. Când mă trezii, găsii șezând la picioarele mele o negresă drăguță care îmi masa picioarele și mă mângâia. Atunci îmi trăsei speriată picioarele cuprinsă de rușine, căci nu știam ce voia frumoasa negresă de la mine! Și îi zisei:

— Cine ești și ce dorești de la mine?

Și ea îmi răspunse:

— M-am grăbit să vin lângă tine, care mi-ai făcut acel neprețuit bine ucigându-mi dușmanul. Căci eu sunt șopârla pe care ai scăpat-o de șarpe. Sunt o gennia. Și acel șarpe era și el un genni. Dar era vrăjmașul meu și voia să mă silnicească și să mă ucidă. Și numai tu singură m-ai scăpat din mâinile lui. Atunci eu, abia scăpată, am zburat pe aripile vântului și m-am îndreptat degrabă spre corabia din care te-au azvârlit cele două surori ale tale. Eu le-am vrăjit pe amândouă preschimbându-le în două cățele negre, și acum ți le aduc.

Și atunci le văzui pe cele două cățele legate de un copac dinapoia mea. Apoi gennia urmă:

— După aceea am dus în casa ta din Bagdad toate bogățiile care erau pe corabie, și corabia am scufundat-o. Cât despre acel tânăr, el s-a înnecat, și nu pot face nimic împotriva morții. Căci Allah singur este domnul învierii!

La aceste cuvinte, mă strânse în brațe; apoi le dezlegă de copac pe cele două cățele, surorile mele, le ridică și pe ele, ne aduse pe toate în zbor înalt și ne coborî pe terasa casei mele chiar, de aici, din Bagdad.

Cutreierai casa și găsii, așezate în bună rânduială, toate avuțiile și toate lucrurile care se aflau pe corabie. Niciun lucru nu se pierduse și nici nu se stricase.

Apoi gennia îmi zise:

— Eu te leg cu jurământ, pe inscripția sfântă de pe pecetea lui Soleiman, să dai fiecăreia dintre cele două cățele, în fiecare zi, câte trei sute de lovituri de bici. Iar dacă vei uita într-o singură zi să îndeplinești această poruncă, voi veni degrabă și te voi preschimba și pe tine în cățea, ca și pe ele două.

Și eu mă simții tare îndatorată să-i răspund:

— Ascult și mă supun!

Și din acea zi, o, principe al credincioșilor, începui să le biciuiesc, ca pe urmă să-mi fie milă de ele și să le îmbrățișez!

Această este povestea mea!

Dar iat-o pe sora mea Amina, o, principe al credincioșilor, care îți va istorisi povestea ei, care este încă mult mai uimitoare decât povestea mea.

Auzind această istorisire, califul Harun Al-Rașid fu cuprins de o nețărmurită uimire. Dar se grăbea să-și astâmpere pe deplin setea de a ști totul. De aceea se întoarse către tânăra Amina, care îi deschisese poarta astă-noapte, și o întrebă:

— Dar tu, o, frumoaso! care este oare pricina acelor urme de lovituri ce se văd pe trupul tău?

Povestea Aminei, a doua fecioară

La aceste cuvinte ale califului, tânăra Amina înaintă sfioasă, cu ochii aplecați și zise:

O, emir al credincioșilor, nu-ți voi mai repeta cuvintele surorii mele Zobeida despre părinții noștri. Află, așadar, că atunci când muri tatăl nostru, eu și sora mea cea mai mică, dintre noi cinci, Fahima, merserăm să trăim singure cu mama noastră, în timp ce sora mea Zobeida și celelalte două merseră să trăiască împreună cu mama lor.

La puțină vreme după aceea, mama mă mărită cu un bătrân bogat, omul cel mai bogat din oraș și de pe vremea lui. Dar, un an mai târziu, bătrânul meu soț muri în pacea lui Alah, și îmi lăsă drept parte legiuită de moștenire, după codul nostru oficial, optzeci de mii de dinari de aur.

Și așa eu mă grăbii să-mi fac zece rochii minunate, fiecare rochie cu o mie de dinari. Și nu mă lipsii de nimic pe lume.

Într-o bună zi, pe când ședeam tihnită acasă, o bătrână intră să mă vadă. Pe această bătrână n-o mai văzusem niciodată înainte. Și era groaznic de urâtă: fața ei era tot așa de slută ca un dos bătrân; avea un nas turtit, sprâncene căzute, niște ochi de babă desfrânată, dinții măcinați, un nas ce-i picura într-una și gâtul strâmb. De altminteri ea este aidoma înfățișată de poetul care zice:

Bătrână pază rea și cobe! Eblis dacă
O ar vedea, ar căpăta-o ca dădacă
În orice soi de-nșelâciuni, nu prin povețe,
Ci măsurată în tăcere! Cu binețe
Ar ști bătrână să descurce-o mie capeși
Catâri ce-s prinși în pânze de păianjen: scape-și
Cerbicea, dar, cum vrea ea, pânza-ntreag' rămâne!
Aruncă și deochi și face-orori păgâne;
A *gâdilat pe buci o fată cu tuleie,*
S-a-mpreunat cu o copilă, pe-o femeie,
Acuma coaptă, a vârât-o în păcate
Și-aprinse-o babă care în călduri se zbate!

Așadar această bătrână intră la mine, mă salută și îmi zise:

— O, mărită doamnă plină de gingășie și de farmece! Am la mine în gazdă o fetiță orfană, și noaptea aceasta este noaptea nunții ei. Și vin să te rog — și Allah va ști să-ți întoarcă răsplata și cele cuvenite bunătății tale! — să binevoiești să ne cinstești luând parte la nunta acestei sărmane fete atât de năpăstuite și de umile, care nu cunoaște pe nimeni pe aici și care nu are de partea ei decât pe Allah preaînaltul!

La aceste cuvinte, bătrâna începu să plângă și să-mi sărute picioarele. Și eu, care nu aveam de unde să știu toată viclenia ei, mă înduioșai și, cuprinsă de milă, îi zisei:

— Ascult și mă supun!

Atunci ea îmi spuse:

— Acum eu mă voi duce, cu îngăduința ta, și tu, în acest timp, pregătește-te și îmbracă-te, căci spre seară mă voi întoarce să te însoțesc.

Apoi îmi sărută mâna, și se duse.

Și eu mă sculai, și mersei la hammam, și mă parfumai; alesei cea mai frumoasă dintre cele zece rochii noi și mă îmbrăcai cu ea; apoi îmi pusei șiragul de mărgăritare nestemate, brățările, cerceii cu pietre prețioase și toate bijuteriile mele; apoi îmi luai vălul cel mare de mătase albastră și de aur, și îmi strânsei mijlocul cu brâul de brocart, și îmi pusei vălul mic de față, după ce-mi cănii ochii cu kohl. Și iat-o întorcându-se pe bătrână, care îmi spuse:

— O, stăpâna mea, casa este plină de rudele mirelui, care sunt doamnele cele mai nobile din oraș. Le-am vestit de venirea ta sigură, și au rămas încântate, și acum te așteaptă toate cu multă nerăbdare.

Atunci luai cu mine câteva dintre sclavele mele, ieșirăm toate, și merserăm până când ajunserăm într-o stradă largă și stropită bine cu apă, și unde zburda briza răcoroasă. Și văzurăm un portal înalt de marmură, încununat de o cupolă monumentală din alabastru, susținută de arcade. Prin acest portal văzurăm înlăuntru un palat atât de înalt încât ajungea la nori. Atunci intrarăm și, odată ajunse la ușa palatului acela, bătrâna bătu în ea, și cineva ne deschise. Intrarăm și găsirăm mai întâi un coridor așternut cu covoare și cu draperii; de tavan atârnau lămpi colorate aprinse, și făclii aprinse se înșirau în toată lungimea lui; și mai erau de asemenea, atârnate pe pereți, obiecte din aur și argint, bijuterii și arme din metal prețios. Și străbăturăm acel coridor, și ajunserăm într-o sală atât de minunată încât e de prisos să o mai descriu.

În mijlocul acestei săli, care era acoperită toată de mătăsuri, se afla un pat de alabastru împodobit cu mărgăritare alese și cu pietre prețioase și acoperit cu o pânză subțire din atlaz, apărătoare de țânțari.

La vederea noastră, o fecioară ieși dinlăuntrul patului, frumoasă ca luna. Și ea îmi spuse:

— Marhaba! Ahlan! ua sahlan! O, sora mea, tu ne faci cea mai mare cinstire omenească! Anastina![47] Și ești pentru noi o dulce mângâiere și ești mândria noastră!

Apoi, în cinstea mea, recită aceste versuri ale poetului:

Aflând că oaspe-mi vine răspânditor de vrajă.
Și pietrele clădirii s-ar fi înveselit;
Ba chiar trecându-și vestea cea bună, ca de strajă
S-ar fi-nclinat pe urma-i de pași, neostoit!
În limba lor pornindu-și slăviri, ar fi strigat:
„Ahlan ua sahlan!“ Deci cu toți odat' să spună,
Gândind la scumpii oameni ce vremile străbat,
Căci sunt noblețe numai și glorie-mpreună.

Apoi se așeză și îmi spuse:

— O, sora mea! trebuie să-ți spun că am un frate care te-a văzut într-o zi la o nuntă. Este un tânăr foarte bine făcut și cu mult mai frumos ca mine. Și din acea noapte te-a îndrăgit cu o inimă plină de iubire și de înflăcărare: Și chiar el i-a dat ceva bănuți acelei bătrâne ca să meargă la tine și să te aducă aici prin acel vicleșug. El făcu aceasta ca să se întâlnească cu tine, aici; căci fratele meu nu are altă dorință decât să se însoare cu tine chiar în acest an binecuvântat de Allah și de Trimisul său. Și nu-i nicio rușine în a săvârși faptele îngăduite de lege!

Când auzii cuvintele ei, și mă văzui cunoscută și înconjurată de atâta cinstire în acest lăcaș, îi zisei fecioarei:

— Ascult și mă supun!

Atunci ea se bucură și bătu din palme. La acest semnal, se deschise o ușă și intră un tânăr frumos ca luna, asemănător cu zisa poetului:

Atinse-a frumuseții treaptă-naltă,
Ce-i demnă de-al ei creator! O sculă
Cum n-a mai fost din măiestrită daltă.

Perfecție de frumusețe, față
A unității ei! Nici gând de hulă,
Că-n dragoste cu toții o răsfață.

E scris pe chipu-i că-i din cadră scoasă
Și am putere-n grai acum destulă
Să jur că nu se află-o mai frumoasă!

La vederea lui, inima mea înclină spre el. Atunci păși înainte și se așeză lângă sora lui; și numaidecât intră cadiul cu patru martori; salutară și se așezară; apoi cadiul scrise contractul de căsătorie cu acel tânăr, și martorii își puseră pecetea pe contract și se duseră în drumul lor.

Atunci tânărul se apropie de mine și îmi spuse:

— Să fie noaptea noastră binecuvântată! apoi spuse: O, stăpâna mea, tare aș vrea să-ți cer ceva!

Eu îi zisei:

— O, stăpânul meu, vorbește! Spune ce vrei să-mi ceri?

El se sculă, aduse cartea sfântă și îmi spuse:

— Îmi vei jura pe *Coran* că niciodată nu-ți vei alege un altul decât pe mine, și că nu te vei lăsa niciodată ispitită de un altul!

Și eu mă legai cu jurământ că voi îndeplini această dorință. Atunci el se bucură nespus de mult, își aruncă brațele în jurul gâtului meu, și simții dragostea lui străbătându-mă în măruntaie și până în ghemul inimii mele!

După aceea sclavele ne întinseră masa, și mâncarăm, și băurăm, până ne săturarăm. Apoi, când se lăsă noaptea, mă luă și se întinse cu mine pe pat; și ne petrecurăm toată noaptea aceea binecuvântată în îmbrățișări și alte lucruri asemănătoare, unul în brațele celuilalt până dimineața.

Râmaserăm tot așa vreme de o lună, în deplină fericire și bucurie. La sfârșitul lunii, îi cerui soțului meu îngăduința să mă duc la suk să cumpăr niște stofe, și el încuviință. Atunci îmi pusei veșmintele, o luai cu mine pe bătrâna, care de atunci rămăsese în casă, și coborâi în suk. Mă oprii la prăvălia unui tânăr negustor de mătăsuri, pe care bătrâna mi-l lăudase mult pentru stofele lui alese, și pe care îl cunoștea demult, după spusele ei. Apoi adăugă:

— Acesta-i un băiat tânăr, care, la moartea tatălui său, moșteni mulți bani și avuții! Și întorcându-se către negustor, îi zise: Arată-ne ce ai mai bun și mai scump, între stofele tale, căci ne trebuie pentru această frumoasă femeie!

Și el răspunse:

— Ascult și mă supun!

Apoi bătrâna, în vreme ce tânărul negustor se zorea să desfășoare înaintea noastră stofele, continuă să mi-l laude și să-mi arate însușirile lui alese. Și eu îi răspunsei:

— N-am ce face cu aceste însușiri alese și cu laudele ce mi le înșiri despre el, căci scopul nostru aici este să cumpărăm ce avem nevoie, apoi să ne întoarcem acasă.

După ce aleserăm stofa dorită, îi întinserăm negustorului banii, plătindu-i cât era prețul. Dar el nu voi nici într-un chip să se atingă de ei, și ne zise:

— Astăzi nu primesc de la voi niciun ban; este un dar pentru plăcerea și cinstirea ce mi-o faceți venind în prăvălia mea.

Atunci îi spusei bătrânei:

— Dacă nu vrea să primească banii, dă-i înapoi stofa!

Dar el strigă:

— Pe Allah! nu voi primi nimic de la voi! Este un dar din partea mea. În schimb, îngăduie-mi, o, frumoasă fecioară, un singur sărut, unul singur! Socotesc acest sărut de mai mare preț decât toate mărfurile adunate în prăvălia mea!

Și bătrâna îi zise râzând:

— O, tinere frumos, ești tare nesăbuit dacă socotești acest sărut un lucru atât de neprețuit! apoi îmi zise mie: O, fiica mea, ai auzit ce spune acest tânăr negustor?! Fii liniștită, nimic supărător nu ți s-ar putea întâmpla de pe urma unui mic sărut ce ți l-ar da; și tu, în schimb, ai putea alege și lua după placul tău din toate stofele astea prețioase!

Atunci îi răspunsei:

— Dar nu știi că sunt legată prin jurământ?

Și ea îmi răspunse:

— Lasă-l să te sărute, dar tu nu vorbi și nu face nicio mișcare; și așa nu vei avea de ce să te călești. Și, pe lângă asta, îți vei lua înapoi banii, care sunt ai tăi, și stofele.

În sfârșit, bătrâna urmă să-mi înfrumusețeze fapta aceasta, că trebuii să mă induplec, să-mi vâr capul în sac și să primesc târgul. Totuși îmi acoperii ochii și îmi întinsei pulpana vălului, pentru ca trecătorii să nu vadă nimic. Atunci tânărul își vârî capul sub vălul meu, își apropie gura de obrazul meu și mă sărută. Dar în același timp mă mușcă de obraz atât de adânc, că îmi sfâșie carnea! Și căzui în nesimțire de durere și de tulburare.

Când îmi venii în fire, mă trezii întinsă pe genunchii bătrânei, care se arăta a fi tare mâhnită de întâmplare. Cât despre prăvălie, aceasta era închisă, și tânărul negustor se făcuse nevăzut. Atunci bătrâna îmi spuse:

— Mărire lui Allah, că ne-a ferit de o nenorocire mai cumplită! apoi adăugă: Acum e timpul să ne întoarcem acasă. Tu te vei preface că ești ușor bolnavă, și eu îți voi aduce un leac pe care-l vei pune pe mușcătură și te vei tămădui pe dată.

Nu zăbovii să mă scol și, chinuită de gânduri și de spaimă, pornii la drum, până ajunsei acasă; și spaima mea creștea pe măsură ce mă apropiam. Ajungând acasă, intrai în camera mea și mă prefăcui bolnavă.

Într-acestea, intră bărbatul meu și îmi zise tare îngrijorat:

— O, stăpâna mea, ce nenorocire s-a abătut peste tine de când ai ieșit în oraș?

Îi răspunsei:

— Nu mi s-a întâmplat nimic. Sunt sănătoasă.

El mă privi cu băgare de seamă și îmi zise:

— Dar ce-i cu această rană de pe obrazul tău, chiar în locul cel mai fraged și cel mai gingaș?

Îi răspunsei:

— Când, cu îngăduința ta, am ieșit astăzi ca să cumpăr aceste stofe, o

cămilă, care era împovărată cu butuci de lemn, m-a strâmtorat în strada care gemea de lume, mi-a sfâșiat vălul și m-a rănit la obraz precum vezi. Oh, blestemate să fie aceste străzi strâmte din Bagdad!

El se umplu de mânie și strigă:

— Chiar mâine voi merge la guvernator și voi înainta plângere împotriva tuturor stăpânilor de cămile și a tăietorilor de lemne, și guvernatorul va da poruncă să-i spânzure pe toți, până la cel din urmă!

Atunci eu, plină de compătimire, spusei:

— Pe Allah! nu te împovăra cu păcatele altuia! De altminteri, numai eu sunt de vină, căci am urcat pe un măgar, care începu să împroaște și să gonească, și am căzut la pământ, și din întâmplare se afla acolo o bucată de lemn care mi-a sfâșiat fața și m-a rănit astfel la obraz!

El strigă:

— Mâine voi urca la Giafar Al-Barmaki și îi voi istorisi această poveste, și va ucide toate turmele de măgari, cu stăpânii lor, din acest oraș!

Și eu strigai:

— Așadar tu ai de gând să ucizi pe toată lumea din pricina mea? Atunci află că aceasta mi s-a întâmplat doar prin voința lui Allah și prin destinul pe care-l călăuzește!

La aceste cuvinte, soțul meu nu mai putu să-și stăpânească mânia și strigă:

— O, blestemato, ajunge cu minciunile! Vei îndura osânda fărădelegii tale!

Și mă ocărî, cu vorbele cele mai aspre, bătu cu piciorul în pământ, și strigă cu un glas puternic de chemare; atunci se deschise ușa, intrară șapte negri fioroși, care mă smulseră din patul meu și mă aruncară în mijlocul curții. Și soțul meu îi porunci unuia dintre negri să mă țină de umeri și să se așeze pe mine; și porunci altui negru să se așeze pe genunchii mei și să mă țină de picioare. Atunci veni un al treilea negru care ținea un paloș în mână și zise:

— O, stăpânul meu, o voi izbi cu paloșul și-o voi tăia în două!

Și alt negru adăugă:

— Și fiecare dintre noi va tăia o bucată mare din carnea ei și o va azvârli în fluviul Tigru drept hrană peștilor! Căci aceasta trebuie să fie pedeapsa oricui calcă jurământul și trădează prietenia!

Și, ca să-și întărească spusele, recită aceste versuri;

Dacă-aș băga de semnă că am și un tovarăș
La cel cărui iubirea îi dau, în ce revoltă
Aș izbucni! și-aș smulge din suflet, iar și iarăși,
O dragoste în care pieirea mi-i recoltă!
Și-aș spune-n mine: „Bine-i în moartea cu noblețe,
O, inimă-a te pierde! căci nu e fericire,
Când dragostea ți-ntinde pe cuget văl de cețe,
Oricând putând vrăjmașul tot lațul să-și răsfire!“

Atunci soțul meu îi zise negrului care ținea paloșul:

— O, viteazule Saâd, lovește-o pe această netrebnică!

Saâd ridică paloșul! Și soțul meu îmi zise:

— Iar tu, acum, rostește-ți cu glas tare șehada credinței. Apoi amintește-ți puțin de toate lucrurile, și veșmintele, și bunurile care sunt ale tale, și fă-ți testamentul: căci ai ajuns la capătul firului vieții tale!

Atunci eu îi spusei:

— O, slujitorule al lui Allah preabunul! Dă-mi numai răgazul să îmi fac șehada credinței și testamentul!

Apoi îmi ridicai capul către cer, mi-l aplecai pe piept și începui să mă judec pe mine însămi și să cuget asupra stării jalnice și de ocară în care mă aflam, și mă năpădiră lacrimile, și plânsei, și recitai aceste versuri:

Aprins-ai pasiunea în sufletu-mi, și-acum
Tu cați cu nepăsare! Deprins-ai ochii-mi doară
Cu nopțile-n veghere, și-n somn mereu ești numa'.

Dar eu! Te așezasem de inimă aproape,
Cât și de ochi, la mijloc! Să uite ea, ușoară,
Și ei să înceteze cu lacrimi să se-adape?

Jurași statornicie de vremi ce-or să se-nșire,
Și vorba ți-ai luat-o-ndărăt, cu nendurare,
De-ndată ce asupra-mi întins-ai stăpânire.

De mine îndurare nu vrei să ai o clipă,
Și parte la tristețea-mi nu iei! Ești piaza, oare,
Ce mie, tinereții, a rău se înfiripă?

Dar, pe Allah! prieteni, în piatra amintirii
Tăiați astfel: „Aicea, de-apururi grijii scapă
Un om în mare vină: iubi crezând iubirii!”

Drumețe în mâhnire, știind ce suferință
Cu dragostea-împreună-i, când treci pe lângă groapă
Ți-apleacă umezi ochii privind cu-ngăduință!

Și sfârșind aceste versuri, mai plânsei încă. Dar când *auzi* versurile și văzu lacrimile mele, soțul meu fu mai furios încă și mai întărâtat, și îmi spuse aceste stanțe:

Din inimă-l iubeam și l-am lăsat,
Și asta nu din oboseală,
Sau că de dragostea-i m-am săturat!
E numai din a lui greșeală.

Tovarăș mi-aducea, Preasfinte,
În pasiunea mare-a lui și-a mea.
Dar inimă, și simț, și minte
Așa tovărășie cum să vrea?

După ce sfârși aceste versuri, începui din nou să plâng, ca să îl înduioșez, și spusei în sinea mea: „Mă voi preface supusă și umilă. Și îmi voi îmblânzi vorbele. Și poate că așa mă va ierta de osânda la moarte, chiar de îmi va lua toate avuțiile pe care le am!“ Și începui să-l rog fierbinte, și-i recitai cu înduioșare aceste versuri:

Mă jur că dacă tu ai vrea dreptate.
Nu m-ai sili să mor! Dar când a mai fost drept
Acel ce pururi are ca precept

Că al rupturii ceas fatal ne bate?

Povara dragostei o am purtat
Când umerii abia puteau să ducă
Mai străvezii cămăși ca o nălucă,
Sau greutăți și mai ușoare de răbdat!

Și totuși nu mă mir de-a mea pieire,
Ci numai că și-acuma iarăși trupu-mi văd
Urmând mereu, deși aproape de prăpăd,
Să te dorească, după despărțire!...

Când sfârșii aceste versuri, plânsei. Atunci el mă privi și mă împinse plin de turbare cu mâna, mă ocărî îndelung și îmi recită versurile:

Ți-a fost nu pentru-a mea prietenie
Întreaga grijă, și acum, cătând-napoi,
Mai cu durere simt ce-am fost noi doi,
Și cât de grea-mi fu părăsirea mie!

Voi face-așa cum ai făcut și tu,
Când doar dispreț dăduși dorinței mele!
Și voi păstra la fel, în toate cele,
Răbdare, cum o ai păstrat și tu.

Și dragostea-mi spre altul va să-ncline,
Cum inima-ți la altul s-a oprit...
Ruptură fie, deci, și neclintit;
Pricina însă vezi-o numa-n tine!

Și când încheie aceste versuri, îl strigă pe negru și-i zise:

— Taie-o în două! Ea nu mai însemnează nimic pentru mine.

Când negrul păși către mine, fusei încredințată de apropierea morții, îmi pierdui orice nădejde în viață și nu mă gândii decât să-mi încredințez soarta lui Allah, preaînaltul. Și chiar în clipa aceea, o văzui intrând pe bătrână, care se aruncă la picioarele tânărului, începu să i le sărute și-i zise:

— O, copilul meu, te rog fierbinte, eu, doica ta, în numele îngrijirilor pe care ți le-am dat, să o ierți pe această fecioară, căci nu a săvârșit o greșeală care să fie vrednică de o asemenea pedeapsă! De altminteri, tu ești încă tânăr, și mă tem ca blestemul ei să nu se abată peste tine!

Apoi bătrâna începu să plângă și continuă să-l copleșească cu rugăminți, ca să-l înduplece, până când el îi zise:

— Ei bine, la rugămintea ta mă îndur de ea! Dar trebuie să-i fac un semn, care să rămână întipărit pe trupul ei toată viața!

Rostind aceste cuvinte, el făcu unul sau două semne negrilor, care numaidecât mă despuiară de veșminte și mă arătară astfel. Atunci el luă cu mâna lui o ramură mlădioasă de gutui, se năpusti asupra mea, și începu să-mi biciuiască trupul, și îndeosebi spatele, pieptul și șoldurile, și așa de tare și așa de turbat încât căzui în nesimțire, pierzând orice speranță de a scăpa cu viață după asemenea lovituri. Atunci el încetă să mă lovească și se duse, lăsându-mă întinsă la pământ și poruncind sclavilor să mă părăsească în starea aceasta până la lăsarea nopții, ca după aceea, sub ocrotirea

întunericului, să mă ducă în casa mea de odinioară și să mă arunce acolo, ca pe un lucru neînsuflețit. Și sclavii făcură întocmai, și mă aruncară în casa mea de odinioară, urmând porunca stăpânului lor.

Când îmi venii în fire, rămăsei multă vreme fără să mă pot mișca, din pricina loviturilor; apoi mă îngrijii cu leacuri de tot felul și, puțin câte puțin, sfârșii prin a mă vindeca; dar urmele loviturilor și ale cicatricelor rămaseră pe mădularele mele și pe carnea mea, ca și cum aș fi fost brăzdată de curele și de bice! Și ați văzut cu toții urmele acelea.

Când, după patru luni de îngrijire, sfârșii prin a mă tămădui, vrui să merg ca să arunc o privire spre palatul în care îndurasem silnicia; dar acesta era ruinat cu desăvârșire, și la fel toată strada pe care se găsea, de la un capăt la altul; și în locul tuturor acelor minuni, nu mai rămăseseră decât grămezi de gunoaie adunate din scursorile orașului. Și cu toate căutările mele, nu putui ajunge să aflu vești despre soțul meu.

Atunci mă întorsei la sora mea cea mai tânără, Fahima, care rămăsese mereu fecioară neprihănită; și amândouă merserăm să o vedem pe sora noastră după tată, Zobeida, aceea care ți-a istorisit povestea cu cele două surori ale sale preschimbate în cățele. Și ea îmi istorisi povestea ei, și eu îi istorisii povestea mea, după salutările cele de cuviință. Și atunci sora mea Zobeida îmi zise:

— O, sora mea, nimeni pe lumea aceasta nu este ferit de nenorocirile sorții! Dar, slavă lui Allah! suntem amândouă în viață! Să rămânem de acum înainte mereu împreună. Și mai cu seamă fie ca niciodată să nu se mai pomenească între noi cuvântul căsătorie; să-i pierdem până și amintirea!

Și rămase cu noi și sora noastră mai mică, Fahima. Ea este aceea care îndeplinește în casă slujba de aducătoare de bucate, care coboară în suk ca să târguiască în fiecare zi și să ne cumpere cele de trebuință; iar eu sunt datoare numai să deschid ușa celor care bat și să primesc musafirii; cât despre sora cea mare, Zobeida, ea deretică prin casă.

Și nu încetarăm să trăim astfel foarte fericite, fără de bărbați, până în ziua când sora noastră Fahima ni-l aduse pe hamal, împovărat cu o grămadă de lucruri, și pe care îl poftirăm să se odihnească o clipă la noi. Și tot atunci intrară cei trei saâluki care ne istorisiră poveștile lor; și apoi voi trei, sub înfățișare de negustori. Și tu știi ceea ce s-a întâmplat, și cum am fost aduse dinaintea mâinilor tale, o, emir al credincioșilor!

Aceasta este povestea mea!

Atunci califul rămase nespus de uimit și…

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și, discretă, conteni istorisirea.

Dar când se lasă a optsprezecea noapte

Șahrazada urmă cu aceste cuvinte:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că auzind cele întâmplate tinerelor Zobeida și Amina, care se aflau acolo cu sora lor cea mică, Fahima, cu cele

două cățele negre și cu cei trei saâluki, califul Harun Al-Rașid rămase nespus de uimit și porunci ca amândouă povestirile, precum și acelea ale celor trei saâluki, să fie scrise de scribii cancelariilor cu cea mai frumoasă scriere de aur, și apoi ca manuscrisele să fie păstrate în arhivele domniei.

Apoi îi zise fecioarei Zobeida:

— Și acum, o, mărită doamnă, spune-mi: n-ai mai primit vești de la efrita care te-a fermecat pe cele două surori ale tale prefăcându-le în cățele?

Zobeida răspunse:

— Emire al credincioșilor, aș putea să știu ceva despre ea, căci mi-a dat o șuviță din părul ei și mi-a spus: „Când vei avea nevoie de mine, n-ai decât să aprinzi unul din aceste fire de păr și mă voi ivi numaidecât dinaintea ta, din orice loc depărtat s-ar nimeri să mă aflu, chiar și de dincolo de Muntele Caucaz!“

Atunci califul îi spuse:,

— Ah, adu-mi acea șuviță!

Și Zobeida îi dădu șuvița; și califul luă un fir de păr și îl aprinse. Și de-abia se făcu simțit mirosul de păr ars, că se cutremură tot palatul, și deodată se ivi gennia sub chipul unei fete îmbrăcate în straie bogate. Și cum era musulmană, ea nu uită să-i spună califului:

— Pace ție, o, locțiitor al lui Allah!

Și califul îi răspunse:

— Facă-se ca și asupra ta să coboare pacea, și îndurarea lui Alah, și binecuvântările sale!

Atunci ea îi zise:

— Află, o, prinț al credincioșilor, că această fecioară care a făcut să mă arăt aici, la dorința ta, mi-a adus mult bine și-a sădit în mine semințe care au încolțit! Și orice aș face pentru ea, niciodată nu voi putea să răsplătesc îndeajuns binele ce mi l-a adus. Cât despre surorile ei, le-am preschimbat în cățele; și dacă nu le-am dat moartea, a fost numai ca să nu-i cășun surorii lor o prea mare mâhnire. Acum, dacă tu, o, prinț al credincioșilor, dorești izbăvirea lor, le voi izbăvi, în semn de cinstire față de tine și față de sora lor! Și, de altminteri, nu uit nicio clipă că sunt musulmană!

Atunci el îi spuse:

— Desigur, doresc să le izbăvești! După aceea, vom cerceta cazul tinerei femei cu trupul învinețit de lovituri; și dacă într-adevăr se va dovedi adevărul povestirii ei, îi voi lua apărarea și-o voi răzbuna împotriva aceluia care a pedepsit-o într-un chip atât de nedrept!

Atunci efrita zise:

— Emire al credincioșilor, ți-l voi arăta într-o clipă pe acela care s-a purtat așa cu tânăra Amina, și-a asuprit-o, și i-a luat avuțiile. Căci află că el îți este cel mai apropiat dintre oameni!

Apoi efrita luă o cană de apă și descântă deasupra ei; apoi le stropi pe cele două cățele și le spuse:

— Întoarceți-vă degrabă la chipul vostru omenesc de odinioară!

Și în aceeași clipă, cele două cățele se prefăcură în două fecioare atât de frumoase că făceau cinste cui le-a zămislit!

Apoi gennia se întoarse înspre calif și-i spuse:

— Făptașul tuturor acelor nedreptăți pe care le-a îndurat tânăra Amina este însuși fiul tău El-Amin!

Și ea îi istorisi întâmplarea, și califul putu s-o confrunte și prin gura unei a doua făpturi, nicidecum omenească, ci o gennia!

Atunci califul rămase uluit și încheie:

— Mărire lui Allah pentru mântuirea acestor două cățele prin mijlocirea mea!

Apoi porunci să vină fiul său El-Amin dinaintea feței sale, și-i ceru lămuriri; și El-Amin răspunse povestindu-i adevărul. Atunci califul porunci să se adune cadiii și martorii în aceeași sală unde se aflau cei trei saâluki, fii de regi, și cele trei fete cu cele două surori ale lor care fuseseră vrăjite.

Și atunci, de față cu cadiii și martorii, îl cunună din nou pe fiul său El-Amin cu tânăra Amina; o cunună pe tânăra Zobeida cu întâiul saâluk, fiu de rege; le cunună pe celelalte două fecioare, care tocmai își redobândiseră înfățișarea omenească, cu ceilalți doi saâluki, fii de regi, și el însuși porunci să se alcătuiască contractul său de căsătorie cu cea mai tânăra dintre cele cinci surori, fecioara Fahima, aducătoare de bucate, dulce și drăgălașe! Cât despre hamal, trimise după el, îl numi căpetenia curtenilor și-l însură cu cea mai frumoasă fecioară din haremul împărătesc.

Și porunci să se zidească pentru fiecare pereche câte un palat, și le dădu la toți avuții uriașe, ca să poată viețui fericiți. Și el însuși, de cum se lăsă noaptea, se grăbi să meargă să se întindă în brațele tinerei Fahima, cu care petrecu întâia noapte binecuvântată!

Dar, urmă Șahrazada grăind regelui Șahriar, să nu crezi nicidecum, o mărite rege, că această poveste ar fi mai uimitoare decât aceea care va urma, a femeii tăiate!

Povestea femeii tăiate, a celor trei mere și a negrului Rihan

Șahrazada zise:

Într-o bună noapte, califul Harun Al-Rașid îi spuse lui Giafar Al-Barmaki:

— Vreau să coborâm într-astă noapte în oraș, ca să aflăm despre faptele guvernatorilor și ale valiilor[48]. Și sunt pe deplin hotărât să-i îndepărtez din dregătorii pe toți aceia împotriva cărora mi s-ar aduce plângeri!

Și Giafar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și califul, Giafar și Massrur, purtătorul spadei, se deghizară, coborâră și porniră să cutreiere prin străzile Bagdadului, când deodată, trecând pe o ulicioară, deteră cu ochii de un moșneag tare bătrân, care ducea pe cap un năvod de prins pești și un coș împletit, și care se sprijinea într-o bâtă. Și moșneagul pășea agale murmurând aceste versuri:

Mi-au spus: „Tu, om cu minte! cu știința ta, una,
Ești printre bieții semeni ca-n plină noapte luna!“

Și le-am răspuns: „Cruțați-mi asemenea cuvinte!
Doar o știință-i una: Destinul nu te minte!“

Căci cu știință, scrieri, și cărți, și călimară
N-aș cumpăni o clipă Destinul ce-mpovară!

Cei care rămășagul de partea mea l-ar face,
Ar pierde, când sorocu-i, arvuna lor și pace!

Ce te-ntristeazâ oare mai mult decât săracul
Cu starea lui, cu pâinea-i, cu traiul de tot vacul!

În vară-și seacă vlaga chiar sfărâmând și piatră!
Și se-ncălzește, iarna, în cenușar, la vatră!

În mersu-i se oprește? Și câinii-l pun pe fugă!
Toți își bat joc de dânsul și toți ocări i-ndrugă!

Își strigă jalea, bietul și-arată lipsa? Bine…
Nu-i pentru el, vai, milă, să-l vadă n-are cine!…

Aceasta-i este viața de care-n veci nu scapă:
Atunci îi e mai bine — când a ajuns în groapă!

Auzind aceste versuri tânguitoare, califul îi spuse lui Giafar:
— Versurile și toată înfățișarea acestui om sărman arată o mare sărăcie. Apoi se apropie de moșneag și îi spuse: O, șeicule, care este meseria ta?
El răspunse:
— O, stăpânul meu, sunt pescar! Și tare sărac! Și am familie! Și de la amiază până acum am fost dus pe aiurea la muncă, și Allah încă nu m-a învrednicit cu pâinea din care să-mi hrănesc copiii! De aceea sunt scârbit de mine, și sătul de viață, și nu-mi mai doresc decât moartea!
Atunci califul îi zise:
— Oare nu te poți întoarce cu noi la fluviu și să arunci de pe țărm năvodul în Tigru, și aceasta în numele meu, ca să-mi văd norocul? Și tot ce vei scoate din apă îți voi cumpăra eu și-ți voi plăti o sută de dinari.
Și bătrânul se bucură la aceste vorbe, și răspunse:
— Primesc îndemnul tău și mi-l așez pe creștet!
Și pescarul se întoarse cu ei la Tigru, își aruncă năvodul în apă și așteptă; apoi trase de funia năvodului și năvodul ieși din apă. Și bătrânul pescar găsi în năvod o ladă ferecată, tare greu de ridicat. Și califul, la rândul său, după ce o încercă, o găsi tare grea. Dar el se grăbi să-i dea cei o sută de dinari pescarului, care se duse împăcat.
Atunci Giafar și Massrur luară în spinare lada și o duseră la palat. Și califul porunci să se aprindă făcliile, și Giafar și Massrur se apropiară de ladă și o sparseră. Ei găsiră înlăuntru un coș mare, împletit din frunze de palmier, cusut cu lână roșie; tăiară firul de lână și găsiră în coș un covor; scoaseră covorul, și dedesubt aflară un văl mare și alb de femeie; ridicară vălul, și dedesubt găsiră, albă ca argintul curat, o tânără femeie tăiată în bucăți.
În fața acestei priveliști, califul lăsă să-i curgă șiroaie lacrimile pe obraji, apoi se întoarse plin de mânie spre Giafar și strigă?
— O, câine de vizir! iată că acum, sub domnia mea, se săvârșesc omoruri, și cei uciși sunt aruncați în apă! Și sângele lor se va întoarce asupra mea în ziua judecății, și va atârna greu pe conștiința mea! Ci, pe Allah! trebuie neapărat să-l pedepsesc pe ucigaș și să-l omor. Cât despre tine, o, Giafar, jur pe adevărul coborârii mele de-a dreptul din califii Bani-Abbas, că dacă nu-l aduci în fața mea pe ucigașul acestei femei, pe care vreau s-o răzbun, voi da poruncă să te răstignească de poarta palatului meu, pe tine și pe cei patruzeci de Barmakizi, verii tăi!
califul era plin de mânie. Giafar îi zise:
— Îngăduie-mi un răgaz de trei zile!
El îi răspunse:
— Ți-l îngădui!
Atunci Giafar ieși din palat și, plin de mâhnire, porni prin oraș spunând în sinea lui: „Cum aș putea să-l recunosc vreodată pe acela care a ucis-o pe acea tânără femeie, și unde să-l aflu ca să-l aduc dinaintea califului? De altă parte, dacă i-aș aduce un altul decât ucigașul, pentru ca acela să moară în locul adevăratului făptaș al nelegiuirii, fapta aceasta mi-ar apăsa greu pe conștiință. Și așa, nu știu ce să fac.“ Și tot frământându-se astfel, Giafar ajunse la el acasă, unde rămase cele trei zile de răgaz, pradă deznădejdii. Și într-a patra zi, califul trimise să-l cheme. Și când se înfățișă în fața mâinilor sale, califul îi întrebă:
— Unde-i ucigașul tinerei femei?
Giafar răspunse:
— Oare pot ghici eu nevăzutul și ascunsul, ca să recunosc ucigașul în mijlocul unui oraș întreg?

Atunci califul turbă de mânie și porunci răstignirea lui Giafar de poarta palatului, și porunci crainicilor să strige vestea prin tot orașul și prin împrejurimi, zicând: „Oricine dorește să ia parte la priveliștea răstignirii lui Giafar Al-Barmaki, vizirul califului, și la răstignirea a patruzeci de Barmakizi, neamurile lui, de poarta palatului, n-are decât să iasă și să vină de față la această priveliște!“.

Și toți locuitorii Bagdadului ieșiră de pe toate străzile ca să ia parte la răstignirea lui Giafar și a verilor săi, dar nimeni nu știa pricina; și toată lumea era întristată, și se tânguia, căci Giafar și toți Barmakizii erau iubiți pentru binefacerile și dărnicia lor.

Când stâlpul schingiuirii fu ridicat, îi așezară pe osândiți dedesubt și se aștepta încuviințarea califului pentru plinirea osândei. Și iată că în timp ce toți locuitorii plângeau, un tânăr frumos, în veșminte strălucitoare, despică zorit mulțimea, ajunse în fața mâinilor lui Giafar și-i spuse:

— Facă-se ca izbăvirea să-ți fie dată, o stăpâne și cel mai mare dintre cei mai nobili! o, tu lăcaș de adăpostire a săracilor! Căci eu sunt acela care am ucis-o pe femeia tăiată în bucăți și care am pus-o în lada pe care ați pescuit-o în Tigru! Așadar ucide-mă, în schimb, și hotărăște să fiu pedepsit!

Când Giafar auzi cuvintele tânărului, se bucură tare pentru sine, dar se întristă mult de soarta ce-l aștepta pe tânăr. Începu așadar să-i ceară deslușiri mai amănunțite, când deodată un șeic venerabil îndepărtă mulțimea, înaintă în grabă către Giafar și tânăr, îi salută și le spuse:

— O, vizire, nu da nicio crezare cuvintelor acestui tânăr, căci nimeni altul nu este ucigașul tinerei femei decât numai eu! Și numai de mine singur ai dreptul s-o răzbuni!

Dar tânărul zise:

— O, vizire, acest șeic bătrân bate câmpii și nu știe ce grăiește! Îți repet că eu am ucis-o. Așadar numai eu singur trebuie să fiu pedepsit în același chip!

Atunci șeicul spuse:

— O, copilul meu, tu ești încă tânăr și trebuie să iubești viața! Dar eu sunt bătrân și m-am săturat de lumea aceasta. Și voi sluji drept răscumpărare pentru tine, pentru vizir și pentru verii lui. Îți repet, deci, eu sunt ucigașul și numai asupra mea trebuie abătută răzbunarea!

Atunci Giafar, cu încuviințarea căpeteniei străjerilor, îi luă cu sine pe tânăr și pe moșneag și urcă împreună cu ei la calif. Și el zise:

— Emire al credincioșilor, iată dinaintea ta pe ucigașul tinerei femei!

Și califul întrebă:

— Unde-i?

Giafar zise:

— Acest tânăr mărturisește și susține morțiș că el, și numai el, este ucigașul; dar acest moșneag desminte acest lucru și susține, la rândul său, că el și numai el, este ucigașul.

Atunci califul îi privi pe șeic și pe tânăr și-i întrebă:

— Care dintre voi doi a ucis-o pe tânăra femeie?

Tânărul răspunse: „Eu dar șeicul zise: „Nu, eu am ucis-o Atunci califul, fără să întrebe mai multe, îi spuse lui Giafar:

— I-ai pe amândoi și răstignește-i!

Dar Giafar răspunse:

— Dacă nu-i decât un singur ucigaș, osândirea celui de-al doilea ar fi o mare nedreptate!

Atunci tânărul strigă:

— Jur pe cel care a ridicat cerurile la înălțimea unde sunt și a întins

pământul până unde se află, că eu singur am ucis-o pe tânăra femeie! Și iată dovezile!

Atunci tânărul descrise descoperirea făcută și cunoscută de calif, de Giafar și de Massrur. Și califul rămase încredințat de vinovăția tânărului, dar fu cuprins, de cea mai nețărmurită mirare, și-i spuse:

— Dar de ce ai săvârșit acest omor? De ce această mărturisire din partea ta, fără să fii forțat la aceasta cu lovituri de vergi? Și cum se face că tu ceri astfel să fii pedepsit în schimb?

Atunci tânărul povesti:

Află, o, emire al credincioșilor, că acea fecioară îmbucătățită este soția mea, fiica acestui șeic bătrân, care era socrul meu. M-am însurat cu ea când era o copilă neprihănită. Și Allah m-a învrednicit de la ea cu trei copii de parte bărbătească. Și ea continua mereu să mă iubească și să mă slujească; și eu nu găseam la ea nimic vrednic de dojană.

Dar la începutul lunii acesteia soarta hotărî ca ea să cadă greu bolnavă; și numaidecât adusei medicii cei mai pricepuți, care nu zăboviră să o vindece în curând, cu îngăduința lui Allah! Și eu, cum nu mă culcasem cu ea de la începutul boalei sale, și cum dorința mi s-a iscat în clipa aceea, vrui să o sfătuiesc să facă mai întâi o baie. Dar ea îmi spuse:

— Înainte de a intra în hammam am o poftă ce vreau să mi-o împlinesc.

Eu o întrebai:

— Și care poate fi această poftă?

Ea îmi spuse:

— Am poftă de un măr, ca să-i simt mireasma și să mușc din el o îmbucătură.

Și eu numaidecât mă dusei în oraș ca să cumpăr mărul, chiar de-ar fi fost la prețul de un dinar de aur! Și căutai pe la toți negustorii de fructe; dar n-aveau de loc mere! Și mă întorsei tare necăjit acasă, nu mă încumetai să dau ochi cu soția mea, și îmi petrecui toată noaptea gândindu-mă la calea de a găsi un măr. A doua zi, în zori, ieșii din casă și mă îndreptai spre livezi și mă apucai să le cutreier una câte una, copac de copac, fără să aflu nimic. Dar în calea mea întâlnii un paznic de livadă, un om în vârstă, și-l întrebai unde aș putea să aflu niște mere. El îmi spuse:

— Copilul meu, aceasta-i un lucru tare anevoie de găsit, nu din altă pricină decât fiindcă nu se află nicăieri, doar de nu s-ar găsi la Bassra, în livada căpeteniei credincioșilor. Dar și acolo e greu de ajuns la ele, căci paznicul păstrează cu grijă merele pentru folosința califului!

Atunci mă întorsei la soția mea și-i povestii cum stau lucrurile; dar dragostea ce o aveam pentru ea mă făcu să mă pregătesc numaidecât de călătorie. Și plecai, și avui nevoie de cincisprezece zile bune, călătorind zi și noapte, ca să ajung la Bassra și să mă întorc; dar soarta mă părtini și mă întorsei la soția mea, aducând trei mere cumpărate de la paznicul livezii din Bassra pe prețul de trei dinari.

Intrai, așadar, tare vesel în casă și-i întinsei soției mele cele trei mere; dar, la vederea lor, nu vădi câtuși de puțin vreun semn de mulțumire, și le aruncă nepăsătoare lângă ea. Totuși, văzui că în timpul lipsei mele de acasă fierbințelile o întorseseră, și cu putere încă, și o țineau întruna; și soția mea mai zăcu încă zece zile, în timpul cărora nu o părăsii măcar o clipă. Dar, mulțumită lui Allah, la capătul acestui răstimp, ea își redobândi sănătatea; și putui atunci să ies și să merg la prăvălia mea; și mă apucai din nou să vând și să cumpăr.

Ci pe când ședeam așa în prăvălie, către ceasul amiezii, văzui trecând

pe dinaintea mea un negru care ținea în mână un măr cu care se juca. Îl întrebai:

— Ei! prietene, de unde ai putut lua mărul acesta? Spune-mi, ca să mă duc și eu să cumpăr câteva!

La vorbele mele, negrul începu să râdă și zise:

— L-am luat de la iubita mea! Tocmai mă duceam s-o văd, căci trecuse câtăva vreme de când n-o mai văzusem, și o găsii posomorâtă, și lângă ea se aflau trei mere; și, când o întrebai, îmi zise: „Închipuiește-ți, scumpul meu, că acest biet tătuc încornorat de bărbat pe care-l am, a plecat anume pentru asta la Bassra ca să mi le cumpere, și le-a cumpărat pe trei dinari de aur!“ Apoi ea îmi dădu acest măr pe care-l am în mână!

La cuvintele negrului, o, emire al credincioșilor, ochii mei văzură lumea toată în tăciune negru; închisei numaidecât prăvălia și mă întorsei acasă, după ce pe drum îmi pierdusem cu totul mințile, sub imboldul nestăvilit al mâniei. Și privii pe pat, și într-adevăr nu găsii nici urmă de al treilea măr. Și atunci o întrebai pe soția mea:

— Dar unde-i al treilea măr?

Ea îmi răspunse:

— Nu bănuiesc unde poate fi, și nici nu am vreo știre despre el.

Astfel mă dumirii de adevărul vorbelor negrului. Atunci mă năpustii asupra ei și o ciopârții cu lovituri de cuțit: îi tăiai astfel capul și mădularele, aruncai totul, cu mare grabă, în coșul împletit, îl acoperii cu vălul și cu covorul și-l așezai în lada pe care am țintuit-o în cuie. Încărcai lada pe spinarea catârului și mă dusei numaidecât s-o arunc în Tigru, și toate acestea chiar cu mâinile mele!

Și așa, deci, o, căpetenie a credincioșilor, te rog fierbinte să-mi grăbești moartea drept pedeapsă pentru fărădelegea mea, pe care o voi ispăși într-acest chip, căci tare mi-e teamă să nu dau seama în ziua învierii!

Așadar o aruncai în Tigru, fără să fiu văzut de nimeni, și mă întorsei acasă. Și îl aflai pe băiatul meu cel mare plângând: și deși eram sigur că el nu știe de moartea mamei sale, totuși îl întrebai:

— De ce plângi?

El îmi răspunse:

— Fiindcă am luat unul din merele pe care le avea mama, și fiindcă, apoi, coborând în stradă să mă joc cu frații mei, am văzut un negru uriaș care trecu pe lângă mine și îmi smulse mărul din mâini spunându-mi: „De unde-i mărul acesta?“ Eu îi răspunsei: „Îl am de la tatăl meu, care s-a dus și l-a adus mamei mele, cu încă două asemănătoare, de la Bassra plătindu-le cu trei dinari”. Cu toate rugămințile mele, negrul nu-mi dădu mărul înapoi, mă lovi și se duse cu el! Și acum mă tem să nu mă bată mama din pricina mărului!

La aceste cuvinte ale copilului, pricepui că negrul ticluise o poveste mincinoasă pe socoteala fiicei unchiului meu, și că astfel am ucis-o pe nedrept!

Atunci începui să vărs lacrimi amare; apoi îl văzui venind pe tatăl soției mele, acest șeic venerabil, care se afla aici cu mine. Și-i povesti trista întâmplare. Șezu lângă mine și începu și el să plângă. Și nu conteniram amândoi cu plânsul până la miezul nopții. Și făcurăm să țină slujbele de înmormântare vreme de cinci zile Și, de altminteri, continuarăm până astăzi să jeluim această moarte.

Așadar te rog fierbinte, o, emire al credincioșilor, pe amintirea sfântă a străbunilor tăi, să-mi grăbești cazna și să aduci asupra mea pedeapsa cumplită, spre a răzbună acest omor!

La auzul acestei povestiri, califul se miră foarte mult și strigă:
— Pe Allah! nu vreau să ucid pe nimeni altul decât pe acel viclean de negru!

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar când se lăsă a nouăsprezecea noapte

Ea zise:

Mi s-a povestit, o mărite rege, că atunci califul jură că nu-l va ucide decât pe negru, fiindcă tânărul era totuși vrednic de iertare. Apoi califul se întoarse către Giafar și-i porunci:
— Adu-l în fața mea pe acel negru de smoală și catran, care a fost pricina acestei întâmplări! Și de nu mi-l vei putea găsi, voi porunci să te ucidă pe tine în locul lui!
Și Giafar ieși plângând și zicându-și: „De unde voi putea oare să-l aduc în fața lui? Așa cum numai din întâmplare un ulcior care cade nu se sparge, la fel și eu, numai din întâmplare am scăpat întâia oară de la moarte. Dar acum?… Totuși, cel care a voit întâia oară să mă scape, de va vrea, mă va scăpa și a doua oară! Cât despre mine, pe Allah! mă voi închide la mine acasă, fără să mă clintesc de fel, în cele trei zile de păsuire. Căci la ce bun să fac cercetări zadarnice? Mă încredințez voinței celui preadrept și preaînalt!“.
Și într-adevăr Giafar nu se clinti din casa lui în cele trei zile de păsuire. A patra zi trimise să-l caute pe cadiu și își făcu testamentul în fața lui; și își luă, plângând, rămas bun de la copii. Apoi veni trimisul califului, care îl vesti că emirul credincioșilor era nestrămutat în hotărârea de a-l ucide dacă negrul nu va fi găsit. Și Giafar plânse și mai tare, și copiii plânseră împreună cu el. Apoi o cuprinse pe cea mai mică dintre fiicele lui ca s-o mai îmbrățișeze o dată, fiindcă o iubea mai mult decât pe toți ceilalți copii ai săi; și o strânse la pieptul său, și vărsă lacrimi îmbelșugate, gândindu-se că era silit s-o părăsească. Dar, deodată, cum o strângea la piept, simți ceva rotund în buzunarul fetiței și o întrebă:
— Ce ai în buzunar?
Ea răspunse:…
— O, tată, un măr! Mi la dat Rihan[49], negrul nostru. Și îl am de patru zile. Dar nu l-am putut lua decât după ce i-am dat doi dinari lui Rihan.
La auzul acestor cuvinte, despre negru și măr, Giafar simți o nețărmurită bucurie, și strigă:
— O, mântuitorule!
Apoi porunci să i-l aducă pe negrul Rihan. Și Rihan veni, și Giafar îl întrebă:
— De unde ai acest măr?
El răspunse:
— O, stăpânul meu, acum cinci zile, mergând prin oraș, intrai pe o uliță și văzui niște copii jucându-se și, printre ei, se afla unul care ținea în mână

acest măr; i-l luai și îl lovii; atunci el plânse și îmi zise: „Mărul este al mamei mele. Și mama e bolnavă. Ea a avut poftă de un măr și tata a plecat să i-l aducă de la Bassra, cu încă două mere, pe prețul de trei dinari de aur. Și eu am luat unul ca să mă joc cu el.“ Apoi începu să plângă. Dar eu, fără să țin seama de plânsetul lui, venii acasă cu mărul acesta și îl dădui pe doi dinari micii mele stăpâne, fetița ta!

Auzind această povestire, Giafar fu cuprins de nețărmurită mirare, văzând cum se ivesc toate aceste încurcături și moartea tinerei femei din greșeala negrului său Rihan. Și porunci să fie aruncat numaidecât în temniță. Apoi se înveseli că scăpase astfel el însuși de la o moarte sigură și recită aceste versuri:

Un singur rob ai și îi ești dator
Nenorociri ce-ți vin și vin grămadă…
Te descotorosește de odor!
Robi mișună, în jurul tău roiesc,
Dar sufletu-ți e unică plămadă:
Nu-i poți găsi nicicând seamăn lumesc!

Dar apoi se răzgândi, îl luă pe negru și-l duse dinaintea califului, căruia îi istorisi povestea.

Și califul Harun Al-Rașid rămase atât de uimit încât porunci ca această poveste să fie trecută în cronici, spre a sluji de învățătură oamenilor.

Dar Giafar îi spuse:

— Nu te minuna prea tare de această poveste, o, căpetenie a credincioșilor, căci ea este departe de a se putea asemui cu aceea a vizirului Nureddin și a fratelui său Șamseddin.

Și califul strigă:

— Și cum este acea poveste despre care spui că-i mai uluitoare decât cea pe care tocmai am auzit-o?

Giafar zise:

— O, prințe al credincioșilor, nu ți-o voi povesti decât dacă îmi făgăduiești că-i vei ierta negrului Rihan fapta necugetată!

Și califul răspunse:

— Fie! Te învrednicesc cu iertarea sângelui său. Și îl iau de prieten și de tovarăș pe acest tânăr; și, spre a-i alina durerea de pe urma pierderii soției ciopârțite, fiica unchiului său, îi dau de soție legiuită pe cea mai frumoasă dintre fecioarele mele tăinuite, cu zestrea ei și cu leafă de vizir. Și-acum, o Giafar, îndulcește-ne auzul cu vorbele tale!

Povestea vizirului Nurredin, a fratelui său vizirul Șamseddin și a frumosului Hassan Badreddin

Atunci Giafar Al-Barmaki zise:

Află, o, căpetenie a credincioșilor, că trăia în țara Mesr[50], un sultan drept și binefăcător. Acel sultan avea un vizir înțelept și mare cărturar, priceput în științe și în arte, și acel vizir era un moșneag tare înaintat în vârstă; dar el avea doi copii asemănători, ca doua luni de pe cer: cel mare se numea Șamseddin și cel mic se numea Nureddin[51]; dar Nureddin, cel mic, era neîndoielnic mai frumos și mai bine făcut decât Șamseddin, care, de altminteri, era desăvârșit; dar Nureddin nu-și avea pereche în lumea întreagă. El era atât de minunat, încât frumusețea lui era cunoscută în toate ținuturile, și mulți călători veneau în Egipt, din țările cele mai îndepărtate, numai pentru plăcerea de a contempla desăvârșirea lui și trăsăturile chipului său.

Soarta rândui că vizirul, tatăl lor, muri. Și sultanul rămase adânc îndurerat de moartea lui. Și porunci să vină la el cei doi fii, îi chemă aproape de el, îi înveșmântă cu mantii de mare cinstire și le spuse:

— Din clipa aceasta, veți îndeplini pe lângă mine dregătoria tatălui vostru.

Atunci ei se bucurară și sărutară pământul din fața mâinilor sultanului. Și rânduiră să țină o lună întreagă slujbele de înmormântare după tatăl lor; apoi intrară în noua dregătorie, și fiecare dintre ei îndeplinea pe rând, câte o săptămână, slujba de vizir. Și când sultanul pleca în călătorie, el nu lua cu sine decât pe unul dintre cei doi frați.

Ci într-o bună noapte se întâmplă că sultanul trebuind să plece a doua zi dimineața, și venind rândul viziratului pentru acea săptămână lui Șamseddin, cei doi frați povesteau despre unele și despre altele ca să treacă seara. Cum stăteau așa de vorbă, fratele cel mare îi spuse celui mic:

— O, frate al meu, trebuie să-ți spun că dorința mea este să ne gândim cum să ne căsătorim; și această căsătorie să o facem amândoi în aceeași noapte.

Și Nureddin răspunse:

— Facă-se voia ta, o, frate al meu, căci eu sunt întru toate de o părere cu tine.

O dată ce se învoiră asupra acestui prim lucru, Șamseddin îi zise lui Nureddin:

— Când, cu bunăvoința lui Allah, ne vom fi unit cu două fecioare, și ne vom fi culcat cu ele în aceeași noapte, și când ele vor fi născut în aceeași zi și — dacă Allah se va îndura! — vor fi dat naștere: o soție unei fetițe, și cealaltă unui băiețel, ei bine, atunci va trebui să-i căsătorim pe copii, unul cu altul, ca pe fii de unchi!

Atunci Nureddin răspunse:

— O, frate al meu, și atunci ce te gândești să ceri de la fiul meu, drept zestre, ca să i-o dai pe fiica ta?

Și Șamseddin spuse:

— Voi lua de la fiul tău, drept preț al fiicei mele, trei mii de dinari de aur, trei livezi irigate și trei sate din cele mai bune ținuturi din Egipt. Și într-adevăr aceasta va fi prea puțin lucru, ca răscumpărare pentru fiica mea. Și dacă tânărul, fiul tău, nu va voi să primească acest contract, atunci nimic nu se va face între noi.

La aceste cuvinte, Nureddin răspunse:

— Tu nu te gândești la ceea ce zici! Oare ce vrei cu zestrea pe care ai de gând să i-o ceri fiului meu? Uiți că noi suntem frați, și că suntem chiar doi viziri într-unul singur? În loc de această cerere, tu ar trebui să i-o dai fiului meu pe fiica ta în dar, fără să te gândești să-i ceri fiului meu vreo zestre oarecare. De altminteri, nu știi oare că bărbatul este oricând mai de preț decât femeia? Ci fiul meu este un bărbat, și tu îmi ceri o zestre pe care tocmai fiica ta ar trebui s-o aducă! Tu faci ca acel negustor de unt care, nevoind să îngăduie prețul mărfii, începe, ca să-l îndepărteze pe mușteriu, să scumpească untul împătrit!

Atunci Șamseddin îi spuse:

— Văd bine că-ți închipui într-adevăr că fiul tău este mai nobil decât fiica mea. Ci aceasta îmi dovedește că ești lipsit cu desăvârșire de judecată și de înțelepciune, și mai cu seamă de recunoștință. Căci, de vreme ce vorbești de vizirat, uiți că numai mie singur îmi datorezi dregătoria ta înaltă și că, dacă te-am luat tovarăș cu mine, aceasta am făcut-o numai din milă pentru tine și ca să poți să mă ajuți în lucrările mele. Dar, pe Allah, poți spune ce vrei! Însă eu, de vreme ce vorbești așa, nu mai vreau să-mi mărit fata cu fiul tău, chiar de ar fi cântărit în aur!

La aceste cuvinte, Nureddin rămase foarte mâhnit și spuse:

— Nici eu nu mai vreau să-l însor pe fiul meu cu fiica ta!

Și Șamseddin răspunse:

— Da! Iată o încheiere tare potrivită! Și acum, fiindcă mâine trebuie să plec cu sultanul, nu mai am răgazul să te fac să simți toată necuviința vorbelor tale. Dar după aceea, vei vedea! La întoarcerea mea, de va îngădui Allah, se va întâmpla ceea ce o să se întâmple!

Atunci Nureddin se îndepărtă, peste măsură de mâhnit de toată sfada asta, și se duse să se culce singur, copleșit de gânduri mohorâte.

A doua zi dimineața, sultanul, însoțit de vizirul Șamseddin, ieși ca să pornească în călătorie și se îndreptă spre Nil, pe care îl trecu cu luntrea ca să ajungă la Ghesirah; și de acolo călători către Piramide.

Cât despre Nureddin, după ce își petrecu noaptea cufundat în gânduri negre, din pricina purtării fratelui său, se sculă de dimineață, își făcu scalda rituală și zise întâia rugăciune de dimineață, apoi se îndreptă spre dulapul său, de unde luă o desagă pe care o umplu cu aur, gândindu-se mereu la vorbele disprețuitoare ale fratelui său față de el și la umilirea îndurată; și atunci își aminti de aceste strofe ale poetului:

Pleacă, prietene! Totul lasă în urmă și du-te!
Ți-i dobândi noi prieteni, însă pe vechii uitându-i.
Pleacă! departe de case numai un cort să mi-ți jândui
Spre-a-l locui: e sălașul multor plăceri netrecute!

În locuințe stabile, civilizate, râvnire
Nu-i, și nici prietenie! Crede-mă, dragă! Din țară
Fugi! Mi te smulge din glia nașterii tale afară,
Și rădăcina-ți să aibă nouă aiurea sădire!

Tu mă ascultă: o apă îndată ce stă-n nemișcare
Prinde-a dospi, bunăoară; și află a ei lecuire
De putrejune, doar dacă, dintru o grea adormire
Smulsă, ar curge: ci altfel nu-i de sperat vindecare!

Dar m-am uitat de asemeni des și la luna cea plină,
Vrând pe de rost a cunoaște ochii ei mulți. Cu nesațiu
Am cercetat-o-n rotirea-i: știi că pe crugu-i în spațiu
Fiece fază plivește numai cu-alți ochi de lumină!

Leul! Puteam cumva, oare, să ți-l vânez chiar din fugă,
Dac-aș fi stat pe aicea numa-n păduri șoptitoare?
Însăși săgeata, socoate, poate fi ucigătoare
Fără să plece din arcul bine-ncordat, să distrugă?

Aur! Argint! Praf, și-atâta! Nici cu un pic nu ajută
Câtu-s colo,-n zăcăminte! Orice lăută ce-ncântă
Este din lemn o bucată, care, de meșter înfrântă,
Bine tăiată, primește forma măiastră cerută!

Pleacă din țară odată! Spune: „Acuma destul mi-i!“
Dacă dorești ca avântu-ți mândru să ducă spre-o zare…
Încătușat de pământul care din neamuri te are,
Nu-i cu putință-a atinge vraja bețiilor culmii!

Când sfârși de rostit aceste versuri, porunci unuia dintre tinerii săi sclavi să-i înșăueze un catâr de culoarea sturzului, mare și iute la picior. Și sclavul îi pregăti cel mai frumos dintre catâri, îl înșăuă cu o șa împodobită cu brocart și cu aur, cu scări indiene, cu cioltar din velur de Ispahan; și o găti atât de bine încât mula păru asemenea unei tinere mirese înveșmântate în straie nouă și nespus de strălucitoare. Apoi Nureddin mai porunci să i se pună peste toate acestea un covor mare de mătase și un covoraș de rugăciune; și, între covorul mare și covorul mic, puse sacul cu aur și bijuterii.

Odată acestea făcute, îi zise băiatului și tuturor celorlalți sclavi:

— Eu acum plec să dau o raită afară din oraș, către Kaliubia, unde socotesc că voi poposi trei nopți, căci simt că am o strângere în piept și vreau să mă duc pe acolo ca să mi-l lărgesc, respirând aerul din plin. Dar nu îngădui nimănui să mă urmeze!

Apoi, luându-și ceva merinde pentru drum, urcă pe catârul de culoarea sturzului și se îndepărtă cu iuțeală. Odată ieșit din Cairo, merse atât de cu spor încât la amiază ajunse la Belbeis, unde se opri; coborî de pe catâr, ca să se odihnească și să-l lase să se odihnească, mâncă puțin, cumpără de la Belbeis cele de câte putea avea nevoie, fie pentru el, fie pentru catâr și se porni din nou la drum. Două zile mai târziu, în dricul amiezii, mulțumită hărniciei catârului său, ajunse în orașul sfânt, Ierusalim. Acolo descălecă de pe catâr, se odihni, lăsă catârul să se odihnească, își scoase ceva din sacul cu merinde și mâncă; o dată acestea săvârșite, își puse sacul sub cap, pe pământ, după ce întinse covorul mare de mătase, și adormi, gândindu-se mereu, cu mânie la purtarea fratelui său față de el.

A doua zi, în zori, urcă din nou în șa, și nu conteni de astă dată cu drumul în pas voinicesc până ce ajunse în orașul Alep. Acolo trase în gazdă

la unul din hanurile din oraș, și petrecu trei zile în deplină tihnă, odihnindu-se și lăsându-și catârul să se odihnească; apoi, după ce trase până în adâncurile pieptului aerul plăcut din Alep, se gândi să plece. În acest scop, încălecă din nou pe catâr, după ce își cumpără din acele dulciuri minunate, pe care le știu găti atât de bine la Alep, și sunt umplute cu fistic și migdale și au deasupra o crustă de zahăr, și tot felul de bunătăți pe care le prețuia mult încă din copilărie.

Și lăsă catârul să meargă în voia lui, căci, odată ieșit din Alep, nu mai știu pe unde se află. Și merse zi și noapte, atât de bine, încât, într-o seară, în amurg, ajunse în orașul Bassra; dar nici măcar nu știa că acest oraș ar fi Bassra. Căci nu află numele orașului decât odată ajuns la han, unde îl lămuriră alții. Coborî atunci de pe catâr, îl despovără de covoare, de merinde și desagă, și-l însărcină pe portarul hanului să i-l plimbe nițel ca să nu răcească dacă s-ar odihni de îndată. Cât despre Nureddin își întinse covorul și se așeză să se odihnească.

Portarul hanului luă deci catârul de căpăstru și porni să-l plimbe. Ci se nimeri că tocmai în clipa aceea vizirul din Bassra ședea la fereastra palatului său și privea pe stradă. Zări deci frumosul catâr de culoarea sturzului, îi văzu șaua și hamurile strălucitoare, de mare preț, și se gândi că trebuie neapărat să fie al vreunui vizir străin, sau chiar al vreunui rege. Așadar începu să-l privească mai cu luare-aminte și fu cuprins de mare uimire; apoi dădu poruncă unuia dintre tinerii săi sclavi să i-l aducă numaidecât pe portarul care plimba catârul. Și sclavul dete fuga să-l caute pe portar și îl aduse dinaintea vizirului. Portarul păși înainte și sărută pământul din fața mâinilor vizirului, care era un om foarte bătrân și tare vrednic de cinstire. Și vizirul îl întrebă pe portar:

— Cine-i stăpânul acestui catâr, și care-i rangul lui?

Portarul răspunse:

— O, mărite domn, stăpânul acestui catâr este un tânăr cu adevărat nespus de frumos și foarte atrăgător, îmbrăcat strălucitor, ca un fiu de ceva mare negustor; toată înfățișarea lui stârnește admirație.

La aceste vorbe ale portarului, vizirul se ridică, încălecă pe cal, și merse în grabă mare la han, și intră în curte. La vederea vizirului, Nureddin se sculă în picioare, alergă în întâmpinarea lui și îl ajută să coboare de pe cal. Vizirul făcu salutul de cuviință, și Nureddin i-l întoarse, și-l primi cu multă căldură; și vizirul șezu lângă el și-i spuse:

— Fiul meu, de unde vii și pentru ce te afli la Bassra?

Și Nureddin îi răspunse:

— Mărite domn, vin de la Cairo, care este orașul meu și unde m-am născut. Tatăl meu a fost vizirul sultanului Egiptului, dar a murit ca să meargă întru îndurarea lui Allah!

Apoi Nureddin îi istorisi vizirului toată povestea, de la început până la sfârșit. Și adăugă:

— Dar am luat hotărârea nestrămutată să nu mă mai întorc niciodată în Egipt, până când nu voi fi călătorit mai întâi pretutindeni și nu voi fi cutreierat toate orașele și toate ținuturile!

La cuvintele lui Nureddin, vizirul spuse:

— Copilul meu, nu da urmare acestor gânduri nefericite de a călători mereu, căci ele te vor duce la pierzanie. Călătoria, știi tu, în țări străine este prăpădul și sfârșitul sfârșiturilor. Ascultă-mi sfatul, copilul meu, căci tare mă tem pentru tine de întâmplările nenorocite ale vieții și ale timpului!

Apoi vizirul porunci sclavilor să scoată șaua de pe catâr și să desfacă

mătăsurile și covoarele; și-l luă pe Nureddin la el acasă, și-i dădu o încăpere, și-l lăsă să se odihnească, după ce-i puse la îndemână toate cele de care ar fi avut nevoie.

Nureddin rămase astfel câtăva vreme la vizir; și vizirul îl vedea în toate zilele, și îl copleșea cu bunăvoința lui și cu favoruri. Și sfârși prin a-l iubi nespus pe Nureddin, și în așa măsură încât într-o zi îi spuse:

— Copilul meu, iată-mă ajuns la adânci bătrânețe și n-am avut niciun copil de parte bărbătească. Dar Allah m-a învrednicit cu o fată, care într-adevăr este deopotrivă cu tine în frumusețe și în desăvârșire; și până acum i-am respins pe toți acei care mi-au cerut-o în căsătorie. Dar acum pe tine te iubesc din inimă, atât de mult, încât vin să te întreb dacă te învoiești s-o primești pe fiica mea ca pe o sclavă în slujba ta! Doresc cu tărie să fii soțul fiicei mele. Dacă primești, voi urca numaidecât la sultan și-i voi spune că ești nepotul meu de curând sosit din Egipt, și că vii la Bassra anume ca să-mi ceri fiica în căsătorie. Și sultanul, la rugămintea mea, te va primi în locul meu, ca vizir. Căci acum sunt tare bătrân și am nevoie de odihnă. Și va fi o mare plăcere pentru mine când mă voi întoarce la casa mea, spre a nu o mai părăsi niciodată.

La propunerea vizirului, Nureddin tăcu și își plecă ochii; apoi zise:

— Ascult și mă supun!

Atunci vizirul, în culmea bucuriei, porunci numaidecât sclavilor să pregătească ospățul, să împodobească și să lumineze sala de primire, cea mai mare, aceea menită anume celor mai mari dintre emiri.

Apoi își adună prietenii, și-i pofti pe toți maimarii împărăției și pe toți negustorii de seamă din Bassra; și toți veniră să se înfățișeze înaintea mâinilor sale. Atunci vizirul, spre a-i lămuri asupra alegerii pe care a făcut-o, a lui Nureddin, dându-i precădere față de ceilalți, le spuse:

— Aveam un frate care era vizir la curtea Egiptului, și Allah l-a învrednicit cu doi fii, așa cum, voi o știți, m-a învrednicit pe mine cu o fată. Ci înainte de a muri, fratele meu a stăruit mult pe lângă mine să-mi mărit fata cu unul dintre fiii săi, și eu i-am făgăduit. Și tocmai iată-l în fața voastră pe acest tânăr, care este unul dintre cei doi fii ai fratelui meu, vizirul. Și a venit aici în acest scop. Și eu doresc mult să-i scriu contractul cu fiica mea, ca să rămână împreună cu ea la mine.

Atunci răspunseră cu toții:

— Da, desigur! Ceea ce faci vom ține pe creștetul capetelor noastre!

Și atunci toți cei poftiți luară parte la nuntă, băură tot felul de vinuri și mâncară nespus de multe prăjituri și dulcețuri; apoi, după ce stropiră sălile cu apă de roze, după datină, își luară rămas bun de la vizir și de la Nureddin.

Atunci vizirul porunci tinerilor săi sclavi să-l petreacă pe Nureddin la hammam și să-i pregătească o baie minunată. Și vizirul îi dădu una din cele mai frumoase mantii dintre ale sale; apoi îi trimise ștergări, ligheane de aramă pentru baie, cățuie de ars parfumuri și mirodenii și toate celelalte de trebuință. Și Nureddin făcu baie, și ieși din hammam, după ce îmbrăcă cea mai frumoasă mantie nouă, și se făcu tot așa de frumos ca luna plină în cea mai senină dintre nopți. Apoi Nureddin încălecă pe catârul său de culoarea sturzului, și merse la palatul vizirului, trecând pe străzile orașului, unde tot norodul îl admiră și scoase strigăte de uimire la vederea frumuseții lui și a creației lui Aallah. El coborî de pe catâr, intră în casa vizirului și îi sărută mâna. Atunci vizirul…

Dar în clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața, și

discretă, cum era de felul ei, nu voi nici într-un chip să vorbească mai departe în noaptea aceea.

Dar când se lăsa a douăzecea noapte

Șahrazada urmă:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că vizirul se ridică atunci în picioare, îl primi cu bucurie mare pe frumosul Nureddin și îi spuse:

— Du-te, fiul meu, dă fuga și intră la soția ta, și fii fericit! Și mâine voi urca împreună cu tine la sultan. Și acum nu-mi mai rămâne decât sa cer pentru tine de la Allah toate favorurile și toate darurile sale.

Atunci Nureddin mai sărută o dată mâna vizirului, socrul său, și intră în iatacul fecioarei. Și se întâmplă ceea ce se întâmplă!

Iată în ce-l privește pe Nureddin!

Cât despre fratele său Șamseddin, la Cairo… iată. Când sfârși călătoria în care îl însoți pe sultanul Egiptului, mergând către Piramide și de acolo auirea, se întoarse acasă. Și rămase tare neliniștit că nu-l află pe fratele său Nureddin. Ceru vești despre el de la slujitori, care îi răspunseră:

— Când ai plecat cu sultanul, în chiar aceeași zi, stăpânul nostru Nureddin urcă pe catârul său înhămat ca pentru zilele de paradă, și ne zise: „Eu plec spre Kaliubia și voi rămâne acolo o zi sau două, căci simt că mi s-a strâns pieptul și am nevoie de puțin aer. Dar nimeni să nu mă urmeze!“ Și din ziua aceea până astăzi, n-am mai primit nicio știre de la el.

Atunci Șamseddin rămase tare mâhnit de lipsa fratelui său, și mâhnirea lui crescu din zi în zi, și el sfârși prin a simți cea mai amarnică strângere în piept. Și se gândi: „Desigur că nu este altă pricină a plecării lui decât vorbele aspre ce i le-am grăit în ajunul călătoriei mele cu sultanul. Și poate că tocmai asta l-a împins să fugă de mine. De aceea trebuie să îndrept greșelile săvârșite față de acest frate bun și să trimit în căutarea lui.“

Și Șamseddin urcă numaidecât la sultan și-i împărtăși din fir în păr cum stau lucrurile. Și sultanul porunci să fie scrise răvașe sigilate cu pecetea lui, și le trimise prin soli călare în toate părțile, la toți locțiitorii săi, în toate ținuturile, grăindu-le, în aceste răvașe, că Nureddin dispăruse și că trebuia căutat pretutindeni.

Dar, la câtăva vreme după aceea, se întoarseră toți solii fără de ispravă, căci niciunul nu mersese la Bassra, unde se afla Nureddin. Atunci Șamseddin se jelui îndelung și își zise: „Toate aceste sunt din vina mea! Și asta nu s-a întâmplat decât din pricina lipsei mele de înțelepciune și de măsură!“.

Dar, cum orice lucru are un sfârșit, Șamseddin se resemnă în cele din urmă și, după câtva timp, se logodi cu fiica unuia dintre marii negustori din Cairo, făcu contractul de căsătorie și se cunună cu ea. Și se întâmplă ceea ce se întâmplă!

Ci se potrivi că tocmai noaptea intrării lui Șamseddin în camera nupțială era chiar aceea a pătrunderii lui Nureddin, la Bassra, în camera soției lui, fiica vizirului. Allah îngădui această potrivire a căsătoriei celor doi frați în aceeași noapte, ca să vădească mai bine că el este stăpânul destinului făpturilor sale!

Mai mult chiar, totul se petrecu așa cum potriviseră frații înaintea

sfadei lor, adică cele două soții rămaseră însărcinate în aceeași noapte și născură în aceeași zi și în același ceas: nevasta lui Șamseddin, vizirul Egiptului, născu o fetiță cum nu mai era o a doua ca frumusețe în tot Egiptul, și nevasta lui Nureddin, la Bassra, aduse pe lume un fiu cum nu mai era un al doilea ca frumusețe în toată lumea din acea vreme! Așa cum zice poetul:

Copilul! Drăgălaș și fin că-ntrece toate!
Și boiul lui! Îți vine dor să-i bei din gură!
Din gura-i, și să uiți paharul ce-ți umplură,
Sau cupa care peste margini plinu-și scoate!

Bea de pe buzele-i, și setea îți alină
Din frăgezimea feței lui! O apă clară
I-s ochii! Cată-n ei și lasă vinul dară
Cu-aromă, roșul și-amețeala lui divină!

Și Frumusețea, stând alături, ca surată,
Și-ar apleca sfioasă capul! Și, firește,
De-o-ntrebi: „Ceva asemeni ai văzut? Gândește!“
„Cu el asemeni? ar răspunde. Niciodată!“

Fiul lui Nureddin a fost numit, din pricina frumuseții lui, Hassan Badreddin[52].

Nașterea lui prilejui mari petreceri obștești. Și, în a șaptea zi de la nașterea lui, se dădură ospețe și petreceri într-adevăr vrednice de fiii de regi.

Odată serbările sfârșite, vizirul din Bassra îl luă pe Nureddin și urcă împreună cu el la sultan. Atunci Nureddin sărută pământul din fața mâinilor sultanului și, fiindcă era înzestrat cu un mare dar al elocinței, cu o inimă vitează și foarte iscusit în frumusețile limbii, îi recită sultanului aceste versuri ale poetului:

Naintea lui, ferind, oricare din binefăcători se-nclină,
Căci pentru dânsul e iubirea acelor mai aleși deplină!

Eu faptele îi cânt, dar ele sunt fapte-atâta de frumoase,
Că-n salbă trebui-vor prinse la gât și peste haină scoase.

Și de-i sărut la orice deget doar vârful, e că se cuvine:
Nu degete sărut, ci cheia a toată facerea de bine!

Sultanul, fermecat de aceste versuri, fu nespus de mărinimos în daruri cu Nureddin și cu vizirul, socrul său, fără să știe o vorbă despre căsătoria lui Nureddin, și nici chiar că ar fi pe lume; căci îl întrebă pe vizir, după ce îl lăudă pe Nureddin pentru frumoasele sale versuri:

— Cine este oare acest tânăr frumos și înzestrat cu darul vorbirii?

Atunci vizirul îi istorisi sultanului povestea de la început până la sfârșit, și-i spuse:

— Acest tânăr este nepotul meu!

Și sultanul adăugă:

— Cum se face că n-am auzit încă până acum vorbindu-se de el?

Vizirul îi răspunse:

— O, domnul și stăpânul meu, trebuie să-ți spun că aveam un frate, vizir la curtea din Egipt. La moartea sa, el lăsă doi fii, dintre care cel mare ajunse vizir în locul fratelui meu, în vreme ce al doilea, pe care îl vezi aici, veni să mă vadă, căci îi făgăduisem și-i jurasem tatălui său că voi da fiica mea de soție unuia dintre nepoții mei. Și așa, de-abia sosi el aici, că-l însurai cu fiica mea! E tânăr, după cum vezi, iar eu îmbătrânesc, sunt și nițel surd, și gândurile îmi zboară de la treburile împărăției. De aceea vin să-i cer domnului meu, sultanul, să binevoiască să-l primească pe nepotul meu, care îmi este totodată și ginere, ca urmaș al meu la vizirat! Și pot să te încredințez că este cu adevărat vrednic să fie vizirul tău, că-i un bun sfetnic, rodnic în idei minunate și foarte priceput în meșteșugul de a cârmui treburile obștești!

Atunci sultanul îl privi mai bine pe tânărul Nureddin, rămase fermecat, și binevoi să încuviințeze sfatul bătrânului său vizir; și fără să mai zăbovească îl numi pe Nureddin mare vizir în locul socrului său, și-l dărui cu o strălucitoare mantie de cinstire, cea mai frumoasă pe care putu să o găsească, și cu un catâr chiar din grajdurile sale, și îi alese străjile și curtenii.

Nureddin sărută atunci mâna sultanului și ieși cu socrul său, și amândoi se întoarseră acasă în culmea bucuriei, și merseră să-l îmbrățișeze pe noul născut, Hassan Badreddin, spunând:

— Venirea pe lume a acestui copil ne-a adus fericire!

A doua zi, Nureddin merse la palat ca să-și îndeplinească înaltele lui sarcini și, ajungând acolo, sărută pământul dinaintea mâinilor sultanului și recită aceste două distihuri:

Cunoști o nouă fericire zi după zi, neîncetat,
Și în belșug te scalzi: de ciudă pizmașul, iată, s-a uscat.

O, *fie-ți viața de-a pururi tot un șirag de albe zile!*
Iar pentru cel pizmaș rămână din negre tot mai negre sile!

Atunci sultanul îi îngădui să se așeze pe divanul de vizir, și Nureddin se așeză. Și începu să-și îndeplinească slujba și să cârmuiască treburile zilei, și să facă dreptate, ca și cum ar fi fost vizir de ani îndelungați, și le duse pe toate la bun sfârșit atât de bine, și toate sub ochii sultanului, încât sultanul rămase uimit de mintea lui ageră, de priceperea lui în treburile obștești. și de felul minunat în care făcea dreptate; și din această pricină îl iubi și mai mult, și făcu dintr-însul prietenul său cel mai apropiat și nedespărțit zi și noapte.

Cât despre Nureddin, el continuă să-și îndeplinească de minune înaltele sarcini, dar, cu toate treburile împărăției nu uită nici de creșterea fiului său Hassan Badreddin. Căci Nureddin se făcea din zi în zi mai puternic și mai îndrăgit de sultan, care îi spori numărul curtenilor, al străjilor, al slujitorilor și al crainicilor. Și Nureddin ajunse atât de bogat, încât putu să facă negoț pe scară mare, să-și înzestreze corăbii de negoț, care călătoreau prin lumea întreagă, să-și clădească palate, să zidească mori și roate de apă, să-și sădească grădini minunate și livezi. Și toate acestea până când fiul său ajunse la vârsta de patru ani.

În acea vreme, bătrânul vizir, socrul lui Nureddin, muri; și Nureddin îl înmormântă cu mare pompă; și el și toți mai-marii împărăției îl petrecură la înmormântare.

Și de atunci încolo, Nureddin își închină toate puterile creșterii fiului

său. Îl încredință cărturarului cel mai încercat în legile religioase și civile. Acel șeic venerabil veni în toate zilele să dea tânărului Hassan Badreddin lecții de citit acasă și, puțin câte puțin, îi dezvălui învățătura *Coranului,* încât tânărul Hassan sfârși prin a-l învăța în întregime pe de rost; după aceea, bătrânul cărturar, timp de ani și ani, urmă să împărtășească învățăcelului său toate cunoștințele folositoare. Și Hassan nu conteni să crească în frumusețe, în grație și în desăvârșire, cum zice poetul:

Ce băiețaș! În strălucire-i lună,
Ca ea crescând mereu în frumusețe!
Din raza soarelui luând junețe,
Pe chipu-i rumen anemone-adună!

Distincție fără de seamăn are;
Un rege-al frumuseții! Și ai crede
Că-mprumutate-i sunt, și bine-i șede,
Splendorile din pajiște și floare!

Dar, în tot acest timp, tânărul Hassan Badreddin nu părăsi nicio clipă palatul tatălui său Nureddin, căci bătrânul cărturar îi cerea mare băgare de seamă la lecții. Dar când Hassan împlini al cincisprezecelea an și când nu mai avu nimic de învățat de la bătrânul cărturar, tatăl său, Nureddin, îl luă și îi dădu o mantie, cea mai strălucitoare pe care o putu găsi printre mantiile sale și îl puse să încalece pe un catâr, cel mai frumos dintre catârii săi și cel mai sprinten, și se îndreptă cu el spre palatul sultanului, străbătând cu mare pompă ulițele Bassrei. Și toți locuitorii, la vederea tânărului Hassan Badreddin, scoaseră strigăte de admirație, uimiți de frumusețea lui, de finețea staturii lui, de grațiile, de purtarea lui fermecătoare; și nu se puteau stăpâni să nu exclame: „Ya, Allah! Cât e de frumos! Ce chip de lună! Fie ca Allah să-l ferească de deochi!“ Și așa îl petrecu că până la sosirea lui Badreddin și a tatălui său la palat.

Cât despre sultan, când văzu frumusețea tânărului Hassan Badreddin, rămase atât de uluit încât își pierdu răsuflarea un timp. Și îl pofti să se apropie de el și îl îndrăgi nespus; făcu din el alesul său, îl copleși cu daruri și îi spuse tatălui său, Nureddin:

— O, vizire, trebuie neapărat să mi-l trimiți aici în toate zilele, căci simt că nu voi mai putea să mă lipsesc de el!

Și vizirul Nureddin se simți tare îndatorat să-i răspundă:

— Ascult și mă supun!

Într-acestea, atunci când Hassan Badreddin ajunse prietenul și alesul sultanului, Nureddin, tatăl lui, căzu greu bolnav și, simțind că nu va întârzia mult până să fie chemat la Allah, îl chemă la sine pe fiul său Hassan, îi dădu cele din urmă sfaturi și-i spuse:

— Află, o, fiul meu, că această lume este un lăcaș pieritor, dar lumea viitoare este veșnică! Și așa, înainte de a muri, vreau să-ți dau câteva sfaturi. Așadar, ascultă-le bine și deschide-le inima ta!

Și Nureddin începu să-i dea lui Hassan cele mai bune povețe despre cum să se poarte în tovărășia semenilor și cum să se călăuzească în viață.

După care, Nureddin își aduse aminte de fratele său Șamseddin, vizirul din Egipt, țara lui, de rudele și de toți prietenii lui din Cairo; și, la amintirea lor, nu se putu opri să nu plângă că nu a putut să-i mai vadă o dată. Dar curând se gândi că mai avea de dat unele povețe fiului său Hassan, și îi spuse:

— Copilul meu, ține bine minte cuvintele ce ți le voi spune, căci acestea sunt de mare însemnătate. Află așadar că am la Cairo un frate care se cheamă Șamseddin; el este unchiul tău și, pe lângă asta, este vizir în Egipt. Odinioară, ne-am despărțit după o mică sfadă, și eu sunt aici la Bassra, fără învoirea lui. Îți voi dicta așadar cele din urmă îndrumări ale mele cu privire la aceasta; ia deci o hârtie și o pană și scrie după cum îți dictez.

Atunci Hassan Badreddin luă o foaie de hârtie, scoase cele de scris din centură, alese din toc cel mai bun kalam, cel mai bine ascuțit și îl muie în câlții îmbibați cu cerneală dinlăuntrul tocului; apoi șezu, îndoi foaia de hârtie pe mâna lui stângă și, ținând kalamul cu mâna dreaptă, îi zise tatălui său, Nureddin:

— O, părinte al meu, îți ascult cuvintele!

Și Nureddin începu să dicteze: „În numele lui Allah îndurătorul, cel-fără-de-margini, preamilostivul!…“ și continuă să-i dicteze apoi toată povestea lui, de la început până la sfârșit; mai apoi, îi dictă data sosirii lui la Bassra, a căsătoriei cu fiica bătrânului vizir îi dictă genealogia lui întreagă, înaintașii direcți și indirecți, cu numele lor, cu numele tatălui și al bunicului lor, obârșia lui, gradul de noblețe personală dobândită și, în sfârșit, tot neamul lui dinspre mamă și dinspre tată.

Apoi îi spuse:

— Păstrează cu grijă această foaie de hârtie. Și dacă, prin puterea destinului, ți s-ar ivi vreo nenorocire în viață, întoarce-te în țara de obârșie a tatălui tău, acolo unde m-am născut eu, tatăl tău, Nureddin, la Cairo, orașul înfloritor; acolo vei întreba unde șade unchiul tău, vizirul, care șade în casa noastră; salută-l din partea mea, ducându-i urarea mea de pace, și spune-i că am murit, neîmpăcat că mor pe pământ străin, departe de el, și că înainte de a închide ochii n-aveam altă dorință decât să-l văd! Iată, fiule al meu, Hassan, sfaturile ce voiam să ți le dau. Și te rog fierbinte să nu le uiți!

Atunci Hassan Badreddin împături cu grijă hârtia, după ce o presără cu nisip, o uscă și o pecetlui cu pecetea tatălui său, vizirul; apoi o puse în căptușeala turbanului, între stofă și fes, și o cusu; dar, ca s-o ferească de umezeală, avu grijă, înainte de a o coase, s-o înfășoare bine într-un petec de pânză muiată în ceară curată.

Odată acestea făcute, el nu se mai gândi decât să plângă, sărutând mâna tatălui său Nureddin, și îndurerându-se la gândul că avea să rămână singur, încă prea de tânăr, și să fie lipsit de vederea tatălui său. Și Nureddin nu conteni să-și povățuie fiul, pe Hassan Badreddin, până când își dădu sufletul.

Atunci Hassan Badreddin fu cuprins de mare jale, și tot așa sultanul, precum și toți emirii, și cei mari și cei mici. Apoi îl înmormântară potrivit rangului său.

Cât despre Hassan Badreddin, el prelungi două luni slujbele de jelanie; și, în tot răstimpul acesta, nu-și părăsi casa nicio clipă; uită chiar să urce la palat și să meargă să-l vadă pe sultan, după obicei.

Sultanul, neînțelegând că numai durerea singură îl ținea pe Hassan departe de el, socoti că Hassan nu-l lua în seamă și-l ocolea. Și așa, se tulbură peste măsură de mânie și, în loc să-l numească pe Hassan vizir, ca urmaș al tatălui său, Nureddin, numi în această dregătorie pe un altul, și se împrieteni cu un alt tânăr curtean.

Nemulțumit numai cu atât, sultanul făcu mai mult. Porunci să i se sigileze și să i se confiște toate bunurile, toate casele și toate moșiile; apoi

porunci să-l prindă chiar pe Hassan Badreddin și să i-l aducă în lanțuri. Și numaidecât noul vizir luă cu sine pe câțiva dintre curteni și se îndreptă spre casa tânărului Hassan, care nici nu bănuia nenorocirea ce-l amenința.

Ci printre sclavii tineri din palat se afla un tânăr mameluc care îl iubea mult pe Hassan Badreddin. Și la auzul acestei vești, tânărul mameluc alergă degrabă și ajunse în preajma tânărului Hassan pe care îl află tare mâhnit, cu capul aplecat, cu inima îndurerată și mereu gândindu-se la răposatul său tată. Atunci îi împărtăși ceea ce urma să i se întâmple. Și Hassan îl întrebă:

— Dar mai am măcar timp să iau ce-mi trebuie pentru fuga în străinătate?

Și tânărul mameluc îi răspunse:

— Timpul ne zorește. Nu te mai gândi decât să te salvezi pe tine, mai presus de orice.

La aceste cuvinte, tânărul Hassan, îmbrăcat așa cum era și fără să-și ia nimic la el, ieși în mare grabă, după ce își ridică pulpanele mantiei peste cap, ca să nu fie recunoscut de nimeni. Și se așternu la drum până ce se află afară din oraș.

Cât despre locuitorii din Bassra, la vestea plănuitei prinderi a tânărului Hassan Badreddin, fiul răposatului Nureddin, vizirul, a confiscării bunurilor și a morții lui ca și petrecute fură cu toții nespus de mâhniți și începură să zică:

— Ah, ce păcat de frumusețea și de făptura lui fermecătoare!

Și, străbătând ulițele fără să fie recunoscut, tânărul Hassan auzi părerile de rău mărturisite și strigătele acestea. Dar se grăbi și mai tare, până când ursita făcu să treacă tocmai pe lângă cimitir, unde se afla turbeha[53] tatălui său. Și intră în cimitir și, printre morminte, ajunse la turbeha tatălui său. Numai atunci lăsă în jos mantia cu care își acoperise capul; intră sub bolta turbehei și se hotărî să-și petreacă noaptea acolo.

Ci în timp ce ședea acolo, pradă gândurilor, văzu venind către el un iudeu din Bassra, care era un negustor bine cunoscut în tot orașul. Acel negustor iudeu venea dintr-un sat vecin și se îndrepta spre oraș. Și, trecând pe lângă turbeha lui Nureddin, privi înlăuntru și îl văzu pe tânărul Hassan Badreddin, pe care îl recunoscu numaidecât. Atunci intră, se apropie respectuos de dânsul și îi zise:

— Ah! stăpânul meu, cât de trasă și de schimbată ți-e fața, tu care erai atât de frumos! Sau ți s-a mai adăugat vreo nenorocire de la moartea tatălui tău, vizirul Nureddin, pe care îl respectam, și care mă iubea la rândul său și mă prețuia mult? Fie ca Allah să-l aibă întru îndurarea sa!

Dar tânărul Hassan Badreddin nu voi să-i împărtășească pricina adevărată a schimbării chipului său, și îi răspunse:

— După ce adormisem, astăzi după amiază, în patul meu; acasă, deodată, în somn, îl văzui pe răposatul meu tată care mi se arătă și mă dojeni cu asprime pentru puțina mea grabă de a-i cerceta turbeha. Atunci, plin de spaimă și de remușcări, tresării din somn și, răscolit peste măsură, alergai aici cu toată graba. Și mă vezi copleșit încă de acel simțământ apăsător!

Atunci iudeul îi zise:

— Stăpâne al meu, iată, a trecut o bucată de vreme de când trebuia să vin să te văd ca să îți vorbesc de o afacere; dar soarta astăzi îmi este prielnică, de vreme ce te întâlnesc aici. Află așadar, tânărul meu domn, că vizirul, tatăl tău, cu care mă aflam în legături de afaceri, trimisese în depărtare niște corăbii care acum se întorc încărcate cu mărfuri pe numele

lui. Dacă ai voi să-mi vinzi încărcătura acestor corăbii, eu ți-aș da câte o mie de dinari pentru fiecare încărcătură, și ți le-aș plăti cu bani gheață, chiar de îndată.

Și iudeul scoase din mantie, o pungă plină de aur, numără o mie de dinari și-i întinse numaidecât tânărului Hassan, care nu pierdu prilejul să primească târgul acesta, voit de Allah, ca să-l scoată din starea de grea cumpănă în care se afla. Apoi iudeul adăugă:

— Acum, stăpâne, scrie-mi această hârtie ca dovadă de primire a banilor și pune-ți pe ea pecetea!

Atunci Hassan Badreddin luă hârtia ce i-o întindea iudeul, apoi kalamul, pe care îl muie în călimara de aramă și scrise pe hârtie: „Adeveresc cum că acela care a scris acest document este Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin, răposatul — fie ca Allah să-l aibă întru îndurarea lui! — și că el a vândut iudeului cutare, fiul lui cutare, negustor în Bassra, încărcătura întâiei corăbii ce va sosi la Bassra, corabie făcând parte dintre cele care au fost ale tatălui-său Nureddin; și aceasta pentru prețul de o mie de dinari, nimic mai mult.“ Apoi sigilă cu pecetea lui în josul foii și i-o dădu iudeului, care plecă, după ce îl salută cu respect.

Atunci Hassan începu să plângă, gândindu-se la răposatul său tată, la starea lui din trecut și la soarta lui de acum. Dar, cum se lăsase noaptea, în timp ce stătea astfel întins pe mormântul tatălui său, i se făcu somn și adormi în turbehă. Și tot dormi până răsări luna; în clipa aceea, alunecându-i capul de pe piatra mormântului, fu silit să se întoarcă și să se culce pe spate: astfel, chipul îi rămase scăldat din plin de razele lunii și străluci în toată frumusețea lui.

Ci acel cimitir era un loc bântuit de gennii cei buni, de gennii musulmani, credincioși. Și, tot din întâmplare, o gennia fermecătoare tocmai ieși la aer în ceasul acela, sub razele lunii și, în plimbarea ei, trecu pe lângă Hassan dormind, îl văzu, băgă de seamă frumusețea și statura lui chipeșă, rămase nespus de uimită și zise: „Mărire lui Allah! ah, ce băiat frumos! Într-adevăr, m-am îndrăgostit de ochii lui frumoși, căci ghicesc că trebuie să fie negri! iar albul lor de un alb!...” Apoi își zise: „Așteptând să se trezească o să-mi iau nițel zborul ca să-mi urmez plimbarea prin văzduh”. Și își luă zborul, și urcă în înălțimi, ca să se răcorească. Și acolo, sus, în timpul zborului, rămase încântată când întâlni în drum pe unul dintre prietenii ei, un genni de parte bărbătească, și el credincios. Și îl salută prietenos, și el îi întoarse binevoitor salutul. Atunci ea îl întrebă:

— De unde vii, prietene?

Și el răspunse:

— De la Cairo.

Ea întrebă iar:

— Bunii credincioși din Cairo oare o duc bine?

El îi răspunse:,

— Mulțămită lui Allah, o duc bine.

Atunci ea zise:

— Oare primi-vei tu, prietene, să vii cu mine ca să te minunezi de frumusețea unui tânăr care doarme în cimitirul din Bassra?

Genniul răspunse:

— Sunt la porunca ta!

Atunci se luară de mână, coborâră împreună în cimitir și se opriră dinaintea tânărului Hassan dormind. Și gennia îi spuse genniului, făcându-i cu ochiul:

— Ei! n-am avut dreptate?

Și genniul buimăcit de frumusețea minunată a lui Hassan Badreddin, strigă:

— Allah! Allah! el nu-și are perechea; a fost creat ca să aprindă toate trupurile. Apoi se gândi o clipă și adăugă: Totuși, surioară, trebuie să-ți spun că am văzut pe cineva pe care îl poți asemui cu acest tânăr fermecător.

Și gennia strigă:

— Cu neputință!

Genniul adăugă:

— Pe Allah, am văzut! Și anume sub cerul Egiptului, la Cairo! Și este fiica vizirului Șamseddin!

Gennia răspunse:

— Dar eu n-o cunosc!

Genniul zise:

— Ascultă povestea ei:

Vizirul Șamseddin, tatăl ei, are mari necazuri din pricina acestei copile. Într-adevăr, sultanul Egiptului, auzind vorbindu-se printre femeile sale de frumusețea nemaipomenită a fiicei vizirului, o ceru în căsătorie. Dar vizirul Șamseddin, care hotărâse altceva pentru fiica lui, se pomeni în mare încurcătură și îi spuse sultanului:

— O, domnul și stăpânul meu, ai bunătatea și binevoiește a primi rugămințile mele cele mai umile și să mă ierți pentru asta. Căci tu știi povestea sărmanului meu frate Nureddin, care era vizirul tău împreună cu mine. Știi că a plecat într-o zi și că n-am mai auzit vorbindu-se de el. Și aceasta s-a întâmplat, într-adevăr, dintr-o pricină chiar de nimic! Și el îi istorisi sultanului toată pricina cu de-amănuntul. Apoi adăugă: Și așa, mai pe urmă jurai în fața lui Allah, în ziua nașterii fiicei mele că, orice s-ar întâmpla, n-o voi mărita decât cu fiul fratelui meu Nureddin. Și iată că au trecut de atunci optsprezece ani. Dar, din fericire, am aflat abia acum câteva zile că fratele meu Nureddin s-a căsătorit cu fiica vizirului din Bassra, și că a avut de la ea un fiu. Și așa, fiica mea, născută din îmbrățișările mele cu mama ei, este menită și scrisă pe numele vărului ei, fiul fratelui meu Nureddin! Cât despre tine, o, domnul și stăpânul meu, tu poți să o ai pe oricare fecioară! Egiptul este plin! Și se află printre ele unele care sunt vrednice de regi!

Dar, la aceste cuvinte, sultanul fu cuprins de mânie mare și strigă:

— Cum, vizir netrebnic! eu voiam să-ți fac cinstea să mă însor cu fiica ta și să cobor până la tine, și tu îndrăznești, pentru o pricină fără nicio noimă, să nu mi-o dai! Fie! Dar, pe capul meu! te voi sili s-o măriți, în pofida nasului tău, cu cel mai netrebnic dintre oamenii mei!

Ci sultanul avea un mic rândaș la cai, slut și ghebos, cu un gheb dinainte și un gheb dinapoi. Sultanul îl chemă pe dată la el, porunci să fie scris contractul lui de căsătorie cu fiica vizirului Șamseddin, în ciuda rugăminților fierbinți ale tatălui; apoi îi porunci piticului ghebos să se culce în aceeași noapte cu fata. Mai mult chiar, sultanul porunci să se facă o nuntă mare cu cântăreți și cântărețe, cu saltimbanci și ospețe, cu petreceri și dansuri, fără a mai socoti întrecerile vitejești.

Cât despre mine, surioara mea, într-acestea, i-am lăsat așa, în clipa când sclavii tineri ai palatului îl înconjurau pe piticul cocoșat, și îl copleșeau cu glume egiptene, care de care mai caraghioase, și luaseră fiecare în mână făcliile de nuntă aprinse, ca să însoțească mirele. Pe mire îl lăsai pe când se pregătea să-și facă baia la hammam, în mijlocul

batjocurilor și râsetelor sclavilor tineri, care spuneau: „În ce ne privește, am alege mai degrabă scula unui măgar năpârlit decât zebbul jalnic al acestui ghebos!“ Și, într-adevăr, surioară, e tare slut acel cocoșat, și tare scârnav!

Și genniul, la amintirea lui, scuipă în pământ, strâmbându-se groaznic. Apoi adăugă:

— Cât despre fecioară, este cea mai frumoasă făptură pe care am văzut-o pe lume în viața mea. Te încredințez că este încă și mai frumoasă decât tânărul. Se numește dealtminteri Sett El-Hosn[54] și chiar așa este! Am lăsat-o plângând amarnic, departe de tatăl ei, căruia nu i s-a îngăduit să fie de față la nuntă. Ea stă cu desăvârșire singură la nuntă, în mijlocul cântăreților și al dansatoarelor, și netrebnicul rândaș va ieși nu peste mult timp din hammam: nu se mai așteaptă nimic altceva ca să înceapă nunta!

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și, discretă, își amână povestirea pe mâine.

Și când se lasă a douăzeci și una noapte

Șahrazada zise:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că la auzul istorisirii genniului care încheie zicând: „Nu se mai așteaptă decât ieșirea cocoșatului din hammam!” gennia spuse:

— Da! dar tare mă tem, prietene, că te înșeli amarnic susținând că Sett El-Hosn este mai frumoasă decât tânărul. Asta nu e cu putință. Căci eu susțin cu tărie că el e cel mai frumos om din această vreme!

Dar efritul răspunse:

— Pe Allah! o, surioară, te încredințez că fecioara este și mai frumoasă. De altminteri, n-ai decât să vii cu mine ca s-o vezi. E lucru ușor. Ne vom folosi de prilej ca să-l păgubim pe cocoșat de această minune de trup. Cei doi tineri sunt vrednici unul de altul, și își seamănă într-atât, încât ai spune că sunt doi frați, sau cel puțin doi veri. Ce păcat ar fi ca ghebosul să apuce să se împreuna cu Sett El-Hosn!

Atunci gennia răspunse:

— Ai dreptate, frate. Da, să-l purtăm pe brațele noastre pe tânărul adormit și să-l împreunăm cu fecioara despre care vorbești. În acest fel, vom face un lucru bun și, pe lângă aceasta, vom vedea mai bine care este cel mai frumos dintre ei doi!

Și efritul răspunse:

— ’Ascult și mă supun, căci cuvintele tale sunt pline de înțelepciune și de dreptate! Haidem!

Și cu acestea, efritul îl luă pe tânărul Hassan în spate și zbură urmat îndeaproape de efrita care îl ajuta ca să meargă mai repede; și amândoi, astfel împovărați, sfârșiră prin a ajunge la Cairo, cu cea mai mare iuțeală. Acolo ei se despovărară de frumosul Hassan și-l puseră jos, dormind mereu, pe o bancă de pe o stradă, aproape de curtea palatului care era plină de lume; și îl treziră.

Hassan se trezi și rămase uluit când nu se mai văzu întins în cimitir, pe mormântul tatălui său, la Bassra. Privi la dreapta. Privi la stânga. Și toate

îi erau necunoscute. Nu mai era același oraș, ci un oraș cu totul deosebit de Bassra. Rămase atât de uimit, încât deschise gura să strige; dar numaidecât văzu în fața lui o namilă de om cu barbă lungă, care îi făcu semn cu ochiul, dându-i de înțeles să nu strige. Și Hassan se stăpâni. Omul (era chiar genniul!) îi dădu o făclie aprinsă, îl povățui să se amestece în mulțimea de oameni care purtau cu toții făclii aprinse, ca să însoțească nunta, și adăugă:

— Află că sunt un genni dreptcredincios! Eu te-am adus aici, în timp ce dormeai. Acest oraș este Cairo. Și te-am adus aici căci îți vreau binele, și vreau să te ajut fără să-ți cer nimic, numai din dragoste pentru fața lui Allah și pentru chipul tău frumos! Ia, deci, făclia asta aprinsă, amestecă-te în mulțime și du-te până la acel hammam pe care-l vezi. Acolo vei vedea ieșind un soi de pitic ghebos, pe care-l vor petrece la palat; tu îi vei urma! sau, mai degrabă, vei merge alături de ghebos, care este mire, și vei intra cu el în palat; și, ajuns în sala mare de petreceri, te vei așeza de-a dreapta ghebosului mire, ca și cum ai fi unul de al casei. Și atunci, de fiecare dată când vei vedea ajungând în fața voastră a amândurora un cântăreț, o dansatoare sau o cântăreață, îți vei cufunda mâna în buzunarul, pe care, prin grija mea, îl vei afla mereu plin cu aur; și vei lua aur cât îți va încăpea în pumn, fără șovăială, și-l vei arunca nepăsător la toți aceia! Și n-avea nicio teamă că s-ar putea cumva întâmpla să se istovească aurul: de asta mă voi îngriji eu! Așadar, vei da câte un pumn de aur la toți aceia care se vor apropia de tine. Și ia-ți o înfățișare sigură de tine, și nu te teme de nimic! Și încredințează-te lui Allah, care te-a făurit atât de frumos, și deopotrivă mie, care te iubesc! De altminteri, tot ceea ce ți se întâmplă aici, ți se întâmplă prin voința și prin puterea lui Allah, preaînaltul!

Cu aceste cuvinte, genniul se făcu nevăzut.

Și Hassan Badreddin din Bassra, la aceste cuvinte ale efritului, zise în sinea lui: „Ce poate oare să însemne toată povestea asta? Și oare despre ce serviciu pe care mi-l face a voit să pomenească acest efrit uluitor?“ Dar, fără să stea mai mult pe gânduri, merse, își aprinse din nou făclia, care se stinsese, de la făclia unuia dintre nuntași, și ajunse la hammam chiar în clipa când ghebosul, sfârșind cu baia, ieșea de acolo călare și îmbrăcat în straie nou-nouțe.

Atunci Hassan Badreddin din Bassra se amestecă în mulțime și se învârti atât de bine încât ajunse în fruntea alaiului, alături de ghebos. Atunci frumusețea lui Hassan se arătă în minunata ei strălucire. De altminteri, Hassan era îmbrăcat în hainele lui strălucitoare din Bassra: pe cap purta, drept tichie, un fes înfășurat cu un minunat turban de mătase, brodat tot cu aur și argint și înfășurat după obiceiul din Bassra; și avea o mantie țesută din mătase învrâstată cu fire de aur. Și aceasta nu făcea decât să dea mai multă strălucire chipului său fermecător și frumuseții lui.

Așadar, de fiecare dată când o cântăreață sau o dansatoare se, desprindea din grupul muzicanților, pe calea străbătută de alai, și se apropia de el, în fața cocoșatului, numaidecât Hassan Badreddin își cufunda mâna în buzunar și, scoțând-o plină de aur, arunca aurul cu amândoi pumnii în jur, și mai arunca și în daireaua tinerei dansatoare sau a tinerei cântărețe, și le-o umplea, de fiecare dată; și toate astea într-un chip și cu o grație neîntrecute.

Și așa, toate femeile, precum și toată mulțimea, au fost cuprinse de cea mai mare admirație și erau fermecate de frumusețea și de grația lui.

Alaiul sfârși prin a ajunge la palat. Acolo, curtenii îndepărtară mulțimea, și nu lăsară să intre decât muzicanții și trupa dansatoarelor și a

cântărețelor, în urma ghebosului. Și nimeni altcineva.

Atunci cântărețele și dansatoarele, într-un singur glas, strigară la curteni și le spuseră:

— Pe Allah! aveți toată dreptatea să-i împiedicați pe bărbați să intre cu noi în harem, ca să fie de față la găteala miresii! Dar ne vom împotrivi și noi cu tărie să intrăm, dacă nu-l veți lăsa să intre cu noi pe acest tânăr care ne-a copleșit cu binefacerile lui! Și nu vom consimți s-o sărbătorim pe mireasă, decât dacă va fi de față tânărul nostru prieten!

Și femeile puseră stăpânire cu de-a sila pe tânărul Hassan și îl duseră cu ele în harem, în mijlocul sălii celei mari. Și așa, el era singurul bărbat alături de piticul ghebos, rândaș la cai, în mijlocul haremului, oricât ar fi crăpat de ciudă cocoșatul care nu putu împiedica lucrul acesta. În sala cea mare se strânseră toate soțiile emirilor, ale vizirilor și ale curtenilor din palat. Se înșirară pe două rânduri, ținând fiecare câte o făclie mare, și toate aveau chipul acoperit cu vălul cel mic de mătase albă, din pricină că erau de față și cei doi bărbați. Și Hassan și mirele ghebos trecură printre cele două șiruri și merseră să se așeze pe un podium înălțat, printre cele două rânduri de femei, care se răsfirau de la sala cea mare până la camera nupțială, de unde trebuia să iasă peste puțin timp mireasa.

La vederea lui Hassan Badreddin, a frumuseții lui fermecătoare, a chipului său luminos, ca și cornul lunii noi, de tulburare, femeilor li se tăie răsuflarea și simțiră cum își pierd cu desăvârșire capul. Și fiecare ardea de dorința să-l poată înlănțui pe acest tânăr minunat, și să se arunce la pieptul lui, și să rămână prinsă acolo vreme de un an, sau o lună, sau măcar un ceas, timpul cât să fie îmbrățișată și să-l simtă, măcar o dată, într-însa.

Și iată că deodată toate femeile nu se mai putură stăpâni și își descoperiră chipul, ridicând vălul! Și se arătară fără nicio sfială, uitând că este de față cocoșatul! Și începură toate să se apropie de Hassan Badreddin, ca să-l soarbă din ochi mai de aproape, ca să-i spună un cuvânt sau două de dragoste, sau măcar să-i facă un semn cu ochiul, spre a-i da de înțeles cât de mult îl doreau. De altminteri, dansatoarele și cântărețele se întreceau și acolo cu laudele, povestind despre dărnicia lui Hassan și îmboldindu-le pe stăpâne să-l servească cum se pricepeau mai bine. Și stăpânele ziceau:

— Allah! Allah! iată într-adevăr un tânăr! Acesta, da, poate să se culce cu Sett El-Hosn! Ei sunt făcuți unul pentru celălalt! Dar pe blestematul ăsta de cocoșat, fie ca Allah să-l prăpădească!

În timp ce femeile din sală stăruiau mai departe să-l laude pe Hassan și să-l ocărască pe cocoșat, deodată cântărețele bătură în instrumentele lor, ușa camerei nupțiale se deschise și mireasa, Sett El-Hosn, înconjurată de eunuci și de însoțitoare, își făcu intrarea în sala de primire.

Sett El-Hosn, fiica vizirului Șamseddin, intră în mijlocul femeilor, și strălucea ca o hurie, iar celelalte, alături de ea, nu păreau decât niște astre care-i întregeau alaiul, așa cum stelele înconjoară luna când iese de după un nor! Era parfumată cu ambră, cu mosc și cu roze; se pieptănase, și părul ei strălucea sub mătasea care-l acoperea; umerii i se desenau minunați sub veșmintele bogate. Era într-adevăr înveșmântată ca o regină. Între altele, purta o rochie brodată cu aur roșu, și pe stofă erau desenate chipuri de animale și de păsări; dar aceasta nu era decât rochia de deasupra; căci rochiile celelalte, de pe dedesubt, singur Allah ar fi în stare să le cunoască și să le prețuiască în toată bogăția lor! La gât, purta un șirag care putea să prețuiască cine știe câte mii de dinari! Fiecare nestemată care-l alcătuia era așa de rară încât niciun om, făptură de rând, sau însuși regele, nu văzuse

ceva asemănător.

Într-un cuvânt, Sett El-Hosn, mireasa, era atât frumoasă, pe cât este de frumoasă luna plină, într-a patrusprezecea noapte.

Cât despre Hassan Badreddin din Bassra, ședea mereu, stârnind admirația întregului grup de femei; de aceea tot către el se îndreptă și mireasa. Se apropie de podium, dând trupului mișcări nespus de grațioase, la dreapta și la stânga. Atunci, deodată se sculă rândașul ghebos și se repezi să o îmbrățișeze. Dar ea îl respinse cu groază, se întoarse sprintenă și, dintr-o mișcare, se așeză în fața frumosului Hassan. Și când te gândești că el îi era văr, și că ea nu știa, și nici el nu-știa mai mult decât ea!

La această priveliște, toate femeile ce se aflau de față începură să râdă, mai ales când mireasa se opri în fața frumosului Hassan, pentru care, chiar din acea clipă, se simți mistuită de o patimă aprinsă, și ridicând mâinile spre cer strigă:

— Allahumma! fă ca acest frumos băiat să fie soțul meu! Și descotorosește-mă de rândașul ghebos!

Atunci Hassan Badreddin, după povața genniului, își cufundă mâna în buzunar, o scoase plină de aur și, cu pumnii, îl aruncă însoțitoarelor tinerei Sett El-Hosn, și dansatoarelor, și cântărețelor, care strigară:

— Ah! facă-se ca mireasa să fie a ta!

Și Badreddin surâse prietenos la această urare și la laudele lor.

Cât despre cocoșat, în timpul acesta fusese părăsit cu dispreț, și ședea singur cuc, urât ca o maimuță. Și toți cei care se apropiau din întâmplare, trecând pe lângă el, își stingeau făcliile, a bătaie de joc. Și rămase așa tot timpul, părăsit și singur și făcându-și sânge rău. Și toate femeile chicoteau privindu-l, și-l șfichiuiau cu glume deocheate. Una îi spunea: „Maimuțoiule! tu poți să ți-o faci singur, pe uscat, și să te împreuni cu aerul!“ Alta îi spunea: „Uite! tu întreg abia dacă ești cât zebbul frumosului nostru stăpân! Iar cele două gheburi ale tale sunt croite tocmai pe măsura ouălor lui.“ A treia spunea: „Dacă ți-ar trage una cu zebbul lui, te-ar azvârli înapoi, la grajd, cu fundul înainte!“ Și râdeau în hohote.

Cât despre mireasă, de șapte ori în șir, și de fiecare dată îmbrăcată într-alt fel, făcu ocolul sălii, urmată de toate femeile; și se oprea, după fiecare ocol, dinaintea lui Hassan Badreddin din Bassra. Și fiecare rochie nouă era și mai frumoasă decât cea dinainte, și fiecare podoabă întrecea nespus de mult pe celelalte. Și tot timpul cât mireasa înainta astfel încet, pas cu pas, cântărețele scoteau minuni din lăute și îngânau cântecele de iubire cele mai nebunești și mai ațâțătoare, și dansatoarele, acompaniindu-se cu micile lor dairele cu clopoței, dansau ca niște păsări! Și de fiecare dată Hassan Badreddin nu uita să arunce aurul cu pumnii, împrăștiindu-l prin toată sala; și femeile se aruncau asupra lui, ca să atingă ceva din mâna tânărului. Ba unele chiar se folosiră de voia bună și de ațâțarea simțurilor tuturor, de sunetele instrumentelor și de beția cântecului, ca să se prefacă, întinzându-se una peste alta, că se împreunează, privindu-l pe Hassan șezând și surâzător! Iar cocoșatul se uita la toate acestea tare necăjit. Și necazul lui sporea de fiecare dată când vedea vreuna dintre fetișcane cum se întorcea spre Hassan, întindea mâna și, aplecând-o cu iuțeală, îl îmbia spre pântecul ei; pe alta jucându-și degetul mijlociu și făcându-i cu ochiul; pe alta, mișcându-și ațâțător șoldurile, răsucindu-se și plesnindu-și mâna dreaptă deschisă peste mâna stângă închisă; sau pe alta, cu mișcări și mai desfrânate, bătându-și bucile cu palma și spunând ghebosului: „Tu vei mușca din ele la vremea caiselor!“ Și toată lumea se topea de râs.

La sfârșitul celui de al șaptelea ocol, nunta se sfârși, căci ținuse o bună

parte din noapte. Așadar, cântărețele conteniră să-și mai ciupească instrumentele, dansatoarele și cântărețele din gură se opriră și, împreună cu celelalte femei, trecură pe dinaintea lui Hassan, fie sărutându-i mâinile, fie atingându-i pulpana mantiei; și ieși toată lumea, privindu-l pe Hassan pentru cea din urmă oară, ca pentru a-i spune să rămână acolo. Și, într-adevăr, nu mai rămaseră în sală decât Hassan, cocoșatul și mireasa cu însoțitoarele ei. Atunci însoțitoarele o conduseră pe mireasă la ea în cameră, îi scoaseră rochiile, una câte una, rostind de fiecare dată, ca să îndepărteze prin descântec deochiul: „În numele lui Allah“! apoi plecară, lăsând-o singură cu doica ei bătrână, care, înainte de-a o petrece în camera nupțială, trebuia să aștepte ca mirele, ghebosul, să ajungă întâiul acolo.

Cocoșatul se sculă deci de pe podium și, văzând că lui Hassan nici prin gând nu-i trecea să plece, îi zise cătrănit:

— De fapt, tu ne-ai cinstit peste măsură cu venirea ta aici și ne-ai copleșit cu binefacerile tale în noaptea asta. Dar acum, oare aștepți să te izgonim?

Atunci Hassan, care la drept vorbind nici nu știa ce să facă, răspunse ridicându-se: „În numele lui Allah!“ și ieși. Dar abia ajunse dincolo de ușă, când îl văzu ivindu-se pe genni care îi spuse:

— Unde pleci așa, Badreddin? Oprește-te, ascultă-mă bine și urmează-mi povețele. Chiar acum cocoșatul a ieșit la umblătoare; și îl iau în grija mea! Tu, între timp, du-te degrabă în camera nupțială și când vezi intrând pe mireasă, spune-i: „Eu sunt adevăratul tău soț! Sultanul și tatăl tău nu s-au folosit de acest vicleșug decât din grijă pentru tine, ca să nu te deoache oamenii pizmași! Câte despre rândaș, el este cel mai netrebnic dintre rândașii noștri de la cai; și, ca să fie despăgubit, i se pregătește la grajd o strachină bună de lapte prins, cu care să se răcorească bând-o în sănătatea noastră!“ Apoi o vei lua fără teamă și, fără șovăială, îi vei ridica vălul și-i vei face ceea ce-i vei face!

Și genniul pieri.

Într-adevăr cocoșatul ajunse la umblătoare, simțind nevoia să se ușureze înainte de a intra la mireasă, se lăsă pe vine pe lespedea de marmură și începu! Dar numaidecât geniul se prefăcu într-un șobolan cumplit, ieși din gaura umblătoarei și guiță: „Zik, zik!“ Rândașul bătu din palme ca să-l fugărească, strigând:. „Hâș! hâș!“ Atunci șobolanul se umflă și se prefăcu într-un cotoi cumplit, cu ochii sclipind fioros, care porni să miaune groaznic. Apoi, cum ghebosul își făcea mai departe treaba, cotoiul începu să se umfle și se prefăcu într-un câine mare care lătră: „Ham, ham!“ Atunci cocoșatul se înspăimânta și țipă: „Marș, javră de codoș!“ Câinele crescu, se umflă și se prefăcu într-un măgar, care începu să zbiere în obrazul cocoșatului: „Hi-ha, hi-ha!“ și să se bășească cu zgomot cumplit. Și cocoșatul, cuprins de spaimă, simți cum tot pântecele i se umple de cufureală, și abia avu putere să strige:

— Ajutor, locuitori ai casei!

Atunci de teamă să nu-l vadă scăpat de acolo, măgarul se umflă și mai tare și se prefăcu într-un bivol înfricoșător, care astupă cu desăvârșire ușa umblătoarei, și vorbi, de astădată cu grai omenesc, spunând:

— Nenorocire ție, cocoașă a dosului meu! o, tu, cel mai scârnav dintre rândași!

La aceste cuvinte, cocoșatul simți cum îl prind frigurile morții, alunecă pe lespezi, umplându-se și mai mult de cufureală, pe jumătate despuiat și cu dosul în sus; și fălcile îi clănțăniră o vreme, apoi i se încleștară de spaimă! Atunci bivolul îi mugi:

— O, cocoșat de smoală! oare n-ai putut să-ți afli altă femeie pe care s-o străbați cu scula ta scârnavă, decât pe stăpâna mea?

Și rândașul, sugrumat de spaimă, nu putu îngăima o vorbă. Iar genniul îi mai zise:

— Răspunde, ori te fac să-ți mănânci căcatul!

Rândașul, la această amenințare înfricoșătoare, rosti anevoie:

— Pe Allah! nu-i de loc vina mea! Am fost silit la asta! Și, de altminteri, o, prea puternice împărat al bivolilor, eu nici nu mi-aș fi putut închipui că fata ar avea un ibovnic printre bivoli! Dar îți jur că mă căiesc, și vă cer iertare, lui Allah și ție!

Atunci genniul îi zise:

— Îmi vei jura pe Allah că te vei supune poruncilor mele!

Și cocoșatul se grăbi să facă jurământ. Apoi genniul îi zise:

— Vei rămâne aici toată noaptea până la răsăritul soarelui! Și numai atunci vei putea pleca! Dar nu vei grăi nimănui nicio vorbă despre toate astea, că de nu, îți voi sfărâma capul în mii de bucăți. Și să nu mai pui vreodată piciorul prin partea asta de palat, în harem! Că de nu, ți-o spun încă o dată, îți voi zdrobi capul și te voi azvârli în groapa cu căcat! apoi adăugă: Iar acum, te voi așeza într-un anume fel, ca nu cumva să te încumeți să te miști de aici până în zori!

Și bivolul îl apucă pe rândaș cu dinții de picioare și-l vârî întâi cu capul în gaura căscată a gropii umblătoarei, lăsându-i numai picioarele afară. Și-i mai spuse o dată:

— Și mai ales, bagă bine de seamă, să nu te clintești cumva!

Apoi se făcu nevăzut.

Iată cum a fost cu ghebosul!

Cât despre Hassan Badreddin din Bassra, el îi lăsă pe ghebos și pe efrit hărțuindu-se, pătrunse în iatac, de acolo în camera nupțială și se așeză în capătul ei. Și de-abia ajunse acolo, când apăru mireasa, sprijinită de doica ei bătrână, care se opri la ușă, lăsând-o pe Sett El-Hosn să intre singură. Fără să deslușească cine ședea în capătul camerei, bătrâna crezu că vorbește cu ghebosul, spuse:

— Scoală-te, cutezătorule, ia-ți soția și poartă-te vitejește! Și acuma, copiii mei, Allah fie cu voi!

Apoi se retrase.

Atunci mireasa Sett El-Hosn, cu inima tare slăbită, înaintă zicându-și în sine: „Nu! mai degrabă îmi dau sufletul decât să mă las în mâinile acestui scârnav de rândaș ghebos!“ Dar abia făcu câțiva pași că-l recunoscu pe minunatul Badreddin! Scoase un țipăt de fericire și spuse:

— O scumpul meu! cât ești de drăguț că mă aștepți de atâta timp! Ești singur? Ce fericire! Îți voi mărturisi că, la început, văzându-te așezat în sala de primire, cot la cot cu spurcatul de ghebos, crezusem că vă însoțiserăți amândoi împotriva mea!

Badreddin răspunse:

— O, stăpâna mea, oare cum poți vorbi așa? Cum îți și închipui că ghebosul ar putea să se atingă de tine? Și cum aș putea oare să mă însoțesc cu el împotriva ta?

Sett El-Hosn răspunse:

— Dar, în sfârșit, care dintre voi doi este bărbatul meu: tu sau el?

Badreddin răspunse:

— Eu, o, stăpâna mea! Toată această mascaradă cu ghebosul n-a fost ticluită decât ca să ne facă să râdem; și de asemenea ca să te ferească de deochi, căci toate femeile din palat auziseră vorbindu-se de frumusețea ta

neasemuită; și tatăl tău l-a năimit pe acel cocoșat ca să slujească de pavăză împotriva deochiului; tatăl tău l-a răsplătit cu zece dinari; de altminteri, acum cocoșatul se află la grajd unde înfulecă pe rupte în sănătatea noastră un castron cu lapte prins!

La cuvintele lui Badreddin, Sett El-Hosn fu cuprinsă de o mare bucurie; începu să surâdă drăgălaș și să râdă încă și mai drăgălaș, apoi, deodată, nemaiputându-se stăpâni, strigă:

— Pe Allah! scumpul meu, ia-mă! ia-mă! Strânge-mă! Țintuiește-mă în poala ta!

Și, cum Sett El-Hosn își scoase o parte din veșminte, se ivi aproape goală în fața lui. Și așa, zicând aceste vorbe: „Țintuiește-mă în poala ta!“ ea își ridică ușor rochia până din sus de pântece și își dezvălui astfel, în toată minunăția lor coapsele și curul ei de iasomie.

La această priveliște și la vederea cu de-amănuntul a cărnii ei de hurie, Badreddin simți cum dorința îl răscolește făcând să-i tresară pruncul adormit! Și se ridică degrabă, se dezbrăcă și se descotorosi de ismenele lui largi cu nenumărate încrețituri; își scoase punga cu cei o mie de dinari, pe care i-o dăduse iudeul din Bassra, și o puse pe divan sub ismene; apoi își scoase turbanul său atât de frumos, îl puse pe un scaun, luă un turban ușor de noapte, care fusese adus pentru cocoșat, și nu rămase îmbrăcat decât cu cămașa fină din muselină de mătase brodată cu fir de aur și cu ismenele largi din mătase albastră, legate la brâu cu o cingătoare cu ciucuri de aur.

Badreddin își desfăcu cingătoarea și se avântă spre Sett El-Hosn care îi dăruia tot trupul; și se înlănțuiră; și Badreddin o ridică pe Sett El-Hosn și o culcă în așternut și se prăvăli peste ea! Se ghemui cu coapsele desfăcute, apucă coapsele lui Sett El-Hosn și le atrase spre sine, îndepărtându-le una de alta. Și ținti berbecul bârzoiat înspre cetate, și împinse voinicul împlântându-l în crăpătură: și îndată crăpătura se deschise. Și Badreddin nu mai putu de fericire dându-și seama că mărgăritarul era nestrăpuns, și că niciun berbec înainte de al său nu-l străpunsese și nu-l atinsese nici măcar cu vârful nasului! Și își mai dădu seama că acest dos binecuvântat nu mai fusese niciodată călărit de vreun armăsar.

Și așa în culmea bucuriei, el răpi ceea ce avea de răpit și se desfătă în deplină voie din dulceața acestei tinereți. Și, cui pe cui, berbecul izbi de cincisprezece ori dupăolaltă, intrând și ieșind neîntrerupt; și nu se simți câtuși de puțin rău din pricina asta.

Și desigur, chiar din acea clipă, Sett El-Hosn rămase însărcinată, precum vei vedea în cele ce urmează, o, emir al credincioșilor!

Când Badreddin sfârși cu împlântatul celui de al cincisprezecelea stâlp, își zise: „Poate că deocamdată este de-ajuns“. Și atunci se întinse lângă Sett El-Hosn, și-i puse mâna ușurel sub cap, și Sett El-Hosn, la rândul ei, îl cuprinse cu brațele; și amândoi se înlănțuiră strâns și, înainte de-a adormi, își recitară aceste strofe minunate:

Pătrundă-ți lancea-n obiectul dragostei! N-ai teamă
Și, cum nu este-n slujba îndrăgostitului, ca ajutor,
Tu sfatul gălbejitei pizme nu-l lua în seamă!

Socoate! îngăduitorul n-a creat mai sfântă
Priveliște,-aici, jos: înlănțuiți pe patul lor
Doi se iubesc și numai de beția lor se-ncântă.

Privește-i! Ca uniți, de unul-altul, ei sunt una,

Și peste dânșii pururi stă al binecuvântării har!
Ce strânse mâini și brațe-s perna lor de totdeauna!

Când lumea vede-n juru-i două inime legate
De pasiune-aprinsă, repede și crunt barbar,
Încearcă să împlânte fierul rece, pe la spate.

Tu treci de-asemenea mizerii, și oricând ursita
Ți-aduce-n cale-o frumusețe pe care n-o aștepți,
Să nu te dai în lături, ci-nfruntă dârz ispita!

Pe ea, așa cum ți-este dat, învăluie-o-n iubire,
Cu ea trăiește după cum e sfatul celor înțelepți,
Doar cu ea singură, într-una, zilele să ți se-nșire.

Iată totul în ceea ce-i privește pe Hassan Badreddin și pe Sett El-Hosn, fiica unchiului său!

Cât despre genni, el se grăbi să plece în căutarea genniei, tovarășa lui, și amândoi veniră să-i admire pe cei doi tineri dormind, după ce fuseseră de față la jocul lor și numărară loviturile de berbec. Apoi efritul îi zise prietenei sale, efrita:

— Haide, surioară, vezi că am avut dreptate! apoi adăugă: Acum trebuie, la rândul tău, să-l răpești pe tânăr și să-l duci în același loc de unde l-am luat, în cimitirul din Bassra, în turbeha tatălui său, Nureddin! Și fă-o repede, și eu te voi ajuta, căci, iată, încep să se ivească zorile; și, într-adevăr, nu trebuie să fie găsit aici!

Atunci efrita îl ridică pe tânărul Hassan dormind, îl puse pe umerii ei, îmbrăcat, așa cum era, numai cu cămașa, căci ismenele nu îl ținuseră în toiul zbenguielilor, și zbură cu el, urmată îndeaproape de efrit. Când deodată, în plină călătorie prin văzduh, efritul o pofti trupește pe efrită și voi să o silnicească, așa cum era, împovărată cu frumosul Hassan; și efrita s-ar fi lăsat de bună voie efritului; dar se temu să nu i se întâmple ceva lui Hassan. Dar, din fericire, Allah îi veni într-ajutor și trimise împotriva efritului o ceată de îngeri care aruncară asupra lui un stâlp de foc, care îl arse. Și așa, efrita și Hassan fură scăpați de cumplitul efrit, care poate că i-ar fi nimicit: căci efritul este crâncen la împreunare. Atunci efrita coborî pe pământ, chiar în locul unde se prăvălise efritul cu care ea s-ar fi împreunat cu drag, dacă n-ar fi fost acolo Hassan, căruia îi purta tare mult de grijă.

Ci fusese scris de destin ca locul unde efrita avea să-l coboare pe tânărul Hassan Badreddin, neîndrăznind să-l ducă mai departe numai ea singură, să fie tare aproape de orașul Damasc în țara Șam[55]. Și efrita îl duse pe Hassan aproape de tot de una dintre porțile orașului, îl așeză ușor pe pământ și își luă zborul.

În zorii zilei se deschiseră porțile orașului, și oamenii care ieșeau fură tare mirați văzându-l pe acel tânăr fermecător dormind, îmbrăcat numai cu o cămașă, având pe cap în loc de turban, o scufie de noapte, ba mai mult și fără ismene! Și își spuseră:

— Cine știe cât a trebuit să stea el de veghe ca să fie afundat acum într-un somn atât de adânc!

Dar alții spuseră:

— Allah! Allah! ce tânăr frumos! Fericită și plină de noroc este femeia care s-a culcat cu el! Dar oare de ce este acum așa de gol-goluț?

Alții răspunseră:

— Poate că sărmanul tânăr a petrecut la crâșmă mai mult decât se cuvenea! Și a băut peste măsură! Și, întorcându-se seara acasă, va fi găsit porțile orașului închise și s-a hotărât să doarmă pe câmp!

Dar în timp ce vorbeau așa, boarea dimineții se iscă, veni să-l dezmierde pe frumosul Hassan și-i sumese cămașa: atunci se iviră un pântece, un buric, niște coapse și niște pulpe, toate ca de cristal! un zebb și niște ouă tare pe măsură. Și această priveliște îi uimi pe toți oamenii, care nu se mai saturau privind.

În clipa aceea Badreddin se trezi și se văzu întins aproape de o poartă necunoscută și înconjurat de toți acei oameni; rămase tare nedumerit și strigă:

— Unde mă aflu oameni buni? Spuneți-mi, vă rog! Și de ce v-ați adunat așa în jurul meu? Ce s-a întâmplat?

Ei răspunseră:

— În ce ne privește, ne-am oprit ca să te privim, numai așa, din plăcere! Dar, în ce te privește, oare tu știi că te afli la poarta Damascului? Unde ți-ai putut petrece noaptea, de ești așa despuiat?

Hassan răspunse:

— Pe Allah! oameni buni, oare ce-mi spuneți voi? Eu mi-am petrecut noaptea la Cairo. Și ziceți că sunt la Damasc?

Atunci izbucniră cu toții într-un râs nemaipomenit, și unul dintre ei spuse:

— O, mâncătorule de hașiș!

Și alții spuseră:

— Nu mai încape nicio îndoială că ești nebun de-a binelea! Ce păcat, un tânăr atât de încântător să înnebunească!

Și alții spuseră:

— Dar, în sfârșit, cum stăm cu povestea asta ciudată pe care ne-o îndrugi aici?

Atunci Hassan Badreddin răspunse:

— Pe Allah! oameni buni, eu nu mint niciodată! Așadar, vă asigur și vi-o repet că noaptea asta mi-am petrecut-o la Cairo, iar pe cealaltă la Bassra, în orașul meu!

La aceste cuvinte, unul strigă:

— Ce lucru de necrezut!

Un altul:

— Ăsta-i nebun!

Și câțiva începură să râdă și să bată din palme. Și alții ziseră:

— Într-adevăr, oare nu-i păcat de acest tânăr minunat că și-a pierdut astfel mintea! Dar e nebun fără de pereche!

Și un altul, mai înțelept, îi spuse:

— Haide fiul meu, vină-ți puțin în fire. Și nu mai îndruga asemenea prostii.

Atunci Hassan spuse:

— Știu ce zic.

— Și chiar mai mult decât atât, aflați că azi-noapte la Cairo am petrecut clipe nespus de plăcute, fiind mire!

Atunci fură cu toții din ce în ce mai încredințați de nebunia lui; și unul dintre ei strigă râzând:

— Vedeți bine că sărmanul tânăr s-a însurat în vis? Bună-i oare căsătoria în vis? De câte ori? Oare era o hurie sau o curvă?

Dar Badreddin începea să fie tot mai nedumerit, și le strigă:

— Ei bine, da! era o hurie! Și nu m-am împreunat nicidecum în vis, ci

de cincisprezece ori între coapsele ei binecuvântate; și am luat locul unui ghebos împuțit, și mi-am pus chiar scufia de noapte menită lui, și care iat-o aici! apoi se gândi o clipă și iar strigă: Dar, pe Allah! oameni cumsecade, unde mi-e turbanul, unde mi-s ismenele, unde mi-s mantia și pantalonii? Și mai cu seamă unde mi-e punga?

Și Hassan se sculă și își căută hainele în jur. Și toată lumea începu atunci să-și tragă cu ochiul și să-și facă semne că tânărul era smintit de-a binelea.

Atunci sărmanul Hassan se hotărî să intre în oraș, așa caraghios cum era și, neavând încotro, fu silit să străbată străzile și sukurile, în mijlocul unei gloate mari de copii și de oameni, care strigau: „Iată un nebun! Iată un nebun!“ Și bietul Hassan nu știa ce să mai facă; dar Allah se temu ca acest băiat frumos să nu fie silnicit, și-l făcu să treacă pe lângă dugheana unui cofetar care tocmai atunci își deschisese prăvălia. Și Hassan se năpusti în prăvălie și se adăposti acolo; și fiindcă cofetarul era o namilă zdravănă, ale cărui isprăvi erau faimoase nevoie mare în oraș, toată lumea se temu și se trase înapoi, lăsându-l pe Hassan în pace.

Când cofetarul, care se numea El-Hadj Abdallah, îl văzu pe tânărul Hassan Badreddin, putu să-l cerceteze pe îndelete și rămase uimit la vederea frumuseții, a farmecelor și a darurilor cu care fusese înzestrat; și chiar în clipa aceea dragostea îi năpădi inima și-i zise tânărului Hassan:

— O, tinere drăgălaș, spune-mi de unde vii? Și fii fără teamă; istorisește-mi toată povestea ta, căci te iubesc încă de pe acum mai presus ca pe sufletul meu!

Atunci Hassan îi istorisi cofetarului Hadj Abdallah toată povestea lui, și aceasta de la început și până la sfârșit. Dar n-are niciun rost să o mai repetăm.

Și cofetarul rămase nespus de uimit, și îi zise lui Hassan:

— Tânărul și măritul meu domn Badreddin, această poveste este într-adevăr de necrezut și nemaipomenită. Dar, o, copilul meu! te sfătuiesc să n-o mai spui la nimeni, căci e primejdios să faci asemenea destăinuiri. Îți pun la îndemână dugheana mea, și vei rămâne cu mine, până când Allah se va îndura să curme ponoasele de care ești lovit. De altminteri eu n-am niciun copil, și m-ai face tare fericit dacă te-ai învoi să mă primești de tată! Te voi lua de suflet, ca fiu al meu!

Atunci Hassan Bedreddin îi răspunse:

— Bunule unchiaș, facă-se după dorința ta!

Numaidecât cofetarul merse la suk și cumpără niște haine scumpe, cu care se întoarse ca să-l îmbrace. Apoi îl duse la cadiu și, față de martori, îi luă de suflet pe Hassan Badreddin, ca fiu al său.

Și Hassan rămase în prăvălia cofetarului, ca fiu al său; și el lua banii de la mușterii și le vindea prăjiturile, borcanele cu dulcețuri, porțelanurile pline cu șerbet și faimoasele dulciuri din Damasc; și învăță în scurtă vreme măiestria cofeturilor, pentru care avea un dar cu totul deosebit, în urma învățămintelor ce i le dăduse mama lui, nevasta vizirului Nureddin din Bassra, care gătea prăjiturile și dulcețurile dinaintea lui pe când era copil.

Și frumusețea lui Hassan, strălucitorul tânăr din Bassra, fiul de suflet al cofetarului, își întinse faima peste întreg orașul Damasc; și dugheana cofetarului El-Hadj Abdallah ajunse cofetăria cea mai căutată dintre toate prăvăliile cofetarilor din Damasc.

Iată ce s-a întâmplat cu Hassan Badreddin!

Cât despre mireasa Sett El-Hosn, fiica vizirului Șamseddin din Cairo, iată!

Când se trezi Sett El-Hosn în dimineaţa întâiei nopţi a nunţii, ea nu-l află pe frumosul Hassan lângă ea. Atunci îşi închipui că Hassan se dusese la umblătoare! Şi se puse să-l aştepte până se va întoarce.

Între acestea, vizirul Şamseddin, tatăl ei, veni de o căută, ca să vadă ce face. El era tare îngrijorat, şi nespus de îndârjit în sufletul său de nedreptatea sultanului, care-l silise să o mărite astfel pe frumoasa Sett El-Hosn, fiica lui, cu rândaşul ghebos. Şi, înainte de a intra la fiica sa, vizirul îşi zise: „Fără doar şi poate că am s-o ucid dacă voi afla că i s-a dat acelui scârnav cocoşat!“

Bătu deci la uşa camerei nupţiale şi o strigă:

— Sett El-Hosn!

Ea îi răspunse dinlăuntru:

— Da, tată, vin pe dată să-ţi deschid!

Şi, sculându-se degrabă, dete fuga să deschidă tatălui său. Şi se făcuse şi mai frumoasă ca de obicei, chipul ei era ca luminat, şi sufletul îi era plin de bucurie, fiindcă simţise îmbrăţişările minunate ale acelui căprior frumos! Şi aşa, ieşi sprinţară în întâmpinarea tatălui ei, şi se aplecă, şi-i sărută mâinile. Dar tatăl, la vederea fiicei bucuroase, în loc de a fi mâhnită de împreunarea ei cu cocoşatul, strigă:

— Ah, fată neruşinată! Cum îndrăzneşti să te înfăţişezi înaintea mea cu acest chip înveselit, după ce te-ai culcat cu acel scârnav rândaş ghebos?

La aceste cuvinte, Sett El-Hosn începu să surâdă cu înţeles şi zise:

— Pe Allah! o, tată, ajunge cu gluma! Mi-a fost prea destul că am ajuns batjocura tuturor nuntaşilor, care glumeau pe socoteala mea, în legătură cu presupusul meu soţ, acel cocoşat care nu făcea nici cât rosătura de unghie a frumosului meu iubit, adevăratul meu bărbat de astă-noapte! Ah, ce noapte! cât a fost de plină de desfătări lângă preaiubitul meu! Încetează deci, tată, cu gluma şi nu-mi mai pomeni de cocoşatul acela!

La aceste cuvinte ale fiicei, vizirul se umplu de mânie, ochii i se învineţiră de furie şi zbieră:

— Nenorocire! Ce îndrugi tu oare? Cum cutezi să spui că ghebosul nu s-a culcat cu tine în această cameră?

Ea răspunse:

— Pe Allah, o, tată, ajunge cât mi-ai tot pomenit numele acelui cocoşat! Fie ca Allah să-l prăpădească pe el, pe tatăl, pe mama şi toată familia lui! Ştii bine că eu acum cunosc vicleşugul de care te-ai folosit ca să mă fereşti de deochi!

Şi ea îi istorisi tatălui toate amănuntele nunţii şi ale nopţii. Şi adăugă:

— Ah! cât îmi era de bine, cufundată în poala soţului meu preaiubit, frumosul tânăr cu purtări alese, cu minunaţi ochi negri şi cu sprâncene arcuite!

La aceste cuvinte, vizirul strigă:

— Fiica mea, oare ţi-ai pierdut minţile? Ce spui tu, oare? Şi unde-i acum tânărul acela pe care îl numeşti bărbatul tău?

Sett El-Hosn răspunse:

— S-a dus la umblătoare!

Atunci vizirul, peste măsură de îngrijorat, se repezi afară şi dete fuga la umblătoare. Acolo dădu peste ghebos cu picioarele în aer, cu capul cufundat adânc în gaura umblătoarei, şi neclintit aşa! Şi vizirul, nespus de uluit, strigă:

— Ce văd? Nu eşti chiar tu, cocoşatule?

Şi mai repetă o dată întrebarea cu glas tunător. Dar cocoşatul nu-i răspunse, căci, mereu ţintuit de groază, îşi închipui că acel care-i vorbea

era genniul…

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața și tăcu discret.

Dar când se lasă a douăzeci și doua noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o mărite rege, că Giafar urmă astfel istorisirea către califul Harun Al-Rașid:

Cocoșatul îngrozit, gândindu-se că acel care-i vorbea era genniul, fu împiedicat să-i răspundă de o spaimă cumplită. Atunci vizirul strigă furios:

— Răspunde-mi, ghebos blestemat, ori îți despic trupul cu paloșul acesta!

Atunci cocoșatul, cu capul mereu vârât în gaură, îi răspunse din fund:

— Pe Allah! o, căpetenie a efriților și a gennilor, aibi milă de mine! Îți jur că nu m-am clintit de aici toată noaptea, și m-am supus poruncii tale!

La aceste cuvinte, vizirul nu mai știu ce să creadă și strigă:

— Dar ce-mi tot îndrugi tu acolo? Eu nu sunt efrit. Sunt tatăl miresei.

Cocoșatul scoase un geamăt adânc, și zise:

— Tu, tu poți s-o ștergi de-aici! Eu n-am nimic de-a face cu tine! Șterge-o repede până nu se întoarce cumplitul efrit, răpitorul de suflete! De altminteri nici nu vreau să te mai văd; tu ești pricina nenorocirii mele; mi-ai dat de nevastă pe ibovnica bivolilor, măgarilor și a efriților! Blestemat să fii, tu și fiica ta, și toți răufăcătorii!

Atunci vizirul îi spuse:.

— Nebune! haide, ieși de-aici, ca să pot înțelege puțin din ce îmi tot îndrugi!

Dar ghebosul răspunse:

— Voi fi, poate, nebun, dar nu voi fi atât de nesocotit ca să ies de aici fără învoirea cumplitului efrit! Căci el m-a oprit cu străşnicie să ies din gaură înainte de răsăritul soarelui. Du-te așadar și lasă-mă în pace aici! Dar spune-mi, înainte de a pleca, oare va mai zăbovi mult soarele până să răsară, sau nu?

Și vizirul, din ce în ce mai uluit, îi răspunse:

— Dar ce-i cu efritul acela despre care tot vorbești?

Atunci ghebosul îi istorisi toată povestea: venirea lui la umblătoare ca să-și facă nevoile înainte de a intra la mireasă, arătarea efritului sub felurite chipuri, de pisică, de măgar și de bivol, și, în cele din urmă, porunca dată — să nu iasă de acolo, și toate cele îndurate. Apoi ghebosul începu să se văicărească.

Atunci vizirul se apropie de cocoșat, îl înșfăca de picioare și îl trase afară din gaură. Și ghebosul, cu fața mânjită toată, galben și prăpădit, îi strigă vizirului:

— Blestemat să fii, tu și fiica ta, ibovnica bivolilor!

Și de teamă să nu vadă arătându-se din nou efritul, cocoșatul, îngrozit de moarte, o luă la fugă din toate puterile, urlând și neîndrăznind să se uite înapoi. Și ajunse la palat, și urcă la sultan și-i povesti pățania lui cu efritul.

Cât despre vizirul Șamseddin, el se întoarse ca nebun la fiica sa Sett El-Hosn și-i spuse:

— O, fiica mea, simt că îmi pierd mințile! Lămurește-mă cum stau lucrurile!

Atunci Sett El-Hosn spuse:

— Află, deci, tată, că tânărul fermecător care a avut cinstea nunții toată noaptea, s-a culcat cu mine și s-a bucurat de feciorica mea; și neîndoios că voi naște un copil. Și, ca să-ți aduc o dovadă despre cele spuse, iată turbanul lui pe scaun, pantalonii lui pe divan și izmenele lui în patul meu. Mai mult decât atât, vei afla în pantalonii lui un lucru care n-am putut ghici ce ar putea să fie!

La aceste-cuvinte, vizirul se îndreptă spre scaun, luă turbanul, îl privi cu luare-aminte și îl întoarse pe toate fețele, apoi strigă:

— Dar acesta-i un turban ca acelea ale vizirilor din Bassra și Mossul!

Apoi îl desfășură și găsi pe tichie un plic cusut, pe care se grăbi să-l ia; scotoci apoi pantalonii, îi ridică și află acolo punga cu cei o mie de dinari pe care iudeul o dăduse lui Hassan Badreddin. În această pungă se găsea și un petec mic de hârtie pe care erau scrise aceste cuvinte de mâna iudeului: „Întăresc, eu cutare, negustor din Bassra, că i-am dat această sumă de o mie de dinari, prin bună înțelegere, domnului Hassan Badreddin, fiul vizirului Nureddin, pe care Allah să-l aibă întru îndurarea lui! pentru încărcătura întâiei corăbii care va trage la țărm în Bassra!“

La citirea acestei hârtii, vizirul Șamseddin scoase un strigăt puternic și căzu în nesimțire. Când își veni în fire, el se grăbi să deschidă plicul aflat în turban, și numaidecât recunoscu scrisul fratelui său Nureddin. Și atunci începu să plângă și să se jeluiască zicând: „Ah! sărmanul meu frate, sărmanul meu frate!“ După ce se mai liniști zise:

— Allah este atotputernic! apoi fiicei sale: Fiica mea, știi tu numele celui căruia i te-ai dat astă noapte? Acesta este nepotul meu, fiul unchiului tău Nureddin, este Hassan Badreddin! Și cei o mie de dinari sunt zestrea ta! Allah să fie slăvit!

Apoi recită aceste două strofe:

Văd urmele-i din nou, și trupul tot, îndată,
Mi se topește de dorințele aprinse!
Acolo-i locul fericirii celei stinse,
Și lacrimi curg neostoit, ca niciodată.

Mă-ntreb și strig, mereu făr' de răspuns: „Mânerea
Departe, rupt de el — ce viață e mai dură?
O, tu, ce suferințe din belșug mi-ai dat, te-ndură
Și-ngăduie să-mi fie pe curând înapoierea!“

Apoi citi din nou cu luare-aminte istorisirea fratelui său; și află cuprinsă acolo toată povestea lui Nureddin și nașterea fiului său Badreddin. Și se minună nespus de mult, mai cu seamă când cercetă cu de-amănuntul și confruntă datele înșirate de fratele său, cu datele căsătoriei lui la Cairo, și cu nașterea fiicei sale Sett El-Hosn. Și află că aceste date se potriveau întru totul.

El rămase atât de uimit încât se grăbi să meargă să-l caute pe sultan, arătându-i hârtiile. La rândul lui, sultanul rămase atât de uimit, încât porunci scriitorilor palatului să aștearnă pe hârtie această poveste minunată și să o păstreze cu grijă în arhiva domniei.

Cât despre vizirul Șamseddin, el se întoarse acasă la fiica sa, și se puse să aștepte întoarcerea nepotului său, tânărul Hassan Badreddin. Dar sfârși prin a-și da seama că Hassan se făcuse nevăzut, fără să înțeleagă din ce pricină, și își zise: „Pe Allah! ce întâmplare nemaipomenită! Într-adevăr, nu s-a mai văzut niciodată una asemănătoare!…“

În clipa aceea a povestirii, Șahrazada văzu ivindu-se dimineața, și discretă conteni istorisirea spre a nu-l obosi câtuși de puțin pe sultanul Șahriar, rege al Insulelor Indiei și Chinei.

Dar când se lasă a douăzeci și treia noapte

Ea zise:

— Mi s-a povestit, o, mărite rege, că Giafar Al-Barmaki, vizirul regelui Harun Al-Rașid, urmă astfel istorisirea către calif:

Când vizirul Șamseddin văzu că nepotul său Hassan Badreddin se făcu nevăzut, își spuse: „Este înțelept (căci lumea-i alcătuită din viață și din moarte) să-mi iau măsurile de prevedere pentru ca, la întoarcerea lui, nepotul meu Hassan să poată vedea casa în aceeași stare în care a lăsat-o!“ Așadar vizirul Șamseddin luă o călimară, un kalam și o foaie de hârtie, și însemnă, unul câte unul, toate lucrurile și toate mobilele din casa lui. Astfel scrise: „Cutare dulap este așezat în cutare loc, cutare perdea este în cutare loc“; și așa mai departe… Când sfârși, sigilă hârtia, după ce o citi fiicei sale, Sett El-Hosn, și o puse cu grijă la păstrare în sipetul cu scrisori. După aceea, adună turbanul, tichia, pantalonii, mantia și punga, și făcu din toate o legătură pe care o puse cu multă grijă sub cheie.

Cât despre Sett El-Hosn, fiica vizirului, ea rămase într-adevăr însărcinată în urma întâiei nopți a nunții ei și, la sfârșitul celor nouă luni pline, născu la soroc un copil ca luna, care semăna tatălui său în toate privințele, la fel de frumos, de drăgălaș și de desăvârșit! La nașterea lui, femeile, îl spălară și-i înnegriră ochii cu kohl; apoi îi tăiară buricul și-l încredințară slujitoarelor și doicii. Și, din pricina frumuseții lui uluitoare, îi deteră numele Agib[56].

Când minunatul Agib ajunse, zi după zi, lună după lună, an după an, la vârsta de șapte ani, vizirul Șamseddin, bunicul lui, îl trimise la școala unui dascăl cu mare faimă, și-l dete în grijă cu multă căldură acelui învățător. Și în toate zilele, Agib, însoțit de sclavul negru Said, bunul eunuc al tatălui său, mergea la școală, ca să se întoarcă la amiază și seara acasă. Și merse așa la școală vreme de cinci ani, până când ajunse la vârsta de doisprezece ani.

Dar în acest timp, Agib se făcuse nesuferit celorlalți copii din școală; el îi bătea, îi înjura și le zicea: „Care dintre voi este ca mine? Sunt fiul vizirului din Egipt!“ La urmă, copiii se adunară și merseră să se plângă la învățător împotriva apucăturile urâte ale lui Agib. Atunci învățătorul, care vedea că sfaturile date fiului vizirului erau zadarnice și cum, de teama tatălui său, vizirul, nu voia să-l dea chiar el afară, le zise copiilor:

— Vă voi învăța să-i spuneți ceva, care îl va împiedica de-acum înainte să mai vină la școală. Așadar, mâine, în timpul recreației, adunați-vă cu toții în jurul lui Agib și ziceți unii către alții: „Pe Allah, haideți să ne jucăm

un joc minunat! Dar niciunul nu va putea lua parte la acest joc, decât numai dacă va spune cu glas tare numele lui, numele tatălui și al mamei lui! Căci acela care nu va putea spune numele tatălui și al mamei sale va fi socotit copil din flori și nu se va putea juca cu noi!“

Și așa, dimineața, la venirea lui Agib la școală, copiii se adunară în jurul lui, se înțeleseră între ei, și unul strigă:

— Ah, pe Allah! iată un joc minunat! Dar nimeni nu va putea lua parte la acest joc decât dacă va spune numele său, numele tatălui și al mamei sale! Haideți! fiecare pe rând!

Și le trase cu ochiul.

Atunci unul dintre copii păși înainte și spuse:

— Mă numesc Nabih! Mama se numește Nabiha! Și tata se numește Izeddin!

Apoi un altul păși înainte și spuse:

— Eu mă numesc Naghib! Mama se numește Garnila! Și tata se numește Mustafa!

Apoi al treilea, și al patrulea, și alții, de asemenea, grăiră la fel. Când veni rândul lui Agib, Agib grăi plin de semeție:

— Eu sunt Agib! Mama este Sett El-Hosn! Și tata este Șamseddin, vizirul Egiptului!

Atunci copiii strigară cu toții:

— Nu, pe Allah! vizirul nu este nicidecum tatăl tău!

Și Agib strigă furios:

— Allah să vă prăpădească! Într-adevăr, vizirul este tatăl meu!

Dar copiii începură să chicotească și să bată din palme și-i întoarseră spatele, strigându-i:

— Du-te! tu nu cunoști numele tatălui tău!

Șamseddin nu-i nicidecum tatăl tău! El este bunicul tău, tatăl mamei tale! Cât despre tatăl tău, numai după ce-l vei fi găsit poți veni să te joci cu noi!,

Și copiii se împrăștiară în hohote de râs.

Atunci Agib simți o strângere în piept, și fu înecat de suspine! Dar numaidecât învățătorul se apropie de el și-i zise:

— Cum, Agib, nici nu știai până acum că vizirul nu este nicidecum tatăl tău, ci bunicul tău, tatăl mamei tale Sett El-Hosn! Cât despre tatăl tău, nici tu, nici noi, nici nimeni altul nu-l cunoaște. Căci sultanul a măritat-o pe Sett El-Hosn cu un rândaș ghebos; dar rândașul nu a-putut să se culce cu Sett El-Hosn și a povestit prin tot orașul, că în noaptea nunții genii l-au închis, pe el, rândașul, ca să se culce el cu Sett El-Hosn. Și tot el a mai povestit niște întâmplări uluitoare cu bivoli, cu măgari și câini, și alte făpturi asemănătoare. Așadar, Agib, nimeni nu cunoaște numele tatălui tău! Fii deci smerit înaintea lui Allah și a tovarășilor tăi, care te socotesc ca pe un copil din flori. De altminteri, Agib, tu ești la fel ca un copil vândut la târg, care nu l-ar cunoaște de loc pe tatăl său. Încă o dată, află că vizirul Șamseddin este numai bunicul tău, și că pe tatăl tău nu-l cunoaște nimeni. Fii deci mai smerit de azi înainte.

La aceste cuvinte ale învățătorului, micul Agib fugi valvârtej acasă, la mamă-sa Sett El-Hosn, și era atât de sugrumat de suspine că nici nu putu la început să îngaime ceva. Atunci mama lui se puse să-l mângâie și, văzându-l atât de tulburat, inima i se topi de milă și-i zise:

— Copilul meu, spune mamei tale pricina mâhnirii!

Și-l îmbrățișă și-l dezmierdă. Atunci micul Agib răspunse:

— Spune, mamă, cine-i tatăl meu?

Și, tare mirată, Sett El-Hosn răspunse:
— Cine să fie? Vizirul!
Și Agib îi spuse plângând:
— Ah, nu! el nu-i tatăl meu! Nu-mi ascunde adevărul! Vizirul este tatăl tău, îți este tată ție! Dar nu-i tatăl meu! Nu, nu! Spune-mi adevărul, ori de nu, îmi voi curma numaidecât viața cu pumnalul acesta!
Și micul Agib îi repetă mamei cuvintele învățătorului.
Atunci, amintindu-și de vărul și soțul ei de o noapte, frumoasa Sett El-Hosn începu să-și depene în minte întâia noapte a nunții ei, și toată frumusețea, și toate farmecele minunatului Hassan Badreddin din Bassra! Și, amintindu-și acestea, ea plânse de înduioșare și suspină următoarele strofe:

Aprins-a viu dorința în inima-mi, și-n urmă
El a plecat departe, lăsându-și draga casă.
Și biata-mi minte dusă, cu el s-o-ntoarce-acasă!
Răbdarea toată însă și somnul mi se curmă!

M-a părăsit, și-o dată cu el însuși norocul;
Răpitu-mi-a, cu dânsul luând, al meu repaus!
Lăsatu-m-a, și lacrimi cu lacrimi s-au adaos
Curgând șiroaie, râuri ce-n mări își află locul.

O zi de trece numai fără dorință-adâncă,
O zi când al meu suflet de lipsa-i nu se plânge,
Și-odată se înalță icoana-i, pieptu-mi strânge,
Și amintiri, iubire, dor mă-mpresoară încă…

Mereu icoana-i scumpă, cu zorii renviată,
Întâia e, și-mi cade în ochi de dimineață!
Și-așa mereu, într-una, căci nu mai am în viață
Decât un gând, același, și-un dor — cel de-altădată!

Apoi ea nu făcu altceva decât să plângă cu suspine. Și Agib, văzând-o pe mama lui plângând, se puse și el din nou pe plâns. Și, în timp ce fiecare plângea, în parte, vizirul Șamseddin, auzind țipete și suspine, intră. Și rămase și el tare tulburat și inima îi fu cuprinsă de mare mâhnire, văzându-și copiii plângând, și le spuse:
— Copiii mei, de ce plângeți așa?
Atunci Sett El-Hosn îi povesti pățania micului Agib cu copiii de la școală. Și vizirul, la auzul acesteia, își aduse aminte de toate nenorocirile trecute, ce se abătuseră până atunci asupra lui, asupra fratelui său Nureddin, asupra nepotului său Hassan Badreddin și, în sfârșit, asupra micului Agib și, năpădit de toate aceste amintiri adunate laolaltă, nu se putu stăpâni să nu plângă și el. Și, disperat, urcă la sultan, îi povesti toată întâmplarea, îi spuse că acea stare nu mai putea dăinui, pentru numele său și numele copiilor săi, și-i ceru încuviințarea să plece spre țările Răsăritului, ca să ajungă în orașul Bassra, unde socotea să dea de urma nepotului său Hassan Badreddin. Apoi îi mai ceru sultanului să-i scrie niște porunci pe care le va lua cu el și care îi vor îngădui, în toate țările pe unde se va duce, să facă cercetările trebuitoare, ca să-l găsească și să-l aducă înapoi pe nepotul său. Apoi începu să plângă cu amar. Și sultanul își simți inima înduioșată, și-i scrise poruncile trebuitoare pentru toate țările și

toate provinciile. Atunci vizirul se bucură nespus și-i aduse sultanului multe mulțumiri, și tot așa de multe urări de mărire, și se închină înainte-i, sărutând pământul din fața mâinilor sale; apoi își luă rămas bun și ieși. Și chiar în ceasul acela își făcu pregătirile trebuitoare de plecare; apoi îi luă cu sine pe fiica sa, Sett El-Hosn, pe micul Agip, și plecă.

Merseră în ziua întâia, apoi în ziua a doua, și a treia zi, și așa mai departe, către Damasc, și în cele din urmă ajunseră cu bine acolo. Și se opriră foarte aproape de porți, la Midanul Hasba, și acolo, își ridicară corturile ca să se odihnească două zile, înainte de a-și urma drumul. Și găsiră că Damascul era un oraș minunat, plin de pomi și de ape curgătoare, și că era aidoma orașului cântat de poet:

La Damasc, o zi și-o noapte, Doamne, cât am petrecut!
S-a jurat Allah să-l facă un oraș neîntrecut.

Noaptea-nvăluie Damascul cu aripa-i, amoros,
Dimineața își întinde umbra de copac stufos.

Rouă de pe crengi nu-i rouă, asta-n adevăr s-o crezi:
Mărgărite-i — ce se cern cum, boare, tu le îmbiezi!

Colo, în boschet, natura după voie duce tot:
Pasărea-și face lectura dimineții, cum socot.

Apa vie-i fața albă ce-nainte-i s-a deschis;
Boarea, cum pasărea-i spune, scrie-ndată cu dichis.

Norii albi trec pe deasupra, dar să cadă repezi fac
Picături ce sunt cerneala răsfățatului diac!

Și așa, oamenii vizirului nu întârziară să meargă să vadă orașul, și sukurile lui, ca să cumpere lucrurile de care aveau nevoie și, de asemenea, ca să-și vândă lucrurile aduse din Egipt; și nu uitară să meargă să se îmbăieze în vestitele hammamuri și să meargă la moscheea Bani-Omiahilor[57], așezată în inima orașului și care nu-și are pereche în lumea întreagă.

Cât despre Agib, și el, însoțit de bunul eunuc Said, plecă să vadă orașul. Și eunucul mergea la câțiva pași în urma lui, și ținea în mână un bici în stare să doboare o cămilă; căci el îi cunoștea din auzite pe locuitorii Damascului și voia să-i împiedice, cu ajutorul acestui bici, să se apropie de stăpânul său, frumosul Agib. Și, într-adevăr, el nu se înșelă de loc; abia îl zăriră pe frumosul Agib, că locuitorii Damascului luară seama cât era de grațios și de fermecător, și că era mai proaspăt decât briza Nordului, mai plin de dulceață decât apa rece pentru cerul gurii însetatului, mai de preț decât sănătatea pentru bolnav; și numaidecât — toți oamenii de pe uliți, și din case, și din prăvălii începură să alerge în urma lui Agib și a eunucului și să se ațină după Agib tot timpul, fără să-l slăbească o clipă, în ciuda biciului zdravăn al eunucului; și alții alergau și mai repede, îl întreceau pe Agib și se așezau pe jos pe unde urma să treacă, spre a-l vedea mai bine și mai pe îndelete. În sfârșit, prin voința Destinului, Agib și eunucul ajunseră dinaintea dughenei unui cofetar și, ca să scape de această gloată iscoditoare, se opriră.

Ci prăvălia era chiar a lui Hassan Badreddin, tatăl lui Agib. Bătrânul

cofetar, care îl luase de suflet pe Hassan, murise, și Hassan moștenise prăvălia. Deci în ziua aceea, Hassan se pregătea tocmai să facă un fel de prăjitură cu semințe de rodie și cu amestecuri din zahăr gustoase. Și când îi văzu pe Agib și pe sclav oprindu-se, Hassan rămase fermecat de frumusețea micului Agib, și nu numai fermecat, dar mișcat până în adâncul lui, într-un chip dumnezeiesc, nemaisimțit vreodată de inima lui, și strigă plin de iubire:

— O, tânărul meu stăpân, tu, care într-o clipă mi-ai și cucerit inima, și care domnești încă de pe acum peste ființa mea lăuntrică, tu, spre care mă simt nespus de atras, putea-vei oare să-mi faci cinstea să intri pentru o clipă în prăvălia mea? Putea-vei oare să-mi faci plăcerea să guști din dulciurile mele, numai așa din milă față de mine?

Și la aceste vorbe, Hassan, fără voia lui, se trezi cu ochii plini de lacrimi, și plânse mult la gândurile care i se îmbulzeau în amintire, despre starea lui din trecut și despre soarta lui din clipa de față.

Când Agib auzi cuvintele tatălui său, își simți și el inima năpădită de înduioșare, se întoarse spre sclav și îi spuse:

— Said! Acest cofetar mi-a înduioșat inima. Îmi închipui că-și va fi lăsat și el în părăsire undeva, departe, un copil al său; și că eu îi aduc aminte de acel copil. Haidem așadar să intrăm la el ca să-i facem plăcerea și să gustăm din ceea ce vrea să ne pună înainte. Și dacă ne vom arăta înduioșați de durerea lui, poate că Allah se va milostivi de noi ne va ajuta să izbândim la rândul nostru în căutarea tatălui meu!

La cuvintele lui Agib, eunucul Said strigă:

— Pe Allah! o, stăpâne, nu-ți este îngăduit, ah, nu-ți este îngăduit! Nu i se cade nici unui fiu de vizir să intre într-o dugheană de cofetar din suk, și mai cu seamă să mănânce așa, față de toată lumea! Ah, nu! Dacă vrei să intri în prăvălie numai de teama acestor pierde-vară și a celorlalți oameni care te urmăresc, mă pricep eu prea bine să te apăr și să-i îndepărtez cu biciul meu neîntrecut! Dar ca să intrăm în prăvălie, ei, nu, asta niciodată!

La cuvintele eunucului, cofetarul Hassan Badreddin rămase tare mâhnit și se întoarse către eunuc cu ochii și cu obrajii scăldați în lacrimi și-i spuse:

— O, măritule, de ce oare nu vrei să te milostivești și să-mi faci plăcerea de a intra în prăvălia mea? O, tu care ești negru ca și castana, dar alb înlăuntrul tău ca și miezul ei! o, tu pe care te-au slăvit toți poeții noștri în versuri minunate, eu pot să-ți dezvălui taina ca să te faci tot așa de alb și pe dinafară precum ești pe dinlăuntru!

Atunci viteazul eunuc se puse pe râs cu poftă și strigă:

— Oare chiar așa? Oare chiar așa? Poți face asta? Și cum oare? Pe Allah! grăbește-te să-mi spui!

Și numaidecât Hassan Badreddin îi recită aceste minunate versuri de laudă a eunucilor:

Nu-i nimeni să-i întreacă, marea politețe,
Și nici purtarea, nici noblețea, — n-are cine…
E paznic respectat al curților de-altețe!

Haremului i-i slujitor cum nu e altul,
Și-atât de drăgălaș, ca îngerii, știu bine,
Ca să-l slujească-ar coborî din cer, înaltul!

Aceste versuri erau într-adevăr atât de minunate, atât de potrivite cu împrejurarea și atât de bine recitate, încât eunucul fu înduioșat și nespus

de măgulit; și luându-l de mână pe Agib, intră cu el în prăvălia cofetarului.

Atunci Hassan Badreddin se simți în culmea bucuriei și nu mai prididi să se învârtă în jurul lor spre a le da cinstirea cuvenită. Apoi luă cea mai frumoasă dintre cănile lui de porțelan, o umplu cu semințe de rodie, amestecate cu zahăr, cu migdale descojite, delicios și cu meșteșug aromate, apoi puse în fața lor cana, pe cea mai strălucitoare dintre tipsiile lui de aramă ornamentată și șlefuită. Și, văzându-i mâncând cu vădită plăcere, se simți foarte măgulit și mulțumit, și le spuse:

— Într-adevăr ce mare cinste pentru mine! Și ce noroc nebănuit! Și facă-se să vă fie plăcută la gust și la mistuire!

Atunci micul Agib, după primele îmbucături, nu uită să-l poftească pe cofetar să șadă zicându-i:

— Poți rămâne să mănânci cu noi! Și Allah ne va răsplăti făcându-ne să izbândim în căutarea noastră!

Și Hassan Badreddin îi spuse:

— Cum oare, o, copilul meu! Se poate ca tu, așa de tânăr să fi încercat de pe acum pierderea cuiva drag?

Și Agib îi răspunse:

— Chiar așa, om bun, inima mea a și fost încercată și arsă de pierderea unei ființe dragi! Și această ființă atât de dragă nu este alta decât însuși tatăl meu. Și bunicul meu și cu mine am ieșit din țara noastră ca să pornim în căutarea lui, bătând toate ținuturile.

Apoi micul Agib începu să plângă, la această amintire și, la rândul lui, Badreddin nu se putu stăpâni să nu ia parte la aceste suspine și plânse. Și chiar și eunucul clătina din cap cu multă înduioșare. Dar toate acestea nu-i împiedicară să facă pe dată cinste cănii dulci de rodii parfumate și gătite cu atâta măiestrie. Și mâncară până se săturară, atât era totul de gustos.

Dar fiindcă timpul îi zorea, Hassan nu putu să afle mai multe; și eunucul îl luă pe Agib cu el și se duse ca să ajungă înapoi la corturile vizirului.

De-abia plecă Agib, că Badreddin își simți sufletul luându-se după el și, nemaiputând ține piept dorinței de a-l urma, își închise iute prăvălia și, fără a bănui câtuși de puțin că micul Agib ar fi copilul lui, ieși și grăbi pasul, mergând pe urma lor, și îi ajunse înainte de a fi ieșit pe poarta mare a Damascului.

Atunci eunucul băgă de seamă că cofetarul se luase după ei, se întoarse, și îl întrebă:

— De ce ne urmărești, o, cofetarule?

Badreddin răspunse:

— Numai fiindcă am o mică treabă de isprăvit afară din oraș, și am voit să vă ajung din urmă ca să facem drumul împreună, și după aceea să mă întorc. De altminteri plecarea voastră mi-a smuls sufletul din trup!

La aceste cuvinte, eunucul fu cuprins de mânie mare și strigă:

— Iată cât de scump trebuie să plătim cana aceea! Afurisita de cană aducătoare de ponoase! Cofetarul ăsta vrea acum să ne întoarcă mațele pe dos! Iată-l pus pe urmele noastre ori încotro ne-am întoarce!

Atunci Agib se întoarse, îl văzu pe cofetar, se înroși tot și bolborosi:

— Said, lasă-l! Drumul lui Allah este slobod pentru toți musulmanii! apoi adăugă: Dar dacă va stărui să ne urmeze până la corturi, atunci vom ști că într-adevăr se ține de mine și nu vom mai sta pe gânduri să-l izgonim!

Apoi Agib își aplecă fruntea și-și urmă calea, iar eunucul la câțiva pași îndărătul lui.

Cât despre Hassan, el continuă să-i urmeze până la Midanul Hasba, acolo unde erau întinse corturile. Atunci Agib și eunucul se întoarseră și-l văzură la câtiva pași în urma lor. Și de astă dată, Agib se supără și se temu tare ca nu cumva eunucul să meargă să povestească totul bunicului său: că Agib intrase în prăvălia unui cofetar și, că după aceea, cofetarul îl urmărise pe Agib! La gândul acesta, care îl înspăimântă, el luă o piatră, îl măsură pe Hassan cum stătea în picioare, privindu-l neclintit cu niște ochi luminați de o lucire ciudată; și Agib, gândindu-se că această flacără din ochii cofetarului era o flacără necurată, se înfurie și mai tare, și azvârli în el din răsputeri cu piatra, și îl lovi în frunte; apoi Agib și eunucul se grăbiră spre corturi.

Cât despre Hassan Badreddin, el căzu la pământ în nesimțire și toată fața i se acoperi de sânge. Dar, din fericire, nu întârzie să-și vină din nou în fire, își opri sângele și, rupând o fâșie de pânză din turbanul său, se legă la frunte. Apoi începu să se dojenească singur spunându-și: „La drept vorbind, aceasta-i numai din vina mea! M-am purtat într-un chip nesocotit închizându-mi prăvălia, și cu totul nelalocul meu urmărindu-l pe acest copil frumos și dându-i astfel de gândit că l-aș fi urmărit cu gânduri necurate! apoi suspină: Allah karim![58]" Și se întoarse în oraș, își deschise iarăși prăvălia, se apucă din nou să facă prăjituri ca mai înainte și să le vândă, gândindu-se mereu cu durere la sărmana lui mamă de la Bassra, care îi dăduse, încă pe când era copil, primele învățături în arta cofetarilor; și plânse și, ca să-și aline mâhnirea, recită în sinea lui aceste versuri:

Nu cere dreptate Ursitei: te-așteaptă
Dezamăgirea! Ea nu va fi dreaptă.

Cât despre vizirul Șamseddin, unchiul cofetarului Hassan Badreddin, la capătul celor trei zile de odihnă la Damasc, porunci să se ridice tabăra din Midan și, urmându-și călătoria către Bassra, porni cu copilul Agib pe drumul Homsului, apoi spre Hama și Alep. Și pretutindeni nu uita să facă cercetări. De la Alep merse la Mardin, apoi la Mossul și la Diarbekir. Și în cele din urmă sfârși prin a ajunge în orașul Bassra.

De abia se odihni puțin, că se grăbi să meargă să se înfățișeze la sultanul din Bassra, care numaidecât îl pofti să intre, îl primi cu multă bunăvoință și îl întrebă cu bunătate de pricina care îl aducea la Bassra. Și Șamseddin îi istorisi toată povestea, și îi zise că el era fratele fostului său vizir Nureddin. Și sultanul, la auzul numelui lui Nureddin, grăi:

— Allah să-l aibă întru îndurarea lui! Și adăugă: Da, prietene, Nureddin era într-adevăr vizirul meu și îl iubeam mult, și a murit, cu adevărat, acum cincisprezece ani! El a lăsat, într-adevăr, un fiu Hassan Badreddin, care era alesul meu cel mai iubit și care, pe neașteptate, într-o zi se făcu nevăzut. De atunci n-am mai auzit vorbindu-se de el. Dar se mai află încă aici, la Bassra, mama lui, soția fratelui tău Nureddin, fiica fostului meu vizir, cel dinaintea lui Nureddin.

La auzul acestei vești, Șamseddin fu în culmea bucuriei și spuse:

— O, rege! tare aș dori s-o văd pe soția fratelui meu!

Și regele încuviință.

Numaidecât Șamseddin alergă spre casa răposatului său frate Nureddin, după ce află unde este și drumul spre ea, și nu zăbovi mult până când ajunse, gândindu-se într-una la fratele său Nureddin, mort departe de el, întristat de gândul de a nu-l mai fi putut îmbrățișa! Și plânse, și recită aceste versuri:

De m-aș întoarce la sălașul.
din nopțile de mult trecute,
Cum aș mai pipăi în juru-i
și cum aș săruta eu murii-i!
Dar nu din dragostea de casă
în suflet port o rană, furii!
Mă arde dorul după dragul
ce-o locuia, și-acum pierdut e!

Apoi pătrunse pe o poartă mare într-o curte largă, în fundul căreia se înălța casa. Poarta casei era o minune de granit și de arcade, împletită cu lespezi de marmură de toate culorile. La temelia porții, pe o lespede strălucitoare, găsi numele lui Nureddin, fratele său, săpat cu litere de aur. Se închină, sărută numele, rămase tare înduioșat și plânse, recitând aceste strofe:

În orice zi, cu zorii, cer veste despre tine
La soarele ce urcă. Și cer, în orice noapte,
La fulgerul ce-o clipă scânteie pe coline.

Când dorm, chiar și atuncea mă chinuie dorința,
Imboldu-i simt, povara, dințatu-i fier, dar șoapte
Nu-mi scapă, slabe șoapte spre-a-mi spune suferința.

Prieten drag! Plecarea-ți n-o prelungi — e crudă!…
Mi-e inima în cioburi de jalea lipsei tale.
Întoarce-te, dă-mi ziua cu har, ca să m-audă

Și să ne-aducă iarăși, cum fost-am, împreună!
În lipsa-ți bietu-mi suflet iubiri n-avu pe cale,
Căci larg nu-i ca, alături, un altul drag să-ți pună!

Apoi intră în casă și străbătu toate cămările, până când ajunse în iatacul unde stătea de obicei soția și fratele său, mama lui Hassan Badreddin din Bassra.

Ci de când se făcuse nevăzut fiul său, Hassan, ea stătea închisă în această încăpere, plângând și suspinând zi și noapte. Și porunci să se zidească acolo, în mijloc, o clădire mică, boltită, închipuind mormântul sărmanului ei copil, pe care îl credea mort de multă vreme. Acolo își petrecea tot timpul în lacrimi, și acolo, istovită de durere, își răzima capul ei să doarmă.

Când ajunse aproape de ușa încăperii, Șamseddin auzi vocea îndurerată a soției fratelui său recitind aceste versuri:

Mormântule, arată-mi, pe-Allah! de-n veci se șterse,
Cu frumusețea-i, vraja iubitului minune,
Și chipul bucuriei acum la tine merse?

Mormântule, desigur, boschet de desfătare
Nu ești, nici cer în slavă; dar cum se face, spune,
Că văd-năuntru luna lucind și-o creangă-n floare?…

Atunci vizirul Șamseddin intră. O salută pe bătrână cu toată cinstirea

și-i dezvălui că este fratele soțului ei Nureddin. Apoi îi istorisi toată povestea, și cum fiul ei Hassan dormise o noapte cu fiica sa Sett El-Hosn, cum s-a făcut nevăzut dimineața și, în sfârșit, cum Sett El-Hosn a rămas însărcinată și l-a născut pe Agib. Apoi adăugă:

— Agib a venit cu mine. El este copilul tău, devreme ce este fiul fiului tău cu fiica mea.

Văduva, care șezuse până în clipa aceea ca o femeie în mare doliu, retrasă din lume, la vestea că fiul ei era viu, că nepotul ei era acolo, și că într-adevăr în fața ei se afla aievea cumnatul său Șamseddin, vizirul Egiptului, se sculă cu vioiciune și se aruncă la picioarele lui, sărutându-i-le, și recită aceste versuri în cinstea lui:

Pe Allah! să se-ncarce cu daruri acel ce mă cată
Cu vestea cea mult fericită; mai bună, mai mare
Nici nu s-ar putea auzi — e-ntru tot minunată!
De vrea să primească, și-i plac numai daruri, el are
O inimă de despărțire adânc sfâșiată!

Și vizirul trimise numaidecât să-l caute pe Agib, care veni. Atunci bunica se ridică și se aruncă plângând de gâtul lui Agib. Și Șamseddin îi spuse: O, mamă, într-adevăr, aceasta nu-i câtuși de puțin clipa potrivită pentru lacrimi, ci a pregătirilor pentru plecarea ta cu noi spre Egipt. Și rânduiască Allah să ne vedem iarăși împreună cu fiul tău Hassan, nepotul meu!

Și bunica lui Agib răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și chiar în clipa aceea se sculă, își strânse cele trebuitoare, toate merindele și toate slujitoarele, și în curând fu gata.

Atunci vizirul Șamseddin urcă să-și ia rămas bun de la sultanul din Bassra. Și sultanul îl încarcă cu daruri pentru el și pentru sultanul Egiptului. Apoi Șamseddin, cele două femei și Agib porniră la drum, însoțiți de întregul alai.

Și nu conteniră cu drumul până când ajunseră din nou la Damasc. Se opriră în piața Kanun și își întinseră corturile. Și vizirul spuse:

— Vom poposi de astă dată o săptămână întreagă la Damasc, ca să avem timp să ne cumpărăm daruri vrednice de a fi puse la picioarele sultanului din Egipt.

Și așa, în vreme ce vizirul nu mai prididea cu bogații negustori veniți la corturi ca să-i îmbie mărfurile lor, Agib îi spuse eunucului:

— Baba Said, am o poftă grozavă să mai văd orașul. Haidem în sukul Damascului, să auzim ceva noutăți, și poate aflăm vești despre ce i s-a putut întâmpla cofetarului de la care am mâncat dulciurile și căruia, drept răsplată, i-am spart capul cu piatra, atunci când n-aveam decât să ne lăudăm cu ospitalitatea lui. Într-adevăr, noi i-am întors binele cu răul!

Și eunucul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Atunci Agib și eunucul ieșiră din corturi, căci Agib săvârșea aceasta sub înrâurirea unui imbold iscat dintr-o neștiută dragoste de fiu. Ajunși în oraș, nu conteniră să cutreiere prin sukuri până când ajunseră la dugheana cofetarului. Era ceasul când credincioșii se îndreptau spre moscheea Bani-Omiah pentru rugăciunea de după-amiază.

Chiar în clipa aceea, Hassan Badreddin se afla în prăvălie, îndeletnicindu-se cu pregătirea acelorași dulciuri minunate ca data trecută:

semințe de rodie cu migdale, zahăr și arome cât trebuie! Și Agib putu în taină să-l cerceteze cu de-amănuntul pe cofetar, și văzu pe fruntea lui urma loviturii de la piatra pe care-o aruncase. Inima i se înduioșă și mai tare și zise:

— Pace ție! o, cofetarule cutare! Grija ce ți-o port mă împinge să vin ca să aflu vești de la tine. Nu mă recunoști?

Dar abia îl văzu, și Hassan se simți tulburat, inima îi bătu năvalnic, capul i se aplecă spre pământ, de parcă ar fi vrut să-i cadă, și limba i se lipi de cerul gurii, nemaiputând să lege o vorbă, în cele din urmă își ridică din nou capul spre băiat și, cu o înfățișare plină de supunere și teamă, îi recită aceste strofe:

Mustrări amare mă găteam să fac
Iubitului — vitează hotărâre! —
Dar l-am văzut: pornirii zăvorâre
I-am pus, de văz și limbă, biet, sărac…

Tăcui și ochii mi-i lăsai în jos
C-atât-nainte-mi sta semeț și falnic,
Și tot ce-n mine fremăta năvalnic
Cercam de zor s-ascund, dar de prisos…

Scrisesem pagini, tot, de-a fir-a-păr;
O clipă însă dac-am fost alături
Și le-am și azvârlit pe toate-n lături
Și nu-i citii nimica în răspăr.

Apoi adăugă:

— O, stăpânii mei, binevoiți să intrați și gustați din dulciurile gătite de mine. Căci, pe Allah! o, copile binecuvântat, de abia te-am văzut data trecută și inima mea s-a simțit atrasă spre tine! Și mă căiesc că te-am urmărit: a fost curată nebunie din partea mea!

Dar Agib răspunse:

— Pe Allah! tu ești un prieten tare primejdios! Pentru o bucățică ce ne-ai dat să gustăm, erai gata să ne pierzi! Ci acum eu nu voi intra și nu voi mânca la tine, decât dacă mi te vei lega cu jurământ că nu vei ieși de loc în urma noastră și nici nu ne vei urmări. Iar de nu, niciodată nu ne vom mai întoarce pe aici: căci află că vom petrece o săptămână întreagă la Damasc, timpul în care bunicul meu să poată cumpăra daruri pentru sultan!

Și Badreddin strigă:

— Mă leg cu jurământ față de voi doi!

Atunci Agib și eunucul intrară, și numaidecât Badreddin le așeză dinainte un vas de porțelan umplut cu amestecul minunat din semințe de rodie. Și Agib îi zise:

— Vino să mănânci cu noi. Așa poate că Allah ne va ajuta să izbândim în căutările noastre!

Și Hassan fuse tare fericit, și se așeză în fața lor. Dar, în tot acest timp nu se putu stăpâni să nu-l privească stăruitor pe Agib; și-l privea într-un fel atât de neobișnuit și atât de stăruitor, încât Agib, stânjenit, îi zise:

— Pe Allah! Ce prieten supărător, stânjenitor și greoi ești tu, omule! Am mai avut prilejul să ți-o spun! Contenește odată de-a mă mai iscodi așa și de-a mă mânca din ochi!

La aceste cuvinte, Badreddin răspunse cu strofele:

Am pentru tine-o taină ce,-n inimă ascunsă,
O port fără putere s-o dau cândva pe față.
Am gându-mi pentru tine, dar pentru toți în ceață,
Să nu-l traduc în vorbă ce-ar fi cumva pătrunsă.

O, tu ce faci ca luna să steie încurcată,
Ea, mândră de frumsețea-i, și să se rușineze
Și dimineața clară – balsam privirii treze —
Și dalbii zori! Tu, chipul ce-n raze tot desfată!

Ți-am dat cu juruință un cult fără cuvinte,
O, chip ales, de-asemeni un semn fără de moarte!
Ți-am dat dorinți tot ție, și cresc frumoase foarte!
Dar mă topesc acuma și ard de dor fierbinte!…

Un rai al meu ți-i fața! Și, nendoios, de sete
Ce mistuie,-n adâncuri, în moarte mă voi duce!
Și totuși, cu moi buze, tu leac îmi poți aduce
Căci răcoroasă-i mierea ce-o picuri pe-ndelete!

După aceste strofe, mai recită altele tot atât de frumoase, dar cu alt înțeles, pentru eunuc. Și continuă tot așa, vreme de un ceas, să recite versuri când pentru unul, când pentru celălalt. După care, fiindcă se săturaseră, Hassan se grăbi să le aducă cele trebuitoare ca să se spele pe mâini, un ibric frumos de aramă tare curat, și le turnă pe mâini apă parfumată: apoi le șterse mâinile cu un prosop din mătase colorată, pe care-l ținea atârnat la brâul său. Apoi îi stropi cu apă de trandafiri dintr-un vas de argint, pe care îl păstra cu grijă, pentru zile mari, pe polița cea mai înaltă din prăvălie. Și asta nu fusese totul! Ieși pentru o clipă din prăvălie, ca să se întoarcă numaidecât în mână cu două ulcioare pline de șerbet, cu apa de trandafiri parfumată cu mosc, întinse câte un ulcior fiecăruia, și le zise:

— Binevoiți a-mi îngădui! Cu aceasta veți împlini bunăvoința voastră!

Atunci Agib luă ulciorul și bău, apoi îl trecu eunucului, care bău și îl trecu înapoi lui Agib, care bău și îl trecu din nou eunucului, și așa mai departe, până se săturară cum nu mai fuseseră niciodată în viață. După care, mulțumiră cofetarului și se retraseră cum putură mai iute, ca să ajungă la corturi înainte de apusul soarelui.

Ajunși la corturi, Agib se grăbi să se ducă să sărute mâna bunicei și mamei sale, Sett El-Hosn. Și bunica îl îmbrățișă, și-și aminti de fiul său Badreddin, și suspină, și plânse îndelung. După aceea recită aceste strofe:

Nădejde am că tot ce-n lume-i despărțire
Să se-ntrunească trebuie-ntr-o bună zi…
Nădăjduit dar, când plecași, fără cârtire,

Și jurământ pusei, că inima-mi în caină
În veci numai pe tine singur te-o iubi!
Allah mi-e martor – știutor de orice taină!

Apoi ea îi spuse lui Agib:

— Copilul meu, unde te-ai plimbat

El răspunse:
— Prin sukurile Damascului!
Ea zise:
— Atunci trebuie să-ți fie tare foame!
Și se ridică și-i aduse o cană de porțelan plină cu minunatul amestec din semințe de rodie, acea delicioasă raritate în care era neîntrecută, și în privința căreia îi dăduse primele îndrumări fiului său Badreddin, pe când era copil, la Bassra.
Ea îi zise și sclavului:
— Poți mânca împreună cu stăpânul tău Agib!
Dar eunucul făcu în sinea lui o strâmbătură zicându-și: „Pe Allah! nu mai am niciun pic de poftă! N-aș putea înghiți nici măcar o îmbucătură!“ Totuși se așeză lângă Agib.
Agib se așeză și el, dar îi era pântecele ghiftuit cu toate bunătățile ce le mâncase și le băuse în dugheana cofetarului. Luă totuși o îmbucătură și o gustă. Dar nu putu în niciun chip s-o înghită, într-atât era de ghiftuit. Și de altminteri i se mai păru că acesteia îi lipsea puțin zahăr, deși nu era adevărat. Doar că era sătul. Și, făcând o strâmbătură, îi spuse bunicii:
— Nu e tocmai bună, bunico!
Atunci bunica se înecă de ciudă și strigă:
— Cum, copilul meu, îndrăznești să spui că bucatele mele nu sunt bune! Nu știi oare că nu este în lumea întreagă altcineva care să se priceapă ca mine la gătitul bucatelor, prăjiturilor și dulciurilor, în afară poate de tatăl tău Hassan Badreddin, care, de altminteri, a învățat de la mine?
Dar Agib răspunse:.
— Pe Allah! bunicuțo, amestecul tău nu e chiar așa cum trebuie. Îi lipsește nițel zahăr. Și apoi de-ai ști! Uite, îți mărturisesc: de curând am cunoscut în suk (dar să nu-i spui bunicului și mamei) un cofetar care ne-a pus dinainte același amestec. Dar… chiar și numai la mirosul aromei lui, îți simțeai inima umflându-ți-se de plăcere! Cât despre gustul lui, era atât de delicios, încât ar fi stârnit pofta chiar și unuia care nu mistuie prea bine! Cât despre iscusința ta, într-adevăr, nici nu se poate asemui cu a celuilalt, nici pe departe, și nici într-un fel, chiar așa, bunicuțo!
La aceste cuvinte, bunica fu cuprinsă de mânie mare, aruncă o privire piezișă spre eunuc, și-i spuse…

Dar clipa aceea, Șahrazada văzu apropiindu-se dimineața și, discretă, încetă istorisirea.
Atunci sora ei, mica Doniazada, îi spuse:
— O, sora mea, cât sunt de dulci și de plăcute cuvintele tale, și cât de fermecătoare și delicioasă e această poveste!
— Și Șahrazada îi surâse spunându-i:
— Da, surioară, dar aceasta nu-i nimic pe lângă ceea ce vă voi povesti la amândoi în noaptea viitoare, dacă voi mai fi în viață, prin harul lui Allah și buna plăcere a regelui!
Și regele spuse în sine: „Pe Allah! nici nu-mi trece prin cap să o ucid înainte de a fi auzit urmarea povestirii ei, care este într-adevăr minunată și nespus de uimitoare!“
Apoi regele Șahriar și Șahrazada își petrecură restul nopții strâns îmbrățișați.
Atunci regele Șahriar ieși spre sala de judecată; și divanul se umplu de mulțimea vizirilor, a curtenilor, a străjerilor și a oamenilor din palat. Și

regele judecă, numi și îndepărtă din slujbe, cârmui, și sfârși de rânduit toate treburile până la capătul zilei.

Apoi divanul fu ridicat și regele se întoarse în palat. Și când se lăsă noaptea, merse de o căută pe Șahrazada, fiica vizirului, și nu zăbovi să își facă fapta obișnuită cu ea.

Și era a douăzeci și patra noapte

Și mica Doniazada nu întârzie, odată fapta sfârșită, să se ridice de pe covor și să-i spună Șahrazadei:

— O, surioară, te rog din suflet, încheie acea minunată poveste a frumosului Hassan Badreddin și a soției sale, fiica unchiului lui, Șamseddin! Ajunseseși tocmai acolo: „Bunica aruncă o privire piezișă spre eunuc și-i spuse…” Rogu-te, ce i-a spus?

Și Șahrazada surâse surioarei și-i zise:

— Da, desigur! din toată inima și cu toată dragostea îmi voi încheia povestirea, dar nu mai înainte ca acest rege cu purtări alese să mi-o îngăduie!

Atunci regele care aștepta sfârșitul cu mare nerăbdare, îi spuse Șahrazadei:

— Poți să vorbești!

Și Șahrazada spuse:

Mi s-a povestit, o, mărite rege, că bunica lui Agib se umplu de mânie, îi aruncă eunucului o privire piezișă și îi spuse:

— Nenorocire! Oare nu cumva tu l-ai stricat pe acest copil? Cum ai îndrăznit să-l faci să intre în dugheana bucătarilor și a cofetarilor?

La aceste cuvinte ale bunicii lui Agib, eunucul se sperie și se grăbi să se dezvinovățească cu tărie. El zise:

— Noi n-am intrat de loc în dugheană; n-am făcut decât să trecem prin fața ei!

Dar îndărătnicul Agib strigă:

— Pe Allah, noi am intrat cum se intră și am mâncat acolo! Și adăugă cu șiretenie: Și îți repet, bunicuțo, era ceva mult mai bun decât ceea ce ne îmbii tu acum!

Atunci bunica fu și mai înciudată, și merse bombănind să-i spună cumnatului său, vizirul, despre „groaznica nelegiuire a eunucului de catran!“ Și îl ațâță în așa măsură pe vizir împotriva sclavului, încât Șamseddin, care de felul său era aprins la fire și care bucuros se descărca zbierând la cei din jur, se grăbi să meargă cu cumnată-sa în cortul unde se aflau Agib și eunucul. Și strigă:

— Said! intrat-ai sau nu cu Agib în dugheana cofetarului?

Și eunucul răspunse îngrozit:

— Nu, n-am intrat nicidecum acolo!

Dar afurisitul de Agib strigă:

— Ba da, am intrat! Cât despre ceea ce am mâncat acolo, ha-ha!… bunicuțo!… era atât de bun încât ne-am ghiftuit până aici, și pe urmă am băut un șerbet delicios cu bucățele de gheață! Pe Allan! cât era de bun! și neîntrecutul cofetar nu și-a precupețit zahărul, ca bunica!

Atunci mânia vizirului spori îndoit împotriva eunucului, căruia i se repetă aceeași întrebare; dar eunucul continuă să se dezvinovățească. Atunci vizirul îi zise:

— Said, ești un mincinos, și ai îndrăzneala să-l faci mincinos pe acest copil care, desigur, spune adevărul. Totuși am să te cred dacă poți înghiți cana aceasta întreagă gătită de cumnată-mea! Așa îmi vei dovedi că ești nemâncat!

Atunci Said, deși ghiftuit în urma trecerii lui pe la Hassan Badreddin, voi totuși să se supună încercării, și se așeză dinaintea cănii cu semințe de rodie și se puse pe treabă; dar fu silit să se oprească la prima îmbucătură, atât era de ghiftuit până în gât. Și lepădă îmbucătura pe care o luase. Dar se grăbi să spună că în ajun mâncase atât de mult în cort, cu ceilalți sclavi, încât se îngrețoșase. Vizirul pricepu de îndată că eunucul intrase, într-adevăr, chiar în ziua aceea, la cofetar. Atunci porunci sclavilor să-l întindă la pământ și se repezi asupra lui cu lovituri date din toată puterea. Și eunucul stâlcit în bătaie, sfârși prin a cere iertare, zbierând cât îl ținea gura:

— O, stăpâne, spun drept că-s îngrețoșat de ieri!

Și fiindcă vizirul ostenise de atâta bătaie, se opri și-i spuse lui Said:

— Haide! mărturisește adevărul!

Atunci eunucul se hotărî și spuse:

— Ei bine, da! o, stăpâne, acesta-i adevărul! Am intrat la un cofetar din suk! Și dulciul lui era așa de delicios încât, în viața mea, n-am mai gustat ceva asemănător! Și ce nenorocire că am gustat acum din această beltea searbădă și grețoasă! Pe Allah! cât e de rea!

Atunci vizirul se puse cu poftă pe râs; dar bunica nu se mai putu stăpâni de ciudă și, rănită până la sânge, strigă:

— Ah! mincinosule, dovedește! Îți poruncesc să ne aduci din ce-a gătit cofetarul tău! căci toate acestea sunt născociri de-ale tale! Da, îți îngădui să mergi și să ne aduci o cană plină. De altminteri, chiar dacă ne-o vei aduce, asta nu va sluji decât să facem o asemănare între lucrul lui și al meu! Cumnatul meu va fi judecătorul!

Și eunucul răspunse:

— Da, desigur!

Atunci bunica îi dădu o jumătate de dinar și o cană goală de porțelan.

Eunucul ieși numaidecât, ajunse la dugheană și-i spuse cofetarului:

— Iată! chiar adineauri am făcut un rămășag pe amestecul tău cu cei de acasă, care și ei au gătit unul din semințe de rodie. Dă-mi din acesta de-o jumătate de dinar. Și mai ales pregătește-l bine, punând în joc toată iscusința ta. Altfel am să mai mănânc o ciomăgeală ca și adineauri! Pe Allah! sunt zdrobit tot de pe urma ei!

Atunci Hassan Badreddin începu să râdă și spuse:

— Fii fără teamă! Ceea ce-ți voi pregăti eu, nu este în lume altcineva care să se priceapă să-l facă mai bine ca mine, în afară de mama mea! Și mama este acum în țări atât de îndepărtate…!

Apoi Badreddin umplu cana sclavului cu foarte mare grijă, și încheie pregătirea adăugând încă puțin mosc și apă de trandafiri. Și eunucul luă porțelanul, și se întoarse cu toată iuțeala la corturi. Atunci bunica lui Agib luă vasul de porțelan și se grăbi să guste, ca să își dea seama cât era de dulce și de bun conținutul lui. Dar abia îl duse la buze că scoase un strigăt puternic și căzu pe spate… Ghicise mâna fiului ei, Hassan.

Atunci vizirul, ca și toată lumea, rămase uluit și se grăbi să arunce cu apă de trandafiri pe fața bunicii, care, după un ceas, sfârși prin a-și veni în

fire. Și ea zise:
— Pe Allah! Cel care a pregătit dulciul acesta din semințe de rodii nu poate fi decât fiul meu Hassan Badreddin, și nicidecum altul! Sunt sigură! Nimeni altul, în afară de mine, nu știe să-l pregătească așa, iar eu l-am învățat și pe Hassan!
La aceste cuvinte, vizirul se bucură mult și arzând de nerăbdare să-și vadă nepotul, strigă:
— În sfârșit, Allah ne va îngădui să fim iarăși împreună! Și numaidecât porunci să vină slujitorii, cugetă o clipă, își alcătui un plan, și le spuse: Douăzeci dintre voi să meargă numaidecât la dugheana cofetarului Hassan, cunoscut în suk sub numele de Hassan din Bassra, și să dărâme din temelii acea dugheană! Cât despre cofetar, să i se lege brațele cu pânza turbanului, și să-mi fie adus aici cu sila, dar ferindu-vă bine să nu-i pricinuiți nici cel mai mic rău. Plecați!
Vizirul urcă de îndată pe cal, după ce se înarmă cu răvașele scrise de sultanul Egiptului, și se duse la casa cârmuirii Dâr El-Salam, la locțiitorul de guvernator care reprezenta la Damasc pe stăpânul său, sultanul Egiptului! Ajuns la Dâr El-Salam, vizirul îi înfățișă locțiitorului de guvernator, scrisorile sultanului, care numaidecât se închină și le sărută cu respect și le duse la frunte cu venerație. Apoi se întoarse către vizir și spuse:
— Poruncește! pe cine vrei să prinzi!
El răspunse:
— E vorba doar de un cofetar din suk!
Și guvernatorul spuse:
— Nimic mai ușor!
Și porunci străjilor sale să meargă să dea ajutor oamenilor vizirului. Vizirul își luă atunci rămas bun de la locțiitorul de guvernator și se întoarse la corturi.
Cât despre Hassan Badreddin, el îi văzu venind pe toți acei oameni înarmați cu ciomege, cu hârlețe și cu securi, care năvăliră în prăvălie, prefăcură totul în țăndări, răsturnară pe jos toate prăjiturile și zaharicalele, și dărâmară întreaga dugheană; apoi îl prinseră pe înfricoșatul Hassan și îl legară cobză cu pânza turbanului, fără să rostească o vorbă. Și Hassan se gândea: „Pe Allah! nu încape îndoială că numai dulciul din semințe de rodii poate fi pricina! Cine știe ce vor fi găsit în el!“
Sfârșiră deci prin a-l duce pe Hassan la corturi, dinaintea vizirului. Și Hassan Badreddin, tulburat peste măsură, plânse mult și strigă:
— Doamne! ce fărădelege am putut săvârși?
Vizirul îl întrebă:
— Tu ai pregătit dulciul din semințe de rodii?
El răspunse:
— Da, mărite domn! Oare veți fi găsit în el ceva ce mi-ar putea aduce tăierea capului?
Și vizirul răspunse cu asprime:
— Să ți se taie capul? Dar asta ar fi pedeapsa cea mai blândă! Așteaptă-te la ceva cu mult mai rău! Vei vedea îndată!
Ci vizirul le spusese celor două femei să-l lase pe el să rânduiască totul, după socoteala lui; căci nu voia să le dea seamă de ceea ce urmărea, decât numai la sosirea în Cairo.
Chemă așadar pe tinerii săi sclavi și le zise:
— Aduceți aici pe unul dintre oamenii noștri de la cămile. Și mai aduceți și o ladă mare de lemn.

Și sclavii se supuseră pe dată. Apoi, la porunca vizirului, îl luară pe înfricoșatul Hassan, îl vârâră în ladă și închiseră cu grijă capacul. Apoi îl încărcară pe cămilă, ridicară tabăra și porniră la drum.

Merseră într-una până să lăsă noaptea. Atunci se opriră să ia ceva în gură, și-l scoaseră o clipă pe Hassan din ladă; îi dădură și lui să mănânce, și-l încuiară din nou în ladă. Apoi își urmară drumul. Și din vreme în vreme se opreau, îl socoteau pe Hassan afară, pentru ca apoi să-l închidă din nou, după ce vizirul îl descosea cu tot felul de întrebări, zicându-i de fiecare dată:

— Tu ești acela care-ai pregătit dulciul din semințe de rodii?

Și Hassan răspundea neschimbat:

— Da, mărite domn!

Și vizirul striga:

— Legați-l pe acest om și încuiați-l înapoi în ladă!

Continuară astfel călătoria, până ce ajunseră la Cairo. Dar, înainte de a intra în oraș, se opriră în mahalaua Zaidaniah, și vizirul porunci din nou să-l scoată pe Hassan din ladă și să-l târască dinaintea lui. Și atunci zise:

— Aduceți degrabă un dulgher!

Când veni dulgherul, vizirul îi porunci:

— Ia măsura acestui om, în lungime și în lățime, înalță numaidecât un stâlp pe măsura lui și potrivește stâlpul la o căruță trasă de o pereche de bivoli!

Și Hassan strigă îngrozit:

— Doamne! Ce vrei oare să faci cu mine?

Și el îi răspunse:

— Să te țintuiesc la stâlpul de ocară, și să intri astfel în oraș, ca să fii de priveliște tuturor locuitorilor!

Și Hassan strigă:

— Dar pentru ce fărădelege îmi dai asemenea pedeapsă?

Atunci vizirul Șamseddin îi spuse:

— Pentru lipsa de grijă pe care ai vădit-o la pregătitul dulciului din semințe de rodii! N-ai pus în el destule mirodenii și nici destule arome!

La aceste cuvinte, Hassan Badreddin se lovi cu palmele peste obraji și strigă:

— Ya Allah! asta e fărădelegea mea? Pentru atât m-ai făcut să îndur în tot lungul călătoriei, și nu mi-ai dat să mănânc decât o dată pe zi, și acum vrei să mă țintuiești la stâlp?

Și vizirul îi răspunse cu multă asprime:

— Dar firește, asta ți se trage de la nepriceperea ta în pregătitul dulciurilor!

Atunci Hassan Badreddin ridică uluit mâinile spre cer și începu să cugete adânc! Și vizirul îl întrebă:

— La ce te gândești?

El răspunse:

— O, nu la mare lucru! Doar la cei ce și-au pierdut mințile. Căci dacă tu n-ai fi căpetenia nebunilor, nu m-ai târî astfel pentru trei fire de mirodenii mai puțin într-un dulciu de rodii!

Și vizirul adăugă:

— Dar trebuie să te înveți minte ca să nu cazi din nou în greșeală! Și pentru asta, nu era altă cale.

Hassan Badreddin îi zise:

— Oricum ar fi, purtarea ta mișelească față de mine este o fărădelege mult mai cumplită! Și ar trebui să te pedepsești întâi pe tine însuți!

Atunci vizirul îi răspunse:

— Nu mai e nimic de adăugat, de-acum numai crucea ți se cade!

În timpul cât schimbară aceste cuvinte, dulgherul, lângă ei, continua să pregătească lemnul caznei și, din vreme în vreme, își arunca pe furiș câte o privire asupra lui Hassan, ca și cum i-ar fi spus: „Pe Allah! aici te vei simți bine!“

Între-acestea se lăsă noaptea. Atunci puseră mâna pe Hassan și îl încuiară înapoi în ladă. Și vizirul îi strigă:

— Mâine urmează răstignirea ta!

Apoi așteptă câteva ceasuri până ce Hassan adormi. Rândui atunci să încarce lada pe spinarea unei cămile, dădu porunca de plecare, și merseră până ajunseră în cele din urmă acasă, la Cairo!

Și numai atunci vizirul găsi de cuviință să le dezvăluiască toate, fetei și soției fratelui său. Îi spuse fiicei sale, Sett El-Hosn:

— Mărire lui Allah care ne-a îngăduit în cele din urmă, o, fiica mea, să dăm de urma vărului tău, Hassan Badreddin! Este aici! Scoală-te, fiica mea, și fii fericită! Și ia seama bine de îți așază mobilele și covoarele din casă și din camera nupțială întocmai așa cum au fost în prima noapte!

Și numaidecât Sett EI-Hosn, deși în culmea tulburării și totodată a fericirii, dădu poruncile trebuitoare slujitoarelor, care se sculară pe dată, se puseră pe treabă și aprinseră făcliile. Și vizirul îi zise:

— O să-ți ajut ca să-ți aduci aminte!

Și deschise dulapul, și scoase de acolo hârtia pe care erau înșirate mobilele și toate lucrurile din casă, cu locurile unde erau așezate atunci. El citi pe îndelete rânduiala lor, și veghe ca fiecare lucrușor să fie pus la locul său. Și treaba fu așa de bine făcută, încât martorul cel mai treaz la minte s-ar fi crezut încă la nunta lui Sett El-Hosn cu rândașul ghebos.

După aceea vizirul așeză chiar cu mâna lui, pe locul lor de odinioară, hainele lui Badreddin: turbanul pe scaun, izmenele în patul răvășit, pantalonii și mantia pe divan, iar dedesubtul lor punga cu cei o mie de dinari și țidula iudeului, și nu uită să coasă la loc plicul din pânză ceruită, între tichie și pânza turbanului.

Apoi spuse fiicei sale să se îmbrace aidoma ca în prima noapte, să intre în camera nupțială și să se pregătească spre a-l primi pe vărul și soțul ei Hassan Badreddin, și când el va intra, să-i spună: „Ah! cât de mult ai zăbovit la umblătoare! Pe Allah! dacă nu ți-e bine, de ce nu-mi spui? Oare nu sunt eu lucrul tău, roaba ta?“ O mai povățui, cu toate că Sett El-Hosn n-avu câtuși de puțin nevoie de această povață, să fie cât mai drăgălașă cu vărul ei și să-l facă să-și petreacă noaptea cât mai plăcut cu putință, fără să uite cuvintele cele mai pline de dulceață și versurile poeților.

Apoi vizirul însemnă data acestei zile binecuvântate. Și se îndreptă spre încăperea unde se afla lada în care sălășluia, Hassan legat cobză. Porunci să-l scoată din ladă adormit, îi dezlegă picioarele strâns legate, îl dezbrăcă și-i puse numai o cămașă subțire și o tichie pe cap întocmai ca în noaptea nunții. Acestea odată făcute, vizirul se furișă în grabă, deschizând ușile care duceau la camera nupțială, și-l lăsă pe Hassan să se trezească singur.

Și, la puțină vreme, Hassan se trezi și, nespus de uluit de a se găsi astfel aproape despuiat în acel coridor luminat strălucitor, care nu-i părea chiar necunoscut, își zise în sinea lui: „Pe Allah! Haide băiete! acum să te vedem: oare ești cufundat în cel mai adânc dintre vise sau ești treaz?“

După întâile clipe de înmărmurire el se încumetă să se scoale și să facă vreo câțiva pași afară din coridor, ieșind pe una dintre ușile care se deschideau din el. Și numaidecât i se tăie răsuflarea: căci recunoscuse

aidoma sala unde avusese loc serbarea în cinstea lui și în paguba cocoșatului și, pe ușa deschisă, care dădea în camera nupțială, văzu, în fund, pe un scaun, turbanul său, și pe divan pantalonii și hainele sale. Atunci i se brobonă fruntea de sudoare și se șterse cu palma. Și își zise: „Oare sunt treaz? dorm? sau am înnebunit?“ Totuși se încumetă să pășească, dar înaintând cu un picior și dând înapoi cu celălalt, fără să îndrăznească mai mult și ștergându-și mereu fruntea brobonată de sudoarea rece. În cele din urmă, strigă: „Dar, pe Allah! nu mai încape îndoială, e tocmai așa, băiete. Nu-i de loc un vis! Și tu ai fost închis zdravăn și legat cobză într-o ladă! Nu, nu-i nicidecum un vis!“ Și zicând acestea, ajunse la ușa camerei nupțiale și, cu băgare de seamă, își vârî capul înlăuntrul.

Și numaidecât, de după pânza apărătoare de țânțari, din mătase albastră și subțire, Sett El-Hosn, întinsă în toată frumusețea ei goală, ridică surâzătoare marginea tivită a vălului și-i spuse:

— O, stăpânul meu drag! cât ai zăbovit la umblătoare! Ah! vino repede! vino!

La aceste cuvinte, sărmanul Hassan începu să râdă cu hohote ca un mâncător de hașiș sau ca un fumător de opiu și începu să strige:

— Hu! Hi! Hu! ce vis uimitor! ce vis dezlânat!

Apoi continuă să înainteze, ca și cum ar fi pășit pe șerpi, cu nețărmurită băgare de seamă, ridicându-și pulpanele cămășii cu o mână și pipăind în aer cu cealaltă, ca un orb sau ca un om beat.

Apoi, nemaiputând de tulburare se așeză pe covor, începu să se gândească adânc și, cu mintea aproape rătăcită de uimire, făcea semne din mâini, ca un smintit. Vedea acolo, dinaintea lui, pantalonii săi, așa cum îi știa, înfoiați și cu cutele foarte regulate, turbanul lui din Bassra, mantia lui și, dedesubt, băierile pungii, atârnând.

Și din nou Sett El-Hosn vorbi dinlăuntrul patului:

— Oare ce ți s-a întâmplat, iubitul meu? Te văd tare buimăcit și tremurând. Ah! tu nu erai așa la început! Oare nu cumva…?

Atunci Badreddin, care stătea mereu neclintit, ținându-și fruntea între palme, începu să deschidă și să închidă gura, într-o mișcare de râs nebun, și putu, în cele din urmă, să rostească:

— Ha! ha! zici că nu eram așa la început? Care început? Și care noapte? Pe Allah! dar sunt ani și ani de când lipsesc de aici! Ha! ha!

Atunci Sett El-Hosn îi spuse:

— O, scumpul meu, liniștește-te! Numele lui Allah fie asupra ta și în jurul tău! Liniștește-te! Vorbesc de noaptea asta pe care adineauri ai petrecut-o în brațele mele, de noaptea când berbecul înfocat a pătruns de cincisprezece ori în crăpătură! O, scumpul meu! Ai ieșit numai ca să mergi la umblătoare. Și ai întârziat acolo aproape un ceas! Ah, văd bine că te simți tare prost! Vino să te încălzesc puțin, vino, prietenul meu, vino inima mea, ochii mei!

Dar Badreddin continua să râdă ca un smintit, și într-un târziu spuse:

— Poate că vorbești adevărat! Totuși…! Desigur că am adormit la umblătoare, și acolo, în deplină liniște, am visat un vis tare neplăcut! apoi adăugă: Ah, da! tare neplăcut! Închipuiește-ți, am visat că eram ceva ca un fel de bucătar sau cofetar într-un oraș numit Damasc, în Siria, tare departe! Da! și că petrecusem acolo zece ani îndeletnicindu-mă cu această meserie. Am mai visat și un băiat, vreun fiu de neam ales fără îndoială, însoțit de un eunuc! Și mi s-a întâmplat cu ei cutare și cutare pățanie…

Și sărmanul Hassan, simțindu-și fruntea scăldată în sudoare, se șterse,

dar în mișcarea aceea, simți urma pietrei care îl rănise și sări în sus strigând:

— Dar nu! Iată urma loviturii de piatră dată de acel copil! Și, nimic de zis, a fost bine țintită! apoi se gândi o clipă și adăugă: Sau, mai curând, nu! E într-adevăr un vis! Poate că lovitura am primit-o chiar adineauri de la tine, Sett EI-Hosn, pe când ne zbenguiam! apoi spuse: Îți voi povesti mai departe visul meu. Am sosit în acel oraș Damasc, nu știu cum, într-o dimineață, așa cum mă vezi, numai în cămașă și cu o scufie albă pe cap. Scufia ghebosului! Și locuitorii, nici nu știu bine ce aveau cu mine! Moștenii, iacă-așa, dugheana unui cofetar, un unchiaș tare cumsecade!... Și totuși! și totuși! acesta nu-i de loc un vis! Am pregătit un dulciu din semințe de rodii, care, pare-se, nu avea destule mirodenii!... Și atunci!... Haide!... Oare numai să fi visat toate astea? Să nu se fi petrecut aievea?...

Atunci Sett El-Hosn strigă:

— Iubitul meu, într-adevăr ce vis nemaipomenit ai visat! Rogu-te, spune-mi-l în întregime!

Și Hassan Badreddin, întrerupându-se mereu, ca să se minuneze singur, îi istorisi lui Sett El-Hosn toată povestea, vis sau întâmplare aievea, de la început până la sfârșit. Apoi adăugă:

— Și când te gândești că era gata să fiu răstignit! Și chiar aș fi fost, dacă, din fericire, visul nu s-ar fi destrămat la timp. Allah! mai sunt încă scăldat în sudoare din lada aceea!

Și Sett El-Hosn îl întrebă:

— Dar de ce voiau să te răstignească?

El răspunse:

— Tot din pricina prea puținelor mirodenii din dulciul de semințe de rodie! Da! înfricoșătorul stâlp de ocară era acolo și mă aștepta, cu căruța trasă de o pereche de bivoli de Nil! Dar, în sfârșit, mulțămită lui Allah, toate acestea n-au fost decât un vis, căci într-adevăr pierderea dughenei de cofetar, dărâmată din temelii, mi-ar fi pricinuit o nețărmurită durere!

Atunci Sett El-Hosn, nemaiputând îndura, sări din pat și veni să se arunce la gâtul lui Hassan Badreddin și-l strânse la piept, îmbrățișându-l și sărutându-l. Și el, neîndrăznind să se clintească din loc, strigă deodată:

— Nu! nu! toate astea nu sunt vis! Allah! unde mă aflu? Care-i adevărul?

Și sărmanul Hassan, purtat ușor până la pat în brațele lui Sett El-Hosn, se întinse istovit și căzu într-un somn adânc, vegheat de Sett El-Hosn, care-l auzea murmurând în somn, când: „Acesta-i un vis!“, când: „Nu! acesta-i adevărul!“

O dată cu dimineața, liniștea se întoarse în mintea lui Hassan Badreddin, care, trezindu-se, se regăsi în brațele lui Sett El-Hosn și-l văzu dinaintea lui, în picioare la capătul patului, pe unchiul său, vizirul Șamseddin, care numaidecât îi ură pace. Și Badreddin îi zise:

— Dar nu ești tu acela, pe Allah! care ieri m-ai legat de mâini și care mi-ai dărâmat dugheana? Și toate acestea din pricina prea puținelor mirodenii în dulciul din semințe de rodie?

Atunci vizirul Șamseddin, nemaiavând niciun temei să tacă, spuse:

— O, copilul meu, iată adevărul! Tu ești Hassan Badreddin, nepotul meu, fiul răposatului meu frate Nureddin, vizirul din Bassra! Și nu te-am făcut să înduri toate acestea decât spre a avea o dovadă mai mult că ești chiar el și ca să mă încredințez că tocmai tu ai fost acela care a intrat în patul fiicei mele, în prima noapte a nunții. Și această dovadă am avut-o văzându-te cum recunoști (căci eram ascuns dinapoia ta) casa și mobilele,

apoi turbanul, pantalonii și punga, și mai cu seamă țidula din pungă și plicul pecetluit din turban, care cuprinde povețele tatălui tău Nureddin. Mă vei ierta, deci, copilul meu, căci nu aveam decât această cale la îndemână ca să te recunosc, eu care nu te văzusem niciodată mai înainte, de vreme ce te-ai născut la Bassra! Ah, copilul meu, toate acestea se datoresc unei neînțelegeri, ivite chiar la început între tatăl tău, care-i fratele meu Nureddin, și mine, unchiul tău!

Și vizirul îi istorisi toată povestea, apoi îi spuse:

— O, copilul meu, cât despre mama ta, am adus-o de la Bassra, și o vei vedea, precum și pe fiul tău Agib, rodul întâiei nopți a nunții tale cu mama lui!

Și vizirul dete fuga să-i caute. Și întâiul care sosi fu Agib, care, de astă dată, se aruncă la gâtul tatălui său, fără să se teamă de el, cum se temea de cofetarul îndrăgostit; și Badreddin, în bucuria lui, recită aceste versuri:

Vărsat-am, când plecat-ai, de lacrimi râu, o vreme,
Și lacrimi curs-au șiruri din umede pleoape,
Dar m-am jurat că, dacă Allah aduce-aproape,
Cândva, pe despărțiții îndrăgostiți, blesteme

Să mă lovească, buza-mi de-o spune: despărțire!…
Și, iată, mulțumirea asupra-mi se revarsă
Și repede-ntr-atât, că orice durere-i ștearsă
Și iar în ochi am lacrimi, acum de fericire!

Fu jurământul soartei să-mi fie tot vrăjmașă
Și să-mi pricinuiască alai de suferințe!…
Netrebnic siluit-am a voastre juruințe
O, Soartă, Timp! Dar vrerea mi-a fost ucisă-n fașă.

Ținând făgăduiala, plătindu-și datoria,
Făcut-a Fericirea să mi se-ntoarcă-amicul.
Slăvește-ți vestitorul norocului, unicul,
Apleacă-te, slujește-l cu toată vrednicia!

De-abia sfârșise de recitat aceste versuri, când bunica lui Agib, mama lui Badreddin, se apropie plângând cu hohote și se aruncă în brațele fiului aproape amețită de bucurie.

Și după înflăcărate mărturii de iubire, cu lacrimi de bucurie, își istorisiră unul altuia poveștile, pătimirile și toate suferințele lor.

Apoi îi mulțumiră lui Allah fiindcă i-a adunat în sfârșit iarăși pe toți laolaltă sănătoși și teferi, și începură din nou să trăiască în bucurie și într-o fericire deplină, și în desfătările curate, fără să se lipsească de nimic, și aceasta până la capătul zilelor lor, care au fost nenumărate, și lăsând mulți copii tot așa de frumoși ca luna și ca stelele.

— Și aceasta este, o, mărite rege, spuse Șahrazada regelui Șahriar, povestea minunată pe care vizirul Giafar Al-Barmaki a istorisit-o califului Harun Al-Rașid, emirul credincioșilor, în orașul Bagdad. Da! aceasta-i povestea pățaniilor vizirului Șamseddin, a fratelui său, vizirul Nureddin, și a lui Hassan Badreddin, fiul lui Nureddin!

Și califul Harun Al-Rașid strigă:

— Pe Allah, cât sunt acestea toate de uimitoare și de minunate!

Și, în mulțumirea lui, nu numai că-l învrednici pe vizirul Giafar cu iertarea negrului Rihan, dar îl ținu în mare prietenie pe tânărul care fusese soțul femeii tăiate, din povestea celor trei mere și, ca să-l mângâie de pierderea soției lui jertfite pe nedrept, îi dădu una dintre cele mai frumoase fecioare, îi făcu daruri strălucite, și îl luă la sine ca prieten apropiat și comesean al său. Apoi porunci scriitorilor palatului să scrie această poveste minunată, cu scrierea lor cea mai frumoasă, și s-o încuie cu grijă în dulapul documentelor ca să slujească de învățătură copiilor copiilor lor.

— Dar, urmă gingașa și sfioasa Șahrazada, grăind regelui Șahriar, sultanul Insulelor Indiei și Chinei, nu crede nicidecum, o, mărite rege, că această poveste ar fi la fel de minunată ca aceea pe care îmi voi îngădui să i-o istorisesc, de nu ești ostenit!

Și regele Șahriar îi răspunse:

— Și care este această poveste?

Șahrazada spuse:

— Este mult mai minunată decât toate celelalte!

Și Șahriar o întrebă:

— Și care este numele ei?

Ea răspunse:

— Aceasta este povestea Croitorului, a Cocoșatului, a Iudeului, a Nazarineanului și a Bărbierului din Bagdad!

Și regele Șahriar răspunse:

— Firește, poți s-o povestești!

Nopțile 25 – 44

Traducere de D. Murărașu

Editura Pentru Literatură
București, 1968

Povestea cocoșatului, a croitorului, a misitului, a furnizorului, a doftorului iudeu și a bărbierului din Bagdad

Atunci Șeherezada spuse regelui Șahriar!

O, mărite rege, a fost odată, în vechimea vechimilor și de-a lungul vârstelor și veacurilor, într-un oraș din China, un om, croitor de meserie și tare mulțămit de starea lui. Și-i erau pe gust desfătările și plăcerile și avea obiceiul să iasă din când în când cu nevastă-sa, să se plimbe și să-și bucure ochii cu priveliștea străzii și a grădinilor. Și iată că-ntr-o zi, când amândoi își petrecuseră ziua întreagă pe afară și, o dată cu seara, se întorceau acasă, se întâlniră pe drum cu un cocoșat atât de caraghios, că-ți alunga aleanul, făcea să râdă și pe omul cel mai trist și îndepărta orice supărare și orice amărăciune. De îndată croitorul și nevasta lui se apropiară de cocoșat, se înveseliră într-atât de glumele lui, că-l poftiră să-i însoțească acasă și să le fie oaspete în acea noapte. Și cocoșatul se grăbi să răspundă poftirii, li se alătură și ajunse cu ei acasă. Acolo, croitorul îl părăsi o clipă pe cocoșat, ca să alerge în piață, mai înainte ca negustorii să închidă prăvăliile și să cumpere ce trebuia ca să-și cinstească musafirul. Cumpără pește fript, pâine proaspătă, lămâi și o mare bucată de halva pentru desert. Se întoarse apoi, puse toate acestea dinaintea cocoșatului și toți începură să mănânce.

În timp ce mâncau cu voioșie, soața croitorului apucă o bucată mare de pește cu degetele și, ca în glumă, o vârî în gura cocoșatului, îi acoperi gura cu mâna, ca să-l împiedice s-o arunce afara, și-i spuse:

— Pe Allah, trebuie s-o înghiți dintr-odată și pe nerăsuflate, altfel nu te las!

Cocoșatul făcu mari sforțări și sfârși prin a înghiți îmbucătura. Din nenorocire pentru el, soarta voise ca în pește să se găsească un mare spin și acesta i se opri în gât. Și cocoșatul muri acolo, pe loc.

În acest moment al povestirii, Șeherezada, fiica vizirului, văzu apropiindu-se zorii dimineții și, cu minte, după obiceiul ei, se opri din povestire, ca să nu treacă peste îngăduința regelui Șahriar.

Atunci soră-sa Doniazada îi grăi;

— O, surioară, ce drăgălașe, dulci, plăcute și curate sunt vorbele tale!

Ea răspunse:

— Dar ce ai să mai spui, noaptea viitoare, auzindu-mi urmarea, dacă mai sunt în viață și-i face plăcere acestui rege cu purtări alese și plin de bunăvoință!

Și regele Șahriar își spuse în sine: „Pe Allah! n-am s-o omor până nu voi fi auzit sfârșitul poveștii, căci pare în adevăr uimitoare!“

Apoi regele o luă pe Șeherezada în brațele lui și amândoi își petrecură ce mai era din noapte înlănțuiți. Dimineața, regele se sculă și merse în sala

de judecată. Și de îndată intră vizirul, și urmară apoi emirii, curtenii și străjile, și divanul se umplu de lume. Și regele judecă, puse în orânduire feluritele treburi, numi pe unii în slujbe, dădu afară pe alții, încheie procese pornite, așa că fu prins de lucru până la sfârșitul zilei. Odată ridicat divanul, regele se întoarse în încăperile lui și merse s-o găsească pe Șeherezada.

Și când se lăsă a douăzeci și cincea noapte

Doniazada îi spuse Șeherezadei:

— O. surioară, te rog să ne împărtășești urmarea poveștii cu cocoșatul, croitorul și femeia acestuia!

Iar ea răspunse:

— Din toată inima și ca o îndatorire. Dar nu știu dacă vrea și regele!

Atunci regele adăugă cu grabă:

— Ai voie!

Și Șeherezada povesti:

O, mărite rege, când croitorul îl văzu pe cocoșat mort în acest fel, strigă:

— Nu este putere, nici tărie, decât întru Allah preaînaltul și atoatefăcătorul! Ce nenorocire că acest biet om a venit să moară chiar în brațele noastre!

Dar femeia îi răspunse:

— În ce rătăcire te afli! Nu cunoști stihurile poetului?

Suflete-al meu, să te-amesteci în lucruri nesocotite,
Ca să te simți suferind? Și ceea ce te preocupă
Să te înfunde mereu în griji și-n necazuri sporite?
Nu-ți este teamă de foc, de stai deasupră-i ca-n crupă
Nu știi că poți să te-aprinzi, de te-apropii ca tras de ispite?

Atunci bărbatul o întrebă:

— Și acum ce să fac?

Ea îi răspunse:

— Scoală-te! Să ducem undeva trupul; îl vom acoperi cu o bucată de mătase și-l vom duce de aici, tu mergând îndărătul meu, eu înainte, și chiar în noaptea asta! În lungul drumului ai să strigi să se audă: „E copilul meu! Aceasta-i mama lui! Căutăm un doftor să vadă ce are! Unde locuiește vreun doftor?“

Croitorul, auzind aceste cuvinte, se ridică, îl luă pe cocoșat în brațe și, urmându-și nevasta, ieși din casă. Și femeia începu să se jefuiască:

— Bietul meu copil! De te-ai face iar sănătos! Spune, unde te doare? Ah, blestematul de vărsat! În care parte a trupului ți-au ieșit bube?

La aceste vorbe, trecătorii își spuneau: „E tatăl cu mama și-și duc la doftor copilul atins de vărsat!“ Și se îndepărtau cât mai în grabă.

Croitorul și femeia lui își urmară așa calea, tot întrebând până ce fură îndrumați la locuința unui doftor iudeu. Bătură în ușă și coborî o arăpoaică, deschise și-l văzu pe bărbat cu copilul în brațe și pe maică-sa. Și

aceasta îi grăi:

— E copilul nostru și am vrea să-l vadă doftorul. Iată bani, un sfert de dinar, dă-i stăpânului tău ca arvună, și roagă-l să coboare și să-mi vadă copilul bolnav.

Atunci slujitoarea urcă și, de îndată, femeia croitorului trecu pragul, chemă înlăuntru și pe bărbatul ei și-i spuse:

— Pune repede trupul aici și s-o ștergem.

Croitorul puse trupul cocoșatului pe una din treptele scării, răzimat de perete, și se grăbi să iasă, urmat de nevastă-sa.

Arăpoaica intră la doftor, stăpânu-său, și-i spuse:

— Jos se află un bolnav însoțit de o femeie și un bărbat; mi-au dat pentru tine acest sfert de dinar, ca să prescrii ceva care să-i facă bine.

Când doftorul iudeu văzu sfertul de dinar, se bucură și se grăbi să se scoale, dar în pripa lui nu se gândi să ia și o lumânare. Așa că se împiedică de cocoșat și-l răsturnă. Văzând cu spaimă că se rostogolește un om, se grăbi să-l cerceteze mai de aproape. Pricepu că e mort și gândi că el îl ucisese. Atunci strigă:

— Doamne! Ah, Dumnezeule răzbunător! Pe cele zece sfinte porunci!

Și urmă să pomenească pe Aaron, pe Iosua, fiul lui Nun, și pe alții.

— Ah, m-am împiedicat de acest bolnav și l-am rostogolit până la capătul scării! Cum să ies acum din casă cu un mort?

Îl luă, în sfârșit, îl duse în casă, îl arătă nevestei și-i destăinui întâmplarea. Femeia, îngrozită, porni să strige:

— Ah, nu, nu mi-l aduce aici! Scoate-l de îndată! Dacă rămâne aici până la răsăritul soarelui, suntem pierduți. Să-l ducem amândoi pe terasa casei, și de acolo să-l aruncăm în casa vecinului nostru, musulmanul. Știi că vecinul este furnizorul bucătăriei sultanului și că i-i casa năpădită de șobolani, de pisici și de câini, care coboară la el de pe terasă și-i mănâncă din unt, grăsimi, ulei și făină. Animalele astea au să mănânce și hoitul și n-o să mai rămână nimic din el.

Așadar doftorul iudeu și femeia lui îl luară pe cocoșat, îl aburcară pe terasă, de-acolo îl coborâră încet în casa furnizorului și-l răzimară, în picioare, de peretele bucătăriei. Plecară apoi de acolo și intrară liniștiți la ei în casă.

Dar abia trecuseră câteva clipe de când cocoșatul fusese răzimat de perete, că furnizorul, care lipsise de acasă, se întoarse, deschise ușa, aprinse o lumânare și intră. În bucătărie găsi un fiu al lui Adam stând în picioare, într-un colț, răzimat de perete. Și, uimit, furnizorul strigă:

— Ce-i asta? Pe Allah, acum văd că vechiul hoț al proviziilor e om, nu animal! El îmi șterpelește carnea și grăsimile, pe care le închid cu-atâta grijă de teama pisicilor și a câinilor! Văd bine că era de prisos să pun să se ucidă toate pisicile și toți câinii din mahala, de vreme ce tocmai acest netrebnic cobora aici de pe terasă!

Și luă îndată un retevei, se repezi la om, îl izbi cu putere, îl răsturnă la pământ și acolo începu să-l lovească peste piept. Dar, ciudat lucru, omul nu mai mișca și furnizorul își dădu seama că era mort. Atunci, tare deznădăjduit, strigă:

— Nu este putere, nici tărie decât întru Allah preaînaltul și atoatefăcătorul!

După aceea, înspăimântat, începu să se căineze:

— Blestem asupra untului și grăsimilor, cărnii și nopții acesteia! Tocmai eu să am ghinionul să-l omor pe omul ăsta, care-mi rămâne pe cap!

Îl privi mai cu atenție și, văzând că era cocoșat, spuse:

— Nu-ți era de-ajuns cocoașa! Voiai să fii și hoț, să-mi șterpelești carnea și grăsimile din cămări! O, Doamne ocrotitor, ia-mă în pază, sub scutul puterii tale!

Dar, cum noaptea era pe sfârșite, furnizorul luă pe cocoșat în spinare, coborî din casă, merse până ce ajunse la intrarea în piață, se opri, îl așeză în picioare lângă o dugheană, la o cotitură de stradă, îl lăsă așa și plecă.

Nu peste multă vreme trecu pe acolo un creștin. Era misitul sultanului. Băuse toată seara și atunci se îndrepta spre hammam[59] ca să facă o baie. Beția îl ațâța la lucruri curioase și-i șoptea: „Ei, te apropii chiar de Mesia!"

Și tot mergând pe două cărări, sfârși prin a se găsi față în față cu cocoșatul, fără să-l vadă. În acea clipă se opri și se pregăti să se ușureze. Deodată îl văzu pe cocoșat chiar în fața lui, rezimat de perete. La vederea omului nemișcat, crezu că era vreun hoț, poate chiar acela care-i furase turbanul când începea să se întunece; căci misitul creștin era, într-adevăr, cu capul gol. Creștinul se repezi la om și-i dădu în ceafă o lovitură atât de puternică, încât îl rostogoli la pământ. Apoi începu să strige după paznicul pieții. Se aplecă peste cocoșat, lovindu-l mereu, și, în fierbințeala beției, căuta să-l gâtuie cu amândouă mâinile. Tocmai atunci veni paznicul pieții și-l văzu pe creștin călare peste musulman, lovindu-l și strângându-l de gât. Și-i strigă:

— Lasă omul, scoală-te!

Și creștinul se ridică.

Paznicul pieții se apropie de cocoșatul musulman, întins la pământ, îl cercetă și văzu că era mort. Și strigă îndată:

— Oh! când a mai îndrăznit un creștin să se atingă de un musulman și încă să-l omoare?!

Îl apucă deci pe creștin, îi legă mâinile la spate și-l duse la casa guvernatorului. Și creștinul se văicărea:

— O, Mesia! O, Fecioară! Cum am putut să-l ucid pe acest om! Și cât de repede a murit; dintr-o lovitură de pumn! Mi-a trecut fumul beției și abia acum stau să chibzuiesc!

Ajungând la casa guvernatorului, creștinul și cocoșatul mort fură încuiați, până dimineața, când se trezi guvernatorul. Și creștinul, luat la întrebări, nu putu să tăgăduiască faptele arătate de paznicul pieții. Guvernatorul îl osândi la moarte, fiindcă ucisese un musulman. Și dădu poruncă gâdelui însărcinat cu împlinirea acestor treburi să vestească în tot orașul osândirea la moarte a misitului creștin. Puse să se înalte spânzurătoarea, și osânditul fu adus acolo. Veni gâdele, pregăti funia, făcu un laț, îl trecu în jurul gâtului osânditului și era gata să-l tragă în sus, când, deodată, furnizorul sultanului, străbătând prin mulțime, își deschise drum până la creștinul care stătea în picioare sub ștreang și-i spuse gâdelui:

— Oprește! Eu l-am omorât!

Atunci guvernatorul îl întrebă:

— Și de ce l-ai omorât?

Furnizorul răspunse:

— Ascultă. Azi-noapte, venind acasă, l-am văzut că intrase la mine, coborând de pe terasă, ca să-mi fure din cămări. L-am lovit în piept cu un retevei și îndată a căzut și a murit. L-am luat atunci pe umeri, am venit în piață și l-am așezat în picioare, rezimat de-o dugheană din cutare loc și în cutare stradă. Nenorocitul de mine! Era cât pe ce să pricinuiesc, prin tăcerea mea, moartea acestui creștin. Eu sunt ucigașul musulmanului, eu trebuie să fiu spânzurat!

Auzind vorbele furnizorului, guvernatorul dădu drumul misitului și-i spuse gâdelui:

— Să-l spânzuri de îndată pe acest om, care a mărturisit totul cu gura lui!

Atunci gâdele desfăcu funia din jurul gâtului creștinului, o trecu în jurul gâtului furnizorului, îl aduse pe osândit sub furci și era gata să-l ridice în aer, când deodată doftorul iudeu străbătu mulțimea și-i spuse gâdelui:

— Așteaptă! Oprește-te! Eu l-am omorât!

Și povesti întâmplarea:

— Aflați că omul acesta a venit la mine ca să-l cercetez și să-l lecuiesc. Coboram scara ca să-l văd și, cum era noapte, m-am ciocnit de el, s-a rostogolit până jos pe scară și a murit. Nu trebuie să fie omorât furnizorul; pe mine să mă spânzurați!

Deci guvernatorul hotărî moartea doftorului iudeu. Și gâdele luă funia de la gâtul furnizorului, o puse în jurul gâtului doftorului și era gata să-l spânzure pe acesta, când, iată, fu văzut croitorul alergând prin mulțime și strigând gâdelui:

— Ei, oprește-te! Eu sunt ucigașul! Ascultă-mă! Ieri îmi pierdeam vremea umblând haihui și, către seară, mă întorceam acasă. Pe drum l-am întâlnit pe acest cocoșat, băut și tare vesel, purtând în mână o dairea cu care își însoțea cântarea din toată inima și cu multă voie bună. M-am oprit să-l văd și să mă desfăt și m-am simțit atât de bine cu el, că l-am poftit la mine acasă. Cum, între altele, cumpărasem pește, nevastă-mea, când ne-am așezat la masă, a luat o bucată de pește, a pus-o între două felioare de pâine și-a îndesat-o în gura cocoșatului. Și îmbucătura asta l-a înăbușit pe bietul om, care a murit pe loc. Atunci, cu nevastă-mea l-am luat și l-am dus la casa doftorului iudeu. O arăpoaică a coborât și ne-a deschis ușa. I-am spus: „Vestește pe stăpânul tău că se află la ușă o femeie și un bărbat care-i aduc un bolnav. Să coboare, să-l vadă și să-i dea un leac!“ Am pus îndată în mâna arăpoaicei un sfert de dinar pentru stăpânul ei. Ea s-a grăbit să urce, iar eu l-am așezat pe cocoșat în picioare, răzimat de peretele scării; și am plecat repede cu soața mea. În acest timp, doftorul a coborât să vadă bolnavul, dar s-a ciocnit de trupul lui, l-a răsturnat și a crezut că el l-a omorât.

Chiar atunci, croitorul se întoarse spre doftor și-l întrebă:

— Nu-i așa?

Și doftorul răspunse:

— Da, așa este!

Croitorul se îndreptă deci spre guvernator și-i spuse:

— Trebuie să dați drumul acestui om și să mă spânzurați pe mine!

Guvernatorul, la aceste cuvinte, se minună mult și grăi:

— Într-adevăr istoria acestui cocoșat merită să fie scrisă în cronici și în cărți!

Dădu apoi poruncă gâdelui să-l lase slobod pe doftorul iudeu și să-l spânzure pe croitor, care-și mărturisise vinovăția. Gâdele îl aduse pe croitor sub spânzurătoare, îi puse funia de gât și aruncă vorba:

— Ei, acum e pentru ultima oară, n-am să mai schimb pe nimeni! Și puse mâna pe funie.

Atât despre ei.

Despre cocoșat se spune că era măscăriciul sultanului și că acesta nu se putea despărți un ceas de el. După ce se îmbătase în acea noapte, fugise din palat și nu se mai știa de el. A doua zi, i s-a povestit astfel sultanului,

nedumerit de lipsa măscăriciului:

— Doamne, guvernatorul te vestește că cocoșatul a murit și că ucigașul lui urma să fie spânzurat. Și într-adevăr, guvernatorul dăduse poruncă să fie adus ucigașul sub ștreang, iar gâdele era gata să îndeplinească osânda, când a venit un al doilea om, și apoi un al treilea și fiecare a spus: „Eu l-am ucis pe cocoșat, nu altul!“ Și fiecare i-a povestit guvernatorului pricina omorului.

Când auzi aceste cuvinte, sultanul, fără să asculte mai mult, chemă un șambelan și-i porunci:

— Coboară iute, aleargă la guvernator și înștiințează-l să mi-i aducă aici pe toți!

Șambelanul coborî, ajunse lângă spânzurătoare, tocmai în clipa când gâdele era gata să-l spânzure pe croitor. Și strigă:

— Oprește-te!

Șambelanul arătând că povestea cocoșatului ajunsese la urechile sultanului, plecă împreună cu guvernatorul, luând pe croitor, pe doftor, pe misitul creștin, pe furnizor și cu ei și trupul cocoșatului. Și veniră cu toți în fața sultanului.

Când ajunseră, guvernatorul își îndoi spinarea, sărută pământul și povesti sultanului istoria cu cocoșatul, în toate amănuntele, de la început până la sfârșit. Dar nu-i nevoie s-o mai spunem o dată.

Sultanul, auzind povestirea, se minună și râse în hohote. Porunci apoi diecilor palatului să scrie cu aur întreaga întâmplare. Și-i întrebă pe toți cei de față:

— Ați mai auzit vreodată ceva care să se asemene cu povestea cocoșatului?

Atunci misitul creștin înaintă, sărută pământul dinaintea sultanului și spuse:

— O, rege al veacurilor, eu cunosc o istorie și mai uluitoare decât întâmplarea cu cocoșatul nostru! Dacă-mi dai voie, am să ți-o povestesc, căci este mult mai minunată, mai ciudată și mai plăcută.

Și sultanul îi porunci:

— Haide, desfă-ți bocceaua, să vedem ce marfă ai!

Și misitul creștin începu.

Povestea misitului creștin

Află, o, rege al vremurilor, că am venit în această țară numai pentru treburi negustorești. Sunt un străin pe care soarta l-a îndreptat spre regatul tău. M-am născut în Cairo și sunt de neam copt[60]. Și tot la Cairo am crescut, și acolo, înaintea mea, tata a fost tot misit.

Când a murit tata, eram bărbat în toată firea și m-am făcut misit în locul lui, simțind că am înclinări pentru această îndeletnicire, de altfel ca mai toți copții.

Și iată că într-o zi, cum stam înaintea ușii unui han al negustorilor de semințe, zării trecând un tânăr, cum nu se putea mai frumos, îmbrăcat cu haine bogate și călare pe un catâr împodobit cu o minunată șea roșie. Când mă văzu, tânărul mă salută, iar eu mă ridicai în picioare, din respect pentru dânsul. Scoase atunci o batistă care cuprindea un pumn de susan, ca probă, și mă întrebă:

— Cât face o baniță de susan din acest soi?

Îi răspunsei:

— Face, la adevăratul preț, o sută de drahme.

El atunci spuse:

— Ia cu tine oameni care să cântărească semințele și îndreaptă-te spre hanul Al-Gauali, din mahalaua Bab Al-Nasar; ai să mă găsești acolo.

Mă părăsi și se îndepărtă, după ce-mi dădu batista cu proba de susan.

Începui dar să fac ocolul negustorilor cumpărători de semințe și le arătai proba, pe care o prețuisem la o sută de drahme. Iar negustorii o prețuiră la o sută douăzeci de drahme măsura. Tare bucuros, luai cu mine patru drămăluitori și mă dusei să-l întâlnesc pe tânăr care, într-adevăr, mă aștepta la han. Când mă văzu, veni la mine, mă călăuzi la o magazie, unde se aflau semințele, și drămăluitorii umplură sacii și găsiră că semințele se ridică, în totul, la cincizeci de banițe. Și tânărul îmi spuse:

— Vei primi ca parte a ta pentru misitie zece drahme de fiecare baniță vândută cu o sută de drahme. Dar vei strânge pentru mine toți banii și mi-i vei păstra cu grijă până ce ți-i voi cere. Cum suma întreagă este de cinci mii de drahme, îți vei lua partea ta de cinci sute, și vor rămâne astfel pentru mine patru mii cinci sute. De îndată ce-mi voi încheia treburile, voi veni să-mi iau banii.

Atunci îi răspunsei:

— Fie după dorința ta!

Îi sărutai apoi mâinile și mă îndepărtai.

Și, într-adevăr, chiar în acea zi, am câștigat astfel o mie de drahme, ca misit, cinci sute de la vânzător, și cinci sute de la cumpărători, și mi-am oprit douăzeci la sută, cum e obiceiul nostru, al misiților egipteni.

După o lipsă de o lună, tânărul veni să mă vadă și-mi spuse:

— Unde sunt drahmele?

Și-i răspunsei îndată:

— La poruncile tale! Banii sunt în acest sac.

Dar el îmi grăi:

— Mai păstrează-i la tine câtva timp, până voi veni să-i iau.

Plecă și lipsi iarăși o lună și, când se întoarse, mă întrebă:

— Unde sunt drahmele?

Mă ridicai atunci, îl salutai și-i spusei:

— Sunt la dispoziția ta. Iată-le! Și adăugai: Vrei să-mi cinstești casa, primind să iei acum o gustare cu mine?

Dar nu primi, spunându-mi:

— În ce privește banii, te rog să-i mai păstrezi, până ce voi veni să ți-i cer, după ce-mi voi fi încheiat unele treburi grabnice.

Și se îndepărtă. Iar eu strânsei cu grijă banii care erau ai lui și așteptai să se întoarcă. După o lună se întoarse și mă vesti:

— În astă seară voi trece să-mi iau banii!

I-i ținui pregătiți, dar în zadar îl așteptai până noaptea și apoi în zilele următoare, căci nu se întoarse decât după o lună, vreme în care îmi spuneam: „Ce plin de încredere este acest tânăr! De când sunt misit prin hanuri și în sukuri[61], încă n-am întâlnit atâta încredere!“

Veni deci la mine, și era tot pe catâr și îmbrăcat cu haine bogate; și era frumos ca luna când e plină, avea fața luminoasă și proaspătă, ca la ieșirea din hammam, obrajii ca trandafirii, fruntea ca o floare strălucitoare și, pe un colț al buzelor, o aluniță neagră, ca o picătură de chilimbar negru; așa cum spune poetul:

în vârful bolții, sus, e luna plină
Și s-a-ntâlnit cu mândrul frate soare:
Frumoși — nimic cu ei să s-amăsoare,
Și strălucind cu via lor lumină.

Așa erau cei doi, îndrăgostiții!
Când îi vedeai, lor le-nchinai iubirea,
Lor le urai întreagă mulțămirea,
Ei singuri, între toți, multfericiții!

Acum, făpturi la fel de minunate,
Te biruiesc cu vraja frumuseții,
Robit le ești și nu simți greutate…

Pe-Allah măriți-l, slavă aduceți-l!
El făptuit-a astfel de minune,
Căci chip avem, cum voia lui dispune…

18Când îl văzui, îi sărutai mâinile și chemai asupra lui toate binecuvântările lui Allah. Îi spusei:

— O, stăpâne, nădăjduiesc că de data asta ai să-ți iei banii!

Iar el îmi răspunse;

— Așteaptă încă puțin, ca să-mi închei treburile și voi veni să-mi iau banii.

Îmi întoarse spatele și se îndepărtă. Gândii atunci că va mai rămâne departe mult timp, și luai banii și-i pusei cu douăzeci la sută, așa cum este obiceiul la noi, și-i făcui astfel să aducă un câștig pe seama mea. Și-mi spuneam: „Pe Allah! când s-o întoarce, îl voi ruga să-mi fie oaspe și-l voi primi cu dărnicie mare, căci banii lui mi-au fost de folos și iată că-s pe cale să ajung bogat!“

Trecu astfel un an, și, la capătul acestuia, veni. Și era îmbrăcat încă mai strălucitor decât înainte și urcat tot pe măgarul lui alb, de soi.

Îl rugai cu căldură să vină acasă și să-mi fie oaspete. Iar el îmi răspunse:

— Primesc, dar numai dacă te învoiești să nu scazi cheltuielile din banii care sunt ai mei și pe care-i am la tine!

Și începu să râdă. Eu de asemeni, și îi spusei:

— Da, de bună seamă, din toată inima!

Îl adusei cu mine acasă și-l rugai să ia loc. Alergai îndată în piață, cumpărai tot soiul de merinde, băuturi și altele asemenea, pusei totul dinaintea lui pe fața de masă și-l pofti să mănânce, spunându-i:

— În numele lui Allah!

Se apropie atunci de bucatele servite, întinse mâna stângă și începu să mănânce. Am fost mult mirat și nu știam ce să cred. După ce se ospătă, își spălă mâna stângă, fără să se ajute de dreapta; îi întinsei ștergarul ca să se șteargă, apoi începui să stăm de vorbă. Îi grăii atunci:

— Stăpâne, rogu-te, ușurează-mă de o greutate ce mă apasă și de o tristețe care mă pustiește. De ce ai mâncat cu mâna stângă? Ai cumva vreo boală dureroasă la mâna dreaptă?

El scoase brațul drept din mânecă: mâna îi era tăiată de la încheietură. Rămasei grozav de mirat. Dar el îmi spuse:

— Nu te mira! Și mai ales nu gândi că am mâncat cu stânga din lipsă de respect pentru tine, căci vezi acum că mâna dreaptă îmi e tăiată, iar pricina este foarte uimitoare.

Atunci îl întrebai:

— Care-i pricina?

Iar el îmi povesti:

— Să știi că sunt din Bagdad. Tata era unul din oamenii de seamă, unul din fruntașii orașului. Eu, până să ajung la vârsta bărbăției, ascultam povestirile călătorilor, hagiilor și negustătorilor, care, acasă la tata, istoriseau minunății din țările Egiptului Și am păstrat în suflet aceste povestiri și le-am rumegat în taină, până ce tatăl meu muri. Mi-am strâns atunci la un loc bogățiile și mulți bani, am cumpărat mari baloturi de stofe de Bagdad și de Mossul, și alte mărfuri de preț și de cel mai bun soi, am împachetat totul și am plecat din Bagdad. Și, cum Allah îmi menise să ajung sănătos la locul dorit, fără de întindere am sosit aici în Cairo, orașul tău.

Apoi tânărul începu să plângă și-mi rosti aceste stihuri:

Din naștere e orb și-n întuneric,
Dar se ferește uimitor de bine
De groapa-n care cade-un oarecine
Deprins cu sori ce strălucesc feeric…

E un smintit, dar știe la o parte
Să lase vorba ce-nțeleptu-o spune
Și în primejdii grele viața-și pune…
Tot ca smintitu-i cel cu multă carte!

Piosul, bunu-n faptă și-n ținută,
Mult suferă și-n lipsuri se sfârșește;
Iar ticălosul, ce doar rău dospește,
Trai duce-n joc și cântec de lăută!

Socoate, deci, și cată a-nțelege

Că omu-i slab mereu, și-n neputință,
Și că, oricând și-n orișice privință
Ursita singură îi este lege!

După rostirea versurilor, își urmă astfel povestirea:

— Am intrat deci în Cairo și am tras la hanul Serur. Am dat jos pachetele, am descărcat cămilele și am orânduit mărfurile într-o casă pe care am avut grijă s-o închiriez. Am dat apoi bani slujitorului, că să cumpere de-ale mâncării; am ațipit puțin și, la trezire, am făcut o plimbare spre Bain Al-Kasteia; m-am întors apoi la hanul Serur, unde mi-am petrecut noaptea.

Când m-am trezit dimineața, am desfăcut un balot cu stofe și mi-am spus: „Am să duc aceste mărfuri la piață, să vad cum merg treburile. Am încărcat stofele pe umerii unuia dintre tinerii slujitori, m-am îndreptat spre suk și am ajuns tocmai la locul mai de seamă al învoielilor, o mare clădire cu ganguri, dughene de tot felul și fântâni. Acolo, cum știi, se află misiții; și se cheamă acest loc: Kaisariat Ghergh.

La sosirea mea, toți misiții, care erau înștiințați de aceasta, m-au înconjurat și le-am dat stofele. Ei au plecat în toate părțile, ca să arate stofele cumpărătorilor mai de seamă din piețe. Dar s-au întors îndată și mi-au spus că prețul ce li se oferea pentru mărfurile mele nu acoperea nici costul lor și nici cheltuielile de la Bagdad la Cairo. Cum nu știam ce să fac, șeicul staroste al misiților mi-a vorbit:

— Știu mijlocul prin care ai putea ajunge la un câștig oarecare: să faci ca toți ceilalți negustori, adică să-ți vinzi mărfurile cu bucata la negustorii care au prăvălii, și asta pentru un timp anumit, în fața martorilor, sub semnătura unuia și altuia, prin mijlocirea unui zaraf. Și așa, în chip regulat, în fiecare joi și luni, vei încasa banii din vânzare. În acest fel, fiecare drahmă îți va aduce două drahme și chiar mai mult. Pe lângă asta, în tot acest timp, vei putea colinda orașul Cairo și admira Nilul care trece prin el.

Când i-am auzit cuvintele, am spus:

— Da, e o idee prea bună!

Și de îndată am dus misiții și crainicii la hanul Serur și le-am încredințat toate mărfurile, ca să le ducă la Kaisariat. Și am vândut totul, cu bucata, la negustori, după ce, dintr-o parte și din alta, s-au scris învoielile în fața martorilor, prin mijlocirea unui zaraf de la Kaisariat.

După asta, m-am întors la han și am trăit liniștit, fără să mă lipsesc de vreo plăcere și fără să mă opresc de la vreo cheltuială; în fiecare zi reuneam din belșug, cu cupa de vin pe masa. Aveam totdeauna carne bună de oaie și tot felul de dulciuri și dulcețuri, Și am urmat tot așa până ce s-a împlinit luna, când trebuia să-mi primesc câștigul. Și într-adevăr, chiar din întâia săptămână a acelei luni, am început să-mi primesc regulat banii. Joia și lunea mă duceam în prăvălia fiecărui negustor datornic al meu; și zaraful, însoțit de un copist trecea pe la fiecare negustor, lua banii datorați și mi-i aducea.

Mă obișnuisem deci să merg când într-o prăvălie, când în alta. Într-o zi, ieșisem tocmai din hammam, unde făcusem o baie. După câteva minute de odihnă, am mâncat un pui, am băut câteva cupe de vin, mi-am spălat mâinile și m-am stropit cu parfum. M-am dus apoi la Kaisariat Ghergh și m-am așezat pe un scaun în prăvălia unui negustor de stofe, numit Badredin Al-Bostani. Când m-a văzut, m-a primit cu multă prietenie și cu respect și am stat de vorbă vreun ceas.

Pe când vorbeam, a venit o femeie acoperită cu un mare văl de mătase albastră. Intrase ca să cumpere stofe și s-a așezat pe un scăunaș aproape de mine. Și iașmacul care-i acoperea ușor fața era pus nițel într-o parte și lăsa să se împrăștie un parfum plăcut și o aromă delicată. Mi-a luat mințile cu frumusețea și farmecele ei, mai ales când a dat la o parte iașmacul și i-am zărit negrul ochilor! A luat deci loc, a salutat pe Badredin, care i-a răspuns urându-i pace și stând în picioare înaintea ei, i-a arătat felurite soiuri de stofe. Eu, auzindu-i glasul dulce și plin de vrajă, am simțit și mai mult că în inima mea se aprindea dragostea.

După ce a cercetat câteva stofe, negăsindu-le îndeajuns de frumoase, i-a spus lui Badredin:

— Nu ai cumva vreo bucată de mătase albă, țesută cu fire de aur curat? Aș avea nevoie, ca să-mi fac o rochie.

Și Badredin s-a dus în fundul prăvăliei, a deschis un mic dulap și a scos, de sub alte bucăți de stofă, una de mătase albă, țesută cu fir de aur: a adus-o și a desfăcut-o înaintea doamnei. Ea a găsit-o întocmai pe placul ei și i-a spus negustorului:

— Cum n-am bani la mine, vei putea, cred, după obicei, să mi-o dai chiar acum; îndată ce ajung acasă, îți voi trimite banii.

Dar negustorul i-a răspuns:

— De data aceasta nu pot s-o fac, stăpâna mea; stofa nu este a mea, ci a acestui negustor pe care-l vezi și i-am făgăduit să-i plătesc chiar astăzi.

A apucat-o atunci mânie mare și a strigat:

— Nenorocire! Uiți că am obiceiul să cumpăr stofe de foarte mare preț și că te fac să câștigi mai mult decât îmi ceri? Uiți că nu am întârziat niciodată să-ți trimit banii?

Dar el i-a răspuns:

— Desigur, ai dreptate, stăpâna mea! Dar astăzi sunt îndatorat să am banii în orice clipă la îndemână.

Când a auzit aceste vorbe, femeia a apucat bucata de mătase și i-a azvârlit-o în obraz strigându-i:

— Toți sunteți la fel în blestemata voastră breaslă! Nu știți să respectați pe nimeni!

S-a ridicat, plină de mânie, i-a întors spatele și a dat să plece.

Am simțit că și sufletul meu se ducea cu ea; m-am ridicat repede și, venind mai aproape i-am spus:

— O, stăpână, te rog! Fă-mi plăcerea să te întorci nițel spre mine și să nu pleci!

Ea și-a întors atunci fața spre mine, a surâs puțin, a venit înapoi și a spus:

— Mă întorc în prăvălie, dar numai pentru tine!

A intrat și s-a așezat în fața mea. Și l-am întrebat pe Badredin:

— Care-i prețul acestei stofe?

El mi-a răspuns:

— O mie și o sută de drahme!

— Fie! Și eu îți mai las pe deasupra o sută de drahme câștig. Dă-mi o hârtie ca să întăresc învoiala și în scris.

Și am luat de la el bucata de mătase țesută cu aur, în schimb i-am trecut prețul în scris. I-am înmânat apoi doamnei stofa, spunându-i:

— Ia-o, și poți să pleci fără să porți grija prețului, pe care mi-l vei plăti când vei voi. Nu vei avea decât să vii într-una din aceste zile în piață, unde mă găsești totdeauna așezat în cutare ori cutare prăvălie. Ba chiar, dacă vrei să-mi faci cinstea de a o primi ca semn de prețuire, e a ta!

Ea atunci mi-a răspuns:

— Allah să-ți răsplătească cu toată bunăvoința lui! Să stăpânești toate bogățiile pe care le am, ajungând stăpânul și coroana capului meu! Ah, dacă Allah mi-ar împlini urarea!

I-am răspuns:

— O, stăpâna mea, primește bucata de mătase! Și ea nu va fi singura! Dar, te rog, îngăduie-mi să-ți admir fața, care-i ascunsă privirilor mele!

Ea a ridicat atunci iașmacul de stofă ușoară care-i ascundea partea de jos a feței nelăsând să i se vadă decât ochii.

Când mi-a apărut fața ei, o privire numai a fost de ajuns ca să mă tulbure cu totul, să împlânte dragostea în inima mea și să-mi ia mințile. Dar ea s-a grăbit să lase în jos iașmacul, a luat stofa și mi-a spus:

— Stăpâne, lipsa ta să nu fie îndelungată, căci aș muri de mâhnire!

S-a îndepărtat apoi, și eu am rămas cu negustorul în piață, până pe înserat.

Eram ca și cum nu mai înțelegeam nimic, ca și cum mi-aș fi pierdut mințile, stăpânit cu totul de-o patimă nebună, neașteptată. Simțământul acesta atât de adânc, m-a făcut să-l întreb pe negustor, înainte de plecare:

— Știi cine-i această doamnă?

El mi-a răspuns:

— Da, negreșit. Este o doamnă foarte bogată. Tatăl ei a fost un strălucit emir, care, la moarte, i-a lăsat multe bunuri și avuții.

Mi-am luat rămas bun de la negustor și m-am îndepărtat, întorcându-mă la hanul Serur, unde locuiam. Slujitorii mi-au pus să mănânc, dar mă gândeam numai la ea și nu m-am atins de nimic. M-am întins să dorm, dar somnul nu voia să vină. Și mi-am petrecut astfel noaptea, cu ochii deschiși, până dimineața.

M-am sculat și m-am îmbrăcat cu o haină încă mai frumoasă decât cea din ajun; am băut o cupă de vin, am gustat câte ceva și m-am întors la prăvălia negustorului; l-am salutat și m-am așezat la locul obișnuit. N-au trecut decât câteva clipe și tânăra a sosit, însoțită de o roabă. A intrat, s-a așezat și m-a salutat, fără să-i aducă lui Badredin urarea de pace. Și cu un glas blând și cu un fel de a vorbi ca nimeni altul, și cu o dulceață fără de seamăn, mi-a spus:

— Trimite pe cineva cu mine ca să-i dau cele o mie două sute de drahme, prețul bucății de mătase.

I-am răspuns:

— Dar nu ne grăbește nimic. Ce-i această pripă?

Iar ea:

— Ce îndatoritor ești! Dar, oricum, nu trebuie să-ți pricinuiesc vreo pagubă.

S-a hotărât să-mi pună ea însăși în mână prețul stofei. Și am început să vorbim și, deodată, mi-am luat îndrăzneala de a-i arăta, prin semne, tăria simțirii mele. A înțeles de îndată că doream arzător să fie a mea. S-a ridicat repede și s-a îndepărtat, după ce mi-a spus totuși, din bunăcuviință, un cuvânt de rămas bun. Atunci, nu m-am mai putut stăpâni, am ieșit din prăvălie, cu inima aprinsă, și am mers în urma ei, mai de departe, până am ajuns dincolo de piață. Deodată am pierdut-o din vedere, dar, în aceeași clipă, am văzut venind spre mine o fată pe care n-o cunoșteam și nici nu puteam ghici cine era, din pricina iașmacului. Ea mi-a spus:

— O, mărite domn, vino la stăpâna mea, care are să-ți vorbească!

Am rămas tare uimit și-am grăit:

— Dar nimeni nu mă cunoaște aici!

Fata mi-a răspuns:
— Oh, ce ușor uiți! Nu-ți amintești că eu sunt slujnica pe care adineaori ai văzut-o în piață cu tânăra doamnă, în prăvălia negustorului cutare?
Am mers atunci după ea, până ce i-am văzut stăpâna în colțul străzii zarafilor. Când m-a zărit, a venit grăbită spre mine, m-a dus în colțul străzii și mi-a grăit:
— Dragul meu, să știi că gândurile mele sunt numai la tine și că mi-ai umplut inima de dragoste. Din clipa în care te-am văzut, nu mai știu ce-i tihna somnului nu mai mănânc, nici nu mai beau!
Și i-am răspuns:
— Și eu la fel. Dar fericirea ce-o simt mă oprește de-a mă plânge.
Ea urmă:
— Dragul meu, spune-mi: să merg eu la tine, sau vrei să vii tu la mine acasă?
I-am răspuns:
— Sunt străin și locuiesc la un han, loc unde vine prea multă lume! De aceea, dacă ai destulă încredere în prietenia mea, primește-mă la tine și voi fi nespus de fericit.
Ea mi-a grăit atunci:
— De bună seamă, dar acum e noaptea de vineri și nu se poate! Mâine, însă, după rugăciunea de la amiază, urcă-te pe catâr și întreabă de mahalaua Habbaniat. Când vei fi sosit acolo, întreabă de locuința lui Barakat, fostul guvernator, cunoscut sub numele de Aby-Schama. Acolo locuiesc. Și nu cumva să nu vii, căci voi fi acolo, și te aștept.
Și eram bucuros la culme. Ne-am despărțit apoi, m-am întors la hanul Serur și mi-am petrecut întreaga noapte fără să ațipesc măcar. De cum s-a făcut ziuă, m-am sculat repede și mi-am schimbat hainele, m-am parfumat cu miresmele cele mai plăcute și mi-am luat și cincizeci de dinari de aur, pe care i-am pus într-o batistă. Am ieșit din hanul Serur și m-am îndreptat spre locul numit Bab-Zauilat. Am închiriat un catâr și i-am spus celui care-l conducea:
— Mergem în mahalaua Habbaniat!
Și de îndată, cât ai clipi, m-a călăuzit într-acolo. Am ajuns în strada Darb Al-Monkari și i-am spus călăuzei:
— Cată să afli unde e casa guvernatorului Aby-Schama.
Călăuza a plecat, s-a întors după câteva clipe cu răspunsul și mi-a spus:
— Poți coborî.
Am coborât atunci, poruncindu-i:
— Mergi înainte și arată-mi calea.
EI m-a dus la casa guvernatorului, iar eu i-am poruncit:
— Mâine dimineață să vii să mă iei ca să mă duci la han.
Și călăuza mi-a răspuns:
— La poruncile tale!
I-am dat un sfert de dinar de aur, pe care l-a luat, l-a dus la buze întâi și apoi Ia frunte, ca să-mi mulțumească, și a plecat.
Am bătut în poarta locuinței și mi-a fost deschisă de două fete cu sânii drepți, albi și rotunzi ca două luni. Ele mi-au spus:
— Intră, domnule! Stăpâna te așteaptă cu nerăbdare. Nici nu mai doarme noaptea, atât i-i de aprinsă dragostea pentru tine.
Am intrat atunci într-o curte și am văzut o măreață clădire cu șapte uși; și toată fațada era împodobită cu ferestre care dădeau spre o întinsă grădină cu arbori roditori de toate soiurile și culorile. Și era udată de ape curgătoare și se auzeau ciripind păsările. Clădirea era toată din marmură

albă, străvezie și lucioasă, de-ți vedeai chipul în ea, iar tavanele îi erau căptușite cu aur; și de jur împrejur se înșiruiau inscripții și desene de toate felurile. Și cuprindea clădirea tot ce putea să-ți farmece ochii. Era pavată în întregime cu marmură de foarte mare preț și în diferite culori. În mijlocul unei săli mari se afla un havuz de marmură albă, încrustat cu mărgăritare și pietre prețioase; covoare de mătase acopereau parchetul și stofe de toate culorile erau întinse pe pereți; sofale largi mobilau sala.

Intrasem numai de câteva clipe și mă așezasem…

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu apropiindu-se zorii dimineții și, cu minte, se opri.

Și când se lăsă a douăzeci și șasea noapte

Ea spuse:

— O, mărite rege, negustorul urmă astfel povestea misitului creștin din Cairo, care, la rândul lui, o spunea sultanului din acel oraș al Chinei:

Am văzut tânăra venind spre mine, împodobită cu mărgăritare și pietre scumpe, cu fața luminoasă și cu ochii alungiți cu creion negru. Mi-a surâs, s-a apropiat și m-a strâns la piept. Și-a pus apoi buzele pe ale mele și a început să-mi sugă limba. Și eu făceam la fel. Și mi-a spus:

— Ești tu cu adevărat, sau visez?

Și i-am răspuns:

— Sunt robul tău!

Iar ea mi-a grăit:

— Oh, ca zi binecuvântată! Ce fericire! Pe Allah! nu mai trăiesc, nu mai știu ce-i plăcerea mâncării și a băuturii!

I-am răspuns:

— Și eu simt ca tine!

Am început să vorbim, eram într-adevăr încurcat de această primire și țineam capul plecat.

După câteva clipe, s-a întins fața de masă și ni s-au adus mâncăruri scumpe: fripturi, pui umpluți și paste de toate soiurile. Și am mâncat până ne-am săturat, iar ea îmi dădea bucățile în gură și mă îmbia de fiecare dată cu cuvinte stăruitoare. Ni s-a adus apoi ibricul și ligheanul de aramă, mi-am spălat mâinile, și ea de asemeni; m-am stropit cu apă de trandafiri și de mosc și am luat loc, ca să stăm de vorbă. Și ea mi-a recitat aceste două strofe:

Și dacă dinainte știam de-a ta venire,
Ți-aș fi întins porfira din sânge la picioare
Și catifeaua neagră din ochii în sclipire.
Ți-aș fi întins obrajii cu frăgezimi de floare,

O, călător, și-ndată ai fi avut aproape
Un loc ce-al tău de voie-i pe dulcile-mi pleoape!

Mi-a povestit apoi necazurile ei; și eu la fel, și cu asta am ajuns încă

mai îndrăgostit. Am început apoi zbenguielile și jocurile, ne-am îmbrățișat, și ne-am dat mii de sărutări până la căderea nopții. Atunci slujnicele ne-au adus din belșug de mâncat și de băut. Și am băut până la miezul nopții. Ne-am culcat, ne-am îmbrățișat, și așa până la ziuă. În viața mea n-am mai avut o noapte ca aceea.

A doua zi m-am sculat, am strecurat încet sub căpătâiul patului punga cu cele cincizeci de piese de aur, mi-am luat rămas bun de la ea și eram gata să plec. Ea însă s-a pornit pe plâns și mi-a spus:

— Stăpânul meu, când îți voi mai vedea frumoasa față?

I-am răspuns:

— Voi veni în astă-seară chiar.

Ieșind, am găsit la poartă catârul care mă adusese în ajun, iar călăuza mă aștepta. M-am urcat pe catâr și am ajuns la hanul Serur; am descălecat și i-am dat călăuzei o jumătate de dinar de aur, spunându-i:

— Să te întorci astă-seară pe la apusul soarelui.

El mi-a răspuns:

— La poruncile tale!

Am intrat în han și am mâncat; după aceea m-am dus pe la datornici ca să-mi strâng prețul mărfurilor; am primit banii și m-am întors; am pus să se frigă o oaie și am cumpărat dulciuri; am chemat un hamal căruia i-am arătat cum era casa doamnei și unde se afla, l-am plătit dinainte și i-am spus să ducă totul acolo. Eu am urmat să mă ocup de treburile mele până seara. Atunci, venind călăuza, am luat cincizeci de dinari de aur, pe care i-am pus într-o batistă, și am plecat.

Când am intrat în casă, am văzut că totul fusese curățat, că se spălase pe jos, se lustruiseră vasele de bucătărie, se aprinseseră făcliile și felinarele și se pregătiseră mâncăruri, băuturi și vinuri limpezite.

Văzându-mă, ea mi s-a aruncat în brațe, m-a sărutat și mi-a șoptit:

— Oh, ce dor mi-era de tine!

Am mâncat până ne-am săturat. Slujnicele au ridicat masa și ne-au adus băuturi. Și am băut, și am spart migdale, alune și fistic până la miezul nopții. Apoi ne-am culcat.

Dimineața m-am sculat și, după obicei, i-am pus sub căpătâi cei cincizeci de dinari de aur. Am ieșit, la ușă am găsit catârul, pe care l-am încălecat și m-am întors la han, ca să mă odihnesc. Seara m-am sculat, am pus să se pregătească pilaf presărat cu nuci și migdale, o mâncare de gulii și altele multe. Am cumpărat fructe, diferite soiuri de migdale, multe flori, și am trimis totul la ea acasă. Apoi am luat cu mine cincizeci de dinari de aur în batistă, am ieșit, am încălecat pe același catâr, am ajuns la ea și am intrat. Ne-am așezat la masă, am mâncat și am băut, și ne-am desfătat în dragoste până dimineața. Când m-am sculat, i-am strecurat batista și m-am întors la han ca de obicei.

Dar, continuând neîntrerupt lucrurile tot așa, o zi după alta, am ajuns la sărăcie lucie, și nu mai aveam un dinar, o singură drahmă. Nu știam ce să mai spun. Credeam în adâncul meu că totul era treaba unui diavol. Și am rostit aceste strofe:

Când cel bogat se vede năpăstuit de soartă
Și cade-n sărăcie, ce micșorat apare
În tot ce altădată era deprinsa-i stare…
Așa un soare-n scapăt lucirea pală-și poartă1

Un gând spre el, de pleacă spre-a nu se mai întoarce,

Din sufletul oricărui de-aci-nainte piere…
Și chiar dacă mai vine, e fără mângâiere,
Căci numai pentru alții norocul firu-și toarce!

Să se arate-n stradă lui îi va fi rușine
Și, singur, fără semeni, mereu închis în sine,
Din ochi va stoarce lacrimi, secându-le izvorul…

Să nu aștepte nimeni vreodată ajutorul
De la ai săi; urgia în creștet de-o să-l bată
Îl leapădă și ruda cea mai apropiată.

Nu mai știam ce să fac și, copleșit de gânduri amare, am ieșit din han ca să mă mai mișc și am ajuns în sucul Bain Ab-Kasrain, lângă poarta Zauilat. Acolo era multă lume adunată și sukul era plin, fiind zi de sărbătoare și de bâlci. M-am amestecat prin mulțime și am văzut aproape de mine — așa voia soarta — un călăreț tare bine îmbrăcat. Împins din toate părțile, am fost înghesuit în el fără să vreau, iar mâna îmi ajunse tocmai lângă buzunarul lui și-l atingea. Am simțit că era înăuntru un pachețel rotund. I-am băgat repede mâna în buzunar și am scos cu dibăcie pachețelul, totuși nu îndeajuns de ușor ca el să nu simtă și să nu-mi vadă mișcarea. Atunci călărețul, simțind că buzunarul i se ușurase, și-a dus mâna la el și și-a dat seama că nu mai cuprindea nimic. S-a întors atunci spre mine, furios, a învârtit buzduganul și mi-a dat o lovitură în cap. M-am prăbușit de îndată și am fost înconjurat de mulți oameni, dintre care câțiva l-au oprit pe călăreț, punând mâna pe frâul calului, și i-au strigat:

— E rușinos din partea ta să lovești un om fără apărare, în grămădeala asta din jur!

Călărețul le-a strigat:

— Să știți cu toții că-i un hoț!

La aceste cuvinte m-am trezit din leșin și am auzit oamenii spunând:

— Ba nu, e un tânăr prea bine îmbrăcat și prea ales ca să fie hoț!

Și toți care erau de față se întrebau dacă furasem ori nu. Lămuririle se băteau cap în cap, dintr-o parte și alta, și schimburile de vorbe nu se mai încheiau. Eu eram dus de valul mulțimii, și aș fi scăpat, desigur, de sub paza călărețului, care nu voia să-mi dea drumul, dacă, după cum mi-era scris de soartă, guvernatorul și străjerii, trecând pe acolo, n-ar fi intrat prin poarta Zauilat și nu s-ar fi apropiat de îngrămădeala în mijlocul căreia mă aflam. El a întrebat:

— Dar ce se petrece aici?

Și călărețul i-a răspuns:,

— Pe Allah, o, emire, iată un hoț! Aveam în buzunar o punga albastră cu douăzeci de dinari de aur și el a găsit mijlocul, în înghesuială, să mi-o ia.

Și guvernatorul l-a întrebat pe călăreț:

— Ai vreun martor care să fi văzut hoția?

Și călărețul a răspuns:

— Nu!

Atunci guvernatorul l-a chemat pe macadem, căpitanul de poliție, și i-a spus:

— Pune mâna pe el și scotocește-l!

Și m-a luat acela, căci Allah nu mă mai ocrotea, m-a despuiat de haine și a găsit punga, care, într-adevăr, era de mătase albastră. A numărat banii,

și erau tocmai douăzeci de dinari de aur, cum spusese călărețul.

Atunci guvernatorul, apucat de furie, a chemat paznicii și pe cei din alaiul lui:

— Aduceți-l aici!

Am fost dus în fața lui și el mi-a spus:

— Tinere, trebuie să-mi mărturisești adevărul. Recunoști că ai furat această pungă?

Foarte rușinat, am lăsat capul în jos și am gândit o clipă în mine: „Dacă spun nu, nu mă crede, căci punga a fost găsită la mine; dacă spun da, voi fi de îndată închis”. Am sfârșit prin a mă hotărî, spunând:

— Da, am furat-o!

Când a auzit asta, guvernatorul a rămas tare uimit; a chemat martori și m-a pus s-o mai spun o dată în fața lor. Și toate acestea se petreceau la Bab-Zauilat.

Atunci guvernatorul a poruncit gâdelui să-mi taie mâna dreaptă, și gâdele a și făcut-o de îndată. Văzând asta, călărețului i s-a făcut milă și a mijlocit pe lângă guvernator să nu-mi fie tăiată și cealaltă mână. Guvernatorul a primit, și apoi și-a urmat drumul. Oamenii care erau de față s-au milostivit de mine și mi-au dat un pahar de vin ca să mă întăresc, căci pierdusem mult sânge și eram tare slăbit. Dar călărețul s-a apropiat de mine, mi-a întins punga, mi-a pus-o chiar în mână și mi-a spus:

— Ești un tânăr deosebit la chip și nu ți se potrivește meseria de hoț.

M-a părăsit, după ce m-a făcut să primesc punga. Și m-am îndepărtat, învelindu-mi cu batista brațul pe care-l ascundeam în mâneca hainei. Eram foarte palid și într-o amarnică stare, după tot ce mi se întâmplase.

Și, fără să știu unde merg, m-am îndreptat spre casa prietenei mele. Ajungând acolo, m-am aruncat pe un pat, istovit cu totul. Tânăra, văzând cât eram de palid și de doborât, m-a întrebat:

— De ce suferi tu? De ce ești așa de palid?

Și i-am răspuns:

— Mă doare capul, nu mi-e bine!

La aceste cuvinte, ea s-a întristat mult și mi-a grăit:

— Stăpâne, de ce faci tu ca inima-mi să fie ca pe jar? Stai liniștit, te rog, ridică-ți ochii spre mine și spune-mi ce ți s-a întâmplat astăzi. Căci citesc multe pe fața ta!

Și i-am răspuns:

— Ai milă, cruță-mă de suferința de a-ți mărturisi.

Ea a început să plângă:

— Ah, văd bine că nu mai vrei dragostea mea, te simți obosit și scârbit de mine! Nu mai ești cu mine ca de obicei!

A vărsat multe lacrimi întretăiate de suspine, dar se oprea din când în când și iar mă întreba, și nu-i dam niciun răspuns. Și așa până a venit noaptea. Ni s-a adus atunci să mâncăm, ni s-au pus dinainte fel de fel de bucate, ca de obicei, dar eu m-am ferit să gust ceva, căci mi-era rușine să iau cu mâna stângă și teamă că ea m-ar fi întrebat din ce pricină. I-am spus deci:

— Acum n-am poftă de mâncare.

Și ea spuse:

— Vezi bine că bănuiam ceva. Spune-mi ce-a putut să ți se întâmple astăzi și de ce ești trist, amărât și cu jale în inimă și în cuget?

Am sfârșit prin a-i spune:

— Am să-ți povestesc totul îndată, încetul cu încetul.

La aceste cuvinte, ea ușurată, mi-a întins o cupă de vin.

— Haide, prietene, alungă-ți gândurile negre. Iată cu ce se îndepărtează tristețea. Bea din cupă și apoi îmi vei povesti pricina necazurilor.

Și i-am răspuns:

— Dacă o vrei neapărat, dă-mi atunci să beau cu mâna ta.

Și ea mi-a apropiat cupa de buze, a înclinat-o ușor și mi-a dat să beau. A umplut-o din nou și mi-a întins-o. Atunci am făcut o sforțare, am întins mâna stângă și am apucat cupa. Nu mi-am putut însă stăpâni lacrimile și am izbucnit în hohote de plâns. Văzându-mă plângând astfel, nici ea nu s-a mai putut stăpâni, mi-a cuprins capul cu mâinile și mi-a strigat, ca pierdută:

— Fie-ți milă, spune-mi pricina plânsetelor tale! Mi-ai ars inima! Spune-mi cum se face că iei cupa cu mâna stângă?

I-am răspuns:

— Am un buboi la mână dreaptă.

Ea mi-a spus:

— Arată-mi-l, ca să-l deschid și te vei simți ușurat.

I-am răspuns:

— Nu e momentul să faci așa ceva. Nu mai stărui, căci sunt hotărât să nu-mi dezvelesc mâna.

Am băut după aceasta până la fund cupa, și am tot băut ori de câte ori mi-a întins-o plină și, așa, până ce m-am îmbătat de-a binelea. M-am întins atunci chiar acolo și am adormit.

În timpul somnului, ea mi-a dezvelit brațul și a văzut că mâna îmi era tăiată. Mi-a căutat în buzunar și a dat peste punga albastră cu bani de aur. La vederea nenorocirii mele, a fost cuprinsă de o deznădejde fără margini și a simțit o durere cum nu se mai poate alta în lume.

Când m-am trezit a doua zi dimineața, am văzut că-mi și pregătise prânzul. Pe o farfurie se aflau patru pui fripți, o supă de pasare și vin din belșug. Mi le-a pus pe toate dinainte, și eu am mâncat și am băut. Am voit apoi să-mi iau rămas bun și să plec. Dar ea m-a oprit și m-a întrebat:

— Unde ai să te duci în starea asta?

I-am răspuns:

— Undeva ca să-mi trec vremea și să-mi alung gândurile care mă copleșesc și-mi apasă inima!

Iar ea îmi spuse:

— Oh, nu pleca! mai rămâi!

M-am așezat, atunci, și ea m-a privit lung. Și apoi mi-a grăit:

— Prietene, ce nebunie din partea ta! Dragostea pentru mine te-a scos din minți, văd bine, și te-a îndemnat să-ți cheltuiești toți banii. Mai mult, cred eu, mie mi se datorește că ți-ai pierdut mâna dreaptă. Îți jur, însă, și Allah îmi e martor, că nu mă voi mai despărți de tine și nu te voi lăsa să pleci! Și vei vedea că-ți spun adevărul! Vreau chiar să mă mărit cu tine după toate legile.

La aceste cuvinte, a trimis să se aducă martori și le-a vorbit:

— Fiți martorii căsătoriei mele cu acest tânăr. Scrieți contractul meu cu dânsul și adeveriți că am primit de la dânsul zestrea de nuntă.

Și martorii au scris contractul nostru de căsătorie. Ea le-a spus:

— Vă iau ca martori că toate bogățiile pe care le am, și care sunt în cufărul de aici, și tot ce este avutul meu, chiar din această clipă le socot ale acestui tânăr.

Și martorii au adeverit, și au luat act de cuvintele ei și de învoirea mea, și au plecat după ce și-au primit plata.

Tânăra m-a luat atunci de mână și m-a dus la un dulap, l-a deschis, mi-

a arătat o lădiță, pe care de asemenea a deschis-o, și mi-a spus:.

— Privește ce este în această lădiță.

M-am uitat și am văzut că era plină cu batiste, legate fiecare separat. Și mi-a mărturisit:

— Sunt banii tăi; este ceea ce, zi cu zi, am primit de la tine. Într-adevăr, de câte ori îmi dădeai o batistă cu cincizeci de dinari de aur, aveam grijă să-i strâng și să-i închid în această lădiță. Acum ia înapoi ce este al tău. Allah ți l-a păstrat și ți-a scris-o în soarta ta. Astăzi Allah te ocrotește, și m-a ales pe mine, ca să împlinesc ceea ce el a scris. De asemenea, nu încape îndoială că din pricina mea ți-ai pierdut mâna dreaptă. Și, o spun curat, nu pot să-ți răsplătesc așa cum ar trebui credința și dragostea pentru mine, și, chiar de mi-aș jertfi sufletul, tot n-ar fi de-ajuns și tot ai fi în pagubă. Apoi adăugă: Ia-ți în stăpânire avutul!

Am făcut cum spunea ea, am cumpărat o lădiță nouă, în care am pus, rând pe rând, ceea ce, zi cu zi, luam din lădița tinerei. Mi-am recăpătat astfel banii pe care i-i dădusem, inima mi s-a umplut de bucurie și toată durerea s-a risipit.

Am strâns-o în brațe și ne-am așezat să bem împreună cu voioșie. Îmi spunea vorbele cele mai dulci și îi părea rău că făcea pentru mine atât de puțin, față de ce făcusem eu pentru ea. Apoi, ca să pună vârf, a înscris pe numele meu tot ce avea ca haine de preț, giuvaieruri, bani, acareturi, terenuri, într-un act întărit cu pecete în fața martorilor.

Și în noaptea aceea, cu toate plăcerile în voia cărora ne-am lăsat, a adormit foarte întristată de nenorocirea care, spunea ea, s-a abătut peste mine numai din pricina ei și pe care-o cunoștea acum în toate amănuntele.

Din acea clipă ea n-a încetat să plângă și să fie amărâtă de tot ce mi se întâmplase, și, după o lună, a căzut la boală, care s-a înrăutățit zi de zi, iar în a cincizecea zi a murit și a trecut în rândul aleșilor de pe ceea lume.

I-am făcut toate pregătirile înmormântării, am pus-o în groapă și am împlinit slujbele pentru morți, necruțând nicio cheltuială. Venind de la cimitir, am intrat în casă, am cercetat tot ce moștenisem și darurile pe care mi le făcuse. Am văzut că într-adevăr îmi lăsase multe bogății, proprietăți și acareturi, și, între altele, mari magazii cu semințe de susan. Și tocmai cu vânzarea acestui susan te-am însărcinat, domnule, pentru care ai binevoit să primești un mic samsarlâc, mai prejos de meritele tale.

În ce privește întârzierile mele, de care ai putut să te miri, au avut loc fiindcă trebuia să vând tot ce-mi lăsase și numai acum am ajuns la capăt, primindu-mi banii ce mi se cuveneau.

Te rog deci să nu refuzi răsplata din partea mea, tu, care mă primești ca oaspe în casă și împarți masa cu mine. Mă îndatorezi dacă primești banii pe care mi i-ai păstrat și pe care i-ai câștigat din vânzarea semințelor de susan.

Aceasta este istoria mea, și acum știi și din ce pricină mănânc cu mâna stângă…

Atunci, mărite rege, îi spusei tânărului:

— Într-adevăr mă copleșești cu binefacerile tale!

Iar el îmi grăi:

— Nu e nimic! Și acum, domnule misit, ai vrea să vii cu mine în țara mea, la Bagdad? Am făcut mari cumpărături de mărfuri din Alexandria și din Cairo, pe care trag nădejde să le vând cu câștig bun la Bagdad. Vrei să-mi fii tovarăș de drum și părtaș la câștiguri?

Și eu îi răspunsei:

— Dorința ta e poruncă!

Apoi hotărârăm ca dată de plecare sfârșitul lunii.

În acest timp mă ocupai de vânzarea tuturor acareturilor, fără să pierd nimic, și, cu banii pe care-i luai, cumpărai tot mărfuri și plecai, în tovărășia tânărului, spre Bagdad, țara lui, și, de acolo, cu foarte mare câștig și cu alte mărfuri, făcurăm calea până în această țară, care-i împărăția ta, o, rege al veacurilor!

Tânărul însă își vându repede aici marfa și plecă din nou spre Egipt, unde urma să-l întâlnesc, când, în această noapte am avut pățania cu cocoșatul, datorită faptului că nu cunosc bine această țară, în care nu sunt decât un străin care călătorește pentru treburile lui neguțătorești.

Și aceasta este, rege al veacurilor, povestea pe care-o socot mai strașnică decât cea a cocoșatului!

Dar regele îi răspunse:

— Ei, nu, eu n-o găsesc așa! Povestea asta nu-i chiar atât de minunată, misitule! Am să pun de îndată să fiți spânzurați, ca să vă pedepsesc pentru nelegiuirea de-a fi ucis pe acest biet cocoșat, care era măscăriciul meu!

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu apropiindu-se zorii dimineții și, cu minte, tăcu.

Dar când se lăsă a douăzeci și șaptea noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, stăpânitorul Chinei a grăit:

— Am să vă spânzur pe toți!

Dar atunci înaintă furnizorul, se plecă până la pământ și spuse:

— Dacă îmi îngădui, am să-ți povestesc întâmplarea pe care am trăit-o într-una din aceste zile și care e mult mai uimitoare și mai minunată decât povestea cocoșatului. Și dacă ai s-o socoți și tu așa, după ce vei fi auzit-o, să ne ierți pe toți!

Regele Chinei răspunse:

— Fie! Să ascultăm și povestea ta.

Atunci el începu.

Povestea furnizorului stăpânitorului Chinei

Să știi, rege al veacurilor; că noaptea trecută am fost poftit la o masă de nuntă, unde se aflau mulți judecători și învățați cunoscători ai cărții sfinte. Când s-a încheiat citirea *Coranului,* s-a întins fața de masă, s-au orânduit bucatele și s-a adus tot ce trebuia pentru ospăț. Și, între altele, se afla pe masă o mâncare cu usturoi, numită rozbaja, care se bucură de faimă și-i foarte gustoasă, mai ales dacă orezul, care-i temeiul ei, este fiert atât cât trebuie, și dacă usturoiul și aromatele sunt potrivite așa cum se cuvine pentru a-i da gust. Toți musafirii începurăm să mâncăm cu mare poftă, afară de unul care nici au voi să se atingă de rozbaja. Și, cum stăruiam mult ca să ia măcar, o îmbucătură, el se jură că n-o va face. Am îndoit atunci stăruințele, dar el ne spuse:

— Vă rog! Nu mai stăruiți atâta. Am încercat destul nenoroc când am mâncat-o odată.

Și ne rosti această strofă:

Nu vrei să-l mai cunoști pe om, și pace!
Și-i vechi prieten dintre-ai tăi! Ei, fugi de el
Și scapi așa, și vremea-ți erați… Cu fel de fel
De-nșelăciuni să umbli, nu se face!

Atunci, încetând să mai stăruim, îl întrebarăm:

— Pe Allah! și care-i pricina că nu mănânci din această gustoasă rozbaja?

El ne răspunse:

— Am jurat să nu mănânc rozbaja decât după ce-mi voi fi spălat mâinile de patruzeci de ori în șir cu sodă, de patruzeci de ori cu potasă și de patruzeci de ori cu săpun, în total de o sută douăzeci de ori.

Atunci stăpânul casei porunci slujitorilor să se aducă de îndată apă și lucrurile cerute de musafir. Și acesta își spălă mâinile de atâtea ori cât spusese. Apoi ce întoarse, luă loc, dar nu cu plăcere; își întinse mâna spre farfuria din care mâncam noi cu toții și, tremurând și șovăind, începu să mănânce din rozbaja. Și eram tare uimiți de aceasta, dar furăm încă mai uimiți când îi văzurăm mâna: îi lipsea degetul cel mare, avea numai patru degete! Și musafirul mânca numai cu ele. Îi spuserăm atunci:

— Allah cu tine! Spune, cum se face că nu mai ai degetul cel mare? Poate e un beteșug din născare, așa cum a voit-o Allah?' Sau ai pățit vreun necaz?

Atunci el ne răspunse:

— Fraților, n-ați văzut totul! Nu un singur deget mare îmi lipsește, ci două, căci nu-l mai am nici pe cel de la mâna stângă. Și la picioare, tot așa, am numai câte patru degete. De altfel, puteți vedea și singuri!

Și ne arătă și cealaltă mână, și picioarele amândouă, și văzurăm că era într-adevăr așa cum ne spusese. Uimirea noastră crescu și mai mult și-i ziserăm:

— Ardem de nerăbdare și am dori să știm pricina pentru care îți lipsesc

degetele mari de la mâini și de la picioare și de ce te-ai spălat pe mâini de o sută douăzeci de ori la rând.

Atunci el ne povesti.

Să știți cu toții că tatăl meu a fost unul din marii negustori, ba era chiar cel mai mare negustor din Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Rașid. Tata avea mare dragoste de vinuri bune și de plăceri; îi plăcea muzica instrumentelor noastre cu coarde: audul și kanunul. Când a murit, nu mi-a lăsat niciun ban, căci cheltuise totul. Dar, oricum, era tatăl meu și i-am făcut înmormântarea potrivit cu rangul lui, am dat praznice în cinstea lui și am purtat doliu multe zile și nopți. După aceea, m-am dus să văd prăvălia care fusese a lui, am deschis-o și n-am găsit în ea nimic de preț; dimpotrivă, mi-am dat seama că lăsase mari datorii. Am mers atunci pe la creditorii tatei și i-am convins să mai aștepte, dându-le încredințare pe cât am putut. M-am pus apoi pe treabă, am vândut și am cumpărat, și plăteam datoriile săptămână de săptămână, după cum câștigam. Și am urmat tot așa, până ce am scăpat de toate datoriile, ba chiar mi-am mărit capitalul de la început prin câștiguri regulate.

Dar, într-o zi, pe când stăteam în prăvălia mea, am văzut o tânără fată. În viața mea n-am întâlnit ceva mai frumos. Era îmbrăcată cu haine strălucite și era urcată pe un catâr. Înaintea ei mergea un hadâmb, și îndărătul ei altul. Își opri catârul la intrarea în suk, coborî și intră în suk, urmată de unul din hadâmbi. Și acesta îi spuse:

— Stăpână, te rog! nu intra astfel în piață și nu te arăta așa trecătorilor. Ai să atragi asupra noastră mari nenorociri. Să plecăm de-aici!

Și hadâmbul încercă s-o oprească. Dar ea nu-i luă în seamă cuvintele, și începu să cerceteze toate prăvăliile din suk, una câte una, și nu află prăvălie mai bine ținută și mai frumoasă decât a mea. Se îndreptă atunci spre ea, urmată mereu de hadâmb, luă loc în prăvălie și-mi ură pace. În viața mea nu auzisem un glas mai dulce și vorbe mai plăcute. Și-și descoperi fața. Și numai cât i-am aruncat o singură privire, și am rămas adânc tulburat. Mi-a răpit inima! Nu-mi mai puteam desprinde ochii de pe fața ei și rostii aceste strofe:

Să-i spui frumoasei mele cu văl moale,
Dar moale cum hulubu-și are-aripa,
Să-i spui că moartea-mi e-ndurare-n clipa
Când văd cum suferinți îmi dau târcoale.

Să-i spui, să-mi fie ca o surioară,
Căci părăsii o viață liniștită
Cu gândul ca, atras de ea-n ispită,
Să fiu de-aripa ei aproape doară…

Auzind versurile, mi-a dat îndată răspunsul cu aceste strofe:

Mi-e istovită inima iubindu-te-n tăcere
Și-o nouă dragoste nu vrea pe veci să mai trăiască…
Din întâmplare de-ar mai fi ca ochiu-mi să privească
Vreo frumusețe-n față, n-ar simți nicio plăcere.

N-aș smulge chipul tău — o jur — din inimă vreodată,
Și totuși tristă cât mă simt în setea după tine…
O, tu nici buza n-ai muiat-o-n cupă, știi prea bine,

Iar eu din ea băui din plin o dragoste curată!

Apoi mi-a spus:

— Tinere negustor, ai stofe frumoase să ne arăți? I-am răspuns:

— O, stăpână, robul tău e un biet negustor și n-are nimic vrednic de tine. Mai așteaptă puțin. Cum e tare de dimineață, ceilalți negustori nu și-au deschis încă prăvăliile. Îndată voi merge chiar eu să-ți cumpăr de la ei toate stofele de preț ce ți-ar trebui.

Am început apoi să vorbim, și mă-necam în marea dragoste pentru ea și mă pârjoleam în aprinderea nebună pe care mi-o inspira.

Când ceilalți negustori și-au deschis prăvăliile, m-am ridicat și am ieșit să-i cumpăr ceea ce-mi ceruse. Cumpărătura făcută pe socoteala mea s-a ridicat la suma de cinci mii de drahme. Am pus totul în brațele robului. Ea atunci s-a îndreptat spre celălalt rob, care-o aștepta cu catârul la intrarea pieții, și s-a îndepărtat. Nu m-a întrebat nimic de plată, nu mi-a amintit nimic de banii pe care mi-i datora și pe care i-am luat asupra mea ca să-i plătesc negustorilor. Nu mi-a spus nici cine era și nici unde locuia. Iar mie mi-a fost rușine să-i vorbesc de aceste lucruri. Și mi-am luat îndatorirea să achit negustorii la sfârșitul săptămânii, nădăjduind că tânăra doamnă are să vină să-mi aducă banii. M-am întors acasă beat de dragoste. Mi s-a adus să mănânc, dar abia m-am atins de mâncare, căci eram cu gândul numai la frumusețea și la farmecele ei. Și când m-am întins s-adorm, somnul n-a voit să-mi vină.

Și am fost tot așa vreme de o săptămână, la capătul căreia au venit negustorii să-mi ceară banii, dar cum nu aveam încă vești de la doamnă, i-am rugat să mă mai păsuiască o săptămână. Ei au primit. Și, într-adevăr, la sfârșitul săptămânii am văzut-o venind, chiar de dimineață, călare pe catârul ei, însoțită de un slujitor și de doi hadâmbi. M-a salutat și mi-a spus:

— Stăpâne, să mă ierți că am întârziat puțin cu plata. Iată banii. Cheamă un zaraf care să cerceteze monezile de aur.

Am chemat un zaraf; un eunuc i-a înmânat banii, pe care acesta i-a găsit buni. Mi-am primit prețul și am stat de vorbă cu tânăra până s-a deschis sukul, și negustorii au venit la prăvăliile lor. Atunci ea mi-a spus:

— Mai am nevoie de cutare și cutare lucruri. Du-te și mi le cumpără…

I le-am cumpărat, pe socoteala mea, și i le-am înmânat. Și ea le-a luat și a plecat, și de data aceasta fără să-mi spună nimic despre plată. Când am văzut-o îndepărtându-se, m-am căit de încrederea mea, căci cumpărătura mă costase o mie de dinari de aur. Și când am pierdut-o din vedere, mi-am spus „Nu pot pricepe această pasiune și prietenie pe care le are pentru mine. Îmi aduce datoria de patru sute de dinari și-mi ia mărfuri de o mie! Dacă lucrurile merg tot așa, nu-mi mai rămâne decât falimentul și risipirea avutului altora. De altfel, asupra mea se vor năpusti negustorii înșelați. Dar dacă această femeie nu-i decât o înșelătoare plină de viclenie? Dacă vrea să mă lege la ochi cu farmecul și frumusețea ei, ca o șireată, care știe că sunt. Un biet negustor fără ocrotire și sprijin? Dacă-și bate joc de mine și-mi râde în spate? Și nici măcar n-am întrebat-o unde locuiește!“

Am rămas plin de griji și de gânduri chinuitoare timp de o lună, la capătul căreia au venit negustorii să-și ceară banii și au stăruit în așa fel că, pentru a-i liniști, m-am văzut silit să le spun că, pentru a-i plăti, am să vând totul, prăvălie, casă și bunuri. Și am fost astfel la un pas de ruină. Eram îngrijorat și stăpânit numai de gânduri amare, când; am văzut-o deodată ivindu-se în suk, trecând poarta și îndreptându-se spre prăvălia

mea. Am simțit în clipa aceea cum se risipesc bănuielile și grijile și am uitat starea nenorocită în care fusesem în tot acest timp. S-a apropiat și a-nceput să stea de vorbă cu mine, cu glasul ei atât de frumos și spunându-mi cuvinte plăcute, cum numai ea știa. Apoi mi-a grăit:

— Adu vizineaua și cântărește banii ce ți-i aduc!

Și mi-a dat în adevăr tot ce mi se cuvenea, și chiar mai mult, pentru cumpărăturile făcute de ea.

Apoi s-a așezat lângă mine și a început să vorbească în voie și fără să se simtă stingherită. Îmi venea să mor de bucurie și de fericire. Până la urmă m-a întrebat:

— Ești însurat sau nu?

Și i-am răspuns:

— Ei, nu! nu știu ce e femeia!

Și mi-au dat lacrimi spunând asta. Atunci ea a urmat:

— De ce lăcrimezi?

Și i-am răspuns:

— Mi-a trecut ceva prin gând.

L-am luat apoi pe slujitor în fundul prăvăliei, i-am întins câțiva dinari de aur și l-am rugat să mijlocească între ea și mine. El s-a pornit pe râs și mi-a spus:

— Dar e îndrăgostită de tine, mai mult decât ești tu de ea! Nu-i era ei a cumpăra stofe și nu le-a cumpărat decât ca să-ți vorbească și să-ți arate dragostea ei. Vorbește-i, spune-i ce dorești și fii încredințat că nu va avea nimic împotrivă.

În clipa când voia să se-ndepărteze și să-și ia rămas bun de la mine, ea a băgat de seamă că am întins bani slujitorului care-o însoțea. A intrat din nou în prăvălie și s-a așezat surâzând. I-am spus:

— Arată robului tău bunăvoința pe care ți-o cere și iartă-l dinainte pentru ceea ce are a-ți mărturisi!

I-am împărtășit apoi ceea ce aveam în gând. Am văzut că asta îi făcea plăcere. Mi-a și răspuns cu drăgălășenie:

— Acest slujitor îți va aduce răspunsul meu și-ți va arăta hotărârea mea! Tu fă întocmai cum îți va spune el.

Apoi a plecat.

De îndată am înmânat negustorilor banii lor și câștigul care li se cuvenea. Eu n-am avut, ce e drept, niciun câștig, dar în schimb am simțit o mare amărăciune, văzând după oarecare timp că nu primesc nicio veste de la ea. Și din clipa când n-am mai văzut-o, mi-am pierdut cu totul somnul.

Dar, în sfârșit, după câteva zile, slujitorul a venit la mine. L-am primit cu grabă și bunăvoință, rugându-l să-mi dea vești despre ea. El mi-a spus:

— A fost bolnavă în zilele din urmă.

I-am cerut atunci amănunte, și el mi le-a dat.

— Această tânără a fost crescută de stăpâna noastră, Zobeida, soția favorită a lui Harun Al-Rașid, și face parte dintre însoțitoarele ei. Stăpâna noastră o iubește ca pe copila ei și nu-i refuză nimic. Acum câtăva vreme tânăra i-a cerut stăpânei voie să iasă din palat spunându-i: „Sufletul meu dorește să se plimbe și să se întoarcă apoi la palat”. Și i-a dat voie. Din acea zi a ieșit în oraș atât de des că a ajuns pricepută la târguieli și a putut să facă astfel cumpărături pentru stăpâna noastră Zobeida. Atunci te-a văzut, i-a vorbit stăpânei despre tine și a rugat-o să te însoare cu ea. Iar stăpâna i-a spus: „Nu pot s-o fac înainte de a-l vedea și eu pe tânăr. Dacă văd că-ți seamănă în însușiri, am să te mărit cu el.” Deci am venit să te văd și să-ți spun că scopul nostru este să te aducem în palat. Dacă putem face

asta, fără să bănuiască cineva, poți fi sigur că te însori cu ea; dacă însă treaba este dată pe față, fără doar și poate că ți se va tăia capul. Ce spui?

I-am răspuns:

— Desigur că voi merge cu tine. Stăruie în ce-ați pus la cale, așa cum mi-ai vorbit.

Slujitorul a adăugat:

— De cum va veni noaptea, îndreaptă-te spre moscheea pe care-a zidit-o stăpâna noastră Zobeida pe Tigru; intră, fă-ți rugăciunea și așteaptă acolo!

Și i-am răspuns:

— Ascult, iubesc și sunt plin de respect!

De îndată ce-a venit seara, m-am dus la moscheie, am intrat, am început să mă rog și am rămas acolo întreaga noapte. În zori, am văzut niște robi coborând dintr-o barcă. Și aveau cu ei lăzi goale pe care le-au adus în moscheie, și s-au întors apoi la barcă. Unul însă a rămas mai în urmă. M-am uitat la el bine și am văzut că era tocmai cel ce-mi slujea de mijlocitor. După câteva clipe a intrat în moscheie și a venit la mine prietena mea, tânăra însoțitoare a doamnei Sett-Zobeida. Când am văzut-o apropiindu-se, m-am dus repede la ea și am îmbrățișat-o. M-a îmbrățișat și ea, am stat puțin de vorbă și mi-a arătat hotărârea ei. Mi-a spus să intru într-una din lăzi, pe care a încuiat-o cu cheia. N-am avut vreme nici să gândesc asupra acestor lucruri și ajunsesem în palatul califului. Am fost scos din ladă și mi s-au adus schimburi și haine care prețuiau neîndoielnic cincizeci de mii de drahme. Am văzut apoi douăzeci de roabe albe, toate cu sâni minunați și toate fecioare. În mijlocul lor se afla Sett-Zobeida, care abia putea să se miște de greutatea giuvaerurilor și a hainelor strălucitoare. Când s-a apropiat, tinerele însoțitoare s-au așezat pe două rânduri înaintea ei, iar eu am făcut câțiva pași și am sărutat pământul. Ea mi-a făcut semn să mă așez în fața ei. Începu să mă întrebe de treburile mele, de părinți și obârșie. Și i-am răspuns la tot ce mă întreba. Foarte mulțumită, a spus:

— Pe Allah! văd că nu m-am căznit zadarnic ca s-o cresc pe această fată, de vreme ce îi găsesc un astfel de soț!

Apoi către mine:

— Să știi că această fată este ca și un copil al meu. Va fi o soață supusă și blândă în fața lui Allah și a ta!

M-am plecat, am sărutat pământul și am primit să mă însor cu tânăra.

Mi-a spus atunci să rămân în palat zece zile. Și am rămas, fără să știu ce s-a făcut cu fata în acest timp. Masa mi-o aduceau alte fete și tot ele mi-o serveau.

După trecerea timpului trebuincios pentru pregătirile nunții, Sett-Zobeida l-a rugat pe emirul credincioșilor să-i îngăduie s-o mărite pe tânără, și el i-a dat voie, dăruindu-i și zece mii de dinari de aur. Atunci Sett-Zobeida a adus cadiul și martorii, care au scris contractul. După asta, a început serbarea. S-au pregătit dulciurile de toate felurile și mâncările obișnuite. S-a mâncat și s-a băut; s-au împărțit bucate pe farfurii în tot orașul. Și a durat petrecerea zece zile întregi. Apoi tânăra a fost dusă la hammam, ca să fie pregătită, după obicei.

În acest timp s-a întins masa pentru mine și pentru oaspeții mei și s-au adus mâncări minunate, între altele, pui fripți, plăcinte de tot felul, tocături gustoase, zaharicale aromate cu mosc și apă de trandafiri. Era și o rozbaja în stare să înnebunească și pe omul cu mintea cea mai cumpănită. Abia așezat la masă, nu m-am putut opri de-a mă arunca asupra acestei

rozbaja și am mâncat de m-am umflat. Mi-am șters apoi mâinile, dar am uitat să mă spăl.

M-am sculat de la masă și am rămas liniștit până noaptea. S-au aprins făcliile și au intrat cântărețele din gură și din instrumente. Mireasa a fost îmbrăcată în mai multe rânduri, de fiecare dată în alt fel. Și ori de câte ori trecea pe dinaintea lui, fiecare oaspe punea un ban de aur pe tava care era purtată după obicei. Și era palatul plin de mulțimea oaspeților. Și așa a fost până la capătul serbării. Atunci am intrat în camera unde a fost adusă mireasa, însoțitoarele au dezbrăcat-o și au ieșit.

Când am văzut-o goală, noi singuri în pat, am luat-o în brațe și, în bucuria mea, nu-mi venea să cred că era a mea într-adevăr. Dar, în acest moment, ea a simțit mirosul mâinii cu care mâncasem rozbaja și deodată a scos un strigăt! În grabă au venit însoțitoarele din toate părțile, în timp ce eu, tremurând și tulburat, nu știam care era pricina. Și tinerele au întrebat-o:

— Surioara noastră, ce s-a întâmplat?

Ea le-a spus:

— Oh, scăpați-mă de acest nătâng, pe care-l credeam binecrescut.

Și am întrebat-o:

— Dar ce-ai găsit la mine prostesc ori smintit?

Ea mi-a strigat:

— Nechibzuitele! Cum de-ai putut să mănânci rozbaja și să nu te speli pe mâni? Pe Allah, nu te mai vreau, ai prea puțină minte, iar ce ai făcut e-o nelegiuire!

După aceste vorbe, a luat un bici, s-a năpustit asupra mea și mi-a dat lovituri pe spinare și pe buci, cu atâta tărie și atât de multe că mi-am pierdut cunoștința. S-a oprit atunci și le-a spus însoțitoarelor:

— Luați-l și duceți-l la guvernatorul orașului, ca să pună să i se taie mâna cu care a mâncat rozbaja și apoi nu și-a spălat-o!

Auzind acestea, mi-am venit în simțiri și-am strigat:

— Numai la Allah atotputernicul afli ajutor și tărie! Numai fiindcă am mâncat rozbaja și nu m-am spălat trebuie să mi se taie mâna? Unde s-a mai văzut așa ceva?

Însoțitoarele tinerei au început să pună vorbă bună pe lângă ea, rugând-o:

— O, soră, nu-l pedepsi de data asta! Ai milă și iartă-l!

Atunci ea a spus:

— Fie, n-am să-i tai mâna, dar oricum trebuie să i se taie ceva și la mâini, și la picioare!

Și a ieșit lăsându-mă singur.

Am rămas singur zece zile, fără s-o văd. Dar, după aceste zile, a venit și mi-a grăit:

— O, nepriceputule! Sunt eu în ochii tăi un lucru atât de neînsemnat, de mănânci rozbaja și nu te speli?

Și a strigat la însoțitoarele ei:

— Legați-i mâinile și picioarele!

A luat atunci un brici bine ascuțit și mi-a tăiat degetele mari de la mâini și de la picioare. De aceea mă vedeți, voi, toți de aici, în această stare.

Am leșinat îndată, dar ea mi-a pus pe răni praf din rădăcină de leac și sângele s-a oprit. Și atunci am rostit, mai întâi în gând, și apoi cu glas tare:

— N-am să mai mănânc în viața mea rozbaja, fără să-mi spăl mâinile de patruzeci de ori cu sodă, de patruzeci de ori cu potasă și de patruzeci de

ori cu săpun!

La aceste cuvinte, ea m-a pus să jur că n-am să mai mănânc rozbaja, fără să fac așa cum făgăduisem.

Voi, toți cei adunați aici, ați stăruit să mănânc din rozbaja. M-am îngălbenit auzindu-vă și mi-am spus: „Iată mâncarea din pricina căreia mi-am pierdut degetele!“ Și când ați voit neapărat să mănânc din ea, m-am văzut silit, potrivit cu jurământul, să fac ce-am făcut!

Eu atunci, o, rege al veacurilor, spuse furnizorul, l-am întrebat pe tânărul negustor din Bagdad, în vreme ce toți ascultau:

— Dar ce s-a făcut cu soția ta?

Și el ne-a povestit:

— După ce am făcut jurământul, inima i s-a liniștit și m-a iertat. Am luat-o în brațe și am dormit cu ea. Și am rămas așa în bună înțelegere mai mult timp.

Și mi-a spus într-o zi:

— Să știi că nimeni de la curtea califului n-a aflat ce s-a petrecut între tine și mine! Nimeni, afară de tine, n-a intrat vreodată în acest palat. Și dacă tu ai intrat aici, o datorăm numai mărinimiei stăpânei noastre Zobeida.

Mi-a înmânat apoi cincizeci de mii de dinari de aur și mi-a spus:

— Ia banii și du-te de cumpără o casă mare în care vom locui amândoi.

Am ieșit și am cumpărat o casă mare și frumoasă, unde am dus bogățiile soției mele, darurile ce le-a primit, lucrurile scumpe, stofele alese, mobilele și toate celelalte. Și am trăit împreună fericiți.

La un an, după voia lui Allah, soția mi-a murit. Nu mi-am mai luat altă soție și m-am hotărât să călătoresc. Am plecat din Bagdad, după ce mi-am vândut bunurile, și am pornit în călătorie până am ajuns în acest oraș.

Aceasta, o, rege al vremii noastre, este povestea pe care mi-a spus-o tânărul negustor din Bagdad! Atunci, noi, musafirii, am mâncat până am isprăvit și apoi am plecat.

Și chiar plecând de la această masă, am avut, în timpul nopții, necazul cu cocoșatul. Și s-a întâmplat ceea ce știți cu toții.

Aceasta mi-e povestea, și o cred mai uimitoare decât aceea cu cocoșatul!

Pacea fie cu voi!

Atunci stăpânitorul Chinei spuse:

— Te înșeli! Nu-i mai minunată decât întâmplarea cu cocoșatul; e mult mai prejos! Ce mai stau la îndoială? Am să vă răstignesc pe toți, până la unul!

Dar, în aceeași clipă, înainta doftorul iudeu care sărută pământul și spuse:

— O, rege al acestor vremi, am să-ți povestesc o întâmplare care, desigur, va fi mai strașnică decât tot ce-ai auzit, chiar și decât aceea cu cocoșatul!

Iar regele Chinei spuse:

— Haide, arată ce știi, căci am ajuns la capătul răbdării!

Și doftorul iudeu începu.

Povestea doftorului iudeu

Ceea ce am să vă povestesc este cea mai ciudată întâmplare din tinerețea mea.

Învățam medicina și științele la Damasc. După ce mi-am însușit bine meseria, am început s-o practic și să-mi câștig viața.

Într-o zi un rob din casa guvernatorului Damascului veni la mine, îmi spuse să-l însoțesc, și mă călăuzi la casa guvernatorului. Acolo, într-o mare sală, văzui un pat de marmură încrustat cu plăci de aur. Și în acest pat era culcat un fiu al lui Adam bolnav. Era un tânăr frumos de nu mai avea pereche pe lume. Mă oprii la căpătâiul lui și-i urai întremare grabnică și sănătate. Îmi răspunse numai prin semne din ochi. Și-i spusei:

— Stăpâne, dă-mi mâna.

El îmi întinse mâna stângă, ceea ce mă miră mult și mă gândii în mine: „Pe Allah, ce lucru uluitor! Iată un om cu o înfățișare atât de cuviincioasă și, desigur, dintr-o familie nobilă, și totuși nu știe ce-i politețea. Uimitor lucru!“ Dar asta nu mă împiedică să-i pipăi pulsul și să-i scriu o doftorie. Și mă dusei să-l văd timp de zece zile, după care își recapătă puterile și putu să se scoale din pat. Îl îndemnai să meargă la hammam, să facă o baie și să se întoarcă acasă spre a se odihni.

Ca să-mi arate recunoștința, guvernatorul Damascului mă îmbrăcă într-o haină de onoare scumpă și mă numi doftor al său și totodată al spitalului din Damasc. Tânărul, care în tot timpul bolii îmi întinsese mâna stângă, mă rugă să-l însoțesc la hammam, deschis atunci numai pentru el, fiind împiedicați să intre ceilalți mușterii. Când ajunserăm la hammam, slujitorii se apropiară de tânăr, îl ajutară să se dezbrace, îi luară hainele și-i dară altele curate și noi. Odată gol, observai că tânărul nu avea mâna dreaptă. Văzând asta, rămăsei tare uimit și îndurerat, dar mirarea îmi crescu și mai mult văzând pe trupul lui urme de lovituri de nuiele. Tânărul se întoarse spre mine și-mi spuse:

— O, doftore al tuturor vremilor! Nu te mira văzându-mă în această stare, căci am de gând să-ți povestesc îndată pricina, și vei auzi ceva într-adevăr neobișnuit. Dar să așteptăm, să ieșim mai întâi din hammam.

După ce părăsirăm hammamul, ajunserăm acasă, unde ne așezarăm să ne odihnim puțin și luarăm masa stând de vorbă între noi. Tânărul mă întrebă:

— Nu ți-ar plăcea mai mult să ne urcăm în sala de sus?

Îi răspunsei:

— Da, negreșit!

Dădu poruncă slujitorilor să ne pregătească o oaie la frigare și să ne-o aducă în sala de sus, unde urcarăm și noi. Și robii ne aduseră curând oaia friptă și tot soiul de fructe. Și începurăm să mâncăm, el însă slujindu-se de mâna stângă. Și-l îndemnai:

— Acum povestește-mi totul.

El îmi răspunse:

— O, doftore al tuturor vremilor, ascultă deci! Sunt născut la Mossul, unde familia mea trece printre cele mai de seamă din oraș. Tata a fost unul

din cei zece copii pe care bunicul i-a lăsat la moartea lui, și era cel mai mare dintre frați. Tata, ca și ceilalți unchi ai mei, era însurat la moartea bunicului meu. Dar numai el a avut un băiat, pe mine, pe când ceilalți unchi n-au avut, nici unul, copii. De aceea, pe măsură ce creșteam, creștea și dragostea unchilor mei, care se bucurau de îndată ce mă vedeau.

Într-o zi, când eram cu tata în marea moschee din Mossul, pentru rugăciunea de vineri, am văzut că după rugăciune toată lumea pleacă, în afară de tata și de unchii mei, care se aflau și ei acolo. Se așezaseră cu toții pe marele covor, și eu alături de ei. Începură să povestească despre călătorii și minunății din țările străine și din marile orașe îndepărtate. Se vorbi îndeosebi de Cairo și de Egipt. Și unchii ne depănară poveștile minunate auzite de la călătorii prin Egipt, și, după părerea lor, nu era pe pământ țară mai frumoasă ca Egiptul, nici fluviu mai frumos ca Nilul. Pe drept au cântat poeții și țara, și Nilul!

Unchii mei începură deci să înșire toate minunile Egiptului și ale Nilului, cu multă pricepere și cu atâta căldură în glas că, atunci când încetară povestirile și merse fiecare acasă, eu am rămas tare mișcat și pe gânduri, și mintea mea nu se putea desprinde de amintirea plăcută a lucrurilor pe pare le auzisem despre această țară minunată. Întors acasă, n-am putut închide ochii toată noaptea și mi-a pierit pofta de mâncare și de băutură.

Peste câteva zile am aflat că unchii mei făcuseră pregătiri pentru o călătorie în Egipt și atât l-am rugat pe tata, și atât am plâns, că m-a lăsat să plec cu ei, ba mi-a cumpărat și mărfuri ca să fac negoț. Dar i-a sfătuit pe unchii mei să nu mă ducă până în Egipt, ci, în drum, să mă lase la Damasc, ca să-mi vând mărfurile cu câștig. Mi-am luat rămas bun de la tata, m-am întâlnit cu unchii și, cu toții împreună, am părăsit orașul Mossul, pornind în călătorie.

Am călătorit astfel până la Alep, unde ne-am oprit pentru câteva zile, și de-acolo am luat-o spre Damasc, unde în curând am și ajuns.

Văzurăm Damascul, pitit în mijlocul grădinilor, apelor curgătoare, arborilor, fructelor și păsărilor. Era un rai plin de plăceri, dar mai cu seamă se aflau acolo din belșug fructe gustoase, de toate soiurile.

Traserăm la un han și unchii mei rămaseră în Damasc până-și vândură mărfurile aduse din Mossul și cumpărară altele în Damasc, ca să le vândă în Cairo. Și vândură și mărfurile mele, cu asemenea câștig, că pentru fiecare drahmă de marfă m-am ales cu cinci drahme de argint. Și mult m-a bucurat acest lucru. Apoi unchii m-au lăsat singur la Damasc și au pornit spre Egipt.

Am rămas la Damasc, unde am închiriat o casă atât de minunată, că limba omenească n-ar fi în stare să-i înșire frumusețile. Mă costa doi dinari de aur pe lună. Dar asta nu e totul. Am început să fac cheltuieli mari și să trăiesc împlinindu-mi toate poftele, nelipsindu-mă de nici un fel de mâncare sau de băutură. Și am dus-o tot așa, până am cheltuit toți banii.

Într-o zi, cum stăteam în pragul casei și respiram aerul răcoros, am văzut apropiindu-se de mine o fată bogat îmbrăcată și întrecând în eleganță tot ce văzusem în viața mea. Am poftit-o să-mi cinstească locuința cu vizita ei. N-a făcut mofturi și, drăgălaș, a trecut pragul casei. Am închis ușa după noi și, tare vesel, am luat-o în brațe și am dus-o în sala cea mare. Acolo și-a ridicat iașmacul și mi-a apărut în toată frumusețea ei. Am găsit-o atât de răpitoare că m-am îndrăgostit nebunește de ea.

Am pregătit repede o masă, pe care am acoperit-o cu mâncări gustoase, cu fructele cele mai alese și cu tot ce se cuvenea în asemenea împrejurare.

Și am mâncat și ne-am desfătat, și iarăși am băut, așa că ne-am îmbătat de-a binelea. Am cuprins-o atunci în brațe, și noaptea pe care-am petrecut-o împreună, până dimineața, va rămâne fără îndoială printre cele mai frumoase din viața mea. Dimineața, crezui că se cade să-i ofer zece dinari de aur. Ea însă refuză, spunându-mi că n-ar putea primi niciodată ceva de la mine. Și adăugă:

— De altfel, dragul meu, voi veni să te văd peste trei zile, pe înserate. Așteaptă-mă, negreșit. Și, cum eu mă invit la tine, nu vreau să faci cheltuieli. Deci îți voi da eu banii pentru pregătirea unei mese ca și cea de astăzi.

Îmi întinse apoi zece dinari de aur și mă sili să-i primesc. Își luă rămas bun și plecă, luând și mintea mea cu ea. Și, așa cum mi-a făgăduit, veni să mă vadă după trei zile. Era îmbrăcată încă mai bogat decât întâia dată, și atât de frumos, că limba ar încerca zadarnic să descrie stofele brodate cu aur și mătăsurile care-o împodobeau. Din partea mea, pregătisem tot ce trebuia și, într-adevăr, nu cruțasem nimic. Mâncarăm și băurăm și de data aceasta și, se înțelege, ne-am și culcat împreună. Și-mi făgădui că va veni iar după trei zile. Și veni, așa cum ne înțelesesem, și, din partea mea, o primii cu toată cinstea ce i se cuvenea. Atunci îmi spuse:

— Stăpânul meu drag, într-adevăr mă găsești frumoasă?

Îi răspunsei:

— Ei, de bună seamă, pe Allah!

Ea adăugă:

— Îngăduie-mi să aduc aici o fată mai frumoasă decât mine și mai tânără, ca să se veselească și ea cu noi și să putem râde și juca împreună. Ea însăși m-a rugat s-o iau cu mine, ca să petrecem și să facem nebunii în trei.

Primii din toată inima. Îmi dădu, de data asta, douăzeci de dinari de aur și-mi ceru să mă îngrijesc de tot ce trebuie, ca să le primesc în chip vrednic, și pe ea, și pe tânăra ce-o va însoți. Își luă apoi rămas bun și plecă.

Deci, în a patra zi, am pregătit totul cu dărnicie, după obicei, mai ales că trebuia să primesc în chip vrednic pe noua musafiră. Și, de cum a apus soarele, prietena mea s-a arătat, însoțită de o fată cu un mare iașmac. Au intrat și s-au așezat. Eu, foarte voios, am aprins făcliile și am rămas la poruncile lor. Și-au scos iașmacurile și am putut-o admira pe noua-venită. Allah! Allah! era ca luna plină; și o găseam în adâncul meu mai frumoasă decât tot ce văzuseră ochii mei până atunci. M-am grăbit să le pun dinainte tăvi pline cu bucate și cu băuturi. Și au început să bea și să mănânce. În tot acest timp, o îmbrățișam pe noua-venită, îi umpleam cupa și beam și eu cu ea. Dar asta trezi gelozia celeilalte, care însă nu lăsă să se vadă nimic, ba chiar spuse:

— Pe Allah! această fată e minunată! De altfel, nu-i așa că arată mai bine decât mine?

Răspunsei cu naivitate:

— Ai dreptate, într-adevăr!

Ea îmi răspunse:

— Ia-o și du-te să te culci cu ea; asta îmi va face plăcere!

Și răspunsei:

— Poruncile tale le respect și mă supun lor!

Se ridică și ne deretică ea însăși patul, împingându-ne spre el. Și îndată mă întinsei cu noua prietenă și o ținui la pieptul meu până dimineața.

Dar iată că, trezindu-mă, îmi văzui mâna plină de sânge. Crezui că visez și-mi frecai ochii, ca să-mi dau mai bine seama ce e, și mă încredințai

că era aievea. Cum se făcuse de-a binelea ziuă, voii s-o trezesc pe fata care dormea încă, și-i atinsei ușor capul. Dar de îndată capul se despărți de trup și se rostogoli jos.

Gelozia celeilalte își împlinise voia.

Neștiind la ce să mă hotărăsc, am rămas un ceas încheiat pe gânduri, apoi m-am sculat, m-am dezbrăcat și am săpat o groapă chiar în sala în care ne aflam. Am dat la o parte lespezile de marmură, am pus mâna pe sapă și am făcut o groapă destul de mare, ca să cuprindă trupul, pe care l-am coborât în ea, și am pus țărâna la loc și lespezile, așa cum fuseseră.

Apoi m-am îmbrăcat, am luat banii care-mi mai rămâneau, am ieșit să găsesc pe stăpânul casei și i-am plătit înainte chiria pe încă un an, spunându-i:

— Sunt nevoit să plec în Egipt, ca să mă întâlnesc cu unchii mei care mă așteaptă acolo.

Și am plecat.

Când am ajuns la Cairo, mi-am găsit unchii, care fură tare bucuroși văzându-mă și mă-ntrebară ce m-a făcut să vin în Egipt. Le-am răspuns:

— Numai dorința de-a vă vedea și teama de-a cheltui în Damasc banii pe care-i mai am.

M-au poftit să locuiesc cu ei ceea ce am primit Și am rămas cu ei un an întreg, desfătându-mă, bând, mâncând, vizitând locurile mai deosebite din oraș, admirând Nilul și veselindu-mă în tot felul.

Din nenorocire, unchii mei, care câștigaseră mult din vânzarea mărfurilor, se gândiră să se întoarcă la Mossul. Dar, cum nu voiam să-i însoțesc, am dispărut, ferindu-mă din calea lor; și au plecat singuri, spunându-și: Se vede că s-a dus înainte la Damasc, ca să ne pregătească o locuință, deoarece cunoaște bine orașul”.

După plecarea lor am început să cheltuiesc și să risipesc banii, rămânând în Cairo încă trei ani. Și în fiecare an trimiteam la soroc prețul chiriei proprietarului casei mele din Damasc. După acești trei ani, cum abia îmi mai rămăseseră banii de drum, m-am hotărât, din plictiseală și din lipsă de treabă, să mă întorc în Damasc.

Am plecat deci și, ajungând în Damasc, m-am dus de îndată acasă, unde, chiar din prag, am fost primit cu mare bucurie de proprietar, care, urându-mi bun venit, mi-a dat cheile casei. Mi-a arătat că lacătul era neatins și pecetluit, așa cum l-am lăsat. Și, într-adevăr, intrând, am văzut că toate erau în rânduială, cum le lăsasem la plecare.

Întâiul lucru pe care l-am făcut a fost să spăl de îndată pardoseala, ca să nu se vadă vreo urmă din sângele femeii ucise de geloasa ei prietenă. Și numai atunci, liniștit, m-am întins în pat, ca să mă odihnesc după oboselile călătoriei.

Dar cum am ridicat perna ca s-o așez mai bine, am dat peste o salbă de aur cu trei rânduri de mărgăritare limpezi. Era tocmai salba acelei fete, pusă acolo în noaptea iubirii noastre. La această amintire, am izbucnit în plânsete de părere de rău, bocind moartea tinerei. Am ascuns apoi salba în căptușeala hainei mele.

După o odihnă de trei zile, m-am gândit să merg în suk, să-ncerc a-mi găsi o îndeletnicire și să-mi mai văd cunoscuții. Dar era scris de Ursită să fiu ispitit de cel rău și să cad în păcat; căci ursita trebuie să se împlinească. Ajungând în suk mi-a venit în gând să mă desfac de salba de aur și de mărgăritare, vânzându-le. Le-am scos din căptușeala hainei și le-am arătat celui mai dibaci dintre misiții pieții. M-a chemat să vin la el în prăvălie, și chiar el, de îndată ce piața fu în toi, a luat salba, m-a rugat să-l aștept și s-a

dus să o arate negustorilor și clienților. După o oră s-a întors și mi-a spus:

— Credeam, la, început, că această salbă e din aur curat, că mărgăritarele sunt adevărate, și că valorează cel puțin o mie de dinari de aur. Dar mă înșelam, salba este falsă. E făcută după vicleșuguri de-ale frâncilor, care știu să imite aurul, mărgăritarele și pietrele prețioase. Nu mi s-a oferit pe ea decât o mie de drahme.

I-am răspuns:

— Da, într-adevăr, ai dreptate. Salba este falsă. O făcusem numai ca să-mi bat joc de o femeie căreia i-am dăruit-o. Și, printr-o întâmplare rară, această femeie murind, a lăsat-o ca moștenire soției mele. Am hotărât s-o vindem pe orice preț. Ia-o, dă-o și adu-mi mia de drahme!

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu apărând zorii și, cu minte, tăcu.

Dar când se lăsă a douăzeci și opta noapte

Ea urmă:

— O, mărite rege, doftorul iudeu povesti astfel mai departe:

Când tânărul i-a spus misitului să vândă salba cu o mie de drahme, acela a înțeles că vânzătorul nu cunoștea valoarea ei și că ori o furase, ori o găsise: că lucrul trebuia, oricum, lămurit. A luat deci salba, s-a dus la starostele misiților din suk și l-a rugat să-l înștiințeze pe guvernatorul orașului spunându-i: „Această salbă mi-a fost furată! Și tocmai l-am aflat pe hoț. Este un tânăr, îmbrăcat ca fiii de negustori; se află în locul cutare, la misitul cutare”.

Și tânărul își urmă astfel povestirea:

Deodată, pe când așteptam întoarcerea misitului cu banii, m-am văzut înconjurat și ridicat de niște paznici care m-au dus cu sila la guvernator. Acesta m-a întrebat despre salbă și i-am povestit la fel ca și misitului. Atunci guvernatorul a început să râdă și mi-a spus:

— Am să-ți arăt eu adevăratul preț al salbei!

A făcut semn paznicilor, care m-au înhățat, mi-au scos hainele și s-au năpustit asupra mea cu lovituri de nuiele și de bici până ce trupul mi s-a umplut tot de sânge. Atunci de durere am strigat:

— Voi spune adevărul. Această salbă am furat-o de la misiți!

Și socoteam în gândul meu că era mai bine să spun așa, decât să mărturisesc uciderea tinerei femei în casa mea. Atunci, desigur că aș fi fost osândit la moarte și spânzurat pentru ispășirea crimei.

De îndată ce m-am învinuit singur de furt, mi-au și apucat brațul și mi-au tăiat mâna dreaptă, ca pedeapsă. Pe urmă mi-au pus brațul în ulei clocotit, ca să se închidă rana. Leșinând de durere, mi-au dat de băut, ca să-mi vin în simțiri. Apoi mi-am luat mâna tăiată și m-am întors acasă.

Odată ajuns, proprietarul care aflase tot, mi-a spus:

— De vreme ce s-a dovedit că ești vinovat de furt și de lucruri neîngăduite, nu te mai pot ține în casa mea. Ia-ți lucrurile și caută-ți adăpost aiurea!

I-am răspuns:

— Te rog să-mi dai un răgaz de două-trei zile, ca să-mi caut altă

locuință

Și mi l-a dat. Apoi m-a lăsat și s-a dus.

M-am aruncat la pământ, am plâns și mi-am spus în sine-mi: „Cum am să mă întorc eu acum în Mossul, țara mea, și cum să mai am curajul să-mi revăd părinții, cu mâna tăiată? Părinții n-au să mă creadă când le-oi spune că sunt nevinovat! Nu am altceva de făcut decât să mă las în voia lui Allah, care, singur, îmi va trimite un mijloc de scăpare!“

Din pricina durerii și a amărăciunilor, am căzut bolnav și n-am putut merge să-mi găsesc altă locuință. În a treia zi, cum stăteam culcat, deodată au năvălit oamenii guvernatorului general din Damasc, iar proprietarul casei și starostele misiților s-au apropiat de mine.

— Guvernatorul general a fost pus în cunoștință de furtul salbei, mi-a spus proprietarul. Acum se știe că această salbă nu a fost a starostelui samsarilor, chiar a guvernatorului general, sau mai degrabă a uneia din fetele lui, dispărută acum trei ani! Au venit să te ridice!

La aceste cuvinte, am început să tremur din tot trupul și să-mi spun: „Acum voi fi osândit la moarte. E mai bine să mărturisesc guvernatorului tot adevărul. El singur va hotărî de moartea și de viața mea.“ Am fost apucat, legat și dus, cu lanțul de gât, în fața guvernatorului. Am rămas acolo cu starostele misiților. Guvernatorul, privindu-mă, le-a spus oamenilor lui:

— Acest tânăr nu poate fi hoț și n-am nicio îndoială că i s-a tăiat mâna pe nedrept. Iar acest staroste al misiților este mincinos și un pârâș sfruntat! Puneți mâna pe el și duceți-l la închisoare.

Apoi guvernatorul i-a spus starostelui:

— Ai să dai îndată despăgubire tânărului pentru mâna tăiată, altfel am să te spânzur și am să-ți confisc toate bunurile, toată averea, samsar blestemat!

A strigat pe urmă către paznici:

— Luați-l din fața mea și ieșiți cu toții!

N-am rămas în sală decât guvernatorul și cu mine. Dar nu mai aveam nici lanțul de gât, nici brațele legate.

Când am rămas singuri, guvernatorul m-a privit cu multă milă și mi-a spus:

— Copilul meu, vorbește cu cuget curat și spune tot adevărul; să nu-mi ascunzi nimic. Cum a ajuns salba în mâinile tale?

I-am răspuns:

— Domnul și stăpânul meu, îți voi spune adevărul!

Și atunci i-am povestit ce mi se întâmplase cu întâia fată, cum ea mi-a adus acasă pe cea de-a doua fată, și cum, din gelozie, și-a ucis tovarășa. Și i-am povestit toate amănunțit.

Auzind cuvintele mele, guvernatorul, plin de durere și de amărăciune, și-a lăsat capul pe piept, și-a acoperit fața cu o batistă și a plâns îndelung. S-a apropiat apoi de mine și mi-a mărturisit:

— Să știi, tinere, că întâia fată este fiica mea cea mare. Din copilărie s-a arătat plină de răutate, și de aceea a fost ținută de mine sub mare pază. De cum a crescut mare, m-am grăbit s-o mărit și am trimis-o la Cairo, la unchiul ei, fratele meu, pentru a lua pe un văr al ei, nepot al meu. S-a măritat, dar puțin după aceea, murindu-i soțul, mi s-a întors acasă. Cât a stat însă în Egipt a învățat de la egiptence toate pornirile, toate stricăciunile și tot soiul de destrăbălări. Și tu știi, fiindcă ai fost în Egipt, cât de pricepute în destrăbălare sunt femeile din această țară! Bărbații nu le sunt de-ajuns și le place să se iubească între ele, să se îmbete și să se

piardă. De cum s-a întors, te-a întâlnit, ți s-a dat și a mers la tine de patru ori la rând. Dar nu i-a fost de-ajuns. Cum avusese vreme s-o strice și pe sora ei, care o iubea mult, ușor i-a fost s-o facă să vină la tine, după ce i-a povestit ce săvârșea cu tine. A doua copilă mi-a cerut deci voie să-și însoțească sora în piață, iar eu i-am dat-o. Și s-a întâmplat ceea ce știi. Deci, fiica mai mare s-a întors acasă fără cea mică. Am întrebat-o unde e, dar a început să plângă și, în sfârșit, mi-a spus: „Am pierdut-o în suk și nu știu ce s-a făcut!“ Așa mi-a spus ea, dar curând a mărturisit mamei ei că o ucisese pe soră-sa în casa ta. De atunci plânge mereu și spune zi și noapte: „Trebuie să plâng până la moarte!“ Ceea ce mi-ai spus tu, tinere, întărește ceea ce știam mai de mult și-mi dovedește că ea spunea adevărul. Vezi, fiul meu, cât sunt de nenorocit! Aș avea o dorință și aș vrea să-ți fac o rugăminte, iar tu să nu mă refuzi. Doresc fierbinte să faci parte din familia mea și-ți dau în căsătorie pe a treia copilă a mea, care-i curată și nu are niciunul din păcatele surorilor ei. Nu-ți cer nicio zestre, dimpotrivă te răsplătesc cu dărnicie, și vei rămâne la mine, ca un fiu!

Atunci i-am răspuns:

— Fie după voia ta, stăpâne! Dar, mai întâi, aflând de curând că tata a murit, aș vrea să trimit să mi se ia în primire moștenirea.

Guvernatorul a trimis grabnic pe cineva la Mossul, orașul meu de naștere, ca să ia în primire, în numele meu, moștenirea lăsată de tata. Eu m-am însurat într-adevăr cu fiica guvernatorului și de atunci ducem aici cu toții viața cea mai plăcută și mai îmbelșugată.

Tu, doftore, ai putut să vezi cu ochii tăi cât sunt de iubit și de cinstit în această casă. Și cred că n-ai să mai ții seama de necuviința mea, că, în timpul bolii, ți-am întins mâna stângă!

Am fost tare uimit de această povestire și l-am lăudat pe tânăr că a știut să iasă din încurcături. El m-a copleșit de daruri, m-a ținut trei zile la el în palat și m-a lăsat apoi să plec cu multe lucruri de preț.

Am început atunci să călătoresc și să străbat lumea, ca să învăț și mai multe în meseria mea. Și așa am ajuns și în împărăția ta, o, rege puternic și darnic! Dar în noaptea trecută am avut pățania atât de neplăcută cu cocoșatul! Iată ce aveam de povestit!

Atunci stăpânitorul Chinei spuse:

— Această poveste am ascultat-o cu plăcere, dar să nu te înșeli, doftore, căci nu e mai neobișnuită, nici mai uimitoare decât întâmplarea cu cocoșatul. Așadar nu-mi rămâne decât să vă spânzur pe toți patru, și mai cu seamă pe acest blestemat de croitor, care-i pricina și începutul relelor!

La aceste cuvinte, croitorul înaintă în fața stăpânitorului Chinei, spunându-i:

— O, rege plin de faimă! înainte de a ne spânzura, să-mi îngădui și mie să vorbesc, și-ți voi depăna o poveste, care, ea singură, cuprinde lucruri mai ciudate decât toate celelalte povești la un loc și întrece în minunăție chiar și întâmplarea cu cocoșatul.

Iar regele Chinei grăi:

— Dacă spui adevărul, am să vă iert pe toți! Dar nenorocire ție dacă-mi povestești ceva lipsit de farmec, ceva fără întâmplări strașnice. Căci nu mă voi opri să vă trag în țeapă, străpungându-vă pe toți dintr-o parte în alta a trupului!

Atunci croitorul începu.

Povestea croitorului

Să știi, rege al vremurilor noastre, că înainte de întâmplarea cu cocoșatul, eram poftit într-o casă în care se dădea un prânz fruntașilor breslelor din orașul nostru: croitori, cizmari, vânzători de stofe, bărbieri, dulgheri și alții.

Era dis-de-dimineață. De cum porni să se lumineze de ziuă, ne așezarăm roată ca să începem întâia masă, și nu așteptam decât pe stăpânul casei, când îl văzurăm intrând însoțit de un tânăr străin, frumos, bine făcut și prietenos, și îmbrăcat după moda din Bagdad. Era frumos cum nu se mai poate și bine îmbrăcat, cum nu-ți poți închipui. Dar șchiopăta, în chip vădit pentru toată lumea. Veni deci între noi, ne ură pace și noi ne sculărăm ca să-i răspundem la urare. Eram gata să ne așezăm, și el împreună cu noi, când deodată îl văzurăm schimbându-se la față, oprindu-se, dând repede îndărăt și vrând să plece. Noi toți, ca și stăpânul casei, doream să-l avem în mijlocul nostru. Stăpânul casei mai cu seamă stărui mult, îl rugă fierbinte și-i spuse:

— Într-adevăr, nu înțelegem nimic. Te rog, spune-ne pricina care te face să pleci.

Atunci tânărul răspunse:

— Pe Allah! domnule, te rog, nu mai stărui să rămân. Se află aici, în mijlocul vostru, cineva din pricina căruia mă văd silit să plec. Este bărbierul de acolo!

La aceste cuvinte, stăpânul fu cât se poate de uimit și ne grăi întrebător:

— Cum se face că acest tânăr abia sosit din Bagdad se simte nemulțumit fiindcă este de față acest bărbier?

Toți oaspeții ne îndreptarăm spre tânăr și-i spuserăm:

— Fii bun și povestește-ne pentru ce l-ai scârbit așa pe bărbier!

El ne răspunse:

— Domnilor, acest bărbier cu fața ca smoala și cu sufletul la fel de negru este pricina unei întâmplări neobișnuite prin care am trecut în Bagdad, orașul meu, și tot datorită acestui blestemat am rămas șchiop. Am jurat să nu mai locuiesc în același oraș cu el și să nu mai rămân acolo unde s-ar afla și el. De aceea am plecat din Bagdad și am venit până în această țară îndepărtată. Dar iată că și aici dau de el. Chiar din această clipă plec și chiar deseară voi fi departe de orașul vostru și de vederea acestei pieze rele!

Bărbierul se îngălbeni, lăsă ochii în jos și nu mai scoase o vorbă. Stăruirăm atât pe lângă tânăr, că binevoi să ne povestească astfel întâmplarea:

Povestea tânărului șchiop și a bărbierului

(povestită de tânăr și împărtășită aici de croitor)

Să știți cu toții, cei aici de față, că m-am născut dintr-un tată care era unul din negustorii fruntași ai Bagdadului și că, prin voința lui Allah, tata n-a avut alt copil. Deși foarte bogat și cinstit în tot orașul, tata ducea o viață pașnică și în deplină tihnă. M-a crescut și pe mine în așa chip încât să-i seamăn și, când am atins vârsta de bărbat, mi-a lăsat toate bogățiile, m-a făcut stăpân peste toți slujitorii și peste întreaga familie și a murit, în mila lui Allah, la care s-a dus pentru a-i da socoteală de felul cum și-a împlinit datoriile vieții. Eu am urmat, ca și în trecut, să trăiesc pe picior mare, să mă îmbrac cât mai luxos și să mănânc bucatele cele mai alese. Dar trebuie să vă spun că Allah, care-i atotputernic și preaglorios, îmi sădise în inimă oroarea de femeie, de toate femeile, și atât de temeinic, că numai vederea lor îmi producea suferință și neplăcere. Trăiam deci fără să am grija lor, foarte fericit, de altfel, și nu doream nimic mai mult.

Într-o zi mergeam pe una din străzile Bagdadului, când văzui venind spre mine o numeroasă ceată de femei. De îndată, ca să mă feresc de ele, am luat-o la fugă și am dat repede într-o ulicioară, care sfârșea într-o fundătură. La capătul ulicioarei se afla o bancă pe care m-am așezat ca să mă odihnesc.

Eram acolo de câtva timp, când văzui că se deschide în fața mea o fereastră și că apare o tânără purtând în mână o mică stropitoare. Începu să ude florile așezate pe marginea ferestrei.

Domnilor, trebuie să vă spun că la vederea acestei fetișcane am simțit că se trezește ceva cu totul nou în viața mea. Era într-adevăr frumoasă ca luna plină. Avea un braț alb și străveziu, cum e cristalul, și stropea florile cu o gingășie care-mi răpi sufletul. De aceea, în acel minut chiar, inima mi se aprinse și i se robi cu totul, capul și mintea nu-mi mai stăteau decât la tânără și toată vechea oroare de femei se prefăcu într-o dorință arzătoare. Ea, însă, după ce și-a stropit florile, a privit cu nepăsare înspre stânga, apoi înspre dreapta, m-a văzut, mi-a aruncat o privire prelungă, și privirea ei parcă mi-a supt tot sufletul din trup. A închis apoi fereastra și s-a făcut nevăzută. Zadarnic am așteptat-o până la apusul soarelui, căci nu s-a mai ivit. Eram ca un somnambul sau ca unul de pe altă lume.

Pe când stam așa pierdut, iată că vine și coboară de pe catâr, în apropierea acelei case, chiar cadiul orașului, însoțit de slujitori. Cadiul intră în casa la a cărei fereastră văzusem tânăra și am înțeles că era tatăl ei.

M-am întors acasă într-o stare de plâns și, ros de supărare și de grijă, m-am aruncat pe pat. Veniră atunci femeile din casă, rudele și slujitorii, se așezară cu toții în jurul meu și începură să mă întrebe cu o stăruință supărătoare ce mi s-a întâmplat. Nu voii să le împărtășesc nimic și nu le dădui niciun răspuns. Dar suferința mea crescu atât de mult, că am căzut la pat și am ajuns ținta îngrijirilor tuturor rudelor și prietenilor, care veneau mereu să mă vadă.

Într-o zi intră la mine o bătrână care, în loc să ofteze din pricina stării mele și să mă plângă, se așeză la căpătâiul patului și începu să-mi spună

cuvinte blânde, ca să mă liniștească. Mă privi apoi lung, mă cercetă cu băgare de seamă și le ceru tuturor alor mei să mă lase singur cu ea.

Atunci îmi spuse:

— Tinere, cunosc pricina boli tale, dar trebuie să-mi dai amănunte!

Și povestii întâmplarea. Apoi ea adause:

— Într-adevăr, tinere, asta-i fetișcana cadiului din Bagdad, iar casa este a lui. Dar află că tatăl nu locuiește la același cat cu fiica, ci în cel mai de jos; și mai află că tânăra, cu toate că este singură, trăiește sub mare supraveghere, sub bună pază. Însă eu sunt una din obișnuitele casei, o prietenă, și poți fi sigur că n-ai să-ți împlinești dorința decât prin mijlocirea mea. Fii îndrăzneț, prinde curaj!

Cuvintele ei îmi dădură tărie și curaj. Mă sculai degrabă și mă simții bine dispus și pe deplin sănătos. Văzând așa, toate rudele se bucurară. Atunci bătrâna mă părăsi, făgăduindu-mi să vină din nou a doua zi ca să-mi dea vești despre întâlnirea ce urma s-o aibă cu fata cadiului din Bagdad.

A doua zi veni, într-adevăr. Dar, de cum o văzui, înțelesei că veștile nu sunt bune. Bătrâna îmi împărtăși:

— Tinere, nu mă întreba ce mi s-a întâmplat. Sunt încă tare mișcată. Închipuie-ți că abia i-am strecurat la ureche pricina vizitei, și ea s-a sculat drept în picioare, spunându-mi cu mânie: „Dacă nu taci îndată, bătrână cobe, și nu încetezi cu vorbele tale necuviincioase, am să te pedepsesc după cum meriți!” Atunci, tinere, nu i-am mai spus nimic, dar mi-am pus în gând să mai încerc o dată. Căci nu e de crezut să fi întreprins ceva în zadar, eu, cea mai dibace femeie de pe lume!

Apoi plecă.

Am recăzut în boală mai grea ca înainte; nu mai mâncam și nu mai beam.

Dar, după cum îmi făgăduise, bătrâna veni din nou la mine peste câteva zile, și de data asta fața îi era luminoasă. Surâzând, îmi spuse:

— Hai, tinere, mulțămește-mi pentru vestea bună!

La aceste cuvinte, bucuria parcă mi-a dat din nou viață și i-am spus bătrânei:

— Desigur, mamă bună! Îți rămân dator pentru binefacere!

Atunci ea a adăugat:

— Am fost ieri la tânăra cu pricina; când m-a văzut umilă, abătută și cu ochii în lacrimi, mi-a grăit: „Biată mătușică, văd că te apasă ceva pe suflet! Ce ai?“ Am început atunci să plâng și mai tare și i-am spus: „O, tânăra mea stăpână, nu-ți mai amintești că am venit să-ți vorbesc despre un tânăr cu patimă îndrăgostit de farmecele tale? Ei bine, astăzi acest tânăr este pe moarte din pricina ta.“ Ea îmi răspunse, cu inima plină de milă și mult îndulcită: „Dar cine-i acest tânăr de care-mi vorbești?“ I-am spus: „E fiul meu, rodul măruntaielor mele. Te-a văzut acum câteva zile la fereastră, când îți stropeai florile; ți-a zărit o clipă trăsăturile feței și, de îndată, el, care până-n acea zi nu voia să vadă nicio femeie și-i era scârbă numai să le știe în apropiere, s-a îndrăgostit nebunește de tine. Când i-am spus, zilele trecute, ce rău m-ai primit, a căzut și mai greu bolnav. L-am lăsat întins pe perne, gata să-și dea sufletul în mâinile creatorului. Cred că nu mai e nicio nădejde de scăpare pentru el!“ La aceste cuvinte, tânăra se făcu palidă și-mi spuse: „Toate astea din pricina mea?“ I-am răspuns: „Da, pe Allah! Ce ai de gând să faci? Sunt servitoarea ta și voi împlini întocmai poruncile tale.” Ea-mi grăi: „Du-te repede la el, salută-l din partea mea și spune-i că sufăr din pricina durerii lui. Și mai spune-i că mâine, vineri, înainte de rugăciune, îl aștept chiar aici. Să vină la mine, căci le voi spune oamenilor

mei: «Deschideți-i ușa». Și el se va urca în odăile mele și vom petrece împreună o oră întreagă. Dar va trebui să plece înainte ca tata să se întoarcă de la rugăciune!“

Când am auzit cuvintele bătrânei, am simțit că mi se întorc puterile, că se risipesc suferințele, că mi se odihnește inima. Am scos o pungă plină cu dinari și am rugat-o să-i primească. Ea mi-a spus:

— Acum întărește-ți inima și fii mulțămit!

I-am răspuns:

— În adevăr, nu mă mai simt rău!

Rudele au văzut de îndată că mă lecuisem și erau în culmea bucuriei. La fel și prietenii.

Am așteptat deci ziua de vineri, bătrâna a venit să mă vadă, m-a întrebat de sănătate și i-am răspuns că eram fericit și sănătos. Am stat de vorbă cu ea până la ora când lumea se duce la rugăciune. M-am îmbrăcat cu hainele cele mai frumoase, m-am stropit cu parfum de trandafiri și eram gata să mă duc la tânără, când bătrâna îmi spuse:

— Ai încă destulă vreme. E bine să te duci mai întâi la hammam să faci o baie bună, să pui să te maseze, să te razi cum se cuvine, mai ales că te scoli de pe boală. Și ai să te simți și mai bine.

Răspunsei:

— Într-adevăr este un sfat foarte bun și cât se poate de la locul lui. Dar e mai bine să chem aici un bărbier care să mă radă pe cap și mă duc pe urmă la hammam să fac baie.

Am dat poruncă unuia din tinerii mei slujitori să-mi aducă un bărbier, spunându-i:

— Du-te repede în suk, caută-mi un bărbier cu mâna ușoară, și mai cu seamă cu minte, să nu flecărească, să nu fie prea curios și să nu mă toace la cap cu palavre, așa cum fac cei mai mulți din breasla lui!

Și slujitorul a alergat și s-a întors cu un bărbier bătrân.

Acel bărbier este chiar blestematul pe care-l vedeți colo, domnilor!

Când a intrat, mi-a urat pace și i-am răspuns cu aceeași urare. Mi-a spus:

— Allah să țină departe de tine orice supărare, orice chin, orice grijă, orice jale și orice nenorocire!

I-am răspuns:

— Fie ca Allah să-ți împlinească urările!

El urmă:

— Îți aduc vestea cea bună, stăpâne, și întoarcerea puterilor și a sănătății. Acum ce trebuie să fac? Să te rad, ori să-ți iau sânge? Căci știi prea bine ce spune marele nostru Ibn-Abbas: „Cel care-și scurtează părul vinerea, și-l face prielnic pe Allah, care îndepărtează de la dânsul șaptezeci de feluri de nenorociri!“ Și tot Ibn-Abbas a spus: „Cel care lasă să i se ia sânge vinerea sau își pune, tot în această zi, zbanțuri cu hărăxire, poate să-și piardă vederea și să-și atragă toate bolile!“

I-am răspuns:

— O, șeicule, destul cu glumele și apucă-te îndată să mă razi pe cap, și cât mai repede, căci sunt slab și nu trebuie să vorbesc mult, nici să aștept.

Luă atunci un pachet înfășurat într-o batistă, în care trebuia să aibă lighenașul, bricele și foarfecele; îl desfăcu și scoase nu un brici, ci un astrolabiu[62] cu șapte fețe. Îl luă, se duse în mijlocul curții, ridică grav capul spre soare, îl privi cu băgare de seamă, cercetă astrolabiul și se întoarse spunându-mi:

— Trebuie să știi că această zi de vineri este a zecea a lunii lui Safar,

din anul șapte sute șasezeci și trei al Hegirei sfântului nostru Profet (fie cu el cea mai bună rugăciune și pacea!). Ori, așa cum am învățat eu din știința numerelor, știu că această zi de vineri cade tocmai în momentul în care se face conjuncția planetei Mirrikh cu planeta Hutared, și anume la șapte grade și șase minute. Ori asta demonstrează că bărbieritul capului, astăzi, este o treabă fericită și cât se poate de bună. Aceasta îmi arată de asemenea limpede că astăzi ai de gând să te întâlnești cu o persoană a cărei soartă mi se arată fericită. Ar mai fi de povestit și alte lucruri care trebuie să ți se întâmple, dar sunt nevoit să le trec sub tăcere!

I-am răspuns:

— Pe Allah! mă înăbuși cu vorbăria ta și mă faci să-mi dau duhul. Mai mult, ai aerul de a-mi prevesti lucruri neplăcute. Eu nu te-am chemat aici decât pentru a mă rade pe cap. Hai, rade-mă odată și nu mai lungi vorba!

El însă îmi răspunse:

— Pe Allah, dacă ai ști adevărul, mi-ai cere mai multe amănunte și dovezi! În orice caz, trebuie să știi că dacă sunt bărbier, nu sunt numai bărbier. În adevăr, deși sunt bărbierul cel mai cu faimă din Bagdad, pe lângă meșteșugul doftoricesc, cel al plantelor și al leacurilor, mai cunosc și știința stelelor, regulile limbii noastre, măiestria strofelor și versurilor, elocința, aritmetica, geometria, algebra, filosofia, arhitectura, istoria și tradițiile tuturor popoarelor de pe pământ. Deci, pe bună dreptate, te sfătuiesc, domnule, să faci întocmai ceea ce-ți poruncește horoscopul, mulțămită științei mele și cercetării calculelor astrale. Dă slavă lui Allah că a făcut să viu la tine, și nu cumva să nu mă asculți, căci te sfătuiesc de bine și vorbesc numai spre folosul tău. De altfel, nu cer decât să-ți slujesc și să rămân alături de tine, fie și un an, și fără de plată! Dar trebuie să recunoști și să mărturisești că sunt un om cu ceva merite!

La aceste cuvinte, i-am spus:

— Ești un adevărat ucigaș și, neîndoielnic, ți-ai pus în gând să mă faci să mor de nerăbdare și de furie!

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu mijind zorii dimineții și, cu minte, se opri.

Și când se lăsă a douăzeci și noua noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, când tânărul i-a spus bărbierului: „Ți-ai pus în gând să mă faci să mor de nerăbdare și furie”, bărbierul răspunse:

— Sa știi totuși, stăpâne, că sunt omul pe care lumea îl cunoaște sub numele de El-Samet, adică Mutul, fiindcă vorbesc puțin. Și nu ești drept cu mine dacă mă crezi flecar, mai ales dacă mă asemuiești cu frații mei! Să știi că am șase frați care, hotărât lucru, sunt flecari și, ca să ți-i fac cunoscuți, am să-ți spun cum îi cheamă. Cel mai mare se numește El-Bacbuk, adică Flecarul-care-gâlgâie-ca-ulciorul; al doilea El-Haddar, sau Cel-care-mugește-ca-o-cămilă; al treilea, Bacbak, sau Cloncănilă-umflatul; al patrulea, El-Kuz El-Asuani sau Ulciorul-tare-din Asuan; al cincilea, El-Așar, Cămilă-fătătoare sau Căldare-mare; al șaselea, Sakalik, sau O-oală-dogită; al șaptelea, El-Samet, sau Mutul. Iar Mutul sunt eu, sluga ta!

Auzind aceste vorbe, care curgeau ca apa din gura bărbierului, am simțit că de nerăbdare crapă fierea în mine și am strigat către unul din tinerii mei slujitori:

— Dă-i repede un sfert de dinar și fă-l s-o ia din loc, cât mai departe de mine, pentru numele lui Allah! Nu mai vreau să mă rad pe cap!

Când a auzit bărbierul această poruncă, a spus:

— O, stăpâne, ce vorbe aspre rostești! Pe Allah! află că vreau să am cinstea de a-ți sluji fără plată și trebuie neapărat să-ți slujesc, căci mă simt dator să fiu cu totul alături de tine și să-ți împlinesc voile. M-aș crede căzut din cinste pentru totdeauna dacă aș primi ceea ce din dărnicie vrei să-mi dai. Căci, dacă tu nu-mi cunoști valoarea, eu, în schimb, îți prețuiesc valoarea și sunt sigur că ești fiul vrednic al răposatului tău tată, Allah să-l aibă în mila lui! Căci tatăl tău mi-a fost creditor pentru toate binefacerile cu care mă copleșea. Era un om darnic și măreț și mă ținea în mare stimă, atât de mare, că-ntr-o zi a trimis după mine, o zi binecuvântată ca și cea de azi! Când am ajuns la el, l-am găsit înconjurat de numeroși musafiri; și i-a părăsit de îndată ca să mă întâmpine, spunându-mi: „Te rog să-mi iei nițel sânge". Am luat atunci astrolabiul, am măsurat înălțimea soarelui, am cercetat cu băgare de seamă calculele și am aflat ca ceasul nu era bun și că a se lua sânge în acea zi era un lucru tare greu. Am împărtășit temerile mele tatălui tău, care mi s-a supus și a așteptat răbdător până va veni ceasul bun și prielnic acestei trebi. I-am luat atunci sânge atât cât trebuia, și mi-a mulțămit călduros, și mi-au mulțămit și cei de față. Și ca să mă răsplătească pentru că i-am luat sânge răposatului tău tată mi-a dat de îndată o sută de dinari de aur.

La aceste vorbe, i-am spus bărbierului:

— O, nu-l aibă Allah niciodată în mila lui pe răposatul tata care-a fost atât de orb să se dea pe mâna unui bărbier ca tine!

Bărbierul, auzind asta, se porni pe râs și începu să dea din cap, spunând:

— Nu e alt Dumnezeu decât Allah, și Mahomed este trimisul lui Allah! Binecuvântat fie numele celui care pe toate le preface, iar el rămâne același! Eu, tinere, te credeam cu minte, și acum mi se adeverește că boala pe care ai avut-o ți-a stricat judecata și te-a făcut flecar! Dar asta nu mă mai miră, căci cunosc cuvintele sfinte pe care le-a spus Allah în sfânta și prețioasa carte, în versetul care începe așa: „Cei care își stăpânesc mânia și iartă celor vinovați..." Deci vreau să uit nedreptatea și lipsa ta de cuviință față de mine și ți le iert pe toate! Dar, ce e drept, nu înțeleg nerăbdarea ta și nici pricina ei. Nu știi că tatăl tău nu începea nicio treabă fără sfatul meu, și urmând, astfel, proverbul care spune: „Omul care ia sfat, la adăpost se pune". Iar eu, fii încredințat, sunt un om tare prețios și nu vei mai găsi altul care să dea sfat mai bun și mai priceput în ale înțelepciunii și în arta de-a duce cu dibăcie treburile la bun sfârșit. Iată-mă deci în picioare, așteptând poruncile tale, și cu totul în slujba ta. Dar spune-mi, cum se face că eu nu m-am plictisit de tine, pe când tu ești atât de plictisit și de mânios. Este adevărat că eu am atâta răbdare cu tine, numai din respect pentru tatăl tău, căruia îi sunt recunoscător pentru atâtea binefaceri.

Atunci i-am răspuns:

— Pe Allah, asta-i prea de tot! Mă omori cu flecăreala și cu gura ta care toacă mereu. Ți-o spun încă o dată, că te-am chemat numai ca să mă razi pe cap: rade-mă și ia-o din loc cât mai repede!

Spunând așa, m-am sculat mânios, vrând să-l alung și să plec și eu, deși

îmi udase și săpunise părul. Dar el îmi grăi liniștit:

— Într-adevăr, bag de seamă acum limpede că ți-am pricinuit o nespus de mare plictiseală. Dar nu mă supăr, căci te văd slab de minte, încă prea tânăr, și nu e mult de când, copil fiind, te purtam călare pe umerii mei și te duceam la școală, unde nu voiai să mergi de loc!

I-am răspuns:

— Ei, frate, pe Allah și pe sfântul lui adevăr, te rog să pleci și să mă lași să-mi văd de treburi! Du-te în drumul tău!

Și vorbindu-i așa, m-a cuprins o asemenea tulburare, că am început să rup hainele de pe mine și să scot strigăte fără șir, ca un nebun.

Când m-a văzut în această stare, bărbierul s-a hotărât să pună mâna pe brici și să-l tragă pe cureaua care-i atârna de brâu. Dar atât a tras și a tot tras briciul pe curea, că-mi simțeam sufletul ieșind din trup. În sfârșit, s-a apropiat de capul meu, a început să mă radă pe o parte și, într-adevăr, mi-a luat o șuviță. Dar s-a oprit, a ridicat mâna și mi-a spus:

— O, tinere stăpân, mânia este o ispită a diavolului!

Și a rostit aceste strofe:

Om chibzuit! Ce plănuiești, așteaptă să se coacă,
Și pripă nu avea nicicând… Iar mai ales când, jude
Ales aici ești, pentru noi, să știi că nu e joacă.

O, jude, aspru să nu fii! Și-atunci și tu afla-vei
Ce-nseamnă mila, când vei da un bir năpastei crude…
Și nu uita că pe pământ, din înălțimea slavei

Allah, atoatecreator, apasă orice mână,
Și că un om nedrept, tiran, ce plânsul nu-l aude,
Găsi-va însuși un tiran să-l culce în țărână…

Pe urmă îmi spuse:

— O, stăpâne, văd bine că nu ai nicio stimă față de vrednicia și iscusința mea. Și totuși această mână care te rade astăzi, atinge și mângâie creștetele regilor, ale emirilor, vizirilor, guvernatorilor și ale tuturor oamenilor nobili și străluciți. Pentru mine, sau poate în cinstea vreunuia care-mi seamănă, a spus poetul:

Socot că orice meșteșug brățară e de aur,
Dar bărbierul însuși e cea mai de preț brățară;
Întrece-n cumințenie și-al inimii tezaur
Pe cei oricât de înțelepți, pe cei mai mari din țară,
Căci ține-n mâna-i și un cap regesc încins cu laur!

Ca răspuns la toate acestea, i-am spus bărbierului:

— Ai de gând să-ți faci treaba de bărbier sau nu? Simt că mă apasă ceva pe suflet și mi-am pierdut parcă mințile.

Dar el urmă:

— Încep să cred că ești nițel grăbit.

Atunci i-am strigat:

— Da, desigur! Da, da, tare grăbit!

El adăugă:

— Deprinde-ți sufletul cu răbdarea și cumpănirea, căci graba este de la cel ispititor, și nu poate aduce decât căință și neizbândă în toate! De altfel,

stăpânul nostru Mahomed (fie cu el rugăciunea și pacea!) a spus: „Cel mai frumos lucru de pe lume se face încet și când i-i vremea!“ Dar ceea ce-mi spui tare-mi mai ațâță curiozitatea, și te rog să-mi lămurești pricina care te face atât de nerăbdător și de grăbit. Sper că e ceva plăcut, și rău mi-ar părea să fie altfel. Dar trebuie să mă întrerup puțin, căci nu-mi mai rămân decât câteva ceasuri de soare prielnic.

Puse briciul de-o parte, își luă astrolabiul, se duse în lumină, rămase un timp în curte și măsură înălțimea soarelui, fără să mă piardă totuși din vedere și punându-mi din când în când câte o întrebare. Se întoarse apoi la mine și-mi grăi:

— Dacă te grăbești pentru rugăciunea de amiază, poți fi liniștit și să aștepți, căci ne mai rămân încă trei ceasuri, nici mai mult, nici mai puțin. Nu mă înșel niciodată în calcule.

I-am răspuns:

— Pe Allah, încetează cu vorba că nu mai pot răbda!

Atunci luă din nou briciul, îl trecu iar pe curea, ca mai-nainte, și-mi mai rase o șuviță de pe cap; dar nu se opri nici din vorbă.

— Tare mă supără că ești nerăbdător. Dacă ai vrea să-mi arăți pricina, ți-aș fi de folos. Doar știi acum ce stimă avea pentru mine răposatul tău tată și că nu se apuca de nicio treabă până nu-mi cerea sfatul.

Îmi dădui seama că nu mai aveam niciun mijloc de scăpare și îmi spusei: „Iată, se apropie vremea rugăciunii și trebuie să fiu de îndată la tânără acasă, altminteri va fi prea târziu; abia ajuns, oamenii își vor fi sfârșit rugăciunea și vor ieși din moscheie. Și atunci totul ar fi pierdut!”

Îi vorbii dar bărbierului:

— Scurtează-o, încetează cu vorbăria și nu te amesteca unde nu-ți fierbe oala! Dacă ții neapărat să știi, trebuie să mă duc la un prieten, la care sunt poftit la masă!

Auzind că-s poftit la o masă, bărbierul îmi spuse:

— Allah să te binecuvânteze, și fie asta o zi cu noroc pentru tine! Dar mi-am adus aminte că și eu am poftit astăzi câțiva prieteni și am uitat să le pregătesc prânzul. Mi-am adus aminte abia acum, când e prea târziu!

I-am răspuns:

— Nu te mai gândi că e prea târziu, căci am să îndrept eu totul. Fiind poftit la prânz, nu mănânc la mine, și-ți dau tot ce am acasă: mâncări și băuturi, dar numai dacă sfârșești treaba și mă razi repede pe cap!

La rândul lui, îmi răspunse:

— Toate darurile lui Allah și toate binecuvântările lui asupra ta! Dar, stăpâne, fii bun și arată-mi ce vrei să-mi dăruiești, ca să știu și eu!

I-am spus:

— Am să-ți dau cinci cratițe cu tot felul de mâncări gustoase: mâncare de vinete și dovlecei umpluți, sărmăluțe în foi de viță stropite cu lămâie, chifteluțe date prin grâu bulgur, orez cu roșii și cu bucățele de mușchi de oaie, tocană cu ceapă; mai am zece pui fripți și un miel la tavă; apoi două tăvi mari, una cu kenafa și alta cu plăcinte de brânză cu miere; și fructe de toate felurile: castraveți, pepeni zămoși, mere, lămâi, curmale proaspete și altele încă!

Atunci el a strigat:

— Dă poruncă să fie aduse aici, ca să le văd și eu!

Am dat poruncă să-i fie aduse, el le-a cercetat, a gustat din toate și a adăugat:

— Mare e dărnicia ta! Dar lipsește băutura.

I-am spus:

— Am și băuturi!
— Să fie aduse aici!
Și am dat poruncă să se aducă șase butelci, pline fiecare cu câte un fel de vin; el le-a gustat pe rând și a grăit:
— Să te copleșească Allah cu toate bunătățile! Ce suflet darnic ai! Dar lipsesc tămâia, smirna și mirodeniile pentru ars în sală, și apa de trandafiri și de flori de portocal pentru stropit musafirii!
Am poruncit să i se aducă o lădiță plina cu chilimbar cenușiu, cu lemn de aloes, nad, mosc, tămâie și smirnă, totul prețuind mai mult de cincizeci de dinari de aur; și n-am uitat nici apele aromate, nici stropitoarea de argint. Și, cum timpul trecea, și se scurgea cu el și sufletul din mine, i-am spus bărbierului:
— Ia-le pe toate, dar bărbierește-mi odată capul — pe viața lui Mahomed, fie cu el rugăciunea și pacea lui Allah!
Bărbierul mi-a răspuns:
— Pe Allah! nu pot primi lădița fără s-o deschid și să văd mai întâi ce cuprinde!
Am dat atunci poruncă unui slujitor să deschidă lădița; bărbierul și-a pus de o parte astrolabul, s-a lăsat pe vine și a început să treacă dintr-o mână în alta aromatele, tămâia, smirna, moscul, chihlimbarul cenușiu, lemnul de aloes din lădiță, și le ducea la nas când pe unele, când pe altele, cu asemenea încetineală și atât de prelung, că simțeam cum se duce viața din mine. După asta s-a sculat, mi-a mulțămit, a luat briciul și a început iarăși să mă radă. Dar numai a început, căci s-a oprit ca să-mi sporovăiască:
— Pe Allah! tinere, nu știu pe cine să binecuvântez și să laud mai mult astăzi, pe tine sau pe răposatul taică-tu? Căci, într-adevăr, prânzul pe care-l dau la mine se datorește numai dărniciei și mărinimiei tale. Dar, să ți-o mai spun? Musafirii mei sunt oameni prea puțin vrednici de un prânz atât de bogat; niște meseriași ca și mine. Dar sunt oameni plăcuți, și fiecare își are hazul lui. Ca să ți-i spun, iată-i: mai întâi minunatul Zeitun, băieșul de la hammam, veselul și hazliul Salih, vânzător de năut prăjit; Haukal, vânzătorul de bob; Hakrașat, zarzavagiul; Hamid, măturătorul de gunoaie; și, în sfârșit, Hakareș, iaurgiul! Toți acești prieteni, musafirii mei, îmi seamănă și nu sunt nici flecari, nici nu se amestecă în treburile altora; sunt oameni de petrecere, în stare să alunge toate gândurile triste. Cel mai neînsemnat dintre ei prețuiește în ochii mei mai mult decât cel mai puternic rege. Să știi, într-adevăr, că fiecare are faimă în Bagdad pentru dansul și cântecul lui. Dacă-ți face plăcere, am să-ți dansez și am să-ți cânt jocul și cântecul fiecăruia. Uită-te la mine și deschide ochii! Iată dansul prietenului Zeitun, băieșul! Privește! Ascultă-i cântecul!

Prietena-mi e preafrumoasă,
Iar mielul, cât e el de blând,
N-o să ajungă-a fi nicicând
Ca ea de dulce, arătoasă.

Mi-e dragă ah, și-mi e balsam…
Și ține-atât de mult la mine,
Că nencetat în brațe-mi vine
Și-n cuib nu mă slăbește-un dram…

Prietena-mi e preafrumoasă,

Iar mielul, cât e el de blând,
N-o să ajungă-a fi nicicând
Ca ea de dulce, arătoasă,

— Dar, o, stăpâne, urmă bărbierul, ia privește cum dansează prietenul meu Hamid, măturătorul de gunoaie! Vezi câtă pricepere și câtă veselie sunt în jocul lui? Și ascultă cântecului lui:

Nevastă-mea zgârcită ce-i!
De-aș face tot ce-mi spune,
De foame aș muri!
Și ce urâtă-i, ce tehuie!
De-aș face după ea, aș sta
Închis — sălbăticiune…

Nevastă-mea. Și pâinea chiar
Într-un dulap o-ncuie!
Și dacă pâine n-o mânca,
De spaima ei chiar și-un arap,
Cu nas turtit și nară șuie,
La fugă ar tuli-o!

Ce să mă fac să scap de ea P…
Mă jugănesc… și-adio!…

Și așa, fără să-mi lase răgazul să fac o mișcare de împotrivire, bărbierul a jucat pe rând toate dansurile prietenilor lui și le-a cântat toate cântecele. Apoi mi-a spus:

— Iată ce știu să facă prietenii mei. Dacă ai chef să râzi, te sfătuiesc, în folosul tău și pentru plăcerea noastră a tuturor, să vii în ceata noastră și să-i lași încolo pe prietenii la care mi-ai spus că ai de gând să te duci. Văd că porți încă pe chip urme de oboseală și că abia te ridici după boală. Se prea poate să întâlnești, printre prietenii tăi, flecari sau inși plicticoși, sau de cei care-și vâră nasul în treburile altora, și ai să cazi din nou bolnav, mai greu decât prima dată!

I-am spus bărbierului:

— Azi nu pot să-ți dau ascultare, dar rămâne pentru altă zi!

El mi-a răspuns:

— Cel mai folositor lucru pentru tine, ți-o mai spun o dată, este să te grăbești să vii la mine, ca să guști fără întârziere din bunăcuviința prietenilor mei. Au să-ți priască minunatele lor însușiri.

În fața atâtor predici și flecăreli, mi--a venit să râd, dar inima-mi era numai furie apăsătoare. Și i-am strigat:

— Acum îți poruncesc să sfârșești treaba pentru care ai venit și să mă lași să mă duc, cu Allah și sub sfânta lui ocrotire; iar tu grăbește-te la prietenii care te-or fi așteptând cu nerăbdare!

Mi-a răspuns:

— Dar de ce nu faci cum îți spun? Într-adevăr nu-ți cer decât să mă lași să-ți fac cunoștință cu prietenii mei, niște minunați tovarăși, care nu se amestecă în treburile altora și pe care, te încredințez, o dată ce-i vei fi cunoscut, nu vei mai voi să-i vezi pe alții și-ți vei lăsa încolo prietenii de acum.

I-am spus:

— Allah să sporească încă fericirea pe care ți-o dă prietenia lor! De altfel, îți făgăduiesc că într-o zi am să vă poftesc pe toți la mine, la o masă pe care-am s-o dau anume pentru ei.

De data asta blestematul de bărbier fu de părerea mea, dar adăugă:

— Văd că ții să te duci la masa prietenilor tăi și să fii astăzi cu ei, nu cu tovarășii mei... Dar ai nițică răbdare și așteaptă-mă până alerg să duc la mine tot ce am prin dărnicia ta. Le așez pe masă înaintea musafirilor și, cum n-au să se supere că-i las singuri să-mi cinstească masa, le spun să nu-mi aștepte întoarcerea. Am să vin degrabă înapoi și te însoțesc oriunde dorești să mergi.

Atunci am strigat:

— Oh, nu-i ajutor și tărie decât întru Allah, preaînaltul și atotputernicul! Omule, du-te la prietenii tăi și bucură-te și te desfată cu ei, și lasă-mă pe mine să-mi văd de prietenii care în clipa asta mă așteaptă!

Bărbierul a grăit:

— Ah, nu! Pentru nimic în lume nu te las să mergi singur!

Făcând mari sforțări ca să nu-l jignesc, i-am răspuns:

— Dar în locul unde mă duc, nu pot merge decât singur!

Și el a grăit:

— Ei, atunci înțeleg! Ai întâlnire cu o femeie! Altfel m-ai lua cu tine. Și, totuși, să știi ca sunt vrednic de această cinste mai mult decât oricine, și că, pe lângă asta, ți-aș fi de mare ajutor în ceea ce vrei să izbutești. Apoi mi-e teamă să nu fie vreo străină perfidă. Atunci, e o mare nenorocire să fii singur! De bună seamă că-ți lași acolo sufletul! Orașul acesta, Bagdad, nu e bun pentru astfel de întâlniri, oh, nicidecum! Și, mai cu seamă, de când îl avem pe acest guvernator, care-i tare aspru în privința acestor lucruri. Se spune că n-are nimic din ale bărbatului, și că numai din ură și din gelozie pedepsește cu atâta asprime acest soi de petreceri!

La aceste vorbe, nu m-am mai putut stăpâni și i-am strigat furios:

— O, blestemat și perfid călău! Ai de gând să pui odată capăt palavrelor cu care mă ucizi?...

Bărbierul a tăcut câtva timp, a pus mâna iarăși pe brici și a sfârșit cu bărbieritul. Dar venise vremea rugăciunii de amiază, și chiar rugăciunea o fi fost pe sfârșite, poate că ajunseseră la predică.

I-am spus, ca să-l silesc s-o șteargă cât mai repede:

— Du prietenilor tăi bucatele și băuturile! Îți făgăduiesc că aștept să te întorci, ca să mă însoțești la întâlnire!

A trebuit să stărui mult ca să-l hotărăsc. Și mi-a grăit:

— Văd că umbli cu viclenii, ca să scapi de mine și să pleci singur. Dar te înștiințez că, dacă faci așa, te vâri în nenorociri din care nu știu cum ai să ieși. Te rog, în folosul tău, să nu pleci de aici înainte de a mă întoarce ca să te iau, să te însoțesc și să știu și eu cum se va sfârși întâmplarea!

I-am spus:

— Da! Dar, pe Allah! să nu întârzii.

Bărbierul m-a rugat să-l ajut ca să-și încarce în spinare tot ceea ce-i dădusem și să-și pună pe cap cele două tăvi cu plăcinte. Și, așa încărcat, a ieșit de la mine. Dar, blestematul, abia ajuns afară, a și chemat doi hamali, cărora le-a încredințat lucrurile, spunându-le să ducă totul la el acasă, în cutare loc. Iar el s-a ascuns într-o ulicioară dosnică, așteptând ieșirea mea.

M-am spălat la repezeală, mi-am pus hainele cele mai frumoase și am ieșit din casă. În acea clipă chiar, am auzit glasul muezinilor din minarete, care chemau pe credincioși la rugăciunea de amiaza din acea sfântă zi de vineri:

— În numele lui Allah, îndurătorul fără de margini, milostivul! Laudă lui Allah, stăpânul peste oameni, iertătorul, milostivul! Stăpâne al stăpânilor, judecător preaînalt în ziua răsplătirii, pe tine te adorăm, ție îți cerem ajutor! Îndrumă pașii noștri pe cărarea cea dreaptă, pe cărarea celor copleșiți de tine cu binefaceri, nu pe cărarea celor care și-au atras mânia ta, ori sunt în rătăcire!

Odată ieșit afară, m-am îndreptat cu grabă spre casa tinerei fete. Când am ajuns la poarta cadiului, am întors din întâmplare capul și l-am văzut pe afurisitul de bărbier la intrarea în ulicioară. Atunci, cum poarta fusese lăsată întredeschisă, am dat buzna înăuntru și am închis-o repede după mine. În curte se afla bătrâna, care m-a și dus la catul de sus, unde era fata.

Dar abia intrasem, că auzirăm zgomotele unor oameni pe ulicioară. Era cadiul, tatăl fetei, și alaiul lui, care se întorceau de la rugăciune. L-am văzut în uliță și pe bărbier așteptând în picioare. În privința cadiului, fata mă liniști, spunându-mi că tatăl ei venea rar sus la ea și că, de altfel, se putea găsi un mijloc ca să nu pot fi văzut.

Dar, din nenorocire pentru mine, Allah voise să se întâmple ceva care avea să-mi fie fatal. S-a întâmplat ca tocmai în acea zi una din tinerele roabe ale cadiului să fie pedepsită. Și cadiul, de cum a intrat în casă, a început să-și bată roaba, și pesemne că-i biciuia bine fundul, căci ea scotea niște urlete asurzitoare. Unul din arapii casei încercă să mijlocească pentru iertarea ei, și cadiul, furios, s-a năpustit asupra lui cu nuielele, așa că a început să urle și arapul. S-a pornit un tărăboi, că toată ulița a fost pusă în mișcare, iar bărbierul, piază rea, a crezut că fusesem prins și pedepsit și că eu țipam așa. A început atunci să strige și el ca din gură de șarpe, să-și sfâșie hainele, să-și pună țărână pe cap și să ceară ajutorul trecătorilor, care începură să s-adune în jurul lui. Și plângea, și striga într-una:

— Mi se ucide stăpânul în casa cadiului!

Strigând așa, a alergat la mine acasă urmat de mulțime și i-a vestit pe ai mei și pe slujitori, care, de îndată, înarmându-se cu bâte, alergară spre casa cadiului strigând și ațâțându-se unii pe alții. Și toți, cu bărbierul în frunte, sfâșiindu-și hainele și urlând cât îl ținea gura, au ajuns la poarta cadiului. Când cadiul auzi zgomotul, se uită pe fereastră și-i văzu pe toți acești turbați care izbeau în poartă cu bâtele. Găsind că nu era de glumă, ci dimpotrivă, coborî, deschise poarta și strigă:

— Oameni buni, ce s-a întâmplat?

Și slujitorii mei îi spuseră:

— Ne-ai ucis stăpânul!

El îi întrebă:

— Dar cine e stăpânul vostru și ce-a făcut ca să vreau să-l ucid?

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu mijind zorii dimineții și, cu minte, tăcu.

Dar când se lăsă a treizecea noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, atunci cadiul uimit îi întrebă:

— Dar ce-a făcut stăpânul vostru, ca să vreau să-l ucid?… Și ce caută între voi acest bărbier, care zbiară și se zbuciumă ca un măgar?

Bărbierul îi strigă:

— Chiar tu, acum câteva clipe, mi-ai ucis stăpânul cu lovituri de bâtă! Eram în uliță și i-am auzit țipetele!

Cadiul răspunse:

— Dar cine e stăpânul tău? De unde vine? Unde se duce? Cum de-a intrat aici? Ce-a făcut ca să fie vrednic de bătaie?

Iar bărbierul grăi:

— O, cadiu blestemat, nu mai face pe șiretul! Cunosc toată istoria, știu de ce-a intrat stăpânul meu aici, știu toate de-a fir-a-păr. Știu și vreau să știe toată lumea că fata ta este îndrăgostită de stăpânul meu, și că stăpânul meu îi răspunse la fel cu dragoste. L-am însoțit chiar eu până aici. Tu l-ai surprins cu fiică-ta în pat și l-ai ucis cu lovituri de bâtă, împreună cu slujitorii tăi. Dar am să te silesc să vii cu mine în fața judecătorului nostru, califul, dacă nu socotești că e mai bine să mi-l dai de îndată pe stăpânul meu și să-l despăgubești pentru toatele relele ce i le-ai făcut. Să ni-l dai îndată, sănătos și nevătămat, mie și rudelor lui. Altfel, sunt nevoit să intru cu sila și să-l slobod din mâinile tale. Hai, grăbește-te să ni-l dai!

La aceste cuvinte, cadiul a rămas buimăcit. Nemaiștiind ce să facă de uimire și de rușine față de mulțime, i-a spus totuși bărbierului:

— Nu ești decât un mincinos. Intră aici. Îți dau voie, și caută unde-ți place!

Atunci bărbierul se năpusti în casă.

Eu priveam de la fereastră, din dosul zăbrelelor de lemn; dar când l-am văzut pe bărbier năpustindu-se în casă, pe urmele mele, am încercat să fug. Dar în zadar căutam o ieșire, nu găseam niciuna care să nu fie sub ochii celor din casă ori sub ai bărbierului.

Și deodată, într-o cameră, prin care voiam să fug, am dat peste o mare ladă goală. Am intrat repede în ea, am închis capacul peste mine și mi-am ținut răsuflarea.

Bărbierul, după ce a scotocit toată casa, a intrat și în camera aceea și s-a uitat în stânga și în dreapta, până a dat cu ochii de ladă. Blestematul, fără să spună o vorbă, înțelegând că eram acolo, a apucat lada, și-a pus-o pe cap, și a plecat cu ea, ajungând repede la ieșire, în timp ce eu muream de frică. Dar soarta a voit ca, pe când mă ducea astfel, lumea să se înghesuie ca să vadă ce se află în ladă. Și i-a ridicat capacul. Nemaiputând îndura rușinea și huiduielile, am sărit din ladă și mi-am rupt piciorul. De-atunci sunt șchiop.

Dar în acel moment nu mă gândeam decât să fug și să mă ascund. Și cum era de față gloată multă, am început să arunc banii de aur din buzunări și, folosindu-mă de năvala tuturor după bani, am fugit cât mă ţineau picioarele. Am străbătut astfel o bună parte din străzile mai dosnice ale Bagdadului. Dar câtă uimire și groază nu m-au cuprins când, deodată, l-am văzut pe bărbier îndărătul meu și l-am auzit strigând cât îl ținea gura:

— Oameni buni, mulțămită lui Allah, mi-am regăsit stăpânul! Au vrut să mă lovească în dragostea pentru stăpânul meu! Dar Allah n-a îngăduit biruința celor răi, i-a învins și m-a ales pe mine ca să-l scap din mâinile lor!

Și alergând după mine striga:

— O, stăpâne, vezi ce rău ai făcut că ai fost nerăbdător și nu mi-ai ascultat sfaturile? Fără ajutorul lui Allah care m-a îmboldit să te scap, ai fi suferit multe rele și te-ai fi prăpădit pentru totdeauna! Cere-i dar lui Allah

să mă aibă în paza lui, pentru ca toată viața să rămân în slujba ta și să-ți fiu călăuză ageră. Doar ai văzut și tu singur că ai minte slabă, ca ești pornit și cam prostănac! Dar unde fugi așa, stăpâne? Așteaptă-mă!

Nemaiștiind cum să scap de bărbier, m-am oprit și l-am întrebat:

— O, bărbierule, nu ți-e de-ajuns că m-ai adus în halul ăsta, mai vrei să mă și omori?

Pe când îi vorbeam așa, am văzut în fața mea, în suk, prăvălia deschisă a unui negustor cunoscut. Am dat buzna înlăuntrul prăvăliei și l-am rugat pe negustor să-l împiedice pe ticălos să intre după mine. Și, într-adevăr, l-a oprit, arătându-i un retevei și încruntându-se amarnic la el. Dar bărbierul n-a plecat decât blestemându-l pe negustor, pe tatăl și pe bunicul lui, și aruncându-le toate înjurăturile pe care le cunoștea.

Negustorul, vrând să afle și el ce se petrecuse — i-am povestit toată întâmplarea cu bărbierul și l-am rugat să-mi îngăduie să stau la el până la tămăduirea piciorului, căci nu cutezam să mă întorc la mine acasă, urmărit cum eram într-una de acest bărbier nesuferit, pe care-l socoteam cea mai rea dintre năpaste. După ce m-am vindecat, mi-am strâns în grabă banii, am chemat martori, în fața cărora mi-am făcut testamentul, prin care, în caz de moarte, lăsam rudelor tot ce mai rămăsese din averea, bunurile și acareturile mele. Am numit și pe cineva de încredere care să vegheze asupra bunurilor și l-am însărcinat să aibă grijă de toate. Ca s-o sfârșesc pentru totdeauna cu acest bărbier, m-am hotărât să părăsesc Bagdadul, orașul meu, și să mă duc undeva, unde să nu mai dau ochii cu un asemenea dușman.

Am plecat deci din Bagdad și am călătorit până am ajuns în această țară, în care credeam că am izbutit să scap de asupritorul meu. Dar totul a fost în zadar! Văd că aici, domnilor, am dat tocmai de el, în mijlocul vostru, la acest ospăț, la care m-ați poftit și pe mine.

Înțelegeți, așadar, că nu mai pot avea liniște și că trebuie să părăsesc și țara asta; cum am părăsit-o și pe cealaltă, și numai din pricina acestui blestemat, acestui rău, acestui ucigaș bărbier, Allah să-l bată, pe el și toată familia lui din neam în neam!

După ce tânărul șchiop a spus aceste cuvinte, povesti mai departe croitorul, s-a și ridicat, galben la față, ne-a urat pace și a ieșit, fără ca să fi încercat vreunul dintre noi să-l oprim.

Noi, ceilalți, uimiți de această întâmplare, îl priveam pe bărbier, care sta tăcut, cu ochii plecați, și l-am întrebat:

— Găsești că tânărul a spus adevărul? Și, în acest caz, de ce te-ai purtat astfel și i-ai pricinuit atâtea nenorociri?

Bărbierul ridică atunci capul și grăi:

— Pe Allah! Știam despre ce e vorba și tocmai de aceea m-am purtat așa. Am făcut totul numai ca să-l feresc de și mai mari nenorociri. Neîndoielnic, el mergea la pierzanie. Să-i mulțămească lui Allah, și mulțămească-mi și mie, că și-a pierdut doar un picior și nu s-a pierdut în întregime. Iar vouă, domnilor, ca să aveți dovada că nu sunt flecar, nu mă amestec în treburile altora și nu seamăn cu niciunul din cei șase frați ai mei, ca să vă dovedesc, în sfârșit, că sunt un om folositor, chibzuit, și mai cu seamă tăcut, am să vă spun povestea mea. Veți judeca singuri!

După aceea, cu toții, urmă croitorul, am ascultat în liniște povestea bărbierului.

Poveștile bărbierului din Bagdad și ale celor șase frați ai lui

(povestite de bărbier și împărtășite aici de croitor)

Povestea bărbierului

Bărbierul începu.

Să știți, stăpânii mei, că trăiam la Bagdad sub domnia emirului credincioșilor, El-Montaser Billah. Viața era fericită sub stăpânirea lui, căci ținea la cei săraci și mici, și-i plăcea societatea învățaților, înțelepților și poeților.

Dar, într-o zi, califul avu să se plângă de zece ticăloși, care locuiau nu departe de oraș, și porunci locțiitorului de guvernator să i-i caute. Și soarta a voit să mă aflu pe țărm, tocmai pe când ei treceau cu barca Tigrul. I-am văzut pe acei oameni în barcă și mi-am spus: „Desigur că și-au dat întâlnire în barcă ca să-și petreacă ziua desfătându-se, mâncând și bând. Trebuie să mă poftească și pe mine la masă!“

M-am apropiat de apă și, fără să spun un cuvânt, eu, Mutul, am sărit în barcă și m-am amestecat printre ei. Dar deodată am văzut venind străjerii guvernatorului, care îi apucară pe toți, le aruncară fiecăruia câte un laț de gât și le legară mâinile. Până la urmă m-au înhățat și pe mine și, ca și celorlalți, mi-au pus lațul de gât și cătușele. Uite așa! Și, n-am suflat un cuvânt! N-am rostit o vorbuliță. Probă pentru dumneavoastră, domnilor, de tăria mea de fire și de puținа mea pălăvrăgeală. I-am lăsat s-o facă fără împotrivire și m-am văzut dus cu cei zece indivizi în fața emirului credincioșilor, califul.

La vederea noastră, califul a chemat gâdele și i-a poruncit:

— Taie îndată capul acestor zece ucigași!

Gâdele ne-a așezat, la rând, în curte, sub privirile califului, și, ridicând paloșul, a lovit primul cap și l-a făcut să sară, apoi pe al doilea, pe al treilea, și așa până la al zecelea. Dar când a ajuns la mine, cum numărul capetelor tăiate era de zece și el n-avea poruncă să taie mai multe, s-a oprit și i-a spus califului că a împlinit poruncile. califul s-a întors, m-a văzut în picioare și a strigat:

— Gâde, ți-am poruncit să tai capetele celor zece criminali! Cum se face că al zecelea a fost cruțat de tine?

Gâdele i-a răspuns:

— Mila lui Allah asupra ta și, prin tine, asupra noastră! Am tăiat zece capete!

califul i-a poruncit:

— Să vedem, numără-le în fața mea!

Le numără și erau, într-adevăr, zece. califul, privindu-mă, m-a întrebat:

— Dar tu cine ești și ce faci între acești băutori de sânge?

Atunci, stăpânii mei, și numai atunci, la întrebarea califului, m-am

hotărât să vorbesc. Și i-am spus:

— O, emire al credincioșilor! Sunt șeicul poreclit El-Samet, fiindcă vorbesc puțin. Am multă înțelepciune, dar despre judecata cuminte, seriozitatea în vorbă, modul foarte limpede de-a gândi, iscusința duhului, lipsa de flecăreală, nu-ți voi mai spune nimic, căci însușirile acestea ale mele sunt fără de margini. În ceea ce privește meseria mea, sunt bărbier. Și mai sunt unul dintre cei șapte feciori ai tatălui meu, și cei șase frați ai mei sunt cu toții vii. Iată ce s-a întâmplat. Chiar azi-dimineață mă plimbam pe malul Tigrului. I-am văzut pe cei zece indivizi sărind într-o barcă, m-am amestecat printre dânșii și am trecut apa Tigrului o dată cu ei, crezând că erau poftiți la vreun ospăț. Dar abia ajuns pe celălalt mal, mi-am dat seama că mă aflam între niște ucigași, deoarece străjerii ne-au prins și ne-au pus lațul de gât. Eu, deși străin de acești oameni, n-am voit să vorbesc, nici să mă împotrivesc, și asta din pricina obișnuitei mele stăpâniri și a faptului că vorbesc puțin. Am fost adus împreună cu ei dinaintea ta, o, emire al credincioșilor! Și ai poruncit să se taie capetele celor zece ucigași, și am rămas singur în mâinile călăului, și totuși n-am scos un cuvânt. Găsesc că asta înseamnează curaj și stăpânire de sine cu totul neobișnuite. De altfel, și faptul că de voie m-am alăturat celor zece necunoscuți, este un act de vitejie, cum nu cunosc altul. Dar nu fi mirat de fapta mea, o, emire al credincioșilor, căci așa m-am purtat mereu în viață, îndatorându-i și pe cei necunoscuți!

Când auzi califul vorbele mele și află că sunt plin de curaj și bărbăție, că iubesc tăcerea și seriozitatea, că urăsc curiozitatea și amestecul în treburile altora, indiferent de ce a putut spune tânărul șchiop de adineaori, șchiopul pe care l-am scăpat de la tot soiul de nenorociri, îmi grăi:

— O, cinstite șeic, bărbier serios și plin de duh! Ia spune-mi, cei șase frați ai tăi… sunt și ei ca tine? Au și ei atâta înțelepciune, știință și cumințenie?

I-am răspuns:

— Să mă păzească Allah! Ce departe sunt ei de mine! O, emire al credincioșilor, într-adevăr mă întristezi! Este o adevărată ocară să mă alături de cei șase smintiți, care nu seamănă întru nimic cu mine, nici pe departe și nici pe aproape. Căci, din pricina flecărelii lor nebunești, a amestecului lor în treburile care nu-i privesc și a mișeliei lor și-au atras fiecare multe necazuri, alegându-se cu vreo sluțire a trupului, spre deosebire de mine care sunt sănătos și întreg la trup și la minte. Într-adevăr, primul dintre frații mei este șchiop; al doilea, chior; al treilea, știrb; al patrulea, orb; al cincilea are urechile și nasul tăiate; al șaselea, buzele ciopârțite! Dar, emire al credincioșilor, să nu crezi cumva că îngroș cusururile fraților mei și însușirile mele. Căci, dacă ți-aș înșira povestea lor, ai vedea ce deosebit sunt eu de ei toți. Și cum povestea lor îmboldește gândirea, am să v-o spun fără să mai zăbovesc.

Povestea lui Backbuk

(primul frate al bărbierului)

Așa! Să știi, emire al credincioșilor, că cel mai în vârstă dintre frații mei, acum șchiop, se numește EI-Bacbuk, fiindcă atunci când se pornea pe

pălăvrăgeală, ți se părea că auzi gâlgâitul unui urcior. De meserie, era croitor în Bagdad.

Își făcea meseria într-o prăvălioară pe care-o închiriase de la un om plin de bani și de avuții. Acesta locuia la întâiul cat al clădirii unde se afla prăvălioara; în partea de jos a clădirii era o moară unde locuia morarul, stăpân și al unui bou.

Într-o zi, pe când fratele meu Bacbuk stătea și cosea în prăvălie, ridicând o dată capul, zări deasupra lui, la o ferestruică, o femeie frumoasă ca luna când răsare, și care se veselea privind la trecători. Era soața stăpânului casei. Văzând-o, fratele Bacbuk simți că i se aprinde inima de dragoste, și nu mai putu nici să coasă, nici să facă altceva, decât să privească la ferestruică. Toată ziua aceea a rămas așa, năucit și adâncit în gânduri, până seara.

A doua zi, chiar din zori, își luă iarăși locul lui și, mai schimbând câte o vorbă, își ridica ochii spre ferestruică și, la fiecare împunsătură cu acul, își ințepa degetele, căci mereu își ridica privirea spre ferestruică. Și a fost tot așa mai multe zile, timp în care nu mai lucră, nu mai făcu treabă nici măcar de-o drahmă.

În ce privește tânăra, ea înțelese de îndată sentimentele fratelui meu Bacbuk și se hotărî să tragă folos de pe urma lui, în orice chip și să se și desfăteze cât mai mult. Într-o zi, pe când fratele meu era și mai năucit decât de obicei, ea îi aruncă o privire surâzătoare, care-l străbătu prin tot trupul pe Bacbuk, și o privi într-im chip atât de nostim, că ea se trase în cameră, ca să râdă în voie. Și prostănacul de Bacbuk fu nespus de bucuros în acea zi, gândindu-se cu câtă plăcere fusese privit.

A doua zi, Bacbuk nu păru prea mult uimit văzând că vine, în prăvălia lui, stăpânul casei, purtând sub braț o frumoasă bucată de pânză învelită într-o basma de mătase. Și proprietarul îi spuse:

— Ți-aduc o bucată de pânză ca să-mi faci cămăși.

Bacbuk nu se îndoi câtuși de puțin că proprietarul fusese trimis de soția lui, și-i spuse:

— Pe ochii și pe capul meu! Chiar în astă-seară cămășile vor fi gata.

Într-adevăr, fratele meu se puse pe lucru cu o asemenea sârguință, lipsindu-se și de mâncare, că seara, la venirea proprietarului, cămășile, douăzeci la număr, erau croite, cusute și împăturite în basmaua de mătase. Și proprietarul îl întrebă;

— Cât am de plată?

Dar tocmai în acel moment apăru pe furiș la fereastră tânăra care-i aruncă o privire lui Bacbuk și-i făcu semn din sprâncene să nu primească nicio plată. Și fratele meu nu voi să primească nimic, cu toate că era într-o mare lipsă, și chiar un obol i-ar fi prins tare bine. Se crezu prea fericit să lucreze și să-l îndatoreze pe soț, pentru dragostea și ochii frumoși ai soției.

Dar asta era numai începutul necazurilor lui Bacbuk, smintitul. Într-adevăr, a doua zi în zori proprietarul veni purtând sub braț o nouă bucată de pânză și-i spuse fratelui meu:

— Iată, mi-a zis nevastă-mea că trebuie să am și izmene noi, ca să le port împreună cu cămășile noi. Ți-aduc altă bucată, ca să-mi croiești izmene. Și să fie cât mai largi! Nu cruța pânză și fă-le cu multe crețuri!

Fratele meu îi răspunse:

— Aud și mă supun!

Și se puse pe lucru, trei zile întregi, fără să mănânce mai mult decât era nevoie, ca să nu piardă timp, și mai ales pentru că nu avea măcar o drahmă ca să-și cumpere de-ale gurii.

Când sfârşi cu lucrul izmenelor, le împături în basmaua cea mare şi, foarte fericit şi nemaiputând de bucurie, urcă să le ducă chiar el proprietarului.

E de prisos să mai spun, stăpâne al credincioşilor, că tânăra se înţelesese cu soţul ei ca să-şi bală joc de nătăfleţul de frate-meu şi ca să-i joace festele cele mai uluitoare. Într-adevăr, după ce fratele meu îi înmână proprietarului izmenele noi, acesta se făcu că vrea să-i plătească. Dar îndată apăru în uşă capul drăgălaş al femeii, ochii îi surâseră şi sprâncenele îi făcură semn să nu primească bani. Şi Bacbuk nu voi să primească nimic. Soţul lipsi o clipă, ducându-se la soţia lui, care nu mai privea înlăuntru, se întoarse apoi la fratele meu şi-i spuse:

— Eu şi soţia mea am hotărât, ca răsplată pentru bunăvoinţa ta, să ţi-o dăm în căsătorie pe roaba noastră cea albă, care e tare frumoasă şi drăgălaşă. În felul acesta, vei deveni un om de-al casei noastre!

Fratele meu socotind că era numai un şiretlic al tinerei femei, pentru a-i da putinţa să intre liber în casă, primi fără o vorbă; şi îndată roaba fu chemată şi măritată cu Bacbuk.

Seara, când Bacbuk voi să se apropie de roaba albă, ea îi spuse;

— Nu, nu astă-seară!

Şi el, cu toată marea lui dorinţă, nu putu nici măcar să-şi sărute o dată nevasta, roaba cea drăgălaşă!

Dar, cu acest prilej, i se spuse lui Bacbuk să nu mai rămână ca de obicei în prăvălie ca să doarmă, ci să se culce în moară, ca să aibă mai mult loc el şi soaţa lui. Şi cum roaba nu voi să se culce cu el, ci urcă la stăpâna ei, Bacbuk fu nevoit să se culce singur. Dimineaţa în zori, pe când dormea încă, intră deodată morarul care spuse cu glas tare:

— Boul ăsta se odihneşte cam de multişor. Ia să-l înjug eu, ca să-mi macine grâul care s-a adunat! Muşteriii aşteaptă să le dau făină!

Se apropie de fratele meu, prefăcându-se că-l ia drept boul, şi-i strigă:

— Haide, leneşule, scoală, ca să te înjug!

Fratele meu nu voi să scoată o vorbă şi se lăsă prins şi înjugat la moară. Morarul îl legă de mijloc la fusul morii şi, trăgându-i o lovitură de bici, îi strigă iar:

— Ceala!

Când primi lovitura, Bacbuk nu se putu opri de-a nu mugi ca un bou. Şi morarul, trăgându-i mereu lovituri de bici, îl sili să învârtească multă vreme moara. Şi fratele meu mugea ca un bou şi sufla greu pe nas sub tăria loviturilor.

Dar curând veni proprietarul şi-l văzu în halul ăsta, învârtind moara şi primind lovituri. Îşi înştiinţă de îndată soţia, care-o trimise la fratele meu pe tânăra roabă; şi ea îl dezlegă şi-i spuse cu multă milă în glas:

— Stăpâna mea a aflat abia acum de purtarea rea faţă de tine şi-mi porunceşte să-ţi spun că e tare mâhnită şi că luăm cu toţii parte la suferinţele tale.

Dar bietul Bacbuk primise atâtea lovituri şi era atât de rupt de oboseală că nu putu rosti o vorbă.

În vreme ce era în starea aceasta, veni şeicul care-i scrisese contractul de căsătorie cu tânăra roabă şi-i ură pace, spunându-i:

— Allah să-ţi dea viaţă lungă! Şi să-ţi fie căsnicia binecuvântată! Sunt sigur că ai petrecut o noapte în fericire deplină, că te-ai zbenguit şi desfătat în îmbrăţişări şi săruturi de seara până dimineaţa!

Fratele meu Bacbuk îi răspunse:

— Allah să-i pedepsească pe cei care mint şi se arată perfizi ca tine, o,

tu, de o mie de ori trădător! Tu m-ai aruncat în treaba asta, numai ca să învârtesc moara în locul boului!

Atunci șeicul îl rugă să-i povestească totul, în amănunt. Și el îi povesti. Iar șeicul își dădu astfel părerea:

— E foarte limpede! Steaua ta nu-i în potrivire cu steaua tinerei femei!

Bacbuk îi strigă:

— Blestematule! Du-te și mai născocește alte ticăloșii!

Apoi fratele meu plecă, intră în prăvălia lui și începu să aștepte ceva de lucru, ca să-și câștige bucata de pâine, el, care lucrase atât fără să fie plătit.

Pe când stătea astfel, iată că vine roaba cea albă și-i spune:

— Stăpâna te dorește cu aprindere și mă însărcinează să te vestesc că s-a urcat pe terasă ca să aibă plăcerea de a te privi prin ferestruică.

Și într-adevăr, chiar în acel moment, fratele meu o văzu ivindu-se în ferestruică pe tânăra, care, scăldată în lacrimi, se jeluia:

— De ce, iubitule, ești atât de îmbufnat și de supărat că nici nu-ți îndrepți ochii spre mine? Îți jur pe viața mea că tot ce s-a petrecut în moară a fost fără știrea mea! În ceea ce o privește pe această roabă smintită, vreau să nici nu-i faci cinstea de-a te uita la ea. Vreau ca numai eu să fiu a ta de-acum înainte.

Atunci Bacbuk ridică ochii și privi la femeie. Și numai vederea ei îl făcu să uite toate necazurile trecute. Își odihni ochii privind la ea, la frumusețea și la farmecele ei. Apoi își vorbiră unul altuia, până când el începu să creadă că nenorocirile se abătuseră parcă asupra altcuiva, nu asupra lui.

Bacbuk, în nădejdea de a o mai vedea pe tânără, urmă să croiască și să coasă izmene, rochii și cămășuțe până când roaba veni într-o zi la el și-i grăi:

— Stăpâna mea îți trimite salutări și-ți spune că noaptea asta stăpânul meu, soțul ei, este poftit la un prieten la masă și nu se întoarce decât mâine de dimineață. Te așteaptă cu nerăbdare, ca să vă iubiți amândoi și să petreacă o noapte în plăceri și-n desfătare!

Iar dobitocul de Bacbuk aproape că-și pierdu mințile aflând această veste.

Tânăra, perfidă, își făcuse un plan, în înțelegere cu soțul ei, ca să scape de fratele meu și să nu mai aibă de plătit ceea ce le lucrase. El îi spusese soției sale:

— Cum să-l hotărâm să intre la tine și, în felul ăsta, să-l surprindem și să-l ducem în fața guvernatorului?

Ea îi răspunse:

— Lasă-mă să orânduiesc după placul meu; am să-l înșel cu dibăcie și am să-l fac de râs în asemenea chip, că va alunge de ocară în tot orașul!

Iacă așa! Iar fratele meu Bacbuk nu bănuia nimic! De altfel nu știa nimic despre vicleniile și capcanele de care sunt în stare femeile. Așadar, odată căzută seara, tânăra roabă veni să-l ia și-l duse la stăpâna ei, care îl primi îndată, îi surâse și-i spuse:

— Pe Allah! stăpânul meu, ard de dorința de-a te vedea, în sfârșit, lângă mine!

Bacbuk îi răspunse:

— Și eu! Dar înainte de toate dă-mi un sărut! Iar după aceea…

Dar abia rostise aceste vorbe că ușa se deschise și intră soțul urmat de doi robi negri, care se aruncară asupra fratelui meu, îl legară bine, îl aruncară la pământ și, pentru început, îi mângâiară dosul cu biciul. Apoi îl luară pe umeri și-l duseră la guvernator, care îndată îl osândi la următoarea pedeapsă: după ce i se dădură două sute de lovituri de bici,

legat bine și urcat pe spinarea unei cămile fu plimbat pe străzile Bagdadului, în timp ce un crainic obștesc striga cu glas tare:
— Iată cum e pedepsit cel care se leagă de femeile semenilor săi!
Și pe când era astfel plimbat, cămila se înfurie deodată și începu să sară. Bacbuk căzu la pământ și-și rupse piciorul. De atunci a rămas șchiop. Mai mult, guvernatorul îl surghiuni, iar Bacbuk, cu piciorul rupt, trebui să plece din oraș. Dar, tocmai la timp, o, emire al credincioșilor, am fost înștiințat de toate astea, am alergat după fratele meu și l-am adus aici, în taină, o mărturisesc, și am luat asupra mea lecuirea lui, cheltuielile și celelalte lucruri trebuincioase. Și asta o fac și acum!

Auzind istoria lui Bacbuk, o, stăpânii mei, califul Montasser-Billah a izbucnit într-un râs cu hohote și mi-a spus:
— Ce bine istorisești tu! Ce povestire plăcută!
Și i-am răspuns:
— Încă nu sunt vrednic de laudele tale! Căci ce vei mai spune când vei auzi istoria fiecăruia dintre ceilalți frați ai mei! Dar mă tem să nu mă crezi palavragiu și om care-și bagă nasul în treburile altora!
califul i-a răspuns:
— Nici vorbă! Grăbește-te dimpotrivă să-mi povestești ce s-a întâmplat cu ceilalți frați ai tăi, ca să-mi împodobesc urechile cu aceste povestiri, întocmai ca și cu niște cercei de aur. Și povestește-mi de-a fir-a-păr, fără teamă de amănunte, căci simt dinainte că totul va fi nespus de plăcut și plin de farmec!
Atunci am început.

Povestea lui El-Haddar

(cel de-al doilea frate al bărbierului)

O, emire al credincioșilor, al doilea frate al meu se numește El-Haddar, căci muge ca o cămilă și este și știrb. N-a avut niciodată vreo meserie și mi-a adus numai necazuri cu pățaniile lui cu femeile. Iată una dintr-o mie.
Într-o zi, pe când mergea fără niciun rost pe străzile Bagdadului, văzu că se apropie de el o bătrână care-i spuse încetișor:
— Ascultă, omule! Am să-ți fac o propunere și ești liber s-o primești sau nu, după cum vrei.
Fratele meu se opri din mers și-i răspunse:
— Te ascult!
Bătrâna urmă:
— Dar nu pot să-ți fac propunerea decât dacă îmi făgăduiești că n-ai să pălăvrăgești și n-ai să te întinzi la vorbă.
Fratele meu Haddar răspunse:
— Poți vorbi.
Ea grăi:
— Ce-ai gândi tu de o grădină cu ape curgătoare și arbori roditori, și de un palat frumos, unde vinul curge în pahare niciodată goale, unde ai vedea fețe răpitoare, unde ai găsi obraji netezi de sărutat, trupuri mlădioase și bune de strâns în brațe, și altele asemenea, și unde ai rămâne de cu seară până dimineața? Și, ca să te bucuri de toate astea, nu ai decât să te supui

unei anumite învoieli!

La cuvintele bătrânei, fratele meu El-Haddar spuse:

— Dar, stăpână, cum se face că vii să-mi faci această propunere tocmai mie și nu oricărei alte făpturi a lui Allah? Ce ai văzut la mine de ți-a plăcut și te-a făcut să mă iei în seamă?

Ea răspunse:

— Acum o clipă chiar ți-am spus să nu te risipești în vorbe, să știi să taci și să lucrezi în liniște. Urmează-mă și nu mai spune nimic.

Bătrâna se îndepărtă repede, iar fratele meu, ademenit de cele făgăduite, o urmă până ajunseră amândoi la un palat cu o foarte frumoasă înfățișare, în care bătrâna intră, luându-l înăuntru și pe fratele meu. El văzu că înăuntru era tare frumos, dar, ceea ce se afla acolo, încă și mai frumos, deoarece căzu în mijlocul unui grup de patru tinere fără seamăn. Întinse pe covoare, ele cântau cu glasuri minunate niște cântece care ar fi mișcat până și pietrele.

După saluturile obișnuite, una din ele se ridică, umplu o cupă și o bău. Iar fratele meu Haddar se simți îndatorat să-i spună:

— Să-ți fie de bine și să-ți dea sănătate și putere!

Se apropie repede de fată, ca să-i ia cupa goală și să-i fie cât mai la îndemână. Dar ea umplu iarăși cupa și i-o întinse lui; Haddar o luă și o goli. Și tânăra, pe când el bea, începu să-i mângâie ceafa, nițel cam aspru, căci îi dădu o palmă zdravănă. Fratele meu se supără, se ridică sa plece, uitând de făgăduiala de-a îndura totul fără împotrivire. Dar bătrâna se apropie și-i clipi din ochi cu înțeles.

— Nu pleca! Rămâi până la sfârșit!

Fratele meu ascultă, rămase și îndură cu răbdare toate toanele fetei, care-l pișca, îl înțepa și-l mângâia cu vioiciune ceafa, într-un fel răutăcios și neplăcut. Celelalte trei se întreceau care de care să-i joace un renghi mai strașnic: una îl trăgea de ureche să i-o smulgă, alta îi dădea bobârnace care-i storceau lacrimi, iar a treia ținea îndeosebi să-l ciupească cu unghiile. Fratele meu le răbda pe toate, căci bătrâna îi făcea mereu semn să nu zică nimic. În sfârșit, ca să-i răsplătească răbdarea, cea mai frumoasă dintre fete se ridică și-i spuse să se dezbrace, să rămână gol-goluț, ceea ce el făcu îndată. Ea luă atunci o mică stropitoare și-l parfumă cu apă de trandafiri, șoptindu-i:

— Tare-mi placi. Dar ai barbă și mustăți, iar perii îmi pișcă pielea. Dacă vrei să vii cu mine, trebuie mai întâi să-ți razi toată fața.

Îi răspunse:

— Mi-ar fi tare greu, căci ar fi cea mai mare rușine ce mi s-ar putea întâmpla!

Ea adause:

— Altfel, nu te voi iubi niciodată!. Trebuie să te razi!

Atunci fratele meu se lăsă dus de bătrână în odaia vecină; și bătrâna îi tăie barba, apoi îl rase, și-i rase și mustățile și sprâncenele. După asta îl sulemeni cu roșu și cu alb și-l aduse iarăși între tinerele fete. Văzându-l, izbucniră toate în niște hohote de râs, că le venea să cadă pe spate.

Atunci, cea mai frumoasă dintre fete se apropie de el și-i spuse:

— O, stăpâne, mi-ai cucerit sufletul cu farmecele tale. Nu am să-ți mai cer nimic altceva decât să joci, așa gol și drăgălaș cum ești, un dans îmbolditor și frumos!

Și cum Haddar se codea, ea adause:

—Te rog, pe viața mea, să dansezi! După aceea voi fi a ta!

Atunci El-Haddar, în sunetul darabukei, mânuită ritmic de bătrână, își

înfășură mijlocul cu o fâșie de mătase și, înaintând în mijlocul sălii, începu să danseze.

Dansă așa de nostim și cu atâtea răsuciri, că tinerele nu-și mai putură stăpâni râsul. Și se porniră să-i arunce în cap tot ce le cădea sub mână: perne, fructe, băuturi, până și sticle.

Atunci se petrecu lucrul de pe urmă. Cea mai frumoasă dintre fete se ridică și, privindu-l pe fratele meu cu ochi galeși și pierduți de pasiune, începu să-și scoată hainele, una după alta, până nu mai rămase decât în cămașa străvezie și șalvarii largi de mătase. Când o văzu așa, El-Haddar se opri din dans și strigă:

— Allah! Allah!

Și-l apucară năbădăile.

Atunci bătrâna se apropie de el și-i spuse:

— Acum trebuie să-ți prinzi drăguța din fugă. Stăpâna mea are obiceiul ca, odată ațâțată de dansuri și de băutură, să se dezbrace cu totul și să nu se dea iubitului, decât dacă, cercetându-i mădularele și cunoscându-i ușurința de a alerga, îl socoate vrednic de ea. Deci ai s-o urmărești pretutindeni, din odaie în odaie, până o prinzi. Și numai atunci are să fie a ta.

La aceste cuvinte, fratele meu azvârli fâșia de mătase și se pregăti de alergare. La rândul ei, tânăra își scoase cămașa străvezie și șalvarii și apăru ca un curmal tânăr, care freamătă la suflarea boarei. Își luă avânt, râzând în hohote, și făcu de două ori înconjurul sălii. Iar fratele meu Haddar o urmărea.

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii dimineții și, cu minte, se opri din povestit.

Dar când se lasă a treizeci și una noapte

Ea urmă:

O, mărite rege, croitorul din orașul din China își urmă astfel povestirea pe care bărbierul din Bagdad o depăna musafirilor, despre cel de-al doilea frate al său, El-Haddar, și pe care întâia dată o aducea la cunoștință califului Montasser Billah:

Fratele meu Haddar o urmărea pe tânăra sprintenă și râzătoare. Privindu-l, cele trei tinere și bătrâna, cu ochii ațintiți la fața sulemenită și lipsită de barbă, de mustăți și de sprâncene a fratelui meu, izbucniră în nemaipomenite hohote de râs și începură sa bată din mâini și din picioare.

Tânăra, goală, după ce făcu de două ori înconjurul sălii, o luă pe un gang lung, apoi prin alte odăi, una după alta, urmărită mereu și strânsă îndeaproape de fratele meu, care gâfâia. Alerga neîncetat, râzând cu hohote și mișcându-și șoldurile.

Deodată, la o cotitură, tânăra îi pieri din vedere, iar fratele meu, deschizând o ușă, prin care credea că ieșise fata, se pomeni în mijlocul unei străzi. Era chiar strada argăsitorilor din Bagdad. Și toți argăsitorii îi văzură pe El-Haddar, cu barba, cu mustățile și cu sprâncenele rase, cu fața sulemenită ca o târfă, și începură să-l huiduiască și să-l lovească cu

curelele. Râzând cu toții în hohote, îl bătură până își pierdu cunoștința. Pe urmă îl cocoțară pe un măgar, punându-l cu fața spre coada animalului, îl purtară prin toată piața și apoi îi aduseră înaintea guvernatorului. Acesta întrebă:

— Dar ce-i cu ăsta?

Ei răspunseră:

— A căzut între noi, chiar așa cum se vede, ieșind pe neașteptate din casa marelui vizir!

Guvernatorul puse să i se dea o sută de lovituri da bici la tălpi, și-l izgoni din oraș.

Atunci, o, stăpânitor al credincioșilor, am alergat după el, l-am adus la mine, în taină, și l-am pus la adăpost. Mi-am luat sarcina să-i dau și mijloace de trai. Poți judeca acum că, dacă n-aș fi om curajos și plin de însușiri alese, n-aș mai fi putut suferi un astfel de prostălău!

Dar povestea celui de-al treilea frate al meu este cu totul alta, după cum vei vedea!

Povestea lui Bacbak

(cel de-al treilea frate al bărbierului)

Bacbak, orbul, zis și Clocănilă-umflatul, este al treilea frate al meu, și-i cerșetor de meserie. Se număra printre fruntașii frăției cerșetorilor din Bagdad.

Într-o zi, voința lui Alah și soarta hotărâră ca fratele meu, întinzând mâna ici și colo, să ajungă la ușa unei case mari. Și fratele Bacbak, strigându-și jeluirile lui obișnuite când cerșea: „Faceți-vă milă și pomană! Dați și săracului!“ lovi cu bățul în ușa casei. Trebuie să-ți spun, dinainte, conducător al credincioșilor, că fratele Bacbak, ca și cei mai șireți din frăție, avea obiceiul să nu răspundă, când, bătând într-o ușă, auzea: „Cine-i acolo?“ Tăcea, ca să-i silească pe cei dinăuntru să deschidă. De altfel, aceștia, fiind obișnuiți cu cerșetorii, nu deschideau, ci răspundeau numai dinăuntru: „Allah să se îndure de tine!“ Așa îi îndepărtau pe cerșetori.

În ziua aceea, zadarnic întrebă cineva dinăuntru: „Cine-i acolo?“ căci fratele meu tăcu. Auzi, în sfârșit, pași apropiindu-se și ușa se deschise. Se ivi un om, căruia Bacbak, dacă n-ar fi fost orb, nu i-ar fi cerut de pomană. Dar așa îi era soarta. Și fiecare își are soarta legată de gât.

Omul întrebă:

— Ce dorești?

Fratele meu răspunse:

— Faceți-vă milă, în numele celui preaînalt!

Omul îl întrebă:

— Ești orb?

Bacbak răspunse:

— Da, stăpâne, și foarte sărac!

Omul spuse:

— Atunci dă-mi mâna să te călăuzesc.

Îi dădu mâna, omul îl duse înăuntru și urcă cu el scara până la o terasă foarte înaltă. Și fratele meu, gâfâind din greu, gândea în sine: „Are să-mi

dea desigur rămășițele vreunei mese îmbelșugate”.

Ajungând pe terasă, omul îl întrebă:

— Ce vrei, orbule?

Fratele meu, destul de uimit, răspunse:

— Ceva de pomană, pentru Allah!

Iar omul grăi:

— Allah să-ți dea lumina ochilor!

Atunci, Bacbak strigă:

— O, tu, cutare, nu puteai să-mi spui asta când eram jos?

Omul îi răspunse:

— O, tu care ești mai prejos decât fundul meu, de ce nu mi-ai răspuns când te-am întrebat: „Cine-i acolo? Cine-i la ușă?“ Șterge-o de-aici cât mai repede, altfel te dau de-a dura, caiic lipicios și piază rea!

Și Bacbak fu nevoit, așa orb cum era, să coboare în grabă scara, singur-singurel. Mai avea de coborât vreo douăzeci de trepte, când, făcând un pas greșit, căzu și se rostogoli până la ușă. În cădere, se lovi rău la cap și își urmă drumul văicărindu-se. Mai mulți din tovarășii lui cerșetori, auzindu-l plângând, îl întrebară ce a pățit și el le spuse. Apoi adăugă:

— Acum, prieteni, ajutați-mă să ajung la mine, ca să-mi iau ceva bani să pot cumpăra de-ale gurii pentru ziua de astăzi, stearpă și cu ghinion. Sunt nevoit să mă ating de banii puși deoparte, care, după cum știți, sunt destul de mulți, și de aceea m-ați numit păstrătorul tuturor banilor.

Dar îndărătul lui coborâse și omul amintit, care porni încetișor pe urma lui, ținându-se aproape, ca să vadă ce e cu el. Merse deci îndărătul fratelui meu și a celorlalți doi orbi, fără ca ei să bănuiască, și astfel au ajuns la adăpostul lui Bacbak. Când intrară, omul se strecură după ei, repede, înainte de a închide ușa. Bacbak le spuse celor doi tovarăși:

— Mai întâi, căutați bine dacă nu s-a strecurat vreun străin în odaie.

La aceste vorbe, omul, care era hoț de meserie, și încă unul cu vază printre cei din tagma lor, văzând o funie care atârna de tavan, o apucă și se cățără ușor și fără zgomot până sus, așezându-se liniștit pe o grindă. Cei doi cerșetori căutară prin odaie, îi făcură înconjurul de mai multe ori, împingând prin unghere cu bâtele. După asta, se întoarseră la fratele meu, el scoase din ascunzătoare banii ai căror păstrător era și îi numără cu cei doi tovarăși. Găsiră că erau zece mii de drahme pe țanc. Își luă fiecare două-trei drahme, ceilalți bani fură puși în saci, și sacii își luară iar locul în ascunzătoare. Unul dintre cei trei cerșetori ieși ca să cumpere de-ale gurii, se întoarse curând și scoase din traistă trei pâini, trei cepe și câteva curmale. Și cei trei tovarăși se așezară în cerc ca să mănânce.

Atunci hoțul alunecă încetișor pe funie, se lăsă pe vine lângă cerșetori și începu să mănânce. cu ei. Dar cum se așezase lângă Bacbak, care avea auzul foarte ascuțit, acesta îl auzi molfăind și strigă:

— E un străin printre noi!

Și întinse iute mâna în partea de unde venea clefăitul, și mâna îi căzu tocmai pe brațul hoțului. Atunci Bacbak și cei doi cerșetori se năpustiră asupra hoțului și începură să strige și să-l lovească cu bâtele, ca orbii. Și chemară și pe vecini în ajutor, urlând:

— Musulmani, săriți în ajutor! Hoțul vrea să ne fure biata noastră agoniseala!

Vecinii alergară și-l găsiră pe Bacbak ținându-l zdravăn, împreună cu cei doi tovarăși, pe hoțul care încerca să se apere și să le scape. Dar la sosirea vecinilor, hoțul se prefăcu și el că e orb, închise ochii și începu să strige:

— Pe Allah! Musulmani! Sunt orb și tovarăș cu ăștia trei care vor să mă păgubească de partea mea din cele zece mii de drahme economie, pe care le avem împreună. Mă jur pe Allah! pe sultan! pe emir! Primesc să mă duceți în fața guvernatorului!

Veniră atunci paznicii care-i luară pe toți patru și-i duseră la guvernator, care întrebă:

— Cine sunt aceștia?

Hoțul strigă:

— Ascultă vorbele mele, o, guvernatorule drept și înțelegător, și adevărul va ieși la iveală. Și chiar dacă nu vrei să mă crezi, pune-mă la caznă mai întâi pe mine, ca să mă silești să spun adevărul; după aceea pune-i la caznă și pe tovarășii mei, ca să-i silești să te lămurească!

Și guvernatorul porunci:

— Apucați-l, puneți-l jos și loviți-l până o mărturisi!

Atunci paznicii îl înșfăcară pe orbul prefăcut, unul din ei ținându-l de picioare, iar ceilalți începură să-l lovească cu biciul. După zece lovituri, orbul cel prefăcut începu să urle, apoi deschise un ochi, și, după alte lovituri, deschise, în mod vădit, și al doilea ochi.

Când văzu acest lucru, guvernatorul strigă plin de furie:

— Ce-i prefăcătoria asta, înșelătorule nerușinat?

Iar el răspunse:

— Oprește bătaia și am să-ți lămuresc totul!

Guvernatorul opri bătaia și hoțul vorbi:

— Suntem aici patru inși, care facem numai pe orbii, și înșelăm oamenii ca să primim de pomană și mai ales ca să intrăm mai ușor prin case, să ne uităm la femei când au fața descoperită, să le ademenim, să le drăgostim și apoi să le prădăm. Totodată cercetăm casele și pregătim o hoție fără greș. Și cum împlinim această meserie rodnică de oarecare timp, am adunat împreună suma de zece mii de drahme. Astăzi le-am cerut tovarășilor mei partea mea, dar ei n-au vrut să mi-o dea, ba dimpotrivă, m-au snopit în bătaie și m-ar fi omorât, dacă paznicii nu m-ar fi scos din mâinile lor. Iată adevărul adevărat, guvernatorule! Acum, ca să-i silești și pe tovarășii mei să mărturisească, nu ai decât un singur mijloc: biciul! Și au să vorbească! Dar să fie bine loviți, altminteri, cum sunt înrăiți, nu vor mărturisi nimic și nici nu vor deschide ochii.

Guvernatorul porunci sa fie apucat mai întâi fratele meu. Zadarnic s-a împotrivit, zadarnic striga că e orb din naștere; fu supus la caznă și mai mare, până leșină. După ce-și veni în simțire tot nu deschise ochii, cu toate loviturile și cu toate sfaturile orbului de lovituri și apoi încă trei sute. Același lucru se petrecu și cu ceilalți doi orbi, care nici ei nu deschiseră ochii, cu toate loviturile și cu toate sfaturile orbului prefăcut, care li se strecurase ca tovarăș.

Apoi, cu ajutorul hoțului, guvernatorul aduse banii ascunși în odaia lui Bacbak, îi dădu acestuia un sfert, adică două mii cincisute de drahme, și păstră restul pentru sine.

Fratelui meu și celor doi tovarăși ai săi, după caznă, guvernatorul le spuse:

— Ticăloși înșelători! Mâncați pâinea, darul lui Allah, și jurați în numele lui că sunteți orbi! Afară de-aici și să nu vă mai văd prin Bagdad!

Atunci, o, emire al credincioșilor, aflând de toate acestea, am ieșit din oraș în căutarea lui Bacbak, l-am găsit și l-am adus înapoi, pe ascuns, i-am dat adăpost la mine și m-am însărcinat să-l hrănesc și să-l îmbrac cât va mai trăi.

Aceasta este povestea celui de-al treilea frate al meu, Bacbak, orbul!

Auzind această povestire, califul Montasser Billah începu să râdă și porunci:

— Să se dea o răsplată acestui bărbier pentru bunătatea lui și să se ducă liniștit!

Dar eu, domnilor, răspunsei:

— Pe Allah! Conducător al credincioșilor, nu pot primi nimic înainte de a povesti ce li s-a întâmplat și celorlalți trei frați ai mei, și asta numai în câteva cuvinte, ca să-ți dovedesc cât de puțin flecar și cât de zgârcit la vorbă sunt de felul meu!

califul răspunse:

— Fie, am să sufăr cazna de a-mi năuci urechile cu pălăvrăgeala ta și am să mai îndur și alte trăncăneli și bădărănii de-ale tale, care, de altfel, nu sunt lipsite de duh.

Și atunci bărbierul a spus:

Povestea lui El-Kuz

(cel de-al patrulea frate al bărbierului)

Al patrulea frate, chiorul El-Kuz El-Asuani, Ulciorul-tare, îndeplinea în Bagdad meseria de casap. Se pricepea la vânzarea cărnii și a tocăturii și știa de minune să crească și să îngrașe oi cu coada groasă. Știa cui să dea carnea bună și pentru cine să o țină pe cea rea. Mușteriii mai de seamă din oraș și negustorii cei mai avuți nu se aprovizionau decât de la el și nu cumpărau decât carne din oile lui, așa că, în scurtă vreme, ajunse tare bogat și stăpân al unor mari turme și al unor mari acareturi.

Într-o zi, fratele meu se afla în prăvălia lui, când intră un mare șeic cu o lungă barbă albă, care-i dădu bani și-i spuse:

— Taie-mi din carnea cea mai bună!

Și fratele meu îi tăie din ce avea mai bun, luă banii și răspunse la salutul șeicului, care se îndepărtă.

Fratele meu cercetă atunci monezile de argint pe care le primise și văzu că erau toate noi și de-o strălucire deosebită. Se grăbi deci să le pună deoparte, într-o lădiță deosebită, și-și spuse: „Iată bani care-mi vor purta noroc!“

Timp de cinci luni, bătrânul șeic cu barba lungă veni mai în fiecare zi și-i dădea totdeauna monezi de argint albe și noi pentru carnea proaspătă și de caiitate bună. Și de fiecare dată El-Kuz punea deoparte acești bani de argint. Dar, într-o zi, El-Kuz voi să numere banii adunați. În acest fel, ca să-și cumpere niște oi bune și câțiva berbeci, pe care avea de gând să-i deprindă să se bată între ei — joc prețuit în Bagdad, orașul meu. Dar abia deschise lădița în care pusese banii șeicului cu barbă albă și văzu că nu se afla în ea nicio monedă, ci doar câteva bucățele de hârtie albă, tăiate rotund. Văzând asta, el începu să se bată cu palmele peste obraji, să strige și să se vaiete. Curând se strânseră în jurul lui mulți trecători, cărora le povesti pățania, dar nimeni nu-și putea lămuri cum de au dispărut banii. Și El-Kuz striga mereu și spunea:

— Acum de l-ar aduce Allah pe afurisitul de șeic! Ce i-aș mai smulge

barba și turbanul chiar cu mâinile mele!

Abia rostise cuvintele din urmă, și bătrânul se ivi, trecu prin mulțimea adunată și se apropie de fratele meu, casapul, ca pentru a-i da bani, ca de obicei. De îndată fratele meu se năpusti asupra lui, îl apucă de piept și strigă:

— Alergați, fraților, ajutați-mă1 Acesta e hoțul nerușinat!

Dar șeicul nu-și pierdu de loc cumpătul și, fără să se clintească, îi răspunse fratelui meu, dar în așa fel încât să nu audă decât el:

— Alege! Vrei să taci sau vrei să ajungi de ocară în fața tuturor? Căci rușinea pe care am să ți-o aduc va fi mai groaznică decât aceea pe care vrei s-o arunci tu asupra mea!

El-Kuz răspunse:

— Dar ce rușine poți să-mi aduci tu, șeic cu suflet de smoală, și cum socoți să mă faci de ocară?

Bătrânul îi spuse:

— Am să le dovedesc tuturor că vinzi de obicei carne de om, în loc de carne de oaie!

Fratele meu îi răspunse:

— Minți, de-o mie de ori minți, șeic blestemat!

Șeicul adause:

— Nu este blestemat și nici mincinos decât acela care, în această clipă, ține atârnat de cârlig, în prăvălia sa, un cadavru de om, nu o oaie!

Fratele meu se răsti la el cu vioiciune:

— Dacă se dovedește ceea ce spui tu, porc de câine, ale tale să fie toate bunurile mele!

Atunci șeicul, întorcându-se spre mulțime, strigă cu glas tare:

— Prieteni, priviți-l pe acest casap! Până astăzi ne-a înșelat pe toți și a călcat în picioare învățăturile cărții noastre! Acest om sugrumă în fiecare zi fii de-ai lui Adam, în loc de oi, și ne vinde carnea lor drept carne de oaie! Dacă vreți să vă încredințați că spun adevărul, intrați și cercetați-i prăvălia!

Strigând, toată lumea dădu buzna în prăvălia fratelui meu. Și apăru în văzul tuturor un cadavru de om atârnat în cârlig, jupuit și curățat de măruntaie; pe scândura pentru căpățâni, se vedeau trei capete de om jupuite, curățate și pregătite pentru vânzare! Într-adevăr, șeicul cu barbă lungă, albă, nu era decât un meșter priceput în vrăjitorie și în farmece și cât ai clipi, a putut schimba, în fața tuturor un lucru în altul.

Văzând asta, toată lumea se năpusti asupra fratelui meu strigând:

— Necredinciosule! Nelegiuitule! Înșelătorule!

Și, tăbărând pe el, unii îl loveau cu bețele, alții cu biciul, și cei mai înverșunați și mai cruzi erau mușteriii vechi și cei mai buni prieteni ai lui. Bătrânul șeic se mulțumi să-i dea fratelui meu o zdravănă lovitură de pumn peste un ochi, pe care i-l și crăpă, fără putință de lecuire. Fu apoi luat așa-zisul cadavru, fratele meu fu legat bine și toată lumea, cu șeicul în frunte, veni în fața celui ce împlinește legea. Și șeicul îi spuse:

— O, emire! Aducem înaintea ta, ca să-și primească pedeapsa fărădelegilor lui, pe acest om, care, de multă vreme, își sugrumă semenii și le vinde carnea, drept carne de oaie. Nu ai decât să hotărăști pedeapsa și să împlinești dreptatea lui Allah, căci, iată, avem aici atâția martori!

În zadar se apără fratele meu, judecătorul nu voi să mai asculte nimic și-l osândi la cinci sute de lovituri de baston peste spate și peste fund! I se confiscară toate bunurile și acareturile, și norocul lui a fost că era atât de bogat, altfel moartea, nu altceva i-ar fi fost pedeapsa. Apoi se luă hotărârea

să fie izgonit din oraș.

Fratele meu, chiorât, cu dosul vânăt de lovituri, aproape mort, fu scos din oraș. Și merse el drept înaintea lui, fără să știe încotro, până ajunse într-un târg îndepărtat și necunoscut. Se opri și se hotărî să rămână acolo, apucându-se de ciubotărie, meserie care-ți cere un singur capital: mâini bune.

Își găsi sălaș statornic la o răspântie, la întâlnirea a două străzi, și începu să lucreze ca să-și câștige pâinea. Dar într-o zi, pe când lucra la niște papuci, auzi nechezat de cai și ropot de călăreți. Întrebând de pricina acestui zgomot, i se răspunse:

— Ca, de obicei, regele merge la vânătoare însoțit de tot alaiul.

Atunci fratele meu El-Kuz își lăsă acul și ciocanul și se sculă să vadă alaiul regelui. Pe când sta gânditor în picioare și visa la starea lui de altădată și la cea de față și la împrejurările în care, din casap cu vază, a ajuns cel din urmă cârpaci, regele trecu în fruntea măreţului alai și, din întâmplare, ochii lui căzură pe ochiul crăpat al fratelui meu. De cum îl văzu, regele se schimbă la față și strigă:

— Să mă păzească Allah de piaza rea și de nenorocirile acestei zile blestemate!

Răsuci de îndată hățul calului și luă calea înapoi, cu tot alaiul și cu soldații după dânsul. Totodată porunci robilor lui să pună mâna pe fratele meu și să-i dea pedeapsa meritată. Și robii se năpustiră îndată asupra lui El-Kuz și-i dădură atâtea lovituri, că-l lăsară mai mult mort în drum. După ce se îndepărtară, El-Kuz se sculă, se întoarse îndurerat la locul lui, sub bucata de pânză din colțul străzii. Era rupt de oboseală și abia mai sufla. Și cum, din întâmplare, un om din alaiul regesc rămăsese în urmă și trecu prin fața lui, îl rugă să se oprească, îi povesti cum s-au purtat cu el și-l întrebă care să fie pricina. Omul izbucni în hohote de râs și-i răspunse:

— Frate, să știi că regele nostru nu poate suferi vederea unui chior, mai cu seamă dacă e chior de ochiul stâng; asta o socoate piază rea și totdeauna pune să fie ucis chiorul. Mă mir că mai ești în viață.

La aceste cuvinte, fratele meu, fără să mai aștepte; își strânse sculele și, cu ce puteri mai avea, o luă repede din loc și nu se odihni decât când fu afară din oraș. Și o porni din nou înainte, până ajunse într-un alt oraș, foarte depărtat, unde nu se afla, ca în celălalt, vreun rege sau vreun tiran.

Rămase mult timp în acel oraș, având grijă, din prevedere, să nu se arate nicăieri. Dar într-o zi, pe când era mai trist ca de obicei, ieși să ia niţel aer și să hoinărească uitându-se ici și colo, Auzi îndărătul lui nechez de cai și, îndată, amintindu-și pățania din urmă, fugi cât mai repede și-și căută un colț unde să se ascundă, dar nu găsi. Văzând însă lângă el o ușă mare, o împinse și se aruncă înăuntru. Înaintea lui se întindea un gang lung și întunecos, în care se ascunse. Dar deodată îi apărură în față doi oameni, îl apucară, îl legară, și-i spuseră:

— Slavă lui Allah că te-am aflat, în sfârșit, dușman al celui preasfânt și al oamenilor! De trei zile și trei nopți te căutăm fără încetare și ne-ai luat somnul și tihna. Ne-ai făcut să gustăm amărăciunea morții!

Fratele meu El-Kuz întrebă

— Oameni buni, dar la ce m-a osândit Allah? Și ce poruncă a dat împotriva mea?

Ei răspunseră:

— Vrei să ne pierzi și pe noi, și pe stăpânul acestei case! Nu ți-a fost deajuns că ai adus pe prietenii tăi la mizerie și pe stăpânul casei la sapă de lemn? Vrei să ne și omori? Unde ți-i cuțitul pe care-l aveai ieri în mână,

când îi urmăreai pe unul dintre noi?

După aceste cuvinte, îl scotociră și-i găsiră în brâu cuțitul cu care tăia talpa ca să pingelească papucii. Îl trântiră la pământ și voiră să-l sugrume. El însă le strigă;.

— Ascultați-mă, oameni buni, nu sunt nici hoț, nici ucigaș! Povestea vieții mele este uluitoare și vreau să v-o spun!

Dar ei nu voiră să-l asculte, îl călcară în picioare, îl bătură și-i sfâșiară hainele. Când îi rupseră hainele de pe el, și-i ieși la iveală spinarea cu urmele tuturor loviturilor de vergi și de bici, pe care le primise cu câtva timp înainte, ei strigară:

— Ticălos afurisit! Iată urme vechi de lovituri pe spinarea ta, dovadă a fărădelegilor din trecut!

Și îl târâră pe bietul El-Kuz la guvernator. Și El-Kuz se gândea la toate nenorocirile lui și-și spunea: „Ce mari trebuie să fie păcatele mele, ca să le ispășesc în acest fel! Și totuși nu mă simt vinovat de nimic! Numai Allah cel preaînalt îmi poate fi de ajutor!“

Când ajunse în fața guvernatorului, acesta îl privi cu mânie și-i strigă:

— Ticălos nerușinat! Urmele loviturilor de pe spinarea ta sunt dovadă sigură de toate fărădelegile tale din trecut și de acum.

Și porunci să i se dea pe loc o sută de lovituri de nuiele. După aceea fu urcat și legat pe spinarea unei cămile, iar crainicii îl plimbară prin tot orașul, strigând:

— Iată cum se pedepsește cei care intră ca un nelegiuit în casa altuia!

Dar nu după mult timp, vestea nenorocirilor fratelui meu ajunse până la mine. Am pornit îndată în căutarea lui și l-am găsit chiar când era dat jos de pe cămilă, leșinat. Atunci, conducătorule al credincioșilor, m-am simțit dator să-l iau cu mine, să-l îngrijesc și să-l aduc într-ascuns la Bagdad, unde are ce-i trebuie să mănânce și să bea liniștit până la sfârșitul zilelor lui.

Iată deci povestea nenorocitului El-Kuz. Dar pățania celui de al cincilea frate al meu este tare uimitoare și-ți va dovedi, o, conducător al credincioșilor, cât de chibzuit și de înțelept sunt eu, spre deosebire de frații mei!

Istoria lui El-Așar

(al cincilea frate al bărbierului)

Acesta este, o, conducător al credincioșilor, chiar fratele cu nasul și cu urechile tăiate. Îl chema El-Așar, fie pentru că era mătăhălos și avea o burtă ca de cămilă care e gata să fete, fie pentru că era ca o căldare mare. Dar asta nu-l împiedica să fie de-o lene puțin obișnuită în timpul zilei, pe când noaptea împlinea tot felul de însărcinări și-și câștiga banii pentru a doua zi prin tot soiul de mijloace neîngăduite și destul de ciudate.

La moartea tatei, noi moștenirăm fiecare câte o sută de drahme de argint. El-Așar, ca și toți ceilalți, își primi partea lui, dar nu știu ce să facă cu banii. Până la urmă, avu o idee, pe lângă o mie altele: își cumpără diferite lucruri de sticlă și începu să le vândă cu bucata. Își alese această meserie, mai degrabă decât oricare alta, fiindcă nu cere multă mișcare.

Fratele meu El-Așar ajunse deci vânzător de sticlărie. Pentru asta, își

cumpără un coș mare în care-și puse lucrurile, alese un colț de stradă, pe unde trecea lume multă, și se așeză acolo, punându-și în față coșul cu sticlărie. Se lăsă liniștit pe vine, cu spatele la peretele casei și începu să-și arate trecătorilor marfa, strigând:

— Pahare! picături de soare! sânuri tinere de alabastru! ochii doicii mele! suflare răcoroasă de fecioare! pahare! pahare!

De cele mai multe ori însă, El-Așar tăcea și, sprijinit bine de perete, se lăsa în voia visului cu ochii deschiși. Într-una din zile, pe vremea rugăciunii de vineri, iată ce vis își depăna murmurându-l:

— Mi-am pus tot avutul, adică o sută de drahme, în cumpărarea acestor lucruri de sticlă. Am să le vând, desigur, cu două sute de drahme. Cu ele am să cumpăr alte lucruri și am să le vând cu patru sute de drahme. Și voi urma așa, cumpărând și vânzând, până voi avea bani mulți. Voi cumpăra atunci mărfuri de toate soiurile, drogherie și parfumerie, și nu mă voi lăsa de meserie decât atunci când voi ajunge la câștiguri însemnate. Și atunci îmi voi putea cumpăra un palat, robi, cai cu șea și cu cioltar de brocart și aur; și voi mânca și voi bea; și nu va rămâne cântăreață din oraș pe care să n-o poftesc să-mi cânte în casă. Mă voi pune apoi în legătură cu toate pețitoarele mai dibace din Bagdad și le voi trimite la fete de regi și de viziri; și nu va trece mult timp și mă voi însura cel puțin cu fiica marelui vizir! Am aflat că e deosebit de frumoasă și desăvârșită în toate; și am să-i hotărăsc o zestre de o mie de dinari de aur. Și nu mă îndoiesc că tatăl ei, marele vizir, se va învoi la această căsătorie; iar dacă nu vrea, ei bine, am să-i răpesc fata de sub nas și am s-o aduc la mine în palat, Atunci am să-mi cumpăr și zece băieți, anume pentru serviciul meu. După aceea, am să-mi fac haine regești, cum nu poartă decât sultanii și emirii; și-i voi comandă celui mai priceput giuvaergiu să-mi facă o șea de aur încrustată cu mărgăritare și cu pietre scumpe. Și atunci, călare pe cel mai frumos cal, pe care-l voi cumpăra de la șeful beduinilor din pustie sau pe care mi-l voi aduce de la tribul anezilor, mă voi plimba prin oraș, cu robi mulți de jur împrejurul meu, și, în acest chip, voi merge la palatul marelui vizir care se va scula întru cinstirea mea și-mi va da locul lui, și el va sta în picioare mai prejos de mine, și se va simți onorat că-mi e socru. Și voi avea cu mine doi tineri robi care îmi vor duce fiecare câte o mare pungă cu o mie de dinari. Și voi da una din pungi marelui vizir, drept răsplată pentru fată, și i-o voi dărui deci pe cealaltă, numai ca să-i arăt dărnicia și mărinimia mea, și cât de puțin prețuiește în ochii mei lumea întreagă. Apoi mă voi întoarce acasă cu fața încruntată; și când logodnica îmi va trimite prin cineva salutările ei, îl voi umple de aur pe acela și-i voi da stofe prețioase și haine mărețe. Și dacă vizirul îmi trimite vreun dar de nuntă, n-am să-l primesc, am să i-l întorc, chiar dacă ar fi un lucru de mare preț, și asta numai ca să-i arăt că am suflet cu totul și cu totul ales și că nu sunt în stare de vreo grosolănie. Pe urmă voi hotărî eu însumi ziua căsătoriei și amănuntele serbării, și voi da poruncă să nu se cruțe nimic, nici în ceea ce privește ospățul, nici în ceea ce privește numărul și istețimea cântăreților din instrumente și din gură, a cântărețelor și dansatoarelor. Și voi face în palatul meu toate pregătirile trebuincioase, îl voi împodobi și acoperi peste tot cu covoare, voi așterne un strat de flori, de la intrare până în sala banchetului, și voi pune să se stropească pe jos cu apă de trandafiri și cu alte parfumuri. În noaptea nunții mă voi îmbrăca în hainele cele mai frumoase și mă voi așeza pe un tron așezat pe o estradă acoperită toată cu stofe brodate în mătase, pline de desene cu flori și cu linii plăcut colorate. Și cât ține ceremonia și soția mea va fi plimbată prin mijlocul sălii, în

găteala ei mai strălucitoare decât luna plină din luna Ramadan, eu voi sta nemișcat și grav, nici măcar n-o voi privi, nu-mi voi întoarce capul nici la stânga, nici la dreapta, ca să înțeleagă toți tăria caracterului meu și înțelepciunea mea! Și, la sfârșit, soția va fi adusă dinaintea mea, în toată frăgezimea frumuseții ei și parfumată îmbătător. Dar nici nu mă voi clinti din loc, ba dimpotrivă! Și voi rămâne astfel nepăsător și grav până ce toate femeile care vor fi de față la nuntă se vor apropia de mine și-mi vor spune: „O, stăpânul nostru și cununa capetelor noastre! Iată soția și roaba ta, care-ți stă cu respect dinainte și așteaptă s-o învrednicești cu o privire. E obosită de cât a stat în picioare și nu așteaptă decât porunca ta ca să se așeze!“ Dar eu nu voi răspunde o vorbă și le voi face să dorească și mai mult un cuvânt din partea mea. Și toate femeile poftite la nuntă se vor apleca până la pământ în fața măreției mele. Abia atunci voi binevoi să-mi cobor ochii și să mă uit la soția mea, dar numai o dată, și am să-i arunc o singură privire: după aceea îmi voi ridica ochii și-mi voi lua iarăși înfățișarea nepăsătoare. Slujnicele o vor lua pe soția mea, eu mă voi ridica și voi trece într-o odaie ca să-mi schimb hainele cu altele mai bogate și mai luxoase. Și mireasa va fi din nou adusă înaintea tronului meu. Îmbrăcată în alte veșminte, în alte găteli, pierdută sub grămada de giuvaeruri, de aur, și de pietre scumpe, și parfumată cu miresme și mai plăcute. Și voi aștepta să fiu rugat de mai multe ori ca să-mi privesc soția, dar îndată voi ridica ochii ca să n-o mai văd. Și voi face așa până se va încheia toată serbarea de nuntă.

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu mijind zorii dimineții și, cu minte, nu mai spuse nimic în noaptea aceea, ca să nu treacă peste voia ce i se dase.

Iar când se lăsă a treizeci și doua noapte

Ea urmă astfel povestirea în fața regelui Șahriar:

…până se va încheia toată serbarea de nuntă. Atunci voi porunci câtorva din tinerii mei robi să ia o pungă cu cinci sute de dinari, în mărunțiș, să-i arunce în toată sala, și altă pungă pentru cântărețele din instrumente și din gură, și pentru femeile din slujba soției mele. Pe urmă, aceleași femei îmi vor conduce soția în odaia ei, unde mă voi duce și eu, după ce mă voi fi lăsat îndelung așteptat. Când voi intra la ea, voi trece, fără s-o privesc, printre cele două șiruri de femei și mă voi așeza pe un divan, cerând o cupă de apă parfumată și îndulcită și o voi bea liniștit, aducând mulțumiri lui Allah. Și voi continua să nu bag de seamă că soția mea este în pat, gata să mă primească; și, ca s-o umilesc și s-o fac să simtă superioritatea mea și cât de puțin caz fac de ea, nu-i voi spune o vorbă, și astfel o voi învăța cum înțeleg să mă port cu ea în viitor. Căci numai așa ajungi să le faci pe femei mlădioase, dulci și iubitoare. Și o voi vedea pe soacra mea intrând de îndată, sărutându-mi fața și mâinile și spunându-mi: „O, stăpâne, binevoiește s-o privești pe roaba ta, fiica mea, care-ți dorește cu căldură apropierea, și miluiește-o măcar cu o vorbă!“ Iar eu, cu toate cuvintele respectuoase ale soacrei, care nici nu va îndrăzni să-mi spună „ginere”, ca să nu pară prea familiară, nu-i voi răspunde o vorbă. Atunci ea mă va ruga iar și iar ca să mă miște în vreun fel, și va sfârși, sunt sigur,

prin a se arunca la picioarele mele, sărutându-le și ducând de mai multe ori la buze pulpana hainei mele. În sfârșit, va spune: „O, stăpâne, îți jur pe Allah, că fiica mea este frumoasă și fecioară! Îți jur pe Allah, că nimeni n-a văzut-o pe fiica mea descoperită și nimeni nu i-a știut culoarea ochilor! Fie-ți milă, încetează de a o mai face de ocară și de-a o umili atât! Privește cât este de supusă; nu așteaptă decât un semn de la tine ca să-ți împlinească toate dorințele!“ După asta soacra mea se va ridica, va umple o cupă cu vin delicios și o va da fiicei ei, care se va apropia să mi-o întindă, supusă și tremurând, mie. Așezat nepăsător pe pernele brodate cu aur ale divanului, eu o voi lăsa să vină în fața mea și-mi va face plăcere ca ea, fiica marelui vizir, să stea în picioare dinaintea mea, fără ca eu s-o privesc, eu, fostul vânzător de sticlărie, care striga la colțul drumurilor: „Pahare! picături de soare! sânuri tinere de alabastru! ochii doicii mele! suflare răcoroasă de fecioare! pahare! pahare!“ Și ea, în fața unei atât de rare nobleți și măreții, mă va lua drept fiul vreunui om ilustru a cărui faimă umple lumea. Și-mi va spune cu lacrimi în ochi: „O, doamne, fie-ți milă! nu respinge această cupă din mâinile roabei tale, căci eu sunt cea din urmă dintre roabele tale!“ Și nici nu-i voi răspunde la aceste cuvinte. Iar ea va prinde curaj, văzând că tac, va stărui să iau cupa de vin și o va apropia chiar ea, drăgălaș, de buzele mele. Și, în fața unei asemenea familiarități, mă voi înfuria, o voi privi cu asprime, îi voi da o bună palmă peste obraji, iar în burtă o lovitură zdravănă de picior, iac-așa...

Fratele meu, urmă bărbierul, spunând aceste cuvinte, făcu mișcarea de a o lovi zdravăn pe închipuita lui soție, iar lovitura nimeri în șubredul coș, plin cu sticlărie, de dinaintea lui; și coșul se rostogoli cât colo, cu toate din el, și nu rămaseră decât cioburi din ceea ce fusese tot avutul acestui smintit. Ah, dacă m-aș fi nimerit acolo în clipa aceea, o, emire al credincioșilor, l-aș fi pedepsit cum merita pe acest frate plin de o nesuferită deșertăciune și de o falsă măreție de suflet!

Dar în fața acestor pagube de neînlocuit, El-Așar începu să-și dea cu pumnii în cap, să-și sfâșie hainele de deznădejde, să plângă și să se văicărească. Și, cum acea zi era tocmai o zi de vineri, și rugăciunea de amiază urma să înceapă în moschei, dintre oamenii care ieșeau din case, unii, văzându-l pe fratele meu în acel hal, se opriră privindu-l cu milă, dar alții își văzură de drum, spunând că e un smintit și râzând în hohote îndată ce aflară de la un vecin amănunte despre țicneala lui.

Pe când se văieta astfel, deplângând pierderea capitalului cu dobânzile, iată că o femeie de mare rang trecu pe acolo, în drum spre moscheie. Întrecea în frumusețe pe cele mai frumoase femei; din făptura ei se răspândea o înviorătoare mireasmă de mosc; era urcată pe o catârcă împodobită cu catifea și brocart de aur, și o însoțea un mare număr de slujitori și de robi. Văzând sticlăria în cioburi, și pe fratele meu plângând, o cuprinse mila și voi să cunoască pricina deznădejdii lui. I se spuse că bietul om avea un coș cu sticlărie, din vânzarea căreia trăia, că acela era tot avutul lui, dar că nu-i mai rămăsese nimic după întâmplarea care-i prefăcuse totul în cioburi. Atunci femeia chemă pe unul dintre slujitori și-i spuse:

— Dă acestui sărman toți banii pe care-i ai la tine.

Și slujitorul scoase îndată de la gât, unde-o avea prinsă cu un șnur, o mare pungă pe care o puse în mâna fratelui meu. El-Așar o luă, o deschise și găsi în ea, după ce numără, cinci sute de dinari de aur. Când îi văzu — aproape să moară de emoție și de bucurie! Și începu să cheme asupra binefăcătoarei toate binecuvântările lui Allah.

Ajungând astfel bogat într-o clipă, El-Aşar, cu pieptul plin de bucurie, se duse acasă, unde îşi încuie avuţia, apoi se pregăti să-şi caute vreo casă frumoasă pe care s-o închirieze şi în care să trăiască după plac. Dar tocmai atunci auzi o bătaie uşoară la uşă. Alergă să deschidă şi văzu o bătrână necunoscută, care-i spuse:

— Tinere, timpul rugăciunii din această sfântă zi de vineri aproape a trecut, şi eu n-am izbutit încă să fac spălările ce se cuvin înainte de rugăciune. Lasă-mă, te rog, să intru o clipă la tine, ca să-mi împlinesc datoria, la adăpost de priviri străine.

Fratele meu îi răspunse:

— Aud şi mă supun!

Îi deschise uşa şi o duse la bucătărie, unde o lăsă singură.

Peste câteva clipe, bătrâna veni la fratele meu în odaie, se opri pe o bucată veche de împletitură, care servea de covor, făcu puţin cam în grabă câteva mătănii şi-şi încheie rugăciunea cu urări de bine pentru fratele meu, meşteşugite şi cucernice. Fratele meu, care nu-şi mai încăpea în piele de fericire, îi mulţămi şi, scoţând de la brâu doi dinari de aur, i-i întinse cu dărnicie. Bătrâna nu-i primi şi-i spuse cu mândrie:

— Tinere, fie lăudat Allah care te-a făcut atât de darnic! Nu mă mir că ştii să câştigi bunăvoinţa celor din jurul tău, chiar şi a celor care, ca mine, nu te-au văzut decât o singură dată. Banii pe care vrei să mi-i dai, pune-i la loc în brâu, căci, după înfăţişare, trebuie să fii vreun biet derviş, şi aceşti bani ţi-ar fi mai de folos ţie, decât mie. Dacă te poţi lipsi de ei, n-ai decât să-i dai îndărăt femeii care ţi i-a dăruit, văzându-ţi paharele făcute cioburi.

Fratele meu îi răspunse:

— Cum, maică, tu cunoşti această femeie? Atunci, te rog, fă bine şi arată-mi mijlocul de a-i vorbi.

Bătrâna răspunse:

— Fiule, această foarte frumoasă tânără n-a fost atât de darnică decât ca să-ţi arate înclinarea ei pentru tine, care eşti tânăr, frumos şi viguros, pe când soţul ei este un nevolnic, tare zăbavnic în pat, de ţi se face şi milă de el. Scoală-te, pune-ţi banii de aur la brâu, ca să nu ţi-i fure cineva în casa asta fără de lacăt, şi vino cu mine. Trebuie să-ţi spun că sunt de mult timp în slujba acestei tinere femei şi că eu îi împlinesc însărcinările tainice. De cum vei intra la ea, arată-te grăbit, spune-i felurite cuvinte drăgălaşe, fă tot ce-ţi stă în putere; şi cu cât mai mult, cu atât o vei lega mai strâns de tine. Ea, din parte-i, nu va cruţa nimic ca să-ţi prilejuiască numai bucurii şi vei fi stăpân deplin peste frumuseţea şi bogăţiile ei!

Când auzi cuvintele bătrânei, fratele meu făcu întocmai cum i se spusese şi-o urmă pe bătrână, mergând în urma ei, şi ajunseră astfel amândoi la o poartă mare, în care bătrâna bătu într-un chip deosebit. Şi fratele meu era tare mişcat şi nu mai ştia ce să facă de fericire.

La semnalul dat de bătrână, veni să deschidă o roabă greacă, tânără şi tare drăguţă: le ură bun venit, surâzând foarte făgăduitor. Bătrâna intră, şi fratele meu o urmă. Fu dus de mica greacă într-o sală întinsă şi măreaţă, care se afla chiar în mijlocul casei. Şi avea sala perdele mari de mătase întreţesute cu aur, iar pe jos numai covoare de preţ. Fratele meu, rămânând singur, se aşeză pe divan, îşi scoase turbanul, îl puse pe genunchi, şi-şi şterse fruntea. Dar peste câteva clipe perdelele se dară la o parte şi apăru o tânără fără seamăn, pe care nimic din ce li-i dat oamenilor să vadă n-ar fi ajuns-o în frumuseţe. Şi era îmbrăcată cum nu se poate închipui mai frumos. Fratele meu El-Aşar se ridică în picioare.

Când îl văzu, tânără îi surâse din ochi şi se grăbi să închidă uşa, care

rămăsese deschisă. Se apropie de fratele meu, îl luă de mână, și-l atrase pe divanul de catifea aurită. Ar fi de prisos să spun cu amănuntul tot ce, timp de-o oră, făcură fratele meu și tânăra: îmbrățișări, sărutări, mușcături, mângâieri, joacă, suciri, răsuciri, acum într-un chip, acum în alt chip și așa mai departe.

După aceste zbenguieli, tânăra se ridică și-i grăi fratelui meu:

— Lumină a ochilor mei, să nu te miști de aici până nu vin!

Apoi ieși repede și dispăru.

Și iată că, deodată, hidos și cu ochii aprinși, în ușa deschisă pe neașteptate, apăru un arap mare, purtând în mână un paloș cu scânteieri orbitoare. Și strigă către îngrozitul El-Așar:

— Nenorocire ție, ticălosule! Cum ai îndrăznit să pătrunzi în acest loc, fecior de târfă, copil din flori, rod amestecat al tuturor ouălor putrede ale nelegiuiților!

La vorbele acestea atât de cumplite, fratele meu nu știu ce să răspundă, limba i se înțepeni și gura i se încleștă, se făcu galben și se închirci. Atunci arapul îl luă, îl dezbrăcă la piele și, ca să-i prelungească chinul, începu să-i dea lovituri cu latul paloșului, vreo optzeci la rând; apoi îi înfipse tăișul în carne, în mai multe locuri, până ce fratele meu se prăbuși pe podele. Crezându-l mort, arapul scoase un strigăt grozav, și atunci se arătă o arăpoaică aducând o tavă cu sare. Ea puse tava jos și începu să presare sare pe rănile fratelui meu, care, cu toate durerile cumplite nu crâcni, de teamă să nu fie ucis. După ce îl acoperi în întregime cu sare, arapul ieși și strigă încă o dată, la fel de grozav. Se înfățișă atunci bătrâna, care, ajutată de arap, scotoci hainele și brâul fratelui meu și-i luă toți banii; îl apucă apoi de picioare și-l târî prin odăi până la un loc din curte, unde, printr-o deschidere, îl aruncă într-o groapă neagră, unde de obicei arunca hoiturile celor atrași prin viclenii în această casă, pentru a sluji de călăreți tinerei stăpâne și a fi apoi despuiați părăsiți în această tainiță, după ce erau acoperiți cu sare, ca să nu miroase urât.

Tainița în care fu aruncat fratele meu El-Așar era mare și întunecoasă, iar hoiturile celor aruncați acolo zăceau unul peste altul. Rămase două zile întregi, fără să se poată mișca din pricina rănilor și a căderii. Dar Allah (fie slăvit și lăudat!) voi ca sarea cu care fratele meu fusese acoperit să fie tocmai mijlocul de lecuire, împiedicând sângele să se strice și oprindu-i curgerea. De îndată ce rănile se închiseră și puterile îi reveniră, fratele meu putu să iasă dintre hoituri, să se târască în lungul tainiței, folosindu-se de o rază slabă de lumină, ce venea din fund, de la o ferestruică a zidului care închidea tainița. Se putu ridica până la ferestruică și ieși la lumina zilei, afară din tainiță.

Se grăbi atunci să ajungă acasă, unde venii să-l aflu și să-l îngrijesc cu leacurile pe care știam să le scot din plante și din sevele de buruieni și, după câtva timp, fratele meu, lecuit pe deplin, se hotărî s-o ucidă pe bătrână și pe ceilalți, pentru nelegiuirea de pe urma căreia îndurase atât. Începu deci s-o caute, merse pe urmele ei și descoperi locul unde venea în fiecare zi ca să-i ademenească pe tinerii care urmau să răspundă poftelor stăpânei ei și apoi să se întâmple ceea ce știm.

Într-o zi se deghiză ca persan străin, își puse un brâu în care ascunse bucăți de sticlă, ca să facă să se creadă că era aur, își piti sub haina lungă o spadă mare și se duse să aștepte sosirea bătrânei, care nu întârzie să apară. Se apropie îndată de ea, se făcu că vorbește prost araba, limba noastră, și, imitând barbara limbă a persanilor, îi spuse bătrânei:

— Maică, sunt străin și aș vrea să știu unde pot afla o vizinea, ca să

cântăresc nouă sute de dinari de aur, pe care-i am în brâu, bani câştigaţi din vânzarea mărfurilor aduse din ţara mea.

Bătrâna, piază de nenorociri, îi răspunse:

— Cazi foarte bine tinere, căci fiul meu, tânăr frumos ca şi tine, este zaraf de meserie şi-ţi va cântări cu vizineaua lui. Hai să te duc la el!

Fratele meu îi răspunse:

— Mergi înainte!

Şi ea merse înainte, şi el după ea, până ajunseră la casa cu pricina. Aceeaşi tânără roabă greacă veni să le deschidă, surâzându-le plăcut, iar bătrâna îi spuse în şoaptă:

— De data asta îi aduc stăpânei muşchi puternici şi carne la timp!

Tânăra îl luă pe fratele meu de mână, îl duse în sala cu mătăsuri şi rămase cu el, distrându-l câteva clipe, apoi se duse să-şi vestească stăpâna, care veni şi făcu cu fratele meu tot ce făcuse şi întâia dată; ar fi de prisos să mai spun ce anume. Apoi ea se retrase şi deodată apăru groaznicul arap cu paloşul sclipitor în mână şi-i strigă fratelui meu să se scoale şi să-l urmeze, purtându-se cu el ca şi întâia dată. Atunci fratele meu, care mergea îndărătul arapului, scoase repede sabia de sub haină şi, dintr-o singură lovitură, îi tăie capul. La zgomotul căderii, alergă arăpoaica, şi avu şi ea aceeaşi soartă; la fel şi roaba greacă, al cărei cap zbură dintr-o singură lovitură. Veni apoi rândul bătrânei, zorite să pună mâna pe pradă. La vederea fratelui meu, cu braţul plin de sânge şi cu sabia în mână, se sperie şi căzu la pământ Fratele meu o luă de păr şi-i strigă:

— Mă recunoşti, târfă bătrână, fiică de târfă, putreziciune aducătoare de nenorociri?

Şi bătrâna răspunse:

— Stăpâne, nu te cunosc!

Fratele meu adause:

— Să ştii, babă desfrânată, că eu sunt acela la care ţi-ai făcut spălările, fund de maimuţă bătrână! Eu sunt acela pe care l-ai ademenit ca să-ţi mulţumească stăpâna, pe care l-ai târât de picioare, ca să-l arunci în tainiţă!

Şi spunând acestea, dintr-o singură lovitură fratele meu despică în două capul bătrânei. Apoi o căută pe tânăra care de două ori se drăgostise cu el.

O găsi dichisindu-se şi parfumându-se, într-o odaie răzleaţă. La vederea lui, scoase un ţipăt de groază, i se aruncă la picioare şi-l rugă să-i cruţe viaţa. Şi fratele meu, amintindu-şi bucuriile adevărate pe care le cunoscuse alături de ea, îi lăsă viaţa. Şi o întrebă:

— Dar cum se face că te afli în această casă, în puterea grozavului arap, pe care l-am ucis cu mâna mea şi care trebuie să te fi făcut să simţi numai oroare?

Ea răspunse:

— O, stăpâne, înainte de-a fi închisă în această casă blestemată, trăiam la un bogat negustor din oraş; această bătrână era prietena casei, venea deseori să ne vadă, şi-mi arăta, mie îndeosebi, multă dragoste. Într-o zi veni la mine şi-mi spuse: „Sunt chemată la o nuntă cum n-a mai fost alta şi cum nimeni de pe lume n-a mai văzut. Am venit să te iau cu mine!“ I-am răspuns: „Aud şi mă supun!“ Mi-am pus cele mai frumoase veşminte, am luat cu mine o pungă cu o sută de dinari şi am plecat cu bătrâna. Am ajuns îndată la casa aceea, unde am intrat împreună cu bătrâna şi, unde, prin şiretenia ei, am căzut în mâinile şi sub puterea crudului arap, care, după ce mi-a răpit fecioria, m-a ţinut aici cu sila şi s-a slujit de mine pentru planurile lui criminale, răpind viaţa tinerilor bogaţi pe care-i aducea

bătrâna. Astfel, de trei ani sunt o unealtă în mâinile ticăloasei bătrâne.

Înduioșat, fratele meu îi spuse:

— Ah, ce soartă nenorocită ai avut!... Dar spune-mi, căci de când ești aici trebuie să știi, au adunat multe bogății acești nelegiuiți?!

Ea răspunse:

— Da, bineînțeles! Atât de multe, încât mă îndoiesc că ai putea să le cari singur; nici zece inși n-ar fi de-ajuns. Vino, de altfel, să vezi cu ochii tăi!

Îl luă pe fratele meu și-i arătă lăzi uriașe, pline cu bani din toate țările și cu pungi de toate mărimile. Și fratele meu rămase uimit și înlemnit. Atunci fata îi spuse:

— N-ai să poți scoate singur atâta aur! Du-te și adu mai mulți hamali, ca să-i încarci cu tot ce se află aici. Între timp, eu pregătesc pachetele.

Fratele meu se duse în grabă după hamali și, peste câtva timp, se întoarse cu vreo zece, fiecare purtând o ladă goală.

Dar, ajungând la casa aceea, găsi ușa larg deschisă; tânăra dispăruse împreună cu toată prada. Înțelese că l-a înșelat, ca să poată lua ea singură avuțiile. Totuși se mângâie, văzând lucrurile frumoase din casă și bogățiile din dulapuri, îndeajuns ca să-l facă om cu stare pentru cât mai avea de trăit. Plănui să le care pe toate, a doua zi, la el acasă. Și, cum era zdrobit de oboseală, se întinse pe un pat luxos și adormi.

A doua zi, când se trezi, fu cât se poate de îngrozit văzându-se înconjurat de douăzeci de paznici ai guvernatorului, care îi porunciră:

— Scoală-te îndată și vino la guvernator, căci te cheamă!

Și, după ce închiseră și pecetluiră ușile, îl predară în mâinile guvernatorului, care-i spuse:

— Știu tot ce ai făcut, toate omorurile săvârșite și hoția ce-o plănuiai.

Atunci, fratele meu strigă:

— O, guvernatorule, dă-mi răgaz, și-ți voi povesti adevărul!

Guvernatorul îi întinse un mic voal, semn că nu era în nicio primejdie, iar fratele meu îi povesti toată întâmplarea, de la început până la sfârșit. Apoi adăugă:

— Acum, o, guvernatorule plin de gânduri bune și drepte, dacă vrei, sunt gata să împart cu tine în părți egale tot ce se află în casă!

Guvernatorul răspunse:

— Cum, ai îndrăzneala să te gândești la împărțeală! Pe Allah! nu vei primi nimic; trebuie să iau eu totul, iar tu să te socoți fericit că mai ești în viață! De altfel, ai să părăsești de îndată orașul și să nu te mai întorci pe aici, că te-așteaptă cea mai crâncenă pedeapsă!

Și guvernatorul, temându-se că ar putea să afle califul că și-a însușit acea avuție, îl surghiuni pe fratele meu. Și acesta fu silit să fugă departe. Dar, pentru ca soarta să i se împlinească în întregime, abia ieși din oraș și fu atacat de hoți care, negăsind la el nici aur, nici lucruri de preț, se mulțumiră să-i ia hainele, să-l lase gol și să-i dea mai multe lovituri bune de bâtă. Iar ca să-l pedepsească pentru că i-a lipsit de un chilipir la care se așteptau, i-au tăiat urechile și nasul.

Atunci, emire al credincioșilor, aflând de nenorocirile bietului El-Așar, l-am căutat și nu m-am lăsat până nu l-am găsit. L-am adus la mine, l-am îngrijit și lecuit, și i-am dat ce-i trebuie, ca să mănânce și să bea pentru cât va mai avea de trăit.

Aceasta este povestea lui El-Așar!

În ce privește însă povestea celui de-al șaselea frate al meu, o, emire al credincioșilor, ea este vrednică să fie ascultată înainte ca să-mi iau și eu

timpul de odihnă.

Povestea lui Sakalik

(cel de-al șaselea frate al bărbierului)

Se numea Sakalik, adică Oală-dogită, o, emire al credincioșilor, și avea buzele tăiate, și nu numai buzele, ci și mădularul. Acesta, ca și buzele, i-a fost ciopârțit în împrejurări tare uimitoare.

Sakalik, al șaselea frate, era cel mai sărac dintre noi, dar sărac cu totul. Nu mai vorbesc de cele o sută de drahme moștenite de la tata, căci Sakalik, care în viața lui nu văzuse atâția bani deodată, se grăbi să-i prăpădească într-o noapte, în tovărășia târfelor din cartierul stâng al Bagdadului.

Nu avea niciuna din deșertăciunile acestei lumi pieritoare și trăia din pomenile oamenilor care stăteau de vorbă cu el, fiindcă spunea cuvinte de duh și făcea pozne.

Într-o zi, Sakalik ieșise să caute de mâncare pentru trupul lui sleit de lipsuri, și, mergând pe străzi ajunse în fața unei case mărețe, cu portic și cu mai multe trepte la intrare. Și pe trepte se aflau foarte mulți slujitori, tineri robi, ostași și portari. Sakalik se apropie de câțiva din ei și-i întrebă a cui era acea minunată clădire. Ei îi răspunseră:

— Este a unuia dintre fiii regelui.

Atunci fratele meu se apropie de portarii care stăteau pe o bancă, la capătul treptelor, și le ceru de pomană, în numele lui Allah! Ei îi răspunseră:

— Dar de unde vii tu, de nu știi că e de-ajuns să intri și să te înfățișezi stăpânului nostru, ca să fii copleșit de daruri?

Atunci fratele meu intră, străbătu marele portic, trecu printr-o curte largă și printr-o grădină plină de arbori foarte frumoși și de păsări cântătoare. Curtea era pavată cu frumoase lespezi de marmură albă și neagră, iar grădina minunat îngrijită; niciun ochi omenesc nu mai văzuse ceva asemănător. De jur împrejur se afla o galerie descoperită, pavată cu marmură; perdele mari o păstrau răcoroasă în timpul orelor de arșiță. Și fratele meu merse drept înainte și intră în sala principală, acoperită cu porțelan colorat în albastru, verde și auriu, cu flori și cu frunze întrețesute. În mijlocul sălii se afla un frumos havuz de alabastru, din care țâșnea apă proaspătă, susurând dulce. Un minunat covor colorat acoperea o parte mai ridicată a podelei, și pe el, răzimat de perne de mătase brodată cu aur, stătea așezat un bătrân cu barbă albă, lungă, și cu fața luminată de un surâs binevoitor. Fratele meu înaintă și-i spuse bătrânului cu barbă frumoasă:

— Pacea să fie cu tine!

Bătrânul se ridică îndată și-i răspunse:

— Și cu tine să fie pacea, mila lui Allah și binecuvântările lui! Ce dorești?

Fratele meu răspunse:

— O, stăpâne, dă-mi ceva de pomană, căci sunt istovit de foame și de multe lipsuri!

La aceste cuvinte, bătrânul păru cuprins de milă și se arătă atât de îndurerat, aflând starea nenorocită a fratelui meu, că era cât pe ce să-și

sfâșie hainele, Și strigă:

— Pe Allah! cum se poate ca eu să mă aflu în oraș și o ființă omenească să nu aibă ce mânca? Iată ceva ce nu pot îndura!

La rândul lui, fratele meu, ridicând mâinile spre cer, strigă:

— Allah să te binecuvânteze! Și binecuvântați să fie cei ce te-au născut!

Bătrânul îi spuse:

— Trebuie să rămâi aici, să împărți cu mine prânzul și să guști cu mine sarea la masa mea!

Iar fratele meu răspunse:

— O, stăpâne, cum să-ți mulțumesc! Căci nu mai pot răbda, mor de foame!

Bătrânul bătu din palme și-i porunci tânărului rob, care se înfățișă de îndată:

— Repede! Adă ibricul de argint și ligheanul, ca să ne spălăm mâinile!

Iar lui Sakalik:

— Oaspe al meu, apropie-te și spală-ți mâinile!

La aceste cuvinte, bătrânul se ridică și, cu toate că tânărul rob nu se mai întoarse, se făcu că lasă să-i curgă pe mâini apă dintr-un ibric nevăzut, și-și frecă mâinile, ca și cum ar fi curs aievea. Văzând asta, Sakalik nu știa ce să creadă, dar, pentru că bătrânul stăruia să se apropie și el, își închipui că era o glumă, și, cum era și el vestit pentru poznele și glumele lui, se apropie și se făcu că se spală pe mâini, întocmai ca bătrânul. Atunci bătrânul porunci:

— Ei, voi ceilalți, grăbiți-vă să întindeți masa și aduceți de mâncare, căci pe acest biet om îl chinuie foamea!

Îndată se iviră numeroși slujitori, care începură să forfotească prin sală, ca și cum ar fi întins fața de masă și ar fi acoperit-o cu numeroase feluri de mâncare și cu tăvi pline până la margini. Iar Sakalik, deși înfometat, își spuse că cei săraci trebuie să îndure toanele celor bogați și se feri să lase să se vadă vreun semn de nerăbdare. Apoi bătrânul îl îndemnă:

— Oaspe al meu, așază-te lângă mine și grăbește-te să-mi cinstești masa!

Fratele meu se așeză lângă el, aproape de masa închipuită, și bătrânul începu să se miște în așa fel, încât să se creadă că se atinge de mâncăruri și că ia îmbucături, și să-și miște fălcile și buzele, ca și cum ar mânca într-adevăr, și-i spunea fratelui meu:

— Oaspe al meu, casa mea este casa ta, masa mea este masa ta; nu te simți stingherit și mănâncă pe săturate, fără să te rușinezi! Uite, pâinea asta, ce albă e și ce bine coaptă! Ce părere ai?

Sakalik răspunse:

— Pâinea e tare albă și, într-adevăr, atât de gustoasă, că în viața mea n-am mai mâncat una la fel!

Bătrânul își urmă vorba:

— Cred și eu! Arăpoaica mea a frământat-o cu iscusință; am cumpărat-o cu cinci sute dinari de aur! Dar, oaspe al meu, ia și mănâncă vreo câteva felii din acest minunat chebap copt la cuptor! Și fii încredințat că bucătăreasa n-a făcut economie nici de carne bine bătută, nici de grâu râșnit, nici de cardamom și piper! Mănâncă, dar, biet om flămând, și spune-mi ce părere ai de gustul și de aroma fripturii?

Fratele meu răspunse:

— Acest chebap îmi încântă cerul gurii, iar mirosul lui îmi umflă pieptul! Și-i gătit atât de bine, că nici la masa regilor nu se poate mânca ceva asemănător!

Spunând acestea, Sakalik începu să ciofăie din fălci, să mestece, să înghită, ca şi cum ar fi mâncat cu adevărat. Bătrânul îi vorbi iar, îndemnându-l:

— Ce plăcere îmi faci, oaspe al meu! Dar cred că nu merit atâtea laude, căci atunci ce-ai putea să mai spui despre bucatele de colo, din stânga ta, acei minunaţi pui fripţi, umpluţi cu fistic, cu migdale, cu orez, cu stafide, piper, scorţişoară şi cu carne tocată de miel? Dar ce spui de aroma lor?

Fratele meu strigă:

— Allah! Allah! aroma lor e delicioasă, gustul minunat, umplutura uimitoare!

Bătrânul îşi arătă iar mulţumirea:

— Într-adevăr, ai prea bune cuvinte şi multă îngăduinţă faţă de bucătăria mea! De aceea vreau să-ţi dau chiar cu mâna mea să guşti din această mâncare fără de seamăn!

Şi bătrânul luă chipurile un dumicat dintr-o tavă de pe masă şi, apropiindu-l de buzele fratelui meu, îl îndemnă:

— Ia şi înghite, oaspe al meu, şi să-mi spui ce părere ai despre această mâncare de vinete umplute, care înoată într-un sos gustos!

Iar fratele meu întinse gâtul, deschise gura, se prefăcu că mestecă, şi înghiţi. Apoi, închizând ochii de plăcere, spuse:

— Pe Allah! ce bună mâncare şi ce uşor de mistuit! Cred, cu plăcere, că nicăieri, în afară de locuinţa ta, n-am mai mâncat atât de bune vinete umplute! Totul este făcut de mâini tare dibace: carnea de miel tocată, mazărea boabe, nucşoara, cuişoarele, ghimberul, piperul şi ierburile aromate. Deosebesc gustul fiecărui aromat, atât de bine este totul făcut!

Bătrânul spuse:

— De aceea, oaspe, cum eşti şi înfometat şi politicos, mă aştept să dai pe gât cele patruzeci şi patru de vinete umplute care se află în această farfurie!

— Fratele meu răspunse:

Nimic mai uşor de înghiţit, decât aceste bunătăţi, mai dulci decât sânul doicii mele şi mai mângâioase, pentru cerul gurii mele, decât degetele unei fecioare!

Şi fratele meu se făcu că ia fiecare vânătă umplută, una după alta, şi o înghite, ridicând capul de plăcere şi plescăind cu limba de cerul gurii. Şi în sine se gândea la adevăratele mâncăruri, şi foamea îi creştea, şi-şi spunea că s-ar mulţumi, ca să şi-o potolească, şi cu pâine uscată, din bob măcinat, sau cu vreo bucată de mămăligă. Dar se feri să arate în vreun fel ceea ce simţea.

Apoi bătrânul îi spuse:

— Oaspe al meu, vorbele tale sunt vorbele unui om bine crescut şi obişnuit cu masa regilor şi a celor mari! Mănâncă, prietene, şi să-ţi fie de bine!

Fratele meu îi răspunse:

— Am mâncat de-ajuns!

Atunci bătrânul bătu din palme şi strigă:

— Ei, voi, luaţi mâncarea de-aci şi daţi-ne dulciuri! Aduceţi plăcintele, prăjiturile şi fructele cele mai bune!

Şi îndată tinerii robi începură să forfotească în toate părţile, să mişte mâinile şi să ridice braţele deasupra capului, ca şi cum ar schimba o faţă de masă cu alta. Apoi, la un semn al bătrânului, se retraseră. Şi bătrânul îi grăi lui Sakalik:

— Acum, oaspe, a venit momentul să ne îndulcim. Să începem cu

plăcintele. Nu-ți pare nespus de plăcută această cocă fină, ușoară, aurie, rotunjită și umplută cu migdale, cu zahăr și rodii? Dar aceste foi de cataif sublim? Pe viața mea! Gustă una sau două bucăți, ca să vezi! Ei, siropul este destul de legat și de parfumat, iar praful de scorțișoară bine presărat pe deasupra! Ai mânca cincizeci de bucăți și tot nu te-ai sătura! Dar trebuie să-i lăsăm loc și acestei kenafa, de pe tava de aramă înflorită. Privește! Dibace mai este femeia care-mi face plăcintele, și ce bine știe să înfășoare foile de aluat! Ah, te rog, grăbește-te să-ți desfătezi cerul gurii, până nu se scurge siropul și nu se fărâmițează coca: este atât de delicată! Oh, privește și această plăcintă stropită cu apă de trandafiri și presărată cu fistic pisat! Dar crema din ceștile acelea de porțelan, căreia-i dau un gust deosebit aromele și apa de flori de portocal?! Mănâncă, oaspe, întinde mâna, fără să te oprești; acolo, da, bine!

Și bătrânul dădea pildă fratelui meu, ducea cu lăcomie mâna la gură și înghițea, de parcă ar fi fost aievea. Iar fratele meu făcea la fel, simțind, de poftă și de foame, că-i lasă gura apă.

Bătrânul urmă:

— Dulciuri acum și fructe! Cât despre dulciuri, e tare greu de ales, vezi bine. Uite, colo, dinaintea ta, dulciuri mai legate și dulciuri cu mai mult sirop. Te sfătuiesc să iei din cele legate, care-mi plac și mie mai mult, cu toate că nici pe celelalte nu le socot mai prejos. Uite, colo, acel jeleu străveziu și sclipitor de caise; parcă-s felii fine ce se topesc în gură! Dar dulceața de chitră, cu zahăr pisat și aromat cu chilimbar! Dar dulceața din petale de trandafir și flori de portocal! Oh, din pricina ei, mai cu seamă, am să mor într-o zi! Dar lasă loc și pentru altele! Te sfătuiesc să iei de colo, din dulceața de curmale umplute cu migdale și cuișoare. Mi se aduce din Cairo, căci în Bagdad nu se pregătește destul de bine. Am însărcinat pe un prieten din Egipt să-mi trimită o sută de gavanoase! Dar nu te grăbi așa, deși pofta ta îmi face deosebită cinste! Vreau să-ți dai părerea și despre dulceața asta de morcovi cu zahăr, nuci și aromate cu mosc!

Fratele meu Sakalik îi cântă în strună:

— Oh, asta întrece tot ce am visat, iar cerul gurii mele îi adoră bunătatea! Dar, după gustul meu, cred că i s-a pus puțin cam mult mosc!

Bătrânul răspunse:

— Oh, nu, nu, nu găsesc, dimpotrivă! Căci sunt obișnuit cu această aromă, și cu chihlimbarul de asemenea, iar bucătăresele și plăcintăresele mele îmi pun cât mai mult în plăcinte, în dulcețuri și-n dulciuri. Moscul și chihlimbarul sunt două adevărate reazime ale sufletului meu! Și bătrânul urmă: Dar nu uita fructele, căci, așa cred, ai lăsat loc și pentru ele. Iată: lămâi, banane, smochine, curmale proaspete, mere, gutui, struguri și altele, și altele! Iată și migdale proaspete, alune, nuci proaspete și altele! Mănâncă, oaspe, Allah este mare și plin de îndurare!

Dar fratele meu, mestecând mereu în gol, nu mai putea să-și miște fălcile, iar stomahul îi era ațâțat mai mult ca oricând la pomenirea acestor bunătăți. Și spuse:

— O, Doamne, trebuie să mărturisesc că sunt sătul și nicio înghițitură nu-mi mai poate trece pe gât!

Bătrânul îi răspunse:

— E uimitor ce repede te-ai săturat! Dar hai să bem! Încă n-am băut.

Bătrânul bătu din palme și îndată veniră tinerii robi cu mânecile sumese cu grijă și se făcură că ridică totul, că pun apoi pe masă două cupe și carafe, căni răcoritoare și alte vase grele și de preț. Bătrânul se făcu că toarnă vin, luă o cupă închipuită și o întinse fratelui meu, care, la rândul

lui, se făcu că o primește cu mulțămire, că o duce la gură și bea. Și strigă:

— Allah! Allah! ce vin minunat!

Și se grăbi să-și mângâie pieptul de plăcere.

Iar bătrânul din nou se făcu că ia un mare vas cu vin vechi și că toarnă cu grijă în cupa fratelui meu, ca s-o dea pe gât. Nu încetară să facă așa, până ce fratele meu lăsă să se înțeleagă că i s-a suit la cap aburul atâtor băuturi, începu deci să dea din cap și să spună cuvinte cam tari. Iar în sinea lui gândea: „E vremea să-l fac pe bătrân să-și ispășească chinurile la care m-a supus!“

Se ridică deodată și, prefăcându-se beat de-a binelea, întinse brațul atât de mult, că i se văzu subsuoara, apoi îl lăsă pe neașteptate în jos, trăgând o palmă atât de zdravănă în ceafa bătrânului, că răsună toată sala. Și cumpănind încă o dată brațul, îi mai dădu una, și mai strașnică. Bătrânul se supără amarnic și strigă:

— Ce-ai făcut, o, tu cel mai mârșav om de pe pământ?!

Fratele Sakalik îi răspunse:

— O, stăpâne, tu, cunună a capului meu, sunt robul tău supus, pe care tu l-ai copleșit cu daruri, l-ai primit în casa ta și l-ai hrănit la masa ta cu mâncările cele mai delicioase, din care nici regii n-au gustat vreodată, și l-ai îndulcit cu cele mai alese dulcețuri, compoturi și plăcinte, și, în sfârșit i-ai potolit setea arzătoare cu vinurile cele mai vechi și mai prețioase! Dar, ce să-i faci?! A băut așa de mult vin, că s-a îmbătat, nu s-a mai putut stăpâni și a ridicat mâna asupra binefăcătorului lui. Dar iartă-l pe acest rob, căci ai sufletul mai nobil decât el, iartă-i nebunia!

La aceste cuvinte, bătrânul, departe de a se mânia, începu să râdă cu zgomot și-i spuse lui Sakalik:

— De multă vreme caut printre oamenii socotiți cei mai glumeți și mai poznași unul care să aibă mintea, firea și răbdarea ta! Nimeni n-a știut să se folosească atât de bine de glumele și de poznele mele glumețe. Ești până astăzi singurul care te-ai mlădiat după gustul și placul meu, care ai îndurat până la capăt gluma și ai avut destul duh în acest joc! Nu numai că-ți iert purtarea de la sfârșit, dar vreau ca, în această clipă chiar, să-mi ții tovărășie la masa acoperită într-adevăr cu toate mâncările, și dulciurile, și fructele amintite! Și de acum înainte n-am să mă mai despart de tine!

Spunând acestea, bătrânul dădu poruncă tinerilor robi să-i servească îndată și să nu cruțe nimic. Și așa se făcu, fără întârziere.

După ce mâncară bine și se îndulciră cu plăcinte, dulciuri și fructe, bătrânul îl pofti pe fratele meu să treacă într-o a doua sală, anume pregătită pentru băuturi. Și, chiar de la intrare, fură primiți în sunetul instrumentelor și în cântecele roabelor albe, toate mai frumoase decât luna. Și în tot timpul cât fratele meu și bătrânul băură vinurile cele mai alese, roabele cântară pe felurite tonuri cântecele cele mai melodioase, cu modulări de voce și cu accente minunate. Apoi, ușor, câteva dansară ca niște pasări cu aripile repezi și parfumate. Și se încheie ziua aceea în sărutări și plăceri mai mari decât în vis.

De atunci bătrânul se împrieteni temeinic cu fratele meu și-și făcu din el un om apropiat, de care nu se mai despărțea, la care ținea cu dragoste mare, și-i da în fiecare zi câte un dar, mereu mai prețios. Și mâncară, băură și trăiră așa în plăceri douăzeci de ani.

Dar ceea ce era scris trebui să se împlinească. Într-adevăr, după acești douăzeci de ani, bătrânul muri și îndată guvernatorul puse mâna pe toate bunurile și le apucă în folosul lui, căci răposatul nu avea moștenitori, iar fratele meu nu-i era niciun fel de rudă. Atunci fratele meu, silit să fugă de

asuprirea și de gândurile rele ale guvernatorului, trebui să-și caute scăparea, părăsind Bagdadul, orașul nostru.

Sakalik plecă deci din Bagdad și începu să călătorească, hotărât să străbată deșertul și să ajungă la Mecca, în hagialâc. Dar, într-o zi, caravana la care se alăturase a fost atacată de arabi rătăcitori, hoți de drumul mare, musulmani răi, care nu țin seama de învățăturile Profetului, pacea lui Allah asupra lui! Toți au fost despuiați și luați în robie, fratele meu ajungând pe mâna celui mai crud din acești hoți beduini. Acesta l-a dus în tribul său îndepărtat. În fiecare zi îl bătea și-l supunea la cazne, spunându-i:

— Trebuie să fii tare bogat în țara ta; răscumpără-te deci pe bani! Dacă nu, ai să suferi cele mai crude cazne și până la urmă am să te ucid cu mâna mea!

Iar fratele meu se jeluia și-i spunea printre lacrimi:

— Pe Allah! Nu am nimic, o, șeic al arabilor, și nu cunosc nici măcar calea care duce la bogăție. Sunt lipsit de toate, iar acum, ca rob, sunt al tău și cu totul în mâinile tale. Fă cu mine ce vrei!

Dar beduinul avea în cortul lui și soție, o femeie minunată, cu sprâncenele negre și cu ochii ca noaptea. Și era caldă ca jarul, când o strângeai în brațe. Și de câte ori soțul ei, beduinul, se îndepărta de cort, ea se apropia de fratele meu și voia să i se dăruiască cu tot trupul, rod al deșertului arab. Fratele meu Sakalik, însă, spre deosebire de noi ceilalți, nu era faimos în asalturi și se ferea de beduină, de rușine să nu fie văzut de Allah preaînaltul! Totuși, într-o zi, beduina izbuti să tulbure înfrânarea lui Sakalik, dându-i mereu târcoale și ațâțându-l cu mișcările șoldurilor, ale sânilor și ale pântecelui. Și fratele meu o luă, se jucă cu ea așa cum e obiceiul, și-o așeză apoi pe genunchi. Și pe când stăteau așa amândoi și-și dădeau sărutări, năvăli deodată beduinul în cort și văzu totul cu ochii lui. Plin de cruzime, beduinul scoase de la brâu un cuțit mare că putea reteza dintr-o lovitură capul unei cămile. Îl apucă pe fratele meu și începu să-i ciopârțească buzele cu care păcătuise și i le înfundă apoi în gură. Și-i striga:

— Nenorocire ție, trădător ticălos, care ai izbutit să-mi strici nevasta!

Și spunând acestea, asprul beduin îi apucă mădularul cald încă și i-l tăie. Apoi îl târî pe Sakalik de picioare, îl aruncă pe spinarea unei cămile, îl duse pe vârful muntelui, unde îl părăsi și-și căută de drum.

Muntele se afla în calea hagiilor, și, unii din ei, fiind din Bagdad, îl recunoscură pe Sakalik, Oală-dogită, care-i făcea să râdă atât de mult cu poznele lui. După ce-i dădură să mănânce și să bea, mă înștiințară degrabă.

Atunci, emire al credincioșilor, am alergat să-l găsesc, l-am luat pe umeri și l-am adus în Bagdad. I-am lecuit rănile și i-am dat tot ce-i trebuie ca să trăiască până la moarte.

Și iată, o, conducător al credincioșilor, că sunt acum în mâinile tale, grăbindu-mă să-ți spun pe scurt povestea celor șase frați ai mei, deși aș fi putut să ți-o povestesc mult mai pe larg. Dar am căutat să țin seama de răbdarea ta, să-ți arăt cât de puțin sunt înclinat spre flecăreală și să-ți dau dovadă că sunt nu numai fratele, dar și tatăl fraților mei. Acesta sunt eu, care mă numesc El-Samet, Mutul!

După această povestire, urmă bărbierul către musafiri, califul Montasser Billah a râs cu poftă și a rostit:

— În adevăr, o, Samet, vorbești puțin și nu te amesteci în treburile altora, nu ești curios și nu ai năravuri rele! Dar, știu eu ce știu și vreau să

părăsești Bagdadul și să te duci aiurea. Și asta cât mai în grabă!

Și astfel, califul m-a surghiunit pe nedrept și fără să-mi arate din ce pricină mă pedepsește.

Atunci, o, stăpânii mei, am tot călătorit din țară în țară, de la una caldă, la alta rece, până am aflat de moartea lui Montasser Billah și de venirea la domnie a califului El-Mostasem. M-am întors atunci în Bagdad, dar frații mei muriseră cu toții. Atunci, tânărul care ne-a părăsit în chip atât de necuviincios, m-a chemat să-l rad pe cap. Și, împotriva a ceea ce-a povestit el, vă încredințez, o, stăpâni ai mei, că i-am făcut cel mai mare bine și că, fără de ajutorul ce i l-am dat, ar fi fost ucis din porunca tatălui fetei, cadiul. Tot ce a spus despre mine este numai defăimare și tot ce v-a înșirat el, că aș fi curios, că-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala, că pălăvrăgesc, că sunt grosolan, lipsit de tact și de gust, este cu totul neadevărat, minciună și născocire, așa să știți voi cei de față!

Aceasta este, o, rege norocit, spuse Șeherezada, povestea în șapte părți, pe care croitorul din China a făcut-o cunoscută regelui. Apoi el adăugă:

— Când bărbierul El-Samet și-a încheiat povestirea, noi toți, musafirii, n-aveam nevoie să mai auzim și altele, ca să ne încredințăm că acest bărbier uluitor era în adevăr cel mai neobișnuit flecar și că nu se află pe întreg pământul bărbier care să se fi amestecat, ca el, în treburile altora. Și eram încredințați, fără altă dovadă, că tânărul șchiop din Bagdad fusese victima pălăvrăgelilor acestui bărbier nesuferit. Atunci, deși povestirile lui ne-au desfătat mult, ne-am gândit să-i dăm totuși o pedeapsă. L-am apucat, cu toate strigătele lui, și l-am închis, singur-singurel, într-o odaie întunecoasă plină de șobolani. Iar noi toți ceilalți ne-am ospătat mai departe și am băut și ne-am veselit până la vremea rugăciunii de seară. Atunci, numai, se retrase fiecare, iar eu m-am întors acasă, ducându-i soției mele de-ale gurii.

Dar, ajungând acasă, am văzut că soția îmi întorcea spatele și era tare înciudată! Și mi-a spus:

— Mă lași singură toată ziua și, pe când tu petreci în plăceri și veselie, eu trebuie să duc viață tristă și de plâns! Dacă nu ieși îndată cu mine, ca să ne plimbăm cât mai e ziuă, între mine și tine nu va mai fi decât cadiul, căruia îi voi cere fără zăbavă despărțenia!

Atunci, cum nu-mi plăceau supărările și certurile casnice, ca să am liniște, am ieșit să-mi plimb nevasta, cu toate că eram obosit. Și am colindat pe străzi și prin grădini până la apusul soarelui.

Pe când ne întorceam acasă, am dat din întâmplare peste micul cocoșat care ține de casa ta, o, rege puternic și darnic! Și cocoșatul, beat mort, dar tare vesel, spunea cuvinte de haz celor care-l înconjurau, și rostea aceste versuri:

Strălucitoare-i cupa și-atât de străvezie,
Și vinul este-atât de zglobiu și purpuriu,
Că mintea-mi să aleagă acuma nu mai știe…
Căci cupa-i ca și vinul zglobiu și purpuriu,
Și vinu-i ca și cupa-n culoare, străvezie.

Apoi micul cocoșat se oprea, fie ca să le arunce celor de față vreo glumă înveselitoare, fie ca să danseze în sunetele micii lui dairele. Am socotit, eu și soția mea, că acest cocoșat ne-ar putea fi un plăcut tovarăș și l-am poftit să împartă cu noi masa. Și am ospătat împreună, și a rămas și

soția mea cu noi, căci nu-l socotea om întreg pe cocoșat; altfel n-ar fi stat să mănânce, de față cu un străin.

Și i-a venit în gând soției mele să glumească cu cocoșatul și să-i înfunde în gură bucata de pește cu care s-a înăbușit.

Atunci, o, rege puternic, l-am luat pe cocoșat și l-am dus în casa doftorului iudeu, care-i aici cu noi. Iar doftorul iudeu, la rândul lui, l-a aruncat în casa furnizorului, care apoi a lăsat pe misitul creștin să se descurce cum o ști.

Aceasta este, o, rege darnic, cea mai neobișnuită povestire din cele auzite de tine astăzi. Neîndoielnic, povestea bărbierului și a fraților lui este mult mai surprinzătoare și mai plăcută decât cea a cocoșatului!

Când croitorul și-a încheiat povestirea, regele Chinei a spus:

— Într-adevăr, trebuie să recunosc, croitorule, că povestirea ta este foarte interesantă și poate mai îmbolditoare decât pățania bietului meu cocoșat! Dar acel bărbier uluitor, unde se află? Vreau să-l văd și să-l aud înainte de-a hotărî în privința voastră, cei patru! apoi ne vom îngriji să-l înmormântăm pe cocoșat, care a murit încă de ieri. Și-i vom ridica un mormânt frumos, căci m-a înveselit mult pe când era viu, și chiar după moarte mi-a fost un prilej de plăcere, auzind povestea tânărului șchiop și a bărbierului, cu cei șase frați ai lui, și încă trei povești pe deasupra!

La aceste cuvinte, regele a poruncit șambelanilor să plece cu croitorul în căutarea bărbierului. Și, un ceas mai târziu, croitorul și șambelanii l-au scos pe bărbier din odaia întunecoasă și l-au adus la palat, dinaintea regelui.

Regele l-a cercetat pe bărbier și a găsit că era un bătrân șeic de cel puțin nouăzeci de ani, cu fața tare zbârcită, cu barba și sprâncenele tare albe, cu urechile clăpăuge și găurite, cu nasul de-o lungime uimitoare și cu o ținută trufașă și disprețuitoare. Când l-a văzut, regele Chinei a izbucnit în hohote de râs și i-a spus:

— Tătucule, am aflat că știi să povestești isprăvi minunate și pline de ciudățenii. Aș vrea să ascult și eu din ceea ce știi tu.

Bărbierul i-a răspuns:

— O, rege al vremilor, nu te-au înșelat când ți-au vorbit despre însușirile mele! Dar, înainte de toate, aș vrea să știu ce este cu toți cei strânși aici, cu acest misit creștin, cu acest iudeu, cu acest musulman și cu acel cocoșat mort, de acolo. Ce înseamnă această întrunire ciudată?

Regele Chinei a râs mult și i-a răspuns:

— De ce mă întrebi despre niște oameni pe care nu-i cunoști?

Bărbierul a spus:

— Întreb numai ca să-i dovedesc regelui meu că nu-s un flecar care se amestecă în treburile altora, că nu mă vâr niciodată în ce nu mă privește și sunt cu totul nevinovat de bârfelile care se înșiră pe socoteala mea, că adică aș fi un palavragiu neobișnuit și toate celelalte. Să știi că sunt vrednic de porecla de Mutul, pe care-o am. Cum spune și poetul:

De cercetezi, când ochii tăi
Văd omul ce poreclă are,
Să știi că înțelesul ei
Îndată limpede-ți apare…

Regele grăi:

— Tare îmi place acest bărbier. Vreau să audă și el povestea cocoșatului, apoi pe a creștinului, pe a iudeului, pe a furnizorului și pe a

croitorului!
Și regele i-a povestit bărbierului toate aceste întâmplări, fără să lase nimic la o parte.
Când a auzit aceste povestiri și pricina morții cocoșatului, bărbierul a dat foarte grav din cap și a spus:
— Pe Allah! Iată ceva uimitor și care mă mișcă tare mult! Ei, voi de colo dați la o parte pânza care-l acopere pe cocoșatul mort, să-l văd și eu!
Și îndată bărbierul s-a apropiat, s-a așezat jos, a luat capul cocoșatului pe genunchi și i-a privit cu băgare de seamă chipul. Deodată a izbucnit în niște hohote de râs, că s-a răsturnat pe spate. Și a spus:
— Într-adevăr, fiecare moarte își are pricina ei! Dar pricina morții acestui cocoșat este cea mai uimitoare dintre cele mai uimitoare! E vrednică să fie înscrisă cu litere de aur în analele domniei, ca învățătură pentru vremea viitoare!
Regele, auzind vorbele bărbierului, s-a arătat cât se poate de uimit și i-a spus:
— O, bărbierule, Mutule, lămurește-ne înțelesul vorbelor tale!
Iar acela a răspuns:
— O, rege, pe îndurarea și binefacerile tale, să știi că acest cocoșat încă nu și-a dat sufletul! Și ai s-o vezi îndată!
Bărbierul a scos de la brâu o sticluță cu o alifie, cu care a uns gâtul cocoșatului, apoi i l-a învelit cu o fâșie de lână și a așteptat să se umezească. Pe urmă a mai scos de la brâu niște clești de fier lungi, le-a vârât în gâtlejul cocoșatului, le-a răsucit încoace și încolo și le-a scos îndată cu o bucată de pește care avea un spin în vârf — pricina înăbușirii cocoșatului! Chiar din acel moment cocoșatul a început să strănute cu putere, a deschis ochii, și, venindu-și cu totul în simțire, și-a mângâiat fața cu mâinile și a sărit în picioare strigând:
— Allah, Allah! Mahomed este trimisul lui Allah! Cu el să fie rugăciunea și mântuirea lui Allah!
Văzând asta, cei de față s-au mirat nespus și și-au arătat admirația pentru bărbier. După aceea, regele și toți ceilalți au izbucnit în hohote de râs, uitându-se la mutra cocoșatului. Și regele a grăit:
— Pe Allah, ce întâmplare minunată! În viața mea n-am pomenit ceva mai ciudat și mai neobișnuit! Apoi a adăugat: O, voi, toți musulmanii aflați de față, ați mai văzut oare vreun om care să moară și apoi să învie? Și dacă, prin bunăvoința lui Allah, n-am fi avut aici pe bărbier, pe șeicul El-Samet, asta ar fi fost cea din urmă zi a cocoșatului. Numai științei și vredniciei acestui bărbier minunat și plin de pricepere îi datorăm scăparea cocoșatului nostru!
Și toți cei de față au răspuns:
— Da, desigur, o, rege! Această întâmplare este minunăția minunățiilor și minunea minunilor!
Atunci regele Chinei, vesel, a poruncit să se aștearnă de îndată, în scris, cu slove de aur, povestea cocoșatului și a bărbierului, ca să se păstreze în analele domniei; ceea ce s-a făcut chiar pe loc. Apoi a dăruit câte o haină de onoare fiecărui împricinat, doftorului iudeu, misitului creștin, furnizorului și croitorului și i-a oprit pe toți patru lângă persoana sa, în slujba palatului, și i-a împăcat cu cocoșatul. Și i-a făcut daruri minunate și cocoșatului, pe care l-a copleșit cu bogății, l-a numit în slujbe înalte și și-a făcut din el tovarăș de masă și de băutură. Bărbierul s-a bucurat de atenții deosebite. A fost îmbrăcat cu o bogată haină de onoare, a căpătat un astrolabiu de aur, unelte de aur, foarfeci și brice încrustate cu mărgăritare

și pietre prețioase; a fost numit bărbier și coafor al regelui și al regatului și a ajuns tovarășul apropiat al regelui.

Și au trăit mai departe o viață de plăceri și de belșug, până ce le-a pus capăt fericirii răpitoarea a tot ce e bucurie, despărțitoarea a tot ce e prietenie, Moartea.

— Dar, spuse Șeherezada către regele Șabriar, sultan al insulelor Indiei și ale Chinei, să nu crezi că istoria asta este mai minunată decât aceea pe care vreau să ți-o spun despre Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis!

Și sultanul Șahriar a strigat:

— Care Anis Al-Djalis?

Iar Șeherezada începu.

Povestea dulcei prietene, Anis al-Djalis, și a lui Ali-Nur

O, mărite rege, a fost odată pe tronul din Bassra un sultan tributar al mai-marelui său, califul Harun Al-Rașid. Se numea Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini. El îi iubea pe cei sărmani și pe cerșetori, avea milă de supușii lui nenorociți și-și împărțea averea celor care credeau în profetul Mahomed, fie cu el rugăciunea și pacea lui Allah! Și era vrednic de ceea ce spune poetul despre virtuțile și vitejiile lui, în oda care începe cu strofa:

Condei ajunse-a-i fi al lăncii fier
Și inima vrăjmașă foaie
De scris, ce-o smulge în bătaie…
Cerneală — sângele celor ce pier!

Avea doi viziri: unul se numea El-Mohin Ben-Saui, iar celălalt El-Fadl Ben-Khakan. Dar trebuie să știm că El-Fadl Ben-Khakan era omul cel mai mărinimos al vremii, cu o fire tare plăcută, cu purtări încântătoare, cu însușiri care-l făceau iubit de toate inimile și respectat de oamenii înțelepți și învățați care veneau să stea de vorbă cu el și să-i ceară părerea în treburile cele mai grele; și toți locuitorii regatului, până la unul, îi doreau viață lungă și belșug, căci făcea numai bine și se înfrâna de la orice nedreptate sau rău. Cel de-al doilea vizir, numitul Ben-Saui, era cu totul deosebit: își ura semenii, îl dezgusta binele, se gândea numai la rău, așa că un poet care l-a cunoscut, a putut să spună de el:

Da, l-am văzut și-ndată m-am strâns, pornind la fugă,
De-apropierea celui ce-i mârșăviei slugă.
Dar și pulpana hainei am ridicai-o pin' să-și
Alăture făptura-i — chiar murdăria însăși!
Și am aflat scăpare dând calului meu goană,
Ferind cât mai în pripă spurcata lighioană!

Dar pentru fiecare dintre acești viziri atât de deosebiți se potrivește ceea ce spune alt poet:

Te bucură să fii alături de-un om nobil,
Căci suflet nobil, fiu de nobil, totdeauna,
Vedea-vei că născut e dintr-un tată nobil.

Ferește însă-atingerea de omul josnic,
Căci suflet josnic, de neam josnic, totdeauna,
Vedea-vei că născut e dintr-un tată josnic.

De altfel, oamenii îl urau și le era tot atâta scârbă de vizirul Ben-Saui, pe câtă dragoste simțeau și aplecare față de Fadledin. De aceea, vizirul

Ben-Saui nutrea dușmănie bunului vizir Fadledin și nu pierdea niciun prilej să-l micșoreze în ochii regelui.

Într-o zi, regele din Bassra, Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini, stătea pe tronul țării, în sala de judecată, înconjurat de toți emirii, fruntașii cetății și mai-marii de la curte. Chiar în acea zi se aflase de sosirea la Bassra, în piața robilor, a unei noi cete de robi tineri din toate țările. Regele se întoarse spre vizirul Fadledin și-i vorbi:

— Vreau să-mi găsești o roabă tânără, care să nu aibă seamăn pe lume: desăvârșită ca frumusețe, neîntrecută în însușirile ei și cu cea mai blânda fire.

Auzind cuvintele adresate lui Fadledin, vizirul Saui, invidios că regele avea mai multă încredere în potrivnicul său, și voind să-l descurajeze pe rege, strigă:

— Dar, închipuindu-ne că s-ar putea găsi o astfel de femeie, ar trebui să dai pe ea un preț de cel puțin zece mii de dinari de aur!

Atunci regele, și mai ațâțat de greutatea încercării, îl chemă îndată pe vistier și-i spuse:

— Ia zece mii de dinari de aur și du-i acasă vizirului meu Fadledin!

Vistierul se grăbi să îndeplinească porunca. În aceeași clipă, vizirul Fadledin ieși din palat ca să ducă la îndeplinire dorința regelui.

Vizirul Fadledin plecă îndată în piața robilor, dar nu găsi nimic care să se apropie cât de cât de condițiile hotărâte pentru cumpărare. Atunci îi chemă pe toți samsarii care se îndeletniceau în piață cu cumpărarea și vânzarea robilor albi și negri și le dădu în grijă să facă toate cercetările pentru a afla o roabă tânără, așa cum o voia regele, și le spuse:

— De câte ori o roabă ajunge în piață la prețul de cel puțin o mie de dinari de aur, să mă înștiințați numaidecât, ca să văd dacă este potrivită!

Și, într-adevăr, de atunci nu trecea zi fără ca doi sau trei misiți să nu vină și să nu propună vizirului o roabă tânără, și de fiecare dată și roaba, și samsarul se înapoiau fără să se încheie târgul. Văzu, astfel, timp de o lună, mai mult de o mie de fete, unele mai frumoase decât altele și în stare să învioreze o mie de babalâci neputincioși. Dar nu se putea hotărî pentru niciuna din ele.

Iată iasă că într-o zi, tocmai când se pregătea să încalece și să se ducă la rege, ca să-l roage să mai aștepte câtva timp până îndeplinește însărcinarea ce i-o dase, vizirul Fadledin văzu apropiindu-se cu grabă un misit, pe care-l cunoștea și care, ținându-i scara șeii, îl salută cu respect și rosti aceste versuri în cinstea lui:

Ridici temeinic casa durată de străbuni
Și faci să se înalțe mereu faima domniei…
Măreț vizir, victorii făr' de răgaz aduni!

Prin binefaceri, daruri, la cei spre-al morții somn
Tu viață dai, și celor ce pradă sunt urgiei…
Iar faptele-ți primite-s de-Allah a-toate-domn!

După aceste versuri, misitul îi spuse vizirului:

— O, nobile Ben-Khakan, gloriosule Fadledin, te vestesc că roaba a cărei descriere ai avut bunătatea să mi-o faci este de față și poți hotărî în privința ei!

Atunci vizirul îi porunci misitului:

— Adu-mi-o repede la palat, ca s-o văd!

Și vizirul intră în palat, în așteptarea roabei. O oră după aceea, misitul se întoarse ținând de mână roaba. Ca s-o descriu, aș spune numai că era o fetișcană zveltă și înaltă, cu sânii drepți și biruitori, cu pleoapele brune, cu ochii ca noaptea, cu obrajii plini și netezi, cu bărbia mică și surâzătoare și având o umbră de gropiță, cu șoldurile tari și bogate, cu mijlocul ca al unei albine, dar cu crupa grea și minunată. Ea intră, înveșmântată în stofe rare și alese. Dar uitam să-ți spun, o, rege, că gura ei era e floare, buzele mai roșii ca nuca tămâioasă când e proaspătă, iar trupul întreg mai delicat și mai mlădios decât creanga tânără de salcie. Glasul ei era mai melodios decât susurul adierii și mai plăcut decât boarea care trece înmiresmată printre florile grădinii. Era întru totul vrednică de stihurile unui poet care-a descris-o:

I-i pielea ca mătasea și mult mai dulce încă,
Și vorba-i curge — apă cu lin ocol — curată
Ca lacrima, și-mparte în jur odihnă-adâncă…

Și ochii ei! Când spuse Allah: „Să fiți!“ Pe dată
Au fost, ca o minune pe chipul de femeie.
Dar când cu ei privește, atâta te îmbată

Și tulbur dă, cum vinul n-ajunge-n veci să deie.
Ah, s-o iubești, în noapte visând cu ochii strajă!
Mi-i trupul foc năprasnic și mintea o scânteie!

Inele de păr negru prind gându-mi ca o mreajă,
Și fruntea ei îmi pare o lucie-aurоră,
Ce raze-n jur răsfiră dând lumii chip de vrajă…

Luceafăr de lumină-i, vestind a zilei oră…

De aceea, îndată *ce* se împlini ca o floare, o numiră Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă.

Vizirul, văzând-o, fu cu totul uluit și-l întrebă pe misit:

— Care-i prețul acestei roabe?

El răspunse:

— Mie, stăpânul ei îmi cere zece mii de dinari, și m-am învoit la acest preț cu el, socotindu-l potrivit, și stăpânul mi-a jurat că e în pierdere, având în vedere multe lucruri pe care mi le-a înșirat și pe care aș vrea să le auzi chiar din gura lui, o, vizire!

Vizirul îi răspunse:

— Ei bine, adu-mi-l repede pe stăpânul ei!

De îndată misitul zbură în căutarea stăpânului și se întoarse cu el în fața vizirului. Acesta văzu că stăpânul minunatei fete era un persan tare în vârstă, care ajunsese numai piele și oase. Așa cum spune poetul:

Adusu-mi-au ursita și timpul căruntețe
Și-mi tremură, ah, capul, și trupul mi se frânge…
Și asprei vremi potrivnici nu-i chip să se sumețe…

Ce drept eram alt dată! În mers, priveam la soare!
Căzut din înălțime, simt țărm cum mă strânge,
Mi-e parte numai boala, iubita — nemișcare…

El îi ură pace vizirului, iar acesta-i spuse:

— Așadar ne-am înțeles, te învoiești să mi-o vinzi pe această roabă cu zece mii de dinari de aur? De altfel, ea nu e pentru mine, ci hărăzită regelui!

Bătrânul răspunse:

— Dacă e hărăzită regelui, cred că ar fi mai bine să i-o dăruiesc, fără să iau vreun ban pe ea. Dar, o, vizire mărinimos, fiindcă mă întrebi, e de datoria mea să-ți răspund. Și îți voi spune că acești zece mii de dinari de aur mă despăgubesc doar de prețul puilor cu care am hrănit-o de când era mică, de hainele de preț cu care am îmbrăcat-o mereu și de cheltuielile pe care le-am făcut pentru instruirea ei. Căci i-am adus mulți dascăli, fără să țin socoteală; și ea a învățat scrierea frumoasă, regulile limbii arabe și ale limbii persane, gramatica și sintaxa, comentariile cărții sfinte, regulile dreptului divin și originile lor, jurisprudența, morala și filosofia, geometria, medicina, cadastrul, dar scânteiază îndeosebi în arta versurilor, în cântarea din instrumentele cele mai deosebite, în cântecul din gură și în dans; în sfârșit, a citit toate cărțile poeților și ale istoricilor. Și toate acestea au făcut-o să aibă un caracter și o bună purtare încă mai de admirat: de aceea i-am dat numele de Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă.

Vizirul grăi:

— Desigur că ai dreptate. Dar nu pot da pe ea mai mult de zece mii de dinari de aur. De altfel, am să-i cântăresc și-ți dau înscrisul imediat.

Într-adevăr, vizirul Fadledin cântări zece mii de dinari de aur în fața bătrânului persan și acesta-i luă. Dar înainte de-a pleca, bătrânul înainta și-i spuse vizirului:

— Cer îngăduință stăpânului nostru, vizirul, să-i dau un sfat!

Fadledin răspunse:

— Da. Vorbește!

Bătrânul rosti aceste cuvinte:

— Îl sfătuiesc pe stăpânul nostru, vizirul, să n-o ducă pe Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă, de îndată la regele nostru Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini, deoarece ea abia astăzi a sosit din călătorie și oboseala, schimbarea de climă și de apă au istovit-o întrucâtva. Ar fi mai bine, și pentru tine și pentru ea, s-o ții în palatul tău încă vreo zece zile. Astfel se va odihni și va spori în frumusețe, va face o baie la hammam și-și va schimba veșmintele. Numai atunci s-o înfățișezi sultanului, și asta îți va aduce mai multă cinste și prețuire în ochii lui!

Vizirul, găsind că bătrânul îi dăduse un sfat bun, îl ascultă. Și o duse pe Anis Al-Djalis în palatul lui, unde-i pregăti o odaie anume în care să se odihnească.

Dar vizirul Fadledin Ben-Khakan avea un fecior de o frumusețe uimitoare, ca luna când răsare. Fața lui era de-o albeață minunată, obrajii rumeni, semănați cu un puf proaspăt și mătăsos, iar pe unul dintre ei avea o aluniță ca o picătură de chilimbar cenușiu.

Tânărul, care se numea Ali-Nur, încă nu știa nimic de cumpărarea fetei. De altfel, vizirul îi pusese în vedere Dulcei Prietene, înainte de orice, să nu uite sfaturile pe care i le dase. Și într-adevăr, îi spusese:

— Să știi, copilă dragă, că te-am cumpărat pentru stăpânul nostru, regele Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini, ca să-i fii prima favorită. De aceea, trebuie să te păzești bine, să te ferești cu grijă de toate prilejurile care ar putea să-ți aducă defăimare ție și să mă facă de râs pe mine. Trebuie să-ți spun că am un fecior nițel cam ștrengar, dar tare frumos! Nu e fată din mahala care să nu i se fi dat lui de bunăvoie și el să nu-i fi cules floarea.

Așadar, ia bine seama, ferește-te să-l întâlnești, să-i auzi măcar glasul, să-ți arăți chipul descoperit: atunci ai fi neîndoielnic pierdută!

Și Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă, îi răspunse vizirului:

— Aud și mă supun!

Vizirul, sigur în privința ei, o părăsi și se duse la treburile lui.

Dar, prin voința scrisă a lui Allah, lucrurile luară altă cale decât cea dorită de bunul vizir. Câteva zile mai târziu, tânăra fată se duse la hammamul aflat chiar în palatul vizirului, unde micile roabe își puseră toată iscusința ca să-i facă cea mai bună baie care se putea închipui. După ce-i spălară trupul și părul, o masară și o frecară, îi scoaseră perii, cu alifie de zahăr ars, îi turnară în păr o apă înmiresmată cu mosc, îi dădură cu roșu unghiile degetelor de la mâini și de la picioare, îi alungiră cu creionul negru genele și sprâncenele, îi arseră în cupe tămâie și chilimbar cenușiu, parfumându-i, astfel, ușor, toată pielea. Îi înveliră apoi trupul cu un cearșaf, care mirosea a flori de portocal și de trandafir, îi adunară părul într-o plasă întinsă, caldă, și o călăuziră afară din hammam, în cămările hărăzite ei, unde femeia vizirului, mama frumosului Ali-Nur, o aștepta ca să-i spună urările obișnuite la ieșirea din baie. Văzând-o pe soția vizirului, Dulcea Prietenă înaintă și-i sărută mâna. Și soția vizirului, sărutând-o pe amândoi obrajii, îi spuse:

— Copila mea, să te simți bine și să te bucuri de toate plăcerile după această baie! Ce frumoasă ești acum, ce strălucitoare și parfumată! Tu ne luminezi casa, care, de când ai venit, nu mai are nevoie de făclii!

Tânăra, tare mișcată, duse mâna la inimă, apoi la buze și la frunte și, înclinând capul, răspunse:

— Cât îți mulțămesc, stăpâna mea și mamă! Să-ți hărăzească Allah toate darurile, toate bucuriile, și aici pe pământ, și în rai! Într-adevăr, baia a fost minunată, și-mi pare rău de un singur lucru: că nu am fost acolo împreună cu tine!

Mama lui Ali-Nur porunci să i se aducă fetei șerbeturi și prăjituri, îi ură sănătate și poftă bună și se gândi să meargă și ea să facă o baie la hammam.

Dar înainte de a se duce la hammam, soția vizirului, nevoind s-o lase singură pe Anis Al-Djalis, din teamă și din prevedere, porunci să rămână cu ea două roabe micuțe, ca să păzească ușa încăperii. Și le spuse:

— Sub niciun motiv să nu lăsați pe nimeni să intre aici, la Dulcea Prietenă, care-i goală și poate răci!

Iar cele două roabe micuțe îi răspunseră cu respect:

— Auzim și ne supunem!

Atunci mama lui Ali-Nur, înconjurată de femeile aflate în slujba ei, se duse la hammam, după ce-o mai îmbrățișă o dată pe tânăra care-i ură baie cât mai plăcută.

Dar, între timp, tânărul Ali-Nur intră în casă, o căută pe mamă-sa, ca să-i sărute mâna, cum făcea în fiecare zi, și nu o găsi. Trecu atunci din odaie în odaie, până ajunse la ușa încăperilor hotărâte pentru Dulcea Prietenă. Le văzu pe cele două roabe micuțe care păzeau ușa și care-i surâseră, atât era de frumos, și-l iubeau în taină. Uimit să vadă ușa păzită, le întrebă:

— Mama este aici?

Ele, încercând să-l împingă îndărăt cu mânuțele lor, îi răspunseră:

— Nu e aici! E la hammam, la hammam! Nu e aici! E la hammam, la hammam! E la hammam, o, stăpâne Ali-Nur!

El le întrebă iar:

— Atunci ce faceți aici, mielușelelor? Dați-vă la o parte, ca să intru și să mă odihnesc!

Ele răspunseră:

— Nu intra, Ali-Nur, nu intra! Înăuntru e numai stăpâna noastră, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis!

Ali-Nur strigă:

— Care Anis Al-Djalis?

Micuțele roabe grăiră:

— Frumoasa Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, pe care tatăl tău, stăpânul nostru, vizirul Fadledin, a cumpărat-o cu zece mii de dinari pentru sultanul El-Zeini! A venit de la hammam, e goală și are pe ea numai cearșaful de baie. Nu intra! Nu intra, Ali-Nur, căci ar răci, iar stăpâna ne-ar bate! Nu intra, o, Ali-Nur!

În acest timp, tânăra, auzindu-le dinlăuntrul apartamentului, gândea în sine: „Pe Allah! Cum o fi arătând acest Ali-Nur, ale cărui isprăvi mi le-a povestit tatăl lui? Cum o fi arătând acest tânăr, care n-a lăsat în tot cartierul nicio fată neatinsă, nicio femeie neîmpresurată? Pe viața mea, aș vrea să-l văd!“

Și, nemaistăpânindu-se, se ridică în picioare, și, cu pielea mirosind încă a miresme din hammam, proaspătă și cu porii deschiși spre viață, înainta spre ușă, o întredeschise ușor și privi. Și îl văzu. Era acest Ali-Nur ca luna când e plină. Și numai după această privire dintâi, Dulcea Prietenă se simți zguduită de emoție și toată carnea ei se înfioră. Dar și Ali-Nur avusese timp să arunce prin ușa întredeschisă o repede privire, care-i dezvălui toată frumusețea tinerei fete.

Atunci Ali-Nur, aprins de dorință, strigă atât de tare la cele două roabe și le scutură atât de puternic, încât ele se smulseră plângând din mâinile lui; se opriră abia în a doua odaie, care avea ușa deschisă, și priviră de departe spre ușa încăperii, pe care Ali-Nur, după ce intră la tânără, nici nu se îngriji s-o închidă după el. Și astfel roabele văzură tot ce se petrecu acolo.

Într-adevăr, Ali-Nur intră, înaintă spre tânăra care se aruncase înspăimântată pe divan și, tremurând, cu ochii mari deschiși, aștepta în toată via ei goliciune. Ali-Nur duse mâna la inimă, se înclină în fața Dulcei Prietene și-i grăi cu vorbe calde:

— Dulce Prietenă, Anis Al-Djalis, pe tine te-a cumpărat tatăl meu cu zece mii de dinari de aur! Dar te-au așezat pe celălalt taler ca să-ți cunoască valoarea? O, Dulce Prietenă, ești mai frumoasă decât aurul topit, și părul tău cade mai bogat decât coama leoaicei din deșert, iar gâtul tău gol este mai dulce și mai proaspăt decât spuma râului!

Ea îi răspunse:

— Ali-Nur, tu apari în ochii mei speriați mai grozav decât leul deșertului; cărnii mele, care te dorește, îi pari mai puternic decât leopardul, și buzelor inele, care pălesc, mai ucigător decât asprul paloș! Ali-Nur, tu ești sultanul meu! A ta voi fi! Apropie-te!

Și Ali-Nur, îmbătat de aceste cuvinte, înaintă și se aruncă pe divan, lângă Dulcea Prietenă. Și perechea se înlănțui. Și cele două roabe micuțe, de lângă ușă, rămaseră uimite. Căci ele vedeau ceva ciudat, ce nu înțelegeau.

Cuprinse de groază, cele două roabe o luară la fugă, strigând, și alergară să se adăpostească în hammam, lângă mama lui Ali-Nur, care tocmai ieșea din baie. Și ea le întrebă pe cele două roabe:

— De ce strigați așa, de ce plângeți și alergați, micuțelor?

Ele răspunseră:
— O, stăpâna noastră! O, stăpâna noastră!
Ea adăugă:
— Nenorocire! Dar ce este, păcătoaselor?
Plângând și mai tare, micuțele povestiră:
— O, stăpâna, tânărul nostru stăpân Ali-Nur ne-a lovit și ne-a alungat! Apoi a pătruns la stăpâna noastră, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și-a acoperit-o cu sărutări, dar și ea pe el! Și nu știm ce i-a mai făcut, căci ea suspina tare. Și asta ne-a îngrozit!
Auzind așa, femeia vizirului, cu toate că era încălțată numai cu galenții de lemn pentru baie, și cu toată vârsta ei, o luă la fugă, urmată de toate femeile, și intră în încăperile tinerei, tocmai când Ali-Nur se bucurase îndeajuns de floarea ei, și, auzind strigătele micuțelor roabe, o luă repede din loc.
Atunci, soția vizirului, galbenă la față, înaintă spre Dulcea Prietenă și o întrebă:
— Dar ce s-a întâmplat?
Ea îi răspunse cu vorbele pe care ștrengarul de Ali-Nur o învățase să le spună mamei sale, dacă avea s-o întrebe:
— O, stăpână, pe când mă odihneam după baie, culcată aici, pe divan, a intrat un tânăr pe care nu l-am mai văzut niciodată. Și era tare inimos, stăpână, și îți semăna leit la sprâncene și la ochi! Și m-a întrebat: „Tu ești Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, cumpărată de tatăl meu cu zece mii de dinari?“ I-am răspuns: „Da, eu sunt aceea pe care vizirul a cumpărat-o cu zece mii de dinari! Dar îi sunt hărăzită sultanului Mahomed Ibn-Soliman El-Zeini!“ Atunci el îmi spuse râzând: „Ba nu, Anis Al-Djalis, poate că tata o fi avut mai înainte acest gând; și l-a schimbat însă și mi te-a dăruit mie în întregime!“ Și cum eu, stăpână, nu sunt decât o roabă supusă încă din copilărie, l-am ascultat! De altfel, cred că bine am făcut! Ah, vreau, să fiu mai degrabă roaba fiului tău, Ali-Nur, o, stăpână, decât soția legiuită a califului însuși, care domnește în Bagdad!
Dar mania lui Ali-Nur strigă:
— Ah, copilă, ce nenorocire pe capul nostru al tuturor! Ali-Nur, fiul meu, e un mare ticălos, te-a înșelat! Dar, spune-mi, ți-a făcut ceva?
Tânăra răspunse:
— M-am lăsat în voia lui și el m-a înlănțuit de trei ori.
La aceste cuvinte, mama lui Ali-Nur strigă iar:
— Ah, copilă, acest ștrengar te-a stricat!
Și începu să plângă și să-și lovească fața cu mâinile, și roabele de asemenea începură să plângă și să urle:
— Oh, ce nenorocire! Oh, ce nenorocire!
De fapt, ceea ce le îngrozea pe mama lui Ali-Nur și pe femeile din slujba ei, era teama de tatăl lui Ali-Nur. Vizirul, deși bun de felul lui și mărinimos, n-ar fi putut trece cu vederea o asemenea nebunie tinerească, mai cu seamă că era în cauză chiar regele, și, prin aceasta, însăși onoarea și situația sa. În mânia lui, vizirul ar fi putut chiar să-l ucidă cu mâna sa pe Ali-Nur, tânărul pe care acele femei îl și plângeau ca pe un om pierdut pentru sentimentele și dragostea lor.
De altfel, între timp, vizirul Fadledin Ben-Khakan intră și le văzu plânse și nemângâiate. Și întrebă:
— Dar ce s-a întâmplat?
Mama lui Ali-Nur își șterse ochii, își suflă nasul și grăi:
— O, tată al lui Ali-Nur, jură-mi mai întâi pe viața Profetului nostru —

rugăciunea și pacea lui Allah cu el! — că te vei arăta iertător față de cele ce-ți voi spune. Altfel, mai bine mor, decât să vorbesc!

Vizirul jură, și soția îi povesti așa-zisa înșelăciune a lui Ali-Nur și nenorocirea de nelecuit întâmplată fetei.

Tatăl și mama cunoscuseră și alte boacăne ale lui Ali-Nur, dar aflând-o pe aceasta din urmă, vizirul Fadledin fu doborât, își sfâșie hainele, își dădu cu pumnii în cap, își mușcă mâinile, își zmulse barba și azvârli cât colo turbanul. Soția sa încerca să-l mângâie, spunându-i:

— Nu te mai supăra așa! Cât despre cei zece mii de dinari, ți-i dau eu pe toți, din banii mei sau vânzând câteva din pietrele mele prețioase!

Dar vizirul strigă:

— Femeie, ce spui tu? Îți închipui că plâng pentru pierderea unor bani cu care n-am ce face? Nu pricepi că numai onoarea pătată și pierderea vieții mă supără?

Soția adăugă:

— Dar, în sfârșit, nu e nimic pierdut, pentru că regele habar n-are de Dulcea Prietenă și, cu atât mai mult, de faptul că i s-a răpit fecioria. Cu cei zece mii de dinari pe care ți-i dau, ai să cumperi o foarte frumoasă roabă pentru rege; iar noi o vom păstra pe Dulcea Prietenă pentru Ali-Nur, pe care îl iubește. De altfel ea știe ce comoară am găsit noi în ea: căci este, într-adevăr, desăvârșită în toate privințele.

Vizirul însă adăugă:

— Dar, o, mamă a lui Ali-Nur, îl uiți pe dușmanul din spatele nostru, al doilea vizir, care se numește El-Mohin Ben-Saui și care va sfârși prin a afla totul într-o zi. În acea zi, Saui va veni în fața sultanului și-i va spune…

Dar în acel moment al povestirii, Șeherezada văzu mijind zorii dimineții și, cu minte, tăcu.

Dar când se lăsă a treizeci și treia noapte

Ea povesti:

O, mărite rege, vizirul Fadledin îi spuse femeii sale:

— În acea zi dușmanul meu Saui va veni în fața sultanului și-i va vorbi astfel: „O, rege, vizirul pe care-l lauzi în fiecare zi, și de a cărui credință te socoți sigur, a luat de la tine zece mii de dinari ca să-ți cumpere o roabă. Și a cumpărat o roabă fără seamăn pe lume. Și, cum a găsit-o minunată, i-a spus fiului său Ali-Nur, băiatului destrăbălat: «Ia-o, fiule! E mai bine să te bucuri tu de ea, decât acest bătrân sultan, care are atâtea fete și de a căror feciorie nu-i în stare să se bucure!» Și acest Ali-Nur, care și-a făcut o obișnuință din a strica fetele, își petrece plăcut timpul cu ea în felurite jocuri, în palatul tatălui său, în mijlocul femeilor, ale căror încăperi nu le părăsește niciodată, leneșul, stricatul, siluitorul!“ Aceste cuvinte ale dușmanului meu Saui, urmă vizirul Fadledin, sultanul, care mă ține în mare cinste, nu va voi să le creadă și-i va striga: „Minți, o, Mohin Ben-Saui“. Iar Saui îi va spune: „Dă-mi voie să intru cu ostașii în casa lui Fadledin și am să-ți aduc îndată roaba, și totul se va adeveri chiar ochilor tăi!“ Și sultanul, care-i om nestatornic, îi va da voie, iar Saui va năvăli aici cu ostașii, o va lua pe Dulcea Prietenă din mijlocul nostru și o va duce în

fața sultanului. Și sultanul o va cerceta pe tânără, care nu va putea decât să mărturisească totul. Atunci dușmanul Saui va triumfa și va spune: „O, stăpâne, vezi ce sfetnic bun îți sunt eu! Dar ce să-i faci! E scris să nu mă bucur de mare trecere în fața ochilor tăi, pe când trădătorul Fadledin va fi totdeauna bine văzut!“ Sultanul își va schimba sentimentele față de mine și mă va pedepsi cu strășnicie. Și voi fi bătaia de joc a tuturor celor ce acum mă iubesc! Și-mi voi pierde și viața, și casa!

La aceste cuvinte, mama lui Ali-Nur îi grăi soțului:

— Ascultă la mine, nu spune nimănui nimic despre această întâmplare și nimeni nu va ști nimic. Încredințează-ți soarta voinței lui Allah! Și nu se va întâmpla decât ceea ce trebuie să se întâmple.

Auzind aceste vorbe, vizirul se liniști și nu se mai gândi la urmările viitoare. Dar rămase plin de mânie împotriva feciorului său Ali-Nur.

La strigătele celor două micuțe roabe, tânărul Ali-Nur ieșise în grabă din odaia tinerei. Rămase toată ziua pe afară, dând târcoale încoace și încolo, și nu intră în palat decât o dată cu noaptea, când se strecură la mama sa, în încăperile femeilor, ca să se ferească de mânia vizirului. Mama sa, cu toate cele întâmplate, îl îmbrățișă și-l iertă, dar îl ascunse cu grijă, ajutată întrucâtva și de femeile care, în taină, erau geloase că Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îl ținuse în brațele ei pe acest cerb fără de seamăn. De altfel, toate hotărâseră să-i spună să se păzească de mânia vizirului. Și așa, Ali-Nur fu silit să-și petreacă vreme de o lună nopțile în încăperile mamei sale, unde se strecura fără zgomot, și unde, în înțelegere cu mama sa, o primea într-ascuns și pe Dulcea Prietenă.

În sfârșit, într-o zi, mama lui Ali-Nur, văzând că vizirul era mai puțin îngândurat decât de obicei, îi spuse:

— Până când această mânie neclintită împotriva fiului nostru? O, stăpâne, ne-am pierdut, e drept, roaba, dar vrei să ne pierdem și feciorul? Simt că, dacă lucrurile vor urma tot așa, fiul nostru va fugi pentru totdeauna din casa părinților lui, și noi vom fi aceia care vom plânge după singurul nostru fiu, rodul măruntaielor noastre!

Vizirul, mișcat, întrebă:

— Dar cum să facem?

Ea îi spuse:

— Rămâi cu noi în seara asta și, când va veni Ali-Nur, vă voi împăca. Tu te vei preface mai întâi că vrei să-l pedepsești, chiar să-l omori, dar vei sfârși prin a i-o da în căsătorie pe Anis Al-Djalis. Căci tânăra, după câte am băgat de seamă, este minunată în toate. Îl iubește pe Ali-Nur, și știu că și el o iubește. De altfel, așa cum ți-am mai spus, am să-ți dau eu bani ca să plătești prețul cerut pentru tânăra fată.

Vizirul urmă sfatul femeii lui și, de cum intră Ali-Nur în încăperile mamei, se aruncă asupra lui, îl răsturnă, îi puse genunchiul pe piept și ridică asupra lui cuțitul chipurile ca să-l ucidă. Atunci mama se repezi între cuțit și fiu, țipând:

— Ce vrei să faci?

Vizirul strigă:

— Am să-l ucid!

— Dar băiatul se căiește!

Ali-Nur îl întrebă pe vizir:

— O, tată, ai tu inimă să mă jertfești?

Atunci vizirului i se umplură ochii de lacrimi și spuse:

— Dar tu, nenorocitule, cum de ai avut îndrăzneala să răpești bunul meu și poate chiar viața?

Ali-Nur îi răspunse:
— Ascultă, tată, ce spune poetul:

Socoate-o clipă c-am făcut
Doar rău și că sunt vinovat
De tot ce-i fărdelege, dar
Aminte ia ce4 de aflat:

Cei dintre oameni mai aleși,
Pe buza lor iertare au,
Trec cu vederea toate, tot,
Și orișicând o spun pe șleau.

Se cade să te porți astfel,
Când ai în mână pe vrăjmaș,
Ori din adâncuri de abis
Se roagă ca un biet culpaș?

La poale, colo, zace el,
Iar muntele se-nalță-n nori —
Pe culme stai tu și-l privești,
Semeț, cu ochi stăpânitori…

Auzind aceste versuri, vizirul își ridică genunchii de pe pieptul fiului său și, mila cuprinzându-i inima, îl iertă. Ali-Nur se ridică, sărută mâinile tatălui și ale mamei sale și rămase cu ochii plecați. Iar tatăl îi vorbi astfel:
— O, fiule, de ce nu mi-ai spus că o iubești într-adevăr pe Anis Al-Djalis și că nu era numai o toană trecătoare, ca de obicei? Dacă aș fi știut că ești volnic să-ți faci datoria față de Anis Al-Djalis, n-aș fi șovăit să ți-o dăruiesc.
Ali-Nur răspunse:
— Dar, neîndoielnic, tată, sunt volnic să-mi fac datoria față de ea!
Vizirul mai grăi:
— Atunci, copile scump, singurul sfat pe care am să ți-l dau și pe care tu să nu-l uiți niciodată, pentru ca binecuvântarea mea să fie pururi asupra ta, este să-mi făgăduiești că nu vei lua altă soție legiuită decât pe Anis Al-Djalis, că nu-i vei face niciodată rău și nu vei căuta să scapi de ea vânzând-o!
Ali-Nur răspunse:
— Îți jur pe viața Profetului și pe *Coranul* sfânt, că nu voi lua o a doua soție legiuită cât va trăi Anis Al-Djalis, că nu-i voi face vreun rău și n-o voi vinde niciodată!
După asta, casa întreagă se înveseli, iar Ali-Nur putu, în deplină libertate, să se bucure împreună cu Anis Al-Djalis. Și continuară să trăiască în fericire deplină, timp de încă un an.
Cât despre rege, după voia lui Allah, uită de cei zece mii de dinari dați vizirului Fadledin pentru cumpărarea unei roabe frumoase. Însă răutăciosul vizir Ben-Saui află repede tot adevărul, dar nu îndrăzni să spună un cuvânt, știind cât de mult era iubit tatăl lui Ali-Nur de rege și de întregul popor al Bassrei.
Într-o zi, vizirul Fadledin merse la hammam și, din grabă, ieși înainte de a se fi uscat bine. Cum se schimbase vremea, răci, căzu bolnav și fu silit să stea în pat. Starea lui se înrăutăți mereu; nu mai închidea ochii nici ziua, nici noaptea și slăbi atât de mult, că ajunse o umbră. Atunci,

gândindu-se că nu trebuie să mai amâne îndeplinirea datoriilor de pe urmă, îl chemă pe Ali-Nur, care veni îndată cu ochii plini de lacrimi. Vizirul îi spuse:

— O, fiul meu, orice fericire are un hotar, orice bun, o margine, orice datorie, sorocul ei și orice cupă, băutura ei amară. E rândul meu să beau din cupa morții.

Apoi vizirul rosti aceste versuri:

Te uită moartea, poate, azi, dar mâine te răpune,
Căci toți apucă, negreșit, a pierderii genune.

În ochii celui preaînalt nu e nici deal, nici vale,
Nu-i om mărunt, nu-i om măreț, -nălțimile-s egale.

Nu s-a văzut vreoda' aici profet sau crai, crăie,
Să-nfrunte ale morții legi, să aibă veșnicia…

Apoi vizirul urmă astfel:

— Și acum, fiul meu, nu-mi mai rămâne decât să-ți dau un sfat, acela de a te încrede în puterea lui Allah, de a nu pierde din vedere țelurile din urmă ale omului și mai ales de-a avea mare grijă de copila noastră Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, soția ta!

Ali-Nur răspunse:

— O, bunule tată, ne părăsești! Dar mai este oare cineva să-ți semene pe pământ? Erai cunoscut pentru binefacerile tale, și în sfânta zi de vineri sfinții predicatori îți aminteau numele de pe amvonul moscheelor noastre, binecuvântându-te și urându-ți viață lungă!

Fadledin mai spuse:

— O, copilul meu, îl rog pe Allah să mă primească, să nu mă îndepărteze de la el!

Apoi rosti cu glas tare cele două mărturii de credință ale religiei noastre: „Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât Allah! Mărturisesc că Mahomed este profetul lui Allah!“ Și își dădu suflarea, și fu înscris pentru vecie printre cei aleși și fericiți.

De îndată palatul se umplu de strigăte și de gemete; și vestea ajunse la sultan; și tot orașul Bassra nu întârzie să afle de moartea vizirului Fadledin Ben-Khakan; și toți locuitorii, până și copiii de școală, îl plânseră. Ali-Nur, deși copleșit de durere, nu cruță nimic, și făcu o înmormântare vrednică de amintirea tatălui său. Și la această înmormântare luară parte emirii, vizirii, până și răutăciosul Ben-Saui care, ca și alții, fu silit să ducă sicriul, înalții demnitari, mai-marii regatului și toți locuitorii Bassrei, până la unul. La ieșirea din casă, marele șeic, cel care conducea înmormântarea; rosti, între multe altele, aceste versuri de slăvire a mortului:

În grijă ai să strângi acum ce-i rămășiță muritoare…
Ascultă de porunca mea, știind că-n viața-i omenească,
El seamă pururea ținea de sfătuirea-mi slujitoare.

Fă dar să curgă apă și, spălându-i șoldul, să-l păzească
De rău, dar cată să-l stropești pe trup cu lacrimi răspândite
De Gloria ce stă, plângând amar, la cap să-i străjuiască.

Balsamuri mortuare, deci, și aromate pregătite,
De-o parte dă: îmbălsămat spre-a fi, cum mult prea vrednic este,

Parfum de binefaceri ia, miresme ia, care-s ieșite

Din făptuiri în frumuseți, ce pot să pară de poveste.
Și rămășița-i ducă-o clar un cor de îngeri ce coboară
Din slăvi și laudă cinstind a vredniciilor lui veste.

Să curgă plângeri lase ei, iar tu scutește de-o povară
De greu, sicriu pe purtători, căci semenii în istovire
Duc greutăți de tot ce bun făcut-a el până să moară:

Din viață chiar i-a-mpovărat cu fapte-nscrise-n amintire!

După înmormântare, Ali-Nur păstră doliu multă vreme și rămase închis în casă, nevoind să vadă pe nimeni sau să fie văzut, și această adâncă mâhnire ținu fără întrerupere. Dar într-o zi, pe când stătea așa, trist, auzind o bătaie în ușă, se duse el însuși să deschidă și văzu intrând un tânăr de vârsta lui, fiul unuia dintre vecini, prieten și tovarăș de masă al tatălui său vizirul. Tânărul îi sărută mâna și-i grăi astfel:

— Stăpâne, orice om trăiește în urmașii lui, și un tânăr ca tine nu poate fi decât fiul strălucit al tatălui său! Nu trebuie dar să rămâi mereu îndurerat și nu uita sfintele cuvinte ale domnului celor de altădată și de azi, profetul nostru Mahomed — rugăciunea și pacea lui Allah cu el! — care a spus: „Lecuiește-ți sufletul și nu purta doliu după oameni!“

Ali-Nur nu găsi nimic să răspundă la aceste cuvinte. Și hotărî să puie capăt durerii, cel puțin în înfățișările ei văzute. Se duse în sala de adunare și o împodobi cu toate cele trebuitoare pentru a primi cum se cuvine musafirii. Din acea clipă deschise ușile casei și începu să-și primească prietenii, tineri și bătrâni. Se legă îndeosebi de zece tineri, fii ai negustorilor fruntași din Bassra. În tovărășia lor, Ali-Nur începu să-și petreacă vremea în desfătări și în prânzuri fără de sfârșit; fiecăruia îi făcea daruri, fiecăruia îi dădea lucruri de preț; de câte ori primea pe cineva, orânduia o serbare în cinstea lui. Și făcea totul cu risipă mare, cu toate dojenile înțelepte ale soției sale.

Într-o zi, vechilul, speriat de felul cum mergeau lucrurile, veni la el și-i spuse:

— Stăpâne, nu știi că prea multă risipă aduce vătămare și că prea multă dărnicie secătuiește avuția? Nu știi că acela care dăruie fără să țină socoteala, sfârșește prin a sărăci? Căci adevăr grăiește poetul în versurile sale:

Păstrez cu grijă banii! Decât să-i las s-ajungă
Părăduiți, mai bine-i prefac numa-n lingouri!
Ei paloș sunt, ei scutul… cât timp îi ai în pungă.

Ce nebunie însă să-ndopi cu ei vrăjmașii!
E ca și cum aicea-ntre oameni, minte-n nouri,
Poftind nefericirea, de bine ți-alungi pașii…

Auzind aceste versuri, Ali-Nur îl privi într-un chip deosebit pe vechil și-i spuse:

— Nicio vorbă de-a ta nu poate avea înrâurire asupra mea. Vreau să-ți spun un singur lucru, pe care să-l știi o dată pentru totdeauna: atâta timp cât, făcându-mi socotelile, mai am încă ce să mănânc, nu mă sili să-mi bat

capul și să port grija mâncării! Multă dreptate are poetul când spune:

De-aș fi-ntr-o zi adus la neagră sărăcie,
De soartă părăsit, ce-aș face, -ți spun și ție…

Îndată m-aș lipsi de bucurii trecute,
N-aș mai mișca picior, nici braț, potop să fie…

Auzind versurile rostite de Ali-Nur, vechilul se retrase, salutându-și respectuos stăpânul, și se duse să-și vadă de treburile lui.

Din acea zi, însă, Ali-Nur nu mai știu să pună frâu dărniciei, și bunătății lui, care-l îndemna să dea totul prietenilor și chiar străinilor. Era de-ajuns ca un musafir să spună: „Ce drăguț e lucrul ăsta!“ pentru ca Ali-Nur să-i răspundă pe loc: „Dar e al tău!“ Sau când altul spunea: „O, scumpe prietene, ce frumoasă proprietate ai acolo!“, Ali-Nur îndată îi răspundea: „Chiar acum am s-o înscriu pe numele tău!“ Și aducea condeiul, călimara și hârtie, trecea casa ori proprietatea pe numele prietenului, și pecetluia înscrisul cu sigiliul său. Și urmă tot așa, vreme de un an întreg. Dimineața dădea un prânz prietenilor, seara le dădea încă unul, totdeauna în sunetul instrumentelor, și-i aducea pe cei mai buni cântăreți și pe cele mai frumoase dansatoare.

Soția sa, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, nu mai era ascultată ca înainte, ba chiar, de-o bucată de vreme, Ali-Nur nici nu prea o lua în seamă. Ea nu se plângea niciodată, ci-și găsea mângâierea în poezie și în cărțile pe care le citea.

Într-o zi, când Ali-Nur intră în odăile ei, ea îi spuse:

— O, Ali-Nur, lumină a ochilor mei, ascultă aceste strofe ale poetului:

Cu cât mai mult faci bine, cu-atât îți pui zorzoane
Vieții fericite… Dar soarta are toane…

Al nopții rost știut e: un somn adânc, repaos,
De suflet mântuire-i, că scapi vegheatei goane…

Dar în risipa astor odihnitoare ceasuri,
Tu te arunci orbește, rob țelurilor vane…

Și nu te mai mira că, în faptul dimineții,
Nenorocirea cade pe capul tău, sărmane…

Abia Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, rosti aceste versuri, că se auzi bătând în ușa de afară, și Ali-Nur ieși să deschidă; era vechilul. Ali îl aduse în odaia de lângă sala de primire, unde, în acel moment, se aflau mai mulți prieteni care își petreceau mai tot timpul cu stăpânul casei. Ali-Nur îi spuse vechilului;

— De ce ai o înfățișare atât de chinuită?

Vechilul răspunse:

— O, stăpâne, lucrul de care mă temeam s-a întâmplat!

Ali întrebă:

— Ei, cum asta?

Vechilul grăi:

— Să știi că rostul meu s-a încheiat, căci nu mai am de vegheat nimic care să fie al tău. Nu mai ai nici acareturi, și nici altceva care să prețuiască

un dinar sau mai puțin decât un dinar. Iată, îți aduc caietele de cheltuieli și caietele cu lucrurile tale.

Auzind așa, Ali-Nur lăsă capul în jos și spuse:

— Allah singur e tare, singur e puternic!

Unul dintre prietenii lui Ali-Nur, auzind această convorbire, alergă să ducă celorlalți vestea:

— Ascultați! Ali-Nur nu mai are nimic!

Chiar în acel moment intră Ali-Nur, care, pentru a întări parcă adevărul vestei, arăta schimbat la fața și chinuit.

Văzându-l astfel, unul dintre musafiri se apropie de el și-i spuse:

— O, stăpâne, îți cer voie să plec, deoarece nevastă-mea naște în noaptea asta și n-o pot lăsa singură. Trebuie să plec cât mai degrabă.

Ali-Nur îi dădu voie. Se apropie al doilea musafir care-i spuse:

— O, stăpâne, trebuie să mă duc chiar acum la fratele meu, care sărbătorește tăierea împrejur a copilului său!

Ali-Nur îi dădu voie și lui să plece. Apoi fiecare musafir găsi un motiv ca să plece, până la cel din urmă, așa că Ali-Nur rămase singur în mijlocul sălii de primire. O chemă atunci pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și-i spuse:

— O, draga mea, nu știi ce necaz mi-a căzut pe cap!

Și-i povesti tot ce se întâmplase. Ea îi răspunse:

— O, stăpâne Ali-Nur, de multă vreme ți-am tot spus să te temi de ceea ce ți s-a întâmplat astăzi. Dar nu mi-ai dat ascultare; ba într-o zi, în loc de răspuns mi-ai rostit aceste versuri:

Dacă Norocul, cârmind într-o zi pe la ușa
Casei, la tine-a intrat, îi și pune cătușa...

Bucură-te după plac, fără teamă de nime,
Dar fă să tragă folos și prieteni mulțime...

Și când te-am auzit rostind aceste versuri, am tăcut și n-am vrut să-ți întorc răspunsul.

Ali-Nur îi vorbi astfel:

— Draga mea, Dulce Prietenă, știi bine că n-am cruțat nimic când a fost vorba de prietenii mei și cu ei mi-am cheltuit averea! Nu cred că ei au să mă părăsească la nenorocire!

Soția îi răspunse:

— Pe Allah, jur că nu-ți vor fi de niciun ajutor!

Ali-Nur adăugă:

— Ei bine, chiar din această clipă mă duc să-i caut unul câte unul și să bat la ușa lor! Și fiecare îmi va da câte ceva, îmi voi aduna astfel banii cu care să încep un negoț și voi lăsa deoparte pentru totdeauna petrecerile și jocul!

Într-adevăr porni îndată și se duse în strada Bassre la prietenii lui, căci toți locuiau în această cea mai frumoasă stradă. Bătu la prima ușă și ieși să deschidă o arăpoaică. Ea îl întrebă:

— Cine ești?

Ali-Nur răspunse:

— Spune-i stăpânului tău că Ali-Nur este la ușă, că-i sărută mâinile și așteaptă ceva de la dărnicia lui!

Arăpoaica intră să-și înștiințeze stăpânul, care-i strigă:

— Întoarce-te repede și spune-i că nu sunt acasă! Și arăpoaica se

întoarse și spuse lui Ali-Nur:

— Stăpânul meu nu-i acasă!

Ali-Nur își zise în sine: „Ăsta-i fecior de târfă! Se ascunde de mine! Dar ceilalți nu-s ca el!“

Și se duse să bată la ușa unui al doilea prieten, care-i răspunse ca și întâiul. Atunci Ali-Nur rosti aceste versuri:

În fața casei am ajuns, și-a gol
Am auzit-o-ndată răsunând;
Cu toții se-ascunseseră, pe rând,
Să nu dau dărniciei lor târcol!

Apoi își spuse: „Pe Allah! trebuie să trec pe la toți, în nădejdea că voi găsi măcar unul care să facă ceea ce n-au făcut ceilalți trădători”. Dar nu găsi niciunul care să vrea să-l vadă sau să-i dea o bucată de pâine. Atunci rosti pentru sine aceste versuri:

Când bine-ți merge-n viață, ești ca pomul:
Înconjurat cât e-ncărcat de roade;
Îndat' ce fructul de pe urmă cade,
Cătând alt pom, se-mprăștie tot omul…

Și fiii vremii, fără osebire,
Atinși, păstrează boala cu credință;
Și n-am aflat niciunul în ființă
Să fi scăpat cumva de molipsire…

La sfârșit, se văzu nevoit să-i spună Dulcei Prietene:

— Pe Allah, niciunul n-a vrut să mă vadă!

Ea îi răspunse:

— O, stăpâne, nu ți-am spus că n-au să te ajute cu nimic? Te sfătuiesc să vinzi una câte una mobilele și lucrurile de preț pe care le mai avem în casă. Asta ne va da putința să trăim un timp.

Ali făcu așa cum îi spuse Dulcea Prietenă, dar peste puțină vreme, nu-i mai rămase nimic de vândut. Atunci, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îl luă de mână pe Ali-Nur, care plângea, și-i spuse:

— O, stăpâne, de ce plângi? Nu sunt tot Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, despre care spui că e cea mai frumoasă dintre femeile arabe? Du-mă în piața robilor și vinde-mă! Ai uitat că am fost cumpărată cu zece mii de dinari de aur de către răposatul tău tată? Nădăjduiesc că Allah te va ajuta, făcând să fie norocoasă această vânzare, și voi fi vândută cu un preț mai mare decât prima dată. Cât despre despărțirea noastră, știi bine că dacă Allah a scris c-o să ne revedem într-o zi, ne vom revedea.

Ali-Nur îi răspunse:

— O, Dulce Prietenă, niciodată nu mă voi despărți, nici măcar pentru o oră de tine.

Ea îi răspunse:

— Nici eu, stăpâne al meu! Dar acum nevoia este legea noastră.

Auzind aceste vorbe, Ali-Nur o luă în brațe pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și, cu lacrimi în ochi, o sărută pe creștetul capului. Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îi spuse cuvinte atât de dulci, că-l hotărî, arătându-i că era singurul mijloc de-a scăpa, el, fiul lui Fadledin Ben-Khakan, de o sărăcie nevrednică de el. Ieși deci cu ea, o duse în piața roabelor și intră în vorbă

cu misitul cel mai de seamă:

— Misitule, trebuie să cunoști prețul aceleia pe care o vei striga în piață. Ca să nu te înșeli!

Iar misitul îi răspunse:

— O, stăpâne Ali-Nur, sunt sluga ta și-mi cunosc datoria, precum și respectul pe care trebuie să-l port.

Ali-Nur intră cu Dulcea Prietenă și cu misitul într-o odaie a hanului, unde ridică iașmacul de pe fața ei. Când o văzu, misitul strigă:

— Pe Allah, dar roaba asta este Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, pe care am vândut-o chiar eu răposatului vizir, acum doi ani, cu zece mii de dinari de aur!

Ali-Nur îi răspunse:

— Da, e chiar ea!

Atunci misitul îi vorbi astfel:

— O, stăpâne, fiece făptură își are soarta legată de grumaz și nu se poate ieri de ea! Dar îți jur că voi pune toată știința mea ca să vinzi roaba la prețul cel mai mare de pe piață!

De îndată misitul alergă acolo unde avea obiceiul să-i întâlnească pe negustori și așteptă să se adune toți căci în acel moment erau risipiți ca să cumpere roabe din toate țările, pe care le adunau în acest loc al pieței, unde puteai găsi turcoaice, grecoaice, circasiene, georgiene, abisiniene și altele. Când misitul văzu că se strânseră toți negustorii și că piața întreagă e plină de misiți și de cumpărători, se urcă pe o piatră și strigă:

— O, voi, negustorilor, și voi, oameni bogați, să știți că nu tot ce-i rotund e nucă, nu tot ce-i lung e banană, nu tot ce-i roșu e carne, nu tot ce-i alb e grăsime, nu tot ce-i roșcat e vin, nu tot ce-i bun e curmală! O, negustori străluciți din Bassra și din Bagdad! Va las pe voi să judecați și să prețuiți un mărgăritar ales și unic, care, dacă suntem cinstiți, prețuiește mai mult decât toate bogățiile de pe lume! Spuneți voi prețul celei dintâi strigări! Veniți să vedeți cu ochii voștri!

Îi duse pe toți de le-o arătă pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și ei căzură la învoială să deschidă vânzarea la prețul de patru mii de dinari. Atunci misitul strigă:

— Cu patru mii de dinari mărgăritarul roabelor albe!

De îndată un negustor ridică prețul strigând:

— Dau patru mii cinci sute!

Dar tocmai în acel moment, vizirul Ben-Saui trecea călare prin piața roabelor și-l văzu pe Ali-Nur în picioare lângă misit și pe misit strigând prețul. Și se gândi în sine: „Se vede treaba că zvăpăiatul ăsta de Ali-Nur e pe cale să-și vândă pe cel de pe urmă rob, după cea de pe urmă mobilă!“ Dar auzind că era vorba de vânzarea unei roabe albe, se gândi: „Se vede treaba că Ali-Nur își vinde roaba, femeia cu pricina, căci nu mai are o para chioară. Oh, dacă ar fi așa, ce mi s-ar mai răcori inima!“ Chemă la sine pe crainicul obștesc, care alergă, recunoscându-l pe vizir, și se ploconi până la pământ înaintea lui, Și vizirul îi spuse:

— Vreau să cumpăr eu însumi roaba. Adu-o repede s-o văd!

Și misitul, neputând să nu asculte porunca vizirului, o aduse pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și-i ridică iașmacul în fața vizirului. Când văzu chipul fără seamăn, trupul desăvârșit și mijlocelul minunat al tinerei, vizirul rămase uluit și întrebă:

— La ce preț a ajuns?

Samsarul îi răspunse:

— Patru mii cinci sute de dinari, la a doua strigare.

— Ei bine, o iau cu acest preț!

Spunând așa, el se uită țintă la negustori, care nu îndrăzniră să urce prețul, știind că răzbunarea vizirului va cădea asupra îndrăznețului. Apoi vizirul adăugă:

— Ei bine, misitule, ce-ai rămas ca de piatră? Haide, o iau cu patru mii de dinari, iar pentru osteneala ta îți dau cinci sute!

Misitul nu știa ce să răspundă și, cu capul plecat, se apropie de Ali-Nur, care nu era departe, și-i șopti:

— O, stăpâne, ce nenorocire pe capul nostru! Roaba ne scapă din mâini, pe un preț de batjocură, pe un preț de nimic! Așa cum poți vedea singur de aici, răutăciosul vizir Ben-Saui, dușmanul răposatului tău tată, trebuie să fi ghicit că-i roaba ta și nu ne-a lăsat să ajungem la prețul cuvenit. Vrea s-o ia chiar de la a doua strigare. Și încă, dacă am fi siguri că plătește pe loc și cu bani peșin, tot ne-am mai mângâia și i-am mulțămi lui Allah și pentru puțin! Dar știu că această piază rea de vizir este cel mai rău platnic de pe lume. Îl cunosc de multă vreme și-i știu toate vicleniile și răutățile. Iată ce-a ticluit în răutatea lui: îți va da o scrisoare de credit, ca să primești banii de la vreun agent de-ai lui, căruia îi va spune în taină să nu-ți plătească. De fiecare dată, când îi vei cere banii, agentul va răspunde: „Îți plătesc mâine“, și acest mâine nu va fi niciodată! Iar tu, obosit și plictisit de atâta întârziere, vei fi silit să cazi la o învoială cu el și-i vei înmâna scrisoarea vizirului: el o va lua și o va rupe, și în acest fel vei pierde prețul roabei!

Auzind așa, Ali-Nur, în prada unei mânii pe care nu și-o mai putea stăpâni, îl întrebă pe misit:

— Ce-i de făcut?

Acesta îi răspunse:

— Îți dau un sfat prin care vei ajunge la cea mai bună încheiere. Am să mă îndrept spre mijlocul pieței, împreună cu Dulcea Prietenă; tu însă te vei repezi după mine și îmi vei zmulge roaba, căreia îi vei striga: „Nenorocito, unde te duci? Nu știi că mi-am împlinit un jurământ, și că m-am prefăcut doar că te vând în piața roabelor, ca să te umilesc și să te pedepsesc pentru reaua ta purtare față de mine?“ Apoi îi vei trage doi-trei pumni și ți-o vei lua înapoi! Toată lumea și vizirul vor crede că într-adevăr ai adus-o în piață numai ca să-ți împlinești jurământul!

Ali-Nur primi, spunându-i:

— Da, e o povață bună!

Atunci misitul se întoarse în mijlocul pieței, luă roaba de mână și o aduse dinaintea vizirului El-Mohin Ben-Saui căruia îi spuse:

— Doamne, stăpânul acestei roabe este omul de colo, aflat la câțiva pași mai sus de noi. Iată-l că se apropie.

Într-adevăr, Ali-Nur se apropie, o apucă plin de mânie pe Anis Al-Djalis, îi trase un pumn și-i strigă:

— Nenorocire ție! Nu știi că te-am adus în piață numai ca să-mi împlinesc jurământul? Întoarce-te repede acasă și ferește-te să mai fii vreodată neascultătoare. Să nu-ți închipui că am nevoie de banii din vânzarea ta! De altfel, chiar dacă aș avea nevoie, mai degrabă mi-aș vinde cea de pe urmă mobilă și tot ce mai am, decât să-mi treacă prin gând să te aduc pe tine în piață!

La cuvintele lui Ali-Nur, vizirul Ben-Saui strigă:

— Nenorocire ție, tinere smintit! Vorbești ca și cum ți-ar mai fi rămas ceva de vândut sau de cumpărat. Știm cu toții că nu mai ai o lețcaie!

Vorbindu-i așa, se apropie de el și voi să-l însface. Negustorii și misiții

se uitară la Ali-Nur, care le era bine cunoscut și pe care îl iubeau cu toții, mai ales aducându-și aminte de tatăl lui, un ocrotitor fără seamăn al lor.

Ali-Nur le spuse:

— Ați auzit vorbele obraznice ale acestui om?

— Vă iau pe toți de martori!

Vizirul, la rândul lui, le strigă:

— O, negustori, numai din respect pentru voi nu-l omor pe loc pe acest obraznic!

Dar negustorii se uitară într-ascuns unii la alții și-și făcură semne cu ochiul, parcă șoptindu-și: „Să-l sprijine pe Ali-Nur!“ Și cu glas tare grăiră:

— E o treabă care nu ne privește pe noi. Cădeți la învoială cum vreți!

Ali-Nur, care de felul lui era curajos, luă calul vizirului de hăț, îl apucă pe vizir cu o mână, îl trase jos de pe șea și-l trânti la pământ. Îi puse apoi un genunchi pe piept și începu să-l lovească în cap, în burtă și peste tot, îl scuipă în față și-i strigă:

— Câine, fecior de câine, fecior de târfă! Blestem asupra tatălui tău, și asupra tatălui tatălui tău și asupra tatălui mamei tale, afurisitule, putreziciune!

Și-i mai trase un pumn în falcă, de-i rupse câțiva dinți. Sângele umpluse toată barba vizirului, care, de altfel, căzuse chiar într-o băltoacă.

Văzând asta, cei zece robi ai vizirului scoaseră săbiile și voiră să se arunce asupra lui Ali-Nur, ca să-l taie în bucăți. Dar mulțimea îi opri, spunându-le:

— Ce vreți să faceți și de ce v-amestecați! Stăpânul vostru e vizir, dar și cestălalt e fecior de vizir! Nu vă temeți, nechibzuiților, că mâine se vor împăca și veți suferi voi urmările?

Și robii înțeleseră că e mai bine să rămână de o parte.

Ali-Nur, obosit de câte lovituri dăduse, îl lăsă pe vizir, care se ridică plin de noroi și de sânge și, sub privirile unei mulțimi nepăsătoare, se îndreptă spre palatul sultanului.

Ali-Nur o luă de mână pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și, în strigătele de bucurie ale mulțimii, ajunse acasă.

Vizirul însă ajunse la palatul regelui Mahomed Ben-Soleiman El-Zeini, în starea demnă de milă în care era, se opri jos, la intrare, și strigă:

— O, rege, sunt năpăstuit!

Și regele trimise să fie adus în fața sa, îl privi și văzu că era însuși vizirul. Uimit la culme, îl întrebă:

— Dar cine a cutezat să facă așa ceva?

Vizirul începu să plângă și rosti aceste versuri:

E oare cu putință ca jertfă vremilor să fiu,
Cât tu ești pe limanul de noi râvnit a tot ce-i viu?

E oare cu putință să-și afle-un însetat oricând
Alin la apa-ți clară curgând cu șopot argintiu,

Iar eu să mor de sete, deși de tine-s ocrotit,
Sub cerul tău, o, nour, ce ploi ne dărui grijuliu?

Apoi adăugă:

— O, stăpâne, oare asta trebuie să fie soarta slujitorilor care te iubesc și-ți slujesc cu căldură, și poți tu să îngădui asemenea ticăloșii împotriva lor?

Regele îl întrebă:

— Dar cine s-a purtat așa cu tine?

El răspunse:

— Să știi, rege, că am ieșit astăzi ca să văd ce mai este prin piața robilor, cu gândul să-mi cumpăr o roabă bucătăreasă, care să-mi pregătească bucatele cum se cuvine, căci bucătăreasa pe care-o am mi le arde. Și am văzut acolo o tânără roabă, cum alta n-am mai pomenit în viața mea. Misitul cu care am intrat în vorbă mi-a spus: „Cred că-i roaba tânărului Ali-Nur, fiul răposatului vizir Ben-Khakan”. Dar, stăpâne, îți amintești poate ca i-ai dat pe vremuri zece mii de dinari vizirului Fadledin Ben-Khakan, ca să-ți cumpere o roabă cât mai frumoasă și cât mai desăvârșită. Ei bine, vizirul Khakan a găsit-o și a cumpărat-o, dar, cum era minunată și-i plăcuse mult, a dăruit-o feciorului său Ali-Nur. Și Ali-Nur, la moartea tatălui său, s-a pus pe cheltuieli și pe nebunii, așa că s-a văzut silit să-și vândă acareturile, bunurile, până și mobilele din casă. Și când a ajuns de nu mai avea un ban, și-a dus roaba în piață, ca s-o vândă, și i-a încredințat-o misitului, care îndată a pus-o la mezat. Negustorii au început să strige cât dau, și prețul s-a ridicat la patru mii de dinari. Eu văzând roaba, m-am hotărât s-o cumpăr pentru stăpânul meu sultanul, care cel dintâi dăduse banii de cumpărare. L-am chemat pe misit și i-am spus: „Tinere, am să-ți dau chiar eu patru mii de dinari!“ Dar misitul mi l-a arătat pe stăpânul tinerei roabe, și acesta, de cum m-a văzut, s-a repezit ca un nebun și mi-a spus: „Moșnegărie blestemată, șeic piază rea! mai degrabă o vând unui iudeu ori unui creștin decât să ți-o dau ție, chiar dacă mi-ai umple cu aur vălul care-o acoperă!“ I-am răspuns atunci: „Dar, tinere, nu o doresc pentru mine, ci pentru sultan, care-i binefăcătorul și stăpânul bun al nostru, al tuturor!“ La aceste cuvinte, în loc să se potolească, s-a înfuriat și mai mult, s-a aruncat la hățul calului, m-a apucat de un picior, m-a tras și m-a aruncat la pământ; apoi, fără să țină seama de vârsta mea înaintată, fără vreun respect pentru barba mea albă, a început să mă lovească și să mă ocărască în toate felurile și, în sfârșit, m-a adus în starea de plâns în care mă vezi acum, o, rege al dreptății! Și toate astea mi s-au întâmplat numai fiindcă voiam să-i fac o plăcere sultanului și să-i cumpăr o tânără roabă, care era a lui de drept și pe care-o socoteam vrednică de patul lui!

Și vizirul, după aceste vorbe, se aruncă la picioarele sultanului și începu să plângă și să ceară dreptate.

Când văzu în ce hal era, și auzind ce i se întâmplase, sultanul fu cuprins de-o asemenea mânie, că sudoarea începu să i se scurgă de pe frunte până între ochi; se întoarse apoi spre paznicii săi, spre emirii și mai-marii regatului, le făcu un singur semn, și îndată patruzeci de străjeri cu săbiile scoase se înfățișară, stând neclintiți. Sultanul le porunci:

— Duceți-vă la casa fostului meu vizir El-Fadl Ben-Khakan, prădați-o și distrugeți-o cu totul; puneți apoi mâna pe ucigașul Ali-Nur și pe roaba lui, legați-le mâinile, târâți-i de picioare prin noroi și aduceți-i aici.

Și cei patruzeci de străjeri, ascultând porunca, se îndreptară îndată spre casa lui Ali-Nur.

Dar la palatul sultanului se afla un tânăr șambelan cu numele Sanjar, care fusese mai întâi mameluc al răposatului vizir Ben-Khakan, și crescuse împreună cu tânărul lui stăpân, Ali-Nur, pentru care simțea o dragoste adâncă. Norocul făcu ca el să se afle acolo când veni vizirul Ben-Saui și când sultanul dădu cruda lui poruncă. Alergă îndată, pe drumul cel mai scurt, până la casa lui Ali-Nur, care, auzind bătăi grăbite în ușă, se repezi

să deschidă. Și-l cunoscu pe tânărul Sanjar, pe care voi să-l salute și să-l îmbrățișeze. Dar acesta nu-i îngădui și-i spuse:

Suflete, liber te smulge din tot ce tiranic te leagă.
Zboară zdrobind rădăcina, cu ea, și robia-ți întreagă…

Lasă-n orașe să cadă clădirea pe cel ce-o zidește,
Însă tu zboară departe, urmându-ți viața pribeagă…

Țări ce n-aduc cu aceasta de-aici și tărâmuri tot alte
Vei colinda pe întinsul ce-Allah fără zări îl încheagă,

Dar orișicât ai să cauți cu râvnă de-a lungul, de-a latul,
Suflet ca sufletu-ți însuși n-afla-vei, prietene dragă..

Ali-Nur răspunse:
— Prietene Sanjar, ce veste îmi aduci?
Sanjar îi spuse:
— Fugi, caută-ți scăparea și scap-o și pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis. Căci Ben-Saui vă întinde o capcană, în care, de veți cădea, veți fi uciși fără milă. Sultanul, la ațâțarea lui, trimite împotriva voastră patruzeci de străjeri cu săbiile scoase! Fugiți, până nu vă ajunge nenorocirea.
Apoi, Sanjar îi întinse lui Ali-Nur un pumn de bani de aur, spunându-i:
— Stăpâne, iată patruzeci de dinari care-ți pot folosi în acest moment; te rog să mă ierți că nu pot fi mai darnic. Dar să nu pierdem vremea! Fugi cât mai repede!
Ali-Nur se grăbi s-o înștiințeze pe Dulcea Prietenă, care îndată se acoperi cu vălul ei. Și ieșiră amândoi din casă, și apoi din oraș, și ajunseră pe malul mării, cu ajutorul lui Allah. Acolo văzură o navă care tocmai era gata să plece și se pregătea să-și desfacă pânzele. Se apropiară și-l găsiră pe căpitan în picioare, în mijlocul navei. El striga:
— Cine nu și-a luat încă rămas bun, să și-l ia, cine nu și-a făcut încă proviziile, să și le facă, cine a uitat acasă vreun lucru să și-l caute repede, căci îndată plecăm!
Toți călătorii răspunseră:
— Nu mai avem nimic de făcut, căpitane!
Și căpitanul le strigă oamenilor lui:
— Hai, desfaceți pânzele și dezlegați odgoanele!
Atunci Ali-Nur îl întrebă pe căpitan:
— Încotro plecați, căpitane?
Acesta îi răspunse:
— Spre lăcașul păcii, Bagdadul!

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu apărând zorii și cu minte, se opri.

Și când se lasă a treizeci și patra noapte

Ea spuse:
O, mărite rege, când căpitanul îi răspunse lui Ali-Nur: „Spre lăcașul

păcii, Bagdadul!“, Ali-Nur îi grăi:

— Așteaptă! Mergem și noi!

Și, urmat de Dulcea Prietenă, se urcă pe corabie, care îndată își întinse pânzele și, ca o mare pasăre albă, își luă zborul, așa cum spune poetul:

Dar chipu-i cum să nu te-ademenească!
Privește nava!… i-i rival doar vântul
În lupta de întrecere și-nfrântul
Îl știe doar puterea cea cerească.

E ca o pasăre cu-aripi întinse
Ce din-nălțimi de-azur deodat’ se lasă…
Pe valuri legănându-se voioasă
E-n zbor spre zări mereu-nainte-mpinse…

Și nava, mânată de un vânt prielnic, se puse în mișcare, ducând cu ea pe călători. Atât ar fi de spus în privința lui Ali-Nur și a soției sale.

În vremea asta, cei patruzeci de străjeri trimiși de sultan ca să pună mâna pe Ali-Nur, ajunseră la casa lui, o împresurară, sfărâmară ușile, intrară înăuntru, căutară peste tot, dar n-au putut pune mâna pe nimeni. Atunci, furioși, dărâmară casa și se întoarseră să dea seama sultanului de căutările lor zadarnice. Și sultanul le porunci:

— Căutați-i pretutindeni, scotociți tot orașul!

Cum vizirul Ben-Saui venea chiar la palat, sultanul îl chemă și, ca să-l mângâie, îi dădu o frumoasă haină de sărbătoare și-i spuse:

— Am să te răzbun, ți-o făgăduiesc!

Vizirul îi ură viață lungă și fericire deplină. Apoi sultanul porunci crainicilor obștești să strige în oraș următoarele: „Dacă vreunul din voi, locuitori, îl întâlnește pe Ali-Nur, fiul răposatului vizir Ben-Khakan, să pună mâna pe el și să-l aducă în fața sultanului. Va căpăta o frumoasă haină de sărbătoare și, ca răsplată, o mie de dinari! Dar dacă îl vede cineva și-l ascunde, va fi pedepsit cu moartea!“ Dar, cu toate cercetările, nimeni n-a știut ce s-a făcut cu Ali-Nur.

În vremea asta, Ali-Nur și soția lui ajunseră cu bine la Bagdad și căpitanul le spuse:

— Iată orașul faimos, Bagdadul, locaș al plăcerilor! Este orașul fericit care nu cunoaște asprimile brumei și ale iernii, care trăiește la umbra tufelor de trandafir, a grădinilor și în șopotul apelor murmuitoare!

Ali-Nur îi mulțămi căpitanului pentru bunătatea lui din timpul călătoriei, îi dădu cinci dinari de aur, ca plată pentru călătoria lui și a soției, părăsi nava și, urmat de Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, intră în Bagdad.

Soarta voi ca Ali-Nur, în loc să apuce pe drumul obișnuit, să ia un altul, care-l duse în mijlocul grădinilor ce înconjură Bagdadul. Și se opriră la poarta unei grădini împrejmuite cu zid înalt, cu intrarea bine măturată, bine stropită și având de fiecare parte câte o bancă mare. Poarta, foarte frumoasă, era închisă; în partea de sus avea lămpi de toate culorile. Alături se afla un havuz în care curgea apă limpede. Drumul până la poartă era străjuit de două șiruri de stâlpi, pe care atârnau bogate stofe de brocart fluturând în vânt, Ali-Nur îi spuse soției sale:

— Pe Allah, frumos loc!

Ea îi răspunse:

— Să ne odihnim o oră pe aceste bănci.

Se așezară pe o bancă, după ce-și spălară fața și mâinile cu apa

proaspătă a havuzului. Se așezară ca să se răcorească și respirară cu nesaț boarea dulce care tocmai adia. Se simțeau așa de bine că-i fură somnul, după ce se acoperiseră cu o mare cuvertură.

Grădina la poarta căreia adormiseră se numea Grădina Plăcerilor, iar în mijlocul ei se afla un palat, numit Palatul Minunilor, stăpânul lui fiind chiar califul Harun Al-Rașid. Când califul simțea vreo apăsare pe suflet, venea să respire, să se înviorezе și să-și uite grijile în această grădină și în acest palat. În totul, palatul cuprindea o singură sală măreață, cu optzeci de ferestre; la fiecare fereastră atârna o mare lampă luminoasă; în mijlocul sălii se afla un candelabru de aur, tot atât de strălucitor ca soarele. Această sală nu se deschidea decât în clipa când venea califul. Atunci se aprindeau toate lămpile și candelabrul și se deschideau toate ferestrele, iar califul se așeza pe un mare divan acoperit cu mătase, catifea și aur, și poruncea cântărețelor să cânte din gură, iar cântăreților din instrumente să-l farmece cu măiestria lor. Dar dorea mai cu seamă să-l audă pe cântărețul Ișak, ale cărui cântări și improvizații erau cunoscute în lumea întreagă. Astfel, în mijlocul liniștii nopților și în căldura dulce a aerului înmiresmat de florile grădinii, acolo, în Bagdad, pieptul califului creștea parcă mai larg decât de obicei și se desfăta.

califul pusese paznic al palatului și al grădinii pe un bătrânel cumsecade, șeicul Ibrahim, și acesta păzea cu strășnicie ziua și noaptea, ca să-i împiedice pe curioși, pe plimbăreți și mai ales pe femei și pe copii să intre în grădină ca să strice sau să fure florile și fructele. Și, în seara aceea, cum dădea încet ocol grădinii, deschise poarta cea mare și-i zări pe bancă pe cei doi dormind acoperiți cu aceeași cuvertură. Plin de mânie strigă:

— Iată doi îndrăzneți încălcând poruncile aspre ale califului, care mi-a dat dreptul mie, șeicul Ibrahim, să pedepsesc pe oricine s-ar apropia de palat. Am să-i fac îndată să simtă cât costă să te întinzi pe o bancă pusă pentru oamenii califului!

Și șeicul Ibrahim tăie o jordie mlădioasă și se apropie de cei ce dormeau; își scutură jordia și avea de gând să-i biciuiască bine, când deodată se opri și-și spuse: „O, Ibrahim, ce vrei să faci? Să lovești niște oameni necunoscuți, poate niște străini sau cerșetori pe drumul lui Allah și pe care soarta i-a îndreptat spre tine! Ar trebui să le vezi mai întâi chipul!“

Șeicul Ibrahim dădu la o parte cuvertura care le ascundea chipurile și îndată se opri încântat de minunații lor obraji alăturați în somn, care păreau mai frumoși decât florile grădinii sale. Și se gândi: „Ce voiam să fac? Ce voiai să faci, orbule Ibrahim! Ai merita să te biciuiești singur pentru mânia ta nedreaptă!“ Apoi șeicul Ibrahim îi acoperi pe cei doi, se așeză lângă ei și începu să-i frece picioarele lui Ali-Nur pentru care prinsese o neașteptată simpatie. Și Ali-Nur, simțind mâinile care-l frecau, se trezi, îl văzu pe cinstitul bătrân, se rușină că un astfel de bătrân îi freacă picioarele și sări repede de pe bancă. Apucă mâna bătrânului șeic și o duse la buze și la frunte. Atunci Ibrahim îl întrebă:

— Fiule, de unde veniți?

Ali-Nur răspunse:

— Stăpâne, suntem străini!

Și, la aceste cuvinte, lacrimile îi aburiră ochii. Dar șeicul Ibrahim îi grăi:

— O, tinere, nu uit câtuși de puțin că Profetul — rugăciunea și pacea lui Allah cu el! — ne-a sfătuit în mai multe locuri din cartea sfântă, să fim omenoși cu străinii și să-i primim cu dragă inimă. Veniți amândoi cu mine să vă arăt grădina și palatul meu, și vă veți uita necazurile, vă veți desfăta

și vă veți umfla pieptul!
Ali-Nur îl întrebă:
— O, stăpâne, a cui e grădina?
Șeicul Ibrahim, ca să mi-l sperie pe Ali-Nur și ca să se umfle el însuși în pene, îi răspunse:
— Grădina și palatul sunt ale mele, moștenire de familie!
Atunci Ali-Nur și Dulcea Prietenă. Anis Al-Djalis, se ridicară și, pe urmele șeicului Ibrahim, intrară în grădină.
Ali-Nur văzuse la Bassra multe grădini frumoase, dar niciodată nu visase vreuna ca asta. Poarta mare, alcătuită din arcade puse cu gust una peste alta, era acoperită de vițe agățătoare, din care atârnau ciorchini minunați, unii roșii ca rubinele, alții negri ca abanosul. Aleea pe care pătrunseră era umbrită de arbori roditori, aplecați sub greutatea fructelor coapte. Pe ramuri, păsările ciripeau în limba lor melodii aeriene; privighetoarea își modula trilurile, turturica își uguia plângerea de dragoste, mierla fluiera ca oamenii; porumbelul gulerat le răspundea ca îmbătat de vinuri tari. Acolo, se aflau din fiecare pom cele mai bune soiuri. Erau caiși cu fructe cu sâmbure dulce, caiși cu fructe cu sâmbure amar și caiși de Korassan; pruni cu fructe de culoarea buzelor frumoase; corcodușe nemaipomenit de dulci și de încântătoare; smochine minunate, roșcate, albe și verzi. Florile păreau de mărgăritare și de coraliu; trandafirii arătau mai mândri decât obrajii fetelor frumoase; viorelele erau întunecate, ca flacăra de pucioasă; și se mai aflau mirți în floare, micșunele, ochiul boului, levănțică și anemone. Corolele lor purtau diademe din lacrimi de nouri; romanițele surâdeau narcisului arătându-și dinții, iar narcisul privea trandafirul cu ochi adânci și negri. Chitrele rotunde păreau cupe fără toarte; lămâile atârnau ca niște mingi de aur. Florile se așterneau pe pământ în mii de culori, căci regina Primăvară stăpânea toată grădina; pâraiele roditoare se umflau, izvoarele susurau, păsările ciripeau și își ascultau ciripitul; boarea cânta ca un flaut, zefirul îi răspundea cu dulceață, văzduhul răsuna de bucurie.
Așadar, Ali-Nur, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și șeicul Ibrahim intrară în Grădina Plăcerilor. Acolo șeicul Ibrahim, care nu făcea niciodată lucrurile pe jumătate, îi pofti să intre în Palatul Minunilor. Le deschise ușa și ei intrară.
Ali-Nur și Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, se opriră, în prag uimiți de măreția acelei săli cum nu s-a mai văzut, plină de lucruri neobișnuite și uluitoare. Îi priviră mult timp frumusețea fără seamăn, apoi, ca să-și odihnească ochii, se așezară la o fereastră care da spre grădină. Și Ali-Nur, în fața acestei grădini și a marmurelor bătute de lună, începu să se gândească la necazurile lui trecute și-i spuse soției sale:
— O, draga mea, într-adevăr acest loc e plin de farmec. Îmi trezește atâtea amintiri! Îmi coboară pace în suflet și-mi stinge focul care mă mistuie și tristețea care mi-i mereu tovarășă!
Între timp, șeicul Ibrahim le aduse merinde, le puse dinaintea lor, ei mâncară până se săturară, apoi își spălară mâinile și din nou se așezară la fereastră să privească arborii încărcați de roade frumoase. După o vreme, Ali-Nur se întoarse spre șeic și-i spuse:
— O, șeice Ibrahim, n-ai nimic să ne dai de băut? Mi se pare că îndeobște după ce mănânci trebuie să și bei!
Șeicul Ibrahim le aduse o cană cu apă dulce și proaspătă. Ali-Nur îl întrebă:
— Ce ne aduci? Nu apă doresc!

Șeicul îl întrebă și el:
— Dorești vin?
Ali-Nur răspunse:
— Da, desigur.
Atunci șeicul Ibrahim grăi:
— Allah să mă păzească și să mă ocrotească! De treisprezece ani mă feresc de această băutură blestemată, căci Profetul — rugăciunea și pacea lui Allah cu el! — a aruncat blestem asupra celui care bea vreo băutură dospită, celui care-o stoarce și celui care o duce s-o vândă!
Ali-Nur îi răspunse:
— Îmi dai voie, șeice, să-ți spun două vorbe?
— Spune-le.
Și Ali-Nur grăi:
— Dacă-ți dezvălui mijlocul prin care ai putea să-mi îndeplinești dorința fără ca tu să bei, să storci sau să aduci vinul, ai fi vinovat și blestemat, potrivit cuvântului sfânt?
Bătrânul răspunse:
— Cred că nu!
Atunci Ali-Nur îi spuse:
— Ia acești doi dinari și aceste două drahme, urcă-te pe măgarul de la poarta grădinii, care ne-a adus până aici, mergi în piață și oprește-te la ușa negustorului de ape de flori, care are totdeauna vin în fundul prăvăliei; oprește-l pe cel dintâi trecător, dă-i banii și roagă-l să intre el să-ți cumpere băutura, cu doi dinari de aur, și lui dă-i două drahme pentru osteneală. Îți va pune chiar el urcioarele cu vin pe măgar și, astfel, numai măgarul le va aduce; trecătorul le va cumpăra, noi le vom bea, iar tu nu vei avea niciun amestec în treaba asta, nu vei fi nici băutor, nici făuritor și nici purtător! Și astfel nu te vei teme că ai încălcat legea sfântă a cărții!
La aceste vorbe, șeicul începu să râdă cu zgomot și-i spuse lui Ali-Nur:
— Pe Allah! În viața mea n-am întâlnit pe cineva atât de isteț ca tine și înzestrat cu atâta duh și farmec!
Ali-Nur îi răspunse:
— Pe Allah! Îți suntem amândoi îndatorați, o, șeice Ibrahim! Și nu mai așteptăm de la tine decât ceea ce ți-am cerut!
Atunci, șeicul Ibrahim, care, până în acel moment, nu voise să dea pe față că-n palat se aflau tot soiul de băuturi, îi spuse lui Ali-Nur:
— O, prietene, iată cheile de la pivniță și de la cămară, care sunt pline totdeauna, ca să fie vrednice de emirul credincioșilor, când vine pe aici ca să mă cinstească cu prezența lui. Poți să intri și să iei după plac ce vrei!
Ali-Nur intră în pivniță și ceea ce văzu acolo îl umplu de uimire: în lungul tuturor zidurilor și pe polițe, într-o rânduială desăvârșită, se aflau înșirate vase de aur, de argint sau de cristal, încrustate cu pietre prețioase. Hotărându-se cu greu, Ali-Nur alese totuși ce voia și se întoarse în sala mare; acolo puse prețioasele vase pe covor, se așeză lângă Dulcea Prietenă, turnă vin în cupele strălucitoare de cristal cu cercuri de aur, și începură să bea, el și soția lui, minunându-se totodată de tot ce se afla în acel palat. Șeicul Ibrahim le dărui flori mirositoare, apoi se retrase cuminte mai deoparte, cum obișnuia să facă atunci când un bărbat era cu soția lui. Și amândoi băură iar, și iar băură, până ce vinul începu să li se urce la cap. Atunci obrajii li se colorară, ochii le scânteiară ca la gazele, iar Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, își despleti părul. Șeicul Ibrahim, văzând-o, se simți cuprins de pizmă și-și spuse: „De ce să stau deoparte în loc să mă veselesc cu ei? Când o să mai am prilejul să mă aflu la o sărbătoare atât de

încântătoare ca aceea pe care mi-o dă vederea acestor tineri frumoși, pe care i-aș putea lua drept două lune“?! Și șeicul Ibrahim înaintă și se așeză la celălalt capăt al sălii. Atunci Ali-Nur îi grăi:

— O, stăpâne, te rog pe viața mea, apropie-te și stai lângă noi!

Șeicul veni, se așeză lângă ei, iar Ali-Nur luă cupa, o umplu și i-o întinse spunându-i:

— O, șeice, ia și bea! Ai să-i cunoști gustul, și ai să știi ce plăcere se ascunde în fundul cupei!

Dar șeicul îi răspunse:

— Allah să mă ocrotească! Tinere, tu nu știi că de treisprezece ani n-am nesocotit cuvântul cărții sfinte! Și nu știi că am fost de două ori hagiu la glorioasa Mecca!

Și Ali-Nur, care s-ar fi bucurat să-l amețească pe șeicul Ibrahim, văzând că nu ajunge la țel prin convingere, nu mai stărui. Goli el însuși cupa plină, o umplu și o goli din nou, apoi, peste câteva clipe, prefăcându-se beat, se întinse ca și cum ar fi adormit. Atunci Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îndreptă o privire nemulțumită, dar foarte grăitoare spre șeicul Ibrahim și-i spuse:

— O, șeice Ibrahim, privește cum se poartă acest om cu mine!

Celălalt se miră:

— Păcat! Dar de ce se poartă așa?

Ea răspunse:

— Dacă ar fi întâia oară! Dar așa face totdeauna!

Bea și iar bea, cupă după cupă, se îmbată și adoarme lăsându-mă așa, singură, fără tovarăș, fără nimeni care să stea de vorbă și să bea cu mine! Și nu mai găsesc niciun fel de gust în băutură, căci nimeni nu împarte cupa cu mine, și n-am nici dorință să cânt, căci nimeni nu mă aude!

Atunci șeicul Ibrabim, care, sub înrâurirea privirilor ei arzătoare și a vocii ei legănate, simțea că i se înfioară trupul, îi spuse:

— Într-adevăr, așa nu e vesel să bei!

Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, umplu o cupă, i-o întinse și, privindu-l galeș, îi spuse;

— Pe viața mea! Ia, te rog, această cupă și fă-mi plăcerea s-o bei. Am să-ți rămân recunoscătoare!

Șeicul întinse mâna, luă cupa și o bău. Anis Al-Djalis i-o umplu din nou, și el o bău, apoi i-o umplu și a treia oară, spunându-i:

— O, scumpe stăpân, mai bea-o numai pe aceasta!

Dar el răspunse:

— Pe Allah, nu mai pot! Mi-e de-ajuns cât am băut!

Ea stărui mult și cu drăgălășie și, aplecându-se spre el, îi spuse:

— Pe Allah, trebuie neapărat!

El luă cupa și o duse Ia buze, dar în acel moment chiar, Ali-Nur izbucni în hohote de râs și se ridică…

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu mijind zorii dimineții și, cu minte, lăsă pentru a doua zi urmarea.

Și când se lăsa a treizeci și cincea noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, Ali-Nur izbucni în hohote de râs și se ridică spunându-i șeicului Ibrahim:
— Dar ce faci? Nu te-am rugat chiar eu, acum o oră, să-mi ții tovărășie și m-ai refuzat? Nu mi-ai spus: „De treisprezece ani nu mai fac așa ceva”?
Șeicul se rușină o clipă, dar apoi se grăbi să răspundă:
— Pe Allah! Nu-mi fac nicio vină! Ea a stăruit să beau!
Atunci Ali-Nur și soția lui începură să râdă, dar ea, aplecându-i-se la ureche, îi șopti:
— Las' pe mine și nu-ți mai bate joc de el! Ai să vezi cum o să râdem pe socoteala lui!
Ea își turnă într-o cupă și bău, umplu și cupa lui Ali-Nur, care bău și el, și continuară să tot bea, fără să mai ia seama la șeicul Ibrabim. Acesta, care-i privea tare uimit, sfârși prin a le spune:
— Oare asta e o nouă modă de-a pofti pe cineva să bea cu voi? Voi să beți și el să se uite?
Și Ali-Nur și Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, izbucniră iarăși în hohote de râs. Apoi îl poftiră să bea cu ei, și băură așa până după miezul nopții.
Atunci Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, îi spuse șeicului Ibrabim:
— O, șeicule Ibrabim, îmi dai voie să aprind una din aceste lumânări?
Șeicul, pe jumătate beat, îi răspunse:
— Da, dar să nu aprinzi decât una, una singură!
Ea alergă și aprinse nu una, ci pe toate cele optzeci de lumânări din sfeșnice, apoi se întoarse la locul ei.
Ali-Nur îi spuse șeicului:
— O, șeice, cât îmi place să stau cu tine! Dar nu-mi dai voie să aprind și una din făclii?
Și șeicul îi răspunse:
— Fie, aprinde una din făclii, dar numai una, și să nu crezi că mă poți înșela!
Ali-Nur se duse și aprinse nu una, ci pe toate cele optzeci de făclii din cele optzeci de candelabre ale sălii, fără ca șeicul să fi luat cât de cât seamă la asta. Toată sala, tot palatul și toată grădina străluceau în lumina. Atunci șeicul Ibrahim le spuse:
— Într-adevăr, sunteți amândoi mai desfrânați decât mine!
Și, cum era beat de-a binelea, se ridică, porni clătinându-se într-o parte și-n alta și ajunse pe două cărări la ferestre, le deschise, pe toate cele optzeci ale sălii, apoi se întoarse, se așeză și urmă să bea cu cei doi tineri, făcând împreună să răsune sala de râsete și de cântece.
Dar soarta, care se află în mâinile lui Allah atoateștiutorul, atoateînțelegătorul și creatorul tuturor pricinilor și urmărilor, voi ca Harun Al-Rașid, califul, să se afle la acea oră, la una dintre ferestrele palatului său dinspre Tigru, respirând aerul răcoros sub bătaia razelor lunii. Și cum, din întâmplare, privi în acea parte, văzu lumina care se răsfrângea și scânteia în văzduh și pe ape. Nu știu ce să creadă și-l chemă pe marele vizir Giafar Al-Barmaki. Și când Giafar se înfățișă înaintea lui, îi strigă:
— O, câine de vizir! Ești sluga mea și nu mă înștiințezi de ceea ce se petrece în Bagdad, orașul meu?
Giafar răspunse:
— Nu înțeleg ce vrei să spui.
califul îi strigă iar:
— Desigur! De-ar fi Bagdadul luat cu asalt la această oră de către dușman, și tot nu s-ar întâmpla o fărădelege mai mare ca aceasta!

Afurisitule, nu vezi că Palatul Minunilor este luminat? Și tu habar n-ai cine-i omul atât de îndrăzneț sau de puternic ca să poată lumina întreaga sală, să aprindă toate candelabrele și făcliile și să deschidă largi toate ferestrele! Nenorocire ție! Nu mai sunt eu califul, de se întâmplă așa ceva fără știrea mea?

Și Giafar, tremurând o clipă, răspunse:

— Dar cine ți-a spus că Palatul Minunilor are ferestrele deschise, candelabrele și făcliile aprinse?

califul îi spuse:

— Apropie-te și privește!

Giafar se apropie de calif, privi spre grădini și văzu lumina care făcea ca palatul să pară cuprins de flăcări și mai strălucitor ca lumina lunii, Giafar înțelese că trebuie să fie la mijloc vreo nechibzuință de-a șeicului Ibrahim; și cum era bun la suflet și milos, se gândi îndată să scornească vreo scuză pentru șeic, bătrânul paznic al grădinii și al palatului, care pesemne luminase palatul în vederea vreunui musafir. Îi spuse deci califului:

— O, emire al credincioșilor! Șeicul Ibrahim a venit să mă vadă săptămâna trecută și mi-a spus; „O, stăpâne Giafar, dorința mea arzătoare este să sărbătoresc tăierea împrejur a fiilor mei sub ocrotirea ta prielnică, și în timpul vieții tale și a vieții emirului credincioșilor!“ I-am răspuns: „Și ce dorești de la mine, șeice?“ El mi-a spus: „Doresc numai, să mijlocești ca să mi se îngăduie să fac sărbătorirea în marea sală a Palatului Minunilor”. Și i-am răspuns: „O, șeice, poți să începi pregătirile pentru sărbătorire. Dacă Allah vrea, când îl voi vedea pe calif, îi voi arăta dorința ta!“ Și șeicul Ibrahim a plecat. Iar eu, emire al credincioșilor, am uitat cu totul să-ți vorbesc despre asta.

Atunci califul grăi:

— O, Giafar, în loc de o greșeală, te-ai făcut vinovat de două greșeli vrednice de pedeapsă. Și trebuie să te pedepsesc, fiindcă mai întâi nu mi-ai spus cum stau lucrurile și, apoi, n-ai împlinit un lucru pe care bietul șeic desigur că îl dorea cu aprindere. Dacă șeicul Ibrahim a venit să te roage, a făcut-o într-adevăr ca să-ți dea de înțeles că avea nevoie, sărmanul, de ceva bani ca să acopere cheltuielile. Pe de o parte, tu nu i-ai dat nimic, pe de altă parte, nu m-ai înștiințat, ca să-i dau eu ceva!

Și Giafar răspunse:

— O, emire al credincioșilor, am uitat!

califul îi răspunse:

— Fie! De data asta te iert! Dar acum, pe părinții și pe strămoșii mei! trebuie să mergem de îndată și să ne încheiem noaptea la șeicul Ibrahim, căci e un om de bine, harnic, stimat de toți șeicii de seamă ai Bagdadului, care vin adesea să-l vadă; știu că-i ajută pe cei săraci și că are milă de toți cei în lipsă; sunt sigur că în acest moment se află la el toți cei pe tare îi găzduiește și-i hrănește întru Allah! Mergând acolo, poate că unul dintre sărmani va face pentru noi vreo urare de folos pentru lumea asta și pentru cealaltă. Poate că vizita noastră îi va fi de folos bunului șeic, care, văzându-ne, are să se bucure mult, și tot așa și prietenii lui!

Dar Giafar răspunse:

— O, emire al credincioșilor, partea cea mai mare a nopții a trecut, iar musafirii șeicului poate că au și pornit spre casele lor.

califul adăugă:

— Trebuie să mergem la ei!

Și Giafar fu nevoit să tacă, dar era tare încurcat și nu mai știa ce să

facă.

Deci califul se ridică îndată, Giafar îi făcu o adâncă plecăciune, și, amândoi, urmați de gealatul Massrur, se îndreptară spre Palatul Minunilor, după ce mai înainte se deghizaseră în negustori.

Străbătând străzile orașului, ajunseră la Grădina Plăcerilor. califul văzu cel dintâi că marea poartă era deschisă. Tare uimit îi spuse lui Giafar:

— Ia te uită! Șeicul Ibrahim a lăsat poarta deschisă. Ceea ce nu-i în obiceiul lui!

Intrară cu toții și, străbătând grădina, ajunseră la scara palatului. califul șopti:

— Giafar, trebuie să-i văd pe ascuns și fără zgomot, înainte de-a intra la ei, ca să știu ce fel de musafiri are Ibrahim, câți șeici de seamă, ce daruri i-au făcut, cu ce l-au copleșit. Dar acum trebuie să fie adânciți cu toții în rugăciuni, fiecare în colțul lui, căci nu se aude nicio vorbă, parcă n-ar fi nimeni înăuntru.

califul, uitându-se în jurul lui, văzu un nuc înalt și spuse:

— O, Giafar, am să mă urc în acest nuc, căci ramurile lui sunt apropiate de ferestre și de acolo pot să privesc înăuntru. Ajută-mă!

califul se urcă în nuc și se cațără, de pe-o creangă pe alta, până ajunse la aceea care era chiar în fața unei ferestre. Se așeză pe creangă și privi înăuntru.

Și văzu un tânăr și o tânără, amândoi frumoși ca luna — slavă celui care i-a făcut! — și îl văzu și pe șeicul Ibrahim, paznicul grădinii, stând între ei, cu cupa în mână. Și-l auzi spunând tinerei femei:

— O, regină a frumuseții, băutura e mult mai plăcută atunci când începe cântecul! De aceea, ca să te încurajez și să ne farmeci cu glasul tău minunat, am să-ți cânt mai întâi eu ceea ce spune poetul! Ascultă:

O, noapte și, voi, ochi

Nu bea cât timp prietena nu cântă!
Bag seama că și-un cal s-adapă-n voie,
Când ritmic fluieratul îl descântă.

O, noapte și, voi, ochi!…

Și-apoi prietena s-o mingii… bine
Sărut-o… pune-o jos… Ca să s-ogoie,
Ce este-al tău cu-al ei să se îmbine…

O, noapte și, voi, ochi!…

Văzând pe Ibrahim în starea aceea și auzind din gura lui acest cântec, mai degrabă aprins și deloc potrivit cu vârsta bătrânului paznic al palatului, califul simți că, de mânie, i se prelinge sudoarea de pe frunte între ochi; și se grăbi să coboare, îl privi pe Giafar și-i spuse:

— O, Giafar, în viața mea n-am văzut o priveliște atât de întăritoare ca aceea a preacinstiților șeici de moschei, aflați în această sală, pe cale să împlinească smeritele îndeletniciri ale tăierii împrejur. Noaptea asta, într-adevăr, e plină de binecuvântare! Urcă-te și tu în copac și grăbește-te să te uiți în sală, ca să nu pierzi prilejul de-a te sfinți, mulțămită binecuvântărilor acestor vrednici șeici de moschei!

Când auzi vorbele emirului, Giafar rămase tare nedumerit, dar nu șovăi

mult, se grăbi să se urce în copac, ajunse în fața ferestrei și privi înăuntru. Și-i văzu pe cei trei băutori: pe șeicul Ibrahim cu o cupă în mână și legănându-și capul în timp ce cânta, pe Ali-Nur și pe Dulcea Prietenă privindu-l, ascultându-l și râzând cu poftă.

Văzând această priveliște, Giafar nu se mai îndoi de propria sa pieire. Coborî totuși din copac și se opri înaintea emirului credincioșilor. califul îi spuse:

— O, Giafar, binecuvântat fie Allah că ne-a hărăzit să fim dintre cei care urmează cu căldură ceremoniile exterioare ale purificărilor, ca în această noapte chiar, și că ne îndepărtează de calea rea a ispitelor, de greșeală și de vederea desfrânaților!

Giafar era atât de încurcat, că nu știa ce să răspundă. califul urmă, privindu-l:

— Dar să-ți spun altceva! Tare aș vrea să știu cine i-a adus în acest loc pe cei doi tineri care-mi par străini? Trebuie să-ți mărturisesc, Giafar, că ochii mei n-au văzut ceva mai frumos, mai desăvârșit, mai minunat, mai plin de farmec ca acest tânăr și această tânără!

Atunci Giafar ceru iertare, care-i fu dată pe loc și grăi:

— O, calife, într-adevăr! Tare sunt frumoși!

Și califul adăugă:

— O, Giafar, să ne urcăm amândoi în copac și să ne uităm iarăși la ei.

Și se urcară amândoi, se așezară pe câte o creangă, în fața ferestrei, și priviră.

Tocmai în acel moment, șeicul Ibrahim spunea:

— O, regină, vinul costișelor m-a îndemnat să lepăd stearpa seriozitate a obiceiurilor și urâciunea lor! Dar fericirea mea nu va fi întreagă decât atunci când te-oi auzi ciupind coardele melodioase!

Iar Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă, îi răspunse:

— Dar, șeice Ibrahim, pe Allah! cum să ciupești coarde melodioase, când nu ai instrument cu coarde?

Auzind aceste vorbe, șeicul Ibrahim se ridică, iar califul șopti la urechea lui Giafar:

— Ce mai are de gând să facă acest bătrân desfrânat?

Și Giafar răspunse:

— Nu știu!

Dar șeicul Ibrahim, după ce lipsi câteva clipe, se întoarse în sală ținând în mână o lăută. califul o privi cu atenție și văzu că era lăuta cu care-i cânta de obicei cântărețul lui favorit, Isak, atunci când dădea vreo serbare la palat sau numai când voia să se desfete. Și spuse califul:

— Pe Allah! Asta-i prea de tot! Dar vreau să o aud cântând pe această tânără minunată; dacă va cânta rău, o, Giafar, am să-i întind pe cruce pe toți trei, iar dacă va cânta cu știință și plăcut, am să-i iert pe ei, dar pe tine, Giafar, tot am să te întind pe cruce!

Atunci Giafar strigă:

— Pe Allah! de-ar cânta rău!

califul, uimit, îl întrebă:

— De ce vrei asta?

Giafar răspunse:

— Pentru că, întins pe cruce în tovărășia lor, am să-mi pot petrece mai vesel ceasurile de căzni, și ne vom ține tovărășie unul altuia!

La aceste cuvinte, califul începu să râdă încet.

Dar tânăra ținea acum lăuta în mână și-i înstruna cu pricepere coardele. După câteva încercări domoale și dulci, ea ciupi coardele, care se înfiorară,

scoțând sunete în stare să topească fierul, să trezească morții, să înmoaie până și inima stâncii și a oțelului. Apoi, acompaniindu-se, cântă:

O, noapte'…

Când m-a văzut, a și-nțeles al meu dușman
Cât îi plăcea iubirii, la al ei izvor,
Să-mi potolească setea care-mi dădea zor…
„E apa tulbure striga cu gând avan!…

Voi, *ochi!…*
Prietenu-mi, de-l ia în seamă, plece dar…
Uita-va însă ca prin mine-a cunoscut.
Plăceri de rai și nebunii de nentrecut,
Plăceri și nebunii ce-s al iubirii har!…

O, noapte!…

Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, după ce cântă, lăsă să vibreze numai lăuta, cu coarde vii; și califul făcu toate sforțările ca să nu spună, fermecat, „Ah!“ sau „Voi, ochi…“ Și grăi:

— Pe Allah! Giafar, în viața mea n-am auzit o voce mai minunată și mai răpitoare decât a acestei tinere roabe!

Giafar surâse și-i răspunse:

— Nădăjduiesc că acum mânia califului împotriva slugii sale s-a risipit!

califul șopti:

— Desigur, Giafar, s-a risipit!

Apoi Giafar și califul coborâră din copac, și califul îi spuse lui Giafar:

— Aș vrea să intru în sală, să mă așez între ei și s-o aud pe tânăra roabă cântând dinaintea mea.

Dar celălalt răspunse:

— O, emire al credincioșilor, dacă ai apărea între ei, s-ar simți stingheriți, iar șeicul Ibrahim ar muri de frică!

— Atunci califul urmă:

— Giafar, înlesnește-mi să cunosc cum trebuie toată această întâmplare, fără să deștept vreo bănuială și fără să fim recunoscuți.

După aceea, califul și Giafar, punând la cale un șiretlic, se îndreptară încet spre marele eleșteu din mijlocul grădinii. Acesta era legat chiar cu Tigrul și avea o sumedenie de pește, care venea să se adăpostească în el și să-și caute hrana. califul băgase de seamă mai demult că pescarii își dădeau aici întâlnire, ba într-o zi, când el stătea la una dintre ferestrele Palatului Minunilor, chiar îi văzuse și-i auzise pe pescari, și dăduse poruncă șeicului Ibrahim să nu le îngăduie să pătrundă în grădină și să pescuiască din eleșteu; îi poruncise să-i pedepsească aspru pe cei vinovați.

Dar în seara aceea, cum poarta grădinii fusese lăsată deschisă, intrase un pescar care-și spusese în sine: „Iată un prilej bun să pescuiesc din belșug!“ Acest pescar se numea Karim și era foarte cunoscut printre pescarii de pe Tigru. Își aruncase năvodul în eleșteu și, așteptând, începuse să cânte aceste versuri:

O, călător pe ape! Primejdie de moarte
Te paște… Dar încearcă să nu te mai frământi…
Norocul, când i-i placul se-apropie, și,-nfrânți,

Se-ntorc cei ce colindă în căutări deșarte…

E marea-n furii oarbe, pescarul istovit
Și rătăcit în noapte, când noaptea e cu stele —
Nenumărate salbe pe azurii dantele
Și parcă niciodată cu-atât senin sticlit.

El plasa și-o aruncă și valu-o pălmuiește,
Dar el nimic nu vede decât al plasei sân.
Nu face ca pescarul! Într-un palat, stăpân,
Cumintele cunoaște cât viața prețuiește,

Și câtă fericire e-n cele pământești!
Sunt nopți și bunuri… Darnic i le-a întins uscatul;
I-i mintea în repaos și gustă nesecatul
Șirag de roade… Iată, ce vrajă-i să trăiești!

Privește-l și acuma: e după-o noapte albă…
Dar sub surâsul scumpei gazele s-a sculat,
Sub ochii de gazelă cu boiul fermecat,
Ce sunt ai lui cu totul și zâmbitori se-nvoalbă…

Slăviți pe Domnul! Singur dă unuia, lipsind
Pe altul… Când cu trudă sărmanul trage plase,
Nicicând avînd atâta cât grijuliu visase —
Slăviți pe Domnul — cellalt mănâncă pești cu jind!

Când Karim pescarul sfârși de cântat, califul înaintă singur spre el, se opri în spatele lui, îl recunoscu și-i spuse:

— O, Karim!

Auzindu-și numele, Karim se întoarse surprins. Și, la lumina lunii, îl recunoscu pe calif. Rămase împietrit de spaimă. Apoi, revenindu-și, grai:

— Pe Allah! o, emire al credincioșilor, să nu crezi că am vrut numai să încalc poruncile tale: sărăcia și numeroasa mea familie, m-au împins, astă-seară, să mă port astfel!

Și califul îi spuse:

— Bine, Karim, n-am văzut nimic! Dar vrei să încerci să-ți arunci năvodul în numele meu, ca să-mi văd și eu norocul?

Pescarul, nespus de bucuros, se grăbi să-și arunce năvodul, chemând pe Allah în ajutor, și așteptă până ce unealta atinse fundul apei. Atunci o trase afară și găsi în ea pești fără de număr și de toate felurile. califul se arătă mulțumit și-i spuse:

— Acum, Karim, dezbracă-te!

Karim se grăbi să se dezbrace. Își scoase unul după altul toate veșmintele: pe cel de deasupra, cu mâneci largi, cârpit cu petece de multe culori și prins cu fire de lână de proastă caiitate, plin de ploșnițe cu coadă și de atâția pureci că ai putea să acoperi pământul cu ei, apoi turbanul din stofă de cârpe adunate la întâmplare, pe care nu-l mai desfăcuse de trei ani. Și adăpostea păduchi și mai mari, și mai mici, și albi, și negri. Puse jos veșmântul și turbanul, și rămase gol în fața califului. Atunci califul începu și el să se dezbrace. Își scoase mai întâi haina de mătase iskandarani, a doua haină de mătase baalbaki, apoi manteluța de catifea și vesta, și-i spuse pescarului:

— Karim, îmbracă-te cu aceste haine!

Apoi califul își puse veșmântul cu mâneci largi al pescarului și turbanul acestuia. Își înfășură în jurul gâtului fularul lui Karim, și-i spuse:
— Poți să te duci la treburile tale!
Omul îi mulțămi califului și rosti aceste versuri:

Pe-o mare avuție tu m-ai făcut stăpân.
Și zi și noapte ție mulțumitor rămân…
Cu daruri mult prea scumpe voios m-ai copleșit,
Și nencetat în slavă te-oi ridica smerit,
Cât voi trăi pe lume și după moarte chiar.
Din groapă mulțămirea eu tot am s-o îngân…

Dar nu sfârși bine Karim de spus versurile, și califul simți pe piele ploșnițele și păduchii care-și aleseseră lăcașul în zdrențele pescarului, și acum porniseră să alerge încoace și încolo, începu să le prindă, cu stânga și cu dreapta, de pe ceafă, de pe piept, de peste tot, și să le arunce cu scârbă cât mai departe, făcând mișcări dezordonate și înspăimântate. Apoi îi strigă pescarului:
— Nenorocitule Karim! Cum de-ai adunat în mânecile tale și-n turban toate vietățile astea răufăcătoare?
Și Karim răspunse:
— Doamne, n-ai nicio teamă, crede-mă! Acum simți piscăturile acestor păduchi, dar dacă ai răbdare, ca mine, peste-o săptămână n-ai să mai simți nimic și ai să fii la adăpost de piscăturile lor! Nici măcar n-ai să le mai iei în seamă!
califul, cu toată scârba ce-o simțea, începu să râdă și spuse:
— Ce nenorocire! Cum am să îndur această haină pe mine?
Pescarul îi grăi:
— O, emire al credincioșilor, aș vrea să-ți spun câteva cuvinte, dar tare mi-e rușine să le rostesc înaintea unui strălucit calif!
califul îi dădu glas:
— Hai, spune ce ai de spus!
Atunci Karim grăi:
— Mi-a trecut prin gând, o, stăpâne al credincioșilor, că ai vrut să înveți pescuitul ca să ai și tu o meserie cu care să-ți câștigi pâinea zilnică! Dacă e așa, aceste haine și acest turban îți vor prinde bine!
califul râse mult de vorbele pescarului și-i spuse să plece. Și Karim plecă în drumul lui, iar califul se grăbi să ia coșul din frunze de palmier în care se aflau peștii, îl acoperi cu buruieni proaspete și, astfel încărcat, veni să se întâlnească cu Giafar și cu Massrur, care-l așteptau ceva mai deoparte. Văzându-l, ei crezură că era Karim pescarul, și Giafar se temu sa nu pățească vreun necaz din partea califului mânios și-i strigă:
— O, Karim, ce cauți aici? Fugi cât mai repede! califul e în grădină.
Auzind vorbele lui Giafar, califul fu apucat de un asemenea râs, că se răsturnă pe spate. Și Giafar strigă:
— Pe Allah! e domnul și stăpânul nostru, emirul credincioșilor însuși!
califul răspunse:
— Ei da, Giafar! Și tu ești marele vizir! Am venit cu tine aici și nu mă recunoști! Cum vrei dar să mă recunoască șeicul Ibrahim, care-i beat turtă? Nu te mișca de-aici și așteaptă până mă întorc!
Și Giafar răspunse:
— Aud și mă supun!
Atunci califul se apropie de ușă și bătu. De îndată, șeicul Ibrahim se

ridică și strigă:

— Cine-i acolo?

El răspunse:

— Eu sunt, șeice Ibrahim!

Celălalt:

— Cine eu?

Și auzi de la ușă:

— Eu, Karim pescarul! Am aflat ca ai musafiri în noaptea asta și-ți aduc pește proaspăt de cel mai bun soi și viu, se zbate încă!

Lui Ali-Nur și soției sale le plăcea mult peștele, așa că, auzind de pește proaspăt, care încă se zbate, se bucurară amândoi nespus; iar Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, strigă:

— Deschide repede, șeice Ibrahim, și lasă-l să intre.

Șeicul deschise, iar califul, deghizat în pescar, intră și-i salută pe cei de față. Dar șeicul Ibrahim îl întrerupse cu un hohot de râs și-i spuse:

— Fie binevenit între noi hoțul, hoțul care-și fură tovarășii! Îndrăznețule, arată-ne ce pește de soi ai!

Pescarul dădu la o parte buruienile și le arătă peștele din coș; și ei văzură că peștele era încă viu și se zbătea. Atunci Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, grăi:

— Pe Allah, stăpânii mei, ce pește frumos! Păcat că nu-i fript!

Șeicul Ibrahim îi răspunse:

— Pe Allah, ai dreptate!

Și, întorcându-se spre calif, îi spuse:

— Păcat, pescarule, că n-ai venit cu peștele gata fript. Ia-l, frige-l repede și adu-l aici!

califul răspunse:

— La poruncile voastre! Îl frig și vi-l aduc îndată.

Și-i răspunseră toți deodată:

— Da, grăbește-te să-l frigi și adu-ni-l!

califul ieși repede, alergă la Giafar și-i spuse:

— O, Giafar, ei îmi cer pește fript!

Acela îi răspunse:

— O, emire al credincioșilor, dă-mi-l să-l frig!

califul grăi:

— Pe mormântul părinților și al strămoșilor mei! Chiar eu, cu mâna mea, am să le frig peștele!

califul merse deci la coliba de trestie care servea de locuință pentru paznicul grădinii, șeicul lbrahim, cotrobăi prin ea, găsi cele trebuincioase pentru fript, precum și sare, cimbru, foi de dafin și altele asemenea. Se apropie de plită spunându-și: „O, Harun, amintește-ți că în copilărie îți plăcea mult să stai în bucătărie cu femeile și că te amestecai în treburile lor. E momentul să-ți arăți, priceperea!“

Luă apoi tigaia, o așeză pe foc, puse în ea o lingură de unt și așteptă. Când untul începu să sfârâie, luă peștele pe care-l curățise de solzi, îl spălase, îl sărase și-l trecuse ușor prin făină, și-l puse în tigaie. Când se fripse bine pe o parte, îl întoarse pe partea cealaltă, cu o dibăcie desăvârșită, și când peștele fu așa cum trebuie, îl scoase din tigaie și-l așeză pe mari frunze verzi de bananier. Culese din grădină câteva lămâi, le tăie în felii și le așeză tot pe frunzele de bananier, apoi se duse în sală și puse totul dinaintea musafirilor. Tânărul Ali-Nur, soția lui și șeicul întinseră mâinile și începură să mănânce. Când sfârșiră, se spălară pe mâini, și Ali-Nur grăi:

— Pe Allah! Pescarule, îți suntem tare îndatorați în noaptea asta!

Băgă mâna în buzunar, scoase trei dinari de aur, dintre cei căpătați prin dărnicia șambelanului tatălui său din Bassra, și-i întinse pescarului, spunându-i:

— O, pescarule, iartă-mă, te rog, că nu pot să-ți dau mai mult, căci, pe Allah, dacă te-aș fi cunoscut înainte de întâmplările din urmă prin care am trecut, ți-aș fi dat mai mult și aș fi îndepărtat pentru totdeauna de la tine amărăciunea sărăciei. Ia dinarii aceștia, singurii pe care starea mea îngăduie să ți-i dărui!

Și îl sili pe calif să ia banii pe care i-i întindea; și califul îi luă, îi duse la buze și la frunte, mulțămindu-i astfel lui Allah și binefăcătorului său, și-i puse în buzunar.

Dar ceea ce voia îndeosebi califul era să o audă cântând pe tânăra roabă. De aceea îi spuse lui Ali-Nur:

— O, tânărul meu stăpân, binefacerile și dărnicia ta nu le voi uita niciodată! Dar dorința mea arzătoare, pe care aș vrea s-o văd împlinită prin bunătatea ta fără de margini, este ca această roabă să cânte din lăuta de colo și cu glasul ei, care trebuie sa fie minunat. Cântecele precum și sunetul lăutei mă farmecă și ele sunt tot ce-mi place mai mult pe lume!

Ali-Nur spuse:

— Pe viața mea, Anis Al-Djalis! Dacă ea ți-i scumpă, cântă ceva pe placul acestui pescar care dorește cu aprindere să te audă!

La aceste cuvinte ale scumpului ei stăpân, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, luă fără zăbavă lăuta, scoase câteva, sunete, ca s-o încerce, și, ciupind deodată coardele, îi și cuceri pe ascultători. Apoi cântă următoarele versuri:

O mlădioasă, zveltă și tânără femeie,
Cu vârf de deget gingaș, cântat-a din lăută,
Iar sufletul în mine n-a mai voit să stea,

Ci a zburat deodată… La glasul ei tresare
Cel surd, nelecuitul, și-n grai curat salută:
„Ce vrajă-i al ei cântec!“ și mutul din născare…

După ce cântă astfel, Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, continuă să ciupească strunele cu o atât de rară dibăcie, că luă mințile celor de față. Apoi surâse și din nou cântă versurile:

Piciorul tău de fecioraș atinse pământu-ncântat;
De vii plăceri se-nfioră și străluci ca-n raze-ndată:
Și-ntunecul nopții greoi cu limpezi ochi l-ai alungat…

Ca să te pot iarăși vedea, o, tinere, mă pregătesc
Să-nmiresmez odăi cu mosc, cu ape de flori ce îmbată,
Cu drese-n arome rășini în chipul ce-l știu persienesc…

Și Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, cântă cu un glas atât de minunat, că Harun Al-Rașid nemaiputându-și stăpâni bucuria începu să strige:

— Ah, pe Allah! Pe Allah!

Iar Ali-Nur îl întrebă:

— Ei, pescarule, ai fost încântat de glasul roabei și de cântecul ei pe strunele lăutei?

califul răspunse:
— Da, pe Allah!.
Atunci Ali-Nur, care de obicei dăruia fără să șovăiască tot ce le plăcea musafirilor lui, îi spuse:
— De vreme ce, pescarule, îți place roaba, iată ți-o dau, ți-o fac cadou, cadou al unei inimi darnice care nu mai ia îndărăt ceea ce a dat odată! Ia-ți, deci, roaba! De acum înainte e a ta!
Și Ali-Nur se ridică de îndată, își aruncă mantia pe umeri și, fără să-și ia rămas bun de la Dulcea Prietenă, vru să părăsească sala și să-l lase pe califul deghizat în pescar stăpân pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis. Dar ea îi aruncă o privire scăldată în lacrimi și-i spuse:
— O, stăpânul meu Ali-Nur! Într-adevăr mă părăsești și te lepezi de mine, fără să-mi spui măcar un cuvânt de despărțire? Fie-ți milă, zăbovește o clipă, numai cât să-ți spun două vorbe de rămas bun. Ascultă, Ali-Nur!
Și Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, rosti cu glasul înecat de plâns aceste versuri:

Departe de mine-ai să pleci,
Tu, sânge al inimii mele?
Ți-e locul într-un chinuit
Adânc din făptura-mi în jele…

Atotiertător nesfârșit,
Răzleții i-adună-mpreună,
Tu, darnice, care împarți
La toți, după voia ta bună!…

Când ea își încheie versurile, Ali-Nur se apropie și îi spuse:

În ziua despărțirii, luând rămasu-i bun,
În plâns, cu fierbinți lacrimi, ea-mi spuse: „Și acum,
De mine mult departe, ce-ai să te faci de mâine?“
Iar eu: „Mai bine-ntreabă pe-acela ce-ți rămâne!”

Auzind aceste cuvinte, califul se înduioșă văzându-se pricină a despărțirii celor doi tineri și se miră totodată de ușurința cu care Ali-Nur îi dăruia această minune de roabă. El îi grăi:
— Spune-mi, tinere, și nu te teme să-mi mărturisești totul, căci eu am vârsta tatălui tău, ți-e frică să nu fii prins și pedepsit pentru că ai răpit-o, poate, pe această tânără, sau ai de gând să mi-o dai ca să-ți acoperi astfel datoriile?
Ali-Nur îi răspunse:
— Pe Allah, pescarule! Am avut parte, eu și această roabă, de întâmplări atât de uluitoare și de nenorociri atât de neobișnuite, că dacă ar fi scrise cu acul în fundul ochilor, ar fi o învățătură pentru cei ce le-ar citi cu smerenie!
Și califul răspunse:
— Grăbește-te să ne povestești viața ta, dar în amănunțime, căci nu se știe dacă aceasta nu va fi pentru tine o pricină de mângâiere, poate și de ajutor, căci mângâierea și ajutorul lui Allah sunt totdeauna apropiate!
Atunci Ali-Nur îl întrebă:
— O, pescarule, cum vrei să-mi auzi povestirea, în versuri sau în proză?
Și califul îi răspunse:

— Proza este broderie de mătase, versurile sunt șirag de mărgăritare! Ali-Nur grăi:

— Iată mai întâi șiragul de mărgăritare!

Își închise ochii pe jumătate, își aplecă fruntea și, în surdină, rosti aceste versuri:

Prietene, cu tihna-mi, și olatul
Lăsai și, răzlețit de a mea țară,
Mâhniri mă rod de-a lungul și de-a latul.
Aveam un tată și-l iubeam… El, iară.
Cu mine dulce-a fost… Însă veleatul
Veni grăbit, și fu ca el să moară,
Când eu departe-s și numai mormântul
Îi stă ca adăpost… Păzească-l Sfântul!

M-au măcinat de-atunci dureri funeste.
Nenorociri, că măruntaiele-s bucăți
Și inima-mi fărâme-i ca aceste.
Pe când trăia, bătrânul dintre bunătăți
Mi-alese frumusețea de poveste,
Mlădie-n boiul ei și tânără-n răsfăț,
Ca ramul înflorit care se-nclină
Ușor, când suflă boarea serii lin!

Ce dragă-mi fu! O, pătimaș de dragă,
Și pentru ea întreaga moștenire.
Părăduii curând, dar mă-nțelagă
Cu toți că-n ea aflasem fericire
Și că-n sirepii chiar gonind pe vagă
Câmpie-aveam mai mică mulțămire.
Dur, într-o zi, când totu-mi lipsea mie,
Plecai la târg s-o vând, ca-n buimăcie.

S-o vând!... Eu care-aș suferi pe lume
Orice, dar nu durerea unei despărțiri!...
Când, crainicul obștesc, plătit anume,
Vesti mezatul, cu dorințe în priviri
Un ghiuj destrăbălat, ciuma-l sugrume,
Urcă de-ndată prețul fără de tocmiri.
De cum văzui mârșavul, prins de furii,
Plecai cu fata,-n ciuda căzăturii.

De mână o duceam de târg departe,
Dar desfrânatul spumega de ură
Că poftele îi rămâneau deșarte.
Cu dreapta îi dădui o lovitură,
Cu stânga încă una, să și-o poarte,
Și-mi potolii a inimii arsură.
Cu teamă-apoi, buclucuri să nu iasă,
M-adapostii, fugind la mine-acasă.

Dur regele porunci dădu ca sa fiu prins
Și la-nchisoare dus… Să mă ajute,

Veni un tânăr șambelan cinstit, distins
Și-mpărtășindu-mi vești de el știute,
Scăpai de viclenii și pizmă neînvins;
De noapte ocrotit de toate alea,
Cu draga-mi spre Bagdad îmi luai calea

Acum, pescare, singura-mi comoară
E ea, prietena-mi… Ți-o dau… Primește,
Tu, darul… și să știi că-i surioară
A inimii ce încă o iubește,
Și că făptura-mi toată se-nfioară
C-o părăsesc atât de nebunește…
Se risipește sufletu-mi și moare,
Cu ea, ce trece-n brațele-ți, pescare!…

Când Ali-Nur isprăvi de înșirat cel din urmă mărgăritar, califul îi grăi:

— O, stăpâne! Acuma, când m-am minunat de șiragul de mărgăritare, ești bun să-mi dai unele amănunte și despre broderiile de mătase ale acestei întâmplări uimitoare?

Și Ali-Nur, care credea mereu că vorbește cu pescarul Karim, îi dădu toate amănuntele, de la început până la sfârșit.

Când califul înțelese bine întreaga poveste, îl întrebă:

— Acum unde ai de gând să te duci, stăpâne Ali-Nur?

Iar Ali-Nur îi răspunse:

— O, pescarule, pământul lui Allah este întins și fără de margini!

Atunci califul îi vorbi astfel:

— Ascultă-mă, tinere! Eu nu sunt decât un pescar necunoscut, dar am să-ți scriu chiar acum o scrisoare pe care-o vei înmâna sultanului din Bassra, Mahomed Ben-Soliman El-Zeini. EI o va citi și vei vedea îndată urmări din cele mai fericite pentru tine!

Dar în acest moment, Șeherezada văzu mijind zorii dimineții, și întrerupse firul povestirii.

Și când se lăsă a treizeci și șasea noapte

Șeherezada urmă:

O, mărite rege, califul îi spuse lui Ali-Nur: „Am să-ți scriu chiar acum o scrisoare pe care-o vei înmâna sultanului din Bassra, Mahomed Ben-Soliman El-Zeini. El o va citi și vei vedea îndată urmări din cele mai fericite pentru tine!“

Ali-Nur răspunse:

— Dar unde s-a mai văzut pe pământ un pescar care să le scrie, așa, când îi place, regilor? E ceva ce nu s-a mai întâmplat!

Și califul îi răspunse:

— Rostești adevărul, stăpâne Ali-Nur! Dar am să-ți lămuresc îndată pricina care-mi îngăduie să fac așa. Află că, pe când eram copil, am învățat să scriu și să citesc la aceeași școală și cu același dascăl ca și Mahomed El-

Zeini. Ba eram chiar înaintea lui și aveam o scriere mai frumoasă ca a lui, și învățam pe de rost versurile și versetele din cartea sfântă mult mai ușor decât el. Și eram tare buni prieteni. Dar, mai târziu, lui soarta i-a fost prielnică și a ajuns rege, iar eu, prin voia lui Allah, am rămas un simplu pescar. Dar cum el nu este mândru, n-a rupt legăturile cu mine, și nu este lucru pe care să i-l cer și el să nu-l îndeplinească. Și chiar dacă în fiecare zi i-aș face o mie de cereri, el le-ar împlini pe toate, fără cea mai mică zăbava!

Când auzi acestea, Ali-Nur spuse:

— Ei, scrie atunci ce găsești de cuviință, s-o văd și pe-asta!

califul se așeză pe podele, îndoi un picior sub celălalt, luă un kalam și o foaie de hârtie, puse foaia pe palma mâinii stângi și, ținând kalamul cu dreapta, scrise:

„În numele lui Allah îndurătorul fără de margini și milostivul!

Această scrisoare este trimisă de mine Harun Al-Rașid Ben-Mahdi El-Abbass! Către domnia-sa Mahomed Ben-Soliman El-Zeini!

Îți aduci aminte că te învăluie îndurarea mea și că numai datorită îndurării mele ai fost numit reprezentant al meu într-unul din regatele mele!

Și acum te înștiințez că purtătorul acestei scrisori, făcută de mâna mea, este Ali-Nur, fiul lui Fadledin Ben-Khakan, fost vizir al tău, care acum se odihnește întru mila celui preaînalt!

De cum vei fi citit vorbele mele, te vei ridica de pe tronul regatului și vei așeza în el pe Ali-Nur, care va fi rege în locul tău! Căci, iată, l-am învestit cu autoritatea cu care te învestisem pe tine mai înainte!

Ia seama să nu întârzii împlinirea voinței mele! Mântuirea fie cu tine!“

Apoi califul îndoi scrisoarea, o închise, și, fără să-i arate cuprinsul, i-o înmână lui Ali-Nur. Ali-Nur luă scrisoarea, o duse la buze și la frunte, o puse în turban și chiar atunci ieși ca să pornească spre Bassra, în timp ce îndurerata Dulce Prietenă, Anis Al-Djaâis, izbucnea în hohote de plâns într-un colț, părăsită.

Iată ce a făcut Ali-Nur. Să povestim acum despre calif.

Când șeicul Ibrahim, care între timp nu rostise un cuvânt, văzu toate acestea, se-ntoarse spre calif, pe care-l credea tot Karim pescarul, și-i strigă;

— O, tu cel mai ticălos dintre pescari! Ne-ai adus doi-trei pești care prețuiesc câțiva bani de aramă și nemulțumit că ai pus în buzunar trei dinari de aur, vrei să o iei și pe roaba aceasta tânără! Ticălosule! Ai să-mi dai îndată jumătate din bani, iar pe roabă o s-o împărțim între noi, și am să încep eu, tu urmând după mine!

La aceste cuvinte, califul se apropie în grabă de o fereastră, după ce-i aruncă o privire cumplită șeicului Ibrahim, și bătu din palme. De îndată Giafar și Massrur, care nu așteptau decât acest semnal, se repeziră în sală. La un semn al califului, Massrur se aruncă asupra șeicului și-l înhăță. Giafar, care purta în mâini un veșmânt strălucitor, după care trimisese în grabă pe unul dintre slujitori, se apropie de calif, îl dezbrăcă de zdrențele de pescar și-i dădu haina de mătase și de aur.

Văzând toate acestea, șeicul Ibrahim îl recunoscu îngrozit pe calif și, de rușine, începu să-și muște vârful degetelor; dar încă se îndoia dacă era adevărat ceea ce vedea și-și spunea: „Dorm ori sunt treaz?“ Atunci califul îl întrebă cu glasul lui din totdeauna:

— Ei bine, șeice Ibrahim, ce-i halul în care te văd?

Și, la aceste vorbe, șeicul Ibrahim se trezi de-a binelea din beție, se

aruncă cu fața și cu barba lui lungă la pământ și rosti versurile:

Iartă greșeala, căci ai precădere
Asupra tuturor făpturilor...
Să știe un stăpân că e dator
Să fie bun cu robul în cădere.

Făcut-am, drept e, lucru rău, la care
Doar nebunia, negreșit, m-a-mpins...
E rândul tău să te arăți cuprins
Acum de omenie cât mai mare...

califul îi spuse șeicului Ibrahim:

— Te iert!

Se întoarse apoi spre sfioasa Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și-i grăi:

— O, Anis Al-Djalis, acum când vezi cine sunt, vino cu mine la palat!

Și părăsiră cu toții Palatul Minunilor.

Când Anis Al-Djalis ajunse la palat, califul porunci să i se dea odăi pentru ea singură și-i hotărî slujnice și roabe. Apoi merse la ea și-i spuse:

— O, Dulce Prietenă, Anis Al-Djalis, acum tu ești a mea, căci, pe de o parte, doresc eu acest lucru, iar pe de altă parte, mi-ai fost dată de bunăvoie de Ali-Nur. Dar află că, la rândul meu, ca răsplată pentru acest dar, l-am trimis pe Ali-Nur ca sultan la Bassra. Și, dacă asta e și voia lui Allah, în curând am să-i trimit o măreață mantie de sărbătoare, și am să te rog să i-o duci chiar tu. Și vei fi astfel sultana lui!

Apoi califul o luă pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, în brațe, și noaptea aceea o petrecură înlănțuiți. Și așa a fost cu ei doi.

Și acum să vedem ce s-a întâmplat cu Ali-Nur. Când ajunse, prin mila lui Allah, în Bassra, se duse de-a dreptul la palatul sultanului Mahomed El-Zeini, urcă și scoase un strigăt puternic. Sultanul, auzindu-i strigătul, vru să afle ce s-a întâmplat, și porunci să fie adus înaintea lui. Și Ali-Nur se înfățișă, scoase scrisoarea din turban și i-o înmână. Sultanul deschise scrisoarea și recunoscu slova califului. Se ridică de îndată în picioare, o citi cu băgare de seamă, apoi o duse de trei ori la buze și la frunte și strigă:

— Aud și ascult de Allah cel preaînalt și de calif, emir al credincioșilor!

Și-i chemă îndată pe cei patru cadii ai orașului și pe emirii cei mai de seamă și le făcu cunoscută hotărârea lui de-a se supune califului, părăsind tronul. Dar, tocmai atunci, intră marele vizir El-Mohin Ben-Saui, dușmanul vechi al lui Ali-Nur și al tatălui acestuia, Fadledin Ben-Khakan. Sultanul îi dădu scrisoarea emirului credincioșilor și-i spuse:

— Citește!

Vizirul Saui luă scrisoarea, o citi, o reciti și se înspăimântă cumplit; dar deodată, cu o dibace mișcare a mâinii, rupse partea de jos a scrisorii, cu sigiliul negru al califului. Sultanul, mânios, îi strigă:

— Nenorocire ție, Saui! Ce diavol te-a împins să faci asta?

Și Saui răspunse:

— O, rege, află că acest nemernic nu l-a văzut niciodată pe calif, și nici măcar pe vizirul Giafar. E numai un înșelător, un tânăr ros de vicii! Un diavol plin de răutate și de viclenii. A găsit, desigur, întâmplător vreo hârtie cu slova califului și i-a imitat scrisul, mâzgălind ce a poftit el și făptuind astfel un fals! Cum să-ți vină în gând, sultane, să abdici, când califul nu ți-a trimis pe cineva anume, cu un act scris cu nobila lui slovă?

De altfel, dacă într-adevăr califul ți l-ar fi trimis pe acest om, i-ar fi dat ca însoțitor vreun șambelan sau vreun vizir. Dar, cum știm cu toții, acest individ a venit aici singur!

Atunci sultanul întrebă:

— Și cum să facem, Saui?

Acesta răspunse:

— O, rege, dă-mi-l mie pe acest om și voi ști să descopăr adevărul. Îl voi trimite la Bagdad însoțit de un șambelan care să afle ce s-a întâmplat. Dacă toate sunt adevărate, tânărul ne va aduce un act scris chiar de mâna califului. Dar dacă nu e adevărat, șambelanul ni-l va aduce îndărăt pe tânăr și voi ști să mă răzbun amarnic și să-l fac să-și ispășească și trecutul, și prezentul!

La cuvintele vizirului Saui, sultanul crezu că Ali-Nur e într-adevăr un criminal și nu mai avu răbdare, atât îl apucase mânia, că strigă străjeriilor:

— Puneți mâna pe el!

Și străjerii îl apucară pe Ali-Nur, îl trântiră la pământ și-l loviră cu ciomegele până leșină. Sultanul porunci apoi să-i pună lanțuri la mâini și la picioare, îl chemă pe mai-marele temnicerilor, și acesta veni de îndată în fața regelui.

Acest temnicer se numea Kutait Când îl văzu, vizirul îi porunci:

— O, Kutait, din voința stăpânului nostru sultanul ai să-l iei pe acest om, ai să-l arunci într-una din gropile săpate în temniță și ai să-l pui zi și noapte la caznă cât se poate de aspră.

Kutait răspunse:

— Aud și mă supun!

Și-l luă pe Ali-Nur și-l duse îndată în temniță.

Kutait intră în temniță cu Ali-Nur, închise ușa, puse să se măture cu grijă pe jos, să se spele bine banca de lângă ușă, și o acoperi cu un covor, pe care așeză o pernă. Se apropie apoi de Ali-Nur, îi desfăcu legăturile și-l rugă să se odihnească pe banca, șoptindu-i:

— Nu uit, stăpâne, cât de mult bine mi-a făcut tatăl tău, răposatul vizir. Fii deci fără teamă!

Și se purtă cu Ali-Nur cu respect și bunătate, nelăsând să-i lipsească nimic. Pe de altă parte, îi trimitea vești în fiecare zi vizirului că Ali-Nur era supus la pedepsele cele mai grozave. Și așa merseră lucrurile timp de patruzeci de zile.

În a patruzecea zi, ajunse la palat un măreț dar pentru rege din partea califului. Și regele fu încântat de bogăția darului, însă, cum nu înțelegea pentru ce i-l trimisese califul, își adună emirii și le ceru sfatul. Unii își dădură părerea că acest dar nu putea fi, în intenția califului, decât pentru noul sultan trimis de el. Dar vizirul Saui strigă:

— O, rege, nu ți-am spus că era bine să te descotorosești de Ali-Nur și că aceasta ar fi fost hotărârea cea mai înțeleaptă?

Atunci sultanul strigă:

— Pe Allah! Mi-ai adus aminte de acel individ. Caută-l de îndată și pune să i se taie capul.

Și Saui răspunse:

— Aud și mă supun! Dar aș vrea mai înainte să vestesc în tot orașul prin crainicii obștești, care să strige: „Toți cei care vor să fie de față la osânda lui Ali-Nur să vină sub zidurile palatului!“ Și lumea va veni să vadă pieirea lui, și voi fi astfel răzbunat, inima mi se va răcori și ura îmi va fi potolită!

Iar sultanul îi răspunse:

— Fă cum îți place!

Vizirul Ben-Saui se bucură mult, alergă la guvernator și-i porunci să vestească în tot orașul ceasul osândei lui Ali-Nur și celelalte amănunte. Și asta se făcu de îndată. Auzind strigarea crainicilor obștești, locuitorii orașului se mâhniră, îi cuprinse jalea și începură să plângă cu toții, chiar și copiii din școli și negustorii din piață. Apoi unii se grăbiră să-și facă rost de un loc cât mai bun, ca să-l vadă trecând pe Ali-Nur și să fie de față la priveliștea dureroasă a osândei, iar alții se duseră în grabă la porțile temniței, ca să îngroașe alaiul lui Ali-Nur chiar de acolo.

Cu mare bucurie, vizirul Ben-Saui luă zece străjeri și se grăbi să ajungă la temniță, unde porunci să i se deschidă și să fie lăsat înăuntru. Dar temnicerul Kutait se prefăcu că nu știe pentru ce venise și-l întrebă:

— Ce dorești, stăpâne vizir?

Acesta răspunse:

— Adu-mi repede aici pe acel tânăr ticălos și stricat!

Temnicerul îi grăi:

— Acum zace ca mort de pe urma loviturilor pe care le-a primit și a caznelor. Totuși ți-l aduc îndată!

Și temnicerul se îndreptă spre locul unde era Ali-Nur și-l găsi rostind în șoaptă aceste versuri:

Pe nimeni, vai, nu am să mă ajute,
Nenorocit cum sunt, și în putere
Cresc relele, iar leacul ce se cere,
Mai scump și tot mai rar, de nevăzut e.

O lipsă nemiloasă-a mistuit
Tot sângele cel mai curat al meu,
Și-al vieții cel din urmă suflu greu
Se prăpădi de suferinți scârbit.

Prin voia sfântă și dumnezeiască
Prietenii îmi sunt, dușmani de moarte,
Și dintre voi nu-i nimeni, vai, să-mi poarte
De grijă-n suferința omenească.

Ascunde moartea grozăvii mulțime,
Dar cât îmi pare ea de dulce-acuma,
Când lepădai de mine-ncolo gluma
Nădejdilor ce-nșeală cu cruzime.

O, Doamne, ce-ndrumezi pe vestitori
De bine, tu, nemărginit ocean
Al bunătății, tu, stăpân — liman
Celor de mângâieri mijlocitori!

Rănit îți strig — de mine te îndură!
Mă scapă din primejdii și din rele,
Fii milostiv cu josnicii mișele
Și uită-mi rătăciri fără măsură…

Când Ali-Nur ajunse la capătul versurilor lui de jale, Kutait se apropie, îi lămuri repede pricina, îl ajută să se dezbrace de hainele curate pe care i

le dăduse într-ascuns și să ia o haină zdrențăroasă, ca un biet întemnițat, și-l duse astfel dinaintea lui Saui, care-l aștepta fremătând de ură. Și, văzându-l, Ali-Nur își dădu seama câtă dușmănie îi purta acest vechi vrăjmaș al tatălui său. Totuși îi vorbi:

— Iată-mă, Saui! Crezi că soarta are să-ți fie mereu prielnică de-ți pui atâta încredere în ea?

Apoi adăugă:

— O, vizire, să știi că singur Allah are puterea, că e este singurul înfăptuitor!

Vizirul îi răspunse:

— O, Ali, crezi că mă sperii cu vorbele tale? Să știi că azi chiar am să pun să ți se taie capul, fără să-mi pese de tine și de toți locuitorii Bassrei. Și am să fac și eu după cum spune poetul:

Timpul e bine să-l lași să lucreze oricât cu-anevoie,
Fii însă prea mulțumit că dreptatea ți-o faci după voie.

Și ascultă ce bine spune un alt poet:

Cine trăiește o zi
După dușmanul ce-i piere,
Și-a împlinit, după vrere,
Țelul ce mult și-l dori…

Apoi vizirul porunci străjerilor să-l apuce pe Ali-Nur și să-l suie pe spinarea unui măgar. Dar străjerii șovăiau, văzând mulțimea care îl privea pe Ali-Nur și-l îndemna:

— Spune un cuvânt și îndată-l vom bate cu pietre pe acest om și-l vom rupe în bucăți, chiar de-ar fi să ne pierdem pe noi și sufletele noastre!

Dar Ali-Nur le răspunse:

— Oh, nu, să nu faceți una ca asta! Nu! Nu! N-ați auzit versurile poetului?

E crugul vieții hotărât la fiecare,
Și-odată-acesta scurs, sărmanul moare…
De m-ar târî cu ei chiar leii, nu m-aș teme,
Cât vremea nu e încă moartea să mă cheme…

Atunci străjerii îl apucară pe Ali-Nur, îl urcară pe un măgar și străbătură orașul până ajunseră la zidurile palatului, chiar sub ferestrele sultanului. Și strigau tot timpul:

— Iată ce pedeapsă așteaptă pe cel ce-a măsluit scrisoarea!

Apoi îl așezară pe Ali-Nur chiar pe locul osândei, acolo unde de obicei se zărea sânge năclăit. Și gealatul, cu sabia scoasă, înaintă și-i spuse lui Ali-Nur:

— Sunt robul tău supus! Dacă ai nevoie de ceva, spune și voi face. Dacă vrei să bei sau să mănânci, poruncește și te voi asculta! Căci mai ai puține clipe de viață, doar până când va apărea sultanul la fereastră!

Ali-Nur privi în dreapta și în stânga și rosti aceste strofe:

Cuiva de-i este milă de mine,-aici, cu zor,
În cumpăna aceasta să-mi vină-n ajutor!

Trecut-a timpul, vieții și soarta mi-e-mplinită,
Dar cine,-n îndurarea-i, nu șovăie-o clipită,

Purtându-se ca unul preavrednic de răsplată?…
Și cine-acum în ceasul tristeții ce mi-i dată,

Nefericirea-mi vede și îmi întinde-un strop,
Să-mi potolească chinul cu care mă îngrop?…

Atunci toți cei de față începură să plângă, iar gealatul luă o cană cu apă și i-o întinse lui Ali-Nur. Dar vizirul se repezi de la locul lui, trase o lovitură în cană, care se sparse, și-i strigă plin de furie gealatului;

— Ce mai aștepți ca să-i tai capul?

Gealatul luă o cârpă și-i legă lui Ali-Nur ochii. Când văzu asta, toată mulțimea se răzvrăti împotriva vizirului, începu să-l ocărască și să-i strige tot felul de vorbe. Și zarva crescu, și frământarea și strigătele ajunseră de nedescris. Și deodată, pe când creștea această zarvă, se ridică un nor de praf și se auziră strigăte nelămurite care se apropiau umplând văzduhul.

Auzind larma și văzând norul de praf, sultanul încreți fruntea. Scoase capul pe fereastră și le strigă celor din jurul său:

— Vedeți ce s-a întâmplat!

Dar vizirul strigă la rândul lui:

— Nu-i vreme de asta! Mai întâi să se taie capul acestui om!

Sultanul strigă iar:

— Taci odată, Saui! Să vedem ce s-a întâmplat.

Norul de praf era ridicat chiar de caii lui Giafar, marele vizir al califului, și de călăreții lui. Pricina venirii lor neașteptate era temeinică. După noaptea de dragoste petrecută cu Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, califul rămăsese treizeci de zile fără să-și mai aducă aminte de ea sau de întâmplarea cu Ali-Nur. Și nimeni nu se găsi să i-o amintească. Dar într-o noapte, trecând pe lângă odăile Dulcei Prietene, Anis Al-Djalis, auzi plânsete și un glas dulce și plăcut cântând încet aceste versuri:

Să fii de mine-aproape, ori către zări plecat,
O, vrajă, umbra-ți doarme cu mine nencetat…

Iar limba, ca să-mi placă, repetă-ncetișor
Un nume, al tău pururi, o, dragă vrăjitor!…

Și cum, după acest cântec, hohotele de plâns se înmulțiră, califul deschise ușa și intră înăuntru. Și o văzu plângând pe Anis Al-Djalis, Dulcea Prietenă. Văzându-l pe calif, ea i se aruncă la picioare și i le sărută de trei ori. Dar califul tot nu-și aducea aminte de Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, și de Ali-Nur, și o întrebă:

— Dar cine ești tu, copilă?

Ea răspunse:

— Sunt darul pe care ți l-a făcut Ali-Nur Ben-Khakan. Aș dori să-ți împlinești făgăduiala și să mă trimiți la el cu toată cinstea cuvenită. Sunt treizeci de zile de când stau aici, fără să cunosc dulceața somnului.

La aceste cuvinte, califul îl chemă în grabă pe Giafar și-i vorbi:

— De treizeci de zile nu mai știu nimic de Ali-Nur Ben-Khakan! Îmi vine să cred că sultanul din Bassra l-a omorât. Dar jur pe capul și pe mormântul părinților și al strămoșilor mei, că de i s-a întâmplat tânărului

vreo nenorocire, voi face să piară vinovatul, chiar de-ar fi omul pe care-l iubesc cel mai mult pe lume! Vreau, Giafar, să pleci de îndată la Bassra și să te întorci aducându-mi vești despre regele Mahomed Ben-Soliman El-Zeini și purtarea lui față de Ali-Nur!

Și Giafar porni îndată la drum.

Giafar sosi deci la Bassra, auzi zarva și zgomotul, văzu mulțimea frământată ca valurile și ațâțată, și întrebă:

— Dar ce-i cu zarva aceasta?

Și îndată mii de glasuri din popor îi răspunseră și-i arătară ce se întâmplase cu Ali-Nur. Când Giafar auzi vorbele lor, se grăbi și mai mult să ajungă la palat. Urcă la sultan, îi ură pace și spuse din ce pricină venise, vorbindu-i astfel:

— Am poruncă, dacă i s-a întâmplat vreo nenorocire lui Ali-Nur, să fac să piară vinovatul și să ispășești și tu, sultane, fărădelegea săvârșită! Unde este Ali-Nur?

Atunci sultanul porunci să fie adus Ali-Nur. Abia intră Ali-Nur, și Giafar se ridică și porunci ca sultanul însuși și vizirul Ben-Saui să fie puși în lanțuri. Și îndată îl numi pe Ali-Nur sultan de Bassra și-l așeză pe tron în locul lui Mahomed El-Zeini, pe care-l întemniță împreună cu vizirul său.

Giafar rămase la Bassra trei zile, ca oaspete al noului rege. Dar în dimineața zilei a patra, Ali-Nur se îndreptă spre Giafar și-i spuse:

— Doresc să-l văd pe emirul credincioșilor!

Și Giafar îl ascultă și-i răspunse:

— Să ne facem rugăciunea de dimineață și să plecăm de îndată la Bagdad!

Iar regele grăi:

— Aud și mă supun!

Își făcură rugăciunea de dimineață și, amândoi, însoțiți de străjeri și de călăreți, și având cu ei pe fostul rege Mahomed El-Zeini și pe vizirul Saui, luară calea Bagdadului. Și în tot timpul drumului, vizirul Saui avu timp să se căiască și să-și muște degetele.

Porniră deci la drum, și Ali-Nur merse călare alături de Giafar, și astfel ajunseră la Bagdad, locașul păcii. Se grăbiră să urce la calif, și Giafar îi povesti totul în legătură cu Ali-Nur. Atunci califul porunci lui Ali-Nur să se apropie și-i grăi:

— Ia acest paloș și taie cu mâna ta capul acestui ticălos de Ben-Saui, dușmanul tău!

Și Ali-Nur luă paloșul și se apropie de Ben-Saui. Dar acesta îl privi în ochi și-i spuse:

— O, Ali-Nur! M-am purtat cu tine potrivit cu firea mea. Nu puteam altfel. Dar tu, la rândul tău, poartă-te cu mine după firea ta!

Atunci Ali-Nur aruncă paloșul departe, se întoarse spre calif și-i spuse:

— O, emire al credincioșilor, mi-a înmuiat inima!

Dar califul strigă:

— Fie, lasă-l tu!

Și-i porunci lui Massrur:

— Taie-i ticălosului capul!

Și Massrur, cu o singură lovitură, tăie capul vizirului El-Mohin Ben-Saui. Apoi califul se întoarse către Ali-Nur și-i grăi:

— Acum, cere-mi ce vrei! Cumpănește-ți prețul!

Ali-Nur răspunse:

— O, stăpâne, nu doresc niciun regat și nu vreau să stau pe tronul din Bassra. Nu am altă dorință decât să fiu fericit privindu-ți chipul, mărite

domn!

Și califul îi răspunse:

— O, Ali-Nur, din toată inima prietenească și ca o îndatorire!

Apoi o chemă pe Dulcea Prietenă, Anis Al-Djalis, i-o înapoie lui Ali-Nur, și le dădu bunuri și bogății, un palat dintre cele mai frumoase din Bagdad și le hotărî și o pensie bună din vistierie. Și dori ca Ali-Nur Ben-Khakan să facă parte dintre prietenii lui apropiați. Și sfârși prin a-l ierta pe Mahomed El-Zeini, căruia îi înapoie regatul, spunându-i să bage mai bine de seamă pe cine-și alege vizir. Și trăiră toți în bucurie și belșug până la moarte.

— Dar, continuă Șeherezada, să nu crezi, mărite rege, că povestea lui Ali-Nur și a Dulcei Prietene, oricât ar fi de frumoasă poate fi atât de minunată și de uimitoare ca aceea a lui Ghanem Ben-Ayub și a surorii sale Fetnah!

Și regele Șahriar răspunse:

— Dar nu cunosc această poveste!

Povestea lui Ghanem Ben-Ayub și a surorii sale Fetnah

Și Șeherezada povesti:

O, mărite rege, a fost odată, în vechimea timpurilor și în trecutul veacurilor și al vârstelor, un negustor între ceilalți negustori, foarte bogat și tată a doi copii. Și îl chema Ayub. Numele băiatului era Ghanem Ben-Ayub, cunoscut sub porecla El-Motim El-Masslub, frumos ca luna plină în noapte și înzestrat cu un minunat dar al vorbirii și cu un fel tare plăcut de a spune versuri. Fata, sora lui Ghanem, se numea Fetnah, atât de mari îi erau farmecul și frumusețea.

Tatăl lor, Ayub, le lăsă la moarte o mare avuție.

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu mijind zorii dimineții și, cu minte, tăcu.

Dar când se lasă a treizeci și șaptea noapte

Ea urmă astfel povestirea:

Negustorul Ayub, tatăl lor, le lăsă la moarte o mare avuție. Între altele le lăsă o sută de baloturi de mătase, brocart și stofe prețioase și o sută de vase pline cu mosc curat. Baloturile erau legate, și pe fiecare se scrisese citeț: „Destinația Bagdad“, căci negustorul Ayub nu-și închipuia că o să moară așa de curând și avea de gând să meargă chiar el la Bagdad, ca să-și vândă prețioasele mărfuri.

Dar odată ce Allah l-a chemat pe Ayub în mila lui fără de margini, și zilele de doliu au trecut, tânărul! Ghanem găsi cu cale să plece la Bagdad, în locul tatălui său. Își luă deci rămas bun de la mamă și de la sora sa Fetnah, de la rude și de la cunoscuții din mahala și din vecinătate. Merse apoi în suk, închirie cămilele trebuincioase și se folosi de plecarea altor negustori la Bagdad, ca să călătorească împreună cu ei. Și plecă după ce-și puse soarta în mâinile lui Allah preaînaltul. Și așa cum îi fusese scris de Allah, ajunse în Bagdad sănătos și cu toate mărfurile în cea mai bună stare.

De cum ajunse în Bagdad, se grăbi să-și închirieze o casă foarte frumoasă, pe care o mobilă luxos. Așternu pretutindeni covoare mărețe, divane, perne, și nu uită nici să pună perdele la uși și la ferestre. Își descărcă apoi toate mărfurile de pe spinarea cămilelor și catârilor. Apoi se odihni după călătorie și așteptă să vină negustorii din Bagdad și cetățenii de seamă ca să-i ureze pace și bun sosit.

Și numai după aceea se pregăti să meargă în suk ca să înceapă a-și vinde mărfurile. Făcu o sarcină din zece baloturi de stofe foarte frumoase și de mătase fină, care purtau câte o însemnare cu prețul stabilit, și se

îndreptă spre sukul marilor negustori. De îndată fu întâmpinat de toți negustorii, care-i urară pace și-l poftiră sa guste din băuturile lor răcoritoare. Toți îi arătară cea mai mare prietenie. Îl însoțiră apoi la starostele pieței, care, de la prima cercetare a mărfurilor, i le cumpără pe loc. Și Ghanem Ben-Ayub câștigă doi dinari de aur la fiecare dinar de marfă. Tare mulțămit, urmă să vândă în fiecare zi câteva baloturi de stofă sau câteva bășici de mosc, cu un câștig de doi la unu. Și ținu asta un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul celui de al doilea an, se duse ca de obicei în suk, dar găsi toate prăvăliile închise, chiar și marea poartă a pieței. Cum nu era zi de sărbătoare, rămase uimit și întrebă care era pricina. I se răspunse că murise unul dintre negustorii de seamă și că toți ceilalți plecaseră la înmormântare. Unul dintre trecători îl sfătui:

— Ai face bine să însoțești și tu convoiul; asta ți-ar aduce laude.

Și Ghanem răspunse:

— Da, desigur! Dar aș vrea să știu unde are loc înmormântarea.

I se spuse locul, el intră îndată în curtea unei moschei din apropiere, unde își făcu spălările de purificare, apoi porni în grabă spre înmormântare. Se amestecă în mulțimea negustorilor și-i însoți la marea moscheie, unde se făcură rugăciunile, după obicei. Convoiul luă apoi calea cimitirului, care se afla în afara porților Bagdadului. Intrară în cimitir și merseră printre morminte, până ajunseră la mormântul cu boltă unde avea să fie coborât răposatul.

Rudele mortului înălțaseră un mare cort peste mormânt și atârnaseră candelabre, făclii și felinare. Și toți cei de față putură să intre sub cort la adăpost. Se deschise cavoul, corpul fu pus înăuntru, apoi se lăsă deasupra capacul. Imamii, ceilalți slujitori religioși și cititorii din *Coran* începură să psalmodieze versetele din cartea sfântă și din capitolele prescrise. Toți negustorii, împreună cu neamurile răposatului, se așezară în cerc pe covoarele de sub cort și ascultară cu smerenie sfintele cuvinte. Ghanem Ben-Ayub, deși grăbit să se întoarcă acasă, socoti că nu era bine să plece singur și, din respect pentru neamurile mortului, rămase să asculte rugăciunile, alături de ceilalți.

Ceremonia se sfârși o dată cu ziua. Atunci sosiră robii încărcați cu mari tăvi pline cu mâncare și cu dulciuri, și împărțiră cu dărnicie la toți cei de față, care mâncară și băură pe săturate, așa cum e datina la înmormântări. Li se aduseră apoi ibrice și lighene, ca să-și spele mâinile, după care se așezară în cerc, tăcuți, după obicei.

Dar, după oarecare timp, știind că adunarea avea să țină până a doua zi dimineața, Ghanem fu cuprins de neliniște; se temea că hoții au să-i fure mărfurile lăsate acasă fără paznic. Atunci își spuse în sine: „Sunt un străin pe-aici și trec drept un om foarte bogat. Dacă aș petrece o noapte departe de casă, hoții mi-ar prăda-o de toți banii și de toate mărfurile”. Și cum temerile îi creșteau din ce în ce, se ridică, își ceru iertare de la cei de față, spunându-le că e chemat de nevoi grabnice și plecă. Porni la drum prin întuneric, urmând o cărare, până ajunse la poarta orașului. Se făcuse însă miezul nopții, poarta fusese închisă, nu se mai vedea niciun trecător apropiindu-se sau îndepărtându-se, și nu se auzea decât hămăitul câinilor și schelălăitul îndepărtat al șacaiilor, amestecat cu urletul lupilor. Atunci, dezamăgit și înfricoșat, strigă:

— Nu e putere și tărie decât în Allah! Înainte mă temeam pentru averea mea și acum mă tem pentru viața mea!

Porni deci îndărăt, să-și caute un adăpost, unde să stea până la ziuă. Și

află nu departe un mausoleu, înconjurat cu patru ziduri și umbrit de un palmier înalt. Mausoleul avea o poartă de granit, larg deschisă. Ghanem intră înăuntru și se culcă. Dar somnul nu-i venea, dimpotrivă groaza puse stăpânire pe el, la gândul că e singur în mijlocul atâtor morminte; de aceea se ridică, ieși din mausoleu și privi afară. Văzu o lumină scânteind departe, spre intrarea orașului. Porni spre acea lumină, dar își dădu seama că ea se apropia, pe cărarea care-l adusese pe el la mausoleu. Se întoarse înspăimântat, intră iarăși în mausoleu, închise cu grijă poarta și trase zăvorul. Nu-și găsi însă liniștea până nu se urcă în palmier, și se ghemui în vârful lui, printre ramuri. Și, de acolo, băgă de seamă că lumina se apropia și că erau trei arapi, dintre care doi duceau o ladă mare, iar al treilea ținea în mâini un felinar și târnăcoape. Când ajunseră aproape de mausoleu, unul dintre cei care duceau lada îl văzu pe cel cu felinarul oprindu-se nedumerit și-l întrebă:

— Da ce s-a întâmplat, Sauab?

Și Sauab răspunse:

— O, Kafur, nu vezi că poarta mausoleului, pe care am lăsat-o aseară deschisă, este acum închisă și încuiată pe dinăuntru?

Atunci al treilea arap, pe nume Bakhita, le spuse:

— Ce slabi de minte sunteți! Nu știți că stăpânii acestor locuri ies în fiecare zi din oraș și după ce își cercetează grădinile vin aici să se odihnească? Ei intră înăuntru și, o dată cu noaptea, au grijă să încuie poarta în urma lor, de teamă să nu dea peste ei arapi ca noi, de care se tem mult, căci știu bine că-i frigem și ne ospătăm cu carnea lor albă.

Atunci Kafur și Sauab îi spuseră lui Bakhita:

— Într-adevăr, Bakhita, dacă printre noi e vreunul slab de minte, apoi acela ești tu!

Dar Bakhita le vorbi:

— Văd bine că n-o să mă credeți decât după ce intrăm în mausoleu și o să dăm peste careva. Dar vă spun dinainte că, dacă e cineva acum în mausoleu, apoi acela văzând lumina noastră apropiindu-se, se va fi cocoțat îngrozit în vârful palmierului. Acolo o să-l găsim!

Auzindu-l pe Bakhita, Ghanem, înnebunit de spaimă, își spuse: „Blestemat arap! Trăsnească-i Allah pe toți sudanezii pentru perfidia și răutatea lor! Apoi, din ce în ce mai înspăimântat își spuse: Nu e tărie și putere decât în Allah preaînaltul și atotputernicul. Cine altul decât el are să mă scoată din această prăpastie?“

Atunci, arapii care purtau lada îi vorbiră celui cu felinarul și târnăcoapele:

— Sauab, cațără-te pe zid și sari în mausoleu ca să ne deschizi poarta. Noi suntem prea obosiți de cât am ținut această ladă grea pe ceafă și pe umeri. Și-ți făgăduim că, dacă ne deschizi poarta, ți-l lăsăm ție pe cel mai mare și mai grăsan dintre prinșii dinăuntru, și ți-l frigem atât cât trebuie, ca să i se rumenească pielea, și să nu se piardă o singură picătură de grăsime.

Dar Sauab răspunse:

— Eu, slab de minte cum sunt, cred că ar fi mai bine să facem așa: de vreme ce lada ne-a fost încredințată ca s-o punem în mausoleu, e bine să ne scăpăm de ea aruncând-o de aici peste zid!

Ceilalți doi arapi se împotriviră:

— Dacă o aruncăm peste zid, sigur că se va sparge!

Sauab adause:

— Da, dar dacă intrăm în mausoleu, mă tem că o să dăm peste niște

bandiți ascunși acolo ca să omoare și să prade călătorii! În acest mausoleu își dau întâlnire bandiții, ca să-și împartă prada.

Cei doi arapi îi răspunseră:

— Om fără minte! Numai un idiot ca tine crede în asemenea prostii!

Cei doi arapi lăsară atunci lada jos, săriră peste zid și deschiseră poarta, pe când al treilea le ținu felinarul aprins. Aduseră lada înăuntru, închiseră la loc poarta de granit și se așezară să se odihnească. Unul din ei grăi:

— Fraților, suntem obosiți de drumul lung și de săritura peste zid. Acum e miezul nopții; să ne odihnim câteva ore, înainte de-a săpa groapa în care ni s-a dat poruncă să îngropăm acestă ladă al cărei cuprins noi nu-l cunoaștem. Odată odihniți, ne vom sfârși treaba. Iată ce vă propun: ca să petrecem cât mai plăcut aceste clipe de tihnă, fiecare dintre noi, acești trei arapi hadâmbi, să povestească pricina care l-a silit să se scopească și să se facă hadâmb! Să ne spună în amănunt povestea lui, de la început, până la capăt. Astfel ne vom petrece noaptea foarte plăcut.

Dar în acel moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii zilei și, cu minte, tăcu.

Dar când se lasă a treizeci și opta noapte

Ea spuse:

O, rege norocit, când unul din arapii sudanezi propuse să-și spună fiecare povestea, arapul Sauab, care ducea felinarul și uneltele, luă cel dintâi cuvântul și grăi:

— Vreți să spun eu cel dintâi povestea mea? Ceilalți răspunseră

— Desigur, grăbește-te să ne-o spui!

Atunci Sauab spuse:

Povestea arapului Sauab

(întâiul hadâmb sudanez)

Să știți, fraților, că aveam numai cinci ani când mă luă un negustor de robi și mă aduse, din țara mea, aici la Bagdad. Mă vându unui oștean de la palat, care, pe vremea aceea, avea o fetiță de trei ani. Am crescut deci împreună cu fetița și era o plăcere pentru ai casei să mă vadă jucându-mă cu copila, dansând pentru ea caraghios și cântându-i tot ce știam. Toată lumea ținea la micul arap.

Crescurăm astfel împreună și ajunserăm, eu de doisprezece ani, copila, de zece. Și ne jucam mereu împreună, fără să ne despărțim o clipă.

Dar într-o zi o găsesc stând într-un ungher retras și mă apropii de ea ca de obicei.

Tocmai atunci fetița se îmbăiase în hammamul casei, răspândea o mireasmă atrăgătoare și tare îmi mai plăcea de ea, așa cum era, parfumată și curată. Fața ei îmi părea luna în a patrusprezecea noapte. Văzându-mă, alergă spre mine și începurăm amândoi să ne jucăm, să ne zbenguim și să facem mii de nebunii. Ea mă mușca și eu o zgâriam, ea mă ciupea și eu o ciupeam. Treaba asta mă aprinse, o luai în brațe, iar ea se atârnă de gâtul meu și mă strânse cu toată puterea. Și iată că deodată, nu știu cum, în cât ai clipi, nu mai era fecioară.

După asta, fetița începu iar să râdă, să mă îmbrățișeze și să mă mângâie, dar eu eram atât de înspăimântat de ceea ce făcusem, că, fără să mai întârzii, mă smulsei din brațele micii mele stăpâne și mă ascunsei repede la un tânăr arap prieten.

Fetița însă se-ntoarse acasă, și mama ei, văzându-i rochița mototolită începu să țipe, îi cercetă îndeaproape coapsele, și văzu ce văzu! Căzu jos și leșină de tulburare și de furie. Când își veni în fire, deoarece nimic nu se mai putea îndrepta, se liniști și luă toate măsurile ca fapta să rămână ascunsă, mai ales tatălui fetiței. Totul îi izbuti, și trecură astfel două luni, timp în care, aflând unde mă găseam, îmi trimiseră mici daruri și mă mângâiau, ca să mă facă să mă întorc acasă. Și după ce mă întorsei, continuară să nu vorbească despre întâmplare, s-o țină ascunsă cu grijă față de tată, care, fără îndoială, m-ar fi omorât. Și nici mamă-sa, nici ceilalți n-ar fi dorit să mi se facă vreun rău, căci țineau la mine.

După două luni, mama izbuti să-și logodească fata cu un tânăr bărbier, bărbierul tatălui, care venea deseori pe la ei. Făgădui zestrea din banii ei, cumpără gătelile trebuincioase, depuse toate sforțările și hotărî ziua nunții.

Atunci tânărul bărbier fu chemat cu uneltele lui, și, după ce puseră mâna pe mine, el îmi legă trăistuța și-mi scoase ouăle, făcând din mine un hadâmb. Nunta avu loc, eu ajunsei hadâmbul tinerei mele stăpâne și, așa cum eram, trebuia să merg oriunde mergea ea, fie la piață, fie la casa părintească. Mamă-sa le-a potrivit pe toate pe tăcute, și nimeni n-a știut povestea, nici însuratul, nici rudele sau prietenii. Și ca să-i facă pe toți să creadă că mireasa fusese fată mare, mama ei tăie un porumbel, îi stropi cămașa cu sânge și, cum era obiceiul, o arătă uneia și alteia, în sala de

petrecere, la sfârșitul nopții, și toate femeile poftite la nuntă plânseră tare mișcate.

De-atunci am rămas să locuiesc cu tânăra stăpână, în casa bărbierului, soțul ei. Și, fără să mă tem de ceva, m-am desfătat în voie și m-am bucurat, cât mi-a stat în putință, de frumusețea trupului desăvârșit al stăpânei, sărutându-l și îmbrățișându-l, nebănuit de nimeni. Și am continuat așa până la moartea ei, a soțului și a părinților ei. Atunci am trecut la vistierie ca hadâmb al palatului. Și așa am ajuns tovarăș cu voi, fraților hadâmbi!

Iată, povestea mea, și acum pace cu voi!

După aceste vorbe, cel dintâi tăcu, iar al doilea dintre ei, Kalur, luă cuvântul și spuse:

Povestea arapului Kafur

(al doilea hadâmb sudanez)

Să știți, fraților, că aveam numai opt ani la începutul întâmplării pe care am s-o povestesc, dar încă de pe atunci dobândisem măiestrie în a minți și, în fiecare an, e drept, o singură dată, turnam câte-o minciună, că negustorul de robi cădea în fund. De aceea căută să scape de mine cât mai repede și mă dădu pe mâna crainicului, cerându-i să strige în piață că-s de vânzare:

— Cine vrea să cumpere un mic arap cu năravul lui?

Crainicul străbătea cu mine piața strigând ceea ce trebuia. Și deodată unul dintre negustori se apropie de crainic și-l întrebă:

— Dar ce nărav are micul arap?

Crainicul răspunse:

— Minte în fiecare an, dar numai o singură dată.

Negustorul întrebă:

— Și ce preț se cere pentru un arap cu asemenea nărav?

Crainicul răspunse:

— Numai șase sute de drahme.

Atunci negustorul grăi:

— Îl iau. Primește și tu douăzeci de drahme pentru samsarlâc.

Pe dată se adunară martorii vânzării și se încheie târgul între crainic și negustor. Crainicul, după ce mă duse acasă la noul stăpân, își luă banii și plecă.

Stăpânul meu mă îmbrăcă îndată curat și așa cum îmi ședea mai bine, și rămăsei la el tot restul anului, fără nicio întâmplare deosebită. Dar veni un nou an, care se vesti binecuvântat, plin de făgăduințe și rodnic în recoltă și fructe. Negustorii începură să se poftească la masă unii pe alții, în grădini. Fiecare, pe rând, cheltuia cu musafirii, până veni vremea să facă asta și stăpânul meu. El îi pofti pe ceilalți negustori într-o grădină din afara orașului și porunci să se trimită acolo hrana și băutura de trebuință. Și toată lumea se puse pe mâncat și pe băut de dimineață până la amiază. În acel moment, stăpânul meu având nevoie de un lucru pe care-l uitase acasă, îmi spuse:

— Robule, sui pe catâr, dă o goană până acasă, cere-i stăpânei tale cutare lucru, și întoarce-te cât mai repede.

I-am ascultat porunca și am pornit în grabă spre casă.

Când ajunsei aproape de casă, începui să țip și să vărs lacrimi, și îndată mă înconjurară numeroși locuitori de pe strada noastră și din mahala, unii mai în vârstă, alții mai tineri. Femeile scoaseră capetele pe la uși și pe la ferestre, iar stăpâna mea, auzindu-mi strigătele, îmi deschise, ținând fetele îndărătul ei, și mă întrebă de ce venisem acasă. Și răspunsei plângând:

— Stăpânul meu stătea în grădină cu musafirii, când s-a tras nițel, pentru o mică nevoie, lângă un zid. Și deodată zidul s-a prăbușit, iar stăpânul a fost acoperit de dărâmături. Atunci, am sărit ca un nebun pe catâr și am venit repede să te înștiințez de această întâmplare.

Când femeia și fetele auziră una ca asta, începură să strige cât le ținea

gura, să-și sfâșie hainele și să se lovească cu pumnii peste obraz și în cap. Alergară și vecinii și ne înconjurară. Apoi, stăpâna, în semn de mare doliu, așa cum este obiceiul când moare pe neașteptate stăpânul casei, începu să răstoarne toată casa, să sfarme și să strice policioarele și mobilele, să le arunce pe fereastră, să spargă tot ce se putea sparge, să smulgă ușile și ferestrele. Vopsi pereții pe din afară cu albastru și lipi pe ei bucăți de noroi. Și începu să-mi strige:

— Ei, Kalur, ticălosule, nimic nu te mișcă! Ajută-mi să stric sertarele, dulapurile și uneltele, să sfărâm în bucăți tot ce este din porțelan!

N-am așteptat să mi se mai spună o dată; m-am repezit din toată inima și am început să sparg și să nimicesc dulapuri, mobile, porțelanuri, să ard covoare, paturi, perdele, stofe prețioase și perne. Pe urmă am trecut la clădire și am început să izbesc în tavane și în pereți până am stricat totul, de sus până jos. Și tot timpul mă jeluiam și strigam:

— O, bietul meu stăpân, o, nenorocitul meu stăpân!

După aceea stăpâna și fetele își scoaseră iașmacurile și ieșiră pe stradă cu fața descoperită și cu părul despletit. Îmi spuseră:

— Kafur, ia-o înaintea noastră și arată-ne drumul până la locul unde stăpânul tău a fost îngropat sub dărâmături. Trebuie să-l găsim, să-l punem în sicriu, să-l aducem acasă și să-i facem înmormântarea de care este vrednic.

Am luat-o înaintea lor, strigând fără încetare:

— O, bietul meu stăpân!

Și toată lumea mă urma, femeile cu fața descoperită, cu părul în neorânduială, scoțând gemete și strigăte. Puțin câte puțin, alaiul nostru se îngroșă cu cei de pe străzile pe care le străbătusem, bărbați, femei, copii, copile și bătrâne. Toți își loveau fața și plângeau cum nu se mai poate. Iar mie îmi plăcea tare mult să-i port așa prin tot orașul, să-i călăuzesc așa pe toate străzile. Trecătorii întrebau ce s-a întâmplat și li se spunea ceea ce povestisem eu, și cu toții strigau:

— Putere și tărie este numai în Allah preaînaltul!

În acest timp, unii o sfătuiră pe stăpână să se ducă la guvernator și să-i povestească totul. Și porniră cu toții la guvernator, iar eu le spusei că alerg înainte la grădina unde stăpânul meu zăcea acoperit de dărâmături.

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii și, cu minte, tăcu.

Dar când se lăsă a treizeci și noua noapte

Ea începu:

— O, mărite rege, hadâmbul Kafur își urmă astfel povestea:

Atunci alergai la grădină, pe când femeile împreună cu ceilalți se înfățișară guvernatorului și-i povestiră ce se petrecuse. Guvernatorul se urcă pe cal și luă cu el câțiva lucrători cu unelte, cu saci și coșuri. Și porniră cu toții spre grădină, urmând lămuririle date de mine.

Eu, pe de altă parte, punându-mi țărână pe cap, începui să-mi lovesc fața și ajunsei la grădină strigând:

— O, biata mea stăpână! Oh, micile mele stăpâne! Ah, bieții mei stăpâni!

Și mă vârâi astfel printre oaspeți. Când mă văzu stăpânul cu țărână pe cap, dându-mi cu pumnii peste față și strigând: „Ah, cine va mai avea grijă de mine! Ah, ce femeie va mai fi atât de bună ca stăpâna mea!“ se schimbă la chip, îi pieri sângele din obraji și-mi spuse:

— Ce ai, Kafur? Ce s-a întâmplat?

Și-i răspunsei:

— O, stăpâne, când mi-ai poruncit să alerg la stăpâna mea și să caut lucrul de care mi-ai vorbit, am găsit casa prăbușită și stăpâna și copiii îngropați sub dărâmături!

Atunci el întrebă:

— Stăpâna n-a putut să scape?

Îi spusei:

— Vai, nu! Nimeni n-a putut să scape. Cea dintâi a fost lovită chiar stăpâna mea!

El mai întrebă:

— Dar stăpâna ta, cea mai mică dintre fete — nici ea n-a putut să scape?

Îi răspunsei:

— Vai, nu!

El mai adause:

— Și n-a scăpat nici catârul pe care încalec de obicei?

Îi răspunsei:

— Nu, stăpâne, căci zidurile casei și ale grajdului s-au prăbușit peste tot ce era viu. Chiar și peste oi, și gâște, și găini! Din toate s-a făcut o grămadă de carne însângerată sub dărâmături. Nu mai trăiește nimic.

El întrebă iar:

— Și nici stăpânul tău, fiul meu mai mare?

Îi răspunsei:

— Vai, nu! Nu mai e nimeni în viață. Nu mai e casă, nu mai sunt viețuitori. Nici urmă n-a mai rămas din tot ce era. Oile, gâștele și găinile trebuie să fie acum pradă câinilor și pisicilor.

Când auzi aceste cuvinte, stăpânul meu văzu negru înaintea ochilor, își pierdu cumpătul și voința, îi tremurau picioarele, mușchii i se zgârciră, spinarea i se încovoie. Începu să-și sfâșie hainele, să-și smulgă barba, să-și dea cu pumnii în cap, să-și arunce turbanul. Nu se opri până nu-i fu toată fața plină de sânge. Și strigă:

— O, copiii mei, femeia mea! Ah, ce nenorocire! Ah, cine e mai năpăstuit ca mine?

Negustorii, tovarășii lui, începură și ei să se jelească și să plângă, arătându-și astfel părerea lor de rău, și-și sfâșiară hainele.

După aceea, stăpânul meu, urmat de toți oaspeții, ieși din grădină, lovindu-se mereu peste față și peste trup. Parcă era beat. Dar abia trecu de poarta grădinii, că văzu un nor de praf și auzi strigăte jalnice. Și îndată se ivi guvernatorul cu oamenii lui, cu femeile de-acasă, cu locuitorii din mahala și cu toți trecătorii care, din curiozitate, li se alăturaseră. Și toată lumea plângea și se jeluia.

Întâia ființă cu care se găsi față în față stăpânul meu, fu chiar stăpâna mea, soția lui, și după ea, copiii. Când îi văzu, rămase buimăcit și parcă își pierdu mințile. Începu apoi să râdă, și toți i se aruncară în brațe și i se atârnară de grumaz, plângând și spunând:

— O, tată, binecuvântat fie Allah că te-a scăpat!

Iar el le spuse:
— Dar voi cum vă simțiți, ce vi s-a întâmplat acasă?
Soția îi răspunse:
— Fie binecuvântat Allah, că te vedem sănătos! Dar ce-ai făcut ca să scapi și să ieși de sub dărâmături? Noi, vezi bine, suntem în deplină sănătate. Și fără vestea grozavă adusă de Kafur, nu s-ar fi stricat nimic la noi acasă!
El strigă:
— Ce veste?
Ea îi spuse:
— Kafur a venit acasă, cu capul descoperit, cu hainele sfâșiate și strigând: „O, bietul meu stăpân! O, nenorocitul meu stăpân!" Noi l-am întrebat: „Ce este, Kafur?" El ne-a răspuns; „Stăpânul s-a dat lângă un zid, pentru o nevoie, când deodată zidul s-a prăbușit și l-a îngropat de viu!"
Atunci stăpânul meu, la rându-i, le spuse:
— Pe Allah! dar adineauri chiar a venit Kafur strigând: „O, stăpâna mea! O, bieții copii ai stăpânului!" L-am întrebat: „Ce este, Kafur?" Și mi-a răspuns: „Au murit, stăpâna și toți copiii, sub dărâmăturile casei prăbușite!"
Auzind asta, stăpânul se întoarse spre partea unde mă aflam eu și mă văzu punându-mi țărână în păr, jeluindu-mă, sfâșiindu-mi hainele și aruncând cât colo turbanul. Scoase un strigăt grozav și-mi făcu semn să mă apropii. Mă apropiai și el îmi spuse:
— Ah, arap ticălos! Piază rea, fecior de târfă! Ah, plod afurisit! De ce ne-ai pricinuit atâtea chinuri și tulburări? Dar, pe Allah! Am să te pedepsesc după faptă, am să-ți jupoi pielea de pe carne și carnea de pe oase!
Atunci eu, fără teamă, îi vorbii astfel:
— Pe Allah! încearcă să-mi faci vreun rău! M-ai cumpărat cu nărav cu tot, în fața martorilor, și martorii vor da mărturie că m-ai cumpărat știind la ce poți să te aștepți de la mine. Știai că năravul meu este să spun o minciună pe an, cum de altfel au strigat și crainicii în piață. Te mai vestesc că tot ceea ce am făcut nu-i decât o jumătate de minciună și că voi avea grijă ca, înainte de sfârșitul anului, s-o împlinesc și cu cealaltă jumătate!
La aceste cuvinte, stăpânul meu strigă:
— O, tu cel mai mârșav și mai ticălos dintre arapi! Cum, ceea ce-ai făcut este numai o jumătate de minciună? Vai, ce pacoste cumplită! Să pleci, câine și fecior de câine! Te alung de-acasă! Ești slobozit din robie!
Îi răspunsei:
— Pe Allah! Tu îmi dai drumul, dar eu nu, nu-ți dau drumul și n-ai să scapi de mine mai înainte de-a se fi împlinit anul și de a-mi fi înfăptuit cealaltă jumătate a minciunii! Numai atunci mă vei duce în piață și mă vei vinde cu același preț cu care m-ai cumpărat, dar împreună cu năravul meu. Până atunci însă, nu mă poți părăsi, căci n-am nicio meserie ca să-mi câștig traiul. Ceea ce-ți spun, e trecut în înscris și înscrisul este întărit de judecători cu prilejul cumpărării mele!
Pe când vorbeam astfel, toți oamenii, care veniseră să fie de față la înmormântare, căutară să afle ce s-a petrecut. Li se lămuri, și guvernatorului, și negustorilor, și prietenilor, minciuna pe care-o ticluisem și ii se spuse:
— Dar totul nu-i decât o jumătate de minciună!
La această lămurire, toți cei de față se arătară nespus de uimiți și găsiră că și această jumătate era prea-prea. Și mă blestemară și-mi aruncară tot

soiul de ocări, unele mai grele decât altele. Iar eu râdeam și, le spuneam:

— De ce atâtea imputări, de vreme ce am fost cumpărat cu năravul meu?

Ajunserăm în curând în strada unde stătea stăpânul meu și el putu să vadă că locuința îi era o grămadă de dărâmături și află totodată că mai mult eu dărâmasem și stricasem lucruri cumpărate cu mulți bani.

Soția îi spunea:

— Kafur a stricat mobilele, vasele și porțelanurile, el a pustiit totul!

Atunci furia stăpânului meu crescu și mai mult, și strigă:

— În viața mea n-am mai întâlnit un fecior de târfă ca acest arap ticălos! Și încă spune că totul este numai o jumătate de minciună! Cum o fi minciuna întreagă? Desigur că va fi dărâmat întregul oraș sau chiar două orașe!

Și mă duse cu de-a sila la guvernator, unde mi se trase o bătaie strașnică, de-mi pierdui cunoștința.

Pe când zăceam leșinat, aduseră un bărbier cu uneltele lui, mă jugăniră și arseră rana cu fierul fierbinte. La trezire, băgai de seamă că nu mai am ouă și că ajunsesem hadâmb pe toată viața. Atunci stăpânul îmi spuse:

— Așa cum tu mi-ai ars inima încercând să-mi răpești ce am mai scump, la rândul meu îți ard inima răpindu-ți ce ai tu mai scump!

Mă luă apoi cu el în piață și mă vându cu un preț mult mai mare decât cel cu care mă cumpărase, având în vedere că eram hadâmb.

De atunci n-am încetat să arunc zâzanie și tulburare în toate casele în care am fost luat ca hadâmb. Și am trecut de la un stăpân la altul, de la un emir la altul, de la un fruntaș al orașului la altul, prin vânzare și cumpărare, până ce într-o bună zi am ajuns în palatul emirului credincioșilor. Dar decăzusem între timp, și puterile mi se micșoraseră mult după ce mi-am pierdut bărbăția.

Și iată, fraților, pricina jugănirii mele. Am sfârșit!

Când cei doi arapi auziră povestea tovarășului lor Kafur, se porniră pe râs și-și bătură joc de el spunându-i:

— Ești un păcătos răutăcios! Iar minciuna ta a fost înspăimântătoare!

Apoi al treilea arap, pe nume Bakhita, luă cuvântul la rândul său și le spuse celorlalți:

Povestea arapului Bakhita

(al treilea hadâmb sudanez)

Să știți, fraților, că tot ce-am auzit noi aici este caraghios și searbăd. Am să vă povestesc pricina pentru care am fost eu jugănit și veți vedea că eram vrednic de și mai rău! Căci am ținut-o în brațe pe stăpâna mea și m-am destrăbălat cu băiatul, feciorul stăpânei mele.

Dar amănuntele acestei destrăbălări sunt atât de neobișnuite și atât de bogate în întâmplări că ar fi prea mult de povestit. Și, fraților, iată, se apropie dimineața și lumina are să ne apuce înainte de-a fi săpat groapa și de-a fi pus înăuntru lada pe care am adus-o aici. Și atunci se poate să cădem în vină și să ne pierdem și viața. Să ne isprăvim deci treaba pentru care am fost trimiși aici și apoi vă voi povesti întâmplările și pătimirile mele.

După aceste vorbe, arapul Bakhita și ceilalți se ridicară, odihniți, și, la lumina felinarului, începură toți trei să sape o groapă de mărimea lăzii. Kafur și Bakhita săpau, iar Sauab aduna pământul în coșuri și-l arunca afară. Și lucrară așa până făcură o groapă adâncă de o jumătate de om, puseră înăuntru lada, o acoperiră cu pământ și neteziră locul. După aceea își luară uneltele și felinarul, ieșiră din mausoleu, închiseră poarta și se îndepărtară în grabă.

Toate se petrecură așa cum am spus!

Ghanem Ben-Ayub, ascuns în ramurile palmierului, auzise totul și-i văzuse pe hadâmbi dispărând. Când se încredință că era într-adevăr singur, începu să se gândească la cuprinsul lăzii și se întrebă: „Ce poate fi în ea?“ Dar nu se hotărî încă să coboare din palmier, de teama întunericului, și așteptă până mijiră zorile. Atunci coborî, se apucă să scormonească pământul cu mâinile și, trăgând lada afară din groapă, o scoase la lumină.

Ghanem luă un pietroi și izbi în lacătul care încuia capacul, până îl sfărâmă. Ridicând capacul, văzu în ladă o tânără fată, nu moartă, ci adormită, căci răsuflarea ei era regulată și, pesemne, se afla sub stăpânirea vreunei băuturi adormitoare.

Fata era de o frumusețe fără de seamăn și avea un chip delicat, dulce și tare plăcut. Era încărcată de giuvaeruri, pietre nestemate și tot felul de scule prețioase. Purta la gât o salbă de aur cu geme, la urechi cercei cu pietre minunate, la glezne și la încheieturile mâinilor brățare de aur cu diamante. Toate prețuiau mai mult decât chiar regatul sultanului,

Ghanem privi cu băgare de seamă fata și se încredință că nu suferise nicio silnicie din partea desfrânaților eunuci care-o aduseseră acolo și o îngropaseră de vie. Se aplecă, o ridică în brațe și o așeză, încet, cu fața în sus, pe pământ. Când fata începu să respire aerul proaspăt chipul i se învioră, scoase un suspin, tuși o dată și: strănută: și la această mișcare, îi sări din gură o bucățică de banj adormitor, în stare să afunde în somn chiar și un elefant timp de o noapte întreagă. Deschise ochii — și ce ochi! — și, încă puțin adormită, își îndreptă privirea spre Ghanem și-i spuse cu un glas murmurător și drăgălaș și tare plăcut:

— Unde ești, mica mea Riha! Mi-e sete! Adu-mi ceva răcoritor. Dar tu

unde ești, Zahra? Și tu Sabiha? Și tu Sagarat Al-Dor? Și tu Nur Al-Hada? Și tu Magma? Și tu Subhia? Și mai cu seamă, unde ești tu, mica mea Nozha, o, dulce și drăgălașă Nozha? Unde sunteți de nu-mi răspundeți?

Și, cum nimeni nu-i răspundea, fata deschise ochii mari, privi împrejur și, înspăimântată, strigă:

— Nenorocire! Sunt singură între morminte! Oh, cine m-a luat, cine m-a răpit din palatul și din odăile mele cu perdele frumoase și cu tapete strălucite, ca să mă arunce între pietrele mormintelor? Dar cine poate ști ce se ascunde în fundul unor inimi? O, tu, care cunoști tainele cele mai ascunse, răsplătitorule, vei ști să alegi bunii de răi în ziua învierii, în ziua judecății!

Toate se petrecură așa!

Ghanem, care stătuse în picioare neclintit, înaintă și grăi:

— O, regină a frumuseții, tu, al cărei nume trebuie să fie mai dulce decât sucul de curmale și al cărei mijloc este mai mlădios decât creanga de curmal — eu sunt Ghanem Ben-Ayub! Și, ca să știi adevărul, află că aici nu este niciun palat cu perdele, nu sunt nici morminte cu morți, ci doar robul tău, trimis anume de stăpânul atoateștiutor și oriunde de față, ca să te pună la adăpost de orice nemulțumire, să te ferească de orice supărare și să te ajute să-ți îndeplinești țelurile! Și poate că atunci ți-i arăta și față de mine bunăvoința, o, tu cea mult dorită!

Apoi tăcu.

Când tânăra fată se încredință că tot ce vedea era aievea, șopti:

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu decât Allah! Și mărturisesc că Mahomed este trimisul lui Allah!

Apoi se întoarse spre Ghanem, îl privi cu ochii ei scânteietori, își puse mâna pe inimă și grăi cu vocea ei mult plăcută:

— O, tinere binecuvântat, m-am trezit în locuri necunoscute! Poți să-mi spui cine m-a adus aici?

El răspunse:

— O, stăpâna mea, trei arapi eunuci te-au adus aici, într-o ladă.

Și Ghanem îi povesti fetei toată întâmplarea: cum fusese prins de noapte în afara orașului, cum a ajuns să fie mântuitorul ei, scoțând-o din ladă, și cum, fără de el, ea ar fi murit înăbușită sub pământ. Apoi o rugă să-i spună cine este ea și ce i se întâmplase. Dar fata îi răspunse:

— O, tinere, slăvit fie Allah că m-a aruncat în brațele unui om ca tine! Te rog, să te ridici chiar în clipa asta și să mă așezi din nou în ladă. Caută, apoi, pe drum, vreun conducător de catâri sau vreunul care închiriază animale de povară și care să se însărcineze cu această ladă. Și astfel să mă duci la tine acasă. Numai atunci vei ști de cât folos îți poate fi aceasta și vei cunoaște, prin mine, toate soiurile de bucurii și fericirea! Și-ți voi depăna povestea mea și vei afla întâmplările vieții mele.

Ghanem, tare fericit, alergă îndată să caute un catârgiu. Cum se făcuse bine ziuă, și soarele scânteia în toată strălucirea lui, nu-i fu prea greu să-l găsească. După câteva clipe, Ghanem se întoarse cu catârgiul și, cum o pusese de mai-nainte pe fată în ladă, îi ajută să urce lada pe spinarea catârului și porniră spre casă. Pe drum, Ghanem simțea că dragostea pentru tânăra fată îi copleșea inima. Și se bucura nespus la gândul că va fi a lui, în curând, această fată care, ca roabă în piață, ar fi prețuit zece mii de dinari de aur, și avea pe ea juvaeruri, pietre prețioase și haine din stofe scumpe, o bogăție pe care nimeni n-ar fi putut-o prețui! Și, plin de aceste gânduri vesele, ajunse acasă fără nicio piedică și-l ajută pe catârgiu să coboare lada și s-o ducă înăuntru.

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii dimineții și, cu minte, nu mai rosti un cuvânt peste cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar când se lăsă a patruzecea noapte

Ea spuse:

O, rege mărit, Ghanen Ben-Ayub ajunse cu bine acasă și o scoase pe tânără din ladă. Ea se uită în jur și-și dădu seama că se află într-o casă foarte frumoasă, cu covoare în culori vii și vesele, îmbrăcată în stofe și tapete cu mii de culori odihnitoare. Și mai văzu mobile prețioase și multe alte lucruri. Și, de asemenea, baloturi mari de mărfuri și de stofe valoroase, de mătase și de brocart, și vase pline cu mosc. Și înțelese că Ghanem era un mare negustor, stăpân pe multă avuție. Își ridică deci iașmacul cu care avusese grijă să-și acopere fața și se uită cu mai multă luare-aminte la tânărul Ghanem. Și găsi că este un tânăr frumos și cu vino-ncoace, se îndrăgosti de el pe dată, și-i spuse:

— O, Ghanem, vezi că-n fața ta nu mai port voal! Dar mi-e foame și te rog să-mi aduci repede ceva de mâncare.

Ghanem îi răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Alergă la piață și cumpără un miel fript la cuptor, o tavă de plăcinte dintre cele mai bune pe care le află la negustorul de dulciuri, Hadj Soliman, cel mai priceput din Bagdad în acest meșteșug, o tavă de halva, migdale, fistic și fructe de toate soiurile, urcioare cu vin vechi și, în sfârșit, felurite flori. Le aduse pe toate acasă, așeză fructele în cupe de porțelan, florile în vase scumpe și puse totul în fața tinerei. Ea surâse, se strânse lângă el, îi petrecu brațele în jurul gâtului, îmbrățișându-l, sărutându-l și spunându-i mii de lucruri plăcute. Și Ghanem simți că dragostea îi covârșește inima și tot trupul. Mâncară și băură până veni noaptea. Între timp, se obișnuiră unul cu altul și se arătară drăgăstoși, fiindcă erau de aceeași vârstă și deopotrivă de frumoși. Când se înnoptă, Ghanem aprinse candelabrele și făcliile, dar sala părea mai luminată de scânteierea obrajilor celor doi tineri decât de făclii.

Ghanem aduse instrumente de muzică, se așeză lângă fată și urmară să bea amândoi, să se zbenguiască în mii de feluri, să râdă și să cânte cântece din cele mai înfocate și versuri din cele mai armonioase.

Toate acestea făcură să crească și mai mult dragostea unuia pentru celălalt. Binecuvântat și slăvit să fie acela care unește inimile și-i însoțește pe îndrăgostiți!

Ghanem și tânăra își încetară zbenguielile și se ridicară de la masă numai o dată cu ivirea zorilor. Și, cum somnul le apăsa pe pleoape, adormiră unul în brațele altuia, dar fără să se întâmple ceva.

De cum se trezi, Ghanem. Nu voi să rămână mai prejos de o gazdă cu bune deprinderi și alergă la piață să cumpere tot ce era de trebuință pentru acea zi: carne, legume, fructe, flori și vin. Aduse totul acasă și se așeză lângă fată. Și mâncară amândoi cu poftă, până se săturară. După aceea,

Ghanem aduse băuturi, și începură să bea și să petreacă până ce obrajii li se aprinseră și căpătară rumeneală, iar ochii le deveniră mai negri și mai scânteietori. Atunci Ghanem dori cu căldură s-o sărute pe fată și s-o strângă în brațe. Și îi spuse:

— O, stăpâna mea, lasă-mă să te sărut pe gură, ca să-mi răcoresc focul ce-mi mistuie tot trupul!

Ea îi răspunse:

— O, Ghanem, mai așteaptă puțin, ca să mă ametesc și ca vinul să mă facă să-mi pierd stăpânirea și să nu-mi mai dau seama de nimic. Atunci vei putea să iei, în taină, un sărut de pe buzele mele, căci numai astfel nu voi simți cum buzele tale le ating pe ale mele!

Așa vorbi ea și, cum vinul începuse să i se urce la cap, deodată se ridică, își scoase toate rochiile și rămase doar în cămașa ei fină și, pe cap, cu un ușor voal de mătase albă cu fluturași de aur.

Ghanem, în trupul căruia începu dorința să alerge, o întrebă:

— O, stăpâna mea, îmi îngădui să-ți sărut buzele?

Tânăra fată îi răspunse:

— Pe Allah! Aceasta nu pot să ți-o îngădui, Ghanem, deși te iubesc, căci mă oprește ceea ce-i scris pe șiretul pantalonilor mei. Dar încă nu pot să-ți arăt!

Atunci Ghanem, neputându-și împlini dorința arzătoare, dar simțind că iubirea nu-i mai încape în inimă, începu să cânte, mângâind lăuta, aceste strofe ticluite de el pe loc:

Cât i-am cerut o sărutare-a gurii,
A gurii, — chinul inimii, făpturii,

Leac totuși pentru boala nendurată
Ea-mi spuse: „Nu, aceasta nu!“ cu nurii

Sfidând! Și i-am răspuns: „Ba da!“ Și-adaos
Din parte-i: „Sărutarea! Ce injurii

S-o iei fără de voie de pe buza
Ce râde! Ea, cu-aprinsul căutăturii,

Se dă din inimă!“ Iar eu: „Sărutul
Luat cu sila chiar plăceri de hurii

Își are!“ Ea: „Ci nu, nu, nu, cu forța
Sărutul smuls, o, răpitor în furii,

E bun numai pe gura ciobăniței
Pe munte, colo-n freamătul pădurii!“

Ghanem, după acest cântec, simți că-i crește și mai mult dorința și foc îi străbătea prin tot trupul. Uite așa! Iar tânăra fată nu-i îngăduia nimic, deși-i arăta toate semnele unei iubiri împărtășite. Și urmară tot astfel, el mereu mai încins, ea mereu neîngăduindu-i nimic, până la căderea nopții. Atunci Ghanem aprinse făcliile și candelabrele și sala întreagă deveni strălucitoare. Îndată Ghanem se aruncă la picioarele tinerei fete și, înnebunit, îi strigă:

— O, stăpâna mea, fie-ți milă de robul dragostei tale, de cel învins de

ochii tăi, de cel ucis de carnea ta! Fără tine, și dacă n-ai fi venit aici, mi-aș păstra încă liniștea și tihna!

Și Ghanem simți că lacrimi îi umezesc pleoapele.

Tânăra fată îi grăi:

— Pe Allah! Stăpâne, lumină a ochilor mei, îți jur că-mi ești drag din toată ființa, că mă simt legată de tine cu tot trupul meu! Află, însă, că niciodată nu voi fi a ta! Și nu te voi lăsa să te apropii mai mult de mine!

Ghanem strigă:

— Dar ce te împiedică?

Ea îi răspunse:

— În noaptea asta am să-ți spun ce mă împiedică, și poate că mă vei ierta!

După aceste cuvinte, ea se apropie de el, își petrecu brațele în jurul gâtului lui, ca o salbă, îl îmbrățișă, îl sărută, îi făgădui mii de nebunii! Și nu încetară cu zbenguielile decât la apropierea dimineții, fără însă ca fata să-i fi spus lui Ghanem ce-o împiedică să fie a lui.

Și continuară să facă tot așa lucrurile pe jumătate, în fiecare zi și în fiecare noapte, vreme de o lună întreagă. Dar într-o noapte, cum Ghanem stătea întins lângă fată, și cum amândoi erau amețiți de vin și de dorințe, el întinse mâna sub cămașa fină, alunecă încet spre pântecele fetei și începu să-i mângâie pielea. La aceste atingeri, tânăra se înfioră, se ridică desmeticită, duse mâna repede la pantaloni și văzu că erau bine legați cu șiretul cu ciucuri de aur. Asta o liniști și se lăsă iarăși în ușoară dormitare. Ghanem își alunecă din nou mâna în lungul pântecelui tineresc al acestei minuni, ajunse la șiret, îl trase deodată, desfăcându-l, și-i deschise pantalonii. Dar tânăra fată se trezi, se ridică în capul oaselor și-l întrebă:

— Ce vrei să faci, o, Ghanem al făpturii mele?

El îi răspunse:

— Vreau să fii a mea, să te iubesc în întregime și să te văd că-mi împărtășești fericirea.

Atunci fata îi spuse:

— O, Ghanem, ascultă-mă! Am să-ți arăt despre ce este vorba și am să-ți fac cunoscută taina mea. Și poate că atunci mă vei ierta, știind pricinile care m-au împiedicat să mă las cu toată bucuria stăpânită de bărbăția ta!

Și Ghanem încuviință:

— Desigur, ascult!

Atunci tânăra fată ridică poala cămășii și, luând în mână șiretul, îi spuse:

— O, stăpâne Ghanem, citește ce scrie aici!

Și Ghanem luă capătul șiretului și văzu brodate pe el, cu litere de aur, chiar în urzeală: *„Sunt a ta, tu ești al meu, o, urmaș al unchiului Profetului!”* Când citi aceste cuvinte, Ghanem își trase mâna îndărăt, dar nu încă liniștit, și-i spuse tinerei:

— Grăbește să-mi lămurești ce înseamnă asta!

Și tânăra îi povesti:

— Să știi, Ghanem, că sunt favorita califului Harun Al-Rașid, iar cuvintele pe care le-ai citit dovedesc că sunt în stăpânirea emirului credincioșilor și că trebuie să păstrez pentru el dulceața bazelor și tainele cărnii mele. Numele meu este Kuat Al-Kulub. Din copilărie am fost crescută în palatul cadiului, până m-am făcut mare și frumoasă și califul m-a luat în seamă, descoperind în mine însușiri, desăvârșire și daruri după bunăvoința Domnului nostru. Frumusețea mea l-a mișcat mult pe calif, care a simțit pentru mine mare dragoste; m-a luat la el, mi-a dat în palat

încăperi numai pentru mine și a pus sub poruncile mele zece roabe plăcute și drăguțe și cu chipuri prevestitoare de noroc. El mi-a dăruit toate giuvaerurile, pietrele scumpe și lucrurile frumoase cu care m-ai văzut acoperită în ladă. Și ținea la mine mai mult decât la toate celelalte femei, mai mult și decât la soția lui favorită, Sett-Zobeida. Dar Zobeida a fost cuprinsa de gelozie, și urmările n-au întârziat să se arate. Cum într-o zi califul lipsea, având să lupte cu unul dintre locțiitorii lui răzvrătit, Sett-Zobeida s-a folosit de această împrejurare ca să pună la cale un plan împotriva mea. A izbutit s-o momească pe una dintre slujnicele mele, pe care a chemat-o la ea și i-a spus: „Când stăpâna ta Kuat Al-Kulub va dormi, să-i pui în gură această bucățică de banj, după ce îi vei fi amestecat și în băutură. Ca răsplată, vei avea de la mine bogăție și libertate!“ Și tânăra roabă, care înainte fusese a Zobeidei, i-a răspuns: „Voi face cum îmi ceri, căci îți sunt credincioasă și țiu la tine!“ Și, bucuroasă, la gândul răsplăților care-o așteptau, a venit la mine și mi-a dat să beau băutura amestecată cu banj, De cum am înghițit-o, am căzut la pământ, trupul a început să mi se zvârcolească, mi se răsuceau călcâiele până la frunte și am simțit că trec în altă lume. Când m-a văzut adormită, roaba a chemat-o pe Sett-Zobeida, care a poruncit să fiu pusă în acea ladă. I-a adus apoi în taină pe cei trei eunuci, de care știi, s-a arătat cu ei tare darnică, la fel și cu portarii palatului și, la timpul nopții, am fost luată, aburcată pe umerii eunucilor și dusă în mausoleul, unde, pentru mântuirea mea, Allah te-a îndrumat pe tine, Ghanem, și te-a urcat în vârful palmierului. Căci ție, Ghanem al ochilor mei, ție îți datorez scăparea de la moartea prin înăbușire. Și datorită ție sunt acum în afară de orice primejdie, aici, în casa ta primitoare! Dar ceea ce mă frământa și mă neliniștește este că nu știu ce va fi gândit și făcut califul când s-a întors la palat și nu m-a văzut. Și, tot așa, mă frământă și-mi ia liniștea faptul că, legată de ceea ce-i scris pe capătul șiretului, nu pot să fiu a ta și să te simt tresărind în mine! Aceasta-i întâmplarea. Îți cer tăcere și taină!

Când Ghanem cunoscu întâmplările și din legăturile care-o uneau pe Kuat Al-Kulub cu emirul credincioșilor, se retrase în fundul sălii, din respect pentru calif, și nu mai îndrăzni să-și ridice privirile spre tânăra fată, care devenise pentru el un lucru sfânt. Stătea într-un ungher, făcându-și mii de dojeni și socotind că a fost prea îndrăzneț, chiar și numai atingând pielea regească a tinerei fete. Își dădu seama însă și cât de nefericită era dragostea lui, cât de vrăjmașă îi era soarta. Blestema ursita pentru loviturile ei nedrepte și pentru năpăstuirile de care el nu avea nicio vină. Totuși, sfârși prin a lăsa totul în voia lui Allah și-și spuse: „Slavă celui care-și are pricinile lui când trimite durerea în inimile nobile și îndepărtează amărăciunea de inimile celor răi și ticăloși!“

Apoi rosti vorbele poetului:

Nu poate-ndrăgostitul să-mi răsară
Voios întru repaos, cât în gheară

Plăcută — da și nu — iubirea-l ține!
Și mintea-i prinsă simte o povară

Cât timp frumusețea-i chipul de femeie!
Prietenii de-aceea mă-ntrebară:

„Ce-i dragostea?“ Și le-am răspuns îndată:

„Un fruct cu dulce suc și carne-amară!“

Atunci fata se apropie de Ghanem, îl strânse la sânul ei, își petrecu brațele în jurul gâtului lui și încercă toate mijloacele, în afară de unul, ca să-l mângâie. Dar Ghanem nu mai îndrăznea să răspundă la îmbrățișările favoritei emirului credincioșilor, și o lăsa pe ea să facă ceea ce voia; nu se împotrivea, dar nici nu-i întorcea sărut pentru sărut, îmbrățișare pentru îmbrățișare. Și favorita, care nu se aștepta la o atât de repede schimbare din partea lui Ghanem, adineauri atât de aprins și acum atât de rece, își îndoi sărutările și alintările, nădăjduind ca el să răspundă mai viu la căldura iubirii ei, care se mai aprinsese și din pricina răcelii lui Ghanem. Dar el, vreme de un ceas întreg, nici nu voi să audă, și dimineața îi prinse în această stare de iubire înflăcărată, dar stăpânită. Ghanem se grăbi să iasă și să se ducă în piață, ca să cumpere merindele pentru acea zi, și zăbovi vreo oră pentru tot felul de târguieli, mai îmbelșugate încă decât în celelalte zile, acum când știa ce fel de musafir avea. Cumpără toate florile de la negustorii de flori, cele mai frumoase oi fripte, plăcintele cele mai proaspete și mai rumene, din grâu curat, creme gustoase și fructe multe și, aducându-le acasă, le puse în fața tinerei fete. Dar de cum intră, fata se apropie de el, îl privi cu ochii ei negri aprinși de iubire și umeziți de dorință, îi surâse din vârful buzelor și-i spuse:

— Pe Allah, cât ai întârziat departe de mine, scumpule, doritul inimii mele! Pe Allah, nu un ceas, un an mi-ai lipsit! Simt că nu mă mai pot stăpâni, mă mistui în tot trupul! O, Ghanem! Haide, ia-mă! ia-mă!

Dar Ghanem o îndepărtă cu blândețe spunându-i:

— Stăpână Kuat Al-Kulub, să mă ferească Allah! Niciodată! Cum ar putea câinele să ia locul leului? Ceea ce este al stăpânului, nu poate să fie al robului!

Se smulse apoi din brațele ei și se ghemui într-un colț, trist și bătut de gânduri. Ea însă îl luă de mână, îl duse până la covorul așternut, îl sili să se așeze lângă ea și îi dădu să mănânce și să bea. Și îi turnă atât, că el se îmbătă. Și se lipi de Ghanem, și cine mai știe ce făcu, fără ca el să-și dea seama! Apoi luă lăuta și cântă aceste versuri:

Iubesc! Strivită-n cioburi mi-e inima, nu-i aflu loc…
Respinsă, amărâtă, mai pot trăi-n văpăi de foc?

Prietenă, gazdă ce fugi, deși n-am vină și greșeli,
Nu știi că și gazela în urmă caută, ca-n joc?

Dar, inimă, putea-vei-nainte încă să-ți mai duci
Povara nesfârșită a tristului tău nenoroc?…

La aceste versuri, Ghanem se simți atât de mișcat, că începu să plângă. Văzându-l plângând, plânse și ea. Dar reîncepură să bea și să spună poezii până se întunecă.

Atunci Ghanem, așa cum tăcea în fiecare seară, scoase saltelele de pe polițele din perete și se apucă să le întindă pe jos. Dar în loc să aștearnă un pat, ca de obicei, așternu două, la o anumită depărtare unul de altul. Kuat Al-Kulub, îmbufnată, îl întrebă

— Ce rost are al doilea pat?

El răspunse:

— Un pat pentru mine, unul pentru tine. Așa vom dormi de-acum înainte; ceea ce este al stăpânului, nu poate să fie al robului!

Dar ea îi grăi:
— O, stăpânul meu drag, mai lasă încolo această morală învechită! Să ne bucurăm de clipa care trece, căci mâine va fi departe de noi! De altfel, ceea ce trebuie să se întâmple, se va întâmpla; ceea ce e scris de soartă, trebuie să se împlinească!
Dar Ghanem nu se învoi. Și ea, mai pătimașă încă și mai aprinsă, îi strigă:
— Pe Allah! Nu va trece noaptea asta fără să fim unul al celuilalt!
Dar el îi răspunse:
— Allah să ne ferească!
Ea admise:
— Vino, Ghanem, toată ființa mea te cheamă, strigă spre tine! O, Ghanem, ia-mi gura înflorită, ia-mi trupul copt de dorință pentru tine!
Ghanem răspunse:
— Allah să mă păzească!
Și ea strigă din nou:
— O, Ghanem, pielea mea e umezită de dorință pentru tine, trupul meu gol se dă sărutărilor tale! O, Ghanem, mireasma trupului meu e mai dulce decât a iasomiei! Atinge-mă, miroase-mă, îmbată-te!
Dar Ghanem îi spuse:
— O, Kuat Al-Kulub, ceea ce-i al stăpânului nu poate să fie al robului!
Atunci fata, începând să plângă, luă lăuta și cântă:

Frumoasă sunt și zveltă. De ce să fugi de mine?
Frumoasă sunt, privește! și plină de minuni.
De ce mă lași și-aiurea pleci dus ca de furtuni?
Cu dragostea mea inimi atâtea-am ars, blajine!

Și, somnul multor pleoape l-am smuls alunecoasă!
Floare de foc — și, nimeni, cum știi, nu m-a cules!
O *creangă sunt, și creanga-i făcută mai ales*
S-atragă — creangă dulce, în floare, mlădioasă…

Sunt dulce, mlădioasă, în floare — mă culege!
Gazelă sunt! Gazela-i vânată pe pământ…
Gazelă-ndrăgostită și minunată… Sunt
Făcută să-ți fiu pradă, o, vânător pribege!

Dar Ghanem, deși mai îndrăgostit ca oricând, nu voia să fie necinstit față de calif și, neluând în seamă dorințele fetei, se purtă tot așa încă o lună întreagă.
Așa se petrecură lucrurile cu Ghanem și cu Kuat Al-Kulub, favorita emirului credincioșilor.
Iată însă ce s-a întâmplat cu Zobeida. Când califul plecă la război, ea făptui ceea ce știm, dar curând o cuprinse teama și își zise în gând: „Ce am să-i spun califului, la înapoiere, când îmi va cere vești despre Kuat Al-Kulub și cu ce față am să-l primesc?“ Se hotărî să cheme o bătrână pe care o cunoștea din copilărie și în ale cărei bune sfaturi se încredea orbește, îi dădu pe față taina și o întrebă:
— Ce să fac eu acum, când s-a întâmplat ceea ce s-a întâmplat cu Kuat Al-Kulub?
Bătrâna îi răspunse:
— Am înțeles, stăpâna mea. Și nu mai e vreme de pierdut, căci califul

poate să se întoarcă în orice clipă. Aș putea să-ți înșir multe mijloace, ca să-i poți ascunde totul, dar am să-ți arăt numai pe cel mai lesnicios, mai grabnic și mai sigur. Cheamă îndată un tâmplar și dă-i poruncă să cioplească dintr-un butuc un fel de trup omenesc, care s-o înfățișeze pe moartă. Acesta va fi pus în mormânt cu mare ceremonie. Se vor aprinde făclii și lumânări împrejur. Vei da poruncă roabelor tinere și celorlalte roabe din palat să se îmbrace în veșminte de doliu. Le vei porunci și lor, și tuturor eunucilor ca, de îndată ce s-o ști că sosește califul, să îmbrace în negru palatul și coridoarele. Și când califul, mirat, va întreba care este pricina, să i se răspundă: „O, doamne, stăpâna Kuat Al-Kulub a murit în mila lui Allah! Să trăiești tu anii lungi pe care nu i-a trăit ea! Și să știi că stăpâna noastră, Zobeida, i-a dat toată cinstea înmormântării, după vrednicia ei și a stăpânului nostru, și a înmormântat-o chiar în palat, sub o boltă anume clădită!“ Atunci califul va fi tare mișcat de bunătatea ta și va plânge și-ți va fi recunoscător. Îi va chema apoi pe cititorii din *Coran* și-i va pune să vegheze la mormânt și să cânte versetele pentru cei morți. Dar dacă, dimpotrivă, califul, care știe că n-o iubeai pe Kuat Al-Kulub, ar avea vreo bănuială și și-ar spune: „Cine știe dacă soția mea Zobeida n-a pus la cale pierderea tinerei?“ și bănuiala i-ar crește într-atâta încât să-l facă să deschidă mormântul ca să afle de ce moarte i-a murit favorita, tu, stăpână, și-n acest caz, nu trebuie să ai vreo teamă. Când vor săpa groapa, vor da la iveală trupul de lemn înmormântat, și-i vor vedea chipul omenesc îmbrăcat în stofe scumpe și acoperit cu un lințoliu de preț, atunci, dacă ar vrea cumva califul să ridice lințoliul și stofele, ca să-și mai vadă o dată favorita, tu îl vei împiedica, și o dată cu tine toată lumea, spunându-i: „O, emire al credincioșilor, nu-i îngăduit să vezi o moartă dezbrăcată!“ Și califul va fi încredințat de moartea adevărată a favoritei lui, o va pune la loc în mormânt și-ți va mulțumi pentru tot ce ai făcut! Iar tu, în acest fel, vei scăpa de orice grijă, dacă o vrea Allah!

Sett-Zobeida înțelese că i se dăduse un foarte bun sfat, îi făcu bătrânei daruri bogate, îi dărui o haină frumoasă și bani, și o însărcină chiar pe ea să înfăptuiască planul. Iar bătrâna puse mare grijă în lucrarea trupului de lemn și îl aduse ea însăși în palat, la Sett-Zobeida. Îl îmbrăcară împreună cu haine bogate de-ale tinerei Kuat Al-Kulub, îl înfășurară într-un lințoliu scump și-i făcură o foarte frumoasă înmormântare. Așezară trupul de lemn într-un mormânt cu boltă, lucrat cu mari cheltuieli, aprinseră făclii, lumânări și candelabre și așternură împrejurul mormântului covoare pentru rugăciune. După aceea Zobeida îmbrăcă palatul în negru și porunci ca toate roabele să poarte îmbrăcăminți de doliu. Și vestea morții frumoasei Kuat Al-Kulub se răspândi în tot palatul, și toată lumea, chiar și Massrur, și eunucii, crezură că acesta era adevărul.

Între timp, califul se întoarse din călătoria lui depărtată, intră în palat, și se-ndreptă repede spre camerele tinerei fete, la care mereu îi stătuse gândul. Le văzu pe slujitoare, pe roabe și pe femeile din slujba favoritei îmbrăcate în negru și începu să tremure de teamă. Curând o văzu și pe Sett-Zobeida venindu-i în întâmpinare, îmbrăcată tot în veșminte de doliu. Întrebând care e pricina, i se răspunse că tânăra Kuat Al-Kulub murise. La această veste, califul leșină. Și când își veni în simțiri, întrebă unde era mormântul, voind să-l vadă. Atunci Sett-Zobeida îi grăi:

— Să știi, emire al credincioșilor că, din dragoste pentru Kuat Al-Kulub, am vrut s-o înmormântez chiar în palatul meu!

Atunci califul, în hainele de călătorie, în care era îmbrăcat, se îndreptă spre locul unde se afla mormântul. Și văzu făclii, și lumânări aprinse, și

covoare întinse împrejur. Și îi mulțumi Zobeidei și o lăudă pentru fapta ei bună, apoi se întoarse în palatul său.

Dar califul era prepuelnic din fire, și curând începu să aibă îndoieli și să fie neliniștit. Ca să pună capăt bănuielilor care-l tulburau, dădu poruncă să se sape mormântul și să fie scos trupul favoritei. Ceea ce se făcu de îndată. Dar, mulțămită șiretlicului Zobeidei, califul văzu o formă omenească și lințoliul și crezu că e favorita lui. Înmormântă la loc făptura de lemn, îi chemă pe slujitorii moscheii și pe cititorii din *Coran* și-i puse să cânte la mormânt versetele îngropării, în timp ce el, așezat pe covor, plângea cu șiroaie de lacrimi și leșină de durere.

Și timp de o lună califul aduse slujitorii moscheii și cititorii din *Coran,* iar el, lângă mormântul favoritei, plânse amar.

Dar în acel moment al povestirii, Șeherezada văzu mijind zorii și, cu minte, nu mai spuse un cuvânt peste cele ce-i fuseseră îngăduite.

Când se lăsă a patruzeci și una noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, timp de o lună, califul se duse Ia mormântul favoritei. În ultima zi a lunii, rugăciunile și citirea din *Coran* durară din zori și până în zori. Numai atunci putu fiecare să se ducă la el acasă. Și califul, sleit de lacrimi și de oboseală, se întoarse în palat, nu voi să vadă pe nimeni, nici chiar pe vizirul său, Giafar, nici chiar pe soția sa, Zobeida, și căzu într-un somn greu, între două roabe care-l vegheau, una la căpătâi, cealaltă la picioare. După vreo oră, cum califul nu mai dormea atât de adânc, o auzi pe femeia de la căpătâiul lui vorbind cu cealaltă:

— Ce s-a întâmplat, prietenă Nozha?

Nozha îi răspunse:

— Stăpânul nostru nu știe nimic de întâmplare și își petrece nopțile veghind la un mormânt în care nu se află decât o bucată de lemn, lucrată de un tâmplar.

Subhia se minună:

— Cum asta, soră Nozha?! Dar atunci ce-i cu Kuat Al-Kulub, și ce nenorocire a ajuns-o?

Nozha îi grăi:

— Să știi, Subhia, că am aflat totul de la sora noastră, roaba iubită de Zobeida, stăpâna noastră, Sett-Zobeida a chemat-o, i-a dat banj ca s-o adoarmă pe Kuat Al-Kulub, și roaba i-a dat banj și a adormit-o îndată. Atunci stăpâna noastră a pus-o într-o ladă, pe care a dat-o hadâmbilor Sauab, Kafur și Bakhita, cu porunca s-o îngroape cât mai departe.

Atunci Subhia, cu lacrimi în ochi, spuse:

— O, Nozha, fie-ți milă! Spune-mi dacă dulcea mea stăpâna, Kuat Al-Kulub, a murit atât de groaznic.

Nozha îi răspunse:

— Allah să-i ferească tinerețea de moarte! Nu, Subhia! Am auzit-o pe Sett-Zodeiba spunând roabei ei de încredere: „Am aflat, Zahra, că Kuat Al-Kulub a putut să scape din groapă și că se află în casa unui tânăr negustor

din Damasc, numit Ghanem Ben-Ayub, și asta încă de acum patru luni!“ Vezi, deci, Subhia, cât de nenorocit este califul, stăpânul nostru, deoarece nu știe că favorita lui trăiește, și veghează nopți de-a rândul la un mormânt în care nu e niciun mort!

Și cele două roabe mai vorbiră câtva timp despre aceleași lucruri, iar califul le auzea fiecare cuvânt.

Când își încheiară vorba, califul se ridică pe neașteptate și scoase un strigăt grozav, ceea ce le făcu pe cele două roabe să fugă înspăimântate. Cumplit se mânie califul aflând că favorita lui se află la un tânăr numit Ghanem Ben-Ayub, și încă de acum patra luni! Se sculă, chemă emirii, fruntașii cetății și pe vizirul Giafar, care veni în grabă și sărută pământul dinaintea lui. Și califul le spuse mânios:

— Giafar, ia cu tine străjeri și află unde este casa unui tânăr negustor din Damasc, numit Ghanem Ben-Ayub. Tu și ostașii, împresurați casa, smulgeți-o de acolo pe favorita mea, Kuat Al-Kulub, și să mi-l aduceți aici și pe tânărul neobrăzat, pe care am să-l pun la cazne!

Și Giafar răspunse cu adâncă ascultare. Coborî cu ostașii, îl luă și pe guvernatorul orașului cu oamenii lui, și, cu toții, cotrobăiră și cercetară până găsiră casa lui Ghanem Ben-Ayub.

Chiar în acel moment, Ghanem se întorsese din piață cu cumpărăturile zilei și se așezase lângă Kuat Al-Kulub, dinaintea unei oi fripte și a altor mâncări, și cu mare poftă mâncau amândoi. La zgomotele de afară, Kuat Al-Kulub privi pe fereastră și dintr-o aruncătură de ochi își dădu seama de nenorocirea ce se abătea asupra lor. Văzu casa împresurată de străji, purtători de iatagane, mameluci, căpitani de trupă, iar în fruntea lor pe guvernatorul orașului și pe vizirul Giafar. Toți făceau cerc în jurul casei, așa cum negrul ochiului face cerc în jurul pleoapelor. Atunci nu se mai îndoi că emirul credincioșilor aflase întreaga întâmplare, și ghici totodată că el trebuie să fie tare gelos pe Ghanem, care-o ținea de patru luni în casa lui. La acest gând îngălbeni, i se schimbară frumoasele trăsături și, plină de spaimă, se întoarse spre Ghanem spunându-i:

— Dragul meu, înainte de orice, gândește-te la scăparea ta! Scoală și fugi!

El răspunse:

— Prietenă dragă, lumină a ochilor mei, cum să ies și să scap din casa asta împresurată de dușmani?

Ea îi spuse:

— Fii fără teamă!

Îndată îl dezbrăcă de haina lui și-l îmbrăcă într-una veche și roasă, care-i cădea până la genunchi, luă o cratiță cu carne și i-o așeză pe creștet, pe cratiță puse o tava cu pâine și farfurii cu resturi de bucate, și-i spuse:

— Ieși așa, și vei trece drept un slujitor al birtașulul, și nu ți se va face niciun rău. De celelalte n-avea teamă, căci voi ști eu să pun toate la cale și-mi cunosc puterea asupra califului!

La aceste cuvinte, Ghanem, fără să aibă vreme să-și ia rămas bun, ieși afară și trecu printre șirurile de străjeri și mameluci, și nu i se întâmplă niciun rău, căci era sub ocrotirea celui puternic, care singur știe să scape pe oamenii buni din primejdie și nenoroc.

Dar îndată vizirul Giafar coborî de pe cal, intră în casă, ajunse în sala căutată și-o văzu în mijlocul ei, printre mărfuri și mătăsuri, pe frumoasa Kuat Al-Kulub, care avusese timp să se facă și mai frumoasă, punându-și veșmintele ei cele mai bogate și împodobindu-se cu giuvaeruri, încât părea cea mai scânteietoare dintre cele mai scânteietoare femei. Avusese, de

asemenea, timp să-și adune într-o ladă și lucrurile de preț, giuvaerurile, pietrele scumpe și altele. De îndată ce intră Giafar în sală, ea se ridică, se închină, sărută pământul și-i spuse:

— O, stăpâne Giafar, iată că s-a împlinit ceea ce-i scris de Allah! Mă încredințez mâinilor tale.

Dar Giafar răspunse:

— Pe Allah! stăpână, califul mi-a dat poruncă să-l iau numai pe Ghanem Ben-Ayub! Spune-mi unde este!

Ea îi grăi:

— O, Giafar, după ce și-a adunat cea mai mare parte din mărfuri, Ghanem a plecat, acum câteva zile, în orașul său, Damasc, ca să-și vadă mama și sora, Fetnah. Nu știu nimic altceva și nu pot să-ți spun mai mult. Dar în ce privește lada mea, cea de colo, cu lucrurile mele mai de preț, vreau să mi-o păstrezi bine și să poruncești să mi se ducă la palatul emirului credincioșilor.

Giafar răspunse:

— Aud și mă supun!

Luă lada, porunci oamenilor s-o ducă la palat și, după ce o copleși pe tânără cu îngrijiri, onoruri și purtare respectuoasă, o rugă să-l însoțească la emirul credincioșilor. Și ieșiră cu toții, dar, potrivit cu poruncile califului, casa fu prădată și pustiită în întregime.

Când ajunse în fața califului, Giafar îi povesti tot ce făcuse, îl înștiință de plecarea lui Ghanem la Damasc și de sosirea favoritei Kuat Al-Kulub la palat. Și califul, încredințat că Ghanem făptuise cu tânăra Kuat Al- Kulub tot ce se putea făptui cu o femeie frumoasă, care-i a altuia, fu cuprins de mare mânie și nici nu voi s-o vadă pe tânără. Porunci lui Massrur s-o închidă într-o odaie fără lumină și s-o pună sub paza unei bătrâne însărcinate de obicei cu asemenea treburi.

Și trimise călăreți ca să-l caute pe Ghanem, ba, mai mult, scrise chiar cu mâna lui o scrisoare către sultanul Damascului, Mahomed Ben-Soliman El-Zeini, în chipul următor:

„Către sultanul Mahomed Ben-Soliman El-Zeini, stăpân al Damascului, din partea emirului credincioșilor Harun Al-Rașid, al cincilea calif coborâtor din glorioșii Bani-Abbas.

În numele lui Allah, cel îndurător și milos fără de margini!

Facem întâi întrebare despre sănătatea ta, care ne este scumpă, și-l rugăm pe Allah să te țină zile îndelungi în belșug și-n înflorire…

Și apoi!

Locțiitor al nostru, vei ști că un tânăr negustor din orașul tău, numit Ghanem Ben-Ayub, a fost la Bagdad și a momit o roabă de-a noastră și a făptuit cu ea ceea ce a făptuit. Și a fugit de răzbunarea și de mânia noastră, și s-a adăpostit în orașul tău, unde se află acum cu mama și cu sora lui.

Vei pune mâna pe el, îl vei lega și-i vei da cinci sute de lovituri de curea. Îl vei târî apoi pe toate străzile orașului și un crainic va merge înaintea cămilei care-l va duce, și va striga: «Iată cum se pedepsește un rob care răpește bunul stăpânului său!» Și ni-l vei trimite apoi ca să-l punem la cazne și să facem cu el ce-avem de făcut.

Apoi! Vei jefui casa lui, și o vei dărâma până în temelii, și vei face să dispară și urma urmelor ei.

Și apoi! Cum Ghanem Ben-Ayuh are o mamă și o tânără soră, vei pune mâna pe ele, le vei dezbrăca în pielea goală și le vei izgoni, după ce le vei lăsa trei zile în văzul tuturor locuitorilor orașului.

Ai mare grijă și pune toată râvna în îndeplinirea poruncii noastre! Uassalam!"

Și îndată, la porunca califului, un curier plecă la Damasc și merse atât de repede, că ajunse în opt zile, nu în douăzeci și mai multe.

Când sultanul Mahomed avu în mână scrisoarea califului, o duse la buze și la frunte și, după ce o citi, trecu de îndată la împlinirea poruncii. Trimise crainici care să strige în oraș: „Cine vrea să prade, să meargă la casa lui Ghanem Ben-Ayub și să ia ce-o vrea, după plac!" Apoi se îndreptă el însuși cu străji spre casa lui Ayub și bătu la ușă, iar tânăra soră a lui Ghanem, Fetnah, alergă să deschidă și întrebă:

— Cine-i acolo?

I se răspunse:

— Eu sunt!

Deschise ușa și, cum nu cunoștea pe sultanul Mahomed, își acoperi fața cu iașmacul și alergă s-o înștiințeze pe mama lui Ghanem.

Mama lui Ghanem se afla, în acel moment, sub bolta mormântului făcut în amintirea fiului ei, pe care-l credea mort, căci de un an nu mai auzise nimic despre el. Și plângea într-una, nu mai mânca, nici nu mai bea. Și spuse deci fiicei sale Fetnah să-l aducă înăuntru pe cel venit, și Mahomed intră în casă, ajunse la mormânt, o văzu pe bătrâna care plângea și-i spuse:

— Vin să-l văd pe fiul tău Ghanem și să-l trimit la calif!

Ea îi răspunse:

— Nenorocita de mine! Fiul meu Ghanem, rodul măruntaielor mele, ne-a părăsit, pe mine și pe sora lui, de mai bine de un an și nu mai știm ce s-a făcut cu el!

Regele Mahomed, om foarte cumsecade, trebui să împlinească totuși porunca. Puse de îndată să se prade odăile, luă covoarele, vasele, porțelanurile și lucrurile de preț, dărâmă casa, iar pietrele porunci să fie cărate în afară de oraș. Apoi, ceea ce-l dezgustă mai presus de orice, scoase, goale în văzul tuturor, timp de trei zile, pe mama lui Ghanem și pe frumoasa și tânăra Fetnah, cu oprire de-a li se da vreo cămașă să se acopere. După aceea le izgoni din Damasc.

Ghanem Ben-Ayub, însă, ieșind din Bagdad, se porni la drum plângând din toată inima. Și merse tot așa, fără să mănânce și să bea până la sfârșitul zilei. Și foamea și durerea îl slăbiră mult. Mort de foame ajunse într-un sat, merse la moschee, intră în curte, căzu sfârșit pe o rogojină și se rezimă cu spatele de un zid. Rămase astfel, ca leșinat, cu toate că inima îi bătea nebună, și n-avea putere nici să facă o mișcare sau să ceară ceva. Dimineața, locuitorii satului veniră la moschee ca să se roage, și-l găsiră întins, fără viață. Înțelegând că era înfometat și însetat, îi aduseră o ceașcă de miere și două pâini și-i dădură să mănânce și să bea. Îi mai dădură să îmbrace și o cămașă fără mâneci, cârpită ici și colo și plină de păduchi. Apoi îl întrebară:

— Cine ești și de unde vii, străine?

Și Ghanem deschise ochii, privi, dar nu putu rosti niciun cuvânt. Începu doar să plângă.

Rămaseră în jurul lui câtva timp și apoi fiecare se duse în treaba lui.

Ghanem, din pricina supărărilor și a lipsurilor, căzu bolnav și rămase pe vechea rogojină a moscheii timp de încă o lună. Și-i slăbi trupul și i se schimbă înfățișarea. Trupul îi era supt de păduchi și de ploșnițe. Ajunse într-o stare atât de nenorocită, că sătenii se înțeleseră într-o bună zi să-l ducă la un spital din Bagdad. Căutară un conducător de cămile și-i spuseră;

— Ai să pui pe acest tânăr bolnav pe spinarea unei cămile, ai să-l duci la Bagdad și ai să-l lași la ușa unui spital. Schimbarea de aer și îngrijirea la spital îl vor însănătoși. Apoi vei veni la noi ca să-ți dăm ce ți se cuvine pentru drum și cămilă!

Și conducătorul răspunse:

— Aud și mă supun!

Și ajutat de cei de față, îl luă pe Ghanem cu rogojină cu tot, îl urcă pe spinarea cămilei și-l legă bine, ca să nu cadă.

În clipa în care conducătorul era gata să plece, iar Ghanem își plângea nenorocirea, două femei îmbrăcate sărăcăcios, amestecate în mulțimea care privea, îl zăriră pe bolnav și spuseră:

— Sărmanul bolnav, tare seamănă cu fiul nostru Ghanem! Dar nu poate fi el această umbră de bărbat!

Și cele două femei, acoperite de praf, căci abia sosiseră acolo, începură să plângă gândindu-se la Ghanem. Erau chiar mama lui Ghanem și sora sa, Fetnah, care, izgonite din Damasc, își urmau calea spre Bagdad.

Conducătorul se urcă repede pe catârul lui, luă cămila de frâu și porni spre Bagdad. Ajuns aici, merse de-a dreptul la spital, îl coborî pe Ghanem de pe spinarea cămilei și, cum era tare de dimineață și spitalul nu se deschisese, îl așeză pe scară și se întoarse în satul lui.

Ghanem rămase astfel întins la ușa spitalului până ce locuitorii începură să iasă din casele lor. Atunci îl văzură culcat pe rogojină, îl înconjurară mirându-se și făcându-și mii de gânduri. În timp ce-și împărtășeau unii altora părerile, trecu pe acolo starostele pieței. Îndepărtă mulțimea, îl văzu pe tânărul bolnav și-și spuse: „Pe Allah! Dacă acest tânăr intră în spital, va pieri din lipsă de îngrijiri; e osândit să moară! Am să-l iau la mine acasă și Allah mă va răsplăti în Grădina Plăcerilor!“

Și starostele dădu poruncă tinerilor săi robi să-l ia pe bolnav și să-l ducă acasă. Veni și el cu ei și, de cum intră în casă, puse să i se așeze un pat nou cu o saltea bună și o pernă nouă și cât se poate de curată. Își chemă apoi soția și-i spuse:

— Femeie, iată oaspele pe care ni-l trimite Allah! Să-l îngrijești cu toată dragostea.

Ea îi răspunse:

— Bineînțeles! Voi îngriji de el ca de ochii din cap!

Își suflecă mânecile, încălzi apă într-un cazan mare, îi spălă lui Ghanem mâinile, picioarele și tot corpul. Îl îmbrăcă cu haine de-ale soțului ei, îi aduse o ceașcă de șerbet tare gustos și-l stropi cu apă de trandafiri. Ghanem începu să respire mai liber, puterile îi reveniră puțin câte puțin și, o dată cu ele, și amintirea trecutului și a frumoasei Kuat Al-Kulub.

Așa se petrecură lucrurile cu Ghanem Ben-Ayub. În ceea ce o privește pe Kuat Al-Kulub, califul se mânie atât de tare pe ea, încât…

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii și, cu minte, nu mai spuse un cuvânt peste cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar când se lăsă a patruzeci și doua noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, iată acum ce s-a întâmplat cu Kuat Al-Kulub. califul se mânie atât de tare pe ea, încât o închise într-o cameră fără lumină, o puse sub paza unei bătrâne din palat, și ea rămase acolo timp de optzeci de zile fără să schimbe o vorbă cu nimeni din palat. califul sfârși prin a o uita cu totul. Dar într-o zi, trecând pe lângă camera tinerei fete, o auzi cântând versurile triste ale unui poet și apoi rostind cu glas tare:

— O, prietene Ghanem Ben-Ayub, ce suflet frumos aveai, ce inimă aleasă și curată! Ai fost mărinimos față de cel ce te-a asuprit și respectuos față de femeia aceluia care a aruncat rușine asupra ta și alor tăi! Dar va veni o zi când și tu, și califul veți sta în picioare înaintea singurului judecător, singurului drept, și din această luptă, tu, având pe Allah ca mijlocitor și pe îngerii lui ca martori, vei ieși biruitor asupra celui ce te-a apăsat!

Când auzi califul aceste vorbe și înțelese plângerea ei făcută în taină, își dădu seama că a fost nedrept și față de fată și față de Ghanem. Se grăbi să se întoarcă în palat și-l însărcina pe mai-marele eunucilor să-i aducă pe Kuat Al-Kulub. Ea se înfățișă cu capul plecat, având ochii plini de lacrimi și inima plină de tristețe. Și califul îi spuse:

— O, Kuat Al-Kulub, te-am auzit învinuindu-mă de nedreptate și imputându-mi asuprirea. Și ai spus că am fost nedrept cu cel ce mi-a făcut bine. Cine este acela care-a respectat o femeie de-a mea, și eu în schimb i-am năpăstuit femeile lui, acela care mi-a ocrotit femeile, iar eu i le-am necinstit pe ale lui?

Kuat Al-Kulub îi răspunse:

— Este Ghanem Ben-Ayub El-Motim El-Masslub! Îți jur, calife, pe binefacerile și pe darurile tale, că niciodată Ghanem n-a încercat ceva împotriva mea și n-a făptuit nimic nelegiuit! Oh, departe sunt de el nerușinarea și silnicia.

califul, nemaiîndoindu-se, strigă:

— Ce nenorocire, Kuat Al-Kulub! Într-adevăr, înțelepciunea și puterea sunt numai la Allah atoateștiutorul! Cere-mi, Kuat Al-Kulub ce vrei, și toate dorințele îți vor fi împlinite!

Atunci tânăra fată strigă:

— O, emire al credincioșilor, îți cer pe Ghanem Ben-Ayub!

Și califul, cu toată dragostea pe care i-o purta încă favoritei, îi spuse:

— Așa va fi, dacă vrea și Allah! Ți-o făgăduiesc din inima mea darnică, inimă care niciodată nu ia îndărăt ceea ce a dat! Ghanem va fi acoperit de onoruri!

Kuat Al-Kulub îi spuse:

— O, emire al credincioșilor, îți cer ca atunci când Ghanem se va întoarce, să mă dăruiești lui, ca să-i fiu soție iubitoare!

Și califul răspunse:

— Când se va întoarce, Ghanem va fi al tău, iar tu vei fi soția lui!

Atunci Kuat Al-Kulub adăugă:

— O, emire al credincioșilor, nimeni nu știe unde se află Ghanem. Și sultanul Damascului ți-a spus că nu știe ce s-a făcut cu el. Îngăduie-mi să fac eu cercetările de trebuință, cu nădejdea că Allah îmi va ajuta să-l regăsesc.

Și califul îi răspunse:

— Îți îngădui să faci ceea ce crezi că este bine!

La aceste vorbe, Kuat Al-Kulub simți că i se umflă pieptul de bucurie, că inima îi înflorește, și se grăbi să iasă din palat, după ce luă cu ea o

pungă cu o mie de dinari de aur.

În prima zi, străbătu orașul Bagdad, îi căută pe șeicii din cartiere și pe mai-marii străzilor, întrebându-i pe toți, dar nu ajunse la niciun rezultat.

A doua zi, merse în sukul negustorilor, trecu din prăvălie în prăvălie și se duse să vadă și pe staroste, îi arătă despre ce era vorba, îi dădu mai mulți dinari și-l rugă să-i împartă, ca de la ea, tuturor străinilor săraci.

A treia zi, merse în sukul giuvaergiilor și al argintarilor, cu încă o mie de dinari, îl chemă pe staroste și-i înmână banii, ca să-i împartă străinilor săraci. Dar starostele, auzind că e vorba de săraci străini, îi spuse:

— O, stăpână, tocmai am adus la mine acasă un tânăr străin, tare bolnav, dar nu-i știu numele și îndeletnicirile. (Acesta era chiar Ghanem, însă starostele nu știa.) Trebuie să fie odrasla vreunui mare negustor și din părinți de viță aleasă. Deși e ca o umbră, are un chip frumos, e înzestrat cu multe însușiri și în multe lucruri e desăvârșit. A ajuns în această stare, fie în urma unor datorii pe care nu le-a putut plăti, fie din pricina vreunei dragoste nenorocite.

La aceste cuvinte, Kuat Al-Kulub simți că inima-i bate repede, că e cuprinsă de tulburare, și-i spuse starostelui sukului giuvaergiilor și al argintarilor:

— O, șeice, tu nu poți părăsi acum sukul! Dă-mi pe cineva să mă călăuzească la tine acasă!

Starostele răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Îi dădu un copil din piață, care știa unde-i e casa, poruncindu-i:

— Felfel, du-o repede pe doamna la noi acasă!

Și micul Felfel, luând-o înaintea tinerei fete, o duse la casa șeicului, unde se afla străinul bolnav.

Când intră în casă, Kuat Al-Kulub o salută pe soția șeicului, și aceasta o recunoscu, căci le cunoștea pe toate doamnele de neam mare din Bagdad și le vizita. Se ridică, așadar, se înclină și sărută pământul dinaintea ei. După saluturile obișnuite, Kuat Al-Kulub o întrebă:

— Bună doamnă, poți să-mi spui unde se află străinul bolnav adăpostit aici în casă?

Soția șeicului, începu să plângă și, arătându-i cu degetul un pat, îi spuse:

— Iată-l în pat. Este un tânăr fără îndoială de viță înaltă, după înfățișarea lui.

Kuat Al-Kulub se îndreptă spre patul unde era întins tânărul străin, îl privi cu băgare de seamă și văzând un bărbat slab ca o umbră, fu departe de-a ghici că era Ghanem. Însă, oricum, o cuprinse mila, începu să plângă și spuse:

— O, nenorociți sunt străinii, chiar dacă au fost emiri în țara lor!

Dădu cei o mie de dinari soției șeicului și o rugă să nu cruțe nimic pentru însănătoșirea tânărului bolnav. Îi dădu chiar cu mâna ei bolnavului leacurile prescrise, îl ajută să le bea, rămase lângă el mai bine de-o oră, apoi, urând pace soției șeicului, urcă pe catârul ei și se întoarse la palat.

Și în fiecare zi mergea din piață în piață și-și petrecea timpul căutând fără încetare, când, într-o zi, starostele veni s-o vadă și-i spuse:

— O, stăpână, mi-ai cerut să ți-i aduc pe toți străinii care trec prin Bagdad, și-ți aduc astăzi două femei, una măritată, alta fată tânără, amândouă, cred, de neam mare, după cum arată înfățișarea și chipurile lor. Dar sunt rău îmbrăcate, cu haine din păr de capră, și poartă fiecare câte-o traistă la gât, ca cerșetorii. Ochii lor sunt plini de lacrimi și inima

lor e tare amărâtă. Ți le aduc ție, căci tu singură, regină a bunătății, vei ști să le mângâi, să le întărești inimile, să te ferești de rușine și de ocara întrebărilor nelalocul lor. Din partea mea, nădăjduiesc că pentru binele care li-l facem, Allah ne va păstra, în ziua răsplătirii, un loc în Grădina Plăcerilor!

Kuat Al-Kulub răspunse:

— Pe Allah, stăpâne, mi-ai aprins dorința de-a le cunoaște! Unde sunt?

Atunci starostele ieși, le căută îndărătul ușii și le aduse în fața tinerei fete.

Când Fetnah și mama ei intrară la Kuat Al-Kulub, aceasta le privi și, văzând frumusețea și noblețea lor și zdrențele cu care erau acoperite, începu să plângă și strigă:

— Pe Allah, sunt femei de naștere aleasă și nedeprinse cu sărăcia! Văd bine, după chipul lor, că s-au născut în bogăție și în cinste!

Și starostele adăugă:

— Desigur, stăpână, spui adevărul. Nenorocirea trebuie să se fi abătut asupra casei lor, iar tirania să le fi asuprit și răpit bunurile. Să le ajutăm, căci iubim pe cei sărmani și nenorociți, ca să fim vrednici de ocrotirea lui Allah milostivul!

La aceste vorbe, mama și fiica începură să plângă și să se gândească la Ghanem Ben-Ayub. Văzându-le plângând, Kuat Al-Kulub izbucni și ea în plâns. Atunci mama lui Ghanem îi spuse:

— O, stăpână mărinimoasă, să ne ajute Allah să găsim ceea ce căutăm cu inima îndurerată! Acela pe care-l căutam e fiu din trupul nostru, e flacără a inimii noastre, este fiul nostru Ghanem Ben-Ayub!

Auzind numele lui Ghanem Ben-Ayub, tânăra scoase un strigăt, înțelegând că avea dinaintea ei pe mama și pe sora lui Ghanem, și căzu leșinată. Când își veni în fire, se aruncă plângând în brațele lor și le spuse;

— Nădăjduiți în Allah și în mine, surori ale mele, căci ziua aceasta va fi cea dintâi a fericirii și cea din urmă a nenorocirii voastre! Nu mai fiți întristate!

În acest moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii și, cu minte, nu mai spuse o vorbă peste cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar când se lăsă a patruzeci și treia noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, Kuat Al-Kulub grăi către mama și sora lui Ghanem:

— Nu mai fiți întristate!

Se întoarse apoi la starostele giuvaergiilor și al argintarilor, îi dădu o mie de dinari și-i spuse:

— O, șeice, călăuzește-le la tine acasă și spune-i soției tale să le ducă întâi la hammam și apoi să le îmbrace în haine frumoase; să le îngrijească, să le cinstească și să nu cruțe nimic pentru ca ele să se simtă cât mai bine!

A doua zi Kuat Al-Kulub se duse la casa șeicului ca să vadă cu ochii dacă totul s-a făcut după îndrumările ei. De cum intră în casă, soția șeicului îi ieși înainte, îi sărută mâinile și-i mulțămi pentru dărnicie,

Veniră apoi mama și sora lui Ghanem, care fuseseră la hammam și ieșiseră de acolo cu totul schimbate, cu fața strălucind de noblețe și de frumusețe. Și Kuat Al-Kulub stătu cu ele de vorbă vreo oră. Întrebă apoi pe soția șeicului cum îi merge bolnavului. Și aceasta îi răspunse:

— E tot atât de slăbit ca înainte.

Atunci tânăra fată spuse:

— Haidem cu toate să-l vedem și să-l încurajăm!

Luă cu ea pe cele două femei, care, rămânând în odaia lor, nu-l văzuseră pe bolnavul din patul așezat în sală, intrară astfel împreună, se uitară la bolnav cu dragoste și milă și se așezară în jurul lui, stând de vorbă. Într-un rând fu pomenit numele lui Kuat Al-Kulub și de îndată ce-l auzi, tânărul bolnav se schimbă la față, obrajii i se rumeniră, trupul slăbit căpătă puteri și parcă viața întreagă îi reveni, înălță capul și, cu ochii vii, strigă:

— Unde ești tu, Kuat Al-Kulub?

Când tânăra își auzi numele rostit de buzele, care atunci se deschiseseră întâia dată de la începutul bolii, recunoscu vocea lui Ghanem, se aplecă repede asupra lui și-l întrebă:

— O, dragul meu, tu ești Ghanem Ben-Ayub?

El răspunse:

— Da, eu sunt, Ghanem!

La aceste cuvinte, scoaseră un strigăt și căzură și ele leșinate.

După oarecare timp, își reveniră în simțire, se aruncară asupra lui Ghanem și se întâmplă ce era de așteptat: plânsete, strigăte de bucurie, îmbrățișări.

Apoi Kuat Al-Kulub, mai liniștită, îi spuse lui Ghanem:

— Slavă și laudă lui Allah care a îngăduit să ne întâlnim aici eu, mama și sora ta!

Povesti apoi toată istoria și adause:

— califul a crezut ceea ce i-am povestit, te ia sub ocrotirea lui și dorește să te vadă; mai mult, mă dă ție în dar!

Ascultând-o, Ghanem se bucura și nu înceta să sărute mâna tinerei fete, care-l săruta la rândul ei pe creștet și pe ochi. Apoi Kuat Al-Kulub le spuse tuturor:

— Așteptați-mă aici. Mă întorc îndată.

Se duse cu toată graba la palat, deschise lădița în care ținea lucrurile ei de preț, scoase de acolo o mulțime de dinari și se duse să-i dea starostelui, strigându-i:

— Cumpără pentru fiecare din ele și pentru Ghanem câte patru veșminte din stofa cea mai frumoasă, douăzeci de batiste, zece cingători și câte zece bucăți din fiecare altă îmbrăcăminte!

După ce se întoarse, îi duse pe toți la hammam. Apoi le pregăti pui fripți, alte fripturi și vin bun și, timp de trei zile, le dădu astfel să mănânce și să bea în fața ei. După aceea simțiră cu toții că le-a revenit viața și că sufletul li s-a întors iarăși în trup. Kuat Al-Kulub îi duse din nou la hammam, le dădu haine de schimb și-i readuse la casa starostelui.

Atunci ea socoti că e bine să meargă la calif. I se înfățișă, se înclină până la pământ, îi aduse la cunoștință întoarcerea lui Ghanem, a mamei și surorii acestuia. Nu uită să-i spună că tânăra Fetnah era tare drăgălașă și plină de prospețime. Atunci califul îi porunci unui rob:

— Du-te de-l cheamă pe Giafar!

Giafar veni, și califul îi porunci și acestuia:

— Du-te și adu-mi pe Ghanem Ben-Ayub.

Giafar se duse la casa șeicului, dar Kuat Al-Kulub ajunsese mai înainte, și-l înștiințase pe Ghanem spunându-i:

— O, Ghanem, acum e vremea să-i arăți califului, care-l trimite pe Giafar după tine, cât de înzestrat ești cu darul vorbirii, ce inimă bună ai și cât de curate sunt vorbele tale!

Îl îmbrăcă apoi cu cele mai strălucitoare dintre hainele lui noi, îi dădu o mulțime de dinari și-i spuse:

— Aruncă cu pumnii bani de aur, când ajungi la palat, și treci printre șirurile de eunuci și de slujitori!

Între timp, călare pe un catâr, Giafar ajunse la casa șeicului. Ghanem se grăbi să-l întâmpine, îi ură bun sosit și sărută pământul dinaintea lui. Se făcuse din nou frumosul Ghanem de altădată, cu fața strălucitoare și atrăgătoare! Giafar îl pofti să-l însoțească și-l duse înaintea califului. Și Ghanem îl văzu pe emirul credincioșilor înconjurat de viziri, de șambelani, de căpeteniile mari ale regatului, de șefii străjilor și ai oștilor. Dar Ghanem era de felul lui isteț la vorbă, curajos, povestitor plăcut, recitator bun de versuri și improvizator strălucit. Se opri deci dinaintea califului, privi o clipă gânditor în jos, ridică apoi capul spre calif și rosti aceste strofe alcătuite pe loc:

Nici lumea acum nu mai e cât ne trebuie, mare,
Pământul nici el nu-i de-ajuns de întins să vestească
Noianu-ți de oști de temut! Și de corturi dispare,

O, rege al vremilor, tot azuriul cuprins
Al spațiului nost'rotitor! înflorirea cerească
A aștrilor nenumărați; o, *geniu nenvins,*

Înhame la car de triumf și să-ți crească alaiul!
Și ziua dreptății venind să reverse lumină,
Oprească al crimelor rău și-ntrupându-se raiul,

Să-ntindă la dreptcredincioși răsplătirea deplină!

califul era încântat de frumusețea versurilor, de ritmul lor nou, de puritatea limbii și de elocința autorului lor.

Dar în acest moment al povestirii, Șeherezada văzu ivindu-se zorii și, cu minte, nu mai adăugă un cuvânt la cele ce-i fuseseră îngăduite.

Dar când se lăsă a patruzeci și patra noapte

Ea spuse:

O, mărite rege, Ghanem Ben-Ayub îl fermecă pe califul Harun Al-Rașid și acesta îi porunci să se apropie de tronul lui. Ghanem se apropie, iar califul îi spuse:

— Povestește-mi amănunțit toată întâmplarea, fără să ascunzi nimic din ce este adevărat.

Atunci Ghanem luă loc și povesti califului totul, de la început, până la sfârșit. califul se încredință de nevinovăția lui Ghanem și de frumusețea gândurilor lui, mai ales când află de respectul ce-l purtase cuvintelor scrise pe șiretul pantalonilor favoritei, și-i spuse:

— Te rog să-mi descarci sufletul de nedreptatea ce ți-am făcut-o!

Și Ghanem îi răspunse:

— O, emire al credincioșilor, ți-l descarc! Căci tot ce aparține robului este al stăpânului!

califul păru atât de mulțămit, încât îl ridică pe Ghanem în cele mai mari slujbe din regat. Îi dădu un palat, și leafă bună, robi și roabe fără număr. Iar Ghanem se grăbi să le ia în palat pe mama și pe sora sa, și pe iubita Kuat Al-Kulub. Apoi, califul, aflând că Ghanem are o soră minunată, tânără și fecioară, pe nume Fetnah, i-o ceru pentru sine, iar acesta îi răspunse:

— Este slujitoarea ta, iar eu sunt slujitorul tău!

califul îi mulțămi și-i dărui o sută de mii de dinari de aur. Chemă apoi cadiul și martorii și scrise contractul de căsătorie cu Fetnah. Și în aceeași zi, și la aceeași oră, califul de-o parte, și Ghanem de alta, intrară fiecare la soția lui, califul la Fetnah, Ghanem Ben-Ayub la Kuat Al-Kulub.

Și dimineața, când se trezi califul, se arătă nespus de mulțămit de noaptea petrecută alături de fecioara Fetnah, chemă pe diecii înzestrați cu cel mai frumos scris și-i puse să scrie povestea lui Ghanem de la început și până la capăt, ca să se păstreze în arhiva lui, să fie de folos generațiilor viitoare, să uimească și să încânte pe înțelepții care ar citi-o cu respect și admirație pentru opera creatorului zilei și nopții.

Dar, spuse mai departe Șeherezada, apropiindu-se de regele Șahriar, să nu crezi, rege al tuturor veacurilor, că această poveste prea frumoasă ar fi mai plăcută și mai uimitoare decât Povestea eroică a regelui Omar Al-Neman și a minunaților săi fii, Șarcan și Daul'Macan!

Și Șahriar răspunse:

— Firește, poți să-mi spui și această poveste eroică, pe care eu n-o cunosc!

Nopțile 45 – 145

Traducere de H. Grămescu și D. Murărașu
Traducerea versurilor de H. Grămescu

Editura Minerva
București, 1970

Povestea regelui Omar al-Neman și a minunaților săi feciori, Șarcan și Daul-Macan

Atunci Șeherezada povesti regelui Șahriar:

O, preafericitule rege, cică a domnit în cetatea Bagdadului, după un șir lung de califi, un rege numit Omar Al-Neman. Era de o putere nemaipomenită și biruise pe toți urmașii neamului lui Chosroes și supusese pe toți împărații de-atunci. Era așa de aprig, că para focului părea de prisos pe lângă el, și-atâta de viteaz era, că nimeni nu-i putea fi pe potrivă în câmpurile de întreceri, și-atâta de vajnic era la mânie, că nările lui vărsau jar și flăcări. Cucerise olaturile toate și-și întinsese stăpânirea peste orașe și peste cetăți. Cu ajutorul lui Allah, îngenunchease sub sceptrul lui pe toți oamenii și trimisese oștile lui biruitoare până pe cele mai depărtate tărâmuri. Stăpânea Răsăritul și Apusul, ale lui erau India, Sindul, China, Yemenul, Hedjazul, Abisinia, Sudanul, Sicilia, Grecia, pământurile din Diarbekr, și toate insulele mărilor și fluviile vestite ale lumii, Seihunul și Djihanul, Nilul și Eufratul. Prin olăcari trimisese veste până la marginile pământului despre vitejiile și despre împărăția lui; și olăcarii s-au întors să-i spună că lumea întreagă i se supune și că stăpânitorii toți i se închină. Iar el și-a întins peste toți binefacerile dărniciei sale și i-a copleșit cu mărinimia lui; și-a făcut să domnească între ei bună-înțelegerea și tihna; că era darnic, cu adevărat, și suflet mare.

Și din toate părțile veneau spre tronul lui peșcheșuri, și haraciuri, și biruri de pe-ntreg pământul, cât e-n lung și-n lat. Că era, cu adevărat, tare drept și tare iubit.

Și avea regele Omar Al-Neman un fiu cu numele Șarcan. Acesta se numea așa, fiindcă arăta ca o minune între minunile vremii de-atunci, și-i întrecuse în vitejie pe cei mai neînfricați viteji, biruindu-i pe toți la luptele în care se-ntreceau, și mânuia de-a minunelea lancea, și paloșul, și arcul. Iar tătâne-său îl iubea cu o dragoste peste măsură și-l menise să-i fie urmaș în scaunul împărăției.

Și-n adevăr, abia ajuns la vârsta de bărbat, acest uimitor Șarcan, de numai douăzeci de ani, văzu, cu ajutorul lui Allah, toate capetele înclinându-se înaintea slavei lui, atâta era de viteaz și de cutezător, și-atâta strălucea de măreția isprăvilor înfăptuite. Luase cu asalt multe redute și supusese multe ținuturi, că a umplut, cu faima lui, pământul; și sporea neîncetat în măreție și în putere.

Ci regele Omar Al-Neman nu mai avea alt fecior, decât pe Șarcan. E drept că, după legea *Coranului* și după *Sunate,* avea patru soții legiuite, dar numai una i-a fost rodnică. Pe lângă cele patru soții legiuite, care locuiau în palat, regele Omar mai avea și trei sute șaizeci de cadâne, după numărul zilelor anului coft, și fiecare dintre aceste femei era de alt neam. Regele

dăruise fiecăreia câte un iatac despărțit de al celorlalte; iar aceste iatacuri erau așezate în douăsprezece clădiri, după numărul de luni ale anului, toate zidite chiar în grădina palatului; și în fiecare dintre aceste douăsprezece clădiri erau treizeci de cadâne, fiecare cadână cu iatacul ei; așa că erau trei sute șaizeci de feluri de iatacuri hărăzite cadânelor.

Iar regele Omar închina, după dreptate, câte o noapte fiecărei cadâne, pe rând; și se culca astfel o singură noapte pe an cu fiecare cadână, pe care nu o mai vedea decât în anul următor. Și așa a trăit regele Omar multă vreme. Și drept aceea a și ajuns cel mai de faimă și cel mai de frunte între regi, pentru minunata-i înțelepciune și pentru bărbăția lui.

Când, într-o zi, cu voia celui ce pe toate le chivernisește, una dintre cadânele regelui Omar rămase însărcinată, iar știrea se știu degrabă în tot palatul, și-ajunse vestea și la rege, care se bucură peste poate și strigă:

— Deie Allah ca toți urmașii mei să fie numai și numai băieți!

Pe urmă înscrise într-o carte data sarcinii, și începu s-o copleșească pe cadână cu tot felul de bunătăți și de daruri.

În vremea asta, Șarcan, fiul regelui…

Când povestea ajunse aci, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, lăsă s-aștepte noaptea următoare.

Ci când fu a patruzeci și cincea noapte

Ea urmă:

În vremea asta, Șarcan, fiul regelui, aflând și el vestea despre cadână, fu cuprins de-o amărăciune grea.

Cadâna era o tânără roabă, grecoaică, numită Safia. Fusese trimisă în dar regelui Omar de către regele grecilor de la Chezareea, împreună cu multe lucruri scumpe. Dintre toate roabele tinere din palat, de bună seamă ea era cea mai frumoasă, cu chipul cel mai arătos, cu mijlocul cel mai subțire. Și mai era înzestrată și cu minte cum rar se mai vede și cu însușiri prea alese; și se pricepea, în nopțile când regele venea la ea, să-i spună vorbe dulci care-l vrăjeau și-l bucurau.

Și tot într-astfel se purtă cadâna până când veni ziua să se suie în patul de naștere și să nască.

Regele Omar pusese un eunuc să-l vestească numaidecât ce se va naște copilul, fie băiat, fie fată; ci și Șarcan pusese un eunuc să-l vestească. De cum născu Safia, moașele luară copilul, îl cercetară și, văzând că era fată, grabnic vestiră pe toate femeile și pe toți eunucii de-acolo, grăindu-le:

— E fată, și are chipul mai strălucitor decât luna!

Atunci eunucul regelui grăbi să dea de știre stăpânului său; la rându-i eunucul lui Șarcan fugi și el să ducă vestea, iar Șarcan se bucură foarte.

Dar abia plecară eunucii, că Safia le spuse moașelor:

— Oh, mai așteptați oleacă! În pântecele mele mi se pare că mai este ceva!

Și iar fu cuprinsă de durerile facerii; și, cu ajutorul lui Allah, mai născu un copil. Iar moașele se aplecară repede asupra lui și-l cercetară; și văzură că era un băiat, cu fruntea strălucind de albă și cu obraji ca trandafirii

înfloriți. Și tare mult se bucurară și roabele, și slujitoarele, și toate femeile aflate de față; și-ndată ce Safia isprăvi, toate femeile, într-un glas, umplură palatul cu strigăte de veselie mare, și-așa toate cadânele auziră și pricepură tot, și se înăcriră de pizmă.

Ci regele Omar Al-Neman, de cum află vestea, mulțumi lui Allah pentru bucuria aceasta, se ridică și alergă la Safia, se-apropie de ea, îi luă capu-n mâini și-o sărută pe frunte. Pe urmă se-apleacă spre noul-născut și-l sărută și pe el; și-atunci roabele se porniră să bată dairalele, cântărețele să sune din strune și să cânte cântece potrivite cu împrejurarea.

Regele porunci ca băiatul să fie numit Daul-Macan, iar fata Nozhatu-Zaman. Și toți se înclinară, și-așa făcură, și i se supuseră.

Pe urmă regele alese doicile și îngrijitoarele pentru cei doi sugari, și roabe, și femei care să-i slujească; și pe urmă dete la toată lumea sorbeturi și mirodenii minunate, și multe alte bunătăți pe care limba nici n-ar fi în stare să le înșire.

Când locuitorii Bagdadului aflară de nașterea gemenilor, împodobiră întregul oraș și aprinseră pretutindeni lumini, arătându-și mulțumirea prin strigăte de voioșie. Și veniră apoi emirii și vizirii și mai-marii regatului și se închinară înaintea regelui Omar Al-Neman și-i aduseră urările lor pentru nașterea fiului său Daul-Macan și a gingașei Nozhatu. Iar regele le mulțumi și-i căftăni, și-i acoperi cu hatâruri și bunuri, și făcu daruri mari tuturora, și celor de vază, și celor din gloată. Și tot așa a făcut vreme de patru ani. Și-n toată vremea asta, o zi n-a lipsit să nu ceară vești despre Safia și despre copii; și-i trimitea mereu Safiei giuvaeruri, podoabe, și rochii, și mătăsuri. Și se-ngriji să-ncredințeze creșterea și paza copiilor săi celor mai credincioși și mai pricepuți slujitori ai lui.

Iar Șarcan, care se războia aiurea ca să cucerească orașe și să dobândească faimă în bătălii, înfruntându-i și biruindu-i pe vitejii cei mai vestiți, nu aflase de la eunucul lui decât de nașterea micuței Nozhatu. Ci despre nașterea fratelui său Daul-Macan, întâmplată după plecarea eunucului, nimeni nu se gândise să-i dea știre.

Și iată că-ntr-o zi, pe când regele Omar Al-Neman ședea pe tronul său, intrară musaipii măriei-sale, sărutară pământul în fața lui și-i grăiră:

— O, măria-ta, iată că ne sosesc soli de la regele Afridonios, stăpânul rumilor și al Constantiniei celei mari. Și se roagă să-i primești ca să ți se închine. Dacă vrei să dai îngăduință, îi aducem aici; iar de nu, facă-se cum poruncește măria-ta. Și regele dete îngăduință.

Când solii intrară, regele îi primi cu bunăvoie, le porunci să se apropie, îi întrebă de sănătate și-i cercetă despre pricina venirii lor. Iar ei sărutară pământul în fața lui și grăiră:

— O, preaslăvite și preacinstite rege cu suflet mare și mult darnic, află că cel ce ne-a trimis la tine este regele Afridonios, domnul țării Greciei, și al Ioniei, și al tuturor oștilor țărilor creștine, și care își are scaunul domniei în Constantinia. El ne-a învrednicit să-ți aducem știre că are să pornească război cumplit împotriva unui despot sângeros, regele Hardobios, stăpânul Chezareei. Pricina războiului e că un arab, căpetenie de trib, a găsit o comoară din vremurile vechi, de pe când domnea El-Iscandar-cel-cu-două-coame. Comoara e așa de mare, că nici nu poate fi socotită; printre multele ei minunății sunt și trei geme rotunjite, mari cât ouăle de struț, albe și lucioase, fără de niciun cusur, întrecând în frumusețe toate pietrele scumpe de pe fața pământului. Gemele erau găurite la mijloc, ca să poată fi înșirate pe un fir și să slujească de salbă. Pe ele erau încrustate cu slove necunoscute semne tainice. Ci se știa că în ele cuprindeau mari puteri,

printre care și aceea că apărau pe purtătorul lor de orice boală, și mai cu seamă de friguri și de fierbințeli. Și când căpetenia arabă află ce puteri minunate au, și când înțelese ce însușiri vrăjite ar mai putea tăinui ele, se gândi că acum are cel mai bun prilej să câștige bunăvoința regelui nostru și hotărî să-i trimită numaidecât, în dar, cele trei geme scumpe și o mare parte din comoara fermecată. Porunci să se pregătească două corăbii, una încărcată cu bogățiile și cu gemele hărăzite regelui Afridonios, cealaltă cu oameni însărcinați să însoțească darul și să-l apere de hoți și de vrăjmași, măcar că acelei căpetenii arabe nici nu-i trecea prin gând că ar cuteza cineva să-l atace pe el ori lucrurile trimise de el puternicului rege Afridonios, mai ales că drumul corăbiilor n-avea de străbătut decât marea la țărmul căreia se înălța Constantinia. Și-așa, numai ce fură gata năvile, că și ridicară pânzele și porniră de la țărmul nostru. Ci într-o zi, când poposiră la un țărm, nu departe de țara noastră, deodată ostașii greci ai supusului nostru, regele Hardobios din Chezareea, năvăliră asupra lor și răpiră toate bogățiile, comori grămadă și lucruri minunate, printre care și cele trei geme nestemate. Apoi îi omorâră pe năieri și puseră mâna pe năvi. Când regele nostru află de fapta aceea, trimise degrabă o oaste împotriva regelui Hardobios. Ci oastea fu nimicită. Pe urmă trimise altă oaste. Ci și aceea păți la fel. Atunci regele nostru Afridonios, cuprins de mare mânie, jură să pornească el însuși în fruntea oștilor și să nu se întoarcă decât după ce va fi făcut una cu pământul orașul Chezareea și va fi pustiit tot regatul lui Hardobios, dărâmând până-n temelii toate orașele de sub stăpânirea vrăjmașului. Și-acum, preaslăvitule sultan, venim să cerem sprijinul și puternica ta prietenie. Și de ne ajuți cu armiile și cu oștenii tăi, faima ta are să sporească și are să strălucească și mai tare prin faptele-ți de vitejie. Iar regele nostru ne-a însărcinat să-ți aducem daruri multe și alese, ca să-ți mulțumească pentru bunăvoință. Și te roagă stăruitor să le privești cu ochi buni și să le primești cu inimă voioasă!

După aceste cuvinte, solii tăcură, îngenuncheară și sărutară pământul în fața lui Omar Al-Neman.

Și iată ce daruri trimitea regele Afridonios, stăpânul Constantiniei…

Când povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Când se lăsă a patruzeci și șasea noapte

Ea urmă:

Și iată ce daruri trimisese regele Afridonios, stăpânul Constantiniei: cincizeci de tinere, alese dintre cele mai frumoase fete din Grecia; și cincizeci de băieți, aleși dintre cei mai bine făcuți din țara rumilor; și fiecare purta haine de zaramfir cu mâneci largi, și cu flori de toate culorile, cu cingătoare de aur înflorită cu argint, și cu fustanele din atlaze și catifea și fiecare avea la ureche câte un inel de aur de care atârna câte o perlă. Iar fetele purtau și ele frumuseți la fel de scumpe.

Acestea erau darurile cele mai de seamă. Ci mai erau și alte daruri de mare preț, cu nimic mai prejos de cele înșirate.

Regele Omar Al-Neman le primi și porunci să se arate față de soli toată grija cuvenită. Pe urmă își chemă vizirii, ca să cunoască și părerea lor în privința cererii de ajutor făcută de regele din Constantinia. Atunci se ridică dintre viziri un bătrân de seamă, cinstit și iubit de toți; era marele vizir, care se numea Dandan.

Și marele vizir Dandan grăi:

— Drept e, slăvite sultane, că regele Afridonios, stăpânul Constantinei, e creștin, un necredincios care nu se închină legii lui Allah și a Profetului — cu el fie slava și pacea! — iar neamul lui este tot un neam de necredincioși. Cel împotriva căruia ne cere ajutor este și el un necredincios. Așa că treburile lor nu-i privesc decât pe ei, și n-ar avea de ce să ne privească și pe noi, dreptcredincioșii. Dar eu tot te sfătuiesc să-i dai ajutor regelui Afridonios și să-i trimiți o oaste mare, în fruntea căreia să-l pui pe fiul tău Șarcan, care tocmai s-a întors din bătălie cu multă faimă. Iar sfatul meu are două temeiuri: întâi, că regele rumilor ți-a trimis soli încărcați cu daruri pe care le-ai primit, și-ți cere ajutor și ocrotire; apoi că, de vreme ce n-avem a ne teme de nimic din partea măruntului rege al Chezareei, ajutându-l pe regele Afridonios să-și înfrângă dușmanul, tu ai să tragi cele mai mari foloase de pe urma acestei vâltori și vei fi socotit și drept adevăratul biruitor. Fapta ta va fi cunoscută de toate neamurile și-i va merge vestea până în țările Apusului. Și-atunci regii din Apus vor căuta prietenia ta și-ți vor trimite soli cu multe peșcheșuri, daruri fără pereche, și ți se vor supune.

După ce sultanul Omar Al-Neman ascultă sfatul marelui vizir Dandan, se arătă tare mulțumit, găsind vrednic de urmat acel sfat, și-l dărui pe vizir cu un veșmânt de mare preț, grăindu-i:

— Ție ți se cuvine în adevăr să fii sfetnicul și îndrumătorul regilor! Tot tu trebuie să te afli și în fruntea oștirii. Iar fiul meu Șarcan să poruncească peste oastea de acoperire.

Între-aceea, regele Omar Al-Neman îl chemă pe fiul său Șarcan, îi arătă despre ce e vorba, îi povesti ce spuseseră solii și ce sfat îi dase marele vizir Dandan, și-l îndemnă să înceapă pregătirile de plecare, fără să uite a le împărți ostașilor tainurile obișnuite și darurile, după ce și-i va fi ales, unul câte unul, dintre cei mai buni, așa ca să-și alcătuiască o oaste de zece mii de călăreți de soi. Iar Șarcan se supuse numaidecât vorbelor tatălui său Omar Al-Neman, se ridică îndată și-și alese dintre ostași zece mii de călăreți mândri, cărora le împărți cu dărnicie aur și bogății, apoi le spuse:

— Acum vă las trei zile de tihnă și de bucurie.

Cei zece mii de călăreți sărutară pământul dinaintea lui, în semn de supunere, și ieșiră încărcați de daruri, ca să se odihnească, să prindă puteri și să se pregătească de plecare.

Șarcan intră atunci în încăperea unde se aflau lăzile vistieriei și lăzile cu arme și cu tacâmuri, și-și alese cele mai frumoase arme și tot ce-i poftea inima. Pe urmă se duse la grajdurile palatului, pline cu cei mai frumoși cai din Nedjed, fiecare cu spița neamului scrisă și atârnată la gât într-o pungulită de piele împodobită cu mătase, cu aur și cu peruzele. De-acolo își alese cai din soiurile cele mai vestite, iar pentru el își luă un cal murg, cu păr lucios, cu ochi bulbucați, cu copite tari, cu coadă deasă și bine legată, și cu urechi mici ca ale gazelelor. Acest cal era un dar făcut regelui Omar Al-Neman de către șeicul unui mare trib arab; era cal din rasa seglaui-jedran, cu toți străbunii lui cunoscuți de pe vremea lui Solomon, fiul lui David — cu el fie mântuirea și odihna!

Când trecură cele trei zile, oștenii se strânseră, după rânduială, la

marginea orașului. Acolo veni și regele Omar Al-Neman ca să-și ia rămas bun de la fiul său Șarcan și de la marele vizir Dandan. Se apropie de Șarcan, care sărută pământul dinaintea regelui. Și regele îi dărui șapte lăzi cu bani și-l sfătui să ceară pururea povață de la învățatul vizir Dandan. Șarcan ascultă cu supunere și făgădui tatălui său că așa va face. Atunci regele se îndreptă spre vizirul Dandan și-i spuse să aibă grijă de Șarcan și de ostașii acestuia. Vizirul sărută pământul dinaintea regelui și-i răspunse:

— Ascult și mă supun.

Apoi, în fața regelui și a vizirului, Șarcan încălecă pe cal și porunci să treacă pe dinainte-i mai-marii oștilor și cei zece mii de călăreți ai săi. Pe urmă se întoarse și sărută mâna regelui Omar Al-Neman, după care, însoțit de vizirul Dandan, porni în galopul calului. Și așa purceseră la drum, și merseră în sunet de tambure, de tilinci și de trâmbițe, pe când deasupra lor se desfășurau prapuri și flamuri, și fluturau în vânt steagurile.

Iar solii le erau călăuze.

Și merseră așa toată ziua, și încă o zi, și alte zile, și tot așa douăzeci de zile. Nu se opreau decât noaptea, ca să se odihnească. Și au ajuns într-o vale largă, acoperită de păduri, plină de murmur de izvoare. Și, întrucât se lăsa noaptea, Șarcan porunci să se facă tabără și-i vesti pe toți că atacul va ține trei zile. Călăreții descălecară și-și ridicară corturi, risipindu-se pe dealuri, la stânga și la dreapta. Iar vizirul Dandan își așeză cortul chiar în mijlocul văii. Lângă el erau corturile solilor regelui Afridonios al Constantiniei.

Iar Șarcan așteptă să se așeze toți oștenii, apoi porunci străjerilor lui să-l lase singur și să se ducă la vizirul Dandan. Pe urmă dete pinteni calului și porni să cerceteze ei însuși toată valea, urmând sfatul lui tătâne-său, care-l îndemnase să fie cu grijă mare când va ajunge în preajma țării rumilor, fie ei prieteni, fie vrăjmași. Așa străbătu Șarcan toată preajma, până ce trecu o bună parte din noapte. Atunci somnul îi coborî greu peste pleoape și nu mai putu merge la galop. Și cum se deprinsese să doarmă în șea, lăsă calul la pas și ațipi.

Calul merse așa, până ce, la miez de noapte, în mijlocul unei singurătăți împădurite se opri deodată și bătu cu copita în pământ. Șarcan se deșteptă și se văzu între copacii pădurii luminați de lună. Se simți străbătut de fiori, trezindu-se în acel loc singuratic; dar rosti tare cuvinte de îmbărbătare:

— Nu este putere și tărie decât întru Allah preaînaltul!

Și numaidecât își simți sufletul întărit, pe când fermecătoarea lună scălda poiana în argint. Poiana se făcu așa de frumoasă, că părea o poiană din rai. Iar Șarcan auzi în preajma lui cuvinte cum nu se poate mai plăcute, și un glas nespus de frumos, și râsete. Orice muritor, auzindu-le, ar fi înnebunit de dorința de-a le sorbi chiar de pe buzele ce le rosteau și pe urmă putea să moară.

Atunci Șarcan sări jos de pe cal și se afundă printre copaci în căutarea glasurilor; și merse așa până ajunse la malul unui izvor limpede, cu ape șoptitoare. Iar susurul apei era îngânat de ciripitul blând al păsărilor, de jeluirea surdă a gazelelor și de șoaptele tuturor viețuitoarelor pădurii. Și tot locul era smălțuit cu flori și cu ierburi, întocmai cum spune poetul:

Nu e frumos pământul, o, bucuria mea,
Decât acoperit de-al florilor covor,
Și nici izvorul nu-i frumos decât
Când e împrejmuit de flori.

Mărire celui ce-a creat pământul,
Și florile, și mândrele izvoare,
Și care, dragostea mea, te-a sădit
Între izvoare și-n potop de floare.

Șarcan privi și văzu pe malul dimpotrivă zidurile luminate de lună ale unei mânăstiri albe, străjuite de un turn înalt. Piciorul mânăstirii se scălda în apele limpezi ale izvorului. Dinaintea ei se întindea o pajiște pe care stăteau zece fecioare care-o înconjurau pe a unsprezecea. Cele zece erau ca niște lune și purtau veșminte străvezii, întocmai cum a spus cândva poetul:

Neprihănite trupuri de fecioare
Revarsă-n toată pajiștea lumini,
Iar pajiștea de-un freamăt lung tresare.

Cu mijloc zvelt, cu pași mărunți și lini,
O, fete sfinte, treceți visătoare.
Iar pajiștea de-un freamăt lung tresare.

Cad peste umeri despletite plete,
Cum cad ciorchinii de pe vița bună.
Bălaie fie, ori de tot brunete,
Ca mari ciorchini pe umeri se adună.

Voi, fermecate, vrăjitoare fete,
Cu ochi adânci, ca de-o ispită rea,
Ah, ochii voștri azvârlind cu sete
Săgețile de foc — pieirea mea!

Iar cea pe care o înconjurau cele zece tinere albe, era însăși luna plină. Cu sprâncenele ei vrăjit arcuite, cu fruntea-i ca întâia lumină a zorilor, cu pleoapele împodobite de gene ucigașe și cu părul inelat gingaș la tâmple era întocmai cum spune poetul:

Și iat-o, vine; o, voi lăncii crunte,
Țărâna-n cale-i sărutați sfios,
Căci bucla de pe nentinata-i frunte
E-aripa nopții ce se lasă jos
Pe proaspătul obraz al dimineții!

Ea era aceea al cărei glas îl auzise Șarcan. Acum le spunea, râzând, tinerelor roabe din jurul ei:

— Pe Mesia! care dintre voi, fetelor, mă poate birui în luptă? Cele care vor să încerce, grăbească-se până n-apune luna și înainte de-a miji zorile!

Atunci una dintre fete se ridică și încercă să lupte cu stăpâna ei, dar fu repede pusă la pământ; și tot așa se întâmplă cu a doua, și cu a treia, și cu toate celelalte, când deodată ieși din pădure o bătrână. Se apropie de tinerele luptătoare, se duse la cea care biruise și-i zise:

— Ce vrei tu să mai faci, Abriza, după ce-ai biruit? Dacă știi cu adevărat să te lupți, iată-mă-n fața ta!

Tânăra se înclină, surâse și-i zise bătrânei:

— O, stăpâna mea, Mumă-a-Prăpădurilor, vrei în adevăr să te lupți cu mine, ori numai glumești?

Bătrâna răspunse:
— Pe Mesia, vreau să mă lupt!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Când se lăsă a patruzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

O, binecuvântatule rege, bătrâna, Muma-Prăpădurilor, îi răspunse:
— Vreau să mă lupt!
Atunci frumoasa fată grăi:
— O, Mumă-a-Prăpădurilor, dacă ai în adevăr tărie să lupți, brațul meu ți-o va dovedi!
Spuse și se repezi la bătrâna al cărei păr de pe trup se zburli ca țepii unui arici.
Bătrâna zise:
— Pe Mesia! Nu vom lupta decât cu totul goale!
Și bătrâna se dezbrăcă degrabă, își scoase și nădragii pe care-i aruncă de-o parte, își legă mijlocul, peste buric, cu o batistă, și-așa, în toată hâzenia cărnii ei fleșcăite, era asemenea unui șarpe tărcat cu negru și cu alb.
Se întoarse spre tânără și-i strigă:
— Ce mai aștepți de nu faci ca mine?
Abriza începu să-și scoată pe îndelete veșmintele și, la urmă de tot, și șalvarii de mătase, albi ca zăpada. Atunci, tăiate ca în marmură, i se iviră coapsele în toată strălucirea lor, iar mai sus, delușorul gingaș, pântecul cu gropițe roze, înmiresmat ca un strat de dedițel, și pieptul feciorelnic, împodobit cu două rodii gemene, încununate cu gurguiele lor.
Deodată, încordându-se, cele două luptătoare se înșfăcară.
Iacă-așa! Iar Șarcan privi, pe de o parte, hâzenia bătrânei, pe de altă parte, formele desăvârșite ale tinerei cu mădulare fără cusur, după care ridică ochii spre cer, zămislitorul tuturor frumuseților.
Și iată că, de la întâia înlănțuire, tânăra luptătoare se trase ușor îndărăt, o apucă cu stânga pe bătrână de gât și, vârându-și dreapta în despicătura dintre coapsele ei, o ridică în aer și-o trânti apoi la pământ. Bătrâna se prăbuși greoaie pe spate și începu să se zvârcolească la picioarele tinerei. Și cum da așa din picioare, se vedeau, în toată urâciunea, tainele împăroșate ale pielii zbârcite. Într-un rând, scoase două răsuflături cumplite, una stârnind un nor de praf, cealaltă înălțându-se spre cer ca o coloană de fum în strălucirea lunii.
Șarcan începu să râdă pe înfundate, până se prăbuși pe spate. Și-și spuse: „Cu-adevărat, bătrâna e vrednică de numele de Muma-Prăpădurilor! Cum văd, este creștină și ea, ca și tânăra biruitoare, și ca și celelalte zece fete!“
După asta, se apropie de locul luptei și o văzu pe tânără cum aruncă un mare văl de mătase subțire peste goliciunea bătrânei, pe care o ajută să se îmbrace, grăindu-i:

— Maică, dacă am luptat cu tine, iartă-mă; am făcut-o numai ca să-ți cinstesc dorința dar de ceea ce-a urmat nu sunt eu de vină; dacă ai căzut, e numai fiindcă mi-ai alunecat din mâini. Slavă cerului că n-ai pățit niciun rău!

Bătrâna nu răspunse nimic și, buimăcită, plecă zorită și intră în mânăstire. Iar pe pajiște nu mai rămaseră decât cele zece tinere, în jurul stăpânei lor.

Șarcan își zise în sine: „Orice întâmplare, până la urmă, tot folosește la ceva! Mi-a fost scris să adorm pe cal și să mă trezesc tocmai aici, spre norocul meu. Căci trag nădejde că luptătoarea asta ispititoare, cu trup fără cusur, precum și cele zece tovarășe ale ei, întru nimic mai puțin îmbietoare, vor fi o bună hrană a poftelor mele.“ Încăleca iară pe bidiviul lui și se-ndreptă spre pajiște. Trase sabia din teacă și-o ridică deasupra capului.

— Iar calul țâșni ca o săgeată dintr-un arc întins de o mână vânjoasă. Și când Șarcan ajunse pe pajiște, strigă:

— Singur Allah este mare!

Văzându-l, tânăra se ridică în grabă, fugi spre râul care era lat de șase brațe și, dintr-o săritură, se și afla în picioare pe malul celălalt.

Cu glas tare, strigă:

— Cine ești tu, care îndrăznești să vii și să tulburi tihna noastră singuratică și dai năvală fără teamă peste noi, ca un oștean, cu sabia trasă? Spune-mi numaidecât de unde vii și unde te duci; și să nu minți, căci dacă minți ai să pătimești amarnic. Să știi că te afli într-un loc de unde este îndoielnic că ai mai scăpa teafăr; mi-e de-ajuns să strig o singură dată, ca să alerge în ajutorul nostru patru mii de războinici creștini, cu căpeteniile lor în frunte! Spune, deci, ce vrei? Iar dacă te-ai rătăcit cumva prin pădure, noi te-om ajuta să-ți găsești iarăși calea. Vorbește!

După ce Șarcan ascultă vorbele frumoasei fete, grăi:.

— Sunt un străin musulman. Nu m-am rătăcit, ci dimpotrivă! Sunt în căutarea unei prăzi de carne tânără, ca să-mi potolesc jarul plăcerilor în această noapte, sub luna aceasta! Și iată zece roabe tinere care, pe Allah! mi se par potrivite. Dacă ele vor fi mulțumite, le voi lua cu mine.

Tânăra îi răspunse atunci:

— Ostaș obraznic! Să știi că hrana de care vorbești nu e hărăzită ție! Ci tu nici nu umbli după asta și, cu tot sfatul meu, m-ai mințit!

El răspunse:

— Domniță, fericit e cel ce se poate mulțumi numai cu Allah și nu are altă dorință!

Ea zise:

— Pe Mesia! Ar trebui să-mi chem războinicii și să te dau pe mâna lor. Dar îmi place să fiu miloasă cu străinii, mai ales când sunt frumoși și tineri ca tine. Vorbești de hrana dorințelor tale… Ei bine, fie! dar numai dacă descaleci și primești să te lupți în luptă dreaptă cu mine. Dacă mă pui la pământ, și eu și tinerele mele tovarășe vom fi ale tale, ba vei putea să mă și duci cu tine călare. Dar dacă vei fi înfrânt, vei rămâne rob, la poruncile mele.

Șarcan gândi în sine: „Oare fata asta nu vede cât sunt de puternic și că nu e potrivit să lupte cu unul ca mine?“ Pe urmă îi spuse:

— Îți făgăduiesc, preafrumoaso, că n-am să mă ating de arme și că am să lupt cu tine numai așa cum dorești. Dacă voi fi înfrânt, am destui bani ca să-mi plătesc răscumpărarea; dar dacă biruiesc, vei fi o pradă vrednică de un rege! Jur pe Profet — binecuvântarea și pacea lui Allah fie cu el!

Dar tânăra îi grăi:
— Jură și pe cel care a dat suflet trupului!
Șarcan jură.
Apoi fata își luă din nou avânt și, cu o săritură sprintenă, trecu peste râu, întorcându-se pe pajiștea de pe malul cestălalt. Și, surâzând într-una, îi spuse lui Șarcan:
— Zău că mi-ar părea rău să pleci, viteazule! Ci este spre binele tău; pleacă dar, căci dimineața-i aproape și-n curând se vor ivi războinicii noștri și vei cădea în mâinile lor. Oare cum ai putea tu să-i înfrunți pe războinicii mei, când până și o femeie de-a mea te-ar pune la pământ?
Și tânăra voi să plece spre mânăstire, fără să mai lupte, cum fusese vorba.
Iar Șarcan, cât se poate de uimit, încercă s-o oprească și-i grăi:
— O, stăpână, nu te lupta cu mine, dacă asta ți-e voia! Ci, fie-ți milă, nu pleca și nu mă lăsa singur aici, străin și cu inima grea.
Ea zâmbi și-l întrebă:
— Și ce vrei, oare, tinere străin? Spune și ți se va împlini dorința.
El îi răspunse:
— Cum oare aș mai putea, stăpână, după ce am călcat pe pământul tău și m-am îndulcit de dulceața drăgălășiei tale, să plec fără a fi aflat gustul harurilor tale! Și iată, am ajuns ca un rob printre robii tăi!
Ea, cu surâsul pe buze, îi spuse:
— Drept grăiești tu, tinere străin! Numai o inimă stearpă nu dă găzduirea cuvenită. Fă-mi bucuria de a ne fi oaspe și te vom îngriji ca pe capul și ca pe lumina ochilor noștri! Mergi lângă mine, urmând malul apei! Din această clipă, ești oaspetele meu!
Șarcan, plin de bucurie, porni împreună cu tânăra, și-n urma lor veneau celelalte fete, până ce ajunseră la un pod din lemn de plop, care se ridica și cobora cu ajutorul unor lanțuri și unor scripeți, peste apă, în fața porții celei mari de la intrarea în mânăstire. Atunci Abriza chemă pe una din femeile ei și-i porunci în grecește:
— Ia calul și du-l la grajd și poruncește să nu-i lipsească nimic.
Iar Șarcan zise:
— O, domniță a frumuseții, mă uit la tine ca la o sfântă, de două ori sfântă: o dată pentru frumusețea ta și o dată pentru bunătatea ta. Nu vrei să te oprești din cale și să te întorci cu mine în țara musulmanilor, în orașul meu Bagdad, unde vei vedea lucruri minunate și războinici neîntrecuți? Și-atunci vei afla și cine sunt eu. Vino, frumoasă creștină, haide cu mine la Bagdad!
La vorbele lui Șarcan, tânăra răspunse:
— Pe Mesia! Te credeam mai înțelept, tinere! Vrei, așadar, să mă răpești? Vrei să mă duci la Bagdad, în orașul unde-aș cădea în mâinile cumplitului rege Omar Al-Neman, cel cu trei sute șaizeci de cadâne, care locuiesc în douăsprezece palate, după numărul zilelor și lunilor dintr-un an — ca să-i mulțumesc o noapte poftele și pe urmă să fiu părăsită? Că voi asemenea năravuri aveți, musulmanilor! Așa că nu-mi mai vorbi în felul ăsta și nu nădăjdui să mă amăgești, de-ai fi tu însuți fiul regelui Omar Al-Neman, ale cărui oști, după câte știu, au intrat pe pământurile noastre. Am aflat că, în adevăr, zece mii de călăreți din Bagdad, având în fruntea lor pe Șarcan și pe vizirul Dandan, ne-au încălcat hotarele, ca să se unească cu oastea regelui Afridonios din Constantinia. De-aș vrea, m-aș duce singură-singurică în tabăra lor și-aș omorî cu mâna mea și pe Șercan, și pe vizirul Dandan; căci pentru noi nu sunt decât niște dușmani. Și-acum, hai cu

mine, străinule!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci când se lăsă a patruzeci și opta noapte

Ea urmă:

Așadar, fericitule rege, Abriza grăi către Șarcan, fără să știe că-l avea chiar pe el în față:

— Și-acum, hai cu mine, străinule!

Iar Șarcan, auzind aceste cuvinte, se mâhni peste măsură de vrăjmășia pe care-o nutrea tânăra fată de el, față de vizirul Dandan și față de toți ai lui. Și, de bună seamă, dacă s-ar fi luat după întâiul îndemn al inimii, ar fi arătat numaidecât cine este el; dar nici legea ospeției nu-i îngăduia asta și, mai ales, nici vraja frumoasei fete, căreia îi recită această strofă:

Vei săvârși toate păcatele
Pe care frumusețea ta,
O, preafrumoaso, le va preschimba
În bucurii cum nu sunt altele.

Amândoi mergeau încetișor spre mânăstire. Șarcan venea în urma ei și o privea din spate și-i vedea șoldurile pline, urcând și coborând ca valul mării. Și se gândi la versurile poetului:

Privește-i mersu-n legănare lină,
Și-n ochi, aievea, o să ți se-arate,
Suind din zare, albă, luna plină.

Privește-i șoldurile legănate,
Și-ți va părea că-n slavă se îmbină,
Sus, două semilune-alăturate.

Ajunseră la un mare portal cu arcade din marmură sclipitoare. Trecură pe sub el și intrară într-o galerie lungă, peste care se bolteau zece arcade sprijinite pe stâlpi de alabastru. Și-n mijlocul fiecărei arcade atârna o lampă de cristal, strălucitoare ca soarele. În calea stăpânei veniră mai multe tinere slujitoare, ținând în mâini făclii aprinse, ce răspândeau arome plăcute. Aveau frunțile încinse cu panglici de mătase împodobite cu pietre scumpe. Ele deschiseră calea celor doi tineri și-i însoțiră până în sala cea mare a mânăstirii. Acolo, Șarcan văzu o sumedenie de perne nespus de frumoase, orânduite jur-împrejur, pe lângă pereți; iar la uși și pe pereți atârnau perdele mari, împodobite cu coroane de aur; pe jos erau plăci colorate, de marmură scumpă, gingaș îmbinate; iar în mijloc se găsea un havuz din care apa țâșnea prin douăzeci și patru de guri de aur, susurând molcom. În fundul sălii se afla un pat acoperit cu mătase, cum nu se poate vedea decât în palatul regilor.

Fata se întoarse spre Șarcan și-i spuse:
— Stăpâne, urcă-te colo în pat și nu te împotrivi la nimic.
Iar Șarcan, hotărât s-o asculte, se urcă în pat. Atunci ea ieși din sală și-l lăsă pe Șarcan singur, înconjurat de tinerele roabe, surâzând.
Și cum preafrumoasa nu se mai ivea, Șarcan le întrebă pe fete unde s-a dus.
Ele îi răspunseră:
— S-a dus să se culce! Noi stăm aici ca să-ți slujim, așa cum ne-a poruncit.
Șarcan nu mai știa ce să creadă. Fetele îi aduseră pe tăvi de argint mari și frumoase tot felul de bucate gustoase. După aceea, îi aduseră dinainte un ibric de aur și un lighenaș de aur cu încrustări de argint, și-i turnară pe mâini apă înmiresmată cu flori de trandafiri și de portocaii.
Ci începu să-l prindă grija de ostașii pe care-i lăsase singuri în vale și se dojenea în sine că uitase sfaturile tatălui său; iar neliniștea îi mai sporea și fiindcă nu știa nimic nici despre tânăra care îl găzduise în palat și nici despre locul unde îl adusese. Dar, întrucât slujitoarele plecaseră, se întinse pe perne și nu se mai trezi decât dimineața. Nici nu se ridicase în picioare când văzu intrând în sală un alai de frumuseți, alcătuit din douăzeci de tinere, strălucitoare ca niște lune, ce-o înconjurau pe stăpâna lor. În mijlocul lor, ea era îmbrăcată în veșminte de mătase, împodobite cu chipuri și cu înflorituri. Mijlocul ei părea și mai subțire, iar șoldurile și mai pline sub cingătoarea care le înlănțuia. Părul îi era strâns într-o plasă de mărgăritare străvezii și de pietre scumpe. Și-așa, înconjurată de cele douăzeci de tinere, de-a dreapta și de-a stânga, ce-i purtau poala rochiei, înainta legănându-se fermecător.
Când o văzu, Șarcan simți că-și pierde mințile; uită și de ostași, și de vizir, și de sfaturile tatălui său; se ridică în picioare înfiorat de atâta farmec, și rosti aceste versuri:

Cu șoldurile-ți pline, legănate,
Și cu picioarele divin sculptate,
Cu umerii tăi albi strălucitori,
O, *preafrumoasă, tu ascunzi privirii*
Minunea unei tainice comori.

Tânăra veni aproape de el și-l privi lung, lung. Și deodată îi grăi:
— Tu ești Șarcan! Acuma nu mă mai îndoiesc.
Și adăugă:
— O, Șarcan, fiu al lui Omar Al-Neman, tu luminezi acest lăcaș și-l umpli de slavă! Spune, Șarcan, ți-a fost noaptea liniștită și bună? Vorbește-mi! Și, mai ales, nu te mai preface, lasă minciuna pe seama celor ce se pricep la minciuni; căci nici înșelăciunea, nici minciuna nu sunt pe potriva regilor.
Auzind așa, Șarcan înțelese că nu i-ar sluji la nimic să tăgăduiască, și răspunse:
— Sunt, în adevăr, Șarcan Ibn-Omar Al-Neman — cel ce îndură soarta de a fi fost aruncat fără de apărare și ros de chinuri în mâinile tale! Fă cu mine ce vrei, o, necunoscuto cu ochi negri!
Iar ea își lăsă ochii în jos și se gândi o vreme; apoi, privindu-l pe Șarcan, îi spuse:
— Liniștește-ți sufletul și îndulcește-ți privirile! Uiți că-mi ești oaspe și că ne-am legat între noi cu vorbe de prietenie? Te afli sub ocrotirea mea și

te bucuri de credința mea. Fii fără de teamă, căci, pe Mesia! dacă tot pământul s-ar năpusti asupra ta, nimic nu te-ar atinge, atâta timp cât sufletul nu mi-a părăsit încă trupul ce este ca un scut al tău.

După ce grăi astfel, se așeză prietenoasă lângă el, chemă pe una dintre roabe și-i porunci ceva în limba grecească. Roaba ieși și se întoarse numaidecât însoțită de slujitoare ce purtau pe cap tăvi mari încărcate cu mâncăruri de tot felul. Alte roabe aduceau năstrape și pocale mari de aur, de argint și de cristal, pline cu băuturi. Ci Șarcan stătea în cumpănă, neștiind dacă se cuvine să se atingă de bucate, ceea ce tânăra, băgă de seamă și-i spuse:

— Șovăiești, Șarcane, și te temi să nu fie vreo viclenie. Au tu nu știi că încă de ieri aș fi putut să-ți iau viața?

Apoi întinse ea întâi mâna, luă dintr-o tavă și gustă. Șarcan se rușină de prepusurile lui și începu să mănânce împreună cu ea până ce se săturară. După ce se spălară pe mâini, li se aduseră flori și băuturi. Erau băuturi de toate culorile și de cel mai bun soi. Tânăra luă o cupă de aur, o umplu și bău ea mai întâi. O umplu apoi iară, i-o întinse lui Șarcan și bău și el.

Atunci ea grăi:

— O, musulmane, iată ce frumoasă și ce plină de plăceri e viața!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci când se lăsă a patruzeci și noua noapte

Ea urmă:

Preafericitule rege, tânăra îi grăi lui Șarcan:

— O, musulmane, iată ce frumoasă și ce plină de plăceri e viața!

Apoi băură amândoi mai departe, până ce vinul începu să le tulbure mințile. Atunci tânăra porunci uneia dintre slujitoarele la care ținea cel mai mult, numită Boabă-de-Mărgean:

— O, Boabă-de-Mărgean, adu degrabă lăutele!

Boabă-de-Mărgean răspunse:

— Ascult și mă supun.

Pieri pentru o clipă și se întoarse însoțită de mai multe fete care aduseră o lăută de Damasc, o harfă persană, o țiteră tătărască și o ghitară egipțiană. Iar tânăra domniță luă lăuta, o înstrună cu iscusință și, îngânată de cele trei fete ce se așezaseră pe covor, ciupi ușurel strunele, apoi, cu glas plin de vrajă și mai suav decât apa de izvor, începu să cânte:

Știi tu câți sunt cei care poartă
În inimile-nsângerate
Săgețile privirii tale înfipte-adânc
— Știi tu câți sunt?
O, fericite sunt acele
Rănite inimi fermecate,
Robite ție, prin iubirea prea multă!
— Știi tu câte sunt?

Sfârșindu-și cântecul, ea tăcu. Atunci, cu glas și mai pierdut, una dintre tinere cântă în grecește un cântec pătimaș. Iar tânăra ei stăpână răspundea, din timp în timp, cu un glas la fel de stins. Dar ce dulce era acest cântec pe două glasuri, plângător, de parcă suspina însuși pieptul lăutei!

Tânăra domniță îi șopti lui Șarcan:

— O, musulmane, ai înțeles cântecul nostru?

El răspunse:

— Să spun drept, nu l-am înțeles, dar numai sunetele și melodia m-au fermecat, iar dinții voștri surâzători și lunecarea ușoară a degetelor voastre pe strune m-au vrăjit cu totul!

Ea surâse și adăugă:

— Dar dacă ți-aș cânta un cântec arăbesc, ce-ai face tu, atunci, Șarcane?

El răspunse:

— Negreșit că mi-aș pierde, și puținul care mi-a mai rămas din minte!

Ea schimbă atunci tonul și cheia lăutei sale, atinse strunele și cântă aceste versuri:

E gustul despărțirii-amar!
Trei drumuri mi se dau s-aleg:
Să-l izgonesc, să-l uit, să plec —
Și-s toate trei doar chin și jar.

Cum să aleg, când ard, topită
De dorul celui ce m-a-nfrânt,
Când zac în lanțul lui robită,
Și când în flăcări mă frământ?

Auzind acest cântec, Șarcan se îmbată de-a binelea și se pierdu cu totul. Când se desmetici, tânăra nu mai era acolo; le întrebă pe roabe și ele îi răspunseră:

— S-a dus în odăile ei să se culce, căci s-a făcut miezul nopții!

Iar Șarcan, cu toate că-i veni cam nelaîndemână, spuse:

— Allah s-o aibă în pază!

Ci a doua zi, de îndată ce se trezi, tânăra roabă Boabă-de-Mărgean veni să-l ia și să-l ducă la stăpâna ei! În prag, Șarcan fu întâmpinat cu sunete de lăută și cântece de bun-venit. Trecu pe o ușă lucrată numai din fildeș încrustat cu mărgăritare și cu pietre scumpe, și văzu o sală mare, cu pereții acoperiți de sus până jos cu mătase și covoare de Korasan, luminată prin niște ferestre înalte ce se deschideau spre grădini umbroase și spre havuzuri șoptitoare. De-a lungul pereților se afla un șir de statui îmbrăcate ca oamenii vii, care-și mișcau mâinile. Și picioarele de te minunai; atât de măiestrit erau făurite pe dinăuntru, încât toate cântau și vorbeau ca niște fii ai lui Adam.

Iar domnița, când îl văzu pe Șarcan, se ridică, veni la el, îl luă de mână, îl pofti să se așeze lângă ea, îl întrebă duioasă cum și-a petrecut noaptea și-i mai puse și alte întrebări, la care el răspunse după cuviință. Și stătură multă vreme de vorbă, până ce ea îl întrebă:

— Știi versuri de-ale poeților, despre dragoste și despre cei robiți dragostei?

El răspunse:

— Da, stăpână, știu câteva.

Ea urmă:
— Aș vrea să le aud.
El atunci grăi:
— Iată cum glăsuiește iscusitul și cumintele la vorbă Kusair, despre frumoasa Izat, pe care o iubea:

O, niciodată nu voi spune ce farmece are Izat,
Nici dragostea cu care-o-nconjur eu niciodată n-am s-o spun.
De-atâtea ori ea mi-a cerut-o, de-atâtea ori eu i-am jurat
Că niciodată nu voi spune ce-n sufletu-mi adun.
Ah, de-ați ști ce comori ascunde fermecătoarea mea Izat;

Sihastrul care plânge-n țărnă, fugind de-al dragostei simun,
De-ar auzi cum gungurește frumoasa ce m-a fermecat,
Ar părăsi pustietatea și-ar alerga ca un nebun.
Ah, dacă-ar ști el ce comoară ascunde dulcea mea Izat,
Și-ar frânge-n fața ei genunchii, uitând de post și rugăciuni.

Dacă Izat ar sta vreodată cu soarele la judecată,
În fața unui drept și vrednic judecător, de bună seamă
Că ea ar fi, ca frumusețe și strălucire, preferată!

Ci niște răutăți cu fustă iată că, fără pic de teamă,
Au cutezat să-i ponegrească neîntinata frumusețe.
Allah, usucă-le tu limba, de răutăți să se dezvețe,
Și fă un biet covor din ele
Sub tălpile iubitei mele!

Tânăra domniță spuse:
— Ce iubită a fost această Izat! Prințe Șarcan, dacă știi versurile pe care frumosul Djamil le cânta în cinstea ei, te-aș ruga să mi le amintești!
Șarcan răspunse:
— Drept să-ți spun, din versurile lui Djamil nu-mi amintesc decât strofa aceasta:

Înșelătoareo, tu doar moartea-mi vrei,
Ci, dintre toate fetele din trib,
Eu nu visez decât frumosu-ți chip
Și numai dorul tău mi-l fac temei

Șarcan adăugă:
— Și cu, domnița mea, sunt tocmai ca Djamil, iar tu ești ca Izat față de Djamil: vrei să mă vezi mort sub privirile tale!
La aceste vorbe, ea surâse, dar nu răspunse nimic, ci se ridică și plecă.
Iar Șarcan trebui să-și petreacă încă o noapte singur în pat.
Dimineața, ca de obicei, slujitoarele veniră să-l ia, în zvon de lăute și-n ritm de dufuf, și-i grăiră, după ce sărutară pământul în fața lui:
— Fă-ne plăcerea să vii cu noi la stăpâna care te așteaptă!
Șarcan se ridică și păși în urma roabelor care cântau din lăute și băteau în dufuf. Ajunse într-o sală și mai minunată decât cea din ajun, cu statui și zugrăveli înfățișând animale și păsări.
Iar Șarcan, fermecat de ce vedea, auzi răsunându-i în gânduri aceste stihuri:

Ah, voi culege steaua ce strălucește între
Strălucitoare fructe de aur, mari și coapte —
Acolo-n slava unde-și arată brațe mândre
Săgetătorul peste vrăjite Stele Șapte.

Ea e mărgăritarul care vestește-n spații
Cărarea argintie a zorilor pe cer;
Și-i rouă aurie ce țese-n constelații
O plasă de lumină suavă și mister.

E ochiul pur de apă în care se topește
Văzduhul — și e floarea aprinsă în obraz,
Ca trandafiru-n care minunea poposește —
E al desăvârșirii nemaivăzut topaz.

Iar ochii ei — ah, ochii ei vineți, sunt asemenea
Sfioasei violete de pe-un tărâm sihastru,
Și însăși fericirii par a-i fi frații gemeni,
Cu pleoape zugrăvite frumos în kohl albastru.

Domnița îi ieși în cale, îl luă pe Șarcan de mână, îl pofti să se așeze lângă ea și-i spuse:
— Prințe Șarcan, de bună seamă că știi să joci șah!
El răspunse:
— Așa-i, stăpână, ci îndură-te, și nu-mi fi ca aceea de care se plângea poetul:

Vorbesc în van! Iubirea mă răpuse.
De ce nu pot, de pe vrăjita-i gură,
Să-mi stâmpăr setea, și-ntr-o-înghițitură
Să sorb iar viață de pe-aceste buze?

O, da, pricep: ca să-mi facă plăcere,
Mă-mpresură mereu cu gingășie.
Ci de-astfel de plăceri îmi arde mie?
Un joc de șah biet sufletul meu cere?

Și cum să-i stau potrivă eu, cel care,
Robit de jocul ochilor ei mari,
Îi simt privirea până-n mădulare?

Dar tânăra, zâmbind, aduse șahul și începu jocul. Iar Șarcan, de câte ori era rândul lui, în loc să ia seama la joc, se uita numai la fată și juca anapoda, punând calul în locul elefantului și elefantul în locul calului. Atunci fata pufni în râs și-i spuse:
— Da priceput mai ești la joc!
El îi răspunse:
— O, aceasta-i numai prima partidă, care, de obicei, nu se ia în seamă!
Ea orândui piesele din nou. Și câștigă și a doua oară, și a treia, și a patra, și a cincea oară. La urmă, îi spuse:
— Ei, iată că te-am bătut mereu.
El răspunse:

— O, stăpână, se cuvine să fii biruit de o tovarășă de joc ca tine!
Atunci ea porunci să se întindă masa. După ce mâncară, se spălară pe mâini. Și iar băură din toate soiurile de vin.
La sfârșit, ea luă o harfă și struni mai întâi câteva sunete line și duioase, apoi cântă:

Nu-i muritor — de soarta lui să scape.
Cât de ascunsă, ori fățișă-i fie,
Surâzătoare, ori cu hâde pleoape,

Prietene, nu pune temelie
Pe ea! mai bine-n cinstea frumuseții
Și-a vieții — bea! Eu sunt comoara vie

Pe care, dacă-n drum o văd, drumeții
Își uită drumul, fără să mai știe
Spre care zări porniseră-n zori, bieții.

Când tăcu, singură harfa mai răsuna sub degetele ei ca de cristal. Iar Șarcan, răpit, se simțea rătăcind în doruri fără de margini.
Atunci, după alte câteva acorduri, ea cântă iar:

Numai o prietenie mică poate
Să-ndure-al despărțirii chin amar.
Când se desparte de pământ, pălește
Până și soarele de jar!

Dar nici nu se sfârșiră bine cuvintele ei, că amândoi auziră de-afară larmă și strigăte. Uitându-se pe fereastră, văzură o ceată de oșteni creștini cu paloșele trase, năvălind spre palat și răcnind:
— Ai căzut în mâinile noastre, Șarcan! E ceasul morții tale!
Șarcan, auzindu-i, socoti că a fost vândut de tânăra domniță; dar când se întoarse spre ea, o văzu albă la chip, repezindu-se în calea oștenilor și strigând:
— Ce vreți voi?
Căpetenia oștenilor înaintă și, după ce sărută pământul, grăi:
— O, regină slăvită, o, domniță Abriza, mărgăritarul cel mai ales dintre toate mărgăritarele apelor, au tu nu știi cine se află aici în mânăstire?
Regina Abriza îl întrebă:
— De cine vorbești?
El răspunse:
— De cel care e numit viteazul vitejilor, dărâmătorul cetăților, cumplitul Șarcan Ibn-Omar Al-Neman, cel ce n-a uitat nedărâmat niciun turn, și n-a lăsat niciun zid de apărare nesfărâmat până-n temelie. Și, regină Abriza, regele Hardobios, tatăl tău și stăpânul nostru, a aflat la Chezareea, orașul lui, chiar din gura bătrânei Muma-Prăpădurilor, că prințul Șarcan e aici. Muma-Prăpădurilor i-a spus regelui că l-a văzut pe Șarcan în pădure, îndreptându-se spre mănăstire. O, regină, mare ți-este vrednicia că l-ai prins pe leu în laț și că ne prilejuiești astfel viitoarea biruință asupra oștirii musulmanilor!
Tânăra regină Abriza, fiica regelui Hardobios, stăpânul Chezareei, se uită cu mânie la căpetenia ostașilor și-i spuse:
— Da tu cine ești?

El răspunse:
— Sunt robul tău, patriciul Masura Ibn-Mosora Ibn-Kașerda!
Ea îl întrebă:
— Și cum de ai cutezat, nerușinatule Masura, să intri în această mânăstire fără să mă înștiințezi și fără a cere învoire?
El îi răspunse:
— O, stăpâna mea, niciun paznic nu mi-a stat împotrivă; ba toți au alergat și ne-au călăuzit până la ușa palatului tău. Acum, după porunca regelui, tatăl tău, așteptăm să ni-l dai pe Șarcan, cel mai înfricoșător războinic musulman!
Atunci regina Abriza îi spuse:
— Ce tot îngăimi tu? Nu știi că bătrâna Muma-Prăpădurilor e o mincinoasă fără de pereche? Pe Mesia! Se află într-adevăr la mine un bărbat, dar nu-i nicidecum Șarcan despre care spui tu. E un străin care ne-a cerut găzduire și pe care l-am primit cu dragă inimă. Și chiar dacă acest străin ar fi Șarcan, nu se cuvine, oare, ca oaspe ce-mi e, să-l ocrotesc până și împotriva întregii lumi? Nimeni nu va putea să spună vreodată că Abriza și-a vândut un oaspe, după ce l-a cinstit cu pâine și cu sare! Nu-ți rămâne, dar, mărite Masura, decât să te întorci la regele, tatăl meu. Sărută pământul dinaintea lui și spune-i că bătrâna Muma-Prăpădurilor l-a mințit și l-a înșelat!
Patriciul Masura spuse:
— Regină Abriza, nu pot să mă întorc la regele Hardobios, tatăl tău, decât cu acela pe care mi-a poruncit să-l prind.
Ea strigă, plină de mânie:
— Ce te amesteci tu în treburile astea, soldatule? Datoria ta e să lupți ori de câte ori poți, fiindcă ți se plătește ca să lupți! Ia seama și nu te amesteca în treburi care nu te privesc! Iar de-ai cuteza să te atingi de Șarcan, socotind că acest străin este Șarcan, ai plăti cu viața ta și cu viața războinicilor tăi! Acum chiar am să-l chem aici cu paloșul și cu scutul lui!
Masura îi răspunse:
— Vai mie! Dacă scap de mânia ta, n-am să scap de pedeapsa regelui. Așa că, dacă Șarcan se înfățișează aici, pun războinicii mei să-l înhațe și să-l ducă la Chezareea, în mâinile regelui, tatăl tău, ca pe un prins de rând.
Atunci Abriza spuse:
— Tu vorbești mai mult decât i se cuvine unui războinic, Masura! Iar vorbele tale sunt pline și de înfumurare și de obrăznicie! Uiți că sunteți o sută de luptători împotriva unuia singur? Dacă patriciatul nu ți-a sleit de tot curajul, n-ai decât să lupți cu el, tu singur. Și de te-o înfrânge, un altul să-ți ia locul și să lupte cu el, și așa mereu, până ce Șarcan va cădea în mâinile voastre. Numai astfel se va vedea care dintre voi este viteaz!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, tăcu sfioasă.

Ci când se lăsă a cincizecea noapte

Ea urmă:

O, fericitule rege, tânăra regină Abriza spuse:
— Numai așa se va vedea care dintre voi este viteaz!

Patriciul Masura îi răspunse:
— Pe Mesia! grăiești adevărul. Mă voi înființa cel dintâi pe locul de luptă!
Ea îi grăi:
— Așteaptă să-l înștiințez și să aflu răspunsul lui. Dacă primește, bine; dacă nu primește, va fi și pe mai departe oaspetele meu cinstit și ocrotit.
Abriza se duse degrabă la Șarcan și-l înștiință cum stăteau lucrurile, fără să-i destăinuiască cine era ea. Iar Șarcan înțelese că judecase greșit purtarea fetei și se mustră din tot sufletul, pentru două greșeli: că o judecase rău pe fată și că se afundase cu atâta nechibzuință în țara rumilor. Apoi grăi:
— O, stăpâna mea, n-am obiceiul să mă bat cu un singur războinic, ci cu zece deodată; tot așa vreau sa lupt și acum!
Spunând acestea, sări în picioare și se aruncă înaintea oștenilor creștini, cu paloșul și cu scutul în mâini.
Când îl văzu pe Șarcan apropiindu-se, Masura dintr-un pas ajunse lângă el și-l atacă înverșunat. Dar Șarcan îi abătu lovitura, năvăli ca un leu asupra-i și-l izbi atât de năprasnic în umăr, încât paloșul, trecându-i prin măruntaie și prin pântece, răzbi scânteind lângă șold.
La o asemenea priveliște, vrednicia lui Șarcan crescu și mai mult în ochii tinerei regine, care își șopti: „Iată în adevăr viteazul cu care aș fi putut să mă lupt în pădure!“ Se întoarse apoi către luptători și le spuse:
— Ce mai așteptați de nu luptați? N-aveți de gând să răzbunați moartea patriciului?
Atunci înaintă cu pași mari un uriaș cu înfățișare înfricoșătoare și cu ochi de fiară; era chiar fratele patriciului Masura. Dar Șarcan nu-i lăsă răgaz nici măcar să deschidă gura, ci-i dete și lui o lovitură în umăr, cu paloșul, despicându-i măruntaiele și pântecele, îl reteză, scânteind, până la șold. Unul câte unul înaintară și alți luptători, dar Șarcan îi supuse aceleiași sorți, paloșul lui, ca într-o joacă, le reteză capetele. Așa omorî cincizeci de luptători. Când ceilalți cincizeci, câți mai rămăseseră, văzură pățania tovarășilor lor, se strânseră buluc și năvăliră cu toții asupra lui Șarcan. Dar fu vai și amar de ei! Căci Șarcan îi întâmpină cu inimă mai tare decât piatra și-i bătu cum se bat snopii pe arie, și-i spulberă, cu suflet cu tot, pe vecie!
Atunci regina Abriza le strigă slujitoarelor:
— Mai sunt și alți bărbați în mânăstire?
Ele îi răspunseră:
— Nu mai sunt decât paznicii porților.
Regina Abriza veni, dară, înaintea lui Șarcan, îl cuprinse în brațe și-l sărută cu dragoste. Pe urmă, numără morții și găsi că sunt optzeci. Ceilalți douăzeci de luptători izbutiseră, cu toată starea lor jalnică, să scape cu fuga. Numai atunci își șterse Șarcan lama însângerată a paloșului și se întoarse în mânăstire, însoțit de Abriza. În drum rosti aceste versuri războinice:

Într-o zi, turbați, tâlharii m-au împresurat cu zvoană.
Murgii lor cu coamă lungă i-am zvârlit atunci drept hrană
Leilor pustiei, frații mei, neînfricații lei.

„Ușurați-mă de greul hainelor, voi, frații mei!“
Ci în ziua-aceea numai m-am plimbat așa, oleacă,
Iar vitejii-aceia strașnici au rămas pe jos să zacă

Toți, de-a lungul și de-a latul, doborâți prin praf, polog,
În pustiul fără margini și sub soarele de foc.

Când ajunseră în marea sală a mănăstirii, tânăra Abriza, surâzând, luă mâna lui Șarcan și o duse la buze. Apoi își ridică poala rochiei, lăsând să se vadă o cămașă de zale cu ochiuri foarte strânse și o spadă din oțel subțire de India. Uimit, Șarcan o întrebă:

— Dar ce-i cu veșmintele astea, stăpână?

Ea îi răspunse:

— O, Șarcan, mi le-am pus în grabă, în toiul luptei, ca să-ți pot veni în ajutor! Dar n-ai avut nevoie și de brațul meu.

Regina Abriza îi chemă apoi la ea pe străjerii mânăstirii și-i întrebă:

— Cum se face că ați lăsat să intre aici oamenii regelui, fără învoirea mea?

Ei răspunseră:

— Până acum niciodată nu s-a cerut îngăduință de intrare pentru oamenii regelui și mai cu seamă pentru marele patriciu.

Ea zise:

— Eu socotesc că ați viclenit să mă pierdeți și să ajutați la uciderea oaspetelui meu.

Și-l rugă pe Șarcan să le reteze capetele; apoi grăi către ceilalți robi:

— Li s-ar fi cuvenit o pedeapsă mai cruntă!

Pe urmă se întoarse către Șarcan și-i spuse:

— A venit vremea, Șarcan, să-ți dezvălui ceea ce până acum n-ai avut de unde ști! Află că sunt singura fiică a regelui grec Hardobios, stăpânul Chezareei, și că mă numesc Abriza. Iar dușmanca mea cea mai neîmpăcată este bătrâna Muma-Prăpădurilor care, pentru că a fost doica tatălui meu, este ascultată și temută la palat. Pricina dușmăniei dintre mine și ea îngăduie-mi să nu ți-o povestesc, în această treabă fiind amestecate mai multe fete; ci fii încredințat că ai să afli totul la vreme. Muma-Prăpădurilor are să încerce orice ca să mă piardă, mai ales acum, după ce am pricinuit moartea căpeteniei patriciilor și a războinicilor lui. Ea îi va spune tatălui meu că am trecut de partea musulmanilor. De aceea, atâta timp cât mă prigonește Muma-Prăpădurilor, nu-mi rămâne decât să plec cât mai departe de țara mea și de părinții mei. Te rog, dar, să mă ajuți să plec și să te porți cu mine așa cum m-am purtat eu cu tine; căci și tu ești întrucâtva pricina celor întâmplate.

Auzind aceste cuvinte, Șarcan simți că-și pierde mințile de bucurie, pieptul sta să i se spargă, și toată făptura lui înflori. Și-i grăi Abrizei:

— Pe Allah! Cine va cuteza să se apropie de tine, câtă vreme mai am un suflet în mine? Ci vei fi tu în stare să înduri viața departe de tatăl tău și de toți ai tăi?

Ea răspunse:

— Fără îndoială!

Șarcan o puse să jure; ea jură și pe urmă adăugă:

— Acum mi-e sufletul liniștit. Dar aș vrea să-ți mai cer încă ceva! El întrebă:

— Ce anume?

Ea răspunse:

— Să te întorci la Bagdad, în țara ta, cu toți ostașii tăi!

Atunci el răspunse:

— O, domniță, tatăl meu, Omar Al-Neman, m-a trimis în țara rumilor ca să lupt și să-l înfrâng pe tatăl tău, împotriva căruia regele Afridonios al

Constantiniei ne-a cerut ajutor. Căci tatăl tău i-a răpit o navă încărcată cu bogății, cu tinere roabe și cu trei geme prețioase despre care se spune că ar avea puteri minunate!

Abriza îi răspunse:

— Liniștește-ți cugetul și îndulcește-ți privirile! Am să-ți povestesc adevărata pricină a dușmăniei dintre noi și regele Afridonios. Află că noi, grecii, în fiecare an ținem sărbătoarea hramului acestei mănăstiri. Și-n fiecare an se adună aici la hram toți regii creștini, din toate țările, dimpreună cu toți cei de neam mare și cu toți negustorii de frunte. Și vin aici soții și fete de regi și de neamuri alese. Și sărbătoarea ține șapte zile întregi, într-un an, am venit și eu printre oaspeți, și se afla aici și fiica regelui Afridonios al Constantiniei, numită Safia, cea care acum este cadâna tatălui tău, Omar Al-Neman. Pe-atunci era încă fetișcană. Când s-a sfârșit sărbătoarea, în a șaptea zi, sorocită plecării, Safia spuse: „Nu vreau să mă întorc la Constantinia pe drum uscat, ci pe mare!" I s-a pregătit o corabie și ea a plecat împreună cu tovarășele ei și cu toate bunurile lor. S-au ridicat pânzele și s-au dus. Ci abia s-a îndepărtat corabia, că s-a ridicat un vânt năprasnic care a îndepărtat-o de calea adevărată. Soarta a voit ca tocmai atunci și tocmai pe acolo să se afle și o mare corabie plină cu cinci sute de războinici creștini din insula Kafur. Erau înarmați până-n dinți și leiți în fier, și nu așteptau decât un asemenea prilej să prade. De îndată ce au zărit corabia Safiei, s-au apropiat, au azvârlit cângile, au agățat-o și au târât-o în urma lor. S-a iscat însă o furtună cumplită care i-a aruncat pe toți, ca vai de ei, pe țărmurile noastre. Atunci ai noștri au năvălit asupra lor, i-au omorât pe tâlhari, au pus mâna pe cele șaizeci de tinere, între care se afla și Safia, și pe toate bogățiile de pe corabie. Pe urmă au adus în dar regelui din Chezareea, tatăl meu, pe cele șaizeci de tinere, iar bogățiile le-au păstrat pentru ei. Tatăl meu și-a ales pentru el zece din cele mai frumoase fete, iar pe celelalte le-a împărțit mai-marilor din preajma lui. Apoi dintre cele zece a ales cinci, care erau mai frumoase, și le-a trimis în dar regelui Omar Al-Neman, tatăl tău. Printre acele cinci fete se afla și Safia, fiica regelui Afridonios. Ci noi n-am știut nimic, căci nimeni, și nici ea, nu ne-au dat pe față rangul și numele ei. Și-așa, o, Șarcan, Safia a ajuns cadâna tatălui tău, căruia, o dată cu fata, i s-au trimis și multe alte lucruri, tot felul de mătăsuri, stofe de lână și împletituri grecești. Ci iată că, pe la începutul acestui an, regele Hardobios, tatăl meu, a primit o scrisoare de la tatăl Safiei, regele Afridonios. În scrisoare se spuneau lucruri pe care nu ți le pot povesti, dar, printre altele, erau și aceste vorbe: *„Acum doi ani ai luat de la niște pirați șaizeci de tinere, între care și pe fiica mea Safia. Și numai acum aflu, căci nu mi-ai mărturisit nimic, rege Hardobios. Asta este cea mai mare și cea mai grea ocară pentru mine și pentru cei din jurul meu. Dacă nu vrei să ajungem vrăjmași de moarte, ești dator ca, de îndată ce primești scrisoarea mea, să mi-o trimiți înapoi pe fiica mea Safia, teafără și neprihănită. Iar de nu vrei, ori dacă zăbovești, ne vom purta cu tine așa cum ți se cuvine și te vom pedepsi cumplit după mânia și după ura mea."* Când a citit scrisoarea, tatăl meu s-a tulburat și s-a înspăimântat, întrucât Safia, dăruită tatălui tău, nu era cu putință să fi rămas teafără și neprihănită; ba mai mult, se știa că făcuse un copil cu tatăl tău, regele Omar Al-Neman, încă de la început și fără vreo împotrivire din partea ei. Am înțeles atunci ce nenorocire se abătuse asupra noastră. Tatăl meu i-a scris regelui Afridonios, lămurindu-i împrejurarea și arătându-i că n-a știut nimic de neamul și de rangul Safiei. Și a întărit adevărul cu mii de jurăminte. Când a primit scrisoarea tatălui meu, regele Afridonios a fost cuprins de o mânie

fără de margini. Se ridica, se așeza, se frământa, spumega și striga: „E cu putință oare ca fiica mea, cea râvnită de atâția regi creștini, să fi ajuns roabă între roabele unui musulman, să se supună poftelor lui și să aibă cu el copii? Pe Mesia! am să mă răzbun pe musulmanul ăsta, de să se ducă vestea în tot Răsăritul și Apusul." Și-atunci regele Afridonios, o, Șarcan, se gândi să trimită soli la tatăl tău, cu daruri bogate, ca să-l facă să creadă că se află în război cu noi și să-i ceară ajutorul. Dar în fapt nu voia, o, Șarcan, decât să vă facă să cădeți în capcană, tu și cei zece mii de călăreți ai tăi, ca să-și împlinească astfel răzbunarea pe care o pregătea de multă vreme. Cât despre cele trei geme dăruite, cu puteri atât de mari, ele nu sunt câtuși de puțin pierdute. Erau în stăpânirea Safiei, și au ajuns în manile piraților, apoi în mâinile tatălui meu, care mi le-a dăruit mie. Sunt la mine și am să ți le arăt. Ci acum tu trebuie să te întorci numaidecât la ostașii tăi și să apuci cu ei calea Bagdadului, ca să nu cazi în lațurile regelui Constantiniei, până nu vă sunt închise drumurile.

Auzind-o, Șarcan luă mâna Abrizei, o duse la buze și grăi:

— Laudă lui Allah în făpturile lui! El te-a scos în calea mea, ca să mă scapi pe mine și pe tovarășii mei. Dar, prea scumpă și îndatoritoare regină, eu nu mă mai pot despărți de tine, mai ales acum, după cele câte s-au întâmplat, și nu pot îngădui să rămâi aici singură, căci nu știu ce poate să se mai întâmple. Haide, Abriza, să mergem la Bagdad!

Dar Abriza, care avusese vreme să cugete, îi spuse:

— O, Șarcan, zorește să pleci tu mai întâi, să pui mâna pe trimișii regelui Afridonios, care se află în mijlocul corturilor tale, și să-i silești a mărturisi adevărul. Astfel te vei încredința de spusele mele. Iar eu, înainte de-a se împlini trei zile, voi veni să te întâlnesc și vom intra împreună în Bagdad.

Se ridică, se apropie de el, îi luă capul în mâini și-l sărută. Iar Șarcan făcu la fel cu ea. Și ea începu să plângă, iar Șarcan, văzându-i ochii lăcrămând, se înduioșă și el, și plânse, întocmai cum povestește poetul:

Îmi tot ștergeam cu dreapta, mohorât,
La despărțire, ochii; iar cu stânga
O cuprinsesem strâns pe după gât.
Și ea-mi șopti sfios, curmându-și tânga:
„Au nu te temi că mă sortești bârfirii
Femeilor din trib?" — „O, nu! Ce-i, oare,
Îi spun, de nu e cea mai grea trădare,
Pentru iubire, clipa despărțirii?"

Șarcan se despărți de Abriza, ieși din mânăstire și încălecă pe calul lui, pe care îl țineau de frâu două tinere fete. Plecă, trecu peste podul cu lanțuri de fier, se afundă în umbra pomilor și ajunse la poiana din inima pădurii. Și cum sosi acolo, văzu trei călăreți strunindu-și deodată caii în fața lui. Își trase spada, gata să lovească, dar îi recunoscu îndată, și-l recunoscură și ei. Nu erau alții decât vizirul Dandan și cei doi emiri ai lui. Tustrei călăreții săriră din șea și se grăbiră să-i ureze pace prințului Șarcan și să-i povestească îngrijorarea ce cuprinsese oastea din pricina îndelungatei lui lipse. Iar Șarcan le povesti cu de-amănuntul întâmplările prin care trecuse de la început și până la sfârșit, precum și apropiata venire a reginei Abriza și trădarea pusă la cale de solii lui Afridonios. Și le mai spuse:

— Pesemne că s-au și folosit de lipsa voastră și-au fugit din tabără, ca

să-l vestească pe regele lor că ne aflăm pe pământurile lui. Cine știe dacă nu cumva oastea lor a și nimicit-o pe-a noastră! Să ne întoarcem cât mai iute la ostașii noștri!

Și în galopul cailor, ajunseră numaidecât în valea unde își așezaseră corturile. Pretutindeni domnea deplină rânduială, dar cei trei soli pieriseră. Ridicară grabnic tabăra și făcură cale-ntoarsă spre Bagdad. După mai multe zile, poposiră la hotare cunoscute și nu mai avură a se teme de primejdii. Toți locuitorii ținutului zoriră să aducă merinde pentru ei și nutreț pentru cai. Rămaseră acolo o vreme și pe urmă porniră mai departe. Șarcan încredință vizirului Dandan comanda întregii oști și nu opri cu el, la urmă, decât o sută de călăreți aleși pe sprânceană. Lăsă grosul castei să plece înainte cale de-o zi, apoi purcese și el la drum, cu suta lui de războinici.

Străbătuseră o bună bucată din cale și ajunseseră la o posadă tare îngustă, între doi munți foarte înalți, când văzură ridicându-se, la celălalt capăt al trecătorii, un nor gros de praf ce se apropia val-vârtej și se risipi în curând, lăsând la iveală o sută de călăreți, acoperiți cu zale și cu viziere de oțel. Când ajunseră atât de aproape cât să li se poată auzi glasul, călăreții strigară:

— Coborâți de pe cai, musulmanilor, și predați-vă cu arme și cai, altminterea, pe Maria și Ioan! trupurile voastre au să rămână pe dată fără de suflet!

Auzind asemenea vorbe, lui Șarcan i se făcu negru înaintea ochilor și, aruncând fulgere de mânie și cu obrajii arzând ca para focului, strigă:

— O, câinilor, cutezați să ne amenințați, după ce ați îndrăznit să ne treceți hotarele și să încălcați pământul nostru? Și ne mai și aruncați asemenea vorbe? Și socotiți că veți scăpa teferi din mâinile noastre și-o să vă mai vedeți vreodată țara?

Răcni apoi către războinicii lui:

— Pe ei, dreptcredincioșilor!

Șarcan se năpusti cel dintâi asupra vrăjmașului. Iar cei o sută de călăreți ai lui se năpustiră și ei, în galopul cailor, asupra celor o sută de călăreți ghiauri, și cele două oști se încleștară în luptă, toți cu inimile mai tari decât stânca. Oțelele se izbeau cu oțele, spadele cu spade, loviturile bubuiau ca grindina, trupurile se înlănțuiau cu trupuri, iar caii se ridicau în două picioare și cădeau greoi peste alți cai, și nu se mai auzea decât zăngănitul armelor și izbiturile năprasnice ale fierului cu fierul. Lupta ținu așa până la apropierea nopții și numai atunci cele două buluciri de oști se despărțiră și se putu face numărătoarea. Șarcan nu află printre oamenii lui nici măcar pe unul atins de vreo lovitură mai grea. Și spuse:

— Oșteni, voi știți că toată viața mea am plutit pe marea bătăliilor în care se ciocnesc valurile de paloșe și de lăncii, am înfruntat mulți viteji, dar încă n-am întâlnit oameni atât de cutezători, războinici atât de aprigi și viteji atât de bărbați ca aceștia de-acum.

Iar tovarășii-lui spuseră:

— Prințe Șarcan, adevăr grăiești! Dar mai presus de toți războinicii aceștia să știi că cel mai minunat și mai viteaz este însuși șeful lor care, pe deasupra, ori de câte ori îi vine vreunul dintre noi la îndemână, se dă la o parte, ca să nu-l ucidă și ca să-l facă scăpat de la moarte. Lucru pe care nu-l pricepem nicicum.

Auzindu-i ce spun, Șarcan, uimit, grăi:

— Mâine, ne vom orândui și vom năvăli toți deodată, căci suntem o sută împotriva la o sută. Și vom cere biruință de la stăpânul cerurilor.

Cu această hotărâre se culcară și dormiră.
Creștinii, la rândul lor, se strânseră în jurul căpeteniei și-i spuseră:
— Astăzi n-am izbutit să le venim de hac!
Iar căpetenia răspunse:
— Las' că mâine o să ne orânduim și-o să-i doborâm unul câte unul!
Cu această hotărâre, adormiră și ei.
De îndată ce zorii zilei se luminară și soarele răsări deopotrivă și peste cei pașnici și peste cei aflați în războaie, prințul Șarcan, după ce se închină lui Mahomed — cununa desăvârșirii — încăleca și veni între cele două rânduri de călăreți orânduiți pentru luptă și grăi:
— Iată, vrăjmașii noștri s-au așezat în rânduri de bătaie. Să pornim împotriva lor, dar să nu ne batem de-a valma, ci mai întâi unul dintre voi să iasă din rânduri și să cheme cu glas tare la luptă pe unul dintre războinicii creștini. Și tot așa, fiecare să se înfrunte cu câte un dușman.
Atunci, unul dintre călăreții lui Șarcan ieși din șiruri, își îndemnă calul spre dușman și strigă:
— Hei, se află printre voi vreun luptător de seamă, vreun războinic atât de cutezător încât să se înfrunte cu mine?
Abia rosti aceste vorbe, că și ieși dintre creștini un călăreț acoperit din creștet până-n talpă numai cu arme și fier, cu mătase și aur; călărea un cal sur și avea fața rumenă, cu obraji feciorelnici, fără un fir de păr. Dete pinteni calului până în mijlocul câmpului de luptă și se năpusti cu sabia ridicată asupra luptătorului musulman, pe care, repede, dintr-o lovitură îl prăvăli din șa, îl sili să se dea prins și-l luă cu sine, în strigătele de biruință și de bucurie ale oștenilor creștini. Și numaidecât alt creștin ieși din șiruri și înaintă până la mijloc, ca să se înfrunte cu un alt musulman, care se și afla acolo și care era chiar fratele celui înfrânt. Cei doi luptători începură să se lupte. Și nu după mult timp lupta se încheie cu biruința creștinului, căci prilejindu-se de o greșeală a musulmanului, care nu știuse să se ferească de o lovitură, îl izbi odată cu mânerul lăncii și-l povârni din șa. Și-l luă și pe acesta drept prins de război. Și urmară să se măsoare tot așa, și de fiecare dată lupta se încheia cu înfrângerea musulmanului de către creștin; până la căderea nopții, douăzeci de războinici musulmani fură înfrânți și luați prinși.
Văzând cele întâmplate, Șarcan se mâhni foarte, își strânse laolaltă tovarășii și le spuse:
— Au ceea ce am pățit nu vă pare cu totul nemaipomenit? Mâine, eu însumi am să ies în fața dușmanului și am să chem la luptă pe căpetenia creștinilor. Și am să aflu ce pricină l-a împins să ne încalce țara și să ne atace. Și dacă n-are să vrea a ne da lămuriri, îl vom ucide; iar de primește, vom face pace cu el.
Cu această hotărâre, dormiră până a doua zi.
Dimineața, Șarcan sări pe cal și se apropie de șirurile dușmanilor. Și văzu venind dintre cincizeci de ostași coborâți de pe cai un călăreț, care era însăși căpetenia creștinilor. Purta, prinsă cu agrafă la umeri, o hlamidă de atlaz albastru, fâlfâind peste zaua de zale mărunte. În mână-i fulgera o sabie din oțel indienesc. Călărea pe-un cal negru, înstelat în frunte cu stea albă, mare cât o drahmă de argint. Și acest călăreț avea fața fragedă ca de copil, cu obrajii rumeni și feciorelnici, fără fir de păr. Și era frumos ca luna plină când răsare pe cer.
Ajungând în mijlocul poienii, tânărul călăreț strigă lui Șarcan în arăbește:
— O, Șarcan, fiu al lui Omar Al-Neman cel care stăpânește târguri, și

orașe, și cetăți, și turnuri, pregătește-te de grea luptă. Tu ești căpetenia alor tăi, iar eu căpetenia alor mei — așa că hai să ne înțelegem astfel: care dintre noi doi va birui în această luptă, să ia prinși pe toți ostașii biruitului și să fie stăpânul lor!

Ci Șarcan, cu inima clocotind de mânie, își și repezise calul, asemeni unui leu turbat. Se ciocniră năprasnic unul cu altul și loviturile cădeau ca grindina. Părea că se lovesc doi munți și că două mări se amestecă vuind, întâlnindu-se pe neașteptate. Și nu se opriră din luptă de dimineață până seara. Atunci se despărțiră, și fiecare se întoarse la ai săi.

Șarcan grăi tovarășilor lui:

— În viața mea n-am întâlnit un luptător ca ăsta! Dar ce mi se pare cu totul de minune la el este că, ori de câte ori potrivnicul lui rămâne descoperit, nu-l rănește, ci numai i-l atinge ușor cu vârful lăncii. Eu nu mai pricep nimic din toată întâmplarea asta. Tare mi-ar plăcea să am cât mai mulți războinici tot atât de neînfricați.

A doua zi porniră să se lupte iar, dar tot fără să biruie vreunul. A treia zi, însă, se întâmplă că, în toiul luptei, frumosul și tânărul luptător creștin își avântă deodată calul în galop, îl opri scurt și îl struni năprasnic; calul se ridică în două picioare, iar tânărul se prăbuși din șea la pământ. Atunci Șarcan sări și el de pe cal, se repezi cu sabia ridicată asupra potrivnicului și voi să-l străpungă. Dar frumosul creștin strigă:

— Așa se poartă, oare, un viteaz? Așa cere buna-cuviință să te porți cu femeile?

Auzind asemenea vorbe, Șarcan, uimit, se uită cu luare aminte la tânăr și cunoscu că e regina Abriza.

Șarcan își zvârli cât colo sabia, îngenunche lângă tânăra fată, sărută pământul și o întrebă:

— Ci pentru ce toate astea, regină?

— Ea răspunse:

— Am vrut să te înfrunt eu însămi pe câmpul de luptă, ca să văd câtă tărie și câtă vrednicie ai! Să știi că și cei o sută de războinici care s-au luptat cu ai tăi sunt tot fecioare tinere ca mine. Iar eu, dacă nu s-ar fi ridicat calul în două picioare, ți-aș fi arătat încă multe altele, Șarcane!

Șarcan zâmbi și-i spuse:

— Mărire lui Allah care a făcut să ne întâlnim, regină Abriza, domniță a vremurilor!

Regina dete tovarășelor ei poruncă de plecare și-i înapoie lui Șarcan pe cei douăzeci de prinși de război. Și toți căzură în genunchi în fața ei și sărutară pământul. Iar Șarcan se întoarse către frumoasele fete și spuse:

— Oricare rege ar fi bucuros să se bizuie pe viteji ca voi!

Apoi se pregătiră de plecare, și cei două sute de călăreți luară împreună drumul Bagdadului. Șarcan îi lăsă pe toți să plece înainte, iar el cu Abriza veneau la urmă, însoțiți numai de un sclav, voioși ca doi îndrăgostiți. Și după șase zile priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Orașului Păcii.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Când se lăsă a cincizeci și una noapte

Ea urmă:

…Priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Orașului Păcii.

Atunci Șarcan rugă pe regina Abriza și pe tovarășele ei să-și scoată armurile de război și să le schimbe cu hainele lor de grecoaice. Trimise apoi câțiva soli înainte, care să-l vestească pe regele Omar Al-Neman că sosește împreună cu tânăra regină Abriza și să-i întâmpine cu alaiul cuvenit, în seara aceea descălecară, ridicară corturi pentru noapte și dormiră până dimineața.

De cum se făcu ziuă, prințul Șarcan și oștenii lui, regina Abriza și războinicele ei încălecară iarăși pe cai și luară calea către Bagdad. Și iată că le ieși în întâmpinare însuși marele vizir Dandan cu un alai de o mie de călăreți; se apropie de tânăra regină și de Șarcan și sărută pământul dinaintea lor; pe urmă intrară împreună în oraș.

Șarcan urcă mai întâi în palat ca să-l vadă pe tatăl său, regele Omar Al-Neman. Regele se ridică, îl îmbrățișă și-l întrebă ce vești îi aduce. Iar Șarcan îi povesti toată întâmplarea cu tânăra Abriza, fiica regelui Hardobios din Chezareea, și viclenia regelui Constantiniei, și ura acestuia din pricina Safiei, cadâna care era chiar fiica regelui Afridonios. Și-i povesti și despre buna găzduire și despre sfaturile cuminți pe care i le dăduse Abriza, precum și despre cea din urmă faptă vitejească a ei și despre toate însușirile-i de femeie frumoasă și de războinică.

Auzind aceste din urmă cuvinte, regele Omar Al-Neman se aprinse de dorința de a o vedea pe acea tânără minunată. Și se gândi în sine la plăcerea de-a simți în culcușul lui trupul tare, zvelt și bine legat, de fată călită în luptă, de fecioară împlinită, atâta de iubită de tovarășele ei îmbrăcate în haine de război, cu obraji feciorelnici ca ai unor băieți fără fir de păr în barbă. Căci regele Omar Al-Neman era un bătrân plin de-o putere nemaipomenită, care nu se temea de luptele bărbăției și întotdeauna ieșea biruitor din brațele femeilor.

Și cum lui Șarcan nici prin gând nu-i trecea că tatăl său ar năzui ceva în legătură cu tânăra regină, alergă s-o caute și s-o aducă în fața lui. Regele se așeză în jilțul domnesc, porunci sfetnicilor și robilor să plece, și-i opri numai pe eunuci. Domnița Abriza veni în fața lui, sărută pământul și-i vorbi cu multă istețime și cu vorbe dintre cele mai alese, așa că regele Omar Al-Neman rămase cu totul fermecat, îi mulțumi și o preaslăvi de câte făcuse pentru fiul său Șarcan și o pofti să șadă.

Abriza se așeză și-și desfăcu vălul subțire ce-i acoperea chipul. Domnița era atât de frumoasă, încât regele Omar Al-Neman simți că-și pierde mințile. Porunci numaidecât să se dea Abrizei și tovarășelor ei cele mai bogate odăi din palat, iar domniței să i se aducă tot ce se cuvine unei adevărate regine. Și numai după aceea o întrebă despre cele trei geme cu puteri vrăjite.

Abriza grăi:

— O, rege fără de seamăn, cele trei geme albe le am asupra mea, căci nu le părăsesc niciodată. Și am să ți le arăt.

Aduse îndată o lădiță, o deschise, scoase din ea o cutie cu capac, și din această cutie o alta mai mică, toată din aur. Îi ridică repede căpăcelul și atunci apărură cele trei geme albe, rotunde și scânteietoare. Abriza le duse una câte una la buze și apoi le înmână regelui, ca dar pentru buna lui găzduire. După aceea ieși din sală.

Regele Omar Al-Neman simți că și inima lui se duce cu ea. Dar cum

gemele se aflau dinainte-i, scânteietoare, îl chemă pe Șarcan și-i dărui una dintre ele. Șarcan îl întrebă ce are de gând cu celelalte două. Regele îi răspunse:

— Vreau să-i dau una surorii tale, micuța Nozhatu, iar pe cealaltă frățiorului tău Daul-Macan!

Șarcan simți o fulgerare cruntă în piept auzind cuvintele din urmă, în legătură cu un frate mai mic, despre care el nu avea cunoștință, căci știa numai de nașterea fetiței Nozhatu. Se întoarse deci către rege și-l întrebă:

— O, tată, așadar tu mai ai un fiu în afară de mine?

Tatăl îi răspunse:

— Mai am, da, un fiu; are șase ani și e fratele geamăn al fetiței, amândoi născuți de roaba Safia, fiica regelui Constantiniei.

Atunci Șarcan, tulburat, se frământă de supărare și de mânie, gata să-și sfâșie hainele de pe el. Dar se stăpâni și grăi:

— Fie amândoi sub binecuvântarea lui Allah preaînaltul!

Ci tatăl lui băgase de seamă cât era de zbuciumat și de supărat, și-i spuse:

— O, fiule, de ce te mânii și te frământi? Au nu știi că numai tu mă vei moșteni la domnie, după moartea mea? Și nu ție ți-am dat mai întâi cea mai frumoasă dintre geme?

Șarcan, neștiind ce să răspundă și nevrând să-l înfrunte sau să-l mâhnească pe tatăl său, ieși cu capul plecat din sala împărătească.

Se duse de-a dreptul la iatacul tinerei regine Abriza, care îl primi numaidecât, îi mulțumi duios pentru ceea ce făcuse pentru ea și-l rugă să se așeze alături. Apoi, văzându-l întunecat și mâhnit, îl întrebă cu gingășie ce are. Iar Șarcan, mărturisindu-i pricina mâhnirii lui, adăugă:

— Dar ceea ce mă îngrijorează cu deosebire, Abriza, este că am băgat de seamă la tatăl meu o pornire către tine. I-am văzut ochii cum se aprind de dorință.

Ea spuse:

— Liniștește-ți sufletul, Șarcan, căci nu voi fi a tatălui tău decât moartă. Oare cele trei sute șaizeci de femei și altele încă nu-i sunt de ajuns, de râvnește la fecioria mea? Fii pe pace, Șarcan, și alungă-ți grijile!

Aduse apoi mâncare și băutură; amândoi mâncară și băură; pe urmă Șarcan, mereu cu sufletul mâhnit, se întoarse la el și se culcă.

Ci regele Omar Al-Neman, după ce Șarcan ieșise de la el, se duse s-o vadă pe cadâna Safia în iatacul ei, ducând cele două geme prețioase, atârnate de câte un lănțișor de aur.

Când îl văzu, Safia se ridică și nu se așeză decât după ce se așeză mai întâi regele. Veniră la el și cei doi copii, fetița Nozhatu și băiețelul Daul-Macan. Regele îi sărută și le atârnă la gât fiecăruia câte o gemă. Cei doi copii se bucurară, iar mama îi ură regelui bună pace și fericire. Atunci regele îi grăi:

— Safia, tu ești fiica regelui Afridoruos din Constantinia și nu mi-ai spus acest lucru niciodată. De ce mi-ai ascuns adevărul, împiedicându-mă să am față de tine o purtare vrednică de stirpea ta și să-ți dau cinstirea și slava ce ți se cuvin?

Safia îi răspunse:

— O, rege, preadarnicule, oare ce aș mai putea să-mi doresc? M-ai copleșit cu darurile și cu bunătatea ta, și m-ai făcut mamă a doi copii frumoși ca luna.

Regele Omar Al-Neman fu nespus de încântat de acest răspuns, pe care îl găsi plin de înțelepciune și de gingășie. Și-i dărui Safiei un palat încă și

mai frumos decât cel pe care-l avusese până atunci, și-i rostui o viață și mai îmbelșugată. Pe urmă se întoarse la palatul lui, ca să judece, să căftănească sau să mazilească, după obicei.

Ci mintea și inima îi erau tulburate necontenit de chipul reginei Abriza. Își petrecea la ea ceasuri în șir, tăifăsuind ba de una, ba de alta, tot strecurându-i vorbe cu dedesubturi. Dar Abriza îi răspundea de fiecare dată:

— O, rege preamărit, eu, în adevăr, nu doresc nicidecum bărbați.

Asta îl ațâța și-l chinuia și mai mult pe rege care, până la urmă, se îmbolnăvi de-a binelea. Atunci îl chemă pe vizirul Dandan și-i dezvălui dragostea ce-o nutrea pentru minunata Abriza, și neizbânda încercărilor sale, și deznădejdea că niciodată n-are să fie a lui.

După ce îl ascultă, vizirul îi grăi:

— Iată ce zic eu. De îndată ce se înserează, ia cu tine o bucățică de banj și du-te la Abriza, bea cu ea și strecoară-i la urmă în pahar bucățica de banj; nici n-are să ajungă la pat, că va fi în stăpânirea ta. Și vei putea să faci cu ea tot ce ți se va părea potrivit, ca să-ți potolești dorințele. Eu așa socotesc.

Regele răspunse:

— Așa-i, sfatul tău e bun și se poate înfăptui ușor.

Deschise un dulap și luă o bucățică de banj atât de puternic, încât numai mirosul lui ar fi fost de ajuns ca să adoarmă pe un an întreg chiar și un elefant. Puse bucățica de banj în buzunar și așteptă să se facă seară, când se duse la regina Abriza, care se ridică să-l întâmpine și nu stătu jos decât după ce se așeză regele și o pofti să stea și ea. El începu să-i vorbească și curând își arătă dorința de-a bea ceva. Îndată Abriza aduse băuturi și tot felul de fructe: migdale, alune, fistic în cupe mari de aur și de cristal. Și se porniră să bea și să se îndemne unul pe altul, până ce vinul începu să i se urce Abrizei la cap. Îndată ce băgă de seamă, regele scoase bucățica de banj și o ținu ascunsă în mână; umplu o cupă, bău pe jumătate din ea și, pe furiș, strecură înlăuntru banjul. Întinse apoi cupa tinerei fete, spunându-i:

— Domniță, ia această cupă și soarbe băutura dorului meu!

Regina Abriza, fără să bănuiască nimic, luă râzând cupa și o bău. Și de îndată i se învârti totul înaintea ochilor și nu mai avu vreme decât să se târască până la pat, unde se prăbuși pe spate, cu brațele întinse și cu picioarele depărtate. Două făclii mari luminau la cele două capete ale patului.

Atunci regele Omar Al-Neman se apropie de Abriza și începu să-i dezlege șireturile de mătase ale largilor ei șalvari. Dar cine știe măsura a tot ce se petrecu?

Astfel se prăpădi fecioria tinerei regine Abriza.

Când totul se sfârși, regele Omar Al-Neman se ridică și se duse în odaia de alături, unde se afla roaba cea mai iubită a Abrizei, credincioasa Boabă-de-Mărgean, căreia-i spuse:

— Du-te repede la stăpâna ta, că are nevoie de tine.

Și Boabă-de-Mărgean alergă la stăpâna ei, pe care o găsi întinsă pe spate, însângerată și ofilită. Și înțelese că avea trebuință de îngrijiri grabnice. O șterse de sânge, o spălă, o stropi cu apă de trandafiri și-i umezi buzele cu apă de flori de portocal.

Atunci regina Abriza deschise ochii, se ridică pe jumătate și zărind-o pe Boabă-de-Mărgean o întrebă:

— Ce s-a întâmplat cu mine, Boabă-de-Mărgean? Spune-mi, că mă simt

sfârșită.

Boabă-de-Mărgean îi povesti în ce stare o găsise, și Abriza înțelese ce făcuse regele Omar Al-Neman cu ea și că nimic nu se mai putea îndrepta. Durerea și amărăciunea o copleșiră într-atât încât îi porunci roabei să nu mai lase pe nimeni să intre în casă, iar regelui Omar Al-Neman, dacă ar veni să-i spună așa: „Stăpâna mea este bolnavă și nu poate primi pe nimeni".

Regele Omar Al-Neman începu să-i trimită Abrizei în fiecare zi roabe încărcate cu tăvi mari cu tot felul de bunătăți și de băuturi, cupe pline cu fructe și cu dulcețuri, și găvane de porțelan cu sorbeturi și cu siropuri. Ci Abriza rămase închisă în iatacul ei, până ce într-o zi băgă de seamă că pântecele începuse să-i crească și mijlocul să i se îngroașe, și pricepu că era însărcinată.

Atunci, de durere, lumea întreagă nu mai însemnă nimic în ochii ei. Nu vru să mai asculte nici cuvintele de mângâiere ale Boabei-de-Mărgean, căreia îi spuse:

— Boabă-de-Mărgean, eu sunt de vină că am ajuns așa cum am ajuns, căci nu m-am purtat după cuviință, părăsindu-mi părinții și țara. Iar acum mi-e silă de mine și de viață, curajul mi s-a sfârșit și puterile mi s-au dus. Odată cu fecioria, mi-am pierdut și vlaga, și nu mai sunt în stare să înfrunt nici măcar un copil. N-aș mai putea să țin nici frâul calului, eu, Abriza, tânăra cea plină odinioară de flăcări și de tărie! Acum ce să fac? Dacă am să nasc în acest palat, ajung de ocara tuturor musulmanilor de-aici, care au să afle cum mi-am pierdut fecioria. Iar dacă mă întorc la tatăl meu, cu ce ochi am să îndrăznesc a-l privi? O, cât de adevărate sunt cuvintele poetului:

Prietene, ia pururi bine-aminte,
Că-n vremurile de necaz, amare,
N-ai să-ți mai poți afla niciun părinte,
Nici țară, și nici casă primitoare!

Boabă-de-Mărgean îi spuse:

— Stăpână, sunt roaba ta și rămân supusă poruncilor tale. Poruncește și te ascult!

Abriza răspunse:

— Atunci, Boabă-de-Mărgean, ascultă-mă! Trebuie numaidecât să fug din acest palat, fără să simtă cineva, și să mă întorc, oricum, la părinții mei. Eu nu mai sunt acum decât un trup fără de viață. Împlinească-se, dar, voia lui Allah!

Boabă-de-Mărgean îi răspunse:

— O, regină, ceea ce dorești tu este lucrul cel mai bun cu putință!

Chiar din acea clipă, ea începu să pregătească în taină plecarea. Trebuia să aștepte însă un prilej prielnic, când regele pleca la vânătoare, iar Șarcan se ducea la hotare să cerceteze cetățile de pază. Ci pe când ele așteptau acea zi, sorocul nașterii se apropia. Așa că Abriza îi spuse Boabei-de-Mărgean:

— Trebuie să plecăm chiar în noaptea asta! Ce pot să fac împotriva sorții care mi-a scris pe frunte că trebuie să nasc peste trei sau patru zile? Să plecăm numaidecât, căci orice nenorocire e mai bună decât să nasc în acest palat. Caută dar un bărbat care să ne însoțească pe drum; eu nu mai am putere să țin în mână nici cea mai ușoară armă.

Boabă-de-Mărgean răspunse:

— Pe Allah, stăpână, nu cunosc decât un singur om în stare să ne însoțească și să ne apere, și anume pe uriașul Moroz, unul dintre arapii regelui Omar Al-Neman. L-am omenit de multe ori și l-am răsplătit cu dărnicie. Mi-a povestit că înainte a fost tâlhar de drumul mare, dar acum este paznicul porții palatului. Am să-l caut, am să-i dau bani și am să-i făgăduiesc că, atunci când o să ajungem în țara noastră, o să-l însurăm cu cea mai frumoasă grecoaică din Chezareea.

Abriza spuse:

— Boabă-de-Mărgean, nu-i spune nimic, adu-l numai aici și am să vorbesc eu cu el!

Boabă-de-Mărgean se duse să-l caute pe arap și-i spuse:

— Moroz, a venit ziua norocului tău. Trebuie să faci însă ceea ce-ți va porunci stăpâna mea. Vino cu mine!

Îl luă de mână și-l duse la regina Abriza. Când o văzu, arapul Moroz înaintă și-i sărută mâna. Ea simți o strângere în inimă, îi fu silă de înfățișarea arapului, dar gândi: „La nevoie, faci orice!“ Și, stăpânindu-și scârba, îi vorbi:

— Moroz, ești tu în stare să ne ajuți în niște împrejurări grele și nenorocite? Dacă-ți voi împărtăși o taină, vei putea oare să n-o spui nimănui?

Arapul Moroz răspunse:

— Stăpână, am să fac tot ce-mi vei porunci!

Atunci Abriza urmă:

— Vreau să ne pregătești în grabă doi catâri pe care să încărcăm buclucurile noastre, și doi cai pentru noi, și să ne scoți de aici, pe mine și pe roaba mea, Boabă-de-Mărgean. Și-ți făgăduiesc că, de îndată ce vom fi ajuns tustrei în țara mea, am să te însor cu cea mai frumoasă grecoaică pe care ți-o vei alege. Și-o să te copleșim cu aur și cu bogății, iar dacă vei dori să te întorci în țara ta, vei pleca de la noi, încărcat cu daruri nenumărate.

La aceste vorbe, arapul Moroz nu-și mai încăpea în piele de bucurie, și strigă:

— O, stăpână, voi avea grijă de voi amândouă ca de ochii mei din cap. Am să pregătesc de îndată catârii și tot ce trebuie și voi pleca negreșit cu voi!

Plecă, făcu repede toate pregătirile de trebuință, și pe urmă, nebăgați în seamă de nimeni, cu toată starea Abrizei, se strecurară afară din cetate.

Dar regina Abriza, pe care începuseră s-o chinuie durerile facerii, fu silită să se oprească din drum chiar în a patra zi. Nemaiputând să îndure, îi spuse arapului:

— Moroz,: ajută-mă să descalec, căci mă sfârșesc de durere.

Și-i porunci și Boabei-de-Mărgean:

— Descalecă și tu și vino lângă mine, ca să mă ajuți.

Dar, după ce descălecară, arapul Moroz, văzând farmecele reginei, fu cuprins de pofte, se apropie de tânăra ce sta să leșine de scârbă și de mânie, și îi spuse:

— Stăpână, lasă-te mie!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, amână continuarea pe a doua zi.

Când se lăsă a cincizeci și doua noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar hâdul arap Moroz i-a spus reginei Abriza:

— Stăpână, lasă-te mie!

Atunci regina i-a răspuns:

— Arap, fiu de arap, fecior de rob! Cutezi să vii astfel în fața mea? Ce neagră ocară pentru mine, să mă aflu fără de niciun ajutor în mâinile celui mai scârnav dintre robi! Ticălosule! De mi-o ajuta Allah să mai scap din nevolnicia în care mă aflu, am să-ți pedepsesc neobrăzarea cu însăși mâna mea! Decât să mă las atinsă de tine, mai bine mă omor și sfârșesc cu suferințele și cu necazurile vieții.

Când o auzi arapul vorbind astfel, se înfurie atât de cumplit, încât se bulbucă tot, fața i se strâmbă de ură, nările i se umflară, iar buzele lui groase i se făcură pungă. Tremurând din tot trupul, se aruncă asupra reginei, cu spada în mână, o apucă de păr și-i împlântă fierul în piept.

Așa muri Abriza, de mâna acelui arap.

După care, Moroz se repezi la catârii încărcați cu bunurile Abrizei și, zorindu-i din urmă, pieri degrabă în munți.

Iar regina Abriza, dându-și sufletul, născu un băiat în brațele credincioasei Boabă-de-Mărgean care, în durerea ei, își punea țărână pe cap, își sfâșia hainele și se bătea peste obraji de țâșnea sângele. Și strigă:

— O, biata mea stăpână! tu, războinica atâta de vitează, te prăpădești așa, ucisă de un ticălos rob arap!

Ci nici nu isprăvi să se jelească Boabă-de-Mărgean, că și văzu un nor de pulbere ridicându-se până-n slăvi și apropiindu-se ca vântul. Și deodată norul se risipi și din el se ivi o oaste de luptători și de călăreți, toți îmbrăcați ca oștenii din Chezareea. Era oastea regelui Hardobios, tatăl Abrizei. Răzbătuseră până la el zvonuri că Abriza a fugit din mânăstire, așa că regele își adunase grabnic ostașii, luase el însuși comanda și pornise către Bagdad. Și astfel se afla acum chiar în locul unde fusese ucisă Abriza.

Văzându-și copila moartă, regele sări de pe cal și se prăbuși la pământ. Iar Boabă-de-Mărgean se puse să plângă în hohote și să se jeluiască și mai cumplit. De îndată ce regele își veni în simțiri, ea îi povesti întreaga întâmplare și-i spuse:

— Cel ce ți-a omorât copila este un arap al regelui Omar Al-Neman,desfrânatul care și-a bătut joc de ea.

Regele Hardobios, aflând acestea, văzu negru înaintea ochilor și hotărî să se răzbune crunt. Mai întâi însă porunci să se întocmească o năsălie pentru trupul fiicei lui și să se întoarcă la Chezareea, ca să-mplinească datorințele înmormântării.

Ajungând în Chezareea, regele Hardobios intră în palat și chemă de îndată pe doica lui, Muma-Prăpădurilor, căreia îi vorbi astfel:

— Doică, iată ce-au făcut musulmanii cu fata mea! Regele i-a răpit fecioria, iar robul lui a voit s-o pângărească și a ucis-o. Murind, ea a născut un băiat, pe care îl îngrijește Boabă-de-Mărgean. Am jurat pe Mesia că-mi voi răzbuna copila și că voi spăla rușinea de care am fost acoperit. Altminteri, mă ucid cu mâna mea!

Și începu să plângă amarnic. Atunci Muma-Prăpădurilor îi spuse:

— De răzbunare să nu te îngrijești, măria-ta. Am să-l fac eu pe musulmanul ăsta să-și ispășească toate fărădelegile. Am să-l omor și pe el și pe toții copiii lui, în așa chip, încât să ajungă lucru de poveste și să se pomenească veac de veac, în toate colțurile pământului. Ci trebuie să dai

ascultare vorbelor mele și să le urmezi întocmai. Poruncește să fie aduse aici la palat cinci fecioare, cele mai frumoase din Chezareea, cu sânii cei mai frumoși. Și fă așa ca să vină aici și cei mai mari învățați și cei mai hărăziți poeți din toate țările musulmane vecine cu regatul tău. Poruncește pe urmă acestor învățați musulmani să le crească pe cele cinci fete după știința lor, să le învețe credința musulmanilor, istoria arabilor, cronicile califilor și toate faptele regilor musulmani; tot așa, să le învețe și cum să se poarte, cum să vorbească în fața regilor, cum să petreacă împreună cu ei, cum să le dea să bea; să le deprindă cum să spună versurile cele mai frumoase și cum să alcătuiască și ele stihuri, și cum să rostească vorbe de laudă, și îndemânarea cântecului. Și e de trebuință ca învățătura lor să fie desăvârșită, măcar de-ar ține și zece ani. Se cade să fim cu multă răbdare, așa cum spun arabii pustiei: „Răzbunarea se poate împlini și după patruzeci de ani". Iar răzbunarea la care cuget eu cere ca fetele acestea să fie desăvârșite în totul. Și ca să știi și tu ce gând am, află că regele musulman are slăbiciunea femeilor și, drept aceea, și-a făcut un harem cu trei sute și șaizeci de cadâne, în afară de cele o sută de tinere plecate cu regina noastră Abriza, și în afară de toate femeile care-i mai vin ca haraci din toate părțile. Așa că eu am să-l fac să piară prin slăbiciunea lui.

Auzind acestea, regele Hardobios se lumină la chip, o îmbrățișă pe Muma-Prăpădurilor și trimise de îndată să se caute învățații musulmani și copilele neprihănite cu sâni feciorelnici.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Când se lăsă a cincizeci și treia noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar regele Hardobios trimise de îndată să se caute învățații musulmani și copilele neprihănite, cu sâni feciorelnici. Pe învățați îi primi cu toată cinstea și-i copleși cu daruri și cu avuții; le încredință apoi copilele cele frumoase și le ceru să le dea cele mai alese învățături musulmane. Și învățații îl ascultară și făcură întocmai cum le porunci regele Hardobios.

Ci regele Omar Al-Neman, când se întoarse de la vânătoare și află de fuga Abrizei, se mânie amarnic și strigă:

— Cum se poate ca o femeie să plece din palatul meu fără ca nimeni să știe? Dacă și regatul meu este tot așa de bine păzit ca palatul, pieirea noastră este neîndoielnică.

Pe când vorbea astfel, iată că se întoarse și Șarcan de la război și se înfățișă tatălui său, de la care află despre fuga Abrizei. Și din clipa aceea, Șarcan nu mai putu să sufere vederea palatului, încai că și toată grija regelui nu se mai întorcea decât către Nozhatu și către Daul-Macan. Din zi în zi arăta mai abătut, până ce regele îl întrebă:

— Ce ai tu, fiule, de ți-i fața tot mai ofilită și mai pierită?

Șarcan îi răspunse:

— Tată, viața în palatul tău mi-a ajuns de neîndurat, din mai multe pricini. Ți-aș cere, dară, să-mi faci un hatâr: numește-mă cârmuitor al

uneia dintre cetățile împărăției, unde să mă îngrop pentru câte zile mai am de trăit.

După care rosti aceste stihuri măiestre:

Acum, când port în suflet
Noian de vise moarte,
Mi-ar fi cu mult mai bine
Să pot pleca departe —
Ca ochiu-mi să nu vadă,
Urechea să n-audă
Nimic din ce-amintește
Iubirea mea pierdută.

Regele Omar Al-Neman înțelese pricinile durerii lui Șarcan, căută să-l mângâie și-i spuse:

— O, fiul meu, facă-se după voia ta! Și întrucât cel mai de seamă oraș al împărăției mele este Damascul, te căftănesc cârmuitor al Damascului, chiar din această clipă.

Porunci să vie numaidecât diecii palatului și toți mai-marii împărăției; numi în fața lor pe Șarcan cârmuitor al părților Damascului și porunca fu scrisă și pecetluită pe loc.

Se făcură degrabă toate cele cuvenite pentru plecare, iar Șarcan își luă rămas bun de la tatăl și de la mama sa, și de la vizirul Dandan. Și după ce primi închinarea emirilor, a vizirilor și-a tuturor cârmuitorilor împărăției, porni în fruntea oștenilor lui și nu mai poposi până ce nu ajunse la Damasc. Locuitorii îl primiră în zarvă de tilinci și de țimbale, de trâmbițe și de trompete, cu tot orașul împodobit și luminat în cinstea lui. Și toți îi ieșiră în întâmpinare cu mare alai, rânduiți în două șiruri, unii de-a dreapta, alții de-a stânga.

Ci regele Omar Al-Neman, după plecarea lui Șarcan, primi la el pe învățații însărcinați cu creșterea copilei Nozhatu și a fratelui ei Daul-Macan. Și învățații grăiră astfel regelui:

— Măria-ta, am venit să-ți dăm de veste că odraslele măriei-tale au isprăvit tot ce-aveau de învățat și sunt stăpâni acum pe toate tainele înțelepciunii și ale cuvântului, cunosc toate artele și toate bunele deprinderi.

La această veste, regele Omar Al-Neman nu mai putu de mulțumire și de bucurii, și-i dărui pe învățați cu daruri bogate. Cercetă și văzu că mai cu seamă fiul său Daul-Macan, acum de paisprezece ani, se făcuse tare chipeș și voinic, și era călăreț fără pereche, plăcându-i cu deosebire să stea de vorbă cu învățații, cu poeții și cu înțelepții pricepuți în tainele legilor și ale *Coranului*. Și toți locuitorii Bagdadului, fie bărbați, fie femei, îl iubeau și-l binecuvântau.

Ci veni și-o zi când prin Bagdad trecură pelerinii ce se duceau de la Irak către Mecca, orașul sfânt, ca să-și împlinească datoriile hagialâcului, și apoi la Medina, ca să vadă mormântul Profetului — cu el fie mângâierea și tihna lui Allah!

Când văzu sfântul alai, Daul Macan se aprinse de cucernicie, alergă la tatăl său și-i spuse:

— Vin la tine, tată, ca să-mi dai îngăduință să plec în sfântul hagialâc.

Ci regele Omar Al-Neman încercă să-l abată de la asemenea gând, nu-i îngădui să plece și-i zise:

— Ești prea tânăr, copilul meu! Dar anul viitor, dacă vrea Allah, am să

plec și eu în hagialâc și, negreșit, te voi lua cu mine.
Daul-Macan, căruia anul viitor i se părea tare departe, alergă la sora lui geamănă, Nozhatu, și-i spuse:
— O, Nozhatu, mor de dorința de a pleca în hagialâc și de-a vedea mormântul Profetului — cu el fie mângâierea și tihna! I-am cerut îngăduință tatălui nostru, dar nu mi-a dat-o. Acum mă gândesc să iau ceva bani cu mine și să plec pe ascuns, fără să-l înștiințez pe tata!
Nozhatu, plină și ea de înflăcărare, grăi:
— Allah cu tine, frate! Ia-mă și pe mine, vreau și eu să văd mormântul Profetului — cu el fie mângâierea și tihna!
El îi răspunse:
— Bine! La căderea nopții, să vii la mine! Ci ai grijă să nu vorbești cu nimeni nimic despre asta.
La miezul nopții, Nozhatu se sculă, se îmbrăcă în hainele bărbătești date de Daul-Macan, care era de potriva ei, luă bani de drum și plecă de-a dreptul spre poarta palatului, unde îl găsi pe Daul-Macan așteptând-o cu două cămile. Daul-Macan o ajută pe soră-sa să încalece pe una dintre cămile, iar el încalecă pe cealaltă. Animalele porniră și, ocrotiți de întunericul nopții, cei doi ajunseră între pelerini și se strecurară în rândurile lor, fără ca să-i fi băgat cineva în seamă. Și-așa, duși de caravana de la Irak, apucară calea spre Mecca, ieșind din Bagdad.
Allah le purtă de grijă și-ajunseră cu pace la sfânta Mecca. Aici, Daul-Macan și Nozhatu nu mai puteau de bucurie când s-au văzut pe muntele Arafat și și-au îndeplinit, după datine, îndatoririle cele sfinte. Iar când au făcut înconjurul Kaabei, și-au simțit sufletele pline de-o mare fericire.
Dar nu s-au mulțumit numai cu Mecca, ci s-au dus, mânați de evlavie, până la Medina, ca să se închine la mormântul Profetului — cu el fie mângâierea și tihna!
Atunci, cum hagiii tocmai se pregăteau să se întoarcă în țara lor, Daul-Macan îi grăi surioarei Nozhatu:
— O, surioară, tare aș vrea să văd și sfânta cetate a lui Abraham, cel ocrotit de Allah, cetatea pe care iudeii și creștinii o numesc Ierusalim!
Nozhatu îi răspunse:
— Și eu aș vrea.
Deci, după ce se înțeleseră așa între ei, se alipiră pe lângă o caravană și plecară spre sfânta cetate a lui Abraham.
După o călătorie tare grea ajunseră la Ierusalim; dar pe drum, Daul-Macan și Nozhatu se îmbolnăviră de friguri. Nozhatu se lecui în câteva zile, Daul-Macan rămase însă suferind, și boala i se tot înrăutățea. La Ierusalim, închiriară la un han o cămăruță, și Daul-Macan, în prada bolii, se întinse într-un colț. Și boala se înrăutăți așa de tare, încât băiatul își pierdu cunoștința și începu să aiureze. Nozhatu nu-l părăsea nicio clipită, îi purta de grijă și era tare necăjită și amărâtă că se aflau singuri într-o țară străină, fără nimeni care să-i mângâie și să-i ajute.
Și cum zăcea de îndelungă vreme, Nozhatu isprăvi și cei mai de pe urmă bănuți. Atunci se rugă de băiatul care-i slujea pe călătorii adăpostiți la han să se ducă la piață cu o haină de-a ei s-o vândă. Băiatul o vându, îi aduse banii, iar Nozhatu urmă tot așa, vânzând în fiecare zi câte ceva, pentru a-și îngriji fratele, până ce nu mai avu de vânzare nimic. Și nu mai avea decât hainele de pe ea și niște zdrențe pe care se culcau ea și fratele ei. Atunci, sărmana Nozhatu începu să plângă în tăcere.
Ci chiar în seara aceea, prin voința lui Allah, Daul-Macan își veni în fire, se simți mai întremat oleacă și, întorcându-se spre sora sa, spuse:

— O, Nozhatu, simt că mi se întorc puterile și aș avea poftă să mănânc o frigăruie de carne de miel.

Nozhatu îi răspunse:

— Pe Allah, cum să fac, frate, să-ți cumpăr carne? Nu-mi vine să mă duc să cer de pomană pe drumuri. Dar fii liniștit, de mâine am să intru slujnică la vreun om bogat, ca să pot căpăta cele de trebuință. Numai de-un lucru îmi pare rău: că va trebui să te las singur peste zi. Dar ce să facem? Nu este putere și tărie decât întru Allah preaînaltul, și numai el ne poate ajuta să ne întoarcem în țara noastră!

Și Nozhatu izbucni în hohote de plâns.

A doua zi, se sculă de cu zori, își puse pe cap o bucată veche de sac din păr de cămilă, pe care le-o dăruise vecinul lor de la han, un cămilar cu inimă bună, își sărută fratele și-l îmbrățișă plângând, apoi ieși din han, neștiind nici ea încotro să apuce.

Daul-Macan așteptă ziua întreagă întoarcerea sorei sale, dar veni noaptea și Nozhatu nu se întoarse. O așteptă întreaga noapte, fără să închidă ochii, și Nozhatu tot nu veni. Și la fel fu și a doua zi, și în noaptea următoare. Pe Daul-Macan îl cuprinse îngrijorarea pentru soră-sa și inima i se înfiora de teamă. Pe lângă acestea, de două zile nu mâncase nimic. Se târî anevoie până la ușa cămăruței și încercă să-l strige pe băiatul de la han care, într-un târziu, îl auzi. Daul-Macan îl rugă să-l ajute să meargă până în suk. Băiatul îl luă pe umeri și-l duse la piață, îl puse dinaintea unei prăvălii, închise la ceasul acela, și plecă.

Trecătorii și negustorii din suk se strânseră în jurul lui, văzându-l atât de slab și de sfârșit, și începură să-l căineze și să-l jeluiască. Daul-Macan, neavând putere să vorbească, le făcea semne că-i e foame, iar negustorii puseră mână de la mână și-i cumpărată de mâncare. Și cum se strânseseră treizeci de drahme, se sfătuiră ce era mai bine de făcut pentru bolnav. Un om cumsecade din piață grăi:

— Cel mai bun lucru este să închiriem o cămilă pentru acest tânăr și să-l trimitem la Damasc, la spitalul făcut din dărnicia califului. Aici în stradă, lăsat așa, fiecum, ar muri fără doar și poate.

Toată lumea fu de această părere, dar, pentru că se înnoptase, amânară treaba pe a doua zi. Alături de Daul-Macan, la îndemână, îi puseră un ulcior cu apă și merinde.

Porțile sukului se închiseră, așa că toți plecară acasă, căinând amara soartă a tânărului bolnav. Daul-Macan își petrecu noaptea toată fără să dea geană în geană, îngrijorat de soarta sorii sale Nozhatu. Abia putu să mănânce și să bea oleacă, de slab și de istovit ce era.

A doua zi, oamenii aceia de treabă din piața Ierusalimului închiriară o cămilă și-i spuseră cămilarului:

— O, cămilare, suie bolnavul acesta pe cămilă și du-l la spitalul din Damasc, să se vindece.

Cămilarul le răspunse:

— Jur pe capul meu că așa voi face!

Ci în sinea lui, ticălosul își spuse: „Ce să mai duc de la Ierusalim la Damasc un om care trage să moară?“

Aduse apoi cămila, o îndemnă să se lase în genunchi, urcă pe bolnav deasupra și, binecuvântat de toți cei ce se aflau în piață, smuci de căpăstru, îndemnând vita să se ridice, și porni la drum. Dar după ce străbătu câteva uliți, se opri și, cum tocmai ajunsese înaintea ușii unui hammam, îl luă pe Daul-Macan, care leșinase, îl culcă pe grămada de lemne ce slujea la încălzirea băii, și plecă degrabă.

În zori, când slujitorul de la hammam veni să aprindă focul la cazane, găsi dinaintea porții trupul tânărului întins pe jos, părând fără de viață, și-și spuse în sine: „Cine-o fi azvârlit aici hoitul ăsta, în loc să-l îngroape?“ Și când tocmai se pregătea să dea la o parte leșul din fața porții, Daul-Macan făcu o mișcare. Atunci hammamgiul strigă:

— Nu e mort, pesemne e vreun băutor de hașiș, care-a căzut as-noapte pe grămada asta de lemne. Hei, măi bețivule! băutorule de hașiș!

Și vru să se aplece și să-i strige toate astea în obraz. Atunci văzu că era un tinerel căruia nici nu-i mijise barba și al cărui chip, tare frumos, vădea o obârșie aleasă, măcar că arăta așa de slab și topit de boală. Și slujitorul oftă cuprins de milă:

— Nu este tărie și putere decât, întru Allah! Am judecat aspru un biet copil, străin și bolnav, pe când Profetul — cu el fie mângâierea și tihna! ne-a sfătuit să ne păzim a judeca pripit și să fim miloși și primitori cu străinii, mai ales când sunt bolnavi.

Și fără să mai șovăie o clipă, slujitorul îl luă pe umeri, se reîntoarse în casă, intră la soția lui și i-l dădu în seamă ca să-l îngrijească. Aceasta întinse pe jos un covor, puse o pernă nouă și curată și-l culcă cu grijă pe oaspetele bolnav. Alergă apoi să aprindă focul la bucătărie, încălzi apă și se întoarse să-i spele mâinile, picioarele și obrajii. Iar slujitorul alergă la piață și cumpără apă de trandafiri și zahăr, se întoarse repede acasă, îl stropi cu apă de trandafiri și-i dădu să bea sorbet cu zahăr și cu apă de trandafiri. Pe urmă scoase dintr-o ladă o cămașă curată și înmiresmată cu flori de iasomie și-l îmbrăcă pe tânăr.

Abia isprăviră ei aceste îngrijiri, că Daul-Macan simți o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vânt.

Când povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Când se lăsă a cincizeci și patra noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, Daul-Macan simți o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vânt și putu să-și ridice încetișor capul și să se sprijine în perne. Când îl văzu așa, hammamgiul se bucură din toată inima și strigă:

— Slavă lui Allah și mulțumire pentru însănătoșirea băiatului acestuia întru care m-a învrednicit!

Și timp de alte trei zile, hammamgiul se rugă necontenit pentru însănătoșirea tânărului pe care-l îmbia tot cu sorbeturi răcoritoare și cu zeamă de trandafiri și-l îngrijea ca un părinte. Încetul cu încetul puterile se întoarseră în trupul tânărului și el putu să-și deschidă ochii și să răsufle în voie. Și în clipa când băiatul se simțea mai bine, intră hammamgiul, îl văzu înviorat la față și-l întrebă:

— Cum îți mai e, fiule?

Daul-Macan răspunse:

— Mă simt mai bine și sănătos!

Atunci hammamgiul mulțumi lui Allah, alergă în suk și cumpără zece pui de găină, cei mai frumoși pe care-i găsi, se întoarse acasă și-i dădu neveste-si grăindu-i:

— Nevastă, ți-am adus zece pui, să tai în fiecare zi câte doi, unul dimineața și altul seara, și să i-i gătești.

Nevasta slujitorului tăie pe dată un pui, îl găti și-i aduse tânărului să mănânce supă și rasol. După ce mâncă, îi turnă apă caldă ca să se spele pe mâini, apoi îl acoperi ca să nu-i fie frig și-l lăsă să se odihnească, sprijinit în perne. Și el dormi așa până târziu după amiază, când soția hammamgiului îi mai găti un pui, i-l aduse tăiat în bucăți mărunte și-l îndemnă:

— Mănâncă, băiete, și fă-te sănătos!

Pe când Daul-Macan mânca, hammamgiul se întoarse de la hammam și văzu că nevastă-sa făcea întocmai cum îi spusese el. Se așeză la capul tânărului și-l întrebă:

— Cum te mai simți, băiete?

El îi răspunse:

— Slavă lui Allah, sănătos și în putere. Să te răsplătească Allah pentru toate binefacerile tale.

Slujitorul se bucură din suflet de aceste vorbe. Se duse în piață, cumpără iarăși sirop de violete și suc de trandafiri și-i dădu să bea.

Ci slujitorul nu câștiga la hammam decât cinci drahme pe zi și numai pentru Daul-Macan cheltuia două — ca să-i cumpere pui, zahăr, suc de trandafiri și sirop de violete. Și tot așa cheltui timp de o lună, până când Daul-Macan se înzdrăveni bine și scăpă de boală. Tare mult se mai bucurară cei doi văzându-l vindecat cu totul, iar hammamgiul îi spuse:

— Fiule, nu vrei să mergi acum cu mine la hammam, să taci o baie, că ți-o prinde bine după atâta vreme.

Daul-Macan răspunse:

— Merg, de bună seamă!

Slujitorul alergă numaidecât la târg, luă cu chirie un măgar, se întoarse acasă, îl urcă pe Daul-Macan pe măgar și-l duse până la hammam, sprijinindu-l mereu cu multă grijă și cu gingășie. Până ce tânărul se dezbrăcă în hammam, slujitorul trase o raită prin suk, cumpără cele de trebuință pentru baie, se întoarse și-i spuse:

— În numele lui Allah, să începem!

Și se porni să frământe trupul lui Daul-Macan, începând cu picioarele. Pe când îl spăla așa, masagiul hammamului intră și rămase nedumerit văzându-l pe hammamgiu îndeplinind treburi care nu erau ale lui. Își ceru iertare că nu se aflase în odaia de baie, dar preabunul hammamgiu îi spuse:

— Prietene, eu sunt bucuros că pot să te ajut făcând o treabă în locul tău și slujindu-l totodată și pe acest tânăr care-i oaspe în casa mea.

Atunci masagiul chemă bărbierul și frizerul, iar aceștia se și apucară să-l radă și să-l tundă pe Daul-Macan, după care îl spălară din nou cu multă apă. Fochistul îl urcă apoi pe o bancă, îi dădu o cămașă subțire și o haină de-a lui, îi înfășură fruntea cu un turban alb, îi strânse mijlocul cu un brâu vărgat de lână, și-l aduse acasă, călare pe măgar.

Acolo nevasta slujitorului îi aștepta cu toate pregătirile gata: spălase casa, scuturase și paturile, și preșurile, și pernele. Hammamgiul îl îndemnă pe Daul-Macan să se culce în tihnă și-i dădu sorbet cu zahăr și cu suc de trandafiri. Îi aduse apoi de mâncare un pui, pe care i-l dumică mărunțel cu mâna lui, și-l puse să soarbă și supă, până-l văzu bine sătul. Iar Daul-

Macan mulțumi lui Allah pentru însănătoșire și-i grăi slujitorului:

— Oh, cât trebuie să-ți mulțumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine!

Ci slujitorul îi răspunse:

— Lasă fiule! Dacă-mi îngădui să te întreb ceva, spune-mi de unde vii și ce nume porți. După chipul pe care-l ai și din purtările tale, eu mă dau cu gândul că trebuie să fii fecior de neam mare și de soi ales.

Daul-Macan răspunse:

— Mai întâi să-mi arăți cum și unde m-ai găsit, apoi am să-ți povestesc și eu întâmplările mele.

Atunci slujitorul hammamului îi povesti lui Daul-Macan:

— Păi eu te-am găsit zăcând pe grămada de lemne de la poarta hammamului, într-o dimineață când mă duceam la slujba mea. Habar n-am cine te-o fi aruncat acolo; și te-am adus acasă la mine, numa-așa, pentru milosârdia lui Allah.

Daul-Macan strigă:

— Mărire celui ce dă viață până și osemintelor fără de suflare! Și tu, taică, să știi că nu te-ai miluit de un nerecunoscător. Trag nădejde că nu peste mult timp am să-ți dovedesc mulțumirea mea. Ci ia spune-mi, mă rog dumitale, în ce țară mă aflu?

Slujitorul îi răspunse:

— Ești în sfânta cetate a Ierusalimului.

Atunci Daul-Macan se gândi cu amărăciune la despărțirea de sora lui, Nozhatu. Și nu se putu opri de-a plânge și a-i povesti hammamgiului toate câte pătimise, dar fără a-și da în vileag obârșia și neamul. Apoi rosti aceste stihuri:

Pe umeri duc o mult prea grea povară,
Și nu mai pot s-o duc, și mă sfârșesc.
Mă rog de cea pe care, chin și pară,
O port în piept și căreia-i slujesc,
Mă rog cu glasul stins: „Stăpână, tu,
Așteaptă-o clipă doar, nu da plecarea!!!
Ci ea-mi răspunde; „Să aștept? Vai, nu!
Eu nu cunosc ce-nseamnă așteptarea

Atunci slujitorul grăi:

— Nu mai plânge, copile! Dimpotrivă, mulțumește-i lui Allah că ai scăpat și te-ai însănătoșit.

Daul-Macan îl întrebă:

— Oare-i departe mult cetatea Damascului?

Slujitorul răspunse:

— Păi de-aici și până la Damasc, să tot fie vreo șase zile de mers.

Daul-Macan adause:

— Tare aș vrea să merg acolo!

Dar slujitorul îi spuse:

— O, tinere doamne, cum să te las să pleci singur la Damasc, pe tine, un copilandru? Ți-ai primejdui viața. Dacă stărui să te duci, am să te însoțesc, și-am s-o iau și pe femeia mea cu noi. Așa, ne-om duce să trăim împreună la Damasc, în țara Șam, cea plină de izvoare și de pometuri proslăvite de toți călătorii.

Și întorcându-se spre nevastă-sa, hammamgiul întrebă:

— Fiică a unchiului meu, vrei să mergi cu noi în preastrălucita cetate a Damascului, în țara Șam, sau mai degrabă socoți să rămâi aici și să aștepți

întoarcerea mea? Căci musai trebuie să-l însoțesc pe oaspele meu până acolo. În numele lui Allah, mi-e peste poate să mă despart de el și să-l las, cum vezi și tu, atât de tânăr, să bată singur cărări necunoscute, către o cetate cu niște locuitori, după cum se spune, așa de tare porniți spre desfrâu și nărăvuri rele.

Nevasta hammamgiului grăi pe dată:

— De bună seamă că merg cu voi.

Hammamgiul fu mulțumit și grăi:

— Mărire lui Allah, cel care aduce înțelegere între oameni, o, fiică a unchiului meu!

Și numaidecât strânse totul de prin casă — paturile, pernele, cratițele, cazanele, piulița, tăvile, saltelele — plecă în suk cu ele, unde le vându la mezat, pe cincizeci de drahme, din care făcu rost de un catâr trebuincios călătoriei…

Când povestirea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci și cincea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar, hammamgiul a făcut rost de un măgar, l-a încălecat pe Daul-Macan deasupra, și-au părăsit orașul sfânt, luând drumul Damascului — Daul-Macan călare, iar hammamgiul și nevasta pe jos, după el.

Și călătoriră așa, fără oprire, până ce ajunseră acolo. Cum era pe la căderea nopții, traseră la un han; iar hammamgiul alergă la piață ca să cumpere pentru tustrei de mâncare și băutură.

Șezură așa la han vreo cinci zile, când nevasta hammamgiului, sfârșită de truda drumului, se îmbolnăvi și, după o fierbințeală grea, își dete sufletul, în mila și îndurarea lui Allah. Pe Daul-Macan moartea ei îl întrista tare mult, căci se deprinsese cu femeia aceasta miloasă care-l slujise cu dragoste și credință.

Cu sufletul plin de jale, se întoarse spre bietul slujitor, cufundat într-o neagră durere, și-i grăi:

— Taică, alină-ți jalea, căci tuturor ni-i dat să batem Ia aceeași poartă.

Slujitorul, privindu-l pe Daul-Macan, îi spuse:

— Allah să te răsplătească pentru mila ta, copile! Poate că-ntr-o zi s-o-ndura să pună capăt suferințelor noastre și să ne izbăvească de mâhnire. Și scris e că de niciun folos nu pot fi suspinele noastre. Să ne ridicăm, dară, și să ne preumblăm oleacă prin cetatea Damascului pe care încă n-am avut vreme s-o vedem. Tare aș vrea să te știu răsuflând în voie și cu sufletul liniștit.

Daul-Macan răspunse:

— Voia ta mi-e poruncă.

Atunci, slujitorul se ridică, îl luă pe Daul-Macan de mână și plecară. Străbătură cu pas domol piețele și străzile, până ce ajunseră la o clădire mare, unde se aflau grajdurile valiului Damascului. La poartă văzură o

mulțime de cai și catâri, precum și mai multe cămile stând în genunchi, în vreme ce cămilarii le încărcau cu tot felul de saltele, de perne, de lăzi și poveri. În jurul lor roiau o grămadă de robi și de slujitori, tineri și bătrâni, toți strigând și făcând o gură și-o zarvă cumplită.

Daul-Macan își spuse în sine: „Ai cui or fi robii, și cămilele, și lăzile astea?“ Până la urmă, îl întrebă apoi pe unul dintre slujitori, care-i răspunse:

— E un dar al valiului din Damasc pentru regele Omar Al-Neman. Afară de asta, mai e și haraciul cetății Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Lui Daul-Macan i se umplură ochii de lacrimi și-și spuse încetișor:

Dacă prietenii, departe,
Blesteamă greu tăcerea mea
Și rătăcirile-mi deșarte —
Să le răspund, cum voi putea?

Dacă plecarea mea ucise
Și gândul că m-avură drag,
Și dorurile-n lacrimi scrise —
Ce pot eu, un sărman pribeag?

Iar dacă-ndur și chin, și jale,
Eu, care totul am pierdut,
Cum să mai aflu, oare, cale,
Spre anii dusului trecut?

Tăcu o clipă, apoi alte stihuri începură să-i răsune în minte:

El își strânse cortul și pieri în zare.
Ochii-mi fug pe urmă-i, întru adorare.

A plecat iubitul! Viața mea s-a dus!
Dorule, fii straja lui, și stai supus.

Te vei mai întoarce, tu, odorul meu,
Să te cert într-una, să-ți zâmbesc mereu?

Când sfârși, Daul-Macan începu să plângă. Ci bunul hammamgiu îi grăi:

— Copile, poartă-te înțelept! Am izbutit cu grea caznă să te facem sănătos, și-acum vrei să te îmbolnăvești iar, de plângi așa de amar? Liniștește-te, copile drag, nu mai plânge atâta, că tare mi-e teamă să nu ți se întoarcă fierbințelile.

Daul-Macan însă nu putea să se potolească și, tot plângând de dorul sorei sale Nozhatu și al tatălui său, rosti aceste versuri triste:

Copile, petrece și râzi pe pământ,
Că, iată, pământul durează mereu,
Ci viața se duce ca fulgul în vânt,

Iubește, deci, viața, cu bine, cu greu,
Și adu-ți aminte, copile al meu,
Că moartea ne-adună pe rând.

Te bucură, dară, de fiece clipă!
O, vezi? fericirea se duce ușor,
Grăbită-i e foarte bătaia de-aripă,
Nimic nu ne lasă din spornicu-i zbor.

Nimic nu ne lasă! Din viața întreagă,
Nu-i dat nimănuia, aici, să culeagă
Alt bun — doar tristețe și zădărnicie.
Deci, lumea și viața, copile, să-ți fie

Ca hanul în care un biet călător
Oprește o clipă la dulce popas.
Deci fă ca pământul cu soare și flori
Să-ți fie-adăpostul la care ai tras.

După ce isprăvi de spus și aceste versuri, pe care hammamgiul le ascultă cu mare uimire și se strădui să le învețe, repetându-le de mai multe ori, Daul-Macan rămase un timp pierdut în gânduri.

Până la urmă, hammamgiul, cu sfială, îi spuse:

— O, tânărul meu stăpân, pesemne ca te gândești într-una tot la țara și la părinții tăi!

Daul-Macan răspunse:

— Da, taică! Simt că nu mai pot să rămân aici nicio singură clipă! Am să-mi iau rămas bun de la tine și-am să mă lipesc și eu pe lângă această caravană, să mă duc la Bagdad, orașul meu!

Hammamgiul îi spuse:

— Merg și eu cu tine! Mi-e peste putință să te las singur, ori să mă despart de tine și, cum te-am luat sub ocrotirea mea, n-am să mă opresc la jumătatea drumului.

Daul-Macan îi grăi:

— Allah să-ți răsplătească bunătatea, cu belșug de daruri alese!

Și se bucură din suflet de tovărășia hammamgiului, care îl rugă pe Daul-Macan să încalece pe măgar și-i grăi:

— Tu o să mergi călare pe măgar cât vei vrea, iar când ai să te simți trudit de umbletul călare, te dai jos și-ți mai dezmorțești picioarele.

Daul-Macan îi mulțumi călduros și-i spuse:

— În adevăr, ceea ce faci tu pentru mine n-ar face niciun frate!

Pe urmă, așteptară apusul soarelui și răcoarea nopții, ca să pornească la drum împreună cu caravana, să lase Damascul și să ia drumul Bagdadului.

Estimp, sora lui Daul-Macan, tânăra Nozhatu, după ce ieșise din han, la Ierusalim, ca să se ducă să caute un loc de slujnică la vreun bogătan din cetate și să poată astfel câștiga ceva bani pentru a-și îngriji fratele și pentru a-i cumpăra frigăruile de miel pe care le dorea, își acoperise capul cu pânză veche de sac din păr de cămilă și pornise să străbată străzile la întâmplare, fără să știe încotro să meargă. Se zbuciuma în mintea și în inima ei din pricina bolii fratelui și din pricină că se aflau departe de părinții și de țara lor. Și-și ridică gândul către cel preaîndurător și-i veniră pe buze aceste stihuri:

În jurul bietului meu suflet
De pretutindenea se-adună
Vâlvori de negură nebună.

Un crâncen foc se-aprinde-n mine,
Mă mistuie și mă topește.
Iar doru-mi negru zugrăvește
Pe chip icoana suferinții
Și a nefericirii mele —
Cu toate chinurile-i grele.

A despărțirii suferință
Prin sufletu-mi își taie vad.
De-a amintirilor căință
Ca-ntr-un abis de bezne cad.
Nesomnu-i singurul tovarăș
Mâhnirii mele — noapte, zi.
Și lacrima doar, iar și iarăși,
Mi-e dată spre a mă hrăni.

Cum să pot eu, pe mai departe,
Să-mi tăinui deznădejdea grea,
Când nu știu taina blândei arte
De-a te preface a uita,
Când toată inima mea arde
Ca de-un necontenit pojar
În focul tristei mele soarte
Care mă-ncearcă-n valuri mari?

O, noapte, spune-i tu în șoapte
Cât sufăr și cât mă frământ,
Și că nu m-ai văzut, o, noapte,
Dormind la pieptul tău nicicând.

Pe când tânăra Nozhatu mergea în neștire de-a lungul ulițelor, întâlni o căpetenie beduină, împreună cu alți cinci tovarăși de-ai săi, care, după ce o privi lung, se luă cu îndrăzneală pe urmele ei, și, când ajunseră într-o ulicioară singuratică, se apropie de ea și o întrebă:

— Copilă, ești liberă sau ești roabă?

Nozhatu nu-i răspunse nimic și rămase nemișcată.

Atunci el adăugă:

— Fetițo, dacă te întreb despre un asemenea lucru, te întreb pentru că și eu am avut șase fete și-am pierdut cinci dintre ele, rămânându-mi numai cea de-a șasea, care trăiește acasă singură și tristă. Și-aș vrea să-i găsesc fetiței mele o tovarășă cu care să-și petreacă timpul în chip mai plăcut. Tare m-aș bucura să fii liberă, să poți să vii la mine acasă, să te fac fiica mea adoptivă și să fii ca și cum ai ține de neamul meu. Lângă tine, ar uita și fata mea de durerea care-o apasă de când i-au murit surorile.

Când îl auzi așa, Nozhatu rămase încurcată și abia îngăimă:

— O, șeicule, sunt străină de-aceste locuri și am un frate bolnav, cu care am venit din țara Hedjazului. Aș primi bucuroasă să intru în casa ta și să țin tovărășie copilei tale, dar numai dacă se poate să fiu liberă în fiecare seară, să mă întorc lângă fratele meu.

Atunci, beduinul îi spuse:

— Negreșit, copilă! N-ai să stai cu fata mea decât ziua. Dacă vrei, îl aducem și pe fratele tău la mine, ca să nu rămână singur.

Beduinul vorbi așa de frumos, încât o hotărî pe tânăra Nozhatu să-l

însoțească. Ticălosul însă nu vroise decât s-o ademenească, pentru că, altminteri, n-avea nici copii, nici casă, nici nimic.

Ajunseră, în curând, toți — șeicul, Nozhatu și cei cinci beduini — într-un loc din afara orașului, unde totul era pregătit pentru plecare: cămilele erau încărcate cu cele trebuincioase, iar burdufurile fuseseră umplute cu apă. Căpetenia beduinilor încălecă pe cămilă, o așeză repede pe Nozhatu îndărătul lui, dădu semnalul de plecare și se așternură la drum în mare grabă.

Atunci biata Nozhatu înțelese că beduinul o amăgise și o răpise. Începu să bocească și să plângă amar după fratele părăsit fără de ajutor. Dar beduinul, fără să ia aminte la rugămințile ei, merse toată noaptea până în zori, fără niciun popas, până ce ajunse în locuri unde să nu-i mai pese de nimic, departe de oameni, în inima pustiului. Acolo, cum Nozhatu plângea într-una, beduinul opri caravana, coborî de pe cămilă, dădu fata jos și, răstindu-se spre ea, răcni:

— Orășeancă păcătoasă, cu inimă de iepure, ai de gând să taci, ori vrei să te bat cu biciul până-ți dai duhul?

Auzindu-l așa pe ticălosul de beduin, sufletul i se răzvrăti și sărmana Nozhatu își dori moartea, ca să sfârșească suferințele și strigă:

— O, căpetenie de tâlhari ai pustiei, blestem al pământului, făptură a iadului, cum de-îndrăznești tu să-mi înșeli astfel buna credință și să-ți trădezi legământul, călcând în picioare făgăduielile pe care mi le-ai făcut? Mișelule și vicleanule, ce vrei să faci cu mine?

Tremurând de mânie, beduinul se apropie de ea și, cu biciul ridicat, îi strigă:

— Orășeancă păcătoasă, văd bine că ții să simți biciul pe spinare! Să știi că dacă nu încetezi pe dată cu văicărelile și cu necuviințele pe care limba ta obraznică îndrăznește să mi le arunce în față, am să-ți apuc limba cu degetele, am să ți-o tai și-am să ți-o-nfig între picioare! Jur pe fesul meu!

Auzind groaznica amenințare, biata fată, nedeprinsă cu vorbele urâte, începu să tremure de teamă, tăcu, și, ascunzându-și fața sub văl, șopti printre suspine:

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Până la casa-n care m-am născut,
Să ducă vești de lacrimile-amare?

Ah, cum să-ndur lung timp, cu glasul mut,
Durerea grea și blestemata stare
În care soarta neagră m-a pierdut!

Au n-am trăit atâta desfătare
Și-atât alint, în scurtul meu trecut,
Decât ca să mă-ngrop în disperare?

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Până la casa-n care m-am născut,
Să ducă vești de lacrimile-amare?

Când Nozhatu isprăvi stihurile acestea jalnice, beduinul, simțitor la poezie, se înduioșă, se apropie de ea, îi șterse lacrimile și-i dete o turtă de orz, spunându-i:

— Altă dată, când mă vezi mânios, să nu-mi mai întorci vorba. Mă întrebai ce-am de gând cu tine? Iată! Află că n-am să te fac nici cadână, nici roaba mea, ci am să te duc la Damasc, să te vând unui negustor bogat care să se poarte blând cu tine și să-ți fericească zilele, cum, de altfel, ți le-aș fi fericit și eu.

Nozhatu răspunse:

— Facă-se cum vrei tu!

El o sui iar pe cămilă și așa luară calea Damascului, Nozhatu stând îndărătul beduinului. Și cum o răzbise foamea, ronțăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tâlharul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci și șasea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, Nozhatu ronțăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tâlharul.

Și, nu peste mult, ajunseră la Damasc și traseră la hanul Sultani, pe-aproape de Bab El-Malec.

Și cum Nozhatu era mâhnită, galbenă de supărare și plângea într-una, beduinul se răsti la ea:

— Dacă nu contenești cu boceala, o să te urâțești, o să-ți pierzi din preț și n-o să te mai pot vinde decât vreunui iudeu pocit. Ia aminte la ce-ți spun!

Pe urmă, beduinul o încuie cu grijă în odaia lor de la han și se grăbi să meargă la sukul robilor, ca să întâlnească negustorii de robi. Și întâlnindu-i, le vorbi despre frumoasa răpită, spunându-le:

— Vreau să vând o tânără roabă pe care am adus-o de la Ierusalim, dar fata are un frate bolnav, pe care-am fost silit să-l las acolo, în grija unor rude de-ale mele. Așa că cine vrea s-o cumpere, să ia seama să-i spună, pentru a o liniști, că fratele ei bolnav are să fie îngrijit la Ierusalim chiar în casa aceluia care-o s-o cumpere. În felul acesta, am s-o dau mai ieftin.

Atunci unul dintre negustori se ridică și-l întrebă:

— Câți ani are roaba?

Beduinul răspunse:

— E fată tânără de tot, fecioară încă, dar bună de măritat. E tare deșteaptă și gingașă, frumoasă și la trup și la minte, și cu multe alte însușiri. Din nenorocire, de când i-i fratele bolnav, supărarea a slăbit-o, a istovit-o și-a făcut-o să-și mai piardă din plinătatea trupească. Dar totul se poate drege cu oleacă de îngrijire și cu străduința de-a o face să uite.

Atunci negustorul îi grăi:

— Merg cu tine să văd roaba, că prea mi-ai împuiat capul cu însușirile ei; dar să știi că, dacă n-o să-mi placă, nu facem târgul. Dacă este așa cum spui tu, am s-o iau cu prețul la care ne vom înțelege. Banii însă nu ți-i dau decât după ce am s-o vând și eu, căci îți mărturisesc deschis: o iau pentru regele Omar Al-Neman, stăpânul Bagdadului și al Korasanului, al cărui fiu,

prințul Șarcan, este cârmuitorul Damascului. Am să mă duc la prințul Șarcan, care mă cunoaște, am să-i spun despre ce e vorba, iar el îmi va da o scrisoare ca să pot ajunge la regele Omar Al-Neman, care, pătimaș cum e după fecioare frumoase, are să mi-o cumpere cu preț bun. Și-atunci am să-ți plătesc și ție prețul la care ne-om înțelege.

Beduinul răspunse:

— Primesc învoiala.

Plecară amândoi spre hanul Sultani, unde se afla încuiată Nozhatu, și beduinul o strigă cu porecla care socotise el că i se potrivește unei roabe:

— Ei, Nahia! Nahia!

Auzindu-se strigată cu acest nume nou, sărmana fată începu să plângă și nu răspunse. Atunci beduinul îl lămuri pe negustorul de robi:

— E aci înăuntru. Du-te și cerceteaz-o cu de-amănuntul, dar caută să n-o sperii și vorbește-i prietenos, așa cum obișnuiesc și eu să fac.

Negustorul intră în odaia în care era închisă Nozhatu, se apropie de ea și-i spuse:

— Pacea fie cu tine, copilă!

Nozhatu răspunse cu glas dulce ca zahărul și cu cea mai desăvârșită rostire în limba arabă:

— Și cu tine fie pacea și binecuvântarea lui Allah!

Negustorul fu cât se poate de încântat. Se uită cu luare aminte la roaba care avea fața acoperită cu un iașmac gros și-și spuse în sine: „Pe Allah! ce făptură gingașă și ce vorbire aleasă!“ Nozhatu, la rându-i, se uită la negustor și gândi: „Acest bătrân are chipul blajin și pare vrednic de cinstire. De m-ar ajuta Allah să ajung roaba lui și să scap de beduinul ăsta fioros. Să răspund deci cu înțelepciune, căci negustorul a venit aici anume ca să mă cerceteze“.

Deci, când negustorul o întrebă: „Cum te simți, copilă?“ ea privi cu sfiiciune în jos și răspunse blând:

— O, preacinstite bătrâne, mă întrebi cum mă simt și nu știi că nici celui mai crunt dintre dușmanii domniei tale nu i-ai dori să se simtă ca mine! Ci fiecare muritor își poartă soarta legată de gât.

Auzindu-i răspunsul, negustorul rămase cu totul uluit de mirare și-și spuse: „Nu mai am nicio îndoială că, deși nu i-am văzut încă chipul, voi căpăta pe fata asta tot ce vreau de la regele Omar Al-Neman!“ Se întoarse către beduin și nu se putu opri să-i mărturisească:

— Roaba e o minune! Cât ceri pe ea?

Beduinul răspunse mânios:

— Cum de-îndrăznești să spui că-i o minune, când e cea mai păcătoasă făptură de pe pământ? Acum are să-și închipuie că e chiar minune și n-o să mai am nicio putere asupra ei. Pleacă! N-o mai vând!

Negustorul pricepu că beduinul era un ticălos și o fiară fără de pereche, și că nu va ajunge la niciun căpătâi cu el pe calea înțelepciunii. Așa că o întoarse într-altfel și încercă să treacă greul, spunându-i:

— O, șeicule de beduini, o iau cu toate că este o lepădătură și o cumpăr cu toate că are nespus de multe lipsuri!

Beduinul, mai liniștit, grăi:

— Fie! Cât îmi dai?

Negustorul răspunse:

— Zicala glăsuiește: „Tatăl dă numele fiului”. Cere, dar, cât crezi că prețuiește.

Beduinul nu luă în seamă vorbele bătrânului și se mânie iar:

— Tu trebuie să spui cât dai!

Negustorul socoti în sine: „Beduinul ăsta e cumplit, de încăpățânat. Ce preț să-i spun acum, când fata mi-a câștigat inima cu dulceața graiului și cu purtările ei? Pe semne că știe și să scrie și să citească. Fără îndoială că a fost binecuvântată de însuși Allah! Și când te gândești că beduinul habar n-are de adevăratul ei preț!“

— Îți dau două sute de dinari de aur, afară de arvuna ta și de dările pentru vânzare, ce se cuvin vistieriei și pe care le voi plăti tot eu.

Beduinul strigă furios:

— Oh, negustoriile, pleacă! N-o mai vând! N-aș da pe două sute de dinari nici măcar prăpădita de bucată de sac cu care-și acoperă capul! Gata. N-o mai vând! O iau cu mine în pustiu, să-mi pască acolo cămilele și să-mi râșnească orzul!

Apoi se întoarse spre fată și-i strigă:

— Vino-ncoace, lepădătura! Gata, plecăm!

Dar pentru că negustorul nu se clintea din loc, beduinul se apropie de el și răcni:

— Pe fesul meu, n-o mai vând! Întoarce spatele și cară-te, dacă nu vrei s-auzi ce n-o să-ți placă!

Negustorul gândi: „Nu-ncape nicio îndoială că beduinul ăsta, care se jură pe fesul lui, nu e în toate mințile. Am să-i dau ce-o pretinde, căci fata prețuiește cât o comoară de nestemate. De-aș avea banii la mine, i-aș plăti pe loc fiarei ăsteia și-aș isprăvi târgul!” Apoi cu glas domol îi spuse beduinului, ținându-l strâns de burnuză:

— O, șeicule de beduini, rogu-te mai întârzie oleacă! Bag-samă că nu prea ești dedat să vinzi și să cumperi. Se cere multă răbdare și iscusință la socoteli de-astea. Liniștește-te, și, crede-mă, am să-ți dau cât vrei. Înainte de toate, trebuie să văd și chipul fetei, așa cum se obișnuiește în asemenea treburi.

Beduinul răspunse:

— Bine! Privește-o cât îți place și, dacă vrei, pune-o să se și dezbrace și cerceteaz-o peste tot.

Dar negustorul ridică mâinile la cer strigând:

— Să mă ferească Allah s-o dezbrac ca pe roabe! Nu vreau decât să-i văd fața!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, negustorul strigă:

— Vreau numai să-i văd fața!

Se apropie de Nozhatu, cerându-i iertare pentru îndrăzneală, se așeză încurcat lângă ea și o întrebă cu blândețe:

— Cum te cheamă, stăpâna mea?

Suspinând, ea răspunse:

— Mă întrebi de numele pe care-l port acum, sau de cel de altădată?

El se minună:
— Ce, ai două nume, unul nou și unul vechi?
Ea răspunse:,
— Da, bătrâne! Numele meu cel vechi este Bucuria-Vieții, iar cel nou Asuprirea-Vremii.
— Auzind vorbele ei, rostite cu tristețe amară, bătrânului negustor i se umeziră ochii. Și nici tânăra Nozhatu nu-și putu stăpâni lacrimile și rosti jalnic:

Te port mereu în suflet, o, călător grăbit!
Spre care țări străine cărarea-ți se-abătu,
La ce fel de popoare departe-ai poposit,
În tihna cărei case trăiești acuma tu?

Din ce izvor bei, oare, hoinarule, acum?
Eu, cea care te plânge și te așteaptă, eu
Cu florile-amintirii-mi hrănesc al vieții scrum
Și beau fântâni de lacrimi din ochii-mi triști, mereu.

În gândurile mele nimic nu e mai crud
Decât al despărțirii prea îndelung amar.
Pe lângă el, oricare alt chin e-un vis plăcut
Și l-aș purta cu zâmbet pe față, ca pe-un har.

Dar beduinului i se păru că vorba lor prea ținuse mult, veni la Nozhatu cu biciul ridicat și-i spuse:
— Ce tot pălăvrăgești aci? Arată-ți fața și să isprăvim odată!
Atunci Nozhatu privi spre negustor și-i spuse deznădăjduită:
— Preacinstitule bătrân, fie-ți milă, scapă-mă din mâinile tâlharului acesta fără credință și fără teamă de Allah! Altminteri, chiar în noaptea asta am să-mi pun capăt zilelor.
Negustorul se întoarse atunci spre beduin:
— Șeicule de beduini, fără îndoială că fata asta ți-e ca o povară. Vinde-mi-o cu ce preț vrei!
Beduinul răcni iar:
— Îți mai spun odată că tu trebuie să-mi spui cât dai, altfel o iau numaidecât și-o duc să-mi pască în pustie cămilele și să rânească bălegarul vitelor.
Atunci negustorul îi spuse:
— Bine! Fie! Ca să încheiem târgul, îți dau, auzi-mă bine, cincizeci de mii de dinari de aur.
Ticălosul răspunse cu hotărâre:
— Nu! Allah mi-o martor! Cu-atât nu acopăr nici ce-am cheltuit ca s-o hrănesc și să-i cumpăr turte de orz. Află, negustoriile, că am cheltuit, numai pentru turtele ei de orz, nouăzeci de mii de dinari de aur.
Negustorul, uluit de sminteala tâlharului, spuse:
— O, beduinule, păi tu și părinții tăi și toți cei din tribul tău, în toată viața voastră, n-ați mâncat orz nici de-o sută de dinari. Ci hai să-ți spun ultimul preț și cuvântul meu cel din urmă și, dacă nu primești, mă duc la craiul Șarcan, valiul Damascului, și-i arăt viața ticăloasă la care-o supui pe tânăra roabă, pe care de bună seamă că ai răpit-o, hoțule și tâlharule!
Când îl auzi așa, beduinul răspunse:
— Bine! Spune cât dai.

Negustorul grăi:
— O sută de mii de dinari.
Beduinul răspunse:
— Îți las roaba la acest preț, căci sunt nevoit să mă duc la piață să cumpăr sare.
Negustorul zâmbi și îl pofti la el acasă pe beduin împreună cu tânăra roabă; acolo-i plăti toată suma la care se învoiseră, dinar cu dinar, înaintea zarafului legiuit al sukului.
Pe urmă, beduinul încăleca pe cămilă și luă calea Ierusalimului, spunându-și: „Dacă pe fată am căpătat o sută de mii de dinari, pe frate-său am să capăt cel puțin tot atât. Mă duc să-l caut”.
Așa că, ajungând la Ierusalim, începu să-l caute pe Daul-Macan prin toate hanurile. Dar cum Daul-Macan plecase cu slujitorul de la hammam, hulpavul beduin nu-l mai găsi.
Estimp, tânăra Nozhatu…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și opta noapte

Ea urmă:

Estimp, iată că tânăra Nohzatu ajunse acasă la bătrânul negustor, care îi dete cele mai frumoase și mai scumpe haine pe care le avea, pe urmă se duse cu ea în suk, la giuvaergii și la argintari, și-o puse să-și aleagă giuvaerurile și podoabele câte i-or plăcea, le înfășură într-un fișiu de atlaz, se întoarseră acasă și-atunci negustorul de roabe, dăruindu-i tinerei Nozhatu toate câte cumpărase, grăi:
— Nu-ți cer, drept recunoștință, decât să nu uiți a-i spune prințului Șarcan, când am să te duc la palatul lui, prețul întocmai cu care te-am cumpărat, pentru ca el, la rândul lui, să-l pomenească în scrisoarea pe care am să i-o cer ca să mă duc cu ea la regele Omar Al-Neman la Bagdad. Și-aș mai vrea ca prințul Șarcan să-mi dea un răvaș de drum și un înscris să nu mai plătesc nicio vamă pentru mărfurile pe care am de gând să le iau cu mine, ca să le vând la Bagdad.
Când îl auzi ce spune, Nozhatu suspină și ochii i se umplură de lacrimi.
Negustorul o întrebă:
— Pentru ce, copilă, ori de câte ori auzi numele cetății Bagdadului, suspini și ți se umplu ochii de lacrimi? Ai acolo pe cineva drag, au vreo rudă, au vreun negustor? Spune fără de sfială, căci cunosc pe toți negustorii și pe mulți alții de la Bagdad.
Nozhatu răspunse:
— Jur pe Allah că nu cunosc pe nimeni altcineva acolo, decât pe regele Omar Al-Neman, stăpânul Bagdadului.
Când negustorul din Damasc auzi acest lucru cu totul neobișnuit, oftă de fericire și de mulțumire, și-și spuse în sine: „M-am procopsit!“
Apoi o întrebă pe tânără:
— I-ai mai fost dusă spre vânzare vreodată de vreun negustor de roabe?

Ea răspunse:

— Nu, dar am fost crescută în palatul lui, împreună cu fiică-sa. Și el mă îndrăgise, și orice dorință a mea era sfântă pentru el. Așa că, dacă vrei să capeți un hatâr de la el, spune-mi numai, adu-mi un kalam și hârtie, și-am să scriu un răvaș pe care să-l pui în mâna regelui Omar Al-Neman și să-i spui: „Măria-ta, preasupusa-ți roabă Nozhatu a îndurat bătaia soartei și-a vremurilor, și multe suferințe, zi și noapte; a fost vândută ca roabă și a schimbat mulți stăpâni și case; și-acuma se află chiar în casa celui ce ocârmuiește cetatea Damascului. Și-ți trimite prin mine închinarea ei și urări de pace."

Auzind asemenea vorbe uluitoare, dar pline de înțeles, negustorul nu mai știa ce să facă de bucurie și de uimire; iar inima i se umplu de și mai multă dragoste pentru Nozhatu, pe care o întrebă cu tot respectul cuvenit:

— Copilă minunată, pesemne că ai fost răpită din palat și vândută? Negreșit că ești pricepută și-n arta poeziei și în citirea *Coranului*?

Nozhatu răspunse:

— Așa e, preacinstite șeic. Cunosc *Coranul* și învățăturile înțelepciunii; pe lângă acestea, mai cunosc și științele doftoricești, tainele alchimiei, scrierile lui Hipocrate, ca și pe cele ale înțeleptului Galien, la care eu însămi am adăugat însemnări; am citit cărțile de filosofie și de logică; știu însușirile tuturor buruienilor și lămuririle date de Ibn-Bitar; am studiat cu învățații *Canonul* lui Ibn-Sina; am cercetat simbolurile tainice și le-am dezlegat înțelesurile; știu să măsor toate figurile din geometrie; cunosc legile arhitecturii; am învățat cu de-amănuntul igiena și *Safiatele,* precum și sintaxa, gramatica și istoria vorbirii; și-am stat laolaltă cu învățați de toate felurile; și-am scris și eu multe cărți despre legile și despre arta vorbirii, despre aritmetică și despre silogismul pur; cunosc științele sufletului și pe cele divine; și n-am uitat nimic din toate câte le-am învățat. Și-acum, dacă vrea, dă-mi hârtia și kalamul, să-ți scriu răvașul. Am să ți-l scriu în versuri, pentru ca, pe drumul de la Damasc la Bagdad, să-l citești mereu cu plăcere și să nu mai trebuiască să iei cu tine alte cărți cu care să-ți petreci vremea. Stihurile mele au să-ți fie desfătare în ceasurile de singurătate și prieten la popasuri.

Bietul negustor, cu totul aiurit, abia îngăimă:

— Ya Allah! Ya Allah! Fericită fi-va casa care te va adăposti! Și mai fericit cel ce va locui cu tine!

Pe urmă, îi aduse toate cele trebuitoare scrisului. Iar Nozhatu luă kalamul, îl înmuie în pernița cu cerneală, îl cercă mai întâi pe unghie și scrise aceste stihuri:

Aceste rânduri au fost scrise
De mâna celei ce, prin gânduri,
E soră cu frământul mării
Plângând sub biciuri de vânturi;
Căreia pleoapele-i sunt arse
De lung nesomnu-i în durere,
Iar frumusețea-i e uscată
De așteptare și veghere,
Și care-n multa-i suferință
Își face zi din neagra noapte,
Și-n aspru pat se chinuiește,
Gemându-și dorurile-n șoapte.
E jalea ei aici, strunită
În stihuri și-n cadențe grele,
Pe care le-au țesut, cu gândul
La tine, degetele mele.
De toată bucuria vieții
În sufletul meu nicio coardă
N-a mai sunat, de când, slăvite,
Mă smulse nemiloasa soartă.
Iar tinerețea mea-i pustie
De zâmbete și de cântare,
Și nu mai știu, în viața-mi tristă,
Ce-nseamnă-o zi de sărbătoare.
Căci, fără tine, despărțirea
Deprinse ochii mei cu veghea,
Și somnul mi-l răpi, și numai
Cu bocete-mi umplu urechea.

Mi-am spus durerile la vânturi,
Dar vânturile niciodată
Nu le-au dus celui pentru care
Le-am tot șoptit, nemângâiată.
Și nici nu mai cutez să stărui.
Nădejdea-mi toată fum și scrum e,
Vreau numai să semnez această
Jelanie cu tristu-mi nume:
Cea ruptă de părinți și țară,
Cea pururea fără alean,
Ajunsă roabă-n țări străine,
Sărmana NOZHATU-ZAMAN.

După ce Nozhatu sfârși de scris, presără nisip pe foaia de hârtie, o împături cu grijă și o înmână negustorului, care o luă cu sfială, o duse la buze și la frunte, o înveli într-o pânză de atlaz și grăi:
— Slavă celui care te-a zămislit, o, minune a minunilor!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci și noua noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, negustorul grăi:
— Slavă celui care te-a zămislit, minune a minunilor!
Și nu mai știa cum să-și arate cinstirea față de gingașa N Nozhatu. Îi vorbea respectuos și umilit, și socoti că s-ar cuveni s-o îndemne a face o baie, de care pesemne că va fi având mare nevoie, ceea ce, într-adevăr, fata primi numaidecât. Bătrânul o însoți până la hammam, mergând înaintea ei și ducându-i, într-o legătură de catifea, hainele cu care avea să se îmbrace după baie. O chemă pe cea mai iscusită dintre hammamgițe, i-o dete în seamă pe Nozhatu și-i spuse:
— De îndată ce va fi isprăvit baia, să vii să mă chemi.
Și în vreme ce Nozhatu, slujită de hammamgiță, își făcea baia, bătrânul negustor se duse în suk și cumpără tot soiul de fructe și de sorbeturi, pe care le puse apoi pe-o masă, aproape de locul unde Nozhatu avea să se îmbrace.
După ce isprăviră baia, hammamgița o aduse pe Nozhatu la masa aceea, o înveli în cearșafuri și ștergare înmiresmate, începură amândouă să mănânce fructe și să bea sorbeturi până se săturară. Iar ce mai rămase dăruiră paznicei de la hammam.
Atunci se ivi și negustorul, aducând un cufăr de santal pe care îl așeză alături, îl deschise, slăvind numele lui Allah, și porunci hammamgiței s-o îmbrace pe Nozhatu, spre a putea s-o înfățișeze prințului Șarcan.
Negustorul îi dete mai întâi o cămașă subțire de mătase albă și o năframă țesută cu aur, care prețuia o mie de dinari. După aceea, o îmbrăcă cu o rochie turcească, brodată cu fire de aur, iar în picioare îi puse

pantofiori roșii, scăldați în parfum de mosc și împodobiți cu mărgăritare și nestemate. La urechi îi puse niște cercei de perle, care costau fiecare câte o mie de dinari de aur; îi atârnă apoi, pe după gât, o salbă de aur filigranat, iar sânii i-i încercui cu o țesătură de pietre scumpe; îi încinse mijlocul cu un brâu din zece șiruri de boabe de chilimbar și de semilune de aur; și pe fiecare boabă de chilimbar era încrustat un rubin, iar pe fiecare semilună erau prinse nouă mărgăritare și zece diamante. Așa o îmbrăcă pe Nozhatu, cu giuvaeruri și podoabe care costaseră mai bine de-o sută de mii de dinari.

Negustorul o rugă apoi să-l urmeze. Ieșiră din hammam și el o luă înainte cu pas mândru și respectuos, îndepărtând din cale pe trecători. Și toți erau uluiți de frumusețea fetei și se minunau:

— Ya Allah! Mașallah! Slavă lui, întru făpturile sale! Fericit muritorul căruia-i aparține fata asta!

Și merseră așa, până ce ajunseră la palatul prințului Șarcan, cârmuitorul cetății Damascului.

Când fu în fața prințului Șarcan, negustorul sărută pământul dinaintea lui și-i grăi:

— Ți-aduc un dar fără de seamăn, cel mai frumos și mai minunat lucru al vremii noastre, o făptură plină de toate farmecele și de toate darurile, de toate frumusețile și de toate bucuriile.

Prințul Șarcan spuse:

— Grăbește-te să mi-o arăți.

Negustorul ieși din sală, se întoarse apoi, ținând-o pe Nozhatu de mână, și o duse dinaintea prințului. Și prințul Șarcan habar n-avea că acea minune era chiar sora sa Nozhatu, pe care-o lăsase copilă mică la Bagdad, și nici nu voise vreodată s-o vadă, din pricina ciudei ce-l cuprinsese la nașterea ei și a fratelui ei Daul-Macan. Și acum fu cu totul răpit de farmecele ei, mai ales când negustorul adăugă:

— Să știi, măria-ta, că pe lângă frumusețea cu care a dăruit-o firea, fata asta se pricepe și în toate științele religioase, politice și matematice. Și-i gata să răspundă la toate întrebările celor mai de seamă învățați din Damasc și din întreaga împărăție.

Atunci, prințul Șarcan nu mai stete o clipă pe gânduri și-i spuse negustorului:

— Du-te la vistiernic să-ți plătească prețul, lasă-mi fata aici, și pleacă în pace.

Negustorul răspunse:

— O, mărite stăpâne, această fată, în socotelile mele, era hărăzită tatălui măriei tale, regele Omar Al-Neman. Și veneam să te rog a-mi da o scrisoare ca să pot ajunge la el. Dar, dacă-ți place, rămâie aici. Dorința ta e poruncă pentru mine. Te-aș mai ruga, doară, să-mi dai îngăduința ca, de-acum nainte, să-mi vând mărfurile oriunde-oi putea, fără a plăti vamă nimănuia.

Șarcan zise:

— Așa să fie! Ci vreau să-mi spui cât te-a costat fata, ca să-ți plătesc prețul.

Negustorul răspunse:

— M-a costat o sută de mii de dinari de aur; și are pe ea lucruri de încă o sută de mii.

Șarcan chemă pe vistiernic și-i porunci:

— Plătește numaidecât acestui preacinstit șeic două sute de mii de dinari de aur și, pe deasupra, încă o sută douăzeci de mii, pentru osârdia

lui. Și dă-i din dulapurile mele cea mai frumoasă și mai scumpă haină. Și să se știe că, de azi înainte, se află sub ocrotirea mea și că n-are a plăti nimănuia niciun fel de bir, nicăierea.

Pe urmă, prințul Șarcan dete poruncă să vie la el cei patru mari cadii ai Damascului și le spuse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a a șaizecea noapte

Ea urmă:

— Vă dau de știre că, din această clipă, aici, de față cu voi, o slobozesc pe această tânără roabă, pe care-am cumpărat-o acum, și pe care vreau s-o iau de soție.

Cei patru cădii se grăbiră să scrie hatișeriful de slobozenie, apoi și legământul de căsătorie, pe care-l pecetluiră cu pecetea lor. Iar prințul Șarcan, ca să-și arate bucuria, împărți cu dărnicie o mulțime de aur tuturor celor de față și zvârli pumni întregi de bani slujitorilor și robilor.

Pe urmă, porunci tuturora să plece, oprindu-i în sală numai pe cei patru mari cadii și pe negustor. Apoi, întorcându-se către cadii, grăi:

— Vreau acum să ascultați cuvintele pe care le va rosti această tânără, ca să ne dovedească priceperea ei în arta vorbirii alese, precum și toată învățătura pe care o are, spre a ne adeveri spusele bătrânului negustor, care a adus-o.

Cadiii răspunseră:

— Ascultăm și ne supunem.

Prințul Șarcan porunci să se ridice o perdea în mijlocul sălii, iar îndărătul perdelei o așeză pe tânără Nozhatu, așa ca ea să poată vorbi nestingherită, în tihnă deplină, ferită de orice privire străină.

De îndată ce perdeaua fu ridicată, mai multe slujitoare o înconjurară pe noua lor stăpână și-o ajutară să scoată de pe ea o parte din veșminte și să se simtă mai la largul ei. Și toate o fericeau și se minunau de desăvârșirea ei și îi sărutau mâinile și picioarele, bucurându-se foarte. Iar soțiile emirilor și ale vizirilor, aflând vestea, veniră în mare grabă și cerură îngăduirea să-și arate respectul față de Nozhatu și să audă cuvintele pe care le va spune prințului Șarcan și marilor cadii ai Damascului.

Când văzu intrând la ea soțiile de viziri și de emiri, Nozhatu se ridică să le întâmpine, le îmbrățișă și le pofti să ia loc lângă ea, îndărătul perdelei; și le zâmbea prietenos și le spunea cuvinte de bun venit, răspunzând la urările și la cuvintele lor respectuoase. Era atât de gingașă încât toate se minunau de buna creștere, de frumusețea, de purtarea aleasă și de înțelepciunea ei, și-și spuneau una alteia: „Am auzit că e roabă slobozită, dar zău că nu poate fi decât vreo regină sau vreo fiică de rege“.

Și îi grăiră:

— O, stăpână a noastră, ne-ai luminat cetatea venind aici și ne-ai umplut de slavă țara și împărăția. Toată împărăția aceasta este a ta, și palatul acesta este palatul tău, iar noi toate suntem roabe ale tale!

Iar ea le mulțumi din suflet cu cel mai dulce și mai fermecător glas.

Atunci, Șarcan, de dincolo de perdea, glăsui:

— O, neprețuită fecioară, giuvaer al pământului, iată, stăm gata să ascultăm cele ce ai să ne spui, tu, cea care te pricepi în toate științele și care cunoști până și încâlcitele reguli ale sintaxei limbii noastre.

La rândul ei, tânăra Nozhatu răspunse, de dindărătul perdelei, cu glas dulce ca zahărul:

— Dorința ta îmi e poruncă, și mă supun ei! Îți voi cuvânta, stăpâne, despre cele trei porți ale vieții.

Parabolele celor trei porți

— Am să-ți povestesc, măria-ta, dintru început, despre întâia poartă, *Arta de a trăi:*

Aflǎ, dar, că viața are un țel și că acest țel al vieții este desăvârșirea. Iar cea mai de seamă desăvârșire este numai cea întru credință.

Ci nimenea nu ajunge la desăvârșire decât printr-o viață plină de foc și de dăruire. Iar o asemenea viață poate fi trăită și împlinită prin oricare dintre cele patru mari îndeletniciri ale omenirii: cea a cârmuirii, cea a comerțului, cea a agriculturii și cea a meșteșugurilor.

În ce privește *Cârmuirea:* este nevoie ca aceia, oameni rari, ce sunt chemați a cârmui lumea, să fie înzestrați cu o mare știință politică, cu o desăvârșită agerime de minte și cu o dibăcie fără de margini. Ei nu trebuie să se lase niciodată conduși de toanele firii lor, ci de alese năzuințe întru Allah preaslăvitul. Dacă și-ar orândui purtarea întru asemenea năzuințe, dreptatea ar domni între oameni și ar înceta orice neînțelegere pe fața pământului. Ci mai adesea ei se lasă călăuziți de slăbiciunile firii lor și lunecă în rătăciri fără de leac. Căci un cârmuitor nu este de folos decât în măsura în care se arată drept și nepărtinitor și în stare să împiedice pe cei puternici de-a asupri pe cei slabi: altminteri, el nu e de nicio trebuință.

Marele Ardeșir, al treilea rege al perșilor, unul dintre urmașii lui Sasan, spunea: „Ocârmuirea lumească și credința sunt două surori gemene: credința e o comoară, iar ocârmuirea este straja ei”.

Mahomed, Profetul nostru — cu el fie pacea și rugăciunea! — a spus: „Două lucruri stăpânesc lumea: ocârmuirea și știința. Când ele sunt drepte și curate, lumea merge pe calea cea dreaptă; când sunt tulburi și strâmbe, lumea cade în ticăloșie.”

Tot așa cum și un înțelept de demult a spus: „Regele trebuie să fie paznicul credinței, a tot ce este sfânt și al drepturilor supușilor lui. Dar, mai presus de orice, el trebuie să vegheze a ține cumpăna dreaptă între cei ce mânuiesc condeiul și cei ce mânuiesc spada. Căci cel ce rămâne nepăsător față de cel ce mânuiește condeiul are să dea în prăpastie și are să-și rupă gâtul!“

Iar regele Ardeșir, care a fost un mare cuceritor, și-a împărțit împărăția în patru vilaete; și și-a făcut patru inele, cu patru peceți, și le-a pus pe degete, și fiecare pecete era pentru câte unul din vilaete. Întâia pecete era pe inelul menit vilaetului din către mare. Și tot așa le-a menit și pe celelalte trei, câte unui vilaet din împărăție, anume ca să înstăpânească temeinic peste tot buna rânduială. Și rânduiala lui a fost urmată până la

vremurile islamice.

Marele Kesra, regele perșilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredințase una dintre cele mai de seamă oști ale lui: „O, fiul meu…”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, se opri.

Ci într-a șaizeci și una noapte

Ea urmă:

Marele Kesra, regele perșilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredințase una dintre cele mai de seamă oști ale lui: „O, fiul meu, să nu te lași călăuzit de milă, pentru că ea va șubrezi supunerea ce ți-o datorează ai tăi; dar nici nu te purta cu prea mare asprime, pentru că aceasta face să dospească răzvrătirea în sufletul ostașilor.”

Și mai știm una de la cei vechi:

Un arab a venit odată la califul Abu-Giafar-Abdalah Al-Mansur și i-a spus:

— Ține-ți câinele flămând, dacă vrei să te urmeze.

califul s-a mâniat atunci pe arab. Arabul însă a adăugat:

— Dar ia aminte ca nu cumva vreun trecător să-i arunce vreo bucată de pâine câinelui, pentru că atunci câinele te va părăsi și se va duce după acel trecător.

Al-Mansur înțelese pilda și și-o puse la inimă. Și-l dărui pe arab cu o bună răsplată.

Se mai povestește că Abd El-Malec ben Meruan, califul, scrisese următoarele fratelui său Abd El-Aziz ben Meruan, pe care-l trimisese în fruntea oastei în Egipt: „Poți să te lipsești de sfetnicii și de diecii tăi, căci n-au să-ți spună decât lucruri pe care le știi și tu; dar să iei aminte la dușman, căci numai de la el ai să poți afla dârzia ostașilor tăi“.

Se spune că minunatul calif Omar ibn Al-Khatab nu primea pe nimeni în slujbă decât dacă acela îndeplinea patru cerințe: să nu se urce niciodată pe o vită împovărată, să nu-și însușească niciodată pradă luată de la dușman, să nu se îmbrace niciodată cu haine bogate și niciodată să nu întârzie la ceasul de rugăciune. Și iată învățăturile pe care-i plăcea să le spună mereu: „Nicio bogăție nu este mai de preț decât înțelepciunea, nici piatră de încercare mai temeinică decât desăvârșirea spiritului, nici mai mare faimă decât cunoașterea științelor

Tot Omar — pe care Allah să-l aibă în îndurare! – a spus: „Femeile sunt de trei feluri: musulmana cea cinstită, care nu poartă altă grijă decât de soțul ei și care nu are ochi decât pentru el; musulmana care nu vede în măritiș decât un mijloc de a naște; și târfa care slujește de salbă fiecui. Iar bărbații sunt și ei tot de trei feluri: bărbatul înțelept care cugetă și care se călăuzește după cugetul lui; bărbatul încă și mai înțelept care cugetă, dar care ascultă și părerea oamenilor luminați; și smintitul care nici nu cugetă, nici nu cere sfatul celor înțelepții

Iar desăvârșitul Ali ben Abu-Taleb — Allah să-l aibă întru îndurare! — a spus: „Fiți cu băgare de seamă la prefăcătoriile femeilor; nu le cereți

niciodată sfatul, dar nici nu le asupriți, dacă vreți să nu Ie faceți să-și sporească șiretenia și înșelătoriile”.

Și când Nozhatu tocmai voia să mai spună și altele despre aceste lucruri, auzi cadiii de dindărătul perdelei cum se minunau:

— Mașallah! N-am mai auzit până acum vorbe atât de frumoase. Să ascultăm câte ceva și despre celelalte două porți.

Atunci Nozhatu, schimbând vorba cu mare dibăcie, grăi:

— În altă zi, am să vă vorbesc despre bucuriile sufletului. Acum, însă, am să vă povestesc despre *A doua poartă,* anume a *Bunelor purtări și a desăvârșirii minții.*

Această poartă, o, stăpâne fără de asemuire, este cea mai lungă dintre toate, este poarta desăvârșirii. Nu pot s-o străbată în toată întinderea ei decât cei care au asupra capului lor o binecuvântare din naștere.

Am să vă împărtășesc numai câteva pilde alese.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Într-a șaizeci și doua noapte

Ea urmă:

Am să vă împărtășesc numai câteva pilde alese.

Într-o zi, unul dintre slujbașii califului Moaviah veni să-l vestească pe calif că Aba-Bahr ben Kais, cel șont de-un picior, era la intrare și aștepta să fie primit. califul spuse:

— Adă-l îndată înlăuntru.

Aba-Bahr, șchiopul, intră, iar califul Moaviah îi grăi:

— Apropie-te, Aba-Bahr, ca să mă pot desfăta cu vorbele tale.

Și-l întrebă:

— Spune-mi, Aba-Bahr, ce crezi tu despre mine?

Șchiopul răspunse:

— Eu? Păi meseria mea, o, emire al dreptcredincioșilor, este să rad oameni pe cap, să retez mustăți, să curăț și să tai unghii, să smulg părul de la subsuoară, să bărbieresc vintre, să îngrijesc dinți și, la nevoie, să iau sânge din gingii. Dar niciodată nu le fac în ziua de vineri, pentru că aș săvârși păcat.

Atunci califul întrebă:

— Dar despre tine, ce crezi?

Și Aba-Bahr cel șchiop îi răspunse:

— Pun un picior înaintea celuilalt și-l fac să înainteze încet, urmărindu-l cu privirile.

califul îl mai întrebă:

— Dar despre mai-marii tăi ce crezi?

El răspunse:

— Intrând, îi salut cuminte și aștept ca ei să-mi răspundă.

califul îl întrebă mai departe:

— Dar despre nevastă-ta ce crezi?

Atunci Aba-Bahr strigă:

— Izbăvește-mă de acest răspuns, o, emire al dreptcredincioșilor!
Dar califul nu-l lăsă:
— Îți cer să-mi răspunzi, Aba-Bahr.
Iar acela răspunse:
— Nevastă-mea, ca toate femeile, a fost făcută din cea din urmă coastă, care-i de soi prost și strâmbă.
califul îi puse o nouă întrebare:
— Și cum faci, când vrei să te culci cu ea?
Și primi răspunsul:
— Îi vorbesc plăcut, ca să-mi fie cu voie bună, apoi o alint și-o giugiulesc, cum știi și tu, o, emire al dreptcredincioșilor, și cum știe tot omul. Și pe urmă zic și eu așa; „Fă, Doamne, ca această sământă să fie binecuvântată și nu-i da o formă rea, ci mlădiaz-o frumos!" După asta mă scol, dau fuga să mă spăl, iau apă cu amândouă mâinile și-mi torn pe trup. Și, la sfârșit, preamăresc pe Allah pentru binefacerile lui!
Atunci califul grăi:
— În adevăr, răspunsurile tale mi-au plăcut. Cere-mi ce vrei.
Și Aba-Bahr îi răspunse:
— Vreau ca dreptatea să fie aceeași pentru toți.
Și plecă. Iar califul Moaviah își spuse: „Dacă în întreaga țară a Irakului nu s-ar afla decât acest înțelept, tot ar fi de ajuns!"
Tot așa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrânul Moaicab…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și tăcu sfioasă.

Ci într-a șaizeci și treia noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, Nozhatu a grăit:
Tot așa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrânul Moaicab.
Într-o zi, copilul mai mic al lui Omar, însoțit de maica lui, veni să-l vadă pe Moaicab, și vistiernicul îi dete copilului o drahmă de argint. Dar nu mult timp după aceea, califul îl chemă și grăi:
— O, sfeterisitorule, ce-ai făcut?
Și Moaicab, care era om cinstit, strigă:
— Dar ce-am făcut, o, emire al credincioșilor?
Omar îl lămuri:
— Moaicab, drahma de argint pe care ai dat-o copilului meu este un furt de la toată nația musulmană!
Și Moaicab înțelese că greșise și, cât a mai trăit, spunea într-una:
— Unde se mai află pe pământ un om atât de minunat ca Omar?
Se mai povestește că Omar, califul, a ieșit într-o noapte să se plimbe însoțit de bătrânul Aslam Abu-Zeid. Și zărind în depărtare lumina unui focșor, s-a apropiat de acel loc și-a văzut o femeie sărmană care încălzea o cratiță, iar alături de ea doi copii plăpânzi plângeau jalnic. Și Omar spuse:
— Pacea lui Allah fie cu tine, femeie! Ce faci tu aici, singurică, în

noapte și-n frig?

Ea răspunse:

— Doamne, încălzesc oleacă de apă ca s-o dau să bea copiii mei, care mor de foame și de frig. Da-ntr-o zi Allah are să-i ceară socoteală califului Omar pentru sărăcia în care ne zbatem.

Iar califul, care era îmbrăcat ca negustor, fu nespus de mișcat și o întrebă:

— Crezi tu, femeie, că Omar îți cunoaște sărăcia și totuși nu ți-o ușurează?

Ea răspunse:

— Dar de ce mai este calif Omar, dacă nu cunoaște necazurile fiecăruia dintre supușii lui?

Atunci califul tăcu, se întoarse spre Aslam Abu-Zeid și-i șopti:

— Să plecăm, repede!

Și se duse degrabă la magazia lui cu merinde, intră în magazie, luă un sac de făină și un chiup plin cu grăsime de oaie și-i porunci lui Abu-Zeid:

— Ajută-mă să le aburc în spinare, Abu-Zeid.

Abu-Zeid se împotrivi:

— Lasă-mă să le duc eu, emire al dreptcredincioșilor!

Emirul îi răspunse cu glas adânc:

— Ci tot tu ai să duci, Abu-Zeid, și povara păcatelor mele la ziua învierii?

Și-l sili pe Abu-Zeid să-i aburce în spinare sacul cu făină și chiupul cu grăsime.

Împovărat așa, califul se grăbi să ajungă la femeia cea sărmană. Luă făină și grăsime și le puse în cratița de la foc și găti mâncarea cu mâinile lui. Se aplecă el însuși asupra focului ca să sufle în el și, cum avea o barbă mare, fumul i se strecura printre smocurile de păr. Iar când mâncarea fu gata, o dete femeii și copilașilor, care mâncară până se săturară, în timp ce el sufla ca s-o răcească. Le lăsă acolo sacul de făină și chiupul de grăsime, și plecă.

Pe drum îi spuse lui Abu-Zeid:

— O, Abu-Zeid, acuma, după ce am văzut focul acesta, lumina lui m-a luminat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaizeci și patra noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, tânăra Nozhatu a cuvântat mai departe:

Tot califul Omar, întâlnind într-o zi un rob care ducea la păscut turma stăpânului, îl opri ca să cumpere de la el o capră.

Dar păstorul îi răspunse:

— Nu e turma mea!

Atunci califul îi spuse:

— Robule cinstit, am să te cumpăr și am să te liberez.

Și Omar îl cumpără pe rob de la stăpân și-i dărui slobozenie, cugetând

în sine: „Nu întâlnești în fiecare zi un om cinstit!“

Altădată, Hafsa, o rudă a lui Omar, a venit să-l vadă și i-a spus:

— O, emire al credincioșilor, am aflat că în ultimele lupte pe care le-ai purtat împotriva dușmanilor ai pus mâna pe mulți bani. În numele rudeniei noastre, să-mi dai și mie.

Omar i-a răspuns:

— O, Hafsa, Allah m-a pus paznic peste bunurile musulmanilor și toți banii sunt pentru binele obștesc. N-am să mă ating de ei numai ca să-ți fac plăcere și fiindcă sunt rudă cu tatăl tău; n-am să aduc tocmai eu pagubă supușilor mei.

Atunci Nozhatu auzi dindărătul perdelei cuvintele de încântare ale celor ce-o ascultau, toți în culmea mulțumirii, se opri o clipă, după care începu iar:

— Am să vă cuvântez acum despre *A treia poartă,* adică despre *Poarta virtuților!*

Pildele ce le voi arăta sunt scoase din viața tovarășilor Profetului — pacea și rugăciunea fie cu el! — și din viața celor mai drepți dintre musulmani.

Se povestește că Hassan Al-Basri spunea: „Nu este nimeni care, înainte de a-și da sufletul, să nu simtă părerea de rău după trei lucruri: că nu s-a bucurat din plin de ceea ce-a adunat în timpul vieții, că nu a atins ceea ce-a nădăjduit cu statornicie și că nu a înfăptuit ceea ce i-a frământat îndelung mintea“.

Un prieten l-a întrebat o dată pe Safian:

— Un om bogat poate fi virtuos?

Safian i-a răspuns:

— Poate să fie, dacă se dovedește răbdător în restriștile soartei și dacă-i mulțumește totdeauna celui căruia îi dăruiește ceva, spunându-i: „O, frate, ție-ți datorez că am făcut în fața lui Allah o faptă înmiresmată!“

Tot așa, se povestește că preacucernicul Omar ben Abd El-Aziz, ajungând al optulea calif omiad, i-a adunat pe toți cei din neamul Omiazilor, oameni foarte bogați, și i-a silit să-i dea toate bogățiile și toate bunurile lor, pe care le trecu de îndată în vistieria obștească. Atunci ei alergară la Fatima, fiica lui Meruan, mătușa califului, față de care Omar avea mult respect, și o rugară să-i scape de acel necaz. Iar Fatima veni la calif într-o seară și se așeză tăcută pe covor.

califul o întrebă:

— Spune, mătușă, ce te aduce la mine?

Fatima îi răspunse:

— Emire al dreptcredincioșilor, tu ești stăpânul și n-aș putea să încep eu mai întâi vorba. Și-apoi, nimica nu-ți este ascuns, nici chiar pricina venirii mele aici.

Atunci, Omar ben Abd El-Aziz grăi:

— Allah preaînaltul a trimis pe Profetul său Mahomed — pacea și rugăciunea fie cu el! drept balsam și mângâiere pentru toate ființele. Iar Profetul — pacea și rugăciunea fie cu el! — strânse și luă tot ce socoti de trebuință, lăsând însă oamenilor un fluviu în care să-și potolească setea până la sfârșitul veacurilor. Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-și schimbe calea ori să se piardă în pustie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, tăcu, sfioasă.

Ea urmă:

O, preafericitule rege, tânăra Nozhatu, de dindărătul perdelei, în vreme ce prințul Șarcan, cei patru cadii și negustorul o ascultau, cuvântă mai departe:

— Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-și schimbe calea ori să se piardă în pustie.

Atunci mătușa lui, Fatima, răspunse:

— O, emire al credincioșilor, ți-am înțeles vorbele, așa că ale mele sunt de prisos.

Și se duse la omiazii care-o așteptau și le spuse:

— O, voi urmași ai lui Omiah, voi nici nu știți ce mare noroc aveți că vi-i calif Omar ibn Abd El-Aziz!

Tot neprihănitul Omar ibn Abd El-Aziz, simțind apropiindu-i-se moartea, a strâns împrejuru-i toți copiii și le-a grăit:

— Mireasma sărăciei este plăcută Domnului.

Atunci, unul dintre cei de față, Moslim ben Abd El-Malec, i-a spus:

— O, emire al dreptcredincioșilor, cum de poți să-ți lași copiii în sărăcie, tu, carele ești tatăl lor și păstorul poporului și care ai putea să-i îmbogătești luând din vistierie? N-ar fi mai bine așa, decât să lași înlocuitorului tău toate bogățiile?

Atunci califul, întins pe patul lui de moarte, se mânie și grăi cu mare uimire:

— O, Moslim, cum aș putea să le dau o pildă de stricăciune ca asta, în cele din urmă clipe ale mele, când toată viața mea i-am îndemnat să urmeze calea cea dreaptă? Moslime, eu am fost de față la înmormântarea unuia dintre înaintașii mei, un fiu al lui Meruan, și am văzut cu ochii mei multe lucruri și le-am înțeles. Și m-am jurat să nu fac cum a făcut el, dacă aș ajunge vreodată calif.

Acest Moslim ben Abd El-Malec ne povestește și el următoarele: „Într-o zi, spune el, mă întorsesem de la înmormântarea unui șeic, un schivnic, și tocmai mă culcasem, când avui un vis în care mi-apăru acel neprihănit șeic, îmbrăcat în haine ca florile de iasomie. Se preumbla prîntr-un loc de desfătări, printre ape șoptitoare și sub o reveneală de vânt îmbătător, la umbra lămâilor înfloriți. Și-mi spuse șeicul: „O, Moslim, ce n-ai face în timpul vieții pentru un astfel de sfârșit!“

Mi s-a mai povestit că, tot sub domnia lui Omar ibn Abd El-Aziz, un om a cărui meserie era de-a mulge oile, mergând la un păstor prieten a văzut în mijlocul turmei doi lupi, pe care i-a luat drept câini și, înspăimântat de înfățișarea lor sălbatică, l-a întrebat pe păstor:

— Ce faci cu câinii ăștia cumpliți?

Păstorul i-a răspuns:

— Prietene, nu sunt câini, ci lupi îmblânziți. Dar nu fac niciun rău turmei, căci eu sunt capul care conduce. Iar când capu-i sănătos, și trupu-i sănătos.

Într-o zi, califul Omar ibn Abd El-Aziz, stând pe-o ridicătură făcută din noroi uscat, a ținut poporului adunat în jurul lui o predică în care n-a spus decât atât:

— Abd El-Malec a murit și, ca și el, au murit și înaintașii și urmașii lui

toți. Tot așa am să mor și eu, Omar, la rândul meu!
Atunci Moslim a grăit:
— O, emire al dreptcredincioșilor, această ridicătură de pământ nu e vrednică de un calif. Nu se află aci nici măcar un lanț despărțitor.
califul îi răspunse cu glas de înțelept:
— O, Moslime, nu cumva ai vrea ca Omar, la ziua judecății, să poarte de gât o bucată din acel lanț?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a șaizeci și șasea noapte

Ea urmă:

O, preafericitele rege, tânăra Nozhatu a cuvântat mai departe:
Khaled ben Safuan s-a dus într-o zi la califul Heșam, care se afla în cortul său, înconjurat de dieci și de slujitori. Ajungând în fața lui, Khaled ben Safuan grăi:
— Allah să te încarce cu binefacerile lui, o, emire al dreptcredincioșilor, și să nu toarne în fericirea ta nicio picătură de amărăciune. Iată că am să-ți spun câteva vorbe care nu sunt noi, ci grele de prețul lucrurilor vechi.
califul Heșam îi porunci:
— Spune tot ce ai de spus, Ibn-Safuan.
Și acela grăi:
— O, emire al dreptcredincioșilor, într-un an, cândva, aici pe pământ, a fost un rege dintre cei mulți de dinainte de tine, și regele acesta le-a spus într-o zi celor ce se aflau în jurul lui:
— Printre voi toți, este vreunul care să fi cunoscut un rege ca mine de bogat și de darnic?
Se afla acolo un om sfințit prin hagialâc și înzestrat cu adevărata înțelepciune; și acesta îi răspunse:
— Măria-ta, ne-ai pus o întrebare de mare însemnătate, la care îți cer îngăduința să răspund.
califul încuviință și omul grăi:
— Slava în care te afli și belșugul tău sunt trainice ori sunt trecătoare ca toate lucrurile pământului?
I se răspunse:
— Trecătoare ca toate.
Și omul urmă:
— Atunci cum de poți să pui o întrebare așa de grea pentru un lucru atât de trecător și de care vei fi chemat să dai socoteală într-o zi?
Regele răspunse:
— Adevăr grăiești, preacinstitule. Ce trebuie să fac?
Omul îl sfătui:
— Să te sfințești.
Regele puse atunci coroana de-o parte, se îmbrăcă în haine de hagiu și plecă spre Orașul sfânt.
Ibn-Safuan urmă:

— Și tu, o, calife al lui Allab, ce ai de gând să faci?

Iar califul Heșam fu mișcat cum nu se mai poate, și plânse, și-i curseră mult timp lacrimile în barbă. Și se întoarse în palatul lui, se închise acolo și începu, să cugete adânc.

Dincolo de perdea, cadiii și negustorul strigară:

— Ya Allah! asta-i de minune!

Atunci Nozhatu se opri și spuse:

— Măriile-voastre, *Povara virtuților* cuprinde încă multe alte lucruri și mai minunate, pe care nu vi le pot arăta dintr-o singură dată. Ci Allah ne va mai da multe zile și voi putea să vă lămuresc întru totul.

După care Nozhatu nu mai spuse nimic.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și lăsă urmarea pe noaptea viitoare.

Ci într-a șaizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar Nozhatu nu mai spuse nimic.

Atunci luară cuvântul cei patru cadii:

— O, doamne al veacului, această tânără este într-adevăr minunea vremurilor noastre și-a tuturor vremurilor. În viața noastră n-am văzut pe cineva și nici n-am auzit să fi fost cineva deopotrivă cu ea.

Și, după ce vorbiră astfel, se ridicară în tăcere, sărutară pământul în fața prințului Șarcan și plecară.

Atunci Șarcan își chemă slujitorii și le porunci:

— Trebuie să vă grăbiți cu pregătirile de nuntă și să gătiți tot soiuri de mâncăruri și de bunătăți pentru ospăț.

Slujitorii alergară să-i împlinească poruncile și gătiră îndată de toate. Prințul Șarcan opri la serbările nunții pe toate soțiile emirilor și vizirilor, care veniseră să asculte vorbele tinerei Nozhatu, și le pofti să facă parte din alaiul miresei.

Când se lăsă seara, ospățul începu, mesele fură întinse și se servi de toate câte puteau să mulțumească gusturile și să bucure ochii. Și toți cei poftiți mâncară și băură pe săturate.

Atunci Șarcan porunci să vină cântărețele cele mai vestite din Damasc și toate dansatoarele almee din palat. Și ospățul făcu să răsune sala de cântece și toate inimile se umplură de bucurie, întregul palat, odată cu noaptea, fu luminat de la fortăreață până la porțile din afară, și la fel toate aleile grădinii, și la dreapta și la stânga. După ce Șarcan ieși din hammam, emirii și vizirii veniră să i se închine și să-i ureze belșug.

Și când Șarcan se urcă pe niște trepte făcute anume pentru noii căsătoriți, iată că, deodată, femeile din palat intrară încetișor, înșiruite pe două rânduri, cu mireasa Nozhatu sprijinită de cele două nașe ale sale. Și după cum e datina, o duseră pe Nozhatu în odaia de nuntă, o dezbrăcară și voiră s-o scalde și s-o împodobească frumos și s-o dea cu tot felul de farduri și de boieli; dar văzură că era de prisos, pentru acel trup ca o oglindă fără de pată și pentru pielea-i înmiresmată. Nașele îi deteră tinerei

Nozhatu sfaturile obișnuite împrejurării și-i urară bucurie, o îmbrăcară cu o cămășuță subțire și o lăsară singură în pat.

Atunci Șarcan intră în iatacul de nuntă. El habar n-avea că tânăra aceea minunată era însăși sora lui Nozhatu; iar ea, la fel, nu știa că valiul Damascului era fratele ei.

În acea noapte, Nozhatu a fost a lui Șarcan, și totul s-a petrecut așa că Nozhatu a rămas de la început grea.

Iar Șarcan, plin de bucurie, când se făcu ziuă, porunci doftorilor să însemneze ziua fericită, apoi merse și se așeză în jețul domnesc ca să primească livrările emirilor, ale vizirilor și ale mai-marilor din întreaga împărăție.

După care Șarcan își chemă diacul și-i porunci să aștearnă pe hârtie ceea ce îi spunea el. Și-i scrise astfel tatălui său, regele Omar Al-Neman, că s-a însurat cu o tânără cumpărată de la un negustor, înzestrată cu frumusețe, cu înțelepciune și cu toate desăvârșirile științelor și artelor; că o slobozise și că o făcuse soția lui legiuită; că din întâia noapte prinsese rod și că avea de gând s-o trimită în curând la Bagdad, ca să-l vadă pe rege, pe sora Nozhatu și pe fratele Daul-Macan. După ce scrisoarea a fost întocmită, Șarcan a pecetluit-o și a dat-o unui olăcar sprinten, care și plecă, de îndată, la Bagdad, iar după douăzeci de zile se întoarse aducând răspunsul regelui Omar Al-Neman. Și răspunsul suna așa…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaizeci și opta noapte

Ea urmă:

Răspunsul suna așa:

„Scrisoarea aceasta este trimisă de nemângâiatul, năpăstuitul și copleșitul de jale și de durere, cel care și-a pierdut comoara sufletului și copiii, nefericitul rege Omar Al-Neman, către fiul său preaiubit Șarcan.

Află, fiul meu, nenorocirile mele și să știi că, după plecarea ta la Damasc, mi se părea atât de strâmtă casa de mă înăbușeam și, nemaiputând de mâhnire, am plecat la vânătoare, ca să răsuflu oleacă și să încerc a-mi risipi întrucâtva jalea.

Am rămas la vânătoare o lună, după care m-am întors în palatul meu și am aflat că fratele tău Daul-Macan și sora ta Nozhatu plecaseră la Hedjaz cu hagiii ce se duceau la sfânta Mecca. S-au prilejit de lipsa mea, ca să fugă; căci nu-i dasem învoire lui Daul-Macan să plece în hagialâc anul acesta, din pricina vârstei lui fragede. Îi făgăduisem că vom pleca amândoi în anul următor. Ci el n-a voit să mai aștepte și-a fugit împreună cu soră-sa, neluând cu ei decât cele de trebuință pentru drum. Și nu mai știu nimic despre ei; hagiii s-au întors fără fratele și fără sora ta, și nimeni nu mi-a putut spune ce s-a făcut cu ei. Și iată că acum mi-am îmbrăcat pentru ei haine cernite și mă înec în lacrimi și în durere.

Nu întârzia, fiule, să-mi dai vești. Îți trimit urări de pace, ție și tuturor celor

ai tăi!“

La câteva luni de la primirea scrisorii, Șarcan se hotărâse să povestească și soției sale nenorocirea tatălui. Nu vroise s-o tulbure până atunci, din pricina sarcinei. Acum însă, după ce ea născuse o fetiță, Șarcan intră la Nozhatu și începu s-o sărute pe fetiță.

Atunci Nozhatu îi spuse:

— Fetița a împlinit șase zile și, după datină, trebuie să-i dai un nume.

Șarcan luă fetița în brațe și, cum o privi, zări la gâtul ei, atârnând de un lanț de aur, una dintre cele trei geme fermecate ale Abrizei, nefericita prințesă din Chezareea.

Văzând aceasta, Șarcan strigă în mare tulburare:

— De unde ai tu, roabo, această gemă?

Nozhatu, la cuvântul de roabă, se înăbuși de mânie și strigă:

— Sunt stăpâna ta și-a tuturor celor din acest palat! Cum de îndrăznești să mă numești roabă, când sunt regina ta? Ah, n-am să mai păstrez nicio clipă taina mea! Da, sunt regina ta, sunt fiică de rege! Sunt Nozhatu Zaman, fiica regelui Omar Al-Neman!

Șarcan, auzind aceste vorbe…

Când povestea ajunse aci, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaizeci și noua noapte

Ea urmă:

Șarcan, auzind aceste vorbe, se cutremură din tot trupul, își plecă de groază capul, păli și se prăbuși la pământ. Când își veni în fire, tot încă nu-i venea să creadă și o întrebă pe Nozhatu:

— O, stăpâna mea, ești în adevăr fiica regelui Omar Al-Neman?

Ea îi răspunse:

— Da, sunt fiica lui.

Atunci el îi grăi:

— Nestemata pe care o ai este un semn că spui adevărul; dar dă-mi și alte dovezi.

Nozhatu îi povesti lui Șarcan toate prin câte trecuse.

Atunci Șarcan rămase cu totul încredințat și se gândi în sine: „Ce-am făcut, cum de-am putut să mă însor cu sora mea? Nu e alt mijloc de scăpare decât să-i caut alt soț. Am s-o dau de soție unuia dintre sfetnicii mei, și, dacă s-ar afla cumva ce s-a întâmplat, am să răspândesc zvonul că m-am despărțit de ea înainte de a se fi petrecut ceea ce s-a petrecut.“ Apoi se întoarse către sora lui și spuse:

— O, Nozhatu, află că ești sora mea, căci eu sunt Șarcan, fiul lui Omar Al-Neman, și negreșit că de mine n-ai auzit vorbindu-se vreodată la palatul tatălui nostru. Allah să ne ierte!

Când auzi vorbele lui, Nozhatu scoase un țipăt și căzu leșinată. Apoi, venindu-și în simțire, începu să se bată peste obraji, să geamă, să plângă și să se jeluie:

— Vai, în ce necaz am intrat! Ce să facem? Ce să facem? Și ce-am să

răspund tatălui și mamei, când mă vor întreba: „De la cine ai această copilă?“

Șarcan glăsui:

— Socotesc că mijlocul cel mai bun de-a îndrepta totul este să te dau în căsătorie marelui meu sfetnic. În felul acesta, nimeni nu va bănui taina. Numai așa vom izbuti, o, Nozhatu, să răzbim cu cinste din această împrejurare. Mă duc să poruncesc să vină la mine marele sfetnic, mai înainte de-a se afla ceva despre taina noastră.

Apoi Șarcan o mângâie pe sora lui și o sărută pe frunte.

Ea îi spuse:

— Așa să facem, Șarcan. Ci spune-mi, care e numele pe care vrei să-l dai copilei, căci nu mai avem vreme de pierdut.

Și Șarcan hotărî:

— Se va numi Puterea-Ursitei!

Plecă apoi zorit să-l cheme pe marele sfetnic, îi dete pe Nozhatu în căsătorie fără multă vorbă, copleșindu-l cu daruri. Marele sfetnic o luă la el pe Nozhatu și pe copilă, și se purtă cu multă grijă față de noua lui soață, iar pe copilă o dete în seama doicilor și a slujitorilor.

Estimp, Daul-Macan, fratele tinerei Nozhatu. Împreună cu bunul slujitor de la hammam se pregăteau să plece spre Bagdad cu o caravană din Damasc.

Dar tot atunci sosi un al doilea olăcar de la regele Oman Al-Neman, aducând o nouă scrisoare pentru prințul Șarcan. După ce mai întâi nălța slavă Celui-de-sus, iată ce cuprindea scrisoarea:

„Scriu, fiul meu prea iubit, ca să-ți spun că sunt neîncetat pradă durerii și că sorb mult amar din pricina despărțirii de copiii mei.

Și-apoi să-ți cer ca, îndată ce vei primi scrisoarea, să-mi trimiți haraciul ținuturilor de la Șam și să te prilejești de caravană ca să-mi trimiți aici și pe tânăra ta soție, pe care doresc mult s-o cunosc și să-i cercetez știința și celelalte învățături. Căci trebuie să-ți spun că mi-au sosit la palat, din țara ghiaurilor, o preacinstită bătrână însoțită de cinci tinere fecioare cu sânii fragezi și că aceste fecioare cunosc tot ce poate să cunoască mintea omenească, Limba n-ar răzbi să arate înțelepciunea bătrânei și însușirile acestor fecioare, desăvârșite întru totul. Sunt cuprins de mare dragoste pentru ele și doresc să le țin la palat, la îndemână, căci niciun rege de pe pământ nu are asemenea podoabe. Am întrebat-o pe bătrână care-i prețul de cumpărare al tinerelor fete, și ea mi-a răspuns: «N-aș putea să le vând decât cu prețul hameiului pe care-l primești din ținuturile de la Șam și de la Damasc». Iar eu, pe Allah, nu socotesc că prețul ar fi prea mare, ba chiar mi se pare nevrednic de ele; căci fiecare dintre aceste fecioare prețuiește mai mult. M-am învoit la acest preț și le-am poftit să locuiască la palat, așteptând să-mi trimiți cât mai degrabă haraciul. Zorește, fiul meu, pentru că bătrâna e nerăbdătoare să se întoarcă în țara ei.

Și mai ales, fiule, nu uita să-mi trimiți totodată și pe tânăra ta soție, a cărei știință ne va fi de folos ca să judecăm cunoștințele celor cinci fecioare. Și-ți făgăduiesc că, dacă soția ta le întrece în știința și în bogăția minții, am să ți le trimit pe toate în dar de la mine, iar pe deasupra îți făgăduiesc și haraciul pe un an al cetății Bagdadului.

Pacea fie cu tine și cu toți cei din casa ta, fiule!”

După ce Șarcan citi scrisoarea tatălui său…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezecea noapte

Ea urmă:

După ce Șarcan citi scrisoarea tatălui său, chemă de îndată la el pe cumnatul său, marele sfetnic, și-i porunci:

— Trimite numaidecât după tânăra roabă pe care ți-am dat-o de soție.

Când Nozhatu sosi, Șarcan îi spuse:

— Citește, sora mea, această scrisoare a tatălui nostru și spune-mi ce socoți.

Nozhatu, după ce citi scrisoarea, răspunse:

— Ceea ce socotești tu este totdeauna cel mai bine socotit și hotărât. Dar, dacă mă întrebi, îți voi spune că dorința mea cea mai arzătoare este să-mi revăd părinții și țara, și te rog să mă lași să plec, împreună cu soțul meu, marele sfetnic, ca să-i pot povesti tatei întâmplarea cu beduinul care m-a vândut unui negustor și cum negustorul m-a vândut ție, iar tu m-ai dat în căsătorie marelui tău sfetnic, după ce ne-am despărțit fără să te fi culcat cu mine.

Șarcan spuse:

— Așa să fie!

Îl chemă apoi pe marele sfetnic, care nu știa că e cumnat cu prințul, și-i porunci:

— Ai să pleci la Bagdad în fruntea caravanei care duce tatălui meu haraciul de la Damasc și-ai să iei cu tine și pe soția ta, tânăra roabă pe care ți-am dat-o.

Marele sfetnic răspunse:

— Ascult și mă supun.

Iar Șarcan porunci să se pregătească pentru marele sfetnic un palanchin arătos pe o cămilă frumoasă. Porunci apoi să se pregătească și un al doilea palanchin de călătorie pentru Nozhatu, îi dete marelui sfetnic o scrisoarea către regele Omar Al-Neman și-și luă rămas bun de la ei, după ce-o aduse la el în palat pe micuța Puterea-Ursitei. Cercetă dacă la gât îi mai atârna de un lănțișor de aur gema cea prețioasă a nefericitei Abriza și o lăsă în seama doicilor și a slujnicelor din palat. Iar Nozhatu, văzând că fiica ei rămâne pe mâini bune, plecă împreună cu soțul ei, marele sfetnic, sub mândrele palanchinuri așezate pe cămilele cele mai sprintene și frumoase, trecând în fruntea caravanei.

Ci tocmai în acea noapte, hammamgiul și Daul-Macan, preumblându-se în jurul palatului valiului de la Damasc, văzură cămilele, catârii și purtătorii de făclii. Și Daul-Macan îl întrebă pe unul dintre slujitori:

— Ale cui sunt toate acestea?

Omul răspunse:

— Este haraciul cetății Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Atunci Daul-Macan întrebă iar:

— Și cine este conducătorul caravanei?

Omul răspunse:

— Este marele sfetnic, soțul unei tinere roabe mult pricepută în științe și foarte înțeleaptă.

Daul-Macan începu să plângă amar, căci și-aminti de sora sa Nozhatu, de casa și de țara lui. Și spuse hammamgiului:

— Frate, eu plec cu caravana asta.

Hammamgiul răspunse:

— Merg și eu cu tine, căci n-am să te las să drumețești singur până la Bagdad, după ce te-am însoțit de la Ierusalim la Damasc.

Atunci Daul-Macan suspină:

— Frate, te iubesc și te cinstesc.

Hammamgiul pregăti repede cele de trebuință, puse pe măgar samarul și o traistă cu merinde, își strânse mijlocul, își ridică poalele hainei și le prinse de curea, și-l ajută apoi pe Daul-Macan să încalece pe asin.

Daul-Macan îi spuse:

— Urcă-te îndărătul meu.

Dar hammamgiul nu primi, spunându-i:

— Nu voi face aceasta, stăpâne, căci vreau să te slujesc întru totul.

Daul-Macan stărui:

— Trebuie totuși să te urci pe măgar îndărătul meu, măcar un ceas, ca să te odihnești.

Celălalt răspunse:

— Dacă m-oi simți cumva trudit, am să mă odihnesc un ceas la spatele tău, pe măgar.

Atunci Daul-Macan oftă:

— Frate, acum nu-ți pot făgădui nimic; dar când o să ajungem la părinții mei, nădăjduiesc că ai să vezi cum știu să-ți răsplătesc bună-credința.

Și caravana, prilejindu-se de reveneala nopții, se puse în mers, iar slujitorul pe jos și Daul-Macan pe măgar o urmară, pe când marele sfetnic și soția lui, Nozhatu, înconjurați de alaiul lor, mergeau în frunte, urcați, fiecare, pe câte o cămilă de soi.

Și drumețiră toată noaptea până la răsăritul soarelui, când, din pricina arșiței care se întețea, marele sfetnic dete poruncă pentru popas la umbra unui pâlc de palmieri. Descălecară acolo cu toții, ca să se odihnească și să adape cămilele și vitele de povară. După care plecară și merseră încă cinci nopți și ajunseră la un oraș, în care rămaseră trei zile. Și iarăși porniră și călătoriră până ce ajunseră la o mică depărtare de cetatea Bagdadului: ceea ce se cunoștea după adierea de vânt care-i întâmpina și care nu putea fi decât numai de la Bagdad…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și una noapte

Ea urmă:

Simțind această adiere dinspre țara dragă, lui Daul-Macan i se umplu sufletul de amintirea surorii sale Nozhatu, a tatălui său și a mamei sale, și

gândul îi era numai la lipsa surorii și la durerea părinților, când l-or vedea venind acasă fără ea. Începu să plângă cu inima grea și să rostească stihuri de jale:

Făptură scumpă! Oare niciodată
Nu vom mai fi alături amândoi?
A despărțirii noapte blestemată
Va birui de-a pururi peste noi?

Ah, scurte-au fost acele clipe-n care
Ne bucuram, cândva, ca doi copii.
Și lungi și grele-s zilele amare
Ce ne-au înstrăinat pe căi pustii.

Vino, odată, și mă ia de mână!
Ca lumânarea, trupu-mi s-a topit
Sub nemiloasa flacără păgână
A dorului de care-s mistuit.

Vino, și nu-mi vorbi despre uitare.
Nu-mi cere, pe Allah! să uit ce-a fost.
Mi-ar fi unica vieții consolare:
La pieptul meu să-ți afli adăpost.

Atunci îndatoritorul hammamgiu îi vorbi:

— Copile, destul cu plânsul! Și bagă de seamă că suntem tare aproape de cortul marelui sfetnic și al soției lui.

El răspunse:

— Lasă-mă să plâng și să-mi spun versurile cu care mă mai alin și-mi mai potolesc pojarul inimii.

Și, fără a lua aminte la sfaturile hammamgiului, se întoarse cu fața spre Bagdad. Și cum în acele clipe Nozhatu, culcată în cort, nu putea dormi, cu gândurile duse la cei dragi, cufundată în visuri triste și lăcrimând într-una, auzi glasul care, nu departe de cortul ei, cânta înfiorat în noapte.

Și-atunci, tânăra Nozhatu, soția marelui sfetnic, se ridică tulburată și-l chemă pe eunucul ce dormea la intrarea în cort și care veni numaidecât și o întrebă:

— Ce dorești, stăpână?

Ea îi spuse:

— Aleargă îndată și caută-l pe cel ce-a cântat și adu-mi-l aici!

Eunucul răspunse:

— Eu dormeam și n-am auzit nimic. Și n-aș putea să-l găsesc în plină noapte, decât dacă i-aș trezi pe toți cei care dorm.

Ea îi porunci:

— Trebuie! Acela pe care-l vei găsi treaz, va fi fără îndoială cel pe care l-am auzit cântând.

Eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască și ieși să-l caute pe cântăreț.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și doua noapte

Ea urmă:

Atunci eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască și ieși să-l caute pe cântăreț. Dar degeaba se uită în toate părțile și cercetă peste tot, nu găsi treaz decât pe bătrânul hammamgiu, căci Daul-Macan zăcea nemișcat. Iar hammamgiul, văzându-l pe eunucul care, la lumina lunii, părea tare supărat, se temu foarte că Daul-Macan va fi tulburat somnul soției sfetnicului, așa că tăcu mâlc. Ci eunucul îl zări și-l întrebă:

— Tu ai cântat cântecul pe care l-a auzit stăpâna mea?

Atunci hammamgiul, cu totul încredințat că soția marelui sfetnic se supărase, strigă:

— Nu, nu! N-am cântat eu!

Eunucul urmă:

— Dar cine atunci? Arată-mi-l, căci nu se poate să nu-l fi auzit și să nu-l fi văzut, de vreme ce nu dormi!

Iar hammamgiul, tot îngrijorat pentru Daul-Macan, spuse:

— Ba nu, nu-l știu și n-am auzit nimic.

— Pe Allah! minți cu nerușinare și n-ai să mă faci să cred că, treaz fiind și stând aici, n-ai auzit nimic.

Atunci slujitorul îi vorbi:

— Am să-ți spun adevărul. A cântat un nomad care-a trecut pe-aici călare pe cămila lui. Și pe mine m-a trezit cu glasul lui blestemat, pedepsi-l-ar Allah!

Eunucul, dând din cap a îndoială și bombănind, se întoarse și-i spuse stăpânei lui:

— A fost un nomad care acum trebuie să fie departe cu cămila lui.

Nozhatu, mâhnită, îl privi lung pe eunuc și nu mai spuse nimic.

În vremea aceasta, Daul-Macan se trezi, și deasupra capului văzu luna sus în slava cerului. În suflet i se deșteptă adierea dulce a amintirilor de demult, iar în inimă îi răsunau nenumărate cântece de păsări și șoapte tainice de lăute ale cugetului. Și-l cuprinse un dor nestăpânit de a-și revărsa în cântec avânturile lăuntrice care-l făceau parcă să plutească în zbor.

Grăi atunci slujitorului:

— Ascultă!

Slujitorul îl întrebă:

— Ce vrei să faci, copile?

Daul-Macan răspunse:

— Vreau să cânt niște cântece care mi-ar potoli inima.

Slujitorul zise:

— Tu nu știi ce s-a întâmplat și de câte vicleșuguri a trebuit să mă slujesc față de eunuc ca să scăpăm de primejdie!

Daul-Macan întrebă:

— Ce tot spui? Care eunuc?

Hammamgiul îi povesti:

— O, stăpâne, eunucul soției marelui sfetnic a fost aici, tare mâniat, pe când tu zăceai pierdut. Învârtea în mână un băț gros de migdal și privea la toți cei adormiți, și cum nu m-a găsit decât pe mine treaz, m-a întrebat furios dacă eu cântasem. Dar i-am răspuns: „A, nu, nicidecum! A fost un

biet nomad care trecea pe drum“. Eunucul nu prea s-a arătat că m-ar crede, căci, înainte de-a pleca, mi-a poruncit: „Dacă-l mai auzi cumva iar, pune mâna pe el și să mi-l dai să-l duc la stăpâna mea. Bagă de seamă ce ți-am spus!“ Iată, dar, stăpâne, ce anevoie mi-a fost să scap de acel arap bănuielnic.

Când auzi asemenea vorbe, Daul-Macan se mânie și strigă:

— Și cine-ar îndrăzni să mă împiedice să-mi cânt versurile care îmi plac? Am să cânt toate cântecele care-mi plac, fie orice-o fi! Și, la urma urmei, de ce m-aș mai teme, acum, când suntem aproape de țara mea? De-acum înainte nimic nu mă mai poate îngrijora!

Atunci bietul slujitor îi spuse:

— Văd că vrei să te pierzi cu orice preț.

Celălalt răspunse:

— Trebuie neapărat să cânt!

Slujitorul adăugă:

— Nu mă sili să mă despart de tine, căci mai degrabă plec, decât să te văd că ți se întâmplă ceva rău. Uiți, fiule, că ești cu mine de un an și jumătate și că nu te-am supărat cu nimic? Gândește-te că toți cei de-aici sunt topiți de oboseală și dorm în tihnă. Mă rog ție, nu ne tulbura cu stihurile tale, care, altminterea, ce-i drept e drept, tare sunt frumoase.

Ci Daul-Macan nu se putu stăpâni și, pe când deasupra vântul susura lin în frunzele de palmieri, începu să cânte cu foc:

O, unde sunt acele vremi senine
Din umbra casei noastre părintești,
Cu zilele de voioșie pline,
Cu nopțile de zâmbet și povești?

O, timpule!... Acuma toate-s duse:
Și-acele zile, ca un joc uitat,
Și-acele nopți, cu stelele apuse
Pe cerul soartei noastre-nnourat.

Ah, unde sunteți vremi de-odinioare,
Când fericit era Daul-Macan,
Umăr la umăr cu slăvita floare
A lumilor, cu Nozhatu-Zaman!?

Daul-Macan strigă de trei ori și se prăbuși fără simțire. Atunci bunul hammamgiu se ridică și-l acoperi cu mantaua lui.

Nozhatu, însă, când auzi acel cântec în care erau pomenite numele ei și al fratelui ei, și în care își revedea nenorocirile, cuprinsă de plânset cu suspine, îl chemă grabnic pe eunuc și-i strigă:

— Nenorocire ție! Omul care-a cântat întâia dată a cântat acuma iar și l-am auzit, aici, aproape. Pe Allah! dacă nu mi-l aduci numaidecât, alerg la soțul meu în cort și-i cer să te ciomăgească și să te alunge. Ia de ici o sută de dinari, dă-i-i cântărețului și hotărăște-l cu blândețe să vină aici; iar dacă nu vrea, nu mai stărui, însă află unde stă, ce face, din ce țară este și vino repede să-mi spui. Și să nu-mi zăbovești o clipă!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și treia noapte

Ea urmă:

...Și să nu-mi zăbovești o clipă!

Eunucul ieși din cortul stăpânei și plecă să-l caute pe cântăreț. Începu să calce printre picioarele celor adormiți și să se uite bine la fața fiecăruia, dar nu găsi pe nimeni treaz. Atunci se duse de-a dreptul la hammamgiul care sta fără manta și cu capul gol, îl apucă de braț și-i strigă:

— Tu ești cântărețul!

Hammamgiul răspunse cu mare spaimă:

— Nu! Nu! Pe Allah! nu sunt eu, mărite eunucule!

Eunucul îi spuse:

— Nu te las până nu-mi arăți cine a cântat, căci nu îndrăznesc să mă întorc fără de el la stăpâna mea!

La aceste cuvinte, hammamgiul, temându-se pentru Daul-Macan, începu să se jeluiască eunucului:

— Pe Allah! îți spun că cel care a cântat a fost un trecător. Nu mă mai chinui zadarnic, căci ai să dai seamă la judecata lui Allah. Nu sunt decât un biet hagiu care vine din orașul lui Abraham, prietenul lui Allah.

Eunucul însă îi răspunse:

— Fie! Dar vino cu mine, ca să spui chiar tu acest lucru stăpânei mele, căci pe mine nu mă crede.

Atunci hammamgiul suspină.

— O, mare și bun slujitor, crede-mă și întoarce-te liniștit la cortul tău! Și dacă se mai aude glasul, să vii să-mi ceri sama, căci numai eu voi fi atunci vinovat.

Apoi, ca să-l liniștească pe eunuc și să-l hotărască să plece, îi înșirui potop de vorbe dulci și de laude, îl îmbrățișă și-l sărută, până ce eunucul se înduplecă și se îndepărtă, dar, în loc să se întoarcă la stăpâna lui, în fața căreia nu îndrăznea să se arate, făcu un ocol și se ghemui la pândă, nu departe de hammamgiu.

Estimp, Daul-Macan se trezi și slujitorul îi spuse:

— Scoală, să-ți povestesc ce s-a întâmplat din pricina stihurilor tale.

Și-i povesti totul; dar Daul-Macan, care-l asculta cu gândul dus aiurea, grăi:

— Oh, nu vreau să știu de nimic și n-am de ce să-mi stăpânesc simțirea, acum, când suntem aproape de țara mea.

Hammamgiul, înspăimântat, adăugă atunci:

— Fiul meu, ajunge cât te-ai lăsat mânat de dorul tău, Cum poți fi atât de fără grijă, când eu tremur tot de spaimă pentru tine? Mă rog ție, pe Allah! să nu mai cânți înainte de-a fi ajuns cu adevărat în țara ta. Eu nu te-am crezut, măi copile, atât de încăpățânat. Dă-ți și tu socoteala că soția marelui sfetnic are să te pedepsească, pentru că n-o lași să doarmă, când ea e atât de trudită, și de sfârșită, și doborâtă de drum. Până acum a trimis de două ori eunucul ca să te caute.

Daul-Macan însă, fără a lua în seamă vorbele hammamgiului, pentru a treia oară își înălță glasul și cântă din tot sufletul aceste stihuri:

Ajunge l sunt sătul de-atâtea
Cuvinte mari, de amăgire,

Ce-mi răscolesc furtuni în suflet
Și-mi pun nesomnul în privire!
Mi-au spus: „Cum te-ai schimbat!“ Ei nu știu
De ce. Mi-au spus: „E din iubire
Ci eu întreb: „Iubirea poate
Să ducă astfel la pieire?”
Mi-au spus: „Iubire e!“ Ci, iată,
Le spun: „Eu nu mai vream iubire,
Eu nu mai vreau aprinsa-i cupă,
Nici otrăvita ei mâhnire.
Vreau doar acele lucruri simple,
Acea pierdută fericire,
Care să-i fie bietei inimi
Ca un balsam și-o izbăvire!”

Dar abia sfârși Daul-Macan cântecul, că și apăru eunucul înaintea lui. Văzându-l, hammamgiul se sperie atât de tare, încât o rupse la fugă cât putu de iute și nu se opri decât hăt departe, de unde începu să pândească ce are să se întâmple.
Atunci eunucul înaintă sfios și-i spuse lui Daul-Macan:
— Pacea fie cu tine!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și patra noapte

Ea urmă:

Așadar, preafericitule rege, eunucul îi spuse lui Daul-Macan:
— Pacea fie cu tine!
Iar Daul-Macan îi răspunse:
— Și cu tine fie pacea, și mila, și binecuvântarea lui Allah!
Robul grăi:
— Măria-ta, iată că stăpâna mea mi-a poruncit pentru a treia oară să te caut, căci vrea să te vadă!
Daul-Macan îi răspunse:
— Stăpâna ta? Și cine-i ea, de are cutezanța a porunci să mă cauți pe mine?
Și, nemulțumit numai cu atât, începu să-l ocărască pe eunuc. Eunucul însă nu-i răspunse nimic, căci stăpână-sa îi poruncise să-l ia pe cântăreț cu blândețe și să-l aducă la ea numai dacă vrea el, așa că făcu tot ce putu ca să-l liniștească și-l luă tot cu vorbe mieroase, cam de-acestea:
— O, copile, n-am venit ca să te supăr ori să-ți aduc vreo mâhnire, ci numai ca să te rog, dacă binevoiești, să-ți îndrepți pașii spre noi și să vorbești cu stăpâna mea, care arde de dorința de-a te vedea. Și, n-ai grijă, o să știe ea să-ți fie recunoscătoare pentru bunăvoința pe care ți-o cere.
Numai așa Daul-Macan se înduplecă și se ridică pentru a-l însoți pe eunuc la cort, în vreme ce bietul hammamgiu, tremurând tot mai tare de

teamă pentru Daul-Macan, își luă inima în dinți și-l urmă de departe, gândind în sine: „Ce prăpăd pe capul lui! De bună seamă că mâine, la răsăritul soarelui, are să fie spânzurat!“ Și-i trecu prin cap un gând cumplit, care-l umplu și mai mult de spaimă, căci își spuse: „Cine știe dacă Daul-Macan, ca să scape, n-o să arunce toată vina asupra mea și n-o să mintă că eu am cântat!“

Ci Daul-Macan și eunucul se strecurară anevoie printre oamenii adormiți și printre vite, până ce ajunseră la intrarea cortului nerăbdătoarei Nozhatu. Eunucul îl rugă pe Daul-Macan să aștepte afară și intră s-o vestească pe stăpâna, căreia îi spuse:

— Iată, ți-aduc pe cel căutat. Este un tânăr cu înfățișare tare frumoasă, și la boiu, și la chip, părinți de spiță înaltă și de soi.

Când îl auzi așa, tinerei Nozhatu începu să-i bată inima și grăi eunucului:

— Spune-i să vină cât mai lângă cort și roagă-l să ne mai cânte din cântecele lui, ca să le-aud de aproape. Și pe urmă caută să afli cum îl cheamă și din ce țară este.

Atunci eunucul ieși și-i vorbi lui Daul-Macan:

— Stăpâna mea te roagă să-i cânți din cântecele tale și are să te asculte din cort. Și mai vrea să știe cum te cheamă, din ce țară și de ce neam ești.

El răspunse:

— Mă supun din toată inima și ca pentru o datorie sfântă! Dar în ce privește numele meu, el este de mult șters, iar inima mi-i mistuită și trupul frânt. Iar povestea vieții mele e vrednică a fi scrisă cu de-amănuntul în colțul ochilor. Și-am ajuns ca un bețiv care atâta a băut, încât toată viața lui are să se clatine. Și sunt ca un lunatic, sau ca unul care se îneacă în valurile nebuniei.

Când Nozhatu auzi din cort aceste cuvinte, începu să suspine, îl strigă pe eunuc și-i zise:

— Întreabă-l dacă a pierdut pe cineva scump — mama, tatăl ori vreun frate.

Eunucul se duse și-l întrebă pe Daul-Macan, după cum îi poruncise stăpâna, iar acesta răspunse:

— I-am pierdut, da. Și am pierdut și-o soră care mă iubea și de la care nu mai am nicio știre.

Nozhatu, auzind răspunsul pe care i-l aducea eunucul, spuse:

— Facă Allah ca tânărul să-și găsească mângâierea nenorocirii lui și să se adune cu cei ce-i sunt dragi.

Apoi îi grăi eunucului:

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și cincea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar Nozhatu, soția marelui sfetnic, îi grăi eunucului:

— Du-te și-l roagă să ne cânte un cântec despre amarul despărțirii.

Și eunucul se duse și-l rugă după porunca stăpânei. Atunci Daul-Macan, stând nu departe de cort, își sprijini obrazul în palmă și, sub luna care-și revărsa lumina peste oamenii adormiți și peste vite, glasul lui străbătu tăcerea. Iar când sfârși de cântat minunatul lui cântec, Nozhatu, care-l ascultase ca-n vrajă, nu se mai putu stăpâni și, ridicând înfiorată pânza de la intrarea cortului, scoase afară capul, privi pe cântăreț sub lumina lunii și un strigăt îi izbucni din piept, căci își recunoscu fratele. Se aruncă afară cu brațele întinse și strigă:

—Frate! O, Daul-Macan!

Daul-Macan o privi uimit și recunoscu pe soră-sa Nozhatu. Se aruncară unul în brațele celuilalt și se prăbușiră amândoi copleșiți la pământ.

Când văzu aceasta, eunucul rămase cu gura căscată de mirare. Se grăbi să ia o mare velință și o întinse peste cei doi, în semn de respect, și așteptă cuminte ca ei să se dezmeticească.

Curând, în adevăr, Nozhatu se trezi cea dintâi și apoi și Daul-Macan. Și din acea clipă, Nozhatu uită de toate durerile trecute și, în culmea bucuriei, rosti aceste stihuri:

Destin, jurasei că durerea mea
Nu va avea în veci de veci sfârșit.
Și iată, crunt călău, că te-am silit
Să calci ce-ai juruit cu vorbă grea!

Căci fericită sunt acum deplin:
E lângă mine cel care mi-e drag.
Sumete-ți poala hainei prepeleag,
Să ne slujești, destinule hain!

Iar Daul-Macan o strânse la piept pe soră-sa și, cu lacrimi de bucurie în pleoape, spuse la rândul său:

De multa fericire pe care pot s-o strâng
Și eu în piept acuma — ah, ochii-mi plâng și plâng.
Vai, ochilor, deprins-ați al lacrimii nărav:
Plângeam ieri de durere, azi fericirii sclav.

Nozhatu îl pofti apoi pe fratele ei în cort și-i grăi:

— Frate, povestește-mi acum ce ți s-a întâmplat, și-ți voi spune, la rândul meu, prin câte am trecut!

Daul-Macan însă îi răspunse:

— Povestește tu mai întâi întâmplările tale.

Și Nozhatu îi povesti fratelui ei tot ce se petrecuse, fără să lase deoparte niciun amănunt, și, la sfârșit, adăugă:

— Iar pe soțul meu, marele sfetnic, îl vei cunoaște îndată. Și are să te placă, pentru că e un om tare cumsecade. Dar mai întâi, grăbește-te și spune-mi prin câte ai trecut de când te-am lăsat bolnav în hanul din orașul sfânt.

Daul-Macan îi făcu pe voie și-și încheie povestirea astfel:

— Dar, mai ales, Nozhatu, nici n-aș putea să-ți spun îndeajuns ce bun a fost cu mine un slujitor de la hammam, care a cheltuit, ca să mă îngrijească, toți banii pe care-i avea, și m-a slujit, zi și noapte, și s-a purtat mai bine ca un tată, ori ca un frate, ori ca un prieten, credincios, și a dus

așa de departe dăruirea de sine, că s-a lipsit de hrană, ca să mi-o dea mie, și de asinul lui, ca să nu merg eu pe jos, mulțumindu-se numai să-l conducă. Dacă sunt încă în viață, să știi că asta-i numai datorită lui.

Atunci Nozhatu spuse:

— Cu voia lui Allah, vom ști noi să-i răsplătim bunătatea, pe cât ne va sta în putere.

Nozhatu chemă apoi pe eunuc, care veni în grabă, sărută mâna lui Daul-Macan și rămase în picioare dinaintea lui. Nozhatu îi grăi:

— Bunule slujitor, vestitor de bine, întrucât tu cel dintâi mi-ai adus știrea cea bună, păstrează pentru tine punga cu cei o mie de dinari. Aleargă acum și spune-i stăpânului tău că vreau să-l văd.

Eunucul, tare bucuros, alergă să-l vestească pe stăpânul său, marele sfetnic, care și veni de îndată în cortul soției. Și fu în culmea uimirii văzând la ea pe tânărul străin, și încă în puterea nopții. Dar Nozhatu se grăbi să-i povestească întâmplările lor de la început până la sfârșit și adăugă:

— Astfel, preabunul meu soț, în loc să te căsătorești cu o roabă, cum credeai, ai luat pe fiica regelui Omar Al-Neman, pe Nozhatu-Zaman! Iar acesta-i fratele meu Daul-Macan.

Când auzi nemaipomenita lor poveste, marele sfetnic fu în culmea uimirii, aflând că este ginerele chiar al regelui Omar Al-Neman. Și gândi în sine: „Am să ajung pe puțin valiu al vreuneia dintre cele mai bogate vilaete ale împărăției!“

Se ploconi dinaintea lui Daul-Macan, i se închină cu vorbe alese și se bucură că a scăpat din toate relele și că s-a întâlnit cu sora sa. Și de îndată voi să poruncească să se facă un cort pentru noul oaspe, dar Nozhatu îi spuse:

— Este de prisos, acum, când suntem atât de aproape de țară. Și-apoi, cum nu ne-am văzut de multă vreme, vom fi fericiți amândoi să stăm în același cort și să ne saturăm privindu-ne, înainte de-a ajunge acasă.

Marele sfetnic răspunse:

— Fie totul după dorințele tale!

Ieși apoi, ca să-i lase liberi să-și povestească, și le trimise făclii, siropuri, fructe și tot soiul de dulciuri din cele cu care avusese grijă să încarce doi catâri și o cămilă, înainte de-a părăsi Damascul, spre a le împărți ca daruri celor din Bagdad și ca răspuns la urările lor de bun sosit. Și-i trimise lui Daul-Macan trei rânduri de haine dintre cele mai de preț și-i pregăti o cămilă de soi ales, cu tot harnașamentul și cu un cioltar cu ciucuri de multe culori. Apoi începu să se plimbe în lung și-n lat pe dinaintea cortului, cu pieptul umflat de voie bună și cu gândul la înălțarea care-i venea de la Allah, la însemnătatea lui de acum și la măririle viitoare.

O dată cu dimineața, merse în grabă la cortul soției ca să-și salute cumnatul.

Nozhatu îi spuse:

— Nu trebuie să uităm de slujitorul de la hammam. Eunucul să-i pregătească un cal și să aibă grijă de masa lui de prânz și de seară. Și, mai cu seamă, să nu-l lase să se îndepărteze de noi.

Marele sfetnic dete atunci eunucului poruncile trebuincioase, iar acesta răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și luă numaidecât cu el câțiva oameni din straja marelui sfetnic și plecă în căutarea hammamgiului. Îl găsi tocmai în coada caravanei, tremurând de spaimă și gata să pună șeaua pe măgar și să fugă cât mai iute din locul

acela, unde tânărul lui prieten Daul-Macan fusese luat prins. La vederea eunucului și-a robilor care alergară îndată și-l înconjurară, intră parcă moartea în el, se îngălbeni, genunchii i se bâțâiau lovindu-se unul de altul, și tremura din tot trupul. Nu mai avea nicio îndoială că Daul-Macan, ca să se dezvinovățească, l-a lăsat în voia răzbunării soției marelui sfetnic. Mai ales că eunucul îi și strigă:
— Mincinosule!…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și șasea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar eunucul i-a strigat hammamgiului îngrozit:
— Mincinosule! Mi-ai spus nu numai că n-ai cântat tu, dar și că nici nu știai cine a cântat! Și iată, am aflat că acel cântăreț era chiar tovarășul tău. De-aici până la Bagdad, nu te mai slăbim o clipă și ai să ai la sosire aceeași soartă ca și tovarășul tău.
La vorbele eunucului, hammamgiul înspăimântat începu să se jeluiască, gândind în sine: „Iată că am dat tocmai de ce am vrut atâta să scap!”
Eunucul porunci robilor:
— Luați-i asinul și dați-i calul ăsta!
Robii, fără a lua seama la suspinele hammamgiului, îi luară măgarul și-l siliră să încalece pe un cal minunat dintre cei ai marelui sfetnic. Apoi eunucul le spuse aparte:
— Tot timpul călătoriei să stați cu ochii pe acest hammamgiu. Pentru fiecare fir de păr din cap ce-i va fi atins, veți plăti cu viața câte unuia dintre voi. Așa că să vă purtați față de el plini de grijă și să nu-i lipsească nimic!
Hammamgiul, văzându-se păzit de robi, nu se mai îndoi că va fi dat morții și spuse eunucului:
— O, căpitane preamilos, îți jur că tânărul acela nu-mi e nici frate, nici rudă, căci sunt singur pe lume și-s doar un biet îngrijitor la un hammam. L-am găsit pe moarte, întins lângă o grămadă de lemne de la poarta hammamului și m-am miluit de el, în numele lui Allah, luându-l la mine acasă. N-am făcut nimic ca să merit vreo pedeapsă!
Începu apoi să se jeluiască și să se gândească la tot felul de lucruri, care de care mai negre, în vreme ce caravana înainta, iar eunucul mergea alături de el și se desfăta pe socoteala lui, spunându-i din când în când:
— Ai tulburat somnul stăpânei cu blestematele tale de cântece, ca și tânărul acela; și nu păreai deloc înspăimântat pe atunci!
Dar la fiecare oprire, eunucul îl poftea pe slujitor să mănânce cu el din aceeași farfurie și să bea vin cu el din aceeași cană, după ce bea el mai întâi. Ci lacrimile nu se uscau în ochii slujitorului, mai îngrijorat ca oricând, neavând știri despre prietenul său Daul-Macan, de care eunucul nici gând să-i pomenească.

Estimp Nozhatu, Daul-Macan și marele sfetnic călătoreau tot în fruntea caravanei pe calea Bagdadului și nu mai rămăsese decât o singură zi de mers până să ajungă la ținta mult râvnită. Și tocmai în dimineața din urmă, după popasul de noapte, pe când se pregăteau să-și urmeze calea, văzură deodată ridicându-se înaintea lor un praf gros care întuneca văzduhul și făcea noapte împrejur. Marele sfetnic încercă să-i liniștească și le spuse să stea pe loc;, iar el luă cincizeci de mameluci și înaintă spre norul de praf.

După un scurt răstimp, praful se risipi și ei văzură o mare oștire cu flamurile în vânt, mergând în rânduri de bătaie, în sunetul tobelor. Îndată se desprinse din oaste o ceată de călăreți care înaintară spre ei în galop. Și fiecare mameluc de-al marelui sfetnic fu împresurat de cinci oșteni călări.

Văzând acestea, marele sfetnic întrebă cu uimire:

— Cine sunteți și de ce ne întâmpinați astfel?

Ei răspunseră:

— Dar voi cine sunteți, de unde veniți și unde mergeți?

Marele sfetnic îi lămuri;

— Sunt marele sfetnic al emirului de la Damasc, al prințului Șarcan, fiul regelui Omar Al-Neman, stăpânul Bagdadului și al țării Horanului. Însuși prințul Șarcan m-a trimis la tatăl său, la Bagdad, cu haraciul Damascului și cu daruri.

La aceste vorbe, oștenii toți își scoaseră ștergarele, își coperiră ochii și începură să plângă în hohote. Marele sfetnic privea la ei tot mai uimit. Atunci căpetenia oștenilor înaintă spre el și-i spuse:

— Vai, vai! unde este regele Omar Al-Neman? Regele Omar Al-Neman a murit! Vai de noi și de noi!

Apoi adăugă:

— Preacinstite sfetnice, vino cu noi la marele vizir Dandan, care-i colo, în mijlocul oștirii, și el îți va povesti cu de-amănuntul prăpădul.

Marele sfetnic începu și el să plângă și strigă:

— O, ce călătorie nenorocită!

Merse apoi la marele vizir Dandan, care îl primi numaidecât în cortul său și-l pofti să ia loc. Marele sfetnic îi spuse atunci cu ce însărcinare venea și ce daruri aducea pentru regele Omar Al-Neman.

La aceste vorbe, care-i aminteau de stăpânul și de regele său, marele vizir Dandan începu să plângă și-i spuse marelui sfetnic:

— Află că regele Omar Al-Neman a murit otrăvit și ai să afli în curând toate amănuntele. Deocamdată să-ți arăt cum stau la noi lucrurile! Iată. Când regele a murit în mila și-n îndurarea cea fără de sfârșit a lui Allah, poporul s-a ridicat pentru a ști pe cine să aleagă urmaș la domnie. Și oamenii ar fi ajuns să se războiască între ei, de nu i-ar fi potolit fruntașii cetății și de nu s-ar fi înțeles cu toții să ceară sfatul celor patru mari cadii ai Bagdadului și să se supună hotărârii acestora. Cei patru mari cadii au hotărât ca urmaș la domnie pe prințul Șarcan, cârmuitorul Damascului. Iar eu, de îndată ce mi s-a spus hotărârea, am pornit în fruntea oastei către Damasc, să-l vestesc pe prințul Șarcan de moartea tatălui său și de alegerea făcută pentru domnie. Trebuie să-ți spun, o, preacinstite sfetnice, că la Bagdad sunt și unii care vor să-l aleagă pe tânărul Daul-Macan. Însă de multă vreme nimeni nu știe ce s-a făcut cu acesta și cu sora lui, Nozhatu-Zaman. Iată, se împlinesc în curând cinci ani de când au plecat în țara Hedjazului și n-au mai dat niciun semn de viață!

La aceste cuvinte ale marelui vizir Dandan, marele sfetnic, soțul prințesei Nozhatu, cu toată mâhnirea pricinuită de moartea regelui Omar

Al-Neman, se bucură la gândul că Daul-Macan ar putea avea norocul să fie rege al Bagdadului și al Korasanului. Se întoarse către marele vizir Dandan și-i spuse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar marele sfetnic se întoarse către marele vizir Dandan și-i spuse:

— Ceea ce mi-ai povestit este, în adevăr, tare ciudat și tare de mirare. La rându-mi, pentru că mi-ai arătat toată încrederea, lasă-mă să-ți dau o veste care-ți va umple inima de bucurie și-ți va descreți fruntea. Află, mare vizir, că Allah ne-a netezit căile, aducându-ni-l pe prințul Daul-Macan și pe sora lui, Nozhatu-Zaman.

La această știre, vizirul Dandan se umplu de bucurie și strigă:

— O, preacinstite sfetnice, grăbește-te să-mi povestești totul, căci vestea pe care mi-o dai îmi umple inima de o bucurie mare!

Marele sfetnic îi povesti întâmplările prin care trecuseră cei doi și-i aduse la cunoștință că Nozhatu îi era soție.

Atunci, vizirul Dandan se plecă dinaintea marelui sfetnic, închinându-i-se și mărturisindu-i-se supus credincios. Chemă apoi pe toți emirii și pe toate căpeteniile oastei și ale împărăției care erau de față, și le povesti și lor cum stau lucrurile. Toți sărutară pământul dinaintea marelui sfetnic, i se închinară și-i arătară bucuria pentru noua întorsătură a lucrurilor, lăudând puterea ursitei care orânduise toate de minune.

După aceea, marele sfetnic și marele vizir se așezară în jilțuri orânduite pe un loc mai înalt, și chemară acolo la sfat toate căpeteniile împărăției, pe toți emirii și pe toți vizirii. Sfatul ținu ca la vreun ceas de vreme și se luă hotărârea obștească să fie numit Daul-Macan ca urmaș la domnie al regelui Omar Al-Neman, și să nu se mai meargă la Damasc pentru a-l aduce pe prințul Șarcan. Vizirul Dandan se ridică îndată din jilț ca să-și arate cinstirea pentru marele sfetnic, care ajungea omul cel mai de vază din împărăție. Și, ca să capete buna lui voință, îi făcu daruri bogate și-i ură belșug și bucurii. La fel făcură și ceilalți viziri, și emirii, și toți fruntașii țării. Iar vizirul Dandan grăi astfel în numele tuturora:

— Preaslăvite mare sfetnic, nădăjduim că, prin multă mila ta, fiecare dintre noi își va păstra rangul sub domnia noului sultan. Iar noi, la rându-ne, vom zori înaintea voastră spre Bagdad, ca să pregătim o primire vrednică de tânărul nostru sultan, pe când tu îi vei vesti alegerea hotărâtă de noi.

Marele sfetnic le făgădui tuturor ocrotire și păstrarea rangului pe care îl aveau, și-i părăsi apoi, ca să se întoarcă la corturile lui Daul-Macan, iar vizirul Dandan și toată oastea se întoarseră către cetatea Bagdadului.

Călărind spre cortul soției sale Nozbatu și al lui Daul-Macan, marele sfetnic simțea sporind în sufletu-i dragostea față de Nozhatu și-și spunea în

sine: „Ce călătorie binecuvântată și norocoasă!“ Sosind, nu vru să intre în cortul soției sale până ce nu-i ceru învoirea. Apoi, după temenelile obișnuite, povesti tot ce văzuse și ce auzise despre moartea regelui Omar Al-Neman și despre alegerea la domnie a lui Daul-Macan și nu a prințului Șarcan. La urmă adăugă:

— Și-acum, mărite rege Daul-Macan, nu-ți rămâne decât să primești fără șovăire domnia, ca nu cumva, de te lepezi de ea, să pați vreun necaz din partea celui ce va fi ales în locul tău!

Iar Daul-Macan, oricât era de îndurerat din pricina pierderii tatălui său, regele Omar Al-Neman, și cu toate că și el și Nozhatu erau cu ochii plini de lacrimi, răspunse:

— Primesc porunca Ursitei, căci n-am cum să fug de ea, iar cuvintele tale sunt pline de înțelepciune.

Și adăugă de îndată:

— Dar, preacinstite cumnate, care trebuie să fie purtarea mea față de fratele meu Șarcan și ce-mi rămâne să fac pentru el?

Acela răspunse:

— Singura hotărâre dreaptă este sa împărțiți domnia între voi, tu să fii sultanul Bagdadului, iar fratele tău Șarcan să fie sultanul Damascului. Rămâi dârz la această hotărâre și urmarea va fi pacea și buna înțelegere.

Și Daul-Macan primi sfatul cumnatului său.

Atunci marele sfetnic luă caftanul împărătesc pe care i-l încredințase vizirul Dandan, îl îmbrăcă pe Daul-Macan și-i puse în mână marea spadă de aur a domniei, sărută pământul dinaintea lui și plecă apoi să caute un loc mai ridicat unde să înalțe cortul împărătesc adus de vizirul Dandan. Era un cort măreț, cu o boltă înaltă făcută din pânză căptușita cu mătase de toate culorile și cu desene de pomi și de flori. Le porunci robilor să aștearnă pe jos covoare de preț, după ce mai întâi bătuciră pământul de jur împrejurul cortului. Îl chemă pe rege să se hodinească acolo noaptea aceea, iar regele dormi așa, până dimineața.

De cum mijiră zorii, se auziră în depărtare bătăi de tobe și cântece de surle. Și curând se ivi dintr-un nor de praf oastea de la Bagdad, având în fruntea ei pe marele vizir Dandan, care venea să-l întâmpine pe rege, după ce orânduise totul la Bagdad. Atunci, regele Daul-Macan…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și opta noapte

Ea urmă:

Atunci, regele Daul-Macan, îmbrăcat în straiele împărătești, se așeză pe jilțul ridicat în mijlocul cortului, își puse pe genunchi marea spadă a domniei, peste care-și sprijini mâinile, și așteptă nemișcat. Împrejurul lui se rânduiră numaidecât mamelucii de la Damasc și străjerii marelui sfetnic, toți cu iataganele în mâini, pe când însuși marele sfetnic sta în picioare de-a dreapta tronului, cu mâinile împreunate a supunere.

Și de îndată, după poruncile date de către marele sfetnic, începură să

vină și să i se închine toți și să se ploconească. Călcând sfios peste covoarele așternute pe jos care duceau la cortul împărătesc, intrară mai întâi căpeteniile oastei, zece câte zece, după ranguri, începând cu cele mai mici, și zece câte zece făcură jurământul de credință față de regele Daul-Macan și sărutară în tăcere pământul. Veni și rândul celor patru mari cadii și al vizirului Dandan. Cei patru cadii intrară și jurară credință și sărutară pământul în fața regelui. Dar când intră marele vizir, regele Daul-Macan se sculă de pe jilț în cinstea lui, îi ieși în întâmpinare și-i spuse:

— Binevenit fii, părinte al nostru al tuturor, preacinstitule și preavrednicule, ale cărui fapte sunt înmiresmate cu înalta înțelepciune, ale cărui orânduiri sunt făcute cu mâinile cele mai pricepute.

Atunci marele vizir Dandan jură credință pe *Coran* și pe Allah și sărută pământul în fața regelui.

Și în vreme ce marele sfetnic ieși ca să dea poruncile de trebuință, să se pregătească ospățul, să se întindă mesele, să se gătească bucatele cele mai alese și să se orânduiască paharnicii, regele spuse marelui vizir:

— Înainte de orice, pentru a se sărbători urcarea mea în domnie, să se facă daruri tuturor ostașilor și tuturor căpeteniilor. Poruncește, dară, să li se împartă întregul haraci pe care-l aducem cu noi de la cetatea Damascului, fără nicio opreliște. Și să li se dea să mănânce și să bea cât vor voi. Și numai după aceea, o, mare vizir al meu, vino să-mi povestești cu de-amănuntul cum a murit tatăl meu și din care pricină.

Vizirul Dandan, urmând poruncile regelui, slobozi toți ostașii pe trei zile, ca să se veselească, și înștiință căpeteniile că regele nu voia să primească pe nimeni în acest răstimp. Atunci toată oștirea izbucni în urale, menind viață lungă regelui și multă îmbelșugare domniei lui, iar vizirul se întoarse în cort.

Estimp, regele se dusese la sora sa Nozhatu și-i spusese:

— Ai aflat de moartea tatălui nostru, regele Omar, dar încă nu cunoști pricina morții lui. Vino, dar, ca s-o auzim chiar din gura marelui vizir Dandan.

Și o adusese pe Nozhatu, sub bolta cortului, și trăsese o perdea între ea și cei de față. El se așeză în jeț, în timp ce Nozhatu singură sta îndărătul perdelei de mătase.

După aceea, grăi vizirului Dandan:

— Acum, vizire al tatălui nostru, povestește-ne cu de-amănuntul moartea celui mai strălucit dintre regi.

Și vizirul Dandan răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și povesti după cum urmează:

Povestea morții regelui Omar Al-Neman și minunatele cuvinte de dinainte de moartea lui

Într-una din zile, regele Omar Al-Neman, simțindu-și sufletul apăsat de durerea lipsei voastre, ne chemase pe toți în jurul lui ca să-ncercăm să-l înseninăm, când văzurăm intrând în sală o bătrână al cărei chip purta întipărite semnele sfințeniei. Era însoțită de cinci fecioare de-o frumusețe atât de desăvârșită, că nicio limbă n-ar putea într-adevăr s-o zugrăvească. Pe lângă că erau atâta de frumoase, ele mai stăpâneau și toate versetele *Coranului* și ale cărților de știință, precum și vorbele rostite de toți înțelepții musulmani. Bătrâna veni dinaintea regelui, sărută umilă pământul și grăi:

— Mărite rege, ți-aduc, iată, cinci giuvaeruri cum nu are niciun rege pe pământ. Privește-le, măria-ta, și cercetează-le frumusețea și mintea, cu multă băgare de seamă; căci frumusețea nu se arată decât celui care o caută cu dragoste!

Regele Omar Al-Neman fu cât se poate de încântat, și de înfățișarea cinstitei bătrâne, pentru care se simți cuprins de cinstire, și de a celor cinci fecioare, care-i plăcură peste măsură. Așa încât grăi către tinerele acelea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șaptezeci și noua noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, așadar regele Omar Al- Neman grăi către tinerele acelea:

— Preafrumoaselor, dacă-i adevărat că sunteți așa de pricepute în cunoașterea atâtor alese lucruri de odinioară, spuneți-mi rând pe rând, fiecare, câteva cugetări adânci cu care să-mi înseninez sufletul.

Atunci, una dintre fete, cu o privire sfiicioasă și blândă, înaintă, sărută pământul dinaintea regelui și grăi:

Cuvântul primei fete

— O, rege preaslăvit, voi arăta mai întâi că viața fără de instinctul

vieții nu se poate. Acest instinct, a fost sădit în om, pentru ca omul să poată, cu ajutorul lui Allah, să fie stăpân pe el însuși și să se apropie de Allah cel atoatefăcătorul. Iar viața a fost dată omului pentru ca el să se desăvârșească, ferindu-se de rătăciri. Regii, care sunt cei dintâi dintre oameni, trebuie să fie cei dintâi și în privința virtuților alese și în cea a bunătății. Omul înțelept și cu mintea luminată nu trebuie să se poarte, în nicio împrejurare, și mai ales față de prieteni, decât cu blândețe și să judece cu bunăvoință. El trebuie să se păzească de dușmani și să-și aleagă prietenii cu băgare de seamă și, o dată ce și i-a ales, să nu lase să se amestece între ei și el niciun judecător, ci să orânduiască totul cu bunătate. Pentru că, ori și-a ales prietenii printre oamenii desprinși de cele lumești și dăruiți vieții întru sfințenie, și-atunci e dator să-i asculte fără gânduri ascunse și să țină seama de judecata lor; ori și i-a ales printre cei legați de bunurile pământului și atunci e dator să vegheze ca să nu-i păgubească în bunurile lor, nici să nu-i stânjenească în obiceiurile lor, nici să nu le tăgăduiască spusele. Pentru că asemenea lucruri te înstrăinează până și de dragostea față de tată și de mamă, și mai sunt și zadarnice. Iar un prieten este un lucru de mare preț. Căci prietenul nu e ca o femeie de care poți să te desparți și s-o înlocuiești cu alta, iar rana făcută unui prieten nu se mai vindecă niciodată, întocmit cum spune poetul:

Inima de prieten e-un lucru gingaș foarte;
Îți cere grija toată și veghile întregi.
Rănită, n-o mai vindeci — cum niște cioburi sparte,
Oricâtă trudă-ai pune, nu poți să le mai dregi.

Măria-ta, îngăduie-mi acum să-ți spun câteva cugetări de-ale înțelepților.

Un cadiu, ca să judece într-adevăr după dreptate, trebuie să cerceteze cinstit toate mărturiile, și să se poarte cu cele două părți întru totul la fel, fără să arate mai multă credință împricinatului de neam mare dorit împricinatului sărac; dar mai cu seamă e dator să se străduiască a-i împăca pe împricinați, ca să ajute la întărirea păcii și a bunăînvoirii între musulmani. Și, mai ales, când îi este ceva îndoielnic, trebuie să chibzuiască îndelung și să cumpănească iar și iar hotărârea ce are a lua, și să nu ia niciuna, dacă stăruie în îndoială. Căci dreptatea este întâia dintre datorii, iar a te întoarce la dreptate, dacă ai fost nedrept, este lucru încă și mai de laudă, dorit a fi fost totdeauna drept, și este cel mai plin de vrednicie în fața celui preaînalt. Și nu trebuie să uiți niciodată că Allah preaînaltul a pus judecători pe pământ pentru a judeca numai lucrurile vădite, dar și-a păstrat pentru sine judecata lucrurilor tainice. Și este de datoria cadiului să nu încerce niciodată să smulgă mărturii de la un învinuit supunându-l la cazne ori la înfometare, căci nu sunt acestea vrednice de musulmani. Al-Zahri a spus: „Trei lucruri scoboară pe un cadiu: bunăvoința și ploconirea față de un vinovat suspus, dragostea de laude și teama de a-și pierde rangul în care se află”. califul Omar, scoțând din slujbă într-o zi pe un cadiu, acesta l-a întrebat: „De ce m-ai scos din slujbă?“ Și i-a răspuns: „Pentru că vorbele tale depășesc faptele tale!“ Iar marele Al-Iscandar cel cu două coarne a chemat într-o zi la el pe cadiu, pe bucătar și pe întâiul diac; și a spus cadiului: „Ți-am încredințat cea mai înaltă și cea mai grea din împuternicirile mele împărătești. Să ai, așadar, un suflet împărătesc!” Și a spus bucătarului: „Ți-am încredințat grija de trupul meu, care de-acum înainte atârnă de bucătăria ta. Să te porți, așadar, față de el cu o dibăcie

gingașă!“ Și a spus diacului: „Ție, frate al kalamului, ți-am încredințat cele ale minții mele. Te juruiesc să mă zugrăvești întocmai așa cum sunt, pentru neamurile de urmași, de după mine.”

Tânăra, după ce-a spus acestea, și-a tras iașmacul peste față și s-a întors între tovarășele ei. Atunci a înaintat a doua fată, care…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzecea noapte

Ea urmă:

Vizirul Dandan a grăit mai departe:

— Atunci a înaintat a doua fată, care avea privirea scânteietoare și o bărbie dulce și luminată de zâmbet. Ea sărută pământul de șapte ori în fața răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, și spuse:

Cuvântul fetei a doua

— Preafericitule rege, Locman Cel-Înțelept a spus odată feciorului său: „Fiule, sunt trei lucruri care nu pot fi dovedite decât în trei împrejurări: nu poți ști că un om este cu adevărat bun, decât dacă îl vezi în ceasurile lui de mânie; nu poți ști că este viteaz, decât în bătălie; și nu poți ști că îți este ca un frate, decât la nevoie!” Domnul cel crunt, precum și jecmașii de tot soiul sunt niște chinuiți și-și vor ispăși nedreptățile, cu toate lingușirile curtenilor lor; pe când asupritul, cu toată nedreptatea suferită, nu va cunoaște; niciun chin. Dar nu măsura oamenii după ceea ce spun, ci după ceea ce fac. Și totuși faptele înseși prețuiesc după gândul care le-a izvodit; fiecare om va fi judecat după ceea ce a năzuit, nu după ceea ce a făptuit. Ia aminte, măria ta, că lucrul cel mai minunat din noi este inima. Într-o zi, un înțelept fiind întrebat: „Care-i cei mai rău dintre oameni?“ a răspuns: „Acela care lasă ca o dorință urâtă să-i cuprindă inima”. Cum spune și poetul:

E bogăție numai ceea ce-nchizi în piept,
Da-i greu să afli care-i drumul drept!

Iar Profetul nostru — cu el fie pacea și rugăciunea! — a spus: „Adevărat înțelept este cel care socoate lucrurile nemuritoare mai presus de cele pieritoare“. Se povestește că pustnicul Sabet plânsese atât de mult că ochii i se îmbolnăviseră; a chemat atunci un doftor, care-i spuse: „Nu te pot lecui, decât dacă-mi făgăduiești un lucru!”. Pustnicul răspunse: „Care?“ Și doftorul urmă; „Să-ncetezi a plânge!” Dar pustnicul îi dete răspunsul: „La ce mi-ar mai sluji atunci ochii, dacă n-aș mai plânge?“

Ci, măria-ta, ia aminte de asemenea că fapta cea mai bună este aceea care nu urmărește foloase. Se povestește că trăiau odată în Israel doi frați și că unul dintre ei a spus într-o zi celuilalt: „Care-i fapta cea mai urâtă pe care ai săvârșit-o vreodată?“ I se răspunse: „Iată: cum treceam într-o zi pe lângă o poiată de găini, am întins brațul și am apucat o găină, pe care, după ce am gâtuit-o, am aruncat-o la loc în poiată. E cel mai urât lucru din viața mea. Dar-tu, frate, care e lucrul cel mai urât pe care l-ai săvârșit?“ Și i se răspunse: „Este rugăciunea pe care am făcut-o către Allah cerând împlinirea unui hatâr. Căci rugăciunea nu-i frumoasă decât atunci când e ca o simplă înălțare a sufletului spre ceruri.“ Și același lucru…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și una noapte

Ea urmă:

Așadar, preafericitule rege, cea de a doua fată a spus:

— Același lucru îl arată și poetul, cât se poate de frumos, când zice:

Păcate două-s a le teme-n
Viața noastră pe pământ;
A face rău vreunui semen
Și-a face idol din cel sfânt!

După ce a rostit acestea, fata a doua s-a întors între tovarășele ei.

Atunci, a treia fată, care era mai desăvârșită decât amândouă celelalte la un loc, înaintă în fața regelui Omar Al-Neman și grăi:

Cuvântul fetei a treia

— Eu, preafericitule rege, nu-ți voi spune decât câteva cuvinte, căci sunt cam suferindă astăzi și, de altminteri, înțelepții ne învață să fim scurți în cuvântările noastre.

Măria-ta, Safian a spus: „Dacă sufletul ar locui în inima omului, omul ar avea aripi și ar zbura ușor spre paradis!”

Și tot Safian a mai spus: „În adevăr, să știți că numai a privi chipul cuiva atins de urâțenie înseamnează a săvârși cel mai mare păcat împotriva spiritului!“

După ce rosti aceste două minunate cugetări, tânăra se întoarse între tovarășele ei. Atunci, înaintă a patra fată, care avea un mijloc de cea mai mare frumusețe și grăi:

Cuvântul fetei a patra

— Eu, preafericitule rege, am să-ți spun pildele pe care le știu din povestirile despre viețile oamenilor drepți. Se povestește că Bașra-cel-Desculț a spus: „Păziți-vă de cel mai josnic dintre lucruri!” Iar cei ce-l ascultau îl întrebară: „Și care-i cel mai josnic dintre lucruri?” El le răspunse: „Este acela de-a sta mult timp în genunchi, numai ca să te grozăvești cu evlavia ta. Este deșertăciunea smereniei.” Atunci unul îi ceru: „Părinte al nostru, învață-mă să cunosc adevărurile ascunse și taina lucrurilor!” Și Bașra-cel-Desculț îi dădu răspunsul astfel: „Fiule, asemenea lucruri nu sunt făcute pentru turmă și nu le putem pune la îndemâna gloatei. Căci dintr-o sută de drepți abia dacă se află cinci care să fie curați ca argintul cel curat.“

Iar șeicul Ibrahim povestește: „Am întâlnit într-o zi un om sărac care pierduse un bănuț de aramă. M-am dus atunci la el și i-am întins o drahmă de argint, dar el n-a primit-o, spunându-mi: „La ce mi-ar sluji tot argintul de pe pământ, mie care nu caut decât fericirile nepieritoare?”

Tot așa se povestește că sora lui Bașra-cel-Desculț s-a dus într-o zi…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și doua noapte

Ea urmă:

…Tot așa se povestește că sora lui Bașra-cel-Desculț s-a dus într-o zi la imamul Abmad ben-Hanbal și i-a spus: „O, sfinte imam întru credință, vin să mă luminez. Luminează-mă! Eu am obiceiul să veghez noaptea pe terasa casei, torcând lână la lumina făcliilor celor ce trec pe drum, căci în casă nu am lumină. Iar ziua muncesc și pregătesc hrană pentru cei ai casei. Spune-mi dacă este îngăduit să mă folosesc de o lumină care nu este a mea.” Imamul o întrebă: „Cine ești tu, femeie?“ Ea răspunse: „Sunt sora lui Bașra-cel-Desculț”. Atunci sfântul imam se ridică și sărută pământul în fața tinerei femei și grăi: „O, soră a celui mai îmbălsămat dintre sfinți, de ce nu pot toată viața mea să sorb din curăția inimii tale?“

Se mai povestește că un înțelept a spus aceste vorbe: „Când Allah vrea binele vreunuia dintre slujitorii lui, îi deschide porțile duhului”.

Mi s-a mai povestit că atunci când Malek ben-Dinar trecea prin piețe și vedea lucruri care îi plăceau, se dojenea spunându-și: „Suflete al meu, astea-s lucruri nefolositoare! Nu te voi asculta!“

Iar Mansur ben-Omar ne povestește următoarea întâmplare: „Pornisem odată în hagialâc la Mecca și am trecut și prin cetatea Kufa. Era într-o noapte întunecoasă, când auzii din beznă, aproape de mine, fără să pricep de unde venea, un glas ce rostea tare această rugăciune: «O, Doamne Dumnezeule preamărit, eu nu sunt dintre cei ce se răzvrătesc împotriva legilor tale, nici dintre cei ce nu vor să știe de binefacerile tale». Apoi am

auzit ceva căzând greu la pământ. Și nu știam ce putea fi acel glas în acea beznă și în acea adâncă tăcere, când ochii mei nu puteau vedea nici măcar pe cel ce rostea rugăciunea. Și nu puteam înțelege ce era lucrul acela care căzuse greoi la pământ. Atunci am strigat la rândul meu: «Sunt Mansur ben-Omar, hagiu la Mecca! Cine are nevoie de ajutorul meu?» Nimeni nu-mi răspunse, așa că plecai. Dar a doua zi văzui trecând un alai de înmormântare și mă amestecai și eu printre cei ce-l urmau; înaintea mea mergea o bătrână sfârșită de durere. O întrebai: «Cine e răposatul?» Ea îmi răspunse: «Ieri, fiul meu, spunându-și rugăciunea, rosti versetele din *Cartea lui Allah* care începe cu vorbele: Voi, cei care credeți cuvântului, întăriți-vă sufletele voastre… iar când fiul meu sfârși de spus versetele, omul acesta, care zace acum în sicriu, simți un junghi prin măruntaie și căzu mort. Asta-i tot ce pot să-ți spun.» “

Și cea de-a patra fată, după ce grăi acestea, se întoarse între tovarășele ei.

Atunci înaintă a cincea fată, care era, într-adevăr, ca o încununare a tuturor celorlalte, și spuse:

Cuvântul fetei a cincea

— Eu, o, preafericitule rege, îți voi povesti ceea ce am aflat din înțelepciunea vremilor de odinioară.

Înțeleptul Moslima ben-Dinar a spus: „Orice plăcere care nu mână sufletul tău mai aproape de Allah este o nenorocire!”

Se povestește că Musa — pacea fie cu ei! — se afla la fântâna din Modain, când veniră acolo două tinere păstorițe cu turma tatălui lor Șoaib. Și Musa — pacea fie cu el! — dădu de băut celor două tinere, care erau surori, și le lăsă să-și adape turma din jgheabul făcut dintr-un trunchi de curmal. Iar cele două tinere, când se înapoiară acasă, povestiră tatălui lor Șoaib totul, iar acesta grăi uneia dintre ele: „Întoarce-te la tânăr și spune-i să vină la noi“. Fata se întoarse la fântână și, când fu aproape de Musa, își acoperi fața cu iașmacul și-i vorbi: „Tata mă trimite să-ți spun să mă însoțești acasă, și să împarți cu noi prânzul, ca răsplată pentru ce ai făcut”. Dar Musa, tare mișcat, la început nu voi s-o urmeze. Până la sfârșit însă se hotărî și porni în urma fetei. Tânăra păstoriță avea un spate foarte frumos…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a optzeci și treia noapte

Ea urmă:

Așadar, preafericitule rege, cea de a cincea fată a povestit astfel mai departe:

— Tânăra păstoriță avea un spate foarte frumos, iar vântul ba îi bătea rochia ușoară, așa încât i se lipea de trupul fetei, ba i-o ridica, lăsând să se vadă pulpele goale. Iar Musa, de câte ori se întâmpla așa, închidea ochii să nu mai vadă nimic. Și, de teamă să nu-l răzbească ispita, spuse tinerei: „Lasă-mă pe mine să merg înainte”. Fata, destul de uimită, trecu îndărătul lui Musa. Și-așa ajunseră amândoi la Șoaib, iar Șoaih, când îl văzu pe Musa — pacea și rugăciunea fie cu ei amândoi! – se ridică în cinstea lui și, cum masa era gata, îi grăi: „O, Musa, fii binevenit și bucură-te de primirea largă și prietenoasă cu care te întâmpin, pentru felul cum te-ai purtat cu fetele mele!” Musa răspunse: „Taică, nu vând aici, pe pământ, pentru aur și argint; ceea ce fac, fac numai în vederea judecății celei mari!” Șoaib urmă: „O, tinere, ești oaspetele meu și eu sunt deprins a fi primitor și darnic cu oaspeții. E o deprindere moștenită de la strămoșii mei. Rămâi, dară, și mănâncă cu noi.“ Și Musa rămase și mâncă cu ei. La sfârșitul mesei, Șoaib grăi: „Tinere, vei rămânea cu noi și vei duce turma la păscut. Iar când s-or împlini opt ani, ca plată pentru slujba ta te voi însura cu fata care a venit să te caute la fântână”. Musa primi și-și spuse în sine: „Acum, că lucrul cu tânăra îmi este îngăduit, voi putea să mă bucur de binecuvântata ei frumusețe!“

Într-o zi, Ibn-Adham l-a întrebat pe un prieten, cu care se întorcea de la Mecca: „Cum trăiești?“ Acela răspunse: „Când am ce mânea, mănânc; iar dacă mi-e foame și n-am nimic, rabd!” Ibn-Adham urmă: „În adevăr, faci întocmai ca și câinii din Balkh! Noi, însă, când Allah ne dă pâinea, îl slăvim; iar când nu avem nimic de mâncat, noi îi mulțumim și atunci!” Atunci celalalt strigă: „O, stăpâne!“ Și nu mai rosti o vorbă.

Și fata a cincea, după ce spuse acestea, se întoarse între tovarășele ei. Atunci numai, călcând rar, înaintă și bătrâna. Sărută de nouă ori pământul dinaintea răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, și grăi:

Cuvântul bătrânei

Măria-ta, ai ascultat pildele pe care le știu aceste fete despre sila față de lucrurile pieritoare de pe pământ și în ce fel trebuiesc ele a fi date silei. Eu am să-ți vorbesc despre faptele și întâmplările celor mai mari dintre înaintașii noștri.

Se povestește că marele imam Al-Șafi aibă-l Allah întru îndurarea sa! — își împărțea noaptea în trei: întâia parte era menită învățăturii, a doua somnului, a treia rugăciunii. Ci către sfârșitul vieții el veghea noaptea toată, nemaidăruind nici măcar o clipă somnului.

Același imam — Allah aibă-l întru îndurarea sa — a spus: „Timp de zece ani n-am voit să mănânc din pâinea mea de orz pe săturatele. Căci mâncarea multă este primejdioasă: îngreuiază sufletul, învârtoșează inima, sleiește mintea, trage spre somn și lene, și secătuiește vlaga toată”.

Tânărul Ibn-Fuad ne povestește: „Eram într-o zi la Bagdad, pe când trăia acolo imamul Al Șafî. Mă dusesem la țărmul apei ca să mă curăț,

după sfânta datină. Pe când stăm aplecat și mă spălam, un om, urmat de o mulțime tăcută, trecu pe la spatele meu și-mi spuse: «Tinere, grijește de te curăță bine, și Allah se va griji și el de tine». M-am întors și am văzut că era un om cu barbă mare și cu fața luminată de o bunătate cerească. Atunci m-am grăbit să-mi sfârșesc spălările, m-am ridicat și l-am urmat. El mă văzu, se întoarse către mine și-mi spuse: «Vrei să mă întrebi ceva?» I-am răspuns: «Da, preacinstite părinte! Doresc să mă înveți ceea ce tu, de bună seamă, ai în dar de la Allah cel preaînaltul.» El grăi: «Învață să te cunoști! Și numai după aceea făptuiește! Și numai după aceea făptuiește tot ce te îndeamnă inima, dar luând aminte să nu păgubești vecinului tău!» Și-și văzu de drum. Atunci l-am întrebat pe unul dintre cei co-l însoțeau: «Cine este?» Și mi-a răspuns: «Este imamul Mahomed ben-Edris Al-Șafi!»“

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a optzeci și patra noapte

Ea urmă:

Așadar, preafericitule rege, sfânta bătrână a cuvântat mai departe astfel:

Se povestește că marele calif Abu-Giafar Al-Mansur voia să numească pe Abi-Hanifa cadiu, hotărându-i zece mii de drahme pe an. Ci Abi-Hanifa, când află de hotărârea califului, își făcu rugăciunea de dimineață, se învălui în mantia lui albă și se așeză apoi, fără a spune o vorbă. Intră atunci trimisul califului ca să-i înmâneze cele zece mii de drahme și să-l înștiințeze de numire. Dar la spusele trimisului, Abi-Hanifa nu rosti niciun cuvânt de răspuns. Trimisul îi grăi atunci: „Fii totuși încredințat că banii pe care ți-i aduc sunt ceva legiuit și încuviințat de *Sfânta Carte”*. Atunci Abi-Hanifa îi răspunse: „Banii sunt, în adevăr, legiuiți, dar Abi-Hanifa nu va fi niciodată sluga celor mari“.

După aceste cuvinte, bătrâna adăugă:

— Aș fi voit, măria ta, să-ți mai spun și alte fapte minunate din viața înțelepților noștri, de demult, dar iată că vine noaptea și, la urma urmei, zilele lui Allah sunt multe pentru slujitorii lui.

Și sfânta bătrână își trase marea ei maramă peste umeri și se întoarse și ea lângă cele cinci fete.

Aici vizirul Dandan se opri o clipă din povestirea pe care-o povestea regelui Daul-Macan și surorii acestuia Nozhatu, care ședea ascunsă după perdea. Dar îndată începu să istorisească iar: După ce răposatul tău tată, regele Omar Al-Neman, ascultă totul, înțelese că acele femei erau mai desăvârșite decât toate din vremea noastră și totodată și cele mai frumoase la trup și cele mai luminate la minte. Și nu știa cum să le arate o grijă mai vrednică de ele, și era cu totul sub farmecul frumuseții lor și le dorea cu aprindere, fiind totodată plin de cinstire față de bătrâna lor.

Până una alta, le dete ca locuință iatacurile ce fuseseră altădată ale domniței Abriza, regina de la Chezareea. Vreme de zece zile în șir merse el însuși să afle vești despre ele și să vadă dacă nu le lipsea ceva. De fiecare

dată când se ducea acolo, găsea pe bătrână în rugăciune, căci bătrâna își petrecea zilele în post și nopțile în vegheri, iar regele era atât de încredințat de sfințenia ei, ca-mi spuse într-o zi:

— O, vizire, ce binecuvântare e să am în palatul meu o sfântă așa de minunată! Mare cinstire simțesc pentru ea, iar dragostea pentru aceste fete tinere îmi este nemărginită. Vino dar cu mine, ca s-o întrebăm pe bătrână, pentru că au trecut cele zece zile de ospitalitate și putem vorbi acum și de afaceri, ce preț vrea pentru acolo cinci tinere fecioare cu sânii abia înmuguriți.

Merserăm, dar, la iatacurile lor și tatăl tău o întrebă pe bătrână, care îi răspunse:

— O, măria-ta, află că prețul acestor tinere nu este cel obișnuit la vânzări și la cumpărări de toată ziua. Căci prețul lor nu se plătește nici în aur, nici în argint, nici în pietre de cele scumpe.

Auzind-o așa, tatăl tău, cu totul uimit, o întrebă:

— Preasfântă femeie, de ce fel este prețul pentru vânzarea acestor tinere?

Ea răspunse:

— Nu ți le pot vinde decât dacă împlinești anumite cerințe: să postești vreme de o lună întreagă, petrecându-ți zilele în cugetare și nopțile în rugăciuni. La capătul acestei luni de post desăvârșit, prin care trupul tău se va curați și va ajunge vrednic să se unească cu trupul tinerelor, vei putea să te bucuri după plac de dulceața lor.

Atunci tatăl tău fu cu totul încredințat, iar cinstirea ce-o nutrea pentru bătrână nu mai cunoscu margini. Se grăbi să primească cele ce i se cereau și bătrână îi spuse:

— Eu, la rândul meu, am să te ajut prin rugăciunile și veghile mele, ca să înduri postul. Acum, adu-mi o cupă de aramă.

Tatăl tău îi aduse o cupă de aramă, pe care ea o umplu cu apă curată și-și lăsă ochii deasupra cupei și vreme de un ceas mormăi rugăciuni într-o limbă necunoscută. Apoi acoperi cupa cu o pânză subțire, o pecetlui cu o pecete și i-o înmână tatălui tău, spunându-i:

— După cele dintâi zece zile de post, să despecetluiești pânza și să bei din această apă sfințită, care te va întări și te va spăla de toate murdăriile din trecut. Și-acum, eu plec ca să-mi văd frații, oamenii celui nevăzut, căci de tare multă vreme n-am mai trecut pe la ei. Iar în dimineața zilei a unsprezecea, am să vin să te văd!

După aceste vorbe, bătrâna plecă, menindu-i bună pace tatălui măriei-tale. Tatăl tău luă cupa, se ridică, se duse într-o odăiță din palat, cu totul răzleață, având cu el numai cupa de aramă, se închise acolo ca să postească, să cugete și să se facă vrednic a se apropia de trupul tinerelor fecioare. Închise ușa pe dinlăuntru cu cheia, își puse cheia în buzunar…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, ca de obicei, tăcu.

Ci într-a optzeci și cincea noapte

Ea urmă:

Închise ușa pe dinlăuntru cu cheia, își puse cheia în buzunar și începu de îndată postul.

Iar în dimineața celei de-a unsprezecea zile, tatăl măriei-tale, regele, luă cupa, o despecetlui și o sorbi dintr-o înghițitură. Se simți numaidecât cuprins de vigoare și parcă o mare dulceață i se răspândi în măruntaie. Și iată că se auziră bătăi în ușă și, când deschise, bătrâna intră ținând în mână o legătură învelită în frunze proaspete de banan.

Atunci regele, tatăl măriei-tale, se ridică în cinstea ei și-i spuse:

— Fii binevenită, măicuță!

Ea îi răspunse:

— Măria ta, oamenii celui nevăzut îți trimit prin mine salamalecurile lor. Le-am vorbit despre tine, și ei au fost tare mulțumiți de prietenia noastră. Și-ți trimit, ca semn al bunăvoiei lor, legătura asta care cuprinde, sub frunzele de banan, minunate dulcețuri, făcute de fecioare cu ochi negri ca din rai. Când va fi dimineața celei de-a douăzeci și una zi, să dai la o parte frunzele și să mănânci dulcețurile.

La aceste cuvinte, tatăl măriei-tale se bucură și spuse:

— Mărire lui Allah care mi-a dat frați printre oamenii celui nevăzut!

Apoi mulțumi bătrânei, și-i sărută mâinile, și o însoți cu multă cinste la ușa odăiței.

Și, așa cum îi spusese, în dimineața celei de-a douăzeci și una zile bătrâna se întoarse și-i grăi tatălui măriei-tale:

— Măria-ta, află că le-am spus fraților mei întru cel nevăzut că am de gând să ți le dăruiesc pe cele cinci fecioare. Și i-a bucurat mult aceasta, pentru prietenia pe care-o au acum față de tine. De aceea, înainte de a le lăsa în mâinile tale, vreau să le duc la oamenii celui nevăzut, ca să pună în ele duhul lor și să răspândească în ele mireasma plăcută care te va fermeca. Și ți se vor întoarce cu o comoară din sânul pământului pe care le-o vor da frații mei întru cel nevăzut!

Când auzi aceste vorbe, tatăl măriei-taie îi mulțumi pentru toate anevoielile și-i spuse:

— Este foarte mult, în adevăr! Iar în ce privește comoara din sânul pământului, mă tem că e mai mult decât se cuvine!

Dar ea îi răspunse cum se cerea, iar tatăl măriei-tale o întrebă:

— Și când socoți că ai să mi le aduci?

Ea răspunse:

— În dimineața celei de-a treizecea zile, după ce vei fi încheiat postul, și-ți vei fi sfințit trupul; iar ele vor avea curăția iasomiei și vor fi ale tale, toate aceste fecioare, care prețuiesc, fiecare, mai mult decât întreaga ta împărăție!

El răspunse:

— Adevăr adevăratu-i!

Ea adăugă:

— Acum, dacă ai vrea să-mi încredințezi pe femeia pe care-o iubești cel mai mult, aș lua-o cu mine și cu tinerele, pentru ca îndurarea sfinților mei frați întru cel nevăzut să se reverse și asupra ei.

Atunci, tatăl măriei-tale îi spuse:

— Cum aș putea să-ți mulțumesc? Am în palat, în adevăr, o grecoaică pe care-o iubesc, Safia, fiica regelui Afridonios al Constantiniei. Allah mi-a dăruit doi copii cu ea pe care, vai! i-am pierdut de mulți ani. Ia-o cu tine, maică, să se reverse și asupra ei îndurarea oamenilor celui nevăzut, și ca să poată, prin puterea lor, să-și găsească iar copiii ale căror urme le-am

pierdut cu totul!

Atunci sfânta bătrâna îi spuse:

— Da, fură îndoială. Poruncește să vină numaidecât, regina Safia.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și șasea noapte

Ea urmă:

Atunci bătrâna spuse:

— Poruncește numaidecât să vina regina Safia.

Și regele, tatăl măriei-tale, o chemă îndată pe regina Safia, mama măriei-tale, și o încredință bătrânei, care-o duse degrabă între cele cinci tinere fete. Apoi bătrâna merse pentru câteva clipe în odaia ei și se întoarse cu o cupă pecetluită, pe care o dote regelui Omar Al-Neman, spunându-i:

— În dimineața zilei a treizecea, odată sfârșit postul, să te duci să faci baie la hammam, după care te vei întoarce în odăiță, să te odihnești și să bei această cupă, împlinind astfel curăția ta și ajungând vrednic să le ții în brațele tale pe aceste fete împărătești. Și-acum, fie cu tine pacea, milosârdia și toate binecuvântările lui Allah!

Și bătrâna luă cu ea cele cinci tinere și pe regina Safia, mama măriei-tale, și se duse.

Iar regele își urmă postirea până la a treizecea zi. Și în acea dimineață se sculă, merse la hammam, își făcu baia și se întoarse în odăiță, oprind pe oricine de-a veni să-l tulbure. Și odată intrat înlăuntru, închise ușa cu cheia, luă cupa, desprinse pecetea, duse cupa la buze și sorbi cuprinsul ei, apoi se întinse să se odihnească.

Noi, care știam că era ziua din urmă a postului, așteptarăm până seara, și apoi noaptea întreagă, și a doua zi până la amiază. Și gândeam în noi: „Regele se odihnește, negreșit, după atâtea vegheri!” Dar cum regele tot nu deschidea, ne-am apropiat de ușă și l-am chemat, dar nimeni n-a răspuns. Ne-am înspăimântat de această tăcere și am hotărât să spargem ușa și să intrăm. Și-am intrat.

Dar regele nu mai era acolo! N-am mai găsit în locu-i decât niște oase descărnate și înnegrite. Ne prăbușirăm atunci cu toții, pierduți, la pământ.

Când ne-am venit în fire, am luat cupa, am cercetat-o și-am aflat în capacul ei o hârtie pe care erau scrise aceste cuvinte cu litere grecești:

„Niciun om care face rău n-are să capete mila nimănuia! Cine va citi această hârtie să afle că așa se pedepsesc cei ce ademenesc copilele de regi. Iar omul ce zace aici a trimis pe fiul său Șarcan ca să răpească din țara noastră pe fiica regelui nostru, pe nefericita Abriza, pe care a luat-o și a făcut din fecioria ei ceea ce a vrut. Pe urmă a dat-o robului arap, care a mișeluit-o și-a omorât-o. Acum, pentru ticăloșia pe *care a săvârșit-o, regele Omar Al-Neman și-a primit pedeapsa. Cea care l-a ucis este neînfricata și pedepsitoarea Mumă-a-Prăpădurilor. Iar voi, necredincioșilor, cei care citiți scrisoarea mea, aflați că*

nu numai că l-am omorât pe regele vostru, dar v-am răpit-o și pe regina Safia, fiica regelui Afridonios din Constantinia, pe care am s-o duc la tatăl ei. Apoi ne vom întoarce cu toate oștile noastre să vă împresurăm, să vă spulberăm casele, să vă stârpim până la cel din urmă și să nu mai rămânem pe pământ decât noi, creștinii, cei care ne închinăm Crucii!”

După ce am citit și am priceput toată nenorocirea noastră, ne izbirăm fața cu mâinile și plânserăm îndelung. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile, de vreme ce se săvârșise ceea ce nu se mai putea întoarce?

Atunci, măria-ta, începu dezbinarea oastei și a norodului în privința urmașului regelui Omar Al-Neman la domnie. Și dezbinarea ținu o lună întreagă, după care, cum nu aveam nicio veste despre măria-ta, ne hotărâsem să-l alegem pe prințul Șarcan din Damasc. Ci Allah ni te scoase în cale, și s-a întâmplat ceea ce știi.

Asta a fost, măria-ta, pricina morții tatălui măriei-tale, regele Omar Al-Neman!

După ce marele vizir Dandan sfârși povestea morții regelui Omar Al-Neman, își scoase năframa, își coperi ochii și se puse pe plâns. Iar regele Daul-Macan și regina Nozhatu, de dindărătul perdelei, începură și ei să plângă, laolaltă cu marele sfetnic și cu toți cei de față.

Ci marele sfetnic își conteni lacrimile cel dintâi și grăi către Daul-Macan:

— Măria-ta, lacrimile noastre nu pot sluji cu adevărat la nimic. Nu-ți rămâne alta, decât să fii tare și să-ți îmbărbătezi inima, spre a veghea la trebile împărăției. De altminteri, tatăl măriei-tale trăiește mai departe în măria-ta, căci părinții trăiesc în copiii vrednici de ei.

Atunci Daul-Macan conteni din plâns și se pregăti pentru cel dintâi divan al domniei lui.

Pentru aceasta, se așeză pe jețul din cortul împărătesc, iar marele sfetnic sta în picioare lângă el, vizirul Dandan sta în fața lui, ostașii în spatele tronului, pe când emirii și ceilalți mai-mari ai împărăției se așezară, după rangul fiecăruia, împrejur.

Regele Daul-Macan grăi către vizirul Dandan:

— Spune-mi pe rând tot ce cuprind lăzile tatălui meu!

Vizirul Dandan răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și-i arătă pe rând ce bogății de bani, de lucruri scumpe și de giuvaeruri cuprindeau lăzile. Și-i dete socoteală amănunțită.

Atunci regele Daul-Macan îi spuse:

— O, vizire al tatălui meu, vei fi mai departe marele vizir și al domniei-mele!

Iar vizirul Dandan sărută pământul dinaintea regelui și-i ură viață lungă. Apoi regele spuse marelui sfetnic:

— Bogățiile pe care le-am adus cu noi de la Damasc le vom împărți la ostași.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

Atunci marele sfetnic descuie lăzile pline cu scumpeturi, și cu banii aduși de la Damasc și, fără a păstra nimic, împărți totul la ostași, lucrurile cele mai frumoase dăruindu-le căpeteniilor oștirii. Și toți sărutară pământul și urară viață lungă regelui, spunându-și între ei: „Niciodată n-am mai pomenit atâta dărnicie!

După care, regele Daul-Macan dete semnalul plecării, tabăra fu ridicată îndată și oștirea, în urma regelui, păși către Bagdad. Cetatea întreagă era gătită de sărbătoare, cu toți locuitorii grămădiți pe terase și la balcoane; femeile, la trecerea regelui, scoteau ascuțite strigăte de bucurie.

Regele urcă în palatul său și cel dintâi lucru pe care îl făcu fu să cheme pe diac și să-i poruncească a scrie o scrisoare către prințul Șarcan la Damasc, în care povestea cu de-amănuntul toate câte se întâmplaseră. Și la sfârșit adăugă:

„Te mai rugăm, frate al nostru, la primirea scrisorii, să faci pregătirile de trebuință, să-ți aduni oastea și să vii să adaugi puterile tale la ale noastre, ca să pornim război împotriva ghiaurilor care ne amenință și ca să răzbunăm moartea tatălui nostru și să spălăm ocara pe care ne-au adus-o vrăjmașii.”

Apoi Daul-Macan împături scrisoarea, o închise și-o pecetlui cu mâna lui, îl chemă pe vizirul Dandan și i-o înmână spunându-i:

— Numai tu, mare vizir, ești în stare să îndeplinești o sarcină atât de grea pe lângă fratele meu. Numai tu știi să-i vorbești cu dulceața cuvenită și să-i spui din partea mea că sunt gata să-i las tronul Bagdadului și să trec în locul lui valiu al Damascului.

Vizirul Dandan făcu pregătirile trebuincioase și chiar în acea seară luă drumul Damascului.

Ci pe când el era dus, la palatul împărătesc se petrecură două lucruri de cea mai mare însemnătate: mai întâi, Daul-Macan chemă pe prietenul său, bătrânul hammamgiu, și-i dărui un palat întreg, pe care i-l îmbrăcă numai în covoare de Persia și de Korasan. Ci în depanarea povestirii, avem să mai pomenim despre bunul hammamgiu. Al doilea lucru fu că sosi pentru regele Daul-Macan un dar de zece roabe albe din partea unuia dintre supușii lui. Una dintre roabe, a cărei frumusețe întrecea orice laudă, îi plăcu tare mult regelui Daul-Macan, care, de îndată ce-o cunoscu, se culcă cu ea și o lăsă însărcinată. Ci și despre întâmplarea aceasta vom mai pomeni în urmarea povestirii.

Estimp, vizirul Dandan se întoarse degrabă și aduse veste regelui că Șarcan, fratele măriei sale, ascultase cererea măriei sale și că pornise în fruntea oștirii, ca să răspundă la chemare. Și vizirul adăugă:

— Acuma, de buna seamă, se cade să-i ieșim întru întâmpinare.

Iar regele răspunse:

— Da, negreșit!

Așa că ieșiră din Bagdad și abia își așezară tabăra la o zi de mers, că prințul Șarcan și apăru cu oastea lui, trimițând cercetașii înainte.

Atunci Daul-Macan nu mai stete să aștepte, ci merse el însuși în întâmpinarea fratelui lui. De cum îl văzu, voi să coboare de pe cal, dar Șarcan, de departe, îl rugă să nu facă aceasta și el cel dintâi sări din șa și alergă în brațele lui Daul-Macan, care totuși descălecă și el. Se îmbrățișară îndelung plângând și, după ce-și spuseră cuvintele de mângâiere pentru moartea tatălui lor, se întoarseră laolaltă în cetatea Bagdadului.

Fără a mai pierde o clipă, poruncîră să se strângă războinicii din toate

părțile împărăției, care nu lipsiră să vină, căci li se făgăduiau prăzi și răsplăți bogate. Vreme de o lună s-au tot strâns războinicii, timp în care Șarcan i-a povestit lui Daul-Macan toate întâmplările prin care trecuse, iar Daul-Macan le-a povestit pe ale sale, arătând de-amănuntul credința și bunătatea slujitorului de la hammam. Șarcan spuse la urmă:

— De bună seamă că l-ai și răsplătit cum se cuvine pe acest om pentru purtarea lui minunată și îndatoritoare!

Daul-Macan răspunse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și opta noapte

Ea urmă:

Așadar, Daul-Maean răspunse:

— Nu întru totul. Dar am s-o fac de îndată ce mă voi întoarce de la război, dacă vrea Allah!

Atunci Șarcan putu să se încredințeze de spusele surorii sale Nozhatu, care fusese femeia lui pe când nu știa că îi era soră și cu care avea pe copila Puterea-Ursitei. Amintindu-și de Nozhatu, Șarcan ceru vești despre ea și-l rugă pe marele sfetnic să-i ducă salamalecul lui. Marele sfetnic făcu numaidecât așa și aduse lui Șarcan salamalecurile de la Nozhatu, care îi cerea știri și despre fetiță. Șarcan îi trimise vorbă să fie liniștită, Puterea-Ursitei aflându-se în deplină sănătate la Damasc, iar Nozhatu înălță slavă lui Allah și mulțumire.

Când toate oștile fură adunate, iar arabii din triburi își aduseră și ei luptătorii lor, cei doi frați trecură în fruntea întregii oștiri. Daul-Macan își luase bun rămas de la tânăra roabă pe care-o lăsase însărcinată și căreia îi rostuise o viață vrednică de ea, apoi, împreună cu fratele său, Șarcan, ieși din Bagdad și se îndreptară către țara ghiaurilor.

Fruntea oștirii o țineau războinicii turci conduși de căpetenia Bahraman; iar spatele era apărat de războinicii din Deilam, de sub porunca lui Rustem. Mijlocul era sub porunca lui Daul-Macan, latura dreaptă sub a prințului Șarcan, iar cea stângă sub cea a marelui sfetnic. Marele vizir Dandan primise poruncă să stea de-a dreapta celui ce cârmuia întreaga oștire.

Înaintară așa vreme de o lună, odihnindu-se câte trei zile după fiecare săptămână de umblet, până ce ajunseră în țara rumilor. La apropierea lor, locuitorii înspăimântați fugiră să-și caute adăpost la Constantinia, ducând veste regelui Afridonios despre năprasnica năvălire; a musulmanilor.

La această știre, regele Afridonios chemă la el pe Muma-Prăpădurilor, care-i adusese îndărăt pe regina Safia și care-l hotărâse și pe regele Hardobios din Chezareea să vină cu întreaga-i oștire și să se alăture regelui Constantiniei. Și regele Chezareei, nemulțumit numai cu moartea regelui Omar Al-Neman și dorind s-o răzbune și mai crunt pe fiică-sa Abriza, zorise să vină la Constantinia cu toată oastea lui.

Așadar, când regele Afridonios o chemă pe bătrână, ea veni de îndată

înaintea lui și el ceru amănunte despre moartea regelui Omar Al-Neman. Ea îi povesti totul, după care regele o întrebă:

— Și-acum, când dușmanul se apropie, ce-i de făcut, Mumă-a-Prăpădurilor?

Ea răspunse:

— O, preamăritule rege, trimis al lui Christos pe pământ, am să-ți arăt ce trebuie să faci. Și nici diavolul Șeitan însuși, cu toate vicleșugurile lui, n-are să poată descurca ițele în care am să-i prind pe vrăjmașii noștri.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci și noua noapte

Ea urmă:

— Nici Șeitan însuși, cu toate vicleșugurile lui, n-are să poată descurca ițele în care am să-i prind pe vrăjmași. Iată ce trebuie făcut ca să-i nimicim: Vei încărca cincizeci de mii de ostași pe corăbii și-i vei trimite peste mare la Muntele Fumegător, la poalele căruia au tabăra dușmanii noștri. Iar din cealaltă parte, pe uscat, vei trimite întreaga ta oaste, ca să-i ia pe neașteptate pe necredincioși, împresurându-i din toate părțile; și n-are să scape niciunul dintre ei de la prăpăd. Așa trebuie să faci.

Regele Afridonios spuse bătrânei:

— În adevăr, gândul tău este bun, o, regină a tuturor bătrânelor și învățătoare a celor înțelepți!

Și numaidecât porunci să se facă așa cum spusese Muma-Prăpădurilor.

Năvile încărcate cu luptători ridicară pânzele și ajunseră la Muntele Fumegător, unde oamenii coborâră și se ghemuiră pe tăcute îndărătul stâncilor, în vreme ce dinspre uscat grosul oștirii zorea să dea față cu dușmanul.

Iar numărul oștilor era așa: oastea musulmană din Bagdad și din Korasan cuprindea o sută douăzeci de mii de călăreți sub poruncile lui Șarcan, pe când oastea necredincioșilor creștini se ridica la o mie de mii și încă șase sute de mii de luptători. Iar la căderea nopții peste munți și peste câmpii, pământul tot părea o vâlvătaie, din pricina multelor focuri ce-l luminau.

Atunci regele Afridonios și regele Hardobios strânseră pe toți emirii și pe toate căpeteniile oastei la un mare sfat și hotărâră să dea lupta cu musulmanii chiar a doua zi, izbind toți deodată, din toate părțile. Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor, care asculta cu sprâncenele încruntate, se ridică și spuse regelui Afridonios și regelui Hardobios și tuturor celor de față:

— O, vitejilor, câtă vreme sufletele nu sunt sfințite, bătăliile n-ar putea avea decât urmări rele. Creștinilor, înainte de luptă trebuie să vă apropiați de Christos și să vă limpeziți de păcate cu tămâia sfântă a patriarhilor!

Cei doi regi, delaolaltă cu toți vitejii, răspunseră:

— Maică, vorbele tale sunt adevărate!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzecea noapte

Ea urmă:

La revărsat de ziuă, regele Afridonios, după sfatul Mumei-Prăpădurilor, porunci să se adune căpeteniile cele mari ale oastei și toți schimbașii lor și-i puse să sărute o cruce mare de lemn și-i afumă cu tămâia patriarhilor.

Ci Muma-Prăpădurilor se ridică și grăi:

— Măriile-voastre, înainte de-a da lupta cu necredincioșii, ca să ne fie biruința neîndoielnică trebuie să scăpăm de prințul Șarcan, care-i însuși diavolul Șeitan și conduce întreaga oaste. El îi însuflețește pe ostași și-i îmbărbătează în luptă. Dacă scăpăm de el, oastea lui e în manile noastre! Să trimitem, dar, pe viteazul nostru cel mai de seamă ca să-l înfrunte și să-l omoare luptând numai ei doi între ei.

Numaidecât regele Afridonios chemă la el pe vestitul luptător Lucas, fiul lui Camlutos, și-l tămâie cu însăși mâna lui.

Blestematul de Lucas era războinicul cel mal înspăimântător din toate țările rumilor. Nimeni dintre creștini nu știa ca el să arunce sulița, să se bată cu paloșul ori să străpungă cu lancea. Ci pe cât era de viteaz, tot peatâta era de îngrețoșător. Avea un chip slut, ca de măgar, ori mai degrabă ca de maimuță, de broscoi sau ca de-al unuia dintre cei mai veninoși șerpi. Și era poreclit Paloșul-lui-Christos.

După ce regele Afridonios îl tămâie pe blestematul de Lucas, acesta îi sărută picioarele și stete apoi drept dinaintea lui. Atunci regele îi spuse:

— Vreau să-l înfrunți și să te lupți de-a mână cu ticălosul de Șarcan și să ne scapi de pacostele lui!

Lucas răspunse:

— Ascult și mă supun!

După ce sărută crucea, Lucas plecă, încalecă pe un cal murg acoperit cu cioltar roșu și înșeuat cu o șea de atlaz bătută-n pietre scumpe. Se înarmă cu o suliță lungă cu trei vârfuri, de părea însuși diavolul Șeitan. Pe urmă, cu pristavi și un crainic înaintea lui, purcese spre tabăra dreptcredincioșilor musulmani.

Atunci crainicul, cu blestematul de Lucas în urma lui, strigă cu glas tare în arăbește:

— Hei, musulmanilor, iată pe viteazul vitejilor, carele a pus pe fugă oști întregi de turci, de curzi și de deilamiți! Este vestitul Lucas, fiul lui Camlutos. Să iasă din rândurile vostre și viteazul vostru Șarcan, stăpânul Damascului, din țara lui Șam, și, dacă are curaj, să vie să se înfrunte cu uriașul nostru!

— Nici nu isprăvi el bine de rostit aceste vorbe, că se și auzi răsunând un vuiet prin aer și pământul se cutremură de un galop de cal ce-i împlânta spaima în adâncul inimii blestematului de necredincios, și-i făcu pe toți să întoarcă privirile într-acolo. Și se ivi Șarcan, el însuși, fiul regelui Omar Al-Neman, venind drept asupra necredincioșilor ca un leu în mânie, călare pe un cal mai sprinten decât gazelele. Ținea în mână lancea și cânta:

Mi-e *murgul sprinten ca zefirul*
Ce trece prin văzduh și cântă.
Ah, murg cuminte!
Iar lancea-mi indiană-o fluture
Ca pe un fulger ce se-avântă
Prin vânt, nainte!

Dar ticălosul de Lucas, ghiaur necioplit de pe cine știe ce meleaguri uitate, nu pricepea nicio vorbă arabă și n-avea cum să știe frumusețea și desăvârșirea acestor stihuri. El numai își atinse fruntea, pe care-i era scrisă-n carne o cruce, își duse apoi mâna la buze, în semn de închinare față de cruce.

Și deodată, slut și mătăhălos, se repezi cu calul spre Șarcan. Se opri apoi scurt din galop și aruncă în văzduh arma pe care-o ținea în mână, atât de sus că ea se pierdu din priviri. Dar curând se ivi iar, căzând; ci, mai înainte ca să atingă pământul, blestematul, ca un vrăjitor, o prinse din zbor. Pe urmă, cu toată puterea, zvârli asupra lui Șarcan sulița cea cu trei vârfuri, care fulgeră prin văzduh ca trăsnetul. Se părea că se sfârșise cu Șarcan!

Ci Șarcan, în clipa când sulița zbura șuierând și era gata să-l străpungă, întinse brațul și-o prinse din zbor. Slavă lui Șarcan! El apucă sulița cu o mână și o aruncă în văzduh atâta de sus că se pierdu din priviri! Apoi o prinse cu mâna stângă, cât ai clipi din ochi, și strigă: „Pe cel ce-a izvodit cele șapte caturi ale cerului! am să-i dau acestui blestemat o învățătură pe vecie!“ Și repezi sulița.

Atunci ticălosul de Lucas voi să facă și el ca Șarcan și întinse brațul să oprească arma din zbor. Dar Șarcan, folosind clipa în care creștinul era descoperit, zvârli către el o a doua suliță care-l izbi în frunte, drept în locul unde avea semnul crucii. Și sufletul necredincios al creștinului se duse să se afunde în flăcările iadului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și una noapte

Ea urmă:

Și sufletul necredincios al creștinului se duse să se afunde în flăcările iadului.

Când ostașii creștini aflară de la tovarășii lui Lucas despre moartea viteazului lor începură să se jeluiască și să se bată cu pumnii peste ochi, apoi se repeziră cu toții la arme, urlând a moarte și a răzbunare. Trâmbițașii sunară chemarea, ostașii se așezară în linie de bătălie și, la semnul dat de cei doi regi, se năpustiră de-a valma asupra oștirii mahomedane. Lupta începu, sângele curgea pe câmpurile cu holde, strigătele răsunau de pretutindeni, trupurile oamenilor se spărgeau sub

copitele cailor. Cei vii se îmbătară de aburii sângelui, nu de ai vinului, clătinându-se ca bețivii, pe când morții se grămădeau peste morți, și răniții peste răniți. Lupta ținu așa până la căderea nopții, care-i despărți pe luptători.

Atunci Daul-Macan, după ce se înclină dinaintea fratelui său Șarcan pentru fapta de vitejie ce-avea să-i umple de strălucire numele prin veacuri, se întoarse și grăi către vizirul Dandan și către marele sfetnic:

— O, mărite vizire, și tu, preacinstite mare sfetnic, luați douăzeci de mii de războinici și duceți-vă să vă așezați la depărtare de șapte pistrele de la mare. Stați acolo ascunși în valea Muntelui Fumegâtor, iar atunci când veți vedea că flutur în vânt steagul cel verde, năvăliți cu toții deodată la lupta hotărâtoare. Noi, aici, ne vom preface că o luăm la fugă, așa ca necredincioșii să se ia după noi. Voi, atunci, să porniți pe urmele lor, iar noi, întorcându-ne, îi vom ataca, și-i vom împresura astfel din toate părțile, și niciun necredincios n-are să mai scape de paloșul nostru când vom răcni: „Allah akbar!“

Vizirul Dandan și marele sfetnic răspunseră că așa vor face și începură numaidecât să îndeplinească ceea ce i se poruncise. Purceseră la drum și merseră toată noaptea, până ce ajunseră în valea Muntelui Fumegător, chiar pe locul unda mai înainte se ascunseseră oștenii creștini veniți pe mare.

La revărsat de zori, toți luptătorii erau în picioare, gata de luptă. Pe corturi fluturau flamurile și pretutindenea străluceau crucile. Luptătorii din amândouă taberele își făcură mai întâi rugăciunile. Dreptcredincioșii rostiră întâiul verset din *Coran,* surata cea dumnezeiască numită a Vacii, iar necredincioșii cerură ajutorul lui Mesia, fiul Mariei.

Apoi la un semn, bătălia începu iarăși, mai crâncenă. Capetele zburau ca mingile, trupurile sfârtecate acopereau peste tot pământul, sângele curgea râuri, până ce ajunse la pieptul cailor.

Când deodată, ca prinși de mare spaimă, musulmanii, care până aci luptaseră vitejește, deteră dosul și o luară la fugă cu toții. Văzând oastea musulmană fugind, regele Afridonios din Constantinia trimise un olăcar la regele Hardobios, ai cărui ostași până atunci nu intraseră în luptă, ca să-i spună:

— Musulmanii fug! Acum împliniți voi biruința, luați-vă pe urmele lor și nimiciți-i până la unul!

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și doua noapte

Ea urmă:

Atunci regele Hardobios, care n-aștepta decât prilejul să răzbune moartea fetei lui, preafrumoasa Abriza, strigă către ostașii săi:

— O, războinicilor, săriți asupra acestor musulmani care fug ca muierile!

El nu știa că era numai o viclenie a prințului Șarcan, viteazul vitejilor, și a fratelui sau, Daul-Macan. În adevăr, în clipa când creștinii lui

Hardobios, urmărindu-i, ajunseră aproape de ei, musulmanii se opriră din fuga prefăcută și, la glasul lui Daul-Macan, se aruncară asupra urmăritorilor, strigând: „Allahu akbar!“ Iar Daul-Macan, ca să-i îndârjească la luptă, îi îndemna:

— Musulmani, iată slava credinței! Iată ziua în care veți câștiga raiul! Căci raiul se câștigă numai la umbra spadelor!

Atunci toți se repeziră ca leii, iar acea zi nu fu pentru creștini slava bătrâneților lor, căci pieiră secerați fără a fi avut timp să-și vadă pletele albind.

Vitejiile săvârșite de Șarcan, în această bătălie, sunt mai presus de cuvinte. Și în vreme ce făcea bucăți din tot ce-i ieșea în cale, Daul-Macan ridică steagul cel verde, semnul de înțelegere cu cei din vale, și vru să dea și el năvală în încăierare. Când Șarcan văzu ce se pregătea să facă, se apropie de el și-i spuse:

— Frate, nu-i bine să te dai în seama norocului luptei, căci tu ești trebuincios la cârmuirea împărăției. De-acum înainte, eu n-am să mă mai îndepărtez de tine, ci am să mă bat în preajma ta, apărându-te împotriva oricărei primejdii.

Estimp, ostașii musulmani de sub poruncile vizirului Dandan și ale marelui sfetnic, văzând semnul dat, se desfășurară într-o jumătate de cerc și tăiară astfel oastei creștine orice putință de scăpare spre vasele trase la țărm. Lupta pornită nu mai putea fi îndoielnică. Creștinii fură zdrobiți și măcelăriți de ostașii musulmani, și curzi, și persani, și turci, și arabi. Puțini mai scăpară cu zile. Mai bine de douăzeci de mii își găsiră acolo moartea, și numai câțiva izbutiră să fugă spre Constantinia. Așa pățiră grecii regelui Hardobios. Dar celor ai regelui Afridonios, care se trăseseră pe înălțimi în preajma regelui lor, siguri de mai ’nainte de nimicirea musulmanilor, mare le-o fi fost durerea privind fuga alor lor!…

În acea zi, pe lângă biruință, dreptcredincioșii luară și multe prăzi. Mai întâi toate năvile, afară de douăzeci, care încă nu descărcaseră oștenii de pe ele și care putură răzbate spre Constantinia ca să vestească prăpădul. Apoi toate bogățiile și toate lucrurile de preț grămădite pe aceste nave — cincizeci de mii de cai cu tacâmul lor, precum și corturile cu tot ce cuprindeau ele, arme și provizii. Și multe alte nenumărate lucruri pe care nu le-ar putea cuprinde nicio cifră. Așa că mare le-a fost bucuria și multe mulțumiri au adus ei lui Allah pentru biruință și pentru plean.

Estimp, fugarii ajunseră la Constantinia, cu sufletul bântuit de corbii prăpădului. Toată cetatea se cufundă în mâhnire, clădirile și bisericile fură învăluite în pânze cernite, iar locuitorii se adunară mânioși, scoțând strigate de răzvrătire. Durerea tuturor spori și mai mult când văzură că din toate corăbiile nu se mai întorceau decât douăzeci și din toată armata numai douăzeci de mii de oameni. Locuitorii începură să-i învinuiască pe regi de trădare, iar tulburarea și spaima regelui Afridonios atât fu de mare încât nasul i se lungi până la pământ, iar burduhanul i se întoarse pe dos…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și treia noapte

Ea urmă:

Nasul i se lungi până la pământ, iar burduhanul i se întoarse pe dos.

Atunci chemă la el pe bătrâna Muma-Prăpădurilor ca să-i ceară sfat ce le mai rămânea de făcut.

Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor, pricina adevărată a tuturor nenorocirilor, era o hidoșenie: vicleană, prefăcută și rea, cu gura duhnind, cu pleoapele roșii și fără de gene, cu obrajii pământii și prăfuiți, cu fața neagră ca noaptea, cu ochii urduroși, trupul râios, părul murdar, spinarea cocârjată, pielea fleșcăită — o plagă a plăgilor, o năpârcă a năpârcilor.

Când bătrâna Muma-Prăpădurilor intră la regele Afridonios, acesta se ridică în cinstea ei. Regele Hardobios făcu și el la fel.

Bătrâna le grăi:

— Măriile-voastre, acum să lăsăm la o parte toată tămâia și toate binecuvântările patriarhului, căci n-au făcut decât să aducă nenorociri asupra capetelor noastre. Să ne gândim a lucra la lumina adevăratei înțelepciuni. Iată: de vreme ce musulmanii s-apropie în mare grabă ca să împresoare orașul, noi să trimitem crainici în toată împărăția să strângă mulțimile la Constantinia, ca să facem față delaolaltă năvalei împresurătorilor. Și toți ostașii, de oriunde s-ar găsi, să alerge între zidurile noastre, căci primejdia e mare. În ce mă privește, lăsați pe mine, măriile voastre, și în curând va răzbate până la urechile voastre faima vicleniilor și a relelor mele împotriva musulmanilor. Eu, din clipita asta, plec din Constantinia. Christos, fiul Mariei, aibă-vă în pază!

Regele Afridonios se grăbi să urmeze numaidecât sfaturile Mumei-Prăpădurilor care, după cum spusese, plecă din Constantinia.

Și iată ce șiretenie urzi bătrâna.

Ieșind din oraș, după ce luase cu ea cincizeci de luptători de seamă, cunoscători ai limbii arabe, întâia grijă i-a fost să-i îmbrace pe toți ca pe niște negustori musulmani din Damasc. Mai luase cu ea și o sută de catâri încărcați cu stofe de toate soiurile, mătăsărie de Antiohia și de Damasc, satinuri cu scânteieri metalice și atlazuri scumpe, vase persienești, cupe de Chitai, și multe alte lucruri regești. Și se îngrijise să ia de la regele Afridonios și o scrisoare de liberă trecere, care cuprindea cam acestea:

„Negustorii Cutare *și* Cutare *sunt musulmani de la Damasc, străini de țara noastră și de legea noastră creștinească. Ei au făcut negușătorie în țara noastră, și cum negoțul înseamnă propășirea și îmbogățirea unei țări, iar ei nu sunt războinici crunți, ci oameni pașnici, le dăm acest hatișerif de liberă trecere, așa ca nimeni să nu le dăuneze întru nimic, și nimeni să nu le ceară nici dajdie, nici vamă de intrare ori de ieșire pentru mărfurile lor.“*

Apoi, de îndată ce cei cincizeci de luptători se îmbrăcară ca negustori musulmani, bătrâna vicleană se îmbrăcă în straie de pustnic musulman, se acoperi cu o lungă haină de lână albă, se frecă apoi pe frunte cu o alifie care-i da strălucire și răspândea împrejur raze de sfințenie, puse pe urmă să i se lege picioarele, așa ca sforile să se înfigă în carne până la sânge și să lase urme ce nu se mai puteau șterge. Și numai atunci grăi astfel tovarășilor ei:

— Acuma să mă bateți cu biciul și să faceți să-mi sângereze carnea, ca să-mi rămână urme ce nu se mai șterg. Loviți fără de cruțare, căci nevoia are supunerile ei. Apoi, încuiați-mă într-o ladă la fel cu lăzile voastre de

mărfuri și așezați lada pe un catâr. Porniți la drum și mergeți la tabăra musulmanilor de sub poruncile lui Șarcan. Celor ce vă vor sta în cale să vă oprească, arătați-le scrisoarea regelui Afridonios, care spune că sunteți negustori de la Damasc, și cereți să-l vedeți pe prințul Șarcan. Și când vă veți afla dinaintea lui și vă va întreba de starea voastră și de câștigurile scoase în țara rumilor necredincioși să-i spuneți: „O, rege norocit, câștigul cel mai curat și cel mai vrednic din toată călătoria noastră de negutători prin țara ghiaurilor a fost scăparea unui sfânt pustnic, pe care l-am scos din mâinile asupritorilor lui, care-l schingiuiau de cincisprezece ani într-o temniță de sub pământ, ca să-l facă să se lase de credința în profetul nostru Mahomed — pacea și rugăciunea fie eu el!“

După ce-i învăță pe tovarășii ei acestea, bătrâna Muma-Prăpădurilor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și, tăcu, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și patra noapte

Ea urmă:

După ce-i învăță pe tovarășii ei acestea, bătrâna Muma-Prăpădurilor, îmbrăcată în straie de pustnic, adăugă:

— Și atunci eu îmi iau sarcina să-i nimicesc pe toți acei musulmani.

Tovarășii ei răspunseră că au înțeles și că așa vor face.

Începură s-o biciuiască până la sânge și apoi o închiseră într-o ladă goală, pe care-o așezară pe un catâr, și porniră la drum, ca să ducă la îndeplinire planurile viclenei.

Estimp, oastea biruitoare a dreptcredincioșilor, după spargerea creștinilor, își împărți prada și-l preamări pe Allah pentru binefacerile lui. Daul-Macan și Șarcan se îmbrățișară și se bucurară împreună, iar Șarcan, plin de mulțumire, îi spuse lui Daul-Macan:

— Frate, tare aș vrea ca Allah să-ți dea prin tânăra ta soție un băiat pe care să-l însor cu fata mea, Puterea-Ursitei!

Și nu conteniră să se veselească laolaltă, până ce vizirul Dandan le grăi:

— Măriile-voastre, înțelept și potrivit ar fi ca, fără a mai pierde vremea, să pornim pe urmele celor învinși și, fără a le da răgaz să se întărească, să împresurăm Constantinia și să-i nimicim cu totul de pe fața pământului. Căci bine spune poetul:

Cea mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloșu-n dușman,
Zburând ca pajera pustiei,
În șa, călare pe-un șoiman.

Aleasă bucurie este
Și-un crainic galopând pe drum
Ca să-ți aducă dulcea veste
Că multiubita vine-acum.

Dar bucuria-i și mai mare
Când se ivește însăși ea,
Naintea crainicului care
Numai sosirea i-o vestea.

Ci mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloșu-n dușman,
Zburând ca pajera pustiei,
În șa, călare pe-un șoiman.

Auzind stihurile vizirului Dandan, cei doi regi fură de părerea lui și deteră semnul de plecare către Constantinia. Și toată oastea purcese la drum, cu căpeteniile în frunte.

Și merseră fără de răgaz și trecură prin întinse câmpii arse, pe unde nu creștea decât iarbă galbenă, câmpii pustii locuite numai de duhul lui Allah.

După șase zile de umblet amarnic prin acele pustii fără de apă, ajunseră într-o țară binecuvântată de Zămislitorul a toate. În fața lor se întindeau pajiști răcoroase, împodobite cu arbori roditori și străbătute de ape șoptitoare. Și acest ținut, în care se zbenguiau gazelele și cântau păsările, părea un rai, cu pomii lui mari îmbătați de rouă și cu florile ce surâdeau adierilor, așa cum spune și poetul:

Copile drag, sub florile-adormite,
Mușchiul grădinii fericit întinde
Covoru-i de smaralde risipite
În boabele de rouă strălucinde,
Închide ochii și ascultă-ncalte
Cum cântă apa-ncet prin trestii-nalte.
Izvoru-și prinde stropii mici în salbe,
Legându-le de florile subțiri.
Ah, clopoței de-argint la glezne albe,
Și voi, frumoase flori, făceți-i salbe
Și dulci cununi iubirii-ntre iubiri!

După ce se săturară de privit acele frumuseți, cei doi frați se gândiră să poposească acolo un timp.

Daul-Macan îi spuse lui Șarcan:

— Frate, nu cred c-ai văzut la Damasc grădini atât de frumoase. Să poposim aici și să ne hodinim două-trei zile, ca să le dăm ostașilor vreme să mai răsufle oleacă de aer curat și să bea din această apă dulce, pentru ca apoi să lupte și mai dârji cu ghiaurii.

Iar Șarcan găsi că gândul lui Daul-Macan era tare bun.

După două zile de popas, tocmai se pregăteau să ridice corturile când auziră niște glasuri în depărtare. Căutând să afle ce era, li se răspunse că o caravană de negustori de la Damasc se întorcea în țară, după ce vânduseră și cumpăraseră în țara ghiaurilor, și că ostașii i-au oprit din cale, ca să-i pedepsească, fiindcă făcuseră negoț cu necredincioșii.

Și iată că, taman în clipa aceea, negustorii, înconjurați de soldați, ajunseră acolo, strigând și zbătându-se. Se aruncară la picioarele lui Daul-Macan și grăiră:

— Am umblat toată țara ghiaurilor și-am fost ocrotiți și nu s-a atins nimenea nici de noi, nici de bunurile noastre. Și iată că acum frații noștri

dreptcredincioși ne pradă și ne prigonesc în țara noastră musulmană!

Apoi scoaseră scrisoarea de slobodă trecere a regelui de la Constantinia și o întinseră lui Daul-Macan, care o citi și o trecu mai departe lui Șarcan.

Iar Șarcan le spuse:

— Ceea ce vi s-a luat, vi se va înapoia numaidecât. Dar de ce, voi, musulmani, v-ați dus să faceți negoț cu ghiaurii?

Negustorii răspunseră:

— O, stăpâne al nostru, Allah ne-a îndreptat la acești creștini, ca să făptuim o biruință mai mare decât toate biruințele oștilor și decât toate cele pe care le-ai câștigat chiar măria-ta!

Șarcan îi întrebă:

— Și care-i acea biruință, negustorilor?

Ei răspunseră:

— Nu putem vorbi decât într-un loc tăinuit, la adăpost de urechi străine, căci dacă lucrul s-ar afla, niciun musulman n-ar mai putea, nici măcar la vreme de pace, să pună piciorul în țara creștinilor.

La aceste cuvinte, Daul-Macan și Șarcan luară pe negustori și-i duseră într-un cort ferit, cu totul la adăpost de urechile altora.

Atunci negustorii…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă:

Așa, preafericitule rege, negustorii au povestit atunci celor doi frați istoria ticluită de bătrâna Muma-Prăpădurilor. Iar cei doi frați au fost tare mișcați, auzind prin ce suferințe a trecut sfântul pustnic și cum a fost scăpat din hruba de sub mânăstire.

Și întrebară pe negustori:

— Dar acum unde-i sfântul pustnic? Doar nu l-ați lăsat la mânăstire?

Ei răspunseră:

— După ce-am ucis pe călugărul strājer al mânăstirii, ne-am grăbit să punem pe sfânt într-o ladă, pe care am urcat-o pe un catâr, și am fugit cât mai repede. Acum l-am adus aici să vi-l dăm vouă. Dar înainte de-a fugi de la mânăstire, am băgat de seamă că se află acolo sumedenie de aur, de argint, de pietre scumpe și de tot felul de giuvaeruri, despre care pustnicul are să știe a vă spune mai multe.

Negustorii se grăbiră să descarce sarcina de pe catâr, descuiară lada și aduseră pe sfântul pustnic înaintea celor doi frați. Era negru ca o coacăză, slăbise și se chircise, și-avea tot trupul învârstat de semnele loviturilor de bici și de ale lanțurilor intrate în carne.

Când o văzură pe babă, cei doi frați, încredințați că aveau în față pe cel mai sfânt dintre schivnici, mai ales zărindu-i fruntea care, dată cu unsoarea vrăjitorească, scânteia ca soarele, înaintară și-i sărutară cucernic mâinile și picioarele, cerându-i cu ochi înlăcrimați binecuvântarea. Atunci ea le făcu semn să se ridice și grăi:

— Conteniți cu plânsul și luați aminte la vorbele mele! Aflați că eu mă

supun voinței Stăpânului preaînalt — binecuvântat și slăvit fie el! căci cred că relele pe care mi le trimite sunt numai ca să-mi pună la încercare răbdarea și umilința. Și dacă acuma sunt bucuros că mă aflu slobod, nu este fiindcă mi s-au sfârșit suferințele, ci pentru că am ajuns în mijlocul fraților mei musulmani și pot trage nădejde să mor sub pașii cailor, luptând pentru Islam!

Atunci cei doi frați îi luară încă o dată mâinile și i le sărutară și voiră să dea poruncă să i se aducă de mâncare, dar ea nu primi, spunând:

— Sunt în post de cincisprezece ani și nu pot, acuma când Allah mi-a arătat atâta milosârdie, să mă port cu atâta neevlavie și să păcătuiesc; poate mai încolo, la apusul soarelui, oi gusta ceva.

Atunci ei nu mai stăruiră, dar când se lăsă seara, pregătiră bucate pe care i le duseră chiar ei. Ci vicleana le îndepărtă iar, spunând:

— Nu-i timpul de-a mânca, ci de-a ne ruga celui preaînalt!

Și îndată se așeză pentru rugăciune, în mijlocul mihradului, cu fața întoarsă către Mecca. Rămase așa, rugându-se toată noaptea, fără de odihnă, și tot așa și în cele două nopți următoare. Iar cei doi frați fură cuprinși de o adâncă cinstire pentru ea, crezând-o mereu un sfânt schivnic. Și-i deteră un cort mare, numai pentru ea, și slujitori aparte și bucătari. La sfârșitul celei de-a treia zile, cum ea tot stăruia să nu mănânce niciun fel de hrană, cei doi frați veniră s-o slujească ei înșiși și-i aduseră în cort tot ce ochiul și sufletul puteau dori mai plăcut. Ci ea nu voi să se atingă de nimic, și mâncă numai o bucată de pâine cu sare — lucru care spori și mai mult cinstirea celor doi frați, iar Șarcan îi spuse lui Daul-Macan:

— În adevăr, omul acesta s-a lepădat de toate bucuriile lumești! De n-ar fi războiul care mă silește să lupt cu necredincioșii, m-aș dărui numai credinței în el și l-aș urma toată viața, ca să am asupra mea binecuvântarea lui! Acum însă hai să-l rugăm a sta de vorbă cu noi, căci mâine pornim asupra Constantiniei și nu vom avea alt prilej mai bun să ne folosim de învățăturile lui.

Atunci marele vizir Dandan spuse:

— Și eu aș vrea să-l văd pe-acest pustnic și să-i cer să se roage pentru mine, să-mi aflu moartea în războiul sfânt și să mă înfățișez Stăpânului cel preaînalt. Căci m-am săturat de viață.

Tustrei porniră către cortul în care ședea vicleana Muma-Prăpădurilor și o găsiră cufundată în rugăciune.

Așteptară să-și sfârșească rugăciunea, dar cum, după trei ceasuri, cu toate lacrimile de cinstire din ochii lor și cu toate suspinele pe care le scoteau, rămânea mereu în genunchi, fără a-i lua în seamă, se duseră lângă ea și sărutară pământul. Atunci ea se ridică, le ură pace și bun venit și le spuse:

— Ce căutați aici, la ceasul acesta?

Ei răspunseră:

— O, sfinte pustnic, suntem aici de mai multe ceasuri. Nu ne-ai auzit plânsetele?

Ea grăi:

— Cei ce se află în fața lui Allah nu mai aude, nici nu mai vede ceea ce se petrece în lumea aceasta!

Ei îi spuseră:

— Am venit, sfinte pustnice, ca să-ți cerem binecuvântarea înainte de luptă și ca să auzim din gura ta povestea robiei tale la necredincioșii pe care mâine, cu ajutorul lui Allah, îi vom ucide până la unul.

Afurisita bătrână rosti:

— În numele lui Allah, dacă n-ați fi căpeteniile dreptcredincioșilor, n-ați fi aflat vreodată de la mine ceea ce am să vă povestesc. Căci pentru voi are să fie lucru de mare folos. Ascultați, dar!

Povestea mânăstirii

Aflați, măriile-voastre, că am locuit multă vreme în Locurile Sfinte, în tovărășia unor oameni aleși și cuvioși. Duceam, laolaltă, o viață umilită, deopotrivă cu ei, Allah preaînaltul dăruindu-mă cu harul umilinței și al renunțării. Chibzuiam să-mi petrec și restul zilelor tot în liniște, împlinindu-mi datoriile schimnice și ferindu-mă de orice le-ar fi putut tulbura. Dar socotelile mele nu luau aminte la ursită.

Într-o noapte, umblând pe țărmul mării, pe care n-o mai văzusem niciodată până atunci, o putere căreia nu-i puteam sta împotrivă m-a împins să merg pe apă. Am călcat hotărât pe treapta valurilor și, spre minunarea mea, m-am trezit călcând pe ape, fără să mă cufund, fără măcar să-mi ud picioarele desculțe. Și m-am preumblat așa o vreme pe valuri, după care m-am întors la țărm. Cu mintea încă minunată de harul mai presus de fire pe care-l aveam, fără să fi știut, mă frământam în mine. Și gândeam: „Cine poate să meargă ca mine pe ape?“ Nici n-apucasem să rostesc bine în gând aceasta, că Allah mă și pedepsi pentru trufia mea, sădind în inimă-mi dorința de-a călători. Părăsii Locurile Sfinte și de-atunci rătăcesc într-una pe pământ.

Într-o zi, pe când umblam prin țările rumilor, îndeplinindu-mi, după datină, datoriile față de sfânta noastră credință, am ajuns la un munte înalt, și întunecat în vârful căruia era o mănăstire creștină sub straja unui călugăr. Îl cunoscusem odinioară pe acest călugăr, la Locurile Sfinte. Numele lui era Matruna. De îndată ce mă văzu, alergă după cuviință în întâmpinarea mea și mă pofti a intra să mă hodinesc la mânăstire. Ci fățarnicul ghiaur pusese la cale pieirea mea, căci, de îndată ce intrai în mânăstire, îmi spuse să-l urmez printr-o hrubă lungă, care se isprăvea la o ușă în beznă. Și deodată mă împinse în întuneric, trase ușa și o zăvorî. Mă lăsă acolo părăsit vreme de patruzeci de zile, fără să-mi dea nimic de băut și de mâncat, socotind pesemne, din ură față de credința mea, că-mi voi sfârși așa zilele.

Într-o zi, veni la mânăstire într-o cercetare neașteptată căpetenia cea mai mare a călugărilor, însoțită, după datinele lor, de un alai de zece călugări tineri tare frumoși și de o tânără fată tot atât de frumoasă ca și tinerii. Fata era îmbrăcată în straie călugărești, legată la mijloc și strânsă pe șolduri și la sâni. Numai Allah știe ce blestemății săvârșea căpetenia călugărilor cu fata aceea, numită Tamacil, și cu monahii cei tineri.

Călugărul Matruna îi povestise mai-marelui lui, încă de cum sosise acolo, despre închiderea mea și despre cazna înfometării mele de patruzeci de zile. Iar căpetenia călugărilor, pe numele lui Dechianos, îi porunci să deschidă ușa hrubei din adânc și să scoată de-acolo oasele mele ca să le arunce, spunând:

— Musulmanul acela trebuie să fie demult numai niște oase de care nici păsările de pradă nu s-ar mai apropia!

Atunci Matruna și monahii cei tineri deschiseră ușa beznelor și mă aflară în genunchi rugându-mă. Văzând aceasta, Matruna strigă:

— Ah, blestemat vrăjitor! Să-i zdrobim oasele!

Și se năpustiră cu toții asupra mea, lovindu-mă cu ciomegele și cu biciul în așa chip că mă credeam pierdut. Și înțelesei că Allah mă lăsa să îndur asemenea încercări pentru a-mi pedepsi trufia de odinioară, când mă umflasem în piept de mândria că pot merge pe mare, eu, care nu sunt decât o unealtă în mâinile celui preaînalt.

Deci călugărul Matruna și ceilalți feciori de cățea mă aduseră în acea stare de plâns, mă puseră în lanțuri și mă aruncară îndărât în hruba întunecoasă. Aș fi pierit acolo de foame, dacă Allah n-ar fi voit să înduioșeze inima tinerei Tamacil, care în fiece zi venea la mine, în taină, cu o pâine de orz și cu un ulcior de apă, cât timp mai-marele călugărilor a stat la mânăstire. Iar el a stat multă vreme la mânăstire, îi plăcea acolo, unde își făcuse chiar locuința obișnuită. Și când era nevoit să plece, lăsa în mânăstire pe tânăra Tamacil, sub paza lui Matruna.

Trăii așa închis în temniță timp de cincisprezece ani. În vremea aceasta, tânăra Tamacil creștea și se făcea de-o frumusețe ce putea înfrunta și pe cele mai mândre fete de pe pământ. Căci vă pot încredința, măriile-voastre, că nici în țara noastră și nici în țara rumilor nu se poate găsi vreuna să-i semene. Dar această tânăra nu-i singurul giuvaer pe care-l cuprinde mânăstirea. Sunt grămădite acolo nenumărate comori de aur, de argint, de nestemate și de tot felul de bogății ce nici nu se pot socoti. Dați sârg să împresurați mânăstirea și să puneți mâna pe fată și pe averi. Eu am să vă slujesc de călăuză, ca să vă deschid ușile tainițelor și ale dulapurilor pe care le cunosc, și mai ales dulapul cel mare al lui Dechianos, mai-marele călugărilor, unde sunt încuiate cele mai frumoase vase de aur înflorat. Și tot eu am să încredințez mâinilor măriilor voastre acea minune vrednică de regi, pe tânăra Tamacil care, afară de frumusețe, mai are și darul de a cânta, și care știe toate cântecele arăbești, atât ale locuitorilor din orașe, cât și cele ale beduinilor. Ea are să vă facă să petreceți zile luminoase și nopți de miere și de binecuvântare. Ci despre scăparea mea din temniță v-au vorbit negustorii aceștia care și-au pus viața în primejdie ca să mă scoată din mâinile ghiaurilor — bătu-i-ar blestemul lui Allah, pe ei și pe urmașii lor, până la ziua Judecății!.

După ce ascultară această povestire, cei doi frați se bucurară mult gândindu-se la averile ce le vor dobândi și mai ales la tânăra Tamacil, pe care bătrâna o socotea foarte pricepută, cu toată tinerețea ei, în arta desfătărilor. Dar vizirul Dandan ascultă povestirea cu multă neîncredere și, dacă nu s-a ridicat și n-a plecat, a fost numai din cuviință pentru cei doi regi. Vorbele ciudatului schivnic nu-i intrau nicicum în cap. Ci el își ținu pentru sine părerea și nu spuse nimic, de teamă că s-ar putea înșela.

Daul-Macan voi să pornească numaidecât asupra mănăstirii cu toată oastea lui, dar bătrâna Muma-Prăpădurilor îl opri spunându-i:

— S-ar putea ca Dechianos, la vederea atâtor ostași, să se înfricoșeze și să fugă din mănăstire, luând cu el și pe tânăra fată.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic și pe emirii Rustem și Baliraman și le grăi:

— Mâine, în zorii zilei, veți porni asupra Constantiniei, unde nu vom întârzia să venim și noi. Tu, mare sfetnic, vei trece în fruntea întregii oștiri, în locul meu; tu, Rustem, vei ține locul fratelui meu Șarcan; iar tu, Bahraman, vei ține locul vizirului Dandan. Și, mai cu seamă, grijiți să nu afle oastea că noi lipsim. Altminterelea, lipsa noastră nici nu va fi decât de trei zile.

Apoi Daul-Macan, Șarcan și vizirul Dandan aleseră o sută de oșteni

dintre cei mai viteji și o sută de catâri încărcați cu lăzi goale, în care urmau să fie puse comorile de la mănăstire. Luară cu ei și pe ticăloasa de Muma-Prăpădurilor pe care încă o credeau tot schimnic ocrotit de Allah. Și, după arătarea ei, purceseră cu toții către mănăstire.

Estimp, marele sfetnic și ostile musulmane…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și se opri, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci și șasea noapte

Ea urmă:

Estimp, marele sfetnic și oștile musulmane, după porunca regelui Daul-Macan, ridicară corturile și porniră spre Constantinia a doua zi în zori.

Pe de altă parte, bătrâna Muma-Prăpădurilor nu-și pierdu de loc vremea. De cum îi văzu pe toți plecați, scoase dintr-o ladă pe care-o avea pe catârul ei doi porumbei crescuți de ea și le legă de gât, la fiecare, câte-o scrisoare pentru regele Afridonios din Constantinia, prin care-l înștiința despre tot ceea ce izbutise să facă, încheind așa:

„Drept aceea, măria-ta, trimite degrabă la mânăstire zece mii de războinici dintre rumii cei mai încercați în lupte și cei mai viteji. Când vor ajunge la poalele muntelui, să nu se miște înainte de sosirea mea. Atunci am să li-i dau în mână pe cei doi regi, pe marele vizir și pe cei o sută de ostași musulmani.

Ci trebuie să-ți mai spun, măria-ta că vicleșugul meu nu poate izbândi fără de uciderea paznicului mânăstirii, călugărul Matruna. E de mare trebuință să piară, pentru binele obștesc al oștilor creștine, căci viața unui călugăr nu înseamnă nimic față de mântuirea creștinătății.

Slavă lui Christos, Domnul nostru, acum și-n vecii vecilor!“

Cei doi porumbei ajunseră cu scrisorile la turnul cel înalt din Constantinia. Acolo, un paznic luă scrisorile atârnate de gâtul porumbeilor și alergă să le înmâneze regelui Afridonios. Îndată ce le citi, regele adună zece mii de ostași, dete fiecăruia câte un cal, o cămilă și un catâr pentru prada ce urma s-o ia de la dușman, și le porunci să zorească spre mânăstire.

Estimp, regele Daul-Macan, dimpreună cu Șarcan, cu vizirul Dandan și cu cei o sută de oșteni, ajungând la poalele muntelui, trebuiră să urce singuri până la mânăstire, căci Muma-Prăpădurilor, sfârșită de oboseala drumului, le spuse:

— Urcați voi mai întâi, iar eu am să vin de îndată ce veți pune stăpânire pe mânăstire, să vă arăt comorile ascunse.

Urcară deci la mânăstire, unul în urma celuilalt, ferindu-se să nu fie văzuți, iar când ajunseră sub ziduri, se cățărară pe ele cu multă îndemânare și săriră toți deodată în grădină. Auzind zarvă, călugărul paznic Matruna veni în grabă, dar se sfârși repede cu el, căci Șarcan strigă ostașilor:

— Năvăliți pe câinele blestemat!

Și dintr-o dată îl străbătură o sută de lăncii; iar sufletul lui necredincios îl părăsi și se duse să se afunde în flăcările iadului. Apoi porniră să prade mânăstirea cu socoteală. Mai întâi intrară în altarul unde creștinii își grămădesc prinoasele și găsiră acolo, atârnate pe ziduri, de sus până jos, o mare mulțime de giuvaeruri și de lucruri de preț, mai multe încă decât povestise bătrânul schimnic, își umplură lăzile și sacii și încărcară apoi totul pe catâri și pe cămile.

Ci nicio urmă nu era nicăieri de tânăra Tamacil, pe care le-o zugrăvise schimnicul, nici de cei zece flăcăi tot atât de frumoși ca și ea, și nici de mai-marele călugărilor, ticălosul Dechianos. Socotiră atunci că tânăra fie că ieșise să se plimbe, fie că se ascunsese în vreo chilie. Scotociră toată mânăstirea și rămaseră acolo în așteptare, vreme de două zile, dar tânăra Tamacil tot nu se ivi.

Șarcan, pierzându-și răbdarea, grăi:

— În numele lui Allah, frate al meu, inima și gândul îmi sunt la războinicii Islamului, pe care i-am lăsat să meargă singuri la Constantinia și de la care nu avem nicio veste!

Daul-Maoan răspunse:

— Și eu socotesc că trebuie să ne luăm gândul de la frumoasa Tamacil și de la tinerii ei soți, căci nu-i nicio urmă de ei. Acum, după ce i-am așteptat în zadar, să ne mulțumim cu ce-am încărcat pe catâri și pe cămile din bogățiile mânăstirii, să preamărim pe Allah pentru ceea ce ne-a dat și să zorim a ne uni cu oștile ca să-i zdrobim pe necredincioși și, cu mare mila lui Allah, să punem mâna pe cetatea lor, Constantinia.

Coborâră dar de la mânăstire spre poalele muntelui, ca să-l ia pe bătrânul schimnic și să pornească în urma oastei. Nici nu intraseră însă bine în vale, că din toate părțile se iviră pe înălțimi ostași de-ai rumilor, scoțând strigăte de război și cu toții odată năvăliră asupra lor ca să-i împresoare.

Văzând așa, Daul-Macan răcni:

— Cine-o fi dat veste creștinilor că suntem la mânăstire?

Ci Șarcan nu-l lăsă să mai spună nimic și-i grăi:

— Frate, n-avem vreme de pierdut cu prepusuri. Să tragem spada hotărâți, să-i așteptăm dârji pe toți câinii ăștia afurisiți și să-i măcelărim în așa chip ca niciunul dintre ei să nu mai scape și să nu mai ajungă a-și aprinde vreodată focul în vatră!

Daul-Macan răspunse:

— Măcar de-am fi luat cu noi mai mulți luptători, ca să ne războim mai cu încredere în biruință!

Marele vizir Dandan spuse:

— De-am avea noi și zece mii de oameni, tot nu ne-ar folosi la nimic, aici, în strâmtoare. Ci Allah ne-o ajuta să învingem primejdia și să scăpăm de la necaz. Pe vremea când purtam războaie pe-aici cu răposatul rege Omar Al-Neman, am cunoscut toate ieșirile din văile acestea și toate apele care curg pe-aici. Urmați-mă, dară, mai nainte ca ieșirile să fie prinse de ghiauri!

Când tocmai zoreau să se pună la adăpost, iată că se ivi înaintea lor sfântul schimnic și le strigă:

— Unde alergați, dreptcredincioșilor? Fugiți, dară, din fața dușmanului? Au nu știți că vi-i viața în mâinile unuia singur, Allah, și că numai el poate să v-o păstreze ori să v-o ia, orișice s-ar întâmpla? Au uitata-ți că eu, închis fără de hrană într-o hrubă, am rămas în viață numai

pentru că așa a voit el? Înainte, dară, musulmanilor! Iar dacă aici este moartea, raiurile lui Allah vă așteaptă!

Îmbărbătați de vorbele sfântului schimnic, toți se simțiră mai plini de dârzie și așteptară neclătinați dușmanii care se repeziră înverșunați asupra lor. Dreptcredincioșii nu erau decât o sută și trei la număr, ci nu prețuiește, oare, un dreptcredincios mai mult decât o mie de necredincioși? În adevăr, de îndată ce creștinii veniră la îndemâna lănciilor și-a iataganelor, capetele ghiaurilor porniră să zboare ca-ntr-o joacă sub brațul dreptcredincioșilor. Daul-Macan și Șarcan, la fiecare învârtire de spadă, făceau să se rostogolească deodată câte cinci capete. Atunci necredincioșii se aruncară câte zece de-a valma asupra celor doi frați; ci, cât ai clipi din ochi, zece capete retezate zburară de-a rostogolul printre câinii care-i împresurau, și lupta ținu așa până la căderea nopții, când negura îi despărți pe luptători.

Dreptcredincioșii și cele trei căpetenii ale lor se traseră într-o peșteră din coasta muntelui, ca să se adăpostească la vremea nopții. Atunci începură să se întrebe despre soarta sfântului schimnic, dar îl căutară în zadar. Se numărară și găsiră că nu mai erau în viață decât patruzeci și cinci.

Daul-Macan grăi:

— Cine știe dacă nu cumva sfântul om s-o fi prăpădit în vălmășeala luptei, ca un mucenic al dreptei credințe!

Dar marele vizir Dandan strigă:

— Măria-ta, în toiul încăierării l-am zărit pe pustnic și mi s-a părut că-i îmbărbăta pe ghiauri în bătălie. Îmi părea ca un negru efrit, dintre cei mai cumpliți.

Ci iată că, tocmai când vizirul Dandan își da pe față gândul, se ivi și pustnicul în gura peșterii, ținând de păr un cap retezat, cu ochii beliți. Era chiar capul mai-marelui oastei creștinești, un războinic înfricoșător.

Văzând aceasta, cei doi frați se ridicară în picioare și strigară:

— Mărire lui Allah care te-a scăpat, sfinte schimnice, întorcându-te ochilor noștri!

Atunci, afurisita fățarnică răspunse:

— Preascumpii mei fii, am voit să mor în vălmășeală și de multe ori m-am aruncat în mijlocul luptătorilor. Dar până și necredincioșii se sfiau de mine și-și fereau paloșul de pieptul meu. M-am prilejit de asemenea spaimă, m-am apropiat de căpetenia lor și, cu milosârdia lui Allah, i-am zburat capul dintr-o fulgerare de paloș. Și, iată, vi l-am adus, ca să vă îmbărbătez să duceți bătălia până la izbânda cea de pe urmă împotriva oastei lor lipsită de căpetenie! Iar eu, acuma…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

Așadar, o, preafericitule rege, Muma-Prăpădurilor grăi:

— Iar eu, acuma, am să alerg la oastea voastră, sub zidurile Constantiniei și am să vă aduc ajutorul, ca să scăpați din mâinile ghiaurilor. Întăriți-vă inimile și, în așteptarea sosirii fraților musulmani, încălziți-vă paloșele în sângele necredincioșilor, ca să fiți așa cum vă vrea mai-marele tuturor oștilor de pe pământ!

Atunci cei doi frați sărutară mâinile cuviosului schimnic, îi mulțumiră pentru credința lui și-i grăiră:

— Dar cum ai să faci, sfinte pustnice, ca să scapi din strâmtoarea aceasta, cu toate ieșirile închise de creștini și cu toate culmile înțesate de războinicii vrăjmași care te vor coperi sub un potop de stânci?

Fățarnica răspunse:

— Allah are să mă ascundă privirilor lor și voi trece nebăgată în seamă. Și de m-ar vedea, tot n-ar putea să-mi facă rău, căci voi fi în mâinile lui Allah care știe să ocrotească pe dreptcredincioșii lui și să nimicească pe necredincioși.

Șarcan spuse:

— Cuvintele tale sunt pline de adevăr, o, sfinte schimnice! Căci te-am văzut în toiul luptei punându-ți neînfricat viața în primejdie, și niciunul dintre câinii aceia n-au cutezat să se apropie de tine ori măcar să te privească. Acuma nu-ți mai rămâne decât să ne scapi din mâinile lor. Și cu cât vei pleca mai degrabă să ne aduci ajutoare, cu-atâta fi-va mai bine. Iată, vine noaptea; du-te, dară, ocrotit de întunecime, sub scutul lui Allah preaînaltul!

Atunci afurisita încercă să ia cu ea pe Daul-Macan, ca să-l dea pe mâna dușmanilor. Dar marele vizir Dandan, care în sufletul lui nu se încredea deloc în purtările ciudate ale anahoretului, stărui pe lângă Daul-Macan să nu se ducă. Așa că blestemata, de voie, de nevoie, plecă singură, aruncând vizirului Dandan o privire chiorâșă.

Altmintrelea, în ce privește capul tăiat al mai-marelui oștirii creștinești, bătrâna mințise spunând că îl omorî se ea pe temutul războinic. Ea numai îi tăiase capul când el era mort, ucis în toiul luptei de unul dintre cei o sută de războinici musulmani. Și acest războinic plătise cu viața marea lui faptă, căci de îndată ce căpetenia creștină își dete sufletul în mâinile făpturilor negre ale iadului, ostașii creștini, văzând cum căzuse căpetenia lor sub lancea musulmanului, năvăliră grămadă asupra-i și-l sfârtecară cu iataganele. Și sufletul credinciosului se sui îndată la rai, în mâinile Răsplătitorului.

Estimp, cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan și cu cei patruzeci și cinci de războinici, își petrecură noaptea în peșteră, iar în zori se deșteptară și-și făcură rugăciunile de dimineață, după sfintele spălări îndătinate. Apoi, înviorați, se pregătiră de luptă. Și la glasul lui Daul-Macan se repeziră ca leii asupra unei turme de porci și făcură în acea zi un măcel năprasnic printre mulții lor vrăjmași. Paloșele se loveau de paloșe, lăncile de lăncii, iar sulițele scăpărau în armuri, căci războinicii se aruncau la luptă ca lupii însetați de sânge. Șarcan și Daul-Macan făcură să curgă atâtea valuri de sânge încât râul din vale trecu peste maluri și valea însăși pieri sub grămezile de leșuri. La căderea nopții…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci și opta noapte

Ea urmă:

La căderea nopții, luptătorii se despărțiră și fiecare se întoarse la tabăra lui — tabăra musulmanilor fiind tot ascunzătoarea din peșteră. Ajungând acolo, se numărară și văzură că în acea zi treizeci și cinci dintre ei căzuseră pe câmpul de bătaie, așa că nu mai rămăseseră în totul decât zece luptători, afară de cei doi regi și de vizir. De-aci nainte nu mai aveau a se bizui decât numai și numai pe vitejia spadei lor și pe ajutorul celui preaînalt.

Ci văzând aceasta, Șarcan își simți inima grea și nu se putu opri de-a suspina adânc și de-a spune:

— Ce-avem să facem acum?

Dar toți războinicii dreptcredincioși îi răspunseră delaolaltă:

— Nimic nu se poate întâmpla fără de voința lui Allah!

Șarcan își trecu toată noaptea fără să dea geană în geană, iar dimineața se ridică, își trezi tovarășii de luptă și le grăi:

— Fraților, nu mai suntem decât treisprezece, între aceștia și regele Daul-Macan și vizirul Dandan. Eu socotesc că n-ar fi potrivit să cercăm a ieși de aici înfruntând pe vrăjmași, căci oricâte minuni de vitejie am săvârși noi, tot n-am putea să ținem piept mult timp haitei fără de număr a dușmanilor și niciunul dintre noi n-ar mai scăpa cu zile. Să ne aținem, dară, cu spada în mână la intrarea peșterii, ațâțându-i pe neprieteni să vină încoace. Și pe toți câți or cuteza să intre și să ne atace avem să-i tăiem în bucăți unul după altul, aici în peșteră, unde suntem mai tari decât ei. Și așa, tocându-i încet-încet pe dușman, vom putea să așteptăm ajutorul făgăduit de cuviosul schimnic.

Toți răspunseră:

— Gândul măriei-tale este cum nu se poate mai înțelept și trebuie să-l schimbăm numaidecât în faptă.

Atunci, cinci luptători ieșiră din peșteră și se îndreptară către tabăra dușmanilor, ca să-i stârnească la luptă cu mare strigare. Văzând apoi că o ceată se avântă spre ei, se întoarseră la peșteră, unde dreptcredincioșii îi așteptau la intrare, orânduiți în două șiruri.

Lucrurile se petrecură întocmai cum socotise Șarcan. De câte ori încercau creștinii să intre în peșteră, erau înhățați și despicați numaidecât în două și niciunul nu mai putea ieși afară ca să-i vestească pe ceilalți despre primejdia care-i paște, în acea zi, căsăpirea ghiaurilor a fost mai cumplită decât în celelalte zile și n-a contenit până la căderea întunericului. Așa a vroit Allah să-i orbească pe necredincioși, ca să sporească vitejia din inimile slujitorilor lui.

A doua zi, creștinii ținură sfat și-și spuseră:

— Lupta cu musulmanii n-are să aibă capăt decât dacă-i nimicim pe toți până la unul. Să încercăm, dară, ca în loc să cucerim peștera cu spada, mai bine s-o împresurăm din toate părțile cu ostași, apoi s-o acoperim cu lemne uscate și să le dăm foc, ca să-i ardem pe vrăjmași de vii. Și-atunci, de vor vrea a primi, în loc să ardă, să ni se predea cu totul, îi vom lua prinși și-i vom târî la Constantinia, înaintea regelui nostru Afridonios. Dacă nu, îi vom lăsa să se facă din ei jerăgai spre a hrăni focurile iadului — arde-i-ar și bătu-i-ar Christos, și pe ei, și pe moșii, și pe copiii lor, și făcear-

ar din ei covor sub tălpile creştinătăţii!
După ce hotărâră aşa, zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii…

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, lăsă urmarea pentru a doua zi.

Ci într-a nouăzeci şi noua noapte

Ea urmă:

Zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii, clădindu-i cât putură până sus, după care le puseră foc.
Când musulmanii simţiră în peşteră căldura care-i dogora şi care, crescând într-una, îi silea să iasă afară — se strânseră laolaltă şi năvăliră toţi deodată, deschizându-şi drum prin flăcări. Dar fu vai de ei, că-n cealaltă parte, cum erau orbiţi de flăcări şi de fum, soarta îi dete vii în mâinile neprietenilor care se repeziră să-i şi ucidă pe loc.
Căpetenia lor însă îi opri, spunându-le:
— În numele lui Christos, hai să zăbovim cu uciderea lor până ce vom fi la Constantinia, dinaintea regelui Afridonios, care tare se va mai bucura să-i vadă prinşi. Legaţi-le lanţuri de gât şi să-i târâm aşa până la Constantinia îndărătul cailor.
Îi legară, aşadar, cu frânghii şi-i puseră sub paza unor luptători. Apoi, ca să cinstească prinderea vitejilor, oastea creştină se puse pe mâncat şi pe băut. Şi-atâta băură până ce, pe la miezul nopţii, căzură jos ca morţi.
Atunci, Şarcan privi în jurul lui, văzu toate acele trupuri întinse pe jos şi-i şopti fratelui său Daul-Macan:
— Mai e vreun mijloc pentru noi să ieşim din încurcătură?
Daul-Macan răspunse:
— Frate, cu adevărat nu mai ştiu, căci iată-ne ca păsările în colivie.
Pe Şarcan îl cuprinse o mânie atâta de cumplită, că scoase un suspin adânc, de plesniră toate funiile care-l legau. Sări apoi în picioare, alergă la fratele lui şi la vizirul Dandan, se grăbi să-i sloboadă din legături şi pe urmă se repezi la mai-marele străjilor, îi smulse cheile de la cătuşele cu care erau legaţi cei zece musulmani şi-i slobozi şi pe ei numaidecât. Fără pic de zăbavă, se înarmară apoi cu armele creştinilor beţi, săriră pe caii lor şi, pe tăcutele, deteră pinteni şi pieriră, mulţumind lui Allah pentru scăpare.
Gonind de zor, ajunseră în vârful muntelui. Atunci Şarcan îi opri o clipită şi le spuse:
— Acuma, că suntem scăpaţi, cu ajutorul lui Allah, am să vă spun care este gândul meu.
Ei întrebară:
— Care-i gândul tău?
Şarcan grăi:
— Ne vom risipi ici şi colo pe culmea muntelui şi ne vom îngroşa glasul şi vom striga din toată puterea: „Allahu akbar!“ Atunci munţii toţi şi văile

și stâncile vor începe să răsune, iar ghiaurii, încă beți, vor crede că oastea musulmană cade asupra lor. Și cum sunt amețiți, se vor ucide între ei pe întuneric și se vor măcelări până la ziuă.

Toți răspunseră că e bine și că se supun, și făcură așa cum îi sfătuise Șarcan. Când auziră glasurile care vuiau din munți, sporite de mii de ori în întuneric, necredincioșii se ridicară eu spaimă, își puseră în grabă armurile și strigară:

— Pe Christos, toată oastea musulmană este asupra noastră!

Și se aruncară turbați unii asupra altora și se măcelăriră, și nu se mai opriră decât dimineața, pe când ceata de musulmani zorea la drum către Constantinia.

Și-n vreme ce Daul-Macan și Șarcan, dimpreună cu vizirul Dandan și cu ceilalți ostași, drumețeau așa în zorii dimineții, văzură ridicându-se în calea lor o pulbere mare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a suta noapte

Ea urmă:

Văzură ridicându-se în calea lor o pulbere mare și auziră glasuri care strigau: „Allahu akbar!” Nu peste mult zăriră o oaste musulmană, cu steagurile desfășurate, înaintând grabnic spre ei. Sub marile steaguri, pe care stau scrise cuvintele credinței: „Nu este alt Dumnezeu decât Allah, și Mahomed este trimisul lui!“ se iviră, călare, în fruntea războinicilor, emirii Rustem și Bahraman. Iar îndărătul lor, ca niște valuri fără de număr, înaintau oștenii musulmani.

Când emirii Rustem și Bahraman văzură pe regele Daul-Macan și pe tovarășii lui, săriră numaidecât din șa și veniră să li se închine.

Daul-Macan îi întrebă:

— Cum le merge fraților noștri întru Mahomed sub zidurile Constantiniei?

Ei răspunseră:

— Sunt în deplină sănătate și le merge bine.

Marele sfetnic ne-a trimis la voi, cu douăzeci de mii de luptători, ca să vă stăm în ajutor.

Atunci Daul-Macan îi întrebă:

— Ci cum de ați aflat că suntem în primejdie?

Ei răspunseră:

— Cucernicul schimnic ne-a dat știre, după ce-a trudit o zi și-o noapte de umblet, răzbind până la noi, ca să ne îndemne să zorim încoace. El acuma se află în afară de orice primejdie, lângă marele sfetnic, îmbărbătându-i pe dreptcredincioși în lupta cu ghiaurii închiși între zidurile Constantiniei.

Cei doi frați, bucuroși de vestea cea bună, nălțară mulțumire lui Allah că sfântul schimnic scăpase de primejdie, apoi povestiră celor doi emiri toate câte se petrecuseră la mânăstire, și adăugară:

— Acuma necredincioșii, care s-au măcelărit toată noaptea, trebuie să

fie tulburați și buimăciți văzându-și greșeala. De aceea, fără a le lăsa răgaz să-și vie în fire, să cădem asupra lor de sus, din munte, să-i nimicim și să le luăm întreaga pradă și bogățiile pe care le-am ridicat noi de la mânăstire.

Numaidecât oastea întreagă a dreptcredincioșilor, trecând sub porunca lui Daul-Macan și a lui Șarcan, se aruncă din vârful muntelui ca un trăsnet asupra taberei necredincioșilor, sfârtecându-i cu paloșele și cu lănciile. Iar la sfârșitul zilei nu mai rămăsese din toți necredincioșii niciunul în stare să se ducă și să le povestească marele prăpăd blestemaților închiși între zidurile Constantiniei.

După ce ostașii creștini fură nimiciți, musulmanii luară bogățiile și toată prada și-și petrecură noaptea în tihnă, mulțumiți de izbândă și dând slavă lui Allah pentru binefacerile lui.

A doua zi, în zori, Daul-Macan hotărî plecarea oștirii și spuse căpeteniilor:

— Acuma trebuie să zorim spornic către Constantinia și să ne unim cu oastea marelui sfetnic care împresoară orașul și care nu mai are cu el mulți luptători. Dacă împresurații ar afla că voi sunteți aici, ar înțelege că musulmanii de sub ziduri sunt în număr mic și ar răzbi o ieșire, de mare primejdie pentru ai noștri.

Atunci tabăra fu ridicată și porniră cu toții degrabă spre Constantinia, pe când Daul-Macan, ca să-i îmbărbăteze pe ostași, alcătui și cântă pe tot drumul imnul acesta de slavă:

Ție ți'nalț, mărite Doamne, slavă,
Ție, ce slava, și-nălțarea ești,
Care m-ai dus de mână spre izbavă
Și-ntre primejdii mi-ai aprins nădejdi:

Mi-ai dăruit de sfătui bogăției
Și tronu-mpărătesc de la părinți,
Mi-ai pus în suflet duhul vitejiei
Și-n mână paloș greu, de biruinți.

Tu m-ai făcut stăpân pe-o țară sfântă,
La sânul tău mă porți și-mi afli rost.
Lumina ta de aur mă-nveșmântă
Și numai tu mi-ești scut și adăpost.

Tu m-ai hrănit și-ai îngrijit de mine,
Tu mi-ai fost sprijin și alean pe când,
Rătăcitor prin țările străine,
Eram o biată umbră pe pământ.

Mărire ție! Tu mi-ai pus pe frunte
Cununa slavei tale. Brațul tău
Zdrobi ghiaurii-n toiul luptei crunte
Și ca pe-o turmă-i prăvăli în hău.

Mărire ție! Glasul tău năprasnic
I-a spulberat de-a valma și i-a-nvins.
Nu-s beți de vin, ci sunt de-al morții praznic
La care i-ai chemat și i-ai împins.

Iar clacă dintre cei ce cred în tine
Mulți au căzut în bătălia grea,
Li-i sufletul acuma în senine
Grădini de tihnă, sus, în preajma ta,

Acolo-n țara unde moartea piere,
Prin crânguri verzi, sub cerul larg deschis,
Pe țărmurii izvoarelor de miere,
În raiu-nmiresmat cu flori de vis.

Daul-Macan tocmai sfârșea de cântat stihurile acestea, când se și văzu ridicându-se în zare un praf negru, care, după ce se risipi…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută și una noapte

Ea urmă:

Se văzu ridicându-se în zare un praf negru care, după ce se risipi, lăsă să se ivească afurisita de bătrână, Muma-Prăpădurilor, sub înfățișarea cuviosului pustnic. Toți se repeziră să-i sărute mâna, în vreme ce, cu lacrimi în ochi și cu glas prefăcut, ea le grăi:

— Aflați nenorocirea, popor de dreptcredincioși! și mai cu seamă, grăbiți-vă pașii! Peste frații voștri musulmani, care aveau tabăra sub zidurile Constantiniei, au năvălit pe neașteptate cetele fără de număr ale împresuraților, i-au împrăștiat din corturi și i-au pus pe fugă. Alergați degrabă în ajutorul lor, altfel nici urmă nu veți mai afla din marele sfetnic și din oștenii lui!

Când Daul-Macan și Șarcan auziră acestea, inima începu să le bată de să le spargă pieptul și, în culmea nemângâierii, îngenunchiară dinaintea pustnicului și-i sărutară picioarele. Și toți luptătorii începură să suspine și să hohotească de durere. Dar nu tot așa făcu și marele vizir Dandan. El singur nu coborî de pe cal și nu sărută mâinile și picioarele pustnicului-cobe, ci, în fața tuturor căpeteniilor, grăi cu glas tare:

— În numele lui Allah, musulmanilor, inima mea încearcă o mare scârbă de acest pustnic și simt că-i un suflet blestemat, unul dintre alungații de la ușa milosârdiei cerești! Credeți-mă, musulmani, lepădați-vă de vrăjitorul ăsta afurisit! Dați crezare bătrânului tovarăș al răposatului rege Omar Al-Neman și, fără a mai ține seama de vorbele blestematului, să ne grăbim spre Constantinia!

La aceste cuvinte, Șarcan spuse vizirului Dandan:

— Alungă-ți din suflet bănuielnicele prepusuri, căci tu nu ai văzut ca mine pe-acest sfânt schimnic cum îmbărbăta în vălmășagul bătăliei inimile mahomedanilor și cum înfrunta fără de teamă paloșele și lănciile. Caută, dar, a nu mai vorbi de râu pe acest sfânt, căci defăimarea este lucru de veștejit, iar vrăjmășia împotriva celui bun este de osândit. Și mai ia aminte că de nu l-ar fi iubit Allah, nu i-ar fi dat atâta putere și-atâta neîncovoiere, și nu l-ar fi izbăvit din chinurile temniței.

După ce spuse acestea, Șarcan porunci să i se deie anahoretului o catârcă sprintenă, mândru împodobită cu un cioltar de preț, și-i grăi:

— Suie-te pe catârcă și nu mai merge pe jos, părinte al nostru, preacuvioase schimnice!

Dar fățarnica bătrână strigă:

— Cum să mă pot eu odihni, măria-ta, câtă vreme trupurile dreptcredincioșilor zac neîngropate sub zidurile Constantiniei?

Și nu voi să se urce nicicum pe catârcă, ci se amestecă printre luptători și începu să se foiască printre pedestrași și printre călăreți ca o vulpe în căutarea prăzii. Și tot umblând așa, nu înceta să spună cu glas tare versete din *Coran* și să nalțe rugi celui preaîndurător, până ce se arătară venind în mare neorânduială rămășițele oștirii de sub porunca marelui sfetnic.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic și-i ceru să povestească în de-amănuntul prăpădul suferit. Iar marele sfetnic, cu obrazul topit și cu sufletul sfărâmat, povesti tot ce se întâmplase.

Ci totul fusese ticluit de blestemata de Muma-Prăpădurilor. De cum plecaseră emirii Rustem și Bahraman, căpeteniile turcilor și curzilor, să le dea ajutor lui Daul-Macan și lui Șarcan, oastea tăbărâtă sub zidurile Constantinei rămase mult slăbită în număr. De teamă să nu afle și creștinii, marele sfetnic n-a spus nimic ostașilor, gândind că poate ar fi printre ei vreun vânzător. Dar bătrâna, care de îndelungă vreme nu aștepta decât ceasul acesta prielnic, pentru care lucrase cu-atâta cazna și migală, alergă numaidecât la cei împresurați, strigă la una dintre căpeteniile de pe ziduri și-i ceru să-i arunce o sfoară. I se aruncă, și ea legă de sfoară o scrisoare, în care spunea regelui Afridonios:

„Această scrisoare este din partea iscusitei, viclenei și cumplitei, Muma-Prăpădurilor, cea mai spăimântătoare urgie de la Răsărit și de la Apus, către regele Afridonios, pe care Christos să-l aibă întru mare mila sa!

Află, măria-ta, că de-acum înainte liniștea va domni în inima ta, căci am pus la cale o viclenie ce duce la pieirea vrăjmașilor musulmani. După ce-am luat prinși și i-am legat în lanțuri pe regele lor Daul-Macan, pe fratele acestuia Șarcan și pe vizirul Dandan, și-am nimicit oastea cu care ei prădaseră mânăstirea călugărului Matruna, am izbutit să-i slăbesc pe împresurători, îndemnându-i să trimită două treimi din oastea lor în vale, unde vor fi nimiciți de ostile biruitoare ale luptătorilor lui Christos.

Nu-ți rămâne decât să dai o năvală cu toți ostașii deodată împotriva împresurătorilor, să-i ataci în tabăra lor, să pui foc la corturilor lor și să-i măcelărești până la unul: lucru ce-ți va fi ușor, cu ajutorul Domnului nostru Christos și al sfintei Fecioare, care m-or răsplăti odată și-odată pentru tot binele ce-l fac întregii creștinătăți!“

Cetind scrisoarea, regele Afridonios fu cuprins de o bucurie mare și chemă numaidecât pe regele Hardobios, care venise și se închisese în Constantinia cu trupele lui din Chezareea. Și îi ceti și lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută doua noapte

Ea urmă:

Îi citi și lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor. Atunci regele Hardobios, strigă în culmea bucuriei:

— Iată, măria-ta, nemaipomenitele vicleșuguri ale doicii mele, Muma-Prăpădurilor! Iată că ea ne-a fost mai de folos decât toate armiile de ostași. Numai privirea ei aruncată asupra vrăjmașilor pricinuiește mai multă spaimă decât vederea tuturor făpturilor iadului la ziua cea cumplită a Judecății!

Regele Afridonios răspunse:

— Să dea Domnul să nu fim niciodată lipsiți de vederea acestei femei de neprețuit! Și ajute-i să rodească întru isteții și vicleșuguri!

Și dete numaidecât porunci căpeteniilor oștirii să vestească ostașilor ceasul de pornire a bătăliei. Atunci se strânseră oștenii din toate părțile și-și ascuțiră săbiile, chemară în ajutor crucea, hulind și blestemând, și trudind, și urlând. Și toți de-a valma se repeziră prin poarta cea mare a Constantiniei.

La vederea creștinilor care înaintau în șiruri de bătaie, cu paloșele în mâini, marele sfetnic înțelese primejdia. Porunci îndată să pună toți oamenii brațele pe arme, zorindu-i:

— Luptători musulmani, fiți cu temei în credința voastră! Ostași, dacă dați înapoi, sunteți pierduți: dar, dacă vă țineți dârji, veți birui! Voi știți că vitejia nu-i decât răbdarea de a ține o clipită mai mult. Și nu-i pe pământ lucru atât de strâmt încât Allah să nu-l mai poată lărgi! Mă rog celui preaînalt să vă binecuvânteze și să vă aibă sub ochiul lui îndurător!

Când musulmanii auziră aceste cuvinte, curajul lor nu mai avu margini și strigară cu toții: „Nu e alt Dumnezeu decât numai Allah!“

Creștinii, la rândul lor, îndemnați de preoți și de călugări nălțară rugi lui Christos, crucii și Maicii Fecioare. Pe urmă, învălmășindu-și larma, cele două oști se încrâncenară în bătălie, de curse sângele pârâuri și capetele zburară de-a valma. Ci îngerii cei buni fură de partea dreptcredincioșilor, iar îngerii cei răi îmbrățișară pricina necredincioșilor. Și se văzu atunci unde erau mișeii și unde cei fără de teamă. Se repezeau cei viteji în vălmășag, și unii omorau, iar alții erau retezați din șea. Fu o bătălie cumplit de sângeroasă, leșurile acoperiră peste tot pământul și stratul lor se ridică până la pieptul cailor. Dar ce putea vitejia dreptcredincioșilor față de numărul fără de sfârșit al blestemaților de rumi? La căderea nopții, mahomedanii fură împinși îndărăt, corturile lor nimicite, iar tabăra căzu în puterea celor din Constantinia.

Atunci, în plină fugă și neorânduială, ei întâlniră oastea biruitoare a regelui Daul-Macan, care se întorcea din valea unde creștinii de la mânăstire își găsiseră pieirea.

Șarcan chemă la el pe marele sfetnic și, cu glas tare, în fața căpeteniilor, îl îmbrățișă și-l lăudă pentru dârzia lui în bătălie, înțelepciunea în retragere și stăpânirea de sine în înfrângere. Apoi, toți războinicii musulmani, acum strânși într-o oaste mare, nu mai râvneau decât întru răzbunare, înaintând nezăbavnici către Constantinia, cu steagurile desfășurate.

Când văzură creștinii apropiindu-se oastea aceasta îndârjită deasupra căreia fluturau steagurile purtând scrise pe ele Tâlcurile Credinței, se făcură galbeni ca șofranul și-ncepură să se jeluiască și să cheme în ajutor și pe Christos, și pe Maria, și pe Ana, și crucea, și rugau pe patriarhii și

preoții cei mișei să mijlocească pentru ei pe lângă sfinții lor.

Când oastea mahomedană ajunse sub zidurile Constantiniei și se găti de luptă, Șarcan înainta către fratele său Daul-Macan și-i spuse:

— O, mărite rege al vremii, creștinii, iată, e limpede că vor primi lupta, întocmai ceea ce râvnim noi cu aprindere. Aș vrea să-ți spun gândul meu, căci cugetul este însușirea cea mai de seamă a oricărei buni rânduieli.

Regele grăi:

— Care-i, dar, gândul tău, o, iscusitule întru gânduri minunate?

Șarcan răspunse:

— Iată: cea mai bună rânduială în luptă cere ca eu să țin piept la mijloc, chiar în fața rândurilor vrăjmașe; marele vizir Dandan să stea de-a dreapta oștenilor mei, emirul Turcaș de-a stânga, emirul Rustem să se înșiruie pe latura dreaptă, iar emirul Bahraman pe cea stângă. Tu, măria-ta, vei rămâne sub umbra steagului cel mare, ca să ai privirea asupra întregii încăierări, căci tu ești reazemul nostru și singura nădejde, după Allah! Iară noi toți vom fi în jurul tău, ca să-fi slujim de pavăză!

Daul-Macan mulțumi fratelui său pentru gândul cel bun și pentru credința lui, și porunci să se treacă de îndată la îndeplinirea celor cuvenite pentru bătălie.

Estimp, iată că din rândurile luptătorilor rumi ieși un călăreț înaintând grabnic către musulmani și, când fu aproape, se văzu că era călare pe o catârcă ce îndemna spornic și mărunt, înșeuată cu o șa de mătase albă și acoperită cu o țesătură de Cașmir. Iar călărețul era un bătrân frumos, cu barbă albă și cu înfățișare cucernică, învăluit într-o mantie de lână albă. Se apropie de locul unde era Daul-Macan și grăi:

— Am fost trimis la voi să vă aduc solie. Sunt numai un mijlocitor, iar mijlocitorul se cade a se bucura de ocrotire. Dați-mi, dară, putința să vorbesc, fără să fiu tulburat, și să vă spun solia mea.

Atunci Șarcan răspunse:

— Ești ocrotit!

Solul descălecă de pe catârcă, scoase crucea care-i atârna la gât și o întinse către rege spunând:

— Vin la voi ca trimis al regelui Afridonios, care a binevoit să urmeze sfaturile pe care i le-am dat de a pune capăt războiului acestuia ruinător, ce-a nimicit atâtea ființe făcute după chipul lui Dumnezeu. Vin să stărui în numele lui să încheiem războiul printr-o luptă numai între el, regele Afridonios, și căpetenia războinicilor musulmani, prințul Șarcan.

La aceste vorbe, Șarcan grăi:

— Bătrâne, întoarce-te la regele ghiaurilor și spune-i că războinicul musulman Șarcan primește lupta. Mâine dimineață, după ce ne vom fi hodinit de drumul trudnic, avem să-ncrucișăm amândoi armele.

Bătrânul se întoarse la regele Constantiniei să i ducă răspunsul. Iar când se lumină de ziuă, regele Afridonios înaintă în mijlocul meidanului. Călărea pe un cal voinic de bătălie și purta o za din ochiuri de aur în pieptul căreia sclipea o oglindă împodobită cu nestemate. Ținea în mână o sabie încovoiată, iar peste umăr își trecuse un arc făcut după moda înzorzonată a oamenilor din Apus. Și, când fu aproape de șirurile musulmane, ridică viziera și strigă:

— Iată-mă! Cel ce știe cine sunt trebuie să știe la ce să se aștepte! Iar cel ce nu știe, va afla îndată. Sunt regele Afridonios, peste a cărui frunte strălucește binecuvântarea!

Dar nici nu sfârșise de vorbit, și în fața lui se și înfățișă prințul Șarcan, călare pe un murg înșeuat cu o șa de atlaz. Ținea în mână un paloș indian

cu o lamă în stare să despice capetele, și lucruri încă și mai tari. Împingându-și calul către cel al regelui Afridonios, strigă:

— Apără-te, ticălosule! Mă iei drept un tinerel cu pielea de fată mare, care ar sta mai degrabă în patul târfelor decât pe câmpul de bătaie? Iată numele meu, nevrednicule!

Și, zicând aceasta, Șarcan roti paloșul și-i dete vrăjmașului o lovitură atât de cumplită, că acesta abia putu să scape teafăr făcându-și calul să sară într-o parte. Pe urmă, amândoi, avântându-se unul asupra altuia, păreau doi munți ce se izbesc ori două mări care năvălesc una în alta. Se îndepărtau și iar se apropiau, ca să se despartă iar, și iar să se apropie. Și se repezeau să-și dea lovituri pe care mereu le abăteau, sub ochii celor două oștiri ce strigau ba că biruința e a lui Șarcan, ba că e a regelui ghiaurilor, și-așa până la apusul soarelui, fără să se fi ajuns la un capăt.

Și chiar în ceasul când soarele da în scapăt, deodată Afridonios strigă lui Șarcan:

— În numele lui Christos, privește îndărătul tău, luptător prăpădit, voinic al fugii! Iată că ți se aduce alt cal ca să lupți mai cu folos cu mine care-mi păstrez și de-acum înainte tot calul cu care-am început. Ceea ce faci tu e faptă de rob, nu de luptător viteaz! Șarcane, ești mai prejos decât robii!

Auzind acestea, Șarcan, turbat de mânie, se întoarse să vadă de ce cal vorbea creștinul, dar nu văzu nimic. Era numai un șiretlic al blestematului care, prilejindu-se de întoarcerea care i-l lăsa pe Șarcan la îndemână, își învârti sulița și i-o aruncă în spate.

Șarcan scoase un urlet năprasnic și se prăbuși pe oblâncul șeii. Iar blestematul de Afridonios, lăsându-l ca mort, dete strigăt mișel de biruință și plecă în galop către șirurile creștinilor.

Musulmanii, văzându-l pe Șarcan prăbușit cu fața pe oblânc, alergară în ajutorul lui. Cei dintâi care ajunseră la el fură…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută treia noapte

Ea urmă:

Cei dintâi care ajunseră la el fură vizirul Dandan și emirii Rustem și Bahraman. Îl ridicară pe brațe și zoriră să-l ducă în cortul fratelui său, regele Daul-Macan, care turba de mânie, de durere și de dor de răzbunare. Șarcan fu încredințat doftorilor chemați în grabă și apoi cei de față izbucniră în suspine și-și petrecură noaptea împrejurul patului pe care zăcea viteazul.

Mai dinspre ziuă, sosi și sfântul pustnic care intră la rănit, îi ceti câteva versete din *Coran* și-și puse pe capul lui amândouă mâinile. Atunci Șarcan scoase un suspin adânc, deschise ochii, și primele lui vorbe fură o mulțumire pentru cel multmilostiv care-i îngăduise să se mai afle în viață. Se-ntoarse apoi către fratele său Daul-Macan și-i grăi:

— Blestematul acela m-a rănit printr-o mișelie. Dar, slavă lui Allah,

lovitura n-a fost de moarte. Unde este sfântul pustnic?

Daul-Macan îi răspunse:

— Iată-l la căpătâiul tău.

Atunci Șarcan luă mâinile pustnicului și le sărută. Iar pustnicul se rugă pentru însănătoșire și-l îmbărbătă:

— Fiule, îndură-ți durerile răbdător și vei avea răsplata ta de la Răsplătitor!

Estimp, Daul-Macan, care ieșise pentru o clipită, se întoarse în cort, sărută pe Șarcan și mâinile pustnicului, spunând:

— O, frate, Allah să te ocrotească! Iată, voi alerga să te răzbun, omorându-l pe blestematul, pe mișelul, pe câinele acela de Afridonios, regele ghiaurilor!

Șarcan încercă să-l oprească, dar nu izbuti. Și vizirul Dandan și cei doi emiri și marele sfetnic se arătară gata să meargă ei și să-l omoare pe blestemat, dar Daul-Macan și sărise pe cal, strigând:

— Pe izvorul Zamzam! Cu mâna mea am să-l pedepsesc pe câine!

Și dete pinteni calului spre mijlocul meidanului. Cine l-ar fi văzut, ar fi zis că e însuși viteazul Antar în toiul vălmășagului, călare pe calul lui cel negru, mai iute decât vântul și decât fulgerul.

La rândul său, și blestematul de Afridonios dedese pinteni calului spre meidan. Luptătorii se izbiră și, ori unul, ori altul, trebuia să dea vrăjmașului lovitura din urmă, căci, de data aceasta, era o luptă care nu se mai putea sfârși decât cu moartea unuia dintre ei. Iar moartea, în adevăr, lovi pe blestematul cel mișel, căci Daul-Macan, cu puterea înmiită de dorul de răzbunare, după câteva încercări neizbutite, răzbi să-l atingă pe vrăjmaș la gât și, dintr-o fulgerare, îi despică viziera și gâtul până la grumaz, spulberându-i căpățâna de pe umeri.

Atunci, musulmanii năvăliră ca trăsnetul asupra șirurilor creștine și făcură printre ei un măcel fără de seamăn. Și omorâră așa cincizeci de mii, până la căderea nopții. Atunci, la adăpostul întunecimii, necredincioșii fugiră în Constantinia și se închiseră în dosul porților ca să-i zăgăzuiască pe mahomedanii biruitori să scape în cetate. Așa dete Allah izbânda luptătorilor întru credință.

Pe urmă, musulmanii se întoarseră la corturi, cu prăzile luate de la rumi. Căpeteniile înaintară și se închinară dinaintea regelui Daul-Macan, care nalță rugă de mulțumire celui preaînalt pentru biruință, după care regele intră la fratele său Șarcan și-i duse vestea cea bună. Atunci Șarcan își simți inima înviorată și trupul parcă mai însănătoșit, și grăi către fratele său:

— Să știi, frate al meu, că biruința se datorează numai rugăciunilor preacucernicului schimnic, care, în tot răstimpul luptei, s-a rugat Cerului și a chemat binecuvântarea lui Allah asupra luptătorilor dreptcredincioși.

Ci ticăloasa bătrână, aflând vestea morții regelui Afridonios și înfrângerea oștirii lui, se schimbă la față, culoarea ei galbenă se prefăcu în verde și lacrimile o înăbușiră. Izbuti însă, până la urmă, să se stăpânească și lăsă să se creadă că lacrimile se datorau bucuriei ce-o simțea la știrea biruinței musulmanilor. Ci în sinea ei punea la cale cea mai rea dintre uneltiri, ca să ardă de durere inima lui Daul-Macan. Și, în acea zi, ca de obicei, unse cu leacuri și cu alifii rănile lui Șarcan, și-l obloji cu cea mai mare grijă, și porunci tuturora să iasă ca să-l lase să doarmă în tihnă. Atunci toți ieșiră din cort și-l lăsară pe Șarcan singur, cu pustnicul-piază de nenorocire.

După ce Șarcan căzu într-un somn adânc…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patra noapte

Ea urmă:

După ce Șarcan căzu într-un somn adânc, zavistnica bătrână, care-l pândea ca o lupoaică însetată de sânge ori ca o năpârcă blestemată, se ridică, se apropie de căpătâi și scoase din haină un pumnal înveninat cu o otravă atât de năprasnică încât ar fi făcut să se topească și piatra. Luând jungherul cu mâna ei ucigașă și înfigându-l în gâtul lui Șarcan, despărți capul de trunchi. Așa muri, prin puterea ursitei și prin uneltirile diavolești ale blestematei aceleia, viteazul vitejilor musulmani, neînfricatul cel fără de seamăn, Șarcan, fiul regelui Omar Al-Neman.

După ce-și împlini neagra răzbunare, bătrâna puse alături de capul retezat al lui Șarcan o hârtie pe care scrisese cu mâna ei:

„Această scrisoare este din partea marei Șauahi, numită și Muma-Prăpădurilor, către musulmanii aflați aici, în țara creștinilor.

Aflați că eu singură am avut bucuria de a omorî altădată pe regele vostru Omar Al-Neman, chiar acolo, în palatul lui; eu am fost pricina înfrângerii și a măcelăririi voastre în valea mânăstirii; tot eu, cu însăși mâna mea și mulțumită vicleniilor de mine orânduite, am retezat astăzi capul prințului Șarcan, căpetenia voastră. Și trag nădejde să tai, cu ajutorul Cerului, și capul regelui vostru Daul-Macan și pe al vizirului Dandan! Gândiți-vă, acuma, dacă vă e de folos a mai rămânea în țara noastră ori să vă întoarceți într-a voastră. Orice-ați face, aflați de la mine că niciodată n-aveți să izbutiți în ce v-ați pus de gând. Și-aveți să pieriți cu toții, până la unul, sub zidurile Constantiniei, prin brațul meu și prin vicleniile mele, și mulțumită lui Christos, stăpânul nostru!”

Punând scrisoarea lângă cel ucis, bătrâna se furișă afară din cort și se întoarse la Constantinia, ca să-i vestească pe creștini despre răutățile ei. Pe urmă intră în biserică și se rugă și plânse moartea regelui Afridonios și mulțumi diavolilor ei pentru moartea prințului. Șarcanț

Estimp, după uciderea prințului Șarcan, iată că la ceasul chiar când se făptuia mișelia, marele vizir Dandan nu putea închide ochii și era tare îngrijorat și parcă-și simțea pieptul apăsat de greutatea întregii lumi. Până la urmă se hotărî să se scoale și ieși din cort să răsufle. Și, cum se preumbla așa, văzu pe schimnic îndepărtându-se grabnic de tabără. Își spuse atunci: „Prințul Șarcan trebuie să fie acuma singur. Mă duc să veghez lângă el, ori să stăm de vorbă, dacă-o fi treaz.“

Când intră în cortul lui Șarcan, văzu numaidecât o baltă de sânge pe jos, apoi văzu pe pat și trupul, și capul lui Șarcan cel descăpățânat.

Văzând acestea, vizirul Dandan scoase un urlet atât de năprasnic că trezi pe toți cei adormiți și ridică în picioare întreaga tabără și toată oștirea, ca și pe regele Daul-Macan, care alergă la cort, unde îl găsi pe vizirul Dandan plângând lângă trupul fără de viață al fratelui său, prințul

Șarcan. În fața cumplitei priveliști, Daul-Macan strigă: „Ya Allah! ce grozăvie!“ și căzu la pământ…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută cincea noapte

Ea urmă:

În fața cumplitei priveliști, Daul-Macan strigă: „Ya Allah! ce grozăvie!“ și căzu la pământ. Atunci vizirul și emirii se strânseră în jurul lui și-i făcură vânt cu pulpanele hainelor. Daul-Macan își veni în simțire și strigă:

— O, frate Șarcane, tu, cel mai viteaz dintre viteji, ce demon te-a adus în această stare?

Și-i curgeau lacrimile șiroaie și suspina, și la fel și vizirul Dandan, și emirii Rustem și Bahraman, și mai cu seamă marele sfetnic.

Și, deodată, vizirul Dandan zări scrisoarea, o luă și o ceti regelui Daul-Macan, de față cu ceilalți, și-apoi spuse:

— Vezi acuma, măria-ta, de ce chipul mișelului acela de pustnic îmi făcea atâta scârbă!

Iar regele Daul-Macan, tot plângând, răcni:

— Pe Allah! am să pun mâna pe această babă și-am să-i torn eu însumi în gaură plumb topit, am s-o-nfig în țeapă, după care am s-o spânzur de păr și-am s-o bat de vie în cuie deasupra porții celei mari de la Constantinia!

Pe urmă, Daul-Macan făcu o înmormântare măreață fratelui său, și plânse cu lacrimi amare după el. Îl îngropă la poalele unei coline, sub o boltă mare de alabastru și de aur, și zile în șir nu mai conteni să plângă și să suspine, până ce ajunse ca o umbră. Atunci vizirul Dandan, stăpânindu-și durerea, veni la el și-i spuse:

— Măria-ta, pune balsam durerii tale și șterge-ți ochii! Au nu știi că acuma fratele tău se află între mâinile preadreptului Răsplătitor? Și la ce-ți slujește jalea pentru ceea ce nu se mai poate îndrepta, când totul este scris să se întâmple la vremea sa? Ridică-te, dară, măria-ta, pune mâna pe arme, și să cugetăm cum să împresurăm mai vârtos cetatea necredincioșilor: asta-i cea mai potrivită cale de a ne răzbuna pe deplin.

Pe când vizirul Dandan îl îmbărbăta astfel pe regele Daul-Macan, un olăcar veni de la Bagdad aducând o scrisoare de la Nozhatu către fratele ei. Și în scrisoare se spunea:

„Îți trimit, frate al meu, o bună vestire!

Soția ta, tânăra roabă pe care ai lăsat-o însărcinată, a născut cu bine un băiat luminos ca luna la vremea Ramadanului. Și am socotit să-i dau numele Kanmacan, întrucât «el este ceea ce trebuie să fie». Toți învățații noștri și toți cetitorii în stele prorocesc că băiatul va făptui lucruri vrednice de pomenire, căci nașterea lui a fost însoțită de minuni și de semne fără de seamăn.

Și mai află că m-am prilejit de nașterea lui, ca să nalț rugăciuni și juruințe în toate moscheile pentru tine, pentru băiatul tău și pentru biruința ta asupra

neprietenilor.

Te mai vestesc că suntem toți în deplină sănătate și mai ales prietenul tău hammamgiul, care se simte cât se poate de bine și dorește călduros, ca și noi, să capete vești de la tine.

Aici, anul acesta, au căzut ploi îmbelșugate și roadele se vestesc a umple hambarele.

Pacea și ocrotirea lui Allah fie cu tine și cu ai tăi!“

După ce Daul-Macan ceti scrisoarea, răsuflă o dată din adânc și strigă:

— Acuma, vizire, când Allah m-a miluit cu băiatul meu Kanmacan, jalea mi s-a mai potolit și inima mea începe iar să se întoarcă la viață! Să cugetăm, dară, cum să cinstim mai potrivit sfârșitul jalei după răposatul meu frate, așa cum cer obiceiurile noastre.

Vizirul răspunse:

— Gândul măriei-tale este bun.

Și puse să se ridice corturi mari lângă mormântul lui Șarcan, și de jur împrejur se așezară cetitorii din *Coran* și imamii. Multe oi și cămile fură măcelărite, iar carnea se împărți ostașilor. Și toată noaptea șezură acolo cetind din *Coran* surata cea mare.

Dimineața, Daul-Macan veni lângă mormântul îmbrăcat în stofe scumpe de Persia și de Cașmir în care se odihnea Șarcan, și, dinaintea întregii oștiri…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șasea noapte

Ea urmă:

Dimineața, Daul-Macan veni lângă mormântul îmbrăcat în stofe scumpe de Persia și de Cașmir în care se odihnea Șarcan și, dinaintea întregii oștiri, vărsând lacrimi șiroaie, alcătui aceste stihuri în amintirea celui dus:

Oh, scumpe-al meu Șarcane, frate,
Obrazu-n lacrime mi-l scriu,
Ca șirele-ntr-un stih săpate
De-un suflet suspinând pustiu,
Citească-n ele fiecare
Nemângâiata mea-ntristare.

Că iată-n jurul raclei tale,
O, frate-al meu iubit, se strâng
Oștenii-ncovoiați de jale
Și-alăturea de mine plâng,
Mai arși de-amar și frânți de dor
Ca Musa lângă Jabal-Tor.

Privim mâhniți la trista groapă,

Ci alt mormânt purtăm în noi
Pe care-n inimă și-l sapă
Tovarășii tăi de război,
Mai negru ca acel pământ
În care zaci tu, frate sfânt.

Cum aș putea, Șarcane, spune,
Să schimb eu viața mea cu a ta,
Pe mine-n groapă-ți a mă pune,
Altminteri n-am cum a uita —
Să zac sub vălul tău cernit,
Pe umerii ce m-au iubit.

Ah, unde-i steaua ta, Șarcane,
Cea care,-atunci când strălucea,
Stingea pe-a slăvilor tavane
Pe rând oricare altă stea,
Și numai ea, o, frate-al meu,
Sta-n slava slăvilor, mereu.

Prin noaptea neagră din mormântul
În care zaci tu, giuvaier,
Ți-mprăștii razele de-a rândul
Și negurile toate pier.
O, frate-al meu, tot zboru-ți curmă
La sânul mumei cel din urmă.

Când sfârși, Daul-Macan izbucni iarăși în plânset, și, împreună cu el, oastea toată începu să suspine. Atunci vizirul Dandan înaintă și se aruncă pe mormântul lui Șarcan și-l sărută, și cu vocea sugrumată de plâns, spuse și el stihurile următoare:

O, înțeleptule, tu ai schimbat
Pe cele pieritoare cu cele fără moarte,
Cum au făcut toți care din lume au plecat
Pe drumul fără-ntoarceri, uitând, cele deșarte.

Și ți-ai luat lin zborul spre cerurile nalte,
Pe unde trandafirii aștern un alb covor
Sub tălpi de hurii sfinte. Acolo, prin învoalte
Grădini, desfată-ți veșnic al sufletului dor.

Păstreze-ți cel ce sade pe tronul de lumină
Dumbrava cea mai verde din înverzitu-i rai,
Și deie-i buzei tale să bea din cupa plină
Păstrată pentru drepții pământului, săvai!

Așa se încheie jalea pentru moartea lui Șarcan.

Dar, fără de fratele lui, Daul-Macan rămânea tot mai trist, cu atât mai mult cu cât împresurarea Constantinici se vestea îndelungată. Își deschise într-o zi sufletul față de vizirul Dandan, spunându-i:

— Ce să fac, vizire, ca să uit jalea care mă doboară și să alung aleanul ce-mi apasă inima?

Vizirul îi răspunse:

— Măria-ta, nu cunosc decât un leac pentru durerea ta, acela de a-ți povesti o istorie din alte vremi, despre vestiții regi pe care-i pomenesc cronicile. Lucru ce mi-i ușor, căci sub domnia răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, grija mea de căpetenie era să-l înseninez în fiecare noapte, povestindu-i vreo istorie frumoasă ori cetindu-i stihuri de-ale poeților arabi sau întocmite chiar de mine. Noaptea aceasta, dar, când tabăra va fi cufundată în somn, am să-ți povestesc, cu mila lui Allah, o istorie care te va minuna și-ți va ușura inima și te va face să crezi că timpul împresurării este cât se poate de scurt. Și pot, să-ți spun de pe acum că am să-ți istorisesc povestea celor doi îndrăgostiți Aziz și Aziza și a preafrumosului prinț Diadem.

Auzind spusele vizirului său Dandan, regele Daul-Macan simți inima bătându-i de nerăbdare și nu mai avu altă grijă decât să vadă venind noaptea, ca să asculte istorisirea făgăduită, al cărei titlu numai îl făcea să freamete de plăcere.

Și de cum începu să se lase întunericul, Daul-Macan porunci să se aprindă toate făcliile în cortul lui și toate luminile, să se aducă tăvi mari pline cu bunătăți pentru mâncat și băut, și cățui cu tămâie, cu chilimbar și cu tot soiul de mirodenii plăcut aromitoare. Apoi chemă pe emirii Bahraman, Rustem și Turcaș, și pe marele sfetnic, soțul frumoasei Nozhatu. Și când fură cu toții de față, chemă și pe vizirul Dandan. După ce acesta veni, el îi spuse:

— O, vizire al meu, iată că noaptea așterne deasupra capetelor noastre mantia largă și pletele ei. Iar noi nu mai așteptăm decât să ne înseninăm, cu istoria ce ne-ai făgăduit-o…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută șaptea noapte

Ea urmă:

Regele Daul-Macan spuse, așadar, vizirului Dandan:

— O, vizire al meu, iată că noaptea așterne deasupra capetelor noastre mantia largă și pletele ei. Iar noi nu mai așteptăm decât să ne înseninăm cu istoria ce ne-ai făgăduit-o.

Vizirul Dandan răspunse:

— Din toată inima și ca o închinare cuvenită! Căci să știi, o, preafericitule rege, că povestea ce-am s-o istorisesc, despre Aziz și Aziza și despre tot ce li s-a întâmplat, este în stare să risipească orice mâhnire și să aducă mângâiere jalei tale, de-ar fi ea mai mare decât a lui Iacob!

Și începu:

Povestea celor doi îndrăgostiți Aziz și Aziza și a frumosului prinț Diadem

O, cunună a frunților noastre, a fost odată, în vremile de demult apuse, un oraș dintre cele mai slăvite orașe ale Persiei, la umbra munților Ispahan. Și numele lui era Orașul Verde. Regele care stăpânea peste el se numea Soliman-Șah și era înzestrat cu multe haruri: cu dragoste de dreptate, cu suflet darnic, cu minte aleasă și luminată. Drept aceea, din toate olaturile curgeau călătorii către orașul lui, într-atât i se răspândise buna faimă și într-atât dădea încredere negustorilor și caravanelor.

Soliman-Șah a domnit în acest fel îndelungă vreme, cu folos pentru toți și înconjurat, de dragostea întregului norod. Dar fericirea lui era beteagă, lipsindu-i o soție și copii, căci măria-sa nu era însurat.

Și avea Soliman-Șah un vizir care-i semăna și ca dărnicie și ca bunătate. Într-o zi, când singurătatea îl apăsa mai greu decât de obicei, regele îl chemă pe vizir și-i grăi:

— Vizire, mi-e pieptul apăsat ca de-o povară; îmi simt sufletul pustiit și puterile mi se duc. Dacă mai ține așa, am să ajung numai piele și os. Văd acum și pricep că viața de holtei nu este potrivită cu firea, mai ales pentru regii care au un scaun de lăsat urmașilor. Cum și binecuvântatul nostru Profet — rugăciunea și pacea fie cu el! — a spus: „Uniți-vă și înmulțiți-vă, căci cu numărul vostru mă voi mândri înaintea tuturor neamurilor, la ziua învierii!“ Sfătuiește-mă, vizire, și spune-mi: tu ce socoți.

Atunci vizirul îi răspunse:

— În adevăr, măria-ta, este o treabă tare grea și tare întortocheată. Am să mă silesc a te mulțumi rămânând în căile legiuite. Află, dară, măria-ta, că n-aș vedea cu plăcere ca vreo roabă de cine știe unde să ajungă soața stăpânului nostru. Căci cum ar putea el cunoaște obârșia unei roabe și spița înaintașilor ei, și ce fel de sânge are, și temeiurile neamului ei, și cum ar putea el atunci să păstreze neprihănit sângele străbunilor lui? Au nu știi, măria-ta, că un urmaș care s-ar naște din unirea cu o roabă ar fi tot un copil din flori, păcătos, mincinos, crud și blestemat de Allah? O tulpină ca aceea seamănă cu o buruiană ce crește din bahne cu apa sălcie și smârdită, și care cade în putrejune mai înainte de-a ajunge la creșterea deplină. Așa că, măria-ta, să n-aștepți de la vizirul tău să-ți cumpere o roabă, chiar de-ar fi cea mai frumoasă fecioară de pe fața pământului, căci nu vroi a fi eu pricina unor nenorociri de-acestea și să port în cârcă povara păcatelor pe care le-aș priloji. Ci de te-ai pleca să asculți de barba mea, eu aș zice să cauți printre fecioarele de crai o nevastă căreia să-i știi toată spița și a cărei frumusețe să fie dată de pildă tuturor muierilor.

La aceste cuvinte, Soliman-Șah răspunse:

— O, vizire, — dacă tu izbândești să-mi afli o făptură de-aceasta, gata sunt s-o iau de soție legiuită, așa ca să capăt asupra neamului meu binecuvântările celui preaînalt!

Vizirul grăi:

— Mulțumită lui Allah, treaba este ca și făcuta!

Regele întrebă, plin de uimire:

— Cum așa?

Iar celălalt răspunse:

— Află, măria-ta, că soția mea mi-a povestit despre regele Zahr-Șah, stăpânul Orașului Alb, că are o fată de-o frumusețe fără de seamăn a cărei zugrăvire este într-atâta mai presus de vorbe, încât mai degrabă ar crește păr pe limba mea, decât să-ți pot arăta cât de cât cum arată fata în adevăr!

Regele se minună:

—Ya Allah!

Și vizirul urmă:

— Căci, măria-ta, cum aș putea să-ți vorbesc cum se cuvine despre ochii și despre pleoapele ei vineții, despre părul ei și despre mijlocelu-i atât de subțire că aproape nu-l vezi, despre șoldurile ei voinice și frumos arcuite? Pe Allah! nimeni nu se poate apropia de ea fără a rămâne uimit, și nimeni nu se poate uita la ea fără să simtă că moare! Despre ea a spus poetul:

Fecioară, tu, cu pântec jerăgai,
Cu mijloc ca un ram de sălcioară.
Mai zveltă decât plopii zvelți din rai,
Ești ca un cântec care mă-nfășoară.

În gura ta ai miere de pădure!
Ia cupa, îndulcește vinu-amar
Și dă-mi să sorb licoarea lui, ușure,
Hurie dintr-al raiurilor har!

Sfios îmi plec genunchiu-a rugăminte:
Întredeschide-ți buzele cuminți,
Să răcorești privirea mea fierbinte
Cu grindina frumoșilor tăi dinți!

Auzind aceste stihuri, regele se umplu de plăcere și strigă din adâncul gâtlejului: „Ya Allah!“ Vizirul urmă:

— Eu, măria-ta, zic să trimiți cât mai degrabă cu putință la regele Zahr-Șah pe unul dintre emirii tăi, cel mai de credință și dăruit cu iscusință și înțelepciune, care să-și cunoască rostul vorbelor mai înainte de a le rosti și a cărui isteție să-ți fi fost de mult dovedită. Pe unul ca acela să-l trimiți pentru ca, slujindu-se de toată iscusința lui, să capete de la tatăl fetei făgăduiala că-ți va da copila. Și să te-nsori cu ea, spre a urma cuvântul Profetului — pacea și rugăciunea fie cu el! — care a spus: „Bărbații care se laudă că sunt neprihăniți trebuie să fie surghiuniți din Islam! Sunt niște stricători! La islamici n-are ce căuta burlăcia!“ Iar domnița aceasta este cu adevărat singura vrednică de tine, fiind cea mai frumoasă nestemată de pe toată fața pământului în lung și-n lat!

Soliman-Șah își simți inima ca descătușată, suspină de mulțumire și spuse vizirului:

— Și cine altul ar putea mai bine decât tine să ducă la bun sfârșit o însărcinare atât de gingașă? Vizire, numai tu ai putea orândui lucrurile așa cum se cuvine, tu care ești și înțelept, și plin de dibăcie! Du-te, dar, acasă, ia-ți rămas bun de la ai tăi, rostuiește cele de trebuință și pleacă apoi către Orașul Alb ca să ceri în căsătorie pentru mine pe fata lui Zahr-Șah. Că, iată, și inima, și mintea îmi sunt chinuite și frământate numai de acest lucru.

Vizirul răspunse:
— Ascult și mă supun!
Și zori să rostuiască degrabă tot ce era de rostuit, îmbrățișă pe cei ai lui și fu gata de plecare. Luă cu el tot soiul de daruri cuvenite regilor — giuvaeruri, aurării și argintării, covoare de mătase, stofe scumpe, parfumuri, esențe de trandafir, lucruri ușoare ca greutate, dar grele ca preț. Nu pregetă să ia și zece cai din cele mai alese soiuri din Arabia. Luă și sumedenie de arme încrustate cu aur și cu mânere de jad bătute în rubine, și armuri ușoare de oțel, și zale cu ochiuri de aur; ca să nu mai socotim și lăzile cele mari, încărcate cu tot felul de lucruri rare; ca și bunătățile de mâncat, sorbeturile de trandafiri, caisele tăiate în felioare subțiri, dulcețuri înmiresmate, zemuri de migdale aromate cu smirnă din insulele calde; și mii de dulciuri menite să placă unor fete de măritat, și să le bucure. Încărcă toate lăzile pe spinarea catârilor și a cămilelor, luă o sută de mameluci tineri și o sută de arapi tineri și o sută de fete tinere, anume ca să alcătuiască alaiul miresei la întoarcere. Și când vizirul, în fruntea caravanei, cu steagurile desfășurate, se pregătea să dea semnalul de plecare, Soliman-Șah îl opri și-i spuse:
— Ia seama să nu te întorci fără de tânăra fată. Și nu zăbovi, căci parcă mă prăjesc pe foc.
Vizirul răspunse că a auzit și că se supune întru totul. Și porni cu caravana lui și călători spornic, zi și noapte, prin munți și văi, peste râuri line și ape năvalnice, prin câmpuri pustii și printre lanuri roditoare, până ce ajunse la depărtare de numai o zi de mers până la Orașul Alb.
Atunci vizirul opri și poposi pe malul unei ape curgătoare și trimise un olăcar sprinten înainte, ca să ducă veste de sosirea lui regelui Zahr-Șah.
Se nimeri că tocmai când olăcarul bătea la porțile cetății și se gătea să intre, regele Zahr-Șah, care ieșise să se răcorească într-o grădină de-acolo, îl văzu și ghici că trebuie să fie un străin. Îl chemă la el și-l întrebă cine este. Olăcarul îi răspunse:
— Sunt trimisul vizirului *Cutare,* care-a așezat tabără pe malul râului *Cutare* și care vine la măria-ta din partea lui Soliman-Șah, stăpânul Orașului Verde și al munților Ispahanului.
Auzind știrea adusă, Zahr-Șah fu cum nu se poate mai bucuros și-i dete trimisului vizirului băuturi răcoritoare, iar emirilor săi le porunci să iasă în întâmpinarea vizirului lui Soliman-Șah, a cărui stăpânire era știută și cinstită până în ținuturile cele mai îndepărtate și până pe tărâmurile Orașului Alb. Olăcarul sărută pământul în fața lui Zahr-Șah și-i spuse:
— Mâine va sosi și vizirul. Și-acum, Allah să te aibă întru veșnica lui ocrotire și să-i ție pe răposații tăi părinți întru mare mila lui.
Estimp, vizirul regelui Soliman-Șah șezu și se odihni pe malul apei până la miezul nopții, când porni iarăși la drum către Orașul Alb, și la răsăritul soarelui se afla la porțile cetății.
Acolo, se opri o clipită ca să-și împlinească o mică nevoie grabnică. Iar când sfârși, văzu venindu-i în întâmpinare marele vizir al lui Zahr-Șah cu toți mai-marii împărăției, emirii și celelalte căpetenii. Dete iute unuia dintre robii lui ibricul de care se slujise ca să se spele, și sări numaidecât pe cal. Apoi, după salamalecurile de bun-găsit și de bun-venit obișnuite, caravana și întregul alai intrară în Orașul Alb.
Când ajunseră în fața palatului regal, vizirul coborî din șa și, călăuzit de marele sfetnic, intră în sala tronului.
Acolo văzu jilțul domnesc înalt, de marmoră albă străvezie, încrustat cu mărgăritare și cu nestemate, și sprijinit pe patru coloane înalte, lucrate din

colți de elefant. Pe jilț se afla o pernă de atlaz verde moarat și de serasir cu aur roșu, împodobită cu ciucuri și cu ghinde de aur, iar deasupra jilțului se întindea un polog scânteind de încrustările de aur, de pietre scumpe și de fildeș. Iar în jilț ședea regele Zahr-Șah…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a o sută opta noapte

Ea urmă:

În jilț ședea regele Zahr-Șah, înconjurat de fruntașii cei mai mari ai împărăției și de străjile înlemnite, stând la poruncile lui.

Atunci, vizirul lui Soliman-Șah, simțind că harul poeziei îi luminează mintea, că limba i se dezleagă îmboldindu-l la vorbe pline de duh, se înclină frumos dinaintea regelui Zahr-Șah și alcătui pe loc stihurile acestea în cinstea măriei-sale:

O, sufletu-mi, de cum te vede
Spre tine năzuie și zboară;
Somnia mi se risipește.
Și-n pleoapa mea nu mai coboară,
Lăsându-mă cu totul pradă
Uimirii ce mă împresoară.

O, suflete, de ești acolo
În preajma lui, rămâi așa!
Al lui să fii, oricât mă strânge
Și mă apasă lipsa ta,
Oricât de drag îmi ești și-oricâtă-i
Nevoia de-a te aștepta!

Nimica nu-și mai vrea urechea-mi
Mai mult ca glasul celor care
Măriei-sale Zahr-Șah rege
Înalță slavă și cântare,
Lui, domnului fără de seamăn
Al inimilor visătoare!

De nu mi-ar fi, în viața toată,
Decât acum să-l fi văzut,
Atât doar, să-i privesc o dată
Lumina chipului, și mut
Să plec, eu și-atunci aș rămâne
Pe veci de veci un om avut.

O, voi, cei ce trăiți în preajma
Acestui fără seamăn rege,

De-ar fi să vină-aici vreunul
Și-ar spune, juruind pe lege,
Că știe un alt crai în lume
Mai vrednic a-l iubi și-alege,

Mai dăruit decât Zahr-Șahul,
Au la simțire, au la minte,
Aflați cu toții de la mine
Și pururea să țineți minte:
Cel ce rostește-asemeni basne
Nu-i un dreptcredincios, și minte!

După ce cântă acest imn, vizirul tăcu și nu mai adăugă nimic. Atunci regele Zahr-Șah îl pofti să se apropie de jilțul împărătesc și să se așeze alături de el, îi zâmbi cu blândețe, stete de vorbă cu el plin de mulțumire o bună bucată de vreme și-i arătă semnele cele mai vădite de prietenie și de îngăduință. La urmă, regele porunci să se întindă masa în cinstea vizirului și cu toții se așezară și mâncară, și băură până se săturară. Numai după aceea regele își arătă dorința de a rămâne singur cu vizirul, și ieșiră toți, afară de sfetnicii cei de frunte și de marele vizir al împărăției.

Atunci vizirul lui Soliman-Șah se ridică în picioare, mulțumi, se închină și grăi:

— O, mărite și mult darnicule rege, vin la măria-ta într-o treabă ale cărei urmări vor fi pentru noi toți pline de binecuvântare, de fericire și de rodnicie. Solia mea este să cer măriei-tale pe mult-slăvita și gingașa, preaaleasa și preasfioasa fiică a măriei-tale pentru stăpânul și podoaba capului meu, regele Soliman-Șah, slăvitul sultan al Orașului Verde și al munților Ispahanului! Drept aceea, vin la măria-ta, aducându-ți daruri scumpe și lucruri de mare preț, ca să dovedesc cât de aprinsă este dorința stăpânului meu de a-i fi măria-ta socru. Mă rog, dară, măriei-tale, a-mi spune cu gura măriei-tale dacă împărtășești dorința noastră și dacă vrei să i-o dai regelui meu pe aceea pe care și-o dorește.

Când regele Zahr-Șah auzi spusele vizirului, se ridică și se înclină până la pământ. Și toți sfetnicii și vizirii lui se minunară peste poate văzându-l pe rege arătând atâta cinstire unui simplu vizir. Ci regele rămase în picioare dinaintea vizirului și-i spuse:

— O, vizire dăruit cu atâta isteție, și cu înțelepciune, și cu har la vorbă, și cu măreție, ascultă ce am să-ți grăiesc. Mă socot un supus preaplecat al regelui Soliman-Șah și e cea mai aleasă cinste pentru mine să mă număr printre cei ce țin de neamul și de casa lui. Drept care și fiica mea nu este de aci înainte decât o roabă între roabele lui și chiar din clipa de-acum ea este a lui! Acesta este răspunsul meu la cererea regelui Soliman-Șah, domnul nostru al tuturor, stăpânul Orașului Verde și al munților Ispahanului.

Și numaidecât porunci să vie cadii și diecii, care întocmiră senetul de nuntire al fiicei regelui Zahr-Șah cu măria-sa regele Soliman-Șah. Apoi regele, mulțumit, duse senetul la buzele sale și primi închinările și sorocirile de noroc ale cadiilor și ale diecilor pe care îi acoperi cu daruri. Porunci pe urmă zaifeturi mari în cinstea vizirului și petreceri pentru inima și ochii tuturor locuitorilor. Și împărți zaharele și daruri, atât celor săraci, cât și celor avuți. La urmă porunci să se facă pregătirile de plecare și alese roabe pentru fiica sa: grecoaice și turcoaice, arăpoaice și albe. Și puse să se facă pentru fiica lui un mare palanchin de aur, bătut cu

mărgăritare și cu nestemate, purtat pe spinarea a zece catâri rânduiți cum se cere.

Când alaiul porni, palanchinul părea, în lumina dimineții, ca un palat din povești, iar tânăra fată, stând sub mândrele ei zaimfuri, părea cea mai frumoasă hurie dintre toate huriile raiului.

Regele Zahr-Șah însoți el însuși alaiul, cale de trei pistrele, apoi își luă rămas bun de la fiică-sa, de la vizir și de la ceilalți însoțitori, și se întoarse în cetate plin de bucurie și de nădejde în viitor.

Iar vizirul și alaiul…

Când povestea ajunse: aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută noua noapte

Ea urmă:

Iar vizirul și alaiul călătoriră fără de primejdie și, ajungând la trei zile de mers de Orașul Verde, trimiseră un olăcar sprinten ca să-l vestească pe regele Soliman-Șah.

Când regele află de sosirea soției, se înfioră de plăcere și-l dărui pe olăcarul vestitor cu o mantie de mare preț. Porunci apoi oastei să iasă în întâmpinarea miresei, cu steagurile desfășurate, iar pristavii chemară întreg orașul la alai, așa ca să nu rămână acasă nicio femeie, nicio fată, nici măcar vreo bătrână, oricât de gârbovită și de neputincioasă ar fi fost. Și nimenea nu pregetă să iasă în întâmpinarea miresei.

Iar când tot norodul se strânse în jurul palanchinului miresei, se hotărî ca intrarea în oraș să se facă la vreme de noapte, cu mare strălucire.

Odată cu noaptea, mai-marii cetății aprinseră, pe cheltuiala lor, toate felinarele de pe toate străzile până la palatul împărăției. Și se așezară pe două rânduri de-a lungul drumului, iar ostașii erau înșiruiți ca un gard de-a dreapta și de-a stânga. Pas cu pas, pretutindeni străluceau luminile în noaptea senină, tobele cele mari răsunau gros, trâmbițele trâmbițau subțire, steagurile fâlfâiau deasupra capetelor, mirodeniile ardeau în cățuile înșiruite pe străzi și în piețe, călăreții se întreceau în lăncii și în sulițe. Iar în mijlocul tuturora, după o oaste de arapi și de mameluci, și urmată de roabele și de femeile sale, tânăra mireasă într-o rochie fără de seamăn, pe care i-o dăruise tatăl ei, înainta către palatul soțului, regele Soliman-Șah al cetății Ispahanului.

Atunci, în larma strigătelor de bucurie ale întregului norod, palanchinul fu coborât de pe catâr, iar tinere roabe îl duseră pe umeri, până la ușa cea de taină. Acolo, nevestele cele tinere și însoțitoarele domniței, luară locul roabelor și o duseră pe mireasă în odăile pregătite anume, și dintr-o dată totul străluci de limpezimea ochilor domniței, iar luminile păliră de frumusețea obrajilor ei. Acolo, între acele femei, domnița era ca luna printre stele, ca un mărgăritar fără de pereche într-o salbă. Pe urmă, tinerele neveste și însoțitoarele ieșiră și se înșiruiră pe două rânduri, de la ușă până la capătul coridorului, după ce mai întâi o culcară pe domniță în patul împodobit cu mărgăritare și cu pietre scumpe.

Numai după aceea regele Soliman-Șah, trecând printre aceste două șiruri de stele vii, intră în odaia domniței și se apropie de patul de fildeș pe care sta culcată tânăra mireasă, frumoasă și înmiresmată. Allah stârni atunci o mare flacără în inima regelui și-l făcu să se îndrăgostească de gingașa fecioară. Și regele o iubi, se umplu de fericire și, în acel culcuș, lângă trupul și între brațele moi, uită chinurile ce i le pricinuiseră nerăbdarea și așteptările dragostei.

Regele petrecu în iatacul tinerei lui soții vreme de o lună de zile, fără să o părăsească o clipă, atât de strânsă era unirea dintre ei și atât de potriviți erau ca fire. Iar ea rămase însărcinată din prima noapte.

După care regele ieși și se așeză în jețul dreptății și se îngriji de treburile împărăției, spre binele supușilor lui. Iar când venea seara, se ducea în odaia soției sale și așa, zi cu zi, până la a noua lună.

În cea din urmă noapte a lunii a noua, regina fu cuprinsă de durerile facerii și se așeză în pat ca să nască. Spre zori, Allah îi ușură facerea și ea aduse pe lume un băiat, însemnat cu steaua norocului.

De îndată ce regele află vestea, fu cuprins de mare bucurie și-l dărui cu daruri alese pe vestitor. Alergă apoi la patul soției și, luând copilul în brațe, îl sărută între ochi, se minună de frumusețea lui și văzu cât de bine i se potriveau stihurile poetului:

Chiar de la naștere, cu slava
Și dorul zborului spre stele
L-a dăruit Allah, să fie
Un nou luceafăr peste ele.

Voi, doicilor, degeaba-l strângeți
La sânii voștri preagingași —
El călări-va lei năprasnici
Și caii cei mai nărăvași.

O, doicilor cu lapte dulce,
Luați-i sânul de la gură —
Lui sângele de dușman i-este
Cea mai aleasă băutură.

Atunci slujitoarele și doicile luară în grija lor pe noul-născut, iar moașele îi tăiară buricul și-i zugrăviră ochii cu kohl negru. Și, fiind născut dintr-un rege, fiu de regi, și dintr-o regină, fiică de regine, și era frumos și strălucit, îi puseră numele Diadem.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o suta zecea noapte

Ea urmă:

Îi puseră numele Diadem și-l crescură numai în alinturi la sânul celor

mai frumoase femei. Zilele treceau, și ani după ani se scurseră, până ce copilul ajunse la vârsta de șapte ani.

Atunci tatăl său, regele Soliman-Șah, chemă la el pe dascălii cei mai învățați și le porunci să-l învețe pe băiat scrierea frumoasă, arta stihurilor și pe aceea de a se purta în viață, precum și regulile sintaxei și legile dreptății, toate în temeiul cărții celei sfinte.

Dascălii îl învățară, până ce împlini paisprezece ani, când, întrucât știa acum tot ce dorise tatăl lui ca el să știe, fu socotit vrednic să poarte haina cea de cinste. Regele îl luă deci din mâinile învățătorilor de până aci și-l încredință unui dascăl de călărie, care-l deprinse să călărească, să se lupte cu lancea și cu sulița și să vâneze cerbii cu șoimul. Iar prințul Diadem ajunse în curând un călăreț desăvârșit și era așa de frumos încât atunci când ieșea, fie pe jos, fie călare, toți care-l vedeau începeau să se tânguie de uimire.

Când împlini cincisprezece ani, farmecele lui erau atât de mari că poeții îi închinau imnurile de slavă cele mai pline de dragoste, și până și cei mai neprihăniți și mai senini dintre înțelepți simțeau că li se topește inima și li se sfarmă sufletul în fața vrăjilor lui. Iată unul dintre cântecele pe care un poet îndrăgostit l-a alcătuit de dragul odăilor lui:

Îmbrățișarea lui — beție-i
De duhul lui, ca de-un alin
De mosc! Iar dulcea amețeală
În brațe-i — e un fir de crin,
Scăldat în adieri și-n rouă!
E o beție fără vin!

Când, iată, însăși Frumusețea,
Privindu-se-n oglinzi în zori,
Stăpân al ei îl recunoaște
Și-i stă supusă sub picior
O, dor nebun, cum poate oare
Să scape bietul muritor?

Allah, Allah! De-oi fi în stare
Să mai trăiesc, când mă sfâșie
Amaru-i dor, întreaga-mi viață
Va arde ca o rană vie.
Dar și-a muri de doru-i — încă
Mi-e cea mai mare bucurie.

Toate astea se petreceau când el avea doar cincisprezece ani. Dar când a ajuns la optsprezece, atunci a fost cu totul altceva! Un pufușor moale i-a catifelat rumenul obrajilor, iar chihlimbarul cel smead i-a pus încă un strop de frumusețe pe albul bărbiei. Atunci, de bună seamă, frumusețea lui a răpit și mințile și ochii tuturora, așa cum a spus un poet:

Ah, ochii lui? — A pune mâna
În flăcări și a nu te arde,
Nu e minune-atât de mare
Ca ochii lui. Mi-e dat de soartă
Să ard așa mereu, sub ochii
Aceștia, care-au să mă piardă,

Obrajii lui? — De-i sunt cu-o umbră
De păr acoperiți, nu-i păr
Ca pe orice obraz, ci-i numai
Văl de mătase-ntr-adevăr,
Un auriu văl care pare
Doar umbra unei fumegări.

Dar gura lui? — Veniră unii
Să mă întrebe de nu știu
Pe unde curge apa vie
Și sfânt izvoru-i argintiu.
Veniră mulți și mă rugară
Să spun de-l știu și să-l descriu.

Și eu le spun: Știu apa vie
Pe unde curge ca un dor,
Știu locul unde se găsește
Nemuritorul ei izvor,
Ah, le cunosc pe amândouă,
Le știu eu sfântă taina lor:

E-o gură de flăcău în floare,
Un cerb cu gâtul arcuit,
Un tânăr cu mijloc subțire,
Mlădiu, gingaș, neprihănit —
Sunt buzele ca două rodii
Ale flăcăului iubit.

Și toate astea se petreceau când avea optsprezece ani! Pentru că atunci când ajunse la vârsta de bărbat, prințul Diadem se făcu atât de minunat de frumos că era dat ca pildă în toate țările musulmane, în lung și în lat, iar numărul prietenilor și al celor dăruiți lui nici nu se mai putea socoti. Și toți cei ce-l înconjurau doreau cu aprindere să-i vadă domnind peste împărăție, așa cum domnea peste inimile tuturor.

La acea vreme, prințul Diadem căpătase patima vânătorii și toată ziua bătea codrii, și coclaurii, cu toate că plecările lui neîncetate aduceau numai spaimă în inima tatălui și a mamei sale. Așa, într-o zi, porunci robilor să ia merinde pentru zece zile și porni cu ei la vânătoare. Și merseră ei cale de patru zile, și ajunseră în niște locuri bogate în vânat, acoperite de păduri pline cu tot soiul de jivine sălbatice și udate de mulțime de ape și de izvoare.

Prințul Diadem dete semnalul vânătorii și numaidecât se întinseră plasele cele mari de jur împrejurul unor desișuri foarte întinse. Hăitașii porniră de la margine către mijloc, gonind înaintea lor animalele înnebunite și abătându-le astfel spre vânători. Atunci sloboziră panterele, câinii și șoimii pe urmele fiarelor greu de doborât. Și izbutiră în ziua aceea o vânătoare cu gonaci în care dobândiră o pradă bogată de gazele și tot soiul de vânat, iar pentru pantere, pentru câini și pentru șoimii de vânătoare fu o mare sărbătoare. La sfârșit, prințul Diadem se așeză pe malul unei ape ca să se odihnească și împărți vânatul la vânători, păstrând partea cea mai aleasă pentru tatăl său, regele Soliman-Șah. Pe urmă, dormi în noaptea aceea acolo.

Când se treziră, văzură nu departe de ei o mare caravană care sosise și poposise acolo în timpul nopții. Și îndată văzură ieșind din corturi și mergând la râu, ca să se spele, după sfânta lege, o mulțime de oameni, robi arapi și negustori. Prințul Diadem trimise pe careva să afle de unde veneau și cine erau aceia. Trimisul se întoarse numaidecât și grăi prințului:

— Chervanarii mi-au spus așa: „Suntem negustori care ne-am oprit aici, ispitiți de pajiștea aceasta verde și de apa cea rece a pârâului. Știm că n-avem a ne teme de nimic, de vreme ce ne aflăm pe pământurile bine străjuite ale regelui Soliman-Șah, despre a căruia înțelepciune s-a dus pretutindeni faima și așază tihna în inima tuturor călătorilor. De altmintrelea, îi și aducem în dar multe lucruri frumoase și de preț, pentru el și, mai ales, pentru fiul lui, minunatul prinț Diadem!“

La aceste vorbe, fiul regelui, frumosul Diadem, răspunse:

— În numele lui Allah! dacă negustorii aceștia aduc lucruri așa de frumoase pentru mine, de ce nu ne-am duce noi înșine să le vedem? În felul acesta vom și petrece în veselie dimineața întreagă.

Și prințul Diadem, urmat de vânători, se îndreptă grabnic către tabăra chervanalei.

Când negustorii văzură apropiindu-se tânărul fiu de rege și înțeleseră cine era, alergară cu toții în întâmpinarea lui, îl poftiră să intre în corturi și înălțară degrabă în cinstea lui un cort din zarafir cârmâziu, împodobit cu închipuiri în multe culori, de pasări și de animale, și așternut cu mătăsuri de la India și cu preșuri de Cașmir. Și aduseră pentru el o pernă fără de pereche, pe care o puseră pe un strălucitor covor de atlaz cu marginile împodobite cu șiraguri de smaragde scumpe. Prințul Diadem se așeză pe covor și se sprijini în pernă, poruncind negustorilor să scoată mărfurile dinaintea lui. După ce negustorii le întinseră acolo, el își alese din grămadă pe cele ce-i plăcură mai mult și, cu toate că ei nu vroiau să primească, îi sili să ia prețul pe care li-l plăti cu dărnicie.

Apoi, după ce porunci robilor să ridice lucrurile pe care le cumpărase, când să încalece iar pe cal ca să se întoarcă la vânătorile sale, deodată zări printre negustori un flăcău…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasa cum era, lăsă istorisirea pe cealaltă noapte.

Ci într-a o sută unsprezecea noapte

Ea urmă:

Deodată, prințul Diadem zări printre negustori un flăcău de o frumusețe uluitoare. Dar pe obrazu-i veșted și frumos era așternut zăbranicul unei grele tristeți, de parcă și-ar fi pierdut părinții ori vreun prieten tare drag.

Prințul Diadem nu mai voi să se îndepărteze, fără a-l cunoaște pe acest tânăr spre care îl îndemna inima. Se apropie de el, îi ură bună pace și-l întrebă cu blândețe cine este și de ce-i atât de trist. Dar frumosului flăcău, la această întrebare, i se umplură ochii de lacrimi și el nu mai putu spune decât două cuvinte; „Sunt Aziz!“ și izbucni în suspine.

Când se mai domoli, prințul Diadem îi grăi:
— O, Aziz, să știi că-ți sunt prieten. Spune-mi pricina durerilor tale.
Dar tânărul Aziz, drept răspuns; rosti aceste versuri:

Feriți-vă de ucigașii-i ochi!,
Nu-i inimă de vraja lor să scape —
Ah, ochii-i negri, ca un rău deochi,
Când galeși te cuprind, ca niște ape?

Și, mai cu seamă, nu gustați vreodată
Al glasului ei vin dulce amar —
E un vin ca o flacără, ce-mbată
Chiar și pe înțelepții cei mai mari!

De i-ați cunoaște limpedea privire!
Ah, trupu-i de mătase ar putea
Să pară moale, ca o amăgire.
Pe lângă cea mai moale catifea.

Ca o lumină-i, răsărind din bezne,
Când se apropie cu pas domol.
Cu aurul inelelor la glezne,
Cu ochii-i negri zugrăviți în kohl,

Ah, unde e mireasma-mbătătoare
A rochiilor ei? Ce amintiri
Mai poartă, vie, calda-i răsuflare.
Ca un parfum suav de trandafiri?

Când prințul Diadem auzi acest cântec, nu mai stărui, dar, ca să lege vorba cu Aziz, întrebă:
— De ce, Aziz, nu mi-ai arătat și tu mărfurile tale, ca negustorii ceilalți?
El răspunse:
— O, Doamne, mărfurile mele nu cuprind nimic pe potriva unui fecior de rege.
Dar frumosul Diadem îi spuse frumosului Aziz:
— Pe Allah! vreau totuși să mi le arăți!
Și-l sili pe tânărul Aziz să se așeze lângă el pe covorul de mătase și să-i arate, bucată cu bucată, toată marfa. Iar prințul Diadem, fără ca măcar să cerceteze mai de-aproape frumoasele stofe, le cumpără pe toate și spuse:
— Acum, Aziz, dacă mi-ai povestit pricina durerilor tale… Te văd cu ochii înlăcrimați și cu inima mâhnită. Dacă te asuprește cineva, voi pedepsi pe asupritori; dacă ai datorii, ți le voi plăti cu dragă inimă, căci mă simt atras spre tine și tot sufletul meu arde văzându-te.
Dar tânărul Aziz, la aceste vorbe, se simți iarăși sugrumat de plânsete și nu putu decât să cânte aceste stihuri:

Ah, duioșia ochilor ei negri,
Dealungiți în kohl albastru — ah!
Și-nmlădierea trupului subțire,
Cu șoldurile-i ca un castru — ah!
Ah, vinul buzei ei, și mierea gurii,

Și sânii ei în sfânt incastru —ah!
Nădejde-a mea, ca de trimis la moarte,
Al nopții mele tainic astru — ah!

După ce auzi și acest cântec, ca să-i abată gândurile în altă parte, Diadem începu să cerceteze, una câte una, stofele cele frumoase și mătăsurile. Dar deodată, dintre stofe, îi căzu în mână o bucată pătrată de mătase brodată, pe care tânărul Aziz, o luă repede, o împături și și-o puse sub genunchi, strigând:

Ah, scumpa mea Aziza! Pleiadele din cer
Îmi sunt mult mai aproape ca tine, și-am să pier.
Unde să-ngrop tristețea-mi, în care țări străine,
Cum să mai sufăr chinul că nu ești lângă mine,
Cum să mai port povara amarei mele taine,
Când abia duc pe umeri aceste biete haine?

Prințul Diadem, văzând graba cu care se repezise frumosul Aziz și auzind și ultimele versuri, plin de multă uimire și înciudat cu totul îl întrebă…

Când povestirea ajunse aici, Șeherezada, fiica vizirului, văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu voi să încalce îngăduința ce i se dase.

— Atunci sora ei, mica Doniazada, care ascultase întreaga povestire cu răsuflarea tăiată, strigă din locul unde stătea ghemuită:

— O, surioară Șeherezada, ce dulci sunt cuvintele tale, ce gingașe și curate și cât de plăcută și de aromitoare e frăgezimea lor! Și ce minunată este povestea, și ce frumoase versurile!

Șeherezada îi zâmbi și spuse:

— Da, surioară! Ci nici nu se poate asemui aceasta cu aceea ce am s-o povestesc noaptea care vine, dacă voi mai fi în viață, prin mila lui Allah și bunăvoia regelui nostru!.

Regele Șahriar își zise în sine: „Pe Allah! n-am s-o ucid înainte de-a auzi și urmarea povestirii acesteia, în adevăr tare minunată!“

Apoi o luă pe Șeherezada în brațe și petrecură amândoi, toată noaptea, până la ziuă, înlănțuiți.

După care, regele Șahriar se duse în sala de judecată. Divanul se umplu cu viziri, cu emiri, cu sfetnici, cu străjeri și cu slujitori împărătești. Marele vizir veni și el, aducând sub braț giulgiul sortit fiicei sale Șeherezada, pe care-o credea de mult moartă. Regele însă nu pomeni nimic despre asemenea lucru, ci judecă mai departe, căftăni pe unii, descăftăni pe alții, dete porunci, și isprăvi toate treburile, până la asfințitul zilei. Pe urmă Divanul se ridică, regele se întoarse în palatul lui, iar vizirul rămase în mare nedumerire și uimire.

Dar îndată ce se lăsă noaptea, regele Șahriar merse s-o caute pe Șeherezada în iatacul ei, și petrecu împreună cu ea, ca de obicei.

Și atunci, în cea de a o sută douăsprezecea noapte

Mica Doniazada se ridică de pe covor și grăi Șeherezadei:

— O, surioară, te rog să spui până la capăt minunata poveste cu frumosul prinț Diadem și cu Aziz și Aziza, pe care vizirul Dandan i-o povestea regelui Daul-Macan, sub zidurile Constantiniei.

Șeherezada zâmbi surorii sale și-i grăi:

— Da, de bună seamă! din toată inima și ca pe o cuvenită închinare! Dar numai după ce mi-o va îngădui regele nostru cel vrednic și dăruit cu atât de alese purtări!

Atunci regele Șahriar, care nu putea să doarmă, așteptând cu mare nerăbdare urmarea poveștii, spuse:

— Poți să începi!

Atunci Șeherezada urmă:

Așadar, o, preafericitule rege, prințul Diadem, a întrebat:

— Aziz, ce taină ascunzi tu?

Și Aziz răspunse:

— O, doamne, tocmai pentru aceea nici n-am vrut să întind dintru început mărfurile dinaintea ta. Ce-i acuma de făcut?

Și suspină din adâncul sufletului. Ci prințul Diadem stărui cu vorbe atât de blânde, încât tânărul Aziz sfârși prin a grăi:

— Află, stăpâne, că povestea acestei bucăți de zarafir, pe care sunt zugrăvite-n aur și argint două gazele, este tare ciudată, iar pentru mine e plină de mâhnirea amintirilor. Căci frumusețile de vrajă ale celor care mi-au dăruit-o nu se mai pot șterge din ochii mei. Aceea care a lucrat prima gazdă se numește Aziza. Cât privește numele celeilalte, mi-i amar să-l spun acum, pentru că ea, cu mâna ei, m-a făcut ceea ce sunt. Dar dacă am pornit să-ți vorbesc despre aceste lucruri, ți le voi povesti cu de-amănuntul, și de bună seamă îți vor plăcea și vor fi ca o învățătură pentru cei ce le vor asculta cu luare aminte.

Pe urmă, tânărul Aziz scoase bucata de zarafir de sub genunchi, o despături și o așternu pe covorul pe care erau așezați. Atunci prințul Diadem văzu că era alcătuită în adevăr din două pătrate: pe unul din pătrate era cusută o gazelă din fire de aur roșu și din fire de mătase de toate culorile. Iar pe celălalt pătrat, era cusută tot o gazelă, dar din fire de argint și având la gât o salbă de aur roșu de care atârnau trei pietre de topaz de Yemen.

Văzând gazelele cele atât de minunat închipuite, Diadem strigă:

— Slavă celui care înzestrează cu atâta măiestrie mintea făpturilor sale!

Apoi spuse frumosului tânăr:

— O, Aziz, grăbește, rogu-te, să povestești întâmplările cu Aziza și cu cea care a țesut cealaltă gazelă.

Și tânărul Aziz îi spuse prințului Diadem:

Povestea frumosului Aziz

Află, dar, tinere doamne, că tatăl meu, care era unul dintre cei mai mari negustori, nu mai avea alt fiu afară de mine. Aveam însă o verișoară, care fusese crescută împreună cu mine în casa părinților mei, deoarece tatăl ei murise.

Înainte de moarte, unchiul meu căpătase de la părinții mei făgăduința că mă va însura cu verișoara mea, atunci când vom crește mari. Așa că ne lăsau să stăm toată vremea împreună, iar noi ne simțeam tare legați unul de altul, până și noaptea dormind în același pat, ca să nu fim despărțiți. Trecând anii și noi ajungând la vârsta potrivită, tata îi spuse mamei:

— Trebuie să-l însurăm numaidecât anul acesta pe fiul nostru Aziz cu vară-sa Aziza.

Și-au hotărât amândoi ziua în care să scrie senetul de căsătorie și începură să facă pregătirile pentru ospăț și ceremonie. Taică-meu vesti toate rudele și toți prietenii, spunându-le:

— Vineri, după rugăciune, vom scrie senetul unirii lui Aziz cu Aziza.

Iar maică-mea, la rându-i, înștiința pe toate vecinele și pe toate neamurile sale. Și, ca să primească oaspeții așa cum se cuvine, mama și slujnicele din casă spălară sala de oaspeți până ce dalele de marmoră de pe jos sclipeau de curate, apoi așternură preșurile și împodobiră pereții cu covoare frumoase și cu zarafiruri și zarpale de aur, păstrate în cuferele cele mari. Tata, de altă parte, luă asupra-i grija cumpărării plăcintelor și a zaharelelor, pregătirea și orânduirea tăvilor cu băuturi. Iar eu, până la ceasul sosirii musafirilor, plecai să fac o baie la hammam, trimis de maică-mea, care avu grijă să pună un rob să aducă în urma mea o frumoasă haină nouă, cea mai bună ce se putea găsi, ca s-o îmbrac îndată după baie.

Mersei, dar, la hammam și, după ce mă îmbăiai, îmbrăcai haina cea scumpă, care era atât de înmiresmată încât, pe unde treceam, trecătorii se opreau din drum anume ca să adulmece aerul îmbălsămat.

Mă îndreptai către moschee pentru rugăciunea care, în acea zi de vineri, trebuia să aibă loc înaintea nunții, când îmi amintii de un prieten pe care uitasem să-l poftesc la zaiafet. Grăbii pasul, ca să nu întârzii, dar nu știu cum mă rătăcii pe-o ulicioară necunoscută. Atunci, fiind leoarcă de sudoare din pricina băii fierbinți și a hainei celei noi făcută dintr-o stofă cam groasă, vrusei să mă bucur de umbra răcoroasă de pe acea ulicioară și mă așezai pe-o bancă de lângă un zid. Dar, înainte de a mă așeza, am scos o batistă împodobită de zarafir și am întins-o sub mine. Ci atât era de mare arșița, încât sudoarea mi se prelingea de pe frunte de-a lungul obrajilor. Cum n-aveam nimic cu ce să mă șterg, batista aflându-se sub mine, eram tare necăjit, iar supărarea mă făcea să asud și mai mult. Când, până la urmă, ca să scap din neplăcuta încurcătură, eram gata să-mi ridic pulpana hainei celei noi și să-mi șterg cu ea broboanele ce-mi șiroiau pe obraji, deodată văzui căzând dinaintea mea, ușoară ca suflarea unei adieri, o batistă albă de mătase, a cărei vedere numai îmi și răcori sufletul și a cărei mireasmă l-ar fi lecuit și pe un beteag. Mă repezii s-o iau de jos și să privesc în sus ca să văd de unde venise. Și ochii mei întâlniră atunci ochii unei tinere; aceea, stăpâne, care, în cele ce vor urma, îmi va dărui întâia gazelă cusută pe stofa de zarafir. Sta plecată și zâmbea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută treisprezecea noapte

Ea urmă:

Sta plecată și zâmbea, la fereastra de la catul de sus. Nici nu cutez a încerca să arăt cât era de frumoasă, căci limba mea n-ar fi în stare s-o zugrăvească într-adevăr.

Voi spune numai că tânăra, de îndată ce văzu că o priveam țintă, îmi făcu următoarele semne: își puse degetul arătător între buze, apoi aplecă degetul cel mijlociu și-l lipi de degetul arătător de la mâna stângă, pentru ca, pe urmă, să le așeze pe amândouă între sâni. După care, își trase îndărăt capul și, închizând fereastra, pieri.

Atunci, zăpăcit cu totul, uimit și aprins dintr-o dată de dorință, rămăsei privind la fereastră, cu nădejdea că tânăra care-mi răpise sufletul se va ivi iarăși. Fereastra nu se mai deschise deloc. Și nu mi-am pierdut nădejdea decât după ce, tot așteptând acolo pe bancă până la apusul soarelui, uitând și de căsătorie și de logodnică, mi-am dat seama că, fără nicio îndoială, așteptarea mea era zadarnică.

Mă ridicai atunci, cu inima înciudată, și mă îndreptai spre casă. Pe drum, începui să despăturesc batista cu pricina, al cărei parfum mă fermecă atât de tare încât mă credeam în rai. Când o despăturii cu totul, văzui că pe un colț avea scrise cu slove împletite frumos următoarele versuri:

Vroind a-i spune cât de trist și mare
E dorul sufletului meu, îi scriu,
Căci scrisu-i a simțirii revărsare.

Ci el: „De ce ți-e scrisul belaliu
Și chinuit, de, iată-l, sub privire
Se spulberă ca fumul străveziu

Răspund: „Pentru că-ntreaga mea simțire
E numai dor și chin; au ești zbanghiu
De nu cunoști nici semnul de iubire?“

Pe alt colț al batistei, erau scrise cu slove mari și bine orânduite alte versuri:

Și perlele-ncrustate-n chihlimbare
Și merele cu-obrazul nărâmziu,
Pe lângă chipul lui, par o-ntinare,

Cel ce-și vrea moartea o găsește, știu
În ochii-i ucigași, ce-atâta moarte
Împrăștie și-atâta dor pustiu.

Cel care vrea bețiile să-l poarte
Ar căuta zadarnic alt paharnic,
Când chipul lui beții amare-mparteț

Iar frăgezimii lui,.ca scrisă-n jar.
Doar mirtul de-i cunoaște gustu-amarnic;
Înmlădierea-i — ramurile doar!

Așa încât, stăpâne, am ajuns până la urmă acasă, ca ieșit din minți, pe

la căderea nopții. Găsii pe copila unchiului meu scăldată în lacrimi. Dar, când mă văzu, își șterse degrabă ochii, veni la mine, mă ajută să mă dezbrac și mă întrebă blând de ce am întârziat și-mi spuse că toți musafirii — emirii, negustorii cei mari și toți ceilalți, ca și cadiul și diecii — după ce așteptaseră îndelungată vreme sosirea mea, văzând că nu mai vin, au mâncat, au băut și pe urmă au plecat acasă. Apoi adăugă:

— Iar tatăl tău s-a mâniat foarte tare și s-a jurat să amâne căsătoria noastră până la anul. Ci tu, o, fiu al unchiului meu, de ce te-ai purtat așa?

Atunci i-am spus:

— S-a petrecut *cutare* și *cutare* lucru.

Și i-am povestit amănunțit totul. Ea a pălit la față, a luat numaidecât batista pe care i-am întins-o și, după ce-a citit ce era scris, s-a pornit pe plâns. Și mi-a zis apoi:

— Și nu ți-a spus nimic?

I-am răspuns:

— Nu! Mi-a făcut numai niște semne, din care însă eu n-am priceput nimic și tare aș vrea să mi le lămurești tu.

Și i-am arătat ce fel de semne îmi făcuse fata aceea. Ea îmi spuse:

— O, vărule drag, de mi-ai cere și ochii din cap, n-aș pregeta să mi-i smulg numaidecât pentru tine. Află că, pentru a-ți întoarce în suflet liniștea, sunt gata să te slujesc cu toată credința și să-ți înlesnesc o întâlnire cu femeia aceasta care-ți umple gândurile. Iar semnele ce ți le-a făcut n-au nicio taină pentru mine, ele arată limpede că te dorește cu patimă și că-ți dă întâlnire peste două zile: degetele aduse între sâni arată numărul doi, iar degetul pus între buze îți spune că ești pentru ea ca sufletul. Fii deci încredințat că dragostea mea pentru tine mă face să-ți vin în ajutor. Vă iau sub aripa mea pe amândoi, ca să vă ocrotesc.

I-am mulțumit pentru credința și pentru bunele ei cuvinte, care mă umpleau de nădejdi, și vreme de două zile așteptai acasă ceasul întâlnirii. Eram tare trist și-mi odihneam capul pe genunchii verișoarei mele, care nu înceta să-mi dea curaj și să mă îmbărbăteze. Iar când se apropie clipa întâlnirii, se grăbi a-mi ajuta să mă îmbrac și mă parfumă cu mâinile ei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută paisprezecea noapte

Ea urmă:

Frumosul Aziz povesti mai departe povestea lui tânărului prinț Diadem:

— Mă parfumă cu mâinile ei, îmi îmbălsămă haina cu fum de smirnă, mă îmbrățișă duios și-mi spuse:

— O, scump fiu al unchiului meu, iată ceasul care îți va aduce liniștea. Ai curaj și întoarce-te apoi la mine potolit și mulțumit. Du-te fără teamă și întoarce-te potolit și înseninat. Îți urez eu însămi să-ți liniștești sufletul și n-am să fiu fericită decât știindu-te fericit. Dar nu zăbovi mult, ci întoarce-te degrabă, și vom trăi iarăși amândoi zile frumoase și nopți binecuvântate.

Străduindu-mă să-mi potolesc bătăile inimii și să-mi stăpânesc fiorii, îmi luai rămas bun de la verișoară și ieșii. Când ajunsei în străduța umbrită, mă îndreptai, plin de zbucium, spre banca știută. Nici nu ajunsesem bine acolo, când văzui fereastra deschizându-se și mă cuprinse ca un fel de amețeală. Îmbărbătându-mă singur, privii către fereastră, unde dădui ochii cu fața copilei. Atunci simții că încep să mă clatin și apoi mă prăbușii pe bancă. Iar tânăra sta nemișcată la fereastră și mă privea cu ochii luminoși, ținând în mâini, anume ca să le văd, o oglindă și o batistă roșie. Dar numaidecât, fără să spună o vorbă, își suflecă mânecile, descoperindu-și brațele până la umeri; deschise apoi mâna și, răsfirând cele cinci degete, își atinse sânii, pe urmă scoase mâna cealaltă pe fereastră, ținând oglinda și batista cea roșie; flutură batista de trei ori, ridicând-o și coborând-o, după care păru a o răsuci și a o împături; la sfârșit, după ce șezu îndelung cu capul plecat spre mine, se retrase deodată, închise fereastra și pieri. Toate acestea, fără a scoate o vorbă! Și mă lăsă așa într-o nedumerire amară, neștiind nici dacă să mai stau, nici dacă să plec. Neînstare să mă hotărăsc în vreun fel, am privit fereastra ceasuri întregi, până la miezul nopții, când, bolnav de gânduri, mă întorsei acasă, unde-o găsii pe biata mea verișoară așteptându-mă, cu ochii înroșiți de plâns și cu fața plină de tristețe și de supunere. Eu, istovit de nădejde, stam să ma prăbușesc pe jos, într-o stare jalnică. Verișoara mea se repezi atunci în ajutorul meu, mă cuprinse în brațe, mă sărută pe ochi, îmi șterse lacrimile cu colțul mânecii și ca să mă liniștesc, îmi dete să beau un pahar de șerbet înmiresmat cu sirop de flori. După care, plină de duioșie, mă întrebă de ce-am zăbovit atâta și de ce mi-i fața așa de mâhnită.

Atunci, cu toate că mă simțeam sfârșit, i-am povestit totul, arătându-i și semnele pe care le făcuse frumoasa. Și vara mea Aziza îmi grăi:

— O, Aziz al inimii mele, înțelesul semnelor, mai ales al celor cinci degete și al oglinzii, este că tânăra îți va trimite o scrisoare peste cinci zile la boiangiul din colțul străzii.

Atunci strigai:

— O, copilă a inimii mele, de s-ar adeveri cuvintele tale! De altminteri, am băgat de seamă că la colțul acelei ulicioare este, în adevăr, prăvălia unui boiangiu iudeu.

După care, nemaiputând să înfrunt furtuna amintirilor, începui să suspin la pieptul verișoarei Aziza care, pentru a mă mângâia, n-a precupețit nici cele mai duioase cuvinte, nici îmbrățișările cele mai fierbinți. Și-mi spunea:

— Gândește-te, Aziz, că, de obicei, îndrăgostiții înfruntă ani și ani așteptând, și rămân neclătinați în nădejdile lor; pe când tu, numai de-o săptămână cunoști chinurile inimii și iată-te copleșit de o tristețe fără de seamăn. Nu te lăsa frânt, o, fiu al unchiului meu! Scoală-te și mănâncă din ce ți-am adus aici și bea din vinul pe care ți-l torn.

Ci eu, tinere stăpâne, n-am izbutit să înghit nicio îmbucătură și nicio înghițitură. Ba mi-am pierdut și somnul, de m-am făcut galben la chip și mi s-a schimbat înfățișarea cu totul. Căci pentru întâia dată mă cuprinsese atunci arșița simțirii și gustam din iubirea cea amară și dulce.

Și astfel, în cele cinci zile de așteptare, slăbii cumplit, iar vară-mea, întristată din pricina mea, nu mă părăsi o clipă și-și petrecu zilele și nopțile la căpătâiul meu, povestindu-mi, ca să mă însenineze, istorii de dragoste. Și în loc să doarmă, veghea lângă mine și o vedeam uneori ștergându-și în grabă lacrimile furișe. În cea de a cincea zi încălzi apă la hammamul din casă, mă sili să mă scol și să mă îmbăiez, apoi mă îmbrăcă

și-mi spuse:

— Du-te repede la întâlnire! Și facă Allah să-ți împlinești dorul și vindece-ți sufletul cu balsamurile lui!

Atunci eu ieșii repede și alergai la prăvălia boiangiului.

Din nenorocire, era într-o sâmbătă, iar iudeul nu-și deschisese prăvălia. Eu însă mă așezai în fața ușii prăvăliei și așteptai până ce începură să răsune glasurile de chemare la rugăciune ale muezinilor din minarete, la apusul soarelui. Și cum se lăsa noaptea, fără de niciun folos, m-a cuprins teama de întunecime și m-am hotărât să mă întorc spre casă, unde am ajuns ca un om beat, fără să știu ce fac ori ce spun. Pe biata vară-mea Aziza o găsii în picioare în odaie, cu fața către zid, cu un braț sprijinit pe un scaun și cu o mână pe inimă. Și suspina tristă versuri plângătoare despre dragostea nenorocită.

De îndată ce văzu că m-am întors, își șterse ochii cu colțul mânecii, veni înaintea mea, silindu-se să zâmbească, pentru a-și ascunde durerea, și-mi spuse:

— O, vere scump, Allah facă să țină cât mai mult fericirea ta! De ce, în loc să vii singur, noaptea, pe ulițe pustii, nu ți-ai petrecut restul nopții cu tânăra care ți-e dragă?

Atunci, pierzându-mi cumpătul și socotind o clipă că voia să-și bată joc de mine, o împinsei mânios și așa de repezit, că ea căzu lovindu-se de colțul divanului și-și făcu la frunte o rană mare din care sângele țâșnea șiroaie. Ea, sărmana, în loc să se supere de răutatea mea, fără să-mi spună o vorbă grea, se sculă încetișor, aprinse o bucată de iască a cărei cenușă o puse pe rană și se legă la cap cu o batistă. Șterse apoi sângele care pătase lespezile de marmură de pe jos și, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, veni zâmbind lângă mine și-mi spuse cu multă blândețe…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută cincisprezecea noapte

Ea urmă:

Și, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, veni zâmbind lângă mine și-mi grăi cu multă blândețe:

— O, fiu al unchiului meu, sunt tare mâhnită că te-am necăjit cu vorbele mele nepotrivite. Iartă-mă, te rog, și povestește-mi ce s-a întâmplat, spre a vedea de nu pot găsi vreun leac!

Atunci i-am povestit cum totul îmi fusese împotrivă și că nu căpătasem nicio știre de la necunoscută. Aziza îmi spuse:

— O, Aziz al ochilor mei, pot să te încredințez, fără șovăire, că vei izbândi în ceea ce dorești. Este numai o încercare a răbdării tale, la care te supune tânăra, pentru a vedea cât de tare este iubirea ta și cât de statornic ești față de ea. Mâine, așadar, grăbește și mergi de te așază pe banca de sub fereastra ei, și de bună seamă ai să afli un mijloc potrivit dorințelor tale.

Pe urmă, vară-mea îmi aduse o tavă încărcată cu bucate, dar eu am

zvârlit totul la o parte, iar farfuriile zburară și se rostogoliră în toate părțile pe covoare. Și-i arătai astfel că nu voiam nici să mănânc, nici să beau. Atunci, biata vară-mea adună cu grijă și în tăcere cioburile de pe jos, șterse covoarele și veni să se așeze lângă salteaua pe care mă întinsesem. Și nu conteni tot timpul nopții să-mi facă vânt cu evantaiul, spunându-mi cu nespusă blândețe cuvinte gingașe și mângâietoare. Iar eu gândeam: „Ce nebunie e să fii îndrăgostit!“ Cum se lumină de ziuă, mă sculai în grabă și mă dusei în ulicioară, sub fereastra fetei.

Dar abia mă așezasem pe bancă și văzui fereastra deschizându-se, iar înaintea ochilor mei fermecați se ivi frumosul chip al celei ce era tot sufletul meu. Îmi surâdea cu toți dinții într-un fel tare plăcut. Pieri o clipă și se întoarse ținând în mâini un săculeț, o oglindă, un ghiveci de flori și un felinar. Apoi iată ce făcu: mai întâi băgă oglinda în sac, legă sacul și-l aruncă în odaie; pe urmă, cu o mișcare de nespus, își desfăcu părul ce-i căzu greoi, acoperind-o toată și ascunzându-i o clipă fața; după care așeză felinarul între florile din ghiveci; la urmă, luă totul și pieri, iar fereastra se închise. Și inima-mi plecă odată cu tânăra, pe când eu rămăsei într-o stare vrednică de plâns.

Știind din cele întâmplate până atunci că zadarnic aș mai fi așteptat acolo, m-am îndreptat, nemângâiat și chinuit către casă, unde-am găsit-o pe biată vară-mea plângând și cu capul înfășurat cu două fâșii, una peste fruntea rănită, alta peste ochii bolnavi de lacrimile pe care le vărsase în vremea lipsei mele și în celelalte zile de amărăciune. Nu mă văzuse, și sta aplecată, cu capul sprijinit într-o mână, legănându-se în armonia înfiorată a unor stihuri pe care le murmura încetișor:

Mă tot gândesc la tine, Aziz! Spre ce tărâm
Departe-acum de mine bați negrul caldarâm?
Aziz, răspunde-mi! Unde te duci, la care prag
Îți cauți alinare, pribeagul meu cel drag?

Gândește-te, la rându-ți, Aziz, acum, și tu:
Să știi că orișiunde te-ar duce — vrei ori nu —
Ea, Soarta ce râvnește la fericirea mea,
Aziz, o, nicăierea, nicicând nu vei putea

Să mai găsești căldura duiosului cămin
Pe care-Aziza-n suflet ți-l ridica senin.

Tu nici n-asculți, Azize, ce-ți spun, și pleci grăbit
Pe drumul tău, departe de mine, răzlețit.
Iar ochii mei, în urmă-ți, pornesc așa, deodat
Izvorul lor de lacrimi, fierbinte, nesecat.

Ah, inima mea tristă, plângi, inimă, mereu!
Cel drag e dus departe, s-a dus iubitul meu.

Mă tot gândesc la tine, Aziz: spre ce tărâm
Departe-acum de mine bați negrul caldarâm?
Aziz, răspunde-mi! Unde te duci, la care prag
Îți cauți alinare, pribeagul meu cel drag?

Când sfârși, se întoarse deodată și mă văzu. Numaidecât se opri

înaintea mea, fără să poată rosti o vorbă, fără o șoaptă, cu pleoapele lăsate, palidă și tristă. Într-un târziu, grăi:

— O, vere drag, așază-te și povestește-mi ce ți s-a întâmplat și de data aceasta.

Și-i povestii totul amănunțit, arătându-i semnele de taină pe care mi le făcuse tânăra. Aziza îmi spuse:

— Bucură-te, căci dorințele tale s-au împlinit. Află, dar, că oglinda vârâtă în sac vrea să zică soarele care apune: aceasta însemnează că te cheamă mâine seară la ea acasă; părul negrit desfăcut și acoperindu-i chipul însemnează noaptea care acoperă pământul cu întunecimea ei: ceea ce întărește semnul cel dintâi; ghiveciul cu flori însemnează că trebuie să intri în grădina casei, din dosul ulicioarei; cât privește felinarul pus în ghiveci, însemnează că, odată intrat în grădină, trebuie să te îndrepți spre partea unde vei zări un felinar aprins și să aștepți acolo venirea iubitei tale.

Ci eu, în culmea dezamăgirii, îi strigai:

— Câte nădejdi închipuite nu mi-ai dat cu lămuririle tale înșelătoare! Oh, tare sunt nenorocit!

Atunci Aziza fu și mai drăgăstoasă cu mine decât de obicei și-mi spuse vorbe dulci și liniștitoare, dar nu îndrăzni să se miște de la locul ei și nici să-mi aducă să beau ori să mănânc, temându-se de răbufnirile mele de mânie și de ciudă.

A doua zi către seară, mă hotărâi să încerc pasul și, încurajat de Aziza, care-mi da atâtea dovezi de dăruire și de uitare de sine desăvârșite, pe când în taină plângea amarnic, mă îmbăiai și, ajutat de ea, mă îmbrăcai cu cea mai frumoasă haină a mea. Dar înainte de-a mă lăsa să plec, Aziza îmi aruncă o privire deznădăjduită și-mi spuse cu lacrimi în ochi:

— O, fiu al unchiului meu, ia acest bob de mosc curat și înmiresmează-ți buzele. Iar după ce-ți vei fi văzut iubita și te vei bucura de ea în toată voia, făgăduiește-mi că-i vei recita versul pe care ți-l voi spune.

Îmi aruncă brațele în jurul gâtului și suspină adânc. Atunci îi jurai că-i voi spune tinerei versul. Și Aziza, liniștită, mă sili să-l repet înainte de plecare, deși nu pricepeam nici ce voia, nici ce ar putea să urmeze de aci:

Oh, pe Allah! voi, toți aceia care
Iubiți, spuneți-mi: dacă dragostea
N-ar fi să stea decât în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare?…

Plecai cu pași — grăbiți și ajunsei la grădină, unde portița era deschisă și unde, în fund de tot, ardea un felinar către care mă îndreptai prin întuneric.

Când ajunsei la locul unde se afla lumina, ce minune mă aștepta! Găsii, într-adevăr, o sală minunată, cu bolta arcuită și cu o cupolă acoperită pe dinăuntru cu fildeș și cu abanos, și luminată cu uriașe sfeșnice de aur și cu lămpi mari de cristal atârnate cu lanțuri de aur de tavanul înalt, în mijlocul sălii, dîntr-un havuz, smălțuit cu podoabe de toate culorile și cu împletituri de desene desăvârșite, murmura șopotul unei ape ale cărei șoapte numai și te și răcoreau. Lângă havuz, pe o măsuță de sidef, se afla o tavă de argint acoperită cu un ștergar de mătase, iar pe covor era un vas de Damasc, pe al cărui gât răsucit atârna o cupă tot de Damasc.

Atunci, o, tinere stăpâne, cel dintâi lucru pe care-l făcui fu să dau la o parte ștergarul de mătase ce acoperea tava cea mare de argint. Bunătățile

pe care le văzui acolo, le mai văd parcă și acum în fața ochilor. În adevăr, erau acolo…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută șaisprezecea noapte

Ea urmă:

Vizirul Dandan continuă astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea tânărului prinț Diadem:

În adevăr, erau acolo patru pui fripți, aurii și înmiresmați, gătiți cu toate aromele trebuitoare. Mai erau și patru oluri de porțelan, mult încăpătoare, unul cu mahalabia[63] aromată cu suc de portocale și presărată cu fistic smicurat și cu scorțișoară pisată; un altul cu stafide stropite și aromate cu sirop de trandafiri; al treilea, oh! al treilea! cu baclavale din foi subțiri, maestru împăturite și împărțite în romburi gingașe; al patrulea, cu cataifuri în sirop bine legat și parcă stând gata să plesnească de umplute ce erau. Și acestea toate se aflau numai pe o jumătate de tavă. Pe cealaltă, se găseau tocmai fructele care îmi plac cel mai mult: smochine zbârcite de coapte și alintându-se parcă, știindu-se dorite; apoi chitre, lămâi, struguri proaspeți și banane, iar printre ele erau presărate flori de toate culorile, trandafiri, iasomie, lalele, crini, zarnacadele.

Atunci, plin de încântare, am spus necazurilor mele să plece și bucuriei să-și facă-n mine cuibul. Eram însă oleacă îngrijorat, nevăzând pe acolo nicio făptură vie de-a lui Allah. Și cum nu zăream nici vreo slujnică, nici vreo roabă care să mă slujească, nu îndrăzneam să mă ating de nimica. Așteptai cuminte să vină iubita inimii mele, dar trecu un ceas de vreme, și nimic; mai trecu unul, și încă unul, și tot nimic! Începui să mă simt chinuit de foame, căci nu mai mâncasem de mult, amărât cum fusesem din pricina dorurilor mele fără de zare. Acum însă, întrezărind un început de izbândă, mi se întorsese pofta de mâncare, prin mila lui Allah, și mă simțeam recunoscător sărmanei Aziza care îmi tot spusese că voi izbândi și-mi tălmăcise bine înțelesurile semnelor.

Așa că, nemaiputând să îndur foamea năprasnică ce mă chinuia, mă năpustii mai întâi asupra minunatelor cataifuri, care-mi plăceau mai mult ca orice, și aruncai pe gât nu mai știu câte bucăți, Parcă fuseseră frământate cu miresmele duhurilor sfinte de mâinile luminoase ale huriilor! Pe urmă, mă repezii asupra ispititoarelor baclavale scăldate în sirop și mă ghiftuii spornic cu tot ce-mi îmbia darnică soarta. Dădui apoi pe gât întreaga cupă de albă mahalabie cu fistic pisat, care parcă îmi răcorea inima. Trecui și la pui, mâncai unul, mâncai pe-al doilea, pe-al treilea, pe-al patrulea, atât era de măiestrită umplutura din ei, dreasă cu semințe acrișoare de rodie. După care mă întorsei spre fructe, ca să mă îndulcesc, și-mi desfătai cerul gurii alegând și cumpănind pe îndelete. Și încheiai masa gustând vreo patru lingurițe de rodie și înălțând slavă lui Allah pentru darurile lui. Și pusei capăt la toate, potolindu-mi setea din marele ol de Damasc, fără a mă folosi de cupa ce mi se păru de prisos.

Pe urmă, după ce-mi umplusem bine pântecul, simții că mă cuprinde o moleșeală grea și parcă tot trupul mi se topea. Abia mai găsii puterea să mă spăl pe mâini și să mă întind pe pernele de pe covoare, cufundându-mă într-un somn adânc.

Ce s-a mai petrecut în noaptea aceea? Tot ce știu e că dimineața, trezindu-mă sub razele arzătoare ale soarelui, zăceam întins, nu pe covoarele cele moi, ci chiar pe marmura goală, și aveam pe pielea pântecului un pic de sare și un pumn de cenușă. Atunci am sărit ca ars, m-am scuturat și am privit la dreapta și la stânga, dar n-am văzut în jurul meu nici urmă de ființă vie, nicăieri.

Mare îmi era nedumerirea și spaima. Mânios foarte pe mine însumi și rușinat peste măsură de slăbiciunile cărnii mele și de puținătatea tăriei mele la veghe și la oboseală, pornii mâhnit către casă, unde o găsii pe biata Aziza jelindu-se încetișor și spunând stihuri amestecate cu lacrimi:

În lină legănare se nalță-o adiere
Și vine peste câmpuri spre mine lunecând.
Îi recunosc mireasma de iarbă și de miere,
Presimt cum pune-n plete-mi degetele ei, blând.

O, vino, adiere duioasă! Păsări cântă.
E hărăzit de soartă al inimii fior.
Ah, de-aș putea, iubire, să te cuprind, plăpândă,
La piept, ca-ndrăgostitul iubita lui, cu dor!

Oh, îndulcește-o clipă cu dulcea-ți răsuflare
Și spulberă în vânturi al chinului temei
Și-amarul unei inimi îndrăgostite care
Se-neacă în durerea nefericirii ei!

Tu pleci, Aziz, dar mie ce-mi mai rămâne-n urmă,
Din toată bucuria pământului întreg?
Când lacrimile-amare răsufletul mi-l curmă,
Ce gust mai are viața, ce drum să mai aleg?

Ah, cine-mi poate spune că suntem ca doi gemeni
La suflete? Că ducem la fel povara grea?
Că inima ta geme și suferă asemeni,
În flacăra iubirii arzând cum arde-a mea?

Văzându-mă, se ridică repede, își șterse lacrimile, mă întâmpină cu vorbele cele mai blânde și mă ajută să-mi scot hainele, pe care le mirosi de mai multe ori și-mi spuse:

— Pe Allah! o, fiu al unchiului meu, nu-s miresmele pe care le lasă în haină atingerea unei femei îndrăgostite! Povestește-mi ce s-a întâmplat.

Eu m-am grăbit să-i împlinesc dorința, în vreme ce fața ei se făcea tot mai îngândurată, până ce îmi spuse cu spaimă:

— Pe Allah! o, Aziz, nu mai sunt liniștită în privința ta și tare mă tem ca necunoscuta să nu te facă să treci prin mari necazuri. Află, dar, că sarea pusă pe piele înseamnă că ea te găsește tare searbăd, pe tine, îndrăgostitul atât de pătimaș, din pricină că te-ai lăsat învins de somn și de oboseală. Iar cenușa înseamnă: „Allah să-ți întunece chipul, ție, cel cu dragoste amăgitoare!“ Astfel, Aziz al meu, această femeie, în loc să fie

duioasă cu oaspele ei și să-l trezească blând, l-a privit cu greață și i-a dat a înțelege că nu e bun decât să mănânce, să bea și să doarmă. Ah! de te-ar scăpa Allah de dragostea acestei femei lipsite de milă și de inimă!

Eu, atunci, auzind aceste vorbe, am început să mă, bat cu pumnii în piept și să strig:

— Eu sunt vinovat, căci, pe Allah! această femeie are dreptate; îndrăgostiții nu trebuie să doarmă. Ah! eu prin greșeala mea mi-am pricinuit nenorocirea. Acuma ce să fac, fiică a unchiului meu? Ah! fie-ți milă și spune-mi!

Biata Aziza, verișoara mea, care mă iubea atât de mult, era topită de durere văzându-mă așa de mâhnit…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaptesprezecea noapte

Ea povesti regelui Șahriar:

— Așadar, preafericitule rege, vizirul Dandan a urmat astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea prințului Diadem:

Biată verișoara mea Aziza, care mă iubea atât de mult, era topită de durere văzându-mă așa de mâhnit, și-mi răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, Aziz, ce ușor mi-ar fi să te ajut, dacă bunacuviință mi-ar îngădui să ies, să mă duc și să vin când vreau și unde vreau. Acum însă, înainte de a mă mărita, datinile îmi poruncesc să stau numai în casă. Ci ascultă ce trebuie să faci, ca să pot veghea de departe la izbânda ta, de vreme ce nu pot să fiu eu însămi legătura dintre tine și fata aceea. Iată ce zic eu, o, Aziz! Întoarce-te astă-seară în același loc și păzește-te mai ales de ispita somnului. Pentru aceasta, nu mânca nimic, deoarece mâncarea îngreuiază simțurile și le moleșește. Ferește-te să adormi și o vei vedea venind la tine spre miezul nopții. Allah să te aibă în paza lui și să te apere de rele!

Atunci eu nu mai dorii decât să vină cât mai curând noaptea. Când eram gata să plec, Aziza mă opri o clipă ca să mă sfătuiască:

— Ia aminte ca, după ce tânăra îți va fi împlinit dorințele, să nu uiți cumva să-i spui stihurile ce te-am învățat.

Și-i răspunsei:

— Ascult și mă supun!

Apoi ieșii din casă.

Când ajunsei în grădină, găsii, ca și-n ajun, sala luminată bogat și masa plină cu tăvi mari, încărcate cu bunătăți, cu dulciuri, cu fructe și cu flori. De îndată ce mirosul florilor și al tuturor acelor bunătăți mi-a atins nările, sufletul meu nu s-a mai putut stăpâni, m-am supus dorințelor și am mâncat din plin din fiecare fel și am băut din cana cea mare. Și cum îmi plăcea nespus, am băut până mi s-a umplut burta. Eram cum nu se poate mai mulțumit. Dar deodată pleoapele începură să mi se închidă, iar eu, ca să lupt împotriva somnului, încercam să le țin deschise cu degetele…

Zadarnic însă. Atunci mi-am zis: „N-am să adorm, dar am să-mi pun capul pe-o pernă oleacă, atâta tot! Dar n-am să adorm, nu!“ Luai o pernă și-mi pusei capul pe ea. Și nu mă mai trezii decât a doua zi în plină lumină. Eram întins, nu în sala cea minunată, ci într-o odaie ticăloasă care slujea pesemne rândașilor. Pe burtă aveam un os de picior de oaie, o bășică umflată și câțiva sâmburi de curmale și de roșcove, iar lângă mine, două drahme și un cuțit. Atunci, buimac cu totul, mă sculai, aruncai de pe mine toate aceste lucruri și, mânios de ce mi se întâmplase, nu luai decât cuțitul și mă întorsei acasă, unde o găsii pe Aziza murmurând cu jale stihurile următoare:

Ah, lacrimi ale ochilor mei, grele,
Voi sufletul întreg mi l-ați topit
Și-ați mistuit lumina ființei mele!

Iar cel ce mă ucide, cel iubit,
E tot mai nemilos și mai posac.
Ci oare nu-i un vis nemărginit

Să suferi pentru cel ce ți-este drag,
Când e frumos ca soarele senin?
O, scump Azize, nu mai pot să tac!

Tot sufletul îmi e de tine plin,
Tu inima mi-ai învăscut-o-n dor
Și mi-ai săpat în ea genuni de chin!

Eu, încă negru de ciudă, ca să-și dea seama că sosisem, îi aruncai câteva vorbe de ocară. Ea însă, stăpânită și cu o duioșie nespusă, își șterse ochii, veni la mine, își puse brațele în jurul gâtului meu, mă strânse cu drag la piept, pe când eu încercam s-o îndepărtez, și-mi spuse:

— Oh, bietul meu Aziz, văd că și în noaptea asta te-ai lăsat biruit de somn.

Iar eu, nemaiputând îndura, mă prăbușii pe covoare, înăbușit de necaz, și zvârlii cât colo cuțitul pe care-l luasem. Atunci Aziza se așeză lângă mine și începu să-mi facă vânt cu evantaiul, îndemnându-mă să am curaj, căci totul avea să se îndrepte, până la sfârșit. Apoi, la rugămințile ei, îi spusei ce găsisem pe mine când mă trezisem, și adăugai:

— Pe Allah! grăbește-te să-mi tălmăcești înțelesurile!

Ea îmi răspunse:

— Ah, Aziz, oare nu te-am sfătuit să nu te lași ispitit de mâncare, ca să poți să te ferești de-a adormi?

Dar eu îi strigai:

— Ah, grăbește-te să-mi tălmăcești înțelesurile!

Ea grăi:

— Află că bășica umflată…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută optsprezecea noapte

Ea urmă:

— Află că bășica umflată însemnează că inima ta, cu toate că te aflai în casa iubitei, rătăcea prin văzduhuri și nu dovedea multă înflăcărare. Sâmburii de curmale vor să spună că, la fel cu ei, ești lipsit de gust, căci dragostea, care-i măduva inimii, îți lipsește cu totul. Semințele de roșcove, care-i copacul lui Ayub[64], părintele răbdării, au fost puse ca să-ți amintească de această vârtute de mare preț pentru îndrăgostiți. Despre osul de picior de oaie, mi-e greu să spun ce poate să însemneze.

Eu strigai atunci:

— O, Aziza, dar ai uitat de cuțitul cel cu lama lungă și subțire, și de cele două drahme!

Aziza, tremurând din tot trupul, îmi răspunse:

— Aviz, mi-e teamă pentru tine! Cele două drahme însemnează ochii ei. Ea vrea să-ți spună: „Jur pe ochii mei că, dacă mai vii odată și adormi iar, am să te înjunghii cu cuțitul, fără de milă!“ O, fiu al unchiului meu, mult mi-e teamă, dar, ca să nu te supăr, ascund mereu în mine tulburarea și plâng în tăcere, singură în casa goală. Și nu am altă mângâiere decât suspinele mele!

Îmi simții atunci inima plină de milă pentru durerea ei și-i spusei:

— Pe viața mea, fiică a unchiului meu, ce leac este pentru toate astea? Ah, ajută-mă să ies din această nenorocire fără de capăt!

Ea îmi strigă:

— Cu toată dragostea și cu bucurie! Trebuie numai să dai ascultare celor ce-ți spun și să faci întocmai, altfel nu se poate izbândi nimic.

Răspunsei:

— Ascult și mă supun. Îți jur pe capul tatălui meu!

Atunci Aziza, încrezătoare în făgăduința mea, se simți fericită, mă îmbrățișa și-mi spuse:

— Ei bine, iată! Acum trebuie să dormi întreaga zi, așa ca la noapte să nu mai simți ispita la somn. Când te vei trezi, am să-ți dau eu însămi să mănânci și să bei, și astfel nu te vei mai teme de nimic.

Și Aziza mă sili să mă culc și mă frecă ușurel pe spate. Sub mângâierea ei dulce, repede am și adormit. Când m-am trezit spre seară, ea ședea tot lângă mine și-mi făcea vânt cu evantaiul. Și am băgat de seamă că plânsese mereu, căci pe hainele ei erau urme de lacrimi. Aziza se grăbi atunci să-mi aducă mâncare și-mi duse cu mâinile ei la gură îmbucăturile, iar eu nu făceam decât să le înghit, până ce mă săturai deplin. Pe urma îmi dete să beau o ceașcă de sirop de gingifar amestecat cu apă de trandafiri, care mă înviora cu totul. Îmi spălă apoi mâinile, mi le șterse cu un ștergar înmiresmat cu mosc și mă stropi cu apă de flori. După care îmi aduse o haină minunată, mă îmbrăcă și-mi spuse:

— Dacă vrea Allah, noaptea aceasta va fi noaptea împlinirii dorințelor tale!

Însoțindu-mă până la ușă, adăugă la sfârșit:

— Dar mai ales să nu uiți rugămintea mea!

O întrebai:

— Care rugăminte?

Ea răspunse:

— O, Aziz, versurile ce te-am învățat! Ajunsei așadar în grădină și, ca și în celelalte nopți, intrai în sala cu boltă arcuită și mă așezai pe covoarele cele scumpe. Și cum eram foarte sătul, mă uitai la tăvi cu nepăsare și

rămăsei de veghe până către miezul nopții. Nu se vedea nimeni, nu se auzea niciun zgomot și mi se părea noaptea lungă cât un an, dar așteptam răbdător înainte. Când trecuseră trei sferturi din noapte și cocoșii începuseră să vestească zorii, mă simții încetul cu încetul tot mai flămând și tot mai ispitit să gust din cele bunătăți, până ce nu m-am mai putut împotrivi, m-am sculat numaidecât în picioare, am dezvelit tăvile și am mâncat până ce m-am săturat. Pe urmă am băut un pahar, pe urmă altul, și așa până la al zecelea. Mi-am simțit capul greu, dar m-am stăpânit cu tărie, mă întindeam și mă suceam într-o parte și-n alta, și chiar în clipa când eram gata să nu mă mai pot birui, auzii ca un zvon de râsete și de foșnete de mătase. Abia avui vreme să sar în picioare, să-mi spăl mâinile și să-mi clătesc gura, că și văzui perdeaua cea mare din fund dându-se la o parte. Surâzătoare, înconjurată de zece fete frumoase ca niște stele, ea intră… Părea însăși luna. Purta o haină de atlaz verde țesută cu fir de aur roșu. Parcă anume pentru ea, tinere stăpâne, fuseseră alcătuite stihurile poetului:

Deci, iat-o! Cu privirea-i mândră,
Cu chipu-i ca vrăjit — se-arată.
Prin verdea-i rochie subțire
Văd sânii izbucnind deodată.
Iar păru-i, despletit pe umeri,
Ca o minune-i, revărsată.

Și dacă-ntreb ce nume poartă,
Răspunde: „Eu sunt ziua care
Aduce cu privirea-i mândră
A-ndrăgostiților pierzare
Și inimile lor le arde
În flacăra fără crutare”.

De-i spun de chinurile grele
Ale iubirii, îmi răspunde:
„Sunt stânca rece și văzduhul
Cel fără de ecou; ci unde
S-a plâns vreun om că stânca tace
Sau că văzduhul n-are unde?“

Ci eu îi spun așa: „Fecioară,
Dacă ți-e inima o stâncă,
Atunci, cu degetele mele,
Ca Musa, și eu, astăzi încă,
Fac ca din stâncă să țâșnească
Un clar izvor de apă-adâncă.”

Și, în adevăr, tinere doamne, de îndată ce am spus aceste stihuri, mi-a surâs și mi-a grăit:

— Foarte bine! Dar cum de-ai izbândit de data asta să nu te lași biruit de somn?

I-am răspuns:

— Adierea venirii tale mi-a înviorat sufletul.

Se întoarse atunci către roabe și le făcu un semn din ochi. Și ele numaidecât ieșiră și ne lăsară singuri în sală. Veni și se așeză lângă mine,

mă luă la piept și-și încolăci brațele în jurul gâtului meu. Iar eu, năpustindu-mă asupra buzelor ei, îi mușcam buza de sus, în vreme ce ea îmi mușca buza de jos. Pe urmă am luat-o de mijloc, am îndoit-o și ne-am rostogolit amândoi pe covor. Și am început să ne zbenguim, sărutându-ne, îmbrățișându-ne, ciupindu-ne, mușcându-ne, prinzându-ne de coapse și de picioare, zbătându-ne ca peștii pe uscat, până ce se prăbuși sleită în brațele mele, moartă de dorință. Noaptea aceea a fost o noapte de sărbătoare pentru inima mea, întocmai cum spune poetul:

Ah, veselă-mi fu noaptea și ușoară,
Și mai plăcută decât orice noapte
Din câte sorții mi le-ncununară.
Iar, plină, cupa n-o lăsam să rabde.

Și somnului grăii: „Socoți tu, oare,
Acum, că te-ar dori aceste pleoape?'
Dar coapsele și zveltele picioare
Le îmbiam pe rând: „Hai, mai aproape!"

Dar când se făcu dimineață și mă pregăteam, să plec, ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună:

— Așteaptă oleacă! Vreau să-ți mai dezvălui ceva…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăsprezecea noapte

Ea urmă:

— Aziz povesti mai departe:

Ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună:

— Așteaptă oleacă! Vreau să-ți mai dezvălui ceva și să-ți dau un sfat.

Cu oarecare mirare, mă așezai iarăși lângă ea. Atunci desfăcu o batistă și scoase o bucată pătrată de zarafir, pe care este cusută întâia gazelă, iat-o aici, în fața măriei tale, tinere stăpâne. Mi-o dărui, grăindu-mi:

— Păstreaz-o cu grijă! Este lucrată de o tânără prietenă a mea, domnița Insulelor Camforului și ale Cristalului. Darul acesta are să-ți fie de mare însemnătate în viață și, pe deasupra, are să-ți aducă mereu aminte de aceea care ți l-a dat.

Eu atunci, în culmea uimirii, i-am mulțumit cu multă bucurie. Dar, luându-mi rămas bun de la ea, cum eram uluit de tot ce mi se întâmplase, am uitat să-i spun strofa ce mă învățase Aziza.

Când am ajuns acasă, am găsit-o pe biata mea vară întinsă în pat. Chipu-i arăta semne de un început de boală, dar, văzându-mă, făcu o sforțare ca să se scoale și, cu ochii în lacrimi, se târî până la mine, mă îmbrățișă, mă strânse la piept și mă întrebă:

— I-ai spus strofa?

Încurcat, abia îngăimai:

— Ah, am uitat! și numai din pricina gazelei acesteia, cusută pe zarafirul pe care l-am primit în dar.

Despăturii zarafirul și-i arătai gazela. Aziza atunci nu se mai putu stăpâni și, izbucnind în plâns, îmi rosti printre lacrimi aceste versuri:

Învăță, inimă, cumplitul
Gând: orice prietenie moare,
Iar despărțirea e sfârșitul
Oricărei dragoste sub soare.

După care adăugă:

— O, vere, te rog din tot sufletul ca data viitoare să nu uiți a-i spune strofa.

Răspunsei:

— Mai spune-mi-o o dată, că aproape am și uitat-o.

Ea mi-o mai spuse o dată, iar eu o învățat bine. Apoi, când se făcu iarăși seară, ea îmi grăi:

— Iată, e vremea! Allah să te îndrume și să te ferească de primejdii.

Trecând prin grădină, intrai în sală, unde o găsi pe iubita mea așteptându-mă. Mă îmbrățișă îndată și mă culcă cu capul în poala ei. Pe urmă, după ce mâncarăm și băurăm, ne lăsarăm cu totul în voia dragostei… Nu mai povestesc toate zbenguielile noastre care ținură până în zori. De data asta nu mai uitai să-i spun strofa Azizei:

Oh, pe Allah! voi, toți aceia care
Iubiți, spuneți-mi: dacă dragostea,
N-ar fi să stea decât în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare?…

N-aș putea să-ți lămuresc, stăpâne, ce tulburare au stârnit versurile acestea asupra iubitei mele. Atâta de tare se arătă înfiorată, încât inima ei, despre care spunea că nu știe ce-i duioșia, începu să se zbată în piept cu amar, și suspină:

Mă-nchin rivalei mele scumpe
Și inimii-i cum alta nu-i.
Ea toate tainele-mi cunoaște,
Dar nu le spune nimănui.

Greu suferă-mpărțind cu alta
Ceea ce i-i mai drag — dar tace.
Ea știe prețul suferinții,
Îndură, sângeră — dar tace.

Eu ascultai cu toată luarea-aminte stihurile, ca să le pot spune apoi Azizei. Când ajunsei acasă, o găsii pe Aziza întinsă pe-o saltea, iar maică-mea o îngrijea, stând alături. Sărmana Aziza avea fața îngălbenită și era atât de slabă, încât părea leșinată. Își ridică ochii îndurerați către mine, fără să poată face o mișcare. Mama atunci mă privi cu asprime, dând din cap, și-mi spuse:

— Ce rușine, Aziz!

Dar Aziza luă mâna mamei, o sărută și-mi spuse cu o voce abia șoptită:

— O, fiu al unchiului meu, ai uitat oare și acum sfatul meu?

Îi răspunsei:

— Fii liniştită, Aziza! I-am spus strofa, care a mişcat-o atât de mult, încât şi ea mi-a spus nişte versuri.

Îi repetai stihurile, iar Aziza, auzindu-le, plânse în tăcere şi murmură:…

Cine nu ştie să păstreze-o taină
Şi nici să-ndure răbdător la greu,
Din haina neagră-a morţii facă-şi haină.

Iar dacă viaţa mea n-a fost, mereu,
Decât o lungă, tristă renunţare,
Acum, lipsită de iubitul meu

Şi de cuvântul lui, nu sunt în stare
Să mai trăiesc. Ah, când voi fi-ntre stele,
Dă-i tu cea mai fierbinte sărutare

Acelui ce-a fost chinul vieţii mele!

Apoi adăugă:

— O, fiu al unchiului meu, te rog, când te vei întâlni iarăşi cu iubita ta, să-i spui aceste două strofe. Şi fie-ţi viaţa dulce şi uşoară, scumpe Aziz!

Iar eu, de îndată ce veni noaptea, mă întorsei la grădină, ca de obicei, şi o găsii pe iubita mea aşteptându-mă în sală. Ne aşezarăm alături, mâncarăm, băurăm şi ne veselirăm în toate chipurile, pe urmă ne culcarăm înlănţuiţi până dimineaţa. Atunci mi-adusei aminte de făgăduiala dată Azizei şi-i spusei iubitei cele două strofe.

De îndată ce le auzi, scoase un ţipăt, se trase înapoi speriată şi strigă:

— Pe Allah! fiinţa care-a spus asemenea versuri trebuie să fie moartă în această clipă!

Apoi adăugă:

— Trag nădejde că nu-ţi este vreo rudă, nici soră, nici vară! Căci, îţi mai spun odată, neîndoios că acuma este în rândul celor morţi.

Atunci îi spusei:

— Este logodnica mea, fiica unchiului meu.

Ea îmi strigă:

— Ce spui? De ce mă minţi aşa? Dacă ar fi logodnica ta, ai iubi-o altfel.

Îi spusei iar:

— Este logodnica mea, Aziza, fiica unchiului meu.

Ea-mi răspunse

— De ce nu mi-ai spus până acuma? Pe Allah! Niciodată nu mi-aş fi îngăduit să-i răpesc logodnicul, dacă aş fi ştiut legătura voastră. Ce nenorocire! Dar spune-mi, ea a ştiut de întâlnirile noastre?

Răspunsei:

— De bună seamă! Ea însăşi mi-a tălmăcit semnele pe care mi le făceai. Fără ea, niciodată n-aş fi ajuns până la tine. Numai mulţumită sfaturilor şi înţeleptelor ei îndemnuri am putut izbândi.

Atunci ea strigă:

— Ah, tu eşti pricina morţii ei! Fie ea Allah să nu-ţi prăpădească tinereţile aşa cum le-ai prăpădit tu pe ale bietei tale logodnice! Du-te degrabă şi vezi ce s-a întâmplat.

Plecai în fugă, cu mintea tulburată de năprasnica veste. Când ajunsei în colţul străduţei pe care era casa noastră, auzii strigătele de jale ale

femeilor care boceau înlăuntrul casei... Întrebai pe vecinele care intrau și ieșeau grăbite, iar una îmi răspunse:

— Am găsit-o moartă, prăbușită îndărătul ușii de la odaia ei.

M-am năpustit atunci înlăuntru și cea dintâi care mă văzu fu mama, care-mi strigă:

— Ești răspunzător în fața lui Allah de moartea ei! Povara sângelui ei atârnă de gâtul tău. Ah, copile, blestemat logodnic ai mai fost și tu!...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzecea noapte

Ea urmă:

...Ah! copile, blestemat logodnic ai mai fost și tu!

Și în vreme ce ea mă copleșea cu învinuiri mai departe, intră tata, și atunci ea tăcu, o clipă, în fața lui. Apoi tata începu pregătirile pentru înmormântare, iar când toți cunoscuții și rudele se strânseră și totul fu gata, înălțarăm rugăciunile obișnuite pentru rămășițele pământești ale Azizei și împlinirăm datinile cuvenite la îngropăciune, rămânând trei zile sub corturi, la mormântul ei, cetind din Cartea Sfântă.

M-am întors apoi acasă lângă mama și-mi era inima plină de jale pentru chinuita care pierise. Atunci mama a venit lângă mine și mi-a spus:

— Copile, vreau să-mi mărturisești cu ce te-ai făcut atât de vinovat față de Aziza, încât i s-a stins inima de mâhnire. Căci pe ea zadarnic am tot întrebat-o de pricina bolii, n-a vrut să-mi dea nimic pe față și mai ales n-a scos o vorbă amară despre tine, ba dimpotrivă, până la sfârșit, a rostit numai cuvinte de binecuvântare. Ci spune-mi, Aziz, pentru numele lui Allah, mărturisește-mi ce i-ai făcut de ai împins-o la moarte!

I-am răspuns:

— Eu? Nimic!

Dar ea a stăruit:

— Când și-a dat sufletul, stam la căpătâiul ei. Atunci s-a întors către mine, a deschis o clipită ochii și mi-a șoptit; „O, soție a unchiului meu, mă rog celui atoatestăpân să nu ceară nimănui socoteală de prețul sângelui meu și să ierte pe cei ce mi-au chinuit inima. Iată că părăsesc o lume trecătoare, pentru o alta fără de moarte. Eu i-am spus: „O, fata mea, nu vorbi de moarte. Ajută-ți Allah să te vindeci cât mai curând!“ Ci ea, zâmbind trist, mi-a răspuns: „O, femeie a unchiului meu, te rog să-i împărtășești lui Aziz, fiul tău, sfatul meu cel mai de pe urmă, rugându-l să nu-l uite. Când va merge la locul unde se duce de obicei, să spună, înainte de a pleca de-acolo:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decât amara necredință!“

După care a adăugat: „În felul acesta, îi voi rămâne îndatorată și voi veghea asupra lui după moarte, așa cum am vegheat și în viață fiind!“ Apoi

a ridicat perna și a scos de dedesubt un dar pentru tine, dar m-a pus să jur că nu ți-l voi da decât dacă te voi vedea înduioșat, plângând moartea ei și părându-ți cu adevărat rău după ea. Eu, copile, păstrez cu grijă darul ei și n-am să ți-l înmânez decât când am să văd că îndeplinești dorința Azizei.

I-am spus mamei:

— Bine, fie! ci poți să-mi arăți și-acum darul acela.

Mama însă n-a vroit cu niciun preț și m-a părăsit.

Poți vedea, stăpâne, cât eram de nechibzuit pe-atunci, ce puțină minte cumpănită aveam și ce inimă măruntă. În loc să plâng după biata Aziza și să port mâhnirea în sufletul meu, nu mă gândeam decât la petrecere și la desfătare. Nimic nu mi se părea mai plăcut decât să mă duc la iubita mea. De cum veni noaptea, mă grăbii să plec la ea. O găsii nerăbdătoare să mă vadă, stând ca pe jăratic. Și cum intrai, alergă la mine, mă cuprinse pe după gât și-mi ceru vești despre vară-mea Aziza. După ce îi povestii amănuntele morții și ale înmormântării, o năpădiră părerile de rău și-mi spuse:

—Ah, cum de n-am știut până să moară ce credincioasă ți-a fost și cu câtă uitare de sine te-a slujit! Cum i-aș mai fi mulțumit și cum aș mai fi răsplătit-o!

Atunci adăugai:

— Mai cu seamă a stăruit pe lângă mama să-mi spună, pentru ca și eu să ți le spun apoi, aceste cele din urmă vorbe pe care le-a rostit:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decât amara necredință!

După ce le ascultă, tânăra strigă:

— Allah s-o aibă întru mare mila lui! Iată că și după moarte ea tot ți-i de ajutor, căci prin stihurile acestea simple te scapă de pieirea pe care o urzisem împotriva ta.

Când auzii ce spune, rămăsei buimac cu totul și strigai:

— Ce tot spui? Cum? Suntem legați prin dragoste, și tu îmi hotărăști pieirea? În ce capcană voiai să mă prinzi?

Ea îmi răspunse:

— O, nepriceputule! văd că habar n-ai de vicleniile de care sunt în stare femeile. Ci nu vreau să mai stăruiesc. Află doar că datorezi verei tale scăparea din mâinile mele. N-am să-mi uit însă hotărârea, decât dacă ai să-mi făgăduiești că n-ai să mai dărui o vorbă sau o privire altei femei afară de mine, fie ea tânără, fie vârstnică. Altminteri, va fi vai de tine! Ah, întocmai așa, vai de tine! Căci nu vei mai avea pe nimeni să te scape din mâinile mele, aceea care te ocrotea prin sfaturile ei este moartă. Ia deci seama și nu uita ce-ți spun! Și-acum, am o rugăminte să-ți fac…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și una noapte

Ea urmă:

...Și-acum, am o rugăminte să-ți fac!

Eu întrebai:

— Ce rugăminte?

Ea răspunse:

— Să mă duci la mormântul sărmanei Aziza, ca să-l văd și să scriu pe piatra ce-l acoperă câteva cuvinte de jale.

I-am răspuns:

— Mâine chiar, cu îngăduința lui Allah!

Pe urmă ne-am culcat, ca să ne petrecem noaptea împreună; ea mereu mă tot întreba, despre Aziza și-mi zicea:

—Ah! de ce nu mi-ai spus că era fiica unchiului tău?

Atunci, la rându-mi, am zis:

— A, am uitat să te întreb care-i tâlcul vorbelor ei:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decât amara necredință!

Ci ea n-a voit să-mi spună nimic despre aceasta. Dimineața, se sculă devreme, luă o pungă mare, plină cu dinari, și-mi porunci:

— Haide, scoală-te și du-mă la mormântul ei, căci vreau să-i ridic și o boltă!

I-am răspuns:

— Ascult și mă supun.

Am ieșit și mergeam înaintea ei. Ea mă urma, împărțind pe cale săracilor dinarii din pungă și spunând mereu:

— Să fie pentru odihna sufletului Azizei!

Și ajunserăm la mormânt. Acolo se lăsă jos pe marmură și, vărsând șiroaie de lacrimi, scoase dîntr-un săculeț de mătase niște foarfeci de oțel și un ciocănaș de aur, și săpă în marmura lucie, cu un scris desăvârșit, următoarele stihuri:

Trecând pe-aici o dată, am stat la un mormânt
Ce-și ridica din iarbă și-și legăna, plăpând,
Drept, șapte fire albe de dediței în vânt.

Și întrebai: „Au cine-i aici, sub trista criptă?
Pământul îmi răspunse: „Închină-te-o clipită!
Aici, în pace, doarme o fată-ndrăgostită“

O, tu, cea din iubire pierită, care stai
Aci, Allah ajute-ți să uiți de-al lumii vai
Și hărăzească-ți locul cel mai slăvit din rai!

Pe urmă se ridică, aruncă o privire de rămas bun mormântului Azizei și pornirăm împreună înapoi către palatul ei. Și se făcu deodată foarte duioasă și îmi spuse de mai multe ori:

— Pe Allah, să nu mă părăsești niciodată!

Iar eu mă grăbii să răspund că am înțeles și că mă supun.

Am urmat să mă duc la ea în fiecare noapte și ea mă primea totdeauna cu căldură și cu multă dragoste, necruțând nimic ca să-mi facă plăcere. Și am tot dus-o așa, mâncând și bând, alintându-mă și drăgostindu-mă, îmbrăcând în fiecare zi haine tot mai frumoase unele decât altele și cămăși

tot mai noi unele decât altele, până ce mă îngrășai și mă umflai peste poate. Trăiam fără de nicio grijă și fără de niciun necaz, și uitai cu totul până și amintirea fiicei unchiului meu. Petrecui astfel numai în plăceri, un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul noului an, plecai la hammam, îmbrăcat cu haina mea cea mai de preț. Ieșind din baie, băui o cupă de sorbet, desfătându-mă cu aromele dulci care se răspândeau din haina mea. Mă simțeam și mai fericit decât de obicei și toate dimprejurul meu le vedeam roze. Gustul vieții mi se părea nespus de plăcut și mă aflam într-o stare ca de vrajă, ce parcă mă făcea ușor ca o pasăre. Și dintr-o dată mă simții îmboldit de dorința de a-mi bucura inima lângă inima iubitei mele.

Pornii, dară, către casă când, pe străduța numită Fundătura Flautului, văzui venind spre mine o bătrână ce ținea într-o mână un felinar cu care-și lumina drumul, și în cealaltă o scrisoare făcută sul. Mă oprii, iar ea, după ce îmi ură bună pace, mă întrebă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută douăzeci și doua noapte

Ea urmă:

…Iar ea, după ce mi-a urat bună pace, m-a întrebat:

— Știi să citești, tinere?

Eu i-am răspuns:

— Da, mătușă.

După care ea grăi:

— Ia, atunci, scrisoarea asta și citește-mi, rogu-te, cuprinsul ei.

Îmi întinse scrisoarea, o luai, o deschisei și-i citii cuprinsul. Se spunea acolo că cine o scrisese era în sănătate deplină și că trimitea urări de bine și salutări surorii și părinților săi. Auzind acestea, bătrâna ridică brațele către cer, îmi ură viață îmbelșugată mie, care îi vesteam lucruri atât de bune, și-mi spuse:.

— Allah să-ți ușureze inima de toate mâhnirile, așa cum și tu mi-ai liniștit inima.

Luă scrisoarea și-și urmă drumul. Eu, simțindu-mă împins de o nevoie mare, mă oprii lângă un zid și mă ciucii acolo. Când mă ridicai, după ce-mi scuturai și-mi potrivii haina, dând să plec, o văzui pe bătrână întorcându-se, îmi luă mâna, mi-o sărută și pe urmă îmi grăi:

— O, stăpâne, iartă-mă că vin să te mai rog să-mi faci un bine și, dacă-mi împlinești rugămintea, ai să-ți împlinești întru totul binefacerea, iar cel multîndurător n-are să te uite. Te-aș ruga să mă însoțești până colea aproape, la ușa casei mele, și să mai citești odată scrisoarea, de dindărătul ușii, și pentru femeile din casă. Că, de bună seamă, n-au să se încreadă în ce-am să le spun eu, mai ales fata mea, care ține tare mult la fratele ei, cel ce semnează scrisoarea, și care ne-a părăsit plecând într-o călătorie de negoț încă de-acum zece ani, iar aceasta este întâia veste pe care-o primim de-atâta vreme de când îl plângem ca pe un mort. Mă rog ție, nu mă lăsa!

N-ai a te obosi nici măcar să intri în casă, poți să citești scrisoarea din prag. Altmintrelea, știi și cuvintele Profetului — rugăciunea și pacea fie cu el! — despre cei ce-și ajută aproapele: „Celui care scapă pe un musulman de un necaz al lumii acesteia, Allah îi va ține socoteală și-i va șterge șaptezeci și două de necazuri pe cealaltă lume!“

Atunci eu mă îndemnai să-i împlinesc rugămintea și-i spusei:

— Mergi înaintea mea, ca să-mi luminezi și să-mi arăți calea.

Bătrâna o luă înainte și, după câțiva pași, ajunserăm la poarta unui palat. Era o poartă măreață, făcută din bronz dăltuit și din aramă roșie. Eu mă oprii la poartă, iar bătrâna scoase un strigăt de chemare în limba persienească. Îndată, fără a mai avea vreme să-mi dau seama, atât de repede s-a petrecut totul, se ivi dinaintea mea, în ușa întredeschisă, o fetișcană sprintenă, durdulie și zâmbitoare, călcând desculță pe marmura spălată. De teamă să nu-și ude pulpanele șalvarilor, le ținea sumese cu mâinile până mai sus de jumătatea coapselor. Iar mânecile, tot așa, îi erau sumese până la subsuorile ce se zăreau ca o umbră sub brațele albe. Nici nu știam ce să privesc mai mult, coapsele ca niște coloane de alabastru, ori brațele cum e cristalul. La gleznele ca de gazelă purta câte-o salbă de clopoței de aur împodobită cu nestemate, iar la mâinile mlădii purta la fel două perechi de brățări grele scânteind ca jarul. La urechi îi atârnau niște cercei de perle scumpe, iar la gât o salbă din trei șire de nestemate. Pe cap avea o basma scumpă în care scânteiau diamante. Dar băgai de seamă ceva ce mă făcu să socotesc că înainte de-a ne deschide, tocmai se gătea pesemne să se apuce de cine știe ce lucru, pentru că văzui cămașa ei frumoasă revărsată din șalvari și nelegată peste mijloc. Oricum, frumusețea ei și mai cu seamă coapsele fără de pereche îmi răscoliră toate gândurile și, fără de voia mea, îmi veniră în minte vorbele poetului:

Tânăra fecioară,
Ca să pot privi
Tainica-ți comoară,
Ia apucă și
Saltă, ca-ntr-o doară,
Peste coapse goale,
Poalele matale
Întorcând spre mine
Cupa, mohorâta,
Ce-o ascunzi atâta
Și așa de bine.

Când mă văzu, fetișcana mă privi uimită cu ochii ei mari și nevinovați și-apoi, cu un glas dulce, mai duios decât toate glasurile pe care le-am auzit în viața mea, întrebă:

— O, mamă, acesta este cel care ne va citi scrisoarea?

Bătrâna îi răspunse:

— Da!

Atunci tânăra întinse mâna ca să-mi dea scrisoarea pe care-o luase de la maică-sa. În clipa când tocmai mă înclinam către ea ca să iau scrisoarea, deodată, cum eram ca la vreo două picioare departe de poartă, mă simții îmbrâncit înainte printr-o izbitură cu capul dată în spate și mă zvârli astfel înlăuntru, pe când bătrâna ce mă izbise se repezi pe urma mea mai iute ca fulgerul și închise ușa dinspre drum. Mă trezii așa, prins între cele două femei, fără a mai avea vreme să cuget ce voiau să-mi facă. Dar curând

pricepui ce urmăreau. În adevăr…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și treia noapte

Ea urmă:

În adevăr, nici nu ajunsesem bine în mijlocul coridorului, când tânăra îmi puse cu mare dibăcie o piedică ce mă culcă pe jos, iar ea se întinse cât era de lungă peste mine, strângându-mă în brațe. Gândeam că-mi sosise ceasul morții, dar nici vorbă! După câteva răsuceli, tânăra se ridică oleacă și, așezându-se peste mine, începu să mă frece cu mâna așa de furios, de îndelung și-ntr-un chip atât de neașteptat, încât toate simțurile mi se tulburară. Atunci tânăra se ridică și mă ajută și pe mine să mă ridic, mă luă de mână și, urmată de maică-sa, după ce trecurăm printr-un șir de șapte coridoare și de șapte galerii, mă duse acolo unde, după toate semnele, era iatacul ei. Iar eu mergeam în urmă-i ca un om beat, din pricina felului în care mă frecase cu degetele ei iscusite. Acolo se opri, îmi porunci să iau loc și-mi grăi:

— Deschide ochii!

Deschisei ochii și mă văzui într-o sală măreață, luminată de patru mari arcade cu vitralii și atât de întinsă că ar fi putut să slujească drept medean la întrecerile de luptă ale războinicilor. Era în întregime pardosită cu marmură, iar pereții îi erau smălțuiți cu bucăți de faianță de toate culorile, împodobite cu desene măiestre; și era împodobită cu lucruri nespus de frumoase, îmbrăcate în atlazuri și catifele, la fel ca divanurile și ca pernele. Iar în fundul sălii se afla un alcov cu un mare pat, cu totul și cu totul de aur, încrustat cu mărgăritare și cu pietre scumpe, un pat vrednic într-adevăr de un rege ca tine, principe Diadem! Tânăra, spre marea mea minunare, mă chemă pe nume și-mi spuse:

— O, Aziz, ce alegi: moartea ori viața?

Îi răspunsei:

— Viața.

Ea urmă:

— De vreme ce lucrurile stau așa, nu ai decât să mă iei de soție.

Eu strigai:

— Nu, pe Allah! Decât să mă însor cu o desfrânată ca tine, mai bine mor!

Ea-mi spuse:

— O, Aziz, crede-mă! Însoară-te cu mine și vei scăpa astfel de fata Dalilei-Vicleana.

O întrebai:

— Dar cine-i fata Dalilei-Vicleana? Nu cunosc pe nimeni cu asemenea nume.

Ea începu să râdă și-mi grăi:

— Cum așa, Aziz? N-o cunoști pe fata Dalilei-Vicleana, când de un an și patru luni ea este iubita ta? Biete Aziz, teme-te, da, teme-te de vicleniile

acestei netrebnice, trăsni-o-ar Allah! Nu se află pe pământ suflet mai stricat decât al ei. Câte ticăloșii n-a săvârșit ea asupra mulților ei iubiți! Eu tare mă mir că te mai văd teafăr și în viață, — când de-atâta vreme te afli în mâinile ei!

Auzind ce spune tânăra aceea, am rămas în culmea uluirii și i-am spus:

— O, stăpână, ai putea să mă lămurești cum de ai ajuns s-o cunoști și să știi despre ea atâtea lucruri de care eu habar n-am?

Ea-mi răspunse:

— O cunosc tot așa de bine cum își cunoaște ursita hotărârile și nenorocirile pe care le pregătește în taină. Dar mai înainte de a-ți lămuri toate, vreau să aflu din gura ta cum s-a întâmplat de ești cu ea. Căci, îți mai spun odată, tare mă minunez cum de ai scăpat viu din mâinile ei.

Îi povestii, dar, tinerei tot ce se petrecuse între mine și iubita din grădină, precum și pierderea bietei Aziza, fiica unchiului meu. Iar ea, auzind de Aziza, începu să se tânguie și să plângă pentru chinurile pe care le îndurase și își izbi mâinile a deznădejde, spunându-mi:

— Allah s-o răsplătească prin mare mila lui, Aziz! Văd acum limpede că n-ai scăpat din mâinile fetei Dalilei-Vicleana decât mulțumită sărmanei Aziza. Acum, când ai pierdut-o, ferește-te de capcanele ticăloasei. Mie nu mi-i îngăduit să-ți descopăr mai multe: mă leagă o taină!

Răspunsei:

— Da, de bună seamă, numai mulțumită Azizei s-a întâmplat așa.

Ea adăugă:

— Ah, în adevăr, astăzi nu se mai găsesc femei atât de alese ca Aziza.

Eu urmai:

— Mai află că, înainte de-a muri, m-a sfătuit să spun iubitei mele, pe care tu o numești fata Dalilei-Vicleana, aceste stihuri simple:

Mai dulce-i moartea, și mai cu priință
Decât amara necredință.

Nici nu isprăvii bine de rostit stihurile, că ea strigă:

— O, Aziz, astea-s cuvintele care te-au scăpat de la pierzare! Vie ori moartă, Aziza veghează asupra ta. Ci să lăsăm morții, care sunt în paza lui Allah. Să ne îngrijim mai bine de cele de față: află, dar, Aziz, că de mult, doresc să fii al meu și că numai astăzi am putut pune mâna pe tine. Și uite c-am izbutit!

Îi răspunsei:

— Da, pe Allah!

Ea urmă:

— Tu ești tânăr, Aziz, și nici prin gând nu-ți trec toate vicleniile de care-i în stare o bătrână ca mama.

Îi spusei:

— Nu, pe Allah!

Ea urmă:

— Supune-te, dar, soartei tale și lasă lucrurile în voia lor: nu vei avea decât să te mândrești cu soția ta. Căci, încă o dată îți spun, nu vreau să mă unesc cu tine decât pe calea legiuită, înaintea lui Allah și a Profetului — rugăciunea și pacea fie cu el! Și toate dorințele îți vor fi împlinite cu asupra de măsură: bogății, stofe frumoase pentru haine, turbane ușoare și fără de pată, toate le vei avea fără de nicio trudă din parte-ți. Nu-ți voi îngădui niciodată să-ți dezlegi punga, căci la mine totdeauna pâinea este proaspătă și cupa plină. Iar în schimb nu-ți voi cere decât un lucru, o, Aziz!

Întrebai:
— Care?
Ea îmi răspunse:
— Să faci cu mine întocmai ce face cocoșul!
Eu întrebai cu uimire:
— Dar ce-ți face cocoșul?
Auzind ce întreb, tânăra izbucni într-un hohot de râs atât de nestăvilit încât se prăvăli pe spate. Pe urmă începu să țopăie și să bată din palme. Când se potoli, întrebă:
— Ce, tu nu cunoști meseria cocoșului?
Îi răspunsei:
— Nu, pe Allah, n-o cunosc! Care-i?
Ea spuse:
— Meseria cocoșului, o, Aziz, este să mănânce, să bea și să facă dragoste.
Rămăsei, în adevăr, buimac, auzind-o vorbind așa, și-i mărturisii:
— Pe Allah, nu știam că aceasta ar fi o meserie pentru fiii lui Adam!
Ea-mi răspunse:
— Ba-i chiar cea mai bună, Aziz! Haide, dară! Scoală-te, strânge-ți mijlocul, întărește-ți șalele și fii zdravăn, țeapăn și neostoit!
Apoi strigă către mamă-sa:
— Mamă, vino degrabă!
Și numaidecât văzui pe bătrână că intră urmată de patru dieci, fiecare cu câte-o făclie aprinsă în mână. Se ploconiră și, după temenelile de cuviință, se așezară roată înaintea noastră.
Tânăra se grăbi atunci, după datină, să-și tragă iașmacul peste față și să se învăluie în izar[65]. Diecii se apucară să scrie senetul de căsătorie. Fata stărui a se însemna că primise de la mine o zestre de zece mii de dinari, drept despăgubire pentru toate datoriile trecute ori viitoare, și se mărturisi datornică a mea pentru această sumă, jurând pe Allah și pe sufletul ei. La sfârșit, plăti, cum se obișnuiește, pe diecii care plecară pe unde veniseră, temenindu-se într-una. Iar bătrâna se duse și ea la treburile ei. Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și patra noapte

Ea urmă:

Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.
Atunci tânăra se ridică, se dezbrăcă și veni lângă mine, păstrându-și pe ea numai o cămașă străvezie. Ah, ce cămașă, cu ce înflorituri! Nu-și dezbrăcase încă nici pantalonașii cei străvezii, dar se grăbi să-i dea numaidecât jos și, luându-mă de mână, mă duse în fundul alcovului unde se prăvăli împreună cu mine pe patul cel mare de aur și, gâfâind, îmi spuse:

— Acum putem face tot ce dorim, căci nimic nu este de rușine în ceea ce este legiuit.

Și se întinse mlădioasă ca o panteră. Gemu apoi lung, cutremurându-se înfiorată și alintându-se dulce, după care își trase cămașa până deasupra șoldurilor. Atunci, nemaiputând să îndur, mușcându-i buzele, în vreme ce ea se zvârcolea și se zbuciuma bătând tot mai stins din pleoape, mă înfruptai din comoara ei. Și mi se adeveri atunci ceea ce spune un poet:

Copila rochia și-o scoase,
Și-atunci putui privi cu drag
Strălucitoarele-i terase
Și al grădinilor ei prag.
Înfiorat, văzui intrarea,
La fel de mică și de grea
Cum îmi simțeam în piept răbdarea,
Cum însăși viața îmi părea.

Ci, cu năprasnică tărie,
O prind, și jumătate-o-nfrâng.
Ea, pâlpâind ca o făclie,
Oftează și suspină-adânc.

O-ntreb atunci: „Vrei să-mi spui, poate,
După ce plângi?” Ea-mi dă răspuns:
„După cealaltă jumătate,
Lumină care m-ai pătruns!”

Apoi, după cea dintâia oară, ea-mi spuse:

— Fă cu mine tot ce-ți place, sunt roaba ta supusă. Hai, vino! Ia-mă, că tu ești viața mea! Dă-mi tot, ca să-mi satur și să-mi ostoiesc sufletul!

Și nu mai contenea cu suspinele și cu gemetele, printre sărutări și alinturi, printre zbateri, și zbuciume, și împreunări, de răsuna casa de zarvă, iar în stradă oamenii se minunau de nebunia noastră. După care dormirăm până dimineața.

Atunci, începând să mă pregătesc de plecare, ea se apropie de mine cu un surâs șiret și-mi spuse:

— Unde vrei să pleci? Crezi, oare, că ușa de ieșire e tot atât de largă ca ușa de intrare? Aziz, băiete, vino-ți în fire! Și mai ales nu mă lua drept fata Dalilei-Vicleana! Așa, leapădă-te cât mai degrabă de asemenea gânduri urâte, Aziz! Uiți că suntem uniți prin căsătorie scrisă și sfințită după legile Cărții celei sfinte și ale *Sunei?* Dacă ești beat, Aziz, trezește-te și vino-ți în minți! Bagă de seamă că ușa casei în care ne aflăm nu se deschide decât odată pe an. Încearcă să vezi de-ți spun adevărul.

Mă îndreptai, buimac, către ușă și, cercetând-o, văzui că era zăvorâtă, bătută în cuie, bine înțepenită și osândită ca pe vecie. Mă întorsei către tânără, mărturisind că era întocmai așa cum spusese. Ea râse și adăugă:

— Aziz, află că avem aici din belșug făină, semințe, poame, și proaspete și uscate, rodii coapte, unt, zahăr, dulcețuri, oi, pui și altele de-acestea, îndestule pentru mulți ani. Iar eu îți spun de pe acum că ai să stai aici cu mine măcar un an de zile și știu asta tot atât de fără nicio îndoială, pe cât știu că cele câte ți le-am înșirat mai sus se găsesc întocmai. Supune-te, dar, și lasă mohorala asta la o parte.

Eu suspinai:

— Nu este ajutor și putere decât întru Allah!

Ea adăugă:

— Și ce te tot plângi, prostălăule? Și ce tot suspini, de vreme ce mi-ai dat dovada că te pricepi în meseria de cocoș?

Și se porni pe râs. Râsei și eu, neavând altceva de făcut decât s-o ascult și să mă supun dorințelor ei.

Rămăsei, dar, acolo, să îndeplinesc meseria de cocoș, adică să beau, să mănânc și să fac dragoste, vârtos, mereu și neostoit, vreme de un an întreg. Iar după un an, fetișcana aduse pe lume un băiat. Și-abia atunci, pentru întâia oară, auzii scârțâitul porții în țâțâni, iar eu, în sufletul meu, scosei un adânc „Ya Allah!“ de ușurare.

Când se deschise poarta, văzui intrând o sumedenie de slujitori și de hamali încărcați cu hrană proaspătă pentru anul următor: poveri întregi de dulciuri, de făină, de zahăr și de altele ca acestea. Mă avântai atunci către poartă, voind să ies cât mai repede în uliță, și la slobozie. Ci ea mă apucă de pulpana hainei și-mi spuse:

— Aziz, răule Aziz, așteaptă măcar până diseară, la ceasul când ai venit la mine acum un an!

Eu, răbdător, mă întorsei să aștept; dar, de îndată ce veni seara, mă ridicai și mă pregătii de ducă. Ea mă însoți până în prag și nu mă lăsă să plec decât după ce-i făcui jurământ că mă voi întoarce la ea nainte ca poarta să se închidă iarăși în zorii zilei. Și trebuia să fac așa, pentru că îi jurasem pe paloșul Profetului — pacea și rugăciunea fie cu el! — pe sfânta Carte și pe Legile Despărțirii.

Ieșii, dar, și mă îndreptai degrabă către casa părintească, trecând însă prin grădină, pe la iubita pe care soția mea o numea fata Dalilei-Vicleana, unde văzui cu mirare că grădina era deschisă ca de obicei, iar lumina ardea între boschete.

Îmi simții atunci inima grea, ba chiar plină de mânie. Și-mi zisei în mine…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și cincea noapte

Ea urmă:

Îmi simții inima grea, ba chiar plină de mânie. Și-mi zisei în sinea mea: „Iată, a și trecut un an de când lipsesc de aici și, întorcându-mă pe neașteptate, găsesc toate la fel ca-n trecut! Eh, Aziz, mai înainte de a-ți vedea mama, care de bună seamă că te plânge ca pe un mort, trebuie să afli ce face iubita ta de-odinioară. Cine știe ce se va fi petrecut de atunci!“ Grăbii pasul și, ajungând la sala cu tavan boltit, deschisei ușa și intrai. O găsii pe iubita mea stând într-un jilț, cu capul plecat pe genunchi și sprijinindu-și obrazul în palmă. Avea chipul schimbat, ochii îi erau plini de lacrimi și arăta nespus de tristă. Deodată, văzându-mă dinaintea ei, tresări, încercă să se ridice, dar se prăbuși îndărăt. Când izbuti, întru sfârșit, să vorbească, îmi spuse cu glas înfiorat:

— Slavă lui Allah că te-ai întors, Aziz!

Eu, față de bucuria ei neștiutoare de necredința mea, rămăsei încurcat și plecai capul. Ci numaidecât mă repezii către iubita mea, o îmbrățișai și-i spusei:

— Cum de ai ghicit că mă-ntorc astă-seară?

Ea răspunse:

— Pe Allah, nu știam nimic despre venirea ta! Dar de un an, în fiecare noapte te-aștept, și plâng singură, și mă mistui. Iată cum m-am schimbat de veghere și de nesomn. Așa te-aștept din ziua când ți-am dat haina cea nouă de mătase și mi-ai făgăduit că te vei întoarce. Ah, spune-mi. Aziz, ce te-a făcut să întârzii atâta vreme departe de mine?

Atunci eu, principe Diadem, îi povestii cu nevinovăție tot ceea ce mi se întâmplase, ca și însurătoarea mea cu fetișcana cea cu coapse frumoase, precum și osârdia mea de un an în meseria de cocoș. La urmă, adăugai:

— De altminteri, trebuie să te prevestesc că numai această noapte o pot petrece cu tine, întrucât înainte de a se lumina de ziuă sunt dator să mă întorc la soția mea, care m-a pus să jur pe cele trei lucruri sfinte.

Când află că eram însurat, tânăra se făcu palidă și rămase ca împietrită de mânie. Întru sfârșit, izbuti să strige.

— O, pui de cățea! Cu mine ai petrecut întâia oară, și-acum nicio noapte întreagă nu-mi dai! Și nici cu mama ta, la fel, nu stai. Socoți, pesemne, că și eu aș avea răbdarea pe care a avut-o minunata Aziza — Allah aibă-o intru mare mila lui! Și crezi poate că și eu am să aștept a pieri de durere din pricina necredinței tale? A, ticălosule, acuma nimeni n-are să te mai scape din mâinile mele! Și nici nu mai am vreun temei să te cruț, acuma când nu mai ești bun de nimic, de vreme ce ești însurat și ai și un copil. Căci mi-e mi-i silă de bărbați însurați și nu mă desfăt cu de-alde ei. Pe Allah, nu-mi mai poți sluji la nimic, nu mai însemnezi nimic pentru mine, dar nici nu vreau să te las alteia. Ai să vezi tu îndată!

După ce spuse acestea, cu mânie cumplită, în vreme ce mă sfredelea cu privirile, începui să pricep întrucâtva ce are să urmeze. Căci deodată, înainte de-a avea răgaz să cumpănesc ceva, zece zdrahoane de fete, mai vajnice decât niște arapi, se aruncară asupra mea, mă doborâră la pământ și mă ținură așa. Ea se ridică atunci, luă un cuțitoi și-mi spuse:

— O să te înjunghiem ca pe-un berbec puturos. Așa am să mă răzbun, și-am s-o răzbun și pe biata Aziza, care s-a prăpădit de mâhnire din pricina ta. Fă-ți mărturia de credință, Aziz!

Spunând acestea, își puse un genunchi pe fruntea mea, în vreme ce roabele ei nu-mi îngăduiau nici să mai răsuflu. Nu mai aveam nicio îndoială că voi pieri, mai ales…

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcui.

Ci într-a o sută douăzeci și șasea noapte

Ea urmă:

Nu mai aveam nicio îndoială că voi pieri, mai ales când văzui ceea ce

începeau să facă roabele cu mine. În adevăr, două mi se așezară pe burtă, două mă țineau de picioare, iar altele două îmi legară genunchii. Apoi iubita mea însăși, ajutată de alte două roabe, începu să mă bată peste tălpi cu un băț, până ce leșinai de durere. Pesemne că atunci a contenit să mă mai lovească, iar eu mi-am venit în simțire și am strigat:

— Mai bine să mor de o mie de ori, decât să mai îndur asemenea chinuri!

Ea, ca pentru a-mi face plăcere, luă iar cuțitul, îl ascuți de pantof și spuse roabelor:

— Întindeți-i pielea gâtului.

Chiar în acea clipă, Allah îmi aduse în minte cuvintele din urmă ale Azizei și strigai:

Mai dulce-i moartea și mai cu priință,
Decât amara necredință!

La aceste vorbe, ea scoase un țipăt de spaimă și strigă:

— Allah aibă milă de sufletul tău, o, Aziza! L-ai izbăvit de o moarte fără de scăpare pe fiul unchiului tău!

După care mă privi și-mi spuse:,

— Dar tu, care-ți datorezi mântuirea stihurilor Azizei, să nu te crezi plătit față de mine. Trebuie neapărat să mă răzbun, și împotriva ta, și împotriva dezmățatei care te-a ținut departe de mine. Am să fac cel mai potrivit lucru pentru aceasta. Hei, roabelor! strigă ea și porunci: Prindeți-l strașnic, nu-l lăsați să se miște nicicum, și legați-i zdravăn picioarele!

Roabele împliniră numaidecât porunca.

Atunci ea se duse și puse pe foc o tigaie de aramă în care turnă untdelemn și brânză fărâmițată; așteptă până ce brânza se topi în untdelemnul clocotitor și se întoarse către mine, care eram tot întins pe jos, ținut, de vajnicele roabe. Se apropie, se aplecă asupră-mi și mă descheie la șalvari. La această atingere, fiori de spaimă și de rușine mă cutremurară, și pricepui ce are să se petreacă. Dezgolindu-mi burta, îmi apucă ouăle și mi le legă chiar la rădăcină cu o sfoară ceruită. Dădu apoi capetele sforii la două dintre roabe și le porunci să tragă cu putere, iar ea, cu un brici de bărbier, îmi seceră, dintr-o scăpărare, bărbăția.

Socoate, principe Diadem, dacă durerea și deznădejdea nu m-au făcut să leșin. Tot ce știu după aceea este că, atunci când mi-am venit în fire, pântecele îmi era neted ca la o femeie, iar roabele îmi turnau peste rană untdelemnul fiert cu brânza moale, oprind scurgerea sângelui. Tânăra îmi întinse atunci un pahar de sorbet ca să-mi potolească setea și-mi spuse cu silă:

— Acuma întoarce-te de unde ai venit. Nu mai ești nimic pentru mine și nu-mi mai poți sluji la nimic, căci singurul lucru de care aveam trebuință mi l-am luat, și dorința mi-i împlinită.

Mă alungă apoi cu o lovitură de picior și mă azvârli din casă, strigându-mi:

— Fii mulțumit că încă îți mai poți simți capul pe umeri!

Mă furișai târâș-grăpiș, chinuindu-mă amarnic, până la casa soției mele, găsii poarta deschisă, intrai pe mutește și mă prăbușii pe pernele din sala cea mare. Soția alergă la mine numaidecât și, văzându-mă galben la chip, mă cercetă cu băgare de seamă și mă sili să-i povestesc întâmplarea și să-i arăt cum fusesem betejit. Ci nu mai putui să îndur a mă vedea ce schilodit eram și căzui iarăși fără de simțire.

Când mă trezii, zăceam întins în uliță, lângă ușa cea mare, căci soția, văzând că arăt ca o femeie, mă zvârlise în drum.

Atunci, în stare jalnică, mă îndreptai către casa părintească și mă aruncai în brațele maică-mii, care de mult mă plângea și nu mai știa pe unde pierisem. Ea mă întâmpină suspinând și, dacă băgă de seamă cât de galben și de zaif eram…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

Maică-mea mă întâmpină suspinând și, dacă băgă de seamă cât de galben și de zaif eram, se porni pe un plâns cu amar. Iar mie îmi veni în minte sărmana și duioasa Aziza, moartă de mâhnire, fără să-mi fi spus o vorbă mai grea. Și-atunci, pentru întâia dată, îmi păru rău după ea. Și vărsai lacrimi de deznădejde și de căință. Apoi, când mă mai potolii, mama îmi spuse cu lacrimi în ochi:

— Sărmane copii, nenorocirile și-au făcut sălaș în casa noastră. Sunt datoare să-ți spun cea mai rea dintre vești: tatăl tău a murit.

Aflând această știre, suspinele îmi năpădiră în piept; în cea dintâi clipă rămăsei înlemnit, pe urmă căzui la pământ și șezui așa noaptea toată.

Dimineața, mama mă sili să mă trezesc și se așeză lângă mine. Eu însă rămăsei ca țintuit locului, privind în colțul unde avea obicei să stea Aziza, iar lacrimile-mi curgeau în tăcere pe obraji. Mama îmi grăi:

— Ah, fiule, iată, de zece zile am rămas singură, în casa aceasta părăsită de stăpânul ei; de zece zile, tatăl tău s-a dus întru mila lui Allah.

Eu răspunsei:

— O, mamă, eu acum sunt cu gândul numai la sărmana Aziza și nu-mi pot închina durerea toată decât amintirii ei. Ah! biată Aziza, tu, cea părăsită de mine, tu, singura care m-ai iubit, cu adevărat, iartă-l pe cel ce te-a chinuit, acum, când e pedepsit cu asupra de măsură, pentru greșelile și pentru necredința lui!

Maică-mea, văzând cât de mare și de neprefăcută îmi era durerea, nu mai spuse nimic, ci îmi obloji tăcută rănile și-mi aduse cele de trebuință ca să mă vindec. După care urmă să se poarte față de mine cu nespusă duioșie și, stând de veghe lângă mine, îmi spunea:

— Allah fie binecuvântat, copile, că nu te-a lovit cea mai mare dintre nenorociri și că încă te mai afli în viață!

Și tot așa se purtă maică-mea cu mine, până ce mă însănătoșii. Dar în sufletul și în amintirile mele rămăsei mai departe bolnav.

Într-o zi, după ce mâncarăm, maică-mea se așeză alături de mine și-mi spuse înduioșată:

— Fiule, socot că a venit vremea să-ți încredințez amintirea din urmă pe care mi-a lăsat-o pentru tine sărmana Aziza. Nainte de-a muri, mi-a cerut să nu-ți dau acest lucru decât atunci când voi fi văzut la tine semnele de neprefăcută jale și când mă voi fi încredințat că te-ai lepădat, pe

totdeauna de smintelile ce te bântuiau.

Deschise un cufăr și scoase do-acolo o legăturică. O desfăcu și-mi întinse stofa de zarafir cea împodobită cu cea de a doua gazelă și pe care, principe Diadem, o ai dinaintea ochilor. Poți ceti, măria-ta, stihurile însăilate pe marginea ei:

Cu-amarnic dor de tine eu inima-mi umplui.
Ci tu, cu nepăsare, mă frângi și mă strivești.
Veghindu-te, de tine mi-s ochii nesătui,
Dar tu, dormind, prin vise spre alte zări pornești:

Ah, inima-mi încearcă urechii tale reci
Să-i readucă-aminte ce chinuri mă înving.
Ci tu, pe căi străine de dragostea mea, pleci,
Când sufletu-mi și ochii de dorul tău se sting.

Vă rog, surori, pe slava și mila celui sfânt!
Când n-oi ma fi, să-mi scrieți pe piatra de mormânt:
„O, călător pe drumul cerescului Părinte,
Oprește-te o clipă tăcut și ia aminte:
Aci sub lut, în tihna acestei cripte sfinte,
Se odihnește-o roabă a dragostei, cuminte!”

Atunci, stăpâne drag, la citirea acestor stihuri, vărsai șiroaie de lacrimi și-mi sfâșiai obrajii de durere. Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele șiruri, scrise de Aziza cu mâna ei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci și opta noapte

Ea urmă:

Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele șiruri, scrise de Aziza cu mâna ei:

„Multiubitul meu văr, află că mi-ai fost mai drag și mai scump decât însuși sângele meu și decât viața mea. Eu și după ce voi muri am să mă rog lui Allah pentru a te ajuta să izbândești în toate pe deplin și să ți se împlinească toate câte le vei dori. Știu că te așteaptă multe necazuri de la fata Dalilei-Vicleana! Slujească-ți de învățătură și înlesnească-ți a lepăda din sufletul tău patima după femeile ticăloase și a te desface din legăturile cu ele! Binecuvântat fie Allah că m-a luat la sine și nu m-a silit să fiu martoră la pătimirile tale.

Păstrează, mă rog ție, în numele lui Allah, amintirea aceasta din urmă de la mine, zarafirul împodobit cu gazela, pe care ți-l las. El îmi ținea tovărășie în lipsa ta și-mi fusese trimis de fiica unui rege, de Sett-Donia, domnița Insulelor Camforului și ale Cristalului.

Când vei fi potopit de necazuri, mergi de-o caută pe domnița Donia, în

regatul tatălui ei din Insulele Camforului și Cristalului. Dar, o, Aziz, să știi că frumusețea și farmecele fără de seamăn ale domniței nu-ți sunt hărăzite ție. Să nu te aprinzi, dar, de dragoste, pentru că ea nu va face decât să te izbăvească din chinuri și să pună capăt amărăciunilor sufletului tău.

Uasalam, o, Aziz!"

Cetind scrisoarea Azizei, o, principe Diadem, mă cuprinse o mâhnire și o duioșie și mai mare, și plânsei cu amar, iar maică-mea plânse și ea laolaltă cu mine, până la căderea nopții. Și așa rămăsei, în starea aceasta de jale, vreme de un an, fără a mă putea lecui de alean.

Și-abia atunci începui să mă gândesc a porni în căutarea domniței Donia din insulele Camforului și ale Cristalului. Iar maică-mea mă îndemna și ea mereu să plec, spunându-mi:

— Călătoria, copile, are să te însenineze și să-ți spulbere mâhnirile. Iată, tocmai s-a nimerit în orașul nostru o caravană de negustori gata de plecare. Alătură-te ei, cumpără ceva mărfuri de-aici și du-te. Peste trei ani, te vei întoarce cu aceeași caravană. Și estimp vei fi uitat și tu de jalea ce-ți apasă sufletul; iar eu voi fi fericită văzându-te iarăși cu inima plină de voioșie.

Făcui, dar, cum mă îndemna maică-mea și, cumpărând câteva mărfuri de preț, mă alăturai chervanalei și călătorii pretutindeni cu ea, dar fără a avea curaj a-mi întinde mărfurile, asemenea tovarășilor mei, ci în fiece zi mă așezam de-o parte, luam zarafirul amintitor de Aziza, îl așterneam dinaintea mea, îl priveam îndelung și plângeam. Așa am dus-o, până ce, după un an de drumărie, am ajuns la hotarele regatului peste care stăpânea tatăl domniței Donia, în Cele Șapte insule ale Camforului și ale Cristalului.

Regele acelor pământuri, principe Diadem, se numește Șahraman. El este într-adevăr tatăl domniței Sett-Donia, cea care știe să coase așa de măiestrit gazele pe zarafirele ce le trimite prietenelor ei.

Eu însă, ajungând în acel regat, gândeam: „O, Aziz, sărmane beteag, la ce-ți mai pot sluji de-acum nainte domnițele fecioare și fetișcanele pământului, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie!"

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută douăzeci și noua noapte

Ea urmă

„La ce-ți mai pot sluji de-acum nainte domnițele fecioare și fetișcanele pământului, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie!".

Dar, amintindu-mi cele scrise de Aziza, mă hotărâi să cercetez și să aflu cum aș putea răzbate s-o văd pe fiica regelui, Strădaniile mele toate rămâneau însă zadarnice și nimeni nu-mi da nicio lămurire de folos. Începusem să pierd orice nădejde, când, într-o zi, cum mă plimbam prin grădinile din jurul orașului și tocmai ieșeam din una ca să intru în alta,

iată că, privind verdeața pomilor și încercând să-mi mai uit astfel grijile, mă trezii la poarta unei grădini cu arbori atâta de încântători că numai privindu-i și s-ar fi simțit, odihnit chiar și sufletul cel mai îndurerat. Acolo, pe banca de la intrare, sta paznicul grădinii, un bătrân și preacinstit șeic, dintre cei ce poartă întipărită pe chip binecuvântarea lui Allah. Înaintai către el și, după temenelile cuvenite, îi spusei:

— O, șeicule, a cui este grădina aceasta?

El îmi răspunse:

— A fiicei regelui, Sett-Donia. Poți chiar, tinere, să intri ca să te răcorești oleacă și să te bucuri de mireasma fiorilor și a ierburilor.

Îi spusei:

— Nici nu am cum să-ți mulțumesc, bătrâne. Ci n-ai putea să-mi îngădui, șeicule, să aștept ascuns pe după vreun boschet sosirea fiicei regelui, ca să-mi bucur și eu ochii măcar cu o privire strecurată pe sub pleoape?

El se împotrivi:

— Pe Allah, asta nu se poate!

Suspinai din adâncul sufletului, iar el mă privi cu duioșie. Mă luă pe urmă de mână și mă duse în grădină.

Mergeam așa, unul lângă altul, ținându-ne de mână, prin locuri fermecătoare, adumbrite de frunze reavăne. Bătrânul culese câteva fructe, cele mai coapte și mai plăcute, și mi le dărui spunându-mi:

— Răcorește-te! Numai domnița Donia le cunoaște gustul.

Apoi îmi grăi:

— Stai aici. Mă întorc îndată.

Mă lăsă singur o clipită și se întoarse iar cu o bucată de carne de miel friptă, poftindu-mă să mănânc cu el. Tăia pentru mine bucățile cele mai fragede și mi le întindea cu mulțumire vădită. Mă simțeam stânjenit de atâta bunătate și nu mă pricepeam cum să-i mulțumesc.

Pe când stam acolo mâncând și tăifăsuind prietenește, auzirăm deschizându-se poarta grădinii, cu un clinchet. Atunci paznicul-șeic îmi spuse repede:

— Iute! scoală-te și ascunde-te în boschetul de colo! Să nu faci o mișcare!

Mă grăbii să-l ascult, și-abia intrasem în ascunziș că și văzui ivindu-se în poarta grădinii capul unui arap hadâmb care întrebă cu glas tare:

— Șeice-paznic, este cineva pe aici? Vine domnița Donia!

El răspunse:

— O, slujitor al palatului, nu am pe nimeni în grădină.

Și alergă degrabă să deschidă în laturi poarta.

Atunci, stăpâne, văzui intrând pe poartă pe domnița Donia, de-mi părea că însăși luna se pogorâse pe pământ. Era atâta de frumoasă, că rămăsei țintuit locului, năuc, neclintit ca un mort. O urmam cu privirea, neînstare nici să mai răsuflu. Am stat așa, înlemnit, cât s-a plimbat domnița, întocmai ca însetatul din pustie care cade sleit de puteri pe malul lacului, fără să se poată târî până la apa răcoroasă.

Înțelesei atunci, stăpâne, că nici domnița Donia, nici oricare altă femeie n-aveau a se mai teme de nimic naintea fătălăului ce acuma eram.

Așteptai până ce Sett-Donia plecă, îmi luai rămas bun de la șeicul-paznic și grăbii să mă întorc iarăși la negustorii din caravană, spunându-mi: „O, Aziz, ce-ai ajuns tu, Aziz? O vintre despodobită care nu mai poate bucura pe nicio îndrăgostită! Hai, întoarce-te lângă necăjita ta mamă și mori liniștit în casa rămasă fără de stăpân! Căci de-acum înainte, pentru

tine niciun rost nu mai are viața.“

Și, cu toată truda pe care o irosisem ca să ajung în acel regat, atât de amară mi-era deznădejdea, încât n-am voit a da ascultare sfaturilor Azizei, ce mă încredințase că domnița Donia avea să-mi fie izvor de alean.

Plecai, dară, cu caravana, ca să mă întorc în țara mea. Și astfel am ajuns pe aceste pământuri peste care domnește regele Soliman, tatăl măriei-tale, principe Diadem. Aceasta este istoria vieții mele.

După ce prințul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz și…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută treizecea noapte

Ea urmă:

Așadar, o, preafericitule rege, vizirul Dandan, istorisind regelui Daul-Macan aceste întâmplări, în vremea împresurării Constantiniei, urmă a povesti mai departe isprăvile în care tânărul Aziz nu încetează a rămâne amestecat de aproape în toate câte avem a le mai auzi.

Povestea domniței Donia și a prințului Diadem

După ce prințul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz și Aziza, și află cât de vrednică a fi dorită era, câte însușiri frumoase și câtă isteție avea domnița Donia, cea învăluită în atâtea taine, fu cuprins de o patimă năprasnică ce-i frământa inima și hotărî să facă orice spre a răzbate până la ea.

Luă, dar, cu el pe tânărul Aziz, de care nu mai voia să se despartă, încăleca pe cal și făcu degrabă cale întoarsă către cetatea tatălui său, regele Soliman-Șah, stăpânul Orașului Verde și al munților Ispahanului.

Cea dintâi grijă a lui fu să dea în folosința prietenului său Aziz o casă frumoasă în care să nu-i lipsească nimic. După ce se încredință că Aziz are tot ce-i trebuie, se întoarse la palatul împărătesc și se încuie în cămările lui, nevoind să vadă pe nimeni și plângând cu amar. Învățase acum și el că lucrurile pe care le auzim ne înduioșează tot atât ca și cele pe care le vedem ori le trăim noi înșine,

Când regele Soliman, tatăl său, îl văzu atât de schimbat la față, înțelese că Diadem avea sufletul plin de supărare și de griji. Îl întrebă, dar:

— Ce ai tu, copile al meu, de te-ai schimbat așa la față și ești atâta de mâhnit?

Atunci prințul Diadem îi mărturisi că e îndrăgostit de Sett-Donia, cu tot sufletul lui, măcar că n-o văzuse niciodată, ci auzindu-l numai pe Aziz povestind despre mersul gingaș, despre ochii și despre măiestria desăvârșită cu care ea știa să coase flori și animale.

Regele Soliman-Șah, după ce îl ascultă, rămase în culmea nedumeririi și spuse feciorului său:

— Copilul meu, Insulele Camforului și ale Cristalului sunt tare departe de țara noastră și, oricât ar fi de minunată domnița Donia, nu ducem lipsă nici aici, în cetatea noastră și-n palatul mamei tale, de fete nespus de gingașe ori de roabe frumoase, aduse de pe-ntreg pământul. Du-te, dară, fiul meu, la iatacurile femeilor și alege-ți-le pe toate câte ți-or plăcea, dintre cele cinci sute de roabe frumoase ca luna. Iar de nu-ți va plăcea niciuna dintre ele, am să-ți aduc ca soție pe cea mai frumoasă fată de crai din țările megieșe. Și-ți făgăduiesc că are să fie mai frumoasă și mai măiastră chiar și decât Sett-Donia!

El răspunse:

— Tată, nu doresc să am ca soție decât pe domnița cea care știe să coase nespus de frumos gazele pe zarafire. Ea și numai ea îmi trebuie, altmintrelea mă duc din țara asta, las și prieteni și casă, și-mi pun capăt zilelor din pricina ei.

Tatăl său văzu că era primejdios să i se împotrivească și-i spuse:

— Atunci, fiule, ai oleacă de răbdare și dă-mi răgaz să mân o solie la regele Insulelor Camforului și ale Cristalului, ca să-i cer după cuviință și după datini, cum am făcut și eu când m-am însurat cu mama ta, să-ți dea în căsătorie pe fiica lui. Și de n-are să vrea, voi zgudui temeliile pământului de sub el și prăvălesc în țăndări peste capul lui întregu-i regat, după ce i-oi pustii pământurile cu un sodom de oaste atât de mare, că desfășurându-se va atinge Insulele Camforului cu fruntea ei, în vreme ce rândurile din urmă încă s-ar mai afla îndărătul munților Ispahanului, la hotarele împărăției mele!

După ce grăi astfel, regele porunci să vie la el prietenul prințului Diadem, tânărul negutător Aziz, și-l întrebă:

— Cunoști drumul la Insulele Camforului și ale Cristalului?

El răspunse:

— Îl cunosc.

Regele zise:

— Aș dori să însoțești acolo pe marele vizir pe care-l voi trimite la regele acelor pământuri.

Aziz răspunse:

— Ascult și mă supun, o, rege fără de asemuire!

Regele Soliman-Șah chemă apoi pe marele vizir și-i porunci:

— Orânduiește tu treburile fiului meu, așa cum vei socoti cel mai potrivit. Ci să știi că va trebui să mergi la Insulele Camforului și ale Cristalului, ca să ceri de soție pentru Diadem pe fiica regelui.

Vizirul răspunse că ascultă și că se supune, pe când prințul Diadem, zbuciumat, se închise în cămările lui, rostind stihuri despre necazurile dragostei:

Ah, întrebați, dar, noaptea! să vă spună
Ea chinul meu și-al sufletului dor,
Și elegia murmurând pe strună
Tristețea care plânge-ncetișor,

Ah, întrebați, dar, noaptea! vă va spune
Că sunt păstoru-ai cărui ochi, cu greu,
Vor sa dezlege stelele nebune,
Când pe obrajii-i lacrimi curg mereu.

Sunt singur pe pământ, deși-i fierbinte,

Ah, inima-mi, și plină de dorinți!
Ca o femeie-s, ce nu poate prinde
Lumina unei rodnice seminți.

Și stete cufundat în gânduri noaptea toată, nevoind nici să mănânce, nici să doarmă.

A doua zi, dis-de-dimineață, tatăl său veni să-l vadă și-l găsi și mai ofilit decât în ajun, și mai schimbat la înfățișare. Atunci, ca să-l aline și să-i liniștească sufletul, grăbi pregătirile de plecare ale lui Aziz și ale vizirului, și nu uită să-i încarce cu daruri bogate pentru regele Insulelor Camforului și ale Cristalului.

Și merseră ei, merseră, zile și nopți în șir, până ce ajunseră în fața Insulelor Camforului și ale Cristalului. Acolo așezară corturile pe malul unei ape, iar vizirul trimise un olăcar să vestească regelui sosirea lor. Nici nu pornise să dea ziua în scăpat, că și văzură venindu-le în întâmpinare sfetnicii cei mari și emirii regelui, care, numaidecât, după temenelile și urările de bună sosire, îi însoțiră până la palatul regesc.

Acolo, Aziz și vizirul intrară în palat, se înfățișară și sărutară pământul dinaintea regelui, căruia-i înmânară darurile din partea stăpânului lor, Soliman-Șah. Regele le mulțămi și grăi:

— Le primesc cu inimă de prieten, și-mi sunt scumpe ca ochii din cap!

Și îndată, Aziz și vizirul, după datină, se retraseră și rămaseră cinci zile în palat, ca să se odihnească de truda drumului.

În dimineața celei de a cincea zile, vizirul își puse mantia cea de sărbătoare și merse, împreună cu Aziz să se înfățișeze dinaintea scaunului crăiesc. Mărturisi regelui dorința stăpânului său și tăcu apoi cuviincios, așteptând răspunsul.

Auzind vorbele vizirului, regele căzu deodată pe gânduri, plecă fruntea și, încurcat și mohorât, stete așa o vreme, neștiind cum să dea răspuns trimisului puternicului rege al Orașului Verde și al munților Ispahanului. Căci știa, de alte dați, ce silă îi era fiicei sale de gândul căsniciei și cu ce mânie are să întâmpine cererea regelui, așa cum făcuse de-atâtea ori cu alte cereri asemănătoare ale altor crai de prin țări megieșe ori mai de departe.

Într-un târziu, regele, ridicându-și fruntea, făcu semn căpeteniei eunucilor să se apropie și porunci:

— Mergi numaidecât la stăpâna ta, Sett-Donia, du-i închinarea vizirului și darurile ce ni le aduce, și spune-i vorbă cu vorbă tot ce ai auzit din gura lui.

Eunucul sărută pământul dinaintea regelui și pieri.

Peste un ceas, se întoarse cu nasul alungit până-n podele, și spuse regelui:

— O, rege fără de seamăn al tuturor vremurilor, am mers în fața stăpânei mele Sett-Donia, dar, de îndată ce i-am arătat cererea măritului vizir, ochii ei s-au aprins de mânie, s-a ridicat în picioare, a apucat un buzdugan și s-a năpustit la mine să-mi crape capul. Eu am dat să fug cât am putut mai repede, dar ea m-a urmărit din ușă în ușă, strigându-mi:

— Dacă tata, împotriva voii mele, vrea să mă mărite, afle că soțul meu nu va avea vreme nici să-mi vadă chipul, căci am să-l ucid cu mâna mea și pe urmă am să-mi iau și eu viața!

Auzind spusele căpeteniei eunucilor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum

era, nu voi nicicum să lungească în acea noapte istoria.

Ci într-a o sută treizeci și una noapte

Ea urmă:

Așadar, o, preafericitule rege, auzind spusele căpeteniei eunucilor, regele, tatăl Sett-Doniei, grăi către vizir și către Aziz:

— Auzit-ați și voi cu urechile voastre. Duceți, dară, regelui Soliman-Șah închinăciunea și supunerea noastră, și arătați-i ce ură poartă fiica mea împotriva căsătoriei. Facă Allah să ajungeți cu bine în țara voastră!

Vizirul și Aziz, văzând că solia lor a rămas fără de izbândă, zoriră a se întoarce în Orașul-Verde și să arate regelui Soliman-Șah ceea ce i s-a răspuns.

Aflând vestea, regele, cuprins de mânie năprasnică, vroi să dea numaidecât poruncă emirilor și căpeteniilor de oaste să adune neîntârziat oștile și să năvălească peste insulele Camforului și ale Cristalului.

Vizirul însă ceru îngăduință a grăi și spuse:

— Măria-ta, nu e cu drept să faci așa, căci vina nu-i a tatălui, ci a fiicei lui, și piedica nu vine decât de la ea. Iar tatăl ei e tot așa de mâhnit ca și noi. Eu ți-am împărtășit ce vorbe grele a spus ea căpeteniei hadâmbilor!

Când îl auzi pe vizir vorbind astfel, regele Soliman-Șah îi dete dreptate și se temu de răzbunarea prințesei împotriva fiului său. Își spuse atunci în sine: „De-aș năvăli peste țara lor și aș lua-o în robie pe fată, tot n-ar folosi la nimic, pentru că ea a jurat să se omoare!“

Porunci să vie prințul Diadem și, mâhnit dinainte de necazul pe care avea să i-l pricinuiască, îi dezvălui adevărul. Ci prințul Diadem, departe de a fi deznădăjduit, grăi hotărât către tatăl său:

— O, tată, nu socoti că am să las lucrurile așa! Jur înaintea lui Allah că ori Sett-Donia va fi soția mea, ori eu nu mai sunt Diadem, fiul tău! Cu prețul vieții, voi răzbate până la ea!

Regele întrebă:

— Cum ai să faci?

El răspunse:

— Voi merge ca negustor. Și ce-o mai fi, oi vedea!

Regele adăugă:

— Atunci, ia cu tine pe vizir și pe Aziz.

Și cumpără numaidecât mărfuri de o sută de dinari, le dărui lui Diadem și, pe deasupra, îi dete și toate comorile pe care le mai avea prin cuferele lui, precum și o sută de mii de dinari de aur, și cai, și cămile, și catâri, și corturi bogate, căptușite cu mătase de toate culorile.

Atunci Diadem sărută mâinile tatălui său, își puse hainele de drum și merse la maică-sa să-i sărute și ei mâinile. Iar maică-sa îi dete și ea o sută de mii de dinari, și plânse, și chemă binecuvântarea lui Allah asupra lui, și se rugă pentru dobândirea dorului său și pentru întoarcerea cu bine printre ai lui — pe când cele cinci sute de femei din palat plângeau în hohote, înconjurând-o pe mama lui Diadem și privindu-l pe prinț sfioase, tăcute și pline de dor. Ci Diadem ieși îndată din iatacul mamei sale și, luând cu el pe Aziz și pe bătrânul vizir, dete porunca de plecare. Și, cum Aziz plângea,

îl întrebă:

— De ce plângi, frate Aziz?

Acela răspunse:

— Stăpâne al meu, Diadem, inima mea îmi spune că nu mă mai pot despărți de tine; dar s-a scurs atâta amar de vreme de când am părăsit-o pe sărmana-mi mamă! Și-acum, când caravana va ajunge în țara mea, ce va face, sărmana de ea, când n-are să mă vadă printre negustori?

Diadem răspunse:

— Nu te tulbura, Aziz! Te vei întoarce în țara ta de îndată ce Allah va voi a ne înlesni să izbândim întru cele ce năzuim.

Și porniră la drum.

Și merseră fără de popas, în tovărășia înțeleptului vizir care, ca să-i desfăteze și ca să aline dorul lui Diadem, le povestea tot istorii de cele fără de pereche. Iar Aziz, la rându-i, spunea și el lui Diadem poeme minunate și ticluia stihuri pline de farmec despre chinurile iubirii și despre cei îndrăgostiți.

După o lună de mers, ajunseră la cetatea Insulelor Camforului și ale Cristalului. Iar când intrară în sukul cel mare al negustorilor, Diadem simți că i se și ușurase povara grijilor și că inima începuse să-i bată sprinten și înviorat. După îndemnul lui Aziz, descălecară la hanul cel mare, închiriată numai pentru ei toate prăvăliile de jos și toate odăile de sus, până când vizirul avea să găsească vreo casă în oraș. Orânduiră mărfurile în magazii și, după ce se hodiniră la han vreme de patru zile, se duseră să cunoască pe ceilalți negustori din sukul de mătăsuri.

Pe drum, vizirul spuse lui Diadem și lui Aziz:

— Socot că, înainte de toate, avem de făcut un lucru fără de care n-am izbuti nicicând să izbândim.

Ei răspunseră:

— Stăm gala a te asculta, căci bătrânii sunt rodnici în gânduri bune, mai cu seamă când au trecut prin câte ai trecut tu.

El grăi:

— Gândul meu este așa: în loc de a lăsa mărfurile noastre închise la han, unde cumpărătorii nu au cum a le vedea, mai bine-i să deschidem, pentru tine, prințule Diadem, ca pentru un negutător ce te afli, o prăvălie mare chiar în sukul de mătăsuri. Tu vei rămâne la intrarea în prăvălie ca să vinzi și ca să arăți marfa, pe când Aziz îți va aduce stofele din fundul prăvăliei și le va desfășura. Și-astfel, tu fiind fără pereche de frumos, și nici Aziz nefiind mai puțin, în scurtă vreme prăvălia noastră va fi cea mai cercetată de mușterii, din toată piața.

Diadem răspunse:

— Gândul tău e strașnic!

Și, îmbrăcat cum era în frumoasa-i haină de negustor bogat, intră în sukul cel mare de mătăsuri, urmat de Aziz, de vizir și de toți slujitorii lui.

Când negustorii din piață îl văzură pe Diadem trecând rămaseră năuci de frumusețea lui și nici nu se mai gândiră la mușteriii lor. Cei ce tocmai tăiau stofele rămaseră cu foarfecele în sus! Iar cei care cumpărau nu mai aveau grija la ce cumpărau! Și se întrebau cu toții de-a valma: „Au nu cumva, portarul Raduan, chelarul grădinilor raiului, a uitat porțile deschise, de-a coborât pe pământ acest flăcău din ceruri?“ Iar alții, la trecerea lui, strigau: „Ya Allah! mândri mai sunt îngerii!”

Ajungând în mijlocul sukului, întrebară unde se află șeicul cel mare al negutătorilor și se îndreptară către prăvălia pe care toți se repeziră să le-o arate. Când ajunseră acolo, cei ce se găseau de față se ridicară în picioare

în cinstea lor, gândind; „Bătrânul acesta preacinstit trebuie să fie tatăl celor doi flăcăi atâta de frumoși”. Iar vizirul, după temenelile cuvenite, îi întrebă:

— O, neguțătorilor, care dintre voi este marele șeic al sukului?

Ei răspunseră:

— Acesta-i.

Vizirul privi către negustorul arătat, și văzu că era un bătrân înalt, cu barba albă și cu fața surâzătoare, care sări numaidecât să-i întâmpine și să-i poftească în prăvălia lui, urându-le din inimă bună venire. Îi îmbie să se așeze pe covoare lângă el și le spuse:

— Stau gata să vă slujesc întru orice veți dori!

Atunci vizirul grăi:

— O, mult preaîndatoritorule șeic, iată că de ani de zile călătoresc cu acești doi băieți ai mei prin cetăți și ținuturi, ca să le arăt tot felul de popoare, spre a le plini învățătura, a-i deprinde a vinde, a cumpăra și a-și scoate câștigul din cunoașterea obiceiurilor și a datinelor tuturor neamurilor. Întru asemenea rosturi, am vrea să ne așezăm aici o bucată de vreme, așa ca flăcăii mei să-și bucure privirile cu toate frumusețile acestei cetăți și să deprindă de la locuitorii de aici gingășia în purtare și bunăcuviința. Te-am ruga, dară, să ne ajuți a închiria o prăvălie largă și bine așezată, pentru a ne întinde acolo mărfurile aduse din țara nostră cea îndepărtată.

La aceste vorbe, starostele pieții răspunse:

— Hotărât! Mi-e bucurie să vă slujesc — pe capul și pe ochii mei!

Și se întoarse către tineri, ca să-i privească mai bine. Ci, de la întâia ochire, se tulbură fără de margini, atâta îl minună frumusețea lor. Căci șeicul pieții aceleia nu se sfia să se îndrăgostească până la nebunie de ochii frumoși ai tuturor flăcăilor, iar patima lui cea mai mare înclina mai cu seamă către băieți decât către fetele cele tinere, și cel mai mult îi plăcea gustul acriu al țâncilor. Gândi, dar, în sineși: „Slavă și închinare celui care i-a izvodit și i-a închipuit și, dintr-o pulbere fără de suflare, a întocmit asemenea frumuseți!“

Și se ridică să-i slujească, așa cum niciun rob nu s-ar fi priceput mai bine să-l slujească pe stăpânii său, și se mărturisi cu totul la poruncile lor. Se grăbi să-i ducă pe tustrei și să le arate prăvăliile libere, și le alese el însuși una, chiar în mijlocul sukului. Era prăvălia cea mai frumoasă, cea mai luminoasă, cea mai largă și cea mai bine așezată dintre toate, clădită cu gust ales, împodobită cu galantare din lemn frumos jilțuit și cu tot felul de rafturi de fildeș, de abanos și de cristal, puse unele peste altele. Ulița din fața ei era bine măturată și stropită, iar la vreme de noapte paznicul sukului stătea de obicei chiar acolo, dinaintea ușii. Șeicul, odată învoiți în ce privește prețul, înmână vizirului cheile și-i spuse:

— Allah facă din ea o prăvălie aducătoare de spor și de binecuvântare, în mâinile fiilor tăi, sub semnele bune ale acestei luminoase zile!

După care vizirul porunci să se aducă și să se orânduiască în prăvălie mărfurile de preț, stofele cele frumoase, atlazurile și toate comorile de nestemate ce fuseseră scoase din dulapurile regelui Soliman-Șah. Iar când toată treaba se sfârși, îi duse pe cei doi tineri să facă o baie bună, la hammamul aflat la câțiva pași, lângă poarta cea mare a sukului, hammam vestit pentru curățenia și pentru marmura lui strălucitoare, unde se ajunge urcând cinci trepte pe care se aflau așezați papucii de lemn, perechi-perechi.

Cei doi prieteni, isprăvind repede baia, nu-l mai așteptară și pe vizir să sfârșească, de grăbiți ce erau să-și ia locul în prăvălie. Porniră, dar, veseli, și cel dintâi ins pe care-l văzură fu bătrânul șeic al sukului care aștepta zbuciumat pe trepte ieșirea lor de la hammam. Cum baia dase încă și mai multă strălucire și frăgezime frumuseții și chipului lor, bătrânul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și doua noapte

Ea urmă:

Cum baia dase încă și mai multă strălucire și frăgezime frumuseții și chipului lor, bătrânul îi asemui, în sinea lui, cu doi pui de căprioară zvelți și neastâmpărați. Văzu cât de trandafirii li se făcuseră obrajii, cât de adânci erau ochii lor negri, cât de luminoasă le era fața. Erau frumoși ca două ramuri împodobite de sclipirile roadelor lor, sau ca două luni pline și albe. Și-i veniră în minte stihurile poetului:

Când, doar de-i ating mâna în treacăt, simt deodată
Ființa mea uimită cum geme-nfiorată,
Iar simțurile-mi toate își pierd senina pace,
Doar la această scurtă atingere — ce-aș face
De i-aș vedea-ntreg trupul în care se îmbină
Mari limpezimi de *ape cu aur de lumină?*

Ieși, dar, în întâmpinarea lor și le spuse:

— Flăcăilor, fie-vă baia ca un desfăt și facă Allah să nu vă lipsească nicicând plăcerile, ci pururea împrospătească-vi-le!

Răspunse Diadem, cu cea mai fermecătoare duioșie a lui și cu cea mai dulce mlădiere de grai:

— Ne-ar fi bucurat să împărtășim cu tine plăcerea aceasta!

Și amândoi îl înconjurară cuviincios și, drept cinstire pentru vârsta și pentru rangul lui de șeic al sukului, mergeau înaintea lui, deschizându-i calea și îndreptându-se către prăvălia lor.

Cum mergeau așa înainte-i, bătrânul șeic putu vedea ce mândru le era mersul și cum li se legăna trupul sub haină la fiecare pas. Abia mai stăpânindu-și înfiorarea, ochii i se aprinseră, răsuflarea i se schimbă, nările i se umflară, și începu să șoptească versuri cu înțelesuri ocolite:

Nicio mirare nu-i că, dintre forme,
Cele ce ne vrăjesc în primul rând —
Oricât de grele-ar fi, de-ar fi enorme —
Cele rotunde, doar acelea sunt!
Căci de privești, sus, veșnicele sfere
Ce se-vârtesc în slăvi, tremurătoare,
Și tot ce e rotund: numai mistere
Și freamăt sunt, și farmec, și mișcare…

Cei doi tineri, auzindu-le, habar n-aveau ce vor ele să spună, ci, dimpotrivă, socotiră a ghici în ele o laudă gingașă făcută lor, fură tare mișcați, îi mulțumiră șeicului și ținură cu tot dinadinsul să meargă cu el la hammam, pentru a-i face plăcere. Iar starostele pieții, izmenindu-se a se împotrivi oarecum, primi, scăpărând de dorință în sinea lui, și luă laolaltă cu ei drumul îndărăt către hammam.

Când intrară, îi văzu vizirul, ce tocmai se zvânta într-una dintre săli. Zărindu-l și pe șeic, veni în întâmpinarea lor până la havuzul din mijloc, unde se opriseră, și-l pofti călduros pe șeic să intre în sala în care se afla el. Ci bătrânul spuse că nu voia să treacă măsura, folosindu-se de atâta bunătate, mai ales că Diadem și Aziz îl țineau fiecare de-o mână, îndrumându-l către sala pe care și-o opriseră pentru ei. Atunci vizirul nu mai stărui și se întoarse să se zvânteze.

Rămânând singuri, Aziz și Diadem îl dezbrăcară pe bătrânul șeic, apoi se dezbrăcară și ei și se apucară să-l frece pe spate, cu toată străşnicia, în vreme ce el, pe sub sprâncene, strecura către ei priviri furișe. Pe urmă Diadem își luă sarcina de cinste de a-l săpuni, iar lui Aziz îi rămânea plăcerea de a turna apă peste el cu un ciubăraș de aramă. Stând așa, între ei doi, șeicul se credea în rai.

Și-l tot săpuniră astfel, îl frecară și-l spălară, până ce, spre marea ciudă a șeicului, vizirul veni între ei. Atunci îl șterseră cu ștergarele calde, apoi cu prosoapele cele răcoroase și înmiresmate, îl îmbrăcară și-l duseră pe-o bancă, unde-i aduseră fel de fel de sorbeturi cu mosc și cu suc de

trandafiri.

Șeicul se prefăcea a lua aminte la cele ce vorbea vizirul, ci sufletul și ochii lui nu mai erau decât pentru cei doi tinerei ce alergau, strălucitori, de colo până colo, ca să-l slujească. Iar când vizirul îi grăi urările cele obișnuite la hammam după scaldă, el răspunse:

— Ce binecuvântare a intrat o dată cu voi în orașul nostru, și ce fericire este sosirea voastră!

După care rosti aceste stihuri:

Colinele, când i-au văzut venind,
Au înverzit. Iar veșteda câmpie
A tresărit și-a înflorit zâmbind.
Și oameni, și pământ, cu bucurie,
Strigară-ntâmpinându-i: „Bun venit!
Și bună pace! Și prietenie!“

Tustrei îi mulțumiră pentru bunăvoința fără de seamăn pe care le-o arăta, iar el răspunse:

— Allah să vă deie la toți viața cea mai plăcută și să-i apere de deochi, strălucite negutător, pe frumoșii tăi flăcăi!

Vizirul spuse:

— Iar ție, prin marea mila lui Allah, fie-ți baia o înviorare de putere și de sănătate! Căci, preacinstitule șeic, au nu-i așa că apa este adevăratul bun al vieții în această lume și hammamul un loc al desfătărilor?

Starostele sukului răspunse:

— Așa-i, pe Allah! Câte minuni de versuri n-a izvodit hammamul prin pana multor mari poeți! Nu care cumva cunoașteți asemenea stihuri?

Diadem, cel dintâi, începu:

O, hammam, tu, viață dulce,
Vis vrăjit și dor!
O, hammam, prin tine curge
Timpu-n iute zbor.
Ah, că nu pot, în măreață
Vrajă să rămân,
O, hammam, întreaga viață
Să mă ții la sân!
Raiul tot, pe lângă tine,
Pare-un biet ungher.
Jad de-ai fi, mi-ar fi mai bine-n
Iadul tău să pier.

După ce Diadem spuse această poezie, Aziz urmă:

Lăcașu-acesta — care-a *prins pe pietre*
A pietrei floare — prin căldura lui
Părea-ți-ar gură-a iadului, cu vetre
De flăcări mari, cu aburi alb-verzui,
De n-ai gusta îndată-n dulcea-i scaldă
Plăceri care te-nvăluie-n fiori,
De *n-ai vedea-n mijlocu-i laolaltă*
Atâtea lune și atâția sori.

Când termină, Aziz se așeză lângă Diadem, iar starostele pieței, vrăjit de gingășia și de harurile lor, strigă:

— Pe Allah! voi legați laolaltă harul cuvântului cu frumusețea cea mai desăvârșită! Lăsați-mă acum și pe mine să vă cânt câteva stihuri, căci cântecul face și mai frumoasă o poezie.

Își sprijini obrazul în palmă, închise ochii pe jumătate și, legănându-și capul, începu să cânte încetișor:

Foc de hammam, ni-i viată-a ta căldură!
O, focule, în trup ne torni, tării,
Iar inimile noastre le-nmlădii
Și le alini de toate câte-ndură!

Hammam o, aer cald, havuze-n rouă,
Lucinde marmuri, susur de izvor,
Săli adumbrite, mosc aromitor,
Înmiresmate trupuri — mă-nchin vouă!

Hammam, tu arzi de-un joc ce ni-i balsam,
Nestins mereu, strălucitor mereu,
Și adumbrit mereu de-un abur greu,
Cu inima și dorul meu, hammam!

Privi apoi pe cei doi tineri și își lăsă sufletul să hoinărească în voie prin grădina frumuseții lor.

Iar ei, ascultând cântecul, rămaseră cu totul fermecați și uimiți de măiestria șeicului. Îi mulțumiră din suflet și, cum se lăsa noaptea, îl însoțiră până la poarta hammamului. Dar, oricât stărui poftindu-i sa ia masa în seara aceea la el acasă, ei nu primiră, cerându-și iertare, își luară rămas bun și plecară, în vreme ce bătrânul șeic, pironit locului, îi urmărea cu privirea.

Se întoarseră, dar, acasă, mâncară, băură și se culcară cu toții fericiți, dormind până dimineața. Atunci se sculară, se spălară după sfânta datină, și-și făcură rugăciunea. Apoi, când porțile sukului fură date în lături, se îndreptară către prăvălia lor, pe care o deschiseră pentru întâia oară.

Slujitorii orânduiseră prăvălia cu mare dichis, o îmbrăcaseră în perdele de mătase și așternuseră la locul potrivit două covoare împărătești, ce puteau prețui la o mie de dinari fiecare, și două perini împodobite cu ciucuri și cu flori de aur, ce puteau prețui o sută de dinari fiecare. Iar pe rafturile de fildeș, de abanos și de cristal stăteau frumos rânduite mărfurile cele scumpe și comorile de nestemate.

Diadem se așeză pe unul din covoare, Aziz pe celălalt, iar vizirul între ei, chiar în mijlocul prăvăliei, cu slujitorii împrejur, întrecându-se care mai de care să le împlinească poruncile.

Și îndată toți locuitorii aflară de această minune de prăvălie, iar mușteriii începură să curgă din toate părțile, fiecare primind cumpărăturile din mâna tânărului numit Diadem, a cărui frumusețe de faimă întorcea toate capetele și ducea la pierderea minților. Vizirul, văzând că treaba merge de minune, sfătui încă odată pe Diadem și pe Aziz să fie cu ochii în patru, și plecă liniștit să se odihnească acasă.

Așa merseră lucrurile o vreme, până ce Diadem, văzând că nimic nu se vestea din partea domniței Donia, începu să-și piardă răbdarea și somnul. Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz,

iată că zăriră trecând pe dinaintea prăvăliei lor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și treia noapte

Ea urmă:

Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, iată că zăriră trecând pe dinaintea prăvăliei lor, prin piață, o bătrână învăluită într-un izar lung de atlaz negru. Când dete cu ochii de prăvălia cea minunată și de frumosul negustoraș așezat pe covor, se îndreptă zorită într-acolo, îl salută pe flăcăul care, după ce-i răspunse cuviincios la semnele ce i le făcea Aziz din fundul prăvăliei, se ridică în cinstea ei și-i surâse cât mai dulce. O pofti apoi să ia loc pe covor, se așeză lângă ea și începu să-i facă vânt cu evantaiul, până ce o văzu hodinită și răcorită.

Atunci bătrâna îl întrebă pe Diadem:

— Flăcăule, o, tu care închipuiești toate desăvârșirile și toate frumusețile, ești oare de-aici, din țara noastră?

Diadem, cu glasu-i dulce și plin de farmec, îi răspunse:

— Pe Allah, stăpână, pentru întâia oară pun piciorul în aceste locuri, unde am venit numai spre a mă desfăta privindu-le. Iar ca să-mi fac de lucru o parte din timp, vând și cumpăr.

Bătrâna grăi:

— Fii bine venit, frumosule oaspe al orașului nostru! Și ce mărfuri aduci tu din țările cele depărtate? Dă-mi să văd și eu ce ai mai frumos, căci frumosul la frumos trage.

Diadem, mișcat de vorbele acestea alese, îi zâmbi a mulțumire și-i spuse:

— În prăvălia mea nu am decât lucruri ce nu se poate să nu-ți placă, vrednice de fiice de regi și de făpturi prea alese ca tine.

Bătrâna răspunse:

— Tocmai voiam să cumpăr o stofă cât mai frumoasă pentru o rochie hărăzită domniței Donia, fiica regelui nostru Șahraman.

Auzind numele celei de care-i era plină inima, Diadem nu-și mai putu înfrâna sufletul și strigă lui Aziz:

— Aziz, adă-mi repede tot ce-i mai frumos și mai scump între mărfurile noastre!

Atunci Aziz deschise un dulap clădit în zid și în care nu se afla decât un val de stofă, dar ce stofă! Partea din afară, împodobită cu ciucuri de aur, era din urșinic de Damasc, pe care străluceau suave tot felul de închipuiri de flori și de păsări, în mijlocul cărora horea un elefant năuc. Și se revărsa din ea un belșug de miresme ce pătrundeau până în suflet. Aziz aduse vigul acela lui Diadem, care-l desfășură, dând la iveală frumusețile fără de seamăn ale stofei aceleia, menită parcă anume pentru rochia vreunei hurii din rai ori a vreunei domnițe fermecate. A o zugrăvi și-a înșira toate nestematele cu care era împodobită ori toate alesăturile sub care i se învăluia urzeala, numai poeții cu harul lui Allah ar putea izbuti, în stihuri.

Diadem desfășura încet stofa dinaintea bătrânei, care nu știa la ce să se uite mai mult — la frumusețea stofei, ori la chipul vrăjit al flăcăului cu ochi negri. Privind așa farmecele fragede ale negustorașului, bătrâna își simțea trupul cuprins ca de flăcări.

Când putu grăi, spuse lui Diadem, privindu-l cu ochii aprinși de patimă:

— Îmi place stofa. Cât am a-ți plăti?

El se ploconi și răspunse:

— Sunt plătit peste măsură prin fericirea de a te fi cunoscut!

Atunci bătrâna strigă:

— O, flăcăule fără de seamăn, fericită femeia care poate să se culce la pieptul tău! Ci unde-s fecioarele vrednice de tine? Din parte-mi, nu știu decât una singură pe întregul pământ! Spune-mi, tinere cerb, care ți-i numele?

El răspunse;

— Mă cheamă Diadem.

Atunci bătrâna șopti:

— Dar acesta-i un nume ce nu se dă decât fiilor de regi! Cum de poate un negustor să poarte numele de „Cunună-de-rege“?

Atunci Aziz, care toată vremea nu spusese o vorbă, se apropie ea să-și scoată prietenul din încurcătură și răspunse bătrânei:

— Este singurul fiu al părinților săi, care-l iubesc atâta, încât au voit să-i dea un nume cum se dă fiilor de regi.

Ea spuse

— Așa-i: dacă Frumusețea ar trebui să-și aleagă un rege, numai pe Diadem și l-ar alege! Află, Diadem, că bătrâna de mine nu mai sunt de-acum înainte decât roaba ta, și martor mi-i Allah pentru credința față de tine! Ai să vezi nezăbavnic ce am să fac întru folosul tău. Allah să te ocrotească și să te păzească de deochiul lumii!

Luă apoi vigul cel scump de mătase și plecă.

Cu sufletul încă tremurând de bucurie, ajunse la domnița Donia, pe care ea o alăptase când era mică și căreia îi ținea loc de mamă. Intră, dară, ținând cu mândrie sub braț stofa cea scumpă. Donia întrebă:

— O, doică, ce-mi mai aduci? Arată-mi!

Ea răspunse:

— Stăpâna mea, domniță Donia, ia și privește!

Și desfăcu stofa. Atunci Donia, cu mare fericire și cu bucuria în ochi, strigă:

— O, ce minune! Asta nu-i stofă din țările noastre.

Bătrâna răspunse:

— Așa-i, e tare frumoasă. Dar ce-ai mai spune când l-ai vedea pe tânărul negustor care mi-a dăruit-o pentru tine! De bună seamă că chelarul cerurilor, Raduan, trebuie să fi uitat a închide porțile Raiului, de-a lăsat, să coboare un asemenea înger care să bucure sufletul muritorilor! O, stăpână, mult aș mai vrea să-l văd pe flăcăul acesta strălucitor dormind la sânul tău…

Dar Donia strigă:

— O, cum de cutezi tu, doică, să-mi vorbești de bărbați, și ce pâclă ți-a întunecat așa, deodată, mintea? Taci, și dă-mi stofa ceea s-o cercetez mai de-aproape!

Luă stofa și începu s-o mângâie și să și-o potrivească pe trup, întorcându-se către doică-sa, care îi spuse:

— Stăpână, ești frumoasă, dar două frumuseți sunt mai mult decât una singură!

Ci Sett-Donia strigă iar:
— Ah! mancă afurisită, să nu mai scoți o vorbă! Du-te doar la acel negustor și întreabă-l dacă are vreo dorință de spus ori vreun hatâr de cerut, și regele, tatăl meu, numaidecât are să i le împlinească.
Bătrâna începu să râdă și, clipind din ochi, spuse:
— O dorință? Pe Allah! Cine n-are nicio dorință?
Și se ridică în grabă și alergă la prăvălia lui Diadem
Când o văzu venind, Diadem își simți inima prinzând aripi de bucurie, o luă de mână, o așeză lângă el și-o ospătă cu sorbeturi și cu dulcețuri. Atunci bătrâna grăi:
— Îți aduc o veste bună. Stăpâna mea, Donia, te salută și-ți spune: „Prin venirea ta, ne-ai cinstit și ne-ai luminat orașul. De ai vreo dorință, mărturisește-o!“
Diadem ascultă năpădit de bucurie, pieptul i se umplu de senin și voioșie, și gândi în sine: „Treaba merge bine!“ Răspunse apoi bătrânei:
— N-am decât o dorință: să izbutesc a trimite domniței Donia o scrisoare pe care vreau să i-o scriu și să capăt răspuns.
Doica grăi:
— Ascult și mă supun!
Atunci Diadem strigă lui Aziz:
— Dă-mi călimara de aramă, hârtie și kalamul!
După ce Aziz i le aduse, Diadem scrise în stihuri următoarele:

Hârtia ce-ți trimit, preînalto,
Ți-aduce daruri și comori
Păstrate-n tainele din suflet
Și adunate dor cu dor:
Întâi e focul din lăuntru-mi,
Care neîncetat mă arde;
Al doilea este iubirea,
Cu chinul de a-ți fi departe;
Al treilea mi-e viața însăși,
Ca și statornicia ei;
Al patrulea este aleanul,
Din care mi-am făcut temei;
Al cincelea este nădejdea
Că ochii-mi se vor veseli;
Al șaselea e rugămintea:
Să mă aștepți, sau tu să vii!

Apoi, la sfârșitul scrisorii, ca semnătură, adăugă:

Aceste rânduri au fost scrise
De robul unui dor-blestem,
De un ocnaș legat în vise,
De cel bolnav de-un chin suprem,
De cel ce-n ochii tăi se-nchise,
De negustorul Diadem.

Pe urmă reciti scrisoarea, o presără cu nisip, o scutură, o pecetlui, o împături și o dete în mâna bătrânei, strecurând și o pungă cu o mie de dinari. Iar bătrâna, după ce se rugă lui Allah pentru izbândă, se întoarse grabnic la stăpâna ei, care o întrebă:

— Acum, doică, spune-mi care-i dorința negustorului, ca să mă duc îndată la tata, să-l rog să i-o împlinească!

Bătrâna răspunse:

— Stăpână, nu știu cu adevărat care i-i dorința, căci iată scrisoarea al cărei cuprins nu-l cunosc.

Și îi dete scrisoarea.

După ce o ceti, domnița Donia strigă:

— A, negustor neobrăzat! Cum de cutează el să-și ridice ochii până la mine?

Și, de mânie, începu să se bată cu palmele peste obraji, zicând:

— Ar trebui să pun să-l spânzure pe mișel chiar dinaintea prăvăliei lui!

Bătrâna atunci întrebă, făcând pe nevinovata:

— Au ce-o fi scriind atâta de cumplit în scrisoarea ceea? Nu cumva va fi cerând cine știe ce preț anapoda pentru vigul lui de mătase?

Ea răspunse:

— Mai rău: nu-i vorba decât de dragoste și de patimi!

Bătrâna o-ntoarse:

— Mare cutezanță. Zău așa! S-ar cădea, stăpână, să-i dai un răspuns din care să priceapă și el ce poate să-l pască de va mai îndrăzni una ca asta.

Ea zise:

— Așa-i! Ci mă tem că atunci s-ar face și mai cutezător.

Bătrâna o îndemnă:

— Ba nu: l-ar face să-și caute de treabă!

Atunci Sett-Donia zise:

— Dă-mi călimara și kalamul.

Și scrise în stihuri:

Ești orb și-ți faci năluci! Vrei pân' la stele
S-ajungi, de parcă-ar fi putut vreodată
Un muritor să suie-n cer la ele
Și printre aștrii nopții să străbată!

Ci, ca să-ți deschid ochii, iată, jur
Pe cel ce te-a făcut un vierme-al firii
Și-a izvodit și, astrele-n azur
Neîntinate-n slava nemuririi

De vei mai cuteza să-mi scrii cândva,
Voi da poruncă să te răstignească
Pe-un arbor blestemat, iar moartea ta
Drept pildă ticăloșilor slujească!

Pe urmă, pecetluind scrisoarea, o dete bătrânei, care alergă degrabă la Diadem cel ars de nerăbdare. Prințul îi mulțumi, deschise scrisoarea, o ceti și, cuprins de mâhnire adâncă, spuse trist bătrânei:

— Mă amenință cu moartea, ci eu nu mă tem de moarte, căci viața mi-i chin și mai mare. Și de-ar fi să mor, eu tot am să-i răspund!

Bătrâna grăi:

— Scumpă mi-i viața ta! Și am să te ajut din toate puterile și am să împart cu tine toate primejdiile. Scrie-i, dar, și dă-ncoace scrisoarea!

Diadem strigă lui Aziz:

Ia o mie de dinari și dăruie-i acestei măicuțe. Și s-avem credință în Allah cel atotputernic!

Scrise apoi pe hârtie stihurile următoare:

Deci visul meu din orice seară
Ea mi-l amenință cu moarte.
Nu știe tânăra fecioară
Că numai moartea face parte
De-a păcii fără moarte țară,
Și nici că tot ce se-nfioară
Stă-n mâna neclintitei Soarte.

Au mila ei n-ar fi cu cale
Să-ncline mai ales spre cei
Al căror dor muiat în jale
E către astfel de femei
Ce nu se-ntină-n neagra vale,
Iar cei de firul nu dau ocoale
Spre nentinatul lor știubei?

O, biete doruri ale mele,
Să nu mai năzuiți nimic!
Lăsați-mi inima-n zăbrele
Să se sfârșească pic cu pic.
Nădejdea-mi să-și aștearnă
Zăbranicele peste ele
Și peste visul meu caiic!

Dar tu, cu inima-ți de piatră,
Să nu crezi că-am să tac înfrânt!
Decât să sufăr o maratră
Durere, fără țel și frânt,
Mai bine-n jalea-mi idolatră
Dintr-un mormânt mi-oi face vatră,
Să nu mai fiu așa cum sunt!

Și cu lacrimi în ochi, dete bătrânei scrisoarea și-i spuse:

— Te necăjim, vai, zadarnic! Sufletul meu îmi spune că nu-mi mai rămâne decât să mor.

Ea îi răspunse:

— Lasă închipuirile cele negre și amăgitoare, mândrule flăcău, și privește-te! Au nu ești tu soarele însuși? Și nu-i ea luna? Cum de socoți că eu, care mi-am trecut viața numai în uneltiri de dragoste, n-am să știu a împreuna frumusețile voastre? Liniștește-ți sufletul și alină-ți grijile care te mâhnesc. Am să-ți aduc fără de zăbavă vești de bucurie.

Cu asemenea vorbe îl părăsi pe prințul Diadem, după ce…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și patra noapte

Ea urmă:

Cu asemenea vorbe, îl părăsi pe prințul Diadem, după ce ascunse bine scrisoarea în păr, și se duse la stăpâna ei. Intră la ea, îi sărută dreapta și se așeză fără a spune o vorbă. Dar, după un răstimp, grăi:

— Copilă multiubită, părul meu bătrân s-a despletit și nu mai am putere să-l pun în rânduială. Poruncește, rogu-te, vreunei roabe să vină să mă pieptene.

Dar Sett-Donia strigă:

— Doică scumpă, eu însămi am să te pieptăn, așa cum și tu ai făcut deatâtea ori cu mine!

Și domnița Donia începu să desfacă pletele albe ale doicii și se pregătea să i le pieptene, când, deodată, răvașul lui Diadem alunecă pe covor.

Sett-Donia, uimită, voi să-l ridice, dar bătrâna strigă:

— Copila mea, dă-mi hârtia! Pesemne că s-a prins în părul meu când mă aflam la tânărul negustor. Alerg să i-o înapoiez!

Însă Donia se grăbi s-o deschidă și să-i citească cuprinsul. Își încruntă sprâncenele și strigă:

— Ah, doică blestemată, ăsta-i vreunul din vicleșugurile tale! Au cine mi l-a trimis pe negustorașul ăsta, pacostea și neobrăzatul? De prin ce țară cutează el să vină până la mine? Iar eu, Donia, cum m-aș ticăloși până-ntr-atâta încât să mă uit la un om care nu-i nici de rangul și nici de neamul meu? Ah, nemernico, nu ți-am spus oare că mișelul acesta are să se facă și mai cutezător?

Bătrâna spuse:

— Așa-i, domniță, e un adevărat Șeitan! Cutezanța lui e curat diavolească! Dar, copilă și stăpână a mea, scrie-i pentru cea din urmă oară, și-ți dau încredințare că se va supune voinței tale! Altfel, să pui să fie răstignit, iar pe mine laolaltă cu el!

Atunci domnița Donia luă kalamul și înșiră următoarele stihuri:

Smintitule, au tu nu știi
Că-n aerul din juru-ți joacă
Primejdia de-a nu mai fi?

Nu știi că-s ape care-neacă,
De-ncerci să intri-n vadul lor?
Și sunt unghere-n care, dacă

Ar vrea să calce-un muritor,
El se va și topi, pe dată?
Tu cugeți să te nalți în zbor

La stele-n cer, când lumea toată,
De-ar pune mână lângă mână,
Tot n-ar răzbate-n slăvi vreodată?

Cutezi, cu inima-ți păgână,
Să-mbrățișezi, fie și-n vis.
Vreo hurie — să-ți faci cadână?

Ia bine-aminte ce ți-am zis!

Altminteri, croncănind, a moarte,
Asupră-ți, ca dîntr-un abis.

Cu negre aripi, de departe
Veni-vor corbii-n stol, mereu;
Peste mormântul tău să poarte

Al spaimei duh, rotind din greu.

După care împături și pecetlui scrisoarea, o dote bătrânei care, a doua zi, dis-de-dimineață alergă s-o înmâneze lui Diadem. Cetind-o, Diadem înțelese că nicio nădejde nu mai trebuia să-i încălzească inima și, întorcându-se către Aziz, îl întrebă:

— Frate Aziz, învață-mă ce-i de făcut? Nu mă mai simt în stare să-i dau un răspuns cumpănit!

Aziz răspunse:

— Am să încerc eu în locul și-n numele tău.

Diadem grăi:

— Bine, Aziz, scrie-i tu, slujindu-te de toată măiestria ta.

Atunci Aziz luă o hârtie pe care așternu aceste strofe:

Doamne, pe cei cinci Drepți! dă-mi ajutor!
Un chin mă seacă, zac topit de vlagă.
Ah, izbăvește-mi inima de dor,
Din zgura suferinței mă dezleagă.

Tu taina mi-o cunoști, al cărei foc
Lăuntrurile-mi arde. Știi prea bine
Cruzimea celei ce, oricât mă rog,
Oricât o chem, m-alungă de la sine.

Vreau fruntea să-mi ridic, țin ochiu-nchis.
Dar nu mai scap din vălul ce mă soarbe,
În care mă scufund ca-ntr-un abis
În sinul deznădejdii mele oarbe.

Curajul meu, Părinte, s-a sfârșit,
Râvnesc mereu iubirea ei zadarnic,
O, *nemiloaso, tu, cu păr cernit,*
Crezi tu că ți-este ceru-atât de darnic

Întru-al Ursitei oamenilor crug
Și-ntru-nfruntarea crâncenei Năpaste,
De-ți place să-l tot chinui ca pe rug
Pe cel ce pururi va să te adaste?

Pricepe, dar: e-un suflet neînfrânt,
Ce numai pentru tine întâia oară
A părăsit și tată, și pământ,
Și casă, și prieteni dragi, și țară.

La urmă, Aziz întinse lui Diadem hârtia pe care o scrisese, iar Diadem, cetind versurile, ca să le vadă cum sunau, se arătă mulțumit de ele și spuse

lui Aziz:

— Sunt minunate!

Și dete scrisoarea bătrânei doice, care alergă s-o ducă Doniei.

Când domnița văzu cele scrise în scrisoare, clocotind de mânie împotriva bătrânei, strigă:

— Mancă afurisită, numai tu ești pricina umilințelor pe care le îndur! Ah, izvod de piaze rele, să nu te mai văd în ochii mei! Ieși numaidecât, ori pun robii să te vrâsteze cu lovituri de bice și-ți sfărâm oasele sub călcâiele mele!

Fără a mai zăbovi, bătrâna se repezi afară, căci Donia se pregătea să strige robii. Cu sufletul la gură, alergă să-și povestească nenorocirea celor doi prieteni și să se pună sub ocrotirea lor.

La această veste, Diadem fu nespus de mâhnit și grăi bătrânei, mângâind-o trist:

— Jur pe Allah, măicuță: mă simt acum de două ori mai mâhnit văzându-te că înduri urmările greșelii mele!

Dar ea îi răspunse:

— Nu te necăji, tinere drag, nu mă las eu biruită cu una, cu două! Nimeni n-are să poată spune vreodată că n-am fost în stare să împreun doi îndrăgostiți. Iar piedicile de-acum mă ațâță și mai mult să mă slujesc de toată șiretenia și să te fac să răzbați la ținta dorințelor tale.

Atunci Diadem întrebă:

— Ci ia spune-mi, măicuță, din ce pricină este Sett-Donia atât de învrăjbită pe toți bărbații?

Bătrâna răspunse:

— Din pricina unui vis pe care l-a avut.

El se minună:

— Atâta doară, un vis?

Ea zise:

— Atâta. Să-ți povestesc.

Și începu:

— Într-o noapte, domnița Donia adormise și văzu în vis un vânător de pasări care-și întindea lațurile într-o poiană și care, după ce presărase boabe de grâu pe jos, se dete mai la o parte, stând la pândă și așteptându-și norocul. Nu peste mult, veniră păsări din toate colțurile pădurii și se abătură pe locul unde se aflau lațurile. Printre păsările care ciuguleau boabele, erau și un porumbel cu porumbița lui. Porumbelul, tot ciugulind așa, se rotea din când în când umflându-se în pene pe lângă tovarășa lui, fără a lua seama de primejdia ce-l păștea. Până la urmă, tot rotindu-se așa, se prinse cu un picior în ochiurile lațului, care îl și înhăță. Celelalte păsări, speriate de bătăile lui din aripi, zburară cu zarvă, fâlfâind în zbor. Dar porumbița lăsă hrana împrăștiată pe jos și, curajoasă, nu avu altă grijă decât să-și scape soțul. Cu ciocul și cu capul făcu așa că destrămă lațul și-și slobozi tovarășul necugetat, mai înainte ca prinzătorul de păsări să vină și să pună mâna pe el. Ea zbură împreună cu soțul, se rotiră o dată amândoi prin văzduh și se întoarseră apoi ca să ciugulească iar în jurul lațurilor. Și porumbelul iar începu să se învârtească în jurul porumbiței, iar aceasta, dând înapoi ca să se ferească de înghesuielile lui, veni din nebăgare de seamă lângă ochiuri și fu prinsă la rândul ei. Atunci porumbelul, fără a se mai gândi la soața lui, zbură pocnind din aripi, dimpreună cu celelalte păsări, iar păsărarul puse astfel mâna pe ea și-i suci gâtul pe loc. Visul acesta o tulbură cumplit pe domnița Donia, care se trezi în suspine, mă chemă ca să mi-l povestească și-mi spuse înciudată: „Toți bărbații sunt

asemenea, iar oamenii trebuie să fie și mai răi decât toate celelalte făpturi ale pământului. Jur în fața lui Allah că n-am să îngădui în veci sila apropierii lor!“

După ce prințul Diadem auzi acest, vis, îi spuse bătrânei:

— Dar, măicuță, tu nu i-ai arătat, oare, că nu toți oamenii sunt ca acest porumbel ticălos și că nu toate femeile sunt ca sărmana și credincioasa lui soață?

Ea răspunse:

— Nimic n-a mai putut, s-o înduplece, și trăiește de-atunci singură, închisă cu frumusețea ei.

Diadem adăugă:

— O, măicuță, musai vreau s-o văd, de-ar fi și să mor, s-o văd barem o dată și să-mi pătrundă în suflet o singură privire de-a ei! O, bătrână binecuvântată, fă aceasta pentru mine, găsește vreun mijloc, cu înțelepciunea ta!

Atunci bătrâna grăi:

— Află, lumină a ochilor mei, că în spatele palatului în care locuiește domnița Donia este o grădină unde vine și se preumblă odată pe lună, însoțită de slujnicele ei, intrând acolo pe o portiță tainică, spre a se feri de privirile trecătorilor. Peste o săptămână este tocmai ziua ei de plimbare. Am să vin să-ți fiu călăuză și să te pun în fața celei iubite. Și mă încumet a crede, cu toate prejudețele ei, că odată ce te va fi văzut, domnița va fi biruită de frumusețea ta: căci dragostea este un dar de la Allah și vine când îi place lui!

Atunci Diadem răsuflă mai din larg, mulțumi bătrânei și o pofti să primească a-i fi oaspe, de vreme ce nu se mai putea înfățișa stăpânei. Închise apoi prăvălia și tustrei luară calea către casă.

Pe drum, Diadem se întoarse către Aziz și grăi:

— Frate Aziz, cum nu voi mai avea răgaz să merg la prăvălie, o las în seama ta. Fă cu ea cum vei socoti mai bine!

Aziz răspunse că ascultă și că se supune.

Estimp, ajunseră acasă și-i povestiră toate de-a fir a păr vizirului, și despre visul domniței, și despre grădina unde avea să încerce a o vedea. Și-i cerură și lui sfatul.

Vizirul cugetă un răstimp, ridică apoi capul și grăi:

— Am găsit ce-i de făcut! Să mergem mai întâi la grădină și să cercetăm locurile.

O lăsară pe bătrână acasă și plecară împreună — vizirul, Diadem și Aziz — la grădina domniței.

Când ajunseră acolo, văzură stând în poartă pe bătrânul paznic, îl salutară, iar paznicul le răspunse. Atunci vizirul, strecurându-i în palmă o sută de dinari, îi spuse:

— Taică, am dori să intrăm și să ne răcorim oleacă sufletul în grădina aceasta frumoasă și să gustăm câte ceva aici, lângă flori și apă. Suntem străini și, oriunde aflăm vreun loc frumos, ni-i drag a ne bucura de plăcerea verdeței și a tihnei.

Bătrânul luă banii și zise:

— Intrați, oaspeți buni, și așezați-vă unde vi-i voia, așteptând să vă cumpăr în grabă de mâncare.

Și-i duse în grădină, apoi merse la suk, ca să le cumpere de-ale gurii. Se întoarse curând cu o oaie friptă și cu plăcinte. Se așezară roată pe malul unui pârâiaș, mâncară până ce se îndestulară, după care vizirul spuse paznicului:

— O, șeicule, palatul de colo, dinaintea noastră, nu prea e în stare bună. De ce nu-l îngrijiți?

Paznicul oftă:

— Pe Allah! Acesta-i palatul domniței Donia, care mai degrabă l-ar lăsa să se prăbușească decât să se îngrijească de el. Domnița trăiește ca o sihastră și nu ia aminte la asemenea lucruri.

Vizirul zise:

— Ce păcat, o, șeicule! Barem catul de jos s-ar cădea văruit oleacă, măcar pentru ochii tăi. Dacă vrei, aș lua asupră-mi cheltuiala aceasta.

Paznicul răspunse:

— Allah să te audă!

Vizirul adăugă:

— Ia de colea o sută de dinari pentru osteneala ta și caută niște zidari și un zugrav cât mai iscusit în potriveala culorilor.

Atunci paznicul se grăbi să caute zidarii și un zugrav, cărora vizirul le dete îndrumările de trebuință. Iar după ce zidarii isprăviră treaba și văruiră sala cea mare de jos, zugravul își începu lucrul, după poruncile vizirului. Zugrăvi mai întâi o pădure și, în mijlocul acesteia, niște lațuri întinse, în care era prins un porumbel ce se zbătea din aripi. Când sfârși, vizirul îi spuse:

— Zugrăvește acuma, de cealaltă parte, tot o icoană ca aceasta, dar închipuind un porumbel care, cercând să-și scape soața din laț, e prins de păsărar și cade ucis, jertfă credinței lui.

Zugravul zugrăvi icoana poruncită și, primind o plată bogată, plecă.

După care, vizirul, împreună cu cei doi tineri și cu paznicul, priviră și cercetară zugrăveala dacă era cum se cuvine. Ci Diadem, la toate acestea, ședea trist și privea în juru-i mohorât. Și îi grăi lui Aziz astfel:

— Frate, mai spune-mi niscaiva stihuri, să-mi alunge chinul gândurilor.

Și Aziz începu:

Ibn-Sina în scrieri grele
Despre boli și despre leacuri
Spune că-ntre multe cele,
Încercat de mii de veacuri,

Leac iubirii, când suspină,
E doar cântul de lăute
Pe sub poale de grădină
Și-ntre cupele băute.

Eu urmai ce scrie-n carte.
Vai, nimica nu s-alese.
Și-ncercai, să scap de moarte,
Alte dragoste, mai dese.

Nu-i bun leacu-ți, mi se pare,
Ibn-Sina, o pacoste-i:
Leacul dragostei amare
Doar o nouă dragoste-i.

După care, Diadem spuse lui Aziz:

— Poetul are, poate, dreptate; dar greu e, când nu mai ai voință!

Se ridicară apoi, își luară rămas bun de la bătrânul paznic și se

întoarseră acasă, unde îi aștepta doica domniței Donia.

Și după ce trecu o săptămână, Sett-Donia voi să-și facă preumblarea obișnuită prin grădină, Atunci simți ea cât îi lipsea bătrâna doică și, plină de mâhnire, se gândi la purtarea ei și își dete seama că fusese tare lipsită de omenie față de cea care-i ținuse loc de mamă. Și îndată trimise un rob la suk și altul pe la prietenele doicii, ca s-o caute și s-o aducă îndărăt. Or, tocmai atunci, după ce-i dăduse lui Diadem îndrumările trebuincioase pentru acea zi, când urma să aibă loc întâlnirea din grădină, doica trecea singură prin preajma palatului. Un rob alergă în calea ei și o rugă, în numele stăpânei care plângea după ea, să se întoarcă acasă pentru împăcare. Și așa și urmă, după ce se prefăcu oleacă a nu voi. Domnița Donia o sărută pe obraji, iar doica îi sărută mâinile și amândouă, urmate de roabe, deschiseră portița cea tainică și intrară în grădină.

La rându-le, vizirul și Aziz, după plecarea bătrânei, urmându-i sfaturile, îl îmbrăcară pe Diadem cu cea mai strălucitoare haină împărătească, îl încinseră cu o cingătoare bătută în fir de aur, încrustată cu pietre scumpe și cu o agrafă de smarald, îi puseră în jurul frunții un turban de mătase albă împodobit cu flori de aur subțiri și cu surguci de diamante. Chemară apoi asupra lui binecuvântarea lui Allah și, după ce-l însoțiră până aproape de grădină, se întoarseră, pentru ca el să poată intra mai cu ușurință.

Iar Diadem, ajungând la poartă, găsi acolo pe bătrânul paznic care, când îl văzu, se ridică în picioare și se ploconi dinaintea lui într-o temenea adâncă și cuviincioasă. Și, neștiind că estimp domnița Donia intrase în grădină pe portița cea tainică, îi spuse lui Diadem:

— Grădina aceasta este grădina ta, iar eu sunt robul tău!

Îi deschise poarta, rugându-l să intre, după care o închise și se așeză la locul obișnuit, slăvindu-l pe Allah pentru făpturile lui.

Diadem se grăbi a urma cele ce-l sfătuise bătrâna: se ascunse pe după o măgură, pe care i-o arătase bătrâna și așteptă acolo trecerea domniței. Asta făcu el!

Estimp, Sett-Donia iată ce făcu: pe când se preumblau, bătrâna îi spuse:

— O, stăpână, aș avea a-ți spune ceva care are să te facă a privi mai în tihnă acești frumoși arbori împovărați de roadă și aceste flori.

Donia îi răspunse:

— Sunt gata să te ascult.

Ea grăi:

— Bine-ai face de-ai trimite îndărăt la palat toate slujnicele astea ce nu-ți dau răgaz a te bucura cum ți-i voia de seninul zilei și de reveneala clipei. Căci nu-ți sunt decât o stânjeneală.

Donia zise;

— Drept ai grăit, doică!

Și, cu un semn, trimise acasă toate femeile însoțitoare. Acuma, rămânând singură, numai cu bătrâna, domnița Donia porni încetișor către măgura pe după care Diadem sta nevăzut.

Și când o zări pe domnița Donia, dintr-o fulgerare Diadem își dete seama de frumusețea ei și-atâta de tulburat fu, că se prăbuși la pământ, acolo pe loc. Iar Donia își urmă preumblarea, înaintând către sala în care vizirul pusese să se zugrăvească întâmplarea cu păsărarul. Îndemnată de doică, păși înăuntru, întâia oară în viața ei, căci niciodată mai înainte nu se simțise ispitită a intra în acel loc menit slujitorilor de la palat.

Când văzu zugrăveala, Sett-Donia rămase cu totul nedumerită și strigă:

— Doică, ia privește! acesta-i chiar visul meu de odinioară, numai că altmintrelea! Doamne, *ya rabi,* cum îmi bate inima!

Și, apăsându-și pieptul, se așeză pe covor și zise:
— Doică, oare să mă fi înșelat? Oare Eblis-cel- Rău să-și fi bătut joc, numai așa, de credința mea în vise?
Doica răspunse:
— Copilă bună, după învățămintele vieții mele, eu ți-am arătat dintru bun început că ești în greșeală. Ci hai să ieșim să ne mai preumblăm oleacă, acuma când soarele dă în asfințit și când reveneala e mai dulce.
Și ieșiră amândouă în grădină.
Acolo, Diadem, trezit din uimire, urmând sfaturile doicii începuse să se preumble și el alene, neluând aminte parcă decât numai la frumusețile priveliștii.
Când, iată că la o cotitură de cărare Sett-Donia îl zări și strigă:
— O, doică, ia uite ce tânăr frumos! Ce chip mândru și ce umblet! Nu cumva-l știi cine-i?
Doica răspunse:
— Nu-l știu, ci, după-nfățișare, nu poate fi decât vreun fiu de rege. Ah, stăpână, mândru mai e! Ah, sufletul meu!
Și Sett-Donia adăugă:
— E neasemuit de frumos!
Bătrâna întări:
— Neasemuit! Ferice de iubita lui! Și, pe furiș, făcu semn lui Diadem să iasă din grădină și să se întoarcă acasă. Diadem înțelese și-și urmă drumul către ieșire, fără a privi îndărăt, în vreme ce domnița Donia îl urmărea cu privirea și spuse doicii:
— Bagi de seamă, doică a mea, ce schimbare se petrece în mine? Este oare cu putință ca eu, Donia, să am asemenea tulburare la vederea unui bărbat? Ah, doică, simt că și eu sunt îndrăgostită și că acum și eu am să-ți cer să-mi fii în ajutor.
Bătrâna grăi:
— Trăsni-l-ar Allah pe amăgitorul de Eblis-cel- Blestemat! Cum te mai prinsese el, stăpână, în lațurile lui! Dar și ce frumos e bărbatul care are să te slobozească din ele!
Donia se rugă:
— O, doică bună, cată să mi-l aduci numaidecât pe-acest tânăr frumos! Nu-l vreau decât din mâinile tale, doică scumpă! Fugi cât mai iute, mă rog ție, și caută-mi-l! Iată, îți dăruiesc o mie de dinari și o rochie de o mie de dinari. Dacă nu mă ajuți, eu mor!
Bătrâna zise:
— Întoarce-te, dar, în palat, lasă-mă să fac cum știu eu, și-ți făgăduiesc împlinirea acestei minunate împerecheri.
După care, fără de zăbavă, plecă de lângă Sett-Donia și alergă să-l caute pe frumosul Diadem, care-o primi cu inima plină de bucurie și-i dărui numaidecât o mie de dinari de aur. Bătrâna îi spuse:
— Iată *cum* și iată *cum.*
Diadem întrebă:
— Ci pe când întâlnirea noastră?
Ea răspunse:
— Mâine, negreșit!
După care, el îi mai dărui o rochie și alte daruri de o mie de dinari, iar ea le primi, spunând:
— Am să vin să te iau la vreme prielnică.
Și se întoarse grabnic la stăpâna Donia, care-o aștepta nerăbdătoare și-o întrebă:

— Ce vești mi-aduci de la cel drag?
Ea răspunse:
— Am izbutit să-i dau de urmă și să-i vorbesc. Mâine, ți-l aduc de mână.
Sett-Donia, în culmea fericirii, îi dărui doicii încă o mie de dinari de aur și daruri de alți o mie. Și, în acea noapte, tustrei dormiră cu sufletul doldora de nădejde și de mulțumire.
A doua zi, cum se lumină de ziuă, bătrâna se și afla acasă la Diadem, care-o aștepta. Bătrâna desfăcu o legăturică pe care-o adusese cu ea și scoase niște haine de femeie cu care îl îmbrăcă pe Diadem, iar la urmă îl învălui de sus până jos într-un mare izar și-i acoperi fața cu un iașmac des. După care îi spuse:
— Acuma, ia mergi ca o femeie, legănându-ți șoldurile când la dreapta, când la stânga, și fă pași mărunți ca fecioarele. Și, mai cu seamă, să mă lași pe mine să răspund la întrebări, și nu care cumva să ți se audă glasul!
Diadem răspunse că ascultă și că se supune. Atunci ieșiră amândoi și merseră până ce ajunseră la ușa palatului, al cărui paznic era însuși căpetenia eunucilor. Când o văzu pe noua venită, pe care n-o cunoștea, căpetenia întrebă pe bătrână:
— Cine-i această tânără pe care n-am văzut-o niciodată? Zi-i să vină mai aproape, ca s-o cercetez: poruncile sunt aspre, iar eu am datoria să le cercetez pe toate și, dacă-i de trebuință, să le și dezbrac pe noile roabe, de care sunt răspunzător. Pe aceasta n-o cunosc: lasă-mă, dară, s-o cercetez cu mâinile mele și s-o văd cu ochii mei!
Dar bătrâna se împotrivi, strigând:
— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului? Au nu știi…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu mai rosti o vorbă în acea noapte.

Ci într-a o sută treizeci și cincea noapte

Ea urmă:

— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului? Au nu știi că, pe această roabă, însăși domnița Donia o trimite ca să-i aducă cele de trebuință pentru cusăturile pe care le zugrăvește ea? Au nu știi că-i una dintre cele ce lucrează pe mătase zugrăvelile cele fără de seamăn ale domniței?
Dar eunucul se încruntă și-i răspunse:
— Lasă tu povestea cu zugrăvelile. Eu sunt dator s-o pipăi pe noua venită și s-o cercetez și din față, și din spate, și din lături, și din creștet până-n călcâie!
La asemenea vorbe, bătrâna doică se mânie de-a binelea, se propti în fața eunucului și-i strigă:
— A, și eu care te-am socotit, totdeauna o pildă de bună-cuviință și de bună creștere! Ce ți-a venit așa deodată? Vrei a mă sili să pun a te alunga de la palat?
Apoi se-ntoarse către Diadem și-i strigă:
— Copilă, nu lua aminte la ce spune căpetenia noastră! Șuguiește și el.

Intră, dar, fără teamă!

Atunci Diadem păşi pragul, legănându-şi şoldurile şi aruncând pe sub iaşmac un surâs eunucului împietrit în faţa frumuseţii ce se întrevedea prin ţesătura de mătase. Şi, călăuzit de bătrână, trecu printr-un coridor, printr-o sală, apoi prin alte coridoare şi prin alte săli, până ce ajunse, la capătul celui de al şaptelea coridor, într-o sală ce da către o mare curte lăuntrică, prin şase uşi cu perdelele lăsate. Bătrâna îi spuse:

— Numără uşile la rând şi intră în ce-a de-a şaptea: şi-ai să găseşti acolo, o, tinere negustor, ceea ce-i mai presus de toate bogăţiile pământului, floarea-fecioară şi dulceaţa cu numele de Sett-Donia!

Atunci prinţul Diadem, îmbrăcat ca femeie, numără uşile şi intră pe cea de-a şaptea. Acolo, lăsând să cadă perdelele, îşi ridică iaşmacul ce-i ascundea faţa. Şi-atunci o văzu pe Sett-Donia care tocmai dormea pe divan, neacoperită cu nimic altceva afară de pielea ei de iasomie şi de frumuseţea ei goală. Dintr-o singură mişcare, Diadem zvârli de pe el hainele care-l încurcau, sări zvelt pe divan şi o luă în braţe pe domniţa adormită. Iar strigătul de spaimă al fetei, trezită deodată, fu înăbuşit de buzele care o sorbeau. Iată aşa se petrecu întâia întâlnire a frumosului prinţ Diadem cu domniţa Donia, şi aşa ţinu trei zile şi trei nopţi, fără ca vreunul dintre ei să se sature de sărutările ce preamăreau pe orânduitorul tuturor lucrurilor. Şi asta-i totul despre ei!

Ci vizirul şi Aziz aşteptară neliniştiţi până noaptea întoarcerea lui Diadem. Şi când văzură că nu mai venea, începură să intre la grijă. Şi când nici a doua zi dimineaţa nu primiră o veste de la cutezătorul lor stăpân, nu se mai îndoiră deloc de sfârşitul lui şi-şi pierdură cu totul cumpătul. În durerea şi în nedumerirea lor, nu mai ştiau ce hotărâre să ia. Atunci Aziz spuse, cu glas sugrumat:

— Uşile palatului nu se vor mai deschide niciodată pentru stăpânul nostru! Ce să facem acum?

Vizirul zise:

— Să aşteptăm aici neclintiţi!

Şi steteră astfel vreme de trei zile, nemaimâncând, nemaidormind şi jelindu-se pentru nenorocirea de neîndreptat. Iar după trei zile, neprimind niciun semn de viaţă de la Diadem, şi necutezând a face niciun fel de cercetare, de teamă să nu-i vatăme lui Diadem, de-ar mai fi fost viu, vizirul grăi:

— Copile, am intrat la grea şi jalnică încurcătură. Socot că hotărârea cea mai bună este de-a ne întoarce în ţară şi de a da de ştire regelui nenorocirea, altmintrelea amarnic are să ne certe.

Şi nezăbavnic se gătiră de călătorie şi plecară către Oraşul Verde, cetatea regelui Soliman-Şah.

De cum ajunseră, zoriră să urce la palat şi povestiră regelui toată întâmplarea şi sfârşitul ei închipuit. Tăcură apoi, izbucnind în plânsete.

La vestea cumplită, regele Soliman-Şah simţi că se scufundă lumea întreagă cu el şi se prăbuşi la pământ. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile şi plânsetele şi părerile de rău? Aşa că regele Soliman-Şah, stăpânindu-şi jalea ce-l mistuia şi-i întuneca sufletul şi-ntreg pământul înaintea ochilor, jură că are să răzbune pierderea fiului său Diadem într-un chip cum nu s-a mai pomenit vreodată. Şi îndată puse pristavii să cheme pe toţi cei în stare a ţine o lance ori o spadă în mână, precum şi întreaga oaste cu toate căpeteniile ei. Şi porunci să fie scoase toate cele ale războiului, şi corturile, şi elefanţii. Şi urmat astfel de întreg norodul, care-l iubea din tot sufletul pentru dreptatea şi dărnicia lui, luă calea către Insulele Camforului şi ale

Cristalului.

Estimp, în palatul luminat de fericirea lor, cei doi îndrăgostiți, Diadem și Donia, nu mai conteneau să se iubească din ce în ce mai spornic și nu se mai ridicau de pe divane decât ca să bea și să cânte. Într-o zi, vrăjit cu totul de dragostea iubitei lui, Diadem spuse Doniei:

— O, lumină a sufletului meu, un singur lucru ne lipsește, pentru ca dragostea noastră să fie ca o minune!

Ea îl întrebă uimită:

— O, Diadem, lumină a ochilor mei, ce mai poți dori? Nu ai oare buzele, și sânii, și tot trupul meu, și brațele mele care te înlănțuiesc, și sufletul meu care te dorește? Dacă râvnești încă și alte feluri de dragoste, pe care nu le cunosc, de ce te sfiești a-mi spune?

Diadem răspunse:

— Căprioara mea, nu de asta e vorba! Lasă-mă, doară, să-ți spun cine sunt! Află, prințesă, că și cu sunt fiu de rege și nu negustor în suk. Iar tatăl meu este regele Soliman-Șah, stăpânul Orașului Verde și al munților Ispahanului. El este cel care, nu demult, a trimis pe vizirul său la regele Șahraman, tatăl tău, ca să te ceară de soție pentru mine. Ți-aduci aminte cum ai îndepărtat de la tine acea solie și cum ai amenințat cu buzduganul pe căpetenia eunucilor, când ți-a vorbit despre mine? Haidem, dară, să împlinim acum ceea ce nu s-a putut face odinioară, și să plecăm apoi împreună spre verdele Ispahan!

La aceste cuvinte, domnița Donia se înlănțui și mai dulce de gâtul frumosului Diadem și, prin semne grăitoare întru totul, răspunse că ascultă și că se supune. După care, amândoi, în acea noapte, se lăsară pentru întâia dată cuprinși de somn, căci vreme de două luni albul zorilor îi găsea tot strângându-se în brațe și sărutându-se și făcând altele, tot de-acestea.

Or, pe când cei doi îndrăgostiți dormeau astfel, iar soarele era demult sus și întregul palat se trezise, regele Șahraman, tatăl domniței, așezat pe pernele jilțului împărătesc și, înconjurat de emirii, și de mai-marii regatului său, primea în acea zi, pe giuvaergiii cetății cu starostele breslei lor în frunte. Iar starostele dărui regelui, în semn de aleasă cinstire, o cutie minunată plină cu diamante, rubine și smaralde de mai mult de o sută de mii de dinari. Regele Șahraman, tare bucuros de darul căpătat, chemă căpetenia eunucilor și-i porunci:

— Uite, Cafur, du sipetul acesta stăpânei tale Sett-Donia și întoarce-te degrabă să-mi spui dacă darul i-a plăcut.

Îndată eunucul Cafur plecă spre cămările unde locuia singură domnița Donia.

Ajungând acolo, eunucul Cafur văzu, întinsă pe un covor și păzind ușa stăpânei, pe doică. Iar ușile erau toate închise și perdelele coborâte. Atunci eunucul gândi în sine: „Cum se face că ele dorm, la o vreme atât de târzie, lucru ce nu-i în obiceiul lor?“ Apoi, cum nu voia să se întoarcă la rege fără de răspuns, trecu peste trupul doicii întinse de-a curmezișul ușii, împinse ușa și intră în sală. Și care nu-i fu uluirea și încremenirea când o zări pe Sett-Donia dormind goală în brațele flăcăului, toate semnele neîndoielnice dând pe față un zamparlâc fără de pereche!

Văzând așa, eunucul Cafur și-aminti cum îl amenințase și-l pedepsise Sett-Donia mai nainte, și gândi cu mintea lui de eunuc:

— Vasăzică așa urăște ea pe bărbați! A venit acuma și vremea mea, dacă-mi ajută Allah, să mă răzbun de umilirea pe care-am îndurat-o!

Și ieși, închizând încetișor ușa, se înfățișă regelui Șahraman și sărută pământul. Regele îl întrebă:

— Ce-a spus stăpâna ta?
Eunucul răspunse:
— Iată cutia!
Regele, mirat, întrebă iarăși:
— Ce, fiica mea nu vrea nici nestemate, așa cum nu vrea nici bărbați?
Arapul zise:
— Măria-ta, nu pot răspunde de față cu aceștia toți.
Atunci regele, stârnit de viclenia eunucului, porunci să iasă toți din sala tronului, oprind lângă el numai pe marele vizir. După care, eunucul grăi:
— Mai nainte de-a grăi ceva, mă rog măriei-tale să nu te mânii și să nu mă pedepsești pentru vorbele pe care am a le spune.
Regele răspunse:
— Poți grăi fără teamă!
Atunci eunucul începu:
— Stăpâna mea Donia, iacă *așa* și iacă *așa*.
Când auzi vestea, regele plesni din palme, căscă ochii mari și strigă:
— E un lucru de necrezut!
Apoi adăugă:
— I-ai văzut tu, Cafur?
Eunucul răspunse:
— Cu ochii aceștia ai mei!
Regele se minună iară:
— Asta-i ceva nemaipomenit!
Și porunci eunucului să-i aducă dinaintea tronului pe cei doi vinovați, iar eunucul împlini porunca numaidecât.
Când cei doi îndrăgostiți se aflară în fața regelui și după ce sărutară pământul, regele grăi:
— Așa dară-i adevărat!
Nu putu rosti o vorbă mai mult, apucă spada cu amândouă mâinile și voi să se repeadă asupra lui Diadem. Dar Sett-Donia cuprinse pe iubitul ei în brațe, își lipi buzele de ale lui și strigă tatălui:
— Dacă-i așa, ucide-ne pe amândoi!
Regele se întoarse la locul lui pe tron și porunci eunucului să ducă pe Sett-Donia îndărăt la iatacul ei. După care întrebă pe Diadem:
— Mișelule și amăgitorule, cine ești tu? Cine ți-i tatăl? Și cum de-ai cutezat să te ridici la fiica mea?
Diadem răspunse:
— Află, măria-ta, că, dacă-mi dorești moartea, nezăbavnic va urma și moartea ta, iar regatul tău va fi nimicit.
Regele se holbă la el:
— Cum? Cum?
Celălalt adăugă:
— Sunt fiul regelui Soliman-Șah, stăpânul Orașului Verde și al munților Ispahanului! Și am luat singur, după cum era hărăzit, ceea ce mi se îndărăptase! Așadară, privește bine, măria-ta, înainte de-a porunci pieirea mea!
Auzind așa, regele fu în mare încurcătură și întrebă pe vizir ce le rămânea de făcut. Dar vizirul zise:
— Nu crede, măria-ta, vorbele acestui amăgitor. Numai cu moartea se poate pedepsi nelegiuirea săvârșită de un asemenea fecior de târfă și de cățea, bătu-l-ar și trăsni-l-ar Allah! Atunci regele porunci gâdelui:
— Taie-i capul!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și șasea noapte

Ea urmă:

Atunci regele porunci gâdelui:

— Taie-i capul!

Și așa s-ar fi sfârșit cu Diadem dacă, pe când gâdele se pregătea să împlinească porunca, nu i s-ar fi vestit regelui sosirea a doi soli din partea regelui Soliman-Șah care cereau să intre. Erau solii ce aduceau știrea venirii regelui Soliman-Șah însuși cu întreaga lui oaste. Iar cei doi soli nu erau alții decât vizirul și tânărul Aziz. Și când li se îngădui să intre și recunoscură pe fiul regelui lor, pe prințul Diadem, parcă-și pierdură mințile de bucurie, se aruncară la picioarele lui și începură să i le sărute. Ci Diadem îi sili să se scoale și-i îmbrățișa și le spuse pe dată cum stăteau lucrurile. Iar ei îl înștiințară despre toate câte se petrecuseră și vestiră regelui Șahraman venirea apropiată a regelui Soliman-Șah cu toate ostile sale.

Când regele Șahraman înțelese prin ce primejdie trecuse poruncind uciderea prințului Diadem, dovedit acum cine era, ridică ochii către cer și mulțumi lui Allah că oprise mâna geakatului. Apoi îi spuse lui Diadem:

— Fiule, iartă pe un moșneag ca mine, care nu știa ce face! Dar vina-i a vizirului nenorocirilor mele, pacostea pe care am să poruncesc îndată să-l tragă în țeapă!

Atunci prințul Diadem îi sărută dreapta și-i spuse:

— Măria-ta, mi-ești ca un tată, și eu, mai degrabă, sunt datornic a-ți cere iertare pentru supărările pe care ți le-am pricinuit!

Regele spuse atunci:

— Vina-i a afurisitului acesta de eunuc al năprasnelor, pe care am să poruncesc să-l răstignească pe-o scândură putredă ce nu prețuiește nici două drahme!

Prințul Diadem adăugă:

— Cât privește pe eunuc, așa i se cuvine! Dar vizirul rămâie pentru altădată, căci îl văd mușcându-și mâinile!

Atunci Aziz și vizirul regelui Soliman-Șah se puseră pe lângă rege ca să fie iertat și eunucul, care de spaimă se udase pe el. Iar regele, întru cinstirea vizirului lui Soliman-Șah, îl iertă și pe eunucul Cafur. După care Diadem grăi:

— Lucrul cei mai de seamă acum este să risipim cât mai degrabă teama în care trebuie să se afle domnița Donia, fiica măriei-tale și sufletul meu!

Regele zise:

— Chiar acum mă duc la ea, eu însumi!

Dar mai întâi porunci vizirului său, emirilor și sfetnicilor să-l însoțească pe prințul Diadem până la hammam, ca să-l ajute să facă o baie bună care să-l înviooreze și să-l însemne. Apoi alergă la odăile domniței Donia, pe care-o găsi gata să-și înfigă în inimă vârful unui paloș al cărui mâner era sprijinit în pământ. Văzând aceasta, cuprins de spaimă, regele strigă fiicei

lui:

— Este teafăr, fata mea, ai milă de tatăl tău!

Auzind așa, Sett-Donia aruncă departe de ea paloșul, sărută mâna tatălui ei, iar acesta îi povesti cele petrecute. Atunci ea spuse:

— Nu voi avea tihnă până ce nu-l voi vedea pe iubitul meu!

Regele porunci ca Diadem, întors de la hammam, să fie dus numaidecât la domnița Donia, care se aruncă la pieptul lui.

Și pe când cei doi îndrăgostiți se îmbrățișau, regele închise binișor ușa în urma lui. După care se întoarse în palat ca să dea poruncile de trebuință pentru primirea regelui Soliman-Șah, la care trimise solie grabnică prin vizir și Aziz spre a-i vesti fericita întorsătură a lucrurilor. Totodată avu grijă să-i trimită și un dar de o sută de sirepi de soiul cel mai ales, o sută de cămile bune de călărie, o sută de băiețandri, o sută de fete, o sută de arapi și o sută de arăpoaice.

Și numai după aceea regele Șahraman porni el însuși în întâmpinarea regelui Soliman-Șah, grijind a fi însoțit de prințul Diadem și urmat de mare alai. Astfel ieșiră cei doi din oraș. Și, văzându-i apropiindu-se, regele Soliman le veni în cale și strigă:

— Slavă lui Allah, care-a făcut ca fiul meu să-și izbândească dorul.

Apoi cei doi regi se îmbrățișară cu drag, iar Diadem se aruncă la gâtul tatălui său, plângând de bucurie, și la fel plânse și măria-sa, tatăl lui. Pe urmă se așezară la masă și începură să mănânce, să bea și să se veselească plini de voie bună. La sfârșit, poruncină să vie cadiii și diecii și-i puseră să scrie acolo pe loc senetul de căsătorie între Diadem și Sett-Donia. După care, cumu-i datina la astfel de prilejuri, făcură daruri ostașilor și norodului și, vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți, orașul stete tot luminat și împodobit. Și-n toiul bucuriei și al petrecerii tuturora, Diadem și Donia putură să se iubească în voie, cu toată tăria dragostei lor.

Ci Diadem nu uită credința cu care-l slujise prietenul său Aziz, și, după ce trimise un alai întreg, cu Aziz în frunte, ca s-o aducă la ei și pe mama acestuia, care de mult jelea neîntoarcerea lui, nu mai voi să se despartă de el. Iar după moartea regelui Soliman-Șah, când Diadem ajunse la rându-i rege al Orașului Verde și al munților Ispahanului, îl numi pe Aziz mare vizir. Numi apoi pe bătrânul paznic al grădinii vistiernic al regatului și pe șeicul pieții staroste peste toate breslele. Și trăiră fericiți așa până la moarte, singurul prăpăd fără de izbăvire.

După ce sfârși de povestit povestea întâmplărilor lui Aziz cu Aziza și ale lui Diadem cu domnița Donia, vizirul Dandan ceru îngăduință regelui Daul-Macan să bea un pahar cu sorbet. Și regele spuse:

— O, vizire, mai poate fi undeva pe pământ cineva vrednic ca tine să țină tovărășie prinților și regilor? Căci cu adevărat această istorie m-a vrăjit, atâta-i de frumoasă și-atâta-i de plăcut s-o asculți!

Și regele Daul-Macan dărui vizirului său cea mai scumpă haină din cuferele împărătești.

Estimp, împresurarea Constantiniei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

Estimp, împrejurarea Constantiniei se tărăgăna de patru ani în șir, fără de vreo izbândă hotărâtoare. Oștenii și căpeteniile lor începeau a nu mai putea să îndure viața departe de ai lor, de rude și de prieteni.

Drept care, regele Daul-Macan luă grabnică hotărâre și chemă la sine pe cei trei mari căpitani, pe Bahraman, pe Rustem și pe Turcaș și, de față fiind și vizirul Dandan, le spuse:

— Ați fost martori la tot ce s-a petrecut și la tot necazul ce s-a abătut asupra noastră în urma acestei blestemate împresurări și a năpastelor pe care bătrâna Muma-Prăpădurilor le-a tăbărât asupra capetelor noastre. Cugetați, dară, ce avem a face de-aci nainte și sfătuiți-mă așa cum se cade să mă sfătuiți!

Atunci cele trei căpetenii ale oastei își plecară frunțile și cugetară îndelungată vreme. După care grăiră:

— Măria-ta, vizirul Dandan a trăit mai mult decât noi, a văzut multe și a îmbătrânit în înțelepciune!

Regele Daul-Macan se întoarse către vizirul Dandan și zise:

— Toți delaolaltă așteptăm vorbele tale!

Atunci, vizirul Dandan veni dinaintea regelui și grăi:

— Află, o, rege fără de asemănare, că într-adevăr nu ne mai este cu priință a mai rămânea sub zidurile Constantiniei. Mai întâi, însuți măria-ta trebuie să fii cuprins de dorul de a-ți vedea fiul, pe Kanmacan, și pe nepoata măriei-tale, fiica răposatului principe Șarcan, minunata Puterea-Ursitei, care trăiește la Damasc, la palatul împărătesc, în grija femeilor. Tot așa și noi, toți, îndurăm mâhnirea de a fi departe de țară și de casele noastre. Socotința mea este să ne îndărăptăm la Bagdad, iar aici să ne întoarcem mai încolo, după o bucată de vreme, când să nu mai lăsăm din cetatea necredincioșilor decât atâta cât să-și facă cuiburi corbii și pajerele!

Regele răspunse:

— Drept ai grăit, vizire, și pe potriva gândurilor mele!

Și numaidecât porunci pristavilor să dea veste tabiei, că peste trei zile aveau a se urni de plecare.

Iar a treia zi, cu praporii-n vânt și cu zarvă de surle, oastea ridică tabăra și luă calea Bagdadului. Și după zile și nopți de umblet, ajunse în Orașul Păcii, unde fu primită cu bucurie nemăsurată de toți locuitorii.

Ci lucrul cel dintâi pe care-l făcu regele Daul-Macan fu să alerge să-și vadă și să-și îmbrățișeze odorul, pe Kanmacan, care împlinise șapte ani. Iar al doilea, fu să cheme la el pe vechiul prieten, bătrânul hammamgiu. Și când îl văzu, se ridică dinaintea lui și-l îmbrățișă, și-l așeză lângă el, și-l preacinsti, de față cu toți emirii și cu toată lumea. Or, în estimp, hammamgiul atâta mâncase, băuse și se hodinise, că se schimbase de nu-l mai cunoșteai. Se îngrășase peste măsură, gâtul i se făcuse ca de elefant, pântecele ca de balenă, iar fața bucălată îi era lucitoare ca o pâine rotundă când o scoți din cuptor.

Începu, dară, prin a nu cuteza să se așeze lângă rege și spuse:

— O, stăpâne, să mă ferească Allah a face una ca asta! De mult s-au dus vremurile când mi-era îngăduit să mă așez dinaintea măriei-tale!

Ci regele Daul-Macan îi răspunse:

— Acele zile pot începe acuma iară pentru tine, tată! Căci tu mi-ai scăpat viața.

Și-l sili pe hammamgiu să se așeze lângă el pe pernele jilțului

împărătesc.

După care regele grăi către hammamgiu:

— Vreau să-mi ceri ceva, căci pot acum a-ți împlini îndată orice dorință, fie și a-ți dărui jumătate din împărăție! Vorbește, și Allah te va asculta!

Atunci bătrânul hammamgiu zise:

— Ți-aș cere, măria-ta, un lucru la care râvnesc de multă vreme, dar m-am sfiit să nu pară necuviință.

Regele, zădărât, strigă:

— Spune-mi numaidecât!

Hammamgiul răspunse:

— Poruncile tale îmi sunt sfinte! Iată: râvnesc să capăt de la mâna măriei-tale un senet care să mă dovedească drept starostele focarilor de la toate hammamurile din cetatea Ierusalimului, orașul meu de baștină!

La aceste vorbe, regele și toți cei de față izbucniră în hohote de veselie, pe când hammamgiul, gândind că ceruse un hatâr nemaipomenit, rămase tare mâhnit. Dar regele îi spuse:

— Pe Allah! cere-mi altceva!

Iar vizirul Dandan se apropie de el, îl pișcă de picior, îi făcu semn cu ochiul și-i spuse:

— Cere-i altceva!

Hammamgiul oftă:

— O, rege fără de seamăn, m-aș destuli, atunci, să fiu șeicul breslelor măturătorilor de ulițe din sfânta cetate a Ierusalimului, orașul meu!

La aceste vorbe, regele și cei de față începură să râdă atâta de tare că se răsturnară cu picioarele în sus. La urmă, regele spuse hammamgiului:

— Haide, frate, gândește-te să-mi ceri un lucru vrednic de tine și care să merite truda!

Hammamgiul răspunse:

— Mi-i teamă că n-ai să mi-l împlinești!

Regele grăi:

— La Allah nimic nu-i cu neputință!

Și hammamgiul spuse:

— Numește-mă, dară, sultan la Damasc, în locul răposatului prinț Șarcan!

Atunci regele Daul-Macan răspunse:

— Așa va fi! Jur pe ochii mei!

Și pe loc scrise hatișeriful de căftănire a hammamgiului ca sultan al Damascului și-i dete, cum se cuvine regilor, numele de Zablacan El-Mujahed. Apoi îl însărcină pe vizirul Dandan să însoțească pe noul sultan, cu un alai împărătesc, până la Damasc, și să se întoarcă aducând de acolo pe fiica prințului Șarcan, Puterea-Ursitei. Nainte de despărțire, își luă rămas bun de la hammamgiu, îi îmbrățișa și-l sfătui să fie bun și drept cu noii lui supuși. Apoi grăi tuturor celor de față:

— Toți cei ce au dragoste și osârdie pentru mine, să-și dovedească prin daruri bucuria față de sultanul El-Zablacan!

Și numaidecât începu să curgă sodom de daruri pentru noul rege, căruia Daul-Macan însuși îi puse pe umeri cabanița împărătească. Iar când toate pregătirile se obârșiră, regele Daul-Macan îi dărui pentru straja lui cinci mii de tineri mameluci și de musaipi care să poarte palanchinul împărătesc, împodobit în roșu și aur. Într-acest chip hammamgiul de la Ierusalim, ajuns sultanul El-Mujahed El-Zablacan, urmat de întregul lui alai, de vizirul Dandan, de emirii Rustem, Turcaș și Bahraman, plecă din

Bagdad și descălecă la Damasc, cetatea lui de scaun.

Întâia grijă a noului rege fu să poruncească numaidecât întocmirea unui falnic alai care s-o însoțească la Bagdad pe copila cea de opt ani, domnița Puterea-Ursitei, fiica răposatului prinț Șarcan. Puse s-o slujească zece fete tinere și zece tineri arapi, și-i făcu daruri multe, mai cu seamă suc de trandafiri și dulceață de caise, închise bine în cutii mari, ferite de umezeală, fără a uita nici cataifurile cele dulci și gingașe; și-i mai dărui și douăzeci de gavanoase pline de curmale cu zahăr, legate cu sirop aromat cu praf de cuișoare, precum și douăzeci de cutii cu plăcinte alese, și alte douăzeci de borcane cu dulcețuri de tot soiul, poruncite anume la cei mai buni negustori de zaharicale din cetatea Damascului. Totul fu încărcat pe patruzeci de cămile, fără să mai socotim și sacii cei mari plini cu mătăsuri și cu stofe țesute-n fir de zarafir de cei mai dibaci meșteri din țara lui Șam, și armele cele scumpe, și olurile de aramă și de aur bătut, și zăvunele ca spuma.

Odată sfârșite pregătirile, sultanul El-Zablacan voi să facă un dar bogat în bani vizirului Dandan, dar vizirul nu voi să primească, spunându-i:

— Măria-ta, te afli la începutul domniei și vei avea trebuință de banii aceștia, spre a făptui lucruri mai bune decât a mi-i dărui mie!

Apoi alaiul porni și, în conace dese, după o lună de cale, cu mila lui Allah, ajunseră toți sănătoși la Bagdad. Atunci regele Daul-Macan o întâmpină pe micuța Puterea-Ursitei cu multă bucurie și o încredință mamei sale Nozhatu și soțului acesteia, marele sfetnic. Și i se deteră aceiași dascăli ca și lui Kanmacan. Și erau cei doi copii pururi nedespărțiți și se îndrăgiră unul pe altul, iar dragostea lor se făcu tot mai mare, pe măsură ce creșteau. Așa se scurseră opt ani de vreme, iar estimp, regele Daul-Macan nu mai pregeta cu întemeierile și cu gătirile de război împotriva rumilor cei necredincioși.

Ci, de trudele și de nevoile îndurate odinioară, la vremile tinereții măriei-sale, regele Daul-Macan își simțea din zi în zi puterile tot mai ofilite și sănătatea tot mai silnică. Sfârlogindu-se tot mai tare și mai tare, într-o zi chemă la el pe vizirul Dandan și-i grăi:

— O, vizire, te-am chemat ca să-ți spun o hotărâre pe care aș dori s-o duc la bun sfârșit. Răspunde-mi, dară, după cugetul tău cel drept!

Vizirul întrebă:

— Ce hotărâre, rege fără de seamăn?

Regele răspunse:

— M-am hotărât a lăsa scaunul împărăției și a pune în loc pe fiul meu Kanmacan, ca să mă bucur văzându-l domnind cu slavă încă înainte de moartea mea! Tu cum socoți? Spune-mi, vizire cu mintea plină de înțelepciune!

La aceste cuvinte, vizirul Dandan sărută pământul și, cu glas tulburat, grăi:

— Hotărârea pe care mi-o spui, o, preamăritule rege, o, multplinule de socotință și de dreptate, nu e nici cu putință, nici priincioasă la ceasul de-acum — și anume din două pricini: întâia-i că fiul tău, prințul Kanmacan, este încă prea tinerel; a doua-i, fără de îndoială, că un rege care, încă din viață, pune în scaunul de domnie pe fiul său, din acea clipă își are zilele numărate!

Regele însă îi răspunse:

— În ce privește viața mea, vizirule, simt că-i sfârșită; cât despre Kanmacan, dacă încă-i prea tânăr, am să-i dau ca pavăză pe marele sfetnic, soțul sorei mele Nozhatu.

După aceasta, regele porunci să se adune toți emirii, toți vizirii și toți dregătorii cei mari din împărăție, și volnici pe marele sfetnic ajutor al fiului său Kanmacan și-i spuse dorința cea de pe urmă: să însoare, când vor ajunge la vârsta potrivită, pe Puterea-Ursitei cu Kanmacan. Marele sfetnic răspunse:

— Sunt împovărat de binefacerile tale și mă simt cufundat în nemărginirea bunătății tale!

Atunci regele Daul-Macan se întoarse către fiul său Kanmacan și-i grăi cu ochii plini de lacrimi:

— O, fiul meu, să știi că, după moartea mea, marele sfetnic va fi dascălul și ocrotitorul tău, iar marele vizir Dandan îți va fi tată în locul meu. Căci, iată, simt că mă voi duce din lumea aceasta trecătoare la lăcașul cel de veci. Mai întâi, însă, vreau să știi, fiule, că mai am un singur dor pe pământ înainte de-a muri: răzbunarea împotriva celeia care-a pricinuit moartea bunicului tău, regele Omar Al-Neman, și a unchiului tău, prințul Șarcan, bătrâna cea afurisită și pacostea numită Muma-Prăpădurilor!

Tânărul Kanmacan răspunse:

— Tată, liniștește-ți inima! Allah are să vă răzbune pe toți prin mine!

Iar regele Daul-Macan simți o înseninare mare înviorându-i sufletul și se întinse liniștit în patul din care nu avea să se mai scoale.

Și, nu peste mult, regele Daul-Macan, ca toată făptura aflată sub mâna celui ce-a zămislit-o, se întoarse la ceea ce fusese, în lumea de dincolo de nepătruns: și fu ca și cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate și nu-și mai aduce aminte de nimic.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu mai spuse nimic în noaptea aceea.

Ci într-a o sută treizeci și opta noapte

Ea urmă:

…și fu ca și cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate și nu-și mai aduce aminte de nimic.

Aceasta-i povestea regelui Daul-Macan, fiul regelui Omar Al-Neman și fratele prințului Șarcan — Allah aibă-i pe toți în mila lui cea fără de margini!

Dar din acea zi, ca să nu se dezmintă zicala: „Cel ce lasă urmași, nu moare!” începură isprăvile tânărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan.

Isprăvile tânărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan

În adevăr, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, în ce-i privește pe tânărul Kanmacan și pe vară-sa Puterea-Ursitei, ya Allah, ce frumoși se mai făcură! Crescând, frumusețea chipurilor lor se arăta tot mai desăvârșită, iar împlinirea lor se vădea în toată puterea ei. Și nu-i puteai asemui decât cu două ramuri îngemănate și încărcate de roade, ori cu două luni la vremea Ramadanului. Mai întâi, se cere să spunem că Puterea-Ursitei avea tot ceea ce poate să-i răpească unui om mințile: în crăiasca ei singurătate, departe de orice privire, albeața feței sale se făcuse fără seamăn de suavă, mijlocu-i gingaș era ca tras printr-un inel și drept ca litera *alef*. Pulpele-i voinice erau desăvârșite. În ce privește gura ei – o, lapte! o, vinuri! o, dulcețuri! ce sunteți voi? Iar despre buzele-i de culoarea rodiei, numai voi, fructe coapte, și voi, bobocii ai trandafirilor, ați putea spune câte ceva! Obrajii ei, până și trandafirii îi socoteau mai presus de orice. Și adevăr rostise un poet despre ea:

Pleoapele-i nu poate kholul
Să le facă mai cărbune.
Iar privirea-i e pârjolul
Care inima răpune,
Ori un paloș de emir
Retezând ghiaurii-n șir.

Iată, falnici palmieri,
Frunzele când vi se-ndoaie,
Fremătând în adieri,
Strânse foaie lângă foaie,
Sunt ca părul ei bogat
Peste umeri revărsat.

Așa era tânăra domniță Puterea-Ursitei, fiica frumoasei Nozhatu. Dar vărul ei, tânărul Kanmacan, era cu totul altceva. Trânta și vânătoarea, călăritul și luptele cu lancea ori cu sulița, tragerea cu arcul și alergările de cai îi mlădiaseră trupul și-i oțetiseră sufletul. Era cel mai frumos călăreț din țările musulmane și cel mai curajos dintre războinicii tuturor cetăților și triburilor. Ci pielea îi rămăsese fragedă ca a unei fecioare, iar fața mai gingașă decât trandafirii și decât narcișii. Despre el un poet spunea:

E-abia un flăcăiaș, cu-un puf subțire,
Ca o mătase, pe obraji și-n barbă.
Dar celor ce li-i dat, cu o privire,
Ca pe un ins de slavă-n ochi să-l soarbă,
Le pare-un sprinten pui de căprior
Zburdând voios în jurul mamei sale,
Și sufletele par răpite-n zbor
Și parcă-s bete când le iese-n cale

Cu fragezii-i obraji ca doi bujori
În care-nflăcăratu-i sânge arde,
Cu buzele-i ca un tihnit izvor
De miere dulce și fără de moarte.

Pe mine, cel ce viața mi-am legat
De frumusețea lui care mă pierde,
Pe mine-n veci de veci m-au fermecat
Șalvarii-i de culoare neagră-verde.

Ci marele sfetnic, tutorele lui Kanmacan, de-o bucată de vreme, cu toate dodăielile soției sale Nozhatu și cu toate binefacerile ce le datora tatălui lui Kanmacan, pusese mâna pe întreaga putere și se făcuse numit urmaș, de către o parte a norodului și a oastei, în scaunul de domnie al lui Daul-Macan. Cealaltă parte a norodului și a oastei rămăsese însă credincioasă urmașului lui Omar Al-Neman, sub cârma cea dreaptă a bătrânului vizir Dandan. Dar vizirul Dandan, din pricina prigoanei marelui sfetnic, se surghiunise din cetatea Bagdadului și se aciuiase într-un oraș megieș, așteptând ca soarta să-și întoarcă fața către orfanul jefuit de drepturile lui.

Așa, marele sfetnic, nemaiavând a se teme de nimeni, silise pe Kanmacan și pe mama lui să se închidă în odăile lor și oprise pe fiica sa Puterea-Ursitei a se mai vedea cu fiul lui Daul-Macan. Și astfel mama și fiul trăiau în răstriște, așteptând ca Allah să facă dreptate celui în drept.

Ci, cu toată opreliștea marelui sfetnic, Kanmacan izbutea din când în când s-o vadă pe vară-sa Puterea-Ursitei și să-i vorbească, dar numai pe ascuns. Într-o zi însă, cu inima chinuită de un dor mai năvalnic decât alte dăți, neputând-o vedea, luă o foaie de hârtie și scrise dragei sale aceste stihuri pline de alean:

Treceai, iubito, -nconjurată
De toate slujnicele tale,
Scăldată-n multa-ți frumusețe.
Iar trandafirii, dintr-o dată,
Zărindu-te cum treci pe cale,
Pizmași, schimbară fețe-fețe,
Privind aprinșii trandafiri
De pe obrajii tăi subțiri.

Sfioșii crini băteau din pleoape
Văzându-ți albul chip pe căi,
Și romanițele pe-aproape
Zâmbeau mereu, ca dinții tăi.

Cel sfânt ajute-mi să-ndur chinul,
Ca fierul roșu un bolnav,
Să-mi vindec, de-aș putea, suspinul,
Și dorul de-al tău chip suav.

După ce pecetlui scrisoarea, o înmână eunucului de slujbă, care n-avu altă grijă decât s-o ducă numaidecât marelui sfetnic. Cetind stihurile de dragoste ale lui Kanmacan, marele sfetnic spumegă și clocoti de turbare și jură că are să-l pedepsească pe tânărul rege. Dar socoti că era mai bine,

deocamdată, spre a nu se răspândi zvonul întâmplării, să vorbească mai întâi numai cu soția sa Nozhatu. Se duse s-o caute pe Nozhatu la odăile ei și după ce o trimise pe tânăra Puterea-Ursitei să se preumble prin aerul proaspăt din grădină, grăi soției sale...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci și noua noapte

Ea urmă:

Așadar, marele sfetnic grăi soției sale Nozhatu:

— Tu știi, de bună seamă, că tânărul Kanmacan a atins de mult vârsta bărbăției și că se simte plin de patimă față de fiica ta Puterea-Ursitei. Trebuie să-i despărțim numaidecât, fără să le lăsăm nădejdea de-a se mai întâlni, căci este primejdios să apropii lemnul de flacără. De-aci nainte fiica ta nu mai are îngăduința de a ieși din odăile femeilor, nici de a-și mai dezveli obrazul: căci nu mai este la anii când o fată poate ieși fără iașmac. Și, mai cu seamă, ia bine aminte să nu le îngădui a vorbi unul cu altul, căci sunt hotărât ca, la cea dintâi încălcare a poruncii mele, să curm pentru totdeauna pornirea spre rele a acestui băiat!

Auzind așa, sărmana Nozhatu nu-și putu stăpâni lacrimile și, după ce soțul ei plecă, merse la nepotul ei Kanmacan și-i duse știre despre mânia marelui sfetnic. După care îi spuse:

— Ci să știi, fiu al fratelui meu, că eu aș putea să-ți mai înlesnesc uneori vreo întâlnire în taină cu vara ta Puterea-Ursitei! Fii dar răbdător până ce Allah se va îndura de tine!

Dar Kanmacan își simți sufletul răzvrătindu-se la această știre și gemu:

— Nu voi mai rămâne nici măcar o clipă în acest palat, în care numai eu s-ar cuveni să poruncesc! Și nu voi mai suferi ca pietrele acestei case să-mi adăpostească umilințele!

Își scoase hainele, își acoperi capul cu un turban de saâluk, își puse pe umeri un burnuz vechi de pribeag și, fără a mai zăbovi măcar ca să-și ia rămas bun de la mama și de la mătușa lui, se îndreptă de sârg spre porțile orașului, neavând în sacu-i, drept merinde la drum, decât o pâine veche de trei zile. Iar când porțile orașului se deschiseră, el cel dintâi le trecu și se îndepărtă cu pași grăbiți, rostind aceste stihuri de despărțire pentru tot ce părăsea în urmă:

Nu te mai iau în seamă, inima mea, o, nu!
Poți să bați mai departe sau să te frângi în piept —
În ochii mei tristețea n-am s-o mai chem de-acu
Și-n sufletul meu milă și dor nu mai aștept.

De-aș plânge pentru tine, o, inimă copilă,
Ce-aș face din puterea și tinerețea mea?
Cel ce privește-n ochii gazelelor cu milă
Să nu se plângă dacă, rănit, va-ngenunchea.

Voi colinda pământul și pulberea străină,
Pământul fără margini celui plecat pribeag —
Să-mi mântui tot ce-mi arde în suflet și suspină,
Tot ceea ce pe lume mi-a fost vreodată drag.

Voi înfrunta vitejii și triburile toate,
Voi strânge prăzi bogate de la învinșii mei.
Și plin de faimă, iarăși mă voi întoarce, poate,
Să-ngenunchiez dușmanii, să nalț un nou temei.

O, inimă, învață, legea mare:
Că niciodată fiara nu dăruie oricui
Bogatele ei coarne, decât când ești în stare
Ori s-o-ngenunchi, ori s-o răpui!

Și în vreme ce Kanmacan fugea astfel de orașul și de părinții lui, maică-sa, nevăzându-l întreaga *zi,* îl căută zadarnic pretutindenea. Izbucni în hohote de plâns și așteptă întoarcerea lui, pradă gândurilor celor mai pline de chin. Dar trecu și a doua zi, și a treia, și a patra, fără ca să-i aducă cineva vreo veste despre Kanmacan. Atunci se închise în iatacul ei, plângând și suspinând și oftând din adâncul durerii: „O, copile, de unde să te chem? În ce țară să te caut? Și ce mai pot izbândi eu, acuma, cu lacrimile pe care le vărs după tine, băiatul meu? Unde ești, unde ești, Kanmacan?“

După care biata mamă nu mai voi nici să bea, nici să mănânce, iar jalea ei se află în toată cetatea și toți locuitorii, care-l iubeau pe tânărul rege și pe răposatul lui tată, se umplură ele mâhnire și se văicăreau: „Unde ești tu, sărmane Daul-Macan, rege care ai fost așa de bun și de drept cu norodul tău? Iată că fiul tău s-a pierdut și nimenea dintre cei pe care i-ai coperit cu binefacerile tale nu-i știe afla urmele! Ah! unde ești tu, urmaș al lui Omar Al-Neman, și ce s-a făcut cu tine?“

Kanmacan însă a mers ziua întreagă și nu s-a oprit decât la căderea negurilor nopții. Tot așa făcu și a doua zi, și în zilele care urmară, călătorind fără de odihnă, hrănindu-se cu ce putea culege ici-colo pe drum și bând apă din izvoare și din râuri. Iar după patru zile, ajunse într-o vale acoperită de păduri, străbătută de ape reci și plină de cânt de turturele. Acolo se opri, se spălă după silința datină și-și făcu rugăciunea. Și venind noaptea, se întinse sub un copac mare și adormi. Și dormi el așa până la miezul nopții, când, în dricul tăcerii acelei văi, răsună puternic un glas care, ieșind din stâncile dimprejur, îl trezi cu acest cântec:

Viață de om, la ce ești bună
Fără lumina celei dragi
Și fără de surâsul ei?
Iubiți ciraci,
Când voia-bună
La umbra unui crâng v-adună
Și dorul scapără scântei —
Goliți pahar după pahar,
Și umpleți-le iar!

Prietene, când sorbi licoarea

Amar-înmiresmată, când
Privești întins în depărtări
Un sfânt pământ,
Și-l vezi în floare,
Numai livezi, numai izvoare,
Senin din zare-n altă zare,
Fii fericit de-al vieții har:
Nu-i totul în zadar!

Auzind cântecul acela fermecător ce răsuna în noapte, Kanmacan, răpit, se ridică și încercă a pătrunde negurile din partea de unde venea glasul. Ci nu izbuti a zări decât trunchiurile șterse ale copacilor deasupra râului care gâlgâia în vadul adânc. Atunci se îndreptă binișor către acea parte și coborî până pe malurile apei. Și glasul se auzi mai limpede și mai duios, cântând aceste versuri în noapte:

Am jurat ca, pe vecie,
Neclintit, să ne iubim,
Și-am lăsat-o în pustie
Cu-ntreg tribul lui Taim.

Fete cu ochi negri, chipuri
Mai frumoase ca la noi,
N-ai să afli-n alte triburi.
Nici cai sprinteni, mai de soi.

Îmi aduce-n suflet vântul,
Peste-al zărilor chilim,
Fumul, boarea, dorul, cântul
Tribului Bani-Taim.

Roabă Saab, hai și-mi spune:
Cea cu gingași clopoței
La picior, cu ochi-cărbune,
N-a uitat de ochii mei?

Oare își mai amintește
Legământul nostru sfânt?
Oare mă mai pomenește,
Cât de cât, din când în când?

Ah, o scorpie-otrăvită
Mi-a mușcat rău inima.
Numai tu, pe veci iubită,
Să mă vindeci ai putea.

Leac mi-i jarul buzei tale,
Gura ta ca un izvor —
Ele doar, de neagra jale,
Vindeca-m-ar, și de dor!

După ce Kanmacan auzi și acest cântec din nevăzut, se sili iarăși a pătrunde negurile. Dar, neizbutind iarăși nimica, se sui pe vârful unei

stânci și strigă cu toată tăria glasului său…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută patruzecea noapte

Ea urmă:

…se sui pe vârful unei stânci și strigă cu toată tăria glasului său:

— O, trecătorule din întunecimile nopții, apropie-te, mă rog ție, ca să-ți aud întâmplările vieții, ce trebuie să se asemene cu-a mea.

Apoi tăcu.

După un răstimp, glasul care cântase răspunse:

— Cine ești tu, cel care mă chemi? Ești pământean ori duh al străfundurilor? De ești duh, cată-ți de cale. Dar de ești ființă omenească, fiu de Adam, așteaptă aci ivirea zorilor. Căci noaptea e plină de capcane și de vicleșuguri.

Auzind acestea, Kanmacan își zise în sine:

— Fără de îndoială, necazurile celui ce cântă trebuie să fie nemaipomenit de asemuitoare cu ale mele.

Și stete acolo, neclintit până la ivirea zorilor. Văzu atunci înaintând către el, printre copacii pădurii, un om îmbrăcat ca beduinii din pustie, înalt la trup și înarmat cu hanger și cu pavăză. Se ridică și-l salută temenindu-se, iar beduinul îi întoarse temeneaua și, după îndătinatele vorbe de bun întâlniș, întrebă, uimit de tinerețea lui Kanmacan:

— O, tinere necunoscut, cine ești tu? De neamul cărui trib ții și ce sunt părinții tăi printre arabi? Căci la vârsta ta nu se cade a drumeți singur noaptea prin daturi pe unde nu se văd decât cete înarmate și tâlhari de drumul mare. Povestește-mi, dară, povestea ta!

Kanmacan răspunse:

— Bunicul meu a fost regele Omar Al-Neman, tatăl meu a fost regele Daul-Macan, iar eu sunt Kanmacan, cel mistuit de dragoste pentru domnița Puterea-Ursitei, vara lui!

Atunci beduinul îl întrebă:

— Dar cum se face că, fiind rege și fiu de regi, umbli îmbrăcat ca un saâluk și drumețești fără de straja cuvenită stepenei tale?

Kanmacan îi răspunse:

— Îmi voi întocmi de-acum nainte singur straja, iar tu vei fi cel dintâi care face parte din ea!

Auzindu-l așa, beduinul începu să râdă și-i spuse:

— Vorbești, copile, de parcă ai fi un războinic desăvârșit ori un viteaz acoperit de fala a douăzeci de bătălii. Ci ca să-ți dovedesc cât ești de zărghit, iată, din clipita aceasta te și iau amâna mea, ca să mă slujești ca un rob. Și dacă părinții tăi sunt cu adevărat regi, or avea ei destui bani ca să-mi plătească slobozia ta!

Kanmacan simți furia fulgerându-i în pleoape și spuse beduinului:

— Pe Allah, nimenea altul nu va plăti slobozenia mea, afară de mine! Pune, dar, mâna pe spadă, beduinule! Când ți-am auzit cântecul, te-am socotit om de omenie…

Și Kanmacan se năpusti asupra beduinului care, gândind că pentru el va fi ca un joc lupta cu acest copil, îl aștepta zâmbind cu nepăsare. Dar strâmb gândise! Căci, pornind lupta de-a mână cu beduinul, Kanmacan se propti vârtos în pământ, pe picioarele-i mai tari decât stânca și mai neclătinate decât un minaret. Înțepenindu-se, dară, bine în călcâie, îl răsuci odată și-l strânse în brațe pe beduin de-i trosniră oasele și i se goliră măruntaiele. Îl luă pe sus și, așa, purtându-l prin văzduh, alergă cu pași mari către apa râului. Atunci beduinul, care nici n-avusese răgaz a-și veni în fire din spaima de a-l vedea pe băiat dovedind atâta putere, strigă:

— Ce ai de gând să faci, de mă duci spre apa râului?

Și Kanmacan îi răspunse:

— Am să te zvârl în valuri, ca să te duci până la apa Tigrului, și Tigrul să te ducă până în Nahr-Issa, iar Nahr-Issa până în Eufrat, și Eufratul până la tribul tău! Și-atunci, cei din tribul tău vor judeca despre puterea și despre vitejia ta, beduinule!

Beduinul, față de năprasna nezăbavnică, pe când Kanmacan tocmai îl ridica în văzduh uzmindu-se să-l prăvălească în râu, strigă:

— O, tinere viteaz, fie-ți milă, pe ochii iubitei tale, Puterea-Ursitei: lasă-mi viața, și-am să-ți fiu de-aci nainte cel mai supus dintre robi!

Kanmacan atunci se trase îndărăt și-l așeză ușurel pe pământ, spunându-i:

— Cu jurământul acesta m-ai înduplecat.

După care se așezară amândoi alături pe malul apei, iar beduinul scoase din traistă o pâine de orz pe care o rupse și dete jumătate lui Kanmacan, dimpreună cu un pic de sare. Așa se legă prietenia lor. Kanmacan întrebă:

— Acum, fârtate, când știi cine sunt, nu vrei să-mi spui și tu c-are-i numele tău și al părinților tăi?

Beduinul grăi:

— Sunt Sabah ben-Remah ben-Hemam din tribul Taim, din pustia Șamului. Și iată care-i povestea vieții mele: Eram încă un copil când tatăl meu a murit. Am fost luat și crescut de unchiul meu, acasă la el, dimpreună cu fiică-sa Nejma. Iar eu am îndrăgit-o pe Nejma, și Nejma tot așa pe mine, Când am ajuns la anii însurătorii, am voit s-o iau de soție. Dar tatăl ei, văzându-mă sărac și fără de mijloace, n-a voit să mi-o deie. Atuncea, toți șeicii cei mari ai tribului îl dojeniră până când unchiul se înduplecă a mi-o făgădui pe Nejma ca soție, dar numai dacă i-aș agonisi o zestre de cincizeci de cai, cincizeci de cămile de soi, zece roabe, cincizeci de sarcini de grâu și cincizeci de sarcini de orz și nimica mai mult! Atunci cugetai că altă cale nu-i de-a agonisi Nejmei o zestre ca asta, fără doar să las tribul și să ies la răscrucea drumurilor ca să lovesc pe negustori și să jăcuiesc caravanele. Asta-i pricina de mă aflam în puterea nopții acolo unde m-ai auzit cântând. Dar, frate, ce-i cântecul meu pe lângă frumusețea Nejmei? Cine-o vede o dată în viața lui pe Nejma își simte sufletul plin de binecuvântare pentru tot restul zilelor lui!

După ce cuvântă așa, beduinul tăcu.

Atunci Kanmacan zise:

— Oblicisem, frate, că necazul tău trebuie să se asemuie cu al meu! Așadară, de-aci nainte, avem a lupta cot la cot și a ne dobândi iubitele, drept roade ale isprăvilor noastre.

Abia isprăvi a spune vorba asta, că se și ridică în zare un nor de praf ce se apropia degrabă. Și, când pulberea se risipi, înaintea lor se ivi un călăreț cu chipul galben ca de mort, cu hainele cruntate de sânge și care strigă:

— O, dreptcredincioșilor, oleacă de apă, să-mi spăl rana! Și sprijiniți-mă, căci am să-mi dau sufletul! Ajutați-mă și, dacă mor, calul meu să fie al vostru.

Și, în adevăr, calul pe care călărise acel călăreț n-avea seamăn printre caii triburilor, căci împlinea toate desăvârșirile câte se cer unui cal al pustiei. Iar beduinul, care se pricepea la cai, ca toți cei din neamul lui, strigă:

— În adevăr, călărețule, ai un cal cum nu se mai văd în vremea noastră.

Kanmacan grăi:

— Haide, călărețule, întinde-mi brațul, ca să te ajut să descaleci.

Și-l prinse în brațe pe călăreț, care simțea că se duce, îl așeză încetișor pe iarbă și îl întrebă:

— Dar ce ai, frate, și unde ești rănit?

Beduinul își desfăcu haina și-și arătă spinarea, toată numai o rană din care șiroia sângele. Atunci Kanmacan se plecă asupra celui rănit, îi spălă rănile cu multă băgare de seamă și le acoperi gingaș cu iarbă fragedă. După care îi dete celui ce se sfârșea un pic de apă și întrebă iar:

— Dar cine te-a adus în starea aceasta, frate al nenorocirii?

Omul răspunse:

— Află tu, cel care mă ajuți cu mâna ta, că acest cal pe care-l vezi în toată frumusețea lui este pricina de am ajuns în starea de-acuma. Acest cal era calul regelui Afridonios, stăpânul Constantiniei, iar faima lui ne era cunoscută nouă tuturor arabilor pustiei. Or, un cal de-aista nu se cade să rămâie în grajdurile unui rege ghiaur. Așadară, cei din tribul meu m-au ales pe mine să-l răpesc dintre paznicii ce-l îngrijeau și-l păzeau zi și noapte. Plecai, dară, pe mânecate și ajunsei la vreme de noapte la cortul unde era ținut calul și mă dădui la prieteșug cu paznicii. Pe urmă, prilejindu-mă de clipa când îmi cereau părerea despre însușirile lui și mă îmbiau să-l încerc, încălecai pe el dintr-o săritură și, cu o lovitură de bici, îi detei pinteni și-l zvârlii în galop. Atunci străjerii, trezindu-se din buimăceală, săriră pe cai și porniră pe urmele mele, aruncând săgeți și sulițe, din care multe, așa cum vezi, mi se înfipseră în spinare. Ci calul luneca mai iute decât o stea căzătoare și mă scoase numaidecât dincolo de pistreala săgeților lor. Și iată, de trei zile călăresc așa, pe spinarea lui, fără de popas! Sângele mi s-a scurs tot, iar puterile mi s-au dus și simt moartea că-mi închide pleoapele. Acuma, că m-ai ajutat, al tău să fie acest cal, după moartea mea. Este cunoscut sub numele de El-Katul El-Majun și-i cel mai frumos cal din soiul El-Ajuz. Dar, mai înainte, tinere cu straiele atât de sărace și cu fața atât de aleasă, ia-mă îndărătul tău călare și du-mă la tribul meu, ca să mor sub cortul în care m-am născut.

La aceste vorbe, Kanmacan răspunse:

— O, frate din pustiu, și eu fac parte dintr-o stirpe în care mândria și bunătatea sunt însușiri înnăscute. Și iată-mă-s gata, chiar de nu am să capăt calul, să-ți dau ajutorul pe care mi-l ceri.

Se apropie de arab ca să-l ridice, dar acesta scoase un suspin și șopti:

— Mai așteaptă oleacă. Poate că sufletul meu va zbura pe dată. Vreau să-mi fac mărturia de credință.

Închise ochii pe jumătate, întinse mâna cu palma întoarsă către cer și rosti:

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu, fără altul decât Allah. Și mărturisesc că domnul nostru Mahomed este trimisul lui Allah.

După care, pregătit astfel de moarte, murmură cântecul care fu

cuvântul lui cel de pe urmă:

Am rătăcit prin lume pe șoimul meu ca vântul!
Și, moartea împletind-o cu spaimele la brâu,
Trecui prin munți și ape și colindai pământul,
În jafuri, și-n omoruri cumplite, și-n desfrâu.

Mor cum trăii! La margini de drum săpați-mi groapă!
Ucisu-m-au mișeii pe care i-am bătut.
Iar rodul trudei mele îl las pe-un mal de apă,
Departe, hăt, de cerul sub care m-am născut.

Ci aș muri în tihnă și fericit, streine,
Ce moștenești comoară de beduin, cum nu-i
O alta-n lumea-ntreagă, de-aș ști că află-n tine
Katul stăpânul vrednic de frumusețea lui 1

Abia-și sfârși cântecul și arabul mai deschise o dată gura, scoase un horcăit adânc și închise ochii pentru totdeauna.

Atunci, Kanmacan și tovarășul lui, după ce săpară o groapă în care astrucară pe cel mort, făcură rugăciunile îndătinate și purceseră împreună încotro-i mâna ursita lor, pe căile lui Allah.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și lăsă sfârșitul pentru noaptea viitoare.

Ci într-a o sută patruzeci și una noapte

Ea urmă:

…purceseră împreună încotro-i mâna ursita lor, pe căile lui Allah. Kanmacan încălără pe calul Katul, iar beduinul Sabah se mulțumi a-l urma pe jos cu credință, căci îi jurase prieteșug și supunere, și-l recunoscuse de stăpân al lui pe veci, jurând pe sfântul altar al Kaabei din lăcașul de la Mecca al lui Allah.

Și începu pentru ei o viață plină de fapte vitejești și de isprăvi fără de pereche — lupte cu fel de fel de jivine, și tâlhării nemaipomenite, vânători și drumeții, nopți petrecute pândind fiarele sălbatice, și zile de cruntări cu triburile și de dobândă de pleanuri mari. Și așa agonisiră, înfruntând, cu prețul multor primejdii, turme fără de număr, vite cu paznicii lor, cai și robi, corturi și covoare. Și Kanmacan îl însărcină pe Sabah, tovarășul lui, cu paza tuturor acelor bunuri pe care le mânau naintea lor, prădând fără de hodină. Iar când așezau vreodată otac, își povesteau unul altuia durerile și nădejdile lor de dragoste, unul vorbind despre vară-sa Puterea-Ursitei, celălalt despre vară-sa Nejma. Și așa trecu viața lor, vreme de doi ani.

Într-o zi, Kanmacan călărea la întâmplare pe calul său Katul, având nainte-i pe credinciosul Sabah, care-i deschidea cale cu iataganul în mână și răguind cumplit din când în când, holbând ochi mari ca niște genuni și urlând, măcar că peste pustie domnea cea mai deplină singurătate:

— Ehei! feriți din cale! La dreapta! La stânga!
Tocmai sfârșiseră amândoi prânzul, după ce înfulecaseră o gazelă pusă la frigare și se adăpaseră cu apă dintr-un limpede izvor, când, la o vreme, ajunseră sub o măgură, la poalele căreia se ivea o pășune împistrată de cămile, de oi, de vaci și de cai. Mai încolo, sub un cort, niște robi înarmați ședeau liniștiți polog. Văzându-i, Kanmacan spuse lui Sabah:
— Rămâi aci, vreau să pun mâna singur pe întreaga turmă și pe robi.
Și se prăvăli în galopul calului, din vârful măgurii, ca un trăsnet năprasnic dintr-un nor ce se despică, asupra oamenilor și a vitelor, răcnind cât îl ținea gura un cântec războinic:

Suntem urmași lui Omar Al-Neman,
Viteazul care nu știa ce-i teama,
Și-al sfinte-năzuințelor oștean!
Când triburile-n vâlvoară dau iama,
Setoase de măceluri și de plean,
Noi le supunem în țarină coama.
Noi stăm cetate omului sărman,
Când cei puternici se asmut să-l roadă.
Din țeasta de mișel și de viclean
Facem în vârful lăncilor podoabă.
Ferește-ți căpățâna, biet dușman!
Suntem vitejii ce nu cunosc teama,
Din stepena lui Omar Al-Neman!

Văzându-l, robii spăimântați începură să urle, cerând, fără de nădejde, ajutor, părându-li-se că toți arabii pustiei năvăliseră peste ei. Atunci bulucиră din corturi trei războinici care erau stăpânii turmelor, săriră pe cai și goniră în întâmpinarea lui Kanmacan, strigând:
— Acesta-i cel ce ni l-a furat pe Katul! Am pus mâna pe el! Nu-l slăbiți pe hoț!
Auzindu-i așa, Kanmacan le strigă la rându-i:
— Așa-i, cu adevărat acesta-i Katul, dar hoții sunteți voi, cornaci fără de rușine!
Și se plecă la urechea lui Katul, vorbindu-i și îndemnându-l. Iar Katul țâșni ca un duh al răului asupra prăzii lui, în vreme ce Kanmacan, cu lancea-i lungă, părea că se joacă. La întâia ciocnire, înfipse fuștea drept în pântecele celui ce-i stetese cel mai aproape, scoțând-o pe partea cealaltă, cu un rărunchi în vârf. Tot așa pățiră și ceilalți doi călăreți, iar după ce le ieșea prin spinare, lancea se ivea de partea cealaltă, cu câte un rărunchi în vârf. Se întoarse apoi către robi. Dar aceștia, după ce văzuseră soarta stăpânilor lor, se aruncară cu fața la pământ, rugându-se să li se cruțe viața. Kanmacan le spuse:
— Haide, dar, și, fără de zăbavă, mânați turmele și duceți-le în *cutare* loc, unde-mi am cortul și robii!.
Și împingând înainte-i vitele și robii, își văzu de drum, până ce ajunse la fârtatele Sabah, care, după porunca primită, nu se clintise din locul lui, cât ținuse lupta.
Și, cum mergeau așa, cu turmele și robii naintea lor, văzură deodată ridicându-se o pulbere care, când se risipi, lăsă să se înfățișeze vederilor o sută de călăreți înarmați după moda rumilor de la Constantinia. Atunci Kanmacan spuse lui Sabah:
— Veghează asupra turmelor și a robilor, și lasă-mă pe mine singur să

lupt cu ghiaurii!

Beduinul numaidecât se trase mai la o parte, la umbra unei coline, având numai grija strajei ce i se poruncise. Iar Kanmacan singur se avântă înaintea călăreților ghiauri, care îndată îl împresurară. Atunci căpetenia lor, apropiindu-se, îl întrebă:

— Cine ești tu, preafrumoaso copilă, care știi să strunești așa de bine frâiele calului de bătaie, pe când ochii îți sunt atât de duioși și obrajii atât de gingași și de rumeni? Apropie-te, ca să-ți sărut buzele, și vom vedea mai pe urmă. Hai, vino!

La aceste vorbe, Kanmacan simți o rușine cumplită năpădindu-i obrajii și strigă:

— Dar cui crezi tu că vorbești, javră și plod de târfă? Dacă obrajii-mi sunt de copilă, brațul meu are să-ți dovedească numaidecât greșeala bădărăniei tale, ghiaur orb, ce nu știi osebi un războinic de-o fată!

Atunci căpetenia celor o sută veni mai aproape de Kanmacan și se încredință că, cu toate că avea obrajii gingași ca de urșinic și fără fir de păr, de judecai după flacăra ochilor arăta a fi un războinic nu prea la îndemână de supus.

Și căpetenia celor o sută strigă lui Kanmacan:

— A cui este această turmă? Și unde mergi tu, atâta de plin de obrăznicie și de sfruntare? Predă-te, ori ești mort!

Și porunci unui călăreț să se apropie și să-l ia prins. Ci nici nu ajunse bine călărețul lângă Kanmacan, că acesta, dintr-o singură lovitură de paloș, îi despică în două și capul, și trupul, și șaua, și calul, peste mijloc. După care și cel de al doilea călăreț, și cel de al treilea, și cel de al patrulea pățiră la fel.

Văzând așa, căpetenia celor o sută porunci călăreților să se dea mai îndărăt și el însuși înainta până la Kanmacan, strigându-i:

— Tinerețea ta este mândră, războinicule, iar vitejia, ți-i pe potriva ei. Iată, eu, Kahrudaș, al cărui curaj este vestit în toate țările rumilor, vreau să-ți las viața, tocmai fiindcă ești atât de viteaz. Pleacă, dară, în pace, căci, pentru frumusețea ta, te iert de uciderea oamenilor mei!

— Fii Kahrudaș, ori altul, nu mă privește! Ceea ce mă privește, este să lași la o parte vorbele goale și să vii să înfrunți ascuțișul lăncii mele. Și mai află că, dacă tu ești Kahrudaș, eu sunt Kanmacan ben Daul-Macan ben-Omar Al-Neman!

Atunci creștinul îi spuse:

— O, fiu al lui Daul-Macan, am cunoscut în bătălii vitejia tatălui tău! Tu îngemănezi puterea tatălui tău cu cea mai desăvârșită iscusință a trupului! Ia-ți, dară, prada ta și du-te! Hai, fă-mi pe voie!

Ci Kanmacan îi strigă:

— Nu mi-e în nărav, creștinule, să întorc frâiele calului! Apără-te!

Așa răcni, și-și mângâie calul Katul, care înțelese pe dată dorința stăpânului și, ciulindu-și urechile și fluturând coada, năvăli. Și cei doi viteji începură să se lupte, iar caii se izbeau ca doi berbeci ori ca doi tauri care se spintecă între ei. Câteva ciocniri năprasnice rămaseră zadarnice. Apoi, deodată, Kahrudaș împinse lancea cu toată puterea către pieptul lui Kanmacan, dar acesta, rotind repede calul, feri la timp lovitura și, întorcându-se cât ai clipi, astrucă brațul cu lancea înainte. Și lovitura străpunse pântecele creștinului, iar fierul lucitor ieși prin spinare. Așa încetă Kahrudaș pe veci a se mai număra printre războinicii ghiaurilor.

Văzând așa, călăreții lui Kahrudaș se deteră în seama sprintenelii cailor lor, pierind în pulberea care-i învălui. Ci Kanmacan, ștergându-și lancea de

leșurile pologite pe jos, își urmă drumul, dând semn lui Sabah să mâie nainte turmele și robii.

Îndată ce săvârși această ispravă, Kanmacan întâlni pe arăpoaica cea rătăcitoare a pustiei, care povestea din trib în trib povești, la umbra corturilor și sub lumina stelelor. Și Kanmacan, care de-atâtea ori auzise vorbindu-se despre ea, o rugă să mâie și să se hodinească sub cortul lui și să-i povestească vreo istorie, care să-i mai treacă vremea și să-i bucure mintea și inima. Bătrâna îi răspunse:

— Cu dragoste și ca o datorie cuvenită!

După care se așeză lângă el, jos, pe-o rogojină, și-i povesti

Povestea mâncătorului de hașiș

Află, tinere stăpân, că această poveste, cea mai plăcută pe care au auzit-o urechile mele, o știu de la un mâncător de hașiș.

A fost odată un om căruia-i plăcea tare mult carnea de fecioară…

Când povestea, ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci și doua noapte

Ea urmă:

A fost odată un om căruia îi plăcea tare mult carnea de fecioară și care numai de acest lucru se îngrijea. Ci cum carnea de fecioară este foarte scumpă, mai cu seamă când o vrei mai aleasă, și cum nicio avere nu poate fi îndestulă atunci când gusturile celui ce o are sunt atâta de risipitoare, omul nostru, care nu-și mai găsea stare din pricina dorințelor lui neînfrânate — căci în toate numai neînfrânarea este pacostea! — sărăci de tot, de tot.

Într-o zi, pe când rătăcea prin suk, îmbrăcat în zdrențe murdare și desculț, cerșind o coajă de pâine, iată că un cui îi intră în talpă și sângele începu să curgă șiroaie. Se așeză atunci jos și se strădui să oprească sângele, legându-și piciorul cu o cârpă. Dar cum sângele tot mai curgea, își spuse: „Trebuie să mă duc la hammam, să-mi spăl piciorul și să-l bag în apă. Are să-mi facă bine. Se duse, dar, la hammam și intră în sala de obște unde vin cei săraci, dar care sală oricum era destul de aleasă și sclipea de curăție. Omul se ghemui acolo, în havuzul din mijloc, și începu să-și spele piciorul.

Lângă el, se afla un om care tocmai sfârșise îmbăiatul și dumica ceva în dinți. Rănitului, stârnit de mestecatul celuilalt, îi veni poftă să mestece și el, și-l întrebă pe acela:

— Ce mesteci, vecine?

Omul îi răspunse încetișor, ca să nu audă nimeni:

— Taci! mestec niște hașiș! Dacă vrei și tu, îți dau o bucățică.

El răspunse:
— Ah, tare aș mai vrea să gust! De când îi tot duc dorul!
Atunci vecinul scoase o bucățică din gură și i-o dete, spunând:
— Fie-ți grijile cât mai ușoare!
Omul nostru luă bucățica, o mestecă și-o înghiți numaidecât. Și, cum nu mai era deprins cu hașișul, îndată ce licoarea începu să i se învârtească prin creier, fu cuprins mai întâi de o veselie nestăpânită ce umplea sala cu hohote de râs. După care se prăbuși pe marmura goală, pradă nălucirilor.
Dintru-ntâi i se păru că, gol-goluț, se află în mâinile unui zdrahon de masagiu și a doi arapi voinici ce-l apucaseră și-l învârteau ca pe o jucărie. I se părea că aceștia îl întorc și-l răsucesc în toate părțile, înfigându-i în carne degetele lor noduroase și dibace. Iar el scâncea sub greutatea genunchilor lor, când îl apăsau pe vintre ca să-l frământe cu măiestrie. După care îl spălară, turnând peste el apă multă din lighene de aramă și frecându-l cu mănunchiuri de ierburi. La urmă, masagiul voi să-l spele și prin părțile mai gingașe, dar cum mâncătorul de hașiș se gâdila cumplit, spuse: „Las' că mă spăl singur". Când sfârși scalda, căpetenia masagiilor îi înfășură capul, umerii și șalele cu trei ștergare albe ca iasomia și-i șopti:
— Acuma, stăpâne, este vremea să intri la soția care te așteaptă cu nerăbdare.
El strigă:
— Care soție, băieșule? Eu îs burlac! Nu cumva ai mâncat hașiș, de trăncănești așa?
Dar masagiul îi răspunse:
— Nu face glume de-aiestea! Haidem la soția care te așteaptă nerăbdătoare!
Și-i puse pe umeri o pânză mare de mătase neagră, îi deschise calea, pe când cei doi arapi îl sprijineau de umeri, gâdilându-l din când în când pe la spate, iar el râdea fără contenire.
Ajunseră așa într-o sală pe jumătate întunecată, caldă și mirosind a tămâie. Acolo, la mijloc, se afla o tavă mare, încărcată cu poame, cu plăcinte, cu sorbeturi și cu vase de flori. După ce-l așezară pe un scăunaș de abanos, băieșul și cei doi arapi îi cerură învoire să plece, și pieriră.
Atunci intră un băiețaș care stete drepți naintea lui, așteptând porunci, și-i spuse:
— O, rege fără de seamăn, sunt robul tău!
Omul însă, fără a lua aminte la bunăcuviința băiețașului, izbucnind în hohote de râs de răsuna sala, îi răspunse:
— Pe Allah! mă aflu într-un loc unde toți au mâncat hașiș! Iată că acum îmi spun rege fără de seamăn!
După care strigă către băiețaș:
— Vino încoace și taie-mi o bucată de lubeniță roșie și cât mai zemoasă. Asta-mi place cel mai mult. Nimic nu răcorește inima mai bine ca o lubeniță coaptă.
Băiatul îi aduse pe dată pepenele tăiat în felioare potrivite.
Atunci el îi porunci:
— Poți să pleci! N-am treabă cu tine! Aleargă și adu-mi ceea ce-mi place mai mult, și încă o lubeniță cât mai coaptă și cât mai rece.
Băiatul pieri.
Și numaidecât intră în sală o fetișcană ca de vreo patrusprezece ani, care înaintă către el legănându-și șoldurile ce abia se obliceau, atâta erau de copile. Iar el, văzând-o, începu să gâfâie de plăcere. O luă pe fetișcană în brațe, o așeză pe genunchi, o îmbrățișă cu căldură și, deodată, ca sub o

găleată de apă rece de tot, se trezi din vis.

Se văzu înconjurat de toți cei ce se scăldau la hammam și care-l priveau râzând de se prăpădeau, căscând gurile cât șurile și arătând cu degetul spre zebul lui gol, ce tremura învârtoșat și mare cât al unui măgar ori al unui elefant. Și toți vărsau peste el căldări de apă rece, chicotind și glumind pe seama lui.

Atunci el, încurcat și buimac, își trase un ștergar peste picioare și suspină către cei ce râdeau:

— De ce mi-ați luat fetița, oameni buni, tocmai când mi-era mai bine?

La aceste vorbe, toți începură să țopăie de veselie și să bată din palme, strigându-i:

— Nu ți-i rușine, păcătosule, să vorbești așa, după ce cu buruiana pe care-ai dat-o pe gât ți-ai petrecut așa de strașnic?

Când arăpoaica isprăvi povestea, Kanmacan nu se mai putu stăpâni și izbucni într-un hohot de râs ce-l zguduia din creștet până-n talpă. După ce se potoli, spuse arăpoaicei:

— Grozavă poveste! Haide, rogu-te, spune-mi și urmarea, care trebuie să fie nemaipomenită la auz și răpitoare pentru minte.

Arăpoaica răspunse:

— Așa-i, stăpâne, urmarea este atâta de minunată că ai să uiți de-a binelea tot ce-ai mai auzit până acum. Și-i atâta de curată și de aleasă și de nemaipomenită, că până și surzii ar clocoti de plăcere.

Kanmacan o îndemnă:

— Ah! spune-o mai iute! Mă simt ca sub o vrajă.

Dar, tocmai când arăpoaica se pregătea să povestească urmarea, Kanmacan văzu sosind călare și oprind dinaintea cortului un olăcar care, descălecând, îi ură bună pace, temenindu-se. Kanmacan îi răspunse la temenea, după care olăcarul grăi:

— Stăpâne, sunt unul dintre cei o sută de olăcari trimiși de marele vizir Dandan spre toate zările ca să încerce a da de urma tânărului prinț Kanmacan, care de trei ani a plecat de la Bagdad. Căci marele vizir Dandan a izbutit să ridice întreagă oastea și întreg norodul împotriva celui ce răzbise la scaunul regelui Omar Al-Neman, l-a prins și l-a închis într-o temniță sub pământ. Iară până acu poate că foamea și setea și ocara îi vor fi răpit sufletul! Au nu-i ști a-mi spune, stăpâne, de nu l-ai întâlnit cumva, din vreo întâmplare, pe prințul nostru Kanmacan, căruia îi vine de drept jilțul împărătesc al tătâne-său?

Prințul Kanmacan, auzind…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci și treia noapte

Ea urmă:

Prințul Kanmacan, auzind vestea fără de nădejde, se întoarse către ciracul lui, Sabah, și, cu glas domol, îi spuse:

— Iacătă, Sabah, totul vine la vremea hotărâtă. Scoală, dară, și haidem la Bagdad!

Auzind așa, olăcarul pricepu că se afla dinaintea noului rege și îndată se aruncă jos și sărută pământul, și tot așa făcură și Sabah și arăpoaica. Iar Kanmacan spuse arăpoaicei:

— Să vii și tu cu mine la Bagdad, ca să-mi spui sfârșitul poveștii tale de prin pustie.

Sabah grăi:

— Îngăduie-mi, măria-ta, să alerg înainte-ți și să vestesc vizirului Dandan și locuitorilor Bagdadului sosirea măriei-tale!

Și Kanmacan îngădui. Apoi, drept răsplată pentru vestea cea bună, dărui olăcarului toate corturile;, toate vitele și toți robii ce dobândise în lupte de trei ani. La sfârșit, cu arăpoaica după el, încălecată pe o cămilă, plecă la cetatea Bagdadului, pe urmele pașilor beduinului Sabah, în trapul spornic al calului Katul.

Cum prințul Kanmacan făcuse așa încât să lase ca Sabah să i-o ia înainte-i cale de-o zi, acesta, în câteva ceasuri, vâlvorase toată cetatea Bagdadului. Toți locuitorii și toată gloata ostașilor, în cap cu vizirul Dandan și cu cele trei căpetenii, Rustem, Turcaș și Bahraman, ieșiseră înaintea porților, așteptând sosirea prințului lor Kanmacan, pe care nu mai trăgeau nădejde să-l vadă. Și nălțau rugi pentru îmbelșugarea și slava neamului lui Omar Al-Neman.

Și-ndată ce prințul Kanmacan se ivi în galopul calului său Katul, uralele și zarva de bucurie a gloatelor de bărbați și de femei umplură văzduhul. Iar vizirul Dandan, cu toată bătrânețea lui, descălecă sprinten și alergă să ureze bun venit și să jure credință urmașului atâtor regi. După care, cu toții de-a valma intrară în Bagdad, în vreme ce arăpoaica, de pe cămila ei, înconjurată de norodul fără număr, ba mai nălța câte-o urare, ba mai povestea vreo năzdrăvănie.

Întâiul lucru pe care-l săvârși Kanmacan ajungând la palat, fu să îmbrățișeze pe marele vizir Dandan, credinciosul slavei regilor lui, apoi pe Rustem, pe Turcaș, și pe Bahraman. Iar al doilea pe care-l săvârși, fu să alerge și să sărute mâinile mamei sale, care plângea de bucurie. Și al treilea lucru fu să întrebe pe mamă-sa:

— O, mamă, binevoiește și spune-mi ce face iubita mea vară, Puterea-Ursitei?

Maică-sa îi răspunse:

— Copilul meu, nu-ți pot răspunde nimica în privința aceasta, căci, de când te-am pierdut, eu nu m-am gândit decât la durerea lipsei tale.

Atunci Kanmacan o rugă:

— Mamă, binevoiește, dară, a te duce să afli vești despre ea și despre mătușa mea Nozhatu.

Mama regelui Kanmacan ieși, se duse la iatacurile în care trăiau Nozhatu și Puterea-Ursitei, și se întoarse cu ele în sala unde aștepta Kanmacan. Atunci începu adevărata bucurie!

Fu o fericire fără de margini, cu mare mila lui Allah, asta-i tot ce se poate spune, și nimic mai mult! De altmintrelea, din acel ceas, toate necazurile se iezeră departe de casa urmașilor lui Omar Al-Neman, ca să se abată asupra neprietenilor.

Și într-o zi, după ce regele Kanmacan petrecuse luni în șir de fericire în brațele tinerei Puterea-Ursitei, pe care și-a luat-o de soție, adună toți emirii, toate căpeteniile oastei și toți dregătorii din țară și, de față cu marele vizir Dandan, grăi:

— Sângele părinților mei încă n-a fost răzbunat și, iată, a venit vremea! Am aflat știre că Afridonios a murit, și tot așa a murit și Hardobios de la Chezareea. Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor tot mai trăiește și, după cum ne spun olăcarii, ea-i cea care chiverniseşte și poruncește peste toate țările rumilor. Iar la Chezareea este un rege pe nume Rumzan, și nimenea nu știe nici cine-i e tată, nici cine-i e mamă. Drept urmare, o, vitejilor, de mâine chiar pornim iar lupta împotriva ghiaurilor. Și jur pe slava lui Mohamed — pacea și rugăciunea fie cu el! — să nu mă mai întorc în cetatea Bagdadului până ce n-am s-o meserniţesc pe bătrâna pacoste și până ce n-am să-i răzbun pe toți frații noștri mucenici pieriți în bătălii!

Și toți cei de față răspunseră că așa se cuvine, iar a doua zi pe mânecate oștile erau în drum către Chezareea.

Când ajunseră sub zidurile vrăjmașe și se pregăteau de năvală, ca să treacă prin foc și sânge cetatea necredincioșilor, văzură venind către cortul regelui Kanmacan un tânăr celebru cum numai un fiu de rege ar fi putut să fie, și o femeie cu fața descoperită și cu înfățișare aleasă, mergând în urma tânărului. Tocmai atunci, sub cort, regele Kanmacan stătea de vorbă cu prințesa Nozhatu, mătușa lui, care voise să însoțească oastea dreptcredincioșilor.

Tânărul și femeia cerură primire la măria-sa și numaidecât fură lăsați să intre. Dar abia pășiră ei pragul, că Nozhatu scoase un strigăt și căzu leșinată, asemenea noii-venite care, și ea, scoase un strigăt și se prăbuși fără sine. Când își veniră în simțiri, se aruncară una în brațele celeilalte, căci femeia nu era alta decât fosta roabă a prințesei Abriza, credincioasa Boabă-de-Mărgean.

Apoi Boabă-de-Mărgean se întoarse către regele Kanmacan și-i grăi:

— Măria-ta, văd că porți la gât o gemă albă și rotundă. Prințesa Nozhatu poartă și ea una asemenea la gât. Iar măria-ta știi că regina Abriza o avea pe-a treia. Iat-o!

Și credincioasa Boabă-de-Mărgean, întorcându-se către tânărul care o însoțea, arătă la gâtul lui cea de a treia gemă. După care, cu ochii scânteind de bucurie, spuse:

— Măria-ta, și tu, stăpâna mea Nozhatu, acest flăcău este fiul sărmanei mele stăpâne Abriza. Eu l-am crescut, de când s-a născut. Ascultați-mă și luați aminte: el este acum Rumzan, fiul lui Omar Al-Neman. Și-i fratele tău, stăpână Nozhatu, și moșul tău, rege Kanmacan!

La cele spuse de Boabă-de-Mărgean, regele Kanmacan și Nozhatu se ridicară și îmbrățișară pe tânărul rege Rumzan, vărsând lacrimi de bucurie. Iar bătrânul vizir Dandan îmbrățișă și el pe fiul stăpânului său, regele Omar Al-Neman — Allah aibă-l întru îndurarea lui cea fără de țărmure! La urmă, regele Kanmacan întrebă pe regele Rumzan, stăpânul Chezareei:

— Spune-mi, frate al tatălui meu, ești rege al unei țări creștine și trăiești între ghiauri: nu cumva ești nazareean?

Ci regele Rumzan întinse brațul și, ridicând arătătorul, strigă:

— *La ilah il' Allah, na Mohamed rasul Allah!*

Atunci bucuria lui Kanmacan, a prințesei Nozhatu și a vizirului Dandan se vădi deplină, și ei grăiră:

— Slavă lui Allah care apără pe ai săi și-i adună!

Apoi Nozhatu întrebă:

— Dar cum de-ai putut fi păstrat pe calea cea dreaptă, frate, în mijlocul necredincioșilor care tăgăduiesc pe Allah și pe Profet?

El răspunse:

—Neîntinata Boabă-de-Mărgean, ea m-a deprins dreapta credință și

învățăturile cele sfinte. Căci și ea s-a făcut musulmană, ca și mama mea, Abriza, pe când au locuit la Bagdad, în palatul tatălui meu, regele Omar Al-Neman. Și așa, Boabă-de-Mărgean nu doar că m-a luat de la naștere și m-a crescut ținându-mi loc de mamă, ci tot ea a făcut din mine un dreptcredincios a cărui soartă este în mâinile lui Allah, regele regilor!

La aceste vorbe, Nozhatu o pofti pe Boabă-de-Mărgean lângă ea pe covor și o socoti de aci nainte ca soră a ei.

Iar Kanmacan spuse moșului său Rumzan:

— Unchiule, ție, ca mai mare, ți se cuvine, după pravilă, scaunul împărăției musulmane. Și chiar din ceasul de-acum, eu mă socot drept preasupusul tău slujitor!

Dar regele Chezareei răspunse:

— Nepoate, ce-a făcut Allah rămâne bun făcut! Cum aș cuteza eu să tulbur ceea ce a chivernisit Atoateorânduitorul?

Atunci dete glas marele vizir Dandan, care le spuse:

— Măriile-voastre, cea mai dreaptă hotărâre ar fi să domniți pe rând, fiecare câte-o zi, rămânând regi amândoi!

Și ei răspunseră:

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci și patra noapte

Ea urmă:

Și ei răspunseră:

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru!

Atuncea, după ce se învoiră într-astfel, ca să cinstească, după datină, fericita brodeală, regele Rumzan se întoarse la cetatea lui, deschise porțile dinaintea oștii musulmane și porunci pristavilor să vestească norodul că de-aci nainte Islamul avea să fie credința cetății, dar că toți creștinii erau volnici a rămâne întru ghiauria lor. Însă niciunul dintre ei nu voi a rămâne așa, ci, într-o singură zi, făcură mărturie de credință șase sute de mii de noi dreptcredincioși. Slavă celui care-a trimis pe Profetul ca semn al păcii între toate făpturile celor două Răsărituri și celor două Apusuri.

Prilejindu-se de-acea zi, cei doi regi făcură daruri multe tuturora, petrecură și se veseliră, rânduind apoi a domni fiecare câte o zi. Și steteră așa la cetatea Chezareei vreme lungă, tot într-un zamparlâc și-un ziafet.

De la o vreme, începură însă a cugeta cum s-o pedepsească pe bătrâna Muma-Prăpădurilor. Întru aceea, îngăduindu-se cu măria-sa regele Kanmacan, regele Rumzan trimise un olăcar la Constantinia, să ducă o scrisoare către Muma-Prăpădurilor, care nici cu gândul nu gândea cum se răsturnaseră lucrurile și propunea că regele Chezareei era creștin ca și bunicu-său despre mamă-sa, răposatul rege Hardobios, tatăl Abrizei. Și iată cum era ticluită scrisoarea:

„Măriei-sale preaslăvitei și preacinstitei Sauahi Om El-Dauahi, temuta,

înfricoșătoarea, pacostea aducătoare de prăpăduri asupra capetelor vrăjmașe, ochiul care stă de strajă asupra cetății creștine, înmiresmata cu cinste și cu înțelepciune, aromata cu sfânta tămâie preacurată și adevărată a marelui patriarh, stâlpul lui Christos în mijlocul Constantiniei.

Din partea stăpânului Chezareei, Rumzan, urmașul lui Hardobios cel Mare, a căruia faimă se întinde peste întreg pământul.

Află, mamă a noastră a tuturora, că stăpânul cerului și al pământului a făcut să izbândească armele noastre asupra musulmanilor și am nimicit oastea lor și am luat prins în Chezareea pe regele lor și-am ferecat în sânger și pe vizirul Dandan, și pe prințesa Nozhatu, fiica lui Omar Al-Neman și al reginei Safia, fiica răposatului rege Afridonios de la Constantinia.

Și te așteptăm să sosești între noi ca să cinstim laolaltă biruința noastră asupra neprietenilor, și dinaintea ta să retezăm căpățânele regelui Kanmacan, vizirului Dandan și tuturor căpeteniilor musulmane.

Și să vii la Chezareea fără a griji străji multe, că de-acuma toate căile sunt ocrotite și toate locurile așezate, de la Irak până la Sudan, și de la Mossul și Damasc până la capetele cele mai de la margine ale Răsăritului și ale Apusului.

Și nu pregeta a ne-o aduce la Constantinia și pe regina Safia, mama prințesei Nozhatu, ca să se bucure văzându-și fiica, pe care-o păstrăm cu cinste ca pe o oaspe, aici, în palatele noastre.

Și Christos, fiul Mariei, apere-te și ocrotească-te ca pe-o mireasmă preacurată, păstrată în aur neajuns de stricăciune!“

La urmă, Rumzan semnă scrisoarea cu numele său, o pecetlui cu pecetea împărătească și o înmână unui olăcar ce plecă numaidecât către Constantinia.

Estimp, până la venirea bătrânei-pacoste la pieirea-i cea fără de scăpare, trecură un șir de zile în care cei doi regi se bucurară de răgaz pentru a pune rânduială de istov în toate cele ale obștei. Or, iată ce se mai petrecu:

Într-o zi, pe când cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan și cu blajina Nozhatu, care nu-și punea niciodată iașmacul dinaintea vizirului Dandan, socotindu-l ca pe un părinte al ei, tăifăsuiau despre nezăbavnica venire a bătrânei aducătoare de nenorociri și despre soarta ce i se cuvenea, intră peste ei un musaip să vestească pe regi că așteptau afară un bătrân negustor, pe care-l loviseră tâlharii, dimpreună cu acei tâlhari, ferecați în lanțuri. Și musaipul adăugă:

— Măriile-voastre, negutătorul cere îngăduință a se închina la picioarele voastre și are două scrisori a vă înmâna.

Regii răspunseră:

— Îngăduie-i să intre!

Atunci păși pragul, plângând, un bătrân cu fața binecuvântată, sărută pământul dinaintea amânduror regilor și grăi:

— O, regi fără de seamăn, este cu putință ca un musulman să fie cinstit la necredincioși, și despuiat și oblojit la dreptcredincioși, într-o țară în care domnesc pacea și dreptatea?.

Și regii întrebară delaolaltă:

— Dar ce ți s-a întâmplat, preacinstitule negutător?

El răspunse:

— O, stăpânii mei, aflați că am asupră-mi două scrisori cu care am răzbătut cinstit și ocrotit prin toate țările musulmane. Căci scrisorile acelea îmi slujesc de trecere slobodă peste tot și mă voinicesc de plata dijmelor și a tuturor angaralelor pentru mărfurile mele. Iar una dintre aceste scrisori,

stăpânii mei, pe lângă această volnicie prețioasă, îmi mai slujește și de mângâiere la ceasuri de singurătate și-mi ține tovărășie la călătoriile mele, căci este scrisă în versuri tare alese și-atâta de frumoase că mai bine să-mi pierd sufletul decât să mă despart de ea!

Cei doi regi întrebară:

— Ci n-ai putea, neguțătorule, să ne arăți acea scrisoare, ori barem să ne cetești cuprinsul ei?

Bătrânul neguțător atunci, tremurând tot, le întinse cele două scrisori, pe care ei le deteră să le citească Nozhatu, spunându-i:

— Tu știi să deslușești și scrisul cel mai încurcat, și știi a da și glasul potrivit stihurilor. Binevoiește, dară, a ne bucura și pe noi!

Ci, cum desfăcu sulul și aruncă privirea asupra celor două scrisori, Nozhatu dete un strigăt, se făcu galbenă ca șofranul și se prăbuși fără de simțire. O stropiră degrabă cu apă de trandafiri, iar când se deșteptă din leșin, se ridică și, cu ochii în lacrimi, alergă la neguțător, îi luă mâna și i-o sărută cu o dragoste fără de margini. Toți câți erau de față priveau cu nespusă uimire, văzând un lucru atâta de nepotrivit cu obiceiurile regilor și ale musulmanilor. Bătrânul neguțător, de mirare, se clătină și lunecă pe spate. Dar regina Nozhatu îl sprijini și, ducându-l cu grijă de mână, îl pofti să ia loc pe covorul pe care și ea se așeză, și-i grăi:

— Au nu mă mai cunoști de loc, taică al meu? Au am îmbătrânit atâta de tare?

Auzind-o așa, bătrânul negustor gândi că trăiește un vis și strigă:

— Cunosc glasul! Dar, stăpână, ochii mei sunt bătrâni și nu mai osebesc nimica!

Atunci regina grăi:

— O, tată, eu sunt aceea care ți-a scris scrisoarea aceasta în stihuri, sunt însăși Nozhatu-Zaman!

De data aceasta, bătrânul leșină chiar de-a binelea. Apoi, în vreme ce vizirul Dandan stropea cu apă de trandafiri fața bătrânului neguțător, Nozhatu, întorcându-se către fratele ei Rumzan și către nepotul ei Kanmacan, le spuse:

— El este negustorul cel de treabă care m-a slobozit când eram roaba mișelului de beduin ce mă răpise pe una din ulițele Cetății Sfinte.

Atunci, când neguțătorul își veni în simțiri, amândoi regii se ridicară în cinstea lui și-l îmbrățișară. Iar el la rându-i sărută mâinile reginei Nozhatu și-ale bătrânului vizir Dandan. Și toți se bucurară și se veseliră, dând slavă lui Allah care-i strângea laolaltă. Neguțătorul, ridicând brațele, strigă:

— Binecuvântat și slăvit să fie acela care izvodește inimile aducătoare-aminte și le înmiresmează cu tămâia cea binecuvântată a recunoștinței!

După care, cei doi regi numiră pe bătrânul neguțător șeic peste toate hanurile și peste toate sukurile din Chezareea și din Bagdad și-i deteră slobodă intrare în palatul împărătesc, fie la ceas de ziuă, fie noaptea. La urmă, îl întrebară:

— Dar cum de te-au călcat tâlharii, pe tine și caravana ta?

El răspunse:

— Niște hoți de arabi din stirpea cea mai mișelă, de aceia care despoaie pe negustorii neînarmați, s-au năpustit asupră-mi pe negândite, în mijlocul pustiei. Erau mai bine de o sută, cu trei căpetenii în frunte: unul e un arap înfricoșător, altu-i un curd spăimos, al treilea-i un beduin nemaipomenit de vânjos. M-au legat pe-o cămilă și mă târau după ei, până când, într-o zi, a vrut Allah ca ei să fie împresurați de-un pâlc de ostași ce-i luă prinși, iar pe mine laolaltă cu ei.

Auzind acestea, regii porunciră unui musaip:

— Să fie adus mai întâi arapul!

Aduseră pe arap. Era mai urât ca un fund de maimuță bătrână, iar ochii îi erau mai crunți decât cei de tigru. Vizirul Dandan îl întrebă:

— Cum te cheamă și de ce tâlhărești?

Ci chiar când arapul da să deschidă gura ca să răspundă, Boabă-de-Mărgean, slujnica de odinioară a reginei Abriza, intră s-o cheme pe stăpână-sa Nozhatu. Ochii ei întâlniră din întâmplare ochii arapului și deodată dete un strigăt năprasnic, se năpusti ca o leoaică asupra arapului, îi înfipse degetele în ochi și-i smulse dintr-o sclipire, strigând:

— Acesta-i ticălosul Moroz, cel care-a ucis pe sărmana mea stăpână Abriza!

Apoi, zvârlind jos cei doi ochi cruntați pe care-i smulsese ca pe doi sâmburi din orbitele arapului, adăugă:

— Lăudat fie cel drept și atotputernic carele mi-a îngăduit a-mi răzbuna stăpâna cu însăși mâna mea!

Atunci regele Rumzan dete un semn și numaidecât gealatul înaintă și dintr-o lovitură făcu doi arapi dintr-unul singur. După care eunucii târâră leșul de picioare și-l zvârliră câinilor pe gunoaiele de dincolo de mejdiile cetății.

Regii porunciră iarăși:

— Să fie adus curdul!

Fu adus curdul. Era galben la chip cumu-i șofranul și râios ca măgarul unui morar și de bună seamă că mai păduchios decât un bivol stat vreme de-un an fără să se fi scăldat în gârlă. Vizirul Dandan îl întrebă:

— Cum te cheamă? Și de ce ești tâlhar?

El răspunse:

— Eu de meseria mea eram cămilar în Cetatea Sfântă. Într-o zi, mi se dete să duc la spitalul de la Damasc un flăcăiandru bolnav…

La aceste vorbe, regele Kanmacan, Nozhatu și vizirul Dandan, fără a-i mai da răgaz să urmeze, strigară:

— Acesta-i cămilarul cel mișel care l-a părăsit pe regele Daul-Macan pe-o grămadă de bălegar la poarta hammamului!

Și îndată regele Kanmacan se ridică și porunci:

— Răul se plătește cu alt rău, și îndoit! Altmintrelea, numărul răufăcătorilor și al celor fără de lege ar crește peste măsură! Iar pentru pedepsirea ticăloșilor nu încape milă, căci mila pe care o slăvesc creștinii este virtutea hadâmbilor și a neputincioșilor!

Și cu însăși mâna lui, regele Kanmacan, dintr-o singură lovitură de paloș, făcu dintr-un cămilar doi.

După care porunci robilor să îngroape leșul cumu-s datinile.

Apoi cei doi regi grăiră către un musaip:

— Să fie adus acuma și beduinul!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută patruzeci și cincea noapte

Ea urmă:

Apoi, cei doi regi grăiră către un musaip:
— Să fie adus acuma și beduinul!
Fu adus și beduinul. Dar abia se ivi în pragul ușii capu-i de tâlhar, că regina Nozhatu strigă:
— Acesta-i beduinul care m-a vândut preacinstitului neguțător!
La aceste vorbe, beduinul îngăimă:
— Eu sunt Hamad, și nu te cunosc.
Nozhatu începu a râde și grăi:
— El este, cu adevărat! Căci niciodată nu se va mai vedea un nebun care să-i semene. Ia te uită la mine, beduine Hamad! Eu sunt aceea pe care ai răpit-o de pe ulițele Cetății Sfinte și pe care ai schingiuit-o atâta.
Când beduinul auzi aceste vorbe, strigă:
— Pe Allah! Ea este!
— Capul meu, de bună seamă, are să-mi zboare de pe grumaz, fără de zăbavă!
Nozhatu se întoarse către neguțătorul ce sta jos, pe covor, și-l întrebă:
— Îl mai cunoști, preacinstite taică al meu?
Negustorul răspunse:
— Chiar el este, blestematul! Cel mai smintit dintre toți sminții pământului!
Nozhatu adăugă:
— Ci beduinul acesta, cu toată răutatea lui, avea o însușire aleasă: îi plăceau stihurile și poveștile frumoase.
Atunci beduinul strigă:
— Așa este, stăpână a mea, pe Allah! Și, de altmintreli, cunosc o istorie fără de asemănare ce mi s-a întâmplat chiar mie. Dacă aș povesti-o și v-ar plăcea tuturora celor ce stați aci de față, măria-ta m-ai ierta și mi-ai cruța viața!
Preablânda Nozhatu râse și grăi:
— Fie! spune-ne povestea ta, beduinule!
Și beduinul Hamad începu:
— Așa este, măriile voastre, sunt un mare tâlhar, cel mai mare tâlhar între tâlhari! Ci fapta cea mai de necrezut din toată viața mea prin cetăți și pustiuri este următoarea:
Într-o noapte, stam singur, culcat pe nisip lângă calul meu. Îmi simții deodată sufletul gâfâind sub greutatea vrăjitor cele rele ale vrăjitoarelor, dușmancele mele. A fost noaptea aceea pentru mine cea mai de spaimă noapte pe care am trăit-o. Ba lătram ca un șacal, ba răcneam ca un leu, ba plângeam pe înfundate, făcând bale la gură, ca o cămilă. Ce noapte fără de sfârșit! Cutremurat, așteptam capătul ei și ivirea zorilor. Și iată că cerul se lumină într-un sfârșit, iar sufletul meu se ostoi. Atunci, ca să alung și cei de pe urmă aburi ai visurilor ce mă apăsau, mă sculai degrabă, încinsei spada, apucai lancea și sării pe calul meu, pe care-l pornii în galop, mai repede ca o gazelă.
Și pe când goneam așa, văzui deodată, dinaintea mea, un struț ce mă privea. Sta împietrit, chiar în calea mea, și părea a nu mă vedea. Eu mergeam țintă, să dau peste el. Ci, când să-l izbesc cu lancea năprasnic, fâlfâi, îmi întoarse dosul, întinse largile-i aripi stufoase și fulgeră ca o săgeată către pustie, țipând deznădăjduit. Atunci eu mă luai pe urmele lui și-l alungai așa, fără de răgaz, până ce mă târî într-o pustietate de spaime, unde nu se aflau decât Allah și pietrării goale, și nu se auzeau decât șuierele năpârcilor, chemările ascuțite ale duhurilor de prin văzduhuri și

de pe pământuri, și urletele ghulelor gemând după pradă. Iar struțul pierise din ochii mei, de parcă ar fi intrat în vreo gaură ori în vreo adâncitură în care privirea mea nu putea răzbate! Tremura carnea pe mine, iar calul sărea în două picioare și da îndărăt sforăind!

Mă prinse deodată o buimăcire și-o înfricoșare fără de pereche, și detei să mâi calul și să fac cale-ntoarsă. Ci încotro s-apuci, când acuma sudoarea curgea val de pe coastele calului și arșița nămiezii era fără de îndurare? Și mi se făcuse și-o sete chinuitoare ce-mi sugruma răsufletul, iar pântecele calului se zbătea, umflându-se și dezumflându-se ca foalele dintr-o fierărie. Mă gândii atunci în sine-mi: „O, Hamad! aicea ți-i moartea, iar carnea ta are să hrănească puii de ghule și fiarele spaimei! Aici ți-i pieirea, beduinule!“

Ci tocmai când mă pregăteam să-mi fac mărturia de credință și să mor, văzui în depărtări, de-a lungul zării, zugrăvindu-se o fâșie de oază răcoroasă, cu niște palmi despletiți. Calul necheză deodată, își scutură coama și, mușcând frâul, își luă zborul. Nu după mult, gonind așa, mă pomenii scăpat din golătatea cea înfricoșătoare și arzătoare a pustiei de piatră. Dinaintea mea, lângă un izvor ce curgea pe la poalele palmierilor, era ridicat un cort falnic, și-n preajmă două iepe cum n-am mai văzut, cu picioarele împiedicate, pășteau iarba jilavă și deasă.

Mă grăbii atunci să descalec, să adăp calul ce vărsa foc pe nări, și să beau și eu din apa acelui izvor limpede și rece, scumpă ca viața. După care trăsei un juvăț lung din traistă și priponii calul, ca să poată să se răcorească în voie pe pajiștea cea verde. La urmă, mă împinse ispita să mă îndrept către cort, ca să văd ce putea fi năuntru. Și iată ce văzui.

Pe un preș sta tolănit pe-o rână un tânăr cu obraji de fecioară și frumos ca un crai-nou. De-a dreapta lui lenevea o tânără suavă, gingașă, mlădioasă și subțire ca o creangă de salcie, culcată-n toată strălucirea frumuseților ei.

Atunci eu pe dată, într-o clipită, mă simții cuprins de-o patimă nețărmurită; ci nici nu știam bine dacă pentru fecior ori pentru fată! Căci, pe Allah! cine-i mai fără de seamăn: luna cea plină, ori crai-noul răsărind?

Detei dară glas gurii mele și le strigai:

— Pace vouă!

Numaidecât tânăra și-acoperi fața, iar tânărul se întoarse către mine, se ridică și răspunse:.

— Și cu tine să fie pacea!

Spusei:

— Eu sunt Hamad ben El-Fezari din cel mai mare trib de pe Eufrat! Sunt vestitul și falnicul războinic, călărețul fără de seamăn, acela care, printre arabi, pentru curajul și pentru îndrăzneala lui, prețuiește cât cinci sute de călăreți laolaltă! Urmăream un struț, dar ursita m-a adus până aici. Vin să vă cer un gât de apă!

Tânărul se întoarse către fată și-i spuse:

— Dă-i să bea și să mănânce!

Fata se ridică atunci și fiecare pas al ei era însoțit de clinchetul moale al zurgălăilor de aur de la glezne. Iar păru-i revărsat pe spate o învălea din creștet până-n talpă, unduindu-se. Eu, cu toate că tânărul mă urmărea mereu cu ochi crunți, țintii privirile pe fată, fără a mi le mai desprinde de la ea. Veni la mine și-mi aduse pe palma dreaptă un vas cu apă proaspătă, iar pe cea stângă o tavă cu niște curmale, o ceașcă de lapte prins și niște carne de gazelă.

Ci pe mine atât de tare mă orbise patima, că uitând de mine, nu eram

în stare nici să-ntind mâna, nici să mă ating de ceva din câte adusese fata. Nu mai putui decât să mă tot uit la ea și să rostesc stihuri pe care le-alcătuiam în pripă:

Zăpada pielii tale, ah, fecioară,
Sub haina-ntunecată strălucind,
Și degetele tale mă-nfioară,
Și palmele-ți ce-n gândul meu le prind.

Și-mi pare că uimiții-mi ochi, deodată,
Văd mâna-ți albă cum, ca-ntr-o minune,
Închipuie prin aer, legănată,
O pasăre cu pene de cărbune.

Când flăcăul auzi aceste stihuri și băgă de seamă pojarul din privirile mele, se porni pe un hohot de râs de-ai fi zis că leșină. La urmă-mi spuse:

— Cu-adevărat, ești viteaz fără de pereche și călăreț cum nu s-a mai văzut!

Răspunsei:

— Așa sunt socotit! Dar tu, cine ești tu?

Îmi îngroșasem glasul, ca să-l sperii și să-l fac să mi se supună.

Iar tânărul răspunse:

— Sunt Ebad ben Tamim ben Thalaba, din tribul Bani-Thalaba. Și fata aceasta mi-i soră!

Atunci strigai:

— Dă-mi-o numaidecât pe sora ta soție, căci m-am îndrăgostit nebunește de ea și-s dintr-o stirpe cum nu-s multe!

Ci el răspunse:

— Află că nici sora mea și nici eu n-avem să ne căsătorim niciodată. Ne-am ales pământul acesta mănos din dricul pustiului, ca să ne trăim viața-n tihnă, departe de grijile toate.

Spusei:

— Îmi trebuie sora ta de soție, ori într-o clipită vei trece în rândurile celor morți, prin tăișul acestui hanger!

La aceste vorbe, tânărul sări tocmai la capătul celălalt al cortului și-mi strigă:

— Îndărăt, nelegiuitule care nu cinstești legile ospeției! Să ne luptăm, iar cel care va birui să facă ce va vrea cu cel înfrânt!

Și smulse-ndată de pe-un stâlp iataganul și pavăza, în vreme ce eu, alergând către locul unde-mi păștea calul, sării în șa și mă gătii de apărare. Tânărul, înarmându-se, ieși din cort și el, încălecă, și era gata să se-avânte, când fata, soră-sa, se-agăță de genunchii lui și-i îmbrățișa, rostind aceste stihuri:

O, frate drag al meu, să-ți aperi
Plăpânda soră de ocară,
Tu-nfrunți acum în cruntă luptă
Vrăimașu-acesta ca o fiara,
Venit asupră-ne năprasnic
Din cine știe care țară.

Cu ce-aș putea să-ți fiu de sprijin,
Decât rugându-mă fierbinte

Celui ce-mparte biruința
În lumi, cerescului Părinte,
Și să-ți rămân pe veci aceeași,
Neprihănită și cuminte!

Dar soarta rea de te va smulge
Inimii mele, tu să știi
Că nu-i pe lumea asta țară
În care-aș mai putea trăi,
De-ar fi și cea mai mândră țară,
Scăldată-n mări de bogății!

Să știi că n-aș putea în urmă-ți
Să mai trăiesc o clipă doar.
Aceeași groapă ne-ar cuprinde,
Același lut ne-ar fi talar,
Cum am trăit întreaga viață
Uniți la fel și-n moarte iar.

Când tânărul auzi stihurile de deznădejde ale suroră-si, ochii i se umplură de lacrimi, se aplecă spre ea, îi ridică ușor iașmacul ce-i acoperea fața și o sărută între ochi. Așa putui zări întâia oară trăsăturile tinerei: era tot atât de strălucitoare ca soarele când iese dintr-o dată din umbra unui nor! Atunci flăcăul întoarse-ncet calul său către tânăra fată și spuse stihurile acestea:

Stai, soră dragă, și privește
Ce va să facă brațul meu!
Căci dacă nu lupt pentru tine
Și mă-nspăimânt de orice greu,
La ce mai am un cal pe lume
Și-atâtea arme port mereu?
De nu-nfrunt lumea să te apăr,
Ce rost mai am pe lume eu?

De dau napoi, când ținta luptei
E însăși frumusețea ta,
Nu-i ca și cum din toată zarea
La gras ospăț aș îmbia
Fiece pasăre de pradă
Să se repeadă-asupra mea,
Ca la un stârv lăsat pustiei
Din care sufletu-ar zbura?

Cât despre-acest străin, ce spune
Că e viteaz cum altul nu-i,
Ce se tot umflă-n piept și-și țipă
Curajul și puterea lui —
Sub ochii tăi, cu-o lovitură,
Am să-l despic pe căscăui,
Și de la creștet până-n talpă
Ca pe-un dovleac am să-l descui!

După care se-ntoarse către mine și strigă:

Iar tu cel ce râvnești, în luptă,
De tine biruit să mor
Și după moarte-mi să te bucuri
De-al bucuriilor odor —
Pe seama ta se va-mplini-va
Un lucru înspăimântător,
De care pomeni-vor cronici
Până departe-n viitor!

Căci dacă-ți cânt aceste stihuri
În ritm de bătălie-acum,
Eu sunt cel care, nezăbavnic,
Am să te spulber ca pe-un fum,
Și-am să-ți ridic spurcatul suflet
Zvârlindu-l iadului de scrum,
De nici n-ai să pricepi prea bine
Ce s-a fost petrecut și cum!

Și dete pinteni calului împotriva celui al meu și, dintr-o lovitură, îmi zbură spada cât colo și, fără să-mi lase răgaz să mai dau pinteni calului și să fug în pustie, mă apucă-ntr-o mână, mă ridică din șa ca pe un sac deșert, mă zvârli în văzduh ca pe-o minge, mă prinse iar în mâna stângă și mă ținu așa, cu brațul întins, de parcă ar fi ținut pe un deget o pasăre cuminte. Iar eu nu mai știam dacă totul nu era cumva decât un vis întunecat, ori dacă tânărul cu obraji mătăsoși și rumeni nu era vreun geniu ce trăia în cortu-acela cu vreo hurie! Ci, după cele ce se întâmplară, până la urmă mă făcu să cred că, numaidecât, așa trebuie să fi fost.

Căci tânăra, când văzu biruința frate-său, se-avântă către el, îl sărută pe frunte și se atârnă veselă de gâtul calului, pe care tot ea îl și duse până' la cort. Acolo tânărul descălecă, ținându-mă sub braț ca pe-un nimica, mă puse jos, mă săltă pe picioare, și-apoi, luându-mă de mână, mă băgă-n cort, și-n loc să-mi sfarme țeasta sub călcâie, spuse surorii sale:

— De-acuma-i iară oaspele aflat sub ocrotirea noastră. Să-i arătăm cinstire și bunăvoință!

Și mă pofti să stau jos pe covor, iar tânăra îmi așeză la spate o pernă, ca să hodinesc mai bine; după care puse la locul lor armele frate-său, aduse apă miresmată și-i spălă obrazul și mâinile. La urmă, îl îmbrăcă-ntr-o haină albă și-i grăi:

— Frate iubit, facă Allah să-ți meargă faima până la marginea neprihănirii și facă-te să fii ca un semn de lumină pe obrazul cel strălucit al triburilor noastre toate!

Iar tânărul îi răspunse în stihuri:

O, soră dragă, tu, din neamul
Lui Bani-Thalaba, curată
La sânge, ai văzut în luptă
Cum brațu-mi știe să se bată,
Cum pentru ochii tăi înfruntă
Primejdia și moartea toată!

Și ea la rândul ei răspunse:

Cununa pletelor pe frunte-ți
Părea că-i soare-n răsărit,
Și străluceai ca o lumină,
O, frate-al meu nebiruit!

El adăugă:

Dacă leii din pustie,
Vor asupră-ne să vie,
Spune-le, tu, soră dragă,
Că nu-i treabă ca-ntr-o șagă.

Să se ducă îndărăt,
Ca să scape de prăpăd:
Că n-aș vrea, când vin la mine,
Să mai pată vreo rușine,
Și nu cumva să rămână
Frânți cu botul în țărână,
Tot gemând de suferinți,
Clănțănind nisipu-n dinți.

Ea îi răspunse iarăși:

Aflați, voi, toți cei din pustiuri,
De fratele meu, de Ebad!
Voi, cei ce rătăciți de-a pururi,
Luați aminte: E răsad
Al unui neam ales și mândru!
Cu vitejia-și taie vad,
Și, numai auzindu-i faima,
Vrăjmașii dinainte-i cad.

Sărmane beduin, Hamade,
Cercași tu brațu-i să-l înfrunți,
Și te făcu viteazu-ndată
Să te preschimbi într-un grăunț,
Văzând, cum moartea către tine
Întinde negrele ei punți
Și se strecoară ca un șarpe
Spre prada lui, cu ochii crunți!

Iar eu, privind acestea toate și ascultând stihurile, rămăsei uluit de-a binelea. Mă judecai în sine-mi și văzui ce mic mă făcusem până și-n ochii mei, și cât de hidos arătam asemuindu-mă cu frumusețea celor doi. Și-apoi văzui fata cum aducea fratelui ei o tavă cu bucate și poame, fără a-mi arunca o privire, fie ea și de scârbă, de parcă aș fi fost un câine la care nimeni nu ia seama. Ci tot o găseam și mai minunată, mai ales când începu să întindă de mâncare fratelui ei slujindu-l și uitându-se pe sine ca să aibă de toate el. Tânărul însă se întoarse către mine și mă pofti să împart cu el prânzul. Scosei atunci un suspin și-o oftare, căci pricepui că am să scap teafăr. Mi-ntinse el însuși o ceașcă de lapte prins și o farfurioară de compot de curmale cu sirop aromat. Mâncai și băui, cu capul plecat, și-i făcui mii

de jurăminte că am să-i fiu cel mai credincios și cel mai bun supus dintre robi. El numai zâmbi și făcu un semn suroră-si, care se ridică îndată, deschise un cufăr și scoase, una câte una, zece haine, care de care mai frumoasă, făcu o legătură cu nouă dintre acele haine și mă sili să le primesc. Apoi îmi porunci să mă îmbrac cu cea de-a zecea. E chiar cea cu care mă vedeți îmbrăcat acuma.

După care, tânărul făcu un alt semn, fata ieși într-o clipită, dar se întoarse iar, curând, și-atunci amândoi mă poftiră să iau în primire o cămilă încărcată greu cu merinde și cu daruri de toate soiurile, pe care le-am păstrat cu grijă, până-n ziua de azi.

Și după ce mă copleși cu-atâta cinste și cu-atâtea daruri, fără ca eu să fi făcut ceva prin care să mă simt vrednic de ele, ba dimpotrivă! mă poftiră iar să le fiu oaspe, cât mi-o fi voia. Ci nevoind să-ntrec măsura, îmi luai rămas bun și sărutai pământu-n fața lor de șapte ori, și-ncălecându-mi roibul, luai cămila de căpăstru și apucai de sârg calea-n pustia din care mă ivisem acolo.

Așa, cum ajunsesem cel mai bogat din tribul meu, mă făcui căpetenie peste o ceată de tâlhari de drumul mare. Și se-ntâmplă ce se-ntâmplă!

Aceasta e istoria ce v-am făgăduit-o, care, fără-ndoială, e vrednică să aducă iertarea tuturor fărădelegilor mele, ce-i drept nu de prea mică greutate!

Când beduinul Hamad isprăvi, Nozhatu spuse către cei doi regi și către vizirul Dandan:

— Se cade a-i cruța pe smintiți. Ci să le luăm putința de-a vătăma. Beduinul acesta, cum vedeți, este scrântit fără de leac. Să-i iertăm, dar, răutățile, fiindcă-i simțitor la stihuri frumoase și fiindcă ne-a spus această istorie a lui!

La aceste vorbe, beduinul se simți atâta de ușurat, că se prăbuși acolo pe covor. Veniră eunucii și-l traseră afară.

Ci abia îl scoaseră pe beduin, că și intră în sală un olăcar gâfâind, care sărută pământul dinaintea regelui și spuse:

— Muma-Prăpădurilor este la porțile orașului și nu mai are până să ajungă aici decât două-trei zvârlituri de săgeată.

La vestea cea mult așteptată, cei doi regi și vizirul se înviorară de bucurie și ascultară pe olăcar, care le povesti:,

— Când Muma-Prăpădurilor a deschis scrisoarea regelui nostru și a văzut semnătura din josul foii, s-a bucurat tare mult și de îndată a făcut pregătiri de plecare și a poftit-o și pe regina Safia să vină cu ea, dimpreună cu o sută dintre cei mai de seamă oșteni ghiauri de la Constantinia. După care mi-a poruncit să plec înainte și să vă vestesc venirea ei.

Vizirul Dandan se ridică atunci și grăi regilor:

— Ca să-i zădărnicim vicleniile și meșteșugurile de care s-ar mai putea sluji păcătoasa de bătrână, este cuminte a ieși întru întâmpinarea ei, îmbrăcați cu toții în straie de creștini de prin părțile apusului, luând cu noi și o mie de oșteni de frunte, îmbrăcați și ei după moda cea veche, de la Chezareea.

Cei doi regi răspunseră că ascultă și că se supun, și făcură după sfatul vizirului. Iar Nozhatu, când îi văzu împopoțonați așa, le spuse:

— Cu adevărat că, dacă nu v-aș cunoaște, v-aș socoti niște ghiauri.

Ieșiră din palat și, punându-se în fruntea celor o mie de oșteni, porniră în întâmpinarea Mumei-Prăpădurilor.

Nu peste mult se ivi și aceea. Atunci Rumzan și Kanmacan spuseră vizirului Dandan să desfășoare oastea într-o roată largă și să se strângă

cătinel, așa ca să nu scape niciunul dintre războinicii de la Constantinia. După care regele Rumzan spuse lui Kanmacan:

— Lasă-mă s-o întâmpin eu cel dintâi pe afurisita de bătrână, căci mă cunoaște și n-are să prepuie nimica.

Dete dară pinteni calului și-ntr-o clipită ajunse lângă Muma-Prăpădurilor.

Atunci Rumzan descălecă, iar bătrână, cunoscându-l, coborî și ea și se aruncă la gâtul lui. Și regele Rumzan o cuprinse în brațe, o privi țintă în ochi și-o strânse odată atâta de tare și-atâta de îndelung, până ce hoașca bubui din afunduri, de toți caii se ridicară în două picioare, iar pietrele de pe drum săriră până peste capetele călăreților.

Totodată și cei o mie de ošteni, venind în goana mare a cailor, strânseră roata și strigară celor o sută să deie armele. Și-ntr-o clipită îi priponiră până la unul, în vreme ce vizirul Dandan alergă către regina Safia și, sărutând pământul dinaintea ei, îi povesti în două vorbe care-i povestea, pe când Muma-Prăpădurilor, legată fedeleș, pricepea și ea că-i venise pieirea.

După care toată gloata se întoarse la Chezareea, iar de-acolo porni îndată către Bagdad, unde ajunse cu pace și fără de zăbavă.

Atunci regii puseră să se lumineze și să se împodobească tot orașul și poruncirâ pristavilor să poftească pe toți locuitorii a se aduna dinaintea palatului împărătesc. Și când toată piața și toate ulițele se umplură de mulțimea de norod — bărbați, femei și copii — un măgar râios se ivi pe poarta cea mare, iar în spinarea lui sta legată, cu fața întoarsă către coadă, Muma-Prăpădurilor, purtând pe cap o tichie roșie și o cunună de balegă de catâr. Iar înainte-i pășea un pristav care povestea cu glas mare toate răutățile cele fără de seamăn ale hoaștei celei blestemate, pricina atâtora necazuri, de la Soare-Răsare până la Soare-Apune.

Și după ce o scuipară în ochi toate femeile și toți copiii, fu spânzurată de picioare deasupra porții celei mari a Bagdadului.

Și, dându-și sufletu-i puturos lui Eblis-cel-Rău, așa pieri împuțita pacoste, hoașca cea de pomină, vicleana, isteața, ticăloasa și desfrânata cea plină de păcate, Șauahi Omm El-Dauahi. Ursita a viclenit-o așa cum și ea viclenise, și pentru ca moartea ei să slujească de semn al căderii Constantiniei în stăpânirea dreptcredincioșilor și a biruinței celei depline care avea să vie, a Islamului asupra Răsăritului, peste pământurile lui Allah, binecuvântate și chivernisite cu tihnă, pretutindeni!

Iar cei o sută de ošteni creștini nu mai voiră a se întoarce în țara lor și socotiră că-i mai bine să îmbrățișeze de bunăvoie credința cea dreaptă a musulmanilor.

Pe când cei doi regi și vizirul Dandan poruncirâ pisarilor celor mai iscusiți să însemne pe îndelete în hronice toate împlinirile acestea și toate câte auziseră, ca să slujească de pildă izbăvitoare din neam în neam.

Aceasta-i, o, preafericitule rege, adăugă Șeherezada către regele Șahriar, povestea cea de neuitat a regelui Omar Al-Neman și a vitejilor lui fii, Șarcan și Daul-Macan, a reginei Abriza și a reginei Puterea-Ursitei, a prințesei Nozhatu, a marelui vizir Dandan și a regilor Rumzan și Kanmacan!

După care Șeherezada tăcu.

Atunci, pentru întâia oară, regele Șahriar privi cu duioșie către isteața Șeherezada și-i grăi:

— O, Șeherezada, pe Allah, multă dreptate are sora ta, mititica aceasta

care stă și ascultă, când spune că vorbele tale sunt dulci la gust și fragede de se topesc în gură! Tu mă faci cu-adevărat să-nceapă a-mi pare rău că am descăpățânat. Atâtea fete, și poate până la urmă ai să izbutești a mă face să-mi uit cu totul și jurământul de odinioară!

Iar micuța Doniazada se ridică de pe covorul pe care șezuse ghemuită și strigă:

— O, surioară, ce minunată poveste! Ce bine-mi pare că Muma-Prăpădurilor a murit! Ce frumoase au fost toate!

Atunci Șeherezada o privi pe soră-sa și zâmbi, apoi grăi:

— Dar ce-ai mai spune dacă ai auzi pildele animalelor și ale păsărilor?

Doniazada strigă:

— O, surioară, te rog din suflet, spune-ne câteva dintre acele pilde, căci trebuie să fie tare dulci povestite de gura ta!

Șeherezada răspunse:

— Din toată inima și cu toată dragostea! Ci nu mai nainte de a-mi da îngăduință stăpânul nostru, regele, dacă mai poate să sufere asemenea nesomnuri.

Nedumerit, regele Șahriar întrebă:

— Dar ce pot grăi animalele și păsările? Și în ce limbă?

Șeherezada răspunse:

— În vorbe de toată ziua și în stihuri.

Atunci regele Șahriar strigă:

— Iată, Șeherezada, nu vreau cu adevărat să hotărăsc încă nimica în privința soartei tale, nainte de a-mi povesti aceste lucruri, de care nu știu nimic. Până acuma n-am auzit decât vorbe omenești, și nu mi-ar părea rău să aflu ce gândesc vietățile al căror grai nu e înțeles de cei mai mulți dintre fiii lui Adam!

Atunci, văzând că noaptea e pe sfârșite, Șeherezada se rugă regelui să aștepte până a doua zi. Iar Șahriar, cu toată nerăbdarea ce-l cuprinsese, încuviință. Luă în brațe pe Șeherezada și steteră înlănțuiți așa, până ce se făcu dimineață.

Nopțile 146 – 248

Traducere de H. Grămescu și D. Murărașu
Traducerea versurilor de H. Grămescu

Editura Minerva
București, 1970

Ci într-a o sută patruzeci și șasea noapte

Șeherezada începu să povestească regelui Șahriar

Minunatele povești ale animalelor și ale păsărilor

Povestea gâştei, a păunului şi a păuniţei

A fost odată, preafericitule rege, în vechimea vremii şi-n trecutul vârstelor, un păun căruia îi plăcea să se ducă împreună cu soaţa lui pe ţărmul mării şi să se plimbe amândoi printr-o pădure ce se întindea până acolo, străbătută de ape curgătoare şi răsunând de ciripitul păsărelelor. În timpul zilei, perechea aceasta îşi căuta cuminte hrana, iar la vremea nopţii se aciuia într-un copac stufos, ca să nu stârnească poftele vreunui vecin prea puţin grijuliu în marea-i dragoste faţă de frumuseţea tinerei păuniţe. Şi trăiau aşa în pace şi-n mulţumire, slăvind pe Atoatebinefăcătorul.

Dar într-o zi, păunul îşi îndemnă soţia, spre a mai schimba aerul şi priveliştea, să facă împreună o plimbare pe insula ce se vedea de pe ţărm. Păuniţa răspunzându-i că ascultă şi că se supune, porniră amândoi în zbor şi poposiră pe insulă, în toată strălucirea frumuseţii lor, sub ochiul de foc al soarelui.

Era o insulă acoperită de arbori plini cu poame şi scăldată de mulţime de râuri. Păunul şi soaţa lui rămaseră cu totul încântaţi de plăcuta răcoare a locurilor şi se opriră un răstimp să guste din toate roadele şi să bea din apa aceea aşa de bună şi de limpede.

Ci tocmai când se pregăteau să se întoarcă acasă, văzură venind către ei — plină de spaimă, cu gâtul întins, cu ciocul deschis şi bătând din aripi — o gâsca. Se opri în faţa lor şi, tremurând din toate penele, le ceru adăpost şi ocrotire. Iar păunul şi soaţa sa o primiră numaidecât cu dragă inimă. Păuniţa începu cu gingăşie şi bunăvoinţă să-i vorbească spunându-i:

— Fii binevenită între noi! Vei găsi aici prieteni şi ajutorare.

Atunci gâsca începu să se liniştească, iar păunul, neîndoindu-se o clipă că biata de ea trebuie să fi păţit ceva uimitor, o întrebă cu bunătate:

— Ce ţi s-a întâmplat şi de ce eşti atât de înspăimântată?

Şi gâsca îi răspunse:

— Încă mă simt bolnavă de ceea ce mi s-a întâmplat şi de spaima cumplită pe care mi-a pricinuit-o Ibn-Adam[66]. Oh! Allah să ne păzească! Allah să ne apere de Ibn-Adam!

Păunul, foarte înduioşat, o îndemnă:

— Linişteşte-te, buna mea gâscă, linişteşte-te!

Dar păuniţa se minună:

— Şi cum socoţi tu că ar putea Ibn-Adam să ajungă până în această insulă din mijlocul mării? N-are cum să sară de pe ţărm până aici, iar dinspre mare — cum o să străbată atâta întindere de ape?

Gâsca răspunse atunci:.

— Binecuvântat fie cel ce v-a scos în calea mea, ca să-mi uit spaimele şi să mi se întoarcă liniştea în inimă!

Păuniţa îi mai spuse:..

— Soră, povesteşte-ne pricina spaimei pe care ţi-a făcut-o Ibn-Adam şi năprasna prin care, de bună seamă, vei fi trecut.

Şi gâsca povesti:

— Aflaţi, tu, păune plin de slavă, şi tu, blândă şi primitoare păuniţă, că locuiesc în această insulă încă din copilărie şi că am trăit aici pururea fără

de necazuri și griji, și fără de nimic care să-mi fi tulburat sufletul ori să-mi fi mâhnit privirea. Dar alaltăieri noapte, pe când dormeam cu capul sub aripă, mi s-a arătat în vis un Ibn-Adam care voi să intre în vorbă cu mine. Eram tocmai pe cale să răspund stăruințelor lui, când auzii un glas care-mi striga:

— Ia seama, gâscă, ia seama! Nu te încrede nici în dulceața vorbelor, nici în viclenia purtărilor lui! Și nu uita ce-a spus poetul despre el:

Îți dă să guști dulceață
De vorbe cu alean,
Și-odată te înhață
Ca un vulpoi viclean.

Să știi, biată gâscă, să știi că Ibn-Adam a ajuns atât de iscusit în vicleșuguri, încât poate, când vrea, să momească la el până și viețuitoarele din sânul apelor și pe cele mai crunte făpturi ale mării. Și poate să prăvălească din slăvile văzduhului vulturii care plutesc liniștit, numai aruncând în ei cu un boboloi făurit din lut uscat. Atâta-i de viclean că poate, așa slab cum e, să supună și-un elefant și să se slujească de el ca de un rob sau să-i smulgă colții și să-și facă din ei lucruri trebuincioase. Vai, gâscă, fugi, fugi!

Atunci sării din somn și, fără să mă mai uit îndărăt, spăimântată, o luai ia fugă, cu gâtul întins și cu aripile desfășurate. Rătăcii așa, până ce simții că mă părăsesc puterile. Și cum ajunsesem la poalele unui munte, mă oprii o clipă în dosul unei stânci. Inima mi se zbuciuma de spaimă și de trudă, iar pieptul mi-era greu de toată neliniștea ce mi-o pricinuise Ibn-Adam. Și, de-atâta spaimă, nu mai mâncasem și nu mai băusem nimic, așa că mă chinuiau și foamea, și setea. Nu mai știam ce să fac și nu mai cutezam să mă mișc, când iată că zării înaintea mea, la intrarea unei peșteri, un leu tânăr, cu blana roșcată și cu privirea blândă, care îmi insuflă numaidecât încredere și dragoste. La rându-i, și tânărul leu mă zărise și da toate semnele unei mari bucurii, atâta eram de sfioasă și-atâta îl cucerise înfățișarea mea. M-a chemat atunci la el, spunându-mi:

— O, drăgălașo, apropie-te, vino să stăm oleacă de vorbă.

Iar eu, bucuroasă de chemarea lui, mă apropiai rușinoasă. El mă întrebă:

— Cum te cheamă și din ce neam ești?

Răspunsei:

— Mă numesc gâscă și-s din neamul păsărilor.

El îmi zise:

— Te văd tremurând spăimântată, și nu știu de ce.

Atunci îi povestii ce-am văzut și ce-am auzit în vis. Și care nu-mi fu mirarea când el îmi răspunse:

— Și eu am visat un vis la fel și l-am povestit tatei, care m-a sfătuit să iau seama la Ibn-Adam și să mă păzesc cu toată grija de răutatea și de vicleșugurile lui. Până acuma n-am avut prilejul să-l întâlnesc pe-acest Ibn-Adam.

La vorbele tânărului leu, spaima mea crescu și mai tare și strigai:

— Nu mai e de stat pe gânduri! E vremea să scăpăm de această pacoste, și numai ție, fiu al sultanului animalelor, ți se cuvine cinstea de a-l ucide pe Ibn-Adam. Făcând așa, faima ta va crește în ochii tuturor făpturilor din văzduh, din ape și de pe pământ.

Și-l tot îmbărbătai astfel și-l măgulii pe tânărul leu, până ce-l hotărâi să

plece în căutarea dușmanului nostru obștesc.

Tânărul leu ieși, dar, din peșteră și-mi spuse să-l urmez. Iar eu pornii după el, străduindu-mă să nu rămân în urmă, pe când el pășea mândru, plesnindu-și coada pe spinare. Și merserăm noi așa, împreună, eu tot în urma lui și abia izbutind să mă țin de el, până ce deodată văzurăm ridicându-se un nor de pulbere de sub care, când norul se risipi, apăru golgoluț, fără samar și fără căpăstru, un măgar ce ba sărea în sus, zvârlind din copite, ba se prăvălea la pământ și se rostogolea prin țărână cu picioarele în sus.

Văzând aceasta, prietenul meu, tânărul leu, fu cuprins de mare mirare, căci până atunci părinții săi nu-l lăsaseră să iasă din peșteră. Dădu un semn măgarului și-i strigă:

— Hei, tu, ia vino încoace!

Măgarul se supuse numaidecât, iar prietenul meu îi grăi:

— Făptură făr' de minte, de ce faci toate astea? Și, mai întâi, ce soi de jivină ești?

El răspunse:

— O, stăpâne, sunt robul tău, un măgar din neamul măgarilor.

Leul îl întrebă:

— Și ce cauți pe-aici?

Măgarul răspunse:

— O, fiu al sultanului, fug de lbn-Adam!

Tânărul leu începu atunci să râdă.

— Cum poți să te temi de lbn-Adam, când ești atât de mare și de voinic?

Măgarul dete din cap în semn că știe el ce știe.

— Fiu al sultanului, văd că nu cunoști deloc ființa aceasta răufăcătoare. Mi-e frică de Ibn-Adam, nu că mi-ar vrea moartea, ci pentru ceva și mai cumplit. Află dar că, atâta vreme cât sunt tânăr și în putere, îi slujesc să mă călărească. Pentru aceasta îmi pune pe spinare ceva de se cheamă samar; apoi mă strânge peste pântece cu ceva ce se cheamă chingă; iar pe sub coadă îmi petrece un inel, care nu știu cum se mai cheamă, dar îmi vatămă rău părțile cele mai gingașe; la urmă, îmi bagă în gură o bucată de fier ce se cheamă zăbală și care-mi sângerează limba și cerul gurii. Iar la sfârșit, se urcă pe mine și, ca să mă facă să merg mai iute decât pot, îmi împoldește gâtul și dosul cu o strămurare. Și când, spetit, încerc să merg mai domol, îmi aruncă blesteme înspăimântătoare și înjurături de se înfioară carnea pe mine, așa, măgar cum sunt, căci, de față cu toată lumea, mă batjocorește zicându-mi: „Codoșule! Plod de târfă! Pui de târfoștean! Fund al sor'ti! Curvarule!" și câte și mai câte încă… Iar dacă, din păcate, ca să-mi ușurez oleacă pieptul, mai scap și eu vreuna — blestemat fie cel rău! — mânia lui nu mai cunoaște margini. E mai bine, o, fiu al sultanului, din cinste față de măria ta, să nu-ți mai înșir câte-mi face și câte-mi spune, în împrejurări de-aiestea. Așa că eu, de spaimă, nici nu-mi îngădui asemenea ușurări, decât atuncea când îl știu departe de mine, ori când n-am nicio îndoială că sunt singur. Dar asta nu e totul! Când oi îmbătrâni, are să mă vândă vreunui sacagiu, care-mi va aburca în spinare un samar de lemn, mă va împovăra cu burdufuri grele și cu găleți mari de apă, de-o parte și de alta, și așa, până ce-ntr-o zi, de trai rău și de lipsuri, am să crăp în prăpădita mea de piele. Și-atunci, hoitul meu are să fie aruncat câinilor în gunoaie. Asta-i mărite fiu al sultanului, soarta blestemată pe care mi-o hărăzește Ibn-Adam! Oh, se mai află oare printre făpturi vreuna tot atât de oropsită ca mine? Spune și tu, bună și gingașă gâscă!

Atunci eu, stăpânii mei, mă simții străbătută de un fior de spaimă și de milă și strigai, tulburată peste măsură și tremurând toată:

— O, leule, măria ta, cu adevărat n-avem de ce să-l învinovățim pe măgar. Eu, numai auzindu-l, și-mi vine să mor!

Și leul cel tânăr, văzând că măgarul sta gata să se cărăbănească, îi strigă:

— Dar de ce te grăbești așa, prietene? Mai rămâi o clipă, căci îmi placi, în adevăr, și-aș fi bucuros să-mi slujești de călăuză ca să ajung la Ibn-Adam.

Ci măgarul răspunse:

— Rău îmi pare, doamne, dar eu mai bine aștern între el și mine depărtare de-o zi, căci numai ieri l-am părăsit, pe când se îndrepta încoace. Mă duc să caut un loc mai ferit, unde să fiu la adăpost de răutatea și de viclenia lui. Și-apoi, cu voia măriei tale, acuma, când știu bine că n-are să mă audă, aș vrea să mă ușurez după plac și să mă bucur de seninul vremii.

Și, după ce spuse acestea, măgarul începu să zbiere prelung și-apoi, zvârlind din copite, slobozi în voie trei sute de bubuituri. Se tăvăli apoi prin iarbă o bună bucată de vreme, se sculă și, zărind în depărtare un nor de praf, ciuli o ureche, o ciuli și pe cealaltă, privi țintă și, întorcându-ne dosul, o zbughi grabnic și se pierdu în depărtări.

Când pulberea se risipi, văzurăm un cal negru, țintat în frunte cu o stea albă, cât o drahmă de argint, frumos, bine întocmit la trup, mândru, strălucitor, și cu picioarele împodobite la locul cuvenit cu o cunună de peri albi. Venea către noi nechezând cu un glas tare plăcut. Iar când îl văzu pe leul cel tânăr, prietenul meu, se opri în cinstea lui și voi să se dea cuviincios mai la o parte. Dar leul, încântat cu totul de mândrețea și de înfățișarea lui, îi grăi:

— Cine ești, chipeșule? Și pentru ce alergi așa prin această întinsă pustietate și pari atât de îngrijorat?

Iar el răspunse:

— O, rege al animalelor, sunt un cal ca toți caii și fug ca să mă feresc de apropierea lui Ibn-Adam.

La aceste vorbe, cuprins de mare mirare, leul îi spuse:

— Nu mai vorbi așa, calule, căci cu adevărat e rușinos să te temi de Ibn-Adam, puternic cum ești și dăruit cu asemenea spete și cu asemenea statură, și când l-ai putea trece în lumea de apoi cu o singură lovitură de copită. Ia uită-te la mine! Eu nu sunt mare ca tine și tot i-am făgăduit acestei gingașe gâște, care tremură, să o scap pentru totdeauna de spaime, înfruntându-l și ucigându-l pe Ibn-Adam, pe care am să-l mănânc până la cea din urmă bucățică. Și-atunci am să o duc cu multă bucurie pe această biată gâscă acasă, între ai ei.

Când calul auzi vorbele prietenului meu, îl privi cu un zâmbet și-i grăi:

— Lasă încolo asemenea gânduri, o, fiu al sultanului, și nu te mai amăgi astfel în privința puterii și-a volniciei și-a iuțelii mele, căci toate-s zadarnice față de isteția lui Ibn-Adam. Și află că, atunci când sunt în mâinile lui, găsește mijlocul să mă domolească cum i-i voia. Îmi pune la picioare niște piedici din funie de cânepă și de păr și-mi leagă capul de un stâlp înfipt în zid mai sus de mine. Și nu mai pot nici să mă mișc, nici să stau jos, nici să mă culc. Dar asta nu e tot! Când vrea să mă încalece, îmi pune pe spinare ceva ce el numește șea, și-mi sugrumă pântecele cu două chingi tari care mă rod; îmi bagă în gură o bucată de oțel de care trage cu niște curele, îndreptându-mă încotro i-i placul; și, odată urcat în spinarea mea, mă îmboldește și-mi găurește coastele cu vârfurile unor lucruri pe

care el le numește pinteni, și îmi umple, așa, tot trupul de sânge. Dar n-am sfârșit! Când îmbătrânesc și spinarea mea nu mai este destul de mlădioasă și în stare să îndure toate, iar picioarele mele nu mai pot să-l ducă atât de repede cât ar voi el, mă vinde vreunui morar, care mă pune să învârtesc zi și noapte roata morii, până mă prăpădesc cu totul. Atunci mă dă vreunui casap, care mă înjunghie, îmi jupuiește pielea și o vinde la tăbăcar, iar coada și coama le vinde meșterilor de ciururi și de site. Asta-i soarta mea la Ibn-Adam!

Tânărul leu rămase tare tulburat de ce auzi și-i grăi calului:

— Văd că trebuie neapărat să scap vietățile de această pacoste pe care toți o numiți Ibn-Adam. Ia spune-mi, calule, unde și când l-ai văzut pe Ibn-Adam?

Calul răspunse:

— L-am părăsit pe la amiază, și acuma-i pe urmele mele, alergând încoace.

Nici nu sfârșise calul vorba, că se și ridică un nor de praf nu departe, în zare. Și-l cuprinse o asemenea spaimă, că, fără să-și mai piardă vremea spre a-și cere iertăciune, ne părăsi în cel mai mare galop. Iar noi zărirăm ivindu-se din norul de praf și înaintând către noi cu pași spornici, înspăimântată, cu gâtul întins și mugind deznădăjduită, o cămilă.

Văzând animalul acesta peste măsură de mare, leul fu încredințat că nu putea fi decât însuși Ibn-Adam și, fără să mă mai întrebe, se năpusti către el, gata să-l sfâșie. Eu îi strigai cât putui de tare:

— O, fiu al sultanului, oprește-te! Nu-i Ibn-Adam, ci o cămilă de treabă, cel mai pașnic dintre animale! Neîndoielnic că și ea fuge de Ibn-Adam!

Atunci tânărul leu se opri și, buimăcit cu totul, o întrebă pe cămilă:

— În adevăr, și ție, namilă ce ești, ți-i teamă de acea făptură? La ce ți-s bune, dar, picioarele cele uriașe, de nu știi să-l zdrobești sub ele?

Cămila clătină încetișor din cap și, cu ochii pierduți ca-ntr-un vis rău, îi răspunse tristă:

— O, fiu al sultanului, ia privește la nările mele! Vezi-le cumu-s găurite și despicate de juvățul pe care Ibn-Adam mi l-a petrecut prin ele ca să mă supuie și să mă stăpânească. Și de acest inel era prinsă o funie pe care Ibn-Adam o da în mâna și a celui mai măruntel dintre copii, iar acesta putea, așa, urcat pe un măgăruș, să mă ducă după buna lui voie și nu numai pe mine, ci o întreagă turmă de cămile, legate șir unele lângă altele. Ia te uită și la spinarea mea! A rămas cocoșată de sodomul poverilor cu care mă tot încarcă de-atâtea veacuri. Uită-te și la picioarele mele! Mi s-au bătucit și mi s-au umflat de goanele cele lungi și de drumurile cele silnice prin nisipuri și prin pietre. Dar asta nu e tot! Află că la bătrânețe, după atâtea nopți fără de somn și atâtea zile fără de odihnă, nici vorbă nu-i să-mi deie vreun strop de bunăvoință pentru bătrânețele și suferințele mele, ci tot mai vrea să scoată foloase până și din pielea și din oasele mele prăpădite, vânzându-mă casapului, de la care cei săraci cumpără carnea, tăbăcarii pielea, iar țesătorii părul. Iată ce trebuie să îndur de obicei din partea lui Ibn-Adam!

După ce ascultă și spusele cămilei, tânărul leu fu cuprins de o mânie fără de margini. Răcni, clănțăni din fălci, bătu pământul cu labele, apoi spuse cămilei:

— Hai și arată-mi degrabă unde l-ai lăsat pe Ibn-Adam!

Cămila răspunse.

— E pe urmele mele și acuși-acuși are să se ivească. De-aceea, o, fiu al sultanului, mă rog măriei tale, lasă-mă să plec din țara mea și să mă

ascund ca un fugar prin țări străine! Căci nici singurătățile pustiului, nici cotloanele cele mai tăinuite nu m-ar putea ascunde îndeajuns de căutările lui.

Atunci leul grăi:

— O, cămilă, crede-mă! Așteaptă numai oleacă și-ai să vezi cum am să mă năpustesc asupra lui Ibn-Adam și am să-l dobor la pământ și am să-i sfărm oasele și-am să-i beau sângele și-am să mă ospătez din carnea lui.

Cămila însă, pe când fiorii îi zbuciumau în valuri pielea toată, răspunse:

— Mă iartă, o, fiu al sultanului, eu mai degrabă socotesc să mă duc, căci, vorba poetului:

Când chiar sub cortul ce te-adăpostește
Și chiar în țara care-i țara ta
Ți se strecoară-un ticălos hoțește,
Atâta mai rămâne partea ta:
Să-i lași și cort, și țară, și nădejde,
Și să fugi încotro vei mai putea!

După ce rosti aceste stihuri, blajina cămilă sărută pământul în fața leului, se ridică și plecă zguduind din copite. Și-i zărirăm îndată spinarea săltând și coborând în depărtare.

Ci abia dispăru cămila, și deodată, ieșind ca de neunde, se ivi un bătrânel pipernicit la stat, cu chipul viclean, cu obrazul sfrijit, ducând pe umeri un coș plin cu unelte de dulgher, iar pe cap purtând opt scânduri late.

Când îl văzui, oh, stăpânii mei, nu mai avui putere nici măcar să dau un strigăt ca să-l prevestesc pe tânărul meu prieten, și căzui înlemnită la pământ. Tânărul leu însă, tare înveselit de înfățișarea acelei făpturi caraghioase, se duse s-o cerceteze mai de-aproape. Atunci dulgherul se întinse la pământ dinaintea lui și, zâmbindu-i, îi spuse cu glas smerit:

— O, rege puternic și preaslăvit, o, tu, cel carele domnești pe cea mai înaltă treaptă a firii, îți urez o seară dulce ca laptele și mă rog lui Allah să te ridice și mai sus întru fala lumii și să-ți sporească și mai mult puterile și virtuțile! Sunt un biet asuprit și vin să-ți cer ajutor și ocrotire în nenorocirile pe care le îndur din partea vrăjmașului meu.

Și începu să plângă, să se vaiete și să suspine.

Atunci tânărul leu, înduioșat de lacrimile și de înfățișarea lui nenorocită, își îndulci glasul și-l întrebă:

— Cine te asuprește? Și cine ești tu, cel mai iscusit la vorbă dintre toate jivinele pe care le cunosc, și cel mai dăruit cu purtări alese, măcar că ești slut mai dihai decât oricare alta?

Și acela răspunse:

— O, doamne al animalelor, apoi eu, de felul meu, sunt din neamul dulgherilor; cât privește pe asupritorul meu, acela-i Ibn-Adam! Ah, doamne leule, ferească-te Allah de vicleniile lui Ibn-Adam! În fiecare zi, de cu zori, mă silește să trudesc pentru folosul lui, fără să mă plătească vreodată. Și-așa, crăpând de foame, n-am mai voit să ostenesc în slujba lui și-am fugit departe de cetățile în care locuiește el.

La aceste vorbe, tânărul leu fu cuprins de o mânie nemăsurată. Răgi, țopăi, forăi și spumegă; ochii-i scăpărară scântei; și răcni:

— Ci unde-i oare ticălosul acesta de Ibn-Adam, ca să-l zdrobesc în dinți și să-i răzbun pe toți cei pe care-i năpăstuiește?

Omul răspunse:
— Ai să-l vezi ivindu-se numaidecât, căci gonește pe urmele mele, mânios că nu mai are cine să-i construiască lui casele.
Leul îl mai întrebă:
— Dar tu, animal dulgher, care calci cu pași atât de mărunței și abia te ții pe cele două labe, încotro mergi?
Omul răspunse:
— Mă duc drept la vizirul tatălui tău regele, la măritul leopard, care a trimis după mine un sol dintre jivinele lui, să vin să-i clădesc o așezare trainică, în care să se adăpostească și să se apere de năvala lui Ibn-Adam, de când s-a răspândit zvoana despre venirea lui nezăbavnică pe aceste meleaguri. De aceea mă și vezi ducând în spinare scândurile și sculele astea.
Când tânărul leu auzi aceste vorbe, spuse dulgherului:
— Pe viața mea! e o cutezanță fără de seamăn din partea vizirului tatălui meu să pretindă a i se împlini astfel de așezări înaintea noastră! Ai să rămâi aici pe loc și ai să întocmești pentru mine mai întâi o casă! Iar jupân vizir n-are decât să mai aștepte.
Dulgherul însă se prefăcu a pleca și spuse tânărului leu:
— O, fiu al sultanului, îți făgăduiesc că am să mă întorc de îndată ce isprăvesc lucrul poruncit de leopard, căci mi-i tare frică de mânia lui. Și-atunci am să-ți clădesc nu doar o colibă, ci un palat.
Leul însă nu voi să audă de nimic și, cuprins iar de mânie, se aruncă asupra dulgherului și-i puse laba în piept. Și doar sub mângâierea asta ușoară, omul cel mărunțel se clătină pe picioare și se răsturnă la pământ, cu toate scândurile și cu toate sculele de-a valma. Iar leul izbucni în hohote de râs, văzând spaima și înfățișarea jalnică a omulețului. Iar acela, măcar că-n sinea lui era topit cu totul, nu lăsă să se vadă nimic, și se așternu numaidecât pe treabă. Căci tocmai aceasta și țintea, și tocmai de-aceea și venise acolo.
Luă, dar, măsura leului pe toate părțile și, într-o clipită, dulgheri o ladă strașnic încheiată, la care nu lăsă decât o intrare strâmtă. Bătu apoi pe dinăuntrul ei niște piroane cu vârful îndreptat dinspre intrare către fund, și mai făcu pe ici, pe colo și niște găuri nu prea mari. După care îl pofti smerit pe leu să-și ia în stăpânire casa. Ci leul șovăi la început și spuse omului:
— Îmi pare cam strâmtă și nu văd cum aș putea izbuti să intru în ea.
Omul răspunse:
— Apleacă-te și intră târâș; iar odată înlăuntru, ai să te simți tare bine.
Atunci leul se aplecă, și trupul lui mlădios se strecură înlăuntru, rămâindu-i afară numai coada. Dulgherul însă se grăbi să o răsucească și s-o bage repede și pe ea înlăuntru, apoi, cât ai clipi, astupă intrarea și o bătu vârtos în cuie.
Leul încercă să se miște și să se tragă îndărăt, dar vârfurile ascuțite ale cuielor îi intrară în carne și-l sfâșiară din toate părțile. Începu atunci să răgească de durere și strigă:
— Dulgherule, ce-i cu casa aceasta atât de strâmtă și cu vârfurile piroanelor acestora care mă sfâșie cumplit?
Omul, la vorbele lui, scoase un strigăt de biruință și se porni să țopăie și să rânjească, spunând leului:
— Sunt cuiele lui Ibn-Adam! Câine al pustiului, ai să înveți pe spinarea ta că eu, Ibn-Adam, măcar că sunt atât de slut, de mișel și de neajutorat, izbândesc a birui asupra curajului, a puterii și a mândreții!

Și rostind asemenea vorbe cumplite, ticălosul aprinse un șomoiog de paie, grămădi o mulțime de vreascuri împrejurul lăzii și le dete foc. Iar eu, împietrită de spaimă și de neputință, priveam cum sărmanul meu prieten arde de viu și moare așa, de cea mai cruntă moarte. După care, Ibn-Adam, fără a mă fi zărit cum stăm întinsă ca moartă la pământ, se îndepărtă biruitor.

Într-un târziu, izbutii și eu să mă ridic și să plec, cu spaima în suflet, departe de acele locuri Și așa ajunsei aici, unde soarta mă aduse să vă întâlnesc, o, stăpânii mei cu inima plină de milă!

După ce păunul și soața sa ascultară istorisirea gâștei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

După ce păunul și soața sa ascultară istorisirea gâștei, rămaseră nespus de tulburați, iar păunița spuse gâștei:

— Soră, aici n-avem a ne teme de nicio primejdie. Rămâi, dar, cu noi cât vei vrea și până când Allah îți va dărui iarăși liniștea inimii, bunul cel mai de preț, după sănătate. Rămâi și vom împărtăși laolaltă aceeași soartă, fie bună, fie rea.

Dar gâsca răspunse:

— Tare mi-i teamă, tare mi-i teamă!

Păunița iară grăi:

— Dar nu ai de ce să te temi. Când ții cu orice preț să scapi de ceea ce ți-a fost scris, ispitești soarta. Și ea este mai tare decât noi, iar ce ni-i scris în frunte, aceea ni-i dat. Ce-i de plătit, trebuie a fi plătit. Iar de ni s-a hotărât sorocul, nu-i putere care să poată a-l înlătura. Ci mai cu seamă se cade a te liniști și a te mângâia cu încredințarea că niciun suflet nu poate muri mai nainte de-a fi cheltuit toate câte i-au fost menite lui de către împărțitorul-cel-drept.

Pe când stăteau ei așa de vorbă, deodată crengile din jur trosniră și se auzi un zgomot de pași care atâta o tulburară pe sperioasa de gâscă încât își întinse aripile ca ieșită din minți și se avântă către mare țipând:

— Păziți-vă! Păziți-vă!

Dar toată spaima fu deșartă, căci dintre ramurile date la o parte se ivi capul unui drăguț de căprior cu ochii verzi. Și păunița strigă gâștei:

— Soră, da nu te mai speria așa! Vino degrabă îndărăt! Avem un oaspe nou, un drăguț de căprior din neamul animalelor, așa cum ești tu din cel al păsărilor, și nu mănâncă pic de carne, doar iarbă și buruienile pământului. Vino, și nu te pierde cu firea, căci nimic nu istovește trupul și sufletul ca spaima și grijile.

Gâsca se întoarse atunci legănându-și șoldurile; și la fel i se legănau și gândurile; iar căpriorul, după plecăciunile de cuviință, le grăi:

— Vin pentru întâia oară prin părțile acestea și n-am mai văzut vreodată pământ atât de roditor, nici ierburi mai proaspete și mai

ispititoare! Îngăduiți-mi, dar, să vă țin tovărășie și să mă bucur cu voi de darurile Atoatefăcătorului!

Tustrei îi răspunseră:

— Pe ochii și pe viața noastră, cu tot dragul, o, căprior cu purtări atât de alese! Vei afla aici belșug, prietenie și bunăvoință.

Și așa se bucurară laolaltă o bună bucată de vreme de aerul cel îmbălsămat al acelor locuri, fără a uita vreodată să-și facă rugăciunile de dimineață și de seară. Toți, afară de gâscă. Aceasta, știindu-se scăpată de griji, își uită îndatoririle către cel dătător de tihnă. Dar avea să plătească în curând cu viața nerecunoștința-i față de Allah.

În adevăr, iată că, într-o dimineață, o corabie cu pânzele sfâșiate fu aruncată pe țărmul insulei, iar oamenii din ea coborâră la mal. Când zăriră pe păun, pe păuniță, pe gâscă și pe căprior stând acolo laolaltă, se repeziră către ei. Atunci păunii zburară hăt departe, în vârful unor copaci, țipând ascuțit; căpriorul își luă vânt și din câteva sărituri ajunse în afară de orice primejdie; numai gâsca rămase ca o zăpăcită ce era, tot dând să fugă în toate părțile și neștiind încotro să se hotărască. Așa că fu încercuită numaidecât și înhățată pentru a fi gătită la cel dintâi prânz pe insulă.

Păunul și păunița, înainte de-a părăsi insula și a se întoarce în pădurea lor de baștină, veniră pe ascuns spre a-și da seama de soarta gâștei și o văzură chiar în clipa când îi tăiau gâtul. Căutară apoi mai peste tot pe prietenul căprior și, după temenelile de cuviință și după împărtășirea bucuriei că izbutiseră să scape de primejdie, povestiră și căpriorului soarta nenorocită a gâștei. Și tustrei o plânseră și-o jeliră, iar păunița grăi:

— Era tare blânda și tare sfiicioasă și-atâta de gingașă!

Căpriorul spuse:

— Așa-i, dar în vremea din urmă nu prea își împlinea datoriile față de Allah.

Atunci păunul spuse și el:

— O, fiică a unchiului meu, și tu, cuviosule căprior, să ne înălțăm sufletul către Domnul nostru!

Și tustrei sărutară pământul dinaintea lui Allah și strigară:

Mărire celui drept-răsplătitor.
Domnul puterii și stăpânul firii,
Cel preaînalt și-atoateștiutor,
Cel care-n taina sfântă-a zămislirii
Ne-a dăruit suflare tuturor!

Mărire lui, că stă și veghează
Pe cei cărora le-a fost dat ființă,
Ocrotitor precum un turn de pază,
Și, răsplătind vârtute și credință,
Alungă în pustiuri neagra piază!

În veci de veci să fie lăudat,
Că a-ntocmit și slăvile mărețe,
Le-a rotunjit și-apoi le-a luminat!
Mărire lui, că-a-ntins în lung și-n lat
Pământul plin de rod, ca la ospețe,
Și-n țărmi de mări albastre l-a scăldat
Și l-a împodobit cu frumusețe!

După ce povesti acestea, Șeherezada se opri o clipă. Atunci regele Șahriar grăi:

— Frumoasă rugăciune. Și înțelepte animale! Ci ia spune, Șeherezada, asta-i tot ce știi despre animale?

Șeherezada răspunse:

— Aceasta nu-i nimic măria ta, pe lângă ce-aș mai ști eu să-ți povestesc.

Șahriar întrebă iar:

— Atunci, ce mai aștepți de nu începi?

Șeherezada răspunse:

— Nainte de-a urma poveștile animalelor, aș vrea să-ți istorisesc, măria ta, o istorioară care întărește învățătura scoasă din aceea pe care tocmai am isprăvit-o și arată cât de plăcută este Domnului nostru rugăciunea.

Regele Șahriar încuviință:

— Spune-o, dară!

Atunci Șeherezada începu să povestească:

Ciobanul și fecioara

Cică a fost odată, într-un munte din munții țărilor musulmane, un cioban tare înțelept și plin de o evlavie fierbinte. Și ciobanul acela ducea o viață liniștită și singuratică, mulțumit de soartă și trăind din laptele și lâna ce i le da turma lui. Era atât de blând la fire, și pe fruntea lui strălucea atâta binecuvântare, că până și fiarele sălbatice nu se atingeau de turma lui, și-atât îl cinsteau, încât, văzându-l de departe, îl întâmpinau dându-i binețe, cu țipetele și cu urletele lor. Și trăi așa ciobanul acela lungă vreme, fără să-i pese de tot ce se petrecea prin cetățile pământului.

Dar, într-o zi, Allah preaînaltul voi să-i pună la încercare tăria cumpătării și prețul adevărat al virtuților lui, și nu găsi o altă ispită mai strașnică, pentru a-l încerca, decât aceea de a-i trimite o mândrețe de femeie. Porunci, dar, unuia dintre îngerii săi să se schimbe într-o fetișcană și să nu precupețească nimic spre a-l duce în ispită pe sfântul cioban.

Și așa, într-o zi, pe când ciobanul, bolind de-o vreme, zăcea în peștera lui și slăvea în suflet pe Creator, văzu deodată intrând la el, zâmbitoare și gingașă, o codană cu ochi negri, ce putea foarte bine a trece și drept un copilandru. Și pe dată peștera se umplu de miresme, iar ciobanul simți bătrânu-i trup înfiorându-se. Ci își încruntă deodată sprâncenele, se ghemui în cotlonul lui și spuse celei nechemate:

— Ce cauți tu aici, o, femeie necunoscută? Nu te-am chemat și nu am trebuință de tine.

Fetișcana se apropie atunci, se așeză lângă bătrân, aproape, și-i grăi:

— Omule, privește-mă! Nu-s încă femeie, ci sunt fecioară, și vin să mă dau ție, așa, pentru plăcerea mea, și pentru ceea ce am auzit despre virtutea ta cea atât de veche.

Dar bătrânul strigă:

— O, ispită a iadului, pleacă și lasă-mă să mă cufund în preamărirea celui fără de moarte!

Ci tânăra își legănă domol mijlocul mlădiu, privi la bătrânul care se trudea să se tragă îndărăt și suspină:

— Spune: de ce nu mă vrei? Ți-aduc un suflet supus și-un trup gata a se topi de dorință. Uită-te de nu mi-i gâtul mai alb decât laptele oilor tale, și goliciunea de nu mi-i mai proaspătă decât apa de izvor. Atinge-mi pletele, o, păstorule! Sunt mai mătăsoase la pipăit decât puful mielului în pântecele mamei sale. Șoldurile-mi sunt calde și unduioase și-abia se rotunjesc în pârga lor dintâi. Iar sânii mei cei mici, care acum încep să se coacă, de i-ai atinge numai cu un deget, s-ar cutremura. Vino! Buzele mele au să ți se topească în gură, iar mușcătura dinților mei dă viață și bătrânilor în pragul morții. Vino!

Bătrânul însă îi strigă, măcar că toate firele din barbă îi tremurau:

— Piei, diavole, ori te alung cu bățul ăsta noduros!

Atunci, cu o mișcare pătimașă, codana cea venită din ceruri își aruncă brațele în jurul gâtului lui și-i murmură la ureche:

— Sunt un fruct încă acrișor, abia dat în pârgă: mănâncă-l și te vei lecui! Cunoști mireasma iasomiei? Ți s-ar părea searbădă, de-ai a mirosi

fecioria mea.

Ci bătrânul strigă iar:

— Singură mireasma rugăciunii nu se trece în veci! Piei, ademenitoareo!

Și o împinse îndărăt cu amândouă mâinile.

Atunci tânăra se ridică și, sprintenă, se dezbrăcă de tot și rămase așa, dreaptă și goală, în vălurile părului ei. Și chemarea tăcerii ei, în singurătatea acelei peșteri, era mai cumplită decât toate țipetele nălucirilor nebuniei. Bătrânul nu se putu opri de a geme și, ca să nu mai vadă acel crin viu, își acoperi capul cu haina și strigă:

— Du-te, du-te, femeie cu ochi înșelători! De la zămislirea lumii, tu ești pricina nenorocirilor noastre. Tu ai dus la pierzare pe cei dintâi oameni, tu arunci zâzania între fiii pământului. Cel ce ți se închină pierde pe veci toate nesfârșitele bucurii pe care nu le pot gusta decât cei ce te alungă din viața lor.

Și bătrânul și-afundă și mai tare capul sub poalele hainei lui.

Dar fetișcana grăi iarăși:

— Ce tot vorbești tu despre oamenii de demult? Cei mai înțelepți mi s-au închinat, iar cei mai aspri m-au cântat. Frumusețea mea nu i-a abătut de pe calea cea dreaptă, ci le-a luminat drumul și le-a îndulcit viața. Adevărata înțelepciune, ciobanule, este să uiți totul la sânul meu. Întoarce-te la înțelepciune. Sunt gata să mă deschid ție și să te adăp cu adevărata înțelepciune.

Atunci bătrânul se întoarse cu totul către perete și țipă:

— Piei, tu, cea plină de viclenie! Mi-e silă de tine și te scuip. Pe câți bărbați fără de prihană i-ai vândut și pe câți ticăloși i-ai mântuit! Frumusețea ta este mincinoasă. Iar cel ce știe să se roage, vede o frumusețe nevăzută celui ce are ochi pentru tine. Piei!

La aceste vorbe, tânăra îi strigă:

— O, sfinte cioban! Bea laptele oilor tale și îmbracă-te cu lâna lor, și roagă-te Domnului tău, în singurătatea și-n tihna inimii tale!

Și copila-înger pieri în zbor, fâlfâind din aripi.

Atunci, de prin toate coclaurile muntelui alergară către cioban toate fiarele cele sălbatice, sărutară pământul dinaintea lui și-i cerură binecuvântarea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada se opri, iar regele Șahriar, întristându-se deodată grăi:

— O, Șeherezada, în adevăr, pilda ciobanului mă pune pe gânduri. Și nu știu de nu mi-ar fi mai bine să mă afund într-o peșteră, fugind pentru totdeauna de grijile împărăției, și să nu mai fac nimic altceva decât să mân oile la pășune. Dar, mai întâi, vreau să aud urmarea poveștilor animalelor și ale păsărilor.

Și într-a o sută patruzeci și opta noapte

Șeherezada urmă:

Povestea broaștei-țestoase și a pescărușului

În una din cărțile de demult se povestește, o, preafericitule rege, că un pescăruș sta într-o zi pe malul râpos al unui râu și, cu gâtul întins, scruta cu băgare de seamă pânza apelor. Aceasta era îndeletnicirea lui zilnică și ea îi îngăduia să-și câștige viața și să-și hrănească puii, iar el o săvârșea cinstit, îndeplinindu-și cu hărnicie îndatoririle menirii sale.

Odată, pe când scruta așa fiecare vârtej și fiecare unduire de apă, văzu un leș omenesc adus de valuri oprindu-se tocmai în pieptul stâncii pe care sta el la pândă. Îl cercetă cu luare aminte și băgă de seamă că era plin peste tot de răni adânci, pricinuite de lovituri de sabie și de lance. Și gândi în sineși: „Trebuie să fie vreun hoț pedepsit pentru tâlhăriile lui!“ își întinse apoi aripile și-l binecuvântă pe Cel Atoaterăsplătitor, spunând:

— Binecuvântat fie acela care a orânduit ca răufăcătorii, după ce mor, să slujească drept hrană slujitorilor lui!

Și se pregăti să se arunce asupra hoitului și să smulgă câteva bucăți din el, ca să le ducă puilor și să le mănânce cu toții împreună, când văzu deodată cerul întunecându-se deasupra lui de un nor de păsări mari de pradă, vulturi și ulii, ce începură a se roti în cercuri largi, coborând tot mai aproape.

Pescărușul, atunci, fu cuprins de spaimă să nu ajungă el însuși a fi sfâșiat de acei lupi ai văzduhului și se grăbi să fugă, bătând din aripi, cât mai departe. Și, după mai multe ceasuri, se opri în vârful unui copac ce se afla în mijlocul râului, aproape de gura lui, ca să aștepte acolo până ce apele, în curgerea lor, vor aduce în dreptul lui hoitul plutitor. Și, plin de mâhnire, începu să cugete la amărăciunile și la nestatornicia soartei. Și-și spunea:

„Iată-mă nevoit a fugi departe de țara mea și de țărmul pe care m-am născut și unde mi se află copiii și soața. Oh, ce deșertăciune mai e și lumea aceasta! Și cu cât este încă și mai plin de deșertăciune cel ce se lasă amăgit de nălucirile ei și care, bizuindu-se pe noroc, trăiește de pe o zi pe alta, fără a lua aminte la ziua de mâine! De-aș fi fost mai chibzuit, mi-aș fi pus deoparte merinde pentru zile de lipsuri ca aceea de azi; și lupii văzduhului ar fi putut să vină atunci și să-mi răpească agonisita, fără a-mi pricinui prea mari necazuri. Dar cel înțelept ne sfătuiește să avem răbdare la vremuri de restriște. Să fim, dară, plini de răbdare!“

Și, pe când depăna așa asemenea gânduri, văzu ieșind din apă o broască-țestoasă ce înota domol către copacul în care era cocoțat. Broasca, ridicându-și capul, îl zări și ea pe pescăruș, îi ură bună pace și-l întrebă:

— Cum se face, pescărușule, că ți-ai părăsit țărmul pe unde hălăduiai de obicei?

Pescărușul răspunse:

— *Când chiar sub cortul ce te-adăpostește*
Și chiar în țara care-i țara ta
Ți se strecoară-un ticălos hoțește,

Atâta mai rămâne partea ta:
Să-i lași și cort, și țară, și nădejde,
Și să fugi încotro vei mai putea!

Așa și eu, cinstită broască-țestoasă, mi-am văzut țărmul gata de a fi năpădit de lupii văzduhului și, ca să nu-mi amărăsc sufletul privindu-le înfățișarea hâdă, mai degrabă am plecat părăsind totul, până ce va voi Allah să se îndure de soarta mea.

Când broasca-țestoasă auzi acestea, grăi către pescăruș:

— Devreme ce așa stau lucrurile, iată-mă dinainte-ți gata să te ajut cu toată credința și să-ți țin tovărășie în bejenia și-n izbeliștea în care te găsești, căci știu cât este de jalnică viața unui străin departe de țara lui și de ai săi, și cât îi pare de bine când află un strop de căldură sufletească și-oleacă de bunăvoință din partea unor necunoscuți. Eu nu te cunosc decât din vedere, dar am să-ți fiu o tovarășă plină de grijă și de dragoste.

Atunci pescărușul îi răspunse:

— O, broască-țestoasă cu inimă mare!. O, tu, cea aspră pe dinafară și-atât de dulce pe dinăuntru! Simt că-mi vine să și plâng de mișcat ce sunt de îmbietoarea ta bunăvoință. Îți mulțumesc din suflet! Multă dreptate ai în ce spui despre omenia față de cei pribegi și despre dragostea față de cei ajunși în nenorocire, dacă, de bună seamă, nu sunt niște oarecari. Căci, cu adevărat, ce-ar fi viața fără de prieteni, fără de vorba lor cea dulce și fără de râsul și de cântecul împreună cu ei? Cel înțelept știe să-și afle prieteni după firea lui, dar nu poți să socoți numaidecât prieteni pe cei cu care ești nevoit a sta alături datorită meseriei pe care o ai, așa cum stăm eu cu pescărușii din neamul meu, care toți mă pizmuiau și mă zavistuiau pentru ceea ce pescuiam și agoniseam. Iar acuma tare bucuroși trebuie să mai fie că sunt departe, acești tovarăși nevolnici și mișei, ce nu știu vorbi decât despre interesele lor mărunte, fără a cugeta vreodată să-și nalțe sufletele către Cel Atoatedătător. Stau pururea cu pliscul întors către pământ și, dacă au aripi, nu le au ca să se slujească de ele! Cei mai mulți dintre ei nici n-ar mai ști să zboare, de-ar vrea: nu mai pot decât să se cufunde în valuri și adesea rămân acolo, în adâncul apelor.

Auzind acestea, broasca-țestoasă, care-l ascultase tăcută, strigă:

— O, pescărușule, coboară să te îmbrățișez!

Pescărușul coborî din copac, iar broasca-țestoasă îl sărută între ochi și-i spuse:

— În adevăr, frate drag, tu nu ești făcut să trăiești laolaltă cu păsările din neamul tău, care-s cu totul lipsite de gingășie și n-au nimic ales în purtările lor. Rămâi, dar, cu mine, și viața ne va fi ușoară în acest colț de pământ pierdut în mijlocul apelor, la umbra acestui copac și în șopotul valurilor.

Dar pescărușul îi răspunse:

— Îți mulțumesc, bună broască-țestoasă, soră dragă! Dar… copiii? Dar soața mea?

Broasca spuse:

— Allah este mare și plin de îndurare. Ne va ajuta să-i aducem aici și vom petrece încă zile liniștite, la adăpost de orice nevoi.

După ce hotărâră să facă astfel, pescărușul grăi:

— O, broască-țestoasă, să mulțumim împreună Celui Prea Bun, care a îngăduit să ne întâlnim.

Și strigară laolaltă:

Mărire celui Domn întru vecie!
El dă averea multă la bogați,
Iar altora doar neagra sărăcie.
Ci tâlcu-i drept, de stați să cugetați
(Mărire celui Domn întru vecie!):
Câți sunt săraci — și-n zâmbete bogați?
Și câți bogați — săraci de bucurie?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Regele Șahriar îi spuse atunci:

— O, Șeherezada, vorbele tale nu fac alta decât să mă întărească în hotărârea mea de a mă întoarce către gânduri tot mai puțin crunte. De aceea aș vrea să aflu de nu cumva știi și povești cu lupi, de pildă, ori cu alte animale crunte.

Șeherezada răspunse:

— Tocmai povești de-acestea știu cel mai bine!

Atunci regele Șahriar îi spuse:

— Grăbește-te, dar, să mi le povestești!

Iar Șeherezada făgădui că are să i le spună noaptea următoare.

Și într-a o sută patruzeci și noua noapte

Șeherezada povesti:

Povestea lupului și a vulpii

Află, o, preafericitule rege, că vulpea, sătulă, într-un sfârșit, de mâniile neîncetate ale stăpânului ei, lupul, ca și de cruzimea lui necurmată și de încălcarea până și a celor mai mărunte drepturi ce i se cuveneau și ei, se așeză într-o zi pe un trunchi de copac și începu să cugete. Deodată sări în sus, plină de bucurie, la un gând care-i trecu prin cap și care-i păru că i-ar aduce izbăvirea. Porni degrabă să-l caute pe lup și-l găsi până la urmă cu părul zburlit, cu fața încruntată și tare îmbufnat. Atunci, de cum îl zări, din depărtare, sărută pământul și veni dinaintea lui sfioasă, cu ochii plecați și așteptând să fie întrebată. Și lupul răcni către ea:

— Ce vrei, plod de câine?

Vulpea răspunse:

— Stăpâne, iartă-mi cutezanța, dar am a-ți înfățișa un gând al meu și a-ți face o rugăminte, dacă binevoiești a-mi acorda o audiență.

Lupul se răsti:

— Zi cât mai pe scurt ce ai de zis, apoi întoarce fără de zăbavă coada și șterge-o de-aici, că de nu, îți sfărm oasele.

Atunci vulpea grăi:

— Am băgat de seamă, stăpâne, că, de la o vreme, Ibn-Adam ne poartă un război fără de răgaz. În toată pădurea nu se mai văd decât capcane, și curse, și lațuri de tot soiul. Dacă treaba mai ține așa, în curând nu vom mai putea locui în pădure. Ce-ai zice, dar, de-o tovărășie între toți lupii și toate vulpile, ca să ne împotrivim laolaltă silniciilor lui Ibn-Adam și să-l împiedecăm a se mai apropia de pământurile noastre?

La aceste vorbe, lupul urlă către vulpe:

— Zic că ești o nerușinată fără de pereche, când râvnești la tovărășia și prietenia mea, vulpe spurcată, vicleană și nevolnică! Na, ține, pentru obrăznicia ta!

Și lupul îi plesni vulpii o labă care o întinse la pământ, mai mult moartă decât vie.

Vulpea se ridică șonticăind, dar se feri a-i arăta cumva pică; ba, dimpotrivă, luă înfățișarea ei cea mai zâmbitoare și mai plină de căință, și grăi către lup:

— Stăpâne, iartă roabei tale că-i nepricepută și neîndemânatică. Își recunoaște greșelile, care sunt foarte mari. Și chiar de le-a uitat, năprasnica lovitură, binemeritată, cu care ai blagoslovit-o și care ar fi ucis și-un elefant, i le-a adus degrabă aminte.

Lupul, mai domolit oleacă de umilința vulpii, îi spuse:

— Bine! Dar asta să te învețe minte să nu te mai bagi altădată în ce nu te privește.

Vulpea răspunse:

— Foarte drept! În adevăr, înțeleptul a spus: „Nu vorbi și nu povesti nimic, câtă vreme nu ți se cere, și nu răspunde, câtă vreme nu vei fi întrebat! Și, mai cu seamă, ferește-te a da sfaturi celor ce nu le-ar pricepe, ori răilor, care s-ar mânia pentru binele ce vrei a li-l face!“

Așa grăi vulpea în fața lupului, dar în sine gândea: „Are să vie ea și vremea mea, iar lupul va plăti toate datoriile, până la cea din urmă para, căci trufia, disprețul, samavolnicia, cruzimea și îngâmfarea prostească își capătă pedeapsa, mai curând ori mai târziu. Să ne plecăm, dară, până ce vom ajunge puternici!“

Și vulpea spuse iarăși lupului:

— Stăpâne al meu, tu știi că dreptatea este virtutea celor puternici și că bunătatea și blândețea sunt darurile celor tari și podoaba lor. Allah însuși iartă pe vinovatul care se căiește. Fărădelegea mea, știu bine, este foarte mare; dar nici căința mea nu-i mai mică; năprasnica lovitură cu care, în bunătatea ta, ai binevoit a mă răsplăti, mi-a zdrobit, e-adevărat, trupul, dar pentru sufletul meu a fost ca un leac și ca o pricină de bucurie. Căci bine ne învață înțeleptul: „Gustul dintâi al pedepsei pe care ți-o dă mâna dascălului pare amărui, dar mai pe urmă vezi că-i mai dulce până și decât lamura mierei!“

Atunci lupul răspunse:

— Primesc scuzele tale și-ți iert pasul greșit și supărarea ce mi-ai pricinuit, silindu-mă să te plesnesc. Ci trebuie să te așezi și în genunchi, cu capul plecat în țărână.

Iar vulpea, fără a șovăi, se așeză în genunchi, cu fruntea în țărână, și înălță slavă lupului, grăind:

— Allah ajute-ți să birui pururea și întărească-ți în veci stăpânirea!

Atunci lupul spuse:

— Bine! Acuma mergi înaintea mea și slujește-mi de cercetaș. De zărești cumva vreun vânat, întoarce-te grabnic și dă-mi de veste.

Vulpea răspunse că ascultă și că se supune, și porni de sârg înainte.

Ajunse, așa, într-o vie, unde nu peste mult băgă de seamă, în calea ei, un loc cam ciudat, ce părea, după toate semnele, a fi o capcană. Făcu un ocol mare, ca să se ferească, spunându-și: „Cel ce umblă fără a lua seama la gropile din cale este menit a cădea în ele. De altmintrelea, învățămintele ce le-am tras de pe urma tuturor capcanelor pe care mi le tot întinde de amar de vreme Ibn-Adam mă îndeamnă să umblu cu luare aminte. Așa, de pildă, dacă zăresc în vreo vie un fel de chip de vulpe, o iau repede la sănătoasa, în loc să mă apropii, căci neîndoielnic că acolo-i pusă vreo momeală de-a vicleanului de Ibn-Adam. Acuma, iată, văd în mijlocul viei ceva ce nu mi se pare a bine. Să umblu cu grijă! Și ia să mă întorc oleacă să cercetez ce-i, dar cu băgare de seamă, căci băgarea de seamă prețuiește cât jumătate de vitejie!“

Și, cugetând astfel în sine, vulpea înaintă încet, încetișor, dând îndărăt din când în când, și adulmecând la fiecare pas. Se târa, ciulea urechea, iar înainta, iar da înapoi, până ce, într-un sfârșit, izbuti să ajungă, fără necaz, la locul ce-i da de bănuit. Și făcu bine, căci putu vedea că acolo era o groapă adâncă, acoperită cu crengi subțirele, peste care fusese presărat oleacă de pământ. Când văzu totul, strigă: „Slavă lui Allah că m-a dăruit cu chibzuință și cu ochi pătrunzători!“ Apoi, la gândul că în curând crâncenul lup are să cadă cu capu-n jos în groapă, începu să joace de bucurie, parcă beată de toți strugurii din vie, cântând voioasă:

Iată-ți lupule, mormântul!
Cald te-așteaptă subpământul
Lupule, tâlhar spurcat,
Spaimă-a fetelor din sat,
Mulți copii ai mai mâncat!

Da de-acum ai să mănânci,
Prăvălit colea pe brânci,
Numai murdăria mea
Când pe bot te-oi bălega.

Făcu apoi cale întoarsă și, ieșind în întâmpinarea lupului, spuse:

— Ți-aduc o veste bună. Ești binecuvântat de noroc, iar fericirile plouă asupră-ți, fără să te ostenești. Fie-ți casa pururea plină de bucurii și de desfătare deplină!

Lupul întrebă:

— Ce veste mi-aduci? Spune-mi-o, și nu mai lungi vorba!

Vulpea răspunse:

— Via-i minunată astăzi și totul se veselește, căci stăpânul podgoriei a murit și zace întins în mijlocul pământurilor sale, acoperit cu crengi.

Lupul răcni:

— Ce mai aștepți, codoașă puturoasă, de nu mă duci acolo? Hai, mișcă-te!

Vulpea se grăbi să-l ducă în mijlocul viei și, arătându-i locul cu pricina, îi spuse:

— Acolo-i!

Lupul scoase atunci un urlet și dintr-o săritură fu pe crengile ce se surpară sub greutatea lui. Iar el se prăbuși în fundul gropii, urlând cumplit.

Văzând prăbușirea dușmanului ei, vulpea fu cuprinsă de o bucurie atâta de mare încât, nainte de-a alerga la groapă ca să se desfete de biruință, începu să sară și, în culmea fericirii, își spuse stihurile acestea:

Suflete, cântă! Darurile-mi toate
Mi s-au fost împlinit, iar soarta-mi pare
Surâzătoare și strălucitoare.
Stăpână-s a pădurilor bogate.
Dregătorii și volnicii visate
Sunt ale mele-acum, din zare-n zare.

Podgorii mari cu strugurii gustoși,
Belșugul de vânat: vătui destui,
Și creste roșii de cocoși frumoși,
Și târtiți moi și fragede de pui,
Dulci gâște și copane moi de rațe,
Toate mi-așteaptă gura, să le-nhațe.

Și alergă îndată la marginea gropii, cu inima bătându-i înfiorată. Și care nu-i fu bucuria când îl văzu pe lup scâncind și plângând din pricina căzăturii și jeluindu-și deznădăjduit neîndoielnica pieire! Vulpea atunci începu să plângă și ea și să geamă, ceea ce văzând lupul, ridică ochii către ea și grăi:

— O, prietenă vulpe, ce bună ești că plângi așa laolaltă cu mine! Iată, văd acuma că am fost adesea aspru față de tine, dar, fie-ți milă, lasă lacrimile și aleargă de vestește pe soața și pe copiii mei de primejdia în care mă aflu și de moartea care mă paște.

Atunci vulpea îi spuse:

— Ah, tâlharule, plod de târfoștină, atâta de nătărău sa fii, oare, de socoți că pentru tine vărs eu lacrimi? Vino-ți în minți, blestematule! Dacă plâng, plâng că ai trăit în tihnă până azi și-mi pare amar de rău că nu te-a

lovit mai demult pacostea de-acum! Piei, dară, lup-piază-rea! Să pot în sfârșit să-ți spurc groapa și să trag o horă cu toate vulpile peste țărâna care are să te acopere!

Auzind acestea, lupul își zise în sine: „Nu mai e potrivit acuma s-o ameninț, căci numai ea mă mai poate scoate de-aici!“ Așa că-i grăi:

— O, prietenă, adineauri îmi jurai credință și-mi arătai mii de semne de supunere! De ce te-ai schimbat? Dreptu-i că te-am cam repezit, dar nu-mi păstra pică și adu-ți aminte ce-a spus poetul:

Seamănă pe pământurile toate
Al bunătății tale bob curat.
Curând ori mai târziu vei strânge roade
Bogate cum nici n-ai fi fost visat.

Dar vulpea, rânjind, îi răspunse:

— O, tu, cel mai smintit dintre toți lupii și dintre toate sălbăticiunile pământului, au uiți toată ticăloșia purtărilor tale? Și de ce n-ai vrut să înveți sfatul cel plin de înțelepciune al poetului:

Nu asupri, că orice asuprire
Vrea răzbunare, și-orice nedreptate
Pretinde pururi cruntă ispășire.

Căci tu, de-ai săvârșit acestea toate,
Și-adormi apoi, cel asuprit nu doarme
Decât c-un ochi, celaltul veșnic șade,
Pândind prileju-anume, să te sfarme.

M-ai asuprit destulă vreme, ca să mă pot bucura acuma pe bună dreptate de nenorocirile tale și să mă desfăt de decăderea ta.

Atunci lupul zise:

— O, vulpe înțeleaptă, dăruită cu atâta deșteptăciune, cu atâta istețime și cu minte atât de născocitoare, tu ești mai presus de vorbele acestea și, de bună seamă, nici nu le crezi. Le spui numai așa, ca să glumești. Ci nu-i vreme de glumă, cum vezi! Ia, rogu-te, o frânghie de pe undeva și încearcă s-o legi cu un capăt de vreun copac, iar pe celălalt întinde-mi-l încoace, ca să mă cațăr, ținându-mă de el cu dinții, și să ies din groapă!

Vulpea pufni în râs și răspunse:

— Mai domol, lupule, mai domol! mai întâi are să-ți iasă sufletul, și-abia după aceea trupul! Iar pietrele și bolovanii ce vor fi zvârliți asupra-ți au să împlinească întru totul această despărțire! O, jivină nesățioasă, greu de cap și slab de minte, mult îmi pare că ți se asemuie soarta cu cea a șoimului și a potârnichei!

Auzind acestea, lupul strigă:

— Nu pricep nicicum ce vrei să spui. De ce poveste-i vorba?

Vulpea îl lămuri:

— Află, lupule, că mă dusesem odată să mănânc câteva boabe de struguri într-o vie. Pe când stam acolo, la umbra frunzișului, văzui deodată un șoim mare prăvălindu-se din înălțimea văzduhului asupra unei potârnichi mărunțele. Ci potârnichea izbuti să scape din ghearele șoimului și să alerge cât putu de repede și să se adăpostească în cuibul ei. Atunci șoimul, care-o urmărise fără a izbuti s-o prindă, se opri dinaintea micii intrări ce ducea la cuib și spuse potârnichei: „Proastă mai ești că fugi așa

de mine! Au nu cunoşti tu grija pe care ţi-o port şi binele ce ţi-l doresc? Eu nu voisem să te prind decât că te ştiam înfometată de multă vreme şi voiam să-ţi dau nişte grăunţe pe care le strânsesem anume pentru tine. Haide, o, gingaşă şi măruntică potârniche, ieşi fără sfială din cuibul tău şi vino de mănâncă. Şi să-ţi fie masa cât mai dulce şi mistuirea cât mai plăcută, o, potârniche, tu, ochiul şi sufletul meu!“ Când auzi asemenea vorbe, potârnichea ieşi credulă din ascunzătoarea ei, iar şoimul o înhaţă pe dată, îşi înfipse ghearele în carnea ei şi o spinteca, dintr-o lovitură, cu pliscul. Iar potârnichea, până a-şi da sufletul, îi spuse: „O, viclean blestemat, facă Allah ca în pântecele tău carnea mea să se schimbe în otravă!” Şi-şi dete sufletul. Iar şoimul, cât ai clipi, o şi înfulecă. Ci pe dată veni şi pedeapsa lui, prin voinţa lui Allah. Căci nici nu ajunsese bine potârnichea în guşa şoimului, că ticălosul şi văzu cum toate penele încep să-i cadă, ca sub puterea unei flăcări lăuntrice, şi se prăbuşi fără de suflare la pământ. Şi tu, o, lup al pierzaniei, spuse vulpea mai departe, ai căzut în groapă, drept pedeapsă că mi-ai făcut viaţa povară şi că mi-ai umilit sufletul peste măsură!

Atunci lupul zise iar către vulpe:

— O, tovarăşă, fie-ţi milă! Lasă odată pildele pe care mi le tot aminteşti şi să dăm uitării trecutul! Sunt destul de pedepsit că mă vezi în această groapă, în care am căzut cu primejdia de a-mi rupe vreun picior ori de a-mi învineţi vreun ochi, de nu chiar pe amândoi! Cată să mă scapi din năprasna de-acum, căci ştii şi tu că prietenia cea mai trainică se naşte din ajutorul dat la nenorocire şi că prietenul care te-a ajutat îţi este mai aproape de inimă decât un frate! Ajută-mă să ies de-aici, şi-ţi voi fi cel mai bun prieten şi cel mai înţelept sfetnic!

Vulpea se porni pe un râs în hohote şi spuse lupului:

— Văd că n-ai auzit niciodată pildele înţelepţilor!

Lupul, mirat, întrebă:.

— Care pilde şi care înţelepţi?

Vulpea răspunse:

— Înţelepţii, o, lup puturos, ne învaţă că cei de teapa ta, cei cu hidoşenia pe chip, cu înfăţişare necioplită şi cu trupul rău clădit au şi sufletul tot atât de necioplit şi lipsit de orice gingăşie. Şi cât de adevărat este acest lucru în privinţa ta! Ceea ce mi-ai spus despre prietenie este foarte adevărat şi nu are cum fi tăgăduit; ci te amăgeşti amarnic voind să potriveşti cu sufletul tău de tâlhar vorbe atât de frumoase! Căci, lup nătărău, de eşti cu adevărat atât de iscusit în sfaturi cuminţi, de ce nu-ţi găseşti singur mijlocul de-a ieşi din groapă? Şi de eşti în adevăr aşa de puternic precum spui; încearcă să-ţi scapi sufletul de la pieirea cea neîndoielnică! Oh, cum îmi aminteşti de povestea doftorului!

— Care doftor? strigă iarăşi lupul.

Şi vulpea spuse:

— A fost odată un ţăran căruia i se umflase mâna dreaptă şi nu mai putea să lucreze. Aşa că ajungând la capătul răbdării, chemă la el pe unul despre care se zicea că-i priceput în ştiinţele doftoriceşti. Învăţatul acela veni la ţăran; ci avea o legătură peste un ochi. Bolnavul întrebă: „Dar ce ai la ochi, doftore?“ Iar el îi răspunse: „O umflătură care mă împiedică să văd!“ Atunci bolnavul strigă: „Ai umflătură şi nu ţi-o lecuieşti? Şi vii să mă lecuieşti pe mine de umflătură? Ia şterge-o, şi sa nu-ţi mai văd decât tălpile!“ Şi tu, o, lup al răului, înainte de-a gândi să-mi dai mie sfaturi şi să mă înveţi pe mine isteţia, fii atât de isteţ şi ieşi din groapă, ca să scapi de ce are să-ţi plouă în cap! De nu, rămâi pe veci acolo unde eşti, până ce ţi-o

crăpa pântecul!

Lupul se porni atunci pe plâns și, până a nu deznădăjdui de-a binelea, mai spuse vulpii:

— O, prietenă, îndură-te și scoate-mă de aici, apropiindu-te de marginea gropii și întinzându-mi, de pildă, vârful cozii tale. Eu m-aș agăța de ea și aș ieși afară. Și-ți făgăduiesc înaintea lui Allah că mă voi căi de toate cruzimile din trecut, că am să-mi pilesc ghearele și-am să-mi sfărm colții cei mari, ca să nu mai fiu nici măcar ispitit a-mi mai ataca vecinii. După care, am să îmbrac haina cea aspră a schimnicilor și am să mă afund în sihăstrie, ca să-mi ispășesc păcatele, nemaimâncând decât iarbă și nemaibând decât apă.

Ci vulpea, nici gândind a se lăsa înduioșată, spuse lupului:

— Au de când o fi așa de ușor să-și schimbe cineva firea? Ești lup, și lup ai să rămâi; și nu pe mine ai să izbutești a mă face să cred în căințele tale! Și mare prostănacă ar trebui să fiu ca să-mi dau coada pe seama ta! Vreau să te văd cum mori! Căci înțelepții au spus: „Moartea celui ticălos este un bine pentru omenire, căci curăță pământul”…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizecea noapte

Ea urmă:

— „Moartea celui ticălos este un bine pentru omenire, căci curăță pământul.“ Iar cu coada mea e altceva. Ai să vezi numaidecât!

La vorbele astea, lupul își mușcă laba de deznădejde și de mânie stăpânită; dar își îndulci și mai mult glasul și zise:

— O, vulpe, neamul tău este vestit printre toate jivinele pământului pentru purtările lui alese, pentru gingășia, pentru harul vorbirii și pentru blândețea firii lui. Contenește, dară, cu jocul acesta care nu-ți șade bine și adu-ți aminte de datinele neamului tău.

Vulpea, auzindu-l ce spune, se porni pe un râs de mai-mai să leșine. Dar repede își veni în fire și zise către lup:

— Bag de seamă, bădărane fără de pereche, că ești cu totul lipsit de orice educație. N-am însă vreme să iau asupră-mi asemenea sarcină, și nu vreau decât, nainte ca să crapi, să-ți bag în cap câteva pilde ale înțelepților. Află, dar, că se găsește leac la orice, afară de moarte; că orice poate să putrezească, afară de diamant; și, în sfârșit, că de toate poți scăpa, numai de ce ți-i ursit, ba! Iar tu, adineauri, îmi vorbeai parcă despre răsplata și despre prietenia pe care ai să mi le arăți când ai să ieși din groapă. Ci mie îmi pare că tare te mai asemui cu șarpele cel din povestea despre care de bună seamă că, neștiutor cum ești, habar n-ai.

Și cum lupul recunoscu că nu știe acea poveste, vulpea grăi:

— Așa, lup puturos, a fost odată un șarpe care izbutise să scape din mâinile scamatorului. Și șarpele acela, dezvățat a se mai mișca, după atâta ședere încolăcită în sacul scamatorului, se târa anevoie pe pământ și de bună seamă că ar fi fost iară prins de către scamator ori zdrobit, de nu l-ar

fi zărit un trecător milos care, crezându-l bolnav, l-a ridicat de pe jos și l-a încălzit la sânul lui. Dar cea dintâi grijă a șarpelui, de cum și-a căpătat iar vioiciunea, a fost să caute locul cel mai gingaș de pe trupul binefăcătorului său și să-și înfigă acolo dintele înveninat. Și omul a căzut îndată mort. Că, de altminteri, spusese poetul:

Nu te juca, ia seama! Când vipera se-ndoaie
Și pare să se-alinte frumos, atunci păzea:
Cu-o scurtă fulgerare, deodată, se dezdoaie,
Și-și varsă ucigașul venin în carnea ta!

Și-apoi, o, lupule, mai sunt și alte stihuri ce se potrivesc de minune împrejurării de-acum. Ia ascultă:

Când blândul copilandru
Atâta cinste-ți poartă,
Și tu-l repezi cât acolo
Trufaș și încruntat,
Să nu te miri că-n suflet
Pe veci nu te mai iartă
Și că-ntr-o zi, când brațu-i
Va deveni bărbat,
Mai crâncen răsplăti-va
Mândria ta deșartă!

Așa și eu, afurisitule, începând pedepsirea ta, și ca să-ți servesc o gustare din bunătățurile care te așteaptă și din drăguțele de pietre ce au să-ți mângâie căpățâna în fundul gropii, în așteptarea clipei când mă voi nevoi să-ți stropesc cât mai din belșug mormântul, iată ce-ți dăruiesc. Ridică-ți capul și privește!

Și spunând acestea, vulpea își întoarse dosul, se sprijini cu picioarele dindărăt pe marginea gropii și slobozi peste nasul lupului tot ce se cuvenea, ca să-l ungă și să-l înmiresmeze până la ceasul lui cel mai de pe urmă.

După care, vulpea urcă în vârful grămezii de pământ și începu să chelălăiască lung, ca o turbată, pentru a stârni pe stăpânii viei și pe paznici, ce se iviră în goana mare. La ivirea lor, vulpea o zbughi pe undeva pe-aproape, unde se piti, ca să vadă cum oamenii aruncau voioși cu pietroaie în groapă și ca să audă urletele de moarte ale lupului, dușmanul ei.

Aici Șeherezada se opri ca să bea un pahar de sorbet, pe care i-l întinse micuța Donizada, iar regele Șahriar spuse cu glas tare:

— Ah, ardeam de nerăbdare să văd moartea lupului. Acuma, că treaba s-a făcut, aș vrea să-mi povestești ceva despre încrederea oarbă și nechibzuită, și despre urmările ei.

Șeherezada răspunse:

— Ascult și mă supun!

Povestea șoarecelui și a nevăstuicii

A fost odată, o, preafericite rege, o femeie a cărei meserie era de-a descoji susanul. Într-o zi i se aduse o baniță de susan de cel mai bun soi și i se spuse:

— Doftorul i-a hotărât unui bolnav să nu mai mănânce decât susan. Iată acest susan, pe care trebuie să-l alegi și să-l descojești cu grijă!

Femeia îl luă, se apucă de treabă și până la sfârșitul zilei îl alese și-l descoji. Era o plăcere să privești susanul acela alb, descojit și îmbietor!

Așa că o nevăstuică ce tot da târcoale pe-acolo fu grozav de ispitită de acest susan și, de îndată ce se înnoptă, începu să-l care de pe tava pe care se afla, în ascunzătoarea ei. Și-așa de cu sârg trudi, că dimineața nu mai rămăsese pe tavă decât un pumnișor, doi, de susan.

Apoi, ascunsă în gaura ei, nevăstuica stete să privească uimirea și mânia femeii când găsi tava aproape goală. Și o auzi strigând:

— Ah, de-aș pune mâna pe hoți! Aceștia nu pot fi decât tot afurisiții de șoareci care mi-au năpădit casa de când mi s-a prăpădit pisica! De-aș prinde măcar unul, l-aș face să plătească pentru toate păcatele neamului lui întreg.

Auzind acestea, nevăstuica își zise: „Ca să mă pun la adăpost de supărarea femeii, e musai să-i întăresc presupunerile cu șoarecii. Altmintrelea, ar putea să se ia de mine și să-mi rupă spinarea.” Și se duse degrabă să-l caute pe șoarece și să-i spună:

— O, frate dragă, vecinii se îndatorează între ei! Și nimica nu-i mai neplăcut decât un vecin egoist căruia puțin îi pasă de cei ce locuiesc în preajma lui, și care, la prilejuri de bucurie, nu le trimite nimic din bunătățile pe care le-au gătit femeile din casă, și nimic din plăcintele și dulciurile pregătite la sărbători!

Șoarecele răspunse:

— Foarte-i adevărat, scumpă prietenă! De-aceea mă și bucur atâta de vecinătatea ta și de bunele gânduri ce mi le arăți, măcar că nu te afli pe-aici decât de câteva zile! Deie Allah ca toți megieșii mei să fie la fel de cinstiți și de îndatoritori ca tine! Dar ce veste mi-aduci?

Nevăstuica zise:

— Vrednica femeie de colo din casă a primit o baniță de susan proaspăt și gustos cum nu se mai află. Ea și copiii ei au mâncat de s-au ghiftuit și n-au mai lăsat decât un pumn, doi. Te înștiințez, dară, despre aceasta, întrucât m-aș bucura de o mie de ori mai mult să-l mănânci tu, decât gămanii ei de copii.

Auzind știrea, șoarecele fu cuprins de o veselie așa de mare, că începu să zburde și să-și tremure codița. Fără a mai sta pe gânduri, fără a băga de seamă la glasul prefăcut al nevăstuicii, fără a lua aminte că femeia sta nemișcată la pândă și fără măcar a se întreba ce pricină o îndemna pe nevăstuică să fie atât de mărinimoasă, alergă cât îl țineau picioarele și se repezi în mijlocul tăvii pe care susanul strălucea alb și descojit. Își umplu lacom gura, dar, într-o clipită femeia sări de după ușă și cu o lovitură de

băț îi zdrobi capul.

Și iacă-așa, bietul șoarece, din pricina încrederii lui nechibzuite, plăti cu viața ticăloșia altuia.

Regele Șahriar spuse:

— O, Șeherezadă, ce învățătura plină de înțelepciune îmi dă această povestire! De-aș fi cunoscut-o mai demult, n-aș mai fi avut atâta încredere oarbă în soția cea desfrânată pe care am ucis-o cu mâna mea, și nici în eunucii arapi, acei vicleni care au sprijinit vânzarea!… Dar nu mi-i ști spune și vreo povestire despre prietenia adevărată?

Șeherezada începu atunci:

Povestea corbului și a zibetei

Cică odată un corb și o zibetă legaseră o prietenie de nezdruncinat și își petreceau ceasurile de răgaz cu tot soiul de zbenguieli și de jocuri. Într-o zi, pe când tăifăsuiau despre niscaiva lucruri de bună seamă minunate, căci nu luau aminte la nimic din câte se petreceau în jurul lor, fură pe neașteptate treziți la realitate de răgetul înspăimântător al ținui tigru ce cutremură pădurea. Într-o clipită, corbul, care stătuse așezat jos pe un trunchi, alături de prietena lui, zori să ajungă pe crengile cele mai de sus. Zibeta, însă, buimăcită, nu știa unde să se ascundă, mai ales că nici nu se lămurea dincotro venise răgetul prădalnicei fiare. În acea nedumerire, îl întrebă pe corb:

— Prietene, ce să fac? Spune-mi, n-ai a-mi da vreun sfat ori vreun ajutor folositor acuma, la nevoie?

Corbul răspunse:

— Cum să nu te ajut, dulce prietenă? Stau gata să înfrunt orice, ca să te scot din încurcătură. Dar, nainte de-a zbura după vreun ajutor, lasă-mă să-ți spun ce-a zis poetul în legătură cu aceasta:

Prietenie-adevărată-i
Aceea care te împinge
Să-nfrunți primejdie și moarte,
Fără a ști de vei învinge,
Doar ca să-l scapi,
În ceasul greu,
Pe cel ce ți-a fost drag mereu —
Prietenia pentru care
Lași bunurile tale toate,
Și neamuri, și părinți, și, grabnic,
Te duci la cel ce ți-e ca frate.

După ce rosti acele stihuri, corbul se grăbi să zboare bătând vârtos din aripi către o turmă ce păștea pe-acolo, păzită de niște dulăi mai vânjoși ca leii. Se duse de-a dreptul la unul dintre dulăi, se abătu peste capul lui și-i dete o lovitură zdravănă cu ciocul. Se abătu apoi asupra altui câine și făcu la fel. Și după ce-i întărâtă așa pe toți dulăii, porni să zburătăcească înaintea lor, la o depărtare tocmai atâta cât trebuia ca să-i momească și să-i facă să se țină pe urma lui, dar să nu fie ajuns de colții lor. Și croncănea cât putea de tare, ca să-i îndârjească.

Și-așa, dulăii, tot mai mânioși, porniră țală după el, până ce îi ispiti în dricul pădurii. Atunci, cum lătratul lor umpluse toată pădurea, corbul gândi că tigrul, înfricoșat, trebuie să fi fugit. Atunci se așternu la zbor întins, lăsând departe în urmă dulăii care, mârâind ciudoși, se întoarseră la oile lor. Și veni să se întâlnească iar cu prietena lui zibeta, pe care o scăpase de la mare primejdie, și trăiră laolaltă în pace și la adăpost de orice nevoie.

Dar să nu zăbovesc, o, preafeticitule rege, adăugă Șeherezada, și să-ți istorisesc și istoria corbului și a vulpoiului.

Povestea corbului și a vulpoiului

Cică un vulpoi bătrân, al cărui cuget era împovărat de o groază de fărădelegi și de nenumărate prădăciuni, se retrăsese într-o văgăună bogată în vânat, luându-și cu el și soața. Și-acolo, atâta jaf porni să facă prin vânatul mărunt, că pustii cu totul întregul munte. După care, ca să nu moară de foame, sfârși prin a-și mânca mai întâi puii, care erau destul de grăsulii, și pe urmă își sugrumă și soața mișelește, înfulecând-o într-o clipită. După ce săvârși și ticăloșia aceasta, nu-i mai rămase nimic de pus în gură.

Acuma ajunsese prea bătrân ca să se mai mute în alte locuri și nici nu mai era destul de sprinten ca să vâneze iepuri ori să prindă potârnichi din zbor. Pe când sta cufundat în gânduri ca acestea, ce-l făceau să vadă negru înaintea ochilor, zări oprindu-se în vârful unui copac un corb ostenit. Cugetă atunci: „De-aș izbuti să-l hotărăsc pe corbul ăsta să lege prietenie cu mine și să mi-l iau tovarăș, strașnic chilipir ar mai fi! Are niște aripi numai bune să împlinească treaba pentru care bătrânele mele picioare betege au rămas neputincioase. Mi-ar aduce hrană și, pe deasupra, mi-ar ține și de tovărășie în pustietatea asta care începe să mă apese."

Zis și făcut: ca să poată fi mai bine auzit, veni binișor până la poalele copacului în care sta corbul și, după cele mai adânci și mai cuviincioase temeneli, grăi:

— O, vecine, știi și tu că orice musulman de treabă are două însușiri cu care se poate mândri față de alt musulman vecin cu el: unu-i că e musulman, și celălaltu-i că e vecin! Or, eu văd, fără de șovăială, că tu ai aceste două însușiri față de mine; mai mult încă, simt colea, în coșul pieptului, un imbold nestăpânit pentru firea ta delicată și-mi descopăr înclinațiile de netăgăduit ale unei prietenii frățești față de tine! Dar tu, corbule, ce simți oare față de mine?

La aceste vorbe, corbul izbucni într-un asemenea hohot de râs, încât era mai-mai să se prăbușească din copac. Apoi spuse vulpoiului:

— Cu adevărat, mare mi-e mirarea! De când, vulpane, atâta prietenie năvalnică? Și de când ți-i inima plină de atâta sinceritate câtă n-ar avut vreodată decât pe vârful limbii? Și de când neamuri așa de osebite ca ale noastre — tu, din neamul animalelor, iar eu din cel al păsărilor — pot să se lege între ele atâta de strâns? Și mai cu seamă, mi-ai ști tu spune, dibaciule la vorbă, de când cei din neamul tău au încetat a fi cei ce înfulecă, iar cei din neamul meu cei ce sunt înfulecați?... Te miră vorbele mele, ai? Ci n-au de ce să te mire. Hai, vulpane, taică al vicleșugurilor, pune-ți la loc în traistă mândrele-ți cugetări și izbăvește-mă de-o prietenie nedovedită în vreun chip!

Vulpoiul răspunse atunci:

— O, chibzuitele corb, judeci cu dreptate! Ci să știi că nimic nu-i cu neputință pentru Cel ce-a izvodit inimile făpturilor sale și-a stârnit deodată în a mea o simțire atât de curată față de tine! Și, ca să-ți arăt că făpturi de neam osebit pot prea bine să se înțeleagă, precum și ca să-ți aduc dovezile ce, pe bună dreptate, mi le pretinzi, socot că lucrul cel mai potrivit e să-ți

povestesc o istorie, pe care-am auzit-o și eu de la alții, povestea puricelui și a șoarecelui, dacă, de bună seamă, vrei s-o asculți.

Corbul răspunse:

— De vreme ce e vorba despre dovezi, stau gata să ascult acea poveste pe care n-am mai auzit-o.

Și vulpoiul începu:

— Prietene drag, atât de negru pe dinafară, dar atât de alb pe dinlăuntru, învățați cei cunoscători ai tuturor cărților vechi și noi povestesc că un purice și un șoarece își aleseseră lăcașul în casa unui negustor bogat, fiecare în cotlonul pe care-l socotise cel mai potrivit.

Într-o noapte, puricele, scârbit să tot sugă sângele acru al pisicii din casă, sări în patul în care era culcată soția negustorului, se furișă printre rochiile ei, de acolo se strecură sub cămașă, ajunse la șold și de-aici la stinghea piciorului, drept în locul cei mai gingaș, pe care-l găsi foarte molcuț, dulce și alb și cât se poate de neted: nicio sbârcitură, niciun firicel de păr supărător, ba, dimpotrivă, corbule, dimpotrivă! Ce mai vorbă, puricele se înstăpâni bine acolo și începu să sugă sângele plăcut al femeii, în acel cotlon al milosârdiei. Ci puricele se înfruptase cu-atâta lipsă de măsură, încât tânăra femeie se trezi de usturimea pișcăturii și-și duse repede mâna la locul cu pricina. Și negreșit că puricele ar fi fost strivit, dacă nu s-ar fi furișat sprinten în pantalonaș, printre crețiі nenumărați ai acestui veșmânt femeiesc, și de aci n-ar fi sărit jos alergând să se adăpostească în cea dintâi gaură din cale. Asta făcu puricele!

Tânăra femeie, însă, scoase un strigăt de durere la care toate roabele sale veniră la ea într-un suflet și, aflând pricina necazului stăpânei lor, își suflecară numaidecât mânecile și se apucară să caute puricele peste tot: două cercetau rochiile, una cămașa, altele două pantalonașul cel larg, căutând creț cu creț, în vreme ce tânăra stăpână, goală-goluță, își cerceta, la lumina lămpilor, partea de dinainte a trupului, iar roaba ei de taină îi cerceta cu de-amănuntul binecuvântatul șezut. Dar, cum bine poți să-ți dai seama și tu, corbule, nu găsiră nimic-nimic. Asta făcu femeia!

Corbul strigă:

— Dar unde-s aci dovezile de care pomeneai?

Vulpoiul răspunse:

— Ajungeam numaidecât și la ele!

Și urmă:

— Or, gaura în care se ascunsese puricele era tocmai cotlonul șoarecelui…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și una noapte

Ea urmă:

— Or, gaura în care se ascunsese puricele era tocmai cotlonul șoarecelui. Acesta, când văzu că intră la el un purice, așa, fără pic de rușine, se mânie și-i strigă:

— Ce cauți în casa mea, purice, tu, care nu ești nici de soiul, nici de neamul meu, și de la care, dălcăuc cum te știu, nu mă pot aștepta decât la neplăceri?

Dar puricele răspunse:

— O, șoarece primitor, să știi că, dacă am năvălit atât de nepotrivit în cuibul tău, am făcut-o fără de voia mea, ca să scap de moartea cu care mă amenința stăpâna casei, pe motiv că m-am zavistuit a-i suge și eu olecuță de sânge. Dreptu-i că era un sânge de cel mai bun soi, gustos și călduț de-ți lua mințile, și minunat de mistuit. Vin, dară, încrezător în bunătatea ta, să-ți cer adăpost și să te rog să mă lași să stau la tine până trece primejdia. Și nu numai că n-am să te supăr și n-am să-ți dau nicio pricină să te scarpini, ci am să-ți fiu atât de recunoscător, încât ai să înalți mulțumire lui Allah că a îngăduit să ne întâlnim.

Atunci, șoarecele, căpătând credință în vorbele spuse din suflet ale puricelui, răspunse:

— Dacă așa-i în adevăr, purice, poți împărți cu mine culcușul fără de nicio teamă și poți trăi aici liniștit, ca un tovarăș al meu și la bine și la rău. Cât despre sângele pe care l-ai supt din coapsa tinerei femei, nu te mai îngrijora. Mistuie-l în tihnă, după placul inimii, căci fiecare își agonisește hrana de unde poate; iar dacă Allah ne-a dăruit viața, apoi n-a făcut-o ca să ne lăsăm a muri de foame și de sete. Despre aceasta, iată ce-am auzit cântând un schimnic hoinar:

Nu duc grijă, pe pământ,
Nici de bunuri, nici de gând.
N-am nici casă,
N-am nici masă,
Nici soție mânioasă
Ca să-mi țipe-n bobote.
Voile mi-s slobode.

Un fărâm de pită sură,
Oleacă de apă-n gură,
Un zgrăbunț de sare mic —
Și nu mai râvnesc nimic:
Mi-e destul și prea destul,
Îmi ajunge și-s sătul.

Jarchila cu părul ros
Parcă-mi pare de prisos.
Cum i-i placul, maica soartă
Grija zilelor mi-o poartă.
Nimenea n-are ce-mi lua!
Pe la masa altora
Curg, prisoase, milele,
De-mi duc și eu zilele,
Fără hai și bobote,
Cu voile slobode!

Auzind mărturisirile și cântecul șoarecelui, puricele rămase tare mișcat și grăi astfel:

— Frate șoarece, ah, ce viață frumoasă avem a duce noi de-acum nainte împreună. Deie Allah să vină cât mai degrabă vremea a-ți răsplăti și cu

bunătatea!

Și vremea nu zăbovi să vină. Chiar în aceeași seară, șoarecele, care plecase să mai ronțăie câte ceva prin odaia negustorului, auzi un zăngănit de metal și-l văzu pe negustor numărându-și unul câte unul dinarii dintr-o pungă. Când isprăvi, îi ascunse sub pernă, se întinse pe pat și adormi.

Șoarecele alergă numaidecât la purice, îi povesti ce văzuse și-i spuse:

— Iată, s-a și ivit prilejul de a-mi veni în ajutor, și anume să cari împreună cu mine dinarii de aur din patul negustorului la cuibul meu.

Puricele, auzind una ca asta, mai-mai să leșine de tulburare, căci lucrul i se păru peste măsură de greu. Spuse, dar, cu tristețe:

— Au nu-ți dai seama ce-mi ceri, șoarece? Nu vezi cât de mărunțel sunt? Cum să duc eu în spinare un dinar, când o mie de purici la un loc n-ar izbuti nici să-l miște? Pot totuși să-ți fiu de mare ajutor, luându-mi sarcina ca, așa mărunțel cum sunt, un biet purice, să-l scot pe negustor afară din odaie, ba chiar și din casă. Atunci, ai rămâne numai tu stăpân aci și ai putea în tihnă și fără de nicio grabă să cari dinarii în bârlogul tău!

Șoarecele strigă:

— Ai dreptate, îndatoritorule purice, și chiar că mă gândisem la asta! În ce privește bârlogul, apoi acela-i destul de mare ca să încapă în el tot aurul de-aici și, pe deasupra, mi-am mai săpat și vreo șaptezeci de uși de ieșire, în caz că m-ar închide ori m-ar zidi acolo înlăuntru. Grăbește-te, dară, de îndeplinește cele ce ai făgăduit!.

Atunci puricele, din câteva sărituri, ajunse în patul în care dormea negustorul și se duse drept către șezutul acestuia. Și acolo, după ce alese cu pricepere încrețitura cea mai gingașă, se înțepeni vârtos și pișcă odată, așa cum nu s-a mai pomenit să piște vreun purice șezutul unui om. Trezit de pișcătura cumplită, negustorul sări din somn, ducând iute mâna la preacinstitul loc, de unde însă puricele o zbughise demult, și se porni să sloboadă mii de afurisenii de răsuna casa. Apoi, după ce se tot suci și răsuci, încercă să adoarmă iar. Dar nu ținuse seama de vrăjmașul lui! În adevăr, puricele, văzând că negustorul se încăpățâna să rămână în pat, se întoarse iar la atac, cumplit de mânios și, de data aceasta, îl pișcă din toate puterile lui în locul cel atât de simțitor, aflat între preaonorabilul și afacerea de jos.

Negustorul sări în sus ca ars, urlând și zvârlind de pe el și păturile, și veșmintele, și alergă la cișmeaua din fundul curții unde se spălă cu apă rece. După care hotărî să nu se mai întoarcă în odaie și se întinse pe o laviță din curte, să-și petreacă acolo restul de noapte.

Iar șoarecele putu astfel să care pe îndelete în cuibul lui tot aurul negustorului. În zori nu mai rămăsese nici măcar un dinar în pungă.

Și așa își plăti puricele găzduirea dată de șoarece, despăgubindu-l însutit!

— Nădăjduiesc că și tu, corbule, urmă vulpoiul, ai să poți vedea în curând măsura credinței mele față de tine, pentru legatul de prietenie pe care-ți cer să-l pecetluim între noi.

Dar corbul răspunse:

— Pe mine, jupân vulpane, drept să-ți spun, istoria asta nu m-a convins. Și-apoi, la urma urmei, fiecine-i slobod să facă ori să nu facă un bine, mai cu seamă când binele acela poate a-i fi pricină de nenorociri. Or, aici, tocmai așa-i potriveala. Că s-a dus buhul despre vicleșugurile și despre hainlâcurile tale. Cum, dar, să mă încred într-un zavistnic de neamul tău, care, iaca — nu-i mult de când ați dibăcit cum să-l vicleniți și să-l pierdeți pe cumătru vostru lupul? Căci să știi, mișelule, că a ajuns și la

urechile mele fărădelegea a cărei poveste a făcut ocolul tuturor seminţiilor de jivine de pe pământ. Dacă, dar, n-aţi şovăit a da pierzării pe însuşi unul din neamul vostru, de nu chiar din familia voastră, după ce l-aţi linguşit şi v-aţi gudurat atât pe lângă el, nu prea-mi pare că nu ţi-ar fi ca o joacă pieirea unuia de neam osebit, de-al vostru! Îmi vine în minte o poveste tocmai potrivită împrejurării de faţă.

Vulpoiul strigă:

— Ce poveste?

Corbul spuse:

— Aceea a vulturului!

Dar vulpoiul răspunse:

— Nu cunosc deloc povestea asta a vulturului. Despre ce-i vorba?

Şi corbul istorisi:

— A fost odată, o, tătâne al vicleniilor, un vultur a cărui samavolnicie trecuse orice închipuire. Nicio pasăre, fie mare, fie mică, nu scăpase nejignită de el. Semănase atâta spaimă printre toţi lupii văzduhului şi cei ai pământului, că la ivirea lui până şi fiarele cele mai crude părăseau pe dată tot ce-nhăţaseră şi se furişau care pe unde izbuteau, de frica ciocului lui năprasnic şi a penelor lui zburlite. Ci veni şi sorocul când anii grămădiţi pe capul lui îl jumuliră cu totul, îi tociră ghearele, îi ferfeniţiră pliscul cel aprig şi, laolaltă cu ploile şi cu vânturile, îi betejiră trupul şi-i nevolniciră aripile. Şi nu mai rămase din el decât ceva atât de jalnic încât până şi vrăjmaşii lui de odinioară socotiră nevrednic de ei să-l mai răsplătească după măsura ticăloşiilor sale şi nu-i mai arătară decât dispreţ. Iar el, ca să-şi ţie zilele, era silit a se mulţumi numai cu rămăşiţele de pe la mesele păsărilor şi dihăniilor celorlalte. Aşa şi tu, vulpoiule, ţi-ai pierdut puterile, dar văd că încă nu ţi-ai pierdut vicleniile. Şi-ai vrea acuma, rămâind fără vlagă, să te întovărăşeşti cu mine, care, din mila Celui Atoatedătător, păstrez încă neştirbită puterea aripei, agerimea ochiului şi luciul pliscului? Crede-mă, nu te ispiti să faci ca vrabia.

Şi vulpoiul întrebă:

— De ce vrabie pomeneşti?

Corbul îi spuse:

— Ascultă! Cică o vrabie se afla odată într-o pajişte în care păştea o turmă de oi. Şi-şi trecea vremea scormonind pământul cu ciocul, pe urma oilor, când zări deodată un vultur mare năpustindu-se asupra unui miel, luându-l în gheare şi pierind cu el în depărtări. Văzând aceasta, vrabia se umflă în pene, îşi întinse făloasă aripile şi-şi zise în sine: „Păi şi eu ştiu să zbor şi pot chiar să înhaţ o oaie cât de mare“. Şi numaidecât puse ochii pe oaia cea mai voinică din turmă, una cu lâna atât de stufoasă şi-atât de bătrână încât pe sub pântece-i, din pricina udului de peste noapte, nu mai era decât un fel de clisă. Vrabia se repezi în spinarea acelei oi, vrând numaidecât s-o răpească şi mai multe nu! Dar, de la întâia opintire, gheruţele ei se încurcară în cârlionţii de lână şi se trezi, biata de ea, prinsă de oaie. Veni apoi în goană ciobanul, o înhaţă, îi legă un picioruş cu sfoară şi-o dete copiilor lui să se joace cu ea, spunându-le: „Luaţi aminte la păsărică aceasta! A voit, spre prăpădul ei, să se asemuie cu unul mai puternic decât ea, şi-a fost pedepsită să cadă roabă!“ Aşa şi tu, vulpoi prăpădit, ai vrea acum să te asemui cu mine, devreme ce ai cutezanţa să-mi ceri a mă întovărăşi cu tine! Haide, viclean bătrân, crede-mă şi fă stânga-mprejur cât mai repede!

Şi vulpoiul pricepu că era de prisos a se mai trudi să viclenească un ins atât de iscusit ca acest corb. De mânie, începu să scrâşnească atât de tare

din fălci de-și rupse un colț. Atunci corbul îi grăi în zeflemea:

— Sunt copleșit de mâhnire, vulpane, că ți-ai pierdut colțul din pricina refuzului meu.

Dar vulpoiul îl privi cu adâncă prețuire și-i răspunse:

— Nu din pricina refuzului tău mi-am rupt eu un colț, ci de rușine că am dat peste unul mai șiret decât mine!

Și, spunând acestea, vulpoiul puse coada-ntre picioare și se cam mai duse să-și roadă necazul.

— Asta-i, o, preafericitule rege, spuse Șeherezada, povestea corbului și a vulpoiului. Poate o fi fost lungă, dar, dacă Allah îmi mai lasă suflarea până mâine, și dacă vei binevoi și măria ta, aș istorisi povestea frumoasei Șamsennahar și a prințului Ali Ben-Bekar.

Regele Șahriar grăi:

— O, Șeherezada, nu gândi că poveștile animalelor și ale păsărilor nu m-au fermecat ori că mi-au părut prea lungi, dimpotrivă! De mai știi și altele, nu m-aș mânia să le ascult, fie și numai pentru folosul pe care aș putea să-l trag de pe urma lor. Și, devreme ce-mi vestești o poveste care, doar spunându-i numele, și mi se și pare cu totul minunată, iată-mă-s gata a te asculta.

Dar Șeherezada văzu zorii mijind și se rugă măriei-sale să aștepte până noaptea cealaltă.

Și într-a o sută cincizeci și doua noapte

Ea începu:

Povestea lui Ali Ben-Bekar și a frumoasei Șamsennahar

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că la Bagdad, sub domnia ce-a fost și s-a depănat a califului Harun Al-Rașid, trăia un tânăr neguțător, chipeș și tare bogat, cu numele de Abulhasan Ben-Taher. Era, fără nicio îndoială, cel mai frumos, cel mai arătos și cel mai scump îmbrăcat dintre toți negustorii din sukul cel mare. Drept care și fusese ales de către căpetenia eunucilor palatului pentru a aduce cele de trebuință — stofe ori giuvaericale — cadânelor de la palat. Iar cadânele se încredeau întru totul în bunul lui gust și mai ales în iscusința lui de a ști să tacă și să vadă numai ceea ce se cuvenea, iscusință dovedită de multe ori cu prilejul a osebite însărcinări ce i se dedeau adesea.

Și nici el nu pregeta vreodată a-i cinsti cu tot soiul de băuturi răcoritoare pe eunucii care veneau la el după cumpărături și nici să le dăruiască de fiecare dată câte un peșcheș potrivit rangului ce-l ocupau pe lângă stăpânele lor. Și așa, tânărul Abulhasan era prețuit și îndrăgit în întregul serai, și însuși califul sfârși prin a-și opri ochii asupra lui și a-l iubi pentru bunele lui purtări, pentru chipu-i frumos și prietenos, ca și pentru firea-i cea blajină. Și-i îngădui să poată intra slobod la palat, când va vroi, la orice ceas din zi ori din noapte.

Și cum tânărul Abulhasan adăuga la însușirile lui și darul cântecului și al stihuirii, califul, care nu punea nimic mai presus de un glas frumos și de o vorbire aleasă, îl chema adesea să-i țină tovărășie la masă și să-i alcătuiască stihuri iscusite.

Și-așa, prăvălia lui Abulhasan era cea mai cunoscută din tot Bagdadul de către toți tinerii frumoși, fii de emiri și de veliți ai cetății, precum și de către toate soțiile de înalți dregători și de sfetnici.

Unul dintre cei mai zeloși oaspeți ai prăvăliei lui Abulhasan era un tânăr de neam, care ajunsese prietenul de suflet al acestuia, fiind nespus de frumos și de atrăgător. Îl chema Ali Ben-Bekar și se trăgea din regii de odinioară ai Persiei. Avea mijlocul fermecător, fața cu obrajii fragezi și rumeni, sprâncenele desăvârșite, dinții zâmbitori și vorba ca de miere.

Într-o zi, pe când tânărul prinț Ali Ben-Bekar sta în prăvălie, lângă prietenul său Abulhasan, tăifăsuind și râzând, văzură venind zece fetișcane frumoase ca luna și care înconjurau pe-o a unsprezecea, ce călărea pe un catâr împodobit cu fotaze scumpe și cioltar de culoarea penelor de sturz. Și-această a unsprezecea fată era învăluită într-un izar de mătase trandafirie, strâns peste mijloc cu un brâu lat de cinci degete și bătut cu mărgăritare și cu nestemate. Fața îi era acoperită cu un iașmac străveziu, prin care se zăreau niște ochi fără seamăn. Pielea mâinilor ei părea moale ca mătasea și de-o albeață odihnitoare, iar degetele-i păreau încă și mai subțiri, sub podoaba lor de diamante. Iar mijlocul ei și formele trupului se bănuiau a fi minunate, judecând după puținul ce se putea vedea.

Când alaiul acela de frumuseți ajunse la ușa prăvăliei, tânăra, sprijinindu-se de umerii roabelor ei, descălecă de pe catâr și intră în

prăvălie. Ură bună pace lui Abulhasan, care-i întoarse salamalecul cu temenelile celui mai adânc respect și se repezi să orânduiască pernele și divanul, poftind-o să ia loc; după care se trase mai la o parte, așteptându-i poruncile. Tânăra alese, cam într-o doară, niște stofe aurite, niște giuvaieruri și câteva sticluțe cu parfumuri de trandafir. Apoi, întrucât n-avea de ce se sfii în prăvălia lui Abulhasan, își ridică o clipă vălul de pe obraz lăsând astfel să scânteieze întreaga-i frumusețe nesulemenită.

Dar tânărul prinț Ali Ben-Bekar, ce din cuviință se trăsese mai către fundul prăvăliei, de cum zări obrazul acela atât de frumos, fu cuprins de admirație, și dragostea se aprinse în adâncul inimii lui. Și cum părea a voi să se depărteze, frumoasa fată, ce și ea îl băgase de seamă, și în sufletul ei fusese la fel de tulburată ca și el, grăi către Abulhasan cu glasul ei minunat:

— Nu vreau să fiu pricina plecării mușteriilor tăi. Poftește-l, dar, pe acel tânăr să rămână.

Și zâmbi cu zâmbetul ei cel mai dulce.

Auzind-o ce spune, prințul Ali Ben-Bekar fu în culmea fericirii; și, nevoind a rămâne mai prejos în curtenie, spuse tinerei:

— Pe Allah, stăpâna mea, voiam să plec nu numai de teama de a nu stânjeni, ci și fiindcă, văzându-te, mi-au venit în minte versurile poetului:

O, tu, cel ce privești mărețul soare,
Nu-l vezi cum arde-n slava-i stătătoare
Pe care ochi de om nu-i s-o măsoare?
Crezi tu că, fără aripi, ai fi-n stare
S-ajungi la el, naive, sau crezi, oare,
Că el până la tine-o să coboare?

După ce tânăra ascultă aceste stihuri rostite cu un glas deznădăjduit, se simți ca fermecată de iubirea pe care o pricinuise și deveni și mai subjugată de chipul frumos al îndrăgostitului ei. Îi aruncă o privire surâzătoare, apoi făcu semn negustorului să se apropie și-l întrebă pe șoptite:

— Abulhasan, cine-i tânărul acesta și de unde este?

El răspunse:

— Este prințul Ali Ben-Bekar, coborâtor din spița regilor Persiei, om tot atât de ales pe cât e de frumos. Și-i cel mai bun prieten al meu.

— Îmi place, adăugă tânăra. Să nu te miri, așadar, Abulhasan dacă, nu mult după plecarea mea, are să ți se înfățișeze o roabă ca să vă poftească, pe tine și pe dânsul, să veniți la mine. Căci aș voi să-i arăt că se află în Bagdad palate mai frumoase, femei mai încântătoare și almee mai iscusite decât la curtea regilor persani.

Și Abulhasan, căruia nu-i trebuia mai mult ca să priceapă, se înclină și răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Atunci tânăra își trase iarăși peste față iașmacul și ieși lăsând în urma-i mireasmă de rochii păstrate în santal și în iasomie.

Iar Ali Ben-Bekar, după plecarea acelei domnițe a frumuseții, rămase un răstimp atât de pierdut, încât Abulhasan se văzu silit a-i atrage luarea aminte că mușteriii au început să-i bage de seamă tulburarea și-și dau coate șușotind a mirare. Ali Ben-Bekar răspunse:

— O, prietene, cum n-aș fi tulburat și uimit eu însumi, când văd că sufletu-mi se zbate să-mi fugă din trup și să se ducă după acea lună care-

mi silește inima să i se dăruiască fără a mai cere și sfatul minții? apoi adause: O, Ben-Taher, fie-ți milă și spune-mi-cine-i această tânără pe care pari a o cunoaște? Haide, spune-mi!

Abulhasan răspunse:

— Este aleasa inimii emirului dreptcredincioșilor. O cheamă Șamsennahar și-i prețuită de calif aproape la fel ca și Sett-Zobeida însăși, soția sa legiuită. Are un palat întreg al ei, unde poruncește ca singură stăpână, fără a fi pusă sub paza hadâmbilor, căci marele calif are o încredere nemărginită în ea, și pe drept cuvânt, întrucât dintre toate cadânele de la palat, măcar că-i cea mai frumoasă, despre ea șușotesc cel mai puțin și roabele și eunucii.

Abia isprăvi Abulhasan să-i dea lămuririle acestea prietenului său Ali Ben-Bekar, că și intră o roabă măruntică, se apropie de Abulhasan și-i șopti la ureche:

— Stăpâna mea Șamsennahar vă poftește la palat, pe tine și pe prietenul tău.

Abulhasan se ridică numaidecât, făcu semn lui Ali Ben-Bekar și, închizând ușa prăvăliei, urmă împreună cu Ali pe roaba cea micuță, care mergea înaintea lor, îndrumându-i chiar către palatul califului Harun Al-Rașid.

Și de cum intrară, prințul Ali crezu că a pătruns în vreun lăcaș al zânelor unde totul este atât de frumos încât ar crește părul pe limba omenească înainte de-a izbuti să-l descrie. Ci micuța roabă fără a le da răgaz să-și mărturisească încântarea, bătu din palme și, cât ai clipi, se și înfățișă o arăpoaică purtând o mare tavă încărcată cu bucate și cu fructe pe care-o așeză pe o sofa. Și numai mirosul ce-l răspândea ar fi fost ca un balsam, pentru nări și pentru inimă. Roaba cea măruntică se grăbi să-i îmbie și să-i îndemne cu cele mai adânci semne de respect. Iar după ce se săturară, le aduse un lighean și un vas de aur cu apă aromată, ca să-și spele mâinile. Apoi le aduse un ibric împodobit în rubine și-n diamante, plin cu apă de trandafiri, din care le turnă, și într-o mână și-n cealaltă, ca să se spele pe barbă și pe obraz. După care aduse o cățuie micuță de aur cu parfum de aloe și le înmiresmă hainele, cumu-i obiceiul.

Când sfârșiră toate acestea, roaba deschise o ușă și-i pofti s-o urmeze. Intrară într-o sală mare, frumoasă ca-ntr-un vis. Deasupra se arcuia o boltă sprijinită pe optzeci de coloane străvezii, din alabastrul cel mai curat, cu soclurile și capitelurile sculptate cu mare măiestrie și împodobite cu păsări de aur și cu dihănii cu patru picioare. Și întreaga boltă era zugrăvită, pe un fond auriu, cu desene viu colorate, ce le reproduceau întocmai pe cele de pe marele covor așternut pe jos. Iar în locurile dintre coloane se aflau vase mari cu flori sau numai cupe mari și goale, frumoase însă prin ele însele și prin jaspul, agatul și cleștarul din care erau făcute. Această sală da de-a dreptul într-o grădină ce avea pe jos, la intrare, dale de faianță colorată, care imitau și ele desenele de pe covor; ceea ce făcea ca bolta, sala și grădina să pară a se continua până sub cerul albastru și senin.

Și-n vreme ce prințul Ali Ben-Bekar și Abulhasan se minunau de îmbinările acestea iscusite, zăriră, așezate roată, zece fecioare cu sâni dolofani, cu ochi negri și cu obraji trandafirii, ținând fiecare în mână câte-o lăută.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, făcu.

Ci într-a o sută cincizeci și treia noapte

Ea urmă:

…zece fecioare, cu sâni dolofani, cu ochi negri și cu obraji trandafirii, ținând fiecare în mână câte-o lăută.

Și la un semn al micuței roabe de taină, ele începură toate deodată un cântec atât de duios, că prințul Ali, a cărui inimă era plină de amintirea frumoasei Șamsennahar, simți cum lacrimile îi năpădesc sub pleoape. Și-i mărturisi prietenului său Abulhasan:

— Ah, frate, simt că mi se topește sufletul! Sunetele acestea îmi vorbesc într-o limbă care-mi înlăcrimează inima, fără să știu anume de ce.

Abulhasan răspunse:

— Tinere stăpâne al meu, liniștește-ți sufletul și ia aminte la muzica aceasta ce făgăduiește a fi minunată.

În adevăr, abia isprăvi Abulhasan aceste cuvinte, că cele zece tinere se și ridicară toate deodată și, acompaniindu-se din lăute, înălțată un cânt vestitor:

Ochilor, iată, vine mândra lună!
Căci ne e oaspe mândrul, craiul Soare,
Venit la noi acum să se supună
Către Șamsennahar ca închinare!

Privind atunci în cealaltă parte, prințul Ali văzu venind douăsprezece tinere arăpoaice, care purtau pe umeri un jeț cu totul și cu totul de argint, acoperit cu polog de catifea. Și-n jeț sta o tânără ce nu se vedea încă, ascunsă cum era sub zaimful de mătase ușoară ce se unduia peste partea din față a jețului. Arăpoaicele, cu sânii goi, cu picioarele goale, și peste mijloc cu o eșarfă de mătase și aur ce le scotea în evidență rotunjimea șoldurilor, când ajunseră lângă cântărețe lăsară jos încetișor jețul de argint și se traseră deoparte sub copaci.

Atunci, o mână dete în lături vălul de mătasă și doi ochi străluciră pe un obraz ca luna. Era Șamsennahar, îmbrăcată cu o mantie largă de stofă ușoară, albastră pe un câmp de aur, înstelată cu mărgăritare și rubine, nu multe — doar câteva — numai că toate erau de o frumusețe și de un preț fără asemuire. Când perdeaua se dete cu totul la o parte, Șamsennahar își ridică iașmacul de pe față și privi surâzătoare către prințul Ali, înclinând ușor capul. Iar prințul Ali o privi suspinând; și fără cuvinte, amândoi își spuseră în câteva clipe mai multe decât ar fi putut să-și spună într-o lungă bucată de vreme.

Într-un sfârșit, Șamsennahar izbuti să-și desprindă ochii de la Ali Ben-Bekar, ca să poruncească femeilor să cânte. Atunci una dintre ele se grăbi să-și înstrune lăuta și cântă:

Ursită, tu! când doi îndrăgostiți,
Bătuți de-același dor, stau și suspină,
Privindu-se-ndelung și ispitiți
De-mbrățișări — au nu tu ești de vină?

Iubita spune: încă un sărut,
Mai dă-mi, iubite, ah, pe viața-mi toată!

Ți-l voi înapoia de ți-a plăcut,
La fel de cald, odată, și-ncă-odată

Șamsennahar și Ali Ben-Bekar scoaseră un suspin; apoi, la un semn al frumoasei cadâne, o a doua cântăreață începu să murmure:

Iubite, dulcea mea lumină
Pe floarea ochilor, pe gură!
O, trup prin care se filtrează
A buze-i mele băutură!
Iubitul meu, când te-am zărit
Întâia oară, ca-n povești,
Surd, frumusețea mi-a șoptit:
„Privește-l! Mâini dumnezeiești
L-au izvodit! Și ca alintu-i,
Al unor horbote crăiești —
Să-l cauți pururi și să-l jindui!”

Auzind aceste versuri, prințul Ali Ben-Bekar și frumoasa Șamsennahar se priviră îndelung; dar o a treia cântăreață și începuse:

Clipele de fericire
Trec ca repezile ape.
Grabnic trista vestejire
Peste noi așterne pleoape.
Nu mai stați în șovăire,
Când iubirea e aproape.

Soarbeți bucuria-ntreagă,
Căci nădejdea-n ea-i deșartă.
Anii tineri iute pleacă,
Frumusețea se deșartă.
Clipa care-acum vă leagă,
N-o lăsați în van să ardă.

După ce cântăreața sfârși cântecul, prințul Alî scoase un lung oftat și, nemaiputând să-și stăpânească tulburarea, izbucni într-un plâns cu suspine. Văzându-l așa, Șamsennahar, la fel de tulburată, începu și ea să plângă și, nemaiputând să-și înfrâne pornirea, se ridică din jeț și se îndreptă repede către ușă. Ali Ben-Bekar alergă și el într-acolo și se întâlni cu iubita lui îndărătul marii perdele ce acoperea intrarea. Bucuria îmbrățișării le fu atât de mare, iar tulburarea sufletească atât de adâncă, încât leșinară unul în brațele celuilalt. S-ar fi prăbușit pe jos, de bună seamă, de nu i-ar fi sprijinit femeile ce-și urmau îngrijorate stăpâna și care se grăbiră să-i ducă pe amândoi pe un divan, unde-i ajutară să-și vină în fire stropindu-i cu apă de flori și dându-le să miroase parfumuri întremătoare.

Cum se dezmetici, Șamsennahar privi în juru-i și surâse fericită, văzându-l alături pe iubitul ei Ali Ben-Bekar. Nevăzându-l însă și pe Abulhasan Ben-Taher, întrebă îngrijorată ce-i cu el. Or, Abulhasan, din cuviință, se trăsese ceva mai la o parte, cam neliniștit la gândul urmărilor ce-ar fi putut avea întâmplarea de-acum, dacă ar fi răzbătut niscaiva șoapte la palat. Dar, când o auzi pe cadână întrebând de el, înainta

cuviincios și se ploconi dinainte-i, iar Șamsennahar grăi:

— O, Abulhasan, cum aș putea să-ți prețuiesc vreodată binele ce mi-ai făcut! Datorită ție am cunoscut tot ce are lumea mai vrednic de iubit, și trăiesc aceste clipe de neasemuit, când sufletul meu se topește de atâta fericire. Fii încredințat, o, Ben-Taher, că Șamsennahar nu va fi nerecunoscătoare.

Abulhasan făcu o temenea adâncă dinaintea cadânei, rugându-se lui Allah pentru împlinirea tuturor bucuriilor pe care și le-ar fi dorit sufletul ei. Atunci, Șamsennahar se întoarse către prietenul ei Ali Ben-Bekar și-i spuse:

— Stăpâne al meu, nu mă mai îndoiesc de dragostea ta, cu toate că a mea întrece în tărie toate simțămintele pe care le-ai putea încerca tu vreodată. Ci, vai, soarta mea este legată de palatul acesta și nu-mi îngăduie să dau frâu liber iubirii mele!

Ali Ben-Bekar răspunse:

— Stăpână, în adevăr, dragostea ta m-a pătruns într-atâta încât s-a unit cu sufletul meu așa de tare, că și după moartea mea sufletu-mi o va păstra, fiind totdeauna unit cu ea. Vai, ce nefericiți suntem că nu ne putem iubi după voie!

Și lacrimile porniră să curgă șiroaie pe obrajii prințului Ali și, la fel, și pe cei ai frumoasei Șamsennahar, topită de dragul lui. Atunci Abulhasan se apropie înduioșat de ei și le spuse:

— Pe Allah, nu pricep pentru ce plângeți, de vreme ce sunteți împreună! Ce-ați mai face, oare, de-ați fi despărțiți? În adevăr, nu-i vremea acum să vă mâhniți, ci să vă bucurați și să vă petreceți clipele în desfătare și în bucurie.

La vorbele lui Abulhasan, ale cărui sfaturi se deprinsese să le prețuiască, frumoasa Șamsennahar își șterse lacrimile și făcu semn unei roabe, care ieși repede și se-ntoarse numaidecât, urmată de mai multe slujnice, purtând pe capetele lor tăvi mari de argint, pline cu tot felul de bucate îmbietoare. Și după ce așezară tăvile între Ali Ben-Bekar și Șamsennahar, slujnicele se traseră îndărăt și, cu spatele lipit de perete, rămaseră nemișcate.

Șamsennahar îl pofti pe Abulhasan să se așeze alături de ea și de Ali Ben-Bekar, dinaintea tăvilor de aur bătut, încărcate cu poame și cu plăcinte aburinde. Apoi cadâna cu degetele ei începu să facă dumicaturi din bunătățile de pe tăvi și să le pună ea însăși între buzele prietenului ei Ali Ben-Bekar. Și nu-l uită nici pe Abulhasan Ben-Taher. După ce mâncară, tăvile de aur fură ridicate și se aduse un ibric de aur într-un lighean de argint, în care tustrei își spălară mâinile cu apa înmiresmată ce le-o turna o slujnică.

După care se așezară iarăși, pe când tinerele arăpoaice le puseră dinainte niște cupe de agată colorate, așezate pe farfurioare de argint suflat cu aur și pline cu un vin de soi, a cărui vedere umplea ochii de bucurie, iar sufletul se înviora. Și goliră pe îndelete acele cupe, privindu-se lung; iar când isprăviră, Șamsennahar porunci roabelor să plece, oprind lângă sine numai cântărețele.

Atunci, simțindu-se dornică să cânte, Șamsennahar porunci unei cântărețe să sune câteva acorduri, ca să-i dea tonul; și cântăreața își acordă pe dată lăuta și cântă încetișor acest preludiu:

Suflete-al meu, ești sfârșit!
Mâinile dragostei grele

Te-au răvășit și-au zvârlit
Vântului tainele mele!

Suflete, unde te duci?
Eu te păstram în veghere.
Și-acuma, iată-te, fugi
Spre cel care ți-este durere.

Curgeți, voi, lacrimi, șuvoi
Spre cruntul ce mi-e izbăvire!
Ah, lacrimi de flăcări, și voi,
Aprinse de-aceeași iubire!

Atunci, Șamsennahar întinse mâna, umplu *o* cupă, bău jumătate și-apoi o dete prințului Ali, care o luă și sorbi cealaltă jumătate, punându-și buzele chiar pe locul atins de buzele iubitei lui…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și patra noapte

Ea urmă:

…sorbi cealaltă jumătate, punându-și buzele chiar pe locul atins de buzele iubitei lui, pe când strunele lăutelor răsunau drăgăstos sub degetele cântărețelor. Iar Șamsennahar făcu încă un semn uneia dintre ele, cerându-i să cânte ceva cu glas cât mai stins. Și tânăra roabă murmură ca-ntr-o șoaptă:

Dacă lacrimile grele
Scaldă fața mea într-una,
Dacă-n fundul cupei mele
Dau de lacrimi totdeauna,
Dacă pururi pentru mine
E izvorul lor mai darnic
Decât olurile pline
Dintr-o mână de paharnic —
Inimă, pe-Allah, ia, soarbe
Băutura mult amară:
E prisos de doruri oarbe
Ce se-ntoarce-n tine iară.

Atunci, Șamsennahar se simți cu totul amețită de duioasele armonii ale cântecelor și, luând lăuta din mâna uneia dintre femeile din spatele ei, închise ochii pe jumătate și cântă din adâncul inimii aceste strofe minunate:

Lumină-a ochilor mei, dor,

Gazelă dintr-un plai ceresc —
Când pleci de lângă mine mor,
Când te apropii, ameţesc.
Trăiesc arzând — şi-n bucurie
Mă sting apoi ca o făclie.

De răsuflarea gurii tale
Se umple-al serii blând zefir
Ca de-o mireasmă de petale,
Într-al pustiului ceair,
Înfiorezi blajine seri
Cu freamăt surd de palmieri.

Ia seama, vânt de seară lin!
Prea-i umbli împrejur pribeag,
Şi-nfiorat de lung suspin,
Tu buzele-i săruţi cu drag,
Şi-ntr-o prea caldă-mbrăţişare
Gropiţele-i ispititoare.

Ah, mirosul de iasomie
Al frumuseţii-mbătătoare,
Prin moalea pânză străvezie
A hainei albe şi uşoare;
Ah, trupul tânăr, de argint,
Ca piatra-n lună strălucind!

Ah, gustul gurii-ameţitor,
Şi-ai buzei trandafiri de foc,
Şi dragi obrajii-i sclipitori,
Şi mlădiosu-i scump mijloc,
Ah, ochii-i ca pierduţi în vise
Pe după pleoapele închise!

Of, inimă, cum te vor pierde
Ispitele acestea toate,
Făcute-anume să dezmierde,
Comori adânci de nestemate!
Ia seama: cu săgeata-i blândă,
Stă dragostea mereu la pândă!

Ascultând acest cântec, Ali Ben-Bekar şi Abulhasan pluteau ca-ntr-un vis, când lăcrimând, când surâzând; iar prinţul Ali, fermecat cu totul, apucă o lăută, o întinse lui Abulhasan şi-l rugă să-l acompanieze în ce avea să cânte. Închise ochii şi, cu capul sprijinit pe mână, cântă încetişor un cântec din ţara lui:

Paharnice, ascultă!
Atâta-i de frumos îngeru-mi drag,
Că de-aş fi domn al lumii-ntregi, pe toată,
Cu mândrele-i cetăţi i-aş pune-o-n prag,
Doar să mă lase să-i sărut odată
Obrazul pentru care gem şi tac.

Chiar benghii frumuseții-s de prisos
Pe chipu-i plin de vis și strălucire;
Nu-i trandafir pe lume mai frumos,
Nici catifeaua unui puf subțire —
Față de chipu-i, totu-i mai prejos.

Ci chiar în clipa când prințul Ali Ben-Bekar sfârșea de cântat cu glasu-i minunat acest cântec, micuța roabă de taină a frumoasei Șamsennahar veni în grabă și-i spuse speriată:

— O, stăpână, Massrur, și Afif, și alți eunuci de la palat sunt la poartă și cer să-ți vorbească!

Auzind acestea, prințul Ali, Abulhasan și roabele toate se tulburară, tremurând pentru viața lor. Dar Șamsennahar rămase liniștită, surâse dulce și spuse:

— Păstrați-vă firea și lăsați totul în seama mea!

Apoi șopti roabei ei de taină:

— Du-te și-i ține de vorbă pe Massrur, pe Afif și pe ceilalți, spunându-le să ne dea răgaz ca să-i primim așa cum se cuvine rangului lor!

Pe urmă porunci roabelor să închidă toate ușile sălii și să tragă cu grijă perdelele cele mari. După care pofti pe prințul Ali și pe Abulhasan să rămâie în sală și să n-aibă nicio teamă. Însoțită apoi de cântărețele toate ieși din sală pe ușa ce da spre grădină, și pe care o închise în urmă-i, se așeză sub arbori, în jețul pe care avusese grijă să poruncească a fi dus acolo. Prefăcându-se suferindă, porunci unei fete să-i frece picioarele, iar celorlalte le spuse să se tragă mai la o parte, în vreme ce o tânără arăpoaică alergă să deschidă ușa de intrare lui Massrur și celorlalți.

Atunci Massrur și Afif, împreună cu douăzeci de eunuci cu iataganele în mână și cu sileafuri late la brâu, înaintară și, cum deteră ochii cu ea, se ploconiră la pământ și se închinară dinaintea cadânei, cu cel mai adânc respect. Șamsennahar grăi:

— O, Massrur, deie Allah să-mi fii aducător de vești bune!

Și Massrur răspunse:

— Inșallah, stăpâna mea!

Se apropie de jețul preafrumoasei și adăugă:

— Marele emir al dreptcredincioșilor îți trimite bună pace și-ți spune că arde de dorința de a te vedea. Și-ți vestește că ziua de azi i-a fost plină de veselie și binecuvântată întru toate; și vrea s-o sfârșească lângă tine, ca să-i fie pe deplin minunată. Ci vrea mai întâi să afle și părerea ta, și dacă ți-ar plăcea să mergi tu la palat, ori să-l primești mai degrabă aici la tine.

La aceste vorbe, frumoasa Șamsennahar se ridică, își plecă genunchii și sărută pământul, ca semn că dorința califului era pentru ea poruncă. Și răspunse:

— Sunt roaba fericită a emirului dreptcredincioșilor. Binevoiește, dară, o, Massrur, să spui stăpânului cât sunt de bucuroasă să-l primesc și cât de luminat va fi palatul acesta la venirea lui.

Atunci căpetenia eunucilor și cei ce-l însoțeau nu mai zăboviră să plece, iar Șamsennahar alergă numaidecât în sala unde se afla iubitul ei și, cu lacrimi în ochi, îl strânse la piept și-l sărută cu drag, și tot așa făcu și el. Apoi ea îi mărturisi cât se simțea de mâhnită că trebuie să-și ia rămas bun de la el mai curând decât s-ar fi așteptat. Și amândoi se îmbrățișau și suspinau. Prințul Ali izbuti într-un sfârșit să spună iubitei lui:

— O, stăpâna mea, fie-ți milă! lasă-mă să te strâng la pieptul meu, căci

vremea grelei despărțiri este aproape! Voi păstra în carnea mea atingerea aceasta scumpă, și în sufletu-mi amintirea ei. Aceasta îmi va fi mângâiere în singurătate, și alinare în tristețe.

Ea răspunse:'

— O, Ali, pe Allah! numai pe mine mă va mistui tristețea, căci eu rămân în acest palat singură, numai cu amintirea ta! Pe când tu, o, Ali, vei avea ca să te veselești toate sukurile și toate fetele din cetatea Bagdadului; nurii și ochii lor prelungi te-or ajuta s-o uiți pe mâhnita Șamsennahar, cea care te iubește. Și clincătul de cleștar al brățărilor lor are să spulbere din ochii tăi, poate, până și cea mai de pe urmă umbră a chipului meu. O, Ali, cum am să mai pot îndura de-acum nainte zbuciumul durerii mele și cum voi mai înăbuși gemetele din pieptul meu, schimbându-le în cântecele ce mi le va cere stăpânul peste toți dreptcredincioșii? Cum va mai izbuti glasul meu să îngâne dulcile isoane și cu ce zâmbet voi mai putea eu să-l primesc pe el, acum, când numai tu poți să-mi înseninezi sufletul? Ah, ce priviri voi ațintí, fără a mă putea împotrivi, către locul pe care ai stat tu lângă mine, o, Ali! Și mai cu seamă, cum voi putea să duc la buze, fără să mor, cupa ce-am împărțit-o cu tine, atunci când mi-o va întinde emirul credincioșilor? De bună seamă, bând-o, o crâncenă otravă are să mi se verse în vine. Și-atunci, ce ușoară îmi va fi moartea, Ali!

În acea clipă, pe când Abulhasan Ben-Taher tocmai se pregătea să-i îndemne a avea răbdare, roaba cea de încredere veni într-un suflet să-și vestească stăpâna că sosește califul. Șamsennahar, cu ochii umezi, nu mai avu vreme decât să-și îmbrățișeze pentru ultima oară iubitul și porunci roabei:

— Călăuzește-i cât mai degrabă la hruba ce dă din grădină către malul Tigrului. Când se va lăsa întunericul, ai să le arăți să iasă pe nesimțite la țărmul apei.

După ce rosti acestea, Șamsennahar își înăbuși suspinele care-o sugrumau și alergă în întâmpinarea califului ce sosea din cealaltă parte.

Tânăra roabă călăuzi pe prințul Ali și pe Abulhasan la hrubă și apoi se retrase, închizând cu grijă ușa după ea. Cei doi rămaseră în cea mai neagră întunecime. După un scurt răstimp zăriră însă răzbătând prin ochiurile unor ferestruici o lumină care, apropiindu-se, le îngădui să vadă un alai de o sută de tineri eunuci arapi ce purtau în mâini făclii aprinse. Și acești o sută de eunuci tineri erau urmați de o sută de eunuci bătrâni, din straja de toată ziua a femeilor din serai, fiecare ținând în mână câte un iatagan. Iar la douăzeci de pași îndărătul lor, precedat de căpetenia eunucilor și înconjurat de douăzeci de tinere roabe albe ca luna, călca măreț califul Harun Al-Rașid.

califul sosea, dară, având înainte-i pe Massrur, la dreapta pe cea de a doua căpetenie a eunucilor, Afif, iar la stânga pe cealaltă a doua căpetenie a eunucilor, Vasif. Și, în adevăr, califul era cum nu se poate mai măreț și mai frumos. Înaintă așa, în sunetul de dairale, până la Șamsennahar, care se ploconi la picioarele lui. El se grăbi s-o ridice, întinzându-i dreapta, pe care ea o duse la buze. Apoi, bucuros de a o vedea, îi grăi:

— O, Șamsennahar, grijile împărăției nu mi-au dat răgaz să-mi odihnesc ochii pe fața ta de multă vreme! Dar Allah mi-a dăruit această seară binecuvântată, ca să-mi bucur întru totul ochii cu farmecele tale.

Merse apoi să se așeze în jețul de argint, în vreme ce cadâna lua loc dinaintea lui, iar celelalte douăzeci de fete stăteau roată împrejurul lor pe jilțuri frumos orânduite. Lăutarele și cântărețele din gură ședeau în preajma frumoasei cadâne, pe când hadâmbii, atât cei tineri cât și cei

bătrâni, se împrăștiară mai încolo pe sub arbori, după obicei, ținând mereu făcliile aprinse, pentru ca marele calif să se poată bucura în voie de reveneala serii.

După ce se așeză, iar toți ceilalți își luară locurile, califul făcu semn cântărețelor. Și numaidecât una dintre ele, acompaniată de celelalte, începu să cânte un cânt pe care califul îl prețuia mai presus de oricare altul, pentru frumusețea ritmului și pentru dibăcia cu care erau îmbinate stihurile lui suave:

Copilo,
Zorii-n rouă scaldă
Frumosul florilor alai,
Și toate florile tresaltă
Sub adierile de rai.
Dar ochii tăi,

Iubito,
Ochii-ți sunt izvoare
De tihnă sfântă și de dor —
Aprinsa gurii mele floare
O scald în limpezimea lor,
Dar gura ta,

Frumoaso,
Gura-ți luminată
De-al perlelor șirag ceresc
Mi-e stup de miere fermecată
Pe care-albinele-l râvnesc,
Lumina mea!

După ce cântă cu glas pătimaș aceste minunate stihuri, cântăreața tăcu. Atunci Șamsennahar făcu semn către roaba ei de taină, care-i înțelegea dragostea pentru prințul Ali, și aceasta cântă un altfel de cântec, niște stihuri ce se potriveau simțămintelor inimii cadânei față de Ali Ben-Bekar:

Cînd o fată beduină
Întâlnește-n drum vreodată
Un frumos flăcău călare,
Se-nroșește dintr-o dată
Și obrazul i se face,
Într-o singură clipită,
Ca o floare de leandru
Din Arabia-nsorită.

Stinge-n sufletul tău focul,
Beduino fără minte!
Dragostea îți arde viața,
Ia aminte, ia aminte,
Și trăiește liniștită
În pustiile natale!
Călăreții mândri lasă,
După ei, doar dor și jale.

Ascultând aceste stihuri, frumoasa Șamsennahar fu cuprinsă de-o tulburare atât de puternică încât se răsturnă din jeț și căzu fără simțire în brațele slujnicelor sale.
Văzând aceasta, prințul Ali, care, ascuns dindărătul ferestrei, privise, împreună cu Abulhasan, tot ceea ce se petrecuse, se simți cuprins de-o suferință atât de năprasnică, încât…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și cincea noapte

Ea urmă:

…se simți cuprins de-o suferință atât de năprasnică, încât se prăbuși și el, fără cunoștință, în brațele prietenului său Abulhasan Ben-Taher. Iar Abulhasan rămase cum nu se poate mai încurcat, din pricina locului unde se aflau. Și pe când căuta zadarnic în întunecime niște apă cu care să stropească fața prietenului, văzu deodată deschizându-se una din ușile hrubei și, intrând cu sufletul la gură, pe roaba de taină a frumoasei Șamsennahar, care grăi cu glas spăimântat:
— O, Abulhasan, ridicați-vă degrabă, tu și tovarășul tău, și haideți să vă scot cât mai iute de- aici, căci totul este într-o vălmășeală care nu vestește nimica bun pentru noi, ba aș crede că asta-i ziua cea de pe urmă a noastră. Urmați-mă, dar cât mai iute, ori suntem pierduți cu toții.
Ci Abulhasan îi spuse:
— O, fecioară îndatoritoare, au nu vezi în ce stare este prietenul meu? Apropie-te și privește!
Când roaba îl văzu pe prințul Ali prăbușit pe covor, alergă la o masă, unde știa că se află fel de fel de sticluțe, alese una cu apă de flori și se grăbi să răcorească obrajii tânărului ce-și veni numaidecât în simțiri. Apoi Abulhasan, apucându-l de subțiori, iar tânăra roabă de picioare, îl scoaseră din hrubă pe țărmul Tigrului. Acolo îl puseră cu grijă pe o bancă, tânăra bătu din palme și numaidecât se ivi pe fluviu o luntre cu un singur vâslaș, care trase grabnic la țărm și veni la ei. Apoi, fără a scoate o vorbă, la un semn al roabei, luă pe prințul Ali în brațe și-l duse în luntrea în care sui, fără de zăbavă, și Abulhasan, pe când tânăra roabă își ceru iertare că nu-i poate însoți mai departe, le ură bună pace, cu glas plin de jale, și porni în fugă îndărăt la serai.
Când luntrea ajunse la celălalt mal, Ali Ben-Bekar, venindu-și de-a binelea în fire, mulțumită răcoarei nopții și a apei, izbuti acum ca, sprijinit de prietenul lui, să pună piciorul pe pământ. Dar fu nevoit să se așeze numaidecât pe o piatră, simțind că-și pierde răsuflarea. Abulhasan, nemaiștiind cum să iasă din încurcătură, grăi:
— O, prietene, fă-ți curaj și ia-ți inima-n dinți, căci locul acesta nu este fără de primejdii, iar malurile apei sunt bântuite de hoți și de răufăcători. Un pic de curaj numai, și avem s-ajungem la adăpost, nu departe de aici, în casa unui prieten al meu, care locuiește acolo, unde se vede lumina aceea.
Și rostind: „În numele lui Allah“, își ajută prietenul să se ridice și,

încetișor, luară calea către casa arătată, la poarta căreia ajunseră îndată. Cu toate că era la ceas târziu, bătură în poartă și numaidecât veni cineva care le deschise. Abulhasan își spuse numele și pe dată fură primiți înlăuntru cu dragă inimă, el și prietenul lui. Născoci repede o pricină oarecare ce i-ar fi abătut pe-acolo, în acea stare și la acel ceas atât de nepotrivit. În casa aceea, găzduiți cu cea mai aleasă cinstire, își petrecură restul nopții, nesupărați de întrebări nelalocul lor. Amândoi, totuși, petrecură o noapte tare grea: Abulhasan pentru că nu era deprins să doarmă în case străine și se gândea la îngrijorarea ce le-o pricinuia alor lui, iar prințul Ali pentru că vedea mereu în fața ochilor chipul frumoasei Șamsennahar, palidă de durere și prăbușindu-se în brațele roabelor, la picioarele califului.

De aceea, cum miji de ziuă, își luară rămas bun de la gazdă și se îndreptară către oraș. Și nu peste mult, măcar că Ali Ben-Bekar pășea tare anevoie, ajunseră pe ulița unde se aflau casele lor. Ci întrucât întâia poartă la care ajunseseră era cea a casei lui Abulhasan, acesta-și pofti cu stăruință prietenul să intre și să se hodinească mai întâi la el, nevoind să-l lase singur într-o stare atât de grea. Spuse slugilor să pregătească odaia cea mai bună și să aștearnă saltelele cele mai alese, păstrate cu dichis în dulapuri, pentru prilejuri ca acesta. Prințul Ali, ostenit ca după un drum de zile întregi, nu mai avu putere decât să se trântească pe saltele, unde izbuti, în sfârșit, să închidă ochii pentru câteva ceasuri.

Când se trezi, se spălă, își făcu rugăciunea și se îmbrăcă să iasă. Abulhasan însă nu-l lăsă să plece, spunându-i:

— O, stăpâne ai meu, mai bine-i să rămâi încă o zi și noaptea ce vine în casa mea, ca să-ți țin tovărășie și să te fac să mai uiți necazurile.

Și-l sili să rămâie. Iar când se înseră, Abulhasan, după ce își petrecuse ziua întreagă stând la taifas cu prietenul său, trimise să vină cântărețele cele mai vestite din Bagdad. Ci nimic nu izbuti să-l abată pe Ali Ben-Bekar de la gândurile lui triste; dimpotrivă, cântărețele îi stârniră o amărăciune și o suferință și mai mari. Iar noaptea și-o trecu în și mai neagră zbuciumare decât noaptea dinainte. La ziuă, starea lui era așa de rea, încât prietenul său Abulhasan socoti că era mai bine să nu-l mai oprească la el. Hotărî, dar, să-l însoțească până acasă și după ce-l ajută să urce pe un catâr, pe care robii prințului îl aduseră de la grajduri, îl dete în seama alor săi, încredințat că deocamdată nu-l mai putea ajuta cu nimic; își luă rămas bun de la prinț, spunându-i cuvinte de îmbărbătare și făgăduindu-i că are să treacă să afle vești de la el cât mai curând cu putință. După care plecă, se îndreptă către piață, unde-și deschise iarăși prăvălia ce rămăsese închisă în tot acest răstimp.

Nici n-apucă să sfârșească bine de pus rânduială în prăvălie și să se așeze în așteptarea mușteriilor, că și zări venind…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și șasea noapte

Ea urmă:

…zări venind tânăra roabă de credință a cadânei Șamsennahar, care-i ură bună pace. Abulhasan îi întoarse salamalecul, nu fără a băga de seamă cât arăta de tristă și de îngândurată; și își simți inima bătând mai tare ca de obicei. Îi grăi atunci:

— Cât mi-i de prețioasă venirea ta, o, tânără plină de suflet! Ah, binevoiește și spune-mi degrabă ce face stăpâna ta!

Ea îi răspunse:

— Începe tu, rogu-te, prin a-mi da vești despre prințul Ali, pe care am fost nevoită să-l las, așa cum știi că l-am lăsat.

— Abulhasan îi povesti totul despre durerea și despre mâhnirea fără de leac a prietenului său. Când sfârși, roaba rămase și mai necăjită și, suspinând amarnic, spuse lui Abulhasan cu glas tulburat:

— Ce nenorocire pe noi! Află, o, Abulhasan, că starea bietei mele stăpâne este și mai jalnică. Ci să-ți povestesc întocmai ce s-a petrecut de când ai ieșit din sală cu prietenul tău, atunci când stăpâna mea s-a prăbușit fără de simțire la picioarele califului care, adânc mâhnit, nu mai știa pe seama cărei pricini să pună bolnăvirea aceasta neașteptată. Iată, după ce v-am lăsat pe amândoi în grija luntrașului, m-am întors cât mai grabnic și plină de spaimă lângă Șamsennahar. Am găsit-o zăcând tot leșinată și galbenă la chip, cu lacrimile curgându-i una după alta în păr. Iar emirul credincioșilor, mâhnit peste măsură, sta lângă ea și, cu toate îngrijirile pe care el însuși i le dădea, nu izbutea s-o aducă în simțiri. Noi toate eram într-o jale cum nici n-ai putea să-ți închipui. Și la toate întrebările pe care ni le punea califul îngrijorat, ca să afle pricina bolii neașteptate, noi răspundeam cu plânsete și aruncându-ne cu fața la pământ dinaintea lui. Starea aceasta de spaimă ținu așa până la miez de noapte. Atunci, tot răcorindu-i tâmplele cu apă de trandafiri și de alte flori, și tot făcându-i vânt cu evantaiul, avurăm în sfârșit bucuria de-a o vedea venindu-și încet-încetișor în simțire. Dar îndată începu să verse șuvoaie de lacrimi, spre marea mirare a califului, care până la urmă începu și el să plângă. Și totul era numai o jale și o uluire.

Când califul, în sfârșit, văzu că poate vorbi cu cadâna lui cea mai dragă, îi spuse:

— Șamsennahar, lumină a ochilor mei, spune-mi, povestește-mi pricina bolii tale, ca să pot să-ți fiu de vreun folos! Iată, sufăr cumplit că nu știu ce să fac pentru tine.

Șamsennahar făcu o sforțare ca să îmbrățișeze picioarele califului, dar acesta nu-i îngădui, ci o prinse de mâini și o întrebă mai departe blând, până ce, cu glas pierit, ea îi spuse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, răul de care sufăr este trecător! Este pricinuit de cele ce am mâncat astăzi și care, de bună seamă, nu mi-au priit!

califul întrebă:

— Au ce-ai mâncat, Șamsennahar?

Ea răspunse:

— Două lămâi tari, șase mere cam crude, o căniță de iaurt, o bucată mare de kenafa și, pe deasupra atâta de foame mi-era — o oca de fistici sărați și de semințe de dovleac, și o mulțime de năut, gătit cu zahăr, și cald încă, abia scos din cuptor.

califul strigă atunci:

— O, nesocotită mai ești! Cu adevărat că mă minunezi! De bună seamă că astfel de bunătăți sunt cât se poate de gustoase și de îmbietoare, dar s-ar

cuveni să fii și tu mai cu măsură și să nu te arunci fără de cumpăt la tot ce-ți ispitește inima. Pe Allah, nu te mai lăsa să ajungi în asemenea stare!

Și califul, care de obicei este atât de puțin darnic la vorbă și la dezmierdări cu celelalte femei, vorbi așa mai departe cadânei scumpe inimii lui, cu grijă și cu duioșie, și rămase de veghe lângă ea până dimineața. Văzând însă că starea ei nu părea a se îmbunătăți, porunci să fie chemați toți doftorii de la serai și din oraș, care, după obiceiul lor, se feriră a ghici pricina adevărată a bolii de care suferea stăpâna mea. Învățații aceia îi scriseră o rețetă atâta de încurcată, încât, o, Ben-Taher, orcâtă bunăvoință aș avea, nu ți-aș ști spune nici măcar un cuvânt din câte au înșirat ei. Până la urmă, califul, urmat de doftori și de ceilalți, plecă, și putui atunci și eu să mă apropii în tihnă de stăpâna mea. Îi acoperii mâinile cu sărutări și-o încredințai că iau asupră-mi grija de a o ajuta să-l vadă iară pe prințul Ali Ben-Bekar. Îi adusei să bea un pahar de apă rece amestecată cu apă de flori, care-i făcu tare bine. După care, uitându-și suferințele, îmi porunci s-o las pe ea deocamdată și să alerg la tine, ca să aflu vești despre iubitul ei, de a cărui durere fără de margini îi povestisem cu de-amănuntul.

Auzind cele spuse de roabă, Abulhasan îi grăi:

— O, fată bună, acuma când nu mai am nimic a adăuga despre starea prietenului nostru, întoarce-te degrabă la stăpâna ta și du-i din parte-mi urări de bună pace. Spune-i câtă durere am încercat și eu, aflând câte i s-au întâmplat, și că socot a fi fost o prea grea încercare, dar că o îndemn să aibă multă stăpânire de sine și mai ales multă măsură în vorbe, ca nu cumva să răzbată vreo șoaptă la urechile califului. Mâine vino iarăși la prăvălia mea și, dacă vrea Allah, veștile ce vom avea a ni le împărtăși or fi poate mai îmbucurătoare.

Tânăra roabă îi mulțumi pentru aceste vorbe și pentru bunăvoința arătată, după care plecă. Abulhasan își petrecu restul zilei în prăvălie, dar, mai de vreme ca de obicei, trase obloanele și zbură la casa prietenului său Ben-Bekar…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…zbură la casa prietenului său Ben-Bekar, bătu la poartă și numaidecât veni portarul să-i deschidă. Intră și-și găsi prietenul înconjurat de tot soiul de doftori, de rude și de prieteni. Unii îi pipăiau bătăile inimii, alții îi scriau fel de fel de leacuri, fiecare cu totul altceva; iar femeile cele bătrâne nu se lăsau mai prejos în această privință și aruncau către doftori priviri chiorâșe, până ce tânărul simțindu-și sufletul cuprins de mânie și ajungând la capătul puterilor, ca să nu mai vadă și să nu mai audă nimic, își înfundă capul sub pătură, astupându-și urechile cu mâinile.

Atunci Abulhasan se apropie de căpătâiul lui, îl strigă pe nume, îl mișcă încetișor și, zâmbindu-i a veste bună, îi spuse:

— Pacea fie cu tine, ya Ali!
Ali răspunse:
— Și cu tine fie pacea, ya Abulhasan, și toate binefacerile și binecuvântările lui Allah. Deie Atotputernicul să-mi aduci vești tot atât de luminoase ca și obrazul tău, prietene!
Abulhasan, nevoind să-i vorbească față de toată lumea aceea, se mulțumi a-i face un semn cu ochiul lui Ben-Bekar. Și numai după ce toți plecară, îl îmbrățișă, îi povesti cele aflate de la roaba de taină și adăugă:
— Să nu te îndoiești vreodată, o, frate, că nu-ți voi fi întru totul credincios și că sufletul meu nu este în întregime dăruit ție și nu voi avea tihnă până ce nu-ți voi readuce liniștea inimii.
Ali Ben-Bekar fu atât de mișcat de iscusința dovedită de prietenul său, încât începu să plângă din toată inima și grăi:
— Mă rog ție, desăvârșește-ți binefacerea, petrecându-ți noaptea aceasta alături de mine pentru ca să-mi pot alunga gândurile cele negre, stând de vorbă amândoi.
Și Abulhasan se învoi fără de cârtire și rămase acolo lângă el, să-i spună versuri și să-i cânte imnuri de dragoste, cu glas domol. Și ba-i spunea stihuri pe care poetul le adresa iubitului, ba stihuri despre iubită. Iată, mai întâi, câteva dintre o mie altele făcute în cinstea iubitei:

Albă-ntru totu-n față-mi se ivi
C-un bob de mosc, drept benghi, prins în mijlocul
Bărbiei ca de camfor, străvezii.
Așa, mâhnită-adânc, își sprijini
Cu mâna pieptul. Ochi ai mei, ca focul,
Hai, povestiți voi ce puteți privi!

Privim, spun ei, o pânză luminoasă,
Pe care, blând, cinci trestii se așază,
Și fiecare poartă drept podoabă
Câte-un mărgean rozalb, ca pe o nadă.

Viteazule, în crunta-ți spadă grea
Să nu te-ncrezi. De-aceste blânde pleoape,
Nu-i spadă-n stare a te mai scăpa.
Ea n-are lance, dar mândrețea sa,
Și talia-i, de le privești de-aproape,
În crâncenă robie te vor lua.

I-i trupul ca un ram de aur; sânii-i
Potire răsturnate-i par, păgânii;
Și buzele-i sunt două dulci granate,
De răsuflarea ei înmiresmate.

Văzându-și prietenul tulburat peste măsură de aceste stihuri, Abulhasan spuse:
— O, Ali, am să-ți cânt acuma cântecul pe care-ți plăcea atât de mult să-l îngâni stând lângă mine, în prăvălia mea din suk. Fie-ți el ca un balsam pentru sufletul greu rănit!

Paharnice, hai, toarnă vin!
De aur e suava cupă —

Hai, umple-mi-o cu-acel rubin
Ce toată grija o astupă!

Alungă-mi gândul prea amar
Și spaima zilei care vine;
Ia cupa și mi-o umple iar,
Și-mbată-mă, să uit de mine!

Doar tu, din câți în preajmă-mi stau,
Pricepi ce alții nu știu încă.
Doar tu știi ce durere beau
Și toată taina mea adâncă.

Nu zăbovi! Hai, adu-mi-l,
Balsamul de uitare, iară,
Cu albi obraji ca de copil,
Mai dulci ca gura de fecioară!

Când mai auzi și acest cântec, prințul Ali, și-așa slăbit, rămase atât de zdrobit de amintirile răscolite în sufletul lui, încât se porni iarăși pe suspine. Abulhasan își petrecu astfel întreaga noapte la căpătâiul lui, veghindu-l fără a da geană în geană. Spre zori, se hotărî însă a pleca să-și deschidă prăvălia, de care nu se mai îngrijise de o bucată de vreme, și rămase acolo până seara. Dar când, după ce sfârși de vândut și de cumpărat, tocmai își strânsese stofele și se pregătea să plece, văzu venind, cu iașmacul peste obraz, tânăra roabă de taină, trimisă de Șamsennahar. După temenelile de cuviință, fata spuse:

— Stăpâna mea vă trimite, ție și lui Ben-Bekar, urările ei de pace, și m-a însărcinat să vin așa cum a fost înțelegerea să aflu vești despre sănătatea lui. Cum îi mai merge? Spune-mi!

El răspunse:

— O, preabuno, nu mă mai întreba! Căci răspunsul meu, în adevăr, tare ar fi trist. Starea prietenului nostru nu e deloc strălucită. Nu mai doarme, nu mai mănâncă, nu mai bea nimic. Stihurile, doară, de-l mai scot oleacă din lâncezeală. Oh, de-ai vedea ce pălit i-i obrazul!

Roaba spuse:

— Mare necaz pe noi! Ci iată: stăpâna mea, căreia nu-i e întru nimic mai bine, m-a însărcinat să dau iubitului ei o scrisoare, pe care-o am aici, în plete. Și mi-a poruncit să nu mă întorc fără de răspuns. Vrei să mă însoțești până la prietenul nostru? Căci nu știu unde stă.

Abulhasan răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și închizând în grabă prăvălia, porni la zece pași înaintea roabei, care venea după el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, nu vru să mai spună nimic.

Ci într-a o sută cincizeci și opta noapte

Ea urmă:

…porni la zece pași înaintea roabei, care venea după el. Când ajunse la casa lui Ben-Bekar, îi spuse tinerei, poftind-o să se așeze pe covorul de la intrare:

— Așteaptă-mă aici. Vreau mai întâi să mă încredințez că nu este niciun străin la el.

Intră apoi la Ben-Bekar și-i făcu un semn din ochi. Ben-Bekar înțelese și spuse celor din jur:

— Nu vă fie cu supărare — mi-e cam rău de la stomah!

Cei de față pricepură și, după salamalecurile obișnuite, plecară lăsându-l singur cu Abulhasan. Cum ieșiră oaspeții, Abulhasan alergă la tânăra pe care-o aduse înlăuntru. La vederea ei, ce-i aducea aminte de Șamsennahar, Ben-Bekar se simți înseninat dintr-odată și-i grăi:

— O, ce oaspete binevenit!

Tânăra se plecă dinaintea lui mulțumindu-i și-i înmână de îndată scrisoarea stăpânei ei. Ben-Bekar o luă, o duse la buze, apoi la frunte și, cum era prea slăbit ca s-o poată citi, o întinse lui Abulhasan. Acesta văzu dintr-o privire că acolo, scrise de mâna iubitei lui, erau o mulțime de stihuri, în care se zugrăveau, cu o duioșie fără seamăn, toate suferințele ce i le pricinuia dragostea. Și socotind că citirea lor ar înrăutăți starea prietenului său, Abulhasan se mărgini să-i arate cât mai frumos, dar cât mai pe scurt, cuprinsul. Adăugă apoi:

— Acuma, o, Ali, am să scriu îndată și răspunsul, pe care tu ai numai a-l semna la sfârșit.

Și scrise numaidecât răspunsul, cu o iscusință desăvârșită și întocmai după gustul lui Ben-Bekar, care voi ca tâlcul întregii scrisori să fie acesta: „Dacă dragostea ar fi lipsită de suferință, îndrăgostiții n-ar mai gusta bucuria de a-și scrie”. Îndemnă apoi pe roabă, înainte de a o lăsa să plece, să povestească stăpânei tot ce-a văzut cu privire la durerea lui. După care, îi înmână scrisoarea de răspuns, stropind-o cu lacrimi; iar roaba de credință fu și ea, la rându-i, atât de tulburată, încât izbucni de-a binelea în hohote și plecă, în sfârșit, urând pace inimii lui. Abulhasan ieși și el ca să însoțească tânăra roabă pe ulițe și nu o părăsi decât în fața prăvăliei lui, de unde, luându-și rămas bun, se întoarse acasă.

Ajungând acasă, Abulhasan începu să cugete pentru întâia oară la situația lui, și așezându-se pe divan, își vorbi astfel sie-însuși: „O, Abulhasan, iată că povestea începe să fie tare primejdioasă! Ce s-ar întâmpla dacă treaba ar ajunge să fie cunoscută de către calif? Hotărât, Ben-Bekar mi-e tare drag și sunt oricând gata să-mi scot și-un ochi și să i-l dau. Dar tu, Abulhasane, ai o familie, ai o mamă, ai surori și frați mai mici. În ce belea îi bagi prin nesocotința ta! Căci lucrurile nu pot ține așa multă vreme. Mâine am să mă duc la Ben-Bekar și-am să încerc a-l smulge din această dragoste cu prea grele urmări. Dacă n-are să mă asculte, Allah are să mă învețe ce-mi rămâne de făcut.”

Cu inima apăsată de asemenea gânduri, a doua zi, pe mânecate, Abulhasan plecă la prietenul său Ben-Bekar. Îi ură bună pace și-l întrebă:

— Ya Ali, cum îți mai este?

Ali răspunse:

— Mai rău ca oricând!

Abulhasan grăi:

— Zău că-n viața mea n-am auzit de vreo întâmplare ca a ta și nici n-

am cunoscut vreun îndrăgostit așa de ciudat ca tine. Tu, măcar că știi de Șamsennahar că te iubește tot atâta cât o iubești și tu pe ea, suferi și starea ți se înrăutățește de la o zi la alta. Ce s-ar întâmpla, oare, dacă aceea pe care-o iubești atâta n-ar împărtăși dragostea ta și dacă, în loc de a fi sinceră în dragostea ei, ar fi asemenea celor mai multe dintre femeile îndrăgostite, cărora le place, înainte de toate, să mintă și să se prefacă? Dar, o, Ali, gândește-te mai cu seamă la prăpădul ce s-ar abate asupra capetelor noastre, dacă această poveste ar ajunge la urechile califului. Și n-ar fi de nicio mirare să se întâmple așa. Căci nu se poate ca aceste du-te-vino ale roabei de taină să nu bată la ochi eunucilor și celorlalte roabe. Și-atunci, singur Allah ar mai putea ști grozăvia prăpădului nostru al tuturora. Crede-mă, o, Ali, stăruind în dragostea aceasta fără nicio cale de ieșire, primejduiești viața ta mai întâi, și totodată și pe a bunei Șamsennahar. Ca să nu mai pomenesc și de mine, care, fără îndoială, cât ai clipi, aș fi șters dintre cei vii, laolaltă cu toți ai mei.

Dar Ben-Bekar, mulțumindu-i prietenului pentru sfat, îi mărturisi totodată că voința lui nu mai atârnă de el și că, oricum, și oricâte necazuri ar putea să i se întâmple, el n-are să se cruțe devreme ce Șamsennahar nu se teme a-și primejdui viața din dragoste pentru el.

Abulhasan, văzând, dar, că toate vorbele lui ar fi zadarnice, își luă rămas bun de la prieten și porni îndărăt către casă, pradă grijilor sale negre.

Ci printre cei ce veneau cel mai des pe la Abulhasan, era și un tânăr giuvaergiu, tare de treabă, numit Amin, a cărui discreție o putuse prețui adesea. Și iată că tocmai giuvaergiul Amin veni să-i bată la ușă, în ceasul când, răzimat pe perne, Abulhasan sta cufundat în nedumerire. După temenelile obișnuite, Amin se așeză pe divan lângă el și, cum el era singurul care mai știa câte ceva despre dragostea lui Ali, îl întrebă:

— O, Abulhasan, ce mai este cu dragostea dintre prințul Ali și Șamsennahar?

Abulhasan răspunse:

— O, Amin, aibă-ne Allah întru mare mila lui! Mă bat niște presimțiri ce nu-mi vestesc nimic a bine…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută cincizeci și noua noapte

Ea urmă:

…Mă bat niște presimțiri ce nu-mi vestesc nimic a bine. Cum te știu om de temei și prieten de credință, iată, am să-ți dezvăluiesc planul la care gândesc a mă hotărî, pentru a ieși, eu și ai mei, din primejdia în care mă aflu.

Tânărul giuvaergiu grăi:

— Poți vorbi cu toată încrederea, Abulhasan. Ai în mine un frate, gata să facă orice ca să te ajute.

Abulhasan răspunse:

— Mă gândesc, o, Amin, să mă scutur de toate câte mă leagă de Bagdad, să strâng totul de pe la datornici, să-mi plătesc datoriile, să vând cum oi ști mărfurile, să adun banii ce-oi putea s-adun, și să plec cât mai departe, la Bassra, de pildă, unde am să aștept în tihnă sfârșitul întâmplării. Pentru că, o, Amin, nu mai pot îndura starea aceasta, iar viața aici nu-mi mai e cu putință, de când mă muncește spaima că am să fiu pârât califului ca fiind amestecat și eu în povestea asta de dragoste. Căci, de bună seamă, povestea are să ajungă a fi cunoscută, până la urmă, de către calif.

Auzind acestea, tânărul giuvaergiu grăi:

— În adevăr, o, Abulhasan, hotărârea ta este o hotărâre foarte înțeleaptă, și planul tău este singurul pe care-l poate lua un om cuminte și chibzuit. Allah să te lumineze și să-ți arate cea mai bună cale pentru a ieși din belea! Și dacă ajutorul meu te poate hotărî să pleci fără remușcări, stau gata să fac totul în locul tău, ca și cum ai fi tu aici, și să-l slujesc pe prietenul tău Ben-Bekar cu prețul ochilor mei.

Și Abulhasan îl întrebă:

— Dar cum ai să faci, devreme ce nu-l cunoști pe Ali Ben-Bekar și nu ai nicio legătură cu seraiul ori cu Șamsennahar?

Amin răspunse:

— În ce privește palatul, am avut prilejul să vând acolo niște giuvaericale, chiar prin mijlocirea tinerei roabe de taină a cadânei Șamsennahar; iar cât despre Ben-Bekar, nimic nu mi-i mai lesne decât să-l cunosc și să-i capăt încrederea. Fie-ți, dară, inima liniștită și, de ai gând să pleci, nu te mai îngrija de celelalte, căci Allah, când vrea, este chelarul priceput a deschide orișice poartă.

Și cu aceste vorbe, giuvaergiul Amin își luă rămas bun de la Abulhasan și-și căută de drumul lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, făcu.

Ci într-a o sută șaizecea noapte

Ea urmă:

...giuvaergiul Amin își luă rămas bun de la Abulhasan și-și căută de drumul lui. După trei zile însă, se întoarse ca să afle vești proaspete și găsi casa cu desăvârșire goală. Întrebându-i pe vecini, aceștia îi răspunseră:

— Abulhasan a plecat la Bassra cu negustoriile lui și ne-a spus că n-are să lipsească multă vreme, și că, de îndată ce va căpăta banii pe care i-i datoresc mușteriii săi de pe-acolo, se va întoarce la Bagdad.

Amin pricepu că Abulhasan, copleșit de temeri, chibzuise că era mai bine să-și piardă urmele, de s-ar întâmpla ca povestea aceea de dragoste să ajungă la urechile califului. Dar nu știa ce să facă mai întâi. Până la urmă, se îndreptă către locuința lui Ben-Bekar.

Acolo rugă pe unul dintre robii acestuia să-l ducă până la stăpânul său. Robul îl îndrumă într-o sală unde tânărul giuvaergiu îl găsi pe Ben-Bekar întins pe perne și cu totul pălit la chip. Îi ură bună pace, iar Ben-Bekar îi

răspunse la fel. Atunci Amin grăi:

— Stăpâne, măcar că ochii mei n-au avut până în ceasul de-acum bucuria a te cunoaște, mă rog mai întâi de iertare că am pregetat atâta până a veni să aflu știri despre sănătatea ta. Apoi am a-ți vesti un lucru ce, de bună seamă, îți va pricinui oarecare mâhnire. Totodată, însă, aduc cu mine și leacul ce va face să uiți totul.

Și Ben-Bekar, tremurând de gânduri, îl întrebă:

— Pe Allah, ce necaz, oare, mi se mai poate întâmpla?

Tânărul giuvaergiu răspunse:

— Află, stăpâne, că mie prietenul tău Abulhasan îmi spunea totdeauna toate tainele lui, fără a-mi ascunde vreodată ceva din cele câte i se întâmplau. Și iată că, de trei zile, Abulhasan, care avea obiceiul să vină să mă vadă în fiecare seară, a dispărut. Și cum știu, din mărturisirile ce mi le-a făcut, că și tu îi ești prieten, vin să te întreb de nu cumva știi unde se află și care-i pricina pentru care a plecat așa, fără a spune nimic prietenilor lui.

Auzind acestea, Ben-Bekar păli și mai tare, gata aproape să-și piardă cunoștința. Întru sfârșit, izbuti să îngâne:

— Nici eu n-am știut nimic până acum. Și nu știam nici care să fie pricina lipsei lui Ben-Taher de trei zile încoace. Dar dacă aș trimite un rob de-al meu să capete vești despre el, poate că am afla care-i adevărul.

Și porunci unui rob:

— Du-te degrabă acasă la Abulhasan Ben-Taher și întreabă dacă mai este aici în oraș ori a plecat undeva. De ți se va spune că este plecat, nu uita să întrebi unde e dus.

Robul plecă numaidecât și, după câtva timp, se întoarse și spuse stăpânului său:

— Vecinii lui Abulhasan mi-au povestit că Abulhasan a plecat la Bassra. Am mai dat însă acolo și peste o tânără care și ea voia să afle știri despre Abulhasan și care m-a întrebat: „Fără îndoială ca ești unul dintre oamenii prințului Ben-Bekar?“ Și răspunzându-i că da, ea a adăugat că are să-ți spună ceva și m-a însoțit până aici. Așteaptă s-o primești.

Ben-Bekar grăi:

— Adu-o înlăuntru numaidecât!

Îndată tânăra intră, și Ben-Bekar o recunoscu pe roaba de taină a frumoasei Șamsennahar. Ea se apropie și, după salamalec, îi șopti la ureche câteva cuvinte ce-i luminară și-i întunecară, rând pe rând, fața lui Ben-Bekar.

Atunci tânărul giuvaergiu socoti că era clipa cea mai potrivită să-și spună cuvântul și grăi:

— O, stăpâne al meu, și tu, frumoasă fată, aflați că, nainte de-a pleca, Abulhasan mi-a destăinuit totul și mi-a mărturisit toată spaima pe care-o trăia la gândul că lucrurile ar putea ajunge la urechea califului. Eu însă, care n-am nici nevastă, nici copii, nici rude, sunt gata să-l înlocuiesc din tot sufletul pe lângă voi, căci am fost tare mișcat de cele ce mi-a povestit Ben-Taher despre dragostea voastră fără de noroc. Dacă binevoiți în adevăr a-mi primi serviciile, vă jur pe sfântul nostru Profet — rugăciunea și pacea fie cu el! — că am să vă slujesc cu tot atâta credință ca și prietenul Ben-Taher — ba cu mai multă hotărâre și statornicie. Și chiar dacă propunerea mea nu vă va părea potrivită, să nu socotiți cumva că n-aș avea sufletul destul de cinstit încât să nu știu a păstra o taină.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă:

...să nu socotiți cumva că n-aș avea sufletul destul de cinstit încât să nu știu păstra o taină. Dacă, dimpotrivă, vorbele mele au izbutit să vă încredințeze, sunt gata de orice spre a vă fi de folos; ba, mai mult, stăpâne: voi face din casa mea locul tău de întâlnire cu frumoasa Șamsennahar.

Auzind cele spuse de către tânărul giuvaergiu, prințul Ali fu cuprins de o asemenea revărsare de bucurie, încât simți dintr-o dată că puterile îi reînvie sufletul, se ridică în capul oaselor, îl îmbrățișa pe giuvaergiul Amin și-i spuse:

— Allah mi te-a trimis, o, Amin! Mă încred cu totul în tine și nu-mi mai aștept mântuirea decât din mâinile tale.

Și iar îi mulțumi îndelung și-și luă rămas bun de la el, lăcrimând de bucurie. Giuvaergiul plecă apoi împreună cu tânăra roabă, căreia îi arătă casa lui, spunându-i că, de aci nainte, acolo vor avea loc întâlnirile dintre el și ea, cât și întâlnirea pe care o plănuia dintre prințul Ali și Șamsennahar. Iar tânăra, cunoscând astfel drumul către casa giuvaergiului, nu mai vru să zăbovească deloc, ci plecă să-i spună stăpânei sale mersul lucrurilor, făgăduind totodată lui Amin să se întoarcă a doua zi cu un răspuns.

În adevăr, a doua zi veni acasă la Amin și-i spuse:

— O, Amin, stăpâna mea Șamsennahar a fost cum nu se poate mai bucuroasă, aflând despre bunăvoința ta față de noi. M-a trimis anume ca să te iau și să te duc la ea, la serai, vrând a-ți mulțumi ea însăși, pentru neașteptata-ți mărinimie și pentru grija ce-o porți unor oameni față de care nu aveai nicio îndatorire să-i slujești.

La aceste vorbe, tânărul giuvaergiu, în loc să se arate grăbit a da ascultare dorințelor cadânei, dimpotrivă, fu cuprins de un tremur ce-i zguduia tot trupul, păli la față și abia îngăimă către tânăra roabă:

— O, soră a mea, văd bine că Șamsennahar și cu tine n-ați cugetat deloc la ceea ce-mi cereți să fac. Voi ați uitat că nu sunt decât un om de rând, fără trecerea de care se bucură Abulhasan și fără prieteniile pe care și le-a făcut el printre eunucii de la serai, unde putea să umble în voie, spre a duce îndeplinire orice sarcină i se încredința. Eu n-am nici încrederea în sine, nici minunata lui iscusință de om umblat prin lume. Cum să cutez, dară, a merge la palat, eu, care tremuram numai când îl auzeam pe Abulhasan povestind vizitele lui la Șamsennahar? Credeți-mă, n-am curaj să înfrunt asemenea primejdie. Poți să spui însă stăpânei tale că locuința mea este, fără îndoială, cel mai potrivit loc pentru întâlniri și că, dacă primește a veni aici, vom putea vorbi în voie, fără teamă de nimic.

Și, cum tânăra încerca totuși să-l îndemne a o urma și chiar izbutise să-l hotărască a se ridica, fu cuprins deodată de un asemenea tremur, încât se clătină pe picioare, iar tânăra roabă fu nevoită să-l sprijine și să-l ajute a se așeza iară și să-i dea să bea un pahar de apă rece, ca să-l liniștească.

Văzând, așadar, că era de prisos a mai stărui, tânăra îi spuse lui Amin:

— Ai dreptate! Este mai bine și-i mai de folos pentru noi toți s-o hotărăsc pe Șamsennahar să vină ea aici. Am să-mi dau silința pentru aceasta și o voi aduce, fără doar și poate. Așteaptă-ne, dar, aici.

Și, în adevăr, de îndată ce roaba de taină o înștiință pe stăpână-sa că

tânărul giuvaergiu nu putea veni la serai, Șamsennahar, fără a mai șovăi o clipă, se ridică și, acoperindu-se cu marele ei văl de mătase, porni în urma roabei, uitând de slăbiciunea ce până atunci o țintuise pe perne.

Intră în casă mai întâi roaba, ca să se încredințeze că nu-i nicio primejdie ca stăpână-sa să fie văzută de vreun rob ori de vreun străin; și-l întrebă pe Amin:

— Ai avut grijă să trimiți slugile de acasă?

El răspunse:

— Locuiesc singur aici, numai cu o arăpoaică bătrână, care m-a crescut de când m-am născut.

Roaba grăi:

— Oricum, să n-o lași să intre aici!

Închise toate ușile pe dinlăuntru și-apoi alergă s-o aducă pe stăpână-sa.

Șamsennahar intră în casă și, pe unde trecea, sălile și coridoarele se umpleau de mireasma fermecată a veșmintelor ei. Fără a scoate o vorbă și fără a arunca o privire împrejur, se așeză pe divan și se rezemă de pernele pe care giuvaergiul se repezi să le aranjeze la spatele ei. Rămase așa, nemișcată, un lung răstimp, cuprinsă de slăbiciune și abia mai răsuflând. Într-un sfârșit, după ce se odihni de truda acelui drum neobișnuit, putu să-și dea jos iașmacul și să-și dezbrace marele izar. Atunci tânărului giuvaergiu, uluit, i se păru că vede soarele însuși la el în casă. Și pe când el sta sfios la câțiva pași de ea, Șamsennahar îl cercetă o clipă cu privirea și șopti la urechea roabei sale:

— E în adevăr acela de care mi-ai vorbit?

Tânăra răspunse:

— Da, stăpână!

Atunci ea îl întrebă pe tânăr:

— Cum îți merge, ya Amin?

El răspunse:

— Slavă lui Allah! sunt bine sănătos — ocrotească-te și păstreze-te Allah, așa cum aurul păstrează miresmele!

Ea îi spuse:

— Ești însurat ori nu?

El răspunse:

— Pe Allah, sunt neînsurat, stăpână! Și nu am nici tată, nici mamă, nici vreo rudă. Drept care, nu am altă grijă decât a-ți sluji cu credință, iar pentru cele mai mici dorințe ale tale îmi pun capul și ochii...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, tăcu sfioasă.

Ci într-a o sută șaizeci și doua noapte

Ea urmă:

...pentru cele mai mici dorințe ale tale, îmi pun capul și ochii. Și să mai știi că pun cu totul la îndemâna ta, spre a te întâlni cu Ben-Bekar, casa mea de peste drum, în care nu locuiește nimeni. Am s-o gătesc numaidecât cu toate cele de trebuință spre a vă primi în chip vrednic și spre a nu vă lipsi nimic.

Șamsennahar îi mulțumi din toată inima și-i spuse:

— Ya Amin, ce noroc am avut să dau de un prieten atât de credincios ca tine! Ah, simt acum și eu cât este de folositor sprijinul unui prieten de inimă, și, mai cu seamă, cât este de bine să dai peste o oază de tihnă, după un deșert de amărăciuni și de suferințe. Fii încredințat că Șamsennahar va ști cum să-ți dovedească într-o zi că ea cunoaște prețul prieteniei. Ia te uită, o, Amin, la roaba aceasta a mea. E tânără, duioasă și gingașă; poți fi încredințat că, în curând, cu toată mâhnirea ce mi-o va pricinui despărțirea de ea, am să ți-o dăruiesc, spre a-ți petrece cu ea nopți de lumină și zile de răcoare.

Amin privi la tânăra roabă și o găsi tare atrăgătoare, În adevăr, cu ochii desăvârșit de frumoși și în totului tot, cum nu se poate mai minunată.

Șamsennahar urmă:

— Am în ea o încredere fără de margini. Să nu pregeți, dară, nici tu a-i încredința tot ce-ți va apune prințul Ali. Și s-o iubești, căci roaba aceasta are în ea însușiri ce înviorează inima.

Șamsennahar mai spuse giuvaergiului și alte lucrări plăcute, și plecă apoi urmată de tânăra roabă care, cu ochii zâmbitori, își luă rămas bun de la noul ei prieten.

După ce plecară, giuvaergiul Amin alergă la prăvălia sa, luă de acolo toate vasele de preț, toate cupele măiestrit dăltuite și toate ceștile de argint, și le duse în casa unde gândea să-i primească pe cei doi îndrăgostiți. Merse apoi pe la toți cunoscuții lui și împrumută de la unii covoare, de la alții perne de mătase, de pe la alții fel de fel de farfurii, de tăvi și de ibrice. Și, în felul acesta, izbuti să împodobească întreagă casa cu lucruri dintre cele mai de preț!

Apoi, tocmai când isprăvise de pus totul în rânduială și se așezase o clipă să arunce o ultimă privire peste toate, o văzu intrând încetișor pe prietena lui, tânăra de încredere a frumoasei Șamsennahar. Ea se apropie legănându-și gingaș șoldurile și-i spuse după salamalecuri:

— O, Amin, stăpâna mea îți trimite urări de bună pace, dimpreună cu multe mulțumiri, și-ți mărturisește că, datorită ție, se simte acuma împăcată de plecarea lui Abulhasan. Și mi-a mai poruncit a-ți spune să-l înștiințezi pe iubitul ei că în seara aceasta califul lipsește de la palat și că ea va putea să vină aici. Trebuie, dară, să-l vestești numaidecât pe prințul Ali, și nu mă îndoiesc că știrea aceasta va izbuti să-l pună iară pe picioare, redându-i puterile și sănătatea.

După ce spuse acestea, tânăra scoase din sân o pungă plină cu dinari și o întinse lui Amin, grăind:

— Stăpâna mea te roagă să cumperi tot ce se cuvine, fără a lua seama la preț.

Amin însă nu voi să primească punga, spunând:

— Oare atât de puțin prețuiesc eu în ochii stăpânei tale, o, fată dragă, încât îmi dă bani drept răsplată? Spune-i că Amin este plătit peste măsură cu aurul vorbelor și cu privirile ochilor ei!

Atunci tânăra, foarte bucuroasă de nelăcomia lui Amin, alergă să spună acest lucru stăpânei sale și să-i ducă știrea că în casă totul este pregătit. O ajută apoi să se îmbăieze, să se pieptene, să se deie cu parfumuri și să se îmbrace cu veșmintele ei cele mai frumoase.

La rându-i, giuvaergiul Amin se grăbi a merge la prințul Ali Ben-Bekar, după ce mai întâi pusese în oluri flori proaspete, pregătise tăvi cu tot soiul de bunătăți, cu prăjituri, cu dulcețuri și cu băuturi, și orânduise cum se cuvine lângă perete lăutele, ghitarele și alte instrumente de cântat. Intră,

dară, la prințul Ali, pe care îl găsi oleacă mai întremat de nădejdea cu care-i umpluse în ajun inima. Iar bucuria tânărului fu fără de margini când află că, peste puțină vreme, are să-și revadă iubita, pricină și a lacrimilor și a fericirii lui. Își uită pe loc de toate năcazurile, obrazul i se lumină și se făcu încă și mai frumos decât altădată, de o gingășie și mai ispititoare.

Ajutat de prietenul său Amin, se îmbrăcă în hainele lui cele mai strălucitoare și, zdravăn de parcă nicicând n-ar fi fost aproape cu un picior în groapă, plecă împreună cu giuvaergiul către casa acestuia. După ce intrară în casă, Amin îl pofti pe prinț să ia loc, îi așeză perne moi la spate, îi puse, și la dreapta și la stânga, câte-o frumoasă vază de cristal plină cu flori. Și-i dete în mână un trandafir mai înmiresmat decât o întreagă grădină. Și rămaseră împreună tăinuind voios, în așteptarea cadânei.

Și nu trecu multă vreme, că se și auziră bătăi la ușă. Amin alergă să deschidă și se întoarse numaidecât urmat de două femei, dintre care una era în întregime învăluită într-un izar des de mătase neagră…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și treia noapte

Ea urmă:

Era la vreme de asfințit, când răsunau din minarete chemările la rugăciune. Și pe când afară, limpede, glasul cucernic al muezinului se revărsa în cele patru zări, Șamsennahar își ridică vălul dinaintea ochilor lui Ali Ben-Bekar.

Iar cei doi îndrăgostiți, când se văzură se prăbușiră fără de simțire și rămaseră așa vreme de un ceas, până să-și poată veni iar în fire. Când, în sfârșit, deschiseră ochii, se priviră tăcuți, neizbutind încă să-și mărturisească dorul. Iar când fură îndeajuns de stăpâni pe ei ca să poată vorbi, își spuseră vorbe atât de dulci, încât în colțul unde ședeau, tânăra roabă și Amin nu-și mai putură stăpâni plânsul.

Dar giuvaergiul Amin își aduse numaidecât aminte că era vremea să-și servească oaspeții și, ajutat de tânăra roabă, se grăbi să le aducă mai întâi fel de fel de miresme plăcute, care să le deschidă pofta să guste din bucatele, din fructele și din băuturile alese ce se aflau acolo din belșug. După care, Amin le turnă în palme apă dintr-un ibric și le aduse ștergare cu ciucuri de mătase. Și-abia atunci, înviorați cu totul și liniștiți sufletește, putură gusta cu adevărat bucuria întâlnirii lor. Iar Șamsennahar, fără a mai zăbovi, spuse tinerei roabe:

— Dă-mi lăuta de colo, ca s-o fac să spună geamătul clorului ce mă sugrumă.

Roaba îi aduse lăuta, pe care Șamsennahar o luă, o puse pe genunchi și, după ce îi acordă repede strunele, începu mai întâi un cântec fără cuvinte. Sub degetele ei, lăuta suspina și râdea, iar sufletu-i se revărsa în sunetele dulci și pătimașe. Atunci începu vraja lor. Și-atunci de-abia, cu ochii pierduți în ochii iubitului ei, Șamsennahar cântă:

Ah, trup al meu, de-ndrăgostită,
Tot așteptându-l în zadar
Pe cel ce-mi este-acum ispită,
Te-ai străvezit ca un cleștar.

E-aici! Pe fața mea, arsura
Atâtor lacrimi ce-am vărsat
E răcoroasă-acum, ca bura,
Sub ochii celui așteptat,

O, noapte darnică și dragă,
La pieptul lui îmi dăruiești,
Ceea ce viața mea întreagă
Am tot visat, fără nădejdi.

O, noapte-a mea, demult râvnită,
Sub brațul drept al lui mă strâng,
Iar eu, la rându-mi, fericită,
Îl țin la piept, cu brațul stâng.

Și gura-mi soarbe în tăcere
Sărutul dulce-al gurii lui,
Ca pe un fagure de miere
Ce-abia așteaptă să-l descui.

După ce ascultară, cântecul acesta, tustrei rămaseră atât de fermecați, încât strigară din adâncul piepturilor lor: „Ya leii! Ya salam! Ah, ah, ce cuvinte, ce desfătare!“

Apoi, giuvaergiul Amin, socotind că nu mai era nicio nevoie de el și, mulțumit întru totul că-i vedea pe cei doi îndrăgostiți strângându-se fericiți în brațe, plecă pe nesimțite. Ajunse acasă cu sufletul acum liniștit, se întinse pe pat și, cu gândul la fericirea prietenilor lui, dormi dus, până dimineața.

Trezindu-se, văzu lângă patul lui pe bătrâna-i arăpoaică, cu chipul strâmbat de spaimă, bătându-se cu palmele peste obraji și văicărindu-se. Dând să deschidă gura s-o întrebe ce s-a întâmplat, arăpoaica speriată arătă eu mâna către un vecin ce sta în pragul ușii.

La îndemnul lui Amin, vecinul se apropie și, după salamalec, îi spuse:

— O, vecine, am venit ca să te îmbărbătez în marea nenorocire ce s-a abătut noaptea asta peste casa ta!

Giuvaergiul strigă:

— Pe Allah, despre ce nenorocire vorbești?

Omul răspunse:

— De vreme ce nu știi încă, află că, azi-noapte, doar ce te-ai întors acasă, niște hoți, care nu sunt la întâia lor ispravă și care pesemne că te văzuseră în ajun ducând în cealaltă locuință a ta atâtea lucruri de preț, au așteptat să ieși de-acolo, ca să năvălească înlăuntru, cu credința că n-au să întâlnească pe nimeni. Au dat însă peste oaspeții pe care i-ai găzduit acolo, și tâlharii, de bună seamă, trebuie să-i fi omorât și să-i fi ascuns cine știe pe unde, căci nu s-a putut afla de ei nicio urmă. Cât despre casa ta, hoții au prădat-o de n-au mai lăsat nici măcar o rogojină ori o pernă; așa că acuma-i curățată și goală cum n-a mai fost ea niciodată.

La această știre, tânărul giuvaergiu strigă ridicând brațele cu

deznădejde:

— Ya Allah! ce nenorocire! Bunurile mele, ca și cele împrumutate de la prieteni, sunt pierdute pentru totdeauna; dar aceasta nu-i nimic fața de pierderea oaspeților mei!

Și alergă ca un nebun, desculț și în cămașă, până la cealaltă locuință a lui, urmat de vecinul care-l căina pentru nenorocirea cumplită. Când văzu cu ochii lui că, în adevăr, toate odăile răsunau a gol, se prăbuși plângând în hohote și întrebând printre suspine:

— Oh, acuma ce-i de făcut, vecine?

Vecinul răspunse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și patra noapte

Ea urmă:

Vecinul răspunse:

— O, Amin, eu socotesc că hotărârea cea mai bună este să primești nenorocirea cu sufletul răbdător și s-aștepți prinderea hoților, care, mai curând ori mai târziu, au să fie prinși. Căci paznicii valiului sunt pe urmele lor, nu numai pentru hoția de-acum, ci și pentru multe alte răutăți săvârșite în vremea din urmă.

Și bietul giuvaergiu strigă:

— O, Abulhasan Ben-Tahor, om înțelept! Ce gând bun ai avut să te adăpostești liniștit la Bassra! Dar ceea ce-i scris trebuia să se întâmple!

Și Amin se întoarse trist la locuința lui, trecând prin mulțimea de oameni care aflaseră întreaga pățanie și care-i plângeau de milă văzându-l așa.

Când ajunse acasă, iată însă că giuvaergiul zări la intrare un om pe care nu-l cunoștea și care-l aștepta. Omul îi ură bună pace, iar Amin îi întoarse urarea. După care omul grăi:

— Am a-ți spune o taină, între patru ochi.

Amin îl pofti în casă, dar străinul zise:

— Este mai bine să fim cu totul singuri. Hai mai degrabă la cealaltă casă a ta.

Amin îl întrebă cu mirare:

— Eu nu te cunosc, pe când tu văd că mă cunoști și-mi știi și toate locuințele.

Necunoscutul zâmbi și grăi:

— O să te lămuresc numaidecât și, dacă Allah va vroi, poate că am să-ți ușurez întrucâtva sufletul.

Atunci Amin ieși cu necunoscutul și se duseră la cealaltă casă. Acolo însă străinul îi arătă lui Amin ușa spartă de hoți și, drept urmare, îi spuse că nici acolo n-ar fi la adăpost de urechile unora și altora. Apoi îi zise:

— Vino după mine și am să te duc într-un loc ferit, știut numai de mine.

Omul porni înainte, iar Amin pe urma lui, din ulicioară în ulicioară,

dintr-un suk în alt suk, de la o poartă la alta, până la căderea nopții. Și cum, în felul acesta, ajunseră la țărmul Tigrului, omul îi spuse lui Amin:

— Eu socotesc că vom fi mult mai ia adăpost pe celălalt mal.

Și îndată, ieșind ca de neunde, se apropie de ei un luntraș și, mai nainte ca Amin să apuce a gândi să nu primească, se și afla cu necunoscutul în luntrea care, din câteva bătăi zdravene de vâslă, îi și duse pe țărmul celălalt. Acolo omul îl ajută pe Amin să coboare pe mal și, luându-l de braț, îl călăuzi prin niște ulițe strâmte și întortocheate. Iar Amin, plin de neliniște, gândea în sine-și: „În viața mea n-am pus piciorul pe aici! Ce întâmplare mi-e dat să pățesc!“

Dar omul ajunse, în sfârșit, la o poartă joasă de fier, scoase de la brâu o cheie mare și ruginită, o vârî în încuietoare și cu un scârțâit cumplit deschise poarta. Străinul intră și-l îndemnă și pe Amin să intre. Pe urmă, închise poarta la loc. Se strecură apoi într-un coridor, prin care trebuiră să meargă bâjbâind cu mâinile și cu picioarele. La capătul coridorului, se treziră deodată într-o sală luminată de-o făclie, așezată chiar în mijlocul sălii. Iar în jurul făcliei, Amin văzu așezați pe jos și nemișcați zece oameni îmbrăcați la fel și atât de asemănători unul cu altul încât i se păru a nu avea dinainte-i decât un singur chip răsfrânt în zece oglinzi.

La această priveliște, Amin, istovit de cât umblase în acea zi, fu cuprins de o mare slăbiciune și se prăbuși la pământ. Atunci, omul care-l adusese acolo îl stropi cu oleacă de apă, înviorându-l. Apoi, cum masa era pusă, cei zece inși gemeni se așezară să mănânce, după ce toți odată și cu același glas îl poftiră și pe Amin să se înfrupte din bucatele lor. Iar Amin, văzând că cei zece mâncau din toate mâncărurile, își zise: „Dacă ar fi otravă în ele, n-ar mânca din toate!“ Și, cu toată spaima lui, se apropie și mâncă, se hrăni până la saț, flămând cum era încă dis-de-dimineață.

Când masa se isprăvi, același glas, înzecit, îl întrebă:

— Ne cunoști?

Amin răspunse:

— Nu, pe Allah!

Cei zece adăugară:

— Noi suntem hoții care, în noaptea trecută, ți-am jefuit casa și ți-am răpit oaspeții: pe tânărul și pe tânăra care cânta. Dar, din nenorocire, mai era acolo și slujnica aceea, care a izbutit să scape, fugind peste terasă.

Atunci Amin strigă:.

— Fie numele lui Allah cu voi cu toți, stăpânii mei! Fie-vă milă și arătați-mi unde se află cei doi oaspeți ai mei. Ajutați-mă, oameni mărinimoși, să-mi potolesc sufletul chinuit, așa cum mi-ați potolit foamea. Și ajute-vă Allah să vă bucurați în tihnă de tot ce mi-ați luat! Nu vă cer decât să mi-i arătați pe prietenii mei.

Hoții întinseră brațul, toți deodată, către o ușă zăvorâtă și grăiră:

— De-acuma fii fără teamă pentru soarta lor! Aici, la noi, sunt mai la adăpost decât chiar și în casa valiului. Și la fel și tu! Află că te-am adus aici anume ca să aflăm de la tine adevărul despre acești doi tineri, a căror înfățișare frumoasă și aleasă ne-a minunat într-atâta, de nici n-am cutezat măcar a-i întreba nimic, de îndată ce-am băgat de seamă cu cine aveam a face.

Giuvaergiul Amin se simți atunci mult mai ușurat și, nemaigândindu-se decât cum să-i câștige pe hoți de partea sa, grăi:

— O, stăpâni ai mei, văd acuma limpede că, dacă omenia și buna-cuviință ar pieri de pe pământ, ele ar putea fi găsite, iarăși, nepătate, în casa voastră. Și tot așa de bine văd că, atunci când ai a face cu oameni atât

de mărinimoși ca voi, cea mai potrivită cale spre a le câștiga încrederea este să nu le ascunzi nimic. Ascultați, dară, povestea mea și a prietenilor mei, căci este așa de nemaipomenită, că întrece tot ce se poate închipui!

Și giuvaergiul Amin le povesti hoților întreaga istorie a lui Ali Ben-Bekar și a frumoasei Șamsennahar, precum și legăturile lui cu ei, cu de-amănuntul, de la început până la sfârșit.

După ce hoții ascultară ciudata poveste, ramaseră, ce-i drept, uluiți cu totul și strigară:

— În adevăr, mare-i cinstea pentru casa noastră a adăposti pe prințul Ali Ben-Bekar și pe frumoasa Șamsennahar. Ci, giuvaergiule, nu cumva îți râzi de noi? Sunt ei, cu adevărat?

Amin strigă la rându-i:

— Pe Allah, stăpânii mei! Ei sunt, ei sunt!

Atunci hoții, toți ca un singur om, se ridicară, deschiseră ușa aceea, se închinară până la pământ și scoaseră de acolo pe prințul Ali și pe Șamsennahar, cerându-le de mii de ori iertare și spunându-le: Ne rugăm măriilor voastre a ierta necuviința purtării noastre, că de unde puteam noi cugeta a răpi din casa unui giuvaergiu oameni de așa de ales cin.

Se întoarseră apoi către Amin și-i grăiră:

— În ce te privește, îți vom da îndărăt toate lucrurile de preț pe care ți le-am luat, și ne pare rău că nu-ți mai putem înapoia și mobilele pe care le-am răzlețit, vânzându-le pe unde am putut!

Mai târziu, Amin povestea astfel cele ce se mai întâmplară cu ei:

— Și numaidecât îmi și înapoiară lucrurile cele de preț, înfășurate într-o legătură mare; iar eu, uitând de toate celelalte, le-am mulțumit din suflet pentru fapta lor mărinimoasă. Atunci ei au grăit către noi trei:

— Nu vrem să vă mai ținem aici, afară numai dacă nu socotiți voi să ne faceți cinstea fără de seamăn de a mai rămâne în mijlocul nostru.

Și pe dată, începură a ne sluji, cerându-ne numai să le făgăduim că nu-i vom da în vileag și că vom uita clipele neplăcute, prin care trecusem.

Ne călăuziră pe urmă la țărmul fluviului. Iar noi, cu sufletul încă la gură din pricina spaimei și părându-ni-se că totul era numai un vis, nici nu ne gândeam a pomeni despre zbuciumul din sufletele noastre. Apoi, cu multe semne de cinstire, cei zece ne ajutară să coborâm în luntrea lor și începură cu toții să vâslească așa de năprasnic, că într-o clipită și ajunserăm la celălalt țărm. Ci cum puserăm piciorul pe pământ, care nu fu groaza noastră când ne văzurăm deodată înconjurați din toate părțile și prinși cât ai clipi de către străjile valiului. Hoții însă, întrucât rămăseseră în luntre, avură timp să se pună în afară de orice primejdie, cu câteva bătăi de vâslă.

Atunci căpetenia străjilor se apropie de noi și ne întrebă cu glas cumplit:

— Cine sunteți voi și de unde veniți?

Noi însă, cuprinși de spaimă, rămaserăm înmărmuriți, lucru ce spori și mai mult neîncrederea căpeteniei de caraulă, care răcni:

— Răspundeți limpede la ce vă-ntreb, că de unde nu, vă leg numaidecât de mâini și de picioare și vă duc pe sus cu oamenii mei. Spuneți, dară: unde locuiți, pe ce uliță, în ce mahala?

Atunci eu, voind să salvez cu orice preț situația, socotii că trebuia să vorbesc și răspunsei:

— Stăpâne, suntem niște lăutari, iar femeia aceasta este cântăreață de meserie. Am fost astă-seară la un zaiafet în casa celor ce ne-au adus până aici. Numele lor nu vi le-am ști spune, căci în meseria noastră nu întrebăm

niciodată de nume, ci ni-i destul a fi bine plătiți!

Dar căpetenia caraului mă privi mânios și-mi spuse:

— Nu aveți deloc înfățișarea unor lăutari; îmi păreți chiar prea tulburați și prea spăimântați, pentru niște oameni ce se întorc de la zaiafet! Iar tovarășa voastră, cu giuvaericalele ei atât de frumoase, n-are nicidecum înfățișare de almee! Hai, străjeri, ia înșfăcați-i pe oamenii ăștia și duceți-i numaidecât la închisoare!

La aceste vorbe, Șamsennahar se hotărî să intervină ea însăși și, înaintând către mai-marele caraului, îl trase la o parte și-i șopti la ureche câteva vorbe ce-l uluiră atât de tare că se dete câțiva pași îndărăt și se ploconi până la pământ, îngăimând o mulțime de vorbe de cinstire. Și numaidecât porunci oamenilor lui să aducă două luntri și o ajută pe Șamsennahar să se suie într-una, pe când mie îmi spuse să mă sui în cealaltă, împreună cu prințul Ben-Bekar. După care porunci luntrașilor să ne ducă unde le vom cere. Și-ntr-o clipă, luntrile apucară pe căi osebite: Șamsennahar către seraiul ei, iar noi doi către mahalaua noastră.

În ceea ce ne privește mai întâi pe noi, abia ajunserăm acasă la prinț, că-l și văzui pe acesta, la capătul puterilor și topit de-atâtea spaime necurmate, prăbușindu-se deodată în brațele slugilor și ale femeilor lui de casă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și cincea noapte

Ea urmă:

…acasă la prinț, îl și văzui pe acesta, la capătul puterilor și topit de-atâtea spaime necurmate, prăbușindu-se deodată în brațele slujitorilor și ale femeilor lui de casă. Iar din cele ce-mi dase a înțelege pe drum, la întoarcere, își pierduse, după toate câte se petrecuseră, orice nădejde că se va mai întâlni vreodată cu iubita lui Șamsennahar.

Și-atunci, în vreme ce femeile și slugile se străduiau să-l facă pe prinț să se trezească din leșin, rudele lui, închipuindu-și că eu aș fi pricina atâtor nenorociri pe care ei nu le înțelegeau, vrură a mă sili să le spun totul. Ci eu mă ferii a le destăinui ceva și zisei:

— Oameni buni, ceea ce s-a întâmplat cu prințul este un lucru atât de nemaipomenit, că numai el ar ști să vă povestească.

Norocul meu fu că tocmai atunci prințul își veni în fire, iar rudele lui nu mai cutezară a stărui să mă descoase. Eu, temându-mă de alte întrebări și liniștit întrucâtva de starea lui Ben-Bekar, îmi luai lucrurile și plecai de sârg către casa mea.

Când ajunsei acolo, o găsii pe arăpoaica mea țipând cu deznădejde sfâșietoare și bătându-se cu mâinile peste obraji, înconjurată de toți vecinii, veniți s-o căineze pentru pierderea mea, pe care-o socoteau neîndoielnică. Așa că, dând cu ochii de mine, arăpoaica se aruncă la picioarele mele și vru să mă mai supună și ea la o nouă cercetare. Ci eu îi curmai scurt pretențiile, spunându-i că, până una alta, am chef să dorm.

Mă prăbuşii istovit pe-o saltea şi dormii buştean, cu nasu-n perne, până dimineaţa.

Atunci arăpoaica veni iar să mă întrebe; iar eu îi răspunsei:

— Dă-mi degrabă o ceaşcă să beau!

Îmi aduse o ceaşcă pe care-o sorbii dintr-o înghiţitură; şi când arăpoaica se porni iar cu întrebările ei, îi spusei:

— S-a întâmplat ce s-a întâmplat!

Ea plecă, iar eu mă cufundai iarăşi în somn şi nu mă mai trezii decât după două zile şi două nopţi.

Atunci izbutii să mă ridic în capu oaselor şi să-mi spun: „Trebuie să mă duc la hammam să fac o baie.” Şi plecai numaidecât într-acolo, măcar că mă îngrijora gândul la starea lui Ben-Bekar şi a frumoasei Şamsennahar, despre care nimenea nu-mi adusese nicio ştire. Mă dusei dar la hammam, mă îmbăiai, plecai pe urmă către prăvălia mea. Şi, pe când scoteam cheia din buzunar ca să deschid uşa, o mână mică de dindărătul meu mă atinse pe umăr şi un glas îmi spuse:

— Ya Amin!

Mă întorsei şi o văzui pe prietena mea, tânăra roabă a cadânei Şamsennahar.

Dar pe mine, în loc de bucurie, la vederea ei, mă cuprinse deodată o spaimă cumplită să nu fiu cumva zărit de vecinii mei stând de vorbă cu ea.

Aşa că băgai pe dată cheia la loc în buzunar şi, fără a mă mai uita îndărăt, mă repezii drept încotro vedeam cu ochii. Şi cu toate strigătele fetei ce alerga după mine rugându-mă să mă opresc, gonii mai departe, urmat de aproape de tânăra roabă, până ce ajunsei la uşa unei moschei mai lăturalnice. Năvălii înlăuntru, lăsându-mi din fugă la intrare papucii, şi mă repezii către colţul cel mai întunecos, unde îngenuncheai pe dată ca pentru rugăciune. Şi-atunci, mai mult ca oricând, cugetai cât de înţelept fusese prietenul meu Abulhasan Ben-Taher, care ştiuse să se ferească de toate aceste belele, aciuindu-se în tihnă la Bassra. Şi-mi ziceam în mine: „Eh, de-ar da Allah să scap cu faţa curată din nacafaua de-acum, fac jurământ că nu mă mai bag în viaţa mea în tărăşenii de-aiestea şi până-oi muri nu-mi mai iau asemenea sarcini pe cap“.

Dar nici n-ajunsesem bine în acel colţ întunecos, că se şi aşeză lângă mine tânăra roabă…

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută şaizeci şi şasea noapte

Ea urmă:

… se şi aşeză lângă mine tânăra roabă cu care, de astă dată, mă hotărâi a vorbi în tihnă, devreme ce nu ne vedea nimenea..

Ea începu prin a mă întreba:

— Cum te simţi?

Îi răspunsei:

— Bine sănătos! Dar moartea îmi pare mai bună decât spaimele astea

fără de sfârșit pe care le trăim cu toții!

Ea oftă:

— Of, da ce-ai mai avea de spus, dacă ai ști în ce stare se află sărmana stăpână-mea? Of, Ya rabbi! Simt că mă sfârșesc, numai amintindu-mi cum arăta atunci când s-a întors la serai. Eu izbutisem să ajung acolo înaintea ei, fugind din casa ta, de pe o terasă pe alta. Ya Amin! De-ai fi văzut-o! Cine-ar mai fi zis că obrazul acela pălit ca al unui întors din mormânt este obrazul de lumină al frumoasei Șamsennahar? Eu, când am văzut-o, am început să plâng în hohote și m-am aruncat la picioarele ei să le sărut. Ci ea, uitând zbuciumul, s-a gândit mai întâi la barcagiul care-o adusese, și-mi porunci să-i duc numaidecât o mie de dinari de aur pentru osteneala lui. După care, părăsită de puteri, s-a prăbușit în brațele noastre. Am luat-o și am așezat-o degrabă în patul ei, iar eu am început să-i răcoresc fața cu apă de flori, i-am șters ochii, i-am spălat picioarele și mâinile, și-am îmbrăcat-o cu alte haine. Și tare m-am bucurat când am văzut-o că-și vine în simțiri și că începe să răsufle. Îndată i-am adus să bea șerbet de trandafiri și să miroasă miresme de iasomie. La urmă i-am spus: „O, stăpână, Allah fie cu tine! cruță-te, cruță-te! Ce-are să se aleagă de noi dacă ține tot așa?“ Dar ea îmi răspunse: „O, roabă de credință, eu nu mai am nimic care să mă lege de pământ. Până a muri însă, vreau să aflu ce-i cu iubitul meu. Du-te, dar, și caută-l pe giuvaergiul Amin, dă-i punga asta cu aur și roagă-l a o primi ca despăgubire pentru toate necazurile pe care le-a îndurat din pricina noastră.“

Și tânăra roabă îmi întinse o pungă plină, ce trebuie să fi cuprins mai mult de cinci mii de dinari aur. După care adăugă:

— Șamsennahar mi-a mai spus să-ți cer, ca o rugăminte a ei, cea de pe urmă, să ne dai vreo veste, fie bună, fie rea, despre prințul Ali Ben-Bekar.

Eu atunci nu mai avusei inimă să mă împotrivesc acestui lucru, pe care mi-l cerea ca pe o favoare și, cu toată hotărârea mea nestrămutată de-a nu mă mai băga într-o poveste atât de primejdioasă, îi spusei să vină pe seară la mine acasă, unde am să-i aduc fără de zăbavă știri cu de-amănuntul.

Ieșii din moscheie, după ce o rugai pe tânără să treacă mai întâi pe la locuința mea și să lase punga ce mi-o dăruise Șamsennahar, și mă îndreptai către casa lui Ben-Bekar. Acolo-i găsii pe toți, și slujitori și slujnice, așteptându-mă de trei zile în șir și nemaiștiind ce să facă spre a-l potoli pe prințul Ali, care mă chema necontenit, tot suspinând cu amar. Pe el îl găsii cu ochii aproape stinși și cu un chip mai degrabă de mort decât de om viu. Atunci eu mă apropiai de el, cu ochii în lacrimi, și-l strânsei la piept...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

...îl strânsei la piept și-i grăii vorbe pline de dragoste, anume ca să-l mai mângâi, dar nu izbutii să-l alin nicicum, căci îmi spuse:

— O, Amin, simt că sufletul meu e gata de ducă și vreau, până a muri,

să-ți las o dovadă de recunoștință de la mine, pentru prietenia ce mi-ai purtat.

Și dete poruncă robilor:

— Aduceți-mi *cutare* și *cutare* lucru!

Robii aduseră și puseră numaidecât dinaintea mea o sumedenie de coșuri pline cu tot felul de lucruri scumpe, vase de aur și de argint, și giuvaeruri de mare preț. Și prințul îmi spuse:

— Primește-le, în locul celor ce ți-au fost furate!

Și porunci pe dată robilor să mi le ducă acasă. După care grăi:

— O, Amin, află că-n lumea asta orice lucru are un rost. Vai de cine-și pierde rostul iubirii lui! Aceluia nu-i mai rămâne decât moartea. De n-aș cinsti atâta legea Profetului nostru — cu el fie pacea și slava! — demult mi-aș fi grăbit ceasul morții pe care-l simt aproape. Of, de-ai ști, Amin, ce suferințe înăbușite se ascund sub coastele mele! Nu cred să mai fie om pe lume care să fi îndurat durerile de care mi-e inima plină.

Eu, atunci, ca să-i mai abat gândurile, îi spusei că trebuie să plec spre a duce vești despre el tinerei roabe ce mă așteaptă acasă și pe care Șamsennahar o trimisese anume în acest scop. Îl lăsai, dar, ca să mă întâlnesc cu fata și să-i povestesc despre deznădejdea prințului, care-și presimțea sfârșitul și care avea să plece de pe pământ cu singura părere de rău că e despărțit de iubita lui.

La puțină vreme după ce ajunsei acasă, o văzui, în adevăr, pe tânăra roabă intrând la mine, dar era într-o stare de zbucium și de tulburare cum nu se poate închipui, și cu lacrimile curgându-i șiroaie din ochi. Iar eu, tot mai speriat, o întrebai:

— Pe Allah, poate fi ceva încă și mai rău decât cele ce s-au întâmplat până acum?

Ea îmi răspunse tremurând:

— Lucrul de care ne temeam atât s-a abătut asupra noastră. Suntem pierduți cu toții, fără de nicio scăpare. califul a aflat totul. Stai să-ți povestesc. Din pricina unei vorbe scăpate de-o roabă de-a noastră, căpetenia eunucilor a intrat la bănuieli și s-a apucat să le cerceteze una câte una pe toate slujnicele bunei Șamsennahar. Și măcar că toate au tăgăduit, el a oblicit cum stă treaba, din nepotriveala spuselor lor. Așa că a adus totul la cunoștința califului, care pe dată a pus să vie la el Șamsennahar, poruncind totodată, altminterea ca de obicei, s-o însoțească douăzeci de eunuci de la palat. Atunci ne-a cuprins pe toate o spaimă fără de nădejdi. Eu am izbutit să mă strecor pe furiș și să alerg să-ți vestesc năprasna ce ne pândește. Du-te, dar, și dă de știre și prințului Ali, ca să rostuiască ce va socoti de cuviință întru scăparea lui.

După ce-mi spuse vorbele acestea, tânăra roabă porni în fugă îndărăt la palat.

Mie, într-o clipă, lumea întreagă mi se înnegura în fața ochilor și strigai: „Nu este alt mijloc de izbăvire și altă putere decât întru Allah cel preaînalt și atotputernic!“ Ce alta aș mai fi putut spune dinaintea ursitei? Mă hotărâi, dară, să mă întorc la Ali Ben-Bekar, cu toate că nu mă despărțisem decât de puțină vreme de el — și fără a-i da răgaz să mă întrebe ceva, îi strigai:

— O, Ali, trebuie să mă urmezi numaidecât, altmintrelea te paște ocara și moartea! califul a aflat totul și are să trimită fără de zăbavă după tine. Să plecăm degrabă, să fugim dincolo de hotarele țării!

Și pe loc, în numele prințului, poruncii robilor să încarce pe trei cămile lucruri cât mai de preț și merinde de drum, și-l ajutai pe prinț să urce pe

altă cămilă, eu însumi încălecând dindărătul lui. Apoi, fără a mai pierde vremea, prințul își luă rămas bun de la maică-sa și pornirăm de sârg pe drum către pustie…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și nu-și îngădui să mai scoată o vorbă.

Ci într-a o sută șaizeci și opta noapte

Ea urmă:

…pornirăm de sârg pe drumul pustiei.

Dar ceea ce-i scris trebuie să se întâmple, iar sorții, sub orice zodie ar fi, trebuie să se împlinească! Și-așa, nenorocirile noastre aveau să urmeze, și, fugind de o năpastă, aveam să dăm de alta, încă și mai năprasnică.

Și-așa, pe la scăpătat, cum mergeam prin pustie și ne apropiam de-o oază ce-și arăta minaretul dintre palmieri, deodată răsări la stânga noastră o ceată de tâlhari care ne împresurară numaidecât. Știind prea bine că altă cale de-a scăpa cu zile nu era decât să nu încercăm nicio împotrivire, îi lăsarăm să ne ia armele și să ne prade în voie. Așa că tâlharii ne luară toate vitele și tot ce era încărcat pe ele, și ne despuiară până și de hainele ce le aveam pe noi, nemailăsându-ne decât cămașa. După care pieriră, fără să le mai pese de soarta noastră.

Sărmanul meu prieten rămase ca o zdreanță în mâinile mele, într-atâta îl topiseră șirurile de năpaste necurmate. L-am dus, târâș-grăpiș, până la moscheia ce-o zărisem în oază și intrarăm acolo ca să ne petrecem noaptea. Prințul Ali se prăbuși la pământ și-mi spuse:

— Aici, în sfârșit, am să mor, căci Șamsennahar, la ceasul acesta, nu mai poate fi în viață.

Estimp, în moscheie, un om își făcea rugăciunea. Când sfârși, se întoarse, ne privi îndelung, se apropie de noi și ne grăi blajin:

— O, tinerilor, pesemne că sunteți străini și-ați venit să vă petreceți noaptea aici.

Și îi răspunsei:

— O, șeice, suntem, în adevăr, străini. Și niște tâlhari din pustie ne-au despuiat de toate, nemailăsându-ne alt bun decât cămașa de pe noi.

Auzind acestea, bătrânul se arătă tare înduioșat de soarta noastră și ne spuse:

— O, sărmani flăcăi, așteptați-mă oleacă aici, căci mă-ntorc…

Și ne părăsi, ca să se întoarcă urmat de un băiat ce ducea o boccea, din care bătrânul scoase niște haine și ne rugă să ne îmbrăcăm. Apoi ne spuse:

— Veniți acasă la mine, unde aveți să vă simțiți mai bine decât aici în moschee, căci trebuie să vă fie foame și sete.

Și ne îndemnă să mergem la el acasă, unde prințul Ali nu mai ajunse decât pentru a se prăbuși fără de suflare pe covor. Și-atunci, departe, adus de vântul serii ce adia peste oază, se auzi glasul cine știe cărei sărmane femei cântând jalnic:

Plângeam sfârșitul tinereții mele.

Ci mi-am curmat suspinul, ca să plâng
Durerea doar, a despărțirii grele
De cel ce-aș vrea mereu la piept să-l strâng.

Ah, sufletului meu, de-i pare-amară
Clipita morții, nu-i că părăsesc
O viață de dureri, ci că plec iară
De lângă ochii celui ce-l iubesc.

De-aș fi știut că despărțirea vine
Și că pe veci voi bate-un drum pribeag.
Aș fi luat drept hrană-atunci cu mine
Doar frumusețea ochilor lui dragi.

Ali Ben-Bekar, auzind cântecul, își ridică anevoie capul și ascultă pierdut. Iar când glasul sa stinse, îl văzurăm cum deodată cade îndărăt, scoțând un suspin adânc: își dăduse sufletul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada, văzând zorii mijind, tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută șaizeci și noua noapte

Ea urmă:

…când glasul se stinse, îl văzurăm cum deodată cade îndărăt, scoțând un suspin adânc: își dăduse sufletul.

Bătrânul și cu mine izbucnirăm în hohote de plâns și șezurăm așa întreaga noapte. Și-i povestii printre lacrimi bătrânului toate întâmplările noastre amare. La ziuă, îl rugai să binevoiască a ține la el trupul celui săvârșit, până ce voi vesti rudele sale ca să vină să-l ia. Îmi luai rămas bun de la omul acela de treabă și mă îndreptai degrabă către Bagdad, prilejuindu-mă de trecerea unei caravane ce tocmai pornea într-acolo. Ajuns la Bagdad, fără a-mi mai schimba hainele, mă dusei de-a dreptul acasă la Ben-Bekar, mă înfățișai mamei lui și, cu glas sfârșit, îi urai bună pace.

Când mă văzu că vin singur, fără fiul ei, și când băgă de seamă amărăciunea de pe chipul meu, mama lui Ben-Bekar începu a tremura de o presimțire rea. Îi grăii:

— O, preacinstită maică a lui Ali, Allah poruncește, iar omul nu are alta decât a se supune! Și când unui suflet i s-a scris sorocul, sufletul acela, fără de zăbovire, trebuie să se înfățișeze dinaintea stăpânului lui!

La vorbele mele, maica lui Ali scoase un țipăt amarnic de durere și mă întrebă, prăbușindu-se cu fața la pământ:

— O, nenorocire! Mi s-a prăpădit copilul?

Atunci eu lăsai ochii în jos și nu putui să mai rostesc o vorbă. Și-o văzui pe biata mamă, înăbușită de plâns, leșinând de-a binelea. Și mă pornii să plâng cu toate lacrimile din inima mea, pe când femeile umpleau casa cu bocetele lor cumplite.

Când, în sfârșit, mama lui Ali putu să mă asculte, îi povestii amănuntele morții și-i spusei:
— Răsplătească-te Allah pentru multele tale virtuți, o, mamă a lui Ali, și miluiască-te cu binefacerile și cu îndurarea lui!
Ea mă întrebă:
— Au nu ți-a lăsat cumva o vorbă pentru mine, ca mamă?
Eu răspunsei:
— Ba, de bună seamă! Mi-a cerut să-ți spun că singura-i dorință e să-i aduci aici la Bagdad trupul.
Ea începu atunci să plângă iar, își sfâșie hainele și-mi spuse că avea să plece de îndată către oaza aceea și are să aducă trupul fiului ei, cu o caravană.
Iar eu, la rându-mi, îi lăsai să se gătească de călătorie și mă dusei la mine acasă, gândind: „O, Ali Ben-Bekar, nefericitule îndrăgostit, ce păcat de tinerețea ta, secerată în plină floare!"
Așa ajunsei acasă la mine și, tocmai când băgăm mâna în buzunar ca să scot cheia de la ușă, simții că mă bate ușurel cineva pe umăr. Mă întorsei și o văzui pe tânăra roabă a frumoasei Șamsennahar, îmbrăcată în haine cernite și cu obrazul mohorât. Vrusei să fug, dar ea mă opri și mă sili să intru împreună cu ea în casă. Și cu toate câte se întâmplaseră, începui și eu, măcar că nu-mi spusese încă nicio vorbă, să plâng laolaltă cu ea. O întrebai apoi:
— Ai aflat vestea cea tristă?
Ea îmi răspunse:
— Care veste, ya Amin?
Îi spusei:
— Moartea lui Ali Ben-Bekar.
Și, văzând că începe să plângă și mai amarnic, înțelesei că nu știa încă nimic și-i povestii totul, suspinând într-una de jale, laolaltă cu ea.
După ce eu îi spusei totul, îmi zise la rându-i și ea:
— Nici tu, ya Amin, văd că nu ai aflat nimic despre nenorocirea mea.
Eu strigai atunci:
— Nu cumva Șamsennahar a fost ucisă din porunca emirului califilor?
Ea îmi răspunse:
— Șamsennahar a murit, dar nu așa cum ți-ai putea închipui tu. Oh, stăpâna mea!
Și se opri, ca să plângă iar; în sfârșit, îmi spuse:
— Ascultă, dar, Amin! Când Șamsennahar, însoțită de cei douăzeci de eunuci, a ajuns dinaintea califului, califul, cu un semn, i-a izgonit pe toți, s-a apropiat de Șamsennahar, a așezat-o lângă el și i-a grăit cu glas muiat de duioșie: „O, Șamsennahar, știu că ai mulți dușmani în seraiul meu, și-acești dușmani au încercat să te ponegrească naintea mea, răstălmăcind faptele tale și arătându-mi-le într-o înfățișare nevrednică de mine și de tine. Să știi, însă, că îmi ești mai dragă ca orișicând și că, anume ca să arăt aceasta întregului serai, am poruncit să se sporească cele necesare întreținerii casei tale, precum și numărul roabelor și cheltuielile tale. Te rog, dar, să nu mai păstrezi înfățișarea aceasta mâhnită care mă mâhnește și pe mine. Și, spre a te ajuta să te înveselești, am să poruncesc pe dată să fie aduse aici cântărețele din seraiul meu și tăvi încărcate cu fructe și cu băuturi." Și numaidecât intrară cântărețele. Și veniră și robii încărcați cu tăvi grele de bunătăți. Și când fu gata totul, califul, stând lângă Șamsennahar, ce se simțea tot mai slabă, cu toată bunăvoința ce i se arăta, porunci cântărețelor să înceapă. Atunci, una dintre ele, în zvonul lăutelor

ce răsunau sub degetele tovarășelor sale, începu acest cântec:

Oh, lacrimilor! Voi dați în vileag
Amara taină-a sufletului meu
Și nu-mi lăsați al falei vălmășag
Să-l port ascuns adânc în piept, mereu.

Ah, l-am pierdut pe cel care-l iubea,
Inima cu-atâta…

Deodată, mai nainte de-a se sfârși strofa începută, Șamsennahar scoase un suspin slab și se prăvăli pe spate. califul, tulburat peste măsură, se aplecă îndată către ea, crezând-o leșinată; dar o ridică moartă. Atunci, el zvârli cât colo cupa pe care-o ținea-n mână și răsturnă toate tăvile. Și, cum noi țipam cât ne ținea gura, ne alungă pe toate de-acolo, după ce ne porunci să sfărâmăm lăutele și ghitarele aduse pentru ziafet. Și nu mai lăsă pe nimeni în sală, afară de mine. O luă pe Șamsennahar pe genunchi și plânse asupra ei noaptea întreagă, poruncindu-mi să nu îngădui nimănuia să intre în sală. A doua zi de dimineață, califul dete trupul în seama bocitoarelor și a scăldătoarelor, și porunci să se facă pentru cadâna dragă inimii lui o înmormântare ca pentru o soție legiuită, ba chiar și mai frumoasă. După care s-a dus și s-a închis în iatacurile lui. Și de-atunci nimeni nu l-a mai văzut în sala de judecăți și în jilțul domnesc…

Eu, atunci, după ce mai jelii o vreme, laolaltă cu tânăra roabă, moartea celor doi îndrăgostiți, hotărâi împreună cu ea să îngropăm pe Ali Ben-Bekar alături de Șamsennahar. Și așteptarăm să i se aducă trupul, pe care mama lui se dusese să-l ia din oază, îi făcurăm o înmormântare frumoasă și izbutirăm să-l îngropăm alături de mormântul frumoasei Șamsennahar.

Și de-atunci, nici eu, nici tânăra roabă, care acuma-i soția mea, n-am încetat să ne ducem mereu la cele două morminte și să-i plângem pe cei doi îndrăgostiți ai căror prieteni am fost.

— Aceasta-i, o, preafericitule rege, trista poveste a frumoasei Șamsennahar, cadâna scumpă inimii califului Harun Al-Rașid.

Atunci, micuța Doniazada nu mai putu să se stăpânească și izbucni în hohote de plâns, înfundându-și capu-n covor. Iar regele Șahriar spuse:

— O,. Șeherezada, povestea aceasta m-a umplut de tristețe.

Șeherezada zise:

— Așa-i, măria ta! Ți-am povestit-o, însă, măcar că nu-i la fel cu celelalte, anume pentru versurile frumoase pe care le cuprinde, și mai cu seamă pentru a te face mai dornic de toată veselia pe care nu va întârzia să ți-o stârnească povestea pe care mă pregătesc-să ți-o istorisesc, dacă vei binevoi să-mi îngăduiești!

Și regele Șahriar strigă:

— O, da, Șeherezada! Fă să-mi treacă mâhnirea și spune-mi degrabă cum se cheamă povestea ce mi-o făgăduiești!

Șeherezada spuse:

— Este minunatul basm al domniței Budur, cea mai frumoasă lună dintre lunele toate.

Micuța Doniazada strigă, ridicând capul:

— O, Șeherezada, soră scumpă, ce dulce ai fi dacă ai începe să ni-l povestești chiar acuma!

Dar Șeherezada spuse:

— Cu dragă inimă și ca pe o cinstire datorată acestui rege binecrescut și dăruit cu purtări atât de alese. Dar numai în noaptea ce vine!

Și, văzând că mijesc zorii, Șeherezada, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută șaptezecea noapte

Micuța Doniazada, nemaiputând de nerăbdare, se ridică de pe covorul unde sta ghemuită și grăi Șeherezadei:

— O, surioară, te rog, spune-ne numaidecât povestea făgăduită, al cărei nume m-a și înfiorat de plăcere.

Șeherezada surâse către sora ei și-i zise:

— Fără îndoială! Dar, ca să încep, aștept învoirea regelui.

Atunci regele Șahriar, care în acea noapte se zori să mântuie treaba lui obișnuită cu Șeherezada, așa de dornic fiind să asculte povestea îndată, spuse:

— O, Șeherezada, fără îndoială că poți începe minunata poveste prin care mi-ai făgăduit multă desfătare.

Și Șeherezada povesti.

Povestea domniței Budur

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vremile cele de demult, în binecuvântata țară Khaledan, un rege numit Șahraman, domn peste oștiri puternice și peste bogății nenumărate. Dar regele acesta, măcar că era norocit întru toate și avea șaptezeci de cadâne, fără a le mai socoti și pe cele patru soții legiuite, suferea în inima lui, fiind sterp și fără de copii; ajunsese demult la o vârstă înaintată, măduva începuse a i se muia și Allah tot nu-l dăruia cu un fecior care să-i poată urma în scaunul de domnie.

Or, într-o zi, regele Șahraman se hotărî a destăinui marelui său vizir suferințele-i tainice și, chemându-l, îi spuse:

— O, vizire, nu mai știu, zău, pe ce să dau vina sterpiciunii acesteia de care atâta sufăr înlăuntrul sufletului meu.

Marele vizir cugetă vreme de un ceas; după care ridică fruntea și grăi regelui:

— O, măria ta, în adevăr, aceasta-i o treabă tare anevoioasă și n-o poate descurca decât numai Allah cel atotputernic. Iar eu, după ce m-am gândit bine, nu găsesc decât un singur chip de îndreptare a necazului.

Și regele îl întrebă:

— Care-i?

Vizirul răspunse:

— Iată! În noaptea aceasta, nainte de-a intra în harem, ia seama să-ți împlinești cu grijă toate datoriile orânduite de regulile credinței noastre: spală-te cu evlavie și roagă-te cu inimă supusă stăpânului zămislirii, zicând: „O, Zămislitorule, o, Părinte al izvoarelor vieții și al viețuitoarelor, pogoară binecuvântarea ta asupra seminței mele!” Și-n acest chip, unirea ta cu soția ce-o vei alege va deveni rodnică prin binecuvântarea lui.

La aceste vorbe ale vizirului său, regele Șahraman grăi:

— O, vizir al vorbelor înțelepte, tu îmi arăți un leac minunat!

Și tare-i mulțumi marelui vizir pentru sfat și-l dărui cu o haină de sărbătoare. Pe urmă, când se lăsă noaptea, după ce-și împlini cu de-amănuntul toate îndatoririle cerute de sfintele datini și se rugă Zămislitorului, intră în iatacul femeilor. Alese apoi pe cea mai tânără dintre soțiile sale, cea care avea șoldurile cele mai voinice, o fecioară de soi ales, și se iubi cu ea în acea noapte. Și o și lăsă însărcinată, pe clipă, pe dată. Și, după nouă luni, zi cu zi socotite, ea născu un băiețel în binecuvântările tuturora, în mijlocul bucuriei și-n sunete de clarinete, de fluiere și de țimbale.

Iar băiatul care se născuse era atât de frumos și așa de asemuitor cu luna, încât tatăl său, fericit, îl numi Kamaralzsman.

Și chiar că băiatul era cea mai frumoasă dintre făpturi. Aceasta s-a văzut mai cu seamă atunci când a ajuns flăcău și când frumusețea și-a scuturat peste cei cincisprezece ani ai lui toate florile care farmecă ochii muritorilor. Cu vârsta, în adevăr, desăvârșirile s-au împlinit întru totul,

ochii-i erau mai plini de vrajă decât cei ai îngerilor Harut și Marut, privirile-i mai ademenitoare decât cele ale lui Tagut, obrajii mai fermecători decât bujorii. Iar mijlocul lui era mai mlădios ca tulpina de bambus și mai subțire ca firul de mătase. Iar spatele lui era așa de legănător și de fermecător, încât privighetorile, văzându-l, începeau să cânte.

Așa că nu e de mirare că mijlocul lui, atât de delicat, s-a plâns de atâtea ori de greutatea care-l urma și că, așa de des, obosit de sarcina lui, se-ncrunta spre această povară.

Și-așa, Kamaralzaman era fraged ca petala de trandafir în zori de zi și suav ca adierea serii. Pe drept cuvânt, poeții vremii lui s-au străduit să pună în cadențe frumusețea ce-i tulbura și l-au cântat în mii de versuri ca acestea:

Când oamenii îl văd; „Ah, ah!“ oftează;
Când fruntea i-o privesc, ei pot citi:
„El însăși frumusețe însemnează,
Și e cel mai frumos, din câți pot fi!“
Buzele-i, când zâmbesc, sunt cornaline;
Miere-i saliva-i; dinții-i perle sunt;
Ca scorpionii-n suflet mușcă-adânc.
Luna e însăși unghia-i sidefie;
Ci boiul lui întreg, și dosul lui,
Și mijlocelu-i care se mlădie —
O, grai pe lume să le spună nu-i!

Și regele Șahraman atât de mult își iubea feciorul, încât nu putea sta o clipă despărțit de el. Și cum se temea să nu-l vadă irosindu-și în depravări alesele însușiri și frumusețea, râvnea să-l însoare mai nainte de-a se săvârși din viață, și să se bucure astfel de cei care-i vor duce spița mai departe.

Într-o zi, pe când asemenea gânduri îl frământau mai mult ca de obicei, își deschise sufletul către marele său vizir, care-i răspunse:

— Gândul măriei tale-i minunat! căci însurătoarea îndulcește toanele.

Atunci regele Șahraman grăi căpeteniei eunucilor:

— Du-te degrabă și-i spune fiului meu Kamaralzaman să vină să vorbească cu mine.

Și de îndată ce eunucul îi spuse porunca dată, Kamaralzaman se înfățișă tatălui său și, după ce-i ură cuviincios bună pace, se opri dinaintea lui, cu ochii cuminte plecați, așa cum se cade din partea unui fiu ascultător față de părinte.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaptezeci și una noapte

Ea urmă:

…cu ochii cuminte plecați, așa cum se cade din partea unui fiu

ascultător față de părinte.

Atunci regele Șahraman îi spuse:

— O, Kamaralzaman, copilul meu, mult mi-ar plăcea să te însor nainte de-a mă săvârși din viață, ca să mă bucur de tine și ca să-mi umflu băierile pieptului la binecuvântata-ți nuntă.

La aceste vorbe ale tatălui său, Kamaralzaman se schimbă cu totul la față și, cu glas topit, răspunse:

— Să știi, tată, că nu simt cu adevărat nicio înclinare pentru căsătorie, iar sufletul meu nu cunoaște niciun fel de chemare către femei. Căci, pe lângă sila ce din fire o nutresc față de ele, am citit în cărțile înțelepților atâtea dovezi despre răutățile și despre vicleșugurile lor, de-am ajuns acuma să-mi doresc mai degrabă moartea decât apropierea de ele. Și, de altminterea, tată, iată ce spun în privința lor poeții noștri cei mai prețuiți:

Vai de cel cărui Soarta-i dă o soață!
Pe veci pierdut e, chiar de și-ar clădi
Cetate, să se apere, măreață,
Legată-n fier, cu munții temelii.
Ca trestia-i oricare fortăreață
Naintea muiereștii viclenii.

Ah, vai de el! Vicleana îl supune
Cu ochii-i alungiți cu negrul kohl,
Cu pletele-mpletite, o minune
De coade lungi, pe lângă gâtul gol;
Și-i dă să bea potop de-amar, vâscos,
Până ce-i face viața de prisos.

Altul a spus:

Chiar și tânăra fecioară,
Căreia abia-i dau nurii,
Tot un hoit e, bunăoară,
De la care fug vulturii.

Sub a nopții neagră haină
Crezi că e a ta pe veci,
Pentru că-ți șoptește-n taină
Lucruri ce mai nu-nțelegi..

Amăgire-i! Mâine altul
Se va bucura la fel,
Ca și tine-acum, de caldul
Trup și tot ce-ascunde el.

Ea-i, prieten drag, un rateș,
Larg deschis, la orice ceas,
Găzduind pe-oricine-abate-și
Pasul, la un scurt popas.

Intră-n el, de vrei. Dar pleacă,
De cu zori, a doua zi!
Nici nu te gândi să-ți placă.

Nici în urmă-ți nu privi!

Fă loc altora, cuminte,
Care vor pleca și ei,
Dacă au un dram de minte
Și sunt volnici la femei.

Așa că, tată, măcar că fapta mea are să te îndurereze mult, n-am să șovăi a-mi pune capăt zilelor dacă vrei să mă însori cu de-a sila.

Când regele Șahraman auzi aceste vorbe ale fiului său, rămase uluit și mâhnit peste măsură, iar lumina se prefăcu în negură dinaintea ochilor lui. Dar, cum ținea tare mult la fecioru-său și nu dorea să-i pricinuiască amărăciune, se mărgini a-i spune:

— O, Kamaralzaman, nu vreau să mai stăruiesc nicicum asupra acestui lucru ce nu ți-i deloc pe plac. Dar, cum ești încă tânăr, ai vreme să cugeți și să te gândești la bucuria ce-aș avea-o să te văd însurat și tată de copii.

Și-n acea zi nu mai pomeni nimic despre aceasta, ci-l alintă și-i dărui multe daruri frumoase. Și așa se purtă cu el un an întreg.

După un an însă îl chemă, ca și întâia dată, și-i grăi:

— Oare îți mai aduci aminte, Kamaralzaman, de sfatul meu și-ai cugetat la ce ți-am cerut și la bucuria pe care mi-ai dărui-o însurându-te?

Kamaralzaman se închină până la pământ dinaintea tătâne-său, regele, și-i spuse:

— O, tată, cum aș putea să uit sfaturile tale și să ies de sub ascultarea ta, când însuși Allah îmi poruncește ascultare și supunere? Cât despre însurătoare, mereu am cugetat la ea și, mai mult ca oricând, cărțile celor de demult și ale celor de azi mă învață să mă feresc de femei, cu orice preț, căci sunt niște viclene, niște proaste și niște scârbavnice. Allah păzească-mă de ele, fie și prin moarte, de-o trebui!

La aceste vorbe, regele Șahraman înțelese că, și de data aceasta, ar fi lucru cu primejdie să stăruiască mai mult și să-l silească la ascultare pe fiul lui drag. Durerea-i, însă, fu atât de mare, încât se ridică amărât și porunci să vină la el marele său vizir, căruia îi grăi, între patru ochi:

— O, vizire al meu, nebuni mai sunt părinții care doresc să aibă copii! Nu culeg decât necaz și dezamăgire! Kamaralzaman, iată, este încă și mai hotărât decât anul trecut să fugă de femei și de însurătoare. Ce năpastă pe capul meu, vizirule! Și cum s-o înlătur?

Atunci vizirul își plecă fruntea și cugetă îndelung; după care, ridicând capul, spuse regelui:

— O, rege al veacului, iată leacul potrivit: mai ai răbdare vreme de un an; și-atunci, în loc să-i mai vorbești în taină, adună pe toți emirii, pe toți vizirii și pe toți mai-marii de la curte, precum și pe toți musaipii seraiului și, în fața tuturora, spune-i hotărârea ta de a-l însura fără zăbavă. Și-atunci dinaintea acelui ales divan, n-are să mai cuteze a nu te asculta, și are să-ți răspundă că ascultă și că se supune!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută șaptezeci și doua noapte

Ea urmă:

…și are să-ți răspundă că ascultă și că se supune!

La acest sfat al marelui vizir, regele fu într-atât de mulțumit, încât grăi:

— Pe Allah, acesta-i un lucru ce se poate înfăptui!

Și își arătă bucuria dăruind vizirului una dintre cele mai frumoase mantii de sărbătoare. Așteptă apoi să treacă vremea hotărâtă, și-atunci porunci să se strângă divanul plănuit și să vină fecioru-său, Kamaralzaman. Și flăcăul intră în sala pe care o umplu de lumină; și ce aluniță frumoasă avea el pe bărbie! și ce uimire stârnea, ya Allah, pe unde trecea! Când ajunse dinaintea tătâne-său, sărută de trei ori pământul și rămase în picioare, așteptând ca părintele său să vorbească întâi…

Regele îi zise:

— O, fiul meu, află că nu te-am poftit în mijlocul acestui divan decât pentru a-ți arăta hotărârea mea de a te însura cu o domniță vrednică de rangul tău și ca să mă bucur astfel de urmașii mei înainte de a muri!

Când Kamaralzaman auzi aceste vorbe ale tatălui său, fu cuprins deodată ca de un fel de nebunie ce-l făcu să dea un răspuns atât de necuviincios, încât toți cei de față, tulburați, lăsară ochii în jos, iar regele se simți umilit, cum nu se mai poate; și, cum era de datoria lui să osândească o asemenea neobrăzare făcută de față cu toată lumea, strigă către fecioru-său cu glas cumplit:

— Ai să vezi tu cât îi costă pe copiii neascultători lipsa de respect față de părinții lor!

Și porunci pe dată străjerilor să-l lege cu mâinile la spate și să-l ducă de dinaintea ochilor lui, să-l închidă în turnul unei vechi cetățui în ruină, de lângă palat. Porunca fu împlinită numaidecât și unul dintre străjeri rămase să steie de veghe la ușă și să răspundă la chemarea prințului, în caz de nevoie.

Kamaralzaman, când se văzu închis așa, fu amărât tare și-și zise: „Poate că ar fi fost mai bine să mă supun tatei și să mă însor împotriva dorinței mele, numai ca să-i fiu pe plac. În felul acesta, nu l-as mai fi supărat și nici eu n-aș sta întemnițat în vârful acestui turn bătrân. Ah, muieri blestemate, tot voi sunteți pricina dintâi a nenorocirii mele!” Asta păți Kamaralzaman.

La rându-i, regele Șahraman se duse în iatacurile sale și, la gândul că fiul său drag era în acea clipă singur, întemnițat și mâhnit, ba poate chiar deznădăjduit, începu să ofteze și să lăcrimeze. Căci dragostea lui pentru fecioru-său era mult prea mare și-l făcea să uite obrăznicia de care se făcuse vinovat față cu atâta lume. Și se mânie cumplit pe vizir, cel care născocise planul de a se aduna divanul. Așa încât porunci să vie la el, și-i zise:

— Tu ești vinovat! Fără pacostea ta de sfat, nu m-aș fi văzut silit să-mi năpăstuiesc copilul iubit. Vorbește! Ce mai ai de zis? Și ce-i de făcut, hai, spune! Căci nu mă pot deprinde nicicum cu gândul pedepsei pe care fiul meu, flacăra inimii mele, o îndură acum.

Atunci vizirul îi răspunse:

— Ai răbdare, măria ta! și lasă-l închis cincisprezece zile, și-ai să vezi cum se va grăbi să dea ascultare dorințelor tale.

Regele întrebă:

— Așa să fie, cu-adevărat?

Vizirul răspunse:

— Neapărat!

Atunci regele scoase un șir de suspine și se duse să se culce în patul lui, unde petrecu o noapte de nesomn, într-atâta i se zbuciuma inima din pricina acestui singur fecior ce-l avea și care era toată bucuria sa. Și nu izbuti nicicum să se hodinească, mai ales că se deprinsese să doarmă cu el alături, în același pat, ținându-i brațul ca o pernă sub cap, veghindu-i somnul astfel. Așa că, oricât se răsuci în toate părțile, nu izbuti în acea noapte să închidă ochii defel. Asta păți regele Șahraman.

În ce-l privește pe prințul Kamaralzaman, iată. La căderea nopții, robul însărcinat să steie de strajă la ușa lui intră cu o făclie aprinsă, pe care-o așeză la picioarele patului; căci, negreșit, avusese grijă să așeze în acea încăpere un pat frumos orânduit, ca pentru feciorul regelui. Și când isprăvi totul, se retrase. Atunci Kamaralzaman se ridică, se spălă după datină, rosti câteva surate din *Coran*, și începu să se dezbrace ca să se culce. Se dezbrăcă, dară, cu totul, rămâind numai în cămașă, și își legă în jurul frunții o fâșie albastră de mătase. Și era, așa, mai frumos ca oricând, cum e luna în cea de a paisprezecea noapte. Se întinse apoi în pat și, măcar că era nemângâiat gândind că-și mâhnise tatăl, fu cuprins, în curând, de un somn adânc.

Or, el habar n-avea despre ceea ce urma să i se întâmple în acea noapte, în acel turn bătrân bântuit de duhurile din văzduh și de pe pământ.

Căci…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută șaptezeci și șasea noapte[67]

Ea urmă:

Căci turnul în care sta întemnițat Kamaralzaman era părăsit de amar de ani și dura încă de pe vremea păgânilor romani. Iar la piciorul turnului era un puț, tot atât de bătrân, săpat de meșterii de la Râm. Și era tocmai puțul ce slujea de sălaș anume unei tinere efrite, Maimuna pe nume,

Efrita Maimuna se trăgea din vestitul Eblis și era fata puternicului efrit Domriat, căpetenia cea mai de seamă a duhurilor subpământene. Maimuna era o efrită tare de treabă, o dreptcredincioasă vestită între toate fiicele duhurilor, atât prin virtuțile sale, cât și prin cele ale strămoșilor ei, de mare faimă pe meleagurile de pe celălalt tărâm.

Or, pe la miezul acelei nopți, efrita Maimuna ieși din puț, ca de obicei, să ia aer, și zbură ușoară către înaltul cerului, pentru ca de acolo să se îndrepte către zările spre care o îmboldea inima. Și, cum tocmai trecea pe lângă vârful turnului, se minună văzând lumină acolo unde, de atâta amar de ani, nu zărise nimic niciodată. Gândi, dar: „De bună seamă că acea lumină nu-i acolo fără de pricină! Trebuie să intru și să văd ce-i!“ Făcu, așadar, un ocol și intră în turn. Văzu robul culcat la ușă, dar trecu peste el, fără a se opri, și intră în odaie. Și care nu-i fu încântata mirare la vederea tânărului ce dormea aproape gol în patul lui! Se opri mai întâi în vârful picioarelor; apoi, ca să-l privească mai bine, se apropie încetișor, după ce-și strânse aripile care o cam stinghereau în odaia aceea strâmtă. Pe urmă

ridică învelitoarea ce-l acoperea pe fecior și rămase uluită de frumusețea lui. Și încetă să respire vreme de un ceas, de teamă să nu-l trezească nainte de-a se fi săturat să admire în voie toată gingășia din care era plămădit.

Căci, cu adevărat, farmecul ce se răspândea din făptura lui încântătoare, rumeneala suavă a obrajilor, dulceața pleoapelor adumbrite de genele-i lungi, arcul minunat al sprâncenelor, totul, ca și mireasma îmbătătoare a pielii sale și strălucirea așa de dulce a trupului lui nu se putea să n-o tulbure pe Maimuna, care, în toată viața ei de călătoare de-a lungu-ntregului pământ, nu mai văzuse asemenea frumusețe nicicând!... Și negreșit, numai lui i s-ar fi potrivit acest suspin al unui poet:

Doar ce l-am sărutat cu jind,
Și-am și văzut înnegurând
Frumoșii-i ochi: beția-mi grea;
Și-obrajii-i — care-s viața mea.
Și-am zis: „Poți, inimă, să spui
Celor care le râd, oricui:
«Hai, cârtitori, grăiți anume
De-i ceva mai frumos pe lume,
De-i alt flăcău asemenea
Cu cel ce e iubirea mea!»“

Așadar, după ce efrita Maimuna, fiica efritului Domriat, își sătură ochii cu acea priveliște minunată, îl preamări pe Allah, grăind: „Binecuvântat fie Atoatecreatorul care plămădește desăvârșirea“. Apoi gândi: „Oare cum de pot tatăl și mama acestui flăcău să se despartă de el și să-l închidă singur-singurel în turnul acesta ruinat? Oare ei nu se tem de vrăjile rele ale duhurilor din neamul meu, care sălășluiesc prin dărâmături și-n locuri pustii? Dar, pe Allah, dacă lor nu le pasă de odrasla lor, jur că eu, Maimuna, am să-l iau sub ocrotirea mea și am să-l apăr împotriva oricărui efrit care, ispitit de frumusețea lui, ar vrea să se lăcomească la el!“

Se aplecă apoi peste Kamaralzaman și, cu multă gingășie, îl sărută pe buze, pe pleoape și pe obrajii amândoi, trase învelitoarea peste el, fără să-l trezească, se întoarse spre marginea ferestrei, își întinse aripile și zbură către cer.

Or, cum ajunsese pe la mijlocul văzduhurilor, pentru a se răcori, și plutea pe-acolo liniștit, cu gândurile la flăcăul adormit, auzi deodată, nu departe de ea, un fâlfâit de aripi grăbit, care-o făcu să se întoarcă într-acolo. Și recunoscu numaidecât că fâlfâitul acela era al unui efrit, pe nume Dahnaș, unul din răzvrătiții fără credință și care nu vor să se supună puterii lui Soliman Ben-Daud. Acest Dahnaș era fiul lui Șamhuraș, un duh care era cel mai iute dintre efriți la alergările lor prin văzduh.

Când îl zări pe blestematul de Dahnaș, Maimuna, temându-se ca nu cumva ticălosul să vadă lumina din turn și să se ducă acolo să săvârșească cine știe ce, se repezi asupra-i ca un uliu, gata să-l sfâșie și să-l nimicească. Dahnaș însă îi făcu semn că se supune voinței ei și-i spuse tremurând de spaimă:

— O, puternică Maimuna, fiică a regelui duhurilor, mă rog ție, pe Nume și pe Talisman, nu te folosi de tăria ta ca să mă prăpădești! Iar eu, la rândul meu, mă jur să nu săvârșesc nimic rău.

Atunci Maimuna grăi lui Dahnaș, feciorul lui Șamhuraș:

— Bine, fie! Am să te cruț. Dar să-mi spui numaidecât de unde vii la ceasul acesta, ce faci pe-aici și unde ai de gând să te duci. Să nu crezi,

așadar, că ai putea să scapi prin vreo minciună, Dahnaș!

Atunci efritul grăi:

— O, Maimuna, stăpâna mea, află că mă întâlnești cum nu se poate mai potrivit, ca să auzi un lucru cu totul și cu totul nemaipomenit! Ci făgăduiește-mi, o, tu, cea plină de farmec, că mă vei lăsa să plec în pace, dacă îți împlinesc dorința, și că ai să-mi dai o scrisoare de slobodă trecere, care de aci nainte să mă pună la adăpost de reaua voință a tuturor efriților vrăjmași ai mei, din văzduhuri, din ape și de pe pământ, o, tu, cea care ești fiica regelui nostru al tuturor, Domriat cel înfricoșător!

Așa grăi efritul Dahnaș, fiul sprintenului Șamhuraș.

Atunci Maimuna, fiica lui Domriat, zise:

— Făgăduiesc, pe gema încrustată a pecetei lui Soliman Ben-Daud — rugăciunea și pacea fie cu ei amândoi! Dar vorbește odată, căci simt că întâmplarea trebuie să fie tare ciudată.

Atunci, efritul Dahnaș își domoli zborul, se răsuci-n loc și veni lângă Maimuna. După care începu să-i povestească așa, în vreme ce amândoi călătoreau prin văzduh mai departe:

— Mai întâi, o, slăvită Maimuna, trebuie să-ți spun că eu vin acuma tocmai din afundul cel mai îndepărtat, de la hotarele Chinei, țară peste care domnește marele Ghaiur, stăpânul din El-Buhur și din El-Kusyr, unde fără de număr și fără cusur se-nalță turnuri de jur-împrejur; unde se află seraiul în care soțiile lui trăiesc în huzur și străjile multe stau la cotituri, pretutindenea-n acel înconjur. Și, cu ochii mei, acolo văzui cea mai minunată făptură din câte făpturi am văzut pe unde-am umblat și-am trecut, pe singura-i fată, pe El-Sett Budur.

Dar cum limba mea n-ar putea, chiar de-ar fi să-mi crească și păr pe ea, să-ți zugrăvească frumusețea aceea crăiască, am să-ncerc a-ți înșira, cum oi putea, câte ceva din mândrețea sa. Ascultă, dar, o, Maimuna!

Am să-ți povestesc despre părul ei. Pe urmă am să-ți spun cum i-i chipul, cumu-s obrajii, buzele, gura, limba, gâtul, pieptul, sânii, pântecele, șoldurile, spatele, mijlocu-i gingaș, coapsele și, în sfârșit, picioarele ei, o, Maimuna!

Bismillah!

Părul ei, o, stăpâna mea! Atâta-i de întunecat, că e mai negru decât despărțirea de prietenii dragi. Iar când e împletit în trei cozi pare că văd trei nopți deodată.

Fața ei! Este albă ca ziua în care se reîntâlnesc niște prieteni. Dacă mă uit la ea când strălucește luna-n zare, îmi pare că mi se arată două luni deodată.

Obrajii-i sunt alcătuiți dintr-o floare de bujor, despărțită în două corole; pomeții-i sunt însăși purpura vinurilor, iar nasu-i e mai gingaș și mai semeț ca lama unei săbii de preț.

Buzele-i sunt de agată colorată și de mărgean aprins; iar limba-i — când și-o mișcă — picură vorbă dulce; iar sucul gurii ei e mai de râvnit ca mustul de strugure: stinge și setea cea mai arzătoare! Așa i-i gura.

Dar pieptu-i! Binecuvântat fie Creatorul! E o ispită vie. Poartă doi sâni, sâni gemeni, din fildeșul cel mai curat, rotunzi de-i poți cuprinde-n cele cinci degete de la o mână.

Pântecul ei are niște gropițe adumbrite și-atât de armonios îmbinate, ca literele arăbești de pe pecetea unui scrib coft din Egipt. Și din pântecul acesta izvodește un mijloc subțirel și mlădios. Dar iată-i și spatele…

Spatele ei! Of, of! tremur când mă gândesc. E o grămadă atât de grea că o silește pe stăpână-sa să se așeze la loc când se scoală și să se scoale iarăși

când se culcă. Nu pot, cu-adevărat, stăpână, să-ți dau a înțelege cum arată, decât cu ajutorul acestor stihuri ale poetului:

Măreț i-i spatele, vârtos clădit —
De pare că și-ar cere, pe măsură,
Un trup și-un mijlocel mai împlinit
Decât acela care îl îndură.

Pe amândoi la fel ne chinuiește:
Pe ea — silind-o pururea să stea;
Pe mine pentru că mă și-ndârjește,
Îndată ce gândesc cumva la ea.

Așa i-i spatele! Și din el se desprind două falnice coapse, voinice și minunat arcuite, unite, sus, sub cununa lor. Pe urmă vin picioarele fermecătoare și-atâta de micuțe că mă minunez cum de pot ele să poarte atâta povară pusă asupra lor.

Cât despre mijlocu-i și despre temelia lui, o, Maimuna, ca să spun drept, nu nădăjduiesc că aș putea să ți le descriu cum arată, pentru că unu-i fără asemuire, cealaltă e desăvârșită. Asta-i tot ceea ce, deocamdată, poate să-ți povestească limba mea; nici chiar prin semne nu mi-i în putință să te fac a pricepe cu temei belșugu-ntreg și strălucirea ei.

Și iată, cam așa arată, o, Maimuna, tânăra crăiasă El-Sett Budur, fiica regelui Ghaiur.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, lăsă urmarea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută șaptezeci și noua noapte

Ea urmă:

…Și iată, cam așa arată, o, Maimuna, fiica regelui Ghaiur, domnița Budur.

Dar mai trebuie să-ți spun, o, Maimuna, că regele Ghaiur o iubește nespus de mult pe copila sa, El-Sett Budur, ale cărei frumuseți fără cusur eu doar ți le-am înșirat; o iubește atâta de mult, încât îi place să-i născocească în fiece zi o nouă desfătare. Dar, tot făcând așa zi cu zi, ajunsese a nu mai găsi niciun fel nou de-a o desfăta, și-atunci s-a gândit să-i facă și altfel de bucurii, clădindu-i niște palate fermecate. Începu prin a-i clădi șapte palate, fiecare în alt fel lucrate și tot din altfel de materiale scumpe durate. Așa, întâiul dintre palate a poruncit să fie clădit numai din cleștar, al doilea din alabastru străveziu, al treilea din porțelan, al patrulea numai din mozaic de nestemate, al cincelea din argint, al șaselea din aur și al șaptelea din mărgăritare și din diamante. Și regele Ghaiur s-a-ngrijit ca fiecare palat să fie împodobit, în chipul cel mai potrivit cu felul în care fusese zidit, și a adunat acolo, la sfârșit, toate desfătările care fac traiul fericit, de pildă, și mai cu seamă, îngrijindu-se de frumusețea havuzurilor și-a grădinilor.

Și-acolo, în acele palate, ca s-o veselească pe fiică-sa El-Sett Budur, o puse să locuiască, dar numai câte un an în fiecare, ca să n-aibă vreme să se scârbească de ele, și pentru ca fiecare plăcere să fie urmată, fără plictis, de altă plăcere.

Și-așa, frumusețea aceea crăiască, printre toate acele lucruri frumoase, nu putea decât să se desăvârșească și să ajungă, cu-adevărat, la treapta înaltă care m-a fermecat.

Nu te minuna, dar, o, Maimuna, dacă ți-oi spune că toți regii vecini țării lui Ghaiur doreau cu-nflăcărare s-o ia în căsătorie pe tânăra nurlie. Ci trebuie să-ți dau numaidecât încredințare că domnița este fată mare, căci până acum a îndepărtat, cu supărare, mereu, toate cererile care i se făceau prin tată-său. Și de fiecare dată, drept răspuns la orice întrebare, se mulțumea să spună:

— Eu sunt propria mea regină și sunt singura mea stăpână. Cum aș putea suferi să văd un bărbat siluind un trup care abia se lasă a fi dezmierdat de ușoara mătasă?

Și regele Ghaiur, care mai degrabă ar fi murit decât s-o silească-n vreun fel pe Budur, nu găsea ce răspuns să-i mai dea. Și se vedea silit, se-nțelege, să nu primească, dară, cererile nici unui rege, fie vecin de țară, fie crai venit anume în regatul său, de la celălalt capăt de lume. Ba, într-o zi, când un tânăr rege, mai mare și mai puternic decât ceilalți, se înfățișă cu daruri multe, fel de fel, regele Ghaiur îi vorbi de el fiicei sale. Budur, ea, mâniată de astă dată, izbucni și-i strigă dintr-o dată:

— Văd bine că nu-mi mai rămâne decât un singur mijloc ca să sfârșesc cu aceste chinuri necurmate. Am să iau paloșul cela de colo și am să mi-l înfig în inimă. Pe Allah, asta-i singura mea scăpare!

Și, cum se și pregătea, în adevăr, să facă așa, regele Ghaiur atâta se spăimântă încât îi ieși limba din gură, dete din mâini și-și roti împrejur ochii holbați. Se grăbi apoi s-o dea pe domnița Budur în seama a zece bătrâne pline de înțelepciune și de pricepere, una dintre ele fiind însăși doica frumoasei Budur. Și de-atunci, cele zece femei n-o mai părăsesc pe domniță nicicând, și veghează la ușa iatacului ei pe rând.

Iată, stăpână a mea, Maimuna, așa stau lucrurile acum. Iar eu mă duc mereu, în fiece noapte, să mă minunez de frumusețea ei și să-mi bucur simțirea privindu-i strălucirea. Și să nu socoți cumva că nu m-ar cerca ispita să mă sui peste ea și să mă bucur de tot ce-aș putea; dar gândesc că ar fi păcat să mă ating de o comoară atât de bine păzită, fără de voia celei care-o are. Așa, o, Maimuna, mă bucur de ea pe furiș, numai când doarme; o sărut, de pildă, între ochi binișor, măcar că mă ispitește un dor s-o sărut cât mai apăsat. Ci tare mi-i teamă de mine, căci mă știu fără de nicio măsură odată ce mă pornesc; așa că socot că-i mai bine să mă stăpânesc, ca să n-o vatăm cumva pe fecioară.

Te rog, dară, o, Maimuna, să vii cu mine s-o vezi pe prietena mea Sett Budur, ai cărei nuri au să te vrăjească, fără-ndoială, și a cărei desăvârșire are să te răpească, dau chezășie. Haide, o, Maimuna, să admirăm pe El-Sett Budur, în țara regelui Ghaiur.

Așa grăi efritul Dahnaș, fiul iutelui Șamhuraș.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută optzecea noapte

Ea urmă:

…așa grăi efritul Dahnaș, fiul iutelui Șamhuraș. După ce tânăra efrită Maimuna ascultă această istorisire, în loc de răspuns, izbucni într-un hohot de râs batjocoritor, îi dete efritului o lovitură de aripă peste burtă, îl scuipă în obraz și-i zise:

— Ești de-a dreptul dezgustător cu pișorcoasa ta de fată! Și cu adevărat mă și mir cum de-ai cutezat să-mi vorbești despre ea, atunci când trebuie să știi bine că ea n-ar putea înfrunta o clipă asemuirea cu tânărul cel așa de frumos pe care-l iubesc.

Și efritul, ștergându-și obrazul, grăi:

— O, stăpână a mea, eu habar n-am despre tânărul care ți-e drag și, rugându-mă de iertare, nu-ți cer decât să-l văd, măcar că tare nu-mi vine să cred că ar putea să fie tot atât de frumos ca domnița mea.

Atunci Maimuna strigă:

— N-ai de gând să taci, afurisitule? Îți mai spun odată că flăcăul meu este atât de frumos că, de l-ai vedea, fie și în vis, te-ar apuca ducă-se pe pustii și ți-ar curge balele ca la o cămilă.

Și Dahnaș întrebă:

— Ci unde se află și cine poate fi?

Maimuna grăi:

— O, stricatule! Află că și el este în aceeași situație ca și domnița ta. Și-i închis în turnul cel vechi, la temelia căruia se află sălașul meu de sub pământ. Dar să nu te amăgești cu nădejdea a-l vedea fără mine; căci cunosc eu ticăloșia ta și nu ți-aș încredința nici paza unui dos de schimnic. Totuși am să mă învoiesc să ți-l arăt, ca să văd ce părere ai; ia însă bine aminte că, de-ai să cutezi să minți și să vorbești împotriva a ceea ce ai să vezi, am să-ți scot ochii din cap și-am să fac din tine cel mai prăpădit dintre efriți. Pe deasupra, bineînțeles că trebuie să-mi plătești și un bun zălog, dacă se dovedește că cel ce mi-e drag este mai frumos decât domnița ta; și, ca să fiu dreaptă, primesc să-ți plătesc eu, dacă n-are să fie așa.

Dahnaș strigă:

— Primesc învoiala. Hai, așadar, cu mine s-o vezi pe El-Sett Budur, în țara tatălui ei, regele Ghaiur.

Dar Maimuna grăi:

— Este mai la-ndemână să mergem la turn mai întâi, care-i dedesubt colo, sub noi, și să judecăm, despre frumusețea prietenului meu. Pe urmă om hotărî!

Dahnaș răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și îndată coborâră amândoi din slăvile văzduhului drept în vârful turnului și intrară pe fereastră în odaia lui Kamaralzaman.

Atunci, Maimuna spuse șoptit către efrit:

— Nu te mișca! Și mai cu seamă poartă-te cuviincios!

Apoi, se apropie de tânărul adormit și ridică învelitoarea care-n acea clipă-l acoperea. După care se întoarse către Dahnaș și-i grăi:

— Uită-te, blestematule, aci! Și ia seama să nu cazi în bot, cât ești de lung.

Și Dahnaș întinse gâtul, apoi se dete napoi năucit; pe urmă, iar își lungi

gâtul și cercetă îndelung chipul și trupul frumosului flăcău; după care își ridică fruntea și grăi:

— O, stăpână a mea, Maimuna, acuma văd și eu că ai multă dreptate să crezi că iubitul tău este fără pereche de frumos; căci, în adevăr, n-am mai văzut atâta desăvârșire la vreun alt băiat; și tu știi că eu îi cunosc pe cei mai frumoși dintre fiii oamenilor. Dar, o, Maimuna, tiparul în care a fost zămislit n-a fost spart decât după ce s-a croit și un exemplar femeiesc; și-i însăși domnița Budur!

La vorbele acestea, Maimuna se năpusti asupra lui Dahnaș și-i dete peste scăfârlie o fulgerare de aripă, rupându-i un corn; și-i răcni:

— O, tu, cel mai mârșav dintre efriți, îți poruncesc să te duci numaidecât în țara regelui Ghaiur, la palatul domniței Budur, și s-o aduci pe crăiasă aici; căci n-am de gând să mă ostenesc a te însoți până la micuța aceea. Iar când ai s-o aduci aci, o s-o culcăm alături de tânărul meu prieten, și îi vom compara cu propriii noștri ochi. Și să te întorci degrabă, Dahnaș, altminteri te rup în fâșii și te zvârl drept hrană hienelor și corbilor din pustii!

Atunci, efritul Dahnaș își luă de pe jos cornul rupt și plecă amărât, scărpinându-se la fund. Apoi, străbătu văzduhurile ca o săgeată și peste vreun ceas se întoarse cu sarcina lui în spinare.

Or, domnița, dormind pe umerii lui Dahnaș, n-avea pe ea decât o cămașă, iar trupu-i sclipea de alb ce era. Și pe mânecile largi ale cămășii, țesută în fire subțiri de aur și de mătase, erau brodate aceste stihuri frumos înșiruite:

Trei pricini nu-i îngăduie-n iubire
Să spună da, *oricui, dintr-o privire:*
Spaima de neștiut; sila de ce-i
Demult știut; și frumusețea ei!

Atunci Maimuna îi spuse lui Dahnaș:

— Pare-mi-se că, pe calea umblată, te-ai cam desfătat cu tânăra fată, căci n-ai venit prea degrabă, iar unui efrit de ispravă nu-i trebuie vreme de-un ceas să se ducă și să se întoarcă, pe drumul cel mai scurt, din țara Khaledanului în afundul Chinei. Fie! Ci acum, ia te grăbește și o pune pe mititica aceasta lângă prietenul meu, ca să-i putem asemui.

Și efritul Dahnaș o așeză, cu multă băgare de seamă, pe domniță pe pat și-i ridică apoi cămașa.

Și, cu adevărat, tânăra era tare frumoasă, întocmai cum o zugrăvise efritul Dahnaș. Iar Maimuna se putu încredința că asemănarea dintre cei doi era atât de desăvârșită, încât i-ai fi crezut frați gemeni nedeosebindu-se între ei decât prin ceea ce aveau dinainte. Căci amândoi aveau același chip ca luna, aceeași talie gingașă și-același spate-mbelșugat. Și ea putu de-asemenea să vadă că dacă fetei îi lipsea dinainte ceea ce făcea podoaba flăcăului, apoi și ea, la rându-i, avea două gurguie minunate…

Maimuna spuse, așadar, lui Dahnaș:

— Văd că e drept să șovăiești o clipă căruia dintre cei doi prieteni ai noștri să dai întâietate; ci trebuie să fii orb ori smintit, cum ești tu, ca să nu recunoști că, între doi tineri la fel de frumoși, unul femeie și altul bărbat, bărbatul are întâietate asupra femeii! Ce ai de spus, blestematule?

Și Dahnaș răspunse:

— În ce mă privește, știu ce știu și văd ce văd, și nicicând n-am s-ajung să cred altceva decât ceea ce ochiul meu a văzut! Dar, o, stăpână a mea,

dacă ții să mint, am să mint, ca să-ți fac pe plac.

Când efrita Maimuna auzi aceste vorbe ale lui Dahnaș, fu cuprinsă de o asemenea mânie încât izbucni în râs. Și gândindu-se că nu va putea niciodată, pe calea unei simple cercetări, să cadă la înțeles cu încăpățânatul de Dahnaș, îi zise:

— Poate că mijlocul de-a afla care dintre noi doi are dreptate este de a recurge la inspirația noastră. Cel care va alcătui stihurile cele mai frumoase întru lauda iubitului său, — acela va avea negreșit dreptate. Primești? Ori nu ești în stare de-atâta subțirime, care nu-i dată decât celor cu simțăminte alese?

Dar efritul Dahnaș grăi:

— O, stăpâna mea, asta-i tocmai ceea ce și eu voiam să-ți propun! Căci tatăl meu, Șamhuraș, m-a învățat regulile alcătuirilor poeticești și arta de a ticlui stihuri în ritmuri desăvârșite. Ci ție ți se cuvine să începi, o, încântătoare Maimuna!

Atunci, Maimuna se apropie de Kamaralzaman, care dormea, se aplecă asupra lui și-l sărută pe buze încetișor; apoi îl mângâie pe frunte și, cu mâna în pletele lui, spuse privindu-l:

O, trup suav, în care se mlădie
Al ramurilor freamăt cu suspine,
Și-nmiresmate flori de iasomie —
Ce trup de fată înoate fi ca tine?

Tu, ochi de diamant care scânteie,
Ca-n noaptea neagră stelele senine,
Cutează oare ochii de femeie
Măcar să se asemuie cu tine?

Sărut al gurii tale-mbietoare,
Ca mierea dulce-a sfintelor albine,
Ce gură de fecioară-ar fi în stare
Să răcorească sufletul ca tine?

Ah, lasă-mă să-ți mângâi părul moale,
Și carnea-mi arsă las-o să s-aline
De carnea ta, și-apoi să văd răscoale
De stele, fulgerând în ochi la tine.

După ce efritul Dahnaș ascultă versurile Maimunei, se minună cum nu se mai poate, apoi se cutremură, atât pentru a cinsti talentul efritei, cât și pentru a-și arăta emoția la auzul acestor ritmuri atât de desăvârșite. Dar nu zăbovi a se apropia, la rându-i, de prietena lui, Budur. Se aplecă peste sânii ei goi și-i sărută ușurel. Apoi, inspirat de farmecul fetei, spuse privind-o:

Ah, mir ții din Damasc, fecioară,
Cu foșnet lung, mă înfioară;
Dar frumusețea ta…

Ah, trandafirii din Bagdad,
Scăldați în clar de lună plină
Și-n rouă nopților, senină,
Tot sufletul mi-au îmbătat;

Dar gura ta…

Ah, numai gura ta, iubită,
Și frumusețea ta-nflorită,
Cu zâmbetul lor m-au pierdut.
Și restu-a dispărut!

După ce Maimuna auzi această ticluire, nu puțin se minună văzând…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută optzeci și doua noapte

Ea urmă:

…după ce Maimuna auzi această ticluire, nu puțin se minună văzând la Dahnaș atâta har împerecheat cu atâta urâciune. Și cum, măcar că era femeie, avea o anume putere de judecată, nu pregetă să-l laude pe Dahnaș, care se umflă în pene de bucurie. Pe urmă, ea îi spuse:

— În adevăr, o, Dahnaș, ai un suflet destul de gingaș în hoitul ăsta în care locuiește; ci să nu socoți că poți birui în arta de a face poezii, așa cum nici Sett Budur nu poate birui în frumusețe pe Kamaralzaman!

Atunci, Dahnaș, sugrumat, strigă:

— Așa crezi cu-adevărat?

Ea grăi:

— Negreșit!

El zise:

— Nu cred!

Ea zise:

— Na, ține!

Și cu o lovitură de aripă îi învineți un ochi.

El grăi:

— Asta nu dovedește nimic!

Ea zise:

— Na! Uite-mi dosul!

El zise:

— E destul de prăpădit!

La aceste cuvinte, Maimuna, de două ori jignită, voi să se repeadă asupra lui Dahnaș și să-i sfâșie o anumită parte a trupului său. Ci Dahnaș, care se gândise la o atare-ntâmplare, se schimbă, cât ai clipi, într-un purice și, tăcând chitic, se adăposti în pat, sub cei doi tineri. Iar Maimuna, temându-se să nu-i trezească, fu silită, ca să iasă la un capăt, să-i jure lui Dahnaș că n-are să-i facă niciun rău; și Dahnaș, în temeiul jurământului ei, se schimbă din purice iarăși în ceea ce era, stând însă mereu cu ochii în patru. Atunci Maimuna îi grăi:

— Ascultă, Dahnaș! Nu văd alt mijloc de a încheia socoteala, decât chemând pe un al treilea, care să hotărască cine are dreptate.

Dahnaș răspunse:

— Și eu zic la fel!

Atunci Maimuna izbi în pământ cu un picior și numaidecât răsări în fața lor un efrit înspăimântător. Avea capul împodobit cu șase coarne, lungi de patru coți fiecare, și-avea și trei cozi despicate, tot atât de lungi; era șchiop și ghebos, iar ochii-i erau înfipți în mijlocul feței așezați de-a lungul, de sus în jos; unul dintre brațe-i era lung de cinci coți, celălalt numai de-o jumătate de cot; iar mâinile-i, mai mari decât niște căldări, se isprăveau cu niște gheare de leu; picioarele-i se terminau cu niște copite, care-l făceau să umble ca un șchiop; iar zebbu-i, de două ori mai mare ca al unui elefant, i se ivea pe după dos, bălăngănindu-se fălos. Îl chema Kașcaș Ben-Facraș Ben-Atraș, din neamul lui Eblis Abu Hanfaș.

După ce pământul se închise la loc, efritul Kașcaș o zări pe Maimuna și îndată se ploconi până la podea dinaintea ei, și stete apoi umil în fața sa, cu mâinile încrucișate, și o întrebă:

— O, stăpână a mea, Maimuna, fiică a regelui nostru Domriat, sunt robul care-așteaptă poruncile tale!

Ea grăi:

— Kașcaș, vreau să fii judecător în neînțelegerea dintre mine și-acest blestemat Dahnaș. Iaca *asta-i* și *asta-i*. Să fii, deci, nepărtinitor și, după ce ai să-ți arunci privirea în acest pat, să ne spui cine ți se pare mai frumos: prietenul meu sau această fată.

Atunci, Kașcaș se întoarse către patul în care cei doi tineri dormeau liniștiți și goi, și, la vederea lor, fu atât de tulburat, încât începu să joace ținându-și cu mâna dreaptă coada despicată în trei. După care grăi către Maimuna și către Dahnaș:

— Pe Allah! oricât i-aș cântări, văd că sunt la fel de frumoși și că nu se deosebesc decât prin sex. Ci, oricum, știu eu un mijloc, singurul care poate lămuri neînțelegerea.

Ei spuseră:

— Grăbește-te și ni-i arată!

El răspunse:

— Lăsați-mă-ntâi să cânt ceva în cinstea acestei fete care mă tulbură peste poate!

Maimuna grăi:

— Nu-i vreme acuma! Afară doar dacă nu vrei cumva să ne spui câteva versuri despre acest flăcău frumos.

Și Kașcaș spuse:

— Ar fi poate ceva cam necuviincios.

Ea răspunse:

— Cântă, totuși, numai să fie versurile bine alcătuite și scurte!

Atunci Kașcaș cântă aceste stihuri încurcate și obscure:

Flăcău frumos, mi-aduci aminte
Că unei singure iubiri
De-i dăruiești ce simți fierbinte,
Stingi vlaga caldelor simțiri.
Ia, inimă a mea, aminte!

Sărutul unei guri-fecioare
E dulce; totuși, nu lăsa
Să ruginească ușa; pare
Și gustul sării tot așa,
Pe buze mai puțin ușoare.

Atunci Maimuna grăi:
— N-am de gând să încerc a-nțelege. Dar spune-ne degrabă care-i mijlocul de-a ști cine are dreptate.
Și efritul Kașcaș grăi:
— Părerea mea este că alt chip nu-i, decât a-i trezi, pe rând, când pe unul, când pe altul, în vreme ce noi stăm deoparte, nevăzuți; n-aveți să tăgăduiți că acela dintre ei care va dovedi o dragoste mai arzătoare pentru celălalt și se va arăta mai pătimaș în purtare, acela, de bună seamă, e cel mai puțin frumos, devreme ce el însuși se va recunoaște subjugat de farmecele celuilalt.
La aceste vorbe ale efritului Kașcaș…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci și treia noapte

Ea urmă:

La aceste vorbe ale efritului Kașcaș, Maimuna strigă:
— O, ce idee minunată!
Și Dahnaș strigă de asemenea:
— E cât se poate de bine!
Și numaidecât se preschimbă iar în purice, dar de data aceasta ca să se ducă să-l piște la gât pe frumosul Kamaralzaman.
La acea pișcătură, peste măsură de tare, Kamaralzaman se trezi din somn și-și duse iute mâna la locul pișcat; dar, bineînțeles, nu putu să prindă nimic; căci sprintenul Dahnaș, care acum se și răzbunase oarecum pe pielea băiatului pentru toate ocările, ce i le făcuse Maimuna, își luase grabnic forma lui de efrit nevăzut, ca să poată fi martor la cele ce urmau să se petreacă.
Și, cu adevărat, cele ce se petrecură fură lucruri vrednice de luat aminte peste măsură.
În adevăr, Kamaralzaman, somnoros, lăsând în jos mâna ce nu prinsese puricele, atinse tocmai coapsa goală a tinerei fete. La acea atingere, tânărul deschise ochii mari, dar îndată îi închise la loc, de uimire și de tulburare. Pe urmă înalță iar capul și privi neasemuita frumusețe a necunoscutei ce dormea alături de el.
Se sprijini, așadar, într-un cot, pe perne și, uitând într-o clipită sila pe care o simțise până atunci față de femei, începu să cerceteze pe rând cu ochii vrăjiți frumusețea desăvârșită a tinerei fete. O asemui în sinea lui mai întâi cu o cetățuie împodobită cu o cupolă, apoi cu un mărgăritar, apoi cu un trandafir; căci nu știa să facă de prima dată o asemuire potrivită, de vreme ce niciodată nu vrusese să se uite la vreo femeie și era cu totul neștiutor în privința înfățișării și a farmecelor lor. Pricepu, totuși, curând, că asemuirea din urmă era cea mai dreaptă, iar cea dinaintea ei era cea mai adevărată; pe când cea dintâi îl făcu să zâmbească.
Apoi își zise: „Ia să văd, ce-ar fi s-o ating!“ Și strigă:
— Totul se întâmplă după voia lui Allah!

Cuprinse, dar, fata în brațe, cugetând așa: „Tare este de mirare că n-are pantalonașii pe ea“. După care strigă, încântat:

— Ya, Allah! ce voinică mai e!

Și simți o înfiorare de plăcere așa de mare încât strigă:

— Pe Allah, trebuie numaidecât, s-o trezesc! Dar cum de nu s-o fi trezit încă, de când o tot alint?

Or, ceea ce n-o lăsa pe fată să se trezească era vrerea lui Dahnaș, efritul, care-o cufundase anume într-un somn atâta de greu, spre a înlesni ceea ce făcea Kamaralzaman.

Așadar, Kamaralzaman își puse buzele pe buzele tinerei Sett Budur și le sărută îndelung; și, întrucât fata nu se deștepta, o mai sărută odată, și încă odată, fără ca ea să arate nici cea mai mică simțire. Atunci începu să-i vorbească, zicându-i așa:

— O, inima mea! O, lumina mea! O, sufletul meu! Trezește-te! Sunt Kamaralzaman!

Dar tânăra nu făcu nici măcar o mișcare.

Atunci Kamaralzaman, văzând zădărnicia chemărilor lui, își zise: „Pe Allah! Nu mai pot să aștept!“

Iacă-așa! Și Maimuna, și Dahnaș, și Kașcaș priveau. Iar Maimuna începea a se îngrijora, și se și pregătea, în caz că lucrul se împlinea, să socotească faptul fără de nicio însemnătate.

Așadar, Kamaralzaman…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci și patra noapte

Ea urmă:

…Așadar, Kamaralzaman o înlănțui cu brațele și era gata să facă cea dintâi încercare, când deodată tresări, își desfăcu brațele, clătină din cap și gândi: „De bună seamă că tată-meu, regele, a pus să-mi fie adusă această tânără în pat, ca să cerceteze ce înrâurire au femeile asupra mea; și pesemne că acum șade dincolo de perete și pândește să vadă dacă a izbutit. Iar mâine are să vină la mine și are să-mi spună: «Kamaralzaman, ziceai că ți-i silă de însurătoare și de femei! Dar ce-ai făcut azi-noapte cu acea fată? Ah, Kamaralzaman, îți place să te dedai la desfrânări pe ascuns, dar nu primești să te însori, măcar că știi cât de bucuros aș fi văzând că ai și tu urmași, iar scaunul meu de domnie rămâne nepoților mei!» Iar eu, atunci, aș fi privit ca un viclean și un mincinos. Mai bine-i, dară, sa mă stăpânesc de astă dată și să aștept până mâine; și-atunci am să-i cer tătâne-meu să mă însoare cu această frumoasă fată. Și în felul acesta, tată-meu are să fie fericit, iar eu am să mă pot bucura în voie de acest trup binecuvântat.“

Și pe dată, spre marea bucurie a Maimunei, care începuse să fie foarte îngrijorată, și spre amarnica supărare a lui Dahnaș, Kamaralzaman se mai plecă odată asupra tinerei Sett Budur, și, după ce-o sărută pe gură, îi scoase din degetul cel mic un inel împodobit cu un frumos diamant și și-l puse pe degetul lui mic, ca semn că, de aci nainte, și-o socotea pe tânără

drept soție. Apoi, după ce puse în degetul fetei inelul lui, îi întoarse cu multă părere de rău spatele și adormi curând.

Văzând acestea, Maimuna nu mai putea de bucurie, pe când Dahnaș rămase năuc; dar spuse Maimunei numaidecât:

— Asta nu-i decât jumătate de dovada. Acuma-i rândul tău!

Atunci, Maimuna se prefăcu pe dată în purice, sări pe coapsa tinerei Sett Budur, de acolo sui până la buric, apoi se întoarse din drum cam vreun lat de palmă și se opri drept pe culmea muncelului care adumbrește valea trandafirilor. Acolo, dintr-o singură pișcătură, în care își puse toată ciuda și toată mânia, o făcu pe fată să sară de durere din somn, deschizând ochii mari, se ridică repede în șezut ducându-și amândouă mâinile la preacinstitul muncel. Dar numaidecât scoase un țipăt de spaimă văzând pe flăcăul culcat lângă ea. Dar, după întâia privire pe care o aruncă asupra lui, trecu de la spaimă la admirare, de la admirare la plăcere, iar de la plăcere la o revărsare de bucurie care ajunse degrabă aproape ca o nebunie.

În adevăr, în spaima ei cea dintâi, gândi în sineși: „Nenorocită Budur, te-ai făcut de ocară pe totdeauna. Iată în patul tău un tânăr străin, pe care nu l-ai văzut niciodată. Ce cutezanță din partea lui! Ah! Am să strig să vie numaidecât eunucii și să-l arunce de la înălțimea ferestrelor în râu. Totuși, o, Budur, cine știe dacă acesta nu este soțul pe care ți l-a ales tatăl tău? Privește-l, o, Budur, înainte de a trece la pedeapsa cea cruntă.

Și atunci Budur aruncă o privire asupra tânărului și, în urma acestei cercetări grăbite, rămase uluită de frumusețea lui și grăi:

— Ah, inima mea! ce frumos e!

Și pe dată fu atâta de fermecată, încât se plecă asupra gurii ce surâdea prin somn, o pecetlui cu un sărut pe buze, strigând:

— Ya Allah! pe acesta, da, mi l-aș vrea drept soț. De ce, oare, o fi zăbovit tata atât până să mi-l aducă?

După care, tremurând toată, luă mâna tânărului și ținând-o în mâinile ei, îi vorbi dulce, ca să-l trezească, spunând:

— O, lumină a ochilor mei, trezește-te, trezește-te! vino și îmbrățișează-mă, vino, viața mea!

Dar cum Kamaralzaman, în urma vrăjii făcute asupra lui de către răzbunătoarea Maimuna, nu da niciun semn de trezire, frumoasa Budur socoti că ea era de vină, că nu punea destulă ardoare în chemările ei. Și-așa, fără a-i mai păsa de-o vede ori ba cineva, își desfăcu cămașa de mătasă, se lipi de flăcău toată, îl cuprinse în brațe, se strânse lângă el pătimașă, și îi șopti la ureche:

— Uite ce supusă sunt, și ce drăgălașă. Trezește-te și bucură-te!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci și cincea noapte

Ea urmă:

Dar, cum Kamaralzaman, mai mult ca oricând cufundat în somn, nu-i

răspundea deloc, frumoasa Budur își închipui pentru o clipă că aceasta nu era decât o prefăcătorie de-a lui, ca să-i facă o și mai mare surpriză; și, pe jumătate râzând, îi spuse:

— Hai, nu te mai preface așa! Oare tată-meu te-o fi învățat să te porți atât de răutăcios, ca să-mi învingi mândria? Da-i trudă zadarnică, zău! Căci frumusețea ta, o, tinere căprior zvelt și încântător, ea singură face din mine cea mai supusă roabă a iubirii.

Dar, cum Kamaralzaman rămânea mai departe nemișcat, Sett Budur, tot mai subjugată, adăugă:

— O, stăpâne al frumuseții, și eu trec drept frumoasă! În jurul meu toți îmi admiră farmecele senine. Dar numai tu ai izbutit să aprinzi dorința în privirea liniștită a domniței Budur. De ce nu te trezești, tânăr fermecător? De ce nu te trezești? Uf! Îmi vine să mor!

Și tânăra fată își strecură capul sub brațul tânărului și, drăgăstoasă, îl mușcă de gât și de ureche. Și, pe când săruta cu înflăcărare buzele flăcăului, se petrecu ceea ce se petrecu.

După care, Sett Budur îl acoperi cu sărutări pe iubitul ei adormit, fără a lăsa niciun loc pe care să nu fi pus buzele sale. Îi luă apoi mâinile și i le sărută una după alta; pe urmă îl ridică, îl strânse la sân și-i înconjură gâtul cu brațele; și-n această îmbrățișare, trup lângă trup și cu răsuflările amestecate, ea adormi zâmbitoare.

Asta fu. Și, nevăzuți, cei trei efriți nu pierdeau din ochi nicio mișcare. Și după ce faptul se săvârși, Maimuna fu peste măsură de încântată, iar Dahnaș nu mai făcu nicio greutate întru a recunoaște că Budur a mers mult mai departe cu înflăcărarea ei, și că îl făcuse astfel să piardă rămășagul. Dar Maimuna, sigură acum de victorie, se purtă cu mărinimie și-i spuse lui Dahnaș:

— În ce privește rămășagul ce mi-l datorezi, te iert, blestematule! Ba am să-ți dau și hatișeriful care de-aci înainte are să-ți asigure liniștea deplină în drumurile tale prin văzduh. Dar ia seama să nu abuzezi de el și nu mai săvârși niciodată ceea ce nu se cuvine!

După care, tânăra efrită se întoarse către Kașcaș și, cu glas dulce, îi spuse:

— Kașcaș, îți mulțumesc foarte mult pentru sfat. Drept urmare, te numesc căpetenia solilor mei; și iau asupra mea sarcina de a-i face pe tatăl meu Domriat să încuviințeze hotărârea mea.

Apoi adăugă:

— Acuma, înaintați amândoi și luați pe această fată s-o duceți în palatul tatălui ei Ghaiur, stăpânul peste El-Buhur și peste El-Kusur. După progresele pe care le-a făcut sub ochii mei, îi dăruiesc prietenia mea și, de-aci înainte, am toată nădejdea în viitorul ei. Aveți să vedeți ce lucruri frumoase o să săvârșească.

Iar cei doi efriți răspunseră:

— Inșallah!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută optzeci și șasea noapte

Ea urmă:

…cei doi efriți răspunseră:

— Inșallah!

Se apropiară apoi de pat, o luară pe dată pe umerii lor și zburară cu ea către seraiul regelui Ghaiur, unde ajunseră fără de zăbavă. Acolo o așezară ușurel în patul ei, după care plecară fieștecare încotro avea cale.

La rându-i, Maimuna se întoarse la ea în fântână, după ce mai sărută odată ochii prietenului ei.

Așa făcură cei trei.

Dar, în ce-l privește pe Kamaralzaman, el se trezi, în sfârșit, în zori de zi, cu mintea încă bântuită de întâmplările de peste noapte. Se suci la dreapta, se răsuci la stângă, dar, de bună seamă, nu dete nicăierea de tânăra fată. Atunci își zise: „Am avut dreptate când am socotit că tată-meu trebuie să fi pus la cale astea, ca să mă încerce și să mă îmbie la însurătoare. Așa că bine am făcut așteptând să-i cer învoire mai înainte, ca un fiu cuminte.” Apoi îl chemă pe robul culcat dinaintea ușii, strigându-i:

— Hei, ia scoală-te!

Robul sări de unde era și se repezi, pe jumătate încă adormit, să aducă stăpânului său ibricul și lighenașul. Kamaralzaman luă ibricul și lighenașul, se duse să se spele cu grijă după sfintele datini și se întoarse să-și facă rugăciunea de dimineață, mâncă oleacă și ceti câteva versete din *Coran.* După care, cu un aer nepăsător, îl întrebă pe rob:

— Sauab, unde ai dus-o pe fata de-azi-noapte?

Robul, uluit, întrebă:

— Care fată, o, stăpâne Kamaralzaman?

Kamaralzaman îi spuse ridicând glasul:

— Îți poruncesc, ticălosule, să-mi răspunzi fără de ocol! Unde este fata care a petrecut toată noaptea cu mine în pat?

Robul răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne, n-am văzut nicio fată și niciun băiat. Și, de altmintrelea, nimeni n-ar fi putut să intre aici, căci am dormit de-a curmezișul ușii.

Kamaralzaman strigă:

— Eunuc blestemat, acum și tu cutezi a mă sfrunta și a mă supăra? Oh, blestematul, te-au învățat să mă viclenești și să mă minți! Îți mai poruncesc odată să-mi spui adevărul-adevărat.

Atunci robul ridică mâinile către cer și grăi:

— Singur Allah este atotputernic! O, stăpâne al meu, Kamaralzaman, nu pricep nimic din ce mă întrebi.

Atunci Kamaralzaman îi strigă:

— Vino-ncoace, blestematule!

Și când eunucul veni, Kamaralzaman îl înhăță de gât, îl trânti la pământ și-l călcă în picioare cu atâta mânie, încât eunucul se răsuflă de spaimă. Atunci Kamaralzaman îi cără la picioare și la pumni, până ce-l lăsă pe jumătate mort. Și cum eunucul, în loc de vreo lămurire, scotea țipete înăbușite, Kamaralzaman îi spuse:

— Așteaptă oleacă!

Și alergă de luă o funie groasa de cânepă, ce slujea la scoaterea apei din puț, i-o trecu pe după subsuori, o înnodă strașnic, și-l târî apoi până la gura puțului, îl zlobozi în fântână și-l cufundă în apă de-a binelea.

Or, fiind iarnă, apa era tare rece și aerul de asemenea tare-nghețat. Așa că eunucul începu să strănute de nu mai putea, cerând îndurare. Dar

Kamaralzaman îl mai cufundă de câteva ori, strigându-i de fiece dată:

— N-ai să ieși de-acolo până ce n-ai să-mi mărturisești adevărul. Altminteri, ai să mori înecat.

Atunci eunucul gândi: „Fără îndoială că are să facă așa cum spune“. Apoi strigă:

— O, stăpâne al meu, Kamaralzaman, scoate-mă de-aici și-am să-ți spun adevărul tot!

Atunci prințul îl trase afară și-l văzu cum tremura ca o trestie-n vânt; și, atât de frig cât și de spaimă, clănțănea amarnic din dinți; și arăta jalnic, cu apa curgând de pe el șiroaie și cu nasul însângerat.

Eunucul, simțindu-se deocamdată scăpat de primejdie, spuse prințului, fără a pierde o clipă:

— Îngăduie-mi mai întâi să mă duc să-mi schimb hainele și să-mi șterg nasul.

Kamaralzaman îi spuse:

— Du-te! Dar să nu zăbovești. Și-ntoarce-te cât mai degrabă să-mi povestești tot.

Și eunucul ieși îndată și alergă de-a dreptul la serai, la tatăl lui Kamaralzaman.

Regele Șahraman tocmai sta de vorbă cu marele lui vizir și-i spunea:

— Oh, vizire, am petrecut o noapte grozav de rea, atâta mi-i de zbuciumată inima din pricina fiului meu Kamaralzaman. Și tare mă tem să nu i se fi întâmplat vreun blestem în turnul acela vechi, atât de nepotrivit pentru un tânăr gingaș ca fecioru-meu.

Dar viziru-i răspunse:

— Fii liniștit! Pe Allah, zău, n-are a i se întâmpla acolo nimic rău! E mai bine-așa, ca să-și mai domolească din semeție și să-și mai piardă din trufie.

Și taman atunci se înfățișă eunucul, în starea în care era, și căzu la picioarele regelui, strigându-i așa:

— O, sultane, măria ta! nenorocirea a intrat în casa ta. Stăpânul meu, Kamaralzaman, s-a trezit din somn, nebun de-a binelea. Și ca să-ți dau dovadă de nebunia lui, iată: mi-a făcut *cutare* și *cutare,* și mi-a zis *cutare* și *cutare.* Or, eu, pe Allah, n-am văzut intrând la prinț nici fată, nici băiat.

Auzind așa, regele Șahraman nu se mai îndoi de presimțirile lui și strigă către vizir:

— Oh, ce blestem! Tu ești de vină, câine de vizir! Tu mi-ai vârât în cap gândul acesta blestemat de a-mi întemnița copilul, flacăra inimii mele. Ah, pui de lele, ridică-te și-aleargă iute să vezi de ce-i vorba și-ntoarce-te pe dată să-mi dai socoteală.

Vizirul ieși valvârtej, însoțit de eunuc și porni către turn, cerând într-una amănunte de la robul care îi tot spuse tot lucruri tare îngrijorătoare. Așa că vizirul nu cuteză să intre în odaie la băiat, decât după multe măsuri de prevedere, strecurând mai întâi capul și apoi trupul, dar cu mare băgare de seamă. Dar care nu-i fu mirarea, când îl văzu pe Kamaralzaman culcat liniștit în pat și citind adâncit în *Coran!*…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a o sută optzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

...îl văzu pe Kamaralzaman stând culcat liniștit în pat și citind adâncit în *Coran.*

Se apropie și, după salamalecul cel mai respectuos, se așeză pe podea lângă pat și grăi:

— În ce spaimă ne-a mai băgat eunucul ăsta de păcură! Închipuiește-ți că feciorul ăsta de târfă a venit, năuc, cu o înfățișare de javră râioasă, și ne-a speriat povestindu-ne niște lucruri pe care ar fi necuviincios să le rostesc de față cu tine. Așa de rău ne-a tulburat liniștea, încât mă vezi și-acuma tremurând.

Kamaralzaman zise:

— N-a putut să vă tulbure, cu adevărat, atâta cât m-a tulburat pe mine mai adineaori! Dar, o, vizire al tatălui meu, mult aș vrea să știu ce-a putut să vă povestească?

Vizirul răspunse:

— Allah să-ți ocrotească tinerețile! Allah întărească-ți mințile! Depărteze de la tine tot ce-i faptă necugetată și ferească-ți limba de vorbe fără de duh! Odraslei ăsteia de scuruit i s-a năzărit că ai înnebunit deodată și că i-ai vorbit despre o tânără care și-ar fi petrecut noaptea cu tine și care ți-ar fi fost pe urmă răpită, și alte sminteli de-acestea, și că ai sfârșit prin a-l snopi în bătaie și a-l arunca în puț. O, Kamaralzaman, stăpâne al meu, ce neobrăzare — nu-i așa? — din partea putregaiului ăstuia de arap!

La aceste vorbe, Kamaralzaman zâmbi și-i grăi vizirului:

— Pe Allah! Ai de gând, moșneag puturos, să isprăvești odată cu gluma asta nesărată, ori vrei să simți și tu la fel dacă apa din puț e bună de scăldat? Ia aminte, îți zic, că de nu-mi spui numaidecât ce-ați făcut, tu și tata, cu iubita mea, fata cea cu ochi negri, frumoși, și cu obrajii fragezi și trandafirii, ai să-mi plătești șiretenia-ți încă și mai scump decât eunucul.

Atunci vizirul, cuprins de-o spaimă fără de margini, se trase de-a-ndăratelea și grăi:

— Numele lui Allah fie eu tine și în jurul tău! Ya Kamaralzaman, de ce vorbești așa? De ți-o fi fost mistuirea grea și te-a făcut să visezi urât, fie-ți milă! scutură-te de visul acesta cât mai degrabă! Ya Kamaralzaman, astea nu-s, în adevăr, vorbe cu judecată!

La vorbele acestea, tânărul se răsti:

— Ca să-ți adeveresc, o, șeic blestemat, că nu cu urechea am văzut-o pe tânăra fată, ci cu ochiul ăsta și cu ochiul cestălalt, și că nu cu ochii am pipăit și-am adulmecat trandafirii trupului ei, ci cu degetele astea, și cu nasul ăsta, na, ține!

Și-i arse un ghiont atât de năprasnic în burtă, de-l așternu lat la pământ; după care îl înhăță de barbă, pe care-o răsuci pe după mână și, încredințat că așa n-are să-i scape, începu să-i care la pumni unul după altul, atât câtu-l ținură puterile.

Nenorocitul de mare vizir, văzând că odată cu barba i se duce și sufletul, își zise în sine: „Acuma e trebuitor să mint. Altă cale n-am ca să scap din mâinile acestui tânăr nebun". Așadar îi spuse:

— O, stăpâne al meu, îți cer iertare că te-am înșelat. Ci vina-i a tatălui tău, care mi-a poruncit, sub amenințarea cu grabnica spânzurătoare, să nu cumva să-ți spun încă locul unde a dus-o pe tânăra fată. Dar, dacă vrei să-mi dai drumul, alerg numaidecât să-l rog pe tată-tău, regele, să te scoată din turn; și să-i spun despre dorința ta de a te însura cu fata aceea: lucru ce

are să-l bucure cum nu se mai poate!

La vorbele acestea, Kamaralzaman îi dete drumul și-i zise:

— Dacă-i așa, aleargă degrabă să-l vestești pe tata și adu-mi răspunsul îndată!

Când se văzu slobod, vizirul dete năvală afară din odaie, având grijă să răsucească de două ori cheia în ușă, și alergă, ieșit din minți și cu hainele sfâșiate, către sala scaunului împărătesc.

Regele Șahraman îl văzu pe vizir în acea stare de plâns și-i grăi:

— Te văd vrednic de milă și fără de turban. Și-mi pari tare vătămat. Se vede că ai pățit pesemne vreo belea.

Vizirul răspunse:

— Ce-am pățit eu, măria ta, nu e nimic pe lângă ce-a pățit feciorul tău!

Regele întrebă:

— Ce-a pățit, oare?

Vizirul spuse:

— E nebun de-a binelea, lucru-i vădit

La vorbele astea, regele văzu lumina prefăcându-se-n negură dinaintea ochilor lui și strigă:

— Ajute-mă Allah! Spune-mi degrabă, ce fel de nebunie l-a lovit pe copilul meu!

Și vizirul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și-i istorisi regelui toată întâmplarea, precum și chipul cum izbutise să scape din manile lui Kamaralzaman.

Atunci pe rege îl cuprinse o cumplită mânie și răcni:

— O, tu, cel mai păgubos dintre viziri, vestea ce mi-o aduci este pieirea capului tău! Pe Allah, de-i adevărat că aceasta-i starea în care a ajuns feciorul meu, am să pun să fii răstignit în vârful celui mai înalt minaret, ca să te învăț să mai dai sfaturi atât de anapoda ca acelea care-s întâia pricină a acestei nenorociri.

Și se repezi către turn și, urmat de vizir, intră în odaie la Kamaralzaman.

Când Kamaralzaman îl văzu intrând pe tată-său, se sculă numaidecât, în cinstea lui, sări jos din pat și rămase cuviincios în picioare dinainte-i, cu brațele cruciș pe piept, după ce, ca un fiu, cuminte, îi sărută mâna. Iar regele, fericit că-și vede feciorul atât de liniștit, îl cuprinse drăgăstos cu brațele pe după gât și-l sărută între ochi, plângând de bucurie.

După care, îi spuse să se așeze pe pat lângă el și, întorcându-se supărat către vizir, grăi:

— Acuma vezi că ești cel mai ticălos dintre viziri? Cum de-ai cutezat să vii să-mi spui că fiul meu *e-așa* și *e-așa,* și să-mi vâri spaima în inimă și să-mi zdrumici de tot ficatul?

Pe urmă adăugă:

— De almintrelea, ai să auzi pe dată, cu urechile tale, ce răspunsuri cuminți are să-mi dea feciorul meu cel drag.

Privi apoi părintește către băiat și îi zise:

— Kamaralzaman, știi tu ce zi este astăzi?

El răspunse:

— De bună seamă. E sâmbătă.

Regele aruncă o privire plină de mânie și de izbândă către vizirul încremenit și-i spuse:

— Auzi au ba?

După care întrebă iar:

— Dar mâine, Kamaralzaman, ce zi are să fie? Știi oare?
El răspunse:
— De bună seamă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută optzeci și opta noapte

Ea urmă:

…De bună seamă! Are să fie duminică, și pe urmă luni, pe urmă marți, miercuri, joi și, la sfârșit, vineri, ziua cea sfântă.
Regele, mulțumit cum nu se mai poate, strigă:
— O, copile-al meu, o, Kamaralzaman, departe fie de tine orice semn rău! Ci ia mai spune-mi: cum se cheamă în arăbește luna în care suntem acum?
Kamaralzaman răspunse:
— Se cheamă luna Zul-Kiidat. După care vine luna Zul-Hidjat; pe urmă vine Moharram, apoi Safar, Rabialaual, Rabialthani, Gamadialuala, Gamadialthania, Ragab, Șaaban, Ramadan și, în sfârșit, Șaual.
Atunci regele, cum nu se poate mai bucuros și liniștit astfel în privința sănătății feciorului său, se întoarse către vizir, îl scuipă în obraz și-i zise:
— Tu, numai tu ești nebun, cobe bătrână!
Vizirul clătină din cap și voi să răspundă; se opri însă și-și zise: „Să mai așteptăm oleacă“.
Or, regele grăi mai departe către fecioru-său:
— Copilul meu, închipuiește-ți că șeicul acesta, dimpreună cu eunucul ăsta de păcură, au venit să-mi spună *cutare* și *cutare* vorbe pe care cică le-ai fi rostit tu despre o fată ce și-ar fi petrecut noaptea cu tine! Spune-le, dar, în față, că au mințit.
La vorbele acestea, Kamaralzaman zâmbi și spuse regelui:
— O, tată, află că, în adevăr, nu mai am nici răbdarea trebuincioasă, nici pofta să îndur mai mult gluma asta care a durat destul. Fie-ți milă și izbăvește-mă de umilință, căci îmi simt sufletul prea uscat de toate câte m-ai făcut să îndur. Să știi, însă, tată, că acuma sunt hotărât să-ți dau ascultare și primesc să mă însor cu frumoasa fată pe care ai binevoit să mi-o trimiți azi-noapte spre a-mi ține tovărășie în pat. Am găsit-o vrednică a fi dorită, și numai văzând-o mi-am-și simțit sângele răscolit.
La aceste vorbe ale fiului său, regele strigă:
— Numele lui Allah fie cu tine și în jurul tău, copile al meu! Și ferească-te de vrăji și de nebunie! Ah, copile, ce vis urât ai visat de vorbești așa? Fie-ți milă, copile al meu, liniștește-te. În viața mea n-am să te mai necăjesc vreodată! Și blestemată fie însurătoarea și ceasul însurătorii și cei ce vor mai pomeni vreodată de însurătoare!
Atunci Kamaralzaman spuse tatălui său:
— Vorbele tale, o, tată, sunt sfinte pentru mine! Dar mai întâi jură-mi, cu jurământul cel mare, că n-ai nicio știință despre întâmplarea mea de azi-noapte cu frumoasa fată care, cum am să-ți arăt îndată, a lăsat asupra-

mi destule urme.

Și regele Șahraman grăi:

— Îți jur pe numele sfânt al lui Allah, dumnezeul lui Mussa și al lui Ibrahim, carele l-a trimis pe Mahomed între oameni, drept chezășie a păcii și mântuirii lor. Amin!

Kamaralzaman repetă:

— Amin!

Dar îi spuse tatălui său

— Acuma, ce-ai să zici când am să-ți arăt dovezile despre trecerea tinerei fete prin brațele mele?

Regele grăi:

— Aștept!

Și Kamaralzaman urmă:

— Dacă, o, tată, cineva ți-ar spune: „Noaptea trecută am sărit din somn și-am văzut dinaintea mea pe cineva stând gata să-și verse sângele în luptă cu mine. Atunci eu, măcar că nu voisem să-l străpung, am făcut, fără voia mea, o mișcare ce a înfipt paloșul meu în pântecele dezgolit al aceluia. Și dimineața, trezindu-mă, văzui că, în adevăr, paloșul era plin de sânge“. Ce-ai spune, o, tată, celui care, vorbindu-ți astfel, ți-ar arăta că acesta-i adevărul?

Regele zise:

— I-aș spune că sângele, fără trupul potrivnicului, nu este decât o jumătate de dovadă.

Atunci Kamaralzaman grăi:

— O, tată, și eu, azi dimineață, trezindu-mă, văzui că acesta-i adevărul! Dar, dovadă încă și mai de netăgăduit, iată inelul tinerei. Pe când al meu, precum vezi, a dispărut.

La aceste vorbe, regele se repezi să cerceteze și văzu că, în adevăr, așa era…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăzeci și una noapte

Ea urmă:

…regele se repezi să cerceteze și văzu că, în adevăr, așa era. Și mai gândi: „Aci, neîndoielnic, trebuie să fie mâna vizirului“. După care, se-ntoarse degrabă lângă Kamaralzaman și-i spuse:

— Acuma să vedem inelul.

Îl luă, îl suci și-l răsuci, apoi îl înapoie lui Kamaralzaman, zicând:

— Asta-i o dovadă care mă tulbură cu desăvârșire.

Și șezu vreme de un ceas fără a scoate o vorbă. Apoi, deodată, se repezi la vizir și-i strigă:

— Tu, codoș bătrân, tu ai pus la cale blestemăția asta!

Dar vizirul căzu la picioarele regelui și se jură pe cartea cea sfântă și pe dreapta credință că el n-avea niciun pic de vină în povestea aceea. Iar eunucul jură și el la fel.

Atunci regele, nemaiputând pricepe nimic, spuse către fiul său:

— Allah are să dezlege taina aceasta!

Dar Kamaralzaman, cu sufletul zbuciumat, răspunse:

— O, tată, te rog fierbinte, poruncește să se cerceteze și să se caute pretutindeni și să mi se aducă îndărăt fata aceea a cărei amintire îmi umple sufletul de tulburare. Mă închin ție, ai milă de mine și găsește-mi-o, altmintrelea mor!

Regele se porni pe plâns și spuse către fiu-său:

— Ya Kamaralzaman, mare-i Allah și numai el știe cele neștiute! Ci noi n-avem alta de făcut decât a ne întrista împreună, tu din pricina dragostei tale fără de nădejde, iar eu de zbuciumul tău și de neputința mea de a-i găsi leac.

Apoi, regele, cu sufletul nemângâiat, își luă de mână feciorul și-l aduse din turn în palat, unde se închiseră împreună. Și nu mai voi să audă nimic despre treburile împărăției, ca să rămână să plângă laolaltă cu Kamaralzaman, ce căzuse la pat, chinuit de deznădejdea de a iubi astfel din tot sufletul său o fată necunoscută care, după niște dovezi de dragoste atât de vădite, pierise într-un chip așa de ciudat.

Apoi, regele, ca să fie și mai la adăpost de oamenii și de treburile palatului, și ca să nu mai aibă a se dărui decât grijilor pentru iubitul lui fecior, puse să se clădească în mijlocul mării un serai ce nu se lega de țărm decât printr-o punte lată de douăzeci de coți, și-l împodobi după trebuințele lui și ale feciorului lui. Și numai ei doi acolo locuiau, departe de larmă și sâcâieli, negândindu-se decât la amarul lor. Și spre a se mângâia cât de cât, Kamaralzaman nu găsea nimica mai bun decât să citească frumoasele cărți despre dragoste și să spună stihuri de-ale unor poeți plini de har, ca acestea, dintre altele multe:

Multiscusită-nvingătoare
În bătălii cu trandafiri,
Căreia sângele de floare
Cunună-i pune, de porfir,
În pletele strălucitoare —
Supuse-n cale-ți, fir cu fir,
Grădinile aromitoare
Se-nclină-n tandre unduiri,
Sub fecioreștile-ți picioare.

Domnița mea fără de pată,
Cu trup vrăjit, cum pe pământ
Un altul nu-i, și care-mbată
Inmiresmând oricare vânt,
Ah, boarea serii, dacă-odată
S-ar strecura pe sub veșmânt
Și te-ar cunoaște, fermecată,
N-ar mai ieși de-aci nicicând.

Atât de zveltă ești, hurie,
Cu frumusețile-ți de foc,
Că salba-ți ar visa să-ți fie
Brâu petrecut peste mijloc;
Și uită-te cum se mânie
Brățările, că n-au noroc

Lănțug de clopoței să fie,
Podoabă gleznelor, în loc.

Asta-i ceea ce s-a întâmplat cu Kamaralzaman, și cu tatăl său, regele Șahraman!

Cât despre domnița Budur, iată! Cele două duhuri au așezat-o în patul său din palatul tatălui ei, regele Ghaiur, când noaptea era pe sfârșite. Așa că peste trei ceasuri se lumină de zi și domnița Budur se trezi. Surâdea încă iubitului ei și se întindea de plăcere, în acea clipă dulce de trezire numai pe jumătate, alături de iubitul pe care-l credea lângă ea. Și când, nainte de-a deschide ochii, întinse mâinile spre a-l îmbrățișa pe după gât, nu cuprinse decât aer gol. Atunci se dezmetici de-a binelea și nu-l mai zări pe frumosul flăcău pe care-l iubise în timpul nopții. Și, cu inima cutremurată, scoase un țipăt năprasnic, care le făcu să alerge la ea pe toate cele zece femei menite s-o vegheze, printre care și doica ei. Înconjurară patul speriate tare, iar doica o întrebă:

— Ce este, stăpâna mea?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăzeci și treia noapte

Ea urmă:

...doica o întrebă:

— Ce este, stăpâna mea?

Budur strigă:

— Tu mă întrebi, vicleano ce ești, de parcă habar n-ai avea! Spune-mi numaidecât, ce s-a făcut flăcăul minunat, care-a dormit noaptea asta în brațele mele?

Doica, încurcată nevoie mare, bulbucă ochii a mirare, întinse gâtul ca să priceapă mai bine și zise:

— O, domniță, Allah să te apere de orice lucru necuviincios! Astea nu-s vorbe pe care să le mai fi auzit de la tine. Fă bine și vorbește mai lămurit, iar dacă nu-i vorba decât de o joacă care-o faci numai ca să glumești, spune-ne fără zăbavă.

Budur se ridică pe jumătate din pat și-i strigă mânioasă:

— Doică-piază-rea îți poruncesc să-mi spui numaidecât unde-i frumosul flăcău căruia, de bună voie, i-am dăruit azi-noapte trupul, și inima, și fecioria mea!

La aceste vorbe, doica văzu lumea întreagă pierind de dinaintea ochilor ei; începu să se bată peste obraji și se aruncă la pământ, dimpreună cu celelalte zece bătrâne; și toate porniră să se vaiete în gura mare.

— Of, ce dimineață întunecată! Vai de zilele noastre!

Ci doica, văicărindu-se, întrebă totuși:

— Ya Sett Budur, pe Allah! vino-ți în fire și lasă gluma asta, nevrednică de o crăiasă!

Dar Budur se răsti:

— N-ai de gând să taci, babă afurisită, și să-mi spui odată ce-ați făcut cu iubitul meu cel cu sprâncene arcuite, care și-a petrecut noaptea până în zori cu mine și care avea sub buric ceva ce eu nu am?

Când doica și celelalte femei mai auziră și asta, strigară:

— Of, ce ocară! Of, stăpână a noastră, feri-te-ar Allah de fermecătură și de deochi! În dimineața asta, gluma ta a întrecut orice măsură.

Și doica, lovindu-se cu pumnii în piept, grăi:

— O, stăpână Budur, pentru numele lui Allah, nu mai vorbi așa! De-ar ajunge o glumă ca asta la urechile măriei sale, ne-ar ucide numaidecât. Și nimic pe lume nu ne-ar mai izbăvi de mânia lui!

Dar Sett Budur, tremurând, se răsti:

— Te mai întreb odată dacă ai de gând ori ba să-mi spui unde se află acum frumosul băiat ale cărui urme le mai port încă pe trup?

La asemenea întrebare, muierile toate se aruncară cu fața la pământ și strigară:

— Ce jale de tinerețile ei! Asta-i nebunie curată!

Vorbele lor o mâniară într-atâta pe domnița Budur, încât smulse de pe perete o spadă și se repezi asupra femeilor, să le străpungă. Ele atunci deteră buzna afară, claie peste grămadă, țipând și urlând, și se năpustiră de-a valma, cu chipurile răvășite, în iatac la rege. Și, cu lacrimile în ochi, doica povesti regelui toate câte spusese Budur, și adăugă:

— Ne-ar fi omorât pe toate și ne-ar fi prăpădit, de n-am fi luat-o la fugă.

Iar regele strigă:

— E un lucru nemaipomenit! Dar ai văzut tu, cu ochii tăi, că a pierdut ceea ce a pierdut?

Doica își acoperi fața cu mâinile și răspunse plângând:

— Am văzut! Era plină de sânge!

Atunci regele zise iar:

— În adevăr, e nemaipomenit.

Și, măcar că în acea clipă era desculț și n-avea pe cap decât turbanul de noapte, se repezi în odaia domniței Budur.

Regele o privi aspru pe fiică-sa și o întrebă:

— Budur, este adevărat ceea ce spun bătrânele astea nebune, că te-ai fi culcat azi-noapte cu oarecine, și că porți încă pe trup urmele trecerii lui: lucru care ar fi făcut să pierzi ceea ce ai pierdut?

Ea răspunse:

— De bună seamă, tată, devreme ce tu însuți ai voit așa, și de altfel tânărul era desăvârșit ales, și-atât de frumos încât ard de dorința să știu de ce mi l-ai luat după aceea. Iată, de altfel, inelul lui, pe care mi l-a dat, după ce l-a luat pe al meu.

Atunci regele, tatăl domniței Budur, care gândise întâi că fiică-sa-i numai pe jumătate nebună, își zise: „Ba-i chiar nebună de-a binelea”. Și-o întrebă:

— Budur, n-ai de gând să-mi spui odată ce-nseamnă purtarea asta a ta, atât de ciudată și de puțin vrednică de o domniță ca tine?

Atunci Budur nu se mai putu stăpâni, își sfâșie cămașa de sus până jos și începu să plângă și să se lovească peste obraji.

Văzând așa, regele porunci eunucilor și bătrânelor s-o lege de mâini ca s-o împiedice să-și facă vreun rău și, de va începe iar, s-o lege de fereastra de la odaia ei.

Pe urmă, regele Ghaiur, deznădăjduit, se întoarse în iatacul lui, cugetând ce să facă să găsească leacul acelei nebunii de care credea că a

fost lovită fiică-sa. Căci, ca și-nainte, el o iubea, oricum, tot atât de fierbinte și nu se putea deprinde cu gândul că era nebună pentru totdeauna.

Adună, dar, la palat pe toți învățații din împărăție, doftorii, astrologii, magii, pe cei ce cunoșteau pe de rost cărțile cele de demult, și pe negustorii de leacuri, și le grăi tuturor:

— Fiica mea El-Sett Budur se află în *cutare* și *cutare* stare. Acela dintre voi care o va lecui, are s-o capete de la mine de soție și are să-mi fie urmaș la domnie după ce voi muri. Dar cel ce va intra la fiica mea și nu va izbândi a o lecui, aceluia i se va tăia capul.

Pe urmă porunci să se vestească aceasta în întreaga cetate și trimise crainici în toate zările împărăției lui, ca să se deie de știre la fel.

Și mulți doftori, și învățați, și magi, și vraci, și făcători de leacuri se înfățișară; dar, peste un ceas, capetele lor retezate spânzurau de-asupra porții de la palat. Și în curând patruzeci de capete de doftori și de vânzători de leacuri spânzurau așezate la rând de-a lungul zidului palatului. Atunci, ceilalți își ziseră: „Asta-i semn rău. Și trebuie să fie boală de nelecuit.“ Și nimenea nu mai cuteză a se înfățișa, ca să nu se primejduiască a i se reteza gâtul. Asta pățiră doftorii, și asta era pedeapsa ce li se da în asemenea împrejurări.

Dar, în ceea ce o privește pe domnița Budur, ea avea un frate de lapte, fiul doicii sale și care se numea Marzauan. Or, Marzauan, măcar că era musulman dreptcredincios și cucernic, învățase solomonia și vrăjitoria, cărțile cele indienești și pe cele egipțiene, semnele talismanice și știința stelelor. După care, nemaiavând nimic de învățat din cărți, pornise a călători și a străbate tărâmurile cele mai depărtate și-i cercetase pe oamenii cei mai pricepuți în științele tainice. Și așa își însușise toate cunoștințele omenești. După care, nemaiavând să învețe nimic, porni iar la drum către țara lui, unde sosi bine sănătos.

Or, cel dintâi lucru pe care Marzauan îl zări când intră în cetate, fură căpățânile retezate ale doftorilor, atârnate deasupra porții de la palat. Și, la întrebarea lui, trecătorii îi povestiră toată întâmplarea, precum și neștiința vădită a doftorilor, osândiți pe bună dreptate.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută nouăzeci și patra noapte

Ea urmă:

…precum și neștiința vădită a doftorilor, osândiți pe bună dreptate.

Atunci, Marzauan se duse la maică-sa și, după îmbrățișările de revedere, îi ceru amănunte despre cele întâmplate, iar maică-sa îi adeveri totul; ceea ce îl mâhni nespus pe Marzauan, căci fusese crescut laolaltă cu Budur și-o iubea cu o dragoste mai mare decât aceea pe care o simt îndeobște frații pentru surorile lor. Stete dar și cugetă vreme de un ceas; după care ridică fruntea și-o întrebă pe maică-sa:

— Ai putea să-mi ajuți să intru tainic la ea, ca să-ncerc să aflu pricina bolii sale și să văd de are leac, ori n-are?

Și maică-sa îi spuse:

— Lucru-i tare greu, o, Marzauan. Dar, de vreme ce asta ți-i dorința, grăbește și te-mbracă în haine de femeie și vino după mine.

Marzauan se găti pe dată și, îmbrăcat ca femeie, porni în urma maică-sii spre serai.

Când ajunseră la ușa iatacului, eunucul pus acolo de pază voi să oprească pe aceea pe care n-o mai văzuse până atunci. Dar bătrâna îi strecură în mână un dar și-i grăi:

— O, căpetenie a seraiului, domnița Budur, care-i atât de bolnavă, mi-a spus că-i e dor s-o vadă pe această fată a mea, ce i-i soră de lapte. Lasă-ne, dar, să trecem, o, taică al bunei-cuviințe!

Iar hadâmbul, tot atât de măgulit de vorbele doicii, pe cât de mulțumit de dar, răspunse:

— Intrați iute, dar să nu stați mult.

Și amândoi intrară.

Când Marzauan ajunse dinaintea domniței, își ridică vălul ce-i ascundea fața, se așeză pe podea și scoase de sub haină un astrolab, niște cărți de farmece și o lumânare. Și se pregăti să alcătuiască întâi horoscopul domniței Budur, mai nainte de-a o întreba ceva, când, deodată, tânăra fată i se aruncă de gât și-l îmbrățișa, drăgăstoasă; căci numaidecât îl recunoscuse. Apoi ea îi grăi:

— Cum, frate Marzauan, și tu, ca toți ceilalți, mă crezi nebună? Ah, nu crede asta, Marzauan! Oare tu nu știi ce spune poetul? Ascultă aceste stihuri și cugetă apoi la tâlcul lor:

„A-nnebunit! șoptesc cu milă unii;
Păcat de tinerețea ei pierdută!“
Eu le răspund: „Sunt fericiți nebunii,
Căci viața lor, oricum, e mai plăcută
Decât a gloatei proaste și mișele
Ce-și bate joc de cei ce nu-s ca ea”.
Și le-aș mai spune: „Leac smintelii mele
Iubitul meu e, să mi-l știu colea”.

După ce ascultă versurile, Marzauan înțelese pe dată că Sett Budur era îndrăgostită și că aceasta era toată boala ei. Și-i spuse:

— Omul iscusit nu are trebuință decât de un semn ca să priceapă. Povestește-mi fără zăbavă totul și, cu voia lui Allah, am să-ți fiu aducător de mângâiere și mijlocitorul izbăvirii tale.

Atunci Budur îi povesti amănunțit întâmplarea toată și apoi izbucni în lacrimi, spunând:

— Iată trista mea soartă, o, Marzauan; și nu mai trăiesc decât tot plângând, zi și noapte, și numai stihurile de dragoste pe care mi le îngân mai izbutesc să-mi răcorească oleacă arsura din suflet.

La vorbele ei, Marzauan își plecă fruntea cugetând și stete cufundat vreme de-un ceas în gândurile lui. După care, ridică fruntea și spuse nemângâiatei Budur:

— Pe Allah, văd limpede că cele ce mi-ai povestit sunt în totul adevărate; dar, în adevăr, mi-i tare greu să înțeleg bine. Totuși trag nădejde să-ți vindec inima și să-ți aduc mulțumirea pe care-o dorești. Numai că, pe Allah, caută să ai răbdare până mă-ntorc. Și să fii bine încredințată că ziua în care voi fi iar lângă tine are să fie totodată și cea în care îți voi aduce aici iubitul de mână.

Și cu aceste vorbe, Marzauan plecă grăbit, de la domniță, sora lui de lapte; și, chiar în aceeași zi, părăsi cetatea regelui Ghaiur.

Odată ieșit dintre zidurile orașului, Marzauan călători o lună întreagă din cetate-n cetate și din ostrov în ostrov, și pretutindeni n-auzea oamenii vorbind decât despre povestea ciudată a domniței Budur. Dar după o lună de drumeție, Marzauan ajunse într-un oraș mare, așezat pe țărmul mării și care se numea Tarah. Și nu mai auzi pe nimeni vorbind despre Sett Budur; ci, acolo, dimpotrivă, nu mai era vorba decât despre povestea nemaipomenită a unui prinț, fiul regelui acelor tărâmuri și care se numea Kamaralzaman. Și Marzauan ceru să i se povestească amănunțit acea întâmplare, și i se păru atât de asemănătoare în totul cu cea pe care o știa în legătură cu Sett Budur, încât întrebă numaidecât de locul unde anume se află acel fecior de crai. I se spuse că acel loc era tare departe și că pe două căi se putea ajunge acolo, una pe uscat și alta pe mare. Pe uscat ar fi trebuit șase luni ca să ajungă în acea țară Khaledan, unde se afla Kamaralzaman; dar pe mare n-ar fi trebuit decât o lună. Atunci Marzauan, fără a mai aștepta, luă calea mării, cu o corabie care tocmai pornea către acele ostroave din țara Khaledan.

Corabia cu care plecase Marzauan avu vânt prielnic tot drumul; ci tocmai în ziua când au ajuns în fața cetății de scaun a împărăției, o furtună năprasnică răscoli valurile mării, zvârli în slăvi corabia, ce se răsturnă cu fundul în sus, și-apoi o izbi drept într-un colț de stâncă. Dar Marzauan, printre multe însușiri minunate, știa și să înoate; astfel dintre toți călătorii, numai el izbuti să scape cu zile, agățându-se de catargul cel mare care se prăvălise în mare. Iar valurile învolburate îl târâră chiar pe limba de pământ unde era clădit palatul în care locuia Kamaralzaman cu tătâne-său.

Or, ursita voi ca marele vizir, care venise a da regelui socoteală despre treburile împărăției, tocmai atunci să-și arunce privirile pe fereastra dinspre mare. Și văzându-l pe tânărul ce se străduia să răzbată la țărm, porunci robilor să alerge să-l scape și să-l aducă la el, după ce-i vor da mai întâi niște haine să se schimbe și un pahar de sorbet spre a-și potoli zbuciumul.

Așa că, nu peste mult timp, Marzauan intră în sala în care se afla vizirul. Și, cum era bine făcut și atrăgător la înfățișare, plăcu numaidecât marelui vizir, care începu să-l întrebe de toate și se lămuri pe dată ce multe lucruri cunoștea și cât de înțelept era. Și zise în sineși: „De bună seamă că trebuie să se priceapă și la leacuri”. Și-i grăi apoi:

— Allah te-a adus la noi, ca să lecuiești un bolnav care-i tare scump tatălui său…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăzeci și șasea noapte

Ea urmă:

…ca să lecuiești un bolnav care-i tare scump tatălui său și care-i pentru noi toți pricina unei necurmate amărăciuni.

Marzauan îl întrebă:
— Despre ce bolnav vorbești?
Vizirul răspunse:
— Despre prințul Kamaralzaman, fiul regelui Șahraman, care chiar aici locuiește.
La aceste vorbe, Marzauan își zise: „Ursita mi-i mai prielnică decât nădăjduiam”. Întrebă apoi pe vizir:
— Și de ce boală suferă fiul regelui?
Vizirul spuse:
— Din partea mea, după câte-mi dau socoteală, suferă de sminteală. Ci tată-său pretinde că-i deocheat ori ceva apropiat, și-i gata să creadă povestea ciudată pe care ia povestit-o fecioru-său.
Și viziru-i povesti lui Marzauan întâmplarea toată, de la începutul începutului.
După ce ascultă povestea toată, Marzauan fu bucuros cum nu se mai poate, căci nu mai avea nicio îndoială că prințul Kamaralzaman n-ar fi chiar tânărul ce petrecuse noaptea de pomină cu Sett Budur și care lăsase iubitei lui o amintire atât de vie. Se feri însă a-i dezvălui aceasta marelui vizir cât de cât, ci-i spuse numai atât:
— Hotărât că, de l-aș vedea pe tânăr, aș putea judeca mai bine ce fel de leac i se cuvine și cum l-aș putea vindeca, dacă Allah vrea!
Și vizirul îl duse, fără de zăbavă, la Kamaralzaman..
Or, cel dintâi lucru care sări-n ochii lui Marzauan, când îl văzu pe prințul Kamaralzaman, fu nemaipomenita asemănare a acestuia cu domnița Budur. Și fu atât de uimit, încât nu se putu stăpâni să nu se minuneze:
— Ya Allah! Binecuvântat fie cel care a izvodit frumuseți așa de asemănătoare, înzestrându-le cu aceleași însușiri și cu aceleași desăvârșiri!
Auzind vorbele acestea, Kamaralzaman, care sta întins în pat, fără pic de vlagă și cu pleoapele pe jumătate închise, deschise ochii mari și ciuli urechea. Iar Marzauan, băgând de seamă tresărirea tânărului, întocmi pe loc niște stihuri prin care să-l facă să priceapă, într-un chip învăluit, ceea ce nici regele Șahraman, nici marele vizir nu trebuiau să priceapă:

Încerc să cânt o frumusețe-aleasă,
Pricină-a unui dor ce m-a răpus
Și amintire care mă apasă
A celeia ce-a fost și mi s-a dus.

*Mi-au spus: „*O, *tu, rănit de-o rea săgeată,*
A dragostei, ridică-te-acum iar!
Lăuta veseliei te așteaptă
Și plinul desfătărilor pahar.

*Eu le răspund: „*Ce *fel de veselie*
Mai pot să gust, devreme ce iubesc?,
Oare mai poate fi vreo bucurie,
Ca dragostea de care pătimesc?

Iubita mea atâta mi-e de dragă,
Că blestem și cămașa de pe ea
Când îi atinge șoldul câte-oleacă,
Ori trupu-i care-i însăși viața mea.

Atâta mi-e de dragă-ncât paharul
Din care bea, cu chipul luminat,
Îl blestem că se bucură de harul
Sărutului pe care l-a furat.

Nu mă învinuiți că port în mine
Atâtea flăcări și-o iubesc atât.
De doru-i sufăr chinuri și rușine,
De dragul ei mi-e chipul mohorât.

De-ați ști-o, ah! E mai ispititoare
Decât Iosif lui Faraon cândva,
Ca psaltul David lui Saul; Fecioara
Maria n-a fost simplă cum e ea.

Iar eu sunt trist ca Iacob, cel departe
De fiul lui; ca Iona-nchis în chit;
Ca Iov, sărac și ros de bube sparte;
Sau ca Adam, de înger izgonit.

În boala grea, de care gem și zac,
Numai iubita-mi poate-aduce leac!“

Când Kamaralzaman auzi aceste stihuri, simți o răcoare mare pătrunzând în lăuntrul lui și liniștindu-i sufletul; și-i făcu semn lui tătâne-său să-l poftească pe tânăr să se așeze alături și-apoi să-i lase singuri. Iar regele, fericit că-și vede feciorul ispitit de ceva, se grăbi să-l poftească pe Marzauan să se așeze lângă Kamaralzaman și ieși din sală, făcând semn cu ochiul vizirului să-l urmeze.

Atunci Marzauan se plecă la urechea prințului și spuse:

— Allah m-a călăuzit aici, ca să slujesc de mijlocitor între tine și aceea care ți-i dragă. Și ca să-ți dau o dovadă despre aceasta, iată!

Și-i înșiră lui Kamaralzaman atâtea amănunte din noaptea petrecută cu tânăra fată, încât nu mai încăpea nicio îndoială. Și adăugă:

— Această fată se numește Budur, și-i fiica regelui Ghaiur, stăpân peste El-Buhur și peste El-Kussur. Și-i sora mea de lapte.

La vorbele acestea, Kamaralzaman se simți atât de ușurat de suferința lui, încât simți puterile cum îi reînviază sufletul; se ridică din pat, îl luă pe Marzauan de braț și-i spuse:

— Vreau să plec cu tine îndată către țara regelui Ghaiur.

Dar Marzauan îi zise:

— E cam departe și trebuie mai întâi să-ți recapeți puterile pe deplin. Apoi, vom porni împreună și tu însuți o vei lecui pe domnița Budur!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăzeci și noua noapte

Ea urmă:

…și tu însuți o vei lecui pe domnița Budur! Estimp, regele, mânat de nerăbdare, se întoarse în sală, și văzu chipul luminat al feciorului lui. Atunci, de bucurie, răsuflarea i se opri în gât; și-această bucurie ajunse să întreacă orice închipuire atunci când își auzi fiul spunând:

— Trebuie să mă îmbrac numaidecât și să merg la hammam.

Atunci regele se aruncă la pieptul lui Marzauan și-l îmbrățișă fără să-l întrebe ce leac folosise de izbutise atât de iute să dobândească o izbândă atât de mare. Și numaidecât, după ce îl copleși pe Marzauan cu daruri și cu onoruri, porunci să fie aprinse luminile în toată cetatea, ca semn de bucurie, și dărui tuturor dregătorilor și tuturor slujitorilor de la serai o mulțime de haine de sărbătoare și de daruri rare, și puse să se deschidă toate temnițele și să fie sloboziți toți cei închiși. Și-așa, întreaga cetate și întreaga împărăție trăiră zile de veselie și de bucurie.

Iar când Marzauan socoti că prințul își căpătase pe deplin întreaga-i sănătate, îl luă deoparte și-i grăi:

— E vremea să pornim, că nu mai poți aștepta. Pregătește-te, dar, și hai!

Kamaralzaman răspunse:

— Ci tată-meu n-are să mă lase să plec; căci mă iubește atât, încât nu se va hotărî niciodată să se despartă de mine; Ya Allah! Ce mâhnire are să mă cuprindă! Și, de bună seamă, am să cad iar și mai bolnav decât înainte.

Dar Marzauan îi răspunse:

— M-am gândit și la asemenea necaz; și-am să fac așa ca nimica să nu ne zăbovească. Drept care, iată ce-am ticluit: o minciună binefăcătoare! Ai să-i spui regelui că tare ai mai vrea să respiri acrul curat al câmpului, la o vânătoare de câteva zile în tovărășia mea, întrucât ți-i pieptul foarte slăbit de lunga vreme cât ai bolit la pat. Și regele, de bună seamă, are să-ți dea învoire.

La aceste cuvinte, Kamaralzaman se bucură cum nu se mai poate și alergă pe dată să ceară învoire de la tătâne-său, care, în adevăr, pentru a nu-l mâhni, nu îndrăzni să i se împotrivească, însă-i grăi:

— Dar să nu lipsești decât o noapte! Căci lipsa ta mai îndelungată mi-ar pricinui atâta întristare, încât aș muri!

Apoi regele porunci să se pregătească, pentru feciorul lui și pentru Marzauan, doi cai fără de asemănare și alți șase pentru schimb, precum și o cămilă încărcată cu cele trebuincioase la vânătoare, și altă cămilă încărcată cu burdufuri de apă și cu bucate.

După care, regele sărută pe Kamaralzaman și pe Marzauan, și, pe rând, îi sfătui, plângând, să aibă grijă unul de altul; și, după cele mai înduioșătoare luări de rămas bun, îi lăsă să plece din cetate cu tot alaiul lor.

Odată ajunși în afara zidurilor cetății, cei doi tovarăși, ca să amăgească slugile și pe toți cei trimiși să-i însoțească, se prefăcură a vâna ziua toată; iar când se lăsă seara, porunciră să se ridice corturile, mâncară, băură și dormiră până la miez de noapte. Atunci Marzauan îl trezi binișor pe Kamaralzaman și-i șopti:

— Trebuie să ne folosim de faptul că slugile dorm și să pornim!

Încălecară, dar, fiecare pe câte-un cal de schimb odihnit, și porniră la drum grăbit, nebăgați în seamă de nimenea.

Și călăriră așa, în goana mare, până-n zori de zi. Atunci, Marzauan își opri calul și spuse prințului:

— Oprește și tu și descăleca!

După ce Kamaralzaman descălecă, Marzauan îi zise iar:

— Scoate-ți degrabă și cămașa, și șalvari!

Și Kamaralzaman își dezbrăcă, fără vorbă, cămașa și șalvarii. Și Marzauan îi spuse:

— Acum, dă-mi-le și așteaptă-mă oleacă!

Luă cămașa și șalvarii și se îndepărtă, până la o răscruce unde drumul se despărțea în patru. Pe urmă luă și un cal, pe care avusese grijă să-l aducă legat de calul lui, îl duse într-o pădure ce se întindea până acolo, îl înjunghie și mânji apoi cu sângele lui și cămașă, și șalvari. După care, se întoarse iar la răscruce și aruncă veșmintele însângerate în praful din drum. Când isprăvi, se întoarse la Kamaralzaman, care îl aștepta nemișcat și care îl întrebă:

— Tare aș vrea să știu ce ai de gând.

Marzauan răspunse:

— Mai întâi să mâncăm oleacă.

Mâncară și băură, și apoi Marzauan spuse prințului:

— Iată! Când regele are să vadă că două zile s-au depănat fără ca tu să te fi arătat și când slujitorii îi vor spune că am plecat amândoi de cu noapte, are să trimită numaidecât după noi, iar cei trimiși au să găsească, fără doar și poate, cămașa și șalvarii tăi plini de sânge aici, la răscrucea unde drumul se împarte în patru, și unde, de altminteri, am avut grijă să las și câteva bucăți de carne de cal, precum și două oase sfărâmate. Și-așa, nimeni n-are să mai stea la-ndoială că nu te-or fi sfâșiat niscaiva fiare, și că eu, de teamă, am plecat în goana mare.

Apoi adăugă:

— De bună seamă că aceasta veste amarnică are să fie o lovitură năprasnică pentru tată-tău, dar tot atât de mare are să-i fie mai târziu bucuria, când va afla că ești viu și însurat cu Sett Budur.

La aceste vorbe, Kamaralzaman nu găsi nimic împotrivă și grăi:

— O, Marzauan, planul tău este strălucit, iar șiretlicu-i bine iscusit. Dar cum vom face să plătim cele de trebuință la drum?

Marzauan răspunse:

— De-asta să nu-ți pese! Am luat cu mine cele mai alese nestemate, din care chiar și cea mai neînsemnată prețuiește mai bine de două sute de mii de dinari.

Și-și văzură de cale încă o bună bucată de vreme, până ce, într-un sfârșit, li se ivi dinainte cetatea regelui Ghaiur. Atunci deteră galop cailor și intrară în cetate prin poarta mare a caravanelor.

Kamaralzaman ar fi vrut să meargă neabătut, drept la serai; dar Marzauan îi spuse să mai aibă răbdare, îl duse la un han la care trăgeau străinii bogați, și stete cu el acolo trei zile întregi, spre a se hodini bine de truda drumului. Marzauan se folosi de acest răgaz ca să întocmească pentru prinț toate sculele trebuincioase unui astrolog, scule lucrate numai în aur și în nestemate. Îl duse apoi la hammam și, după ce-l îmbăie, îl îmbrăcă în straie de astrolog. Și numai atunci, dându-i îndrumările de trebuință, îl duse până lângă seraiul împărătesc și-l lăsă singur acolo, iar el plecă să vestească pe mamă-sa de sosire, pentru ca ea, la rându-i, s-o vestească pe domnița Budur.

Estimp, Kamaralzaman se îndreptă către poarta cea mare a palatului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două suta noapte

Ea urmă:

…Estimp, Kamaralzaman se îndreptă spre poarta cea mare a palatului și începu, dinaintea mulțimii de oameni grămădiți în piață și dinaintea străjerilor și a paznicilor porții, să strige cât putea de tare:

Sunt astrolog vestit în lumea mare;
Sunt magul care n-are-asemănare;
Sunt sfoara ce dă la o parte
Perdelele răufăcătoare;
Sunt cheia care
Descuie lăzi, dulapuri și săltare;
Sunt peana care-nseamnă semnele cele rare
Pe vrăji și pe răvașe atotvindecătoare;
Sunt mâna care-ntinde cu mare-ndemânare
Nisipul care-arată și vremea viitoare;
Și tot mâna mea scoate leacul din călămare;
Și birui totdeauna numai cu o strigare;
Alung fiece boală ascunsă-n mădulare.
Nu mă slujesc nici de asudătoare,
Nici de ceaiuri destupătoare,
Nici de furnicătoare,
Nici de strănutătoare,
Nici de licori amare,
Nici de urzicătoare;
Nu mă slujesc decât de-o închinare,
De niște vorbe mijlocitoare,
De niște descântece vrăjitoare,
Și izbândesc vindecări de-a mirare,
Vrednice de desfătare —
Fără afumătoare
Ori alte fleacuri de-astea vătămătoare;
Sunt magul cel mare,
Vestit peste tot sub soare;
Veniți să-l vedeți vericare;
Nu iau nici bani, nici odoare
Răsplătitoare;
Căci fac totul pentru-o plată nepieritoare:
Slava cea fără de asemănare.

Auzind asemenea sforăitoare laude de sine, locuitorii orașului, și străjerii, și paznicii rămaseră înmărmuriți; căci, de când fuseseră scurtați de cap cei patruzeci de doftori, toată lumea gândea că trebuie să se fi stins de pe pământ neamul lor, mai cu seamă că, de-atunci, nu mai văzuseră picior de doftor ori de mag.

Așa că-l înconjurară cu toții pe tânărul astrolog; și când văzură

frumusețea și chipul lui atât de fraged și toate celelalte desăvârșiri, fură vrăjiți și totodată tare mâhniți; căci le era teamă să nu pățească și el ce pățiseră cei de dinainte-i. Și cei ce se aflau mai aproape de carul îmbrăcat în catifea pe care sta el în picioare îl sfătuiră stăruitor să se îndepărteze de serai și-i grăiră:

— Stăpâne mag, pe Allah, oare tu nu știi ce soartă te-așteaptă, dacă mai întârzii pe-aci? Regele are să te cheme să-ți dovedești știința asupra fetei lui. Vai de tine și de tine! Ai să pățești tot așa cum au pățit toți cei ale căror căpățâni retezate iată-le colo, spânzurate, deasupra ta!

Dar la toate îndemnurile lor, Kamaralzaman răspundea strigând și mai răsunător:

Sunt magul cel mare,
Vestit peste tot sub soare.
Nu mă slujesc nici de ceaiuri destupătoare,
Nici de strănutătoare,
Nici de afumătoare,
Veniți să mă vedeți vericare!

Și-atunci, toți cei de față, măcar că nu se mai îndoiau de știința lui, tot tremurau gândind c-au să-l vadă nebiruind boala aceea blestemată.

Și-ncepură a-și răsuci mâinile și a se văicări:

— Vai de tinerețele lui!

Or, estimp, regele, auzind larma din piață și văzând mulțimea ce-l înconjura pe astrolog, chemă pe vizir și-i grăi:

— Du-te numaidecât și adu-mi-l aici!

Și vizirul îndeplini numaidecât ceea ce i se porunci.

Când Kamaralzaman ajunse în sala scaunului împărătesc, sărută pământul dinaintea regelui și-i înălță mai întâi slava cuvenită:

Opt însușiri, ce-ndeamnă la-nchinare,
Îngemănezi tu, în a ta ființă:
Știință, volnicie, elocință,
Avere, dărnicie, viclenie,
Har de a porunci, și biruință.

Auzind stihurile de preamărire, regele Ghaiur fu încântat și privi cu luare aminte la astrolog. Acesta i se păru atât de frumos, încât măria sa închise o clipă ochii, apoi îi deschise și zise:

— Vino și te așază colea, lângă mine!

Apoi adăugă:

— Vezi tu, copile, ți-ar sta mult mai bine fără aceste haine de vraci. Și, în adevăr, ți-aș da-o cu multă bucurie pe fiică-mea de soție, de-ai să izbutești s-o lecuiești. Ci tare mă îndoiesc că ai să izbândești. Și, cum m-am juruit că nimeni dintre cei care o vor fi văzut pe fiică-mea la față să nu rămână în viață, afară doar dacă a izbândit să o dobândească de soție, am să mă văd nevoit, împotriva inimii mele, să poruncesc a te supune aceleiași soarte și să te trimit la moarte, ca și pe cei patruzeci de dinaintea ta. Răspunde-mi, dar: primești cele hotărâte, au ba?

La aceste cuvinte, Kamaralzaman răspunse.

— O, rege mult fericit, atâta cale-am drumețit până pe-acest tărâm norocit, nu ca să tac, ci ea să arăt ce pot să fac cu meșteșugul meu vestit. Cunosc primejdia de la sfârșit, dar n-am să dau îndărăt, negreșit?

Atunci regele porunci căpeteniei eunucilor:

— Du-l îndată la fata întemnițată, de vreme ce el însuși asta cată!

Apoi, plecară amândoi către iatacul domniței și eunucul, văzându-l pe tânăr că-și grăbește pașii, îi zise:

— Sărmane nătărău, crezi tu, cu adevărat, că regele are să fie socrul tău?

Și Kamaralzaman grăi:

— Cred, zău! Și atâta-s de tare în știința mea că, de-aș vrea, aș putea s-o lecuiesc pe domniță chiar de colea, și să-ntorc dorul de viață în ea, ca să poată-ntreg pământul vedea iscusința și priceperea mea!

Auzind acestea, eunucul, uimit peste măsură, îl zise:

— Ce? Ai putea s-o vindeci fără a o vedea? De-ar fi așa, ce n-ai fi în stare-a putea!

Kamaralzaman răspunse:

— Măcar că dorința de-a o vedea pe domniță, care are să fie soția mea, mă împinge să intru cât mai grabnic la ea, am s-o lecuiesc rămânând ascuns după o perdea din camera sa.

Eunucul îi zise:

— Isprava are să fie și mai de-a mirare așa?

Atunci, Kamaralzaman se așeză jos, după perdeaua din iatacul domniței Budur, scoase din seleaful de la brâu o foaie de hârtie și călămările și scrise următoarea scrisoare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute doua noapte

Ea urmă:

…scoase din seleaful de la brâu o foaie de hârtie și călimările și scrise următoarea scrisoare:

„Aceste rânduri au fost scrise de mâna mea, a lui Kamaralzaman, fiul lui Șahraman sultan, regele musulman peste pământuri și peste ocean în insulele Khaledan,

Către Sett Budur, fiica regelui Ghaiur, stăpânul peste El-Buhur și peste El-Kussur.

Ca să-i spun toate câte, iubind-o, îndur.

De-ar fi să-ți spun, o, domniță, întreaga arsură pe care inima mea o îndură, n-ar fi nicăieri pe pământ calam atât de tare cât să poată zugrăvi pe hârtie poveste atât de uluitoare. Ci bine să știi, o, minunato, că cerneala de s-ar sfârși, sângele meu nu s-ar isprăvi, și-n culoarea lui ți-aș zugrăvi flacăra din mine, flacăra aceasta care mă mistuie din noaptea de vrajă când te-ai ivit în somnul meu și m-ai înlănțuit de tine mereu.

Iată, îți trimit cu această scrisoare și inelul tău. Ți-l trimit ca dovadă de netăgăduit că eu sunt cel ars de ochii tăi, îngălbenit ca floarea de șofran, clocotind ca un vulcan, bântuit de-al nefericirilor uragan, cel care strigă către

tine aman, *semnând cu numele lui, Kamaralzaman.*

Locuiesc în cetate, la marele han.“

Când isprăvi să scrie această scrisoare, Kamaralzaman o împături, strecură inelul înlăuntru cu dibăcie, o pecetlui și-o înmână eunucului, care intră îndată și-o dete domniței, spunându-i:

— O, stăpâna mea, colo, după perdea, se află un tânăr astrolog atât de cutezător încât se laudă că ar putea să lecuiască pe cineva și fără a-l vedea. Iată, de altfel, ce mi-a dat pentru tine.

Or, cum deschise acea scrisoare, domnița Budur recunoscu inelul și dete un țipăt cât putu de tare. Apoi, ca ieșită din minți, îl îmbrânci pe eunuc și se repezi să dea perdeaua-ntr-o parte. Și, dintr-o privire, văzu că tânărul astrolog era frumosul flăcău căruia i se dăduse cu totul, pe când el dormea.

Și-atât de mare-i fu bucuria, încât de data aceasta era să înnebunească de-a binelea. Se aruncă la pieptul iubitului ei și se îmbrățișară ca doi porumbei ce-au stat despărțiți multă vreme.

Văzând acestea, eunucul alergă la rege să-i ducă, vestea despre cele întâmplate, spunându-i:

— Acest tânăr astrolog este cel mai învățat dintre toți astrologii. Ți-a lecuit fata fără măcar s-o fi văzut, stând ascuns pe după o perdea, fără nimic altceva!

Regele strigă:

— Adevăratu-i ce-mi spui?

Eunucul răspunse:

— O, stăpâne al meu, vino să vezi cu ochii tăi și să te încredințezi!

Atunci regele alergă în iatacul fiică-sii și văzu că, în adevăr, era întocmai așa. Și-atâta se bucură, încât o sărută pe fată între ochi, că tare o mai iubea! Pe urmă îl sărută și pe Kamaralzaman și-l întrebă din ce țară este. Kamaralzaman răspunse:

— Din insulele Khaledan și sunt chiar fiul regelui Șahraman!

Și-i povesti regelui toată întâmplarea lui cu Sett Budur.

Regele, auzind întâmplarea, grăi:

— Pe Allah! Asta-i o întâmplare atât de uluitoare și atât de minunată, că, de-ar fi scrisă cu acul în colțul de dinlăuntru al ochiului, ar fi pricină de minunare pentru toți cei care-ar citi-o cu băgare de seamă!

Și porunci pe dată să fie scrisă în hronice de către diecii cei mai iscusiți de la palat, ca să rămână de pomenire din veac în veac generațiilor viitoare.

După care, porunci numaidecât să vie cadiul și martorii și să scrie pe loc legământul de căsătorie al domniței Budur cu Kamaralzaman. Și mai porunci ca întreg orașul să fie împodobit și luminat vreme de șapte nopți și de șapte zile. Și-au mâncat, au băut și s-au bucurat. Iar Kamaralzaman și Sett Budur și-au împlinit toate dorurile lor și s-au drăgostit vreme lungă, înconjurați de bucuria tuturor și binecuvântând pe Allah cel atoatedătător.

Până ce, într-o noapte, după un ospăț la care fuseseră poftiți ca oaspeți dregătorii cei mai de seamă din insulele cele din afară și din insulele cele de dinlăuntru, și după ce Kamaralzaman se înfruptase încă și mai minunat decât de obicei din darurile soției sale, adormind, visă un vis în care-l văzu pe tatăl său, regele Șahraman, cu fața scăldată în lacrimi și spunându-i cu alean:

— Așa m-ai părăsit tu, Kamaralzaman? Uite, eu am să mor de dor!

Atunci Kamaralzaman sări din somn și o trezi și pe soție și începu să

suspine adânc.

Și Sett Budur, îngrijorată, îl întrebă:

— Ce ai, o, lumină a ochilor mei? De ți-e cumva rău de la stomah, am să-ți fierb numaidecât un ceai de anason. De te doare capul, îți pun îndată pe frunte niște oblojeli cu oțet. Iar de-ai mâncat prea mult aseară, ți-așez pe pântece o pâine caldă înfășurată într-un șervet și-ți dau să bei apă de trandafiri, amestecată cu apă de flori...

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a două sute șasea noapte

Ea urmă:

...și-ți dau să bei apă de trandafiri, amestecată cu apă de flori.

Kamaralzaman răspunse:

— O, Budur, îndată ce se luminează de ziuă trebuie să plecăm către țara mea, căci regele, tatăl meu, este bolnav. Mi s-a arătat în vis și mă așteaptă plângând.

Budur răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și, cu toate că era noapte neagră, se sculă numaidecât și se duse la tatăl ei, regele Ghaiur, care se afla în haremul său, și-i trimise vorbă printr-un eunuc că vrea să-i vorbească.

Regele Ghaiur, când îl văzu pe eunuc ițindu-și capul pe ușă la acel ceas, rămase ca năuc și întrebă:

— Ce năprasnă ai să-mi vestești, tu, chip de păcură?

Eunucul răspunse:

— Domnița Budur dorește să-ți vorbească!

Regele răspunse:

— Așteaptă să-mi pun turbanul.

Pe urmă, ieși și-o întrebă pe Budur:

— Copila mea, ai înghițit oare niscaiva piper, de umbli pe drumuri la un ceas ca acesta?

Ea răspunse:

— O, tată, am venit să-ți cer învoire să plec în zori către țara Khaledan, împărăția tatălui soțului meu Kamaralzaman.

El spuse:

— Nu mă împotrivesc, dacă făgăduiești să te întorci până-ntr-un an.

Ea răspunse:

— De bună seamă!

Și-i mulțumi lui tătâne-său pentru învoire, sărutându-i mâna, și-l chemă și pe Kamaralzaman, care și el îi mulțumi la fel.

A doua zi, de cu zori, pregătirile erau făcute toate, caii înșeuați și cămilele de povară încărcate. Regele Ghaiur își luă rămas bun de la fiică-sa Budur și-o lăsă în seama lui, să aibă grijă de ea; apoi, le făcu daruri bogate la amândoi, aur și diamante, și-i însoți o bucată de vreme. După care, se întoarse în cetate, nu fără a le fi dat cele din urmă sfaturi, plângând, și-i lăsă să-și vadă de cale.

Atunci, Kamaralzaman și Sett Budur, după lacrimile de rămas bun, nu se mai gândiră decât la bucuria de a-l vedea pe regele Șahraman. Și-au călătorit așa prima zi, pe urmă a doua zi, pe urmă a treia zi, și tot așa, până ce treizeci de zile s-au împlinit.

Ajunseră atunci într-o pajiște nespus de frumoasă, care-i ispiti atât de tare încât poruncir să se așeze acolo o tabără de hodină pentru o zi, două. Iar când cortul domniței fu ridicat la umbra unui roșcov, Sett Budur, ostenită, intră înlăuntru îndată, mâncă ce mâncă și adormi numaidecât.

Iar Kamaralzaman, după ce isprăvi de dat porunci și după ce puse să se nalțe și celelalte corturi ceva mai departe, pentru ca să se poată bucura în tihnă de liniște și de singurătate alături de Budur, intră și el în cort și-și văzu soția dormind. Și, văzând-o așa, își aduse aminte de cea dintâi noapte fermecată petrecută împreună cu ea în turn.

În adevăr, Sett Budur dormea întinsă pe covorul din cort, cu capul pe-o pernă de mătase roșie. Și n-avea pe ea decât o cămașă de culoarea caisei, din mătase străvezie de Mossul. Și-o adiere de vânt i-o ridica ușurel, din când în când, până către buric; și-așa, lăsa să i se vadă pântecul frumos și alb ca de nea, împodobit în locurile cele mai gingașe cu niște gropițe în care de-abia ar fi putut încăpea o nucșoară de muscat.

Iar Kamaralzaman, fermecat, nu mai putu face alta decât să ticluiască următoarele stihuri:

Când stai culcată-n purpurele fine,
Obrazu-ți pare-un răsărit de soare,
Iar ochii-ți sunt seninul mării line.

Când între trandafirii de rubine
Și-ntre narcise stai, n-au semănare
Nici palmierii-Arabiei cu tine.

Cu păru-ți plin de nestemate rare
Se desfășoară-n văluriri senine,
Mătase nu-i ca el strălucitoare.

După care ticlui și această minunată poezie:

Dormi! E ora fermecată
Când, în tihnă, palmierii
Sorb azur. Amiaza doarme.
Dintr-un trandafir în floare,
Un bondar de aur soarbe
Voluptatea dulce-a mierii.
Tu visezi, surâzătoare.
Stai așa, în nemișcare!

Stai așa, în nemișcare!
Pielea ta strălucitoare
Strălucește aurie
Prin cămașa străvezie.
Printre palmieri străbate
Raza candidă de soare
Și — o, diamant! — te-aprinde
Cu lumina-i lucitoare.

Stai așa, în nemișcare!
Numai sânii-ți să coboare
Și să urce — val de mare.
Sânii tăi, ca de zăpadă,
Să-i adulmec, ca pe-o boare,
Ca pe alba mării sare,
Sânii tăi, ah, sânii, lasă-i
Să se urce și coboare!

Lasă-ți sânii să respire!…
Tace râul. Iar pe floare,
Împietrit, bondarul tace.
Arzătoarea mea privire
Fulgeră granata crudă-a
Celor două boabe rare,
Ca doi struguri — sânii tineri…
Ah, privirea-mi arzătoare!…

Ah, privirea-mi arzătoare!
Inima-mi să se-nfioare,
Cind, asupra-ți, palmierii
Freamătă de fericire
Și te-acopăr flori de santal
Și de trandafiri, de pare-a
Păcii și-a singurătății
Blândă binecuvântare.

După ce improviză versurile acestea, Kamaralzaman se simți ars de dorință față de soția sa adormită, de care nu izbutea să se sature, întocmai cum gustul apei proaspete și curate este pururi râvnit de gurile însetate. Se plecă, așadar, asupra-i, și tocmai își strecura mâna către umbra cea caldă a coapselor ei, când simți sub degete un fel de pietricică lucie. O trase de-acolo și văzu că era un grăunte de cornalină, legat cu un fir de mătase; chiar deasupra văii trandafirilor. Și Kamaralzaman, uimit peste măsură, gândi: „Dacă această cornalină n-ar avea însușiri deosebite, și dacă n-ar fi un lucru de mare preț în ochii domniței Budur, atunci Budur n-ar fi ascuns-o cu atâta grijă în locul cel mai scump al trupului ei. A făcut așa, pesemne, ca să nu fie silită să se despartă vreodată de ea. De bună seamă că fratele ei Marzauan, magul, i-a dăruit asemenea piatră, ca s-o apere de deochi și de pierderea sarcinii.“

Apoi, Kamaralzaman, în loc să ducă mai departe mângâierile începute, se simți atât de ispitit să cerceteze mai cu de-amănuntul piatra încât dezlegă firul de mătase de care era agățată o luă și ieși din cort ca s-o privească la lumină. Și văzu că acea cornalină era tăiată în patru fețe și pe fiecare față erau gravate litere talismanice și figuri necunoscute. Și, cum o ținea așa, la înălțimea ochilor, ca s-o cerceteze mai cu de-amănuntul deodată o pasăre mare se repezi ca un fulger din slăvile cerului și i-o smulse din mână…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptea noapte

Ea urmă:

…și i-o smulse din mână. Pe urmă, se așeză ceva mai încolo, în vârful unui copac mare, și-l privi, nemișcată și batjocoritoare, ținând talismanul în plisc.

Uluirea lui Kamaralzaman fu atât de mare, încât rămase un timp cu gura căscată, nemaifiind în stare să facă nicio mișcare; căci prin fața ochilor îi trecu toată mâhnirea de care o și vedea cuprinsă pe biata Budur. Dar, smulgându-se din buimăceală, nu mai stete o clipită în cumpănă. Apucă repede o piatră și alergă către pomul în care se așezase pasărea. Ajungând la o depărtare potrivită pentru a zvârli cu piatra în răpitoare, ridică brațul ca s-o ochească; dar pasărea zbură din copacul acela și se așeză pe altul, ceva mai departe. Atunci, Kamaralzaman porni în urmărirea ei, dar pasărea zbură și se așeză pe al treilea copac. Și Kamaralzaman își zise: „De bună seamă că a văzut piatra din mâna mea. Am s-o arunc, ca să-i arăt că nu vreau s-o lovesc. “ Și zvârli piatra cât colo.

Când văzu pe Kamaralzaman că a aruncat piatra, pasărea coborî pe pământ, dar tot la oarecare depărtare. Și Kamaralzaman își zise: „Iat-o că m-așteaptă!“ Și alergă către ea; dar, când s-o prindă, pasărea sări ceva mai încolo; iar Kamaralzaman sări și el după ea. Și, pasărea sărea, și Kamaralzaman sărea și el, și pasărea sărea, și Kamaralzaman sărea, și tot așa din clipă în clipă, din vale în vale, din colină în colină, până la căderea nopții. Atunci Kamaralzaman strigă: „Nu e alt ajutor decât întru Allah cel atotputernic”. Și se opri, gâfâind din greu. Iar pasărea se opri și ea, la fel, dar ceva mai încolo, pe vârful unui muncel.

Kamaralzaman își simți fruntea asudată, mai mult de deznădejde decât de oboseală, și se gândi că poate-ar fi mai bine să se întoarcă la cort. Dar își zise: „Preaiubita mea Budur ar fi în stare să moară de mâhnire când i-aș spune că s-a pierdut pe totdeauna acest talisman cu însușiri pe care eu nu le știu, dar pe care ea le socoate de mare însemnătate. Și-apoi, de m-aș întoarce acum, când întunericul e-atât de adânc, m-aș primejdui ori să mă rătăcesc, ori să fiu sfâșiat de fiarele nopții.” Cufundat așa în gânduri negre, nu mai știa ce hotărâre să ia; și, descumpănit cum era, se întinse la pământ, sleit și frânt.

Dar nu conteni să ia seama mereu la pasărea ai cărei ochi scânteiau în noapte ciudat; și oridecâteori făcea el vreo mișcare ori se ridica binișor cu gândul s-o înhațe, pasărea bătea din aripi și țipa, ca pentru a-i spune că-l vedea. Așa că, până la urmă, Kamaralzaman, doborât de trudă și de zbucium, se lăsă în voia somnului până în zori.

De cum se trezi, Kamaralzaman hotărî să prindă cu orice preț pasărea răpitoare și porni iar s-o urmărească; și începu iar să alerge după ea, dar cu tot atâta neizbândă ca și-n ajun. Și Kamaralzaman, când văzu înserarea coborând, începu să se bată cu pumnii în piept strigând:

— Am s-o urmăresc, cât timp îmi va mai rămâne suflarea în piept!

Culese apoi câteva ierburi și câteva rădăcini, și se mulțumi cu ele drept hrană. Și-adormi, pândind pasărea, și pândit, la rându-i, de ochii ei ce

scânteiau în beznă.

Or, a doua zi, urmărirea iarăși porni, din zori până-n seară, și tot așa până într-a zecea zi; dar, în cea de-a unsprezecea zi dimineața, momit mereu de zborul păsării răpitoare, ajunse la porțile unei cetăți așezate pe un țărm de mare.

Acolo, pasărea se opri. Puse cornalina talismanică jos, dinaintea ei, țipă de trei ori numele „Kamaralzaman”, luă iar cornalina în plisc, se ridică în văzduh, se înălță tot mai sus, îndepărtându-se, până pieri în depărtare peste mare.

Văzând aceasta, Kamaralzaman fu cuprins de o asemenea mânie încât se aruncă la pământ, cu fața-n jos, și plânse vreme lungă zguduit de suspine.

Și după ce stete așa ceasuri în șir, se hotărî să se ridice și se duse la un pârâiaș ce curgea pe-aproape, să se spele pe mâini și pe față, și să se limpezească, după regulile cele îndătinate; luă apoi drumul către cetate, cu gândul la durerea iubitei sale Budur și la toate presupunerile pe care și le va fi făcând ea despre pieirea lui și a talismanului.

Pe urmă, Kamaralzaman trecu porțile și intră în cetate. Și începu să străbată uliță după uliță, fără ca vreunii dintre numeroșii locuitori pe care-i întâlnea să-l fi privit cu bunăvoință, așa cum face un musulman față de străini. Așa că-și urmă drumul prin cetate mai departe și ajunse în cealaltă parte a orașului, la poarta ce da spre grădini.

Și găsind deschisă poarta la una dintre grădini, mai mare decât celelalte, intră și văzu venindu-i în întâmpinare pe grădinarul care îl salută cu salamalecul musulman. Iar Kamaralzaman, la rându-i, îi ură și el bună pace și răsuflă ușurat auzindu-l vorbind arăbește. Și, după ce schimbară aceste salamalecuri, Kamaralzaman îl întrebă pe bătrân:

— Dar ce-i cu locuitorii de pe-aici, de sunt toți atâta de încruntați la față și au niște priviri de te-ngheață și tare neprimitoare?

Moșneagul cel blajin îi răspunse:

— Binecuvântat fie Allah, copile, că te-a scos din mâinile lor cu zile! Oamenii care locuiesc în această cetate sunt niște năvălitori veniți de prin țările cele negre ale apusului. Au sosit pe mare, într-o zi, au coborât la țărm pe neașteptate și au măcelărit pe toți musulmanii din cetate. Se închină la lucruri de nepriceput, vorbesc o limbă barbară și neînțeleasă, și se hrănesc cu tot felul de spurcăciuni, de pildă cu brânză stricată și cu vânat împuțit. Și nu se spală niciodată; căci la naștere, niște oameni tare urâți și îmbrăcați în straie cernite le stropesc capul cu apă, și această spălare, însoțită de niște gesturi ciudate, îi scutește să se mai spele vreodată, câte zile li-i dat de trăit. Și, ca să nu fie ispitiți cumva a se spăla, au dărâmat fără zăbavă toate hammamurile și toate fântânile din cetate; și-au clădit pe locurile lor prăvălii, ținute de niște târfe, care vând, drept băutură, un fel de zoaie galbene și înspumate, ce trebuie să fie niscaiva ud dospit, de nu și mai rău. Iar muierile lor, o, copile al meu, sunt cea mai afurisită pacoste! Ca și bărbații, ele nu se spală cu dinadins, numai își sulemenesc obrajii cu var stins și cu praf din coji de ouă; și nu poartă nici rufe, nici șalvari, care să le ferească dedesubturile de pulberea de pe drumuri. Din această pricină, fiule, atâta-s de puturoase, de nici focul iadului n-ar izbuti să le scoată duhoarea din oase. Iată, fiule, printre ce neam de oameni trebuie să-mi sfârșesc o viață pe care tare anevoie am izbutit s-o mântuiesc de prăpăd. Căci, așa cum mă vezi, eu sunt singurul musulman care-a mai scăpat cu zile aici! Ci să-i mulțumim Celui Preaînalt că ne-a hărăzit să ne naștem într-o credință tot atât de neprihănită ca

slăvile cerului de unde ne-a fost venită!

După ce spuse aceste cuvinte, grădinarul, văzând fața slăbită a tânărului Kamaralzaman, socoti că trebuie să-i fie tare foame; îl duse, dar, în căsuța lui săracă din fundul grădinii și-i dete cu mâna lui să mănânce și să bea. După care, începu să-l cerceteze pe ocolite ce întâmplare l-a abătut pe-acolo…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute opta noapte

Ea urmă:

…începu să-l cerceteze pe ocolite ce întâmplare l-a abătut pe-acolo.

Kamaralzaman, plin de recunoștință față de bunătatea grădinarului, nu-i ascunse nimic din toate câte pățise și-și isprăvi istorisirea izbucnind în lacrimi.

Moșneagul se strădui cât putu să-l mângâie și îi grăi:

— Copile, fără îndoială că domnița Budur va fi fost plecat mai departe către regatul tatălui tău, în Khaledan. Tu, aici, în casa mea, vei avea căldura dragostei, adăpost și liniște, până ce-ntr-o zi Allah are să trimită o corabie care va putea să te ducă la insula cea mai apropiată, numită Insula de Abanos. Și-atunci, din Insula de Abanos până în țara Khaledanului nu mai este depărtare prea mare și-ai să găsești acolo destule corăbii cu care să călătorești. Am să-ncep, dar, chiar azi, să merg în port, zi de zi, până ce-oi găsi vreun negustător care să primească să te ia cu el până la Insula de Abanos. Căci, ca să găsim unul care-ar vrea să meargă până în țara Khaledan, ar trebui să treacă ani și ani.

Și grădinarul nu zăbovi să facă așa cum zisese; dar zile și luni trecură, fără ca el să fi izbutit să găsească o corabie care să plece către Insula de Abanos.

Iată, așa păți Kamaralzaman.

Cât despre Budur, ea trecu prin niște întâmplări așa de minunate și de uluitoare, o, preafericitule rege, încât mă grăbesc să mă întorc la ea.

Când se trezi din somn, întâia mișcare a domniței Budur fu să deschidă brațele, ca să-l strângă la piept pe Kamaralzaman. Și mare-i fu uimirea când nu-l aflã lângă ea; și fu încă și mai uimită când își văzu pantalonașul desfăcut și când băgă de seamă că lipsea sforicica de mătase cu coralina talismanică. Dar gândi că soțul ei, care încă nu văzuse acea cornalină, o fi luat-o afară, ca să se uite la ea mai de aproape. Așa că așteptă răbdătoare.

Dar, de la o vreme, văzând că prințul Kamaralzaman nu se întorcea, începu a se îngrijora tot mai tare și, curând, fu cuprinsă de o jale adâncă. Iar când se lăsă seara, fără ca soțul ei să se fi întors, nu mai știu ce să creadă despre lipsa lui. Și își zise: „Ya, Allah! Ce lucru așa de neobișnuit s-o fi întâmplat, oare, de l-a silit pe Kamaralzaman să plece din preajma mea, el, care nu putea să stea un ceas fără mine? Și cum se face de-a luat și talismanul cu el? Ah, afurisit talisman, numai tu ești pricina nenorocirii noastre. Și tu, blestematule Marzauan, frate al meu, bătu-te-ar Allah că mi-

ai dăruit un lucru așa de afurisit!“

Dar când Sett Budur văzu că nici după două zile nu i se întorsese soțul, în loc să-și piardă firea, așa cum fac cele mai multe femei în atare împrejurări, știu să găsească, în nenorocirea aceea, o tărie pe care semenele ei n-o au de obicei. Și nu spuse nimic nimănui, despre Kamaralzaman și despre lipsa lui, de teamă să nu fie părăsită ori prost slujită de robii ei; își închise în suflet amarul și porunci roabei care-o slujea să nu scoată o vorbă față de careva. Apoi, știind cât de bine se aseamănă ea cu Kamaralzaman, își dezbrăcă pe dată hainele de femeie, scoase dintr-o ladă hainele lui Kamaralzaman și se îmbrăcă cu ele.

Își puse mai întâi o frumoasă haină vărgată, croită pe talie și deschisă la gât; își legă peste mijloc un seleaf țesut cu fir de aur, înfipse în el un pumnal cu mânerul de jad încrustat în rubine, își înfășură pe cap un turban de mătase pe care-l strânse în jurul frunții, cu trei șnururi din păr moale de cămilă și, după ce se găti așa, luă în mână un bici, se îndreptă din șale și porunci roabei să se îmbrace în hainele pe care le dezbrăcase și sa meargă în urma ei. Așa, toată lumea, văzând-o pe însoțitoare, putea să-și spună: „Asta-i Sett Budur!“ Ieși apoi afară din cort și dete semnalul de plecare.

Sett Budur, schimbată astfel în Kamaralzaman, călători așa, cu întregu-i alai după ea, zile și zile nenumărate, până ce ajunse la o cetate așezată pe un țărm de mare. Porunci atunci să se așeze corturile la porțile orașului și întrebă:

— Ce oraș este acesta?

I se răspunse:

— Este cetatea de scaun a Insulei de Abanos.

Ea întrebă:

— Și cine-i rege aici?

I se răspunse:

— Este regele Armanos.

Ea întrebă:

— Are copii?

I se răspunse:

— N-are decât o fată, cea mai frumoasă fecioară din întreaga împărăție și numele ei este Haiat-Alnefus…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute noua noapte

Ea urmă:

…cea mai frumoasă fecioară din întreaga împărăție și numele ei este Haiat-Alnefus.

Atunci, Sett Budur trimise un sol la regele Armanos, cu o scrisoare prin care-l vestea de sosirea sa; și, în acea scrisoare, ea se da tot prințul Kamaralzaman, fiul regelui Șahraman, stăpânul țării Khaledan.

Când află vestea, regele Armanos, care totdeauna păstrase legăturile cele mai bune cu puternicul rege Șahraman, fu fericit că-l poate primi cu

cinste în cetatea sa pe prințul Kamaralzaman. Și îndată, urmat de alaiul fruntașilor de la curtea sa, porni în întâmpinare către corturile domniței Budur, pe care-o primi cu tot respectul și cu toată cinstea ce socotea că le aduce feciorului unui rege prieten. Și cu toate șovăielile domniței Budur care se străduia să nu primească găzduirea binevoitoare pe care i-o oferea la serai, până la urmă regele Armanos o hotărî să-l însoțească. Și intrară laolaltă în cetate cu mare alai. Și trei zile în șir, întregul serai se desfată împărătește, petrecând în ospețe și într-o strălucire cum nu s-au mai pomenit. Și numai după aceea regele Armanos se așeză la taifas cu Sett Budur, ca să afle cum a călătorit și s-o-ntrebe ce are de gând să facă.

Or, în acea zi, Sett Budur, tot sub înfățișarea lui Kamaralzaman, se dusese la hammamul din palat, unde nu voise să primească ajutorul nici unui băiaș. Și ieșise de acolo minunat de frumoasă și de strălucitoare; iar frumusețea ei, sub acea înfățișare de flăcău, era așa de nemaipomenit de fermecătoare încât lumea toată, la trecerea ei, își oprea răsuflarea și binecuvânta pe Creator.

Așadar, regele Armanos se așeză lângă Sett Budur și stete de vorbă cu ea o bună bucată de vreme. Și fu atât de vrăjit de farmecul și de vorba ei, încât îi spuse:

— Fiul meu, într-adevăr Allah le-a trimis în împărăția mea ca să fii mângâierea bătrânețelor mele și ca să-mi ții loc de fiu căruia să-i las moștenire scaunul meu de domnie. Vrei, dar, copile al meu, să-mi faci această bucurie și s-o primești de soție pe singura mea fată, Haiat-Alnefus? Nimeni pe lume nu e mai vrednic ca tine de bogățiile și de frumusețea ei! Și de-abia a împlinit vârsta de măritat, căci numai luna trecută a intrat în al doisprezecelea an. E o floare fără de asemănare. Și m-aș bucura tare să te văd mirosind-o! Primește-o, fiul meu, și numaidecât îți las ție scaunul de domnie, ale cărui poveri grele nu mai pot să le duc la anii mei cei mulți.

Această propunere și această ofertă mărinimoasă și atât de neașteptată o puseră pe Sett Budur la grea încurcătură. Dintru-ntâi, nu știu cum să facă, să nu-și dea pe față tulburarea ce-o frământa; plecă ochii-n pământ și rămase așa un răstimp, cugetând în sineși așa: „Dacă i-aș răspunde că eu sunt Kamaralzaman și că sunt însurat cu Sett Budur, mi-ar spune că Sfânta Carte îngăduie să ai patru soții legiuite; dacă i-aș dezvălui adevărul că sunt femeie, ar fi în stare să mă silească să mă mărit cu el, și toată lumea ar afla vestea și m-aș face de ocară; dacă nu i-aș primi această ofertă părintească, dragostea lui s-ar schimba în ură crâncenă și-ar fi în stare, după ce aș pleca de la palatul lui, să-mi întindă cine știe ce capcană, ca să mă piardă. Mai bine-i, dar, să primesc propunerea, lăsând să se împlinească ceea ce mi-i scris. Și cine știe ce-mi ascunde nepătrunsul? Oricum, ajungând rege, voi fi dobândit o împărăție foarte frumoasă, pe care să i-o dărui lui Kamaralzaman când are să se întoarcă. Iar în ce privește îndeplinirea datoriei de soț față de tânăra Haiat-Alnefus, soția mea, mă voi mai gândi și poate voi găsi vreun mijloc ca să aranjez lucrurile.“

Ridică deci fruntea și, cu obrazul acoperit de o roșeață pe care regele o socoti drept sfială și tulburare, de înțeles la un tânăr atât de curat, ea răspunse:

— Sunt un fiu preasupus, care răspunde prin supunere și ascultare la orice dorință a regelui său.

La aceste cuvinte, regele Armanos, în culmea bucuriei, hotărî ca nunta să aibă loc chiar în acea zi. Începu prin a lăsa scaunul împărăției lui Kamaralzaman, de față cu toți emirii și dregătorii, și căpeteniile de oaste, și musaipii lui și porunci pristavilor de oaste să vestească aceasta în toată

cetatea, și trimise olăcari în toată împărăția lui să dea de știre tuturor locuitorilor.

Atunci, cât ai clipi din ochi, fu rânduită, și la palat, și în cetate, o sărbătoare cum nu s-a mai pomenit; și în strigăte de bucurie și-n sunete de tilinci și de țimbale, fu scris și senetul de căsătorie al noului rege cu Haiat-Alnefus.

Iar când se lăsă seara, bătrâna regină, înconjurată de alaiul ei de femei, ce strigau „liu-liu-liu“ de bucurie, o aduse pe Haiat-Alnefus în iatac la Sett Budur, pe care ele o credeau Kamaralzaman. Atunci Sett Budur, se-nțelege, sub înfățișarea-i de tânăr rege, înaintă zâmbind către soția sa și-i ridică, pentru întâia oară, iașmacul de pe obraz.

Și toate femeile care erau de față, la vederea unei perechi așa de frumoase, fură atât de fermecate încât păliră de dorință și de tulburare.

Iar când datinele acestea fură-mplinite, mama domniței Haiat-Alnefus și toate femeile din alaiul ei, după ce le urară multă fericire tinerilor și aprinseră toate făcliile, plecară binișor, lăsând pe noii căsătoriți singurei în odaia de nuntă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute zecea noapte

Ea urmă:

…plecară binișor, lăsând pe noii căsătoriți singurei în odaia de nuntă.

Sett Budur fu încântată de înfățișarea plină de prospețime a tinerei Haiat-Alnefus; și dintr-o singură privire o găsi, în adevăr, ispititoare, cu ochii ei negri și mari, speriați, cu fața-i senină, cu sânii de copilă ce abia se zăreau sub cămășuța străvezie. Iar Haiat-Alnefus surâse sfios văzând că plăcuse soțului ei, măcar că tremura toată de o tulburare stăpânită, și își lăsă ochii în jos, abia cutezând să se miște între văluri și pietre scumpe. Și băgă și ea de seamă îndată frumusețea desăvârșită a tânărului cu obraji de fecioară și care-i păru mai minunat decât cele mai frumoase fete de la palat. Așa încât o mare tulburare îi cuprinse întreaga ființă, când îl văzu apropiindu-se binișor și așezându-se lângă ea, pe larga saltea așternută jos, pe covor.

Sett Budur luă mânuțele fetei în mâinile sale, se aplecă ușor și-o sărută pe gură. Dar Haiat-Alnefus nu îndrăzni să-i întoarcă dulcele sărut, ci închise ochii și suspină fericită. Și Sett Budur îi puse capul pe brațul ei, o strânse la piept și cântă încetișor cântece de leagăn atât de melodioase încât copila ațipi cu zâmbetul pe buze.

Atunci, Sett Budur o dezbrăcă de haine și-i scoase podoabele toate, o culcă, și-apoi se întinse și ea alături, strângând-o în brațe. Și amândouă dormiră așa, până dimineața.

Și-ndată ce se trezi, Sett Budur, care se culcase aproape îmbrăcată și chiar cu turbanul pe cap, se grăbi să-și îndeplinească la repezeală purificările rituale, dat fiind că ea făcea numeroase băi pe furiș, ca să nu se trădeze, se împodobi cu însemnele regale și se duse în sala de judecată, ca

să primească închinarea tuturor curtenilor, să orânduiască treburile împărăției, să curme nedreptățile, să firitisească dregători și să mazilească slujbași. Printre alte multe ușurări ce le socoti de neîntârziat, desființă dijmele și vămile, și împărți daruri bogate ostașilor, prostimii și moscheelor. Și-așa, toți noii ei supuși o îndrăgiră pe dată și-i urară viață lungă și îmbelșugată.

Estimp, regele Armanos și soția sa alergară să afle vești de la fiica lor, Haiat-Alnefus și o întrebară dacă soțul ei s-a purtat gingaș cu ea și dacă nu cumva se simțea obosită; căci se feriră s-o întrebe dintru-nceput despre lucrul cel mai de seamă. Haiat-Alnefus le răspunse:

— Soțul meu s-a purtat tare duios. M-a sărutat pe gură, iar eu am adormit în brațele lui, legănată de cântece. Ah, ce gingaș a fost!

Atunci Armanos întrebă mirat:

— Asta-i tot ce s-a întâmplat, fata mea?

Ea grăi:

— Da!

Mama întrebă și ea:

— Atunci, nici nu te-i fi dezbrăcat, de tot?

Ea răspunse:

— Nu!

Atunci, tatăl și mama se uitară unul la altul,
nu mai spuseră nimic și plecară. Și-atâta-i cu ei.

Cât despre Sett Budur, după ce isprăvi treburile, se întoarse în iatac la Haiat-Alnefus și-o întrebă:

— Ce ți-au spus, frumoasa mea, tatăl și mama ta?

Ea răspunse:

— M-au întrebat de ce nu m-am dezbrăcat.

Budur îi spuse:

— Nu-i nimic! Te-ajut eu, numaidecât!

Și, bucată cu bucată, o dezbrăcă toată, până și de cămașă, o luă în brațe, și așa, goală, se culcă cu ea în pat.

Apoi, Budur o sărută dulce pe ochii amândoi și-o întrebă:

— Haiat-Alnefus, mielușeaua mea, ia spune-mi îți plac bărbații?

Ea răspunse:

— N-am văzut niciodată vreunul, afară, de bună seamă, de eunucii de la palat. Dar, se pare că aceia nu sunt bărbați decât pe jumătate. Ce le-o fi lipsind oare?

Budur răspunse:

— Le lipsește ceva ce și ție îți lipsește, lumină a ochilor mei!

Haiat-Alnefus întrebă cu mirare:

— Mie? Pe Allah, ce-mi lipsește?

Budur îi răspunse:

— Un deget.

La vorbele acestea, micuța Haiat-Alnefus, speriată, dete un țipăt înăbușit, își scoase mâinile de sub macat și întinzându-și cele zece degete le cercetă cu ochi holbați de spaimă. Dar Budur o strânse la piept, o sărută pe frunte și-i spuse:

— Pe Allah, o, Haiat-Alnefus, am glumit!

Și-o acoperi cu sărutări, până ce-o liniști. Atunci îi spuse:

— Sărută-mă, iubita mea!

Și Haiat-Alnefus își apropie buzele fragede de buzele domniței Budur și, înlănțuite amândouă așa, dormiră până dimineața.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute unsprezecea noapte

Ea urmă:

…și, înlănțuite amândouă așa, dormiră până dimineața.

Atunci Budur plecă iar să vegheze la treburile împărăției; iar tatăl și mama micuței Haiat-Alnefus veniră să afle vești de la fiica lor.

Mai întâi întrebă regele Armanos:

— Ei, bine, copilă, binecuvântat fie Allah! Văd că te afli încă tot în pat! Te simți trudită tare?

Ea răspunse:

— Ba nicidecum! Am dormit minunat în brațele frumosului meu soț, care m-a dezbrăcat goală-goluță și m-a sărutat duios pe tot trupul. Ya Allah, tare plăcut mai era! Peste tot simțeam mii de furnicături și de fiori. Numai că m-a speriat cumplit când mi-a spus că-mi lipsește un deget. Dar a glumit. Atât de mult mi-au plăcut mângâierile lui, și mâinile lui erau atât de moi pe pielea goală, iar buzele-i erau așa de fierbinți și de dulci pe buzele mele, că până-n zori nici n-am mai știut de mine, de mi se părea că sunt în rai.

Atunci o întrebă și maică-sa:

— Dar ștergarele unde-ți sunt, copila mea? Ai sângerat tare?

Și tânăra răspunse cu mirare:

— N-am sângerat deloc!

Auzind-o ce spune, tatăl și mama, în culmea deznădejdii, începură să-și dea cu palmele peste obraji, strigând:

— Of, ce ocară! Of, păcatele noastre! De ce-și bate joc de noi soțul tău și de ce te disprețuiește atâta?

Apoi, încet-încet, regele fu cuprins de o mare mânie și plecă strigând către soția sa cu o voce atât de tare încât fu auzit și de fată:

— Dacă nici la noapte Kamaralzaman nu-și face datoria de soț față de fata noastră și nu ne scapă astfel de ocară, am să-l pedepsesc crunt pentru necuviința sa. Îl alung și din serai, și nu știu, zău, de n-am să-l pedepsesc și mai rău!

După ce spuse acestea, regele Armanos ieși din iatacul fetei uluite, urmat de soția sa, căreia i se lungise nasul până-n podea.

Așa că atunci când se lăsă înserarea și Sett Budur intră în iatac la Haiat-Alnefus, o găsi tare amărâtă, cu capul înfundat în perne și zguduită de suspine. Se apropie de ea, o sărută pe frunte, îi șterse lacrimile și-o întrebă ce are de e atâta de necăjită; și Haiat-Alnefus îi răspunse cu voce pierită:

— O, stăpâne iubit, tata vrea negreșit să te dea jos din scaunul de domnie, să te izgonească din serai, și cine mai știe ce să-ți mai facă. Și toate astea numai din pricină că nu-ți împlinești nu știu ce datorie de soț față de mine, ca soție, și nu vrei să-i scapi, astfel, de ocară numele și neamul! Și vrea ca lucrul să fie săvârșit chiar în noaptea asta. Iar eu, iubite stăpâne al meu, dacă ți-am spus ce-au zis ei, n-am făcut-o ca să te silesc să faci ce nu vrei, ci numai spre a cunoaște și a te feri de primejdia ce te

paște. Că eu, ziua toată, am tot stat și-am plâns, gândind la pedeapsa pe care o pregătește tata împotriva ta. Of, mă rog ție, grăbește-te și ia-mi acea feciorie, și fă, cumva, ca ștergarele cele albe să se înroșească, așa cum vrea maică-mea. Iar eu mă încredințez cu totul priceperii tale și-mi pun toată făptura și tot sufletul în mâna ta. Ci, pentru aceasta, stăpâne al meu drag, să-mi spui ce trebuie să fac!

Auzind așa, Sett Budur își zise: „Am ajuns la soroc! Văd bine că nu mai am alt mijloc de scăpare. Îmi pun în Allah nădejdea toată.“ Și grăi către fată:

— Lumină a ochilor mei, mă iubești mult?

Ea răspunse:

— Ca pe bolta cerului înstelată!

Budur o sărută pe buze și o întrebă iar:

— Și mai cât?

Ea-i răspunse, înfiorată toată:

— Nu știu. Dar mult, hotărât!

Budur întrebă iar:

— Dacă mă iubești atât, te-ai bucura dacă, în loc de soț, ți-aș fi frate?

Copila bătu din palme și grăi:

— Aș muri de fericire.

Budur urmă:

— Dar dacă ți-aș fi nu frate, ci soră; dacă aș fi fată ca tine, în loc să fiu băiat, m-ai mai iubi tot atât, inima mea?

Haiat-Alnefus îi răspunse:

— Ba încă și mai mult, căci aș sta mereu cu tine, ne-am juca laolaltă, am dormi în același pat și nu ne-am despărți niciodată.

Atunci, Budur o strânse pe copilă la piept, îi acoperi ochii cu sărutări și-i spuse:

— Ei bine, Haiat-Alnefus, ai fi tu în stare să păstrezi numai pentru tine o taină, dovedindu-mi astfel dragostea ce-o ai față de mine?

Tânăra grăi:

— Întrucât te iubesc, mi-i totul ușor.

Atunci, Budur o luă pe copilă în brațe și o sărută pe buze până când amândouă rămaseră fără răsuflare, apoi se ridică în picioare și-i spuse:

— Privește-mă, Haiat-Alnefus, și fii sora mea.

Și, totodată, cu o mișcare iute, își descheie, de la gât până la brâu, haina, lăsând să țâșnească afară doi sâni strălucitori, încununați de buburuzele lor. Apoi grăi:

— Ca și tine, copila mea, sunt femeie, vezi bine. Și de m-am îmbrăcat ca bărbat, am făcut-o din pricina unei întâmplări ciudate, pe care am să ți-o povestesc îndată.

Apoi se așeză la loc, luă fata pe genunchi și-i depănă toată povestea ei, de la început până la sfârșit. Dar ar fi-n zadar s-o mai spunem iar.

Când micuța Haiat-Alnefus auzi acea poveste, rămase nespus de uimită și, întrucât se afla tot în brațele domniței Budur, îi luă bărbia în mânuța ei și îi spuse:

— O, surioară, ce viață plăcută o să petrecem împreună, așteptându-l pe iubitul tău Kamaralzaman! Deie Allah să se întoarcă la noi cât mai degrabă, ca să ne fie fericirea întreagă!
Și Budur îi spuse:
— Allah să-ți audă rugăciunea, inima mea, iar eu am să te dărui lui Kamaraizaman ca a doua soție, și, tustrei, vom trăi, astfel în cea mai desăvârșită fericire!
Apoi se îmbrățișară, iar Haiat-Alnefus nu mai contenea a se minuna și a spune:
— Ya Allah! Acuma pricep eu! Ia gândește-te tu că, ori de câte ori îi întrebam pe robi: „La ce slujește asta? la ce slujește aceea?“ ei clipeau din ochi și nu-mi răspundeau nimic. Alteori, spre ciuda mea, plescăiau din limbă, și tot nu-mi răspundeau nimic. Iar eu, de mânie, îmi zgâriam obrajii și țipam tot mai tare: „Spuneți-mi și mie la ce slujește aceea!“ Atunci, la țipetele mele, venea mama în grabă, întreba de ce țip, și robii îi spuneau: „Țipă că vrea să ne silească a-i spune la ce slujește aceea“. Și-atunci maică-mea, regina, în culmea indignării, măcar că îmi ceream iertare, îmi da jos pantalonașii și-mi trăgea o bătaia bună peste fund, strigându-mi: „Iată la ce slujește aceea!“ Iar eu, până la sfârșit, am ajuns să cred, negreșit, că aceea slujește numai la chelfănit. Și tot așa am pățit și cu celelalte.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute douăsprezecea noapte

Ea urmă:

Atunci, cum se apropia ceasul venirii tatălui și a mamei, Haiat-Alnefus întrebă pe Budur:
— Surioară, ce trebuie oare să spun mamei, care iarăși are să-mi ceară să-i arăt sângele feciorieі?
Budur zâmbi și grăi:
— Asta-i treabă ușoară!
Și plecă pe furiș afară, căută un puișor de găină, îi tăie capul și mânji apoi cu sângele lui ștergarele și coapsele fetei; pe urmă spuse:
— Nu vei avea decât să le arăți asta! Căci datina nu pretinde decât atât și nu îngăduie a se cerceta mai mult.
Atunci intrară la fiica lor regele și regina, gata să izbucnească de mânie, și împotriva ei, și împotriva soțului ei. Dar, când zăriră ceea ce zăriră, se înseninară și se veseliră, apoi deschiseră larg ușile iatacului, ca să intre toate femeile, care izbucniră îndată în strigăte de bucurie și în „liu-liu-liu“-uri de fericire, iar mama, mândră nevoie-mare, puse pe o pernă de catifea ștergarele înroșite și, urmată de întregul alai, făcu înconjurul haremului. Și toată lumea află astfel fericita întâmplare, iar regele orândui o petrecere mare și puse să se junghie, pentru cei săraci, sodom de oi și de cămile tinere.
La rându-le, regina și oaspetele ei se întoarseră la Haiat-Alnefus și,

lăcrimând, o sărutară cu toatele între ochi. Și după ce o duseră la hammam, o înveliră în broboade, ca să nu răcească, și rămaseră cu ea până seara.

Iar Sett Budur își vedea mai departe, zi cu zi, de domnie, în scaunul împărătesc al Insulei de Abanos. Și se făcea tot mai iubită de către supușii ei, care o credeau bărbat și se rugau la Cel Atotputernic să-i deie viață lungă. Iar când venea seara, se întorcea bucuroasă lângă micuța ei prietenă Haiat-Alnefus, o lua în brațe și se culca lângă ea pe saltea. Așa făceau cele două fete încântătoare.

Estimp, Kamaralzaman ședea în casa blajinului grădinar musulman, de dincolo de zidurile cetății locuite de neprimitorii năvălitori veniți din țările din Apus. Iar tătâne-său, regele Șahraman, din insulele Khaledan, după ce-a văzut în pădure rămășițele însingurate, nu se mai îndoia de pierderea iubitului său Kamaralzaman. Îmbrăcă straie cernite, și el, și întreaga lui împărăție, și puse să se clădească un monument funerar în care se închise pentru a plânge moartea copilului său.

La rându-i, Kamaralzaman, cu toată tovărășia bătrânului grădinar, care făcea tot ce putea spre a-l însenina și a-l îmbărbăta să nădăjduiască în sosirea vreunei corăbii care să-l ducă la Insula de Abanos, trăia în tristețe și-și amintea cu jale de zilele cele frumoase de odinioară.

Și într-o bună dimineață, pe când grădinarul plecase ca de obicei, să dea o raită prin port în căutarea corăbiei care să-l ia pe oaspetele lui, Kamaralzaman sta amărât în grădină și-și spunea stihuri, privind cum se jucau păsările, când, deodată, luarea aminte îi fu atrasă de niște croncănituri răgușite pe care le scoteau două păsări mari. Își ridică privirile către copacul de unde venea acel croncănit și văzu o luptă înverșunată, cu năpraznice lovituri de pliscuri, de gheare și de aripi. Dar în curând, una dintre păsări căzu fără viață drept înaintea lui, la pământ, pe când învingătoarea își luă zborul către depărtări.

Ci iată că, îndată, două alte păsări, încă și mai mari, coborâră dintr-un copac din apropiere, de unde priviseră lupta, și se așezară lângă pasărea răpusă, una la cap, cealaltă la picioarele ei, apoi amândouă își înclinară cu tristețe capul și se porniră, vădit, pe plâns.

Văzându-le astfel, Kamaralzaman rămase tare înduioșat, își aminti de soția lui, Sett Budur, și, de jalea acelor păsări, începu să plângă și el.

După o vreme, Karamalzaman le văzu pe cele două păsări săpând cu ghearele și cu pliscurile o groapă în care o înmormântară pe pasărea moartă. După care plecară în zbor. Ci, nu peste mult, se întoarseră iar la groapă, ținând, una de aripi, cealaltă de picioare, pasărea ucigașă care se zbătea să scape, țipând cumplit. Fără să-i dea drumul, o puseră pe mormântul păsării moarte și cu câteva lovituri de plisc o sfâșiară, răzbunând astfel omorul, îi smulseră măruntaiele și zburară, lăsând-o să se zbată în chinurile morții, acolo, în țărână…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaisprezecea noapte

Ea urmă:

…zburară, lăsând-o să se zbată în chinurile morții, acolo, în țărână.

Iar Kamaralzaman rămăsese împietrit de uimire, privind întâmplarea aceea atât de neobișnuită. Apoi, după ce păsările zburară, mânat de curiozitate, se apropie de locul unde zăcea sfârtecată pasărea ucigașă și, privindu-i stârvul, văzu strălucind, în rânza ei ruptă, ceva roșu care-i atrase luarea aminte. Se aplecă și, luând lucrul acela strălucitor, se prăbuși la pământ, leșinat de tulburare: găsise talismanul de cornalină al domniței Budur!

Când își veni în simțire, strânse la piept scumpul talisman, pricină a atâtor necazuri, suspine, păreri de rău și dureri, și strigă:

— Deie Allah ca aceasta să fie o prevestire de fericire și un semn că am s-o găsesc și pe iubita mea Budur!

Sărută apoi talismanul și-l duse la frunte; pe urmă, îl învăli cu grijă într-o bucată de pânză și-l legă de braț, ca nu cumva să-l mai piardă de-aci nainte. Și începu să sară în sus de bucurie.

Când se potoli, își aduse aminte că bunul grădinar îl rugase să scoată din rădăcini un roșcov bătrân, ce nu mai da nici frunze, nici fructe. Își încinse, așadar, mijlocul cu o sfoară de cânepă, își suflecă mânecile, luă o secure și un coș, și se apucă de îndată de treabă, retezând cu îndârjire rădăcinile bătrânului roșcov. Dar deodată simți fierul securii izbind în ceva tare și auzi un zgomot surd răbufnind prelung de sub pământ. Dete atunci degrabă la o parte țărâna și pietrele, și scoase astfel la iveală o placă mare de bronz, pe care Kamaralzaman o ridică numaidecât. Și atunci descoperi o scară cu zece trepte, destul de înalte, tăiate în stâncă. Și după ce rosti vorbele alungătoare de rău „la ilah ill'Allah", .; coborî fără zăbavă treptele și dete de o criptă largă și pătrată, cum se clădeau în vechime, pe vremile cele de demult ale lui Thammud și Aad. Și-n acea mare criptă boltită găsi douăzeci de oluri uriașe, rânduite frumos de-a lungul pereților. Săltă capacul celui dintâi și văzu că era plin până-n gură cu drugi de aur roșu. Săltă apoi capacul celui de-al doilea și-l găsi plin până-n gură cu pulbere de aur. Și se uită și-n celelalte optsprezece și le află pe toate pline, rând pe rând, fie cu drugi, fie cu pulbere de aur.

Kamaralzaman, dezmeticindu-se din uluire, ieși din criptă, așeză placa la loc, își sfârși lucrul, udă pomii după obiceiul pe care-l luase de a-l ajuta pe grădinar, și nu conteni munca decât seara, când bătrânul lui prieten se întoarse acasă.

Cele dintâi vorbe pe care i le spuse grădinarul fură acelea prin care-i anunța vestea cea bună. Într-adevăr, el îi spuse:

— O, copile al meu, mă bucur că pot să-ți vestesc întoarcerea ta apropiată în tara musulmanilor. Am găsit, în sfârșit, o corabie pe care au închiriat-o niște negustători bogați și care are să ridice pânzele peste trei zile; și-am vorbit cu căpitanul, care a primit să te ducă până la Insula de Abanos.

Auzind știrea, Kamaralzaman se bucură nespus, sărută mâna grădinarului și-i zise:

— Taică, așa cum tu-mi dai o veste bună, și eu, la rându-mi, am să-ți spun ceva care te va bucura…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute nouăsprezecea noapte

Ea urmă:

…și eu, la rându-mi am să-ți spun ceva care te va bucura, socot, măcar că tu nu suferi de lăcomia oamenilor din acest veac, și inima ți-i străină de orice deșertăciune. Obosește-te, numai, să vii cu mine în grădină, și-am să-ți arăt, taică, ce noroc îmbelșugat îți trimite soarta cea milostivă.

Și îl duse pe grădinar la locul unde fusese roșcovul cel uscat, ridică placa de deasupra și, în pofida uimirii și a spaimei lui, îl hotărî pe bătrân să coboare în criptă, apoi descoperi dinainte-i cele douăzeci de oluri pline cu drugi și cu pulbere de aur. Și bătrânul grădinar ridică mâinile și căscă ochii mari, spunând, dinaintea fiecărui ol:

— Ya Allah!

Apoi, Kamaralzaman îi grăi:

— Iată că omenia ta este răsplătită de către Cel Atoatedătător! Mâna pe care un străin a întins-o către tine, ca să-l ajuți în nenorocire, tot ea face să curgă acuma aurul în casa ta. Așa răsplătește soarta cea binevoitoare faptele care poartă pecetea unei frumuseți curate și a unei inimi bune.

La vorbele acestea, bătrânul grădinar, fără a putea să rostească un cuvânt, începu să plângă și lacrimile lunecau pe lunga lui barbă, prelingându-i-se pe piept. Izbuti într-un sfârșit să vorbească și grăi:

— Copile-al meu, ce vrei tu să facă un bătrân ca mine cu acest aur și cu aceste bogății? Sunt sărac, ce-i drept, dar sunt mulțumit cu ce am, și-aș fi cu totul fericit dacă ai binevoi să-mi dai numai o drahmă ori două, ca să-mi cumpăr un giulgiu pe care, când oi muri, în singurătatea mea, să-l așez lângă mine, pentru ca vreun trecător milos să-mi înfășoare în el rămășițele pământești, în așteptarea judecății de apoi.

De data aceasta fu rândul lui Karamalzaman să plângă. Apoi grăi către moșneag:

— O, taică al meu cu mâini înmiresmate, sfânta singurătate în care se scurg pașnicii tăi ani șterge de dinaintea ochilor tăi legile dreptății și ale nedreptății, ale adevărului și ale neadevărului, făcute pentru turma celor ce se trag din Adam. Ci eu mă întorc între oamenii cei cruzi, și nu trebuie să uit aceste legi, ca să nu fiu sfâșiat. Aurul de-aici, taică, este al tău întru totul, căci și pământul în care a fost găsit este al tău, după sfânta lege a lui Allah! Dar, dacă vrei tu, iau eu jumătate, iar tu cealaltă jumătate. Altmintrelea, nu mă voi atinge de nimic.

Atunci bătrânul grădinar răspunse:

— Fiule, aici m-a născut maică-mea, acum nouăzeci de ani, și-apoi a murit. Și ochiul lui Allah a ocrotit pașii mei și-am crescut la umbra acestei grădini și la șopotul pârâului strămoșesc. Și mi-s dragi acest pârâu și această grădină, fiule, și aceste frunze ce freamătă, și acest soare, acest pământ părintesc, unde umbra mea se așterne slobodă și se simte acasă, și noaptea, când luna îmi surâde peste acești copaci până dimineața, toate astea îmi vorbesc, fiule! Și ți le spun și ție, anume ca să cunoști și tu pricina ce mă ține aici și nu mă lasă să plec cu tine către țările musulmane. Sunt cel din urmă musulman de pe aceste locuri unde au trăit strămoșii mei. Aici vreau să albească și oasele mele, și fie-i hărăzit celui din urmă musulman să moară cu fața întoarsă către soarele care luminează acum un pământ spurcat, murdărit de fiii păgâni ai Apusului întunecat.

Așa grăi bătrânul cel cu mâinile tremurătoare. Apoi adăugă:

— În ce privește olurile acestea scumpe la care te tot gândești, ia-le, devreme ce tu vrei. Așa, pe cele dintâi zece, și lasă-le pe celelalte zece în criptă. Ele vor fi răsplata celui ce va așeza în pământ giulgiul în care voi dormi. Ci nu asta-i totul! Nu acesta-i greul! Greul este a încărca olurile pe corabie fără a băga cineva de seamă și fără a stârni lăcomia oamenilor cu suflete întunecate ce locuiesc în cetate. Or, iată că în grădina mea măslinii sunt încărcați de roadă; iar acolo unde pleci tu, în Insula de Abanos, măslinele sunt rare și foarte prețuite. Am să cumpăr, așadar, douăzeci de chiupuri mari, pe care le vom umplea pe jumătate cu drugi și cu nisip de aur, și restul îl vom acoperi până la vârf cu măsline din grădina mea. Și numai așa vom putea să le ducem, fără de teamă, la corabia gata de plecare.

Acest sfat fu pe dată urmat de Kamaralzaman, care-și petrecu ziua toată pregătind chiupurile cumpărate. Și când nu-i mai rămase de umplut decât ultimul chiup, își zise: „Talismanul cel fermecat nu-i la loc destul de ferit în jurul brațului meu; mi-ar putea fi furat în vreme ce dorm; ori aș putea să-l pierd altcum! mai bine-i, de bună seamă, să-l pun pe fundul acestui chiup; apoi am să-l acopăr cu drugii și cu praful de aur, iar deasupra am să așez măsline.“ Și așa și făcu, iar la urmă acoperi ultimul chiup cu un capac de lemn alb; și, pentru ca la nevoie să-l osebească ușor dintre celelalte douăzeci, îl însemnă cu o crestătură în partea de jos, apoi, ispitit de ceea ce făcea, săpa cu cuțitul pe lemn întregul său nume „Kamaralzaman“, cu litere frumos întrețesute.

Sfârșind treaba, rugă pe bătrânu-i prieten să înștiințeze pe oamenii de pe corabie să vină a doua zi ca să ia chiupurile. Bătrânul îi îndeplini rugămintea îndată și-apoi se întoarse acasă, ostenit oleacă, și se culcă scuturat de o înfrigurare și de un tremur ușor.

A doua zi dimineață, bătrânul grădinar, care în viața lui nu zăcuse de nimica, se simți și mai rău decât în ajun, dar nu voi să-i spună lui Kamaralzaman, ca să nu-l mâhnească la plecare. Rămase întins pe salteaua lui, pradă unei slăbiciuni mari, și înțelese că nu mai avea mult până să-și împlinească veleatul.

Pe la amiază, veniră în grădină oamenii de pe corabie și-i cerură lui Kamaralzaman, care se dusese să le deschidă poarta, să le arate ce aveau de luat. Iar el îi duse și le arătă cele douăzeci de chiupuri puse în șir lângă gard, și le spuse:

— Sunt pline cu măsline de cel mai bun soi. Vă rog, dar, să aveți grijă să nu se strivească.

Apoi, căpitanul, care venise laolaltă cu oamenii lui, îi spuse lui Kamaralzaman:

— Și, mai cu seamă, stăpâne, nu cumva să zăbovești mâine dimineață; căci vântul are să sufle dinspre uscat, iar noi avem să ridicăm pânzele numaidecât.

Luară chiupurile și plecară…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute douăzeci și doua noapte

Ea urmă:

...Luară chiupurile și plecară.

Atunci Kamaralzaman intră la grădinar și-l găsi tare palid, însă senin la chip. Îl întrebă cum se simte și află astfel că prietenul său era suferind. Și, cu toate vorbele pe care bolnavul i le spunea ca să-l liniștească, îl cuprinse o grea îngrijorare, îi dete să bea tot soiul de zemuri de buruieni verzi, dar fără mare folos. Și rămase în preajma lui ziua toată, și-l veghe noaptea-ntreagă, privind cum boala se înrăutățea mereu. Așa încât, către zori, bunul grădinar, care abia mai avu putere să-l cheme la căpătâiul lui, îl luă de mână și-i grăi:

— Kamaralzaman, fiul meu, ascultă! Nu este alt Dumnezeu decât Allah! Și Domnul nostru Mahomed este trimisul lui!

Apoi își dete sufletul.

Atunci, Kamaralzaman izbucni în lacrimi și rămase multă vreme așezat lângă el și plângând. Se ridică, într-un sfârșit, îi închise ochii, îi dete îngrijirile cele de pe urmă, îi întocmi un giulgiu alb, săpă o groapă și îngropă acolo pe cel din urmă musulman din acea țară ajunsă pe mâna necredincioșilor.

Și numai după aceea se hotărî să se ducă la corabie.

Își luă merinde de drum, închise poarta grădinii, luă cheia cu el și alergă în port; dar soarele se ridicase de mult sus pe cer, așa că bietul Kamaralzaman nu mai apucă decât să vadă corabia, cu toate pânzele întinse, lunecând dusă de vântul prielnic către largul mării.

La priveliștea aceasta, durerea lui Kamaralzaman nu mai avu margini; ci nu lăsă să se vadă nimic, ca să nu râdă de el mulțimea cea ticăloasă din port; și se întoarse trist în grădina al cărei singur stăpân și moștenitor rămase după moartea bătrânului. Și, ajungând în căsuța săracă, se prăbuși pe saltea, plângând pentru soarta lui, pentru cea a iubitei sale Budur și pentru talismanul pe care-l pierduse a doua oară.

Amărăciunea lui Kamaralzaman, așadar, fu nemărginită când se văzu silit de ursită să mai rămână în acea țară neprietenoasă până cine știe când; iar gândul c-a pierdut pe totdeauna talismanul domniței Budur îl învălui într-o deznădejde încă și mai grea; își zicea: „Nenorocirile mele au început odată cu pierderea talismanului; și norocul mi s-a întors atunci când l-am găsit; și-acuma, dacă l-am pierdut iar, cine mai știe ce amaruri au să se abată asupra capului meu!“ Ci, până la urmă, strigă: „Nu este alt ajutor decât la Allah, preaînaltul!“ După care se ridică și, ca nu cumva să piardă și celelalte zece oluri din comoara de sub pământ, se duse și cumpără alte douăzeci de chiupuri, puse în ele pulberea și drugii de aur și le umplu apoi vârf cu măsline, spunându-și: „Vor fi astfel gata pentru ziua menită de Allah plecării mele!“ Și se apucă iară să stropească legumele și arborii cei roditori.

Asta s-a întâmplat cu Kamaralzaman!

Estimp, corabia, dusă de un vânt prielnic, ajunse în curând la Insula de Abanos. Și trase la țărm drept la capătul limbii de pământ pe care se ridica palatul unde locuia prințesa Budur, sub numele de Kamaralzaman.

Când văzu corabia aceea venind cu toate pânzele desfășurate și cu flamurile în vânt, Sett Budur se simți împinsă de o dorință nestăpânită să meargă s-o cerceteze, mai cu seamă că nutrise mereu nădejdea că îl va afla într-o bună zi pe soțul său, Kamaralzaman, pe puntea vreuneia dintre corăbiile care veneau de peste mare. Porunci, dar, la câțiva musaipi s-o

însoțească și se urcă pe puntea corăbiei, despre-care i se spusese de-altminteri că era încărcată cu tot soiul de mărfuri rare.

Când ajunse pe punte, porunci să vie la ea căpitanul și-i spuse că voia să cerceteze corabia. Apoi, după ce se încredință că printre călători nu se afla Kamaralzaman, îl întrebă, din curiozitate, pe căpitan:

— Ce-ai mai adus pe nava ta, căpitane?

El răspunse:

— O, stăpâne, pe lângă neguțătorii călători, avem magaziile pline de stofe dintre cele mai minunate și cu mătăsuri din toate țările, catifele brodate și atlazuri scumpe, pânzeturi zugrăvite ca odinioară ori ca azi, foarte plăcute la vedere, și multe alte mărfuri de preț; avem doftorii chinezești și indienești, prafuri și frunze de leac și de descântec, alifii, coliruri, unsori și balsamuri alese; avem pietre nestemate, perle, ambră galbenă și mărgele; avem arome de toate soiurile și mirodenii rare, mosc, chilimbar și tămâie, grăunțe de mastic, smirnă tare și parfum un de fel de fel de flori; și mai avem camfor, coriandru, cardamoame, cuișoare, scorțișoară de Serendib, tamar indienesc și ienibahar; și-am mai încărcat, în portul din urmă, și niște măsline de soi, din cele numite „gâtlane“, cu pielița subțire, cu carnea dulce și ca untdelemnul la culoare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute douăzeci și cincea noapte

Ea urmă:

…cu pielița subțire, cu carnea dulce și ca untdelemnul la culoare.

Când domnița Budur auzi de măsline, după care-i lăsa gura apă, îi tăie vorba căpitanului și-l întrebă, cu ochii scânteind de poftă:

— Și-aveți multe măsline de-acestea gâtlane?

El răspunse:

— Avem douăzeci de chiupuri mari.

Ea zise:

— Sunt mari de tot, spune-mi! Și-aveți cumva printre ele și măsline umplute, de cele care-mi plac mai tare decât cele cu sâmburi?

Căpitanul căscă ochii și zise:

— Eu socot că-n chiupuri trebuie să fie și de-acelea!

Auzind așa, domnița Budur grăi:

— Tare aș dori să cumpăr unul din aceste chiupuri.

Căpitanul răspunse:

— Măcar că stăpânul lor a pierdut plecarea corăbiei și nu prea pot hotărî în voie în privința măslinelor, regele stăpânul nostru are dreptul să ia ce-i place.

Și strigă:

— Hei, flăcăi! Ia aduceți din cală unul dintre cele douăzeci de chiupuri cu măsline!

Și-ndată marinarii scoaseră din cală și aduseră un chiup dintre cele douăzeci.

Sett Budur puse să se scoată capacul și fu atâta de încântată de cum arătau măslinele, încât strigă:

— Vreau să le cumpăr pe toate douăzeci. Cam cât ar putea să coste după prețul din suk?

Căpitanul răspunse:

— După prețul pieții de-acum, din insula de Abanos, măslinele prețuiesc o sută de drahme chiupul.

Sett Budur porunci cămărașilor săi:

— Plătiți căpitanului o mie de drahme de fiecare chiup.

Și adăugă:

— Când ai să te întorci în țara negustorului, să-i plătești negreșit măslinele.

Și plecă, urmată de hamalii încărcați cu chiupurile de măsline.

Cea dintâi grijă a domniței Budur, când ajunse la serai, fu să meargă la iubita ei Haiat-Alnefus și s-o vestească de cumpărarea măslinelor. Iar când chiupurile, după poruncile date, fură aduse în harem, Budur și Haiat-Alnefus, nemaiputând de nerăbdare, poruncіră să se aducă o tavă mare și puseră roabele să ridice binișor întâiul chiup și să-l deșerte pe tavă, în așa fel încât să se întocmească o grămadă frumos orânduită, în care să se poată deosebi ușor măslinele cu sâmburi de cele ce ar fi fost, poate, umplute.

Și care nu fu mirarea și încântarea domniței Budur și a prietenei ei văzând că mâinile fetelor scot din chiupuri măsline amestecate cu drugi și cu nisip de aur! Dar uimirea lor a fost întrucâtva întunecată de părerea de rău la gândul că măslinele ar putea fi vătămate din pricina acestui amestec. Așa că Budur porunci să fie aduse și alte tăvi și să fie deșertate și toate celelalte chiupuri, unul câte unul, până la cel de al douăzecilea. Dar când roabele răsturnară și pe cel de al douăzecilea chiup și când, pe fundul acestuia, se văzu numele lui Kamaralzaman, și când talismanul scânteie printre măslinele deșertate, Budur scoase un strigăt, îngălbeni de tot și căzu leșinată în brațele micuței Haiat-Alnefus. Recunoscuse cornalina pe care-o purtase odinioară prinsă la baierul de mătase al pantalonașului ei.

Când, în urma îngrijirilor date de Haiat-Alnefus, se trezi din leșin, luă cornalina talismanică și o duse la buze, suspinând de fericire; apoi, ca nu cumva să se dea în vileag față de roabe, porunci tuturora să plece și spuse prietenei sale:

— Iată, dragoste a inimii mele, talismanul ce mi-a pricinuit despărțirea de soțul meu drag. Ci, așa cum am găsit talismanul, tot la fel gândesc că am să-l găsesc și pe acela a cărui sosire ne va umple pe amândouă de fericire.

Și trimise să fie adus la ea căpitanul corăbiei, care se înfățișă numaidecât, sărută pământul dinainte-i și așteptă să fie întrebat. Și Budur îi grăi:

— Poți tu să-mi spui, o, căpitane, ce face în țara lui stăpânul chiupurilor de măsline?

El răspunse:

— Este ajutor de grădinar și urma să se îmbarce pe vas, odată cu măslinele sale, pe care le aducea ca să le vândă aici; dar a pierdut plecarea corăbiei.

Budur zise:

— Ei bine, căpitane, află că, gustând măslinele, dintre care cele mai frumoase sunt, în adevăr, cele umplute, am înțeles că acela care le-a pregătit nu poate fi decât fostul meu bucătar; căci numai el se pricepea să facă o umplutură atâta de picantă și de gustoasă totodată, care-mi place

nespus. Și-acel blestemat de bucătar, într-o bună zi a fugit, de teamă să nu fie pedepsit, din pricină că-l betejise pe un băiat de la el de la bucătărie, încercând cu el niște împreunări cu totul nepotrivite. Trebuie, dar, să ridici pânzele iar și să mi-l aduci aici cât mai degrabă cu putință pe acel ajutor de grădinar ce socot a nu fi altul decât fostul meu bucătar, făptuitorul ticăloșiei. Și-am să te răsplătesc cu dărnicie, dacă ai să împlinești cu mare sârguință porunca mea; de nu, n-am să-ți mai îngădui nicicând să calci prin împărăția mea; iar de vei cuteza să vii, voi porunci să fii ucis, dimpreună cu toți oamenii tăi.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute douăzeci și opta noapte

Ea urmă:

...voi porunci să fii ucis, dimpreună cu toți oamenii tăi.

La vorbele acestea, căpitanul nu putu să răspundă decât că ascultă și că se supune, și, măcar că neașteptata întoarcere îl păgubea în negoțul pe care-l făcea, gândi că, oricum, la înapoiere, regele are să-l despăgubească, așa că desfășură pânzele numaidecât și Allah îi ursi o plutire atât de fericită, încât, peste puține zile, ajunse la cetatea necredincioșilor și coborî pe mal, la vreme de noapte, cu marinarii cei mai voinici pe care-i avea.

Și numaidecât se duse, cu ceata lui, la grădina lui Kamaralzaman și bătu la poartă.

Kamaralzaman tocmai își sfârșise munca zilnică și, tare trist, cu lacrimi în ochi, sta și-și spunea versuri despre despărțire. Dar, auzind bătăi în poartă, se sculă și se duse să întrebe:

— Cine-i acolo?

Căpitanul își prefăcu glasul și răspunse:

—Un sărman, de-al lui Allah!

La acest răspuns plângător, rostit pe arăbește, Kamaralzaman își simți inima zvâcnind și deschise. Dar numaidecât fu înhățat și legat cobză; iar grădina îi fu năpădită de marinarii care, văzând cele douăzeci de chiupuri rânduite ca și întâia oară, se repeziră și le luară. Apoi se-nturnară cu toții la corabie și ridicară pânzele-ndată.

Atunci, căpitanul, înconjurat de oamenii lui, se apropie de Kamaralzaman și-i zise:

— Aha, tu ești râvnitorul de flăcăi care l-a vătămat pe băiatul de la bucătăria regelui! La sosirea corăbiei, te-așteaptă o țeapă gata pregătită să-ți facă și ție la fel: de nu cumva vei fi râvnind ca încă de pe acum să fii tras în spangă de către flăcăii aceștia stătuți!

Și-i arătă pe marinarii ce-și făceau cu ochiul privindu-l, căci li se părea un chilipir minunat, numai bun de înhățat.

La aceste vorbe, Kamaralzaman, care, cu toate că fusese dezlegat după urcarea pe corabie, nu rostise nimic, lăsându-se în voia soartei, nu mai putu îndura asemenea învinuire și strigă:

— Ferească-mă Allah! Au nu ți-i rușine să vorbești așa, căpitane?

Închină-te Profetului!

Căpitanul răspunse:

— Binecuvântarea lui Allah și rugăciunea fie eu el și cu toți ai lui! Dar tu ești cel ce-a vătămat băiatul!

La aceste cuvinte, Kamaralzaman strigă iar:

— Pază mi-i Allah!...

Căpitanul grăi:

— Allah aibă-ne întru mila sa! Stăm cu toții sub paza lui!

Kamaralzaman adăugă:

— Oh, ascultați-mă: jur pe viața Profetului — cu el fie rugăciunea și pacea! — că nu pricep nimic din învinuirea voastră și că n-am pus niciodată piciorul în această Insulă de Abanos, unde mă duceți, și nici în palatul regelui de-acolo! Închinați-vă Profetului, oameni buni!

Atunci toți murmurară:

— Binecuvântat fie numele Lui!

Dar căpitanul zise iar:

— Atunci n-ai fost niciodată bucătar și n-ai vătămat niciun băiat, în viața ta?

Kamaralzaman, foc de mânie, scuipă și strigă:

— Mă pun sub ocrotirea lui Allah! Faceți cu mine ce veți vroi, căci limba mea n-are a se mai clinti ca să răspundă la asemenea întrebări!

Și nu mai scoase o vorbă.

Atunci căpitanul răspunse:

— În ce mă privește, sarcina mea se va încheia odată ce te voi preda regelui. De ești nevinovat, te-i descurca și tu cum vei putea!

Estimp, corabia ajunse cu bine la Insula de Abanos și numaidecât căpitanul coborî pe țărm, îl duse pe Kamaralzaman la palat și ceru să intre la rege. Și îndată fu primit în sala tronului.

Când Sett Budur privi spre cel pe care-l aducea căpitanul, îl recunoscu dintr-o singură privire pe iubitul ei Kamaralzaman. Păli deodată toată și se făcu galbenă ca șofranul. Și toți socotiră că se schimbase așa din pricina mâniei ce-o avea față de cel ce betejise pe băiat. Privi îndelung la Kamaralzaman, fără a putea spune ceva, în vreme ce el, în haina-i veche de grădinar, sta cu totul nedumerit și înfricoșat. Și nici gândea că se afla dinaintea celei pentru care vărsase atâtea lacrimi și îndurase atâtea necazuri, și supărări, și răutăți.

Sett Budur, izbutind, în sfârșit, să se stăpânească, se întoarse către căpitan și-i grăi:

— Păstrează pentru tine, drept preț al credinței tale, banii ce ți i-am dat pentru măsline.

Căpitanul sărută pământul și vorbi:

— Dar cu celelalte douăzeci de chiupuri ce le mai am în cală ce să fac?

Budur grăi:

— Dacă mai ai douăzeci de chiupuri, trimite-mi-le numaidecât. Și vei căpăta încă o mie de dinari de aur.

Și-i porunci să plece.

După care, se întoarse către Kamaralzaman, care sta cu ochii plecați și porunci musaipilor:

— Luați-l pe-acest tânăr...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute și treizecea noapte

Ea urmă:

…Luați-l pe-acest tânăr și duceți-l la hammam! Îmbrăcați-l pe urmă în haine alese, iar mâine dimineață să-l aduceți dinaintea mea la deschiderea divanului.

Și totul fu îndeplinit numaidecât.

La rându-i, Sett Budur se duse la iubita ei Haiat-Alnefus și-i grăi:

— Mielușeaua mea, iubitul nostru a sosit. Pe Allah, am ticluit un plan minunat, așa ca, atunci când ne va recunoaște, faptul să nu fie ca o lovitură cu urmări rele pentru cineva care se vede ajuns, așa, deodată, din grădinar rege. Și-i un plan atât de iscusit că, de-ar fi scris cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar fi o bună învățătură pentru cei ce vor să învețe!

Haiat-Alnefus fu așa de bucuroasă, încât se aruncă în brațele domniței Budur; și amândouă, în acea noapte, steteră cuminți, ca să-l poată întâmpina în toată prospețimea pe iubitul inimii lor.

Și a doua zi dimineață, Kamaralzaman, îmbrăcat într-o haină măreață, fu adus la divan.

Iar baia de la hammam îi aduse iară pe față întreaga-i strălucire semeață, pe când hainele ușoare și bine croite îi scoteau în vileag talia subțire și întreaga-i desăvârșire. Așa încât toți emirii, toți dregătorii și toți mai-marii n-avură de ce să se mire când auziră pe rege poruncind marelui vizir:

— Să dai acestui tânăr o sută de robi să-l slujească și să-i dai din vistieria împărătească banii cuveniți rangului în care îl înalț acum!

Și-l numi vizir peste viziri, și-i dărui toate cele de trebuință, și cai, și catâri, și cămile, fără a mai pomeni de lăzile și de dulapurile pline. După care plecă.

A doua zi, Sett Budur, tot sub numele de rege al Insulei de Abanos, porunci să vie dinaintea ei vizirul cel nou, și-l scoase din slujbă pe marele vizir; apoi îl numi în locul lui pe Kamaralzaman.

Iar Kamaralzaman intră pe dată în divan și sfatul se desfășură sub cârmuirea lui.

Dar, la sfârșitul acelui divan, Kamaralzaman se cufundă în gânduri și-și zise în sine: „De bună seamă că hatârurile cu care mă copleșește acest tânăr rege și prietenia deplină ce mi-o arată față cu toată această lume trebuie să aibă vreo pricină anume. Dar care să fie acea pricină? Marinarii m-au luat pe sus și m-au adus învinuindu-mă că aș fi vătămat un băiat și bănuind că aș fi fost cândva bucătar al acestui rege. Iar regele, în loc să mă pedepsească, mă trimite la hammam, mă numește în slujbe și toate celelalte. O, Kamaralzaman, care or fi pricinele adevărate ale unei întâmplări atât de ciudate?“

Mai cugetă așa o vreme și, la sfârșit, strigă: ”Pe Allah! Am ghicit pricina, dar blestemat fie Eblis! E neîndoielnic că acest rege, care-i foarte tânăr și foarte frumos, mă crede un păcătos doritor de băieți; și numai din această pricină arată atâta bunăvoință față de mine. Dar, pe Allah, nu pot primi să îndeplinesc asemenea slujbă. Am să caut să mă lămuresc ce planuri are, și, dacă am să văd că în adevăr asta vrea, am să-i dau îndărăt pe loc tot ceea ce mi-a dăruit, părăsesc slujba de mare vizir și mă întorc la grădina mea!“

Și Kamaralzaman porni numaidecât să-l caute pe rege și-i grăi:

— O, preafericitule rege, l-ai copleșit, în adevăr, pe robul tău cu slujbe și cu hatâruri ce nu se dau, de obicei, decât unor preacinstiți bătrâni, înălbiți în înțelepciune; pe când eu nu sunt decât un băiețandru ca atâția alți băiețandri. Or, dacă toate astea n-ar avea o pricină tainică, atuncea ar fi cea mai mare minune dintre toate minunile de pe lume.

La aceste cuvinte, Sett Budur zâmbi, îl privi pe Kamaralzaman cu ochi galeși și-i grai:

— De bună seamă, o, vizirul meu preafrumos, este o pricină! Și pricina-i plăcerea pe care frumusețea ta a aprins-o deodată în inima mea. Căci sunt, cu adevărat, fermecat întru totul de chipul tău gingaș și senin.

Și Kamaralzaman răspunse:

— Allah să-ți deie viață lungă, măria ta! Ci robul tău are o soție care i-i dragă și după care plânge în fiecare noapte, de când o întâmplare tare ciudată l-a depărtat de ea. De aceea, măria ta, robul își cere învoire să dea îndărăt măriei tale slujbele împărăției cu care ai binevoit să-l cinstești, apoi să-i îngădui să-și vadă de cale.

Dar Sett Budur îl luă pe tânăr de mână și-i spuse:

— O, vizirul meu preafrumos, stai colea jos! De ce-mi vorbești, oare, despre drumuri și despre plecare? Rămâi aici, lângă cel care arde de dorul ochilor tăi și-i gata oricând, de vrei să-i împărtășești dragostea, să împartă cu tine scaunul lui împărătesc. Căci, să știi, eu n-am fost numit rege decât pentru dragostea ce mi-a mărturisit-o bătrânul rege și pentru drăgălășenia pe care la rândul meu i-am arătat-o. Caută, dar, și învață și tu, o, tinerelule, deprinderile de la noi, în acest veac în care se dă întâietate, pe drept, făpturilor frumoase. Și nu uita vorbele cele atât de adevărate ale unuia dintre poeții noștri cei mai de seamă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute treizeci și doua noapte

Ea urmă:

…Și nu uita vorbele cele atât de adevărate ale unuia dintre poeții noștri cei mai de seamă:

Veacul nostru amintește vremurile-acelea, ah,
Când trăia moș Loth, vestitul, ruda celui care,-n viață,
Fost-a Abraham, prieten al măritului Allah!
Și bătrânul Loth, cu barba lui de sare, avea față
De fecior, ca trandafirii luminoși când dau în floare.
În orașul lui fierbinte, unde îngerii pasămite,
Poposeau adesea, moșul găzduia pe fiecare
Dându-și, spornic, tuturora, fetele-i neostoite.
Ceru-l descotorosise de-o soție-asupritoare,
Preschimbând-o-n stean de sare fără zbucium și alean.
Drept zic: veacul nostru-i veacul dulce-al celor mici de ani!

Când Kamaralzaman auzi aceste versuri și le pricepu tâlcul, rămase cu totul nedumerit, obrajii i se înroșiră și grăi:

— O, măria ta, robul tău își mărturisește că nu simte nicio ispită pentru asemenea lucruri cu care nu s-a putut deprinde. Și-apoi, sunt și prea mic ca să pot îndura măsuri și greutăți ce nu le-ar putea duce nici spatele unui hamal!

La vorbele acestea, Sett Budur pufni într-un râs nestăpânit, după care-i zise lui Kamaralzaman:

— Eu, o, gingașule flăcău, să-ți spun drept, nu înțeleg deloc sfiala ta. Ascultă, dar, ce am să-ți zic în această privință: fie că ești prea mic, fie că ești prea mare. De ești încă mic și n-ai atins vârsta răspunderilor, nu poți fi învinuit cu nimic; căci nu pot fi osândite faptele fără de urmări ale celor mici, și nici nu se cade a fi privite cu ochi crunt; de ești la vârsta răspunderilor — și eu mai degrabă așa socot, auzind cu câtă chibzuință vorbești — atunci ce tot șovăi și te sfiești, devreme ce ești slobod să faci ce vrei cu trupul tău și poți să te dedai cu el la orice-ți place, și devreme ce nimic nu se poate întâmpla dacă nu ți-i scris? Gândește-te că mai cu seamă eu ar trebui să mă sfiesc, căci sunt mai mic decât tine…

După ce Kamaralzaman mai auzi și aceste cuvinte, i se făcu negru dinaintea ochilor, lăsă capu-n pământ și grăi către Sett Budur:

— O, rege plin de slavă, ai în palatul măriei tale destule femei și roabe tinere, și destule fecioare tare frumoase, cum niciun rege din vremile noastre nu are. De ce să le dai uitării pe toate și să nu mă vrei decât pe mine? Au nu știi că ești slobod să faci cu femeile orice-ți place?

Ci Sett Budur zâmbi, închizând ochii pe jumătate, apoi grăi:

— Nimica nu este mai adevărat decât cele cu care mă îmbii tu, o, vizire al meu preafrumos! Dar ce-i de făcut, când gustul nostru-i plin de toane, când simțirile ni se subțiază ori ni se schimbă, și când plăcerile noastre capătă altă fire?

Dar să lăsăm încolo o gâlceavă care nu poate să ducă la nimic și să ascultăm un pic ce spun, în privința aceasta, poeții noștri cei mai buni:

Ia uite-n suk — ispite arătoase:
Răscoapte fructe. *Colo, stând pe frunze*
De palmier, smochinele pătrunse,
Cu fundul brun, ispititoare, grase.

Ci ia te uită dincolo, pe tavă,
La rodul dulce-al sicomorilor:
Ce fructe, zugrăvite parcă-n slavă:
Cât de trandafiriu e fundul lor!

Un al doilea a spus:

Să-ntrebi pe-o fetișcană: de ce, oare,
Atunci când sânii-ncep să-i deie-n pârg,
Râvnește doar lămâile-acrișoare,
Iar la harbuji ori rodii nu-și dă sârg?

Un altul a spus:

Oh, tu mi-ești singura iubire.
Copile! Frumusețea ta

Alean mi-i, mai presus de fire;
E singura credință-a mea
Și singura mea mântuire!

De dragul tău, am dat uitării
Toate femeile, pe rând.
Văzându-mă-nchinat răbdării.
Prietenii — sărmani de gând! —
Socot că-s pradă lepădării
Și schimnic că m-oi fi făcând.

Un altul a spus:

Ia seama și ferește-te vreodată
Să faci nepotrivită-asemănare
Între obrazul spilcuit de fată
Și cel al căpriorului acesta.
De-atari vederi doar un mișel e-n stare
Deosebirea este foarte mare.

Căci pe femeie-o iei pe dinainte:
Iar ea la fel. Dar căpriorul n-are
Cum face-așa — se pleacă înainte,
Și-ncovoindu-se în felu-acesta,
Pământu-ntreg îl ia-n îmbrățișare —
Deosebirea este foarte mare.

Un altul a spus:

Când ceri la Allah îndurare
Ori sfânta-i binecuvântare,
Spre slavă brațele ridici
Și strigi ceea ce vrei să strigi.

Femeile nu fac așa!
Când vor să capete ceva
De la iubitul lor — nu strigă,
Ci doar picioarele-și ridică!

Un altul, în sfârșit, a spus:

Ades femeia cade-n nerozie:
Pentru că are și ea fund, socoate
Că, la nevoie, prin analogie,
De-l dăruiește, birui-va, poate.

I-am dovedit unei astfel de proaste
Că în atare socoteli se-nșală.
Venise într-o zi, să mă adaste,
Cu-o vulvă, drept să spun, fără greșeală.

Am lămurit-o: „Eu fug ca de streche
De ceea ce vrei tu“. Dar ea-mi răspunse

„Știu, veacul nostru lasă moda veche.
Ci nu-i nimic! Cunosc cele ascunse!“

Se-ntoarse-apoi, lăsând vederii mele
Un zgău adânc, ca marea cea bătrână.
Ci eu rostii atunci, cu vorbe grele:
„Îți mulțumesc din inimă, stăpână!

Ești, văd, destul de largă-primitoare!
Ci teamă mi-i să nu mă pierd deodată
Într-o spărtură ce-i cu mult mai mare
Ca-n zidul de cetate-asediată!“

Un altul a spus:

Copile dulce, rob al meu, știi bine:
Te-am slobozit, ca altfel să-mi slujești;
Căci tu măcar nu zămislești în tine
Niscaiva ouă, și nici nu clocești.

Ah, spaimă mi-i de-un pântec de femeie
Vârtoasă-n coapse, care mi-ar plodi
Atâția țânci, că n-ar ști să le deie
Pământul adăpost la câți ar fi.

Un altul a spus:

Atâta îmi făcu ochi dulci nevasta
Și-atâta-și jucă șoldurile greu,
Că mă lăsai târât să-nfrunt năpasta
Pe-un pat de care m-am ferit mereu.

Zadarnic însă. Căci n-avu norocul
Să scoale băiețelul jinduit.
Atunci, aprinsă la obraz ca focul,
Țipă.; „De nu-l văd repede-ntărit.

Și de nu intră-a-și face datoria,
Să nu te miri când, mâine-n zori de zi,
Ai să găsești că mi-a trecut mânia
Și-n frunte-ți niște coarne vei găsi!“

După ce Kamaralzaman ascultă toate aceste versuri, înțelese prea bine că nu mai avea cum să se amăgească în privința țelurilor frumoasei Sett Budur, pe care-o credea rege, și văzu că nu i-ar fi slujit la nimic să i se mai împotrivească. Și-apoi, se simți ispitit să afle și el, în sfârșit, ce-i cu acea modă nouă despre care vorbea poetul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute treizeci și patra noapte

Ea urmă:

Răspunse, așadar:

— O, rege al veacului, devreme ce ții atât de mult la o asemenea treabă, eu ce să mai zic?… Oricum, în ce mă privește, vreau să-mi făgăduiești limpede că nu-mi vei mai cere niciodată să săvârșesc o faptă pentru care mă rog dinainte de iertarea lui Allah cel atoateiertător.

Și Sett Budur glumi mai departe:

— Îți făgăduiesc, negreșit! Și vreau și eu să cer îndurare lui Allah cel îndurător, a cărui bunătate este fără de margini, să ne ajute a ieși din negurile greșelii către lumina adevăratei înțelepciuni.

Apoi adăugă zâmbind cu viclenie:

— Ci, trebuie să dăm dreptate poetului care a spus:

Ne-nvinuiește lumea, prietene iubit,
Că săvârșim ce încă noi nici n-am săvârșit,
Și pune-n seama noastră mulțime de păcate
Și-atâtea rele câte prin gând le trec, pe toate.

Prietene, hai dară, să fim atât de buni,
S-adeverim odată aceste mari minciuni,
Și, dacă ne vorbește așa, de rău, tot natul,
Hai să gustăm, încalte, odată doar, păcatul.

Ne-om pocăi, pe urmă, sătui de ce-am făcut.
Prietene, hai dară și să trudim, tăcut,
Să-i liberăm, pe-aceia ce stau și ne defaimă,
De vina-nvinuirii nedrepte, ca de-o spaimă.

Și se ridică repede și-l târî către saltelele întinse pe covor, pe când el tot mai încerca să se împotrivească și clătina din cap cu o înfățișare îndurerată și suspinând: „Nu-i alt ajutor decât întru Allah! Nimic nu se împlinește fără de porunca lui!“

Și, cum Sett Budur, nerăbdătoare, îl tot îmbulzea, se pomeni deodată răsturnat pe saltea. Și regele îi spuse:

— Ai să vezi că nici îngerii n-ar fi-n stare să-ți dăruie o noapte asemănătoare.

Atunci Kamaralzaman simți că șoldurile regelui erau mai moi la pipăit decât untul și mai dulci decât mătasea. Ci în zadar căută el pretutindeni, și-n jur, și-mprejur, că tot nu putu găsi minaretul. Și gândi în sine: „Ya Allah! ascunse-s lucrurile tale! Cum poate fi, oare, o boltă fără de minaret?“ Apoi își zise: „Pesemne că regele acesta frumos nu-i nici bărbat, nici femeie, ci-i vreun eunuc alb“. Și-i grăi regelui:

— Măria ta, nu știu cum, dar nu găsesc minaretul!

La vorbele acestea, Sett Budur fu cuprinsă de un râs atât de nestăvilit, că era mai-mai să leșine…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca-ntotdeauna, tăcu.

Ci într-a două sute treizeci și cincea noapte

Ea urmă:

…Sett Budur fu cuprinsă de un râs atât de nestăvilit, că era mai-mai să leșine. Apoi deodată se opri și, cu dulcele-i glas de totdeauna, spuse lui Kamaralzaman:

— O, soțul meu drag, ce repede ai uitat tu nopțile noastre cele minunate!

Și se sculă repede, aruncă de pe ea departe hainele de bărbat și turbanul, și se arătă cum era, cu păru-i despletit pe spate.

Văzând-o așa, Kamaralzaman o recunoscu pe soția sa Budur, fiica regelui Ghaiur. Și el o îmbrățișa și ea-l îmbrățișa, și el o strângea și ea-l strângea, apoi, amândoi, plângând de bucurie, se pierdură în sărutări pe saltea. Și ea-i spunea aceste versuri:

Acesta mi-e iubitul! Priviți-l a sosit!
E-un dansator cu trupul zvelt și desăvârșit.
Priviți-l cum plutește în mersu-i, ca vrăjit.

Acesta-i! Să nu credeți cumva că s-ar mai plânge
De sarcina ce-acuma între picioare-l strânge,
Sub care și-o cămilă, de-atât frământ, s-ar frânge.

Priviți-l, dar! În cale-i așterne-voi, covor,
Obrajii mei în floare. Ah, dulcele meu dor,
Țărâna de pe talpe-ți mi-i ochilor odor!

Fecioare, voi, din țara Arabică — văzui
Cum joacă răsăritul de soare-n ochii lui.
Cum să-i mai uit dulceața cum alta-n lume, nu-i?…

După care, regina Budur îi povesti lui Kamaralzaman tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit; și el făcu la fel; apoi el o certă și-i grăi:

— Este, în adevăr, nemaipomenit ceea ce mi-ai făcut în noaptea asta!

Ea răspunse:

— Pe Allah! Am glumit doar!

Și se apucară iar de zbenguielile lor ușoare, cu brațe și picioare, până la răsărit de soare.

Atunci, regina Budur se duse la regele Armanos, tatăl tinerei Haiat-Alnefus, și-i povesti-ntreaga-ntâmplare, încredințându-l că Haiat-Alnefus, fiica lui, era tot fecioară, întocmai ca mai înainte!

Când regele Armanos, stăpânul Insulei de Abanos, auzi cele povestite de Sett Budur, fiica regelui Ghaiur, se minună cu mirare mare și porunci ca povestea uluitoare să fie scrisă cu litere de aur pe pergamenturile cele mai rare.

Se întoarse apoi către Kamaralzaman și-i puse-ntrebare:

— O, fiu al regelui Șahraman, vrei tu să te-nrudești cu mine, primind ca a doua soție pe fiica mea, Haiat-Alnefus, care-i fecioară desăvârșită, așa cum s-a spus?

Kamaralzaman îi dete răspuns:

— Mai întâi să mă sfătuiesc cu soția mea Sett Budur, căreia îi datorez cinstire și iubire!

Și se întoarse către regina Budur, ca s-o întrebe:

— Îngădui tu ca Haiat-Alnefus să-mi fie a doua soție?

Budur îi răspunse:

— De bună seamă! Căci doar eu ți-am păstrat-o, ca să sărbătoresc întoarcerea ta! Și-am să fiu bucuroasă a fi chiar și a doua în casă, căci datorez multă recunoștință lui Haiat-Alnefus pentru drăgălășenia și bunătatea sa!

Atunci Kamaralzaman se întoarse către regele Armanos și-i spuse:

— Soția mea, Sett Budur, îmi dă încuviințare, fără murmur, mărturisind că ar fi bucuroasă tare să fie, la nevoie, chiar și roaba lui Haiat-Alnefus!

La vorbele acestea, regele Armanos își simți inima plină de bucurie și se duse îndată să se așeze în scaunul de judecată, și porunci să vie toți vizirii și emirii și musaipii și navabii din împărăție, și le povesti povestea lui Kamaralzaman și a domniței Budur, frumoasa-i soție, de la început până la sfârșit. Pe urmă le aduse la cunoștință hotărârea de-a i-o da lui Kamaralzaman pe Haiat-Alnefus, ca a doua soție, și de a-l numi totodată sultan al Insulei de Abanos, în locul soției sale, regina Budur. Și toți sărutară pământul dinaintea lui și-i răspunseră fără-nconjur:

— De vreme ce prințul Kamaralzaman este soțul domniței Budur, care-a domnit mai înainte în acest scaun, îl primim, se-nțelege, ca rege, și suntem bucuroși a-i fi robi credincioși!

La aceste cuvinte, regele Armanos chicoti și se veseli cu nestăvilită veselie și porunci pe dată să vie cadiii, martorii și fruntașii toți din împărăție și puse să se scrie senetul de căsătorie al lui Kamaralzaman cu Haiat-Alnefus. Și nunta lor fu prilej de mare bucurie și de petreceri de-a mirare; și se-njunghiară mii și mii de vite pentru cei săraci și nenorociți, și s-au împărțit daruri multe la fiecare, întregului norod și oștilor toate. Așa că nimeni din împărăție n-a pregetat să ureze viață lungă și fericire regelui Kamaralzaman și celor două soții ale lui, Sett Budur și Haiat-Alnefus.

La rândul lui, Kamaralzaman cârmui regatul cu tot atâta dreptate cu câtă își mulțumea și pe cele două soții, petrecându-și câte-o noapte cu fiecare, pe rând.

Iar Sett Budur și Haiat-Alnefus trăiră-mpreună în înțelegere, dăruindu-și nopțile soțului lor, iar ceasurile de peste zi petrecându-le între ele.

După care, Kamaralzaman trimise olăcari la tatăl său, regele Șahraman, să-l vestească despre câte-i fusese dat să pățească și să-i spună că are de gând să vină să-l vadă cât mai curând, de îndată ce va fi cucerit de la niște necredincioși un oraș de dincolo de mare, unde musulmanii băștinași fuseseră măcelăriți de acei ticăloși.

Estimp, regina Budur și regina Haiat-Alnefus rămaseră însărcinate și dăruiră soțului lor, fiecare, câte un băiețel, frumos ca luna-n azur. Și trăiră astfel în fericire până la sfârșitul zilelor lor.

Aceasta este minunata poveste a lui Kamaralzaman și a domniței Budur.

Și, surâzând, Șeherezada tăcu.

Iar micuța Doniazada, cea cu obrajii de obicei albi, se înroșise cu totul, mai ales către sfârșitul poveștii, și sta cu ochii măriți de plăcere și de rușine, iar până la urmă își acoperi fața cu amândouă mâinile, privind însă printre degete.

Și-n vreme ce Șeherezada, ca să-și dreagă glasul, își muia buzele într-o cupă cu sirop de stafide, Doniazada bătu din palme și strigă:

— O, surioară, ce păcat că minunata poveste s-a sfârșit atât de repede. Este întâia de acest fel pe care-o aud din gura ta. Și nu știu ce am de roșesc așa.

Iar Șeherezada, după ce sorbi din băutură, surâse cu coada ochiului către surioara ei și spuse:

— Dar ce-are să mai fie când ai să auzi povestea lui Aluniță!... Ci n-am să ți-o povestesc decât după povestea Frumosului-Fericit și a Frumoasei-Fericite.

La vorbele acestea, Doniazada sări în sus de bucurie și de nerăbdare, strigând:

— O, surioară, te rog, povestește-ne mai întâi povestea Frumosului-Fericit și a Frumoasei-Fericite, ale căror nume m-au și fermecat!

Atunci regele Șahriar, a cărui întristare pierise încă de la cele dintâi cuvinte ale poveștii domniței Budur, pe care-o ascultase cu multă luare-aminte, grăi:

— O, Șeherezada, povestea domniței Budur, mă simt dator să-ți spun, m-a încântat și m-a bucurat; ba, mai mult: m-a stârnit să aflu și mai multe despre acea modă nouă de care vorbea Sett Budur în proză și în versuri. Așa că, dacă în poveștile pe care ni le făgăduiești, rosturile acestei mode sunt lămurite și prin alte amănunte necunoscute mie, poți să începi numaidecât!

Dar când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă cum era, tăcu.

Iar regele Șahriar gândi în sine: „Pe Allah! n-am s-o ucid până ce nu voi fi auzit și alte amănunte despre moda cea nouă care, până acum, îmi pare plină de întunecime și de încurcături!

Ci într-a două sute treizeci și șaptea noapte

Doniazada spuse cu nerăbdare:

— O, Șeherezada, surioara mea, hai, începe!

Iar Șeherezada zâmbi sorei sale și, întorcându-se către regele Șahriar, povesti.

Povestea frumosului-fericit și a frumoasei-fericite

Se povestește — dar Allah știe mai bine — că trăia în orașul Kufa un om care era socotit printre locuitorii cei mai bogați și mai de vază din cetate. Și numele lui era Primăvară.

Încă din întâiul an al căsătoriei sale, negustorul Primăvară văzu bine cuvântarea Celui Preaînalt coborând asupra casei lui, prin nașterea unui băiat tare frumos, care veni pe lume cu surâsul pe buze. Fapt pentru care i se și dete acelui copil numele de Frumosul-Fericit.

Într-a șaptea zi după nașterea copilului, negustorul Primăvară se duse în sukul de sclavi, ca să cumpere o roabă pentru soția sa. Ajungând în mijlocul pieții celei mari, aruncă o privire asupra femeilor și a băieților aduși spre vânzare și zări, în mijlocul unei cete, o roabă cu chipul tare drăguț și care-și purta în spinare, legată cu o cingătoare largă, copila adormită.

Negustorul Primăvară gândi atunci: „Allah e mărinimos!“ și se duse de-a dreptul la misit și-l întrebă:

— Cât costă roaba aceea cu fetița ei?

Misitul răspunse:

— Cincizeci de dinari, nici mai mult, nici mai puțin.

Primăvară zise:

— O cumpăr. Scrie învoiala și ia banii.

După ce hârtia fu scrisă pe loc, negustorul Primăvară grăi blajin tinerei roabe:

— Urmează-mă, fiica mea!

Și o duse acasă la el.

Când soția îl văzu pe Primăvară venind cu sclava, îi zise:

— O, bărbate drag, de ce această cheltuială de prisos, devreme ce eu, măcar că abia m-am ridicat după lăuzie, tot pot să-ți țin casa ca și înainte?

Negutătorul Primăvară îi răspunse cu blândețe:

— O, nevastă, am cumpărat roaba numai pentru copila pe care-o duce în spinare și pe care o vom crește laolaltă cu fiul nostru Frumosul-Fericit. Și să știi că, judecând după cât am văzut din trăsăturile ei, fetița, când va fi mare, n-are să aibă pereche ca frumusețe în toate țările Irakului, Persiei și Arabiei.

Atunci soția lui Primăvară se-ntoarse către roabă și o întrebă blând:

— Cum te cheamă?

Ea răspunse:

— Mă cheamă îmbelșugare, o, stăpâna mea!

Soția negustorului fu foarte mulțumită de numele acesta și zise:

— Pe Allah, ți se potrivește! Dar pe fetița ta cum o cheamă?

Ea răspunse:

— O cheamă Noroc!

Atunci, soția lui Primăvară, bucuroasă cum nu se mai poate, grăi:

— De-ar fi adevărat ce spui! Și deie Allah ca, odată cu venirea ta, să

sălășluiască norocul și îmbelșugarea în casa celor care te-au cumpărat, o, chip luminos ce ești!

După care, se întoarse către soțul ei Primăvară și-l întrebă:

— Întrucât datina cere ca stăpânii să dea nume roabelor pe care le cumpără, ce nume te gândești să dai fetiței?

Primăvară răspunse:

— Hotărăște tu.

Ea răspunse:

— S-o numim Frumoasa-Fericită!

Primăvară răspunse:

— Foarte bine. Nu am nimic împotrivă.

Și astfel, copila fu numită Frumoasa-Fericită și fu crescută împreună cu Frumosul-Fericit, fără nicio deosebire. Și amândoi se făceau din zi în zi tot mai frumoși; și Frumosul-Fericit îi spunea fetiței de roabă „soră”, iar ea îi spunea lui „frate“.

Când Frumosul-Fericit ajunse la vârsta de cinci ani, se hotărî să aibă loc ceremonia tăierii sale împrejur. Pentru aceasta părinții lui așteptară praznicul nașterii Profetului — cu el fie rugăciunea și mântuirea! — spre a se da acestei sfinte rânduieli toată cinstirea și toată strălucirea cuvenite. Așadar, tăierea împrejur a Frumosului-Fericit se îndeplini în chip sărbătoresc, iar el, în loc să plângă, mai-mai că găsi lucrul plăcut și, așa cum de altminteri făcea în orice împrejurări, zâmbea dulce. Atunci alaiul cel numeros al rubedeniilor, al prietenilor și al tuturor cunoscuților lui Primăvară și al soției sale, cu prapurii și cu clarinetele-n frunte, străbătu străzile Kufei, Frumosul-Fericit stând sub un palanchin roșu, așezat pe spinarea unui catâr învăluit de sus până jos în fotaze de atlaz. Iar lângă el ședea micuța Frumoasa-Fericită, care-i făcea vânt cu o batistă de mătase. În urma palanchinului veneau prietenele, vecinele și copiii care umpleau văzduhul cu „liu-Iiu-liu-liu“-urile lor vesele, în vreme ce preacinstitul Primăvară, mândru nevoie mare, ducea de căpăstru catârul fălos și cuminte.

Când ajunseră acasă, musafirii veniră rând pe rând să ureze negustorului Primăvară cele de cuviință și, înainte de-a pleca, ziseră:

— Binecuvântarea și fericirea fie cu tine! Deie-ți Allah viață cât mai lungă, îmbelșugată și plină de bucurii!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute treizeci și opta noapte

Ea urmă:

…Deie-ți Allah viață cât mai lungă, îmbelșugată și plină de bucurii!

Apoi anii se scurseră în fericire, iar cei doi copii ajunseră la vârsta de doisprezece ani.

Atunci Primăvară se duse la fiul său Frumosul-Fericit, ce se juca împreună cu Frumoasa-Fericită, îl luă de-o parte și-i zise:

— Copilul meu, iată că, din mila lui Allah, ai împlinit doisprezece ani! Așa că de azi încolo nu-ți mai este îngăduit s-o numești soră a ta pe

Frumoasa-Fericită, căci sunt dator acuma să-ți spun că ea este fata roabei noastre Îmbelșugare, măcar că am crescut-o în același leagăn cu tine și ne-am purtat față de ea ca și cum ar fi fost copila noastră. Iar ea, de astăzi înainte, trebuie să-și acopere fața cu iașmacul, căci, după cum mi-a spus mama ta, Frumoasa-Fericită a împlinit, săptămâna trecută vârsta măritișului. Și mama ta urmează să-i caute un soț, care să fie pentru noi rob credincios.

Auzind acestea, Frumosul-Fericit spuse tatălui său:

— Devreme ce Frumoasa-Fericită nu este sora mea, vreau s-o iau eu însumi de soție!

Primăvară răspunse:

— Trebuie să ceri învoire de la mama ta.

Atunci, Frumosul-Fericit se duse la maică-sa, îi sărută mâna, pe care apoi o duse la frunte, și grăi:

— Vreau s-o iau de soție tainică pe Frumoasa-Fericită, fiica roabei noastre îmbelșugare.

— Și mama Frumosului-Fericit răspunse:

— Frumoasa-Fericită este a ta, fiul meu! Căci tatăl tău pentru tine a cumpărat-o.

Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară, alergă îndată la cea care-i fusese ca o soră și o luă de mână. Și el o iubi, și îl iubi și ea; și, în aceeași seară, dormiră împreună ca doi soți fericiți.

Și, lucrurile urmând tot așa, trăiră amândoi cât se poate de fericiți, încă cinci ani binecuvântați. Și în tot orașul Kufa nu era altă tânără mai frumoasă, nici mai gingașă, decât tânăra soție a fiului lui Primăvară. Și nici nu era alta la fel de învățată ca ea. Căci, cu adevărat, Frumoasa-Fericită își închinase toate ceasurile ei de răgaz să învețe *Coranul,* științele, frumoasa scriere kufică, precum și scrierea obișnuită, literatura și poezia, cântul din lăute și din țimbale. Și-atâta de iscusită ajunsese în arta cântecului, încât știa să cânte în mai bine de cincisprezece feluri osebite, și-ar fi putut, pornind de la un singur cuvânt din cel dintâi stih al unui cântec, să izvodească ceasuri în șir, ba chiar și o noapte întreagă, nesfârșite alte armonii ce vrăjeau cu frumusețea ritmurilor și a duioșiei lor.

Și de câte ori Frumosul-Fericit și roaba lui, Frumoasa-Fericită, nu veneau, la ceasurile de arșiță, să se așeze în grădina casei lor pe marmura lucitoare din jurul havuzului, unde răcoarea apei și a pietrei îi umplea de desfătare! Acolo mâncau harbuji zemoși, cu miez ce se topea în gură, și migdale, și alune, și semințe prăjite și sărate, și multe alte lucruri plăcute. Și se opreau să miroase trandafirii și iasomiile sau ca să-și spună stihuri fermecătoare. Și-atunci, Frumosul-Fericit o ruga pe roaba lui să înceapă vreun cântec; iar Frumoasa-Fericită lua ghitara cea cu patru perechi de strune, din care știa să scoată sunete fără de asemuire. Și amândoi își cântau cântece ca acesta, dintre multe altele minunate:

„Frumoaso, flori și păsări plouă! Vântul,
Hai să ne ducă, să umblăm pământul,
Către Bagdadul plin de minarete.“

„O, nu, emire-al meu! Colea-n grădină,
Cu mâinile la ceafă, pe-ndelete,
Sub palmieri de aur și lumină,
Doar tihna unui vis să ne desfete

„Hai, preafrumoaso! Plouă nestemate
Prin frunze-albastre; crengile se-ndoaie,
Ca arcul, în azur. Ah, minunat e!
Ridică-te și scutură șuvoaie
De stropi, ce ți se rătăcesc prin plete.“

„Ah, nu, emire-al meu! Las’ să te-mbete
Inmiresmatu-mi sân, ca floarea dulce!
Ah, lasă pe genunchii-mi să se culce
Drag capul tău! Și-ascultă-n seară-așa,
Cum cântă vântul lin: «Ya leil-la-la…»“

Alteori, cei doi tineri îngânau stihuri ca acestea, acompaniindu-se numai cu dafful:

„Sunt fericită și ușoară,
Ca dansatoarea-n dans, când zboară!
Opriți-vă suspinul pe flaut, buze moi!
Opriți-vă sub deget, ghitare dulci, și voi!
Stați s-ascultați cum cântă pletoșii palmieri
Ca niște fete zvelte, cu păru-n adieri;
Se-ngână în surdină, iar șoapta frunzei lor
Răspunde înserării și vântului ușor.
Ah, fericită-s și ușoară,
Ca dansatoarea-n dans, când zboară!“

„Soția mea fără de pată,
Mireasmă binecuvântată,
La cântecul tău dulce vin pietrele jucând
Și singure se-așază în zid măreț, pe rând.
Cel care zămislit-a pe-acest pământ iubirea,
Îngăduie-ne pururi să soarbem fericirea,
Soția mea fără de pată,
Mireasmă binecuvântată!“

„Eu doar pentru iubirea noastră
Îmi dau cu zugrăveală-albastră,
Împodobindu-mi chipul și pleoapele cu kohl;
De dragul tău, lumino, jac degetele-mi stol
Și-n hinna purpurie mereu mi le vopsesc:
Să-ți pară fructe roșii de gingifar domnesc,
Ori dulci curmale coapte ce ție le menesc
Cu-arome de tămâie — și sâni, și șold îmi scald,
Să-ți pară și mai proaspăt trupul meu, și mai cald,
Sub buza-ți dulce și măiastră.
Eu doar pentru iubirea noastră!…“

Și-astfel feciorul lui Primăvară și fiica Îmbelșugării își petreceau serile și diminețile într-o viață de alint, la adăpost de toate grijile…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ea urmă:

…într-o viață de alint, la adăpost de toate grijile.

Dar, vai! ceea ce-i scris pe frunte omului de degetele lui Allah, mâna omului nu poate șterge; și aripi de-ar avea cineva, tot n-ar izbuti să scape de ursita lui.

Așa și Frumosul-Fericit și Frumoasa-Fericită avură de îndurat o bună bucată de vreme necazurile soartei. Până la urmă însă, binecuvântarea cerească cu care veniseră pe pământ avea să-i scape de năpasta cea fără de milă.

În adevăr, valiul orașului Kufa, pus acolo în numele califului, auzi vorbindu-se despre frumusețea Frumoasei-Fericite, soția fiului negustorului Primăvară. Și își zise în sine: „Trebuie numaidecât să aflu un mijloc de-a pune mâna pe această Frumoasă-Fericită, despre ale cărei desăvârșiri și măiestrie la cântare aud numai vorbe de laudă! O fată ca ea ar fi un dar măreț de făcut stăpânului meu emirul dreptcredincioșilor, Abd El-Malik Ben-Meruan!

Așadar, într-o zi, valiul Kufei hotărî să-și înfăptuiască gândul; drept care, porunci să vină la el o bătrână tare vicleană, care, de obicei, avea sarcina să facă rost de roabe tinere. Și valiul îi grăi:

— Ia să te duci la casa negoțătorului Primăvară și să te bagi pe sub pielea roabei fiului lui, tânăra numită Frumoasa-Fericită, despre care se spune că-i atât de pricepută în arta cântării și-atâta de frumoasă. Și trebuie, într-un chip ori în altul, să mi-o aduci aici, căci vreau s-o trimit în dar califului Abd El-Malik!

Și bătrâna răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și plecă îndată să se pregătească pentru cele ce avea de făcut.

A doua zi, de cu zori, se îmbrăcă în haine de pănură și își petrecu pe după gât un ditamai șirag de mătănii, cu mii de mărgele, își agăță la cingătoare o tidvă de apă, luă în mână o cârjă și porni cu pași târșâiți către casa lui Primăvară, oprindu-se din când în când ca să suspine cu pocăință: „Mărire lui Allah! Nu-i alt Dumnezeu decât unul Allah! Nu este mântuire decât întru Allah! Allah este mai presus de toți!“ Și așa se purtă necontenit pe tot drumul, drept pildă aleasă tuturor trecătorilor, până ce ajunse la poarta casei lui Primăvară. Bătu în poartă și grăi:

— Allah e darnic! O, Atoatedătătorul! O, Atoatebinefăcătorul!

Veni atunci portarul, un preacinstit bătrân, vechi slujitor al lui Primăvară, să deschidă. O văzu pe baba cea cuvioasă și, după ce o cercetă, nu-i află pic de cucernicie pe chip, ba dimpotrivă! Și, la rându-i, nici el nu plăcu bătrânei, care-i aruncă o privire poncișă. Și portarul simți până-n oase acea privire și, ca să abată de la el piaza rea, rosti în gând descântecul: „Cele cinci degete de la mâna mea stângă fie în ochiul tău drept, iar cele cinci degete de la dreapta mea fie în ochiul tău stâng!“ Pe urmă, o întrebă cu glas tare:

— Ce vrei, mătușă?

Ea răspunse:

— Sunt o biată bătrână care nu cunoaște altă grijă, decât sfânta rugă. Ci, iată, văd că se apropie ceasul rugăciunii și-aș vrea să intru în această

casă spre a-mi îndeplini cucernicile datorii în această zi sfântă…

Vrednicul portar se burzului și-i grăi repezit:

— Cară-te iute! Aici nu-i nici moschee, nici paraclis! Este casa negustorului Primăvară și a feciorului său Frumosul-Fericit!

Bătrâna răspunse:

— Asta știu și eu! Ci poate fi moschee ori paraclis mai vrednic de închinăciune decât binecunoscuta locuință a lui Primăvară și a feciorului său, Frumosul-Fericit? Și să mai știi, o, tu, portar cu chip uscat, că eu sunt o femeie cunoscută la Damasc, în palatul emirului dreptcredincioșilor! Și-am pornit la drum către locurile sfinte și ca să mă rog în toate locurile vrednice de evlavie.

Dar portarul răspunse:

— Se prea poate să fii femeie cucernică, dar asta nu-i pricină ca să intri aici. Cată-ți de cale încotro ai pornit!

Ci bătrâna se ținu tare și stărui atâta, până ce larma vorbelor ei ajunse la urechile Frumosului-Fericit, care ieși să vadă ce-i cu acea gâlceavă și-o auzi pe bătrână spunând portarului:

— Cum de se poate să împiedici pe o femeie ca mine să intre în casa Frumosului-Fericit, fiul lui Primăvară, atunci când până și ușile cele mai străjuite ale emirilor și ale dregătorilor celor mari îmi sunt totdeauna deschise?

Auzind aceste vorbe, Frumosul-Fericit zâmbi, cum îi era obiceiul, și o rugă pe bătrână să intre. Atunci bătrâna îl urmă și intră împreună cu el în iatacul Frumoasei-Fericite. Bătrâna îi ură bună pace cât se poate de fierbinte și, de la întâia privire, rămase înmărmurită de frumusețea ei.

Când Frumoasa-Fericită o văzu pe sfânta bătrână intrând, se grăbi să se ridice în cinstea ei, îi răspunse respectuos la salamalec și-i zise:

— Fie-ne venirea ta aici semn de noroc, maică bună! Binevoiește să stai!

Ci ea răspunse:

— Ceasul rugăciunii a fost vestit, copila mea. Îngăduie-mi să mă rog!

Și se întoarse îndată cu fața către Mecca și îngenunche pentru rugăciune. Și rămase așa până seara, și nimenea nu cuteză s-o tulbure dintr-o atâta de sfântă îndeletnicire. Și, de altminteri, ea însăși era atât de cufundată în rugăciune, că nu lua aminte Ia nimic din cele ce se petreceau în juru-i.

Până la urmă, Frumoasa-Fericită își luă inima în dinți, se apropie cu sfială de sfântă și-i spuse cu glas înduioșat:

— Maică, odihnește-ți oleacă genunchii, măcar un ceas!

Bătrâna răspunse:

— Cine nu-și trudește trupul în lumea aceasta n-are a nădăjdui la odihna hărăzită celor neprihăniți.

Frumoasa-Fericită, încredințată pe deplin de cucernicia ei, spuse iar:

— O, maică, binevoiește a ne cinsti masa și primește a împărți cu noi pâinea și sarea!

Ea răspunse:

— M-am legat să ajunez, fiica mea. Nu pot să-mi calc legământul. Nu te mai îngrija, dară, pentru mine, și du-te la soțul tău. Voi, cei care sunteți tineri și frumoși, mâncați și beți și fiți fericiți…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a doua sute patruzecea noapte

Ea urmă:

...Voi, cei care sunteți tineri și frumoși, mâncați și beți și fiți fericiți!

Atunci, Frumoasa-Fericită se duse la stăpânul ei și-i zise:

— O, stăpâne, mă rog ție, hai și stăruie pe lângă această sfântă să rămână pentru totdeauna la noi, căci chipu-i istovit în cucernicie ne va lumina casa.

Frumosul-Fericit răspunse:

— Fii pe pace. Am și pus să i se pregătească o odaie cu o rogojină nouă și cu o saltea, precum și cu un lighean și un ibric. Și nimeni n-are s-o tulbure cu nimic.

Iar bătrâna își petrecu noaptea întreagă rugându-se și citind cu glas tare din *Coran*. Apoi, când se lumină de ziuă, se spălă și se duse la Frumosul-Fericit și la iubita lui și le spuse:

Vin să-mi iau rămas bun de la voi. Allah să vă aibă în paza lui!

Dar Frumoasa-Fericită îi zise:

— O, măicuță, cum poți să ne părăsești fără de nicio părere de rău, când noi amândoi ne și bucuram văzându-ne casa binecuvântată pentru totdeauna prin venirea ta și când îți pregătisem cea mai bună odaie, unde să-ți faci rugăciunile netulburată de nimeni?

Bătrâna răspunse:

— Allah să vă ocrotească pe amândoi și reverse pururea asupră-vă binefacerile și îndurarea lui! Devreme ce milostenia musulmană ține în inima voastră un loc de cinste așa de ales, sunt fericită să-mi aflu adăpostire în găzduirea voastră. Aș vrea doar să vă rog să spuneți portarului vostru, care are o față atât de posacă și-atât de puțin binevoitoare, să nu mă mai împiedice a intra aici la ceasul când voi vroi. Acuma mă duc încetișor să văd locurile sfinte din Kufa, unde am să înalț rugă lui Allah să vă răsplătească după faptele voastre cele bune; pe urmă am să mă întorc și să mă îndulcesc cu omenia voastră.

Și plecă, după ce ei amândoi îi luară mâinile și le duseră la buze și la frunte.

Ah, biată Frumoasă-Fericită, de-ai ști tu pricina pentru care bătrâna aceasta de păcură a intrat în casa ta, și negrele gânduri pe care le nutrește împotriva fericirii și a liniștii tale! Dar care-i făptura în stare să ghicească cele ascunse și să dezvăluiască cele ce nu se văd?

Așadar, bătrâna cea afurisită plecă și se duse drept la palatul valiului și îndată i se și înfățișă acestuia. Atunci el o întrebă:

— Ei, ce-ai izbândit, tu cea care deznozi și pânzele de păianjen, vicleană iscusită și desăvârșită?

Bătrâna zise:

— Orice-aș face, stăpâne, stau sub ocrotirea privirilor tale. Iată: am văzut-o pe tânăra Frumoasa-Fericită, roaba fiului lui Primăvară. Nu-i pântec pe lume care să mai fi zămislit asemenea frumusețe!

Valiul se minună:

— Ya Allah!

Bătrâna urmă:

— E plămădită din desfătări. E o revărsare de gingășii și de farmece neprihănite!

Valiul strigă:
— Of, lumină a ochilor mei! Of, bătaie a inimii mele!
Bătrâna urmă:
— Dar ce-ai mai zice când i-ai auzi și glasul, mai limpede ca șopotul de izvor! Și ce-ai face când i-ai vedea ochii de antilopă și privirile sfioase!
El strigă:
— N-aș putea decât s-o privesc cu toată uimirea de care sunt în stare, căci îți mai spun o dată: am menit-o stăpânului nostru califul. Grăbește-te, dar, să izbândești!
Ea zise:
— Îți cer pentru aceasta răgaz de-o lună.
Și valiul răspunse:
— Ai acest răgaz, dar să fie cu izbândă! Și ai să capeți de la mine o răsplată ce are să te mulțumească. Până una alta, ia colea o mie de dinari, drept arvună a bunăvoinței mele!
Bătrâna puse mia de dinari la cingătoare și, din acea zi, începu să vină mereu acasă la Frumosul-Fericit și Frumoasa-Fericită. Iar aceștia, la rându-le, îi arătau zi de zi tot mai multă cinstire și respect.
Și urmând tot așa zi de zi, bătrâna ajunse sfetnica nelipsită a casei. Ea spuse, așadar, într-o zi, Frumoasei-Fericite:
— Fiica mea, pântecele tău încă n-a cunoscut rodirea. Vrei să vii cu mine să ceri binecuvântarea sfinților schimnici, a șeicilor cei iubiți de Allah, a pustnicilor și a ulimilor ce sunt în legătură cu Cel Preaînalt! Schimnicii aceștia, copila mea, îmi sunt prietenoși, iar eu cunosc puterea lor nemărginită de a săvârși minuni și de a înfăptui, în numele lui Allah, cele mai uimitoare fapte. Lecuiesc pe orbi și pe ciungi, învie morții, plutesc prin văzduh, umblă pe valuri. Iar în ce privește rodnicia femeilor, aceasta-i harul cel mai neînsemnat cu care i-a învrednicit Allah! Și-ai să capeți ceea ce dorești, numai atingând pulpana mantiei ori sărutând mărgelele mătăniilor lor.
La vorbele acestea ale bătrânei, Frumoasa-Fericită simți zvâcnindu-i în suflet dorul de-a fi mamă și zise:
— Trebuie să cer de la stăpânul meu, Frumosul-Fericit, îngăduință să ies. Să așteptăm întoarcerea lui.
Dar bătrâna răspunse:
— Spune-i numai soției socrului tău, și-i de-ajuns.
Atunci tânăra se duse la soacra ei, mama Frumosului-Fericit, și-i zise:
— O, stăpână, mă rog ție, în numele lui Allah, îngăduie-mi să mă duc cu această sfântă bătrâna la schimnicii prieteni cu Allah, și să le cer binecuvântarea la sfântul lor lăcaș. Și îți făgăduiesc că am să fiu acasă înainte de întoarcerea stăpânului meu, Frumosul-Fericit.
Atunci soția lui Primăvară răspunse:
— Copila mea, gândește-te la necazul stăpânului tău, dacă s-ar întoarce și nu te-ar găsi acasă! Mi-ar spune: „Cum de-a putut Frumoasa-Fericită să iasă din casă fără de îngăduința mea? Este întâia oară când se întâmplă aceasta!“
Atunci bătrâna sări numaidecât cu gura și spuse mamei Frumosului-Fericit:
— Pe Allah, facem numai o raită în fugă pe la locurile sfinte și n-am s-o las nici măcar să se așeze o clipă pentru a se hodini, că o și aduc îndărăt fără zăbavă.
Atunci mama Frumosului-Fericit își dete învoirea, măcar că suspinând.
Bătrâna luă, dară, pe Frumoasa-Fericită și o duse de-a dreptul la un

chioșc răzleț, din grădina seraiului, o lăsă singură acolo pentru o clipă și alergă să-l vestească de sosire pe valiu, care se duse numaidecât la chioșc…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute patruzeci și una noapte

Ea urmă:

…să-l vestească pe valiu, care se duse numaidecât la chioșc și rămase năuc în prag, atâta îl uimi frumusețea pe care-o zări.

Când Frumoasa-Fericită văzu intrând un străin, se grăbi să-și acopere fața cu iașmacul. Și deodată izbucni în plâns, căutând zadarnic cu privirea o ieșire pe unde să fugă.

Atunci, cum bătrâna nu se ivea de nicăieri, Frumoasa-Fericită pricepu că a fost înșelată de ticăloasă și își aduse aminte de niște vorbe ce i le spusese bătrânul portar despre ochii cei plini de viclenie ai cuvioasei.

Iar valiul, odată încredințat ca Frumoasa-Fericită era chiar aceea pe care o vedea dinainte, ieși, închizând ușa în urma lui, și se duse să dea câteva grabnice porunci. Scrise o scrisoare califului Abd El-Malik Ben-Meruan, după care dete scrisoarea și pe tânăra fată în seama căpeteniei străjilor lui, poruncindu-i ca numaidecât să ia calea Damascului.

Atunci, căpetenia străjilor o luă pe sus pe Frumoasa-Fericită, o sui pe o cămilă sprintenă, încălecă și el dinainte, pe-aceeași cămilă și, urmat de câțiva robi, plecă în graba mare către Damasc. Iar Frumoasa-Fericită, pe tot drumul, își ascunse capul sub văl și, suspinând în tăcere, nu luă aminte nici la opriri, nici la zdruncinături, nici la popasuri, nici la plecări. Iar căpetenia străjilor nu izbuti să scoată de la ea o vorbă ori un semn până la Damasc.

Așa că trase de-a dreptul la seraiul emirului dreptcredincioșilor, dete scrisoarea și roaba în seama căpeteniei cămărașilor, luă dovada de primire și se întoarse la Kufa așa cum venise.

A doua zi, califul intră în harem și le înștiința pe soția și pe sora lui de sosirea noii roabe, spunându-le:

— Valiul de la Kufa îmi trimite în dar o tânără roabă; și-mi scrie că această roabă, cumpărată de el, este o fiică de rege răpită din țara ei de niște negustori de robi.

Și soția îi răspunse

— Allah să-ți sporească bucuria și darurile sale!

Și sora califului întrebă:

— Cum o cheamă? Este neagră ori albă?

califul răspunse:

— Încă n-am văzut-o.

Atunci, sora califului, Sett Zahia, întrebând în care iatac se afla tânăra, se duse îndată s-o vadă. Și-o găsi ghemuită, cu obrajii arși de soare și scăldați în lacrimi, și aproape fără de cunoștință.

Văzând-o așa, Sett Zahia, care avea inimă duioasă, fu cuprinsă de milă, se apropie de tânără și o întrebă:

— De ce plângi, surioară? Nu știi tu că de-acum înainte aici ești la adăpost de orice și că vei duce o viață ușoară și fără de griji? Unde-ai putea să nimerești mai bine decât în seraiul emirului dreptcredincioșilor?

La aceste vorbe, fata roabei Îmbelșugare ridică ochii plini de uimire și întrebă:

— Dar, o, stăpâna mea, în ce oraș mă aflu acuma, dacă aici este seraiul emirului dreptcredincioșilor?

Sett Zahia răspunse:

— În cetatea Damascului. Ce, tu nu știai? Și negustorul care te-a vândut nu ți-a spus că ai fost cumpărată pentru califul Abd El-Malik Ben-Meruan? Da, surioară, tu ești de-acum înainte în stăpânirea emirului dreptcredincioșilor, care mi-e frate. Șterge-ți, dar, lacrimile și spune-mi care ți-i numele.

Auzind acestea, tânăra nu-și mai putu stăpâni suspinele ce-o înăbușeau și murmură:

— O, stăpână, în țara mea mă numeau Frumoasa-Fericită!

Tocmai spunea acestea, când intră califul, se apropie de Frumoasa-Fericită, îi zâmbi cu blândețe, se așeză lângă ea și-i grăi:

— Ridică-ți vălul de pe față, copilă!

Dar Frumoasa-Fericită, în loc să-și descopere fața, se înspăimântă numai la gândul acesta și, cu o mână tremurândă, își trase iașmacul până sub bărbie. Iar califul binevoi să nu se supere și spuse către Sett Zahia:

— Îți încredințez această tânără și nădăjduiesc că-n câteva zile ai s-o deprinzi cu tine și ai s-o faci să nu mai fie așa de sfioasă.

Pe urmă mai aruncă o privire către Frumoasa-Fericită, dar nu putu vedea, în afară de feregeaua în care sta strâns înfășurată, decât încheieturile gingașe ale mâinilor ei. Gândi că asemenea încheieturi minunate nu puteau fi decât ale unei frumuseți desăvârșite. Și plecă.

Atunci Sett Zahia o luă pe Frumoasa-Fericită și o duse la hammamul palatului și, după ce o îmbăie, o îmbrăcă în haine frumoase și-i înfipse în plete câteva șiruri de perle și de nestemate; după care stătu alături de Frumoasa-Fericită ziua întreagă, străduindu-se s-o deprindă cu ea. Dar Frumoasa-Fericită, măcar că era tare tulburată de bunăvoința ce-i arăta sora califului, nu izbutea să-și stăvilească lacrimile, dar nu voia nici să mărturisească pricina mâhnirii sale, gândind că mărturisirea tot nu i-ar schimba cu nimic soarta. Păstră, dar, în suflet durerea ei ascuțită și se mistuia așa zi și noapte, până ce, nu peste multă vreme, căzu greu bolnavă. Și nimeni nu mai trăgea nădejde s-o scape, după ce-și încercaseră asupra ei știința toți doftorii cei mai de faimă din cetatea Damascului.

Estimp, Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară, întorcându-se seara acasă și întinzându-se, cum avea obiceiul, pe divan, strigă:

— Hei, Frumoasă-Fericită!

Dar, pentru întâia oară, nimeni nu-i răspunse. Atunci se ridică repede și strigă încă o dată:

— Hei, Frumoasă-Fericită!

Dar nimeni nu răspunse. Și nici nu cuteza nimeni să intre la el. Căci toate roabele se ascunseseră și niciuna nu îndrăznea să facă vreo mișcare. Atunci Frumosul-Fericit se duse la iatacul mamei sale și intră val-vârtej. O găsi pe maică-sa stând tare tristă eu fața sprijinită în mâini, pierdută în gânduri. Văzând-o astfel, neliniștea lui crescu și mai mult și întrebă cu spaimă:

— Unde este Frumoasa-Fericită?…

Dar, drept orice răspuns, soția lui Primăvara izbucni în lacrimi și-apoi suspină:

— Allah să ne ocrotească, fiul meu! — în lipsa ta, Frumoasa-Fericită a venit și mi-a cerut îngăduință să plece cu bătrâna, spunându-mi că vrea să se ducă la un sfânt schimic ce făptuiește minuni. Și nu s-a mai întors. Ah, fiul meu, de când bătrâna aceea a intrat în casa noastră, inima mea n-a mai cunoscut tihna! Tot așa și portarul nostru, slugă bătrână și de credință care ne-a crescut pe toți, n-a putut-o privi niciodată cu ochiul liniștit. Mereu mi se tot părea că bătrâna aceea are să ne aducă vreo nenorocire, cu atâtea rugi și cu privirile-i viclene.

Dar Frumosul-Fericit îi tăie maică-sii vorba, întrebând-o:

— Când anume a plecat Frumoasa-Fericită?

Ea răspunse:

— Azi de dimineață, după ce tu ai plecat la suk.

Și Frumosul-Fericit strigă:

— Iată, mamă, la ce slujește să ne schimbăm obiceiurile și să dăm femeilor niște libertăți cu care ele nu știu ce să facă! Ah, mamă, de ce i-ai îngăduit Frumoasei-Fericite să iasă din casă? Cine știe pe unde s-o fi rătăcit, dacă n-o fi căzut în vreo apă, ori de nu s-o fi prăbușit peste ea vreun minaret? Alerg numaidecât la valiu, să-i cer sa facă cercetări grabnice.

Și Frumosul-Fericit, tulburat peste fire, alergă la palat, unde valiul îl primi fără de zăbavă, din respect față de tată-său, negustorul Primăvară, care trecea drept unul dintre cei mai de vază navabi ai orașului. Și Frumosul-Fericit, uitând să mai rostească salamalecul de cuviință, spuse valiului:

— Roaba mea a plecat de-acasă încă de azi dimineață împreună cu o bătrână pe care-o găzduisem la noi, și nu s-a mai întors. Am venit să te rog a mă ajuta s-o caut.

Valiul, prefăcându-se plin de bunăvoință, răspunse:

— De bună seamă, fiul meu! Sunt gata să fac orice, din prețuire față de preacinstitul tău părinte. Du-te și-l caută din partea mea pe șeicul caraulelor orașului și spune-i cum stau lucrurile. E om tare iscusit, trecut prin multe și, fără nicio îndoială, în câteva zile are să-ți găsească roaba.

Atunci, Frumosul-Fericit alergă la căpetenia caraulelor și-i spuse:

— Vin să-ți spun din partea valiului să-mi găsești roaba care-a plecat de-acasă și nu s-a mai întors.

Căpetenia caraulelor, așezat pe covor, cu picioarele încrucișate sub el, fornăi de două-trei ori și întrebă:

— Și cu cine-a plecat?

Frumosul-Fericit răspunse:

— Cu o bătrână care arată *așa* și *așa*. Și această bătrână este îmbrăcată cu o haină de pănură și poartă la gât un șirag de mătănii făcut dintr-o sumedenie de mărgele.

Căpetenia caraulelor zise:

— Pe Allah, spune-mi unde se află bătrână și mă duc pe dată să caut roaba!

La aceste vorbe, Frumosul-Fericit răspunse:

— Păi de unde să știu eu unde-i bătrână? Aș mai fi venit aici, de-aș fi știut unde este?

Căpetenia își schimbă poziția picioarelor, încrucișându-le sub el invers și zise:

— Fiul meu, numai Allah cel atoateștiutor poate să vadă cele nevăzute.

Atunci Frumosul-Fericit strigă:

— Pe numele Profetului! numai pe tine te fac răspunzător de toate! Și dacă va trebui, am să mă duc iarăși la valiu, ba și la emirul dreptcredincioșilor, ca să le spun cine ești!

Celălalt răspunse:

— Poți să te duci unde socoți! Eu n-am învățat vrăjitoria, ca să pot vedea cele ce nu se văd.

Atunci Frumosul-Fericit se întoarse la valiu și-i spuse:

— Am fost la șeicul caraulelor, și s-a petrecut *cutare* și *cutare* lucru.

Și valiul zise:

— Nu-i cu putință! Hei, străjeri, duceți-vă și-aduceți-mi pe feciorul ăla de câine!

Și când fu adusă căpetenia, valiul îi zise:

— Îți poruncesc să cercetezi cu de-amănuntul și s-o găsești pe roaba Frumosului-Fericit, fiul lui Primăvară! Trimite-ți călăreții în toate părțile; aleargă tu însuți și caută pretutindeni; dar trebuie s-o găsești! ’

Și-i făcu totodată cu ochiul, să nu se ostenească deloc; apoi se întoarse către Frumosul-Fericit și-i zise:

— Tu, fiule, de-acum înainte nu ai a-ți mai cere roaba decât de la barba mea. Și dacă, cine știe cum — căci totul este cu putință — roaba nu va fi găsită, am să-ți dăruiesc în locu-i, zece fecioare frumoase ca huriile, cu sânii tari și cu șoldurile ca de piatră. Și-am să-l silesc și pe șeic să-ți deie din haremul lui zece roabe tinere, neprihănite ca ochiul meu. Numai liniștește-ți sufletul, căci să știi bine că soarta are să-ți deie totdeauna ceea ce ți-i menit și că, pe de altă parte, n-ai să capeți nicicând ceea ce nu ți-i hărăzit…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute patruzeci și doua noapte

Ea urmă:

…n-ai să capeți nicicând ceea ce nu ți-i hărăzit!

Atunci, Frumosul-Fericit își luă rămas bun de la valiu și se întoarse acasă deznădăjduit, după ce rătăci toată noaptea în căutarea Frumoasei-Fericite. Iar de-a doua zi fu silit să rămână în pat, pradă unei mari sfârșeli și unor friguri ce se înrăutățiră zi de zi, pe măsură ce i se spulbera și cea din urmă brumă de nădejde în legătură cu cercetările poruncite de valiu. Și doftorii chemați să-l vadă răspunseră:

— Boala lui n-are alt leac decât întoarcerea soției.

Estimp, sosi în cetatea Kufei un vraci persan, foarte priceput la boli și în meșteșugul drogurilor, în cititul în stele și în cel cu nisipuri de ghicit.

Și neguțătorul Primăvară alergă să-l cheme la fiul său. Iar învățatul persan, după ce fu cinstit de către Primăvară cu cea mai aleasă primire, se apropie de Frumosul-Fericit și-i spuse:

— Dă-mi mâna!

Și-i luă mâna, îi cercetă bătăile inimii o buna bucată de vreme, îi privi cu luare-aminte chipul, surâse apoi și se întoarse către neguțătorul Primăvară, spunându-i:

— Boala feciorului tău sălășluiește în inima lui.

Și Primăvară răspunse:

— Pe Allah, adevăr grăiești, o, doftore!

Învățatul adăugă:

— Și boala are ca pricină pierderea unei făpturi dragi. Ei bine, cu ajutorul puterilor celor tainice, am să vă spun locul unde se află acum acea făptură.

Și, rostind aceste vorbe, persanul se lăsă pe vine, scoase dintr-un săculețe o pungă cu nisip, pe care-l așternu dinainte-i. Pe urmă așeză în mijlocul nisipului cinci pietre albe și trei pietre negre, două vergi de fildeș și o unghie de tigru, le înșirui pe un rând, apoi pe două rânduri, apoi pe trei rânduri, le privi țintă rostind niște vorbe în limba persană și zise:

— O, voi cei care mă ascultați, să știți că făptura aceea se află acum la Bassra!

Apoi se răzgândi și zise:

— Nu! Cele trei râuri pe care le văd colea m-au înșelat. Se află la Damasc, într-un mare serai și zace de aceeași boală ca și feciorul tău, o, preacinstitule negustor!

La aceste vorbe, Primăvară strigă:

— Și ce trebuie să facem noi, o, preaslăvitule vraci! Îndură-te și ne lămurește, și nu vei avea a te plânge de dărnicia mâinilor lui Primăvară. Căci, pe Allah, am să-ți dau atâta cât să-ți ajungă a trăi în bogăție trei vieți de om!

— Liniștiți-vă inimile amândoi! Și pleoapele să vi se învioreze și să vă acopere fără de grijă ochii! Căci mă însărcinez să-i adun iarăși laolaltă pe cei doi tineri, și lucru-i mai lesnicios de împlinit decât ți-ai putea închipui.

Pe urmă, adăugă, grăind către Primăvară:

— Scoate de la cingătoare patru mii de dinari!

Și Primăvară își desfăcu îndată băierile pungii și puse dinaintea persanului patru mii de dinari și încă o mie pe deasupra, iar persanul zise:

— Acuma, că avem cu ce face față la toate cheltuielile, vreau să plec numaidecât către Damasc, dimpreună cu feciorul tău. Și, de-o vrea Allah, avem să ne întoarcem cu aceea care i-i dragă.

Apoi se întoarse către flăcăul ce zăcea în pat și-l întrebă:

— O, fiu al preacinstitului Primăvară, care ți-i numele?

El răspunse:

— Frumosul-Fericit!

Persanul zise:

— Ei bine, Frumosule-Fericit, scoală-te și alungă din sufletul tău orice neliniște, căci de-acum poți socoti că roaba ți-a și fost înapoiată.

Și Frumosul-Fericit, schimbat dintr-o dată de înrâurirea cea bună a doftorului, se sculă din pat și se așeză pe un scaun. Iar vraciul adăugă:

— Întărește-ți, așadar, nădejdea și inima. Alungă orice griji. Mănâncă, bea și dormi! Și peste-o săptămână, odată înzdrăvenit, am să mă întorc ca să te iau cu mine la drum.

Și își luă rămas bun de la Primăvară și de la Frumosul-Fericit, și se duse să se pregătească și el de plecare.

Atunci, Primăvară îi mai dete fiului său alte cinci mii de dinari și-i cumpără cămile pe care porunci să se încarce mărfuri scumpe și viguri de mătăsuri de la Kufa, atât de frumos colorate! Și-i dărui cai pentru el și

pentru însoțitori. Și, când trecu săptămână, cum Frumosul-Fericit urmase întocmai spusele învățatului și se înzdrăvenise de minune, Primăvară socoti că feciorul-său putea porni fără de niciun neajuns pe drumul Damascului. Frumosul-Fericit își luă, așadar, rămas bun de la tată-său, de la mamă-sa, de la îmbelșugare și de la portar și, însoțit de rugile pe care brațele tuturor alor săi le chemau asupra-i, plecă din Kufa împreună cu învățatul persan.

Or, Frumosul-Fericit, pe-atunci, ajunsese în floarea tinereții, iar cei șaptesprezece ani ai lui îi acopereau obrajii rumeni cu un puf ca mătasea lucru ce-l făcea încă și mai frumos și ispititor, de nu putea nimenea să-l privească fără să nu se minuneze. Așa încât învățatul persan nu rămase nici el prea multă vreme nesimțitor la farmecele flăcăului și se îndrăgosti de el. Din tot sufletul și, cât ținu călătoria, se lipsi pe sine, în folosul tânărului, de orice plăcere. Și, când îl vedea mulțumit, se simțea bucuros peste măsură…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute patruzeci și treia noapte

Ea urmă:

…când îl vedea mulțumit, se simțea bucuros peste măsură.

În aceste împrejurări, călătoria fu ușoară și plăcută, și-așa ajunseră la Damasc.

Numaidecât învățatul persan se duse cu Frumosul-Fericit în sukul cel mare și închirie, pe loc, o prăvălie arătoasă pe care puse s-o facă îndată ca nouă. Apoi puse să se rânduiască niște rafturi frumoase, așternute cu catifea, pe care așeză cu pricepere prețioasele-i sticluțe, dictamurile, balsamurile, prafurile, borcanele cu zemuri, leacurile împotriva otrăvurilor, păstrate în aur curat, găvanele de porțelan persienesc cu străluciri aurii în care se coceau alifii vechi făcute din fierturi scoase din trei sute de soiuri de buruieni rare; și, între borcanele cele mari, între retorte și alambicuri, așeză astrolabul de aur.

După ce se îmbrăcă în mantia-i de vraci și-și înfășură în jurul capului turbanul cel mare, cu șapte rotocoale, apoi se apucă să-l îmbrace și pe Frumosul-Fericit, care trebuia să-i slujească de ajutor, pregătind rețetele, pisând în piuliță, punând în pungi și scriind leacurile așa cum îl îndruma el. Pentru aceasta, îl îmbrăcă el însuși cu o cămașă de mătase albastră, cu o vestă de cașmir, îi atârnă pe după mijloc un șorț de mătase rozalie împodobit cu fire de aur și-i spuse să-i stea mereu la îndemână. Apoi îi zise:

— Frumosule-Fericit, începând de-acuma n-ai să-mi mai spui decât tată, iar eu am să-ți spun fiul meu, ca nu cumva locuitorii din Damasc să creadă că ar fi între noi pricepi tu ce.

Și Frumosul-Fericit răspunse:

— Ascult și mă supun!

Or, de cum deschiseră prăvălia, în care persanul avea să primească

bolnavii veniți să-i lecuiască, începură să dea năvală locuitorii din toate părțile, unii ca să spună ce-i durea, alții numai ca să se minuneze de frumusețea flăcăului. Și toți erau deopotrivă uimiți și vrăjiți, auzindu-l pe Frumosul-Fericit vorbind cu doftorul în limba persienească, pe care ei n-o cunoșteau și care li se părea tare dulce în gura frumosului ucenic. Dar ceea ce-i uluia cu totul pe oaspeți era felul în care vraciul persan ghicea toate bolile.

În adevăr, doftorul se uita câteva clipe în albul ochilor bolnavului venit la el, pe urmă îi da în mână un ol mare de cleștar și-i spunea:

— Pișă-te!

Și bolnavul se urina în ol, iar persanul ridica olul la înălțimea ochilor și îl cerceta, apoi spunea:

— Ai *cutare* și *cutare* lucru!

Și bolnavul totdeauna striga:

— Pe Allah! E-adevărat!

Ceea ce făcea ca toată lumea să ridice brațele, spunând

— Ya Allah! Ce învățat uluitor! N-am mai auzit să se mai fi pomenit vreodată despre asemenea lucruri. Cum de poate cineva să cunoască așa bolile, după ud?

Așa încât nu-i de mirare că, după câteva zile, doftorului persan i s-a dus vestea printre toți mai-marii și printre toți bogătanii din cetate, pentru știința lui fără de seamăn, și că zvonul despre toate minunile lui răzbătuse și la urechile califului și ale surorii sale El-Sett Zahia.

Și iată că, într-o zi, pe când vraciul sta în mijlocul prăvăliei și dicta niște leacuri Frumosului-Fericit, care sta lângă el cu calamul în mână, o femeie de vază, călare pe un măgar înșăuat cu șea de atlaz roșu, se opri la ușă, legă frâul măgarului de inelul de aramă deasupra oblâncului, apoi făcu semn învățatului să vină și să-i ajute a descăleca. El se ridică numaidecât și se repezi s-o ia de mână, ajutându-i să se dea jos de pe măgar, și-o aduse în prăvălie. Și o pofti să ia loc, după ce Frumosul-Fericit îi puse la îndemână o pernă, surâzând gingaș.

Atunci femeia scoase de sub haină o sticluță plină cu ud și întrebă pe persan:

— Tu ești, o, preacinstite șeic, doftorul venit din Irak, pentru a săvârși atâtea minunate lecuiri în Damasc?

El răspunse:

— Eu însumi, da, robul tău.

Ea zise:

— Nimeni nu este rob decât lui Allah! Află, dar, o, maestre fără de asemuire întru știință, că în sticluța aceasta este lucrul ce-l vezi și care-i al unei cadâne, fecioară încă, a stăpânului nostru, emirul dreptcredincioșilor. Doftorii de aici n-au putut să ghicească pricina bolii care-a doborât-o la pat încă din întâia zi a venirii ei în serai. Așa că El-Sett Zahia, sora stăpânului nostru, m-a trimis să-ți aduc sticluța aceasta ca să afli pricina cea necunoscută.

La aceste vorbe, doftorul zise:

— O, stăpână, trebuie să-mi spui numele bolnavei, ca să-mi pot face anumite socoteli și să pot hotărî care ceas e cel mai prielnic când să-i dau să bea leacurile.

Ea răspunse:

— Numele ei este Frumoasa-Fericită.

Atunci doftorul începu să înșire pe o bucată de hârtie ce-o ținea în mână o mulțime de socoteli, unele cu cerneală roșie, altele cu cerneală

verde. Adună apoi cifrele roșii, pe urmă pe cele verzi, le adună pe urmă laolaltă și spuse:

— O, stăpână, am aflat boala! Este o tulburare cunoscută sub numele de „zbaterea băierilor inimii“.

La aceste vorbe, femeia strigă:

— Pe Allah, este adevărat! Căci băierile inimii ei se zbuciumă atât de tare, de le auzim!

Doftorul adăugă:

— Ci, înainte de-a hotărî leacurile, trebuie să știu din ce țară este bolnava. Lucru-i de mare însemnătate, căci numai așa pot cunoaște, după ce-mi voi face toate socotelile, cât de tare ori cât de ușor are să apese greutatea aerului asupra băierilor inimii ei. Și, ca să pot cântări întocmai în ce stare se află aceste băieri plăpânde, mai trebuie să știu și de când se află bolnava la Damasc, precum și ce vârstă anume are.

Femeia răspunse:

— A fost crescută, pe cât se pare, în cetatea Kufa, din Irak. Are șaisprezece ani, căci, din câte ne-a spus, s-a născut în anul în care a ars sukul din Kufa. Iar la Damasc se află numai de câteva săptămâni.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute patruzeci și patra noapte

Ea urmă:

…la Damasc se află numai de câteva săptămâni.

Auzind acestea, învățatul persan spuse către Frumosul-Fericit, a cărui inimă bătea ca o piuă:

— Fiul meu, pregătește leacurile *cutare* și *cutare,* după formula lui Ibn-Sina, punctul șapte.

Atunci femeia se întoarse către flăcău și, după ce îl cercetă mai cu luare-aminte chipul, îi spuse:

— Pe Allah! Copile, bolnava noastră îți seamănă tare mult, iar fața ei este la fel de frumoasă ca și-a ta!

Apoi zise către învățat:

— Spune-mi, preacinstite persan, flăcăul acesta este fiul ori robul tău?

El răspunse:

— Este fiul meu, o, preacinstită doamna, și robul tău!

Și femeia, deosebit de măgulită de atâta cinstire, răspunse:

— În adevăr, nu știu, de ce să mă minunez mai mult aici: de știința ta, o, doftore fără seamăn, ori de urmașul tău!

Apoi își continuă conversația cu învățatul, în vreme ce Frumosul-Fericit termina de făcut punguțele cu leacuri și le punea într-o cutie în care strecură un bilet prin care, în câteva cuvinte, o vestea pe Frumoasa-Fericită de sosirea lui la Damasc împreună cu doftorul persan. La urmă, pecetlui cutia și, pe capacul ei, scrise numele său și locul unde se afla, cu litere kufice, pe care locuitorii din Damasc nu știau să le citească, dar pe care Frumoasa-Fericită le cunoștea, căci știa la fel de bine și scrierea arabă obișnuită și pe cea kufică. Iar vrednica bătrână luă cutia, puse zece dinari

de aur pe masa doftorului, își luă rămas bun de la amândoi și se duse de-a dreptul la serai, unde intră numaidecât în iatacul bolnavei.

O găsi cu ochii pe jumătate închiși și cu lacrimi în colțurile pleoapelor, ca totdeauna. Se apropie de ea și-i spuse:

— Ah, fata mea, fie ca leacurile ce-ți aduc să-ți facă tot atâta bine câtă plăcere mi-a făcut mie chipul celui ce le-a pregătit. Este un tânăr frumos ca un înger, iar prăvălia în care se află el este un loc de desfătări. Iată cutia ce mi-a dat-o pentru tine.

Atunci Frumoasa-Fericită, ca să nu pară urâcioasă, întinse mâna, luă cutia și-i privi capacul într-o doară; dar culoarea feței i se schimbă deodată, când văzu scris pe capac în scriere kufică: *„Sunt Frumosul-Fericit, feciorul lui Primăvară din Kufa“*. Avu însă destulă tărie în inima ei ca să nu leșine ori să se dea în vileag. Și grăi către bătrână surâzând:

— Spuneai că-i un flăcău frumos? Cum arată?

Ea răspunse:

— Este alcătuit din atâtea gingășii că mi-i peste putință să ți-l zugrăvesc. Are niște ochi! Și niște sprâncene! Ya Allah! Dar ceea ce vrăjește sufletul este o aluniță pe care o are la colțul din stânga al buzei și o gropiță ce i se adâncește, când surâde, pe obrazul drept.

La aceste cuvinte, Frumoasa-Fericită nu mai avu nicio îndoială că acela nu putea fi decât stăpânul ei multiubit, și spuse:

— De vreme ce-i așa, fie-i chipul vestitor de bine! Dă-mi leacurile!

Și le luă și, surâzând, le înghiți pe toate dintr-o dată. Și atunci văzu și bilețelul, pe care-l deschise și-l citi. Și numaidecât sări din pat și strigă:

— Buna mea maică, mă simt vindecată. Leacurile astea sunt făcătoare de minuni. Oh, ce zi binecuvântată!

Și bătrâna grăi:

— Așa-i! Pe Allah! Sunt o binecuvântare a Celui Preaînalt!

Și Frumoasa-Fericită adăugă:

— Fă bine, te rog, și adu-mi degrabă ceva de mâncat și de băut, căci simt că mor de foame, după ce de-aproape o lună nu m-am atins de nimic!

Atunci, bătrâna, după ce porunci roabelor să aducă Frumoasei-Fericite o mulțime de tăvi încărcate cu tot felul de fripturi, de fructe și de băuturi, alergă să-l vestească pe calif de lecuirea tinerei roabe prin știința nemaipomenită a doftorului persan. Și califul zise:

— Du-te degrabă și du-i din partea mea o mie de dinari!

Și bătrâna alergă să îndeplinească porunca, după ce trecu mai întâi pe la Frumoasa-Fericită, care-i dete și ea un dar pentru doftor, într-o cutie pecetluită.

Când bătrâna ajunse la prăvălie, înmână doftorului cei o mie de dinari din partea califului, iar cutia o dete Frumosului-Fericit, care o deschise și ceti cele ce cuprindea. Dar tulburarea lui fu așa de mare încât izbucni în hohote de plâns și se prăbuși leșinat: căci Frumoasa-Fericită, într-un bilet, îi povestea pe scurt toată întâmplarea, și cum fusese răpită, din porunca valiului, și trimisă în dar califului Abd-El-Malik, la Damasc.

Văzând acestea, bătrâna cea de treabă îl întrebă pe vraci:

— Dar ce-i cu feciorul tău, de-a izbucnit în plâns și pe urmă a leșinat?

El răspunse:

— Ci cum vrei, cinstită stăpână, să fie altfel, de vreme ce Frumoasa-Fericită, pe care am lecuit-o, este a aceluia pe care-l crezi fiul meu și care nu-i altul decât fiul vestitului negustor Primăvară din Kufa? Iar venirea noastră la Damasc nici n-a avut altă țintă decât ca s-o căutăm pe tânăra Frumoasa-Fericită, care dispărut într-o zi, răpită de-o blestemată de

bătrână cu ochi trădători! Așa încât, noi, acuma, o, maică a noastră, ne punem nădejdea cea mai mare în bunăvoința ta și nu ne îndoim că avem să te vedem ajutându-ne să dobândim îndărăt cel mai sfânt dintre bunuri!

Pe urmă adăugă:

— Și ca un zălog al recunoștinței noastre, ia, până una alta, cei o mie de dinari ai califului. Ai tăi sunt! Iar viitorul are să-ți arate că, pe deasupra, recunoștința pentru binele ce ni-l faci stă la loc de cinste în inima noastră…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute patruzeci și cincea noapte

Ea urmă:

…recunoștința pentru binele ce ni-l faci stă la loc de cinste în inima noastră.

Atunci, buna femeie se grăbi mai întâi să-l ajute pe doftor a-l aduce în simțire pe Frumosul-Fericit leșinat, și-i spuse:

— Puteți să vă bizuiți pe bunăvoința și pe ajutorul meu.

Și-i părăsi, ca să se întoarcă degrabă la Frumoasa-Fericită, pe care-o găsi strălucind de bucurie și de sănătate. Se apropie de ea zâmbind și-i zise:

— Copila mea, de ce n-ai avut de la început încredere în măicuța ta? Dar și câtă dreptate aveai să verși lacrimile sufletului din cauză despărțirii de stăpânul tău, gingașul Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară din Kufa.

Și, văzând uimirea de pe chipul fetei, se grăbi să adauge:

— Copila mea, poți să te bizui pe tăcerea și pe bunăvoința mea, ca de mamă, față de tine. Jur că am să te ajut să fii iar cu cel ce ți-i drag, de-ar fi să-mi dau pentru asta și viața! Liniștește-ți, dar, sufletul și las-o pe bătrână să facă, pentru binele tău, așa cum știe ea!

O părăsi apoi pe Frumoasa-Fericită, care-i sărută mâinile plângând de bucurie, și se duse să facă un pachet în care puse niște haine femeiești, giuvaieruri și toate cele trebuitoare pentru o deghizare, și se întoarse la prăvălia doftorului, unde-i făcu semn Frumosului-Fericit să vină cu ea mai de-o parte. Atunci Frumosul-Fericit o duse în fundul prăvăliei, îndărătul unei perdele, și bătrâna îi spuse ce plănuise să facă, iar el socoti că totul era cât se poate de bine și se lăsă călăuzit după acel plan al ei.

Bătrâna îl îmbrăcă așadar pe Frumosul-Fericit în hainele femeiești ce le aduse și-i alungi ochii cu kohl și cu oleacă de negru, îi făcu mai mare alunița de pe obraz; îi petrecu apoi niște brățări la mâini și-i prinse giuvaieruri în părul acoperit cu un văl subțire de Mossul; când termină, mai aruncă o privire asupra înfățișării lui și găsi că, gătit așa, era tare ispititor și cu mult mai frumos decât toate femeile, din seraiul califului, la un loc. Și-i spuse:

— Binecuvântat fie Allah întru creaturile lui! Acuma, fiul meu, trebuie să te deprinzi a umbla ca o tânără fecioară, călcând numai cu pași mărunței, ducând șoldul drept înainte și dându-l îndărăt pe cel stâng,

făcând totodată ca fundul să-ți tremure ușor. Ia încearcă oleacă să faci așa, înainte de-a pleca!

Atunci, Frumosul-Fericit începu să umble prin prăvălie mișcându-se cum i se spusese și izbândi așa de bine, încât buna bătrână se minună:

— Mașallah! Femeile ar putea de-aci nainte să nu se mai laude cu nimic! Of, ce mișcări minunate și ce legănări ispititoare de șolduri! Dar, pentru ca lucrul să fie desăvârșit pe de-a-ntregul, trebuie să dai feței tale o înfățișare mai galeșă, înclinându-ți capul ceva mai mult și privind mai cu coada ochiului. Așa! De minune! Acuma poți să mă urmezi.

Și plecă împreună cu el la palat.

Când ajunseră la ușa de intrare, în latura palatului unde se afla haremul, căpetenia hadâmbilor le ieși înainte și le spuse:

— Nicio făptură străină nu are voie să intre aici fără porunca emirului dreptcredincioșilor. Înapoi, dar, cu această tânără, ori, dacă vrei, intră tu singură!

Dar bătrâna spuse:

— Au unde ți-i înțelepciunea, o, cunună a paznicilor? Tu, cel care de obicei păreai întruchiparea bunului-simț și a bunei-cuviințe, grăiești acuma, așa, deodată, atât de nepotrivit cu înfățișarea ta aleasă! Au nu știi, o, tu cel dăruit cu purtări atât de alese, că aceasta-i roaba Sett Zahiei, sora califului, stăpânul nostru, și că Sett Zahia, de-ar afla despre lipsa ta de cuviință față de roaba ei cea mai dragă, te-ar alunga numaidecât din slujbă, ba ar porunci să ți se taie și capul? Și numai tu ai fi pricina năpastei tale!

Apoi bătrâna se întoarse către Frumosul-Fericit și-i spuse:

— Haide, roabă! Nu lua aminte la lipsa aceasta de cuviință a căpeteniei noastre și, mai cu seamă, să nu spui o vorbă stăpânei! Hai, vino!

Și îl luă de mână și-l duse înlăuntru, pe când el înclina galeș capul și-n dreapta și-n stânga, învăluind într-o privire zâmbitoare pe șeful eunucilor, care clătina din cap.

Când ajunseră în curtea haremului, bătrâna spuse Frumosului-Fericit:

— Fiule, ți-am pregătit o odaie chiar înlăuntrul haremului și acuma trebuie să te duci până acolo singur. Ca să găsești odaia, intră pe ușa aceasta, străbate coridorul în care ai să dai, ia-o pe urmă la stânga, apoi la dreapta, și iarăși la dreapta, numără cinci uși, iar pe cea de-a șasea deschide-o; acolo-i odaia care ți-a fost pregătită și unde are să vina și Frumoasa-Fericită, pe care mă duc s-o vestesc. Și mă însărcinez să vă ajut pe urmă să ieșiți amândoi din serai, fără să bage de seamă nici străjerii, nici hadâmbii.

Atunci Frumosul-Fericit intră în coridor și, tulburat cum era, greși și o apucă la dreapta, apoi la stânga pe un alt coridor, și intră în cea de-a șasea odaie…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute patruzeci și șasea noapte

Ea urmă:

…Și intră în cea de-a șasea odaie.

Ajunse astfel într-o sală înaltă, cu o boltă largă deasupra și cu pereții împodobiți cu versete scrise în litere de aur ce se înșirau în mii de linii desăvârșite. Din boltă până jos, toată sala era îmbrăcată în mătase, ferestrele erau acoperite cu niște perdele subțiri și străvezii, iar pe jos erau așternute covoare mari de Korasan și de Cașmir. Pe taburete erau așezate cupe cu fructe, iar de-a dreptul pe covoare se înșirau tăvile acoperite cu ștergare sub care se ghiceau, după înfățișare și după miros, acele vestite plăcinte, desfăt al gusturilor celor mai pretențioase, și pe care dintre toate orașele, numai cetatea Damascului știa să le înzestreze cu atâtea plăcute însușiri.

Or, Frumosul-Fericit era departe de a bănui ceea ce îi meniseră în această sală puterile necunoscute.

În mijlocul sălii nu se afla decât un jilț îmbrăcat în catifea, și altceva nimic. Așa că, Frumosul-Fericit, necutezând să se întoarcă îndărăt, de teamă să nu-l întâlnească cineva rătăcind pe coridoare, se așeză în jilț așteptându-și soarta.

Nu stete așa decât puțină vreme, când deodată îi ajunse la ureche un foșnet de mătăsuri ce se răsfrângea până-n boltă. Și văzu intrând, prin una dintre ușile lăturalnice, o tânără cu înfățișare împărătească, îmbrăcată numai în hainele sale de casă, fără iașmac pe față și fără niciun văl pe cap. În urmă-i venea o roabă măruntică și cu picioarele goale, cu părul împodobit cu flori și ținând în mână o lăută din lemn de sicomor. Și acea crăiasă nu era alta decât însăși Sett Zahia, sora emirului dreptcredincioșilor.

Când Sett Zahia îl văzu pe Frumosul-Fericit cu iașmacul pe față, stând în jilțul din sală, se apropie binevoitoare și întrebă:

— Cine ești tu, străino! Și de ce stai așa, cu iașmacul pe față, aici, în harem, unde niciun ochi străin nu te poate vedea?

Dar Frumosul-Fericit, care se sculase numaidecât în picioare, nu cuteză să scoată o vorbă și gândi să se prefacă mut. Și Sett Zahia îl întrebă:

— O, tânără cu ochii atâta de frumoși, de ce nu-mi răspunzi? De ești cumva vreo roabă alungată din serai de către fratele meu, emirul dreptcredincioșilor, spune-mi fără de sfială și-am să pun o vorbă bună pentru tine, căci califul îmi împlinește totdeauna toate voile.

Dar Frumosul-Fericit nu îndrăzni să răspundă nimic. Iar Sett Zahia socoti că tânără tăcea din pricină că se afla de față și roaba cea micuță, care privea cu ochi holbați de mirare la făptura cu iașmacul pe față și-atât de sfiicioasă. Îi spuse deci:

— Drăguță, du-te în fața ușii și să nu lași pe nimeni să intre aici, oricine ar fi.

Și, după ce roaba ieși, Sett Zahia veni lângă Frumosul-Fericit, care, fără să vrea, se înfășură și mai tare în văluri, și-i grăi:

— Acuma, copilo, spune-mi cine ești, cum te cheamă și care-i pricina pentru care ai venit în sala aceasta unde numai eu și emirul dreptcredincioșilor intră? Povestește-mi fără sfială tot ce ai pe suflet, căci te găsesc tare frumoasă, iar ochii tăi îmi plac foarte mult. Da, da! Îmi pari cu adevărat fermecătoare, copila mea.

Și Sett Zahia o cuprinse pe tânără pe după mijloc, o trase spre ea, dar deodată rămase înmărmurită văzând că pieptul fetei era neted ca al unui băiat, și se dete îndărăt, nepricepând cum stă treaba.

Atunci Frumosul-Fericit socoti că-i mai cuminte să vorbească și, luând mâna Sett Zahiei, o duse la buze și zise:

— O, stăpâna mea, mă las cu totul în voia bunătății tale și mă pun sub aripa ta, cerându-ți ocrotire!

Sett Zahia spuse:

— Te iau sub ocrotirea mea. Vorbește!

El zise:

— O, stăpână, nu sunt fată; mă numesc Frumosul-Fericit, fiul negustorului Primăvară din Kufa. Și-am venit aici, cu primejdia vieții, ca s-o văd pe soția mea, Frumoasa-Fericită, roaba pe care valiul de la Kufa mi-a răpit-o și i-a trimis-o în dar emirului dreptcredincioșilor. Pe viața Profetului, o, stăpână, fie-ți milă de robul tău și de soția lui!

Și Frumosul-Ferieit izbucni în lacrimi.

Dar Sett Zahia o și chemase pe roaba cea măruntică și-i spusese:

— Micuța mea, aleargă degrabă la iatacul Frumoasei-Fericite și spune-i așa: „Stăpâna mea, Zahia, te cheamă“.

Pe urmă se întoarse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu, sfioasă.

Ci într-a două sute patruzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…Pe urmă se întoarse către Frumosul-Fericit și-i zise:

— Tinere, fii liniștit! N-au să ți se întâmple decât lucruri plăcute.

Estimp, bătrâna cea bună se dusese la Frumoasa-Fericită și-i spusese:

— Hai repede, fata mea! Stăpânul tău drag se află în odaia pe care i-am pregătit-o!

Și-o duse, galbenă la obraz de tulburare, în odaia unde știa că așteaptă Frumosul-Fericit. Dar ce jale fu pe ele când nu-l găsiră acolo! Bătrâna spuse atunci:

— Pesemne că s-o fi rătăcit prin coridoare! Întoarce-te, copila mea, în iatacul tău, în vreme ce eu alerg să-l caut.

Și tocmai atunci iată și roaba cea măruntică veni la Frumoasa-Fericită, pe care-o găsi tremurând toată și îngălbenită; și-i spuse:

— O, Frumoasă-Fericită, te cheamă stăpâna mea Sett Zahia!

Atunci Frumoasa-Fericită nu se mai îndoi de pieirea ei și a iubitului ei, și porni, clătinându-se, pe urma drăgălașei fetițe cu picioare goale.

Dar, de cum intră în sală, sora califului veni la ea, cu zâmbetul pe buze, o luă de mână, o duse lângă Frumosul-Fericit, care sta tot cu iașmacul pe față, și le spuse amândurora:

— Iată fericirea!

Și cei doi tineri se recunoscură pe dată și căzură leșinați unul în brațele celuilalt.

Atunci, sora califului, ajutată de roaba cea micuță, îi stropi cu apă de trandafiri, până ce-și veniră în simțiri, și-i lăsă singuri. Iar când se întoarse, după vreun ceas, îi găsi strâns îmbrățișați și cu ochii plini de lacrimi de fericire și de recunoștință pentru bunătatea ei. Atunci Sett Zahia le spuse:

— Acuma trebuie să sărbătorim întâlnirea voastră și să bem împreună pentru veșnicia fericirii voastre!

Și pe dată, la un semn, roaba cea măruntică umplu veselă cupele cu un vin minunat și le întinse. Băură, și-apoi Sett Zahia le spuse:

— Tare vă mai iubiți, copiii mei! Așa că nu se poate să nu știți și versuri minunate despre dragoste și despre cei ce se iubesc. Mi-ar plăcea să-mi cântați ceva! Luați lăuta asta. Și, când unul, când altul, dați glas pe rând sufletului din lemnul ei!

Atunci, Frumosul-Fericit și Frumoasa-Fericită sărutară mâinile surorii califului și, după ce struniră lăuta, cântară, când unul, când altul, aceste minunate stihuri:

— „Sub vălul meu de Kufa
Ți-aduc cununi de floare
Și roade poleite
Cu pulbere de soare.

— Cât aur porți în tine
Întreg Sudanul n-are,
Iubire fără pată
Și fără-asemănare!

— Lumină-ți împletește
În plete sfântul soare;
Ți-s ochii catifele
De la Damasc, ușoare.

— Privește! Vin la tine
Cu ceasul de-nserare,
Când aerul foșnește
Prielnic la visare,

Când străvezie cade
Mătasea nopții-n zare,
Când murmur lin suspină
În frunze și-n izvoare.

— Ah, te-am găsit, gazelă
A nopților stelare!
De ochii tăi și bezna
Se-aprinde, orbitoare!

Ah, ochii tăi, iubito,
Ah, ochii tăi, în care
M-afund ca rânduneaua
În zboru-i peste mare!

— Apropie-te galeș
Și-adună dulcea floare,
Ca trandafirul dulce,
Pe buza-mi arzătoare!

Ca floarea să mă scutur
Și-n stinsă legănare
Să mă dezvălui ție

Din creștet la picioare!

— Iubito scumpă!…
— Iată:
Sunt pârgă-aromitoare,
Curmală gata coaptă,
Și taină, și chemare.
Culege-mă! Și-ți fi-voi
Ca un întins de mare,
Larg străbătut de vânturi
Și păsări în vâltoare!

Cele din urmă note ale cântecului de-abia se stinseră pe buzele Frumoasei-Fericite, topită de fericire, că deodată perdelele se traseră la o parte și califul însuși intră în sală.

Văzându-l, tustrei se ridicară numaidecât și sărutară pământul dinaintea lui. Și. califul le zâmbi tuturor, veni să se așeze între ei pe covor și porunci micuței roabe să toarne vin în cupe. Apoi spuse:

— Să bem laolaltă și să sărbătorim astfel însănătoșirea Frumoasei-Fericite!

Și, ridicând cupa de aur, spuse:

— De dragul ochilor tăi Frumoasă-Fericită!

Și bău încetișor. Puse apoi cupa de-o parte și, zărind-o cu iașmacul pe față pe sclava pe care nu o cunoștea, o întrebă pe sora lui:

— Cine-i oare tânăra aceasta, al cărei chip îmi pare atât de frumos sub iașmacul subțire?

Sett Zahia răspunse:

— Este o tovarășă de care Frumoasa-Fericită nu se poate despărți, nevenindu-i nici sa mănânce, nici să bea, dacă n-o știe pe ea alături!

Atunci califul dete la o parte iașmacul tânărului și rămase uimit de frumusețea lui. Frumosul-Fericit, în adevăr, încă nu avea fir de păr pe obraz, ci numai un început de pufușor ce-i așternea o umbră fermecătoare pe albul feței, ca să nu mai pomenim și de stropul de mosc care-i surâdea în bărbie.

Așa încât, califul cu totul vrăjit strigă:

— Pe Allah, o, Zahia, deseară chiar, vreau s-o am pe tânăra aceasta, și-am să-i dau, ca și Frumoasei-Fericite, un iatac vrednic de frumusețea ei și-am să-i rânduiesc traiul ca al soției mele legiuite!

Și Sett Zahia răspunse:

— De bună seamă, frate, această tânăra este vrednică de tine!

Apoi adăugă:

— Iată că tocmai îmi vine în minte să-ți povestesc o întâmplare pe care am citit-o într-o carte de-a unui învățat de-al nostru.

Și califul întrebă:

— Ce întâmplare?

Sett Zahia spuse:

— Află, o, emire al dreptcredincioșilor, ca trăia odată în orașul Kufa un tânăr numit Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute patruzeci și opta noapte

Ea urmă:

…un tânăr numit Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară. Și Frumosul-Fericit avea o roabă tare frumoasă, pe care-o iubea și care-l iubea și ea, căci crescuseră amândoi în același leagăn și-și aparținuseră unul altuia încă de la începutul tinereții lor. Și-au trăit ei fericiți ani în șir, până ce într-o zi vremea li s-a întors împotrivă, răpindu-l pe unul de lângă celălalt. Iar unealta năpastelor ursitei fu o bătrână. Ea o răpi pe tânăra roabă și o dete pe mâna valiului cetății. Și valiul o trimise degrabă plocon regelui de pe acele vremuri. Dar feciorul lui Primăvară, aflând de pierderea celei pe care-o iubea, nu mai avu tihnă până ce n-ajunse la iubita lui, chiar în palatul regelui, în mijlocul haremului. Ci tocmai când cei doi se bucurau că s-au găsit iar și vărsau lacrimi de bucurie, regele intră pe neașteptate în sala unde se aflau ei și-i găsi stând laolaltă. Mânia lui fu fără de margini și, nemaicăutând sa se lumineze cum stau lucrurile, porunci să li se reteze capul pe loc, la amândoi. Dar, urmă Sett Zahia, întrucât învățatul care a scris povestea nu-și spune și părerea lui despre pedeapsa dată de rege, aș vrea, o, emire al dreptcredincioșilor, să te întreb cum judeci tu purtarea acelui rege și să aflu ce ai fi făcut tu în locul lui, în atare împrejurări.

Emirul dreptcredincioșilor Abd El-Malik Ben-Meruan răspunse fără a șovăi:

— Regele acela ar fi trebuit să se ferească a pedepsi atâta de pripit; și ar fi făcut mai bine iertându-i pe cei doi tineri, pentru trei temeiuri: întâiu-i că cei doi tineri se iubeau de mult; al doilea că amândoi erau oaspeți ai acelui rege, devreme ce se aflau în seraiul lui; și-al treilea-i că un rege nu trebuie să săvârșească nimica, decât cu chibzuință și cu luare-aminte. Eu socotesc, așadar, că acel rege a săvârșit o faptă nevrednică de un rege adevărat!

La aceste cuvinte, Sett Zahia se aruncă în genunchi dinaintea fratelui ei și grăi:

— O, emire al dreptcredincioșilor, tu însuți, fără să știi, ai judecat în privința faptei ce vei avea s-o îndeplinești. Mă rog ție, pe sfânta amintire a strămoșilor noștri și a slăvitului nostru părinte neprihănit, să fii drept în pricina pe care am să ți-o înfățișez.

Și califul, cu uimire mare, spuse soră-sii:

— Poți să-mi vorbești cu toată încrederea. Dar ridică-te!

Și sora califului se ridică, se întoarse către cei doi tineri și le spuse:

— Sculați-vă în picioare!

Și ei se sculară în picioare, și Sett Zahia spuse fratelui ei:

— O, emire al dreptcredincioșilor, această tânără atât de gingașă și de sfioasă, care stă acoperită cu iașmacul, nu-i altcineva decât tânărul Frumosul-Fericit, fiul lui Primăvară. Iar Frumoasa-Fericită este fata care a fost crescută laolaltă cu el și care mai târziu a ajuns soția lui. Și răpitorul ei nu este altul decât valiul de la Kufa, al cărui nume este Ben Yussuf El-Thekafi. El a mințit în scrisoarea în care îți spunea că a cumpărat roaba cu zece mii de dinari. Îți cer să-l pedepsești și să-i ierți pe acești doi tineri, care merită să fie iertați. Dăruiește-mi iertarea lor, amintindu-ți că-ți sunt oaspeți și că se află sub ocrotirea umbrei tale!

La aceste cuvinte ale surorii lui, califul spuse:

— De bună seamă! N-am de obicei să-mi iau vorba îndărăt!
Se întoarse apoi către Frumoasa-Fericită și-o întrebă:
— Frumoasă-Fericită, recunoști că acesta ți-i stăpânul, Frumosul-Fericit?
Ea răspunse:
— Așa-i cum spui, o, emire al dreptcredincioșilor!
Și califul hotărî:
— Vă redau pe unul celuilalt!
După care se uită la Frumosul-Fericit și îl întrebă:
— Dar ai putea măcar să-mi spui cum de ai izbutit să pătrunzi aici și cum de ai aflat că Frumoasa-Fericită se află în seraiul meu?
Frumosul-Fericit răspunse:
— O, emire al dreptcredincioșilor, dăruiește-i robului tău câteva clipe de luare aminte și are să-ți spună toată povestea lui.
Și-i spuse pe dată califului toate câte se petrecuseră, de la început până la sfârșit, fără a lăsa nimica la o parte.
califul se minună peste poate și vroi să-l vadă și el pe vraciul persan a cărui mijlocire fusese atât de minunată. Și-l numi doftor al seraiului de la Damasc și-l acoperi cu daruri și cu cinstire. Și vreme de șapte zile și șapte nopți nu-i lăsă pe Frumosul-Fericit și pe Frumoasa-Fericită să plece din seraiul lui. Și dete în cinstea lor ospețe mărețe și-i trimise apoi la Kufa încărcați cu daruri și onoruri. Și-l mazili pe fostul valiu și numi în locu-i pe Primăvară, tatăl Frumosului-Fericit. Și-așa trăiră cu toții în mare fericire o viață lungă și tihnită, până la venirea celei ce despărțește toate.

Când Șeherezada se opri din povestit, regele Șahriar strigă:
— O, Șeherezada, povestea aceasta m-a încântat, și versurile, mai ales, m-au fermecat. Dar tare mă miră, în adevăr, că n-am aflat în ea nimica despre acea modă de-a iubi despre care pomeneai!
Șeherezada zâmbi gingaș și spuse:
— O, preafericitule rege, tocmai asemenea lucruri, pe care ți le-am făgăduit, se află în povestea lui Aluniță, pe care sunt gata să ți-o povestesc, dacă tot mai suferi încă de nesomn!
Și regele Șahriar strigă!
— Ce tot spui tu, o, Șeherezada? Pe Allah, oare, nu știi că, și de-ar fi să mor de somn, tot aș sta să ascult povestea lui Aluniță? Grăbește-te, dară, și-ncepe!
Însă în acea clipă Șeherezada văzu zorii mijind și lăsă această poveste pe noaptea următoare.

Nopțile 249 – 331

Traducere de H. Grămescu și D. Murărașu
Traducerea versurilor de H. Grămescu

Editura Minerva
București, 1971

Așadar, într-a două sute patruzeci și noua noapte

Șeherezada spuse:

Povestea lui Aluniță

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a trăit la Cairo un preacinstit șeic, staroste al negustorilor din cetate. Și toată piața îl respecta pentru cinstea lui, pentru purtările-i cuviincioase și alese, pentru vorba-i chibzuită, pentru bogăția și pentru numărul robilor și al slujitorilor săi. Și îl chema Șamsedin.

Într-o zi de vineri, înainte de rugăciune, se duse la hammam, apoi intră la bărbier, unde, după sfintele rânduiri, puse să i se potrivească mustața drept pe linia buzei de sus, așa cum spune *Sfânta Carte,* și să fie ras frumos pe cap. Pe urmă luă oglinda pe care i-o întindea bărbierul și se privi în ea, dar numai după ce rosti mărturisirea de credință, ca să fie apărat de vreo îngâmfare prea mare pentru trăsăturile feței sale, și văzu cu jale că firele albe din barba lui ajunseseră mult mai numeroase decât cele negre și că trebuia multă luare aminte ca să le bagi de seamă pe cele din urmă prin tufele albe în care erau presărate. Și se gândi: „Barba căruntă-i semn de bătrânețe, iar bătrânețea-i prevestirea morții, sărmane Șamsedin! Iată-te la ușa mormântului și încă nu ai niciun urmaș! Ai să te stingi și tu, și va fi ca și cum nici n-ai fi fost!“

Apoi, stăpânit de asemenea gânduri triste, se duse la moschee, pentru rugăciune, și de acolo se întoarse acasă, unde soția, știind ceasul obișnuit al sosirii lui, se pregătise să-l întâmpine îmbăiată, parfumată și dichisită cu grijă. Și îl întâmpină cu fața zâmbitoare și îi ură seară-bună, spunându-i:

— Fie să ai parte de o seară plină de fericire!

Dar Starostele, fără a-i răspunde soției sale la urare, îi spuse:

— Despre ce fericire-mi vorbești tu? Mai poate fi vreo fericire pentru mine?

Soția, nedumerită, îi spuse:

— Numele lui Allah fie cu tine și împrejurul tău! De unde-ți vin gândurile astea negre? Ce-ți lipsește ca să fii fericit? Și care-i pricina supărării tale?

El răspunse:

— Tu ești pricina.

Și se așternu tăcerea. Pe urmă el grăi iar:

— Ascultă, femeie! Gândește-te ce ciudă și ce amărăciune mă apasă de fiecare dată când mă duc în suk și-i văd pe negustori prin prăvălii stând așezați alăturea de ei cu câte doi, ori trei, ori patru copii, care cresc sub ochii lor. Și se mândresc toți cu urmașii lor! Și numai eu mă văd lipsit de-o asemenea mângâiere! Și-mi doresc moartea deseori, ca să scap de-o viață așa de fără de bucurii! Și mă rog lui Allah, care-a chemat la sânul lui pe părinții mei, să-mi hotărască și mie un sfârșit, care să pună capăt zbuciumărilor mele.

La aceste cuvinte, soția starostelui grăi:

— Nu te opri, o, fiule al socrului meu, la gândurile acestea supărătoare, ci vino de cinstește masa pe care-am așternut-o pentru tine!

Dar negustorul strigă:

— Nu! pe Allah, nu mai vreau nici să mănânc, nici să beau și, mai cu seamă, nu mai vreau de-acuma-nainte să primesc nimica din mâinile tale. Numai tu ești pricina sterpiciunii noastre. Iată, patruzeci de ani s-au scurs de când ne-am căsătorit, fără de nicio urmare. Și tu m-ai împiedicat mereu să-mi mai iau și alte soții, și te-ai folosit de slăbiciunea cărnii mele, atunci, în noaptea nunții noastre, ca să mă pui să jur că n-am să aduc niciodată în casă altă femeie, cât ai să fii tu, și nici măcar să nu mă culc vreodată cu altă femeie. Iar eu, ca un prost, ți le-am făgăduit pe toate. Și ce-i mai grozav, e că m-am și ținut de făgăduială, și că tu, văzându-ți sterpiciunea, n-ai avut mărinimia să mă dezlegi de jurământ!

Când soția starostelui auzi asemenea vorbe, i se făcu parcă negru dinaintea ochilor și, cu cel mai acru glas al ei, îi strigă soțului:

— Ah, moșneag prăpădit! Clătește-ți gura nainte de-a vorbi! Numele lui Allah fie cu mine și împrejurul meu! Ferească-mă Allah de orice răutate și de orice învinuire mincinoasă! Au tu socoți că, dintre noi doi, eu aș fi cea zăbavnică? Vino-ți în fire, moșneagule! Supără-te pe tine și pe neputința ta! Pe Allah! numai ale tale-s de vină! Du-te și cumpără ceva cu ce să te mai încălzești și să te mai învârtoșezi! Și-atunci ai să vezi dacă rodul meu are sămânță ori e sterp!

La aceste cuvinte ale mânioasei sale soții, starostele negustorilor se cam clătină în credința lui și, cu glas șovăielnic, întrebă:

— Hai să zicem că-i așa cum spui tu și că eu aș fi de vină, da atunci putea-vei tu a-mi arăta cumva unde se vinde leacul în stare să învârtoșeze ceea ce-i prea apătos?

Soția îi răspunse:

— Ai să găsești asemenea dresuri la cel dintâi negustor de leacuri din cale…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizecea noapte

Ea urmă:

— Ai să găsești asemenea dresuri la cel dintâi negustor de leacuri din cale.

Auzind aceste cuvinte, starostele își spuse: „Pe Allah, chiar mâine am să trec pe la un astfel de negustor, ca să cumpăr leacul acela“.

Și-a doua zi, de cum se deschise sukul, starostele luă un borcan, se duse la un negustător și-i spuse:

— Pacea fie cu tine!

Acesta îi răspunse la salamalek și adăugă:

— O, ce fericită-i dimineața asta, care mi te aduce pe tine, cel dintâi mușteriu. Poruncește!

Starostele spuse:

— Am venit să-mi vinzi o uncie din leacul care *așa* și *așa!*

Și-i întinse borcanul.

La aceste cuvinte, negustorul de leacuri nu știa ce să creadă și-și zise: „Starostele nostru, atât de cuviincios de obicei, vrea, negreșit, să glumească. Am să-i răspund și eu tot așa.“ Și-i spuse:

— Nu, pe Allah! Ieri mai aveam, dar leacul acesta-i așa de căutat, că l-am vândut tot. Du-te mai degrabă și vezi de nu găsești la vecinul meu.

Atunci starostele se duse la al doilea negutător, apoi la al treilea, și-așa la toți vânzătorii de leacuri din suk, și toți îl trimiteau cu același răspuns, râzând în sinea lor de-o cerere atât de năstrușnică.

Văzând că toate căutările lui nu ajung la niciun căpătâi, se întoarse la dugheana sa, năpădit de gânduri și scârbit de viață. Și cum sta așa, făcându-și sânge rău, văzu că se oprește dinaintea prăvăliei lui șeicul misiților, un mâncător de hașiș, un bețivan, un băutor de opiu, într-un cuvânt, tata-al desfrânaților și-al ticăloșilor din suk. Pe numele lui se chema Sesam.

Dar misitul Sesam îl cinstea tare mult pe starostele Șamsedin și nu trecea niciodată prin fața prăvăliei lui fără să-l salute până la pământ, cu vorbele cele mai alese. Așa că nici în dimineața aceea el nu uită să-și arate respectul față de vrednicul staroste, care nu putu să nu-i răspundă la salamalek, dar făcu aceasta cu un glas tare acru. Și Sesam, băgând de seamă, îl întrebă:

— Ce pacoste așa de mare ți s-a putut întâmpla, de ți-a adus atâta tulburare în suflet, o, preacinstite staroste al nostru?

El răspunse:

— O, Sesam, vino să stai colea și-ascultă ce-am să-ți spun. Și-ai să vezi de am pentru ce să fiu supărat. Gândește-te, Sesam, că sunt însurat de patruzeci de ani și că încă nici habar n-am cum miroase un copil! Și-am ajuns să mi se spună că vina-i toată numai a mea! Și mi s-a dat sfatul să caut pe la vânzătorii de leacuri vreun dres, anume pentru treaba asta. Dar niciun negutător nu are așa ceva în prăvălia lui. Așa că de aceea mă vezi mohorât, că nu găsesc cu ce să dau tăria trebuincioasă zamei celei mai prețioase a făpturii mele!

Când misitul Sesam auzi vorbele starostelui, departe de-a se arăta uimit sau de-a râde, cum făcuseră negustorii, întinse mâna cu palma în sus și spuse:

— Pune colea un dinar și dă-mi borcanul cela de porțelan. Am eu ce-ți trebuie.

Și starostele răspunse:

— Pe Allah! este cu putință? Află, Sesame, că, dacă într-adevăr izbutești în treaba asta, te-ai procopsit. Mă jur pe viața profetului! Și până una alta, na, colea, doi dinari, nu unul!

Și-i puse în palmă doi dinari de aur, dându-i și borcanul de porțelan.

Și iată că stricatul de Sesam se dovedi mai cu știință decât toți negutătorii de leacuri din suk. În adevăr, se întoarse acasă, după ce cumpără din suk cele de trebuință, și începu să pregătească leacul de care era vorba.

Luă două uncii de coajă de chiubeb chinezesc, o uncie de ulei de cânepă de Ionia, o uncie de flori de cariofilă proaspătă, o uncie de cinamoame roșii de Serendib, zece drahme de cardamoame albe de Malabar, cinci de ghimber indienesc, cinci de piper alb, cinci de piper roșu din insule, o uncie de bace de badiană de India și-o jumătate de uncie de cimbrișor de munte. Le amestecă pe toate cu iscusință, după ce le pisase și le cernuse bine, turnă deasupra miere strecurată, și întocmi astfel un aluat bine legat, în care mai puse și cinci boabe de mosc și o uncie de icre de

pește bătute. Mai adăugă și oleacă de salep, subțiat cu apă de trandafir, și puse totul în borcanul de porțelan.

Se grăbi apoi să ducă starostelui borcanul și-i spuse:

— Iată leacul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute cincizeci și doua noapte

Ea urmă:

…se grăbi să ducă starostelui borcanul și-i spuse:

— Iată leacul!

Apoi adăugă:

— Trebuie să mănânci aluatul ăsta cu doua ceasuri înainte de a te apropia de soția ta. Dar, mai întâi, este nevoie, vreme de trei zile, să nu te hrănești decât cu porumbel fript, bine ardeiat, cu pește cu lapți, și cu fudulii de berbec prăjite ușor. Și dacă, după toate astea, n-ai să ajungi să răzbești până și zidurile și să rodești chiar și-o stâncă seacă, eu, Sesam, primesc să-mi razi mustățile și să mă scuipi în ochi!

Spunând acestea, îi dete starostelui borcanul și plecă.

Atunci starostele gândi: „Negreșit că acest Sesam, care-și petrece viața în desfrâu, se pricepe la leacuri de-al de-astea! Să-mi pun, dar, credința în Allah și în el."

Se întoarse acasă și se grăbi să se împace cu soția, pe care de altminteri o iubea și care și ea îl iubea. Și amândoi își cerură unul altuia iertare pentru supărarea lor trecătoare și-și povestiră toată mâhnirea ce simțiseră, o noapte-ntreagă, cât șezuseră supărați pentru niște vorbe necugetate.

După care Șamsedin începu să urmeze întocmai, timp de trei zile, poveţile date de Sesam și, până la urmă, înghiți aluatul acela.

Atunci simți că i se aprinde sângele peste măsură, ca pe vremea tinereților sale, când făcea rămășaguri cu ștrengarii de seama lui. Se apropie, așadar, de nevastă și amândoi rămaseră tare minunați unul de altul.

Și, din noaptea aceea, soția starostelui rămase însărcinată; lucru despre care ea își dete numaidecât seama, după anumite semne care niciodată nu înșală.

Sarcina își urmă mersul firesc și, după nouă luni, numărate zi cu zi, soția avu o naștere fericită, dar înfricoșător de grea, căci nou-născutul era mare cât un copil de un an. Iar moașa mărturisi, după ce rosti cuvintele de urare obișnuite, că-n viața ei nu mai văzuse un copil așa de voinic și de frumos. Lucru care n-are de ce să stârnească mirare, dacă ne gândim la leacul cel minunat al lui Sesam.

Moașa luă, dar, copilul și-l spălă, în numele lui Allah, al lui Mahomed și al lui Ali, îi spuse la ureche mărturisirea de credință a musulmanilor, îl înfășă și-l înmână mamei, care-i dete să sugă până ce el se sătură și adormi. Și moașa mai rămase încă trei zile pe lângă mamă, și nu plecă decât după ce se încredință că totul mergea bine și că li se împărțise tuturor vecinelor bunătățurile pregătite cu acel prilej.

În a șaptea zi, se presără sare în odaie și starostele intră să-și îmbrățișeze soția. Și-o întrebă:

— Unde-i darul lui Allah?

Numaidecât îi fu arătat noul-născut. Și starostele fu încântat de frumusețea acestui băiat de șapte zile, care părea de un an și care avea niște obrăjiori ca luna plină când răsare. Și-o întrebă pe soția sa:

— Ce nume-o să-i dai?

Ea îi răspunse:

— De-ar fi fată, i-aș da eu însămi numele; dar, fiind băiat, e dreptul tău să hotărăști.

Or, tocmai în clipa aceea, una dintre roabele ce înfășau copilul se porni pe plâns de bucurie, văzând pe buca stângă a micuțului o aluniță neagră, ca un bobuleț de mosc, a cărei culoare se deosebea cu totul de albeața restului pielei; tot așa mai erau și pe amândoi obrajii copilului câte un drăgălaș de bobuț negru și catifelat, numai că oleacă mai mic. Așa că starostele, îndemnat de această descoperire, strigă:

— Să-l numim Alaeddin Aluniță!.

Copilul fu numit, așadar, Alaeddin Aluniță; dar, cum numele întreg era prea lung, i se spunea numai Aluniță. Și Aluniță fu alăptat, vreme de patru ani, de două doici și de mamă-sa; și-așa crescu voinic ca un puiandru de leu și rămase alb ca iasomia și rumen ca trandafirii. Și era așa de frumos, că toate fetițele de prin vecini și toate verișoarele sale îl îndrăgiseră nebunește, iar el primea laudele lor, dar nu se lăsa niciodată sărutat de ele, și le zgâria crunt ori de câte ori se apropiau prea tare de el. Așa că fetițele, ba chiar și cele mai mărișoare, căutau prilejul să-l afle dormind, ca să-l poată și ele acoperi de sărutări și să se minuneze de frumusețea și de frăgezimea lui.

Când tatăl și mama sa văzură cât era Aluniță de îndrăgit și de răsfățat, li se făcu frică să nu li-l deoache careva; și hotărâră să-l ferească de vreo asemenea piază-rea. Drept aceea, în loc să facă și ei ca alți părinți care lasă muștele și murdăria să acopere fața copiilor lor, pentru ca aceștia să nu pară atâta de frumoși și să nu atragă deochiul, părinții lui Aluniță îl închiseră pe băiat în niște odăi de dedesubtul casei și-l crescură astfel, departe de toate privirile. Și Aluniță crescu în felul ăsta neștiut de nimeni, dar înconjurat de grijile necurmate ale roabelor și ale eunucilor. Și, când ajunse la o vârstă mai măricică, i se aduseră dascăli tare pricepuți, care-l învățară scrierea frumoasă, *Coranul* și științele. Și el ajunse tot așa de învățat, pe cât era de frumos și de bine făcut. Și părinții lui hotărâră să nu-l scoată afară decât când îi va crește barba așa de mare încât să i se târâie pe jos…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii, mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute cincizeci și treia noapte

Ea urmă:

…decât când îi va crește barba așa de mare încât să i se târâie pe jos.

Or, într-o zi, unul dintre sclavi, care-i aducea lui Aluniță tăvile cu

mâncăruri, uită să-nchidă în urmă-i ușa de la acele iatacuri de sub pământ; iar Aluniță, văzând deschisă ușa aceea, pe care până atunci nici n-o băgase de seamă, așa era de mare și de plină de perdele și de draperii locuința lui cea subpământeană, ieși repede afară și urcă drept la catul casei unde se afla maică-sa înconjurată de-o mulțime de prietene venite în ospeție.

Pe vremea aceea, Aluniță ajunsese un flăcăiaș minunat, de paisprezece ani, frumos ca un înger și cu obrajii acoperiți cu pufușor ca o piersică, tot cu câte-o aluniță neagră de-o parte și de alta a buzelor, fără s-o mai socotim și pe cea care nu se vedea.

Așa că, atunci când femeile îl văzură intrând deodată peste ele pe acest flăcăiaș pe care nu-l cunoșteau, se grăbiră să-și acopere fața cu iașmacul, speriate, și-i spuseră soției lui Șamsedin:

— Pe Allah! ce rușine pentru tine să pui să intre așa peste noi un tânăr străin! Oare tu nu știi că pudoarea este una dintre legile cele mai de seamă ale credinței?

Mama lui Aluniță răspunse însă:

— Dați slavă numelui lui Allah! O, voi, oaspete ale mele, flăcăul pe care-l vedeți nu-i altul decât copilul meu cel prea-scump, rodul măruntaielor mele, fiul starostelui negustorilor din Cairo, crescut la sânul doicilor cu lapte îmbelșugat și pe brațe de sclave frumoase, pe umeri de fecioare alese și la pieptul celor mai neprihănite și mai de seamă fete; e ochiul mamei lui și mândria tatălui său, e Aluniță! Dați slavă numelui lui Allah, o, voi, oaspete ale mele!

Iar soțiile emirilor și ale bogaților negustori răspunseră:

— Numele lui Allah fie cu el și împrejurul lui! Dar, o, mamă a lui Aluniță, cum se face că niciodată nu ni l-ai arătat pe fiul tău până astăzi?

Atunci soția lui Șamsedin se ridică, mai întâi îl sărută pe fiul său pe ochi și îl trimise de-acolo, ca să nu se mai simtă stânjenite oaspetele sale, apoi le spuse:

— Tată-său a pus să fie crescut în odăile de sub pământ ale casei noastre, ca să-l ferească de deochi. Și-a hotărât să nu-l scoată la vedere decât atunci când îi va fi crescut barba, căci din pricina frumuseții lui e în primejdie să atragă asupra-i piazele rele. Și dacă acuma a ieșit, asta-i negreșit din pricină că vreunul dintre eunuci trebuie să fi uitat să închidă ușa.

La aceste cuvinte, oaspetele o fericiră din toată inima pe soția starostelui că are un fecior așa de frumos, și chemară asupra lui binecuvântarea celui prea înalt, după care plecară.

Atunci Aluniță se întoarse la mamă-sa și, văzând robii că înșăuează un catâr, întrebă:

— Pentru cine-i catârul acesta?

Ea răspunse:

— E pentru tatăl tău, să-l aducă de la piață.

El întrebă:

— Și ce meserie are tata?

Ea spuse:

— Tatăl tău, o, lumină a ochilor mei, este un mare negustor, și-i starostele tuturor negustorilor din Cairo; și tot el e și negustorul sultanului arabilor și al tuturor regilor musulmani. Și, ca să-ți arăt cam cât de mare negustor este tatăl tău, află că niciun cumpărător nu vine să vorbească cu el de-a dreptul, decât atunci când e vorba de vreo afacere de seamă, care trece de o mie de dinari; dar dacă-i vreo afacere mai mică, fie ea și de nouă sute nouăzeci și nouă de dinari, atunci se îngrijesc de ea slujbașii

tatălui tău, fără să-l mai tulbure pe el. Și nicio marfă ori încărcătură nu poate să intre sau să iasă din Cairo fără ca mai întâi să nu fie înștiințat tatăl tău și fără ca să i se ceară lui sfatul. Așadar Allah i-a dăruit tatălui tău, o, copile al meu, bogății fără de număr. Să-i mulțumim, dar, din inimă!

Alunița răspunse:

— Da! Laudă lui Allah care a făcut să mă nasc fiu al starostelui negustorilor! Și nu mai vreau de-acuma înainte să-mi petrec viața închis, departe de ochii tuturora, și de mâine am să mă duc la suk împreună cu tatăl meu!

Și mama răspunse:

— Allah să te-audă, copile al meu! Am să-i vorbesc despre asta tatălui tău, de cum are să sosească.

Așadar, când Șamsedin se întoarse acasă, soția lui îi povesti cele ce se întâmplaseră și-i zise:

— E vremea, într-adevăr, să-l iei cu tine la suk pe fiul nostru.

Starostele răspunse:

— O, mamă a lui Alunița, au tu nu știi că deochiul e lucru adevărat și că nu se glumește cu lucruri atâta de însemnate? Și uiți tu de soarta fiului vecinului nostru *cutare* și de vecinul nostru *cutare* și de atâția alții uciși de deochi? Crede-mă, dar, că, jumătate de vreme, mormintele sunt locuite de morții loviți de deochi!

Soția starostelui răspunse:

— O, tată al lui Alunița, în adevăr, soarta omului îi e legată, la gât. Cum poate el să scape de ea? Și ceea ce-i scris nu poate fi șters, iar fiul urmează același drum ca și tatăl său, și în viață, și în moarte. Și mai gândește-te și la urmările jalnice pe care le-ar avea de îndurat fiul nostru, într-o zi, din vina ta! Că, până la urmă, atunci când, după o viață pe care eu o doresc cât mai lungă și pururea binecuvântată, ai să mori, nimeni n-are să vrea să-l recunoască pe fiul nostru drept moștenitor al bogățiilor și al bunurilor tale, odată ce până astăzi nimenea nu știe nimic despre el! Și tot așa-i și cu visteria țării care are să pună mâna pe toate bunurile noastre și are să-l jefuiască pe copilul tău, fără de nicio scăpare. Iar eu aș putea să cer mult și bine mărturia celor bătrâni, și bătrânii n-ar putea să spună decât: „N-am știut niciodată că starostele Șamsedin ar fi avut vreun fiu ori vreo fiică!“

Aceste cuvinte îndurerate îl făcură pe staroste să cugete și, după un timp, răspunse:

— Pe Allah! ai dreptate, femeie! De mâine am să-l iau cu mine pe Alunița și-am să-l învăț și să vândă, și să cumpere, și neguțătoriile, și toate cele trebuincioase meseriei.

Pe urmă, se întoarse către Alunița, pe care această veste îl umpluse de bucurie, și îi spuse:

— Știu că ești tare bucuros să vii cu mine. Dar sa știi, fiule, că în suk trebuie să te porți cuminte și să ții ochii în jos cu sfială; și nădăjduiesc că ai să te folosești de sfaturile dascălilor tăi și de învățăturile cu care ai fost hrănit.

A doua zi, starostele Șamsedin, înainte de a-l duce pe fiul său la suk, îl duse la hammam…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și patra noapte

Ea urmă:

...îl duse la hammam și, după baie, îl îmbrăcă într-o haină de atlaz moale, cea mai frumoasă pe care-o avea în prăvălie, și-i încinse fruntea cu un turban ușor de stofă întrețesută cu firișoare subțiri de mătase aurită.

După care, amândoi mâncară și apoi băură un pahar cu șerbet; și, răcoriți astfel, ieșiră de la hammam. Starostele încălecă pe catârul pe care i-l țineau robii și-l luă la spate pe fiul său Aluniță, care se făcuse și mai luminos la chip și ai cărui ochi strălucitori i-ar fi ispitit până și pe îngeri. Și, călare amândoi așa pe catâr, însoțiți de robii îmbrăcați în straie noi ce mergeau înaintea și îndărătul lor, luară drumul către suk.

Văzându-i, toți negustorii din suk și toți cumpărătorii și vânzătorii rămaseră uluiți; și-și spuneau unii către alții:

— Ya Allah! ia uitați-vă la băiat! E chiar luna în a patrusprezecea noapte a ei!

Iar alții ziceau:

— Cine-o fi, oare, băiatul minunat din spatele starostelui Șamsedin? Nu l-am mai văzut niciodată!

Pe când ei se minunau astfel la trecerea catârului pe care se aflau starostele și Aluniță, misitul Sesam tocmai trecea prin suk și-l văzu și el pe flăcăiaș. Or, Sesam, din pricina destrăbălărilor și a bețiilor cu hașiș și cu opiu, ajunsese de-și pierduse cu totul ținerea de minte și nu-și mai amintea nici măcar de vindecarea pe care-o săvârșise odinioară cu ajutorul vrăjitorului amestec făcut din lapți, mosc, coajă de chiubeb și-atâtea alte lucruri minunate.

Văzându-l, dar, pe staroste cu acel băiat frumos, Sesam începu ca un deșuchiat să rânjească și să spună către negustorii care-l ascultau:

— Ia uitați-vă la moșneagul ăsta cu barba albă. Ăsta-i ca prazul! Alb pe dinafară și verde pe dinăuntru!

Și-așa, se duse de la un negustor la altul, repetând fiecăruia vorbele de duh și snoavele-i năstrușnice, până ce nu mai rămase nimenea în suk care să nu fi aflat că starostele Șamsedin avea un drăgălaș mameluc tinerel în prăvălia lui.

Când zvonul ajunse și la urechile fruntașilor orașului și ale negustorilor de seamă, se întocmi numaidecât un divan alcătuit din cei mai vârstnici și cei mai respectați dintre ei, ca să judece purtarea starostelui lor. Și-n mijlocul adunării Sesam tot da mereu cu gura și tot făcea la gesturi mari zicând:

— Nu mai vrem să stea în fruntea noastră, ca staroste al sukului, barba asta ticăloșită, care se ține cu băieții! Și de-acuma-ncolo ne lipsim să mai rostim, de față cu starostele, înainte de a deschide prăvăliile, așa cum ne deprinsesem să facem în fiecare dimineață, cele șapte sfinte versete din *fatihà*. Și chiar de astăzi avem să alegem alt staroste, care să nu fie așa de dornic de băieți ca moșneagul ăsta.

La cuvântarea aceasta a lui Sesam, negustorii nu găsiră nimic de spus împotrivă și primiră cu toții îndemnul dat de el.

La rându-i, preacinstitul Șamsedin, când văzu că trece vremea fără ca negustorii și zarafii să vină să rostească dinaintea lui versetele sfinte din *fatihà*, nu știa pe seama cui să pună o nepăsare atât de mare și atât de

potrivnică datinelor. Și zărindu-l nu departe de acolo pe Sesam, care-l privea cu coada ochiului, îi făcu semn să se apropie, ca să-i spună două vorbe. Iar Sesam, care n-aștepta decât acest semn, se apropie, dar fără zor și codindu-se și tîrșind pasul cu mare nepăsare, tot aruncând în dreapta și-n stânga zâmbete cu tâlc, către prăvăliașii care nu mai aveau ochi decât pentru el, așa erau de tare cuprinși de curiozitate și-așa de dornici să afle o dezlegare a acelei întâmplări, mai însemnate decât orice, în ochii lor.

Așadar, Sesam, știindu-se ținta tuturor privirilor și a luării aminte a tuturora, veni tândălindu-se și se sprijini de galantarul prăvăliei; și Șamsedin îl întrebă:

— Ia spune-mi, Sesam, cum se face că negustorii n-au venit, cu șeicul în frunte, să rostească înaintea mea cele șapte versete din *fatihà*?

Sesam răspunse:

— Deh! habar n-am. Cam umblă niște vorbe, hm-hm! prin suk, niște vorbe, cum să zic, niște vorbe! Oricum, tot ce știu, cât se poate de bine, e că șeicii cei mai de seamă s-au strâns și-au hotărât să te schimbe și să pună pe altul în slujba de staroste!

La aceste cuvinte, preacinstitul Șamsedin se schimbă la față și, cu un glas stăpânit, totuși, întrebă:

— Poți baremi să-mi spui pe ce se întemeiază hotărârea asta?

Sesam clipi din ochi, își frământă șoldurile și răspunse:

— Hai-hai, șeicule, nu te mai preface! Știi și tu, mai bine ca oricare altul! Iar băiețandrul acela, pe care l-ai adus în prăvălie, nu-i acolo numai ca să alunge muștele! Oricum, să știi bine că eu, împotriva tuturora, ți-am luat apărarea, singurul din toată adunarea, și-am spus că tu nu ești și nu ești dintre cei dornici de băieți, odată ce eu aș fi cel dintâi care-aș fi aflat asta, fiind prieten cu toți cei ce se dedau la asemenea lucru. Ba am și adăugat că băiețandrul acela trebuie să fie vreo rudă de-a soției tale, ori feciorul vreunui prieten de-al tău din Tantah, din Mansurah sau din Bagdad, venit cu afaceri la tine. Dar divanul întreg s-a întors împotriva mea și a hotărât înlocuirea ta. Allah este cel mai mare, o, șeicule! Tu îl ai drept mângâiere pe flăcăul acela pentru care, îngăduie-mi, între noi, să te fericesc. Cu-adevărat, e tare bine.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și cincea neapte

Ea urmă:

... Cu-adevărat, e tare bine.

La aceste cuvinte ale lui Sesam, starostele Șamsedin nu mai putu să-și stăpânească supărarea și strigă:

— Taci, odată, o, tu, cel mai stricat dintre toți desfrânații! Au tu nu știi că-i copilul meu? Unde ți-ai pierdut ținerea de minte, o, mâncătorule de hașiș?

Sesam însă răspunse:

— Păi, de când ai tu vreun fiu? Flăcăul ăsta de paisprezece ani a ieșit, oare, așa cum e, de-a dreptul din pântecele mamei lui?

Șamsedin îi zise:

— O, Sesam, da ce, nu mai ții minte că chiar tu, acum paisprezece ani, mi-ai adus leacul acela minunat? Pe Allah! mulțumită lui am putut cunoaște rodnicia, și Allah m-a dăruit cu acest fecior! Și tu n-ai mai venit niciodată, să mă întrebi ce s-a ales din acel leac. Iar eu, de frica deochiului, mi-am crescut copilul în subterana cea mare de sub casa mea, și astăzi a ieșit cu mine în oraș întâia oară. Căci, cu toate că gândul meu de la început fusese să nu-l las să iasă decât atunci când își va putea ține barba în mână, maică-sa m-a hotărât să-l iau cu mine ca să-l învăț meseria și să-i arăt tainele negustoriei, în vederea viitorului. Pe urmă adăugă: în ce te privește, Sesame, sunt bucuros că te-am întâlnit, ca să-mi plătesc datoria! Ia colea o mie de dinari, pentru serviciul pe care mi l-ai făcut odinioară, cu leacul tău cel minunat.

Când Sesam auzi aceste cuvinte, nu se mai îndoi deloc de adevăr și alergă să-i lămurească pe toți negustorii care deteră fuga îndată, mai întâi să-l firitisească pe starostele lor și-apoi să-și ceară iertare de la el pentru întârzierea adusă rugăciunii de dinainte de deschiderea prăvăliilor, rugăciune pe care o rostiră pe loc în fața lui.

După care, Sesam, în numele tuturor, luă cuvântul și spuse:

— O, preacinstite staroste-al nostru, păstreze Allah, după dragostea noastră, și trunchiul copacului și ramurile lui! Și fie ca ramurile, la rându-le, să înflorească și să dea roade înmiresmate și aurite! Ci, o, staroste al nostru, de obicei până și oamenii cei mai săraci, cu prilejul unei nașteri, pun de fac tot felul de bunătățuri și le împart pe la prieteni și pe la vecini; dar noi încă nu ne-am îndulcit gura cu *assida* de unt și de miere, care-i atât de bună s-o guști când faci urări pentru noul-născut! Pe când marea căldare cu această minunată *assida?*

Starostele Șamsedin răspunse:

— Păi cum de nu! Nici eu nu vreau altfel! Și nu numai o căldare cu *assida* am să vă dăruiesc, ci un mare ospăț în casa mea de țară, umbrită de grădini, de la porțile orașului Cairo. Vă poftesc pe toți, așadar, prietenii mei, să veniți mâine dimineața la grădina mea. Și acolo, cu voia lui Allah, vom dobândi ceea ce nu fusese decât amânat.

Și, de cum se întoarse acasă, vrednicul staroste porunci să se facă pregătiri mari pentru a doua zi, și trimise la cuptor, ca să fie rumenite din primul ceas, o mulțime de oi hrănite vreme de șase luni numai cu frunze verzi, și miei întregi, și grămezi de unt, și sumedenie de tăvi cu plăcinte, și alte asemenea lucruri. Și puse la treabă pe toate roabele casei, pricepute în arta zaharicalelor, și pe toți cofetarii și plăcintarii de pe ulița Zeini. Așa că, se cade să recunoaștem, după atâta trudă, lucrul, ce-i drept, nu lăsa întru nimic de dorit.

A doua zi, dis-de-dimineață, Șamsedin se duse la grădină împreună cu fiu-său Aluniță, și puse să se aștearnă două fețe de masă grozav de mari, în două locuri deosebite, destul de depărtate unul de altul; pe urmă îl chemă pe Aluniță și-i spuse:

— Fiule, am pus să se aștearnă, cum vezi, două fețe de masă, despărțite între ele; una-i menită celor vârstnici, cealaltă-i pentru băieții de sama ta, care vor veni cu părinții lor. Eu am să-i primesc pe cei cu barbă, iar tu, fiule, ai sarcina de a-i primi pe cei tineri.

Aluniță, însă, nedumerit, îl întrebă pe tatăl său:

— Dar pentru ce această separare și aceste două mese deosebite? De

obicei, nu se face așa decât între bărbați și femei. Dar băieții ca mine de ce-ar avea să se teamă de bărbații cu barbă?

Starostele răspunse:

— Fiul meu, tinerii cei fără de barbă se vor simți mult mai în voia lor fiind singuri, și vor putea să petreacă mai bine între ei, decât dacă ar fi cu părinții lor de față.

Și Aluniță, care nu cunoștea răutățile, fu mulțumit cu acest răspuns.

Așadar, la sosirea oaspeților, Șamsedin începu să-i primească pe cei vârstnici, iar Aluniță pe copii și pe băieți. Și mâncară, și băură, și cântară, și se veseliră, și voioșia și bucuria strălucea pe toate fețele; și se arse în cățui tămâie și arome. Iar când isprăviră mâncărurile, robii aduseră oaspeților cupele pline cu înghețată de șerbet. Și-atunci, pentru cei vârstnici veni vremea plăcutelor taifasuri, pe când cei tineri, de cealaltă parte, se apucară între ei de mii de jocuri vesele.

Însă printre oaspeți se afla și un negustor, unul dintre cei mai de seamă clienți ai starostelui; și acela era un pătimaș de pomină după băieți, care nu lăsase neispitit de zăticneala lui niciun flăcăiandru din mahala. Îl chema Mahmud, dar nu era cunoscut decât după porecla de „Deandoaselea”.

Mahmud Deandoaselea, auzind zarva pe care-o făceau copiii…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și curmă povestirea îngăduită de regele Șahriar.

Ci într-a două sute cincizeci și șasea noapte

Ea urmă:

…auzind zarva pe care-o făceau copiii la masa lor, se simți înfiorat tot, și gândi: „Hotărât că trebuie să se afle vreun chilipir prin partea aceea!“ Și se folosi de prilejul că nimeni nu lua seama la el, ca să se ridice și să se prefacă a pleca zorit de o nevoie. Se strecură binișor printre pomi și ajunse în mijlocul băieților. Și rămase împietrit înaintea lor, adulmecându-le chipurile frumoase. Și nu-i trebui multă vreme până să bage de seamă că, fără putință de tăgadă, cel mai frumos dintre cei mai frumoși era Aluniță. Și-ncepu să-și facă mii de socoteli, cum să se-apuce să-i vorbească și să-l tragă de-o parte, și gândi: „Ya Allah! baremi de s-ar îndepărta oleacă de lângă tovarășii lui!“ Or, soarta îl sluji până peste nădejdile sale.

Într-adevăr, la un moment dat, Aluniță, întărâtat de joc și cu obrajii tare îmbujorați de zbeg, simți și el o mică nevoie. Și, ca un băiat bine crescut ce era, vru să se ferească de ochii celorlalți și se strecură tiptil mai, încolo, printre tufărișuri. Deandoaselea își zise atunci: „De bună seamă, dacă m-aș apropia acuma de el, l-aș speria. Trebuie să încerc altfel! “ Și ieși de după copac și se înfățișă în mijlocul tinerilor care-l recunoscuseră și-ncepură să-l hăituiască, alergându-i printre picioare. Și el, tare mulțumit, se lăsa în seama lor, zâmbindu-le; și până la urmă, le spuse:

— Ia ascultați la mine, copii! vă făgăduiesc să vă dau mâine câte-o haină nouă la fiecare, și bani cât să vă împliniți toate voile, dacă izbutiți să-i stârniți lui Aluniță dragostea de a călători și dorința de a pleca din

Cairo!
Și băieții îi răspunseră:
— O, Deandoaselea, asta-i foarte ușor!
Atunci el îi părăsi și se întoarse la masă, lângă vârstnicii cei bărboși.
Când Aluniță se întoarse și el la locul său, tovarășii lui își făcură între ei cu ochiul, iar cel mai bun de gură din ceată se adresă lui Aluniță, spunându-i:
— În vreme ce lipseai am vorbit despre farmecele călătoriei și despre țările îndepărtate, despre Damasc, și despre Alep, și despre Bagdad! Tu, Aluniță, care ai un tată așa de bogat, de bună seamă că trebuie să-l fi însoțit de multe ori în drumurile lui cu caravanele? Povestește-ne, dar, și nouă, câte ceva, din cele mai minunate lucruri câte-ai văzut!
Dar Aluniță răspunse:
— Eu? Păi, ce, voi nu știți că eu am fost crescut într-o locuință de sub pământ și că n-am ieșit de acolo decât ieri? Cum vreți să fi călătorit, în asemenea împrejurări? Și-acuma-i ceva peste măsură că tata mi-a îngăduit să-l însoțesc de la casa noastră până la prăvălie!
Atunci, același băiat îi zise:
— Sărmane Aluniță, ai fost păgubit de bucuriile cele mai plăcute, mai înainte chiar de a fi putut să le guști! Dacă ai ști, o, prietene, gustul minunat al călătoriilor, n-ai mai vrea să stai nicio clipă în casa tatălui tău. Toți poeții au cântat pe întrecute plăcerea de a hoinări, și iată de altminteri numai vreo câteva versuri pe care ni le-au lăsat ei despre acest subiect:

Călătorie, au cine-ar ști spune
Farmecul tău, minune cu minune?
Prieteni dragi, tot ce-i frumos pe lume
Numai schimbare e, și numai drum e!
Perlele chiar, din vânăta genune
A mărilor, ies ca să se adune,
După ce trec întinderi fără nume,
În diadem, pe regi să-i încunune,
Sau gâturile de domnițe-anume.

Auzind această strofă, Aluniță spuse:
— Fără-ndoială! Dar și tihna de-acasă are farmecul ei!
Atunci, unul dintre băieți începu să râdă și le spuse tovarășilor săi:
— Ia luați seama la Aluniță ăsta! E ca peștii, care mor de-ndată ce ies din apă!
Iar un altul se repezi și zise:
— Ba nu! pesemne că-i e frică să nu i se ofilească trandafirii din obraji!
Și-un al treilea adăugă:
— Voi nu-l vedeți că e ca muierile, care nu pot să facă niciun pas singure, de-ndată ce ies pe drum!
Și-un altul, în sfârșit, strigă:
— Ba zău așa! Cum de nu ți-e rușine, Aluniță, să nu te porți ca un bărbat?
Auzind toate aceste mustrări, Aluniță se simți atâta de umilit, încât își părăsi numaidecât oaspeții și, încălecând pe catâr, luă calea spre oraș și ajunse, cu mânia în inimă și cu lacrimile în ochi, la maică-sa, care se sperie când îl văzu în starea aceea. Și Aluniță îi repetă batjocurile la care fusese supus de băieții de seama lui și-i mărturisi că vrea să plece îndată, fie

oriunde-o fi, numai să plece! Și adăugă:

— Ia seama la cuțitul ăsta! Mi-l înfig în piept, dacă nu vrei să mă lași să călătoresc!

Față de-o hotărâre atâta de neașteptată, biata mamă n-avu decât să-și înghită lacrimile și să-i îngăduie să facă așa cum plănuia. Spuse, dar, lui Aluniță:

— Fiul meu, îți făgăduiesc că am să te ajut din toate puterile mele! Dar, cum știu bine de mai-nainte că taică-tău n-are să te lase, m-apuc eu însămi să-ți pregătesc o încărcătură de mărfuri, pe cheltuiala mea.

Și Aluniță spuse:

— Dar atunci, fă toate astea numaidecât, înainte de-a sosi tata!

Îndată soția lui Șamsedin porunci robilor să deschidă una dintre magaziile cu mărfuri și-i puse pe cei ce împachetau să facă atâtea baloturi cât să încarce zece cămile.

Estimp, starostele Șamsedin, odată oaspeții plecați, îl căută degeaba pe fiul său prin grădină și, până la urmă, află că plecase spre casă. Și starostele, speriat de gândul că fiului său i s-ar fi putut întâmpla vreo nenorocire de-a lungul drumului, dete galop catârului și ajunse cu sufletul la gură în curte, unde putu, în sfârșit, să se liniștească, aflând de la portarul casei că Aluniță sosise acolo fără niciun necaz. Dar care nu-i fu mirarea când văzu în curte baloturile gata să fie încărcate și purtând pe ele etichete, scrise cu litere mari: Alep, Damasc, Bagdad!…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzui zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…scrise cu litere mari: Alep, Damasc, Bagdad!

Urcă grăbit la soția sa, care-i povesti atunci tot ceea ce se întâmplase; precum și jalnicul necaz ce-ar urma de s-ar împotrivi lui Aluniță. Și starostele spuse:

— Am să-ncerc, totuși, să-l fac să se răzgândească!

Și-l chemă pe Aluniță și-i zise:

— O, copilul meu, Allah să te lumineze și să te întoarcă de la planul ăsta nefericit! Au tu nu știi ce-a zis Profetul nostru — cu el fie rugăciunea și tihna! —: „Fericit e omul care se hrănește cu fructele pământului său și care-și găsește în țara lui mulțumirea vieții!“ Iar cei de demult ziceau: „Nu porni nicicând în călătorie, fie ea și numai de-o milă!“ Așa că, o, fiule, îți cer să-mi spui dacă, după asemenea cuvinte, mai stăruiești în hotărârea ta.

Aluniță răspunse:

— Află, o, tată, că nu vreau să fiu neascultător dar, dacă te împotrivești plecării mele, nedându-mi cele de trebuință, am să-mi lepăd hainele, am să-mbrac haina săracă a dervișilor și am să plec pe jos să străbat țările și pământurile.

Când starostele văzu că fiul său era hotărât să plece cu orice preț, fu silit, de voie de nevoie, să nu se mai pună în calea planului acestuia și-i

zise:

— Atunci, iată, o, copilul meu, încă patruzeci de poveri de marfă și vei avea astfel, dimpreună cu cele zece pe care ți le-a dat mama ta, cincizeci de poveri de cămile. Ai să găsești în ele mărfuri potrivite pentru nevoile fiecărui oraș în care-ai să intri; căci nu trebuie să încerci să vinzi la Alep, de pildă, stofele care le plac locuitorilor de la Damasc; ar fi o proastă afacere. Pleacă, dar, fiule, și Allah să te aibă în pază și să-ți înlesnească drumul! Și mai cu seamă să fii cu ochii-n patru când ai să străbați, în Pustia Leului, un loc care se cheamă Valea Câinilor. Acolo-i bârlogul unor tâlhari de drumul mare, care au de șef pe un beduin poreclit „Iutele”, din pricina iuțelii atacurilor și a prădăciunilor lui.

Și Aluniță răspunse:

— Întâmplările, fie bune, fie rele, din mâna lui Allah ne vin! Și, orice-aș face, n-o să am decât ceea ce mi-e dat!

Cum la aceste vorbe nu se mai putea răspunde, starostele nu mai zise nimic; dar soția sa n-avu tihnă până ce nu făcu o mie de rugăciuni și făgădui o sută de oi santonilor[68] și-l puse pe fiul ei sub sfânta pază a lui El-Said Abd El-Kader El-Ghilani, ocrotitorul călătorilor.

După care starostele, însoțit de fiul său, care numai cu mare caznă izbuti să se smulgă din brațele bietei sale mame plângând asupra-i toate lacrimile inimii ei, se duse la caravana care de mult era cu totul gata.

Și starostele îl luă de-o parte pe bătrânul mokaddem al cămilarilor și al catârgiilor, șeicul Kamal, și-i spuse:

— O, preacinstite mokaddem, îți încredințez acest copil, lumina ochilor mei, și-l pun sub aripa lui Allah și sub paza ta! Iar tu, fiule, îi spuse lui Aluniță, iată-l pe cel care-ți va ține loc de tată în lipsa mea. Să-l asculți și să nu faci niciodată nimic fără să te sfătuiești cu el!

Dete apoi o mie de dinari de aur lui Aluniță și, ca ultim sfat, îi spuse:

— Îți dau mia asta de dinari, fiule, ca să poți să te folosești de ei și să aștepți cu răbdare vremea cea mai prielnică pentru vânzarea mărfurilor tale; căci trebuie să te ferești să le vinzi atunci când prețurile sunt în scădere. Trebuie să pândești prilejul când stofele și celelalte mărfuri sunt cât mai scumpe, ca să le vinzi în cele mai bune împrejurări.

Apoi își luară rămas-bun, caravana porni la drum și în curând fu dincolo de porțile orașului Cairo.

Estimp, în ce-l privește pe Mahmud-Deandoaselea, iată! Aflând de plecarea lui Aluniță, începu și el numaidecât să-și facă pregătirile; și, în câteva ceasuri, catârii și cămilele îi erau încărcate cu poveri, și caii înșăuați. Și, fără să piardă vremea, porni la drum și-ajunse din urmă caravana, la câteva mile de la Cairo. Și își zicea: „Acum, în pustie, o, Mahmud, nimeni n-are să te pârască și nimeni n-are să te supravegheze. Și-ai să poți, fără teamă că ai să fii tulburat, să te desfătezi cu acest copil.“

Așa că, de la-ntâiul popas, Deandoaselea își așeză corturile lângă corturile lui Aluniță și-l sfătui pe bucătarul lui Aluniță să nu se mai ostenească să aprindă focul, întrucât el, Mahmud, îl invitase pe Aluniță să vină să ia masa laolaltă cu el, în cortul lui.

Și-așa și fu. Aluniță veni în cortul lui Deandoaselea, dar însoțit de șeicul Kamal, mokaddemul cămilarilor. Și-n seara aceea, Deandoaselea rămase păgubaș. Și-a doua zi, la al doilea atac, se întâmplă la fel; și-așa, zi de zi, până ce ajunseră la Damasc; căci de fiecare dată Aluniță primea poftirea lui Deandoaselea, dar venea în cortul lui însoțit de mokaddemul cămilarilor.

Dar, când ajunseră la Damasc, unde Deandoaselea avea, de altminteri, ca și la Cairo, la Alep și la Bagdad, o casă a lui, ca să-și primească prietenii…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada, fiica vizirului, văzu zorii mijind și își curmă îngăduita povestire.

Ci într-a două sute cincizeci și opta noapte

Ea urmă:

…o casă a lui, ca să-și primească prietenii, trimise la Aluniță, care rămăsese sub corturile lui, la intrarea în oraș, un sclav ca să-l poftească, numai pe el singur, să vină să-l cinstească cu prezența lui. Și Aluniță răspunse:

— Așteaptă să-i cer părerea șeicului Kamal!

Dar mokaddemul cămilarilor încruntă din sprâncene când auzi de ce e vorba și răspunse:

— Nu, fiule, nu trebuie să primești!

Și Aluniță nu primi.

Șederea la Damasc nu fu lungă, și porniră degrabă la drum spre Alep, unde, cum sosiră, Deandoaselea trimise să-l poftească pe Aluniță. Dar, ca și la Damasc, șeicul Kamal fu de părere să nu se ducă, iar Aluniță, fără să știe bine pentru ce era mokaddemul așa de aspru, nu vru să-l supere. Și, încă și de data aceasta, Deandoaselea rămase păgubaș, și pentru drumul și pentru cheltuielile ce le făcuse.

Dar când părăsiră Alepul, Deandoaselea se jură amarnic că de data asta lucrurile n-au să se mai petreacă tot așa. Și, la întâiul popas spre Bagdad, puse să se pregătească un ospăț cum nu s-a mai pomenit, și veni el însuși să-l poftească pe Aluniță să-i fie oaspete. Și de data aceasta Aluniță fu într-adevăr nevoit să primească, nemaiavând niciun motiv temeinic să se împotrivească, și se întoarse mai întâi în cort, ca să se îmbrace în chipul cuvenit.

Atunci șeicul Kamal veni la el și-i zise:

— Necugetat mai ești, o, Aluniță! De ce ai primit să te duci la Mahmud? Au tu nu știi ce gânduri are? Și n-ai aflat pentru care pricină a fost poreclit el Deandoaselea? Oricum, ar fi trebuit să-i ceri sfatul și unui bătrân ca mine, despre care poeții au spus:

L-am întrebat pe-un trist moșneag:
„Ce umbli veșnic frânt de șale?
El mi-a răspuns: „Copile drag;
Mi-am fost pierdut cândva pe cale
Al tinereților șirag.
Și l-am tot căutat așa, încovoiat, fără-ncetare,
Că sub experiența grea
M-am gârbovit atât de tare,
De nu mai pot, oricât aș vrea,
Să-mi mai îndrept biata spinare.“

Aluniță însă răspunse:
— O, preacinstitule mokaddem, ar fi totuși necuviincios să nu primesc poftirea prietenului nostru Mahmud, căruia, nu prea știu de ce, i se spune Deandoaselea. Și, de altfel, nu văd deloc ce aș avea de pierdut ducându-mă la el.
Și mokaddemul răspunse repezit:
— Pe Allah! are să te mănânce! El a mai mâncat și pe mulți alții!
La aceste cuvinte, Aluniță pufni în râs și se grăbi să se ducă la Deandoaselea, care-l aștepta cu nerăbdare. Și amândoi intrară în cortul unde fusese pregătit ospățul.
Or, într-adevăr, Deandoaselea nu precupețise nimic pentru a-l întâmpina așa cum trebuie pe minunatul flăcăiaș; și totul era întocmit ca să încânte ochii și să ațâțe simțurile. Așa încât masa fu veselă și plină de însuflețire; și amândoi mâncară cu mare poftă și băură din aceeași cupă, până ce se săturară. Și când vinul începu să li se suie la cap, iar robii se retraseră pe nesimțite, Deandoaselea, beat de patimă, se aplecă spre Aluniță și, luându-i obrajii în palme, dădu să-l sărute.
Aluniță însă, foarte tulburat, ridică fără să vrea mâna; iar sărutarea lui Deandoaselea nimeri drept în palma băiatului. Atunci Mahmud îi aruncă un braț în jurul gâtului, iar cu celălalt îl cuprinse pe după mijloc și, cum Aluniță îl întreba: „Dar ce vrei, oare, să faci?“ el îi spuse:
— Încerc numai să explic aceste versuri ale poetului:

O, tu, lumină a ochilor mei,
Ia tot ceea ce poți să iei,
O palmă, două palme, trei,
Cât îți face plăcere, și cât vrei,
Să-ți fie drag, să fim noi singurei

Și Mahmud Deandoaselea se pregătea să-i lămurească băiatului asemenea versuri. Aluniță, însă, fără să-și dea seama prea bine ce vroia Mahmud, se simți tare stânjenit de aerele, de gesturile și de mișcările acestuia, și vru să plece. Dar Deandoaselea îl opri și sfârși prin a-l face să înțeleagă până la urmă despre ce era vorba.
După ce Aluniță pricepu bine gândurile lui Deandoaselea și după ce cântări bine cererea lui…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute cincizeci și noua noapte

Ea urmă:

…după ce cântări bine cererea lui, se ridică numaidecât și-i zise:
— Nu, pe Allah! eu marfă de aceasta nu vând! Oricum, trebuie să-ți spun că, de-aș vinde-o altora pe aur, ție ți-aș dărui-o pe degeaba!
Și, cu toate rugămințile lui Deandoaselea, Aluniță nu vru să mai

rămână nicio clipă în cort. Ieși zorit și ajunse îndată la tabăra unde mokaddemul, foarte îngrijorat, îl aștepta să se întoarcă.

Așa încât atunci când mokaddemul Kamal îl văzu pe Aluniță intrând cu acea înfățișare ciudată, îl întrebă:

— Pe Allah! Ce s-a întâmplat oare?

El răspunse:

— Nimic, nimic! Numai că trebuie să ridicăm numaidecât tabăra și să ne îndreptăm spre Bagdad fără zăbavă; căci nu mai vreau să călătoresc împreună cu Deandoaselelea. Are niște gusturi tare stânjenitoare.

Șeicul cămilarilor zise:

— Nu ți-am spus eu, fiule? Ci slăvit fie Allah că n-ai pățit nimic! Numai ca trebuie să-ți atrag luarea-aminte că va fi foarte primejdios să călătorim astfel singuri. Mai bine-i să rămânem așa cum suntem, într-o singură caravană, ca să putem înfrunta atacurile tâlharilor beduini de care sunt bântuite locurile de pe-aici.

Aluniță însă nu vroi să asculte nimic și dădu poruncă de plecare.

Măruntă caravană plecă, așadar, la drum singură și nu conteni de mers astfel, până ce într-o zi, pe la asfințit de soare, nu mai fu decât la câteva mile până la porțile Bagdadului.

Mokaddemul cămilarilor veni atunci la Aluniță și-i spuse:

— Mai bine-i, fiule, să îndemnăm până la Bagdad chiar în noaptea asta, fără a ne opri aici pentru conac. Căci locul acesta în care ne aflăm este cel mai primejdios din toată călătoria: aici este Valea Crinilor. Ne-ar paște prea mare năpastă să fim atacați, de ne-am petrece noaptea aici. Să ne grăbim, așadar, s-ajungem la Bagdad înainte de închiderea porților. Căci, fiule, trebuie să știi că marele calif pune în fiecare seară să se închidă strașnic porțile orașului, spre a împiedica hoardele de eretici fanatici să intre pe furiș în cetate și să pună mâna pe cărțile de știință și pe scrierile literare, închise în sălile școlilor, și să le arunce în Tigru.

Aluniță, căruia asemenea hotărâre nu-i era pe plac, răspunse:

— Nu, pe Allah, nu vreau să intru noaptea în oraș, căci vreau să mă bucur de priveliștea Bagdadului în răsăritul soarelui. Să ne petrecem, așadar, noaptea aici, căci, la urma urmei, nu am nici un zor și nu călătoresc pentru afaceri, ci numai pentru desfătarea mea și pentru a vedea ceea ce nu cunosc.

Și bătrânul mokaddem nu mai avu altceva de făcut decât să se încline, plângând în sineși primejdioasa încăpățânate a fiului lui Șamsedin.

Estimp, Aluniță mâncă ce mâncă, după care robii plecară să se culce, iar el ieși din cort și se duse ceva mai încolo, pe vale, unde se așeză sub un copac luminat de lună. Și, inspirat de acel loc prielnic visărilor, începu un cântec al poetului:

Regină a Irakului, o, dulce
Cetate-a desfătărilor depline,
Bagdadule, cetate de califi
Și de poeți, cât te-am visat, în mine,
O, tu, a păcii…

Deodată, însă, mai înainte ca el să isprăvească prima strofă, auzi din stânga lui o larmă înfricoșătoare și un galop de cai, și niște răcnete scoase de o sută de guri dintr-o dată. Și se întoarse și văzu tabăra năpădită de o ceată mare de beduini răsărind din toate părțile, de parcă ieșeau din pământ.

Această priveliște, pentru el nouă, îl țintui locului, și putu astfel să vadă de departe măcelărirea caravanei, care vrusese să se apere, și jefuirea întregii tabere. Și când beduinii văzură că nu mai rămăsese în picioare nimeni, luară cămilele și catârii și pieriră într-o clipită pe unde veniseră.

După ce uluiala în care se afla i se risipi oleacă, Aluniță se întoarse la locul unde-i fusese tabăra și putu să-i vadă pe toți oamenii lui sugrumați. Și însuși șeicul Kamal, mokaddemul cămilarilor, cu toată vârsta lui preacinstită, nu fusese cruțat mai mult decât ceilalți, și zăcea mort, cu pieptul străpuns de numeroase lovituri de lance. Iar Aluniță, nemaiputând sa îndure vederea unei priveliști atât de înspăimântătoare, o luă la fugă fără a îndrăzni să se uite în urmă-i.

Și așa fugi toată noaptea și, ca să nu stârnească lăcomia vreunui alt tâlhar, se despuie cu totul de bogatele lui haine, pe care le aruncă departe, și nu păstră pe el decât cămașa. Și așa, pe jumătate gol, își făcu intrarea în Bagdad, în zorii zilei.

Atunci, sleit de oboseală și nemaiputând să se țină pe picioare, se opri dinaintea celei dintâi fântâni publice care-i ieși în cale, la intrarea în oraș. Își spălă mâinile, fața și picioarele, și se sui pe acoperișul de deasupra fântânii, unde se întinse cât era de lung și adormi fără multă zăbavă.

Estimp, Mahmud-Deandoaselea pornise și el la drum, dar luase o cale mai scurtă, prin altă parte, și astfel scăpase de întâlnirea cu tâlharii. Și-așa că sosise la porțile Bagdadului chiar în clipa când Aluniță intrase în cetate și adormise deasupra fântânii.

Cum trecea pe lângă această fântână, Deandoaselea se apropie de jgheabul de piatră prin care curgea apa pentru vite și vru să-și dea la adăp calul însetat. Animalul văzu însă umbra alungită a băiatului adormit și se dădu înapoi sforăind. Atunci Deandoaselea ridică ochii spre acoperiș și era mai-mai să cadă de pe cal, recunoscându-l pe Aluniță în flăcăiașul pe jumătate gol care dormea pe piatră…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaizecea noapte

Ea urmă:

…flăcăiașul pe jumătate gol care dormea pe piatră. Sări îndată jos de pe calul său, se cățără pe acoperiș și rămase țintuit de admirație dinaintea lui Aluniță culcat, cu capul sprijinit pe un braț, în toropeala somnului. Și, pentru întâia oară, putu, în sfârșit, să privească în voie desăvârșirile acelui trup tânăr, cu negrele-i alunițe strălucind pe pielea albă. Și nu pricepea nicicum datorită cărei întâmplări regăsea astfel în calea sa, dormind deasupra acelei fântâni, acel înger de dragul căruia făcuse el toată acea călătorie. Și nu izbutea deloc să-și desprindă privirea de pe gingașa aluniță, rotundă ca un bob de mosc, ce-i împodobea piciorul stâng rămas dezvelit în acea clipă. Și își spunea, neștiind întocmai la ce anume să se hotărască: „Ce-ar fi mai bine să fac? Să-l trezesc? Să-l iau, așa cum se află, pe calul meu și să fug cu el în pustie? Să aștept să se deștepte, să-i vorbesc,

să-l înduioșez și să-l hotărăsc să vină cu mine la casa mea din Bagdad?“

Până la urmă, se opri la gândul acesta și, așezându-se pe acoperiș, la picioarele flăcăiandrului, așteptă să se trezească, scăldându-și ochii în toată limpezimea pe care soarele o revărsa pe trupu-i de copilandru.

Aluniță, odată sătul de somn, întinse picioarele și întredeschise ochii; și în aceeași clipă Mahmud îl lua de mână și, cu un glas tare dulce, îi spuse:

— Nu-ți fie teamă, copilul meu, te afli sub ocrotirea mea. Ci lămurește, rogu-te, degrabă, care-i pricina de te aflu așa?

Atunci Aluniță se ridică în capul oaselor și, măcar că se simțea stânjenit de privirea îndrăgostitului său, îi povesti totul de-a fir-a-păr. Și Mahmud îi spuse:

— Slavă lui Allah, o, tinere prieten al meu, că ți-a spulberat avutul, dar ți-a lăsat viața: căci, precum a spus poetul:

Când scapi cu viață din vâltoare,
Chiar și de pierzi averea toată,
Întreg prăpădul nu te doare
Mai mult ca unghia tăiată.

Și, de altminteri, nici avutul tău nu-i deloc pierdut, devreme ce tot ceea ce am eu este și al tău. Hai, așadar, la mine acasă, să te scalzi și să te îmbraci; și din clipa aceasta, poți să socoți toate bunurile lui Mahmud ca pe ale tale, și viața lui Mahmud este închinată ție.

Și tot așa de părintește-i vorbi mai departe lui Aluniță, până ce-l hotărî să meargă cu el.

Coborî, așadar, mai întâi el și-l ajută apoi să încalece pe cal la spate, după care porni la drum spre casă, înfiorându-se de bucurie.

Cea dintâi grijă-i fu să-l ducă pe Aluniță la hammam și să-l scalde el însuși, fără ajutorul nici unui masagiu sau al vreunui alt slujitor; și, după ce îl înveșmântă într-o rantie de mare preț, îl pofti să intre în sala în care își primea de obicei prietenii.

Era o sală plină de o minunată răcoare și de umbră, luminată numai de sclipirile smalțurilor și ale faianțelor. O mireasmă de tămâie te îmbăta, purtând sufletul către grădinile de camfori și de cinamome. La mijloc, susura o fântână țâșnitoare. Era o tihnă desăvârșită, și desfătarea acolo se putea trăi în deplină netulburare.

Se așezară amândoi pe covoare, iar Mahmud împinse spre Aluniță o pernă, ca să-și rezeme brațul de ea. Bucatele erau aduse pe tăvi și ei mâncară din ele; și pe urmă băură vinuri de soi, aduse în oluri mari. Atunci, Deandoaselea, care până aci nu se arătase prea zorit, nu se mai putu stăpâni și izbucni, recitind această strofă a poetului:

O, dor călău! nici dulcele alint
Al ochilor, nici calda sărutare
A buzelor nu sting aprinsu-ți jind
Și nu-ți pot da vreodată alinare
O, dor al meu! asupră-ți simți mereu
Povara grea de patimă amară,
Și n-ai să scapi de-amarnicul ei greu
De n-ai să guști beția ei cea rară.

Ci Aluniță, dedat acum cu versurile lui Deandoaselea, pătrunzându-le lesne înțelesul adesea tulbure, se ridică numaidecât și-i spuse gazdei sale:

— Chiar că nu pricep deloc stăruința ta în această privință. Nu pot decât să-ți spun încă o dată ceea ce ți-am mai spus: în ziua în care aș vinde altora pe aur marfa aceasta, ție ți-aș da-o pe degeaba.

Și, fără a vroi să mai asculte trăncănelile lui Deandoaselea, îl părăsi pe dată și se duse.

Când se văzu afară, începu să cutreiere orașul. Dar se și făcu noapte; și, neștiind încotro, să se îndrepte, străin cum era în Bagdad, hotărî să-și petreacă noaptea într-o moscheie ce i se ivi în cale. Intră, așadar, în curte și, pe când își scotea sandalele ca să treacă pragul în moscheie, văzu venind spre el doi oameni, înaintea cărora mergeau robii lor, ce le luminau drumul cu două fanare aprinse. Se dete la o parte, ca să le facă loc; dar cel mai bătrân dintre ei se opri dinaintea lui și, după ce îl măsură cu multă luare-aminte, îi zise:

— Pacea fie cu tine!

Iar Aluniță îi răspunse la salamalek. Celălalt zise iar:

— Ești străin, copile?

El răspunse:

— Sunt din Cairo. Tată-meu este Șamsedin, starostele negutătorilor din cetate.

La cuvintele acestea, bătrânul se întturnă spre tovarășul său și-i spuse:,

— Allah ne stă în ajutor mai peste dorințele noastre! Nu nădăjduiam să dăm așa de repede de străinul pe care-l căutam și care are să ne scoată de la necaz.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute șaizeci și una noapte

Ea urmă:

...care are să ne scoată de la necaz.

Pe urmă îl luă pe Aluniță de-o parte și-i spuse:

— Binecuvântat fie Allah care ni te-a scos în cale! Avem să-ți cerem să ne faci un bine, pentru care te-am răsplăti din plin, dându-ți cinci mii de dinari, straie de o mie de dinari, și un cal de o mie de dinari. Iată! Tu știi, fiule, că, după legea noastră, când un musulman își lasă întâia oară soția, poate s-o ia îndărăt, fără de nicio angara, după trei luni și zece zile; și dacă o lasă și a doua oară, el poate tot așa s-o ia îndărăt, tot după ce a trecut legiuitul răstimp; ci dacă se leapădă de ea și a treia oară, ori dacă, fără s-o fi alungat vreodată, îi spune numai: „Mă lepăd de tine de trei ori“, sau doar: „Nu-mi mai ești nimic, jur pe cea de-a treia despărțanie!“ În asemenea împrejurare, dacă soțul mai dorește s-o ia îndărăt pe femeie, legea cere ca mai întâi un alt bărbat să se însoare legiuit cu femeia lăsată, și acela s-o alunge la rându-i, după ce s-a culcat, fie și o singură noapte, cu ea. Și numai atunci întâiul soț poate s-o ia îndărăt, ca soție legiuită. Legea aceasta este de cea mai înaltă înțelepciune, întrucât ea-i cea mai bună ocrotire a soților și-i cea mai temeinică chezășie a credincioșiei lor unul față de altul și a desăvârșitei lor legături. Și tocmai ăsta-i necazul tânărului acestuia care este cu mine. S-a lăsat mai alaltăieri dus de o păcătoasă

pornire și-a țipat la nevastă-sa, care-i fiică-mea: „Ieși din casa mea! Nu vreau să te mai știu! Mă lepăd de tine prin Cele-Trei!“ Și îndată fiică-mea, care-i nevasta lui, și-a tras vălul peste obraz în fața soțului ei, care pentru ea din acea clipă era ca și un străin, și-a luat zestrea și s-a întors chiar din acea zi în casa mea. Ci acuma soțul ei, pe care-l vezi aci, dorește fierbinte s-o ia îndărăt. A venit la mine să-mi sărute mâinile și să mă roage să-l împac cu nevastă-sa. Și eu am primit să fac lucrul acesta. Și-am ieșit numaidecât să-l căutăm pe bărbatul care să slujească de înlocuitor timp de-o noapte. Și-așa, fiule, am dat de tine. Cum tu ești străin de orașul nostru, lucrurile s-ar petrece tainic, numai cu cadiul de față, și nu s-ar afla nimic în afară! Și așa, tu ai fi dezlegătorul.

Starea de sărăcie în care se afla Aluniță îl făcu să primească totul cu dragă inimă și își zise: „Pun mâna pe cinci mii de dinari, capăt straie de o mie de dinari, și un cal tot de o mie de dinari, și, pe deasupra, am să și petrec strașnic toată noaptea. Pe Allah! primesc!“ Și le spuse celor doi oameni care așteptau cu înfrigurare răspunsul:

— Pe Allah! primesc să fiu dezlegătorul!

Atunci soțul femeii, care nu rostise încă niciun cuvânt, se înturnă către Aluniță și-i spuse:

— Ne scoți, într-adevăr, dintr-o mare încurcătură, căci trebuie să-ți spun că soția mi-i nespus de dragă. Numai că tare mă tem că mâine dimineață, de-o să-ți fie soția mea pe plac, n-ai sa mai vrei s-o lași și n-ai să mi-o mai dai îndărăt. Legea, într-o împrejurare ca aceasta, îți dă dreptate. Drept aceea, numaidecât, în fața cadiului, tu trebuie să te legi că ai să-mi plătești în schimb, ca daune, zece mii de dinari, dacă, din nenorocire, n-ai mai vrea să te desparți de ea mâine.

Și Aluniță primi, fiind cu totul hotărât să nu stea decât o noapte lângă femeia cu pricina.

Se duseră, așadar, tustrei la cadiu și, în fața lui, întocmiră senetul de însurătoare, după cerințele legii. Iar cadiul, când îl văzu pe Aluniță, se simți tare tulburat în sine și-l îndrăgi pe dată. Așa că avem să mai auzim de el de-a lungul acestei povestiri.

Pe urmă, după ce senetul fu întocmit, plecară de la cadiu, iar tatăl femeii îl luă pe Aluniță și-l pofti să intre în casa lui. Îl rugă să aștepte în odaia de la intrare și se duse repede s-o vestească pe fiică-sa, spunându-i:

— Scumpa mea copilă, ți-am găsit un băiat tare bine făcut, care nădăjduiesc că o să-ți placă. Ți-l laud în totului-tot. Petrece cu el o noapte desfătătoare și bucură-te după cum ți-i voia. Nu-n toate nopțile ai în brațe un băiat atâta de minunat.

Și, după ce o dăscăli astfel pe fiică-sa, bunul părinte se duse foarte mulțumit la Aluniță să-i spună același lucru. Și-l rugă să mai aștepte oleacă, până ce noua lui soție se va pregăti întru totul să-l primească.

Estimp, soțul dintâi se duse numaidecât la o bătrână tare vicleană, care-l crescuse, și-i zise:

— Mă rog ție, maica mea bună, închipuie numaidecât vreun șiretlic care să-l împiedice pe dezlegătorul pe care l-am găsit să se apropie în noaptea asta de nevasta mea divorțată!

Și baba răspunse:

— Pe viața ta! nimica nu mi-e mai ușor!

Și se-nvălui în vălul ei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă:

...Și se-nvălui în vălul ei și plecă la casa divorțatei, unde mai întâi îl văzu pe Aluniță în odaia de intrare. Îl salută și-i zise:

— Am venit la tânăra divorțată să-i ung trupul cu alifii, așa cum fac în fiece zi, ca s-o vindec de lepra de care-i bolnavă, biata de ea!

Și Aluniță strigă:

— Ferească-mă Allah! Cum, bună maică? Femeia aceasta-i bolnavă de lepră? Și eu trebuia să dorm toată noaptea cu ea! Căci sunt dezlegătorul ales de soțul ei cel de dinainte.

Și baba răspunse:

— O, fiule, Allah ocrotească-ți frumoasa tinerețe! Da, negreșit, ai face bine să nu dormi eu ea!

Și-l lăsă năuc și intră la divorțată, pe care o încredință de același lucru. Despre tânărul ce urma să slujească de dezlegător. Și-o sfătui să se ferească de el, ca să nu se molipsească. După care plecă.

Iar Aluniță sta și aștepta un semn de la tânără, înainte de a intra la ea. Dar așteptă el mult și bine, fără să vadă pe nimenea venind, afară de-o roabă care-i aduse o tavă cu mâncare. Mâncă și bău, apoi, ca să-și treacă vremea, rosti o surată din *Coran* și pe urmă începu să îngâne niște strofe, cu un glas mai dulce decât cel al tânărului David dinaintea lui Saul.

Când tânăra femeie auzi din odaia ei acest glas, își zise: „Ce-mi tot trăncănea cobea aia bătrână? Poate un om bolnav de lepră să fie dăruit cu un glas atât de frumos? Pe Allah! mă duc să-l chem și să văd cu ochii mei dacă nu cumva baba m-a mințit. Mai întâi, însă, ia să-i răspund!“ Și luă o lăută indienească pe care-o acordă cu meșteșug și, cu un glas ce ar fi făcut să se oprească în slava cerului păsările din zborul lor, cântă:

Mi-i drag un tânăr căprior,
Cu ochii galeși, visători,
Cu mijloc zvelt și pas ușor,
Că însuși ramul foșnitor
Învață-al vânturilor zbor
Văzându-i mersul plutitor.

Când Aluniță auzi cele dintâi note ale acestui cântec, se opri și ascultă cu o luare-aminte fermecată. Și gândi: „Ce-mi tot spunea bătrâna aia vânzătoare de alifii? O leproasă n-ar putea să aibă un glas atât de frumos!“ Și numaidecât, luând tonul după cele din urmă note pe care le auzise, cântă cu un glas ce-ar fi făcut să horească și stâncile:

Mă-nchin gazelei zvelte care,
Temându-se de vânător,
Ascunde-mbujorata floare
De pe obrazu-i vrăjitor.

Rostise versurile cu atâta căldură, încât tânăra femeie, zguduită ca de un fior, se repezi să dea la o parte perdelele ce-o despărțeau de tânărul bărbat și se înfățișă vederii lui, ca luna ieșind deodată dintre nori. Și-i făcu

semn să intre repede, și-o luă înaintea lui legănându-și șoldurile. Și Aluniță se simți uluit de frumusețea, de prospețimea și de tinerețea ei. Dar nu cuteză s-o atingă, de teamă să nu se molipsească.

Deodată însă tânăra, fără a rosti vreo vorbă, într-o clipită se dezbrăcă de cămașă și de pantalonași, zvârlind totul cât colo, și rămase goală-goluță, curată ca argintul străcurat, dreaptă și suavă ca un trunchi de palmier tânăr.

Văzând-o așa, Aluniță simți tresărind moștenirea ce-o avea de la preacinstitul tătâne-său. Și, pricepând de ce-i vorba, vru s-o îmbie pe tânăra femeie. Ci ea îi zise:

— Să nu te-atingi de mine! Mi-e frică să nu iau lepra de pe trupul tău!

La cuvintele acestea, Aluniță, fără a rosti o vorbă se dezbrăcă de toate hainele de pe el, apoi și de cămașă și de pantaloni, zvârlind totul cât colo, și se arătă în desăvârșita-i goliciune, limpede ca apa de izvor și neprihănit ca ochii de copil.

Atunci muierușca, nemaiîndoindu-se că la mijloc fusese șiretlicul bătrânei codoașe, pusă la cale de soțul ei dintâi, și vrăjită de farmecele tânărului, se repezi la el, îl cuprinse în brațe și-l împinse spre pat, unde se prăbușiră, și-i spuse:

— Fă cele ce se cuvin, o, șeicule Zaharia, o, tată al atotputințelor!

La chemarea aceea limpede, Aluniță o îmbrățișă și el pe tânără, și-astfel petrecură laolaltă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaizeci și treia noapte

Ea urmă:

…petrecură laolaltă în grădinile tinereții.

După care, trudiți, dormiră amândoi până dimineața. Când se trezi, Aluniță o întrebă pe soția lui trecătoare:

— Cum te cheamă, inima mea?

Ea răspunse:

— Zobeida.

El îi zise:

— Ei bine, Zobeida, tare-mi pare rău că sunt nevoit să te părăsesc!

Ea întrebă tulburată:

— Și de ce să mă părăsești?

El zise:

— Păi știi bine că eu nu sunt decât dezlegătorul?

Ea strigă:

— Nu, pe Allah! Îmi închipuiam, în fericirea mea, că ești un dar minunat pe care mi-l făcea bietul tata, ca să-l înlocuiești pe celălalt.

El spuse:

— O, fermecătoare Zobeida, eu sunt un dezlegător adus de tatăl tău și de soțul tău dintâi. Și, socotind că ar fi cu putință vreo reavoință din partemi, odată ce-aș fi gustat din farmecele tale, amândoi au avut grijă să mă

pună să iscălesc în fața cadiului o învoială ce mă silește să le plătesc zece mii de dinari, dacă în dimineața aceasta nu mă despărțesc de tine. Și, ce-i drept, nu văd cum aș putea să le plătesc o sumă atât de mare, eu, care nu am în buzunar nici măcar o drahmă. Așa că-i mai bine să plec, altmintrelea mă paște temnița, devreme ce nu-s în stare să plătesc, nimic.

La aceste cuvinte, tânăra Zobeida rămase o clipă pe gânduri; apoi, sărutând ochii flăcăului, îl întrebă:

— Cum te cheamă, lumina mea?

El spuse:

— Aluniță.

Ea se minună.

— Pe Allah, nicicând nu s-a potrivit mai bine un nume cu acela ce-l poartă! Ei bine, iubitule, o, Aluniță, devreme ce-aș da tot zahărul candi de pe lume pentru dulceața ta, îți jur că avem să găsim noi un vicleșug ca să nu ne mai despărțim niciodată: căci mai degrabă mor, decât să mai fiu a altuia, după ce te-am cunoscut!

El întrebă:

— Și cum o să facem?

Ea spuse:

— Lucru-i tare simplu. Uite! Taică-meu are să vină îndată să te ia și să te ducă la cadiu, ca să împliniți cele ce v-ați învoit. Tu, atunci, să te apropii galeș de cadiu și să-i spui: „Nu mai vreau să divorțez!“ El are să te întrebe: „Cum? nu vrei să capeți cele cinci mii de dinari, ce trebuie să ți se dea, și hainele de o mie de dinari, și calul tot de o mie de dinari, ca să rămâi cu o femeie?” Tu să răspunzi: „Eu socot că fiecare fir de păr al femeii aceleia prețuiește zece mii de dinari! Așa că vreau să rămân stăpânul unui păr atât de scump.” Atunci cadiul o să spună: „E dreptul tău! Însă ai să-i plătești, în schimb, soțului dintâi suma de zece mii de dinari”. Și-atunci, dragule, ascultă bine ce-ți spun acuma! Bătrânului cadiu, om altminteri minunat, i-s dragi la nebunie băiețandrii. Iar tu, de bună seamă, că ai și stârnit în sine-i o adâncă tulburare, nici nu mă îndoiesc.

Aluniță strigă:

— Păi tu, așadar, crezi că și cadiul e deadoaselea?

Zobeida pufni în râs și spuse:

— De bună seamă! Dar ce te-o fi minunând atâta una ca asta?

El spuse:

— Hotărât că-i scris ca, toată viața lui, Aluniță să nimerească de la un deandoaselea la alt deandoaselea. Ci, o, isteață Zobeida, spune, rogu-te, mai departe, cele ce spuneai. Ziceai, dar: „Bătrânului cadiu, om altmintrelea minunat, îi plac la nebunie băiețandrii“. Nu cumva să mă sfătuiești acuma să-i vând lui mărfurile mele!

Ea zise:

— Nu! Ai să vezi! Și adăugă: După ce cadiul îți va spune: „Trebuie să plătești cele zece mii de dinari!“ tu să-l privești cam așa, într-un anume fel, nu prea mult, dar oricum într-un chip care să-l topească de tulburare, acolo, pe covor. Și-atunci el, negreșit, are să-ți dea o păsuire, ca să-ți plătești datoria. Și de-aci-ncolo, voia-i la Allah!

La aceste cuvinte, Aluniță cugetă un răstimp și spuse:

— N-am nimic împotrivă.

Și-n acea clipă, o sclavă de dincolo de perdea dădu glas și spuse:

— Stăpână Zobeida, tatăl tău e aici și-l așteaptă pe stăpânu! meu!

Atunci Aluniță se ridică, se îmbrăcă degrabă și se duse la tatăl frumoasei Zobeida. Și amândoi se întâlniră în uliță cu soțul dintâi și

plecară la cadiu.

Iar cele spuse de Zobeida se împliniră vorbă cu vorbă. Ci trebuie să spun și că Aluniță avu grijă să urmeze întocmai îndrumările de preț pe care i le dăduse ea.

Așa încât cadiul, topit cu totul de frumusețea lui Aluniță, îi dădu, nu o păsuire de numai trei zile, cât ceruse sfios tânărul, ci își încheie judecata în termenii aceștia: „Legile religiei noastre și ale șariatului nu pot să silească pe cineva să se despartă de soția lui! Iar cele patru rituri ale dreptei credințe ne învață întru totul la fel, în această privință. Pe de altă parte, dezlegătorul, devenit acum soț după lege, se bucură de păsuire, dat fiind că este străin. Îi dăm, așadar, zece zile, ca să-și plătească datoria.”

Atunci Aluniță sărută cuviincios mâna cadiului, care gândea în sineși: „Pe Allah! flăcăul ăsta frumos prețuiește mai bine de zece mii de dinari. Și i le-aș dărui bucuros chiar eu!“

Pe urmă, Aluniță își luă cu multă gingășie rămas-bun și alergă la soția sa…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaizeci și patra noapte

Ea urmă:

Aluniță își luă cu multă gingășie rămas-bun și alergă Ia soția sa, iscusita Zobeida.

Și Zobeida, cu chipul luminat de bucurie, îl primi pe Aluniță, firitisindu-l pentru rezultatul dobândit, și-i dădu o sută de dinari, anume ca să pună să se pregătească pentru ei amândoi o masă bogată, care să țină toată noaptea. Și Aluniță, cu banii soției sale, puse pe dată să se aranjeze ziafetul acela. Și amândoi se așezară să mănânce și să bea, până ce se săturară. Atunci, bucuroși cum nu se mai poate, se desfătară în voie. După care, ca să-și facă iar poftă, coborâră în sala de primire, aprinseră făcliile și întocmiră numai ei doi un concert în stare să facă să horească stâncile, iar păsările să-și oprească zborul în slăvile cerului.

Așa încât nu-i deloc de mirare că deodată se auziră niște bătăi la poarta dinspre drum a casei. Și Zobeida, care le auzi întâi, spuse lui Aluniță:

— Du-te și vezi cine bate la poartă.

Și Aluniță coborî îndată să deschidă.

Or, în noaptea aceea, califul Harun Al-Rașid, simțindu-și inima grea, spusese vizirului său Giafar, spătarului Massrur și poetului său favorit, dulcele Abu-Nuwas:

— Mi-e inima cam grea. Haideți să ne plimbăm pe ulițele Bagdadului, ca să căutăm cu ce să ne veselim sufletele!

Și se îmbrăcaseră tuspatru în haine de dervișì persani, și porniseră să bată ulițele Bagdadului, nădăjduind vreo întâmplare înveselitoare. Și așa ajunseră în fața casei tinerei Zobeida și, auzind cântările și zvoana lăutelor, bătuseră la poartă, după năravul dervișilor, fără să se sinchisească de nimic.

Când Aluniță îi văzu pe derviși, cum nu era neștiutor al îndatoririlor de ospitalitate și cum pe deasupra mai era și plin de o dulce voioșie, îi primi cu dragă inimă, îi pofti în odaia de intrare și le aduse de mâncare. Ei însă nu primiră să mănânce, zicând:

— Pe Allah! sufletele duioase n-au deloc trebuință de hrană spre a-și desfăta simțirea, ci numai de armonie! Și băgăm de seamă că tocmai cântecele pe care le-am auzit din drum au încetat la sosirea noastră. Au nu-i o cântăreață de meserie cea care cânta așa de minunat?

Aluniță răspunse:

— O, nu, stăpânii mei! E chiar soția mea.

Și le povesti toată povestea lui, de la început până la sfârșit, fără să dea uitării niciun amănunt.

Atunci, căpetenia dervișilor, care era însuși califul, îi spuse lui Aluniță:

— Fiule, poți fi liniștit în privința celor zece mii de dinari pe care-i datorezi soțului dintâi al soției tale. Îți făgăduiesc, așadar, că am să ți-i trimit până-n zece zile. Mergi însă și roag-o pe soția ta să ne cânte ceva, de după perdea, ca să ne desfete sufletul. Căci, fiule, muzica le e unora ca mâncarea, altora ca un leac, și altora ca un evantaliu de răcoare: pentru noi, ea-i toate trele deodată.

Aluniță nu se lăsă mai mult rugat; iar Zobeida, soția sa, primi numaidecât să cânte pentru acei derviși. Și-așa, bucuria le fu deplină; și petrecură o noapte tare plăcută, ba ascultând cântecul, ba tăifăsuind dulce, ba ascultând stihurile soitarii întocmite pe loc de poetul Abu-Nuwas, pe care frumusețea flăcăului îl înnebunise de-a binelea.

Dinspre ziuă, prefăcuții derviși se ridicară, iar califul, înainte de a pleca, puse sub perna pe care se rezemase o pungă plină, deocamdată, numai cu o sută de dinari de aur, atâta cât avea asupra sa atunci. Își luară apoi rămas-bun de la tânăra lor gazdă, mulțumindu-i prin gura lui Abu-Nuwas, care-i ticlui pe dată niște versuri foarte frumoase și își făgădui în sine că n-are să-l piardă nici cum din vedere.

Pe la amiază, Aluniță, căruia Zobeida îi dăduse cei o sută de dinari găsiți sub pernă, vru să iasă și să se ducă în suk după cumpărături, când, deschizând ușa, văzu opriți în fața casei cincizeci de catâri încărcați vârtos cu baloturi de stofe și, pe un catâr înșăuat minunat, un tânăr rob abisinian, cu chipul fermecător, cu trupul negricios, și care ținea în mână un răvaș făcut sul.

Când îl văzu pe Aluniță, micul rob sări sprinten jos de pe catâr și veni și sărută pământul dinaintea flăcăului și, înmânându-i răvașul, îi spuse:

— O, Aluniță, stăpâne al meu, chiar acum sosesc de la Cairo, trimis la tine de către tatăl tău, stăpânul meu Șamsedin, starostele negutătorilor din cetate. Îți aduc cincizeci de mii de dinari în mărfuri de preț și un pachet cuprinzând un dar de la mama ta, menit soției tale Sett Zobeida, și anume un ibric de aur bătut cu nestemate și un…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaizeci și cincea noapte

Ea urmă:

…un ibric de aur bătut cu nestemate și un lighean de aur dăltuit cu flori.

Aluniță fu așa de uimit și de bucuros totodată de această întâmplare miraculoasă, încât la început nu se gândi decât să afle ce scrie în scrisoare. O deschise și citi:

„După cele mai alese urări de fericire și de sănătate din partea lui Șamsedin către fiul său Alaeddin Aluniță!

Află, o, fiul meu, că zvonul prăpădului suferit de caravana ta și al pierderii bunurilor tale a ajuns până la mine. Îndată ți-am pregătit o nouă caravană de cincizeci de catâri încărcați cu mărfuri de cincizeci de mii de dinari de aur. Pe deasupra, maică-ta îți trimite o rochie frumoasă pe care a brodat-o chiar ea, ca dar pentru soția ta, și un ibric și un lighean care, îndrăznim să nădăjduim, au să-i placă.

Am aflat, într-adevăr, cu oarecare mirare, că ai slujit de dezlegător într-un divorț făcut după formula celor trei lepădări. Dar, devreme ce o găsești pe tânăra femeie pe placul tău, bine ai făcut că ai păstrat-o. Iar mărfurile care îți vin sub paza micului Abissin Salim au să-ți slujească, și au să-ți prisosească, să plătești cele zece mii de dinari pe care le datorezi, ca daune, soțului ei dintâi.

Mama ta și toți ai noștri sunt bine sănătoși, așteaptă cu nădejde apropiata ta întoarcere și-ți trimit călduroasele lor salamalekuri și cea mai mare mărturisire a dragostei lor.

Să trăiești fericit mulți ani! Uassalam!“

Scrisoarea aceasta și neașteptata sosire a acelor bogății îl înduioșară pe Aluniță atât de tare, încât el nu se gândi o clipă la cele ce erau de necrezut într-o asemenea întâmplare. Și se întoarse la soția sa și-i spuse și ei totul.

Nu sfârșise cu lămuririle, când se auziră niște bătăi la ușă, și tatăl isteței Zobeida și soțul ei dintâi se iviră în odaia de intrare. Veniseră să încerce a-l îndupleca pe Aluniță să divorțeze prin bună înțelegere.

Tatăl drăgălașei Zobeida îi spuse, așadar, lui Aluniță:

— Fiule, ai milă de ginerele meu dintâi, care-o iubește nespus pe fosta lui soție! Allah ți-a trimis bogății care îți îngăduie să cumperi cele mai frumoase roabe din piață, și să te însori cu nuntă, după sfânta lege, chiar și cu fata celui mai de seamă emir. Dă-i, dar, îndărăt acestui biet om pe fosta lui nevastă, și el primește să-ți fie rob!

Aluniță însă răspunse:

— Allah mi-a trimis toate aceste bogății anume ca să-l răsplătesc cu dărnicie pe cel de dinaintea mea. Sunt gata să-i dau cei cincizeci de catâri cu mărfurile de pe ei și chiar și pe frumosul rob Salini, abisinianul, și să nu păstrez din toate decât darurile trimise soției mele!

Pe urmă adăugă:

— Iar dacă fiica ta Zobeida primește să se întoarcă la fostul ei soț, eu, la rându-mi, îi dau dezlegarea!

Atunci socrul intră la Zobeida și o întrebă:

— Primești să te întorci la soțul tău dintâi?

Ea răspunse:

— Ya Allah! Ya Allah! Nu, pe Allah! Rămân cu flăcăul…

Când soțul dintâi văzu că pentru el orice nădejde era pierdută, fu cuprins de o supărare atât de mare, că plesni fierea-n el pe loc și muri. Și gata cu el!

În ce-l privește pe Aluniță, el se desfată mai departe cu încântătoarea și iscusita Zobeida. Și în fiecare seară, după ospăț și după multele și feluritele lor zbenguieli, cânta laolaltă cu ea niște cântece de să facă să horească și stâncile, și de să oprească în slăvile cerului zborul păsărilor.

Într-a zecea zi de la însurătoarea lui, își aduse deodată aminte de făgăduiala pe care i-o făcuse căpetenia dervișilor, de a-i trimite zece mii de dinari, și-i spuse soției sale:

— Vezi tu ce căpetenie de mincinoși? Dacă ar fi trebuit să aștept împlinirea făgăduielii lui, de mult aș fi murit de foame în temniță! Pe Allah! de-am să-l mai întâlnesc, am să-i spun ce gândesc eu despre reaua lui credință!

Apoi, întrucât se lăsa seara, porunci să se aprindă făcliile în sala de ospăț și se pregătea să înceapă cântările, când răsunară niște bătăi la poartă. Se duse să deschidă chiar el, și nu mică-i fu mirarea văzându-i pe cei patru derviși din noaptea dintâi. Pufni de râs în nasul lor și le spuse:

— Bineveniți fie mincinoșii cei de rea-credință! Ci eu vă poftesc totuși să intrați; căci m-a scăpat Allah să mai am nevoie de ajutorul vostru. Iar voi, de altminteri, măcar că niște mincinoși și niște vicleni, sunteți totuși plăcuți și bine crescuți,

Și-i aduse în sala de ospăț și-o rugă pe Zobeida să le cânte ceva, de după perdea. Și ea cântă în așa fel de să tulbure mințile, să facă să horească stâncile și să oprească în slava cerului zborul păsărilor.

Într-un timp, căpetenia dervișilor se ridică și se duse undeva. Atunci, unul dintre pretinșii derviși, anume poetul Abu-Nuwas, se plecă la urechea lui Aluniță și-i șopti…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaizeci și șasea noapte

Ea urmă:

…poetul Abu-Nuwas se plecă la urechea lui Aluniță și-i șopti:

— O tu, mult plăcută gazdă a noastră, îngăduie să-ți pun o întrebare. Cum de-ai putut oare să crezi o clipă că tatăl tău Șamsedin ți-a trimis cei o mie de catâri încărcați cu bogății? Ia să vedem! Câte zile trebuie ca să te duci la Cairo de la Bagdad?

El răspunse:

— Patruzeci și cinci de zile.

Abu-Nuwas întrebă:

— Și ca să te întorci?

El răspunse:

— Alte patruzeci și cinci de zile, pe puțin.

Abu-Nuwas începu să râdă și spuse:

— Și-atunci, cum vrei ca, în mai puțin de zece zile, tatăl tău să fi aflat de pierderea caravanei tale și să fi putut să-ți trimită o alta?

Aluniță se minună:

— Pe Allah! Așa de mare mi-a fost bucuria, că nici n-am avut vreme să

mă mai gândesc la toate astea! Ci ia spune-mi atunci, o, dervișule: cine-a scris scrisoarea? și darurile, de unde vin?

Abu-Nuwas răspunse:

— Eh, Aluniță, de-ai fi tot atât de isteț pe cât ești de frumos, de mult ai fi priceput că această căpetenie a noastră, îmbrăcat în haine de derviș, este stăpânul nostru, califul însuși, emirul dreptcredincioșilor, Harun Al-Rașid; iar cel de al doilea derviș este înțeleptul vizir Giafar barmecidul;
cel de al treilea-i spătarul Massrur; iar eu sunt robul și lăudătorul tău, Abu-Nuwas, poetul!

La aceste cuvinte, Aluniță fu uimit și tulburat cum nu se mai poate și întrebă sfios:

— Ci, o, mare Abu-Nuwas, ce merit a atras asupră-mi toate aceste binefaceri din partea califului?

Abu-Nuwas zâmbi și spuse:

— Frumusețea ta! Și adăugă: în ochii lui, cel mai mare merit este să fii tânăr, atrăgător și frumos. Și el socotește că niciodată nu-i prea scump plătită plăcerea de a privi o ființă frumoasă și vederea unui chip plăcut!

Estimp, califul se întoarse și se așeză iar la locul lui pe covor. Atunci Aluniță veni și se ploconi înaintea lui și-i spuse:

— O, emire al musleminilor, Allah să te păstreze întru slăvirea și dragostea noastră, și să nu ne lipsească în veci de binefacerile bunătății tale!

Și califul îi zâmbi și-i mângâie duios obrazul și-i zise:

— Te aștept mâine la serai.

După care puse capăt petrecerii, se ridica și, urmat de Giafar, de Massrur și de Abu-Nuwas care-l îndemna pe Aluniță să nu uite să vină, plecă.

A doua zi, Aluniță, pe care nevastă-sa îl sfătuise stăruitor să se ducă la palat, alese cele mai scumpe dintre lucrurile ce-i fuseseră aduse de micuțul Abissin Salim, le așeză într-un sipețel frumos, și sipețelul îl puse pe capul drăgălașului rob; pe urmă, după ce Zobeida îl îmbrăcă și-l dichisi cu multă grijă, se îndreptă către divan, însoțit de copilandrul care ducea sipețelul. Și urcând la divan și punând sipețelul la picioarele califului, îi făcu o închinăciune în stihuri bine ritmate și-i spuse:

— O, emire al musleminilor, preafericitul nostru Profet — cu el fie binecuvântarea și tihna! — primea darurile, ca să nu pricinuiască nicicum vreo mâhnire celor care i le închinau. Robul tău ar fi și el fericit dacă ai binevoi să primești sipețelul acesta, ca mărturie a recunoștinței mele.

Și califul fu bucuros de darul flăcăului și-i spuse:

— E prea mult, o, Aluniță, căci tu însuți ne și ești un foarte frumos dar! Fii, prin urmare, binevenit în palatul nostru și, de azi înainte, am să te numesc într-o slujbă de seamă.

Și pe dată îl mazili din slujbă pe marele staroste al negustorilor din Bagdad și-l numi pe Aluniță în locul lui.

Pe urmă, pentru ca numirea să fie cunoscută de toată lumea, califul scrise un firman în care hotăra aceasta, porunci ca firmanul să fie dat valiului, care îl înmână pristavului cetății, care îl strigă pe toate ulițele și prin toate sukurile din Bagdad,

În ce-l privește pe Aluniță, el începu din acea zi să se ducă neabătut la calif, care nu se mai putea lipsi de a-l vedea. Și, ca să-și vândă mărfurile, întrucât el însuși nu mai avea vreme, puse să se deschidă o prăvălie frumoasă, pe care o dădu în seama micuțului rob tuciuriu și care îndeplinea de minune meseria aceasta gingașă.

De-abia trecuseră astfel vreo două-trei zile, că i se și vesti califului moartea neașteptată a marelui său paharnic. Și, pe loc, califul îl numi pe Alunița în slujba de mare paharnic și-i dădu în dar o rantie de fală, potrivită cu acea slujbă de seamă, și-i hotărî o leafă măreață. Și, în felul acesta, ei nu se mai despărțiră.

Peste două zile, pe când Alunița se afla în preajma califului, marele musaip intră, sărută pământul dinaintea tronului și spuse:

— Allah să vegheze zilele emirului dreptcredincioșilor și sporească-i-le cu tot atâtea câte moartea i-a răpit căpeteniei seraiului!

Și adăugă:

— O, emire al dreptcredincioșilor, căpetenia seraiului a murit!

Emirul musleminilor spuse:

— Aibă-l Allah întru mila lui!

Și pe clipă pe dată îl numi pe Alunița căpetenie a seraiului, în locul răposatului, și-i hotărî lefuri și mai mari. Și în felul acesta Alunița trebuia să șadă toată vremea în preajma califului. După care, odată ce numirea aceasta fu încheiată și vestită în tot seraiul, califul puse capăt divanului, fluturându-și, ca de obicei, basmaua…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…califul puse capăt divanului, fluturându-și, ca de obicei, basmaua, și nu mai opri pe lângă sine decât pe Alunița.

Și-așa, din ziua aceea, Alunița își petrecea toate zilele la palat; și nu se întorcea acasă la el decât foarte târziu, noaptea, și se culca fericit cu soția lui, căreia îi povestea toate câte i se întâmplau peste zi.

Dragostea califului pentru Alunița nu făcu decât să sporească zi de zi, până acolo că mai degrabă ar fi fost în stare să jertfească totul, decât să lase neîmplinită chiar și cea mai mică dorință a tinerelului, așa cum se vădește în următoarea împrejurare.

califul pusese la cale un ziafet la care se aflau de față și cei mai apropiați oameni ai lui: Giafar, poetul Abu-Nuwas, Massrur și Alunița. De după perdea, cânta însăși favorita califului, cea mai frumoasă și mai desăvârșită dintre cadânele sale. Deodată însă califul îl privi țintă pe Alunița și-i spuse:

— Prietene, îți place favorita mea, citesc asta în ochii tăi.

Și Alunița răspunse:

— Ceea ce place stăpânului trebuie să placă și robului!

Dar califul strigă:

— Pe capul meu și pe mormântul strămoșilor mei o, Alunița, din clipa aceasta favorita mea este a ta!

Și chemă numaidecât pe căpetenia hadâmbilor și-i spuse:

— Du la casa căpeteniei seraiului meu toate lucrurile și pe cele patruzeci de roabe ale favoritei mele Desfătarea-Inimilor, pe urmă du-o și

pe ea acasă la el într-un jeț purtat de robi.

Dar Aluniță spuse:

— Pe viața ta, o, frunte a musleminilor, ferește-l pe nevrednicul tău rob de a lua ceea ce este al stăpânului!

Atunci califul pricepu gândul lui Aluniță și-i spuse:

— Poate că ai dreptate. De bună seamă că soția ta ar fi zuliară pe fosta mea favorită! Așa că, rămâie aceasta la serai!

Pe urmă, se întoarse către Giafar, vizirul său, și-i spuse:

— O, Giafar, trebuie să cobori numaidecât la sukul de roabe, că-i zi de târg astăzi, și să cumperi cu zece mii de dinari pe cea mai frumoasă roabă din tot sukul. Și s-o duci îndată acasă la Aluniță!

Giafar se ridică fără zăbavă, coborî la sukul de roabe și-l rugă pe Aluniță să-l însoțească, spre a-i arăta el însuși pe cine să aleagă.

Or, valiul orașului, emirul Khaled, coborâse și el la suk, în ziua aceea, ca să-i cumpere o roabă fiului său, ce tocmai ajunsese la vârsta bărbăției.

Valiul orașului avea, într-adevăr, un fecior. Dar feciorul ăsta era strâmb, împuțit, cu gura duhnind, cu ochii șașii, cu gura largă cât o despicătură de vacă bătrână, un băiat de o urâțenie ce ar fi făcut-o pe-o femeie însărcinată să lepede. De aceea i se și zicea Buhăilă.

Chiar în seara din ajun, Buhăilă împlinise paisprezece ani, și mamă-sa era îngrijorată, încă de-o bună bucată de vreme, din pricină că nu vedea niciun semn de bărbăție la el. Curând însă, în dimineața aceea chiar, ea se liniștise, când băgase de seamă că fiu-său Buhăilă, visând pesemne ceva, lăsase niște urme de netăgăduit.

Lucrul o bucurase cum nu se mai poate pe mama lui Buhăilă și-o făcuse să dea fuga la bărbatu-său, ca să-i ducă fericita veste, îndemnându-l să coboare îndată la suk, însoțit de fiul său, și să-i cumpere după placul lui o roabă frumoasă.

Așadar Ursita, care-i în mâinile lui Allah, vru în ziua aceea să-i facă să se întâlnească la suitul de robi pe Giafar și pe Aluniță cu emirul Khaled și cu fecioru-său Buhăilă.

După salamalekurile obișnuite, alcătuiră împreună un singur grup și-i puseră să treacă prin fața lor pe toți samsarii cu toate roabele albe, arămii sau negre pe care le aveau.

Văzură în felul acesta o mulțime nenumărată de fete grecoaice, abisinience, chinezoaice și persience, și erau gata să plece fără a fi putut alege în ziua aceea pe vreuna, când însuși căpetenia samsarilor trecu ultimul, ținând de mână o tânără cu fața descoperită, lună plină în luna de ramadan.

La vederea ei, Buhăilă începu să pufnească vârtos și-i spuse emirului-Khaled, tatăl său:

— Asta-i care-mi trebuie!

Și Giafar, din partea sa, îl întrebă pe Aluniță:

— Aceasta-ți convine?

El răspunse:

— Da, aceasta merită!

Atunci Giafar o întrebă pe tânără:

— Cum te cheamă, o, gingașă roabă?

Ea răspunse:

— Iasmina!

Atunci vizirul îl întrebă pe samsar:

— Ce preț de strigare are Iasmina?

— Cinci mii de dinari, o, stăpâne al meu!

Atunci Buhăilă strigă:

— Eu dau șase mii!

în clipa aceea, Aluniță înaintă și spuse:

— Dau opt mii!

Și Buhăilă pufni mânios și spuse:

— Opt mii de dinari și încă unu!

Giafar spuse:

— Nouă mii unu!

Dar Aluniță spuse:

— Zece mii de dinari!

— Atunci samsarul, temându-se ca nu cumva cele două părți să se răzgândească, zise:

— Roaba Iasmina s-a vândut cu zece mii de dinari!

Și i-o dădu lui Aluniță.

Văzând aceasta, Buhăilă se tăvăli pe jos bătând aerul cu mâinile și cu picioarele, spre marea supărare a tatălui său, emirul Khaled, care nu-l adusese la suk decât ca să facă pe voie neveste-sii, pentru că, altminteri, nu-l putea suferi din pricina urâțeniei lui.

În ce-l privește pe Aluniță, acesta, după ce mulțumi vizirului Giafar, o luă cu sine pe Iasmina. Și, după ce i-o arătă soției sale Zobeida, care o găsi atrăgătoare și îl lăudă pentru alegerea ce-o făcuse, o luă ca pe o a doua soție. Și dormi cu ea în noaptea aceea și ea rămase însărcinată, însă în ceea ce îl privește pe Buhăilă, iată:

După ce, cu momeli și cu șoșeli, tată-său izbuti să-l aducă acasă, se aruncă pe saltele și nu vru să se mai scoale, nici să mănânce, nici să bea, și, de altminteri, aproape că-și pierduse mințile.

Pe când toate femeile din casă o înconjurau uluite pe mama lui Buhăilă, care era peste poate de năucită, intră o bătrână; mama unui hoț de pomină, întemnițat pe viață, în urma unei osândiri, și cunoscut de întreg Bagdadul sub numele de Ahmad-Vicleanul.

Acest Ahmad-Vicleanul era așa de iscusit în arta furtișagului, că pentru el era o joacă să fure o poartă de sub ochii portarului și s-o facă să dispară într-o clipită, de parcă ar fi înghițit-o; să găurească zidurile de sub ochii proprietarului, prefăcându-se că stă de vorbă cu el; să smulgă genele unui ins, fără ca acela să-l vadă; și să șteargă de kohl ochii unei femei, fără ca ea să-l simtă.

Mama lui Ahmad-Vicleanul intră, dar, la mama lui Buhăilă și, după salamalekuri, o întrebă:

— Care-i pricina mâhnirii tale, o, stăpână a mea? Și de ce boală suferă tânărul meu stăpân, feciorul tău, ocrotească-l Allah?

Atunci mama lui Buhăilă îi povesti bătrânei, care-i era de folos de multă vreme aducându-i slujnice, necazul care le înnegurase pe toate. Iar mama lui Ahmad-Vicleanul strigă:

— O, stăpână, numai fiu-meu ar putea să te scoată din încurcătură, jur pe viața ta. Cearcă să capeți slobozenia lui și-are să se priceapă el să afle un vicleșug ca s-o aducă pe frumoasa Iasmina în brațele tânărului nostru stăpân, feciorul tău. Căci știi bine că sărmanul meu copil e întemnițat, cu picioarele ferecate într-un belciug de fier pe care sunt săpate vorbele: „Pe viață”. Și toate acestea din pricină că a făcut bani calpi!

Și mama lui Buhăită îi făgădui că are să încerce.

Într-adevăr, chiar în seara aceea, când valiul, soțul său, se întoarse acasă, ea se duse la el, după cină; și se gătise, și se parfumase, și-și luase înfățișarea cea mai plăcută. Așa că emirul Khaled, care era un om tare bun,

nu putu să înfrunte ispita pe care-o trezi în el vederea soției sale; ci ea îl înfruntă spunând:

— Jură-mi pe despărțenie că ai să-mi împlinești ceea ce am să-ți cer!

Și el îi jură. Și ea îi ceru să-și facă milă de soarta bătrânei mame a hoțului, și căpătă de la el făgăduiala că are să-i dea slobozenie. Atunci ea se lăsă îmbrățișată de bărbatu-său.

Și-a doua zi, după sfintele spălări și după rugăciune, emirul Khaled se duse la temnița în care era închis Ahmad-Vicleanul și îl întrebă:

— Ei bine, mișelule, te căiești de răutățile pe care le-ai săvârșit?

El răspunse:

— Mă căiesc și mărturisesc prin vorbe, așa cum simt cu inima mea.

Și valiul îl scoase din închisoare și-l duse dinaintea califului, care fu cum nu se poate mai uimit văzându-l încă în viață, și îl întrebă:

— Ce, mișelule, încă n-ai murit?

El răspunse:

— Pe Allah! O, emire al musleminilor, viața celor ticăloși e tare grea la temniță.

Atunci califul începu să râdă cu hohote și zise:

— Să fie adus fierarul și să-i scoată fiarele! Pe urmă îi spuse: întrucât îți cunosc isprăvile, vreau să te ajut acum să stăruiești în căința ta; întrucât nimenea nu-i știe mai bine decât tine pe hoți, te numesc căpetenie a caraulelor din Bagdad.

Și pe dată califul porunci să se strige un firman prin care îl numea pe Ahmad-Vicleanul cap al caraulelor. Și Ahmad sărută mâna califului, și îndată își luă slujba în primire.

Începu, dar, spre a-și cinsti sărbătorește slobozirea și slujba cea nouă, prin a se duce la cârciuma ținută de ovreiul Abraham, tăinuitorul isprăvilor lui de odinioară, să golească vreo două-trei oluri din băutura lui, un minunat vin ionian. Așa încât, atunci când maică-sa veni să-l caute ca să-i vorbească despre recunoștința pe care era dator s-o dovedească de aci înainte față de soția emirului Khaled, mama lui Buhăilă, îl găsi pe jumătate beat și pregătindu-se să-l tragă de barbă pe ovrei, care nu cuteza să cârtească, din cinstire față de înfricoșătoarea slujbă a lui Ahmad-Vicleanul, de căpetenie a caraulelor.

Bătrâna izbuti totuși să-l scoată de acolo și, luându-l de-o parte, îi povesti toate întâmplările în urma cărora fusese slobozit, și-i spuse că trebuia numaidecât să născocească ceva pentru a o fura pe roaba lui Aluniță, căpetenia seraiului.

La aceste cuvinte, Ahmad-Vicleanul îi spuse mamei sale:

— Treaba se va face în seara aceasta, căci nimic nu-i mai ușor.

Și o lăsă, ca să se ducă să pună la cale lovitura.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute șaizeci și opta noapte

Ea urmă:

…o lăsă, ca să se ducă să pună la cale lovitura.

Or, bag-sama, în noaptea aceea, califul Harun Al-Rașid intrase în iatacul soției sale; era ziua întâia a lunii și, neabătut, această zi el o hărăzise ca să stea de vorbă cu ea despre mersul treburilor și să-i ceară părerea despre toate lucrurile obștești ori aparte ale împărăției. Avea, în adevăr, o încredere fără de margini în ea și o iubea pentru înțelepciunea și pentru frumusețea ei. Dar, tot așa, trebuie să mai știți și că marele calif, înainte de a intra în odaia soției sale, avea obiceiul să-și lase în sălița de la intrare, pe o mescioară anume, șiragul său de mătănii din boabe de chilimbar și de peruzea, sabia-i dreaptă cu pumnal de jad încrustat cu niște rubine mari cât ouăle de porumbel, sigiliul împărătesc și un fănăraș de aur împodobit cu nestemate, care-i lumina atunci când, noaptea, pleca să cerceteze tainic seraiul.

Obiceiurile acestea erau știute de Ahmad-Vicleanul. Așa încât ele îi slujiră să-și împlinească socotelile. Așteptă să se aștearnă bezna nopții bine și să adoarmă toți robii, apoi își agăță scara de sfori peste zidul de la foișorul în care se afla iatacul soției califului, se cățără pe ea și se strecură tăcut ca o umbră în sălița de la intrare de unde, într-o clipită, înhăță cele patru lucruri de preț, și pe urmă se grăbi să coboare pe acolo pe unde urcase.

De-acolo, alergă la casa lui Aluniță și, în același chip, intră în curte, unde, fără să facă nici cel mai mic zgomot, ridică una dintre pietrele de marmură cu care era pardosită curtea, săpă iute o groapă, și ascunse în ea lucrurile furate. Pe urmă, după ce rândui totul la loc cum fusese, fugi la cârciuma ovreiului Abraham.

Ci, ca orice hoț desăvârșit, Ahmad-Vicleanul nu putuse să-și înfrâne dorința de a-și însuși unul dintre cele patru lucruri scumpe. Șterpeli, dar, fănărașul de aur și, în loc să-l strecoare împreună cu celelalte în adâncul gropii, îl strecură în buzunarul lui, spunându-și: „Nu prea stă în năravul meu să nu-mi iau răsplata”.

Dar, ca să ne întoarcem la calif, uimirea lui fu la început de nespus atunci când, dimineața, nu mai găsi pe mescioară cele patru lucruri scumpe. Apoi, după ce hadâmbii întrebați se prăbușiră cu fața la pământ jurându-se că habar n-au de nimic, califul se înfurie cumplit și îmbrăcă numaidecât înspăimântătoarea mantie a mâniei. Mantia aceasta era toată făcută numai din mătase roșie; iar când califul o purta, acesta era semnul năprasnei neabătute și al unor prăpăduri înfricoșătoare pentru capul celor din preajma lui.

califul, odată îmbrăcat cu acea mantie roșie, intră în sala de divan și se așeză în jețul împărătesc, singur-singurel în toată sala. Și toți mai-marii și toți vizirii veniră unul câte unul și se temeniră cu fruntea la pământ, și rămaseră așa, afară de Giafar care, măcar că îngălbenise la obraz, se ținea drept și cu ochii pironiți pe picioarele califului.

După ce trecu vreme de un ceas în această tăcere de spaimă, califul îl privi pe împietritul Giafar și-i spuse cu glas surd:

— Cazanu-i în clocot!

Giafar răspunse:

— Ferească Allah de orice rău!

În acea clipă intră valiul, însoțit de Ahmad-Vicleanul. Și califul îi zise:

— Apropie-te colea, emire Khaled! Și spune-mi cum merge tihna obștească în Bagdad!

Valiul, tatăl lui Buhăilă, răspunse:

— Tihna-i desăvârșită în Bagdad, o, emire al musleminilor!

califul strigă:

— Minți!

Și, întrucât valiul, buimac, habar n-avea cum să-și lămurească mânia califului, Giafar, ce se afla lângă el, îi șopti la ureche, în două cuvinte, pricina care-l năuci cu totul. Pe urmă califul îi spuse:

— Dacă până se lasă noaptea n-ai să poți găsi lucrurile de preț care-mi sunt mai scumpe decât chiar împărăția mea, capul tău are să atârne la poarta seraiului!

La aceste cuvinte, valiul sărută pământul dinaintea califului și grăi:

— O, emire al musleminilor, de bună seamă că hoțul trebuie să fie careva din serai, căci vinul care se oțetește — din sine scoate oțățeala. Și mai îngăduie-i robului tău să spună că singurul răspunzător nu poate fi decât căpetenia caraulelor, care-i singurul îndatorat cu această veghe, și care de altminteri îi cunoaște pe toți hoții din Bagdad și din întreaga împărăție, până la unul. Așa că el ar trebui să moară mai naintea mea, de cumva nu s-ar mai găsi lucrurile pierdute.

Atunci se apropie și căpetenia caraulelor, Ahmad Vicleanul, și, după ploconelile datorate, îi spuse califului:

— O, emire al dreptcredincioșilor, hoțul va fi dovedit. Mă rog însă califului să-mi slobozească un firman care să-mi îngăduie a face cercetare la toți cei care stau la serai și pe la casele acelora care umblă pe aici, fie el și cadiul, fie și marele vizir Giafar, ori căpetenia seraiului, Aluniță!

Iar califul îi slobozi îndată firmanul cerut și spuse:

— Trebuie, oricum, să pun să se taie capul cuiva, și acesta va fi ori al tău, ori al hoțului. Alege! Și jur pe viața mea și pe mormântul strămoșilor mei că hoțul, de-ar fi chiar și fiul meu, moștenitorul meu la domnie, hotărârea la fel are să fie: moartea prin spânzurare în mijlocul meidanului.

La aceste cuvinte, Ahmad-Vicleanul, cu firmanul în mină, plecă și se duse să ia doi străjeri de la cadiu și doi străjeri de la valiu, și, își începu numaidecât cercetările, scotocind mai întâi casa lui Giafar, pe cea a valiului și pe cea a cadiului. Ajunse apoi la casa lui Aluniță, care nici habar n-avea de ceea ce urma să se întâmple.

Ahmad-Vicleanul, ținând într-o mână firmanul și în cealaltă mână o vargă grea de aramă, intră în sălița de la intrare, îi spuse lui Aluniță cele ce se petrecuseră și îi zise:

— Ci eu, stăpâne, am să mă feresc ca de foc să mă apuc să cercetez casa credinciosului prieten al califului! Îngăduie-mi, dar, să plec, ca și cum lucrul ar fi fost făcut!

Aluniță zise:

— Ferească-mă, Allah, o, căpetenie a caraulelor! Trebuie să-ți îndeplinești datoria până la capăt!

Atunci Ahmad-Vicleanul spuse:

— Am să cercetez numai așa, de ochii lumii!

Și prefăcându-se a nu lua seama la nimic, ieși în curte și începu s-o înconjoare lovind în fiecare bucată de marmură cu greaua-i vergea de aramă, până ce ajunse la lespedea știută, care, după lovitură, scoase un sunet gol.

Auzind acel sunet, Ahmad-Vicleanul strigă:

— O, stăpâne, pe Allah! eu socot că aici dedesubt de bună seamă că trebuie să fie o hrubă veche, în care-o fi tăinuită vreo comoară din vremile de demult.

Și Aluniță le spuse celor patru străjeri:

— Atunci, ia încercați să ridicați marmura aceasta, să vedem cam ce se află aci, dedesubt.

Și numaidecât străjerii înfipseră niște căngi în despicătura din jurul lespezii de marmură și o ridicară. Și, dinaintea ochilor tuturora, se iviră trei dintre lucrurile furate, anume sabia, sigiliul și mătăniile.

La vederea lor, Aluniță strigă: „În numele lui Allah!“ și se prăbuși leșinat.

Atunci Ahmad-Vicleanul trimise după cadiu, după valiu și după martori, care întocmiră pe loc un senet despre cele găsite; și pecetluiră cu toții senetul, și însuși cadiul se duse să-l înmâneze califului, în vreme ce străjerii îl luau sub pază pe Aluniță.

După ce califul primi în mâinile sale cele trei lucruri furate, afară de felinar, și află că fuseseră găsite în casa celui pe care-l socotea drept prietenul lui cel mai de credință și de inimă, pe care-l copleșise cu hatâruri și în care își pusese o încredere fără de margini, stete vreme de un ceas fără să grăiască o vorbă, pe urmă se înturnă către căpetenia străjerilor săi și spuse:

— Să fie spânzurat!

Îndată căpetenia străjerilor ieși și porunci să fie strigată osânda pe toate ulițele Damascului și se duse acasă la Aluniță, pe care îl arestă cu mâna lui și îi zăpci pe loc femeile și bunurile. Bunurile fură vărsate la visteria obștei, iar cele două soții aveau să fie vândute la târgul de robi; atunci, însă, valiul, tatăl lui Buhăilă, spuse că pe una o ia el, și anume pe fosta roabă cumpărată de Giafar; iar căpetenia străjerilor porunci să fie dusă la el acasă cealaltă, care era Zobeida, cea cu glas frumos.

Or, căpetenia străjerilor era chiar prietenul cel mai bun al lui Aluniță, și-i purta acestuia o dragoste ce nu se dezmințise niciodată. Așadar, măcar că de ochii lumii îndeplini cumplitele porunci date împotriva lui Aluniță de mânia califului, se jură să-i scape capul și începu prin a adăposti în tihna casei lui pe una dintre cele două soții ale prietenului, pe frumoasa Zobeida, pe care năpasta o zdrobise.

Chiar în acea seară urma să aibă loc spânzurarea lui Aluniță, care deocamdată zăcea în lanțuri în fundul temniței. Dar căpetenia străjerilor veghea asupra lui. Se duse la straja temniței și-i spuse:

— Câți întemnițați ai, osândiți să fie spânzurați săptămâna asta?

Straja răspunse:

— Să tot fie vreo patruzeci.

Căpetenia străjerilor spuse:

— Vreau să-i văd pe toți.

Și îi cercetă pe toți, unul câte unul, în mai multe rânduri, și până la urmă se opri la unul, care semăna uluitor cu Aluniță, și spuse străjii temniței:

— Acesta are să-mi slujească așa cum a slujit odinioară animalul jertfit de patriarhul, tata lui Ismail, în locul fiului său!

Îl luă, dar, pe întemnițat și, la ceasul hotărât pentru spânzurare, îl dădu gâdelul, care îndată, înaintea mulțimii înghesuite pe meidan, și după obișnuitele canoane cerute de sfânta lege, legă funia la gâtul celui luat drept Aluniță și, dintr-o smucitură, îl ridică în văzduh, spânzurat.

După care, căpetenia străjerilor așteptă întunericul spre a se duce să-l scoată pe Aluniță din temniță și să-l ia tainic la el acasă. Și numai atunci îi dezvălui ceea ce izbutise să facă pentru el și îi spuse:

— Ci, pe Allah!, o, fiule, cum de te-ai lăsat ispitit de acele lucruri scumpe, tu, cel în care califul își pusese toată încrederea?

La aceste cuvinte, Aluniță se prăbuși topit de tulburare, iar când, în urma îngrijirilor ce i se dară, își veni în simțiri, strigă:

— Pe sfântul Nume și pe Profet, o, taică al meu, de furtul acesta sunt străin cu totul și nu știu nici care-i pricina lui, nici cine l-a săvârșit.

Și căpetenia străjerilor nu șovăi să-i dea crezare și strigă:

— Mai curând ori mai târziu, fiule, vinovatul are să fie dovedit! În ce te privește, tu nu mai poți rămâne o clipă măcar la Bagdad, căci dușmănia unui rege nu-i niciodată zadarnică. Așa că am să plec cu tine, lăsând în casa mea, laolaltă cu soția mea, pe soția ta Zobeida, până ce Allah, întru înțelepciunea lui, are să schimbe împrejurările!

Apoi, fără măcar a-i da răgaz lui Aluniță să-și ia bun-rămas de la soția lui Zobeida, îl luă cu sine spunându-i:

— Avem să ne ducem de-a dreptul în port la Aias, pe marea sărată, iar de acolo avem să ne îmbarcăm pentru Iskandaria, unde tu ai să aștepți în tihnă cele ce vor veni; căci, fiule, orașul acesta, Iskandaria, este foarte plăcut de locuit, iar împrejurimile lui sunt verzi și binecuvântate.

Și amândoi porniră la drum numaidecât, în noapte, și îndată ajunseră afară din Bagdad. Dar nu aveau nimic pe ce să călărească și tocmai se întrebau cum ar face rost de așa ceva, când zăriră doi ovrei, zarafi din Bagdad, oameni foarte bogați și cunoscuți ai califului. Atunci căpetenia străjerilor se temu ca aceștia să nu se ducă să-i spună califului că îl văzuseră cu Aluniță viu. Înaintă, dar către ei și le strigă

— Dați-va jos de pe catâri!

Și cei doi ovrei descălecară tremurând, iar căpetenia străjerilor le tăie capetele, le luă banii și încălecă pe un catâr, dându-l pe celălalt lui Aluniță; și amândoi porniră la drum mai departe spre mare.

Când ajunseră la Aias, avură grijă să-și dea catârii în seama stăpânului hanului la care poposiră să se odihnească, cerându-i să-i îngrijească bine, iar a doua zi căutară împreună o corabie gata de plecare spre Iskandaria. Izbutiră să găsească până la urmă una care se pregătea să ridice pânzele. Atunci căpetenia străjerilor, după ce-i dădu lui Aluniță tot aurul pe care îl luase de la cei doi ovrei, îl sfătui stăruitor să stea și să aștepte liniștit la Iskandaria veștile pe care el nu are să zăbovească a i le trimite de la Bagdad și chiar să nădăjduiască în sosirea lui însuși la Iskandaria de unde are să-l aducă îndărăt la Bagdad, atunci când vinovatul va fi dovedit. Pe urmă, îl îmbrățișă plângând și îl părăsi, în vreme ce pânzele corăbiei se și umflau în vânt. Și el se întoarse Ia Bagdad.

Or, acolo iată ce află.

A doua zi după spânzurarea calpului Aluniță, califul, încă tare mohorât, îl chemă pe Giafar și îi spuse:

— Ai văzut, vizire, cum a știut să răspundă Aluniță la bunătatea mea și cum și-a bătut joc de încrederea mea? Cum de poate o făptură așa de frumoasă să închidă în sine un suflet atât de urât?

Vizirul Giafar, care era un om fără pereche de înțelept și care nu izbutea totuși să ajungă a pricepe pricina unei fapte atâta de anapoda, se mulțumi să răspundă:

— O, conducătorule al dreptcredincioșilor, faptele cele mai ciudate nu sunt ciudate decât pentru că nu le pricepem pricina. Oricum, noi nu putem să judecăm decât după urmarea faptelor. Or, în împrejurarea de acum, această urmare a fost jalnică pentru făptaș, devreme ce l-a agățat în ștreang! Ci, o, părinte al musleminilor, egipțianul Aluniță avea în ochi o asemenea strălucire de frumusețe sufletească, încât mintea mea tot nu vrea să dea crezare faptului dovedit simțului, văzului meu.

califul, auzind aceste vorbe, cugetă vreme de un ceas, după care îi spuse lui Giafar:

— Vreau, fie ce-o fi, să mă duc să văd cum se leagănă în ștreang trupul vinovatului.

Și se îmbrăcă în straie de om de rând, și plecă împreună cu Giafar, și ajunse la locul unde cel ce fusese luat drept Aluniță spânzura între cer și pământ.

Trupul sta învăluit într-un giulgiu care îl acoperea cu totul. Așa că marele calif îi spuse lui Giafar:

— Dă la o parte giulgiul.

Și Giafar dete giulgiul la o parte, iar califul privi, dar se trase îndărăt numaidecât, uluit, și strigă:

— O, Giafar, acesta nu este Aluniță!

Giafar cercetă trupul și recunoscu că într-adevăr acela nu era Aluniță; ci nu lăsă să se vadă nimic și, liniștit, întrebă:

— Dar după ce cunoști, o, emire ai musleminilor, că nu-i acesta Aluniță?

El spuse:

— Aluniță era mai degrabă micuț la stat, pe când acesta-i foarte mare.

Giafar răspunse:

— Asta nu-i o dovadă. Spânzurătoarea alungește.

califul spuse:

— Fosta căpetenie a seraiului avea două alunițe pe obraji, iar acesta nu are niciuna.

Giafar spuse:

— Moartea schimbă și schimonosește înfățișarea!

califul însă strigă:

— Fie! ci ia privește, o, Giafar, talpa de la piciorul spânzuratului ăsta: pe ea se află, după datina ereticilor din tagma lui Ali, numele celor doi mari șeici! Or, tu bine știi că Aluniță nu era șiit, ci sunit!

La aceasta, Giafar nu mai avu de spus decât:

— Singur Allah cunoaște taina lucrurilor.

Pe urmă, cei doi se întoarseră la serai și califul dădu poruncă să fie înmormântat trupul. Și din ziua aceea el alungă din gândurile sale până și amintirea lui Aluniță.

În ceea ce o privește însă pe cea de a doua soție a lui Aluniță, roaba, aceasta fu dusă de emirul Khaled la Buhăilă, fiul său. Și, la vederea ei, Buhăilă, care nu se mișcase din pat din ziua vânzării, se ridică pufnind pe nas și vru să se apropie de ea și s-o ia în brațe. Ci frumoasa roabă, mâniată și scârbită de înfățișarea grețoasă a nǎvlegului, scoase deodată un jungher și, ridicând mâna, strigă:

— Să nu te apropii de mine, că te ucid cu jungherul ăsta și pe urmă mi-l înfig și mie în piept!

Atunci mama lui Buhăilă se repezi, cu brațele întinse, și țipă:

— Cum de cutezi tu să nu te supui dorinței fiului meu, o, roabă ticăloasă?

Tânăra femeie zise însă:

— O, hulitoareo, unde-i oare legea care să îngăduie unei femei să țină doi bărbați deodată? Și ia să-mi mai spui, de unde și până unde pot câinii să viețuiască laolaltă în sălaș cu leii?

La aceste cuvinte, mama lui Buhăilă zise:

— Bine, bine! devreme ce asta-i, ai să vezi tu ce viață grea ai să duci aici!

Și tânăra femeie spuse:

— Mai degrabă mor, decât să mă lepăd de dragostea stăpânului meu, fie el viu ori mort!

Atunci nevasta valiului îi porunci să se dezbrace și îi luă hainele cele frumoase de mătase și toate giuvaierurile și o puse să îmbrace o rochie de bucătăreasă, rochie făcută din păr de capră, și o trimise la bucătărie, spunându-i:

— De-acuma înainte slujba ta de roabă aici este, să cureți ceapa, să faci focul sub cratițe, să storci roșiile și să frământi aluatul de pâine!

Și tânăra femeie spuse:

— Mult mai bine-i să fac toată munca asta de roabă, decât să văd chipul lui fiu-tău!

Și din ziua aceea trecu la bucătărie, dar repede fu îndrăgită de celelalte roabe, care n-o lăsau să facă toată munca, luând asupra lor truda ei.

În ce-l privește pe Buhăilă, nemaiputând să ajungă la frumoasa roabă Iasmina, căzu la pat de-a binelea și nu se mai sculă.

Ci trebuie să luăm aminte că Iasmina, din prima ei noapte după măritiș, prinsese copil cu Aluniță. Așa că, la câteva luni după venirea ei în casa valiului, născu la soroc un băiețel frumos ca luna, pe care-l numi Aslan, plângând într-una cu lacrimi fierbinți, și ea, și toate celelalte roabe, că nu era acolo și tatăl, ca să dea el însuși nume fiului său.

Micuțul Aslan fu alăptat vreme de doi ani de către maică-sa și se făcu voinic și tare frumos. Și, cum învățase binișor să meargă singur, soarta lui vru ca într-o zi, în vreme ce mamă-sa își vedea de treburi, el să urce pe treptele scării de la bucătărie și să ajungă în sala unde sta jos, depănându-și mătăniile de chilimbar, emirul Khaled, valiul, tatăl lui Buhăilă.

La vederea micuțului Aslan, care semăna întru totul cu tatăl său, Aluniță, emirul Khaled își simți ochii umplându-se de lacrimi, îl chemă la el pe copil, îl luă pe genunchi și începu să-l mângâie, nespus de înduioșat, și își zise:

— Binecuvântat fie cel care zămislește lucruri atâta de frumoase și le dăruiește cu suflet și cu viață!

Estimp, roaba Iasmina, băgând de seamă lipsa copilului, îl căuta înnebunită peste tot, și se hotărî, încălcând orice cuviință, să intre, cu ochii rătăciți, în sala în care se afla emirul Khaled. Și îl văzu pe micul Aslan așezat pe genunchii valiului; micuțul se veselea înfigându-și degețelele în barba preacinstitului emir. Dar, când o văzu pe maică-sa Aslan se aruncă înainte întinzând brațele; iar emirul Khaled îl mai ținu la el și zise Iasminei cu bunătate:

— Apropi-te, roabă! Copilul acesta este fiul tău?

Ea răspunse:

— Da, stăpâne, e rodul inimii mele!

El o întrebă:

— Și cine-i tatăl lui? E careva dintre slugile mele?

Ea spuse, vărsând un șuvoi de lacrimi:

— Tatăl lui este soțul meu, Aluniță. Acuma, însă, o, stăpâne, este fiul tău!

Valiul, înduioșat foarte, spuse roabei:

— Pe Allah! tu ai spus așa. De acuma înainte, el este fiul meu!

Și pe loc îl înfie, și spuse mamei:

— Așadar, îți poruncesc ca, de astăzi înainte, să-l socotești pe fiul tău ca al meu, și să-l faci să creadă pentru totdeauna, când va ajunge la vârsta înțelegerii, că n-a avut niciodată alt tată în afară de mine!

Și Iasmina răspunse:

— Ascult și mă supun!

Atunci, emirul Khaled, ca un adevărat tată, luă în grija sa pe fiul lui Aluniță și îi dădu o creștere aleasă și îl încredință în seama unui dascăl foarte învățat care știa să scrie nespus de frumos și care îl învăță caligrafia, *Coranul,* geometria și poezia. Apoi, când tânărul Aslan se făcu mai mare, tatăl său adoptiv, emirul Khaled, îl învăță el însuși să încalece pe cal, să mânuiască armele, să se înfrunte cu lancea și să se bată la întreceri. Și ajunse astfel, la vârsta de paisprezece ani, un călăreț desăvârșit și fu ridicat de către calif la rangul de emir, ca și tatăl său valiul.

Or, soarta vru să facă într-o zi să se întâlnească tânărul Aslan cu Ahmad-Vicleanul, la ușa cârciumii ovreiului Abraham. Și Ahmad-Vicleanul îl pofti pe fiul emirului să intre și să bea o băutură răcoritoare.

După ce se așezară, Ahmad-Vicleanul se puse pe băut, după năravul lui, până ce se îmbătă. Atunci, scoase din buzunar fănărașul de aur bătut cu nestemate, pe care-l furase odinioară, și, întrucât se cam făcuse întuneric, îl aprinse. Atunci Aslan îi zise:

— Ya Ahmad, fanarul acesta-i tare frumos! Dă-mi-l mie!

Căpetenia caraulelor grăi:

— Ferească-mă Allah! Cum aș putea să-ți dau un lucru pentru care s-au pierdut atâtea suflete? Află, dar, că lămpașul acesta a fost pricina morții fostei căpetenii a seraiului, un ins din Egipet, pe nume Aluniță.

Și Aslan, stârnit de-a binelea, se rugă:

— Povestește-mi și mie.

Atunci Ahmad-Vicleanul îi povesti toată întâmplarea, de la început până la sfârșit, fălindu-se, în beția lui, că el a fost cel care a făptuit acea ticăloșie.

Când tânărul Aslan se întoarse acasă, îi povesti Iasminei, maică-sa, povestea pe care o auzise de la Ahmad-Vicleanul și îi spuse că fănărașul încă se mai afla în mâinile aceluia.

La aceste cuvinte, Iasmina dete un țipăt năprasnic și căzu la pământ.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute șaizeci și noua noapte

Ea urmă:

…Iasmina dete un țipăt năprasnic și căzu la pământ.

Și când își veni iar în fire, izbucni în suspine și se aruncă la pieptul fiului său Aslan și îi spuse printre lacrimi:

— O, copilul meu, Allah iată că a făcut să iasă la iveală adevărul. Nu mai pot acuma să-ți mai ascund taina! Află, dar, o, micuțul meu Aslan, că emirul Khaled nu este decât tatăl tău adoptiv; iar tatăl tău de sânge este Aluniță, soțul meu cel mult iubit, care a fost osândit, așa cum vezi, în locul vinovatului. Trebuie să te duci, așadar, fiule, numaidecât la un prieten de odinioară al tatălui tău, la preacinstitul șeic al străjerilor califului și să-i povestești tot ceea ce ai descoperit. Pe urmă, să-i spui: „O, preaslăvite, mă rog ție, în numele lui Allah, să mă răzbuni pentru uciderea tatălui meu Aluniță!“

Fără zăbavă, tânărul Aslan alergă la căpetenia străjerilor seraiului, acela care îi scăpase capul lui Aluniță, și îi spuse ceea ce îl sfătuise Iasmina să spună.

Atunci căpetenia străjerilor, uimit și bucuros cum nu se mai poate, îi zise lui Aslan:

— Binecuvântat fie Allah care sfâșie vălurile și aruncă lumina în bezne! Și adăugă: De mâine, fiule, Allah are să te răzbune!

Într-adevăr, în ziua aceea califul orânduise o mare întrecere de lupte în care trebuiau să se înfrunte toți emirii și cei mai buni călăreți din Bagdad, și unde urma să aibă loc și o întrecere într-un joc de minge cu ghioaga, de-a călare. Și tânărul Aslan era și el din rândul jucătorilor cu ghioaga. Și își îmbrăcase tunica de zale și încălecase pe cel mai frumos cal din grajdul tatălui său adoptiv, emirul Khaled. Și adevărat că era minunat așa; și însuși califul fu încântat nespus de înfățișarea și de strălucirea tinereții lui. Așa încât și-l alese de tovarăș la întrecere.

Și jocul începu. Și de o parte și de cealaltă jucătorii dovedeau o mare măiestrie în mișcările lor și o minunată dibăcie de a lovi mingea cu ghioaga, din galopul cel mai iute al cailor lor.

Deodată însă, unul dintre jucătorii din tabăra ce lupta împotriva taberei conduse de însuși califul aruncă mingea drept spre fața califului, cu o lovitură atâta de iscusită și de năprasnică, încât negreșit că s-ar fi zis cu ochii și poate că și cu viața califului, dacă tânărul Aslan, cu o sprinteneală de-a mirare, n-ar fi oprit la vreme, cu o lovitură a ghioagei sale, mingea din zborul ei. Și o trimise așa de năprasnic îndărăt, încât ea îl lovi în spate pe călărețul care o aruncase și îl doborî din șa, frângându-i șira spinării.

La fapta aceasta strălucitoare, califul îl privi pe tânărul Aslan și îi spuse:

— Trăiască cei viteji, o, fiule al emirului Khaled!

Și califul descălecă îndată, după ce pusese capăt întrecerii, și își adună emirii și pe toți călăreții care luaseră parte la joc; apoi îl chemă pe tânărul Aslan și, de față cu toți, îi spuse:

— O, vrednice fecior al valiului Bagdadului, vreau să te aud chiar pe tine ce răsplată socoți că se cuvine pentru o ispravă ca aceasta a ta! Sunt gata să-ți îndeplinesc orice mi-ai cere. Vorbește!

Atunci tânărul Aslan sărută pământul dinaintea califului și zise:

— Cer de la conducătorul dreptcredincioșilor să mă răzbune! Sângele tatălui meu încă n-a fost răscumpărat, iar ucigașul se mai află în viață!

La aceste cuvinte, califul fu cum nu se poate mai uimit și strigă:

— Ce vorbești tu, o, Aslane, de răzbunarea tatălui tău? Păi tată-tău, emirul Khaled, uite-l colea lângă mine, viu și nevătămat, din mila lui Allah!

Ci Aslan răspunse:

— O, stăpâne al musleminilor, emirul Khaled a fost pentru mine cel mai bun tată adoptiv. Să știi, însă, că eu nu-i sunt fiu de sânge, căci tatăl meu este fosta căpetenie a seraiului, Aluniță.

Când califul auzi aceste vorbe, văzu lumina prefăcându-se în negură dinaintea ochilor lui, și, cu un glas schimbat, spuse:

— Fiule, au nu știi că tatăl tău a fost un mișel față de stăpânul dreptcredincioșilor?

Ci Aslan strigă:

— Ferească-l Allah pe tatăl meu să fi fost făptașul mișeliei! Mișelul se află la stânga ta, o, emire al musleminilor! Este căpetenia caraulelor, Ahmad-Vicleanul! Poruncește să fie cercetat și ai să găsești în buzunarul

lui dovada ticăloșiei!
La aceste cuvinte, califul se schimbă la față și se făcu galben ca șofranul, și cu un glas înfricoșător îl chemă pe căpetenia străjerilor și îi zise:
— Cercetează-l dinaintea mea pe căpetenia caraulelor!
Atunci căpetenia străjerilor, bătrânul prieten al lui Aluniță, se apropie de Ahmad-Vicleanul și îi cercetă buzunarele cât ai clipi, și scoase îndată fănărașul de aur furat de la calif.
Atunci califul, de-abia izbutind să se mai stăpânească, îi spuse lui Ahmad-Vicleanul:
— Ia vino mai aproape! De unde ai lampa aceasta?
El răspunse:
— Am cumpărat-o, o, părinte al dreptcredincioșilor!
Și califul spuse străjerilor:
— Ia să-l ciomăgiți aci pe loc, până ce are să mărturisească!
Și îndată Ahmad-Vieleanul fu înșfăcat de străjeri, dezbrăcat și biciuit și zdrumicat sub lovituri până ce mărturisi tot și povesti toată întâmplarea, de la început până la sfârșit.
califul se înturnă atunci către tânărul Aslan și-i spuse:
— Acuma-i rândul tău. Să-l spânzuri cu mâna ta!
Și îndată străjerii îi petrecură funia pe după gât lui Ahmad-Vieleanul, iar Aslan o prinse cu amândouă mâinile și, ajutat de căpetenia străjerilor, îl săltă pe tâlhar până în vârful spânzurătorii ridicate în mijlocul câmpului de alergări.
După ce se împlini astfel dreptatea, califul îi zise lui Aslan:
— Fiule, tu încă n-ai cerut niciun hatâr pentru isprava ta!
Și Aslan răspunse:
— O, emire al dreptcredincioșilor, devreme ce tu îmi îngădui să cer ceva, te-aș ruga să mi-l dai îndărăt pe tatăl meu!
La aceste cuvinte, califul, nespus de tulburat, începu să plângă, pe urmă suspină:
— Au tu nu știi, fiule, că bietul tătâne-tău, osândit pe nedrept, a murit spânzurat? Ori mai degrabă s-ar fi putut să fi murit, căci lucrul nu-i chiar în afară de orice îndoială. De aceea și jur pe amintirea strămoșilor mei că am să-i dăruiesc cel mai mare hatâr aceluia care îmi va vesti că Aluniță, tatăl tău, nu este mort!
Atunci căpetenia străjerilor veni dinaintea califului și spuse:
— Fâgăduiește-mi că n-am să pățesc nimic!
Și califul răspunse:
— N-ai să pățești nimic! Vorbește!
Și căpetenia străjerilor spuse:
— Îți vestesc vestea cea bună, o, emire al musleminilor. Slujitorul tău cel credincios de odinioară, Aluniță, trăiește!
califul strigă:
— Ah, ce tot spui tu?
El răspunse:
— Pe viața capului tău, îți jur că acesta-i adevărul! Și eu însumi l-am scăpat pe Aluniță, punând să fie spânzurat în locul lui un osândit de rând, care semăna cu el așa cum seamănă un frate cu frate-său. Și-acuma-i adăpostit la Iskandaria, unde pesemne că are o prăvălie în suk.
La aceste cuvinte, califul nu mai putu de bucurie și spuse căpeteniei străjerilor:
— Pleacă și caută-l și adu-mi-l în cel mai scurt răstimp!

Și căpetenia străjerilor răspunse:
— Ascult și mă supun!
Atunci califul porunci să i se dea zece mii de dinari pentru cheltuielile lui de călătorie; și căpetenia străjerilor porni numaidecât la drum spre Iskandaria, unde îl vom afla, de va vrea Allah!

Ci în ceea ce îl privește pe Aluniță, iată!
Corabia cu care plecase ajunsese la Iskandaria după o călătorie minunată ce-i fusese menită de Allah — binecuvântat fie el! Aluniță coborî îndată pe țărm și fu ca vrăjit de înfățișarea Iskandariei, pe care n-o mai văzuse, măcar că el era de baștină din Cairo. Și se duse numaidecât la suk, unde închirie o prăvălie gata orânduită și pe care pristavul pieții o striga la vânzare. Era o prăvălie al cărei stăpân tocmai murise pe neașteptate; și era plină cu tot ce se cere, și cu perne, și drept marfă avea lucruri pentru marinari — pânze, frânghii, sfori, lăzi strașnice, saci pentru mărunțișuri, arme de toate soiurile și de toate prețurile, și mai cu seamă o grămadă grozavă de fierotenii și de vechituri foarte căutate de căpitanii de vase care le cumpărau ca să le vândă prin țările apusului; căci oamenii de prin acele țări se dau în vânt după vechiturile din vremurile de odinioară și își vând până și nevestele și fiicele pe vreo bucățică de lemn putred, de pildă, ori pe vreo piatră talismanică sau pe vreo veche sabie ruginită.
Așa încât nu-i deloc de mirare, că Aluniță, de-a lungul anilor lui de surghiun departe de Bagdad, izbutise de minune în negutătoria lui și câștigase înzecit; căci nimic nu-i mai spornic decât vânzarea de vechituri pe care le cumperi, de pildă, cu o drahmă și le vinzi cu zece dinari.
După ce vânduse tot ce avusese în prăvălie, Aluniță se pregătea s-o vândă și pe ea, goală, când, deodată, pe unul dintre rafturile pe care știa că nu se mai află nimic, zări ceva roșu și strălucitor, îl luă și văzu, cu cea mai mare uimire, că era o mare gemă talismanică, tăiată în șase fețe și atârnată de un lănțișor de aur vechi; iar pe cele șase fețe erau săpate niște nume în litere necunoscute, semănând nespus cu niște furnici ori cu alte gângănii la fel de mărunte. Și tot cerceta gema cu multă luare aminte, socotind cam cât ar putea să câștige pe ea, când văzu în fața prăvăliei un căpitan de corabie care se oprise ca să vadă mai de aproape gema pe care o zărise din uliță.
Căpitanul, după salamalekul cuvenit, îi spuse lui Aluniță:
— O, stăpâne, poți să-mi dai mie gema aceasta, ori cumva nu-i de vânzare?
El răspunse:
— Totu-i de vânzare aici, până și prăvălia!
El întrebă:
— Atunci, primești să-mi vinzi această gemă pe patru mii de dinari de aur?
La aceste cuvinte, Aluniță gândi: „Pe Allah, gema aceasta trebuie să fie nemaipomenit de prețioasă. Trebuie să țin la preț.“ Și răspunse:
— De bună seamă că glumești, căpitane! Căci, pe Allah, pe mine m-a costat, ca preț de cumpărare, o sută de mii de dinari!
Celălalt spuse:
— Atunci, vrei să mi-o dai cu o sută de mii?
Aluniță zise:
— Fie! Dar numai în semn de cinstire față de tine!
Și căpitanul îi mulțumi și îi spuse:
— N-am la mine toți banii aceștia, căci ar fi tare primejdios să umbli

prin Iskandaria cu atâta bănet. Dar vino cu mine la corabie, unde ai să-ți primești prețul și, pe deasupra, un dar de două bucăți de postav, două bucăți de catifea și două bucăți de satin.

Atunci Aluniță se ridică, închise cu cheia ușa de la prăvălie și îl urmă pe căpitan pe puntea corăbiei. Și căpitanul îl rugă să aștepte pe punte și plecă să aducă banii. Ci nu se mai arătă și deodată pânzele fură desfășurate în vânt și corabia spintecă apele, ca o pasăre.

Când Aluniță se văzu răpit astfel pe mare, rămase cum nu se mai poate de năucit. Dar la cine ar fi putut să strige după ajutor, cu atât mai mult cu cât nu vedea niciun marinar căruia să-i ceară vreo lămurire, iar corabia părea că zboară peste mare ca îmboldită de ceva nevăzut?

Pe când sta el așa, buimac și speriat, văzu venind căpitanul care-și freca barba și-l privea cu un aer batjocoritor, și care până la urmă îi spuse:

— Au tu ești musulmanul Aluniță, fiul lui Șamsedin din Cairo și care a fost la seraiul califului la Bagdad?

El răspunse:

— Da, eu sunt fiul lui Șamsedin!

Căpitanul zise:

— Atunci e bine! Peste câteva zile avem să ajungem la Genova, în țara noastră creștinească. Și-ai să vezi tu, musulmanule, ce soartă te așteaptă acolo!

Pe urmă plecă.

Și-așa, călătoria fiind norocoasă foarte, corabia ajunse în portul Genova, cetatea creștinilor de la apus. Și numaidecât o babă, însoțită de doi inși, veni pe punte să-l caute pe Aluniță, care nu mai știa ce să creadă despre acea întâmplare. Ci, lăsându-se în seama ursitei, bune ori rele, care-i era scrisă, o urmă pe bătrâna care-l duse de-a lungul orașului până la o biserică ce ținea de o mânăstire de călugări.

Când ajunseră la ușa bisericii, bătrâna se înturnă către Aluniță și-i spuse:

— De-acuma-nainte tu trebuie să te socoți slugă la biserica aceasta și la această mânăstire. Slujba ta-i să te trezești în fiece zi de cu zori ca să te duci mai întâi la pădure după lemne și să te întorci cât mai iute să speli pe jos în biserică și în mânăstire, să scuturi preșurile și să mături peste tot; pe urmă să dai grâul prin ciur, să-l râșnești, să frământi aluatul și să coci pâinea în cuptor; să iei o măsură de linte, s-o zdrobești, s-o gătești și să umpli pe urmă trei sute șaptezeci de străchini, pe care trebuie să le împarți, una câte una, la toți cei trei sute șaptezeci de călugări din mânăstire; după care, te duci să golești olurile de murdărie din chiliile călugărilor; la urmă, îți închei munca săpând grădina și umplând cele patru butoaie și hârdaiele rânduite de-a lungul zidului. Și toată treaba aceasta trebuie, să fie isprăvită înainte de amiază. Căci va trebui să-ți folosești toate după-amiezile silindu-i pe trecători să intre, de voie-de nevoie, în biserică și să asculte predica; și, dacă nu vor, uite colea o cârjă cu o cruce de fier în vârf, cu care să-i ucizi, din porunca regelui. În felul acesta, n-au să mai rămână în cetate decât creștinii evlavioși, care au să vină aici să fie binecuvântați de călugări. Și-acuma, treci la treabă și ia seama bine să nu care cumva să uiți cele câte ți le-am spus!

Și, zicând acestea, bătrâna îl privi clipind din ochi și se cam mai duse.

Atunci Aluniță gândi: „Pe Allah! asta-i peste poate!“ Și, neștiind la ce să se hotărască, intră în biserica goală cu desăvârșire în clipa aceea și se așeză pe o laviță, ca să încerce să cugete la toate acele întâmplări atâta de ciudate care îi veneau una după alta.

Șezuse acolo cam la vreun ceas de vreme, când auzi răsunând până la el printre stâlpii bisericii un glas atâta de dulce de femeie că numaidecât, uitându-și necazurile, îl ascultă vrăjit. Și-atâta fu de tulburat de acel glas, încât pe dată toate păsărelele din inima lui începură să cânte împreună, și simți coborând în sineși binecuvântata răcoare pe care-o revarsă în suflet o melodie singuratică. Și se și ridică să plece către acel glas, când deodată totul tăcu.

Ci iată că, pe neașteptate, de după stâlpi, se ivi un chip de femeie acoperit cu văl, veni până lângă el și cu un glas tremurător îi zise:

— Ah, Aluniță, de-atâta amar de vreme mă tot gândesc la tine! Binecuvântat fie Allah că a îngăduit să ne întâlnim până la urmă! Iată, avem să ne căsătorim numaidecât!

La aceste cuvinte, Aluniță strigă:

— Nu-i alt Dumnezeu decât unul Allah! De bună seamă că tot ceea ce mi se întâmplă nu este decât un vis! Și-atunci când visul acesta are să se risipească, am să mă trezesc iară în prăvălia mea din Iskandaria!

Tânăra femeie spuse însă:

— Ba nu, o, Aluniță, totul este aievea! Te afli în orașul Genova, unde eu am pus să fii adus, fără de voia ta, prin mijlocirea căpitanului de corabie care se află în slujba tatălui meu, regele cetății Genova. Află, dar, că eu sunt domnița Hosn-Mariam, fiica regelui acestui oraș. Cu ajutorul vrăjitoriei, pe care am învățat-o de când eram mică, am aflat de tine și de frumusețea ta, și m-am îndrăgostit atât de tare de tine, încât l-am trimis pe căpitan să te caute la Iskandaria. Și uite la gâtul meu gema talismanică pe care ai găsit-o pe unul dintre rafturile tale și care fusese așezată acolo chiar de căpitan, ca să te poată aduce pe puntea corăbiei lui. Și peste câteva clipe ai să poți să vezi și tu ce puteri vrăjite îmi dă această gemă. Dar, înainte de toate, trebuie să te însori cu mine. Și-atunci, toate dorințele tale au să se îndeplinească.

Aluniță îi spuse:

— O, domniță, oare-mi făgăduiești tu că ai să mă duci măcar îndărăt la Iskandaria?

Ea spuse:

— Acesta-i lucrul cel mai ușor!

Atunci el primi să se însoare cu ea.

Îndată, domnița Mariam îi spuse:

— Atunci, tu vrei să te întorci numaidecât la Iskandaria?

El răspunse:

— Da, pe Allah!

Ea spuse:

— Să mergem!

Și luă cornalina și îi întoarse spre cer fața pe care era desenat un pat și frecă repede acea față cu degetul cel mare, zicând:

— O, cornalină, în numele lui Soleiman, îți poruncesc să-mi aduci un pat de călătorie!

Nici nu rostise bine aceste cuvinte, că se și ivi dinaintea lor un pat de călătorie, cu păturile și pernele lui. Amândoi se suiră în el și se întinseră în voie. Atunci domnița Mariam luă între degete cornalina, o întoarse către cer cu fața pe care era desenată o pasăre și zise:

— Cornalină, o, cornalină, îți poruncesc, în numele lui Soleiman, să ne duci sănătoși și nevătămați la Iskandaria, pe calea cea mai dreaptă!

Nici nu fusese bine dată porunca și patul se și ridicase lin, se înălță până la bolta bisericii, ieși pe fereastra cea mare și, mai iute decât cea mai

iute pasăre, străbătu văzduhul într-un zbor desfătător și îndată îi lăsă jos la Iskandaria.

Or, chiar în clipa în care punea piciorul pe pământ, văzură venind spre ei un om îmbrăcat după moda de la Bagdad, pe care Aluniță îl cunoscu numaidecât: era însăși căpetenia străjerilor.

De-abia coborâse și el la țărm, tot în acea clipă, în căutarea celui osândit odinioară. Se aruncară atunci unul în brațele celuilalt, și căpetenia străjerilor îi spuse lui Aluniță știrea despre dovedirea vinovatului și despre spânzurarea lui, îi povesti toate întâmplările câte se petrecuseră la Bagdad de patrusprezece ani încoace, și îi spuse totodată și de nașterea fiului său, Aslan, care ajunsese cel mai frumos călăreț din Bagdad.

Iar Aluniță, la rându-i, povesti căpeteniei străjerilor toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârșit. Și acestea îl uluiră nespus pe căpetenia străjerilor care, odată ce tulburarea i se mai domoli, îi spuse:

— Emirul musleminilor dorește să te vadă cât mai grabnic.

El răspunse:

— Păi de bună seamă! Îngăduie-mi doar să mergem până la Cairo, să sărut mâna tatălui meu Șamsedin și a mamei mele, și să-l îndemn să vină cu noi la Bagdad.

Atunci, căpetenia străjerilor se sui cu ei în patul care îi duse într-o clipită până la Cairo, chiar în ulița Galbenă, unde se afla casa lui Șamsedin. Și bătură la poartă. Și mama coborî să vadă cine bate așa și întrebă:

— Cine bate?

El răspunse:

— Eu, fiul tău, Aluniță!

Bucuria mamei fu nespus de mare, pentru ea, care de atâta amar de ani îmbrăcase hainele cernite, și se prăbuși leșinată, în brațele copilului ei. Și tot așa și preacinstitul Șamsedin.

După ce se hodiniră vreme de trei zile acolo, acasă, se suiră cu toții în patul care, la porunca domniței Hosn-Mariam, îi duse sănătoși și teferi la Bagdad, unde califul îl primi pe Aluniță sărutându-l ca pe un copil și îl copleși cu slujbe și cu cinstiri, pe el, ca și pe tatăl său Șamsedin și pe fiul său Aslan.

După care, Aluniță își aduse aminte că, la urma urmei, pricina dintâi a norocului său a fost Mahmud-Deandoaselea, care atâta de iscusit l-a silit să plece întâia oară la drum și apoi l-a cules, gol-goluț, de pe acoperișul fântânii din Bagdad. Așa încât trimise să-l caute peste tot și până la urmă l-au găsit într-o grădină, stând jos în mijlocul băieților, cu care cânta și bea. Și Aluniță îl rugă să vină la palat, unde îl numi căpetenie a caraulelor în locul lui Ahmad-Vicleanul.

După ce își îndeplini această datorie, Aluniță, fericit că-și găsise fecior atâta de frumos și de strălucitor cum era tânărul Aslan, mulțumi lui Allah pentru binefacerile lui. Și trăi nespus de fericit, la Bagdad, între cele trei soții ale sale, Zobeida, Iasmina și Hosn-Mariam, vreme de ani și ani, până ce fu, căutat și el de Nimicitoarea tuturor desfătărilor și Despărțitoarea de toți prietenii! Laudă fie înălțată Celui Neschimbător, către carele se îndreaptă toate câte-s zămislite!

Și Șeherezada, isprăvind de povestit povestea aceasta, se simți oleacă obosită și tăcu.

Atunci, regele Șahriar pe care luarea-aminte îl ținuse nemișcat în tot acest răstimp, strigă:

— Povestea aceasta a lui Aluniță, o, Șeherezada, este, cu adevărat nemaipomenită; și Mahmud-Deandoaselea și misitul Sesam, cu leacul lui, m-au încântat peste poate. Ci, trebuie să-ți spun, faptele lui Deandoaselea mi se par tot încă tulburi, și aș fi bucuros să aud de la tine o lămurire mai limpede, dacă ți-e cu putință.

La aceste cuvinte ale regelui Șahriar, Șeherezada zâmbi a râde și o privi pe soră-sa, Doniazada, pe care o văzu cum nu se mai poate de înveselită; pe urmă spuse regelui:

— Acum, o, preafericitule rege, când micuța aceasta poate să asculte orice, am să-ți povestesc vreo două dintre *Isprăvile poetului Abu-Nuwas,* cel mai desfătător și cel mai fermecător și cel mai de duh dintre toți poeții din Iran și din Arabia.

Iar micuța Doniazada se ridică de pe covorul pe care sta ghemuită și alergă în brațele surorii ei, pe care o sărută dulce și îi spuse:

— Oh! te rog frumos, Șeherezada, începe numaidecât. Hai, fii așa de bună, o, sora mea!

Și Șeherezada spuse:

— Cu toată dragostea din inima mea și ca pe o cinstire datorată acestui rege înzestrat cu purtări atâta de alese.

Văzând însă zorii mijind, Șeherezada, sfioasă ca totdeauna, lăsă povestirea pe mâine.

Într-a două sute șaptezecea noapte

micuța Doniazada așteptă ca Șeherezada să-și isprăvească petrecerea obișnuită cu Șahriar și, ridicând capul, strigă:

— O, sora mea, te rog, ce mai aștepți acum de nu ne povestești znoavele despre desfătătorul poet Abu-Nuwas, prietenul califului, cel mai plăcut dintre toți poeții din Iran și din Arabia?

Iar Șeherezada zâmbi către soră-sa și-i spuse:

— Nu aștept decât îngăduința regelui ca să povestesc câteva dintre isprăvile lui Abu-Nuwas, care era un foarte mare destrăbălat!

Și regele Șahriar, înturnându-se către Șeherezada, îi spuse:

— În adevăr, Șeherezada, n-aș fi deloc nemulțumit să te ascult povestindu-ne asemenea isprăvi. Ci trebuie să-ți mărturisesc că în noaptea aceasta mă simt dornic de gânduri mai înalte. Așadar, dacă știi vreo poveste ce-ar putea să-mi îmbogățească în vreun fel mintea, să nu cumva să socoți că nu m-ar interesa. Dimpotrivă! mai târziu, dacă răbdarea mea nu are să ajungă la capăt, ai să poți să-mi povestești, Șeherezada, și acele isprăvi ale lui Abu-Nuwas.

La aceste cuvinte ale regelui Șahriar, Șeherezada răspunse:

— Tocmai cugetasem toată ziua, o, rege fericit, la povestea unei fete nemaipomenit de învățate și de frumoase și care se numea Simpatia. Și-s gata să-ți înșir toate câte știu despre purtarea și despre minunatele ei cunoștințe!

Și regele Șahriar grăi:

— Pe Allah! nu mai zăbovi, dar, să-mi împărtășești toate despre câte mi-ai pomenit! Căci nimic nu-mi place să ascult mai mult decât înțeleptele cuvinte spuse de către tinerele fete frumoase. Și foarte doresc ca istorisirea făgăduită să mă mulțumească întru totul și să-mi fie de folos totodată, și o

pildă din învățătura pe care orice adevărat musulman trebuie s-o aibă.

Atunci Șeherezada stătu pe gânduri un răstimp și, ridicând un deget, începu.

Povestea preaînvățatei Simpatia

Se povestește — dar numai unul Allah este atoateștiutor! — că a fost odată la Bagdad un negustor cu un dever cum nu s-a mai pomenit. Se bucura de onoruri, de cinstiri, de drepturi și de hatâruri de toate soiurile, ci nu era deloc fericit, pentru că Allah nu-și întinsese asupră-i binecuvântarea de a-i dărui și lui un copil, fie măcar și fată. Și-așa, îmbătrânise în mâhnire și își vedea zi de zi oasele făcându-se tot mai străvezii și mai moi, fără a fi izbutit să capete de la vreuna dintre multele-i neveste mângâierea așteptată. Într-o zi însă, după ce împărțise pomeni multe și bogate, și după ce trecuse pe la schimnici, și ajunase, și se rugase cu evlavie, se culcă cu cea mai tânără dintre soțiile sale și, prin mila celui Preaînalt, o lăsă însărcinată pe-clipă pe-dată.

Și peste nouă luni, numărate zi cu zi, soția negustorului născu fără necaz un băiețel atât de frumos că părea rupt din lună.

Așa încât negustorul, din recunoștință față de cel Atoatedătător, nu uită să-și îndeplinească legămintele ce le juruise și făcu daruri mari săracilor, văduvelor și orfanilor, vreme de șapte zile în șir; iar în dimineața celei de a șaptea zile se gândi să dea un nume feciorului său, și-l numi Abul-Hassan.

Copilul fu crescut în brațele doicilor și ale roabelor frumoase, și fu îngrijit ca un lucru de mare preț, și de femei, și de slujitori, până ce ajunse la anii învățăturii. Atunci îl încredințară celor mai iscusiți dascăli, care îl deprinseră să citească sfintele cuvinte ale *Coranului* și îl învățară scrierea frumoasă, poezia, socotelile și măiestria de a trage cu arcul. Și-așa, ajunse să știe mai multe decât toți cei din vremea și de seama lui.

Iar la aceste atât de felurite științe, mai adăuga și un farmec ca de vrajă, și era desăvârșit de frumos. Și fu bucuria tatălui său și desfătul luminii ochilor lui, atât cât îi fusese mai dinainte menit de la ursitoare. Ci atunci când bătrânul simți apropiindu-se sorocul ce-i fusese sorocit, îl chemă, într-una din zile, pe feciorul-său, îl puse să ia loc dinainte-i și-i spuse:

— Fiule, iată că sorocul meu e pe-aproape și nu-mi mai rămâne decât să mă pregătesc a mă înfățișa dinaintea stăpânului cel mare. Îți las moștenire averi multe, bogății și moșii, sate întregi, cu pământuri mănoase și cu livezi roditoare, care să vă ajungă cu prisosință și ție, și copiilor copiilor tăi. Nu te sfătuiesc decât să știi a te bucura de ele cu măsură, mulțumindu-i celui Atoatedătător.

Și bătrânul negutător muri de boala lui, iar Abul-Hassan fu mâhnit cum nu se mai poate. Și după ce îndatoririle înmormântării fură îndeplinite, el se îmbrăcă în haine cernite și se închise în jalea lui.

Ci în curând prietenii lui izbutiră să-l însenine și să-l smulgă din mâhnire. Și izbutiră atâta de bine, încât îl siliră să intre la hammam ca să se lumineze și-apoi să-și schimbe straiele; și îi spuseră, ca să-l mai mângâie:

— Cel ce se replăsmuiește în feciori ca tine nu moare în veci. Scutură-

te, dar, de tristețe și gândește-te cum să te folosești de tinerețea și de bogățiile tale!

Și-așa, Abul-Hassan uită încetul cu încetul sfaturile tătâne-său și până te urmă ajunse să socoată că fericirea și averea-s fără de sfârșit. Și deatunci nu mai conteni a-și împlini toate toanele, a se lăsa în voia tuturor desfătărilor, a petrece cu toate cântărețele și cu toate almeele, a mânca în toate zilele grămezi de pui, că-i plăceau puii, a destupa toate chiupurile cu băuturi amețitoare roase de ani, a asculta clinchetele cupelor ciocnite, a sparge tot ce putea să spargă, a părădui tot ce putea să părăduiască, și a sfărma tot ceea ce putea să sfarme, până ce sfârși prin a se trezi într-o zi fără nimic în mâinile lui, afară poate doar de sine însuși. Și, din toate câtei lăsase moștenire răposatul tată-său, ca slujitori și slujitoare, nu-i mai rămăsese decât o singură roabă, dintr-o mulțime de roabe.

Ci roaba aceasta se numea Simpatia și nicicând nu s-a potrivit mai bine un nume cu făptura care îl purta. Căci Simpatia era o tânără tot atâta de dreaptă ca și litera *alef,* cu un mijlocel așa de subțirel încât soarele nici n-ar fi putut să-i aștearnă umbra pe pământ; chipu-i purta semnul limpede al binecuvântării lui Allah; gura-i părea pecetluită cu pecetea lui Soleiman, anume ca să ascundă o comoară de mărgăritare; dinții-i păreau două șiruri aidoma de salbe. Și despre ea vorbea parcă poetul în aceste cuvinte:

E luminoasă și-i mlădie,
Ca, zveltul fir de trandafir;
Și-i toată numai bucurie,
Ca viul soarelui potir,
Ca blânda floare zoroclie
Ce-și leagănă suavu-i fir.

I-i cerul scris în raza feții,
Iar pajiștile verzi din rai,
Cu dulcele izvor al vieții,
Sclipesc sub strălucitu-i strai;
Și-i însăși lumea frumuseții
Izarul ei ca un serai.

Toate culorile le-mbină:
Al rozei roșu, alb de-argint,
Și alb de sandal, și-i lumină
Al murei negru strălucind;
Iar frumusețea, ei deplină
O apără de răul jind.
Slăvit să fie-Acela care
Asupra ei a revărsat
Atâta slavă stătătoare!
Și fericit acel bărbat
Căruia-i fi-va desfătare
Vrăjitu-i glas înfiorat!

Așa era roaba Simpatia, singura comoară pe care-o mai avea risipitorul Abul-Hăssan.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și doua noapte

Ea urmă:

El însă, Abul-Hassan, când văzu că toată moștenirea se dusese fără întoarcere, căzu într-o stare de deznădejde care-i spulberă și somnul și pofta de mâncare; și stătu așa trei zile și trei nopți fără să mănânce, fără să bea, fără să doarmă, până ce roaba Simpatia gândi că are să-l vadă cum moare, și se hotărî să-l scape cu orice preț.

Se împodobi cu hainele cele mai frumoase și se înfățișă stăpânului ei cu un zâmbet vestitor de bine pe buze, spunându-i:

— Allah, prin mijlocirea mea, are să pună capăt zbuciumărilor tale. Pentru aceasta, nu trebuie decât să mă duci dinaintea stăpânului nostru, emirul dreptcredincioșilor, Harun Al-Rașid, și să-i ceri drept preț de vânzare pentru mine zece mii de dinari. Dacă prețul are să i se pară prea ridicat, să-i spui: „O, emire al dreptcredincioșilor, tânăra aceasta prețuiește încă și mai mult, lucru de care ai să-ți dai și mai bine seama punând-o să-ți dovedească tot ce știe. Atunci ea are să se ridice în ochii tăi și ai să vezi că nimeni nu are seamăn cu ea și că este vrednică să-l slujească pe califul, stăpânul nostru." Și-l sfătui și stărui să nu care cumva să lase mai puțin din prețul acela.

Abul-Hassan care, din nepăsare, până în clipa aceea nu luase aminte la însușirile și la harurile frumoasei lui roabe, nici n-ar fi fost în stare să prețuiască, după mintea lui, însușirile pe care ea le avea. El nu găsi decât că gândul nu-i rău și că ar fi fost cu putință să se izbândească. Se ridică, așadar, numaidecât, și, luând-o pe Simpatia după el, o duse în fața califului, căruia îi repetă vorbele pe care ea îl sfătuise să le spună.

Atunci califul se înturnă către ea și o întrebă:

— Cum te cheamă?

Ea spuse:

— Mă cheamă Simpatia.

El îi spuse:

— O, Simpatia, ești oare tu destul de învățată și poți să-mi pomenești numele feluritelor ramuri ale științei pe care le-ai adâncit?

Ea răspunse:

— O, stăpâne, am studiat sintaxa, poezia; șariatul și celelalte legi ale dreptății, muzica, astronomia, geometria, aritmetica, legile moștenirii și taina de a citi cărțile de vrăjitorie și inscripțiile din vechime. Știu pe de rost *Sfânta Carte* și pot s-o citesc în șapte chipuri felurite; cunosc întocmai numărul tuturor surelor cuprinse în ea, ca și al versetelor și al sipariilor în care se împart versetele, și toate părțile care o alcătuiesc, și cum a fost alcătuită, și câte consoane și câte vocale cuprinde; știu și care sure anume au fost inspirate și scrise la Mecca, și care sunt cele dictate la Medina; cunosc toată sunna și toate canoanele, și știu să deosebesc hadisurile și să apreciez câtu-s ele de adevărate; nu-mi sunt străine nici logica, nici arhitectura și nici filosofia, ca și elocința ori retorica; știu să alcătuiesc poeme și să le fac simple și curgătoare sau complicate, cum le plac numai celor pricepuți; și dacă uneori tâlcul unora este mai ascuns, aceasta o fac

ca să rețină mai bine atenția și ca să desfete mințile ce izbutesc să dezlege firul cel subtil; am învățat, așadar, multe lucruri, și ceea ce am învățat nu am mai uitat. Pe lângă acestea, știu și să cânt; și dansez ca o pasăre; și stăpânesc și läuta, și flautul; și mânuiesc strunele pe cincizeci de tonuri felurite. Așa încât, atunci când cânt, cel care mă aude își sfâșie sufletul, iar gazelele se îmbată când mă privesc. Ucid, atunci când trec îmbrăcată și parfumată, legănându-mă; iar dacă-mi scutur șoldurile, cei ce mă văd se prăbușesc; și când fac cu ochiul, înjunghii; când îmi scutur brățările, revărs orbirea; când ating pe cineva, îi dau viață; și, dacă mă îndepărtez, îl fac să moară.

Când Harun Al-Rașid, califul, auzi aceste cuvinte, rămase uluit de încântare că vedea atâta har și-atâta frumusețe, atâta știință și tinerețe în fata care sta-naintea lui, cu ochii coborâți sfios. Se întoarse către Abul-Hassan și-i zise:

— Am să dau; îndată porunci să fie chemați dascălii de științe, spre a pune la probă pe roaba ta și spre a mă încredința, după o cercetare limpede față de toți, dacă-i cu adevărat tot atâta de învățată pe câtu-i de frumoasă. Și dacă va izbuti să iasă biruitoare în această probă, nu numai că am să-ți dau cele zece mii de dinari, dar am să te și acopăr cu hatâruri că mi-ai adus o atare minune. De nu, n-o fi nimica, și-ți va rămâne în stăpânire pe mai departe!

Și, pe loc, califul trimise să fie adus cel mai mare învățat al vremii, Ibrahim ben-Saiar, care își însușise toate cunoștințele omenești; și mai trimise să fie aduși și poeții, și grămăticii, și cititorii din *Coran*, și doftorii, și astronomii, și filosofii; și fakihii; și ulemaii meșteri în teologie. Și toți veniră fără zăbavă la serai și se strânseră în sala de primire, fără a ști pentru care pricină fuseseră chemații.

Și la porunca marelui calif, se așezară toți roată pe covoare, pe când la mijloc, pe un jeț de aur, adus acolo după dorința califului, sta tânăra Simpatia, cu fața ascunsă de o feregea subțirică. Și ochii-i scânteiau prin feregea, și dinții-i zâmbeau într-un zâmbet.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și patra noapte

Ea urmă:

După ce asupra acelei adunări se așternu o tăcere atât de adâncă încât s-ar fi putut auzi și sunetul căderii unui ac pe jos, Simpatia făcu dinaintea tuturora o temenea plină de gingășie și de demnitate, și, cu cel mai ales fel de a vorbi, spuse califului:

— O, emire al dreptcredincioșilor, poruncește! Sunt gata să răspund la întrebările pe care vor binevoi să mi le pună preaînțelepții și preacinstiții învățați, cititori ai *Coranului,* fakihi, doftori, arhitecți, astronomi, geometri, grămătici, filosofi și poeți.

Atunci, califul Harun Al-Rașid se înturnă către toți aceia și le spuse:

— V-am chemat aici ca să cercetați atât felurimea cât și adâncimea

cunoștințelor acestei tinere, și ca să nu cruțați nimic pentru a dovedi atât știința voastră, cât și învățătura ei, deopotrivă.

Și toți învățații răspunseră ploconindu-se până la pământ și ducându-și mâinile la ochi și la frunte, și zicând:

— Ascultăm și ne supunem lui Allah și ție, o, emire al dreptcredincioșilor!

După aceste cuvinte, tânăra Simpatia rămase câteva clipe cu capul plecat, pe urmă ridică fruntea și spuse:

— Mai întâi, care dintre voi toți, o, stăpânii mei, este cel mai priceput în cunoașterea *Coranului* și în sunna despre Profet (cu el fie pacea și rugăciunea!)?

Atunci se ridică un ulema, arătat cu degetul de toți. Ea îi spuse:

— Întreabă-mă, așadar, tot ce vrei din știința ta.

Și învățatul zise:

— O, copilă, devreme ce ai învățat temeinic Sfânta Carte a lui Allah, trebuie să cunoști și numărul surelor, al cuvintelor și al literelor pe care le cuprinde, precum și legile credinței noastre. Spune-mi, dar, pentru început, cine-i Domnul tău, cine-i Profetul tău, cine-i Imamul tău, care-i îndreptarul tău, care-i orânduitorul vieții tale, care-i călăuza drumurilor tale și cine-s frații tăi?

Ea răspunse:

— Allah este Domnul meu; Mohamed — cu el fie rugăciunea și pacea! — este Profetul meu; *Coranul* este legea mea, așadar el este imamul meu; Kaaba, casa lui Allah ridicată de Abraham la Mecca, este îndreptarul meu; pilda sfântului nostru Profet este orânduirea vieții mele; Sunna, cu toate datinele pe care le cuprinde, este călăuzul drumurilor mele; și toți dreptcredincioșii sunt frații mei.

Învățatul urmă, pe când califul începea să se minuneze de limpezimea și de temeinicia acelor răspunsuri în gura unei copilandre așa de gingașe:

— Spune-mi, cum știi că este un Dumnezeu?

Ea răspunse:

— Prin rațiune!

El întrebă:

— Ce este rațiunea?

Ea răspunse:

— Rațiunea este un har îndoit: este și înnăscută, este și dobândită. Rațiunea înnăscută este aceea pe care Allah a pus-o în inima slujitorilor săi. Iar rațiunea dobândită-i aceea care, la omul întreg, este roada învățăturii și a muncii statornice.

El se minună.

— Este cât se poate de bine! Dar unde se află rațiunea?

Ea spuse:

— În inima noastră. Și de acolo își înalță ea avânturile către mintea noastră, din care își face lăcaș.

El spuse:

— Desăvârșit răspuns! Ci poți tu să-mi spui cum ai învățat să-l cunoști pe Profet (cu el fie rugăciunea și pacea!)?

Ea răspunse:

— Cu ajutorul cetirii Cărții lui Allah, cu ajutorul dovezilor și al mărturiilor.

El spuse:

— Minunat! Ci poți să-mi spui care-s îndatoririle de căpătâi ale credinței noastre?

Ea răspunse:
— Sunt cinci îndatoriri în credința noastră: mărturisirea de credință: „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah, și Mahomed este trimisul Lui“; rugăciunea; milostenia; postirea în luna ramadan; și hagialâcul la Mecca, atunci când se poate face.
El întrebă:
— Care-s faptele de evlavie cele mai vrednice de laudă?
Ea răspunse:
— Sunt în număr de șase: rugăciunea, milostenia, postul, hagialâcul, lupta împotriva relelor porniri, și a nelegiuirilor, și războiul pentru sfânta credință.
El spuse:
— Bine-ai răspuns! Ci pentru ce te rogi tu?
Ea grăi:
— Mă rog ca să-i dăruiesc Domnului meu închinarea dragostei mele, ca să-l preamăresc și să-mi înalț sufletul către seninătate.
El strigă:
— Minunat e și răspunsul acesta! Ci oare rugăciunea nu presupune mai întâi niște pregătiri anume?
Ea răspunse:
— De bună seamă! Trebuie să-ți cureți întregul trup prin spălări rituale, să îmbraci haine pe care să nu se afle urma nici măcar a unei pete de murdărie, să cauți un loc liniștit și curat, să-ți acoperi bine partea trupului dintre buric și genunchi, să-ți limpezești gândurile și să te întorci cu fața către Kaaba din sfânta Mecca!
— Care este însemnătatea rugăciunii?
— Ea-i temelia pe care se sprijină credința!
— Care-s roadele rugăciunii? Și care-i folosul ei?
— Rugăciunea cea cu adevărat frumoasă nu este de niciun folos pământesc. E-ai doar legătura în duh dintre făptura noastră și Domnul nostru. Ea poate să deie numai roade sufletești, și tocmai de aceea cu atât mai frumoase; ea luminează inima și-i dăruie strălucire, întărește mintea cea șovăielnică și îl apropie pe rob de Stăpânul lui.
— Care-i cheia rugăciunii? Și care-i cheia acestei chei?
— Cheia rugăciunii este spălarea sfântă, iar cheia sfintei spălări este începutul rugăciunii: „În numele lui Allah cel fără de margini îndurător și atotmilostivul!“
El întrebă:
— Care sunt regulile ce trebuiesc a fi urmate la spălare?
Ea spuse:
— După dreapta învățătură a imamului El-Șafi ben-Idris, sunt douăsprezece reguli: întâi să rostești cuvântul de început: „În numele lui Allah!“; apoi să-ți speli palmele înainte de a le afunda în vas; să-ți clătești gura; să-ți speli nările luând apă în căușul mâinii și trăgând-o pe nas; să-ți speli fața toată, precum și urechile, și pe dinăuntru, și pe dinafară, cu altă apă; să-ți prefiri barba cu degetele; să-ți tragi degetele de la mâini și de la picioare, până ce trosnesc; să pui piciorul drept înaintea celui stâng; să repeți de trei ori fiecare spălare; să rostești după fiecare spălare mărturisirea de credință; și, la urmă, odată ce ai isprăvit spălările, să mai rostești și aceste cuvinte cucernice: „O, Dumnezeul meu! socotește-mă și pe mine în rândul celor ce se pocăiesc, al slujitorilor tăi curați și credincioși! Laudă Dumnezeului meu! Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu, afară numai tu singurul! Tu ești mântuirea mea; de la tine cer, plin de căință,

iertarea greșelilor mele! Amin." Aceasta-i, într-adevăr, rugăciunea pe care Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea!) ne sfătuiește s-o rostim, când spune: „Am să deschid la perete, dinaintea celui care o va rosti, cele opt porți ale raiului; și el are să poată intra pe poarta pe care îi va plăcea!"

Învățatul zise:

— Răspunsul acesta-i dat cu cea mai desăvârșită pricepere, într-adevăr! Dar ce fac îngerii și diavolii din preajma celui care-și îndeplinește spălările?

Simpatia răspunse:

— Atunci când omul se pregătește să-și facă spălările, îngerii vin să stea de-a dreapta lui, iar diavolii de-a stânga; dar de îndată ce el rostește cuvintele: „În numele lui Allah!" diavolii o iau la fugă, pe când îngerii se apropie de el, așternând asupra capului lui un plocat de lumină, de formă pătrată, pe care-l țin atârnat la cele patru colțuri; și cântă slavă lui Allah, și se roagă lui să ierte greșalele acelui om. Dar dacă el uită să rostească numele lui Allah, sau dacă nu-l rostește până la capăt, diavolii se întorc..:

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și cincea noapte

Ea urmă:

…diavolii se întorc de-a valma și își dau toate silințele să arunce tulburarea în sufletul lui, să strecoare îndoiala în el și să-i adoarmă duhul și evlavia! Este de datoria celui care își face spălările să lase apa să curgă peste tot trupul și peste tot părul său, văzut ori ascuns, și peste părțile cele de rușine, și să se frece bine peste tot, iar picioarele să nu și le spele decât la sfârșit!

Învățatul zise:

— Bun răspuns! Poți tu acuma să-mi spui care sunt regulile de urmat în spălarea numită taiamum?

Ea răspunse:

— Spălarea numită taiamum este curățirea cu nisip și cu țărână. Spălarea aceasta se face în următoarele șapte împrejurări, hotărâte de datini, după deprinderile Profetului. Și se fac urmând cele patru îndrumări însemnate chiar în învățătura din Sfânta Carte. Cele șapte împrejurări care îngăduie asemenea spălare sunt: lipsa de apă; teama de a nu isprăvi provizia de apă; nevoia de această apă pentru băut; frica de a nu pierde vreo parte din ea pe drum; bolile care opresc folosirea apei; vreo frângere a vreunor oase care cer odihnă spre a se vindeca rănile ce nu trebuiesc atinse. În ce privește cele patru îndrumări ce trebuiesc îndeplinite neabătut la această spălare cu nisip și cu țărână, ele sunt: mai întâi să fii de bună-credință; apoi să iei nisipul sau țărâna cu mâinile și să faci mișcările de spălare pe față; pe urmă să faci mișcările de spălare a brațelor până la coate; și să-ți ștergi mâinile. Două reguli mai sunt de asemenea de luat aminte, căci sunt așa cum le pomenește sunna: să începi spălarea cu sfintele vorbe: „În numele lui Allah!" și să speli mai întâi toate părțile de-a

dreapta trupului și după aceea pe cele de-a stânga.

Învățatul spuse:

— Foarte bine! Dar, ca să ne întoarcem la rugăciune, poți să-mi spui cum trebuie să fie săvârșită și ce anume lucruri pretinde?

Ea grăi:

— Lucrurile pe care le pretinde rugăciunea sunt înșiși stâlpii ei de temelie. Acești stâlpi ai rugăciunii sunt: mai întâi, o simțire curată; al doilea, cuvintele takbirului, care înseamnă a spune „Allah este cel mai mare!“; al treilea, a rosti fatihaua, care-i sura de început a *Coranului;* al patrulea, să te pleci cu fața la pământ; al cincelea, să te ridici; al șaselea, să faci mărturisirea de credință; al șaptelea, să te așezi pe călcâie; al optulea, să te închini pentru Profet, zicând: „Cu el fie rugăciunea și pacea lui Allah!“; al nouălea, să-ți păstrezi mereu aceeași inimă curată.

Învățatul zise:

— Ce-i drept, răspunsul acesta este desăvârșit! Poți tu acum să-mi spui cum trebuie plătit obolul de milostenie?

Ea răspunse:

— Poți să plătești obolul de milostenie în patrusprezece feluri: în aur sau în arginți; în cămile; în vaci; în oi; în grâu; în orz; în mei; în mălai; în boia; în năut; în orez; în stafide și în curmale. În ce privește aurul, dacă nu ai decât mai puțin de douăzeci de drahme de aur de la Mecca, nu ești dator să plătești niciun fel de dijmă de milostenie; dacă ai mai mult, trebuie să dai trei drahme pentru fiecare sută. Și în ceea ce privește arginții este tot așa. În ce privește vitele, cel care stăpânește cinci cămile plătește o oaie; cel care are douăzeci și cinci de cămile dă una ca dijmă, și tot așa mai departe. În ce privește oile și mieii, se dă una din patruzeci. Și tot așa și pentru celelalte.

Învățatul zise:

— Minunat! Vorbește-mi acum despre post!

Simpatia răspunse:

— Postul înseamnă să nu mănânci, să nu bei și să nu te desfeți trupește de-a lungul zilei până după scăpătatul soarelui, cât ține toată luna ramadanului, îndată după ce a răsărit luna nouă. Este bine, de asemenea, să nu te dedai la niciun fel de vorbărie deșartă și la nicio altă citire în afară de cea a *Coranului.*

Învățatul întrebă:

— Dar nu sunt oare unele lucruri care, la întâia vedere, pot face fără de folos postul, dar care, după învățătura Sfintei Cărți, nu-i răpesc în fapt nimic din însemnătate?

Ea răspunse:

— Într-adevăr, sunt și lucruri care nu fac fără de folos postul. Acestea-s alifiile, balsamurile și unsorile; kholul pentru ochi și colirele; praful de pe drumuri; faptul de a-ți înghiți saliva; pierderea fără de voie, fie noaptea, fie ziua, a seminței; privirea aruncată asupra unei femei străine care nu este musulmană; luarea de sânge și punerea de ventuze, fie obișnuite, fie cu sângerare. Acestea-s lucrurile care nu iau nimic din foloasele postului.

Învățatul zise:

— Răspunsul este minunat! Dar despre cufundarea în cuget ce știi?

Ea grăi:

— Cufundarea în cuget pretinde o îndelungată ședere într-o moscheie, ferindu-te a mai privi vreo femeie ori a rosti vreo vorbă. Ea este numai o recomandare pe care ne-o dă sunna, ci nu-i o îndatorire cerută neabătut de dreapta credință.

Învățatul zise:
— Vreau să te aud acum ce știi să spui despre hagialâc.
Ea răspunse:
— Călătoria la Mecca, sau hagialâcul, este o îndatorire pe care orice musulman trebuie s-o îndeplinească măcar o dată în viața lui, atunci când a atins vârsta judecății. Pentru îndeplinirea hagialâcului, trebuie să se ia seama la mai multe cerințe. Trebuie să te îmbraci cu haina de hagiu, numită ihram, să te ferești a avea vreo atingere cu femeile, să-ți bărbierești fața, să-ți tai unghiile și să umbli cu capul și cu obrazul acoperite. Mai sunt și alte cerințe de acestea, care se află în sunna.
Învățatul zise:
— Ai răspuns foarte bine! Dar ia să trecem la războiul sfânt.
Ea răspunse:
— Războiul sfânt este acela care se duce împotriva necredincioșilor, atunci când Islamul se află în primejdie. El nu trebuie să se poarte decât spre apărare. Și de îndată ce dreptcredinciosul se află sub arme, el trebuie să meargă împotriva necredinciosului și să nu dea niciodată îndărăt!
Învățatul întrebă:
— Poți să-mi dai niscaiva amănunte despre vânzare și despre cumpărare?
Simpatia răspunse:
— Și la vânzare, ca și la cumpărare, amândouă părțile trebuie să se înțeleagă de bună voie, iar în împrejurări mai deosebite, să se întocmească și un senet de consimțire și de primire. Sunt însă și anumite lucruri pe care sunna le oprește a fi vândute ori cumpărate. Așa…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…Așa, este cu desăvârșire oprit a schimba curmale uscate pe curmale proaspete, smochine uscate pe smochine proaspete, carne uscată și sărată pe carne proaspătă, unt sărat pe unt proaspăt, și tot așa, orice este proaspăt pe ce este vechi și uscat, atunci când este vorba de lucruri de același soi.
După ce învățatul ulema întru ale Sfintei Cărți auzi aceste răspunsuri ale Simpatiei, nu se putu opri să cugete că ea știa tot atâtea câte știa și el, și nu vroi a se mărturisi neînstare s-o prindă cu vreo greșeală.
Hotărî, dar, să-i pună niște întrebări mai dibace și o întrebă:
— Ce vrea să spună, ca grai, cuvântul *spălare?*
Ea răspunse:
— A îndepărta de pe tine cu ajutorul spălatului toate necurățeniile de dinlăuntru și de dinafară.
El întrebă:
— Ce vrea să însemne cuvântul *a posti?*
Ea spuse:

— A te lipsi de bunăvoie de ceva ce-ți place.
El întrebă:
— Ce înseamnă cuvântul *a dărui?*
Ea spuse:
— A te îmbogăți întru Allah.
El întrebă:
— Și *a merge în hagialâc*?.
Ea răspunse:
— A ajunge la țintă.
El întrebă:
— Și *a purta războiul*?
Ea spuse:
— A te apăra.
La aceste cuvinte, învățatul se ridică în picioare și grăi:
— În adevăr, întrebările și încercările mele au ajuns la capăt! Roaba aceasta este uimitoare și ca știință, și ca înțelepciune, o, emire al dreptcredincioșilor!
Ci Simpatia zâmbi dulce și îl opri.
— Aș vroi, la rându-mi, să-ți pun și eu o întrebare. Și de nu vei izbuti s-o dezlegi, atunci să-mi dai îngăduința a-ți lua rantia de ulema.
El zise:
— Primesc! Pune-mi întrebarea, copilă!
Ea întrebă:
— Care sunt ramurile de sprijin ale Islamului?
Învățatul rămase un răstimp pe gânduri și până la urmă nu știu ce să răspundă.
Atunci însuși califul grăi și spuse Simpatiei:
— Răspunde tu la această întrebare, și rantia acestui învățat va fi a ta!
Simpatia se înclină și răspunse:
— Ramurile Islamului sunt în număr de nouă: a asculta întocmai de învățătura Sfintei Cărți; a te supune la datinile pe care ni le-a lăsat sfântul nostru Profet; a nu mânca niciodată ceea ce este oprit; a pedepsi pe făcătorii de rele, spre a nu vedea sporind răutatea celor răi, ca urmare a îngăduinței celor buni; a trudi să cunoști învățăturile credinței; a ajuta pe slujitorii lui Allah; a te feri de tot ceea ce aduce tulburare și schimbare; a dovedi curaj în năpastă; a ierta atunci când ești tare și puternic.
După ce califul auzi acest răspuns, porunci să se ia numaidecât mantia învățatului și să se dea Simpatiei; lucru care fu îndeplinit îndată, spre tulburarea învățatului, care ieși din sală cu capul plecat.
Atunci se ridică un al doilea ulema, care era vestit pentru istețimea sa în cunoașterea teologiei și pe care ochii tuturora îl arătau vrednic de cinstea de a o întreba pe tânără.
El se înturnă către Simpatia și îi zise:
— N-am să-ți pun, o, gingașă copilă, decât numai câteva întrebări scurte. Poți tu să-mi spui, mai întâi, care-s datoriile de luat aminte la timpul mesei?
Ea răspunse:
— Mai întâi trebuie să te speli pe mâini, să rostești numele lui Allah și să-i aduci mulțumire. Te așezi apoi pe șoldul stâng, te slujești, ca să mănânci, numai de degetul cel mare și de celelalte prime două degete, nu iei decât îmbucături mici, mesteci, bine îmbucătura, și te ferești să te uiți la vecinul tău, ca nu cumva să-l stânjenești ori să-i tai pofta de mâncare.
Învățatul întrebă:

— Poți, acum, să-mi spui ce este *ceva,* ce este *jumătate de ceva* și ce este *mai puțin decât ceva?*
Ea răspunse fără șovăire:
— Dreptcredinciosul este *ceva,* fățarnicul este *jumătate de ceva,* iar necredinciosul este *mai puțin decât ceva!*
El grăi:
— Întocmai! Spune-mi: unde se află credința?
Ea răspunse:
— Credința sălășluiește în patru locuri: în inimă, în cap, în limbă și în cele patru mădulare. Așa fel că tăria inimii stă în bucurie, tăria capului în cunoaștere, tăria limbii în neminciună, iar tăria celor patru mădulare în supunere.
El întrebă:
— Câte inimi sunt?
— Sunt multe: inima dreptcredinciosului și inima necredinciosului, care-i cu totul dimpotrivă cu inima celui dintâi...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute șaptezeci și opta noapte

Ea urmă:

...inima legată de lucruri pământești și inima legată de plăcerile sufletului; sunt inimi stăpânite de patimi, ori de ură, ori de zgârcenie; sunt inimi, ticăloase, și inimi arse de dragoste, și inimi umflate de mândrie; pe urmă, sunt inimi luminate, ca acelea ale soților sfântului nostru Profet; și-apoi este inima sfântului nostru Profet însăși, inima Celui Ales.
Când învățatul ulema auzi acest răspuns, grăi:
— Roabă, ai căpătat adeverirea mea!
Atunci frumoasa Simpatia îl privi pe calif și spuse:
— O, conducătorule al dreptcredincioșilor, îngăduie-mi să pun la rându-mi numai o întrebare celui ce m-a cercetat și să-i iau rantia, de nu mi-o ști răspunde!
Și îngăduirea fiind dată, ea îl întrebă pe învățat:
— Poți tu să-mi spui, o, preacinstitule șeic, care-i îndatorirea ce trebuie îndeplinită înaintea tuturor îndatoririlor, măcar că ea nu-i cea mai de căpetenie?
La întrebarea aceasta, savantul nu știu ce să răspundă și fata se grăbi să-i ia rantia, și ea însăși dădu răspunsul:
— Este îndatorirea de a-ți face spălarea; căci scris este limpede: să te cureți înainte de a-ți îndeplini fie și cea mai măruntă îndatorire religioasă și înainte de orice lucru cerut de Sfânta Carte și de sunna!
După care, Simpatia se întoarse către adunare și o întrebă printr-o privire la care răspunse unul dintre învățați, care era unul dintre oamenii cei mai vestiți ai veacului și n-avea seamăn în cunoașterea *Coranului.*
El se ridică și îi spuse Simpatiei:
— O, tu, copilă plină de duh și de desfătătoare miresme, poți oare,

devreme ce cunoști Sfânta Carte a lui Allah, să ne dai o pildă despre temeinicia științei tale în această privință?

Ea răspunse:

— *Coranul* este alcătuit din o sută patrusprezece sure ori capitole, dintre care șaptezeci au fost dictate la Mecca, iar patruzeci și patru la Modina. Este împărțit în șase sute douăzeci și una de părți numite așar, și în șase mii două sute treizeci și șase de versete numite aiate. Cuprinde șaptezeci și nouă de mii patru sute treizeci și nouă de litere, la fiecare dintre ele fiind adăugate zece semne anume. Se află pomenite în el numele a douăzeci și cinci de profeți: Adam, Nuh, Ibrahim. Ismail, Isaac, Yacub, Yussef, El-Yoș, Yunes, Loth, Salek, Hud, Șoaib, Daud, Soleiman, Zul-Kefel, Edris, Elias, Yahia, Zaharia, Ayub, Mussa, Harun, Issa (Isus) și Mahomed (cu ei cu toți fie rugăciunea și pacea!). Se mai află numele a nouă păsări ori ființe înaripate: țânțarul, albina, musca, pupăza, corbul, lăcusta, furnica, pasărea ababil și pasărea lui Issa (cu el fie rugăciunea și pacea!) care nu-i alta decât liliacul.

Șeicul zise:

— Știința ta este minunată. Aș mai vrea să aflu de la tine și versetul în care sfântul nostru Profet îi judecă pe necredincioși?

Ea răspunse:

— Este versetul în care se află aceste cuvinte: „Evreii spun despre creștini că sunt în greșeală, și creștinii mărturisesc că evreii nu cunosc adevărul. Și să știți că și unii și alții au dreptate!”

Când șeicul auzi răspunsul acesta, se mărturisi foarte mulțumit, dar vru să cerceteze mai departe. El o întrebă, așadar:

— Cum a venit *Coranul* pe pământ? A coborât deodată întreg, copiat după tablele ce sunt păstrate în cer, ori mai degrabă a coborât în mai multe rânduri?

Ea răspunse:

— Îngerul Gavril, din porunca Stăpânului Lumilor, l-a adus sfântului nostru Profet Mahomed, regele trimișilor lui Allah, și în versete, după împrejurări, în vreme de douăzeci de ani.

El întrebă:

— Care-s soții Profetului care au avut grijă să adune la un loc toate versetele *Coranului?*

Ea spuse:

— Sunt patru: Abi ben-Kaab, Zeid ben-Tabet, Abn-Obeida ben-Al-Gerrah și Othman ben-Affan (aibă-i Allah pe tuspatru întru mila lui!)

El întrebă:

— Cine sunt cei care ne-au transmis și ne-au învățat felul adevărat în care să citim *Coranul?*

Ea răspunse:

Sunt patru: Abdallah ben-Mașsud, Abi ben-Kaab, Moaz ben-Giabal și Salem ben-Abdallah.

El întrebă:

— Cu ce prilej a coborât din cer versetul: „O, dreptcredincioșilor, să nu vă lipsiți de desfătările pământene în toată plinătatea lor!“

Ea răspunse:

— Atunci când câțiva dintre tovarășii lui, vrând să împingă duhovnicia mai departe decât este trebuincios, hotărâseră să se jugănească și să nu mai îmbrace decât haine aspre de păr.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute șaptezeci și noua noapte

Ea urmă:

După ce învățatul auzi aceste răspunsuri ale Simpatiei, nu se putu împiedica să nu strige:

— Mărturisesc, o, emire al dreptcredincioșilor, că această tânără este fără de asemuire în știință!

Atunci Simpatia ceru îngăduință să pună o întrebare șeicului și îi zise:

— Poți să-mi spui care este versetul din *Coran* în care se află de douăzeci și trei de ori litera kaf; care este acela în care se află de șaisprezece ori litera mim; și care-i acela în care se află de patruzeci de ori litera ain?

Învățatul rămase cu gura căscată, fără a putea da nici cel mai mic răspuns; și Simpatia, după ce-i luă rantia, se grăbi să arate ea însăși versetele despre care întrebase, spre uimirea întregii adunări.

Atunci, din mijlocul adunării se ridică un doftor vestit pentru multele lui cunoștințe și care și alcătuise niște cărți de leacuri nespus de prețuite. El se înturnă către Simpatia și îi zise:

— Ai vorbit strălucitor despre lucrurile cele spirituale; e vremea să ne îndreptăm și spre cele ale trupului. Lămurește-ne, o, frumoasă roabă, cum este făcut trupul nostru omenesc, nervii, oasele și vertebrele, și de ce Adam a fost numit Adam!

Ea răspunse:

— Numele de Adam vine de la cuvântul *adim,* care înseamnă pielea, fața pământului, și i-a fost dată întâiului om care a fost plămădit dintr-o grămadă de lut făcută din pământuri luate din felurite locuri ale lumii. Într-adevăr, capul lui Adam a fost făcut din pământ de la răsărit, pieptul din pământ de la Kaaba, iar picioarele din pământ de la apus. Allah a întocmit trupul dăruindu-l cu șapte porți de intrare și cu două porți de ieșire: cei doi ochi, cele două urechi, cele două nări și gura, iar de cealaltă parte cele două ieșiri. Pe urmă, Atoatefăcătorul, ca să-i dea lui Adam o fire, a îngemănat în el cele patru elemente: apa, pământul, focul și aerul. După care, Allah a izbăvit de întocmit omenescul trup. A pus în el trei sute șaizeci de țevi și trei instincte: instinctul vieții, instinctul înmulțirii și instinctul foamei. Pe urmă, a pus în el șase mațe, doi rărunchi, două ouă, o inimă și a acoperit totul cu o piele. L-a înzestrat cu cinci simțuri, călăuzite prin șapte spirite vitale. În ce privește rânduiala acestor măruntaie, Allah a pus inima la stânga, în coșul pieptului, și plămânii, ca să slujească de evantalii inimii, și ficatul la dreapta, ca să slujească de pază inimii. În ce privește capul, mai întâi el a fost alcătuit din patruzeci și opt de oase. În ce privește pieptul, el cuprinde douăzeci și patru de coaste la bărbat, și douăzeci și cinci la femeie; coasta ce prisosește la femeie se află de-a dreapta și slujește spre a închide copilul în pântecele mamei sale și spre a-l sprijini înconjurându-l.

Învățatul doftor nu-și putu opri minunarea și adăugă:

— Poți tu acum să ne vorbești despre semnele bolilor?

Ea răspunse:

— Semnele bolilor sunt fie lăuntrice, fie nelăuntrice, și folosesc la a face să se afle felul bolii și câtu-i ea de primejdioasă. Omul iscusit în meseria lui știe, într-adevăr, să ghicească boala numai luând pulsul inimii celui bolnav; în felul acesta el află gradul de uscăciune, de căldură, de înțepenire, de răceală și de umezeală.

El întrebă:

— Care-s pricinile dorului de cap?

Ea răspunse:

— Dorul de cap se datorează mai cu seamă mâncărurilor, atunci când au fost băgate în pântece fără ca hrana de dinainte să fi fost mistuită; se mai datorează și meselor luate fără a-ți fi foame. Căci lăcomia la mâncare este cea mai de seamă pricină a bolilor care bântuiesc pe pământ. Acela care vrea să-și lungească viața, trebuie să-și împartă pântecele în trei părți, și să umple pe una cu hrană, pe alta cu apă, iar pe cea de a treia cu nimic-nimic, spre a o lăsa slobodă pentru răsuflare. Tot așa-i și cu intestinul, care este lung de optsprezece palme.

El zise:

— Văd că știința ta nu lasă nimic de dorit. Dar poți să-mi spui care-i cea mai bună apă?

Ea răspunse:

— Este apa păstrată curată într-un vas răcoros, frecat bine cu o mireasmă potrivită ori numai trecut prin aburi de tămâie, și nu trebuie să fie băută decât la un răstimp după ce ai mâncat, spre a te feri astfel de tot felul de metehne; și așa se îndeplinește sfatul dat de Profet (cu el fie rugăciunea și pacea!) care a spus: „Stomacul este cloaca bolilor, constipația este pricina bolilor, iar igiena este temeiul tuturor leacurilor“.

El întrebă:

— Care este cea mai bună dintre toate mâncărurile?

Ea răspunse:

— Este aceea care, fiind gătită de mâna unei femei vrednice, n-a cerut prea multă pregătire și se mănâncă cu inimă mulțumită. Demâncarea numită tharid este, de bună seamă, cea mai gustoasă dintre toate mâncărurile, căci Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea!) a spus: „Tharidul este cea mai bună dintre mâncăruri, așa cum Aișa este cea mai cuminte dintre femei.”

El întrebă:

— Ce gândești tu despre fructe?

Ea zise:

— Acestea și carnea de oaie sunt hrana cea mai sănătoasă. Nu trebuie însă a fi mâncate după ce a trecut timpul lor.

El spuse:

— Vorbește-ne despre vin.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute optzecea noapte

Ea urmă:

Simpatia răspunse:
— Cum de poți, oare, să mă întrebi despre vin, devreme ce Sfânta Carte este atât de limpede în privința aceasta? În ciuda multelor lui virtuți, el este oprit, întrucât tulbură mințile și ațâță pornirile. Vinul și jocurile de noroc sunt două lucruri de care dreptcredinciosul trebuie să se ferească de teama celor mai rele năpaste!
— El zise:
— Răspunsul tău este înțelept. Poți acum să ne vorbești despre luarea de sânge?
Ea răspunse:
— Luarea de sânge este trebuitoare oamenilor bogați. Ea se face după ajunare, într-o zi de primăvară, fără nori și fără vânt. Dacă ziua aceasta cade marțea, luarea de sânge are cele mai bune urmări, mai ales dacă ziua aceea mai este și a șaptesprezecea a lunii. Dar nimic nu este mai rău decât luarea de sânge făcută într-o miercuri sau într-o sâmbătă.
Învățatul cugetă un răstimp și zise:
— Până acum ai răspuns desăvârșit, însă vreau să-ți mai pun o întrebare de seamă, care ne va dovedi dacă știința ta cuprinde lucrurile de temelie. Poți, oare, să ne vorbești despre împreunare?
Când fata auzi asemenea întrebare, se înroși, coborî capu-n pământ, dar nu întârzie să ridice fruntea iar și, întorcându-se către calif, îi spuse:
— Pe Allah, o, emire al dreptcredincioșilor, tăcerea mea nu trebuie a fi luată cumva drept neștiință, căci răspunsul se află pe vârful limbii mele, dar nu vrea să-mi iasă de pe buze din respect față de califul, stăpânul nostru!
El, însă, îi zise:
— Voi fi cum nu se poate mai încântat să aud acest răspuns din gura ta. Nu-ți fie teamă, așadar, și vorbește răspicat!
Atunci, învățata Simpatia spuse:
— Împreunarea este un lucru minunat și numeroase-s însușirile sale. Ea ușurează trupul și înaripează sufletul, alungă tristețea, domolește fierbințeala, bucură inima și aduce îndărăt somnul pierdut. E vorba, de bună seamă, despre împreunarea dintre un bărbat și o femeie tânără; dar este cu totul altceva dacă femeia este bătrână, pentru că nu se află beteșug pe care asemenea împreunare să nu-l zămislească. Împreunarea cu o femeie bătrână înseamnă a te primejdui la năpaste fără de număr, dintre care, de pildă, durerea de rărunchi, durerea de coapse, durerea de șale și moartea bărbăției. Cu-o vorbă, e cumplit. Trebuie, dar, să fugi de ea ca de o otravă fără leac. Cel mai bine-i să alegi o femeie pricepută, care înțelege dintr-o privire, care vorbește din șolduri și din mâini, și care îl scutește pe stăpân să țină un întreg coteț de găini.
Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute optzeci și doua noapte

Ea urmă:

Învățatul strigă:

— Ai răspuns cu multă isteție! mai am însă două întrebări să-ți pun, și gata. Poți să-mi spui care-i viețuitoarea care nu trăiește decât închisă și care moare îndată ce răsuflă? Și care-s fructele cele mai bune?

Ea răspunse:

— Primul este peștele; iar celelalte-s chitra și rodia!

După ce doftorul auzi toate aceste răspunsuri ale frumoasei Simpatia, nu se putu opri să se mărturisească neînstare de-a o prinde cu vreo lipsă în știința sa, și vru să-și ieie locul. Dar Simpatia îl opri printr-un semn și îi zise:

— Trebuie să-ți pun și eu la rându-mi o întrebare. Poți să-mi spui, o, învățatule, care este lucrul rotund ca pământul și care locuiește într-un ochi, care ba se desparte de acest ochi, ba pătrunde în el, care se împreună fără a avea mădular bărbătesc, care se desparte de soața sa în timpul nopții spre a se uni iarăși cu ea ziua, și care de obicei își alege sălaș la margini?

La asemenea întrebare, savantul își stoarse mult și bine creierii, că tot nu știu ce să răspundă; și Simpatia, după ce îi luă rantia, la îndemnul califului, răspunse ea însăși:

— Este nasturele și cheutoarea!

După care, dintre preacinstiții șeici se ridică un astronom, care era cel mai vestit dintre toți astronomii din împărăție și pe care Simpatia îl privi surâzând, încredințată de la început că acesta are să găsească ochii ei mai tulburători decât toate stelele din ceruri.

Astronomul veni, așadar, să se așeze dinaintea fetei și, după obișnuitul început, o întrebă:

— De unde se ridică soarele și unde se duce atunci când nu se mai vede?

Ea răspunse:

— Află că soarele se ridică de la izvoarele răsăritului și piere în izvoarele apusului. Aceste izvoare sunt o sută optzeci la număr. Soarele este sultanul zilei; așa cum luna este sultana nopților.

Învățatul astronom strigă:

— Minunat răspuns! Dar, o, copilă, ne poți tu vorbi despre-celelalte astre și să ne spui ceva despre influența lor bună ori rea?

Ea răspunse:

— Dacă ar trebui să vorbesc despre toate celelalte astre, ar trebui să hărăzim acestora mult mai multe divanuri. N-am să spun, așadar, decât câteva cuvinte. În afară de soare și de lună, mai sunt alte cinci planete, și anume: Utared (Mercur), El-Zohra (Venus), El-Merrich (Marte), El-Muștari (Jupiter) și Zohal (Saturn); Luna, rece și jilavă, de influență bună, are drept leagăn Racul, drept apogeu Taurul, drept declin Scorpionul, și perigeu Capricornul; planeta Saturn, rece și uscată, de influență rea, are ca leagăn Capricornul și Vărsătorul, apogeul său este Cumpăna, declinul Berbecele, iar perigeu Capricornul și Leul; Jupiter, de influență priincioasă, este cald și jilav, și are ca leagăn Peștele și Salba, ca apogeu Racul, ca declin Capricornul, și ca perigeu Gemenii și Leul; Venus, potolită, de influență priincioasă, are ca leagăn Taurul, ca apogeu Peștii, ca declin Cumpăna, și ca perigeu Berbecele și Scorpionul; Mercur de influență uneori priincioasă, alteori vătămătoare, are ca leagăn Gemenii, ca apogeu Fecioara, ca declin Peștii, ca perigeu Taurul; Marte, în sfârșit, cald și jilav, de influență vătămătoare, are ca leagăn Berbecele, ca apogeu Capricornul, ca declin Racul, și ca perigeu Cumpăna.

Când astronomul auzi acest răspuns, el se minună nespus de adâncimea cunoștințelor tinerei Simpatia. Vru totuși să încerce a o tulbura printr-o

întrebare mai grea și o întrebă:

— O, copilo, socoți că vom avea ploaie luna aceasta?

La o, asemenea întrebare, învățata Simpatia lăsă capu-n jos și cugetă îndelung, lucru care făcu pe calif să presupună că se recunoștea neînstare să răspundă. Dar ea îndată ridică fruntea și spuse califului:

O, emire al dreptcredincioșilor, nu voi rosti nicio vorbă, decât cu îngăduința ta anume de a spune tot ceea ce gândesc!

califul, uimit, zise:

— Ai îngăduința!

— Atunci, o, emire al dreptcredincioșilor, rogu-te împrumută-mi o clipă sabia ta, ca să-i retez căpățâna astronomului acestuia, care nu-i decât un necredincios!

La aceste cuvinte, califul și toți învățații de față nu se putură opri a râde. Dar Simpatia urmă:

— Într-adevăr, află, o, tu, astronomule, că sunt cinci lucruri pe care numai Allah le cunoaște: ceasul morții, căderea ploii, sexul copilului în pântecele mamei sale, întâmplările zilei de mâine și locul unde-i dat omului să moară!

Astronomul zâmbi și zise:

— Nu ți-am pus întrebarea decât ca să te încerc. Poți tu, și cu aceasta n-avem să ne depărtăm prea tare de ale noastre, să ne spui care-i influența astrelor asupra zilelor din săptămână?

Ea răspunse:

— Duminica este ziua menită soarelui. Când anul începe într-o duminică, acesta-i semn că noroadele vor avea multe de îndurat de pe urma tiraniei și a nelegiuirilor sultanilor și a stăpânilor lor, că are să fie secetă, că lintea, mai cu seamă, n-are să crească deloc, că strugurii se vor strica și că au să fie lupte sângeroase între regi. Dar pe toate acestea numai Allah le știe cel mai bine! Lunea este ziua menită Lunii. Când anul începe într-o zi de luni, acesta-i semn bun. Vor fi ploi îmbelșugate, mult grâu și mulți struguri; dar are să fie ciumă și, pe deasupra, inul n-are să crească, iar bumbacul are să fie prost; și-apoi, jumătate din vite au să fie bântuite de molimi. Dar Allah știe mai bine! Marțea, ziua menită lui Marte, poate fi început de an. Atunci cei mari și puternici vor fi loviți de moarte, prețul grânelor va crește, va fi ploaie puțină, pește puțin, mierea se va vinde ieftin, lintea se va găsi mai pe degeaba, semințele de in vor avea preț mare, recolta de orz va fi minunată. Dar va curge sânge mult și are să fie o molimă printre măgari, al căror preț va crește peste măsură. Dar Allah știe mai bine! Miercurea este ziua lui Mercur. Când anul începe miercuri, acesta-i semn de multă moarte pe mări, de multe zile cu furtuni și cu trăsnete, de scumpete la grâne și de prețuri ridicate la ridichi și la ceapă, fără a mai pune la socoteală o molimă care va bântui printre prunci. Dar Allah știe mai bine! Joia este ziua menită lui Jupiter. Dacă anul începe cu ea, acesta-i semn de înțelegere între neamuri, de dreptate din partea stăpânitorilor și a vizirilor, de cinste din partea cadiilor, și de mari binefaceri asupra omenirii, printre altele belșug de ploi, de fructe, de grâne, de bumbac, de in, de miere, de struguri și de pește. Dar Allah știe mai bine! Vinerea este ziua menită lui Venus. Dacă anul începe cu ea, acesta-i semn că roua va fi îmbelșugată, primăvara frumoasă, dar au să se nască o sumedenie de copii de amândouă sexele, și-au să fie mulți castraveți, harbuji, dovlecei, pătlăgele vinete și roșii și, de asemenea, napi porcești. Dar Allah mai bine știe! Sâmbăta, în sfârșit, este ziua lui Saturn. Vai de anul care începe cu ziua aceasta! Vai de anul acela! Va fi o lipsă

desăvârșită și-n cer și pe pământ, foametea va urma războiului, bolile după foamete, iar locuitorii din Egipet și din Siria vor țipa sub jugul care-i va supune și sub asuprirea stăpânitorilor! Dar Allah știe mai bine!

Când astronomul auzi acest răspuns, strigă:

— Minunat întru totu-i răspunsul! Dar poți să ne spui și la care punct sau la care cat din cer sunt agățate cele șapte planete?

Simpatia răspunse:

— De bună seamă! Planeta Saturn este agățată tocmai în cel de al șaptelea cer; Jupiter este agățat în cel de al șaselea cer; Marte în cel de al cincilea; Soarele într-al patrulea; Venus într-al treilea; Mercur într-al doilea; iar Luna în cel dintâi cer!

Pe urmă, Simpatia adăugă:

— Acum este rândul meu să te întreb..:

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute optzeci și patra noapte

Ea urmă:

— Acum este rândul meu să te întreb! Care sunt cele trei clase de stele?

Învățatul cugetă mult și bine, și își ridică ochii spre, ceruri, că tot nu izbuti să scape din încurcătură. Atunci Simpatia, după ce îi înhăță rantia, răspunse ea însăși la întrebarea pe care o pusese:

— Stelele se împart în trei clase, după menirea lor: unele sunt atârnate de bolta cerească, asemenea unor făclii și slujesc să lumineze pământul; altele sunt așezate în văzduh, pe o sfoară nevăzută, și slujesc să lumineze mările; iar stelele din cea de a treia categorie se mișcă după voia degetelor lui Allah: le vezi lunecând pe cerul nopți, și slujesc la pedepsirea demonilor care vor să încalce poruncile celui Preaînalt.

La aceste cuvinte, astronomul se recunoscu mult mai prejos în cunoștințe față de fată și plecă din sală.

Atunci, la porunca marelui calif, îi urmă un filosof care veni și se așeză dinaintea Simpatiei și o întrebă:

— Poți să ne vorbești despre necredință și să ne spui dacă ea se naște odată cu omul?

Simpatia răspunse:

— La aceasta vreau să-ți răspund chiar cu vorbele Profetului nostru (cu el fie rugăciunea și pacea!), care a spus: „Necredința umblă printre fiii lui Adam așa cum sângele curge prin vine, de îndată ce ei se lasă ispitiți să blesteme pământul și roadele pământului și ceasurile de pe pământ. Cea mai mare fărădelege este blestemul aruncat asupra timpului și a lumii: căci timpu-i însuși Dumnezeu, iar lumea-i făcută de Dumnezeu!"

Filosoful se minună:

— Cuvintele acestea-s dumnezeiești și neclătinate! Spune-mi, acum, care sunt cele cinci făpturi ale lui Allah care au băut și au mâncat fără ca să fi ieșit ceva fie din trupul, fie din pântecele lor?

Ea răspunse:

— Aceste cinci făpturi sunt: Adam, Simeon, dromadera lui Saleh, berbecul lui Ismail și pasărea care l-a văzut pe sfântul Abubekr în peșteră.
El îi spuse:
— Întocmai! Ia mai spune-mi: care-s cele cinci făpturi din rai care nu sunt nici oameni, nici duhuri, nici îngeri?
Ea răspunse:
— Acestea-s: lupul lui Iacob, câinele celor șapte adormiți, măgarul lui El-Azir, dromadera lui Saleh și catârul sfântului nostru Profet (cu el fie rugăciunea și pacea!).
El întrebă:
— Poți să-mi spui cine este omul care-și făcea rugăciunea nici în cer, nici pe pământ?
Ea răspunse:
— Este Soleiman, care își făcea rugăciunea pe un covor agățat în văzduh, între cer și pământ!
El zise:
— Lămurește-mi următorul fapt: un bărbat privește dimineața la o roabă, și pe dată săvârșește un lucru neîngăduit; o privește pe aceeași roabă la amiază, și lucru-i acuma legiuit; o privește după-amiază, și lucrul iarăși este nelegiuit; la apusul soarelui, îi este îngăduit s-o privească; noaptea, îi este oprit; iar dimineața, poate întru totul să se apropie de ea, cum i-i voia! Poți să mă lămurești cum, oare, niște împrejurări atât de osebite se pot urma atât de repede, într-o zi și o noapte?
Ea răspunse:
— Este lesne de lămurit! Un bărbat își aruncă dimineața privirile asupra unei roabe care nu este a lui și, după Sfânta Carte, acesta este un lucru nelegiuit. Dar la amiază o cumpără, și atunci poate să se desfete cu ea cât vrea; după-amiază, dintr-o pricină ori alta, el îi dă slobozenie, și pe dată nu mai are drept să-și arunce ochii asupră-i. Dar, la asfințitul soarelui, se însoară cu ea, și totu-i legiuit; noaptea, socoate că-i bine să se divorțeze, și nu se mai poate apropia de ea; dar dimineața o ia iarăși de soție, după regulile cerute, și-atunci poate să înnoade iar legăturile cu ea.
Filosoful zise:
— Este întocmai! Poți să-mi spui care-i mormântul care a început să umble dimpreună cu cel ce se afla înlăuntrul lui?
Ea răspunse:
— Este chitul care l-a înghițit în pântecele lui pe profetul Iona!
El întrebă:
— Care este valea pe care soarele nu a luminat-o decât odată și pe care nu o va mai lumina până la ziua învierii de apoi?
Ea răspunse:
— Este valea pe care a despicat-o toiagul lui Moise când a lovit marea spre a o face să lase cale de trecere pentru fuga poporului său.
El întrebă:
— Care este cea dintâi pulpană care s-a târât pe pământ?
Ea răspunse:
— Este pulpana hainei mamei lui Ismail, Agar. Atunci când a măturat cu ea pământul dinaintea Sarrei.
— El întrebă:
— Care este lucrul care răsuflă fără a fi însuflețit?
Ea răspunse:
— Este dimineața. Căci se spune în Sfânta Carte: „Atunci când răsuflă dimineața”…

După ce filosoful auzi toate aceste răspunsuri, temându-se ca fata să nu-l întrebe și pe el, și întrucât ținea la rantia lui, se grăbi să dea iute dosul și să se facă nevăzut.

Atunci se ridica bărbatul cel mai învățat al veacului, înțeleptul Ibrahim ben-Saiar, care veni să ia locul filosofului și-i zise frumoasei Simpatia:

— Vreau să cred că te dai învinsă de la început și că-i de prisos să te mai întreb ceva!

Ea răspunse:

— O, preacinstitule învățat, te sfătuiesc a trimite să ți se aducă alte haine decât acelea pe care le porți, căci peste câteva clipe va trebui să ți le iau.

El zise:

— O să vedem noi! Care-s lucrurile plămădite chiar de mâinile Atotputernicului, pe când toate toate celelalte au fost zămislite numai ca urmare a voinței sale?

Ea răspunse:

— Jețul împărătesc, Arborele raiului, Raiul și Adam! Da, acestea-s cele patru lucruri plămădite chiar de mâinile lui Allah, pe când ca să le izvodească pe toate celelalte el a zis: „Să fie!“ și ele au fost!

El întrebă:

— Cine este tatăl tău întru Islam și cine este tatăl tatălui tău?

Ea răspunse:

— Tatăl meu întru Islam este Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea), iar tatăl lui Mahomed este Abraham, prietenul lui Dumnezeu!

— Pe ce se întemeiază credința Islamului?

— Pe mărturisirea de credință: *„La ilah ill' Allah, ua Mohammad rassul Allah!“*

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute optzeci și șasea noapte

Ea urmă:

Învățatul întrebă:

— Vorbește despre osebitele feluri de foc!

Ea răspunse:

— Este focul care mănâncă, dar nu bea: acesta-i focul lumii; este focul care mănâncă și bea: acesta-i focul iadului; este focul care bea, dar nu mănâncă nimic: acesta-i focul soarelui; în sfârșit, este focul care nici nu mănâncă, nici nu bea: acesta-i focul lunii!

— Care-i tâlcul acestei ghicitori: „Atunci când beau, elocința curge de pe buzele mele, și umblu și vorbesc fără a face zgomot; și, cu toate acestea, în ciuda virtuților mele, nu mă bucur de nicio cinstire cât trăiesc, iar după ce mor nimenea nu plânge în urma mea“?

Ea răspunse:

— Este pana de scris!

— Dar tâlcul cesteilalte ghicitori: „Sunt pasăre, dar nu am nici carne,

nici sânge, nici pene, nici puf; sunt mâncat fript, ori fiert, ori așa cum sunt, și-i destul de greu de aflat dacă-s viu ori mort; iar la culoare sunt ca de argint și de aur“?

Ea răspunse:

— În adevăr, sunt prea multe cuvinte pentru a mă face să pricep că este vorba de un biet ou. Străduiește-te, dar, să mă întrebi ceva mai acătării.

El întrebă:

— Câte vorbe i-a spus Allah, în totului-tot, lui Moise?

Ea răspunse:

— Allah i-a spus lui Moise o mie cincisute de vorbe.

El întrebă:

— Cum a început creația?

Ea spuse:

— Allah l-a plămădit pe Adam dintr-un boț de humă uscată; huma a fost făcută cu spumă; spuma a fost scoasă din mare; marea — din neguri; negurile — din lumină; lumina — dintr-o iasmă de apă; iasma de apă — dintr-un rubin; rubinul — dintr-o stâncă; stânca din apă; iar apa a fost făcută prin cuvântul atotputernic: „Să fie!“

— Dar tâlcul cesteilalte ghicitoare: „Mănânc fără să am nici gură, nici pântece, și mă hrănesc cu pomi și cu animale; singură mâncarea trezește-n mine viața, pe când orice băutură mă ucide”?

— Este focul.

— Dar tâlcul ghicitorii acesteia: „Sunt doi prieteni care n-au gustat niciodată vreo plăcere, măcar că își petrec toate nopțile îmbrățișați; sunt paznicii casei și nu se despart decât dimineața”?

— Acestea-s cele două laturi ale unei uși!

— Care-i înțelesul acesteia: „Târăsc pururea în urma mea niște cozi lungi; am o ureche cu care nu aud nimic, și fac haine pe care nu le port niciodată”?

— Este acul.

— Care-i lungimea și lățimea podului Sirat?

— Lungimea podului Sirat, pe care trebuie să treacă toți oamenii în ziua învierii, este de cale de trei mii de ani, o mie spre-a urca pe el, o mie spre a-l străbate de-a lungul, și o mie spre a coborî de pe el. Este mai ascuțit ca tăișul unui paloș și mai subțire ca un fir de păr.

El întrebă:

— Poți acum să-mi spui de câte ori are voie Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea!) să mijlocească pentru fiecare dreptcredincios?

Ea răspunse:

— De trei ori, nici mai mult, nici mai puțin.

— Cine-i cel care a îmbrățișat cel dintâi credința Islamului?

— Este Abubekr!

— Dar atunci, nu socoți că Aii a fost musulman, înaintea lui Abubekr?

— Ali, din mila Celui-preaînalt, nu s-a închinat niciodată la idoli; căci de la vârsta de șapte ani Allah l-a îndrumat pe calea cea dreaptă și i-a luminat inima, dăruindu-l cu credința lui Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea!).

— Da! Însă aș voi să știu care dintre cei doi este mai mare în ochii tăi, Ali sau Abbas?

La întrebarea aceasta foarte vicleană, Simpatia înțelese că învățatul încerca să capete un răspuns păgubitor ei; căci, dând întâietate lui Ali, ginerele Profetului, l-ar fi nemulțumit pe calif, care era coborâtor din Abbas, unchiul lui Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea!). Ea începu

prin a se înroși, pe urmă îngălbeni, și, după un răstimp de gândire, răspunse:

— Află, o, Ibrahim, că nu este nicio întâietate între doi aleși care au fiecare deopotrivă același merit!

Când califul auzi răspunsul acesta, fu cum nu se poate mai încântat și, sărind în picioare, strigă:

— Pe Stăpânul Kaabei! ce răspuns minunat, o, Simpatia!

Învățatul urmă însă mai departe:

— Poți să-mi spui despre ce-i vorba în ghicitoarea aceasta: „Este zveltă și gingașă și dulce la gust; este dreaptă ca o lance, dar nu are vârf de fier ascuțit; dulceața ei este de folos și se mănâncă mai ales seara, în luna ramadanului?"

Ea răspunse:

— Este trestia de zahăr.

El zise:

— Mai am să-ți pun o întrebare. Poți să-mi spui ce animal trăiește în pustietăți și sălășluiește departe de cetăți, fuge de om și îngemănează forma și firea a șapte viețuitoare?

Ea răspunse:

— Înainte de a vorbi, vreau să-mi dai de la bun început rantia ta!

Atunci califul Harun Al-Rașid spuse Simpatiei:

— De bună seamă că ai dreptate. Ci poate că ar fi mai bine, din cinstire față de vârsta lui, să răspunzi mai întâi la întrebările sale.

Ea zise:

— Animalul care trăiește în pustietăți și fuge de oameni este lăcusta, și ea îngemănează forma și firea a șapte viețuitoare: într-adevăr, are capul calului, gâtul taurului, aripile vulturului, picioarele cămilei, coada șarpelui, pântecele scorpionului și coarnele gazelei!

Față de atâta iscusință și de atâta știință, califul Harun Al-Rașid rămase încredințat pe deplin și porunci învățatului Ibrahim ben-Saiar să dea rantia sa fetei. Învățatul, după ce-i dete rantia, ridică mâna dreaptă și mărturisi dinaintea tuturora că tânăra îl întrecuse în cunoștiințe și că ea-i minunea veacului.

Atunci califul o întrebă pe Simpatia:

— Știi să mânuiești instrumentele de muzică și să le însoțești cântând cu glasul?

— De bună seamă!

Numaidecât el porunci să se aducă o lăută într-un toc de satin roșu, terminat cu un ciucure de mătase galben, și închis cu o copcă de aur. Simpatia scoase lăuta din toc și găsi pe ea aceste versuri gravate de jur-împrejur în litere înlănțuite și înflorite;

Am fost o creangă verde…
Și păsări cântătoare
Mă învățau, duioase,
Să cânt și eu ca ele.
Acum, sub mâna dulce
A gingașei fecioare.
Răsună cânt de păsări
În glasul strunei mele.

Atunci, o sprijini pe piept, se aplecă asupră-i ca o mamă peste sugarul ei, scoase câteva acorduri în douăsprezece moduri osebite și, în mijlocul

încântării tuturora, cântă cu un glas ce răsună în toate inimile, storcând lacrimi de duioșie din toți ochii.

Când sfârși, califul se ridică în picioare și strigă:

— Allah sporească-n tine darurile sale, o, Simpatia, și aibă-i întru mila lui pe cei ce ți-au fost dascăli și pe cei care ți-au dat zile!

Și acolo pe loc puse să i se numere lui Abul-Hassan zece mii de dinari, într-o sută de săculeți, și zise către Simpatia:

— Spune-mi, o, minunată copilă, vrei să intri în haremul meu și să ai un serai numai al tău și toate cele de trebuință vieții, sau vrei mai degrabă să te întorci cu acest tânăr, fostul tău stăpân? La aceste cuvinte, Simpatia sărută pământul dinaintea califului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a două sute optzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…Simpatia sărută pământul dinaintea califului și răspunse:

— Allah reverse-și mila lui asupra stăpânului nostru calif! Roaba lui ar dori să se întoarcă în casa stăpânului ei de mai înainte.

califul, departe de a se arăta mohorât de această dorință, îi împlini pe dată ruga, puse să i se verse în dar alte cinci mii de dinari și îi zise:

— Deie Allah să fii tot atât de pricepută în dragoste, pe cât ești în științele spirituale!

Și binevoi să pună vârf mărinimiei lui, numindu-l pe Abul-Hassan într-o slujbă de seamă la serai; și îl primi în rândurile prietenilor lui cei mai apropiați. După care puse capăt divanului.

Atunci, Simpatia, împovărată de rantiile învățaților, și Abul-Hassan, încărcat cu pungile de dinari de aur, ieșiră amândoi din sală, urmați de toți cei ce fuseseră de față, care se tot minunau de cele ce văzuseră și auziseră, ridicau mâinile și strigau:

— Unde se mai află pe lume o dărnicie asemenea celei a urmașilor lui Abbas?

— Acestea-s, o, preafericitule rege, adăugă Șeherezada, cuvintele pe care învățata Simpatia le-a spus în mijlocul acelui sfat de învățați și care, fiind păstrate în cronicele împărătești, slujesc de pildă tuturor femeilor musulmane.

Pe urmă, văzând că regele Șahriar se apucase să cugete într-un fel cam îngrijorător, Șeherezada se grăbi să treacă la năzdrăvăniile poetului Abu-Nuwas și începu numaidecât povestirea, în vreme ce micuța Doniazada, pe jumătate adormită, se dezmetici deodată, tresărind la auzul numelui de Abu-Nuwas și, făcând ochii mari, se pregăti să asculte cu toate urechile.

Pățania poetului Abu-Nuwas

Se povestește — dar Allah știe mai bine — că, într-o noapte ca toate nopțile, califul Harun Al-Rașid, neputând dormi și simțindu-și mintea îngândurată foarte, ieși singur din seraiul său și se duse să facă o plimbare prin grădinile lui, spre a încerca să-și alunge urâtul. Și-așa, ajunse dinaintea unui chioșc cu ușa deschisă, dar de-a curmezișul căreia se afla trupul unui eunuc adormit pe prag. califul păși peste trupul robului și intră în singura încăpere ce alcătuia acel chioșc. Și văzu întâi și-ntâi un pat cu perdelele lăsate, luminat la dreapta și la stânga de două făclii mari. Lângă pat era un taburet pe care se afla o tavă cu un chiup de vin peste care era așezată o ceașcă întoarsă cu gura în jos.

califul fu mirat să găsească în acel chioșc asemenea lucruri la care nu se aștepta și, apropiindu-se de pat, ridică perdelele. Și rămase uluit de frumusețea adormită ce se înfățișa privirii sale. Era o tânără roabă, mândră ca luna plină, și care nu avea alt văl decât părul ei răsfirat.

Văzând așa, califul, încântat peste măsură, luă ceașca de pe gura chiupului, o umplu cu vin și rosti în sufletul său: „În cinstea trandafirilor din obrajii tăi, copilo!“ Pe urmă, se aplecă spre tânăra fată și puse o sărutare pe o aluniță neagră ce-i surâdea din colțul stâng al buzelor.

Sărutul acesta însă, oricât de ușor fusese el, o trezi pe tânăra femeie care, recunoscându-l pe emirul dreptcredincioșilor, se ridică plină de spaimă. Dar califul îi zise:

— O, tânără roabă, iată lângă tine o lăută! Negreșit că tu trebuie să scoți din ea sunete minunate. Întrucât m-am hotărât să-mi petrec noaptea aceasta cu tine, măcar că nu te cunosc, nu m-aș mâhni să te văd mânuind-o și însoțind-o cu glasul tău.

Atunci, tânăra femeie luă lăuta și, după ce o acordă, scoase niște sunete minunate, în douăzeci și una de moduri osebite, astfel încât califul fu cuprins de înflăcărare cum nu se mai poate, iar tânăra femeie, băgând de seamă aceasta, nu se codi să tragă și ea un folos. Îi zise:

— Sufăr, o, părinte al dreptcredincioșilor, de asprimile sorții!

califul întrebă:

— Și cum asta?

Ea spuse:

— Fiul tău El-Amin, o, părinte al musleminilor, m-a cumpărat acum câteva zile pe zece mii de dinari, ca să mă dăruiască ție. Dar soția ta Sett Zobeida, aflând de aceasta, a înapoiat fiului tău banii pe care-i plătise pentru cumpărarea mea, și m-a dat pe mâinile unui eunuc negru, să mă închidă în acest chioșc lăturalnic.

Când califul auzi aceste cuvinte, se mânie peste măsură și-i făgădui fetișcanei că are să-i dea, chiar de-a doua zi, un palat numai pentru ea și toate cele de trebuință traiului, așa cum se cuvine unei frumuseți ca a ei. Pe urmă, după ce se bucură cu ea, ieși în grabă, îl trezi pe hadâmbul adormit și îi porunci să se ducă numaidecât să-l vestească pe poetul Abu-

Nuwas că trebuie să vină îndată la palat.

califul, într-adevăr, avea de obicei să trimită după poet ori de câte ori avea vreo supărare, spre a-i asculta poemele ce le improviza pe loc sau spre a-l vedea punând în stihuri vreo întâmplare pe care i-o povestea.

Eunucul se duse așadar la casa lui Abu-Nuwas și, negăsindu-l acolo, plecă să-l caute prin toate locurile de obște din Bagdad. Și până la urmă îl găsi într-o cârciumă blestemată din fundul mahalalei Poarta Verde. Hadâmbul se apropie de el și-i zise:

— O, Abu-Nuwas, stăpânul nostru, califul, te cheamă!

Abu-Nuwas pufni în râs și răspunse:

— Au cum ai vrea tu, o tată al neprihăniților, să mă mișc de-aici, câtă vreme sunt ținut ca zălog de un tinerel, prieten al meu?

Eunucul întrebă:

— Unde este și cine este acela?

El răspunse:

— Este mărunțel, cu niște obraji drăgălași. I-am făgăduit un dar de o mie de drahme; dar, întrucât nu am la mine suma aceasta, nu pot să plec în mod cuviincios până ce nu-mi plătesc datoria!

La aceste cuvinte, hadâmbul grăi:

— Pe Allah! Abu-Nuwas, arătă-mi-l pe acel tinerel și, dacă este cu adevărat așa de drăguț cum pari a-mi da tu de înțeles, totul va fi cu prisosință iertat.

— Pe când vorbeau ei astfel, micuțul își arătă deodată drăgălașu-i cap în deschizătura ușii, iar Abu-Nuwas exclamă, întorcându-se către el:

— Dacă ramul s-ar clătina, ce cântec de păsări ar mai fi?...

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute optzeci și opta noapte

Ea urmă:

...ce cântec de păsări ar mai fi?

Atunci băiatul intră deodată în sală. Era într-adevăr de cea mai mare frumusețe și era îmbrăcat cu trei tunici puse una peste alta și de culori osebite: cea dintâi cu totul albă, cea de-a doua roșie, cea de-a treia neagră.

Când Abu-Nuwas îl văzu mai întâi îmbrăcat în alb, simți zvâcnind în duhul său inspirația și improviză următoarele stihuri în cinstea lui:

El se ivi în haina-i albă
Ca laptele; cu ochii galeși
Arzând sub pleoapele albastre;
Și cu gingașii trandafiri
De pe obrajii-i dulci
Și parcă înălțând laude în cale-și
Celui ce-a zămislit atâtea
Fermecătoare amăgiri!

Și eu îi spun cu jale multă:
„Cum poți să treci pe lângă mine,

Când eu m-aș da de bunăvoie
Și fericit pe mâna ta,
Așa cum ceea ce spre jertfă
E dus — stă cu priviri senine
Sub lovitura celui care
Urmează viața să i-o ia?“

El îmi răspunde: „Nu mai spune
O vorbă! ci privește, iată,
Ce-a zămislit Zămislitorul!
Nimic nu-i veșted și nici calp:
Alb îmi e trupul, haina albă,
Și fața-mi albă-i, fără pată,
Și soarta mi-i la fel de albă;
E alb pe alb, și alb pe alb!“

Auzind aceste versuri, tânărul zâmbi și își dezbrăcă tunica albă. Și se arătă numai în roșu. Când îl văzu așa, Abu-Nuwas simți cum îl sugrumă deodată tulburarea și acolo pe loc improviză aceste stihuri:

El se ivi în haine roșii,
Ca și cruntata-i amăgire!
Iar eu strigai în admirare:
„Cum poți tu, cel strălucitor
Ca luna, să-ți aprinzi deodată
Obrajii, fără șovăire,
Cu-al nostru sânge, să-mbraci haina
Însângeraților bujori?“

El îmi răspunde: „Zorii, albii
Mi-au dat veșmânt întâia oară.
Acum în flăcări mă îmbracă
Mărețul soare. Iată cum
De flăcări mi-s obrajii, haina,
Și buzele îmi sunt de pară,
Și-i roșul vinul lor, și roșu-i
Pe roșu, totu-i roșu-acum!“

Când copilandrul auzi aceste versuri, aruncă de pe el dintr-o mișcare tunica roșie și rămase numai în tunica de mătase neagră pe care o purta de-a dreptul pe piele și care făcea să i se vadă mai bine mijlocul strâns într-o cingătoare de mătase. Și Abu-Nuwas, văzându-l așa, fu peste măsură de încântat și ticlui următoarele stihuri întru slăvirea lui:

El se ivi în haine negre
Ca noaptea, neprivind la taina
Din sufletu-mi. Și-i spun: „Nu vezi
Cum ard de dor și nu mai pot?
Ah! văd acum: ți-e negru părul,
Și ochii negri, neagră haina,
Ca neagra soartă-a mea! E negru.
Pe negru, numai negru, tot!“

După ce trimisul califului îl văzu pe flăcăiandru și când mai auzi și stihurile acestea, îl înțelese în inima lui pe Abu-Nuwas și se întoarse la serai, unde îi povesti califului întâmplarea. Și-i mai spuse și cum poetul fusese zălogit într-o cârciumă, neputând să plătească suma făgăduită frumosului tinerel.

Atunci califul, supărat foarte, ci și înveselit, dădu eunucului suma trebuincioasă pentru slobozenia celui zălogit și îi porunci să se ducă și să-l scoată de acolo într-o clipită și să-l aducă dinainte-i, fie cu buna lui voie, fie cu de-a sila.

Hadâmbul zori să îndeplinească porunca, și nu peste mult se întoarse sprijinindu-l anevoie pe poetul ce se clătina, amețit de băutură. Și califul îl certă cu un glas pe care se străduia să-l facă a părea mânios; pe urmă, văzând că Abu-Nuwas pufnea de râs, se apropie de el, îl luă de mână și îl trase, după el către chioșcul în care se afla fata.

Când Abu-Nuwas o văzu stând pe pat și îmbrăcată toată în satin albastru și cu obrazul acoperit de un văl ușor de mătase albastră pe tânăra cu ochi mari și negri care zâmbeau, se simți trezit deodată din beție, cuprins de înflăcărare și, inspirat pe dată, improviză strofa aceasta în cinstea ei:

Frumoasei cea cu văl albastru-i spune
Să-i fie milă de cel ars de chin.
Spune-i: „Mă-nchin la alba ta minune,
Cum nu-i nici trandafir și nici iasmin.

Dă-mi zâmbetu-ți cum nu-s mărgăritare,
Cum nu-s rubine să-l asemuiesc.
Dă-mi ochii-ți fără neagra defăimare
Cu care cei pizmași mă ponegresc!“

După ce Abu-Nuwas își isprăvi stihuirea, tânăra aduse o tavă cu băuturi dinaintea califului, care, vrând să facă haz, îl pofti pe poet să bea singur tot vinul din cupă. Abu-Nuwas se supuse fără cârtire și nu peste mult simți asupra minții sale urmările băuturii. Atunci, ce-i dete prin cap califului? Ca să-l sperie pe Abu-Nuwas, se ridică deodată și, cu paloșul în mână, se repezi la el, prefăcându-se că vrea să-i taie capul.

Văzând acestea, Abu-Nuwas, cuprins de spaimă, începu să fugă prin sală țipând cât îl ținea gura; iar califul alerga după el prin toate colțurile, împungându-l cu vârful paloșului. Apoi, într-un sfârșit, îi zise:

— Gata! Întoarce-te la locul tău și mai bea o cupă!

Și făcu semn totodată fetei să ascundă cupa; ceea ce ea făcu numaidecât, punând-o sub haină. Abu-Nuwas însă, cu toată beția lui, băgă de seamă, și ticlui pe dată strofa aceasta:

Ciudată-ncurcătură e-ncurcătura mea:
O tânără cuminte se schimbă într-o hoață
Și-mi fură scumpa cupă; apoi, sub fusta-i grea,
O pune la fereală — să vezi ce boroboață! —
La locul tocmai unde eu însumi aș intra.
Eh, locu-acela nu pot și n-am să-l dau pe față,
Din dragostea mea pentru califul de colea!

Auzind aceste stihuri, califul începu să râdă și, ca să facă haz, îi spuse

lui Abu-Nuwas:

— Pe Allah! vreau să te căftănesc aci pe loc într-o slujbă de seamă. Începând de-acum ești numit căpetenia codoșilor din Bagdad!

Abu-Nuwas îi răspunse pe dată:

— Atunci, o, părinte al musleminilor, stau gata la poruncile tale și spune-mi, rogu-te, dacă nu ai trebuință numaidecât de codoșloșenia mea?

La aceste cuvinte, califul fu cuprins de o mânie năprasnică și răcni la hadâmb să se ducă îndată să-l cheme pe Massrur, împlinitorul osândelor. Și cât ai clipi, Massrur veni, și califul îi porunci să-l despoaie pe Abu-Nuwas de haine, să-i așeze un samar în spinare, să-i pună căpăstru în cap, să-l împoldească de dindărăt cu o strămurare și…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute nouăzecea noapte

Ea urmă:

…și pe urmă să-l petreacă așa pe dinaintea iatacurilor cadânelor și al celorlalte roabe, ca să fie de batjocora tuturor celor din serai, după care să-l ducă la poarta cetății și, dinaintea întregului norod al Bagdadului, să-i taie capul și să i-l aducă pe o tavă. Și Massrur răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și porni numaidecât la treabă, să îndeplinească porunca califului.

Îl luă, așadar, pe Abu-Nuwas, care socotea că ar fi fost cu totul zadarnic a mai încerca să înduplece mânia califului. Și după ce îl aduse în starea, poruncită, începu să-l plimbe încet pe dinaintea feluritelor iatacuri, al căror număr era aidoma cu cel al zilelor dintr-un an.

Or, Abu-Nuwas, a cărui faimă de poznaș era știută îndeobște de întreg seraiul, nu putea să nu se bucure de bunăvoința tuturor femeilor ce, spre a-și arăta mai limpede părerea lor de rău, începură, care mai de care, să-l acopere cu aur și cu giuvaeruri și, până la urmă, se strânseră grămadă și porniră după el, spunându-i cuvinte prietenoase; când iată că vizirul Giafar Al-Barmaki, care trecea pe acolo în drum către palat, unde îl chema o treabă de seamă, îl văzu plângând și bocind, se apropie de el și îi zise:

— Tu ești, Abu-Nuwas? Au ce nelegiuire ai săvârșit de ai fost osândit așa?

El răspunse:

— Pe Allah! n-am săvârșit nici barem mireasma unei nelegiuiri! N-am făcut decât să recit câteva dintre cele mai frumoase stihuri ale mele dinaintea califului care, drept răsplată, m-a căftănit cu straiele lui cele mai frumoase!

califul, care tocmai în clipa aceea se afla pe-aproape, ascuns după ușa unui iatac, auzi răspunsul lui Abu-Nuwas și nu se putu opri a izbucni în râs. Îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dărui o mantie bogată și o sumă mare de bani și îl ținu mai departe, ca și în trecut, drept tovarăș al său nedespărțit la ceasurile de inimă rea.

Când Șeherezada isprăvi de povestit pățania aceasta a poetului Abu-Nuwas, micuța Doniazada, de pe covorul pe care sta ghemuită, cuprinsă de un râs pe înfundate și tot străduindu-se degeaba să-l curme, alergă la soră-sa și-i spuse:

— Pe Allah! surioară Șeherezada, ce plină de haz a fost povestea aceasta și ce caraghios trebuie să fi fost la înfățișare Abu-Nuwas înhămat ca un măgar! Ce dulce ai fi tu de ne-ai mai spune și altele despre el!

Regele Șahriar strigă însă:

— Nu-mi place nicidecum Abu-Nuwas ăsta! Dacă ții numaidecât să-ți vezi capul retezat într-o clipită, n-ai decât să povestești mai departe năzbâtiile lui. De nu, și ca să facem cumva să treacă și noaptea asta, grăbește-te și-mi povestește vreo istorie de călătorie; căci, din ziua când, împreună cu fratele meu Șahzaman, regele de la Samarcand, am făcut un drum prin țările cele mai îndepărtate în urma ticăloșiei afurisitei mele de soții căreia am poruncit să i se taie capul, am prins gust de tot ce are legătură cu călătoriile din care poți învăța câte ceva. Așa că, dacă știi vreun basm într-adevăr plăcut de ascultat, nu zăbovi să-l începi; căci în noaptea aceasta nesomnul meu este mai amarnic decât oricând!

La vorbele acestea ale regelui Șahriar, isteața la cuvânt Șeherezada grăi:

— Tocmai asemenea istorii de călătorie-s cele mai minunate și mai desfătătoare dintre toate poveștile pe care le-am povestit eu vreodată. Ai să poți judeca numaidecât o, preafericitule rege; căci, într-adevăr nu se află nicăieri, în nicio carte, o istorie ce să se poată asemui cu cea a călătorului numit Sindbad marinarul. Și tocmai cu istoria aceasta vreau să te desfăt, o, preafericitule rege, de îndată ce vei binevoi să-mi dai îngăduință!

Și numaidecât Șeherezada începu.

Povestea lui Sindbad-marinarul

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, pe vremea califului Harun Al-Rașid, în orașul Bagdad, un om numit Sindbad-hamalul. Era un biet om sărac și care se deprinsese, spre a-și câștiga pâinea, să poarte poveri pe cap.

I se întâmplă, într-o zi ca toate zilele, să ducă pe cap o povară tare grea; și tocmai în ziua aceea era o arșiță năprasnică; încât hamalul se chinuia amarnic cu povara lui și asudase tot. Căldura se făcuse de neîndurat, când, într-un sfârșit, hamalul ajunse în dreptul porții unei case ce trebuie să fi fost a vreunei neguțător bogat, judecând după aceea că pământul din jurul ei era bine măturat peste tot și stropit cu apă de trandafiri. Sufla dintr-acolo o adiere tare plăcută; iar lângă poartă se afla o laviță largă pentru ședere. Și hamalul Sindbad, spre a se odihni și a respira aerul răcoros, își puse povara pe lavița aceea și îndată simți adierea ce venea prin poarta casei până la el, proaspătă și plină de o mireasmă plăcută. Așa că, desfătându-se cu ea, se așeză și el la celălalt capăt al laviței. Și deodată auzi un zvon de felurite strune și alăute, însoțit de niște glasuri fermecătoare cântând cântece într-o limbă aleasă; și mai auzi și niște glasuri de păsări cântătoare care îl slăveau pe Allah prea înaltul în cele mai încântătoare chipuri. Deosebi, printre altele, glasul turturelelor și pe cel al filomelelor, pe cel al mierlelor și pe cel al biulbiuliilor, pe cel al gugușțiucilor și pe cel al hulubilor râzători. Și-atunci, minunându-se în sufletul său și îndemnat de plăcerea ce o simțea, își strecură capul prin crăpătura porții. Și văzu în fund o grădină foarte întinsă unde, pe sub niște umbrare minunate, roiau slujitorii tineri, și roabele, și fetișcanele, și tot soiul de slugi. Și se aflau acolo lucruri ce nu se puteau găsi decât la regi și la sultani.

Și iată că deodată răbufni spre el o pală de miresme de bucate minunate, miresme în care se îngemănau tot felul de aburi îmbietori de la tot soiul de bunătăți și de băuturi alese. Și-atunci nu se putu opri să nu ofteze; își întoarse ochii către cer și strigă:

— Slavă ție, o, Doamne atoatefăcătorule și atoatedătătorule! Tu îl dăruiești pe cel care-ți place ție, fără de nicio socoteală. Dacă strig către tine, nu strig nicidecum ca să-ți cer sama pentru faptele tale sau ca să te cercetez cum dai tu dreptatea, căci nicio făptură nu are a cerceta pe Domnul său atotputernic. Ci doar iau și eu aminte. Slavă ție! Tu dai și bogăția și sărăcia, tu înalți și tot tu cobori, după cum ți-i voia, și-i drept totdeauna ceea ce faci tu, măcar că noi nu putem pricepe. Așa, iacătă la stăpânul casei acesteia bogate… E fericit peste marginile marginilor fericirii. Trăiește în desfătările acestor miresme fermecătoare, al aburilor acestora, al bucatelor acestora îmbietoare, al băuturilor acestora alese. El este fericit și voios și mulțumit, pe când alții, eu unul de pildă, sunt la capătul cel din urmă al ostenelii și al lipsurilor!

Și hamalul își sprijini obrazul în palmă și cântă cu glas amar aceste stihuri pe care le ticlui acolo pe loc:

Vreun biet sărac fără de casă
S-a mai văzut ca, într-o zi,
Într-un serai al lui, de-odată,
Să-i fie dat a se trezi?
Mie mi-e dată doar trezirea
Tot mai sărac, și zi de zi.

Și sărăcia mea sporește
Pe cât i-i dat din greu să poarte
Poveri sporite pe grumazul
Încovoiat, trudit de moarte —
Pe când voioși și-n tihnă alții
Petrec la sânul bunei soarte!

Schimba-se-va vreodată, oare,
Și-ntoarce-mi-se-va spre bine
Ursita care, fără preget,
Sub grelele poveri mă ține?
Ah, oare ghiftuiții vieții
Nu sunt tot oameni ca și mine?

Ca mine sunt și ei, așa e!
Ci tot nu mi se curmă chinul:
Ca ei degeaba sunt, se vede!
Ni se aseamănă destinul
Așa precum oțetul acru
E asemănător cu vinul!

O, Doamne, dacă pentru mine
Nu ai nimic din câte toate,
Nu socoti că-ți fac vreo vină
Sau că vreau să te judec, poate.
Ești darnic, bun, atotputernic!
Și ce faci tu — faci cu dreptate!

După ce isprăvi de cântat aceste stihuri, Sindbad-hamalul se ridică, vrând să-și pună iar pe cap povara și să-și vadă mai departe de cale, când în poarta palatului se ivi și veni către el un rob micuț cu obraz gingaș, cu înfățișare plăcută, cu haine foarte frumoase, care-l luă de mână binișor și-i zise:

— Intră să vorbești cu stăpânul meu, care dorește să te vadă.

Hamalul, fâstâcit de-a binelea, se tot trudea să născocească vreo pricină care să-l scape de a urma pe tânărul rob, dar degeaba. Își puse dar povara jos, la portarul casei, în tindă, și intră laolaltă cu copilul.

Și văzu o casă minunată, plină de oameni tăcuți și cuviincioși, iar în mijlocul acelei case se deschidea o sală mare în care fu adus. Zări o numeroasă adunare, alcătuită din oameni de seamă și oaspeți mândri. Zări, de asemenea, flori de toate felurile, și mirosea a arome de toate soiurile; și erau dulcețuri de toate neamurile, și zaharicale, și magiun de migdale, și fructe minunate, și o grămadă uimitoare de tăvi încărcate cu miei fripți și

cu bucate scumpe, și alte tăvi pline cu băuturi făcute cu suc de struguri. Și mai băgă de seamă și tot felul de instrumente de cântat, pe care le țineau pe genunchi niște roabe frumoase așezate cuviincios în șir, fiecare după rangul ce-i fusese hotărât.

În mijlocul sălii, hamalul zări, printre ceilalți meseni, un bărbat cu chip minunat, cu barba albită de ani, cu trăsături frumoase foarte și desfătătoare la privire, și cu întreaga înfățișare plină de gravitate, de bunătate, de noblețe și de măreție.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și una noapte

Ea urmă:

Văzând toate acelea, hamalul Sindbad rămase năuc și își zise în sine: „Pe Allah! locuința aceasta este vreun serai de pe tărâmul djiniilor celor atotputernice, ori palatul vreunui mare rege ori al vreunui sultan!“ Pe urmă, se grăbi să ia o înfățișare cât mai potrivită cu buna-cuviință și respectul datorate, le ură tuturor celor de față bună-pace, sănătate și fericire, sărută pământul dinaintea lor și apoi se ridică în picioare, rămânând cu capul plecat, cu modestie și respect.

Atunci, stăpânul casei îi spuse să se apropie și îl pofti să se așeze lângă el. Apoi, după ce îi ură bunvenit cu un glas foarte prietenos, îi dădu să mănânce, îmbiindu-l cu ceea ce se afla mai acătării, mai gustos și gătit mai cu iscusință printre bucatele de care erau pline tăvile. Și Sindbad-hamalul nu se codi să dea cinstea cuvenită poftirii, rostind însă cuvintele de preamărire a Celui-de-sus. Mâncă, așadar, apoi mulțumi lui Allah, spunând:

— Lăudat fie el pururea!

După care se spălă pe mâini și mulțumi tuturor mesenilor pentru bunăvoința lor.

Numai atunci stăpânul, urmând datina care nu îngăduie să pui întrebări oaspetelui decât după ce i s-a dat de mâncat și de băut, spuse hamalului:

— Fii binevenit aici și poartă-te întocmai cum ți-i voia! Binecuvântată fie-ți ziua! Ci poți tu, o, oaspete al meu, să-mi spui care îți este numele și ce meserie ai?

El îi răspunse:

— O, stăpâne, mă numesc Sindbad-hamalul, iar meseria mea-i să port pe cap poveri, așa câștigându-mi pâinea.

Stăpânul casei zâmbi și îi spuse:

— Află, hamalule, că numele tău este la fel cu numele meu, căci și eu mă numesc Sindbad-marinarul.

Pe urmă adăugă:

— Și să mai știi, o, hamalule, că, dacă te-am rugat să vii aici, am făcut-o ca să te mai aud o dată cântând frumoasele stihuri pe care le-ai cântat afară, pe scaunul de la poartă!

— La cuvintele acestea, hamalul se simți încurcat foarte și zise:

— Allah fie cu tine! să nu mă dojenești prea tare pentru fapta aceasta

nesocotită; căci necazurile, truda și lipsurile ce nu-ți lasă în mână nimica îl învață pe om necuviința, prostia și neobrăzarea!

Ci Sindbad-marinarul spuse lui Sindbad-hamalul:

— Să nu-ți fie cumva rușine de ceea ce ai cântat și să nu te simți nicicum stingherit aici, căci de-acum nainte ești fratele meu. Numai nu zăbovi, rogu-te, să-mi cânți acele strofe pe care le-am auzit și care m-au încântat foarte!

Atunci hamalul cântă strofele acelea, care îl desfătară cum nu se mai poate pe Sindbad-marinarul.

Iar când strofele se sfârșiră, Sindbad-marinarul se întoarse către Sindbad-hamalul și îi zise:

— O, hamalule, află că și eu am o istorie care-i de minunare și pe care vreau să ți-o povestesc la rândul meu. Și-am să-ți spun astfel toate întâmplările care mi s-au întâmplat și toate încercările pe care le-am îndurat înainte de a ajunge la starea fericită de acum și la a locui în palatul acesta. Și-ai să vezi atunci cu prețul câtor cazne amarnice și nemaipomenite, cu prețul câtor năpaste, al căror necazuri și al câtor nenorociri am strâns eu la început aceste bogății între care mă vezi trăind acum la bătrânețele mele. Căci de bună seamă că nu știi nimic despre cele șapte călătorii nemaipomenite pe care le-am făcut eu și habar n-ai că toate aceste călătorii sunt, fiecare în parte, atât de uluitoare încât numai gândindu-te la ele și rămâi buimăcit și uimit cum nu se mai poate. Dar tot ceea ce am să vă povestesc, ție și tuturor preacinstiților mei oaspeți, nu mi s-a întâmplat, la urma urmei, decât pentru că așa îmi fusese menit de soartă de mai înainte și pentru că tot ceea ce este scris trebuie să se întâmple fără a fi chip să schimbi ceva sau să scapi cumva.

Și își începu povestirea.

Întâia povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i întâia călătorie a sa

Aflați, o, voi preastrăluciților oaspeți, și tu, cinstite hamal, care te numești ca și mine, Sindbad, că tatăl meu a fost negustor, unul dintre cei mai mari dintre semenii săi și dintre negustori. Avea casa plină de nenumărate bogății de care se folosea necontenit, spre a împărți pomeni săracilor, iar la moartea lui mi-a lăsat moștenire, într-o vreme când încă mă aflam la o vârstă fragedă, multe bunuri, și pământuri, și sate.

Când am ajuns la vârsta de bărbat, am pus mâna pe toate acestea și m-am desfătat mâncând cele mai alese bunătăți, bând cele mai rare băuturi, înhăitându-mă cu tot felul de tineri, fandosindu-mă și îmbrăcându-mă în haine peste măsură de scumpe și benchetuind cu prietenii. În felul acesta, am ajuns să mă încredințez că așa are să ție mereu, spre marele meu folos. Și am trăit așa mai departe o lungă bucată de vreme, până ce într-o zi, scuturându-mă de nălucirile mele și venindu-mi în minți, am băgat de seamă că bogățiile mi se risipiseră, starea mea se schimbase și bunurile mi se duseseră. Atunci, trezindu-mă deodată din nepăsarea mea, mă văzui pradă spaimei de-a ajunge într-o zi bătrân și sărac lipit. Și mi-au venit în minte atunci niște cuvinte pe care răposatului taică-meu îi plăcea să le

spună adesea, cuvintele stăpânului nostru Soleiman ben-Daud (cu ei amândoi fie rugăciunea și pacea!): Sunt trei lucruri de preferat în locul altora trei: „ziua morții este mai puțin neplăcută decât ziua nașterii, un câine viu prețuiește mai mult decât un leu mort, și mormântul este mai de dorit decât sărăcia."

La aceste gânduri, mă ridicai pe-clipă-pe-dată, strânsei ce-mi mai rămăsese din haine și din lucruri, și le vândui fără de zăbavă la mezat, laolaltă cu toate rămășițele de bunuri, de case și de pogoane ce le mai aveam. În felul acesta, am încherbat o sumă de trei mii de drahme…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a două sute nouăzeci și doua noapte

Ea urmă:

…am încherbat o sumă de trei mii de drahme și îndată mi-a intrat în cap să călătoresc către ținuturile și către țările altor oameni, căci mi-am amintit de cuvintele poetului, care a spus:

E mai frumoasă faima dobândită
Prin trudă grea, căci faima, pasă-mi-te,
Este copila cea nemuritoare
A foarte multor nopți lungi, nedormite.

Cel dornic de-a avea mărgăritare
Albe, ori roze, ori gri — să nu se-nșele:
Întâi și-ntâi să se scufunde-n mare,
Să scoată bogățiile acele!

Zadarnice rămân, până la moarte,
Nădejdile celui ce nu asudă,
Celui ce vrea numai să aibă parte
De faima lumii, fără nicio trudă.

Așa că, fără a mai zăbovi, alergai în suk, cumpărai cu grijă fel de fel de mărfuri și fel de fel de mărunțișuri, dusei numaidecât totul pe puntea unei corăbii pe care se mai aflau și alți neguțători gata de călătorie și, cu sufletul acum deprins cu gândul plecării pe mare, văzui nava îndepărtându-se de Bagdad și coborând pe fluviu până la Basra, pe țărmul mării.

De la Basra, corabia își umflă pânzele către largul apelor și, zile și nopți în șir, plutirăm de la o insulă la altă insulă, dintr-o mare la o altă mare, și de la un pământ la alt pământ. Și, în fiecare loc unde coboram, vindeam mărfurile și cumpăram altele, făcând trocuri și tot felul de schimburi foarte prielnice.

Într-o zi, pe când navigam de mai multe zile fără a fi văzut uscatul, zărirăm ivindu-se din ape o insulă ce ni se păru a fi o minunată grădină de

rai. Așa încât, căpitanul navei ținu să tragă la țărm și, de îndată ce ancora fu aruncată și scara coborâtă, ne îngădui să debarcăm.

Noi, negustorii, coborârăm cu toții, ducând cu noi toate cele de trebuință spre a ne hrăni și toate cele cerute la bucătărie. Câțiva se apucară să aprindă focul, să gătească mâncarea și să spele rufele, pe când ceilalți se mulțumiră să se plimbe, să se desfete și să se hodinească după ostenelile călătoriei pe mare. Eu fusei dintre cei ce se mulțumiră să se plimbe și să se bucure de frumusețile plantelor cu care erau acoperite acele țărmuri, neuitând însă nici să mănânc și să beau.

Pe când ne hodineam noi așa, simțirăm deodată insula cutremurându-se din toate măruntaiele și dându-ne o zguduitură atâta de năprasnică, încât ne zvârli cu câteva picioare în sus de la pământ. Și, în aceeași clipă, îl văzurăm pe căpitan ivindu-se în fața corăbiei și, cu o voce cumplită și cu gesturi înfricoșate, strigându-ne:

— O, călătorilor, fugiți! Repede! Urcați-vă cât mai iute pe punte! Lăsați tot! Părăsiți tot ce-aveți acolo și scăpați-vă sufletele! Ocoliți genunea! Fugiți degrabă! Căci nu-i insulă insula aceasta! Este o balenă uriașă! Și-a ales drept sălaș marea aceasta, încă din vremile de demult; și copacii aceștia au crescut pe spinarea ei, din nisipul pe care l-a adus marea! Voi ați deșteptat-o din somn! I-ați tulburat tihna și i-ați ațâțat simțurile aprinzând focul pe spinarea ei! Și ia uite-o că se trezește! Fugiți, că se afundă în marea care are să vă înghită pe veci! Fugiți! Lăsați tot! Plecăm!

La cuvintele acestea ale căpitanului, călătorii spăimântați lăsară acolo tot ce aveau, haine, scule și cazane, și porniră în fugă către corabia care și ridicase ancora. Unii ajunseră tocmai la timp; alții nu mai ajunseră. Căci balena și începuse să se zbată și, după câteva cutremurături înfricoșătoare, se afundă în mare cu toate cele câte se aflau pe spinarea ei, iar valurile, zbuciumându-se și izbindu-se, se închiseră peste ea și peste ei pentru totdeauna.

Or, eu am fost din rândul celor care au rămas părăsiți pe această balenă și au fost înecați.

Însă Allah preaînaltul mă izbăvi și mă scăpă de la înec, punându-mi în mână o scobitură de lemn, un fel de copaie mare ce fusese adusă de călătorii de pe corabie spre a-și spăla rufele în ea. La început mă agățai de copaie, pe urmă, cu cazne amarnice pe care mă făcură în stare să le făptuiesc primejdia și prețul scump al vieții sufletului meu, izbutii să mă sui deasupra-i călare. Atunci, începui să bat apa cu picioarele, făcându-mi din ele vâsle, în vreme ce valurile se jucau cu mine, răsturnându-mă când la dreapta, când la stânga.

Estimp, căpitanul da zor să se depărteze, cu toate pânzele în vânt, dimpreună cu cei pe care putuse să-i scape, fără a se mai îngrija de cei ce se mai zbăteau pe ape. Aceștia pieriră în curând, în vreme ce eu vâsleam din picioare, străduindu-mă din toate puterile să ajung corabia pe care o urmării cu privirea până ce pieri din ochii mei, și peste mare se așternu noaptea, aducându-mi încredințarea pieirii și a părăsirii mele.

Rămăsei să lupt așa împotriva genunilor vreme de o noapte și-o zi întreagă. Într-un sfârșit, fusei împins de vânt și de valuri până la țărmul unei insule râpoase, acoperite de ierburi târâtoare ce coborau de-a lungul coastei și se scăldau în mare. Mă agățai de aceste ierburi și izbutii, ajutându-mă cu picioarele și cu mâinile, să mă cațăr până sus pe coastă.

Atunci, mântuit în felul acesta de la o pieire neîndoielnică, mă apucai să-mi cercetez trupul și văzui că era plin de vânătăi, iar picioarele îmi erau umflate și rănite de mușcăturile peștilor. Ci nu simțeam pic de durere,

atâta de amorțit eram de trudă și de primejdia prin care trecusem. Mă aruncai, așadar, pe burtă la pământ, zdrobit, cufundându-mă într-un leșin adânc.

Rămăsei în starea aceasta până a doua zi, când nu mă trezii decât datorită soarelui ce ardea asupra mea. Dădui să mă scol, însă picioarele mele umflate și dureroase nu mă sprijiniră, și mă prăbușii iarăși la pământ. Atunci, covârșit de-a binelea de starea la care mă vedeam adus, începui să mă târăsc, fie ajutându-mă cu picioarele și cu mâinile, fie mergând în genunchi, ca să caut ceva de mâncare. Până la urmă, izbutii să ajung într-un crâng de pomi roditori și străbătut de izvoare. Și mă hodinii acolo vreme de mai multe zile, mâncând poame și bând apă de izvor. Așa încât sufletu-mi nu zăbovi a se înviora și trupu-mi vlăguit a se împuternici și a izbuti să se miște mai lesne, iar mâinile și picioarele mele a-și căpăta iar tăria, măcar că nu chiar deodată, căci, ca să pot umbla, fusei silit să-mi întocmesc o pereche de cârje cu care să mă mai sprijin. În felul acesta, putui să mă plimb binișor printre copaci, visând și mâncând poame, și îmi petrecui ceasurile cele lungi minunându-mă de acele locuri.

Într-o zi, pe când mă preumblam pe țărmuri, văzui ivindu-mi-se în depărtare ceva ce socotii a fi vreo fiară sălbatică ori cine știe ce dihanie dintre dihăniile mării. Arătarea aceea mă minună într-atâta că, în ciuda feluritelor simțăminte ce se zbuciumau în mine, mă apropiai de ea, când mai de-a dreptul, când mai pe ocoliș. Și până la urmă văzui că era o iepșoară minunată, legată de un țăruș. Era așa de frumoasă, încât dădui să mă mai apropii oleacă de ea ca s-o privesc mai de aproape, când deodată un strigăt înfricoșător mă cutremură și mă țintui locului, măcar că n-aș fi râvnit decât să fug cât mai iute; și, în aceeași clipă, din adâncul pământului ieși un om care se apropie cu pași mari de mine și-mi strigă:

— Cine ești? Și de unde vii? Și care-i pricina ce te-a împins să te primejduiești pe aici?

Eu răspunsei:

— O, stăpâne al meu, află că sunt un om străin și că mă aflam la puntea unei corăbii și m-am înecat dimpreună cu alți mulți călători. Ci Allah m-a dăruit cu o copaie pe care am încălecat și care m-a ținut deasupra-i până ce am fost aruncat de valuri pe țărmul acesta.

Auzind cuvintele mele, el mă luă de mână și îmi zise:

— Urmează-mă!

Și eu îl urmai. Atunci mă puse să cobor într-o peșteră de sub pământ, mă îndemnă să intru într-o sală mare unde mă pofti să mă așez la locul de cinste, îmi aduse să mănânc, căci mi-era foame, și așteptă să mă satur și să mi se liniștească sufletul. Atunci mă întrebă despre întâmplarea mea, și eu i-o povestii de la început până la sfârșit; și s-a minunat cu mare uimire. La urmă, adăugai:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! și să nu mă învinuiești prea tare pentru ceea ce vreau să te întreb. Ți-am povestit întocmai întreaga mea poveste, și aș dori acum să aflu cine ești tu și care-i pricina șederii tale în sala aceasta de sub pământ, și ce te-a făcut să legi iapa aceea singură singurică pe țărmul mării?

El îmi spuse:

— Află că pe insula aceasta…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și treia noapte

Ea urmă:

…pe insula aceasta suntem mai mulți aceia care, așezați în osebite locuri, stăm să veghem caii regelui Ali-Mahîrjan. De fiecare dată când răsare luna nouă, fiecare dintre noi aduce aici o iapă de soi ales, încă fecioară, o leagă pe țărm și coboară degrabă, să se ascundă în peștera de sub pământ. Atunci, ispitit de mirosul de iapă, iese din ape un cal de mare, privește în dreapta, privește în stânga, și, nevăzând pe nimeni, se repede pe iapă și o însămânțează. Pe urmă, după ce a sfârșit treaba cu ea, el se lasă jos și încearcă s-o ia cu el. Ci ea, fiind legată de țăruș, nu-l poate urma; atunci el începe să necheze puternic și s-o lovească și cu capul și cu picioarele, și nechează din ce în ce mai tare. Și noi, auzindu-l, pricepem că și-a isprăvit împerecherea; ieșim numaidecât de prin toate părțile și îl izgonim cu strigăte multe care-l înfricoșază și-l silesc să intre la locurile lui din mare. Iar iapa prinde plod și fată un mânz ori o mânză ce prețuiește o comoară și care nu-și poate avea seamăn pe toată fața pământului. Și chiar astăzi are să vină calul de mare. Și îți făgăduiesc că, de îndată ce se va împlini treaba, am să te iau cu mine să te înfățișez regelui nostru Mahîrjan și să-ți arăt țara noastră. Dă, așadar, slavă lui Allah care a făcut să mă întâlnești, căci fără mine ai fi murit de jale în pustietatea aceasta, fără a mai fi văzut vreodată pe ai tăi și țara ta, și fără ca să fi știut cineva ce s-a ales de tine!

La aceste cuvinte, îi mulțumii din toată inima paznicului iepei și stătui cu el de vorbă mai departe, până când deodată calul de mare ieși din ape, se repezi pe iapă și o însămânță. Și după ce isprăvi ceea ce avea de isprăvit, vru s-o ia cu el; or, ea nu putea să se desprindă de la țăruș și bătea cu picioarele și necheza. Ci paznicul iepei se repezi afară din peșteră, își chemă cu strigăte amarnice soții, și toți de-a valma, înarmați cu paloșe, cu lănci și cu scuturi, se avântară după calul de mare care, tulburat, o lăsă pe cea legată și plecă, mânios, să se cufunde iar în mare, unde se făcu nevăzut sub ape.

Atunci, toți ceilalți păzitori, fiecare cu iapa lui, se strânseră ciotcă împrejurul meu și-mi spuseră tot felul de vorbe bune și, după ce îmi dădură iarăși să mănânc, mă poftiră să încalec pe o iapă minunată și, la îndemnul păzitorului dintâi, stăruiră să-i însoțesc până la regele, stăpânul lor. Iar eu primii pe dată; și plecarăm cu toții laolaltă.

Când ajunserăm în cetate, însoțitorii mei o luară înainte și se duseră să-l vestească pe stăpânul lor despre cele ce ni se întâmplaseră. După care, se întoarseră să mă ia și mă duseră la palat. Și, după ce mi se dete îngăduință, intrai în sala împărătească și mă dusei să mă înfățișez dinaintea regelui Mahîrjan, căruia îi urai, după cuviință, bună-pace.

Regele îmi întoarse salamalekul, îmi spuse cuvinte de bună-venire și dori să audă chiar din gura mea povestea celor câte mi se întâmplaseră. Mă supusei îndată și îi povestii tot, fără a uita niciun amănunt.

Regele Mahîrjan fu uimit de povestea mea și îmi spuse:

— Pe Allah, fiule, de n-ai fi avut noroc să-ți fie dată o viață lungă, negreșit că de mult ai fi pierit între atâtea încercări și necazuri! Dar slavă lui Allah pentru izbăvirea ta!

Și îmi mai spuse și alte multe vorbe binevoitoare, hotărî să mă

primească numaidecât printre cei credincioși lui și, ca să-mi dea o dovadă de bunăvoința sa față de mine și de prețuire față de cunoștințele mele întru ale mărilor, mă numi pe loc răspunzător peste toate porturile și peste toate cheiurile din insula lui, și kalamgiu cu intrarea și ieșirea tuturor corăbiilor.

Noile mele slujbe nu mă împiedicau să mă duc în fiece zi la palat să-i închin urările mele regelui, care până într-atâta se deprinsese cu mine, de mă îndrăgise mai mult decât pe toți ceilalți apropiați ai săi, lucru pe care mi-l dovedea făcându-mi zi de zi daruri fără de număr și hatâruri uimitoare. Și căpătasem atâta înrâurire asupră-i, încât toate birurile și toate treburile împărăției trecuseră în sama mea, spre binele tuturor locuitorilor.

Dar toate grijile acestea nu mă ajutau nicicum să uit de țara mea și nici să-mi pierd nădejdea că mă voi întoarce acasă. Și niciodată nu uitam să-i cercetez pe călătorii ce soseau în insulă și pe toți marinarii, întrebându-i de nu cumva cunoșteau Bagdadul. Ci niciunul nu-mi putea răspunde nimic în privința aceasta; și toți îmi spuneau că niciodată nu auziseră de o asemenea cetate și nici de locul unde s-ar afla. Și tot mai mult sporea teama mea că am să mă văd osândit astfel să trăiesc în țară străină, și eram tulburat peste măsură văzând că oamenii se îndoiau că ar fi undeva pe lume un oraș al meu și că habar nu au de vreun drum care să ducă la el.

Cât am stat pe insula aceea, am avut prilejul să aflu multe lucruri uluitoare, și am să vă pomenesc câteva dintre ele. Iată, într-o zi, ducându-mă, cum aveam obiceiul, la regele Mahîrjan, am cunoscut acolo niște oameni din țara Indiei, care, după salamalekurile de cuviință, au binevoit să ia aminte la întrebările mele și mi-au povestit că în țara Indiei sunt mai multe caste, dintre care cele dintâi două fiind casta șatriiților, ce cuprinde pe oamenii de neam mare și pe drepții care niciodată n-au săvârșit nedreptate ori fapte nevrednice, și casta brahmanilor, care sunt oameni neprihăniți, care nu beau vin niciodată și care îndrăgesc purtarea blândă, caii, măreția și frumusețea. Tot de la acești învățați indieni am aflat și că cele mai de seamă caste se împart în alte șaptezeci și două de caste, ce nu au niciun fel de legătură între ele. Lucru care m-a minunat peste măsură. Și tot acolo, în insulă, am avut prilejul să văd un ținut al regelui, ținut ce se numea Casil. Acolo, toată noaptea răsunau tamburinele și tobele. Și m-am putut încredința că locuitorii de acolo erau foarte dibaci la minte și bogați în gânduri frumoase. Și li se dusese faima printre călători și neguțători.

În acele mări îndepărtate am văzut odată un pește lung de o sută de coți și alți pești cu fețele ca de bufniță.

În adevăr, o, stăpânii mei, am văzut și multe alte lucruri cu totul neobișnuite și minunății a căror povestire m-ar duce prea departe. Ajunge să adaug că am rămas în acel ostrov destulă vreme ca să cunosc multe lucruri ciudate și multe dihănii și să mă îmbogățesc schimbând, vânzând și cumpărând.

Într-o zi, stam în picioare pe țărm, la slujba mea, ca de obicei, și mă sprijineam, ca întotdeauna, într-o cârjă, când văzui trăgând la chei o mare corabie plină cu neguțători. Așteptai ca nava să-și arunce temeinic ancora și să coboare scara, ca să mă pot urca pe punte și să mă duc la căpitan să înscriu ce încărcătură are. Mateloții debarcară dinainte-mi toată încărcătura, pe care eu o însemnai bucată cu bucată; iar când isprăviră, îl întrebai pe căpitan:

— Mai ai altceva pe vas?

El îmi răspunse:

— O, stăpâne, mai sunt niște mărfuri în cala corăbiei, dar acelea nu se află acolo decât în sama mea, căci stăpânul lor, care plecase în călătorie laolaltă cu noi, este mult de atunci, s-a prăpădit în valuri. Și-acuma noi am vrea să vindem acele mărfuri și banii să-i ducem rudelor celui răposat, la Bagdad, cetatea păcii!

Eu atunci, tulburat cum nu se mai poate, strigai:

— Și cum se numea acel negustător, o, căpitane?

El îmi răspunse:

— Sindbad-marinarul!

La aceste cuvinte, îl privii mai cu luare aminte pe căpitan și îl recunoscui pe stăpânul corăbiei care fusese silit să ne părăsească pe spinarea balenei. Și strigai atunci din toate puterile mele:

— Eu sunt Sindbad-marinarul! După care adăugai: Când balena s-a cutremurat din pricina focului aprins pe spatele ei, eu am rămas printre cei care n-au mai putut să ajungă la corabia ta și s-au înecat. Dar am scăpat cu ajutorul copăii pe care o luaseră cu ei negustorii ca să-și spele rufele. Căci m-am suit călare pe copaia aceea și am vâslit cu picioarele așa cum aș fi vâslit cu niște vâsle. Și s-a întâmplat, cu îngăduința Atoateorânduitorului, ceea ce s-a întâmplat.

Și-i povestii căpitanului cum am izbutit să scap și prin câte năprasne am trecut până ce să ajung la înalta slujbă de kalamgiu de navru al regelui Mahîrjan.

Când auzi cele spuse de mine, căpitanul strigă:

— Nu este mântuire și putere decât întru Allah preaînaltul și atotputernicul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și patra noapte

Ea urmă:

…decât întru Allah preaînaltul și atotputernicul! Numai este nici cuviință, nici cinste la nicio făptură din lumea aceasta. Cum de îndrăznești tu, o, kalamgiu viclean, să pretinzi că ești Sindbad-marinarul, devreme ce noi toți l-am văzut pe Sindbad înecându-se sub ochii noștri laolaltă cu toți ceilalți negustori? Ce rușine pe tine să minți cu atâta neobrăzare!

Atunci eu îi răspunsei:

— O, căpitane, negreșit că minciuna-i hărăzită ticăloșilor! Ascultă-mă, dar, căci vreau să-ți dau dovezi că eu sunt cu adevărat Sindbad cel înecat.

Și-i povestii căpitanului mai multe întâmplări știute numai de mine și de el, și care se petrecuseră în timpul blestematei aceleia de călătorii. Atunci căpitanul nu se mai îndoi că eu sunt Sindbad-marinarul și îi chemă pe toți negutătorii călători pe vasul lui și cu toți laolaltă se bucurară că scăpasem cu zile și îmi spuseră:

— Pe Allah! nu ne venea să credem că ai fi putut să scapi de la înec. De bună seamă că Allah ți-a dăruit a doua oară viață.

După care, căpitanul se grăbi să-mi dea îndărăt mărfurile. Și eu pusei să fie duse îndată la suk, după ce, de bună seamă, mai întâi mă încredințai că

nu lipsea nimic și că numele și pecetea mea se mai aflau încă pe baloturi.

De cum ajunsei în suk, deschisei baloturile și vândui cea mai mare parte din mărfuri cu un câștig de o sută pentru o sută, dar avusei grijă să păstrez câteva lucruri de preț pe care mă grăbii să le duc și să le dau în dar regelui Mahîrjan.

Regele, căruia îi povestii despre sosirea căpitanului și a corăbiei, fu nespus de uimit de acea fericită întâmplare și, întrucât mă iubea destul de mult, nu vroi să rămână mai prejos decât mine în dovezile de prietenie și îmi făcu la rându-i daruri nepreţuite care nu cu puţin ajutară a mă îmbogăţi dintr-odată. Căci mă grăbii să vând totul și să-mi încropesc astfel o avuție însemnată, pe care o dusei chiar pe corabia cu care pornisem în acea călătorie.

După care, mă dusei la palat să-mi iau rămas-bun de la regele Mahîrjan și să-i mulțumesc pentru dărnicia și ocrotirea lui. El îmi dădu îngăduință să-l părăsesc, spunându-mi vorbe pline de duioșie, dar nu mă lăsă să plec decât după ce îmi dărui și alte lucruri de preț, pe care, de data aceasta, nu m-am putut hotărî să le vând și pe care, de altminteri, le vedeți dinaintea voastră, în sala aceasta, o, preacinstiților oaspeți. Și tot așa am avut grijă să aduc cu mine, drept toată încărcătura mea, parfumurile pe care le mirosiți aici, lemnul de aloe, camforul, tămâia și sandalul, ce cresc în insula aceea îndepărtată.

Mă grăbii apoi să mă urc pe punte, iar corabia își desfășură numaidecât pânzele, cu îngăduința lui Allah. Și norocul ne fu prielnic și soarta ne ajută de-a lungul întregei acelei călătorii care dură zile și nopți. Și sosirăm într-o dimineață, cu bine și sănătoși, în fața orașului Basra, unde nu ne-am oprit decât numai puțină vreme, ca să ne îndreptăm îndată pe fluviu în sus și să ajungem, într-un sfârșit, cu sufletul voios, în cetatea păcii, Bagdadul, țara mea.

Ajunsei în felul acesta, încărcat de bogăție și cu mâna gata de împărțit daruri, pe ulița mea, și intrai în casa mea, unde îmi văzui iarăși familia, prietenii, toți bine și sănătoși. Și fără de zăbavă îmi cumpărai mulțime de roabe, frumoase femei de taină, arapi, pământuri, case și acareturi, mai multe decât avusesem eu cândva, la moartea tatălui meu.

Și am uitat, în viața aceasta nouă, și năpastele trecute, și necazurile, și primejdiile îndurate, și jalea surghiunului, și chinurile și oboselile călătoriei. Am avut mulți prieteni plăcuți, și am trăit o viață plină de veselie și de desfătări, și neumbrită de griji și de tulburări, o bună bucată de vreme, bucurându-mă din tot sufletul cu ceea ce mi-a plăcut și mâncând bunătăți minunate și bând băuturi de preț.

Și așa a fost întâia mea călătorie.

Mâine însă, de-o vrea Allah, am să vă povestesc, oaspeți ai mei, cea de a doua dintre cele șapte călătorii pe care le-am făcut, și care-i încă și mai nemaipomenită decât cea dintâi.

Și Sindbad-marinarul se înturnă către Sindbad-hamalul și îl rugă să cineze cu el. Apoi, după ce îl cinsti cu toată cinstea și dragostea, îi dărui o mie de dinari de aur și, înainte de a se despărți, îl pofti să vină și a doua zi, spunându-i:

— Vei fi pentru mine o desfătare prin buna ta cuviință și o plăcere prin frumoasa ta purtare!

Și Sindbad-hamalul răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! Mă supun cu toată cinstea! Și bucuria fie pururea în casa ta, o, stăpâne al meu!

Și ieși de acolo, după ce mai mulțumi o dată și luă cu sine darul pe care-l primise, și se întoarse la el acasă minunându-se până peste poate și toată noaptea visă la cele câte auzise și văzuse.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă:

…și toată noaptea visă la cele câte auzise și văzuse.

Și, de cum se făcu dimineață, se și grăbi să se întoarcă la casa lui Sindbad-marinarul, care-l primi cu un zâmbet prietenesc și îi spuse:

— Aici fie-ți prietenia ușoară! Și voia-bună fie cu tine!

Și hamalul dădu să-i sărute mâna, dar, întrucât Sindbad nu vroi să-i îngăduie aceasta, îi spuse:

— Allah lumineze-ți zilele și reverse-și asupră-ți toate binefacerile sale!

Și, întrucât și ceilalți oaspeți sosiseră, începură să se așeze împrejurul feței de masă întinse, pe care musteau mieii fripți și daureau puii rumeni, dintre gogoșile ispititoare și dintre torturile cu fistic, cu nuci și cu struguri. Și mâncară, și băură, și se veseliră, și își desfătară sufletul și auzul ascultând cântecele de alăute sub degetele iscusite ale lăutarilor.

Și, când isprăviră, Sindbad, înconjurat de tăcerea oaspeților, începu să povestească.

Cea de a doua povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a doua călătorie a sa

Trăiam, într-adevăr, cea mai plăcută viață, când, într-o bună zi îmi veni în minte gândul unei-călătorii spre ținuturi locuite de alți oameni. Și sufletu-mi se simți ispitit să plece și să se bucure de vederea altor pământuri și a altor ostroave, și să privească lucruri necunoscute.

Rămăsei hotărât la acest plan și începui să mă pregătesc a-l înfăptui. Mă dusei la suk unde cumpărai pe o sumă mare de bani mărfurile potrivite cu negoțul pe care-l aveam în vedere. Le întocmii în baloturi vârtoase și le transportai la marginea apei, unde nu peste mult găsii o corabie frumoasă și nouă, echipată cu pânze bune, plină de marinari și cu o mulțime de scripeți de toate formele, înfățișarea ei îmi câștigă încrederea și îmi transportai îndată pe ea baloturile, așa cum făceau și alți mulți negustori, pe care-i cunoșteam și cu care nu mă simțeam nemulțumit să călătoresc. Plecarăm chiar în ziua aceea; și avurăm o plutire minunată. Călătorirăm din ostrov în ostrov și din mare în mare, zile și nopți în șir, și la fiecare oprire ne duceam pe la negustorii din partea locului, pe la oamenii de seamă, pe la vânzători și cumpărători, și vindeam și cumpăram cu câștig.

Și plutirăm așa mai departe, și ajunserăm, călăuziți de ursită, la o insulă tare frumoasă, plină de copaci mari, cu belșug de poame, bogată în flori, răsunând de cântece de păsări, udată de ape limpezi, dar cu totul și cu totul lipsită de orice locuință și de orice ființă vie.

Căpitanul binevoi a da ascultare dorinței noastre și a opri acolo pentru câteva ceasuri, și aruncă ancora la țărmul cel mai apropiat. Debarcarăm îndată și ne duserăm să sorbim aerul curat din pajiștile adumbrite de copaci prin care se zbenguiau păsărelele. Eu, luând ceva merinde, mă dusei să mă așez lângă un izvor de apă limpede, ferit de soare de către niște crengi dese. Și mă simții cuprins de o plăcere nespusă, mâncând acolo și bând apa aceea minunată. Pe deasupra, o adiere dulce susura molcom prin ramuri și îmbia la odihnă. Așa încât mă întinsei pe iarbă și mă lăsai toropit de somn, în răcoarea și în miresmele aerului de acolo.

Când mă deșteptai, nu mai văzui niciun călător, și nava plecase fără ca să fi băgat de seamă cineva lipsa mea. Privii, așadar, mult și bine, și la dreapta și la stânga, și înainte, și îndărăt, că în afară de mine nu văzui altă ființă pe tot ostrovul, și, în largul mării, numai o pânză ce se îndepărta.

Eu, atunci, rămăsei cufundat într-o năucire ce nu și-ar mai fi putut găsi asemuire și care n-ar fi putut să fie mai mare de cum era. Și de durere și de mâhnire simții fierea că stă să-mi plesnească. Oare ce avea să se aleagă de mine în această insulă pustie, după ce-mi rămăseseră pe corabie toate lucrurile și toate bunurile? Ce năpastă avea să mi se mai întâmple în această singurătate necunoscută? Cuprins de asemenea gânduri deznădăjduite, strigai:

— Pentru tine, orice nădejde-i pierdută, Sindbad-marinarule! Dacă întâia oară ai putut să scapi de la ananghie datorită unor împrejurări norocoase ale sorții, să nu socoți că totdeauna are să fie la fel, căci, cum spune și proverbul, *urciorul dus la apă, a doua oară crapă*!

Și mă pusei pe plâns și pe gemete, și-apoi pe niște văicăreli înfricoșătoare, până ce deznădăjduirea se statornici în inima mea. Atunci începui să-mi dau cu amândouă mâinile în cap și să strig și mai tare:

— Ce-ți trebuia, nenorocitule, să mai călătorești, câtă vreme trăiai în desfătări la Bagdad? N-aveai mâncăruri minunate, băuturi minunate, haine minunate? Întâia ta călătorie nu ți-a fost de nicio învățătură?

Și mă aruncai cu fața la pământ, plângându-mi moartea și spunând:

— Ai lui Allah suntem și către el trebuie să ne întoarcem!

Și-n ziua aceea era să înnebunesc.

Dar, văzând bine că părerile mele de rău erau zadarnice și căința mea târzie, mă lăsai în seama soartei. Mă ridicai în picioare și după ce rătăcii o vreme fără nicio țintă, mi se făcu frică să nu dau de vreo fiară sălbatică ori de vreun dușman necunoscut, și mă cățărai în vârful unui copac de unde mă apucai să privesc mai cu luare aminte la dreapta și la stânga; ci nu izbutii a zări altceva decât cer, pământ, copaci, păsări, nisip și stânci. Scrutând însă mai cu băgare de seamă un punct din zare, mi se năzări un fel de arătare uriașă. Atunci, mânat de curiozitate, coborâi din copac; ci stăpânit de teamă, nu mă îndreptai decât binișor-binișor și cu mare sfială într-acolo. Când nu mă mai despărțea decât o mică depărtare de acea arătare, pricepui că era un dom măreț, strălucitor și alb, larg la temelie și înalt cum nu se mai poate. Mă apropiai și mai mult de el, și îi dădui ocol în întregime; nu-i descoperii însă nicicum ușa de intrare pe care o căutam. Vrusei atunci să mă sui deasupra pe el; era însă atât de neted și de alunecos, încât nu avusei nici iscusința, nici sprinteneala, nici putința să mă lipesc de el. Atunci mă mulțumii a-l măsura: însemnai pe nisip urma

întâiului meu pas și începui să-l ocolesc iarăși numărându-mi pașii. În felul acesta, găsii că măsura de jur-împrejur taman o sută cincizeci de pași, mai degrabă mai mult decât mai puțin.

Stând și cugetând în ce fel ar trebui totuși să încerc a găsi vreo ușă de intrare ori de ieșire la acel dom, băgai de seamă că deodată soarele pierise și că ziua se schimbase într-o noapte neagră. La început gândii că vreun nour gros o fi trecând prin dreptul soarelui, măcar că asemenea lucru nu era cu putință în toi de vară. Ridicai atunci capul ca să scrutez acel nor ce mă minuna, și văzui o pasăre cu niște aripi năprasnice zburând prin dreptul ochiului soarelui, acoperind astfel astrul și revărsând negura peste insulă.

Uimirea mea trecu atunci peste marginile marginilor și îmi adusei aminte ceea ce în vremea tinereții mele îmi povestiseră niște călători și niște marinari despre o pasăre de o mărime nemaipomenită, numită pasărea rok, care trăia într-un ostrov tare departe, și care putea să ridice și să ducă în zbor un elefant. Și înțelesei atunci că pasărea pe care o vedeam acum trebuia să fie pasărea rok, și că domul alb lângă care mă aflam trebuia să fie un ou de-al ei. Ci de-abia îmi trecu mie prin cap gândul acesta, că pasărea se și coborî peste ou și se așeză deasupra-i ca pentru a-l cloci. Își întinse aripile-i uriașe peste ou, își sprijini cele două picioare pe pământ de-o parte și de alta, și adormi așa. Binecuvântat fie Cel ce nu doarme din veacul veacului!

Atunci eu, care mă lipisem cu pântecele la pământ și mă aflam chiar sub unul dintre picioarele păsării, picior ce mi se părea a fi mai gros decât trunchiul unui copac bătrân, mă ridicai degrabă, îmi desfăcui turbanul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și șasea noapte

Ea urmă:

…îmi desfăcui turbanul, îl pusei în două, îl răsucii așa ca să întocmesc din el o frânghie groasă, mi-l petrecui temeinic pe după mijloc, și, la sfârșit, înodai cele două capete de una dintre ghearele păsării făcând un nod de toată nădejdea. Căci îmi spusesem în mine: „Namila asta de pasăre de bună seamă că până la urmă are să-și ia zborul și în felul acesta are să mă scoată din pustietatea de aici și are să mă ducă în vreun loc unde să dau de oameni. Oricum, locul unde m-ar duce tot va fi mai bun decât insula aceasta pustie în care eu sunt singurul locuitor.”

Și-așa fu! Și, oricât m-aș fi mișcat, pasărea nici nu mă băga de seamă, de parcă aș fi fost o biată muscă ori vreo furnică în trecere.

Sfătui așa toată noaptea, fără a putea să închid ochii, de teamă ca nu cumva pasărea să-și ia zborul și să mă ducă cine știe unde în vreme ce dormeam. Ea însă nici nu se mișcă până se lumină de ziuă. Numai atunci se scutură, se ridică de pe ou, scoase un țipăt înfricoșător și își luă zborul, ducându-mă cu ea. Se ridică atâta de sus în slăvi, de mă și crezui că am ajuns la bolta cerului; pe urmă se lăsă deodată în jos atâta de repede, că eu nici nu-mi mai simții propria-mi greutate. Și ajunse cu mine pe pământ. Se

așeză pe un loc prăpăstios, iar eu, fără a mai aștepta altceva, mă grăbii să-mi deznod turbanul, speriat ca nu cumva să fiu iarăși ridicat în văzduh mai înainte de-a apuca să mă desfac din legătură. Însă izbutii să mă liberez la vreme și, după ce m-am scuturat și mi-am aranjat hainele pe mine, m-am depărtat grabnic, ca să nu mai pot fi ajuns de pasărea pe care nu peste mult am văzut-o ridicându-se iarăși în slăvi. De data aceasta ținea în gheare un lucru negru și mare, care nu era altceva decât un șarpe de o lungime și de o formă cumplite. Și îndată pieri, îndreptându-se în zbor spre largul mării.

Iar eu, tulburat peste măsură de cele câte mi se întâmplaseră, îmi aruncai privirile împrejur și rămăsei pironit locului de spaimă. Căci mă aflam părăsit într-o vale largă și adâncă, împrejmuită din toate părțile de niște munți așa de înalți că, spre a-i cuprinde cu privirea, atât de mult fusei silit să-mi dau capul pe spate încât turbanul mi se rostogoli pe spinare și căzu jos la pământ. Și mai erau și atâta de prăpăstioși, că era cu neputință a te cățăra pe ei, și socotii zadarnică orice încercare în privința aceasta.

Văzând, așadar, unde ajunsesem, mă simții peste măsură de abătut și de deznădăjduit, și strigai:

— Ah! cu cât ar fi fost mai bine pentru mine să nu mă mișc de pe insula pustie pe care mă aflam și care era de mii de ori mai bună decât pustietatea uscată și goală de aici! Dincolo, măcar erau pomi plini de poame și izvoare cu apă minunată; aici însă nu-i nimic, decât stânci vrăjmașe și pleșuve pe care am să mor de foame și de sete. O, năpasta mea! Nu este alt ajutor și putere decât întru Allah atotputernicul! Nu scap dintr-o nenorocire, decât pentru ca de fiecare dată să cad în alta mai rea și mai neînduplecată!

Mă ridicai, totuși, din locul unde șezusem și începui să umblu prin valea aceea ca s-o cercetez cât de cât și văzui că era toată făcută numai din stânci de diamant. Peste tot împrejuru-mi pământul era așternut cu diamante mai mari ori mai mici, desprinse din munte, și care în unele locuri alcătuiau niște grămezi înalte de un stat de om.

Începusem să mă și simt întrucâtva dornic a le privi, când o priveliște mai înfricoșătoare decât toate năpastele încercate până aci mă îngheță de spaimă. Printre stâncile de diamant, văzui umblând străjerii lor, care erau niște șerpi negri, fără de număr, mai groși și mai mari decât palmierii, și care negreșit că puteau înghiți, fiecare, un bivol sau un elefant. La ceasul acela, ei tocmai începeau să se tragă prin găurile lor; căci la vremea zilei ei se ascund, ca să nu fie înhățați de vrăjmașul lor, pasărea rok; și nu ies afară decât noaptea.

Eu atunci, cu multă băgare de seamă, încercai să mă depărtez de acolo, luând bine aminte unde-mi pun piciorul și gândind în sufletul meu: „Iată, dacă ai vrut să te lăcomești la îndurarea soartei, o, Sindbad, om cu doruri nesățioase și cu ochiul pururea gol, iată ce-ai căpătat în schimb!“ Și, bântuit de toate spaimele adunate asupră-mi, mă tot învârteam fără rost prin valea diamantelor, hodinindu-mă din când în când prin locurile ce mi se păreau cele mai ferite, și-așa până la căderea nopții.

În toată vremea aceasta, uitasem cu totul de grijile pântecelui și nu mă gândeam decât cum să mă mântui din belea și cum să scap de dihăniile de șerpi. Până la urmă avusei norocul să zăresc, nu departe de locul unde mă prăbușisem, o peșteră cu o intrare foarte strâmtă, dar pentru mine destul de largă ca să mă pot strecura înlăuntru. Mă apropiai, așadar, de ea și mă strecurai în peșteră, având grijă să astup intrarea cu o stâncă pe care izbutii s-o rostogolesc până acolo. Adăpostindu-mă astfel, înaintai în

peșteră și începui să caut ungherul cel mai potrivit spre a mă culca, în așteptarea dimineții; și gândeam: „Mâine, de cum s-o lumina de ziuă, am să ies să văd ce mi-a mai hărăzit soarta“.

Mă pregăteam, dar, să mă culc, când băgai de seamă că ceea ce luasem la început drept o stâncă mare și neagră era un înfricoșător șarpe încolăcit, care-și clocea ouăle. Atunci simții până în carnea mea toată grozăvia acelei priveliști, iar pielea mi încreți ca o frunză uscată și se înfioră din creștet până-n talpă; și mă prăbușii leșinat la pământ și așa rămăsei până la ziuă.

Atunci, simțind că încă nu fusesem mistuit, avusei tăria să mă târăsc până la intrare, să împing cumplita stâncă și să mă strecor afară, unde când ajunsei eram parcă beat și fără putere să mă țin pe picioare, atâta eram de istovit de nesomn și de nemâncare și de spaima aceea necurmată.

Priveam împrejuru-mi și deodată, la câțiva pași de nasul meu, văzui căzând un hartan de carne ce se izbi cu plesnet de pământ. La-nceput năucit, sării într-o parte; pe urmă, ridicai ochii să văd pe cel ce voia să mă zdrobească astfel; nu văzui însă pe nimeni. Atunci îmi adusei aminte de o istorie pe care o auzisem cândva din gura unor negutători călători și a unor căutători de nestemate prin munții de diamant, istorie în care se povestea că anume căutătorii de diamante, neputând să coboare în acea vale de neajuns, se foloseau de un mijloc ciudat spre a putea pune mâna pe asemenea pietre scumpe. Ei tăiau câteva oi, le făceau hartane și le aruncau în fundul văii, unde cădeau în colțurile diamantelor, ce se prindeau astfel de bucata de carne. Atunci păsările rok și vulturii uriași se năpusteau asupra acestei prăzi și o înșfăcau din acea vale, ducând-o la cuiburile lor, spre-a o da de hrană puilor lor. Atunci căutătorii de diamante se repezeau către pasăre zburătăcind-o cu chiote multe, făcând-o să lase carnea și silind-o să-și ia zborul. Iar ei atunci scotoceau hartanul de carne și luau diamantele pe care le găseau pe ea.

Și-mi veni în gând că aș putea să mai încerc a-mi scăpa viața și a ieși din valea ce mi se părea a fi chiar mormântul meu. Mă ridicai, așadar, și începui să strâng o grămadă mare de diamante, alegându-le pe cele mai mari și mai frumoase. Și mă încărcai cu ele; îmi umflai buzunarele, îmi încărcai sânul între cămașă și haină, îmi umplui turbanul și nădragii, ba până și în căptușala hainei pusei câteva.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

După care, îmi desfăcui iarăși turbanul, ca și întâia oară, mă încinsei cu el peste mijloc, și mă așezai sub hartanul de oaie, pe care mi-l legai strașnic de piept cu cele două capete ale turbanului. Stăteam astfel de o bună bucățică de vreme; când deodată mă simții ridicat în văzduh, ca un fulg, în ghearele năprasnice ale păsării rok, și eu și hartanul de carne de oaie. Și, într-o clipită, eram afară din vale, pe vârful muntelui, în cuibul păsării, care se pregătea să sfâșie și hartanul și pe mine, spre a-și hrăni puii. Dar deodată se stârni o zarvă ce se apropia și o înfricoșă pe pasărea

rok, silind-o să-și ia zborul și să mă lase acolo. Eu, atunci, mă desfăcui din legături și mă ridicai în picioare, mânjit de sânge pe haine și pe obraz.

Văzui atunci apropiindu-se de locul unde mă aflam un negustor ce părea tare descumpănit și înspăimântat zărindu-mă. Dar, văzând că nu vreau să-i fac niciun rău și că, de altminteri, nici nu mă mișcam, se aplecă spre bucata de carne și o scotoci, fără a izbuti să găsească diamantele pe care le căuta. Atunci își ridică brațele amândouă spre cer și se văicări, zicând:

— O, ce dezamăgire! O, ce pagubă! Nu este alt ajutor decât întru Allah! Mă adăpostesc la Allah împotriva celui blestemat și rău!

Și își bătea palmele, dând semne de cea mai mare deznădejde.

Văzându-l așa, mă apropiai de el și îi urai bună-pace. Iar el, fără a răspunde la salamalekul meu, mă scrută cu mânie și-mi strigă:

— Cine ești tu? Și cu ce drept ai venit aici să furi bunul meu?

Eu răspunsei:

— N-avea grijă, negustoriile, căci nu sunt hoț, și bunul tău n-a fost întru nimic vătămat. Sunt o ființă omenească, și nicidecum un duh răufăcător, cum pari a mă socoti tu. Ba sunt chiar un om cinstit, ca toți oamenii cinstiți, și odinioară am fost negustor de meserie, până ce mi s-au întâmplat niște întâmplări peste măsură de ciudate. Iar în ce privește pricina pentru care am venit în locul acesta, este o istorie nemaipomenită, pe care am să ți-o povestesc pe dată. Dar, mai înainte, vreau să-ți dovedesc că am numai gânduri bune, dăruindu-ți câteva diamante pe care eu însumi le-am cules din adâncul acestei genuni ce n-a fost nicicând cercetată de vreun ochi omenesc!

Scosei numaidecât de la brâu câteva bucăți tare frumoase de diamant și i le înmânai, spunând:

— Iată un chilipir la care nici n-ai visat vreodată în viața ta!

Atunci, cel cu hartanul de carne fu cuprins de o bucurie de neînchipuit, îmi mulțumi îndelung și, după nenumărate temeneli, îmi spuse:

— O, stăpâne, tu ești binecuvântarea mea! Numai un diamant de-acesta este destul ca să mă îmbogățească până la cele mai adânci bătrânețe. Căci n-am văzut în viața mea vreunul asemenea, nici la curțile regilor sau ale sultanilor.

Și iarăși îmi mulțumi și până la urmă îi chemă și pe ceilalți negustori ce se aflau pe acolo și care veniră și se strânseră împrejurul meu, urându-mi bună-pace și bun-sosit. Și eu le povestii nemaipomenita mea întâmplare, de la început până la sfârșit.

Atunci negustorii, venindu-și în fire din uimirea lor, mă lăudară și se bucurară îndelung pentru mântuirea mea, zicându-mi:

— Pe Allah! Soarta te-a scos dintr-o prăpastie de unde nimenea până la tine nu s-a mai întors.

După care, văzându-mă sfârșit de oboseală, de foame și de sete, îmi dădură fără de zăbavă să mănânc și să beau pe săturatele, și mă duseră apoi într-un cort, unde mă lăsară să dorm vegheat de ei vreme de o zi și o noapte în șir.

Dimineața, negustorii mă luară cu ei, iar eu începeam să simt aievea bucuria de a fi scăpat și din primejdia aceea cum nu s-a mai pomenit vreodată. După o călătorie destul de scurtă, ajunserăm pe un ostrov tare plăcut, unde creșteau niște copaci măreți cu niște ramuri atât de întinse încât la umbra oricăruia dintre ei s-ar fi putut adăposti o sută de oameni. Erau chiar copacii din care se scotea rășina cea albă, cu miros tare și plăcut, ce se cheamă camfor. Pentru aceasta, se înțeapă vârful copacului și

într-un vas se adună rășina ce se scurge la început ca niște picături lipicioase și care nu-i altceva decât mierea copacului. Tot în ostrovul acela am văzut eu și înfricoșătorul animal numit karkadann[69] care paște pe-acolo întocmai cum pasc vitele și bivolițele prin pajiștile de la noi. Animalele acestea au trupul mai mare decât cămilele; și în vârful nasului au un corn lung de zece coți, pe care se află cioplit un chip de om. Cornul acesta este atât de tare, încât îi slujește karkadannului să-l înfrunte și să-l biruie pe elefant, și-apoi să-l împungă și să-l ridice în sus până ce îl omoară de tot. Atunci, grăsimea elefantului mort se scurge în ochii karkadannului care orbește și se prăbușește pe loc. Și din slăvile văzduhului se năpustește asupra amândurora cumplita pasăre rok, care-i înhață pe amândoi laolaltă și-i duce la cuibul ei ca să-și hrănească puii.

Și-am mai văzut pe ostrovul acela fel de fel de bivoli.

Șezurăm un răstimp în ostrovul acela, ca să ne bucurăm de aerul curat; și avusei răgaz să-mi schimb diamantele pe bani de aur și de argint, mai mulți decât puteau încăpea în cala corăbiei. După care, plecarăm de acolo; și din ostrov în ostrov și din țară în țară, și din oraș în oraș, pe unde ne minunam de fiecare dată de cele câte-a zămislit. Atoatefăcătorul, mai izbutind pe ici-pe colo câte o vânzare ori vreun schimb, ajunserăm până la urmă în țara cea binecuvântată, la Basra, iar de acolo urcarăm până la Bagdad, cetatea păcii.

Atunci, alergai fără de zăbavă spre ulița mea și intrai în casa mea, bogat de avuții nenumărate, cu dinari de aur și cu diamantele cele mai frumoase, pe care nu mă lăsase inima să le vând. Și-așa, după îmbrățișările de bucurie că mă întorsesem iară între rudele și prietenii mei, nu pregetai să mă arăt mărinimos, făcând daruri bogate tuturor celor din jurul meu, fără a uita pe nimeni.

Și-apoi, îmi trăii viața în voioșie, mâncând bucatele cele mai alese, bând băuturile cele mai bune, îmbrăcând hainele cele mai scumpe și nelipsindu-mă vreodată de tovărășia oamenilor desfătători. Și-așa, în fiece zi, aveam tot felul de oaspeți de seamă, care, auzind cele ce se povesteau despre întâmplările mele, mă cinsteau venind la mine ca să-mi ceară să le povestesc călătoriile mele și să le zugrăvesc tot ce am văzut prin cele îndepărtate țări. Iar eu simțeam o mulțumire aievea să le povestesc despre toate; ceea ce-i făcea pe toți să plece de la mine lăudându-mă și bucurându-se că am scăpat din atâtea năprasnice primejdii și minunându-se cum nu se mai poate de cele ce povesteam. Și-așa s-a sfârșit cea de a doua călătorie a mea.

Mâine însă, o, prietenilor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și opta noapte

Ea urmă:

…o, prietenilor, dacă va vroi Allah, am să vă povestesc năpastele din cea de a treia călătorie a mea, care, fără de îndoială, este cu mult mai uimitoare decât cele două de mai-nainte.

Apoi Sindbad tăcu. Atunci roabele aduseră de mâncat și de băut la toți oaspeții, care erau uimiți peste măsură de cele câte auziseră. Pe urmă, Sindbad-marinarul îi dărui o sută de dinari de aur lui Sindbad cel sărac, care-i luă, mulțumind îndelung, și plecă chemând asupra capului gazdei sale binecuvântările lui Allah, și ajunse acasă minunându-se de toate câte văzuse și auzise.

Dimineața, hamalul Sindbad se sculă, își făcu rugăciunea, și se întoarse la Sindbad cel bogat, așa cum acesta îi ceruse. Și fu întâmpinat cu inimă voioasă și fu primit cu osebită cinste și fu poftit să ia parte la ospățul din ziua aceea și la ziafetul care ținu până către seară. După care, Sindbad-marinarul, înconjurat de oaspeții plini de luare aminte și de respect, își începu povestea în felul următor:

Cea de-a treia povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a treia călătorie a sa

Aflați, o, prieteni — dar Allah știe toate mai bine decât făpturile zămislite de el! — că în toiul plăcutei vieți pe care-o trăiam după întoarcerea mea din cea de-a doua călătorie, în bogății și desfătare, începui să uit de necazurile îndurate și de primejdiile prin care trecusem, și să mă simt apăsat de trândăvia statornică a traiului meu la Bagdad. Iar sufletu-mi jinduia fierbinte după altceva și dorea să se bucure de priveliștile altor călătorii. Și-n sine-mi mă simțeam iarăși ispitit de dorul de negustorie, cu chilipirurile și câștigurile lui. Căci numai ambiția este pururea pricina necazurilor noastre. Și-aveam să-mi dovedesc în curând aceasta, în chipul cel mai înfricoșător.

Mă apucai, așadar, să-mi îndeplinesc gândul și, după ce adunai tot felul de mărfuri de pe la noi, plecai de la Bagdad către Basra. Acolo găsii o mare corabie care se și umpluse cu călători și cu negustori, oameni de ispravă, toți cinstiți, cu inimi alese, cu suflete tari, în stare să-ți dea un ajutor și să trăiască între ei în cele mai bune legături. Așa încât nu șovăii să mă îmbarc cu ei pe acea navă; și, de cum ne văzurăm pe punte, ridicarăm pânzele, chemând binecuvântarea lui Allah asupra noastră și asupra călătoriei noastre.

Călătoria, într-adevăr, începu sub cele mai bune semne. Prin toate locurile unde poposeam la țărm, făceam negustorie frumoasă, și totodată preumblându-ne și aflând fel de fel de lucruri noi ce ni se iveau în cale neîncetat. Și chiar că nimic nu lipsea fericirii noastre, și ne simțeam peste măsură de mulțumiți și de voioși.

Într-o bună zi, aflându-ne în largul mării, departe foarte de țările musulmane, îl văzurăm deodată pe căpitanul corăbiei noastre că se izbește amarnic peste față cu pumnii, după ce scrutase zarea îndelung, că-și smulge părul din barbă, că-și sfâșie hainele și că-și trântește turbanul de pământ. Apoi începu să se tânguie, să geamă și să scoată strigăte de deznădejde.

Văzând acestea, îl înconjurarăm cu toții pe căpitan și îi spuserăm:

— Oare ce s-a întâmplat, căpitane?

El răspunse:

— Aflați, o, pașnicilor călători, că un vânt potrivnic ne-a întors și ne-a abătut din drumul nostru, aruncându-ne în marea aceasta a morții. Și, ca să pună vârf nenorocului nostru, soarta ne împinge la țărmuri! ostrovului aceluia pe care-l zăriți în fața voastră și de unde nimeni, după ce a ajuns acolo, n-a mai putut să scape cu zile. Sunt lămurit în sinea mea că suntem pierduți cu toții, fără putință de scăpare!

Nici nu isprăvi bine căpitanul aceste lămuriri, că și văzurăm corabia noastră împresurată de o mulțime de ființe acoperite cu păr, mai multe decât un stol de lăcuste, în vreme ce, de pe țărmul insulei, altele, într-un număr de neînchipuit, scoteau niște urlete de ne înghețau sângele în vine. Și noi nici nu cutezam măcar să tulburăm pe vreuna dintre aceste făpturi ciudate, necum s-o lovim ori s-o izgonim, de teamă să nu se năpustească toate asupra noastră, și prin marele lor număr, să nu ne omoare pe toți până la unul: căci de bună seamă că numărul izbândește totdeauna împotriva curajului. Nu ne apucarăm, prin urmare, să facem nicio mișcare, în vreme ce din toate părțile dădeau năvală asupra noastră ființele acelea ce începură să pună gabja pe tot ce aveam. Erau tare urâte. Erau chiar mai urâte decât tot ceea ce văzusem eu mai urât până în ziua aceea a vieții mele. Erau acoperite de păr și de țepi, și aveau niște ochi galbeni și chipurile negre; la stat erau micuțe, să tot fi avut vreo șase șchioape ca înălțime, și scoteau niște țipete mai cumplite decât tot ce s-ar putea închipui! În ce privește graiul lor, degeaba ne vorbeau și ne ocărau clămpănind din fălci, că nu izbutirăm să pricepem nimica, măcar că ne silirăm să fim cu cea mai mare luare aminte. Așa că le văzurăm în curând împlinindu-și cea mai amarnică faptă. Se cățărară pe catarge, rupseră pânzele, retezară cu dinții frânghiile, și sfârșiră prin a smulge și cârma vasului. Atunci corabia, dusă de vânt, lunecă spre țărm, unde se opri în nisip. Iar făpturile acelea ne înșfăcară pe toți, ne coborâră unul câte unul de pe vas, ne lăsară pe țărm și, fără a mai lua seama noastră, se urcară iarăși pe corabia pe care izbutiră s-o împingă spre larg, și pieriră cu ea pe întinsul apelor.

Noi atunci, uluiți peste măsură, socotirăm că e zadarnic a rămâne așa pe țărm privind apele și ne îndreptarăm spre inima ostrovului, unde până la urmă găsirăm niște pomi roditori și apă curgătoare: lucru care ne îngădui să ne mai înviorăm oleacă spre a întârzia, cât mai mult cu putință o moarte ce ni se părea tuturora de neabătut.

Pe când ne aflam în starea aceasta, ni se păru că zărim, printre copaci, o clădire înaltă foarte, ce avea o înfățișare de părăsire. Ne simțirăm ispitiți să ne apropiem de ea; și când ajunserăm acolo, văzurăm că era un palat…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a două sute nouăzeci și noua noapte

Ea urmă:

Văzurăm că era un palat înalt, de formă pătrată, împrejmuit de ziduri tari și având o ușă de abanos mare, cu două canaturi, Întrucât ușa aceasta era deschisă și nu era păzită de nici un paznic, trecurăm pragul și intrarăm

de-a dreptul într-o sală uriașă, întinsă cât o curte. În sala aceasta nu se afla altceva decât niște lucruri de bucătărie cumplit de mari și niște frigări de o lungime nemăsurată; iar pe jos, drept covor, se aflau niște mormane de oase, unele albite de vreme, altele încă proaspete. Așa că stăpânea acolo o duhoare ce ne chinuia amarnic nasurile. Dar, cum eram istoviți de oboseală și de spaimă, ne întinserăm cât eram de lungi la pământ și adormirăm un somn adânc.

Soarele asfințise demult, când un bubuit de tunet ne făcu să tresărim și ne deșteptă dintr-o dată. Și văzurăm coborând din tavan dinaintea noastră o ființă cu chipul de om negru, înalt cât un palmier, și mai cumplit la înfățișare decât toți vrăjmașii noștri la un loc. Avea ochii roșii ca doi tăciuni aprinși, dinții din față lungi și ieșiți înainte ca niște colți de mistreț, o gură largă ca o gură de fântână, niște buze ce-i atârnau peste piept, niște urechi ce se legănau și-i acopereau umerii, și niște unghii încârligate ca ghearele de leu.

Când îl văzurăm, ne cuprinse mai întâi o cutremurare de spaimă. Ci el veni și se așeză pe o laviță înaltă, rezemată de perete, și de acolo începu să ne cerceteze în tăcere, unul câte unul. După care, se îndreptă către noi, veni de-a dreptul spre mine, alegându-mă dintre toți ceilalți negustori, întinse mâna și mă înhață de pielea de la ceafă. Mă suci și mă răsuci apoi pe toate părțile, pipăindu-mă așa cum face măcelarul cu o oaie. Ci de bună seamă că nu m-o fi găsit prea pe gustul lui, topit de spaimă cum eram, și cu grăsimea trupului meu secătuită de ostenelile călătoriei și de necazuri. Atunci îmi dete drumul lăsându-mă să mă rostogolesc la pământ și îl însfăcă pe cel de lângă mine, pipăindu-l la fel cum mă pipăise și pe mine, dar lepădându-l apoi și înflățându-l pe altul. Așa îi luă pe toți negustorii, unul după altul, și ajunse, la sfârșit, și la căpitanul corăbiei.

Or, căpitanul era un om gras și plin de carne, cel mai sănătos și cel mai voinic dintre toți cei de pe corabie. Așa încât alegerea înfricoșătorului uriaș nu șovăi a se opri la el: îl luă în mâini așa cum ar lua măcelarul un miel, îl trânti la pământ, îi puse un picior pe gât și, dintr-o singură mișcare, îi frânse grumazul. Apucă pe urmă una dintre frigările cele mari de care am pomenit și i-o înfipse în gură până ce i-o scoase pe partea cealaltă. Aprinse apoi un foc mare de lemne la cuptorul de pământ ce se afla în sală, îl așeză în mijlocul pălălaiei pe căpitanul înfipt în frigare și începu să-l întoarcă ușurel până ce îl prăji bine. Îl trase atunci din foc și începu să-l rupă în bucăți ca pe un pui de găină, slujindu-se la treaba aceasta de unghiile sale. După ce isprăvi, înfulecă totul într-o clipită. Pe urmă se apucă să sugă oasele, golindu-le de măduvă, și le aruncă printre mormanele ce se grămădeau în sală.

Sfârșind, uriașul, fără a se sinchisi de noi, se duse și se întinse pe laviță, să-și mistuie prânzul, și nu peste mult adormi, sforăind întocmai ca un bivol ori ca un măgar stârnit să zbiere. Și dormi așa până dimineața. Îl văzurăm apoi ridicându-se și pierind cum venise, lăsându-ne încremeniți de spaimă.

Când ne încredințarăm că a plecat de-a binelea, rupserăm tăcerea înfricoșată pe care o păstrasem toată noaptea, împărtășindu-ne, în sfârșit, unii altora gândurile, și oftând și gemând de teama soartei ce ne aștepta.

Și ne spuneam cu jale:

— De ce n-om fi murit noi mai degrabă înecați, decât să fim prăjiți pe jeratic! Pe Allah! aceasta-i o moarte tare amarnică! Dar ce să-i faci? Ceea ce vrea Allah, aceea trebuie să se întâmple! Nu este alt ajutor decât întru Allah cel autotputernic!

Ieșirăm atunci din acea clădire și ne învârtirăm toată ziua prin insulă, căutând zadarnic vreo ascunzătoare unde să ne adăpostim; căci ostrovul acela era neted ca palma și nu avea nici peșteri, nici nimic altceva care să ne îngăduie a ne feri de urmărirea uriașului. Așa încât la lăsarea nopții gândirăm că era mai înțelept să ne întoarcem iarăși la palat.

Dar de-abia ajunserăm noi acolo, că omul negru se și ivi cu un bubuit de tunet. Și după ce pipăi și cercetă iar pe toți soții mei, negustorii, înșfăca pe unul și-l înfipse fără de zăbavă în frigare, îl prăji și-l înfulecă. După care, se întinse pe laviță și sforăi ca o vită până dimineața. Atunci se deșteptă și își dezmorți oasele, grohăind cumplit, și plecă, fără să se sinchisească de noi, de parcă nici nu ne vedea.

După ce plecă, și cum avusesem vreme destulă să cugetăm la starea noastră jalnică, strigarăm toți deodată:

— Haideți să ne aruncăm în mare și să pierim mai bine înecați, decât să ne sfârșim prăjiți și înfulecați așa. Căci moartea aceasta este cumplită foarte!

Cum tocmai eram gata să facem ceea ce hotărâsem, unul dintre noi se ridică și spuse:

— Ascultați-mă, fraților! Au nu socotiți că poate ar fi mai bine să-l ucidem pe omul cel negru înainte de a ne omorî el pe toți?

Atunci eu, la rându-mi, ridicai un deget și zisei:

— Ascultați-mă, fraților! De vă veți hotărî să-l omorâți, într-adevăr, pe omul cel negru, va trebui mai întâi să începem prin a ne folosi de trunchiurile de copac de care-i plin malul ca să ne întocmim o plută cu care am putea fugi de pe insula aceasta blestemată, după ce vom fi mântuit pământul de păgânul ăsta mâncător de musulmani. Și-atunci vom răzbate până la țărmul vreunui ostrov unde să așteptăm ca îndurarea soartei să abată vreo corabie spre a ne întoarce în țara noastră. Și chiar dacă pluta noastră are să se scufunde și ne-am îneca, noi oricum nu vom fi săvârșit păcatul de a ne pune singuri capăt zilelor. Moartea noastră ar fi atunci moarte de martiri, și fapta noastră ar fi pusă la socoteală în ziua răsplătirii.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei suta noapte

Ea urmă:

Atunci, toți negustorii strigară:

— Pe Allah! Este un gând minunat și o faptă chibzuită!

Îndată ne duserăm pe țărm și întocmirăm pluta, pe care ne îngrijirăm să așezăm ceva zarzavaturi ca hrană; apoi ne întoarserăm la palat și așteptarăm tremurând venirea omului celui negru.

Când se ivi, cu un bubuit de trăsnet, nouă ni se păru că vedem apărând un câine uriaș turbat. Și trebui să ne hotărâm să mai privim o dată, fără să crâcnim, cum fu pus în frigare și prăjit unul dintre soții noștri, ales pentru grăsimea și rotunjimea trupului său, după pipăieli și cercetări dibace. Dar atunci când înfricoșătoarea dihanie adormi și începu să tune la sforăituri, noi socotirăm să ne folosim de somnul lui spre a-l face neprimejdios pentru

totdeauna.

Pentru asta, luarăm două dintre cogeamitele frigări de fier și le încălzirăm în foc până ce se făcură albe-roșii; apoi le apucarăm vârtos cu mâinile de capătul rece și, întrucât erau foarte grele, ne însoțirăm mai mulți ca să le ridicăm pe fiecare dintre ele. Ne apropiarăm atunci binișor și cu toți laolaltă înfipserăm cele două frigări în amândoi ochii cumplitului om negru adormit. Și apăsarăm în ele din toate puterile noastre, în așa fel ca să-l orbim cu desăvârșire.

Trebuie să-l fi fulgerat pesemne o durere năprasnică, pentru că urletul pe care-l scoase fu atât de înfricoșător că dintr-o dată ne rostogolirăm cât colo pe jos. Și sări orbește și, întinzându-și mâinile în gol, se străduia, urlând și dând din colț în colț să prindă pe vreunul dintre noi. Noi însă avusesem vreme să ne ferim de el și să ne aruncăm cu pântecele la pământ, în dreapta și-n stânga, așa fel ca el să nu dea decât de gol împrejurul lui de fieșcare dată. Văzând, dar, că nu poate izbândi, se îndreptă până la urmă bâjbâind către ușă și ieși scoțând niște urlete cumplite.

Noi atunci, încredințați că uriașul orbit are să piară de chinuri, începurăm să ne mai liniștim și ne îndreptarăm cu pas domol către mare. Orânduirăm cât mai bine pluta, ne urcarăm pe ea și începurăm să vâslim spre-a ne îndepărta, când îl văzurăm deodată repezindu-se către noi pe groaznicul uriaș orb, călăuzit de o muiere uriașă, încă și mai groaznică și mai scârboasă decât el. Ajungând pe mal, se porniră să țipe înfricoșător când ne văzură că ne îndepărtăm; pe urmă, apucând de pe jos bucăți de stânci, începură să azvârle cu ele spre plută, ca să ne omoare. Și-așa, izbutiră să ne nimerească și să-i înece pe toți tovarășii mei, afară de doi. Și cu ei laolaltă, izbutirăm, într-un sfârșit, să scăpăm tustrei dincolo de bătaia pietrelor zvârlite după noi.

Ajunserăm nu peste mult în largul mării, unde fuserăm luați de vânt și împinși către un ostrov ce se afla la o depărtare de două zile de insula pe care era să pierim înfipți în frigare și prăjiți. Acolo puturăm găsi poame care ne scăpară să murim de foame; apoi, întrucât se lăsase întunericul de-a binelea, ne cățărarăm într-un copac, spre a ne petrece noaptea în el.

Când ne trezirăm în zori, cel dintâi lucru pe care-l zărirăm dinaintea ochilor noștri fu un șarpe groaznic, gros ca și copacul în care ne aflam, și care își sulița către noi doi ochi ca de pară, căscând o gură cât un cuptor. Și deodată se întinse, și capul lui fu deasupra noastră, în vârful pomului. Îl înhață pe unul dintre cei doi tovarăși ai mei și îl înghiți până la umeri, apoi, cu încă o sforțare, îl înfulecă de tot. Și-ndată auzirăm oasele nenorocitului trosnind în pântecele șarpelui, care coborî din copac și ne lăsă zdrobiți de spaimă și de durere. Și gândeam: „Pe Allah! fiecare fel de moarte este mai rea decât cea de dinainte-i. Bucuria de-a fi scăpat de frigarea omului celui negru se schimbă acum într-o presimțire încă și mai neagră decât tot ce-am îndurat până-aci! Nu este alt ajutor decât întru Allah!“

Ci mai avuserăm tărie să ne dăm jos din pom, să culegem câteva fructe pe care le mâncarăm și să ne potolim setea cu apă de izvor. După care, plecarăm să străbatem insula, în căutarea vreunui adăpost mai ferit decât cel din noaptea trecută, și până la urmă găsirăm un copac de o înălțime grozavă, ce ni se păru că ar putea să ne ocrotească temeinic. La căderea serii, ne cățărarăm în el și, după ce ne așezarăm acolo cât puturăm mai bine, eram gata să ațipim, când deodată un șuierat și un trosnet de ramuri frânte ne deșteptă, și, până să apucăm noi să facem vreo mișcare ca să scăpăm, șarpele îl și înhățase pe tovarășul meu, care se afla pe o creangă

de dedesubtul meu, și dintr-o singură înghițitură îl și înfulecase pe trei sferturi. Îl văzui apoi încolăcindu-se în jurul copacului și făcând să-i trosnească în pântece oasele celui din urmă tovarăș al meu pe care-l sfârșea de înghiți!.. După care, lăsându-mă mort de spaimă, plecă.

Rămăsei nemișcat în copac mai departe, până în zori, și numai atunci mă hotărâi să cobor. Întâia mea pornire fu să mă duc și să mă arunc în mare, ca să sfârșesc cu o viață plină de spaime; mă oprii însă din drum, căci sufletu-mi se-mpotrivea, și sufletu-i lucru de mare preț. Și chiar el îmi șopti un gând care a fost scăparea mea.

Pornii să caut niște lemne și, găsindu-le numaidecât, mă întinsei la pământ, luai o scândură lată pe care o înțepenii vârtos în toată lungimea ei la tălpile picioarelor; luai apoi alta pe care o legai la șoldul stâng; o alta, la șoldul drept, o a patra pe pântece și o a cincea, mai lată și mai lungă decât toate celelalte, mi-o legai pe cap. Eram în felul acesta împresurat de un zid de lemn care ridica din toate părțile o stavilă împotriva gurii dihăniei vrăjmașe. După care, rămăsei întins la pământ, și așteptai acolo ce mi-o fi fost hărăzit de soartă.

La căderea nopții, șarpele nu pregetă să vină. De cum mă văzu, se repezi la mine și vru să mă înfulece în pântecele lui; dar se împiedică de lemne. Se porni atunci să se târâie și să-mi dea ocoluri, încercând să mă înhațe prin vreun loc mai potrivit, ci nu izbuti, cu toată strădania lui și măcar că mă mușluia din toate părțile. Așa, chinuindu-mă, trecu noaptea toată, dar eu și începusem să mă socotesc un om mort și simțeam pe față răsuflarea-i împuțită. Într-un sfârșit, mă lăsă acolo, în revărsat de ziuă, și, până la urmă, plecă plin de mânie pe mine, și peste măsură de îndârjit.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute una noapte

Ea urmă:

...plecă plin de mânie pe mine, și peste măsură de îndârjit.

După ce mă încredințai că într-adevăr plecase, întinsei mâna și mă desfăcui din legăturile cu care îmi prinsesem scândurile. Eram însă atâta de amorțit, că nici nu izbutii de la început să-mi mișc brațele și picioarele și, vreme de câteva ceasuri, nici nu mai crezui că voi mai putea să-mi recapăt vreodată puterile. Până Ia urmă însă mă ridicai totuși în picioare și încet-încet, izbutii să pășesc și să umblu de colo până colo prin insulă. Mă îndreptai către țărmul mării unde, cum ajunsei, zării în depărtare o corabie cu toate pânzele întinse și lunecând pe ape cu mare iuțeală.

Când o văzui, începui să-mi vântur brațele și sa țip ca un nebun; apoi îmi desfăcui turbanul și, agățându-l de o creangă, îl ridicai deasupra capului, străduindu-mă să fac semne cu el spre a fi zărit de pe corabie.

Vru soarta ca truda să nu-mi fie zadarnică. Nu peste mult, într-adevăr, văzui corabia virând și îndreptându-se către țărm; și, în curând, fusei cules de căpitan și de oamenii lui.

De cum ajunsei pe punte, începură prin a-mi da haine spre a-mi acoperi golătatea, întrucât demult mi se rupseseră cele cu care fusesem îmbrăcat; apoi îmi deteră să mănânc, lucru pe care-l făcui cu mare poftă, după atâtea

lipsuri îndurate. Dar ceea ce îmi bucură cu adevărat sufletul fu mai ales o apă proaspătă de-a dreptul desfătătoare, pe care-o băui cu nesaț. Și-așa, inima mi se potoli și sufletul mi se limpezi, și simții dorul de viață cum coboară în trupul meu istovit.

Începui, dar, să trăiesc iarăși, după ce văzusem moartea cu ochii; și dădui slavă lui Allah că pusese capăt zbuciumărilor mele. În felul acesta, nu peste mult m-am înzdrăvenit cu desăvârșire, după atâtea spaime și cazne, și-așa de bine că nu fusei departe de a crede că toate acele năpaste nu mi se întâmplaseră decât în vis.

Călătoria noastră fu minunată și, cu îngăduința lui Allah, vântul ne fu mereu prielnic și ne duse frumos către țărmurii unei insule numite Salahata, unde urma să poposim și la cheiul căreia căpitanul porunci să se arunce ancora spre a da putință negustorilor să coboare și să-și vadă de neguțătoria lo..

După ce călătorii coborâră pe insulă, întrucât eram singurul ce rămăsese pe punte, din pricină că nu aveam nicio marfă de vândut ori de cumpărat, căpitanul se apropie de mine și îmi zise

— Ascultă ce vreau să-ți spun! Ești sărac și străin, și, ne-ai povestit câte încercări ai îndurat în viața ta. De-aceea vreau acuma să-ți fiu de oarecare folos și să-ți ajut a te întoarce în țara ta, așa că, atunci, când ai să-ți aduci aminte de mine, s-o faci cu plăcere și chemând asupra-mi binecuvântarea lui Allah!

Iar eu răspunsei:

— De bună seamă, o, căpitane! n-am să preget niciodată să mă rog pentru tine.

El îmi zise:

— Află că, acuma-s câțiva ani, am avut cu noi un călător care s-a pierdut pe o insulă unde poposisem. Și de-atunci și până azi n-am mai aflat nicio știre despre el, și nu știm de-o fi mort ori de mai este în viață. Cum avem în cala vasului mărfurile lăsate de acel călător, mă bate gândul să ți le încredințez ție pentru ca, oprindu-ți câștigul cuvenit din ceea ce vei agonisi, să le vinzi pe insula aceasta și să-mi dai prețul, ca să-l pot înapoia, când mă voi întoarce la Bagdad fie rudelor lui, fie lui însuși, de-o fi izbutit să se întoarcă în orașul său.

Iar eu răspunsei:

— Îți datorez supunere și ascultare, o, stăpâne! Și-ți voi datora într-adevăr multă recunoștință pentru ceea ce vrei să mă faci a câștiga cinstit!

Atunci căpitanul porunci marinarilor să scoată mărfurile din cală, să le coboare pe țărm și să mi le dea în samă. După care îl chemă pe sămădăul de pe corabie și îi spuse să le socotească și să le înscrie pe toate, balot cu balot. Și sămădăul răspunse:

— Ale cui sunt baloturile acestea și pe numele cui trebuie să le înscriu?

Căpitanul răspunse:

— Stăpânul acestor baloturi se numea Sindbad-marinarul. Acuma, scrie-le pe numele călătorului nostru cel sărac și întreabă-l cum îl cheamă.

La cuvintele acestea ale căpitanului, fusei uluit peste măsură și strigai:

— Păi eu sunt Sindbad-marinarul!

Și, privindu-l cu luare-aminte pe căpitan, îl recunoscui că el era acela care, la începutul celei de a două călătorii a mea, mă uitase în insula pe care adormisem.

Așa încât rămăsei tulburat cum nu se mai poate de întâlnirea aceasta neașteptată și adăugai:

— O, căpitane, au nu mă mai cunoști? Eu sunt, cu-adevărat, Sindbad-

marinarul, născut în Bagdad! Ascultă istoria mea! Adu-ți aminte, o, căpitane, că eu sunt acela care a coborât pe insulă, acuma-s atâția ani, și nu s-a mai întors. Căci, într-adevăr, am adormit lângă un izvor minunat, după ce am mâncat nu mai știu ce, și nu m-am trezit decât ca să văd corabia ce se pierdea în largul mării. De-altminteri, mulți negustori de pe muntele de diamante m-au văzut și ar putea mărturisi că eu sunt într-adevăr Sindbad-marinarul?

Nici n-apucai să sfârșesc cu lămuririle mele, că unul dintre negutătorii ce se întorsese pe corabie ca să-și ia mărfurile se apropie de mine, mă privi cu luare-aminte și, îndată ce-mi curmai vorba, bătu din palme de uimire și strigă:

— Pe Allah! o, voi toți, nu m-ați crezut atunci când v-am povestit, odată, nemaipomenita întâmplare ce mi s-a întâmplat într-o zi pe muntele de diamante, unde v-am spus că am văzut un om legat de un hartan de oaie și adus din genune pe culmea muntelui de o pasăre numită rok. Ei bine, iată-l colea pe omul acela! Este chiar Sindbad-marinarul, omul cel mărinimos, care mi-a dăruit diamantele cele frumoase!

Și, spunând acestea, negustorul veni și mă îmbrățișa așa cum un frate îl îmbrățișază pe fratele său regăsit.

Atunci, căpitanul navei mă cercetă un răstimp și deodată mă recunoscu și el că sunt Sindbad-marinarul, și mă cuprinse în brațe, așa cum l-ar fi cuprins pe fiul său, se bucură că mă aflu în viață și zise:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, istoria ta este nemaipomenită și întâmplarea cu tine este de-a mirare! Ci slăvit să fie Allah care a îngăduit să ne întâlnim iară și a făcut să-ți găsești mărfurile și bunurile tale!

Și porunci să fie coborâte pe țărm mărfurile mele, ca să le vând, de data aceasta numai spre folosul meu. Și, în adevăr, câștigul pe care-l agonisii fu cum nu se poate mai mare și mă despăgubi peste orice așteptări de tot ceea ce vremea mă făcuse să pierd până atunci.

După care, părăsirăm insula Salahata și ajunserăm în țările Sindulul, unde iarăși vândurăm și cumpărarăm.

În acele mări îndepărtate, am văzut lucruri nemaipomenite și minunății despre care nu vă pot povesti cu de-amănuntul. Dar, printre altele, am văzut o pasăre ce se naște din nacrul de mare și ai cărei pui trăiesc numai la fața apelor, fără a zbura vreodată pe pământ.

După aceea, am călătorit mai departe, cu îngăduința lui Allah, și până la urmă am ajuns la Basra, unde n-am stat decât puține zile, ca să ne întoarcem, într-un sfârșit, la Bagdad.

Atunci mă îndreptai către ulița mea, intrai în casa mea, îmi salutai rudele, prietenii și vechii tovarăși, și făcui daruri mari văduvelor și orfanilor. Căci mă întorsesem mai bogat ca niciodată, după negoțul pe care-l izbutisem vânzându-mi mărfurile.

Mâine, însă, o, prietenilor, dacă o vrea Allah, am să vă povestesc istoria celei de a patra călătorii, care întrece în minunății pe toate cele trei pe care le-ați ascultat.

Și-apoi Sindbad-marinarul îi dărui, ca și în zilele celelalte, o sută de dinari de aur lui Sindbad-hamalul, poftindu-l să vină și a doua zi.

Hamalul nu pregetă să facă întocmai și, în ziua următoare…

Când povestea ajunse aici, Șehori’zudu văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute doua noapte

Ea urmă:

...în ziua următoare, se întoarse să asculte cele ce, la sfârșitul mesei, Sindbad-marinarul avea de povestit.

Și Sindbad-marinarul spuse:

Cea de-a patra povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a patra călătorie a sa

Nici desfătările, nici plăcerile vieții de la Bagdad, o, prietenilor, nu m-au putut face să uit de dorul călătoriilor. Ba dimpotrivă, nu-mi mai aminteam deloc nici oboselile îndurate, nici primejdiile petrecute. Iar afurisitul meu de suflet nu mai contenea să-mi arate foloasele ce s-ar putea scoate străbătând iarăși pământurile. Și-așa, nu m-am mai putut împotrivi ispitei și, într-o zi, părăsindu-mi casa și bunurile, și luând cu mine o mulțime de mărfuri scumpe, cu mult mai multe decât luasem în celelalte călătorii ale mele, plecai de la Bagdad către Basra, unde mă îmbarcai pe o corabie mare, laolaltă cu alți negustori de seamă, foarte cunoscuți și respectați.

Călătoria noastră pe mare, din mila lui Allah, la început fu cum nu se poate mai minunată. Mergeam dintr-o insulă la altă insulă și de la un pământ la alt pământ, vânzând și cumpărând și dobândind câștiguri destul de frumoase, până ce într-o zi, aflându-ne în largul mării, căpitanul porunci să se arunce ancora, strigându-ne:

— Suntem pierduți fără nicio putință de scăpare!

Și deodată, o pală năprasnică de vânt răscoli toată marea, care se învolbură asupra corăbiei, zdrobind-o în țăndări și prăvălind în valuri pe călători, și pe căpitan, și pe corăbieri, și pe mine. Și toată lumea se înecă într-o clipită, și nici eu nu scăpai.

Dar, din mila lui Allah, eu izbutii să nimeresc prin vâltoarea aceea o scândură din corabie, de care mă încleștai cu mâinile și cu picioarele, și pe care fusei legănat vreme de-o jumătate de zi, laolaltă cu alți câțiva negustori, ce izbutiseră să se agațe odată cu mine de acea scândură.

Atunci, străduindu-ne să vâslim cu picioarele și cu mâinile, ajutați și de vânt și de curentul valurilor, fuserăm aruncați, într-un sfârșit, ca niște epave, morți pe jumătate de frig și de spaimă, la țărmul unui ostrov.

Șezurăm zdrobiți o noapte întreagă, fără să ne mișcăm, pe țărmul acelei insule. În zori însă, izbutirăm să ne ridicăm și să înaintăm spre lăuntrul insulei, unde zărirăm o locuință către care ne îndreptarăm.

Când ajunserăm acolo, văzurăm ieșind pe poarta acelei locuințe o ceată de oameni negri, goi din cap până-n picioare, și care, fără a ne spune o vorbă, ne înșfăcară și ne duseră într-o sală mare unde, pe un jeț înalt, sta regele lor.

Regele ne porunci să stăm jos, și noi șezurăm. Atunci, fură aduse dinaintea noastră o mulțime de tăvi pline cu niște bucate cum nu mai

văzusem nicicând în viața noastră. Vederea lor, însă, mie nu-mi trezi nicio poftă, spre deosebire de tovarășii mei, care înfulecară totul, ca să-și astâmpere foamea ce-i chinuia după atâtea cazne. Și iată că nelăcomia mea avea să mă mântuie și să-mi ajute să mă mai aflu astăzi în viață.

În adevăr, de la întâiele îmbucături, o foame amarnică puse stăpânire pe tovarășii mei, care porniră să se îndoape ceasuri în șir, cu tot ce li se aducea, ca niște nebuni, pufnind cumplit pe nări.

Pe când ei erau în starea aceasta, oamenii cei goi aduseră un vas plin cu un fel de alifie cu care îi unseră pe tot trupul, fapt ce avu asupra pântecului lor o urmare nemaipomenită. În adevăr, văzui pântecele tovarășilor mei umflându-se încet-încet în toate părțile, până ce ajunseră mai mari decât un cimpoi umflat; și pofta lor de mâncare sporea mereu, făcându-i să înfulece necontenit, pe când eu mă uitam la ei, băgând de seamă cu spaimă că nu li se mai umplea pântecul.

Așa încât, văzând ce se petrecea cu soții mei, stăruii a nu mă atinge de acele bucate și nu primii să mă las uns cu acea unsoare. Și-n adevăr, cumpătarea mea îmi fu izbăvitoare, căci băgai de geamă că oamenii cei goi se slujeau de toate acele mijloace anume spre a-i îngrășa pe cei ce cădeau pe mâinile lor și a le face carnea mai fragedă și mai mustoasă. Iar în ce-l privește pe rege, băgai de seamă că era un căpcăun. În fiece zi i se da la masă ca friptură câte un om îngrășat în felul arătat; oamenilor celor goi însă nu le plăcea carnea friptă, ei mâncau carnea de om crudă, așa cum era, fără s-o mai gătească.

Pe lângă descoperirea aceasta jalnică, spaima pentru moartea mea și a tovarășilor mei ajunse fără margini, atunci când luai aminte că, nu peste mult, mințile tovarășilor mei începură să se piardă vădit, pe măsură ce pântecele li se sporeau și trupurile li se îngrășau. Ba, până la urmă, se îndobitociră cu totul de-atâta mâncare și, ajungând ca niște vite bune de zalhana, fură încredințați în paza unui cioban care-i ducea în fiece zi în pajiște la păscut.

Pe mine, însă, foamea pe de-o parte și frica pe de alta mă făcuseră de ajunsesem umbra mea, iar carnea mi se usca pe oase. Așa că, atunci când băștinașii de pe insula aceea mă văzură așa de sfrijit și de prăpădit, nu se mai îngrijiră de mine și mă lăsară uitării, socotindu-mă pesemne nevrednic a fi servit la grătar regelui lor.

Lipsa aceasta de strajă din partea băștinașilor celor negri și goi îmi îngădui într-o zi să mă îndepărtez de așezarea lor și să-mi iau valea de peacolo. În drum, dădui peste ciobanul care-i mână la păscut pe nenorociții mei de tovarăși, îndobitociți de lăcomie. Mă grăbii să mă afund în iarba înaltă, zorind înainte ca să nu-i mai văd, căci tare mă durea și mă mâhnea înfățișarea lor.

Soarele asfințise de mult, ci eu nu conteneam din mers. Îmi urmai calea înainte toată noaptea, fără să mă simt ispitit a dormi, atâta de frică mi-era să nu cad iarăși în mâinile mâncătorilor de oameni. Și mersei așa toată ziua următoare, și alte șase zile în șir, neoprindu-mă decât atâta cât eram nevoit să mănânc oleacă, spre a-mi putea urma drumul către neștiut. Iar ca hrană culegeam ici-colo câte-o poamă, numai cât să nu mă prăpădesc de foame. În dimineața zilei a opta…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ea urmă:

...În dimineața zilei a opta, ajunsei pe celălalt țărm al insulei, și acolo zării oameni ca și mine, albi și îmbrăcați, și care se îndeletniceau cu culesul boabelor de piper din copacii de care era plin acel ținut. Când mă zăriră și ei, se strânseră numaidecât împrejurul meu și îmi vorbiră în limba mea arabă, pe care de-atâta vreme n-o mai auzisem. Mă întrebară cine sunt și de unde vin.

Eu răspunsei:

— O, voi oameni de neamul meu. Sunt un biet străin!

Și le povestii ce năpaste și ce primejdii îndurasem. Povestea mea îi uimi peste poate, și se bucurară că izbutisem să scap de la mâncătorii de oameni, îmi dădură să mănânc și să beau, mă lăsară să mă hodinesc vreme de un ceas, după care mă suiră în luntrea lor și mă duseră să mă înfățișez regelui lor, al cărui palat se afla pe o altă insulă din vecinătate.

Insula peste care domnea acel rege avea drept cetate de scaun un oraș cu mulți locuitori, bogat în toate cele de trebuință vieții, cu piețe îmbelșugate și cu negustori ale căror prăvălii erau pline de lucruri de preț, străbătut de ulițe frumoase umblate de mulțime de călăreți călări pe cai minunați, dar fără șei și fără scări. Așa încât, după ce fusei dus dinaintea regelui și după salamalekurile cuvenite, nu pregetai să-i împărtășesc uimirea mea că vedeam oameni călărind așa, pe deșelate. Și-i spusei:

— Au pentru care pricină, o, stăpâne și doamne al nostru, nu vă slujiți aici de șea? Este un lucru atât de potrivit pentru a merge călare! Și-apoi șeaua îl ajută pe călăreț să-și stăpânească mai bine calul.

Regele fu nespus de uimit de vorbele mele și mă întrebă:

— Dar ce-i oare șeaua aceea? Asemenea lucru noi încă nu am văzut până acum!

Eu îi spusei:

— Nu vrei să-mi îngăduiești a-ți întocmi o șea, spre a putea cerceta tu însuși și a vedea singur ce plăcere aduce?

El îmi răspunse:

— Ba cum de nu!

Cerui atunci să fie adus un tâmplar priceput și îl pusei să întocmească, sub ochii mei, lemnul unei șei întocmai după sfaturile mele. Și stătui cu el până ce isprăvi. După care, înveștii eu însumi lemnul acela cu canură de lână și cu saftian, și, la urmă, îl împodobii de jur-împrejur cu zarafir și cu ciucuri de felurite culori. Cerui apoi să fie adus un fierar pe care îl învățai meșteșugul de-a făuri zăbala și scările; iar el făcu desăvârșit aceste lucruri, căci stătui neclintit lângă el.

După ce totul fu îndeplinit întocmai, alesei cel mai frumos cal din grajdurile regelui, îi pusei frâul și harșaua, îl înșăuai strașnic, fără a uita să adaug și felurite podoabe, ca fotazele cele lungi cu sarsamuri de mătase și de aur, ciucurele din frunte și gâtarul albastru. Și pe dată mă dusei să-l înfățișez regelui, care îl aștepta cu mare nerăbdare de mai multe zile.

Regele încălecă pe el numaidecât și se simți așa de bine cumpănit și fu așa de mulțumit de acea născocire, încât, ca să-mi dovedească bucuria lui, îmi făcu tot felul de daruri scumpe cu care mă copleși.

Iar vizirul, după ce văzu și el șeaua și se încredință cu câtu-i mai bună

la călărie față de călăritul de mai-nainte, mă rugă să-i fac și lui una la fel. Și eu, se-nțelege, îi împlinii ruga. Atunci toți mai-marii din împărăție și toți dregătorii cei de frunte vrură și ei să aibă o șea, și îmi cerură să le-o fac. Și-mi dăruiră și ei daruri care în curând făcură din mine omul cel mai bogat și cel mai de seamă din acel oraș.

Ajunsesem prietenul regelui și, ducându-mă la el într-o zi, așa cum mă deprinsesem, se întoarse spre mine și-mi zise:

— Știi bine, o, șelarule, cât de mult te iubesc! În palatul meu ești acum ca unul dintre ai mei și nu mă mai pot lipsi de tine, cum nu pot îndura nici gândul că ar veni o zi când ne-ai putea părăsi. Doresc, așadar, să-ți cer un lucru, fără a te auzi că nu primești!

Eu răspunsei:

— O, măria ta, poruncește! Puterea ta asupra-mi s-a durat prin binefacerile tale și prin recunoștința pe care ți-o datorez pentru tot binele cu care-ți sunt îndatorat de când mă aflu în împărăția ta.

El răspunse:

— Doresc să te însor la noi cu o fetișcană frumoasă, gingașă și desăvârșită, bogată și-n arginți, și-n însușiri bune, în stare să te hotărască a rămâne pentru totdeauna în orașul și în palatul nostru. Îți cer, așadar, să te supui hotărârii și vorbelor mele!

La asemenea cuvinte, rămăsei tare încurcat și nu putui da niciun răspuns, până-ntr-atâta mă simțeam de sfios. Așa că regele mă întrebă:

— De ce nu-mi răspunzi, o, copile al meu?

Eu grăii:

— O, rege al veacului, ceea ce-i al tău este al tău, iar eu sunt robul tău!

Și el trimise numaidecât să vină cadiul și martorii, și îmi dete pe loc de soție o tânără de neam ales, bogată foarte, stăpână pe lucruri de preț, pe clădiri și pe pământuri multe, și norocită cu o mare frumusețe. Și-mi mai dărui tot atunci și un serai plin cu toate cele, și slujitori, și robi, și roabe; și un cin cu adevărat regesc.

Și-am trăit într-o tihnă desăvârșită, și-am ajuns cum nu se poate mai mulțumit și mai norocit. Și mă bucuram la gândul că într-o zi am să pot fugi din acel oraș și că mă voi întoarce iară la Bagdad, luând-o cu mine și pe soția mea; căci tare o îndrăgisem, și tot așa mă îndrăgise și ea, iar înțelegerea dintre noi era desăvârșită. Dar când ursita a hotărât un lucru, nicio putere omenească nu-l mai poate abătea. Și vai! Încă odată aveam să mă încredințez că toate gândurile noastre sunt ca niște jocuri de copii față de voia soartei.

Într-o zi, după rânduiala lui Allah, soția vecinului muri. Întrucât vecinul acesta îmi era prieten, mă dusei la el și dădui să-l mângâi, spunându-i: Nu te mâhni mai mult decât este îngăduit, vecine! Allah are să te despăgubească în curând, dându-ți o soție încă și mai binecuvântată, Allah sporească-ți zilele!

Ci vecinul meu, încremenit de vorbele mele, ridică fruntea și-mi spuse:

— Au cum de poți să-mi urezi viață lungă, când știi bine că nu mai am de trăit decât un ceas?

Atunci, la rându-mi, rămăsei eu încremenit, și îi spusei:

— Vecine, de ce vorbești așa și de unde asemenea presimțire? Slavă lui Allah, ești bine-sănătos și nimica nu te amenință. Nu cumva vrei să te omori cu mâna ta?

El răspunse:

— A! văd acuma limpede cât ești de neștiutor în privința obiceiurilor din țara noastră. Află, dar, că datina cere ca soțul rămas în viață să fie

înmormântat laolaltă cu soția sa răposată, tot așa cum soția rămasă în viață trebuie să fie înmormântată laolaltă cu soțul ei răposat. Este un lucru de neclintit! Iar eu am să fiu înmormântat numaidecât, laolaltă cu soția mea răposată. Aici toată lumea, chiar și regele, trebuie să se supună acestei legi, hotărâte de strămoșii noștri.

La aceste cuvinte, eu strigai:

— Pe Allah! datina aceasta este o năpastă! Și eu niciodată n-am să mă pot supune ei.

În vreme ce noi vorbeam așa, rudele și prietenii vecinului meu veniră și începură să-l căineze în privința morții sale și cea a soției lui. După care, purceseră la pregătirile de înmormântare. Așezară trupul femeii într-o raclă descoperită, după ce mai întâi o îmbrăcară în cele mai frumoase haine și o împodobiră cu nestematele cele mai alese. Pe urmă se alcătui alaiul; soțul mergea înainte, îndată după raclă; și toată lumea, printre care și eu, se îndreptă către locul de înmormântare.

Ajunserăm afară din oraș, la un deal dinspre mare. Într-un loc oarecare, văzui un fel de fântână afundă, acoperită cu o bucată de stâncă, pe care se grăbiră s-o dea la o parte. Fu coborât apoi înlăuntru coșciugul femeii moarte, împodobită cu giuvaierurile ei. Pe urmă fu luat vecinul meu, care nu se împotrivi deloc; fu coborât cu ajutorul unei funii până în adâncul fântânii, împreună cu un chiup mare cu apă și cu șapte pâini, anume pentru înmormântare, drept hrană. Odată îndeplinite acestea, gura fântânii fu închisă iarăși, cu pietrele cele mari care slujeau de capac și oamenii se întoarseră pe unde veniseră.

Eu însă privisem toate acestea într-o stare de spaimă de neînchipuit, gândind în sufletul meu: „Asta chiar că-i mai rău decât tot ce-am văzut până acum!“ Și, de cum ajunsei la palat, alergai la rege și îi spusei:

— O, stăpâne, am străbătut până acum multe țări, dar nicăierea n-am văzut un obicei atât de crunt ca acesta care te silește să-l înmormântezi pe soțul rămas viu laolaltă cu femeia lui moartă. Și tare-aș vrea să știu, o, rege al veacului, dacă și cel străin este silit să se supună la fel acestei legi la moartea soției?

El îmi răspunse:

— Păi de bună seamă! Trebuie să fie înmormântat laolaltă cu ea.

Când auzii vorbele acestea, simții că, de amar, crapă fierea în mine, și ieșii de-acolo nebun de spaimă și mă dusei acasă la mine, înfricoșat de gândul ca nu cumva soția mea să fi și murit în vremea cât lipsisem, și să nu fiu silit a mă supune cumplitei osânde la care fusesem martor. Degeaba mă străduiam să mă liniștesc, zicându-mi: „Fi cuminte, Sindbad! De bună seamă că tu ai să mori întâi. Și, în felul acesta, n-ai să fii îngropat de viu!“ Asta n-avea să-mi slujească la nimic, căci, nu după multă vreme, soția mea căzu bolnavă, zăcu câteva zile și muri, cu toate îngrijirile cu care am înconjurat-o zi și noapte necontenit.

Atuncea, durerea mea nu mai cunoscu margine; căci, într-adevăr, nu găseam deloc că faptul de-a fi îngropat de viu ar fi mai puțin jalnic decât acela de a fi înfulecat de mâncătorii de oameni. De altminteri, nici nu mai avui ce mă îndoi de soarta mea, atunci când îl văzui pe însuși regele venind la casa mea ca să mă căineze pentru înmormântarea la care aveam să fiu supus. Ba chiar binevoi, însoțit de toți dregătorii de la curte, să-mi facă cinstea de a lua parte la îngroparea mea, și merse alături de mine, în fruntea alaiului, dindărătul raclei în care fusese așezată soția mea moartă, acoperită cu giuvaerurile ei și împodobită cu toate podoabele.

Când ajunserăm la poalele dealului dinspre mare, unde se căsca fântâna

cu pricina, fu coborât în adâncul puțului trupul soției mele; după care, toți cei de față se apropiară să-și mărturisească părerile lor de rău și să-și ia bun-rămas de la mine. Iar eu vrusei să mai fac o încercare pe lângă inima regelui și cea a însoțitorilor săi, spre a mă izbăvi de această năpastă, și strigai jeluindu-mă:

— Sunt străin, și nu este drept să fiu silit a mă supune legilor voastre! Și, de altminteri, am în țara mea o soție care trăiește, și copii care au nevoie de mine!

Dar degeaba strigam și plângeam, că ei tot mă însfăcară, fără a vroi să mă asculte, îmi legară niște frânghii pe după subțiori, agățară lângă mine un chiup plin de apă și șapte pâini, după datină, și mă coborâră în adâncul fântânii. Când ajunsei jos de tot, ei îmi strigară:

— Desfăți legăturile, ca să tragem sus frânghiile!

Eu însă nu vroiam deloc să mă dezleg și zgâlțâiam într-una de ele spre a-i îndupleca să mă scoată afară. Atunci sloboziră ei frânghiile, aruncându-le peste mine, astupară gura fântânii cu pietrele cele mari, și plecară în drumul lor, fără a mai lua aminte la țipetele mele jalnice.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patra noapte

Ea urmă:

Duhoarea din locul acela de sub pământ mă sili să-mi astup îndată nasul. Lucru ce nu mă împiedică însă ca, la licărul de lumină ce cobora de sus, să cercetez acea peșteră a morților, plină de leșuri, care mai vechi, care mai proaspete, Era foarte largă și atât de întinsă, că privirea mea nici nu-i putea străbate întreaga adâncime. Atunci, mă aruncai la pământ plângând și îmi zisei: „Îți meriți din plin soarta, Sindbad, suflet nesățios! Și-apoi, ce ți-a trebuit să iei o soție din orașul acesta? Ah! de ce n-ai murit în valea diamantelor! ori de ce n-ai fost înfulecat de mâncătorii de oameni! Că n-a vrut Allah să te fi lăsat înghițit de valurile mării, în loc să pieri acuma de-o moarte așa de cumplită!“ Și-ncepui să mă bat cu pumnii în cap, și în piept, și peste tot. Ci, silit de foame și de sete, nu mă putui hotărî să mă las a muri de nemâncare, și desfăcui de pe frânghie pâinile și chiupul, și mâncai și băui, dar cu legumeală, cu gândul la zilele ce-aveau să vină.

Trăii așa vreme de câteva zile. Deprinzându-mă încet-încet cu duhoarea de neîndurat din acea peșteră, și culcându-mă pe pământ, într-un ungher pe care mă străduii să-l curăț de osemintele presărate pe jos. Dar nu peste mult și văzui că va veni și ceasul când nu voi mai avea nici pâine, nici apă. Și ceasul acela veni. Atunci, deznădăjduit cu totul, rostii mărturisirea de credință și mă pregătii să-nchid ochii așteptându-mi moartea, când deodată văzui deschizându-se deasupra capului meu gura fântânii și o raclă cu un mort fu lăsată jos, iar în urmă-i și soția răposatului, cu cele șapte pâini și cu vasul de apă.

Eu atunci, așteptai ca oamenii de deasupra să astupe la loc intrarea și, fără a face nici cel mai mic zgomot, încet-încetișor, apucai un vârtos ciolan

de mort și dintr-o săritură mă repezii la femeie, pe care o mântuii de zile. Luai apoi cele șapte pâini și apa, și în felul acesta avusei cu ce mai trăi câteva zile.

După care, intrarea în fântână se deschise iară și de data aceasta fu lăsată jos o femeie moartă și soțul ei. Și nu pregetai, ca să-mi scap zilele, căci viața-i scumpă! să-l mântui pe bărbat și să-i iau pâinile și apa. Și-așa, izbutii să trăiesc o bună bucată de vreme, răpunând pe cei ce erau înmormântați de vii și luându-le merindele.

Într-o zi ca toate zilele, dormeam în ungherul meu, când deodată mă deșteptai, tresărind din somn la un zgomot ciudat. Era ca un fel de răsuflare și ca un zgomot de pași. Mă ridicai, pusei mâna pe ciolan și mă îndreptai către locul de unde mi se părea că vine zgomotul. După câțiva pași, mi se păru că întrezăresc ceva ce porni în fugă, suflând și pufnind. Eu atunci, înarmat cu ciolanul, pornii să urmăresc umbra aceea care fugea, și o urmării multă vreme, alergând după ea prin întuneric și împiedicându-mă la fiece pas de oasele celor morți, când deodată, drept înaintea mea, în adâncul peșterii, mi se păru că zăresc un fel de steluță ce aci strălucea, aci se stingea. Mersei mai departe către acel loc și, pe măsură ce înaintam, vedeam lumina sporind și lărgindu-se. Ci tot nu cutezam să cred că acolo ar fi vreo deschizătură prin care să pot fugi afară; și-mi ziceam: „De bună seamă că trebuie să fie o altă gaură prin care sunt coborâți aici morții!" Așa încât, care nu-mi fu tulburarea când văzui umbra ce fugea, și care nu era altceva decât un animal ce se hrănea cu hoituri, luându-și vânt și sărind prin acea crăpătură. Atunci înțelesei că acolo era o gaură săpată de animale ca să poată veni să mănânce leșurile din peșteră. Și sării și eu pe urmele dihăniei aceleia, și deodată mă văzui slobod afară, sub cer.

Văzându-mă slobod, căzui în genunchi și mulțumii Celui prea înalt pentru izbăvirea mea, și-mi potolii sufletul și mi-l liniștii din tulburarea-i.

Cercetai apoi zările și văzui că mă aflam la poalele unui munte, pe malul mării. Și băgai de samă că prin muntele acela nu putea fi nicio cale către oraș, atâta de prăpăstios era și de netrecut, în adevăr, mă trudii eu să urc pe el, dar toate strădaniile mele fură degeaba. Atunci, ca să nu mă prăpădesc de foame, mă întorsei în peștera prin crăpătura aceea și mă dusei să-mi iau pâinea și apa de-acolo; și mă întorsei să mănânc afară sub cer: ceea ce făcui cu o poftă mult mai mare decât în timpul șederii mele printre morți,

Și șezui acolo, ducându-mă în fiece zi în peșteră să iau pâine și apă, după ce-i mântuiam pe cei îngropați de vii. Îmi veni apoi gândul să strâng de pe la cei morți toate giuvaerurile, diamantele, brățările, gherdanele, mărgăritarele, rubinele, nestematele cele frumos bătute, stofele cele de preț și toate lucrurile de aur și de argint. Și de fiecare dată îmi aduceam prăzile pe malul mării, cu nădejdea că într-o zi voi putea pleca de-acolo cu toate bogățiile acelea. Și, ca să fie totul gata, le întocmii în niște legături făcute din hainele și din stofele bărbaților și femeilor îngropați în peșteră.

Într-o zi, stam și mă gândeam la întâmplările vieții mele și la starea în care ajunsesem, când văzui o corabie plutind pe-aproape de munte. Mă ridicai degrabă, îmi desfășurai turbanul și începui să-l flutur țipând și dând din mâini, și alergând de-a lungul țărmului. Și, din mila lui Allah, oamenii de pe corabie văzură semnele mele, dezlegară o luntre și veniră să mă ia și să mă ducă pe vas. Mă luară, așadar, cu ei, și binevoiră să ia și baloturile.

După ce ajunserăm pe punte, căpitanul se apropie de mine și îmi spuse:

— O, străine, cine ești și cum ai făcut să te afli pe muntele acesta unde, de când plutesc prin aceste meleaguri, n-am văzut decât fiare și păsări de

pradă, dar niciodată vreo făptură omenească?

Eu răspunsei:

— O, stăpâne, sunt un biet negustor, străin de ținuturile de-aici. Mă îmbarcasem pe o mare corabie ce s-a scufundat lângă țărmurii aceștia; și numai eu dintre toți tovarășii mei am izbutit, datorită vârtoșeniei mele, să mă scap de la înec și să-mi scap și baloturile cu mărfuri, punându-le pe o scândură mare pe care-am izbutit s-o prind la vreme, când s-a sfărâmat corabia! Soarta și ursita mea m-au aruncat pe țărmul acesta, și a binevoit Allah să nu mă prăpădesc de foame și de sete!

Așa i-am răspuns căpitanului, ferindu-mă cu grijă să-i spun adevărul despre căsătoria și despre înmormântarea mea, de teamă să nu se afle pe vas careva din orașul acela unde domnea înfricoșătoarea datină a cărei osândă o îndurasem.

Sfârșindu-mi de dat lămuririle față de căpitan, scosei dintr-o legătură un nestemat de mare preț și i-l dădui ca dar, spre-a mă privi cu ochi prietenos în timpul călătoriei. Dar, spre marea mea uimire, el dete dovadă de o mărinimie rară, nevoind să primească nicicum darul meu, și-mi spuse cu glas binevoitor:

— N-am obiceiul să primesc plată pentru o faptă bună. Nu ești tu cel dintâi pe care-l culegem din apele mării. I-am ajutat și pe alți naufragiați și i-am dus în țările lor, spre cinstirea lui Allah. Și nu numai că n-am vroit să ne lăsăm plătiți cu nimic, ci, cum se aflau fără de nici unele, le-am dat să mănânce și să bea, și i-am îmbrăcat. Și, tot numai spre cinstirea lui Allah, le-am dat și cu ce să-și plătească cheltuielile la drum. Căci oamenii trebuie să se îndatoreze între ei, spre cinstirea strălucitorului obraz al Domnului.

La vorbele acestea, îi mulțumii căpitanului și-l slăvii și-i urai viață lungă, în vreme ce el poruncea să se desfășoare pânzele corăbiei și să pornim la drum.

Plutirăm minunat zile și zile, de la insulă la insulă și de la o mare la altă mare, pe când eu ședeam tolănit frumos ceasuri în șir, cugetând la ciudatele mele întâmplări și întrebându-mă dacă am trăit cu adevărat toate acele necazuri ori de nu cumva le visasem numai. Ba uneori, gândindu-mă la șederea mea în peștera cea de sub pământ laolaltă cu soția moartă, simțeam că mă cuprinde un fior de spaimă nebună.

Ci într-un sfârșit, cu voia lui Allah preaînaltul, ajunserăm bine-sănătoși la Basra, unde nu ne oprirăm decât puține zile, pentru ca să plecăm mai departe spre Bagdad.

Eu atunci, încărcat de mari bogății, luai drumul spre ulița și casa mea, unde sosind îmi găsii rudele și prietenii. Sărbătoriră cu toții întoarcerea mea și se bucurară peste poate, lăudându-mă că am scăpat cu zile. Iar eu îmi închisei cu grijă comorile în dulapuri, neuitând nici să fac milostenii bogate celor săraci, văduvelor și orfanilor, și daruri scumpe prietenilor și celor apropiați. Și n-am contenit a mă bucura de toate bucuriile și de toate desfătările, în tovărășia oamenilor aleși.

Dar tot ce v-am povestit până acum nu este cu adevărat nimic față de ceea ce las să vă istorisesc mâine, de va vroi Allah!

Așa vorbi Sindbad în ziua aceea. Și nu uită să-i dăruiască o sută de dinari de aur hamalului și să-l poftească la el la masă, împreună cu navabii ce se aflau de față. Pe urmă, toată lumea se întoarse acasă, minunată de cele auzite.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șasea noapte

Ea urmă:

Iar Sindbad-hamalul, ajungând la el acasă, toată noaptea visă povestea aceea minunată. Și-a doua zi, când se întoarse la Sindbad-marinarul, încă mai era tulburat de felul cum fusese înmormântată gazda lui. Iar cum masa se și afla așternută, luă loc laolaltă cu ceilalți, și mâncă, și bău, și-l preaslăvi pe Atoatebinefăcătorul. După care, în mijlocul tăcerii tuturora, ascultă cele ce povestea Sindbad-marinarul.

Sindbad spuse:

Cea de-a cincea povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a cincea călătorie a sa

Aflați, o, prieteni, că după întoarcerea mea din cea de-a patra călătorie, m-am cufundat în veselii, în desfătări și-n ziafeturi, până într-atâta că-mi uitai iute de suferințele trecute și nu-mi mai aduceam aminte decât de isprăvile cele uimitoare și de întâmplările cele nemaipomenite. Așa că n-o să vă minunați dacă am să vă spun că nu pregetai să dau ascultare sufletului care mă îmboldea la alte plecări către țări locuite de alți oameni.

Mă ridicai, așadar, și cumpărai mărfurile care știam, din pilda călătoriilor de mai-nainte, că se pot vinde lesne și cu câștig bun și neîndoielnic; le întocmii, cum se cade și plecai cu ele la Basra.

Acolo, mă dusei să mă preumblu pe chei și văzui o mare corabie, nouă-nouță, care-mi plăcu nespus și pe care o și cumpărai, pe dată, numai pentru mine. Luai în slujba mea un căpitan și corăbieri, și poruncii să se încarce pe corabia mea mărfurile mele de către sclavii mei, care rămaseră pe vas ca să mă slujească. Primii și călători pe câțiva neguțători cu chipuri plăcute, care-mi plătiră cinstit prețul călătoriei. Astfel, fiind de data aceasta stăpânul unei corăbii, puteam, după priceperea dobândită în treburile marinărești, să-l ajut pe căpitan cu sfaturile mele.

Plecarăm din Basra cu inima ușoară și voioasă, urându-ne unii altora tot felul de binecuvântări. Așa, călătoria noastră pe ape fu norocoasă, plutind toată vremea cu vânt prielnic pe o mare blânda. Și după ce făcusem felurite popasuri, spre a vinde și a cumpăra, traserăm într-o zi la țărmul unui ostrov nelocuit și pustiu și pe care nu se vedea, drept orice locuință, decât o boltă albă. Însă, cercetând mai de aproape bolta aceea albă, îmi dădui seama că era oul unei păsări rok. Ci mă întorsei pe vas și nu le spusei nimic călătorilor care, odată coborâți pe insulă, nu găsiră altceva mai bun de făcut, decât să înceapă a da cu pietroaie în oul acela. Așa că, până la urmă, îl sparseră și, spre marea lor uimire, curse din el o grămadă de zeamă; și, după câteva clipe, un puișor de pasăre rok scoase un picior din ou.

Văzând acestea, negustorii sparseră oul mai departe pe urmă, uciseră puișorul de rok, îl rupseră în bucăți voinice, și se întoarseră pe punte să-mi povestească întâmplarea.

Atunci, cuprins de o spaimă amarnică, strigai:

— Suntem pierduți! Tatăl și mama puiului au să vină îndată asupra noastră și au să ne prăpădească! Trebuie, dar, să ne depărtăm cât mai grabnic de insulă aceasta!

Și îndată desfășurarăm pânzele și, ajutați de vânt, ne îndreptarăm către larg.

Estimp, negutătorii se apucară să frigă bucățile de pui de rok; dar nici n-apucară să se înfrupte din ele, că și văzurăm doi nori mari acoperind cu desăvârșire ochiul soarelui. Când norii aceia ajunseră mai aproape de noi, văzurăm că nu erau nimic altceva decât două uriașe păsări rok, tatăl și mama celui ce fusese omorât. Și le auzirăm bătând din aripi și scoțând țipete năprasnice, ca niște tunete. Și le văzurăm îndată drept deasupra capetelor noastre, la înălțime mare, fiecare ținând în ghiare câte o stâncă nemăsurată, mai mare decât corabia noastră.

Văzând acestea, nu mai avuserăm nicio îndoială că vom pieri de răzbunarea păsărilor rok. Și deodată una dintre păsări slobozi piatra, din tăria văzduhurilor, asupra corăbiei. Dar căpitanul era priceput foarte; cu o răsucire a cârmei, întoarse așa de repede vasul, virând într-o parte, încât căderea stâncii trecu chiar pe lângă coasta corăbiei noastre, în marea ce se despică atât de larg, încât puturăm privi până în afundul apelor, iar nava săltă și coborî și iarăși săltă, în chip înfricoșător. Ci, chiar în clipa aceea, ursita noastră vru ca și cealaltă pasăre rok să sloboadă piatra care, până ce să fi putut noi a ne feri, căzu peste puntea din spate, sfărmând cârma în zeci de țăndări și ducând jumătate din corabie în apele mării. Negustorii și corăbierii fură unii sfărmați, alții aruncați în valuri, de acea lovitură. Eu fusei dintre cei aruncați în valuri.

Ci putui să răzbat o clipă până la fața apelor, luptându-mă împotriva morții, îndemnat de dorul de a-mi scăpa viața cea scumpă. Și-avusei noroc să mă pot agăța de o scândură din corabia mea, care pierise.

Până la urmă, izbutii să mă cațăr călare pe scândura aceea și, vâslind cu picioarele, ajutat de vânt și de bătaia apelor, ajunsei la o insulă, tocmai la vreme ca să nu-mi dau suflarea, atât de sfârșit eram de trudă, de foame și de sete. Mă aruncai mai întâi pe mal, unde rămăsei amețit vreme de-un ceas, până ce sufletul și inima apucară să mi se potolească. Mă ridicai atunci și mă afundai în lăuntrul ostrovului spre a cerceta locurile.

N-avui trebuință să străbat o cale prea lungă ca să bag de seamă că, de data aceasta, soarta mă dusese într-o grădină așa de frumoasă, încât putea fi asemuită cu grădinile raiului. Pretutindenea dinaintea ochilor mei fermecați se arătau copaci cu poame aurite, izvoare șopotitoare, păsări cu mii de glasuri și flori răpitoare. Așa că nu pregetai o clipă să mănânc din acele poame, să beau din acele ape și să miros acele flori; și toate…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptea noapte

Ea urmă:

…și toate mi se părură peste măsură de minunate. Așa că nu mă mai

mişcai, din acele locuri în care mă aflam, și mă odihnii de trudă mai departe acolo, până seara.

Dar când se lăsă noaptea și mă văzui singur pe insula aceea, între arborii aceia și umbrele lor, nu mă putui împiedica, în ciuda frumuseții și a tihnei ce mă înconjurau, să mă simt cuprins de *o* frică mare. Așa că nu putui să dorm decât cu un ochi și somnu-mi fu bântuit de niște vise amarnice, în acea tăcere și în acea singurătate.

De dimineață, mă sculai mai liniștit, și întinsei oleacă mai departe cercetarea mea. Ajunsei în felul acesta la un havuz în care curgea apa unui izvor. Și pe marginea acelui havuz ședea jos, nemișcat, un bătrân mândru, acoperit cu o mantie mare, făcută din frunze de copaci. Și eu gândii în sine-mi: „Bătrânul acesta pesemne-i și el tot vreun naufragiat care, înainte de mine, își va fi găsit adăpost pe insula aceasta!“

Mă apropiat, așadar, și-i urai bună pace. El îmi răspunse la salamalek, dar numai prin semne, fără a rosti o vorbă. Și-l întrebai:

— Cum se face, o, preacinstite șeic, că te afli în locul acesta?

El nu-mi răspunse nimic, doar ridică fruntea cu o înfățișare tristă și-mi făcu din mână niște semne ce voiau să spună: „Mă rog ție, ia-mă pe umerii tăi și trece-mă râul: aș vrea să culeg niște poame de pe partea cealaltă!”

Atunci eu gândii: „Sindbad, de bună seamă că ai să săvârșești o faptă bună, dacă ai să-i faci binele acesta bătrânului!“ Mă aplecai, așadar, și-l ridicai în cârcă, petrecându-i picioarele peste pieptul meu; iar el astfel îmi cuprinse gâtul cu coapsele și capul cu brațele. Și-l trecui de cealaltă parte a râului, până la locul pe care mi-l arătase. Și, cum sta pe umerii mei, simțeam cât e de fericit, după tremurul care-l zguduia. Eu, apoi, mă aplecai iar și-i spusei:

— Coboară binișor, o, preacinstite șeic!

Ci el nici nu se clinti. Dimpotrivă, își strânse și mai tare picioarele în jurul gâtului meu și mi se încleștă de umeri din toate puterile.

Când văzui așa, rămăsei peste măsură de uimit și-i privii mai cu luare-aminte picioarele. Mi se părură negre și păroase și vârtoase ca pielea de bivol, și mi se făcu frică de ele. Așa, încât, cuprins deodată de o spaimă fără de margini, vrusei să mă desfac din strânsoarea lui și să-l arunc la pământ; el însă atunci mă strânse așa de tare de beregată, încât mă sugrumă pe jumătate și lumea se înegură dinaintea mea. Mai făcui o sforțare, dar, pierzându-mi răsuflarea, leșinai și mă prăbușii la pământ.

După un răstimp, îmi venii în simțire și văzui că, în ciuda leșinului meu, bătrânul îmi sta mai departe încleștat pe după gât. Slăbise numai picioarele oleacă, îngăduindu-mi să-mi trag sufletul.

Când văzu că încep să răsuflu, îmi dete două lovituri cu piciorul în pântece, ca să mă silească să mă ridic. Durerea mă făcu să mă supun și mă ridicai în picioare, pe când el mi se încleșta și mai strașnic de gât. Cu mâna îmi făcu semn să merg sub copaci; și-acolo începu să culeagă poame și să le mănânce. Și de fiecare dată când mă opream fără voia lui, sau când mergeam prea repede, mă lovea vârtos cu piciorul, silindu-mă să-i dau ascultare.

Toată ziua aceea șezu pe umerii mei, gonindu-mă ca pe o vită de povară. Și, venind noaptea, mă sili să mă las cu el la pământ, ca să poată dormi, tot încleștat de gâtul meu. Iar dimineața, cu o lovitură de picior în pântece, mă deșteptă spre a mă pune să-l port ca și în ajun.

Rămase așa, încleștat în spinarea mea, și zi și noapte, necurmat, și mă silea fără de milă să merg, lovindu-mă cu picioarele și cu pumnii.

Și-așa, văzui bine că nici sufletul meu nu îndurase atâtea umilințe, și

nici trupul meu atâtea chinuri, câte mă silea să îndur în slujba lui bătrânul acesta mai fără de milă decât un măgărar. Și nu mai știam în ce chip aș putea face să mă dezbar de el; și-mi căinam imboldul de milă ce mă făcuse să-l iau pe umerii mei. Și chiar că, în acele zile, îmi doream din tot adâncul inimii mele moartea.

Mă aflam de mult timp în acea jalnică stare, când, într-o zi, în vreme ce mă împingea să merg pe sub niște copaci în care atârnau niște tigve mari, îmi veni în gând să mă slujesc de fructele aceleia uscate, ca de niște vase. Luai, dar, o uriașă tigvă uscată, căzută de mult din copac, o golii bine și o curățai, și mă dusei să culeg de pe niște bușteni de vie cei mai frumoși ciorchini de struguri, pe care-i storsei în tigvă până ce o umplui. O astupai apoi cu grijă și o așezai la soare, unde o lăsai câteva zile, până ce mustul se făcu vin curat. Atunci, luai tigva și băui din ea atâta cât să-mi sporesc puterile și să mă întăresc spre-a îndura oboselile poverii mele, dar să nu mă îmbăt. M-am simțit totuși mai întremat și tare voios, până într-atâta încât, pentru întâia oară, am început să țopăi de colo până colo, în spinare cu povara, pe care nici n-o mai simțeam, și jucam cântând printre copaci. Ba începui să mai și bat din palme, în toiul jocului, și râdeam cu hohote, cât mă țineau bojogii.

Când moșneagul mă văzu în starea aceea neobișnuită și băgă de samă că puterile-mi sporiseră până într-atâta încât îl purtam cu ușurință, îmi porunci prin semne să-i dau și lui tigva. Eu fusei destul de nemulțumit de cererea lui; mi-era însă așa de frică de el, că nu îndrăznii să nu mă supun: mă grăbii, dar, să-i dau tigva, măcar că fără de nicio bucurie. O luă din mâinile mele, o duse la gură, gustă mai întâi ca să vadă ce este și, găsind băutura plăcută, bău toată tigva, până la cea din urmă picătură, și-apoi o zvârli cât colo.

Îndată vinul începu să-și facă rostul peste mințile lui. Și cum băuse destul cât să se îmbete, nu zăbovi să-nceapă mai întâi a hori în felul lui și a se zbânțâi pe umerii mei și, într-un sfârșit, să se înmoaie, să slăbească strânsoarea și să se bălăngăne la dreapta și la stânga, abia ținându-se să nu cadă.

Eu atunci, simțind că nu mai sunt strâns ca de obicei, îi desfăcui printr-o mișcare repezită picioarele dimprejurul gâtului meu și, cu o zvâcnitură, din umeri, îl aruncai la vreo câteva picioare departe de mine, dându-l de-a berbeleacul pe pământ, unde rămase lat. Atunci mă repezii asupră-i și, înșfăcând de printre copaci un bolovan, îi pisai capul cu o mulțime de lovituri., date cu-atâta foc de-i zdrobii țeasta și-i amestecai sângele cu carnea, până ce muri. Nu s-ar mai îndura Allah în veci de sufletul lui!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute opta noapte

Ea urmă:

…nu s-ar mai îndura Allah în veci de sufletul lui!

Văzându-i leșul, îmi simții sufletul încă și mai ușurat decât trupul, și începui să zburd de bucurie și ajunsei astfel pe țărm, chiar în dreptul unde

mă aruncase marea, când cu naufragiul corăbiei mele. Soarta vroi ca, tocmai în acea clipă, să se afle acolo niște marinari, coborâți de pe o corabie ancorată, în căutare de apă și de poame. Când mă văzură, fură peste poate de uimiți, veniră împrejurul meu și, după salamalekurile cuvenite, începură să-mi pună tot felul de întrebări. Și le povestii ce mi se întâmplase, cum se petrecuse naufragiul meu și cum fusesem adus la neostoita stare de vită de povară de către bătrânul pe care până la urmă îl ucisesem.

Corăbierii fură uluiți de povestirea istoriei mele și strigară:

— Ce lucru de minune-i că ai putut să scapi de la șeicul acela, cunoscut de toți năierii sub numele de Bătrânul-Mării! Tu ești întâiul om pe care nu l-a sugrumat; căci pe toți cei asupra cărora a izbutit să se facă stăpân i-a năbușit fără de abatere între coapsele lui. Binecuvântat fie Allah care te-a slobozit!

După care mă duseră la corabie, unde căpitanul lor mă primi cu dragă inimă și îmi dete haine ca să-mi acopăr goliciunea. Și, după ce mă puse să-i povestesc pățania mea, mă firitisi că scăpasem, apoi înălță pânzele.

După ce plutirăm un șir de zile și de nopți, intrarăm în rada unui oraș cu case bine clădite și care coborau până la mare. Și orașul acela se numea Orașul Maimuțelor, din pricina nenumăratelor maimuțe ce stăteau prin toți copacii dimprejur.

Am coborât pe țărm cu unul dintre neguțătorii de pe corabie ca să încerc și eu vreo negustorie. Neguțătorul, cu care mă împrietenisem, îmi dete un sac de bumbac și-mi spuse:

— Ia sacul acesta, umple-l cu pietre și alătură-te locuitorilor ce ies în afara zidurilor orașului. Apoi să faci întocmai cum vor face ei și-ai să câștigi din belșug atâta cât să trăiești.

Făcui cum mă sfătuise el, îmi umplui sacul cu pietre, ieșii din oraș cu o ceată de oameni, toți având ca și mine câte un sac. Prietenul meu negustorul mă arăta lor, spunându-le:

— Este străin și sărac. Luați-l cu voi și învățați-l să-și câștige viața. Făcându-i această îndatorire, veți fi dăruiți din plin de Răsplătitor!

Oamenii ascultară cuvintele lui și mă luară cu ei.

După ce merserăm astfel o vreme, ajunserăm într-o vale largă, cu niște copaci așa de înalți încât nimeni nu se putea urca în ei. Și în acei copaci stăteau maimuțe pe toate crengile, iar crengile atârnau grele de niște poame cu coaja tare, numite cocos de India.

Ne oprirăm la poalele copacilor, tovarășii puseră jos sacii și începură să arunce cu pietre în maimuțe. Făcui și eu ca ei. Atunci maimuțele, mâniate, răspunseră și ele de sus, aruncând asupra noastră cu nuci de cocos. Iar noi, ferindu-ne pe cât puteam, culegeam nucile și ne umpleam sacii.

Când sacii fură plini, îi aburcarăm pe umeri și pornirăm către oraș, unde neguțătorul îmi cumpără sacul, plătindu-mi-l în bani peșin. Și urmai să însoțesc astfel zi de zi pe culegătorii de nuci de cocos, să vând în oraș nucile, să adun cu grijă ce câștigam, strângând o sumă pe care o sporii vânzând și cumpărând, până ce-mi fu cu putință să mă îmbarc pe o corabie ce se îndrepta către Marea Mărgăritarelor.

Cum avusesem grijă să iau cu mine o mare încărcătură de nuci de cocos, nu pregetai, când poposeam prin cele insule, să le schimb pe piper și pe scorțișoară; și vândui piperul și scorțișoara în alte părți și, cu banii pe care-i câștigai, plecai către Marea Mărgăritarelor, unde tocmii niște cufundători pe cheltuiala mea.

La pescuitul de perle, norocul meu fu minunat. Lucru care îmi prilejui

să dobândesc în scurtă vreme o avere grozavă. Așa că nu vrusei să mai zăbovesc a mă întoarce acasă și, după ce cumpărai, numai pentru folosința mea, lemn de aloe de cel mai bun soi, de la băștinașii din acea țară idolatră, mă îmbarcai pe o corabie ce-și înălța pânzele către Basra, unde ajunsei cu bine, după o călătorie minunată. De acolo, plecai fără de zăbavă la Bagdad, și zorii către strada și către casa mea, unde fusei primit cu zarvă de bucurie de către rudele și de către prietenii mei.

Cum mă întorsesem mai bogat decât fusesem vreodată, nu pregetai să revărs îndestularea în jurul meu, făcând daruri bogate celor ce se aflau în nevoie. Iar eu însumi trăii într-o tihnă deplină în mijlocul bucuriei și al plăcerilor.

Ci voi, o, prieteni ai mei, ospătați-vă în seara aceasta la mine, și mâine nu pregetați să vă întoarceți ca să ascultați povestirea călătoriei mele cele de-a șasea; căci cu adevărat aceea-i uluitoare, și are să vă facă să uitați întâmplările pe care le auzirăți acum, oricât au fost acestea de nemaipomenite.

Apoi Sindbad-marinarul, isprăvind această istorisire, porunci, după obiceiul lui, să i se dea o sută de dinari de aur hamalului vrăjit, care, după ce se ospătă, plecă laolaltă cu ceilalți musafiri. Și-a doua zi, dinaintea acelorași oaspeți, după un ospăț tot atât de îmbelșugat ca și în ajun, Sindbad-marinarul povesti astfel:

Cea de-a șasea povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a șasea călătorie a sa

Aflați, o, voi toți, prieteni, soți și oaspeți ai mei iubiți, că la întoarcerea mea din cea de a cincea călătorie ședeam într-o zi la reveneală dinaintea porții mele și cu-adevărat mă simțeam peste poate de mulțumit, când deodată văzui trecând pe uliță niște neguțători ce păreau a se întoarce din drumeții. La această priveliște, îmi amintii cu plăcere de zilele când și eu soseam acasă, de bucuria de a-mi regăsi rudele, prietenii și vechii mei tovarăși, și de bucuria încă și mai mare de a revedea țara mea de obârșie; și această amintire îmi îmbie sufletul iarăși spre călătorie și neguțătorie. Așa că hotărâi să plec din nou; cumpărai mărfuri scumpe ca preț, potrivite a fi purtate peste mări, pusei să se încarce baloturile mele și pornii din orașul Bagdadului către orașul Basra. Acolo găsii, o mare navă plină cu negustori și cu bogătani care aveau cu ei mărfuri grozav de scumpe. Pusei să se îmbarce și baloturile mele laolaltă cu ale lor pe bordul acelei nave și părăsirăm, în pace orașul Basra…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute noua noapte

Ea urmă:

…părăsirăm în pace orașul Basra.

Plutirăm într-una, din loc în loc și din oraș în oraș, cumpărând și bucurându-ne privirile cu priveliștea țărilor feluritelor neamuri, ajutați tot timpul de o plutire prielnică de care ne slujeam spre a ne bucura de viață. Ci iată că într-una dintre acele zile, pe când ne aflam în deplină liniște, auzirăm niște țipete deznădăjduite. Și cel ce le scotea era chiar căpitanul. Și totodată îl văzurăm zvârlindu-și turbanul pe jos, lovindu-și fața, smulgându-și barba și lăsându-se să cadă frânt, taman la mijlocul corăbiei, în prada unei dureri de neînchipuit.

Atunci toți călătorii și neguțătorii îl înconjurară și îl întrebară:

— O, căpitane, ce s-a întâmplat oare?

Căpitanul le răspunse:

— Să știți, oameni buni ce vă aflați aici, că ne-am rătăcit cu corabia noastră și că am ieșit din marea în care eram, intrând într-o mare ale cărei căi nu le cunoaștem deloc. Așa că dacă Allah nu ne-o meni oarece ca să ne scape din aceste ape, suntem pierduți cu toții. Trebuie, dar, să ne rugăm lui Allah preaînaltul să ne scoată din năpasta asta!

Căpitanul, după aceea, se ridică iar și se sui pe catarg, vrând să rânduiască pânzele; dar vântul deodată suflă cu mânie și împinse corabia atât de năprasnic, încât cârma se rupse, pe când noi ne trezirăm lângă un munte înalt. Atunci căpitanul coborî de pe catarg și strigă:

— Nu se află ajutor și putere decât întru Allah cel preaînalt și atotputernic! Nimeni nu poate opri soarta! Pe Allah! Am căzut într-o pierzanie înfricoșătoare, fără de nicio nădejde de izbăvire ori de scăpare!

La vorbele acestea, călătorii se porniră cu toții să-și plângă zilele și să-și ia bun-rămas unii de la alții, înainte de a-și vedea viața sfârșită și de a-și pierde orice nădejde. Și deodată corabia se înclină către muntele acela. Și se frânse și se împrăștie, făcută țăndări, în toate părțile. Și toți cei ce se aflau, în ea se duseră la fund. Și neguțătorii căzură în apă. Unii fură înecați, iar alții se agățară de muntele cu pricina și putură să scape. Eu fusei din rândul celor ce se putură încleșta de munte.

Muntele acela era așezat într-o insulă foarte mare, ale cărei coaste erau acoperite de rămășițe de nave înecate și de tot soiul de epave. În locul unde pusesem noi piciorul, văzurăm împrejuru-ne o mulțime grozavă de baloturi aruncate de ape, mărfuri și lucruri scumpe de toate felurile. Și eu mă apucai să umblu printre acele lucruri risipite și, după câțiva pași, ajunsei la un pârâiaș cu apă dulce care, altcum decât celelalte pâraie care se varsă toate în mare, ieșea din munte și se îndepărta de mare, afundându-se hăt mai încolo într-o peșteră, ce se afla chiar la poalele acelui munte, și pierea acolo în ea.

Ci asta nu-i tot. Băgai de seamă că țărmurii acelui pârâu erau presărați cu pietre de rubin, cu geme de toate culorile, cu nestemate de toate formele și cu metale prețioase. Și toate acele pietre scumpe erau la fel de numeroase ca pietricelele din albia unui râu. Așa că tot pământul dimprejur scăpăra așa de tare de acele străluciri și de acele sclipiri, încât ochii nu mai puteau să-ndure atâta lumină.

Totodată băgai de seamă că pe acea insulă se afla cel mai ales soi de aloe chinezesc și de aloe comari.

Și se mai afla acolo, în acea insulă, un izvor de zeamă de chilimbar, de culoarea naftei, ce se scurgea peste maluri ca o ceară topită sub arșița soarelui. Și peștii cei mari ieșeau din mare și veneau s-o înfulece; o dospeau în vintrea lor și, după un răstimp, o scuipau la fața apei; atunci

chihlimbarul se făcea tare și își schimba alcătuirea și culoarea; și valurile îl aduceau îndărăt la țărmul pe care-l îmbălsăma. Iar chihlimbarul pe care peștii nu-l înfulecau se topea la lumina soarelui și revărsa peste toată insula o mireasmă asemănătoare cu parfumul de mosc.

La fel, trebuie să vă spun că toate acele bogății nu puteau sluji nimănuia, căci nimeni nu putuse coborî pe acea insulă și să mai plece de acolo, viu ori mort. În adevăr, orice navă ce se apropia de ea era sfărâmată de stânca muntelui; și nimeni nu putea să urce pe acel munte, atât era el de prăpăstios.

Așa încât călătorii ce izbutiseră să scape de la pieirea corăbiei noastre, și eu însumi, rămaserăm uluiți și împietrirăm pe țărm, năuci de toate bogățiile ce le aveam sub ochi și de jalnica soartă ce ne aștepta în mijlocul acelor potoape de nestemate.

Rămăserăm, așadar, o bucată de vreme pe țărm, fără a ști ce hotărâre să luăm; apoi, întrucât găsisem și ceva merinde, le împărțirăm cinstit între noi. Or, soții mei, care nu erau dedați cu năprasnele, își mâncară porția degrabă; așa că nu ținu mult până ce, la un răstimp, după putința de îndurare a fiecăruia, începură să se zăvârșească unul după altul, din lipsă de hrană. Eu însă știui să-mi legumesc cu chibzuială bucatele, și nu mâncai decât o singură dată pe zi; de altminteri, găsisem și alte merinde, despre care însă mă ferii să le pomenesc tovarășilor mei.

Aceia dintre noi care muriră cei dintâi fură îngropați de către ceilalți, după ce erau spălați și puși într-un linţoliu întocmit din pânzeturile adunate de pe țărm. Și la lipsurile acelea, se mai adăugă și o molimă de pântecăraie, pricinuită de boarea jilavă a mării. Așa că soții mei nu zăboviră să piară până la unul; și eu însumi am fost cel care am săpat cu mâna mea groapa celui din urmă.

În acea clipă, nu-mi mai rămâneau decât tare puține merinde, cu toată cumpătarea și chibzuință mea; și, cum vedeam că mi se apropie ceasul morții, începui să mă jelui în mine, gândind: „De ce n-am murit înaintea soților mei care mi-ar fi împlinit îndatoririle cele de pe urmă, spălându-mă și îngropându-mă! Nu se află ajutor și putere decât întru Allah cel atotputernic!“ Și-ncepui să-mi mușc mâinile acolo, de deznădejde.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute zecea noapte

Ea urmă:

Mă hotărâi atunci să mă ridic și mă apucai să sap o groapă adâncă, zicându-mi: „Când oi simți că-mi vine clipa cea de pe urmă, am să mă târăsc în groapa asta unde am să mor. Vântul are să-și ieie grija de-a aduna fir cu fir nisipul peste capul meu și de a-mi astupa groapa.” Și, înfăptuind acea muncă, îmi căinam lipsa de înțelepciune și plecarea din țara mea, în ciuda tuturor câte îndurasem în călătoriile mele de mai înainte și a câte pățisem în cea dintâi, în cea de-a doua, în cea de-a treia, în cea de-a patra și în cea de-a cincea, și fiecare pățanie fusese mai rea decât cea de dinaintea ei. Și-mi ziceam: „De câte ori te-ai căit, și iar ai luat-o de la cap!

Ce zor aveai tu să mai călătorești? N-aveai la Bagdad destule bogății și cât să cheltuiești fără de socoteală și fără de teamă că ți-ai slei vreodată comorile ce-ar fi de-ajuns pentru două vieți ca a ta?

După asemenea gânduri, urmă îndată o altă cugetare pricinuită de vederea râului. Îmi spusei, în adevăr: „Pe Allah! râul acesta trebuie să aibă numaidecât un început și un sfârșit. Îi văd bine începutul de-aici, dar sfârșitul lui este nevăzut. Ci râul care se afundă astfel sub acest munte trebuie, nu încape îndoială, să iasă undeva, de cealaltă parte. Așa încât gândesc că singura socoteală cu adevărat de folos ca să scap de-aici este dea-mi înjgheba vreo plută, de a mă așeza pe ea și de a mă lăsa dus de curgerea apei care are să mă facă să intru în peșteră. De mi-o fi ursit așa, am să aflu astfel mijlocul de a mă izbăvi; de nu, am să mor acolo înlăuntru și lucrul are să fie mai puțin amarnic decât a muri de foame pe țărmul acesta!“.

Mă ridicai, așadar, oleacă mai întărit de un asemenea gând și mă apucai îndată să-mi înfăptuiesc planul. Adunai trunchiuri mari de aloe-comari și de aloe-chinezesc și le legai strașnic între ele cu vițe groase, pusei deasupra scânduri mari strânse de pe țărm, și care ajunseseră acolo de la năvile naufragiate, și durai totul în forma unei plute tot atât de late ca și râul, sau mai degrabă ceva mai puțin lată, dar nu cu mult. Când treaba aceasta fu gata, încărcai pe plută câțiva saci mari umpluți cu pietre de rubin, cu perle și cu toate soiurile de nestemate, alegându-le pe cele mai mari, acelea care erau cât niște pietroaie; și mai luai și câteva baloturi cu chilimbar cenușiu, pe care îl alesei cât mai bun și spălat de orice necurățenii; și avusei grijă să iau și ceea ce îmi mai rămăsese din provizii. Așezai apoi totul în bună cumpănă pe plută, fără să uit a lua și două scânduri drept vâsle, și la sfârșit mă îmbarcai deasupra, încredințându-mă voinței lui Allah și aducându-mi aminte versurile poetului:

Prietene, fugi repede din țara
În care asuprirea-nfige gheara,
Și lasă să răsune goala casă
De jalea celui ce-o-nălță frumoasă;
Un alt pământ găsi-vei tu, bun, rău,
În locu-acestui vechi pământ al tău —
Dar suflet numai unu-i dat, oricui,
Nu mai găsești un altu-n locul lui.
Și nu te mai mâhni de ce năpaste
Ți-i dat în pragul nopții să te-adaste,
Căci cât de mare-ar fi el, nenorocul,
Îi vine pân'la urmă și sorocul.
Și nu uita că, de ți s-a menit
Un colț de lume să-ți găsești sfârșit,
Nu vei putea să-ți sapi nicicând mormânt,
Oricât te-ai strădui, în alt pământ.
Iar de-ai ajuns la greu și la nespor,
Zadarnic cauți vreun sfătuitor,
Căci nimeni nu-i să-ți deie sfat mai bine
Ca inima și sufletul din tine.

Pluta fu, așadar, luată de ape și dusă sub bolta peșterii, unde începu a se freca strașnic de pereți și unde și eu mă lovii de nenumărate ori cu capul de boltă. Așa încât, speriat de bezna adâncă în care mă trezii

deodată, aș fi vrut să mă întorc pe țărm. Dar nu mai puteam să dau îndărăt; curgerea, puternică a apelor mă târa tot mai în adânc, iar albia râului ba se lărgea, ba se îngusta, pe când beznele se făceau tot mai dese în juru-mi și mă chinuiau mai mult ca orice. Atunci, dând drumul vâslelor, care de altminteri nu-mi slujiseră la mare lucru, mă aruncai pe pântece de-a lungul plutei, spre a nu-mi sparge capul de boltă, și, nu știu cum, mă afundai în nesimțirea unui somn adânc.

Somnul meu trebuie să fi ținut un an, ori și mai mult, de-ar fi să judec după suferința care, de bună seamă, îl pricinuise. Oricum, când mă trezii, mă aflam în plină lumină. Deschisei ochii mai bine și mă văzui întins pe iarbă, într-o câmpie largă; iar pluta mea era legată la țărmul unui râu și peste tot. În juru-mi se aflau indieni și abisinieni.

Când oamenii aceia văzură că mă trezesc, începură să-mi vorbească; eu însă nu înțelegeam limba lor și nu știui ce să le răspund. Ba și începusem să socot că totul nu era decât un vis, când deodată văzui înaintând către mine un om care îmi spuse în limba arabă:

— Pacea fie cu tine, o, frate! Cine ești, de unde ești și ce pricină te-a făcut să vii în țara aceasta? Iată, noi suntem plugari și am venit aici ca să ne udăm semănăturile și ogoarele. Am zărit pluta pe care stăteai adormit, am oprit-o și am legat-o la mal: pe urmă, am așteptat să te trezești singur, încet-încetișor, ca să nu te sperii. Povestește-ne, așadar, prin ce întâmplare te afli în locul acesta!

Eu îi răspunsei:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne! Dă-mi mai întâi să mănânc, căci sunt flămând; și apoi întreabă-mă cât ți-o plăcea.

La aceste cuvinte, omul se grăbi să alerge și să-mi aducă hrană; și eu mâncai până ce mă săturai și mă liniștii și mă întremai. Simții atunci sufletu-mi venindu-și la loc și-i mulțumii lui Allah de întâmplare și mă firitisii din toată inima că scăpasem din acea apă subpământeană. După care le povestii celor ce mă înconjurau toate câte mi se întâmplaseră, de la început până la sfârșit.

După ce îmi ascultară istorisirea, rămaseră uimiți, ca de-o minune și începură să-și vorbească între ei. Și cel care vorbea arăbește mă lămuri ce-și spuneau, așa cum de altminteri îi făcuse și pe ei să înțeleagă vorbele mele. Erau cuprinși de atâta minunare, încât vroiau să mă ducă la regele lor, spre-a auzi și el întâmplările mele. Eu primii numaidecât; și ei mă duseră. Și nu pregetară a-mi căra și pluta, așa cum era, cu baloturile de chilimbar și cu sacii cei mari plini de nestemate.

Regele, căruia îi povestiră cine sunt, mă primi cu multă prietenie; și, după șalamalekurile de cuviință, îmi ceru să-i povestesc și lui pățaniile mele. Mă supusei pe dată și-i istorisii tot ce mi se întâmplase, fără a lăsa uitării niciun amănunt.

La povestirea mea, regele acelei insule, insulă numită Serendib, fu cum nu se poate mai mirat și mă lăudă mult că scăpasem cu viață după toate primejdiile prin care trecusem. Iar eu dorii a-i arăta că atâtea călătorii îmi folosiseră totuși la ceva și mă grăbii să deschid înaintea lui sacii și baloturile mele.

Atunci regele, care era foarte priceput la nestemate, se minună nespus de pietrele mele; iar eu, în semn de cinstire față de el, alesei câte o piatră, cât mai frumoasă, din fiecare fel de nestemate, și tot așa și câteva perle voinice și niște bucăți întregi de aur și de argint, și i le detei în dar. El binevoi să le primească și, la rându-i, mă copleși cu bunăvoințe și cu cinstiri, și mă rugă să locuiesc chiar în palatul său. Ceea ce făcui. Așa

încât, din ziua aceea, ajunsei prietenul regelui și al celor mai de seamă oameni de pe insulă. Și toți mă întrebau despre țara mea, iar eu le răspundeam; și, la rându-mi, îi întrebam și eu despre țara lor, iar ei îmi răspundeau. Aflai astfel că insula Serendib avea optzeci de parasanji în lungime și optzeci în lățime; că acolo se afla un munte, care era cel mai înalt de pe tot pământul, și pe vârful căruia Adam, tatăl nostru, locuise o bucată de vreme; că ea avea multe perle și pietre scumpe, mai puțin frumoase, este adevărat, decât cele din baloturile mele și mulți cocotieri.

Când povestea ajunse aici Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute unsprezecea noapte

Ea urmă:

Într-o zi, regele de la Serendib mă întrebă despre treburile obștești din Bagdad și despre felul de a cârmui al califului Harun Al-Rașid. Și eu îi povestii cât de drept și cât de plin de mărinimie era califul, și stăruii îndelung asupra meritelor și a însușirilor lui. Și regele de la Serendib rămase uimit și îmi spuse:

— Pe Allah! văd că marele calif cunoaște, în adevăr, înțelepciunea și arta de a-și cârmui împărăția. Iar tu m-ai făcut, iată, să prind mare dragoste față de el. Așa că aș dori nespus să-i pregătesc niște daruri vrednice de el și să i le trimit prin tine!

Eu răspunsei îndată:

— Ascult și mă supun, o, stăpâne al meu! Hotărât! am să înmânez cu credință darul tău califului, care are să fie peste poate de încântat. Și am să-i spun totodată și ce prieten minunat îi ești și că se poate întemeia pe sprijinul tău!

La aceste cuvinte, regele de la Serendib dete câteva porunci musaipilor lui, care se grăbiră să le împlinească. Și iată din ce era alcătuit darul pe care ei mi-l înmânară pentru califul Harun Al-Rașid. Era, mai întâi, un mare vas tăiat dintr-o singură piatră de rubin, minunat la culoare, înalt de o jumătate de picior și gros de un deget. Vasul acesta, având forma unei cupe, era plin tot cu perle rotunde și albe, fiecare mare cât o alună. Era, apoi, un covor făcut dintr-o piele de șarpe uriașă, cu niște solzi mari cât un dinar de aur, care avea puterea de a vindeca de orice boală pe cei ce se culcau pe el. În al treilea rând, erau două sute de boabe de camfor din cel mai ales, fiecare boabă fiind de mărimea unui fistic. În al patrulea rând, erau doi colți de elefant, fiecare lung de doisprezece coți și lat, la rădăcină, de doi coți. Pe deasupra, mai era, acoperită cu nestemate, o tânără fată de la Serendib, cu pielea chihlimbărie.

Totodată, regele mi-a dat și o scrisoare pentru emirul dreptcredinciosilor, spunându-mi:

— Să-l rogi pe calif să mă ierte pentru puținul pe care i-l trimit în dar. Și să-i spui că-l iubesc tare mult.

Și eu îi răspunsei:

— Ascult și mă supun!

Și îi sărutai mâna. Atunci el îmi spuse:

— Ci, Sindbad, dacă vrei să rămâi în împărăția mea, te-am prețui ca pe capul și ca pe ochii noștri; și, în această împrejurare, aș trimite pe altul în locu-ți la califul de la Bagdad.

Atunci eu strigai:

— Pe Allah! o, rege al veacului, mărinimia ta este o mărinimie de nespus și m-ai copleșit cu binefacerile tale; dar tocmai se află gata de plecare spre Basra o corabie și tare aș dori să mă îmbarc pe ea spre a mă duce să-mi văd rudele, copiii și țara.

La aceste cuvinte, regele nu vru să mă silească a rămâne, și trimise numaidecât să fie adus la el căpitanul corăbiei cu pricina, laolaltă cu negutătorii ce plecau împreună cu mine, și le dete nenumărate îndrumări în privința mea, poruncindu-le să se poarte față de mine cu toată cinstirea. Plăti el însuși prețul călătoriei mele și îmi făcu daruri multe — lucruri de preț pe care le mai păstrez și acum, căci nu m-am putut hotărî a le vinde, drept amintire de la acel minunat rege din Serendib.

După ce îmi luai rămas-bun de la rege și de la toți prietenii pe care mi-i făcusem în vremea șederii mele pe acea insulă încântătoare, mă îmbarcai pe corabia care îndată înălță pânzele. Plecarăm cu vânt bun, încredințându-ne îndurării lui Allah, și navigarăm din insulă în insulă și din mare în mare, până ce ajunserăm, prin mila lui Allah, în deplină pace la Basra, de unde eu plecai grabnic la Bagdad, cu bunurile mele și cu darul menit califului.

Așa că, înainte de orice, mă dusei la palatul emirului dreptcredincioșilor și fusei primit în sala de primire. Sărutai pământul dinaintea califului, îi înmânai scrisoarea și darurile, și îi povestii cu de-amănuntul întâmplarea mea.

După ce califul isprăvi de citit scrisoarea regelui de la Serendib și după ce cercetă darurile, mă întrebă dacă acel rege era așa de bogat și așa de puternic pe cât arătau scrisoarea și peșcheșurile de la el. Eu îi răspunsei:

— O, emire al dreptcredincioșilor, pot să depun mărturie că regele de la Serendib nu se laudă întru nimic. Ba, la puterea și la bogăția sa, el adaugă și un mare simț al dreptății, și își ocârmuiește norodul cu înțelepciune. El e singur cadiu în împărăția lui, unde de altminteri oamenii sunt atât de pașnici, încât niciodată nu au între ei neînțelegeri. În adevăr, regele acesta este vrednic de prietenia ta, o, emire al dreptcredincioșilor!

califul fu mulțumit de cuvintele mele și îmi spuse:

— Scrisoarea pe care o cetii și vorbele ce le rostiși îmi dovedesc că regele de la Serendib este un om desăvârșit, care cunoaște învățăturile înțelepciunii și ale bunei cuviințe! Fericit este norodul peste care ocârmuiește!

Apoi califul mă dărui cu o rantie de preț și cu daruri scumpe, și mă copleși cu cinstiri și cu hatâruri, și vru ca povestea mea să fie scrisă de către diecii cei mai iscusiți, spre a fi păstrată între letopisețele domnești.

Eu, atunci, ieșii din sală și alergai către ulița și către casa mea, unde trăii în bogății și în fală, între rudele și prietenii mei, uitând necazurile trecute și negândind decât cum să sorb din viață toate bunurile pe care ea mi le putea dărui.

Și așa-i povestea celei de-a șasea călătorii a mea. Mâine, însă, dacă Allah vrea, am să vă povestesc, oaspeți ai mei, istoria celei de a șaptea călătorii, care-i mai minunată și mai uluitoare decât toate celelalte șase dimpreună.

Și Sindbad-marinarul porunci să se aștearnă masa pentru ospăț și să se aducă cina oaspeților săi, printre care era și Sindbad-hamalul, căruia îi dărui, înainte de plecare, o sută de dinari de aur, ca și în celelalte zile. Și hamalul se duse acasă, minunându-se de tot ceea ce auzise. Și-a doua zi, își făcu rugăciunea de dimineață și se întoarse la palatul lui Sindbad-marinarul.

După ce toți oaspeții fură laolaltă și după ce mâncară și băură și tăifăsuiră între ei, și râseră și ascultară cântece și zvoana alăutelor, se așezară roată, gravi și tăcuți. Și Sindbad-marinarul povesti astfel:

Cea de-a șaptea povestire a lui Sindbad-marinarul și care-i a șaptea și cea din urmă călătorie a sa

Aflați, o prieteni ai mei, că, la întoarcerea mea din cea de a șasea călătorie, mi-am lăsat cu hotărâre la o parte orice gând de-a mai face vreo alta de-aici înainte; căci nu numai că vârsta nu-mi mai îngăduia drumurile cele îndepărtate, dar cu adevărat nu mai aveam nicidecum dorința de-a mă mai lăsa ispitit de vreo nouă călătorie, după toate primejdiile trăite și după toate necazurile încercate. De altminteri, ajunsesem cel mai bogat om din Bagdad, iar califul trimitea adesea să fiu chemat la el ca să audă din gura mea povestirea lucrurilor neobișnuite pe care le văzusem de-a lungul călătoriilor mele.

Într-o zi, califul trimise să mă cheme, după obiceiul lui, și eu tocmai mă pregăteam să-i povestesc una, ori două, ori trei pățanii de-ale mele, când el îmi spuse:

— Sindbad, trebuie să pleci la regele de la Serendib și să-i duci răspunsul meu și darurile pe care i le-am menit. Nimeni nu cunoaște ca tine calea către acea împărăție al cărei rege de bună seamă că are să fie tare mulțumit să te vadă iar! Pregătește-te, așadar, să pornești chiar astăzi; căci n-ar fi nici cuviincios să rămânem datori regelui acelei insule, nici vrednic ca noi să mai zăbovim cu răspunsul și cu ploconul nostru!

La cuvintele acestea ale califului, lumea se înnegură dinaintea feței mele și rămăsei peste poate de năuc și de uluit. Izbutii totuși să-mi stăpânesc simțămintele, spre a nu-i fi pe neplac califului; și, măcar că mă juruisem să nu mai ies vreodată din Bagdad, sărutai pământul dinaintea califului și răspunsei că ascult și că mă supun. El atunci porunci să mi se deie zece mii de dinari de aur, pentru cheltuielile mele de călătorie și îmi înmână o scrisoare scrisă de mâna lui și darurile menite regelui de la Serendib.

Și iată din ce erau alcătuite acele daruri: era, mai întâi, un măreț pat întreg, de urșinic vișiniu, ce putea să tot prețuiască o sumă grozavă de dinari de aur; era încă un pat de o altă culoare, și încă unul de altă culoare; erau o sută de mantii de stofă aleasă și brodată, de la Kufa și de la Alexandria, și cincizeci de la Bagdad; era un vas de cornalină albă, din vremuri străvechi, și pe peretele căruia era închipuit un războinic înarmat cu un arc încordat împotriva unui leu; erau încă și multe alte lucruri pe care n-aș mai isprăvi să le pomenesc și, pe deasupra, era și o pereche de cai din cea mai frumoasă rasă din Arabia.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăsprezecea noapte

Ea urmă:

Eu, atunci, fusei nevoit să plec, împotriva voii mele, de această dată, și mă îmbarcai la Basra pe o corabie gata de plecare.

Soarta ne fu într-atâta de prielnică, încât după două luni, numărate zi la zi, sosirăm la Serendib în bună pace. Și zorii să-i duc regelui plocoanele și scrisoarea de la emirul dreptcredincioșilor.

Regele, când mă văzu iar, se îmbujoră și se lumină; și fu nespus de

bucuros de darurile califului. Vru atunci să mă mai țină la el o lungă bucată de vreme; ci eu nu primii să rămân decât numai răstimpul cât să mă hodinesc. După care, îmi luai bun-rămas de la el și, încărcat de daruri și de plocoane, mă grăbii să mă îmbarc iarăși spre-a lua calea îndărăt spre Basra, așa cum venisem.

Vântul la început ne fu prielnic, și cel dintâi loc unde poposirăm la țărm fu un ostrov numit insula Sin. Și cu adevărat că până acolo fusesem într-o stare de desăvârșită mulțumire; și, în vremea traversării, vorbeam între noi și tăifăsuiam și stam la taclale, ba despre una, ba despre alta, tare plăcut.

Într-o zi însă, cum părăsisem de-o săptămână insula aceea, unde neguțătorii făcuseră felurite schimburi și cumpărări, și cum ședeam tolăniți cuminte, după obiceiul nostru, deodată izbucni peste capetele noastre o furtună năprasnică, și o ploaie cu găleata ne năpădi. Noi atunci ne grăbirăm să întindem pânze de cânepă peste baloturile și peste mărfurile noastre, spre a le feri să nu le strice apa, și începurăm să ne rugăm lui Allah să îndepărteze toată primejdia din calea noastră.

Pe când ne aflam în starea aceasta, căpitanul navei se ridică, își strânse mijlocul în cingătoare, își suflecă mânecile și își sumese poalele hainei, după care se cățăra în vârful catargului, de unde începu să privească îndelung la dreapta și la stânga. Pe urmă coborî, îngălbenit de tot la chip, ne privi cu o înfățișare de nespusă deznădejde, începu să-și deie în tăcere lovituri amarnice peste obraji și să-și smulgă barba. Noi atunci, speriați foarte, alergarăm la el și îl întrebarăm:

— Ce este?

El ne răspunse

— Este genunea! Bociți-vă soarta și luați-vă bun rămas unii de la alții. Aflați, dar, că apele ne-au abătut de la drumul nostru și ne-au aruncat la marginile mărilor lumii.

Apoi, vorbind astfel, căpitanul își deschise cufărul și scoase de acolo un sac de bumbac pe care-l deznodă și din care luă niște praf ce se asemuia cu cenușa. Înmuie pulberea aceea cu un pic de apă, așteptă câteva clipite și apoi se apucă să tragă pe nas amestecul. După care, luă din cufăr o cărticică, ceti din ea, murmurând, câteva foi și sfârși spunându-ne:

— Aflați, o, călătorilor, că această carte îmi adeverește presupunerile. Pământul pe care-l vedeți ivindu-se înaintea noastră, în depărtare, este pământul cunoscut sub numele de Tărâmul Regilor. Acolo se află mormântul stăpânului nostru Soleiman fiul lui Daud (asupra lor amândurora fie rugăciunea și pacea!). Și marea aceasta în care ne aflăm este locuită de dihănii ale apelor, care pot înfuleca, dintr-o singură sorbitură, cele mai mari corăbii cu toată încărcătura și cu toți călătorii de pe ele. Iată-vă, dar, prevestiți! Uassalam!

După ce auzirăm vorbele acestea ale căpitanului, rămaserăm uluiți peste măsură; și tocmai ne întrebam ce urma să se întâmple, când deodată ne simțirăm săltați cu navă cu tot, apoi coborâți năprasnic, în vreme ce un muget cumplit ca tunetul se ridica din mare. Fuserăm atât de spăimântați, încât ne făcurăm rugăciunea cea de pe urmă. Și iată că dinaintea noastră, pe apa clocotindă, zărirăm înaintând către corabie o dihanie înaltă cât un munte, apoi o a doua dihanie, încă și mai mare, și o a treia, care venea după ele, mare cât celelalte două laolaltă. Aceasta din urmă sări deodată peste marea ce se desfăcu ca o prăpastie, deschise un bot mai larg ca o genune și înghiți trei părți din corabia noastră, cu tot ceea ce se afla pe ea. Eu abia avusei vreme să mă dau îndărăt către capătul navei și să sar în

mare, pe când dihania sfârșea de înghițit în pântecele ei cea de-a patra parte a corăbiei și pierea în adâncuri laolaltă cu celelalte două soațe ale sale.

Ci eu izbutii să mă agăț de o scândură ce se rupsese din corabia sfărâmată sub dinții dihaniei de ape, și putui, după nenumărate anevoinți, să răzbat până la țărmul unei insule care, din norocire, era acoperită cu pomi roditori și scăldată de un râu cu o apă minunată. Băgai însă de seamă că râul acela curgea cu o mare iuțeală, și în așa fel, de stârnea un vuiet ce se auzea până hăt departe.

Atunci, amintindu-mi de felul cum scăpasem de moarte de pe insula cu nestemate, îmi veni în gând să-mi întocmesc o plută, ca și cea de odinioară, și să mă las dus de curgerea apelor. Căci, măcar că această nouă insulă era tare darnică, vroiam să încerc a mă întoarce iară în țara mea. Și îmi ziceam: „Dacă izbutesc să scap, totul are să fie cum nu se poate mai bine și am să mă juruiesc că nicicând n-am să mai fac să-mi vină pe limbă vorba călătorie și că nicicând n-am să mă mai gândesc la călătorie câtă viață-oi mai avea de trăit. Dacă, dimpotrivă, am să pier în încercarea mea, și atunci are să fie tot cum nu se poate mai bine; căci în felul acesta aș isprăvi pe totdeauna cu necazurile și cu primejdiile.”

Mă ridicai, așadar, pe dată și, după ce mâncai câteva poame, strânsei o mare grămadă de trunchiuri groase de copac, al căror soi nu-l cunoaștem pe atunci, dar care aflai mai târziu că erau de lemn de sandal, din cel mai prețuit. Isprăvind cu strânsul trunchiurilor, pornii să caut cu ce să fac sfori și frânghii, și la început nu găsii nimic; zării însă pe copaci niște plante agățătoare și mlădii, destul de tari, ce mi-ar fi putut fi de folos. Tăiai atâtea câte-mi erau de trebuință și mă slujii de ele spre a lega laolaltă trunchiurile cele vârtoase de sandal, întocmii astfel o plută largă, pe care așezai poame multe și mă îmbarcai apoi și eu, rostind: „De-oi scăpa, va fi numai din mila lui Allah!“

Abia mă așezasem pe plută și-abia o dezlegasem de la mal, că și fu luată de ape cu o iuțeală înfricoșătoare, iar eu amețiii și căzui leșinat, întocmai ca un pui de găină beat, peste grămada de poame pe care-o pusesem acolo.

Când îmi venii în fire, privii împrejuru-mi și rămăsei mai mult ca oricând înlemnit de spaimă și asurzit de un vuiet ca de tunet. Râul nu mai era decât o năvală de spumă clocotindă care, mai iute ca vântul și izbindu-se de stânci, se prăvălea către o prăpastie căscată, pe care mai mult o simțeam decât o vedeam. Fără de îndoială că aveam să mă zdrobesc căzând acolo, cine știe de la ce înălțime.

La gândul acesta înfricoșător, mă agățai cu toate puterile mele de trunchiurile plutei și închisei ochii ca să nu mă mai văd în clipa zdrobirii și a pieirii, și rostii numele lui Allah, înainte de a muri. Și dintr-o dată, în loc să mă rostogolesc în prăpastie, simții pluta oprindu-se scurt pe apă, și deschisei ochii o clipită spre a vedea în ce loc mă aflam la moartea mea, și-așa mă văzui nesfărâmat nicicum de stânci, ci prins, dimpreună cu pluta, într-un năvod peste măsură de mare pe care niște oameni îl aruncaseră de pe țărm peste mine. Fusei prins în felul acesta și târât către țărm. Și-acolo fusei scos, mai mult mort decât viu, dintre ochețiii năvodului, în vreme ce pluta era trasă la mal.

Cum stam întins acolo, sfârșit și dârdâind, înaintă către mine un preacinstit șeic cu barba albă, care începu prin a-mi ura bun venit. Apoi mă învălui în niște haine calde, care îmi făcură nespus de bine.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute treisprezecea noapte

Ea urmă:

Odată reînviorat de îngrijirile și de mesagiul pe care bătrânul avu bunătatea să mi le facă, putui să mă ridic în capul oaselor, fără însă a-mi recăpăta încă putința de a grăi. Atunci bătrânul mă sprijini de braț și mă duse încetișor până la hammam unde puse să mi se facă o baie strașnică ce izbuti să-mi redeie suflarea, apoi mă puse să miros parfumuri tari și-mi vărsă din ele și peste tot trupul, după care mă duse acasă la el.

Când intrai în casa acelui bătrân, toți ai lui se bucurară nespus de sosirea mea și mă primiră cu multă căldură și cu semne de prietenie. Însuși bătrânul mă pofti să mă așez în mijlocul divanului din sala de primire și mă îmbie să mănânc lucruri de cel mai bun soi și să beau o apă desfătătoare, înmiresmată cu flori. După care, arseră în juru-mi tămâie, iar roabele îmi aduseră apă caldă și îmbălsămată și îmi puseră dinainte ștergare tivite cu mătase. După care, bătrânul mă duse într-o odaie tare frumos mobilată, și plecă apoi încetișor. Ci lăsă la poruncile mele feluriți robi care, din vreme în vreme, veneau să vadă dacă n-aveam trebuință de slujba lor.

Și nu lăsau să-mi lipsească nimic, îngrijindu-mă cu bunăvoință, până ce într-un sfârșit simții că mi se întorseseră puterile de-a binelea și că sufletul și inima mi se întremaseră. Atunci, cum era în dimineața celei de-a patra zile, bătrânul veni și se așeză lângă mine și, după salamalek, îmi spuse:

— O, oaspete al nostru, sosirea ta ne-a umplut de voie bună și de plăcere! Binecuvântat fie Allah că ne-a scos în calea ta, spre-a te scăpa de la prăpastie! Cine ești și de unde vii?

Eu, atunci, îi mulțumii din suflet bătrânului pentru binele nemăsurat pe care mi-l făcuse mântuindu-mi viața și pe urmă dându-mi să mănânc de minune și să beau de minune și miresmându-mă de minune, și îi spusei:

— Mă cheamă Sindbad-marinarul! Mi se spune așa din pricina multelor mele călătorii pe mare și a nemaipomenitelor întâmplări care, de-ar fi scrise cu acul în colțul ochiului, ar sluji de învățătură celor ce-ar ceti cu luare-aminte.

Și-i povestii bătrânului istoria mea, de la început până la sfârșit, fără a ocoli niciun amănunt.

Atunci bătrânul fu peste măsură de uimit și rămase vreme de un ceas fără a putea grăi, atâta de tulburat fusese de cele ce auzise. Într-un sfârșit, înălță fruntea, îmi mai mărturisi o dată bucuria lui că mă ajutorase, și îmi zise:

— Acum, o, oaspete al meu, de vrei să-mi asculți sfatul, vinde-ți mărfurile care de bună seamă că prețuiesc bani buni, datorită rarității și caiității lor!

La cuvintele acestea ale bătrânului, rămăsei peste măsură de uimit și, neștiind nici ce vroia el să zică, nici despre ce mărfuri vorbea, devreme ce pierdusem totul, tăcui deocamdată răstimp de câteva clipe; pe urmă,

întrucât totuși nu voiam să las să-mi scape un chilipir atât de neobișnuit ce mi se ivea pe neașteptate, răspunsei:

— Lucru-i cu putință!

Atunci bătrânul îmi spuse:.

— Să nu ai nicio grijă, copilul meu, în privința mărfii tale. Nu trebuie decât să te scoli și să mă însoțești la suk. Și mă însărcinez eu cu tot restul. Dacă la mezat prețul mărfii are să se ridice la o sumă ce ne-ar putea conveni în adevăr, avem să-l primim; de nu, am să-ți fac binele de a păstra marfa în magaziile mele până ce prețurile au să crească; și-atunci, avem să putem scoate prețul cel mai bun.

Eu, atunci, rămăsei tot mai năuc în sine-mi; ci nu mă arătai întru nimic, căci îmi ziceam: „Mai ai răbdare, Sindbad, și-ai să vezi lămurit despre ce este vorba!“ Și-i spusei bătrânului:

— O, preacinstite taică, ascult și mă supun! Tot ce socoti-vei tu că e bine să fac are să fie plin de binecuvântare. Din parte-mi, după tot ce-ai făcut spre binele meu, n-aș putea decât să mă supun voinței tale!

Și mă ridicai pe dată și-l însoții la suk.

Când ajunserăm în mijlocul sukului unde aveau loc vânzările la mezat, care nu fu mirarea mea de a-mi vedea pluta adusă acolo și înconjurată de o mulțime de zarafi și de negutători care o priveau cu prețuire și cu clătinări de cap. Și din toate părțile auzeam strigăte de laudă.

— Ya Allah! ce minunat soi de sandal! Nicăieri în lume nu se află un asemenea soi!

Eu atunci înțelesei că aceasta era marfa cu pricina și socotii nimerit, pentru vânzare, să iau o înfățișare mândră și cumpănită.

Ci iată că numaidecât bătrânul, ocrotitorul meu, apropiindu-se de căpetenia samsarilor, îi spuse:

— Deschide mezatul!

Și mezatul fu deschis, cu o mie de dinari drept preț de început pentru plută. Și șeicul samsarilor strigă:

— La o mie de dinari, pluta de sandal, o, cumpărătorilor!

Atunci bătrânul strigă:

— O iau eu la două mii!

Un altul însă strigă;

— La trei mii!

Și negutătorii urcară mai departe prețul de mezat, până la zece mii de dinari. Atunci căpetenia misiților privi către mine și mă întrebă:

— S-au dat zece mii! Nu se mai adăugă nimic.

Ci eu spusei:

— Nu vând la prețul acesta!

Atunci ocrotitorul meu se apropie de mine și îmi spuse:

— Copilul meu, sukul, în aceste vremi nu e prea spornic și marfa și-a cam pierdut din căutare. E mai bine, așadar, să primești prețul dat. Ci eu, dacă vrei, am să-l mai sporesc pe seama mea, și adaug o sută de dinari! Vrei, dar, să lași totul la zece mii și o sută de dinari?

Răspunsei:

— Pe Allah! bunule taică, numai pentru tine am s-o fac, drept recunoștință față de binefacerile tale! Primesc să-ți las lemnul pentru această sumă!

La cuvintele acestea, bătrânul porunci robilor lui să ducă tot sandalul în magaziile cu prisoase, și mă luă la casa lui, unde îmi numără pe loc zece mii și o sută de dinari, și îi închise într-o lădiță strașnică, a cărei cheie mi-o dete mie, mai și mulțumindu-mi pentru ceea ce făcusem pentru el.

La urmă, porunci să se întindă masa, și mâncarăm și băurăm și tăifăsuirăm voioși. După care, ne spălarăm pe mâini și pe gură; el îmi spuse apoi:

— Copilul meu, vreau să-ți fac o rugăminte pe care doresc s-o primești!

Eu răspunsei:

— Taică, orice-ar fi, mi-i plăcut să-ți încuviințez!

El îmi spuse:

— Vezi, fiule, că am ajuns un om tare înaintat în vârstă și că nu am niciun urmaș de parte bărbătească, să-mi poată moșteni într-o zi bunurile. Ci trebuie să-ți spun că am o fiică, destul de tânără încă, plină de farmec și de drăgălășie, care are să fie bogată foarte la moartea mea. Așa că aș dori să ți-o dau de soție, dar numai dacă primești să locuiești în țara noastră și să trăiești traiul nostru. Ai să fii în felul acesta stăpân peste tot ceea ce am eu și peste tot ceea ce ocârmuiește mâna mea. Și-ai să mă înlocuiești în domnia mea și în stăpânia bunurilor mele!

Când auzii cuvintele acestea ale bătrânului, coborâi capul în tăcere și rămăsei așa, fără să rostesc o vorbă. El atunci urmă:

— Crede-mă, fiule, împlinește-mi ceea ce îți cer! Și ai să fii binecuvântat! Adaug, spre a-ți liniști sufletul, că după moartea mea vei putea să te întorci în țara ta luându-ți și soția, pe fiica mea. Nu-ți cer decât să rămâi aici vreme câtă mai mi-e hărăzită pe pământ.

Eu, atunci, răspunsei:

— Pe Allah, taică șeikule, tu mi-ești ca și un părinte și, dinaintea ta, nu pot avea altă părere, nici lua altă hotărâre decât ceea ce ți-e prielnic; că eu, în viața mea, de fiecare dată când am vrut să înfăptuiesc vreun plan, n-am dat decât de necazuri și de dezamăgiri. Așa că sunt gata să mă supun voinței tale!

Numaidecât bătrânul, bucuros peste măsură de răspunsul meu, porunci robilor lui să se ducă să caute pe cadiu și pe martori, care nu zăboviră să sosească…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patrusprezecea noapte

Ea urmă:

…care nu zăboviră să sosească. Și bătrânul mă căsători cu fata lui și ne dete un ospăț strașnic și ne făcu o nuntă strălucitoare. După care mă duse la fiica lui, pe care eu încă nu o văzusem. O găsii desăvârșit de frumoasă și de dulce, gingașă la boiu și la chip. Și mai era și împodobită cu straie bogate, și ce purta pe ea prețuia mii de dinari de aur, și chiar că nimeni n-ar fi putut să le prețăluiască întocmai.

Așa încât, atunci când mă aflai lângă ea, îmi plăcu. Ne îndrăgirăm unul pe altul și rămaserăm laolaltă mult timp, dezmierdându-ne, fericiți peste măsură.

Peste o bucată de vreme, bătrânul, tatăl soției mele, se săvârși întru tihna și mila Celui-preaînalt. Îi făcurăm o înmormântare frumoasă și îl îngroparăm. Și eu căpătai toate câte avea el, și toți robii și toate slugile lui

ajunseră robii și slugile mele, sub singură stăpânia mea. Ba neguțătorii din oraș mă numiră și căpetenie a lor, în locul lui, și-atunci avusei putința să cercetez obiceiurile locuitorilor acelui oraș și felul lor de trai.

Or, într-o zi, băgai de seamă, spre nedumerirea mea, că oamenii din orașul acela sufereau în fiece an o năpârlire, la vreme de primăvară: năpârleau peste noapte, schimbându-și forma și înfățișarea; la umeri le creșteau niște aripi și deveneau zburătoare. Puteau atunci să se înalțe în zbor până la bolta cea mai de sus a văzduhului; și ei se prilejeau de noua lor stare spre-a zbura cu toții din oraș, nelăsând în urmă-le decât femeile și copiii care nu aveau și ei puterea de-a căpăta aripi.

Descoperirea aceasta mă ului în cele dintâi vremi; sfârșii însă prin a mă deprinde cu asemenea schimbări de fiecare an. Numai că, veni o zi când începu să mi se facă rușine de-a fi singurul bărbat fără aripi și de-a fi nevoit să rămân numai eu în oraș, laolaltă cu femeile și cu copiii. Ci zadarnic îi cercetai pe locuitori despre mijlocul ce-ar fi fost de folosit spre a-mi crește aripi la umeri, niciunul nu știu, ori nu vru să-mi răspundă în această privință. Iar eu mă simțeam umilit de-a binelea că nu sunt decât Sindbad-marinarul, fără a putea să adaug la porecla mea și harul de-a fi zburător.

Într-o zi, cum pierdusem orice nădejde de-a putea izbuti vreodată să-i fac să-mi mărturisească taina creșterii aripilor, oprii pe unul dintre ei, căruia îi făcusem o mulțime de înlesniri, și, luându-l de braț, îi spusei:

— Pe Allah, numele lui fie cu tine! măcar, în temeiul a ceea ce am făcut pentru tine, fă-mi și tu odată binele de a mă lăsa să mă sui în spinarea ta și să mă înalț în zbor împreună cu tine în călătoria ta, prin văzduh. O asemenea călătorie mă ispitește nespus și vreau s-o adaug la acelea pe care le-am făcut pe mări!

La început, omul nu vroi să mă asculte; dar înghesuit de rugăminți, sfârși prin a se hotărî să primească. Așa de încântat fusei, încât nici măcar nu-mi mai făcui timp să vestesc pe soața și pe slugile casei mele; mă agățai de el, cuprinzându-l pe după mijloc, și el mă duse în văzduh luându-și zborul, cu aripile larg desfăcute.

Zborul nostru prin văzduh sui mai întâi în linie dreaptă, într-un răstimp tare îndelung. Așa încât sfârșirăm prin a ajunge atât de sus în slăvile văzduhului, de fusei în stare s-aud limpede până și melodiile de sub bolta cerurilor.

Ascultând acele minunate cântări, fusei peste măsură de tulburat și, cuprins de evlavie, strigai și eu:

— Laudă lui Allah în slava cerurilor! Binecuvântat fie el și preamărit de toate făpturile!

Nici nu rostisem bine aceste cuvinte, că purtătorul meu înaripat scoase o înjurătură înfricoșătoare și, într-o fulgerare cumplită, urmată de un trăsnet, coborârăm năprasnic, cu o iuțeală atât de mare, că nici nu mai aveam aer să răsuflu și fusei nevoit să-i dau drumul din strânsoare, cu primejdia de a cădea în genunea cea fără de fund. Și, într-o clipită, ajunserăm pe vârful unui munte, unde purtătorul meu, aruncându-mi o privire spăimântătoare, mă părăsi și pieri luându-și iară zborul în nevăzut.

Eu atunci, rămas singur pe acel munte pustiu, nu mai știui ce să mă fac, nici în ce parte s-o iau, spre a mă întoarce la soția mea, și strigai, cuprins de o uluire fără de margini:

— Nu se află mântuire și putere decât întru Allah cel preaînalt, atotputernicul! De fiecare dată când sfârșesc cu o năpastă, o iau de la cap cu alta, încă și mai rea! La urma urmei, mi se și cuvine pe drept tot ceea ce

mi se întâmplă!

Mă așezai atunci pe-o stâncă, spre-a cugeta la vreun mijloc de a-mi îmbunătăți starea, când deodată văzui înaintând către mine doi băieți de o frumusețe minunată, ce se asemuiau cu două lune. Fiecare ținea în mână câte un toiag de aur roșu, de care se sprijineau moale. Eu, atunci, mă ridicai grabnic, mersei în întâmpinarea lor și le urai bună pace. Ei răspunseră cu bunăvoință la urarea mea; lucru care mă încurajă să le vorbesc și le spusei:

— Allah fie cu voi amândoi, o, băieți minunați! Spuneți-mi cine sunteți și ce faceți?

Ei îmi răspunseră:

— Suntem închinători la Dumnezeul cel adevărat!

Pe urmă, unul dintre ei, fără să mai adauge nicio vorbă, îmi făcu un semn cu mâna într-o parte, ca pentru a mă pofti să-mi îndrept pașii într-acolo, lăsă în mâinile mele toiagul lui de aur și, luându-l de mână pe frumosul său tovarăș, pieri împreună cu el din ochii mei.

Atunci, eu luai toiagul cel de aur și nu pregetai a mă îndrepta într-acolo încotro mi se arătase, tot minunându-mă la amintirea acelor doi băieți atât de frumoși. Cum mergeam așa de-o bună bucată de vreme, văzui ieșind deodată de după o stâncă un șarpe urieșesc ce ținea în gură-i un om pe trei sferturi înghițit și din care nu vedeam decât capul și brațele. Brațele se zbăteau cu deznădejde și capul țipa:

— O, trecătorule, scapă-mă din gura șarpelui și n-ai să te căiești.

Eu, atunci, alergai în spatele șarpelui și-i alduii pe la spate o lovitură cu toiagul meu de aur roșu, așa de bine potrivită, de rămase mort pe-clipă-pe-dată. Și întinsei mâna către omul cel înghițit și îl ajutai să iasă din pântecele șarpelui.

Când îl privii mai bine pe omul acela în față, fui peste măsură de uimit, recunoscându-l pe zburătorul care mă luase să fac cu el călătoria mea prin văzduh și sfârșise prin a se prăbuși cu mine — gata să mă zdrobească — din slava boltei cerurilor pe vârful muntelui, unde mă părăsise în primejdia de a muri acolo de foame și de sete. Ci nu vrusei totuși să-i arăt nicio dușmănie pentru fapta lui rea și mă mulțumii să-i spun blajin:

— Oare așa se poartă prietenii cu prietenii lor?

El îmi răspunse:

— Mai întâi am a-ți mulțumi pentru ceea ce făcuși pentru mine. Numai că habar n-ai că tu ești cel care, cu invocările tale nelalocul lor când ai rostit Sfântul Nume, m-ai prăbușit, fără de voia mea, din slava văzduhurilor. Sfântul Nume are asemenea putere asupra noastră a tuturora. De-aceea noi nici nu-l rostim niciodată!

Atunci eu, pentru ca el să mă scoată din acel munte, îi spusei:

— Iartă-mă și nu mă certa, căci cu adevărat nu aveam cum să ghicesc urmările năprasnice ale laudei aduse de mine Sfântului Nume. Îți făgăduiesc că n-am să-l mai rostesc, în vreme ce vom zbura, de mai vrei acum să primești a mă duce îndărăt la casa mea.

Atunci zburătorul se lăsă jos, mă luă pe spatele lui și, într-o clipită, mă lăsă pe terasa locuinței mele și se întoarse la el acasă.

Când soția mă văzu coborând de pe terasă și intrând în casă după o atât de îndelungă lipsă, pricepu tot ce se petrecuse și îl binecuvântă pe Allah care încă o dată mă izbăvise de la pierzanie.

Pe urmă, după dovezile de bucurie pentru întoarcerea mea acasă, ea îmi spuse:

— De-aci nainte nu mai trebuie să ai de-a face cu locuitorii orașului

acestuia: sunt frați cu diavolii!

Eu îi spusei:

— Dar cum trăia, oare, tatăl tău cu ei?

Ea îmi răspunse:

— Tatăl meu nu făcea parte din adunarea lor și niciodată nu făcea ca ei și deloc nu trăia cum trăiesc ei. Oricum, dacă am să-ți dau un sfat, noi n-avem altceva mai bun de făcut, devreme ce tatăl meu a murit…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute cincisprezecea noapte

Ea urmă:

…n-avem altceva mai bun de făcut, devreme ce tatăl meu a murit, decât să părăsim orașul acesta necredincios, unde Sfântul Nume este prigonit. Mai întâi, însă, va trebui să vindem toate bunurile noastre și casele și tot ce avem. Înfăptuiește totul cât vei putea mai bine, cumpără mărfuri frumoase cu o parte din banii pe care ai să-i capeți și-apoi plecăm amândoi la Bagdad, țara ta, să-ți vezi rudele și prietenii și să trăim în pace, în liniște și în cinstea datorată lui Allah preaînaltul.

Atunci eu răspunsei că ascult și că mă supun.

Pe dată începui să vând, cum mă pricepeam mai bine, bucată cu bucată și fiecare lucru la vremea lui, toate bunurile socrului meu, șeicul, tatăl soției mele (aibă-l Allah întru mila și întru slava lui!) Și preschimbai astfel în bani de aur tot ceea ce aveam ca mobilă și ca avere; și câștigai astfel un câștig de o sută la unul.

După care îmi luai soția și mărfurile pe care avusesem grijă să le cumpăr, închiriai pe seama mea o corabie care, cu voia lui Allah, avu o plutire norocoasă și spornică; așa de bine încât, din insulă în insulă și din mare în mare, sfârșirăm prin a ajunge în tihnă la Basra, unde nu ne oprirăm decât foarte puțină vreme. Pornirăm pe fluviu în sus și intrarăm în Bagdad, cetatea păcii.

Mă îndreptai atunci, împreună cu soția și cu bogățiile mele, către ulița și către casa mea, unde rudele mă primiră cu mari izbucniri de bucurie și o plăcură nespus pe soția mea, fata șeicului.

Iar eu mă grăbii să pun rânduială pentru totdeauna în negustoriile mele, așezai la magazii mărfurile mele cele frumoase, îmi încuiai bogățiile și putui, într-un sfârșit, să primesc în tihnă firitiselile prietenilor și ale apropiaților mei care, socotind vremea cât lipsisem, găsiră că această cea de-a șaptea călătorie, cea din urmă dintre călătoriile mele, ținuse taman șapte ani, de la un cap la altul. Iar eu le povestii cu de-amănuntul pățaniile mele din această lungă lipsă a mea de-acasă; și făcui jurământul, pe care îl țin cu sfințenie, după cum vedeți, de a nu mai porni, în tot restul vieții mele, în nicio călătorie, fie pe mare, fie numai pe uscat. Și nu pregetai să înalț mulțumire lui Allah preaînaltul că, în mai multe rânduri și în ciuda neașezării mele, m-a izbăvit din atâtea primejdii și m-a adus iară în mijlocul rudelor și al prietenilor mei.

Și-așa a fost, o, oaspeți ai mei, această a șaptea și cea din urmă călătorie care fu desăvârșitul leac al dorurilor mele după necunoscut.

Când Sindbad-marinarul își isprăvi astfel povestirea, în mijlocul uimiților oaspeți, se întoarse către Sindbad-hamalul și îi spuse:

— Și-acum, o, Sindbad pământeanule, cântărește caznele ce le-am avut și piedicile ce le-am trecut, prin mila lui Allah, și spune-mi dacă soarta ta de hamal n-a fost cu mult mai prielnică unei vieți liniștite, decât cea care mi-a fost menită mie de la ursitoare? E drept, tu ai rămas sărac, pe când eu am agonisit bogății fără de număr, ci nu-i așa că fiecare dintre noi a fost răsplătit după truda sa?

La aceste cuvinte, Sindbad-hamalul veni și sărută mâna lui Sindbad-marinarul și îi spuse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, iartă nesocotința din cântarea mea!

Atunci Sindbad-marinarul porunci să se întindă masa pentru musafiri și le dete un ospăț care ținu trei nopți. Pe urmă, hotărî să-l păstreze în preajma lui, ca gospodar al casei, pe Sindbad-hamalul. Și amândoi trăiră în desăvârșită prietenie și în deplină bucurie, până ce veni
să-i caute aceea care face să se spulbere desfătările, să se rupă prieteniile, să se năruie palatele și să se ridice mormintele, moartea cea amară. Slavă celui viu, care niciodată nu moare!

Când Șeherezada, fiica vizirului, sfârși de istorisit povestea lui Sindbad-marinarul, ea se simți oleacă ostenită și, cum de altminteri vedea că se apropie zorii și nu vroia, sfioasă, după obiceiul ei, să treacă peste îngăduința dată, tăcu surâzând.

Atunci micuța Doniazada, care ascultase, cu ochii căscați, povestirea aceasta uimitoare, se ridică de pe covorul unde sta ghemuită și alergă s-o sărute pe soră-sa, spunându-i:

— O, Șeherezada, surioara mea, ce dulci sunt vorbele tale, și gingașe, și curate, și desfătătoare la gust, și de-o frăgezime tare plăcută! Și câtu-i de grozav și de uluitor și de cutezător Sindbad-marinarul!

Și Șeherezada îi zâmbi și-i spuse:

— Da, surioară! Dar ce-i povestea aceasta pe lângă cea pe care am să v-o spun în noaptea următoare, de-am să mai fiu în viață, prin mila lui Allah și buna plăcere a Regelui!

Și regele Șahriar, care găsise călătoriile lui Sindbad cu mult mai lungi decât aceea pe care o făcuse el însuși împreună cu fratele său Șahzaman în câmpia de la țărmul mării, acolo unde li se arătase djinul împovărat cu lada lui, se înturnă către Șeherezada și îi spuse:

— În adevăr, Șeherezada, nu văd ce istorie ai mai putea să ne istorisești! Oricum, eu aș vrea una care să fie împodobită cu poeme. Mi-ai făgăduit-o demult, și nu prea pari a te îndoi că, dacă mai zăbovești mult să-ți îndeplinești făgăduiala, capul tău are să meargă să se adauge la capetele celor de dinaintea ta!

Și Șeherezada spuse:

— Pe ochii mei! Tocmai cea pe care ți-o păstrez, o, preafericitule rege, are să-ți dea deplină mulțumire și, pe deasupra, ea-i nemărginit mai ispititoare decât toate cele pe care le-ai ascultat. Poți și să-ți dai seama despre asta după titlul ei, care este: *Povestea frumoasei Zumurrud și a lui Alișar, fiul lui Glorie.*

Atunci regele Șahriar spuse în sufletul lui: „N-am s-o ucid decât după asta!“ Apoi o luă în brațe și petrecu restul nopții cu ea.

Dimineața, se sculă și plecă la sala de judecăți. Și divanul se umplu de

mulțimea de viziri, de emiri, de musaipi, de străjeri și de oameni de-ai palatului. Și cel mai de pe urmă care intră fu marele vizir, tatăl Șeherezadei, care sosi purtând sub braț giulgiul menit fiicei lui, pe care-o credea, de data aceasta, zăvârșită de-a binelea. Regele însă nu-i spuse nimic în această privință și-și văzu mai departe de judecăți, de căftăniri, de maziliri, de domnie și de încheiat treburile neîncheiate, și-așa până Ia sfârșitul zilei. Apoi divanul fu ridicat și regele se întoarse la palat, pe când marele vizir rămase într-o nedumerire și într-o minunare peste fire.

Pe urmă, când se lăsă seara, regele Șahriar intră la Șeherezada și făcură laolaltă treaba lor cea știută.

Și când fu să fie cea de-a trei sute șaisprezecea noapte

Micuța Doniazada, odată sfârșită treaba dintre Rege și Șeherezada, strigă din cotlonul unde sta ghemuită:

— O, surioară, te rog, ce mai aștepți să-ncepi istorisirea făgăduită a frumoasei Zumurrud și a lui Alișur, fiul lui Glorie?

Și Șeherezada, surâzând, răspunse:

— Nu aștept decât îngăduința acestui rege bine crescut și dăruit cu purtări frumoase.

Atunci regele Șahriar grăi:

— Poți!

Și Șeherezada povesti:

Povestea frumoasei Zumurrud și a lui Alișar, fiul lui Glorie

Cică-n vechimea vremilor și-n trecutul veacurilor și al clipelor trăia în țara Corasanului un negustor foarte bogat, care se numea Glorie și care avea un fiu frumos ca luna plină, numit Alișar.

Or, într-o zi, bogatul negustor Glorie, acum foarte înaintat în vârstă, simți că l-a ajuns boala morții. Chemă la el pe fiul său Alișar și-i spuse:

— O, fiule, iată că-i tare aproape sorocul soartei mele și aș dori să-ți dau un sfat!

Alișar, mâhnit foarte, spuse:

— Și care-i acela, o, părinte al meu?

Negustorul Glorie spuse:

— Te sfătuiesc să nu-ți faci niciodată niciun fel de legături și să nu ai de-a face cu lumea, căci lumea se poate asemui cu un fierar: de nu te arde focul din covălia lui, sau de nu-ți scoate unul sau amândoi ochii cu scânteile ilăului lui, fără-ndoială că tot are să te înăbușe cu fumăria sa. Și, de altminteri, și poetul a zis:

Nu te-amâgi cândva să crezi
Că-ai să-ntâlnești pe neagra-ți cale
Prieten credincios atunci
Când soarta ți se-mbracă-n jale!
O, sihăstrie! numai tu,
O, scumpă sihăstrie-adâncă,
Îi dai celui ce te-a-ndrăgit
Acea putere ca de stâncă
De a-și urma cărarea lui
Și de-a-nvăța supremul bine:
Măreața artă de-a avea
Încredere numai în tine!

Un altul a spus:

Lumea-ntreagă două fețe
Are — cât va fi să fie.
Cine știe să le-nvețe
Prinde-nvățătura-i vie:
Una-i hâda perfidie,
Alta al vânzării preț e!

Altul a zis:

Deșertăciuni, prostii și fleacuri.
Pe lumea asta-s din belșug.

Dar dacă-ți scoate-n cale soarta
Un om ales, fă prieteșug
Cu el, căci cu asemeni prieten
Se-nvață-al vieții meșteșug.

Când tânărul Alișar auzi aceste cuvinte ale tatălui său pe moarte, răspunse:

— O, tată, îți sunt ascultător și mă supun ție. Ce mă mai sfătuiești?

Și negustorul Glorie spuse:

— Fă binele, dacă îți stă în putință. Și nu aștepta să fii răsplătit cu vreo recunoștință sau cu vreun bine asemenea. O, fiul meu, nu avem prilejul, vai, să facem binele în fiece zi!

Și Alișar răspunse:

— Ascult și mă supun! Dar acestea-s, oare, toate sfaturile tale?

Glorie, negustorul, spuse:

— Să nu risipești nicicum bogățiile pe care ți le las: nu vei fi prețuit decât în temeiul a ceea ce mâna ta are sub stăpânirea ei. Și poetul a spus:

Pe vremea când eram sărac
Niciun prieten nu aveam,
Și-acum ia uite-i cum mai vin
La mine, oaspeți la bairam,
Ah, câți prieteni nesătui
La masa mea se strâng, s-apuce!
Și câți dușmani mi-aș căpăta
Când bogăția mi s-ar duce!

După care bătrânul urmă:

— Nu fi delăsător față de sfaturile oamenilor trecuți prin multe, nu cumva să socotești zadarnic sfatul celui ce te poate sfătui; căci poetul a zis:

Să nu faci doar cum judeci tu!
Mai cere-i și-altuia un sfat!
Căci fie sfatul bun ori nu,
Mai bine-i să fii cugetat:
Când doar obrazul vrei să-ți vezi,
Ajunge-o singură oglindă;
Dar dacă vrei să-ți cercetezi
Și spatele, ca să-l cuprindă
Și să ți-l scoată la vezeală,
Atunci nevoie-i să-l perinzi,
Cu meșteșug și socoteală,
În jocul a două oglinzi.

Pe deasupra, fiule, mai am un ultim sfat să-ți dau: ferește-te de vin! El este pricina tuturor relelor, îți poate lua mințile și te poate face s-ajungi de râsul și de batjocura lumii. Astea-s sfaturile ce ți le dau de pe pragul cel de pe urmă. O, copilul meu, să ții minte cuvintele mele! Să fii un fiu de treabă. Și binecuvântarea mea însoțească-te în viață!

Și Glorie, bătrânul negustor, după ce vorbi astfel, închise o clipă ochii și se reculese. Apoi își ridică degetul arătător în dreptul ochilor și rosti mărturisirea de credință. După care muri, întru îndurarea Celui-prea-înalt.

Fu jelit de fiu-său și de toți ai lui; și i se făcu o înmormântare la care

luară parte și cei mai mari și cei mai mici, și cei mai bogați și cei mai săraci. Și gata cu negustorul Glorie! Ci, în ce-l privește pe Alișar, fiul lui Glorie, iată.

După moartea tatălui său, Alișar se ținu mai departe de negustorie în cea mai de seamă prăvălie din suk și urmă cu luare-aminte sfaturile părintești, mai cu seamă în ceea ce privea legăturile sale cu semenii. Ci, după un an și o zi, nici mai mult, nici mai puțin, el se lăsă ispitit de băieții cei ticăloși, feciori de otrepe, lepădături fără de rușine. Și se-nhăită cu ei și le cunoscu pe mamele și pe surorile lor, niște viclene și niște fiice de cățele. Și se afundă în destrăbălare și înotă în vin și-n risipă, pe o cale cu totul împotriva drumului cel drept. Căci, nemaifiind într-o stare sănătoasă a minții, el își făcea această tristă socoată: „Devreme ce taică-meu mi-a lăsat toate bogățiile lui, firește că trebuie să mă folosesc de ele, spre-a nu le mai lăsa de moștenire altora după mine. Și vreau să mă bucur de clipa și de plăcerea care trece, căci n-am să trăiesc de două ori."

Or, socoteala aceasta îi izbuti așa de bine, și Alișar înădi mai departe așa de statornic ziua cu noaptea prin cele două capete ale lor, fără a cruța nicio destrăbălare, încât se văzu în curând nevoit să-și vândă prăvălia, casa, mobilele și hainele. Și nu-i mai rămaseră decât numai hainele pe care le avea pe sine.

Atunci putu, în toată limpezimea, să-și vadă lămurit întreaga rătăcire și să ia seama ce minunate fuseseră sfaturile tatălui său Glorie. Prietenii pe care el îi omenise sărbătorește și la a căror poartă se duse să bată rând pe rând, toți găsiră câte vreun temei oarecare spre a-l face să-și ia tălpășița. Așa că, adus acum la marginea cea de pe urmă a sărăciei, fu nevoit, nemâncând nimic din ajun, să iasă din prăpăditul de han în care locuia și să cerșească din poartă-n poartă pe ulițe.

Pe când bătea astfel drumurile, ajunse în piață unde văzu strânsă o mulțime mare. Se simți ispitit să se apropie și el, spre a-și da seama ce se petrecea, și văzu, în mijlocul roatei de negustori, de misiți și de cumpărători…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptesprezecea noapte

Ea urmă:

…văzu, în mijlocul roatei de negustori, de misiți și de cumpărători, o tânără roabă albă cu înfățișare tare plăcută: un mijlocel de vreo cinci palme, niște trandafiri drept obraji, niște sâni bine croiți și, ah, ce spate! I se potriveau, fără teamă de greșeală, acele versuri ale poetului:

Ea s-a ivit din matricea curată
A frumuseții fără de cusur:
Nu-i nici prea mică, nici prea mare nu e,
Nici grasă și nici slabă, și-mprejur
Doar forme de bostan și de gutui e.

Așa-ncât însăși Frumusețea arde
De dragul frumuseții ei ce-mbie
Prin străveziu-i voal prin care-și cerne
Sfiosu-i chip, cel plinul de mândrie.

Obrazul ei e însăși luna; boiul:
Mlădiță-i, legănată-n vânt ușor;
Iar răsuflarea-i e mireasma dulce
A bobului de mosc desfătător.

Făcută pare din mărgăritare
Topite! Mădularele ei sunt
Atât de lucii, de se oglindește
În ele luna de pe chipu-i blând,
De par și de-a fi un șir de lune.
Dar care grai ar fi vreodată-n stare.
Și care limbă s-ar pricepe-a spune
Lumina strălucind ca o minune
A-ntregii ei făpturi strălucitoare?

Când Alișar își aruncă privirile către frumoasa fată, fu uimit peste măsură și, fie că rămase înlemnit de minunare, fie că vru să-și mai uite pentru o clipă sărăcia, privind strălucirile frumuseții, se amestecă în mulțimea aceea strânsă acolo și care se și pregătea pentru vânzare. Iar negustorii și misiții ce se aflau de față, necunoscându-i încă prăbușirea, nu se îndoiră o clipă că Alișar n-ar fi venit anume spre-a cumpăra roaba; căci știau ce bogată moștenire îi lăsase părintele său, starostele Glorie.

Îndată însă veni și se așeză lângă roabă misitul și, peste capetele strânse unul lângă altul, strigă puternic:

— O, negutătorilor, o stăpânitori de bogății, orășeni sau locuitori din pustie, deschizătorul porții mezatului nu are a se teme de niciun fel de ocară! Cutezați, dar! Iată-nainte-vă pe doamna lunelor, perla, fecioara sfioșeniei, prea aleasa Zumurrud, grădina tuturor florilor! Deschideți mezatul, o, voi cei de față! Nicio ocară pentru deschizătorul mezatului! Iat-o înainte-vă pe doamna lunelor, pe fecioara sfioșeniei, Zumurrud, grădina tuturor florilor!

Numaidecât, careva dintre negustori strigă:

— Deschid la cinci sute de dinari!

Un altul spuse:

— Și încă zece!

Atunci, un bătrân pocit și hidos, cu ochii albaștri și sașii, ce se numea Rașideddin, strigă:

— Și încă o sută!

Un glas strigă însă:

— Și încă zece!

În acea clipă, bătrânul cel urât și cu ochi albaștri urcă deodată prețul, strigând:

— O mie de dinari!

Atunci toți ceilalți cumpărători puseră strajă limbii lor și rămaseră tăcuți. Iar crainicul se întoarse către stăpânul tinerei roabe și îl întrebă dacă prețul oferit de bătrân îl mulțumește și dacă vrea să încheie târgul. Și stăpânul răspunse:

— Eu primesc. Dar, mai întâi, trebuie ca și roaba mea să primească,

întrucât i-am jurat că n-am s-o dau decât unui cumpărător ce-i va plăcea. Trebuie, dar, să-i ceri învoirea, o, misitule!

Și misitul se apropie de frumoasa Zumurrud și îi zise:

— O, crăiță a lunelor, vrei să fii a acestui preacinstit bătrân, șeicul Rașideddin?

Frumoasa Zumurrud, la aceste cuvinte, aruncă o privire către cel pe care i-l arătă misitul și îl găsi așa cum l-am zugrăvit noi. Atunci ea se întoarse, cu o mișcare de silă, și strigă:

— Au tu, o, căpetenie a misiților, nu știi ce spunea un poet bătrân, dar nu atât de respingător ca bătrânul ăsta? Ascultă atunci:

Eu o rugai: „Dă-mi, scumpo, doar un sărut, de vrei!”
Nici ură și nici milă nu fu-n privirea ei.
Nici ură și nici silă nu fu — doar nepăsare.
Și mă știuse, totuși, că sunt un om cu stare.
Știa că-s om cu stare. Și, totuși, vă spun că
Din colțul gurii-aceste cuvinte mi-aruncă:
„Nu-mi place coama albă pe-o frunte vestejită!
Nu-mi place între buze o zdreanță ponosită!“

Auzind aceste versuri, misitul spuse către Zumurrud:

— Pe Allah! tu nu vrei să primești, și ai dreptate. De altminteri, ce preț mai e și ăsta, o mie de dinari? Tu prețuiești două mii, după socoata mea!

Pe urmă se întoarse către mulțimea de cumpărători și întrebă dacă un altul nu dorea roaba la prețul oferit. Atunci un negustor se apropie și spuse:

— Eu!

Și frumoasa Zumurrud îl privi și văzu că nu era deloc hidos ca bătrânul Rașideddin și că ochii lui nu erau nici albaștri, nici sașii; băgă însă de seamă că-și vopsise barba în roșu. Atunci ea grăi:

— Ce rușine să înnegrești ori să-nroșești în felul acesta fața bătrâneții!

Și pe loc alcătui aceste stihuri:

O, tu, cel ce râvnești acum la mine,
La chipul meu cu frumuseți depline,
Boiește-le cât vrei, și mult, și bine,
Cu orișice vopsea crezi tu că ține,
Tot n-ai să-ascunzi ce-ți este de rușine!
Degeaba le vopsești! Rămâne-n tine
Ceea ce e vădit că nu-ți convine.
Schimbi barba — și sărmanu-ți chip devine
Sperietoare pentru fiecine.

Și-o clipă, numai, dacă te privește,
Femeia-nsărcinată se sterpește.

Când căpetenia misiților auzi versurile, zise către Zumurrud:

— Pe Allah! adevăru-i de partea ta!

Și-ndată, cum nici această cea de-a doua propunere nu fusese primită, un al treilea negustor înaintă și-i spuse misitului:

— Dau eu prețul. Întreb-o dacă mă vrea.

Și misitul o întrebă pe fetișcana cea frumoasă, care-l privi atunci pe omul acela. Văzu că era chior, și izbucni în râs, spunând:

— Au tu nu știi, o, misitule, cuvintele poetului despre chiori? Ascultă, așadar:

Prietene, mă crede, niciodată
Să nu te faci tovarăș cu un chior;
Fugi de privirea lui întunecată
Și de mierosu-i glas amăgitor!

Așa-i de păgubos să-l ai pe-aproape,
Încât Allah n-a pregetat să-i ia
Un ochi, pentru ca nu cumva să scape
Vegherii noastre-nfățișarea-i rea.

Atunci misitul i-l arătă pe un al patrulea cumpărător și o întrebă:

— L-ai vroi pe acesta?

Ea îl cercetă și văzu că era un moșneag cu o barbă care-i ajungea până la buric; și ea zise îndată:

— Pe moșneguțul ăsta bărbos, iată cum l-a zugrăvit poetul:

Câtă mai barba — ca o buruiană
Zadarnică, netrebnică, plăvană.
Ori ca o noapte , iarna, necurmată:
Tristă, și tare lungă, și-nghețată!

Când misitul văzu că niciunul dintre cei ce se înfățișau singuri s-o cumpere nu era potrivit, spuse către Zumurrud:

— O, stăpâna mea, uită-te la toți acești negutători și la acești cumpărători de neam ales și arată-mi-l pe acela care are norocul să-ți placă, spre a te înfățișa lui, ca să te cumpere!

Atunci frumoasa fetișcană cercetă unul câte unul pe toți cei de față cu cea mai mare luare-aminte și privirea ei sfârși prin a cădea asupra lui Alișar, fiul lui Glorie. Și înfățișarea tânărului o fermecă numaidecât; căci, în adevăr, Alișar fiul lui Glorie era de o frumusețe neobișnuită și nimeni nu-l putea vedea fără a se simți atras cu înflăcărare către el. Așa încât tânăra Zumurrud se grăbi să-l arate crainicului și zise:

— O, crainicule, pe flăcăiandrul acela îl vreau, cel cu obrazul gingaș și cu boiul mlădios; căci îl găsesc desfătător, cu un sânge ispititor, mai suav decât adierea vântului de la miazănoapte. Și el este cel despre care poetul a spus:

O, flăcăiandrule, cei care
Văzură frumusețea ta
Pe urmă cum de-au fost în stare,
Bieții de ei, a mai uita?
Cei ce se plâng de chinul vieții
Pe care-n pieptul lor l-ai pus,
Să nici nu se mai uite, bieții,
La chipul tău ce-i mai presus.
Acei ce vor să se ferească
De vraja farmecelor tale,
De ce nu vin să-ți învelească
Frumosul chip sub văl de jale?

Și tot despre el un alt poet tot așa a spus:

Stâpâne, pricepe! Cum dar
Să nu fii iubit cu amar?
Mijlocu-ți nu-i zvelt și mlădiu?
Grumazu-ți nu e argint viu?
Pricepe, stăpâne! Iubirea
De haruri de-acestea e-n firea
Acelora mult înțelepți,
Cu gusturi alese și drepți.
Stăpâne, flăcăule-al meu,
Mi-s ochii la tine mereu
Și toate puterile-mi par
Topite de dorul amar.
De-mi stai pe genunchi, mi se pare
Că țin o povară prea mare;
Dar dacă te duci, lipsa ta
M-apasă atunci și mai grea.
Oh, tu, cu privirea-ți de foc
Ești moartea mea însămi pe loc.
Dar nu-i sfântă lege pe lume
Să-ndemne la moarte anume.
Ah, inima fie-ți duioasă,
Precum ți-e făptura frumoasă!
Și dulce privirea să-ți fie,
Ca blânda ta față lucie!

Un al treilea poet a spus:

Obrazu-i e rotund și plin:
Saliva-i lapte dulce-n gură,
Și-i leac la boală și la chin;
Privirea lui e-un vis ce-i fură
Pe prozatori și pe poeți;
Desăvârșita lui făptură
Pe arhitecți îi lasă beți.

Un altul a spus:

Vin fermecat e-a buzei lui licoare,
Parfum de ambră e a lui suflare,
Iar dinți-i boabe sunt de camfor tare.
De-aceea Ridvan, straja raiului,
Rugatu-l-a să-i plece din hotare,
Ca să nu-i strice huriile lui.

Cei grosolani la minte și simțire
Se plâng că e prea mândru, prea semeț
De parcă luna-n alba-i strălucire
N-ar lumina la fel orice drumeț,
De parcă-n mersu-i falnic peste fire
Pe ceru-nalt n-ar lumina măreț.

Un poet a mai spus:

Căprioru-acesta cu zulufii creți
Și-n obraji cu mândre flori de trandafir,
Cu priviri vrăjite și cu mers semeț,
Oare înțelege câte îi înșir?

Mi-a promis că vine, totuși, la-ntâlnire.
Iată-acum cu câtă patimă-l aștept.
Cruda nerăbdare tremură-n privire,
Bate zbuciumată inima în piept.

Închisese ochii ca să-mi spună: da!
Și-a gemut aprinsa patimă din mine.
Dar cu-nchise pleoape el pe gânduri sta…
Ah, făgăduiala!… Vine? Ori nu vine?

În sfârșit, un altul a spus despre el:

Câțiva prieteni grei la minte
M-au întrebat: „Cum poți iubi
Cu-atâta patimă fierbinte
Un tânăr ce, de l-ai privi,
Ai ști să vezi că-ncepe-a prinde
Un puf pe față-i a miji?“
Eu le răspund: „Voi nu știți, bieții,
Că în grădina raiului
E toată poama frumuseții
Prinos de pe obrajii lui.
Cum, dar, obrajii-i să dea vieții
Acel belșug cum altul nu-i,
De n-ar fi-n coptul tinereții
La umbra căreia căzui?“

Misitul fu peste măsură de minunat văzând atâta har la o roabă atâta de tânără și își arătă uimirea față de stăpânul acesteia, care îi spuse:

— E de înțeles să fii uimit de atâta frumusețe și de atâta ascuțime de minte. Da află că această minunată copilă nu se mărginește numai să-i cunoască pe poeții cei mai gingași și să fie și ea o alcătuitoare de stihuri, ea mai știe pe deasupra și să scrie, în cele șapte feluri osebite, iar mâinile-i sunt mai prețioase decât toate comorile. Cunoaște arta broderiei și pe cea a țesutului mătasei, și orice covor ce iese din mâinile ei este prețuit în suk la cincizeci de dinari. Și ia aminte că îi sunt de-ajuns opt zile ca să desăvârșească cel mai frumos covor sau perdeaua cea mai împodobită. Așa că acela care va s-o cumpere are să-și recapete după câteva luni banii dați, fără de nicio îndoială.

La cuvintele acestea, misitul ridică brațele a minunare și strigă:

— O, fericit cel care va avea acest mărgăritar și îl va păstra ca pe cea mai scumpă comoară a sa!

Și se apropie de Alișar fiul lui Glorie, pe care i-l arătase fata, se ploconi dinaintea lui până la pământ, îi luă mâna și i-o sărută, apoi îi spuse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăsprezecea noapte

Ea urmă:

…apoi îi spuse:

— În adevăr, o, stăpâne al meu, mare noroc e norocul pe care-l ai de-a putea să cumperi această comoară pentru a suta parte din valoarea ei, și Atoatedăruitorul nu s-a zgârcit deloc cu tine în darurile sale! Aducă-ți, dar, fetișcana aceasta fericirea cu ea!

La cuvintele acestea, Alișar lăsă capu-n jos și nu se putu opri să nu râdă în sineși de gluma soartei și își zise: „Pe Allah! eu nu am cu ce să-mi cumpăr o coajă de pâine și ei mă cred atât de bogat încât să cumpăr roaba aceasta! Oricum, eu n-am să zic nici da, nici ba, ca să nu mă acopăr de rușine față de atâția negustori.” Și își lăsă ochii-n jos și nu suflă o vorbă.

Cum el nu se clintea, Zumurrud îl privi, spre a-l încuraja s-o cumpere; ci el ținea ochii în pământ și n-o vedea. Ea spuse atunci misitului:

— Ia-mă de mână și du-mă până lângă el. Vreau să-i vorbesc și să-l înduplec să mă cumpere; căci m-am hotărât să nu fiu decât a lui.

Și misitul o luă de mână și o duse lângă Alișar fiul lui Glorie.

Tânăra stătu dreaptă, în frumusețea ei, dinaintea tânărului și îi zise:

— O, flăcăule de care-mi ard lăuntrurile, de ce nu spui un preț de cumpărare? Și pentru ce nu spui tu însuți prețuirea pe care o socoți cea mai potrivită? Vreau să fiu roaba ta, la orice preț o fi să fie!

Alișar ridică fruntea cu tristețe și spuse:

— Vânzarea și cumpărarea nu sunt niciodată o îndatorire.

Zumurrud grăi:

— Văd, o, stăpâne al meu preaiubit, că găsești prea ridicat prețul de o mie de dinari. Nu da, atunci, decât o sută — și voi fi a ta.

El clătină din cap și spuse:

— Ei bine, eu nu am nici măcar acești o sută de dinari în întregime!

Ea începu să râdă și îi spuse:

— Cât îți lipsește ca să împlinești suma aceasta de o sută de dinari? Căci, dacă nu-i ai pe toți astăzi, vei plăti restul într-o altă zi.

El răspunse:

— O, stăpână a mea, află, dar, că nu am nu numai o sută, da nici măcar un dinar! Pe Allah, nu mai am niciun ban, nici alb, nici roșu, niciun dinar de aur și nici vreo drahmă de argint. Așa că nu-ți pierde vremea cu mine și caută alt cumpărător.

Când Zumurrud înțelese că tânărul nu avea niciun fel de avere, îi zise:

— Încheie totuși târgul, învăluie-mă în mantia ta și petrece-ți un braț pe după mijlocul meu: lucru care, așa cum știi, este semnul că ai primit.

Alișar atunci, nemaiavând de ce să nu primească, se grăbi să facă ce îi poruncise Zumurrud. Și, chiar în acea clipă, ea scoase din buzunar o pungă pe care i-o strecură și îi spuse:

— Se află în ea o mie de dinari; trebuie să-i dai stăpânului meu nouă sute, iar pe ceilalți o sută păstrează-i spre a face față celor mai grabnice cheltuieli ale noastre.

Și Alișar numără pe dată nouă sute de dinari negustorului și se grăbi să

ia roaba de mână și s-o ducă la el acasă.

Când ajunseră acasă, Zumurrud fu destul de uimită văzând că locuința nu era decât o odaie jalnică în care nu se afla decât un prăpădit de preș vechi și tocat în mai multe locuri. Se grăbi să-i mai dea încă o pungă cu o mie de dinari și îi zise:

— Aleargă degrabă la suk să cumperi tot ceea ce ne trebuie ca mobilă și covoare, și tot ce trebuie de mâncat și de băut. Și să alegi ce-i mai bun în suk! Pe deasupra, adu-mi o bucată mare de mătase de Damasc, de cea mai bună caiitate, roșie-vișinie, și câteva mosoare cu fir de aur, și câteva mosoare cu fir de argint, și câteva mosoare cu fir de mătase de șapte culori felurite. Nu uita să-mi cumperi și niște ace mari și un degetar de aur pentru degetul meu mijlociu.

Și Alișar îndeplini îndată aceste porunci și îi aduse frumoasei Zumurrud totul. Și ea așternu covoarele pe jos, orândui saltelele și divanele, puse totul în rânduială și întinse masa, după ce aprinse făcliile…

Amândoi atunci se așezară și mâncară, și băură, și fură mulțumiți. După care se întinseră în culcușul lor cel nou și petrecură toată noaptea strâns înlănțuiți, în cele mai curate desfătări și în cele mai voioase zbenguieli, până dimineața.

Fără a mai zăbovi, harnica Zumurrud se apucă numaidecât de treabă. Luă bucata de mătase roșie-vișinie de Damasc și, în câteva zile, făcu din ea o perdea de jur-împrejurul căreia întruchipă cu un meșteșug nemărginit niște chipuri de păsări și de animale; și nu lăsă niciun animal de pe lume, fie mare, fie mic, pe care să nu-l zugrăvească pe stofa aceea. Și întruchiparea lor fu așa de izbitoare ca asemănare și așa de vie, încât animalele cele cu patru picioare păreau a se mișca, iar păsările s-ar fi putut crede că le auzi cântând. În mijlocul perdelei erau brodați niște copaci mari plini de fructele lor și cu o umbră așa de frumoasă încât se simțea o răcoare mare ce odihnea ochii. Și totul fu făcut în opt zile, nici mai mult, nici mai puțin. Slavă Celui ce pune atâta dibăcie în degetele făpturilor sale!

Când perdeaua fu isprăvită, Zumurrud o lustrui, o netezi, o împături și i-o înmână lui Alișar, spunându-i:

— Ia-o și du-te la suk și vinde-o vreunui neguțător cu prăvălie, pe nu mai puțin de cincizeci de dinari. Numai să te păzești să nu cumva s-o dai, vreunui trecător, care să nu fie cunoscut în suk; că ai fi atunci pricina unei crude despărțiri a noastre. Într-adevăr, avem niște vrăjmași ce ne pândesc: nu te încrede în niciun trecător!

Și Alișar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și plecă la suk și vându pe cincizeci de dinari la prăvălia unui negustor acea minunată perdea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute douăzecea noapte

Ea urmă:

Pe urmă, iarăși, el cumpără mătase și fire de aur și de argint, atâta cât trebuia pentru o altă perdea sau pentru vreo frumoasă tapițerie, și duse totul frumoasei Zumurrud, care se apucă de lucru și, în opt zile, făcu un covor încă și mai frumos decât întâia oară, ce aduse tot o sumă de cincizeci de dinari. Și trăiră așa, mâncând, bând și neducând lipsă de nimic, fără a pregeta să-și mulțumească și dragostea lor tot mai arzătoare din zi în zi, vreme de încă un an.

Într-o zi, Alișar plecă de acasă ducând, ca de obicei, un pachet cu o tapițerie făcută de Zumurrud; și luă drumul către suk spre-a o înfățișa neguțătorilor, prin gura crainicului, ca totdeauna. Ajungând în suk, o dete crainicului, care începu s-o vestească dinaintea prăvăliilor neguțătorilor, când tocmai trecea pe acolo un nazareean, unul dintre acei inși ce mișună pe la porțile sukurilor și care-i sâcâie pe mușterii dându-le ghes cu ofertele lor de servici.

Creștinul acela se apropie de crainic și de Alișar și dete șaizeci de dinari pe tapițerie, în loc de cincizeci, cât fusese strigat prețul. Alișar însă, care avea silă de asemenea soi de inși și care, de altminteri, nu uitase sfaturile harnicei Zumurrud, nu vroi să i-o vândă. Atunci creștinul ridică prețul și sfârși prin a da o sută de dinari; iar misitul îi spuse la ureche lui Alișar:

— În adevăr, nu lăsa să-ți scape acest strașnic chilipir!

Căci misitul fusese mituit tainic, mai dinainte, de către creștin cu zece dinari. Și așa de bine rostui el asupra minții lui Alișar, de-l hotărî să dea creștinului tapițeria, în schimbul sumei tocmite. O dete, așadar, ci nu fără o mare apăsare, luă cei o sută de dinari și porni îndărăt către casă.

Pe când mergea așa, băgă de seamă la o cotitură de uliță că acel creștin se ținea după el. Se opri și îl întrebă:

— Ce cauți tu în mahalaua aceasta în care oamenii de soiul tău nu intră niciodată?

Creștinul spuse:

— Iartă-mă, o, stăpâne al meu, da am de îndeplinit o însărcinare la capătul acestei ulițe. Allah să te apere!

Alișar își văzu de cale și ajunse la ușa casei lui; și-acolo băgă de seamă cum creștinul, după ce făcuse un ocol, se întorsese pe la celălalt capăt al uliței și ajunsese dinaintea casei lui, odată cu el. Atunci strigă, cuprins de mânie:

— Creștin afurisit, ce ai de mă urmărești așa peste tot pe unde mă duc?

El răspunse:

— O, stăpâne, crede-mă că numai din întâmplare mă mai aflu pe aici; ci dă-mi, mă rog ție, un gât de apă, și are să te răsplătească Allah, căci setea îmi arde măruntaiele!

Și Alișar gândi: „Pe Allah! nu trebuie să se spună că un muslemin n-a vrut să dea de băut unui câine însetat! Mă duc, dar, să-i aduc niște apă.“ Și intră în casă să ia un urcior cu apă și să se întoarcă iar afară ca să-l ducă creștinului, când Zumurrud îl auzi deschizând cleanța și alergă în calea lui, neliniștită de lipsa-i îndelungată. Ea îi spuse, îmbrățișându-l:

— Pentru ce ai zăbovit atâta astăzi? Ai izbutit să vinzi tapițeria vreunui cinstit neguțător de prăvălie ori vreunui trecător?

El răspunse, vădit foarte tulburat:

— Am zăbovit oleacă, pentru că sukul era plin; am izbutit totuși să vând unui neguțător tapițeria!

Ea spuse, cu o îndoială în glas:

— Pe Allah! inima nu mi-i liniștită. Da unde duci urciorul acela?

El spuse:

— Mă duc să-i dau de băut crainicului din suk, care m-a însoțit până aici!

Răspunsul acesta însă nu o mulțumi deloc și, pe când Alișar ieșea, recită îngrijorată stihul acesta al poetului:

O, biată inimă nebună,
Care te-aprinzi de dor, și-ți spui,
Cu patimă, că-n veci durează
Iubirea și sărutul lui.
Au tu nu vezi la căpătâiu-ți
Cum stă de veghe totdeauna
Cu brațele mereu întinse
Cea care toate le desparte
„Și nu vezi cum din umbra rece,
Pândindu-te să-și ia arvuna,
De-a pururea în preajmă-ți șade
Vicleana umbră-a negrei soarte?

Și când Alișar se îndreptă către ieșire, îl găsi pe creștin intrat în sala de la intrare, prin ușa lăsată deschisă. Văzându-l, lumea i se înnegură dinaintea ochilor și strigă:

— Ce cauți aici, câine fecior de câine, și cum de-ai îndrăznit să-mi intri în casă fără îngăduința mea?

El răspunse:

— Fie-ți milă, o, stăpâne al meu, și iartă-mă! Sunt istovit de cât am mers ziua toată și, nemaiputând să mă țin pe picioare, mă văd silit să-ți calc pragul, întrucât, la urma urmei, nu-i cine știe ce osebire între ușă și sala de intrare. De altminteri, numai să răsuflu oleacă, și mă duc! Nu mă alunga, și Allah n-are să te alunge!

Și luă urciorul pe care Alișar, nedumerit foarte, îl adusese, bău cât îi trebui și i-l dete îndărăt. Și Alișar rămase în picioare în fața lui, așteptându-l să plece. Dar trecu așa vreme de un ceas și creștinul nu se clintea din loc. Atunci Alișar îi strigă, sugrumat:

— Vrei să ieși de-aici numaidecât și să te duci în calea ta?

Ci creștinul îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, tu de bună seamă că nu ești dintre cei ce fac o binefacere cuiva și-apoi îl fac s-o simtă toată viața, și nici dintre cei despre care poetul a spus:

S-a stins demult mărinimoasa spiță
A celor care fără șovăială
Îndestulau nainte de-a fi-ntinsă
Sărmana cerșetoare mână goală.

Alt neam, cămătăresc, murdar și lacom,
S-a-nstăpânit în vremile de-acum:
Pândind câștig și dintr-un strop de apă
Dat unui biet însetoșat pe drum.

În ce mă privește, o, stăpâne, eu mi-am și astâmpărat setea cu apa casei tale; acum însă foamea mă chinuiește așa de tare, încât m-aș foarte mulțumi cu ceea ce a rămas de la masa ta, fie și numai o coajă de pâine și-o ceapă, nimic mai mult!

Alișar, din ce în ce mai mânios, îi strigă:

— Hai, cară-te de-aici! destulă trăncăneală! Nu mai am nimic în casă.

El răspunse fără a se clinti din loc:

— Stăpâne-doamne, iartă-mă! Dar, dacă nu mai ai nimic în casă, ai la tine cei o sută de dinari pe care i-ai căpătat pe tapițerie. Te rog, dar, pe Allah, să te duci la sukul cel mai apropiat, să-mi cumperi o plăcintă, ca să nu se poată spune că am plecat din casa ta fără a fi împărțit între noi pâinea și sarea!

Când Alișar auzi cuvintele acestea, își zise în sine: „Nu încape îndoială că blestematul ăsta de creștin este un nebun și un zărghit. Și-am să-l zvârl pe ușă afară, și-am să asmut pe el câinii de pe uliță!“ Și cum se pregătea să-l arunce afară, creștinul neclintit îi zise:

— O, stăpâne, nu doresc decât o pâine și o ceapă, cu care să-mi astâmpăr doar foamea. Să nu faci, așadar, multă cheltuială; pentru mine e, într-adevăr, prea destul! Căci cel înțelept se mulțumește cu puțin și, cum a spus poetul:

O coajă doar de pâine e destul
Pentru-nțelept, să spună că-i sătul;
Ci-ntreg pământul tot n-ar fi în stare
Să-l sature pe-un lacom la mâncare.

Când Alișar văzu că nu putea face altfel decât să se supună, îi spuse creștinului:

— Mă duc la suk să-ți caut de mâncare. Rămâi și așteaptă-mă aici, neclintit!

Și ieși din casă, după ce închise ușa și scoase cheia din broască punând-o în buzunar. Alergă în graba mare la suk, de unde cumpără brânză coaptă cu miere, castraveți, banane, plăcinte de foi și gogoși calde, abia scoase din tavă, și aduse totul creștinului, spunându-i:

— Mănâncă!

Acesta însă se dete îndărăt, zicând:

— Stăpâne-doamne, ce mărinimie pe tine! Ceea ce ai adus acolo ar ajunge să hrănești zece inși! Chiar e prea mult, afară numai de nu vrei să mă cinstești mâncând și tu cu mine!

Alișar răspunse:

— Mie nu mi-e foame, sunt sătul; așa că mănâncă tu singur!.

Celălalt grăi:

— Stăpâne-doamne, înțelepciunea ne învață că acela care nu primește să mănânce cu oaspetele său este fără îndoială un păcătos de fecior din flori.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și una noapte

Ea urmă:

La cuvintele acestea, fără putință de răspuns, Alișar nu îndrăzni să se

împotrivească și începu îngândurat să mănânce laolaltă cu el. Creștinul se folosi de neluarea-aminte a gazdei sale și curăță o banană, o despică și strecură în ea cu dibăcie niște banj tare, amestecat cu praf de opium, într-o porție îndestulătoare să doboare la pământ și-un elefant și să-l adoarmă pe vreme de un an. Înmuie banana în mierea cea albă în care înota minunata brânză coaptă și o întinse lui Alișar, spunându-i:

— O, doamne al meu, pe adevărul credinței tale! primește din mâna mea banana aceasta zemoasă pe care am curățat-o de coajă anume pentru tine!

Alișar, care ținea să isprăvească odată, luă banana și o înghiți.

De cum îi ajunse banana în pântece, Alișar se prăbuși pe jos, cu capunaintea picioarelor, fără de simțire. Atunci creștinul sări ca un lup jigărit și se repezi afară din casă, unde, în hudicioara din față, se ațineau la pândă niște inși cu un catâr, avându-l în fruntea lor pe bătrânul Rașideddin, ticălosul cel cu ochi albaștri, a căruia nu vroise Zumurrud să fie și care jurase că o va avea cu de-a sila, de l-ar costa oricât l-ar costa. Rașideddin acesta nu era decât un mișel de creștin, care numai pe dinafară se prefăcea a fi de credință islamică, spre a se bucura de felurite foloase pe lângă negutători, și era chiar frate cu cel care tocmai îl amăgise pe Alișar și al cărui nume era Barssum.

Barssum ăsta alergă, așadar, să-i vestească ticălosului de frate-său izbânda vicleșugului lor, și amândoi, urmați de oamenii lor, intrară în casa lui Alișar, se năpustiră în iatacul lăturalnic, în care Alișar făcuse haremul frumoasei Zumurrud, se repeziră la frumoasa tânără, îi puseră căluș în gură, o legară fedeleș, și-o puseră într-o clipită pe spinarea catârului, pornind în galop. Și-ajunseră, nesupărați de nimica pe cale, la casa bătrânului Rașideddin.

Ticălosul cel cu ochi albaștri și ceacâri porunci atunci ca Zumurrud să fie dusă în odaia cea mai din lăuntrul casei. Și șezu singur lângă ea, după ce-i scoase călușul, și îi zise:

— Iată-te, în sfârșit, la cheremul meu, frumoasă Zumurrud, și haimanaua ceea de Alișar n-are cum mai veni acum să te scoată din mâinile mele. Începe, dar, mai nainte de-a te culca în brațele mele și de a-mi cunoaște bărbăția, prin a te lepăda de păcătoasa-ți credință și prin a primi să te faci creștină, așa cum și eu sunt creștin. Pe Messia și pe Fecioară! dacă nu te supui numaidecât dorinței mele, am să te fac să-nduri cele mai crunte cazne și-am să te fac s-ajungi mai jalnică decât o cățea!

La cuvintele acestea ale ticălosului de creștin, ochii tinerei se umplură de lacrimile care i se rostogoliră de-a lungul obrajilor, buzele-i tremurară, și strigă:

— O, nelegiuitule cu barbă albă, pe Allah! tu poți pune să fiu tăiată în bucăți, dar n-ai să izbutești să mă faci să-mi lepăd credința. Poți chiar să te bucuri de trupul meu cu de-a sila, așa cum face un țap în călduri cu o puiandră de capră, dar sufletu-mi n-ai să mi-l supui să-mpărtășească stricăciunea ta. Și Allah are să-ți ceară seama mai de vreme ori mai târziu pentru mârșăviile tale.

Când bătrânul văzu că nu o putea îndupleca prin vorbe, își chemă robii și le zise:

— Răsturnați-o și țineți-o strașnic așa, culcată pe burtă.

Și ei o răsturnară și o culcară pe burtă. Atunci ticălosul acela de moșneag luă un bici și începu s-o croiască crunt pe părțile ei cele rotunde. Și fiecare lovitură lăsa câte-o lungă dâră roșie pe albul pielii ei. Și Zumurrud, la fiecare lovitură, departe de a slăbi în credința sa, striga:

— Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah și Mahomed este trimisul lui!

Ci el nu încetă s-o lovească decât când nu mai putu să ridice mâna. Atunci le porunci robilor lui s-o azvârle la bucătărie, între slujnice, și să nu-i dea nimic nici să mănânce, nici să bea. Și ei se supuseră pe dată. Și gata cu ei!

Estimp, Alișar rămase întins fără de simțire în odaia de la intrare a casei sale, până a doua zi. Izbuti atunci, odată risipită beția de banj și odată vânturat din capu-i fumul opiului, să-și vină în simțire și să deschidă ochii, se ridică în capul oaselor și chemă din toate puterile lui:

— *Ya Zumurrud!*

Ci nimenea nu-i răspunse. Se ridică îngrijorat și intră în iatacul pe care-l găsi gol și tăcut, și unde iașmacul dragei lui Zumurrud și feregeaua ei zăceau pe jos. Atunci își aminti de creștin. Și, cum și acela pierise, el nu se mai îndoi că prea-iubita-i Zumurrud fusese răpită. Se aruncă la pământ, dându-și cu pumnii-n cap și suspinând; și își sfâșie hainele și plânse toate lacrimile durerii și, peste măsură de deznădăjduit, se repezi afară din casă, luă de pe jos două pietroaie, câte una în fiecare mână, și începu să alerge năuc, pe toate ulițele, bătându-se în piept cu cele două pietre și strigând:

— Ya Zumurrud! Zumurrud!

Și toți copiii se luară după el țipând:

— Un nebun! un nebun!

Și, văzându-l, oamenii care-l cunoșteau îl priveau cu milă și-l căinau că-și pierduse mințile, spunând:

— Acesta-i fiul lui Glorie! Bietul Alișar!

Și el rătăci așa mai departe, izbindu-se cu pietrele de-i răsuna pieptul, până ce întâlni o bătrână dintre femeile de bine, care-i spuse:

— Deie Allah să te bucuri de tihnă și de judecata minții, copile! De când ai înnebunit?

Și Alișar îi răspunse cu aceste versuri:

Doar lipsa unei dragi făpturi
E-a minții mele tulburare!
O, voi, ce-i ce-mi spuneți nebun,
Aduceți-mi-o pe cea care
E boala mea fără de leac,
E-ntunecata-mi întristare,
Căci numai ea îmi e balsam
Și inimii vindecătoare!

Auzind versurile acestea și privindu-l pe Alișar mai cu luare-aminte, buna bătrână pricepu că trebuie să fie vreun îndrăgostit nefericit și îi zise:

— Copilul meu, nu te sfii să-mi povestești necazurile și nenorocirea ta. Poate că Allah nu m-a scos în drumul tău decât ca să-ți vin în ajutor.

Atunci Alișar îi povesti întâmplarea lui cu creștinul Barssum.

Bătrâna cea bună, când auzi cele istorisite, cugetă vreme de un ceas, după care ridică fruntea și-i spuse lui Alișar:

— Scoală-te, copilul meu, și du-te degrabă să-mi cumperi o coropcă de coropcar, în care să pui, după ce ai să le cumperi din suk, niște brățări de sticlă colorată, inele de aramă argintată, cercei pentru urechi, lănțușuri și alte felurite podoabe de cele ce vând pe la haremuri bătrânele mămulărițe. Și eu am să-mi pun pe cap coropca aceea și am să mă duc să dau o raită pe la toate casele din oraș, vânzând femeilor acele felurite lucruri. Și-așa am să pot face tot felul de iscodeli, care ne vor pune pe calea cea bună, și-om

izbândi, de-o vrea Allah, s-o găsim pe iubita ta Sett Zumurrud.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada zări zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și doua noapte

Ea urmă:

Și Alișar începu să plângă de bucurie și, după ce sărută mâinile bunei bătrâne, se grăbi să cumpere și să-i aducă ceea ce-i spusese ea.

Atunci bătrâna se duse acasă la ea ca să se îmbrace. Își acoperi fața cu un văl de culoarea mierii, își puse pe cap o basma de cașmir și se învălui într-un izar de mătase neagră; pe urmă își puse pe creștet coșul de coropcar și, luând în mână un toiag, spre a-și sprijini preacinstita-i bătrânețe, porni domol să dea ocol pe la haremurile celor avuți și ale negutătorilor de prin toate mahalalele, și nu peste mult ajunse și la casa bătrânului Rașideddin, ticălosul de creștin care se dădea drept musulman, blestematul pe care Allah să-l trăsnească și să-l ardă în cazne până la sfârșitul vremilor. Amin!

Or, ea ajunse acolo tocmai la ceasul când biata copilă, aruncată printre roabele și slujnicele de la bucătărie, suferind încă de loviturile primite, zăcea ca moartă pe o prăpădită de rogojină.

Bătu la poartă, și una dintre roabe veni să-i deschidă, întâmpinând-o cu dragoste; și bătrâna îi zise:

— Fata mea, am de vânzare câteva lucruri plăcute. La voi e cineva care să vrea să cumpere?

Slujnica spuse:

— Păi socot că da!

Și o pofti în bucătărie, unde bătrâna se- așeză cu o înfățișare cucernică, și îndată fu înconjurată de către roabe. Bătrâna fu cât se poate de binevoitoare la vânzare și începu să le dea brățări, inele și cercei, la niște prețuri cât se poate de lesnicioase, de le câștigă numaidecât încrederea și o îndrăgiră pentru vorbele și pentru purtările ei pline de dulceață.

Ci, când întoarse capul, iată că o zări pe Zumurrud întinsă pe jos. Și, cercetându-le pe roabe despre ea, acestea îi spuseră tot ce știau. Și bătrâna se încredință numaidecât că se afla dinaintea celei pe care o căuta. Se apropie de tânără și-i spuse:

— Fata mea, îndepărtează-se de la tine orice rău! Allah m-a trimis în ajutorul tău! Tu ești Zumurrud, roaba cea dragă a lui Alișar fiul lui Glorie!

Și-i spuse pentru ce venise acolo în chip de coropcărească și-i zise:

— Mâine seară să stai gata a fi răpită; așază-te lângă fereastra care dă spre uliță și, când ai să vezi pe cineva începând să fluiere în umbră, acesta are să fie semnul. Răspunde-i și sări fără de teamă în uliță. Acolo are să fie chiar Alișar, și el are să te scape.

Și Zumurrud sărută mâinile bătrânei, care se grăbi să plece și să se ducă să-i povestească lui Alișar toate câte se petrecuseră, adăugând:

— Ai să te duci, așadar, acolo, sub fereastra de la bucătăria ticălosului ăla, și ai să faci *așa* și *așa.*

Atunci Alișar îi mulțumi din suflet bătrânei pentru binele ce-i făcuse și

vru să-i dăruiască niște lucruri; ea însă nu primi și plecă, urându-i izbândă și fericire.

Și-a doua zi pe înserate, Alișar porni pe drumul ce ducea la casa arătată de bătrâna cea bună și, într-un sfârșit, o găsi. Se așeză acolo lângă zid, așteptând să vină ceasul pentru a fluiera. Ci cum sta acolo de-o bună bucată de vreme și cum mai și petrecuse două nopți fără somn, fu biruit deodată de oboseală și adormi. Slăvit fie singurul care niciodată nu adoarme!

Pe când Alișar ațipise astfel sub fereastra bucătăriei, în noaptea aceea soarta îl îndreptă într-acolo, în căutare de vreun chilipir, pe un pungaș dintre pungașii cei îndrăzneți, care, după ce făcuse ocolul casei de jur-împrejur, fără a găsi nicio putință de intrare, ajunse în locul unde dormea Alișar. Se aplecă asupra lui și, ispitit de hainele-i bogate, îi fură binișor turbanul cel frumos și mantia, și se împodobi cu ele într-o clipită. Și-atunci văzu și fereastra deschizându-se și auzi un fel de șuierat. Se uită și zări o umbră de femeie, și femeia aceea îi făcea semne și șuiera. Era Zumurrud care-l luase drept Alișar.

Văzând așa, hoțul, fără a prea pricepe bine cumu-i treaba, își zise: „Ce-ar fi să-i răspund?“ Și fluieră. Îndată Zumurrud ieși pe fereastră și coborî în uliță, ajutându-se cu o frânghie. Iar hoțul, ditamai vlăjganul, o luă în spinare și o zbughi cu ea, iute ca fulgerul.

Când Zumurrud văzu atâta putere la cel care o ducea, fu peste măsură de uimită și îi zise:

— Alișar, iubitule, bătrâna mi-a spus că de-abia mai erai în stare să te târăști, așa de mult te slăbise jalea și spaima. Și văd că ești mai tare ca un cal.

Însă hoțul nu-i răspunse, ci galopa încă și mai repede, Zumurrud își petrecu mâna peste fața acestuia și o găsi acoperită cu niște fire de păr mai aspre decât o mătură de la hammam, de-ai fi zis că e un porc mistreț. Când văzu așa, Zumurrud fu cuprinsă de o spaimă mare și începu să-i care la pumni peste față, strigându-i:

— Cine ești? Ce ești tu?

Or, întrucât de mult ei se și aflau hăt departe de așezările din oraș, în mijlocul câmpiei învăluite în noapte și în singurătate, hoțul se opri o clipă, o lăsă jos pe tânără și răcni:

— Sunt Dijvan curdul, cel mai isteț pungaș din ceata lui Ahmad Ed-Danaf. Suntem cu toții patruzeci de flăcăi, care de mult ducem lipsă de trup fraged. Noaptea viitoare are să fie cea mai binecuvântată dintre nopțile tale, căci noi toți avem să ne bucurăm de tine pe rând, până dimineața.

Când Zumurrud auzi aceste cuvinte ale răpitorului ei, înțelese toată grozăvia împrejurării în care se afla și începu să plângă bătându-se peste față și jelindu-și greșeala care-o dase pe mâinile acelui tâlhar săvârșitor de siluiri, și în curând și pe mâinile celor patruzeci de soți ai lui. Pe urmă, văzând că ursita cea rea pusese stăpânire pe viața ei și că nu avea cum să lupte împotrivă-i, se lăsă iarăși dusă de către răpitor, fără a mai pune vreo împotrivire, și se mulțumi să suspine:

— Nu este alt Dumnezeu decât Allah! La el îmi cer adăpostire! Fiecare își poartă ursita legată de gât și, orice-ar face, nu poate să scape de ea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și treia noapte

Ea urmă:

Curdul Dijvan o aburcă, așadar, iarăși în spinare pe tânără și alergă mai departe până la o peșteră, ascunsă printre stânci, unde ceata celor patruzeci de hoți, laolaltă cu căpetenia lor, își avea sălașul. Acolo, o bătrână, însăși mama celui ce o răpise pe Zumurrud, avea grijă de gospodăria mișeilor și le gătea de mâncare. Așadar, bătrâna, auzind semnalul știut, ieși în pragul peșterii să-l întâmpine pe fiu-său și pe prada lui. Dijvan o dete pe Zumurrud în seama maică-sii și spuse:

— Ai grijă bine de gazela aceasta până ce mă întorc, căci mă duc în căutarea soților mei, ca să vină să se bucure de ea împreună cu mine. Dar întrucât n-avem să ne întoarcem până mâine pe la amiază, din pricina unor treburi ce le avem a săvârși, ți-o las în seamă s-o hrănești bine, ca să fie în stare a ne face față.

Și se cam mai duse.

Atunci bătrâna se apropie de Zumurrud, îi aduse de băut și-i spuse:

— Fata mea, ce fericire pe tine să te simți în curând bucurată de patruzeci de flăcăi tineri, fără a mai socoti și pe șeful lor, care-i mai vârtos decât toți ceilalți laolaltă! Pe Allah! ce fericire pe tine că ești tânără și dorită!

Zumurrud nu putu răspunde nimic și, învăluindu-și capul în iașmac, se întinse la pământ și șezu așa până dimineața.

Or, noaptea o ajutase să cugete; și își căpătase iarăși curajul și își zisese: „Ce-i cu această păcătoasă nepăsare față de mine însămi, într-o asemenea împrejurare? Doar n-oi sta să aștept nemișcată venirea acestor patruzeci de tâlhari să mă siluiască, să mă doboare și să mă năpădească, așa cum năpădește apa o corabie până ce o scufundă în adâncul mării! Nu, pe Allah! am să-mi izbăvesc sufletul și n-am să-mi las trupul pe mâna lor.“ Și, cum se și făcuse ziuă, se ridică și, apropiindu-se de bătrână, îi sărută mâna și îi spuse:

— M-am odihnit bine în noaptea aceasta, bună maică, mă simt înviorată. Ce să facem acum ca să ne treacă vremea? N-ai vrea, de pildă, să vii cu mine afară la soare și să mă lași să te caut de păduchi în cap și să te piaptăn, buna mea maică?

Bătrâna răspunse:

— Ba bun gând, fata mea! Pe Allah, de când mă aflu în peștera asta n-am putut să mă lau niciodată și mi-i acuma capul cuibar pentru toate soiurile de păduchi care se cuibăresc în părul oamenilor și-n blănile dihăniilor. Și, când se lasă noaptea, ies de pe capul meu și mi se pornesc cu droaia pe trup: sunt și de cei albi, și de cei negri, și mari, și mici; ba, fata mea, sunt și de cei cu coadă lată peste măsură, și care se preumblă mergând de-a-ndăratelea; alții au o duhoare mai puturoasă, decât râgâielile cele mai stătute și decât împuțelile cele mai împuțite. Așa că de-ai să izbutești să mă izbăvești de spurcăciunile astea, traiul tău cu mine are să-ți fie foarte fericit!

Și ieși afară din peșteră împreună cu Zumurrud și se ghemui la soare, deznodându-și cârpa pe care-o avea pe cap. Zumurrud putu atunci să vadă că, într-adevăr, baba avea în păr toate soiurile de păduchi cunoscuți și necunoscuți. Fără să deznădăjduiască, se apucă, așadar, să-i pigulească cu

mâinile, pe urmă să pieptene părul la rădăcină cu câțiva piepteni vârtoși; și, când nu mai rămase din acești păduchi decât un număr obișnuit, începu să-i caute dibaci cu degetele și să-i strivească între unghii, așa cum se face. Când isprăvi, îi pieptănă părul încetișor, până ce baba se simți năpădită plăcut de liniștea pielii ei curățate și, într-un sfârșit, se cufundă într-un somn adânc.

Fără să mai zăbovească, Zumurrud se ridică și alergă în peșteră, de unde luă niște haine bărbătești cu care se îmbrăcă frumos, își înfășură capul cu un turban mândru, dintre cele aduse de pe la furtișagurile săvârșite de către cei patruzeci de hoți, și ieși grabnic să înhațe un cal, tot de furat și el, care păștea pe-acolo, priponit la două picioare. Îl înșăuă, îi puse frâul, sări pe el călare și-l zori să pornească la galop, drept înainte, chemând în ajutor numele stăpânului slobozirii.

Goni așa în galop, fără de odihnă, până ce se lăsă noaptea; și-a doua zi, de cu zori, porni iarăși goana, neoprindu-se decât când și când, ca să se hodinească, să mănânce niscaiva rădăcini și să lase calul să pască. Și tot așa merse mai departe, vreme de zece zile și zece nopți.

În dimineața celei de-a unsprezecea zile ieși, într-un sfârșit, din pustietatea pe care o străbătuse și răzbi într-o pajiște verde prin care curgeau ape frumoase, unde privirile se înveseleau de vederea unor copaci mari, a frunzișurilor, a trandafirilor și a florilor pe care o adiere primăvăratică le trezea la viață cu miile; zburdau pretutindenea păsărelele firii și pășteau turme de gazele și multe alte animale încântătoare.

Zumurrud se hodini vreme de un ceas în locul acela desfătător; pe urmă încăleca iarăși pe cal și o luă pe un drum foarte frumos ce trecea printre codri verzi, ducând către un oraș mare, ale cărui minarete străluceau departe, în soare.

Când ajunse aproape de zidurile și de poarta orașului, văzu o mare mulțime de oameni care, zărind-o, începură să scoată strigăte nebune de bucurie și de slavă. Și-ndată ieșiră pe poartă și-i veniră în întâmpinare emirii călări și mai-marii cetății și căpeteniile oștilor, care i se ploconiră și sărutară pământul dinainte-i, cu semnele de supunere ale unor supuși față de regele lor, în vreme ce, din toate părțile, o singură strigare se ridica din mulțime: „Allah deie-i biruință sultanului nostru! Bună-venirea ta aducă binecuvântarea neamului de musulmani! Allah întărească-ți domnia, o, rege al nostru!“ Și, în vremea asta, mii de războinici călări se orânduiră în două șiruri, spre a opri și a stăpâni mulțimea peste măsură de înflăcărată, și un pristav domnesc, cocoțat pe o cămilă înfotăzată strălucitor, vestea norodului, cu gura toată, fericita sosire a regelui său.

Ci Zumurrud, tot în haine de călăreț, nu pricepea deloc ce puteau să-nsemne toate astea, și până la urmă îi întrebă pe dregătorii cei mari care luaseră calul de frâu, de amândouă părțile:

— Au ce se întâmplă, preacinstiților stăpâni, în cetatea voastră? Și ce vroiți cu mine?

Atunci, dintre aceia toți se desprinse un curtean de frunte, care, după ce se temeni până la pământ, spuse uluitei Zumurrud:

— Atoatedăruitorul, o, stăpâne al nostru, nu și-a precupețit binefacerile atunci când ți le-a dăruit! Lăudat fie el! El te-a adus de mână până la noi, ca să te așeze ca rege al nostru, în jețul acestei împărății! Lăudat fie el, care ne dă un rege așa de tânăr și așa de frumos, din copiii alesului neam al turcilor cei cu chip strălucitor! Slavă lui! căci și de ne-ar fi trimis vreun cerșetor sau orice alt ins de nicio însemnătate, noi tot așa am fi fost nevoiți să-l primim de rege al nostru și să-i arătăm cinstire. Află că, în adevăr…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și patra noapte

Ea urmă:

…Află, în adevăr, că datina noastră, a celor care locuim în această cetate, atunci când regele nostru moare fără a lăsa niciun urmaș de parte bărbătească, este de a ne aduna pe drumul acesta și de a aștepta pe cel dintâi trecător pe care ni-l trimite ursita, spre a ni-l alege de rege și a-l cinsti ca atare! Și astăzi am avut norocul să te întâlnim pe tine, o, tu care ești cel mai frumos!

Or, Zumurrud, care era o femeie tare isteață la minte, nu se lăsă descumpănită de vestea aceasta atât de neobișnuită, și spuse celui mai mare dintre curteni, precum și celorlalți dregători:

— O, voi toți, să nu care cumva să credeți totuși că eu aș fi vreun turc de obârșie neștiută, ori feciorul cine știe cărui om de rând! Dimpotrivă! În fața voastră-i un turc de neam ales, care și-a părăsit țara și corturile, după ce s-a gâlcevit cu părinții lui, și care s-a hotărât să colinde lumea, alergând după tot felul de fapte mărețe. Și, întrucât ursita tocmai m-a făcut să dau peste un prilej atât de frumos, primesc să fiu regele vostru!

Numaidecât ea se așeză în fruntea alaiului și, în uralele și strigătele de bucurie ale unui întreg norod, își făcu strălucita intrare în cetate.

Când ajunse dinaintea porții celei mari a seraiului, emirii și curtenii săriră jos din șa și se repeziră s-o sprijine de subsuori și o ajutară să coboare de pe cal și o duseră pe brațele lor în marea sală de sărbătoare și o poftiră să se așeze, după ce o îmbrăcară cu straiele domnești, în jețul de aur al regilor de mai înainte. Și toți deodată i se închinară și sărutară pământul dinaintea ei, rostind jurământul de supunere.

Atunci Zumurrud își începu domnia punând să se deschidă comorile regești strânse de veacuri; și scoase de acolo mulțime de bani pe care-i împărți ostașilor, săracilor și celor nevoiași. Așa încât norodul o îndrăgi și îi ură mulți ani de domnie. Și, pe de altă parte, Zumurrud nu uită nici să dăruiască o mare mulțime de haine scumpe dregătorilor de la palat și să le facă multe hatâruri emirilor și musaipilor, precum și soțiilor lor și tuturor femeilor din harem. Pe deasupra, opri luarea de biruri, de vămi și de alte dări, și puse să fie sloboziți cei întemnițați, și îndulci toate pedepsele. Și în felul acesta câștigă și dragostea celor mari și pe a celor mici, care cu toții o luau drept bărbat și se minunau de înfrânarea și de neprihănirea sa, aflând că niciodată nu intrase în harem și că niciodată nu se culcase cu femeile sale. Într-adevăr, nu vroise să ia în slujba sa, pentru vremea de noapte decât doi eunuci micuți, pe care-i punea să doarmă, de-a curmezișul, dinaintea ușii sale.

Ci departe de a fi fericită, Zumurrud nu făcea altceva decât să se gândească la multiubitu-i Alișar, pe care nu putu să-l găsească, în pofida tuturor căutărilor ce pusese să se facă tainic. Așa că nu mai contenea să plângă în singurătate și să se roage și să ajuneze, ca să tragă binecuvântarea Celui preaînalt asupra lui Alișar și să izbutească a-l găsi

teafăr și sănătos, după lunga despărțire. Și așa rămase vreme de un an; până ce toate femeile din serai începură să ridice brațele a deznădejde și să strige:

— Ce pacoste pe noi că regele-i atât de cuvios și de neprihănit!

După ce trecu un an, Zumurrud fu ispitită de un gând și vroi să-l înfăptuiască numaidecât. Trimise să fie chemați toți vizirii și toți curtenii și le porunci să pună pe arhitecți și pe ingineri să netezească un meidan uriaș, lung de un parasanj și tot atâta de lat, și să zidească la mijlocul lui un măreț chioșc cu boltă, care să fie tapițat strălucitor și unde să fie așezat un jeț domnesc și atâtea scaune câți dregători erau la palat.

Porunca dată de Zumurrud fu îndeplinită fără zăbavă. Și, când meidanul fu gata și chioșcul ridicat, și jețul, și scaunele orânduite după cinuri, Zumurrud își chemă acolo pe toți mai-marii din cetate și pe cei de la palat și le dădu un ospăț, cum nici în pomenirea celor mai bătrâni nu-și mai avusese seamăn în împărăție. Și, la sfârșitul ospățului, Zumurrud se întoarse către musafiri, și le zise:

— De-acum înainte, de-a lungul întregii mele domnii, am să vă chem în acest chioșc la fiecare început de lună, să luați loc în scaunele voastre; și tot așa am să chem și întregul meu norod, ca să ia și el parte la ospăț și să mănânce și să bea și să mulțumească Atoatefăcătorului pentru darurile sale!

Și toți îi răspunseră că ascultă și că se supun. Atunci ea adăugă:

— Crainicii domnești să cheme tot norodul meu la ospăț și să-i deie de veste că oricine nu va primi să vină are să fie spânzurat.

Așadar, la începutul lunii, pristavii străbătură ulițele orașului strigând:

— O, voi toți, negutători și mușterii, bogați și săraci, flămânzi și sătui, din porunca stăpânului nostru regele, dați fuga la chioșcul din meidan. Acolo veți mânca și veți bea și veți binecuvânta pe Atoatebinefăcătorul. Și cel ce nu va veni acolo, va fi spânzurat! Închideți-vă prăvăliile și puneți capăt vânzărilor și cumpărărilor! Oricine nu va da ascultare, va fi spânzurat!

La poftirea aceea, mulțimea alergă și se înghesui în valuri strânse în mijlocul sălii, pe când regele sta în jețul său, iar împrejuru-i, pe scaunele cuvenite, stăteau rânduiți după cinuri toți mai-marii și toți dregătorii. Și începură cu toții să mănânce tot soiul de lucruri minunate, cum ar fi oi fripte, pilaf și mai cu seamă acele bucate minunate numite *chisea,* făcute din făină de grâu și din lapte acru. Și pe când ei mâncau, regele îi cerceta cu băgare de seamă, unul după altul, și așa de îndelung încât fiecare spunea vecinului său:

— Pe Allah! nu știu pentru ce pricină mă privește așa de stăruitor regele!

Și toți mai-marii și dregătorii, estimp, nu conteneau să îmbie pe toată lumea, spunând:

— Mâncați fără sfială și săturați-vă! Nu-i puteți face regelui o plăcere mai mare, decât să-i arătați că aveți poftă de mâncare!

Iar oamenii își ziceau:

— Pe Allah! în viața noastră n-am mai văzut un rege care să-și iubească până într-atâta norodul și să-i dorească atâta bine!

Or, printre mâncăii care înfulecau cu cea mai arzătoare lăcomie, făcând să lunece pe beregata lor tăvi întregi, se afla și ticălosul de Barssum, creștinul, cel care-l adormise pe Alișar și o furase pe Zumurrud, ajutat de bătrânul Rașideddin, fratele său. După ce Barssum ăsta isprăvi de mâncat carnea și bucatele cu unt ori cu grăsime, puse ochii pe o tavă așezată

dincolo de îndemâna lui, și care era plină cu un minunat orez cu lapte, presărat cu praf de zahăr și de scorțișoară. Îi îmbrânci pe toți vecinii săi, ajunse la tavă, o trase la el, puse stăpânire pe ea și înșfăcă o îmbucătură peste măsură, pe care și-o îndopă în gură.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și cincea noapte

Ea urmă:

Atunci, unul dintre vecini, înciudat, îi spuse:

— Au nu ți-e rușine să întinzi așa gabja către ceea ce nu ți-e la îndemână și să înșfaci numai pentru tine o tavă așa de mare? Au tu nu știi că bunăcuviința ne învață să nu mâncăm decât ceea ce se află dinaintea noastră?

Și un alt vecin adăugă:

— Stați-ar în vintre bucatele-astea și-ntoarceți-ar pe dos mațele!

Și un altul, mare mâncător de hașiș, îi spuse:

— Ei, pe Allah! hai să-mpărțim între noi: ia dă tava ceea mai încoa', să iau și eu vreo două-trei îmbucături!

Barssum însă îi aruncă o privire îmbufnată și îi strigă mânios:

— Ah, afurisit mâncător de hașiș, bucatele astea alese nu-s făcute pentru fălcile tale; ci sunt menite gurilor de emiri și de oameni gingași!

Și se pregătea să-și înfigă labele în pilaful cel dulce, când Zumurrud, care-l tot privea de-o bucată de vreme, îl recunoscu și trimise după el patru străjeri, cărora le spuse:

— Alergați degrabă și înșfăcați-l pe insul acela care mănâncă orez cu lapte, și aduceți-l la mine!

Și cei patru străjeri se repeziră la Barssum, îi smulseră din mâini îmbucătura pe care tocmai se pregătea s-o înfulece, îl doborâră cu fața la pământ și-l târâră de picioare până dinaintea regelui, printre oaspeții uluiți, care se opriră pe dată din mâncat, șușotindu-și între ei:

— Iată ce înseamnă să fii lăcomos și să te repezi la hrana altuia!

Și mâncătorul de hașiș spuse către cei din juru-i:

— Pe Allah! bine-am făcut că n-am mâncat laolaltă cu el din acest minunat orez cu scorțișoară! Cine știe ce pedeapsă are să pată!

Și toți începură să se uite cu luare-aminte la cele ce aveau să urmeze.

Zumurrud, cu ochii aprinși lăuntric, îl întrebă pe omul acela:

— Ia să-mi spui, tu, cel cu ochi albaștri și răi, care ți-este numele și pentru care pricină ai venit în țara noastră?

Păcătosul de creștin, care-și pusese pe cap un turban alb, îngăduit numai musulmanilor, spuse:

— O, rege, stăpâne al nostru! mă numesc Ali și îndeplinesc meseria de ceaprazar. Am venit în țara aceasta ca să-mi fac meseria și să-mi câștig traiul cu truda mâinilor mele.

Atunci Zumurrud spuse unuia dintre micuții săi eunuci:

— Du-te degrabă și adu-mi tabla mea cu nisip de ghicit și pana de aramă care slujește să trag liniile geomanticești.

Și, odată porunca ei îndeplinită, Zumurrud întinse cu grijă nisipul de ghicit pe fața cea netedă a tablei și, cu pana de aramă, desenă acolo un chip de maimuță și câteva șire de slove necunoscute. După care, cugetă vreme de câteva clipe, apoi ridică deodată capul și, cu un glas năprasnic, ce fu auzit de întreaga mulțime, îi strigă ticălosului:

— O, câine, cum de cutezi tu să minți pe un rege? Au nu ești tu creștin, și nu este Barssum numele tău? Și oare n-ai venit tu în această țară ca să cauți o roabă furată de tine pe vremuri? Ah, câine blestemat! ai să mărturisești tu numaidecât adevărul pe care mi l-a dezvăluit așa de limpede nisipul meu geomanticesc!

La cuvintele acestea, creștinul înfricoșat se prăbuși la pământ, cu mâinile împreunate, și spuse:

— Îndurare, o, rege al vremilor! nu te înșeli!

Așa-i, într-adevăr — fire-ai ferit de tot răul! — sunt un mișel de creștin și-am venit aici cu gândul de-a răpi pe o musulmană pe care o furasem și care a fugit apoi din casa noastră.

Atunci Zumurrud, în mijlocul murmurelor de admirație ale întregului norod, care spunea: „Uallah! nu, se mai află nicăieri pe lume un geomancian cititor în nisipuri care să se poată asemui regelui nostru!“ — chemă pe gealat și pe ajutoarele lui și le spuse:

— Duceți-l pe câinele acesta ticălos afară din cetate, jupuiți-l de viu, împăiați-l cu niște paie proaste, și întoarceți-vă să pironiți această piele la poarta meidanului. Iar leșul trebuie să-l ardeți cu balegă uscată și să aruncați ceea ce va rămâne din el în hasnaua de murdării.

Și ei răspunseră că ascultă și că se supun, îl duseră pe creștin și îl căsăpiră cum cerea osânda, pe care norodul o găsi plină de dreptate și de înțelepciune.

În ce-i privește pe vecinii care-l văzuseră pe ticălos mâncând orezul cu lapte, aceștia nu se putură opri a-și împărtăși între ei simțămintele. Unul spuse:

— Uallah! niciodată, cât oi trăi, n-am să mă las ispitit de vreo tavă ca asta, măcar că-mi place peste măsură. Aduce nenorocire!

Și mâncătorul de hașiș, ținându-se de pântece, așa de tare îl înjunghia spaima, striga:

— Hei, uallah! zodia mea cea bună m-a ferit să mă ating de acest blestemat de orez cu scorțișoară.

Și toți se jurară să nu mai pomenească niciodată numele de pilaf de orez.

Într-adevăr, când veni luna următoare și când norodul fu iarăși chemat să ia parte la ospățul dat de rege, împrejurul tăvii pe care se afla pilaful cu lapte se făcu un gol mare și nimeni nu vroi să se uite într-acolo. Apoi toată lumea, spre-a face plăcere regelui, care-l cerceta pe fiecare mesean cu cea mai mare luare-aminte, începu să mănânce, dar fiecare nu se atingea decât de bucatele așezate dinainte-i.

Estimp, intră un bărbat, cu o înfățișare înfricoșătoare, înaintă grăbit îmbrâncind în trecere pe toată lumea și, văzând toate locurile ocupate în afară de cele dimprejurul tăvii cu pilaf cu lapte, se duse și se ghemui dinaintea acelei tăvi și, spre spaima tuturor, se pregăti să întindă mâna ca să mănânce.

Or, Zumurrud cunoscu numaidecât că omul acela era răpitorul ei, cumplitul Dijvan curdul, unul dintre cei patruzeci de hoți din ceata lui Ahmad Ed-Danaf. Pricina care-l adusese în acel oraș nu era alta decât căutarea tinerei a cărei fugă îl adusese într-o stare de mânie înfricoșătoare,

atunci când el se pregătise să se bucure de ea dimpreună cu toți tovarășii lui. Și își mușcase mâinile de deznădejde și făcuse jurământ că are s-o găsească, de-ar fi ea chiar și în spatele muntelui Caucaz ori ascunsă ca un bob de fistic în coaja lui. Și plecase s-o caute, și sfârșise prin a ajunge în cetatea aceea și a intra, laolaltă cu ceilalți, în chioșc, ca să nu fie spânzurat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și șasea noapte

Ea urmă:

Se așeză, așadar, dinaintea acelei tăvi cu pilaf cu lapte și își înfipse mâna toată în mijlocul ei. Atunci din toate părțile i se strigă:

— Hei, hei! ce vrei să faci? Ia seama! Ai să fii jupuit de viu! Nu te-atinge de tava aceea a pacostei!

Omul însă își bulbucă ochii-i cumpliți și strigă:

— Ia mai tacă-vă cleanța! Vreau să-mi umplu pântecul! Îmi place pilafu-acesta dulce cu lapte!

I se strigă iarăși:

— Ai să fii jupuit și spânzurat!

Drept orice răspuns, el trase și mai aproape către sine tava în care-și înfipsese laba și se aplecă peste ea. Când îl văzu astfel, mâncătorul de hașiș, cel mai apropiat vecin al curdului, fugi speriat și trezit din aburii hașișului. Și se duse de se așeză hăt mai încolo, lepădându-se de-a avea vreo vină pentru ceea ce urma să se întâmple.

Așadar, Dijvan, curdul, după ce-și afundase în tavă laba-i neagră ca o gheară de cioară, o scoase mare și grea ca o copită de cămilă, rotunji în pumn toată bucățoaia pe care-o apucase, făcu un boț mare cât o chitră și-o zvârli dintr-o mișcare rotită în fundul bereglejului, unde se scufundă cu niște ghiorțăituri ca de cascadă într-o peșteră, că bolta chioșcului vui intru-n răsunet ce se răsfrânse bubuind și răzbubuind. Și locul de unde fusese luată îmbucătura fu așa de mare, încât fundul întinsei tăvi se ivi acolo gol.

Când mai văzu și asta, mâncătorul de hașiș își ridică brațele și strigă:

— Ferească-ne Allah! a înfulecat tava dintr-o înghițitură. Slăvit fie Allah care nu mi-a făcut orez cu lapte în mâinile lui! Și adăugă: Lăsați-l să mănânce cum i-i voia, căci eu și văd zugrăvindu-i-se pe frunte umbra spânzurătorii.

Apoi se duse și mai departe de curd, așa ca mâna acestuia să nu-l ajungă, și-i strigă:

— Stați-ar în gât și înecate-ai, o, prăpastie înfricoșătoare ce ești!

Curdul însă, fără a lua seama la cele ce se spuneau în jurul său, își înfipse a doua oară degetele cioturoase în grămada moale de pilaf, care se desfăcu pocnind surd, și le trase apoi pline cu un boț cât un dovleac; și se și apucase să-l frământe în palmă înainte de a-l înghiți, când Zumurrud spuse străjerilor:

— Iute, aduceți-mi-l pe insul de la tava de orez, până s-apuce să-nfulece îmbucătura!

Și străjerii săriră pe curdul care nici nu-i văzuse, ghemuit cum era cu jumătate din trup peste tavă. Îl răsturnară sprinten și-i legară brațele la spate și-l târâră dinaintea regelui, în vreme ce oaspeții își ziceau:

— Singur și-a dorit pieirea. Noi l-am sfătuit destul să se ferească de-a atinge pacostea aia de orez cu lapte!

Când ajunse înainte-i, Zumurrud îl întrebă:

— Care ți-i numele? care ți-e meseria? și care-i pricina ce te-a îndemnat să vii în cetatea noastră?

El răspunse:

— Mă numesc Otman și de meserie sunt grădinar. În ce privește pricina venirii mele aici, este să caut o grădină unde să muncesc, ca să mănânc.

Zumurrud strigă:

— Să mi se aducă tabla cu nisip și pana de aramă!

Și după ce i se înmânară lucrurile acelea, trase cu pana niște slove și niște chipuri pe nisipul netezit, cugetă și socoti vreme de un ceas, pe urmă ridică fruntea și spuse:

— Vai de tine și de tine, ticăloase mincinos! Socotelile ce le-am făcut pe tabla mea de nisip îmi arată că pe numele tău cel adevărat te numești Dijvan curdul și că de meserie ești tâlhar, hoț și ucigaș! Ah, fecior de-o mie de târfe! mărturisește numaidecât adevărul, de unde nu, loviturile au să te facă să ți-l aduci aminte!

Auzind vorbele acestea ale regelui, pe care era departe de a-și închipui că ar fi tânăra răpită de el odinioară, îngălbeni la obraz și fălcile începură să-i clănțăne ca fălcile unui lup ori ca ale vreunei alte fiare crunte.

Pe urmă, socoti că mărturisind adevărul o să-și mântuie capul, și zise:

— Așa-i cum spui, o, măria-ta! Ci din clipa asta mă dau căit în mâinile tale, și pe viitor mă voi ținea pe calea cea bună!

Zumurrud însă îi zise:

— Nu-mi este îngăduit să las să trăiască o fiară răufăcătoare în calea musulmanilor.

Pe urmă porunci:

— Să fie dus și jupuit de viu și împăiat, spre a fi bătut în cuie la poarta chioșcului și să se facă și cu leșul lui așa cum s-a făcut cu cel al creștinului.

Când mâncătorul de hașiș văzu străjerii ducându-l pe insul acela, se ridică și își întoarse fundul către tava cu orez și spuse:

— O, presăratule cu praf de zahăr și de scorțișoară, îți întorc spatele, o, tavă a pacostelor, căci nu te socot vrednic decât de fundul meu…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…nu te socot vrednic decât de fundul meu! Te scuip și mi-e scârbă de tine!

Și uite-așa cu el.

Dar când fu la cel de al treilea ospăț, iată, ca și de cele două dăți de mai înainte, crainicii strigară aceeași veste; pe urmă norodul se adună în

chioșc, mai-marii luară loc după rânduială. Și regele se așeză în jețul său. Și toată lumea începu să mănânce, să bea și să se veselească; și mulțimea se înghesuia peste tot, afară de locul de dinaintea tăvii cu orez cu lapte, care sta neatinsă în mijlocul sălii și către ea fiind întoarse spatele tuturor mesenilor. Și deodată fu văzut intrând un bărbat cu barbă albă, care, văzând gol locul dimprejurul tăvii, se îndreptă într-acolo și se așeză să mănânce, ca să nu fie spânzurat. Și Zumurrud îl privi și recunoscu pe bătrânul Rașideddin, ticălosul de creștin care o furase cu ajutorul fratelui său Barssum.

Într-adevăr, întrucât Rașideddin, după trecere de o lună de zile, văzând că fratele său, pe care-l trimisese în căutarea tinerei fugite, nu se întorsese, hotărâse să plece el însuși spre-a încerca s-o găsească, și soarta îl mână spre cetatea aceea, până la acel chioșc, dinaintea tăvii cu orez cu lapte.

Zumurrud, recunoscându-l pe afurisitul de creștin, gândi în sineși: „Pe Allah! Orezul acesta cu lapte este o mâncare binecuvântată, devreme ce mă ajută să dau de toate aceste jivine răufăcătoare. Are să trebuiască într-o zi să pun să se vestească în tot orașul că este mâncare obligatorie pentru toți locuitorii. Și-am să pun să fie spânzurați toți cei cărora nu le va plăcea. Până atunci, ia să văd ce este cu nelegiuitul ăsta bătrân!“ Și strigă, prin urmare, către străjerii săi:

— Aduceți-mi-l pe cel cu orezul!

Și străjerii, acum dedați cu treaba, îl zăriră pe insul acela numaidecât și se năpustiră la el și îl târâră de barbă până dinaintea regelui, care îl întrebă:

— Care ți-este numele? care ți-este meseria? și care-i pricina sosirii tale la noi?

El răspunse:

— O, preanorocitule rege, mă numesc Rustem, dar nu am nicio meserie, afară doar de aceea de biet sărman, de derviș.

Ea strigă:

— Nisipul și pana, degrabă!

Și i se aduseră. Și, după ce întinse nisipul și desenă niște chipuri și niște slove, cugetă vreme de un ceas, apoi ridică fruntea și spuse:

— Minți dinaintea regelui, câine blestemat! Numele tău este Rașideddin; meseria ta este de a pune să fie furate mișelește femeile musulmanilor și de a le închide în casa ta; pe dinafară te prefaci a fi de legea islamului, da-n adâncul inimii ai rămas un ticălos de creștin. Mărturisește adevărul, sau capu-ți va sta numaidecât acolo unde-ți stau picioarele!

Și mișelul, înfricoșat, socoti că-și mântuie capul și își mărturisi nelegiuirile și păcatele. Atunci Zumurrud spuse străjerilor:

— Răsturnați-l și alduiți-i câte-o mie de lovituri la fiecare talpă!

Și osânda fu îndeplinită numaidecât. Ea spuse atunci:

— Acuma, duceți-l, smulgeți-i pielea, împăiați-l cu paie putrede și pironiți-l, laolaltă cu ceilalți doi, la intrarea în chioșc. Și faceți ca și leșul lui să aibă aceeași ursită ca și cel al celorlalți doi câini.

Și totul fu îndeplinit pe dată.

Pe urmă, toată lumea începu iarăși să mănânce, minunându-se de înțelepciunea și de priceperea la ghicit a regelui, și lăudându-i dreptatea și hotărârile.

După ce ospățul luă sfârșit, norodul plecă, și regina Zumurrud se întoarse în seraiul ei. Ci-n sineși nu era deloc fericită și își zicea: „Slăvit fie Allah care mi-a potolit inima, ajutându-mă să mă răzbun pe cei ce mi-au

făcut rău! Dar toate astea nu mi-l dau îndărăt pe preaiubitu-mi Alișar. Ci Atotputernicul face așa cum îi place față de cei care i se închină și îl mărturisesc drept singur Dumnezeu al lor.“ Și, tulburată de amintirea iubitului ei, vărsă multe lacrimi noaptea întreagă. După care se închise singură cu durerea ei, până la începutul lunii următoare.

Atunci norodul fu iarăși adunat la obișnuitul ospăț, și regele și dregătorii luară loc, ca de obicei, sub bolta chioșcului. Și ospățul era în toi, și Zumurrud nu mai trăgea nicio nădejde că-l va mai găsi vreodată pe iubitul ei, și făcea în sufletul ei această rugăciune: „O, tu, cel care l-ai dat îndărăt pe Yussuf bătrânului său părinte Yacub, care l-ai vindecat de bubele-i cele fără de leac pe sfântul Ayub, îngăduie-mi și mie, întru bunătatea ta, să-l găsesc pe preaiubitu-mi Alișar. Tu ești atotputinte, o, stăpâne al lumilor toate! Tu, cel care îi duci spre calea cea bună pe cei rătăciți; tu, cel care asculți toate glasurile, care împlinești toate rugăciunile și care faci ca ziua să urmeze nopții, dă-mi-l îndărăt pe robul, tău Alișar!“

Abia rostise Zumurrud înlăuntru-i această rugă, că și intră pe poarta meidanului un tânăr cu un boi subțirel ce se mlădia, ca un ram de salcie. Căută peste tot un loc unde să se așeze și nu găsi decât locul dimprejurul tăvii aceleia cu orez cu lapte. Se duse să se așeze acolo, urmat din toate părțile de privirile speriate ale celor care îl socoteau pierdut și-l și vedeau jupuit și spânzurat.

Or, Zumurrud îl cunoscu de la cea dintâi privire pe Alișar. Și inima-i se porni să bată, și-i veni să dea un țipăt de bucurie. Izbuti însă a-și înfrânge această pornire, spre a nu se da cumva de gol dinaintea norodului său. Totuși, era cuprinsă de o mare tulburare, și lăuntrurile-i se zbuciumau, și inima-i bătea din ce în ce mai tare. Și așteptă să se liniștească pe deplin, mai înainte de a porunci să vină la ea Alișar.

În ce-l privește pe Alișar, iată ce se petrecuse cu el. Atunci când se trezise din somn…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și opta noapte

Ea urmă:

Atunci când se trezise din somn, era plină zi și neguțătorii și începuseră să deschidă sukul. Și Alișar, uluit că se vedea întins în acea stradă, își duse mâna la frunte și băgă de seamă că turbanu-i pierise, și tot așa și mantia. Începu să priceapă ce se petrecuse și alergă, tulburat cu totul, să-și povestească năpasta bunei bătrâne pe care o rugă să afle știri noi. Ea primi cu dragă inimă, plecă și, peste un ceas, cu fața și cu părul răvășite, se întoarse să-l înștiințeze de negăsirea frumoasei Zumurrud, și-i spuse:

— Eu socot, copile al meu, că de-acuma va să te lași pentru totdeauna de nădejdea de-a o mai afla pe iubita ta. Nu este ajutor și tărie împotriva năpastelor decât întru Allah atotputernicul! Tot ce ți s-a întâmplat este numai din vina ta!

La cuvintele acestea, Alișar văzu lumina schimbându-se în negură dinaintea feței lui, și își pierdu orice nădejde de viață, și își dori moartea,

și se porni să plângă și să suspine în brațele bunei bătrâne, până ce leșină. Apoi, îngrijit de femeile din casă, își veni în simțire, dar numai pentru a cădea la pat, atins de o boală grea, care-l făcu să piardă gustul somnului și care l-ar fi dus de bună seamă de-a dreptul la mormânt, de n-ar fi fost bătrâna cea bună să-l îngrijească, să-l alinte și să-l încurajeze. Rămase așa, bolnav rău, vreme de-un an întreg, fără ca ea să-l fi părăsit o clipă; ea îi da să bea siropuri, și-i fierbea pui de găină, și-i aducea să miroase parfumuri înviorătoare. Și el intr-o stare grea de slăbiciune și de sfârșeală, se lăsa îngrijit de ea, și își recita versuri foarte triste despre despărțire, ca acestea, dintre multe altele:

Se-adună norii de-ntristare,
Se stinge al iubirii soare,
Curg grele lacrimile-amare,
Și-i arsă inima, și doare.
Povară-i jalea— mult prea mare
Pe biata inimă ce moare
De dorul dragostei-pierzare,
De-aleanul fără nicio zare,
De veghile fără-ncetare.
Stăpâne-Doamne, mai e oare
Vreun chip să-mi fii ajutorare?
Grăbește-te să-mi dai scăpare,
Cât încă cea din urmă boare
A vieții-mi n-a pornit să zboare
Din trupu-mi ars ca de-o lungoare

Sau:

Sporește-amarul meu mereu,
În lacrimi jalea mi se varsă,
Iubirea mă apasă greu
Și inima de dor mi-e arsă.

Și mi-e grumazul parcă frânt
Sub neagra chinului povară,
În veghea fără crezământ,
Pe drumul care mă omoară.

Stăpâne-Doamne-al meu slăvit,
Ci vino-mi într-ajutorare,
Până ce trupu-mi istovit
Nu-și dă și ultima suflare!

Alișar rămase, așadar, în starea aceea, fără nădejde de vindecare și fără nădejde de-a o mai vedea pe Zumurrud. Și buna bătrână nu mai știa ce să facă spre a-l scoate din mohoreala lui, când într-o zi îi spuse:

— Copilul meu, nu bocindu-te așa mereu, fără a ieși din casă, ai să poți vreodată s-o găsești pe cea care ți-e dragă. Dacă vrei să-mi dai crezare, scoală-te, recapătă-ți puterile și du-te de-o caută prin orașe și prin toată lumea. Nu se știe niciodată drumul dincotro poate veni mântuirea!

Și nu conteni să-l îmbărbăteze astfel și să-i dea nădejdi până ce nu-l sili să se scoale și să se ducă la hammam, unde ea însăși îl spălă și îi dete să

bea sorbeturi și să mănânce un pui de găină. Și tot așa îl îngriji încă o lună de zile, până ce, într-un sfârșit, flăcăul fu în stare să călătorească. Atunci își luă rămas-bun de la bătrână, după ce-și încheiase pregătirile de plecare, și porni la drum s-o caute pe Zumurrud. Și așa sfârși prin a ajunge în cetatea unde Zumurrud era rege și prin a intra în chioșcul unde avea loc ospățul și prin a se așeza dinaintea tăvii cu pilaf de orez cu lapte presărat cu praf de zahăr și de scorțișoare.

Și cum îi era tare foame, își suflecă mânecile până la coate, rosti după sfânta datină „Bismillah” și dete să mănânce. Atunci vecinii săi, făcându-li-se milă când îl văzură ce primejdie îl păștea, îl prevestiră că are să i se întâmple neapărat o năpastă de va avea nenorocul să se atingă de acel orez. Și cum el se opri, mâncătorul de hașiș îi spuse:

— Ai să fii jupuit și spânzurat, ia seama!

— Binecuvântată fie moartea, care are să mă slobozească dintr-o viață plină de nefericiri! Dar, mai întâi, vreau să mănânc din acest orez cu lapte.

Și întinse mâna și începu să mănânce cu multă poftă.

Iacă-așa! Și Zumurrud, care, tot tulburată, îl cerceta, își zise: „Vreau să-l las mai întâi să-și stâmpere foamea, înainte de a-i porunci să vină la mine“. Și când văzu că isprăvise de mâncat și că rostise vorbele de mulțumire după sfânta datină, ea spuse străjerilor:

— Duceți-vă binișor la tânărul acela care șade dinaintea tăvii cu orez cu lapte și rugați-l, cu cele mai alese vorbe, să vină să stea de vorbă cu mine, spunându-i: „Te poftește regele, pentru o întrebare și un răspuns, atâta tot“.

Și străjerii se duseră și se temeniră dinaintea lui Alișar și îi spuseră.

— Măria-sa regele, stăpânul nostru, te poftește pentru o întrebare și un răspuns, atâta tot!

Alișar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și se ridică și îi însoți până dinaintea regelui.

Estimp, oamenii din gloată își făceau între ei nenumărate presupuneri. Unii spuneau:

— Ce prăpăd pentru tinerețele lui! Cine știe ce are să i se întâmple!

Alții însă răspundeau:

— De-ar fi să i se întâmple vreo nenorocire, regele nu l-ar fi lăsat să mănânce pe săturatele. Ar fi poruncit să fie înhățat de la cea dintâi îmbucătură!

Și alții spuneau:.

— Străjerii nu l-au târât nici de picioare, nici de haine! L-au însoțit, urmându-l de departe cu mult respect!

Toate astea, în vreme ce Alișar se înfățișă dinaintea regelui. Acolo, se ploconi și sărută pământul dinaintea regelui, care îl întrebă cu un glas tremurător și plin de dulceață:

— Care-i numele tău, o gingașule flăcău? care îți este meseria? și ce pricină te-a silit să-ți părăsești țara pentru aceste locuri depărtate?

El răspunse:

— O, norocitule rege, mă numesc Alișar, fiul lui Glorie, și sunt fecior de negustor din țara Corasanului. Meseria mea este cea a tatălui meu, dar de multă vreme năpastele m-au făcut să…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute douăzeci și noua noapte

Ea urmă:

...de multă vreme năpastele m-au făcut să nu mă mai țin de ea. În ce privește pricina venirii mele în această țară, sunt în căutarea unei ființe dragi, pe care am pierdut-o și care îmi era mai scumpă decât lumina ochilor și decât auzul și decât sufletul meu! Și de când mi-a fost luată, trăiesc ca un lunatic. Și-asta-i jalnica mea poveste.

Și Alișar, isprăvind aceste cuvinte, izbucni în plâns și fu zguduit de un sughiț așa de tare, încât căzu leșinat.

Și Zumurrud, peste măsură de înduioșată, porunci micuților săi eunuci să-i stropească fața cu apă de trandafiri. Și cei doi robi îndepliniră numaidecât porunca, și Alișar își veni în fire la mirosul apei de trandafiri. Atunci Zumurrud spuse:

— Acum, să mi se aducă tabla cu nisip și pana de aramă!

Și luă tabla, și luă pana și, după ce trase câteva linii și scrise niște slove și cugetă vreme de un ceas, spuse dulce, dar în așa fel ca să fie auzită de tot norodul:

— O, Alișar, fiu al lui Glorie, nisipul ghicitoresc adeverește vorbele tale. Ai spus adevărul. Iar eu îți pot proroci că în curând Allah are să-ți ajute s-o găsești pe iubita ta. Liniștește-ți sufletul și înviorează-ți inima!

Apoi puse capăt ospățului și porunci celor doi robi mărunți ai săi să-l ducă la hammam și, după scaldă, să-l îmbrace într-o mantie din dulapurile regești, să-i dea să încalece pe un cal din grajdurile regești și să-l aducă îndărăt la ea, pe la căderea serii. Și cei doi eunuci răspunseră că ascultă și că se supun, și se grăbiră să îndeplinească porunca regelui lor.

Iar oamenii din gloată, care fuseseră de față la toată acea întâmplare și auziseră poruncile date, se întrebau unii pe alții:

— Ce tainică pricină l-o fi îndemnat oare pe rege să se poarte față de flăcăul acesta drăgălaș cu atâta cinstire și cu atâta dulceață?

Alții răspundeau:

— Pe Allah! pricina-i cu totul vădită: băiatul este foarte frumos.

Și alții spuneau:

— Noi am bănuit ceea ce urma să se petreacă, doar văzându-l pe rege că-l lasă să-și stâmpere foamea din tava ceea cu orez dulce cu lapte. Uallah! n-am mai auzit vreodată că orezul eu lapte ar putea să săvârșească asemenea minuni.

Și plecară, dându-și fiecare cu părerea.

În ce privește pe Zumurrud, ea așteptă cu o nerăbdare de neînchipuit căderea nopții, spre-a putea într-un sfârșit să rămână singură cu iubitul inimii ei. Așa încât, de-ndată ce soarele apuse și muezinii chemară pe dreptcredincioși la rugăciune, Zumurrud se dezbrăcă și se întinse în culcușul ei, nepăstrând pe ea drept orice haină decât cămașa-i de mătase. Și lăsă jos perdelele, ca să rămână în umbră, și le porunci celor doi eunuci să-l poftească să intre pe Alișar, care aștepta în odaia de la intrare.

În ce privește pe musaipii și pe dregătorii de la serai, aceștia nu se mai îndoiră de gândurile regelui, când îl văzură purtându-se într-un fel atât de neobișnuit față de frumosul Alișar. Și își ziseră:

— Acuma-i cu totul și cu totul neîndoielnic că regele s-a îndrăgostit de flăcăul acesta. Și-i neîndoielnic că mâine are să-l facă musaip ori căpetenie

a oastei.

Și uite-așa cu ei.

În ce-l privește pe Alișar, acesta, când fu față cu regele, sărută pământul dinainte-i, mărturisindu-i cinstirea și înălțându-i urările sale, și așteptă să fie întrebat. Și Zumurrud gândi în sufletul ei: „Nu pot să-i dezvălui numaidecât cine sunt; căci, de m-ar recunoaște așa, dintr-odată, ar muri de tulburare”. Se întoarse, deci, către el și-i spuse:

— O, drăgălașule flăcău, vino mai lângă mine. Spune: ai fost la hammam?

— El răspunse:

— Da, o, stăpâne al meu!

Ea urmă:

— Te-ai spălat peste tot, și te-ai parfumat, și te-ai răcorit?

El răspunse:

— Da, o, stăpâne al meu!

Ea întrebă:

— De bună seamă că baia îți va fi trezit pofta de mâncare, o, Alișar! Iată colea, la îndemâna ta, o tavă plină cu pui de găină și cu plăcinte. Începe, dar, prin a-ți stâmpăra foamea.

Atunci Alișar răspunse că ascultă și că se supune, și mâncă până ce se sătură și fu mulțumit. Și Zumurrud îi spuse:

— Trebuie să-ți fie sete acum! Iată, pe celălalt taburet, tava cu băuturi. Bea cât ți-e sete, și-apoi vino colea lângă mine.

Și Alișar bău câte o ceașcă din fiecare cană cu băuturi și se apropie de culcușul regelui.

Atunci regele îl luă de mână și îi spuse:

— Tare-mi placi, o, flăcăule! Ai un chip frumos, și mie îmi sunt dragi chipurile frumoase. Te rog să-mi faci un masaj.

Și Alișar se lăsă jos și, suflecându-și mânecile, începu să fricționeze picioarele regelui.

După o bucată de vreme, regele îi zise:

— Freacă-mă acum pe pulpe și pe coapse.

Și Alișar, fiul lui Glorie, începu să frece pulpele și coapsele regelui. Și fu uimit, și totodată și încântat, găsindu-le de o gingășie, și de o mlădiere, și de o albeață fără de pereche. Și își zicea: „Uallahi! coapsele regelui sunt tare albe. Și n-au niciun fir de păr pe ele.“

În clipa aceea, Zumurrud îi spuse:

— O, flăcăule cu mâini așa de iscusite în arta masajului, dealungește-ți fricționările și mai sus.

Alișar însă se opri deodată și spuse:

— Iartă-mă, o, măria ta, dar eu nu știu să fac masaj trupului mai sus de coapse. Tot ceea ce știu, aceea am făcut.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizecea noapte

Ea urmă:

La aceste cuvinte, Zumurrud luă un glas plin de mânie și strigă:

— Cum! Cutezi să nu faci ce-ți cer? Pe Allah! dacă mai șovăiești, noaptea aceasta are să fie cumplită pentru capul tău! Grăbește-te, dar, să te apleci și să-mi împlinești dorința. Și eu, în schimb, am te numesc emir peste toți emirii și căpetenie a oștilor peste toate căpeteniile oștilor mele.

Alișar întrebă:

— Nu prea pricep ce vrei tu, o, rege. Ce trebuie să fac, ca să-ți fiu pe plac?

Ea răspunde:

— Dezbracă-ți pantalonii și întinde-te cu fața în jos!

Alișar strigă:

— Așa ceva n-am făcut în viața mea. Așa că dacă vrei să mă silești, am să-ți cer seamă în ziua învierii. Lasă-mă, dar, să ies de-aici și să plec în țara mea.

Dar Zumurrud adăugă pe un glas și mai mânios:

— Îți poruncesc să faci ce-ți spun, că de unde nu, pun pe dată să ți se taie capul. Vino, deci, o, flăcăule, și culcă-te lângă mine. N-ai să te căiești!

Atunci Alișar, deznădăjduit, nu putu face altceva decât să se supună. Zumurrud îl luă numaidecât în brațe…

Când Alișar văzu așa, își zise: „Are să mă betejească, fără putință de scăpare!“ Dar îndată simți ceva ce-l alinta dulce, ca de mătase, și își zise: „Uallah! regele ăsta are o piele mai ispititoare decât a femeilor!“ Dar, după un răstimp de ședere în acel fel, fără a simți nimic rău, îl văzu pe rege desprinzându-se deodată și întinzându-se alături de el. Și gândi: „Binecuvântat și slăvit fie Alah, care n-a îngăduit să pat niciun rău. Ce m-aș fi făcut dacă ar fi fost altminteri?“ Și începu să răsufle mai în voie, când deodată regele îi spuse:

— Cum se face de nu-ți recunoști slujnica, o, stăpâne al meu preaiubit?

Alișar însă nu înțelegea nimic și întrebă:

— Care slujnică și care stăpân, o, rege al vremurilor?

Ea răspunse:

— O, Alișar, eu sunt Zumurrud, roaba ta. Nu mă mai cunoști?

La cuvintele acestea, Alișar privi mai cu luare-aminte pe rege și recunoscu în el pe preiubita-i Zumurrud. Și o luă în brațe și o sărută cu cea mai mare revărsare de bucurie. Și Zumurrud îl întrebă:

— Acum ai să-mi mai fii împotrivă?

Și Alișar, drept orice răspuns, o cuprinse în brațe…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și una noapte

Ea urmă:

Când se făcu ziuă, Zumurrud se îmbrăcă iarăși în hainele ei regești și porunci să se adune în curtea cea mare a seraiului toți vizirii, toți musaipii, toți sfetnicii, toți emirii, toți capii de oști și toți mai-marii dintre locuitori și le spuse:

— Vă dau învoire, o, credincioșii mei supuși, să vă duceți de-acum pe

drumul pe care m-ați întâlnit și să căutați pe-un altul să-l alegeți ca rege al vostru în locul meu. Am hotărât să las domnia și să mă duc să trăiesc în țara acestui tânăr pe care mi l-am ales ca iubit al meu pe viață; căci vreau să-i dăruiesc numai lui toate clipele mele, așa cum i-am dăruit și dragostea mea. Uassalam!

La cuvintele acestea, toți cei de față îi răspunseră că ascultă și că se supun; și numaidecât robii se repeziră, întrecându-se în zel, să facă pregătirile de plecare și umplură tot felul de lăzi cu merinde pentru drum, cu giuvaeruri, cu haine, cu lucruri scumpe, cu aur și cu argint, și le încărcară în spinarea catârilor și a cămilelor. Și, de cum fu gata totul, Zumurrud și Alișar se suiră într-un palanchin de catifea așezat pe o dromaderă și, urmați numai de cei doi hadâmbuți, se întoarseră la Corasan, în orașul în care se aflau casa și rudele lor. Și ajunseră acolo în tihnă. Și Alișar fiul lui Glorie nu pregetă să facă daruri mari săracilor, văduvelor și orfanilor, și să împartă nemaipomenite plocoane prietenilor, cunoscuților și vecinilor săi, Și trăiră amândoi ani mulți, înconjurați de copiii pe care li-i dărui Atoatedătătorul. Și fură peste măsură de veseli și de fericiți, până ce veni să-i caute sfărâmătoarea plăcerilor și despărțitoarea îndrăgostiților! Slavă Celui care durează în veșnicie! Și binecuvântat fie Allah pururea!

— Dar, urmă Șeherezada, vorbind către regele Șahriar, să nu crezi nicio clipă că povestea aceasta ar fi mai desfătătoare decât povestea celor șase fete, fiecare de altă culoare! Și dacă versurile pe care le cuprinde nu sunt cu mult mai minunate decât toate cele pe care le-ai auzit până acum, să pui să mi se taie capul fără pic de zăbavă.

Nopțile 332 – 414

Traducere de H. Grămescu

Editura Minerva
București, 1972

Șeherezada spuse:

Povestea celor șase fetișcane fiecare de alt fel

Se povestește că, într-o zi, emirul dreptcredincioșilor, El-Mamun, stând în jețul lui din sala palatului, porunci să se adune dinainte-i toți vizirii și toți emirii, și căpeteniile cele mai de seamă din împărăția lui, precum și poeții, și cei ce-i erau lui dragi și pe care și-i făcuse prieteni. Or, cel mai apropiat dintre toți cei apropiați care veniră atunci acolo era Mohammad El-Bassri. Și califul El-Mamun se întoarse către el și-i grăi:

— O, Mohammad, tare mult mi-ar plăcea acum să aud de la tine o poveste cum nu s-a mai auzit vreodată.

El răspunse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, lucru-i ușor. Ci vrei de la mine o poveste pe care și eu s-o fi auzit cu urechile mele, sau mai degrabă o întâmplare pe care, martor fiind, s-o fi văzut; cu ochii mei?

Și El-Mamun grăi:

— O, Mohammad, fie oricum o fi. N-aș vrea decât să fie cât mai minunată.

Atunci Mohammad El-Bassri povesti pe dată:

— Află, o, emire al dreptcredincioșilor, că am cunoscut în vremile din urmă un om bogat foarte, de baștina lui din Yemen, care și-a lăsat țara, ca să vină să se așeze în Bagdad, orașul nostru, și să trăiască aici o viață plăcută și tihnită. Îl chema Ali El-Yamani. Și, întrucât după o bucată de vreme găsi obiceiurile de la Bagdad întocmai pe gustul lui, își aduse aci toate bunurile, precum și haremul alcătuit din șase tinere roabe, frumoase ca niște lune.

Întâia dintre fetișcane era albă, cea de a doua roșcovană, cea de a treia grasă, cea de a patra subțire, cea de a cincea bălaie și cea de a șasea neagră. Și toate șase, în adevăr, erau desăvârșirea desăvârșirilor, aveau mintea împodobită cu știința scrierilor frumoase și străluceau în arta dansului și în cea a instrumentelor de muzică.

Fetișcana cea albă se numea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și doua noapte

Ea urmă:

Fetișcana cea albă se numea Față-de-Lună; cea roșcovană se numea Văpaie-de-Jar; cea grasă, Lună-Plină; subțirica, Hurie-de-Rai; cea bălaie, Soare-n-Amiaz; cea neagră, Lumina-Ochiului.

Or, într-o zi, Ali El-Yamani, fericit de tihna ce-o gusta în desfătătorul

Bagdad și simțindu-se într-o stare sufletească încă și mai plăcută ca de obicei, le pofti pe toate cele șase roabe ale sale deodată să vină la el în sala de taifas, ca să-i țină tovărășie și să petreacă vremea bând, glumind și cântând cu el. Și toate șase se înfățișară dinaintea lui; și, cu tot felul de jocuri, de desfătări și de snoave, chicotiră împreună și se veseliră.

Când voioșia se înstăpâni netulburată printre ei, Ali El-Yamani luă o cupă, o umplu cu vin și, întorcându-se către Față-de-Lună, grăi:

— O, tu, roabă albă și dulce, ia să auzim câteva cântări suave cântate de glasul tău.

Și Față-de-Lună, roaba cea albă, luă o lăută, îi potrivi strunele și începu să cânte niște cântece gingașe ce făceau să dănțuiască și pietrele. Pe urmă, însoțindu-se cu lăuta, cântă aceste stihuri alcătuite pe dată de ea:

Iubitu-mi, fie el departe,
Fie aproape, orișicum,
Și-a încrustat pe veci în ochii-mi
Icoana chipului, frumoasă,
Și-a-ntipărit pe totdeauna,
Să nu-l mai pot uita nicicum,
Vrăjitu-i nume-adânc în pieptu-mi
Să-i fiu de-a pururi credincioasă.

Ca să-i pot alinta în suflet
Strălucitoarea amintire,
Mă fac întreagă numai suflet,
Devin doar suflet, să-l alint;
Și ea să-l pot mereu cuprinde,
Să-l port de-a pururi în privire,
Devin acum numai privire,
În ochii-mi galeși să-l cuprind.

Mi-a spus clevetitorul aspru,
Vorbindu-mă de rău mereu:
„Oare când o să-ți smulgi din suflet
Iubirea asta suferință?“
Eu îi răspund: „O, pleacă, du-te,
Vrăjmaș clevetitor al meu!
Nu vezi că te-amăgești cerându-mi
Ceea ce nu e cu putință?“

Auzind aceste stihuri, stăpânul albei Față-de-Lună se simți tulburat de plăcere și, după ce își muie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei care o bău. O umplu apoi a doua oară și, ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea roșcovană și îi grăi:

— O, Văpaie-de-Jar, tu, al inimii leac, încearcă și tu, fără să m-afunzi în amar, să mă faci să ascult glasul tău, așadar, cântând câteva stihuri ce-ți plac.

Și Văpaie-de-Jar luă lăuta și-i potrivi strunele pe o altă cheie; apoi începu un cântec de joc ce făcea inimile să fiarbă, și pe urmă cântă mai cu foc:

Pe chipu-acesta jur că te iubesc!
O, chip pe care sfânta frumusețe

L-învăluie-n lumină — ca să-nvețe
Și cele mai frumoase dintre fețe
Ce e frumosul nepământenesc.

Cu gingășia ta i-ai subjugat
Pe toți — căci tu ești opera divină
Ieșită luminoasă la lumină
Din mâna celui care ne-a creat.

Auzind aceste stihuri, stăpânul Văpăii-de-Jar se simți tulburat de plăcere și, după ce își înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei care o bău. O umplu apoi a treia oară și, ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea trupeșă foarte și-i grăi:

— O, Lună-Plinâ, tu, cea prea trupeșă la înfățișare, dar cu sângele sprinten și ușor ca o boare, vrei să ne cânți ceva, niște stihuri dulci, tot așa de frumoase cum e carnea ta?

Și fetișcana cea durdulie luă lăuta, o struni și-ncepu să-nmlădie o cântare în stare să-nfioare sufletele și stânca cea tare, și, după câteva plăcute murmure, dădu glas unui cântec ușure:

O, *de-aș putea să-ți fiu pe* plac,
Icoană-a dorurilor mele,
Aș înfrunta pământ și stele
Doar pentru zâmbetul tău drag.

De te-ai apropia duios
De sufletu-mi ars de suspine,
Mi s-ar părea, față de tine,
Toți regii lumii mai prejos.

Sfioasa-mi dragoste de-ai vrea
S-o mângâi galeș cu-o privire,
Aș ameți de fericire
Și, tremurând în preajma ta,

De-a lungu-ntregii mele vieți
Ți-aș sta supusă la picioare,
O, tu, cel mai frumos sub soare,
Tezaur scump de frumuseți!

Auzind aceste stihuri, stăpânul grăsanei Lună-Plină, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, o întinse fetișcanei care o bău. Atunci el o umplu, iar și, ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea subțirică și îi grăi:

— O, subțirică Hurie-de-Rai, acuma-i rândul tău să ne dai desfătul cu glasul, ce-l ai.

Și fetișcana cea subțirică se înclină peste lăuta-i mică, întocmai ca o mamă peste pruncul ei, și cântec începu să zică:

Ah, dorul meu de tine
u are-asemănare —
Doar recea-ți nepăsare
S-ar măsura cu el.

Ce lege-ar putea ține
O cumpănă-n destine
Ce n-au același țel?
Și ce județ e-n stare
În pricinile rare
De dragoste, amare,
Să judece-un apel,
Să facă mic ce-i mare,
Ce-i mare mic la fel,
Să dea la fiecare,
Egal, iubirea care
Doar aprig, jalnic chin e,
Prisosul de la mine
Să-l treacă-astfel la el,
La mult iubitu-mi care
Nu suferă defel?

Auzind aceste stihuri, stăpânul zveltei Hurie-de-Rai, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei care o bău. După care, iar o umplu și, ținând-o în mână…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și treia noapte

Ea urmă:

…ținând-o în mână, se întoarse către roaba cea bălaie și-i grăi:
— O, Soare-n-Amiaz, o, trup de aur și chilimbar, vrei și tu, așadar, să încerci o stihuire despre gingașul dor de iubire?
Și fetișcana cea bălaie își aplecă peste dulcea lăută capu-i de aur, închise pe jumătate ochii-i limpezi ca niște zori și, după ce făcu strunele să răsune ușor, de trecu un fior și prin sufletele și prin trupurile tuturor, și pe chipul și în inima lor, după ce-i fermecă binișor, dete glasului ei răpitor, comoară de scumpe comori, întreg sunetul lui vrăjitor, și cântă acest cântec de dor:

Iubitul meu, când îi răsar în cale,
Lung mă privește, și-a privirii-i spadă
Străpunge biata-mi inimă cu jale.

Spun inimii rănite: „Ești neroadă!
De ce nu vindeci dorul rănii tale?
Și de ce nu te aperi când lovește

Dar inima nimic nu vrea să vadă,
Nimic nu spune, și mereu pornește
Spre cel ce-o lasă-n drum ca pe-o schiloadă.

Auzind aceste stihuri, stăpânul bălaiei roabe Soare-n-Amiaz, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, o întinse fetișcanei care o bău. După care iar o umplu și, ținând-o în mână, se întoarse către sclava cea neagră și îi grăi:

— O, Lumină-a-Ochiului, tu, cea neagră pe dinafară, dar atâta de albă pe dinlăuntru, tu, al cărei trup e cernit la culoare, dar al cărei obraz ni-i a vieții-ncântare, dă-ne-acum desfătare cu-o frumoasă cântare luminoasă ca raza de soare.

Atunci, neagra Lumină-a-Ochiului luă lăuta și făcu să răsune douăzeci de feluri de cântec pe strune. După care, se întoarse la întâia cântare, și cântu lin și rar stihurile-acestea compuse la modul impar:

Ochi ai mei, lăsați să curgă
Lacrimi fără de nădejde
Peste jalea mea din suflet,
Peste-al dragostei pojar.
Focu-acesta ce mă arde,
Patima ce mă topește,
Crudul meu iubit l-aprinde,
El m-afundă în amar,
El, cel ce vrăjmașei mele
Își dă sufletul în dar.

Bârfitorii-și râd de mine
Și-mi tot spun să dau uitării
Trandafirii fără seamăn
Din obrajii lui în floare.
Dar când trandafir și floare
Vin cu aburul visării,
Ce să fac?... Și vinu-n cupe
Și lin zumzet de ghitare
Trup și suflet îmi îmbie
Către jocul desfătării.
Ci eu nu iubesc, prieteni,
Decât dulcea lui suflare!

Jarul dorului mi-usucă
Și obrajii și privirea.
Dar ce-mi pasă? Trandafirii
Raiului pe fața-i ard.
Îl iubesc — și-atât ajunge!
Vina, vina mea-i iubirea
Pentru cel de care pururi
N-aș mai vrea să mă despart.

Auzind aceste stihuri, stăpânul Luminii-Ochilor, tulburat de plăcere, după ce își înmuie buzele în cupă, i-o întinse fetișcanei care o bău.

După care, toate șase se ridicară deodată și sărutară pământul dinaintea stăpânului lor și îl rugară să le spună care dintre ele îl încântase mai mult și care stihuri și care glas îi păruseră mai plăcute. Și Ali El-Yamani rămase încurcat peste măsură și începu să privească la fiecare și să le cântărească farmecele și harurile cu priviri șovăitoare; și i se părea, în inima lui, că și înfățișările și culorile lor toate erau la fel de minunate. Până la urmă se

hotărî să vorbească și zise:

— Slavă lui Allah, împărțitorul de haruri și de frumuseți, care mi-a dăruit șase fetișcane minunate ca voi, înzestrate cu toate desăvârșirile! Ei bine, iată! Vă mărturisesc că vă prețuiesc la fel pe toate și că nu sunt în stare să iau asupră-mi hotărârea de a spune despre vreuna dintre voi că e mai presus decât celelalte. Apropiați-vă, dar, mieluțele mele, și sărutați-mă toate deodată!

La cuvintele acestea ale stăpânului lor, cele șase fetișcane se aruncară în brațele lui și îl alintară și-l giugiuliră, și el la fel pe ele, vreme de un ceas.

După care le porunci să se așeze roată dinainte-i și le spuse:

— N-am vrut nicicum să săvârșesc eu însumi nedreptatea de a hotărî pe care dintre voi o aleg anume, și să-i dau întâietate asupra tovarășelor ei. Dar ceea ce eu n-am vrut să fac, puteți face voi înșivă. Căci toate, într-adevăr, sunteți la fel de pricepute în citirea *Coranului* și în scrierile frumoase; ați citit însemnările celor vechi, și viețile părinților noștri musulmani; și mai sunteți înzestrate și cu harul de a povesti frumos, și cu o rostire minunată. Vreau, dar, ca fiecare dintre voi să-și înalțe laudele ce socotește că i se cuvin, să-și arate împodobirile și însușirile, și să ponegrească farmecele potrivnicei ei. Așa, lupta să se pornească, de pildă, între două potrivnice de culori sau de înfățișări osebite, între cea albă și cea neagră, între cea slabă și cea grasă, între cea bălaie și cea roșcovană; ci în lupta aceasta nu vă este îngăduit să vă înfruntați altfel decât prin vorbele cele mai alese, prin cugetările cele mai frumoase, prin spusele celor înțelepți și ale celor învățați, prin stihurile poeților și prin tâlcurile din *Coran,*

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și patra noapte

Ea urmă:

…prin stihurile poeților și prin tâlcurile din *Coran.*

Și cele șase fetișcane răspunseră că ascultă și că se supun, și se pregătiră să-nceapă fermecătoarea bătălie.

Cea dintâi care se ridică fu roaba cea albă, Față-de-Lună, care-i făcu semn Luminii-Ochilor să vină și să se așeze înaintea ei. Și pe dată grăi:

— O, neagro, este scris în cărțile învățaților că Albeața a vorbit așa: „Eu sunt o lumină orbitoare, o lună ce se ridică peste zare. Culoarea mea e limpede și strălucitoare. Fruntea mea lucește ca argintul în soare. Și frumusețea mea l-a inspirat pe poetul care a spus:

Cu pielea-i albă, parcă de sidef,
Ce dulce și ce caldă-i e făptura,
Cioplită parcă din mărgăritar!
Și-i dreaptă cum e litera alef;
Ca litera mim *i se scrie gura;*
Sprâncenele-i încondeiate par,

Întoarse, două nun *— și-orice privire;*
Săgeată-n arcul genelor, subțire.

Dar mijlocelul ei? Dar fața-i toată?
Obrajii-s flori de mirt și de narcise,
Flori albe sunt, de trandafir frumos.
Iar mijlocu-i ca ramul mlădios,
Gingaș, cu frunza-n vânturi legănată.
Ce leagănă grădina-n văl de *vise,*
Și fără care ți se pare stearpă
Grădina-ntreagă, ca o biată iarbă."

Dar, o, neagro, încă n-am isprăvit! Culoarea mea este culoarea zilei. Și-i și culoarea florii de portocal, și-a stelei ca de mărgăritar a zorilor de ziuă.

Află că Allah prea înaltul, în cartea preaslăvită, i-a spus lui Mussa (cu el fie rugăciunea și pacea!) care avea mâna bolnavă de lepră: „Bagă-ți mâna în buzunar; și când ai s-o scoți afară iar, ai s-o vezi albă și curată, adică nevătămată!“

Și tot așa mai scrie-n cartea legii noastre: „Cei care au știut să-și păstreze alb chipul, adică neatins de nicio murdărie, vor fi din numărul celor aleși întru mila lui Allah!“

Culoarea mea, așadar, e regina culorilor, iar frumusețea mea-i desăvârșire, și desăvârșirea e frumusețea mea.

Hainele cele strălucitoare și podoabele cele frumoase tot pe această culoare se întemeiază și fac să lucească și mai tare lumina mea cea luminătoare care vrăjește suflete și inimi.

Au nu știi tu că neaua care cade din ceruri este pururi albă?

Au nu știi tu că și dreptcredincioșii au ales mai cu seamă pânza de muselină albă ca să-și facă turbane cu ea?

Și câte alte lucruri minunate n-aș mai avea de spus despre culoarea mea! Ci nu vreau să lungesc mai mult însușirile mele, pentru că adevărul, e vădit prin sine însuși, ca o lumină care se arată privirii fiecăruia. Și-apoi vreau să încep numaidecât s-arăt care îți sunt metehnele, o, neagro, culoare de cerneală și de fum, zgură de covălie, față de cioară, cea mai ălimănită dintre păsări.

Și, mai întâi, ia să-ți aduci aminte de stihurile-n care un poet vorbește despre alb și despre negru:

Nu știi că *perla are mare preț*
Doar datorită albiciunii sale?
Cărbunii însă-i cumperi în gălеți
Numai pe câteva parale!

Nu știi că un obraz alb e-un îndemn
De bună prevestire, și că poartă
Pecetea raiului ca pe un semn?

Pe când e ca un semn de neagră soartă
Obrazul de catran — cel ca o smoală
Menită să-ntrețină, ca să ardă,
A iadului eternă zăpușeală!

Și mai află că-n hronicele celor drepți este scris că sfântul Noe dormea

intr-o zi, iar Sam și Ham, cei doi feciori ai lui, se aflau lângă el. Și iată că porni să bată o pală de vânt care-i vântură cămașa dezvelindu-l dintr-odată. Văzând așa, Ham începu să râdă și, tare veselit de acea priveliște (căci Noe, al doilea părinte al oamenilor, era dăruit cu podoabe alese), nu vroi să acopere goliciunea lui tătâne-său. Atunci Sam se ridică hotărât și se grăbi să acopere totul, punând la loc cămașa. Estimp, bătrânul Noe se trezi și, văzându-l pe Ham cum râdea, îl blestemă; ci, văzând chipul îngândurat al lui Sam, îl binecuvântă. Și pe dată fața lui Sam se făcu albă, iar cea a lui Ham se înnegură. Și de-atunci, Sam este izvorul din care s-au născut profeții, păstorii de neamuri, înțelepții și regii; iar Ham, care a fugit din fața părintelui său, este trunchiul din care se trag negrii și sudanezii toți. Iar tu știi bine, o, neagro, că toți învățații și toți oamenii îndeobște sunt lămuriți în această privință, anume că nu se poate vedea niciun om înțelept în părțile locuite de negri și în țările negre.

La aceste cuvinte ale roabei celei albe, stăpânul ei spuse:

— Poți sa te oprești acum. E rândul celei negre!

Atunci Lumina-Ochilor, care stătuse nemișcată, o privi pe Față-de-Lună și-i spuse:

— Au nu cunoști tu, o, albă nepricepută, rândurile din *Coran* în care Allah preaînaltul a jurat pe noaptea cea întunecată și pe ziua cea luminoasă? Or, Allah preaînaltul, în acel jurământ, a început prin a pomeni mai întâi noaptea, și numai după aceea ziua. N-ar fi făcut așa de n-ar fi prețuit mai mult noaptea decât ziua.

Și-apoi, culoarea neagră a bărbii și a părului de pe cap nu-i oare semn și podoabă a tinereții, pe când culoarea albă este semn de bătrânețe și de sfârșit pentru toate desfătările vieții? Și dacă dar, culoarea cea neagră n-ar fi cea mai prețuită dintre culori…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și cincea noapte

Ea urmă:

…cea mai prețuită dintre culori, Allah n-ar fi făcut-o atât de scumpă în mijlocul ochiului și al inimii. Așa încât foarte adevărate-s vorbele acestea ale unui poet:

Dacă mi-e drag atâta
Un trap de abanos —
Mi-e drag că este tânăr,
Și tandru, și frumos,
Cu ochi ce ard ca jarul,
Cu sufletul focos.
Dar albul— ce *pedeapsă-i!*
Vreodată, drept mâncare,
Dacă sunt nevoită
Cumva, din întâmplare,
Să-nghit albuș de ouă,
Sau dacă sunt în stare,

În lipsă de altceva,
Să mă mulțumesc iar
Cu carnea de culoarea
Albușului — măcar
O fac, se înțelege,
Pe cât pot, cât mai rar.

Dar nimeni n-o să poată
Să mă vadă cândva
Iubind un alb lințoliu
Sau plete tot așa —
N-o să mă vadă nimeni,
Vai, nu, în viața mea!

Iar un alt poet a spus:

De-nnebunesc de prea multa iubire
Pentru femeia-aceasta cu trup negru lucios,
Prieteni, nu vă fie cu uimire:
Toți doftorii spun că, neîndoios,
E precedată orice nebunie
De negre gânduri, cum de mult se știe.

Un altul a spus de asemenea:

Nu-mi plac femeile acelea albe
Cu pielea parcă dată cu făină,
Pecinginoase, văruite, calpe.
Iubita mea-i la chip ca luna plină,
Și-i ca o noapte neagră la culoare —
Chip și culoare bine se-mpreună:
Căci dacă n-ar fi noaptea vrăjitoare,
N-ar mai fi nici vrăjita, blânda lună.

Și-apoi, oare când se petrec întâlnirile cele mai plăcute dintre prieteni, de nu noaptea? Și câtă recunoștință nu datorează cei îndrăgostiți întunericului nopții care le înlesnește desfătările, îi ocrotește de cei stânjenitori și îi ferește de cârtelile lumii! Și, dimpotrivă, câtă neplăcere simt ei față de guraliva lumină care îi stânjenește și îi dă de rușine! Numai osebirea aceasta și-ar și trebui să-ți fie de-ajuns, o, albo! Ci mai ascultă și ce-a spus poetul:

Nu-mi place flăcăul acela greoi
Și puhav și alb de grăsime.
Mi-i drag ocheșelul cu mersul vioi,
Mlădiu, zvelt și numai iuțime —

Așa cum la lupta cu lancea aleg
Pe cel mai focos armăsar
Și las elefanții, cu mersul lor bleg,
Pe alții să-i poarte-n samar.

Iar un altul a spus:

Iubitul a venit la mine
Învăluit de-al nopții strai
Și-am petrecut atât de bine,
Îmbrățișați și fără grai,
Până ce zorii albi, în fine,
Ne-au dat de gol cu mare hai.

Și de mai am vreo rugăciune
Să-nalț către Allah cel sfânt,
E numai ca, prin vreo minune,
Să-mi schimbe-al zilelor veșmânt
În negre nopți — până-oi apune
Să-mi stea cel drag alături blând.

Așa că dacă, o, albo, ar fi să-ți înșir mai departe meritele și laudele cuvenite culorii negre, aș încălca zicala cea veche: „Cuvântul scurt și lămurit e mai de preț ca un prea lung pălăvrăgit!“ Mai trebuie numai să-ți spun că meritele tale față de meritele mele se-nfățișează tare pricăjite. Ești albă, ce-i drept, așa cum albă este și lepra cea rău duhnitoare, care-ți taie răsufletul. Și de te-asemuiești cu alba neaua, uiți oare tu că-n gheenă nu-i doar pojar, ci că, în anumite locuri, zăpada face-un ger atâta de năprasnic încât îi chinuie pe păcătoși mai rău decât arsura focului? Și de mă asemuiești cu cerneala, uiți oare că și cartea lui Allah tot cu cerneală neagră este scrisă, și că tot negru-i și moscul cel scump pe care și-l dăruie regii între ei? Și-apoi te sfătuiesc, pentru binele tău, să-ți amintești și-aceste stihuri ale unui poet:

N-ai băgat de seamă, oare,
Că nici moscul n-ar fi mosc,
Dacă n-ar avea culoare,
Neagră? — Și, pe cât cunosc,
Ipsosul n-are valoare:
Pentru că-i alb la culoare.

Iar pe negrul ochiului
Ce preț oare n-ai să pui?
Pe când ochiul cu albeață
Pacoste-i, de-ți face greață.

— La cuvintele acestea ale Luminii-Ochiului, stăpânul ei, Ali El-Yamani grăi:

— Negreșit, o, tu, neagro, și tu, roaba mea albă, amândouă ați vorbit minunat. Acuma-i rândul altor două roabe!

Atunci cea grăsană și cea subțirică se ridicară, când cea albă și cea neagră se întoarseră la locurile lor. Și șezură în picioare una dinaintea celeilalte, iar durdulia Lună-Plină se pregăti să ia cuvântul.

Ci mai întâi începu să se dezbrace, dându-și la iveală mâinile, și gleznele, și umerii, și coapsele, și până la urmă rămase aproape de tot goală, în așa fel încât să i se poată prețui mai bine îmbelșugarea pântecului, cu mărețele-i cute una peste alta, și rotunzimea buricului ei neguros, și dărnicia vârtoaselor șolduri. Și nu mai păstră pe ea decât cămășuța-i subțire a cărei pânză ușoară, fără a-i ascunde formele rotunde, i

le învăluia desfătător. Și-atuncea numai, după câteva cutremurături, se întoarse spre potrivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și șasea noapte

Ea urmă:

…se întoarse spre potrivnica ei, micuța Hurie-de-Rai, și-i spuse:

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit împlinit, care m-a dăruit împodobit, care s-a îngrijit să mă facă trupeșă la iubit, grasă la pipăit, și care, nesmintit, mi-a mai dăruit și puteri de neclintit, pentru ca, la caz nevoit, să-i pot da vrăjmașului un pumn repezit care să-l lase terciuit.

Căci, o, mărunțico, află că înțelepții așa au grăit: „Bucuria vieții și a plăcerii stă în trei lucruri: să mănânci carne, să strângi în brațe carne și carnea s-o alinți cu carne".

Cine-ar putea, fără să se înfioare de plăcere, să privească trupul meu cel voinic? Însuși Allah, în cartea sfântă, laudă trupurile pline, când poruncește să se dea jertfă oi grase, ori miei grași, ori văcuțe grase.

Trupul meu e o livadă, și fructele lui sunt rodii — sânii mei; piersici — obrajii; pepene mare — rotundu-mi.

După care zburătoare au oftat în pustie cei din Bani-Israil când au fugit din Egipt? Au nu după prepelița cea cu carnea mustoasă și grasă?

Văzutu-s-a vreodată cineva oprindu-se la măcelar și cerându-i să-i dea carne costelivă? Iar măcelarul nu le dă mușteriilor lui celor mai de seamă chiar bucățile cele mai cărnoase?

De altminteri, ia ascultă, slăbuțo, ce spune poetul despre o femeie grasă ca mine:

Ia uite-o-n mers lin legănând
Burdufele ei mari și grele —
Și amândouă-nchid în ele,
Ispita unui tainic gând.

Ia uite-acolo undeva stat
Cum lasă-o urmă apăsată,
Să-ți fie-apoi ca o dovadă
De trupu-i falnic și bogat.

Ia uite-o-n danț, jucând din șold,
Cum dintr-o singură mișcare
S-aprindă sufletul e-n stare
Și inimii să-i dea imbold.

În ce te privește, o, tu, pirpirie ce ești, eu ce ai putea să te asemui, de nu doar cu vreo vrabie jumulită? Și picioarele tale oare-s altfel decât niște gheare de cioară? Și coapsele-ți nu se asemuie cu vătraiul cel uscat? Și trupul tău, la urma urmei, nu-i uscat și tălâng ca stâlpul de spânzurătoare?

Și-anume despre tine, femeie descărnată, e vorba în aceste stihuri ale poetului:

Ferească-mă Allah s-ajung,
Silit de vreo împrejurare,
Cu ciotul ăsta să mă-mpung

Că parca are câte-un corn
Înfipt mai peste tot, săraca,
Și oricum dau eu să mă-ntorn,
Mă vatămă mai rău ca ghioaca.

Ali El-Yamani, auzind aceste cuvinte ale grăsanei Luna-Plină, îi spuse:

— Acum poți să te oprești! E rândul Huriei-de-Rai!

Atunci micuța și zvelta fetișcană o privi zâmbitoare pe grăsana Luna-Plină și-i zise:

— Slăvit fie Allah care m-a zămislit dăruindu-mi trup mlădios ca trunchiul subțire de plop, gingaș ca tulpina de chiparos și legănător ca un crin.

Când mă ridic, sunt ca un fulg; când mă așez, sunt ca o umbră; când zburd, sunt ca o boare. Răsuflarea mi-e gingașă și-nmiresmată, căci sufletul îmi e ușor și neatins de nicio greutate.

Eu niciodată n-am auzit, o, preagraso, vreun îndrăgostit să-și laude iubita spunând: „E mare ca un elefant; e dolofană ca un hipopotam”.

Dimpotrivă, totdeauna am auzit pe-ndrăgostiți spunând, ca să-și zugrăvească iubita: „Are un mijlocel mlădiu și gingaș. Și-atâta calcă de ușor încât de-abia atinge pământul când trece. Cu puțin se îndestulează, și-un strop de apă-i astâmpără setea. Iar mișcările ei și mângâierile îi sunt gingașe, și-mbrățișările-i sunt pline de desfătare. E mai sprintenă ca vrabia și mai zglobie ca o pitulice. Și-i mlădioasă ca un fir de bambus. Zâmbetul ei e plin de gingășie, și gingașe-i sunt și mișcările. Când o cuprind la piept, nu-mi rupe brațul. Și când se-nclină peste mine, se-nclină cu sfioasă duioșie; dacă se-așează pe genunchii mei, nu cade greu, ci se așază dulce ca fulgul unei păsări…”

Află, dar, dolofano, că pentru mine, cea zveltă și subțire, ard toate inimile. Eu stârnesc patimile cele mai cumplite și-i fac pe cei prea simțitori să-nnebunească.

Pe mine, în sfârșit, m-asemuie cu vița cea cățărătoare, care se-nlănțuie atât de moale pe trunchiul palmierului. Eu sunt gazela zveltă cu ochi umezi și galeși. Și numele meu de Hurie nu este purtat pe nedrept.

În ce te privește, grăsano, lasă-mă acum să-ți spun tot adevărul…:

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute treizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…lasă-mă acum să-ți spun tot adevărul.

O, morman de grăsime și carne, când umbli parcă ești o rață; când mănânci, parcă ești un elefant. În toate ești nesățioasă, iar când te culci n-ai vrea să te mai scoli.

De altminteri, care ar fi bărbatul atât de mare încât să te poată cuprinde cu grămezile tale de șunci?

Că și dacă s-ar afla asemenea bărbat și te-ar cuprinde, tu l-ai ține departe cu pântecul tău cel umflat.

Și de-aceea nici nu pari că, așa, grasă cum ești, ai mai fi bună și de altceva decât ca marfă la vreo zahana.

Sufletu-ți și el tot la fel ca trupu-i. Giugiulelile tale așa-s de aspre, că-l înnăbușă pe cel giugiulit. Zbenguielile tale așa-s de grele că îl omoară. Și tot râsul tău așa-i de înfricoșător, că sparge și osul urechii. Iubitul tău când îți suspină-n brațe, abia-abia de poți să mai răsufli; când te strânge la piept, ești leoarcă și năclăită de sudoare.

Când dormi, sforăi amarnic; când ești trează, sufli ca bivolițele: de-abia poți să te muți din loc în loc; și când te odihnești, îți ești povară ție însăți. Viața îți trece mestecând din fălci, ca vacile, și râgâind ca și cămilele.

De te privește cineva din față, ești bivoliță; de te privește dintr-o parte, ești cămilă; de te privește dindărăt, ești un burduf umflat.

În sfârșit, despre tine, de bună seamă, a spus poetul:

Ca un burduf e, greu și plin;
Cu șold cât dealul, că, mișcându-l
Oleacă doar, cât de puțin,
Cutremură sub ea pământul.

Și dacă numai ar tuși
La Răsăritul lumii-o dată,
Apusu-ntreg s-ar prăbuși
Ca-ntr-un vârtej, cu lumea-i toată.

La cuvintele acestea ale Huriei-de-Rai, Ali El-Yamani, stăpânul ei, grăi:

— În adevăr, o, Huria, vorbirea ta-i de pomină! Și tu, Lună-Plină, ai vorbit minunat. Ci acuma se cade să vă-ntoarceți la locurile voastre, ca să lăsați să vorbească bălaia și roșcovana.

Atunci Soare-n-Amiaz și Văpăie-de-Jar se ridicară și veniră să steie față. Și mai întâi grăi fetișcana cea bălaie către potrivnica ei.

— Eu sunt bălaia cea atât de-ndelung zugrăvită în *Coran!* Pe mine m-a pomenit Allah atunci când a rostit: „Galbenul e culoarea care bucură toate privirile!“ Așa-ncât eu sunt cea mai frumoasă dintre culori!

Culoarea mea e o minune, frumusețea mea e un hotar, iar farmecul meu e un vis. Căci culoarea mea dă aurului preț și dă soarelui și celorlalte stele desăvârșire.

Ea împodobește și mere și piersici, și-i dă șofranului lucire. Eu dau sclipire nestematelor, și grânelor coapte lumină.

Tot eu dărui podoaba toamnelor! Și nici pământul n-ar fi atât de frumos fără covorul lui de frunze pe care razele de soare l-au smălțuit cu strălucirea mea.

Ci tu, ruginio, când culoarea ta răsare-n vreun lucru, e de-ajuns ca să-i scadă din preț. Nimica nu-i mai de rând și mai hâd. Privește bivolii, măgarii, lupii, câinii: sunt ca și tine.

Spune-mi un singur lucru-n care culoarea ta să fie văzută cu plăcere. Nici florile, nici nestematele n-au fost vreodată ruginii; numai arama cea murdară are culoarea ta.

Tu nici albă nu ești, nici neagră. Așa-ncât nu te poți făli cu niciun merit al acestor două culori, cu nicio vorbă ce se poate spune întru lauda lor!

La aceste cuvinte ale bălaiei, stăpânul ei grăi:

— Acum să vorbească și Văpaie-de-Jar!

Atunci fetișcana cea roșcovană lăsă un zâmbet să-i strălumineze cele două șiruri de mărgăritare ale dinților și, cum avea, afară de culoarea cea focoasă niște forme gingașe, un mijlocel minunat, niște trăsături potrivite, mișcări alese și plete de jar curgând în grele cosițe până pe spatele-i vrăjitor, începu prin a-și arăta mai întâi nurii, într-o clipă de tăcere, după care grăi către potrivnica ei cea bălaie:

Slăvit fie Allah care m-a zămislit nici peste măsură de grasă, nici uscată ca de boală, nici neagră ca praful de cărbune, ci a îngemănat în mine, cu un meșteșug de minune, culorile cele mai gingașe și formele cele mai ispititoare.

De altmintrelea, toți poeții au nălțat laudă frumuseților mele în toate limbile de pe lume, și toate vârstele și toate mințile pe mine m-au râvnit anume.

Ci, ca să nu-mi aduc singură laude, că nici nu e de trebuință, iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute treizeci și opta noapte

Ea urmă:

…iată numai câteva stihuri ticluite întru slăvirea mea.
Un poet a spus:

Roșcovanele au în firea lor
Un tainic simț. De știi, și dacă vrei
Să-l vezi, n-ai să mai simți vreun dor
Să mai privești și alt fel de femei.

Ele cunosc deplin subtila artă
De-a te vrăji cu ceea ce-i plăcut,
Și-ar fi în stare, dacă-ar vrea, să-l piardă
Chiar și pe îngerul Harut.

Un altul a spus:

Mi-e dragă-o roșcovană-ncântătoare,
Cu trup ca lancea dreaptă și subțire,
Și care m-a vrăjit cu-a ei culoare.

Iar mătăsoasa-i umbră, ce-n neștire

Împodobește gâtu,-amăgitoare,
De-atâtea ori m-a fermecat cu totul!

Culoarea ei scăldată-n strălucire
Revarsă un parfum pe care potu-l
Asemui cu cel de sfânt aloe.

Iar când și-ntinde noaptea lin năvodul,
Ea se strecoară-atunci la mine-n voie,
Și-o țin alături, dulce, lângă mine,

Până ce însăși noaptea, anevoie,
Își schimbă-ncet culoarea și devine
Ca visurile noastre prea senine.

Ci tu, o, galbeno, ești veștedă ca frunzele de mulukia cele de soi rău, culese la Bab El-Luk, ațoase și aspre.

Tu ai culoarea oalei de lut ars, de care se slujesc negutătorii de căpățâni de oaie.

Ai luciul humei de olar și-al orpimentului ce se folosește la hammam pentru smulsul perilor; și ești ca iarba câinelui.

Ai chipul ca arama cea galbenă, asemănător poamelor din pomul Zakum cel din iad, care în loc de fructe e plin cu căpățâni de dimoni.

Și despre tine a și spus poetul:

Mi-a dat destinul o femeie-atât
De galbenă încât, privind-o doar,
Simt că-mi plesnește capul de amar,
Iar inima și ochii de urât.

Și dacă sufletu-mi nu va putea
S-o dea uitării, am să-mi pun de gât
Un ștreang ori, blestemând și amărât,
Să-mi dau cu pumnii-n cap până-oi crăpa.

Când Ali El-Yamani auzi aceste cuvinte, se cutremură de plăcere și se porni pe-un râs de se dete cu picioarele-n sus; după care le spuse celor două fetișcane să se așeze la locurile lor; și, ca să le dovedească tuturora bucuria pe care o avusese ascultându-le, le dărui daruri bogate, la fel la toate, haine frumoase și nestemate de pe pământ și din ape.

— Și-aceasta-i, o, emire al dreptcredincioșilor, spuse Mohammad El-Bassri către califul El-Mamun, povestea celor șase fetișcane care și-acuma trăiesc cu bună pace între ele, în casa stăpânului lor Ali El-Yamani, la Bagdad, cetatea noastră.

califul fu încântat cum nu se mai poate de povestea aceasta și întrebă:

— Ci, o, Mohammad, știi tu baremi unde se află casa stăpânului acestor fetișcane? Și te-ai putea tu duce să-l întrebi de nu vrea cumva să le vândă? Dacă vrea să le vândă, cumpără-mi-le și adu-mi-le.

Mohammad răspunse:.

— Ceea ce pot să-ți spun, o, emire al dreptcredincioșilor, e că nu am nicio îndoială că stăpânul acestor roabe n-o să vrea să se despartă de ele, întrucât le-ndrăgește peste poate!

El-Mamun spuse:

— Ia la tine, ca preț pentru fiecare, zece mii de dinari: ceea ce face în totului tot șaizeci de mii de dinari. Dă-le din partea mea acestui Ali El-Yamani și să-i spui că le vreau pe cele șase roabe ale lui!

La vorbele acestea ale califului, Mohammad El-Bassri se grăbi să ia dinarii porunciți și se duse să-l caute pe stăpânul roabelor, căruia-i spuse dorința emirului dreptcredincioșilor. Ali El-Yamani, la început, nu cuteză să nu primească cererea califului și, luând cei șaizeci de mii de dinari, le dădu pe cele șase roabe lui Mohammad El-Bassri, care le duse îndată dinaintea lui El-Mamun.

califul, dacă le văzu, fu cum nu se poate mai încântat, și de culoarea, și de purtările lor alese, și de mintea lor iscusită, și de feluritele lor haruri. Și dădu fiecăreia dintre ele, în haremul lui, câte un loc de seamă, și, vreme de mai multe zile, putu să se bucure de desăvârșirile și de frumusețile lor.

Estimp, stăpânul dintâi al celor șase, Ali El-Yamani, simți singurătatea apăsându-l și începu să se căiască de spaima care îl făcuse să se supună dorinței califului. Și, într-o zi, ajungând la cap de răbdare, îi trimise califului o scrisoare plină de o deznădejde mare, și în care, printre alte lucruri amare, erau și stihurile următoare:

Salutul meu cel plin de jale
Străbată negură și vânt,
Și-ajungă la acelea care
M-au frânt cu despărțirea grea!
Ele sunt ochii mei, ah, ele
Îmi sunt urechile, și sunt
Și hrana mea, și băutura,
Grădina, cerul, viața mea!

De când am fost lipsit de ele,
Mă-nec în jale și dureri.
Nimica nu mă mai încântă,
Nimica nu mă mai alină.
Iar pleoapele-mi, de doruri arse
Și plânse de nemângâieri,
Nu mai cunosc, sărman de ele,
Nici dulcea somnului hodină!

De ce nu le-oi fi-nchis, nătângul,
În ochii mei, pe toate șase?
Să le fi-nchis pe toate șase
Sub negurile pleoapei mele,
Ascunse-adânc, până la moarte,
Pe veci iubite și frumoase,
Să le fi fost păstrat ca-n umbra
Unor perdele mari și grele.

Durere! Neagra mea durere!
Mai bine mi-ar fi fost, îmi pare,
Să nu mă fi născut pe lume,
Sau să nu le fi cunoscut,
Decât să-mi lase-nfipte-n coaste
Săgețile ucigătoare ale privirii lor cu care
M-au doborât și m-au pierdut.

După ce califul El-Mamun citi această scrisoare, cum avea un suflet bun, porunci să fie chemate degrabă cele șase fetișcane, le dete la fiecare câte zece mii de dinari, și haine minunate, și alte daruri bogate, și le trimise pe dată îndărăt la stăpânul lor de-altă dată.

Când Ali El-Yamani le zări, sosind mai frumoase decât fuseseră ele vreodată, și mai bogate, și mai fericite, fu peste măsură de bucuros, și trăi mai departe cu ele-mpreună în desfătări și în plăceri, până ce sosi și a toate Despărțitoarea.

— Ci, spuse Șeherezada mai departe, să nu crezi, o, rege mult fericit, că toate poveștile câte până acuma le-ai auzit sunt mai de prețuit sau că ar fi de asemuit cu *Povestea Orașului-de-Aramă,* pe care am păstrat-o ca să ți-o povestesc noaptea următoare, dacă vei binevoi, de bună seamă.

Și micuța Doniuzada strigă:

— O, ce drăguță ai fi de ne-ai povesti, așteptându-te iar, primele vorbe măcar!

Atunci Șeherezada zâmbi și grăi:

Se povestește că a fost un rege — numai Allah e rege!...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Povestea orașului-de-aramă

Într-a trei sute treizeci și noua noapte

Șeherezada urmă:

Se povestește că a domnit la Damasc, în scaunul de domnie al califilor ommiazi, un rege — numai Allah e rege! — care se chema Abdalmalek ben-Mervan. Îi plăcea să stea adesea la taifas cu înțelepții din împărăția lui, despre stăpânul nostru Soliman ben-Daud (cu el fie rugăciunea și pacea!), despre virtuțile lui, despre puterea lui nemărginită asupra fiarelor din pustie, a efriților ce umplu văzduhurile și a giniilor din ape și de pe subpământuri.

Într-o zi, pe când califul, ascultând istorisirea ce i se istorisea despre niște vase vechi de aramă pline cu un abur negru și ciudat, de forme diavolești, se minuna peste măsură și părea că s-ar îndoi de adevărul unor asemenea fapte de netăgăduit, dintre oaspeți se ridică Taleb ben-Sehl, călător vestit, care adeveri istorisirea ce-o ascultaseră și adăugă:

— Cu adevărat, o, emire al dreptcredincioșilor, aceste vase de aramă nu sunt decât vasele în care au fost închise, în vremurile de demult, giniile ce n-au vrut să se supună poruncilor lui Soliman, și care au fost aruncate, după ce au fost pecetluite cu pecetea cea înfricoșătoare, în adâncurile mării muginde, la țărmurile Maghrebului, în Africa de la apus. Și aburul care se scurge din ele nu este altceva decât sufletul cel înghesuit acolo al efriților, și care nu pregetă să capete iară în văzduhul slobod forma lor cea cumplită dintru începuturi.

La cuvintele acestea, dorința de a vedea asemenea minunății, precum, și uimirea califului Abdalmalek crescură peste poate, așa încât îi spuse lui Taleb ben-Sehl:

— O, Taleb, mult aș vrea să văd și eu unul dintre acele vase de aramă în care sunt închiși efriții ca un abur. Socoți că lucru-i cu putință? De s-ar putea, sunt gata să pornesc eu însumi să fac cercetările de trebuință. Hai, spune.

Taleb răspunse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, poți avea un vas de acesta chiar aci, fără a te duce tu, după el, și fără să-ți trudești slăvitul trup. Pentru asta nu ai decât a trimite o scrisoare emirului Mussa, locțiitorul tău din țara Maghrebului. Căci muntele sub care se află marea unde zac vasele acelea este legat cu Maghrebul printr-o limbă de pământ ce poate fi străbătută cu piciorul gol. Emirul Mussa, primind scrisoarea ta, n-are să zăbovească a împlini poruncile stăpânului nostim califul.

Cuvintele acestea avură puterea de a-l hotărî pe Abdalmalek care, pe dată, îi spuse lui Taleb:

— Și cine mai bine ca tine, o, Taleb, este în stare să meargă numaidecât în țara Maghrebului să ducă scrisoarea mea emirului Mussa, locțiitorul meu? Îți dau puteri depline să iei din visteria mea tot ce socoti tu că este

de trebuință pentru cheltuielile de călătorie și să iei câți oameni îți trebuie ca să te însoțească. Ci dă zor, o, Taleb!

Și pe loc califul scrise cu mâna lui scrisoarea către emirul Mussa, o pecetlui și o înmână lui Taleb care sărută pământul dinainte-i și, de îndată ce pregătirile se isprăviră, porni de sârg către Maghreb unde ajunse fără de niciun necaz.

Emirul Mussa îl primi cu bucurie și cu toate cinstirile datorate unui trimis al emirului dreptcredincioșilor; și Taleb îi înmână scrisoarea. Și, după ce o citi și pricepu despre ce e vorba, o duse la buze, pe urmă la frunte, și grăi:

— Ascult și mă supun!

Și numaidecât trimise să fie chemat la el șeicul Abdossamad, un bărbat ce străbătuse toate locurile de pe pământ locuite de oameni, și care acum își petrecea zilele bătrâneții însemnând cu grijă, pentru cei ce vor veni, toate câte cunoscuse într-o viață întreagă de călătorii. Și când șeicul sosi, emirul Mussa îl salută cu multă cuviință și îi spuse:

— O, șeicule Abdossamad, iată că emirul dreptcredincioșilor îmi trimite poruncă să caut vasele cele vechi de aramă în care giniile răzvrătite au fost închise de către stăpânul nostru, Soliman ben-Daud. Ele zac pe fundul unei mări ce se află la piciorul unui munte care zice-s-ar că se află la țărmurile cele mai îndepărtate ale Maghrebului. Măcar că de multă vreme cunosc țara toată, n-am auzit niciodată pomenindu-se de această mare și de vreun drum care să ducă într-acolo; ci tu, o, șeicule Abdossamad, care ai străbătut lumea întreagă, tu de bună seamă că știi de muntele acela și de marea aceea.

Șeicul cugetă vreme de un ceas și răspunse:

— O, emirule Mussa ben-Nossair, despre muntele acela și despre marea aceea am mai auzit eu cândva; ci nici până astăzi n-am putut, cu toată râvna mea, să ajung la ele: drumul care duce acolo este tare anevoios din pricina lipsei de apă din fântâni; și e nevoie de mai bine de doi ani și câteva luni spre a ajunge, și încă și de mai mult spre-a te întoarce, dacă te mai poți cumva întoarce dintr-o țară ai cărei locuitori n-au dat niciun semn de viață, niciodată, și care trăiesc într-un oraș așezat, zice-se, chiar pe vârful muntelui cu pricina, un oraș în care nimenea n-a putut încă să intre și care se numește Orașul-de-Aramă.

Și, spunând aceste cuvinte, bătrânul tăcu, mai cugetă o vreme, și adăugă:

— Și nu trebuie să-ți ascund, o, emirule Mussa, nici că drumul acesta este semănat cu primejdii și cu piedici înfricoșătoare, și că el trece printr-o pustie locuită de efriți și de ginii, străjeri ai acelor pământuri neatinse de picior de om încă din vremurile cele de demult. Află, dar, o, Ben-Nossair, că în acele ținuturi de la marginile cele mai dinspre apus ale pământurilor africane fiii oamenilor nu au slobozenie să calce; numai doi dintre aceștia au putut să le străbată: unul este Soliman ben-Daud, iar celălalt Alexandru-cel-cu-Două-Coarne. Și din acele vremi apuse, tăcerea s-a înstăpânit peste acele întinderi. Dacă tu ții, așadar, fără păsare față de atâtea piedici tainice și față de atâtea primejdii, să îndeplinești poruncile califului, și te ispitești să faci o asemenea călătorie într-o țară fără urmă de drum și fără nicio altă călăuză decât sluga ta, pune să se încarce cu burdufuri pline cu apă o mie de cămile, și alte o mie de cămile cu hrană și cu provizii; ia cât mai puțini paznici cu tine, căci nicio putere omenească nu ne va putea izbăvi de mânia puterilor cele întunecate a căror stăpânire o s-o încălcăm, și n-avem de ce să le supărăm cu mulțimea noastră de oaste amenințătoare și

zadarnică. Și când vei fi gata, să-ți faci diata, o, emirule Mussa, și să pornim.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorit mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzecea noapte

Ea urmă:

…să-ți faci diata, o, emirule Mussa, și să pornim.

La aceste cuvinte, emirul Mussa, ocârmuitorul Maghrebului, după ce chemă în ajutor numele lui Allah, nu mai vroi să stea o clipă la șovăială! îi strânse pe toți maimarii oștilor și ai împărăției lui, lăsă totul cu legământ în fața lor și îl numi ca înlocuitor al lui pe fiul său Harun. După care, puse să se facă pregătirile cuvenite, nu luă cu sine decât câțiva oameni aleși pe sprânceană și, însoțit de șeicul Abdossamad și de Taleb, trimisul califului, porni pe drumul către pustie, urmat de o mie de cămile încărcate cu apă, și de alte o mie încărcate cu hrană și cu provizii.

Caravana merse prin singurătăți nesfârșite zile și luni în șir, fără să întâlnească în calea ei nicio ființă vie prin acele nemărginiri netede ca o mare liniștită. Și călătoria ținu așa mai departe prin tăcerea neclintită până ce într-o zi zăriră în depărtare ca un fel de nor sclipitor la dunga zării, către care se îndreptară. Și văzură că era o clădire cu ziduri înalte de oțel chinezesc, sprijinită pe patru rânduri de coloane de aur, măsurând de jur-împrejur câte patru mii de pași fiecare. Ci bolta acelui palat era de plumb și slujea ca loc de popas pentru miile de ciori care erau singurii locuitori ce se zăreau sub cer. În peretele cel mare se deschidea o ușă groasă de abanos vrâstat cu aur, iar pe o placă uriașă de metal roșu se afla o tablă, pe care se puteau citi, scrise în slove ioniene, aceste cuvinte pe care șeicul Abdossamad le cunoscu și pe care le tălmăci emirului Mussa și însoțitorilor săi:

Intră și-nvață cu luare-aminte
De la stăpânii de mai înainte.

Dorm toți, trecuți deodată-n somnuri grele,
La umbra lungă-a turnurilor mele.

Căci moartea-n umbră i-a purtat curând.
S-au spulberat ca niște paie-n vânt.

Emirul Mussa fu cum nu se poate mai tulburat auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea bătrânul Abdossamad, și murmură:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah!

Pe urmă spuse:

— Să intrăm!

Și, urmat de tovarășii lui, trecu pragul ușii celei mari și intră în palat.

În fața lor se ivi atunci, înconjurată de zborul mut al păsărilor mari și negre, în goliciunea lui de piatră, un turn al cărui vârf se pierdea din

privire și la piciorul căruia se rânduiau roată patru șiruri de morminte ce înconjurau un sarcofag măreț de cleștar sclipitor, împrejurul căruia se putea citi inscripția aceasta, săpată în scriere ioniană, cu litere de aur împodobite eu nestemate:

Beția bucuriei a trecut
Ca un fior de frig abia-nceput.

De câtă faimă și ce strălucire
M-am bucurai la vremea-mi de murire!

Câte cetăți nu răsunară greu
De sub copitele calului meu!

Ca un simun schimbai orașe-n fum!
Ca fulgerul arsei domnii în scrum!

De carul meu târât-am regi puhoi!
I-am hotărât pământului legi noi!

Și iată-acum! Beția a trecut,
Ca un fior de frig abia-nceput,

Fără să lase urma unui chip
Cât măcar lasă spuma pe nisip

M-a doborât nenduplecata moarte!
N-au fost puteri s-o-ntoarcă-n altă parte.

Nu m-au putut scăpa de gheara ei
Nici oștile și nici curtenii mei.

Ascultă, călătorule, acum,
Vorbe pe care gura mea, nicicum,

Pe când trăiam, nu le-a mai spus vreodată!
Păstrează-ți pururi inima curată!

Bucură-te în pace și cuminte
De tihna vieții, și de cât cuprinde

Din frumusețea pururea nălucă.
Pentru că moartea mâine-o să te ducă.

Mâine, pământul are să răspundă
Celor ce le-or striga cu fața cruntă:

„E mort! Din sânul meu nu mai dezlegi
Pe cei pe care i-a închis pe veci!“

Auzind aceste cuvinte, pe care le tălmăcea șeicul Abdossamad, emirul Mussa și tovarășii lui nu se mai putură opri să nu plângă. Și stătură multă vreme în picioare acolo, în fața sarcofagului și a mormintelor, repetându-și

jalnicele cuvinte. Pe urmă se îndreptară către turnul care era închis cu o ușă cu două canaturi de abanos, pe care se citea inscripția aceasta, săpată și ea tot în litere ioniene împodobite cu nestemate:

În numele Celui ce-n veci nu piere
Și care e în veci neschimbător,
Domn al tăriei și stăpân puterii —
Ia bine-aminte, tu, cel călător
Pe-aceste locuri: fugi de îngâmfare,
Căci totu-i nălucire-nșelătoare.

Ia bine-aminte, deci, la pilda mea,
Nu te lăsa-nșelat de ce-i părere,
Căci te vei prăvăli-n genunea rea.

Să-ți povestesc de marea mea putere:

În grajdurile mele, zece mii
De cai aveam, din cea mai buna rasă,
Slujiți de regii prinși în bătălii
Și-aduși ca robi de-oștenii mei acasă.

Zece mii de cadâne-aveam atunci,
În umbrele iatacurilor mele —
Neștiutoare de dureri și munci,
Din neamuri mari de regi, ca niște stele.

Și mai aveam o mie de fecioare,
Minuni de pe tărâmele minunii,
Cu sâni pietroși și chipuri zâmbitoare,
Mai luminoase decât fața lunii.

Soțiile pe care le-am avut
Mi-au dăruit, să-mi fie bucurie,
Coconi regești, cum nu s-au mai văzut,
Urmași viteji ca leii, peste-o mie.

Necântărite-aveam comori întregi!
Și de la Răsărit până-n Apus,
Noroadele, cu crai, cu domni și regi,
Sub brațul oastei mele s-au supus!

Și socoteam cu gândul meu semeț
Cum că puterea mea nu va pieri
Și că durata marii mele vieți
Din veacuri e, și-n veci va dăinui,

Deodată, însă, auzit-am glasul,
Venind ca un răsunet de departe,
Care-mi vestea că e aproape ceasul
Hotărnicit de cel fără de moarte,

Și-am strâns, gândind la soarta mea, ostași:

Vitejii-mi călăreți fără de număr,
Și sutele-mi de mii de pedestrași
Cu spade-n mâni și platoșe pe umăr.

Și-am strâns toți regii prinși în lupte grele,
Și toate-ale oștirii-mi căpetenii,
Și toți maimarii-mpărăției mele,
Supușii toți, de-a valma, sumedenii.

Și tot ce-aveam în sipete și-n lăzi,
În fața tuturora am adus,
Comori din trude-amare și din prăzi,
Și tuturora le-am grăit și-am spus:

„Grămezi de aur și argint — comori
Necântărite — vi le dau pe rând,
Dacă-mi puteți spori izbăvitor
Cu-o singură zi viața pe pământ”.

Ci ei au stat cu ochii-n jos, tăcând.
Iar sufletu-mi pieri ca fumu-n vânt,

Și-ajunse-al morții negre adăpost
Palatul meu. Iar numele cu care
M-au preaslăvit, pe când trăiam, a fost:
Kus ben-Sedadî ben-Aad cel Mare.

Auzind acestea, emirul Mussa și tovarășii lui izbucniră în hohote de plâns. După care, intrară în turn și începură să străbată sălile cele uriașe, locuite de pustiu și de tăcere. Și așa ajunseră până la urmă într-o încăpere, mai mare decât toate celelalte, rotunjită ca o boltă, și care, singura din turn, avea o masă uriașă din lemn de santal, minunat lucrată, și pe care se zărea inscripția aceasta scrisă în litere frumoase, asemenea celor de mai înainte:

Cândva, aici, la masă,
Ședeau, sub mari cununi,
O mie de regi chiori
Și-o mie cu ochi buni.
Acuma, în mormânt,
Stau, orbi, cu toți, la rând.

Uimirea emirului Mussa spori și mai mult înaintea acestei taine; și, neputând să-i găsească dezlegarea, își însemnă și aceste cuvinte pe pergamentele lui; apoi ieși din palat, tulburat peste măsură, și porni mai departe, cu însoțitorii lui, pe calea către Orașul-de-Aramă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patru zeci și una noapte

Ea urmă:

…porni mai departe, cu însoțitorii lui, pe calea către Orașul -de-Aramă,

Merseră ei o zi, merseră două, merseră trei, până seara. Atunci văzură ivindu-se înaintea lor, așezat pe o temelie înaltă și luminat de razele roșii ale soarelui în asfințit, un călăreț stând nemișcat și ținând în vânt o lance lată de fier ce părea o flacără vie, de culoarea astrului de foc din zare.

Când ajunseră aproape de tot de năluca aceea, văzură că și călărețul și calul lui și temelia pe care ședeau erau de aramă, iar pe fierul lancei, pe latura luminată de cele din urmă raze ale soarelui, erau săpate în litere de jar cuvintele acestea:

„Neînfricați călători ce-ați pătruns până la pământurile oprite, acum nu vă mai puteți întoarce de unde ați venit.

Dacă nu cunoașteți drumul către Oraș, împingeți-mă cu mâinile și rotiți-mă pe temelia mea, apoi îndreptați-vă încotro voi rămâne întors cu fața“.

Atunci emirul Mussa se apropie de călăreț și îl împinse cu mâna. Și deodată, cu iuțeala fulgerului, călărețul se răsuci și se opri cu fața în partea cu totul dimpotrivă celeia pe care o urmaseră călătorii. Iar șeicul Abdossamad recunoscu că într-adevăr se înșelase și că noua cale era calea cea bună.

Îndată caravana, întorcându-se îndărăt, porni pe calea cea nouă și își urmă călătoria, zile și zile în șir, până ce ajunse, într-un fapt de seară, în fața unui stâlp de piatră neagră, de care era legată în lanțuri o făptură ciudată, din care nu se vedea decât o jumătate de trup, cealaltă jumătate fiind îngropată adânc în pământ. Trunchiul acela ce ieșea din pământ părea un gurgui hâd, răsădit acolo de puterile iadului. Era negru și mare ca un trunchi de palmier bătrân și uscat, văduvit de frunzele lui. Avea două aripi uriașe și negre, și patru mâini, dintre care două erau ca labele cu gheare ale leilor. Un păr țepos ca părul cel aspru din coada măgarului sălbatic se zburlea crunt pe țeasta lui înfricoșătoare. În găvanele ochilor, ardeau lumini roșii, pe când fruntea cu două rânduri de coarne de bou era găurită de un ochi ce se holba țintă, împietrit, aruncând sclipiri verzi, ca ochii de tigru ori de panteră.

La ivirea călătorilor, trunchiul începu să-și zbată brațele, scoțând strigăte înfricoșătoare și frământându-se deznădăjduit, de parcă ar fi vrut să-și rupă lanțurile ce-l țineau legat de stâlpul cel negru, Și caravana, cuprinsă de o spaimă mare, încremeni pe loc, nemaiavând putere nici să meargă înainte, nici să dea îndărăt.

Atunci emirul Mussa se întoarse către șeicul Abdossamad și îl întrebă:

— Poți tu, cumva, o, preacinstite șeic, să ne spui ce poate fi aceasta?

Șeicul răspunse:

— Pe Allah! o, emire, aceasta trece de înțelegerea mea.

Și emirul Mussa zise:

— Atunci du-te mai aproape și întreabă-l. Poate ne-o lumina chiar el.

Și șeicul Abdossamad nu vroi să arate că șovăie: se apropie de arătare și îi strigă:

— În numele Atoatestăpânitorului care ține sub mâna lui împărățiile cele văzute și cele nevăzute, te juruiesc să-mi răspunzi. Spune-mi cine ești, de când ești aici, și care-i pricina ce ți-a cășunat o pedeapsă așa de ciudată.

Atunci trunchiul lătra. Și iată ce vorbe înțeleseră emirul Mussa, șeicul

Abdossamad și tovarășii lor:

— Sunt un efrit din neamul lui Eblis, tatăl ginnilor. Mă numesc Daeș ben-Alaemaș. M-a înlănțuit aici Puterea cea Nevăzută, până la sfârșitul veacurilor.

Odinioară, în țara aceasta, ocârmuită de Regele-Mării, Orașul de Aramă se afla sub ocrotirea unei zeițe cioplite din agat roșu, paznic și locuitor al acelei zeițe fiind eu. Căci, cu adevărat, îmi alesesem un lăcaș înlăuntrul ei; și din toate țările veneau mulțimi de oameni să-și afle soarta prin mijlocirea mea și să asculte prorocirile și prezicerile mele despre viitor.

Regele-Mării, căruia și eu îi eram supus, avea sub stăpânirea lui toată oastea duhurilor răzvrătite împotriva puterii lui Soliman ben-Daud; și mă numise căpetenie peste oastea aceasta, în caz că ar izbucni vreun război între el și acel înfricoșător stăpân al ginnilor. Și războiul acesta nu întârzie mult, într-adevăr, până ce să izbucnească.

Regele-Mării avea o fată așa de frumoasă, că faima ei ajunsese până la urechile lui Soliman. Și Soliman, dorind s-o aibă printre soțiile lui, trimise un sol la Regele-Mării ca să i-o ceară de soție și totodată să-i poruncească să sfarme statuia de agat și să mărturisească anume că nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah și că Soliman este profetul lui. Și îl amenința cu mânia și cu răzbunarea sa, de nu se va supune numaidecât dorințelor lui.

Atunci Regele-Mării își adună vizirii și căpeteniile ginnilor și le spuse:

— Iată că Soliman mă amenință cu tot felul de năpaste, ca să mă silească să i-o dau pe fata mea și să sfarm statuia ce slujește de lăcaș căpeteniei voastre Daeș ben-Alaemaș. Ce gândiți voi despre amenințările lui? Să mă plec ori să-i stau împotrivă?

Vizirii răspunseră:

— Și ce ai avea, o, rege al nostru, să te temi de puterea lui Soliman? Puterile noastre sunt pe puțin tot atâta de tari ca și ale lui. Și vom izbuti noi să i le nimicim.

Apoi se întoarseră către mine și-mi cerură sfatul. Atunci eu spusei:

— Singurul nostru răspuns către Soliman este să-l ciomăgim bine pe trimisul lui.

Și fapta se săvârși pe dată. Și-i spuserăm trimisului:

— Întoarce-te acuma să-i povestești stăpânului tău ce-ai pățit.

Când Soliman a aflat cum a fost pătimit trimisul lui, s-a mâniat peste măsură și a strâns numaidecât toate puterile pe care le avea la îndemână – duhuri, oameni, păsări și animale. A încredințat lui Assaf ben-Barkhia puterea peste oștile omenești, și lui Domriat, regele efriților, puterea peste toată oastea duhurilor, în număr de șaizeci de milioane, și peste cea a animalelor și a păsărilor de pradă, venite din toate părțile universului și din insulele și din mările pământului. Și când totul fu gata, Soliman porni în fruntea acelei amarnice oștiri să năpădească țara Regelui-Mării, domnul meu. Și cum ajunse, își orândui oastea în rânduri de bătălie.

Așeză, mai întâi, la cele două aripi, animalele, rânduite după ranguri, în patru șiruri, și puse în văzduhuri păsările cele mari de pradă, menite să slujească de străji, spre a-l vesti despre mișcările noastre și a se repezi deodată asupra luptătorilor noștri ca să le crape și să le scoată ochii. Oastea din frunte o alcătui din oameni, iar pe cea din spate din duhuri; și puse de-a dreapta lui pe vizirul Assaf ben-Barichia, iar de-a stânga pe Domriat, regele efriților din văzduh. El rămase la mijloc, stând pe un jeț de porfiră și de aur, purtat de patru elefanți așezați roată. Și dete semnul de bătălie.

Îndată se auzi o larmă, sporind pe măsură ce se apropiau în galop și în zbor năvalnic duhurile, oamenii, păsările de pradă și fiarele de război; și scoarța pământului răsuna sub năpraznicul bubuit al pașilor, în vreme ce văzduhurile clocoteau de plesnetele milioanelor de aripi, și de huiete, și de strigăte, și de mugete.

Eu aveam în samă să poruncesc peste oștile aflate în frunte ale duhurilor supuse Regelui-Mării. Detei semn șirurilor mele și mă repezii în fruntea lor asupra oastei de duhuri vrăjmașe de sub porunca regelui Domriat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patru zeci și doua noapte

Ea urmă:

…asupra oastei de duhuri de sub porunca regelui Domriat.

Și, la rându-mi, căutai să răzbesc către căpetenia vrăjmașilor, când deodată văzui că acesta se schimbă într-un munte de flăcări ce se porni să reverse valuri de foc, străduindu-se să mă copleșească și să mă înnăbușe sub sfărmăturile aruncate ce cădeau peste noi în pânze aprinse. Eu, îndemnându-i pe-ai mei, mă apărai și atacai cu îndârjire, multă vreme; și numai când văzui bine că numărul vrăjmașilor avea să mă zdrobească fără putință de scăpare, detei semnul de retragere și scăpai fugind cu bătăi dese de aripă prin văzduh. Ci, la porunca lui Soliman, furăm hăituiți și împresurați din toate părțile deodată de toți vrăjmașii noștri — duhuri, oameni, animale și păsări; și furăm unii nimiciți, alții zdrobiți sub picioarele patrupedelor, și alții aruncați din slava slăvilor, cu ochii scoși și cu trupurile sfâșiate. Pe mine m-au ajuns după ce m-au fugărit vreme de trei luni. Atunci, prins și strâns de gât, fusei condamnat să fiu legat de acest stâlp negru, până la sfârșitul lumilor, pe când toate duhurile de sub porunca mea fură luate prinse, preschimbate în abur și închise în vase de aramă, pecetluite cu pecetea lui Soliman și aruncate în adâncurile mării ce scaldă zidurile Orașului-de-Aramă.

Ci despre oamenii ce locuiau în această țară nu știu anume ce s-o fi făcut cu ei, înlănțuit cum sunt de când s-a nimicit puterea noastră. Ci, dacă o să vă duceți la Orașul-de-Aramă, poate că le veți vedea urmele și veți afla povestea lor.

Când trunchiul sfârși de povestit, începu să se zbuciume amarnic. Iar emirul Mussa și tovarășii lui, temându-se ca nu cumva să izbutească să se libereze sau să le ceară să ajute la strădaniile lui, nu vroiră să mai stea acolo și grăbiră să-și urmeze calea către Orașul-de-Aramă, ale cărui turnuri și ziduri le și vedeau ivindu-se în depărtări prin roșul înserării.

Când nu mai fură decât la o mică depărtare de Oraș, cum noaptea cădea și lucrurile dimprejur luau o înfățișare potrivnică, hotărâră că-i bine să aștepte până dimineața spre a se apropia de porți; și își așezară corturile ca să-și petreacă noaptea acolo, sleiți cum erau de truda călătoriei.

De-abia mijiră zorii zilei luminând culmile munților dinspre răsărit, că emirul Mussa își și deșteptă tovarășii și porni la drum cu ei pentru a ajunge

la una dintre porțile de intrare. Atunci văzură înaintea lor, în strălucirea dimineții, ridicându-se mărețe zidurile de aramă, atât de lucii de-ai fi zis că sunt ieșite nou-nouțe din tiparele în care fuseseră turnate — și atât de înalte că păreau a fi începutul munților gigantici care le înconjurau și pe coasta cărora păreau încrustate, cum erau făcute la fel, din cine știe ce metal deosebit.

După ce izbutiră să se smulgă din uimirea împietrită în care îi țintuise acea priveliște, cântară cu ochii o poartă pe unde să intre în Oraș. Ci nu găsiră niciuna. Atunci începură să umble de-a lungul zidurilor, nădăjduind că totuși au să găsească o intrare. Ci nu văzură nicio intrare. Și urmară să umble așa ceasuri în șir, fără să vadă nicio poartă și nicio spărtură, nici pe cineva care să se îndrepte înspre Oraș sau care să iasă din el. Și, măcar că era ziua mare, nu auzeau niciun zgomot, nici în afară, nici în lăuntrul cetății, și nu băgau de seamă nicio mișcare, nici pe creasta, nici la piciorul zidurilor. Ci emirul Mussa, fără a-și pierde nădejdea, își îndemna soții să caute mai departe; și umblară așa până seara, și nu văzură decât desfășurându-se înaintea lor linia cea dreaptă a zidurilor de aramă urmând îndoiturile pământului peste văi și culmi, și părând ieșite din chiar sânul pământului.

Atunci emirul Mussa le porunci tovarășilor lui să se oprească pentru odihnă și pentru masă. Iar el se așeză să chibzuiască o vreme asupra celor ce erau de făcut.

După ce se hodini, le spuse tovarășilor lui să stea acolo să vegheze tabăra până ce se va întoarce el, și, urmat de șeicul Abdossamad și de Taleb ben-Sehl, urcă pe un vârf înalt de munte spre a cerceta împrejurimile și a vedea ce-i cu acel Oraș...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci și treia noapte

Ea urmă:

...și a vedea ce-i cu acel Oraș ce nu vroia să se lase călcat de picior de om.

La început, nu putură zări nimic în întuneric, căci noaptea își și îndesise umbrele peste câmpie; ci deodată spre răsărit se făcu o lumină vie, iar pe culmea muntelui se ivi minunată luna, și, într-o clipită, lumină cerul și pământul. Și la picioarele lor se desfășură o priveliște care le tăie răsuflarea. Se aflau deasupra unui oraș de vis.

Sub pânza albă ce cădea de sus, departe-departe, până unde putea răzbate privirea în zările cufundate în noapte, bolți de palate, terase de case, grădini liniștite se înșirau una după alta în cuprinsul de aramă, și canale luminate de lună curgeau în mii de șopote limpezi pe sub umbra clădirilor, pe când jos de tot, un lac ca de argint scălda în adâncu-i rece, oglindindu-le, locurile nopții: ceea ce făcea ca arama zidurilor, nestematele aprinse ale bolților, terasele albe, canalele și lacul tot, ca și umbrele așternute către apus, să strălucească îngemănându-se sub adierea nopții și

sub vraja lunii.

Ci toată întinderea aceea era învăluită într-o tăcere necurmată, ca a unui mormânt. Niciun fel de viață omenească nu părea să se miște acolo jos. Doar niște figuri înalte de aramă, fiecare pe câte un soclu măreț; doar niște călăreți mari, ciopliți în marmoră; doar niște animale cu aripi încremenite într-un zbor nemișcat, toate la fel; iar în văzduh, la înălțimea clădirilor, se roteau singurele ființe mișcătoare în acea nemișcare: mii de lilieci-vampir uriași, în vreme ce, sfâșiind tăcerea împietrită, buhe nevăzute își aruncau bocetele și jalnicele chemări peste palatele moarte. Și peste terasele adormite.

După ce emirul Mussa și cei doi tovarăși ai lui își umplură ochii cu priveliștea aceea ciudată, coborâră de pe munte, minunându-se peste măsura că nu zăriseră, în acel Oraș uriaș, nicio urmă de ființă omenească vie. Și ajunseră la piciorul zidurilor de aramă, într-un loc unde văzură patru inscripții săpate în litere ioniene și pe care șeicul Abdossamad le descifra numaidecât și le tălmăci emirului Mussa.

Cea dintâi inscripție spunea:

O, fiu al omului! Deșarte
Sunt visele ce le visezi,
Căci moartea nu este departe,
În niciun mâine să nu crezi.

E un Stăpân ce risipește
Și neamuri și oștiri, mereu;
Pe crai și regi îi prăbușește,
Cu brațu-i nendurat și greu,
Din fala mândrelor palate
În strâmte neguri de mormânt.
Iar sufletele lor, scăldate
În roua dulcelui pământ,
Sunt preschimbate într-o mână
De scrum sărac și de țărână.

La aceste cuvinte, emirul Mussa grăi:

— O, adevăruri mărețe! O, deșteptare a sufletului pe netezimea pământului!

Și însemnă aceste cuvinte pe pergamentele lui. Ci șeicul și începuse să tălmăcească cea de a doua inscripție, care spunea:

O, fiu al omului! de ce
Ți-acoperi ochii strâns, sub mână?
Cum poți să-ți mai clădești credința
Pe-o lume ce n-o să rămână?

Au tu nu știi că lumea nu-i,
Pe drumul mare către veci,
Decât un scurt popas de-o clipă,
Un biet lăcaș prin care treci?

Ci spune, unde-s marii regi
Care-au durat împărății —
Domni pe Irak, pe Ispahan,

Pe mândrul Corasan, îi știi?
Cuceritori, s-au dus pe rând,
De parcă n-ar fi fost nicicând.

Emirul Mussa scrise și inscripția aceasta, și, tulburat foarte, îl ascultă pe șeicul care tălmăcea a treia inscripție:

O, fiu al omului! se duc
Grăbite zilele în zbor.
Dar tu privești nepăsător
Al vieții tale jalnic crug

Ci cugetă la marea zi
A judecății celei sfinte,
Când Domnului vei sta-nainte
Și drept în ochi îl vei privi.

Unde sunt regii ce-au domnit
La Ind, la Sind, ori la Chilai,
Ori peste-al Nubiei sfânt plai?
Al morții vânt i-a risipit.

Și emirul Mussa grăi:

— Unde sunt stăpânii Sinaiului și ai Nubiei? Prăvăliți în nimicnicie!

Or, cea de a patra inscripție spunea:

O, fiu al omului te-afunzi
Cu sufletul în desfătări,
Și nu vezi cum, pe umeri, Moartea
Îți stă, pândind orice mișcări.

E lumea pânză de paing,
Și-n umbra-i fără nicio treaptă
Stă întunericul de veci
Ce te pândește și așteaptă.

Unde-s acei bărbați vestiți
Duși de-a nădejdilor aripă
Și strălucind ca niște sori
Cu visurile lor de-o clipă?

Au coborât toți în mormânt,
Cu aripa din umeri frântă,
Lăsând palatele pustii,
Prin care cucuveaua cântă.

Emirul Mussa nu-și mai putu stăpâni atunci tulburarea și porni să plângă îndelung cu tâmplele în mâini, zicându-și: „O, taină a nașterii și a morții! De ce să te mai naști, dacă tot trebuie să mori? De ce să trăiești, dacă moartea așterne peste viață uitarea? Ci numai Allah cunoaște sorțile, iar datoria noastră-i să ne plecăm cu supunere tăcută. După ce cugetă așa un răstimp, porni iarăși la drum cu tovarășii săi, către tabără, și porunci

oamenilor lui să se aștearnă numaidecât pe treabă și să întocmească din trunchiuri și din crengi de copaci o scară lungă și trainică, cu care să se poată urca până pe creasta zidurilor, ca să încerce să pătrundă astfel în acel Oraș fără porți. Pe dată oamenii alergară să caute lemne și crengi groase și uscate, le ciopliră cum putură mai bine cu săbiile și cu jungherele lor, le înnădiră între ele cu turbanele, cu centurile, cu frânghiile de la cămile, cu chingile și curelele de la hamuri, și izbutiră să întocmească o scară destul de înaltă spre a urca pe ea până în vârful zidurilor. Duseră apoi scara până la locul cel mai prielnic, o proțăpiră din toate părțile cu pietre mari și, chemând în ajutor numele lui Allah, începură să se cațere binișor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci și patra noapte

Ea urmă:

…începură să se cațere binișor, cu emirul Mussa în frunte. Câțiva rămaseră însă la piciorul zidurilor, ca să vegheze tabăra și împrejurimile.

Emirul Mussa și tovarășii lui umblară ce umblară o vreme și, până la urmă, ajunseră dinaintea a două turnuri legate între ele printr-o poartă de aramă, cu canaturile închise și ferecate atât de desăvârșit că nu s-ar fi putut vârî nici vârful unui ac printre ele. Pe poarta aceea era cioplit chipul unui călăreț de aur care ținea brațul întins și palma deschisă; iar pe podul palmei erau scrise cu litere ionice aceste cuvinte pe care șeicul Abdossamad le citi numaidecât și le tălmăci astfel: „Freacă de douăsprezece ori cuiul ce se afla în buricul meu.“

Atunci emirul Mussa, măcar că era tare uluit de aceste cuvinte, se apropie de călăreț și băgă de seamă că avea într-adevăr un cui de aur înfipt chiar în mijlocul buricului. Întinse mâna și frecă acel cui de douăsprezece ori. Iar la cea de a douăsprezecea frecare, cele două laturi ale porții se deschiseră larg către o scară de piatră roșie ce cobora răsucită. Numaidecât emirul Mussa și tovarășii lui porniră pe treptele acelei scări, care îi duse în mijlocul unei săli ce da de-a dreptul spre o uliță în care se aflau niște străjeri înarmați cu arcuri și cu spade. Și emirul Mussa spuse:

— Să mergem și să vorbim cu ei, până ce nu se iau de noi.

Se apropiară, așadar, de străjerii aceia, dintre care unii ședeau în picioare, cu pavezele la mână și cu săbiile trase, iar alții ședeau pe câte ceva sau tolăniți pe jos; și emirul Mussa, întorcându-se către cel ce părea să le fie căpetenie, îi ură bună pace, cu multă cuviință; ci omul nici nu se clinti și nu-i răspunse la salamalek; iar ceilalți străjeri rămaseră și ei tot atât de nemișcați și cu ochii țintă, nedându-le noilor-veniți mai multă luare aminte decât dacă nu i-ar fi văzut deloc.

Atunci emirul Mussa, văzând că străjerii nu pricepeau arăbește, îi spuse șeicului Abdossamad:

— O, șeicule, grăiește-le în toate limbile pe care le cunoști.

Și șeicul începu să le vorbească mai întâi în limba grecească; apoi, văzând zădărnicia încercării sale, le vorbi în indienește, în evreiește, în

persienește, în etiopenește și în graiul de la Sudan; ci niciunul dintre ei nu arătă prin vreun semn că ar pricepe ceva. Atunci emirul Mussa zise:

— O, șeicule, străjerii aceștia or fi, poate, supărați că nu-i salutăm cu salutul din țara lor. Trebuie, dar, să-i saluți cu salamalekurile din toate țările pe care le cunoști.

Și bătrânul Abdossamad îi salută numaidecât cu salamalekurile folosite de neamurile de prin toate locurile pe unde umblase el. Ci niciunul dintre străjeri nu se clinti și toți rămaseră împietriți ca la început.

Văzând așa, emirul Mussa, peste măsură de uimit, nu vru să mai stăruiască și le spuse tovarășilor lui să-l urmeze și porni mai departe, neștiind care să fi fost pricina acelei muțenii. Iar șeicul Abdossamad își zicea: „Pe Allah! niciodată, în niciuna dintre călătoriile mele, n-am mai văzut un lucru atât de nemaipomenit!“

Merseră așa înainte până ce ajunseră la intrarea în suk. Găsiră porțile deschise și intrară. Sukul era plin de lume care vindea și cumpăra; iar tarabele prăvăliilor erau împodobite minunat cu mărfuri. Ci emirul Mussa și tovarășii lui băgară de seamă că toți cumpărătorii și toți vânzătorii, precum și toată lumea ce se afla în suk, încremeniseră ca la un semn, oprindu-se din mers și din mișcare, de îndată ce-i zăriseră; și parcă nu așteptau decât ca străinii să plece, pentru a-și începe iar treburile obișnuite. Dar nu s-ar fi zis că dădeau vreo luare aminte ivirii acestora, și se mulțumeau să-și arate numai prin tăcere și nepăsare nemulțumirea față de venirea lor nedorită. Și, ca să dea și mai mult înțeles acestei purtări reci, la trecerea lor se așternea peste tot nemișcarea, de nu se mai auzeau răsunând sub bolta uriașă a sukului, în încremenirea dimprejur, decât pașii lor singuratici. Și străbătură așa, neîntâmpinați de nicăieri cu niciun semn de bunăvoință ori de vrăjmășie, cu niciun zâmbet de bunvenit ori de batjocură, sukul giuvaergiilor, sukul de mătăsuri, sukul șelarilor, sukul negutătorilor de pânzeturi, pe cel al pantofarilor, și sukul negutătorilor de arome și de mirodenii.

După ce străbătură sukul de mirodenii, ajunseră deodată într-o piață uriașă peste care soarele revărsa o lumină cu atât mai orbitoare cu cât în sukuri fusese o lumină cernută ce le deprinsese privirile cu dulceața ei. Și tocmai la capătul acelei piețe, între niște coloane de aramă amețitor de înalte, ce slujeau de piedestale unor animale mari de aur cu aripi întinse, se ridica un palat de marmoră mărginit de turnuri de aramă și străjuit de un zid de oameni înarmați și încremeniți, cu lăncile și spadele arzând fără să se mistuie. O poartă de aur deschidea intrarea în acel palat în care emirul Mussa pătrunse urmat de tovarășii lui.

Și văzură mai întâi, de-a lungul clădirii și mărginind o curte cu havuze de marmoră colorată, o galerie sprijinită pe coloane de porfir; iar galeria aceea slujea de adăpost pentru arme, căci pretutindeni se vedeau, atârnând pe coloane, pe ziduri, ba până și din tavan, arme grozave, minuni împodobite cu încrustări scumpe, aduse acolo din toate țările de pe pământ. De jur-împrejurul galeriei aceleia ajurate erau rezemate lavițe de abanos lucrate desăvârșit, împodobite cu argint și cu aur, și pe care ședeau sau dormeau războinici îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare și care nu făcură nicio mișcare, fie ca să le închidă oaspeților drumul, fie ca să-i poftească să-și urmeze plimbarea uimită.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci și cincea noapte

Ea urmă:

...fie ca să-i poftească să-și urmeze plimbarea uimită.

Străbătură, așadar, acea galerie, care avea partea de sus împodobită cu o cornișă nespus de frumoasă, și unde văzură săpate în litere de aur pe un perete de azur o inscripție în limba ioniană, cuprinzând sfaturi minunate, pe care șeicul Abdossamad le tălmăci întocmai:

„În numele celui neschimbător, stăpânul peste soarta tuturora! O, fiu al omului, întoarce capul și-ai să vezi moartea gata să-ți răpească sufletul! Unde este Adam, părintele oamenilor? Unde este Nuh și neamul urmașilor lui? Unde este Nemrud cel înfricoșător? Unde sunt regii și cuceritorii, și toți Cosroes-ii, și Cezarii, și Faraonii, și împărații de la Ind și de la Irak, stăpânii Persiei, și cei ai Arabiei, și Iskandar-cel-cu-Două-Coarne? Unde sunt domnii pământului, Hamam și Karun, și Seddad fiul lui Aad, și toți cei din neamul lui Kanaan? La porunca celui veșnic au părăsit pământul și s-au dus să dea seamă de faptele lor în ziua Răsplății.

O, fiu al omului! nu te închina lumii și plăcerilor ei! Teme-te de Domnul și slujește-l cu inimă cucernică. Teme-te de moarte. Cucernicia față de Domnul și teama de moarte sunt miezul oricărei înțelepciuni. Numai așa ai să culegi roada faptelor celor bune care te vor înmiresma la ziua cea cumplită a Judecății.”

După ce însemnară pe pergamentele lor și această inscripție ce-i tulbură nespus, trecură printr-o ușă mare ce se deschidea la mijlocul galeriei și intrară într-o sală în care era un havuz frumos de marmoră străvezie din care țâșnea un șuvoi de apă. Deasupra havuzului se desfășura, în formă de boltă plăcut colorată, un cort de pânză de mătasă și de aur, de felurite culori, potrivite între ele cu o măestrie desăvârșită. Apa, ca să ajungă la havuz, curgea prin patru jgheaburi minunat așezate în pardoseala sălii, și fiecare jgheab era de altă culoare: cel dintâi era un jgheab de porfiră trandafirie; cel de al doilea, de topaze; cel de al treilea, de smaralde; iar cel de al patrulea, de peruzele; așa de bine rânduite, că apa căpăta culoarea jgheabului prin care curgea și, luminată de lumina cernută prin mătăsurile de deasupra, așternea asupra lucrurilor dimprejur și a pereților de marmoră o strălucire dulce ca a apelor mării.

De-acolo trecură pe a doua ușă și intrară într-o altă sală, pe care o găsiră plină cu bani de aur și de argint, cu gherdane, cu giuvaieruri, cu mărgăritare și rubine și cu tot soiul de nestemate. Și erau atâtea grămezi, că de-abia izbutiră să se strecoare printre ele și să intre în a treia sală.

Aceasta era plină cu armuri din metale scumpe, cu paveze de aur împodobite cu nestemate, cu coifuri vechi, cu săbii de la Ind, cu lănci, cu sulițe și cu platoșe de pe vremile lui Daud și ale lui Soliman; și-aceste arme erau atât de bine păstrate toate, că parcă de-abia în ajun ar fi ieșit din mâinile celor ce le făuriseră.

Intrară apoi în a patra sală, plină toată cu dulapuri și rafturi de lemn scump, în care, așezate frumos, erau rânduite haine alese, rochii bogate, stofe de preț și brocarte minunat lucrate. De-acolo porniră către o ușă deschisă care îi lăsă să intre în a cincea sală.

În ea nu se aflau, de la podea până la tavan, nimic altceva decât vase și

lucruri menite băuturilor, mâncărurilor și sfintelor spălări: vase de aur și de argint, ligheane de cristal strălucitor, cupe de pietre prețioase, tăvi de jad și de agată de felurite culori.

După ce se minunară de toate, se pregăteau să se întoarcă pe unde veniseră, când fură ispitiți să ridice o perdea mare de mătasă și de aur ce acoperea un perete al sălii. Și văzură în spatele acelei perdele o ușă mare, lucrată în marchetării dibace de fildeș și de abanos, închisă cu zăvoare grele de argint, fără nicio urmă de lăcaș pentru vreo cheie. Așa că șeicul Abdossamad începu să cerceteze rosturile acelor zăvoare și, până la urmă, găsi un meșteșug ascuns care răspunse la încercările lor. Numaidecât ușa se răsuci în țâțâni și se deschise în fața călătorilor care intrară într-o sală ca vrăjită, zidită pe de-a-ntregul ca o boltă de marmoră, atâta de lucitoare că părea o oglindă de oțel. Prin geamurile acelei săli, printre giurgiuvelele de smaralde și de diamante se cernea o lumină ce punea pe toate lucrurile o aură de o strălucire fără seamăn. La mijloc se înălța, sprijinit pe patru pilaștri de aur, fiecare purtând în vârf o pasăre cu pene de smarald și cu ciocul de rubin, un fel de paraclis înconjurat cu un zaimf de mătase aurită, ce cobora lin peste un șir de trepte de fildeș până la podea, unde un chilim minunat, de culori fermecătoare, din lână aleasă, înflorea de flori fără miros și de o iarbă fără freamăt, clocotind de toată viața închipuită a dumbrăvilor lui pline de păsări și de animale zugrăvite în toată nesmintita lor frumusețe firească și în toate trăsăturile lor aidoma.

Emirul Mussa și tovarășii lui suiră treptele de la acel paraclis și, când ajunseră sus, rămaseră încremeniți și muți de uimire. Sub un baldachin de catifea împodobit cu geme și cu diamante, pe un pat larg de chilimuri de mătase puse unul peste altul, sta culcată o fată cu un obraz îmbătător, cu pleoape galeșe și cu gene lungi și îndoite. Frumusețea ei strălucea de liniștea minunată a chipului, de cununa de aur ce-i încununa pletele, de diadema de nestemate ce-i înstela fruntea, și de gherdanul strălucitor de mărgăritare ce-i lumina gâtul dauriu. La dreapta și la stânga patului ședeau doi robi, unul alb și altul negru, înarmați cu spadă și cu suliță de oțel. La piciorul patului se afla o tablă de marmoră pe care erau săpate aceste cuvinte:

„Sunt fecioara Tadmor, fiica regelui amaleciților. Orașul acesta este Orașul meu.

Tu, cel care ai izbutit să ajungi până aici, călătorule, poți lua cu tine tot ce-ți place să iei.

Ci ferește-te a cuteza, ispitit de farmecele și de frumusețea mea, să mă atingi cu mâna-ți prihănită.”

După ce emirul Mussa se dezmetici din tulburarea pe care i-o pricinuise vederea acelei fecioare adormite, spuse tovarășilor săi:

— E vremea să plecăm din aceste locuri, acuma, după ce am văzut lucruri atât de uimitoare, și să ne îndreptăm către mare, spre a încerca să găsim vasele de aramă. Ci puteți să luați din acest palat tot ce vă ispitește; numai feriți-vă să vă atingeți de fata regelui, ori de hainele ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci și șasea noapte

Ea urmă:

…numai feriți-vă să vă atingeți de fata regelui, ori de hainele ei.

Atunci Taleb ben-Sehl spuse:

— O, emire al nostru, nimica din palatul acesta nu se poate asemui cu frumusețea acestei fete. Ar fi păcat s-o lăsăm aici, în loc s-o ducem cu noi la Damasc, ca să i-o dăruim califului. Asemenea dar ar prețui mai mult decât toate vasele cu efriți din adâncul mării.

Emirul Mussa răspunse:

— Nu se cade să ne atingem de domniță. Ar fi s-o supărăm și să atragem asupra noastră năpastele.

Ci Taleb grăi:

— O, emire al nostru, domnițele nu se supără niciodată de asemenea atingeri, fie că sunt vii, fie că sunt adormite.

Și, spunând aceste cuvinte, se apropie de fată și vru s-o ridice în brațe. Ci pe dată căzu mort, străpuns de săbiile și de sulițele celor doi robi care îl izbiră amândoi deodată, și în cap și în inimă, și iarăși rămaseră nemișcați ca piatra.

Văzând acestea, emirul Mussa nu vroi să mai zăbovească o clipită în acel palat, și porunci tovarășilor lui să iasă degrabă și să pornească pe calea către mare.

Când ajunseră pe țărmul mării, văzură o mulțime de oameni negri trudind să-și usuce mrejele de pescuit și care răspunseră în limba arăbească la salamalekurile lor, după datina musulmană. Și emirul Mussa îi spuse celui ce era mai vârstnic dintre ei și părea că le este căpetenie:

— O, preacinstitule șeic, venim din partea stăpânului nostru, califul Abdalmalek ben-Mervan, să căutăm în marea aceasta niște vase în care se află niște efriți de pe vremea profetului Soliman. Ne poți ajuta să le găsim și poți să ne lămurești taina Orașului acesta în care toate ființele stau neclintite?

Bătrânul răspunse:

— Fiule, află mai întâi că noi toți cei de-aici, pescarii de pe țărmul acesta, suntem dreptcredincioși întru cuvântul lui Allah și al trimisului lui (cu el fie rugăciunea și pacea!); ci toți cei ce se află în Orașul-de-Aramă sunt vrăjiți din vremurile cele de demult, și așa au să rămână până la ziua Judecății. Ci în ceea ce privește vasele în care se află efriții, apoi nimica nu este mai ușor decât să le luați, de vreme ce avem aici o mulțime, iar noi, după ce le golim, ne slujim de ele ca să ne fierbem peștele și hrana. Putem să vă dăm câte poveri de cămile vreți. Nu trebuie decât ca, înainte de a le goli, să le faceți să vuiască bătându-le cu palmele până ce aceia ce se află în ele jură că recunosc adevărul soliei profetului nostru Mahomed, spre a-și răscumpăra păcatul lor dintâi și răzvrătirea împotriva puterii lui Soliman ben-Daud.

Pe urmă adăugă:

— Iar noi vrem să vă mai dăm, ca dovadă a credinței noastre față de stăpânul nostru al tuturora, emirul dreptcredincioșilor, două Fete ale Mării, pe care le-am pescuit chiar astăzi și care sunt mai frumoase decât toate fiicele oamenilor.

Și, spunând aceste cuvinte, moșneagul îi aduse emirului Mussa douăsprezece vase de aramă, pecetluite cu plumb de pecetea lui Soliman. Și îi mai aduse, după ce le scoase dintr-o baie, și pe cele două Fete ale Mării. Acestea erau două făpturi minunate, cu plete lungi și unduioase ca

valurile, cu fețele ca luna, cu sâni minunați, rotunzi și tari ca pita năierilor. Ci erau lipsite, de la mijloc în jos, de podoabele care de obicei sunt fala fetelor oamenilor, și în locul acestora aveau o coadă de pește ce se mișca la dreapta și la stânga cu niște legănări la fel cu cele pe care le fac femeile atunci când vor să atragă luarea aminte asupra mersului lor. Glasul le era tare plăcut, iar zâmbetul fermecător, ci nu înțelegeau și nu vorbeau niciuna dintre limbile cunoscute, și se mulțumeau doar, la toate întrebările ce li se puneau, să răspundă cu zâmbetul din ochii lor.

Emirul Mussa și tovarășii lui nu pregetară să-i mulțumească bătrânului pentru darnica lui bunătate și îl poftiră, pe el și pe toți pescarii ce erau cu el, să părăsească acele locuri și să meargă împreună cu ei în țara musulmană, la Damasc, cetatea roadelor și a dulcilor izvoare. Bătrânul și pescarii primiră cele ce li se spusese și, cu toți laolaltă se întoarseră mai întâi la Orașul-de-Aramă, de unde luară tot ce putură duce — nestemate, giuvaieruri și aur, și tot ce era ușor ca greutate și greu ca preț. Și, încărcați așa, coborâră îndărăt de pe zidurile de aramă, își umplură sacii și lăzile cu prada aceea fără de asemuire, și porniră apoi mai departe pe calea Damascului. Și ajunseră acolo în tihnă, după o călătorie lungă și fără de necazuri.

califul Abdalmalek, fermecat și uluit de povestea ce i-o povesti emirul Mussa despre această călătorie, strigă!

— Tare îmi pare rău că n-am mers cu voi la acel Oraș-de-Aramă. Ci, cu îngăduința lui Allah, am să mă duc și cu cât de curând, să mă minunez de acele minuni și să încerc să lămuresc taina vrăjii aceleia.

După care, ținu să deschidă chiar cu mâna lui cele douăsprezece vase de aramă. Și le deschise unul câte unul. Și de fiecare dată ieșea câte un abur tare des, ce se preschimba într-un efrit înfricoșător, care se arunca numaidecât la picioarele califului și striga:

— Cer îndurare lui Allah și ție pentru nesupunerea mea, o, stăpâne al nostru Soliman!

Și pierea prin tavan, spre uimirea tuturor celor de față.

Apoi califul fu nu mai puțin minunat și de frumusețea celor două Fete ale Mării. Zâmbetul și glasul, și graiul lor necunoscut îl tulburară și îl fermecară numaidecât. Și porunci să fie așezate într-un havuz larg, în care ele trăiră în tihnă. Și el se ducea adeseori să le vadă, însoțit de soțiile și de fiicele lui. Și ele, până la urmă, învățară limba arăbească și se făcură musulmane.

Ci emirul Mussa căpătă de la calif îngăduință să se așeze în sfântul Ierusalim și să-și petreacă acolo restul vieții, cugetând la cuvintele cele de demult, pe care avusese grijă să le însemne pe pergamentele lui. Și muri în cetatea aceea, după ce fusese cinstit și lăudat de toți dreptcredincioșii, care și azi se mai duc să-l pomenească la kubba în care se hodinește în tihna și binecuvântarea celui Preaînalt.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, povestea Orașului de Aramă!

Atunci regele Șahriar zise:

— Povestea aceasta, Șeherezada, este într-adevăr minunată!

Ea spuse:

— Da, măria-ta! ci nu vreau să las această noapte să treacă fără a-ți povesti întâmplarea ce i s-a întâmplat lui Ibn Al-Mansur.

Și regele Șaliriar, uimit, spuse: ’

— Dar cine-i Ibn Al-Mansur ăsta? Nu-l cunosc. Atunci Șeherezada, cu

un zâmbet, spuse:

— Iată!

Povestirea lui Ibn al-Mansur despre două fete

De mult știm, o, preafericitule rege, că Harun Al-Rașid, califul, deseori suferea de nesomn, din pricina grijilor pe care i le da împărăția. Or, într-o noapte, degeaba se tot răsuci el în patul lui, și pe-o parte și pe alta, că tot nu izbuti să ațipească; ba se istovi și mai tare de zădărnicia încercărilor ce le îndura. Aruncă atunci furios cu piciorul pătura de pe el și, bătând din palme, îl chemă pe Massrur, gealatul, care veghea necurmat la ușă, și-i zise:

— Massrur, găsește ceva cu care să mă veselești, căci nu izbutesc să ațipesc!

Massrur răspunse:

— Doamne al meu, nimica nu este mai potrivit pentru liniștirea sufletului și potolirea simțurilor decât o plimbare în noapte. Afară, în grădini, noaptea e frumoasă. Să coborâm printre copaci și flori; și să privim stelele și semnele lor mărețe, și să ne minunăm de frumusețea lunii ce trece lin printre ele și coboară până la fluviu ca să se scalde, în ape.

califul spuse:

— Massrur, sufletul meu nu râvnește să vadă asemenea lucruri în noaptea aceasta.

Massrur grăi:

— Doamne al meu, ai în palatul tău trei sute de cadâne; și fiecare cadână are un iatac al ei. Mă duc să le vestesc pe toate să fie gata, iar tu ai să treci pe după perdelele de la fiecare iatac și ai să le cercetezi pe fiecare în parte în toată goliciunea lor, mai cu seamă că ele n-au să știe că ești acolo.

califul spuse:

— Massrur, palatul acesta este palatul meu, iar aceste tinere sunt roabele mele; ci sufletul meu, în seara aceasta, nu râvnește nimic din toate acestea.

Massrur spuse:

— Doamne al meu, poruncește și voi aduna înaintea ta pe toți învățații, pe toți înțelepții și pe toți poeții din Bagdad. Cei înțelepți îți vor spune precepte alese; iar învățații îți vor povesti despre descoperirile lor din hrisoave; iar poeții îți vor vrăji sufletul cu stihurile lor.

califul răspunse:

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvnește nimic din toate astea.

Massrur grăi:

— Doamne al meu, în palatul tău sunt paji fermecători și flăcăiandri desfătători la înfățișare. Mă duc, dacă-mi poruncești, să le spun să vină aici ca să-ți țină tovărășie.

califul răspunse:

— Massrur, sufletul meu, în seara aceasta, nu râvnește asemenea desfătări.

Massrur spuse:

— Doamne al meu, atunci taie-mi capul! Poate că aceasta ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute patruzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

...ar fi singura cale de a-ți risipi aleanul.

La aceste cuvinte, Al-Rașid se porni pe un râs cu hohote; pe urmă spuse:

— Hei, Massrur, poate că-ntr-o zi ai s-o pățești și pe-asta. Ci, până una alta, du-te și vezi de nu cumva se mai află în sala de la intrare careva cu adevărat plăcut de privit și de ascultat.

Massrur ieși numaidecât să îndeplinească porunca și se întoarse pe dată să-i spună califului:

— O, emire al dreptcredincioșilor, n-am găsit afară decât pe Ibn Al-Mansur.

Și Al-Rașid întrebă:

— Care Ibn Al-Mansur? N-o fi Ibn Al-Mansur din Damasc?

Căpetenia hadâmbilor spuse:

— Ba e chiar el, bătrânul cel isteț.

Al-Rașid spuse:

— Adu-l degrabă!

Și Massrur îl aduse pe Ibn Al-Mansur, care spuse:

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, emire al dreptcredincioșilor!

Al-Rașid îi răspunse la fel și spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, povestește-mi vreo întâmplare de-a ta.

Acela răspunse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, vrei să-ți povestesc vreun lucru pe care l-am văzut eu însumi, ori ceva ce mi s-a povestit și mie?

califul răspunse:

— De-ai văzut vreun lucru mai uimitor, grăbește-te de mi-l povestește, căci lucrurile văzute sunt cu mult mai căutate decât cele ce sunt cunoscute numai din poveste!

Al-Mansur spuse:

— Atunci, o, emire al dreptcredincioșilor, ascultă-mă cu urechile deschise și cu dulce luare-aminte.

califul răspunse:

— Ya Ibn Al-Mansur, iată-mă-s gata să te ascult cu urechea, să te privesc cu ochiul și să-ți dăruiesc o dulce luare aminte.

Atunci Ibn Al-Mansur grăi.

— Află, o, emire al dreptcredincioșilor, că eu în fiecare an mă duc la Bassra să-mi petrec câteva zile împreună cu emirul Mohammad al-Hasemi, locțiitorul tău din cetatea aceea. Într-un an, mă duc așadar la Bassra, după obiceiul meu, și, când ajung la palat, îl văd pe emir gata să încalece pe cal și să plece la o vânătoare cu gonaci. Când mă văzu, nu pregetă, după

salamalekurile de cuviință, să mă poftească să-l însoțesc; ci eu îi spusei:

— Iartă-mă, domnia ta; căci pe mine numai vederea unui cal și-mi și tulbură mistuirea, și de-abia știu să mă țin pe măgar. Și nu se cade să merg la vânătoare cu gonaci pe spinarea unui măgar!

Emirul Mohammad mă iertă, dar, și-mi lăsă deschis tot palatul lui, poruncind slugilor să mă slujească cu toată grija și să nu care cumva să-mi lipsească ceva cât voi ședea acolo. Și ei așa făcură.

După ce emirul plecă, îmi zisei: „Pe Allah! Ya Ibn Al-Mansur, iată că de ani și ani vii mereu de la Bagdad la Bassra, și până astăzi te-ai mulțumit, drept orice plimbare în oraș, să te duci din palat în grădină și din grădină în palat. Asta nu-i de-ajuns pentru tine. Du-te, dar, acuma, când ești singur aci, și caută să vezi vreun lucru mai deosebit pe ulițele Bassrei. Căci nici nu este nimic mai de dorit ca umbletul pentru a ajuta la mistuire; iar mistuirea ta chiar că este cam anevoioasă; și te-ai îngrășat și te-ai umflat ca un burduf.“ Atunci, mă supusei glasului sufletului meu supărat pe burduhănia mea, și pe dată mă ridicai, îmi pusei cele mai frumoase haine și ieșii din palat ca să hoinăresc oleacă, pe ici, pe colea, la întâmplare.

Or, tu bine știi, o, emire al dreptcredincioșilor, că Bassra are șaptezeci de ulițe și că fiecare uliță e lungă de șaptezeci de parasanji, după măsura de la Irak. Eu atunci, de la o vreme, mă văzui deodată pierdut printre atâtea ulițe și, în încurcătura mea, începui să merg tot mai repede, neîndrăznind să întreb pe nimeni ce cale să iau, de teamă să nu ajung de râs. Așa se făcu de începui să asud amarnic; și mă mai cuprinse și o sete mare; și gândii că soarele năprasnic are să topească fără doar și poate toată grăsimea cea simțitoare din trupul meu.

Grăbii atunci s-o iau pe cea dintâi uliță din cale, cu planul să mă așez oleacă la umbră, și așa ajunsei într-o fundătură unde se afla intrarea într-o casă mare, cu o înfățișare foarte frumoasă. Intrarea aceea era pe jumătate ascunsă sub niște perdele de mătase roșie și dădea către o grădină ce se afla în fața casei. De fiecare parte, se afla o laviță de marmoră adumbrită de o boltă de viță agățătoare, și care mă poftea parcă să mă așez acolo spre a-mi trage sufletul.

Pe când îmi ștergeam fruntea și suflam de căldură, auzii venind din grădină un glas de femeie ce cânta tânguitor cântecul acesta:

De când frumosul căprior s-a dus,
Mi-e inima sălaș de jale-amară.
E deci păcat, așa cum el a spus,
Să mă iubească-o tânără fecioară?

Glasul care cânta era atât de frumos, iar eu rămăsei atât de nedumerit de aceste cuvinte, încât spusei sufletului meu: „Dacă stăpâna acestui glas este la fel de frumoasă pe cât îmi dă de înțeles cântecul, trebuie să fie o făptură minunată”. Atunci mă ridicai, mă apropiai de intrare și dădui la o parte binișor perdeaua; și încet-încet începui să privesc, în așa fel ca să nu fiu văzut. Și zării, în mijlocul grădinii, două tinere, dintre care una părea stăpâna, iar cealaltă roaba. Și amândouă erau fără pereche de frumoase. Și cea mai frumoasă era chiar cea care cânta; iar roaba o însoțea din lăută. Și mi se păru că văd însăși luna, în cea de a patrusprezecea zi a ei, coborând în grădină; și îmi amintii stihurile unui poet în această privință:

Babilonul desfătării
Arde-n ochiul ei vrăjit,

Printre genele-i frumoase
Ce mai repede ucid
Decât lancea, decât spada,
Decât fierul ascuțit.

Iar când pletele ei negre
Peste gâtu-i de iasmin
Se revarsă legănate,
Mă întreb cu lung suspin:
Nu e noaptea ce-și așterne
Vălul ei peste grădini?

Ce podoabe-s oare-acestea
De pe pieptu-i rotofei?
Două cupe mari de fildeș,
Rodii sunt, ori sânii ei?

Iar sub haina-i străvezie,
Legănându-se ușor,
Oare trupu-i se-nmlădie,
Sau nisipul mișcător?

Și tot ea mă făcu să mă gândesc și la aceste stihuri ale poetului:

Ca două petale de dulce narcisă
Sunt dulcile-i pleoape; surâsu-i cuminte
E-o albă-aurоră; iar gura-i e scrisă
Ca-n două rubine; sub haina-i fierbinte
Își leagănă raiul grădinile sfinte.

Atunci eu, o, emire al dreptcredincioșilor, nu mă mai putui opri să nu-mi strig: „Ya Allah! Ya Allah!“ și rămăsei acolo, nemișcat, mâncându-le și sorbindu-le din priviri nurii cei atâta de vrăjitori. Așa că fata, întorcându-și capul către mine, mă zări și își coborî repede iașmăcuțul peste față; apoi, cu toate semnele unei mari supărări, o trimise la mine pe tânăra roabă, cea care cântase din lăută, și care alergă și, după ce mă țintui cu privirile, îmi spuse:

— O, șeicule, au nu ți-e rușine să privești așa femeile în casa lor? Au bătrânețea ta și barba-ți albă nu te îndeamnă să cinstești lucrurile ce se cad a fi cinstite?

Eu răspunsei cu glas puternic, așa ca să fie auzit de tânăra ce stase jos:

— O, stăpâna mea, ai dreptate, bătrânețea mea este vădită; ci, în ceea ce privește rușinea mea, aceasta-i cu totul altă ceva.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute patruzeci și opta noapte

Ea urmă:

...aceasta-i cu totul altă ceva.

— Când tânăra stăpână auzi aceste cuvinte, se ridică și veni lângă roaba ei, ca să-mi spună, tulburată peste măsură:

— Cum, oare, ce altă rușine-i mai mare pentru pletele tale albe, o, șeicule, decât faptul de-a te opri la ușa unui harem care nu-i haremul tău și la ușa unei locuințe care nu-i locuința ta?

Eu mă înclinai și răspunsei:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, pentru o barbă ca a mea rușinea nu-i prea mare, mă jur pe viața ta! Venirea mea aici are o pricină de iertare.

Ea întrebă:

— Și care-i acea pricină?

Eu răspunsei:

— Sunt strein și mă topea o sete de simțeam că mor!

Ea răspunse:

— Înțelegem pricina ta și te iertăm, căci, pe Allah! ea-i de crezut.

Și-ndată se întoarse către tânăra roabă și-i spuse:

— O, drăguțo, dă fuga și adu-i să bea.

Micuța pieri și se întoarse într-o clipită cu o cană de aur pe o tavă și cu o năframă de mătasă verde. Mă pofti să beau din cana care era plină cu apă proaspătă și plăcut înmiresmată cu mosc curat. Eu luai cana și începui să beau domol, cu sorbituri lungi, aruncând priviri furișate către fetișcana stăpână, și priviri vădite de recunoștință amândurora. După un timp, dădui cana îndărăt tinerei roabe care îmi întinse atunci ștergarul de mătase poftindu-mă să-mi șterg gura. Mă ștersei la gură, îi înapoiai ștergarul cel desfătător parfumat cu santal, dar nu mă mișcai din loc.

Când frumoasa fetișcană văzu că nemișcarea mea trece peste marginile îngăduite, îmi spuse cu glas stânjenit:

— O, șeicule, ce mai aștepți de nu te întorci în calea ta pe drumul lui Allah?

Eu răspunsei dus pe gânduri:

— O, stăpână a mea, îmi trec prin minte niște gânduri și mă vezi cufundat în niște cugetări pe care nu izbutesc să mi le lămuresc singur.

Ea mă întrebă:

— Ce cugetări?

Eu spusei:

— O, stăpână a mea, cugetam la răsturnările lucrurilor și la trecerea întâmplărilor care-s fructele vremilor!

Ea îmi răspunse:

— De bună seamă, astea-s gânduri adânci și noi toți avem de plâns câte un necaz pe care ni-l pricinuiește timpul. Dar pe tine, o, șeicule, ce te-a putut face să cugeți la asemenea lucruri dinaintea ușii casei noastre?

Eu spusei:

— Mă gândeam, o, stăpână a mea, chiar la stăpânul casei acesteia. Acum îmi amintesc bine. El m-a sfătuit cândva să locuiesc pe ulicioara aceasta pe care nu se află decât o singură casă cu grădină. Da, pe Allah! stăpânul acestei case era unul dintre cei mai buni prieteni ai mei!

Ea mă întrebă:

— Atunci, de bună seamă că îți amintești și de numele prietenului tău?

Eu spusei:

— Fără-ndoială, o, stăpână a mea! Se numea Ali ben-Mohammad, și era cinstitul staroste al tuturor giuvaergiilor din Bassra. Sunt ani mulți de când

nu l-am mai văzut și gândesc că acum se află întru mila lui Allah! Îngăduie-mi, dar, o, stăpână a mea, să te întreb de-a lăsat vreun urmaș!

La aceste cuvinte, ochii fetei se umeziră, și spuse:

— Pacea și milele lui Allah fie asupra starostelui Ali ben-Mohammad! Află, o, șeicule, întrucât ai fost prieten cu el, că răposatul staroste a lăsat o fată numită Badr, drept singura lui urmașă. Și ea-i singura moștenitoare a bunurilor și a multelor lui bogății!

Eu strigai:

— Pe Allah! binecuvântata fiică a prietenului meu nu poți fi decât chiar tu, o, stăpână a mea!

Ea zâmbi și răspunse:

— Pe Allah! ai ghicit!

Eu spusei:

— Allah reverse asupră-ți binecuvântările lui, o, fiică a lui Ali ben-Mohammad! Ci, din cât pot să judec privind prin mătasea ce-ți acoperă fața, o, luno, îmi pare că chipul tău e umbrit de o tristețe mare! Nu te sfii să-mi dezvălui pricina, căci poate că Allah mă trimite ca să încerc să aduc leac durerii care îți înnegurează frumusețea.

Ea răspunse:

— Dar cum aș putea să-ți vorbesc despre niște lucruri atât de tainice, câtă vreme nu mi-ai spus nici măcar cum te cheamă, nici cine ești?

Eu mă înclinai și răspunsei:

— Sunt robul tău, Ibn Al-Mansur, din Damasc, unul dintre cei pe care stăpânul nostru Harun Al-Rașid îi cinstește cu prietenia sa și pe care și i-a ales ca tovarăși ai lui de inimă!

Nici nu rostii bine aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioșilor, că Sett Badr îmi și zise:

— Fii binevenit în casa mea, o, șeicule Ibn Al-Mansur, și deie Allah să te simți în voie și oaspete drag!

Și mă pofti s-o însoțesc și să intru să iau loc în sala de primire.

Atunci tustrei intrarăm în sala de primire din fundul grădinii. După ce ne așezarăm și ne răcorirăm cu obișnuitele răcoritoare, care fură minunate, Sett Badr îmi spuse:

— Pentru că dorești, o, șeicule Ibn Al-Mansur, să afli pricina tristeții pe care ai ghicit-o pe chipul meu, făgăduiește-mi că ai să păstrezi taina ei.

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, taina ta va fi în inima mea ca într-un sipet a cărui cheie nu poate fi găsită.

Ea îmi spuse atunci:

— Ascultă, dar, povestea mea, o, șeicule!

Și, după ce tânăra roabă cea atât de drăgălașă mă pofti să mai iau o linguriță cu dulceață de trandafiri, Sett Badr spuse:

— Află, o, Ibn Al-Mansur, că iubesc un flăcău și că iubitul meu este departe de mine.

Și Sett Badr, după aceste cuvinte, scoase un oftat adânc și tăcu. Iar eu îi zisei:

— O, stăpână a mea, ești dăruită cu o frumusețe desăvârșită, iar cel pe care îl iubești trebuie să fie desăvârșit de frumos. Cum îl cheamă?

Ea îmi spuse:

— Da, Ibn Al-Mansur, iubitul meu este desăvârșit de frumos. Este emirul Jobair, căpetenia tribului Bani-Șaiban. Fără de nicio îndoială, el este cel mai minunat flăcău din Bassra și din Irak.

Eu spusei:

— O, stăpână a mea, nu poate fi altfel. Ci dragostea voastră s-a mărginit numai la vorbe, ori v-ați dat și alte dovezi prin felurite întâlniri mai lungi?

Ea spuse:

— De bună seamă, întâlnirile noastre ar fi avut urmări fericite, dacă lunga lor durată ar fi fost de-ajuns ca să lege inimile. Ci emirul Jobair, numai dintr-o bănuială, a socotit că-i sunt necredincioasă.

La aceste cuvinte, o, emire al dreptcredincioșilor, strigai:

— Cum? Poate fi bănuit crinul că iubește noroiul, dacă vântul îl pleacă spre pământ? Și chiar dacă bănuielile emirului Jobair ar fi întemeiate, frumusețea ta-i pricină vie de iertare, o, stăpână a mea!

Ea zâmbi și îmi spuse:

— Și, o, șeicule, măcar de-ar fi fost vorba de un bărbat! Dar emirul Jobair mă învinuiește că iubesc o tânără fată, pe aceasta ce se află chiar sub ochii tăi, drăgălașa care ne slujește.

Eu strigai:

— Cer iertare lui Allah pentru emir, o, stăpână a mea. Blestemat fie cel rău! Ci cum s-ar putea iubi femeile între ele? Dar nu vrei măcar să-mi spui pe ce își întemeiază emirul bănuielile sale?

Ea răspunse:

— Într-o zi, după ce mă scăldasem în hammamul din casa mea, mă întinsesem pe patul meu și mă lăsasem pe mâinile roabei mele dragi, fata aceasta pe care-o vezi, să se îngrijească de mine și să-mi pieptene părul. Era o căldură înnăbușitoare, iar roaba mea, ca să mă mai răcoresc, dăduse de-o parte ștergarele ce le aveam pe umeri și care îmi acopereau pieptul; și începuse să-mi orânduie cosițele. Când a isprăvit, m-a privit și, părându-i tare frumoasă așa, mi-a cuprins gâtul cu brațele și m-a sărutat pe obraz spunându-mi: „O, stăpână a mea, mi-ar plăcea să fiu bărbat, ca să te iubesc și mai mult decât te iubesc“. Și, drăguța de ea, căuta să mă înveselească, născocind tot felul de jocuri plăcute. Și iată că tocmai în acea clipă a intrat emirul; ne-a aruncat amândurora o privire ciudată și a plecat repezit, trimițându-mi nu peste mult timp un bilețel pe care erau scrise aceste cuvinte: *„Dragostea nu înseamnă fericire decât atunci când nu se împarte”*. Și din ziua aceea nu l-am mai văzut niciodată; și niciodată n-a mai vroit să-mi mai trimită vreo veste de la el, ya Ibn Al-Mansur.

Eu, atunci, o întrebai:

— Dar erați legați prin vreun senet de căsătorie?

Ea răspunse:

— Și de ce să ne fi legat cu senet? Nu eram legați decât prin vrerea noastră, fără amestecul vreunui cadiu și al vreunui martor.

Eu spusei:

— Atunci, o, stăpână a mea, de binevoiești a-mi îngădui, aș vrea să fiu eu trăsătura de legătură între voi doi, numai de dragul de a ști că se află iarăși laolaltă două făpturi alese ca voi.

Ea grăi:

— Binecuvântat fie Allah care ni te-a scos în cale, o, șeicule cu față albă! Și să nu crezi cumva că ai să faci un bine unei ființe ce uită apoi de prețul facerilor de bine. Am să-i scriu, așadar, pe dată, cu mâna mea, emirului Jobair o scrisoare pe care să i-o înmânezi, încercând să-l faci să judece drept.

Și spuse apoi roabei sale îndrăgite:

— Drăguța mea, adu-mi călimara și o foaie de hârtie.

Ea le aduse, iar Sett Badr scrise:

„Iubitul meu, de ce această lungă despărțire? Nu știi, oare, că durerea alungă somnul departe de ochii mei, și că nici nu mai recunosc chipul tău, atunci când mi se arată în vis, atât de schimbat fiind?

Mă rog ție, cu lacrimi în ochi, de ce-ți lași deschisă ușa pentru cei ce mă defaimă? Ridică-te, scutură pulberea gândurilor urâte și întoarce-te fără de zăbavă la mine. Ce zi de sărbătoare are să fie pentru noi amândoi ziua ce va vedea împăcarea noastră!“.

După ce isprăvi de scris scrisoarea aceasta, o împături și mi-o înmână…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizecea noapte

Ea urmă:

…o împături și mi-o înmână; și, totodată, îmi strecură în buzunar, fără să-mi dea răgaz s-o opresc, o pungă cu o mie de dinari de aur, pe care hotărâi s-o păstrez ca amintire pentru serviciile ce i le făcusem odinioară cinstitului staroste, răposatul ei părinte, și ca o arvună pentru ce va mai fi. Îmi luai apoi bun rămas de la Sett Badr și mă îndreptai către casa lui Jobair, emirul neamului Bani-Șaiban, pe al cărui părinte, mort de mulți ani, de asemenea îl cunoscusem.

Când ajunsei la palatul emirului Jobair, mi se spuse că emirul era la vânătoare, așa că așteptai să se întoarcă. Nu zăbovi mult până ce să se întoarcă și, de îndată ce auzi cum mă cheamă și cine sunt, trimise o slugă să mă poftească a primi să-i fiu oaspete și să socotesc casa lui ca drept casa mea. Și el însuși veni numaidecât în calea mea să mă întâmpine.

Or, eu, o, emire al dreptcredincioșilor, luând seama la deplina-i frumusețe de flăcău în floare, rămăsei înmărmurit și simții că începe să mă lase judecata. Iar el, văzând că nu mă clintesc, socoti că stau în loc din pricina sfielii, așa încât se apropie zâmbind de mine și, după datină, mă îmbrățișă; îl îmbrățișai și eu la rându-mi, și mi se păru în acea clipă că îmbrățișez soarele și luna. Iar emirul Jobair mă luă de braț și mă pofti să șed jos, lângă el, pe saltea. Și numaidecât robii așternură masa dinaintea noastră.

Era o masă plină cu vase de Corasan, făcute din aur și din argint, și cu tot felul de bucate fripte ori rumenite pe care și gura, și nasul, și ochii și le puteau dori, într-adevăr. Se aflau acolo, printre alte lucruri minunate, păsări umplute cu fistic și cu stafide, și pești așezați pe plăcinte umflate, și mai ales o salată de agurijoară pe care numai văzând-o și mi se și umpluse sufletul de mulțumire. Nu mai vorbesc și de alte bunătăți, de pildă despre un orez minunat cu lapte de bivoliță, în care îmi venea să-mi afund mâinile până la coate; nici despre dulceața de morcovi cu nuci, care-mi place nespus — o! dulceața asta, fără de îndoială, are să mă omoare într-o zi; nici despre fructe, nici despre băuturi.

Ci, o, emire al dreptcredincioșilor, jur pe slava strămoșilor tăi! mi-am stăpânit pofta sufletului și n-am luat o îmbucătură. Dimpotrivă! Am

așteptat ca gazda să mă poftească de mai multe ori să întind mâna și atunci i-am spus:

— Pe Allah! fac jurământ, emire Jobair, să nu mă ating de niciuna din bucatele cu care mă ospetești, până ce n-ai să te supui unei rugăminți anume pentru care am venit în casa ta!

El mă întrebă:

— Baremi pot să aflu, o, oaspete al meu, înainte de a mă lega să fac un lucru atât de însemnat încât te poate hotărî să te lepezi de buna mea ospețire, care-i rostul venirii tale?

Eu, drept orice răspuns, scosei din sân scrisoarea și o întinsei către el.

O luă, o deschise și o ceti. Dar pe dată o rupse, o aruncă pe jos făcută bucățele, o calcă în picioare și îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur! cere-mi orice vrei, și vei căpăta acel lucru numaidecât. Ci nu-mi pomeni nimica despre această scrisoare, la care n-am de dat niciun răspuns.

Eu mă ridicai atunci pe dată și vrusei să plec; el însă mă opri agățându-se de hainele mele și mă rugă fierbinte să rămân, spunându-mi:

— O, oaspete al meu! de-ai ști pricina pentru care nu vreau să răspund la scrisoare, n-ai mai stărui o clipă! De altminteri, să nu care cumva să crezi că ai fi cel dintâi căruia i s-a încredințat o atare sarcină. Și, dacă vrei, am să-ți spun întocmai cuvintele pe care ai fost însărcinat să mi le spui.

Și numaidecât îmi spuse vorbele cu pricina, întocmai ca și cum ar fi fost de față în clipa când fuseseră rostite. Pe urmă adăugă:

— Crede-mă! dă uitării povestea asta. Și rămâi de te odihnește în casa mea atât cât îți va pofti sufletul

Vorbele acestea mă hotărâră să rămân. Și petrecui ziua și seara toată mâncând, bând și tăifăsuind cu emirul Jobair. Ci, întrucât nu auzeam nici cântece, nici zvon de läute, mă minunam băgând de seamă atare obicei osebit de datinele ospețelor; și mă hotărâi să-i mărturisesc uimirea mea tânărului emir. Văzui atunci chipul lui înnegurându-se și băgai de seamă la el o mare stânjeneală; pe urmă îmi spuse:

— De multă vreme am alungat cântecele și muzica de la ospețele mele. Ci, de vreme ce aceasta ți-i dorința, am să ți-o îndeplinesc!

Și pe dată trimise după una dintre roabele lui, care veni cu o lăută indienească învăluită într-un toc de mătasă, și se așeză dinaintea noastră spre-a începe numaidecât să cânte pe rând în douăzeci și unu de tonuri felurite. Se întoarse apoi la tonul dintâi și cântă;

Copilele ursitei,
Cu părul despletit,
Plâng toate și suspină,
O, suflete mâhnit!
Și totuși masa-i plină
Cu poame și bucate,
Și trandafirii varsă
Parfumul lor vrăjit,
Zâmbesc narcișii galeși,
Iar apa în havuzuri
Șoptește lin și râde
În dulce clipocit.

O, fă-ți curaj, biet suflet
Al meu, plin de amar!

În ochii tăi nădejdea
Are să ardă iar,
Și vei mai bea din cupa
Cu-al fericirii har.

Trecu apoi la un ton și mai tânguios, și cântă:

Cel care n-a gustat dulceața
Iubirii, nici amarul ei,
Nu știe nici măcar ce *pierde*
Atunci când pierde ce-a iubit!
Cel care nu cunoaște rana
Iubirii, nu are temei
Să știe-a chinului plăcere,
Durerea de-a fi fericit.

Unde sunt nopțile de vrajă
Alături de iubitul meu?
Unde ni-s ochii plini de doruri,
Cu drag privindu-se mereu?
Unde ni-s buzele unite
Și unde-i mierea gurii lui?
Ah, mierea gurii lui iubite,
Dulceața sărutării nu-i!

Nopțile până dimineața
Și zilele până-n amurg —
Trecutul, ah, nu-l poți întoarce
Cu valurile-i care curg!
Ce mai poți face împotriva
Unei ursite ce te-mpilă,
O, biată inimă sfărmată
Sub hotărârea-i fără milă?

Nici nu apucă bine cântăreața să încheie aceste tânguiri din urmă, că-l și văzui pe tânărul meu emir cum cade leșinat, scoțând un țipăt jalnic. Și roaba îmi spuse:

— O, șeicule! asta-i din vina ta! Căci noi de multă vreme ne ferim să cântăm în fața lui, din pricina tulburării în care îl cufundă și a zbuciumului pe care i-l stârnește orice cântare de dragoste.

Eu, la rându-mi, mă căii amarnic că iscasem supărarea gazdei mele și, când roaba mă pofti, plecai în odaia mea, ca să nu-l mai stânjenesc și cu șederea mea acolo lângă el.

A doua zi, chiar când mă pregăteam să plec și tocmai rugam pe o slugă să-i ducă stăpânului său mulțumirile mele pentru ospețire, un rob veni să-mi înmâneze o pungă cu o mie de dinari din partea emirului, rugându-mă s-o primesc pentru oboseala ce-mi dasem, și spunându-mi că are sarcina să primească bunrămasul din parte-mi. Eu atunci, neizbutind nimic în folosul soliei mele, părăsii casa lui Jobair și mă întorsei la aceea al cărei sol fusesem.

Când ajunsei la grădină, o găsii pe Sett Badr în ușă, așteptându-mă; și fără a-mi da răgaz să deschid gura, îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, știu că n-ai izbutit nimic în solia ta!

Și îmi povesti, punct cu punct, tot ce se petrecuse între mine și emirul Jobair, și-așa de aidoma încât gândii că avea niscaiva iscoade plătite care-i spuneau tot ce vroia ea să afle. Dar tot o întrebai:

— Cum se face, o, stăpână a mea, de știi totul atât de bine? Oare erai acolo, fără să te vadă nimeni?

Ea îmi spuse:

— Ya Ibn Al-Mansur, află că inimile îndrăgostiților au ochi care văd ceea ce alții nici nu-și pot închipui! Ci tu nu ești cu nimic vinovat pentru purtarea lui, știu. Asta-i soarta mea!

Pe urmă adăugă, ridicând ochii spre cer:

— O, stăpâne al inimilor, fă ca de-acum-nainte eu să fiu cea iubită, fără ca să mai iubesc vreodată! Fă ca tot ce-a mai rămas din dragoste, în această inimă, pentru Jobair, să se reverse, spre chinul lui, în inima lui Jobair! Fă ca să se întoarcă la mine, să mă roage pierdut să-l ascult, și dă-mi puterea să-l fac să sufere!

După care, îmi mulțumi pentru ceea ce vrusesem să fac pentru ea, și ne despărțirăm. Iar eu mă întorsei la palatul emirului Mohammad și de-acolo plecai îndărăt la Bagdad.

Or, anul următor, trebui, după obiceiul meu, să mă duc iarăși la Bassra, pentru neguțătoriile mele; căci se cuvine să-ți spun, o, emire al dreptcredincioșilor, că emirul Mohammad îmi era datornic și n-aveam decât mijlocul acesta de a mă călători în fiecare an la el spre a izbuti să-l fac să-mi plătească banii ce mi-i datora. Or, eu, a doua zi de la sosire, mi-am zis: „Pe Allah! trebuie să aflu urmarea întâmplării cu cei doi îndrăgostiți”.

Mă dusei mai întâi la casa frumoasei Sett Badr. Găsii poarta de la grădină închisă și mă ului jalea ce se revărsa din tăcerea dimprejur. Privii atunci printre zăbrelele porții și văzui în mijlocul cărării, sub o salcie plângătoare, un mormânt de marmoră încă nou-nouț, dar nu izbutii, din pricina depărtării, să citesc numele scris pe el. Și îmi spusei: „Nu mai este Sett Badr! Tinerețea ei a fost secerată. Mâhnirea a copleșit-o, de bună seamă, și i-a năpădit inima.”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci și una noapte

Ea urmă:

…și i-a năpădit inima”.

Mă hotărâi atunci, cu pieptul sugrumat de amărăciune, să mă duc la palatul emirului Jobair, Acolo mă aștepta o priveliște și mai mâhnitoare. Totul era pustiu; zidurile se prefăceau în ruine; grădina era veștejită și nu se vedea nicăieri urma unei mâini grijulii. Ușa palatului nu era păzită de niciun rob, și nu era nicăieri o ființă vie care să-mi poată spune o vorbă despre cei ce locuiau acolo. La priveliștea aceasta, spusei în sufletul meu: „Și el trebuie să fi murit!“ Pe urmă, tare trist și tare amărât, mă așezai la poartă și suspinai această elegie:

O, casă tristă, stau în pragu-ți
Să plâng cu-aceste pietre goale
Prietenul ce nu mai vine
Să-mi iasă fericit în cale.

Ah, unde-i primitoarea gazdă
A cărei voioșie caldă
Pe toți câți i-au bătut la poartă
I-a ospătatu-i laolaltă?

Și unde-s cei ce-odinioară,
Prietenii cu dulce fire,
Te luminau, palat de faimă,
În anii tăi de strălucire?

Tu, cel ce treci pe drum, urmează-ți
Cărarea vieții mai departe —
Dar nu uita aceste urme
Lăsate ție peste moarte!

Pe când mă lăsam dus așa de mâhnire, se ivi un rob negru care se apropie de mine și îmi spuse răstit:

— Ți s-a urât cumva cu viața? Pentru ce rostești asemenea bocete la poarta noastră?

Eu răspunsei:

— Ticluiam și eu niște stihuri întru pomenirea unui prieten ce locuia în casa aceasta și care se numea Jobair, din tribul Bani-Șaiban!

Robul grăi:

— Numele lui Allah fie asupra lui și împrejurul lui! Roagă-te întru Profetul, o, șeicule! Ci pentru ce zici că emirul Jobair e mort? Slavă lui Allah! Stăpânul nostru încă mai trăiește, înconjurat de cinste și de bogăție!

Eu strigai:

— Ia atunci ce-i cu toată jalea asta așternută peste casă și peste grădină?

El răspunse:

— Din pricina dragostei! Emirul Jobair trăiește, da-i ca și cum s-ar și afla în rândul celor duși. Zace întins, nemișcat, pe patul lui; iar când îi este foame nu spune niciodată: „Dați-mi să mănânc!“ și când îi este sete niciodată nu spune: „Dați-mi să beau!“

La cuvintele acestea ale negrului, spusei:

— Du-te repede, răsplătească-te-ar Allah! o, față neagră, și spune-i că vreau să-l văd... Spune-i: „Ibn Al-Mansur așteaptă la ușă“.

Negrul plecă și, peste câteva clipe, se întoarse și mă vesti că stăpânul lui putea să mă primească. Mă pofti să intru și-mi spuse:

— Ai grijă că n-are să priceapă nimic din ce-ai să-i vorbești, decât dacă ai să știi să-l înduioșezi cu anumite vorbe.

Îl găsii pe emirul Jobair culcat, într-adevăr, pe patul lui, cu privirea pierdută în gol, galben și tras la chip, și chiar necunoscând pe nimenea. Îl salutai numaidecât, ci nu răspunse la salamalekul meu. Îi vorbii, ci el nu-mi răspunse. Atunci robul îmi spuse la ureche:

— Nu pricepe decât graiul versurilor. Nimic altceva!

Or, pe Allah! eu nici n-aveam trebuință de altceva mai bun ca să intru în vorbă cu el. Cugetai, așadar, o clipă; apoi, cu glas limpede, ticluii:

Dragostea unei gazele
Inima tot ți-o mai scurmă?
Sau la țărmul dulce-al tihnei
Ai ajuns până la urmă?

Stai și-acuma nopți de-a rândul
Tot în jale și-n veghere?
Ori pleoapa ta cunoaște
Somnul — lina mângâiere?

Dacă tot mai curg și astăzi
Triste lacrimile tale,
Dacă sufletu-ți, sărmanul,
Nu s-a vindecat de jale,
Ai s-ajungi nebun cu totul
Tot urmând această cale.

Când auzi aceste stihuri, emirul Jobair deschise ochii și îmi spuse:

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Lucrurile au luat o întorsătură rea în sufletul meu.

Răspunsei pe dată:

— Aș putea măcar, stăpâne, să-ți fiu de vreun folos?

El spuse:

— Numai tu mă mai poți scăpa. Aș vrea să trimit, prin mijlocirea ta, o scrisoare către Sett Badr, căci numai tu ai fi în stare s-o hotărăști să-mi răspundă.

Eu răspunsei:

— Pe capul și pe ochii mei!

Atunci, însuflețit oleacă, se ridică în capu oaselor, întinse o foaie de hârtie pe palma inimii lui, luă un calam și scrise:

„Judecata s-a risipit și deznădejdea i-a luat locul. Până acum, socotisem iubirea un lucru fără de preț, un lucru ușuratic, un lucru fără de însemnătate. Văd însă, în urma înecării mele în valurile ei, că, pentru cel ce se avântă într-o asemenea ispită, este o mare cumplită și zbuciumată. Mă întorc la tine cu inima supusă. Fie-ți milă de mine și nu mă uita. De vrei să mor, dă uitării bunătatea”.

Împături scrisoarea și mi-o înmână. Or, măcar că habar n-aveam de soarta gingașei Sett Badr, nu șovăii o clipă: luai scrisoarea și plecai la grădină. Străbătui curtea și intrai, fără a bate la ușă, în sala de primire.

Or, care nu-mi fu mirarea când zării, stând pe covoare, zece tinere roabe albe și, în mijlocul lor, sta, plină de viață și de sănătate, numai că îmbrăcată în haine cernite, însăși Sett Badr, soare luminat, dinaintea privirilor mele uimite. Ci mă grăbii să mă plec și să-i urez bună pace; iar ea îmi zâmbi, răspunse la salamalekul meu și îmi spuse:

— Fii binevenit, Ibn Al-Mansur! Casa mea este casa ta.

Atunci eu îi spusei:

— Toate necazurile ducă-se cât mai departe de-aici, o, stăpâna mea! Dar pentru ce te văd așa, în haine cernite?

Ea răspunse:

— Oh! nici nu mă mai întreba, Ibn Al-Mansur! A murit roaba cea drăgălașă. I-ai văzut, pesemne, în grădină, mormântu-n care doarme.

Și izbucni în plâns, pe când toate roabele ce se aflau în preajma ei se străduiau s-o mângâie.

Socotii mai întâi că e de datoria mea să păstrez tăcerea, apoi spusei:

— Allah s-o aibă întru mila lui! Și-n schimb, întoarcă asupră-ți, o, stăpâna mea, toate zilele pe care trebuia să le mai trăiască acea fată tânără, dulcea ta prietenă, pe care o plângi. Căci de bună seamă că ea trebuie să fie cea care a murit.

Sett Badr spuse:

— Chiar ea este, sărmana!

Eu atunci, prilejuindu-mă de starea aceea de înduioșare în care se afla Sett Badr, scosei scrisoarea de la cingătoare și i-o înmânai, adăugând:

— De răspunsul tău, o stăpână a mea, atârnă viața sau moartea lui. Căci, în adevăr, așteptarea acestui răspuns este singurul lucru care-l mai leagă de pământ.

Ea luă scrisoarea, o deschise, o ceti, zâmbi și spuse:

— Oare-a ajuns acum la o asemenea stare de dragoste, el care odinioară nici nu vroia să citească scrisorile mele? N-a trebuit de-atunci decât să păstrez tăcerea și să mă slujesc de nepăsare ca să-l văd întorcându-se la mine mai înfocat ca niciodată!

Eu răspunsei:

— De bună seamă, ai dreptate! Da, de bună seamă! Ba ai avea tot dreptul să vorbești cu și mai multă amărăciune…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute cincizeci și doua noapte

Ea urmă:

…ai avea tot dreptul să vorbești cu și mai multă amărăciune. Ci iertarea greșelilor este harul sufletelor mărinimoase. Și-apoi, ce-ai să te faci tu, în acest palat, singură cu durerea ta, acuma, când prietena care te alina cu dulceața ei este moartă?

La aceste cuvinte, îi văzui ochii umplându-i-se de lacrimi, și ea însăși rămase pe gânduri vreme de un ceas. După care, îmi spuse:

— Ibn Al-Mansur, mi se pare că ai vorbit drept. Am să-i răspund.

Atunci, o emire al dreptcredincioșilor, luă o hârtie și scrise o scrisoare cum nici cei mai buni dieci din palatul tău n-ar ști să scrie la fel de tulburător și de grăitor. Nu mai țin minte întocmai vorbele din acea scrisoare care, în ciuda anilor, mă tulbură și acum când mă gândesc la ea.

Și Sett Badr închise această scrisoare și mi-o înmână; iar eu îi zisei:

— Pe Allah! iată cu ce se poate stâmpăra setea celui însetat și cu ce se poate lecui beteșugul celui beteag.

Și mă pregăteam să-mi iau rămas bun ca să mă duc să-i duc știrea cea bună celui ce-o aștepta, când ea mă mai opri oleacă spre a-mi spune:

— Ya Ibn Al-Mansur, poți să mai adaugi și că noaptea aceasta va fi pentru noi amândoi o noapte de binecuvântare!

Iar eu, plin de bucurie, alergai la emirul Jobair, pe care-l găsii cu ochii

ațintiți la ușa pe unde trebuia să intru.

După ce citi scrisoarea și pricepu înțelesul, scoase un geamăt și căzu leșinat. Ci își veni degrabă în simțiri și mă întrebă, încă destul de îngrijorat:

— Spune-mi, a scris chiar ea scrisoarea aceasta? A scris-o chiar cu mâna ei?

Eu răspunsei:

— Pe Allah! n-am știut până acum că se poate scrie și cu piciorul.

Or, o emire al dreptcredincioșilor, nici nu rostisem bine vorbele astea, că și auzirăm un clinchet de brățări la ușă și niște șoapte și un foșnet de mătăsuri și, peste o clipă, văzurăm ivindu-se fata noastră în carne și oase.

Cum bucuria nu se poate zugrăvi pe potrivă prin vorbe, n-am să mă apuc să fac o astfel de încercare zadarnică. Am să-ți spun doar, o, emire al dreptcredincioșilor, că cei doi îndrăgostiți se repeziră unul către celălalt și se îmbrățișară ca-n vis, cu buzele împerecheate în tăcere.

După ce se mai dezmeticiră din vraja aceea, Sett Badr rămase în picioare, nevoind să ia loc, cu toate stăruințele iubitului ei. Fapt ce mă nedumeri, așa încât o întrebai care-i pricina. Ea îmi spuse:

— N-am să stau jos decât după ce senetul nostru va fi întocmit!

Eu spusei:

— Ce senet, o, stăpâna mea?

Ea spuse:

— Un senet ce nu-i privește decât pe îndrăgostiți!

Și se plecă spre urechea iubitului ei și-i spuse ceva în șoaptă. El răspunse

— Ascult și mă supun!

Chemă apoi un rob de-al lui și îi dete o poruncă; și robul plecă degrabă.

Nu peste mult timp, văzui că intră cadiul și martorii care întocmiră senetul de căsătorie al celor doi îndrăgostiți și apoi plecară dăruiți cu o mie de dinari de către Sett Badr. Vrusei și eu să plec, ci emirul nu-mi îngădui, spunându-mi:

— Nu se cuvine să se spună că ne-ai împărtășit numai tristețea, fără să ne împărtășești și bucuria.

Și mă poftiră la un ospăț ce ținu până-n zori. Atunci mă lăsară să plec în odaia ce poruncisera să fie orânduită pentru mine.

Dimineața, când mă deșteptai, o roabă măruntică intră la mine în odaie, aducându-mi un lighean și un ibric, iar eu mă spălai după datină și-mi făcui rugăciunea de dimineață. După care mă dusei și luai loc în sala de primire, unde nu peste mult veniră, ieșiți proaspeți din hammam, după ce se drăgostiseră, și cei doi soți. Le urai o dimineață fericită și le dorii mult noroc; pe urmă adăugai:

— Sunt fericit că am ajutat și eu oleacă la unirea voastră. Dar, pe Allah! emire Jobair, dacă ții să-mi dai o dovadă de bunăvoință, lămurește-mă și pe mine ce-a putut să te supere așa de tare și să te îndemne să te desparți, spre jalea ta, de iubita-ți Sett Badr. Mi-a povestit și ea întâmplarea când micuța ei roabă, după ce o pieptănase și îi împletise cosițele, a îmbrățișat-o. Ci, emire Jobair, nu e cu putință ca numai atâta să fi pricinuit supărarea ta, dacă n-ai mai fi avut și alte motive de mânie ori alte dovezi și bănuieli.

Emirul Jobair, la aceste cuvinte, zâmbi și îmi spuse:

— Ibn Al-Mansur, tare mai ești isteț! Acuma, că roaba cea dragă a dulcei Sett Badr este moartă, supărarea mea s-a stins. Pot, dar, să-ți mărturisesc, fără să-ți ascund nimic, pricina neînțelegerii noastre. Ea n-a pornit decât de la o glumă, despre care un luntraș care le-a purtat cu

luntrea mi-a povestit că și-ar fi spus-o ele două între ele, într-o zi, când au făcut o plimbare pe apă. Mi-a spus acela: „Stăpâne, cum de te-ai legat tu cu o femeie care își bate joc de tine cu o roabă pe care o iubește? Află, dară, că în luntrea mea ele ședeau sprijinindu-se galeș una de alta și cântau lucruri păcătoase despre dragostea bărbaților. Și și-au încheiat cântecele cu aceste stihuri:

Nici jarul, că-i jar, nu arde
Ca lăuntrurile mele.
Dar stăpânul meu când vine,
Gheață-mi crește pe sub piele.
Dorul lui îmi stinge focul
Sub troiene mari și grele.

Căci stăpânu-mi nu-i ca mine;
Ceea ce-i să fie tare,
Moale-i; iar ce-ar fi să fie
Dulce, vai, numai amar e;
Sărutarea-i e sălcie,
Bărbăția-i neînstare.”

Eu atunci, la această povestire a luntrașului, văzui lumea înnegurându-se în fața ochilor mei și alergai acasă la Sett Badr unde văzui ceea ce văzui. Și-atâta ajunse ca să-mi întărească bănuielile…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute cincizeci și treia noapte

Ea urmă:

…ajunse ca să-mi întărească bănuielile. Ci, din mila lui Allah, acuma totul s-a uitat.

Atunci, mă rugă să primesc, ca dovadă de recunoștință a lui pentru slujbele mele, o sumă de trei mii de dinari; iar eu îi spusei încă o dată urările mele…

Ibn Al-Mansur se opri deodată din povestit. Căci tocmai auzise un sforăit ce-i răsuna în urechi. Era al califului, care adormise adânc, cuprins într-un sfârșit de somn. Așa că Ibn Al-Mansur, temându-se să nu-l trezească, se strecură încetișor pe ușa pe care i-o deschise și mai încetișor căpetenia hadâmbilor. Și-a doua zi fu răsplătit cu dărnicie pentru felul în care îi adusese somnul emirului dreptcredincioșilor.

Iar Șeherezada, isprăvind de povestit, tăcu o clipă, îl privi pe regele Șahriar și îi spuse:

— Într-adevăr, o, preafericitule rege, mă mir că somnul nu te-a cuprins și pe măria ta la fel.

Regele Șahriar spuse:

— Ba deloc! Te amăgești, Șeherezada. N-am pic de chef să dorm în noaptea asta; și ia aminte, de nu-mi povestești numaidecât o istorie folositoare, să nu care cumva să îndeplinesc eu cu tine amenințarea cu care îl amenința Al-Rașid pe gealatul lui…

Și Șeherezada începu numaidecât:

Povestea reginei Yamlika, domnița de sub pământ

Se povestește că odată, în vechimea vremilor și în trecutul vârstelor și al veacurilor, a fost, printre înțelepții Greciei, un înțelept care se numea Danial. Avea o mulțime de învățăcei sârguincioși, care îi ascultau învățăturile și sorbeau din știința lui; ci el nu cunoscuse și mângâierea de a avea un fiu, care să poată ajunge moștenitorul cărților și al scrierilor sale. Cum nu mai știa ce să facă spre a căpăta un asemenea moștenitor, îi veni în gând să-l roage pe stăpânul cerului să-i dăruiască o asemenea binecuvântare. Or, Cel-preaînalt, care nu are niciun fel de străjer la poarta dărniciei sale, îi ascultă ruga, și soția învățatului rămase pe clipă pe dată însărcinată.

În lunile cât ținu sarcina soției lui, înțeleptul Danial, care demult se știa câtu-i de bătrân, își zise: „Moartea mea-i aproape și nu știu dacă fiul pe care-l voi avea are să poată găsi neatinse toate cărțile și toate scrierile mele.“ Și numaidecât se apucă să-și folosească tot timpul spre a aduna pe câteva foi de hârtie toată știința cuprinsă în multele și feluritele sale scrieri. În felul acesta, umplu cinci foi, cu o scriere foarte măruntă, ce cuprindeau miezul întregii lui științe și al celor cinci mii de hrisoave pe care le avea. Pe urmă le mai citi o dată, cugetă un răstimp, și găsi că și acele cinci foi cuprindeau lucruri care mai puteau fi scurtate. Atunci închină încă o vreme cugetărilor, și sfârși prin a le cuprinde pe toate cele cinci foi în una singură, care și aceea era de cinci ori mai mică decât cele dintâi. Și când isprăvi această muncă simți că sfârșitul său era aproape.

Atunci bătrânul învățat, de teamă ca nu cumva cărțile și scrierile lui să ajungă în stăpânirea altcuiva, le aruncă pe toate în mare și nu mai păstra decât foaia aceea micuță. O chemă pe soția lui cea însărcinată și îi spuse:

— Vremea mea s-a isprăvit, o, femeie, și nu mi-e dat să-l cresc eu însumi pe copilul pe care Cel-darnic ni l-a dăruit și pe care eu n-am să apuc să-l văd. Îi las însă drept moștenire această micuță foaie de hârtie, pe care să i-o dai numai în ziua când îți va cere partea lui din bunurile tatălui său. Și de va izbuti s-o descifreze și să-i înțeleagă tâlcul, va fi omul cel mai învățat din veacul său. Aș vrea să se numească Hassib!

Și, spunând aceste cuvinte, înțeleptul Danial își dete sufletul întru tihna lui Allab.

I se făcu o înmormântare la care veniră toți învățăceii săi și toți locuitorii cetății. Și toți îl plânseră și își puseră haine de jale pentru moartea lui.

Or, peste câteva zile, soția lui Danial aduse pe lume un băiețel mândru ca luna, și care, după dorința răposatului, fu numit Hassib. Și femeia trimise totodată să fie chemați la ea astrologii care, după ce-și făcură socotelile și după ce isprăviră de cercetat stelele, întocmiră horoscopul copilului și spuseră:

— O, femeie, fiul tău are să trăiască ani mulți, dacă va scăpa dintr-o primejdie ce atârnă asupra tinereții lui. Dacă va ocoli primejdia aceea, are

să ajungă la o treaptă înaltă și ca știință și ca bogăție.

Și se duseră în drumul lor.

Când copilul împlini vârsta de cinci ani, mama lui îl dete la școală, ca să învețe și el câte ceva; ci el nu învăță chiar nimic. Așa că ea îl luă de la școală și se gândi să-l dea la vreo meserie; ci el petrecu ani în șir fără să facă vreo ispravă și ajunse la vârsta de cincisprezece ani fără a fi învățat o buche și fără a fi izbutit să deprindă ceva cu care să-și câștige pâinea și s-o ajute și pe maică-sa cât de cât. Atunci maică-sa se puse pe plâns, iar vecinele îi spuseră:

— Numai însurătoarea ar putea să-l îndemne să se apuce de vreo treabă; pentru că atunci ar vedea și el că, având o soție, trebuie să muncești ca s-o ții.

Cuvintele acestea o hotărâră pe mamă să se scoale și să caute printre cunoștințele ei o fată; și, găsind una ce i se păru potrivită, i-o dete de soție. Iar tânărul Hassib se potrivi de minune cu soția sa; ci și acum tot nu se apucă să facă ceva și nu simți niciun îndemn pentru niciun fel de muncă.

Or, printre vecini, erau și niște tăietori de lemne, care, într-o zi, îi spuseră mamei:

— Cumpără-i fiului tău un măgar, niște frânghii și o secure, și lasă-l să meargă cu noi la munte să taie lemne. Pe urmă o să vindem lemnele. Și o să împărțim câștigul cu el. În felul acesta, ar putea să-ți mai ușureze cheltuielile și să-și țină mai bine nevasta.

La cuvintele acestea, mama lui Hassib, plină de bucurie, îi cumpără pe dată un măgar, niște frânghii și o secure, și îl dete pe seama tăietorilor de lemne, stăruind pe lângă ei să-l ajute.

— Să n-ai nicio grijă în privința lui. Este fiul lui Danial, stăpânul nostru, și vom ști să-l ocrotim și să-l veghem!

Și îl luară cu ei în munte, unde îl învățară să taie lemne și să le așeze pe spatele măgarului, ca să le vândă apoi la piață. Și Hassib căpătă mare dragoste pentru meseria aceasta, care îi îngăduia să hoinărească și totodată să vină și în ajutorul mamei și al soției sale.

Or, într-una din zile, pe când tăiau lemne în munte, fură prinși de o furtună, însoțită de ploaie și de tunete, care îi sili să dea fuga și să se adăpostească într-o peșteră ce se afla nu departe de acolo, și unde aprinseră un foc ca să se încălzească. Totodată îl însărcinară pe tânărul Hassib, fiul lui Danial, să frângă vreascuri și să aibă grijă de foc.

Și pe când Hassib, în fundul peșterii, se apucă să crape lemnele, auzi deodată securea, când izbea în pământ, răsunând, cu un sunet prelung, de parcă în locul acela ar fi fost un gol dedesubt. Începu atunci să scobească sub picioarele lui și dezveli astfel o piatră veche de marmoră, cu un inel de aramă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci și șasea noapte

Ea urmă:

…cu un inel de aramă. Văzând așa, își strigă tovarășii, care veniră în

fugă și izbutiră să ridice placa de marmoră. Deteră atunci de-o groapă largă-largă și adâncă foarte, în care se aflau înșiruite o mulțime nenumărată de chiupuri ce păreau foarte vechi și cu gâtul pecetluit cu grijă. Îl coborâră atunci pe Hassib în afundul gropii, legat cu funii, ca să vadă ce se află în acele chiupuri și ca să le lege cu aceleași funii, spre a le scoate din groapă.

Tânărul Hassib, odată coborât în groapă, dintru-ntâi sparse cu securea gâtul unuia dintre acele chiupuri de pământ ars; și îndată văzu scurgându-se din el o miere galbenă de cel mai bun soi, îi înștiință despre aceasta pe tăietorii de lemne care, măcar că erau oleacă dezamăgiți că găseau numai niște miere acolo unde nădăjduiseră să dea de vreo comoară din vremurile de demult, nu se arătară nemulțumiți la gândul câștigului pe care avea să li-l aducă vânzarea acelor nenumărate chiupuri pline. Traseră, așadar, afară toate chiupurile, unul după altul, pe măsură ce tânărul Hassib le lega cu funiile, le încărcară pe măgari în locul lemnelor și, fără a mai vroi să-l scoată și pe tovarășul lor din adâncul gropii, plecară cu toții către oraș spunându-și:

— Dacă-l scoatem din groapă, o să fim nevoiți să mai împărțim și cu el ceea ce vom dobândi la vânzare. Și, de altminteri, e o haimana care-i mai bine să moară decât să-și mai târască zilele pe pământ.

Se duseră, așadar, la târg cu măgarii lor; și numai pe unul dintre tăietorii de lemne îl trimiseră la mama lui Hassib ca să-i spună:

— Aflându-ne în munte, măgarul fiului tău, atunci când a izbucnit furtuna asupra noastră, a luat-o la goană și l-a silit pe fiul tău să alerge după el, ca să-l prindă, în vreme ce noi ne-am adăpostit într-o peșteră. Nenorocirea a vroit ca deodată un lup să se repeadă din pădure, să-l ucidă pe fiul tău și să-i mănânce, și pe el și pe măgar. Iar noi n-am mai găsit alte urme din el decât oleacă de sânge și câteva oase.

La știrea aceasta, necăjita de mamă a lui Hassib și sărmana de soție își deteră cu palmele peste obraji și își puseră țărână în cap, plângând toate lacrimile deznădejdii lor. Și-atâta cu ele!

În ce-i privește pe tăietorii de lemne, aceștia vândură chiupurile cu miere pe un preț cum nu se poate mai bun și dobândiră un câștig atât de mare încât fiecare dintre ei putu să-și deschidă o prăvălie de negustor, ca să vândă și să cumpere. Și nu se lipsiră de nicio plăcere, mâncând și bând cele mai minunate bunătățuri în fiece zi. Și-atâta cu ei!

Ci în ceea ce privește pe tânărul Hassib, iată. După ce văzu că nimeni nu-l mai scoate din groapă, începu să țipe și să se roage, dar degeaba, de vreme ce tăietorii de lemne plecaseră și hotărâseră să-l lase să moară acolo, fără a-l ajuta. El, atunci, încercă să-și sape niște trepte în peretele gropii și să se cațere pe ele cu mâinile și cu picioarele. Văzu însă că pereții erau de stâncă și nici nu simțeau oțelul securii. Atunci deznădejdea lui nu mai avu margini și îi venea să se trântească pe piatra gropii, ca să moară acolo, când deodată zări un scorpion mare ieșind dintr-o crăpătură a peretelui de stâncă și apropiindu-se de el ca să-l înțepe. Îl zdrobi cu o lovitură de secure și cercetă apoi crăpătura aceea, prin care se strecura o rază de lumină. Îi veni atunci gândul să înfigă tăișul securii în crăpătură și să apese cu toată puterea; și, spre marea lui uimire, izbuti în felul acesta să dea de o ușă ce se ridică încet-încet, până ce lăsă o deschizătură îndeajuns de largă spre a putea să treacă prin ea un trup de om.

Văzând așa, Hassib nu șovăi o clipită, se strecură prin deschizătură și ajunse într-o hrubă lungă, dinspre capătul căreia venea acea lumină. Merse prin hrubă vreme de un ceas și ajunse la o ușă grozav de mare, făcută din

oțel negru și având o închizătoare de argint cu o cheie de aur. Deschise ușa aceea și se văzu deodată sub cer deschis, pe un țărm de lac, la poalele unei coline de smarald. Pe malul lacului zări un jeț de aur strălucind de nestemate, iar de jur-împrejur, oglindindu-se în apă, alte jețuri de aur, de argint, de smarald, de oțel, de lemn de abanos și de santal alb. După ce se sătură de privit frumusețea lor și a priveliștii, și apa în care se oglindeau, se duse de se așeză pe jețul de la mijloc, ca să se bucure mai bine de minunata priveliște a lacului și a muntelui.

Nici nu se așezase bine tânărul Hassib în jețul de aur, că și auzi niște sunete de țimbale și de darabukuri, și văzu ivindu-se de după laturile colinei de smarald și îndreptându-se înspre lac un șir de făpturi, care mai degrabă lunecau decât umblau; și nu izbuti să-și deie seama ce sunt, din pricina depărtării. Când ajunseră ceva mai aproape, văzu că erau niște femei de-o frumusețe fermecătoare, dar având trupul, în jumătatea lui de jos, alungit, și târându-se ca trupul șerpilor. Glasurile lor erau tare plăcute și cântau în limba ioniană niște imnuri unei regine pe care el nu o vedea. Ci nu peste mult se iviră de după colină alte patru femei-șarpe, purtând pe mâinile lor ridicate deasupra capetelor un talger mare de aur, pe care sta regina, zâmbitoare și plină de farmec. Cele patru femei veniră până la jețul de aur de pe care Hassib se grăbi să se ridice, o așezară, pe regină acolo, aranjară cutele vălurilor acesteia, apoi se orânduiră în spatele ei, în vreme ce toate celelalte femei-șarpe lunecară fiecare înspre vreunul din jețurile cele scumpe așezate împrejurul lacului. Atunci regina spuse cu un glas minunat câteva cuvinte către cele ce se aflau în preajma ei; și numaidecât se dete un semn din țimbale, și toate femeile-șarpe înălțară un imn de laudă reginei și se așezară în jețuri.

După ce își isprăviră cântarea, regina, care îl zărise de la bun început pe Hassib, întoarse cu drăgălășenie capul către el și îi făcu semn, încurajându-l să se apropie. Iar Hassib, măcar că era tare tulburat, se apropie, și regina îl pofti să se așeze și îi spuse:

— Fii binevenit în împărăția, mea subpământeană, o, tinere flăcău, pe care ursita cea bună te-a călăuzit până aici. Alungă departe de la tine orice teamă și spune-mi care-i numele tău, căci eu sunt regina Yamlika, domnița cea de sub pământ. Vorbește, dar, și spune-mi cine ești și cum de ai putut să ajungi până la acest lac, care-i locul meu de ședere pe vreme de iarnă, și unde vin să-mi petrec câteva luni în fiecare an, părăsindu-mi cetatea de scaun din vremea de vară, de pe muntele Caucaz.

La aceste cuvinte, tânărul Hassib, după ce sărută pământul dinaintea reginei Yamlika, se așeză la dreapta ei pe un jeț de smarald și spuse:

— Mă numesc Hassib și sunt fiul răposatului Danial, învățatul. De meserie sunt tăietor de lemne, măcar că aș fi putut să ajung a fi negutător printre fiii oamenilor, sau chiar un mare învățat. Ci mi-a plăcut mai mult să mă bucur de mireasma pădurilor și a munților, zicându-mi că oricând este vreme să te închizi, după moarte, între cei patru pereți ai mormântului.

Pe urmă povesti cu de-amănuntul tot ce se petrecuse cu tăietorii de lemne și cum, dintr-o întâmplare, izbutise să se strecoare până în această împărăție.

Povestea tânărului Hassib îi plăcu tare mult reginei Yamlika, cea de sub pământ, care îi spuse:

— Hassib, pesemne că, de-atâta timp de când ai fost părăsit în hrubă, trebuie să-ți fie și foame și sete.

Și făcu semn către una dintre însoțitoarele sale, care numaidecât lunecă

până la tânărul Hassib, ducând pe creștetul capului ei o tavă de aur plină cu struguri, și rodii, și mere, și fisticuri, și alune, și nuci, și smochine proaspete, și banane. Pe urmă, după ce mâncă și își potoli foamea, Hassib bău un sorbet minunat dintr-o cupă tăiată numai dintr-un rubin. Atunci fata care adusese acele bunătăți se îndepărtă cu tablaua, iar regina Yamlika, întorcându-se către Hassib, îi grăi:

— Acum, Hassib, poți să nu te mai îndoiești că, atâta cât va dura șederea ta în împărăția mea, nu are să ți se întâmple decât lucruri plăcute. Așa că, dacă ai de gând să-ți petreci o săptămână sau două printre noi, pe țărmul acestui lac și la umbra acestor munți, am să-ți povestesc, ca să te fac să-ți petreci cât mai plăcut timpul, o poveste ce-ți va sluji de învățătură atunci când te vei întoarce pe pământul oamenilor!

Și domnița cea de sub pământ, înconjurată de luarea aminte a celor douăsprezece mii de femei-șarpe așezate pe jețurile lor de smarald și de aur, îi povesti cele ce urmează tânărului Hassib, fiul învățatului Danial:

— Află, o, Hassib, că a fost odată în împărăția celor din neamul lui Bani-Israil un rege foarte înțelept care, pe patul de moarte, l-a chemat pe fiul său, urmașul lui la domnie, și i-a spus:

— O, Belukia, fiul meu, te sfătuiesc ca, după ce ai să ajungi la domnie, să scrii tu însuți pe o hârtie toate lucrurile ce se află în acest palat, și să nu lași nimic necercetat cu cea mai mare luare aminte!

Și așa, cea dintâi grijă a tânărului Belukia, când ajunse rege, fu aceea de a cerceta toate tainele și toate comorile tatălui său, și de a străbate feluritele încăperi ce slujeau pentru păstrarea tuturor lucrurilor de preț îngrămădite în palat. Ajunse astfel într-o sală mai lăturalnică, unde zări un sipețel lucrat din lemn de abanos, așezat pe un stâlp scund de marmoră albă, ce *se* afla chiar în mijlocul acelei încăperi. Belukia nu pregetă să deschidă sipetul de abanos și găsi în el o cutiuță de aur. Deschise cutiuța de aur și văzu în ea un sul de pergament pe care îl desfășură îndată. Pe el se afla scris în limba greacă:

„Acela care dorește să ajungă stăpân și domn peste oameni, duhuri, păsări și animale, nu va avea decât să găsească inelul pe care profetul Soliman îl poartă pe deget, în Insula celor Șapte Mări, care este locul mormântului său. Inelul acesta este inelul fermecat pe care Adam, părintele oamenilor, îl purta pe deget în rai, și care i-a fost luat de înger, care l-a dăruit mai târziu înțeleptului Soliman. Ci nicio navă n-ar putea încerca să străbată apele și să ajungă la țărmul acelei insule așezate dincolo de cele Șapte Mări. Nu va izbuti într-o asemenea încercare decât acela care va găsi buruiana cu zeama căreia să se frece pe talpa picioarelor spre a putea să meargă pe fața apelor. Buruiana aceea se află în împărăția de sub pământ a reginei Yamlika. Și numai domnița Yamlika știe locul unde crește acea buruiană; căci domnița Yamlika știe limba tuturor florilor, și le cunoaște toate puterile. Acela care vrea să găsească inelul trebuie să meargă mai întâi în împărăția de sub pământ a reginei Yamlika. Și dacă el are să fie atâta de norocos încât să izbutească a lua inelul, va putea nu numai să stăpânească toate făpturile văzute și nevăzute ci și să pătrundă pe Tărâmul Negurilor și să bea apă din Izvorul Vieții, cel care dă frumusețe, tinerețe, știință, înțelepciune și viață fără de sfârșit.”

După ce regele Belukia citi pergamentul, adună numaidecât pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci și opta noapte

Ea urmă:

…adună numaidecât pe toți preoții, pe toți magii și pe toți învățații din Bani-Israil și îi întrebă de nu cumva se află printre ei vreunul în stare să-i arate drumul ce duce spre împărăția de sub pământ a domniței Yamlika. Atunci toți cei de față i-l arătară cu degetul pe înțeleptul Offan, care se afla printre ei. Or, înțeleptul Offan era un preacinstit moșneag care cercetase toate științele cunoscute și stăpânea toate tainele magiei, toate cheile astronomiei și ale geometriei, și toate dedesubturile alchimiei și ale vrăjitoriei. El veni și se temeni, așadar, dinaintea tânărului rege Belukia, care îl întrebă:

— Poți tu, într-adevăr, o, înțeleptule Offan, să mă duci la împărăția domniței de sub pământ?

El răspunse:

— Pot!

Atunci tânărul rege Belukia îl numi pe vizirul său locțiitor în scaunul de domnie pe tot timpul cât va lipsi el, se dezbrăcă de hainele împărătești, își puse mantia de hagiu și se încălță cu încălțări de drumeție. După care, urmat de înțeleptul Offan, ieși din palatul și din orașul său și se afundă în pustie.

Numai atunci înțeleptul Offan îi spuse:

— Aici e locul prielnic spre a face vrăjile ce trebuie să ne arate calea!

Se opriră, așadar, acolo, și Offan trase împrejurul lui cercul magic, făcu vrăjile cele de cuviință, și nu pierdu mult până să găsească locul unde se afla, în partea aceea, intrarea spre împărăția mea subpământeană. El atunci mai făcu niște vrăji, și pământul se întredeschise și le lăsă drum slobod amândurora până la lacul ce se întinde sub ochii tăi, o, Hassib!

Eu îi primii pe amândoi cu toate cinstirile cu care întâmpin pe oricine vine ca oaspete în împărăția mea. Iar ei îmi arătară pricina sosirii lor, și eu îndată poruncii să fiu ridicată în talgerul meu de aur, pe capetele celor ce mă poartă, și îi dusei pe vârful acestei coline de smarald unde, la trecerea mea, ierburile și florile începură să vorbească fiecare pe limba ei, care din dreapta, care din stânga, lăudându-și, cu glas mare sau cu glas șoptit, însușirile și puterile ce le au. Și, în sunetele zarvei ce se ridica astfel împrejurul nostru, ajunserăm dinaintea unor tufe care, din toate buchetele lor de flori roșii, cântau sub adierea de vânt ce le unduia: „Eu sunt floarea cea minunată care-i dă celui ce-și freacă picioarele cu sucul meu puterea de a merge fără a se scufunda pe fața tuturor apelor izvodite de Allah cel preaînalt!“

Eu le spusei atunci oaspeților mei:

— Iată dinaintea voastră floarea pe care o căutați!

Iar Offan culese numaidecât atâta cât dori din acea floare, zdrobi lujerii și strânse sucul lor într-un borcan pe care i-l dărui.

Mă gândii atunci să-l descos pe Offan și îl întrebai:

—O, înțeleptule Offan, poți acuma să-mi spui pricina care vă mână pe voi doi să străbateți mările?

El îmi răspunse:

— O, regină, vrem să mergem în Insula celor Șapte Mări, să căutăm inelul cel vrăjit al lui Soliman, stăpânul ginnilor, al oamenilor, al animalelor și al păsărilor!

Eu îi spusei:

— Dar cum de nu știi tu, o, înțeleptule, că nimeni după Soliman nu va putea, orice-ar face, să ajungă stăpânul acelui inel? Crede-mă, Offan, și tot așa și tu, o, tinere rege Belukia, ascultați-mă pe mine! Părăsiți gândul acesta nesăbuit de a colinda mările zămislirii spre a vă duce să căutați acel inel pe care nimeni nu-l va putea dobândi. Mai degrabă culegeți de aici iarba care-i dă celui ce o mănâncă o tinerețe fără bătrânețe.

Ci ei nu vroiră nicidecum să mă asculte și, luându-și bun-rămas de la mine, se duseră pe unde veniseră…

Regina Yamlika se opri aici din povestit, curăță o banană pe care i-o întinse tânărului Hassib, mâncă și ea o smochină, și zise:

— Înainte de a-ți spune mai departe povestea lui Belukia, și de a-ți povesti călătoria lui pe cele Șapte Mări, și toate câte i s-au mai întâmplat, nu cumva ai vrea să afli cum arată întocmai împărăția mea de la poalele muntelui Caucaz, care înconjură pământul ca o cingătoare, și să-i știi întinderea, împrejurimile, ierburile însuflețite și grăitoare, gihnii și femeile-șarpe, supusele noastre, al căror număr numai Allah îl cunoaște? Nu cumva vrei să-ți spun cum se sprijină tot muntele Caucaz pe o stâncă de smarald minunată, care cu strălucirea ei dă cerurilor culoarea cea de azur? Cu care prilej aș putea să-ți povestesc despre locul anume din Caucaz unde se află Ginnistan, cetatea de scaun a ginnilor supuși regelui Jan ben-Jan, și să-ți zugrăvesc locul unde sălășluiește pasărea rokh, în Valea Diamantelor; și, în trecere, ți-aș arăta câmpiile de bătălie care au răsunat de vuietele vitejilor de faimă.

Ci tânărul Hassib răspunse:

— O, regină Yamlika, mi-ar plăcea mai mult să aflu urmarea întâmplărilor regelui Belukia!

Atunci domnița cea de sub pământ povesti mai departe așa:

— După ce tânărul Belukia și înțeleptul Offan mă părăsiră spre a se duce la insula ce se ridică dincolo de cele Șapte Mări, acolo unde se află trupul lui Soliman, ajunseră la țărmurii întâiei Mări, și acolo se așezară pe pământ și începură să-și frece de zor talpa picioarelor și gleznele cu sucul pe care-l strânseseră în borcan. Pe urmă se ridicară și porniră, la început cu multă sfială, pe mare. Dar, după ce văzură că, fără teamă de a se îneca, puteau să meargă pe apă încă mai bine decât pe pământul tare, prinseră curaj și se așternură la drum cu pas spornic, ca să nu piardă vremea. Merseră așa pe acea mare, vreme de trei zile și trei nopți, și, în dimineața celei de-a patra zile, ajunseră la un ostrov pe care-l socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecați se simțiră de frumusețea lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute cincizeci și noua noapte

Ea urmă:

...socotiră a fi chiar raiul, atâta de fermecați se simțiră de frumusețea lui.

Pământul pe care pășeau era de șofran auriu; pietrele erau de jad și de rubin; pajiștile se așterneau în straturi de flori unduinde sub adierea zefirului. Zâmbetele trandafirilor se îngemănau cu ocheadele galeșe ale narciselor, peste tot horeau crinii, macii, violetele, romanițele și dedițeii, iar printre crângurile albe de iasomie zburdau, ușoare, neastâmpăratele gazele. Dumbrăvile de aloe și de pomi potopiți de flori strălucitoare zvoneau din toate ramurile lor, printre care gungureau turturelele, răspunzând la murmurul izvoarelor; privighetorile cu glas duios povesteau trandafirilor despre iubirile lor, în vreme ce trandafirii le ascultau cu luare aminte; izvoarele se ascundeau pe sub gingașele stufișuri ale trestiei de zahăr, iar pământul își arăta în voie proaspetele-i străluciri și răsufla din toată primăvara lui.

Așa că regele Belukia și Offan se preumblară până seara, încântați, prin umbra dumbrăvilor, minunându-se de acele minunății ce le umpleau sufletele de mulțumire. Pe urmă, întrucât se lăsa noaptea, se urcară într-un copac ca să se culce acolo, și tocmai se pregăteau să închidă ochii, când deodată insula vui de un muget năprasnic care-i cutremură; și zăriră ieșind din valurile mării o dihanie ce ținea în gură o piatră strălucind ca o flacără și, numaidecât pe urmele ei, o sumedenie de alte dihănii de mare, ce fiecare ținea la fel în gură câte o piatră luminoasă. Așa că insula fu în curând luminată ca ziua de toate acele pietre. Și totodată, și din toate părțile, veniră lei, și tigri, și leoparzi, într-o asemenea năvală că numai Allah ar fi putut să-i numere. Și animalele de pe pământ se întâlniră pe țărm cu animalele din ape, și toate începură să taifăsuiască între ele, până dimineața. Atunci, dihăniile din ape se întoarseră în mare, iar fiarele se împrăștiară prin păduri. Iar Belukia și Offan, care nu putuseră închide ochii toată noaptea, atâta de tare îi cuprinsese spaima, se grăbiră să coboare din copac și să alerge pe țărm, unde își frecară picioarele cu sucul de iarbă, spre a-și vedea mai departe de drumul lor pe ape.

Călătoriră așa pe cea de a Doua Mare, zile și nopți în șir, până ce ajunseră la poalele unui lanț de munți printre care se deschidea o vale minunată unde toate pietrele și toate stâncile erau de magnet, dar unde nu era nicio urmă de fiară ori de alte animale crunte. Așa că se preumblară toată ziua, cam la întâmplare, hrănindu-se cu pește uscat. Și, pe seară, se așezară la marginea mării, ca să privească asfințitul soarelui, când deodată auziră un mieunat înfricoșător și, la câțiva pași în spatele lor, văzură un tigru ce sta gata să se repeadă asupră-le. De-abia avură răgaz să-și frece picioarele cu sucul ierbii și să fugă pe mare, dincolo de primejdie.

Or, aceasta era cea de a Treia Mare. Și noaptea aceea fu o noapte tare întunecată, iar marea, sub un vânt ce sufla amarnic, se învolbură cu totul, lucru ce făcea mersul obositor peste măsură, mai ales pentru niște călători sfârșiți și de nesomn. Din fericire, spre zori, ajunseră la un ostrov unde, mai întâi, se culcară pe pământ ca să se hodinească. După care se ridicară să cerceteze ostrovul și îl găsiră plin de pomi roditori. Ci pomii aceștia aveau minunata ciudățenie de a crește pe ramurile lor poame gata zaharisite. Așa încât cei doi călători se simțiră peste măsură de mulțumiți pe acel ostrov, mai ales Belukia, căruia grozav îi plăceau fructele zaharisite și care își petrecu ziua întreagă ospătându-se. Ba îl sili și pe înțeleptul Offan să stea cu el acolo încă zece zile în șir, spre a avea putința să se sature de fructele acelea gustoase. Ci, la sfârșitul celei de-a zecea zile, atâta

se lăcomise la acele poame, că începu să-l doară pântecele și, scârbit, se grăbi să-și frece talpa picioarelor și gleznele cu sucul de iarbă, ca și Offan, și să pornească la drum pe cea de a Patra Mare.

Călătoriră patru zile și patru nopți pe cea de a Patra Mare și poposiră pe țărmul unui ostrov ce nu era decât o limbă de nisip mărunt, și alb, în care cuibăreau șerpi de toate soiurile, iar ouăle lor se vedeau clocind la soare. Cum nu zăreau pe acel ostrov niciun copac și nici măcar un fir de iarbă, nu vroiră să stea acolo decât numai atâta cât să se hodinească și să-și frece picioarele cu sucul din borcan.

Pe cea de a Cincea Mare călătoriră numai o zi și o noapte, căci dimineața deteră peste o insulă micuță cu niște munți de cleștar, cu vine mari de aur și acoperită cu niște copaci uimitori, plini cu flori galbene sclipitoare. Florile acelea, la căderea nopții, străluciră ca niște stele, iar strălucirea lor, răsfrângându-se în stâncile de cleștar, luminau insula și o făceau mai sclipitoare decât ziua-n amiaza mare. Iar Offan îi spuse lui Belukia:

— Ai sub ochii tăi Insula Florilor de aur. Florile acestea, după ce cad din pomi și se usucă, se fac țărână și, învârtoșindu-se, alcătuiesc până la urmă vinele din care se scoate aurul. Această Insulă a Florilor de aur nu este decât o bucată desprinsă din soare și care a căzut aici odinioară.

Petrecură pe insula aceea o noapte măreață, iar a doua zi își frecară picioarele cu zeama cea prețioasă și intrară în cel de al șaselea tărâm de ape.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizecea noapte

Ea urmă:

…intrară în cel de al șaselea tărâm de ape.

Călătoriră pe cea de a Șasea Mare vreme destul de lungă spre a se simți cuprinși de o mare bucurie atunci când ajunseră pe o insulă acoperită de ierburi tare frumoase și unde putură să se hodinească oleacă. Pe urmă se ridicară și porniră să se preumble prin insulă. Dar care nu le fu mirarea când văzură că din pomi, în loc de poame, atârnau capete de oameni agățate de păr. Poamele acestea din capete de oameni nu arătau toate la fel: unele zâmbeau, altele plângeau sau râdeau, pe când cele ce căzuseră de pe ramuri se rostogoleau prin țărână și, până la urmă, se prefăceau în gogoloaie de foc ce luminau pădurea și făceau să pălească lumina soarelui. Și cei doi călători nu se putură opri să nu gândească: „Ce pădure ciudată!“ Și nu cutezară să se apropie de acele fructe nemaipomenite, ci se întoarseră degrabă la țărmul apei. Or, cum se lăsa seara, se așezară la adăpostul unei stânci și văzură deodată ivindu-se din apă și apropiindu-se de țărm douăsprezece Fiice ale Mării, de o frumusețe fără de asemuire și cu gâtul înconjurat de un gherdan de mărgăritare, care începură să horească, să zburde și să se zbenguiască între ele în nenumărate jocuri, vreme de un ceas. După care începură să cânte sub lumina lunii și se

îndepărtară înotând prin valuri. Iar Belukia și Offan, măcar că erau ca vrăjiți de frumusețea, de horele și de cântările Fiicelor Mării, nu vroiră să-și mai lungească șederea în acea insulă, din pricina fructelor-cap-de-om. Își unseră, așadar, tălpile și gleznele cu sucul păstrat în borcan, și porniră pe cea de a Șaptea Mare.

Călătoria pe cea de a Șaptea Mare ținu vreme tare lungă, și ei merseră două luni în șir, zi și noapte, fără să dea de niciun petec de pământ în calea lor. Și erau nevoiți, ca să nu moară de foame, să înhațe cu dibăcie peștii ce veneau din când în când la fața apei, și să-i mănânce cruzi, cum erau. Și-așa începură să simtă ce înțelepte fuseseră sfaturile ce le dasem eu, și să se căiască amarnic că nu le-au urmat. Ci până la urmă tot izbutiră să ajungă la o insulă ce presupuseră a fi Insula celor Șapte Mări, unde trebuia să se afle trupul lui Soliman cu inelul cel magic pe unul dintre degetele sale.

Găsiră acea Insulă a celor Șapte Mări acoperită de pomi roditori nespuși de frumoși, și udată de nenumărate izvoare. Și cum le era tare foame și aveau gâtul uscat, de atâta timp de când erau siliți să nu mai mănânce altceva decât pești cruzi, se apropiară cu o plăcere fără de seamăn de un măr uriaș cu crengile îndoite sub povara ciorchinilor de mere coapte. Și Belukia întinse mâna și vru să culeagă câteva mere: ci deodată, din lăuntrurile copacului, se auzi un glas năprasnic ce le strigă:

— Dacă vă atingeți de aceste fructe, aveți să fiți retezați în două jumătăți!

— Și, într-o clipită, se ivi dinaintea lor un uriaș cumplit, înalt de patruzeci de brațe, după măsura acelor vremi! Și Belukia, peste poate de înfricoșat, îl întrebă:

— O, căpetenie a uriașilor, stăm să murim de foame și nu pricepem de ce nu ne lași să ne atingem de fructele acestea!

Uriașul răspunse:

— Cum de puteți minți că nu știți pricina pentru care sunteți popriți de la aceasta? Au uitata-ți oare, o, fii ai oamenilor, că părintele neamului vostru, Adam, a încălcat poruncile lui Allah și a mâncat din roadele acestea oprite? Or, din vremea aceea, am fost însărcinat să străjuiesc copacul acesta și să ucid pe oricine ar întinde mâna către aceste poame! Plecați, dară, și cătați în altă parte cu ce să vă alinați foamea!

La cuvintele acestea, Belukia și Offan se grăbiră să plece din locul acela și se afundară în lăuntrul insulei. Căutară alte poame și le mâncară; pe urmă porniră să găsească locul unde putea să se afle trupul lui Soliman.

După ce rătăciră prin insulă vreme de o zi și o noapte, ajunseră la o colină de stânci de ambră galbenă și de mosc, și pe coasta căreia se deschidea o peșteră măreață, cu bolta și cu pereții de diamant. Și cum în felul acesta peștera era tot atâta de luminată ca de un soare-n amiaz, ei se afundară tot mai mult în acea peșteră, și, pe măsură ce înaintau, vedeau lumina sporind și bolta lărgindu-se. Mergeau așa, minunându-se, și începuseră să se întrebe dacă peștera aceea va fi având vreun capăt, când deodată ajunseră într-o sală peste fire de largă, săpată în diamant, și care avea la mijloc o laviță mare de aur, pe care ședea întins Soliman ben-Daud, ușor de cunoscut după mantia-i verde împodobită cu mărgăritare și cu nestemate, și după inelul magic ce-i înconjura degetul de la mâna dreaptă revărsând niște străluciri ce făceau să pălească lumina din sala de diamant. Mâna la care se afla inelul pus pe degetul cel mic se sprijinea pe piept, iar mâna cealaltă, întinsă, ținea sceptrul cel de aur cu ochi de smarald.

La priveliștea aceasta, Belukia și Offan, cuprinși de o sfială adâncă, nu

cutezară să mai facă un pas. Dar nu peste mult, Offan îi spuse lui Belukia:

— De-am înfruntat atâtea primejdii și de-am trecut prin atâtea amaruri, n-am făcut-o ca să dăm îndărăt acuma, când am izbutit să ajungem la țel. Așadar, eu am să mă apropii de jețul acesta în care doarme profetul, iar tu, la rându-ți, ai să rostești formulele de vrajă pe care ți le-am spus și care sunt de trebuință spre a face să lunece inelul de pe degetul înțepenit.

Atunci Belukia începu să rostească vrăjile, iar Offan se apropie de jeț și întinse mâna ca să scoată inelul. Ci Belukia, tulburat cum era, rostise pe sărite cuvintele magice, și greșeala aceasta fu năprasna lui Offan; căci, deodată, din tavanul strălucitor căzu o piatră de diamant topit, care îl schimbă pe Offan din creștet până-n talpă într-o pară de foc și, în câteva clipite, îl prefăcu într-un pumn de cenușă, la picioarele jețului lui Soliman.

Când Belukia văzu pedeapsa cu care fu pedepsit Offan pentru încercarea lui prihănitoare, se grăbi să fugă din peșteră și să ajungă la ieșire, spre a alerga drept la mare, Acolo vru să-și ungă picioarele și să plece de pe insulă, dar băgă de seamă că acuma nu mai putea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și una noapte

Ea urmă:

…băgă însă de seamă că acuma nu mai putea, întrucât Offan fusese ars, iar borcanul cel cu zeama fermecată fusese mistuit împreună cu el.

Atunci, negru de amar, înțelese într-un sfârșit toată temeinicia și toată dreptatea vorbelor pe care i le spusesem când îl prevestisem câte nenorociri îl așteptau în acea încercare, și porni să rătăcească haihui prin insulă, neștiind ce-o să se întâmple cu el, rămas acum singur, fără nimeni care să-i slujească de călăuz.

Pe când mergea el așa, văzu un vârtej mare de pulbere din care ieșea un vuiet ce creștea ajungând asurzitor ca tunetul; și auzi în acel vârtej izbindu-se lănci și spade, și zarva stârnită de niște tropote și de niște țipete ce n-aveau nimica omenesc; și deodată zări, ieșind din pulberea împrăștiată, o oaste întreagă de efriți, de ginnii, de marezi, de guli, de khotrobi, de saali, de bahari, într-un cuvânt toate neamurile de duhuri din văzduh, din mări, din pământ, din păduri, din izvoare și din pustietăți.

Priveliștea aceasta îi pricinui o spaimă așa de mare, de nici nu mai încercă să se clintească, și așteptă acolo până ce căpetenia acelei oști înfricoșătoare se apropie de el și îl întrebă:

— Au cine ești tu, mă? Și cum ai făcut de-ai ajuns până pe această insulă unde noi în fiecare an venim să veghem peștera în care doarme stăpânul nostru al tuturora, Soliman ben-Daud?

Belukia răspunse:

— O, căpetenie de viteji, sunt Belukia, regele lui Bani-Israil. M-am rătăcit pe mări și iată de-aceea mă aflu aici. Ci îngăduie-mi, la rândul meu, să te întreb și eu cine ești și cine-s toți acești războinici?

El răspunse:

— Suntem ginni, din neamul urmașilor lui Jan ben-Jan. Acuma venim din țara în care domnește regele nostru, puternicul Sakhr, stăpânul Pământului Alb peste care împărățea odinioară Seddad fiul lui Aad!

Belukia întrebă:

— Ci unde-i acest Pământ Alb peste care domnește puternicul Sakhr?

El răspunse:

— Este dincolo de muntele Caucaz, care-i la o depărtare de șaptezeci de luni de-aici, după măsura omenească. Ci noi putem să ajungem acolo în cât ai clipi din ochi. Dacă vrei, întrucât ești fiu de rege, putem să te luăm și să te înfățișăm stăpânului nostru!

Belukia nu pregetă să primească și fu numaidecât dus de ginni în cetatea de scaun a regelui Sakhr, domnul lor.

Acolo Belukia văzu o câmpie minunată, brăzdată de șanțuri cu jgheaburi de aur și de argint; și toată câmpia aceea, acoperită de mosc și de șofran, era adumbrită de copaci frumos plăsmuiți, cu crengi de smarald și roade de rubin, și plină de corturi mărețe de mătase verde sprijinite pe stâlpi de aur învrâstați cu nestemate. În mijlocul câmpiei se ridica un cort mai înalt decât toate celelalte, făcut din mătase roșie și albastră, sprijinit pe stâlpi de smarald și de rubin, și în care, pe un jeț greu de aur, sta regele Sakhr, având de-a dreapta sa alți regi, supuși ai lui, iar de-a stânga vizirii, musaipii și dregătorii și curtenii săi.

Când ajunse în dreptul regelui, Belukia începu prin a săruta pământul dinaintea acestuia și îi făcu urările cele după datină. Atunci regele Sakhr îl pofti, cu multă bunăvoință, să se așeze pe un jeț de aur, alături. Pe urmă îi ceru să-și spună numele și să-i povestească povestea lui. Și Belukia îi spuse cine era și îi povesti, fără a sări peste niciun amănunt, toată povestea lui, de la început până la sfârșit.

Regele Sakhr și toți cei ce se aflau împrejurul său, auzind povestea, fură peste măsură de uimiți. Apoi, la un semn al regelui, se întinse masa pentru ospăț, iar ginni slujitori aduseră tablalele și porcelanurile. Tablalele de aur erau pline cu cincizeci de cămile tinere fierte, și cu altele cincizeci fripte, iar tablalele de argint erau pline cu cincizeci de căpățâni de oaie; pe când poamele, minunat de mari și de bune, erau așezate pe porcelanuri, în rânduri bine întocmite. Și, după ce totul fu gata, se mâncă și se bău din plin; și, la sfârșitul mesei, nu mai rămase nici măcar o urmă pe tablale ori în porcelanuri, din bucatele și din bunătățile acelea alese ce le umpluseră.

Numai atunci regele Sakhr îi spuse lui Belukia:

— Tu, de bună seamă, nu știi nimica, o, Belukia, despre istoria și despre obârșia noastră. Or, vreau să ți le înfățișez în câteva cuvinte, pentru ca, atunci când te vei întoarce printre fiii oamenilor, să poți povesti lumilor adevărul despre aceste taine încă tulburi pentru ele. Află, dar, o, Belukia…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și doua noapte

Ea urmă:

…Află, dar, o, Belukia, că, la începutul vremurilor, Allah Preaînaltul a zămislit Focul și l-a închis într-o sferă, cu șapte tărâmuri felurite, așezate unele sub altele, fiecare la o depărtare de o mie de ani, după măsura oamenilor.

Întâiul tărâm al focului l-a numit Gehannam și, în gândul lui, l-a menit făpturilor răzvrătite și nepocăite. Pe cel de al doilea tărâm l-a numit Lazi, căci l-a săpat în genune, și l-a menit tuturor acelora care, după venirea viitoare a profetului Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea!), vor rămâne în păcatul și în bezna lor și nu vor primi să se facă dreptcredincioși! A întemeiat pe urmă cel de al treilea tărâm și, dându-i forma unui cazan în clocot, l-a numit El-Jahim, și acolo i-a închis pe demonii Gog și Magog. După care, a alcătuit cel de al patrulea tărâm, l-a numit Sair și a poruncit să locuiască acolo Eblis, căpetenia îngerilor răzvrătiți, care nu au vroit să se supună lui Adam și să i se închine, nedând astfel ascultare poruncilor; nestrămutate ale celui Preaînalt. Pe urmă a hotărnicit cel de al cincilea tărâm, i-a dat numele Sachar și l-a menit celor necredincioși, celor mincinoși și celor mândri. După ce a isprăvit, a săpat o hrubă uriașă, a umplut-o cu un aer fierbinte și rău mirositor, a numit-o Hitmat și a menit-o chinuirii evreilor și creștinilor. Iar din cel de-al șaptelea tărâm, numit Havia, a făcut o groapă gata oricând să cuprindă prisosul de evrei și de creștini, și pe cei ce nu se vor arăta dreptcredincioși decât pe dinafară. Aceste două tărâmuri din urmă sunt cele mai înfricoșătoare, pe când cel dintâi este mai lesne de îndurat. Alcătuirea lor este destul de asemănătoare. Așa, în cel dintâi tărâm, Gehannam, nu se numără mai mult de șaptezeci de mii de munți de foc, ce cuprind fiecare câte șaptezeci de mii de orașe; fiecare oraș are șaptezeci de mii de turnuri; fiecare turn are șaptezeci de mii de case, și fiecare casă are șaptezeci de mii de lavițe. Or, fiecare dintre lavițele acelea, al căror număr se poate afla înmulțind toate cifrele acestea între ele, cuprinde șaptezeci de mii de feluri de chinuri și de schingiuiri pe care numai Allah le știe în toată felurimea, tăria și durata lor. Și, cum tărâmul acesta este cel mai puțin arzător dintre cele șapte, poți să pricepi, o, Belukia, cum sunt chinurile cuprinse în celelalte șase tărâmuri.

De ți-am dat aceste învățături și aceste lămuriri despre Foc, o, Belukia, am făcut-o pentru că noi, ginnii, suntem fiii Focului.

În adevăr, cele dintâi două ființe pe care Allah le-a zămislit din Foc sunt doi ginni, pe care i-a făcut străjerii lui anume, și pe care i-a numit Khallit și Mallit; și le-a dat unuia chip de leu, iar celuilalt chip de lup. I-a dat leului mădulare bărbătești, iar lupului mădulare femeiești. Coada leului Khallit avea o lungime cât depărtarea străbătută în vreme de douăzeci de ani; iar vulva lupoaicei Mallit era ca o broască țestoasă a cărei mărime era pe potriva lungimii coadei lui Khallit. Leul era de culoare tărcată, albă și neagră; iar lupoaica era roșcovană și albă. Și Allah i-a împerecheat pe Khallit și pe Mallit între ei, iar din împreunarea lor s-au născut balaurii, șerpii, scorpionii și fiarele cele urât duhnitoare, cu care a umplut cele Șapte Tărâmuri, spre pedepsirea celor osândiți. Pe urmă Allah a poruncit lui Khallit și lui Mallit să se împreune încă odată, iar din această a doua împreunare a făcut să se nască șapte bărbătuși și șapte femeiuști care au crescut întru supușenie. Când au ajuns mari, unul dintre ei, cel care da cele mai frumoase nădejdi prin purtarea lui cuminte, a fost luat în seamă de către cel Preaînalt, care l-a făcut căpetenie peste cohortele sale, alcătuite prin necurmata împerechere dintre leu și lupoaică. Acesta-i chiar

cel ce se numește Eblis. Ci mai târziu, de când cu nesupunerea lui față de orânduielile lui Allah, care-i porunceau să se închine dinaintea lui Adam, a fost aruncat în cel de al patrulea tărâm, dimpreună cu toți cei ce l-au sprijinit. Iar acest Eblis și urmașii lui au umplut iadul cu demoni, bărbați și femei. Iar ceilalți zece băieți și celelalte fete, rămași supuși, s-au împreunat între ei și au avut drept copii pe ginnii care suntem noi, o, Belukia. Aceasta-i, în puține cuvinte, obârșia noastră. Nu te minuna, așadar, că ne vezi mâncând așa, de vreme ce vița noastră se trage dintr-un leu și o lupoaică. Spre a-ți da o pildă despre puterea pântecelui nostru, am să-ți spun că fiecare dintre noi, în fiecare zi, înfulecă zece cămile și douăzeci de oi, și bea patruzeci de cauce de ciorbă, fiecare cauc cuprinzând atâta cât încape într-o căldare.

Acuma, o, Belukia, pentru ca la întoarcerea ta printre fiii oamenilor învățătura să-ți fie desăvârșită, află că pământul pe care îl locuim noi este răcorit pururea de zăpezile de pe muntele Caucaz, care îl înconjură ca o cingătoare. Fără de aceasta, pământul nostru ar fi cu neputință de locuit, din pricina focului de dedesubt. Și el, la rându-i, este alcătuit din șapte caturi ce se sprijină pe umerii unui ginn dăruit cu o putere nemaipomenită. Ginnul acela stă în picioare pe o stâncă ce se sprijină pe spinarea unui taur; taurul șade pe un pește uriaș, iar peștele înoată în apele Mării Veșniciei.

Marea Veșniciei are ca prund catul de sus al iadului, care, cu cele șapte tărâmuri ale lui, este cuprins în gura unei dihănii de șarpe, ce va rămâne nemișcat până la ziua Judecății. Atunci șarpele acela are să verse din gura lui iadul și tot ce se află în iad, dinaintea celui Preaînalt, care își va rosti osânda pe vecii vecilor.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaizeci și treia noapte

Ea urmă:

...dinaintea celui Preaînalt, care își va rosti osânda pe vecii vecilor.

Iată, o, Belukia, repede și pe scurt povestită, istoria și obârșia noastră, precum și zămislirea globului.

Asemenea, mai trebuie să-ți spun, spre a încheia învățătura ta în această privință, că noi rămânem pururea de aceeași vârstă; noi nu îmbătrânim niciodată, în vreme ce pe pământ, împrejurul nostru, și firea, și oamenii, și toate ființele zămislite se îndreaptă neabătut către veștejire. Virtutea aceasta a noastră o datoram izvorului vieții din care ne adăpăm și care, în tărâmul Negurilor, este păzit de străjerul Khizr. El, preacinstitul Khizr, potrivește anotimpurile, îmbracă pomii în cununile lor verzi, face să șopotească apele curgătoare, așterne covorul cel înverzit peste pajiști și, învelit în mantia-i verde, în fiecare seară și în fiecare răsărit de ziuă, amestecă dibaci vopselile ușoare cu care colorează cerurile în zori de zi și în scăpătat de soare.

Și-acum, o, Belukia, întrucât m-ai ascultat cu multă luare-aminte, ca să te răsplătesc am să poruncesc să fii luat de aici și dus până la intrarea în

țara ta, dacă bineînțeles dorești!

La cuvintele acestea, Belukia mulțumi fierbinte regelui Sakhr, căpetenia ginnilor, pentru găzduirea ce-i dase, pentru învățămintele căpătate și pentru poftirea ce-i făcuse și pe care o primi îndată. Își luă, așadar, bun-rămas de la rege, de Ia vizirii acestuia și de la ceilalți ginni, și încalecă pe umerii unui efrit voinic care, în mai puțin de-o clipită, îl făcu să străbată depărtarea și îl lăsă jos ușurel pe pământ cunoscut, în preajma hotarelor țării sale.

Și Belukia, după ce cunoscu locurile și drumul de urmat, se pregătea să pornească spre cetatea sa de scaun, când văzu, șezând între două morminte și plângând cu amărăciune, un tânăr de o frumusețe răpitoare, dar galben la chip și părând tare trist. Belukia se apropie de el, îl salută cu prietenie și îi spuse:

— O, tinere frumos, pentru ce stai plângând așa, între aceste două morminte? Pentru ce ai înfățișarea aceasta mâhnită? Spune-mi, ca să-ncerc să te mângâi!

Tânărul își rădică privirile triste către Belukia și îi spuse, cu lacrimi în ochi:

— O, călătorule, de ce te oprești din drumul tău? Lasă lacrimile mele să curgă în singurătate pe pietrele acestea ale durerii mele!

Ci Belukia îi spuse:

— O, frate al meu întru nenoroc, află că am o inimă miloasă ce stă gata să te asculte. Poți, dar, fără teamă, să-mi arăți pricina tristeții tale!

Și se așeză pe piatra de marmoră, în fața lui, îi luă mâinile în mâinile sale și, spre a-l încuraja să vorbească, îi povesti toate prin câte trecuse și el, de la început până la sfârșit. Ci nu este de folos să le mai înșirăm acum. La sfârșit îi spuse:

— Dar tu, o frate al meu, tu ce-ai pățit? Nu pregeta, rogu-te, să-mi povestești tot, căci simt că trebuie să fie o poveste nespus de înduioșătoare!

Atunci tânărul cu obraz dulce și trist, care plângea între cele două morminte, îi spuse tânărului rege Belukia:

Povestea frumosului flăcău trist

Află, o, frate al meu, că și eu sunt tot un fiu de rege; iar povestea mea este atât de ciudată și atât de nemaipomenită, încât, de-ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură mântuitoare pentru acela ce ar citi-o, cu înțelegere. Nu vreau, așadar, sa mai zăbovesc a ți-o povesti!

Tăcu apoi un scurt răstimp, își șterse lacrimile și, cu fruntea sprijinită în mână, începu astfel această minunată istorisire:

— M-am născut, o, frate al meu, în țara Kabul, unde domnește regele Tigmos, tatăl meu, domn peste Bani-Șalan și peste Afganistan. Tatăl meu, care este un rege puternic și drept, are ca supuși ai lui trei regi, fiecare domnind peste o sută de orașe și peste o sută de cetăți. El poruncește peste o sută de mii de călăreți neînfricați și peste o sută de mii de războinici viteji. Iar maică-mea este fiica regelui Bahravan, domnul Khorassanului. Numele meu este Janșaș.

De când eram mic copil, tatăl meu a orânduit să deprind științele, artele și jocurile trupești, așa că la vârsta de cincisprezece ani eram socotit printre cei mai buni călăreți din împărăție și stam în fruntea vânătorilor și alergătorilor pe calul meu mai iute decât o antilopă.

Într-una din zile, la o vânătoare la care se aflau regele tatăl meu și toate căpeteniile din împărăția sa, umblam de trei zile prin păduri și doborâsem mult vânat, când, la căderea nopții, zării o gazelă nespus de frumoasă, ivindu-se la câtiva pași de locul în care mă aflam împreună cu șapte mameluci de-ai mei. Când ne văzu, se sperie și, sărind deodată, porni în goană cu toată iuțeala ei. Eu atunci, urmat de mamelucii mei, alergai pe urmele ei vreme de mai multe ceasuri; și ajunserăm așa dinaintea unui fluviu tare larg și tare adânc, unde socotirăm că vom izbuti s-o împresurăm și s-o prindem. Ci ea, după o scurtă șovăire, se aruncă în apă și începu să înoate îndreptându-se către malul celălalt, iar noi coborârăm grabnic de pe cai, lăsarăm caii în seama unuia dintre noi, ne aruncarăm într-o luntre de pescar ce se afla acolo legată la țărm, și vâslirăm de zor să ajungem gazela. Ci când ajunserăm la mijlocul apei, nu mai izbutirăm să fim stăpâni pe luntrea noastră, pe care vântul și valurile începură s-o împingă costiș, sub întunericul ce sporea, fără ca strădaniile noastre s-o mai poată îndrepta pe calea cea bună. Și-așa, furăm târâți toată noaptea, cu o iuțeală înfricoșătoare, gândind în fiece clipă că avem să fim izbiți de vreo stâncă ieșind dintre valuri ori de vreo altă piedică din calea noastră silită. Și goana ținu la fel toată ziua și toată noaptea următoare. Și de-abia în cealaltă zi dimineața izbutirăm, într-un sfârșit, să ne oprim la un mai la care ne-au aruncat valurile.

Estimp, regele Tigmos, tată meu, aflase de pieirea noastră pe fluviu, întrebându-l pe mamelucul ce păzea caii noștri. Și la aflarea acestei știri, fu atâta de deznădăjduit încât izbucni în hohote de plâns, își izbi coroana de pământ, își mușcă mâinile și trimise grabnic în toate părțile în căutarea

mea niște cercetași ce cunoșteau acele locuri neumblate. Iar maică-mea, aflând de pieirea mea, se bătu cumplit peste obraji, își sfâșie hainele, își vătămă pieptul, își smulse părul și îmbrăcă haine de moarte.

Noi, la rându-ne, după ce ajunserăm la acel țărm, găsirăm un izvor frumos ce curgea pe sub copaci, și un om stând liniștit și răcorindu-și picioarele în apă. Îi dădurăm cuviincioși binețe și îl întrebarăm unde ne aflăm. Omul însă, fără a ne saluta și el, ne răspunse prin câteva vorbe de neînțeles, cu un glas asemănător unui cârâit de cioară sau ca al vreunei alte pasări de pradă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și patra noapte

Ea urmă:

...sau ca al vreunei alte păsări de pradă. Pe urmă se ridică deodată, se împărți dintr-o zvâcnire în două bucăți, despicându-se pe mijloc, și doar cu trunchiul alergă spre noi, în vreme ce jumătatea lui de jos alerga în altă parte. Și în aceeași clipită, din toate părțile pădurii, se iviră alți oameni asemănători cu cel dintâi, care alergară la izvor, se împărțiră în două părți dintr-o zvâcnire de dare îndărăt, și se aruncară asupra noastră cu trunchiul numai. Se repeziră atunci la trei dintre mamelucii mei ce se aflau mai aproape, și începură numaidecât să-i sfâșie lacomi, pe când eu și ceilalți trei mameluci ai mei, înfricoșați cum nu se mai poate, ne aruncarăm în luntrea noastră. Și, mai degrabă vrând să fim înghițiți de o mie de ori de ape, decât să fim mâncați de acele dihănii, zorirăm să ne depărtăm de țărm, lăsându-ne duși iarăși de valuri. Și-atunci văzurăm alergând pe mal, străduindu-se să ne ajungă, în vreme ce trunchiurile îi mâncau pe cei trei nefericiți mameluci ai mei, toate picioarele și coapsele, într-o fugă nebună, ce ne înghețase în luntrea scăpată de altminteri din primejdia lor. Și eram tare uluiți de lăcomia cumplită a acelor trunchiuri cu pântecele tăiat și ne întrebam cum de era cu putință asemenea lucru, plângând totodată soarta nefericiților noștri tovarăși.

Valurile ne purtară așa până a doua zi, și-atunci ajunserăm la un pământ acoperit cu pomi roditori și cu flori minunate, într-o grădină mare. Ci, după ce legarăm luntrea la țărm, eu nu vrusei să cobor pe mal de data aceasta și îi pusei pe cei trei mameluci ai mei să meargă ei întâi să cerceteze locurile. Plecară, dar, înainte și, după ce lipsiră o jumătate de zi, se întoarseră să-mi spună că străbătuseră o bună bucată de pământ, mergând și la dreapta și la stânga, fără să fi găsit nimic bănuielnic; după care văzuseră un palat de marmură albă, cu turnul de cleștar curat, iar în mijlocul palatului se întindea o grădină măreață luminată de un lac. Intraseră în palat și văzuseră o sală uriașă în care se aflau niște jețuri de fildeș orânduite împrejurul unui jeț de aur împodobit cu diamante și cu bălașe; nu zăriseră însă pe nimenea, nici în grădină, nici în palat.

După ce îmi spuseră aceste lucruri liniștitoare, mă hotărâi să cobor din luntre, și luai împreună cu ei drumul către palat. Începurăm mai întâi prin

a ne stâmpăra foamea mâncând poame minunate din pomii din grădină, pe urmă intrarăm în palat ca să ne odihnim. Eu mă așezai în jețul cel de aur, iar mamelucii mei se așezară pe jețurile de fildeș; și, privind acea priveliște, îmi adusei aminte de tatăl meu, de mama mea și de jețul meu de domnie pierdut, și începui să plâng; iar mamelucii mei plânseră și ei amarnic.

Pe când stam așa cufundați în tristețe, auzirăm un vuiet mare, asemenea vuietului mării, și văzurăm îndată intrând în sala în care ne aflam un alai alcătuit din viziri, și din emiri, și din curteni, și din căpetenii; ci toți erau din neamul maimuțelor. Erau de tot soiul. Iar noi socotirăm că ne-a venit sfârșitul. Ci marele vizir al maimuțelor, care era un goril uriaș, veni, cu semne vădite de supunere, și se temeni dinaintea mea. Și îmi spuse, cu grai de om, că și el și întreg norodul lui mă recunosc de rege al lor, și că pe cei trei mameluci ai mei îi numesc căpetenii peste ostile lor. Pe urmă, după ce porunci să ni se aducă să mâncăm gazele fripte, mă pofti să merg să cercetez oastea de maimuțe, supușii mei, înainte de lupta ce urma s-o avem cu vechii lor vrăjmași, ghulii ce sălășluiau în ținuturile învecinate.

Eu atunci, cum eram amarnic de trudit, rugai pe marele vizir și pe ceilalți să mă lase singur, nemaiținând cu mine decât pe cei trei mameluci ai mei. După ce ne sfătuirăm în privința acestei noi împrejurări în care ne aflam, hotărârăm să fugim cât mai iute din acel palat și din acele locuri, și ne îndreptarăm către luntrea noastră; dar, când ajunserăm la apă, văzurăm că luntrea pierise, și fuserăm nevoiți să ne întoarcem la palat, uncie dormirăm până dimineața.

Când ne deșteptarăm, marele vizir al noilor mei supuși veni să mi se închine și îmi spuse că totul era gata pentru lupta împotriva ghulilor. Și, totodată, ceilalți viziri aduseră la ușa palatului, pentru mine și pentru mamelucii mei, patru câini mari, ce trebuiau să ne slujească de cai și care aveau frâie cu lanțuri de oțel. Iar eu și mamelucii meu fuserăm siliți să încălecăm pe acești câini și să trecem înainte, pe când în urma noastră, cu urlete și cu țipete înfricoșătoare, venea întreaga oaste fără de număr a supușilor mei, maimuțele, în frunte cu marele meu vizir.

După o zi și o noapte de umblet, ajunserăm înaintea unui munte înalt și negru, unde se aflau vizuinele ghulilor, care nu zăboviră să se arate. Aveau înfățișări osebite, ci toți erau înfricoșători. Unii aveau cap de bou la un trup de cămilă, alții semănau cu hienele, pe când alții aveau o înfățișare de o neînchipuită groază și care nu semăna cu nimic cunoscut.

Când ghulii ne zăriră, începură să coboare din munte. Și, oprindu-se la o mare depărtare, începură prin a ne acoperi cu o ploaie de pietre. Supușii mei răspunseră în același fel, și bătălia se făcu în curând cumplită, și dintr-o parte și din cealaltă. Eu și mamelucii mei, înarmați cu arcurile noastre, slobozirăm înspre ghuli o mulțime de săgeți, care uciseră un mare număr dintre ei, spre bucuria supușilor mei, pe care o priveliște ca aceea îi umplea de înflăcărare. Așa că sfârșirăm prin a dobândi biruința și pornirăm goana după ghuli.

Atunci eu și mamelucii mei hotărârăm să ne folosim de neorânduiala goanei și, călări pe câinii noștri, să fugim de la supușii mei maimuțele, luând-o la fugă înspre cealaltă parte, fără ea ei să ne zărească. Și, în cea mai mare goană, pierirăm din ochii lor.

După o goană lungă, ne oprirăm spre a lăsa câinii să-și tragă sufletul, și văzurăm în fața noastră o stâncă mare, cioplită în formă de tablă și pe care se afla o inscripție în limba ebraică, spunând

„O, tu, cel prins acuma, și pe care ursita te-a aruncat pe acest tărâm spre-a te face regele maimuțelor, de vrei să scapi de a fi rege și să fugi, două drumuri ți se deschid înainte pentru a scăpa: Unul dintre aceste drumuri se află la dreapta ta, și acesta-i cel mai scurt ca să ajungi la țărmul oceanului ce înconjură lumea; el străbate însă pustietăți sălbatice, pline de dihănii și de ginnii răufăcători. Celălalt, la stânga, este lung de patru luni de mers, și străbate o vale mare, care este Valea Furnicilor. Luând-o pe acest drum și ferindu-te de furnici, vei ajunge la un munte de foc, la poalele căruia se află Orașul Jidovilor. Eu, Soliman ben-Daud, am scris acestea, spre mântuirea ta!“

După ce, peste măsură de uimiți, citirăm acea inscripție, ne grăbirăm să pornim pe drumul din stânga, ce trebuia să ne ducă la Orașul Jidovilor, trecând prin Valea Furnicilor.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și cincea noapte

Ea urmă:

…trecând prin Valea Furnicilor.

Dar n-apucarăm să străbatem nici măcar cale de-o zi, că și auzirăm pământul tremurând sub noi și nu peste mult văzurăm ivindu-se în urma noastră și ajungându-ne în goana mare supușii mei maimuțele, cu marele vizir în frunte. Când ne ajunseră, ne înconjurară din toate părțile scoțând urlete de bucurie că ne găsiseră, iar marele vizir se făcu tălmaciul tuturora, rostind un cuvânt de laudă pentru mântuirea noastră.

Întâlnirea aceasta ne pricinui mare amărăciune, avurăm însă grijă să nu ne-o arătăm, și ne pregăteam să facem cale întoarsă către palat împreună cu supușii mei, când văzurăm ieșind din valea pe care o străbăteam în acea clipă o ordie de furnici, fiecare furnică fiind mare cât un câine. Și, într-o clipită, se porni o încăierare înfricoșătoare între supușii mei și furnicile cele hidoase. Or, furnicile le prindeau pe maimuțe între fălci și dintr-o crănțănitură le retezau în două, pe când maimuțele se aruncau zece câte zece pe o furnică spre a izbuti s-o ucidă.

Noi atunci gândirăm să ne folosim de acea încăierare și să fugim pe câinii noștri; din nenorocire, numai eu izbutii să scap, căci cei trei mameluci ai mei fură zăriți de furnici și înșfăcați și retezați în două de fălcile lor amarnice. Iar eu scăpai, plângând pierderea celor de pe urmă tovarăși ai mei, și ajunsei la un fluviu prin care trecui înot, dând drumul câinelui, pe celălalt mal, unde mai întâi îmi pusei hainele la uscat; pe urmă mă cufundai în somn până dimineața, socotind că acuma nu mai sunt gonit de nimenea, de vreme ce pusesem apa între mine și furnici și maimuțe, supușii mei.

Când mă deșteptai, pornii la drum și umblai zile și zile în șir, hrănindu-mă cu ierburi și rădăcini, până ce ajunsei la muntele cu pricina, la poalele căruia văzui într-adevăr un oraș mare, care era Orașul Jidovilor. Ci un

fapt, despre care inscripția nu pomenea nimic și pe care îl băgai de seamă mai târziu, mă minună mult în acel oraș; văzui,în adevăr, că un fluviu, pe care în ziua aceea îl străbătui cu piciorul uscat spre a ajunge în oraș, era plin cu apă în tot restul săptămânii; și așa aflai că fluviul acela, bogat în celelalte zile, nu mai curgea deloc în ziua de sâmbătă, care-i o zi de sărbătoare la evrei.

Or, eu intrai în oraș chiar într-o zi de sâmbătă și nu văzui pe nimeni pe străzi. Atunci mă îndreptai către cea dintâi casă pe care o întâlnii în cale, deschisei ușa și intrai. Nimerii într-o sală în care ședeau așezați roată o mulțime de inși cu chipuri preacinstite. Atunci, încurajat de înfățișarea lor, mă apropiai de ei cuviincios și le spusei, după ce îi salutai:

— Sunt Janșaș, fiul regelui Tigmos, stăpânul Kabulului și căpetenia peste Bani-Șalan. Mă rog vouă, o, stăpânii mei, să-mi spuneți la ce depărtare mă aflu de țara mea și pe ce drum să apuc ca să ajung acolo. Ș-apoi, mi-e tare foame!

Atunci toți cei ce se aflau așezați acolo mă priviră fără a-mi răspunde, iar cel care părea să fie șeicul lor îmi spuse, prin semne doar, fără să rostească o vorbă:

— Mănâncă și bea, dar nu vorbi nimic!

Și îmi arătă o tavă cu bucate uimitoare, cum eu nu mai văzusem nicăierea, și care, judecând după mireasma lor, trebuie să fi fost gătite cu ulei. Eu atunci mâncai, băui și păstrai tăcerea.

După ce isprăvii, șeicul evreilor se apropie de mine și mă întrebă, tot numai prin semne:

— Cine? de unde? unde?

Atunci eu îl întrebai prin semne dacă puteam răspunde și, la un semn de încuviințare urmat de un altul ce vroia să spună: „Nu rosti decât trei cuvinte!” întrebai:

— Caravană Kabul când?

El îmi răspunse prin semne:

— Nu știu!

Și cu degetul îmi făcu semn să plec, întrucât îmi isprăvisem masa.

Eu atunci îl salutai, salutai la fel și pe ceilalți care se aflau acolo, și ieșii, minunându-mă peste măsură de acele obiceiuri ciudate. Ajuns în uliță, vrusei să încerc a mă dumiri, când auzii, în sfârșit, un pristav ce striga:

— Acela care dorește să capete o mie de bani de aur și o tânără roabă de o frumusețe fără seamăn, să mă urmeze ca să facă o treabă de un ceas!

Eu, lipsit cum eram de toate, mă apropiai de pristav și îi spusei:

— Primesc să îndeplinesc acea muncă și totodată și mia de dinari și pe tânăra roabă!

Atunci el mă luă de mână și mă duse la o casă tare bogată, unde, pe un jeț de fildeș, ședea un evreu bătrân. Pristavul se temeni dinaintea lui, mă înfățișă și spuse:

— Iacătă, într-un sfârșit, un tânăr străin, singurul care a răspuns la chemarea pe care de trei luni o tot strig!

La cuvintele acestea, evreul cel bătrân, stăpânul casei, mă pofti să șed alături de el, îmi arătă multă bunăvoință, porunci să mi se aducă mâncare și băutură din belșug, iar când masa se sfârși, îmi dete o pungă plină cu o mie de bani de aur necalpi, poruncind totodată robilor lui să mă îmbrace cu o mantie de mătase și să mă ducă la roaba pe care mi-o dăruia de la bun început pentru munca ce trebuia s-o săvârșesc și despre care eu încă nu știam nimic.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și șasea noapte

Ea urmă:

...și despre care eu încă nu știam nimic.

Atunci robii, după ce mă îmbrăcară în mantia de mătase, mă duseră în încăperea în care mă aștepta tânăra fată. Și aceasta era, în adevăr, o tânără foarte frumoasă, cu care mă lăsară singur, să-mi petrec noaptea. Și, găsind-o desăvârșită, ce-i drept, îmi petrecui cu ea trei zile și trei nopți, mâncând, bând și făcând ceea ce aveam de făcut. În dimineața celei de-a patra zile, însă, bătrânul mă chemă la el și îmi spuse:

— Ești gata acuma să îndeplinești munca pentru care te-am plătit și pe care, de la bun început, ai primit-o?

Mărturisii că sunt gata să mă achit de acea muncă, fără a ști despre ce era vorba.

Atunci bătrânul evreu porunci robilor lui să pregătească și să aducă doi catâri; iar robii aduseră doi catâri înșăuați. El încăleca pe unul dintre ei, iar eu pe celălalt, și îmi spuse să-l urmez. Merserăm cu pas spornic și călătorirăm așa până la nămiază, când ajunserăm la poalele unui munte înalt și ascuțit, pe coastele căruia nu se vedea nicio cărare pe care să se poată primejdui cineva a merge călare. Descălecarăm atunci de pe catâri, iar bătrânul evreu îmi întinse un cuțit, spunându-mi:

— Înfige-l în pântecele catârului tău. E vremea să te apuci de treabă!

Eu îl ascultai și înfipsei cuțitul în pântecele catârului, care muri repede; pe urmă, la porunca evreului, jupuii catârul și netezii pielea. Atunci el îmi spuse:

— Acuma trebuie să te întinzi la pământ pe această piele, ca să te cos în ea ca într-un sac.

Iar eu îl ascultai tot așa, și mă întinsei pe piele, și bătrânul mă cusu cu grijă în ea; pe urmă îmi spuse:

— Ascultă bine la vorbele mele. O pasăre mare are să vină deodată să se repeadă la tine și să te ia să te ducă în cuibul ei de pe vârful acestui munte prăpăstios. Ferește-te să nu cumva să te miști atunci când ai să te simți în văzduh, căci pasărea ți-ar da drumul și, căzând, te-ai zdrobi de pământ; dar, după ce are să te lase jos pe munte, taie pielea cu cuțitul pe care ți l-am dat și ieși din sac. Pasărea are să se sperie și are să fugă. Tu atunci să strângi pietrele nestemate cu care este presărat vârful muntelui și să mi le arunci. Pe urmă, să cobori și să vii la mine.

Or, de-abia apucă bătrânul evreu să sfârșească de spus toate astea, că mă și simții ridicat în văzduhuri și, în câteva clipe, fusei lăsat jos pe pământ. Atunci tăiai sacul cu cuțitul și scosei afară capul. Văzându-mă, pasărea cea înfricoșătoare se sperie și se avântă în zbor, bătând din aripi. Începui atunci să adun rubine, smaralde și alte pietre scumpe presărate pe jos, și le aruncai bătrânului evreu. Când însă vrusei să cobor, văzui că nu era acolo nicio cărare pe care să-mi pot pune piciorul. Și îl văzui pe

bătrânul evreu încălecând pe catârul lui și îndepărtându-se grabnic, ca să piară din vederea mea.

— Eu atunci, deznădăjduit cu desăvârșire, începui să-mi plâng soarta și mă hotărâi să cercetez în ce parte ar fi mai bine să mă îndrept. Până la urmă, pornii drept înainte, la întâmplare, și rătăcii așa vreme de două luni, până ce ajunsei la capătul șirului de munți, la intrarea intr-o vale măreață, unde apele, pomii și florile, însoțite de ciripitul dulce al păsărelelor, îl slăveau pe Atoatefăcătorul. Acolo văzui un palat uriaș ce se ridica drept în văzduh, și către care mă îndreptai. Ajunsei la ușă și găsii stând pe o laviță din sala de la intrare un moșneag cu chipul purtând nimb de lumină. Ținea în mână un sceptru de rubin și avea pe cap o cunună de diamante. Eu îl salutai, iar el îmi răspunse la salut cu bunăvoință, și îmi spuse:

— Așează-te lângă mine, fiule!

Și, după ce mă așezai, mă întrebă:

— De unde vii așa, pe acest pământ pe care nicicând nu l-a călcat picior de adamit? Și unde vrei să te duci?

Eu, drept orice răspuns, izbucnii în suspine. Atunci bătrânul îmi spuse:

— Contenește-ți plânsul, copile al meu, căci îmi îndurerezi inima. Fă-ți curaj, și mai întâi ia de mănâncă și bea, ca să te întărești.

Și mă duse intr-o sală mare, unde îmi aduse să mănânc și să beau. Și, după ce mă văzu mai înseninat, mă rugă să-i povestesc povestea mea; iar eu îi îndeplinii cererea și îl rugai la rându-mi să-mi spună și el cine era și al cui era acel palat.

El îmi răspunse:

— Află, o, fiule, că palatul acesta a fost zidit odinioară de stăpânul nostru Soliman, al cărui locțiitor întru ocârmuirea păsărilor sunt eu. În fiecare an, toate păsările de pe pământ vin aici să mi se închine. Dacă, dar, vrei să te întorci în țara ta, am să te dau în seama lor, de îndată ce-au să vină să capete porunci de la mine, iar ele au să te ia și să te ducă în țara ta. Dar, ca să-ți treci vremea până la venirea lor, poți să te preumbli peste tot prin acest palat și poți să intri în toate sălile, afara numai de una ce se deschide cu cheia de aur pe care o vezi între aceste chei pe care ți le dau.

Și bătrânul, căpetenia păsărilor, îmi dete cheile și mă lăsă slobod să fac ce vreau.

Pornii să cercetez mai întâi sălile dinspre curtea palatului, apoi intrai în celelalte odăi, care toate erau orânduite spre a sluji de locuință păsărilor, și mă trezii așa dinaintea ușii ce se deschidea cu cheia de aur.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și șaptea noapte

Ea urmă:

...dinaintea ușii ce se deschidea cu cheia de aur.

Și stătui acolo mult timp și-o privii, necutezând nici măcar s-o ating cu mâna, din pricina vorbelor ce-mi spusese bătrânul; dar nu putui să-mi înfrâng până la urmă dorința de care îmi era plin sufletul, să văd ce este în

acea încăpere. Vârâi cheia de aur în încuietoare, descuiai ușa și intrai, plin de sfială, în locul oprit.

Or, departe de-a da cu ochii de vreo priveliște înfricoșătoare, văzui mai întâi, în mijlocul unui pavilion cu podeaua încrustată cu nestemate de toate culorile, un havuz înconjurat de păsări de aur, iar prin ciocurile lor curgea apa cu un clipocit atât de minunat încât mi se părea că aud glasul fiecăreia dintre ele răsunând în pereții de argint. De jur-împrejurul havuzului se aflau, împărțite după feluritele și fermecătoarele lor soiuri, straturi de flori care își îngemănau culorile cu cele ale poamelor. Nisipul pe care pășeam era făcut din pulbere de smaralde și se așternea până la treptele unui jeț ce se ridica în fața havuzului celui minunat. Jețul acela era făcut dintr-un singur rubin, ale cărui fețe revărsau peste grădină strălucirea roșie a razelor lui reci și făceau să sclipească apa printre nestemate.

Mă oprii vrăjit dinaintea acelor lucruri zămislite numai din îmbinarea elementelor; pe urmă mă dusei și mă așezai pe jețul de rubin peste care atârna un baldachin de mătase roșie, și închisei o clipă ochii ca să las priveliștea aceea proaspătă să pătrundă adânc în sufletul meu fermecat.

Când deschisei ochii, văzui apropiindu-se de havuz, scuturându-și penele albe, trei porumbițe gingașe, ce veneau să se scalde. Săriră sprintene pe marginea cea largă a havuzului de argint și, după ce se îmbrățișară și se alintară cu drăgălășenie în nenumărate chipuri, le văzui aruncându-și de pe ele mantiile de pene albe și răsărind, într-o goliciune de iasomie, sub înfățișarea unor fecioare frumoase ca luna. Și îndată se cufundară în havuz, și numai pletele lor strălucitoare pluteau ca un zbor de flacără pe fața apei.

Când văzui așa, o, frate Belukia, simții că mințile încep să mi se ducă. Și, nemaiputându-mi stăpâni tulburarea, alergai la havuz și strigai:

— O, fetelor, o, frumoaselor ca luna, o, domnițelor!

Când mă văzură, scoaseră un țipăt de spaimă și, ieșind sprintene din apă, alergară la hainele de pene pe care le aruncară peste goliciunea lor. Și zburară în cel mai înalt copac dintre copacii ce adumbreau havuzul, și începură să râdă privindu-mă.

Atunci eu mă apropiai de copac, ridicai privirile și spusei:

— O, domnițelor, mă rog vouă, spuneți-mi cine sunteți! Eu sunt Janșaș, fiul regelui Tigmos, stăpânul Kabulului și căpetenia lui Bani-Șalan.

Atunci cea mai tânără dintre cele trei, și chiar aceea ale cărei farmece mă tulburaseră cel mai mult, îmi spuse:

— Suntem fiicele regelui Nassr, care locuiește în palatul de diamante. Am venit aici ca să ne plimbăm și să ne veselim.

Eu spusei:

— Atunci, o, stăpâna mea, coborâți să vă jucați laolaltă cu mine.

Ea îmi spuse:

— Dar de când pot fetele tinere să se joace cu băieții, o, Janșaș? Ci, de ții neapărat să mă cunoști mai bine, nu ai decât să mă urmezi la palatul tatălui meu.

Și, spunând aceste cuvinte, îmi aruncă o privire ce-mi străpunse sufletul; și plecă în zbor, împreună cu cele două surori ale ei, pierind din ochii mei.

Văzând așa, deznădăjduit cum nu se mai poate, scosei un țipăt amarnic și căzui fără de simțiri sub copac.

Nu știu cât timp am zăcut așa acolo; dar, când mi-am venit iarăși în fire, bătrânul, căpetenia păsărilor, se afla lângă mine și îmi stropea fața cu

apă de flori. Când mă văzu că deschid ochii, îmi spuse:

— Vezi, copile, ce pățești dacă nu mă asculți? Nu ți-am spus eu să nu deschizi ușa de la pavilionul acesta?

Eu, drept orice răspuns, ticluii aceste stihuri:

Mi-e inima răpită
De-o tânără fecioară,
Cu trupul ca un cântec,
Suavă și ușoară,
Cu mijloc cum nu-i altul.
Pe lume mai mlădiu.
Iar buzele ei roșii,
Cu un surâs târziu,
Fac să se înfioare,
De ciuda lor, pizmașe,
Și pietrele bălașe,
Și trandafirii roșii.
Săgețile din arcul
Sprâncenelor ei reci
Străbat până departe
Și lasă răni pe veci.
Frumoaso! nu-i ca tine
O alta. Stingi, zâmbind,
Chiar sfânta frumusețe
Slăvită, de la Ind.

Când sfârșii de rostit stihurile, bătrânul îmi spuse:

— Pricep ce ți s-a întâmplat. Ai văzut tinerele fete-porumbițe care vin să se scalde aici.

Eu strigai:

— Le-am văzut, o, taică al meu, și mă rog ție să-mi spui unde se află palatul în care locuiesc ele împreună cu tatăl lor, regele Nassr?

El răspunse:

— Nu te mai gândi să te duci acolo, o fiule, căci regele Nassr este una dintre căpeteniile cele mai puternice ale ginnilor. Iar eu tare mă îndoiesc că are să-ți deie vreuna din fetele lui de soție. Îngrijește-te mai degrabă să te gătești a te întoarce în țara ta. Am să-ți înlesnesc eu însumi lucrul acesta, dându-te în grija păsărilor ce au să vie în curând să mi se închine și care au să-ți slujească de călăuze.

Eu răspunsei:

— Îți mulțumesc, taică, ci eu n-am să mă mai întorc la părinții mei, dacă n-am s-o mai pot vedea pe tânăra fată care mi-a vorbit!

Și, spunând cuvintele acestea, mă aruncai plângând la picioarele bătrânului și îl rugai să-mi arate prin ce mijloc le pot vedea iarăși pe tinerele fete-porumbițe…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaizeci și opta noapte

Ea urmă:

…prin ce mijloc le pot vedea iarăși pe tinerele fete-porumbițe.

Atunci bătrânul întinse mâna către mine, mă ridică și îmi spuse:

— Văd că ți-e arsă inima de dragostea pentru cea mai frumoasă dintre ele, și am să-ți arăt mijlocul de-a o vedea iară. Să te ascunzi, așadar, pe după acești copaci, și să aștepți răbduriu întoarcerea porumbițelor. Să le lași să se dezbrace și să coboare în havuz, și-atunci, deodată, să te repezi la mantiile lor de pene și să le înșfaci. Ele atunci au să-ți vorbească tare dulce, au să se apropie de tine, au să te învăluie într-un potop de alinturi și au să te roage fierbinte, spunându-ți vorbe cum nu se poate mai drăgălașe, ca să le dai îndărăt penele. Ci tu ferește-te să nu care cumva să te lași înduplecat, căci s-ar sfârși atunci totul pentru totdeauna. Dimpotrivă! să nu le dai hainele îndărăt cu niciun chip și să le spui: „Tare aș vrea să vă dau penele, o, minunatelor, ci trebuie să aștept până ce are să vină șeicul!“ Și să aștepți, în adevăr, sosirea mea, spunându-le vorbe gingașe; iar eu am să mă pricep cumva să găsesc mijlocul de a face lucrurile să se întoarcă spre folosul tău.

La cuvintele acestea, îi mulțumii din suflet bătrânului ocârmuitor al păsărilor și alergai pe dată să mă ascund pe după copaci, în vreme ce el se duse în iatacul său pentru a-și întâmpina supușii.

Șezui acolo multă vreme, așteptând să se întoarcă fetele. Într-un sfârșit, auzii niște bătăi de aripi și niște râsete prin văzduh, și le văzui pe cele trei porumbițe coborând pe marginea havuzului. Se uitară în dreapta, se uitară în stânga, să vadă de nu cumva le zărise careva. Pe urmă, cea care îmi vorbise se întoarse către celelalte două și le spuse:

— Nu socotiți, surorilor, că s-ar putea să fie ascuns cineva în grădină? Ce s-o fi făcut, oare, tânărul de mai înainte?

Ci surorile ei spuseră:

— O, Șamsa, nu te mai îngrijora atâta și grăbește-te să faci ca noi!

Și tustrele se dezbrăcară atunci de penele lor și se afundară în apă, albe și goale, ca argintul străcurat. Și erau ca trei lune oglindite în apă.

Așteptai să înoate până la mijlocul havuzului și sării deodată drept în picioare, repezindu-mă iute ca fulgerul și înșfăcând mantia fetei pe care o îndrăgisem. Iar la fapta mea de răpitor răspunseră trei țipete de spaimă, și le văzui pe cele trei fete, rușinate că fuseseră prinse în zbenguielile lor, cufundându-se în apă cu totul, nelăsând afară decât capetele și înotând către mine cu priviri plângătoare. Ci eu, încredințat că de data aceasta le aveam în mână, începui să râd dându-mă îndărăt de pe marginea havuzului și fluturând mantia de pene.

Văzând așa, tânăra fată care îmi vorbise întâia oară și care se numea Șamsa îmi spuse:

— Cum de cutezi, o, flăcăule, să pui stăpânire pe ceea ce nu-i al tău?

Eu răspunsei:

— O, porumbița mea, ieși din havuz și vino să stăm de vorbă amândoi.

Ea spuse:

— Tare-aș vrea să stau de vorbă cu tine, o, frumosule flăcău, dar sunt goală cu totul și nu pot să ies din havuz. Dă-mi mantia îndărăt și îți făgăduiesc să ies din apă și să stau de vorbă cu tine.

Eu spusei:

— O, lumină a ochilor mei, o, fruct al inimii mele, de ți-aș da mantia îndărăt ar fi ca și cum mi-aș pune capăt zilelor chiar cu mâna mea. Așa că

nu pot să ți-o dau, măcar nu pot să ți-o dau până ce n-are să vină aici prietenul meu, șeicul ocârmuitor al păsărilor.

Ea îmi spuse:

— Fie! Dar, de vreme ce n-ai luat decât mantia mea, îndepărtează-te oleacă. Și întoarce capul spre partea cealaltă, ca să mă lași să ies din havuz și să le dai răgaz surorilor mele să se acopere; iar ele atunci au să-mi împrumute câteva pene de-a le lor, ca să-mi ascund ceea ce numaidecât trebuie să ascund.

Iar eu îi spusei:

— Asta pot să fac.

Și mă îndepărtai și mă așezai în spatele jețului de rubin.

Atunci ieșiră din apă întâi cele două surori mai mari și se îmbrăcară repede cu penele lor; pe urmă smulseră câteva dintre penele lor cele mai pufoase și întocmiră în grabă un soi de șorțuleț; o ajutară apoi pe sora lor mai mică să iasă din apă, o încinseră cu acel șorțuleț și după aceea mă strigară:

— Acum poți să vii.

Iar eu alergai dinaintea acelor gazele și mă așezai în genunchi la picioarele gingașei Șamsa și îi îmbrățișai picioarele, ținând însă strașnic de mantia ei, temându-mă ca nu cumva să mi-o ia și să fugă în zbor. Atunci ea mă ridică și începu să-mi spună o sumedenie de vorbe dulci și să mă învăluie cu un potop de alinturi, ca să mă facă să-i dau mantia îndărăt; ci mă ferii cu mare grijă să nu mă las înduplecat de dorința ei; și izbutii s-o aduc până la jețul de rubin în care mă așezai luând-o pe genunchii mei.

Văzând că nu putea să-mi scape, se hotărî într-un sfârșit să răspundă dorurilor mele. Își aruncă brațele împrejurul gâtului meu și îmi dete sărut pentru sărut și dezmierdare pentru dezmierdare, în vreme ce surorile ei ne zâmbeau, privind în toate părțile ca să vadă de nu cumva venea cineva.

Pe când noi ne aflam în starea aceea, șeicul, ocrotitorul meu, deschise ușa și intră. Noi atunci ne ridicarăm întru cinstirea lui, îi ieșirăm în întâmpinare și îi sărutarăm cuviincioși mâinile. El ne rugă să ne așezăm și, întorcându-se către gingașa Șamsa, îi spuse:

— Sunt bucuros, fiica mea, de alegerea pe care ai făcut-o cu acest flăcău. Tatăl său este regele Tigmos, stăpânul. Afganistanului. Așa că bine ai face să primești a te uni cu el și să-l hotărăști tot așa și pe regele Nassr, tatăl tău, să-ți dea încuviințarea lui.

Ea răspunse:

— Ascult și mă supun.

Atunci șeicul îi spuse:

— Dacă primești cu adevărat această unire, jură-mi și făgăduiește-mi că ai să-i fii credincioasă soțului tău și că n-ai să te desparți de el niciodată.

Și frumoasa Șamsa se ridică numaidecât și făcu jurământul cerut, dinaintea preacinstitului și bătrânului șeic. Atunci el ne spuse:

— Să-i mulțumim celui Preaînalt pentru unirea voastră, copiii mei. Și facă el să fiți fericiți. Iată, chem asupra voastră a amândurora binecuvântarea lui. Puteți acum să vă iubiți în voie. Iar tu, Janșaș, poți să-i dai mantia îndărăt, căci n-are să te mai părăsească.

Și, după ce rosti cuvintele acestea, șeicul ne duse într-o sală în care se aflau niște saltele acoperite cu covoare, precum și niște tablale pline cu poame frumoase și cu alte lucruri alese. Iar Șamsa, după ce le rugă pe surorile sale să se ducă înaintea ei la palatul tatălui lor, ca să-i vestească nunta și să-l înștiințeze de întoarcerea ei cu mine, fu cum nu se poate mai drăgălașă și vru să curețe cu mâna ei poamele și să le împartă cu mine.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaizeci și noua noapte

Ea urmă:

…să le împartă cu mine.

După care ne culcarăm laolaltă, îmbrățișați, peste măsură de fericiți.

Dimineața, Șamsa se deșteptă înaintea mea. Se îmbrăcă în penele ei, mă trezi, mă sărută între ochi și îmi spuse:

— E vremea să mergem la Palatul de Diamante, la regele Nassr, tatăl meu. Grăbește, dar, și-mbracă-te.

Eu o ascultai numaidecât și, când fusei gata, ne duserăm să-i sărutăm mâinile șeicului ocârmuitor al păsărilor și îi mulțumirăm din tot sufletul. Atunci Șamsa îmi spuse:

— Acum suie-te pe umerii mei și ține-te bine, căci călătoria are să fie cam lungă, măcar că eu sunt hotărâtă să merg cât pot de iute.

Și mă luă pe umerii ei și, după cel din urmă bun-rămas de la ocrotitorul nostru, mă purtă prin văzduh cu iuțeala fulgerului și nu peste mult mă lăsă jos la o mică depărtare de intrarea Palatului de Diamante. Și de acolo ne îndreptarăm încetișor către palat, în vreme ce ginni slujitori, puși de rege, alergau să vestească sosirea noastră.

Regele Nassr, tatăl gingașei Șamsa și stăpânul ginnilor, fu cuprins de o bucurie de nespus când mă văzu. Mă luă în brațe și mă strânse la pieptul său. Pe urmă porunci să fiu îmbrăcat cu o minunată haină de sărbătoare, îmi puse pe cap o cunună făcută dintr-o singură piatră de diamant, apoi mă duse în fața reginei, mama soției mele, care îmi mărturisi mulțumirea ei și o lăudă pe fiica sa pentru alegerea pe care o făcuse cu mine. Îi dădu apoi fiicei sale o sumedenie de nestemate, de care palatul era plin, și porunci să fim duși amândoi la hammam, unde fuserăm spălați și parfumați cu apă de trandafiri, de mosc, de ambră și de uleiuri înmiresmate, care ne înviorară ca prin farmec. După care se deteră în cinstea noastră ospețe ce ținură treizeci de zile și treizeci de nopți în șir.

Atunci eu îmi mărturisii dorința de a o înfățișa și eu la rându-mi pe soția mea părinților mei, în țara mea. Iar regele și regina, măcar că le părea tare rău să se despartă de fiica lor, îngăduiră dorința mea, dar mă puseră să le făgăduiesc că am să mă întorc în fiecare an să petrec la ei un răstimp. Pe urmă, regele puse să se facă un jeț de o lățime și de o lungime atâta de mare încât putea cuprinde pe treptele lui două sute de ginni bărbați și două sute de ginni femei. Noi doi ne suirăm în jeț, iar cele patru sute de ginni bărbați și femei, ce se aflau acolo pentru a ne sluji, ședeau în picioare pe trepte, în vreme ce o întreagă oaste alcătuită din alți ginni slujeau de purtători ai jețului. După ce ne luarăm și cel de pe urmă bun-rămas, purtătorii jețului se ridicară în văzduh cu jețul și porniră să lunece peste pământ atâta de iute încât în două zile străbătură o depărtare de doi ani de umblet. Și ajunserăm fără de niciun necaz la palatul tatălui meu de la Kabul.

Când tatăl meu și mama mea mă văzură sosind, după o lipsă ce le

răpise orice nădejde de a mă mai vedea vreodată, și după ce se săturară s-o privească pe soția mea și aflară cine era și în ce împrejurări mă însurasem cu ea, fură peste măsură de fericiți și plânseră din suflet sărutându-mă și sărutând-o și pe multiubita mea Șamsa. Ba biata maică-mea fu atâta de tulburată încât căzu la pământ fără de simțire și nu-și veni în fire decât cu ajutorul apei de trandafiri adusă de soția mea Șamsa.

După toate ospețele și după toate darurile împărțite cu prilejul sosirii și al nunții noastre, tatăl meu o întrebă pe Șamsa:

— Ce lucru aș putea face, o, fiica mea, care să-ți fie pe plac?

Iar Șamsa, care nu era deloc pretențioasă, răspunse:

— O, preafericitule rege, nu râvnesc decât să avem un pavilion al nostru, în mijlocul unei grădini scăldate de izvoare.

Și regele, tatăl meu, dete numaidecât poruncile cuvenite, și peste un răstimp destul de scurt avuserăm pavilionul nostru și grădina noastră, unde trăirăm peste măsură de fericiți.

După un an petrecut în felul acesta în mijlocul unui potop de desfătări, soția mea Șamsa vru să vadă iar pe tatăl și pe mama ei în Palatul de Diamante, și îmi aduse aminte de făgăduiala ce o făcusem de a merge în fiecare an să petrecem un timp împreună cu ei. Nu vrusei s-o supăr, căci o iubeam tare mult; ci, vai! nenorocirea trebuia să se abată asupra capetelor noastre din pricina acestei călătorii blestemate.

Ne așezarăm, așadar, în jețul purtat de ginnii ce ne slujeau, și călătorirăm cu mare spor, străbătând în fiecare zi o întindere de o lună de cale, și poposind, seara, în preajma vreunui izvor sau la umbra pomilor, ca să ne hodinim. Or, într-o zi, poposirăm chiar în locul acesta de-aici, să ne petrecem noaptea, și soția mea Șamsa vroi să meargă să se scalde în apa acestui râu ce curge pe dinaintea noastră. Făcui, tot ce putui ca s-o împiedic, vorbindu-i despre răceala prea mare a serii și de răul ce ar putea veni de aci; nu vroi să mă asculte și luă câteva dintre roabele sale, să se scalde împreună cu ea. Se dezbrăcară pe țărm și intrară în apă, unde Șamsa părea că e luna răsărind împresurată de un alai de stele. Se hârjoneau acolo și se jucau între ele, când deodată Șamsa scoase un țipăt de durere și se prăbuși în brațele roabelor sale; iar roabele se grăbiră s-o scoată din apă și s-o aducă pe mal. Ci când vrusei să-i vorbesc și s-o îngrijesc, ea era moartă. Și roabele îmi arătară pe călcâiul ei urma mușcăturii unui șarpe de apă.

Când văzui așa, mă prăbușii la pământ fără de simțire. Și atâta de mult timp rămăsei așa, că toți mă socotiră și pe mine mort. Ci, vai eu aveam să rămân în viață după Șamsa, ca s-o jelesc și să-i întocmesc mormântul pe care-l vezi. Iar celălalt mormânt este chiar mormântul meu, pe care l-am zidit alături de mormântul sărmanei mele preaiubite. Și acum îmi trec viața în lacrimi și în aceste amintiri grele, așteptând clipa când voi adormi alături de soția mea Șamsa, departe de regatul meu pe care l-am dat uitării, departe de lumea care pentru mine s-a schimbat într-o pustietate amară, în adăpostul acesta singuratic al morții.

După ce frumosul flăcău trist sfârși de povestit lui Belukia povestea sa, își ascunse fața în mâini și începu să suspine. Atunci Belukia îi spuse:

— Pe Allah! o, frate al meu, povestea ta este atâta de uluitoare și de nemaipomenită, încât mi-am uitat până și de cele ce am pățit eu însumi, măcar că socotesc că am trecut prin niște minunății de întâmplări. Sprijină-te pe Allah în durerea ta, o, frate al meu, și îmbogățească-ți El sufletul cu harul uitării.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezecea noapte

Ea urmă:

…îmbogățească-ți El sufletul cu harul uitării.

Mai stătu cu el vreme de un ceas, încercând să-l hotărască a-l însoți în împărăția lui, spre a schimba aerul și priveliștea; ci zadarnic.

Atunci fu nevoit să-l lase, în adevăr, de teamă să nu-l supere și, după ce îl îmbrățișă și îi mai spuse câteva vorbe de mângâiere, porni la drum către cetatea sa de scaun, unde ajunse fără de niciun necaz, după ce lipsise cinci ani.

Și de-atunci nu mai am nicio știre despre el! Și, de altminteri, acuma, că ești tu aici, o, Hassib, îl dau cu totul uităm pe acel tânăr rege Belukia, pe care am nădăjduit până astăzi să-l mai văd o dată, într-o zi sau alta. Tu măcar n-ai să mă părăsești așa de repede și chiar gândesc să te păstrez la mine ani lungi, nelăsând să duci lipsă de nimic, n-avea îndoială. De altminteri, mai am încă atâtea întâmplări minunate să-ți povestesc, încât cea a regelui Belukia și a frumosului flăcău trist au să ți se pară niște biete întâmplări de toată ziua. Oricum, ca să-ți dau numaidecât o dovadă de binele pe care ți-l vreau, iată femeile mele cum se pregătesc să ne aducă de mâncat și de băut, și cum stau gata să-nceapă a ne cânta, ca să ne farmece și să ne odihnească sufletul până dimineață!

Când regina Yamlika, domnița de sub pământ, isprăvi de povestit tânărului Hassib, fiul lui Danial cel învățat, povestea lui Belukia și a tânărului flăcău trist, și după ce zaiafetul și cântecele și dansurile femeilor-șarpe luară sfârșit, adunarea se ridică, și se alcătui alaiul pentru a se întoarce la cealaltă cetate de scaun. Ci tânărul Hassib, care își iubea nespus de mult mama și soția, răspunse:

— O, regină Yamlika, eu nu sunt decât un biet tăietor de lemne, iar tu mă îmbii aici cu o viață plină de desfătări; am însă acasă o mamă și o soție. Și nu pot, pe Allah! să le mai las să mă aștepte multă vreme, în deznădejdea lipsei mele. Îngăduie-mi, așadar, să mă întorc la ele, altminterea de bunăseamă că au să moară de durere. Ci fără îndoială că are să-mi pară rău toată viața mea că n-am putut să ascult și celelalte povești cu care tu ai de gând să mă fericești în timpul șederii mele în împărăția ta.

La aceste cuvinte, regina Yamlika înțelese că pricina plecării lui Hassib era cum nu se poate mai întemeiată, și îi spuse:

— Vreau din tot sufletul, o, Hassib, să te las să te întorci lângă mama și lângă soția ta, măcar că mă întristează nespus despărțirea de un ascultător atât de cu luare-aminte ca tine. Ci nu-ți cer decât un jurământ, fără de care mi-ar fi cu neputință să te las să pleci. Trebuie să-mi făgăduiești că n-ai să te duci să te speli la hammam niciodată de-aci înainte, toată viața ta. Altminteri, are să urmeze pieirea ta. Deocamdată nu-ți pot spune mai mult.

Tânărul Hassib, pe care cererea aceasta îl ului cu totul, nu vru s-o

supere pe regina Yamlika și îi făcu jurământul cerut, legându-se să nu se ducă niciodată să se spele la hammam, toată viața lui. Atunci regina Yamlika, după ce își luă rămas bun de la el, porunci unei femei-șarpe să-l însoțească până la ieșirea din împărăția ei, a cărei poartă era ascunsă într-o casă părăginită, de cealaltă parte a locului unde se afla hruba cu miere prin care Hassib izbutise să se strecoare în lăcașul cel de sub pământ.

Soarele amurgea în zare când Hassib ajunse pe ulița lui și bătu la ușa casei sale. Maică-sa veni să deschidă și, când îl cunoscu, scoase un țipăt lung și se aruncă în brațele lui, plângând de bucurie. Iar soția lui, la rându-i, auzind acel țipăt, alergă la ușă, îl cunoscu și ea și îl salută cuviincioasă, sărutându-i mâinile. După care intrară în casă și se lăsară în voie cuprinși de cea mai vie bucurie.

După ce se mai potoliră oleacă, Hassib le ceru vești despre tăietorii de lemne, vechii lui tovarăși, care îl părăsiseră în hruba cu miere. Maică-sa îi povesti cum aceștia veniseră și-i aduseseră știrea morții lui în colții unui lup, cum ei ajunseseră neguțători bogați și stăpâni cu multe averi și prăvălii mari, și cum cu fiecare zi văzuseră lumea sporind tot mai mult dinaintea lor.

Atunci Hassib cugetă o clipă și îi spuse mamei sale:

— Mâine să te duci la ei în suk, să-i strângi la un loc pe toți și să le dai vestea că m-am întors, spunându-le că aș fi tare mulțumit să-i văd.

A doua zi, mama lui Hassib nu pregetă să facă așa, iar tăietorii de lemne, aflând vestea, se schimbară la chip și răspunseră că ascultă și că se supun în ce privește întâmpinarea de bun-venit. Pe urmă se sfătuiră între ei și hotărâră să orânduiască lucrurile cât mai bine. Mai întâi îi deteră mamei lui Hassib mătăsuri și stofe frumoase, și o însoțiră până acasă, înțelegându-se ca fiecare să-i dea lui Hassib jumătate din ceea ce stăpâneau ei ca averi, ca robi și ca bogății.

Ajungând lângă Hassib, îl salutară și îi sărutară mâinile. Pe urmă îi înfățișară darurile lor, rugându-l să le primească și să uite greșeala ce-o săvârșiseră față de el. Iar Hassib nu vroi să le păstreze dușmănie, primi darurile și spuse:

— Ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, și nimica n-ar fi putut opri să se întâmple ceea ce trebuia să se întâmple.

Atunci ei își luară rămas bun de la el, încredințându-l de recunoștința lor, iar Hassib ajunse din ziua aceea un om bogat, și se așeză în suk ca neguțător, deschizând o prăvălie care era cea mai frumoasă dintre toate prăvăliile.

Într-o zi, ducându-se la prăvălie, ca de obicei, trecu prin fața hammamului așezat la intrarea sukului. Or, stăpânul hammamului tocmai sta și se răcorea dinaintea ușii lui și, văzându-l pe Hassib, îl salută și îi spuse:

— Fă-mi cinstea și intră în hammamul meu. Nu te-am avut nici măcar o dată ca mușteriu, nicicând. Astăzi însă vreau să te îmbăiez numai așa, pentru plăcerea mea, iar masagiii au să te frece cu o mănușă nouă de iarbă de mare și au să te săpunească strașnic cu niște mănunchiuri de lifă de care nimeni nu s-a slujit încă.

Hassib însă, amintindu-și de jurământul făcut, răspunse:

— Nu, pe Allah! nu pot primi poftirea ta, o, șeicule! căci am făcut jurământ să nu intru niciodată într-un hammam.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptezeci și una noapte

Ea urmă:

…am făcut jurământ să nu intru niciodată într-un hammam.

La cuvintele acestea, stăpânul hammamului, care nu putea să creadă într-un asemenea jurământ, din pricină că niciun bărbat, fie și cu primejdia de a muri, nu poate să nu se spele de fiecare dată când face treaba obișnuită cu soția lui, se minună:

— De ce nu vrei să primești, o, stăpâne al meu? Pe Allah! jur, la rându-mi, că dacă mai stărui în hotărârea ta, eu am să mă despărțesc pe dată de cele trei soții ale mele. Jur de trei ori pe legea despărțeniei!

Ci întrucât Hassib, în ciuda acelui jurământ atât de greu pe care-l auzise, tot nu vroia să primească, stăpânul hammamului se aruncă la picioarele lui, rugându-l fierbinte să nu-l silească să-și îndeplinească jurământul; și îi săruta picioarele plângând și îi spunea:

— Iau asupra capului meu răspunderea pentru fapta ta, și toate urmările ei.

Și toți trecătorii ce se strânseseră împrejurul lor, aflând despre ce este vorba și auzind de jurământul de despărțenie, începură și ei să-l roage pe Hassib să nu-i aducă pe degeaba nenorocire unui om care l-a poftit să-i facă o baie fără să-i ceară nicio plată. Pe urmă, văzând zădărnicia vorbelor lor, se hotărâră cu toții să-l ia cu de-a sila, îl înșfăcară pe Hassib și îl duseră, cu toate urletele lui năprasnice, în lăuntrul hammamului, îl despuiară de haine, îi turnară toți de-a valma vreo douăzeci-treizeci de ligheane de apă pe trup, îl frecară, îl masară, îl săpuniră, îl șterseră și îl învăluiră în ștergare calde, și îi înfășurată capul cu un mare șal, frumos tivit și înflorat. Pe urmă, stăpânul hammamului, bucuros cum nu se mai poate văzând că fusese dezlegat de jurământul lui de despărțire, îi aduse lui Hassib o ceașcă de sorbet înmiresmat cu ambră, și îi spuse:

— Fie-ți baia ușoară și binecuvântată! Iar băutura aceasta răcorească-te așa cum m-ai răcorit tu pe mine!

Ci Hassib, pe care toate astea îl umpleau de o spaimă tot mai mare, nu știa de trebuie să se lepede ori să primească această din urmă cinstire, și se pregătea să răspundă, când deodată hammamul fu năpădit de străjerii regelui, care se repeziră la el și îl înșfăcară așa cum era, în găteala lui de la baie. Și, cu toate strigătele și împotrivirea lui, îl duseră la palatul regelui și îl deteră pe mâna marelui vizir, care îl aștepta la ușă, peste măsură de nerăbdător.

Marele vizir, la vederea lui Hassib, fu bucuros cum nu se mai poate, îl întâmpină cu cele mai vădite semne de cinstire și îl rugă să-l însoțească la rege. Și Hassib, hotărât acuma să-și lase ursita să curgă, îl urmă pe marele vizir, care îl duse dinaintea regelui, într-o sală în care se aflau, rânduiți după treapta cinurilor, două mii de valii, două mii de musaipi dintre cei mai de frunte, și două mii de gâzi cu spadele la brâu, neașteptând decât un semn ca să reteze capetele. Cât despre rege, acesta ședea culcat pe un pat mare de aur și părea că doarme, cu capul și cu fața acoperite de un șal de mătase.

Văzând acestea toate, înfricoșatul Hassib se simți că moare și se prăbuși la picioarele patului domnesc, mărturisind în fața tuturor că nu este el vinovat. Ci marele vizir se grăbi să-l ridice cu toate semnele de cinstire și îi spuse:

— O, fiu al lui Danial, așteptăm de la tine să-l scapi pe regele nostru Karazdan. Fața și trupul lui sunt acoperite de o lepră rămasă până acuma fără leac. Și ne-am gândit la tine, ca să-l lecuiești, căci tu ești fiul învățatului Danial.

Și toți cei de față, valiii, curtenii, musaipii și gâzii strigară de-a valma:

— Numai de la tine așteptăm vindecarea regelui Karazdan!

La cuvintele acestea, buimăcitul Hassib își zise: „Pe Allah! ei mă cred mare învățat". Pe urmă îi spuse marelui vizir:

— Sunt, în adevăr, fiul lui Danial. Dar nu sunt decât un neștiutor. Am fost dat la școală și n-am învățat nimic; au vrut să mă învețe medicina, dar după o lună s-au lăsat păgubași, văzând proasta înzestrare a minții mele. Iar maică-mea, ajunsă la capătul puterilor, mi-a cumpărat un măgar și niște frânghii și m-a făcut tăietor de lemne. Și asta-i singura mea meserie și tot ce știu.

Dar vizirul îi zise:

— Degeaba, o, fiu al lui Danial, îți mai ascunzi tu priceperea. Știm foarte bine că de-am vântura noi Răsăritul și Apusul, tot n-am găsi un doftor pe potriva ta.

Hassib, topit, spuse:

— Păi cum aș putea eu, o, vizirule plin de înțelepciune, să-l vindec, când habar n-am nici de boli, nici de leacuri?

Vizirul răspunse:

— O, tinere, degeaba mai tăgăduiești. Știm cu toții că vindecarea regelui stă în mâinile tale.

Hassib ridică mâinile spre cer și întrebă:

— Cum așa?

Vizirul spuse:

— Da, de bunăseamă! poți să izbutești această vindecare, căci tu o cunoști pe domnița de sub pământ, regina Yamlika, cea al cărei lapte de fecioară, luat pe nemâncate ori folosit ca balsam, lecuiește bolile cele mai de nevindecat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptezeci și doua noapte

Ea urmă:

…lecuiește bolile cele mai de nevindecat. Auzind aceste cuvinte, Hassib pricepu că acea dezvăluire era urmarea intrării lui la hammam și încercă să tăgăduiască. Strigă, dar:

— N-am văzut niciodată acel lapte și habar n-am cine este domnița Yamlika. Acuma aud întâia oară numele ăsta.

Vizirul zâmbi și zise:

— Dacă tăgăduiești, am să-ți dovedesc că tăgada nu-ți poate sluji la nimic. Eu spun că tu ai fost la regina Yamlika. Or, toți cei care au fost la ea înainte de tine, în vremurile de demult, s-au întors de acolo cu pielea neagră pe pântece. Cartea pe care o am aici, sub ochi, ea mi-a spus aceasta. Sau, mai degrabă, o, fiu al lui Dania, pielea de pe pântecele acelora care au fost la regina Yamlika nu se face neagră decât după ce ei intră la hammam. Or, iscoadele pe care le-am pus la hammam ca să cerceteze pântecul tuturor celor ce se scaldă au venit pe dată să-mi spună că pântecul tău s-a făcut deodată negru, în vreme ce te spălau. Degeaba mai tăgăduiești tu acuma.

Și, rostind cuvintele acestea, marele vizir se apropie de el, îi dete la o parte ștergarele ce-l înfășurau și îi lăsă pântecul gol. Și pântecul era negru ca pântecul unui bivol.

Când văzu așa, Hassib, de spaimă, era mai-mai să cadă din picioare fără de simțire; pe urmă îi veni un gând și spuse vizirului

— Trebuie să-ți mărturisesc, o, stăpâne al meu, că eu m-am născut cu pântecele negru.

Vizirul zâmbi și zise:

— Nu era așa când ai intrat în hammam. Iscoadele mi-au spus.

Hassib însă, care nu voia în ruptul capului s-o înșele pe domnița de sub pământ dând în vileag lăcașul ei, tăgădui mai departe că ar fi avut vreo legătură cu ea sau că ar fi văzut-o vreodată. Atunci vizirul făcu semn spre doi gâzi, care se apropiară de Hassib, îl întinseră pe jos, gol cum era, și începură să-i tragă pe tălpile de la picioare niște lovituri atât de amarnice și atâta de dese, încât ar fi murit, de nu s-ar fi hotărât să strige cerând iertare și mărturisind adevărul.

Îndată vizirul porunci să fie ridicat de jos, iar ștergarele cu care Hassib era înfășurat la sosire să fie schimbate cu o minunată mantie de sărbătoare. După care îl duse el însuși în curtea palatului, unde îi dete să încalece pe cel mal frumos cal din grajdurilor domnești, încalecă și el pe un alt cal și, însoțiți amândoi de un mare alai, porniră la drum spre casa părăginită pe unde Hassib ieșise de la regina Yamlika.

Acolo vizirul, care învățase din cărțile de știință vrăjile, începu să ardă mirodenii și să rostească vorbele pentru deschiderea porților, în vreme ce Hassib, la rându-i, urmând porunca vizirului, o rugă fierbinte pe regină să i se arate. Și, deodată, se stârni un cutremur ce-i prăbuși la pământ mai pe toți cei de față, și se deschise o despicătură prin care se ivi, într-un talger de aur purtat de patru balauri cu capete de om vărsând flăcări, regina cea cu fața de aur, Yamlika.

Îl privi pe Hassib cu ochi plini de mustrare și îi spuse:

— O, Hassib, așa îți ții tu jurământul pe care mi l-ai făcut?

Și Hasib strigă:

— Pe Allah! o, regină, păcatul este al vizirului, care era să mă ucidă sub lovituri!

Ea spuse:

— Știu. Și de aceea nici nu vreau să te pedepsesc. Te-au silit să vii aici, și m-au silit și pe mine să ies din locuința mea, pentru lecuirea regelui. Și vii să-mi ceri lapte pentru a săvârși vindecarea aceasta. Am să-ți dăruiesc ceea ce îmi ceri, în amintirea găzduirii pe care ți-am dat-o și a luării aminte cu care m-ai ascultat. Iată, dar, două borcănașe cu laptele meu. Ca să izbândești vindecarea regelui, trebuie să te învăț cum să le folosești. Vino, dar, mai aproape.

Hassib se apropie de regină, care îi spuse în șoaptă, așa ca să nu fie

auzită decât de el:

— Unul dintre borcănașe, însemnat cu o dungă roșie, slujește la vindecarea regelui. Celălalt, însă, este menit vizirului care a pus să fii ciomăgit. Așa că, după ce vizirul are să vadă vindecarea regelui, o să vrea să bea și el din laptele meu, ca să se ferească, de boli, iar tu să-i dai să bea din cel de al doilea borcănaș.

Pe urmă, regina Yamlika îi dete lui Hassib cele două borcănașe cu lapte și pieri pe loc, în vreme ce pământul se închise iarăși peste ea și peste balaurii care o purtau.

Când Hassib ajunse la palat, făcu întocmai cum îi arătase regina. Se apropie, așadar, de rege, și îi dete să bea din borcănașul cel însemnat cu dungă roșie. Și regele, cum bău din acel lapte de fecioară, începu să asude din tot trupul și, în câteva clipe, toată pielea lui atinsă de lepră începu să cadă bucăți-bucăți și, pe măsură ce cădea, în locul acela creștea o piele curată și albă ca argintul. Și se vindecă pe dată. Ci vizirul vru și el să bea din acel lapte al domniței de sub pământ, luă celălalt borcănaș și îl goli dintr-o sorbitură. Și îndată începu să se umfle puțin câte puțin. Și ajunse mare cât un elefant, plezni deodată din toată pielea lui și muri pe loc. Și se grăbiră să-l ducă și să-l îngroape.

Iar regele, dacă se văzu vindecat, îl pofti pe Hassib să se așeze lângă el, îi mulțumi din tot sufletul și îl numi mare vizir, în locul celui ce murise sub ochii lui. Porunci apoi să-l îmbrace într-o mantie de fală, împodobită cu nestemate, și puse să fie strigată numirea lui prin tot palatul, după ce îi dete în dar trei sute de mameluci, și trei sute de fecioare drept cadâne, afară de trei domnițe de sânge regesc care, laolaltă cu soția lui, făceau astfel patru soții legiuite. Îi mai dete și trei sute de mii de dinari de aur, trei sute de catâri, trei sute de cămile și o sumedenie de vite: bivoli, boi și oi.

După care, toți musaipii, toți curtenii și toți mai-marii împărăției, urmând porunca regelui care le spuse: „Cel care mă cinstește pe mine îl cinstește și pe el!“, se apropiară de Hassib și îi sărutară mâna, unul după altul, mărturisindu-i supunere și încredințându-l de cinstirea lor. Pe urmă, Hassib luă în stăpânire palatul vizirului de dinaintea lui și se mută în el cu mama, cu soțiile și cu cadânele lui. Și trăi așa în fală și bogăție ani mulți, având vreme să învețe și a citi și a scrie.

După ce Hassib învăță să citească și să scrie, își aduse aminte că tatăl său Danial fusese un mare învățat și se simți ispitit s-o întrebe pe maică-sa de nu cumva bătrânul îi lăsase ca moștenire cărțile și scrierile sale. Mama lui Hassib răspunse:

— Fiul meu, taică-tău, înainte de a muri, a aruncat toate hârtiile lui și toate scrierile, și nu ți-a lăsat drept moștenire decât o foaie mica de hârtie, pe care m-a însărcinat să ți-o înmânez atunci când ai să-ți mărturisești o asemenea dorință!

Și Hassib spuse:

— Tare aș dori s-o am, căci vreau sa învăț acum tot ce este de trebuința spre a cârmui mai bine treburile împărăției!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și treia noapte

Ea urmă:

spre a cârmui mai bine treburile împărăției.

Atunci mama lui Hassib alergă să scoată din lacra în care își ascunsese giuvaierurile, foaia cea mică de hârtie, singura diată a învățatului Danial, și veni să i-o înmâneze lui Hassib, care o luă și o despături. Și el citi aceste simple cuvinte:

„Orice știință este deșartă, căci vin vremile când alesul lui Allah are să arate oamenilor izvoarele înțelepciunii. Acela se va numi Mahomed. Cu el și cu tovarășii lui și cu dreptcredincioșii lui fie pacea și binecuvântarea până la sfârșitul veacurilor!“

Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, povestea lui Hassib, fiul lui Danial, și a reginei Yamlika, domnița de sub pământ. Ci Allah este mai știutor!

După ce Șeherezada isprăvi de povestit această minunată poveste, spuse:

— Și-acum, o, preafericitule rege, am să-ți povestesc câteva istorioare, taman cât să treacă noaptea. Pe urmă, singur Allah e atoateștiutor!

Iar regele Șahriar întrebă:

— Da' cum ai să faci ca să-mi găsești o poveste și scurtă și veselitoare totodată?

Șeherezada surâse și zise:

— O, preafericitule rege, chiar acestea-s poveștile pe care le știu eu cel mai bine. Așa că am să-ți povestesc pe dată câteva istorioare alese din *Florile hazului* și din *Grădina snoavelor*. Și pe urmă vreau să mi se taie capul.

Și numai decât începu să povestească.

Florile hazului și grădina snoavelor

Al-Rașid și șeicul cel cu ochi bolnavi

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că Harun Al-Rașid, califul, aflându-se odată într-o stare sufletească asemenea cu aceea în care te afli măria ta acum, a ieșit să se plimbe pe drumul ce duce de la Bagdad la Bassra, luând cu sine pe vizirul său Giafar Al-Barmaki, pe paharnicul Abu-Isak și pe poetul Abu-Nuwas.

Pe când se plimbau ei așa, iar califul rămânea cu privirile mohorâte și cu buzele strânse pungă, iată că tocmai trecea pe drum un șeic, călare pe măgarul lui. Atunci califul se întoarse către vizirul Giafar și îi spuse:

— Întreabă-l pe șeicul ăsta unde se duce!

Și Giafar, care nu știa ce să mai născocească spre a-l descrunta pe calif, hotărî numaidecât să-l înveselească pe seama șeicului ce-și vedea liniștit de drum lăsând să se legene în voie funia pe gâtul blândului său măgăruș. Se apropie, așadar, de șeic și îi spuse:

— De unde și încotro mergi așa, o, preacinstite?

Șeicul răspunse:

— Către Bagdad, și vin de la Bassra, locul meu de baștină.

Giafar întrebă:

— Și pentru care pricină faci un drum atât de lung?

El răspunse:

— Pe Allah! mă duc să caut la Bagdad vreun doftor priceput, care să-mi dea vreun leac pentru ochii mei!

Giafar spuse:

— Norocul și tămăduirea sunt în mâinile lui Allah, o, șeicule. Dar ce mi-i da dacă, scăpându-te de atâtea căutări și de atâtea cheltuieli, ți-aș spune, aci pe loc, un leac în stare să-ți tămăduiască ochii numai într-o noapte?

El răspunse:

— Singur Allah ar putea să te răsplătească pe potrivă.

Atunci Giafar se întoarse către calif și către Abu-Nuwas, făcându-le cu ochiul; pe urmă îi spuse șeicului:

— Dacă-i așa, o, taică, atunci ia bine aminte la cele ce te învăț să faci, căci lucru-i ușor. Ia trei uncii de suflare de vânt, trei uncii de sclipire de soare, trei uncii de lucire de lună și trei uncii de lumină de lampă; amestecă-le cu grijă într-o piuliță fără fund și lasă totul descoperit, să se coacă vreme de trei luni. Atunci trebuie să pisezi amestecul vreme de trei luni și să-l treci printr-o strecurătoare în bătaia vântului, vreme de alte trei luni. Pe urmă, leacul are să fie gata și nu mai trebuiește decât să-l presari pe ochi de trei sute de ori în noaptea dintâi, folosind de fiecare dată cât poți lua între degete de trei ori, și -apoi să te culci. A doua zi, ai să te scoli tămăduit, de-o vrea Allah!

Auzind asemenea vorbe, șeicul, în semn de mulțumire și de cinstire, se apleacă înainte, lipindu-și pântecele de spinarea măgarului, în fața lui Giafar și, deodată, scoase o bubuitură năprasnică, urmată de două piuituri lungi, și îi spuse lui Giafar:

— Grăbește-te, o, doftorule, și prinde-le până n-apucă să se împrăștie.

Deocamdată, asta-i singura mea dovadă de mulțumire pentru leacul tău vântuit: ci, cum m-oi întoarce în țara mea, de-o vrea Allah, am să-ți trimit în dar o roabă cu un dos numai crețuri, ca o smochină uscată. Și care atâta are să te desfete, de-ai să-ți dai și sufletul; iar roaba aceea a ta are să se simtă atunci atâta de îndurerată și atâta de tulburată, încât, bocindu-te, n-o să se mai poată ține, și-are să te fleșcăiască pe obraz, o, obraz al fundului meu!

Și șeicul își îndemnă liniștit măgarul și își văzu de drum mai departe, în vreme ce califul, zguduindu-se tot de râs, se prăvăli pe spate, privind chipul vizirului său, înmărmurit într-o uluire fără de răspuns, și pe Abu-Nuwas care-i făcea semne de firitisire celui învins.

Când auzi năzbâtia aceasta, regele Șahriar se însenină deodată și îi spuse Șeherezadei:

— Grăbește-te, Șeherezada, și mai povestește-mi în noaptea aceasta o snoavă, măcar tot atât de hazlie!

Iar micuța Doniazada strigă:

— O, Șeherezada, surioara mea, ce gingașe și ce gustoase sunt vorbele tale!

Atunci, după o scurtă tăcere, ea spuse:

Copilandrul și dascălul său

Se povestește că vizirul Badreddin, ocârmuitorul Yemenului, avea un frate copilandru, de o frumusețe atâta de fără de asemuire încât, la ivirea lui, și bărbații și femeile se opreau să-și scalde ochii în farmecele sale. Ci vizirul Badr, de teamă să nu i se întâmple băiatului vreo pățanie, îl ținea ferit cu mare grijă de privirile oamenilor și nu-l lăsa să se adune cu băieții de seama lui. Cum nu vroia să-l trimită la școală, gândind că nu l-ar putea veghea îndeajuns, îi adusese acasă, ca dascăl, un preacinstit și cucernic șeic, vestit pentru obiceiurile lui neprihănite, și i-l dete în seamă. Iar șeicul se ducea în fiece zi la elevul lui, cu care se închidea câteva ceasuri într-o încăpere pe care vizirul o menise pentru lecțiile lor.

După un oarecare timp, frumusețea și farmecele băiatului nu întârziară să-și arate puterea asupra șeicului, care până la urmă începu să-și simtă sufletul, la vederea acestuia, cântând din toate păsărelele lui.

Și-așa, nemaiștiind ce să facă spre a-și potoli tulburarea, se hotărî într-o zi să-i împărtășească și băiatului fiorii sufletului său. Iar băiatul, înduioșat foarte, îi spuse:

— Vai! știi bine că eu am mâinile legate și că toate mișcările mele sunt vegheate de fratele meu!

Șeicul suspină și spuse:

— Tare mi-ar plăcea să petrec o seară numai cu tine!

Copilandrul răspunse:

— Dacă zilele îmi sunt vegheate, cum nu mi-ar fi nopțile?

Șeicul răspunse:

— Știu și eu bine! Ci terasa casei mele se află aproape de terasa casei în care ne aflăm acum, și nu ți-ar fi greu, după ce fratele tău s-o culca, să te urci tiptil acolo, de unde te-aș ajuta să sari peste zidulețul despărțitor, pe terasa mea, unde nimeni n-ar mai veni să ne vegheze!

Băiatul primi cele spuse și zise:

— Ascult și mă supun.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Iar regele Șahriar își zise: „N-am s-o omor, de bună seamă, până ce n-am să aflu ce s-a petrecut între băiat și dascălul lui!“

Așa încât, în cea de a trei sute șaptezeci și cincea noapte

Șeherezada urmă:

…Ascult și mă supun.

Și, când se lăsă noaptea, băiatul se prefăcu că doarme. Și, după ce vizirul se duse în odaia sa, flăcăul se sui pe terasă. Iar dascălul lui, șeicul, îl

luă numaidecât de mână și-l trase repede pe terasă, unde îl așteptau rânduite frumos cupele pline și fructele. Se așezară, așadar, pe pătura albă, în lumina lunii și, vrăjiți de simțire și de seninul nopții minunate, începură să cânte și să bea, sub dulcea strălucire a nopții.

Pe când își petreceau ei vremea așa, vizirului Badr, înainte de a se culca, îi veni gândul să se ducă să-l mai vadă o dată pe fratele său, și rămase tare nedumerit când nu-l găsi. Porni să-l caute prin toată casa și, până la urmă, se sui și pe terasă și se apropie de zidul despărțitor: îi văzu atunci pe fratele său și pe șeic, cu paharele în mână, stând și cântând unul lângă altul. Ci șeicul apucă să-l zărească de departe apropiindu-se și, cu o dibăcie desăvârșită, întoarse cântarea pe care tocmai o cântau, ticluind numaidecât, pe aceeași melodie, aceste stihuri:

Beau pentru el un vin înmiresmat.
Înmiresmat de mierea gurii lui,
Iar cupa de rubin i-a colorat
Obrajii rumeni cu sfieli sâlhui.

Cum să-i spun, dacă, fericiți, părinții,
Lui frate-său, — uite-i lumina feții! —
Nume i-au dat: Lună-Plină-a-Credinții?…
Să-i spun deci: Lună-Plină-a-Frumuseții!

Când vizirul Badreddin auzi aceste stihuri ce cuprindeau acea laudă gingașă în privința sa, cum era om simțitor și bine crescut, și cum de altminteri nici nu vedea petrecându-se nimic nepotrivit, se trase îndărăt spunându-și: „Pe Allah! n-am să le tulbur petrecerea!“ Iar cei doi petrecură într-o desăvârșită fericire.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada se opri o clipă și pe urmă spuse:

Sacul năzdrăvan

Se povestește că într-o noapte califul Harun Al-Rașid, chinuit de unul din desele lui nesomnuri, a poruncit să vină la el Giafar, vizirul său, și i-a spus:

— O, Giafar, în noaptea aceasta pieptul mi-e peste măsură apăsat de nesomn și tare aș vrea să mi-l simt ușurat!

Giafar răspunse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, am un prieten numit Ali persanul, care are în sacul lui o sumedenie de snoave desfătătoare, potrivite să stingă grijile cele mai grele și să potolească gândurile mohorâte.

Al Rașid răspunse:

— Atunci, adu-mi-l numaidecât pe prietenul tău!

Și Giafar îl aduse numaidecât dinaintea califului pe Ali persanul și îi spuse:

— Ascultă, Ali! Tu știi povești în stare să alunge grijile și amarul. Vreau să ne povestești o poveste de-acestea.

Ali persanul răspunse:

— Ascult și mă supun. Ci nu știu de trebuie să povestesc una pe care s-o fi auzit cu urechile mele, ori una pe care s-o fi văzut cu ochii mei!

Al-Rașid spuse:

— Mi-ar plăcea mai degrabă una la care să fi luat și tu parte.

Atunci Ali persanul spuse:

— Stam într-o zi în prăvălia mea, vânzând și cumpărând, când un kurd veni să cumpere nu mai știu ce; deodată, înșfacă un săculeț ce se afla pe tejgheaua mea și, fără ca măcar să încerce să-l ascundă, vru să plece cu el, de parcă ar fi fost al lui de când lumea. Eu, atunci, sării din prăvălie afară în uliță, îl înhățai de pulpana mantiei și îi poruncii să-mi dea îndărăt sacul; el însă ridică din umeri și îmi spuse:

— Sacul ăsta? Păi e sacul meu, cu tot ce se află în el!

Eu atunci, simțind că mă înăbuș, strigai:

— O, musulmanilor! scăpați-mi bunul din mâinile păcătosului ăstuia!

La strigătele mele, întregul suk se strânse împrejurul nostru, iar negustorii mă sfătuiră să mă duc și să mă plâng cadiului numaidecât. Făcui așa, și el mă ajutară să-l ducem la cadiu cu noi și pe kurd, hoțul sacului.

Când ajunserăm în fața cadiului, ramaserăm amândoi cuviincioși în picioare dinaintea lui, și el începu prin a ne întreba:

— Care dintre voi face plângerea și pentru ce se plânge?

Atunci kurdul, fără a-mi da răgaz să deschid gura, înaintă câțiva pași și răspunse:

— Allah ocrotească-l pe stăpânul nostru, cadiul! Iacătă, sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el. Îl pierdusem, și iacătă că l-am găsit pe taraba din fața prăvăliei acestui om!

Cadiul îl întrebă:

— Când l-ai pierdut?

El răspunse:

— Pe ziua de ieri! Și, din pricina acestei pierderi, n-am putut să dorm

toată noaptea.

Cadiul îl întrebă:

— Atunci, ia să-mi înșiri toate lucrurile care se află în el.

Și kurdul, fără să șovăiască o clipă, spuse:

— În sacul meu, o cadiule, stăpâne al nostru, se află două borcănașe de cleștar pline cu kohl, două bețigașe de argint pentru întins kohlul, o batistă, două borcane cu limonadă, aurite împrejur, o pernă, o andrea de împletit, o pisică cu pui în ea, doi măgari, două palanchine de femeie, o vacă, doi viței, o oaie cu mieii ei, o cămilă și doi pui de cămilă, un dromader bun de goană, cu dromadera lui, un bivol, un divan, un palat cu două săli de primire, două corturi de pânză verde, o codoașă știrbă, un băiat și sora lui, și o ceată de kurzi de soiul meu, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și șasea noapte

Ea urmă:

...gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu.

Atunci cadiul, netulburat, se întoarse către mine și mă întrebă:

— Și tu ce ai de răspuns?

Eu, o, emire al dreptcredincioșilor, eram înmărmurit. Ci tot înaintai oleacă și răspunsei:

— Allah înalțe-l și cinstească-l pe stăpânul nostru cadiul! Eu știu că în sacul meu se află un iatac părăginit, o casă fără bucătărie, o școală de băieți, un bârlog de tâlhari de teapa kurzilor, o bâtă de cioban, cinci băieți drăgălași, douăsprezece fete fecioare și o mie de căpetenii de caravane, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu, cu tot ce se află în el.

Când kurdul auzi răspunsul meu, strigă văicărindu-se:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, sacul acesta care-i al meu este cunoscut și răscunoscut, și toată lumea știe că e al meu. Pe deasupra, ca încă o dovadă, el mai cuprinde două cetăți întărite, un alambic de alchimist, o iapă și doi mânji, un băiat stricat și doi codoși, un căpitan de navă, un preot creștin, și un cadiu și doi martori, gata să pună mărturie că sacul acesta este sacul meu!

Cadiul, la aceste cuvinte, fără a se tulbura, se întoarse către mine și mă întrebă:

— Ce ai de răspuns la toate astea?

Eu, o, emire al dreptcredincioșilor, mă simțeam pleznind de mânie. Ci tot înaintai câțiva pași și răspunsei cu toată liniștea de care mai eram în stare

— Allah lumineze și întemeieze judecata stăpânului nostru cadiul! Trebuie să adaug că în acest sac, ca dovadă că este al meu, se mai află, pe deasupra, un leac împotriva durerilor de cap, niște filtre și niște farmece, o mie de berbeci deprinși să se bată în coarne, niște bărbați dedați femeilor, niște stricați, niște umbre și niște năluci, niște proaspeți căsătoriți, cu toată

nunta, douăsprezece vânturi puturoase, tot atâtea fâsâieli fără miros, o nevastă ieșind din hammam, douăzeci de cântărețe, cinci roabe abisinience frumoase, trei indience, patru grecoaice, cincizeci de turcoaice, șaptezeci de persience, patruzeci de cașmirience, optzeci de kurde, tot atâția chinezi, nouăzeci de georgieni, toată țara Irakului, Raiul pământesc, un cui, un negru cântând din clarinet, douăzeci de dansatoare, palatul lui Khosru-Anușirwan și cel al lui Soliman, toate pământurile cuprinse între Balkh și Ispahan, Indiile și Sudanul, Bagdadul și Khorassanul; mai cuprinde, pe deasupra — Allah apere-i zilele stăpânului nostru cadiul! — un giulgiu, un sicriu și un brici de bărbierit pentru barba cadiului, dacă preacinstitul cadiu n-o să recunoască dreptul meu și să judece că sacul acesta este sacul meu!

Când cadiul auzi toate astea, ne privi și îmi spuse:

— Pe Allah! sacul acesta este Valea-Zilei-Judecății!

Și numaidecât, ca să vadă adevărul spuselor noastre, puse să se deschidă sacul, de față cu martorii. În el se aflau câteva coji de portocală și niște sâmburi de măsline.

Eu, atunci, îi mărturisii năucit cadiului că sacul acela era sacul kurdului, dar că sacul meu pierise!

Și mă cam dusei.

Când califul Harun Al-Rasid auzi această poveste, se prăvăli pe spate în hohote de râs, și-i dete un dar măreț lui Ali persanul. Și în noaptea aceea dormi adânc până dimineața.

Pe urmă Șeherezada adăugă:

— Dar, o, preafericitule rege, niciuna dintre aceste snoave nu face cât aceea în care două femei vroiau să știe dacă este mai bine în dragoste să-ți alegi un flăcău tânăr sau un bărbat copt!

Ce să alegi? Un flăcău tânăr sau un bărbat copt?

Snoava aceasta este povestită de Abul-Aina, care spune:
— Stam într-o seară pe terasa casei mele, ca să mă mai răcoresc, când auzii niște femei vorbind pe terasa de-alături. Femeile care vorbeau erau cele două soții ale vecinului meu. Fiecare dintre ele avea câte un drăguț, care le aducea alte răsfățuri decât boșorogul lor de soț. Drăguțul uneia era un flăcău frumos, încă fraged și cu buzele și obrajii rumeni, abia acoperiți cu umbra unui puf; pe când drăguțul celeilalte era un bărbat copt și împodobit cu o barbă mare și deasă. Or, cele două vecine ale mele, neștiind că sunt ascultate, tocmai vorbeau despre meritele fiecăruia dintre drăguții lor. Una, spunea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute șaptezeci și șaptea noapte

Ea urmă:;

…Una spunea:
— O, soro, cum faci tu de poți să rabzi barba drăguțului tău, când îți zgârie pieptul; ori mustața, când îți înțeapă obrajii și buzele? Cum faci să nu fii de fiecare dată jupuită și sfâșiată rău? Crede-mă, soro, schimbă-ți iubitul și fă ca mine: caută-ți vreun flăcăiandru cu obrajii acoperiți de un puf ușor și plăcut, o poamă de carne gingașă ce ți se topește în gură când îl săruți. Pe Allah! acela are să știe să înlocuiască destui de bine față de tine lipsa lui de barbă prin atâtea alte lucruri pline de dulceață.
La aceste cuvinte, tovarășa ei răspunse:
— Proastă mai ești, soro, și lipsită de pricepere și de dibăcie! Au tu nu știi că un pom nu este frumos decât încărcat cu frunzele lui, iar castravetele nu este bun decât când are crețuri și buburuze? Ce poate fi mai urât pe lume decât un bărbat spân ca napul? Află, dar, că barba și mustățile sunt pentru bărbat ceea ce sunt cosițele părului pentru femeie. Lucru-i atâta de învederat încât Allah preaînaltul (slăvit fie el!) anume a zămislit în cer un înger care nu are altă sarcină decât să cânte imnuri de preamărire Atoatefăcătorului pentru că le-a dăruit bărbaților barba și pentru că le-a înzestrat pe femei cu plete. Ce-mi tot spui tu atunci să-mi iau de drăguț un tinerel fără barbă? Au tu crezi că aș primi vreodată să mă leg cu unul care, de-abia îmbrățișat, se și desparte, de-abia încălzit, se și răcește, de-abia prins, se și desprinde, de-abia înălțat, se și coboară, de-abia găsit, se și pierde, de-abia început, se și isprăvește, de-abia pornit, se și odihnește, de-abia dezbrăcat, se și îmbracă, și de-abia venit, e gata să plece? Vezi-ți de treabă, soro dragă! N-am să mă despart niciodată de un

bărbat care de-abia adulmecat se și întoarce, care când vine rămâne, când începe nu se oprește, când sfârșește nu se isprăvește, când te strânge te bucură, când asudă te cutremură, când dă nu se zgârcește, și când vrea poate!

După ce auzi lămuririle acestea, femeia care avea de drăguț un flăcăiandru strigă:

— Pe Domnul sfintei Kaaba! o, soro dragă, mi-ai stârnit ispita de a cunoaște și eu un om cu barbă!

Pe urmă, Șeherezada, după o tăcere scurtă, spuse numaidecât:

Prețul castraveților

Într-o zi, emirul Moin ben-Zaida întâlni la vânătoare un arab, călare pe un măgar, venind din pustie. Îi ieși înainte și, după salamalek, îl întrebă:

— Unde mergi tu așa, frate arab, și ce duci înfășurat cu atâta grijă în săculețul tău?

Arabul răspunse:

— Merg la emirul Moin, să-i duc trufandaua aceasta de castraveți ce s-au copt mai degrabă de vremea lor pe ogorul meu. Cum emirul este cel mai darnic om din câți se cunosc, n-am nicio îndoială că are să-mi plătească pe castraveți un preț pe potriva mărinimiei lui!

Emirul Moin, pe care arabul nu-l mai văzuse niciodată până atunci, îl întrebă:

— Și cu cât nădăjduiești tu să-ți plătească emirul Moin castraveții aceștia?

Arabul răspunse:

— Pe puțin cu o mie de dinari de aur!

Emirul întrebă:

— Și dacă emirul ți-o spune că e prea mult?

Arabul răspunse:

— N-am să mai cer decât cinci sute!

— Și dacă el o să-ți spună că e prea mult?

— Am să cer trei sute!

— Și dacă el o să-ți spună că tot e prea mult?

— O sută!

— Și dacă o să-ți spună iar că e prea mult

— Cincizeci!

— Și dacă iar o să-ți spună că e prea mult?

— Treizeci!

— Și dacă o să-ți spună că și atâta e prea mult?

— Uf! atunci am să-mi bag măgarul în haremul lui și-am s-o iau la fugă cu mâinile goale!

Auzind cuvintele acestea, Moin pufni în râs. Și dete pinteni calului, ca să-și ajungă alaiul și să se întoarcă repede la palat, unde le porunci robilor și musaipilor să-l lase să intre pe arabul cel cu castraveții.

Și-așa, când, peste un ceas, arabul ajunse la palat, cămărașul se grăbi să-l ducă în sala de primire, unde îl aștepta emirul Moin, stând măreț, împresurat de toată fala de la curtea lui și înconjurat de străjerii săi cu spadele în mână. Așa că arabul nici pomeneală să recunoască în cel din fața lui pe călărețul întâlnit în drum; și, cu sacul cu castraveți în mână, așteptă, după cuvenitele salamalekuri, să-l întrebe mai întâi emirul. Și emirul îl întrebă:

— Ce-mi aduci în sacul acela, frate arab?

El răspunse:

— Punându-mi credința în mărinimia emirului, stăpânul. nostru, îi aduc niște trufandale de castraveți tineri, crescuți în bostănăria mea.

— Bun gând! Și la cam cât socoti tu să se ridice mărinimia mea?

— La o mie de dinari!
— E cam prea mult'
— Cinci sute!
— E prea mult!
— Trei sute!
— Prea mult!
— O sută!
— E mult!
— Cincizeci!
— Mult!
— Treizeci!
— Încă-i mult!
Atunci arabul strigă:
— Pe Allah! ce întâlnire de semn râu mai avusei și eu adineaori, în pustie, când detei cu ochii de fața aia de catran! Nu, pe Allah! o, emire, nu pot să las castraveții la mai puțin de treizeci de dinari.
Auzind aceste cuvinte, emirul Moin zâmbi a râde și nu răspunse nimic. Atunci arabul se uită la el și, băgând de seamă că omul cel întâlnit în pustie nu era altul decât chiar emirul Moin, spuse:
— Pe Allah! o, stăpâne al meu, poruncește să fie aduși cei treizeci de dinari, căci măgarul meu este legat la poartă!
La cuvintele acestea, emirul Moin izbucni într-un hohot de râs de căzu pe spate; apoi îl chemă pe cămărașul lui și-i spuse:
— Numără-i numaidecât acestui frate arab mai întâi o mie de dinari, pe urmă cinci sute, pe urmă trei sute, pe urmă o sută, pe urmă cincizeci, și, la sfârșit de tot, treizeci, ca să-l hotărăști să-și lase măgarul acolo unde este legat!
Și arabul rămase cu gura căscată, primind o mie nouă sute optzeci de dinari pentru un sac de castraveți. Așa era de darnic emirul Moin! Mila lui Allah fie cu el în veci!

Pe urmă, Șeherezada spuse:

Pletele albe

Abu-Suvaid povestește:

Într-o zi, intrând într-o livadă ca să cumpăr niște fructe, zării de departe, șezând la umbra unui cais, o femeie ce-și pieptena părul. Mă apropiai de ea și văzui că era o bătrână și că părul îi era alb; ci fața îi era desăvârșit de proaspătă, iar obrazul arăta minunat. Dacă văzu că mă apropii de ea, nu făcu nicio mișcare să-și tragă iașmacul pe față, nici vreun semn că ar vrea să-și acopere capul; ci zâmbea mai departe, descurcându-și părul cu pieptenul ei de fildeș. Mă oprii dinainte-i și, după cuvenitele salamalekuri, îi spusei:

— O, tu, cea bătrână după ani, dar așa de tânără după chip, de ce nu-ți vopsești părul, ca să semeni întru totul cu o fată tânără? Ce pricină te împiedică să nu faci așa?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute șaptezeci și opta noapte

Ea urmă:

...Ce pricină te împiedică să nu faci așa?

Ea ridică atunci capul, mă privi cu ochii mari și îmi răspunse:

L-am mai vopsit odată,
Și iarăși a albit.
Căci doar culoarea vremii
Rămâne, nesmintit.

Nu-l mai vopsesc de-acuma —
Căci n-are niciun rost,
Și nici nu se mai poate
Să fii ceea ce-ai fost.

Și Șeherezada spuse apoi:

Încurcătura descurcată

Se povestește că vizirul Giafar, primindu-l într-o noapte ca oaspete pe califul Harun Al-Rașid, nu precupețea nimic spre a-l înveseli cât mai plăcut. Deodată, califul îi spuse:

— Giafar, am auzit că ai cumpărat o sclavă frumoasă foarte, pe care și eu o băgasem de seamă și pe care vroiam s-o cumpăr pentru mine. Doresc, dar, să mi-o lași mie, la ce preț îți convine.

Giafar răspunse:

— N-am de gând s-o vând, o, emire al dreptcredincioșilor.

El spuse:

— Atunci, dă-mi-o în dar.

Giafar răspunse:

— N-am de gând așa ceva, o, emire al dreptcredincioșilor.

Atunci Al-Rașid încruntă din sprâncene și strigă:

— Jur de trei ori că mă despart de soția mea Sett Zobeida, dacă nu vrei să-mi vinzi sclava ori să mi-o dăruiești.

Giafar răspunse:

— Jur de trei ori că mă despart pe dată de soția mea, mama copiilor mei, dacă am să-ți vând sclava sau am să ți-o dăruiesc.

După ce amândoi făcură asemenea jurământ, deodată își deteră seama că se lăsaseră târâți prea departe, orbiți de aburii vinului, și, amândoi într-un gând, se întrebară ce cale să folosească spre a ieși din încurcătură. După câteva clipe de uluire și de cugetare, Al-Rașid spuse:

— N-avem altă cale de scăpare din împrejurarea aceasta încurcată, decât să ne slujim de luminile cadiului Abi-Yussuf, cel atâta de priceput în legile ce țin de despărțenie.

Primiseră numaidecât după el, iar Abi-Yussuf gândi: „Dacă trimite califul după mine în puterea nopții, trebuie să se fi întâmplat belea mare în Islam”. Și ieși degrabă din casă, încăleca pe catâr și îi spuse robului care venea în urma lui:

— Ia cu tine sacul cu grăunțe al catârului, care n-a isprăvit de mâncat, și nu uita să i-l atârni la bot, când o să ajungem acolo, ca să-și sfârșească porția.

Iar când intră în sala în care îl așteptau califul și Giafar, califul se ridică în cinstea lui și îl pofti să se așeze alături, de el: hatâr pe care nu-l făcea niciodată decât numai lui Abi-Yussuf. Pe urmă îi spuse:

— Te-am chemat pentru o încurcătură dintre cele mai încurcate.

Și îi povesti întâmplarea. Atunci Abi-Yussuf zise:

— Păi, dezlegarea, o, emire al dreptcredincioșilor, este cum nu se poate mai ușoară!

Se întoarse apoi către Giafar și îi spuse:

— N-ai decât să-i vinzi califului jumătate din sclavă și să-i dăruiești în dar cealaltă jumătate!

Hotărârea aceasta îl încântă peste măsură pe calif, care nu mai contenea să se minuneze de deplina-i iscusință: căci pe amândoi îi dezlega de jurământul făcut. Poruinciră, așadar, să vină numaidecât sclava, iar

califul îi spuse:

— Nu pot aștepta să treacă răstimpul hotărât de legi pentru slobozenia *ce* mi-ar îngădui s-o iau pe sclavă de la stăpânul ei dintâi. Așa încât, o, Abi-Yussuf, trebuie să-mi mai afli și mijlocul de a-mi da pe loc această slobozenie.

Abi-Yussuf răspunse:

— Lucru-i încă și mai ușor. Poruncește să vină aici un tânăr mameluc.

Numaidecât Al-Rașid porunci să vină mamelucul, iar Abi-Yussuf spuse:

— Pentru ca această grabnică slobozenie să fie așa cum scrie la lege, trebuie ca roaba să fie căsătorită după lege. Am să i-o dau, așadar, de soție acestui mameluc care, după ce i se va plăti răscumpărarea, are să se despărțească de ea, fără a o fi atins. Și numai atunci, o, emire al dreptcredincioșilor, sclava are să poată fi cadâna ta!

Apoi se întoarse către mameluc și îi spuse:

— O primești pe sclava aceasta ca soție legiuită?

El răspunse:

— O primesc!

Atunci cadiul îi spuse:

— Ești căsătorit. Acuma, ține o mie de dinari pentru tine și despărțește-te de ea.

Mamelucul răspunse:

— De vreme ce sunt căsătorit cu ea după lege, țin să rămân căsătorit, căci sclava îmi place.

Auzind răspunsul mamelucului, califul își încruntă sprâncenele a mânie și îi spuse cadiului:

— Pe fala strămoșilor mei! dezlegarea ta are să te lege în ștreang.

Ci Abi-Yussuf spuse blajin:

— Stăpânul nostru califul să n-aibă grijă de îndărătnicia acestui mameluc și să aibă toată încrederea că dezlegământul este mai ușor ca oricând.

Pe urmă adăugă:

— Îngăduie-mi numai, o, emire al dreptcredincioșilor, să mă slujesc de mameluc ca și cum ar fi robul meu.

califul îi spuse:

— Îți îngăduiesc. Este robul tău și se află în stăpânirea ta!

Atunci Abi-Yussuf se întoarse către fată și îi spuse:

— Îți dăruiesc mamelucul acesta și ți-l dau ca rob cumpărat! Îl primești așa?

Ea răspunse:

— Îl primesc!

— Atunci, căsătoria pe care a făcut-o cu tine este stricată chiar de el. Iar tu ești dezlegată de el. Așa spune legea căsătoriei. Am judecat!

Auzind judecata aceasta, Al-Rașid, minunându-se peste poate, se ridică drept în picioare și strigă:

— O, Abi-Yussuf, nu se mai află altul ca tine în tot Islamul!

Și porunci să i se aducă o tablă mare, plină cu aur, și îl rugă s-o primească. Atunci cadiul îi mulțumi, dar nu știa cum să ducă tot aurul acela. Deodată își aminti de sacul de grăunțe al catârului și, cerând să-i fie adus, vărsă în el tot aurul de pe tablă și plecă.

Or, snoava aceasta ne dovedește că știința legilor duce la onoruri și la bogății. Mila lui Allah fie, dar, asupra tuturor acestora!

Pe urmă, Șeherezada spuse:

Abu-Nuwas și baia lui Sett Zobeida

Se povestește că slăvitul calif Harun Al-Rașid, care-o iubea cu o dragoste peste măsură pe soția și verișoara lui, Sett Zobeida, pusese să se zidească pentru ea, într-o grădină numai a ei anume, un mare havuz, împrejmuit de un crângușor de copăcei stufoși, unde se putea scălda fără a fi zărită vreodată nici de privirile bărbaților, nici de razele. Soarelui, atâta de nepătruns și de frunzos era acel crângușor.

Or, într-o zi de arșiță, Sett Zobeida veni singură-singurică în crâng, se dezbrăcă până la piele pe marginea havuzului și intră în apă. Ci nu-și spăla decât picioarele, până la genunchi; căci se sfia de tremurul pe care apa îl dă trupului ce se cufundă cu totul în valuri, și, pe deasupra, nici nu știa să înoate. Doar cu un lighenaș de aur pe care-l adusese cu ea își turna câte puțină apă pe umeri.

califul, care o văzuse îndreptându-se către havuz, o urmase încetișor și, călcând fără zgomot, ajunsese la crângușor tocmai când Sett Zobeida era goală. Și, ascuns între frunzișuri, începu s-o privească și să se minuneze de alba ei goliciune din apă. Și cum sta cu o mână sprijinită pe o creangă, deodată creanga se frânse și Sett Zobeida…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei suie șaptezeci și noua noapte

Ea urmă:

…deodată creanga se frânse și Sett Zobeida, cuprinsă de spaimă, se întoarse, punându-și repede mâinile la locul de rușine, ca să-l ferească de priviri străine. Or, Sett Zobeida era așa de binecuvântată, încât mâinile ei amândouă nu izbuteau să acopere totul; așa că, printre degetele ei, ochii califului zăreau întreaga comoară.

Al-Rașid, care până atunci nu avusese prilejul s-o privească în voie pe verișoara lui, fu și uimit și încântat văzând-o acum cât de dăruită era, și se grăbi să se îndepărteze pe furiș, așa cum venise. Dar cele văzute îi stârniseră închipuirea și se simți deodată ispitit să facă versuri. Începu prin a ticlui, pe un ritm sprinten, următorul vers:

Văzui argintul gol într-un havuz…

Dar degeaba își mai frământă el mintea să ducă mai departe cuvintele, căci nu izbuti nu numai să isprăvească poezia, ci nici măcar să facă și versul următor, cerut de rimă; și se simțea tare necăjit și asuda repetându-și:

Văzui argintul gol într-un havuz…

Și nu izbutea să iasă la liman. Atunci, se hotărî să-l cheme pe poetul Abu-Nuwas și îi spuse:

— Ia să vedem dacă tu poți să duci la capăt o poezioară care are ca vers de început aceste cuvinte:

Văzui argintul gol într-un havuz…

Atunci, Abu-Nuwas, care și el dăduse târcoale prin preajma havuzului și luase seama la toată întâmplarea de mai înainte, răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și, spre uluirea califului, ticlui pe dată stihurile următoare:

Văzui argintul gol într-un havuz,
Și ochii mei cu flăcări s-au aprins.
Gazela dulce sufletul mi-a prins
Cu-al fericirii ei ascuns hurmuz.

De ce nu m-am putut schimba un timp
În val de apă, să-i alint hoțește
Al frumuseții har — sau într-un pește,
Pentru un ceas ori două, să mă schimb?

califul nu încercă să afle cum de știuse Abu-Nuwas să dea versurilor lui o culoare atât de aidoma cu faptele întâmplate, și îl răsplăti cu dărnicie, spre a-i dovedi mulțumirea avută.

Pe urmă, Șeherezada adăugă:

— Dar să nu socoți, o, preafericitule rege, că această iscusință a minții lui Abu-Nuwas ar fi mai strălucită decât minunata lui stihuire din snoava ce vine acum la rând.

Abu-Nuwas făcând stihuri

Într-o noapte, califul Harun Al-Rașid, prins de nesomnu-i greu, se plimba singur pe sub galeriile seraiului său, când o zări pe una dintre roabele lui, pe care o iubea peste măsură, îndreptându-se către pavilionul cel de taină. Se luă după ea și intră pe urmele acesteia în pavilion. O cuprinse atunci în brațe și începu s-o alinte și să se joace cu ea, până ce roabei îi căzu vălul ce-o acoperea și până ce tunica îi alunecă de pe umeri.

Văzând-o așa, dorința se aprinse în sufletul califului, care vroi pe dată să meargă cu sclava; ci ea se trase îndărăt, spunând:

— Iartă-mă, acum, o, emire al dreptcredincioșilor! Să amânăm pe mâine, căci în seara aceasta nu mă așteptam că ai să mă cinstești cu vizita ta și nu sunt deloc pregătită. Ci mâine, cu voia lui Allah! ai să mă găsești parfumată și pe un pat cu iasomii înmiresmate.

Atunci Al-Rașid nu mai stărui și se întoarse la plimbarea lui.

A doua zi, pe la aceeași vreme, emirul îl trimise pe Massrur, căpetenia eunucilor, s-o vestească pe roabă de făgăduita lui venire. Ci fetișcana tocmai avusese în ziua aceea un început de oboseală. Și, simțindu-se mai slăbită și mai neînstare decât oricând, se mulțumi, drept orice răspuns dat lui Massrur, care îi aminti de făgăduiala din ajun, să-i citeze zicala: „Ziua șterge vorbele din timpul nopții!“

În clipa când Massrur îi repeta califului cuvintele acestea ale fetișcanei, intrară poeții Abu-Nuwas, El-Rakași și Abu-Mossab. Iar califul se întoarse către ei și le spuse:

— Fiecare dintre voi să-mi ticluiască pe dată câteva stihuri în care să fie cuprinse cuvintele: „Ziua șterge vorbele din timpul nopții!”

Atunci, poetul El-Rakași spuse cel dintâi:

O, inimă, ia seama
Și fugi de-acea copilă,
Frumoasă și gingașă,
Dar fără pic de milă,
Ce nu vrea nici să deie.
Și nici ea să primească,
Făgăduind că „mâine”…
Și-apoi, cu nefirească
Și dulce nepăsare,
Nu-și schimbă vorba-n fapte,
Spunând că: „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte!”

Pe urmă, Abu-Mossab înaintă și spuse:

Inima mea aleargă
Spre-a ei, în goana mare,
Iar ea se joacă, reaua,
Cu-a mea înflăcărare.

Când ochii-mi plâng, și pieptul
De dorul ei mă arde,
Ea doar se mulțumește
Să râdă mai departe.

De-i amintesc ce-mi spuse,
Ea îmi răspunde-n șoapte,
Zâmbindu-mi: „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte!”

Cel din urmă, Abu-Nuwas, înainta și spuse:

În seara liniștită.
Ce dulce se-ndoia!
Cât farmec, fără voie,
Prin trupu-i tremura!

În linul vânt al serii,
Suav-amețitor,
Un ram părea, ca ramul
Zbătându-se ușor.

Și-au început deodată
Sub haină să-i tresalte.
Mici, sânii ei, aprinșii,
Ca două rodii, calde.

De-atâtea dulci alinturi,
Și jocuri dragi, și glume,
Dibaci purtându-mi mâna
Și cu un rost anume,

Iașmacul de pe față
Deodată se-abătu,
Și de pe umeri, moale,
Tunica îi căzu.

Și se ivi deodată.
Pe jumătate goală.
Din rochia-i căzută,
Ca floarea din petală.

Cum noaptea-și coborâse
A umbrelor perdea,
Aprins de dor, și lacom,
I-am spus: „Te vreau a mea!”

Ci ea șopti doar: „mâine“…
Iar eu, a doua zi,
I-aduc aminte dulce:
„Făgăduiala, știi!”…

Ea, ca-ntr-un vis, cu ochii
Râzând, cu buze coapte,
Răspunse: „Ziua șterge
Vorbele spuse-n noapte!“

După ce ascultă toate aceste stihuri, Al-Rașid puse să se dea câte o sumă mare de bani fiecărui poet, afara de Abu-Nuwas, și porunci ca acesta să fie ucis numaidecât, strigând:

— Pe Allah! tu ești în cârdășie cu sclava aceea! Altminterea, de unde ai fi știut să zugrăvești atâta de aidoma o întâmplare la care numai eu am fost de față?

Abu-Nuwas începu să râdă și răspunse:

— califul, stăpânul nostru, uită că adevăratul poet este acela care știe să ghicească ceea ce-i ascuns, numai din atâta cât i se spune! Și, de altminteri, însuși Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea!) ne-a înfățișat pe noi, poeții, de minune, atunci când, vorbind despre noi, a spus: „Poeții umblă pe toate drumurile ca niște smintiți. Numai închipuirea îi călăuzește, și diavolul! Și povestesc și spun lucruri pe care nu le săvârșesc!“

Al-Rașid, la cuvintele acestea, nu vroi să mai adâncească o taină ca aceea și, după ce îl iertă pe Abu-Nuwas, îi dărui de două ori mai mulți bani decât dăduse celorlalți doi poeți.

După ce regele Șahriar auzi această snoavă, strigă:

— Nu, pe Allah! eu nu l-aș fi iertat pe Abu-Nuwas ăsta, și-aș fi cercetat acea taină, și-aș fi pus să i se taie capul unui fluieră-vânt ca el. Nu vreau, auzi tu, Șeherezada, să-mi mai pomenești de dezmățatul ăsta care nu respecta nici pe califi, nici legile.

Iar Șeherezada spuse:

— Atunci, o, preafericitule rege, am să-ți povestesc snoava cu măgarul.

Măgarul

Într-o zi, un om de treabă, ca toți oamenii de treabă, care sunt de-atâtea ori păcăliți de semenii lor. Mergea prin suk, ducând după ei un măgar legat numai cu o funie, ce slujea și de căpăstru animalului. Un hoț iscusit îl zări și se hotărî să-i fure măgarul. Îi spuse și unui tovarăș de-al lui ce are de gând să facă, iar acela îl întrebă:

— Da cum o să faci ca să nu te simtă stăpânul măgarului?

Hoțul răspunse:

— Vino după mine și-ai să vezi.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii, mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzecea noapte

Ea urmă:

…Vino după mine și-ai să vezi.

Se apropie atunci de om pe la spate și, încet-încetișor, scoase căpăstrul măgarului, și-l petrecu apoi pe după cap, fără ca omul să simtă ceva, și merse mai departe, ca o vită de povară, în vreme ce tovarășul său se îndepărta cu măgarul dezlegat.

Când hoțul se încredință că măgarul era destul de departe, se opri deodată din mers; iar omul, fără a întoarce capul, se străduia, smucindu-l, să-l silească să înainteze. Dar, simțind opunerea, se întoarse să-și îndemne vita la drum și, în loc de măgar, dete cu ochii de hoțul legat cu căpăstrul, stând cu priviri rugătoare și umile. Și-atâta de uimit se simți, de rămase înmărmurit dinaintea hoțului; și, după un răstimp, izbuti într-un sfârșit să îngaime câteva șoapte și să întrebe:

— Cine ești?

Hoțul, cu glas înecat de lacrimi, strigă:

— Sunt măgarul tău, o, stăpâne. Ci povestea mea-i de-a mirările. Află, în adevăr, că în tinerețea mea eram o haimana dedată la tot soiul de păcătoșenii ticăloase. Într-o zi, m-am întors acasă beat și, scârbind-o pe maică-mea, care, văzându-mă așa, nu mai putea să-și stăpânească supărarea, mă coperi cu vorbe de ocară și vru să mă alunge din casă. Ci eu o împinsei cât colo și, în beția mea, detei în ea. Atunci, mânată pe purtarea mea față de ea, mă blestemă, iar urmarea blestemului ei fu că-mi schimbai pe dată înfățișarea și mă prefăcui în măgar. Atunci tu, o, stăpâne al meu, m-ai cumpărat din sukul de măgari, pe cinci dinari, și m-ai ținut așa toată vremea asta, și te-ai slujit de mine ca de o vită de povară, și m-ai îmboldit din spate atunci când, istovit, nu mai vroiam să merg, și îmi aruncai o droaie de înjurături pe care eu n-am să cutez niciodată să le rostesc. Și-așa!

Iar eu nu mă puteam plânge nicicum, de vreme ce graiul îmi fusese luat și tot ce puteam să fac, câteodată, dar nu prea des, era să izbutesc câte-un vânt, în locul vorbei ce-mi lipsea. Într-un sfârșit, astăzi, de bună seamă că sărmana maică-mea și-o fi adus aminte de mine cu părere de rău și pesemne că i s-o fi întors mila în inimă și-o fi îndemnat-o să ceară pentru mine îndurarea Celui Preaînalt. Or, nu mă îndoiesc deloc, numai în urma acestei îndurări mă vezi tu acuma întors la întâia mea înfățișare de om, o, stăpâne al meu.

La vorbele acestea, bietul om strigă:

— O, frate, iartă-mi greșelile săvârșite față de tine, ocroti-te-ar Allah! și uită grelele poveri ce te-am făcut să înduri fără de voia mea! Nu este izbăvire decât întru Allah!

Și se grăbi să deznoade căpăstrul cu care era legat hoțul, și plecă tare amărât spre casa lui, unde nu izbuti să mai închidă ochii în noaptea aceea, atâta se căia și se amăra.

Peste vreo câteva zile, bietul om se duse iar la sukul de măgari, ca să-și cumpere alt măgar, și care nu-i fu mirarea când dete în târg peste măgarul lui dintâi, aidoma la înfățișare cum era înainte de a se fi schimbat! Și gândi în sineși: „De bună seamă că pușlamaua asta a săvârșit altă păcătoșenie!” Și se apropie de măgarul care începuse să zbiere recunoscându-l, se apleacă la urechea lui și îi strigă din toate puterile:

— O, ticălos fără de leac! iar trebuie s-o fi necăjit și s-o fi lovit pe mama ta, de-ai fost iarăși preschimbat așa în măgar. Ci, pe Allah! nu eu am să te mai cumpăr acuma!

Și, mânios, îl scuipă în ochi și plecă să-și cumpere alt măgar, dovedit ca născut dintr-un tată și dintr-o mamă de neam măgăresc.

Și tot în noaptea aceea, Șeherezada mai spuse:

Sett Zobeida prinsă cu ocara

Se povestește că Harun Al-Rașid, califul dreptcredincioșilor, s-a dus într-o zi să-și facă hodina cea de după masă în iatacul soției sale Sett Zobeida și, dând să se tolănească pe pat, a băgat de seamă că, chiar la mijlocul patului, se afla o pată intimă, încă proaspătă, pată care, fără de cea mai mică îndoială, era de la Sett Zobeida. Când o văzu, lumea se înnegură dinaintea ochilor califului, care se mânie peste măsură. Porunci numaidecât să vină Sett Zobeida și, cu privirile fulgerând de supărare și cu barba tremurând, îi strigă:

— Ce-i pata asta de pe patul nostru?

Sett Zobeida își apleca ochii spre pata cu buclucul și spuse:,

— Este sământă de bărbat, o, emire al dreptcredincioșilor!

El țipă, abia-abia mai stăpânindu-și clocotul mâniei:

— Și poți cumva să mă lămurești cum de-a ajuns asemenea lucru, încă proaspăt, pe patul tău, în care n-am mai stat de mai bine de-o săptămână?

Ea strigă, tulburată, cu totul:

— Neprihana-i cu mine și împrejurul meu, o, emire al dreptcredincioșilor! Nu cumva mă bănuiești de preacurvie?

Al-Rașid spuse:

— Te bănuiesc, și-am să chem numaidecât să vină aici cadiul Abi-Yussuf, ca să cerceteze lucrul și să-mi spună care-i părerea lui. Și, pe cinstea strămoșilor noștri! o, fiică a moșului meu, n-am să mă dau îndărăt de la nimic, dacă ai să fii dovedită vinovată de către cadiu!

Când veni cadiul, Al-Rașid îi spuse:

— O, Abi-Yussuf, ia să-mi spui ce poate fi cu adevărat pata aceasta!

Cadiul se apropie de pat, își puse degetul în mijlocul petei, îl duse apoi în dreptul ochilor, apoi în dreptul nasului, și spuse:

— Este sământă de bărbat, o, emire al dreptcredincioșilor!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și unu noapte

Ea urmă:

…o, emir al dreptcredincioșilor!

El întrebă:

— De unde poate să fie?

Cadiul, tare uluit și nevoind să rostească vreo vorbă ce i-ar fi atras vrăjmășia aprigei Sett Zobeida, ridică fruntea spre tavan ca pentru a cugeta și zări într-o scobitură aripa unui liliac ghemuit acolo. Și-așa, un gând mântuitor îi strălumina mintea, și spuse:

— Dă-mi o lancie, o, emire al dreptcredincioșilor!

califul îi dete o lancie și Abi-Yussuf străpunse cu ea liliacul, care căzu greoi. Atunci cadiul spuse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, cărțile doftoricești ne învață că sămânța liliacului se aseamănă de-a mirarea cu cea a omului. Nu încape îndoială că fapta a fost săvârșită de liliacul acesta, la vederea mândrei Sett Zobeida adormite. Ai văzut și tu că l-am pedepsit cu moartea.

Lămurirea aceasta îl mulțumi pe deplin pe calif, care, nemaiîndoindu-se de nevinovăția soției sale, îl coperi pe cadiu cu daruri, în semn de răsplată. Iar Sett Zobeida, la rându-i, peste măsură de fericită, îi făcu daruri strălucite și îl pofti să rămână să mănânce cu ea și cu califul câteva poame și niște trufandale ce-i fuseseră aduse.

Cadiul se așeză, așadar, între calif și Sett Zobeida, pe chilim, iar Sett Zobeida curăță o banană și, întinzându-i-o, îi spuse:

— Mai am în grădina mea și alte roade, rare la această vreme a anului; dorești asemenea roade, în locul bananelor?

El răspunse:

— Eu am statornic obicei, o, stăpână a mea, să nu rostesc judecăți în lipsă. Trebuie, dar, ca mai întâi să văd acele roade, spre a le asemui cu trufandalele de aici, și; numai după aceea să-mi dau părerea asupra bunătății fiecăreia dintre ele.

Sett Zobeida trimise numaidecât să se culeagă, și să se aducă trufandalele din grădina ei și, dându-i-le cadiului să le guste, îl întrebă:

— Care dintre aceste poame îți plac mai mult acuma?

Cadiul zâmbi cu un aer înțelegător, îl privi pe calif, apoi pe Sett Zobeida, și spuse:

— Pe Allah! răspunsul este tare anevoios! De-aș zice că-mi place mai mult una dintre aceste roade, aș osândi-o totodată pe cealaltă, și m-aș primejdui să-mi facă vreo tulburare de pântece, prilejuită de ciuda poamelor împotriva mea.

Auzind răspunsul, Al-Rașid și Sett Zobeida se porniră pe un râs de se prăbușiră pe spate.

Iar Șeherezada, văzând după anumite semne că regele Șahriar părea mai degrabă că ar fi vroit s-o osândească fără milă pe Sett Zobeida, punând în seama ei vina, se grăbi, ca să-i schimbe gândurile, să-i povestească snoava următoare:

Bărbat sau femeie?

Se povestește, printre feluritele snoave despre marele Chosroe, regele Persiei, că acestui rege îi plăcea tare mult peștele. Într-o zi, pe când sta pe terasa casei lui împreună cu soția sa, frumoasa Șirin, un pescar veni să-i aducă în dar un pește mare și frumos din cale-afară. Regele fu încântat de acel dar, și porunci să i se dea pescarului patru mii de drahme. Ci frumoasa Șirin, care niciodată nu lăudase mărinimoasa dărnicie a regelui, așteptă să plece pescarul și spuse:

— Nu-i îngăduit să fii până într-atâta de risipitor încât să dai unui pescar patru mii de drahme numai pentru un pește. Trebuie numaidecât să-i iei banii îndărăt, altminteri toți cei care, de aci înainte, îți vor aduce vreun dar, au să-și salte nădejdile de la prețul acesta în sus; și n-ai să poți face față pretențiilor lor!

Regele Chosroe răspunse:

— Ar fi lucru rușinos pentru un rege să ia îndărăt ceea ce a dat. Să uităm, așadar, ceea ce s-a petrecut!

Ci Șirin răspunse:

— Nu! nu este cu putință să lași lucrurile să meargă așa! Este un mijloc de a lua banii îndărăt, fără ca pescarul ori altcineva să poată cârti. Pentru aceasta, nu ai decât să-l chemi îndărăt pe pescar și să-l întrebi: „Peștele pe care mi l-ai adus este de parte bărbătească ori de parte femeiască?“ Dacă răspunde că este de parte bărbătească, i-l dai îndărăt spunându-i: „Eu vreau unul de parte femeiască!“; iar dacă spune că este de parte femeiască, i-l dai tot așa îndărăt, spunând: „Eu vreau unul de parte bărbătească!”

Regele Chosroe, care o iubea cu o dragoste peste măsură pe frumoasa Șirin, nu vroi s-o supere și se grăbi să facă, măcar că cu părere de rău, ceea ce îl sfătuise ea. Numai că pescarul era un om înzestrat cu iscusință de minte și de vorbă, și-atunci când Chosroe, întorcându-l din cale, îl întrebă: „Peștele este de parte bărbătească ori de parte femeiască?“, el sărută pământul și spuse:

— Peștele acesta, o, măria ta, este hermafrodit!

La aceste cuvinte, Chosroe se umplu de plăcere și începu să râdă, pe urmă porunci cămărașului să dea pescarului opt mii de drahme, în loc de patru mii. Pescarul se duse cu cămărașul care îi numără cele opt mii de drahme; puse banii în sacul ce-i slujise la aducerea peștelui și plecă.

Când ajunse în curtea palatului, lăsă, ca din nebăgare de seamă, să cadă din sac o drahmă de argint. Pe dată se repezi să-și pună sacul jos, să caute acea drahmă și s-o găsească, dând semne de mulțumire mare.

Or, Chosroe și Șirin îl priveau de pe terasă și văzură cele ce se petrecură. Atunci Șirin, bucuroasă de prilejul ce i se ivea, strigă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci și doua noapte

Ea urmă:

…Șirin strigă:

— Ia te uită ce mai pescar! Mare cărpănoșenie de om! Scapă o drahmă pe jos și, în loc s-o lase acolo ca s-o găsească vreun sărman, el atâta-i de nemernic încât o adună numaidecât, ca nu cumva să se bucure de ea vreun biet nevoiaș.

La cuvintele acestea, Chosroe se simți atins până în suflet și, trimițând după pescar, îl mustră:

— O, ființă nevolnică, de bună seamă că tu nu ești om, de vreme ce ai un suflet atât de mișel. Are să te piardă zgârcenia care te-a îndemnat să lași jos un sac plin de aur ca să cauți o singură drahmă căzută spre norocul vreunui nevoiaș.

Atunci pescarul sărută pământul și răspunse:

— Deie-i Allah viață lungă regelui! De-am luat de jos acea drahmă, n-am făcut lucrul acesta din pricină că aș pune mare preț pe o drahmă, ci pentru că în ochii mei ea are o mare însemnătate. Au nu poartă drahma aceasta pe o parte chipul regelui, iar pe cealaltă numele lui? N-am vroit s-o las călcată cumva în picioare de vreun trecător. Și m-am grăbit s-o ridic, urmând astfel pilda regelui, ce m-a scos din țărână, pe mine, cel care de-abia prețuiesc cât o drahmă.

Răspunsul acesta îi plăcu atât de mult regelui, încât puse să i se mai dea patru mii de drahme pescarului, și porunci crainicilor să strige prin toată împărăția: „Niciodată nu trebuie să te lași călăuzit de sfatul femeilor. Căci cel care se ia după ele săvârșește două greșeli, vrând să îndrepte o jumătate de greșeală.”

Regele Șahriar, auzind această snoavă, spuse:

— Tare-mi place cum s-a purtat Chosroe, precum și neîncrederea lui în femei. Ele-s pricina multor necazuri.

Ci Șeherezada și începuse:

Împărţeala

Într-o noapte, califul Harun Al-Raşid se plângea de nesomnul lui, faţă de vizirul Giafar şi de spătarul Massrur, când deodată Massrur izbucni într-un hohot de râs. califul îl privi încruntând din sprâncene şi îi zise:

— Şi de ce râzi aşa? De nebunie sau de batjocură?

Massrur răspunse:

— Nu, pe Allah! o, emire al dreptcredincioşilor, jur pe nemoşenia ta cu Profetul! dacă râd, nu râd nicidecum, ca urmare a vreuneia din aceste pricini, ci numai pentru că mi-am adus aminte de nişte cuvinte de duh ale unuia, Ibn Al-Karabi, în jurul căruia se strânsese lumea roată, ieri, pe malul Tigrului, ca să-l asculte.

califul spuse:

— Dacă-i aşa, dă fuga iute şi caută-mi-l pe Ibn Al-Karabi ăsta. Poate-o izbuti el să-mi mai uşureze oleacă inima.

Numaidecât Massrur alergă pe urmele duhliului de Ibn Al-Karabi şi, dacă-l găsi, îi spuse:

— I-am vorbit despre tine califului, care m-a trimis să te caut şi să te duc la el, ca să-l faci să râdă.

Ibn Al-Karabi răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Massrur adăugă:

— Da, de bună seamă că vreau să te duc la calif, ci, bine înţeles, te duc numai dacă ai să-mi dai trei părţi din ceea ce o să-ţi dăruiască el drept răsplată.

Ibn Al-Karabi spuse:

— E prea mult. Îţi dau două treimi pentru osteneala ta. Atâta-i deajuns.

Massrur, după ce se codi, chipurile, oleacă, până la urmă lăsă cum spusese Al-Karabi şi îl duse la calif.

Al-Raşid, când îl văzu intrând, îi spuse:

— Zice-se că ştii să spui vorbe tare de duh. Ia, deapănă-le, ca să le vedem. Ci să ştii bine că, de nu izbuteşti să mă faci să râd, te-aşteaptă o ciomăgeală straşnică.

Primejdia aceasta avu ca urmare că-i îngheţă cu totul isteţia lui Ibn Al-Karabi, care nu mai ştiu atunci să născocească decât nişte fleacuri nevolnice; iar Al-Raşid, în loc să râdă, simţi cum îi sporeşte veninul şi, până la urmă, strigă:

— Să i se deie o sută de lovituri Ia tălpile picioarelor, ca să i se mute în picioare sângele care i-a astupat creierii!

Numaidecât Ibn Al-Karabi fu întins pe jos şi începură să i se care lovituri numărate la tălpile picioarelor. Deodată, când numărul loviturilor ajunse la treizeci, lbn Al-Karabi strigă:

— Acum să i se numere lui Massrur, după înţelegerea dintre noi, celelalte două treimi care au mai rămas!

Străjerii, atunci, la un semn al califului, îl înhăţară pe Massrur, îl aşternură pe jos şi începură să-l facă să simtă pe tălpile picioarelor

usturimea loviturilor. Ci, de la cele dintâi lovituri, Massrur strigă:

— Pe Allah! mă mulțumesc numai cu o treime, ba chiar și numai cu un sfert, și-i las lui restul.

La cuvintele acestea, califul se porni pe un râs de se răsturnă pe spate, și porunci să li se dea câte o mie de dinari fiecăruia dintre cei doi pedepsiți.

Pe urmă, Șeherezada nu vroi să lase noaptea să treacă fără a mai povesti și snoava următoare:

Dascălul de școală

Odată, un om, a cărui meserie era de a tăia frunze la câini și de a trăi pe spinarea altora, se gândi să se facă dascăl de școală, măcar că nu știa nici să citească, nici să scrie, socotind că dăscălia-i singura meserie ce-i putea îngădui să câștige bani fără să facă nimic; căci toată lumea știe că poți să fii dascăl de școală și să n-ai habar nici de reguli, nici de cele mai de seamă cunoștințe despre limbă; e de ajuns pentru aceasta să fii destul de isteț încât să-i faci pe ceilalți să creadă că ești un mare grămătic; și se știe că un grămătic învățat este de obicei un biet om îngust la minte, mărginit, cicălitor, neisprăvit și neputincios.

Așa că haimanaua noastră se închipui dascăl de școală, și nu trebui să-și dea altă osteneală decât să-și sporească numărul învârtiturilor și al mărimii turbanului, precum și pe aceea de a deschide, în afundul unei ulicioare, o sală, pe care o împodobi cu table de scris și cu alte asemenea lucruri, și unde își așteptă mușteriii.

Or, văzând un turban atât de măreț, locuitorii din mahala nu se mai îndoiră de știința vecinului lor și se grăbiră să-și trimită copiii la el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și treia noapte

Ea urmă:

…se grăbi să-și trimită copiii la el.

— El, însă, neștiind nici să citească, nici să scrie, găsise un mijloc grozav de dibaci spre a ieși din încurcătură: îi punea pe copiii care mai știau oleacă să citească și să scrie să-i învețe pe cei care nu știau chiar nimic, în vreme ce el se prefăcea că-i supraveghează, că încuviințează ce zic ei ori că dimpotrivă.

Și iacă-asa, școala înflorea, iar negustoriile dascălului luară o înfățișare minunată.

Într-o zi, pe când el sta cu nuiaua în mână și își bulbuca amarnic ochii asupra micuților topiți de spaimă, intră în sală o femeie ținând în mână o scrisoare. Se îndreptă către dascăl, ca să-l roage să i-o citească. Iar dascălul nu mai știu cum să facă să scape de-o asemenea încercare; și se ridică zorit, dând să plece. Ci femeia îl opri, rugându-l fierbinte să-i citească scrisoarea înainte de a pleca. Dascălul răspunse:

— Nu pot să mai stau: muezinul a și vestit ceasul rugăciunii de amiază, și trebuie să mă duc la moschee.

Femeia însă nu vroi să-l lase și îi spuse:

— Allah fie cu tine! scrisoarea aceasta mi-a fost trimisă de soțul meu, care lipsește de cinci ani, și numai tu, în toată mahalaua, știi să citești.

Și îl sili să ia scrisoarea.

Dascălul fu nevoit atunci să desfacă scrisoarea; o ținea însă pe dos și, în marea încurcătură în care se afla, începu să-și încrunte sprâncenele, privind literele, să-și sucească pe cap turbanul și să asude de trudă.

Văzându-l așa, biata femeie gândi: „Nu mai încape îndoială! dacă dascălul e atâta de zdruncinat, pesemne că a citit vești rele. O, ce nenorocire! poate că soțul meu a murit?” Pe urmă, plină de îngrijorare, îi spuse dascălului:

— Fie-ți milă! nu-mi ascunde nimic! A murit?

Drept orice răspuns, dascălul ridică fruntea oarecum gânditor și păstră tăcerea. Ea strigă atunci:

— O, ce nenorocire pe capul meu! să-mi rup oare hainele?

El răspunse:

— Rupe-le!

Ea întrebă, peste măsură de necăjită:

— Să-mi dau palme peste obraji și să-mi sfâșii oare fața?

El răspunse:

— Dă-ți palme și sfâșie-ți obrajii!

La cuvintele acestea, biata femeie se repezi afară din școală și alergă la casa ei, pe care o umplu cu bocete. Iar vecinii toți deteră fuga la ea și începură s-o mângâie, dar cu totul zadarnic. Tocmai atunci, o rudă de-a nefericitei intră, văzu scrisoarea și, după ce o ceti, îi spuse femeii:

— Da’ cine-a putut să-ți spună că soțul tău a murit? În scrisoare nu se află așa ceva. Ia uite ce scrie aici: *„Primește salamalekul și urările mele! O, fiică a unchiului meu, află că sunt bine sănătos și că nădăjduiesc să mă întorc lângă tine până-n cincisprezece zile. Ci, până atunci, îți trimit, ca să-ți dovedesc că nu te-am uitat, o pânză de in, înfășurată într-o pătură. Uassalam!“*

Femeia luă atunci scrisoarea și se întoarse la școală, ca să-l mustre pe dascăl că o mințise. Îl găsi stând în pragul ușii și îi spuse:

— Au nu ți-e pic de rușine s-o înșeli așa pe o biată femeie și să-i vestești că soțul ei a murit, atunci când în scrisoare stă scris că soțul meu are să se întoarcă în curând și că îmi trimite mai înainte o pânză de in înfășurată într-o pătură?

La aceste cuvinte, dascălul răspunse:

— De bună seamă, o, biată femeie, ai dreptate să mă certi. Ci iartă-mă, căci în clipa în care țineam în mână scrisoarea ta eram tare grăbit și, citind-o cam la repezeală și pe sărite, am crezut că pânza și pătura erau o amintire ce ți-o trimeteau dintre lucrurile soțului tău mort.

Șeherezada spuse apoi:

Stihurile de pe o cămașă

Se povestește că El-Amin, fratele califului El-Mamun, ducându-se într-o zi în ospeție la moșu-său, zări o sclavă tare frumoasă, care cânta din lăută; și se îndrăgosti de ea. Iar unchiul lui El-Amin băgă de seamă îndată cât de mult îl tulburase roaba pe nepotul său; și, ca să-i facă un dar plăcut, așteptă mai întâi ca tânărul să plece, apoi îi trimise sclava, încărcată cu giuvaieruri și îmbrăcată în haine scumpe. El-Amin socoti însă că moșu-său se și bucurase de prima pârgă a fetișcanei și că i-o dăruia gustată; căci îl știa peste poate de lacom la poame încă acrișoare. Așa încât nu vroi să primească roaba și i-o trimise îndărăt, împreună cu o scrisoare în care îi spunea că o poamă mușcată de grădinar înainte de a fi coaptă nu mai îndulcește gura cumpărătorului.

Atunci moșu-său îi porunci fetișcanei să se dezbrace cu totul, îi puse în mână lăuta și o trimise iarăși la El-Amin, îmbrăcată numai într-o cămașă de mătase pe care străluceau, scrise cu litere de aur, următoarele stihuri:

Comoara ce-o ascund în umbra mea
N-a fost atinsă decât de privirea
Ce doar a vrut s-o cerceteze-așa
Și să-i admire doar desăvârșirea.

Când văzu nurii sclavei îmbrăcate în acea cămașă străvezie și când citi acele stihuri, El-Amin nu mai avu nicio pricină să n-o dorească și primi darul acela care îl cinstea întru totul.

Șeherezada, în noaptea aceea, a mai spus:

Stihurile de pe o cupă

califul El-Motawakkel a căzut bolnav într-o zi, și doftorul lui, Yahia, i-a prescris niște leacuri atât de minunate încât boala s-a risipit și califul s-a vindecat. Atunci, din toate părțile, au început să curgă darurile de firitisire către calif. Or, între alte peșcheșuri, califul primi de la Ibn-Kahan, ca plocon, o fată tânără și neatinsă, cu sâni mai mândri ca rodiile. Odată cu frumusețea ei, fata îi mai aducea califului, înfățișându-i-se, și o minunată carafă de cleștar, plină cu un vin de soi.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și patra noapte

Ea urmă:

Fata ținea carafa într-o mână, iar în cealaltă mână o cupă de aur, pe care, cu litere de rubin, erau scrise aceste stihuri:

Care dictam, sau care teriac
Se poate-asemuire oarecând
Cu vinu-acesta, nentrecutul leac
Al relelor din trupuri și din gând?

Or, preaînvățatul doftor Yahia se afla în acea clipă lângă calif. Citind stihurile, începu să râdă și îi spuse califului:

— Pe Allah! o, emire al dreptcredincioșilor, fetișcana aceasta și doftoria ce-ți aduce au să facă pentru întremarea ta mai mult decât toate leacurile cele de demult și cele din vremile noastre!

Pe urmă. Șeherezada, fără să se oprească, începu numaidecât snoava următoare:

Califul în coș

Întâmplarea aceasta a fost povestită de vestitul cântăreț Isac din Mossul, care spunea:

— Ieșisem târziu într-o noapte de la un ziafet de la califul El-Mamun și, cum eram tare îmbulzit de-un zor ce mă cam sâcâia, o luai pe-o ulicioară în care nu se vedea nicio lumină, mă apropiai de un zid și făcui ceea ce făcui. Tocmai isprăvisem, când, în bezna aceea, simții ceva căzându-mi pe cap. Sării în lături, uluit de-a binelea, apucai lucrul acela și, pipăindu-l pe toate părțile, băgai de seamă, spre marea mea nedumerire, că era un coș mare, spânzurat la cele patru urechi ale lui cu o frânghie ce atârna de pe casă. Îl mai pipăii oleacă și văzui că era căptușit cu mătase pe dinlăuntru și împodobit cu două perne ce miroseau frumos

Or eu, cum băusem mai mult ca de obicei, mă simții ispitit de mintea mea cea beată să mă sui și să mă așez în acel coș ce se înfățișa singur odihnei mele. Nu mai putui înfrunta ispita și mă șuii în coș: Și numaidecât, înainte de-a mai putea să sar jos, mă simții ridicat repede-repede până în dreptul terasei, unde fusei luat, fără o vorbă, de patru fete tinere, care mă lăsară jos pe terasă și mă poftiră să le urmez. Una dintre ele mergea înaintea mea cu o făclie în mână, iar celelalte trei se ațineau l-a spate, silindu-mă să cobor o scară de marmoră și să intru într-o sală de o măreție asemenea numai cu cea din palatul califului. Și gândeam în mintea mea: „Pesemne că sunt luat drept altcineva, cu care și-or fi dat întâlnire în noaptea aceasta. Allah are să limpezească lucrurile.”

Cum încă mă aflam în această nedumerire, o perdea mare de mătase ce ascundea o parte din sală se dete la o parte și zării zece tinere fete minunate, cu mijlocel subțire, cu trupuri fără de seamăn, unele purtând făclii, iar altele cățui de aur în care ardeau nard și aloc. În mijlocul lor mergea o fetișcană ce-ar fi făcut și stelele să tremure de pizmă. Se legăna în mers și privea drăgălașă în lături, de să facă să zboare până și sufletele cele mai greoaie. Or eu, când o văzui, sării pe cele două picioare ale mele și mă plecai dinainte-i până la pământ. Iar ea mă privi, îmi zâmbi și îmi spuse:

— Bine-ai venit, oaspete!

Pe urmă se așeză și, cu glas răpitor, îmi spuse:

— Șezi, ya sidi!

Eu mă așezai, cu beția vinului demult risipită și înlocuită cu o amețeală și mai grea. Iar ea îmi spuse:

— Și cum ai făcut de-ai venit pe ulița noastră și de te-ai suit în coș?

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, zorul tainic al lăuntrurilor mele m-a îndemnat până în uliță; pe urmă vinul m-a făcut să mă sui în coș; iar acum, bunătatea ta m-a adus în această sală, unde farmecele tale au pus altă amețeală în locul beției din mintea mea.

La cuvintele acestea, fetișcana, vădit mulțumită, mă întrebă:

— Ce meserie ai tu?

Eu mă ferii să-i spun că sunt cântărețul și muzicianul califului, și îi

răspunsei:

— Sunt țesător în sukul țesătorilor din Bagdad.

Ea îmi spuse:

— Purtarea ta este aleasă și face cinste sukului țesătorilor. Dacă la ea mai adaugi cumva și cunoașterea poeziei, n-are de ce să ne pară rău că te-am primit printre noi. Știi versuri?

Eu răspunsei:

— Știu.

Ea zise:

— Spune-ne câteva.

Răspunsei:

— O, stăpână a mea, oaspetele este totdeauna oleacă tulburat de primirea ce i se face. Dă-mi, așadar, curaj, începând tu mai întâi să ne reciți câteva dintre poeziile care-ți plac.

Ea îmi răspunse:

— Bucuroasă!

Și numaidecât îmi recită o sumă de poezii minunate, de-ale poeților celor mai de demult, ca Amri'lkais, Zohair, Antara, Nabigha, Amru ben-Kaltbum, Tharafa și Șanfara, și de-ale poeților celor mai apropiați de vremea noastră, precum Abu-Nuwas, El-Rakași, Abu-Mossab și alții. Iar eu mă simțeam tot pe-atâta de fermecat de darul său de a spune versuri, pe cât eram de uimit de frumusețea ei. Pe urmă îmi spuse:

— Nădăjduiesc că acuma ți-a trecut tulburarea.

Eu spusei:

— Da! pe Allah!

Și alesei, Ia rându-mi, dintre versurile ce le știam, pe cele mai gingașe, și i le recitai cu multă simțire. Când sfârșii, ea îmi spuse:

— Pe Allah! nici nu știam că se găsesc oameni cu gusturi atât de alese în sukul țesătorilor.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci și cincea noapte

Ea urmă:

...oameni cu gusturi atâta de alese în sukul țesătorilor.

Pe urmă, se întinse masa, la care nu se precupețiră nici fructele, nici florile; și ea însăși îmi servea cele mai bune bucăți. Și-apoi, după ce masa fu ridicată, se aduseră băuturile și cupele, și ea însăși îmi turnă să beau și îmi spuse:

— Iată ceasul cel mai prielnic pentru stat la taifas. Știi povești frumoase?

Eu mă plecai dinaintea ei și-i povestii numaidecât o sumedenie de întâmplări hazlii despre regi, despre curtea și despre obiceiurile lor, până ce ea mă opri deodată ca să-mi spună:

— În adevăr, sunt peste măsură de mirată să văd un țesător cunoscând atât de bine obiceiurile regilor.

Eu răspunsei:

— Nu este nimic de mirare, de vreme ce sunt vecin cu un om minunat, care este primit deseori la calif și care, când are răgaz, e bucuros să-mi împodobească mintea cu câte știe.

Ea îmi spuse:

— Dacă-i așa, mă minunează tot atât de mult darul tău de a ține minte așa de bine niște amănunte atâta de aidoma.

Iacă-așa! Iar eu, simțind parfumurile de nard și de aloe ce înmiresmau sala, și privind-o pe acea gazdă, și ascultând-o cum îmi vorbea din ochi și din buze, mă simțeam fericit peste măsură și gândeam în sine-mi: „Ce-ar face califul, de-ar fi aici, în locul meu? De bună seamă că nu și-ar mai putea stăpâni tulburarea și s-ar lăsa răpit de dragoste!”

Fetișcana îmi spuse iarăși:

— În adevăr, ești un om ales, mintea ta-i împodobită cu foarte frumoase cunoștințe, iar purtarea ta este cât se poate de subțire. Nu-mi mai rămâne să te întreb decât un lucru.

Eu răspunsei:

— Pe capul și pe ochii mei!

Ea spuse:

— Aș vrea să te aud cântându-mi câteva versuri, însoțindu-te cu lăuta.

Or mie, cântăreț de meserie, nu-mi făcea nicio plăcere să mă apuc să cânt; așa că răspunsei:

— Cândva am încercat și eu arta cântecului; ci, întrucât n-am ajuns nicidecum la vreun rost mai de soi, am socotit că-i mai bine să mă las. Mi-ar plăcea, într-adevăr, să mă supun dorinței tale, ci iertarea pe care o cer se întemeiază pe neștiința mea. În ce te privește, însă, o, stăpână a mea, totul îmi arată că glasul tău trebuie să fie desăvârșit de frumos! Așa că, de-ai vrea, tu să ne cânți ceva, spre a ne face noaptea încă și mai plăcută!

Ea porunci atunci să i se aducă o lăută și începu să cânte. Or, în viața mea nu auzisem un glas mai plin, mai adânc și mai desăvârșit, și o cunoaștere atât de iscusită a tuturor tonurilor. Ea văzu uimirea mea și mă întrebă:

— Știi de cine sunt versurile și de cine este muzica?

Eu răspunsei, măcar că n-aveam nici o îndoiala în această privință:

— Habar n-am, o, stăpână a mea!

Ea se minună:

— E într-adevăr cu putință să fie cineva pe lume care să nu cunoască acest cântec? Află, dar, că versurile sunt de Abu-Nuwas, iar muzica asta minunată este de marele cântăreț Isac din Mossul.

Eu răspunsei, fără să mă dau în vileag:

— Pe Allah! Isac nu mai este nimic față de tine.

Ea strigă:

— Bakh! Bakh! mare greșeală faci! Oare-l cineva pe lume care să se măsoare cu Isac? E limpede că nu l-ai ascultat niciodată.

Pe urmă, începu să cânte iar, oprindu-se din când în când, ca să vadă de nu-mi lipsește ceva și petrecurăm așa mai departe, până la revărsat de zori.

Atunci, o femele bătrână, care trebuie să fi fost doica fetei, veni s-o înștiințeze că sosise ceasul pentru curmarea ziafetului; iar fetișcana, înainte de a ne despărți, îmi spuse:

— Mai este nevoie să te sfătuiesc a păstra taina, o, oaspete al meu? Întâlnirile tainice sunt ca un zălog ce se lasă la ușă înainte de despărțire.

Eu răspunsei, plecându-mă dinainte-i:

— Nu sunt dintre cei care au trebuință de astfel de sfaturi.

Și, după ce îmi luai rămas bun de la ea, fusei pus în coș și coborât în uliță.

Ajunsei acasă, unde îmi făcui rugăciunea de dimineață și mă suii în pat, dormind până seara. Când mă deșteptai, mă îmbrăcai degrabă și plecai la palat; ci musaipii îmi spuseră că stăpânul nostru, califul, era plecat, și că îmi lăsase vorbă să-l aștept până la întoarcere, întrucât în noaptea aceea avea o petrecere și era nevoie de mine acolo, ca să cânt. Așteptai, așadar, o bună bucată de vreme; pe urmă, întrucât califul zăbovea să se arate, îmi zisei că ar fi o prostie să pierd o seară ca seara din ajun și alergai pe ulicioara cu casa, unde găsii coșul atârnând. Mă suii în el și, odată ridicat, mă înfățișai fetișcanei.

Când mă văzu, îmi spuse, râzând:

— Îmi vine să cred, pe Allah! că ți-ai pus de gând să-ți muți locuința prin preajma noastră.

Eu mă plecai în fața ei și răspunsei:

— Și cine nu și-ar dori așa ceva? Da tu știi bine, o, stăpână a mea, că dreptul la ospeție durează trei zile, iar eu nu sunt decât la cea de a doua zi. De-am să mai vin și după cea de a treia zi, voi avea dreptul să mă pedepsești la sânge.

Petrecurăm acea noapte foarte plăcut, stând de vorbă, povestind întâmplări, recitând versuri și cântând, ca și în ajun. Dar, când să cobor în coș, mă gândii la mânia califului și îmi zisei: „N-are să mă ierte pentru nimic în lume, doar dacă am să-i povestesc întâmplarea. Și n-are să mă creadă, doar dacă are să cerceteze el însuși”. Mă întorsei, așadar, către fetișcană și îi spusei:

— O, stăpână a mea, văd că-ți plac cântecele și glasurile frumoase. Or, eu am un văr care-i cu mult mai gingaș la chip decât mine, mult mai ales ca purtări, care are mult mai multe haruri decât mine și cunoaște mai bine decât oricare altul de pe lume cântecele lui Isac din Mossul. Vrei să-mi îngădui a-l aduce cu mine mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeții?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci și șasea noapte

Ea urmă:

…mâine, în cea de a treia zi a minunatei tale ospeții?

Ea îmi răspunse:

— Iacătă că ai și început să fii supărător. Dar, de vreme ce vărul tău este atât de plăcut, poți să mi-l aduci.

Îi mulțumii și plecai pe drumul știut.

Când ajunsei acasă, găsii acolo străjile califului, care mă întâmpinară cu vorbe rele, mă înșfăcară și mă târâră dinaintea lui El-Mamun. Îl aflai pe calif șezând în jeț, ca în zilele lui cele mai negre de mânie, cu ochii arzând cumplit. Și, cum mă văzu, îmi și strigă:

— A, fecior de câine, cutezi să n-asculți de porunca mea?

Eu îi spusei:

— Nu, pe Allah! o, emire al dreptcredincioșilor. A fost o poveste.
El întrebă:
— Ce poveste?
Eu răspunsei:
— Nu ți-o pot spune decât tainic.
Porunci numaidecât tuturor celor ce erau de față să iasă afară și îmi spuse:
— Vorbește!
Eu, atunci, îi povestii cu deamănuntul întâmplarea și adăugai:
— Și-acuma, fetișcana ne așteaptă pe amândoi, în noaptea aceasta; căci așa i-am făgăduit.
Când El-Mamun auzi cuvintele mele, se însenină și îmi spuse:
— Hotărât! socoteala ta este minunată. Și bine-ai făcut că te-ai gândit la mine pentru această noapte.
Și, din clipa aceea, nu mai știu ce să mai facă, așteptând căderea nopții. Iar eu stăruii să-l îndemn să nu care cumva să se dea în vileag, și să mă dea și pe mine, numindu-mă pe numele meu, față cu fetișcana. El îmi făgădui hotărât și, de îndată ce veni vremea prielnică, se îmbrăcă în straie de negutător și merse împreună cu mine în ulicioara cu pricina.
La locul știut, găsirăm două coșuri, nu numai unul, și ne suirăm fiecare în coșul său. Fuserăm ridicați numaidecât și trași pe terasă, de unde coborârăm în sala măreață, în care nu peste mult veni și fetișcana să ne salute, mai frumoasă în seara aceea decât fusese ea vreodată.
Or, băgai de seamă că aprigul calif se îndrăgostea tot mai tare de ea. Ci când ea mai începu să și cânte, fu o nebunie, mai ales că și vinurile cu care ne îmbia, drăgălașă, ne aprindeau mințile. În voioșia și înflăcărarea lui, califul uită deodată făgăduiala ce-mi dase și îmi spuse:
— Ei bine, Isac, ce mai aștepți de nu-i dai răspuns cu vreun cântec pe vreo melodie nouă de-a ta?
Eu atunci, încurcat de-a binelea, fusei nevoit să răspund:
— Ascult și mă supun poruncii tale, o, emire al dreptcredincioșilor!
Cum auzi aceste cuvinte, fetișcana ne privi o clipită, se ridică în mare grabă, își coperi obrazul și fugi. Căci pricepuse, și așa se și cuvenea să facă o femeie cuviincioasă, în fața emirului dreptcredincioșilor.
Atunci El-Mamun, oleacă mâhnit de plecarea ei din pricina uitării de care se făcuse vinovat, îmi spuse:
— Află îndată cine-i stăpânul acestei case.
O chemai pe bătrâna doică și o întrebai cele ce vroia califul să știe. Ea îmi răspunse:
— Ce belea pe noi! O, ce rușine pe capul nostru! Este fata vizirului califului, Hassan ben-Sehl.
Numaidecât El-Mamun spuse:
— Să vie-aici vizirul!
Bătrâna ieși tremurând și, peste câteva clipe, vizirul Hassan ben-Sehl intră temenindu-se dinaintea califului.
Când îl văzu, El-Mamun începu să râdă și îl întrebă:
— Ai o fată?
El spuse:
— Da! o, emire al dreptcredincioșilor.
califul întrebă:
— Cum se numește?
El răspunse:
— Khadiga.

califul întrebă:

— Este măritată sau este fecioară?

El răspunse:

— Fecioară, o, emire al dreptcredincioșilor!

califul spuse:

— Vreau să mi-o dai de soție legiuită.

El strigă:

— Și fata mea și eu suntem robii tăi, o, emire al dreptcredincioșilor!

califul spuse:

— Adeveresc că mi-a adus zestre o mie de dinari, pe care ai să-i capeți mâine dimineață la palat, din vistierie. Totodată, ai s-o aduci pe fata ta, la serai, cu toată fala cerută de datina căsătoriei, și-ai să pui să se împartă ca dar din partea mea, tuturor celor ce se vor afla în alaiul miresei, o mie de sate și o mie de moșii de-ale mele.

Pe urmă, califul se ridică, iar eu îl urmai. Ieșirăm de data aceasta pe ușa cea mare și califul îmi spuse:

— Ai grijă, Isac, să nu care cumva să povestești cuiva despre întâmplarea aceasta. Chezașul tăcerii tale este chiar capul tău.

Eu am păstrat taina până la moartea califului și a dulcii Sett Khadiga, care fără de nicio îndoială că a fost femeia cea mai frumoasă pe care au văzut-o ochii mei printre fetele oamenilor. Ci Allah este mai știutor!

După ce Șeherezada povesti această snoavă, micuța Doniazada, din locul unde stătea ghemuită, strigă:

— O, surioară, ce dulci și ce frumoase sunt cuvintele tale!

Iar Șeherezada zâmbi și spuse:

— Dar ce-are să mai fie după ce ai să auzi și snoava cu spălătorul de mațe?

Și numaidecât spuse:

Spălătorul de mațe

Se povestește că într-o zi, la Mecca, la vremea hagialâcului, tocmai la ceasul când mulțimea deasă de hagii făcea cele șapte înconjoruri ale sfintei Kaaba, un om se desprinse din rând, se apropie de zidul Kaabei și, prinzând cu amândouă mâinile vălul cel sfânt care acoperă altarul, se așeză a rugăciune și, cu un glas ce ieșea din adâncul inimii, strigă:

— Deie Allah ca femeia aceea să se mai mânie o dată pe soțul ei, ca să mă mai pot culca și eu cu ea!

Când hagiii auziră o asemenea rugăciune anapoda, rostită în locul acela sfânt, atâta se mâniară, încât se repeziră la acel ins, îl doborâră la pământ și îl spetiră în bătăi. După care îl târâră dinaintea emirului el-hagi, care avea putere peste toți hagiii, cu cele mai depline drepturi, și îi spuseră:

— L-am auzit pe omul acesta, o, emire, rostind blestemății spurcate în vreme ce ținea vălul de pe Sfânta Kaaba.

Și îi spuseră ce vorbe rostise. Atunci emirul el-hagi grăi:

— Să fie spânzurat!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute optzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…să fie spânzurat!

Omul se aruncă la picioarele emirului și îi spuse:

— O, emire, în numele harurilor celui trimis de Allah (cu el fie rugăciunea și pacea!) te rog fierbinte să asculți mai întâi povestea mea, și pe urmă fă cu mine ce-i socoti că e drept să faci.

Emirul încuviință cu un semn din cap, iar osânditul la spânzurătoare grăi:

— Află, o, emire al nostru, că eu, de meseria mea, sunt dintre cei ce strâng murdăriile de pe uliți și, pe deasupra, spăl mațele de oaie, spre a le vinde și a-mi câștiga traiul. Or, într-o zi, pe când mergeam liniștit în urma măgarului meu împovărat cu mațele încă pline, pe care tocmai le ridicasem de la zahana, detei peste o mulțime de inși spăimântați, ce fugeau în toate părțile sau se ascundeau pe după porți. Și, ceva mai încolo, văzui ivindu-se mai mulți robi, înarmați cu ciomege lungi și alungând de dinaintea lor pe trecători. Întrebai și eu despre ce-o fi vorba și mi se răspunse că are să treacă pe uliță haremul unui om de seamă și că e musai ca strada să fie pustie de orice trecător. Atunci, înțelegând că mă aflu în mare primejdie, oprii măgarul și mă aciuai cu el într-un colț de zid, ascunzându-mă pe cât putui și întorcându-mi fața către zid, ca să nu fiu ispitit să mă uit la femeile acelui om de seamă. Nu peste mult, auzii

trecerea haremului, la care nu cutezai să mă uit, și, pe urmă, când tocmai începusem să mă gândesc că mă pot întoarce să-mi văd de drum, mă simții cuprins deodată de două brațe de harap și îmi văzui măgarul în mâinile unui alt harap, care îl luă și se îndepărtă cu el. Eu atunci, speriat, întorsei capul și văzui în uliță, privindu-mă toate, treizeci de fetișcane, printre care se afla și una ce se asemuia, după privirile ei galeșe, cu o gazelă pe care setea o face mai puțin sălbatică și, după mijlocelul ei zvelt, semănând cu un ram mlădiu de arbore ban. Iar eu, cu mâinile legate la spate de harapul ce mă ținea, fusei dus cu sila de ceilalți hadâmbi, în ciuda bocetelor mele și a țipetelor și a mărturiei trecătorilor care mă văzuseră cu fața la zid și care le spuneau răpitorilor mei:

— N-a făcut nimic! E un biet spălător de mațe. E o nelegiuire față de Allah să-l prinzi și să-l legi fedeleș pe un biet nevinovat.

Ci ei, fără a vroi să asculte nimic, mă târâră mai departe în urma haremului.

Estimp, gândeam în sine-mi: „Ce păcat am putut săvârși? Fără-ndoială că duhoarea mea de mațe trebuie să fi supărat nasul mândreței asteia, care pesemne c-o fi însărcinată și, ca urmare, trebuie să fi simțit vreo tulburare în lăuntrurile ei. Asta socot eu să fie pricina, ori tot așa poate să fie și înfățișarea mea, tare dezgustătoare, precum și mantia mea zdrențuită, ce lasă să se vadă părțile necuviincioase ale făpturii mele. Nu este alt ajutor decât numai întru unul Allah“.

Și hadâmbii mă târâră așa, mai departe, prin zarva ce-o făceau trecătorii cuprinși de mila mea, până ce ajunserăm cu toții la poarta unei case mari și unde mă împinseră într-o curte de intrare atâta de strălucită că eu nici n-aș fi în stare s-o zugrăvesc. Și gândii în sufletul meu: „Iată locul menit chinului meu. Am să fiu dat morții, și nimenea dintre ai mei n-are să știe pricina pieirii mele“. Și mă mai gândii, în acele clipe de pe urmă, și la măgarul meu, care era atâta de harnic și care niciodată nu da cu piciorul, niciodată, și nu răsturna nici mațele, nici coșurile cu gunoaie. Ci nu peste mult fusei smuls din gândurile mele grele de sosirea unei roabe micuțe și drăgălașe, care veni să mă roage dulce s-o urmez și mă duse la un hammam, unde mă primiră alte trei sclave frumoase, care îmi spuseră:

— Grăbește-te să te lepezi de zdrențele tale.

Eu mă supusei, iar ele mă duseră îndată în sala încălzită, unde mă spălară cu mâinile lor, luând în primire care capul, care picioarele, care pântecele, mă masară, mă fricționară, mă parfumară și mă șterseră. Pe urmă, îmi aduseră niște haine minunate și mă rugară să mă îmbrac cu ele. Ci eu stătui năuc de-a binelea, și nu știam de unde să le apuc, nici cum să le pun pe mine, căci nu mai văzusem haine ca acelea în viața mea; și le spusei fetelor:

— Pe Allah! o, stăpânele mele, socot că am să rămân chiar gol, căci niciodată n-am să izbutesc să mă-îmbrac singur cu asemenea haine ciudate.

Atunci ele se apropiară de mine râzând și mă ajutară să mă îmbrac, giugiulindu-mă și alintându-mă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și opta noapte

Ea urmă:

...giugiulindu-mă și alintându-mă. Iar eu, în mijlocul lor, habar n-aveam ce are să se mai întâmple cu mine, când, după ce isprăviră să mă îmbrace și să mă stropească cu apă de trandafiri, mă luară de mâini și, așa cum se duce un mire, mă călăuziră către o sală de o strălucire cum limba mea nu s-ar pricepe vreodată s-o spuie, și împodobită cu zugrăveli în dungi întretăiate și colorate. Și nici nu intrai eu bine acolo, că o și văzui, întinsă galeșă pe un pat de abanos și îmbrăcată într-o rochie străvezie din mătase de la Mossul, chiar pe femeia aceea, înconjurată de câteva roabe de-ale ei, frumoase ca luna în cea de a cincisprezecea zi. Când mă văzu, mă chemă făcându-mi semn să mă apropii. Mă apropiai, iar ea îmi spuse să mă așez; mă așezai. Le porunci atunci roabelor să ne aducă masa; și ni se aduseră bunătățuri nemaipomenite, de eu n-aș putea nici măcar să le rostesc numele vreodată, cum altele asemenea nu mai văzusem în viața mea. Golii câteva castroane, cu care îmi stâmpărai foamea; pe urmă, mă spălai pe mâini, ca să mănânc poame. Atunci ni se aduseră cupele de băut și cățuile pline cu arome; și, după ce fuserăm parfumați cu aburi de tămâie și de smirnă, gazela aceea îmi turnă cu mâinile ei să beau, și bău cu mine din aceeași cupă, până ce ne amețirăm amândoi. Atunci ea făcu un semn sclavelor, care pieriră toate și ne lăsară singuri în sală.

Îndată mă trase spre ea și mă luă în brațe. Iar eu, atunci, făcui la fel. Și de fiecare dată când o strângeam la piept, mă simțeam amețit de mireasma de mosc și de ambră a trupului ei, și mi se părea că trăiesc un vis, sau că țin în brațe vreo hurie din rai.

Rămaserăm înlănțuiți așa până dimineața; atunci ea îmi spuse că a venit vremea să plec; dar, mai înainte, mă întrebă unde locuiesc; și, când îi spusei totul în această privință, ea îmi spuse că are să-mi trimită știre atunci când o mai fi vreun ceas prielnic. Și îmi dete o batistă împodobită cu aur și cu argint, în care se afla ceva, înnodat cu mai multe noduri, spunându-mi:

— Asta-i ca să ai cu ce să cumperi nutreț pentru măgarul tău.

Și ieșii de la ea, întocmai așa cum aș fi ieșit din rai.

Când ajunsei la mățelăria unde îmi aveam locuința, deznodai batista, spunându-mi: „O să dau de cinci bănuți de aramă, cu care o să-mi pot cumpăra măcar de-o cină“. Or, care nu-mi fu mirarea când găsii acolo cincizeci de mitkali de aur. Mă grăbii să sap o groapă și îi îngropai în acea groapă, pentru zile negre, iar pe doi bănuți îmi cumpărai pâine și ceapă, cu care îmi întocmii masa, și mâncai, stând pe pragul mățelăriei mele și visând la întâmplarea ce mi se întâmplase.

La căderea nopții, o roabă micuță veni să mă caute din partea celei care mă iubea; iar eu o urmai. Când ajunsei în sala în care mă aștepta, sărutai pământul dinaintea ei; ci ea mă ridică numaidecât, se așeză pe patul de bambus și de fildeș, și mă făcu să petrec o noapte la fel de binecuvântată ca și cea de dinainte. Iar dimineața îmi dărui altă batistă, în care se aflau, ca și în ajun, cincizeci ele mitkali de aur. Și trăii așa mai departe opt zile în șir, de fiecare dată cu câte un ospăț vrăjit și de-o parte și de cealaltă, și cu cincizeci de mitkali de aur pentru mine.

Or, într-o seară, mă dusesem la ea și mă aflam pe pat gata să-mi răcoresc arșița, ca de obicei, când deodată intră o sclavă, îi spuse iubitei mele câteva vorbe la ureche și mă scoase repede afară din sală, ducându-mă la un cat de deasupra, unde mă încuie cu cheia și plecă. Iar eu auzii

atunci un treapăd mare de cai în uliță, și prin fereastra ce da către curte văzui intrând în casă un bărbat tânăr și frumos ca luna, însoțit de un mare alai de străjeri și de robi. Intră în sala în care se afla huria mea și petrecu toată noaptea cu ea. Iar eu auzeam și ascultam totul și gândeam în sufletul meu: „Pe Allah! parcă au pus pe patul lor o tejghea de fierar. Iar drugul de fier trebuie să fie cald, de geme ilăul așa“.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute optzeci și noua noapte

Ea urmă:

Într-un sfârșit, când se făcu dimineață, huietul conteni și îl văzui pe bărbatul acela tânăr ieșind pe ușa cea mare și plecând urmat de alaiul lui. Nici nu plecase el de-a binelea, că fetișcana și veni la mine și îmi spuse:

— Pesemne că l-ai văzut pe tânărul care a plecat acum!

Eu răspunsei:

— De bună seamă!

Ea îmi spuse:

— Este soțul meu! Ci am să-ți povestesc îndată ce s-a petrecut între noi și am să-ți lămuresc pricina care m-a făcut să te aleg pe tine. Află, dar, că într-o zi ședeam lângă el în grădină, când deodată s-a ridicat și a pornit către bucătărie. Am socotit întâi că plecase dus de vreo nevoie grabnică; ci, după trecere de un ceas, văzând că nu se mai întoarce, mă dusei să-l caut acolo unde gândeam că se află, dar nu era acolo. Mă întorsei atunci îndărăt și mă îndreptai către bucătărie, ca să le întreb pe slujnice de nu-l văzuseră. Când intrai în bucătărie, îl găsii culcat pe-un preș cu cea mai grosolană dintre slujnice, cea care spăla farfuriile. Văzând așa, mă trăsei îndărăt în mare grabă și mă legai cu jurământ că n-am să-l mai primesc în patul meu, până ce n-am să mă răzbun pe el, dăruindu-mă la rându-mi unui om de cea mai de jos stare și de cea mai dezgustătoare înfățișare. Și începui numaidecât să străbat orașul în căutarea acelui om. Or, tocmai se împliniseră patru zile de când străbăteam ulițele căutându-l pe acel om, atunci când am dat de tine, iar înfățișarea și duhoarea ta m-au hotărât să te aleg. Acuma, că s-a petrecut ce s-a petrecut, iar eu mi-am îndeplinit jurământul, împăcându-mă cu soțul meu, după ce m-am dăruit ție, poți să pleci, și să n-ai nicio îndoială că, dacă soțul meu are să se mai înhăiteze cu vreuna dintre roabele lui, n-am să zăbovesc a trimite să te cheme, ca să-i fac la fel.

Și, înainte ca eu să plec, îmi dărui drept răsplată alți patru sute de mitkali.

Eu plecai atunci și venii aici să mă rog lui Allah să-l ispitească pe soț să se întoarcă la slujnică, pentru ca soția lui să trimită să mă cheme la ea. Și aceasta-i povestea mea, o, stăpâne emir el-hagi!

Auzind aceste cuvinte, emirul el-hagi se întoarse către cei de față și le spuse:

— Se cuvine să-i iertăm omului acestuia vorbele cele de osândă, rostite la Kaaba; căci povestea lui le îndrituiește.

Pe urmă, Șeherezada spuse:

Frumoasa Prospețimea-Ochilor

Amru ben-Mosseda povestea următoarea snoavă:

— Într-o zi, Abu-Issa, fiul lui Harun Al-Rașid, zărind la ruda sa, Ali, fiul lui Hoșam, o sclavă tânără, numită Prospețimea-Ochilor, se îndrăgosti năpraznic de ea. Abu-Issa se strădui să ascundă cu cea mai mare grijă taina dragostei lui și să nu împărtășească nimănuia simțămintele pe care le trăia; făcu însă tot ce-i era cu putință spre a-l hotărî cumva pe Ali să-i vândă sclava.

După o bună bucată de vreme, văzând că toate încercările lui în această privință rămâneau zadarnice, se hotărî să purceadă altfel. Se duse la frate-său, califul Al-Mamun, fiul lui Al-Rașid, și îl rugă să meargă împreună eu el în ospeție la palatul lui Ali, ruda lor. califul se învoi, porunci să se pregătească pe dată caii și plecară la palatul lui Ali, fiul lui Heșam.

Când Ali îi văzu sosind, sărută pământul dinaintea califului și porunci să se deschidă sala de ospețe, în care îi pofti. Și intrară într-o sală minunată, cu stâlpi și cu pereți de marmură de felurite culori, cu încrustări după moda grecească, ce alcătuiau niște zugrăveli plăcute ochiului; iar podeaua sălii era acoperită cu un preș de India, peste care era așternut un covor de Bassra, făcut numai dintr-o bucată și acoperind toată întinderea sălii și în lung și în lat.

Iar Al-Mamun se opri mai întâi un răstimp, ca să se sature de privit tavanul, pereții și podeaua, după care spuse:

— Ei bine, Ali! ce-aștepți de nu ne dai să mâncăm?

Pe dată Ali bătu din palme și sclavele intrară încărcate cu o mulțime de bucate de pui, de porumbei și de fripturi de toate felurile, calde și reci; și mai erau și tot soiul de alte bunătăți, și de cele lichide, și de cele solide, și mai ales o grămadă de vânat umplut cu stafide și cu migdale; căci lui Al-Mamun îi plăcea vânatul umplut cu stafide și cu migdale. Când sfârșiră de mâncat, se aduse un vin grozav, stors din ciorchini aleși bob cu bob și fiert cu poame înmiresmate și cu sâmburi plăcut mirositori; și vinul acela, turnat în cupe de aur, de argint și de cleștar, fu servit de niște băieți ca niște lune, îmbrăcați în haine din pânzeturi ușoare de Alexandria; iar băieții aceștia, în vreme ce înmânau oaspeților cupele, îi stropeau cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, cu ajutorul unor pămătufuri împodobite cu nestemate.

califul fu atât de încântat de toate acestea, încât îmbrățișă pe gazda sa și îi spuse:

— Pe Allah! o, Ali, de azi înainte n-am să-ți mai spun Ali, ci Părintele-Frumuseții.

Și Ali, fiul lui Heșam, care, în adevăr, din ziua aceea a fost poreclit Abul-Jamal, sărută mâna califului, pe urmă făcu un semn cămărașului său. Îndată se ridică o perdea mare, în fundul sălii, și se iviră zece tinere cântărețe, îmbrăcate în mătase neagră și frumoase ca un strat de flori. Ele înaintară și veniră de se așezară pe niște jilțuri de aur, pe care zece harapi robi le așezară roată numaidecât în sală. Ele începură să cânte din strunele lăutelor cu o desăvârșită pricepere, apoi dădură glas unui cântec de iubire.

Atunci Al-Mamun o privi pe aceea dintre cele zece fete care îl tulburase cel mai tare și o întrebă:

— Cum te cheamă?

Ea răspunse:

— Mă cheamă Armonie, o, emire al dreptcredincioșilor!

El spuse:

— Bine ți se mai potrivește numele, Armonie! Aș vrea să te ascult numai pe tine cântând ceva!

Atunci Armonie își struni lăuta și cântă:

Gingășia-mi.
fuge de priviri străine;
inima-mi
se teme de-orice ochi vrăjmaș.
Dar atunci când vine
dragul meu, când vine,
tremur de plăcere,
mă topesc, și l-aș
fereca de mine.
Însă când se duce,
tremur doar, și tac,
ca gazela care-și
pierde puiul drag.

Al-Mamun, fermecat, îi spuse:

— Ai fost minunată, copilo! Și cine a făcut aceste versuri?

Ea răspunse:

— Le-a făcut Amrou Al-Zobaidi; iar muzica este de Mobed.

califul goli cupa pe care o ținea în mână. Iar fratele său, Abu-Issa, și Abul-Jamal făcură Ia fel. Când își lăsară jos cupele, intrară alte zece cântărețe, îmbrăcate în mătase albastră și încinse cu șaluri de Yemen. Se așezară în locul celor zece dintâi, care plecară, își struniră lăutele și începură să cânte toate cu deosebită iscusință. Atunci califul își aținti privirile la una dintre ele, care era ca un cleștar, și o întrebă:

— Care este numele tău, o, copila?

Ea răspunse:

— Căprioară, o, emire al dreptcredincioșilor!

El spuse:

— Ei bine, Căprioare, cântă-ne ceva.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzecea noapte

Ea urmă:

…cântă-ne ceva.

Atunci fata care se numea Căprioară își struni lăuta și cântă:

Hurii slobode și dulci,
Râdem, ce ne pasă
De privirea iscodind
Neagră, ticăloasă.

Suntem ca gazelele
De la Mecca sfântă,
Unde nu-i îngăduit
Nici vânat, nici pândă.

Cei mofluzi ne socotesc
Fete păcătoase,
Pentru că-avem ochii dulci,
Vorbele frumoase,

Pentru că, mișcând un șold.
Ducem la pierzanii.
Și-abatem din calea lor
Sfântă musulmanii.

Al-Mamun găsi tare dulce acest cântec și o întrebă pe fetișcană:

— De cine este?

Ea răspunse:

— Versurile sunt de Jarir, iar muzica este de Ibn-Soraij.

Atunci, califul și ceilalți doi își goliră cupele, în vreme ce sclavele plecară, spre a veni numaidecât în locul lor alte zece cântărețe, îmbrăcate în mătase stacojie, încinse cu șaluri stacojii, cu pletele desfăcute și unduind pe spate. Și semănau așa, în vălurile acelea roșii, cu niște pietre de rubin sclipind din toate fețele. Se așezară pe jilțurile de aur și cântară laolaltă, însoțindu-se fiecare cu lăuta ei. Și Al-Mamun se întoarse către cea care strălucea cel mai tare între tovarășele ei și o întrebă:

— Cum te cheamă?

Ea răspunse:

— Ispita, o, emire al dreptcredincioșilor!

El spuse:

— Atunci, o, Ispito, grăbește-te să ascultăm numai glasul tău.

Și Ispita, însoțindu-se de lăută, cântă:

Nici diamante, nici rubine,
Și nici atlazuri de mătase
Nu sunt ca fetele frumoase,
Cu ochii lor de diamante,
Cu buzele lor de rubine,
Și restu-ntreg numai mătase.

califul, fermecat cu totul, o întrebă pe cântăreață:

— De cine-i poemul acesta, o, Ispito?

Ea răspunse:

— Este de Adi ben-Zeid; muzica însă este foarte veche, iar autorul ei nu se mai știe.

Al-Mamun, fratele său Abu-Issa și Ali ben-Heșam își goliră cupele, și alte zece cântărețe, îmbrăcate în haine de aur și cu mijlocul strâns cu

centuri de aur scânteind de nestemate, veniră și luară loc în jilțuri și cântară ca și cele de dinaintea lor. Și califul o întrebă pe cea care avea mijlocelul cel mai gingaș:

— Numele tău?

Ea spuse:

— Strop-de-Rouă, o, emire al dreptcredincioșilor!

El spuse:

— Ei bine, Strop-de-Rouă, așteptăm niște versuri de la tine!

Numaidecât ea cântă:

Bând vinul din obrajii lui,
Eu mințile mi le pierdui.
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate,
Pornii pe ulițele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămașă îmbrăcată,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate…

Când auzi aceste versuri, Al-Mamun strigă:

— Ya Allah! ai fost minunată, o, Strop-de-Rouă. Mai zi o dată versurile de la sfârșit.

Și Strop-de-Rouă, după ce pișcă strunele lăutei, mai cântă o dată, pe un ton și mai plin de simțire:

Pornii pe ulițele toate
Să spun iubirea noastră minunată,
Atunci, doar în cămașă îmbrăcară,
Cămașa mea înmiresmată
Cu ambră și cu aromate…

Și califul o întrebă:

— De cine sunt aceste versuri, o, Strop-de-Rouă?

Ea spuse:

— De Abu-Nuwas, o, emire al dreptcredincioșilor; iar muzica este de Isak.

Când cele zece sclave își isprăviră cântecul, califul dete să încheie ospățul și să plece. Ci Ali ben-Heșam înaintă și spuse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, mai am o sclavă, pe care am cumpărat-o pe zece mii de dinari și pe care vreau s-o arăt califului; binevoiește, dar, și mai zăbovește o clipită. De ți-o plăcea, vei putea s-o păstrezi pentru tine; de nu ți-o plăcea, am s-o las la prețuirea ta.

Al-Mamun spuse:

— Adu-mi-o, atunci, pe sclava aceea!

Într-o clipită se și ivi o fetișcană fără de asemuire, o frumusețe zveltă și gingașă, o ramură de ban, cu niște ochi de babiloniancă plini de vrajă, cu niște sprâncene ca arcul îndoit, și cu o piele ca floarea de iasomie; avea fruntea încununată cu un diadem de aur și de mărgăritare, pe care, înșirate în litere de diamant, stau scrise aceste cuvinte: *„Vrăjitorița crescută de ginni rănește inimile cu săgețile dintr-un arc fără strună”.*

Fata se apropie călcând cu pași domoli și veni de se așeză zâmbind pe jilțul de aur, anume adus pentru ea. Ci Abu-Issa, fratele califului, abia o văzu intrând, că și scăpă cupa din mână și se schimbă la față atâta de îngrijorător încât Al-Mamun băgă de seamă și îl întrebă:

— Ce-ai pățit, frate, de te-ai schimbat așa la față?

El răspunse:

— O, emire al dreptcredincioșilor, e numai urmarea unei dureri din lăuntru, care-mi cășună câteodată.

Ci, Al-Mamun stărui și îi spuse:

— Nu cumva, din întâmplare, o cunoști pe această fată, și nu cumva ai mai văzut-o până acum?

El nu vroi să tăgăduiască și spuse:

— Oare-i pe lume cineva, o, emire al dreptcredincioșilor, care să nu știe cum arată luna?

califul se întoarse atunci către fată și o întrebă:

— Cum te cheamă, copilo?

Ea răspunse:

— Răcoarea-Ochilor, o, emire al dreptcredincioșilor!

El spuse:

— Ei bine, Răcoare-a-Ochilor, cântă-ne ceva.

Și ea cântă:

Cum ar putea să știe ce-i iubirea
Acela care-o poartă doar pe limbă,
Iar în adâncul inimii o schimbă
Cu nepăsarea și cu amăgirea?

Cum ar putea iubirea s-o cunoască
Cel cu o inimă de piatră rece
Și care doar pe față își petrece
O umbră de iubire ca o mască?

Și mi s-a spus că numai despărțirea
E leac la chinul dragostei amare,
Vai, numai eu, cu nicio vindecare
Nu mi-am putut îndupleca iubirea.

Mi-au spus atunci s-alerg către iubire.
Ci leacul nici așa n-avu priință,
Pentru că cel iubit cu suferință
De dragostea mea n-are nicio știre.

califul, fermecat de glasul ei, o întrebă:

— Și de cine-i acest cântec, o, Răcoare-a-Ochilor?

Ea spuse:

— Versurile sunt de El-Kherzai, iar muzica este de Zarzur.

Ci Abu-Issa, pe care tulburarea îl înnăbușea, spuse fratelui său:

— Îngăduie-mi să-i răspund, o, emire al dreptcredincioșilor.

califul îi dete îngăduința și Abu-Issa cântă:

Sub haina mea se zbate
Un trup, de doruri greu,
Și-o inimă zdrobită

Suspină-n pieptul meu.

Dacă iubesc atâta
Și ochii-mi n-o arată,
De teamă-i: să n-o supăr
Pe luna mea, vreodată.

Când Ali Părintele-Frumuseții auzi acest răspuns, înțelese că Abu-Issa o iubea deznădăjduit pe sclava lui, Răcoarea-Ochilor. Se ridică numaidecât și, temenindu-se dinaintea lui Abu-Issa, grăi:

— O, oaspete al meu, nu se va putea spune că a fost rostită vreodată o dorință, fie și numai în minte, de către cineva aflat în casa mea, fără ca dorința să i se împlinească pe dată. Dacă, dar, califul binevoiește să-mi îngăduiască un dar, de față cu el, Răcoarea-Ochilor este sclava ta.

Și califul dându-și îngăduința, Abu-Issa o primi pe fată.

Așa era dărnicia cea fără de pereche a lui Ali și a celor de pe vremile lui.

………………………………………………………………………..

…Când Șeherezada sfârși de povestit această snoavă, spuse:

— Și-aceasta-i, o preafericitule rege, tot ce-mi pot aminti din snoavele cuprinse în *Florile hazului* și în *Grădina snoavelor*.

Iar regele Șahriar spuse:

Într-adevăr, Șeherezada, snoavele acestea m-au încântat peste măsură și acuma mă fac să doresc a auzi o poveste ca acelea pe care mi le-ai povestit mai înainte!

Șeherezada răspunse:

— Tocmai așa gândeam și eu!

Și numaidecât spuse:

Califul cel ciudat

Se povestește că într-o noapte califul Harun Al-Rașid, cuprins de nesomn, a trimis după vizirul Giafar Al-Barmaki și i-a spus:

— Mi-e inima grea și aș vrea să fac o plimbare pe străzile Bagdadului și să mă duc până la Tigru, spre-a încerca să mă veselesc în noaptea asta.

Giafar răspunse că ascultă și că se supune, și se îmbrăcă numaidecât în haine de negutător, după ce mai întâi îl ajută pe calif să se îmbrace la fel. Și îl chemă și pe Massrur, gealatul, să-i însoțească, îmbrăcat la fel ca ei. Pe urmă ieșiră din palat pe poarta cea tainică și porniră să străbată domol ulițele Bagdadului, tăcute la ceasul acela, și așa ajunseră la țărmul fluviului. Acolo văzură într-o luntre legată la mal un luntraș bătrân ce se pregătea să se învelească în pătura lui ca să se culce. Se apropiară de el și, după salamalekurile de cuviință, îl întrebară:

— O, șeicule, am dori, cu îngăduința ta, să ne iei, dacă binevoiești, în luntre, și să ne plimbi oleacă pe râu, acuma, când vremea este răcoroasă și adierea vântului plăcută. Și iată un dinar pentru osteneala ta.

El răspunse, cu spaimă în glas:

— Au ce-mi cereți, domniile voastre? Păi nu știți că nu ne este îngăduit una ca asta? Și nu vedeți venind către noi corabia pe care se află califul nostru cu întreg alaiul lui?

Ei întrebară, tulburați foarte:

— Ești încredințat că pe corabia aceea ce vine către noi se află însuși califul?

El răspunse:

— Pe Allah! d-apoi cine din Bagdad nu cunoaște chipul stăpânului nostru califul? Este chiar el, domniile voastre, cu vizirul lui, Giafar, și cu spătarul Massrur! Și, împreună cu ei, uite și mamelucii și cântărețele. Ascultați ce strigă crainicul stând în picioare la provă: „Este oprit și celor mari și celor mici, și tinerilor și bătrânilor, și oamenilor de seamă și oamenilor de rând să se plimbe pe fluviu. Cine nu se supune acestei porunci va fi descăpățânat ori va fi spânzurat de catargul corăbiei!“

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și patra noapte

Ea urmă:

Auzind aceste cuvinte, Al-Rașid fu peste măsură de uluit, căci nu dăduse niciodată o asemenea poruncă și, de mai bine de un an, nu se mai plimbase pe fluviu. Îl privi, așadar, pe Giafar și îl întrebă din ochi despre

înțelesul întâmplării aceleia. Giafar însă, tot atât de uluit ca și califul, se întoarse către bătrânul luntraș și îi spuse:

— O, șeicule, ia de colea doi dinari. Numai grăbește-te și ne suie în luntrea ta și ne ascunde sub una dintre tufărișurile celea boltite ce se află pe apă, doar ca să putem, fără a fi văzuți și înhățați, să privim și noi trecerea califului și a alaiului său.

Luntrașul, încă șovăind, primi până la urmă să facă așa și, luându-i pe tustrei în luntrea lui, îi duse sub un adăpost boltit, și așternu peste ei o pătură, ca să fie și mai bine dosiți.

Nici nu se adăpostiseră ei bine acolo, că și văzură apropiindu-se corabia luminată de lumina torțelor și a făcliilor pe care le ațâțau cu lemn de aloe niște robi tineri, îmbrăcați în satin roșu, cu umerii acoperiți cu mantii galbene și cu capu-mpodobit cu muselină albă. Unii stăteau la provă, alții la pupă, și toți ridicau torțele și făcliile strigând, din vreme în vreme, poruncile cu pricina. Mai văzură și două sute de mameluci în picioare, înșirați de-a lungul marginilor corăbiei și înconjurând o podeală mai înaltă, așezată la mijloc, unde, pe un jeț de aur, sta un tânăr îmbrăcat într-o mantie de culoare neagră, cum purtau abbassizii, și strălucea din toate broderiile-i de aur. Iar de-a dreapta lui se afla un om semănând uimitor cu vizirul Giafar, iar de-a stânga-i sta un altul, cu spada în mână, semănând aidoma cu Massrur, în vreme ce, în josul podelei, stăteau rânduiți frumos douăzeci de cântăreți și de lăutari.

Când văzu așa, Al-Rașid strigă:

— Giafar!

Vizirul răspunse:

— La poruncile tale, o, emire al dreptcredincioșilor!

Al-Rașid spuse:

— De bună seamă că trebuie să fie vreunul dintre fiii noștri, poate că Al-Mamun, poate că Al-Amin. Iar cei doi care stau în picioare lângă el seamănă unul cu tine și altul cu spătarul meu Massrur. Și toți cei ce stau în josul podelei seamănă nemaipomenit cu cântăreții mei obișnuiți. Ce crezi de toate astea? Eu simt că-mi pierd mințile.

Giafar răspunse:

— Și eu tot așa, o, emire al dreptcredincioșilor, pe Allah!

Ci corabia cea luminată se și îndepărtase din ochii lor, iar bătrânul luntraș, ușurat de temerile lui, strigă:

— Gata! acuma am scăpat. Nu ne-a văzut nimenea.

Și ieși de sub frunziș și-i duse la țărm pe cei trei călători. După ce coborâră din luntre, califul se întoarse către el și îl întrebă:

— O, șeicule, spui că așa vine califul în fiecare noapte să se plimbe în corabia luminată astfel?

El răspunse:

— Da, domnia ta, și-asta de un an și mai bine.

El spuse:

— O, șeicule, noi suntem niște străini călători și ne place să ne bucurăm de orice priveliște și să ne plimbăm peste tot pe unde se află lucruri frumoase de văzut. Vrei, dar, să primești acești zece dinari și să ne aștepți tot aici, mâine, la același ceas?

El răspunse:

— Vreau, și mă simt îndatorat.

Atunci, califul și cei doi însoțitori ai săi își luară rămas-bun de la el și se întoarseră la serai, vorbind între ei despre acea întâmplare ciudată.

A doua zi, califul șezu toată ziua la divan, primindu-i pe vizirii, pe

dregătorii, pe emirii și pe locțiitorii lui, și descurcând treburile împărăției, judecând și osândind și iertând, după care se întoarse în iatacurile sale, unde se dezbrăcă de hainele cele domnești, se îmbrăcă în straie de negutător și porni cu Giafar și cu Massrur pe același drum ca și în ajun, ajungând în curând la fluviu, unde îi aștepta bătrânul luntraș. Coborâră în luntre și se duseră să se ascundă sub bolta de frunze unde așteptară sosirea corăbiei luminate.

N-avură vreme nici să-și piardă răbdarea, căci, nu peste mult, corabia, în zvoană de alăute, se ivi pe apă, încununată de făclii. Și îi zăriră iarăși pe toți cei din ajun, cu tot atâția mameluci și tot atâția oaspeți, iar în mijlocul lor, pe podea, între ciudatul Giafar și ciudatul Massrur, sta califul cel ciudat.

Văzând acestea, Al-Rașid spuse către Giafar:

— O, vizire, văd un lucru pe care niciodată nu l-aș fi crezut, de-ar fi venit careva să mi-l povestească.

Pe urmă, îi spuse luntrașului:

— O, șeicule, mai ia și acești zece dinari, și du-ne pe urma corăbiei lor; și nu te speria deloc, căci n-au cum să ne vadă, de vreme ce ei stau în lumină, iar noi suntem în negură. Dorința noastră-i să ne bucurăm de priveliștea frumoasă a acestor lumini pe apă.

Luntrașul primi cei zece dinari și, măcar că tremura de spaimă, începu să vâslească fără zgomot pe dâra lăsată de corabie, ferindu-se să intre în cercul de lumină…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și cincea noapte

Ea urmă:

…ferindu-se să intre în cercul de lumină, până ce ajunseră la o grădină ce cobora pe povârnișul malului până la fluviu, și unde corabia trase la țărm. califul cel ciudat și întregul lui alai coborâră de pe corabie și, în sunetul de lăute, intrară în grădină.

După ce corabia se îndepărtă, bătrânul șeic trase luntrea în umbră la mal, ca să le îngăduie celor trei călători să coboare și ei la rându-le. Odată pe pământ, se duseră să se amestece în mulțimea de inși ce țineau făcliile și mergeau în jurul califului cel ciudat.

Or, pe când ei urmau așa alaiul, deodată fură băgați de seamă de câțiva mameluci și dați în vileag. Și pe dată fură înhățați și duși înaintea acelui bărbat tânăr, care îi întrebă:

— Cum ați făcut de-ați ajuns aici, și pentru care pricină ați venit?

Ei răspunseră:

— O, măria ta, suntem niște neguțători străini de această țară. Numai astăzi am sosit și-am trecut să ne plimbăm pe-aici, fără a ști că nu este slobod a intra în această grădină. Și mergeam liniștiți, atunci când am fost înșfăcați de oamenii domniilor voastre și aduși dinainte-vă, fără ca noi să ne putem da seama de greșeala ce-am săvârșit.

El le spuse:

— Fiți, dar, fără teamă, de vreme ce sunteți străini de Bagdad. De n-ați fi fost străini de Bagdad, aș fi pus numaidecât să vi se reteze capetele.

Pe urmă se întoarse către vizirul său și îi spuse:

— Lasă-i să vină cu noi. Sunt oaspeții noștri, în seara aceasta.

Ei însoțiră atunci alaiul și ajunseră așa la un palat ce nu se putea asemui ca măreție decât cu palatul emirului dreptcredincioșilor. Pe poarta acelui palat erau săpate stihurile următoare:

În palatul acesta în care
Orișice oaspete-i binevenit,
Timpul, cu strălucita lui culoare,
Mari frumuseți a pus și-a risipit;
Desăvârșita artelor splendoare
L-a luminat și l-a împodobit;
Iar dărnicia fără-asemănare
A darnicului ei stăpân slăvit
E-a sufletului dulce desfătare.

Intrară atunci într-o sală măreață, cu podeaua acoperită de covoare de mătase galbenă, iar califul cel ciudat, așezându-se pe un jeț de aur, le îngădui tuturor celorlalți să se așeze împrejurul lui. Se întinse îndată masa pentru zaiafet; mâncară și-apoi se spălară pe mâini; pe urmă, după ce băuturile fură rânduite pe masă, băură pe săturatele din aceeași cupă pe rând. Dar când veni rândul califului Harun Al-Rașid, acesta nu vroi să bea. Atunci califul cel ciudat se întoarse către Giafar și îl întrebă:

— Pentru ce nu vrea să bea prietenul tău?

Giafar răspunse:

— De multă vreme, o, măria ta, el nu mai bea.

Celălalt spuse:

— Atunci, să poruncesc să-i dea altceva.

Și numaidecât dete poruncă unuia dintre mamelucii lui, care se grăbi să aducă un borcan plin cu sorbet de mere și îl înfățișă lui Al-Rașid care, de data aceasta, primi și începu să bea cu multă poftă.

Când băutura își împlini rostul asupra minților lor, califul cel ciudat, ținând în mână o vergelușă de aur, bătu de trei ori cu vergelușa în masă, și numaidecât cele două canaturi ale unei uși mari se deschiseră în fundul sălii, lăsând să intre doi harapi ce purtau pe umerii lor un jeț de fildeș în care ședea o tânără roabă albă, cu fața ca soarele. Puseră jețul jos dinaintea stăpânului lor și pe urmă rămaseră în picioare în spatele lui, stând nemișcați. Atunci fata luă o lăută indienească, îi potrivi strunele și începu să cânte, pe rând, pe douăzeci și patru de moduri felurite, cu o măestrie ce fermeca sufletul ascultătorilor. Pe urmă se întoarse la modul dintâi și cântă:

Cum poți tu, fără mine, și departe,
Să mai trăiești, când inima-mi suspină
De lipsa ta?
Ah, grea soartă-i desparte
Pe-ndrăgostiți, să plângă fără vină,
Și-n pustiire lasă trista casă
Ce răsuna de cânt și fericire.

Când califul cel ciudat auzi aceste versuri cântate, scoase un țipăt

amarnic, își sfâșie frumoasa-i mantie înstelată cu diamante, și cămașa, și toate hainele de pe el, și căzu jos fără de simțire. Numaidecât mamelucii se repeziră și aruncară peste el o pătură de mătase, ci nu chiar atât de repede încât califul Al-Rașid, Giafar și Massrur să nu aibă vreme să bage de seamă că trupul tânărului era tot învrâstat de urme de lovituri de vergi și de bice.

Văzând acestea, califul spuse lui Giafar:

— Pe Allah! ce păcat că tânărul acesta, atât de frumos, poartă pe trup semne ce dovedesc limpede că avem de-a face cu cine știe tâlhar ori cu vreun ucigaș primejdios, scăpat din temniță.

Ci mamelucii îl și îmbrăcaseră pe stăpânul lor într-o altă mantie, mai frumoasă decât cea dintâi; și tânărul se așeză la locul lui în jeț, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Îi văzu atunci pe cei trei oaspeți ai săi vorbindu-și în șoaptă și le spuse:

— Pentru ce vă arătați uimiți și ce tot șopotiți acolo?

Giafar răspunse:

— Tovarășul acesta al meu îmi spunea că a străbătut toate țările și a fost oaspete la mulți dregători și la mulți regi, dar niciodată nu i-a fost dat să vadă pe cineva mai mărinimos decât gazda noastră de-acum. Se minuna, în adevăr, văzându-te cum sfâșii o mantie care de bună seamă că prețuiește pe puțin zece mii de dinari. Și îmi recita aceste stihuri întru lauda ta…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci și șasea noapte

Ea urmă:

…îmi recita aceste stihuri întru lauda ta:

În palma ta, măreața dărnicie
Ziditu-și-a lăcaș cu temelie.
Iar dacă dărnicia, într-o zi,
Deodată porțile și-ar zăvori,
Ah, mâna ta, cum alta-n lume nu e,
S-ar face cheie, ca să ne-o descuie.

Auzind aceste versuri, tânărul se arătă tare mulțumit și porunci să i se dea lui Giafar o mie de dinari și o mantie tot atât de frumoasă ca mantia pe care o sfâșiase el, și se apucă iar să bea și să se veselească. Ci Al-Rașid, care nu-și putea găsi tihna de când văzuse urmele de lovituri de pe trupul tânărului, spuse lui Giafar:

— Cere-i să-ți lămurească pricina.

Giafar răspunse:

— Mai bine-ar fi să mai avem oleacă de răbdare și să nu ne arătăm prea sâcâitori.

Al-Rașid spuse:

— Pe capul meu și pe capul lui Abbas! dacă nu-l întrebi numaidecât, o, Giafar, sufletul tău n-are să mai fie al tău, atunci când vom ajunge la palat.

Or, tânărul, întorcându-se către ei, îi văzu șușotind și îi întrebă:
— Ce lucru așa de seamă aveți să vă spuneți, de tot șușotiți acolo tainic?
Giafar răspunse:
— Numai de bine!
califul cel ciudat grăi
— Rogu-te, pentru numele lui Allah, să-mi spui ce șușotiți, fără a-mi ascunde nimic.
Giafar spuse:
— Tovarășul meu a băgat de seamă pe trupul tău, o, măria ta, niște urme de lovituri de vergi și de bice. Și a rămas uimit peste măsură. Și-ar dori fierbinte să afle de pe urma cărei întâmplări stăpânul nostru califul a suferit asemenea pedeapsă, atât de puțin potrivită cu cinul și cu puterile sale.
La cuvintele acestea, tânărul zâmbi și spuse:
— Fie! am să vă arăt, de vreme ce sunteți străini, care-i pricina. Și-apoi, povestea mea este așa de uluitoare că, de-ar fi scrisă cu acul în colțul din lăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar cântări-o cu luare aminte.
Pe urmă spuse:
— Aflați, domniile voastre, că eu nu sunt nicidecum emirul dreptcredincioșilor, ci sunt numai fiul starostelui giuvaergiilor din Bagdad. Mă cheamă Mohammad-Ali. Taică-meu, când a murit, mi-a lăsat ca moștenire grămezi de aur, de argint, de mărgăritare, de rubine, de smaralde, de giuvaeruri și de podoabe de argintar; și mi-a mai lăsat, pe deasupra, case, pământuri, livezi, grădini, prăvălii și hambare; și m-a lăsat stăpân peste acest palat și peste tot ce se află în el, sclavi și sclave, paznici și slugi, flăcăi și fete. Or, într-o zi, cum stam în prăvălia mea, între robii mei zoriți să-mi îndeplinească poruncile, văzui oprindu-se la ușă și coborând de pe un catâr împodobit cu fotaze, o tânără însoțită de alte trei fete, frumoase tustrele ca niște lune. Intră în prăvălia mea și se așeză, în vreme ce eu mă ridicai în cinstea ei; pe urmă întrebă:
— Tu ești, nu-i așa, Mohammad-Ali giuvaergiul?
Eu răspunsei:
— Ba da, o, stăpâna mea, și sunt sclavul tău, gata să te asculte.
Ea îmi spuse:
— Ai cumva vreun giuvaer cu adevărat frumos, care-ar putea să-mi placă?
Eu îi spusei:
— O, stăpâna mea, am să aduc tot ce am mai frumos în prăvălia mea și am să-ți dau totul în mână. Dacă, din ceea ce am să aduc, s-o nimeri ceva care să-ți placă, nimenea nu s-ar socoti mai fericit decât robul tău; și, dacă nimic nu ți-ar putea opri privirile, mi-aș plânge nenorocul de-a lungul vieții mele-ntregi.
Or, eu aveam în prăvălia mea o sută de gherdane scumpe, minunat lucrate, pe care mă grăbii să le aduc și să le înșir dinainte-i. Ea le încercă și le cercetă îndelung, unul câte unul, cu mai multă pricepere decât aș fi dovedit eu însumi în locul ei; pe urmă îmi spuse:
— Aș fi vrut ceva mai bun.
Mă gândii atunci la un gherdănaș pe care taică-meu îl cumpărase cândva, pe o sută de mii de dinari, și pe care îl păstram, închis singur într-o cutie de preț, ferit de orice privire. Mă ridicai și, domol, adusei cutia aceea, cu mare grijă, și o deschisei cu dichis dinaintea fetei spunându-i:

— Nu cred ca acesta să aibă pereche la vreun rege ori la vreun sultan, la vreun om de rând ori la vreunul de seamă.

Când fata aruncă o ochiadă repede spre gherdan, scoase un strigăt de bucurie și se minună:

— Uite ce mi-am tot dorit zadarnic toată viața.

Pe urmă îmi spuse:

— Cât costă?

Eu răspunsei:

— Prețul pe care l-a cumpărat răposatul taică-meu a fost de o sută de mii de dinari în cap. Dacă îți place, o, stăpână a mea, aș fi peste măsură de fericit să ți-l dăruiesc pe degeaba.

Ea mă privi, zâmbi ușor și îmi spuse:

— La prețul pe care mi l-ai spus, adaugă cinci mii de dinari, ca dobândă la banii închiși în el, și gherdanul este al meu.

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, și gherdanul și stăpânul lui sunt bunurile tale și se află în mâinile tale. Nu mai am nimic de adăugat.

Ea zâmbi iar și răspunse:

— Iar eu, de asemenea, am hotărât prețul. Adaug că, prin aceasta, sunt datornica ta ca mulțumire.

Și, spunând cuvintele acestea, se ridică sprintenă, sări cu mare ușurință pe catâr, fără ajutorul celor ce o urmau și, plecând, îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, vrei să mă însoțești numaidecât spre a-mi aduce gherdanul și a veni la mine acasă să-ți primești banii? Crede-mă că, în adevăr, ziua aceasta, datorită ție, este pentru mine ca laptele.

Nu vrusei să stărui mai mult, de teamă să n-o supăr, poruncii slugilor să închidă prăvălia, și o urmai pe fată, încetișor, până acasă la ea.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și șaptea noapte

Ea urmă:

…o urmai pe fată, încetișor, până acasă la ea.

Acolo, îi înmânai gherdanul, iar ea intră în iatacul ei, după ce mă rugă să iau loc pe lavița de la intrare și să aștept acolo venirea zarafului ce trebuia să-mi plătească cei o sută de mii de dinari și dobânda lor.

Pe când stam pe acea laviță de la intrare, văzui venind o slujnică tânără care îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, binevoiește și intră în sala de intrare a casei, căci șederea la ușă nu este lucru potrivit cu un om de seama ta.

Mă ridicai atunci și intrai în sala de intrare unde mă așezai pe un scăunaș căptușit cu catifea verde, așteptând așa o bucată de vreme. Atunci văzui intrând o altă slujnică tânără care îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, te roagă stăpâna mea să intri în sala de primire, unde dorește să te odihnești până ce are să sosească zaraful.

Nu pregetai să mă supun și o urmai pe fată în sala de primire. Nici nu mă așezai bine, că se și dete la o parte o perdea mare din fundul sălii și

patru tinere sclave intrară aducând un jeț de aur pe care ședea tânără lor stăpână, cu chipu-i ca luna și cu gherdanul cel frumos la gât.

Când îi văzui obrazul așa, fără iașmac, și descoperit întru totul, simții că mi se risipesc mințile și că bătăile inimii mele se întețesc. Ci ea le făcu semn sclavelor sale să plece, înaintă către mine și îmi spuse:

— O, lumină a ochilor mei, oare orice făptură frumoasă trebuie, așa cum faci tu, să se poarte atâta de crud față de aceea care o iubește?

Eu îi răspunsei:

— Întreaga frumusețe este în tine, iar ceea ce a mai rămas din ea, dacă a mai rămas ceva, a fost împărțit celorlalți oameni.

Ea îmi spuse:

— O, giuvaergiule Mohammad-Ali, află că te iubesc și că nu m-am folosit de mijlocul de care m-am folosit decât spre a te hotărî să vii în casa mea!

Și, rostind aceste cuvinte, se plecă gingașă spre mine și mă trase spre ea, sorbindu-mă cu ochii-i galeși. Atunci eu, tulburat cu totul, îi luai în mâinile mele capul, în vreme ce ea îmi întorcea sărutările fără să se zgârcească, și mă strângea la pieptul ei, pe care îl simțeam ca de piatră, apăsat pe pieptul meu. Atunci pricepui că nu se cade să dau îndărăt și vrusei să fac ceea ce ținea de vrednicia mea să fac. Ci în clipa când tocmai dam să-mi împlinesc gândul, fata spuse:

— Ce vrei să faci, o, stăpâne al meu?

Eu răspunsei:

— Să ascund ceea ce trebuie să ascund.

Ea îmi spuse:

— Ia seama că la mine nu poți să ascunzi ceea ce vrei să ascunzi, căci casa mea nu este deschisă. Ar trebui mai întâi să deschizi ușa. Or, află că sunt neprihănită. Și-apoi, de socoți cumva că ai de-a face cu vreo fată de rând ori cu cine știe ce lepădătură de prin Bagdad, schimbă-ți degrabă gândurile. Să știi, în adevăr, o, Mohammad-Ali, că, așa cum mă vezi, eu sunt sora marelui vizir Giafar; și sunt fiica lui Yahia ben-Khaled Al-Barmaki.

Auzind cuvintele acestea, o, stăpânii mei, deodată simții înflăcărarea mea potolindu-se cu totul și înțelesei cât de urât fusese din parte-mi că ascultasem de îndemnurile-mi tainice și că vroisem să mi le sting cu ajutorul fetei. Ci tot îi spusei:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, nu-i vina mea dacă am vrut să mă folosesc de prilejul pe care mi l-ai dat. Ci tu ai vrut să te dovedești mărinimoasă față de mine, arătându-mi calea către ușile deschise ale bunăvoinței tale!

Ea îmi răspunse:

— Nu ai pentru ce să te cerți, ba dimpotrivă! Și poți să ajungi acolo unde vrei să ajungi, dacă vrei, ci numai pe căile cele legiuite. Cu voia lui Allah, totul se poate împlini. Căci sunt stăpână pe faptele mele și nimeni nu are a mi le opri. Mă vrei tu, dar, ca soție legiuită?

Eu răspunsei:

— De bună seamă!

Numaidecât, trimise să vină cadiul și martorii, și le spuse:

— Iată-l pe Mohammad-Ali, fiul lui Ali, răposatul staroste. Mă cere în căsătorie și îmi aduce ca zestre gherdanul acesta pe care mi l-a dăruit. Eu primesc și mă supun.

Numaidecât fu scris senetul nostru de căsătorie și, odată încheiat, ne lăsară singuri. Sclavele aduseră băuturi, cupe și lăute, și amândoi băurăm,

până ce sufletele noastre începură să strălucească.

Ea luă atunci lăuta și cântă:

De trupul tău înalt, subțire,
De mersul tău legănător,
Ah, jur că sufăr, din iubire,
Și despărțirile mă dor.

Stăpâne, fie-ți îndurare
De-o inimă fără noroc,
Ce arde pururea și moare
Într-al iubirii tale foc.

De aur cupa-i ce-mi aprinde
Al sufletului crunt pojar,
Cu amintirea ta fierbinte
În gândul meu întoarsă iar.

Cum floarea cea de mirt sclipește
Într-un buchet de trandafiri,
Așa mereu îmi strălucește
Iubirea ta între iubiri.

Când sfârși de cântat, luai și eu la rându-mi lăuta și, după ce dovedii că știam să scot din ea sunete și mai frumoase, spusei aceste versuri ale poetului, acompaniindu-mă în surdină:

Minuneo! văd pe chipu-ți vrăjitor
Contrariile cum se-mperechează:
Văd și răcoarea apei de izvor,
Și flacăra cu purpuria-i rază.

Iar inimii ce-mi tremură de dor
Răcoare-i ești, și foc ce arde-n pară.
Ah, sufletului meu tremurător,
Ce dulce-i ești mereu, și ce amară!

După ce isprăvirăm de cântat, văzurăm că era vremea să ne gândim la culcare. O ridicai pe brațele mele și o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a trei sute nouăzeci și opta noapte

Ea urmă:

...o întinsei pe bogatul pat ce ni-l pregătiseră roabele.

Atunci, dezbrăcând-o, putui să mă încredințez că era ca un mărgăritar

neprihănit. Mă bucurai tare mult și, pe deasupra, vă pot încredința că, până dimineața, o ținui strânsă de mine, așa cum un porumbel ținut într-o mână stă cu aripioarele strânse.

Or, nu numai o noapte petrecui așa, ci o lună întreagă, fără contenire. Și-mi uitai și treburile, și prăvălia, și bunurile toate, până ce, într-o zi, și anume în cea dintâi zi din cea de-a doua lună, ea îmi spuse:

— Sunt nevoită să lipsesc câteva ceasuri, numai atâta cât să mă duc la hammam și să mă întorc. Tu, te rog fierbinte, să nu te dai jos din pat și să stai așa până ce mă întorc eu. Și-am să mă-ntorc la tine de la hammam cu totul fragedă, și ușoară, și parfumată.

Pe urmă, ca să fie și mai încredințată de îndeplinirea acestei porunci, mă puse să fac jurământ că n-am să mă mișc din pat. După care, însoțită de două sclave, ce luară ștergarele și legăturile cu haine, plecă la hammam împreună cu ele.

Or, o, stăpânii mei, nici nu ieșise ea bine din casă, când văzui, pe Allah! că ușa se deschide și în încăpere intră o femeie bătrână, care îmi spuse, după salamalekurile de cuviință:

— O, stăpâne Mohammad, soția emirului dreptcredincioșilor, Sett Zobeida, mă trimite la tine ca să te rog să mergi la serai, unde ea dorește să te vadă și unde te așteaptă; căci i s-a povestit cu vorbe de mare laudă despre purtările tale alese, despre buna ta creștere și despre glasul tău frumos, încât s-a simțit tare dornică să te cunoască.

Eu răspunsei:

— Pe Allah! o, mătușă, Sett Zobeida îmi face mare cinste poftindu-mă să-i fiu oaspete; însă nu pot să părăsesc casa înainte de a se întoarce soția mea, care s-a dus la hammam.

Bătrâna îmi spuse:

— Copilul meu, te sfătuiesc, spre binele tău, să nu zăbovești o clipă a merge acolo unde ești așteptat, de nu vrei ca Sett Zobeida să-ți fie dușmană! Căci, poate că nu știi, neprietenia stăpânei Sett Zobeida este tare primejdioasă. Ridică-te, dar și du-te la ea. Pe urmă, n-ai decât să te întorci acasă cât mai grabnic.

Cuvintele acestea mă hotărâră să mă duc, în ciuda jurământului ce-i făcusem soției mele, și o urmai pe bătrâna care mergea înaintea mea, și mă duse la serai, unde intrai fără de nicio supărare.

Când Sett Zobeida mă văzu intrând, îmi zâmbi, mă chemă lângă ea și îmi spuse:

— O, lumină a ochilor! tu ești drăguțul surorii marelui vizir?

Eu răspunsei:

— Sunt robul și sluga ta!

Ea îmi spuse:

— În adevăr, cei ce mi-au zugrăvit purtările tale fermecătoare și felul tău ales de a vorbi nu ți-au îngroșat harurile. Doream să te văd și să te cunosc, ca să judec cu ochii mei alegerea și gustul surorii lui Giafar. Acuma-s mulțumită. Ci m-ai face să mă simt peste măsură de bucuroasă, de-ai binevoi să-mi dai prilejul a-ți auzi glasul, cântându-mi ceva.

Eu răspunsei:

— Cu plăcere și cu cinste!

Și luai o lăută, pe care mi-o aduse o sclavă, și, după ce îi potrivii strunele, începui încetișor și cântai vreo două-trei strofe despre dragostea împărtășită.

Când contenii din cântat, Sett Zobeida îmi spuse:

— Allah împlinească-și harul făcându-te și mai desăvârșit, o, tinere

încântător! Îți mulțumesc că ai venit să mă vezi. Acuma, grăbește și te-ntoarce acasă înainte de sosirea soției tale, ca nu cumva să-și închipuie că vreau să te răpesc de la inima ei.

Eu atunci sărutai pământul dinaintea ei și ieșii din serai, tot pe poarta pe unde intrasem.

Când ajunsei acasă, o găsii pe soția mea, sosită înainte-mi, culcată în pat. Dormea, și nu făcu nicio mișcare de trezire. Mă culcai atunci la picioarele ei și, binișor, începui s-o mângâi pe picioare. Ci deodată ea deschise ochii și îmi dete mânioasă o lovitură de picior drept în coastă, rostogolindu-mă jos din pat, și îmi strigă:

— O, înșelătorule! o, sperjurule! Ți-ai călcat jurământul și te-ai dus la Sett Zobeida. Pe Allah! de nu mi-ar fi teamă să n-ajung de ocară și să-mi afle lumea necazurile, m-aș duce chiar în clipa aceasta la Sett Zobeida, să-i arăt eu cât costă a-i deda la dezmăț pe soții altor femei. Ci, până una alta, ai să plătești tu și pentru ea, și pentru tine.

Și bătu din palme și strigă:

— Ya Sauab!

Numaidecât se ivi căpetenia hadâmbilor ei, un harap care totdeauna mă privise ponciș, și îi spuse:

— Taie-i pe dată gâtul înșelătorului, mincinosului și sperjurului ăstuia!

Harapul își fulgeră pe dată sabia, tăie un colț din poala mantiei lui și mă legă la ochi cu fâșia de pânză pe care o dobândise astfel. Pe urmă îmi zise:

— Fă-ți mărturisirea de credință!

Și se pregătea să-mi taie gâtul.

În acea clipă, însă, intrară toate roabele, față de care totdeauna mă purtasem darnic, și mari și mici, și tinere și bătrâne…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a trei sute nouăzeci și noua noapte

Ea urmă:

…și mari și mici, și tinere și bătrâne, și spuseră:

— O, stăpână a noastră, te rugăm fierbinte să-l ierți, din pricină că n-a știut ce grea greșeală săvârșește. Nu știa că nimica nu te putea supăra mai tare, decât să se ducă la Sett Zobeida, dușmanca ta. El habar n-avea de vrăjmășia ce putea fi între voi două. Iartă-l, o, stăpână a noastră!

Ea răspunse:

— Fie! binevoiesc să-i iert viața, însă doresc să-i las o amintire de neșters a greșalei lui!

Și îi făcu semn lui Sauab să lase sabia și să ia vergile. Și harapul luă numaidecât o vargă, cumplit de mlădioasă, și începu să-mi care la lovituri în locurile cele mai simțitoare ale trupului meu. După care luă biciul și îmi trase cinci sute de plesnituri, alduite crunt pe părțile mele cele mai gingașe și pe coaste. Asta vă lămurește, domniile voastre, ce-i cu dungile pe care le-ați putut băga de seamă adineaori pe trupul meu.

După ce fusei pedepsit așa, soția mea porunci să fiu luat de acolo și aruncat în drum, ca o găleată cu lături.

Eu, atunci, mă adunai de pe jos cum putui și mă târâi până la casa mea, însingurat tot, și, cum ajunsei în odaia mea, pe care o părăsisem de-atâta vreme, căzui leșinat, cât eram de lung.

Când, după lung timp, îmi venii în simțiri din leșinul meu, trimesei după un vraci cu mână ușoară, priceput la îngrijirea vătămăturilor, care îmi unse binișor rănile și, cu ajutorul balsamurilor și al alifiilor, izbuti să mă tămăduiască. Ci tot șezui să zac neputincios, vreme de două luni; iar când ajunsei în stare să pot ieși, mă dusei mai întâi la hammam; și, după ce mă spălai, plecai la prăvălia mea. Acolo, vândui degrabă la mezat tot ce aveam mai de preț, dobândii tot ce putui dobândi și, cu suma adunată, cumpărai patru sute de mameluci tineri pe care îi îmbrăcai strălucit, și corabia pe care m-ați văzut în noaptea aceasta însoțit de ei. Dintre ei, l-am ales pe unul ce seamănă cu Giafar, ca să mi-l pun ca tovarăș de-a dreapta, și un altul ca să-i dau slujba de gealat, după pilda emirului dreptcredincioșilor. Și, gândind să uit de suferințele mele, mă îmbrăcai și eu în haine ca ale califului și luai obiceiul de a mă plimba în fiecare noapte pe fluviu, în corabia mea, înconjurat de lumini, și de cântece, și de zvon de lăute. Și-așa îmi petrec viața, de un an încoace, făcându-mi nălucirea nebună că sunt califul, încercând să-mi alung din minte amarul care a pus stăpânire pe mine din ziua când soția mea m-a osândit atâta de crunt, ca să-și mulțumească vrăjmășia pe care și Sett Zobeida și ea o nutresc una față de cealaltă! Și numai eu, neștiutor de nimica, am suferit urmările acestei vrajbe muierești. Or, aceasta-i jalnica mea poveste, o, stăpânii mei! Și nu mai am decât să vă mulțumesc că ați binevoit să veniți cu noi ca să ne petrecem noaptea aceasta prietenește.

Când califul Harun Al-Rașid auzi această istorisire, strigă:

— Laudă lui Allah, care a lăsat ca fiecare lucru să aibă o pricină!

Pe urmă se ridică și-i ceru tânărului îngăduința să plece laolaltă cu tovarășii săi. Tânărul le dete îngăduința; și Al-Rașid plecă de acolo și se întoarse la serai, chibzuind cum să îndrepte nedreptatea săvârșită de cele două femei față de acel tânăr. Iar Giafar, din parte-i, se amăra cumplit că sora lui fusese pricina unei întâmplări ca aceea, menită acum să fie cunoscută de întregul palat.

A doua zi, califul, împodobit cu toate însemnele puterii sale, stând între emirii și curtenii lui, spuse către Giafar:

— Să fie adus la mine tânărul care ne-a găzduire as'noapte!

Și Giafar ieși îndată, ca să se întoarcă fără de zăbavă cu tânărul ce sărută pământul dinaintea califului și, după salamalekul de cuviință, îi spuse o laudă în versuri. Al-Rașid, încântat, îl chemă lângă el, îl pofti să șadă și îi spuse:

— O, Mohammad-Ali, am trimis după tine ca să aud din gura ta istorisirea pe care ai povestit-o ieri celor trei neguțători. Căci este minunată și plină de învățăminte folositoare.

Tânărul, tulburat cu totul, spuse:

— N-aș putea grăi, o, emire al dreptcredincioșilor, înainte ca tu să-mi dai năframa ocrotirii.

califul îi aruncă numaidecât năframa, ca semn de ocrotire, și tânărul istorisi încă o dată povestea lui, fără a ocoli niciun amănunt. Când sfârși, Al-Rașid îi spuse:

— Și-acum, ți-ar plăcea s-o vezi pe soția ta întorcându-se la tine, în ciuda greșelilor ce le-a săvârșit împotriva ta?

El răspunse:
— Orice mi-ar veni din mâna califului ar fi binevenit; căci degetele stăpânului nostru sunt cheile binefacerii, iar faptele lui sunt salbe scumpe, bune de purtat ca podoabă la gât.
Atunci califul spuse către Giafar:
— Adu-o la mine, o, Giafar, pe sora ta, fiica emirului Yahia!
Și Giafar o aduse numaidecât pe soră-sa; iar califul o întrebă:
— Spune-mi, o, fiică a credinciosului nostru Yahia! îl cunoști pe acest tânăr?
Ea răspunse:
— O, emire al dreptcredincioșilor, de când au căpătat femeile învățul să cunoască bărbați?
Al-Rașid zâmbi și spuse:
— Ei bine! am să-ți spun numele lui. Se numește Mohammad-Ali, fiul răposatului staroste al giuvaergiilor. Tot ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, și acuma vreau să ți-l dau ca soț.
Ea răspunse:
— Darul stăpânului nostru este ca viața și ca ochii noștri.
califul porunci numaidecât să vină cadiul și martorii, și-i puse să scrie, cum cere legea, senetul de căsătorie ce-i lega de data aceasta pe cei doi tineri într-un chip neclătinat, spre fericirea lor, care fu desăvârșită. Și hotărî să-l oprească în preajma lui pe Mohammad-Ali, spre a și-l face sfetnic până la sfârșitul zilelor lui.
Și uite-așa știa Al-Rașid să-și facă plăcere împerechind ceea ce era desperecheat și făcându-i fericiți pe cei pe care soarta îi amăgise.

— Dar să nu socoți cumva, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, că povestea aceasta, pe care nu ți-am istorisit-o decât anume ca să aduc o schimbare față de snoavele cele scurte de mai înainte, s-ar putea asemui cât de cât cu minunata poveste a frumoasei Floare-de-Trandafir și a lui Desfătul-Lumii!

Iar Șeherezada îi spuse regelui Șahriar:

Povestea frumoasei Floare-de-trandafir

Se povestește că a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul anilor și al lumilor, un rege de neam foarte mare, plin de putere și de slavă. Și-avea un vizir pe nume Ibrahim, care avea o fată, minune de gingășie și de frumusețe, mai presus de orice ca strălucire și ca desăvârșire, și dăruită cu o minte fără de pereche și cu purtări neasemuit de alese. Pe deasupra, îi plăceau peste măsură petrecerile înveselitoare și vinul cel dătător de voioșie, nesfiindu-se să îndrăgească obrazele frumoase, stihurile în ceea ce au ele mai iscusit, și poveștile cele minunate. Și-atâtea gingașe plăceri închidea în sineși, încât atrăgea către ea iubirea sufletelor și a inimilor, așa cum de altminteri a și spus unul dintre poeții care au cântat-o:

M-a fermecat fermecătoarea fată
A turcilor și-arabilor ispită,
Cea care știe slova legii toată
Și-a scrierii sintaxă nesmintită.

Și-atunci când stăm de vorbă împreună
Despre acestea toate, uneori,
Iată ce-ncepe ea domol să-mi spună,
Răutăcioasa cu glas răpitor:

„Eu sunt agent pasiv, iar tu, isteț,
Vrei să mă pui la cazul indirect.
De ce? Mult mai cuminte-ar fi să-nveți
Cum să-ntrebuințezi în mod corect,

Întotdeauna la acuzativ,
Regimul tău, cum cere legea stării,
Căci rolul lui este a fi activ,
Dar nu-l întoarce spre semnul mirării.”

Eu îi răspund: „Nu doar regimul meu
Îți aparține, o, stăpâna mea,
Ci viața mea, și sufletu-mi, mereu!
Numai, te rog, nu te mai minuna.

De inversarea ce ți-am arătat
A rolurilor noastre, nendoios
Căci vremurile astăzi s-au schimbat
Și lucrurile s-au întors pe dos.

Iar dacă-n ciuda celor câte-ți spun,
Tu nu vrei totuși să acorzi crezare

Vorbelor mele, este oportun,
Spre-a-ți dovedi această inversare,

Să nu mai șovăiești, ci să privești
Regimul meu, să vezi fără tăgadă
Că nodu-acestor tâlcuri și nădejdi
Se află așezat exact la coadă!“

Or, fata aceasta era atât de fermecătoare, atât de dulce și de o frumusețe atât de strălucitoare, încât se numea Floare-de Trandafir.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru suta noapte

Ea urmă:

…se numea Floare-de-Trandafir.

Iar regelui îi plăcea tare mult s-o aibă pe lângă el la ospețe, atât de dăruită era ea cu minte iscusită și aleasă. Și regele avea obiceiul să dea, în fiecare an, serbări mari, și, cu acel prilej, să se bucure de venirea la palatul lui a celor mai de seamă oameni din împărăție, spre a se întrece cu ei în jocurile cu mingea și cu ghioaga, atât pe jos, cât și de-a călare.

Și venind ziua când oaspeții regelui se strânseră la asemenea jocuri, Floare-de-Trandafir se așeză la fereastra ei, ca să se bucure de întrecere. În curând, jocul începu să se însuflețească, și fiica vizirului, urmărind jocul și luând seama la jucători, zări printre ei un tânăr nespus de frumos, cu chip fermecător, cu dinți strălucitori, cu mijloc subțire și cu umeri largi. Și simți o asemenea plăcere văzându-l, că nu se mai putea sătura să-l tot privească, nici nu se mai putea împiedica să-i arunce ochiade galeșe. Și, până la urmă, o chemă pe doica ei și o întrebă:

— Cunoști tu cumva numele acelui tânăr fermecător, atât de mândru, ce se află colo, în mijlocul jucătorilor?

Doica îi răspunse:

— O, fata mea, sunt frumoși toți. Așa că nu văd despre care dintre ei vorbești.

Ea spuse:

— Atunci așteaptă. Am să ți-l arăt!

Și luă pe dată un măr și îl aruncă în tânărul acela, care se întoarse și ridică privirile către fereastră. Și-o văzu atunci pe Floare-de-Trandafir, zâmbitoare și frumoasă ca luna plină luminând peste neguri; și, deodată, mai nainte de-a avea măcar răgazul să-și întoarcă privirea, se simți peste măsură tulburat de iubire; și recită aceste versuri ale poetului:

Ce-mi străpunse, oare, inima deodată?
Ochii tăi, sau numai agera săgeată?

Ageră săgeată, cine te trimise?

Luptătorii aprigi sau, așa cum mi se

Pare, numai arcul cu strună măiastră
Dintr-un ochi ce-mi râde dulce la fereastră?

Floare-de-Trandafir o întrebă atunci pe doica ei:

— Și-acum, într-un sfârșit, poți tu să-mi spui numele tânărului?

Ea răspunse:

— Se numește Desfătul-Lumii.

Auzind aceste cuvinte, fiica vizirului clătină capul de plăcere și de tulburare, se tolăni pe divan, gemu din străfundul inimii și ticlui aceste stihuri:

N-are de ce să-i pară rău
Celui ce-a născocit numele tău,
Desfăt-al-Lumii, o, tu, care-anume
Cuprinzi tot ce e mai gingaș pe lume
Și tot ceea ce e mai strălucit!
O, lună plină-n ceas de răsărit!
O, chip ce luminează lumea toată
Cu strălucirea lui fără de pată,
Tu — dintre tot ce dă lumină vieții —
Ești singurul sultan al frumuseții!
Și am temeiuri pentru câte spun:
Nu este oare ca litera nun
Sprânceana ta, scrisă frumos?
Iar, ochiu-ți ca migdala, luminos,
Nu seamănă cu litera sad, *oare,*
Așa cum a fost scrisă cu mirare
De degetul îndrăgostit
Al celui care totu-a zămislit?
Iar mijlocul tău nu-i un ram subțire
Și mlădios cum altul nu-i în fire?
O, dacă nenfricata-ți vitejie
I-a întrecut pe toți cei mai viteji
Din câți în juru-ți freamătă-a urgie
Și se rotesc în luptă val-vârtej,
Ce să mai spun de-aleasa-ți semeție
Și de-ale frumuseții tale mreji?

Sfârșindu-și stihuirea, Floare-de-Trandafir luă o foaie de hârtie și scrise frumos versurile pe ea. Împături apoi hârtia și o puse într-o pungută de mătase brodată cu aur, pe care o ascunse sub perna de pe divan.

Or, bătrâna doică, băgând de seamă toate acestea, începu să-i povestească ba una, ba alta, până ce o adormi. Atunci, trase binișor foaia de hârtie de sub pernă și, încredințându-se astfel de dragostea Floarei-de-Trandafir, puse hârtia îndărăt la locul ei. Pe urmă, când fata se deșteptă, spuse:

— O, stăpâna mea, eu sunt cea mai bună și cea mai dulce sfătuitoare a ta! Țin, dar, să-ți spun cât de amarnică este patima dragostei și să-ți atrag luarea aminte că, atuncea când patima aceasta se strânge într-o inimă fără a se putea revărsa, de-ar fi inima aceea și din oțel făcută, tot o topește și prilejuiește multe boli și beteșuguri trupului. Dimpotrivă, dacă cel ce

suferă de răul dragostei mărturisește și altcuiva suferințele lui nu va avea să simtă decât ușurare!

Auzind cuvintele acestea ale doicii sale. Floare-de-Trandafir spuse:

— O, doică, au știi tu care-i leacul dragostei?

Ea răspunse:

— Știu. Este să te bucuri de cel care ți-e drag!

Fata întrebă:

— Și ce poți face ca să te bucuri de o astfel de plăcere?

Doica spuse:

— O, stăpâna mea, pentru aceasta, la început, nu ai decât de schimbat niște scrisori pline de cuvinte drăguțe, de salutări și de complimenturi; căci cel mai bun mijloc pe care îl au doi îndrăgostiți de a se întâlni acesta-i, și tot acesta-i și cel dintâi lucru de făcut pentru a trece piedicile și a ocoli încurcăturile. Dacă, dar…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute și una noapte

Ea urmă:

…Dacă, dar, o, stăpână a mea, ai vreun lucru ascuns în inimă, nu te sfii să mi-l încredințezi; căci, dacă ai vreo taină, eu am s-o păstrez neatinsă de nicio ureche străină și nimenea n-are să se priceapă să te slujească mai bine ca mine, cu ochii și cu capul, pentru a-ți îndeplini până și dorințele cele mai mărunte și a-ți duce tainic bilețelele!

Când Floare-de-Trandafir auzi cuvintele acestea ale doicii sale, își simți mințile răpite de bucurie; ci își stăpâni sufletul de la orice vorbă nechibzuită, de teamă să nu-și dea în vileag tulburarea ce-o frământa, zicându-și în sine: „Nimeni nu-mi știe încă taina; și-i mai bine pentru liniștea mea să nu i-o spun nici femeii acesteia, decât după ce îmi va da dovezi de netăgăduită credință“. Ci doica și adăugă:

— O, copila mea, as’noapte am văzut un om care mi s-a arătat în vis și mi-a spus: „Află că tânăra ta stăpână și Desfătul-Lumii sunt îndrăgostiți unul de altul, și că tu ai să înlesnești întâmplarea, însărcinându-te cu scrisorile lor și făcându-le tot felul de înlesniri, în mare taină, de vrei să te bucuri nesmintit de o mulțime de foloase!“ Or eu, o, stăpână a mea, nu-ți povestesc decât ce mi s-a arătat! Acum, hotărăște tu!

Floare-de-Trandafir răspunse:

— O, doică, te simți tu cu adevărat în stare să-mi păstrezi taina?

Ea spuse:

— Au cum de poți să te mai îndoiești fie și-o clipă, când eu sunt ca o mireasmă a miresmelor inimilor alese?

Fata atunci nu mai șovăi, îi arătă hârtia pe care scrisese versurile și i-o înmână, spunându-i:

— Grăbește-te și du-i-o Desfătului-Lumii, și adu-mi răspunsul lui!

Doica se ridică numaidecât și se duse la Desfătul-Lumii, îi sărută mai întâi mâna, pe urmă îl copleși cu cele mai dulci și mai măgulitoare laude.

După care îi înmână biletul.

Desfătul-Lumii desfăcu hârtia și o citi. Pe urmă, când înțelese bine tâlcul cuprinsului, scrise pe spatele foii versurile următoare:

Mi-e inima aprinsă de iubire
Și pătimașă bate-n pieptul meu.
Mi-ascund zadarnic apriga simțire
Ce-mi chinuiește sufletul mereu.

Când lacrimile-mi umplu ochii, grele,
Spun celor ce mă-ntreabă: „Sunt bolnav
De ochi“, pentru ca taina vieții mele
S-o-nchid în mine, ca pe-un vis suav.

Ieri încă, eram liber! Niciodată
În sufletul meu tânăr și senin
Iubirea n-apucase să răzbată.
Și-acum, deodată, mă trezesc în chin.

Vă povestesc, deci, dorul meu, și-mi tângui
Iubirea ce-a pornit în piept să-mi ardă,
Ca să vă fie milă cât de-adâncu-i
Amarul celui pedepsit de soartă.

Și scriu cu lacrimi și cu vis suspinul
Din sufletul meu, să vă dovedesc
Ce mare este, ce amarnic chinul
Iubirii dulci cu care vă iubesc.

Allah să lumineze totdeauna
Obrazul vostru, scris cu frumusețe,
În fața căruia se-nchină luna,
Și stelele robite-i dau binețe.

Nu-i frumusețe alta, ca a voastră,
Iar de la trupul vostru mlădios
Ia ramu-nvățătura lui măiastră
De a se legăna în vânt frumos.

Cutez, de nu vă e cu supărare,
Să vă rog să veniți la mine-ndată.
O, dacă ați veni, nu știu mai mare,
Mai fericită plată și răsplată.

Al vostru-i sufletu-mi de jerăgai.
În față-vă, închinându-vi-l, cad.
Venirea voastră mi s-ar părea rai,
Refuzul vostru mi s-ar părea iad!

După ce scrise acestea, împături foaia, o sărută și i-o dete doicii, spunându-i:

— Maică, mă bizui pe bunătatea ta, ca să înclini spre partea mea bunăvoința stăpânei tale! Ea răspunse:

— Ascult și mă supun!

Luă apoi biletul și se grăbi să se ducă la stăpână-sa să i-l dea.

Floare-de-Trandafir, luând biletul, îl duse la buze, pe urmă la frunte, îl desfăcu și îl citi. După ce îi înțelese bine tâlcul, scrise dedesubt versurile următoare:

O, tu, a cărui inimă iubește
A noastră frumusețe — încunună
Iubirea care sufletu-ți aprinde
Cu a răbdării ferecată strună!
Aceasta-i poale singura cărare
De-a ne vedea vreodată împreună.

Când am văzut că dulcea ta iubire,
Pe cât e de curată și fierbinte,
Pe-atât de mare e, ca și a noastră,
Și-aceeași suferință ne cuprinde,
Când am văzut că inima ta bate
Ca și a noastră, și că nu ne minte,

Și noi am tresărit, la fel ca tine,
De-a dorului neistovită vrajă
Și de a ne vedea cumva-mpreună.
Dar teama de cei ce ne stau de strajă
Ne-a-mpiedicat să ne-mplinim dorința
De a ne arunca-n vrăjita mreajă.

Să știi că noaptea, când asupra noastră
Coboară haina-i neagră și-nstelată,
În pieptul nostru se aprinde, parcă,
Atâta tremur, încât dintr-odată
Făptura noastră-ncepe-adânc să ardă
Și-i un pojar ființa noastră toată,
Cumplitul chin al dorului de tine
Ne-alungă somnul dimprejur departe,
Și peste trupul nostru își așterne
Velința care ca un foc ne arde.

Ci să nu uiți că-ntâia datorie
Și cea mai sfântă, a acelui care
Iubește, e ca pururi să păstreze
Iubirea ca pe-o taină foarte mare.
Ferește-te să tragi vreodată vălul
Ce-ascunde al iubirii noastre soare!

Ah, aș striga că-ntreaga mea făptură
Și că întreaga-mi inimă, nebuna,
E plină de-a iubirii strălucire,
Iubește un flăcău frumos ca luna!
O, pentru ce nu vrea el să rămână
În preajma noastră pentru totdeauna?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a patru sute doua noapte

Ea urmă:

După ce isprăvi de scris aceste versuri, împături hârtia și i-o dete doicii, care o luă și ieși din palat. Ci soarta vroi ca bătrâna să se întâlnească chiar cu cămărașul vizirului, tatăl Floarei-de-Trandafir, care o întrebă:

— Unde-ai plecat așa, la vremea asta?

La cuvintele acestea, doica fu cuprinsă de un tremur nestăpânit și răspunse:

— La hammam!

Și își văzu de drum mai departe, ci atâta de tulburată încât, fără ca să bage de seamă, scăpă pe jos biletul pe care îl dosise cam fiecum la brâu. Și-atâta cu ea!

Ci biletul, căzut pe jos lângă poarta palatului, fu găsit de un eunuc care-l duse numaidecât vizirului.

Or, vizirul tocmai ieșise din haremul său și venise în sala de primire ca să se întindă pe un divan. Și, pe când sta el așa, tolănit în tihnă, hadâmbul se apropie ținând în mână biletul cu pricina și îi spuse:

— Stăpâne, am găsit pe jos, în casă, biletul acesta, pe care m-am grăbit să-l ridic.

Vizirul i-l luă din mână, îl desfăcu și găsi scrise pe el versurile cu pricina. Le citi și, când le înțelese tâlcul, cercetă scriitura, care i se păru a fi fără de tăgadă cea a fiicei lui, Floare-de-Trandafir.

Văzând așa, se ridică și se duse la soția lui, mama tinerei fete, plângând cu atâta spor încât barba i se fleșcăi toată. Și soția îl întrebă:

— De ce plângi așa, o, stăpâne al meu?

El răspunse:

— Ține hârtia asta și vezi ce cuprinde!

Ea luă hârtia, o citi și văzu că era o scrisoare între fiica sa Floare-de-Trandafir și Desfătul-Lumii. Când văzu așa, lacrimile îi năpădiră în ochi. Ci își stăpâni sufletul, își curmă lacrimile și spuse vizirului:

— O, stăpâne al meu, lacrimile nu pot fi de niciun folos; singurul lucru bun ar fi să ne gândim cum să ne scăpăm cinstea și cum să ascundem rușinea fetei tale!

Și-l mângâie mai departe, ușurându-i amărăciunea. El îi răspunse:

— Tare mă tem din pricina patimii acesteia a fiicei mele! Au tu nu știi că sultanul nutrește o dragoste foarte mare față de Floare-de-Trandafir? Așa că teama mea în această încurcătură ține de două pricini: cea dintâi mă privește pe mine, căci este vorba de fata mea; cea de a doua, este în legătură cu sultanul, și-anume că Floare-de-Trandafir este îndrăgită de sultan, și s-ar putea ca de-aici să iasă niște urmări rele! Tu cum socoți?

Ea răspunse:

— Așteaptă oleacă, dându-mi răgaz să-mi fac Rugăciunea-de-luat-o-hotărâre!

Și-ndată se așeză să se roage, după datină și după *Sunna,* îndeplinind cuvioasele temenele cerute în asemenea împrejurare.

Când sfârși rugăciunea, îi spuse soțului ei:

— Află că, în mijlocul mării care se numește Bahr Al-Konuz, se află un munte numit muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul. Nimenea nu poate să ajungă la țărmul acela, decât cu anevoinți fără de seamăn. Te sfătuiesc, dar, să așezi acolo locuința fetei tale.

Vizirul, gând la gând cu soția lui, hotărî să pună să se zidească pe muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul, un palat la care nimenea să nu poată ajunge și unde s-o închidă pe Floare-de-Trandafir, ci îngrijindu-se s-o îndestuleze cu hrană cât să-i ajungă pentru un an, iar la începutul anului următor să-i trimită alta, dându-i și slugi care să-i ție de tovărășie și s-o slujească.

Odată luată această hotărâre, vizirul strânse meșteri tâmplari și zidari și-i trimise la acel munte, unde aceștia nu pregetară să zidească palatul ferecat, cum altul asemenea nu se mai văzuse pe lume vreodată.

Atunci vizirul puse să se pregătească hrana de drum, orândui caravana și, în toiul nopții, intră la fiica lui și îi porunci să se pregătească de plecare. La porunca aceasta, Floare-de-Trandafir simți durerile cele amarnice ale despărțirii și, când fu scoasă din palat și când băgă de seamă pregătirile de plecare, nu se mai putu opri să nu plângă cu lacrimi grele. Atunci, spre a-l vesti pe Desfătul-Lumii despre cele ce se petreceau în sufletul ei din pricina focului dragostei, atât de năpraznic încât făcea să i se înfioare carnea, să se topească pietrele cele mai tari și să curgă lacrimile, îi veni în gând să scrie pe poartă versurile următoare:

O, casă! dacă mâine dimineață
Iubitul meu va trece pe la tine,
Cu pas sfios, cum trec îndrăgostiții,
Să te sărute-așa cum se *cuvine,*

Tu dă-i din partea noastră-o sărutare
Ca o mireasmă fragedă și dulce,
Căci nu știm unde-amara noastră soartă
În noaptea asta are să ne culce.

Nu știm ursita noastră călătoare
Spre care zări durerea grea ne-o mână,
Căci iată cum plecăm în mare grabă
Cu hainele tristeților pe mână.

Doar pasărea cea nevăzută-a nopții
Se tânguie-n desișul ei, mâhnită,
Dând știre despre trista noastră soartă
Și despre calea ce ne-a fost menită.

Suspină-n graiul ei: „O, ce durere,
Ce crudă jale e când se desparte
Cel ce iubește de cel pentru care
Și inima și sufletul îi arde!“

Când ale despărțirii negre cupe
Ne-au fost aduse-acum întâia oară,
Și soarta le-a umplut să ni le deie
Eu am privit licoarea lor amară

Și am băut-o pân la fund pe toată,
Cu cea mai umilită resemnare.
Ci resemnarea, vai! văd, niciodată
Nu-mi va aduce pace și uitare!

După ce înșiră pe poartă aceste versuri…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treia noapte

Ea urmă:

…După ce înșiră pe poartă aceste versuri, luă loc în palanchinul său, și caravana porni la drum. Străbătură ogoare și pustietăți, câmpii și munți prăpăstioși, și ajunseră așa la marea Al-Konuz, unde ridicară pe mal corturile; întocmiră apoi o corabie mare, în care o duseră pe tânăra fată cu alaiul ei.

Or, cum vizirul detese porunci căpeteniilor caravanei să nu care cumva, după ce fata va fi închisă în palatul de pe vârful muntelui, să nu se întoarcă pe țărm și să nu sfarme corabia, ei se grăbiră să se dovedească ascultători și îndepliniră întru totul porunca ce le fusese dată, ca să se întoarcă apoi la vizir, plângând de toate astea. Și-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl privește pe Desfătul-Lumii, când se deșteptă, a doua zi, nu pregetă să-și facă rugăciunea de dimineață și să încalece pe cal ca să se ducă, așa cum avea obiceiul, în slujba la sultan. Și cum tocmai trecea prin fața porții vizirului, băgă de seamă versurile înscrise pe poartă, și era cât pe-aci, văzându-le, să-și piardă mințile; și focul se aprinse în lăuntrurile lui tulburate. Se întoarse atunci acasă, unde, pradă chinului, îngrijorării și zbuciumului, nu izbuti să stea o clipă locului. Pe urmă, întrucât se lăsa noaptea și se temea să nu-și dea în vileag starea față de slugile din casă, se grăbi să iasă, năuc și buimac, hoinărind pe drumuri aiurea.

Merse așa toată noaptea și o parte din dimineața zilei următoare, până ce arșița cumplită și setea chinuitoare îl siliră să se hodinească oleacă. Or, tocmai ajunsese pe malul unui izvor adumbrit de un copac, unde șezu și luă apă în căușul mâinilor ca să bea. Ci, ducând apa aceea la buze, văzu că nu are niciun gust; totodată, simți că obrazul îi era schimbat și tare îngălbenit; își văzu apoi picioarele umflate de umblet și de osteneală. Atunci începu să plângă amarnic și, cu lacrimile curgându-i pe obraji, își recită aceste versuri:

Îndrăgostitul se îmbată
De patima din pieptul lui,
Și dorul de iubită-l face
Mai beat cum altu-n lume nu-i.

Pornește-apoi să rătăcească,
Dus de-a iubirii nebunie,

Și nici odihnă nu mai află,
Nici gustul hranei nu-l mai știe.

Căci cum ar mai putea vreodată
De bucurii să aibă parte,
Când dat îi este să trăiască
De ceea ce-i e drag departe!
Ar fi minune fără seamăn
Să-și ducă viața mat departe!

Ca-n flăcări ard, de când iubirea
În mine își făcu sălaș.
Potop de lacrimi varsă ochii-mi,
Și-mi curg aprinse pe obraji.

Oh! când am să-mi mai văd iubita
Sau pe vreun om din neamul ei,
Să-mi potolesc măcar oleacă
Pojaru-n care rămăsei?

După ce sfârși de rostit aceste versuri, Desfătul-Lumii se puse pe un plâns de udă pământul sub el; pe urmă, se ridică și se îndepărtă din acele locuri. Pe când, deznădăjduit, rătăcea așa prin câmpii și pustiuri, văzu deodată dinaintea lui un leu cu coama înfricoșătoare, cu capul mare cât o boltă, cu gura mai largă ca o poartă și cu dinții cât niște colți de elefant. Văzându-l, nu se mai îndoi o clipă de pieirea lui, se întoarse cu fața către Mecca, rosti mărturisirea de credință și se pregăti de moarte. Deodată, își aduse aminte, chiar în clipa aceea, că citise cândva în cărțile vechi că leul este simțitor la dulceața cuvintelor, că găsește plăcere în laude și că în felul acesta se lasă lesne domolit. Începu, așadar, să-i spună:

— O, leu al pădurilor, o, leu al câmpiilor, o, leu curajos, o, căpetenie temută de viteji, o, sultan al animalelor, vezi înaintea strălucirii tale un biet îndrăgostit zdrobit de despărțire, cu capul tulburat, pe care dragostea l-a împresurat de pretutindeni. Ascultă cuvintele mele și fie-ți milă de tulburarea și de durerea mea!

Când leul auzi cuvintele acestea, se trase îndărăt câțiva pași, se așeză sprijinit în coadă, ridică ochii către Desfătul-Lumii și începu să bată din coadă și din labele de dinainte. Văzând aceste mișcări ale leului, Desfătul-Lumii recită următoarele versuri:

O, leule-al pustiei, ai să mă iei în gheare
Nainte de-a găsi-o pe-aceea pentru care
Cu inima pierdută pornii în lumea mare?

Nu-s un vânat de preț, o, nu! vezi bine
Cât sunt de slab! Iar carnea de pe mine
S-a mistuit de dor, sau numai chin e!

Ce vrei să faci cu-un mort ce giulgiul doar
Nu și l-a tras deasupra-i, și amar
Suspină ars de-al patimei pojar.

O, leu neînfricat în bătălie,

De-ai să mă rupi fâșie cu fâșie,
Pizmașii-mi doar avea-vor bucurie.

Eu nu-s decât un biet îndrăgostit,
De lacrimi și mâhnire copleșit,
Zdrobit de lipsa celei ce-a iubit!

Ci unde-i ea? O, triste gânduri grele
Din nopțile de jale ale mele!
Iată că azi nici măcar nu mai știu
De-s mort demult, sau încă mai sunt viu.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute patra noapte

Ea urmă:

După ce leul ascultă aceste versuri, se ridică și, cu ochii plini de lacrimi, se apropie cu multă duioșie de Desfătul-Lumii și începu să-i lingă picioarele și mâinile. După care îi făcu semn să-l urmeze și porni înaintea lui. Desfătul-Lumii se luă după leu și amândoi merseră așa o bucată de vreme. După ce trecură culmea unui munte și coborâră pe coasta cealaltă, văzură de-a lungul câmpiei urmele lăsate de caravană. Atunci Desfătul-Lumii începu să meargă pe aceste urme cu luare aminte, iar leul, văzându-l astfel pe calea cea bună, îl lăsă să-și urmeze singur căutările mai departe, iar el făcu cale întoarsă, ducându-se în drumul lui.

Iar Desfătul-Lumii merse mai departe, zi și noapte, pe urmele caravanei, și așa ajunse pe țărmul mării vuind din valurile-i zbuciumate, unde pașii se pierdeau la marginea apelor. Înțelese atunci că mult căutata caravană se suise pe corabie și își urmase drumul pe mare, și pierdu orice nădejde de a o mai găsi vreodată pe iubita lui. Atunci lăsă lacrimile-i să curgă și recită aceste versuri:

Atâta-i de departe
Iubita mea, acum,
Că-ntreaga mea răbdare
Se face fum și scrum.

Cum să mai merg de-acuma
Spre ea, în largul zării?
Cum să înfrunt, sărmanul,
Genunea oarbă-a mării?

Dar cum să stau, când totul
În mine-i foc ce arde,
Când somnul de pe gene-mi
Demult fugi departe?

De când ea a fost dusă,
Cu noaptea, dintre noi,
Mi-e inima în flăcări.
Ah, flăcări mari, vâlvoi!

O, fluvii mari! Seihune,
Geihune, Eufrate —
Curg lacrimile mele
Ca voi, nemăsurate!

Se varsă neoprite,
Ca un puhoi de ape,
Ca niște ploi cumplite,
Ca niște mari potoape.

Iar pleoapele-mi bătute
De câtă jale-mi plânge.
Sunt roșii, parcă ochii-mi
Plâng lacrimi doar de sânge.

Și sufletu-mi, de-atâta
Amarnică urgie.
De flăcări se aprinse,
Arzând ca o făclie.

Vin hoardele de patimi
Și de dorințe grele,
Lovesc ca-ntr-o cetate
Zidul inimii mele.

Iar oastea mea, sărmană
Și fără de putere
Înfrântă e, și geme,
Și fuge-acum, și piere.

Eu, fără preget, viața
I-am dăruit-o ei.
Ci darul mi-e zadarnic
Și fără de temei,

Allah, nu-mi da osândă
Că-am cutezat cândva
Să-nalț și eu privirea,
Îndrăgostit, spre ea,

Și mi-am lăsat să ardă,
Vai, inima, nebuna,
De-ntreaga-i frumusețe
Mai mândră decât luna.

Vai, m-a zdrobit! În pieptu-mi
O ploaie de săgeți
Mi s-au înfipt din arcul

Ochilor ei semeți.

M-a-nfrânt mlădia vrajă
A-ntregii sale firi,
Cum nu-i nici ramul verde
Al sălciei subțiri.

Cu inima răpusă
De doruri, o implor
Să-mi dea-n mâhnirea-mi crudă
Un pic de ajutor.

Ci ea, ispita dulce,
Ea e aceea care
Mă-mpinse-n clipa sfântă
La neagra mea pierzare.

Vai, numai ea, frumoasa,
Cu dulcea ei privire,
M-aduse dintr-odată
La clipa de pieire.

Când sfârși de rostit aceste stihuri, începu să plângă atâta, încât se prăbuși fără de simțire și rămase multă vreme în această stare. Ci, de cum se trezi din leșinul lui, întoarse capul și la dreapta și la stânga și, văzându-se într-o pustie goală, i se făcu o frică mare să n-ajungă pradă fiarelor, și porni să urce un munte înalt și, când ajunse în vârf, auzi venind dintr-o peșteră niște sunete de glas omenesc. Ascultă cu luare aminte acel glas și înțelese că era glasul unui schimnic ce părăsise lumea și se dăruise evlaviei. Se apropie de peșteră și bătu de trei ori la ușă, fără a căpăta niciun răspuns din partea schimnicului și fără a-l vedea ieșind. Atunci, suspină adânc și recită aceste versuri:

O, doruri ale mele,
Veți mai ajunge-odată
La țelul către care
Vă zbuciumați mereu?
O, suflete, uita-vei
Mâhnirile, necazul,
Vei mai uita amarul
Ce te apasă greu?

Năpastele-au dat buzna
Asupra-mi, cu duiumul,
Ca să-mi îmbătrânească
Al inimii avânt,
Și capul să-mi albească
Din prima tinerețe,
Și să mă lase singur
Și-n lacrimi pe pământ.

Nu am de nicăierea
Un ajutor, o milă,

Să-mi domolească dorul
De care mă topesc;
Niciun prieten, care
Să-mi spulbere povara
Ce sufletul mi-apasă,
În lume nu găsesc.

Vai, cine poate spune
Tot zbuciumul din mine,
Acuma, când ursita
S-a-ntors în contra mea?
O, milă pentru bietul
Îndrăgostit ce geme
Bând din potir tristețea
Însingurării, grea!

Cât foc e-n bietu-mi suflet
Mi-e inima, sărmana,
Topită de mâhnirea
Ce m-a împresurat.
Iar mintea, chinuită
De neagra despărțire,
Fără să mă mai știe,
S-a dus și m-a lăsat.

N-am cunoscut în viață
O zi mai blestemată
Ca ziua-aceea-n care,
Venind la casa ei,
Pe poarta îndrăgită
Citii întâia oară
Răvașul scris în versuri
De tristul ei condei.

Oh, mult am plâns, sărmanul!
Din lacrima-mi fierbinte
Făcui atunci pământul,
Însetoșat, să bea.
Dar taina am păstrat-o
Și nimeni n-a știut-o —
Streini ori dragi prieteni
Ce stau în preajma mea.

O, schivnice, tu, care
Ți-ai căutat refugiu
În peștera aceasta
În care te-ai închis,
Pentru ca niciodată
Să nu mai vezi amarul
Cu care soarta lumii
Din veac de veac s-a scris,

Poate și tu vreodată,

Cândva, demult, gustat-ai
Iubirea, ca și mine,
Și mintea ta, la fel,
Va fi zburat departe
De tine, rătăcită,
Vei fi umblat pământul
Mânat de-același țel!

Ci eu, cu toate câte
Am îndurat și-ndur,
Cu toate câte soarta
Mă biciuie la drum.
De-mi voi ajunge țelul
Îmi voi uita amarul,
Îmi voi uita obida
Și patima de-acum.

După ce sfârși de rostit aceste stihuri, văzu deodată ușa peșterii deschizându-se și auzi pe cineva grăind:
— Mila fie cu tine!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincea noapte

Ea urmă:

Atunci el intră pe ușă și îi ură bună pace schimnicului, care îi ură și el la fel și îl întrebă:
— Care-i numele tău?
El răspunse:
— Numele meu este Desfătul-Lumii!
Schimnicul îl întrebă:
— Care-i pricina venirii tale aici?
El îi istorisi atunci toată povestea lui, de la început până la sfârșit, precum și tot ce i se mai întâmplase. Iar schimnicul începu, să plângă și-i spuse:
— O, Desfătul-Lumii, iată-s douăzeci de ani de când sălășluiesc pe aceste locuri, și n-am văzut pe nimenea, niciodată, afară doar de ieri. Am auzit, în adevăr, niște plânsete și o zarvă, și, uitându-mă dincotro veneau acele glasuri, am văzut o mulțime de oameni și niște corturi ridicate pe țărm. Pe urmă, i-am văzut pe oamenii aceia întocmind o corabie pe care s-au suit și au pierit spre largul mării. Nu peste multă vreme s-au întors, dar erau mai puțini decât la plecare, au făcut țăndări corabia și s-au dus în calea lor pe unde veniseră. Și chibzuiesc că cei ce s-au dus și nu s-au mai întors aceia-s de bună seamă cei pe care-i cauți tu, o, Desfătul-Lumii! Pricep, dară, amarul chinului tău și te iert! Ci să știi că niciun îndrăgostit nu poate fi neîncercat de chinurile iubirii!
Și schimnicul recită aceste versuri:

Desfăt-al-Lumii, tu mă crezi, pesemne,
Un suflet fără patimi și dureri,
Și nu știi ce frământ și ce obidă
Îmi chinine sihastrele tăceri.

Am cunoscut și eu adânc iubirea,
Am cunoscut cumplita ei urgie,
I-am cunoscut durerea vrăjitoare
Din cea mai fragedă copilărie.

Gustatu-i-am îndeajuns mireasma
Și mi-am făcut din asta faimă mare.
De-ai s-o întrebi, are să-ți povestească,
Întreaga noastră lungă-mbrățișare.

Și eu golit-am cupele iubirii,
M-am îmbătat cu-amara băutură;
Și trupul meu a ars în suferința-i,
De-i umbră-acum întreaga mea făptură.

Puternic eram eu odinioară;
Acum virtutea-mi toată-i fum și vânt.
Și armia puterii mele-ntreagă
Sub spadele privirii ei s-a frânt.

Ci nu se poate-ajunge la iubire
Fără să-nduri al soartei chin pribeag,
Contrariile doar, pe-această lume,
Din vremi bătrâne știm că se atrag.

Iar dragostea a hotărât de-a pururi
Că, pentru cei ce sunt cu-adevărat
Îndrăgostiți, uitarea-i blasfemie
Și e ca un eres de neiertat.

Și când schimnicul sfârși de rostit versurile, se apropie de Desfătul-Lumii și îl strânse în brațe; și amândoi atâta plânseră laolaltă, că răsunau munții de vaietele lor, și până ce amândoi căzură leșinați.

Când își veniră iar în simțiri, își jurară unul altuia să se socotească de-aci nainte ca frați întru Allah (preamărit fie el!); iar schimnicul îi spuse lui Desfătul-Lumii:

— Eu am să mă rog în noaptea aceasta și am să cer sfatul lui Allah despre ce ai tu de făcut.

Desfătul-Lumii răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și-atâta despre ei!

Cât despre Floare-de-Trandafir, iată:

Când slugile care o însoțeau o duseră pe Muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul, și când intră în palatul acela pregătit pentru ea, îl cercetă cu luare aminte și văzu ce frumos era orânduit; pe urmă, începu să plângă și strigă:

— O, palatule! pe Allah! ești minunat, ci dintre zidurile tale lipsește cel

ce mi-e drag!

Pe urmă, băgând de seamă că insula era plină de păsări, porunci însoțitorilor ei să întindă lațuri ca să le prindă și, pe măsură ce le prind, să le pună în colivii și să le așeze apoi în palat. Și porunca ei fu îndeplinită pe dată. Atunci, Floare-de-Trandafir își sprijini coatele pe fereastră și își lăsă gândurile să zboare pe calea amintirilor. Și se treziră iarăși în sufletul ei arșițele trecute, dorințele fierbinți și visele, și o făcură să verse lacrimile părerilor de rău, în vreme ce i se întorceau în minte versurile acestea pe care le recită:

Către cine îndrepta-voi
Tânguirea mea și dorul
Care inima-mi cuprins-au
După cel ce mi-este drag?
Către cine îndrepta-voi
Chinul care-n pieptu-mi arde
De când fără el pe lume
Plânge sufletu-mi pribeag?

Să mi-ascund adânc mâhnirea,
Căci străjerii-s fără milă!...
Trupu-mi s-a sfârșit de jale
Ca o așchie uscată,
Iar de greul pătimirii
Carnea-mi arsă se topește,
În suspine lungi și-n lacrimi
Necurmate preschimbată.

Unde-s ochii lui, iubiții,
Ca să vadă în ce stare
Rătăcită mă aduse
Dorul după cel ce nu-i?
Ah, au întrecut măsura
Când m-au surghiunit departe,
Unde nu mai pot ajunge
Niciodată pașii lui.

Du-i sărutările mele,
O, tu soare, -n zori, și seara!
Du-le celui drag, a cărui
Frumusețe de nespus
Face să se rușineze
Luna plină! Și mlădiu-i,
Ah, mlădiu îi este trupul,
Decât ramul mai presus!

Dacă trandafirii roșii-ar
Vrea să fie ca obrazu-i,
Trandafirilor le-aș spune;
„În zadar vă e necaz!
N-o să fiți ca el vreodată,
Doar de fi-ve-ți și voi cumva
Numai trandafirii-i, poate,

De pe celălalt obraz!“

Cu licoarea gurii-i dulce
Ar putea să răcorească
Până și pojarul celui
Mai amarnic foc aprins.
Cum să-l uit, când el mi-e viața,
Sufletul, durerea, chinul,
Doctoria? Cum putea-voi
Să-l mai uit cu dinadins?

Dar când se apropie noaptea cu negurile ei, Floare-de-Trandafir simți sporind tăria dorurilor sale…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute șasea noapte

Ea urmă:

…simți sporind tăria dorurilor și ațâțându-se iarăși amintirea dogoritoare a patimilor ei. Atunci recită versurile acestea:

Iată noaptea ce-mi aduce
Pe-ale negurilor unde
Patima de-amaruri grele
Care sufletu-mi pătrunde.
Dorul ca pojaru-n mine
Fiecărui gând răspunde.

Jalea despărțirii-mi umple
Inima! Și numai chin e
Gândul! Visul mă ucide!
Doru-i viscol și suspine!
Lacrimile-mi dau pe față
Taina care-o port în mine.

Doborâtă de iubire,
Numai sunt demult în stare
Suferinței ce mă frânge
Să-i mai aflu dezlegare.
Nu mai știu să scap din lanțul
Suferințelor amare.

Iadul care-l port în mine
Tot mai nendurat se face
Tot mai crâncen mă lovește
Soarta cu-ale ei gârbace,
Și-n văpaia fără cumpăt

Rana inimii se coace!

Eu, în ziua despărțirii,
La întunecatul ceas.
N-am putut în graba trista
Să-mi iau măcar bun-rămas
De la cel iubit. O, câtă
Jale-a trebuit să-i las!

Trecătorule pe cale,
Spune-i celui drag, sa știe,
Cîte chinuri, câtă jale
Mi-au fost hărăzite mic.
Nu-i kalam să fie-n stare
Toate câte-ndur să scrie.

Pe Allah! Jur: voi rămâne
Credincioasă și cuminte
Celui ce mi-e drag, pe care-l
Port în inimă și-n minte!
Iar în pravila iubirii
Jurămintele sunt sfinte!

O, tu, noapte-ntunecată!
Du-i sărutul meu de jele.
Și să-i spui că-mi știi, o, noapte,
Toate chinurile grele,
Că ești martora de taină
A ne somnurilor mele!

Uite-așa se tânguia Floare-de-Trandafir.

Cât despre Desfătul-Lumii, iacătă: schimnicul îi spuse:

— Coboară în vale și adu-mi o grămadă cât poți de mare de vițe de palmier.

Desfătul-Lumii coborî în vale și se întoarse pe urmă cu vițele cerute; și schimnicul le luă și întocmi din ele un fel de coș, asemenea cu coșurile în care se cară paiele; pe urmă, îi spuse lui Desfătul-Lumii:

— Află că în adâncul văii crește un soi de dovleac care, odată copt, se usucă și se desprinde de pe vrejul lui. Coboară de strânge o grămadă de dovleci de-aceștia uscați, leagă-i de coșul acesta, și aruncă totul pe mare. Tu nu pregeta cumva să te sui deasupra, și-atunci lasă valurile să te ducă spre largul mării și să te ajute să răzbați la ținta dorurilor tale. Și să nu care cumva să uiți că fără a înfrunta primejdiile nu răzbați niciodată la ținta pe care ți-ai pus-o!

Desfătul-Lumii răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și, după ce schimnicul îi ură noroc, își luă rămas bun de la el și coborî în vale, unde nu pregetă să facă așa cum fusese sfătuit.

Când ajunse, dus pe coșul cu dovleci uscați, în mijlocul mării, un vânt se stârni spornic și îl împinse degrabă, făcându-l să piară din ochii schimnicului. Și merse legănat așa de ape, când ridicat pe culmea valurilor, când cufundat în hăul lor holbat, jucărie a frământului mării, vreme de trei zile și trei nopți, până ce fu aruncat de soartă la poalele

Muntelui Mumei-care-și-a-pierdut-copilul. Ajunse pe țărm, în starea unui pui luat de vârtej, chinuit de foame și de sete; ci găsi repede, nu departe de acolo, niște izvoare cu apă limpede, sub ciripit de păsări și printre pomi plini de ciorchini de roadă; și așa putu să-și potolească foamea, mâncând acele poame, și să-și stingă setea, bând acea apă curată. După care, se îndreptă către lăuntrul insulei și zări de departe ceva alb, de care se apropie; și văzu că era un palat măreț, cu ziduri înalte, și se îndreptă către poarta pe care o găsi închisă. Atunci se așeză acolo și nu se mai clinti vreme de trei zile, când văzu, într-un sfârșit, poarta deschizându-se și ieșind un hadâmb care îl întrebă:

— De unde vii? Și cum ai făcut de-ai ajuns aici?

El răspunse:

— Vin de la Ispahan. Călătoream pe mare cu mărfurile mele, când corabia pe care mă aflam s-a rupt și valurile m-au aruncat pe insula aceasta!

La cuvintele acestea, sclavul începu să plângă, pe urmă se aruncă de gâtul lui Desfătul-Lumii și îi spuse:

— Allah păstreze-ți zilele, o, chip drag! Ispahanul este țara mea de baștină și acolo trăia și fiica moșului meu, cea pe care am îndrăgit-o din copilăria mea dintâi și de care eram peste măsură de legat. Ci, într-o zi, a năvălit peste noi un trib mai tare decât al nostru, care a luat robi o mare parte dintre ai noștri; și-am fost și eu luat ca pradă de război. Cum pe-atuncea eram încă un copil, mi-au tăiat oușoarele, ca să-mi sporească prețul, și m-au vândut ca eunuc. Și iată, asta-i starea în care mă vezi tu acuma!

Pe urmă, eunucul, după ce îi mai ură o dată bun venit lui Desfătul-Lumii, îl pofti în curtea cea mare a palatului.

Și Desfătul-Lumii văzu atunci un havuz minunat, împrejmuit de pomi cu crengi dese, printre care păsări închise în colivii de argint, cu ușițe de aur, ciripeau plăcut, binecuvântându-l pe Atoatefăcătorul. Se apropie de cea dintâi colivie, o cercetă cu luare aminte și văzu că în ea se afla o turturea, care îndată scoase un gungurit ce vroia să spună: „O, preabunule!“ Și Desfătul-Lumii, auzind acel gungurit, se prăbuși la pământ; pe urmă, venindu-și în fire…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a -patru sute șaptea noapte

Ea urmă:

…venindu-și în fire, scoase niște suspine din adânc și recită aceste versuri:

Turturică tristă, și tu plângi ca mine?
Și tu gânguri, oare, grelele suspine

Și-nălțându-ți ruga blândă spre Allah,

Ca și mine-ți tângui dorul: „Vai și ah?”

Cine-ar ști să spună dacă-n linu-ți cânt
Râde voioșia sau doar geme-un gând?

Poale plângi de dorul celui ce s-a dus
Și de multa jale care te-a răpus?

De-i așa, suspină-ți plânsul mai departe
Și iubirea care inima ți-o arde.

Eu mă rog de bunul lumilor părinte
S-o păstreze-n viață pe cea mai cuminte,

Pe cea mai frumoasă, cea pe care eu
Pururi voi iubi-o, suferind mereu.

Și mă leg că-n suflet ea o să-mi rămână
Chiar și-atunci când trupu-mi s-o schimba-n țărână.

După ce rosti aceste versuri, începu să plângă până ce căzu leșinat. Iar când își veni în simțiri, se duse la cea de a doua colivie, în care era un porumbel care, văzându-l, începu să cânte, spunând: „O, veșnicule! te preamăresc!“ Atunci Desfătul-Lumii suspină lung și recită aceste versuri:

O, porumbel care suspini mereu:
„Allah, te preamăresc și-n chinul greu!“
Și eu la mila Celui-fără-moarte.
Nădăjduiesc să-mi facă-odată parte
Cu cea care mi-e scumpă să m-adun
Pe-acest meleag al tristului surghiun.

De câte ori, din neguri de abis.
Nu mi s-a arătat ea ca-ntr-un vis.
Cu buzele-i de miere-nmiresmată…
Și m-a lăsat cu mintea tulburată!

Și-n timp ce-n flăcări sufletul meu arde,
Și-n scrum se schimbă visele-mi deșarte,
Cu lacrimi ca de sânge plâng amar
Și-mi spăl obrajii-n lacrimi, și strig iar:

„Nicio făptură, știu, nu se călește
Decât prin câte-ndură vitejește!”

Așa și eu mi-ntâmpin soarta dată:
Cu suflet dârz și inimă bărbată!

Iar dacă va vroi Allah cândva
Să mă-mpreune cu stăpâna mea,
Făgăduiesc să dărui tot ce am,
Să dau averea-mi toată de haram,
Spre-ai ospeți pe cei din tribul sfânt,

Îndrăgostiți ca mine pe pământ.

Și slobozi-voi păsările toate
Câte-s prin colivii întemnițate,
Și-apoi, în clipa-aceea fericită,
Să-mi zvârl a jalei haină ponosită!

Când sfârși de spus aceste versuri, se apropie de cea de a treia colivie și văzu că în ea se afla o privighetoare care, îndată ce-l zări, începu să cânte. Auzind-o, Desfătul-Lumii recită aceste versuri:

Privighetoare dulce,
O, glasul tău ceresc
Cam seamănă cu glasul
Celor ce se iubesc!

Aveți milă de bieții
Îndrăgostiți! Ce vise.
În nopțile lor triste,
Cu chin și-alean sunt scrise!

Atâta-s de cumplite
Mâhnirile lor toate,
Încât pare că, uite,
De jalea peste poate,
Nu mai cunosc, sărmanii,
Și nu mai au, în viață,
Decât nopți fără tihnă
Și fără dimineață!

Eu, de când am văzut-o
Pe cea care mi-e dragă,
Ca-n lanțuri mi se pare
Viața mea întreagă;

Și-astfel, în lanțuri grele,
Îmi pare cum că zale
De lanțuri nesfârșite
Din ochii-mi curg cu jale.

Și strig: „Din ochii-mi, iată
Cum zale grele curg,
Și cum de-atâtea lanțuri
Legat cumplit mă-ncurc!”

Și-aceste lanțuri, toate,
Sunt dragostea din mine.
Și-a despărțirii jale
În lanțul ei mă ține.

Comorile-ndurării
Din pieptu-mi s-au sfârșit;
Puterea mea întreagă

De mult s-a istovit.

Ah, dacă ar fi dreaptă
Amara-mi soartă rea,
M-ar aduna odată
Lângă iubita mea!

Allah, învăluiește în vălurile-ți sfinte
Schiloada mea făptură,
Să pot, când dinainte
I-oi sta iubitei mele,
Să-mi dezvelesc făptura,
Să vadă și iubita
Cum chinul și arsura
Mi-au supt puterea toată,
Și cumu-s, de mâhnire,
De dor, de așteptare,
De lunga despărțire!

Sfârșind de spus aceste versuri, se duse la cea de a patra colivie, și văzu în ea un biulbiuli, care numaidecât începu să moduleze câteva triluri plângătoare. Iar Desfătul-Lumii, la cântecul acesta, suspină adânc și recită aceste versuri:

Biulbiuliu-n zori de ziuă
Inimii îndrăgostite
Farmecul iubirii-i cântă-n
Trilurile lui vrăjite.

O, Desfăt-al-Lumii, jalnic
Sună trista-ți tânguire,
Și ființa ta întreagă
E topită de iubire.

Păsările-nduioșate
Îți repetă neagra tângă,
Că de jalea ta amara
S-ar topi și fier și stâncă.

Vite cum plutește lină
Alba dimineții boare,
Peste raiuri de câmpie,
Prin chilimuri largi de floare.

O, voi cântece de păsări
În senina dimineață!
O, tu, boare-nmiresmată,
Scrisă cu lumini pe față!

O, aleanuri dulci și vise,
Ce vă deșteptați în mine,
Amintindu-mi de iubita
Ce s-a dus și nu mai vine!

Ploi de lacrime, șuvoaie,
Curg atunci din ochii mei,
Și-un pojar s-aprinde-n suflet,
Întețit de dorul ei.

Ci va face, pân'la urmă,
Bunul cerului părinte,
Să-și găsească-ndrăgostlitul
Fericirea dinainte!

Căci nu celui ce iubește
I se și cuvine, oare,
Mai presus de-orice pe lume,
Mângâiere și-ndurare?

Fiți încredințați că astfel
Mi se va-ntâmpla și mie!
Și-i menit: îndrăgostiții
Să ghicească ce-o să fie!

Pe urmă, sfârșind de recitat aceste versuri, Desfătul-Lumii mai merse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute opta noapte

Ea urmă:

…Desfătul-Lumii mai merse oleacă și văzu o colivie minunată, mult mai frumoasă decât toate celelalte la un loc. În colivia aceea era închis un porumbel sălbatic, care avea la gât o salbă de mărgăritare minunate. Și Desfătul-Lumii, văzându-l pe acel porumbel, vestit pentru cântecul lui tânguios și dulce, întemnițat acuma în colivia aceea în care sta cu o înfățișare nespus de tristă și de îngândurată, începu să suspine și recită aceste versuri:

Porumbel de codru,
Frate cu cei care
Se iubesc — primește
Trista mea-nchinare!

O gazelă blândă
Mi-e și mie dragă,
Care cu-o privire
Dulce, ca-ntr-o șagă,
Inima-mi străpunse,
Ca un junghi de fier,

De-am rămas să sânger
Pe pământ, stingher.

Dragostea îmi arde
Inimă și gând;
Trupu-mi ca de boală
Zace suspinând.

Și de-amar de vreme.
De când plâng pustiu.
Nu mai știu ce-i somnul,
Masa n-o mai știu.

Liniștea din suflet
Mi-a fugit departe
Numai de durere
Am pe lume parte.

Cum putea-voi, oare,
Fără ea, de-acum,
Bucuria vieții
S-o mai aflu, cum?

Numai ea-i nădejdea
Sufletului meu,
Inima mea, dorul,
Visele-mi, mereu!

Când porumbelul auzi aceste versuri spuse de Desfătul-Lumii, se deșteptă din tristețea lui și începu să îngurluie și să suspine atât de jalnic și de duios, încât părea că se folosește de grai omenesc și, pe limba lui, parcă spunea asemenea versuri:

O, tinere îndrăgostit, tu vii
Să-mi amintești pierduta tinerețe,
Când cea dintâi pe care o iubii,
Cea numai gingășie și blândețe,
Cea care din atâtea bucurii
Nu-mi mai lăsă decât o grea tristețe,
Mă înrobea cu ochii ei nurlii
Și cu desăvârșita-i frumusețe.

Iar glasul ei, prin ramuri verzi de crâng,
Suna unduitor peste coline,
Și-n cântecu-i părea că se răsfrâng
Gurluituri de flaute blajine.
Ci într-o zi pe-al dealului oblânc,
O prinse-un vânător. Printre suspine,
Striga iubita: „După tine plâng,
O fericire! mă despart de tine!”

Nădăjduiam că asprul vânător,
De-atât amar de lacrimi obidite,

Se va-ndura să-i dea iar drumu-n zbor.
Ci nu așa făcu el, pasămite!
Iar jalea mea și crâncenul meu dor,
În mine ard și azi neostoite,
Și fără ea pe lume simt că mor,
Răpus de-atâtea chinuri pătimite.

Ah! apere-i Allah pe toți acei
Ce suferă ca mine din iubire!
Și poate că vreunul dintre ei,
Văzând nealinata mea mâhnire
Și-amarul scris cu foc în ochii mei,
Se va-ndura să-mi deie slobozire
Din colivia-n care zac sub chei,
Să-mi caut iar pierduta fericire!

Atunci, Desfătul-Lumii se întoarse către prietenul său, eunucul din Ispahan, și îl întrebă:

— Ce palat este acesta? Cine locuiește în el? Și cine l-a zidit?

Eunucul răspunse:

— Vizirul regelui Cutare l-a zidit, pentru fiica lui, ca s-o scape de întâmplările vremilor și de năpraznele soartei! Și-a surghiunit-o aici, cu slugile și cu alaiul ei. Așa că aici nu se deschid porțile decât o dată la un an, în ziua când ni se trimite hrana!

La cuvintele acestea, Desfătul-Lumii gândi în sufletul lui: „Mi-am ajuns ținta! Ci mi-i tare greu să aștept atâta vreme s-o văd!“ Și-atâta despre el.

Cât despre Floare-de-Trandafir, iacătă:

De când intrase în acel palat, nu mai putuse gusta plăcerea de-a mânca sau de-a bea, nici pe aceea de-a se hodini ori de-a dormi; dimpotrivă! Simțea sporind în sufletul ei chinurile dorurilor pătimașe; și își trecea vremea străbătând întregul palat, în căutarea vreunei ieșiri. Ci degeaba. Și-ntr-o zi, nemaiputând, izbucni în suspine și recită aceste versuri:

Ca să mă pedepsească-anume
M-au dus departe de cel drag,
Și-n temniță fără de nume
M-au surghiunit, aici, să zac.
De focul patimii amare
Sărmană inima mea arde,
Căci m-au gonit fără cruțare
De ochii îndrăgiți departe.
M-au ferecat în turnuri nalte,
Zidite-ntre prăpăstii crunte,
De peste tot împresurate
Cu hăul apelor cărunte.
Oare-au vroit astfel călăii
Să mă îmbete cu uitarea?
Ci dragostea-mi nu știu ei, răii,
Că a sporit cu depărtarea!
Și cum să uit — când tot ce-n mine
S-a zămislit dintr-o privire
Spre chipul de lumini senine,
M-a înrobit cu-a lui iubire?
În chinuri trec zilele mele,

Și-mi trec și nopțile pe rând,
În focul gândurilor grele.
Tot suspinând, tot așteptând.
Ci și așa, fără iubirea
Celui ce nu e lângă mine,
Tot îmi rămâne amintirea
Singurătatea să-mi aline.

Sfârșind de spus aceste versuri, Floare-de-Trandafir se sui pe terasa palatului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute noua noapte

Ea urmă:

…se sui pe terasa palatului și, cu ajutorul unor pânzeturi tari de Baalbek, pe care le legă strașnic între ele, își dete drumul binișor în jos, de pe vârful zidurilor, până la pământ. Și, îmbrăcată așa cum se afla, în cele mai frumoase haine ale ei, și cu gâtul împodobit de un gherdan de nestemate, străbătu câmpiile pustii dimprejurul palatului și ajunse la țărmul mării.

Acolo, zări un pescar, plecat la pescuit cu luntrea lui, și pe care vântul din larg îl aruncase pe coasta aceea. Pescarul, o zări și el pe Floare-de-Trandafir și, socotind c-o fi întruparea vreunui efrit, i se făcu o frică mare și începu să vâslească, spre a se îndepărta de acolo cât mai grabnic. Atunci, Floare-de-Trandafir îl strigă de mai multe ori și, tot făcându-i o sumedenie de semne, îi recită versurile acestea:

Pescarule, alungă-ți spaima,
Privește-mă și vezi că sunt
O biată ființă omenească
Rătăcitoare pe pământ.

Răspunde rugăminții mele!
Nu-ți cer decât s-asculți și tu
Povestea-mi tristă cum nu-i alta,
A soartei care mă bătu.

De mine fie-ți milă, biata,
Și-Allah cel pururi fără moarte
Te va feri de focul crâncen
În care inima mea arde,

Atunci când o să ți se-ntâmple
Și ție, poate, într-o zi,
S-arunci privirea spre-un prieten

Ce fără milă îți va fi.

Îndrăgostită sunt de-un tânăr
Cu chip atât de luminos,
Încât și soarele și luna
Pălesc naintea lui, sfios.

Până și gingașa gazelă,
Privind la cel care-l pierdui,
Striga cuprinsă ca de-o vrajă:
„Sunt sclava frumuseții lui!“

Pe fruntea-i dragă, frumusețea
Cu slove de neșters a scris
Aceste stihuri minunate
Și pline de un tâlc precis:

„Oricine îl privește-n viață
Ca pe-o făclie a iubirii,
Acela nendoios pășește
Pe calea dreaptă-a mântuirii;

Dar cel ce se îndepărtează
De chipul lui străluminat,
Acela, bietul, săvârșește
O grea greșeală, și-un păcat!“

Pescarule, de-mi dai un sprijin
Și mă ajuți să-l regăsesc,
Ah, cât voi fi de fericită
Și cum am să te răsplătesc!

Ți-aș da grămezi de nestemate,
Și scumpe giuvaeruri rare,
Sodom de lucruri prețioase,
Și proaspete mărgăritare.

De-ar vrea Allah să-mi văd iubitul,
Să-mi împlinesc amarul dor!…
Ah, inima mi se topește,
Și-n lunga așteptare mor.

Când pescarul auzi aceste versuri, plânse, gemu și se tângui, amintindu-și și el de zilele tinereții sale, când era topit de dragoste, chinuit de așteptări, bătut de vise și de doruri, ars de flăcările patimilor iubirii. Și începu să recite aceste versuri:

E vădită, nendoielnic,
Crunta patimii ardoare:
Trup uscat, potop de lacrimi,
Ochi topiți de veghi amare,
Inimă scăpărătoare
Precum piatra de amnare.

A iubirii grea năpastă
Dată-i fiecărei vieți!
Și eu o cunosc din anii
Primei mele tinereți,
Și-am gustat și eu odată
Mincinoasele-i dulceți.

De aceea-s gata,„uite,
Să purced neabătut
Și s-ajut la regăsirea
Celui drag ce s-a pierdut,
Chiar de-ar fi să-mi pierd și viața
Căutând ce n-am avut.

Ci nădejde trag să capăt
La sfârșit o bună plată,
Căci, se știe: -ndrăgostiții
N-au nărav, în lumea toată,
Să precupețească prețul
Dragostei lor, niciodată.

De-ndată ce pescarul sfârși de rostit aceste versuri, se apropie de țărm cu luntrea lui și îi spuse fetei:

— Suie în luntre, căci sunt gata, uite, să te duc oriunde ai vrea!

Atunci Floare-de-Trandafir se sui în luntre și pescarul se îndepărtă de țărm cu bătăi spornice de vâslă.

Când se aflară la oarecare depărtare, se stârni un vânt ce împinse luntrea din spate atât de repede încât în curând pierdură din vedere pământul, iar pescarul nu mai știu unde se află. Ci peste trei zile furtuna se potoli, vântul conteni și, cu îngăduința lui Allah (preamărit fie el!), luntrea ajunse la un oraș așezat pe țărmul mării.

Or, tocmai în clipa când luntrea pescarului trăgea la țărm, regele orașului, care se numea regele Derbas, sta așezat cu fiul său în palat, la o fereastră ce dădea către mare; și văzu luntrea pescarului trăgând la țărm, și o zări și pe fata aceea frumoasă ca luna plină în înaltul cerului senin, purtând la urechi cercei de rubin strălucitori și la gât o salbă de nestemate minunată. Atunci el înțelese că trebuie să fie o fată de rege ori de împărat și, urmat de fiul lui, coborî din palat și se îndreptă către țărm, ieșind pe poarta ce dădea spre mare.

În clipa aceea, luntrea fusese legată la mal, iar tânăra dormea liniștit.

Atunci regele se apropie de ea și o privi îndelung. Iar ea, de-ndată ce deschise ochii, începu să plângă. Și regele o întrebă:

— De unde vii? A cui fiică ești? Și care-i pricina venirii tale aici?

Ea răspunse:

— Sunt fiica lui lbrahim, vizirul regelui Șamikh. Iar pricina venirii mele aici este un lucru fără seamăn și o întâmplare tare ciudată!

Pe urmă, îi istorisi regelui toată povestea ei, de la început până la sfârșit, fără a-i ascunde nimic. După care, scoțând suspine adânci, vărsă lacrimi amare și recită aceste versuri:

De cât puhoi de lacrimi plâns-am,
Îmi curge sânge de sub pleoape.

Amare chinuri sunt izvorul
Acestor crâncene potoape!

Pricina suferinții crunte
Și-a lacrimilor ca de fiere
E o ființă fără seamăn
Pe care inima-mi o cere,

Cu care încă niciodată
Eu n-am putut să-mi stâmpăr dorul,
Nici setea care arde-n mine,
Nici visurile, nici fiorul!

Și-atât de luminos i-e chipul,
Și-atât e-n totul de frumos,
Că-n fața frumuseții sale
Și turci și-arabi sunt mai prejos.

Văzându-l, soarele și luna
Cu dragoste i se închină,
De harurile lui robite,
De orbitoarea lui lumină.

Din vrăjitoarea lui privire,
Sub arcul ochilor semeți,
Nu-i inimă să n-o străpungă
Ucigătoarele-i săgeți.

O, tu, acela către care
Mă plâng acum ca la o stea
Și-ți povestesc de câte sufăr,
Ai milă de durerea mea!

Ai milă de-o îndrăgostită
Ajunsă, biata, ca un joc
În mina soartei fără milă
Și-al dragostelor nenoroc!

Vai, numai dragostea amară
M-aduse-n țara ta, plângând,
Și nu mai am nicio nădejde
Decât în tine pe pământ!

Tu, bunule, tu, care-i aperi
Pe cei ce gem răpuși de dor
Și cărora întotdeauna
Le stai cu drag ocrotitor,

O, tu, nădejdea mea, întinde
Al ocrotirii tale cort
Și peste dragostea mea mare,
Și peste chinul care-l port,

Și peste tribul celor care,
Îndrăgostiți, suspină greu,
Și-ajută-mi să-mi găsesc iubitul,
O, tu, stăpâne bun al meu!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute zecea noapte

Ea urmă:

Și, îndată ce recită aceste versuri, îi povesti regelui alte câteva amănunte, apoi izbucni în lacrimi și ticlui versurile următoare:

De viață să mă bucur am putut
Doar până-n ziua când, întâia dată,
A dragostei minune-am cunoscut!

Ca luna de Regeb, netulburată,
Iubitului meu, cel demult pierdut,
Așa să-i fie pururi viața toată!

Ci mie-n ziua negrului surghiun,
Când au venit, haini, de m-au luat,
Un fapt ca o minune-ntre minuni

Atunci, în ceasul rău, mi s-a-ntâmplat
Mi s-a părut că-n sufletu-mi nebun
Potopu-amar de lacrimi, zbuciumat,

Cu chinu-mi tot, trecut prin aspre munci,
S-a preschimbat într-un noian de foc
Ce mă ardea cu flăcările-i lungi.

Și, dintr-odată, ca la un soroc,
Din toate lacrimile mele-atunci
Mari ploi de sânge-au izbucnii pe loc.

Și sângele curgea pe fața mea,
Iar când vroiam să-mi șterg obrazul ud,
Năframa dintr-odată se-nroșea,

Încât, privind-o, ți s-ar fi părut
Ca și cămașa lui Iosif, cândva,
Scăldată-n sânge de la început.

Când regele auzi cuvintele Floarei-de-Trandafir, nu se mai îndoi o clipă de cât de adâncă era boala ei din iubire; și i se făcu milă de ea și-i spuse:
— Să nu-ți fie nici teamă, nici spaimă: ai ajuns la capăt! Căci gata-s,

iată-mă, să te ajut s-ajungi la dorul tău și să ți-l aduc pe cei pe care îl cauți! Încrede-te în mine, așadar, și ascultă aceste câteva cuvinte!

Și numaidecât regele îi recită aceste versuri:

O, tu, fiică-a unui neam de soi,
Ajuns-ai la limanul cel dorit.
Cu bucurie ți-l vestesc. La noi
Găsi-vei sprijin. Deci: bine-ai venit!

Și chiar de astăzi, uite, am să ridic
Grămezi de bogății fără de preț.
Să le trimitem regelui Șamikh,
Sub pază de viteji și călăreți.

Îi vom trimete sipete cu mosc,
Și suluri de atlazuri strălucind,
Și, ca să vadă că vreau să-l cunosc,
Adăuga-vom aur și argint.

Așa vom face! Și, ca să se știe.
Într-o scrisoare-apoi avem să-i scriem
Că vrem pe veci prieten să ne fie
Și vrem numaidecât să ne-ncuscrim.

Deci, chiar de astăzi, tot ce pot voi face
Să-ți vin cât mai degrabă-n ajutor
Și să-l aduc fără zăbavă-ncoace.
Pe-acela după care arzi de dor.

Iubirii i-am gustat și eu amarul,
Și de atunci știu chinul ei întreg,
Și-i plâng pe cei ce beau plângând,
Paharul Amărăciunii ei, și-i înțeleg.

Sfârșind de rostit aceste versuri, regele ieși dinaintea ostașilor lui și, chemându-și vizirul, îl puse să pregătească poveri fără de număr, cuprinzând darurile trebuincioase, îi dete poruncă să pornească el însuși la drum, spre-a merge să i le ducă regelui Șamikh, unchiul Floarei-de-Trandafir, și îi spuse:

— Pe deasupra, trebuie să-mi aduci cu tine, neabătut, de-acolo, pe unul care se numește Desfătul-Lumii. Și să-i spui regelui: „Stăpânul meu dorește să lege prietenie cu tine, și legământul dintre tine și el va fi căsătoria ce se va încheia între supusa ta și Desfătul-Lumii, unul dintre cei din alaiul tău. Trebuie, dar, să mi-l încredințezi pe acel tânăr, ca să-l duc regelui Derbas, pentru ca în fața lui să se încheie senetul de căsătorie.

După care regele Derbas scrise o scrisoare în această privință regelui Șamikh, o înmână vizirului său, mai spunându-i o dată poruncile despre Desfătul-Lumii, și adăugând:

— Ia bine aminte că, dacă nu mi-l aduci, te mazilesc din slujbă!

Vizirul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și plecă numaidecât la drum cu darurile, către meleagurile regelui Șamikh.

Când ajunse la regele Șamikh, îi rosti salamalekul din partea regelui Derbas și îi înmână scrisoarea și darurile ce le adusese.

Văzând darurile acelea și citind scrisoarea, în care i se spunea despre Desfătul-Lumii, regele Șamikh vărsă un potop de lacrimi și grăi către vizirul regelui Derbas:

— Vai, vai! Unde este acum Desfătul-Lumii? A pierit! Și deloc nu știm în ce loc se află! De mi l-ai putea aduce tu îndărăt, o, vizirule-crainic, ți-aș da de două ori mai multe daruri decât mi-ai adus tu!

Și regele, spunând aceste cuvinte, începu să plângă în hohote, să geamă, să se jeluiască și să suspine. Pe urmă recită aceste versuri:

Dați-mi îndărăt flăcăul,
Scump ca sufletul din mine!

Nu râvnesc mărgăritare,
Nici comoară de rubine.

El mi-era ca luna plină
Pe un cer fără de nor.

El îmi bucura privirea,
Chipul lui strălucitor.

Nici gazela cea ușoară
Nu era la mers ca el.

Mijlocu-i era ca ramul
Tânăr — tras ca prin inel.

Faptele-i erau ca rodul
Dulce-al arborelui ban.

Ci a pomului podoabă
N-ar putea, și-ar fi în van,

Cu întreaga-i frumusețe
Tinerească-a roadei lui,

Niciodată să răpească
Judecata nimănui.

L-am crescut din anii-i fragezi,
De pe când era un prunc,

În răsfățuri și-n alinturi,
Sărutându-i părul lung.

Iată-acum, răpus de jale
Plâng de dorul lui mereu

Și în sufletu-mi se zbate
Chinul despărțirii greu.

După care se întoarse către vizirul trimis, ce-i adusese darurile și scrisoarea, și-i spuse:

— Du-te la stăpânul tău și spune-i: „Desfătul-Lumii a plecat de mai bine de-un an, și regele, stăpânul lui, nu știe ce s-a făcut cu el!”

Vizirul răspunse:

— O, doamne al meu, stăpânul meu mi-a spus: „De nu mi-l aduci pe Desfătul-Lumii, te mazilesc din viziric, și n-ai să mai pui piciorul niciodată în cetatea mea!“ Cum, dar, aș cuteza să mă întorc fără acel tânăr?

Atunci regele Șamikh se întoarse către vizirul său Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, și îi spuse:

— Ai să-l însoțești pe vizirul trimis, luând cu tine o pază puternică; și așa să-l ajuți să facă toate cercetările cele de trebuință, prin toate locurile, ca să-l găsească pe Desfătul-Lumii!

El răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și numaidecât porunci să fie însoțit de o oaste de străjeri și, laolaltă cu vizirul trimis, plecă să-l caute pe Desfătul-Lumii.

Călătoriră așa vreme lungă, și, de fiecare dată când treceau pe lângă niscaiva beduini ori pe lângă vreo caravană, întrebau de nu cumva știe careva ceva despre Desfătul-Lumii, spunând:

— N-ați văzut cumva trecând careva, pe nume Cutare, și având înfățișarea cutare și cutare?

Și oamenii răspundeau:

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute unsprezecea noapte

Ea urmă:

...Și oamenii răspundeau:

— N-am văzut!

Și tot așa întrebară mai departe, și prin sate și prin orașe, și cercetară câmpiile și pământurile prăpăstioase, ogoarele și pustiurile, până ce ajunseră la țărmul mării. Acolo, se suiră pe puntea unei corăbii și plecară pe mare, spre a trage la țărm, într-o zi, lângă Muntele Mumei-care-și-a-pierdut-copilul.

Vizirul regelui Derbas spuse atunci vizirului regelui Șamikh:

— Pentru care pricină i s-a dat acest nume muntelui?

Vizirul regelui Șamikh răspunse:

— Am să-ți povestesc îndată! Află, dar, că în vremurile de demult, o ginnie, de neamul ginnilor chinezi, a coborât pe muntele acesta. Or, s-a întâmplat ca, într-o zi, pe când se plimba ea așa pe pământ, să întâlnească un om și să se îndrăgostească de el cu o dragoste nemăsurată. Ci, temându-se de mânia ginnilor din neamul său, împotriva ei, dacă s-ar fi aflat cumva întâmplarea, se apucă, nemaiputându-și stăpâni arșița dorințelor, să caute vreun colțișor singuratic unde să-și ascundă iubitul de ochii ginnilor, neamurile ei și, până la urmă, găsi muntele acesta, neștiut nici de oameni, nici de ginni, căci nu se afla pe niciunul dintre drumurile străbătute de

unii ori de alții. Ea îl luă atunci pe iubitul ei și îl aduse prin văzduhuri până pe insula aceasta, unde locui împreună cu el. Și ea nu lipsea niciodată de lângă el mai mult decât atât cât îi trebuia ca să se ducă din când în când s-o mai vadă rudele, și grabnic se întorcea numaidecât lângă drăguțul ei, în ascunzătoare. Și-așa, după o bucată de vreme de asemenea viață, rămase însărcinată în mai multe rânduri și aduse pe lume, în acest munte, o mulțime de copii. Or, de fiecare dată când negutătorii ce călătoreau pe lângă coasta aceasta cu corăbiile lor treceau mai pe-aproape de acest munte, auzeau țipetele copiilor, ce semănau grozav cu țipetele de jale ale unei mame bocindu-se, și își ziceau: „Pe muntele acesta trebuie să fie vreo biată mumă care și-a pierdut copiii!“ Și aceasta-i pricina numelui acestuia.

Auzind cuvintele acestea, vizirul regelui Derbas rămase peste măsură de uimit.

Ci și coborâseră și ajunseseră la palat, unde bătură în poartă. Poarta se deschise îndată și se ivi un hadâmb care, cunoscându-l numaidecât pe stăpânul său, vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, îndată îi sărută mâna și îi pofti în palat, și pe el, și pe tovarășul lui, cu întregul alai.

Vizirul Ibrahim, ajungând în curtea palatului, zări printre slujitori un om jalnic la înfățișare pe care nu-l cunoscu, și care nu era altul decât Desfătul-Lumii. Așa încât întrebă slugile:

— De unde a venit acesta?

Ei răspunseră:

— Este un biet negutător care și-a pierdut într-un înec toate mărfurile și n-a izbutit să scape decât el. De altminterea-i om pașnic, un sfânt pururea răpit de farmecele rugăciunii!

Vizirul nu mai stărui și intră în palat.

Se îndreptă către iatacul fiicei sale și, când ajunse, n-o găsi acolo pe fată. Le întrebă atunci pe tinerele roabe ale acesteia, care se aflau prin preajmă, și ele îi răspunseră:

— Nu știm când a plecat de-aici! Tot ce putem să-ți spunem este că n-a stat aici cu noi decât puțină vreme; pe urmă a pierit!

La cuvintele acestea, vizirul vărsă potop de lacrimi și ticlui aceste versuri:

O, casă tu, pe care-n mii de graiuri
Atâtea păsări te-au cântat cândva,
Și-a cărei frumusețe ca de raiuri
A strălucit ca-n noaptea neagră-o stea,

În ziua când venea ca dintre vise
Îndrăgostita suspinând de dor,
O așteptai cu porțile deschise
Să-ți calce blândă, pragul primitor!

Oh, cine oare va putea să-mi spună
Pe unde s-a pierdut comoara mea,
Stăpâna luminoasă, dulce, bună.
De pari acum pustie fără ea?

Aici, cândva, curteni cu multă fală
Trăiau în fericire și-n huzur.
Și peste tot, în fiecare sala,

Atlazuri străluceau jur-împrejur.

Spuneți-mi, dar, cum au putut să piară
Atâtea câte-acuma s-au pierdut?
Vai, unde sunt cei de odinioară?
Vai, unde sunt stăpânii din trecut?

Pe urmă, sfârșind de spus aceste versuri, vizirul Ibrahim începu iar să plângă și să se tânguie și zise:

— Nu poți scăpa de ceea ce a hotărât Allah, nici să abați ceea ce ți-e scris de mai nainte!

Pe urmă, se sui pe terasa palatului și găsi pânzele de Baalbelch, legate cu un capăt de creasta zidului și spânzurând până la poalele palatului. Atunci pricepu că fiica sa fugise în felul acela și, tulburată de patimă și înnebunită de durere, se pierduse în lume. Totodată zări două păsări mari, una un corb, iar cealaltă o bufniță; și, nemaiavând nicio îndoială că ele n-ar fi semn de neagră prevestire, izbucni în hohote de plâns și recită aceste versuri:

Am venit ca-n zbor la casa
Celei care mi-este dragă,
Cu nădejdea că, văzând-o,
Toată jalea o să-mi treacă,
Tot pojarul despărțirii
Cu durerea mea întreagă.

Ci-n zadar cutreier casa
Din odaie în odaie.
Nimeni nu-i care să-mi stingă
Crunta inimii văpaie.
Nu mi se ațin în cale,
Doar un corb și-o cucuvaie.

Triste păsări mohorâte!
Le privesc și-mi spun în mine:
„Tu ai prigonit sălbatic,
Tu ai despărțit, haine,
Două suflete curate,
De-al iubirii soare pline!

Iată-acuma, vine rândul
Să-ți lipești și tu de buze
Cupa-n care chinul negru
Al nădejdilor răpuse
Și-a lăsat pe veci arsura
Necurmatelor lui spuze.

Ți-a venit și ție rândul
Să te chinui, bând paharul
Vieții fără bucurie,
Cu suspinul și amarul
Lacrimilor necurate
Care curg și ard ca jarul!”

După care, coborî de pe terasă plângând…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute douăsprezecea noapte

Ea urmă:

…coborî de pe terasă plângând și dete poruncă robilor să plece pe munte, s-o caute peste tot pe unde-o fi de trebuință, ca s-o găsească pe stăpâna lor. Iar robii îndepliniră porunca. Ci n-o găsiră pe stăpâna lor. Și-atâta despre ei!

Cât despre Desfătul-Lumii, iacătă!

Când tânărul căpătă încredințarea că Floare-de-Trandafir fugise, scoase un țipăt amarnic și căzu leșinat la pământ. Cum sta întins așa, fără a-și mai veni în fire, oamenii din palat gândiră că este răpit de vraja rugăciunii și că sufletul lui este cufundat în farmecul sfintelor vedenii ale celui preaînalt. Și-atâta despre el!

Cât despre vizirul regelui Derbas, când văzu că vizirul Ibrahim pierduse orice nădejde de a-i mai găsi pe fiica sa și pe Desfătul-Lumii, și că inima lui era tare greu amărâtă de toate astea, hotărî să se întoarcă la cetatea regelui Derbas, fără a fi izbândit în solia cu care fusese însărcinat. Își luă, așadar, bun rămas de la vizirul Ibrahim, tatăl Floarei-de-Trandafir, și îi spuse, arătându-l pe sărmanul flăcău:

— Tare-aș vrea să-l iau cu mine pe omul acesta sfânt. Poate că, pentru sfințenia lui, binecuvântarea celui Atotputernic o coborî și asupră-ne, și poate că Allah (preamărit fie el!) va înduioșa inima regelui, stăpânul meu, și nu-l va lăsa să mă alunge din slujbă! Iar eu, pe urmă, n-am să preget a-l trimite pe omul acesta sfânt la Ispahan, cetatea lui, care nu-i departe de țara noastră.

Vizirul Ibrahim îi răspunse:

— Fă cum vrei!

Pe urmă, cei doi viziri se despărțiră și fiecare luă calea întoarsă către țara sa, vizirul regelui Dorbas. Având grijă mai întâi să-l ia cu sine pe Desfătul-Lumii, pe care era departe de a bănui cine este, dată fiind starea de leșin statornic în care acesta se afla. Starea aceea de leșin mai ținu încă trei zile, de-a lungul călătoriei, și Desfătul-Lumii habar n-avea de nimic din câte se petreceau împrejurul lui. Până la urmă, se trezi din leșin și întrebă:

— Unde sunt?

I se răspunse:

— Ești în tovărășia vizirului regelui Dorbas!

Pe urmă, careva alergă îndată să-l vestească pe vizir că omul cel sfânt s-a trezit din somnul lui. Atunci vizirul îi trimise apă de trandafiri îndulcită cu zahăr, pe care i-o deteră s-o bea și izbutiră să-l aducă la viață de-a binelea. După care, călătoria urmă mai departe și ajunseră la cetatea regelui Derbas.

Numaidecât, regele Derbas trimise să i se spună vizirului său:

— Dacă Desfătul-Lumii nu este cu tine, ia seama bine să nu care cumva

să te arăți dinaintea mea!

Primind porunca aceasta, nenorocitul de vizir nu mai știa încotro s-o ia. În adevăr, el habar n-avea că Floare-de-Trandafir se află lângă rege, nici pentru ce dorește regele să-l găsească pe Desfătul-Lumii și să se împrietenească cu el; și, tot așa, habar n-avea că Desfătul-Lumii era acolo, cu el, că era tânărul acela atât de îndelungă vreme căzut în leșin. La rându-i, Desfătul-Lumii nici el habar n-avea unde îl duceau, și nici că vizirul fusese trimis anume în căutarea lui.

Or, când vizirul văzu că Desfătul-Lumii își venise în simțiri, îi spuse:

— O, sfântule întru Allah, aș vrea să mă ajuți cu sfaturile tale în amarnica încurcătură în care mă zbat. Află că regele, stăpânul meu, m-a trimis într-o solie pe care n-am izbutit nicicum s-o îndeplinesc. Și-acuma, când a aflat că m-am întors, mi-a trimis o scrisoare în care îmi spune: „Dacă n-ai izbândit în solia ta, nu care cumva să intri în cetatea mea!"

Desfătul-Lumii îl întrebă:

— Și care era solia aceea?

Vizirul îi istorisi atunci toată povestea, și Desfătul-Lumii îi spuse:

— Să nu te temi de nimic! Du-te la rege și ia-mă cu tine. Și iau asupra-mi răspunderea întoarcerii lui Desfătul-Lumii!

Vizirul se bucură peste poate și spuse:

— Adevărat vorbești?

El răspunse:

— De bună seamă!

Atunci vizirul încăleca pe cal, îl luă pe flăcău și se duse cu el la rege.

Când se înfățișară dinaintea regelui, regele îl întrebă pe vizir:

— Unde este Desfătul-Lumii?

Atunci omul cel sfânt înaintă și răspunse:

— O, rege preamărit, știu eu unde se află Desfătul-Lumii!

Regele îi făcu semn să se apropie mai mult și îl întrebă, tulburat peste măsură:

— Unde se află?

El răspunse:

— Într-un loc foarte aproape de aici! Ci, mai întâi, spune-mi ce vrei cu el, iar eu am să-l fac să vină numaidecât dinaintea ta.

Regele spuse:

— Hotărât! am să-ți spun cu plăcere și ca o datorie; ci împrejurarea cere să fim singuri!

Și îndată le porunci oamenilor lui să se îndepărteze, îl duse pe tânăr într-o încăpere tainică și îi istorisi povestea, de la început până la sfârșit. Atunci Desfătul-Lumii îi spuse regelui:

— Poruncește să mi se aducă haine frumoase și dă-mi-le să le îmbrac. Și-am să-l fac pe Desfătul-Lumii să vină într-o clipă!

Regele porunci numaidecât să se aducă o mantie strălucitoare, iar Desfătul-Lumii se îmbrăcă în ea și strigă:

— Eu sunt Desfătul-Lumii, deznădejdea pizmașilor!

Și, la cuvintele acestea, săgetând inimile cu frumoasele lui priviri, ticlui versurile următoare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treisprezecea noapte

Ea urmă:

Amintirea celei care
Mi-e ca sufletul de dragă
Pretutindeni mă-nsoțește
În singurătatea mea,
Stă cu mine-ntotdeauna
Și duioasă mă dezleagă
De amarul depărtării
Și de suferința-i grea.

Nu am alt izvor pe lume
Să-mi adăp cumplita sete,
Decât lacrimile mele,
Lacrimile mele doar.
Ci izvorul lor cel veșnic,
Care curge pe-ndelete,
Setea nu mi-o potolește,
Jaru-n piept mi-l lasă jar.

Ah, năprasnică-i arsura!
Jarul dorurilor mele
Nu are asemuire
Cu nimic de pe pământ,
Nu s-a pomenit vreodată,
Nici sub soare, nici sub stele,
O iubire-atât de mare
Și un dor atât de sfânt.

Crunte trec nopțile mele,
Fără somn, nealinate,
Tot cu pleoapele deschise,
Tot în plânset fără grai!
Sufletu-mi de neodihna
Dragostei mi se tot zbate
Și sărmana viață-ntreagă-mi
Curge între iad și rai.

Dacă am avut putere
Să-i îndur cândva povara,
N-o mai am acum; pierdute-s
Toate câte-avut-am ieri.
Doar un bun îmi mai rămase
Din iubirea mea, amară;
Jalea care mă usucă
Și de care am să pier.

Trupul mi se istovește,
Mi se tulbură privirea
De durerea despărțirii
Și de plânsetu-i în van.
Ochii-mi sângeră de lacrimi,

Dar nu-mi pot opri pieirea!
Lacrimilor ce mă-neacă
Nu le pot găsi alean.

Vai, nimic nu sunt în stare,
Nu mai am nicio putere.
Inima-mi, de chinuri multe,
S-a topit și s-a pierdut.
Vai, în pieptul meu se-adună
Valuri-valuri de durere —
Chinuri multe peste chinuri
Vin potop neabătut.

Azi și inima-mi și capu-mi,
Chinuite laolaltă,
Au încărunțit asemenea
Și-au îmbătrânit așa,
De când și-au pierdut iubita
Cea mai bună, cea mai caldă.
Cum nu-i alta mai frumoasă
Să se-asemuie cu ea.

Fără voia ei, sărmana,
Am fost despărțiți pe lume;
Iar acum, de bună seamă,
Are doar un singur gând:
Mări și țări să tot străbată,
Fără nume sau cu nume,
Să mă caute pe mine
Pretutindeni pe pământ.

Cine însă-ar ști să spună,
După-atât amar de vreme
Și atîta despărțire,
Dacă-al soartei noastre drum
Va voi să-mi dea iubita
Pentru care pieptu-mi geme,
Cine știe dacă soarta-mi
Va voi să-nchidă-acum
Cartea despărțirii noastre,
De atâta timp rămasă
La același loc deschisă,
Cine știe de mi-e dat
Să se curme despărțirea
Care sufletul ne-apasă
Și să-nceapă-al regăsirii
Timp frumos înmiresmat?

Cine știe dacă mâine
Am s-o văd acasă iar
Pe iubita mea frumoasă,
Luminându-mi vis și dor?
Cine știe dacă jalea

Care astăzi mă omoară
N-are să se schimbe mâine
În desfătări fără nor?

Când Desfătul-Lumii sfârși de rostit aceste versuri, regele Derbas îi spuse:

— Pe Allah! văd bine acuma că voi amândoi vă iubiți la fel de curat și la fel de pătimaș. În adevăr, voi sunteți pe cerul frumuseții ca două stele strălucitoare! Povestea voastră este fără de asemuire și întâmplările prin care ați trecut sunt fără de pereche!

Pe urmă, regele îi istorisi cu de-amănuntul povestea Floarei-de-Trandafir. Și Desfătul-Lumii îl întrebă:

— Poți tu să-mi spui acum, o, rege al vremurilor, unde se află ea?

El răspunse:

— Se află în palatul meu!

Și îndată porunci să vină cadiul și martorii și îi puse să întocmească senetul de căsătorie dintre Floare-de-Trandafir și Desfătul-Lumii. După care, îi copleși cu cinstiri și cu binefaceri, și trimise numaidecât un sol să-l vestească pe regele Șamikh de toate câte li se întâmplaseră Desfătului-Lumii și Floarei-de-Trandafir.

Când regele Șamikh află vestea, se bucură, cum nu se mai poate și trimise regelui Derbas o scrisoare în care îi spunea:

— De vreme ce senetul de căsătorie s-a și întocmit, doresc ca sărbătorirea nunții și petrecerea să aibă loc în palatul meu!

Și îndată porunci să se pregătească și cămile și cai și oameni, și trimise să-i aducă pe proaspeții căsătoriți.

La sosirea scrisorii și a alaiului, regele Derbas le dărui proaspeților căsătoriți o grămadă de bani, porunci să fie urmați de un alai măreț și își luă rămas bun de la ei. Și ei plecară.

Or, ziua în care ei au sosit în țara lor, în mijlocul orașului Ispahan, unde domnea regele Șamikh, a fost o zi de neuitat. Niciodată nu s-a mai văzut o zi mai frumoasă ori măcar asemenea cu ziua aceea!

Regele Șamikh, în adevăr, ca să sărbătorească acea sărbătoare, a adunat pe toți cântăreții și a dat mari ospețe. Și petrecerile au ținut trei zile în șir, de-a lungul cărora regele a împărțit bunuri multe norodului și a dăruit o sumedenie de mantii strălucitoare.

Cât despre tinerii căsătoriți, iacătă! Desfătul-Lumii, odată ospățul sfârșit, din cea dintâi noapte, a intrat în odaia de nuntă a Floarei-de-Trandafir; și amândoi s-au aruncat unul în brațele celuilalt, căci în clipa aceea puteau și ei, într-un sfârșit, să se privească, de când se întâlniseră; și-atâta de voioși și-atâta de fericiți se simțiră, că-i potopi plânsul. Iar Floare-de-Trandafir ticlui aceste versuri:

Veni și bucuria,
Veni, într-un sfârșit,
Să risipească jalea,
Să-mprăștie mâhnirea,
Și iată-ne-mpreună
Așa cum am dorit.
Pizmașilor, de ciudă,
Li s-a-mpâclit privirea.

Zefirul fericirii

Întoarse și-nspre noi
Înmiresmatu-i zâmbet
De viață dătător.
Și inima-nviază,
Și trupu-ntreg apoi,
Și-n suflet e lumină
Și soare orbitor.

Al revederii soare
Pe chip ni s-a aprins.
Jur-împrejur răsună
Cântări de bucurie.
Tamburele dau veste
Întregului cuprins
Că suntem iar alături,
Purtați ca de-o beție.

Nu lacrimi de mâhnire
Din ochii noștri curg!
Nu lacrimi de tristețe
Ne scaldă fața iară!
De fericire plângem,
Că iată-s la amurg
Mâhnirea noastră lungă,
Tristețea noastră-amară.

Ce chinuri, ce năpaste
Am înfruntat din greu!
Și iată-le pe toate
Deodată risipite.
Cu câtă îndârjire
Am îndurat mereu
Potop de suferințe,
Cu inimi neclintite!

În neagra pribegie
Nimic nu ne-a supus,
Măcar că alb ni-e părul
De-a chinului furtună.
Ci iată, într-o clipă,
Ca fumu-n vânt s-au dus
Durerile și jalea,
Văzându-ne-mpreună.

Sfârșindu-și ticluirea, se îmbrățișară și stătură unul în brațele celuilalt, strâns înlănțuiți, până ce căzură doborâți de plăcere și de fericire.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patrusprezecea noapte

Ea urmă:

Odată deșteptați din visarea lor, Desfătul-Lumii ticlui versurile următoare:

O, nopți îndelung visate,
O, dulci nopți de fericire,
Cu iubitul meu alături
Petrecute în neștire,
Nopți frumoase, poleite
În visare și-n iubire!

Iată-ne pe totdeauna
Laolaltă, pân'la moarte,
După lunga pribegie!
Sunt sfărmate-acum și sparte
Lanțurile ferecate
Care ne țineau departe.

Soarta, după negre valuri
Câte ne-a stârnit în cale,
Ne zâmbește-acum și nouă
Risipind cumplita jale,
Și ne dăruie comoara
Scumpă-a harurilor sale.

Fericirea-n cinstea noastră
Steagurile își desprinde,
Și zâmbindu-ne voioasă
Dulcea-i cupă ne întinde,
A plăcerilor licoare
S-o gustăm de-aci-nainte.

În sfârșit, după noianul
Suferințelor trecute,
Stăm să povestim alături
Drumurile străbătute,
Nopțile fără de tihnă
În suspine petrecute.

O, Stăpâne, dă-ne harul
Fără de asemănare,
Dă-ne-n mila ta deplină
Harul de-a lăsa să zboare
Sufletele noastre-n slava
Luminată de uitare.

Ah, ce dulce este viața,
Ce frumoasă e, ce bună!
Și cum stăm răpiți de vrajă,
Mână-n mână, împreună,
Raza veșnică-a iubirii

Inimile ne-ncunună.

După ce Desfătul-Lumii rosti aceste versuri, cei doi îndrăgostiți se strânseră iarăși în brațe și, prăbușindu-se pe patul lor de nuntă, se înlănțuiră în cele mai desăvârșite desfătări; și se alintară, și se bucurară, hârjonindu-se, până ce se cufundară cu totul în marea zbuciumată a iubirii. Și alinturile, mângâierile, fericirile, plăcerile și bucuriile lor erau atâta de arzătoare, încât se scurseră șapte zile și șapte nopți fără ca ei să-și fi dat seama de fuga timpului și de schimbările de-afară, de parcă cele șapte zile n-ar fi fost decât o singură zi. Numai când văzură sosind cântăreții înțeleseră că se aflau la sfârșitul celei de a șaptea zile a lor de căsătorie. Așa că Floare-de-Trandafir, peste măsură de uimită, ticlui pe dată versurile acestea:

Prin dureri nemărginite,.
Și păzită, și-alungată,
Tot am izbutit, iubite,
Să te strâng la pieptu-mi, iată.

Pe atlaz cu zarafire,
Și pe scumpe catifele,
Amețită-s de iubire
Și de visurile mele.

Pe saltea de piele moale
Și de puf de păsări rare,
Sorb pe buza gurii tale
Dragostea, ca pe-o licoare.

Care altă băutură.
Poate să mă mai îmbie,
Când de pe frumoasa-ți gură
Sorb licoarea ca-n beție?

Pentru noi, acum, trecutul
Și prezentul sunt tot una.
Oare-așa e începutul
Fericirii-ntotdeauna?

Nu e oare de mirare
Că-au trecut în zbor, de-a rândul,
Șapte nopți ca-ntr-o uitare.
Zborul lor nepricepându-l?

Au venit, în cinstea noastră,
După datini, împreună,
Urătorii la fereastră,
În a șaptea zi, să-mi spună:

„Pururea să dăinuiască
Dragostea ta, și să-ți fie
Scut Allah, să veșnicească
Dulcea ta căsătorie!“

După ce ea recită aceste versuri, Desfătul-Lumii o îmbrățișă de nenumărate ori, pe urmă ticlui și el următoarele stihuri:

Iată ziua fericirii
Și-a urărilor de bine!
M-a desferecat iubita
Din dureri și din suspine.

E ca o beție rară
Dulcea ei apropiere.
Și-i e ca o vrajă graiul
Parcă înmuiat în miere.

Mi-a adus să beau sorbetul
Frumuseții ei fecioare,
Și simțirea mi-a purtat-o
Peste-a lumilor hotare.

Fericiți am stat alături,
Beți de vis și de iubire,
Pe atlazurile scumpe,
Tot cântând ca în neștire.

Și-n beția fericirii
Am uitat că vremea zboară,
Prima zi ori cea din urmă-i,
Neștiind de-s zori sau seară.

Totdeauna să ne fie
Dragostea la fel de dulce,
Iar iubirea lângă mine
Doru-n brațe-mi să și-l culce!

A uitat și ea de-acum
Zilele de chinuri pline.
Blând, Allah a ocrotit-o
Și pe ea, ca și pe mine.

După ce recită aceste versuri, amândoi se ridicară, ieșiră din iatacul de nuntă și împărțiră tuturor oamenilor din palat sumedenie de bani, haine de mare preț, plocoane și daruri. După care, Floare-de-Trandafir porunci roabelor să pregătească numai pentru ea hammamul din palat și îi spuse apoi Desfătului-Lumii:

— O, răcoare a ochilor mei, acum vreau să te văd, într-un sfârșit, la hammam, ca să fim numai noi doi, singuri în toată voia!

Și ajunsă, în clipa aceea, dincolo de marginile fericirii, ticlui aceste versuri:

Iubitule, de-atâta timp, mereu,
Stăpâne dulce-al sufletului meu.

(Nu vreau acum să-ți mai aduc aminte

De câte-am pătimit mai înainte),

O, tu, iubitul meu, cel fără care
Eu-nici să mai trăiesc n-aș fi în stare,

Tu, cel pe care eu nici n-aș putea
Să-l schimb cu altul în inima mea,

Hai la hammam cu mine împreună,
O, tu, lumină-a ochiului meu, bună!

Și acolo, în iadul aburind,
Cu desfătări de rai să te cuprind.

Arome tari de nard și de aloe
Să ardem, veselindu-ne în voie,

Mireasma lor hammamul să-l străbată,
Să ne simțim ca într-un vis deodată.

Pe urmă, nestatornicei ursite
Îi vom ierta greșelile cumplite,

Și fericiți îl vom slăvi apoi
Pe cel ce priveghează peste noi!
Iar eu, privindu-te, de fericire
Îți voi șopti cu șoapte din nefire:
„Această baie, dragul meu, să-ți fie
Desfătătoare ca o bucurie

Odată aceste versuri recitate, cei doi îndrăgostiți se ridicară și se duseră la hammam, unde putură să se bucure de clipe tare plăcute. După care, se întoarseră la palat, unde își petrecură viața în cele mai desăvârșite fericiri, până în clipa când veni să-i caute Sfărmătoarea tuturor plăcerilor și Despărțitoarea celor ce se au dragi!

Mărire celui veșnic, Pururea-neschimbător, către carele și ființele și lucrurile curg!

— Ci nu carecumva să socoți, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, că povestea aceasta s-ar asemui cu *Povestea fermecată a calului de abanos!*

Și regele Șahriar spuse:

— M-au fermecat, o, Șeherezada, versurile pe care și le recitau cei doi îndrăgostiți credincioși! Așa că iată-mă-s gata să te-ascult povestindu-mi și această poveste fermecată, pe care eu n-o cunosc!

Nopțile 416 – 501

Traducere de Haralambie Grămescu

Editura Minerva
București, 1973

Povestea fermecată a calului de abanos

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul veacurilor și al vârstelor, un rege dintre regii persani, foarte mare și foarte puternic, numit Sabur, care de bună seamă că era regele cel mai bogat în comori de toate felurile și cel mai dăruit cu minte și cu înțelepciune. Și mai era și plin de mărinimie și de bunăvoință, iar mâna lui era deschisă pururi fără de osteneală și niciodată nu-i alunga pe cei care îi cereau ajutor. Știa să dea găzduire deplină celor ce nu-i cereau decât un adăpost, și să îmbărbăteze la necaz inimile zdrobite, cu vorbele și cu purtările lui pline de dulceață și de bunătate. Era blând și milos față de cei săraci; iar străinii niciodată nu vedeau închizându-se porțile palatului său la strigarea lor. Cât despre asupritori, aceștia nu aflau nici îndurare, nici îngăduință dinaintea asprei lui judecăți. Și așa era el, într-adevăr.

Or, regele Sabur avea trei fete, care erau ca trei lune frumoase pe un cer plin de slavă, sau ca trei flori strălucind minunate într-o grădină bine îngrijită, și mai avea și un fecior, care era luna însăși și se numea Kamaralakmar.

În fiecare an, regele orânduia pentru poporul său două mari ospețe, cel dintâi, al lui Nuruz, la începutul primăverii, iar al doilea, cel al lui Mihrgan, toamna; și, cu aceste două prilejuri, poruncea să se deschidă ușile peste tot în palatul său, împărțea daruri, punea pristavii să strige hotărârile de iertare a celor osândiți, numea dregători noi și îi înălța în slujbe pe oșteni și pe musaipi. Așa încât din toate părțile nemărginitei lui împărății alergau gloatele să dea cinstire regelui lor și să-l bucure, în acele doua zile de sărbătoare, aducându-i peșcheșuri de toate felurile, și robi, și eunuci în dar.

Or, la una dintre aceste sărbători, ce se nimerise chiar sărbătoarea de primăvară, regele, care la toate harurile ce avea mai adăuga și dragostea de știință, de geometrie și de astronomie, sta în jețul lui împărătesc, când văzu venind dinainte-i trei învățați, oameni tare iscusiți în felurite ramuri ale cunoștințelor cele mai tainice și ale artelor cele mai dibace, știind să meșterească tot soiul de închipuiri, cu o desăvârșire ce uluia mințile și nelăsând necercetată niciuna dintre tainele care de obicei scapă priceperii omenești. Și acești trei învățați sosiseră în orașul regelui, venind din trei meleaguri osebite și vorbind fiecare altă limbă: cel dintâi era din țara Indului, cel de al doilea era rum, iar cel de al treilea era ajami de la hotarele cele mai îndepărtate ale Persiei.

Cel dintâi, învățatul de la Ind, se apropie de scaunul crăiesc, se temeni în fața regelui, sărută pământul dinaintea lui, și, după ce îi ură bucurie și fericire în acea zi de sărbătoare, îi dete un dar cu adevărat împărătesc: un om de aur, învrâstat cu geme și cu nestemate de mare preț, ținând în mână o goarnă de aur. Și regele Sabur îi spuse:

— O, învățatule, la ce folosești această plăsmuiri?

El răspunse:

— O, doamne al meu, folosința acestui om de aur ține de o însușire a lui uluitoare! Dacă ai să-l așezi la poarta cetății, are să-ți fie un străjer fără de pereche; căci dacă un vrăjmaș ar răzbi în piață, el l-ar ghici de departe și, suflând în trâmbița îndreptată către acel vrăjmaș, l-ar țintui locului și l-ar face să cadă mort de spaimă!

Și regele, la cuvintele acestea, tare se mai minună și spuse:

— Pe Allah, o, învățatule, dacă adevăr grăiești, îți făgăduiesc că tot ceea ce râvnești și dorești are să ți se împlinească!

Atunci se apropie învățatul rum, care sărută pământul dinaintea regelui și îi dete în dar o tipsie mare de argint, în mijlocul căreia se afla un păun de aur înconjurat de douăzeci și patru de păunite tot de aur. Și regele Sabur privi cu uimire și, înturnându-se către rum, îi spuse:

— O, învățatule, la ce sunt de folos acest păun și aceste păunite?

EI răspunse:

— O, stăpâne al meu, ori de câte ori se scurge un ceas de vreme din zi ori din noapte, păunul lovește o dată cu ciocul în una dintre cele douăzeci și patru de păunite și o calcă, bătând din aripi, și tot așa mai departe până ce calcă toate păunițele, arătând în felul acesta câte ceasuri au trecut; pe urmă, când o lună întreagă s-a scurs astfel, el deschide gura și din fundul gâtlejului său se ivește cornul lunii noi.

Și regele, minunându-se, strigă:

— Pe Allah, de trăiești adevărat, toate dorurile ți se vor împlini!

Cel de al treilea care se apropie fu învățatul din Persia. Sărută pământul dinaintea regelui și, după laudele și urările de cuviință, îi dărui un cal făcut din cel mai negru și mai ales soi de lemn de abanos, încrustat cu aur și cu nestemate și împodobit minunat cu o șa și cu un frâu și cu niște scări cum nu se mai văd decât la cai de regi. Și acest cal cu strălucire de abanos era întru totul ca un frate al cailor furtunii. Așa încât regele Sabur fu minunat peste poate și uluit de frumusețea și de desăvârșirile calului; pe urmă spuse:

— Și care sunt însușirile acestui cal de abanos?

Persanul răspunse:

— O, doamne al meu, însușirile pe care le are calul acesta sunt uluitoare, și anume că, atunci când e încălecat de cineva, el pornește iute ca fulgerul cu călărețul său prin văzduhuri și îl duce peste tot unde vrea acela să-l îndrepte, străbătând într-o zi depărtări pentru care unui cal ca toți caii i-ar trebui un an ca să le străbată!

Regele, năuc de uimire față de aceste trei lucruri năucitoare ce i se arătau unul după altul, în aceeași zi, se înturnă către persan și îi spuse: Pe Allah cel atotputernic (preamărit fie El!), carele a zămislit toate făpturile și le-a dat ce să mănânce și ce să bea, dacă adevărul vorbelor tale mi se va dovedi, îți făgăduiesc împlinirea tuturor poftelor tale, și până și a celei mai mici dorințe ce-i avea!

După care, regele porunci să se pună la încercare de către cei trei învățați vreme de trei zile feluritele însușiri ale celor trei daruri și să îndeplinească feluritele mișcări. Și într-astfel, omul de aur suflă în trâmbița lui de aur, păunul de aur ciocăni și călcă pe rând cele douăzeci și patru de păunițe de aur ale lui, iar învățatul din Persia…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaisprezecea noapte

Urmă:

…iar învățatul din Persia încălecă pe calul de abanos, îl puse să se ridice în văzduh și să străbată o mare depărtare, cu o iuțeală nemaipomenită, pentru ca, după ce făcu un ocol larg, să coboare iar încetișor pe locul de unde plecase.

Văzând toate astea, regele Sabur fu mai întâi năucit, pe urmă fu cuprins de un tremur de era gata-gata să-și dea duhul de bucurie. Atunci le spuse învățaților:

— O, străluciților învățați, acuma mi s-a dovedit adevărul vorbelor voastre și este rândul meu să-mi îndeplinesc făgăduiala. Cereți-mi, dară, tot ce doriți, și vi se va da numaidecât!

Atunci cei trei învățați răspunseră:

— De vreme ce regele stăpânul nostru este mulțumit de noi și de darurile noastre, și ne lasă pe noi să hotărâm ce să-i cerem, îl rugăm să ne dea de soții pe cele trei fete ale sale, căci dorim cu tărie să fim ginerii săi! Și acesta-i un lucru ce n-are cum tulbura întru nimic liniștea împărăției! Oricum, regii nu-și întorc niciodată făgăduielile!

Regele răspunse:

— Vă îndeplinesc dorința numaidecât.

Și pe dată porunci să vină cadiul și martorii ca să întocmească senetele de căsătorie ale celor trei fete ale sale cu cei trei învățați. Și gata!

Or, iată că, estimp, cele trei fete ale regelui se aflau chiar după perdeaua de la sala aceea și auziseră totul. Iar cea mai mică dintre cele trei surori începu să-l măsoare cu luare-aminte pe învățatul ce urma să-i fie menit ca soț, și iată! Acesta era un moșneag tare bătrân, în vârstă de pe puțin, o sută de ani, de nu cumva și mai mult, cu o zariște de păr încărunțit de vreme, cu un cap ce se bâțâia, cu sprâncenele mâncate de chelie, cu urechile pleoștite și sfarogite, cu barba și cu mustățile cănite și fără de viață, cu ochii roșii și ciacâri privindu-se ponciș, cu fălcile scofâlcite, galbene și ciuruite de găuri, cu un nas mare ca o pătlăgea vânătă-neagră, cu obrajii scorojiți ca fota unui ciubotar, cu dinții ieșiți din gură ca niște colți de mistreț, și cu niște buze ce spânzurau și se zbăteau ca boașele unui cămiloi; cu o vorbă, moșneagul acesta era ceva înfricoșător, o sluțenie întocmită din scârnuri hâde care făceau din el, fără de nicio îndoială, făptura cea mai pocită de pe vremile lui și cea mai de speriat din acele timpuri; căci cum de n-ar fi și fost așa, cu toate acele znamenii ale lui, și, pe deasupra, și cu niște gingii fără măsele și dăruite, în chip de dinți câinești, cu niște colți care-l făceau să se asemuie cu efriții ce-i sperie pe plozi prin casele pustii și fac să țipe de spaimă găinile din coteț. Și gata!

Și tocmai că domnița, cea mai mică dintre cele trei fete ale regelui, era cea mai frumoasă și cea mai gingașă fecioară a vremurilor acelea, mai zveltă decât cea mai duioasă gazdă, mai dulce și mai suavă decât cel mai molcom zefir, și mai strălucitoare decât luna în plinătatea ei: așa încât era anume făcută pentru zbenguielile dragostei; când se mișca ea, ramul cel mlădiu sta năuc de legănările-i unduite; când umbla ea, căprioara cea sprintenă sta înmărmurită de mersu-i gingaș; și, fără de tăgadă, le întrecea cu mult pe surorile ei în frumusețe, în strălucirea pielii, în farmece și în haruri. Și-așa era ea, într-adevăr.

Așa că, atunci când îl văzu pe învățatul căruia urma să-i fie menită, fugi în odaia ei și acolo se prăbuși cu fața la pământ sfâșiindu-și hainele, zgâriindu-și obrajii și suspinând și jelindu-se.

Pe când se afla ea în starea aceea, fratele ei, prințul Kamaralakmar, care o iubea și o prețuia mai mult decât pe celelalte surori ale sale, tocmai se întorsese de la o vânătoare și, auzind-o pe sora lui care se jelea și plângea, intră în odaia ei și o întrebă:

— Ce ai? Ce-ai pățit? spune-mi degrabă și nu-mi tăinui nimic!

Ea atunci se bătu în piept și țipă:

— O, singurul meu frate, o dragule, n-am să-ți tăinuiesc nimic. Află că și de-ar fi ca palatul să se mistuiască dinaintea tătâne-tău, eu tot sunt gata să mă duc iar dacă tatăl tău are să săvârșească lucruri atât de silnice, eu n-am să șovăiesc a-l părăsi și a fugi de-aici, fără să cer de la ei nici măcar merinde de drum: căci va avea grijă de mine Allah!

La vorbele acestea, prințul Kamaralakmar îi zise:

— Ci spune-mi o dată ce va să zică asemenea vorbe ce-ți sugrumă pieptul și-ți tulbură sufletul?

Tânăra domniță răspunse:

— O, singurul meu frate, o, dragule, află că tatăl meu m-a făgăduit de soție unui învățat bătrân, o znamie de mag care i-a adus în dar un cal făcut din lemn de abanos și de bună-seamă că i-o fi făcut și vreun farmec cu vrăjitoriile lui și l-o fi amăgit cu vicleșugurile și cu fățărniciile lui! Ci eu sunt pe deplin hotărâtă ca, decât să mă dărui pocitaniei de moșneag, mai degrabă să nu mai fiu pe lumea asta!

Frate-său atunci se puse s-o potolească și s-o împace, mângâind-o și alintând-o, pe urmă se grăbi să se ducă la tatăl său, regele, și îi spuse:

— Ce-i cu vrăjitorul acela căruia tu i-ai făgăduit-o de soție pe sora mea cea mică? Și ce-i cu darul pe care ți l-a adus ca să te hotărască astfel s-o faci pe sora mea să moară de mâhnire? Asta nu-i drept și nu se poate întâmpla așa!

Or, persanul nu era prea departe de acolo și auzi aceste vorbe spuse de fiul regelui, și tare se mai mânie și tare se mai simți ugilit.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptesprezecea noapte

Urmă:

Ci regele răspunse:

— O, Kamaralakmar, fiul meu, dacă ai ști ce cal mi-a dăruit învățatul, n-ai mai fi atât de tulburat și atât de nedumerit.

Și ieși cu fiul său în curtea cea mare a palatului și dete poruncă robilor să aducă numaidecât calul cu pricina. Și aceștia împliniră porunca.

Când tânărul prinț văzu calul, îl găsi tare frumos și fu ca vrăjit. Și cum era un strașnic călăreț, sări sprinten pe el și îl îmboldi vârtos în coaste cu pintenii, punându-și picioarele în scări. Ci calul nici nu se clinti. Și regele spuse către învățat:

— Hai oleacă de vezi pentru ce nu se mișcă; și ajută-l pe fiu-meu care, la rându-i, n-are să lipsească a te ajuta să-ți împlinești dorurile!

Or, persanul, zăcaș pe prinț din pricina împotrivirii la măritișul soră-sii, se apropie de prințul călare și îi spuse:

— Caută pe oblâncul șeii cuiul acela de aur de acolo din dreapta. Acela-i cuiul pentru înălțare. N-ai decât să-l răsucești!

Atunci prințul răsuci cuiul pentru înălțare și iacătă! Calul pe dată îl ridică în văzduhuri cu o iuțeală de pasăre, și atât de sus încât regele și toți cei de față îl pierdură din vedere într-o clipită.

Văzându-l pe fiul său pierind astfel și nemaizărindu-l întorcându-se nici după ceasuri în șir de adăstare, regele Sabur se nelinişti și se tulbură de-a binelea și îi spuse persanului:

— O, învățatule, cum avem să facem noi acum ca să se întoarcă?

Acela îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, eu nu mai pot nimic; iar tu n-ai să-l mai vezi pe fiul tău decât la ziua de apoi! Căci, în loc de a-mi da răgaz să-l învăț în ce fel să se slujească de cuiul din stânga, care-i cuiul pentru coborâre, prințul n-a voit să asculte decât de înfumurarea și de nevolnicia lui, și l-a făcut pe cal să plece prea repede!

Când regele Sabur auzi vorbele acestea ale învățatului, îl năpădi o mânie mare și, turbând până peste marginile turbării, porunci robilor să-l ciomăgească și să-l arunce apoi în temnița cea mai neagră, pe când el însuși își zvârli coroana de pe cap, se izbi amarnic peste față și își smulse barba. După care se afundă în palatul lui, porunci să se închidă toate ușile și se porni să ofteze, să geamă și să se jelească, și el, și soția lui, și cele trei fete, și slugile, și toți cei ce locuiau în palat, precum și cei din oraș. Și așa se preschimbă bucuria lor în jale, și fericirea lor în tristețe și în deznădejde. Și-atâta cu ei!

Cât despre prinț, calul se tot suia cu el în văzduhuri fără a se opri, până ce fu mai să ajungă la soare. Atunci el pricepu spre ce primejdie zbura și ce moarte năprasnică îl aștepta în acele zariști ale slăvilor; și fu cuprins de o mare îngrijorare și se căi amarnic că încălecase pe acel cal, și cugetă în sinea lui: „E neîndoielnic că gândul învățatului a fost să mă piardă, din pricina surorii mele celei mai mici! Acuma ce-i de făcut? Nu-i tărie și putere decât întru Allah atotputernicul! Iată-mă pierdut fără scăpare!” Pe urmă își zise: „Dar cine știe de n-o mai fi cumva și un al doilea cui, care să fie cel pentru coborâre, așa cum celălalt este pentru urcare?“ Și fiind el dăruit cu iscusință, cu pricepere și cu minte, începu să cerceteze pe toate laturile calului și, până la urmă, găsi un șurubel mic-mititel, nu mai mare decât un vârf de ac, pe latura stângă a șeii, și își zise: „Altul nu văd!” Atunci apăsă pe acel șurub, și îndată urcarea se domoli încet-încet și calul se opri o clipită în slăvi, pentru ca numaidecât după aceea să înceapă a cobori tot atâta de iute, încetinind apoi, puțin câte puțin, pe măsură ce se apropia de fața pământului; și, până la urmă, atinse pământul fără niciun fel de zguduială și fără necaz, în vreme ce călărețul său începea să răsufle în voie și să se liniștească în ceea ce privea viața lui.

Odată ce tânărul prinț Kamaralakmar pricepu cum se mânuiesc cuiul și șurubul, tare se mai bucură de cele ce aflase și îi mulțumi lui Allah cel prea înalt care se îndurase a-l mântui de o moarte neîndoielnică. După care, răsucind când cuiul, când șurubul, și slujindu-se de frâu, fie la stânga, fie la dreapta, începu să-l facă pe cal să meargă înainte, îndărăt, în sus, în jos, peste tot pe unde voia, când cu iuțeala fulgerului, când în pas de plimbare, până ce ajunse stăpân de-a binelea pe felurite le lui mișcări. Atunci îl făcu

să se urce la o înălțime oarecare și îl îndreptă spre o zare cu o iuțeală nu prea mare, așa fel ca să se poată bucura în voie de priveliștea frumoasă ce se desfășura la picioarele sale, pe pământ. Și în felul acesta putu să privească după plac minunățiile pământului și ale mărilor, și să se uimească de priveliștea ținuturilor și a cetăților pe care niciodată nu le mai văzuse și nu le mai cunoscuse, de când era el pe lume.

Or, printre orașele ce se așterneau astfel dedesubtul lui, zări o cetate cu case și clădiri rânduite încântător, în mijlocul unui ținut zâmbitor, acoperit de plante vrăjitoare, străbătut de nenumărate ape curgătoare, și îmbelșugat cu pajiști prin care se hârjoneau în tihnă gazelele cele sprintene.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă tăcu.

Ci într-a patru sute optsprezecea noapte

Urmă:

Cum din firea sa îi plăcea să se veselească și să privească, tânărul Kamaralakmar își zise: „Trebuie să aflu numele acestui oraș și în ce părți de lume e așezat!“ Și începu să se rotească prin văzduh de jur-împrejurul orașului, oprindu-se deasupra locurilor cele mai frumoase.

Estimp, ziua se apropia de amurg și soarele ajunsese în zare la capătul crugului său; și prințul gândi: „Pe Allah! de bună seamă că n-am să găsesc un loc mai bun să-mi petrec noaptea decât cetatea aceasta! Așa că am să mân aici, iar mâine, în revărsat de zori, am să pornesc iar la drum către împărăția mea, ca să mă întorc la părinții și la prietenii mei. Și-am să-i povestesc atunci tatălui meu tot ce mi s-a întâmplat și tot ceea ce ochii mei au văzut!“ Și își aruncă privirile roată împrejur, ca să aleagă un loc unde să-și petreacă noaptea în tihnă și fără tulburare, și unde să-și pună calul la adăpost, și până la urmă se hotărî să poposească pe un palat înalt, așezat în mijlocul orașului, mărginit de turnuri zimțuite și păzit de patruzeci de robi negri îmbrăcați în tunici de zale și înarmați cu lănci, cu spade, cu arcuri și cu săgeți. Își zise, dar: „Iacătă un loc minunat!” și, apăsând pe șurubul de coborâre, își îndreptă într-acolo calul care, ca o pasăre ostenită, se lăsă ușurel pe terasa palatului. Atunci prințul zise: „Slavă lui Allah!“ și descălecă. Pe urmă începu să se învârtească împrejurul calului și să-l cerceteze, zicând: „Pe Allah! acela care ți-a dat un chip atât de desăvârșit e om tare iscusit și-i cel mai dibaci meșter. Așa că, dacă cel prea înalt mi-o zăbovi sorocul vieții și m-o strânge iar la un loc cu tatăl meu și cu ai mei, n-am să lipsesc a-l copleși pe învățatul acela cu dărniciile mele și a-l face să se bucure de mărinimia mea!”

Ci noaptea se și pogorâse, iar prințul tot mai zăbovea pe terasă, așteptând ca palatul să adoarmă cu totul. Pe urmă, chinuit cum era de foame și de sete, de vreme ce de când plecase nu mai mâncase și nu mai băuse nimic, își zise: „Un palat ca acesta nu poate fi lipsit de-ale gurii, neîndoielnic!“. Lăsă, așadar, calul pe terasă și, hotărât să găsească ceva de mâncare, se îndreptă către scara palatului și coborî treptele până jos. Și se trezi deodată într-o curte largă, podită cu marmură albă și cu alabastru străveziu ce răsfrângea în noapte lumina lunii. Și se minună de frumusețea

palatului și de înfățișarea lui: ci degeaba se tot uită el mult și bine la dreapta și la stânga, că nu văzu niciun suflet viu și nu auzi nicio șoaptă de om; și se simți tare tulburat și tare nedumerit, și nu știa ce să mai facă. Ci până la urmă se hotărî, gândind: „N-am nimic mai bun de făcut deocamdată decât să mă sui iarăși pe terasa de pe care am coborât, și să-mi petrec noaptea lângă calul meu; și mâine, la întâiul licăr de ziuă, am să încalec iar și-am să mă duc!“ Și cum se pregătea să-și îndeplinească planul acesta, zări o lumină în lăuntrul palatului și se îndreptă într-acolo, ca să vadă cum stă treaba. Și văzu că lumina aceea venea de la o făclie aprinsă, așezată în fața ușii haremului, la capătul patului unui eunuc negru adormit, care sforăia tare zgomotos, și care părea vreun efrit dintre efriții de sub porunca lui Soliman, ori vreun ginn din seminția cea neagră a ginnilor; sta întins pe o saltea de-a curmezișul ușii pe care o astupa mai strașnic decât un trunchi de copac ori decât lavița unui ușier; iar mânerul spadei lui sclipea mânios în lumina făcliei, pe când deasupra capului, pe un stâlp de granit, spânzura sacul lui de merinde.

La vederea acelui negru înfricoșător, tânărul Kamarulakmar înmărmuri și gângăvi: „Ajute-mi Allah cel atotputernic! O, tu, singurul stăpân al cerurilor și al pământului, tu cel care m-ai mai izbăvit o dată de la pieirea neîndoielnică, ajută-mă și acum și scapă-mă nevătămat și teafăr din năprasna care mă paște în palatul acesta!” După care, întinzând mâna către sacul de merinde al negrului, îl înșfăcă frumușel, ieși din odaie, îl deschise și găsi în el bucate de cele mai acătării. Începu să mănânce și, până la urmă, goli sacul cu totul: și după ce se întremă astfel, se duse la havuzul din curte și își potoli setea, bând din apa ce țâșnea limpede și bună. Pe urmă se întoarse iar la eunuc, spânzură sacul la locul lui și, trăgând din tesac spada robului, pe când acesta dormea și sforăia mai vârtos ca niciodată, o luă și ieși, neștiind încă dincotro avea să-i iasă în cale ursita.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

Se îndreptă, așadar, către lăuntrul palatului și ajunse la o altă ușă, peste care cădea o perdea de urșinie. Ridică acea perdea și, într-o sală minunată, zări un pat mare cioplit în fildeșul cel mai alb, încrustat cu mărgăritare și rubine și hiacinte și alte nestemate, și, culcate pe jos, patru roabe tinere adormite. Se apropie atunci încetișor de pat, ca să vadă cine oare putea fi culcat acolo, și dete cu ochii de o fetișcană ce n-avea drept cămașă decât numai pletele ei! Și-atâta era de frumoasă că ai fi socotit-o nu doar drept luna când se ridică în zarea răsăritului, ci drept o altă lună, mai minunată, ieșită chiar atunci din mâinile Ziditorului! Fruntea-i era un trandafir alb, iar obrajii-i două dedițele dulci și rumene, cu câte o aluniță ce le sporea strălucirea!

Când văzu atâta frumusețe și gingășie, atâtea haruri, și atâta farmec,

Kamaralakmar fu cât pe-aci să se prăbușească pierit, de nu chiar răpus de-a binelea. Și, când își putu stăpâni cât de cât tulburarea, se apropie de fata adormită și, tremurând din toată făptura și din toate vinele, și înfiorat de plăcere și de desfătare, o sărută pe obrazul drept.

La simțirea acelui sărut, tânăra se deșteptă tresărind, făcu ochii mari și, zărindu-l pe tânărul prinț care sta în picioare la căpătâiul ei, strigă:

— Cine ești și cum de ai ajuns aici?

El răspunse

— Sunt robul tău și îndrăgostitul de ochii tăi!

Ea întrebă:

— Și cine te-a călăuzit la mine?

El răspunse:

— Allah m-a călăuzit, și steaua mea cea bună!

La cuvintele acestea, domnița Șamsennahar (că așa se numea), fără a mai arăta vreo frică ori vreo spaimă, îi spuse tânărului:

— Poate-i fi tu fiul acela de rege de la Ind, care m-a cerut ieri de soție și pe care regele, tatăl meu, n-a vrut să-l îngăduie ca ginere din pricina, zice-se, a urâciunii lui. Căci dacă tu ești acela, pe Allah! numai urât nu ești, iar frumusețea ta m-a și robit, o, stăpâne al meu!

Și cum, într-adevăr, el era tot atât de luminos ca și luna cea strălucitoare, îl trase către ea și îl îmbrățișă, iar el o îmbrățișă la fel, și amândoi, beți de frumusețea și de tinerețea lor, schimbară mii de alinturi, pierduți unul în brațele celuilalt, și își spuseră mii de nebunii, făcându-și mii de gingășii și mii de prostii, dulci ori zglobii.

Pe când se veseleau ei așa, deodată slujnicele se deșteptară și, zărindu-l pe prinț cu stăpâna lor, strigară:

— O, stăpâna a noastră, cine-i bărbatul acesta care-i cu tine?

Ea răspunse:

— Nu știu! Când m-am trezit, l-am găsit lângă mine! Socot să fie însă cel care m-a cerut de la tata ieri de soție.

Ele se minunară, pierite de tulburare:

— Numele lui Allah fie cu tine și-mprejurul tău, o, stăpână a noastră! Ăsta nu-i și nu-i cel care te-a cerut ieri de soție; că ăla era tare urât și tare hâd; pe când flăcăul acesta-i gingaș, și tare drăgălaș; și-i de bună seamă dintr-un neam de seamă. Iar celălalt, urâtul de ieri, acela nu-i vrednic nici măcar rob să-i fie!

După care slujnicele se ridicară și alergară să-l scoale pe eunucul de la ușă, și-i aruncară spaima în inimă când îl întrebară:

— Cum se face că fiind tu de strajă la palat și la harem, lași bărbații să intre la noi în vreme ce dormim?

Când hadâmbul cel negru nuzi aceste cuvinte, sări în picioare și dete să tragă spada, dar n-o mai aflã în teacă. Lucru care îl aruncă într-o spaimă și mai mare și, tremurând tot, ridică perdeaua și intră în sală. Și îl văzu, cu stăpâna lui în pat, pe tânărul cel frumos, care îl ului atât de tare încât îl întrebă:

— O, stăpâne al meu, ești om ori ești ginn?

Prințul răspunse:

— Ci tu, rob netrebnic și cel mai afurisit rob dintre robii cei negri, cum de cutezi să asemui pe fiii regilor Hosroe cu ginnii cei diavolești și cu efriții?

Și spunând acestea, mânios ca un leu rănit, înșfăcă spada și striga eunucului:

— Sunt ginerele regelui și el m-a însurat cu fata lui și el m-a mânat să

vin la ea!
Auzind aceste cuvinte, hadâmbul răspunse:
— O, stăpâne al meu, dacă ești cu adevărat om din neamul oamenilor, și nicidecum un ginn, tânăra noastră stăpână e vrednică de frumusețea ta, și ție ți se cuvine mai mult decât oricărui alt fecior de rege ori de sultan!
Și pe dată hadâmbul dete fuga la rege, strigând cât îl ținea gura, rupându-și hainele și punându-și țărână în cap. Așa că, auzind țipetele-i zmintite, regele îl întrebă:
— Ce năpraznă le-a lovit oare? Spune scurt și de grabă, că-mi sare inima!
Eunucul răspunse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzecea noapte

Urmă:

…Eunucul răspunse:
— O, măria-ta, grăbește de zbori în ajutorul copilei tale, pentru că un ginn dintre ginni, luând înfățișarea unui fecior de rege a pus stăpânire pe ea și și-a făcut sălaș în ea! Alta nu-i! Dă fuga! Hai pe el!
Auzind vorbele acestea ale eunucului său, regele fu cuprins până peste poate de mânie, și era gata-gata să-l omoare; pe urmă se zborși la el:
— Cum de-ai cutezat să fii atâta de trândav de-ai pierdut-o din ochi pe copila mea, când eu te-am pus s-o păzești zi și noapte, și cum de l-ai lăsat pe efritul acela diavolesc să intre în iatacul ei și să pună stăpânire pe ea?
Și, nebun de turburare, se repezi către iatacul domniței, unde găsi slujnicele care-l așteptau la ușă, vâlcede și tremurând, și le întrebă:
— Ce-a pățit copila mea?
Ele răspunseră:
— O, măria-ta, câtă vreme am dormit nu știm ce-a pățit: ci când ne-am deșteptat am găsit în patul domniței un flăcău care ni s-a părut că-i chiar luna plină, așa de frumos era, și care sta cu ea de vorbă în chip tare duios și răpitor. Și dreptu-i că n-am văzut nicicând pe careva mai frumos decât flăcăiandrul acesta. Ci noi tot l-am întrebat cine este, și el ne-a răspuns: „Sunt cel căruia regele i-a dăruit-o pe fiica sa de soție!” Mai mult decât atât noi nu mai știm nimic! Și nu putem să-ți spunem nicicum de-i un om ori un ginn. Oricum, te putem încredința că e drăgălaș, binevoitor, nemândru, bine crescut, neînstare să făptuiască vreo răutate, cât de măruntă ar fi, ori să săvârșească vreo blestemăție! Cum ar putea când e așa de frumos, să săvârșească o blestemăție?
Când măria-sa auzi aceste cuvinte, mânia i domoli și îngrijorarea i se topi: și, încet-încetișor, și cu mare luare-aminte, saltă olecuță perdeaua și văzu lângă copila sa, culcat în pat, lângă ea, și tăinuind cu ea drăgălaș, un prinț cum nu se poate mai fermecător, cu chipul strălucind ca luna plină.
Priveliștea aceasta, în loc de a-l liniști cu totul avu ca urmare că învîlvoră până peste margini ciuda lui de părinte și toate spaimele în

privința primejdiei ce păștea cinstea copilei sale. Așa că se năpusti de după perdea asupra lor, cu paloșul în mână, și mânios și crunt ca un gul năprasnic! Ci prințul, care-l zărise numaidecât, o întrebă pe fetișcană:

— Acesta-i tatăl tău?

Ea răspunse:

— Păi da!

Îndată prințul sări în picioare și, înșfăcând spada, dete un răcnet atât de cumplit sub nasul regelui, încât măria-sa se opri înfricoșat. Atunci Kamaralakmar, mai vajnic ca oricând, se găti să se arunce asupra-i și să-l înjunghie; ci, regele, care pricepu degrabă că el era cel mai slab, se grăbi să-și bage paloșul în teacă și să ia o înfățișare împăciuitoare. Și-așa, când îl văzu pe flăcău că era aproape asupra-i, îi spuse cu glasul cel mai dulce și mai binevoitor:

— O, flăcăule, ești om ori ești ginn?

El răspunse:

— Pe Allah! de nu ți-aș cinsti volniciiie întocmai ca pe ale mele, și de nu mi-ar păsa de cinstea fiicei tale, ți-aș fi și slobozit sângele! Cum de cutezi să mă asemui pe mine cu ginnii și cu demonii, câtă vreme eu sunt prinț din neamul împărătesc al lui Hosroe, care, de-ar vrea să pună stăpânire pe regatul tău, nici n-ar șovăi, să te facă-ntr-o joacă să sari din jețul tău ca de-un cutremur de pământ, și care te-ar ușura și de vâlva și de slava și de puterea ta!

Când regele mai auzi și vorbele acestea, simți față de prinț o prețuire încă și mai mare, și se înspăimântă rău, gândind la tihna sa însăși. Așa că se grăbi să răspundă:

— Cum se face atunci, dacă ești cu adevărat fiu de regi, că nu te-ai sfiit să intri în palatul meu, fără îngăduința mea, să-mi spulberi cinstea și să pui stăpânire pe fata mea, pretinzând că ești soțul ei și vestind că ți-am dat-o ție, câtă vreme eu am ucis atâția regi și fii de regi care au vrut să mă silească să le-o dau de soție?

Și măria-sa, stârnindu-se singur de cele ce spunea, urmă:

— Și-acuma, și pe tine cine are să te mai poată scăpa din mâinile puterii mele, când am să le strig robilor mei porunca de a te da morții de cea mai năprasnică moarte, și care au să mă asculte pe clipă pe dată?

Când prințul Kamaralakmar auzi vorbele acestea ale regelui, răspunse:

— Într-adevăr, sunt năucit de ce vedere scurtă ai și de puținătatea înțelegerii tale! Ia spune-mi, au putere-ai găsi tu vreodată pentru fiică-ta o pereche ca mine? Și-ai mai văzut tu vreodată un băiat mai isteț, ori mai bine hăruit ca mine, ori mai bogat în oști, în robi și în stăpâniri decât mine?

Regele răspunse:

— Nu, pe Allah! Ci, o, flăcăule, mi-ar fi fost mai drag să te văd ajungând soțul fiicei mele după ce treceai pe dinaintea cadiului și a martorilor! Ci o însurătoare făcută într-un chip tainic ca acesta nu poate decât să-mi vatăme cinstea!

Prințul răspunse:

— Vorbești bine, măria-ta! Ci au tu nu știi că, dacă robii și străjerii tăi ar urma, cu adevărat, așa cum mă amenințí, să se repeadă asupra mea și să mă dea morții, n-ai face alta decât să grăbești mai neabătut pieirea cinstei tale și a împărăției tale, făcând să afle toată lumea năpasta ta și silindu-le până și pe noroadele tale să se ridice împotrivă-ți? Crede-mă, o, măria-ta! Nu-ți rămâne alta de făcut decât să asculți ce am să-ți spun eu și să urmezi sfaturile mele!

Și regele zise:
— Vorbește, dar, să ascult oleacă ce ai să-mi spui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și una noapte

Urmă:

Prințul răspunse:
— Iacătă! Din două una: ori că primești să te lupți cu mine de unul singur, și-atunci acela care își va birui potrivnicul are să fie recunoscui drept cel mai viteaz, și are să capete în felul acesta un drept de seamă la scaunul împărăției, ori că mă lași aici toată noaptea cu fata ta, și mâine dimineață trimiți împotrivă-mi toată liota călăreților, pedestrașilor și robilor tăi, și… ci mai înainte, ia spune-mi, care-i numărul lor.
Regele răspunse:
— Sunt în număr de patruzeci de mii de călăreți, fără a-i mai pune la socoteală și pe robii mei și pe robii robilor mei, care-s tot atât de mulți ca și cei dintâi!
Atunci Kamaralakmar zise:
— E bine! Așadară, de Ia întâiele licăriri ale zorilor, poruncește-le să vină împotrivă-mi în rânduri de bătaie și spune-le: „Bărbatul acesta pe care-l vedeți a venit să-mi ceară să-i dau pe fata mea de soție, dacă, luptând singur împotriva voastră a tuturora laolaltă, are să vă biruie și să vă pună pe fugă, fără ca voi să izbutiți a-i veni de hac!“ Pe urmă, să mă lași să lupt eu singur cu toți. Dacă m-or ucide, atunci taina ta are să fie pe veci cum nu se poate mai bine păstrată în felul acesta, și cinstea are să-ți rămână neprihănită. Dacă, dimpotrivă, eu îi voi birui pe ei pe toți și-i voi pune pe fugă, tu îți vei fi găsit un ginere cu care s-ar putea făli și cei mai mari regi!
Regele atunci nu pregetă să împărtășească părerea aceasta din urmă și să primească sfatul, măcar că era uluit de atâta cutezanță și nu știa pe ce s-o fi întemeind o înfumurare atât de nebunească; căci, în adâncul inimii sale, el era încredințat că tânărul prinț are să piară în acea luptă smintită, și că taina lui are și fie păstrată astfel cel mai bine, iar cinstea-i are să rămână nepătată. Așa că îl chemă pe căpetenia hadâmbilor și îi dete poruncă să se ducă fără de zăbavă la vizir și să-i spună să adune laolaltă toate oștile și să le țină gata călări pe caii lor și îmbrăcate cu armele lor de luptă. Și eunucul duse porunca la vizir, care numaidecât strânse căpeteniile și pe mai-marii împărăției și îi rândui în șiruri de bătălie, în fruntea oștilor lor îmbrăcate cu armele de luptă. Și-atâta cu ei!
Ci regele mai stete o vreme cu tânărul prinț să tăifăsuiască, atât de fermecat era de vorbele lui cugetate, de judecata-i dreaptă, de purtările-i alese și de frumusețea lui, și pentru că nici nu prea-i venea la îndemână să-l lase cu fiică-sa în noaptea aceea. Ci, de cum se îngemăna de ziuă, se întoarse în palatul lui și se așeză în jilțul său și dete poruncă robilor săi să pregătească pentru prinț cel mai frumos cal din grajdurile împărătești, să-l

înșeieze falnic și să-l împodobească cu fotaze bogate. Ci prințul îl spuse:

— Nu vreau să încalec decât atunci când mă voi afla dinaintea oștilor!

Regele răspunse:

— Să se facă precum ți-i voia!

Și amândoi ieșiră pe meidan, unde oștile așteptau rânduite în șiruri de bătălie, și prințul putu să cântărească astfel numărul și virtutea lor. După care, regele se înturnă către oști și strigă:

— Hei, vitejilor! tinerelul acesta pe care-l vedeți a venit la mine și mi-a cerut fata de soție. Și eu, în adevăr, n-am mai văzut niciodată nimic mai frumos ca el, nici viteaz mai cutezător. De altminteri, chiar se laudă că poate, singur-singurel, să vă biruie pe toți și să vă pună pe fugă; și de-ați fi voi și de mii de ori mai mulți, cică pentru el nu sunteți mare lucru și că vă frânge numaidecât. Așadară, nu pregetați, atunci când s-o repezi la voi, să-l primiți în vârfurile spadelor și ale sulițelor voastre. Ca să se-nvețe minte să vadă cât păgubește când se bagă în treburi de-acestea amarnice!

Pe urmă regele se înturnă către flăcău și îi zise:

— Hai, băiete, arată-ne vitejiile-ți i

Ci el răspunse:

— O, măria-ta, nu te porți cu mine nici cu dreptate, nici cu nepărtinire! Au cum vrei să mă lupt cu toți aceștia, eu pe jos și ei călare?

Regele îi spuse:

— Te-am poftit să încaleci pe cal și n-ai vrut! Poți să faci lucrul acesta încă și-acum, și să-ți alegi dintre toți caii mei pe acela care îți place cel mai mult!

Ci el răspunse:

— Niciun cal de-al tău nu-mi place, și n-am să încalec decât pe acela care m-a adus până la cetatea ta!

Regele îl întrebă:

— Și unde ți-e calul?

El răspunse:

— Este pe palatul tău.

El întrebă:

— Cum așa, pe palatul meu?

El răspunse:

— Pe terasa palatului tău.

La aceste cuvinte, regele se uită la el cu luare-aminte și strigă:

— O, nesăbuitule! Iată cea mai buna dovadă a smintelii tale! Cum poate fi un cal pe terasă? Ci hai numaidecât să vedem dacă minți ori dacă spui adevărul!

Pe urmă se înturnă către mai-marele oștilor sale și îi zise:

— Dă fuga la palat, întoarce-te să-mi spui ce-ai să vezi și adu-mi tot ce-ai să găsești pe terasă!

Estimp, gloatele se minunau de vorbele tânărului prinț; și toată lumea se întreba:

— Cum să poată coborî un cal pe scara cea înaltă a palatului? Iată, în adevăr, un lucru despre care noi n-am mai auzit în viața noastră!

În vremea asta, trimisul măriei-sale ajunse la palat și, urcându-se pe terasă, găsi acolo calul și gândi că nu mai văzuse niciodată ceva atât de frumos; ci, când se apropie de el și-l cercetă, văzu că era făcut din lemn de abanos și din fildeș! Atunci el și toți cei ce-l însoțeau, văzând cum stă treaba, se porniră să râdă și să-și spună între ei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

…și să-și spună între ei:

— Pe Allah! ăsta-i calul despre care vorbea copilandrul acela, pe care de-aci-nainte nu se mai cuvine să-l privim decât ca pe un nebun. Ci tare am vrea să vedem ce poate fi adevărat în toate astea. Căci s-ar putea, la urma urmei, să fie aici un dedesubt mai acătării decât s-ar părea, și flăcăul acesta să fie cu adevărat de vreo viță de soi și de mari vrednicii.

Zicând acestea, puseră mâna cu toții, ridicară calul de lemn pe care îl duseră și îl așezară dinaintea regelui, în vreme ce toată lumea se înghemuia împrejuru-i să-l privească, minunându-se de frumusețea, de mărimea, de belșugul șeii și al hamurilor lui. Iar regele îl privi și el, și se minună peste poate; pe urmă, îl întrebă pe Kamaralakmar:

— O, tinere, acesta ți-e calul?

El răspunse:

— Da, o, măria-ta! Acesta-i calul meu, și ai să vezi numaidecât minunățiile pe care are să ți le arate!

Și regele spuse:

— Atunci ia-l și încalecă-l!

Prințul răspunse:

— N-am să-l încalec decât după ce toată lumea asta are să se depărteze dimprejurul lui!

Atunci, regele dete poruncă tuturora să se ducă de acolo la depărtare de o aruncătură de săgeată. Și tânărul prinț îi spuse:

— O, măria-ta, privește-mă cu luare-aminte! Am să sar pe calul meu și am să mă reped în mare galop asupra oștilor tale, pe care am să le spulber în dreapta și-n stânga; și-am să revărs spaima în inimile lor, și fiorul!

Și regele răspunse:

— Fă ce vrei acuma! Și, mai cu seamă, nu-i cruța, căci nici ei n-au să te cruțe!

Și Kamaralakmar își propti ușor mâna pe grumazul calului și, dintr-o săritură, fu pe spatele lui.

La rându-le, ostile, nerăbdătoare, se rânduiseră mai încolo, în șiruri strânse și vuitoare: și vitejii își ziceau unii altora: „Când flăcăiașul acesta va ajunge dinaintea rândurilor noastre, o să-l strângem între vârful sulițelor și o să-l luăm în tăișul iataganelor noastre”. Ci alții ziceau: „Pe Allah! mare belea! Cum am avea inimă să ucidem un copil așa de frumos, un flăcău atât de dulce, de zarif și de nurliu?” Iar alți ziceau: „Pe Allah! ar trebui să fim niște nătărăi dacă am crede că-i venim lesne de cap tinerelului ăstuia! E neîndoielnic că dacă s-a băgat într-o daravelă ca asta, a făcut-o fiind încredințat că are să izbândească. Oricum, fapta aceasta ni-i dovadă a curajului, a virtuții și a vitejiei sufletului și inimii lui!”

Ci Kamaralakmar, de îndată ce se înțepeni bine în șa, începu să mânuiască pârghia de zbor, în vreme ce toți ochii erau întorși către el, spre a vedea ce urma să facă. Și pe dată calul începu să se frământe, să

zvâcnească, să pufăie, să tropote, să se zgâcine, să se încontreze, să sară înainte și îndărăt, și pe urmă, cu o sprinteneală uluitoare, începu să joace, mergând în două picioare, horind lăturiș, mai desăvârșit decât au jucat vreodată caii cei mai bine învățați ai tuturor regilor și sultanilor. Și deodată, vintrele lui se înfiorară și se umplură cu vânt, și mai iute decât o săgeată zvârlită spre văzduh, își luă zborul ridicându-se cu călărețul lui drept în vinețeala cerului!

La priveliștea aceasta, regele fu mai-mai să se zburătuiască de uluire și de mânie, și răcni către căpetenia străjilor sale:

— Pe el, că e vai de capul vostru! puneți mâna pe el! puneți mâna pe el, că fuge!

Ci vizirii și musaipii săi răspunseră:

— O, măria-ta, au poate un om să ajungă pasăre înaripată? Acesta de bună seamă că nu-i om ca toți oamenii, ci vreun vrăjitor năpraznic ori vreun efrit, ori vreun marez dintre efriții și marezii văzduhurilor! Și Allah te-a scăpat de el, și pe tine, și pe noi odată cu tine! Să mulțumim așadar celui prea înalt, care a binevoit să te izbăvească din mâinile lui, și pe tine, și oștile tale odată cu tine!

Atunci regele, tulburat peste poate de uluire, se întoarse în palatul său și, intrând în iatacul fiicei sale, îi povesti cele ce se petrecuseră pe meidan. Și tânăra fată, la vestea pieirii tânărului prinț, așa de îndurerată și de deznădăjduită fu, și plânse și se văicări cu atâta jale, încât căzu la boală grea, și fu culcată în patul ei, pradă vipiilor arșiței și gândurilor negre! Iar tătâne-său, văzând-o în acea stare, începu s-o alinte, s-o mângâie, s-o strângă la piept și s-o sărute între ochi, mai povestindu-i o dată cele ce văzuse pe meidan și spunându-i:

— Fata mea, mai degrabă să-i mulțumim lui Allah (slăvit fie El!) și să-l preamărim că ne-a izbăvit din mâinile vrăjitorului acestuia amarnic, amăgitorul și ispititorul, hoțul și mișelul!

Ci n-avu el decât să-i turuiască și s-o alinte mult și bine ca s-o împace, că ea nici n-auzea, nici nu asculta, nici nu se mângâia deloc, ba dimpotrivă! Nu făcea alta decât să suspine și mai tare, și să plângă, și să geamă sughițând:

— Pe Allah! nu mai vreau nici să mănânc, nici să beau nimic, până ce Allah nu m-o împreuna iară cu iubitul meu cel drag! Și nu mai vreau să știu alta, decât să vărs lacrimi și să mă îngrop în deznădejdea mea!

Atunci tătâne-său, văzând că nu-și poate smulge fata din starea aceea de zăcășeală și de mâhnire, se cătrăni de tot, și inima i se mohorî, și lumea se înnegură dinaintea ochilor lui. Și atâta cu regele acesta și cu fata lui, domnița Șamsennahar.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci, într-a patru sute douăzeci și treia noapte

Urmă:

Ci despre prințul Kamaralakmar, iată! După ce se înălță în slava

slăvilor, își întoarse calul cu capul către pământul său părintesc și, odată pornit pe drumul cel bun, începu să viseze la frumusețea domniței și la nurii ei, și la căile ce-ar fi de urmat ca să fie iară lângă ea. Și lucrul acesta îi părea tare anevoie, măcar că avusese grijă s-o întrebe cum se cheamă cetatea tătâne-său. Și așa aflase că cetatea aceea se chema Sana și că era cetatea de scaun a împărăției Al-Yaman.

Cât ținu drumul, cugetă așa mai departe la toate astea și, într-un sfârșit, ca urmare a iuțelii cu care zbura calul, ajunse la cetatea părintelui său. Atunci îl făcu pe cal să dea mai întâi o roată pe deasupra cetății, și pe urmă să pună piciorul la pământ pe terasa palatului. Își lăsă atunci calul pe terasă și coborî în palat, unde, văzând pretutindenea numai semne de doliu și toate odăile presărate cu cenușă, gândi că s-o fi prăpădit careva, și, după năravul lui, intră în iatacul părintesc și găsi pe tătâne-său, pe maică-sa și pe surorile lui îmbrăcați în haine de moarte și tare vâlcezi la chip și tare vlăguiți și tare schimbați și triști și zdrobiți. Și iacătă că, la ivirea lui, tătâne-său se ridică deodată zărindu-l și, căpătând încredințarea că acela era cu adevărat fiul său, scoase un răcnet și se prăbuși la pământ; pe urmă își veni în sine și se aruncă în brațele feciorului său, și îl sărută și îl strânse la piept, cu semnele celei mai smintite bucurii, și tulburat până peste marginile tulburării. Și maică-sa și surorile plângând și suspinând, erau mai-mai să-l topească în sărutări, și jucau și țopăiau de fericire.

După ce se mai potoliră oleacă, îl întrebară ce pățise, și el le povesti isprava, de la început până la sfârșit; ci nu-i de trebuință s-o mai spunem și noi iară. Atunci taicu-său strigă:

— Laudă lui AllAli pentru mântuirea ta, o, răcoare a ochilor mei și cuib al inimii mele!

Și porunci să se dea norodului ospețe și praznice mari, vreme de șapte zile în șir, și împărți daruri, în zvon de tilinci și de țimbale, și puse să se împodobească toate ulițele și să se strige pretutindenea iertarea tuturor celor întemnițați, poruncind să se deschidă larg toate ușile temnițelor și ale poprișurilor. Pe urmă, însoțit de fecioru-său, străbătu călare toate mahalalele orașului, ca să dea norodului bucuria de a-l vedea iară pe urmașul la scaunul împărăției, tânărul pe care toți îi socotiseră pierdut pe veci.

Ci, odată sărbătorile sfârșite, Kamaralakmar spuse tătâne-său:

— O, tată, ce-i cu persanul care ți-a dăruit calul?

Și regele răspunse:

— Bătu-l-ar Allah pe învățatul acela și lipsi-l-ar de mântuire pe el și ceasul în care ochii mei l-au văzut întâia oară, căci pricina despărțirii tale de noi el este, o, copile al meu! Acuma-i închis în temniță, căci numai el n-a fost iertat!

Ci, la rugămintea fiului său, regele hotărî să fie scos de la popreală și, poruncind să fie adus înainte-i, îl luă în mila lui, îi dărui un caftan împărătesc și se purtă față de el cu multă îngăduință, miluindu-l cu tot soiul de volnicii și de belșuguri; ci nu-i pomeni nimica despre fiică-sa și nici nu-i trecea prin cap să i-o dea de soție! Încât învățatul turba de turbare și tare se mai căia de nesocotința ce-o săvârșise lăsându-l pe tânărul fiu de rege să încalece pe cal: căci pricepuse că taina calului fusese dezlegată, precum și felul de a-l mânui.

Cât despre rege, care încă nu era cu totul liniștit în privința calului, acesta spuse către fiul său:

— Eu socot, fiule, să nu te mai apropii niciodată de-aci înainte de acest cal al prăpădului, și mai cu seamă să nu mai încaleci niciodată pe el, căci

tu ești departe de-a cunoaște ce lucruri vrăjitorești mai poate închide în el și nu ești ferit de primejdie pe el!

La rându-i, Kamaralakmar îi povesti tătâne-său întâmplarea ce-o avusese la regele din Sana. Și cea cu fiica acestuia, și cum scăpase de zăcășia regelui acela; și taică-său răspunse:

— Fiule, dacă era scris să te ucidă regele de la Sana, te-ar fi ucis! Ci ceasul tău n-a fost încă hotărât de ursită!

Estimp, Kamaralakmar, cu toate desfăturile și zaiafeturile pe care tătâne-său le da într-una pentru întoarcerea lui, nici vorbă s-o uite pe domnița Șamsennabar, ci, mâncând și bând, nu se gândea decât la ea. Or, într-o zi, regele, care avea niște roabe tare pricepute la meșteșugul cântecului și la zvoana de lăută, le porunci să-și sune strunele și să cânte niscaiva stihuri frumoase. Și una dintre ele își luă lăuta și, culcând-o pe genunchi cum își pune o mamă copilul la sân, cântă, însoțindu-se de sunetele ei, aceste stihuri:

Port amintirea ta ca pe-un odor
În inimă, iubitule, și știu:

Nici negrul depărtărilor zăvor,
Nici chinul despărțirii pământiu,

Nici zilele care se duc în zbor,
Nici timpul câte-mi roade-n piept morțiu,

Nu pot săi stângă crâncenul meu dor,
Și fără tine viața mi-e pustiu.

În dragostea aceasta vreau să mor,
În dragostea aceasta vreau să-nviu.

Când auzi șahzadè aceste stihuri, vipia dorului se aprinse în inima lui, flăcările patimii își întețiră para, mâhnirile și negurile îi umplură sufletul cu moarte, și dragostea îi răscoli lăuntrurile. Încât, nemaiputând să îndure dorurile ce-l zbuciumau din pricina domniței de la Sana, se ridică pe clipă pe dată, se sui pe terasa palatului și, împotriva sfatului ce-i dase tătâne-său, sări în spinarea calului de abanos și răsuci pârghia de zbor. Numaidecât calul, ca o pasăre, se ridică în văzduh cu el, luându-și zborul către vânările cele înalte ale slăvilor.

Or, a doua zi dimineața, tată-său, regele, îl căută prin palat și, negăsindu-l, se sui pe terasă și rămase năuc văzând că pierise și calul, și își mușcă mâinile, căindu-se că nu luase calul acela și nu-l făcuse bucățele; și își zise: „Pe Allah, dacă fiul meu se va mai întoarce vreodată, am să sfărâm calul, ca să-mi știu inima liniștită și sufletul netulburat de-aci-ncolo!“ Și se întoarse în palatul lui, unde începu iar să plângă, să suspine și să se jelească. Și-atâta cu el!

Estimp, Kamaralakmar își văzu mai departe de călătoria lui vânteșă prin văzduh și ajunse la cetatea Sanei. Puse piciorul la pământ pe terasa palatului, coborî scara, fără de niciun zgomot, și se îndreptă către iatacul domniței. Găsi eunucul dormind, după năravul lui, de-a curmezișul ușii; păși peste el și, intrând în iatac, ajunse la cea de a doua ușă. Se apropie atunci binișor de perdea și, înainte de-a o da la o parte, ascultă cu luare-aminte, și iată! O auzi pe iubita lui cum suspina cu amar și cum spunea

stihuri de jale, în vreme ce slujnicele ei se străduiau s-o mângâie și îi spuneau:

— O, stăpână a noastră…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

…O, stăpână a noastră, pentru ce plângi tu după unul care de bună seamă că nu plânge deloc după tine?

Ea răspunse:

— Ce tot spuneți voi, o, nesocotitelor? Au voi credeți că flăcăul cel frumos pe care îl iubesc și după care plâng e de cei care uită ori de cel care pot fi uitați?

Și începu și mai tare să plângă și să geamă, și-atâta de vajnic și-atâta de mult, că leșină. Atunci feciorul regelui își simți inima sfărmându-se pentru ea, și fierea năpădindu-i ficații. Încât, fără a mai zăbovi, dete perdeaua la o parte și intră în odaie. Și o văzu pe fată culcată în pat, având drept cămașă părul ei și drept pătură un evantai de pene albe. Și cum părea că ațipise, prințul se apropie de ea și, ușurel, o atinse mângâind-o. Ea deschise numaidecât ochii și îl văzu stând în picioare, înclinat într-o întrebare plină de îngrijorare și murmurând:

— De ce plângi și de ce gemi?

Atunci copila, reînsuflețită de o viață noua, se ridică pe dată și, aruncându-se la pieptul lui, îl cuprinse de după gât cu brațele și începu să-i acopere obrajii cu sărutări, spunându-i:

— Păi numai din pricina dragostei tale și a plecării tale, o, lumină a ochilor mei!

El răspunse:

— O, stăpână a mea, da eu în ce deznădejde n-am fost din pricina ta, toată vremea asta!

Ea urmă:

— Da eu! Cât de deznădăjduită am fost de lipsa ta! De-ai mai fi zăbovit mult să te întorci, aș fi murit, fără doar și poate!

El spuse:

— O, stăpână a mea, ce zici tu de beleaua cu tătâne-tău și de chipul cum s-a purtat cu mine? Pe Allah! de n-ar fi fost dragostea ta, o, tu, fermecătoarea Pământului, a Soarelui și-a Lunii, și ispititoare a celor ce sălășluiesc în Ceruri, pe Pământuri și-n Iad, de bună seamă că i-aș fi retezat beregățile și aș fi făcut din el pildă și învățătură celor ce vor să vadă! Ci, de vreme ce te iubesc pe tine, așa-l iubesc și pe el acum!

Ea îi zise:

— Cum de te-ai putut hotărî să pleci și să mă lași? Și ce dulce mi-ar fi fost viața lângă tine!

El zise:

— De vreme ce mă iubești, vrei să mă asculți și să urmezi sfaturile

mele?

Ea răspunse:

— N-ai decât să vorbești, iar eu mă voi supune și îți voi asculta sfaturile și îți voi urma dorințele!

El spuse:

— Începe atunci prin a-mi aduce de mâncat și de băut, căci tare mi-e foame și tare mi-e sete. Și, pe urmă, om vedea ce-i de făcut!

Atunci copila porunci slugilor să aducă demâncare și băutură; și amândoi începură să mănânce, să bea și să tăifăsuiască, până ce noaptea se scurse aproape cu totul. Atunci, întrucât începea să mijească de ziuă, Kamaralakmar se ridică să-și ia rămas-bun de la fată și să plece până a nu se trezi hadâmbul; ci Șamsennahar îl întrebă:

— Și unde vrei să pleci așa?

El răspunse:

— Acasă la tata. Ci mă leg cu jurămînt că am să vin să te văd o dată pe săptămână.

La aceste cuvinte, ea izbucni în suspine și strigă:

— Oh! te juruiesc pe Allah cel atotputernic, să mă iei cu tine și să mă duci oriunde vei vrea tu. Decât să mă mai lași să gust iar din amarul de pelin al despărțirii!

Iar el, înseninat, o întrebă:

— Vrei de-adevărat să mergi cu mine?

Ea răspunse:

— Păi da!

El zise:

— Atunci, scoală-te și hai!

Numaidecât ea se sculă, deschise o ladă plină cu rochii făloase și cu lucruri de preț, și se găti! și își puse pe ea tot ce se afla mai bogat și mai scump printre lucrurile cele frumoase pe care le avea, fără a uita salbele, inelele, brățările și feluritele giuvaieruri învrâstate cu cele mai alese nestemate, pe urmă plecă împreună cu drăguțul ei, fără ca slujnicelor să le fi trecut măcar prin minte s-o oprească.

Atunci Kamaralakmar o luă și o duse sus pe terasa palatului, sări în spinarea calului, o așeză și pe ea la spatele său, o învăță să se țină strânsă tare de el, și o legă de el cu ajutorul câtorva legături strașnice. După care, răsuci pârghia de înălțare, și calul își luă zborul și se sui cu ei în slăvi.

Văzând acestea, slujnicele scoaseră țipete ascuțite și făcură atâta zarvă încât regele și regina deteră fuga pe terasă, aproape goi, cum săriseră din somn, și de-abia mai apucară să vadă calul cel vrăjit ridicându-se în zborul lui prin văzduh cu feciorul de împărat și cu domnița. Și regele, tulburat și uluit până peste marginile uluirii, mai avu puterea să-i strige tânărului care se înălță tot mai sus:

— O, fiule de împărat, rogu-mă ție, ai milă de mine și de soața mea, bătrâna aceasta, și nu ne lipsi de fata noastră!

Ci prințul nici nu-i răspunse. Cugetă însă o clipă că poate tânăra fată simțea vreo părere de rău să părăsească așa pe tătâne-său și pe maică-sa, și o întrebă:

— Spune-mi, o, strălucire, o, vrajă a veacului tău și a ochilor mei, vrei să te las tatălui tău și mamei tale?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și cincea noapte

Urmă:

Șamsennahar răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, nu vreau nicidecum! Nu doresc decât să fiu cu tine, peste tot unde te duci; căci dragostea ce-o simt pentru tine mă face să las tot și să uit tot, chiar și pe tatăl și pe mama mea!

Auzind cuvintele acestea, prințul se bucură până peste poate, și își făcu calul să zboare cât putea de iute, fără ca aceasta s-o sperie ori s-o tulbure câtuși de puțin pe fată: și așa, nu peste mult, ajunseră la calea-jumătate, într-un loc unde se așternea o câmpie minunată, străbătută de ape curgătoare, unde își puseră o clipă piciorul pe pământ. Și prințul tare se mai bucură că ajunseseră fără de niciun necaz, și se simți tare mulțumit gândind că are să poată într-un sfârșit să-i arate domniței câte stăpâniri avea în mâinile lui, câte avuții și moșii, și să vadă ea singură puterea și fala tatălui său, regele Sabur, dovedindu-i astfel cu cât este mai bogat și mai mare regele Sabur decât tatăl ei, regele de la Sana! Purcese dar prin a coborî pe pământ, în mijlocul unei grădini frumoase, ce se afla în afara orașului, unde tatăl său regele avea de oleicei să vină să petreacă și să se răcorească la aer curat, o duse pe fată într-un foișor de vară cu acoperișul boltit, pe care regele îi ridicase și îl împodobise pentru sine, și îi spuse:

— Am să te las aici o clipă, ca să mă duc să-l vestesc pe tatăl meu despre sosirea noastră. Până mă întorc, îți dau în seamă să veghezi calul de abanos pe care îi las la ușă, și să nu-l pierzi din ochi. Iar eu am să trimit fără de zăbavă pe cineva să te ia de aici și să te aducă la un palat anume, pe care am să poruncesc să-l gătească numai pentru tine.

Și fata, auzind aceste cuvinte, fu cum nu se poate mai încântată și înțelese că într-adevăr ea nu trebuia să intre în cetate decât cu toată cinstea și cu toată fala datorate slavei sale! Pe urmă prințul își luă rămas-bun de la ea și se îndreptă către palatul tatălui său regele.

Când regele Sabur dete cu ochii de fiul său, fu gata-gata să moară de bucurie și de tulburare și după îmbrățișările și urările de bun-venit, îl dojeni, plângând, că plecase lăsându-i pe toți în pragul mormântului. După care, Kamaralakmar îi spuse:

— Ia cată să ghicești pe cine am adus cu mine de pe unde-am fost?

El răspunse:

— Pe Allah! nu ghicesc deloc!

El spuse:

— Chiar pe fata regelui de la Sana, cea mai desăvârșită fată din Persia și din Arabia! Am lăsat-o deocamdată afară din oraș, în grădina noastră, și am venit să te vestesc că poți îndată porunci să se gătească alaiul care trebuie să iasă în întâmpinarea ei și care trebuie să fie atât de măreț încât de la bun început să-i vădească și puterea și fala și bogățiile tale!

Și regele răspunse:

— Cu bucurie și cu prisosință, pentru plăcerea ta!

Și numaidecât dete poruncă să fie gătit orașul și împodobit cu cele mai frumoase găteli și cu cele mai alese podoabe; și chiar el, după ce întocmi un alai fără de pereche, trecu în fruntea călăreților săi, îmbrăcați numai în fireturi, cu toate steagurile desfășurate, și porni în întâmpinarea domniței Șamsennahar, străbătând toate mahalalele orașului, în mijlocul tuturor

locuitorilor, înghesuiți șiruri-șiruri, iar dinainte-i mergând cântăreții din tilinci, din goarne, din țimbale și din vuve, și-n urma-i mulțimea fără de număr de străjeri, de osteni, de oameni de rând, de femei și de copii.

La rându-i, prințul Kamaralakmar își deschise cuferele, sipetele și comorile, și scoase din ele tot ce avea mai frumos ca giuvaiere, pietre scumpe și alte lucruri minunate cu care se împodobesc fetele de regi, spre a-și arăta fala, bogăția și strălucirea: și porunci să se întocmească pentru tânăra fată un baldachin uriaș din atlazuri roșii, verzi și galbene, și-n mijlocul lui porunci să așeze un jeț de aur sclipind de nestemate: și pe treptele acelui baldachin uriaș, peste care se rotunjea o boltă de mătase aurie, porunci să se rânduiască tinere roabe indiene, grecoaice și abisinience, unele stând jos, altele în picioare, pe când împrejurul jețului ședeau alte patru roabe, albe, cu evantaiuri mari de pene de la niște păsări de un soi fără de asemuire. Și arapi goi până la brâu duceau baldachinul pe umeri urmând alaiul, înconjurați de o mulțime și mai mare, și, în toiul zarvei de bucurie al gloatei și al liu-liu-urilor ascuțite pe care le scoteau glasurile femeilor de pe baldachin și ale tuturor celor ce se înghesuiau împrejur, luară drumul către grădini.

Ci Kamaralakmar nu se putu hotărî să însoțească alaiul care mergea prea încet, și, îndemnându-și calul la galop, apucă pe drumul cel mai scurt și ajunse într-o clipită la foișorul la care o lăsase pe domniță, fiica regelui de la Sana. Și o căută peste tot; ci n-o mai găsi pe domniță, cum nu mai găsi nici calul de abanos.

Atunci, Kamaralakmar, deznădăjduit până peste poate, începu să se bată peste față, își făcu zdrențe hainele de pe el și porni să alerge fără țintă și să se zbuciume ca un nebun prin grădină, țipând amarnic și chemând cât îl ținea gura. Da degeaba!

După un timp, se mai liniști oleacă într-un sfârșit și începu să cugete, și își zise: „Cum de-a putut ea să știe taina mânuirii calului, de vreme ce eu nu i-am arătat nimic în această privință? Poate dar să fie chiar învățatul persan, cel ce-a născocit calul, cel care să se fi nimerit să cadă asupra ei pe neașteptate și s-o fi răpit, ca să se răzbune din pricina pedepsei cu care l-a pedepsit tătâne-meu!“

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și șasea noapte

Urmă:

Și alergă îndată să caute străjerii grădinii și îi întrebă:

— Ați văzut trecând pe-aici pe careva? Răspundeți-mi cinstit, că de nu, vă zbor capetele pe loc!

Străjerii, înfricoșați de amenințarea lui, răspunseră într-un glas:

— Pe Allah! n-am văzut pe nimeni intrând în grădină, afară de învățatul persan, care a venit aici să caute buruieni de leac și pe care nu l-am mai văzut ieșind!

La vorbele acestea, feciorul regelui căpătă încredințarea că persanul era

cel care o răpise pe tânăra fată, și se simți peste măsură de năucit și de zăpăcit și, tulburat cu totul și descumpănit, ieși înaintea alaiului și, îndreptându-se către tătâne-său, îi povesti cele ce se petrecuseră și îi spuse:

— Ia-ți oștile și întoarce-te cu ele Ia palatul tău; ci eu n-am să mă mai întorc, până ce n-am să limpezesc treaba aceasta întunecată.

Auzind vorbele acestea și văzând această hotărâre a fiului său, regele începu să plângă, să se vaicăre și să se bată în piept, și îi zise:

— O, fiul meu, fie-ți milă: potolește-ți mânia, stăpânește-ți amarul și întoarce-te cu noi acasă! Și-atunci ai să vezi ce fată de rege ori de sultan ți-ai vrea s-o ai, iar eu am să ți-o dau de soție!

Ci Kamaralakmar nu vroi nicidecum să-și plece urechea la vorbele părintelui său, nici să-i asculte rugile, îi spuse câteva cuvinte de rămas-bun și plecă pe calul lui, în vreme ce regele, deznădăjduit până peste poate, se întoarse la cetate în hohotele de plâns și în gemetele tuturora. Și așa se schimbă bucuria lor în jale, în spaimă și în zbucium. Și-atâta cu ei!

Ci în ce-i privește pe vraci și pe domnita, iacă tă!

Așa cum soarta hotărâse dintru început, vraciul persan venise în ziua aceea la gradină ca să culeagă într-adevăr ierburi de leac, fie buruieni de rând, fie flori frumos mirositoare, și simți o mireasmă tare plăcută de mosc și de alte parfumuri minunate; încât, ridicându-și nasul în vânt, se îndreptă către locul dincotro se revărsa spre el acea mireasmă fără de asemuire. Or, aceea era chiar mireasma domniței, ce se revărsa înmiresmând toată grădina. Iar vraciul, călăuzit de nasul său cel iscusit, nu pierdu mult timp până ce să ajungă, după câteva căutări, chiar la foișorul unde se afla domnița. Și care nu-i fu bucuria când văzu, în prag, stând pe cele patru picioare ale lui, calul cel năzdrăvan, născocirea mâinilor sale! Și care nu fu zvâcnetul din inimă-i văzând acea născocire a cărei pierdere îi luase pofta de-a mânca și de-a bea și-i răpise tihna somnului! Începu, dar, să-l cerceteze pe toate părțile și îl găsi nevătămat și în bună stare. Pe urmă, când era gata să sară pe el și să-i dea zbor, își zise în sineși: „Se cade mai întâi să văd ce-a putut aduce prințul cu el și a lăsat aici cu calul!” și, intră în foișor. O văzu atunci, tolănită șăgalnic pe divan, pe domnița care la început i se păru a fi însuși soarele când se ridică pe un cer senin. Și nu se îndoi nicio clipă că în fața ochilor lui nu s-ar afla vreo domniță de viță aleasă, și că prințul n-ar fi adus-o călare și n-ar fi lăsat-o în acel chioșc să-l aștepte, în vreme ce el se dusese în cetate ca să pregătească un alai măreț. Așa că se apropie de domniță, se temeni și sărută pământul dinaintea ei, pe când ea își ridică leneș ochii către el și, părându-i amarnic de urât și de pocit, se grăbi să-i închidă la loc, ca să nu-l mai vadă, și îl întrebă:

— Cine ești?

El răspunse:

— O, stăpână a mea, sunt trimis la tine de prințul Kamaralakmar, ca să te călăuzesc la un alt foișor, mai frumos decât acesta de aici și mai aproape de oraș; căci stăpâna mea, regina, mama prințului, se află astăzi cam zaifă și, întrucât, de bucuria sosirii tale, n-ar vrea să-ți vie nimeni în cale înaintea ei, a cerut să se facă schimbarea aceasta, ca să nu fie silită să bată un drum prea lung.

Ea întrebă:

— Ci prințul unde-i?

Persanul răspunse:

— El este în cetate, cu tatăl său regele, și are să iasă în întâmpinarea ta, cu mare vâlvă, împresurat de un alai măreț!

Ea spuse:

— Ci tu, ia spune-mi: oare prințul nu putea găsi pe unul oleacă mai puțin pocit să-l trimită la mine?

La vorbele acestea, vraciul, măcar că se simți tare atins, începu să râdă din punga scofâlcită a obrajilor galbeni, și răspunse:

— Da, de bună seamă, pe Allah, o, stăpână a mea! nu-i în tot palatul niciun mameluc mai pocit ca mine! Numai că înfățișarea vitregă a chipului și vajnica urâciune a obrazului meu să nu te ducă în greșeală în privința volniciilor mele! Și poate că într-o bună zi ai să-mi pui la încercare însușirile și ai să tragi foloase, ca și prințul, de pe urma aleselor haruri ce le am. Și-atunci ai să mă lauzi, așa cum sunt! Iar prințul, dacă m-a ales tocmai pe mine spre a mă trimite la tine, a făcut-o anume din pricina urâțeniei și a înfățișării mele îngrețoșătoare; și anume ca să nu aibă a se teme de nimic, în gelozia lui, din pricina nurilor și a frumuseții tale! Ci nici de mameluci, nici de robi tineri, nici de arapi frumoși, nici de eunuci, nici de slujitori nu duce lipsă palatul nostru! Slavă lui Allah, numărul lor este cu neputință de socotit; și toți sunt care mai de care mai ispititori.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă:

Or, vorbele acestea ale magului avură darul de-a o liniști pe fată, care se ridică numaidecât, își puse mâna în mâna bătrânului învățat și îi spuse:

— O, taică, oare mi-ai adus ceva pe care, să pot merge călare?

El răspunse:

— O, stăpână, ai să încaleci pe calul pe care ai venit!

Ea spuse:

— Da nu pot să merg singură călare!

Atunci el zâmbi a râde și pricepu că de-aci înainte ea se afla sub puterea lui; și răspunse:

— Am să încalec și eu cu tine!

Și sări pe cai și o sui în crupă și pe tânăra fată pe care o strânse vârtos și o legă de ei cu niște legături strașnice, pe când ei nici nu-i trecea prin minte ce are să i se mai întâmple. Învățatul răsuci apoi pârghia de înălțare, și numaidecât calul se umplu de vânt în pântecele său, se clătină și se legănă săltând ca talazurile mării, pe urmă își luă cu ei zborul ridicându-se ca o pasăre în văzduh și, într-o clipită, lăsă departe în urmă cetatea și grădinile.

Dacă văzu așa, fata, nedumerită, strigă:

— Hei, tu! încotro o iei, fără a îndeplini poruncile stăpânului tău?

El răspunse:

— Stăpânul meu? Și cine-i stăpânul meu?

Ea spuse:

— Fiul regelui!

El întrebă:

— Care rege?

Ea spuse:

— Nu știu!
La aceste cuvinte, solomonarul pufni în râs și zise:
— Dacă e vorba de tânărul Kamaralakmar, prăpădi-l-ar Allah! acela-i un zăbăuc de pușlama, un biet copil, zău așa!
Ea strigă:
— Vai de tine, o, barbă a blestemului! Au cum de cutezi tu să vorbești așa despre stăpânul tău și să-i calci poruncile?
Magul răspunse:
— Îți mai spun o dată că țângăul acela nu mi-e nicidecum stăpân! Au știi tu cine-s eu?
Domnita spuse:
— Nu știu nimic despre tine, afară de ce mi-ai spus tu însuți.
El chicoti și zise:
— Tot ce ți-am spus n-a fost decât un tertip închipuit de mine împotriva ta și a feciorului regelui! Află, dar, că derbedeul acela izbutise să-mi fure calul, plăsmuit de mâinile mele, care poate să pască întocmai ca și caii cei adevărați, și pe care te afli tu acum; și așa mi-a ars el multă vreme inima și m-a făcut să plâng de pierderea ce-am avut. Și iată-mă iar stăpân pe bunul meu, și la rându-mi îi ard și eu inima acestui tâlhar și-l fac și cu ochii să plângă de pierderea ta! Întremează-ți, dar, inima cu curaj și șterge-ți și înseninează-ți ochii, căci eu am să-ți fiu de mult mai mare folos decât tânărul acela zărpălatic. Eu, pe deasupra, mai sunt și mărinimos, și puternic, și bogat; slugile și robii mei au să ți se supună ca unei stăpâne a lor; am să te îmbrac cu hainele cele mai alese și am să-ți îndeplinesc până și cele mai mărunte dorinți, mai înainte chiar de a le rosti!
Când auzi vorbele acestea, fata începu să se bată peste obraji și să suspine; pe urmă spuse:
— Ah, nenorocirea mea! ah, vai de mine! Am rămas fără iubitul meu și am rămas și fără tatăl meu și fără mama mea!
Și vărsa mai departe lacrimi amare și îmbelșugate, pentru cele ce i se întâmplase, în vreme ce vrăjitorul îndrepta zborul calului său către țara rumilor și, după o călătorie lungă dar iute, coborî spre pământ pe o câmpie verde, plină de pomi și de izvoare.
Or, câmpia aceea era așezată lângă o cetate în care stăpânea un rege tare puternic. Și tocmai în acea zi regele ieșise să se învioreze la aer în afara orașului și își îndreptase pașii către părțile acelei câmpii. Și îl zări pe învățatul ce se ațínea pe lângă cal și pe lângă tânăra domniță. Încât, mai înainte ca vraciul să aibă răgaz a se ascunde, robii regelui se și buluciseră asupra lui și îl înșfăcaseră, și pe ei, și pe fată, și calul, și îi duseră pe toți dinaintea regelui.
Când regele văzu amarnica urâțenie a moșneagului și înfățișarea-i hâdă, și frumusețea tinerei fete și nurii ei cei răpitori, spuse:
— O, stăpână a mea, ce rudenie te leagă oare de moșnegăria asta atât de pocită?
Ci persanul se și repezi sa răspundă:
— Ea-i soția mea și fiica unchiului meu!
Atunci fata, la rându-i, se repezi și ea să răspundă, înfruntându-l pe moșneag:
— O, măria-ta, pe Allah! habar n-am cine-i pocitul acesta! Și nu-i soțul meu nicidecum! Ci-i un proclet de vrăjitor, care m-a răpit prin viclenie și silă!
La aceste vorbe ale fetei, regele rumilor dete poruncă robilor să-l cotonogească bine pe vraci; iar aceștia îl cotonogiră așa de vrednic, de era

mai-mai să-și dea duhul sub loviturile lor. După care regele porunci să-l ducă în oraș și să-l arunce în temniță, în vreme ce pe fată o luă el însuși, după ce orândui ea minunatul cal năzdrăvan să fie luat și dus pe sus, nici cu gândul negândind la însușirile vrăjite ale acestuia ori la meșteșugurile-i tainice. Și-atâta cu vraciul și cu domnița!

Estimp, prințul Kamaralakmar îmbrăcase straie de călător, luase cu el cele de trebuință, merinde și bani, și pornise la drum, cu inima plină de jale și cu gândurile pustiite. Și porni s-o caute pe domniță, călătorindu-se din țară în țară și din cetate în cetate; și peste tot iscodea despre calul de abanos, pe când toți cei pe care îi cerceta se minunau cu mirare de vorbele sale și li se păreau întrebările lui cu totul uluitoare și anapoda.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și opta noapte

Urmă:

Și tot așa făcu el o bună bucată de vreme, cercetând zi de zi mai îndârjit, și zi de zi căutând vești cât mai multe, fără a izbuti să capete nicio știre ce l-ar fi putut îndruma pe calea cea bună. Până la urmă ajunse la cetatea Sanei, unde stăpânea tatăl domniței Șamsennahar. Și iscodi despre soarta ei; ci nimeni nu mai auzise nimic despre ea și nu-i putu spune ce se făcuse de când fusese răpită; și i se povesti în ce stare de prăpăd și de deznădejde era cufundat bătrânul rege. Atunci își cătă mai departe de drumul lui și se îndreptă către țara rumilor, iscodind mereu, despre domniță și despre calul de abanos, peste tot pe unde trecea și pe la toate popasurile la care mânea.

Or, într-o zi, poposi din drum la un han unde văzu o ceată de neguțători stând roată și sporovăind între ei; și se așeză și el alături, și îl auzi pe unul dintre ei care spunea:

— O, prieteni, mi s-a întâmplat în vremea din urmă cea mai minunată minune dintre minuni!

Și îl întrebară cu toții:

— Ce minune?

El răspunse:

— Mă dusesem cu neguțătoriile mele în *cutare* vilaiet în *cutare* cetate (și spuse numele cetății în care se afla domnița) și i-am auzit pe locuitorii de-acolo povestindu-și între ei un lucru tare ciudat, care se petrecuse de curând. Povesteau că regele acelei cetăți, ieșind într-o zi la o vânătoare de-a călare, împreună cu alaiul lui, detese peste un moșneag tare silos, stând lângă o tânără fată de-o frumusețe fără de pereche și lângă un cal de abanos și de fildeș!

Și neguțătorul le povesti tovarășilor săi, ce se minunau cu mare mirare, povestea noastră, pe care nu-i de nicio trebuință s-o mai spunem încă o dată.

Când auzi povestea aceasta, Kamaralakmar nu se îndoi nicio clipită că n-ar fi vorba chiar de iubita lui și de calul cel năzdrăvan. Încât, după ce se

încredință bine de numele și de locul unde se afla cetatea aceea, porni pe dată la drum îndreptându-se într-acolo, și călători fără de oprire până ce ajunse la ea. Ci când voi să intre pe poarta cetății, fu înhățat de străjeri, spre a-l duce, după cumu-i datul în acea țară, dinaintea regelui lor, ca să fie cercetat ce fel de om e, ce vânt îl aduce în țara lor și ce meserie învârtește. Or, prințul Kamaralakmar sosise în ziua aceea târziu tare la cetate, iar străjerii, știindu-l pe rege năpădit de treburi, lăsară să i-l arate a doua zi și îl duseră la temniță, să-și petreacă noaptea acolo. Ci când temnicerii văzură frumusețea și gingășia lui, nu se putură hotărî a-l închide, și îl rugară să stea cu ei și să le țină tovărășie, și îl poftiră să împartă cu ei cina lor. Pe urmă, după ce mâncară, începură să taifăsuiască și îl întrebară pe prinț:

— O, flăcăule, din ce țară ești?

El răspunse:

— Din tara Persiei, stăpânia Hosroeșilor!

La vorbele acestea, temnicierii hohotiră de râs, iar unul dintre ei spuse tânărului:

— O, tu cel de obârșie din țara Hosroeșilor, n-ai fi și tu tot atât de mare mincinos ca și cel de-o baștină cu tine și care-i închis în temnița noastră?

Iar un altul spuse:

— În adevăr, mulți oameni am văzut și multora le-am ascultat spusele și poveștile, și le-am cercetat firile, dar niciodată n-am întâlnit pe careva atâta de ciudat ca nebunul de bătrân din temnița noastră!

Iar un altul adaugă:

— Nici eu, pe Allah, n-am văzut niciodată ceva mai pocit decât chipul lui, ori mai urât și mai silos decât înfățișarea lui!

Prințul întrebă:

— Și ce minciuni de-ale lui ați auzit?

Ei răspunseră:

— Se crede mare învățat și vraci vestit! Or, regele l-a găsit la o vânătoare, în tovărășia unei tinere fete și a unui cal minunat de abanos și de fildeș. Și regele s-a îndrăgit până peste poate de frumusețea fetei și ar vrea să se însoare cu ea, ci ea a înnebunit deodată! Dacă, dar, moșneagul acesta învățat ar fi, așa cum se dă, un vraci de seamă, i-ar fi găsit în vreun fel leacul; căci regele a făcut tot ce-i cu putință ca să găsească vreun leac ce-ar putea tămădui sminteala fetei, și iacătă că a și trecut un an de când el tot cheltuie amarnic Ia averi cu plata vracilor și a solomonarilor, fără de niciun folos! Cât despre calul de abanos, acela-i inclus în vistieria regelui; iar moșneagul cel urât e-aici, în temniță; și nu mai contenește din gemete și din văicăreli, câtu-i nopticica de lungă, de nu ne dă tihnă să mai dormim și noi!

Când auzi vorbele acestea, Kamaralakmar își zise: „Iată-mă într-un sfârșit pe calea cea mult dorită. Acuma să văd ce mijloc pot găsi ca sa ajung la țintă!“ Dar numaidecât temnicerii, văzând că venise ceasul lor de culcare, îl duseră în lăuntrul temniței și închiseră ușa după el. Atunci îl auzi pe învățat cum plângea și gemea și își jelea năpasta, în limba persană, spunând: „Vai, ce belea pe capul meu că n-am știut să-mi plănuiesc mai bine treaba și m-am dat singur pierzării, fără a-mi fi izbândit dorurile și fără a-mi fi împlinit gândurile cu această fată! Toate mi s-au întâmplat numai datorită nesocotinței mele și din pricină că am râvnit la ce nu mi-era menit!” Atunci Kamaralakmar îi spuse în graiul persan:

— Până când ai să tot plângi și-ai să te tot bocești? Au crezi că numai tu ai de îndurat năpaste?

Și învățatul, prinzând curaj de la aceste cuvinte, legă vorbă eu el și, fără a-l ști cine e, începu să i se plângă de năpastele și de nenorocirile lui! Și așa își petrecură noaptea, tăinuind între ei ca doi prieteni.

A doua zi dimineața, temnicerii veniră să-l scoală pe Kamaralakmar din temniță și îl duseră dinaintea regelui, spunând;

— Tânărul acesta…

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute douăzeci și noua noapte

Urmă:

…spunând:

— Tânărul acesta a sosit aseară prea târziu și n-am mai putut să-l aducem la tine, o, măria-ta, ca să-l cercetezi!

Atunci regele îl întrebă:

— De unde vii? Cum te cheamă? Ce meserie ai? Și pentru ce ai venit în cetatea noastră?

El răspunse:

— În ce privește numele, în persană mă numesc Harjah! În ce privește țara, sunt din Persia! Iar ca meserie, sunt un învățat ca toți învățații, mai cu seamă priceput la tămăduiri, și la meșteșugul de a-i vindeca pe nebuni și pe smintiți. Și, pentru aceasta, străbat țările și cetățile, spre a-mi folosi meșteșugul și a căpăta învățătură nouă, pe care s-o adaug la cea pe care o am! Și săvârșesc totul fără a purta straiele cele înzorzonate cu care se îmbracă de obicei astrologii și învățații, fără a-mi mări turbanul ori a-i spori numărul de răsuceli, fără a-mi alungi mânecile, fără a umbla cu un teanc mare de cărți la subsuoară, fără a-mi înnegura pleoapele cu kohl negru, fără a-mi spânzura la gât un șirag lung de mătănii mari și nenumărate; și îmi tămăduiesc bolnavii fără a le bâigui vorbe tainice, fără a le sufla în ochi și fără a-i mușca de sfârcul urechii! Și-aceasta-i, o, măria-ta, meseria mea!

Când auzi regele acestea, se umplu de o mare bucurie și îi spuse:

— O, preastrălucitule doftor, ai venit la noi tocmai când aveam cea mai amarnică nevoie de priceperea ta!

Și îi povesti de boala tinerei fete, și adăugă:

— Dacă vrei s-o îngrijești și dacă ai s-o tămăduiești de sminteala în care au cufundat-o vâlvele cele rele, nu ai decât să-mi ceri ce dorești, și totul ți se va da!

El răspunse:

— Allah să-l dăruiască pe stăpânul nostru regele, cu milele și cu vredniciile lui cele mai alese! Ci mai întâi cuvine-se să-mi povestești cu de-amănuntul toate câte le-ai băgat de seamă la sminteala fetei și să-mi spui de câte zile se află ea în această stare, fără a uita să-mi spui cum de-au ajuns la tine ea, și persanul cel bătrân, și calul de abanos!

Și regele îi povesti istoria de șart, de la început până la sfârșit, și adăugă:

— Iar bătrânul se află în temniță.
El întrebă:
— Și calul?
— Calul se află la mine, păzit cu strășnicie într-una din odăile mele!
Și Kamaralakmar își zise în sine: „Înainte de orice, trebuie să văd calul și să mă încredințez cu ochii mei de starea în care se află. Dacă este întreg și în bună stare, totu-i cum nu se poate mai bine și mi-am atins ținta; dacă însă mecanismul lui o fi stricat, atunci va trebui să mă gândesc la vreun alt mijloc de-a o libera pe domnița mea!“ Apoi se întoarse către rege și îi spuse:
— O, măria-ta, mai întâi trebuie să văd calul; căci n-ar fi cu neputință, cercetându-l, să găsesc ceva ce mi-ar putea fi de folos la vindecarea fetei!
El răspunse:
— Cu plăcere și cu dragă inimă!
Și îl luă de mână și îl duse în locul unde se afla calul de abanos. Și prințul începu să dea ocol calului, îl cercetă cu luare-aminte și găsindu-l neatins și în bună stare, se bucură în sine și zise regelui:
— Allah să te miluiască și să te ocrotească, măria-ta! Iată-mă-s gata să merg la tânăra fată, ca să văd cam ce-ar putea să aibă! Și nădăjduiesc că am să izbutesc, cu ajutorul lui Allah, s-o vindec cu mâna mea cea tămăduitoare și cu mijlocirea calului acesta de lemn!
Și îi îndemnă pe străjeri să fie cu multă luare-aminte la cal, și se îndreptă cu regele către odăile domniței.
De cum intră în odaia în care locuia domnița, văzu cum își răsucea mâinile și cum se bătea peste piept și cum se prăbușea și se rostogolea pe jos, sfâșiindu-și hainele așa cum știa ea. Și văzu bine că sminteala aceea nu era decât o sminteală prefăcută și că niciun ginii și niciun om nu-i vătămase mințile, ba dimpotrivă! Și înțelese că nu făcea acestea toate decât cu scopul de a împiedica pe careva să se ia de ea!
Văzând așa, Kamaralakmar se îndreptă către fată și-i spuse:
— O, fermecătoare a celor Trei Lumi, alungă de la tine grijile și zbuciumul!
Și ea, privindu-l, îi cunoscu numaidecât și fu cuprinsă de o bucurie atât de mare încât scoase un țipăt și se prăbuși fără de simțire. Și regele fu încredințat că țipătul acela fusese o urmare a spaimei pe care i-o stârnise vraciul. Ci Kamaralakmar se plecă peste ea și, deșteptând-o, îi spuse cu glas șoptit:
— O, Șamsennabar, o, lucire a ochilor mei, o, cuib al inimii mele, gândește-te la viața ta și la viața mea și mai ai oleacă de curaj și de răbdare; căci starea noastră cere multă iscusință și mare grijă, dacă vrem să scăpăm din mâinile regelui acesta asupritor. Eu am să încep îndată prin a-i întări credința ce-o are în privința ta, și anume că ești în stăpânirea ginnilor și că de acolo îți vine sminteală; ci am să-i spun că eu am să te vindec pe dată cu ajutorul tainicelor însușiri pe care le am! Tu nu trebuie decât să-i vorbești liniștită și blajin, ca să-i arăți astfel dovada tămăduirii tale prin mijlocirea mea! Și în felul acesta vom izbuti să ne atingem ținta și vom putea să ne înfăptuim planul!
Și tânăra fată răspunse:
— Ascult și mă supun!
Atunci Kamaralakmar se apropie de rege, care se trăsese mai spre fundul odăii și, cu un obraz vestitor de bine, îi spuse:
— O, preafericitule rege, am izbutit, datorită soartei tale cea bună, să-i dibuiesc boala și să aflu leacul acestei boale. Și ți-am vindecat-o! Poți, dar,

să te apropii de ea și să-i vorbești, încetișor și cu blândețe, și să-i făgăduiești cele ce ai să-i făgăduiești, și orice vei vrea de la ea ți se va împlini!

Și regele, minunat cu totul, se apropie de fata care se ridică în cinstea lui și sărută pământul dinaintea lui, pe urmă îi ură bun-venit și îi spuse:

— Slujnica ta e tulburată de cinstea ce i-o faci, venind astăzi în ospeție la ea!

Și regele, auzind și văzând toate astea, fu mai-mai să se simtă zburând de fericire…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizecea noapte

Urmă:

…și dete porunci roabelor și eunucilor să se pună în slujba ei, s-o ducă la hammam și să-i pregătească hainele și podoabele. Și femeile și robii intrară și îi spuseră salamalekurile de cuviință, iar ea le răspunse la salamalekuri în chipul cel mai drăgălaș și cu glasul cel mai dulce. Atunci ele o îmbrăcară în haine împărătești, îi puseră la gât o salbă de nestemate și o duseră la hammam, unde o spălară și o slujiră, iar pe urmă o aduseră în iatacul ei, frumoasă ca o lună în cea de a patrusprezecea zi a sa. Și-așa!

Încât regele, cu pieptul plin până peste poate și cu sufletul luminat, spuse tânărului prinț:

— O, înțeleptule, o, învățatule doftor, o, împodobitule de filosofie, toată bucuria aceasta pe care o trăim acum se datorește virtuților tale și harului tău. Allah să sporească asupră-ne harurile suflării tale vindecătoare!

El răspunse:

— O, măria-ta, pentru deplinătatea zviduirii, este de trebuință ca tu să ieși împreună cu toți curtenii tăi, cu străjerii și cu oștenii, și să te duci către locul unde ai găsit-o pe fată, luând-o și pe ea cu tine, și punând să fie dus acolo și calul de abanos care era cu ea și care nu-i altceva decât un ginn diavolesc; și anume tocmai acela care o stăpânea și îi tulbura mintea. Și eu atunci am să fac descântecele trebuitoare; altminteri, ginnul acesta are să se întoarcă iar să pună stăpânire pe ea la fiecare început de lună, și totul are să înceapă iar de la cap; pe când acum, odată ce am izbutit să-l prind cu totul în puterile mele, am să-l închid și am să-l ucid!

Și regele rumilor strigă:

— Din toată inima mea de prieten și ca o răsplată datorată!

Și numaidecât, însoțit de prinț și de domniță și urmat de toate oștile sale, luă calea către câmpia noastră.

Când toți ajunseră acolo, Kamaralakmar dete poruncă să fie suită fata pe calul de abanos și să fie lăsați, și calul și fata, la o depărtare destul de mare ca să nu poată fi văzuți prea bine nici de rege și nici de oștenii săi. Și porunca lui se împlini pe dată. Atunci spuse regelui rumilor:

— Acuma, cu îngăduința și cu buna ta voie, am să purced la afumări și

la farmece, și am să-l ferec pe vrăjmașul acesta al neamului omenesc, în așa chip ca să nu mai poată fi vătămător nimănuia de-aci înainte! După care am să încalec și eu pe calul de lemn ce pare a fi de abanos, și am s-o așez pe fată la spatele meu. Și atunci ai să vezi calul zbuciumându-se în toate părțile și legănându-se și-apoi luându-și numaidecât vânt, ca să vină în goană să se oprească înaintea ta. Și în felul acesta ai să capeți dovada că se află întru totul sub puterea noastră. Pe urmă, ai să poți să faci ce-i vrea cu tânăra fată!

Când regele rumilor auzi vorbele acestea, se bucură până peste poate, în vreme ce Kamaralakmar încalecă pe cal și o legă strașnic dinapoia sa pe tânăra fată. Și pe când ochii toți erau ațintiți spre el și-l priveau ce face, el răsuci pârghia de înălțare; și calul, luându-și zborul, se înălță cu ei drept în sus, pierind în slava slăvilor.

Regele rumilor, care nici habar n-avea cumu-i treaba, rămase mai departe în câmpie cu ostile lui și așteptă întoarcerea lor vreme de o jumătate de zi. Ci, cum nu-i mai zări întorcându-se, sfârși prin a se hotărî să meargă să-i aștepte la palat. Și și-aceasta fu o așteptare tot pe-atâta de zadarnică. Atunci se gândi la moșneagul cel urât ce se afla închis în temniță și, poruncind să fie adus dinaintea lui, îi spuse:

— Ah, vânzător bătrân! ah, dos de maimuță! cum de-ai cutezat să nu-mi spui taina calului acela vrăjit și stăpânit de ginnii cei diavolești? Acum uite că a răpit în văzduhuri pe vraciul care a tămăduit-o pe tânăra fată de sminteală, și-a răpit-o și pe fată. Și cine știe ce are să li se mai întâmple! Și te mai fac răspunzător și de grămada de giuvaieruri și de lucruri scumpe, care prețuiesc cât o vistierie, cu care am împodobit-o când a ieșit de la hammam! O, pe dată are să-ți zboare capul!

Și, la un semn al regelui, gâdele se ivi și, dintr-o fulgerătură, făcu din persan doi persani! Și gata cu-aceștia!

Estimp, prințul Kamaralakmar și domnița Șamsennahar își văzură mai departe liniștiți de călătoria lor cea iute prin văzduh, și ajunseră cu bună pace la cetatea de scaun a regelui Sabur. De data aceasta, nu mai coborâră pe pământ la foișorul din grădină, ci chiar pe terasa palatului. Și prințul se grăbi să-și pună iubita la adăpost temeinic și să plece fără de zăbavă să vestească pe tatăl și pe mama sa de sosirea lor. Intră, dar, în iatacul în care, cufundați în lacrimi și în deznădejde, ședeau regele, regina și cele trei domnițe, surorile lui, și le ură bună pace, sărutându-i, pe când, la vederea lui, sufletele li se umplură de fericire și inimile li se ușurară de povara mâhnirii și a durerii.

Atunci, ca să sărbătorească această întoarcere și sosirea domniței, fata regelui de la Sana, regele Sabur dete mari ospețe locuitorilor orașului și petreceri care ținură o lună de zile întreagă. Și Kamaralakmar intră în odaia de nuntă și se veseli cu fata multe nopți lungi și binecuvântate.

După care, regele Sabur, ca să-și știe de-aci înainte sufletul liniștit, puse să fie făcut bucățele calul de abanos și îi sfărâmă tot zimberecul, el cu mâna lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute treizeci și doua noapte

Urmă:

La rându-i, Kamaralakmar scrise o scrisoare regelui de la Sana, tatăl soției sale, în care îl înștiința despre toată pătărania lor și îi vesti căsătoria și petrecerea lor laolaltă în fericirea cea mai deplină. Și trimise această scrisoare printr-un sol însoțit de o mulțime de purtători de daruri mărețe și de lucruri rare de mare preț. Și solul ajunse la Sana, în Yaman, și înmână scrisoarea și darurile în mâna tatălui domniței, care citind scrisoarea se bucură cum nu se mai poate și primi darurile. După care, pregăti la rându-i daruri tare bogate pentru ginerele său, fiul regelui Sabur, și i le trimise prin același sol.

La primirea darurilor de la tatăl soției sale, frumosul prinț Kamaralakmar se bucură foarte; căci tare greu îi venea să-l știe pe bătrânul rege de la Sana mohorât pentru purtarea lor a amândurora. Și chiar își făcu o datină de a-i trimite în fiecare an câte o scrisoare și daruri noi. Și tot așa făcu până la moartea regelui de la Sana. Pe urmă, când și tatăl său, regele Sabur, muri la rându-i, îi urmă în scaunul împărăției și își începu domnia măritând-o pe soră-sa cea mică, aceea pe care o iubea el atâta, cu noul rege al Yamanului. După care, domni peste împărăția lui cu înțelepciune, și peste supușii săi cu dreptate; și, în felul acesta, dobândi stăpânire peste toate pământurile și credința inimilor tuturor locuitorilor. Iar el cu soția sa Șamsennahar trăiră așa mai departe cea mai plăcută și cea mai dulce, cea mai senină și mai liniștită viață, până ce veni și la ei Sfărâmătoarea plăcerilor, Despărțitoarea sindrofiilor și a celor ce se au dragi, Jefuitoarea palatelor și a colibelor, Ziditoarea de morminte și Căpătuitoarea cimitirelor!

Și-acum, mărire celui Singur Viu, carele nu moare niciodată și carele ține în mâinile sale domnia Lumilor și împărăția Văzutelor și a Nevăzutelor!

Și Șeherezada, fiica vizirului, încheindu-și astfel povestea aceasta, tăcu. Atunci regele Șahriar îi spuse:

— Povestea aceasta, o, Șeherezada, este minunată! Și tare aș vrea să cunosc mecanismul nemaipomenit al acelui cal de abanos!

Șeherezada spuse:

— Vai, a fost sfărâmat!

Și Șahriar spuse:

— Pe Allah! sufletul meu tare-i frământat de născocirea asta!

Șeherezada răspunse:

— Atunci, o, preafericitule rege, spre a-ți odihni sufletul, sunt gata, dacă bineînțeles îmi îngădui, să-ți povestesc povestea cea mai de haz pe care o cunosc, aceea în care este vorba de Dalila-cea-Vicleană și de fata ei Zeinab-cea-Isleață!

Și regele Șahriar strigă:

— Pe Allah, poți s-o spui! Căci habar n-am de povestea aceasta! Pe urma, am să hotărăsc ce-i cu capul tău!

Atunci Șeherezada spuse:

Povestea Dalilei-cea-vicleană

Se povestește, o, preafericitule rege, că trăiau la Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Rașid, un om care se numea Ahmad-cel-Hoțoman și un altul care se numea Hassan-cel-Pehlivan, amândoi ajunși de pomină din pricina iscusinței lor la vicleșuguri și la pungășii. Isprăvile lor în aceste privințe erau cu totul și cu totul uluitoare: drept aceea, califul, care se pricepea să tragă foloase de pe urma tuturor celor dăruiți cu vreun har, îi chemă la el și îi numi căpetenii ale agiei. Așa că-i stepeni în vredniciile lor, dând fiecăruia câte un caftan falnic, leafă de câte o mie de dinari de aur pe lună, și câte o strajă de patruzeci de călăreți vajnici. În felul acesta, Ahmad-cel-Hoțoman era însărcinat cu paza cetății pe latura dinspre uscat, iar Hassan-cel-Pehlivan pe latura dinspre ape. Și amândoi, la sărbătorile cele mari, mergeau pe lângă calif, unul de-a dreapta lui, altul de-a stânga.

Or, în ziua ridicării lor în acele vrednicii, ei ieșiră cu valiul Bagdadului, emirul Khaled, însoțiți de cei patruzeci de zdrahoni ai lor și cu un pristav înainte, care striga hotărârea califului și spunea:

— Hei, voi toți, locuitori ai Bagdadului! din porunca marelui calif, aflați că aga de la Mâna Dreaptă nu e altul de-aci înainte decât Ahmad-cel-Hoțoman, iar aga de la Mâna Stângă nu e altul decât Hassan-cel-Pehlivan! Lor le datorați supunere și cinstire la tot prilejul!

Tot pe-acele vremi, trăia la Bagdad o bătrână vestită, pe care o chema Dalila, și care a rămas de pomină de-atunci și până azi pe numele de Dalila-cea-Vicleană. Iar Dalila avea două fete: una măritată și mamă a unui zăpârstoc numit Mahmud-Stârpitura, și alta încă nemăritată și rămasă de pomină cu numele de Zeinab-cea-Isteață. Soțul Dalilei-cea-Vicleană fusese pe vremuri om de vază, răspunzător peste porumbeii care slujeau să ducă soliile și scrisorile în toată împărăția; iar viața lui îi era mai scumpă și mai de preț califului decât chiar viața copiilor lui, pentru foloasele pe care i le aducea acesta. Încât soțul Dalilei se bucura de huzmeturi și de volnicii alese, și de o leafă de o mie de dinari pe lună. Ci el era mort de mult și uitat, și de pe urma lui rămăseseră bătrâna și cele două fete ale ei! Și, cu adevărat, Dalila aceasta era o bătrână măiastră în șiretlicuri, pehlivănii, pungășii, potlogării și blestemății de toate felurile, o vrăjitoare în stare să amăgească până și șarpele momindu-l afară din cuibul lui, ori să și-l facă până și pe diavolul Eblis învățăcel la viclenii și la tertipuri.

Deci, în ziua căftănirii lui Ahmad-cel-Hoțoman și a lui Hassan-cel-Pehlivan în slujba de agă, tânăra Zeinab îl auzi pe pristav vestind norodului știrea, și îi spuse mamei sale:

— Ia uite, o, maică, la pramatia aia de Ahmad-cel-Hoțoman! A venit mai cândva la Bagdad ca un fugar izgonit din Egipt și n-a fost blestemăție pe lume și ticăloșie pe care să n-o fi săvârșit aici de când a venit. Și în felul acesta a ajuns atât de vestit încât califul iată că l-a căftănit în slujba de agă de-a Dreapta sa, în vreme ce cumătru-său întru pehlivănii, Hassan-cel-Pehlivan, râiosul ăla cu căpățâna cheală ca un dovleac, a fost căftănit agă

de-a Stânga sa! Și fiecare dintre ei își are zi și noapte masa așternută la palatul califului, și o strajă, și leafă de o mie de dinari pe lună, și vrednicii și toate hatârurile. Și noi, vai de noi! Stăm în casa noastră, fără de nimica și date uitării, fără de nicio cinstire ori hatâr, și fără nimeni care să se îngrijească de soarta noastră!

Și bătrâna Dalila ridică fruntea și zise:

— Da, pe Allah, fata mea!

Atunci Zeinab îi spuse:

— Ridică-te, dar, o, maică, și găsește vreo chițibușerie vrednică să ne acopere de fală, ori vreo pehlivănie care să ne facă atâta de vestite și-atâta de cunoscute în Bagdad încât faima noastră să ajungă la urechile califului, care are să ne dea îndărăt huzmeturile și vredniciile tatălui nostru!

După ce Zeinab-cea-Isteață îi spuse aceste cuvinte maică-sii, Dalila-cea-Vicleană, aceasta îi răspunse:

— Pe capul tău, o, fata mea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și treia noapte

Urmă:

…Pe capul tău, o, fata mea, îți făgăduiesc să mijmășesc prin Bagdad vreo două pehlivănii dintre cele mai acătării, care au să întreacă, și încă cu prisosință, tot ce-au săvârșit Ahmad-cel-Hoțoman și Hassan-cel-Pehlivan!

Și se ridică pe clipă pe dată, își coperi fața cu feregeaua, se îmbrăcă în haine de sufit sărac, punându-și o mantie mare, cu niște mâneci atât de grozave, încât îi cădeau până la călcâie, și se încinse peste mijloc cu un brâu lat de lână; luă apoi un ulcior pe care îl umplu cu apă până în buză și puse trei dinari în gura ulciorului, pe care îl astupă cu un dop făcut din frunze de palmier; pe urmă își înfășură umerii și pieptul cu o sumedenie de șiruri de mătănii cu niște bumbi mari, grele cât o sarcină de vreascuri, luă în mână o flamură ca acelea pe care le poartă sufiții cerșetori, făcută din niște fâșii de pânză roșii, galbene și verzi; și, gătită așa, ieși din casă strigând cât o ținea gura:

— Allah! Allah!

Și în felul acesta cu limba se ruga, pe când inima ei gonea pe meidanul de alergări al diavolilor, iar gândul i se vântura cum să născocească niște isprăvi cât mai dibace și mai grozave.

Străbătu așa mahalalele orașului, trecând dintr-o uliță în altă uliță, până ce ajunse la o fundătură podită cu marmură, măturată și stropită, și în fundul ei văzu o poartă mare adumbrită de o minunată coamă de alabastru, iar pe pragul ei stând portarul, un moghrabin îmbrăcat tare fălos. Iar poarta era din lemn de santal, împodobită cu verigi vârtoase de bronz și cu un lacăt de argint. Or, casa aceasta era casa ceaușului de la palatul califului, un om de mare vază, stăpân pe multe bunuri, și umblătoare și neumblătoare, și miluit cu mari lefuri pentru slujbele lui; ci mai era și om tare aprig și cam necioplit; drept care i se zicea Mustafa-

Urgia-Ulițelor, din pricină că la el loviturile o luau totdeauna înaintea vorbelor! Era însurat cu o muierușcă nurlie, pe care o îndrăgea amarnic și față de care se jurase, încă din noaptea lor dintâi, că nu are să-și ia altă soție cât o trăi ea și că nu are să doarmă nici măcar o noapte afară din casa lor.

Și-așa fu, până ce într-o zi Mustafa-Urgia-Ulițelor, ducându-se la divan, văzu că fiecare emir avea pe lângă el câte un fecior ori chiar doi. Și tot în ziua aceea se duse pe urmă la hammam și, uitându-se într-o oglindă, văzu că firele de păr albe din barba lui erau mai multe decât firele negre, pe care le copleșeau cu totul, și își zise în sine: „Oare cel care l-a luat de mult pe tatăl tău nu vrea să te miluiască și pe tine cu un urmaș?“ Și se duse la nevastă-sa și, cu inima zăhăită, se așeză pe un chilim, fără să se uite la ea și fără să-i spună o vorbă. Ea atunci se apropie de el și-i spuse:

— Bună seara, tu!

El răspunse:

— Piei de dinaintea mea! Din ziua când te-am văzut pe tine, nimica bun n-am mai văzut!

Ea întrebă:

— Cum așa?

El spuse:

— În noaptea dintâi a noastră, m-ai pus să jur că n-am să mai iau altă nevastă pe lângă tine! Și te-am ascultat! Or, astăzi, am văzut la divan pe fiecare emir cu câte-un fiu ori chiar cu doi, și-atunci mi-am adus aminte de moarte; și asta m-a tulburat cum nu se mai poate, căci nu sunt și eu dăruit nici cu un fecior, nici cu o fată măcar! Și eu știu că omul care nu lasă niciun urmaș în urma lui nu lasă nicio amintire! Și aceasta-i pricina supărării mele, o, sterpiciune ce ești, o, pământ de piatră și de arsură pentru semănăturile mele!

La vorbele acestea, nevestica, înroșindu-se, răspunse:

— Așa îți vine ție să vorbești, ai? Fie Numele lui Allah cu mine și împrejurul meu. Zăbăvnicia nu-i de la mine! Și pricina nu-i din vina mea! Că eu atâta mă îndop cu tot soiul de leacuri, de-am tocit și-am găurit piulițele tot pisând mirodenii, sfărâmând buruieni și zdrobind rădăcini de leac împotriva sterpiei! Ci tu ești cel zăbavnic! Tu nu ești decât un catâr fără vlavie și cârn, iar ouăle ți-s limpezi, cu sămânța zemoșită și rodul nerodnic!

El răspunse:

— Bine!... Da când am să mă întorc din călătorie, am să-mi aduc altă soață lângă tine!

Ea răspunse:

— Soarta și norocul meu sunt la Allah!

El atunci plecă; ci, când ajunse în uliță, se căi de cele întâmplate; iar soția lui, tinerica, se căi și ea la fel de vorbele ce le rostise, cam acre, față de stăpânul ei. Și-atâta cu stăpânul casei din fundătura podită cu marmură!

Estimp, Dalila-cea-Vicleană, iacătă! Cum ajunse sub zidurile casei, o văzu deodată pe soția emirului stând la fereastră sprijinită în coate, frumoasă ca o mireasă și strălucind ca o comoară, de toate giuvaierurile cu care era împodobită, și luminoasă ca o boltă de cleștar, în hainele de zăpadă cu care era îmbrăcată!

Când o văzu așa, bătrâna noastră a răutăților își zise în sufletul ei: „O, Dalila, iată că ți-a venit ceasul să dezlegi sacul vicleșugurilor tale! Acuma să te vedem dacă ești în stare s-o momești pe tinerica aceasta afară din casa stăpânului ei și s-o ușurezi de giuvaieruri și s-o despoi de hainele cele

frumoase, ca să pui mâna pe toată fala ei!“ Se opri, așadar, sub fereastra emirului, să strige cât mai amarnic numele lui Allah, zicând: „Allah! Allah! Și voi toți, prieteni ai lui Allah, valii făcători de bine, luminați-mă!“

Când auziră aceste strigăte și când o văzură pe acea sfântă bătrână îmbrăcată întocmai ca sufiții cerșetori, toate muierile din mahala deteră fuga să-i pupe poalele mantiei și să-i ceară binecuvântarea; iar tânăra soție a emirului Urgia-Ulițelor gândi: „Allah are să ne binecuvinteze cu mila lui prin mijlocirea acestei sfinte bătrâne!“ Și, cu ochii înmuiați de tulburare, femeiușca chemă o slujnică și-i spuse:

— Coboară repede la portarul nostru, șeicul Abu-Ali, sărută-i mâna și spune-i: „Stăpâna mea Khatun te roagă să lași să intre la noi această sfântă bătrână, ca să ne aducă îndurarea lui Allah!“

Și slujnica se duse la portar, îi sărută mâna și-i spuse:

— O, șeicule Abu-Ali, stăpâna mea Khatun îți spune: „Las-o pe această bătrână să intre la noi, ca să ne aducă îndurările lui Allah!“ Și poate că binecuvântarea lui Allah se va revărsa peste noi toți!

Atunci portarul se duse la bătrână și dete mai întâi să-i sărute mâna; ci ea se trase repede îndărăt și nu-l lăsă, spunând:

— Să nu te apropii de mine! Tu, care îți faci rugăciunile ca toți slujitorii fără să te speli mai întâi după sfânta datină, ai să mă prihănești cu mâinile tale necurate și atunci spălarea mea-i degeaba și fără de folos! Mântuiască-te Allah de slugăria aceasta, o, portarule Abu-Ali, căci te afli întru milele sfinților lui Allah și ale valiilor săi!

Or, urarea aceasta îl tulbură cu totul pe portarul Abu-Ali, căci tocmai se împlineau trei luni de zile de când nu-și mai primise plata de la cumplitul emir Urgia-Ulițelor și de multă vreme se afla la mare cumpănă în această privință și nu știa ce să facă spre a căpăta cele ce i se cuveneau. Încât îi spuse bătrânei:

— O, maică, dă-mi să beau oleacă de apă din ulciorul tău, ca să mă pot bucura în felul acesta de binecuvântarea ta!

Atunci ea coborî ulciorul de pe umăr și îl învârti de mai multe ori în juru-i, până ce astupușul din foi de palmier alunecă din gura ulciorului și cei trei dinari de aur se rostogoliră pe jos, de parcă ar fi căzut din cer! Și portarul se repezi să-i adune și își zise în sine: „Mărire lui Allah! Această bătrână cerșetoare este mai sfântă decât toate sfintele care au ascunse comori date în seama lor! Iată că i s-a vădit că eu sunt un biet portar lipsit de plata lui și în mare nevoie de bani pentru cheltuielile cele mai grabnice; și s-a rugat ca să-mi capete acești trei dinari pe care i-a scos din adâncurile cerului!“ Pe urmă îi întinse bătrânei cei trei dinari și îi spuse:

— Ia, mătușă, acești trei dinari, care au căzut poate din ulciorul tău!

Ea răspunse;

— Fugi de-aci cu banii ăștia ai tăi! Eu nu-s dintre cei ce au treabă cu lucruri de-acestea lumești, nu, niciodată! Poți să ții tu banii aceia pentru tine și să-ți mai îmbunezi oleacă traiul, spre a-ți cumpăni în felul acesta simbria pe care ți-o datorează emirul!

Atunci portarul ridică mâinile și strigă:

— Mărire lui Allah pentru mila lui! Asta-i o faptă din rândul minunilor!

Estimp slujnica se și apropiase de bătrână și, după ce îi sărută mâna, se grăbi s-o ducă la tânăra-i stăpână.

Când bătrâna ajunse la femeiușcă, rămase uluită de frumusețea ei; căci cu adevărat era ca o comoară dezvelită, cu pecețile-i talismanice sfărâmate anume spre-a o arăta în toată vâlva sa.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și patra noapte

Urmă:

Și frumoasa Khatun, la rându-i se grăbi să se arunce la picioarele bătrânei și să-i sărute mâinile; iar bătrâna îi zise:

— O, fata mea, nu vin decât din pricină că am înțeles că ai nevoie de sfaturile mele, după îndemnul lui Allah!

Și Khatun începu prin a-i da mai întâi să mănânce, după cumu-i datina față de sfinții cerșetori; ci bătrâna nu vru să se atingă de bucate, și spuse:

— Eu nu vreau să mănânc decât din bucatele valiului; așa încât ajunez totdeauna, afară de cinci zile pe an! Ci, o, copilă a mea, te văd mâhnită și doresc să-mi povestești pricina tristeții tale!

Ea răspunse:

— O, maică, în ceasul nunții noastre l-am pus pe soțul meu să jure că n-are să ia niciodată altă soție pe lângă mine; ci a văzut acuma copiii altora și a râvnit să aibă și el unul: și mi-a zis: „Ești o stearpă!“ Eu i-am răspuns: „Ba tu ești un catâr care nu rodnicești!“ Atunci el a plecat mânios și mi-a zis: „Când am să mă întorc din călătorie, am să mă însor cu încă una!“ Or, eu, mătușă, eu tare mă tem acuma să nu-și împlinească amenințarea și să nu mai ia pe lângă mine încă o soție care să-i dăruiască urmași! Că el are moșii multe, și case, și huzmeturi, sate întregi, și de-o avea copii de la cealaltă, eu am să fiu lipsită de toate aceste bunuri!

Bătrâna răspunse;

— Fata mea, se vede cât de colo ce neștiutoare ești despre virtuțile stăpânului meu, șeicul Tatăl-Desfeciooririlor, puternicul Stăpânul-Sarcinilor, Înmulțitorul-Plodirilor! Au tu nu știi că numai un drum la acest sfânt face dintr-un biet datornic un zaraf bogat și dintr-o femeie stearpă un hambar de rodnicii?

Frumoasa Khatun răspunse:

— O, maică, din ziua când m-am măritat, eu n-am mai ieșit din casă nicio dată și n-am putut nici măcar să întorc urările de fericire ori de păreri de rău care mi s-au adus!

Bătrâna spuse:

— O, copilă, am să te duc eu la stăpânul meu, șeicul Tatăl-Desfeciororirilor și Înmulțitorul-Plodirilor. Iar tu să nu te sfiești a-i mărturisi, povara ce te apasă, și să-i faci un peșcheș. Și-atunci poți să nu te îndoiești că la întoarcerea din călătorie soțul tău are să se culce cu tine; și tu ai să prinzi o fată ori un băiat. Dar, fie fată, fie băiat, orice-o fi să fie copilul tău, tu să faci jurământ că ai să-l menești derviș în slujba stăpânului meu Tatăl-Desfeciororirilor!

La vorbele acestea, frumoasa Khatun, tulburată de nădejde și de plăcere, îmbrăcă rochiile ei cele mai frumoase și se găti cu cele mai scumpe giuvaieruri, pe urmă îi spuse slujnicei sale:

— Ai grijă de casă!

Și slujnica răspunse:

— Ascult și mă supun, o, stăpână a mea!

Atunci Khatun ieși cu Dalila și întâlni la poartă pe bătrânul portar, moghrabinul Abu-Ali, care o întrebă:

— Încotro, stăpână?

Ea răspunse:

— Mă duc la șeicul Înmulțitorul-Plodirilor!

Portarul spuse:

— Ce binecuvântare a lui Allah această sfântă bătrână, o, stăpână a mea! Are în seama ei comori întregi! Mi-a dat și mie trei dinari de aur roșu; și a ghicit nevoia mea și a știut starea mea, fără să mă fi întrebat nimica; și a știut că mă aflam la nevoie! Deie Allah ca răsplata pentru posturile ei de tot anul să se reverse și asupra capului meu!

Cu asta, Dalila și tânăra Khatun plecară și, pe drum, bătrâna cea vicleană spuse soaței emirului Urgia-Ulițelor:

— Inșallah! o, stăpână a mea. Când ai să te afli dinaintea șeicului Tatăl-Desfeciororirilor, ajute-l Allah ca el să-ți dea și liniștea sufletului, și îndeplinirea tuturor dorințelor, și întoarcerea dragostei soțului tău, dar să și facă așa fel ca niciodată pe viitor să nu mai fie între voi pricină de nemulțumire, ori de supărare, ori să vă mai spuneți vorbe rele!

Și Khatun răspunse:

— O, maică, tare aș vrea să ajung cât mai curând la acel sfânt șeic!

În vremea aceasta, Dalila-cea-Vicleană își zicea în sine: „Cum aș putea face, în mijlocul mulțimii de trecători care se duc și vin, s-o despoi de giuvaieruri și s-o las goală?“ Pe urmă îi spuse deodată:

— O, fata mea, mergi cât mai departe în urma mea, dar să nu mă pierzi din ochi, întrucât eu, maica ta, sunt o bătrână încărcată greu cu poverile cu care mă încarcă aceia care nu le mai pot îndura greutatea; și pe tot lungul drumului, oamenii vin să mă încarce cu daruri de pioșenie, pe care le-au menit stăpânului meu șeicul, și mă roagă să i le duc. Este mai bine, așadar, să merg singură deocamdată!

Și femeiușca merse departe în urma viclenei bătrâne, până ce amândouă ajunseră în sukul cel mare al negustorilor. Și de departe se auzea sub bolta sukului răsunând, la pașii tinerelei, zăngănitul zurgălăilor de aur de la picioarele ei gingașe și clinchetul țechinilor de pe capul său, atât de dulce și de lin de-ai fi zis că e un zvon de țitere și de țimbale!

Așa trecură prin suk, pe dinaintea prăvăliei unui tânăr negustor, pe nume Sidi-Mohsen, care era un flăcău tare drăgălaș, de-abia având o umbră de pufușor pe obraji. Iar acesta băgă de seamă frumusețea nevesticii și începu să-i arunce pe furiș niște ochiade pe care bătrânei nu-i trebui mult ca să le priceapă. Încât se întoarse către tinerică și îi spuse:

— Vino și te-așază oleacă mai de-o parte colea, fata mea, să te mai hodinești cât mă duc să vorbesc despre o treabă cu neguțătorul acela tinerel!

Și Khatun se supuse și stătu jos, nu departe de prăvălia flăcăului cel frumos, care putu în felul acesta s-o vadă mai bine și, numai dintr-o privire pe care i-o aruncă ea, îi venea să înnebunească! După ce fierse așa bine, bătrâna codoașă se apropie de el și-i spuse:

— Au nu ești tu neguțătorul Sidi-Mohsen?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă:

El răspunse:
— Ba da! Cine ți-a putut spune cum mă cheamă?
Ea zise:
— Niște oameni de treabă, care m-au trimis la tine. Și am venit ca să-ți spun, o, copile al meu, că fetișcana aceea de colo este fata mea; iar tată-său, care a fost un mare negustător, a murit lăsându-i multe bogății. Ea a ieșit astăzi întâia oară în lume, căci nu-i decât de puțină vreme ajunsă la vârsta măritișului, și-asta după felurite semne neîndoielnice. Or, eu n-am mai zăbovit s-o scot la vezală, căci spun înțelepții: „Votrește-ți fata, nu feciorul!“ Drept care, mânată de un îndemn ceresc și de o simțire tainică, m-am hotărât să vin să te întreb pe tine de n-o vrei de soție. Și să nu-ți faci vreo grijă în privința ei: dacă ești sărac, am să-ți dau toți banii ei, și în locul unei prăvălii am să-ți deschid două prăvălii! Și în felul acesta ai să fii miluit de Allah nu numai cu o fetișcană frumoasă, ei și cu alte trei lucruri vrednice de râvnit, ce încep toate cu litera *b*. bani, bunăstare, și bucurie!
— O, maică, toate-s bune și nu pun la îndoială cuvintele tale în ce privește pe cei dintâi *b*. Însă în privința celui de-al treilea *b,* îți mărturisesc că n-aș fi liniștit decât după ce l-aș vedea și l-aș cerceta cu ochii mei; căci mama mea, înainte de a muri, m-a îndemnat stăruitor un lucru și mi-a spus: „Ce aș mai fi vrut, o, fiul meu, să te însor cu o fată de care să mă fi încredințat cu ochii mei!“ Iar eu i-am jurat că nu am să mă abat de la dorința ei și că în locul ei voi cerceta eu însumi! Și a murit liniștită!
Atunci bătrâna răspunse:
— Dacă-i așa, ridică-te pe cele două picioare și hai după mine! Și mă însărcinez să ți-o arăt goală-goluță! Numai să ai bine grijă să vii mult departe în urma ei, dar fără s-o pierzi din ochi. Iar eu am să merg înainte, ca să arăt drumul!
Atunci tânărul negustor se ridică și luă cu el o pungă plină cu o mie de dinari, zicându-și: „Nu, se știe ce se poate întâmpla, și aș putea în felul acesta să plătesc pe loc cheltuielile cerute de însurătoare!“ Și se ținea de departe pe urmele bătrânei codoașe care deschidea drumul, și care își zicea în sine: „Cum să faci tu acuma, o, Dalilo cea plină de iscusință, să-l despoi și pe vițelul acesta?“
Și cum mergea așa, urmată de tânăra femeie, care la rându-i era urmată de frumosul negutător, ajunse în fața prăvăliei unui boiangiu, unul numit Hagg-Mohammad, vestit în tot sukul din pricina gusturilor lui anapoda. În adevăr, el era asemenea cuțitului vânzătorilor de colocaze, care spintecă totodată și părțile bărbătești și pe cele femeiești ale cepii, și la fel îi plăceau și gustul dulce al smochinului și gustul acrișor al rodiei. Or, așadar, Hagg-Mohammad, auzind clinchetul țechinilor și al zingăneilor, înălță fruntea și zări pe drăgălașul de flăcău și pe frumoasa muierușcă. Și simți ce simți! Ci Dalila se și apropiase de el și, după salamalekurile de cuviință, îi spuse așezându-se:
— Tu ești oare Hagg-Mohammad, boiangiul?
El răspunse:
— Da! Eu sunt Hagg-Mohammad! Ce dorești?
Ea spuse:

— Mi-au vorbit niște oameni de treabă despre tine! Ia te uită la fetișcana aceea nurlie, care-i fata mea, și la flăcăul acela dulce și zarif, care-i fiul meu! Eu i-am crescut pe amândoi, și învățătura lor m-a costat multă cheltuială! Or, află acuma că locuința în care locuim noi este o casa mare și veche ce se dărâmă, așa încât am fost nevoită de la o vreme s-o sprijin cu grinzi de lemn și cu proptele vânjoase; ci meșterul zidar mi-a spus: „Bine-ai face să te duci să stai în altă casă; întrucât s-ar cam putea să se prăvălească peste tine! Și după ce o să ți-o zidesc iar, ai să poți veni îndărăt să locuiești în ea; da nu mai de vreme!“ Eu atunci am plecat în căutarea altei case în care să stau până una alta cu acești doi copii; și niște oameni cumsecade m-au îndreptat către tine. Aș vrea, dar, să mă găzduiești la tine cu acești doi copii pe care-i vezi! Și să nu te îndoiești de mărinimia mea!

Când auzi vorbele acestea ale bătrânei, boiangiul își simți inima horind în lăuntrurile lui, și zise în sine: „Ya Hagg-Mohammad, uite cum ți se îmbie dinților tăi un coșcoman de unt pe-o felie!” Pe urmă spuse către Dalila:

— E-adevărat că am o casă cu o odaie mare la catul de sus; dar nu am la îndemână nicio încăpere, întrucât jos locuiesc eu, iar odaia de sus slujește să-mi primesc oaspeții, țăranii care îmi aduc indigoul!

Ea răspunse:

— Fiule, treaba la casa mea nu cere decât o lună sau două, cel mult; și noi nu cunoaștem multă lume pe-aici! Mă rog, ție, dar, să împarți în două odaia cea mare de sus și să ne dai nouă jumătate. Și, pe viața ta, o, fiule, dacă vei vrea ca oaspeții tăi, țăranii ce-ți aduc indigoul, să ne fie oaspeți, vor fi bineveniți! Suntem gata să mâncăm și să dormim împreună cu ei!

Atunci boiangiul se grăbi să-i dea cheile de la casa lui; avea trei: una mare, una mică și una răsucită. Și îi spuse:

— Cheia cea mare este de la poarta casei; cheia cea mică este de la odaia de intrare; iar cheia cea răsucită este de la odaia de sus. Poți, mătușă dragă, să te slujești de tustrele!

Atunci Dalila luă cheile și plecă, urmată de nevestică, iar nevestica urmată la rându-i de tânărul negustor, și așa ajunseră pe ulița unde se afla casa boiangiului și unde baba se grăbi să deschidă poarta cu cheia cea mare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

Deocamdată începu prin a intra ea mai întâi în casă, împreună cu tânăra nevastă, iar negustorașului îi spuse să aștepte. Și o duse pe frumoasa Khatun în odaia de sus, spunându-i:

— Fata mea, jos locuiește preacinstitul șeic Tatăl-Desfeciooririlor. Tu așteaptă-mă aici și începe să-ți dai jos feregeaua! Eu nu zăbovesc mult și mă întorc la tine!

Și coborî numaidecât să-i deschidă tânărului negușător, și îl pofti în odaia de la intrare, spunându-i:
— Ia loc aici, și așteaptă-mă, că mă întorc la tine cu fata mea, ca să te încredințezi de ceea ce vrei să te încredințezi cu ochii tăi!
Pe urmă se întoarse iarăși sus la frumoasa Khatun și îi spuse:
— Acuma mergem la Tatăl-Desfeciorilor!
Și tânăra strigă:
— Ce bucurie, o, maică a mea!
Ea răspunse:
— Dar mie, fata mea, mi-e frică de un lucru!
Ea întrebă:
— Și de ce lucru ți-e teamă, maică?
Ea răspunse:
— Jos se află un copil al meu cam smintit, care-i ucenicul și ajutorul șeicului Tatăl-Desfeciorilor. Iar el nu știe să osebească vremea rece de vremea caldă, și stă mereu gol! Ci atunci când o femeie de vază ca tine intră la șeic, vederea podoabelor și a mătăsurilor cu care-i îmbrăcată îl face să se sminteascâ de tot, și se repede la ea și-i face bucăți hainele și îi smulge cerceii rupându-i urechile, și o despoaie de toate giuvaierurile. Așa că ai face mai bine dacă ai începe să-ți scoți aici giuvaierurile și să te dezbraci de toate hainele și cămășile; și ți le păzesc eu pe toate, așteptându-te până ce te întorci de la șeicul Tatăl-Desfeciorilor!
Atunci nevestica își scoase toate giuvaierurile, se dezbrăcă de toate hainele, nemaipăstrând pe ea decât o cămășuță de mătasă, și înmână totul Dalilei, care îi spuse:
— Mă duc să le pun sub mantia Tatălui-Desfeciorilor, pentru ca în felul acesta, prin atingerea cu el, să se reverse asupra-ți binecuvântarea lui Allah!
Și coborî, ducând cu ea bocceaua pe care, deocamdată, o ascunse sub bolta scării; pe urmă se duse la tânărul negustor și îl găsi așteptând-o pe tinerică. El o întrebă:
— Unde este, dar, fiică-ta, ca să pot s-o cercetez?
Ci deodată bătrâna începu să se bată peste obraji și peste piept, în tăcere. Și tânărul negustor o întrebă:
— Ce-ai pățit?
Ea răspunse:
— Uf! dare-ar Allah să li se curme zilele vecinelor mele răuvoitoare și pizmașe și bârfitoare! Te-au văzut când ai intrat în casă cu mine și m-au întrebat cine ești; eu le-am spus că te-am ales ca viitor soț al fetei mele. Ci ele, pesemne zavistioase pe mine și pizmuindu-mi norocul cu tine, s-au dus la fata mea și i-au spus: „Oare maică-ta s-o fi săturat să-ți dea de mâncare de vrea să te mărite așa cu unul molipsit de râie și de lepră?“ Eu atunci i-am jurat, așa cum te-ai juruit și tu mamei tale, că n-am să te unesc nicicum cu ea mai înainte de-a te vedea gol-goluț!
La vorbele acestea, tânărul negustor strigă:
— Chem ajutorul lui Allah împotriva acestor pizmașe și voitoare-de-rău!
Și spunând acestea, se dezbrăcă de toate hainele de pe el, și rămase gol și nevătămat și alb ca argintul cel străcurat. Și bătrâna îi spuse:
— De bună seamă! frumos și curat cum ești, nu ai nimica de teamăt!
Și el strigă:
— Să vină să mă vadă acum!
Și puse alături frumoasa lui șubă de jder, centura, jungherul de argint și

aur, și toate celelalte haine, ascunzând sub ele punga cu cei o mie de dinari! Și bătrâna îi spuse:

— Nu trebuie să lași în odaia de intrare toate aceste lucruri ispititoare. Le pun eu la loc ferit!

Și strânse toate lucrurile, așa cum făcuse și cu hainele femeiuștii, și, lăsându-l pe tânărul negutător singur, încuie cu cheia ușa în urma ei, se duse și luă de sub scară legătura dintâi și ieși fără pic de zăbavă din casă, ducând totul cu ea.

De cum ajunse în uliță, purcese mai întâi să pună la loc în adevăr ferit cele două legături de haine, dându-le la un negutător de mirodenii pe care-l cunoștea, și se întoarse la boiangiul cel nesățios, care o aștepta nerăbdător și care o și întrebă, de cum o zări:

— Ei bine, tușică? Inșallah! nădăjduiesc că ți-a plăcut casa mea!

Ea răspunse:

— Casa ta-i o casă binecuvântată! Sunt mulțumită până peste poate. Acuma vreau ca primul drum să-l fac în căutarea hamalilor, ca să-i pun să ne aducă lucrurile și hainele! Numai că tare prinsă cum sunt cu toate astea, și cum copiii mei n-au mâncat nimic de azi dimineață, ține colea un dinar, rogu-te, și cumpără-le niște ciulama deasa și plină cu bucăți de carne, și du-te de mănâncă împreună cu ei prânzul de astăzi, acasă, și ține-le tovărășie!

Boiangiul răspunse:

— Bine, da cine-o să-mi păzească în vremea aceasta prăvălia și lucrurile mușteriilor?

Ea spuse:

— Pe Allah! păi ajutorul tău cel micuț!

El răspunse:

— Fie și-așa!

Și luă o farfurie și un castron, și plecă să cumpere și să ducă ciulamaua aceea cu carne. Și-așa cu boiangiu! Altmintrelea, ne mai întoarcem noi la el!

Ci estimp, Dalila-cea-Vicleană dete fuga numaidecât să-și ia cele două legături pe care le lăsase la băcan și se întoarse repede la boiangerie, ca să-i spună ucenicului boiangiului:

— M-a trimis stăpânu-tău să te duci degrabă după el la negutătorul de ciulama! Până ce te întorci, o să stau eu să păzesc prăvălia Nu zăbovi mult!

Băiatul răspunse:.

— Ascult și mă supun!

Și ieși din prăvălie, în vreme ce bătrâna și începuse să înșface hainele mușteriilor și ce mai putu strânge de prin prăvălie. Pe când era ocupată astfel, iată că tocmai trece prin fața prăvăliei, cu măgarul său, un măgărar care de-o săptămână nu mai găsise nimica de lucru și care era un mâncător de hașiș cu asupra de măsură, și, bătrâna codoașă îl chemă strigându-l:

— Hei, măgărarule, ia vino încoace!

Și măgărarul se opri cu măgarul lui la ușă, iar bătrâna îl întrebă:

— Îl cunoști cumva pe feciorul meu, boiangiul?

El răspunse:

— Ya Allah! da cine-l cunoaște mai bine decât mine, o, stăpână a mea?

— Atunci află, o, măgărarule binecuvântat, că sărmanul copil…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și șaptea noapte

Urmă:

…află că bietul copil nu mai are cu ce să-și plătească datoriile, și de fiecare dată când a fost întemnițat am izbutit să-l scap. Ci azi, ca să se isprăvească odată, vreau să se deie falit. Și de-acuma, iacătă, mă trudesc să strâng hainele mușteriilor și să le duc stăpânilor lor. Aș vrea, dar, să-mi împrumuți măgarul tău ca să încarc pe el toate bulendrele astea, și uite, ține colea un dinar ca plată pentru măgar. Tu, până ce mă întorc, apucă-te și fă bucăți-bucățele tot ce mai e pe-aici, sparge oalele de boiele și sfarmă putinile toate; așa încât atunci când au să vină oamenii trimiși de cadiu ca să cerceteze mufluzlâcul să nu mai poată găsi nimic de luat din prăvălie!

Măgărarul răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, stăpână a mea! Căci fiul tău, meșterul boiangiu, m-a coperit cu binefacerile lui și, cum îi datorez recunoștință, vreau să-i fac binele acesta pe degeaba, și-am să sparg și-am să zdrobesc tot din prăvălie, pe Allah!

Atunci bătrâna îl lăsă și, după ce încărca totul pe măgar, se îndreptă către casă, ducând măgarul de căpăstru.

Cu ajutorul și ocrotirea Atoateocrotitorului, ajunse acasă fără de niciun necaz și intră la fiica ei Zeinab, care o aștepta stând ca o tigaie pe jar și care îi spuse:

— O, mamă, inima mea a fost lângă tine! Ce isprăvi ai săvârșit?

Dalila răspunse:

— În această întâie dimineață, am înșelat patru inși: un negutător tânăr, o nevastă de ceauș năpraznic, un boiangiu dezmățat și un măgărar. Și ți-am adus toate boarfele și toate lucrurile lor pe măgarul măgărarului!

Și Zeinab strigă:

— O, mamă, de-acuma-nainte n-ai să mai poți umbla prin Bagdad, din pricina ceaușului pe a cărui nevastă ai despuiat-o, a tânărului negustor pe care l-ai lăsat gol, a boiangiului de la care al luat hainele mușteriilor lui, și a măgărarului!

Dalila răspunse:

— Aa, fata mea, nici că-mi pasă mie de ei, afară numai de măgărar, care mă cunoaște!

Și-atâta, până una alta, despre Dalila!

Ci, estimp, meșterul boiangiu, după ce cumpără ciulamaua aceea grasă, i-o dete în brațe ucenicului său și luă împreună cu el drumul către casă, trecând iarăși prin dreptul boiangeriei. Și ia te uită! Îl văzu în prăvălie pe măgărar sfărâmând și spărgând de zor olurile cele mari și putinile, și toată prăvălia nu mai era decât o grămadă de sfărâmături și de fleașcă albastră. La priveliștea aceasta, boiangiul strigă:

— Ho, măgărarule!

Și măgărarul se opri din zdroaba lui și-i spuse boiangiului:

— Slavă lui Allah că ai scăpat de temniță, meștere boiangiu! Drept îți spun că inima mea era lângă tine!

El întrebă:

— Ce tot spui, o, măgărarule, și ce va să zică toate astea?

Măgărarul spuse:

— Păi, cât ai lipsit, s-a strigat mufluzlicul tău!

El întrebă cu sufletul în gât, cu buzele tremurând și cu ochii bulbucați:
— Cine ți-a spus?
El răspunse:
— Mama ta mi-a spus, și mi-a poruncit, spre folosul tău, să sfărâm și să sparg aici tot, așa ca trimișii cadiului să nu mai găsească nimica de luat!
Boiangiul, peste măsură de buimăcit, răspunse:
— Trăsni-l-ar Allah pe Cel Depărtat! E multa vreme de când mama mea a murit!
Și se bătea amarnic în piept, țipând cât îl ținea gura:
— Vai, cum am pierdut eu și bunurile mele și bunurile mușteriilor mei!
Și, la rându-i, asinarul începu și el să se bocească și să țipe:
— Vai, cum mi-am pierdut eu măgarul!
Pe urmă răcni către boiangiu:
— O, boiangiu dezmățat, dă-mi îndărăt măgarul pe care mi l-a luat mama ta!
Și boiangiul se repezi la stăpânul măgarului, îi apucă de beregată și începu să-i care la pumni, țipându-i:
— Unde ți-e codoașa aia bătrână?
Ci măgărarul se porni să urle din toate străfundurile lui:
— Măgarul meu! Unde-i măgarul meu? Dă-mi îndărăt măgarul!
Și se înhățară unul pe altul, mușcându-se, înjurându-se, dăruindu-și pentrecutele la ghionți și izbindu-se cu capetele în pântece! În vremea asta, o mulțime de oameni se strânsese în juru-le și sporea mereu; și oamenii izbutiră până la urmă să-i despartă, nu fără pagubă, și unul dintre cei de față îl întrebă pe boiangiu:
— Ya Hagg-Mohammad, ce s-a întâmplat între voi?
Ci stăpânul măgarului se și repezi să răspundă, urlându-și povestea cât îl ținea gura, și încheie spunând:
— Eu am făcut toate astea spre a-i fi de folos boiangiului!
Atunci îl întrebară pe boiangiu:
— Ya Hagg-Mohammad, de bună seamă că tu trebuie s-o cunoști pe bătrâna aceea, de vreme ce i-ai lăsat în grijă să-ți păzească prăvălia?
El răspunse:
— Habar n-am avut de ea până în ziua de astăzi! Ci ea s-a dus să locuiască în casa mea cu fiul și cu fata ei!
Atunci unul dintre cei de față își dete cu vorba:
— Eu, pe cât mă duce gândul, socot că boiangiul este răspunzător de măgar; căci dacă stăpânul măgarului n-ar fi văzut că boiangiul și-a lăsat prăvălia în grija bătrânei, nici el la rându-i nu i-ar fi dat bătrânei aceleia măgarul.
Iar un altul adăugă:
— Ya Hagg-Mohammad, de vreme ce ai găzduit-o pe bătrâna aceea la tine în casă, ești dator să-i dai asinarului îndărăt asinul, ori să-i plătești o despăgubire!
Pe urmă toți, laolaltă cu cei doi potrivnici, luară drumul către casa boiangiului. Și-așa!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și opta noapte

Urmă:

Estimp, nevestica și tânărul negutător, iacătă!

Pe când negustorul aștepta în odaia de la intrare sosirea ei, spre a o cerceta, aceasta la rându-i aștepta în odaia de sus să se întoarcă sfânta bătrână și să-i aducă învoirea smintitului, ciracul Tatălui-Desfecioririlor, de a intra la schimnic. Ci, cum bătrâna nu mai venea, frumoasa Khatun, îmbrăcată numai cu acea cămășuță ușoară, ieși din odaie și coborî scara. Atunci îl simți din odaia de la intrare pe tânărul negustor care, auzind și el clinchetul zurgălăilor pe care ea nu izbutise să și-i scoată de la glezne, începu să strige:

— Grăbește-te odată! Și vino încoace cu maică-ta, care te-a adus ca să te mărite cu mine!

Ci femeia răspunse:

— Mama mea este moartă. Da tu nu care cumva ești smintitul? Și nu ești ciracul Tatălui-Desfecioririlor?

El răspunse cum îi veni:

— Nu, pe Allah, o, lumină a ochilor mei, încă nu sunt chiar smintit! Ci că aș fi Tatăl-Desfecioririlor, apoi sunt vestit că-s așa!

La vorbele acestea, rușinoasa nevestică nu mai știu ce să facă și se hotărî, în ciuda dodăielilor tânărului negustor, pe care ea îl socotea tot smintitul, ciracul Tatălui-Desfecioririlor, să aștepte acolo lângă scară venirea cuvioasei bătrâne.

Și iată că tocmai atunci sosiră și oamenii ce-l însoțeau pe boiangiu și pe stăpânul măgarului; bătură la ușă și așteptară un timp să li se deschidă dinlăuntru. Ci cum nimeni nu răspundea, împinseră ușa și năvăliră mai întâi în odaia de la intrare, unde îl găsiră pe tânărul negutător gol-goluț și străduindu-se să-și ascundă cu mâinile rușinea. Și boiangiul țipă:

— A! fecior de cățea, unde-i blestemata de maică-ta?

El răspunse:

— Maică-mea a murit demult. Dar dacă-i vorba de bătrâna din casa aceasta, apoi ea nu este decât mama viitoarei mele soții.

Și povesti de șart boiangiului, asinarului și întregii mulțimi de față întreaga poveste. Apoi adăugă:

— Iar cea pe care trebuie s-o cercetez se află colea, după ușă!

La cuvintele acestea, împinseră ușa și o găsiră pe năuca de nevestică goală-goluță, doar cu cămășuța aceea pe ea, și încercând să-și acopere pe cât se putea goliciunea coapselor sale falnice. Și boiangiul o întrebă:

— A, fată păcătoasă, unde-i codoașa de maică-ta?

Ea răspunse, plină de rușine:

— Mama mea a murit demult. Dar dacă-i vorba de bătrâna care m-a adus aici, apoi aceea-i o cuvioasă în slujba sfântului părinte, șeicul Tatăl-Desfecioririlor!

La cuvintele acestea, toți cei de față, până și boiangiul, în ciuda pustiirii prăvăliei lui, până și asinarul, în ciuda pierderii asinului său, până și tânărul negustoraș, în ciuda pieirii pungii și a hainelor lui, se puseră pe-un râs de se tăvăleau pe jos!

După care, pricepând că bătrâna își făcuse batjocură de ei, tustrei amăgiții hotărâră cum că să-i plătească; și, până una alta, îi deteră niște haine zăpăcitei de neveste, care se îmbrăcă și se întoarse fără de zăbavă la casa ei, unde o s-o găsim iarăși numaidecât, când s-o întoarce bărbatu-său de pe drumuri.

Iar Hagg-Mohammad și stăpânul asinului se împăcară și își cerură iertare unul altuia și plecară laolaltă cu tânărul negutător la valiul cetății, emirul Khaled, să-i povestească întâmplarea și să-i ceară pedeapsa împotriva ticăloasei de bătrâne. Și valiul le răspunse:

— O, dragii mei, năstrușnică poveste mi-ați mai povestit!

Ei răspunseră:

— O, stăpâne al nostru, pe Allah și pe viața capului emirilor dreptcredincioșilor! nu ți-am spus decât adevărul-adevărat!

Și valiul le zise:

— O, dragii mei, și ce să fac eu ca să găsesc o bătrână printre toate bătrânele din Bagdad? Știți și voi că nu pot trimite oamenii noștri să răscolească haremurile și să smulgă de pe obraze iașmacele femeilor!

Ei strigară:

— Uf, ce belea! Vai, prăvălia mea! Vai, măgarul meu! Vai, punga mea cu galbeni!

Atunci valiul, înduioșat de necazul lor, le spuse:

— O, dragii mei, duceți-vă și vânturați tot orașul și încercați s-o găsiți pe bătrâna aceea, și puneți mâna pe ea! Și vă făgăduiesc că, dacă izbutiți, am s-o supun la cazne grele și am s-o silesc să mărturisească tot!

Și cei trei înșelați de Dalila-cea-Vicleană plecară de la valiu și se împrăștiară, luând-o fiecare în altă parte, s-o caute pe blestemata de babă. Și, așteptându-i, atâta cu ei! Ci avem să-i mai întâlnim!

Estimp, Dalila-cea-Vicleană spuse fiică-sii Zeinab:

— O, fata mamii, toate astea nu-s nimic! Am să dibuiesc ceva și mai grozav!

Și Zeinab îi spuse:

— O, mamă, acum tare mi-e frică să nu pățești ceva!

Ea răspunse:

— Să nu-ți fie frică, fata mamii! Sunt ca bobu-n păstaie, și nu mă vatămă nici focul, nici apa.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute treizeci și noua noapte

Urmă:

Și se ridică, aruncă hainele de sufit, și se îmbrăcă în haine de slujnică de pe la casele celor bogați, și plecă gândind la vreo nouă pehlivănie pe care s-o mai tragă prin Bagdad.

Ajunse așa pe o ulița singuratică, toată dichisită și împodobită de-a lungul și de-a latul cu chilimuri frumoase și cu fanare de toate culorile; iar pe jos erau așternute preșuri de preț. Și auzi dintr-acolo glasurile cântăreților și bubuitul vuvelor și zarva dairalelor cele răsunătoare și zvoana țimbalelor. Și văzu la ușa casei împodobite o roabă care purta călare pe umerii ei un băiețel îmbrăcat în haine minunate de urșinic cu fir de aur și de argint, și având pe cap un fesuleț roșu învrâstat cu trei rânduri de mărgăritare, la gât atârnându-i un lănțișor de aur bătut cu nestemate,

iar umerii-i fiind acoperiți cu o manteluță de atlaz. Și află de pe la mulțimea de gură-cască dimprejur și de pe la oaspeții care intrau și ieșeau că acea casă era casa starețului negustorilor din Bagdad și că băiețelul acela era copilul lui. Și tot așa află că starostele mai avea și o fată, fecioară și ajunsă la vârsta măritișului, și chiar în ziua aceea se sărbătorea logodna ei; și din această pricină se făcuseră acele găteli și împodobeli. Și cum mama copilului era prinsă cu primirea oaspetelor sale și cu datorințele cerute de cinstea casei, luase copilul, care se tot ținea după ea și i se tot agăța de poalele rochiei, și-l detese unei roabe, cu sarcina de a-l înveseli și de a-l ține la joacă până la plecarea oaspeților.

Or, când bătrâna Dalila îl văzu pe acel copil călărind în cârca roabei, și după ce se dumiri în felul cum am spus despre toate rosturile părinților lui și despre sărbătorirea ce avea loc, își zise în sine: „O, Dalila, treaba de făcut deocamdată este de-a șterpeli copilul, luându-l de la această roabă!“ Și se apropie de ea văicărindu-se:

— Ce rușine pe capul meu să vin așa de târziu la vrednica soție a starostelui!

Pe urmă, spuse tinerei roabe, care era cam toantă, punându-i în mână un ban calp:

— Ia de colea un dinar pentru osteneala ta, și du-te, fata mea, până la stăpână-ta și spune-i: „Bătrâna ta doică Omm AI-Khair se bucură tare mult pentru tine, în virtutea mulțumirii ce-ți datorează pentru bunătatea ta! Încât, în ziua cea mare a nunții, are să vină să te vadă cu toți copiii ei, și n-are să pregete a înmâna druștelor daruri de nunta alese cumu-i datina!“

Roaba răspunse:

— Măicuță, aș face cu dragă inimă cele ce-mi ceri; ci micuțul meu stăpân, copilul acesta, de cum o vede pe maică-sa, se ia după ea și i se agață de haine!

Ea răspunse:

— Atunci dă-mi-l să-l țin eu până te duci tu și te întorci!

Și roaba luă dinarul cel calp, dete copilul în brațele babei și plecă repede.

Iar Dalila nu pregetă s-o șteargă cu copilul, luând-o pe-o ulicioară lăturalnică, unde îl despuie de toate lucrurile de preț pe care le avea pe el, și își zise în sine: „Acum, o, Dalila, atâta nu-i destul! Dacă ești cu adevărat mai isteață decât toate istețele, se cade să tragi de pe urma plodului ăsta tot folosul ce se poate trage, zălogindu-l, de pildă, pe un preț cât mai mare!“ La gândul acesta, sări în cele două picioare ale ei și se duse în sukul argintarilor, unde îl văzu într-o prăvălie pe un ovrei, giuvaiergiu de seamă, stând pe scaun în dosul galantarului prăvăliei lui; și intră în prăvălia ovreiului, zicându-și: „Iacătă că mi-am și găsit zaraful!“ Când ovreiul o văzu intrând, se uita la copilul pe care baba îl ținea în brațe și cunoscu numaidecât că este copilul starostelui neguțătorilor. Or, ovreiul acesta, măcar că era putred de bogat, totdeauna era pizmaș pe vecinii lui dacă aceștia vindeau ceva atunci când el se întâmpla să nu vândă nimic în tot acea clipă. Încât, bucuros foarte de intrarea bătrânei, o întrebă:

— Ce dorești, o, stăpâna mea?

Ea răspunse:

— Au tu ești Izra ovreiul?

El răspunse:

— Naam!

Ea îi spuse:

— Sora copilului acesta, fata bulibașei neguțătorilor, s-a logodit astăzi,

și-acuma se sărbătorește unirea tinerilor. Or, e nevoie numaidecât pentru ea de niște giuvaieruri, și-anume: două perechi de brățări de aur, pentru pus la gleznă; o pereche de brățări obișnuite de aur; o pereche de cercei de mărgăritar; un brâu de aur lucrat în filigran; un jungher cu mânerul de jad încrustat cu pietre de rubin; și un inel cu pecete.

Numaidecât ovreiul se repezi să-i dea cele cerute și care făceau pe puțin o mie de dinari de aur! Și Dalila îi spuse:

— Le iau pe toate și le duc până acasă, ca să-și aleagă stăpâna mea ce i-o plăcea mai mult. Pe urmă mă întorc și-ți aduc banii pentru ceea ce și-o opri! Până mă întorc eu, ai grijă, rogu-te, de copilul acesta!

Ovreiul răspunse:

— Cum vrei tu!

Și ea luă giuvaierurile și se zori să se întoarcă drept acasă la ea.

Când tânăra Zeinab-cea-Isteață o văzu pe maică-sa intrând, îi zise:

— Ce ispravă ai mai săvârșit, o, mamă?

Ea răspunse:

— Numai una măruntă, de data aceasta. M-am mulțumit să-l răpesc și să-l despoi pe copilul bulibașei negustorilor și să-l las zălog la ovreiul Izra pentru niște giuvaieruri ce prețuiesc o mie de dinari!

Atunci fiică-sa strigă:

— Hotărât, de data asta s-a isprăvit! N-ai să mai poți ieși și n-ai să mai poți umbla prin Bagdad!

Ea răspunse:

— Tot ce-am făcut până acuma nu-i nimic, nici măcar o măsură dintr-o mie! Da, tu, fata mamei, să n-ai nicio grijă în privința mea!

Estimp, roaba cea toantă se duse în sala de primire și spuse:

— O, stăpână a mea, doica ta, Omm Al-Khair, îți trimite salamalekurile și urările ei de bine, și îți spune că-i bucuroasă tare pentru tine, și că are să vină aici cu toți copiii ei în ziua nunții, și că are să fie darnică mult cu druștele!

Stăpână-sa o întrebă:

— Unde l-ai lăsat pe stăpânul tău cel mic?

Ea răspunse:

— L-am lăsat cu ea, de teamă să nu se agațe de fustele tale! Și uite un ban de aur pe care mi l-a dat bătrâna pentru cântărețe!

Și întinse cântăreței celei mai de seamă banul, spunând:

— Uite, ia-l, să-ți fie de saftea!

Și cântăreața luă banul și văzu că era de aramă. Atunci stăpâna se zborși la slujnică:

— A, dezmățato, dă fuga la stăpânul tău cel mic!

Și roaba coborî degrabă, dar nu mai găsi nici copilul, nici baba. Atunci dete un țipăt și căzu cu nasu-n pământ, pe când toate femeile veniră în goană din casă, și bucuria se preschimbă în jale în inimile lor. Și iacă-tă că, tocmai atunci, sosi și starostele! Iar nevastă-sa, cu fața răvășită de tulburare, se grăbi, să-i povestească cele ce se petrecuseră. Numaidecât, starostele plecă să caute copilul, urmat de toți neguțătorii, oaspeții săi, care începură la rându-le să caute și ei pretutindenea. Și, până la urmă, după spaime amarnice, îl găsiră pe copil aproape gol pe pragul prăvăliei evreului, iar starostele, nebun de bucurie și de mânie, se repezi la ovrei, răcnind:

— A, afurisitule! Ce vroiai să faci cu copilul meu? Și de ce l-ai dezbrăcat așa?

Evreul răspunse, tremurând de spaimă și uluit până peste poate:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu! eu n-aveam nicio trebuință de un așa zălog! Da bătrâna a ținut să mi-l lase, după ce a luat de la mine giuvaieruri de o mie de dinari pentru fata ta!

Starostele, tot mai mâniat, strigă:

— Mă afurisitule, au tu socoti că fata mea nu are destule giuvaiere și-ar avea nevoie să ia de la tine? Dă-mi degrabă îndărăt hainele și podoabele pe care le-ai luat de pe copil!

La vorbele acestea, ovreiul strigă înmărmurit:

— Ajutați-mă, o, musulmanilor!

Și se iviră, venind pe căi osebite, chiar în clipa aceea, cei trei înșelați dintâi: stăpânul măgarului, tânărul negustor și boiangiul. Și întrebară ce s-a întâmplat și, după ce aflară despre ce este vorba, nu se mai îndoiră că aceasta n-ar fi fost o nouă ispravă a blestematei de babe, și strigară:

— O știm pe bătrână! E o ticăloasă care și pe noi ne-a înșelat înaintea voastră!

Și își povestiră întâmplarea, iar toți cei de față rămaseră năuci, și tot așa și starostele care, neavând altceva mai bun de făcut, strigă:

— Bine că am avut noroc să-mi găsesc copilul! N-am să mai cer acuma hainele pierdute! Să-i fie ca preț de răscumpărare! Poate numai să le pretind într-o bună zi de la bătrână!

Și nu vru să mai zăbovească o clipă, ci dete fuga să-i ducă și soției bucuria că a găsit copilul.

Iar ovreiul îi întrebă pe cei trei:

— Unde gândiți să vă duceți acum?

Ei răspunseră:

— Ne ducem să căutăm mai departe!

El spuse:

— Luați-mă și pe mine!

Pe urmă întrebă:

— Este printre voi vreunul care s-o fi cunoscut pe baba, înainte de isprava ei?

Cel cu măgarul răspunse:

— Eu!

Ovreiul zise:

— Atunci e mai bine să nu mergem laolaltă, ci să căutăm despărțiți, ca să nu prindă de veste! Atunci cel cu măgarul răspunse:

— Dreptu-i! Și, ca să ne mai putem găsi, hai să luăm ca loc de întâlnire, la prânz, prăvălia bărbierului moghrabin Hagg-Mass'ud!

Se învoiră, dar, să se întâlnească așa, și plecară la drum, fiecare în altă parte.

Or, era scris ca stăpânul măgarului să fie cel dintâi care s-o întâlnească pe bătrâna cea vicleană…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute patruzeci și una noapte

Urmă:

…tocmai când ea ieșise în cetate să dibuiască vreo altă pehlivănie. În adevăr, de cum o văzu, măgărarul o și cunoscu, oricât își schimbase ea hainele și înfățișarea, și se năpusti asupra ei țipând:

— Vai de tine, babă veșcăită, scorbură uscată! Am pus mâna pe tine până la urmă!

Ea întrebă:

— Ce-ai pățit, fiule?

El urlă:

— Măgarul! Dă-mi îndărăt măgarul!

Ea răspunse cu glas înduioșat:

— Fiule, vorbește domol și acoperă ceea ce Allah a acoperit cu vălul lui! Ia să vedem? Ce-mi ceri? Măgarul tău ori poate lucrurile celorlalți?

El răspunse:

— Numai măgarul meu!

Ea spuse:

— Fiule, te știu sărac și n-am vrut nicidecum să te lipsesc de măgarul tău. Ți l-am lăsat la bărbierul moghrabin Hagg-Mass'ud, care are prăvălia uite colea peste drum! Mă duc numaidecât la el și-l rog să-mi dea măgarul. Așteaptă oleacă!

Și plecă înaintea lui la bărbierul Hagg-Mass'ud. Intră în prăvălie plângând, îi sărută mâna, și spuse:

— Vai de mine și de mine!

El o întrebă:

— Ce ai, tușă dragă?

Ea răspunse:

— Nu te uiți la fiu-meu, acela care stă în picioare colo, peste drum de prăvălia ta? Era de meseria lui asinar, mâna măgari. Ci într-o zi a căzut bolnav și-a fost vânturat de-o pală de vânt care l-a stricat și i-a streghețat sângele și, ca urmare, l-a făcut să-și piardă mințile și să se smintească! Din ziua aceea, nu mai contenește să-și ceară măgarul. Dacă se scoală, strigă: „Măgarul meu!"; dacă pleacă, strigă: „Măgarul meu!" Atunci un doftor dintre cei mai doftori mi-a spus: „Fiul tău are mințile clătinate și în mare tulburare. Și nimic nu l-ar mai putea vindeca și nu l-ar mai putea pune iar în balamalele sale, decât dacă i s-ar scoate cele două măsele de minte din fundul gurii și dacă ar fi apoi ars bine la tâmple cu niște gonghițe de cantaridă ori cu un fier încins!" Ia, dar, colea un dinar pentru truda ta, și cheamă-l și spune-i: „Măgarul tău este la mine. Vino încoace!"

La vorbele acestea, bărbierul răspunse:

— Să rămân nemâncat un an, dacă n-am să-i dau eu măgarul în brațe, tușică!

Și-ndată, cum avea în slujba lui ca ajutoare doi flăcăi deprinși cu toate treburile meseriei, spuse unuia dintre ei:

— Ia și înroșește două piroane!

Pe urmă, strigă la măgărar:

— Hei, băiete, ia vino-ncoa! Măgarul tău este la mine!

Și, în vreme ce măgărarul intra în prăvălie, bătrâna se trase către prag, gata de ducă.

Așadar, odată asinarul intrat în prăvălie, bărbierul îl luă de mână și îl duse în odaia din dos a bărbieriei, unde îl aldui deodată cu un pumn în pântece, aruncându-i totodată și-o piedică, de-l întinse lat pe spate la podea, unde cei doi flăcăiași îi legară cobză de mâini și de picioare, nemaiîngăduindu-i să facă nici cea mai mică mișcare. Atunci meșterul bărbier se ridică și îi înfipse dintru început în gură două clește mari cât

niște clește de fierar, și de care se folosea spre a potoli dintâi abrași; pe urmă, dintr-o răsucitură de mână, îi smulse amândouă măselele deodată. După care, cu toate urletele și zvârcolelile lui, luă cu un cleștișor cele două piroane înroșite și îi arse tâmplele din belșug, rostind numele lui Allah, ca să fie tămăduirea cu leac…

Când isprăvi aceste două isprăvi, bărbierul îi spuse asinarului:

— Uallahi! maică-ta are să fie mulțumită de mine! Mă duc s-o chem ca să vadă sporul lucrului meu și vindecarea ta!

Și, pe când catârgiul se zbătea în mâinile flăcăilor, bărbierul intră în prăvălie, și-acolo!… prăvălia era goală, curățată ca bătută de vânt! Nu mai era nimic!, Bricele, oglinzile cu mâner de sidef, foarfecele, curelele de ascuțit, tasurile, ibricele, ștergarele, scăușele, totul pierise! Nu mai era nimic! Nici măcar umbra lor! Iar bătrâna pierise și ea! Nimic! Nici măcar mireasma bătrânei! Și pe deasupra, prăvălia era proaspăt măturată și stropită, de parcă tocmai ar fi fost gata de închiriat numaidecât.

La priveliștea aceasta, bărbierul, peste poate de mânios, se repezi în odăița din fund și, înhățându-l pe măgărar de beregată, îl zgudui ca pe-o tăgârță și țipă:

— Unde-i codoașa de maică-ta?

Bietul asinar, nebun de durere și de turbare, îi spuse:

— Ah, fecior de zdrențe! Maică-mea? Pai maică-mea e în tihna lui Allah!

Bărbierul îl zgâlțâi iar și țipă:

— Unde-i maică-ta, cotoroanța care te-a adus aici și care a plecat după ce mi-a furat toată prăvălia?

Asinarul, cu trupul zguduit de zgâlțâielile bărbierului da să-i răspundă, când deodată intrară în prăvălie, venind din căutările lor zadarnice, ceilalți trei păcăliți: boiangiul, tânărul negustor și ovreiul. Și-i văzură încăierați pe bărbierul cu ochii ieșiți din cap și pe măgărarul cu tâmplele arse, brăzdate de două vârști mari umflate și cu o spumă de sânge pe buze, cu cele două măsele spânzurând încă de-o parte și de alta a gurii, Și se minunară:

— Au ce-i aici?

Iar măgărarul răcni din toți boșogii lui:

— O, musulmanilor, cer dreptate împotriva acestui apucat!

Și le povesti ce se petrecuse. Atunci ei îl întrebară pe bărbier:

— De ce ai făcut așa cu măgărarul, o, meșter Mass'ud?

Și bărbierul le povesti la rându-i cum fusese curățată de către bătrână prăvălia lui. Atunci ei nu mai avură nicio îndoiala că era chiar bătrâna lor, care în felul acesta mai săvârșise o pehlivănie, și strigară:

— Pe Allah! numai afurisita aceea de babă este făptașa tuturor necazurilor acestea!

Și, până la urmă, se dumiriră cu toții și se învoiră în această privință. Atunci bărbierul se grăbi să-și închidă prăvălia și să se împreune cu ceilalți patru înșelați, ca să-i ajute în căutările lor. Și bietul asinar nu mai contenea să se vaicăre:

— Valeu, măgarul meu! Valeu, măselele mele duse!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

Colindară așa mult timp prin feluritele mahalale ale orașului; și deodată, după un colț de uliță, tot măgărarul, și de data aceasta, fu cel dintâi care o zări și o recunoscu pe Dalila-cea-Vicleană, despre care, altminteri, niciunul dintre ei nu știa nici cum o cheamă, nici unde șade! Și, de cum o văzu, asinarul se repezi pe ea strigând:

— Iacăt-o! Are să ne plătească acuma pentru toate!

Și o târâră la valiul orașului, emirul Khaled.

Când ajunseră la palatul valiului, o deteră pe bătrână pe mâna paznicilor și le spuseră:

— Vrem să-l vedem pe valiu!

Ei răspunseră:

— Doarme. Așteptați oleacă până ce se trezește!

Și cei cinci pârâși așteptară în curte, în vreme ce paznicii o deteră pe bătrână în seama eunucilor ca s-o închidă în vreo odaie din harem până ce s-o scula valiul.

Când se văzu în harem, bătrâna cea vicleană izbuti să se furișeze până la iatacul soției valiului și, după salamalekurile și sărutările de mână cuvenite, îi spuse acesteia, care nici cu gândul nu gândea cum stă treaba:

— O, stăpână a mea, tare aș vrea să-l văd pe stăpânul nostru, valiul.

Ea răspunse:

— Valiul își face tabietul de după masă! Da ce treabă ai cu el?

Ea spuse:

— Soțul meu, care-i negutător de robi, mi-a dat în seamă, înainte de a pleca într-o călătorie, cinci mameluci, cu porunca de a-i vinde cui i-o plăti mai bine. Și tocmai i-a văzut cu mine valiul, stăpânul nostru, și mi-a spus că îmi dă pe ei o mie două sute de dinari, iar eu m-am învoit să i-i las la prețul acesta! Și acuma am venit să-i aduc!

Or, valiul avea în adevăr nevoie de niște robi, și chiar în ajun îi detese soției sale o mie de dinari pentru această cumpărătură. Așa că ea nu șovăi să creadă vorbele bătrânei și o întrebă:

— Unde sunt cei cinci robi?

Ea răspunse:

— Colea, sub ferestrele tale, în curtea palatului!

Și soția valiului se uită în curte și îi zări pe cei cinci păcăliți, care așteptau să se scoale valiul. Atunci spuse:

— Pe Allah! sunt tare frumoși, iar unul dintre ei prețuiește numai el cei o mie de dinari!

Pe urmă își deschise sipetul și înmâna bătrânei mia de dinari, spunându-i:

— Măicuță, mai lipsesc două sute de dinari ca să împlinesc prețul. Ci, întrucât nu-i am, te rog să aștepți să se trezească valiul.

Bătrâna răspunse:

— O, stăpână a mea, din acei două sute de dinari, o sută ți-o las pentru ulcica de sirop pe care mi-ai dat-o s-o beau, și cu o sută rămâi îndatorată să mi-o dai când oi mai veni altă dată pe la tine! Acuma te rog să mă scoți din palat pe ușa cea dosnică a haremului, ca să nu mă mai vadă robii mei!

Și soția valiului porunci să fie îndrumată pe ușa de taină, iar Atoateocrotitorul o ocroti și o ajută să ajungă fără de niciun necaz acasă la ea.

Când fiică-sa Zeinab o văzu intrând, o întrebă:

— O, mamă, azi ce-ai mai făcut?

Ea răspunse:

— Fata mea, am păcălit-o pe soția valiului vânzându-i ca robi, pentru o mie de dinari, pe măgărar, pe boiangiu, pe ovrei, pe bărbier și pe tânărul negustor! Dar, o, fata mea, dintre toți numai de unul mi-e grijă și numai de ochiul lui mă tem: Și-anume de măgărar! Feciorul ăsta de târfă mă cunoaște de fiecare dată.

Și fiică-sa îi zise:

— Atunci, o, mamă, gata cu drumurile tale! Stai acasă acuma și nu uita de zicala care spune:

Urciorul care merge prea des la apă,
Până la urmă oricum ar fi, tot crapă!

Și încercă s-o hotărască pe maică-sa sa nu mai iasă de-aci înainte prin oraș, dar degeaba.

Estimp, cei cinci, iacătă! Când valiul se trezi din somnul lui de după prânz, soția sa îi spuse:

— Deie Allah ca somnul să-ți fi fost cu priință! M-am bucurat de bucuria ta, pentru cei cinci robi pe care i-ai târguit.

El întrebă:

— Care robi?

Ea spuse:

— De ce vrei să-mi tăinuiești lucrul acesta? Deie Allah atunci să pățești și tu o păcăleală la fel de urâtă ca aceea pe care mi-o faci tu!

El spuse:

— Pe Allah! n-am cumpărat niciun rob! Cine ți-a spus una ca asta?

Ea răspunse:

— Chiar femeia de la care i-ai cumpărat pe o mie două sute de dinari, bătrâna care mi i-a adus și mi i-a arătat, colo, în curte, îmbrăcat fiecare în câte-o mantie care numai ea prețuiește o mie de dinari.

El întrebă:

— Și i-ai dat banii?

Ea spuse:

— Da, pe Allah!

Atunci valiul coborî zorit în curte, unde nu-l văzu decât pe măgărar, pe bărbier, pe ovrei, pe tânărul negustor și pe boiangiu; și îi întrebă pe paznicii săi:

— Unde simt cei cinci robi pe care bătrâna negustoreasă i-a vândut stăpânei voastre?

El răspunse:

— De când te-ai culcat domnia-ta, nu i-am văzut decât pe aceștia cinci de-aici!

Atunci valiul se întoarse către cei cinci, și le spuse:

— Apucați-vă de treabă și, mai întâi, curățați șanțurile de la privăți.

La vorbele acestea, cei cinci pârâși, peste poate de uluiți, strigară:

— Dacă asta ți-e dreptatea, nu mai avem decât sa ne plângeam împotriva ta stăpânitorului nostru califul! Suntem oameni slobozi, pe care nimenea nu poate să ne vândă, nici să ne cumpere. Yallah! hai cu noi la calif!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și treia noapte

Urmă:

...Yallah! hai cu noi la calif!

Atunci valiul le spuse:

— Dacă nu sunteți robi, apoi atunci sunteți niște derbedei și niște pungași! Voi ați adus-o pe baba aceea în palatul meu și ați ticluit împreună cu ea o pungășie ca aceasta! Or, pe Allah! la rându-mi, și eu am să vă vând la niște străini, pe o sută de dinari fiecare!

Tocmai atunci întră în curtea palatului ceaușul Urgia-Ulițelor, care venea să se plângă califului de ocara pe care-o pățise frumușica de nevastă-sa. În adevăr, la întoarcerea lui din călătorie, își găsise soția la pat, doborâtă de rușine și de zbucium, și aflase de la ea tot ce pățise; și ea adăugase:

— Toate acestea nu mi s-au întâmplat decât din pricina vorbelor tale crude, care m-au hotărât să cer ajutorul mijlocitoarei șeicului Ploditor!

Încât, de îndată ce îl zări pe valiu, ceaușul Urgie răcni:

— Oare tu ai dat slobozie babelor codoașe să intre așa în haremuri și să pungășească soțiile emirilor? Asta ți-e meseria? Or, pe Allah! te fac răspunzător de hoția săvârșită față de mine și de pagubele pricinuite soției mele.

La vorbele acestea ale ceaușului Urgia-Ulițelor, cei cinci strigară:

— O, emire, o, viteazule ceauș Urgie, și noi ne punem în mâinile tale necazul nostru.

Și el îi întrebă:

— Da voi de ce-aveți a vă plânge?

Atunci ei îi povestiră de șart toată întâmplarea lor, pe care nu are rost s-o mai spunem încă o dată. Și ceaușul Urgie zise:

— Hotărât! și pe voi v-a hoțit! Da valiul se înșală amarnic dacă socoate acum că ar putea să vă întemnițeze!

Când auzi toate astea, valiul spuse ceaușului Urgie:

— O, emire, iau în seama mea daunele pentru ceea ce ți se datorează și înapoierea lucrurilor soției tale; și mă pun zălog pentru hoața de cotoroanță!

Pe urmă se întoarse către cei cinci și îi întrebă:

— Care dintre voi poate s-o cunoască pe bătrână?

Măgărarul răspunse, însoțit de ceilalți:

— Toți putem s-o cunoaștem!

Și asinarul adăugă:

— Eu aș cunoaște-o și dintre o mie de cotoroanțe, după ochii ei albaștri și sclipitori! Dă-ne numai zece paznici de-ai tăi ca să ne ajute să punem mâna pe ea!

Și valiul le dete paznicii ceruți și ieșiră din palat.

Or, de-abia făcură, câțiva pași pe uliță, cu măgărarul în frunte, că și căzură taman pe bătrână, care dete să fugă. Ci ei izbutiră s-o înhațe, îi legară mâinile la spate și o târâră dinaintea valiului, care o întrebă:

— Ce-ai făcut cu lucrurile furate?

Ea răspunse:
— Eu n-am furat nimic de la nimeni! Și n-am văzut nimic! Și nu pricep nimic!
Atunci valiul se întoarse către căpetenia temnicerilor și îi spuse:
— Arunc-o până mâine dimineață în cea mai mucegăită chilie a ta.
Ci temnicerul răspunse:
— Pe Allah! nu pot să iau asupra mea o atare răspundere! N-am nicio îndoială că baba are să găsească vreun șiretlic ca să fugă!
Atunci valiul își zise: „Cel mai bine-i s-o țin sub privirile tuturor, ca să nu poată fugi, și s-o vegheze toți toată noaptea aceasta, ca s-o putem judeca mâine!“ Și încălecă pe cal și, cu toată ceata, o târâră în afara zidurilor Bagdadului și o priponiră cu coadele de un stâlp, într-o câmpie goală. Pe urmă, ca să nu pață vreo amăgeală, îi însărcina pe cei cinci pârâși s-o străjuiască în acea noapte până dimineața.
Așadar, cei cinci, și mai ales măgărarul, începură să-și verse asupra ei năduful, spurcând-o cu toate ocările de le veneau pe limbă, stârnite de avaniile și de pungășiile ce le înduraseră! Dar, cum toate lucrurile au un sfârșit, până și sacul fără fund al înjurăturilor unui asinar, până și ligheanul de răutăți al unui bărbier, până și hârdăul cu acreli ai unul boiangiu, și cum de altminteri nesomnul de trei zile și zbuciumările îi zdrobiseră, cei cinci pârâși, odată ce-și isprăviră cina, ațipiră până la urmă în preajma stâlpului de care era legată de păr Dalila-cea-Vicleană.
Or, se făcuse noapte adâncă și cei cinci tovarăși, sforăiau împrejurul stâlpului, când doi beduini călare, care vorbeau între ei mergând la pas, se apropiară de locul unde era legată Dalila. Și Dalila îi auzi cum își împărtășeau dorurile. Unul dintre beduini, în adevăr, îl întrebă pe soțul său:
— Tu, măi frate, ce lucru mai bun ai făcut cât ai hălăduit prin Bagdadul cel minunat?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și patra noapte

Urmă:

Celălalt răspunse, după un răstimp:
— Eu, pe Allah! am mâncat niște clătite tare bune, cu miere și cu smântână, așa cum îmi plac mie! Și, hotărât, ăsta-i lucrul cel mai bun pe care l-am făcut la Bagdad!
Atunci, celălalt, adulmecând cu zgomot mireasma închipuită a clătitelor coapte în ulei și umplute cu smântână și îndulcite cu miere, strigă:
— Pe cinstea mea de arab! am să mă duc drept la Bagdad să mănânc și eu bunătățile acelea, de care n-am gustat niciodată în zilele mele vânturate pe drumurile pustiei!
Atunci beduinul care mâncase clătite umplute cu smântână și cu miere își luă rămas-bun de la soțul său cel dornic de ele, apucând calea îndărăt,

pe când cestălaltul, urmându-și drumul către Bagdad, ajunse la stâlp și dete de Dalila cea legată de păr și cu cei cinci adormiți împrejuru-i.

La priveliștea aceasta, beduinul se apropie de bătrână și o întrebă:

— Cine ești? Și de ce ești aici?

Ea spuse, plângând:

— O, șeicule de arabi, mă pun sub ocrotirea ta!

El spuse:

— Allah este Atoateocrotitor! Dar pentru ce ești legată de acest stâlp?

Ea răspunse:

— Află, o, șeicule de arabi, o, preacinstitule, că am de dușman un cofetar care face clătite umplute cu smântână și cu miere, și-i cel mai vestit din Bagdad pentru cât de iute știe să coacă aceste clătite. Or eu, mai deunăzi, ca să-i plătesc o blestemăție ce-mi făcuse, m-am apropiat de taraba lui și am scuipat pe clătite. Atunci cofetarul s-a dus cu plângere împotriva mea la valiu, care m-a pedepsit să fiu legată de stâlp și să fiu lăsată așa, dacă n-am să pot mânca dintr-o dată zece tăvi întregi pline cu clătite. Și mâine dimineața au să mi se aducă cele zece tăvi cu clătite. Or, pe Allah! o, șeicule, sufletul meu totdeauna s-a silit de orice zaharicale, și mai cu seamă nu poate înghiți clătite umplute cu smântână și cu miere! Vai de mine și de mine! Au să mă lase să mor de foame aici!

La cuvintele acestea, beduinul strigă:

— Pe cinstea mea de arab! eu n-am plecat de la cortul meu și nu mă duc la Bagdad decât anume ca să-mi împlinesc dorința de clătite! Dacă vrei, dragă mătușă, mănânc eu tăvile în locul tău!

Ea răspunse:

— N-au să te lase, decât dacă ai fi legat aici de stâlp în locul meu! Și chiar că, întrucât niciodată n-am umblat decât cu iașmacul tras peste față, nimeni nu m-a văzut și n-ar putea să bage de seamă schimbarea! Drept aceea, n-ar trebui decât să-ți schimbi hainele cu mine, după ce m-ai dezlega!

Beduinul, care atâta aștepta, se grăbi s-o dezlege și, după ce își schimbă hainele cu ea, se lăsă legat de stâlp în locul ei, pe când ea, îmbrăcată cu burnusul beduinului și încinsă la cap cu panglicele lui negre din păr de cămilă, sări pe cal și pieri în depărtare, către Bagdad.

A doua zi dimineața, când cei cinci deschiseră ochii ca să-i ureze zi bună bătrânei, începură iarăși cu ocările lor de cu seară. Ci beduinul le spuse:

— Unde-s clătitele? Burta mea arde de dorul lor!

Auzind glasul acela, cei cinci strigară:

— Pe Allah! ăsta-i un bărbat! Și vorbește ca un beduin!

Și catârgiul sări în picioare și se apropie de el și îl întrebă:

— Ya badavi, ce cauți aici? Și cum de-ai îndrăznit s-o dezlegi pe bătrână?

El răspunse:

— Unde-s clătitele? N-am mâncat nimica toată noaptea! mai cu samă, nu precupețiți mierea! Biata bătrână avea un suflet pe care sâleau zaharicalele; da al meu moare după ele!

La vorbele acestea, cei cinci înțeleseră că fusese păcălit ca și ei de babă și după ce, în deznădejdea lor, se bătură peste obraji, strigară:

— Nu poți scăpa de ce ți-e ursit și nu poți abate să se împlinească ceea ce-i scris de Allah!

Și pe când ședeau ei așa șovăind cu gândul la ce le mai rămânea de făcut, sosi și valiul, însoțit de străjerii lui, la locul unde se aflau cei cinci, și

se apropie de stâlp. Atunci beduinul îl întrebă:

— Unde-s tăvile cu clătite cu miere?

La aceste cuvinte, valiul ridică ochii către stâlp și-l zări acolo pe beduin în locul bătrânei; și îi întrebă pe cei cinci:

— Ce-i asta?

Ei răspunseră:

— Soarta!

Și adăugară:

— Bătrâna a fugit, înșelându-l pe beduinul acesta. Iar pe tine, o, valiule, te facem răspunzător dinaintea califului pentru fuga ei; căci dacă ne-ai fi dat paznicii tăi ca s-o străjuiască, n-ar fi izbutit să scape. Noi nu suntem străjeri, tot așa cum nu suntem nici robi de cumpărat ori de vândut!

Atunci valiul se întoarse către beduin și îl întrebă ce s-a petrecut; și acela, cu amarnice strigăte după clătitele lui, îi povesti întâmplarea și încheie spunând:

— Acuma să-mi dați clătitele!

La cuvintele acestea, valiul și paznicii izbucniră într-un hohot de râs nestăvilit, pe când cei cinci rostogoleau niște ochi roșii de sânge și de mânie, și-i spuneau valiului:

— N-avem să te slăbim până ce n-ai să vii la stăpânul nostru, emirul drept-credincioșilor!

Și beduinul, pricepând și el până la urmă că fusese înșelat, spuse valiului:

— Eu numai pe tine te fac răspunzător de pierderea calului și a hainelor mele!

Atunci valiul fu nevoit să-i ia și să-i ducă la Bagdad, la palatul emirului drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și cincea noapte

Urmă:

califul îi primi numaidecât, iar ei intrară la divan, unde mai înaintea lor venise și ceaușul Urgia-Ulițelor care își înfățișase plângerea.

Și Harun Al-Rașid, care cerceta el însuși toate pricinile, începu să-i descoase pe toți la rând, cel dintâi pe asinar și cel de pe urmă pe valiu. Și fiecare îi povesti pe de șart califului povestea sa.

Atunci califul, minunat peste poate de câte auzea, le spuse tuturora:

— Pe cinstea strămoșilor mei Bani-Abbas, vă dau încredințare că vi se va da înapoi tot ce vi s-a furat! Tu, măgărarule, îți vei căpăta măgarul și o despăgubire! Tu, bărbierule, îți vei căpăta bărbieria și sculele! Tu, negustorule, punga și hainele! Tu, evreule, giuvaierurile! Tu, boiangiule, o prăvălie nouă! Iar tu, șeicule de arabi, și calul, și hainele, și atâtea tăvi de clătite cu miere cât își poate dori burdihanul sufletului tău! Însă mai întâi trebuie să fie găsită bătrâna!

Și se întoarse către valiu și către ceaușul Urgie și le spuse:

— Și ție, emire Khaled, la fel îți va fi dată înapoi mia ta de dinari! Și ție, emire Mustafa, giuvaierurile și hainele soției tale, precum și o despăgubire. Dar voi doi trebuie s-o găsiți pe bătrână! Vă dau în seamă această grijă.

La cuvintele acestea, emirul Khaled își scutură hainele și ridică brațele către cer, strigând:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor, iartă-mă! Nu cutez să mă mai încarc și cu îndeplinirea unei sarcini ca asta! După toate înșelăciunile pe care mi le-a tras bătrâna, nu pot chezășui că n-o să mai găsească iar vreun șiretlic ca să scape cu fața curată în paguba mea!

Și califul începu să râdă și îi spuse:

— Atunci însărcinează pe altcineva cu treaba asta!

El răspunse:

— Dacă-i așa, o, emire al drept-credincioșilor, dă tu porunca s-o caute pe bătrâna insul cel mai dibaci din Bagdad, însuși căpetenia străjilor de la Dreapta-Ta, Ahmad-cel-Hoțoman! Până acuma, cu toată dibăcia lui, cu toate slujbele pe care poate să le facă și lefurile cele mari pe care le capătă în fiece lună, n-a săvârșit încă nimic!

Atunci califul strigă:

— Ya mokaddem Ahmad!

— Și Ahmad-cel-Hoțoman înaintă numaidecât dinaintea califului și spuse:

— La poruncile tale, o, emire al dreptcredincioșilor!

califul îi spuse:

— Ascultă, căpitane Ahmad! este o bătrână care a făcut *cutare și cutare* lucru! Te însărcinez s-o găsești și s-o aduci la mine!

Și Ahmad-cel-Hoțoman spuse:

— Răspund de ea, o, emire al, drept-credincioșilor!

— Și ieși, urmat de cei patruzeci de arcași ai lui, pe când califul îi opri lângă el pe cei cinci și pe beduin.

Or, mai-marele peste arcașii lui Ahmad-cel-Hoțoman era un bărbat hărtănit în căutări de soiul acesta, și care se numea Ayub Spinare-de-Cămilă. Și cum avea de obicei să-i vorbească slobod mai-marelui său Ahmad-cel-Hoțoman, se apropie de el și îi zise:

— Căpitane Ahmad, nu este decât o bătrână în Bagdad; și a o prinde are să fie anevoie, crede bărbii mele!

Și Ahmad-cel-Hoțoman îl întrebă:

— Atunci ce ai să-mi spui în această privință, o, Ayub Spinare-de-Cămilă?

El răspunse:

— Nicicând n-o să fim destul de mulți ca să izbutim s-o învăluim pe bătrână și sunt de părere să-l hotărâm pe căpitanul Hassan-cel-Pehlivan să ne însoțească, dimpreună cu cei patruzeci de arcași ai lui; întrucât el o mai frecat cu daraveli de soiul acesta!

Ci Ahmad-cel-Hoțoman, care nu vroia, nicicum să împartă cu celălalt căpitan cinstea prinderii bătrânii, răspunse cu glas tare, așa fel, ca să fie auzit de Hassan-cel-Pehlivan, care se aținea pe lângă poarta cea mare a palatului:

— Pe Allah! o, Spinare-de-Cămilă, au de când avem noi trebuință de alții ca să ne facem treburile?

— Și trecu mândru călare, cu cei patruzeci de arcași ai lui, pe dinaintea lui Hassan-cel-Pehlivan, otrăvit amarnic de răspunsul acela și de hotărârea

pe care o luase califul, alegându-l numai pe Ahmad-cel-Hoțoman și negândindu-se și la el, Hassan! Și își zise: „Pe viața capului meu ras! au să aibă trebuință de mine!“

Ci Ahmad-cel-Hoțoman, odată ajuns pe locul ce se așternea dinaintea palatului califului, își dodeli oamenii, ca să le dea curaj, și le spuse:

— O, vitejii mei, acuma ne despărțim în patru cete, ca să scotocim cele patru mahalale ale Bagdadului. Și mâine, pe la prânz, să veniți toți la mine la cârciuma de pe ulița Mustafa, ca să-mi dați sama ce-ați făcut ori ce-ați găsit!

Și după ce hotărâră în felul acesta locul întâlnirii, se împărțiră în patru cete, care porniră să străbată fiecare câte o mahala, în vreme ce Ahmad-cel-Hoțoman la rându-i începu să adulmece vântul.

Estimp, Dalila și fiică-sa Zeinab aflară degrabă și ele, din zvoana lumii, despre zeberelele cu care îl însărcinase califul pe Ahmad-cel-Hoțoman ca s-o găbjească pe-o bătrână pezevenghe ale cărei pișicherlâcuri umpluseră de zarvă Bagdadul. La auzul zvonului acesta, Dalila îi spuse fiică-sii:

— O, fata mea, n-am a mă teme întru nimic de nimenea, de vreme ce Hassan-cel-Pehlivan nu e cu ei: căci Hassan e singurul om din Bagdad de care mi-e frică, pentru că numai el e în stare să mă cunoască și să te cunoască; și, dacă vrea el, chiar și astăzi poate să vină și să ne ridice pe amândouă, fără ca noi să putem găsi nici cel mai mic șiretlic de scăpare. Să mulțumim, dar, Atoateocrotitorului care ne ocrotește!

Fiică-sa Zeinab răspunse:

— O, mamă, ce prilej frumos ar fi, așadar, pentru noi să-i tragem o păcăleală strașnică acestui hoțoman de Ahmad și celor patruzeci de hăndrălăi ai lui. Ce haz ar fi, o, mamă!

Dalila răspunse:

— O, fată a pântecului meu, astăzi mă simt cam zaifă, și mă bizui pe tine să le joci un renghi acestor patruzeci și unu de golani! Treaba-i lesne de făcut, și mă încumet pe iscusința ta!

Atunci Zeinab, care era o fetișcană tare zarifă, cu niște ochi întunecoși și cu o față dulce și luminată…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și șasea noapte

Urmă:

…se ridică numaidecât și se îmbrăcă dichisit, punându-și peste față un văl ușor de borangic, încât strălucirea ochilor să-i fie și mai moale și ispititoare. Atunci, gătită așa, o sărută pe maică-sa și-i spuse:

— O, mamă, mă juruiesc pe viața lacătului meu cel neatins și ferecat, că am să pun gajba pe cei patruzeci și unu și am să-mi fac râs de ei!

Și plecă și se duse în ulița Mustafa și intră în cârciuma ținută de Hagg-Karim din Mosul.

Începu mai întâi prin a face un salamalek tare drăgălaș crâșmarului Hagg-Karim care, vrăjit, îi întoarse salamalekul îndoit. Atunci ea îi spuse:

— Ya Hagg-Karim, iacătă cinci dinari pentru tine, dacă vrei să-mi închiriezi până mâine sala ta cea mare din fund, unde vreau să poftesc niște prieteni, fără ca mușterii tăi cei de toată ziua să poată intra peste noi!

El răspunse:

— Pe viața ta, o, stăpână a mea, și pe viața ochilor tăi, mă învoiesc să-ți dau sala mea cea mare pe degeaba, numai cu datoria din parte-ți de a nu precupeți băuturile pentru oaspeții tăi.

Ea zâmbi și îi spuse:

— Cei pe care îi poftesc eu aici, ya Hagg, sunt niște ulcioare la care olarul a uitat să pună fund! Toate băuturile din pivnița ta au să treacă prin ele! Să nu ai nicio teamă în această privință.

Și numaidecât se întoarse acasă, luă măgarul măgărarului și calul beduinului, îi încărca cu saltele, cu pături, cu taburete, cu fețe de masă, cu tăvi, cu farfurii și cu alte tacâmuri, și se întoarse repede la han, unde descărcă măgarul și calul de toate aceste lucruri, pe care le orândui în sala cea mare luată cu chirie. Pe urmă așternu fețele de masă, orândui oalele de băutură, stacanele și mâncarea pe care o cumpărase și, când isprăvi totul, ne duse și se așeză la ușa cârciumii.

Nu trecu multă vreme de când sta acolo, că și văzu răsărind zece arcași de-ai lui Ahmad-cel-Hoțoman, în frunte cu Spinare-de-Cămilă, care era tare încruntat la chip. Spinare-de-Cămilă porni drept către prăvălie, împreună cu ceilalți nouă, și o văzu acolo pe frumoasa fetișcană, care avu grijă să dea ușor de-o parte, ca din întâmplare, vălul cel ușor de borangic ce-i acoperea fața. Și Spinare-de-Cămilă fu și uluit și vrăjit de frumusețea ei tinerească, atâta de plăcută, și o întrebă;

— Ce faci aici, o, copilă?

Ea răspunse, aruncându-i din coada ochiului o privire șăgalnică:

— Nimic! Îmi aștept norocul! Nu cumva ești viteazul Ahmad?

El spuse:

— Nu, pe Allah! Da îi pot ține locul, dacă-i vorba să-i ceri vreun ajutor, căci sunt șeful arcașilor lui, sunt Ayub Spinare-de-Cămilă, robul tău, o, ochi de gazelă!

Ea îi zâmbi iar și îi spuse:

— Pe Allah! o, căpetenie de arcași, dacă bunacuviință și aleasa-purtare ar vroi să-și caute un adăpost de temei, pe voi patruzeci v-ar alege ca să le călăuziți! Intrați, dar, aici, și fiți bine-veniți! Primirea prietenească de care o să vă bucurați la mine nu este decât cinstirea datorată unor oaspeți atâta de aleși!

Și îi pofti în sala pregătită și, îmbiindu-i să se așeze în jurul tăvilor cele mari cu bunătățuri, îi îndemnă să bea niște vin amestecat cu bang adormitor, încât, de la cele dintâi stacane golite, cei zece căzură lați, ca niște elefanți beți ori ca niște bivoli cuprinși de amețeală, și se cufundară într-un somn adânc.

Atunci Zeinab îi târî pe rând de picioare și îi aruncă de-a valma în fundul prăvăliei, înghesuindu-i claie peste grămadă, îi ascunse sub o pătură mare, trase peste ei o perdea, puse totul în buna rânduială în încăpere, și ieși să se așeze iarăși la ușa cârciumii.

În curând se ivi și cea de a doua ceată, cu alți zece arcași, care și ei la fel mușcară din vraja ochilor întunecoși și a obrajilor luminoși ai frumoasei Zeinab, și la fel pățiră ca și cei de dinaintea lor; și tot așa și cea de-a treia ceată, și cea de-a patra. Iar fetișcana, după ce îi înghesui pe toți arcașii claie peste grămadă în dosul perdelei celei mari, puse totul în bună rânduială în sală și ieși să aștepte și sosirea lui Ahmad-Cel-Hoțoman.

Nu șezu multă vreme acolo, că se și ivi Ahmad-cel-Hoțoman, călare pe calul lui, și mânios, cu ochii, numai fulgere și cu barba și mustățile zbârlite ca blana unei hiene flămânde. Cum ajunse în fața ușii, descăleca de pe cal și legă animalul cu frâul de una dintre verigile de fier prinse în peretele cârciumii, și strigă:

— Unde-or fi feciorii ăia de cățea? Au nu le-am poruncit să mă aștepte aici? Hei, nu cumva i-ai văzut tu?

Atunci Zeinab își legănă șoldurile, aruncă o ochiadă dulce la stânga, pe urmă la dreapta, zâmbi din buze și spuse:

— De cine întrebi, o, stăpâne?

Or, Ahmad, din două priviri pe care i le aruncă fata, își și simți lăuntrurile cum îi vânzolesc pântecul, și își auzi cum geme ceea ce avea ca moștenire. Atunci spuse zâmbăreței Zeinab, care sta moale și parcă neștiutoare de nimic:

— O, măi fetițo, cei patruzeci de arcași ai mei!

La cuvintele acestea, Zeinab deodată cuprinsă parcă de un val mare de respect, înaintă către Ahmad-cel-Hoțoman și îi sărută mâna spunând:

— O, căpitane Ahmad, căpetenie a Dreptei califului. Cei patruzeci de arcași mi-au lăsat vorbă să-ți spun că au zărit-o în fundul ulicioarei pe bătrâna Dalila pe care o cauți și că se duc s-o uimească mai departe, fără a se mai opri aici; dar te încredințează că se întorc degrabă cu ea; și n-ai decât să-i aștepți în sala cea mare a cârciumii, unde chiar eu cu mâinile mele am să te slujesc!

Atunci Ahmad-cel-Hoțoman se luă după fetișcană și intră în prăvălie, unde nu zăbovi mult până ce, beat de farmecele pungășoaicei și robit de izmenelile ei, bând stacan după stacan, căzu ca mort, de pe urma sporului adăugat minții lui de hangul cel adormitor turnat în băutură.

Atunci Zeinab, fără a mai zăbovi, se apuca să-l dezbrace pe Ahmad-cel-Hoțoman de toate hainele și de tot ce avea pe el, nelăsându-i decât cămașa și izmenele cele largi; pe urmă trecu la ceilalți și îi dezbrăcă și pe ei la fel. După care, strânse toate lucrurile și toate hainele furate, le încărcă pe calul lui Ahmad-cel-Hoțoman, pe calul beduinului și pe măgarul măgărarului și, căpătuită așa cu toate acele pleanuri ale biruinței sale, se întoarse acasă fără de niciun necaz și înmână totul maică-si Dalila, care o sărută plângând de bucurie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă:

Iar Ahmad-cel-Hoțoman și cei patruzeci de soți ai lui rămaseră adormiți vreme de două zile și două nopți, iar când, a treia dimineață, se deșteptară din somnul lor cel neobișnuit, habar n-avură dintru-ntâi cum să-și lămurească pricina pentru care se aflau grămădiți în colțul acela, și, până la urmă, din presupunere în presupunere, nu mai avură nicio îndoială că fuseseră trași pe sfoară. Atunci, se simțiră tare umiliți, mai ales Ahmad-cel-

Hoțoman, care se arătase așa de avan față de Hassan-cel-Pehlivan și care acuma trăia rușinea cea mare de a se arăta în uliță gătit așa cum se afla. Se hotărî cu chiu cu vai să iasă din cârciumă și, cel dintâi ins cu care dete ochii în drum se nimeri să fie tocmai tovarășul său Hassan-cel-Pehlivan care, văzându-l numai în cămașă și-n izmene, cu cei patruzeci de arcași ai lui după el gătiți asemenea, pricepu dintr-o ocheadă pățania pe care o pățiseră cu toții. La priveliștea aceea, Hassan-cel-Pehlivan, înveselit cum nu se mai poate, începu să cânte:

Copilele cele neștiutoare
Cred că bărbații-s toți la fel
Habar n-au că ei sunt asemenea
Doar la turban, și nici la el!

Căci printre ei sunt unii înțelepți,
Iar alții-s niște gugumani zurlii,
Au, nu și-n cer sunt stele-aproape stinse
Iar altele-s mărgăritare vii?

Vulturii nu se-ating de carnea moartă,
Nici șoimii care fulgeră în zbor;
Dar ciorile spurcate se înfruptă
Din orice stârv găsit în calea lor.

După ce sfârși de cântat, Hassan-cel-Pehlivan veni la Ahmad-cel-Hoțoman și, prefăcându-se că numai atunci îl zărea, îi spuse:

— Pe Allah! mokaddem Ahmad, diminețile sunt cam răcoroase pe Tigru și-i cam cu primejdie să ieșiți așa, numai în cămăși și-n izmene!

Iar Ahmad-cel-Hoțoman răspunse:

— Dar tu, ya Hassan, tu ești chiar mai urâcios și mai rece la inima ta decât dimineața aceasta! Nimenea nu scapă de ce-i este ursit, și nouă ne-a fost ursit. Să fim vicleniți de o copilandră. Nu cumva o cunoști?

El răspunse:

— O cunosc, și-o cunosc și pe maică-sa! Și, dacă vrei, mă pot duce să ți le înhaț într-o clipită!

El întrebă:

— Cum așa?

El răspunse:

— Nu ai decât să te înfățișezi dinaintea califului și, ca mărturie de nevolnicie, să-ți scuturi salba de la gât și să-i spui să mă însărcineze pe mine în locul tău cu prinderea lor!

Atunci Ahmad-cel-Hoțoman, după ce se îmbrăcă, plecă la divan cu Hassan-cel-Peldivan, și califul îl întrebă:

— Unde-i bătrâna, mokaddem Ahmad?

El își scutură salba și răspunse:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor, eu n-am cunoscut-o! Mokaddemul Hassan poate îndeplini mai bine ca mine această treabă! El o cunoaște, ba chiar mărturisește că bătrâna n-a săvârșit toate pehlivăniile astea decât ca să ajungă de pomină și ca să-l facă pe stăpânul nostru califul să o ia în seamă!

Atunci Al-Bașid se întoarse către Hassan și îl întrebă:

— Așa este, mokaddem Hassan? O cunoști pe bătrână? Și crezi că n-a săvârșit toate astea decât ca să dobândească hatârurile mele?

El răspunse:
— Așa este, o, emire al drept-credincioșilor!
Atunci califul strigă:
— Pe mormântul și pe cinstea strămoșilor mei! dacă bătrâna dă îndărăt tuturor acestora ceea ce le-a luat, o iert!
Iar Hassan-cel-Pehlivan spuse:
— Atunci, o, emire al drept-credincioșilor, dă-mi pentru ea zălogul de slobozenie!
Și califul își aruncă batista către Hassan-cel-Pehlivan, ca zălog de slobozenie pentru bătrână.
Pe dată Hassan, după ce ridică zălogul de slobozenie, ieși de la divan și dete fuga drept acasă la Dalila, pe care o cunoștea de mult. Bătu la poartă și Zeinab veni să-i deschidă. El întrebă:
— Unde-i maică-ta?
Ea spuse:
— E sus!
El spuse:
— Du-te și spune-i că Hassan, mokaddemul de-a stânga, este jos și îi aduce din partea califului batista de slobozenie, însă cu învoiala să dea îndărăt tot ce-a luat. Și spune-i să coboare așa cum se cuvine, altminteri am să mă anevoiesc s-o ridic cu sila!
Or Dalila, care auzise tot, strigă de sus:
— ’Aruncă-mi batista de slobozenie! Și merg la calif cu toate lucrurile luate!
Atunci Pehlivanul îi aruncă batista, pe care Dalila și-o legă numaidecât la gât; pe urmă, ajutată de fiică-sa, se apucă să încarce pe măgar și pe cei doi cai toate lucrurile șterpelite. Când isprăviră, Hasan îi spuse Dalilei:
— Mai lipsesc hainele lui Ahmad-cel-Hoțoman și ale celor patruzeci ai lui.
Ea răspunse:
— Pe Numele cel sfânt! nu le-am luat eu!
El începu să râdă și spuse:
— Dreptu-i! Le-a luat fiică-ta Zeinab! Bine, fie! Alea să-ți rămână ție.
Și, urmat de cele trei animale legate unul după altul cu o funie, o duse pe Dalila la divan, dinaintea califului.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute patruzeci și opta noapte

Urmă:

Când Al-Rașid o văzu intrând pe împielițata de bătrână, nu se putu opri să nu răcnească porunca de-a fi zvârlită numaidecât pe chilimul de sânge, ca să fie isprăvită. Atunci ea strigă:
— Mă aflu sub ocrotirea ta, o, Hassan!
Iar Hassan-cel-Pehlivan se repezi și sărută mâinile califului și îi spuse
— Iart-o, o, emire al drept-credincioșilor! i-ai dat zălog de slobozenie!

Pe care iată-l la gâtul ei!

califul răspunse:

— Asta așa-i. Încât o iert, pentru prețuirea ce-ți port!

Pe urmă se întoarse către Dalila și îi zise:

— Vino încoace, o, bătrâno! Care-i numele tău?

Ea răspunse:

— Numele meu este Dalila, și-s soția celui ce-a fost răspunzător peste porumbeii tai!

El spuse:

— În adevăr ești o pehlivancă plină de șiretlicuri. Și de-acuma-nainte ai să te numești Dalila-cea-Vicleană.

Pe urmă îi spuse:

— Poți baremi să-mi spui cu ce scop ți-ai bătut joc de oamenii aceștia aci de față, și de ce ne-ai făcut atâtea necazuri, chinuindu-ne inimile?

Atunci Dalila se aruncă la picioarele califului și răspunse:

— Eu, o, emire al drept-credincioșilor, n-am făcut nimica din lăcomie! Dar, când am auzit ce se povestea despre hoțiile de demult și despre pehlivăniile săvârșite odinioară la Bagdad de agiii tăi de la Dreapta și de la Stânga, Ahmad-cel-Hoțoman și Hassan-cel-Pehlivan, mi-a venit în gând să fac și eu la rândul meu ca ei, de nu și să-i întrec, ca să pot căpăta de la stăpânul nostru califul huzmeturile și slujba răposatului meu soț, părintele bietelor mele copile!

La cuvintele acestea, asinarul se ridică înverșunat și strigă:

— Allah să judece și să hotărască între mine și baba aceasta! Nu s-a mulțumit numai să-mi fure măgarul, l-a mai pus și pe moghrabinul aci de fața să-mi smulgă cele două măsele din fundul gurii și să-mi ardă tâmplele cu niște cuie de fier înroșite în foc!

Iar beduinul se ridica și el și strigă:

— Allah să judece și să hotărască între mine și baba aceasta! Nu s-a mulțumit numai să mă lege de stâlp în locul ei și să-mi fure calul, mi-a mai pricinuit și alt necaz lăuntric, împiedicându-mă să-mi împlinesc dorința de clătite umplute cu miere!

Și boiangiul, și bărbierul, și tânărul negutător, și ceaușul, și ovreiul, și valiul, se ridicară fiecare la rând, cerând de la Allah daune pentru ponoasele ce le pricinuise bătrâna. Încât califul, mărinimos și îndurător cum era, începu prin a da fiecăruia îndărăt lucrurile ce li se furaseră, și îi despăgubi din belșug din chiar vistieria lui. Și mai cu seamă măgărarului, din pricină că el pierduse și cele două măsele și îndurase și acele arsuri, porunci să i se dea o mie de dinari, de aur și îl căftăni căpetenie peste breasla catârgiilor. Și toți plecară de la divan, firitisindu-se pentru dărnicia califului și pentru dreptatea lui, și își uitară toate necazurile.

Iar califul îi spuse Dalilei:

— Acum, o, Dalila, îmi poți cere ce dorești!

Ea sărută pământul dinaintea califului și răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, nu doresc decât numai un lucru de la mila ta, și anume să capăt îndărăt slujba și buzmeturile răposatului meu soț, cel care îngrijea de porumbeii tăi călători! Iar eu pot să îndeplinesc slujba aceasta, căci și pe vremea când trăia soțul meu tot eu, ajutată de fata mea Zeinab, dam grăunțe porumbeilor și curățăm porumbarul și agățam scrisorile la gâtul lor. Și tot eu vegheam și asupra foișorului cel mare, care a fost ridicat din porunca ta, ca adăpost pentru porumbei, și pe care îl străjuiau zi și noapte patruzeci de negri și patruzeci de câini, câinii aceia pe care chiar tu l-ai luat de la regele afganilor, urmașii lui Soliman,

când cu biruința ta asupra acelui rege!

Și califul răspunse:

— Fie, o, Dalila am să poruncesc să li se scrie numaidecât firmanul de numire în slujba de căpetenie peste foișorul cel mare al porumbeilor călători și de stăpână peste cei patruzeci de negri și peste cei patruzeci de câini ridicați de la regele afganilor, urmașii lui Soliman! Și, în felul acesta, ai să răspunzi cu capul de pierderea vreunuia dintre acei porumbei care îmi sunt mai scumpi chiar decât viața copiilor mei. Ci nu mă îndoiesc de vrednicia ta!

Atunci Dalila adăugă:

— Aș mai vrea, o, emire al drept-credincioșilor. Ca și fiica mea Zeinab să locuiască împreună cu mine la foișor, ca să-mi dea ajutor Ia vegherea porumbeilor!

Și califul îi dete îngăduința:

Atunci Dalila, după ce sărută mâinile califului, se întoarse acasă și, ajutată de fiică-sa Zoinab, își mută toate ale casei și toate lucrurile la foișorul cel mare, și își alese ca locuință încăperile de la intrarea în foișor. Și chiar din ziua aceea îi luă în stăpânire pe cei patruzeci de negri și, îmbrăcată în straie bărbătești și cu un coif de aur pe cap, încalecă pe un cal și se duse la calif să capete porunci și să întrebe de soliile ce le avea de trimis în împărăție! Și, când se lăsă noaptea, slobozi din lanț în curtea cea mare a foișorului pe cei patruzeci de câini din neamul câinilor ciobănești ai lui Soliman, ca să steie de pază. Și, în fiecare zi, se ducea la divan, călare, purtând pe cap coiful de aur împodobit cu un porumbel de argint, și însoțită de alaiul celor patruzeci de negri ai ei, îmbrăcați numai în mătăsuri roșii și în atlazuri. Și, ca să-și împodobească locuința cea nouă, agăță pe ea hainele lui Ahmad-cel-Hoțoman, ale lui Ayub Spinare-de-Cămilă și ale tovarășilor lor. Și în felul acesta Dalila-cea-Vicleană și fiică-sa Zeinab-cea-Șireată dobândiră la Bagdad, după dibăcia și isteția lor, slujba atâta de falnică a îngrijirii acelor porumbei și stăpânirea peste cei patruzeci de negri și peste cei patruzeci de câini care păzeau la vreme de noapte foișorul cel mare! Ci Allah știe mai bine!

— Or, acum, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, a venit vremea să-ți povestesc și de Ali Argint-Viu, și de necazurile lui cu Dalila și cu fiică-sa Zeinab, și cu fratele Dalilei, Zoraik, negutătorul de pește prăjit, și cu ovreiul vrăjitor Azaria! Căci isprăvile acestea sunt cu mult mai de mirare și mai de pomină decât toate câte ai ascultat până acum!

Iar regele Șahriar își zise în sine: „Pe Allah! n-am s-o scurtez de cap decât după ce am să ascult și isprăvile lui Ali Argint-Viu!” Iar Șeherezada, dacă văzu zorii mijind, tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

Am auzit, o, prea fericitule rege, că la Bagdad, pe vremile când trăiau Ahmad-cel-Hoțoman și Hassan-cel-Pehlivan, mai era acolo și un alt pungaș, atât de șiret și atât de ager încât niciodată oamenii agiei n-au putut să

pună mâna pe el; căci, de îndată ce credeau că l-au înșfăcat, el le și scăpa, așa cum lunecă printre degete un strop de argint-viu pe care ai vrea să-l apuci. Drept aceea, încă mai dinainte, de la Cairo, locul lui de baștină, fusese poreclit Ali Argint-Viu.

În adevăr! Înainte de-a fi venit la Bagdad, Ali Argint-Viu trăise la Cairo și nu s-a hotărât să plece la Bagdad decât în urma unor împrejurări vrednice de pomenire și care au de ce fi istorisite la începutul acestei povestiri.

Ședea într-o zi trist și fără de nicio treabă, între soții săi, în odaia de sub pământ ce le slujea ca loc de întâlnire; iar soții săi, văzându-l cu inima opărită și cu pieptul uscat, se străduiau să-l înveselească, ci el rămânea crunt în colțul lui, cu chipul mohorât, cu fruntea întunecată și cu sprâncenele încrâncenate. Atunci unul dintre ei îi spuse:

— O, căpetenie a noastră, ca să-ți ușurezi pieptul nu-i nimica mai bun decât o preumblare pe ulițele și prin sukurile din Cairo!

Iar Ali Argint-Viu, ca să curme vorba, se ridică și plecă să colinde mahalalele orașului Cairo, fără ca neagra-i supărare să i se însenineze vreun pic. Și-așa, ajunse pe strada Roșie, pe când la trecerea lui toată lumea se da cu grabă de-o parte, din cinstire și respect față de el.

Când intră pe strada Roșie și tocmai da să coboare într-o cârciumă în care avea el nărav să se îmbete, văzu lângă ușă un vânzător de apă ce-și ținea burduful din piele de capră în spinare și își vedea de treaba lui, izbind între ele cele două tasuri de aramă în care turna apa de băut pentru cei însetați. Și își cânta strigările de vânzător pe străzi, strigări în care apa lui era când miere, când vin, după pofta inimii! Iar în ziua aceea își cânta strigătul însoțindu-l cu zăngănitul celor două tasuri lovite între ele:

Din strugure este căpătată
Băutura cea mai minunată!
Nu-i fericire-adevărată
Fără un prieten cu inima mirată!
Plăcerea toată
Numai așa, se arată!
Iar locul cel mai fălos
E al cui știe să vorbească frumos!

Când îl zări pe Ali Argint-Viu, vânzătorul de apă își zăngăni în cinstea lui cele două tasuri răsunătoare și cântă:

O, trecătorule,
Ia apă,
Curată,
Dulce,
Minunată!
Apă
Proaspătă!
Ochi de cocos,
Apa mea!
Cleștar,
Apa mea!
Ochi neatins,
Apa mea!
Bucuria gâtului!

Adamant urâtului,
Apa,
Apa,
Apa mea!

Pe urmă întrebă:
— Stăpâne, nu vrei un tas de apă?
Argint-Viu răspunse:
—Dă-mi!
Și vânzătorul îi umplu un tas, pe care avu grijă să-l clătească mai întâi tacticos, și i-l întinse, spunând:
— Plăcerea!
Ali însă, luând tasul, îl privi o clipă, îl scutură și vărsă apa pe jos, spunând:
— Dă-mi alta!
Atunci vânzătorul, supurat, îl măsură din ochi și strigă:
— Pe Allah! și ce găsești tu în apa aceasta, mai curată decât lacrima unui ochi de cocoș, de-o arunci așa pe jos?
El răspunse:
— Așa-mi place mie! Mai toarnă-mi una!
Și vânzătorul umplu cu apă tasul a doua oară și i-l întinse cu sfințenie lui Ali Argint-Viu, care îl luă și iarăși îl vărsă, spunând:
— Mai umple-mi-l o dată!
Și vânzătorul strigă:
— Ya sidi, dacă nu vrei să bei, lasă-mă să-mi văd de drum!
Și îi întinse al treilea tas cu apă. Ci, de data aceasta, Argint-Viu goli cupa dintr-o sorbitură și i-o dete vânzătorului îndărăt, punând în ea un dinar de aur, drept bacșiș. Or, vânzătorul, departe de a se simți mulțumit cu acel chilipir, îl fulgeră cu privirile din cap până-n picioare pe Argint-Viu și îi spuse cu un glas uscat:
— Noroc, stăpâne, noroc! Oamenii cei mărunți sunt una, iar domnii cei mari sunt cu totul altceva!
La vorbele acestea, Ali Argint-Viu, căruia nu-i prea trebuia mult ca să-i sară țâfna, îl înșfăcă pe apagiu de cămașă, îi aldui un ghiont de-l zgudui cu burduf cu tot, îl propti cu spinarea în ghizdurile havuzului de pe strada Roșie și țipă la el:
— A, plod de codoașă! Îți pare că un dinar de aur e puțin pentru trei tasuri de apă? A! e prea puțin? Da burduful tău, cu tot ce e în el, nu prețuiește nici trei bănuți de argint, iar apa pe care am vărsat-o și cea pe care am băut-o nu umple nici măcar o oca!
Vânzătorul răspunse:
— Așa este, stăpâne!
Argint-Viu întrebă:
— Atunci pentru ce mi-ai vorbit așa! Ai mai dat în viața ta de vreun om mai darnic decât m-am dovedit eu față de tine?
Vânzătorul de apă răspunse:
— Asta da, pe Allah! Am întâlnit în viața mea un om mai darnic decât tine! Întrucât atâta vreme cât muierile or să plodească, au să se găsească pururea pe pământ și oameni cu inimi darnice!
Argint-Viu întrebă:
— Și-ai putea să-mi spui cine-i acel om, mai darnic decât mine, pe care l-ai întâlnit?
Vânzătorul de apă răspunse:

— Dă-mi mai întâi drumul, și șezi colea pe marginea fântânii! Și-am să-ți povestesc întâmplarea mea, care-i peste poate de ciudată!

Atunci Ali Argint-Viu îl slobozi pe vânzătorul de apă și, după ce amândoi șezură pe una din treptele de marmură ale havuzului, lângă burduful pus jos, vânzătorul de apă începu…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincizecea noapte

Urmă:

…vânzătorul de apă începu:

Află, o, mult darnic stăpâne al meu, că tatăl meu a fost șeicul breaslei vânzătorilor de apă din Cairo, nu al aparilor care vând apa cu sacaua pe la casele oamenilor, ci al celor care, ca mine, o vând cu ulceaua purtând-o pe uliți în spinarea lor. Și când părintele meu a murit mi-a lăsat moștenire cinci cămile, un catâr, prăvălia și casa. Era mai mult decât îi trebuia unui om de teapa mea ca să trăiască fericit! Ci, o, stăpâne al meu, săracul nu e niciodată mulțumit; iar în ziua când, din vreo întâmplare, e și el mulțumit o dată, atunci moare! Eu, dar, m-am socotit în sufletul meu: „Am să-mi sporesc moștenirea făcând afaceri și neguțătorie!“ Și îndată am plecat în căutare de chilipiruri, și am găsit pe unii care să-mi încredințeze mărfurile lor. Am încărcat acele mărfuri pe cămilele și pe catârul meu și am plecat să le neguțătoresc în Hedjaz, la vremea hagialâcului la Mecca. Ci, o, stăpâne al meu, săracul nu se îmbogățește niciodată; că, dacă se îmbogățește, moare! Eu am făcut o neguțătorie atâta de păguboasă încât, până la isprăvirea hagialâcului, am pierdut tot ce aveam și m-am văzut silit să-mi vând cămilele și catârul, ca să pot face față nevoilor celor mai grabnice. Și mi-am zis: „Dacă mă întorc la Cairo, creditorii au să mă înhațe și au să mă arunce în temniță!“ Atunci, m-am lipit de-o caravană din Siria și am plecat la Damasc, pe urmă la Alep, și de-acolo la Bagdad. Odată ajuns la Bagdad, am întrebat de starostele breslei vânzătorilor de apă și m-am dus la el. Am început, ca tot musulmanul, prin a-i rosti sura de la început a *Coranului* și i-am urat bună-pace. Atunci el m-a întrebat ce-i cu mine, iar eu i-am povestit tot ce pățisem. Și el, fără a pregeta deloc, mi-a dat o cămașă lungă, un burduf și două tasuri ca să-mi pot ține zilele. Și am ieșit pe calea lui Allah într-o bună dimineață cu burduful meu în spinare, și am pornit să umblu prin mahalalele orașului, ca vânzătorii de apă din Cairo. Ci, o, stăpâne al meu, săracul rămâne sărac, de vreme ce asta-i ursita lui. În adevăr, nu mi-a trebuit mult până să văd ce mare osebire era între locuitorii de la Bagdad și cei de la Cairo. La Bagdad, o, stăpâne al meu, oamenilor nu le e sete; iar dacă, din întâmplare, se hotărăște vreunul să bea, apoi acela nu plătește! Că apa cică-i de la Allah! Am văzut, așadar, cât de păguboasă mi-era meseria, după răspunsurile celor dintâi inși pe care i-am îmbiat cu cântecele mele. În adevăr, cum i-am întins unuia tasul meu, mi-a și răspuns; „Au mi-ai dat tu ceva să mănânc, de mă îmbii să beau?“ Eu atunci mi-am văzut mai departe de drum, minunându-mă de purtarea aceluia și de acel semn rău de început, și am întins tasul către alt trecător;

ci el mi-a răspuns: „Agonisita-i la Allah! cată-ți de cale, o, aparule!“ Eu n-am vrut să mă dau biruit și am colindat mai departe sukurile, oprindu-mă dinaintea prăvăliilor cu vaduri bune, ci nimenea nu-mi făcea semn să-i dau să bea ori să se lase ispitit de îmbierile sau de clinchetul ceștilor mele de aramă. Și am rămas așa până la nămiezi, fără a fi câștigat cu ce să-mi cumpăr o coajă de pâine și un castravete. Pentru că, o, stăpâne al meu, soarta săracului îl silește să-i fie și foame uneori. Ci foamea, o, stăpâne al meu, nu-i atâta de grea ca umilința! Că și bogatul are parte de destule umiliri, dar nu le îndură cum le îndură săracul, care nu are nimic nici de pierdut, nici de câștigat. Așa și eu, de-o pildă, dacă m-am necăjit de purtarea ta, n-am făcut-o din pricina mea, ci din pricina apei mele, care-i un dar minunat de la Allah! Ci, o, stăpâne al meu, și purtarea ta față de mine se datorește tot vreunor pricini care te rod în lăuntru! Așadar, văzând eu că șederea mea la Bagdad începe într-un chip atâta de întristător, m-am gândit în cugetul meu: „Mai bine-ar fi fost pentru tine, o, sărace, să fi murit într-o temniță din țara ta, decât între oamenii aceștia cărora nu le place apa!“ Și, cum mă gârboveam sub povara gândurilor mele, am văzut deodată iscându-se în suk un mare zulum și oamenii dând fuga într-o parte. Eu atunci, cum cere meseria mea de a mă găsi unde-i lume multă, am dat fuga din toate puterile într-acolo, cu burduful în spinare, ținându-mă după ceilalți. Și am văzut atunci un alai măreț, alcătuit din niște oameni ce mergeau în două șiruri, cu niște bețe lungi în mâini, pe cap cu niște tichiuțe împodobite cu mărgăritare, îmbrăcați în burnusuri de mătase tare frumoase, iar pe șolduri spânzurându-le niște spade minunate, învrâstate bogat. Iar în fruntea lor mergea un viteaz cu înfățișare cumplită, la ivirea căruia toate capetele se temeneau până la pământ. Eu atunci am întrebat: „Ce-i cu acest alai? Și cine-i viteazul acesta?!“ Careva mi-a răspuns: „Se vede limpede, după vorba ta de egiptean și după neștiința ta, că nu ești din Bagdad! Alaiul acesta este alaiul mokaddemului Ahmad-cel-Hoțoman, aga de-a Dreapta califului, care are datorința să păstreze tihna în mahalale. Și chiar el e acela pe care îl vezi călare. Se bucură de mare cinstire și de huzmeturi de o mie de dinari pe lună. Întocmai ca și soțul său Hassan-cel-Pehlivan care-i aga de-a Stânga califului! Și toți oamenii lor primesc o sută de dinari pe lună! Tocmai au ieșit de la divan și se duc la ei acasă să prânzească!“ Eu, atunci, o, stăpâne al meu, am început să-mi cânt strigătele, după regula de la Egipt, întocmai cum m-ai auzit și tu mai adineaoarea, însoțindu-mă de zăngănitul ceștilor mele cele răsunătoare. Și am strigat atât de amarnic încât mokaddemul Ahmad m-a auzit și m-a zărit și, îndemnându-și calul către mine, mi-a spus: „O, frate egipteanule, te-am recunoscut după cântec! Dă-mi un tas cu apă!“ Și a luat tasul pe care i l-am întins, l-a clătinat, a vărsat apa pe jos, cerându-mi să i-l umplu iar; și iar a vărsat apa pe jos, întocmai ca și tine, o, stăpâne al meu; ca apoi să bea dintr-o înghițitură cel de-al treilea tas pe care m-a pus să i-l umplu. Pe urmă a strigat cu glas mare: „Trăiască orașul Cairo, cu toți locuitorii lui, o, aparule, fratele meu! Pentru ce ai venit tu în orașul acesta unde vânzătorii de apă nu sunt prețuiți și răsplătiți?“ Și eu i-am povestit povestea mea și i-am dat de înțeles că eram dator vândut și că am fugit tocmai din pricina datoriilor și a prăpădului meu! Atunci el a strigat: „Fii, dar, binevenit la Bagdad!“ Și mi-a dat cinci dinari de aur și, întorcându-se către oamenii din alaiul lui, le-a spus: „Pentru iubirea lui Allah, îl înfățișez pe omul acesta din țara mea dărniciei voastre!“ Numaidecât, fiecare ins din alai mi-a cerut câte un tas de apă și, după ce l-a golit, mi-a pus în el un dinar de aur! Încât, când am isprăvit, aveam mai bine de o sută de dinari de aur în

cutiuța cea de aramă care atârnă la cingătoarea mea. Pe urmă, mokaddemul Ahmad-cel-Hoțoman mi-a zis: „Câtă vreme ai să stat la Bagdad, aceasta are să-ți fie plata de fiecare dată când ai să ne dai să bem!“ Și-așa, în puține zile, cutiuța mea de aramă s-a umplut de mai multe ori; iar eu mi-am socotit dinarii și am văzut că erau o mie și încă vreo câțiva! Atunci am cugetat în cugetul meu: „Acuma a venit ceasul pentru tine să te întorci în țara ta, o, aparule! Căci, cât de bine ți-ar fi pe pământ străin, tot mai bine-i în țara ta! Și, de altminteri, mai ai și niște datorii, și se cade să te duci să le plătești!“ Atunci m-am îndreptat către divan, unde începuseră să mă cunoască toți și unde mă întâmpinau cu multă bunăvoință…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și una noapte

Urmă:

…și am intrat să-mi iau bun-rămas de la binefăcătorul meu, recitându-i aceste versuri:

Celui străin șederea-n țări străine
Îi e asemeni unei case mari
Pe temelia vântului durată.
Se umflă vântul la o vreme iar,
Și casa se preface în ruine,
Iar el pe drum scăparea-n fugă-și cată.
Mai bine i-ar fi fost, aș vrea să zic,
De n-ar mai fi zidit nimic, nimic!

Pe urmă i-am spus: „De altminteri, iacătă că pleacă o caravană către Cairo, și tare aș vrea să mă lipesc de ea, ca să mă întorc între ai mei!” El atunci mi-a dăruit un catâr și o sută de dinari, și mi-a zis: „Și eu, la rându-mi, aș vrea să te încarc, o, șeicule, cu o sarcină de taină. Cunoști multă lume la Cairo?” Eu am răspuns: „Cunosc pe toți oamenii de fală care locuiesc la Cairo”. El mi-a spus: „Atunci, ia de colea scrisoarea aceasta și dă-o în mâinile soțului meu de odinioară, Ali Argint-Viu din Cairo; și spune din partea mea «Nene-tău îți trimite salamalekurile și urările lui de bine! El acuma-i cu califul Harun Al-Rașid!» Eu atunci am luat scrisoarea, am sărutat mâna mokaddemului Ahmad și am plecat din Bagdad la Cairo, unde am ajuns acuma-s abia cinci zile. Dintru-ntâi, m-am dus la cei la care eram îndatorat și mi-am plătit datoriile toate, cu banii ce-i câștigasem la Bagdad din mila darnicului Ahmad-cel-Hoțoman. După care mi-am îmbrăcat cămașa cea lungă de piele, mi-am luat burduful în spinare, și m-am făcut iar vânzător de apă, ca mai înainte, așa cum mă vezi, o, stăpâne al meu! Ci degeaba l-am căutat eu prin tot Cairo pe Ali Argint-Viu, prietenul lui Ahmad-cel-Hoțoman, că n-am izbutit să dau de el ca să-i înmânez scrisoarea pe care o port și-acuma la mine, în tivul cămășii mele!

Și-aceasta-i, o, stăpâne al meu, întâmplarea pe care am avut-o cu cel mai darnic dintre mușteriii mei!

Când vânzătorul de apă își sfârși de povestit întâmplarea, Ali Argint-Viu se ridică și îl sărută așa cum un frate îl sărută pe fratele său, și îi zise:

— O, aparule, semenul meu, iartă-mi purtarea de adineaori față de tine! De bună seamă, omul acela mai darnic decât mine, cum altul mai darnic decât mine nici nu poate fi, cel pe care l-ai întâlnit la Bagdad, este mai-marele meu de odinioară! Căci chiar eu sunt Ali Argint-Viu, acela pe care îl cauți, tovarășul cel dintâi al lui Ahmad-cel-Hoțoman. Înseninează-ți, dar, sufletul, luminează-ți ochii și inima, și dă-mi scrisoarea de la mai-marele meu!

Atunci, vânzătorul de apă îi dete scrisoarea, pe care Ali o deschise și în care citi cele ce urmează:

„Salamalekul mokaddemului Ahmad, către cel mai de faimă și cel dintâi dintru flăcăii lui, Ali Argint-Viu.

Îți scriu, o, podoabă a podoabelor, pe o foaie ce are să zboare la tine pe aripa vulturilor.

De-aș fi eu o pasăre, aș zbura de dor în brațele tale! Dar cum să mai zboare o pasăre cu aripile tăiate?

Află, dar, o, tu, cel mai frumos, că acum sunt căpetenie peste cei patruzeci de voinici ai lui Ayub Spinare-de-Cămilă, tuspatruzeci viteji încercați, ca și noi, făptași de multe isprăvi strălucite. Și am fost căftănit de califul Harun Al-Rașid, stăpânul nostru, agă de-a Dreapta sa, însărcinat cu paza cetății și a mahalelor, cu leafă de o mie de dinari pe lună, bașca ce mai pică de la cei care vor să capete oblăduirea noastră.

Dacă, dar, o, tu, cel mai drag, vrei să-ți așterni pe un medean cât mai larg zborul minții și să-ți deschizi poarta voiniciilor și a bogățiilor, nu ai decât să vii să-l cauți pe bătrânul tău Bagdad. Ai să săvârșești pe-aici câteva isprăvi de seamă și îți făgăduiesc să capăt pentru tine hatârurile califului, un cin vrednic de tine și de prietenia noastră, și o slujbă tot atât de făloasă ca și a mea.

Vino, dar, copilul meu, vino la mine și bucură-mi inima cu tovărășia ta mult dorită.

Și pacea lui Allah și binecuvântarea lui fie cu tine, ya Ali!"

După ce Ali Argint-Viu citi scrisoarea aceasta de la Ahmad-cel-Hoțoman, mai-marele-său, se cutremură de bucurie și de tulburare, și, vânturându-și bastonul cel lung într-o mână și scrisoarea în cealaltă mână, trase un danț turbat pe treptele havuzului, zborșindu-se la babele și la cerșetorii dimprejur. Pe urmă, sărută de nenumărate ori scrisoarea, ducând-o apoi la frunte; și își deschise brâul de piele și îl goli în mâinile apagiului de toți galbenii, drept mulțumire pentru vestea cea bună și pentru osteneală. Și plecă fără de zăbavă în odaia de sub pământ, la haidamacii lui, ca să le vestească plecarea-i grabnică la Bagdad.

Când se văzu în mijlocul lor, le spuse:

— Copiii mei, vă las să vedeți unul de altul!

Atunci ciracul lui cel mai apropiat strigă:

— Ce spui, stăpâne? Au vrei să ne lași?

El răspunse:

— Norocul meu mă așteaptă la Bagdad, în mâinile părintelui meu, Ahmad-cel-Hoțoman!

El spuse:

— Clipa-i tare grea acuma pentru noi! Zahereaua noastră-i goală! Și,

fără tine, ce-avem să ne facem?

El răspunse:

— Chiar mai înainte de-a ajunge la Bagdad, de-ndată ce voi intra în Damasc, am să izbutesc eu să dobândesc ceva, ca să vă trimit să răzbiți nevoile. Fiți dar fără teamă, copiii mei!

Pe urmă se dezbrăcă de hainele cu care era îmbrăcat, se spălă după sfânta datină și puse pe el o cămașă lungă, strânsă peste mijloc, o rantie mare de călătorie cu mâneci largi, înfipte la chimir două hangere și un jungher, își împodobi capul cu un fes strașnic și luă în mână o lancie năpraznică, lungă de patruzeci și doi de coți, făcută din reteveie de bambus ce se puteau strânge unul în altul, după vrere. Pe urmă, sări în spinarea calului și se duse.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cinci zeci și doua noapte

Urmă:

Nici nu ieși bine din Cairo, că și dete ochii cu o caravană, de care se apropie și la care se alipi, aflând că se îndrepta către Damasc și Bagdad. Caravana aceea era caravana starostelui neguțătorilor din Damasc, om putred de bogat, care se întorcea de la Mecca și se ducea în țara lui. Or, Ali, care era tânăr, frumos și fără pic de barbă pe obraz, plăcu până peste poate și starostelui neguțătorilor, și cămilarilor, și catârgiilor, și știu, ferindu-se de feluritele lor încercări la vreme de noapte, să și-l îndatoreze cu multe, ocrotindu-i împotriva hoților de beduini și a leilor din pustie; așa încât, când ajunseră la Damasc, toți își arătară recunoștința, cinstindu-l fiecare cu câte cinci dinari; iar starostele neguțătorilor îi dete o mie de dinari. Și Ali, care nu-și uitase de soții lui din Cairo, nu pregetă să le trimită toți banii, nepăstrând pentru sine decât atâta cât îi era de trebuință ca să-și urmeze drumul și să ajungă într-un sfârșit la Bagdad!

Și iată așa își lăsă țara de baștină Ali Argint-Viu, ca să se ducă la Bagdad, să-și caute norocul în mâinile lui Ahmad-cel-Hoțoman, părintele său, căpetenia de zamparagii de odinioară.

De cum ajunse în oraș, începu să caute casa prietenului său și întrebă mai mulți inși, care ori nu știură, ori nu voiră să i-o arate. Și, în felul acesta, ajunse într-o piață, numită Al-Nafz, unde văzu niște țânci ce se jucau între ei, sub căpitănia unuia, mai mic decât toți, și pe care ei îl strigau Mahmud stârpitura. Și plodul acela era chiar Mahmud-Stârpitură, copilul surorii isteței Zeinab, cea măritată. Și Ali Argint-Viu gândi în sine: „Ya Ali, știrile despre oameni se capătă de la copiii lor!“ Și numaidecât, ca să-i momească pe țânci, se duse la prăvălia unui neguțător de zaharicale și cumpără o bucată mare de halva cu susan și cu zahăr; pe urmă se apropie de țâncii care se zbenguiau și strigă:

— Care vrea halva caldă încă?

Ci Mahmud-Stârpitură nu-i lăsă pe copii să se apropie de Ali; veni numai el dinaintea lui și îi zise:

— Dă-mi halvaua!

Atunci Ali îi dete calupul de halva și, totodată, îi strecură în mână un bănuț de argint. Dar, când văzu argintul, Stârpitura gândind că i-l dedese spre a-l ispiti și a-l strica, țipă:

— Cară-te de-aici! Eu nu mă vând. Eu nu mă țin de ticăloșii! Întreabă-i și pe ceilalți, și-ai să vezi!

Argint-Viu, care nici cu gândul nu gândea atunci la ticăloșii ori lIa alte asemenea, îi spuse pușlamalei aceleia micuțe:

— Copile dragă, ceea ce ți-am dat este prețul pentru o întrebare pe care vreau să ți-o pun; și te plătesc așa, pentru că oamenii de treabă plătesc totdeauna serviciile pe care le cer de la alți oameni de treabă. Poți tu să-mi spui unde-i casa mokaddemului Ahmad-cel-Hoțoman?

Stârpitură răspunse:

— Dacă-i numai atâta, ceea ce îmi ceri este lucru lesne! Am să merg înaintea ta și când am să ajung la casa lui Ahmad-cel-Hoțoman, am să apuc o piatră cu degetele de la picioarele mele desculțe și am s-o arunc înspre poartă. În felul acesta, nimeni n-are să vadă că eu ți-am arătat unde șade. Iar tu ai să afli așa care-i casa lui Ahmad-cel-Hoțoman!

Și, în adevăr, o luă la fugă înaintea lui Argint-Viu și, după un timp, apucă o piatră, cu degetele de la picior, și o aruncă pe furiș înspre poarta unei case! Și Argint-Viu, minunându-se de grija, de deșteptăciunea, de iscusința, de neîncrederea și de dibăcia pezevenghiului, strigă:

— Inșallah, ya Mahmud, în ziua când și eu am să fiu numit căpitan de străji ori vătaf de agii, pe tine am să te aleg cel dintâi între voinicii mei!

Pe urmă, Ali bătu la poarta lui Ahmad-cel-Hoțoman.

Când Ahmad-cel-Hoțoman auzi bătăile în poartă, sări în picioare, tulburat cum nu se mai poate, și răcni către Spinare-de-Cămilă, ajutorul său:

— O, Spinare-de-Cămilă, dă fuga de-i deschide celui mai frumos dintre feciorii oamenilor! Cel care bate la poartă nu-i altul decât ciracul meu din Cairo de odinioară, Ali Argint-Viu! Îl cunosc după cum bate!

Și Spinare-de-Cămilă nu se mai îndoi o clipă că acela care se afla la poartă n-ar fi chiar Ali Argint-Viu, și dete fuga să-i deschidă și să-l aducă la Ahmad-cel-Hoțoman. Și cei doi prieteni de odinioară se îmbrățișară cu drag; și Ahmad-cel-Hoțoman după cele dintâi dovezi de bucurie și după salamalekurile de cuviință, îi duse dinaintea celor patruzeci de străjeri ai lui, care îi urară bun-venit ca unui frate al lor. După care, Ahmad-cel-Hoțoman îl îmbrăcă într-o rantie strălucită și-i spuse:

— Atunci când califul m-a numit agă de-a Dreapta lui și mi-a dat hainele pentru oamenii mei, am pus de-o parte pentru tine rantia aceasta, gândind că într-o zi ori alta am să mă întâlnesc iară cu tine!

Pe urmă îi pofti să stea jos între ei, la locul de cinste; și porunci să se dea un ospăț îmbelșugat, ca să sărbătorească venirea lui Ali; și toți începură să mănânce, să bea și să se veselească, cât ținu noaptea aceea!

A doua zi de dimineață, cum tocmai era vremea ca Ahmad să se ducă la divan în fruntea celor patruzeci ai lui, îi spuse prietenului său Ali:

— Ya Ali, trebuie să fii cu mare grijă la începutul șederii tale în Bagdad. Ferește-te, dar, să nu care cumva să ieși în oraș, ca să nu tragi asupra-ți luarea-aminte a locuitorilor de aici, care-s tare sâcâitori! Nu cumva să crezi că Bagdadu-i Cairo! Bagdadul este cetatea de scaun a califului, și iscoadele mișună pe-aici, cum mișună în Egipt muștele, iar pușlamalele și ticăloșii foiesc ca pe acolo gâștele și broaștele!

Și Ali Argint-Viu răspunse:

— O, părinte al meu, oare am venit la Bagdad ca să mă închid ca o fecioara între pereții unei case?

Ahmad însă îl îndemnă să aibă răbdare, și plecă la divan în fruntea arcașilor lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și treia noapte

Urmă:

Și Ali Argint-Viu avu răbdare să stea închis vreme de trei zile în casa prietenului său. Într-a patra zi însă își simți inima zburlită și pieptul apăsat, și îl întrebă pe Ahmad dacă nu cumva a venit ceasul pentru el să înceapă isprăvile care să-l facă vestit și care să-l facă să merite bunăvoința califului! Ahmad răspunse:

— Tot lucrul la vremea lui, fiule. Lasă-mi mie toată sarcina de a mă îngriji de tine și de a-i vorbi califului despre tine, mai înainte chiar ca tu să săvârșești vreo ispravă.

Dar, de cum plecă Ahmad-cel-Hoțoman, Argint-Viu nu-și mai putu afla locul și își zise: „Mă duc numai așa, să răsuflu oleacă de aer și să-mi răcoresc pieptul!“ Și ieși din casă și porni să străbată ulițele Bagdadului, trecând dintr-un loc în altul și oprindu-se din când în când pe la vreo prăvălie de dulciuri ori pe la vreo prăvălie cu de-ale gurii, ca să mănânce vreo bucățică ori să înfulece vreo plăcintă de foi. Și iacătă că zări un alai de patruzeci de negri îmbrăcați în mătase roșie, pe cap cu niște tichii înalte de pâslă albă și înarmați cu niște cuțitoaie de oțel. Mergeau doi câte doi, rânduiți frumos, iar în urma lor, călare pe un catâr înfotăzat falnic, purtând pe cap un coif de aur împodobit cu un porumbel de argint și îmbrăcată cu o cămașă de zale de oțel, venea în toată slava și strălucirea ei căpităneasa porumbeilor, Dalila-cea-Vicleană!

Tocmai ieșea de la divan și se întorcea la han. Dar, când trecu pe dinaintea lui Ali Argint-Viu, pe care nu-l cunoștea și care nici el n-o cunoștea, bătrâna fu izbită de frumusețea, de tinerețea, de mijlocelul cel subțire, de boiul zarif, de înfățișarea plăcută și mai cu seamă de asemănarea lui la privire cu Ahmad-cel-Hoțoman, neprietenul ei. Și pe dată îi șopti o vorbă unuia dintre negri, care se și duse să iscodească în taină pe la neguțătorii din suk despre numele și despre rosturile frumosului flăcău; ci nimeni nu știu să-i spună nimic. Încât, atunci când ajunse în foișorul ei de la han, Dalila o chemă pe fiică-sa, Zeinab și îl ceru să-i aducă tipsia cu nisipurile de prorocit și pe urmă adăugă:

— Fata mea, am văzut în suk un tinerel atât de frumos încât până și frumusețea, și l-ar alege de prieten! Ci, o, fata mea, privirea lui seamănă tare ciudat cu privirea vrăjmașului nostru Ahmad-cel-Hoțoman! Și tare mă tem că străinul acesta, pe care nimeni din suk nu-l cunoaște, să nu fi venit la Bagdad ca să ne facă vreun pocinog! Drept care vreau să cercetez în privința lui tipsia mea de ghicit!

La cuvintele acestea, scutura nisipul, după datina cabalistică,

bombănind niște vorbe talismanice și citind de la coadă către cap niște rânduri ebraice; pe urmă făcu pe o zăloagă de farmece niște socoteli cu numere și cu litere algebrice și alchimistice și, întorcându-se către fiica-sa, îi spuse:

— O, fata mea, tinerelul cel frumos se cheamă Ali Argint-Viu din Cairo! Este prietenul vrăjmașului nostru Ahmad-cel-Hoțoman, care nu l-a adus la Bagdad decât ca să ne facă vreo pehlivănie și să se răzbune așa de ponosul pe care i l-ai adus când l-ai îmbătat și ai luat hainele lui și ale celor patruzeci ai lui! De altmintrelea, șade chiar în casa lui Ahmad-cel-Hoțoman!

Ci fiică-sa Zeinab îi răspunse:

— O mamă, și mai cam ce-o fi la urma-urmei? Au nu vezi că prea te-ai speriat de tinerelul acela?

Ea răspunse:

— Tipsia de nisip mi-a mai arătat, pe deasupra, că norocul tinerelului este mai presus, și încă cu mult, ca norocul meu și al tău!

Ea spuse:

— O să vedem noi, o, mamă!

Și se și îmbrăcă în rochia cea mai frumoasă, după ce își înmuie privirile cu bețișorul ei de kohl și își împreună sprâncenele cu unsoarea ei neagră și înmiresmată, și plecă să încerce a da de tânărul nostru.

Și începu să străbată agale sukurile din Bagdad, legănându-și șoldurile și rotindu-și ochii sub iașmac, și aruncând priviri zdrobitoare de inimi, cu zâmbete către unii, cu făgăduieli tainice către alții, cu fandoseli, cu marghioleli, cu fițe, cu întrebări din ochi, cu chemări din sprâncene, cu ucideri din gene, cu sunări din brățări, cu zvoană din zingălăi și cu jar din toate lăuntrurile-i, până ce îl întâlni, dinaintea tejghelei unui negutător de chenafa, chiar pe Ali Argint-Viu, pe care îi cunoscu numaidecât după frumusețea lui. Atunci se apropie de el și, ca din greșeală, îl izbi cu umărul de-l clătină din loc și, parcă necăjită că-l lovise, îi spuse:

— Trăiască orbii, o, bine-văzătorule!

La cuvintele acestea, Ali Argint-Viu se mulțumi să zâmbească, uitându-se la frumoasa fetișcană ale cărei priviri îl și străpungeau dintr-o parte în cealaltă, și răspunse:

— Oh, ce frumoasă ești, o, fotițo! A cui ești?

Ea, de sub iașmac, își închise pe jumătate ochii cei minunați și răspunse:

— A oricărei făpturi frumoase care să semene cu tine!

Argint-Viu întrebă:

— Ești măritată ori ești fată?

Ea răspunse:

— Măritată, spre norocul tău!

El spuse:

— Atunci, mergem la tine ori la mine?

Ea răspunse:

— Aș vrea mai degrabă la mine! Află că sunt măritată cu un negustor; și sunt fata unui negustor. Și astăzi, pentru întâia oară, am putut să ies în sfârșit din casă, dat fiind că soțul meu are să lipsească o săptămână. Or eu, de îndată ce a plecat soțul, am vrut să mă veselesc și i-am spus slujnicei mele să-mi gătească niște bucate gustoase. Dar, întrucât bucatele cele mai gustoase nu pot fi dulci decât în tovărășia prietenilor, am ieșit din casă să caut pe vreunul frumos și bine crescut, cum ești tu, ca să-l poftesc la masa mea și să-și petreacă noaptea cu mine! Și te-am văzut, și dragostea ta mi-a

pătruns în inimă. Vei binevoi oare să-mi bucuri sufletul, să-mi alini inima și să primești a mânca o îmbucătură la mine?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și patra noapte

Urmă:

El răspunse:
— Când ești poftit, nu poți să nu primești!
Atunci fata o luă înaintea lui, iar el se ținu după ea, din uliță în uliță, mergând în urmă-i la oarecare depărtare.
Or, pe când pășea în felul acesta pe urmele ei, Ali gândea: „Ya Ali, ce nesocotință săvârșești, străin nou venit aici cum ești! Cine știe de nu te dai pradă mâniei soțului, care ar putea să cadă asupra ta deodată în vreme ce dormi, și, ca să se răzbune pe tine, să-ți reteze ce ai mai scump! Și de altfel, un înțelept a spus: «Acela care se dedă dezmățului într-o țară străină în care se află ca oaspete, va fi pedepsit de Găzduitorul-cel-Mare!» Mai cuminte ar fi, așadar, pentru tine, să-ți ceri iertare cuviincios de la ea, spunându-i câteva cuvinte drăguțe”. Se prilejui, deci, de o clipă când se aflau într-un loc mai îngust, se apropie de fată și îi spuse:
— O, tinerico, na, ia dinarul acesta, și să lăsăm altă dată întâlnirea noastră!
Ea răspunse:
— Pe Numele-cel-mai-de-seamă! trebuie numaidecât să-mi fii oaspete astăzi, căci niciodată nu m-am simțit atât de dornică de zbeg și de bucurii ca acuma!
Atunci el o urmă și ajunse cu ea în fața unei case mari, la o ușă încuiată cu un zăvor vârtos de lemn. Și tânăra se prefăcu a căuta în rochia ei cheia ca să descuie, pe urmă strigă, descumpănită:
— Ia uite că mi-am pierdut cheia! Acuma cum să fac să deschid poarta?
Pe urmă se prefăcu a-și lua seama și îi spuse:
— Deschide-o tu!
El spuse:
— Cum aș putea să deschid un zăvor, fără cui și fără lacăt? Nu pot să mă hotărăsc nici să-l descui cu de-a sila!
Drept orice răspuns, ea îi aruncă pe sub iașmac două ochiade care îi descuiară lui Ali toate zăvoarele cele mai ascunse; pe urmă adăugă:
— Nu trebuie decât să-l atingi, și are să se și descuie!
Și Argint-Viu puse mâna pe zăvorul de lemn, iar Zeinab bolborosi asupra lui numele mamei lui Moise! Și pe dată zăvorul se trase la o parte și ușa se deschise. Intrară amândoi, și fata îl duse într-o sală plină cu arme scumpe și coperită cu chilimuri alese, unde îl pofti să ia loc. Și, fără a mai zăbovi, așternu masa și, așezându-se lângă el, începu să mănânce cu el și să-i dea ea însăși îmbucăturile în gură, pe urmă să bea cu el și să se veselească, ci fără a-i îngădui s-o atingă ori să-i fure vreun sărut ori vreo ciupitură măcar sau vreo mușcătură cât de cât; căci, de fiecare dată când

Ali se apleca dând s-o sărute, ea își punea repede mâna între obrazul ei și buzele tânărului, și sărutarea flăcăului, nu-i atingea în felul acesta decât mâna. Și, la ghesurile lui, Zeinab răspundea:

— Plăcerea nu-i deplină decât noaptea!

Masa se încheie în felul acesta; și se ridicară să se spele pe mâini, și ieșiră la puțul din curte; și Zeinab vru să tragă cu mâinile ei funia și roata, și să scoată ciutura din fundul fântânii; ci deodată dete un țipăt și se aplecă peste ghizduri, bătându-se în piept și frângându-și brațele, pradă unei deznădejdi amarnice; și Argint-Viu o întrebă:

— Ce ai pățit, o, tu, ochi al meu?

Ea răspunse:

— Inelul meu de rubin, care-mi era prea larg pe deget, mi-a alunecat și a căzut în adâncul fântânii. Soțul meu mi l-a cumpărat ieri, pe cinci sute de dinari! Iar eu, văzând că e prea larg, l-am înțepenit cu niște ceară! Da degeaba, că uite că mi-a căzut aici!

Pe urmă adăugă:

— Am să mă dezbrac numaidecât și am să mă bag în fântână, care nu-i adâncă, să-mi caut inelul! Întoarce-te, dar, cu fața la perete, ca să pot să mă dezbrac!

Ci Argint-Viu răspunse:

— Ce ocară ar fi pentru mine, o, stăpână a mea, dacă aș îndura să cobori tu în fântână, cu mine de față! Mă bag eu să-ți caut inelul!

Și se și dezbrăcă, apucă cu mâinile amândouă funia din fâșii de palmier de pe vârtej și se lăsă cu ciutura în adâncul fântânii. Când ajunse în apă, dete drumul funiei și se cufundă să caute inelul; iar apa îi ajungea până la umeri, rece și neagră în beznă. Și, în clipa aceea, Zeinab-cea-Isteață trase iute ciutura în sus și-i strigă lui Argint-Viu:

— Acum poți să-l chemi în ajutor pe prietenul tău Ahmad-cel-Hoțoman!

Și plecă din casa aceea fără a mai zăbovi, ducând cu ea și hainele lui Argint-Viu. Pe urmă, fără să mai închidă poarta după ea, se întoarse la maică-sa.

Or, casa în care Zeinab îl ademenise pe Argint-Viu era casa unui emir divanit, care se afla plecat din oraș pentru niște treburi. Încât, atunci când se întoarse acasă și când văzu ușa deschisă, fu încredințat că în casa lui intrase vreun hoț, așa că își strigă vizitiul și începu să cerceteze peste tot, ci, văzând că nimica nu lipsea și că nu era nici urmă de vreun hoț, se liniști cu totul. Pe urmă, vrând să-și facă spălările cele după sfânta datină, îi spuse rândașului:

— Ia ulciorul și du-te de-l umple cu apă proaspătă din fântână!

Și sluga se duse la fântână și coborî ciutura și, când socoti că s-a umplut, dete s-o tragă în sus; ci băgă de seamă că e cumplit de grea. Atunci se uită în fântână și văzu, stând pe ciutură, un fel de umbră neagră, care gândi să fie vreun efrit! Atunci dete drumul funiei și, înfricoșat, o luă la fugă țipând:

— Ya sidi, în fântână noastră este un efrit! Stă în ciutură!

Atunci emirul îl întrebă:

— Și cum e?

El spuse:

— Este năprasnic și negru! Și grohăie ca un porc!

Și emirul îi spuse:

— Fugi degrabă și caută patru dascăli cititori de *Coran,* ca să vină și să citească din *Coran* asupra acestui efrit și să-l descânte.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și cincea noapte

Urmă:

Și grăjdarul dete fuga să-i aducă pe dascălii cititori din *Coran,* care se așezară împrejurul fântânii și începură să rostească surele cele alungătoare de demoni, în vreme ce grăjdarul și stăpânul său trăgeau de funie și scoteau ciutura din puț. Și toți, peste măsură de înfricoșați, îl văzură pe efritul cu pricina, care nu era altul decât Ali Argint-Viu, cum sări în picioare afară din ciutură, strigând:

— Allah akbar!

Și cei patru dascăli își ziseră:

— Ăsta-i un efrit dintre cei drept-credincioși, de vreme ce rostește Numele!

Emirul însă pricepu numaidecât că era un om ca toți oamenii, și îi spuse:

— Nu cumva ești vreun hoț?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! da sunt un biet păcătos! Adormisem pe țărmul Tigrului, și am visat ceva; când m-am trezit și am băgat de seamă că am pățit ocara, am intrat în apă să mă spăl de o volbură m-a dus la fund și un vârtej de valuri m-a împins prin pânza de apă de sub pământ până în fântâna aceasta, unde mă aștepta norocul și izbăvirea prin mijlocirea ta!

Emirul nu se îndoi nicio clipită de adevărul spuselor lui Ali și zise:

— Totul se împlinește după cum a fost scris!

Și îi dete o mantie veche de-a lui să se acopere, și îl lăsă să plece, căinându-l pentru șederea în apa rece din fântână.

Când Argint-Viu ajunse acasă la Ahmad-cel-Hoțoman, unde era mare îngrijorare din pricina lui, și povesti ce pățise, tare își mai râseră de el, mai cu seamă Ayub Spinare-de-Cămilă, care îi spuse:

— Pe Allah! cum de-ai putut să fii căpitan de hoți la Cairo și să te lași înșelat și jefuit la Bagdad de-o fetișcană?

Iar Hassan-cel-Pehlivan, care tocmai se afla în ospeție la soțul lui, îl întrebă pe Argint-Viu:

— O, biet egipteanule, cunoști baremi numele fetișcanei care te-a amăgit, și știi cine-i ca și a cui fată este?

El răspunse:

— Da, pe Allah! este fata unui negustor și soția unui negustor! Da cum o cheamă nu mi-a spus!

— La cuvintele acestea, Hassan-cel-Pehlivan izbucni într-un hohot de râs năprasnic și zise:

— Păi să-ți spun eu! Aceea pe care o socoti femeie măritată este fată mare, pun mâna-n foc! Și numele ei este Zeinab! Și nu e fata nici unui negustor, ci-i fata Dalilei-cea-Vicleană, căpităneasa porumbeilor noștri călători! Ea și cu maică-sa ar putea să învârtească tot Bagdadul pe degetul lor cel mic, ya Ali! Și tot ea-i și cea care și-a făcut râs de mai-marele tău și

l-a lăsat fără țoale, și pe el și pe cei patru zeci pe care-i vezi colea!

Și cum Ali Argint-Viu cugeta adânc, Hassan-cel-Pehlivan îl întrebă:

— Ce gândești acuma să faci?

El răspunse:

— Să mă însor eu ea! Căci, cu toate câte-au fost, mi-i amarnic de dragă!

Atunci Hassan îi spuse:

— Apoi dacă-i așa, copile dragă, am să-ți spun eu ce să faci, căci, fără de mine, poți de la bun început să dai uitării un gând atâta de năstrușnic, să-ți faci jurământul de lepădare și să-ți molcomești sufletul în privința fetișcanei celei dulci!

Argint-Viu strigă:

— Ya Hassan, ajută- mă și sfătuiește-mă!

El îi spuse:

— Cu toată inima! ci numai cu învoiala ca de acuma înainte să nu mai bei decât din palma mea și să nu mai umbli decât sub flamura mea! Iar eu, dacă-i așa, îți făgăduiesc biruința în ceea ce gândești și împlinirea dorurilor tale!

El răspunse:

— Ya Hassan, sunt copilul și ucenicul tău!

Atunci Pehlivanul îi spuse:

— Începe dar de te dezbracă!

Și Argint-Viu aruncă de pe el mantia cea veche și rămase gol-goluț!

Atunci Hassan-cel-Pehlivan luă un vas plin cu smoală și o pană de găină, și înnegri tot trupul lui Argint-Viu și toată fața, așa de bine încât îl făcu să semene întocmai cu un negru; pe urmă, ca să desăvârșească asemănarea, îi zugrăvi cu un roșu aprins buzele și marginile pleoapelor, îl lăsă să se usuce oleacă, îi ascunse sub un ștergar preacinstita moștenire de la tătâne-său, pe urmă îi zise:

— Iacătă-te preschimbat într-un harap, ya Ali!

Și tot așa ai să te faci acuma bucătar. Află că bucătarul Dalilei, cel care gătește bucatele pentru Dalila, pentru Zeinab, pentru cei patruzeci de negri și pentru cei patruzeci de câini din neamul câinilor ciobănești ai lui Soliman, este, ca și tine, un negru! Ai să te duci să cauți a-l întâlni și ai să vorbești cu el în graiul negrilor și, după salamalekuri, ai să-i spui: „Multă vreme-i, o, frate negru, de când n-am mai băut laolaltă acea minunată buzà, băutura noastră, și n-am mai mâncat chebab de miel! Hai să ne cinstim acuma!“ El are să-ți răspundă că îndatoririle și grijile bucătăriei nu-i îngăduie, și are să te poftească la bucătăria lui! Tu atunci, acolo, ai să încerci să-l îmbeți și să-l iscodești ce fel de bucate, și câte, bucătărește el pentru Dalila și fiică-sa. Și ce dă de mâncare celor patruzeci de negri și celor patruzeci de câini, și în ce loc se află cheile de la bucătărie și de la haznaua cu zaherea, și despre tot! Și el are să-ți spună tot! Întrucât un om beat nu mai tăinuiește nimic din cele despre care n-ar pomeni nimic atunci când nu este beat. De cum ai să scoți de la el toate aceste amănunte, ai să-l adormi cu niște bang, ai să te îmbraci cu hainele lui, ai să înfigi cuțitoaiele lui la chimirul tău, ai să iei coșul lui de cumpărături, ai să te duci la suk să cumperi carne și legume, ai să te întorci la bucătărie, ai să te duci apoi pe la prăvălii să iei cele ce-ți mai trebuie, unt, ulei, orez și alte asemenea lucruri, ai să gătești mâncărurile după învățătura căpătată, ai să le pui frumos în farfurii, ai să amesteci în ele bangul, și ai să te duci să le dai Dalilei, fiică-si, celor patruzeci de negri și celor patruzeci de câini, pe care în felul acesta ai să-i adormi. Atunci, ai să-i despoi pe toți de haine și de tot ce au pe ei, și ai să aduci totul la mine. Ci dacă, ya Ali, râvnești să

ajungi a o dobândi pe Zeinab de soție, mai trebuie, pe deasupra, să pui mâna și pe cei patruzeci de porumbei călători ai califului, să-i închizi într-o colivie și să-i aduci la mine.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a patru sute cincizeci și șasea noapte

Urmă:

Auzind acestea, Ali Argint-Viu, drept orice alt răspuns, își duse mâna la frunte și, fără a rosti o vorbă, plecă să-l caute pe bucătarul cel negru. Dete de el în suk și, după salamalekurile de bunîntâlniș, îl pofti să bea buză. Bucătarul însă îi răspunse că nu are vreme și îl pofti pe Ali să-l însoțească la foișor. Acolo, Argint-Viu făcu întocmai cum îl învățase Hassan-cel-Pehlivan și, de îndată ce își îmbată gazda, îl iscodi despre mâncărurile zilnice. Bucătarul, răspunse:

— O, frate negru, în fiecare zi, ca masă de prânz trebuie să gătesc pentru Sett Dalila și Sett Zeinab cinci feluri osebite și de culori osebite; și tot atâtea feluri ca masă de seară. Ci astăzi mi-au poruncit să mai gătesc două tăvi pe deasupra. Încât uite colea felurile pe care trebuie să le gătesc de prânz: linte, mazăre, o tocana de berbec cu sos și niște sorbet de trandafir; iar tăvile cele două cerute pe deasupra, acelea-s una cu niște orez cu miere și cu șofran, iar alta cu boabe de granată cu migdale descojite, cu zahăr și cu frișca și mirodenii!

Ali îl întrebă:

— Și cum le servești masa de obicei stăpânelor tale?

El răspunse:

— Le aștern masa osebit fiecăreia.

El întrebă:

— Da celor patruzeci de negri?

El răspunse:

— Le dau bob fiert și legume fierte cu unt și cu ceapă, și, ca băutură, o cană cu buză! E de ajuns pentru ei!

El întrebă:

— Da câinilor?

El răspunse:

— Câinilor le dau trei uncii de carne fiecăruia și oasele care rămân de la masa stăpânelor mele!

După ce află toate astea, Argint-Viu amestecă repede niște bang în băutura bucătarului care, cum o sorbi, cum se și prăbuși pe jos ca un bivol negru. Atunci Argint-Viu înșfacă cheile care erau agățate într-un cui, și cunoscu cheia de la bucătărie după foițele de ceapă și după fulgii lipiți pe ea, iar cheia de la cămară o cunoscu după uleiul și după untul cu care era unsă. Și plecă să ia ori să cumpere toate câte îi erau de trebuință ca să gătească și, călăuzit de pisica bucătarului, care până și ea fu amăgită de asemănarea lui Ali cu stăpânul ei, se vântură prin tot hanul, de parcă acolo ar fi locuit de când era copil, găti bucatele, așternu mesele și le dete să mănânce, Dalilei, fiică-si Zoinab, negrilor și câinilor, după ce le puse în

mâncare bangul, fără ca să fi băgat de seamă careva schimbarea bucătarului ori a bucatelor. Și-așa!

Când Argint-Viu văzu că toată lumea din foișor adormise, ca urmare a înghițirii bangului, o dezbrăcă mai întâi pe bătrână și o găsi peste măsură de urâtă și în totului-tot îngrețoșătoare. Îi luă, așadar, hainele de fală și coiful, și trecu în odaia frumoasei Zoinab, pe care o îndrăgise și pentru care săvârșea acel furtișag. O lăsă goală-goluță și o găsi minunată, și vrednică de râvnit, și îngrijită, și curată, și plăcut mirositoare; ci, fiind el băiat foarte la locul lui, nu vroi să se bucure de ea fără buna ei voie, și se mulțumi numai să-i cerceteze pielea, ca să-i poată cântări mai bine prețul viitor, și ca tărie, și ca dulceață, și ca fierbințeală, și ca simțire; și anume spre a cerceta mai bine această însușire din urmă, o gâdili la tălpi și văzu, după năpraznica zvâcnitură de picior cu care fata îl plezni, că era peste măsură de simțitoare. Atunci, încredințat în felul acesta despre firea ei, îi luă hainele și se duse să-i despoaie și pe harapi; pe urmă, se sui pe terasă, intră în porumbar și înhață toți porumbeii pe care îi puse într-o colivie și, liniștit, fără a mai închide ușile, se întoarse acasă la Ahmad-cel-Hoțoman, unde îl aștepta Hassan-cel-Pehlivan, căruia îi dete toată prada, precum și porumbeii. Iar Hassan-cel-Pehlivan, minunat de iscusința lui, îl firitisi și îi făgădui sprijin ca s-o dobândească pe Zoinab de soție.

Estimp, Dalia-cea-Vicleană se trezi cea dintâi din somnul în care o cufundase bangul. Îi trebui o bună bucată de vreme până ce să-și vină de-a binelea în simțiri: ci, când pricepu că fusese adormită, sări în picioare, se îmbrăcă cu hainele-i obișnuite de femeie bătrână și dete fuga întâi și-ntâi la porumbărie, pe care o găsi goală-goluță de toți porumbeii. Coborî atunci în curtea hanului și își văzu câinii cum mai dormeau încă, întinși ca morți în cuștile lor. Îi căută apoi pe negri, și-i găsi cufundați în somn, și tot așa și pe bucătar. Atunci, alergă, mânioasă cum nu se mai poate, în odaia fiică-sii Zeinab, și o găsi și pe fată adormită, goală toată, cu o bucată de hârtie agățată la gât cu un firicel. Despături hârtia și citi slovele acestea: „Eu, Ali Argint-Viu din Cairo, și nimeni altul decât eu, sunt îndrăznețul, neînfricatul, iscusitul și dibaciul făptaș al acestei isprăvi!” Văzând cele scrise, Dalila gândi: „Cine știe dacă afurisitul ăsta nu i-o fi spart lăcățelul!“ Și se aplecă degrabă asupra fiică-sii, o cercetă și văzu că lăcățelul era neatins. Faptul o mai alină oleacă și o hotărî s-o trezească pe Zeinab, dându-i să răsufle un leac împotriva bangului. Pe urmă, îi povesti fetei tot ce se petrecuse și adăugă:

— O, fata mea, se cade totuși să-i fii recunoscătoare acestui Argint-Viu că nu ți-a spart lăcățelul, când i-ar fi fost atâta de lesne! În loc să-ți crunteze porumbița, s-a mulțumit să ia porumbeii califului. Ce să ne facem acuma?

Ci pe dată și găsi un mijloc de a căpătă îndărat porumbeii, și-i spuse fiică-sii:

— Așteaptă-mă aici! N-am să lipsesc mult.

Și ieși din foișor, și se îndreptă către casa lui Ahmad-cel-Hoțoman, și bătu la poartă.

Numaidecât, Hasan-cel-Pehlivan, care era acolo, strigă:

— Asta-i Dalila-cea-Vicleană! O cunosc după cum bate. Dă fuga de-i deschide, ya Ali!

Și Ali, însoțit de Spinare-de-Cămilă, se duse să-i deschidă Dalilei, care intră, cu chipul zâmbitor, și-i salută pe toți cei de față.

Or, Hassan-cel-Pehlivan, Ahmad-cel-Hoțoman și toți ceilalți se aflau tocmai în clipa aceea tolăniți pe jos în jurul mesei și prânzeau, mâncând

porumbei fripți, cu castraveți și ridichi de lună. Încât, atunci când Dalila intră, Pehlivanul și Hoțomanul se ridicară în cinstea ei și îi spuseră:

— O, mătușă plină de har, maică a noastră, ia șezi de mănâncă dimpreună cu noi din porumbeii aceștia! Ți-am păstrat neatinsă partea ta de ospăț!

La vorbele acestea, Dalila simți lumea înnegurându-se dinaintea ochilor ei și strigă:

— Au vouă nu vi-i pic de rușine să furați și să frigeți porumbeii pe care califul îi prețuiește mai mult chiar decât pe copiii lui?

Ei răspunseră:

— Păi cine-a furat porumbeii califului, o, maică a noastră?

Ea spuse:

— Egipteanul ăsta, Ali Argint-Viu!

Ali răspunse:

— O, mamă a frumoasei Zeinab, atunci când am fript porumbeii aceștia, habar n-am avut că sunt hulubi călători. Oricum ar fi, iacătă-l pe cel ce ți se cuvine!

Și îi întinse unul dintre porumbeii fripți.

— Atunci Dalila luă o bucățică din aripa porumbelului, o duse la gură, gustă oleacă și strigă:

— Pe Allah, porumbeii mei încă-s vii! Căci nu-i asta carnea lor! I-am hrănit cu boabe amestecate cu mosc și i-aș cunoaște numai după mireasma și gustul cărnii lor!

La vorbele acestea ale Dalilei, toți cei de față începură să râdă, și Hassan-cel-Pehlivan îi zise:

— O, maică a noastră, porumbeii tăi se află în bună pază la mine! Și mă învoiesc să ți-i dau îndărăt, dar numai cu o înțelegere!

Ea zise:

— Vorbește, ya Hassan! Primesc de mai înainte orice vei cere; și iacătă-mi capul dat în mâinile tale!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă:

Hassan zise:

— Ei bine, dacă vrei să capeți îndărăt porumbeii, nu ai decât să împlinești dorința lui Ali Argint-Viu din Cairo, fruntea flăcăilor noștri!

Ea întrebă:

— Și care-i este dorința?

El zise:

— Dorința lui este de a se însura cu fiică-ta Zeinab!

Ea răspunse:

— Asta-i o cinste și pentru mine și pentru ea! Pe capul și pe ochii mei! Ci nu o pot sili pe fiică-mea să se mărite fără de voia ei. Du-mi, așadar, mai întâi porumbeii îndărăt! Căci nu cu furtișaguri se cuvine a o dobândi pe fata mea, ci cu drăgălășeniile cele plăcute!

Atunci Hassan îi spuse lui Ali:

— Dă-i îndărăt porumbeii!

Argint-Viu îi dete Dalilei colivia. Dalila îi spuse:

— Acum, copile dragă, dacă dorești cu adevărat să te unești în bună datină cu fata mea, nu cu mine trebuie să vorbești, ci cu moșu-său, fratele meu Zoraik, negustătorul de pește prăjit. Întrucât el este ocrotitorul legiuit al fetei mele; și nici eu, nici ea, nu putem nimic fără îngăduiala lui! Da îți făgăduiesc că am să-i vorbesc despre tine fetei mele și că am să stăruiesc pentru tine pe lângă Zoraik, fratele meu!

Și plecă râzând, să-i povestească fiică-sii Zeinab cele ce se petrecuseră, și cam cum o cerea Ali Argint-Viu de soție. Și Zeinab răspunse:

— O, maică a mea, din parte-mi n-am nimic împotriva acestei căsătorii; Ali este frumos și drăguț și, pe deasupra, s-a purtat tare cuviincios față de mine, nesfărâmând ceea ce putea să sfarme pe când dormeam!

Dalila însă răspunse:

— O, fata mea, mi se pare că până o izbuti să te dobândească de la moșu-tău Zoraik, Ali are să-și cam piardă mâinile și picioarele, de nu cumva și zilele, în amarnica încercare.

Și-atâta cu ele!

Estimp, Ali Argint-Viu îl întrebă pe Hassan-cel-Pehlivan:

— Da ia spune-mi, cine-i acest Zoraik și unde se află prăvălia lui, ca să mă duc numaidecât la el s-o cer de soție pe fata soră-sii!

Pehlivanul răspunse:

— Fiule, de-acuma poți să-ți faci mărturisirea de lepădare în privința frumoasei Zeinab, dacă socoți s-o capeți de la pehlivanul acela afurisit care se cheamă Zoraik! Află, dar, ya Ali, că bătrânul Zoraik, neguțător acuma de pește prăjit, a fost odinioară căpitan de hoți, vestit în tot Irakul pentru isprăvile lui, mai de pomină decât ale mele, ale tale și ale fratelui nostru Ahmad-cel-Hoțoman! E un pungaș atâta de viclean și de dibaci, ca e în stare, fără a se mișca din loc, să găurească un munte, să șparlească toate stelele de pe cer și să fure kohlul care împodobește ochiul lunii. Nici unul dintre noi nu se poate asemui cu el în viclenii, în răutăți și în tot felul de șiretlicuri. Dreptu-i că acuma s-a potolit și că, lăsându-se de meseria-i de hoț și de căpitan de hoți de odinioară, a deschis prăvălie și s-a făcut neguțător de pește prăjit. Da asta nu l-a silit nicidecum să nu-și mai păstreze câte ceva din istețiile-i de altă dată. Încât, ya Ali, ca să pricepi câte ceva despre iscusința acestui hoțoman, n-am să-ți povestesc decât cea mai proaspătă înșelăciune pe care a ticluit-o și de care se slujește ca să aducă mușterii la prăvălia lui și să-și desfacă peștele. La mijlocul ușii de intrare de la prăvălia lui, a atârnat, de capătul unei sfori de mătase, o pungă cu o mie de dinari, averea lui toată, și a pus pristavul să dea de știre în tot sukul: „O, voi toți, lotri din Irak, hoțomani din Bagdad, tâlhari din pustie, furi din Egipt, ascultați și aflați! Și voi toți, ginni și efriți din văzduhuri și de sub pământuri, ascultați și aflați! Orișicine-orișicare o putea să șterpelească punga atârnată în prăvălia lui Zoraik, neguțătorul de pește prăjit, a aceluia să fie pe bun drept!” Or, lesne poți pricepe dacă după atare strigare mușteriii nu s-au grăbit să dea fuga și să încerce să ciordească punga, cumpărând pește; dar nici cel mai dibaci dintre ei n-a izbutit căci vicleanul de Zoraik a meșteșugit o mahinărie întreagă, legată printr-o frânghie de punga aceea agățată. Or, punga, oricât de ușor ai atinge-o, pune în mișcare mahina întocmită dintr-un șir vuitor de clopoței și de zurgălăi, care fac atâta zarvă încât Zoraik, dacă se află cumva prin fundul prăvăliei ori dacă e ținut cu vorba de vreun mușteriu, aude zarva și are vreme să-și scape punga de la șterpeleală. Pentru aceasta, nu are decât să se plece și să ia o bucățoaie de plumb dintr-un morman de asemenea bucățoaie, pe care și l-a grămădit la picioare, și s-o zvârle din toate puterile după hoț, sfărâmându-i fie o mână, fie un picior, ori zdrobindu-i chiar căpățâna. Încât, ya Ali, te sfătuiesc să te lași de gândul tău; altminteri, ai să fii ca acei inși care se iau după câte o înmormântare și se jelesc fără ca baremi să știe numele celui mort. Nu poți să te lupți cu un hoțoman ca ăsta. Eu, în locul tău, aș uita-o și pe Zeinab și însurătoarea cu ea; căci uitarea este începutul fericirii; și cine a uitat un lucru, de-aci înainte poate să trăiască fără el!

După ce Ali Argint-Viu ascultă vorbele acestea ale chibzuitului Hassan-cel-Pehlivan, strigă:

— Nu, pe Allah! nu m-aș putea hotărî s-o uit vreodată pe fata aceea cu ochi întunecoși, atâta de simțitoare și de focoasă! Ar fi o ocară pentru un om ca mine! Se cuvine, dar, să mă duc să încerc a șterpeli punga și, în felul

acesta, să-l silesc pe lotrul cel bătrân să îngăduie însurătoarea mea, dându-mi fata în schimbul pungii!

Și pe dată plecă să-și cumpere niște haine de fată și se îmbrăcă în ele, după ce-și alungi ochii cu kohl și își văpsi degetele cu hennea. După care, își trase sfios iașmacul de mătase peste față și începu să pășească, de încercare, legănându-se ca femeile, și izbuti de minune. Dar nu se mulțumi cu atâta…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și opta noapte

Urmă:

…Dar nu se mulțumi cu atâta! Trimise să i se aducă o oaie, o înjunghie, îi strânse sângele într-un vas, îi scoase burta, i-o umplu cu sângele strâns și și-o așeză pe pântece, sub haine, așa fel încât să-l facă să semene cu o femeie însărcinată. După care, tăie gâtul la două găini, le scoase pipotele, pe care le umplu cu lapte călduț, și își puse câte una pe fiecare sân, așa fel ca să pară cât mai trupeș în părțile acelea și să se asemuie cu o femeie pe cale de a naște. Și-apoi, ca nimica să nu lase de dorit, își așternu peste poponău câteva rânduri de ștergare înmuiate în scrobeală care, odată uscate, îi făcură un dos înfricoșător și, totodată, vârtos! Preschimbat așa, Argint-Viu ieși în drum și se îndreptă încetișor către prăvălia lui Zoraik, negutătorul de pește prăjit, în vreme ce, la vederea lui, oamenii strigau:

— Ya Allah, ce fund mare!

Pe drum, Argint-Viu, până la urmă începând să se simtă stingherit din pricina ștergarelor scrobite ce-l zgâriau, strigă după un măgărar care tocmai trecea cu măgarul pe acolo și se cocoță pe măgar cu mare grijă, ca nu cumva să plesnească bășica umplută cu sânge ori pipotele cele pline cu lapte, și așa ajunse în fața prăvăliei cu pește prăjit unde în adevăr văzu punga spânzurată la ușă și pe Zoraik frigându-și peștele, pe care îl privea cu un ochi, pe când cu ochiul celălalt veghea forfota de du-te-vino a mușteriilor și a trecătorilor. Atunci Argint-Viu îi spuse măgărarului:

— Ya hammar, am simțit în nas mirosul de pește prăjit și, femeie însărcinată cum sunt, râvnesc să mă înfrupt și eu cu o bucățică! Dă fuga și adu-mi una să gust numaidecât, că de nu, am să lepăd iacă aci în drum, fără de nicio îndoială!

Atunci măgărarul își opri măgarul dinaintea prăvăliei și îi zise lui Zoraik:

— Dă-mi degrabă un pește prăjit pentru femeia aceasta însărcinată, căci copilul, din pricina miresmei de pește prăjit, stă să se zbată amarnic și-i în primejdie să iasă lepădat!

Lotrul cel bătrân răspunse:

— Așteaptă oleacă. Peștele încă nu-i prăjit! Și-apoi, dacă nu poți s-aștepți, poți să-mi arăți cam cât de lat ți-e fundul!

Măgărarul spuse:

— Dă-mi unul din cei de pe tejghea!

El răspunse:

— Aceia nu-s de vânzare!

Pe urmă, fără a mai lua seama la măgărarul care o ajuta pe prepusa femeie însărcinată să se dea jos de pe măgar și o aducea să se rezeme, plina de griji și de spaime, de usciorul prăvăliei, Zoraik, cu zâmbetul meseriei pe buze, își învârtea mai departe peștii în tigaie, cântându-și strigătele-i de negutător:

Bucate pentru cei cu gusturi rare,
O, carne a păsărilor din mări și izvoare!
Aur și argint ce se capătă
Pe-un bănuț de aramă, fără camătă!
O, pești care vă zvârcoliți
În uleiul în care vă prăjiți.
O, bucate pentru cei cu gusturi rare!

Or, în vreme ce Zoraik își cânta în felul acesta strigătele, femeia cea însărcinată scoase deodată un țipăt greu, pe când un val de sânge năboia de sub fustele ei și curgea în prăvălie, și gemu cu mare cazna:

— Ai! Ai! Ui! Ui! Rod al sufletului meu! Ai! mi se rupe pântecul! Uf! vintrele mele! Of! copilul meu!

Văzând acestea, măgărarul urlă către Zoraik:

— Na, barbă afurisită! Ți-am spus! N-ai vrut șă-i potolești jindul, și-acuma a lepădat! Ai să răspunzi dinaintea lui Allah și a soțului ei!

Atunci Zoraik, cam speriat de întâmplare și temându-se să nu se murdărească de sângele ce curgea din femeie, se trase mai către fundul prăvăliei, pierzând din vedere o clipită punga spânzurată la intrare. Atunci, Argint-Viu dete să se slujească de acel scurt prilej și să înhațe punga; ci nici nu întinse bine mâna către ea, că și răsună o zarvă cumplită de clopoței, de zurgălăi și de fierării, din toate colțurile prăvăliei, vestindu-l pe Zoraik, care sări și, zărind mâna întinsă a lui Argint-Viu, pricepu dintr-o aruncătură de ochi tertipul cu care vroia să-l înșele, apucă o bucățoaie de plumb și i-o zvârli drept în pântece, răcnindu-i:

— A, păsăruică de spânzurătoare! na, ține de colea!

Și plăcinta de plumb fu aruncată atât de năpraznic, încât Ali se duse de-a berbeleacul până în uliță, zvârcolindu-se în ștergarele lui scrobite, în sângele și în laptele din pipotele pleznite, și gata să-și dea duhul din pricina loviturii. Ci izbuti cu chiu cu vai să se scoale și să se târască până la casa lui Ahmad-cel-Hoțoman, unde își povesti încercarea cea fără de rod, în vreme ce trecătorii se strângeau în fața prăvăliei lui Zoraik și îi strigau:

— Tu ești oare negustor în suk ori mai degrabă un bătăiaș de meserie? Dacă ești negustor, vezi-ți fără gâlceavă de meseria ta, dă jos punga aceea blestemată și cruță lumea de vicleniile și de răutățile tale!

El răspunse, zborșindu-se:

— În Numele lui Allah! Bismillah! Pe capul și pe ochii mei!

Estimp, Ali Argint-Viu, ajuns acasă și venindu-și în sine după amarnica lovitură pe care o îndurase, nu vroi în ruptul capului să se lase de gândul lui. Se duse de se spălă și se curați, se îmbrăcă în haine de rândaș, luă o farfurie goală într-o mână și cinci bani de aramă în mâna cealaltă, și plecă la prăvălia lui Zoraik să cumpere pește.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a patru sute cincizeci și noua noapte

Urmă:

Îi întinse, așadar, lui Zoraik cei cinci bănuți de aramă și îi spuse:

— Pune-mi niște pește în farfurie!

Și Zoraik răspunse:

— Pe capul meu, o, stăpâne!

Și vru să-i dea rândașului din peștele ce se afla așezat în tava de pe tejghea; rândașul însă nu vroi să ia din acela, spunând:

— Vreau să fie cald!

Și Zoraik răspunse:

— Păi, să-l prăjesc! Așteaptă oleacă să ațâț focul!

Și se duse în odăița din spate a prăvăliei.

Numaidecât, Argint-Viu se și folosi de clipa aceea și duse mâna către pungă; ci deodată întreaga prăvălie vui de zarva asurzitoare a clopoțeilor, a tinichelelor și a lănțușurilor; și Zoraik, sărind dintr-o parte în cealaltă a prăvăliei, înșfăca o bucățoaie de plumb și o aruncă din toate puterile lui în capul prefăcutului rândaș, strigându-i:

— A, neisprăvitule, socoteai că nu te-am mirosit dintru început, după cum țineai farfuria și banii?

Argint-Viu însă, care se învățase minte de la întâia încercare, se feri de lovitură, lăsându-și capul repede în jos, și o zbughi din prăvălie, pe când bucățoaia cea grea de plumb se opri drept într-o tavă cu castroane pline de lapte covăsit, pe care o purta pe cap o roabă de-a cadiului! Și tot laptele covăsit fu împroșcat drept în ochii și în barba cadiului, și îi spoi caftanul și turbanul. Iar trecătorii, strânși împrejurul prăvăliei, începură să țipe la Zoraik:

— De data asta, o, Zoraik, cadiul are să te pună să-i plătești daune din punga ta pentru toți bănișorii, o, bătăușu-bătăușilor!

Estimp, Argint-Viu, ajungând acasă la Ahmad-cel-Hoțoman, povesti și această cea de a doua încercare zadarnică, dar nu-și pierdu curajul, căci dragostea pentru Zeinab îi da tărie. Se îmbrăcă în haine de vrăjitor de șerpi și de pehlevan, și se întoarse la prăvălia lui Zoraik. Se așeză jos pe pământ, scoase din sac trei șerpi cu gușile umflate și cu limbile ascuțite ca sulița, și începu să le fluiere din trișcă, oprindu-se din loc în loc, ca din întâmplare, spre a săvârși fel de fel de panglicării și de scamatorii; și, dintr-o dată, cu o lunecare iute, îl slobozi pe șarpele cel mai mare drept în prăvălie, peste picioarele lui Zoraik care, speriat, căci de nimica nu-i era mai tare frică decât ca de șerpi, o luă urlând la fugă către fundul prăvăliei. Și Argint-Viu sări îndată la pungă și dete s-o smulgă. Își făcuse însă socoteala fără Zoraik care, cu toată spaima lui, îl pândea cu un ochi, și care izbuti mai întâi să-i alduiască șarpelui cu un dărab de plumb o lovitură atât de bine ochită încât îi zdrobi capul, pe urmă, cu mâna cealaltă, zvârli din toate puterile altă plăcintă de plumb în capul lui Argint-Viu, care se feri, lăsându-se în jos, și o zbughi, pe când plumbul cel înfricoșător nimerea drept într-o biată babă, pe care-o făcu terci. Atunci, toată lumea îmbulzită împrejur începu

să țipe la el:

— Ya Zoraik, așa ceva nu-i de îngăduit, pe Allah! Numaidecât să dezlegi de-acolo afurisita aceea de pungă, ori ți-o luam noi cu de-a sila! Ai pricinuit destule necazuri cu blestemăția ta!

Și Zoraik răspunse:

— Pe capul meu!

Și se hotărî, măcar cu fără pic de plăcere, să dezlege punga de-acolo și s-o ducă în casă, unde o ascunse, zicându-și „Licheaua, asta de Ali Argint-Viu, căpățânos cum e, cine știe de nu izbutește să se furișeze noaptea în prăvălie și să-mi șterpelească punga!“

Or, Zoraik era însurat cu o arăpoaică, roabă cândva a lui Giafar Al-Barmaki și, mai pe urmă, din bunătatea lui Giafar, slobozită, Și Zoraik avea și un copil cu această arăpoaică, un băiețel care în curând urma să-și sărbătorească tăierea-împrejur. Încât, atunci când Zoraik îi dete neveste-sii punga, aceasta îi spuse:

— Iacătă o mărinimie care nu-ți prea stă în fire, o, taică, Zoraik! Tăierea-împrejur a lui Abdallah are să fie sărbătorită, carevasăzică, măreț!

El răspunse:

— Păi ce, tu socoti că ți-am adus punga ca s-o golești cu cheltuiala pentru tăierea-împrejur? Ba deloc, pe Allah! Dă fuga și-o ascunde jos, în vreo tainiță din bucătărie! Și întoarce-te degrabă să te culci!

Și arăpoaica dete fuga jos să sape o ascunzătoare în bucătărie, îngropă acolo punga și se întoarse să se culce la picioarele lui Zoraik. Iar pe Zoraik îl fură somnul, din pricina căldurii arăpoaicei, și visă un vis în care parcă se făcea că vedea o pasăre mare cum săpa cu ciocul o gaură în bucătărie, cum dezgropa punga, cum o lua în gheare și cum zbura cu ea în văzduh! Și sări din somn strigând

— O, mamă a lui Abdallah, punga a fost furată! Dă fuga în bucătărie de vezi!

Și arăpoaica, ruptă din somn, coborî fuga în bucătărie cu o lumânare și văzu în adevăr nu o pasăre, ci un om care, cu punga în mână, o tulea pe ușa deschisă și se mistuia în uliță! Era Argint-Viu, care se furișase după Zoraik, îl pândise frumos-frumușel și pe el și pe nevastă-sa și, până la urmă, pitit după ușa de la bucătărie, izbutise într-un sfârșit să șterpelească punga aceea atâta de jinduită.

Când Zoraik se încredință de pierderea pungii, strigă:

— Pe Allah! am s-o iau îndărăt chiar în seara aceasta!

Iar nevastă-sa, arăpoaica, îi zise:

— Dacă n-ai să te întorci cu ea, n-am să-ți mai deschid ușa casei noastre și-am să te las să dormi în drum!

Atunci Zoraik…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizecea noapte

Urmă:

…Atunci Zoraik ieşi în fuga mare din casă şi, apucând-o pe nişte scurtături, ajunse înaintea lui Ali Argint-Viu la casa lui Ahmad-cel-Hoţoman, unde ştia că e tras Ali, descuie zăvorul porţii cu nişte cârlige de tot soiul, din care avea la el un tacâm întreg, închise poarta la loc în urma lui şi îl aşteptă liniştit pe Ali Argint-Viu, care nu zăbovi să sosească şi el şi să bată, cum avea de obicei. Atunci Zoraik, prefăcându-şi glasul ca al lui Hassan-eel-Pehlivan, întrebă:

— Cine-i acolo?

El răspunse:

— Ali egipteanul!

El îl întrebă:

— Şi-ai adus şi punga tâlharului ăla de Zoraik?

El răspunse:

— E la mine!

El spuse:

— Până să-ţi deschid, dă-mi-o iute prin crăpătura asta, căci am făcut cu Hoţomanul un rămăşag de care am să-ţi spun numaidecât!

Şi Argint-Viu strecură prin crăpătura porţii punga, iar Zoraik se şi căţăra cu ea pe terasă şi de-acolo trecu pe terasa unei case de-alături, de-acolo coborî pe scară şi, descuind poarta, se furişă în uliţă şi porni iavaş-iavaş către casa lui.

Iar Ali Argint-Viu aşteptă o bună bucată de vreme în uliţă; şi când văzu că nimeni nu se hotăra să-i deschidă, bătu o dată în poartă năpraznic, de deşteptă toată casa, şi Hassan-cel-Pehlivan strigă:

— Ali-i la poartă! Fugi degrabă şi-i deschide, o, Spinare-de-Cămilă!

Pe urmă, când Argint-Viu întră în casă, îl întrebă mucalit:

— Da punga tâlharului?

Argint-Viu strigă:

— Nu mai şugui, o, taică al meu! Ştii bine că ţi-am strecurat-o pe lângă poartă!

La vorbele acestea, Hassan-cel-Pehlivan se prăbuşi pe spate de tăria cu care îl potopi râsul, şi strigă:

— Trebuie să iei totul iarăşi de ia cap, ya Ali! Ăla a fost Zoraik, care şi-a luat îndărăt bunul!

Atunci Argint-Viu cugetă o clipă şi strigă:

— Pe Allah, o, taică al meu! dacă de data aceasta n-am să-ţi aduc punga aia, n-am să mă mai socotesc vrednic de numele meu!

Şi, fără a mai zăbovi, o luă la fugă pe nişte drumuri scurte de tot, către casa lui Zoraik, unde ajunse înaintea acestuia, se strecură înlăuntru folosindu-se de terasa unei case de-alături şi intră mai întâi în odaia în care dormea arăpoaica şi copilul ei, băieţaşul ce urma să fie tăiat-împrejur a doua zi dimineaţa. Se repezi numaidecât pe arăpoaică, o legă belci de mâini şi de picioare pe saltea şi îi astupă gura cu un căluş; pe urmă, luă copilul, îi astupă şi lui gura cu un căluş, îl puse într-un coş plin cu plăcinte calde încă şi care urmau să fie date oaspeţilor la sărbătoarea de a doua zi, şi se aşeză la fereastră, sprijinit în coate şi aşteptând venirea lui Zoraik, care nu zăbovi mult până să bată la poartă.

Atunci Argint-Viu, prefăcându-şi glasul şi vorba ca arăpoaica, întrebă:

— Tu eşti, ya sidi?

El răspunse:

— Da, eu sunt!

El spuse:

— Ai adus îndărăt punga?

El spuse:
— Iacăt-o!
El spuse:
— Nu o văd în beznă!Și nu-ți deschid până ce nu număr banii! Am să las jos pe fereastră un coș și tu să-mi pui punga în el! Și pe urmă am să-ți deschid poarta!
Și Argint-Viu lăsă jos pe fereastră un coș în care Zoraik puse punga; și Ali ridică fără de zăbavă coșul. Luă punga, copilul și coșul cu plăcinte, și fugi pe calea pe care venise, ca să ajungă acasă la Ahmad-cel-Hoțoman și să-i dea într-un sfârșit în mâna lui Hassan-cel-Pehlivan falnica-i pradă întreită. Atunci Hassan-cel-Pehlivan îl firitisi din toată inima și fu mândru de el până peste poate; și toți pe urmă începură să mănânce plăcintele gătite pentru ospăț, făcând mare haz pe seama lui Zoraik.
Estimp, Zoraik așteptă în uliță o bună bucată de vreme să-i deschidă nevastă-sa, arăpoaica; arăpoaica însă nu se arăta neam, și, până la urmă, pierzându-și răbdarea, începu să bată în poartă tot mai îndârjit, trezind vecinii și stârnind toți câinii din mahala. Și nimenea nu-i descindea. Atunci, sparse poarta și, mânios, urcă sus la nevastă-sa și văzu ce văzu.
Când auzi de la nevastă-sa, după ce o dezlegă, tot ce se petrecuse, începu să se bată amarnic peste față, își smulse barba și alergă, în starea aceasta, să bată la ușa lui Ahmad-cel-Hoțoman. Se lumina de ziuă și toată lumea era în picioare. Încât Spinare-de-Cămilă se duse să deschidă și îl lăsă pe Zoraik să intre, spășit, în sala de primire, unde fu întâmpinat cu un hohot de râsete. Atunci, Zoraik se întoarse către Argint-Viu și îi spuse:
— Pe Allah, ya Ali! În ce privește punga, ai dobândit-o! Da dă-mi îndărăt copilul!
Și Hassan-cel-Pehlivan răspunse:
— Află, o, Zoraik, că fiul meu Ali Argint-Viu este gata să-ți dea îndărăt copilul, ba chiar și punga, dacă vrei să încuviințezi a-i da de soție pe fata surorii tale Dalila, pe frumoasa Zeinab, care i-i dragă!
El răspunse:
— Da de când i se pune sula-n coaste unui părinte ca să-i ceri fata de soție? Să-mi dea mai întâi îndărăt copilul și punga, și pe urmă om sta de vorbă!
Atunci Hassan îi făcu semn lui Ali, care numaidecât îi dete lui Zoraik copilul și punga, și îi spuse:
— Pe când nunta?
Iar Zoraik zâmbi a râde și răspunse:
— Ușurel, ușurel! Au tu crezi, ya Ali, că pot hotărî de Zeinab ca de-o oaie ori de-un pește prăjit? Nu pot să ți-o dau, decât dacă îi aduci zestrea pe care o cere!
Argint-Viu răspunse:
— Sunt gata să-i aduc zestrea pe care o cere! Care-i aceea?
Zoraik spuse:
— Află că Zeinab s-a juruit că n-are să se lase vreodată cuiva, până ce acela n-are să-i aducă, drept dar de nuntă, rochia din zarafir a tinerei Kamaria, fata ovreiului Azaria, precum și cununa ei de aur, brâul de aur și papucii ei de aur.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și una noapte

Urmă:

Și Argint-Viu strigă:

— De-i numai atâta, atunci, dacă n-am să aduc chiar în seara aceasta darurile cerute, n-am să mai am nicio pretenție să mă însor cu Zeinab!

La aceste cuvinte, Hassan-cel-Pehlivan îi spuse:

— Vai de păcatele tale, ya Ali! amarnic legământ ai făcut! Ești un om mort! Au tu nu știi că ovreiul Azaria este un vrăjitor șiret, viclean și plin de răutate? Are sub poruncile lui pe toți ginnii și pe toți efriții! Locuiește afară din oraș, într-un palat cu pereții făcuți din cărămizi de aur și de argint rânduite frumos, o cărămidă de aur, o cărămidă de argint! Ci palatul acela, care nu se vede decât atunci când vrăjitorul se află în el, piere la vremea zilei, când stăpânul lui vine în oraș la treburile sale de cămătărie. Și în fiecare seară, când se întoarce acasă, ovreiul se așază la fereastră și arată pe o tipsie de aur rochia fiică-sii, strigând: „Hei, voi toți, hoți de meserie și pungași din Irak, din Persia și din Arabia, veniți, dacă puteți, și furați rochia fiicei mele Kamaria. Și o dau pe Kamaria de soție aceluia care are să poată să-i fure rochia!“ Or, ya Ali, nici cei mai dibaci hoți, nici cei mai vicleni pungași dintre noi, n-au izbutit până acuma să încerce isprava, decât spre paguba lor; întrucât afurisitul de vrăjitor i-a prefăcut pe cei ce au cutezat să săvârșească hoția fie în catâri, fie în urși, fie în măgari, fie în maimuțe. Te sfătuiesc, dar, să te lepezi de o treabă ca aceasta și să rămâi aci ou noi!

Ci Ali strigă:

— Ce ocară m-ar paște dacă m-aș înfricoșa, din pricina greutăților, și m-aș lepăda de dragostea mea față de focoasa Zeinab! Pe Allah! am să aduc rochia de zarafir și am s-o îmbrac cu ea pe Zeinab în noaptea nunții, și am să-i pun cununa de aur pe cap, brâul de aur împrejurul mijlocului ei gingaș, și papucii de aur în picioare!

Și plecă pe dată în căutarea prăvăliei ovreiului Azaria, vrăjitorul și cămătarul.

Când ajunse în sukul zarafilor, Ali întrebă unde se află prăvălia și i se arătă ovreiul care tocmai cântărea niște aur în cântarele lui, aur pe care îl vărsă pe urmă în niște saci și încărca sacii pe spinarea unui catâr legat la ușă. Era amarnic de urât și amarnic de greţos! Și Ali se simți oarecum tulburat de înfățișarea lui. Ci tot așteptă până ce ovreiul isprăvi de rânduit sacii, de închis prăvălia și de încălecat pe catâr, și se luă după el fără a fi băgat de seamă. Ajunse, mergând în felul acesta pe urmele lui, afară din oraș.

Ali tocmai începea să se întrebe până unde are să meargă așa, când îl văzu deodată pe ovrei cum scoate din buzunarul caftanului un sac, cum bagă mâna în el, cum ia de acolo un pumn de nisip și cum aruncă nisipul în văzduh, după ce suflase peste el. Și pe loc văzu cum se ridică dinainte-i un palat împopistrat din cărămizi de aur și de argint, cu o poartă uriașă de alabastru și cu trepte de marmură, pe care ovreiul sui cu catârul lui, ca să se afunde în lăuntru. Ci nu peste mult se ivi la fereastră cu o tipsie de aur pe care se afla o rochie minunată de zarafir, o cunună, un brâu și papucii de aur; și strigă:

— Hei, voi toți, hoți de meserie și pungași din Irak, din Persia și din

Arabia. Veniți, de puteți, să furați toate acestea, iar fiica mea Kamaria a voastră să fie!

Dacă văzu și auzi toate acestea, Argint-Viu, care era dăruit cu multă judecată, își zise: „Cel mai înțelept lucru este tot acela de a mă duce la acest blestemat de ovrei și să-i cer rochia cu vorbă bună, spunându-i lămurit care-i treaba mea cu Zoraik!“ Și ridică un deget în sus și-i strigă vrăjitorului:

— Eu, Ali Argint-Viu, cel dintâi între flăcăii lui Ahmad, mokaddemul califului, vreau să stau de vorbă cu tine!

Și ovreiul îi spuse:

— Poți să urci!

Și când Ali ajunse dinaintea lui, îl întrebă:

— Ce vrei?

Și Ali îi povesti povestea lui și-i spuse:

— Or, acuma îmi trebuie această rochie de aur și celelalte lucruri, ca să le îmbrace Zeinab, fata Dalilei!

La cuvintele acestea, ovreiul începu să râdă arătându-și dinții cei înfricoșători, luă o tipsie cu nisip de ghicit și, după ce făcu horoscopul lui Ali, spuse:

— Ascultă! dacă ți-e dragă viața și dacă nu ții să te prăpădești fără de nicio scăpare, urmează-mi sfatul! Lasă-te de gândul acesta! Căci cei care te-au împins la o treabă ca asta n-au făcut-o decât ca să te piardă, cum s-au pierdut toți cei care au încercat până acum același lucru! De altminteri, de nu ți-aș fi făcut horoscopul și n-aș fi văzut în nisip că norocul tău e mai presus decât norocul meu, de bună seamă că n-aș fi pregetat să-ți zbor capul!

Ci Ali, pe care vorbele acestea de la urmă îl înflăcărară și îl ațâțară dintr-o dată, își trase iute iataganul și, punându-l în pieptul ovreiului vrăjitor, strigă:

— Dacă nu vrei să-mi dai numaidecât acele lucruri și, pe deasupra, să te lepezi de ereticiile tale și să te faci musulman, rostind mărturisirea de credință, sufletul tău are să ți se ducă din trup!

Atunci ovreiul întinse mâna ca spre a rosti mărturisirea de credință și spuse:

— Să ți se usuce mâna dreaptă!

Și pe loc mâna dreaptă a lui Ali, cea în care ținea iataganul, se uscă, așa cum era întinsă, și iataganul căzu jos. Ci Ali îl înșfăcă în mâna stângă și îl împunse către pieptul vrăjitorului; și acesta rosti:

— O, mână stângă, usucă-te!

Și mâna stângă a lui Ali se uscă și iataganul căzu jos. Atunci Ali, mânios cum nu se mai poate, ridică piciorul stâng și dete să-l repeadă în pântecele ovreiului; ci acesta, întinzând mâna, grăi:

— O, picior drept, usucă-te!

Și piciorul ridicat în sus al lui Ali se uscă așa cum era întins, și Ali nu mai rămase decât într-un picior, cel stâng…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și două noapte

Urmă:

…Ali nu mai rămase decât într-un picior, cel stâng! Și degeaba mai vru el să se slujească de trupul lui, că nu izbuti decât să-și piardă cumpănul și ba să se prăbușească, ba să se mai ridice oleacă, până ce se vitrui de tot, și vrăjitorul îi spuse:

— Te lași de gândul tău?

Ci Ali răspunse:

— Îmi trebuie neapărat lucrurile fiică-ti!

Atunci ovreiul îi zise:

— A, vrei lucrurile fetei? Bine! Am să ți le dau să le duci!

Și luă o ulcea plină cu apă, îl stropi pe Ali și strigă:

— Fă-te măgar!

Și pe dată Ali Argint-Viu se preschimbă în măgar, cu cap de măgar, cu copitele proaspăt potcovite și cu niște urechi cât toate zilele. Și începu să răgească fără contenire, ca un măgar, ridicând nările în sus, și coada, și sforăind de zor. Și ovreiul rosti asupra lui descântecele de stăpânire, ca să-l domolească de-a binelea, și îl sili să coboare treptele pe picioarele de dindărăt; și, odată ajunși în curtea palatului, trase împrejurul lui un cerc de vrajă pe nisip; și numaidecât se ridică un perete întocmind o îngrăditură tare strâmtă, din care Ali nu mai avea cum să scape.

Dimineața, ovreiul veni la el, îl înșeuă, îi puse frâul, încalecă pe el și-i zise la ureche:

— O să ții locul catârului meu!

Și îl mână afară din palatul fermecat, care se mistui numaidecât, și îl cârmi pe drumul către prăvălie, unde nu peste mult ajunseră. Deschise prăvălia, îl legă pe măgarul Ali acolo unde cu o zi mai înainte fusese legat catârul, și își văzu de tereziile, de talgerele, de aurul și de argintul lui. Și măgarul Ali, care își păstrase în pielea lui toate însușirile de om, atât ca minte cât și ca simțire, afară de darul vorbirii, fu silit, ca să nu moară de foame, să ronțăie în dinți voavele uscate ale porției lui de nutreț; ci, ca să se aline, își slobozea amarul în câte-un șir de pârțâituri zgomotoase, în râsul mușteriilor.

Estimp, un. tânăr negutător, sărăcit de răsturnarea vremurilor, veni la ovreiul cămătar Azuria și-i spuse:

— Sunt părăduit, și trebuie să-mi țin măcar zilele și să scot hrana pentru soția mea. Iacătă, îți aduc brățările de aur ale soției mele, tot ce ne-a mai rămas la urmă din avutul nostru, ca să-mi dai în loc prețul lor în bani, ca să-mi pot cumpăra vreun catâr ori vreun măgar și să mă apuc să vând apă cu sacaua!

Ovreiul răspunse:

— Și de bună seamă că ai să-l cam asuprești pe măgarul pe care ai să-l cumperi, și ai să-i faci viața cât mai amară, dacă n-o vrea să tragă ori n-o vrea să poarte poverile cele mari de apă?

Viitorul măgărar răspunse:

— Pe Allah! de n-o vrea să tragă ori să muncească, o să-i vâr ciomagul unde-l doare și o să-l silesc să-și facă meseria!

Iacă-așa!

Și măgarul Ali auzi aceste vorbe și, în chip de supărare, slobozi, o bubuitură de spaimă.

Iar ovreiul Azaria, îi răspunse mușteriului său:

— Dacă-i așa, îți dau pe brățări chiar măgarul meu, acela legat colea la ușă! Nu-l cruța deloc, de nu vrei să capete năravul leneviei; eu îl împovărez cât mai vârtos, că-i puternic și tânăr.

Pe urmă, după ce târgul fu încheiat, vânzătorul de apă îl luă pe

măgarul Ali și plecă, în vreme ce acesta gândea în sineși: „Ya Ali, stăpânul tău e în stare să-ți împodobească spinarea cu un samar de lemn și cu niște burdufoaie grele; și are să te pună să bați zece drumuri, ori și mai multe, pe zi! Hotărât, te-ai nenorocit fără putință de scăpare!“

După ce vânzătorul de apă duse măgarul la el acasă, îi spuse nevesti-si să coboare la grajd și să-i dea porția de nutreț. Și soția, care era tinerică și tare dulce de privit, luă tainul de boabe și coborî la măgarul Ali, ca să i-l atârne la gât în straița de grăunțe. Ci măgarul Ali, începu să se uite la ea cu coada ochiului, și deodată porni să forăie năpraznic și o izbi o dată cu capul de-o răsturnă în iesle, cu fustele zuvelcate, zmângălindu-i obrajii cu buzele-i tremurânde cu care da s-o alinte, și scoțându-și în vileag năsărâmba cea avană, lăsată lui moștenire de la strămoșii-i măgari.

Dacă văzu așa, soția negușătorului de apă începu să țipe atâta de ascuțit încât toți vecinii deteră fuga speriați la grajd și, văzând priveliștea, se repeziră să-l tragă pe măgarul Ali de deasupra celei răsturnate. Și iacătă că veni și soțul la rându-i, și o întrebă pe răsturnată:

— Ce-ai pățit?

Ea îl scuipă în ochi și-i zise:

— A, fecior din buruieni, n-ai putut găsi să cumperi în tot Bagdadul decât măgarul ăsta lacom la muieri? Pe Allah! ori te desparți de mine, ori dai îndărăt măgarul!

El întrebă:

— Păi ce-a făcut măgarul ăsta?

Ea spuse:

— M-a dat peste cap și s-a repezit pe mine! Și, de n-ar fi fost vecinii, m-ar fi prăpădit!

Atunci vânzătorul de apă cășună pe măgar cu toroipanul și, până la urmă, îl duse îndărăt ovreiului, căruia îi povesti isprăvile cele nesocotite pe care le săvârșise, și îl sili să și-l ia și să-i dea îndărăt brățările.

După ce vânzătorul de apă plecă, vrăjitorul Azaria se întoarse către măgarul Ali și-i zise:

— Iacătă că te-ai apucat și de ticăloșii cu muierile, o, dezmățatule! Așteaptă numai! De vreme ce ești așa de mulțumit cu viața de măgar și nu vrei să-ți stăpânești nicidecum pornirile cele sfruntate, am să te dichisesc altfel! Și-ai să fii de batjocura tuturora, și-a celor mici, și-a celor mari!

Și își încuie prăvălia, încălecă pe măgar și ieși afară din oraș.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și treia noapte

Urmă:

Ca și în ajun, scoase din pământ și din vânătările văzduhului palatul cel fermecat, și băgă măgarul în îngrăditura din fundul curții. Începu dintâi să bolmojească asupra măgarului Ali vorbele de descântec și îl stropi cu câteva picături de apă care îi deteră iarăși chipul de om de la început; pe

urmă, ținându-l la oarecare depărtare, îi spuse:

— Nici acuma nu vrei, ya Ali, să-mi urmezi sfaturile și, mai-nainte de-a te preschimba într-un alt chip, mai rău decât cel dintâi, să te lepezi de gândul tău cel nesăbuit și să te duci în calea ta?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! de vreme ce este scris că norocul meu este mai mare decât al tău, trebuie ori să te ucid, ori să dobândesc rochia fiicei tale Kamaria și să te trec la credința Islamului!

Și dete să se năpustească la vrăjitorul Azaria care, dacă văzu așa, întinse mâna și îi aruncă în obraz câțiva stropi de apă din tasul cel încrustat cu vrăji talismanice, strigându-i:

— Fă-te urs!

Și pe dată Ali Argint-Viu se schimbă în urs, cu un lănțoi legat de o verigă de fier ce-i trecea prin nas, și cu botniță în bot, și gata deprins să joace. Pe urmă, Azaria se aplecă la urechea lui și-i zise:

— A, smintitule! ești întocmai ca nucile care nu se pot folosi până ce nu le spargi coaja și nu le cureți de ea!

Și îl priponi de un țăruș înfipt în zidul împrejmuirii și nu mai veni să-l ia decât a doua zi. Încăleca atunci pe catârca-i din zilele de mai înainte și îl târî în urma lui pe ursul Ali până la prăvălie, după ce făcu să piară palatul cel fermecat, și îl legă alături de catârcă, văzându-și apoi de aurul și de mușterii lui. Iar ursul Ali auzea și înțelegea tot, dar nu putea să vorbească!

Și tocmai atunci, iacătă că trece un om prin fața prăvăliei, vede ursul din lanț și intră degrabă să-l întrebe pe ovrei:

— O, jupâne Azaria, nu vrei să-mi vinzi mie ursul? Soția mea-i bolnavă și i s-a dat să mănânce carne de urs și să se ungă cu untură de urs; dar n-am găsit nicăierea!

Vrăjitorul răspunse:

— Vrei să-l spinteci numaidecât, ori vrei mai întâi să-l îngrași, ca să albă mai multă untură?

El răspunse:

— E destul de gras și așa cum e, pentru soția mea. Și l-aș măcelări chiar azi!

Vrăjitorul, peste poate de bucuros, răspunse:

— De vreme ce-l iei spre tămăduirea soției tale, îți dau ursul pe degeaba!

Atunci omul luă ursul, îl duse acasă și chemă un zalhanagiu ce veni cu două cuțitoaie pe care începu să le ascută unul de altul, după ce își sufleca mâinile. Dacă văzu așa, nesațul de viață spori puterile ursului Ali care, în clipa când cei doi îl răsturnau să-l înjunghie, se smuci deodată din mâinile lor și mai mult zbură decât alergă până la palatul vrăjitorului.

Când Azaria îl văzu pe ursul Ali întorcându-se, își zise: „Să mai fac o încercare cu el!” Îl stropi, ca de obicei, și îi dete iarăși înfățișare omenească, după ce, de data aceasta, o chemase și pe fiică-sa Kamaria să fie de față la schimbare. Și tânăra fată îl văzu pe Ali în înfățișarea lui omenească și i se păru atâta de frumos, încât în inima ei se simți cuprinsă de o dragoste năprasnică după el. Încât, întorcându-se către Ali, îl întrebă:

— Este adevărat, o, mult preafrumosule flăcău, că nu pe mine mă dorești, ci numai rochia și lucrurile mele?

El răspunse:

— Este adevărat! Căci le-am făgăduit prea gingașei Zoinab, fata șiretei Dalila!

Vorbele acestea o cufundară pe tânăra fată într-o adâncă durere și o

înnegurare, încât pe dată tatăl ei strigă:

— Îi auzi și tu pe smintit! Nu vrea să se căiască!

Și îi stropi numaidecât pe Ali cu apă din tasul talismanic, strigându-i:

— Fă-te câine!

Și Ali se văzu pe dată schimbat în câine, cumu-s javrele acelea care bat ulițele; și vrăjitorul îl scuipă în ochi și îl lovi cu piciorul, izgonindu-l din palat.

Câinele Ali porni să rătăcească în afara cetății; ci, întrucât nu găsea nimic de mâncare, se hotărî să intre în Bagdad. Aci însă fu numaidecât întâmpinat de zarva amarnică a tuturor câinilor de prin mahalalele prin care trecea; și toate potăile, la vederea acelui străin pe care nu-l cunoșteau și care le încălca așa meleagurile peste care străjuiau, începură să-l fugărească mursecându-l, până la hotarele stăpâniei fiecăruia. Și veneticul cădea în felul acesta dintr-o stăpânire în altă stăpânire, fugărit de peste tot și mușcat amarnic: ci izbuti într-un sfârșit să să adăpostească într-o prăvălie deschisă, care se nimerise să se afle pe un pământ slobod. De altminteri, stăpânul prăvăliei, un mămular de chilipiruri, văzând acel câine prăpădit, cu coada între picioare, fugărit vajnic de oastea celorlalți câini, își luă ciomagul și îl apără de zavragiii care până la urmă se risipiră lătrând în depărtări. Atunci câinele Ali, ca să-și arate recunoștința față de chilipirgiu, se culcă la picioarele lui, cu ochii în lacrimi, și începu să-l lingă și să bâțâie din coadă cu înfrigurare. Și șezu lângă el până seara, zicându-și: „Oricum, e mai bine sa fiu câine decât, de pildă, maimuță, ori și mai rău!” Și seara, când mămularul închise prăvălia, se lipi și se ținu de chilipirgiu până acasă la el.

— Or, nici nu intră bine mămularul în casă, că fiica-sa își și coperi obrazul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tacu.

Ci într-a patru sute șaizeci și patra noapte

Urmă:

…și strigă:

— O, tată, ce te-a apucat de aduci așa în casă peste fata ta un bărbat străin?

Mămularul spuse:

— Care bărbat străin?

Ea răspunse:

— Câinele acesta nu-i altul decât Ali Argint-Viu din Cairo, care a fost vrăjit de ovreiul Azaria, solomonarul, și anume din pricina rochiei fiicei sale Kamaria!

La vorbele acestea, chilipirgiul se întoarse către câine și îl întrebă:

— Adevăratu-i?

Și câinele făcu din cap un semn care vroia să zică:

— Da!

Și tânăra fată urmă:

— Eu sunt gata, dacă vrea să primească a se însura cu mine, să-i dau îndărăt înfățișarea omenească dintâi!

Și mămularul strigă:

— Pe Allah, o, fata mea! dă-i îndărăt înfățișarea aceea, și de bună seamă că are să se însoare cu tine!

Pe urmă, se întoarse către câine și-l întrebă:

— Tu ai priceput? Primești să te însori cu ea?

El mișcă din coadă și făcu un semn din cap, care vroia să zică:

— Da!

Atunci fata luă o ulcea talismanică plină cu apă și începu să rostească vorbele de vrajă, când deodată se auzi un țipăt cumplit și tânăra roabă a tinerei fete intră în odaie, spunându-i stăpânei sale:

— Unde ți-e făgăduiala, o, stăpână a mea, și unde-i învoiala pe care am făcut-o între noi? Mi te-ai juruit, atunci când te-am învățat tainele vrăjitoriei, că niciodată n-ai să săvârșești vreo fermecătorie fără să mă întrebi și pe mine! Or, și eu aș fi vrut să mă însor cu tânărul Ali Argint-Viu, câinele de-acuma; și n-am să îngădui să-l preschimbi în om decât dacă are să fie al nostru al amândurora delaolaltă și dacă are să-și petreacă o noapte cu mine și-o noapte cu tine!

Și, după ce tânăra stăpână primi această învoială, tatăl ei, uluit de-a binelea de toate astea, o întrebă:

— Și de când ai învățat tu vrăjitoria?

Ea răspunse:

— De când a venit la noi roaba aceasta de-aici, care și ea a învățat-o de pe când se afla în slujba ovreiului Azaria și putea să frunzărească pe furiș zodiacele și zăloagele cele vechi ale acestui solomonar vestit!

După care, cele două fete luară fiecare câte o ulcea talismanică și, murmurând niște descântece în limba ebraică, îl stropiră pe câinele Ali cu apă, spunându-i:

— În numele puterilor și harurilor lui Soliman, fă-te iarăși făptură omenească vie!

Și Ali Argint-Viu sări numaidecât în cele două picioare ale lui, mai tânăr și mai frumos decât oricând. Ci chiar în aceeași clipită, se auzi un țipăt năpraznic și năvăli în odaie o tânăra fată minunată, ducând pe brațele ei două tăvi de aur puse una peste alta: pe tava de aur de dedesubt se afla rochia de zarafir, cununa de aur, brâul de aur și papucii de aur, iar pe tava mai mică de deasupra se afla capul tăiat și plin de sânge și cu ochii bulbucați al ovreiului Azaria!

Or, această, cea de-a treia fată, atâta de frumoasă, nu era alta decât Kamaria, fiica vrăjitorului, care, punând cele două tăvi Ia picioarele lui Ali Argint-Viu, îi spuse:

— O, Ali, întrucât m-am îndrăgit de tine, îți aduc lucrurile pe care le-ai râvnit și capul tatălui meu ovreiul! Pentru că eu acum m-am făcut musulmană!

Și rosti:

— Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Și Mohamed este trimisul lui Allah!

La cuvintele acestea, Ali Argint-Viu răspunse:

— Primesc cu plăcere să mă căsătoresc cu tine, delaolaltă cu aceste două fete de aici, întrucât îmi aduci, tu, femeie, împotriva obișnuitelor datini, un dar de nuntă atâta de frumos! Ci numai dacă te învoiești să dăruiesc la rându-mi aceste lucruri frumoasei Zeinab, fata Dalilei, pe care vreau s-o am ca a patra soție, întrucât legea îngăduie să ai patru soții

legiuite!

Kamaria primi învoiala, la fel și celelalte două fete. Și mămularul întrebă:

— Da baremi ne făgăduiești că n-ai să-ți mai iei nicio cadână pe lângă aceste patru soții legiuite?

El răspunse:

— Făgăduiesc!

Și luă tava pe care se aflau lucrurile aduse de Kamaria și plecă să le ducă frumoasei Zeinab, fata Dalilei.

Și, cum se îndrepta către casa Dalilei, zări un zahargiu cu tablaua pe cap, plină cu zumaricale, cu halva și cu migdale date prin zahăr, și își zise; „N-aș face rău să iau cu mine niște dulciuri, ca să i le duc frumoasei Zeinab!“ De altminteri, negușătorul, care parcă-l pândea, spuse:

— O, stăpâne al meu, nu este altul în Bagdad care să știe face ca mine dulceață de morcovi cu nuci! Câtă vrei? Ci, mai nainte de-a cumpăra, gustă bucățica asta și spune-mi ce părere ai despre ea!

Și Argint-Viu luă bucata și o înghiți. Ci pe loc se și prăbuși din picioare, ca fulgerat. Dulceața aceea fusese amestecată cu bang; iar negușătorul nu era altul decât Mahmud-Stârpitură, care se apucase de meseria aceasta, spre a-și jefui mușterii. Văzuse lucrurile scumpe ce le ducea Argint-Viu și îl adormise, ca să le fure. În adevăr, de îndată ce Argint-Viu căzu lat nemișcat, Stârpitură puse gajba pe rochia de aur și pe celelalte lucruri, și se răsuci să fugă; ci deodată se ivi Hassan-cel-Pehlivan călare, însoțit de cei patruzeci de străji ale lui, îl zăpsi pe hoț și îl și înhață. Și Stârpitură fu nevoit să mărturisească tot și să-i arate lui Hassan trupul întins pe jos. Îndată Hassan, care, de când Ali nu se mai arătase nicăieri, vântura cu caraulele lui toate mahalalele Bagdadului căutându-l, trimise să i se aducă leac împotriva bangului și i-l dete lui Ali pe gât. Și, când Ali se deșteptă, cel dintâi strigăt al lui fu să întrebe unde-s lucrurile pe care i le ducea mândrei Zeinab. Și Hassan i le arătă și, după ce se bucurară că se vedeau iar, îl firitisi pentru dibăcia lui și-i spuse:

— Pe Allah! tu ne întreci pe toți!

Pe urmă, îl duse acasă la Ahmad-cel-Hoțoman și, după alte salamalekuri și dintr-o parte și din cealaltă, își povesti toată pățania, iar Hassan îi zise:

— Păi atunci palatul cei vrăjit este al tău după pravilă, devreme ce o iei pe Kamaria ca una dintre cele patru soții ale tale! Acolo avem să sărbătorim nunțile tale cele patru! Și dau fuga numaidecât să-i duc tinerei Zeinab din partea ta darurile și să-l hotărăsc pe moșu-său Zoraik să ți-o dea de soție. Și-ți făgăduiesc că de data aceasta bătrânul tâlhar n-are să mai dea îndărăt! Cât despre Mahmud-Stârpitură, nu-l mai putem pedepsi, întrucât acuma tu ești părintele lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și cincea noapte

Urmă:

După ce spuse acestea, Hassan-cel-Pelilivan luă rochia de zarafir, cununa de aur, brâul de aur şi papucii de aur, şi se duse la foişorul cu porumbei, unde găsi pe Dalila şi pe Zeinab tocmai când erau pe cale să dea grăunţe porumbeilor. După salamalekurile de cuviinţă, le spuse să-l cheme pe Zoraik; şi, după ce veni şi Zoraik, le arătă darurile de nuntă pe care le ceruse de zestre Zeinab, şi le spuse:

— Acuma nu mai încape niciun tertip! De nu, ocara cade pe mine, Hassan!

Şi Dalila şi Zoraik primiră darurile şi îi deteră tinerei Zeinab învoirea să se mărite cu Ali Argint-Viu.

Or, chiar în ziua următoare, Ali Argint-Viu se duse să ia în stăpânire palatul ovreiului Azaria; şi, în aceeaşi seară, dinaintea cadiului şi a martorilor de-o parte, şi a lui Ahmad-cel-Hoţoman cu cei patruzeci ai lui de cealaltă parte, fu scris şi senetul de căsătorie al lui Ali Argint-Viu cu Zeinab, fata Dalilei, cu Kamaria, fata lui Azaria, cu fata chilipirgiului şi cu tânăra roabă a chilipirgiului. Şi sărbătorirea celor patru nunţi fu sărbătorită măreţ. Şi, fără de nicio îndoială, după spusele tuturor femeilor din alaiul nunţii, Zeinab era cea mai tulburătoare, sub vălurile ei de mireasă, şi cea mai frumoasă, de altminteri, era îmbrăcată în rochia de zarafir, cu cununa de aur, cu brâul de aur şi cu papucii de aur; iar celelalte trei fetişcane mergeau în preajma ei ca nişte stele în preajma lunii.

Încât, chiar în noaptea aceea, Ali Argint-Viu îşi începu treaba lui de ginere, intrând la soţia sa Zeinab. Şi văzu că era în adevăr ca un mărgăritar nepătat şi ca o cârlană neînhămată. Şi se desfăta cu ea până peste marginile desfătării, şi pe urmă se duse şi pe la fiecare dintre celelalte trei soţii ale lui, rând pe rând. Şi, găsindu-le pe toate desăvârşite întru totul, se desfătă şi cu ele la fel, şi luă de la ele ceea ce avea să ia şi le dete ceea ce avea să dea, cu toată mărinimia, şi dintr-o parte şi din cealaltă, şi cu deplină mulţumire.

Iar ospeţele date cu prilejul nunţilor durară treizeci de zile şi treizeci de nopţi; şi nu se precupeţi nimic spre a fi pe măsura celui ce plătea. Şi petrecură, şi râseră, şi cântară, şi se veseliră, până peste poate.

Când ziafeturile se isprăviră, Hassan-cel-Pehlivan veni la Argint-Viu şi, după ce-l firitisi iarăşi, îi zise:

— Ya Ali, iacătă că a venit şi ceasul tău să te înfăţişăm dinaintea stăpânului nostru califul, ca să-ţi dăruiască hatârurile lui!

Şi îl duse Ia divan, unde califul nu zăbovi mult până să se arate.

califul, când îl văzu pe tânărul Ali Argint-Viu, fu nespus de încântat; căci, în adevăr, înfăţişarea lui plăcută nu-i putea aduce decât bună-voie, iar frumuseţea însăşi putea mărturisi că şi-l doreşte de tovarăş ales. Şi Ali Argint-Viu, îndemnat de Hassan-cel-Pehlivan, veni în faţa califului şi sărută pământul dinaintea lui. Pe urmă, se ridică şi, luând din mâinile lui Spinare-de-Cămilă o tavă coperită cu o pânză de mătase, o dezveli dinaintea califului. Şi toţi văzură atunci capul tăiat al ovreiului Azaria, solomonarul.

La priveliştea aceasta, califul, uimit, întrebă:

— Al cui este acest cap?

Şi Argint-Viu răspunse:

— Al celui mai mare vrăjmaş al tău, o, emire al drept-credincioşilor! Stăpânul lui era un mag vestit, în stare să spulbere Bagdadu-ntreg, cu toate palatele lui!

Şi îi povesti lui Harun Al-Raşid toată povestea, de la început până la

sfârșit, cu tot șartul ei.

Povestea aceasta îl minună până într-atâta pe calif, încât îl și căftani numaidecât pe Ali Argint-Viu în slujba de căpetenie peste toate agiile, la fel la cin, în huzmeturi și în leafă ca și Ahmad-cel-Hoțoman și Hassan-cel-Pehlivan, și îi spuse:

— Să trăiască cei viteji ca tine, ya Ali! mai cere-mi și altceva!

Argint-Viu răspunse:

— Viață în veci califului și îngăduința de-a aduce de la Cairo, țara mea de baștină, pe cei patruzeci de ciraci ai mei de odinioară, să-i am ca străjeri aici, după pilda ciracilor celor doi mai-mari ai mei, emirul Hassan și emirul Ahmad!

Și califul răspunse:

— Poți!

Pe urmă, porunci celor mul iscusiți din cei de la palat să scrie cu grijă povestea aceasta și s-o lege între zăloagele împărătești, ca să slujească deopotrivă de învățătură și de veselire neamurilor musulmane și la toți cei din vremile ce vor veni, drept-credincioși întru Allah și întru profetul său Mohamed, cel mai desăvârșit dintre oameni (cu el fie rugăciunea și pacea!).

Și toți văcuiră cea mai plăcută și mai voioasă viață, până ce veni să-i caute Sfărâmătoarea Bucuriilor și Despărțitoarea celor Dragi!

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, în toate deamănuntele, așa cum am auzit-o și eu, povestea adevărată a Dalilei-cea-Vicleană și a fiicei sale Zeinab-cea-Isteață, cu Ahmad-cel-Hoțoman, cu Hassan-cel-Pehlivan, cu Ali Argint-Viu și cu Zoraik, negutătorul de pește prăjit. Ci Allah (slăvit și premărit fie el!) este mai știutor și mai înțelept ca toți!

Pe urmă Șeherezada adăugă:

— Da nu cumva sa socoti, o, preafericitule rege, că istoria aceasta ar fi mai adevărată decât cea a lui Juder pescarul și a fraților săi!

Și numaidecât începu:

Sacul fermecat sau povestea lui Juder pescarul

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odinioară un om, negußător, pe nume Omar, care a avut drept urmași trei copii: unul se numea Salem, cel de al doilea se numea Salim, iar cel mai mic se numea Juder. Ia crescut până ce au ajuns la vârsta de bărbați; ci, întrucât Omar îl iubea pe Juder mai mult decât pe frații săi, aceștia, băgând de seamă, au fost cuprinși de pizmă și au început să-l zavistuiască pe Juder. Încât, atunci când neguțătorul Omar, care era un om tare înaintat în zile, a băgat de seamă și el ura celor doi fii ai săi față de fratele lor, temându-se ca nu cumva, după ce-o muri el, Juder să nu aibă de pătimit ceva cu frații săi, i-a strâns pe toți ai casei, precum și pe vreo câțiva oameni cu carte și alți vreo câțiva care, din porunca dată de cadiu, se îndeletniceau cu moștenirile, și le-a spus:

— Să se aducă aici toate bunurile mele și toate stofele din prăvălia mea!

Și când i s-a adus tot, a spus:

— Oameni buni, împărțiți aceste bunuri și aceste stofe în patru părți, după lege!

Și ei le-au împărțit în patru părți. Și bătrânul a dat fiecărui copil de-al său câte o parte, păstrând pentru sine cea de a patra parte, și a spus:

— Asta-i toată averea mea, și am împărțit-o, aflându-mă încă în viață, pentru ca fiii mei să nu mai aibă nimic de cerut de la mine, și nici între ei, și pentru ca, după ce-oi muri, să nu aibă de ce să se gâlcevească. Iar această a patra parte pe care am luat-o eu, i se cade soției mele, mama acestor copii, ca să aibă cu ce să-și țină zilele!

Or, nu peste mult, bătrânul a murit; ci fiii lui, Salem și Salim, n-au vrut nicidecum să se mulțumească cu împărțeala făcută, și au cerul de la Juder o parte din ceea ce i se cuvenise, spunându-i:

— Averea tatălui nostru a căzut în mâinile tale.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și șasea noapte

Urmă:

Și Juder fu nevoit să ceară ajutorul judecătorilor împotriva lor și să-i cheme de martori pe musulmanii care fuseseră de față la împărțeală și care mărturisiră cele ce știau; încât judecătorul îi opri pe cei doi frați să ceară partea lui Juder. Numai că cheltuielile cu judecata îi făcu, pe Juder și pe

frații lui, să piardă o bună parte din ceea ce stăpâneau. Lucrul acesta însă nu-i opri pe Salem și pe Salim să nu uneltească iarăși, peste o vreme, împotriva lui Juder, care iarăși fu nevoit să ceară ajutorul judecătorilor împotriva lor; și judecătorii iarăși îi ajutară pe tustrei să mai piardă o bună parte din avutul lor, pentru cheltuielile de judecată. Ci nu se potoliră nici acum, și merseră la un al treilea judecător, și pe urmă la al patrulea, și tot așa, până ce judecătorii izbutiră să le toace toată moștenirea, iar ei tustrei ajunseră niște sărăcani, fără nici măcar de un bănuț de aramă cu care să-și cumpere o coajă de pâine și-o ceapă.

Când cei doi frați, Salem și Salim, se văzură în starea aceea și cum nu mai puteau pretinde nimic de la Juder, care era tot atât de sărman ca și ei, se apucară să viclenească împotriva mamei lor, pe care izbutiră s-o înșele și s-o jefuiască, după ce o chinuiră amarnic. Și biata femeie veni plângând la fiul ei Juder și îi spuse:

— Frații tăi mi-au făcut *cutare* și *cutare* lucru! Și m-au jefuit de partea mea de moștenire!

Și începu să-i blesteme. Ci Juder îi zise:

— O, maică a mea, nu-i blestema! căci Allah are să știe mai bine cum să-l chivernisească pe fiecare după faptele lui! În ce mă privește, eu nu-i mai pot chema dinaintea cadiului și a celorlalți judecători, căci judecata cere cheltuială, iar eu mi-am pierdut cu judecățile tot ce-am avut. Așa că-i mai bine să ne împăcăm cu soarta, și eu și tu, fără a mai spune nimic. De altminteri, o, maică a mea, n-ai decât să rămâi la mine; și pâinea pe care o mănânc eu ai s-o mănânci și tu! Iar tu, o, maică a mea, roagă-te numai lui Allah să mă ajute, și Allah are să-mi dea cu ce să te hrănesc! În ce-i privește pe frații mei, lasă-i să primească de la Judecătorul cel Mare răsplata pentru fapta lor, și mângâie-te cu vorbele poetului:

Când cel nedrept te-apasă,
Îndură răbdător,
Și-așteaptă să-i plătească
Timpul răzbunător.
Dar nu-ți lăsa mânia
Cu el să se înfrunte!
Căci și-un munte de piatră,
De-ar da piept cu alt munte.
Tot s-ar sfărma la rându-i.
Cu stâncile puhoi,
Și praful se alege
Atunci de amândoi.

Și Juder îi spuse mai departe vorbe de-acestea bune mamei sale, o alină și o liniști, și izbuti în felul acesta s-o împace și s-o hotărască să rămână în casa lui. Iar el, spre a-și câștiga hrana, rostui un năvod și începu să se ducă în fiecare zi să pescuiască fie în Nil, la Bulak, fie în bălțile cele mari, fie în alte locuri bogate în ape; și, în felul acesta, agonisea când zece bănuți de aramă, când douăzeci, când treizeci: și cheltuia tot, ca să-și țină zilele, el și maică-sa: și, în felul acesta, o duceau bine.

În ce-i privește pe cei doi frați ai lui, apoi aceștia nu mai aveau nimic: nici meserie, nici ce să vândă, nici ce să cumpere. Lipsurile, nevoia și toate necazurile îi năpădiră; și, cum nu zăboviseră prea mult până ce să risipească tot ce răpiseră de la maica lor, ajunseră grabnic în cea mai neagră stare și niște amărâți de milogi goi, fără de nici unele. Încât se

văzură siliți să vină la mama lor să se roage și să se umilească dinaintea ei și să se milogească din pricina foamei care îi vitruia. Or, inima de mamă este bună și miloasă! Și mama, înduioșată de sărăcia lor, le da cojile de pâine rămase și care nu arareori se mai nimereau și cam mucede; și bătrâna le mai dăruia și rămășițele de la cina din ajun, spunându-le:

— Mâncați degrabă și plecați, până n-apucă să vină fratele vostru; căci, dacă v-ar găsi aici, nu i-ar părea bine și inima lui s-ar supăra pe mine; și, în felul acesta, m-ați face vinovată față de el!

Și ei se grăbeau să mănânce și plecau. Ci, într-o bună zi, veniră la mama lor, care, după obiceiul ei, le puse dinainte demâncarea și pâine ca să mănânce; și deodată intră Juder. Iar maică-sa se simți tare rușinată și tare încurcată; și, de teamă că Juder are să se supere pe ea, își lăsă fruntea în pământ, cu niște priviri tare umile către fiul ei. Ci Juder, departe de a se arăta supărat, zâmbi văzându-i pe frații lui și le spuse:

— Fiți bineveniți, o, frații mei! Și binecuvântată vă fie ziua! Ce s-a-ntâmplat de v-ați hotărât într-un sfârșit să veniți la noi în ziua aceasta binecuvântată?

Și se aruncă la pieptul lor și îi sărută cu dragoste, spunându-le:

— În adevăr, rău ați făcut că m-ați lăsat să mă topesc așa de jalea dorului vostru! N-ați mai dat pe la mine, ca să întrebați ce mai fac, ori ce mai face maica voastră!

Ei răspunseră:

— Pe Allah, o, frate al nostru, dorul de tine ne-a mistuit și pe noi; și nu te-am ocolit decât din pricina rușinii pentru cele ce s-au petrecut între noi și tine! Ci iată-ne căindu-ne amarnic! Și-apoi, toate acelea n-au fast decât lucrarea celui Necurat (afurisit fie el de Allah cel Preamărit!) și acum nu mai avem altă bucurie decât la tine și la mama noastră!

Și Juder, tulburat cu totul de vorbele acestea, le spuse:

— Nici eu nu am altă bucurie în afară de voi doi, o, frații mei!

Atunci maică-sa se întoarse către Juder și îi spuse:

— O, copile al meu, Allah lumineze-ți chipul cu lumina lui și sporească-ți belșugul, căci tu ești cel mai bun dintre noi toți, o, copile al meu!

Și Juder spuse:

— Fiți bineveniți și rămâneți la mine! Allah este darnic, și bunurile se află din belșug în casă!

Și se împacă într-un sfârșit cu frații săi, care cinară cu el și își petrecură noaptea în casa lui.

A doua zi, luară cu toți masa de dimineață împreună, iar Juder, cu năvodul în spate, plecă plin de încredere în Truditorul cel Mare, în vreme ce frații lui plecară și ei și lipsiră până la prânz, când se întoarseră iarăși să mănânce cu mama lor. Iar Juder nu se întoarse decât seara, aducând carne și legume, toate cumpărate cu ce agonisise în ziua aceea. Și trăiră așa răstimp de o lună, Juder pescuind pește ca să-l vândă și să-și cheltuiască rodul muncit cu mama și cu frații lui, care mâncau și se veseleau.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă:

Or, într-o bună zi, Juder aruncă năvodul în apă și, când îl trase, văzu că era gol; îl mai aruncă o dată, și îl scoase tot gol; atunci își zise în sine: „În locul acesta nu este pește!“' Și își schimbă locul și, aruncând năvodul, îl scoase iarăși gol! Își schimbă locul a doua oară, a treia oară și tot așa mai departe, de dimineață până seara, fără a izbuti să pescuiască nici măcar un crăpcean.

Atunci strigă: „Na minune! Oare să nu mai fie pește în apă? Ori să fie mai degrabă altă pricină?” Și, cum se lăsa seara, își luă năvodul în spinare și se întoarse acasă tare necăjit, tare amărât, și ducând cu el mâhnirea și grija pentru frații și pentru mama sa, fără să știe ce are să le dea la cină, și așa trecu pe dinaintea unei brutării, de unde obișnuia, când se întorcea acasă, să cumpere pâine pentru seară. Și văzu mulțimea de mușterii ce se înghesuiau să cumpere pâine, cu banii în mână, fără ca brutarul să ia prea mult seama la ei. Și Juder se opri trist de-o parte, privind la mușterii și oftând. Atunci brutarul îi spuse:

— Bine-ai venit, o, Juder! Îți trebuie pâine?

Ci Juder tăcu. Brutarul îi spuse:

— Dacă nu ai bani, ia acuma ce-ți trebuie, și te las să-mi plătești, altădată!

Și Juder îi spuse atunci:

— Dă-mi pâine de zece bănuți de aur și ține năvodul ca zălog!

Ci brutarul răspunse:

— Ba nu, o, bietul de tine! năvodu-i ușa agonisitei tale și, dacă ți l-aș lua, ți-aș închide ușa aceasta. Na, dar, de colea pâinile pe care le cumperi de obicei! Și ia de la mine zece bănuți de aramă, de care s-ar putea să ai trebuință. Și mâine, ya Juder, ai să-mi aduci pește de douăzeci de bănuți!

Și Juder răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Și, după ce-i mulțumi din inimă brutarului, luă pâinea și cei zece bănuți, și se duse să cumpere carne și legume, spunându-și: „Mâine Atotputernicul are să-mi dea cele cu care să-mi plătesc datoria; și are să-mi împrăștie grijile”. Și se întoarse acasă, unde maică-sa pregăti de mâncare, ca de obicei. Și Juder cină și se culcă.

A doua zi, își luă năvodul și dete să plece; ci maică-sa îi zise:

— Pleci fără să-ți mănânci pâinea de dimineață?

El răspunse:

— O, maică, mănânc-o tu împreună cu frații mei!

Și se duse la râu, unde își aruncă năvodul o dată, și încă o dată, și încă o dată, schimbând locul de mai multe ori, și tot așa până la ceasul rugăciunii după-amiază; ci nu pescui nimic. Atunci, își luă năvodul și se întoarse acasă, deznădăjduit până peste poate; și fu nevoit, neavând nicio altă cale de întors acasă, să treacă iar prin fața prăvăliei brutarului, care îl zări și îi numără alte zece pâini și alți zece bănuți, și-i spuse:

— Ia astea și du-te! Și dacă ceea ce a hotărât soarta nu a ajuns la tine astăzi, are să ajungă mâine!

Și Juder vroi să-și ceară iertare; ci brutarul îi spuse:

— Hai, necăjitule, n-ai de ce să-mi ceri iertare! Dacă ai fi pescuit ceva, ai fi avut cu ce să-mi plătești! Și dacă nici mâine n-ai să pescuiești iarăși nimic, sa vii fără de sfială aici; și ai să găsești toată înțelegerea și tot ajutorul!

Or, chiar că nici a doua zi Juder nu pescui nimic-nimicuța; și iarăși fu nevoit să se ducă la brutar; și tot așa n-avu niciun spor vreme de șapte zile în șir, după care fu cuprins de o mare îngrijorare în inima lui, și își zise în sineși: „Astăzi am să mu duc să pescuiesc în lacul Karun. Poate că acolo s-o fi aflând norocul meu!”

Se duse așadar la lacul Karun, așezat nu departe de Cairo, și se pregătea să-și arunce năvodul în apă, când văzu venind către el un moghrabin călare pe un catâr. Era îmbrăcat într-o mantie nespus de frumoasă, și era așa de strâns învăluit în burnuzul său și în vălul de pe cap, încât nu i se zărea decât un ochi. Catârul era și el îmbrăcat la fel și înfotăzat cu urșinic de zarafir și cu mătăsuri, și pe crupă avea niște desagi de lână colorată.

Când moghrabinul ajunse lângă Juder, coborî de pe catâr și spuse:

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, Juder, o, fiu ai lui Omar!

Și Juder răspunse:

— Și cu tine fie pacea lui Allah, o, călătorule, stăpâne al meu!

Moghrabinul spuse:

— O, Juder, am trebuință de tine! Dacă ai să mă asculți, ai să dobândești mari foloase și un bun nemăsurat; și vei fi prietenul meu; și îmi vei mântui toate treburile!

Juder răspunse:

— O, călătorule stăpâne al meu, spune-mi ce ai în minte și am să te ascult fără de cârtire!

Atunci moghrabinul îi spuse:

— Începe, dar, să rostești surata cea de început din *Coran!*

Și Juder rosti împreună cu el surata fatihà din *Coran*. Atunci moghrabinul scoase din desagi niște frânghii de mătase și-i spuse:

— O, Juder, fiu al lui Omar, să-mi legi mâinile cu aceste frânghii de mătase, cât mai strașnic vei putea! După care, să mă arunci în lac, și să aștepți o bucată de vreme. Dacă ai să vezi ivindu-se la fața apei mâna mea înaintea trupului, nu pregeta să-ți arunci năvodul și să mă scoți la țărm; ci dacă ai să vezi ivindu-se piciorul meu afară din apă, să știi că sunt mort. Atunci, nu te mai îngriji de mine, ia catârul cu desagii și du-le în sukul negustorilor, unde ai să găsești un evreu cu numele de Șamayaa. Să-i lași catârul, iar el are să-ți dea o sută de dinari, pe care să-i iei și să te duci în calea ta! Ci numai să nu spui nimănuia nimic despre toate astea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și opta noapte

Urmă:

Atunci Juder răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și legă mâinile moghrabinului, care îi tot spunea:

— Mai vârtos oleacă!

Și, după ce îl legă bine, îl înșfăca și îl aruncă în lac. Pe urmă, așteptă un răstimp, să vadă ce are să se întâmple.

Or, peste o vreme, văzu deodată ridicându-se și ieșind deasupra apei amândouă picioarele moghrabinului.

Atunci înțelese că omul murise și, fără a se mai îngriji de el, luă catârul și se duse la sukul negustorilor, unde chiar că îl văzu pe evreul acela stând pe un scaun în ușa prăvăliei lui și care, la vederea catârului, strigă:

— Nu mai încape nicio îndoială! A pierit! Pe urmă adăugă:

A pierit din pricina lăcomiei lui! Și, fără a mai adăuga o vorbă, luă catârul și îi numără lui Juder o sută de dinari de aur, sfătuindu-l să păstreze taina.

Juder luă așadar banii de la evreu și se duse degrabă la brutar, de la care luă pâine ca de obicei întinzându-i un dinar, îi spuse:

— Iată banii pe care ți-i datorez, o, stăpâne al meu!

Și brutarul îi făcu socoteala și-i spuse;

— Mai ai de luat pâine de la mine încă pe două zile!

Și Juder îl lăsă și plecă la măcelar, pe urmă la zarzavagiu și, dând fiecăruia câte un dinar, le spuse:

— Dați-mi ce-mi trebuie, și păstrați restul de bani în seama mea!

Și luă carnea și legumele, și duse totul acasă, unde îi găsi pe frații săi tare înfometați și pe mama sa care le spunea să aibă răbdare până la întoarcerea fratelui lor. Atunci Juder puse dinainte cumpărăturile, la care ei se repeziră ca niște ghuli și, până să se gătească mâncarea, începură să înfulece pâine goală.

A doua zi, înainte de a pleca, Juder îi dete mamei sale aurul tot, spunându-i:

— Ține pentru tine și pentru mâncarea fraților mei, ca să nu le lipsească niciodată nimic!

Și își luă năvodul și se întoarse la lacul Karun; și se pregătea să-și înceapă lucrul, când văzu alt moghrabin, asemenea cu cel dintâi, venind către el, mult mai bogat îmbrăcat și călare pe un catâr înfotăzat și mai strălucitor. Puse piciorul la pământ și spuse:

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, Juder, fiu al lui Omar!

EI răspunse:

— Și cu tine fie pacea lui Allah, o, călătorule stăpâne al meu!

El spuse:

— Nu cumva ai văzut ieri un moghrabin venind la tine călare pe un catâr ca acesta?

Juder însă, temându-se să nu fie învinuit de moartea omului, își zise că mai bine ar fi să tăgăduiască tot, și răspunse:

— Nu, n-am văzut, pe nimeni!

Cel de al doilea moghrabin zâmbi și zise:

— O, sărace Juder, tu habar nu ai că eu știu tot ce se întâmplă pe pământ! Omul pe care l-ai aruncat în lac, și pe al cărui catâr l-ai vându evreului Șamayaa pe o sută de dinari, era fratele meu! De ce cauți să tăgăduiești?

El răspunse:

— De vreme ce știi tot, pentru ce mă mai întrebi?

El spuse:

— Pentru că, o, Juder, am trebuință să faci și cu mine ce-ai făcut cu fratele meu.

Și scoase din desaga lui cea scumpă niște frânghii groase de mătase, pe care i le dete lui Juder, spunându-i:

— Leagă-mă tot atât de strașnic cum l-ai legat și pe el, și aruncă-mă în apă! Dacă ai să vezi ieșind mai întâi piciorul meu, sunt mort! Să iei atunci

catârul și să-l vinzi evreului, pe o sută de dinari!
Juder răspunse:
— Vino-ncoace atunci!
Și moghrabinul veni, și Juder îl legă de mâini și aburcându-l, îl aruncă în lac, unde se cufundă până la fund.
Or, peste puține clipe, văzu două picioare ieșind din apă! Și Juder pricepu că moghrabinul murise; și își zise: „A murit! Să nu se mai întoarcă! Și ducă-se păcatului! Inșallah! de-ar da Allah să văd venind la mine în fiecare zi câte un moghrabin pe care să-l arunc în apă și de la care să capăt o sută de dinari!“ Și luă catârul și se duse la evreul care, văzându-l, strigă:
— A murit și cel de-al doilea!
Juder răspunse:
— Capul tău să trăiască!
Și evreul adăugă:
— Aceasta-i răsplata celor îndărătnici!
Și luă catârul, și-i plăti o sută de dinari lui Juder, care se duse și-i dete maică-sii. Iar maică-sa îl întrebă:
— Ci, o, copile al meu, de unde ai tu atâta aur?
El atunci îi povesti ce i se întâmplase; iar ea, speriată rău, îi zise:
— Ai face mai bine să nu te mai duci la lacul Karun! Tare mi-e frică să nu pățești ceva cu moghrabinii aceștia!
El răspunse:
— Păi, o, maică a mea, doar nu-i arunc în apă decât după voia lor! Și-apoi, de ce să nu mai fac așa, când meseria de înecător îmi aduce o sută de dinari pe zi? Pe Allah! nu m-ar supăra să mă duc zi de zi la lacul Karun, până ce-aș îneca cu mâinile mele și pe cel mai de pe urmă moghrabin, și până ce n-ar mai rămânea nici urmă de ei!
În cea de a treia zi, Juder se întoarse așadar la lacul Karun și, tot atunci, îl văzu venind pe al treilea moghrabin, care semăna nemaipomenit cu cei doi de mai înainte, pe care însă îi întrecea și în bogăția hainelor și în frumusețea fotazelor cu care era împodobit catârul pe care-l călărea; și, la spatele lui, în desagi, și de o parte și de cealaltă, se afla câte un borcan mare de sticlă cu învelitoare. Se apropie de Juder și-i spuse:
— Pacea lui Allah fie cu tine, o, fiu al lui Omar! El îi răspunse la salamalek, cugetând: „Cum se face oare că și tu mă știi și-mi știi și numele?“ Moghrabinul îl întrebă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

…Moghrabinul îl întrebă:
— N-ai văzut trecând pe-aici niște moghrabini?
El răspunse:
— Doi!
El întrebă:

— Încotro au luat-o?

El spuse:

— Le-am legat mâinile și i-am aruncat în lac, unde s-au înecat! Și, dacă râvnești soarta lor, am și pentru tine pusă de-o parte una la fel!

La cuvintele acestea, moghrabinul începu să râdă și răspunse:

— O, sărmane, tu nu știi că orice viață își are sorocul ei hotărât dinainte!

Și se dete jos de pe catâr și adăugă liniștit:

— O, Juder, doresc să faci și cu mine ce-ai făcut cu ei!

Și scoase din desagi niște frânghii groase de mătase și i le dete; și Juder îi spuse:

— Atunci, întinde-ți mâinile ca să ți le leg la spate; și hai degrabă, căci sunt tare zorit, și vremea nu stă! De altminteri, sunt deprins cu meseria aceasta; și poți să ai toată încrederea în dibăcia mea de înecător!

Atunci moghrabinul își dete brațele și Juder i le legă la spate; pe urmă pescarul îl ridică și-l aruncă în lac, unde îl văzu cum se cufundă și piere. Și, înainte de a pleca grăbit cu catârul, așteptă ca picioarele moghrabinului să se ivească la fața apei; ci spre cea mai mare nedumerire a lui, răsăriră din apă mai întâi cele două mâini, apoi capul, apoi moghrabinul întreg, care îl strigă:

— Nu știu să înot! Pescuiește-mă degrabă cu năvodul tău, o, sărace!

Și Juder aruncă peste el năvodul și izbuti să-l scoată la mal. Atunci văzu în mâinile lui, lucru pe care nu-l băgase de seamă de la început, doi pești roșii ca de coraliu, câte un pește în fiecare mână Și moghrabinul dete fuga la catârul lui, luă cele două borcane de sticlă, puse câte un pește în fiecare borcan, închise borcanele cu un capac și le puse la loc în desagi. După care, se întoarse iar la Juder și, luându-l în brațe, începu să-l sărute cu mare bucurie, și pe obrazul drept și pe obrazul stâng; și îi spuse:

— Pe Allah! fără tine, n-aș mai fi acuma în viață și n-as fi izbutit nici să prind peștii aceia doi!

Și asta-i!

Or, Juder, care nu-și mai venea în fire din nedumerirea lui, îi zise până la urmă:

— Pe Allah! o, călătorule stăpâne al meu, dacă socoți în adevăr că am fost de vreun folos la mântuirea ta și la pescuirea acestor doi pești, grăbește de-mi spune și mie, drept orice mulțumire, ce știi, în privința celor doi moghrabini înecați, și care-i adevărul cu cei doi pești și cu evreul Samayaa din suk!

Atunci moghrabinul spuse:

— O, Juder, află că cei doi moghrabini care s-au înecat erau frații mei. Unul se numea Abd Al-Salam, iar celălaltul se numea Abd Al-Abad. Iar eu mă numesc Abd Al-Samad. Iar cel pe care tu îl crezi a fi un evreu, nu este nicidecum evreu, ci un adevărat musulman, de rit malekit; numele lui este Abd Al-Rahim, și-i și el tot frate cu noi. Or, ya Juder, tatăl nostru, care se numea Abd Al-Vadud, era un mare solomonar care stăpânea pe deplin toate științele tainice, și ne-a învățat și pe noi, cei patru fii ai lui, magia, vrăjitoria și meșteșugul de a descoperi și de a deschide comorile cele mai ascunse. Încât noi ne-am așternut cu sârg pe învățarea acestor științe, în care am ajuns la o treaptă de cunoaștere atâta de înaltă că până la urmă am izbutit să-i supunem sub poruncile noastre pe toți ginnii, marezii și efriții. După ce tatăl nostru a murit, ne-a lăsat bunuri mari și bogății nemăsurate. Noi atunci am împărțit între noi, după dreptate, comorile lăsate, feluritele talismane și cărțile de știință; însă în privința stăpânirii

anumitor manuscrise n-am putut cădea la înțelegere. Cel mai de seamă dintre aceste manuscrise era o carte cu titlul de *Însemnările-celor-de-demult,* și care este cu adevărat peste putință de socotit ca preț și ca însemnătate, și așa încât n-ar putea fi plătită nici chiar cu nestemate în greutatea ei! În adevăr, în cartea aceea se aflau însemnări despre toate comorile ascunse în sânul pământului, precum și dezlegarea tuturor tainelor și a tuturor semnelor magice. Și era tocmai manuscrisul din care părintele nostru scosese toată știința pe care o stăpânea. Pe când zâzania începuse să se cuibărească între noi, văzurăm intrând în casa noastră un preacinstit șeic, chiar acela care l-a crescut pe tatăl nostru și l-a învățat vrăjitoria și ghicirea viitorului. Iar șeicul acela, care se numea Cel-Mai-Tainic-Cohen, ne spuse: „Aduceți-mi cartea aceea!“ Și noi îi aduserăm *Însemnările-celor-de-demult,* pe care el o luă și ne spuse: „O, copiii mei, sunteți copiii copilului meu, și nu pot fi de partea unuia, în paguba celorlalți! Trebuie, așadar, ca acela dintre voi care dorește să aibă cartea aceasta să se ducă și să deschidă comoara numită Al-Șamardal și să-mi aducă de-acolo sfera cerească, șipul cu kohl, spada și inelul cu pecete! Căci toate aceste lucruri se află în acea comoară. Iar însușirile lor sunt peste fire! În adevăr, inelul cu pecete este în sama unui ginn, care te înfricoșează numai prin rostirea numelui: se cheamă efritul Trăznet-Trăznitor! Iar omul care ajunge stăpânul acelui inel poate înfrunta fără de teamă puterile tuturor regilor și sultanilor; și, dacă vrea, poate stăpâni pământu-n lung și-n lat. Iar spada! acela care o are poate, dacă-i place, să spulbere toate oștile, numai fluturând-o: căci pe dată încep să țâșnească din ea flăcări și fulgere care fac praf și pulbere din toți războinicii. Iar sfera cerească! acela care o are poate, după cum dorește, să călătorească în orice colț de pe pământ, fără nici să se miște din locul lui, și să străbată toate locurile, de la soare-răsare până la soare-apune! Pentru aceasta, nu are decât să atingă cu degetul loculi unde vrea să se ducă și ținuturile pe care vrea să le străbată, și sfera și începe să se învârtească, trecându-i pe sub ochi toate lucrurile mai de seamă din acele țări, precum și pe locuitorii lor, de parcă ar fi dinaintea lui. Și dacă, cine știe, are să se plângă de felul cum l-au găzduit băștinașii din vreo țară, ori de felul cum l-a întâmpinat vreo cetate dintre acele cetăți, nu are decât să întoarcă spre soare locul unde se află acea lume vrăjmașă lui, și pe dată locul acela va fi pradă flăcărilor și va arde cu toți locuitorii săi. În ce privește șipul de kohl! acela care își unge pleoapele cu kohlul din șip vede pe dată toate comorile ascunse în pământ! Asta-i! Totodată, cartea nu va fi pe drept decât a aceluia care va izbândi în încercarea lui; iar cei care nu vor izbuti, nu vor putea să ridice nicio pretenție. Primiți învoiala?“ Noi răspunserăm: „Primim, o, șeic al tatălui nostru! Nu știm însă nimic în privința acelei comori a lui Șamardal!” Atunci el ne spuse: „Aflați, copiii mei, că această comoară a lui Șamardal…“

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezecea noapte

Urmă:

…„această comoară a lui Șamardal se află în puterea celor doi fii ai împăratului Roșu. Tatăl vostru, odinioară, a încercat să pună stăpânire pe ea; dar, pentru ca s-o deschidă, trebuia mai înainte să pună stăpânire pe cei doi fii ai lui Roșu împărat. Or, în clipa când tatăl vostru a dat să-i înșface, ei i-au scăpat și-au fugit de s-au aruncat, prefăcuți în pești roșii, în adâncul lacului Karun, lângă Cairo. Și, cum lacul acela este și el fermecat, tatăl vostru s-a zbătut mult și bine, și tot n-a mai ajuns să-i prindă pe cei doi pești. Atunci, a venit la mine și mi s-a plâns de neizbânda încercărilor lui. Iar eu am făcut numaidecât socotelile mele astrologicești și am întocmit horoscopul; și mi s-a arătat că acea comoară a lui Șamardal nu putea fi deschisă decât cu mijlocirea și sub privirile unui tânăr din Cairo, pe nume Juder ben-Omar, pescar de meserie. Și că acel Juder poate fi găsit pe țărmurile lacului Karun. Iar vraja acelui lac nu poate fi dezlegată decât de acel Juder, care va trebui să lege brațele celui, a cărui ursită este să coboare în acel lac; și să-l arunce apoi în apă. Iar cel care va fi aruncat, va avea de luptat împotriva celor doi feciori fermecați ai împăratului Roșu; și dacă soarta lui e să-i biruiască și să-i prindă, n-are să se înece, și mâna lui are să se arate mai întâi la fața apei. Și Juder are să-l pescuiască cu năvodul lui! Ci acela care va pieri, va scoate la fața apei mai întâi picioarele, și va trebui să fie părăsit!” Auzind cuvintele acestea ale șeicului Cel-Mai-Tainic-Cohen, noi răspunserăm; „Hotărât! vrem să facem încercarea, chiar de-ar fi să pierim!” Numai fratele nostru Abd Al-Rahim nu vroi nicidecum să se lase ispitit, și ne spuse: „Eu nu vreau!“ Atunci noi îl hotărârăm să se îmbrace ca un negușător evreu, și ne învoirăm cu toții să-i trimitem catârul și desagii, pe care să-i cumpere de la pescar, dacă vom pieri în încercarea noastră! Or, tu știi, o, Juder, ce s-a întâmplat! Cei doi frați ai mei au pierit în lac, jertfe ale fiilor lui Roșu împărat! Și eu, la rându-mi, după ce m-ai aruncat în lac, era să mă prăpădesc în lupta cu ei; ci am izbutit, cu ajutorul unui descântec pe care l-am rostit în gând, să mă desfac din legăturile mele, să dezleg vraja cea de nebiruit a lacului și să pun mâna pe cei doi feciori ai împăratului Roșu, care sunt cei doi pești de culoarea coralului pe care m-ai văzut când i-am vârât în bocalurile din desagii mei. Or, acești doi pești vrăjiți, feciorii lui Roșu împărat, sunt în totului-tot doi efriți tare puternici; și, ca urmare a prinderii lor, am să pot într-un sfârșit să deschid comoara lui Șamardal. Numai că, spre a deschide acea comoară, trebuie numaidecât să fii și tu de față, întrucât horoscopul întocmit de Cel-Mai-Tainic-Cohen prorocea că lucrul nu se poate face decât sub ochii tăi! Vrei tu, dar, o, Juder, să primești a veni cu mine în Maghreb, într-un loc nu departe de Fas și de Miknas, ca să mă ajuți să deschid comoara lui Șamardal? Iar eu am să-ți dau tot ce ai să-mi ceri! Și ai să fii pe totdeauna fratele meu întru Allah! Și, după această călătorie, ai să te întorci cu inima voioasă între ai tăi!

Când Juder auzi aceste cuvinte, răspunse:

— O, călătorule stăpâne al meu, eu am pe capul meu pe mama și pe frații mei! Și eu mă îngrijesc să le aduc cele de trebuință traiului! Dacă, dar, aș primi să merg cu tine, cine le-ar mai da pâinea cea de toate zilele?

Moghrabinul răspunse:

— Pricina șovăielii tale nu-i decât zăcășeala! Dacă în adevăr numai lipsa de bani și grija pentru mama ta te opresc să pleci, sunt gata să-ți dau numaidecât o mie de dinari de aur pentru cheltuielile maicăi tale, până ce

te vei întoarce, după o lipsă de patru luni numai!

Când auzi de o mie de dinari, Juder strigă:

— O, călătorule, dă-mi cei o mie de dinari să-i duc mamei mele, și pe urmă merg cu tine!

Și moghrabinul îi înmână numaidecât mia de dinari, pe care Juder o luă și o dete maicăi sale, spunându-i:

— Ia acești o mie de dinari pentru cheltuielile tale și ale fraților mei, întrucât eu am să plec cu un moghrabin într-o călătorie de patru luni în Maghreb! Iar tu, o, maică a mea, roagă-te pentru mine, cât am să lipsesc, și eu am să fiu acoperit de noroc cu binecuvântarea ta asupra mea!

Ea răspunse:

— O, copile al meu, ce jale are să-mi fie de lipsa ta! Și ce frică mi-e să nu pați ceva!

El spuse:

— O, maică bună, n-are de ce să-ți fie frică pentru cineva care se află sub paza lui Allah! Și-apoi moghrabinul este un om tare de treabă!

Și i-l lăudă pe moghrabin până peste poate. Iar maică-sa îi spuse:

— Allah aplece către tine inima acelui moghrabin cumsecade! Du-te cu el, fiul meu! Poate că are să fie mărinimos față de tine!

Atunci Juder își luă bun-rămas de la maică-sa și se duse la moghrabin.

Când îl văzu venind, moghrabinul îl întrebă:

— Te-ai sfătuit cu mama ta?

El răspunse:

— Da, de bună seamă! Iar ea s-a rugat pentru mine și m-a binecuvântat!

El îi spuse:

— Urcă-te pe catâr, în spatele meu!

Și Juder se urcă în spatele moghrabinului pe spinarea catârului, și călători așa de la prânz până pe la chindie.

Or, călătoria îi făcu o mare poftă de mâncare lui Juder, care nu mai putea de foame.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și una noapte

Urmă:

Cum însă nu vedea nimic de mâncare la moghrabin, îi spuse acestuia:

— O, stăpâne călător, eu tare socot că ai uitat să iei de mâncare, ca să ne hrănim de-a lungul acestei călătorii!

El răspunse:

— Ți-o fi foame?

El spuse:

— Eh! uallah!

Atunci moghrabinul opri catârul, se dete jos, tot așa făcu și Juder, iar moghrabinul spuse:

— Dă-mi încoace sacul!

Și după ce Juder îi aduse sacul, moghrabinul îl întrebă:
— Ce-ți dorește sufletul, o, frate al meu?
El răspunse:
— Orice-o fi!
Și moghrabinul spuse:
— Allah să te aibă în grija lui! Spune-mi ce vrei să mănânci?
El răspunse:
— Niște pâine cu brânză!
El zâmbi și spuse:
— O, sărace, pâine cu brânză? Asta-i ceva în adevăr nepotrivit cu starea ta! Cere-mi, dar, ceva mai de seamă!
Juder răspunse:
— Eu, la ceasul acesta, aș zice că orice-o fi este de seamă!
Moghrabinul îl întrebă:
— Îți plac puii fripți?
El spuse:
— Ya Alllah, da!
El îl întrebă:
— Îți place orezul cu miere?
El spuse:
— Mult!
El îl întrebă:
— Îți plac vinetele umplute? capetele de pasăre cu roșii? napii cu pătrunjel și cu colocase? căpățâna de oaie la cuptor? orzul râșnit și fiert și bătut? sarmalele în foi de viță? prăjiturile? *cutare* și *cutare* și *cutare* lucru?
Și îi înșiră așa douăzeci și patru de feluri de bucate, în vreme ce Juder gândea: „Au doar n-o fi nebun? Căci de unde are să-mi aducă bucatele pe care mi le înșiră, când aici nu văd nicio bucătărie și niciun bucătar? Am să-i spun pe dată că mi-e prea destul!” și îi spuse moghrabinului:
— E destul! Da până când o să mă faci să râvnesc atâtea feluri de bucate, fără să-mi arăți nimica?
Ci moghrabinul răspunse:
— Ospăț plăcut, o, Juder!
Și băgă mâna în sac și scoase de acolo o tavă de aur cu doi pui fripți și căldicei; pe urmă, mai băgă o dată mâna și scoase o tavă de aur cu niște frigărui de miel, și tot așa mai departe, una după alta, toate cele douăzeci și patru de feluri pe care le înșirase, niciuna mai mult, niciuna mai puțin!
La priveliștea aceasta, Juder rămase năuc. Și moghrabinul îi zise:
— Ia de mănâncă, sărmane prieten!
Ci Juder strigă:
— Uallah! o, stăpâne călător, fără de nicio îndoială că trebuie să fi așezat în sacul acesta o bucătărie întreagă, cu toate ale ei și cu o liotă de bucătari!
Moghrabinul începu să râdă și răspunse:
— O, Juder, sacul acesta este fermecat! Și este slujit de un efrit care, dacă am vrea, ne-ar aduce pe dată o mie de mâncăruri siriene, o mie de mâncăruri egiptene, o mie de mâncăruri indiene, o mie de mâncăruri chinezești!
Și Juder se minună:
— O, ce sac frumos! și câte minuni cuprinde! și câtă îmbelșugare!
Pe urmă, mâncară amândoi pe săturate și aruncară ceea ce rămase de la prânzul lor. Și moghrabinul puse tăvile de aur în sac; pe urmă, băgă mâna în cealaltă despărțitură a desagilor și scoase de acolo un ulcior de aur plin

cu apă proaspătă și bună. Și băură și își făcură spălările cele după sfânta datină și rostiră rugăciunea de după prânz, și-apoi puseră ulciorul la loc în sac, lângă unul dintre cele două bocale, sacul pe spinarea catârului, și încălecară și ei pe catâr, și își urmară drumul mai departe.

După un răstimp, moghrabinul îl întrebă pe Juder:

— Tu știi, o, Juder, cât drum am bătut de la Cairo până aici?

El răspunse:

— Pe Allah! nu știu!

El spuse:

— Am străbătut, în aceste două ceasuri, o depărtare care cere pe puțin o lună de umblet!

El întrebă:

— Cum așa?

El spuse:

— Află, o, Juder, că această catârcă pe care ne aflăm noi este în totului-tot o ginnă ca toți ginii! Într-o zi ea străbate de obicei o depărtare de un an de umblet; ci astăzi, ca să nu te ostenesc, a mers încetișor, la pas!

Și cu asta își urmară drumul către Maghrob; și în fiecare zi, dimineața și seara, sacul le îndestula toate nevoile; și Juder nu avea decât să-și dorească o mâncare, de-ar fi fost oricât de anevoioasă și de nemaipomenită, pentru ca numaidecât mâncarea să se și afle în fundul sacului, gata caldă și orânduită frumos pe o tavă de aur. Și ajunseră în felul acesta, după cinci zile de umblet, în Maghreb, și intrară în cetatea Fasului și a Miknasului.

Or, peste tot, de-a lungul străzilor, toți trecătorii îl recunoșteau pe stăpânul mograbin și îl întâmpinau cu salamalekuri, ori mai adesea veneau să-i sărute mâna, până ce ajunseră la o casă unde moghrabinul descălecă și bătu la poartă. Și numaidecât poarta se deschise și în pragul ei se ivi o tânără fată, întocmai ca o lună, și frumoasă și ușoară ca o gazelă uscată de sete, care le zâmbi cu un zâmbet de bun-venit. Și moghrabinul îi spuse părintește:

— O, Rahma, fata mea, dă fuga și deschide-ne sala cea mare a palatului!

Și tânăra Rahma răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Și o luă înaintea lor, înlăuntrul palatului, legănându-și șoldurile. Și mințile lui Juder se zburătăciră; și își zise în sineși: „Asta-i! fata aceasta de bună seamă că este fata vreunui rege!”

Iar moghrabinul luă mai întâi sacul de pe spatele catârcii și spuse:

— O, catârcă, întoarce-te de unde ai venit! Și Allah să te binecuvânteze!

Și iacătă că deodată pământul se deschise și o cuprinse pe catârcă în sânul lui, după care se închise la loc numaidecât. Și Juder strigă:

— O, Ocrotitorule! Mărire lui Allah care ne-a mântuit și ne-a ocrotit câtă vreme am stat pe spinarea ei!

Ci moghrabinul îi zise:

— Pentru ce te minunezi, o, Juder? Nu ți-am spus de la început că este o ginnă din ceata efriților? Să ne grăbim însă a intra în palat și să mergem în sală!

Și merseră după tânăra fată.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și doua noapte

Urmă:

Când Juder intră în palat, rămase uluit de strălucirea și de belșugul de bogății ce se aflau acolo și de frumusețea policandrelor de argint și a lanțurilor de aur de care atârnau, ca și de risipa de nestemate și de alămuri. Și, după ce se așezară jos pe chilimuri, moghrabinul îi spuse fetei sale:

— Ya Rahma, du-te degrabă și adu legătura de mătasă pe care o știi!

Și fata se duse numaidecât să aducă legătura aceea și o dete tatălui ei care o desfăcu și scoase o rantie care prețuia pe puțin o mie de dinari și, dându-i-o lui Juder, spuse:

— Îmbracă-te cu ea, o, Juder, și fii aici oaspete bine venit!

Și Juder o îmbrăcă și se făcu atâta de strălucitor, încât părea asemeni vreunui fiu de rege dintre regii Arabiei de la soare-apune!

După care moghrabinul, care sta cu sacul dinainte, băgă mâna în sac și scoase din el o grămadă de tăvi, pe care le orândui pe fața de masă întinsă de către fiică-sa, și nu se opri decât după ce înșirui așa patruzeci de tăvi de felurite culori și de felurite bucate. Pe urmă, îi spuse lui Juder:

— Întinde mâna și ia de mănâncă, o, stăpâne al meu, și fii îngăduitor față de noi pentru puținătatea cu care te ospătam; căci noi încă nu-ți știm gusturile și bucatele pe care le dorești! Nu ai, așadară, decât să ne spui ce-ți place mai mult și ce-ți poftește sufletul, și noi îți aducem fără de zăbavă!

Juder răspunse:

— Pe Allah! o, călătorule stăpâne al meu, mie îmi plac toate bucatele, fără osebire, și nu mă dau în lături de la niciuna! Nu mă mai întreba, dar, ce-mi place, și adu-mi tot ce-ți trece prin gând! Întrucât eu mănânc orice! Și-asta-i tot ce-mi place cel mai mult pe lume! Mănânc strașnic! Iacătă!

Și mâncă strașnic în seara aceea și, de altminteri, în fiecare zi, fără ca pentru aceasta să se vadă vreodată fum de bucătărie. Căci moghrabinul nu avea decât să-și bage mâna în sac, gândind la vreun fel de mâncare, și numaidecât scotea mâncarea aceea pe o tavă de aur! Și tot așa și cu poamele ori cu dulciurile. Și Juder trăi în felul acesta în palatul moghrabinului vreme de douăzeci de zile, schimbându-și rantia în fiecare dimineață; și fiecare rantie era mai minunată decât sora ei.

În cea de a douăzeci și una dimineață, moghrabinul veni la el și-i spuse:

— Scoală-te, o, Juder! Iacătă ziua hotărâtă pentru deschiderea comoarei lui Șamardal!

Și Juder se ridică și se duse cu moghrabinul. Iar când ajunseră dincolo de zidurile cetății, deodată se iviră două catârce, pe care încălecară, și doi robi negri care mergeau în urma catârcelor. Și drumețiră așa până la amiază, când ajunseră pe țărmurii unei ape curgătoare; și moghrabinul puse piciorul la pământ și îi spuse lui Juder:

— Descalecă!

Și după ce Juder descălecă, moghrabinul făcu un semn cu mâna către cei doi negri, spunându-le:

— Haide!

Numaidecât, cei doi negri luară cele două catârce, care se mistuiră, pe urmă se întoarseră pe malul apei, aducând în spinare un cort și covoare și perne, și ridicară cortul și îl îmbrăcară cu chilimuri și rânduiră de jur-împrejur pernele și pernițele. După care aduseră sacul și cele două bocaluri în care se aflau închiși cei doi pești de culoarea coraiului. Pe urmă așternură masa și întinseră, scoțându-le din sac, douăzeci și patru de tăvi cu bucate. După care se mistuiră.

Atunci moghrabinul se ridică, așeză dinaintea lui cele două bocaluri, pe un scăuneș, și începu să murmure deasupra lor descântecele de vrajă și farmecele, până când cei doi pești începură să strige din lăuntru:

— Iartă-ne! o, stăpâne vraci, fie-ți milă de noi!

Și i se rugară așa mai departe, în vreme ce el rostea descântecele. Și dintr-odată cele două bocale pocniră și se făcură țăndări, pe când dinaintea moghrabinului se iviră două ființe, cu brațele încrucișate a umilință, care spuneau:

— Mântuire și iertare, o, atotputernice ghicitor! Ce gând ai cu noi?

El răspunse:

— Gândul meu este să vă sugrum și să vă ard! afară doar dacă îmi făgăduiți să deschideți comoara lui Șamardal!

Ei spuseră:

— Îți făgăduim! Și avem să-ți deschidem comoara! Ci trebuie numaidecât să-l aduci aici pe Juder, pescarul din Cairo. Căci este scris în cartea Soartei că în niciun fel nu poate fi deschisă comoara decât sub privirile lui Juder! Și nimenea nu poate intra în locul unde se află ea, decât numai acel Juder, fiul lui Omar!

El răspunse:

— Pe acela despre care vorbiți l-am și adus! Se află chiar aci de față! Iacătă-l! Vă vede și vă aude!

Și cele două făpturi se uitară cu luare-aminte la Juder și spuseră:

— Acuma nu mai este nicio piedică! Și te poți bizui pe noi! Ne juruim pe Nume!

Încât moghrabinul le îngădui să se ducă unde aveau să se ducă. Și ei pieriră în apa râului.

Atunci moghrabinul luă o trestie lungă și goală, pe care așeză două tipsioare de cornalină roșie; și pe aceste tipsii puse un tas de aur plin cu cărbune, peste care suflă numai o dată. Și numaidecât cărbunele se aprinse și se schimbă în jar fierbinte. Atunci moghrabinul presără tămâie peste jar și spuse:

— O, Juder, iacătă că aburii tămâii se ridică, iar eu acum am să rostesc descântecele de vrajă pentru deschidere. Ci, întrucât odată ce am să încep descântecele n-am să mai pot să mă opresc fără primejdia de a face zadarnice puterile talismanice, vreau să te învăț mai întâi ce ai de făcut ca să ne atingem ținta pe care ne-am pus-o când am venit în Maghreb!

Și Juder răspunse:

— Învață-mă, o, stăpâne deplin al meu!

Și moghrabinul spuse:

— Află, o, Juder…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

...Află, o, Juder, că atunci când am să încep a rosti descântecele de vrajă peste fumul de tămâie, apa râului are să înceapă să scadă încet-încet, și râul până la urmă are să se usuce cu totul și să-și arate vadul gol. Atunci ai să vezi ivindu-se, pe clinul uscat al vadului, o poartă de aur, mare și înaltă cât poarta unei cetăți, cu doua verigi tot de aur. Tu să te îndrepți către această poartă și să bați în ea ușor cu una dintre cele două verigi care închid poarta și să aștepți o clipă. Pe urmă să bați încă o dată, mai tare decât întâia oară, și iar să aștepți! Apoi să bați a treia oară, mai tare decât înainte, și să stai neclintit. Și după ce vei fi bătut în felul acesta de trei ori la rând, ai să auzi dinlăuntru pe careva strigând: „Cine bate la poarta Comorilor și nu știe să dezlege vrăjile?” Tu să răspunzi: „Sunt Juder pescarul, fiul lui Omar din Cairo!” Și poarta are să se deschidă, iar în prag are să se ivească un ins care, cu spada în mână, are să-ți spună: „Dacă ești cu adevărat omul acela, întinde gâtul să-ți tai capul!” Iar tu să întinzi gâtul fără de teamă; și el are să ridice spada asupra ta, dar numai pentru ca să se prăbușească pe loc la picioarele tale; și n-ai să mai vezi decât un trup fără suflet! Și tu n-ai să pătești nimic! Ci dacă, de frică, n-ai să faci ce-ți spune, are să te ucidă pe clipă pe dată. Când în felul acesta vei fi rupt cea dintâi vrajă, ai să intri înlăuntru și ai să vezi a doua poartă, în care să bați numai o dată, dar cât mai tare. Atunci are să ți se arate un călăreț cu o lance mare pe umăr și care are să-ți spună, amenințându-te cu lancea ridicată deodată: „Ce pricină te aduce în aceste locuri pe care niciodată nu le bat și nu le calcă nici cetele omenești, nici semințiile ginilor?” Iar tu, drept orice răspuns, să-i arăți semeț pieptul deschis, ca să te lovească; și el are să te lovească cu lancea lui. Ci tu n-ai să pătești nimic; iar el are să se prăbușească la picioarele tale și n-ai să mai vezi decât un trup fără de suflet! Dar dacă ai să dai îndărăt, are să te ucidă! Ai să ajungi pe urmă la a treia poartă, de unde are să iasă în întâmpinarea ta un arcaș, care să-și încordeze arcul cu săgeata împotriva ta; ci tu să-i arăți curajos pieptul ca pe o țintă, și el are să cadă la picioarele tale, trup fără de suflet! Or, dacă ai să șovăi, te ucide! Ai să mergi mai departe și ai să ajungi la a patra poartă, de unde are să se repeadă la tine un leu cu chip înfricoșător, cu gura căscată, dând să te mănânce. Tu să nu te sperii și să nu fugi; ci întinde mâna către el; și, de îndată ce mâna ta va fi între dinții lui, leul are să se prăbușească la picioarele tale, fără să-ți facă vreun rău. Atunci să te îndrepți către a cincea poartă, de unde ai să vezi ieșind un arap negru, care are să te întrebe: „Cine ești?” Tu să spui: „Sunt Juder!” și el are să-ți răspundă: „Dacă ești cu adevărat omul acela, încearcă atunci să deschizi cea de a șasea poartă!” Tu numaidecât să te duci drept la cea de a șasea poartă și să strigi: „O, Isuse, poruncește lui Moise să deschidă poarta!” Și poarta are să se deschidă dinaintea ta și ai să vezi ivindu-se doi balauri năpraznici, unul din dreapta și unul din stânga, care, cu gurile căscate, au să sară asupra ta. Să nu-ți fie frică! Ci să-ți întinzi către fiecare câte o mână, iar ei au să dea să ți le muște; ci zadarnic: căci se și vor zvârcoli neputincioși la picioarele tale. Și, mai cu seamă, să nu dai vreun semn că te-ai sfii de ei; de nu, moartea ta-i neîndoielnică. Ai să ajungi ia urmă și la cea de-a șaptea poartă, și ai să bați. Iar ființa care are să-ți deschidă și să ți

se arate în prag are să fie maica ta! Și are să-ți spună: „Fii binevenit, fiul meu! Apropie-te de mine, ca să-ți urez bună pace!” Ci tu să-i răspunzi „Stai acolo unde ești! Și dezbracă-te!” Ea are să-ți spună: „O copilul meu, sunt mama ta! Și îmi datorezi oarecare mulțumire și oarecare cinstire, ca răsplată că te-am alăptat și că ți-am dat o creștere aleasă! Cum de-mi ceri să mă dezbrac față de tine?” Tu să-i răspunzi cu gura mare: „Dacă nu-ți lepezi numaidecât hainele, te omor!” Și să înhați o spadă pe care ai s-o găsești atârnată la dreapta, pe perete, și să-i spui: „Hai, începe!” Și ea are să încerce să te înduplece și are să caute să te amăgească atunci, căindu-și soarta. Ci tu ia seama să nu te lași tulburat de vorbele ei, și, de fiecare dată când are să-și lepede o haină de pe ea, tu să-i strigi: „Leapădă-le și pe celelalte!” Și mereu s-o amenințí cu moartea, până ce are să rămână goală de tot! Ci atunci ai s-o vezi cum fuge și piere! Și în felul acesta, o, Juder, ai să rupi toate vrăjile și ai să spulberi toate farmecele, mântuindu-ți zilele. Și nu-ți mai rămâne pe urmă decât să culegi roadele strădaniilor tale. Pentru acesta, nu ai decât să treci dincolo de a șaptea poartă și ai să găsești înlăuntru aur strâns mormane. Ci să nu iei aminte la el, și să te duci drept, la un foișor micuț, aflat în mijlocul comorilor și peste care este trasă o perdea. Dă atunci la o parte perdeaua aceea, și ai să-l vezi, culcat într-un jeț de aur, pe vrăjitorul cel mare, Șamardal, chiar acela care-i stăpânul acelei comori! Și lângă capul lui ai să vezi lucind ceva rotund ca luna: aceea-i sfera cerească. Și ai să-l vezi pe mag încins cu spada despre care ți-am vorbit, și având pe deget inelul cu pecetea, și, atârnat cu un lanț de aur la gâtul lui, șipul cu kohl! Tu să nu șovăi atunci! Ia acele patru lucruri de preț și grăbește-te să ieși din comoară și să vii să mi le dai! Ci, o, Juder, ai grijă să nu uiți nimic din toate câte te învățai, ori să faci altmintrelea de cum te-am sfătuit. De nu, ai să te căiești amarnic și ai să ai multe necazuri de îndurat!

Și, sfârșind de spus toate acestea, moghrabinul îi mai înșirui lui Juder aceleași sfaturi, o dată, de două ori, de trei ori și de patru ori, ca să i le vâre cât mai bine în cap, până ce Juder spuse singur:

— Acuma țin minte tot! Da care-i ființa omenească…

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

…care-i ființa omenească în stare să înfrunte atâtea înfricoșătoare talismanuri de care mi-ai spus, și să îndure atâtea amarnice primejdii?

Moghrabinul răspunse:

— O, Juder, să n-ai nicio frică în privința aceasta! Toate făpturile pe care ai să le vezi la porți nu sunt decât niște năluci fără de suflet! Poți, dar, să fii pe deplin liniștit!

Și Juder rosti:

— Îmi pun nădejdea în Allah!

Numaidecât moghrabinul își începu afumările vrăjitorești. Mai puse

niște tămâie pe jarul din cățuie și începu să rostească descântecele. Și iată că apa râului scăzu încet-încet și se scurse, iar vadul apei se ivi uscat, cu poarta cea mare a Comorii.

Dacă văzu așa Juder, fără a mai șovăi, se lăsă în albia râului și se îndreptă către poarta de aur, în care bătu întâia oară încetișor, pe urmă a doua și a treia oară. Și din lăuntru se auzi un glas care întreba:

— Cine bate la poarta Comorilor fără a ști să rupă vrăjile?

El răspunse:

— Sunt Juder ben-Omar!

Și poarta pe dată se deschise și în prag se ivi o ființă care, cu spada în mână, răcni:

— Întinde gâtul!

Și Juder își întinse gâtul; iar celălalt abătu asupra-i spada; ci numai ca să se și prăbușească tot atunci. Și așa se petrecură lucrurile până la cea de a șaptea poartă, întocmai cum îi prorocise și cum îl dădăcise moghrabinul. Și de fiecare dată Juder rupse vrăjile, cu mare curaj, până ce i se arătă maică-sa, ieșind de după cea de a șaptea poartă. Ea îl privi și-i zise:

— Pacea lui Allah fie cu tine, o, copile al meu!

Ci Juder îi strigă:

— Da cine-mi ești tu?

Ea răspunse:

— Eu sunt maica ta, o, fiul meu! Sunt cea care te-a purtat nouă luni în pântecele ei, și te-a alăptat, și ți-a dat creșterea pe care o ai, o, copilul meu!

El răcni:

— Leapădă-ți hainele!

Ea răspunse:

— Tu ești fiul meu; cum de-mi ceri să mă dezbrac față de tine?

El spuse:

— Dezbracă-te, că de nu îți tai capul cu spada aceasta!

Și întinse mâna către perete, apucă spada agățată acolo și o flutură strigând:

— Dacă nu te dezbraci, te omor!

Atunci ea se hotărî să-și scoată vreo două haine; ci el îi spuse:

— Scoate-le pe toate!

Și ea mai dezbrăcă vreo două. El îi spuse:

— Mai departe!

Și o hărțui așa mereu, până ce bătrâna își lepădă toate hainele și nu mai rămase pe ea decât cu izmănuțele, și, rușinată, îi spuse:

— Ah, copile al meu, m-ai jefuit de toată truda cea îndelungată pe care am risipit-o ca să te cresc! O, ce amar! Au inima ta-i de piatră? Și oare chiar vrei să mă aduci într-o stare atât de rușinoasă, silindu-mă să-mi arăt goliciunea în fața ta? O, fiul meu, oare nu-i asta o nelegiuire și o blestemăție?

El zise:

— Adevăratu-i! Poți, dar, să lași pe tine izmănuțele!

Ci nici nu rosti bine Juder cuvintele acestea, că bătrâna și strigă:

— S-a înduplecat! Dați-i!

Și numaidecât, din toate părțile, se abătu peste umerii lui un potop de lovituri, dese și multe ca ploaia, date de toți străjerii cei nevăzuți ai comorii. Și, pentru Juder, chiar că aceasta fu o mamă de bătaie cum nu mai căpătase vreodată, de să n-o mai uite toată viața lui! Pe urmă, efriții cei nevăzuți îl zvârliră, cât ai clipi din ochi, cu lovituri amarnice, afară din

sălile comorii și dincolo de poarta pe care o închiseră la loc, ca mai înainte!

Or, moghrabinul văzuse cum îl aruncau afară pe poartă și se repezi să-l tragă de-acolo, întrucât apele, năboind cu mare huiet, cuprindeau vadul râului și își porneau curgerea lor oprită. Și îl duse leșinat pe țărm și începu să rostească asupra lui sure din *Coran,* până ce își veni iarăși în simțiri. Atunci îi spuse:

— Ce-ai făcut, o, bietul de tine!

El răspunse:

— Trecusem toate piedicile și rupsesem toate vrăjile! Și a fost ca tocmai izmănuțele mamei mele să-mi pricinuiască pierderea a tot ce dobândisem, și să fie pricina acestei ciomăgeli care m-a zugrăvit!

Și îi povesti tot ce i se întâmplase în lăuntru.

Atunci moghrabinul îi zise:

— Nu te-am sfătuit eu să nu te abați de la ce te-am învățat? Uite-acuma! Mi-ai făcut și mie necazuri, ți-ai făcut și ție. Și toate astea numai pentru că n-ai vrut s-o silești să-și scoată izmănuțele! Gata pentru anul acesta! Acuma trebuie să așteptăm anul următor, ca să mai încercăm iară! Până atunci, ai să rămâi la mine!

Și îi chemă pe cei doi negri, care se iviră numaidecât și strânseră cortul, adunară ce era de adunat, și pieriră o clipă, ca să se întoarcă Numaidecât cu cei doi catâri pe care Juder și moghrabinul încălecară și porniră pe dată îndărăt către cetatea Fasului.

Juder rămase așadar în casa moghrabinului un an întreg, îmbrăcând în fiece zi o rantie nouă, de mare preț, și mâncând și bând bine tot ce i se scotea din sac, după cum îi plăcea și râvnea.

Or, iacătă și ziua hotărâtă, la începutul anului cel nou, pentru cealaltă încercare; și moghrabinul veni la Juder și îi spuse:

— Scoală-te! Și să mergem unde trebuie să mergem!

El răspunse:

— De bună seamă!

Și ieșiră din cetate, și-i văzură pe cei doi negri care le aduseră cele două catârce, pe care încălecară Numaidecât și îndemnară către râu, pe ale cărui țărmuri ajunseră în curând. Cortul fu ridicat și întins și împodobit ca și întâia oară. Și, după ce mâncară, moghrabinul luă trestia aceea goală, tipsiile de cornalină roșie, cățuia plină cu jăratic și cu tămâie; și, înainte de a începe afumările magice, îi spuse lui Juder:

— O, Juder, am să-ți dau un sfat!

Juder strigă:

— O, stăpâne călător al meu, chiar că nu mai trebuie să-ți dai osteneala. De-aș fi uitat ciomăgeala, aș fi uitat și minunatele tale sfaturi de anul trecut.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și cincea noapte.

Urmă:

Moghrabinul îl întrebă:
— Atunci, chiar ții minte?
El răspunse:
— Uf, de bună-seamă că țin!
El spuse:
— Ei bine, Juder, păzește-ți sufletul! Și, mai cu seamă, nu te mai gândi că bătrâna aceea este mama ta, când ea nu-i decât o vedenie care a luat chipul mamei tale ca să te amăgească! Or, dacă întâia oară ai ieșit de acolo cu oasele întregi, de data asta, dacă mai greșești, să nu te îndoiești că ai să le lași în comoară!
El răspunse:
— Am greșit! Ci dacă și de data asta mai greșesc, mi se cuvine să fiu ars!
Atunci moghrabinul puse tămâia pe jăratec și rosti descântecele. Și numaidecât râul secă și îi îngădui lui Juder să meargă la poarta de aur. Bătu în poarta aceea care se deschise; și Juder izbuti să biruie vrăjile de la toate porțile, până ce ajunse dinaintea maicii sale, care-i spuse:
— Fii binevenit, o, copile al meu!
El răspunse:
— Și de când și cum oi fi eu copilul tău, o, blestemato? Scoate-ți hainele!
Atunci ea începu, da tot mai căutând să-l amăgească, să-și scoată încet și una câte una hainele, până ce nu mai rămase decât cu izmănuțele pe ea. Și Juder răcni:
— Scoate-le, o, blestemato!
Și ea își scoase izmănuțele, ci numaidecât pieri, nălucă fără suflet!
Și Juder intră fără de nicio piedică în comoară, și văzu mormanele de aur adunat în șiruri strânse; ci, fără a lua seama nicidecum la aur, se duse drept la foișorul cel micuț și, dând perdeaua la o parte, îl văzu pe solomonarul cel mare Al-Șamardal, culcat în jețul lui de aur, cu spada talismanică la brâu, cu inelul pe deget, cu șipul de kohl atârnând la gât de lanțul de aur și, deasupra capului, cu sfera cerească strălucind și rotundă ca luna.
Atunci, fără a mai pregeta, înaintă și desprinse spada de la brâu, scoase inelul talismanic, dezlegă șipul de kohl, luă sfera cerească și se trase îndărăt să plece. Și pe dată începu să răsune împrejurul lui un zvon dulce de lăute și de clopoței nevăzuți, care îl însoți pe biruitor până la ieșire, pe când din toate părțile vistieriei de sub pământ glasurile străjilor se ridicau în slava lui, strigând:
— De mare folos să-ți fie, o, Juder, ceea ce ai dobândit! Plecăciune! Plecăciune!
Și cântecele nu mai conteniră să răsune și glasurile nu mai conteniră să-l firitisească până ce ieși din vistieria de sub pământ.
Când îl văzu că vine încărcat cu talismanele, moghrabinul se opri din afumări și din descântece, și se ridică și începu să-l îmbrățișeze strângându-l la piept și rostindu-i salamalekuri din inimă. Și după ce Juder îi înmână cele patru talismane, moghrabinul îi chemă din adâncurile văzduhurilor pe cei doi negri care sosiră, strânseră cortul și aduseră cele două catârce, pe care Juder și moghrabinul încălecară ca să se întoarcă în cetatea Fasului.
Când ajunseră la palat, se așezară împrejurul mesei întinse și pline cu o mulțime de tăvi scoase din sac, și moghrabinul îi spuse lui Juder:

— O, frate al meu, o, Juder, ia de mănâncă!

Și Juder mâncă și se sătură. Atunci tăvile goale fură puse în sac, masa fu strânsă, și moghrabinul Abd Al-Samad spuse:

— O, Juder, ți-ai lăsat pământul și țara din pricina mea! Și ai dus la bun sfârșit treburile mele! Iar eu, în felul acesta, îți sunt îndatorat cu bunurile pe care le-ai agonisit pentru mine! Nu ai decât să hotărăști tu însuți plata ce ți se cuvine; întrucât Allah (preamărit fie el!) are să fie darnic față de tine, prin mijlocirea mea! Cere-mi, dar, orice vrei; și să nu te simți stânjenit, căci ți se cuvine orice!

Juder răspunse:

— O, stăpâne al meu, nu doresc de la Allah și de la tine decât să-mi dai sacul!

Și moghrabinul îi puse numai decât sacul în mână, spunându-i:

— Fără de nicio îndoială că l-ai meritat! Și de-ai fi dorit orice altceva, ai fi căpătat! Ci, o, sărace, sacul acesta nu ar putea să-ți fie de folos decât ca să mănânci!

El răspunse:

— Și ce-aș putea să-mi doresc mai bun?

El spuse:

— Ai îndurat multe necazuri cu mine; și ți-am făgăduit că am să te duc îndărăt în țara ta mulțumit și îmbelșugat. Or, sacul acesta nu-ți poate da decât demâncarea; dar n-are să te îmbogățească! Iar eu vreau, pe deasupra, să te și îmbogățesc! Ia, dar, sacul, ca să scoți din el orice bucate vei dori; ci am să-ți mai dau, pe deasupra, și un sac plin cu aur și cu giuvaieruri de toate felurile, pentru ca, atunci când ai să te întorci în țara ta, să te faci un mare negustător și să poți răzbi, și încă din prisosință, toate nevoile tale și alor tăi, fără să ai a te zgârci vreodată!

Pe urmă adăugă:

— În ce privește sacul cu bucate, am să te învăț cum să te slujești de el spre a ți le scoate pe cele pe care le dorești! Pentru aceasta, nu ai decât să-ți afunzi mâna în el, rostind: „O, slujitor al acestui sac, te juruiesc întru virtutea Vajnicelor Nume Magice, care au toată puterea asupra ta, să-mi aduci *cutare* mâncare!” și pe dată ai să găsești în fundul sacului toate bucatele pe care ți le-ai râvni, de-ar fi ele în fiecare zi de o mie de feluri și de o mie de gusturi osebite!

Pe urmă, moghrabinul făcu să se ivească unul dintre cei doi negri, cu una dintre cele două catârce, luă un sac mare cu două despărțituri, asemenea cu sacul de bucate, și umplu una dintre despărțituri cu galbeni și cu drugi de aur, iar cealaltă despărțitură cu giuvaieruri și cu nestemate, puse sacul acesta pe spinarea catârcei, îl coperi cu sacul de bucate care părea cu totul gol, și-i spuse lui Juder:

— Încalecă pe catârcă! Negrul are să meargă înaintea ta și are să-ți arate calea de urmat, și are să te călăuzească în felul acesta până la poarta casei tale din Cairo. Și, când ai să ajungi acolo, să iei cei doi saci și să dai negrului catârca, iar acesta are să mi-o aducă îndărăt! Și să nu spui nimănuia taina noastră! Și-acuma, te las cu bine întru Allah!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

Juder răspunse:
— Allah sporească-ți avuțiile și harurile! Îți mulțumesc din suflet!
Și încălecă pe catârcă, având la spate cei doi desagi, și porni la drum, cu negrul înaintea lui.
Or, catârca se ținu pe urmele arapului, care o călăuzi tot drumul, zi și noapte; și, de data aceasta, nu-i trebui decât o singură zi ca să străbată drumul din Maghreb până la Cairo; căci în dimineața celei de a doua zile, Juder se văzu dinaintea zidurilor orașului Cairo, și intră pe Poarta Biruinții în cetatea lui de baștină. Și ajunse la casa lui. Și o văzu pe maică-sa stând pe prag, cu mâna întinsă către trecători, la care cerea de pomană, zicând:
— Faceți-vă milă și pomană, în numele lui Allah!
Dacă o văzu așa, mințile lui Juder se întunecară. Se dete jos de pe catârcă și se repezi cu brațele deschise către maică-sa care, când îl cunoscu, începu să plângă. Și Juder o duse în casă, după ce luă cei doi saci și lăsă catârca pe mâna arapului s-o dea moghrabinului îndărăt: întrucât catârca era o ginnă, iar arapul un ginn!
După ce Juder intră în casă cu maică-sa, o pofti să șadă jos pe rogojină și, cum era necăjit rău că o găsise cerșind în uliță, îi spuse:
— O, maică a mea, frații mei sunt bine sănătoși?
Ea răspunse:
— Sunt bine sănătoși!
El întrebă:
— Da pentru care pricină cerșeai în uliță?
Ea răspunse:
— O, fiul meu, din pricină că-mi era foame!
El spuse:
— Cum așa? Până să plec, ți-am dat o sută de dinari într-o zi, o sută de dinari a doua zi, și o mie de dinari în ziua când am plecat!
Ea răspunse:
— O, copilul mamii, frații tăi au ticluit o viclenie împotriva mea și au izbutit să-mi ia tot bănetul acela, și pe urmă m-au izgonit din casă. Și eu, ca să nu mor de foame, am fost silită să cerșesc pe ulițe!
El spuse:
— O, maică a mea, de-acuma n-ai să mai rabzi nimic, căci m-am întors și sunt aici! Nu te mai necăji! Uite un sac plin cu aur și cu giuvaieruri! Și casa-i plină de îmbelșugare!
Ea răspunse:
— O, copilul mamii, tu cu adevărat te-ai născut binecuvântat și norocos! Aibă-te Allah în paza lui și sporească-și binefacerile asupra ta! Du-te, fiul meu, du-te de cumpără pentru noi amândoi oleacă de pâine să mâncăm. Căci m-am culcat aseară fără să fi pus nimic în gură, și nici în dimineața aceasta n-am mâncat nimic!
Și Juder, când auzi de pâine, zâmbi a râde și spuse:
— Binecuvântarea și belșugu-s împrejurul tău, o, măicuță! Nu ai decât să-mi ceri bucatele pe care le dorești, și eu ți le dau numaidecât, fără a mai trebui să mă duc să le cumpăr din suk ori să le gătesc la cuhnie!
Ea spuse:
— O, copilul meu, da nu văd să ai nimica la tine! Și n-ai adus decât sacii aceia doi, iar unu-i gol!
El spuse:

— Am tot ce vrei, și de toate felurile!
Ea spuse:
— Copile drag, fie ce-o fi, numai să potolească foamea!
El spuse:
— Adevărat vorbești! La nevoie, omul se mulțumește cu puțin! Dar când are belșug de toate, îi place să facă nazuri și nu mai mănâncă decât delicatețuri! Or, eu am cu mine de toate din belșug, și tu nu trebuie decât să alegi!
Ea spuse:
— Copilul meu, vreau atunci o plăcintă caldă și o bucată de brânză!
El răspunse:
— O, maică a mea, numai atâta nu este potrivit pentru tine!
Ea spuse:
— Tu știi mai bine decât mine ce este potrivit! Nu ai, dar, decât să faci ce socoți că este potrivit!
El spuse:
— O, maică, eu socot că este potrivit și vrednic de cinul tău un miel fript; și, tot așa, niște pui fripți și niște orez cu oleacă de boia de ardei! Mai socot potrivit cu cinul tău niște cârnăciori dolofani, niște dovlecei copți, niște friptură de oaie, niște costițe prăjite, niște kenafa cu migdale, cu miere de albine și cu zahăr, niște plăcintă de foi umplută cu fistic și înmiresmată cu ambră, și niște baclavale.
Auzind asemenea vorbe, biata femeie socoti că fiu-său ori își râde de ea, ori și-a pierdut mințile, și strigă:
— Yuh! Yuh! Ce-ai pățit, o, fiul meu, o, Juder? Visezi ori te-ai smintit de-a binelea?
El spuse:
— Și de ce?
Ea răspunse:
— Păi ce-mi tot înșiri tu acolo felurile acelea de bucate atâta de năstrușnice, și-atâta de scumpe, și-atâta de anevoie de gătit, pe care-i cu neputință să le avem!
El spuse:
— Pe viața mea! trebuie numaidecât să-ți dau să mănânci din toate lucrurile pe care ți le-am înșirat!
Ea răspunse:
— Da nu văd pe-aici pe nicăieri nimic din toate câte-ai înșirat!
El spuse:
— Adu-ncoace sacul!
Și ea îi aduse sacul, pe care îl pipăi și văzu că e gol. Ci i-l dete; iar Juder își băgă numaidecât mâna în sac și scoase mai întâi o tavă de aur, pe care se lăfăiau, miresmați și aburind și înotând în sosul lor cel ispititor, niște cârnăciori umpluți; pe urmă, băgă iarăși mâna în sac, și iarăși, și iarăși, scoțând rând pe rând toate bunătățurile pe care le înșirase, și încă și altele, despre care nici nu pomenise. Și maică-sa îi spuse:
— Copilul meu, sacu-i tare mic și gol-goluț, iar tu ai scos din el o grămadă de bucate și de tăvi! Unde erau toate astea?
El spuse:
— O, maică a mea, află că sacul acesta mi-a fost dăruit de moghrabin! Și sacul acesta-i fermecat! Este slujit de un ginn care ascultă de poruncile ce i se dau după ce rostești *cutare* vorbe!
Și îi spuse vorbele. Iar maică-sa îl întrebă:
— Atuncea și eu, dacă bag mâna în acest sac și cer niște bucate

spunând vorbele astea, am să găsesc în el bucatele acelea?

El spuse:

— De bună seamă!

Atunci ea băgă mâna în sac și zise:

— O, slujitor al acestui sac, întru puterea Numelor Vrăjite care au stăpânire peste tine, te juruiesc să-mi mai aduci o costiță prăjită.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă:

Și îndată simți sub mâna ei tava, pe care o scoase din sac. Și era o costiță prăjită minunat și înmiresmată cu praf de cuișoare și cu mirodenii alese! Atunci bătrâna spuse:

— Ci eu tot aș râvni o pitușcă proaspătă și niște brânză; căci sunt deprinsă cu ele și nimic nu-mi priește mai mult!

Și băgă mâna în sac, rosti vorbele și scoase ce-și dorise!

Atunci Juder îi zise:

— O, maică a mea, când isprăvim de mâncat, să pui îndărăt în sac tăvile goale; căci talismanul cere să avem grija aceasta! Și, mai ales, să nu spui la nimeni taina; și ascunde bine sacul în ladă la tine, ca să nu-l scoți decât la nevoie. Da să nu te simți stânjenită din pricina aceasta; să fii darnică față de toată lumea, față de toți vecinii și față de toți săracii; și dă-le și fraților mei să mănânce. Și când sunt eu aici, și în lipsa mea!

Or, nici nu sfârși Juder de spus acestea, că cei doi frați ai lui se și iviră și văzură masa cea minunată!

În adevăr, tocmai aflaseră știrea că Juder sosise, de la careva din mahala, care le spusese:

— Fratele vostru s-a întors adineaori din călătorie, călare pe o catârcă, pe care o ducea un arap, și îmbrăcat în niște haine fără de asemuire!

Și ei își ziseră atunci:

— De-ar fi dat Allah să n-o fi chinuit pe maica! Pentru că acuma, fără de nicio îndoială, ea are să-i povestească tot ce-am făcut-o noi să îndure! Și-atunci, o, tare ne-o mai fi fost rușine față de el!

Ci unul dintre ei adăugă:

— Maica-i miloasă! Da, oricum, și dacă i-o povesti cum stă treaba, fratele nostru este și mai milos și mai iertător decât ea! Iar dacă născocim vreo pricină de cum ni s-a cășunat purtarea noastră, el are să se încreadă și are să ne ierte!

Și-atunci se hotărâră să vină la el.

Încât, când intrară în casă și când Juder îi văzu, acesta se și ridică în cinstea lor și le ură bună pace, cu cele mai vădite semne de bucurie, și le spuse:

— Ședeți și mâncați cu noi!

Iar ei șezură și mâncară. Și erau tare lihniți și sfarojiți de foame și de lipsuri!

Când sfârșiră de mâncat și se saturară, Juder le spuse:
— O, frații mei, luați ce-a mai rămas de la masa noastră și împărțiți la cei săraci și la cerșetorii din mahala!
Ei răspunseră:
— O, frate, poate c-ar fi mai bine să păstrăm acestea pentru cina noastră!
El le spuse:
— La ceasul de cină o să aveți ceva mai acătării decât aceste rămășițe!
Ei atunci strânseră rămășițele de la masă și ieșiră să le împartă săracilor și cerșetorilor care treceau pe uliță, spunându-le:
— Luați de mâncați!
După care îi aduseră îndărăt tăvile goale lui Juder, care le dete mamei sale spunându-i:
— Pune-le în sac!
Seara, la vremea cinei, Juder luă sacul și scoase din el patruzeci de feluri de tăvi, pe care maică-sa le orândui una după alta pe masă; pe urmă, îi pofti și pe frații lui să vină să mănânce. Și, când sfârșiră, le scoase și niște prăjituri, ca să-și îndulcească gura; și ei se îndulciră. Atunci el le zise:
— Luați ce-a rămas de la masa noastră și dați săracilor și cerșetorilor!
Pe urmă, a doua zi, îi ospătă iar, tot atâta de îmbelșugat; și tot așa, vreme de zece zile în șir.
Or, după ce trecură aceste zece zile, Salem îi spuse lui Salim:
— Tu pricepi cum face fratele nostru de ne dă niște mese atâta de strălucite în fiece zi, o dată dimineața, o dată la prânz, o dată seara, și o dată dulciuri la vreme de noapte? Păi nici sultanii nu fac decât tot așa! De unde-au putut să-i pice un noroc ca ăsta și atâta îmbelșugare? Și noi nici nu ne punem întrebarea de unde-o fi scoțând toate aceste bucate uluitoare și aceste prăjituri, de vreme ce nu-l vedem cumpărând nimica niciodată, și nici focul nu-l face, nici de bucătăreală nu se ține, nici vreun bucătar nu are!
Și Salim răspunse:
— Pe Allah! habar n-am! Da poate că-i fi știind tu pe careva care să ne poată da vreo lămurire cumu-i tâlcul în treaba asta!
El spuse:
— Numai a bătrână ar putea să ne dumirească în această privință!
Și pe dată născociră o viclenie și se duseră la mama lor, în lipsa fratelui, și-i spuseră:
— O, maică a noastră, tare ni-i foame!
Ea răspunse:
— Fiți pe pace, căci numaidecât aveți să fiți mulțumiți!
Și se duse în odaia în care se afla sacul, băgă mâna în el, cerând slujitorului câteva bucate cât mai calde, și scoase îndată acele bucate, pe care le duse fiilor ei, care îi spuseră:
— O, maică, bucatele acestea sunt calde, iar noi nu te-am văzut nici să le fi gătit, nici măcar să fi suflat în foc!
Ea răspunse:
— Le scot din sac!
Ei întrebară:
— Care sac?
Ea răspunse:
— Un sac fermecat! Și orice-i ceri, îți aduce duhul slujitor al acelui sac!
Și le destăinui vorbele vrăjite și le spuse:
— Să păstrați taina!

Ei răspunseră:

— N-avea nicio grijă! Nu spunem la nimeni nimic!

Și, după ce se încredințară bine de însușirile sacului și izbutiră să scoată din el mai multe feluri de bucate, șezură cuminți în seara aceea.

A doua zi însă, Salem îi spuse lui Salim:

— O, fratele meu, da până când o să tot stăm noi la Juder în starea aceasta de slugi, mâncând din mila lui? Nu socoți că mai bine ar fi să ticluim vreo viclenie și să punem mâna pe sacul acesta, ca să nu mai fie decât al nostru?

Salim răspunse:

— Ce viclenie am putea iscodi?

El spuse:

— Păi, să-l vindem pe fratele nostru Juder căpeteniei de pe marea de la Suez!

El întrebă:

— Și cum să facem ca să-l vindem?

Salem răspunse:

— Păi să ne ducem, tu și cu mine, la căpitanul acela, care acuma tocmai se află la Cairo…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și opta noapte

Urmă:

…și să-l poftim, pe el și pe încă vreo doi corăbieri, să vină să ia masa cu noi! Și-ai să vezi! Tu n-ai decât să adeverești vorbele pe care am să i le spun eu lui Juder. Și-ai să vezi ce-am să fac până a nu se sfârși acea noapte!

După ce se învoiră pe deplin în privința acestei plănuite vânzări a fratelui lor, se duseră să-l caute pe mai-marele Suezului și îi spuseră, după salamalekurile de cuviință:

— O, căpitane, am venit la domnia-ta pentru o treabă care negreșit că are să te bucure!

El răspunse:

— Bun!

Ei spuseră:

— Noi suntem frați amândoi; dar mai avem un frate, o lichea care nu-i bun de nimica. Și când tatăl nostru a murit, ne-a lăsat o moștenire pe care am împărțit-o între noi trei; iar fratele nostru și-a luat partea lui și s-a grăbit s-o vântuiască în dezmățuri și-n zamparlâcuri! Și, când a ajuns nevoiaș, a început să se poarte față de noi cu o mișelie aprigă și, până la urmă, ne-a chemat dinaintea judecătorilor, oameni răi și asupritori, învinuindu-ne că l-am înșelat la partea lui de moștenire! Și judecătorii, mitarnici și ticăloși, nu pregetară a ne face să prăpădim cu cheltuielile judecăților toată moștenirea de la părintele nostru! Ci el nu s-a mulțumit numai cu această răutate! Ne-a chemat și a doua oară dinaintea

asupritorilor și, în felul acesta, a izbutit să ne aducă la cea mai neagră sărăcie! Și-acum, habar n-avem ce mai urzește iarăși împotriva noastră! Am venit, dar, la domnia-ta, ca să-ți cerem să ne scapi de el, cumpărându-l de la noi spre a-ți sluji ca vâslaș pe vreuna dintre navele domniei-tale!

Căpitanul răspunse:

— N-ați putea să născociți vreun tertip ca să-l aduceți aici? Iar eu, atunci, mă însărcinez să-l duc pe sus până la mare, fără zăbavă!

Ei răspunseră:

— Ne-ar fi cam peste mână să-l aducem aici! Mai bine-i să primești a ne fi oaspete astă seară; și adu cu tine doi oameni de-ai tăi, nu mai mult. Și, după ce fratele nostru are să adoarmă, noi tuscinci o să-l înșfăcăm, o să-i punem un căluș în gură și o să ți-l dăm în seamă! Iar tu, sub coperișul nopții, ai să-l scoți afară și-ai să faci ce-i vrea cu el!

El le răspunse:

— Cu toată grija și bunăvoința! Vă învoiți să mi-l lăsați la patruzeci de dinari?

Ei răspunseră:

— Atâta chiar că prea-i puțin! Ci, pentru tine, hai treacă! Și, la căderea nopții, să vii în *cutare* uliță, lângă *cutare* geamie, unde-ai să găsești pe unul dintre noi așteptându-te! Și să nu uiți să aduci cu tine doi oameni de-ai tăi!

Pe urmă; se duseră la fratele lor Juder, stetera cu el de lafuri ba despre una, ba despre alta, iar la o vreme Salem îi sărută mâna cu o înfățișare prin care parcă i-ar fi cerut ceva. Și Juder îl întrebă:

— Ce dorești, o, fratele meu?

El răspunse:

— Află, o, fratele meu, o, Juder, că am un prieten care m-a poftit de multe dăți în casa lui, pe vremea cât ai lipsit tu, și totdeauna s-a purtat față de mine cu multă -dărnicie, și tare m-a îndatorat în felul acesta. M-am dus, așadar, astăzi, să-i mulțumesc, și el m-a poftit să rămân să cinez cu el; ci eu i-am spus: „Păi n-aș cam putea să-l las pe fratele meu Juder singur acasă!" El mi-a spus: „Adu-l încoace cu tine!" Eu am răspuns: „Nu cred că are să primească! Da ai putea tu să primești în seara aceasta să ne fii oaspete, dimpreună cu frații tăi!" Or, frații lui tocmai se aflau acolo de față, și i-am poftit și pe ei, socotind în mintea mea că n-au să primească și că, în felul acesta, am să pot scăpa frumos cu fața curată; da, din păcate, ei nu s-au codit nicidecum, iar fratele lor, văzându-i că primesc, a primit și el și mi-a spus: „Să mă aștepți la capătul uliței tale, lângă poarta geamiei, și am să vin să ne întâlnim acolo, dimpreună cu frații mei!" Or, acuma, o, frate Juder, tare mă tem că ei s-or și afla acolo, iar tu mă vezi ce tare încurcat sunt față de tine, din pricina acestei îngăduințe pe care mi-am luat-o. Și, dacă vrei cu adevărat să-ți rămân datornic pe viață, primește-i ca oaspeți în seara aceasta! Binefacerile tale ne-au copleșit de mult, și belșugul îți umple casa, o, frate al meu! Ci dacă, din vreo pricină ori alta, nu vrei nicidecum să-i ai ca oaspeți în casa ta, îngăduie-mi să-i poftesc în casa vecinilor noștri, unde am să-i cinstesc cum oi putea!

Juder răspunse:

— Și pentru ce, dar, să-i poftești în casa vecinilor noștri, o Salem? Oare casa noastră să fie atâta de strâmtă și de neprimitoare? Ori poate n-om avea ce să le dăm să mănânce? În adevăr, cum de nu-ți este rușine să mă mai întrebi în privința aceasta? Nu ai decât să-i aduci încoace și să-i cinstești din belșug cu mâncare și cu dulciuri, fără să te zgârcești, în așa chip încât să prisosească din plin! Și de-aci înainte, dacă ai să chemi ca oaspeți prieteni de-ai tăi, nu ai decât să ceri mamei noastre toate bucatele

de trebuință. Și cât mai multe! Du-te dar, și cheamă-ți prietenii din seara aceasta! Toate binecuvântările s-au pogorât asupra noastră odată cu asemenea oaspeți, o, frate al meu!

La cuvintele acestea, Salem sărută mâna lui Juder și se duse la poarta geamiei să-i întâmpine pe inșii aceia, pe care îi aduse degrabă acasă. Iar Juder se ridică în cinstea lor și le spuse:

— Bună-venirea fie cu voi!

Pe urmă, îi pofti să stea lângă el și începu să tăifăsuiască prietenește cu ei, fără a avea habar despre ce-i ascundea ursita! Și o rugă pe maică-sa să aștearnă masa și să-i ospăteze cu patruzeci de tăvi de felurite mâncăruri, spunându-i:

— Adu-ne cutare fel, și cutare fel, și iarăși cutare fel!

Iar ei mâncară și se săturară, socotind că acea minunată cină se datora dărniciei fraților Salem și Salim. Pe urmă, când întâia parte a nopții se scurse, li se aduseră dulcețurile și prăjiturile; și mâncară până la miezul nopții. Atunci, la un semn al lui Salem, corăbierii se repeziră la Juder, îi înnodară brațele strașnic, îi priponiră picioarele și îl duseră pe sus afară din casă, coperiți de negură, ca să ia numaidecât drumul către Suez, unde, cum ajunseră, îl aruncară în fundul unei corăbii de-a lor, cu fiare la picioare, în mijlocul altor robi și al altor osândiți, și îl trimiseră să slujească pe scândura vâslașilor, un an întreg. Și-atâta cu Juder!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind ți, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute șaptezeci și noua noapte

Urmă:

Estimp, frații săi, când se sculară dimineața, se duseră la mama lor, care nu știa nimic din cele întâmplate, și-i spuseră:

— O, maică, Juder încă nu s-a sculat!

Ea spuse:

— Duceți-vă și sculați-l!

Ei răspunseră:

— Unde-i culcat?

Ea spuse:

— În odaia de oaspeți!

Ei grăiră:

— Nu este nimenea în odaia aceea! Poate că a plecat asnoapte cu corăbierii! Căci, maică, fratele nostru Juder a dat de gustul călătoriilor îndepărtare! Și, de altminteri, l-am și auzit cum vorbea cu streinii aceia care-i spuneau: „Te luăm cu noi, ca să descui comorile ascunse pe care le știm!”

Ea spuse:

— Atunci pesemne că o fi plecat cu ei, fără să ne fi înștiințat! Ci putem să n-avem nicio grijă în privința lui: Allah are să știe a-l îndruma pe calea cea bună; și, cum s-a născut cu noroc, și-i ocrotit de soartă, are să se întoarcă în curând iarăși la noi cu bogății strașnice!

Pe urmă, întrucât oricum lipsa fiului este un lucru greu pentru o mamă, începu să plângă. Atunci ei strigară la ea:

— O, alimănito și smintito, atâta de mult îl iubești dar pe Juder, în vreme ce noi, tot copiii tăi, de s-ar întâmpla să plecăm ori să venim, nici nu te-ai întrista, nici nu te-ai bucura! Au nu suntem și noi fiii tăi, așa cum ți-e fiu Juder?

Ea răspunse:

— Ba și voi sunteți copiii mei, da voi sunteți doi tâlhari și doi ticăloși! Din ziua când a murit tatăl vostru, nu mi-ați făcut niciun bine și n-am avut o clipă bună cu voi, ori vreo alinare din parte-vă! Da de la Juder numai bunătate am avut; la inima lui n-a stat decât grija cum să-mi facă o bucurie și cum să-mi arate ascultare și să se poarte frumos cu mine. De bună seamă că merită să plâng amarnic după el, căci de binefacerile lui mă bucur și eu, cum vă bucurați și voi amândoi!

Când auziră spusele bietei lor mame, cei doi ticăloși începură s-o înjure și s-o bată; apoi trecură în odaia cealaltă și scotociră peste tot după sacul cel fermecat și după sacul cu nestemate; și, până la urmă, deteră de saci și îi înhățară; după care, scoaseră din sacul cu nestemate tot aurul ce se afla într-unul din buzunarele lui și toate giuvaierurile și pietrele de preț ce se aflau în celălalt buzunar; și spuseră:

— Astea-s bunuri de la tatăl nostru!

Ci bătrâna strigă:

— Nu, pe Allah! Sunt bunurile fratelui vostru Juder! Și le-a adus din țara moghrabinilor!

Ei țipară:

— Minți! Sunt bunuri de la tatăl nostru! Și avem drept să ne folosim de ele cum ne place!

Și se repeziră să le împartă pe loc între ei amândoi. Ci nu izbutiră să ajungă la învoială cine să ia sacul cel năzdrăvan. Căci Salem spunea:

— Îl iau eu!

Iar Salim spunea:

— Îl iau eu!

Și se iscă zarva între ei, și gâlceava! Atunci mama lor spuse:

— O, copiii mei, ați împărțit între voi sacul cu aur și nestemate; ci sacul cestălalt nu poate să fie nici împărțit, nici despicat, căci vraja lui s-ar rupe atunci și și-ar pierde însușirile. Ci lăsați-mi-l mai bine mie; și eu, în fiecare zi, am să scot din el bucatele pe care le-ți vrea, și de câte ori o să vreți. Și, pentru mine, făgăduiesc că am să mă mulțumesc cu o bucată de pâine ori cu îmbucătura pe care mi-ați lăsa-o voi. Și de-o să vreți cumva să-mi dați, pe deasupra, ce mi-o fi de trebuință ca să nu umblu goală, asta ar fi numai și numai ca un dar din partea voastră și nu ca o îndatorire. În felul acesta, fiecare dintre voi o să puteți face orice v-o place, fără de nicio opreliște! Eu nu uit că amândoi sunteți copiii mei și că eu sunt mama voastră. Să rămânem laolaltă și în înțelegere, pentru ca, atunci când s-o întoarce fratele vostru, să n-aveți nimica de ce să vă căiți și să nu vă fie rușine dinaintea lui din pricina faptelor voastre!

Ci ei nu voiră neam să asculte de sfaturile bătrânei, și își trecură noaptea gâlcevindu-se cu mare zarvă și înjurându-se atâta de amarnic încât un arcaș de-al regelui, aflându-se ca oaspete în casa de-alături, auzi tot ce-și strigau și înțelese bob cu bob toată pricina gâlcevei. Încât, cum se lumină de ziuă, dete fuga la palat și ceru să fie primit de regele Egiptului care se chema Șams Al-Daula, și îi povesti tot ce auzise. Și regele trimise numaidecât după cei doi frați ai lui Juder și îi supuse la cazne până ce

mărturisiră tot. Regele atunci le luă amândoi sacii, iar pe ei îi azvârli cu mâna măriei sale în temniță. După care, porunci să se deie mamei lui Juder o danie care să-i ajungă pentru nevoile ei zilnice.

Și-atâta cu ei!

Estimp, Juder iată că tocmai își împlinise anul de când se afla rob pe corabia căpitanului cel mare de la Suez, când o furtună se ridică într-o zi împotriva navei, o dezgărdină și o izbi de niște stânci, atâta de năprasnic încât o zdrobi și toți oamenii se înecară, afară de Juder, care izbuti să ajungă la țărm înotând. Și izbuti să se cațere pe uscat; și ajunse în felul acesta la o tabără de beduini rătăcitori, care îl descusură ce-i cu el și dacă este corăbier. Și el le povesti că, în adevăr, fusese corăbier pe o navă care se scufundase; și le povesti pe șart toate pățaniile lui.

Or, se afla acolo, în trecere prin tabăra aceea, un neguțător, de baștină lui din Jedda, care se simți tare înduioșat de soarta lui Juder și care îi spuse:

— Vrei să intri în slujba mea, o, egipteanule? Iar eu, în schimb, am să-ți fac rost de haine și am să te duc la Jedda!

Și Juder primi să intre în slujba lui și plecă împreună cu el și ajunse la Jedda, unde neguțătorul se purtă cu multă mărinimie față de el și îl coperi cu binefaceri. Pe urmă, după un timp, neguțătorul plecă în hagialâc la Mecca și îl luă și pe Juder cu el.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzecea noapte

Urmă:

Când ajunse la Mecca, Juder dete fuga și se băgă și el în alaiul dimprejurul sfintei Kaaba, ca să facă cele șapte sfinte ocoluri, și iată că tocmai acolo, în mijlocul hagiilor din alai, dete ochii cu prietenul lui, șeicul Abd Al-Samad, moghrabinul, care și el își împlinea cele șapte ocoluri. Și moghrabinul îl văzu și el la rându-i, și îi închină un salamalek frățesc și îl întrebă ce mai face. Atunci Juder începu să plângă. Pe urmă povesti toate câte le pățise. Și moghrabinul îl luă de mână și îl duse în casa unde trăsese, se purtă cu multă dărnicie față de el, îl îmbrăcă cu o minunată rantie fără de pereche și-i spuse:

— Necazul s-a depărtat acuma, de tine, o, Juder!

Pe urmă își scoase horoscopul, citi în el tot ce pățiseră frații lui Juder și-i spuse:

— Află, o, Juder, că frații tăi au pățit *cutare* și *cutare* lucru, și că ei se află la ceasul de-acuma închiși în temnița regelui de la Egipt. Ci tu fii binevenit în casa mea, unde ai să rămâi până ce-ai să-ți îndeplinești toate sfintele datini! Și ai să vezi că de-acuma înainte totul are să fie bine!

Juder răspunse:

— Îngăduie-mi, o, stăpâne al meu, să mă duc până la neguțătorul cu care am venit, ca să-i cer slobozire și să-mi iau bun-rămas de la el! Și mă întorc numaidecât la tine!

Celălalt îl întrebă:
— Îi datorezi bani?
El răspunse:
— Nu!
Celălalt spuse:
— Du-te, dar, să-i ceri slobozire și să-ți iei rămas-bun de la el, fără de zăbavă; căci, dreptu-i, pâinea ce ți s-a dat de mâncare este o îndatorire de netăgăduit când ești un om cinstit!
Și Juder se duse la stăpânul său, negutătorul din Jedda, îi ceru slobozire și-i spuse:
— M-am întâlnit cu un prieten al meu, care-mi este mai scump ca un frate!
El răspunse:
— Du-te și cheamă-l, să dăm un ospăț în cinstea lui!
Juder spuse:
— Pe Allah! nu duce lipsă de niciun ospăț! E unul dintre fiii belșugului și are o grămadă de slujitori!
Atunci negutătorul îi dete douăzeci de dinari,
spunându-i:
— Ia-i, și slobozește-mi cugetul și răspunderea!
Juder răspunse:
— Allah să-ți întoarcă tot ce mi-ai dat!
Și se despărți de el și plecă la prietenul său, moghrabinul. Ci întâlni pe cale un sărman și îi dete de pomană cei douăzeci de dinari; pe urmă, ajunse la moghrabin, și locui la el până sfârși de împlinit toate sfintele datini și îndatoriri ale hagialâcului.
Atunci moghrabinul veni la el și, scoțându-și de pe deget inelul cu pecete pe care i-l adusese odinioară Juder din comoara lui Șamardal, i-l dete spunându-i:
— Ia inelul acesta cu pecete, o, Juder, care are sa-ți împlinească toate dorințele. Află, dar, că pecetea aceasta are în slujba ei un ginn, numit Trăznet-Trăznitor, care va sta la poruncile tale pentru orice ai să ceri. Nu ai decât să freci nestemata din pecete, și numaidecât are să se ivească Trăznet-Trăznitor, care are să ia asupră-și împlinirea tuturor vrerilor tale și are să-ți aducă, dacă ai să-i ceri, tot ce ți-ai dori din bunurile de pe lume!
Și, ca să-i arate cum să se folosească de pecete, o frecă dinaintea lui cu degetul cel gros. Pe dată efritul Trăznet-Trăznitor se ivi și, ploconindu-se dinaintea moghrabinului, spuse:
— Iacătă-mă, ya sidi! Poruncește și vei fi ascultat! Cere și vei căpăta! Vrei să zidești la loc o cetate prăbușită, ori mai degrabă să pustiești o cetate în floare? Vrei să omori și să descăpățânezi? Vrei să spulberi sufletul unui rege ori numai să-i zvânturi oștile? Poruncește!
Moghrabinul răspunse:
— O, Trăznetule, iată-l pe cel care-ți va fi stăpân de aci înainte! Ți-l încredințez stăruitor! Slujește-l cu sârg!
Pe urmă, îi dete slobozie și, întorcându-se către Juder, îi spuse:
— Să nu uiți, o, Juder, că vei putea, cu ajutorul acestei peceți, să-i înfrângi pe toți vrăjmașii tăi și să te răzbuni pe ei! Și nu cumva să te îndoiești de marea lui putere!
Juder spuse:
— Dacă-i așa, o, stăpâne al meu, tare aș vrea să mă întorc în țara mea, și la casa mea!
El răspunse:

— Freacă pecetea și, când efritul Trăsnet ți se va arăta și-ți va spune: „Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!” tu să-i răspunzi: „Vreau să mă sui în spinarea ta! Du-mă chiar acum în țara mea!” Și el are să ți se supună!

Atunci Juder își luă rămas-bun de la Abd Al-Samad moghrabinul și frecă pecetea. Și pe dată se ivi Trăznet-Trăznitor care îi spuse:

— Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!

Și Juder răspunse:

— Du-mă la Cairo astăzi chiar!

El spuse:

— E lesne!

Și îndoindu-se, îi luă în cârcă și porni cu el în zbor! Și călătoria ținu de la prânz până la miez de noapte; și efritul îl lăsă jos pe Juder, chiar în casa mamei sale, și pieri.

Când maică-sa îl zări pe Juder, se ridică și începu să plângă, urându-i bună pace. Pe urmă, îi povesti ce-au pățit frații lui și cum i-a ciomăgit regele și cum le-a luat sacul cel năzdrăvan și sacul cu aur și cu nestemate! Și Juder, dacă auzi toate astea, nu putu să rămână nepăsător de soarta fraților lui, și spuse mamei sale:

— Nu te mai amărî! Pe dată am să-ți arăt ce sunt în stare să fac. Și am să ți-i aduc pe frații mei!

Și totodată frecă gemă pecetei; și numaidecât se ivi slujitorul care spuse:

— Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!

Juder spuse:

— Îți poruncesc să te duci și să-i ridici din temnița regelui pe frații mei pe care să mi-i aduci aici!

Și ginnul pieri, ducându-se să îndeplinească porunca.

Or, Salem și Salim zăceau în chilia lor, pradă durerilor cumplite și unor gânduri și căinți tare negre, din pricina caznelor și a lipsurilor îndurate, de-și doreau moartea ca pe o alinare și ca pe un sfârșit al necazurilor lor. Și tocmai își împărtășeau cu mare amărăciune asemenea gânduri, chemându-și moartea, când văzură deodată pământul cum se întredeschide sub picioarele lor și cum se ivește Trăznet-Trăznitor care, fără a le da răgaz să se privească mai bine, îi înșfacă pe amândoi și pieri cu ei în adâncul pământului, pe când ei își pierduseră sinea de spaimă în brațele lui, ca să nu-și mai vină în simțire decât în casa mamei lor și să se vadă întinși pe chilim între fratele lor Juder și mama lor care îi îngrijea cu luare-aminte. Și Juder, când îi văzu că deschid ochii, le spuse:

— Toate salamalekurile fie asupra voastră, o, frații mei! Ori nu mă mai cunoașteți și m-ați uitat?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și una noapte

Urmă:

Ei lăsară capu-n jos și începură să plângă în tăcere. Atunci el le spuse:

— Nu plângeți! Căci numai diavolul și nesațul v-au împins să faceți ce-ați făcut! Ci cum de v-ați putut hotărî voi să mă vindeți? Da nu mai plângeți! Căci cu adevărat mi-e ca o mângâiere să socot că în aceasta mă asemuiesc lui Iosif, fiul lui Iacob, când a fost vândut de frații lui! La urma-urmei, frații lui Iosif s-au purtat încă și mai rău față de el, decât voi față de mine; întrucât ei, pe deasupra, l-au mai aruncat și în fundul unui puț! Cereți numai iertare lui Allah, cu mare căință, și el are să vă ierte – întrucât el este Îndurătorul-cel-fără-de-margini și Atoateiertătorul – așa cum și eu vă iert! Fiți, dar, binecuvântați! Și fiți de-aci înainte fără de nicio sfială și fără de nicio stânjeneală!

Și-i mângâie așa mai departe și îi liniști, până ce-și simțiră inimile întremate; pe urmă, începu să le povestească toate pățaniile și toate patimile câte le îndurase până ce l-a întâlnit la Mecca pe șeicul Abd Al-Samad. Și le arătă și lor pecetea vrăjită.

Ei atunci îi răspunseră:

— O, fratele nostru, iartă-ne de data aceasta! Dacă om mai face vreodată ce-am făcut, să ne pedepsești cum ai să socoți tu!

El răspunse:

— Să nu mai aveți, dar, nicio grijă și niciun amar! Și nu pregetați să-mi povestiți și voi ce v-a făcut regele!

Ei spuseră:

— A poruncit să fim bătuți bine cu vergile, și ne-a speriat că are să ne fie și mai rău; pe urmă, ne-a luat cei doi saci!

El spuse:

— Atunci, are să vadă el!

Și frecă nestemata pecetei; și numaidecât se ivi efritul Trăznet-Trăznitor.

Când îl văzură, cei doi frați se înfricoșară amarnic și socotiră în inima lor că Juder nu-i adusese acolo decât ca să-i dea morții. Și se înghesuită la pieptul mamei lor, strigând:

— O, maică bună, ne punem sub ocrotirea ta cea duioasă! O, maică bună, stăruie tu intru apărarea noastră!

Ea le răspunse:

— O, copiii mei, nu vă fie frică!

Estimp, Juder îi și spusese lui Trăsnet:

— Îți poruncesc să-mi aduci toate giuvaierurile și toate lucrurile de preț care se află acuma în sipeturile regelui, fără a mai lăsa nimica, și să-mi aduci totodată sacul cel fermecat, precum și sacul cu nestemate, care au fost luați cu sila de la frații mei!

Și ginnul pecetei răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și pe dată plecă să îndeplinească porunca și se întoarse punând în mâinile lui Juder cei doi saci, neatinși ca dintru început, și toate comorile regelui, spunând:

— Ya sidi, n-am mai lăsat prin sipeturi nimica!

Juder atunci dete mamei sale sacul cu nestemate, precum și comorile regelui, sfătuind-o să le păstreze cu grijă, și puse dinaintea lui sacul cel fermecat. Pe urmă spuse ginnului pecetei:

— Îți poruncesc să-mi ridici chiar în noaptea aceasta un palat înalt și strălucitor, să-l împodobești cu aur, și să-l umpli cu covoare și cu tot ce e mai îmbelșugat pe lume. Și doresc ca totul să fie gata până-n ziuă!

Și ginnul pecetei, Trăznet-Trăznitor, răspunse:

— Vrerea îți va fi îndeplinită!

Și pieri în adâncul pământului, pe când Juder scotea din sacul fermecat niște bucate minunate, pe care le mâncă împreună cu mama și cu frații săi, peste poate de mulțumit, ca pe urmă să doarmă până dimineața.

Estimp, ginnul pecetei se duse numaidecât să-și adune soții, efriții cei de sub pământ, alegând dintre ei pe cei mai iscusiți în meseria de zidari; și toți își începură munca. Se apucară unii să taie pietrele, alții să le clădească, alții să le zugrăvească, alții să le cioplească și să le scrie, și alții într-un sfârșit să întindă covoare și să umple cu lucruri de preț sălile, așa de spornic încât până-n zori de zi palatul era isprăvit și împodobit întru totul! Atunci ginnul pecetei se înfățișă dinaintea lui Juder, de îndată ce acesta se deșteptă, și-i spuse:

— Ya sidi, palatul este gata și împodobirea lui s-a isprăvit. Dacă vrei, să vii să-l vezi și să-l cercetezi.

Juder atunci se sculă și chemă pe mama și pe frații săi; și cu toții împreună cercetară palatul și găsiră că nu-și avea perechea, așa de tare uluia mințile cu frumusețea liniilor și cu uimitoarea lui înfățișare. Și Juder fu mulțumit privind fața cu adevărat măreață a palatului, și se minună gândind că toate astea nu-l costaseră nimic. Și se întoarse către maică-sa și-o întrebă:

— Vrei să locuiești în palatul acesta?

Ea răspunse:

— Tare-aș vrea!

Și se închină lui Allah pentru Juder, fiul ei, și chemă binecuvântările Atotputernicului asupra capului lui.

Juder atunci frecă pecetea talismanică și spuse ginnului care numaidecât se și ivise:

— Îți poruncesc să-mi aduci pe dată patruzeci de tinere roabe albe, frumoase coz, patruzeci de tinere arăpoaice, bine clădite, patruzeci de flăcăi și patruzeci de arapi!

El răspunse:

— Vei avea totul!

Și-și luă zborul, cu patruzeci de soți de-ai lui, către țările Indului, ale Sindului și ale Persiei; și cu toții începură să ridice toate fetele care li se păreau îndeajuns de frumoase și toți flăcăii îndeajuns de frumoși. Și, în felul acesta, strânseră câte patruzeci din fiecare fel. După care, aleseră patruzeci de arăpoaice frumoase și patruzeci de arapi frumoși, și duseră pe sus toată mulțimea aceasta la palatul lui Juder. Și efritul Trăsnet îi puse să treacă, unul câte unul, pe dinaintea lui Juder, care găsi că toți sunt pe placul lui, și spuse:

— Acuma trebuie să li se dea la fiecare haine, tot ce-i mai frumos.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și doua noapte

Urmă:

El răspunse:

— Iacătă!
Juder spuse:
— Mai trebuie să aduci o rochie pentru mama mea și o rantie pentru mine!
Și Trăsnet aduse totul, și el însuși îmbracă tinerele roabe albe și negre, spunându-le:
— Acuma, duceți-vă de sărutați mâna stăpânei voastre, mama stăpânului vostru! Și să urmați cu credință poruncile pe care are să vi le dea, și s-o urmați ca pe ochii voștri, o, albelor și negrelor!
Pe urmă, ginnul Trăsnet se duse să-i îmbrace tot așa și pe flăcăi și pe arapi, și-i trimise să sărute mâna lui Juder. După care, îi îmbrăcă și pe Salem și pe Salim, cu multă luare-aminte. Și, după ce toată lumea fu îmbrăcată, Juder păru cu adevărat asemenea unui rege, iar frații săi ca niște viziri.
Și, cum palatul era foarte mare, Juder îl puse pe fratele său Salem să locuiască într-o latură, dimpreună cu slujitorii și cu femeile lui, iar în cealaltă latură pe fratele său Salim, dimpreună cu slujitorii și cu femeile lui. Iar el și cu maică-sa se așezară în odăile de la mijloc ale palatului. Și fiecare domnea la locul lui întocmai ca un sultan. Și-atâta cu ei!
Însă în ce-l privește pe rege, iacătă! Când vistiernicul cel mare veni de dimineață să ia din lada vistieriei niște lucruri de care avea regele trebuință, deschise și nu găsi nimic! Și chiar că la această ladă se puteau potrivi zisele poetului:

Acest trunchi de copac bătrân
Ce mândru și ce-mbelșugat
A fost cât timp în el a stat
Zumzăitorul roi stăpân,
Cât timp sclipise aurie
În pieptu-i mierea – vrajă vie!
Dar când albinele-au pierit,
Ori s-au mutat în altă parte,
Când s-a-ncuibat tăcuta moarte
În tot științeiul părăsit –
Întreg copacu-acesta cândva viu,
O scorbură e – plină de pustiu.

Și vistiernicul, la priveliștea aceasta, dete un răcnet mare și se prăbuși fără de simțire. Iar când: își veni iarăși în sine, se năpusti, cu mâinile ridicate, afară din sala vistieriei și dete fuga la regele Șams Al-Daula, ca să-i spună:
— O, emire al drept-credincioșilor, vin să te înștiințez că toată vistieria a fost golită astă noapte!
Și regele strigă:
— O, ticăloase! ce-ai făcut cu bogățiile închise în vistieria mea?
El răspunse:
— Pe Allah! eu n-am făcut nimic! Și habar n-am nici ce s-a făcut cu ele, nici cum a fost golită vistieria! Aseară, după năravul meu, am cercetat vistieria și-am văzut-o plină; și-n dimineața aceasta, când m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimic în ea! Ci ușile n-au fost deschise în niciun fel, le-am găsit încuiate fără nici o urmă de descuiere ori de spargere, cu lacătele neatinse și cu zăvoarele la locul lor! Încât acela care a golit vistieria nu este un hoț!

Regele întrebă:
— Au pierit și sacii?
El răspunse:
— Da!
La cuvintele acestea, mințile regelui își luară zborul din căpățâna lui; și el se ridică în picioare și zbieră la vistiernicul cel mare:
— Ia-o înaintea mea!
Și vistiernicul porni către vistierie; și regele venea pe urmele lui și ajunse la vistieria pe care o văzu, în adevăr, goală cu totul pe dinlăuntru și neatinsă pe dinafară; și regele rămase descumpănit și nedumerit, și zise:
— Ia uite că mi s-a jefuit vistieria, fără teamă de puterea și de mânia mea!
Și fu cuprins ca de o turbare amarnică și se duse pe dată să adune divanul; și emirii și mai-marii de la curte veniră la divan și fiecare se întreba cu spaimă de nu cumva era el pricina mâniei regelui! Ci regele le spuse:
— O, voi toți, aflați că vistieria mea a fost prădată în noaptea aceasta; și nu știu cine-i acela care a săvârșit această faptă, făcându-mi atâta ocară și umilindu-mă cu asemenea umilință, fără a se sfii de mânia mea!
Și toți întrebară:
— Da cum așa?
Regele răspunse:
— N-aveți decât să-l întrebați pe vistiernicul cel mare, care-i aci de față!
Și ei îl întrebară, iar el le spuse:
— Aseară vistieria era plină, iar astăzi, când m-am dus acolo, am găsit-o goală, fără nimica în ea, iar pe dinafară fără nicio urmă de descuiere ori de spargere a ușii!
Și toți rămaseră nespus de uimiți, și, neștiind ce să răspundă, își lăsară capetele în pământ dinaintea privirilor scăpărânde ale regelui, și șezură în tăcere.
Ci tot atunci intră și arcașul care-i pârâse odinioară pe Salem și Salim, și spuse:
— O, rege al vremilor, toată noaptea aceasta mi-am trecut-o stând de veghe, căci lucruri tare nemaipomenite mi-a fost dat să văd!
Și regele întrebă:
— Și ce-ai văzut?
El spuse:
— Află, o, rege al vremilor, că mi-am trecut noaptea aceasta petrecând și veselindu-mă plăcut la vederea unor zidari care zoreau cu zidăritul și cu mânuitul ciocanelor, al mistriilor și al tuturor sculelor lor. Și, în zorii zilei, am văzut pe locul acela un palat măreț, gata pe de-a-ntregul, și care nu are seamăn pe lume. Eu atunci m-am dus să capăt deslușiri și iată ce deslușiri am căpătat: „Juder, fiul lui Omar, s-a întors din călătorie și a zidit palatul acela! Și a adus cu el o grămadă de robi și sumedenie de flăcăi! Și-i muiat în bogății și coperit de bunuri! Și i-a scos pe frații lui din temniță! Și-acuma șade-n palatul lui ca un sultan!”
La vorbele acestea ale cavazului, regele spuse:
— Vedeți numaidecât ce-i la temniță!
Și careva dete fuga la temniță și se întoarse să-l vestească pe rege că Salem și Salim nu mai sunt acolo! Atunci regele strigă:
— Am aflat hoțul! Acela care i-a scos din temniță pe Salem și Salim, tot acela a furat și vistieria mea!

Și vizirul cel mare întrebă:
— Cine-i, dară?
El răspunse:
— Juder, fratele lor! Și tot el a furat și sacii! Dar, o, vizire al meu, ai să trimiți pe dată asupra lor un emir cu cincizeci de oșteni să-i ridice, și emirul, după ce are să pună pecețile de zebereală pe toate bunurile lor, să mi-i aducă aici ca să-i spânzur.
Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și treia noapte

Urmă:

Și, tot sporindu-și mânia, țipă:
— Așa! și să dea fuga degrabă să mi-l ridice! căci vreau să-l ucid!
Vizirul cel mare răspunse:
— O, măria-ta, fii milos și îngăduitor, întrucât și Allah este milos și nu se pripește să-l pedepsească pe robul care a greșit și s-a răzvrătit! Și-apoi, acela care a putut să ridice un palat numai într-o noaptea nu-i un om care să aibă a se teme cu adevărat de cineva pe lume! Iar mie tare mi-e frică pentru emirul trimis și tare mă tem pentru el de supărarea lui Juder! Rabdă, dar, până ce am să găsesc pentru tine mijlocul cel mai bun de a ajunge să aflăm care-i adevărul în treaba aceasta; și numai atunci ai să poți împlini, fără neajunsuri, ce ai hotărât să împlinești!
Și regele răspunse:
— Atunci, o vizire al meu, ia spune-mi tu ce am de făcut!
El spuse:
— Trimite un emir care să-l poftească la palat. Iar eu atunci am să văd cum să-l luăm, am să-i arăt multă prietenie și am să-l iscodesc cu dibăcie despre tot ce face și despre tot ce nu face! Și-atunci avem să vedem! Dacă puterea lui este cu adevărat mare, avem să-l luăm cu viclenie; iar dacă puterea i-i slabă, îl luăm cu sila; și ți-l dăm pe mână! Și-ai să faci cu el ce ți-o plăcea!
Regele spuse:
— Poftiți-l!
Și vizirul dete unui emir, pe nume emirul Otman, porunca de a se duce la Juder și de a-l pofti, spunându-i: „Regele dorește să te vadă astăzi la el, printre oaspeții lui!” Și regele însuși adăugă:
— Și mai cu seamă să nu te întorci fără el!
Or, acest emir Otman era un prostălău, un îngâmfat și un înfumurat, plin de el. Și, când ajunse dinaintea porții palatului, văzu un eunuc stând la prag, într-un scaun frumos de bambus. Și se duse drept la el; ci hadâmbul nici nu se ridică în cinstea lui și nici nu se clinti în vreun chip, de parcă nici nu l-ar fi văzut. Măcar că emirul Otman era cât se poate de limpede de văzut, și-avea cu el cincizeci de oameni tare lesne de văzut și ei! Se apropie, așadar, și întrebă:
— Hei, robule, unde ți-e stăpânul?
El răspunse:

— În palat!

Și nici măcar nu întoarse capul, ori să-și fi scuturat nepăsarea de pe chip și să-și fi schimbat cumva înfățișarea senină. Atunci emirul Otman, cuprins de o mânie mare, strigă:

— A, mă afurisit hadâmb de păcură! Au nu ți-i rușine ție ca, în vreme ce eu vorbesc cu tine, tu să stai întins așa într-un peș, ca un băietan dezmățat?

Eunucul răspunse:

— Cară-te! Și să nu mai rostești o vorbă!

La cuvintele acestea, emirul Otman fu cuprins peste măsură de supărare și, vânturându-și buzduganul, dete să-l lovească pe eunuc. Or, emirul habar n-avea că hadâmbul acela nu era altul decât efritul pecetei, Trăznet-Trăznitor, care fusese pus de Juder să ție locul de portar al palatului. Încât atunci când presupusul eunuc zări mișcarea emirului Otman, se ridică și-l privi numai cu un ochi, în vreme ce ochiul celălalt îl ținea închis, îi suflă o dată în nas și, din suflarea aceea, îl prăvăli la pământ. Pe urmă îi luă din mână buzduganul și îi arse cu ei patru lovituri, nici mai mult, nici mai puțin!

Dacă văzură așa, cei cincizeci de oșteni ai emirului, făcuți foc și neputând îndura jignirea mai-marelui lor, traseră spadele și se năpustiră la eunuc să-l căsăpească. Ci eunucul zâmbi a râde cu domolul și le zise:

— A, trageți spadele, o, câinilor! Ia-n stați oleacă!

Și-i înșfăcă pe vreo câțiva și-i împunse în pântece chiar cu săbiile lor, și-i înecă în chiar sângele lor! Și-i dumică așa unul câte unul, până când ceilalți, cuprinși de spaimă, o luară la fugă și nu se mai opriră, cu emirul lor în frunte, decât dinaintea regelui, în vreme ce Trăznet-Trăznitor, liniștit, se așeza la loc în scaunul lui.

Când află de la emirul Otman tot ce se petrecuse, regele, peste poate de mânios, spuse:

— O sută de viteji să pornească împotriva acelui eunuc!

Și cei o sută de viteji, când ajunseră la poarta palatului, fură întâmpinați cu loviturile de buzdugan ale eunucului, și cotonogiți bine, și puși pe fugă cât ai clipi.

Iar ei se întoarseră să-i spună regelui:

— Ne-a spulberat și ne-a prăpădit!

Și regele spuse:

— Două sute să tabere asupra lui!

Și cei două sute tăbărâră. Și eunucul îi hărtăni în bucățele.

Atunci regele țipă la vizirul lui cel mare:

— Acuma ai să taberi chiar tu pe el, cu cinci sute de viteji, și ai să-l târăști pe dată dinaintea mea! Și tot așa să mi-i aduci și pe stăpânu-său Juder, cu cei doi frați ai lui!

Ci vizirul răspunse:

— O, rege al vremilor, eu mai degrabă n-aș lua cu mine niciun oștean și m-aș duce singur-singurel la el, fără de nicio armie!

Regele spuse:

— Du-te! Și fă ce ți s-o părea de cuviință!

Atunci vizirul își lepădă armele departe de el și se îmbrăcă într-o rantie lungă și albă; pe urmă, luă în mână un șirag lung de mătănii și porni încetișor către poarta palatului lui Juder, numărându-și mătăniile. Și îl zări pe eunucul cu pricina șezând în scaunul lui, se apropie de el cu un surâs pe buze, șezu jos dinaintea lui, cu multă bună-cuviință, și-i spuse:

— Pacea lui Allah fie asupra *domniei voastre!*

El răspunse:
— Și-asupra *ta* fie pacea lui Allah, o, făptură omenească! Ce vrei?
Când vizirul auzi vorba aceea de „făptură omenească”, pricepu că eunucul era un ginn, și se înfioră de spaimă. Pe urmă, întrebă ugilit:
— Stăpânul tău, domnia sa Juder, o fi aici?
El răspunse:
— Da, este în palat!
El urmă:
— Ya sidi, te-aș ruga să mergi la el și să-i spui: „Ya sidi, regele Șams Al-Daula te poftește să-i fii oaspete, întrucât dă un ospăț în cinstea ta. Și-ți trimite din parte-i salamalekul său și te roagă să-i cinstești casa, primind a-i fi oaspete!”
Trăznet-Trăznitor răspunse:
— Așteaptă-mă până mă duc să-l întreb dacă binevoiește!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și patra noapte

Urmă:

Și marele vizir așteptă, stând cât mai cuviincios, în vreme ce maredul se duse la Juder și-i spuse:
— Află, ya sidi, că regele ți-a trimis întâi un emir tare puternic, pe care l-am bătut; și avea cu el cincizeci de viteji, pe care i-am înfrânt! Pe urmă a trimis împotriva mea o sută de viteji, pe care i-am bătut; pe urmă, două sute, pe care i-am înfrânt și i-am pus pe fugă. Atunci, l-a trimis pe vizirul lui cel mare, fără de nicio armă și îmbrăcat în alb, ca să te poftească să mănânci bucatele ospeției lui! Ce zici de asta?
El răspunse:
— Du-te și adu-l încoace pe marele vizir!
Și Trăznet-Trăznitor coborî la poartă și-i spuse:
— O, vizirule, hai să vorbești cu stăpânul meu!
El răspunse:
— Pe capul meu!
Și sui în palat, și intră în sala de primire, unde îl văzu pe Juder, mai mândru ca regii, stând într-un jeț cum niciun sultan n-ar fi putut să aibă unul asemenea, și având întins sub picioarele lui un covor cu totul și cu totul minunat, și vizirul, înmărmurit, rămase năuc, cu gura căscată și cu ochii bulbucați de frumusețea palatului, de podoabele, de zugrăvelile, de sculpturile și de toate lucrurile de acolo; și se văzu, între acele străluciri, mai prăpădit ca un cerșetor față de atâtea frumuseți și față de stăpânul acelor lucruri. Încât se plecă și sărută pământul dinainte-i și-i ură tihnă și bucurie. Și Juder îl întrebă;
— Ce vrei să-mi ceri, o, vizirule?
El răspunse:
— O, doamne al meu, prietenul tău, regele Șams Al-Daula, îți trimite salamalekul! Și dorește fierbinte să-și bucure ochii cu chipul tău; și, drept

aceea, dă un ospăț în cinstea ta! Vei binevoi, așadar, să primești a-i face plăcere?

Juder răspunse:

— De vreme ce-mi este prieten, du-i salamalekul meu și spune-i că mai degrabă să vină el la mine!

Vizirul spuse:

— Pe capul meu!

Atunci Juder frecă gema pecetei și, când Trăznet-Trăznitor se ivi dinaintea lui, îi spuse:

— Adu-mi un caftan, cât se poate mai frumos!

Și când Trăznet-Trăznitor aduse caftanul, Juder îi spuse vizirului:

— Acesta-i pentru tine, o, vizirule! Îmbracă-l!

Și când vizirul îmbrăcă acel caftan, Juder îi spuse:

— Du-te și spune-i regelui tot ce-ai auzit și ai văzut!

Și vizirul coborî, îmbrăcat cu acel caftan cum nimeni pe lume nu mai îmbrăcase altul asemenea, și se duse la rege. Îi arătă cumu-i treaba cu Juder, îi zugrăvi cu prisos de laude palatul și toate câte se aflau în el, și-i spuse:

— Juder te poftește!

Regele spuse:

— Haidați, o, ostașilor!

Și toți săriră în picioare; și el le spuse:

— Încălecați pe cai! Și aduceți-mi bidiviul de luptă, ca să merg să-l văd pe Juder!

Pe urmă, încăleca pe cal și, cu toți străjerii și cu toți ostașii după el, se îndreptă către palatul lui Juder.

Când Juder văzu de departe cum venea regele cu liota lui, îi spuse efritului pecetei:

— Vreau să mi-i aduci aici pe soții tăi efriți așa ca, luând chipuri de ființe omenești, să se rânduiască în șir în curtea cea mare a palatului, când are să treacă regele. Și regele, văzând numărul și vânjoșia lor, are să rămână uluit și înfricoșat, și are să i se înfioare inima. Și atunci are să știe că puterea mea este mai mare decât a lui; și are să-și vadă de treabă!

Și pe dată efritul Trăznet-Trăznitor chemă și scoase la iveală două sute de efriți ce arătau ca niște străjeri înarmați și îmbrăcați în zale grele, și tare amarnici și năpraznici ca statură.

Și regele intră în curte și trecu printre cele două șiruri de ostași; și când văzu înfățișarea lor cumplită, își simți inima cutremurându-se. Pe urmă, urcă în palat și intră în sala în care se afla Juder; și îl găsi pe Juder stând în jeț, cu o înfățișare și cu o privire pe care chiar că nu le-au avut vreodată nici vreun rege, nici vreun sultan! Și îi aruncă salamalekul și se temeni dinaintea lui Juder și își îngână urările, fără ca Juder să se ridice în cinstea lui, ori să-i arate vreo luare-aminte, ori să-l poftească să șadă. Ba dimpotrivă! Îl lăsă în picioare, anume ca să se arate și mai fălos, până ce regele își pierdu toată stăpânia de sine și nu mai știu dacă era bine să mai stea acolo ori să plece. Iar Juder, după un răstimp, îi spuse într-un sfârșit:

— În adevăr, oare-i un chip frumos de a te purta, așa cum ai făcut tu, asuprind oamenii fără de apărare și jefuindu-le bunurile?

El răspunse:

— O, doamne al meu, binevoiește de mă iartă! Numai din pârdălnicie și din ciudă am fost ispitit să mă port așa, și încă pentru că așa mi-a fost ursita! Și-apoi, de n-ar fi greșeala, n-ar mai fi nici iertarea!

Și își ceru iertare așa mai departe de toate câte putuse săvârși în trecut

și îl rugă de îngăduință și de iertăciune; ba, pe lângă multe altele, îi recită și aceste stihuri:

O, tu preabunule, o, tu
Născutule din neam ales,
Din mari strămoși de fală și
Cum astăzi alții nu mai ies —

Nu mă certa și pedepsi
Pentru ceea ce am făcut
Și pentru mare vina mea
Față de tine, din trecut!

Așa cum și noi am dori,
De-am fi avut cândva pricină,
Dacă ne-ai fi greșit cumva,
Să te iertăm de orice vină —

Asemenea fă, dar, și tu,
Și dă pustiei neagra ceartă!
Iar dacă suntem vinovați,
Închide ochii și ne iartă!

Și nu mai conteni să se umilească așa dinaintea lui Juder, până ce Juder nu-i spuse:

— Allah să te ierte!

Și îi îngădui să șadă. Și el șezu.

Atunci Juder îi dărui un caftan ca semn de împăcăciune, și dete poruncă fraților săi să aștearnă masa și să aducă bucatele cele mai nemaipomenite și cât mai multe. Și, după ce mâncară, dărui haine frumoase tuturor oamenilor din alaiul regesc, și îi omeni și-i cinsti din belșug. Numai atunci regele își luă rămas-bun de la Juder și plecă din palat; ci numai spre a se întoarce în fiecare zi ca să-și petreacă vremea cu Juder; ba încă tot la Juder își aduna divanul și tot acolo diriguia și treburile împărăției. Iar prietenia și tovărășia dintre ei doi sporea și se întărea. Și așa trăiră o bună bucată de vreme.

Ci, într-o zi, regele, aflându-se singur cu marele-vizir al lui, îi spuse:

— O, vizirule, mie tare mi-i teamă să nu mă omoare Juder și să-mi ia scaunul de domnie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și cincea noapte

Urmă:

Vizirul răspunse:

— O, rege al vremilor, în ce privește scaunul tău de domnie, n-ai de ce

te teme că ți l-ar lua Juder! Întrucât puterea și bogăția lui Juder sunt cu mult mai mari decât ale oricărui rege! Ce vrei atunci să facă el cu scaunul tău de domnie? Și-apoi, scaunul tău de domnie n-ar fi pentru el decât un semn de cădere, în starea în care se află! Da-n ce privește că te-ar omorî, dacă în adevăr ți-e frică de asta, ai o fată! N-ai avea, dar, decât să i-o dai de soție și, în felul acesta, ai împărți cu el toată puterea: și amândoi v-ați afla la fel de tari!

El răspunse:

— O, vizirule, fii tu dar mijlocitorul dintre noi!

El spuse:

— Pentru aceasta, nu ai decât să-l poftești la tine; și noi avem să ne petrecem seara în sala palatului. Tu, atunci, să-i poruncești fetei tale să se împodobească cu podoabele ei cele mai frumoase și să treacă pe dinaintea ușii de la sală, ca un fulger. Iar Juder are s-o zărească; și cum ispita are să-l piște și mințile au să-l abată către domnița întrezărită, are să se îndrăgostească de ea cu înfocare; și are să mă întrebe cine-i fata. Eu atunci am să mă aplec tainic către el și am să-i spun: „Este fata regelui!” Și am să încep să tăinuiesc cu el despre ea și am să iau și am să arunc anume vorbe, și am să mă bag și am să ies cu el la niște vorbe, fără ca el să știe că măria-ta știi totul, până ce am să-l hotărăsc să vină să ți-o ceară pe fată de soție! Și, după ce ai să-l însori așa cu fata, legăturile dintre voi de-aci înainte au să fie neclătinate; iar la moartea lui, ai să moștenești aproape tot ce are!

Și regele spuse:

— Așa-i cum spui tu, o, vizirule!

Și dete ospățul, și-l pofti pe Juder, care se duse la palat și șezu în sala cea mare, în mijlocul voioșiei și al bunei primiri, până la amurgitul zilei.

Or, regele trimisese vorbă soției sale s-o gătească pe fată cu cele mai alese găteli și s-o împodobească cu cele mai frumoase podoabe, și s-o pună să treacă pe dinaintea ușii de la sala de ospețe. Și mama tinerei fete făcu așa cum i se poruncise să facă. Încât, atunci când fata trecu ca o fulgerare pe la ușa sălii de ospăț, frumoasă și gătită și strălucitoare și minunată, Juder o zări și scoase un strigăt de minunare și un oftat adânc, și făcu: „Ah!” picioarele și mâinile i se înmuiară, și se îngălbeni de tot la față! Și dragostea, și patima, și dorul, și pojarul intrară în sufletul lui și puseră stăpânire pe el.

Atunci vizirul îi grăi:

— Ferească-te Allah de tot necazul și de toată sila, doamne al meu! Pentru ce te văd schimbat așa dintr-odată, și suferind, și zaif?

El răspunse:

— O, vizirule, fata aceea! A cui fată o fi? M-a subjugat și mi-a luat mințile!

El răspunse:

— Este fata prietenului tău regele! Dacă îți place în adevăr, am să vorbesc cu măria sa să ți-o dea de soție!

El spuse:

— O, vizirule, vorbește! Iar eu, pe viața mea, am să-ți dăruiesc orice mi-ai cere! Și am să-i dau regelui orice mi-o pretinde ca zestre pentru fata lui! Și-avem să fim prieteni și rude!

Vizirul răspunse:

— Am să mă slujesc de toată trecerea mea și să-ți dobândesc ceea ce dorești!

Și șezu de vorbă cu măria sa în taină și-i spuse:

— O, măria ta Șams Al-Daula, iată că prietenul măriei tale, Juder, vrea

să se încuscrească cu măria ta! Și mi s-a încredințat, să vorbesc cu măria ta ca să-i dai de soție pe fiica ta El-Sett Asia! Nu mă făcea de ocară și primește votria mea! Și orice ai să ceri ca zestre pentru fiica măriei tale, Juder are să-ți plătească!

Regele răspunse:

— Zestrea a și fost toată plătită și primită! Iar fata-i o roabă în slujba lui! I-o dau de soție; și, primindu-l de ginere, îmi face cea mai aleasă cinstire!

Și își petrecură noaptea aceea fără a hotărî nimica mai mult.

Ci a doua zi de dimineață, regele strânse divanul și chemă acolo și pe cei mari și pe cei mici, și pe stăpâni și pe slugi; și porunci să vină și șeicul al-Islam, după datină. Și Juder rosti cererea lui de căsătorie, iar regele o primi și zise:

— În ce privește zestrea, am și primit-o! și fu scris senetul.

Juder atunci trimise să i se aducă sacul cu giuvaeruri și nestemate, și i-l dărui regelui, ca zestre pentru fata măriei sale. Și numaidecât zvoniră țimbalele și tamburele, și răsunară tristele și clanaretele, și petrecerea și nunta se porniră din plin, pe când Juder intra în odaia de nuntă ca să-și petreacă cu tânăra fată.

Și Juder și regele trăiră laolaltă strâns legați, multe și fericite zile. După care, regele se săvârși.

Atunci oștile începură să-l ceară pe Juder de sultan și, întrucât el nu vroia să primească, toți stăruiră a-l cere, până ce primi. Și îl ridicară sultan.

Or, cea dintâi faptă a lui Juder, ca sultan, fu să clădească o geamie pe mormântul regelui Șams Al-Daula; și adăugă la ea danii îmbelșugate; și alese, ca așezare pentru geamia aceea, mahalaua Bundukaniya, pe când palatul lui se afla în mahalaua Yamaniya. Și, de atunci, geamia și mahalaua cu geamia luară numele de Juderiya.

Sultanul Juder nu zăbovi pe urmă să-i căftănească viziri pe cei doi frați ai săi, Salem ca vizir de-a Dreapta, și Salim ca vizir de-a Stânga lui. Și trăiră așa, în pace, numai un an, nici mai mult, nici mai puțin.

După ce trecu anul, Salem îi spuse lui Salim:

— O, frate al meu, da până când oare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și șasea noapte

Urmă:

…da până când oare avem să stăm noi în starea aceasta? Doar n-avem să ne trecem toată viața ca slugi ale lui Juder, fără a ne bucura la rându-ne, cât o trăi el, de putere și de fericire?

Salim răspunse:

— Cum am putea face să-l ucidem și să punem mâna pe pecete și pe sac? Numai tu ai ști să urzești vreun tertip de a-l ucide, căci tu ești mai iscusit și mai deștept decât mine!

Salem zise:
— Dacă aș dibăci eu vreun tertip pentru moartea lui, tu ai primi ca eu să ajung sultan, cu tine vizir de-a Dreapta mea? Și pecetea și sacul să rămână la mine?
El spuse:
— Primesc!
Și se învoiră să-i piardă pe Juder, ca să ajungă la puterea cea mare și să se bucure ca niște regi de bunurile acestei lumi.
După ce urziră vânzarea, se duseră la Juder și-i spuseră:
— O, frate al nostru, tare am vrea să primești a veni în seara aceasta să ne faci plăcerea de a gusta din bucatele noastre, după atâta vreme de când nu te-am mai văzut trecând pragul ospeției noastre!
El spuse:
— Nu vă mai mohorâți! La care dintre voi trebuie să vin ca oaspe?
Salem răspunse:
— La mine mai întâi! Și, după ce ai să guști din bucatele ospeției mele, ai să te duci ca oaspe și la fratele meu!
El răspunse:
— Nimica nu stă împotrivă!
Și se duse cu Salem în latura palatului unde locuia acesta.
Or, el habar n-avea ce-l aștepta! Încât, de cum înghiți prima îmbucătură la acel ospăț, se și prăbuși făcut bucăți-bucățele cu totul, carnea într-o parte și oasele în cealaltă! Otrava îl și isprăvise.
Atunci Salem se ridică și dete să-i scoată inelul de pe deget; ci, întrucât inelul nu vroia nicicum să iasă, reteză degetul cu un cuțit. Luă atunci inelul și frecă nestemata. Numaidecât se ivi efritul Trăznet-Trăznitor, slujitorul pecetei, care spuse:
— Iacătă-mă! Cere și vei căpăta!
Salem îi zise:
— Îți poruncesc să-l înșfaci pe fratele meu Salim și să-l ucizi. Pe urmă să-l ridici, și totodată să-l ridici și pe Juder, care zace colea fără de viață, și să te duci să arunci amândouă leșurile, și pe cel otrăvit și pe cel sugrumat, dinaintea căpeteniilor cele mari ale oștilor!
Și numaidecât efritul Trăznet-Trăznitor, care se supunea la orice poruncă ce i-ar fi dat oricine era stăpânul pecetei, se duse de-l luă pe Salim și-l omori; pe urmă, luă leșurile și se duse de le aruncă dinaintea căpeteniilor oștilor, care tocmai se aflau strânse la masă, în sala de mese!
Când căpeteniile oștilor văzură leșurile lui Juder și Salim, se opriră din mâncat și ridicară mâinile către cer, înfricoșați și înfiorați, și îl întrebară pe mared:
— Cine a săvârșit asta asupra trupului regelui și vizirului?
El răspunse:
— Fratele lor Salem!
Și, tot atunci, intră și Salem și le spuse:
— O, căpetenii ale oștilor mele, și voi toți, ostași ai mei, mâncați și stați cuminte! Am ajuns stăpân pe inelul acesta pe care i l-am luat fratelui meu Juder. Și maredul ăsta, aci de față, este maredul Trăznet-Trăznitor, slujitorul pecetei. Și eu i-am poruncit să-l dea morții pe fratele meu Salim, ca să nu mai fie niciun râvnitor la scaunul de domnie! De altminteri, era un mișel și tare mi-era teamă să nu mă vândă! Și-apoi, întrucât Juder este mort, eu rămân singur sultan! Vreți, dar, să mă primiți de rege, ori vreți mai degrabă să frec pecetea și să-l pun pe efrit să vă omoare pe toți, și pe cei mari, și pe cei mici, până la unul?

La vorbele acestea, căpeteniile oștilor, cuprinse de o spaimă mare, nu cutezară să se pună împotrivă și răspunseră:

— Te primim de rege și de sultan!

Atunci Salem porunci să se pregătească înmormântările fraților lui. Pe urmă, strânse divanul și, când toată lumea se întoarse de la înmormântare, se așeză în jețul domnesc; și primi, ca rege, închinăciunile supușilor lui. După care spuse:

— Acuma vreau să scriu senetul meu de căsătorie cu soția fratelui meu!

Divanul răspunse:

— Nimica nu stă împotrivă. Ci trebuie să aștepți să se scurgă cele patru luni și zece zile de văduvie!

El răspunse:

— Eu nu vroi să știu de zăbovelile astea și nici de altele asemenea! Pe viața capului meu, vroi să intru numaidecât, chiar în noaptea aceasta, la soția fratelui meu!

Atunci trebuiră să scrie senetul de căsătorie și se duseră s-o vestească pe soția lui Juder, El-Sett Asia, care răspunse:

— Să poftească!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

Și Salem, la căderea nopții, intră peste soția lui Juder, care îl primi cu cele mai calde semne de bucurie și cu urări de bun-venit. Și îl pofti să bea, ca să se răcorească, o ceașcă de sorbet, pe care el o bău, dar numai pentru ca numaidecât să se și prăbușească făcut fărâme, trup fără duh. Și-așa muri și el.

Atunci, El-Sett Asia luă pecetea cea vrăjită și o zdrobi bucăți-bucățele, așa ca nimenea de-acolo înainte să nu se mai folosească de ea pentru fărădelegi, și sfâșie în două și sacul cel fermecat, rupând în felul acesta vraja pe care o avea.

După care, trimise să-l vestească pe șeicul al-Islam despre toate câte se întâmplaseră, și să dea de știre mai-marilor împărăției să aleagă alt rege, spunându-le:

— Alegeți-vă, ca să vă cârmuiască, alt sultan!

— Și-asta-i, urmă Șeherezada, tot ce știu despre istoria lui Juder, a fraților lui, și a sacului, și a pecetei fermecate! Ci tot așa mai știu, o, preafericitele rege, o istorie nemaipomenită, care se numește…

Povestea lui Abu-Kir și a lui Abu-Sir

Șeherezada începu:

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că au fost odată în orașul Iskandaria doi inși, unul dintre ei boiangiu, pe numele lui Abu-Kir, iar celălalt bărbier, pe numele lui Abu-Sir. Și amândoi erau vecini în suk, cu prăvăliile ușă în ușă.

Or, boiangiul Abu-Kir era un pungaș sadea, un mincinos din cap până-n picioare, o secătură! Așa! Și de bună seamă că tâmplele lui or fi fost cioplite din cine știe ce bolovan vârtos, iar căpățâna i-o fi fost șlefuită cu pietrele de pe la treptele vreunei capiști, fără de nicio îndoială! Altminteri, de unde ar fi avut atâta îndrăzneală nerușinată, în toate răutățile și ticăloșiile? Avea năravul, printre multe alte pungășii de-ale lui, să le ceară mușteriilor să-i plătească dinainte, pe motiv că îi trebuiau banii ca să cumpere vopselile, și nu mai da niciodată îndărăt hainele care-i erau aduse la boit, ba dimpotrivă! Nu numai că cheltuia banii pe care pusese gabja dintru-ntâi, mâncând și bând nesinchisit de nimic, da mai și vindea pe furiș hainele lăsate la el, și în felul acesta își plătea tot soiul de chefuri și de plăceri dintre cele mai alese. Și, când mușteriii veneau să-și ceară îndărăt lucrurile, el găsea tertipuri cum să-i amăgească și să-i facă să aștepte la nesfârșit, ba pentru un motiv, ba pentru altul. Așa, de pildă, spunea: „Pe Allah! o, stăpâne al meu, mi-a născut nevasta ieri și a trebuit să fac tot soiul de alergături, ba la dreapta, ba la stânga, toată ziua”. Sau, mai adesea, spunea: „Am avut ieri niște oaspeți și am fost ținut toată vremea de îndatoririle mele de ospeție față de ei; dar, dacă vii peste două zile, ai să-ți găsește hainele gata cu totul încă de cu zori”. Și tot lungea așa povestea, până ce, scos din răbdări, vreunul striga: „Ajunge! Ia mai bine spune-mi care-i adevărul cu hainele mele! Dă-mi-le îndărăt! Nu mai vreau să le vopsesc!” Atunci el răspundea: „Pe Allah! sunt nenorocit!” Și-și ridica mâinile către cer, făcând tot soiul de jurăminte că are să spună adevărul. Și, văicărindu-se și bătându-și mâinile una de alta, striga: „Închipuiește-ți, o, stăpâne al meu, că, odată hainele vopsite, le-am pus la uscat, întinse frumos pe frânghiile din fața prăvăliei; și am lipsit și eu numai o clipită, ca omul; și când m-am întors, pieriseră; le-a furat cine știe ce pungaș din suk, poate chiar vecinul meu, afurisitul ăsta de bărbier!” La asemenea vorbe, dacă mușteriul era om cumsecade și liniștit, se mulțumea să răspundă: „Allah are să mă despăgubească” și pleca. Dar dacă mușteriul era vreun ins repezit, se înfuria și-l coperea pe boiangiu cu înjurături, și ajungea cu el la lovituri și la încăierare pe uliță, de față cu toată lumea strânsă grămadă. Și, cu tot tărăboiul, și în ciuda poruncilor cadiului, nu mai izbutea să-și capete îndărăt lucrurile, întrucât nici dovezi nu avea și, pe de altă parte, nici în prăvălia boiangiului nu se afla nimic care să se poată lua și vinde. Și negustoria asta izbuti atâta de strașnic și dăinui atâta de mult, încât fu vreme destulă ca toți negutătorii din suk și toți locuitorii din mahala să fie

păcăliți unul după altul. Și boiangiul Abu-Kir își văzu atunci toată lefteria mâncată pe deplin și negustoria lui sfârșită, când pricepu că nu mai era nimeni care să mai poată fi jefuit. Ajunse de râsul lumii, și era pomenit în zicători atunci când cineva vroia să vorbească despre pungășiile oamenilor de rea credință.

Când boiangiul Abu-Kir se văzu ajuns în starea aceea de ticăloșie, se duse și șezu dinaintea prăvăliei vecinului său, bărbierul Abu-Sir, îi zugrăvi ce rău îi merg treburile, și-i spuse că nu-i mai rămânea alta decât să moară de foame. Atunci bărbierului Abu-Sir, care era un om ce umbla numai pe căile lui Allah, și care, măcar că sărac, era harnic și cinstit, i se făcu milă de amarurile unuia mai sărac decât el, și răspunse:

— Vecinul este dator să-și ajute vecinul! Rămâi aici și mănâncă și bea și folosește-te de ce ne dă Allah, până la zile mai senine!

Și-l primi cu bunăvoință și-l ajută la toate necazurile, o bucată de vreme.

Or, într-o zi, bărbierul Abu-Sir i se plânse boiangiului Abu-Kir de asprimea vremilor și-i spuse:

— Iată, măi frate! Eu nu sunt nicidecum un bărbier nepriceput, și-mi cunosc meseria, iar mâna mea-i ușoară pe fața mușteriilor. Ci întrucât prăvălia mea este săracă, și întrucât și eu sunt sărac, nimenea nu vine să se bărbierească la mine! Și numai în câte-o dimineață, la hammam, vine la mine vreun hamal ori vreun fochist ca să-l rad la subțiori sau ca să-i curăț cu aluatul meu părul de pe burtă! Și cu puținii bănuți de aramă pe care acei săraci îi dau săracului de mine ajung să mă hrănesc și eu, să te hrănesc și pe tine, și să fac față nevoilor familiei pe care o am în spinare! Ci Allah este mare și darnic!

Boiangiul Abu-Kir răspunse:

— Tu chiar că ești cam sărac cu duhul, măi frate, de înduri atâta de răbdător prăpădul și răutatea vremilor, când ai avea putință să te îmbogățești și să trăiești nestrâmtorat. Tu ești scârbit de meseria ta, care nu-ți aduce nimic; iar eu nu pot să mi-o fac pe-a mea, în țara aceasta plină de oameni răuvoitori. Nu ne mai rămâne așadar decât să părăsim țara aceasta amarnică și să ne luăm poteca de-aici, în căutarea vreunui oraș unde să ne putem îndeplini meșteșugul cu folos și cu mângâiere. Altmintrelea, știi și tu câte foloase poți trage de pe urma călătoriilor! Să călătorești înseamnă să te bucuri, să răsufli un aer curat, să te odihnești de grijile vieții, să vezi țări noi și pământuri noi, să-ți îmbogățești mintea și, când ai în mână o meserie așa de cinstită și de minunată cum e a mea și a ta, și mai cu seamă așa de bine privită în toate locurile și la noroadele cele mai osebite, înseamnă s-o faci cu cele mai mari câștiguri, vrednicii și huzururi. Și, pe deasupra, știi și tu ce-a spus poetul despre călătorie:

Din țara ta departe
Spre alte locuri pleacă,
De vrei s-ajungi vreodată
La fapte mari pe lume!
Larg sufletul ți-avântă
La drum – și-are să-ți placă!
Pământuri noi te-așteaptă
Și praguri fără nume,
Cu prietenii alese
Și bucuria-ntreagă.
Iar dacă ți s-ar spune:

„Ce valuri ai să-nduri,
De griji și de necazuri,
De mari primejdii grele,
Pe-ndepărtate locuri!”
Tu poți răspunde: „Jur:
Mai bună este moartea,
Decât să zaci sub rele,
Pe-acelaș loc de-a pururi,
Supus spurcatei uri,
Și negrelor zavistii,
Și frânt în temenele.”

Așa că, măi frate, n-avem nimica mai bun de făcut decât să ne închidem prăvăliile și să ne călătorim amândoi către o soartă mai acătării!

Și vorbi așa înainte, cu vorbe atâta de frumoase încât bărbierul Abu-Sir fu încredințat de grabnica nevoie a plecării, și nu mai zăbovi să se gătească de drum, adică să-și înfășoare într-o cârpă zdrențuită lighenașul, bricele, foarfecele, cureaua de tras bricele și alte câteva scule mărunte, pe urmă să se ducă să-și ia bun-rămas de la ai lui și să se întoarcă la prăvălie unde îl aștepta Abu-Kir.

Și boiangiul îi zise:

— Nu ne mai rămâne decât să rostim fatihaua de început din *Coran,* ca să ne mărturisim că de-acuma înainte suntem frați și să ne legăm amândoi că avem să punem laolaltă într-o cutie tot ce-om agonisi, și că avem să împărțim între noi câștigul, întru totul, atunci când ne-om întoarce la Iskandaria. Tot așa trebuie să ne legăm că acela dintre noi care are să găsească de lucru este dator să-l țină pe seama lui pe acela care n-are să poată câștiga nimic!

Bărbierul Abu-Sir nu avu nimica împotrivă și recunoscu că toate aceste învoieli erau îndreptățite; și amândoi atunci, ca să pecetluiască învoiala, rostiră fatihaua de început din *Coran*.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și opta noapte

Urmă:

După care, cinstitul Abu-Sir își închise prăvălia și dete stăpânului casei cheia, și plăti tot ce avea să plătească; pe urmă, luară amândoi calea spre port și se îmbarcară fără nimica de mâncare la ei, pe o corabie care tocmai își înălța pânzele.

Soarta le fu prielnică de-a lungul călătoriei și le veni în ajutor prin mijlocirea unuia dintre ei. Căci, dintre toți călătorii și din tot echipajul, al cărui număr se ridica la o sută patruzeci de oameni, afară de căpitan, nu se mai afla niciun alt bărbier decât Abu-Sir; și, prin urmare, numai el putea să-i radă cum se cuvine pe cei ce aveau nevoie să fie rași. Încât, de cum corabia își ridică pânzele, bărbierul spuse tovarășului său:

— Fratele meu, suntem aici în largul mării și trebuie numaidecât să facem rost de mâncare și de băutură. Așa că am să încerc să-i îmbiu cu meșteșugul meu pe călători și pe marinari, cu nădejdea că vreunul are să-mi spună: „Hai, o, bărbierule, și rade-mi capul!" Și eu o să-i rad capul, căpătând o pâine, ori ceva bănuți, ori un gât de apă, cu care să putem, eu și cu tine, să ne ținem zilele!

Boiangiul Abu-Kir răspunse:

— Nu am nimica împotrivă!

Și se întinse pe punte, își așeză capul cât putu mai bine și începu să tragă la aghioase, pe când bărbierul se pregătea să caute de lucru.

Pentru aceasta, Abu-Sir își luă sculele și un tas cu apă, își aruncă pe umăr o cârpă, drept ștergar, fiind sărac, și începu să se preumble printre călători. Atunci unul dintre ei îi zise:

— Ia vino, o, meștere, de mă rade!

Și bărbierul îl rase pe cap. Și, după ce isprăvi, cum călătorul îi întindea câțiva bănuți, Abu-Sir îi spuse:

— O, frate al meu, ce-aș putea să fac aici cu banii aceștia? Dacă ai binevoi să-mi dai mai degrabă o turtă de pâine, aceea mi-ar prinde mai bine și mi-ar părea mai binecuvântată aici pe mare; întrucât am cu mine și un tovarăș de drum, iar merindea noastră nu-i prea mare lucru!

Atunci călătorul îi dete o turtă de pâine, încă și o bucată de brânză, și-i umplu cu apă tasul. Și Abu-Sir luă totul, se întoarse la Abu-Kir și-i spuse:

— Na bucata aceasta de pâine și bucata aceasta de brânză, și mănâncă; și bea apa din tasul acesta!

Și Abu-Kir le luă, și mâncă și bău totul.

Atunci bărbierul Abu-Sir își luă iarăși sculele, își aruncă pe umăr cârpa, luă tasul gol în mână și porni să străbată corabia, printre șirurile de călători, unii stând ciuciți, alții culcați, și îl rase pe unul pentru două turte de pâine, pe altul pentru o bucată de brânză, ori pentru un castravete, ori pentru o felie de lubeniță, ori pentru vreun ban și făcu o treabă așa de frumoasă, încât la sfârșitul zilei strânsese treizeci de turte, treizeci de jumătăți de drahmă și o grămadă de brânză, și măsline, și castraveți, și câteva turtițe de lapți uscați de Egipt din aceia de care se scot din peștii cei minunați de la Damietta. Și, pe deasupra, se pricepuse atât de bine să dobândească prietenia călătorilor, de-ar fi putut să le ceară orice și ar fi căpătat. Ba ajunse atâta de îndrăgit, încât vestea despre dibăcia lui ajunse și la urechile căpitanului, care dori și el să fie ras pe cap; și Abu-Sir îl rase și pe căpitan pe cap, și nu pregetă să i se plângă de asprimile soartei și de lipsurile în care se afla și de puținătatea merindelor pe care le avea. Și-i spuse și că mai avea cu el un tovarăș de călătorie. Atunci căpitanul, care era un om cu mână largă, și care mai fu și încântat de felul frumos de a se purta și de mâna ușoară a bărbierului, răspunse:

— Fii binevenit! Doresc ca în fiecare seară să vii dimpreună cu tovarășul tău să luați masa cu mine. Și să nu mai aveți niciunul dintre voi nicio grijă de nimica, atâta cât are să țină călătoria voastră cu noi!

Bărbierul se duse dar la boiangiu, care, după năravul lui, dormea-nainte, și care, odată deșteptat, când văzu la capul său tot belșugul acela de turte, de brânză, de lubenițe, de măsline, de castraveți și de lapți uscați, strigă uluit:

— De unde toate astea?

Abu-Sir răspunse:

— De la mila lui Allah (preamărit fie el!)

Atunci boiangiul se repezi la toată merindea deodată, de parcă ar fi

vrut s-o îndese dintr-o îmbucătură în scumpul lui pântec; ci bărbierul îi spuse:

— Nu mânca nimica din lucrurile acestea, fratele meu, căci poate ne vor fi de folos la vreun ceas de nevoie; și ascultă la mine. Află, dar, că l-am ras pe căpitan; și m-am plâns lui de lipsa noastră de merinde; și el mi-a răspuns: „Fii binevenit și să vii în fiecare seară dimpreună cu tovarășul tău să luați masa cu mine!” Or, chiar în seara aceasta avem să mâncăm cea dintâi masă cu el!

Ci Abu-Kir răspunse:

— N-am nicio treabă cu căpitanul tău! Mi-e rău din pricina mării și nu pot să mă scol de-aici. Lasă-mă dar să-mi potolesc foamea cu merindele astea, și du-te de mănâncă singur cu căpitanul!

Și bărbierul spuse:

— Nu este nimica împotrivă!

Și, în așteptarea ceasului mesei, începu să-l privească pe tovarășul său cum mânca.

Or, boiangiul se apucă să rupă și să sfâșie bucatele, ca un tăietor de piatră care sparge bucățile de stâncă dintr-o carieră, și să înfulece cu zarva pe care o face un elefant nemâncat de zile și zile în șir, și care înghite clefăind și hăpăind; și înfulecăturile veneau să ajute înfulecăturile, împingându-le pe strunga gâtlejului; și îmbucătura intra până ce îmbucătura de mai înainte să fi coborât în pântece; și ochii boiangiului se bulbucau la fiecare bucată, ca ochii unui ghul, și o topeau cu strălucirile lor arzătoare; și icnea și gâfâia ca un bou care icnește dinaintea tainului de uruială și de fân.

Estimp, se ivi un marinar care-i spuse bărbierului:

— O, meștere bărbier, căpitanul îți trimite vorbă: „Ia-ți tovarășul și vino la cină!”

Atunci Abu-Sir îl întrebă pe Abu-Kir:

— Tot nu te hotărăști să mă însoțești?

El răspunse:

— N-am putere să umblu!

Și bărbierul se duse singur, și-l văzu pe căpitan stând jos dinaintea unei mese mari, pe care se aflau douăzeci de bucate felurite, de nu mai multe; și nu aștepta decât sosirea lui ca să înceapă ospățul, la care mai erau poftiți și alți inși de pe corabie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute optzeci și noua noapte

Urmă:

Și, văzându-l singur, căpitanul îl întrebă:

— Unde îți este tovarășul?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, îi e rău din pricina mării și e năucit de tot!

Căpitanul spuse:

— Asta nu e o boală grea. Amețeala aceasta are să-i treacă! Ia loc colea jos lângă mine, în numele lui Allah!

Și luă o farfurie și o umplu cu toate felurile de bucate, atâta de mărinimos încât fiecare porție ar fi putut să ajungă din plin pentru zece inși. Și, după ce bărbierul sfârși de mâncat, căpitanul îi întinse altă farfurie, spunându-i:

— Du-i farfuria aceasta prietenului tău!

Și Abu-Sir dete fuga să-i ducă farfuria plină lui Abu-Kir, pe care îl găsi gata să înceapă iar a măcina cu colții și a mesteca din fălci ca o cămilă, în vreme ce bucățoaiele se perindau mai departe pe beregățile lui, una după alta, la iuțeală.

Și Abu-Sir îi zise:

— Nu ți-am spus să nu-ți strici foamea cu merindele alea? Privește! Ia uite ce lucruri minunate îți trimite căpitanul. Ce zici de bucățelele astea de chebab de miel, care vin de la masa căpitanului nostru?

Abu-Kir grohăi:

— Dă-ncoa!

Și se repezi la farfuria pe care i-o întindea bărbierul, și începu să înșface totul cu mâinile amândouă, lacom ca un lup, ori furios ca un leu, ori crud ca un vultur când se repede pe un porumbel, ori năpraznic ca un flămând care fusese gata să moară de foame și nu mai face nazuri când e să se îndoape pe săturate. Și, în câteva clipite, o linse și o lustrui, aruncând-o goală-goluță. Atunci bărbierul luă farfuria și o dete oamenilor de la bucătărie; pe urmă se duse să bea cu căpitanul, după care se întoarse să-și petreacă noaptea lângă Abu-Kir, care și începuse să sforăie din toată găurile lui, făcând o zarvă tot atâta de mare ca și apa ce se izbea de corabie.

În dimineața și în ziua următoare, bărbierul Abu-Sir îi rase mai departe pe călători și corăbieri, dobândi merinde și zaherea destulă, seara cină iarăși cu căpitanul și își ospătă cu toată mărinimia tovarășul, care, în ce-l privea, se mulțumea să doarmă și să nu se trezească decât ca să mănânce ori să-și facă nevoile, și-așa vreme de douăzeci de zile de călătorie pe apă, până ce, în cea de a douăzeci și una dimineață, corabia intră în portul unui oraș necunoscut.

Atunci Abu-Kir și Abu-Sir coborâră pe uscat și se duseră să închirieze la han un adăpost, unde bărbierul rostui numaidecât o rogojină, cumpărată din sukul rogojinarilor, și două pături de lână. Pe urmă, bărbierul, după ce răspunse la toate nevoile boiangiului, care se tot plângea de amețeli, îl lăsă să doarmă la han, iar el plecă în oraș, încărcat cu tot tacâmul lui, ca să-și facă meseria pe la colțurile ulițelor, în drum, și să radă ba vreun hamal, ba vreun măgărar, ba vreun măturător, ba vreun bocceagiu, ba chiar și vreun negutător mai de seamă, ispitit de priceperea lui. Și se întoarse seara să înșiruie bucatele dinaintea tovarășului său, pe care-l găsi adormit și pe care nu izbuti să-l trezească decât dându-i să adulmece mirosul de frigărui de miel.

Și starea aceasta ținu așa, Abu-Kir plângându-se într-una de o rămășiță de rău de mare, vreme de patruzeci de zile bătute; și în fiecare zi, o dată la namiază și o dată la asfințitul soarelui, bărbierul se întorcea la han ca să-l slujească și să-l îndoape pe boiangiu, după agonisita cu care îl dăruia norocul din acea zi și meseria lui; și boiangiul înfuleca azimele, castraveții, ceapa verde și bucățelele de chebab, fără de nicio osteneală pentru pântecele lui cel scump; și degeaba îi lăuda bărbierul frumusețile fără de pereche ale acelui oraș necunoscut, și îl poftea să-l însoțească la o plimbare

prin sukuri și prin grădini, că Abu-Kir răspundea mereu:

— Îmi vuiește capul de amețeala de pe mare!

Și, după ce râgâia un șir de râgâieli și vântura un șir de vânturi de tot felul, se cufunda iarăși în somnul lui adânc. Și bunul și vrednicul bărbier Abu-Sir se ferea cu mare grijă să nu-i aducă nici cea mai mică dojană ticălosului său de tovarăș, ori să-l supere cu vreun necaz ori cu vreo vorbă.

Ci, după aceste patruzeci de zile, bărbierul, săracul, căzu bolnav și, nemaiputând ieși ca să-și vadă de meseria lui, îl rugă pe portarul hanului să aibă grijă de tovarășul său Abu-Kir și să-i cumpere tot ce-o avea trebuință. Ci, după câteva zile, starea bărbierului se înrăutăți așa de tare încât sărmanul își pierdu orice simțire și rămase nemișcat și aproape ca mort. Încât, cum Abu-Sir nu mai era în stare să-l îndoape pe boiangiu ori să trimită să i se cumpere cele de trebuință, acesta până la urmă începu să simtă cum îl arde foamea amarnic și fu nevoit să se scoale și să caute și la dreapta și la stânga ceva de luat în gură. Da de mult zvântase tot din casă și nu mai găsi de mâncare nimic-nimicuța; atunci, scotoci hainele tovarășului său care zăcea pe jos nemișcat, găsi o pungă în care se afla agoniseala sărmanului, strânsă bănuț cu bănuț în vremea cât călătoriseră pe mare și în cele patruzeci de zile de muncă în oraș, și-o puse la brâu și, fără să-i pese cât de cât de tovarășul său bolnav, de parcă nici n-ar fi fost acolo, plecă încuind cu zăvorul în urma lui ușa de la locuința lor. Și, întrucât portarul hanului era plecat în clipa aceea, nimenea nu-l văzu pe Abu-Kir când plecă și nimenea nu-l întrebă unde se duce.

Or, cea dintâi grijă a lui Abu-Kir fu să dea fuga la un plăcintar unde își plăti o tavă plină cu chenafă și o tavă plină cu plăcintă de foi uscate; și bău și-o cană cu sorbet cu mosc și alta cu ambră și cu gingifar. După care…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzecea noapte

Urmă:

…După care, se duse în sukul negustorilor și își cumpără niște haine și alte lucruri frumoase și, gătit falnic, începu să se plimbe cu pas domol pe ulițe, și să se bucure și să se veselească de lucrurile cele noi ce i se dezvăluiau la fiecare pas în acel oraș care i se părea fără de seamăn pe lume. Ci, printre alte multe, un fapt ciudat îl tulbură cu deosebire. Băgă de scamă, în adevăr, că toți locuitorii, fără de nicio abatere, erau îmbrăcați la fel, în haine aidoma în ce privește culoarea: nu se vedea decât albastru și alb, nimic altceva. Până și în prăvăliile negustorilor nu erau decât stofe albe și stofe albastre, nicio altă culoare mai mult; ba până și kholul era vădit albastru. La negutătorii de sorbeturi nu vedeai în carafe decât sorbeturi albe și niciun sorbet roșu, ori trandafiriu, ori vinețiu. Și faptul acesta îl uimi peste măsură. Ci nedumerirea lui ajunse peste poate la ușa unui boiangiu: în căzile boiangiului nu văzu, în adevăr, decât boia albastră-vineție, nimic altceva.

Atunci, nemaiputându-și stăpâni înciudarea și uimirea, Abu-Kir intră în

prăvălie și scoase din buzunar o basma albă, pe care i-o întinse boiangiului, spunându-i:

— Cât îmi iei, o, meștere boiangiu, ca să-mi vopsești basmaua aceasta? Și ce culoare poți să-i dai?

Meșterul boiangiu răspunse:.

— Nu ți-aș lua, ca să-ți vopsesc basmaua aceasta, decât douăzeci de drahme! în ce privește culoarea, are să fie albastră-vineție, fără de nicio îndoială!

Abu-Kir, sugrumat de o cerere atâta de uluitoare, strigă:

— Ce? Îmi ceri douăzeci de drahme ca să-mi vopsești o basma, și încă și în albastru? Păi în țara mea așa ceva nu costă decât o jumătate de drahmă!

Meșterul boiangiu răspunse:

— Dacă-i așa, apoi întoarce-te și vopsește-o în țara ta, măi neiculiță! Aici nu putem decât pe douăzeci de drahme, niciun bănuț de aramă mai puțin!

Abu-Kir spuse iar:

— Fie! Da nu vreau s-o vopsesc în albastru. Vreau s-o vopsesc în roșu!

Celălalt întrebă:

— Ce limbă vorbești tu? Și ce înțelegi tu cu vorba asta: roșu? Unde ai văzut tu vopsea roșie?

Abu-Kir, năucit, spuse:

— Atunci vopsește-o în verde!

El întrebă:

— Ce-i aceea vopsea verde?

El spuse:

— Atunci în galben!

El răspunse:

— Nu cunosc vopseaua asta!

Și Abu-Kir îi înșiră mai departe feluritele culori de vopsele, fără ca meșterul boiangiu să poată pricepe despre ce este vorba. Și, când Abu-Kir îl întrebă dacă și ceilalți boiangii erau la fel de nepricepuți ca și el, boiangiul răspunse:

— Suntem în orașul acesta patruzeci de boiangii, care alcătuim o breaslă închisă pentru toți ceilalți locuitori; iar meseria noastră se moștenește din tată în fiu, numai la moartea vreunuia dintre noi. Iar a folosi altă vopsea afară de albastru, așa ceva nu s-a mai pomenit la noi!

La cuvintele acestea ale boiangiului, Abu-Kir spuse:

— Află, o, meștere boiangiu, că și eu sunt boiangiu și știu să vopsesc stofele nu numai în albastru, ci într-o sumedenie de culori care ție nici nu-ți trec prin minte. Ia-mă, dar, în slujba ta, plătește-mi leafă, și eu am să te-nvăț toate tainele meșteșugului meu, iar tu atunci ai să poți să te bucuri de toată slava științei tale dinaintea întregei breasle a boiangiilor!

El răspunse:

— Nu putem primi nicicum vreun străin în breasla și în meseria noastră!

Abu-Kir întrebă:

— Și dacă aș deschide pe seama mea o prăvălie de boiangiu?

Celălalt răspunse:

— Nici aceasta n-ai să poți niciodată!

Atunci Abu-Kir nu stărui mai mult, ieși din prăvălie și se duse la alt boiangiu, pe urmă la al treilea, și la al patrulea, și la toți ceilalți boiangii din oraș; și toți îl întâmpinară la fel și îi deteră răspunsuri la fel, fără a-l

primi nici ca meșter, nici ca ucenic. Și se duse să-și povestească necazul șeicului staroste al breaslei, care îi răspunse:

— Nu pot să fac nimic. Datinile și obiceiurile noastre nu ne îngăduie să primim un străin printre noi.

Față de o primire rea ca aceea din partea tuturor boiangiilor, Abu-Kir își simți inima clocotind de mânie și se duse la palat și se înfățișă dinaintea regelui cetății și-i spuse:

— O, rege al vremilor, sunt un străin și, de meserie, sunt boiangiu, și știu să vopsesc hainele în patruzeci de feluri de culori…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și una noapte

Urmă:

…Și iacătă că mi s-a întâmplat *cutare* și *cutare* lucru cu boiangii din cetatea aceasta, care nu știu să vopsească decât în albastru. Eu știu să dau unei țesături culoarea cea mai încântătoare: roșie, cu feluritele-i trepte, de pildă roșie ca trandafirul, ori roșie ca finapul; verde, cu feluritele-i trepte, de pildă verde ca iarba, verde-fistic, verde-măsliniu, ori verde-papagal; neagră, cu feluritele-i trepte, de pildă neagră-cărbune, neagră-catran, neagră-kohl; galbenă, cu feluritele-i trepte, de pildă galbenă-de-chitră, galbenă-de-naramză, galbenă-de-lămâie și galbenă-de-aur; și alte multe culori minunate! Și-așa! Și iacătă că boiangiii nu m-au primit nici ca meșter, nici ca ucenic cu simbrie!

Auzind vorbele acestea ale lui Abu-Kir și înșiruirea aceea minunată de vopseli despre care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, regele fu ca fermecat și se înfioră de plăcere și strigă:

— Ya Allah! asta-i de minunare!

Pe urmă îi spuse lui Abu-Kir:

— Dacă spui adevărul, o, boiangiule, și dacă chiar poți cu meșteșugul tău să ne bucuri ochii cu atâtea culori minunate, nu-ți rămâne decât să alungi de la tine toată grija și să-ți liniștești sufletul. Am să-ți deschid chiar eu o boiangerie, și am să-ți dau toți banii de care ai trebuință. Și nu ai a te teme de nimic din partea breslașilor; căci dacă pe vreunul dintre ei l-ar ispiti păcatul să te necăjească, am să poruncesc să fie spânzurat la ușa prăvăliei lui!

Și numaidecât îi chemă pe meșterii zidari ai palatului și le spuse:

— Duceți-vă cu meșterul acesta minunat, străbateți împreună cu el toată cetatea și, când are să găsească un loc pe gustul lui, fie vreo prăvălie, fie vreun han, fie vreo casă ori vreo grădină, alungați-l îndată pe stăpânul acelui loc și zidiți acolo fără de zăbavă o boiangerie mare, cu patruzeci de căzi mari și cu alte patruzeci de căzi mai mici. Și tot ce faceți să faceți așa cum are să vă arate acest mare meșter boiangiu; să-i urmați întocmai poruncile și să luați seama să nu care cumva să strâmbați din nas la nimica!

Pe urmă regele îi dărui lui Abu-Kir un caftan frumos de fală și o pungă

cu o mie de dinari, spunându-i:

— Cheltuiește banii aceștia pentru plăcerile tale, până ce are să fie gata boiangeria!

Și, pe deasupra, îi mai dete în dar doi flăcăiași care să-l slujească, și un cal minunat, împodobit cu o șea frumoasă de catifea albastră și cu harșea de mătase tot albastră. Și-i mai puse la îndemână, ca să locuiască, o casă mare, îmbrăcată bogat pe cheltuiala măriei-sale și slujită de o ceată de robi.

Încât Abu-Kir, muiat acuma în atlaz și călare pe calul lui cel frumos, părea strălucitor și măreț ca un emir, fecior de emiri! Iar a doua zi, nu pregetă să plece, tot călare pe cal și împreună cu doi meșteri zidari și cu doi tineri ce mergeau înainte-i dând la o parte lumea din calea lui, și să străbată ulițele și sukurile, în căutarea unui loc unde să-și ridice boiangeria. Și, până la urmă, puse ochii pe o prăvălie mare și cu boltă, așezată chiar în mijlocul sukului, și zise:

— Locul acesta este minunat!

Numaidecât, meșterii zidari și robii îl izgoniră pe stăpânul prăvăliei și începură îndată să dărâme într-o parte și să zidească în cealaltă, și puseră atâta de mult sârg să-și îndeplinească sarcina, sub poruncile lui Abu-Kir călare, care le spunea: „Faceți aici *cutare* și *cutare* lucru, iar dincoace *cutare* și *cutare* alt lucru!”, încât, într-o nimica-vreme, isprăviră zidirea unei boiangerii fără de seamăn nicăierea pe pământ.

Atunci regele îl chemă la el și-i spuse:

— Acuma nu mai trebuie decât să faci boiangeria să meargă; ci fără de bani nimica nu poate să meargă. Iată, dar, pentru început, cinci mii de dinari de aur, drept cheagul de bani dintâi. Și iată-mă plin de nerăbdare să văd rodul meșteșugului tău de boiangiu!

Și Abu-Kir luă cei cinci mii de dinari, pe care-i duse frumușel la el acasă, și, cu câteva drahme, așa de ieftine erau prafurile de care avea el trebuință și care ședeau nevândute, cumpără de la un negutător de prafuri toate vopselile grămădite în saci rămași neatinși, și puse să fie duse la boiangeria lui, unde le pregăti și le topi în căzile cele mari și în căzile cele mici.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și doua noapte

Urmă:

Estimp, regele îi trimise cinci sute de bucăți de pânzeturi albe, de mătase, de lână și de in, ca să le vopsească după priceperea lui. Și Abu-Kir le vopsi în osebite chipuri, dându-le fie culori simple, neamestecate cu nimic, fie culori amestecate, așa fel ca niciuna dintre acele pânzeturi să nu se asemuie cu alta; pe urmă, ca să le usuce, le puse pe frânghiile ce se întindeau dinaintea prăvăliei lui, de la un capăt al uliței până la celălalt; și pânzeturile vopsite, pe măsură ce se zvântau, căpătau o înviorare minunată și iscau sub strălucirea soarelui o priveliște fermecătoare.

Când locuitorii cetății văzură lucrul acesta atâta de nou pentru ei, rămaseră cu gurile căscate; iar negutătorii își închiseră prăvăliile, ca să dea fuga să vadă minunea, iar femeile și copiii scoteau strigăte de minunare, iar și unii și alții îl întrebau pe Abu-Kir:

— O, meștere boiangiu, cum se cheamă culoarea aceea?

Și el le răspundea:

— Aceea-i roșu-granat! Cealaltă-i verde-uleios! ceastălaltă-i galben-chitros!

Și le spunea numele tuturor culorilor, în toiul strigătelor de minunare și al brațelor ridicate întru mărturisirea unei preamăriri fără de margini.

Ci deodată regele, care fusese înștiințat că pânzeturile erau gata, năvăli călare pe cal în mijlocul sukului, pe urma călărașilor lui, care dedeau la o parte lumea din cale, și însoțit de paza lui de fală. Și, la vederea pânzeturilor care unduiau de culori în adierea ce le făcea să se legene sub văzduhul aprins, fu fermecat peste poate și rămase nemișcat multă vreme, fără de răsuflet, cu ochii albiți întru totul de atâta holbare. Și până și caii, departe de-a se speria de acea priveliște neobișnuită, se arătară tulburați de culorile cele frumoase și, întocmai cum se îmburdează la zvoana de țitere și de goarne, începură să dănțuie costiș, îmbătați de toată slava aceea care învâlvora văzduhul și fremăta în vânt.

Iar regele, neștiind cum să-l mai cinstească pe boiangiu, porunci vizirului său cel mare să descalece de pe cal și îl sui pe Abu-Kir în locul lui, punându-l de-a dreapta sa și, când toate pânzeturile fură strânse, luă drumul îndărăt către palat, unde îl coperi pe Abu-Kir cu aur, cu daruri și cu huzmeturi. Pe urmă, puse să se croiască din pânzeturile vopsite haine pentru el, pentru soțiile lui și pentru mai-marii de la palat; și-i dete lui Abu-Kir încă o mie de bucăți ca să le vopsească tot așa de minunat; încât, nu peste multă vreme, toți emirii mai întâi, pe urmă toți slujbașii avură haine colorate. Și comenzile curgeau atâta de multe la Abu-Kir, numit boiangiu al regelui, încât acesta ajunse în curând omul cel mai bogat din oraș; iar ceilalți boiangii, cu șeicul breaslei în cap, veniră la el să-și ceară iertare pentru felul cum se purtaseră în trecut, și-l rugară să-i primească la el ca ucenici, fără de nicio leafă. Ci el nu le primi cererea de iertare și-i alungă cu mare ocară. Și nu se mai vedeau, pe toate ulițele și prin toate sukurile, decât oameni îmbrăcați în haine falnice, de toate culorile, vopsite de Abu-Kir, boiangiul regelui. Și-așa cu el!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și treia noapte

Urmă:

În ce-l privește însă pe Abu-Sir, iacătă!

Odată ce fu prădat și părăsit de boiangiu, care plecase după ce îl încuiase în odaie, zăcu întins ca mort vreme de trei zile, până ce portarul hanului începu să se mire că nu mai vedea ieșind pe niciunul dintre ei; și își zise: „Or fi plecat fără să-mi plătească prețul de chirie al odăii! Or fi,

poate, morți! Sau poate-o fi altceva, nu știu!” Și porni către odaia lor, și găsi cheia de lemn în broasca încuiată cu amândouă zăvoarele; și parcă auzi dinăuntru un geamăt slab. Atunci descuie ușa și intră și-l văzu pe bărbier întins pe rogojină, galben și de necunoscut; și-l întrebă:

— Ce ai, frate al meu, de te-aud gemând așa? Și unde-i tovarășul tău?

Bietul bărbier, cu glasul topit de tot, răspunse:

— Numai Allah știe! De-abia acum izbutii să deschid ochii. Habar n-am de când mă aflu așa! Ci tare mi-e sete, și mă rog ție, o, fratele meu, să iei punga pe care o am legată la chimir și să-mi cumperi ceva de-ale gurii.

Portarul răsuci chimirul în toate felurile; ci, negăsind niciun ban, pricepu că tovarășul îl furase, și spuse bărbierului:

— Nu te îngrija de nimica, o, sărmanule! Allah are să-i plătească fiecăruia după faptele lui! Am să caut eu de tine și am să te îngrijesc ca pe ochii mei!

Și nu mai zăbovi să plece să-i gătească o ciorbă, umplu o strachină cu ciorba aceea și i-o aduse. Și îl ajută s-o soarbă, și îl înválui cu o pătură de lână, și îl lăsă să asude.

Și așa făcu el vreme de două luni, luând în seama lui toate cheltuielile, încât iacătă că după acele două luni Allah se milui să-l zviduiască pe bărbier prin mijlocirea portarului. Și Abu-Sir putu atunci să se scoale și îi spuse bunului portar:

— Dacă Cel Prea Înalt are să-mi mai dea îndărăt vreodată puterea, am să știu să te despăgubesc pentru tot ce-ai cheltuit cu mine, și-am să-ți fiu recunoscător pentru îngrijirile și bunătatea ta. Ci singur Allah ar fi în stare să te plătească după dreapta ta prețuire, o, om ales!

Bătrânul portar al hanului îi răspunse:

— Slavă lui Allah pentru tămăduirea ta, frate al meu! Eu nu m-am purtat așa față de tine decât numai din dorința de a fi după chipul lui Allah cel plin de milă!

Pe urmă, bărbierul dete să-i sărute mâna; ci portarul nu-l lasă; și se despărțiră, chemând unul asupra celuilalt toate binecuvântările lui Allah.

Și bărbierul ieși de la han, încărcat cu calabalâcul lui, și începu să colinde sukurile. Or, norocul îl aștepta în ziua aceea și îl mână tocmai dinaintea boiangeriei lui Abu-Kir, unde văzu o mulțime mare de lume care privea pânzele vopsite și întinse pe frânghii în fața prăvăliei și se minuna cu mare zarvă. Și îl întrebă pe unul dintre privitori:

— A cui este boiangeria aceasta? Și pentru ce s-a adunat aici atâta lume?

Omul întrebat răspunse:

— Este prăvălia jupânului Abu-Kir, boiangiul sultanului! Vopsește pânzele în tot felul de culori minunate, iacătă, prin niște mijloace nemaipomenite! Este un mare învățat în meșteșugul boiangeriei!

Când auzi vorbele acestea, Abu-Sir se bucură în sufletul lui pentru izbânda fostului sau tovarăș, și gândi: „Mărire lui Allah, care i-a deschis ușile bogăției! Ai păcătuit, ya Abu-Sir, când l-ai gândit de rău pe fostul tău tovarăș! Dacă te-a părăsit și te-a uitat, a făcut-o din pricină că a fost prea prins cu munca lui! Și dacă ți-a luat punga, a făcut-o din pricină că n-avea niciun bănuț în mână ca să-și cumpere vopseli! Da ai să vezi tu acuma, când te-o zări, cu ce căldură are să te primească și cum are să-și amintească de îngrijirile pe care i le-ai dat tu odinioară și de binele pe care i l-ai făcut când se afla la nevoie! Ce bucurie are să fie pentru el să te primească!” Pe urmă, bărbierul izbuti să se fofileze printre mulțimea de lume și să ajungă în fața intrării în boiangerie. Și se uită înăuntru. Și îl

văzu pe Abu-Kir tolănit pe un divan înalt, sprijinit pe un morman de perne, și cu brațul drept pe o pernă, și cu brațul stâng pe altă pernă, și înveșmântat într-un caftan asemenea cu caftanele regilor, și dinaintea lui cu patru tineri robi negri și cu patru tineri robi albi, îmbrăcați îmbelșugat; și așa, i se părea lui Abu-Sir că e tot atâta de falnic ca un vizir și tot atâta de măreț ca un sultan! Și îi văzu pe lucrători, în număr de zece, cum munceau de zor cu mâinile și cum îndeplineau poruncile pe care li le da el numai prin câte un semn.

Atunci, Abu-Sir mai făcu un pas și se opri drept dinaintea lui Abu-Kir, gândind: „Am să aștept până își coboară ochi asupra mea și atunci îi rostesc salamalekul meu! Ba s-ar putea chiar ca el să mă salute mai întâi și să se arunce la pieptul meu ca să mă strângă în brațe și să-mi spună vorbele lui de părere de rău și să mă mângâie!"

Or, nici nu li se întâlniră bine privirile și abia deteră ochi unul cu altul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și patra noapte

Urmă:

…abia deteră ochii unul cu altul, că boiangiul și sări strigând:

— A! mișelule și hoțule, de câte ori ți-am spus să nu te mai oprești în fața prăvăliei mele! Au nu cumva vrei să mă nenorocești și să mă faci de râsul lumii? Hei, flăcăi! înșfăcați-l! puneți mâna pe el!

Încât, robii cei albi și robii cei negri tăbărâră pe bietul bărbier, și-l doborâră la pământ, și-l jucară în picioare; și boiangiul însuși se sculă, apucă un ciomag și spuse:

— Întindeți-l pe burtă!

Și îi trase pe spinare o sută de ciomege. Pe urmă spuse:

— Întoarceți-l pe spate!

Și îi trase și peste pântece alte o sută de lovituri. După care strigă:

— O, pușlama ticăloasă, o, mișelule! Dacă am să te mai prind vreodată pe dinaintea prăvăliei mele, am să te trimit la măria sa regele care are să te jupoaie de viu și are să te înfigă în țeapă dinaintea porții palatului! Cară-te! Blestemate-ar Allah, o, mutră de catran!

Atunci bietul bărbier, umilit și învinețit de primirea aceasta, și cu inima zdrobită și cu sufletul ars, se târî de acolo și luă drumul îndărăt către han, plângând în tăcere, huiduit și hăituit de mulțimea asmuțită împotriva lui și de blestemele proslăvitorilor boiangiului Abu-Kir.

Când ajunse la odăița lui, se întinse cât era de lung pe rogojină și începu să cugete la toate câte îi fusese dat să pată din partea lui Abu-Kir; și așa își trecu toată noaptea, fără a putea să închidă ochii, atâta de nenorocit și de amărât se simțea. Ci dimineața, vânătăile loviturilor mai răcorindu-se, izbuti să se scoale și să iese din casă, cu gândul de a se duce să se îmbăieze la hammam, spre a se înviora și a-și curăța trupul, după atâta vreme de când zăcuse bolnav fără să-și facă spălăturile cele îndătinate. Îl

întrebă, dar, pe un trecător:

— Frate, pe unde se ajunge la hammam?

Omul răspunse:

— Hammam? Ce-i aceea hammam?

Abu-Sir spuse:

— Păi e locul unde te duci să te speli și să dai jos murdăriile și jegul de pe trup! Este cel mai plăcut loc care poate fi pe lume!

Omul răspunse:

— Atunci du-te și bagă-te în apa mării! Acolo se scaldă lumea!

Abu-Sir zise:

— Eu aș vrea să mă spăl la hammam!

Celălalt răspunse:

— Noi habar n-avem ce vrei tu să spui cu hammamul acela. Noi, când vrem să ne spălăm, ne ducem la mare; și până și regele, când vrea să se spele, face ca noi: se duce și se scaldă în mare

Când află Abu-Sir în felul acesta că hammamul era un lucru necunoscut pentru locuitorii din orașul acela, și când se încredința că habar n-aveau de folosința băilor fierbinți și a masagiului, de curățarea jegului și de darea jos a părului de pe trup, luă calea către palatul regelui și ceru să i se îngăduie a vorbi cu măria-sa. Intră, dar, la măria-sa și, după ce sărută pământul dinaintea lui și chemă asupră-i binecuvântările lui Allah, îi spuse:

— O, rege al vremilor, sunt un străin și, de meseria mea, sunt bărbier. Mai știu să fac și alte meserii, mai cu seamă aceea de fochist la hammam, și de masagiu, măcar că în țara mea fiecare dintre aceste meserii este făcută de oameni care nu mai fac altceva decât muncile acestea toată viața lor. Și astăzi am vrut să mă duc la hammamul din cetatea ta; ci nimenea n-a știut să-mi arate drumul și nimenea n-a priceput ce înseamnează vorba hammam. Or, e lucru tare de mirare ca un oraș atâta de frumos ca orașul tău să fie lipsit de hammamuri, câtă vreme nu se află nimic pe lume așa de minunat spre a face bucuriile și frumusețea unui oraș! În adevăr, o, rege al vremilor, hammamul este un rai pe pământ!

La vorbele acestea, regele fu uimit peste poate și întrebă:

— Atunci poți tu să mă lămurești ce este hammamul acela despre care-mi spui? Căci nici eu n-am auzit niciodată pomenindu-se de așa ceva!

Atunci Abu-Sir spuse:

— Află, măria ta, că hammamul este o clădire zidită în *cutare* și *cutare* chip, și acolo se îmbăiază lumea în *cutare* și *cutare* fel, și se bucură de *cutare* și *cutare* plăceri, întrucât acolo se fac *cutare* și *cutare* lucruri!

Și povesti de-a fir-a-păr toate însușirile, toate foloasele și toate plăcerile unui hammam bine întocmit. Pe urmă adăugă:

— Ci de bună seamă că mi-ar crește părul pe limbă până să ajung a-ți zugrăvi întocmai un hammam și toate plăcerile lui. Trebuie să vezi, ca să pricepi! Iar orașul tău nu are să fie un oraș cu adevărat desăvârșit decât în ziua în care are să aibă un hammam!

Auzind aceste vorbe ale lui Abu-Sir, regele se umflă de plăcere și se lumină și strigă:

— Fii binevenit în cetatea mea, o, fecior de oameni vrednici!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă:

Și îl îmbrăcă chiar cu mâinile măriei sale într-un caftan ce nu-și avea pereche, și îi spuse:

— Tot ce vei vroi are să ți se dea, și încă și mai mult! Numai zidește degrabă hammamul, căci tare-s nerăbdător să-l văd și să mă bucur de el!

Și-i dărui un cal falnic, doi negri, doi flăcăi, patru fetișcane și o casă minunată. Și se arătă față de el încă și mai mărinimos decât se dovedise față de boiangiu, și puse sub poruncile lui Abu-Sir pe cei mai buni meșteri zidari ai măriei sale, spunându-le:

— Trebuie să zidiți hammamul pe locul pe care are să-l aleagă el!

Și Abu-Sir îi luă pe meșterii zidari și colindă cu ei orașul tot, și până la urmă găsi un loc care i se păru potrivit, unde dete poruncă să se zidească hammamul. Și, după arătările lui, meșterii zidari clădiră un hammam care nu-și avea seamăn pe lume, și îl împodobiră cu desene întrețesute, și cu marmură de felurite culori, și cu podoabe nemaipomenite ce fermecau mințile. Și toate numai după poruncile lui Abu-Sir.

Când zidirea fu isprăvită, Abu-Sir puse ca bazinul de la mijloc să fie făcut din alabastru străveziu, iar celelalte două bazine să fie făcute din marmură de preț. Pe urmă, se duse la rege și-i spuse:

— Hammamul este gata; nu mai lipsesc decât mărunțișurile și ștergarele!

Și regele îi dădu zece mii de dinari, pe care Abu-Sir nu pregetă să-i folosească spre a cumpăra feluritele ștergare și mărunțișuri, precum cearceafuri de in și mătase, miroasnele cele rare, aromele, tămâia și celelalte. Și puse fiecare lucru la locul lui, și nu precupeți nimica pentru ca totul să fie din belșug. Pe urmă, îi ceru regelui zece ajutoare voinice, care să-l ajute la munca lui; și regele îi dete pe dată douăzeci de flăcăi bine clădiți și frumoși ca niște lune, pe care Abu-Sir nu zăbovi să-i învețe meșteșugul de masagii și meșteșugul scăldatului, frământându-i și scăldându-i cu mâna lui, și punându-i să facă și ei feluritele încercări pe trupul lui. Și când ajunseră meșteri întru totul în meșteșugul de băieși, Abu-Sir hotărî în sfârșit ziua deschiderii hammamului și îl înștiință pe rege.

Și, în ziua aceea, Abu-Sir puse să se încălzească hammamul și apa din bazine, și arse tămâie și miroasne în cățui, și lăsă apele din havuze să curgă cu un zvon atât de minunat că orice muzică ar fi părut zarvă pe lângă zvonul acela! Cât privește șuvoiul de apă din bazinul cel mare de la mijloc, acela chiar că era o minune fără de seamăn și care, fără de nicio îndoială, avea să farmece sufletele răpite! Și pretutindenea o curățenie și o reveneală domneau peste toate lucrurile, cu nimica mai prejos de curăția crinilor și a iasomiilor.

Încât atunci când regele, însoțit de vizirii și de emirii săi, intră pe ușa cea mare a hammamului, fu plăcut tulburat, și cu ochii, și cu nasul, și cu urechile, de frumusețea încântătoare a locului și de miresmele și de muzica apei în căzile fântânilor. Și, minunat cu totul, întrebă:

— Ce-i aceasta?

Abu-Sir răspunse:

— Aceasta-i hammamul! Ci aici nu este decât intrarea!

Și îl pofti pe rege să intre în prima sală și îl rugă să se suie pe laviță, unde îl dezbrăcă și îl înveli în cearceafuri din creștet până-n talpă, și îi puse în picioare saboți înalți de lemn, și îl duse în cea de a doua sală, unde îl lăsă să asude din belșug. Atunci, ajutat de flăcăii lui, îi frecă mâinile și picioarele cu niște mănuși de crin, și-i scoase niște șuvițe de rapăn lungi ca niște viermi, și toată murdăria lăuntrică strânsă în piele; și îi arătă toate regelui, care se minună cu mare mirare. Pe urmă îl spălă cu apă multă și cu o grămadă de clăbuc, după care îl puse să coboare în cada de marmură, umplută cu apă înmiresmată cu miroasnă de trandafiri, unde îl lăsă o bucată de vreme, după care îl scoase și-l spălă pe cap cu apă de trandafiri și cu miroasne rare. Pe urmă, îi vopsi degetele de la mâini și de la picioare cu henea, care le dete o culoare galbenă-aurie. Și, cât ținură toate acestea, în jurul lor fumegau frunze de aloe și de nard înmiresmat, și îi pătrundeau de prospețime.

La sfârșit, regele simți cum se făcuse ușor ca o pasăre și cum răsufla din toate largurile inimii; iar trupu-i se făcuse atâta de neted și de mătăsos că dacă-l atingeai cu mâna scotea un sunet dulce. Da care nu-i fu plăcerea când flăcăii începură să-i frământe mâinile și picioarele cu o gingășie și cu o iscusință pe care și le închipuia că ar putea fi trecute pe lăută și pe țimbal! Și simțea cum o putere fără de seamăn îl înviorează, de-i venea să răcnească întocmai ca un leu. Și strigă:

— Pe Allah! nu m-am simțit în viața mea atâta de puternic. Acesta-i hammamul, o, meștere bărbier?

Abu-Sir răspunse:

— Întocmai, o, rege al vremilor!

Regele spuse:

— Pe capul meu! orașul meu nu este un oraș decât din clipa când s-a zidit hammamul acesta!

Și, după ce se uscă în ștergarele îmbibate cu mosc, când se urcă iar pe laviță ca să bea sorbeturile amestecate cu înghețată, îl întrebă pe Abu-Sir…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă:

…îl întrebă pe Abu-Sir:

— Și cât socotești tu să coste o îmbăietură ca aceasta, și ce preț gândești să ți se plătească pentru o spălare?

El răspunse:

— Cât are să hotărască regele!

Regele spuse:

— Eu hotărăsc o mie de dinari pentru o baie ca asta, pe puțin!

Și porunci să i se numere lui Abu-Sir o mie de dinari, și-i spuse:

— Și de-acuma-nainte, pe fiecare mușteriu care o veni să se îmbăieze la hammamul tău să-l pui să-ți plătească o mie de dinari!

Ci Abu-Sir răspunse:
— Iartă-mă, o rege al vremilor! Nu sunt toți oamenii la fel! Unii sunt bogați, alții sunt săraci! Dacă, dar, aș vrea să iau de la toți mușlereii câte o mie de dinari, hammamul n-ar mai face nimic și s-ar închide, căci nu-i pe puterea săracilor să plătească o mie de dinari pentru o îmbăiere!
Regele întrebă:
— Atunci cum gândești să faci?
El răspunse:
— În ce privește prețul, am să-l las la voia mușteriului! În felul acesta, fiecare are să plătească după putințele și după dărnicia sufletului său! Iar cel sărac nu are să dea decât atâta cât o putea să dea. În ce privește prețul de o mie de dinari, acesta-i un dar de rege!
Și emirii și vizirii, auzind aceste cuvinte, îl încuviințară pe deplin pe Abu-Sir și adăugară:
— Așa-i cum spune el, o, rege al vremilor, și așa-i cu dreptate! Căci tu, o, preaiubite al nostru, socoți că toată lumea poate face ca tine!
Regele spuse:
— E cu putință! Oricum, omul acesta este un străin, un om tare sărac, și-i de datoria noastră să ne purtăm față de el cu dărnicie și cu mărinimie, cu atât mai mult cu cât ne-a împodobit cetatea cu hammamul acesta cum n-am mai văzut altul asemenea în viața noastră, și datorită căruia orașul nostru a dobândit o însemnătate și o strălucire fără de pereche. Da de vreme ce îmi spuneți că nu se poate plăti nicicum o mie de dinari pentru o îmbăiere, vă îngădui să nu-i plătiți de data aceasta decât numai o sută de dinari de fiecare și să-i dați pe deasupra un rob tânăr, un negru și o fetișcană! Și, pe viitor, dacă el socoate așa, aveți să-i plătiți fiecare atâta cât v-or lăsa puterile și dărnicia inimii voastre!
Ei răspunseră:
— De bună seamă! primim!
Și, după ce se îmbăiară la hammam, în ziua aceea plătiră fiecare lui Abu-Sir câte o sută de dinari de aur, câte un tânăr rob alb, câte un negru și câte o fetișcană. Or, întrucât numărul emirilor și al nevabilor care se îmbăiaseră, după rege, se ridica la patruzeci, Abu-Sir primi patru mii de dinari, patruzeci de tineri robi albi, patruzeci de negri și patruzeci de fete; iar din partea regelui primi zece mii de dinari, zece tineri flăcăi albi, zece tineri negri și zece fetișcane ca niște lune.
Când Abu-Sir văzu tot aurul și toate darurile acelea, înaintă și, după ce sărută pământul dinaintea regelui, spuse:
— O, preafericitule rege, o, chip bine-vestitor, o, doamne cu cugetul drept și plin de bunătate, unde am să mă pot adăposti eu cu toată oastea aceasta de tineri flăcăi albi, și de negri, și de fete?
Regele răspunse:
— Eu am pus să li se dea toate astea ca să te îmbogățesc cum se cade; căci m-am gândit că poate ai să vrei într-o zi să te întorci îndărăt în țara ta, lângă cei dragi ai tăi, dornic să-i vezi; și atunci să poți pleca de la noi cu destulă avere spre a trăi la tine împreună cu ai tăi, la adăpost de orice nevoie!
El răspunse:
— O, rege al vremilor, Allah să te ție în îmbelșugare! ci toți robii aceștia sunt buni pentru regi, și nu pentru mine, care nu am trebuință de toate astea ca să-mi mănânc pâinea și brânza cu ai mei! Cum să fac eu să hrănesc și să îmbrac toată liota aceasta de tineri albi, de tineri negri și de fete? Pe Allah! cu dinții lor cei tineri au să mistuie repede toată agoniseala

mea, și și pe mine după agoniseală!

Regele începu să râdă și zise:

— Pe viața mea, drept vorbești! Au ajuns o oaste de-ale mari; și, de unul singur, n-ai să poți izbuti să le faci față în niciun chip! Vrei, dar, să mi-i vinzi mie, ca să scapi de ei, pe câte o sută de dinari fiecare?

Abu-Sir răspunse:

— Ți-i vând la prețul acesta!

Numaidecât regele trimise să fie chemat vistiernicul său, care îi vărsă lui Abu-Sir prețul pentru acei robi; iar regele, la rându-i, îi trimise pe toți îndărăt la stăpânii lor de mai înainte, ca dar. Și Abu-Sir îi mulțumi regelui pentru bunătatea lui; și-i spuse:

— Allah să-ți aline sufletul cum ai alinat tu sufletul meu, izbăvindu-mă de dinții năprazniсi ai acestor ghuli tineri și mâncăi, pe care numai Allah i-ar putea sătura!

Și regele începu să râdă de vorbele acestea, și se arătă încă și mai darnic față de Abu-Sir; după care, urmat de mai-marii împărăției sale, plecă de la hammam și se întoarse la palat.

Iar Abu-Sir își petrecu toată noaptea aceea acasă, strângându-și aurul în saci și pecetluind fiecare sac cu mare grijă. Și, pentru nevoile casei sale, avea douăzeci de negri, douăzeci de flăcăi tineri și patru fetișcane.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă:

A doua zi, Abu-Sir puse pristavi să strige prin toată cetatea:

— O, făpturi ale lui Allah, dați fuga toți de vă îmbăiați la hammamul sultanului! Vreme de trei zile, nimeni nu are a plăti nimica!

Și un sodom de lume năvăli vreme de trei zile să se îmbăieze pe degeaba la hammamul numit hammamul sultanului. Ci din dimineața zilei a patra, însuși Abu-Sir se așeză la ușa cea mare a hammamului și începu să ia prețul de intrare, care fu lăsat la bună-voia fiecăruia, la ieșirea din baie. Și, până-n seară, Abu-Sir strânsese de la mușterii atâția bani cât umpluse o lădiță, cu îngăduința lui Allah (preamărit fie El!). Și, în felul acesta, începu să îngrămădească mormanele de aur pe care i le aducea norocul.

Și-așa! Iar regina, care îl auzise pe soțul ei regele vorbind cu atâta căldură despre acele îmbăieri, hotărî să se scalde și ea o dată, ca încercare mai întâi. Și îi trimise vorbă despre dorința ei lui Abu-Sir care, ca să-i fie pe plac și ca să le ademenească și pe femei ca mușterii, hotărî ca de atunci înainte bărbații să se îmbăieze dimineața, iar femeile să se îmbăieze după-amiază. Și dimineața sta el însuși la intrare și lua banii, iar după-amiază o puse să aibă grijă de aceasta pe o femeie pe care o numi în slujba sa. Așa că, după ce intră în hammam și văzu și ea urmările cele desfătătoare ale acelor îmbăieri de modă nouă, regina fu atâta de încântată încât hotărî să vină acolo în fiecare vineri după-amiaza, și nu se arătă față de Abu-Sir mai puțin darnică decât regele, care își făcuse obiceiul de a veni să se îmbăieze

în zilele de vineri dimineața, plătind de fiecare dată câte o mie de dinari de aur, bașca alte daruri.

În felul acesta, Abu-Sir purcese mai departe pe calea bogăției, a măririlor și a falei! Ci el, dacă se văzu așa, nu se arătă mai mândru ori mai semeț, ba dimpotrivă! Ca și odinioară, se arătă mai departe binevoitor, zâmbitor și plin de bună-cuviință față de mușterii, și mărinimos față de oamenii săraci de la care niciodată nu vroia să primească niciun ban. Și mărinimia aceasta fu și temeiul mântuirii lui, așa cum are să se dovedească de-a lungul povestirii noastre. Dar, încă de pe acuma, să se știe că mântuirea aceea are să-i vină prin mijlocirea unui căpitan de corabie care, într-o zi, fiind cam la strâmtoare cu banii, putu totuși să facă o baie cât se poate de minunată, fără să plătească chiar nimica! Și întrucât, pe deasupra, mai fusese cinstit și cu niște sorbeturi răcoritoare și fusese însoțit până la ieșire cu cele mai alese dovezi de prietenie de către însuși Abu-Sir. Căpitanul începu să cugete cum ar putea să-și dovedească mai bine mulțumita față de Abu-Sir, fie prin vreun dar, fie altfel! Și nu trecu mult până ce să i se ivească prilejul. Și-atâta cu căpitanul de corabie!

Estimp, boiangiul Abu-Kir auzi și el vorbindu-se de acel hammam nemaipomenit, despre care vuia cu mare laudă toată cetatea spunând: „De bună seamă! este raiul pe pământ!” Și hotărî să meargă să încerce și el desfătările acelui rai, la care nici habar n-avea de numele celui ce-i era păzitor. Se îmbrăcă, așadar, cu hainele lui cele mai frumoase, încălecă pe un catâr înfotăzat falnic, porunci să se înșiruie înaintea și în urma lui robii înarmați cu ciomege lungi, și porni către hammam. Când ajunse la intrare, simți odoarea lemnului de aloe și a miroasnelor de nard; și văzu mulțimea de oameni care intrau și care ieșeau, și pe cei ce ședeau pe lavițe așteptându-și toți rândul, fie ei navabi de cei mari, fie săraci de cei mai săraci, ori umili de cei mai umili.

Intră atunci în sala de intrare și îl zări pe Abu-Sir, tovarășul său de odinioară, stând pe scaun, rotofei, proaspăt și zâmbitor. Ba chiar îi trebui oleacă de vreme până să-l recunoască, așa de mult scofâlciturile de altădată ale feței i se umpluseră acuma cu o grăsime sănătoasă, și așa de strălucitor îi era obrazul, și așa de mult priincios arăta la chip! Dacă văzu așa, boiangiul, măcar că tare uimit și buimăcit, se prefăcu a fi cuprins de o mare bucurie și, cu o nerușinare fără de măsură, înaintă către Abu-Sir, care se ridicase în cinstea lui, și-i spuse cu glas plin de dojana prietenească:

— He-he, ya Abu-Sir! Așa se poartă un prieten și așa face un om care știe ce-i aceea buna-purtare și omenia? Știai că am ajuns boiangiul cel mare al regelui și n-ai venit o dată măcar să mă vezi și să afli cum o duc! Și nu te-ai întrebat nici baremi: „Ce-o mai face oare Abu-Kir, tovarășul meu de odinioară?” că eu degeaba am tot întrebat peste tot, și degeaba am trimis în toate părțile robii mei să te caute, pe la hanuri și pe la prăvălii: nimenea n-a știut să-mi spună nimica despre tine, ori să mă pună pe urmele tale!

La cuvintele acestea, Abu-Sir clătină din cap cu mare tristețe și răspunse:

— Ya Abu-Kir, au tu uiți câte m-ai făcut să pat, când am venit la tine, și uiți bătaia pe care mi-ai dat-o, și ocara cu care m-ai coperit față de lume, când m-ai făcut hoț și mișel și ticălos?

Și Abu-Kir se arătă tare nedumerit și strigă:

— Ce tot spui tu? Au n-ai fi fost tu ăla pe care l-am bătut?

El răspunse:

— Păi da, eu am fost!

Abu-Kir atunci începu să înșire mii de jurăminte, că nu l-a cunoscut, spunând:

— Hotărât! te-am luat drept altul, un hoț care încercase de o grămadă de ori să-mi șterpelească pânzeturile! Erai așa de slab și de galben, că mi-a fost cu neputință să te recunosc!

Pe urmă, începu să se blesteme pentru ceea ce făcuse, să-și bată mâinile una de alta, spunând:

— Nu este ajutor și putere decât într-unul Allah, Slăvitul și Preamăritul! Cum de-am putut eu să mă înșel așa! Da tot așa, vina-i mai ales a ta, că, dacă tu m-ai văzut întâi, de ce nu ți-ai spus numele dinaintea mea, să-mi fi spus: „Sunt cutare!” mai cu seamă că în ziua aceea eram tare tulburat și cu gândurile duse în altă parte, din pricina treburilor multe de care eram împovărat peste măsură! Mă rog, dar, ție, Allah fie cu tine, o, fratele meu, să mă ierți și să uiți necazul acela, care fusese scris în ursita noastră!

Abu-Sir răspunse:

— Allah să te ierte, o, tovarășe al meu! În adevăr, așa a fost tainica hotărâre a ursitoarelor; iar plata-i la Allah!

Boiangiul zise:

— Iartă-mă, dar, cu totul!

El răspunse:

— Allah să-ți ușureze sufletul, așa cum ți-l ușurez eu! Ce putem noi împotriva hotărârilor care vin din afundul veciei? Intră, dar, în hammam, scoate-ți hainele și fă o baie care să-ți fie plină de desfătare și de înviorare!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și opta noapte

Urmă:

Și Abu-Kir îl întrebă:

— Și de unde ți-a venit huzurul acesta?

El răspunse:

— Acela care ți-a deschis porțile belșugului mi le-a deschis și mie la fel!

Și îi povesti povestea lui, din ziua când fusese ciomăgit după poruncile lui Abu-Kir. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem și noi încă o dată. Și Abu-Kir îi spuse:

— Sunt peste poate de bucuros să aflu că te bucuri de bunăvoința regelui. Am să fac așa ca bunăvoința aceasta să sporească, povestindu-i regelui că tu ești prietenul meu de totdeauna.

Ci fostul bărbier răspunse:

— La ce folosește ajutorul omului față de hotărârile soartei? Singur Allah ține în mâinile lui huzururile și prigoana! În ce te privește, nu mai zăbovi să te dezbraci și să intri în hammam, ca să te bucuri de binefacerile apei și ale curăției!

Și îl petrecu el însuși până în sala cea scumpă și cu chiar mâinile lui, îl frecă, îl săpuni, îl frământă și-l spălă până la sfârșit, nevroind să lase

această sarcină pe seama nici unuia dintre ajutoarele lui. Pe urmă îl sui pe lavița din sala de odihnă și îl cinsti el însuși cu sorbeturi și cu alte băuturi înviorătoare, și toate acestea cu atâta grijă încât toți mușterii de rând erau uimiți să-l vadă pe Abu-Sir însuși îndeplinind acele slujbe și dându-i acele cinstiri deosebite boiangiului, atunci când de obicei numai regele avea parte de ele.

Când veni clipa să plece, Abu-Kir vru să-i plătească lui Abu-Sir; ci Abu-Sir se feri să primească banii, spunând:

— Nu ți-e sfială să-mi dai bani, atunci când eu sunt tovarășul tău și când între noi nu este nimica despărțit?

Abu-Kir spuse:

— Fie! Da-n schimb, lasă-mă să-ți dau un sfat, care are să-ți fie de mare folos. Hammamul acesta este minunat, ci, ca să fie de tot desăvârșit, îi mai lipsește un lucru!

Abu-Sir întrebă:

— Și care-i acela?

El spuse:

— Aluatul de curățat părul de pe trup! În adevăr, am băgat de seamă odată, când ai isprăvit de ras capul unui mușteriu de-al tău, că pentru părul de pe alte părți ale trupului te-ai slujit tot de brici sau de cleștișorul de smuls perii. Or, nimica nu prețuiește cât aluatul de curățat care știu eu cum se face, și am să-ți spun și ție, fără să-ți cer niciun ban!

Abu-Sir răspunse:

— Asta așa este, ai dreptate, o, prietene al meu! Nu vreau mai mult decât să învăț de la tine cum se face aluatul acela!

Abu-Kir zise:

— Iacătă! Iei șoricioaică galbenă și var nestins, le bați împreună, adăugind oleacă de untdelemn, amesteci un strop de mosc, ca să-i iei mirosul cel neplăcut, și închizi aluatul dobândit astfel într-o oală de pământ smălțuită, ca să te slujești de el la nevoie. Și răspund eu de izbânda pe care ai s-o dobândești, mai cu seamă când regele are să vadă cum îi cad perii ca printr-o vrajă, fără de nicio ciupitură ori julitură, și cum pielea i se ivește de dedesubt albă toată!

Și Abu-Kir, după ce îi dete fostului său soț învățătura aceasta, ieși din hammam și se îndreptă cu mare grabă către palat.

Și când ajunse dinaintea regelui și se temeni cumu-i datina, îi spuse:

— Vin la tine ca să-ți dau un sfat, o, rege al vremilor!

Regele zise:

— Și ce sfat îmi dai?

El răspunse:

— Slavă lui Allah, care te-a izbăvit până acuma de mâinile blestemate ale păcătosului acela, ale vrăjmașului acela al scaunului împărătesc și al dreptei-credințe, ale lui Abu-Sir, stăpânul hammamului!

Regele, tare nedumerit, întrebă:

— De ce-i vorba?

El spuse:

— Află, o, rege al vremilor, că dacă, din nenorocire, ai mai fi intrat o dată în hammam, ai fi fost pierdut fără de nădejde!

El spuse:

— Da cum așa?

Abu-Kir, cu ochii plini de spaimă mincinoasă și cu o mișcare largă de înfricoșare, șuieră:

— Cu otravă! A pregătit anume pentru măria-ta o alifie făcută din

șoricioaică galbenă și din var nestins, care, numai pusă pe părul de pe piele, te arde ca focul. Și are să te îmbie cu alifia aceea, spunându-ți: „Nimica nu prețuiește cât alifia aceasta spre a face să cadă părul de pe spate, cu gingășie și fără de nicio suferință pentru piele!” Și are să întindă aluatul pe spatele regelui nostru, și are să-l facă să moară otrăvit pe calea aceasta, care-i cea mai dureroasă dintre toate căile! Căci stăpânul acesta al hammamului nu-i alta decât o iscoadă tocmită de regele creștinilor spre a curma în felul acesta sufletul regelui nostru! Și eu m-am grăbit să vin să te prevestesc, căci binefacerile tale sunt asupra mea!

Auzind vorbele acestea ale boiangiului Abu-Kir, regele simți cum îl năpădește o spaimă năprasnică, de se înfioră tot, de parcă ar fi și fost muncit de otrava cea pârjolitoare. Și îi spuse boiangiului:

— Am să mă duc îndată la hammam, dimpreună cu vizirul meu cel mare, ca să cercetez spusele tale. Ci de-acuma să păstrezi cu grijă taina lucrului!

Și îl luă pe vizirul său cel mare și plecă împreună cu el la hammam.

Atunci, ca de obicei, Abu-Sir îl duse pe rege în sala de fală, și dete să-l frece și să-l spele; el regele îi spuse:

— Începe mai întâi cu vizirul!

Și se întoarse către vizir și-i spuse:

— Întinde-te!

Și vizirul cel mare, care era destul de dolofan, și păros ca un țap bătrân, răspunse că ascultă și că se supune, se întinse pe marmură și se lăsă frecat, săpunit și spălat zdravăn. După care, Abu-Sir spuse regelui:

— O, rege al vremilor, am găsit o alifie cu niște însușiri de a curăța părul de pe trup, față de care orice brici este de prisos!

Regele spuse:

— Încearcă alifia aceea pe părul vizirului!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a patru sute nouăzeci și noua noapte

Urmă:

Și Abu-Sir luă olul de pământ smălțuit, scoase din el o bucată mare cam cât o migdală din coca aceea și o întinse pe partea de sus a burții vizirului, numai ca încercare. Și puterile alifiei se dovediră atâta de uluitoare, încât regele nu se mai îndoi că n-ar fi vorba de o otravă înfricoșătoare; și, umflat de mânie la acea priveliște, se întoarse către flăcăii hammamului și le strigă:

— Înșfăcați-l pe mișelul acesta!

Și îl arătă cu degetul pe Abu-Sir, pe care năprazna îl amuți și îl năuci. Pe urmă, regele și vizirul se îmbrăcară cu mare zor, îl deteră pe Abu-Sir pe mâna străjilor de-afară și se întoarseră la palat.

Acolo regele porunci să fie chemat căpitanul portului și al corăbiilor și îi spuse:

— Înșfacă-l pe mișelul numit Abu-Sir și ia un sac plin cu var nestins, în

care să-l bagi, și să te duci să arunci totul în mare, sub ferestrele palatului meu. Și, în felul acesta, ticălosul are să moară de două morți deodată: și înecat, și ars!

Căpitanul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Or, căpitanul portului și al corăbiilor era chiar căpitanul de corabie pe care îl îndatorase Abu-Sir odinioară. Se grăbi dar să se ducă la Abu-Sir în temniță, îl luă de-acolo, îl sui pe o corăbioară și îl duse pe o insuliță, nu departe de oraș, unde putu în sfârșit să-i vorbească în voie. Îl întrebă:

— O, *Cutare!* eu nu pot uita bunăvoința pe care ai arătat-o față de mine, și vreau să răspund la bine cu bine. Povestește-mi, dar, necazul tău cu măria sa și nelegiuirea pe care ai săvârșit-o, de-ai pierdut bunăvoința lui și de-ai ajuns să dobândești cruda moarte la care te-a osândit!

Abu-Sir răspunse:

— Pe Allah, o, frate al meu, jur că nu mă știu vinovat cu nicio greșeală și că n-am săvârșit niciodată vreo faptă pentru care să mi se cuvină asemenea pedeapsă!

Căpitanul spuse:

— Atunci, de bunăseamă că trebuie să ai niscaiva dușmani care te-or fi ponegrit dinaintea regelui! Căci tot omul care ajunge la vază, prin vreo bunăstare prea vădită și prin bunăvoia soartei, are totdeauna zavistnici și pizmași! Ci să nu-ți fie frică de nimic! Aici, pe insula aceasta, te afli la adăpost de orice. Fii, dar, bine venit și liniștește-te! Ai să-ți petreci vremea pescuind, până ce am să pot să te trimit în țara ta. Acuma, mă duc să mă prefac dinaintea regelui ca și cum te-aș omorî!

Și Abu-Sir sărută mâna căpitanului de corabie, care îl lăsă și plecă degrabă de luă un sac mare plin cu var nestins și se duse la palatul regelui până sub ferestrele care dau către mare.

Regele tocmai sta acolo proptit în coate, și aștepta împlinirea poruncii sale; și căpitanul, ajungând sub ferestre, ridică privirile, ca să capete de la rege semnul de osândă. Și regele întinse mâna afară pe fereastră și făcu semn cu degetul să se arunce sacul în mare. Și porunca fu numaidecât îndeplinită. Ci tot în clipa aceea regele, care făcuse cu mâna o mișcare prea repezită, scăpă în apă un inel de aur care-i era scump ca sufletul.

În adevăr, inelul acela căzut în mare era un inel talismanic vrăjit, de care atârnau stăpânia și puterea regelui, și care slujea de frâie spre a ține în supunere norodul și ostile; căci când regele vroia să dea porunca de a fi osândit vreun vinovat, nu avea decât să ridice mâna la care se afla inelul, și din inel țâșnea deodată o fulgerare iute, care îl prăbușea pe cel vinovat la pământ, mort de-a binelea, retezându-i capul de pe umeri!

Încât, atunci când regele văzu inelul căzând în felul acela în mare, nu vroi să spună nimănuia nimic și păstră cea mai mare taină asupra pierderii; fără de care i-ar fi fost cu neputință să-și țină supușii prea multă vreme în teamă și supunere. Și-așa cu măria sa!

Estimp, Abu-Sir, rămas singur pe insulă, luă năvodul de pescuit pe care i-l dedese căpitanul de corabie, și, ca să-și mai însenineze gândurile cele chinuitoare și să-și agonisească hrana, începu să pescuiască în mare. Și, după ce aruncă năvodul și așteptă o clipă, îl trase și îl găsi plin cu pește de toate soiurile și de toate mărimile. Și își zise: „Pe Allah! iacătă că a trecut atâta vreme de când n-am mai mâncat pește! Am să iau unul și am să-l dau băieților de la bucătărie, despre care mi-a vorbit căpitanul, ca să mi-l prăjească în ulei. În adevăr, căpitanul portului și al corăbiilor mai avea și sarcina de a rostui în fiece zi pește proaspăt pentru bucătăria regelui; și, în

ziua aceea, cum nu putuse să vegheze el însuși la pescuirea peștelui, îl însărcinase pe Abu-Sir cu grija aceasta, și îi spusese despre doi flăcăi bucătari care au să vină să ia peștele pescuit și menit regelui. Și Abu-Sir, de la cea dintâi aruncătură a năvodului, fu binecuvântat cu pescuitul acela spornic. Așadar, înainte de-a da ceea ce pescuise în seama celor doi băieți care aveau să vină, începu prin a-și alege pentru sine peștele cel mai mare și mai frumos; trase pe urmă jungherul cel mare pe care-l purta înfipt la chimir, și-l trecu dintr-o parte într-alta prin burta peștelui care se zbătea. Dar care nu-i fu mirarea când văzu că scoate de acolo, agățat în vârful cuțitului, un inel de aur, înghițit de pește, fără de nicio îndoială!

Dacă văzu așa, Abu-Sir, măcar că habar n-avea de însușirile înfricoșătoare ale acelui inel talismanic, care era chiar inelul scăpat în mare de pe degetul regelui…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincea sută noapte

Urmă:

…și fără a da mare însemnătate lucrului, luă inelul, ce i se cuvenea acuma pe bun drept, și și-l petrecu pe deget.

Tocmai atunci iacătă că sosiră și cei doi flăcăiași, slujitori la bucătăria regelui, și-i spuseră:

— O, pescarule, nu cumva știi să ne spui ce-i cu căpitanul portului care ne dă în fiecare zi peștele pentru bucătăria regelui? A trecut o bună bucată de vreme de când îl așteptăm să vină! În ce parte a luat-o?

Abu-Sir răspunse, întinzând mâna către ei:

— A luat-o în partea aceea!

Ci tot atunci capetele flăcăiașilor de la bucătărie se și retezară de pe grumaji și se rostogoliră pe pământ, cu stăpânii lor cu tot!

Fulgerul aruncat de inelul de la degetul lui Abu-Sir îi și ucisese pe cei doi copilandri.

Când îi văzu pe băieți cum cad pustiiți de viață, Abu-Sir se întrebă: „Cine oare o fi putut să le zboare așa capetele ăstora doi!” Și se uită peste tot împrejuru-i, și în văzduh, și la picioarele lui; și începu să tremure de spaimă, gândindu-se la puterea cea ascunsă a ginnilor răufăcători, când iacătă că dete cu ochii de căpitanul care se întorcea. Și căpitanul, de cum îl văzu de departe, zări totodată și cele două trupuri moarte de pe jos, cu capetele lor alături, și inelul pe care îl purta Abu-Sir, sclipind în soare. Și pricepu dintr-o aruncătură de ochi tot ce se petrecuse. Încât nu mai pregetă să-i strige, ferindu-se:

— O, fratele meu, nu-ți mișca mâna la care ai inelul, ori sunt un om mort! N-o mișca, fie-ți milă!

Auzind vorbele acestea, care izbutiră să-l uluiască și să-l năucească întru totul, Abu-Sir înlemni de-a binelea, măcar că ar fi vrut să dea fuga în întâmpinarea căpitanului, care, când ajunse lângă el, i se repezi în brațe și-i spuse:

— Tot omul își poartă norocul atârnat la gât. Norocul tău este cu mult mai presus decât norocul regelui! Ci povestește-mi cum de ai căpătat inelul acesta, și-apoi am să-ți spun și eu ce puteri are!

Și Abu-Sir îi povesti căpitanului de corăbii toată întâmplarea, pe care n-are rost s-o mai spunem o dată. Și, la rândul lui, căpitanul, uimit, îi zugravi înfricoșătoarele puteri ale inelului, și adăugă:

— Acuma, viața ta-i în afară de orice năpastă, iar a regelui este în primejdie. Poți acuma să mergi fără de nicio teamă cu mine în cetate și numai cu un semn din degetul pe care porți inelul poți să faci să cadă capetele vrăjmașilor tăi și poți să faci să zboare și capul regelui de pe umeri!

Și îl sui pe Abu-Sir într-o luntre alături de el, îl aduse în cetate și îl duse la palat, dinaintea regelui.

Tocmai atunci, regele se afla în divan, înconjurat de mulțimea lui de viziri, de emiri și de sfetnici; și măcar că era nădufit de griji și de mânie până-n vârful nasului, din pricina inelului pierdut, nu cuteza să-și dea în vileag necazul și nici să dea porunci să se caute în mare ca să-l găsească, de teamă să nu-i vadă pe neprietenii domniei cum se bucură de paguba măriei sale!

Da când îl văzu pe Abu-Sir intrând, nu mai avu nicio îndoială de urzeala pieirii sale și strigă:

— A, mișelule! cum ai făcut de te-ai întors din afundul mării, și cum de-ai scăpat să mori înecat și ars?

Abu-Sir răspunse:

— O, rege al vremilor, mare-i puterea lui Allah!

Și îi povesti regelui cum fusese scăpat de căpitanul de corăbii, drept mulțumită din parte-i pentru o baie fără plată, cum găsise inelul și cum, fără a ști puterea acelui inel, pricinuise moartea celor doi flăcăiași, slugile de la bucătărie. Pe urmă adăugă:

— Și acuma, o, măria ta, vin să-ți dau îndărăt acest inel, drept mulțumită pentru facerile tale de bine asupra mea, și ca să-ți dovedesc că, dacă aș fi un ucigaș în sufletul meu, m-aș fi și slujit de inelul acesta ca să-i nimicesc pe vrăjmașii mei și să-l omor pe regele lor! Și mă rog măriei tale, în schimb, să cerceteze cu mai multă luare-aminte nelegiuirea de care eu nu mă știu vinovat și pentru care m-ai osândit, și să poruncești să pier în chinuri dacă am să fiu dovedit cu adevărat ucigaș!

Și, spunând vorbele acestea, Abu-Sir scoase inelul de pe deget și-l dete regelui, care îl petrecu degrabă pe degetul său, răsuflând de ușurare și de mulțumire, și simțindu-și sufletul cum i se întoarce în trup.

Regele se ridică atunci în picioare și își aruncă brațele împrejurul gâtului lui Abu-Sir, spunându-i:

— O, omule! hotărât, tu ești floarea cea mai aleasă dintre toți oamenii de treabă de pe pământ! Mă rog ție să nu mă ocărăști prea tare, și să mă ierți pentru răul pe care ți l-am cășunat și pentru necazul ce ți-am pricinuit. Cu-adevărat, altul afară de tine nu mi-ar mai fi dat niciodată îndărăt inelul acesta!

Bărbierul răspunse:

— O, rege al vremilor, dacă chiar dorești să-ți ușurez sufletul, nu ai decât să-mi spui și mie fărădelegea ce mi s-a pus în vină și care mi-a adus mânia și neprietenia ta.

Regele spuse:

— Uallah! la ce bun? Acuma sunt încredințat că ai fost învinuit pe nedrept. Ci, de vreme ce vrei să afli fărădelegea ce ți s-a pus în vină,

iacătă!

Boiangiul Abu-Kir mi-a spus despre tine *cutare* și *cutare* lucru!

Și îi povesti toate de câte îl învinuise boiangiul, în privința alifiei aceleia, încercată de altminteri pe părul de pe burta vizirului cel mare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute și una noapte

Urmă:

Și Abu-Sir, cu lacrimile în ochi, răspunse:

— Uallah! o, rege al vremilor, eu habar nu am de regele nazareenilor, și n-am călcat în viața mea pe pământul țării nazareenilor. Ci iacătă care-i adevărul!

Și îi povesti regelui cum el și cu boiangiul se legaseră cu jurământ, după ce citiseră fatihaua din Sfânta Carte, să se întrajutoreze unul pe altul, cum plecaseră împreună, și toate ticăloșiile și toate tertipurile pe care i le jucase boiangiul, și ciomăgeala pe care îl făcuse s-o îndure, și învățul cu aluatul de curățat părul, pe care chiar el îl sfătuise cum să-l facă. Și adăugă:

— Oricum, o, măria ta, alifia aceea, pusă pe piele, este un lucru cum nu se poate mai minunat; și nu-i otrăvitoare decât dacă o înghiți. În țara mea, bărbații și femeile nu se slujesc decât de ea, în loc de briciul de ras, spre a-și da jos fără de caznă părul de pe trup! În ce privește însă tertipurile pe care mi le-a jucat și a ocării pe care m-a făcut s-o pat, regele nu are decât să trimită după portarul de la han și după ucenicii boiangiului, și să-i întrebe, spre a cerceta adevărul mărturisit de mine!

Și regele, ca să-i facă plăcere lui Abu-Sir, măcar că pentru el dovada era făcută întru totul, porunci să fie adus portarul de la han și ucenicii; și toți, după ce fură întrebați, adeveriră vorbele bărbierului, sporindu-le încă prin mărturiile lor despre purtarea ticăloasă a boiangiului.

Atunci regele strigă către străjeri:

— Să mi-l aduceți pe boiangiu, cu capul gol și desculț, și cu mâinile legate la spate!

Și străjerii numaidecât deteră fuga și năvăliră în prăvălia boiangiului, care nu se afla atunci acolo. Îl căutară așadar acasă la el, unde îl găsiră stând să deguste bucuria plăcerilor tihnite, și visând fără doar și poate la moartea lui Abu-Sir. Și-așa că străjerii se repeziră asupra-i, care pocnindu-l cu pumnul după ceafă, care pocnindu-l cu piciorul în fund, care pocnindu-l cu capul în burtă, și îl jucară în picioare, și îl despuiară de haine, afară de cămașă, și îl târâră, cu capul gol, desculț, și cu mâinile legate la spate, până dinaintea jețului regesc. Și-acolo îl văzu pe Abu-Sir de-a dreapta regelui și pe portarul hanului în picioare în sală, iar lângă portar pe ucenicii de la boiangerie. Văzu, în adevăr; toate acestea! Și, de spaimă, făcu ce făcu, chiar în mijlocul sălii tronului; căci pricepu că era pierdut fără de scăpare. Ci regele, privindu-l chiorâș, îi spuse;

— Nu poți tăgădui că acesta n-ar fi tovarășul tău de odinioară,

sărmanul pe care l-ai furat, l-ai despuiat, l-ai bătut, l-ai izgonit, l-ai ocărât, l-ai pârât și, până la urmă, l-ai dus la moarte!

Și portarul hanului și ucenicii de la boiangerie ridicară mâinile și strigară:

— Așa este, pe Allah! nu poți să tăgăduiești. Suntem martori dinaintea lui Allah și dinaintea regelui!

Și regele spuse;

— Ori că tăgăduiești, ori că mărturisești, tot n-ai să scapi de pedeapsa pe care ți-a scris-o soarta!

Și strigă la străjeri:

— Luați-l, târâți-l de picioare prin tot orașul, pe urmă băgați-l într-un sac plin cu var nestins și aruncați-l în mare, ca să moară de cele două morți: ars și înecat!

Atunci bărbierul strigă:

— O, rege al vremilor, mă rog măriei tale să-mi îngăduiești a cere iertare de la măria ta pentru el, întrucât eu îl iert de toate câte mi-a făcut!

Ci regele spuse:

— Dacă tu îl ierți de fărădelegile săvârșite față de tine, eu nu-l iert de fărădelegile săvârșite față de mine!

Și mai strigă o dată la străjerii lui:

— Luați-l și îndepliniți poruncile mele!

Străjerii atunci îl luară pe boiangiul Abu-Kir, îl târâră de picioare prin tot orașul, strigând ce ticăloșii săvârșise, și la urmă îl băgară într-un sac plin cu var nestins și îl aruncară în mare. Și muri înecat și ars! Întrucât așa îi fusese datul.

Iar regele îi spuse lui Abu-Sir:

— O, Abu-Sir, acuma vreau să-mi ceri tot ce îți dorești, și ți se va da numaidecât!

Abu-Sir răspunse:

— Nu cer regelui decât să mă trimită în țara mea; căci tare-mi mai vine greu să stau departe de-ai mei, și nu mai am nicio plăcere să rămân aici!

Și regele, măcar că tare mâhnit de plecarea lui, căci gândea să-l căftănească mare-vizir, în locul rotofeiului cel păros care îndeplinea acea slujbă, porunci să i se pregătească o corabie mare, pe care o încărcă cu bărbați robi și cu femei roabe, și cu daruri bogate, și îi spuse lui Abu-Sir, luându-și rămas-bun:

— Atunci, nu vrei să ajungi vizirul meu cel mare?

Și Abu-Sir răspunse:

— Tare aș vrea să mă întorc în țara mea!

Atunci regele nu mai stărui, și corabia se îndepărtă cu Abu-Sir și robii lui către Iskandaria.

Or, Allah le menise o călătorie bună, și atinseră Iskandaria bine-sănătoși. Ci nici nu coborâră bine pe țărm, că unul dintre robi și zări pe nisip un sac pe care marea îl aruncase la mal. Și Abu-Sir desfăcu sacul și găsi în el stârvul lui Abu-Kir, pe care apele îl purtaseră până acolo! Atunci Abu-Sir porunci ca leșul să fie îngropat nu departe de locul acela, pe țărmul mării, și ridică deasupra-i un mormânt, și mormântul acela ajunse loc de popas pentru toți trecătorii; și Abu-Sir adăugă la acel mormânt, spre a putea fi îngrijit, o danie nestrămutătoare; și puse să se sape pe ușa mormântului această însemnare pilduitoare:

Ferește-te de a săvârși răul!
Nu te-mbăta din plosca răutății,

Căci vine-amară ziua judecății.
Pe cel mișelnic îl mănâncă hăul!

La fața apei ies și trec cu tângă
Golașe oase din pustii amare.
Ci-n tihnă odihnesc mărgăritare.
Jos, pe nisipul mării-n apă-adâncă.

Sus, în văzduh, stă scrisă legea-ntreagă,
Pe pagini străvezii: „Cel ce sădește
Ceea ce-i bine, bine dobândește!”
Căci toate se întorc de unde pleacă.

Și-acesta fu sfârșitul lui Abu-Kir boiangiul, și începutul lui Abu-Sir în viața de-aci înainte fericită și fără de griji. Și de atunci golfulețul unde a fost îngropat boiangiul se numește *golful Abu-Kir!* Slavă celui care trăiește în veci și care prin voia lui face zilele să-și urmeze crugul și iarna și vara!

Pe urmă, Șeherezada spuse:

— Și iacătă, o, preafericitule rege, tot ce mi s-a povestit despre întâmplarea aceasta!

Și Șahriar strigă:

— Pe Allah! povestea aceasta este plină de grea pildă. De aceea acuma mi-a venit cheful să te aud povestind vreo două-trei snoave de învățătură.

Și Șeherezada spuse:

— Păi acestea-s tocmai cele pe care le știu eu cel mal bine!

Dar în clipita aceea Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Nopțile 502 – 615

Traducere de H. Grămescu

Editura Minerva
București, 1973

Și, într-a cinci sute doua noapte

Șeherezada spuse:

Snoave pilduitoare din grădina înmiresmată

— Snoavele pilduitoare, o, preafericitule rege, sunt cele pe care eu le știu cel mai bine. Am să-ți povestesc una, ori două, ori trei, scoase din Grădina înmiresmată.

Și regele Șahriar spuse:

— Dacă-i așa, grăbește de-ncepe, căci îmi simt sufletul năpădit de un mare alean în seara aceasta! Și nu mai sunt încredințat că ai să-ți păstrezi capul pe grumaji până dimineață!

Și Șeherezada, zâmbind, spuse:

— Iacătă! Ci te prevestesc, o, preafericitule rege, că snoavele acestea, oricât de pilduitoare ar fi, pot să treacă drept snoave slobode în ochii oamenilor necioppliți și înguști la minte!

Și regele Șahriar spuse:

— Nu te opri din pricina unei temeri ca aceasta, Șeherezada! Dar dacă socoți că asemenea snoave pilduitoare nu pot fi ascultate de micuța aceasta care te aude, ghemuită pe chilim la picioarele tale, spune-i să plece cât mai degrabă. De altminteri, nici nu prea pricep ce caută aici copila asta!

La vorbele acestea ale regelui, micuța Doniazada, de frică să nu fie izgonită, se aruncă în brațele surorii sale mai mari, care o sărută pe ochi, o strânse la piept și îi potoli sufletul iubit. Pe urmă, Șeherezada se întoarse către regele Șahriar și spuse:

— Eu socot că ar putea să rămână! Căci nu este nicidecum necuviincios să vorbești despre lucrurile așezate de la brâu în jos, de vreme ce, toate lucrurile sunt curate și neprihănite, pentru sufletele curate și fără de prihană!”

Și numaidecât începu:

Cele trei dorințe

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că un anume ins plin de bunăcuviință își petrecuse întreaga viață tot așteptând noaptea de minuni făgăduită de Sfânta Carte drept-credincioșilor înzestrați cu focul credinței, noaptea aceea numită Noaptea putințelor atotputerii, când un om cuvios își poate vedea împlinită orice dorință. Or, într-o noapte dintre cele mai de pe urmă nopți din luna Ramadan, insul acela, după ce postise amarnic toată ziua, se simți însuflețit deodată de duhul dumnezeiesc și o chemă pe soția sa și îi spuse:

— Ascultă-mă, femeie! În seara aceasta mă simt într-o stare de mare curăție dinaintea Celui-veșnic, și de bună seamă că noaptea aceasta are să fie pentru mine Noaptea putințelor atotputerii. Și, întrucât de bună seamă că toate dorurile și nădejdile au să-mi fie împlinite de către Atoateîmplinitorul, te chem ca să-ți cer dintru-ntâi sfatul despre cererile pe care ar fi să i le fac, căci te știu bună de sfaturi, și nu arareori părerile tale mi-au fost de folos. Ia spune-mi, dar, ce dorințe să-i mărturisesc!

Soția răspunse:

— O, bărbate, câte dorințe poți să-i mărturisești?

El spuse:

— Trei!

Ea spuse:

— Începe, dar, prin a-i mărturisi lui Allah cea dintâi dintre cele trei dorințe. Știi și tu că desăvârșirea unui bărbat și a desfătărilor sale stă în virtutea lui, și că bărbatul nu poate să fie desăvârșit dacă este feciorelnic, hadâmb ori neputinte. Încât, cu cât un bărbat este mai bine dăruit, cu atâtea virtutea lui este mai spornică și bucuria cu el merge pe căile deplinătății. Pleacă-te, dar, cu umilință dinaintea feței celui Prea-înalt și spune-i: „O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-mă dăruit cu asupra de măsură!”

Și bărbatul îngenunche și, întorcându-și palmele către cer, zise:

— O, Binefăcătorule, o, Preadarnicule, fă-ma dăruit cu asupra de măsură!

Or, nici n-apucă el bine să rostească dorința aceasta, că-i și fu împlinită, și cu asupra de măsură, pe clipă pe dată. Încât numaidecât preacucernicul om se văzu dintr-odată dăruit cum nici nu gândise. [...] Și-atâta de nelaîndemână îi venea, încât de da să se culce trebuia să se scoale, iar de da să se ridice trebuia să se culce.

Iar soția fu atâta de înfricoșată de ce văzu, încât o luă la fugă țipând, atunci când preacucernicu-i bărbat vroi s-o cheme. [...]

Și bietul om îi zise într-un sfârșit:

— O, femeie păcătoasă, ce să mă fac eu acuma? Asta-i numai lucrarea ta, o, blestemato!

Ea răspunse:

— Numele lui Allah fie cu tine și împrejurul tău! Roagă-te întru Profetul, o, moșnege cu ochi goi! Eu, pe Allah! nu am trebuință de toată ceea și nu ți-am spus să ceri atâta! Roagă-te, dar, cerului să te mântuiască

de danie! Asta are să-ți fie cea de a doua dorință!

Preacucernicul ridică atunci ochii către cer și zise:

— O, Allah, mă rog ție să mă izbăvești de dania aceasta și de necazurile pe care mi le aduce!

Și numaidecât, mântuit cu totul de orice urmă, se văzu asemenea unei fetițe.

Ci și această izbăvire nu-l mulțumi întru nimica, nu atâta pe el cât pe nevastă-sa, care începu să-l dodelească și să-l certe că a lipsit-o pe veci de bunul ei. Încât ciuda preacucernicului ajunse peste poate; și îi spuse nevesti-si:

— Asta-i numai din vina ta și din pricina sfaturilor tale smintite! O, femeie fără de minte, aveam voie să cer trei lucruri de la Allah și aș fi putut să-mi aleg după bunul meu plac tot ce mi-aș fi dorit cel mai mult din bunurile lumii acesteia și ale celeilalte. Și iacătă că două dintre aceste putințe mi s-au și prăpădit, și totu-i ca și cum n-ar fi fost nimica. Și iacătă-mă într-o stare încă și mai rea decât cea de dinainte! Ci, întrucât mai am voie sa cer o minune, am să cer de la Domnul meu să-mi dea îndărăt ce am avut dintru începutul-începutului!

Și se rugă domnului său, care îi împlini rugămintea. Și dobândi tot ce avusese dintru început.

Iar pilda acestei snoave este că trebuie să te mulțumești cu ceea ce ai.

Pe urmă Șeherezada începu:

Flăcăul și masagiul de la hammam

Se povestește, o, preafericitule rege, că un oarecare masagiu de la un hammam avea ca mușterei, de obicei, pe fiii de navabi și de mai-mărimi, căci hammamul unde își făcea el meseria era cel mai căutat din tot orașul. Or, într-o bună zi, în sala unde masagiul își aștepta mușteriii intră un flăcăiaș încă neîmpodobit cu niciun fir de barbă, dar durduliu și bine rotunjit peste tot; și flăcăiașul acela era tare frumos la chip și era chiar feciorul vizirului-cel-mare al regelui acelei cetăți. Încât masagiul fu bucuros sa frământe trupul cel atâta de dulce al gingașului copilandru, și își zise în cugetul său: „Iacătă un trup în care grăsimea și-a pus peste tot pernițele-i mătăsoase! Ce forme îmbelșugate, și ce durduliu e!” Și îl ajută să se întindă pe marmura fierbinte din sala cea caldă și începu să-l frece cu o grijă cu totul aparte. Și, când ajunse aproape de șolduri, fu peste poate de uimit băgând de seamă că flăcăiașul n-avea decât ceva așa, cam cât o alună…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treia noapte

Urmă:

…ceva așa, cam cât o alună. Și, dacă văzu aceasta, începu să se căineze în cugetul său, și să-și plesnească palmele una de alta, oprindu-se deodată din masagiul pe care îl începuse.

Când flăcăul îl văzu pe masagiu pradă unei așa de amarnice mâhniri și cu chipul răvășit de deznădejde, îi spuse:

— Ce ai, o, masagiule, de te căinezi atâta din tot sufletul și îți plesnești mâinile una de alta?

El răspunse:

— Vai, doamne al meu, deznădejdea și căineala mea sunt din pricina ta! Căci te văd bătut de cea mai mare năpastă de care poate să fie lovit un bărbat! Ești tânăr, voinic și frumos, și te bucuri de toate desăvârșirile trupului și ale înfățișării și de toate binefacerile dăruite de către Atoatedătătorul celor aleși de el. Ci tocmai ceea ce face desfătul vieții îți lipsește, lucrul fără de care un bărbat nu este bărbat și nu se poate bucura de virtutea cea deopotrivă darnică și primitoare! Oare viața mai poate fi viață, fără de lucrul acesta și fără de tot ce ține de el?

La vorbele acestea, fiul vizirului își plecă trist capul și răspunse:

— Unchiule, ai mare dreptate! Și iacătă ca îmi aduci aminte tocmai de lucrul care-i pricina singurului meu necaz! Dacă ceea ce mi-e lăsat ca moștenire de la tatăl meu este atâta de nemernic, de vină-s numai eu, care

până astăzi n-am avut grijă să fac să dea în pârgă această moștenire. Cum vrei tu, oare, ca un ieduț să ajungă țap voinic, dacă se ține departe de caprele cele ispititoare, ori ca un copac să dea în floare fără să fie udat? Eu, până astăzi, m-am ținut departe de femei și nu m-am simțit mânat de niciun fel de îndemn către ele! Ci mai este vreme, socot, ca să se trezească cel care doarme, și ciobanul să se sprijinească pe bâta lui!

La mărturisirea aceasta a feciorului vizirului, hammamgiul spuse:

— Ci cum are să facă oare ciobanul ca să se sprijinească pe o bâtă care nu-i mai mare decât degetul cel mic?

Băiatul răspunse:

— Pentru aceasta mă bizui, unchiule, pe mărinimoasa ta bunăvoință. Du-te la lavița pe care mi-am lăsat hainele și ia punga pe care ai s-o găsești la chimirul meu: și cu aurul din punga aceea du-te și caută vreo fetișcană vrednică să-mi facă începutul…

Și hammamgiul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și se duse la laviță, luă punga și ieși din hammam să caute vreo fetișcană potrivită.

Pe drum, își zise: „Săracul copil! el socoate că ceea ce îi lipsește este ca o cocă moale de acadea, ce se poate întinde de îndată ce începi să tragi de ea! Ori o fi socotind că un castravete se face castravete de la o zi la alta, sau că banana se coace până a nu ajunge banană!”

Și, râzând de toată povestea, se duse la soția sa și-i spuse:

— O, maică a lui Ali, află că tocmai spălam la hammam un copilandru frumos ca luna plină. Este copilul vizirului-cel-mare, și are toate desăvârșirile; ci, săracul de el, nu are ce are toată lumea! Ce are el, de-abia dacă este cât o alună. Și, cum am început să mă căinez de mila tinereții lui, el mi-a dat punga aceasta plină cu aur, ca să-i fac rost de vreo fetișcană vrednică să-i sporească într-o clipită amărâta de moștenire pe care o are de la tătâne-său; căci, nepriceput cum e, își închipuie că aluna aceea are să se schimbe numaidecât, de la cea dintâi încercare! Eu atunci m-am gândit că ar fi mai bine ca tot aurul acesta să rămână în casa noastră; și am venit să te îndemn să mergi cu mine la hammam, unde să te prefaci că faci tu aceasta încercare fără de nădejde pentru bietul copil. Nu este nicio piedică. Și ai să poți chiar și să-ți petreci un ceas de vreme, râzându-ți cu el, fără de nicio primejdie ori de teamă! Iar eu am să va veghez pe amândoi, și am să fac așa ca să vă feresc de privirile muștereilor.

Dacă auzi vorbele acestea ale soțului ei, tânăra nevastă răspunse că ascultă și că se supune, și se ridică, se găti și se îmbrăcă în hainele ei cele mai frumoase. De altminteri, și fără de găteli ori împodobiri, ea putea să facă toate capetele să se întoarcă și toate inimile să se vâlvoreze, întrucât era cea mai frumoasă nevastă dintre nevestele de pe vremea ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patra noapte

Urmă:

Hammamgiul o luă așadar pe soția lui și o băgă peste tânărul fecior al vizirului, care aștepta întins pe marmura din sala cea caldă; îi lăsă acolo singuri și ieși să se așeze, de pază spre a-i opri pe cei nedoriți să-și vâre capul pe ușă. Și le spuse celor doi să încuie ușa pe dinlăuntru.

Când tânăra nevastă îl văzu pe flăcăiandru, rămase vrăjită de frumusețea lui de lună; iar el tot așa.

Și ea își zise: „Ce păcat că nu are și el ceea ce au toți bărbații! Căci ceea ce mi-a povestit soțul meu este tare adevărat: de-abia dacă-i cât o alună!” Ci, când se văzu lângă femeie, aluna aceea se schimbă dintr-odată […], iar soția hammamgiului, dacă văzu așa, dete un țipăt de minunare și își repezi brațele împrejurul gâtului flăcăului… Și-așa! […]

Și, de dincolo de zăbreaua ușii, masagiul vedea tot și nu cuteza să facă gură ori să spargă ușa, de teamă să nu ajungă de ocara lumii. Și se mulțumea s-o strige în șoaptă pe nevastă-sa, care nu-i răspundea neam! Și el îi spunea:

— O, mamă a lui Ali, ce aștepți de nu ieși? Ziua-i pe sfârșite și tu ți-ai uitat de copilul care așteaptă acasă să-l alăptezi!

[………………………………………………………………………….]

Iar fiul vizirului îi spuse femeii:

— Ci ai putea să dai fuga o clipită să-l alăptezi și pe urmă să te întorci repede!

[………………………………………………………………………….]

Ci bietul masagiu, dacă o văzu pe nevastă-sa așa, […] se simți cuprins de o deznădejde și de o mânie atâta de năprasnice, încât se sui pe terasa hammamului și se aruncă de acolo, de-și sfarmă capul pe caldarâm.

Și muri.

Or, istorisirea aceasta dovedește că omul înțelept nu trebuie să se încreadă în ceea ce numai i se pare.

— Ci, spuse Șeherezada, snoava pe care am să ți-o mai povestesc vădește încă și mai limpede cât de amăgitoare-s părelniciile și cât de primejdios este sa te lași călăuzit de ele.

Alb și alb

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că un om ca toți oamenii s-a îndrăgit peste poate de o tinerică frumoasă și minunată. Și tinerica aceea, pildă de gingășie și de desăvârșire, era măritata cu un bărbat pe care-l iubea și care și el o iubea pe ea. Și, mai fiind, pe deasupra, cuminte și cinstită, îndrăgostitul nu izbutea să afle mijlocul de a o ispiti. Și, cum se scursese destulă vreme de când el își mistuia răbdarea fără de nicio izbândă, gândi să se folosească de un tertip, fie spre a se răzbuna pe ea, fie spre a-i frânge dârzia.

Or, soțul acelei tinerele avea ca slugă de credință un băiețandru pe care îl crescuse de mic și care veghea asupra casei în vremea când stăpânii lipseau. Iar îndrăgostitul cel mofluz se ținu după băiețandrul acesta și se împrieteni cu el, făcându-i felurite daruri și copleșindu-l cu cinstiri, ba așa, ba altminteri, până ce într-un sfârșit băiețandrul îi ajunse cu totul credincios și i se supunea, fără de nicio cârtire, la orice i-ar fi cerut.

Când, dar, treaba ajunse aici, îndrăgostitul îi spuse într-o zi băiețandrului:

— O, Cutărică, tare-aș vrea să văd și eu astăzi casa stăpânului tău, când stăpânul și stăpâna ta au să plece în oraș!

El răspunse:

— De bună seamă!

Și, după ce stăpânu-său plecă la prăvălie, iar stăpână-sa plecă la hammam, se duse și își chemă prietenul, îl luă de mână și, după ce îl băgă în casă, îl duse prin toate odăile și îi arătă toate lucrurile din casă. Or, îndrăgostitul, hotărât să se răzbune amarnic pe tânăra femeie, își pregătise de mult renghiul pe care să i-l tragă. Încât, când ajunse în odaia de dormit, se apropie de pat și vărsă acolo niște albuș de ou pe care avusese grijă să-l aducă într-o sticluță. Și așa de pe furiș făcu lucrul acesta, că băiețandrul nu băgă de seamă nimic. După care, ieși din odaie și își văzu de drum…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincea noapte

Urmă:

…își văzu de drum. Și-atâta cu el!

Estimp, soțul, iacătă! După ce, pe la asfințit de soare, își închise prăvălia, se întoarse acasă și, fiind ostenit de-o zi întreagă de vânzări și de cumpărări, se duse la pat și dete să se întindă, spre a se odihni; ci băgă de seamă o pată mare ce se lăbărța pe cearceaf, și se trase îndărăt uimit și bănuitor până peste poate. Pe urmă, își zise: „Cine a putut să intre în casa

mea și să facă ce-a făcut cu soția mea? Căci ceea ce văd este o urmă de bărbat, fără de nicio îndoială!”

Și răcni:

— Chiar așa-i!

Atunci, plin de mânie, vru mai întâi să-l ucidă pe băiețandru; ci se răzgândi, zicându-și: „o urmă atâta de mare nu poate să fie de la un copilandru…” îl chemă, așadar, și, cu glasul tremurând de mânie, îi strigă:

— Lepădătură ticăloasă, unde-i stăpână-ta?

El răspunse:

— S-a dus la hammam!

La cuvintele acestea, bănuiala nu făcu alta decât să se înfigă și mai tare în mintea neguțătorului, întrucât legea dreptei-credințe cere ca și bărbatul și femeia să se ducă la hammam și să se spele după sfintele datini, din creștet până-n talpă, ori de câte ori au avut treabă între ei. Și țipă la băiat:

— Dă fuga și zorește-o să vie acasă!

Și băiatul dete fuga să îndeplinească porunca.

Și când soția veni, neguțătorul, bulbucându-și ochii la dreapta și la stânga prin odaia în care se afla patul cu pricina, și fără a rosti o vorbă, se repezi la ea, o apucă de păr, o tăvăli pe jos și începu să-i ardă o mamă de bătaie cu mare prisos de lovituri de picior și de lovituri de pumni. După care, o legă de mâini, luă un cuțitoi, și se pregăti să-i taie beregata. Ci, când văzu așa, femeia începu să țipe amarnic și să urle din rărunchi, și-așa de tare, încât toți vecinii și toate vecinele săriră în ajutorul ei și o găsiră pe cale de a fi înjunghiată. Atunci îl traseră îndărăt cu de-a sila pe soț și întrebară de pricina care dusese la o pedeapsă ca aceea. Și femeia strigă:

— Nu știu care-i pricina!

Atunci cu toții îi strigară neguțătorului:

— Dacă ai a te plânge împotriva ei, ești slobod fie să te desparți de ea, fie s-o mustri cu gingășie și cu blândețe. Da nu poți s-o omori, căci de cuminte e cuminte, și-așa o știm toți, și-așa punem mărturie pentru ea dinaintea lui Allah și dinaintea cadiului! Este vecina noastră de multă vreme și n-am băgat de seamă în purtarea ei nimica necuviincios!

Neguțătorul răspunse:

— Lăsați-mă să-i tai beregățile dezmățatei ăsteia! Și de vreți s-aveți dovada stricăciunii ei, n-aveți decât să vă uitați la urma pe care au lăsat-o bărbații aduși de ea în patul meu!

La vorbele acestea, vecinii și vecinele se apropiară de pat și toți pe rând își puseră degetul în urmă și spuseră:

— Este o urmă de bărbat!

Ci tot atunci, copilandrul se apropie și el la rându-i, adună pe o tigaie albușul care încă nu fusese supt de către cearceaf, puse tigaia deasupra focului și prăji albușul. După care, luă ceea ce se prăjise, mâncă jumătate și împărți cealaltă jumătate celor de față, spunându-le:

— Luați de gustați! este albuș de ou!

Și toți, după ce gustară, se încredințară în felul acesta că era cu adevărat albuș de ou; până și soțul, care înțelese atunci că soția lui era nevinovată și că o învinuise și o pedepsise pe nedrept. Încât nu pregetă să se împace numaidecât cu ea și, ca să pecetluiască împăcarea, îi dărui o sută de dinari de aur și o salbă de galbeni.

Or, povestirea aceasta scurta dovedește ca este alb și alb, și ca în orice lucru trebuie să știi să faci deosebirea.

După ce îi povesti regelui snoavele acestea, Șeherezada tăcu.

Și regele zise:

— În adevăr, Șeherezada, povestirile acestea sunt cum nu se poate mai pilduitoare! Și, pe deasupra, mi-au odihnit gândurile, așa de frumos, încât iată-mă-s gata să te-ascult cum îmi povestești o poveste cât mai ciudată.

Și Șeherezada spuse:

— Întocmai! Aceea pe care am să ți-o povestesc este chiar ce dorești măria-ta!

Și Șeherezada îi spuse regelui Șahriar:

Povestea lui Abdallah-de-pe-uscat și a lui Abdallah-din-mare

Se povestește – ci Allah este mai știutor! – că a fost odată un om, pescar de meserie, care se numea Abdallah. Și pescarul acesta avea de hrănit pe cei nouă copii ai săi și pe mama lor, și era sărac, tare sărac, așa de sărac că n-avea nicio altă avere afară de năvodul lui. Și astfel că năvodul acesta îi ținea loc și de prăvălie, și de putință de a-și agonisi pâinea cea de toate zilele, și de singura ușă a sporului la casa lui. Și-așa că avea de obicei să se ducă în fiecare zi să pescuiască la mare; și dacă pescuia mai puțin, vindea, și, cu ce dobândea, cumpăra cele de trebuință pentru copiii săi, în măsura în care îl miluia și pe el Atoatedătătorul; iar dacă pescuia mai mult, atunci, cu banii dobândiți, punea pe nevastă-sa să gătească o masă minunată, și cumpăra poame, și cheltuia totul pentru ai lui, fără de nicio stăpânire ori chibzuială, până ce nu-i mai rămânea nimica în mâini; că își zicea: „Pâinea de mâine are să ne vină mâine!” Și trăia așa, de pe o zi pe alta, fără să-și bată vreodată capul cu grija zilei următoare.

Or, într-o zi, nevastă-sa născu al zecelea băiat, căci și ceilalți nouă erau tot băieți, din mila lui Allah! Și tocmai în ziua aceea nu se afla chiar nimica de mâncare în casa cea săracă a pescarului Abdallah. Și femeia îi spuse omului ei:

— O, stăpâne al meu, casa noastră acuma s-a mai îmbelșugat cu un suflet, iar pâinea zilei de azi încă n-a venit! N-ai vrea să te duci să rostuiești ceva pentru noi, care să ne țină sufletul în clipa aceasta grea?

El răspunse:

— Tocmai vream să ies, punând credința în bunătatea lui Allah, și să mă duc la pescuit să-mi arunc năvodul în mare întru norocul acestui copil nou-născut, ca să văd în felul acesta măsura norocului lui în viața!

Femeia îi spuse:

— Pune-ți nădejdea în Allah!

Și pescarul Abdallah își luă năvodul în spinare și plecă la mare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șasea noapte

Urmă:

Și aruncă năvodul și îl întinse în apă, întru norocul acelui copil nou-născut, și spuse: „O, dumnezeul meu, fă ca viața să-i fie ușoară și nu

anevoioasă, îmbelșugată și nu neîndestulată!” Și, după ce așteptă un răstimp, trase năvodul și îl găsi plin cu murdării, cu nisip, cu mâl și cu ierburi de apă, dar nu văzu nici urmă de pește, nici mai mare, nici mai mic, nimic-nimic! Atunci se minună și se mâhni în sufletul lui, și zise: „Oare Allah l-o fi zămislit pe micuțul acela fără a-i fi menit nicio parte și niciun noroc? Asta nu se poate și nu se poate! Întrucât acela carele a dat falei omului și i-a lăsat două buze drept gură n-a făcut treaba asta degeaba, ci a luat asupră-și sarcina de a răspunde la nevoile lor, de vreme ce el este Atoateștiutorul și Atoatedătătorul. Preamărit fie el!” Pe urmă, își încărca în spinare năvodul și se duse să-l arunce în mare în alt loc.

Și stete răbdător o bună bucată de vreme, după care se căzni mult până să-l scoată, căci se dovedi tare greu. Și găsi în el un măgar mort, umflat cu totul și împrăștiind o duhoare înfricoșătoare. Și pescarul își simți sufletul năpădit de silă; și dete zor să-și scuture năvodul de măgarul acela mort și să se îndepărteze cât mai degrabă în altă parte, zicând: „Nu este ajutor și putere decât întru slăvitul și falnicul Allah cel preaînalt! Tot ce mi se întâmplă acuma și tot nenorocul ăsta este din vina blestematei de nevastă-mea! De câte ori nu i-am spus: «Nu se mai afla în apă nimica pentru mine, și trebuie să caut altundeva pâinea noastră. Nu mai pot cu meseria asta! Nu. Adevăratu-i, nu mai pot! Lasă-mă, dar, o, femeie, să mă apuc de altă meserie decât de aceea de pescar!» Și de-atâtea ori i-am tot dogănit vorbele astea, de mi-a ieșit păr pe limbă! Da ea nu-mi răspunde decât cu: *«Allah Karim! Allah Karim!* Mila lui este fără de margini! Nu deznădăjdui, o, tată al copiilor mei!» Or, asta-i toată mila lui Allah? Oare măgarul ăsta mort să fie partea menită acelui sărac de copil, ori poate că mâlul sau nisipul cules în năvod?”

Și pescarul Abdallah rămase nemișcat vreme lungă, pradă unei mâhniri tare amare. După care, până la urmă, se hotărî să mai arunce o dată năvodul în apă, cerând iertare de la Allah pentru vorbele nesocotite pe care le grăise, și zise: „Fii-mi priincios la pescuit, o, tu, Atoatedătătorule, carele împarți făpturilor tale huzururile și bunătățurile, și carele le însemnezi dintru începuturi ursita. Și fii-i priincios copilului acesta născut acuma, iar eu îți făgăduiesc că într-o bună zi are să-ți fie un preacucernic drept-credincios, vrednicind să-ți slujească numai ție!“ Pe urmă își zise: „M-aș mulțumi de-a pescui fie și numai un pește, măcar ca să pot să-l duc brutarului, binefăcătorul meu, care în zilele cele negre, când mă vede că stau dinaintea prăvăliei lui și adulmec de-afară mireasma de pâine caldă, îmi face semn cu mâna să mă duc la el și îmi dăruie din belșug pâinea cu care să-i mulțumesc pe cei nouă și pe mama lor!”

După ce își aruncă năvodul pentru a treia oară, Abdallah așteptă vreme tare lungă, și pe urmă începu să se pregătească să-l tragă afară. Ci, întrucât năvodul era și mai greu decât de celelalte dăți, și atârna cu totul peste măsură, Abdallah se necăji amarnic cu el până ce să-l scoată la mal; și nu izbuti decât după ce își însângeră mâinile trăgând de sfori. Și atunci, peste poate de uluit, găsi prinsă în ochiurile năvodului o făptură omenească, un adamit, asemenea cu toți ibn-adamii, numai cu osebirea că trupu-i se sfârșea cu o coadă de pește; ci, afară de coada aceea, avea cap, față, barbă, piept și mâini, întocmai ca ale unui om de pe pământ.

Când îl văzu, pescarul Abdallah nu mai avu nicio îndoială că n-ar fi de față cu vreun efrit dintre efriții care, în vremile de demult, s-au răzvrătit împotriva poruncilor stăpânului nostru Soliman Ibn-Daud și au fost închiși în vase de aramă roșie și aruncați în mare. Și își zise: „De bună seamă că-i unul dintre aceia! Din pricină că arama a fost roasă de apă și de ani, efritul

a putut să iese din vasul pecetluit și să se agațe în năvodul meu!” Și, scoțând țipete de spaimă și ridicându-și poalele cămășii până deasupra genunchilor, pescarul o luă la goană pe țărm, fugind de să-și dea sufletul, și urlând:

— Aman! Aman! Fie-ți milă de mine, o, efrite al lui Soliman!

Ci adamitul din năvod îi strigă:

— Hei, pescarule! Nu fugi de mine! Căci sunt o făptură de om ca și tine, nu-s nici mared și nici efrit! Vino îndărăt mai degrabă și-ajută-mă să ies din năvodul acesta, și nu-ți fie teamă de nimic! Am să te răsplătesc din plin! Și Allah are să ție seama de asta în Ziua Judecății!

La vorbele acestea, inima pescarului se domoli; și Abdallah se opri din fugă și se întoarse către năvod, da cu pași sfiiți, cu un picior apropiindu-se, iar cu celălalt depărtându-se. Și îi spuse adamitului prins în năvod:

— Atunci nu ești un ginn din neamul ginnilor?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptea noapte

Urmă:

Adamitul răspunse:

— Nu sunt! Sunt făptură omenească și cred în Allah și în trimisul lui!

Abdallah întrebă:

— Păi, atunci, cine te-a aruncat în mare?

El spuse:

— Nimeni nu m-a aruncat în mare, pentru că eu în mare m-am născut! Căci sunt un fiu dintre fiii mării. Întrucât suntem multe noroade care locuim în adâncurile mărilor. Și noi răsuflăm și trăim în apă, așa cum voi ceilalți trăiți pe pământ, iar păsările în văzduh. Și toți suntem dreptcredincioși întru Allah și Profetul lui (cu el fie rugăciunea și pacea!) și suntem prietenoși și ajutători față de oameni, frații noștri, care locuiesc pe fața pământului; căci ne călăuzim după poruncile lui Allah și după învățăturile Cărții celei sfinte!

Pe urmă adăugă:

— Și-apoi, de-aș fi un ginn ori un efrit răufăcător, oare nu ți-aș fi rupt până acuma năvodul, în loc de-a te ruga să vii și să ma ajuți să ies din el fără a-l vătăma, întrucât cu el îți ții zilele și numai el este ușa sporului casei tale?

La vorbele acestea de netăgăduit, Abdallah simți cum i se spulberă și cele mai de pe urmă șovăieli și temeri, și, când se aplecă să-l ajute pe locuitorul din ape să iasă din năvod, acela îi spuse:

— O, pescarule, soarta a vroit ca să fiu prins spre binele tău. Mă preumblam, în adevăr, prin ape, când năvodul tău s-a abătut asupra mea și m-a prins în lațurile lui. Doresc, dar, sa vă aduc bunăstarea ție și alor tăi! Vrei să ne legăm prieteni între noi, să dăm și să primim daruri unul de la celălalt? Așa, de pildă, în fiecare zi să vii aici la mine și să-mi aduci roade de pe pământ, dintre cele care cresc la voi: struguri, smochine, lubenițe, cantalupi, piersici, prune, rodii, banane, curmale și de altele? Și eu am să

primesc cu mare bucurie tot ce ai să-mi aduci. Și, în schimb, eu am să-ți dau, de fiecare dată, roade de-ale mării, care cresc în străfundul apelor: mărgeane, mărgăritare, hrizolite, beriluri, smaralde, rubinuri, metaluri scumpe și toate gemele și nestematele din mări. Și, de fiecare dată, am să-ți umplu coșul pe care ai să mi-l aduci cu poame! Primești?

Auzind vorbele acestea, pescarul care, de bucurie și de încântarea pe care i le pricinuiau acea minunată înșiruire de nume, nu mai sta decât într-un picior, strigă:

— Ya Allah! Da cine n-ar primi!

Pe urmă, spuse:

— Da! Ci, mai-nainte de orice, să punem între noi *fatihaua,* ca să pecetluim cu ea legământul nostru!

Și băștinașul apelor încuviință. Și amândoi atunci rostiră cu glas tare *fatihaua* de început din *Coran.* Și, pe urma, numaidecât, Abdallah pescarul îl slobozi din năvod pe băștinașul apelor.

Atunci pescarul îl întrebă pe prietenul său din ape:

— Cum te cheamă?

El răspunse:

— Mă cheamă Abdallah. Încât, în fiecare dimineață când ai să vii aici, dacă în vreo zi, din întâmplare, n-ai să ma vezi, nu ai decât să strigi: „Ya Abdallah, hei, tu cel din ape!” Și eu pe data am să te aud și ai să mă vezi ivindu-mă dinainte-ți din ape.

Pe urmă întrebă și el:

— Da pe tine, o, frate al meu, cum te cheamă?

Pescarul răspunse:

— Și pe mine mă cheamă tot Abdallah, ca și pe tine!

Atunci cel din ape se minună:

— He-he, tu ești Abdallah-de-pe-uscat, iar eu sunt Abdallah-din-mare! Și, în felul acesta, suntem de două ori frați: frați de nume și frați de prietenie. Așteaptă-mă, dar, o clipită aici, o, prietene al meu. Numai atâta cât să mă cufund și să-ți aduc cel dintâi clar din ape!

Și Abdallah-de-pe-uscat răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și numaidecât Abdallah-din-mare sări de pe țărm în mare și pieri din ochii pescarului.

Atunci Abdallah-de-pe-uscat, după un timp, nemaivăzându-l pe Cel-din-mare ivindu-se, începu să se căiască amarnic că-l slobozise din năvod, și își zise în sine-și: „De unde știu eu că are să se mai întoarcă? E fără de nicio îndoială că și-a râs de mine și că mi-a spus toate alea ca să-l slobozesc. Uf, de ce mai degrabă nu l-oi fi luat cu prins? Aș fi putut, în felul acesta, să-l duc spre vedere în fața oamenilor din oraș și să câștig o grămadă de bani! Și tot așa l-aș fi dus prin casele celor bogați, care nu vor să se obosească prea tare, și să li-l arăt acasă la ei. Și m-ar fi plătit strașnic pentru aceasta!“ Și se căina așa mai departe în sufletul lui și își zicea: „Peștele tău ți-a scăpat din mână, o, pescarule!”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute opta noapte

Urmă:

Ci, tot atunci, iacătă-l pe Cel-din-mare că se arătă la fața valurilor, ținând oarece deasupra capului; și veni de șezu pe țărm lângă Cel-de-pe-uscat. Și Cel-din-apă avea mâinile amândouă pline cu mărgăritare, cu mărgeane, și smaralde, și matostate, și rubine și tot soiul de nestemate. Și i le întinse pe toate pescarului și îi spuse:

— Ia astea, o, fratele meu Abdallah, și iartă-mă că sunt atâta de puține. Căci, de data aceasta, nu am avut un coș pe care sa ți-l umplu; ci, data viitoare, ai să-mi aduci tu un coș, iar eu am să ți-l dau îndărăt plin cu aceste roade de mare!

Văzând acele gemme scumpe, pescarul se bucură până peste poate. Și le luă și, după ce le prefiră printre degete minunându se, le ascunse în sân. Iar Cel-din-apă îi spuse:

— Să nu uiți de legământul nostru! Și să vii aici în fiecare dimineață, înainte de răsăritul soarelui!

Și își luă rămas-bun de la el și se cufundă în mare.

Iar pescarul se întoarse în oraș plin de bucurie, și trecu mai întâi pe dinaintea prăvăliei acelui brutar care îi fusese atâta de binevoitor în zilele negre, și îi spuse brutarului:

— O, frate al meu, soarta cea bună și norocul încep într-un sfârșit să umble și în calea noastră! Mă rog, dar, ție, să faci socoteala la tot ce-ți datorez!

Brutarul răspunse:

— Socoteala? Și de ce să fac socoteala? E oare trebuință de vreo socoteală între noi? Da, dacă chiar ai mai mulți bani, dă-mi atâția cât poți! Și, dacă nu ai deloc, ia pâine câtă îți trebuie ca să-i hrănești pe-ai tăi, și așteaptă să-mi plătești atuncea când bunăstarea s-o așeza pe totdeauna în casa ta!

Pescarul spuse:

— O, prietene al meu, bunăstarea s-a așezat temeinic în casa mea, întru norocul copilului meu nou-născut, din bunătatea și dărnicia lui Allah! Și tot ce aș putea eu să-ți dau are să fie prea puțin față de tot ce ai făcut tu pentru mine, când mă strângeau de gât lipsurile! Da ia de colea, până una alta!

Și își băgă mâna în sân și scoase un pumn plin cu nestemate, ba chiar atâta de multe de nu-i mai rămase pentru el aproape nici jumătate din cât îi detese Cel-din-mare. Și i le întinse pe toate brutarului, spunându-i:

— Nu-ți cer decât să-mi împrumuți ceva bani, până ce am să vând în suk gemmele acestea de mare.

Și brutarul, uluit de cele ce vedea și de cele câte căpăta, își goli cutiuța cu bani în mâinile pescarului și vru să-i ducă el însuși sarcina de pâine trebuitoare pentru casă. Și îi spuse:

— Sunt robul și sluga ta!

Și, cu voie, cu nevoie, luă pe cap coșul cu pâine și merse în spatele pescarului până la acesta acasă, unde își lăsă jos sarcina. Și plecă, după ce îi sărută mâinile. Iar pescarul înmână mamei copiilor săi coșul, pe urmă dete fuga să le cumpere carne de miel, pui, legume și fructe. Și o puse pe nevastă, în seara aceea, să gătească o masă nemaipomenită. Și, laolaltă cu copiii și cu nevasta lui, se ospăta de minune, bucurându-se până peste poate de venirea pe lume a acelui nou-născut care aducea cu sine norocul și belșugul.

După care, Abdallah îi povesti neveste-si tot ce i se întâmplase și cum pescuitul lui se isprăvise cu prinderea lui Abdallah-cel-din-apă și, până la urmă, toată întâmplarea cu de-amănuntul. Și îi dete femeii tot ce-i mai rămăsese din darul cel scump al prietenului său ce sălășluia în mare. Și soția se bucură de toate; ci îi zise:

— Păstrează cu grijă taina acestei întâmplări! De nu, oamenii stăpânirii ar putea să-ți facă necazuri!

Și pescarul răspunse:

— Hotărât! n-am să spun nimica la nimeni, afară de brutar! Căci, măcar că de obicei trebuie să-ți ascunzi norocul, nu pot să-mi tăinuiesc bunăstarea față de cel mai dintâi binefăcător al meu!

A doua zi dimineața, de cu zori, Abdallah pescarul se duse cu un coș plin de fructe frumoase de toate soiurile și de toate felurile la țărmul mării, unde ajunse înainte de răsăritul soarelui. Și puse coșul jos pe nisipul de pe țărm, și, întrucât nu-l zărea nicăierea pe Abdallah, bătu din palme și strigă:

— Unde ești, o, Abdallah-cel-din-apă?

Și pe dată, din afundul valurilor, un glas de apă răspunse:

— Iacătă-mă, o, Abdallah-de-pe-uscat! Iacătă-mă la poruncile tale!

Și băștinașul mării sări din apă și se ivi pe mal. Și, după salamalekurile și urările de cuviință, pescarul îi dărui coșul cu poame. Și Cel-din-apă luă coșul, mulțumi și se cufundă îndărăt în fundul mării. Ci nu peste mult timp se ivi iarăși, ținând în mâini coșul gol de poame, greu însă de smaralde, de bălașe și de toate gemmele și roadele mării. Și pescarul, după ce își luă bun-rămas de la prietenul său, își puse coșul pe cap și apucă drumul îndărăt către oraș, trecând pe la cuptorul brutarului.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute noua noapte

Urmă:

Și îi spuse binefăcătorului său cel dintru-ntâi:

— Pacea fie cu tine, o, taică al meu cu mâini darnice!

Acela răspunse:

— Și cu tine fie pacea, și milele, și binecuvântările lui Allah, o, chip vestitor de bine! Tocmai ți-am trimis acasă o tavă cu patruzeci de plăcinte, pe care le-am făcut anume pentru tine, și în coca lor n-am precupețit nici untul străcurat, nici scorțișoara, nici corcoma, nici pelinița, nici nucșoara, nici anisonul, nici chiminul!

Și pescarul își cufundă mâna în coșul din care se revărsa o ploaie de lumini sclipitoare, luă trei pumni plini cu nestemate pe care i le dete brutarului. Pe urmă își văzu de drum mai departe și ajunse acasă. Acolo lăsa coșul jos, alese cea mai frumoasă piatră din fiecare soi și din fiecare culoare, puse totul într-o cârpă și se duse la sukul giuvaiergiilor. Și se opri dinaintea șeicului giuvaiergiilor, îi așternu dinainte pietrele cele minunate și îi spuse:

— Vrei să le cumperi?

Șeicul giuvaiergiilor se uită la pescar cu niște ochi plini de îndoială și îl întrebă:

— Mai ai și altele?

El răspunse:

— Am acasă un coș plin.

Celalalt întrebă:

— Și unde-i casa ta?

Pescarul răspunse:

— Casă n-am, pe Allah! Ci numai o cocioabă de scânduri putrede, în fundul uliței *Cutare*, pe lângă sukul de pește!

La vorbele acestea ale pescarului, giuvaergiul își strigă ucenicii:

— Puneți mâna pe el! Acesta-i hoțul despre care s-a dat de știre că a furat giuvaierurile reginei, soția sultanului!

Și le porunci să-l ciomăgească bine. Și toți giuvaiergii și neguțătorii îl împresurară și îl năpădiră cu vorbe de ocară.

Iar unii ziceau:

— De bună seamă că acesta-i cel care a prădat luna trecuta prăvălia lui hagi Hassan.

Iar alții ziceau:

— Tot ticălosul ăsta a curățat și casa lui *Cutare*!

Și fiecare povestea câte o poveste de hoție în care nu se dovedise hoțul și era învinuit acuma pescarul! Și Abdallah, toată vremea aceasta, stete tăcut și fără să facă vreun semn de tăgadă. Și, după ce căpătă ciomăgeala de început, se lăsă târât dinaintea regelui de către șeicul-giuvaiergiu care vroia să-l facă să-și mărturisească fărădelegile și să pună să fie spânzurat la poarta palatului.

Când ajunseră cu toții la divan, șeicul giuvaiergiilor spuse către rege:

— O, rege al vremilor, când gherdanul reginei a pierit, tu ne-ai dat de veste și ne-ai dat în seamă să-l aflăm pe făptaș. Am făcut, așadar, tot ce ne-a stat în putință și, cu ajutorul lui Allah, am izbândit! Iacătă-l, dar, în mâinile tale pe făptaș și nestematele pe care le-am găsit asupra lui!

Și regele spuse către căpetenia hadâmbilor:

— Ia nestematele acestea și du-te de le arată stăpânei tale. Și întreab-o dacă acestea-s cu adevărat nestematele din gherdanul pe care l-a pierdut!

Și mai-marele hadâmbilor se duse la regină și, înfățișându-i acele gemme minunate, o întrebă:

— Acestea-s, oare, o, stăpână a mea, pietrele din gherdanul măriei-tale?

Dacă văzu nestematele, regina fu peste poate de minunată, și-i răspunse eunucului:

— Ba nu-s deloc! Întrucât mi-am găsit gherdanul într-un sipet. Da pietrele acestea-s cu mult mai frumoase decât ale mele, și nu-și au seamăn pe lume! Du-te, dar, o, Massrur, și spune-i regelui să cumpere aceste pietre, ca să-i facem un gherdan fiicei noastre Îmbelșugare, care-i la anii măritișului!

Când află de la eunuc răspunsul reginei, regele fu cuprins de o mânie peste măsură împotriva șeicului giuvaiergiilor, care ridicase și căsunase așa pe un nevinovat; și-l afurisi cu toate afuriselile lui Aad și ale lui Thamud! Și șeicul giuvaiergiilor, tremurând tot, răspunse:

— O, rege al vremilor, știam că omul acesta este un pescar și un sărăcan; și, când l-am văzut că are asemenea nestemate, și când am aflat că mai are acasă un coș plin cu vârf, am cugetat că asta-i o avere prea mare ca s-o fi putut cumpăra cu mijloace cinstite un sărăntoc ca el!

La vorbele acestea, supărarea regelui spori și mai mult, și măria-sa se

bulbuci la șeicul giuvaiergiilor și la soții lui:

— A, mișeilor și imoșilor! A, ereticilor de la credința cea dreaptă! Suflete ticăloase! Au voi nu știți că nicio avere, oricât de pe neașteptate și oricât de ca printr-o minune ar veni ea, nu este cu neputință în soarta unui drept-credincios? A, nelegiuiților! Și dați zor așa să-l osândiți pe sărmanul acesta, fără să-l ascultați și fără să-l cercetați, pe motiv că atâta avere este prea multă pentru el? Și-i ziceți hoț, și-l necinstiți fața de semenii lui? Și nicio clipită nu vă trece prin cap că preaslăvitul Allah, când împarte huzmeturile lui, niciodată nu se zgârcește? Au știți voi oare cât belșug curge din izvoarele fără de sfârșit din care Preaînaltul își scoate binefacerile lui, o, proștilor și neștiutorilor, de judecați așa, pe potriva socotelilor voastre ticăloase de făpturi de noroi, despre cele greutăți cu care-i încărcată terezia unei ursite a norocului? Duce-ți-vă, ticăloșilor! Pieriți din fața mea! Și lipsi-v-ar Allah în veci de binefacerile lui! Și-i izgoni cu ocară! Și atâta cu ei!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute zecea noapte

Urmă:

În ce-l privește pe Abdallah pescarul, iacătă! Regele se întoarse către el și, înainte de a-i pune vreo întrebare cât de cât, îi spuse:

— O, sărace, Allah să te binecuvânteze întru darurile ce ți le-a făcut! Ocrotirea este cu tine. Eu ți-o dăruiesc!

Pe urmă adăuga:

— Vrei acuma să-mi povestești adevărat și să-mi spui cum ai dobândit nestematele acestea, așa de frumoase de niciun rege de pe pământ nu are unele asemenea?

Pescarul răspunse:

— O, rege al vremilor, mai am acasă un coș de pescar plin cu nestemate de-aiestea! Sunt un dar de la prietenul meu Abdallah-cel-din-mare!

Și îi povesti regelui toată întâmplarea lui cu Cel-din-apă, fără să tăinuiască nimica! Ci nu este de niciun folos s-o mai spunem și noi o dată.

Pe urmă adăuga:

— Or, eu am făcut un legământ cu el, pecetluit prin rostirea *fatihaei* din *Coran!* Și ne-am legat așa: eu să-i duc în fiecare dimineață, de cu zori, un coș plin cu poame de pe pământ; iar el s-a legat să-mi umple acel coș cu toate roadele mării, cumu-s aceste nestemate pe care le vezi!

Când auzi aceste spuse ale pescarului, regele se minună de dărnicia Atoatedătătorului față de drept-credincioșii săi, și îi zise:

— O, pescarule, așa ți-a fost ursit! Lasă-mă numai să-ți spun că bogăția cere să fie ocrotită, și că omul bogat trebuie să aibă un cin înalt! Vreau dar să te iau sub ocrotirea mea, atâta cât oi trăi, ba și mai mult! Căci nu pot eu să hotărăsc asupra viitorului, și nu știu ce soartă ți-ar putea meni urmașul meu, de s-ar întâmpla să mor ori să rămân fără scaunul de domnie. S-ar putea să te ucidă din lăcomie și din patima pentru bunurile acestei lumi.

Vreau, dar, să te pun la adăpost de vitregiile soartei, atâta vreme cât mă aflu în viață. Și cea mai bună cale, gândesc eu, este să te însor cu fata mea Îmbelșugare, fată de măritat, și să te căftănesc în slujba de cel dintâi vizir al meu, lăsându-ți de moștenire în felul acesta scaunul domniei mele de-a dreptul, mai înainte de moartea mea!

Și pescarul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Atunci regele chemă robii și le zise:

— Duceți-l la hammam pe stăpânul vostru pe care-l vedeți aici!

Și robii îl duseră pe pescar la hammamul saraiului, și îl spălară cu luare-aminte, și îl îmbrăcară în haine împărătești, și îl aduseră îndărăt dinaintea regelui care, tot atunci, îl căftăni vizir. Și îi dete sfaturile de trebuință pentru o asemenea slujbă, iar Abdallah răspunse:

— Sfaturile tale, o, măria-ta, sunt pravila mea de purtare, iar bunăvoința ta este umbra în care huzuresc!

Pe urmă, regele trimise acasă la pescar o liotă de străjeri și de soli, dimpreună cu cântăreți din triște, din clarinete, din țimbale, din vuve și din cavale, și femei pricepute în meșteșugul îmbrăcăminții și al împodobitului, cu sarcina să îmbrace și să împodobească pe nevasta pescarului și pe cei zece copii ai ei, s-o suie într-un palanchin purtat de douăzeci de negri, și s-o aducă la palat înconjurată de un alai strălucitor și în zvoană de cântece. Și poruncile fură îndeplinite; și soția pescarului, ținându-l pe noul-născut la piept, fu așezată dimpreună cu ceilalți nouă copii ai ei într-un palanchin falnic; și, cu liota de străjeri și de cântăreți înainte, și însoțită de femeile puse în slujba ei, și de nevestele emirilor și ale mai-marilor cetății, fu adusă la palat unde o aștepta regina, care o primi cu semnele unei prețuiri nemărginite, în vreme ce regele îi întâmpină pe copiii ei, luându-i rând pe rând pe genunchi și alintându-i părintește, cu atâta dragoste de parcă ar fi fost chiar copiii lui. Și regina, la rându-i, vru să-și arate dragostea față de soția proaspătului vizir și o puse în fruntea tuturor femeilor din harem, numind-o mare- vizireasă peste iatacurile sale.

Pe urmă, regele, care nu mai avea altă fată afară de Îmbelșugare, nu pregetă să-și țină făgăduiala și i-o dete ca a doua soție vizirului Abdallah. Și, cu prilejul acesta, regele dete un mare ospăț norodului și oștenilor, și puse să se împodobească și să se lumineze cetatea. […]

Or, a doua zi, în zori, când regele, trezindu-se la un ceas mai devreme decât de obicei, din pricina zbuciumului din ajun, se așezase la fereastră, îl văzu pe proaspătul mare-vizir, soțul fiicei lui Îmbelșugare, cum ieșea din palat, ducând pe cap un coș de pescar plin cu poame. Și strigă după el și îl întrebă:

— Ce duci tu acolo, o, ginere al meu…

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute unsprezecea noapte

Urmă:

…Ce duci tu acolo, o, ginere al meu? Și încotro ai luat-o?
El răspunse:
— Este un coș cu poame pe care vreau sa-l duc prietenului meu Abdallah-din-mare!
Regele spuse:
— Dar acesta nu este un ceas la care oamenii ies din casa lor. Și-apoi, nu-i deloc potrivit ca ginerele meu să ducă așa pe cap o povară de hamal!
El răspunse:
— Asta așa-i! Ci mi-a fost frică să nu lipsesc la ceasul de întâlnire și să nu trec în ochii Celui-din-apă drept un mincinos fără de credință, și să-l aud cum îmi dojenește purtarea și îmi spune: „Lucrurile lumii acuma te îndepărtează de la datoria ce-o ai, și te fac să-ți uiți făgăduielile!"
Și regele zise:
— Ai dreptate! Du-te la prietenul tău, și Allah fie cu tine.
Și Abdallah luă drumul către mare, străbătând sukurile. Iar negușătorii sculați de dimineață, care își deschideau prăvăliile, spuneau când dedeau cu ochii de el:
— Acesta-i Abdallah, vizirul cel mare, ginerele regelui, care se duce la mare să schimbe fructe pe nestemate!
Iar cei care nu-l cunoșteau îl opreau din drum și îl întrebau:
— O, vânzătorule de fructe, cu cât dai măsura de caise?
Și el la toată lumea răspundea:
— Nu-s de vânzare. Sunt vândute de mai-nainte!
Și spunea acestea cu multă gingășie, făcând astfel plăcere tuturora. Și-așa ajunse pe țărm, unde îl văzu pe Abdallah-din-mare cum ieșea din valuri, îi dete fructele în schimbul altor nestemate de toate culorile. Pe urmă luă drumul îndărăt către cetate și trecu pe dinaintea prăvăliei prietenului său brutarul. Ci rămase tare nedumerit când văzu că ușa brutăriei este închisă; și așteptă un răstimp să vadă dacă nu se ivește prietenul său. Și, până la urma, îl întrebă pe brutarul vecin:
— O, frate al meu, ce-i cu brutarul de-alături?
Acela răspunse:
— Habar n-am ce i-o fi menit Allah! O fi bolnav acasă!
El întrebă:
— Și unde-i casa lui?
El spuse:
— Pe *cutare* uliță!
Și Abdallah luă calea către ulița pomenită și, după ce găsi casa brutarului, bătu la ușă și așteptă. Și, peste puțină vreme, băgă de seamă la o bagea de sus cum se ițea fața speriată a brutarului, care, după ce văzu coșul pescarului plin ca de obicei cu nestemate, se mai liniști și coborî să descuie. Și se aruncă la pieptul lui Abdallah și, cu lacrimi în ochi, îl îmbrățișă și îi zise:
— Păi, atunci n-ai fost spânzurat din porunca regelui? Eu, când am aflat că ai fost înșfăcat ca hoț, m-am speriat, să nu mă ridice și pe mine ca părtaș, mi-am încuiat degrabă cuptorul și brutăria, și m-am ascuns în fundul casei mele. Ci ia lămurește-mă, o, prietene al meu, cum se face de ești îmbrăcat ca un vizir?
Atunci Abdallah îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit, și adăugă:
— Și regele m-a făcut vizirul lui cel mare, și mi-a dat-o pe fiică-sa de soție. Și-acuma am un harem peste care se află soția mea dintâi, mama

copiilor mei!

Pe urmă spuse:

— Ia coșul acesta cu tot ce-i în el. Este al tău, căci scris a fost astăzi la norocul tău!

Pe urmă îl lăsă, și se întoarse la palat cu coșul gol.

Când regele îl văzu cum venea cu coșul gol, îi spuse râzând:

— Iacătă, vezi? prietenul tău Cel-din-mare te-a dat uitării!

El răspunse:

— Dimpotrivă! Nestematele cu care mi-a umplut astăzi coșul erau și mai frumoase decât cele din zilele celelalte. Ci le-am dăruit pe toate prietenului meu brutarul, care, odinioară, când mă rodeau nevoile, mi-a dat de mâncare mie, și a dat de mâncare și copiilor mei și mamei lor. Iar eu, la rându-mi, așa cum mi-a fost el milos în zilele sărăciei mele, n-am să-l uit acuma în zilele mele de belșug! Căci, pe Allah! trebuie să mărturisesc că el niciodată n-a jignit sufletul meu de biet nevoiaș lesne bănuielnic!

Și regele, dumirit întru totul, îl întrebă:

— Cum îl cheamă pe prietenul tău?

El răspunse:

— Îl cheamă Abdallah-brutarul, așa cum pe mine mă cheamă Abdallah-cel-de-pe-uscat, și așa cum pe prietenul meu din apă îl cheamă Abdallah-cel-din-mare!

La vorbele acestea, regele se minună și se cutremură de uimire, și strigă:

— Și așa cum pe mine mă cheamă regele-Abdallah! Și așa cum pe noi toți ne cheamă slujitorii lui Allah! Și, întrucât toți slujitorii lui Allah sunt de-o seamă dinaintea celui preaînalt, și frați întru credință și obârșie, o, Abdallah-de-pe-uscat, vreau să te duci numaidecât și să-l chemi aici pe prietenul tău Abdallah-brutarul, ca să-l căftănesc al doilea vizir al meu!

Numaidecât, Abdallah-cel-de-pe-uscat se duse după Abdallah-brutarul, pe care regele, tot atunci, îl căftăni cu caftanul viziriei, numindu-l vizir de-a Stânga sa, așa cum Abdallah-cel-de-pe-uscat era vizir de-a Dreapta.

Și Abdallah, pescarul de odinioară, își îndeplinea slujba cea nouă cu toată strălucirea, fără a uita nici într-o zi să meargă la prietenul său Abdallah-din-mare, și să-i ducă un coș cu poame, pe care le schimba cu aur, cu argint și cu nestemate. Și, când veni toamna și nu mai găsi poame nici în grădini, nici pe la neguțătorii de trufandale, își umplu coșul cu stafide, cu migdale, cu alune, cu fistic, cu nuci, cu smochine uscate, cu caise uscate și cu dulciuri uscate de toate soiurile și de toate culorile. Și, de fiece dată, aducea îndărăt pe cap coșul plin cu giuvaieruri, ca de obicei. Și-așa, vreme de un an.

Or, într-o zi, Abdallah-cel-de-pe-uscat, ajungând de cu zori ca întotdeauna pe țărm, șezu lângă prietenul său Abdallah-din-mare și începu să tăifăsuiască cu el despre obiceiele locuitorilor mării.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă tăcu.

Ci într-a cinci sute douăsprezecea noapte

Urmă:

Și, printre altele, îi spuse:
— O, frate al meu, o, tu Cel-din-mare, tare frumos o fi acolo la voi?
El răspunse:
— De bună seamă! Și, dacă vrei, te iau cu mine în apă și îți arăt tot, și te duc să vezi orașul meu, și te poftesc în casa mea, cu cea mai deplină dragoste!
Și Abdallah-cel-de-pe-uscat răspunse:
— O, fratele meu, tu ai fost zămislit în apă și apa-i lăcașul tău. Și-așa că nu te simți stânjenit nicidecum să trăiești în mare. Da poți să-mi spui, înainte de a-ți răspunde la poftirea ce-mi faci, de nu ți-ar fi peste poate de neprielnic să zăbovești pe pământ?
El spuse:
— De bună seamă! pielea mea s-ar usca! iar vânturile de pe pământ, suflând peste mine, m-ar omorî!
Cel-de-pe-uscat spuse:
— Și eu tot așa! Eu am fost zămislit pe pământ și pământul este lăcașul meu. Și-așa că vânturile de pe pământ nu-mi dăunează. Da dacă aș intra cu tine în mare, apa ar intra în lăuntrurile mele și m-ar înnăbuși, și-aș muri!
Cel-din-mare răspunse:
— În această privință să nu ai nicio teamă, întrucât am să-ți aduc o unsoare cu care să-ți ungi trupul, și apa n-are să mai aibă nicio putere vătămătoare asupra ta, chiar dacă ar fi să-ți petreci în mare toate zilele vieții tale. Și, în felul acesta, vei putea să te cufunzi cu mine și să străbați marea în toate părțile, și să dormi și să te scoli în apă, fără ca să pățești vreodată nici cel mai mic neajuns, oriunde te-ai afla!
La vorbele acestea, Cel-de-pe-uscat îi spuse Celui-din-mare:
— Dacă-i așa, apoi nimica nu stă împotrivă ca să mă cufund în apă cu tine. Adu-mi, așadar, unsoarea cu pricina, ca să fac încercarea!
Cel-din-mare răspunse:
— Așa am să fac!
Și luă coșul cu poame, și se cufundă în mare, și nu peste multă vreme se întoarse ținând în mâini un ol plin cu o unsoare asemuitoare cu seul de vacă, și cu o culoare ca de aur, și cu o mireasmă cu totul și cu totul minunată.
Și Abdallah-cel-de-pe-uscat întrebă:
— Din ce-i făcută unsoarea aceasta?
El răspunse:
— Este făcută din grăsimea ficatului unui soi de pește numit dandan. Și acest pește dandan este cel mai uriaș dintre toți peștii marii, încât dintr-o înghițitură ar înfuleca fără de nicio cazně ceea ce voi pământenii numiți un elefant ori o cămilă!
Și pescarul de odinioară, înfricoșat, strigă:
— Și cu ce s-o fi hrănind acea fiara amarnică, o, frate al meu?
El răspunse:
— De obicei, se hrănește cu făpturile cele mai mărunte care se nasc în străfundurile mării. Căci știi și tu acea zicală care spune: „Cei slabi sunt mâncați de cei tari!”
Cel-de-pe-uscat spuse:
— Adevăr grăiești! Ci la voi acolo oare-s mulți dandani de aceștia?
El răspunse:
— Mii de mii, și numai Allah le știe socoata!
Cel-de-pe-uscat strigă:

— Atunci, mântuiește-mă de o călătorie ca aceasta, o, fratele meu, căci tare mi-e teamă ca soiul ăsta de pește să nu dea de mine și să mă mănânce!

Cel-din-mare spuse:

— Să nu ai nicio teamă, căci peștele dandan, măcar că este amarnic de crud, se teme de ibn-Adam, întrucât carnea de ibn-Adam este o otravă năprasnică pentru el!

Pescarul de odinioară strigă:

— Ya Allah! păi ce-mi folosește mie să fiu otravă pentru dandan, după ce m-o înghiți?

Cel-din-mare răspunse:

— Să nu ai nici cea mai mică teamă de acest dandan, întrucât el, de îndată ce-l vede pe un ibn-Adam, o și ia la fugă, așa de tare-i e frică de el! Și-apoi, cum ești uns cu grăsimea lui, are să te cunoască după miros și n-are să-ți facă niciun rău!

Și Cel-de-pe-uscat, pe temeiul încredințărilor prietenului său zise:

— Îmi pun nădejdea în Allah și în tine!

Și se dezbrăcă, sapă în nisip o groapă în care își piti hainele, ca să nu i le fure cineva câtă vreme o lipsi. După care, se unse din creștet până în talpă cu unsoarea aceea, fără a ocoli nici cele mai mărunte găurele, și, pe urmă, îi spuse Celui-din-mare:

— Iată-mă-s gata, o, fratele meu Cel-din-mare!

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl luă pe tovarășul său de mână și se cufundă cu el în străfundurile mării.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treisprezecea noapte

Urmă:

Și îi spuse:

— Deschide ochii!

Și, cum Cel-de-pe-uscat nu se simțea înăbușit nicidecum și nici apăsat de straturile uriașe ale apelor, și cum răsufla acolo în valuri mai ușor decât în văzduh, pricepu că era cu adevărat ferit împotriva apei; și deschise ochii. Și, din clipa aceea, fu oaspete al mării.

Și văzu valurile deasupra capului său cum își arcuiau bolta de smarald, așa cum pe pământ albastrul cerului se boltește peste mări; iar la picioare i se așterneau adâncurile apelor pe care niciun ochi de pământean nu le atinsese, din ceasul zămislirii dintâi; și o tihnă adâncă domnea peste munții și peste șesurile din afund; iar lumina era moale și tremura împrejurul fapturilor și al lucrurilor, în străvezimile fără de margini și în sclipirea apelor; și priveliști domoale îl vrăjeau mai presus decât toate priveliștile vrăjite de sub cerul sub care se născuse; și văzu păduri de mărgean roșu, și păduri de mărgean alb, și păduri de mărgean trandafiriu, înmărmurite în tăcerea crengilor lor; și peșteri de diamant cu stâlpi de rubine, de hrizolite, de beriluri, de safire aurii și de topaze; și o nesfârșire de ierburi aiuritoare ce se unduiau în zări, nesfârșite cât niște împărății; și,

pe nisipurile de argint, scoicile de mii de forme și de culori, oglindindu-și strălucirile în cleștarul apelor; și, de jur-împrejurul lui, scăpărau pești ce se asemuiau cu florile, și pești ce se asemuiau cu fructele, și pești ce se asemuiau cu păsările, și alții, acoperiți cu solzi de aur și de argint, ce se asemuiau cu niște șopârle mari, și alții care închipuiau mai degrabă niște bivoli, niște vaci, niște câini, ba și niște adamiți; și grămezi nemăsurate de nestemate ce împrăștiau potopuri de focuri în mii de culori, pe care apele, departe de a le stinge, le făceau și mai vii; și grămezi de stridii învoalte, pline cu mărgăritare albe, și cu mărgăritare trandafirii, și cu mărgăritare daurite; și bureți uriași care se mișcau anevoie pe temeliile lor, rânduiți frumos în șiruri fără de capăt, ca niște oști, și parcă hotărnicind feluritele întinderi de sub ape și stând ca niște străji întemeiate ale acelor singurătăți nesfârșite.

Ci deodată Abdallah-cel-de-pe-uscat, care, mereu dus de mână de către prietenul său, privea cum se rotesc împrejuru-i, în goana aceea repede prin străfunduri, toate acele priveliști minunate, zări o înșiruire nenumărată de peșteri de smarald, săpate la fel toate în coasta unui munte de gemmă verde, și la ușa fiecăreia stând pe lavițe ori tolănite pe jos niște fetișcane frumoase ca niște lune, cu pletele de culoarea chihlimbarului și a mărgeanului. Și ar fi fost asemenea cu fetele de pe pământ, de n-ar fi avut o coadă ce le ținea loc de șolduri, de coapse și de picioare. Or, acestea erau Fetele-Mării. Și orașul acela de peșteri verzi era așezarea lor.

La priveliștea aceea, Cel-de-pe-uscat îl întrebă pe Cel-din-mare:

— O, fratele meu, oare fetele acestea nu-s măritate, de nu zăresc printre ele niciun bărbat?

El răspunse:

— Cele pe care le vezi sunt fete fecioare, și așteaptă în pragul casei lor ivirea unui soț, care să vină și s-o aleagă pe aceea care i-o plăcea. Întrucât în alte locuri din mare se află orașe locuite de bărbați și de femei, și de acolo vin flăcăii care își caută o tânără de soție; căci numai aici au voie să stea fetele tinere care se adună din toate părțile împărăției noastre și trăiesc între ele așteptându-și soțul!

Și, cum sfârși această lămurire, iacătă că ajunseră la un oraș locuit de bărbați și de femei; și Abdallah-cel-de-pe-uscat spuse:

— O, frate al meu, văd aici un oraș locuit, da nu bag de seamă nicio prăvălie unde să se vândă și să se cumpere! Și-apoi, trebuie să-ți spun că sunt tare nedumerit când văd că niciunul dintre locuitori nu este acoperit cu hainele care să-i ferească părțile ce se cade a fi ținute ascunse!

El răspunse:

— În ce privește vânzarea și cumpărarea, nu avem niciun fel de trebuință, întrucât viața noastră-i ușoară și hrana noastră-i peștele pe care nu avem decât să întindem mâna ca să-l pescuim. Ci, în ce privește cele ce ar fi de ascuns, anumite părți ale trupului nostru, mai întâi că noi nu vedem ce nevoie am avea să le ascundem, când noi în părțile acelea suntem întocmiți altfel decât voi; și-apoi, de-am vrea să le ascundem, tot n-am putea, întrucât nu avem niciun fel de stofe spre a le acoperi!

El spuse:

— Dreptu-i! Ci cum se fac căsătoriile la voi cei de aici?

El spuse:

— La noi nu se face niciun fel de căsătorie, căci nu avem niciun fel de lege care să hotărnicească și să călăuzească dorințele și plăcerile noastre; ci, când ne place o fată, o luăm; și, când nu ne mai place, o lăsăm altuia! De altminteri, noi nu suntem toți musulmani; printre noi sunt și mulți

creștini și ovrei; și aceia nu primesc căsătoria legiuită, căci tare mult le mai plac femeile, iar căsătoria legiuită îi stânjenește. Numai noi, musulmanii, care trăim despărțiți de ei, într-un oraș în care nu intră niciun necredincios, ne însurăm după învățătura Cărții, și sărbătorim căsătoriile noastre care-s privite cu ochi buni de către cel preaînalt și de către Profetul (cu el fie rugăciunea și pacea!). Ci, o, fratele meu, într-un sfârșit vreau să grăbesc a te duce în orașul nostru; căci, de mi-aș trece o mie de ani ca să-ți arăt priveliștile împărăției noastre și orașele ei, tot n-aș putea să sfârșesc și tu tot n-ai putea să judeci măcar o măsură din douăzeci și patru de măsuri!

Și Cel-de-pe-uscat spuse:

— Așa-i, măi frate, mai ales că mi-e și tare foame și nu pot să mănânc ca tine pește crud!

Și Cel-din-mare întrebă:

— Și atunci cum mâncați peștele voi, pământenii?

El răspunse:

— Noi îl frigem ori îl prăjim în ulei de măsline ori în ulei de susan!

Cel-din-mare zâmbi a râde și zise:

— Și cum să facem noi, cei care locuim în apă, ca să dobândim ulei de măsline ori de susan, și să prăjim peștele pe un foc care nu s-ar stinge?

Cel-de-pe-uscat spuse:

— Ai dreptate, fratele meu! Mă rog, dar, ție, să mă duci în orașul tău, pe care nu-l cunosc!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute paisprezecea noapte

Urmă:

Atunci, Abdallah-cel-din-mare îl duse străbătând în grabă felurite locuri pe unde priveliștile se schimbau rând pe rând sub ochii lui, și ajunseră într-un sfârșit la un oraș mai mic decât celelalte, unde casele erau tot niște peșteri, unele mari, altele mici, după numărul celor ce locuiau în ele. Și Cel-din-mare îl duse dinaintea uneia dintre acele peșteri și îi zise:

— Intră, o, frate al meu! Aceasta-i casa mea!

Și îl pofti să intre în casă și strigă:

— Hei, fata mea, vino repede încoace!

Și numaidecât, ieșind de după o tufă de mărgean trandafiriu, se ivi o fetișcană cu plete lungi și unduitoare, cu sâni frumoși, cu un pântec minunat, cu un mijloc gingaș și cu ochi frumoși și verzi, adumbriți de gene negre, dar cu trupul, ca la toți ceilalți locuitori ai mării, terminat cu o coadă de pește ce i ținea loc de șolduri și de picioare. Și, când îl văzu pe Cel-de-pe-uscat, se opri uluită și îl privi cu o nedumerire peste măsură; pe urmă, pufni în râs și strigă:

— O, tată, cine-i acest Fără-coadă pe care ni-l aduci?

El răspunse:

— Fata mea, acesta-i prietenul meu Cel-de-pe-uscat, care mi-a dat în fiecare zi coșul cu fructe pe care îl aduceam și din care și tu ai mâncat cu

atâta poftă! Apropie-te, dar, cuviincios, și urează-i bună-pace și bun-venit!

Și ea înaintă și îi ură bună-pace, cu multă cuviință și cu vorbe alese; și, pe când Abdallah, peste poate de încântat, se pregătea să-i răspundă, soția Celui-din-mare intră și ea în încăpere, ținând la sân pe cei doi fii ai săi mai mici, fiecare pe câte un braț; și fiecare copil avea în mână câte un pește, destul de mare, din care rupea cu toți dinții, așa cum copiii pământenilor mușcă dintr-un castravete.

Or, când îl văzu pe Abdallah care sta lângă Cel-din-mare, soția acestuia se opri în prag, înmărmurită de uimire, după ce își lăsase jos cei doi copii, și deodată strigă, râzând din toate puterile ei:

— Pe Allah! acesta-i un Fără-coadă! Cum de poate fi fără coadă?

Și veni mai aproape de Cel-de-pe-uscat; și cei doi copiii ai săi și fiică-sa se apropiară și ei; și cu toții, înveseliți până peste poate, începură să-l cerceteze din creștet până-n talpă, și să se minuneze, mai cu seamă de fundul lui, întrucât în viața lor nu mai văzuseră niciun fel de fund ori altceva care să se asemuie cu un fund. Iar copiii și fata, care la început fuseseră oleacă speriați de acea rotunjitură, prinseră atâta curaj încât îndrăzniră să-l și atingă de câteva ori cu degetele, așa de tare-i minuna și îi înveselea. Și râdeau între ei, zicând:

— Este un Fără-coadă!

Și dănțuiau de bucurie!

Încât, Abdallah-cel-de-pe-uscat, până la urmă, se supără de purtarea lor și de lipsa lor de rușine, și îi spuse lui Abdallah-cel-din-mare:

— O, frate al meu, oare m-ai adus până aici spre a face din mine râsul copiilor tăi și al soției tale?

El răspunse:

— Îți cer iertare din suflet, o, fratele meu, și mă rog ție să treci cu vederea și să nu iei seama la felul de a se purta al acestor două muieri și al acestor doi copii, căci mintea lor este puțină!

Pe urmă, se întoarse către copii și strigă:

— Tăceți odată!

Și ei se speriară și tăcură.

Atunci, Cel-din-mare spuse oaspetelui său.

— Ci să nu te minunezi prea tare de cele ce vezi, o, fratele meu, căci la noi acela care nu are coadă nu este socotit om!

Or, cum isprăvi de rostit vorbele acestea, se și iviră zece inși mari, grași și voinici, care îi spuseră stăpînului casei:

— O, Abdallah, regele-mării a aflat că ai primit în casa ta pe un Fără-coadă dintre cei Fără-coadă de pe pământ. Adevăratu-i?

El răspunse:

— Este adevărat. Și-i chiar acesta pe care îl vedeți în fața voastră. Este prietenul și oaspetele meu, și vreau să-l duc îndată îndărăt pe țărmul de unde l-am luat!

Ei spuseră:

— Ferește-te să faci una ca asta! Căci regele ne-a trimis după acest ins, întrucât dorește să-l vadă și să cerceteze cum este făcut! Și se pare că ar avea ceva nemaipomenit dindărăt, și ceva încă și mai nemaipomenit dinainte! Și regele ar vrea să vadă aceste două lucruri și să afle cum se cheamă ele!

La vorbele acestea, Abdallah-cel-din-mare se întoarse către oaspetele său și îi spuse:

— O, fratele meu, iartă-mă, căci vezi bine cât de mare nevoie am să fiu iertat. Nu putem să nu ne supunem poruncilor regelui nostru!

Cel-de-pe-uscat spuse:
— Tare mi-e frică de regele acesta, care s-ar putea mânia de ce am eu și nu are el, și să mă dea pierzării din pricina aceasta!
Cel-din-mare spuse:
— Am să fiu acolo ca să te apăr și să fac așa încât să nu ți se căşune niciun rău!
El spuse:
— Atunci, mă dau în seama hotărârii tale, îmi pun credința în Allah și te urmez!
Și Cel-din-mare îl luă pe oaspetele său și îl duse dinaintea regelui.
Când îl văzu pe Cel-de-pe-uscat, regele începu să râdă așa de tare de se dete peste cap; pe urmă spuse:
— Fii bine-venit printre noi, o, Fără-coadă!
Și toți mai-marii care se aflau împrejurul regelui râdeau de se prăpădeau și își arătau unul altuia cu degetul fundul lui Cel-de-pe-uscat, spunând:
— Da, pe Allah! este un Fără-coadă!
Și regele îl întrebă:
— Cum se face că nu ai pic de coadă?
— Nu știu, măria-ta! Da noi toți, cei care locuim pe uscat, așa suntem!
Regele întrebă:
— Și cum numiți voi partea aceasta care vă ține loc de coadă dindărăt?
El răspunse:
— Unii o numesc cur alții o numesc fund, pe când alții o numesc la plural și îi zic buci, din pricină că este făcută din două părți.
Și regele îl întrebă:
— Și la ce vă slujește fundul ăsta
El răspunse:
— Să ședem pe el, când suntem osteniți, și-atâta! Ci, la femei, el poate fi și o podoabă foarte prețuită!
Regele întrebă:
— Și ceea ce se află dinainte, aceea cum se cheamă?
El spuse:
— Zebb!
Regele întrebă:
— Și la ce vă slujește zebbul ăsta?
El răspunse:
— La multe și la tot felul de foloase, pe care nu pot a le zugrăvi, din cuviință față de rege. Da foloasele acestea-s atâta de trebuitoare, încât la un bărbat din lumea noastră nimica nu este mai prețuit, întocmai cum la femei nimica nu este mai lăudat decât un fund falnic!
Iar regele și curtenii lui se puseră pe un râs fără de cumpăt la vorbele acestea, și Abdallah-cel-de-pe-uscat, nemaiștiind ce să zică, ridică mâinile către cer și strigă:
— Slavă lui Allah care a zămislit fundul spre a fi podoabă de fală într-o lume și pricină de râs în alta!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincisprezecea noapte

Urmă:

Și, tare stânjenit de a se vedea slujind în felul acesta la lămurirea nedumeririlor băștinașilor mării, nu mai știa cum să-și sucească trupul, cum să-și ascundă fundul și celelalte; și gândea în cugetul său: „Pe Allah! tare aș vrea să fiu cât mai departe de aici, ori să am cu ce să-mi acopăr goliciunea!

Ci regele, până la urmă, îi spuse:

— O, Fără-de-coadă, atâta m-ai înveselit cu fundul tău, încât vreau să-ți îndeplinesc toate dorințele. Cere-mi, așadar, orice ai vrea!

El răspunse:

— Două lucruri aș vrea, o, măria-ta! Să mă întorc pe uscat, și să duc cu mine cât mai multe giuvaieruri de-ale mării!

Și Abdallah-cel-din-mare spuse:

— Mai cu seamă, o, măria-ta, că prietenul meu n-a mâncat nimic de când se află aici, și că nu-i place carnea de pește crud!

Atunci regele spuse:

— Să i se dea câte giuvaieruri dorește și să fie dus acolo de unde a venit!

Numaidecât, toți băștinașii mării se repeziră să aducă o grămadă de scoici goale și cât mai mari și, după ce le umplură cu nestemate de toate culorile, îl întrebară pe Abdallah-cel-de-pe-uscat:

— Unde trebuie să ți le ducem?

El răspunse:

— Nu aveți decât să veniți după mine și după prietenul meu Abdallah, fratele vostru, care are să-mi dea ca de obicei coșul plin cu nestematele acestea!

Pe urmă, își luă bun-rămas de la rege și, însoțit de prietenul său și urmat de toți băștinașii care duceau scoicile pline cu nestemate, ieși din împărăția din mare și se sui iarăși la fața apei.

Acolo, șezu jos pe țărm ca să se odihnească o bună bucată de vreme și ca să răsufle aerul străbun. Pe urmă, își dezgropă hainele și se îmbrăcă la loc; și își luă rămas-bun de la prietenul său Abdallah-cel-din-mare și îi spuse:

— Lasă-mi pe țărm toate scoicile acestea și coșul, până ce găsesc niște hamali care să mi le ducă!

Și plecă să caute hamalii, care îi cărară la palat toată comoara aceea; pe urmă, intră în sala regelui.

Când își văzu ginerele, regele îl primi cu dovezi de mare bucurie și îi spuse:

— Am fost cu toții tare îngrijorați de lipsa ta!

Și Abdallah îi povesti întâmplarea ce-o avusese în ape, de la început până la sfârșit; ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Și îi puse în brațe coșul și scoicile pline cu nestemate.

Și regele, măcar că tare minunat de povestea ginerelui său și de bogățiile pe care le adusese din mare fu foarte necăjit și jignit de felul prea puțin cuviincios în care cei din mare se purtaseră față de fundul ginerelui său și față de toate fundurile, în general, și îi spuse:

— O, Abdallah, nu vreau ca de aici înainte să te mai duci pe țărm să te întâlnești cu Abdallah-cel-din-mare, căci dacă, de data aceasta, n-ai pățit cine știe ce necaz că l-ai urmat, n-ai de unde să știi ce ți se poate întâmpla pe viitor, căci urciorul dus de multe ori la apă, odată și-odată tot crapă! Și-

apoi, tu ești ginerele și vizirul meu, și nu-mi convine nicidecum să te văd cum pleci în fiecare dimineață la mare cu un coș de pescar pe cap, ca să ajungi pe urmă pricină de râs în ochii tuturor acelor inși mai mult sau mai puțin cu coadă și mai mult sau mai puțin necuviincioși. Rămâi, așadar, la palat, și, în felul acesta, tu vei avea tihnă, iar noi vom fi liniștiți în privința ta!

Atunci, Abdallah-cel-de-pe-uscat, nevrând să-l supere cumva pe regele Abdallah, socrul său, rămase de aci înainte la palat cu prietenul său Abdallah-brutarul, și nu se mai duse să se întâlnească pe țărm cu Abdallah-cel-din-mare, despre care de altminteri nu mai auzi nimic, pesemne că s-o fi supărat!

Și trăiră cu toții în cea mai fericită stare și întru vârtute, în mijlocul desfătărilor, până ce veni să-i cerceteze Sfărmătoarea bucuriilor și Despărțitoarea de cei dragi. Și muriră toți! Ci slavă Celui-viu care singur nu moare, care domnește peste împărăția Celor-văzute și a Celor-nevăzute, care este atotputernic peste toate și veghetor de bine pentru cei care-l slujesc și cărora le știe gândurile și nevoile!

Și Șeherezada, după ce rosti vorbele acestea de la urmă, tăcu.

Atunci, regele Șahriar strigă:

— O, Șeherezada, povestea aceasta-i cu adevărat nemaipomenită!

Și Șeherezada spuse:

— Da, măria-ta; ci, fără de nicio îndoială, și măcar că ea a avut norocul să-ți placă, nu este mai minunată decât aceea pe care am să ți-o mai povestesc și care este povestea tânărului cel galben.

Și regele Șahriar zise:

— De bună seamă! poți să începi!

Atunci, Șeherezada spuse:

Povestea tânărului cel galben

Se povestește, printre alte povești, o, preafericitule rege, că într-o noapte califul Harun Al-Rașid a ieșit din palatul său împreună cu vizirul Giafar, vizirul Al-Fazl, cântărețul Abu-Isac, poetul Abu-Nowas, spătarul Massrur și căpetenia de cavazi Ahmad-cel-Hoțoman. Și cu toții, îmbrăcați teptil în straie de neguțători, s-au îndreptat către Tigru și au coborât într-o luntre pe care o lăsară să lunece în voia ei de-a lungul apei. Căci Giafar, văzându-l pe calif cuprins de nesomn și cu gânduri mohorâte, îi spusese că nimic nu este mai priincios spre a risipi mohorala decât a vedea ceea ce nu ai mai văzut, a auzi ceea ce nu ai mai auzit și a umbla prin locuri pe care nu le-ai mai umblat.

Or, după un răstimp, când luntrea ajunse sub ferestrele unei case ce se înălța deasupra fluviului, auziră dinlăuntrul casei un glas frumos și trist, care cânta, însoțindu-se cu lăuta, aceste stihuri:

E acolo cu vin o cupă plină.
Dintr-un tufiș, o pasăre hazar
Duiosu-i cântec tainic îl suspină.
Iar eu îmi spun în suflet iar și iar:

„Ci cât vrei tu, N-a-vede și N-aude,
Să fugi de fericire, orb și surd?
Trezește-te, căci viața împrumut e,
Ce ni s-a dat cu un soroc prea scurt.

Și cupa și cuparu-aici, sunt, iată.
Frumos și tânăr e acest cupar!
Privește-l, deci, și ia-i din mână-ndată
Licoarea ce ți-o-ntinde-acum în dar.

Cu galeșe priviri de bucurie,
Ivite pe sub pleoape moi și dulci,
Te farmecă, te cheamă, te îmbie.
De lucruri ca acestea să nu fugi.

Cu trandafiri sădisem, mi se pare,
Obrazu-i fraged și copilăros.
Iar când am vrut apoi să-i strâng, în floare,
Ei rodii se făcuseră, frumos.

O, să nu fugi de lucruri ca acestea,
Tu, inima mea, floarea mea de foc!
Căci ceasu-acuma-i de-nceput povestea –
Obrajii-i dau în pârgă și se coc!”

Auzind aceste stihuri, califul spuse:
— O, Giafar, ce glas frumos!
Și Giafar răspunse:
— O, doamne al nostru, de bună seamă că de când sunt eu pe lume glas mai frumos și mai duios ca acesta nu mi-a mai răsunat în urechi! Ci, o, stăpâne al meu, a asculta un glas de după un zid înseamnă a-l asculta numai pe jumătate! Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaisprezecea noapte

Urmă:

…Ce-ar fi dacă l-am asculta de după o perdea?
Arunci califul spuse:
— Să intrăm, o, Giafar, în casa aceasta, și să cerem găzduire de la stăpânul locului, cu nădejdea că avem să ascultăm mai bine glasul cântăreței!
Și opriră luntrea și coborâră pe uscat. Pe urmă, bătură în poarta casei și cerură îngăduință să intre de la eunucul care veni să le deschidă. Și eunucul se duse să-l vestească pe stăpânul său, care nu pregetă să vină înaintea lor și să le spună:
— Toți ai mei, și îndestularea, și belșugul stau gata pentru oaspeți! Fiți bineveniți în casa aceasta și simțiți-vă ca acasă!
Și îi duse într-o sală largă și răcoroasă, cu tavanul zugrăvit cu linii plăcute pe un perete de aur și de azur întunecat, și la mijlocul ei cu un havuz de alabastru din care țâșnea un șuvoi de apă ce scotea un sunet minunat.
Și le spuse:
— O, stăpânii mei, nu știu care dintre voi este cel mai de seamă ori cel mai presus ca stare și cin. Bismillah asupra voastră a tuturora! Binevoiți, așadar, de vă așezați pe locurile care vi se par potrivite!
Pe urmă, se întoarse către fundul sălii, unde, pe o sută de scaune de aur și de catifea, ședeau o sută de fetișcane, și făcu un semn. Și numaidecât cele o sută de tinerele se ridicară și ieșiri una după alta, în tăcere. Și pe urmă făcu iarăși un semn, și niște robi, cu hainele strânse peste mijloc în centuri, aduseră tăvi mari pline cu bucate de toate soiurile și gătite din tot ce zboară în văzduhuri, din tot ce umblă pe pământ și din tot ce înnoată în ape: și cu zaharicale, și cu cofeturi, și cu prăjituri pe care erau scrise cu boabe de fistic și cu migdale stihuri întru preamărirea oaspeților.
Și, după ce mâncară și băură și se spălară pe mâini, stăpânul casei îi întrebă:
— O, oaspeții mei, acuma, dacă m-ați cinstit cu ospeția voastră anume spre a-mi face plăcerea de a mă întreba ceva, vorbiți cu toată încrederea. Întrucât dorințele voastre vor fi îndeplinite, pe capul și pe ochii mei!
Giafar răspunse:

— De bună seamă, o, gazdă a noastră, am intrat în casa ta ca să auzim mai bine glasul cel minunat pe care l-am auzit numai pe jumătate și de departe, pe apă!

La cuvintele acestea, stăpânul casei răspunse:

— Sunteți bineveniți!

Și bătu din palme și spuse către robii care veniseră în fugă:

— Spuneți stăpânei voastre Sett Jamila să ne cânte ceva!

Și, peste câteva clipe, de după perdeaua cea mare din fund, un glas ce nu-și avea seamăn pe lume cântă însoțit gingaș de lăute și de țitere:

Ia cupa și bea vinul acesta, cătinel;
Niciun bărbat vreodată n-a mai băut din el.

Ci timpul fuge grabnic de un iubit ce-n van
Făgăduie că vine cu dor și cu alean.

Ah, câte nopți trecut-am privind pe Tigru-n jos
Cum curge apa neagră sub cerul neguros.

De câte ori văzut-am în apele roșind
Cum își înfige luna hangerul de argint.

Când sfârși de cântat, glasul tăcu, și numai strunele mai vuiră domol, însoțind stihurile cele de pe urmă. Și califul, minunat și vrăjit, se întoarse către Abu-Isak și spuse:

— Pe Allah! niciodată nu am mai auzit ceva la fel!

Iar stăpânului casei îi spuse:

— Fără de îndoială că stăpâna acestui glas este îndrăgostită și-i despărțită de iubitul ei!

El răspunse:

— Ba nu! tristețea ei are alte pricini! Așa, de pildă, s-ar putea să fie din pricina despărțirii de tatăl și de mama sa, și să cânte așa pentru că și-a amintit de ei!

Al-Rașid spuse:

— Este cam ciudat că despărțirea de părinți stârnește asemenea tristețe!

Și, pentru întâia oară, se uită mai cu luare-aminte la gazda sa, de parcă să-i citească pe față o lămurire mai de crezut. Și văzu că era un bărbat tânăr, cu niște trăsături pline de frumusețe, însă cu obrazul de culoare galbenă ca șofranul. Și ramase tare nedumerit, și îi spuse:

— O, gazdă a noastră, mai avem să rostim o dorință, înainte de a ne lua bun-rămas de la tine și de a ne duce de unde am venit!

Și tânărul cel cu obrazul galben răspunse:

— Orice dorință este îndeplinită dinainte!

El întrebă:

— Aș vrea, și cei care-s cu mine tot așa ar vrea și ei, să aflăm de la tine dacă această culoare galbena ca de șofran ai. Dobândit-o cumva de-a lungul vieții tale ori dacă așa te-ai născut!

Atunci tânărul spuse:

— O, voi, oaspeți ai mei, pricina culorii galbene ca de șofran a pielii mele este o poveste atâta de ciudată încât, de ar fi scrisă cu andrelele pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar putea să slujească de învățătură celui care ar citi-o cu prețuire. Dați-mi, dar, ascultare, și stați cu toată luarea-aminte a cugetului vostru!

Și toți răspunseră:

— Ascultarea și cugetul nostru sunt ale tale! Și iacătă-ne nerăbdători să te auzim.

Când povestea ajunse aici,, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptesprezecea noapte

Urmă:

Atunci tânărul cel cu pielea galbenă povesti.

Aflați, o, stăpânii mei, că eu de baștină sunt din țara Omanului, unde tatăl meu era cel mai de seamă neguțător dintre neguțătorii de pe mare, și avea în stăpânia lui deplină treizeci de corăbii, care îi aduceau în fiecare an un câștig de trei mii de dinari. Și tatăl meu, care era un om luminat, m-a dat la învățătură, să deprind scrierea, precum și tot ce este trebuincios de știut. După care, întrucât ceasul lui cel de pe urmă se apropia, m-a chemat și mi-a împărtășit sfaturile lui, pe care eu le-am ascultat cu luare-aminte. Pe urmă, Allah l-a luat și l-a primit întru mila lui. Facă el, o, oaspeții mei, ca viața voastră să fie cât mai lungă!

Or, la un răstimp după moartea tatălui meu, eu acuma fiind stăpân peste toate bunurile lui, stam în casa mea, în mijlocul oaspeților mei, când un rob mă vesti că la poartă se afla unul dintre căpitanii mei de corăbii și că îmi aduce un coș cu trufandale. Și îl poftii să intre în casă, și primii darul lui, alcătuit, în adevăr, din poame necunoscute pe pământul nostru, și cu adevărat întru totul minunate. Și eu îi detei, în schimb, o sută de dinari de aur, ca să-i dovedesc plăcerea ce-mi făcuse. Pe urmă, împărții oaspeților mei fructele și îl întrebai pe căpitanul de corabie:

— De unde-s fructele acestea, o, căpitane!

El îmi răspunse:

— De la Bassra și de la Bagdad!

Și, la cuvintele acestea, toți oaspeții mei începură să se minuneze de pământul cel minunat al Bassrei și al Bagdadului, să-mi laude viața care se trăiește acolo, dulceața aerului și bunăcuviința locuitorilor; și nu mai pridideau cu laudele în aceasta privință, care mai de care adăugând altceva la vorbele celorlalți. Iar pe mine toate astea așa de tare mă înfierbântară încât, fără să mai cercetez nimica, mă ridicai tot atunci, pe clipă pe dată, și, nemaiputându-mi înfrâna sufletul care dorea fierbinte să pornească la drum, îmi vândui la mezat bunurile și proprietățile, mărfurile și corăbiile, afară de una, pe care o păstrai numai pentru folosul meu, și toți robii bărbați, și toate roabele femei, și schimbai totul în bani, adunând în felul acesta o mie de mii de dinari, fără a mai pune la socoteală și giuvaierurile, pietrele nestemate și drugii de aur din lăzile mele. După care, cu toate bogățiile strânse în felul acela în greutatea lor cea mai ușoară, mă suii pe corabia pe care mi-o păstrasem și poruncii să se ridice pânzele pentru Bagdad.

Or, Allah îmi hărăzi o plutire norocoasă și ajunsei, cu bine și sănătos, împreună cu bogățiile mele, la Bassra, de unde, trecând pe altă corabie,

pornii pe Tigru în sus până la Bagdad. Acolo, întrebai care-i locul cel mai potrivit de locuit, și mi se spuse că mahalaua Karkh este mahalaua cea mai căutată și că acolo stau de obicei oamenii cei mai de seamă. Și mă dusei în mahalaua aceea și închiriai o casă frumoasă de pe strada Zaafaran, și poruncii să mi se aducă toate bogățiile și toate lucrurile acolo. Pe urmă, mă spălai după sfânta datină și, cu sufletul voios și cu pieptul plin că mă aflam, în sfârșit, în vestitul Bagdad, ținta dorurilor mele și pizmuitul de toate orașele, mă îmbrăcai cu hainele mele cele mai frumoase și plecai să ma plimb în voie de-a lungul străzilor celor mai umblate.

Or, ziua aceea era tocmai o zi de vineri, și toți locuitorii erau în haine de sărbătoare și se plimbau ca și mine, bucurându-se de aerul proaspăt de afară. Iar eu mă luai după ceilalți și pornii și eu încotro mergeau toți. Și-așa, ajunsei la Karn-al-Sirat, ținta obișnuita a tuturor celor ce se plimbă prin Bagdad. Și văzui, în locul acela, printre alte clădiri tare frumoase, o clădire mai arătoasă decât toate și cu fața către fluviu. Și pe pragul de marmoră văzui șezând un bătrân îmbrăcat în alb, cu o înfățișare preacinstită și cu o barbă albă ca de filigran de argint, care îi ajungea până la brâu, despărțită în două părți aidoma. Și în jurul lui ședeau cinci tinerei frumoși ca niște lune, și parfumați ca și el cu parfumuri alese.

Eu atunci, fermecat de chipul bătrânului cel alb și de frumusețea tinerilor, îl întrebai pe un trecător:

— Cine-i acest preacinstit șeic? Și care-i numele lui?

Acela îmi răspunse:

— Este șeicul Tahel Abul-Ola, prietenul celor tineri. Și toți cei care intră în casa lui nu au decât să mănânce, să bea și să se veselească, după cum li-i voia, cu tinerii și cu tinerele care totdeauna se află în casa lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optsprezecea noapte

Urmă:

Iar eu, la vorbele acestea, încântat până peste marginile încântării, strigai:

— Slavă celui care, de când am coborât de pe corabie, m-a îndrumat pe drumul către acest șeic cu chip vestitor de bine! Întrucât n-am venit din fundul țării mele la Bagdad decât cu gândul de a da de un om ca acesta!

Și mă îndreptai către bătrân și, după ce îi urai bună pace, îi spusei:

— O, stăpâne al meu, aș îndrăzni să te întreb ceva!

Iar el îmi zâmbi, așa cum un părinte îi zâmbește fiului său, și îmi răspunse:

— Și ce dorești?

Eu spusei:

— Doresc fierbinte să-ți fiu oaspete în noaptea aceasta!

El se uită la mine iarăși și îmi răspunse:

— Cu dragă inimă și cu cinstire! Pe urmă adăugă: în noaptea aceasta, o,

fiul meu, am primit marfă proaspătă – niște fete tinere, al căror preț, pe o seară, este după însușirile lor. Unele sunt socotite la zece dinari pe seară, altele la douăzeci, iar altele ajung până la cincizeci, ori până la o sută de dinari pe seară. Poți să-ți alegi!

Eu răspunsei:

— Pe Allah! vreau mai întâi, de încercare, să încep cu una dintre cele care nu ajung decât la zece dinari pe seară. Pe urmă, Allah Karim! Apoi adăugai: Iacătă trei sute de dinari pentru o lună, întrucât o bună încercare cere o lună!

Și îi numărai cei trei sute de dinari și i-i cântării în terezia pe care o avea alături.

Atunci el chemă pe unul dintre copilandrii ce se aflau acolo și îi spuse:

— Îndrumă-l pe stăpânul tău!

Și copilandrul mă luă de mână și mă duse mai întâi în hammamul casei, unde mă îmbăie minunat și mă copleși cu cele mai alese și mai amănunțite îngrijiri. După care mă duse într-o latură a casei și bătu la o ușă.

Și numaidecât veni să deschidă o fetișcană cu chip zâmbitor și plin de făgăduințe, care îmi făcu o temenea de frumoasă primire. Și tânărul îi spuse:

— Îți încredințez acest oaspete!

Și plecă.

Fata atunci mă luă de mâna pe care mi-o ținuse flăcăul și mă pofti într-o încăpere împodobită vrăjit, unde din prag ne întâmpinară două roabe micuțe, puse în slujba ei, frumoase ca niște stele. Iar eu o privii mai cu luare-aminte pe fetișcană, stăpâna lor, și mă încredințai în felul acesta că era cu adevărat ca o lună în plinătatea ei. Atunci fata mă pofti să stau jos, și se așeză și ea lângă mine; pe urmă, le făcu un semn celor două micuțe, care ne aduseră numaidecât o tabla mare de aur pe care se aflau pui fripți, carne friptă, prepelițe fripte, porumbei fripți și cocoși sălbatici fripți. Și mâncarăm până ce ne săturarăm. Și bucate mai gustoase decât acelea nu mai mâncasem în viața mea, nici băuturi mai bune nu băusem, decât acelea cu care m-a cinstit ea, după ce a fost ridicată tablaua cu fripturi, nici flori mai înmiresmate n-am mirosit, nici nu mă mai îndulcisem cu fructe, cu cofeturi și cu prăjituri atâta de minunate! Și pe urmă dovedi atâta gingășie, atâta farmec și atâta dulce căldură, încât îmi petrecui cu ea luna toată, fără să-mi dau seama de repedea curgere a zilelor.

Când trecu luna, robul cel tinerel veni la mine și mă duse la hammam, de unde ieșii și mă dusei la șeicul cel alb și îi spusei:

— O, stăpâne al meu, vreau una dintre acelea care-s de douăzeci de dinari pe o seară!

El îmi răspunse:

— Scoate aurul!

Și mă dusei acasă să iau aurul, și ma întorsei să-i număr șase sute de dinari pentru o lună de încercare cu o fetișcană de douăzeci de dinari pe seară. Iar el chemă un flăcău de-al lui și îi spuse:

— Iacătă-l pe stăpânul tău!

Și flăcăul mă duse la hammam și ma pofti pe urmă să merg într-un iatac cu ușa străjuită de patru roabe micuțe care, de îndată ce ne văzură, deteră fuga s-o vestească pe stăpâna lor. Și ușa se deschise și văzui ivindu-se o tânără creștină din țara frâncilor, mult mai frumoasă decât cea dintâi și mult mai bogat îmbrăcată. Și ea mă luă de mână, zâmbindu-mi, și mă duse în odaia ei, care mă ului cu bogăția podoabelor și a zugrăvelilor de pe

pereți.
Și fata îmi spuse:
— Binevenit fie oaspetele cel fermecător…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

…Binevenit fie oaspetele cel fermecător!
Și, după ce îmi aduse să mănânc și să beau mâncăruri și băuturi încă și mai minunate decât întâia oară, cum avea un glas tare frumos și știa să cânte și din felurite instrumente de muzica, vru să mă amețească și mai mult decât eram, și, luând o lăută persienească, începu să cânte:

O, dulci parfumuri din prea dulcea țară
În care Babilonul strălucește,
Duceți-vă cu vântul care zboară
Să-i dați iubitei despre mine veste.

Într-un ținut de farmece, departe,
Stă cea care sădește-adânc fiorul
În pieptu-ndrăgostiților, și-i arde
Fără-a le da ceea ce stinge dorul.

Or, eu, o, stăpânii mei, îmi petrecui luna toată cu fata aceea din țara frâncilor, și trebuie să vă mărturisesc că o găsii peste măsură mai învățată la gingășii decât iubita mea dintâi. Și văzui ca în adevăr nu plătisem un preț prea mare pentru desfătările pe care mă făcu să le trăiesc din cea dintâi până în cea de a treizecea zi.
Încât, atunci când băiatul veni să mă ia și să mă ducă la hammam, nu pregetai să trec pe la șeicul cel alb și să-l firitisesc pentru alegerea plină de pricepere pe care o dovedea față de fetișcanele lui, și îi spusei:
— Pe Allah! o, șeicule, vreau să rămân pururea în casa ta îmbelșugată, unde se găsește bucuria ochilor, plăcerea simțurilor și farmecul unei adunări alese!
Iar șeicul fu bucuros peste poate de laudele mele, și, ca să-mi arate cât era de mulțumit, îmi zise:
— Noaptea aceasta, o, oaspete al meu, este o noapte de sărbătoare deosebită; iar la aceasta sărbătoare deosebită nu au îngăduință să ia parte decât muștereii cei mai de seamă ai casei mele. Iar noi o numim Noaptea-minunatelor-înfățișări. Încât nu ai decât să te urci pe terasă și să judeci cu ochii tai!
Iar eu îi mulțumii bătrânului și urcai pe terasă.
Or, cel dintâi lucru pe care îl zării, odată ajuns pe terasă, fu o perdea mare de catifea ce despărțea terasa în două. Și, în spatele acelei perdele, pe un chilim frumos, luminat de lună, ședeau întinși unul lângă altul doi

tineri frumoși, o fată și iubitul ei, ce se sărutau gură-n gură. Iar eu, dacă văzui, fata aceea și frumusețea ei fără de seamăn, rămăsei uluit și vrăjit, și șezui s-o privesc îndelung, fără de răsuflare, nemaiștiind unde mă aflu. Izbutii, într-un sfârșit, să mă smulg din nemișcarea mea și, nemaiputându-mi găsi tihna până a nu afla cine este, coborâi de pe terasă și detei fuga la fetișcana cu care îmi petrecusem cea de a doua lună de dragoste; și îi povestii cele ce văzusem. Și ea văzu starea în care mă aflam și îmi zise:

— Da ce zor ai tu de mă întrebi de fata aceea?

Eu răspunsei:

— Pe Allah! mi-a răpit și mintea și sufletul!

Ea îmi spuse zâmbind:

— Atunci, dorești să fie a ta?

Eu răspunsei:

— Acesta-i oful sufletului meu, căci mi-a supus inima!

Ea spuse:

— Ei bine, află că fata aceea este chiar fiica șeicului Taher Abul-Ola, stăpânul nostru, și noi toate suntem niște roabe la poruncile ei! Au știi tu cât costă o noapte petrecută cu ea?

Eu răspunsei:

— De unde să știu?

Ea îmi spuse:

— Cinci sute de dinari de aur! Este o roadă vrednică de gura regilor.

Eu răspunsei:

— Uallah! Sunt gata să-mi cheltuiesc toată averea ca să mă bucur de ea, fie măcar și numai pentru o seară!

Și îmi trecui toată noaptea aceea fără a izbândi să închid ochii, așa de zbuciumat îmi era sufletul cu gândul la fata gazdei mele.

Și-așa că a doua zi mă grăbii să mă îmbrac cu cele mai frumoase haine ale mele și, împodobit ca un rege, mă înfățișai dinaintea șeicului Taher, tatăl ei, și îi spusei:

— O doresc pe aceea care prețuiește cinci sute de dinari pe noapte!

El îmi răspunse:

— Plătește aurul!

Și eu îi plătii pe dată prețul pentru treizeci de nopți, în totul cincisprezece mii de dinari. Și el îi luă, și îi spuse unuia dintre băieți:

— Du-l pe stăpânul tău la stăpâna ta *Cutare*.

Și băiatul mă luă și mă pofti să intru într-un iatac cum ochii mei nu mai văzuseră altul asemenea ca frumusețe și ca belșug pe fața pământului. Și o văzui, culcată galeș, cu un evantai în mână, pe tânăra aceea și, dintr-odată, rămăsei pierit de uimire în sufletul meu, o, preacinstiți oaspeți ai mei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzecea noapte

Urmă:

Căci cu adevărat era ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei, și numai

cu felul în care răspunse la salamalekul meu izbuti să-mi răpească de tot mințile cu sunetul glasului ei mai fermecător decât mlădierile unei lăute; și tare mai era frumoasă, și tare mai era gingașă și dulce, în adevăr! Și fără de nicio îndoială că despre ea este vorba în stihurile acestea ale poetului:

Frumoasă e! Dacă vreodată,
Ca o minune, s-ar ivi
Printre păgâni, atunci păgânii,
Privind-o, s-ar despăgâni,
Și i s-ar închina cucernici,
Și doar pe ea o ar sluji.

Și dacă-ntâmplător vreodată
Ivi-s-ar goală, dintr-o zare,
Pe-o mare tulbure, cu valuri
Cât de sărate și amare,
De mierea gurii ei s-ar face
Atunci ca mierea-ntreaga mare.

Iar dinspre Răsărit, vreunui
Creștin călugăr, din Apus,
De i s-ar arăta vreodată,
Călugărul ar sta răpus,
Cu ochii-ntorși spre Răsăritul
În care mințile-i s-au dus.

Ci eu, în bezna luminată
De flacăra din ochii ei,
Strigai: „O, beznă! Ce văd oare?
Nălucă-i? Vis fără temei?
Sau o fecioară care arde
De dor, aci, sub ochii mei?”

Iar ea, la vorbele acestea,
Cu mâna-și prinse, pentru sine,
Mijlocul ca un fir de floare –
Și-n unduiri de ape line
Îmi spuse suspinând într-una
Cu triste și adânci suspine:

„Așa cum dinții albi și tineri
Nu-și dau întreaga strălucire
Decât frecați cu dulcea plantă
Ce-o folosim spre curățire,
La fel și-o fată: se arată
Cât de frumoasă-i, prin iubire!

O, musulmani! O, nu se află,
Vai, pentru buzele-mi zbătute,
Niciunul printre voi în stare
Să mi le-alinte și sărute?
Vai, ajutor!” Și eu, deodată,
Simții atunci cum, pe tăcute,

În mine tremură năvalnic
Și crește-o aprigă vârtute,
Și-nfiorată de avânturi
Se zbuciumă și se asmute,
Și-n graiul ei îi strigă fetei:
„Ba este! Este! Vine iute!”

Și năvălii. Ci ea, cu frică,
Mă întrebă atunci așa:
„Dar cine ești?” Detei răspunsul:
„Sunt musulmanul ce l-ai vrea!
Sunt, iată, un flăcău, în stare
Să vină la chemarea ta!”

Pe urmă, fără de zăbavă,
Arzând, mă-mbrățișai cu ea.
[.....................................
.....................................]

Apoi, șopti cu șoaptă dulce,
La cea de-a treia-mbrățișare:
„Mai strâns, flăcăule, iubite!
Îmbrățișează-mă mai tare!”
Și-i răspunsei: „Te strâng, iubito,
Te strâng, iubito, sunt în stare!”

Or, eu îi urai bunăpace, și ea îmi răspunse la urare, aruncându-mi niște priviri ucigător de galeșe, și îmi zise:

— Prietenia, belșugul și bună-voința fie cu oaspetele!

Și mă luă de mână, o, stăpânii mei, și mă pofti să șed lângă ea; și niște fete cu sâni frumoși intrară și ne aduseră și fructe rare, și bucate alese, și un vin minunat, cum nu se bea decât în palatele împărătești; și ne deteră trandafiri și iasomii, pe când împrejurul nostru pomișorii înmiresmați și lemnul de aloe ce ardea în cățui de aur își revărsau suavele parfumuri. Pe urmă, una dintre roabe îi aduse într-o învelitoare de zarafir o alăută de fildeș, pe care ea o luă, îi potrivi strunele și pe urmă cântă stihurile acestea:

Să nu bei niciodată vinul,
Decât turnat de un flăcău
Cu mână gingașă; căci vinul
Ce te îmbată, metehău,
Flăcăul îl preschimbă-n ambră,
De-ar fi el, vinul, cât de rău.

Căci vinul, pentru cine-l gustă,
Nu poate fi o desfătare
Când nu-i paharnic pe potrivă
Și cu obrajii ca o floare
De trandafir, neprihănită,
Și fragedă, și-amețitoare.

Or, eu, oaspeți ai mei, după stihurile acestea, prinsei inimă, și mâna

mea se făcu mai îndrăzneață, iar ochii și buzele mele o mistuiau; și cunoscui în felul acesta că avea niște însușiri așa de minunate, atât ca știință, cât și ca frumusețe, încât nu numai că petrecui cu ea luna pe care o plătisem, ci îi plătii mai departe bătrânului cel alb, tatăl ei, o lună după alta, și tot așa până ce, din pricina atâtor cheltuieli nemăsurate, nu-mi mai rămase nici măcar un dinar din toată bogăția pe care o adusesem cu mine din țara Omanului, patria mea. Și-atunci, gândind că în curând am să fiu silit să mă despart de ea, nu putui opri lacrimile să-mi curgă șuvoaie pe obraji, și nu mai izbutii să osebesc ziua de noapte.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și una noapte

Urmă:

Iar ea, dacă mă văzu așa, cu totul în lacrimi, îmi spuse:
— De ce plângi?
Eu spusei:
— O, stăpână a mea, plâng pentru ca nu mai am bani, iar poetul a spus:

Te face sărăcia și-n casa la străin;
Ci banul îți ridică și-ntre străini cămin!

Iată pentru ce, o, lumină a ochilor mei, plâng eu, de teamă că tatăl tău are să mă despartă de tine!
Ea îmi spuse:
— Află, dar, că atunci când vreun mușteriu de-al casei noastre și-a prăpădit averea la noi, tatăl meu are obiceiul de a-l mai găzdui vreme de încă trei zile, cu toată dărnicia cuvenită și fără a-l lipsi de niciuna dintre plăcerile obișnuite: după care, îl roagă să plece și să nu se mai arate în casa noastră! În ce te privește, o, dragule, întrucât îți port în inimă o dragoste mare, să nu ai nicio teamă, pentru că am să găsesc eu un mijloc de a te păstra aici atâta cât ai să vrei tu, inșallah! Căci toată averea mea se află în mâinile mele, iar tata nici habar n-are cât de mare este averea aceasta. Așa că am să-ți dau în fiecare zi o pungă cu cinci sute de dinari, prețul pentru o seară; iar tu, la rându-ți, ai s-o dai tatălui meu, spunându-i: „De-acuma-nainte am să-ți plătesc serile de pe o zi pe alta!“ Iar tatăl meu, știindu-te bun platnic, are să primească învoiala aceasta; și, după obiceiul lui, are să vină să-mi dea banii aceștia ce mi se cuvin; și eu iarăși am să ți-i dau, ca să-i plătești iarăși o seară; și-așa are să fie atâta vreme cât o vrea Allah și cât tu n-ai să te saturi de mine!
Eu atunci, o, oaspeții mei, în bucuria mea, mă simții deodată ușor ca pasărea, și îi mulțumii, și îi sărutai mâna; pe urmă, rămăsei cu ea, vreme de un an, ca un cocoș într-o poiată.
Or, când trecu anul, soarta cea rea vroi ca iubita mea, într-o clipă de mânie, să se supere pe una dintre roabele ei și s-o lovească amarnic; și roaba strigă:

— Pe Allah! am să te lovesc în inimă, întocmai cum m-ai lovit tu!

Și dete fuga pe dată la părintele iubitei mele, și îi dezvălui toată povestea, de la început până la sfârșit.

Când bătrânul Taher Abul-Ola auzi spusele roabei, sări în picioare și dete fuga la mine; pe când eu, neștiind nimica din cele ce se petrecuseră, ședeam lângă iubita mea, gata să mă las desfătărilor celor mai alese; și bătrânul strigă la mine:

— Hei, măi *Cutare*!

Eu răspunsei:

— La poruncile tale, o, unchiule!

El îmi spuse:

— Obiceiul nostru de-aici, atunci când un mușteriu și-a prăpădit banii, este de a-l găzdui pe acel mușteriu, fără a-l lipsi de nimica, vreme de trei zile. Ci tu iacătă că de un an de zile te bucuri prin înșelăciune de găzduirea noastră, mâncând, bând și desfătându-te după plac! Pe urmă, se întoarse către robi și strigă: Alungați-l de aici pe feciorul ăsta stricat!

Iar ei mă înhățară și mă aruncară gol-goluț pe ușă afară, punându-mi în mână zece bănuți de argint și dându-mi o rantie veche și jegoasă, din care curgeau petecile, ca să-mi acopăr goliciunea.

Iar șeicul cel alb îmi spuse:

— Pleacă! nu vreau nici să te bat, nici să te blestem! Da nu mai zăbovi pe-aici! Că de te-o paște păcatul să mai tândălești prin Bagdad, cetatea noastră, sângele tău are să-ți țâșnească deasupra capului!

Eu atunci, o, oaspeții mei, fusei silit să plec, în ciuda dorurilor mele, fără a ști încotro să mă îndrept în orașul acesta, pe care nu îl cunoșteam deloc, măcar că locuiam în el de cincisprezece luni. Și simții cum se abăteau grele peste inima mea toate năpastele lumii, și peste gândurile mele toate deznădejdile, toate tristețile și toate necazurile! Și zisei în cugetul meu: „Oare cum de am putut eu, care am venit peste mări până aici aducând o mie de mii de dinari de aur și, pe deasupra, și prețul vânzării celor treizeci de corăbii ale mele, cum de am putut să prăpădesc atâta avere în casa acestui amarnic bătrân cu față de păcură, ca să ies acuma gol-goluț, cu inima zdrobită și cu sufletul înjosit? Ci nu este ajutor și putere decât întru Allah Slăvitul și preaînaltul!” Și, cufundat în gânduri amare, cum tocmai ajunsesem la țărmul Tigrului, văzui o corabie ce se gătea să coboare către Bassra. Și mă suii pe puntea corăbiei aceleia, intrând în slujba căpitanului, ca să-mi pot plăti călătoria. Și-așa ajunsei la Bassra.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

Acolo, mă dusei fără de zăbavă în suk, întrucât mă chinuia foamea, și în suk mă băgă de seamă un băcan care se apropie de mine repede, mă cuprinse pe după gât și mă îmbrățișă, și îmi spuse că este un prieten de

odinioară de-al părintelui meu; pe urmă, întrebă în ce stare mă aflu. Și eu îi povestii, fără a ocoli nimica, tot ce mi se întâmplase. Iar el îmi spuse:

— Uallah! astea nu-s fapte de om cugetat! Da acuma, ce-a fost a fost! Ia spune, ce ai de gând să faci?

Eu răspunsei:

— Nu știu!

El îmi spuse:

— Vrei să primești să rămâi la mine? Și, întrucât știi să scrii, vrei să însemnezi intrările și ieșirile mărfurilor mele, și să capeți ca simbrie o drahmă de argint pe zi, afară de mâncarea și de băutura ta?

Iar eu primii cu mulțumire, și rămăsei la el ca logofăt pentru ieșirile și intrările vânzărilor și cumpărăturilor. Și-așa trăii la el destulă vreme, ca să pun de-o parte o sută de dinari.

Atunci, închiriai pe seama mea o casa micuță la țărmul mării, ca să aștept acolo sosirea vreunei corăbii plină cu mărfuri aduse de departe, pe care să le cumpăr cu banii mei și cu care să întocmesc o încărcătură bună de vândut la Bagdad, unde vroiam să mă întorc, cu nădejdea că am să găsesc un prilej spre a o vedea iarăși pe iubita mea.

Or, norocul vroi ca într-o zi să se ivească din depărtări o corabie plină cu mărfurile pe care le așteptam; iar eu, vârându-mă printre ceilalți negustori, mă îndreptai către corabie și mă urcai pe punte. Și iată că, din fundul corăbiei, ieșiră doi oameni care se așezară pe două scaune și își așternură dinaintea noastră mărfurile. Și ce mărfuri! Și cum îți mai luau ochii. Nu vedeam acolo nimic altceva decât giuvaieruri, mărgăritare, mărgeane, rubine, agate, hiacinte și nestemate de toate culorile! Și-atunci, unul dintre cei doi oameni se întoarse către negustorii locului și spuse:

— O, fraților negustori, toate astea nu sunt de vânzare astăzi, întrucât eu încă sunt ostenit de mare; nu vi le-am arătat decât spre a vă da o dovadă de ce are să fie vânzarea de mâine!

Ci negustorii atâta stăruiră, încât acela primi a începe vânzarea pe dată, și telalul începu să strige vânzarea nestematelor, bucată cu bucată. Și negustorii începură să ridice prețul de fiecare dată, unii peste alții, până ce întâiul săculete cu nestemate ajunse la prețul de patru sute de dinari. În clipita aceea, stăpânul sacului, care îl cunoscuse odinioară în țara mea pe tatăl meu, căpetenia negoțului din Oman, se întoarse către mine și mă întreba:

— Tu de ce nu spui nimic și nu dai și tu un preț mai mare, așa cum fac ceilalți negustori?

Eu răspunsei:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, nu mi-au mai rămas din bunurile acestei lumi decât o sută de dinari!

Și mă simții tare rușinat spunând vorbele acestea, și lacrimile începură să-mi curgă din ochi. Și, dacă mă văzu așa, stăpânul sacului își plesni palmele una de alta și strigă, plin de uimire:

— O, omanitule, cum de nu ți au mai rămas dintr-o avere atâta de nemăsurată decât o sută de dinari?

Și mă privi cu multa milă și îmi înțelese necazurile; pe urmă, deodată, se întoarse către negustori și le spuse:

— Fiți martori că vând acestui tânăr, pentru o sută de dinari, un sac cu tot ce se află în el, genune, metaluri și lucruri scumpe, măcar că știu că prețul lui adevărat se ridica la peste o mie de dinari. Așa încât este un dar pe care i-l fac!

Iar negustorii, uluiți, mărturisiră că văd și că pricep; și negustorul îmi

înmână sacul cu tot ce se afla în el, ba îmi mai dărui și chilimul și scaunul pe care șezuse. Iar eu îi mulțumii pentru dărnicia lui; și coborâi pe uscat și mă îndreptai către sukul giuvaiergiilor.

Acolo închiriai o prăvălie și mă apucai să vând și să cumpăr, și în fiecare zi dobândeam un câștig destul de vrednic. Or, printre lucrurile de preț ce se aflau în sac, era și o bucată de baga roșie, de un roșu întunecat, și care, judecând după semnele talismanice săpate ca niște piciorușe de furnici pe cele două fețe ale ei, trebuie să fi fost vreo amuletă lucrată de vreun meșter tare iscusit în meșteșugul amuletelor. Așa că pusei de mai multe ori telalul să strige în suk că o vând; ci nu mi se dete pe ea decât zece până la cincisprezece drahme. Iar eu, cu gândul la vreun chilipir mai bun, nevroind s-o dau așa, oricum, pe un preț de nimic, aruncai bucata aceea de baga într-un ungher din prăvălie, unde rămase vreme de un an.

Or, într-o zi, pe când mă aflam în prăvălia mea, văzui cum intră…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și treia noapte

Urmă:

…văzui cum intră un străin, care îmi ura bună pace și care, când văzu bucata de baga, cu tot praful care o acoperea, strigă:

— Slavă lui Allah! Am găsit, într-un sfârșit, ceea ce căutam!

Și luă bucata de baga, o duse la buze și la frunte, și îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, vrei să mi-o vinzi?

Eu răspunsei:

— Firește că vreau!

El întreba:

— Care îi este prețul?

Eu spusei:

— Dar tu cât dai?

El răspunse:

— Douăzeci de dinari de aur!

Iar eu, la vorbele acestea, gândii că străinul își bătea joc de mine, așa de mare mi se părea prețul acela; și îi spusei cu un glas tare acru:

— Du-te-n calea ta!

El atunci gândi că socotesc prețul prea mic, și îmi spuse:

— Îți dau cincizeci de dinari!

Ci eu, tot mai încredințat că își râde de mine, nu numai că nu mai vrusei să-i răspund nimic, da nici nu mă mai uitai la el și mă prefăcui că nici nu mai bag de seamă că este acolo, ca să plece.

El atunci îmi spuse:

— O mie de dinari!

Și așa! Iar eu, o, oaspeții mei, nu răspundeam nimic; iar el zâmbea de tăcerea mea plină de mânie îndârjită și îmi spunea:

— De ce nu vrei să-mi răspunzi?

Iar eu, până la urmă, îi răspunsei iar:

— Du-te-n calea ta!
El atunci începu să adauge o mie de dinari peste altă mie, până ajunse să-mi dea douăzeci de mii de dinari. Ci eu nu răspundeam nimic!
Și-așa! Iar trecătorii și vecinii, stârniți de o vânzare ciudată ca aceea, se strânseseră împrejurul nostru în prăvălie și în uliță, și se burzuluiau amarnic împotriva mea și făceau o larmă tare supărătoare față de mine, spunând:
— Nu se cade să-i îngăduim a cere mai mult pe bucata aceea amărâtă de baga!
Iar alții spuneau:
— Uallah! cap sec, ochi orbi! Dacă n-are să-i dea bagaua, să-l alungăm din oraș!
Și-așa! Iar eu încă nu știam ce vroiau de la mine. Încât, ca să sfârșesc, îl întrebai pe străin:
— Vrei să-mi spui odată dacă o cumperi cu adevărat ori îți bați joc?
El răspunse:
— Da tu vrei cu adevărat s-o vinzi, ori vrei să-ți bați joc?
Eu spusei:
— Să vând!
Și el spuse:
— Atunci, ca prețul cel de pe urmă, îți dau treizeci de mii de dinari! Și să încheiem vânzarea și cumpărarea!
Iar eu atunci mă întorsei către cei de față și le spusei:
— Vă iau de martori la vânzarea aceasta! Mai înainte însă, vreau să aflu de la cumpărător pentru ce îi trebuie bucata aceasta de baga!
El răspunse:
— Să încheiem mai întâi târgul, și pe urmă am să-ți spun puterile și folosul ei!
Eu răspunsei:
— Ți-o vând!
El spuse:
— Allah e martor la ceea ce grăim!
Și scoase un sac plin cu aur, îmi numără și îmi cântări treizeci de mii de dinari, luă amuleta, o puse în buzunar, scoase un oftat adânc și îmi spuse:
— Atunci, ai vândut-o, și gata!
Eu răspunsei:
— E vândută, și gata!
Iar el se întoarse către cei de față și le spuse:
— Sunteți martori cu toții că mi-a vândut amuleta și că a luat prețul la care ne-am înțeles, de treizeci de mii de dinari!
Și, după aceea, se întoarse către mine și, cu un glas plin de o milă și de o batjocură vădite, îmi spuse:
— O, săracul de tine, pe Allah! de-ai fi știut să-ți stăpânești mâna în vânzarea aceasta și să n-o întinzi așa de repede, aș fi ajuns să-ți plătesc ca preț pentru această amuletă nu numai treizeci de mii sau o sută de mii de dinari, ci o mie de mii de dinari, de nu și mai mult!
Or, eu, o, oaspeții mei, auzind acele vorbe și văzându-mă furat așa, din pricina lipsei mele de dibăcie, de prețul acela de basm, simții cum o tulburare mare se petrece în lăuntrurile mele; și o răzvrătire mare în trupul meu făcu sângele să mi se scurgă din obraji, și în locul lui să se ridice culoarea aceasta galbenă, care mi-a rămas de atunci și care a tras luarea voastră aminte în seara aceasta, o, oaspeții mei!
Am rămas, așadar, năucit o clipă, pe urmă i-am spus străinului:

— Poți acuma să-mi spui puterile și folosul acestei bucăți de baga?

Și străinul îmi răspunse:

— Află că regele de la Ind are o fata tare scumpă, de o frumusețe fără de seamăn nicăirea pe fața pământului; da-i chinuită de niște dureri de cap amarnice. Încât regele, tatăl său, ajuns la capătul puterilor și al doftoriilor în stare s-o aline, a poruncit să se adune toți scribii cei mai de frunte din împărăția lui și toți învățații și vracii; da niciunul dintre ei n-a izbutit să scoată din capul fetei durerile care o chinuiau.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

— Eu atunci, fiind de față în acea adunare, spusei regelui: „O, maria-ta, știu un om care se numește Saadallah babilonianul, și care, în cunoașterea tuturor leacurilor, nu are nici seamăn, nici pe altul mai presus ca el pe fața pământului! Dacă, dar, socoți potrivit să mă trimiți la el, trimite-mă!” Regele îmi răspunse: „Du-te la el!“ Eu spusei: „Dă-mi o sută de mii de dinari și o bucată de baga roșie, de un roșu întunecat! Și, pe deasupra, un dar!” Și regele îmi dete tot ce îi cerusem, și plecai de la Ind către țara Babilonului. Și acolo întrebai de înțeleptul Saadallah și fusei călăuzit la el; și mă înfățișai dinaintea lui și îi înmânai o sută de mii de dinari și darul de la rege; pe urmă, îi detei bucata de baga și, după, ce îi arătai rostul venirii mele, îl rugai să-mi întocmească o amuletă atotputernică împotriva durerilor de cap. Și înțeleptul de la Babilon a cheltuit șapte luni întregi ca să cerceteze stelele și, până la urmă, când au trecut acele șapte luni, a ales o zi de semn bun ca să scrie pe bucata de baga aceste litere talismanice pline de vrajă de pe cele două fețe ale acestei amulete pe care tu mi-ai vândut-o! Iar eu am luat amuleta aceasta, m-am întors la regele de la Ind și i-am dat-o. Or, regele a intrat în odaia fetei lui dragi și a găsit-o pe fată, după poruncile date, înlănțuită cu patru lanțuri atârnate în cele patru colțuri ale odăii, așa ca ea să nu poată, în toiul durerilor, să sară pe fereastră și să se omoare. Și, de cum puse amuleta pe fruntea fiicei sale, fata se simți tămăduită pe clipă pe dată. Iar regele, dacă o văzu așa, se bucură până peste marginile bucuriei, și mă acoperi cu daruri bogate, și mă luă pe lângă măria-sa, printre prietenii măriei-sale. Iar fata regelui, vindecată în felul acesta atâta de tainic, își agăță amuleta de salba de la gât, și nu se mai despărțea de ea. Ci, într-o zi, domnița, pe când se preumbla într-o luntre, jucându-se cu însoțitoarele ei, una dintre ele, cu o mișcare nefericita, rupse firul pe care era prinsă salba, și amuleta căzu în apă. Și se duse amuleta. Și tot atunci, răutatea aceea se întoarse în domniță, și fata intră iar în stăpânia celui amarnic, care îi dete niște dureri de cap atâta de năpraznice încât fata își pierdu mințile. La știrea aceasta, durerea regelui fu mai presus de toate vorbele; și mă chemă și mă însărcină să mă duc iară la șeihul Saadallah babilonianul, ca să-mi facă alta amuletă. Și plecai. Da când ajunsei la Babil, aflai că șeihul Saadallah

murise. Și, de-atunci, însoțit de alți zece, care să mă ajute în căutările mele, străbat toate țările de pe pământ cu gândul de a găsi, la vreun negustor, ori la vreun chilipirgiu, ori la vreun trecător, o amuletă dintre amuletele acelea pe care numai șeihul Saadallah din Babilon știa să le înzestreze cu puteri tămăduitoare și alungătoare de rele. Și a vrut ursita să te scoată în calea mea și să mă aducă să găsesc și să cumpăr din prăvălia ta talismanul acesta, pe care nu mai nădăjduiam să-l găsesc vreodată!

Pe urmă, o, oaspeți ai mei, străinul, după ce mi-a povestit povestea aceasta, și-a strâns chimirul și s-a dus.

Și-aceasta-i, așa cum v-am spus-o, pricina culorii galbene a chipului meu!

Iar eu, atunci, preschimbai în bani tot ce aveam, îmi vândui prăvălia și, bogat de-acuma, plecai degrabă la Bagdad, unde, cum ajunsei, zburai la palatul bătrânului cel alb, tatăl preaiubitei mele. Căci, de când ne despărțisem, zi și noapte numai ea îmi umplea gândurile; și a o mai vedea o dată era ținta tuturor dorurilor și a vieții mele. Iar despărțirea nu făcuse decât să-mi ațâțe pojarurile din suflet și să-mi aprindă mințile.

Îl întrebai, dar, despre fată pe un băiat de la ușa de intrare. Iar băiatul îmi spuse să ridic capul și să privesc. Și văzui cum casa cădea în ruină, cum la fereastra la care de obicei sta iubita mea nu era nimeni și cum o umbră de jale și de deznădejde adâncă stăpânea peste tot. Atunci lacrimile îmi năpădiră ochii și îi spusei robului cel tinerel:

— Ce-a făcut Allah cu șeicul Taher, o, fratele meu?

El îmi răspunse:

— Voioșia a pierit din casa aceasta și jalea s-a abătut asupra noastră, de când ne-a părăsit un tânăr din țara Omanului, pe nume Abul-Hassan Al-Omani. Acel tânăr negutător șezuse un an cu fata șeicului Taher; ci întrucât după acest răstimp, flăcăul n-a mai avut bani, șeicul, stăpânul nostru, l-a alungat din casă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și cincea noapte

Urmă:

…Da stăpâna noastră, care îl iubea cu iubire mare, a fost atât de zdruncinată de plecarea lui, încât a căzut bolnavă de o boală așa de grea, încât a ajuns în pragul morții. Atunci stăpânul nostru, șeicul Taher, a început să se căiască amarnic de ce făcuse, când a văzut zăcășia de moarte în care se afla fata lui; și a trimis pristavi în toate părțile și în toate țările, ca să-l caute pe Abul-Hassan, și a făgăduit o sută de mii de dinari drept răsplată aceluia care l-o aduce îndărăt! Ci, până acuma, toate strădaniile căutătorilor s-au dovedit zadarnice, căci nimenea n-a izbutit să-i afle urma ori să capete vreo știre despre el. Încât tânăra, fata șeicului, acuma e pe cale să-și dea ultimul suspin!

Eu atunci, cu sufletul rupt de durere, îl întrebai pe copil:

— Da șeicul Taher, el cum o duce?

Copilul răspunse:
— Toate astea l-au adus într-o jale și într-o deznădejde așa de mare, încât a vândut și fetele și flăcăii, și s-a căit amarnic dinaintea lui Allah preaînaltu!!
Atunci eu îi spusei tânărului rob:
— Vrei să-ți arăt unde se află Abul-Hassan Al-Omani? Ce-ai zice?
El răspunse:
— Allah fie cu tine, o, fratele meu! Spune-mi! Și-i dai îndărăt vieții o îndrăgostită, tatălui ei îi dai o fată, iubitei îi dai un iubit, și îl scapi din sărăcie pe robul tău și pe părinții robului tău!
Eu atunci îi spusei:
— Du-te, dar, la stăpânul tău, șeicul Taher, și spune-i: „Îmi datorezi răsplata făgăduită, pentru știrea cea bună! Căci la ușa casei tale se află, în carne și oase, Abul-Hassan Al-Omani!"
La cuvintele acestea, robul cel tinerel zbură iute ca o piatră aruncată dintr-o praștie; și, cât ai clipi, se întoarse însoțit de șeicul Taher, părintele iubitei mele. Și ce schimbat era! Și cum i se veștejise chipul cel odinioară atâta de proaspăt și de tineresc în ciuda anilor! Îmbătrânise, în doi ani, cu mai bine de douăzeci de ani. Ci mă recunoscu numaidecât, și se aruncă la gâtul meu, și începu să mă sărute plângând, și îmi zise:
— O, stăpâne al meu, unde ai fost de-ai lipsit atâta vreme? Fata mea, din pricina ta, e în pragul mormântului. Haide! Intră cu mine în casa ta!
Și mă pofti să intru și începu să se arunce în genunchi pe pământ, înălțând slavă lui Allah care îngăduise să ne găsim; și nu pregetă să-i dea robului cel mititel răsplata cea făgăduită, de o sută de mii de dinari. Și robul începu să cheme asupra mea binecuvântările lui Allah.
După care, șeicul Taher intră dintr-untâi numai el la fata lui, ca să-i vestească cu binișorul sosirea mea.
Îi, spuse, așadar:
— Îți vestesc, o, fata mea, știrea cea bună! Dacă vrei să primești a mânca oleacă și a merge să te îmbăiezi la hammam, am să te fac să-l vezi chiar astăzi pe Abul-Hassan!
Ea strigă:
— O, tată, spui adevărat?
El răspunse:
— Pe Allah preaslăvitul, ceea ce îți spun este adevărat!
Atunci ea strigă:
— Uallahi! Dacă-i văd chipul, nu mai am trebuință nici să mănânc, nici să beau!
Atunci bătrânul se întoarse către ușa după care mă aflam și strigă:
— Intră, ya Abul-Hassan!
Și intrai.
Or, o, oaspeții mei, de îndată ce mă văzu și mă cunoscu, fata căzu leșinată, și multă vreme trecu până ce să-și vină în fire. Izbuti într-un sfârșit să se trezească și, printre plânsete de bucurie și râsete, ne aruncarăm unul în brațele celuilalt, și șezurăm mult timp îmbrățișați, tulburați și fericiți până peste poate. Și când izbutirăm să luăm seama la ce se petrecea împrejurul nostru, văzurăm în mijlocul sălii de primire pe cadiul și pe martorii pe care șeicul îi chemase cu mare zor, și care scriseră senetul nostru de căsătorie acolo, pe loc. Și nunta noastră fu sărbătorită cu o strălucire nemaipomenită, în vâlvora unor petreceri care ținură treizeci de zile și treizeci de nopți.
Și, de-atunci, o, oaspeți ai mei, fata șeicului Taher este soția mea cea

dragă. Și pe ea ați auzit-o domniile voastre cântând acele cântece triste, care îi plac pentru că îi aduc aminte de ceasurile de jale ale despărțirii noastre, și o fac să simtă și mai mult fericirea în care se scurg zilele căsniciei noastre, binecuvântate de nașterea unui fecior la fel de frumos ca și mama lui! Și pe feciorul acesta vreau eu acuma să-l înfățișez domniilor voastre o, oaspeții mei!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și șasea noapte

Urmă:

Și, după ce spuse acestea, tânărul cel galben ieși o clipă și se întoarse ținând de mână un băiețel de zece ani, frumos ca luna în cea de a patrusprezecece? zi a ei. Și îi spuse:

— Urează bună pace oaspeților noștri!

Și copilul ură buna pace cu o gingășie aleasă. Iar califul și tovarășii lui, rămași tot neștiuți, fură încântați până peste poate, atât de frumusețea copilului, de gingășia și de drăgălășia lui, cât și de povestea nemaipomenită a tatălui său. Și, după ce își luară bun-rămas de la gazda lor, plecară minunându-se de ceea ce văzuseră și auziseră.

Iar a doua zi, de dimineață, califul Harun Al-Rașid, care nu contenise să cugete la întâmplarea aceea, îl chemă pe Massrur și îi zise:

— O, Massrur!

El răspunse:

— La poruncile tale, o, stăpâne al meu!

El spuse:

— Strânge numaidecât în sala aceasta tot aurul haraciului de pe un an pe care l-am dobândit din Bagdad, tot haraciul din Bassra și tot haraciul din Khorassan!

Și Massrur, pe dată, puse să fie aduse tustrelele haraciuri dinaintea califului, și îngrămădi în sală aurul din tustrele părțile acelea ale împărăției; și erau atâția galbeni, încât numai unul Allah ar fi putut să-i înnumere. Atunci califul îi zise lui Giafar:

— O, Giafar!

El răspunse:

— Aicea sunt, o, emire al drept-credincioșilor!

El spuse:

— Du-te degrabă și adu-mi-l pe Abul-Hassan Al Omani!

El răspunse:

— Ascult și mă supun.

Și plecă numaidecât și îl aduse pe Abul-Hassan tremurând tot în fața califului, unde sărută pământul dinaintea acestuia și stătu cu ochii plecați, în neștiința fărădelegii pe care o putuse săvârși, ori a pricinii care nevoise sa fie adus acolo.

Atunci califul îi spuse:

— O, Abul-Hassan, știi cumva numele negustorilor care ți-au fost

oaspeți aseară?

Ei răspunse:

— Nu, pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor!

califul se întoarse atunci către Massrur și îi spuse:

— Dă la o parte învelitoarea sub care se află grămezile de galbeni!

Și, când învelitoarea fu dată la o parte, califul îi spuse tânărului:

— Da ai putea să-mi spui baremi dacă, da ori ba, bogățiile acestea sunt mai mari decât acelea cu care ai fost păgubit de vânzarea ta pripită a bucății de baga?

Și Abul-Hassan, uluit că îl vede pe calif știindu-i acea întâmplare, îngăimă bulbucând ochii mari:

— Uallah, o, stăpâne al meu, bogățiile acestea sunt cu mult mai mari!

Și califul îi zise:

— Află atunci că oaspeții tăi de aseară au fost cel de al cincelea Bani-Abbas și vizirii și tovarășii lui, și că tot aurul îngrămădit aici este al tău, ca dar din partea mea, spre a te despăgubi de ce ai pierdut la vânzarea acelei bucăți de baga talismanice!

Când auzi vorbele acestea, Abul-Hassan fu atâta de tulburat, încât lăuntrurile lui tresăriri de o răscolire nouă, și gălbeneala îi coborî de pe chip, și în locul ei sângele roșu îi năpădi pe dată în obraji și îi dete iarăși culoarea albă-trandafirie de odinioară, strălucind ca luna în noaptea deplinătății ei. Iar califul ceru să i se aducă o oglindă și o puse dinaintea feței lui Abul-Hassan, care căzu în genunchi ca să înalțe mulțumire Izbăvitorului. Și califul, după ce porunci ca tot aurul grămădit acolo sa fie dus acasă la Abul-Hassan, îl pofti pe acesta să vină cât mai des spre a-i ține tovărășie în mijlocul prietenilor săi de taină, și îi grăi:

— Nu este alt Dumnezeu decât singur Allah! Slavă Lui, carele poate să săvârșească schimbare peste schimbare și care singur rămâne neschimbat și nestrămutat!

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, spuse mai departe Șeherezada, povestea tânărului cel galben. Ci de bună seamă că ea nu poate fi asemuită cu povestea Floarei-de-Granată și a lui Zâmbet-de-Lună!

Iar regele Șahriat grăi:

— O, Șeherezada, nu mă îndoiesc de ceea ce spui! Grăbește-te, dar, de-mi povestește povestea Floarei-de-Granată și a lui Zâmbet-de-Lună, căci nu o știu!

Iar Șeherezada spuse:

Povestea Floarei-de-granată și a lui Zâmbet-de-lună

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, ca a fost odată, în vechimea veacurilor, și a anilor, și a zilelor, demult de tot, în țările ajamite, un rege pe nume Șahraman, care stăpânea peste Khorassan. Și regele acesta avea o sută de cadâne, toate zăticnite de sterpiciune, încât nu putuse avea cu niciuna dintre ele un moștenitor, fie el și de parte femeiască. Or, pe când se afla într-o zi în sala de primire, între vizirii, emirii și mai-marii împărăției, și sta cu ei de vorbă, nicidecum despre treburile cele ostenitoare ale stăpânirii, ci despre poezie, despre știință, despre istorie și despre medicină, și oarecum despre tot ce l-ar fi putut face să uite mâhnirea singurătății fără de urmași și durerea de a nu putea să lase moștenitori la scaunul de domnie ce-i fusese lăsat și lui de către bunii și străbunii săi, intră în sală un tânăr mameluc și îi spuse:

— O, doamne al meu, se află la ușă, împreună cu un neguțător, o roabă tânără și atâta de frumoasă cum ochii n-au mai văzut vreodată!

Și regele spuse:

— Adu-mi-i, dar, pe neguțător și pe roaba!

Și mamelucul se grăbi să aducă pe neguțător și pe roaba cea frumoasă.

Or, când o văzu în sală, regele, dintr-o singură aruncătură de ochi, o asemui în sufletul său cu o lancie subțire; și, întrucât purta un iașmac albastru, învrâstat cu zarafir, ce-i învăluia capul și îi acoperea fața, neguțătorul o dezveli; și numaidecât sala se lumină de frumusețea fetei, iar pletele ei se slobozíră peste spate în șapte cosițe lungi ce-i ajungeau până la zdrăngăneii de la glezne: precum atârna maturând pământul coada îmbelșugată din crupa unei cârlane de soi. Și era ca o crăiță, și minunat arcuită, și mai mlădioasă decât tulpina cea gingașă a smochinului banian. Ochii-i negri și migdalați erau plini de sclipiri menite să fulgere inimile; iar bolnavii și betegii s-ar fi putut tămădui numai uitându-se la ea o dată. În ce privește binecuvântatele-i șolduri, țintă de jinduri și de doruri, erau așa de falnice, în adevăr, încât neguțătorul nici nu putuse găsi un văl îndeajuns de mare spre a le cuprinde.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă:

Încât regele fu minunat până peste marginile minunării și îl întrebă pe negustor:

— O, șeicule, cât ceri pe roaba aceasta?

El răspunse:

— O, doamne al meu, am cumpărat-o de la stăpânul ei dintâi pe două mii de dinari; ci, de-atunci, am călătorit cu ea vreme de trei ani ca să ajung până aici, și așa am cheltuit cu ea alte trei mii de dinari, încât nu vin ca să te îmbiu cu vreo vânzare, ci ți-o aduc ca pe un dar al meu către măria-ta!

Și regele fu încântat de felul cum vorbi negutătorul, pe care îl cinsti cu un caftan falnic și strălucitor, și porunci să i se dea zece mii de dinari de aur. Iar negutătorul sărută mâna regelui, îi mulțumi pentru bunătatea și pentru dărnicia sa, și își cătă de drum.

Regele atunci spuse către musaipii și către femeile din serai:

— Duceți-o pe fată la hammam și îngrijiți-o, și, după ce aveți s-o curățați de urmele călătoriei, nu zăboviți s-o ungeți cu nard și cu parfumuri, și să-i dați ca locuință iatacul din latura saraiului cu ferestrele înspre mare.

Și poruncile regelui fura îndeplinite pe clipă pe data.

Or, cetatea de scaun în care domnea regele Șahraman se afla, în adevăr, așezată la marginea mării, și numele ei era Cetatea-Albă. Și-așa că slujnicele de la sarai putură s-o ducă pe fetișcana cea străină, după îmbăiere, în latura palatului ce privea către mare.

Atunci regele, care nu aștepta decât ceasul acela, intră la ea. Ci rămase tare nedumerit când văzu că fata nu se ridică în cinstea lui și nu se arată tulburată defel că măria-sa se afla acolo. Și gândi în sineși: „Pesemne că a fost crescută printre oameni care nu au învățat-o buna purtare!“ Și o privi mai bine, și nu se mai gândi la lipsurile purtării fetei, așa de fermecat fu de frumusețea ei și de chipu-i rotund ca luna, ori ca un răsărit de soare pe un cer senin. Și zise:

— Slavă lui Allah care a zămislit frumusețea pentru ochii slujitorilor lui!

Și se așeză lângă fată și o strânse cu dragoste la piept. Pe urmă, o luă pe genunchi și o sărută pe buze, și îi cunoscu dulceața gurii, pe care o găsi mai dulce ca mierea. Ci ea nu scotea o vorbă și se lăsa în voia lui fără a arata nici vreo împotrivire, nici vreo bunăvoință. Iar regele dete poruncă să se întindă în iatac un ospăț minunat și începu să-i dea fetei să mănânce cu mâna lui și să-i ducă bucatele la gură. Și, în răstimp, o întreba cu gingășie cum o cheamă și din ce țară este. Ea însă sta tăcută, fără a rosti, o vorbă și fără a înălța capul ca să se uite la rege, care o vedea așa de frumoasă încât nu se putea hotărî să se mânieze pe ea. Și gândi: „Poate că e mută! Ci nu este cu putință ca Atoatefăcătorul să fi izvodit o frumusețe ca aceasta și s-o lase fără grai! Ar fi un beteșug nevrednic de degetele Atoatezămislitorului!” Pe urmă, chemă slujnicele ca să-i toarne apă pe mâini; și, prilejuindu-se de clipa când ele îi aduceau ibricul și ligheanul, le întreba în șoaptă:

— În vreme ce-o îngrijeați, ați auzit-o spunând vreo vorbă?

Ele răspunseră:

— Tot ce putem să-i spunem regelui este că tot timpul cât am stat în preajma ei ca s-o slujim, s-o scăldăm, s-o parfumăm, s-o pieptănăm și s-o îmbrăcăm, o dată n-am văzut-o să-și miște buzele și să ne spună: „Așa e bine! Așa nu e bine!“ Și nu știm dacă din silă față de noi, ori că din neștiința limbii noastre, ori că din muțenie, da n-am izbutit nicidecum s-o facem să scoată măcar o vorbă, fie de mulțumire, fie de supărare!

La spusele acestea ale roabelor și ale dădacelor, regele fu peste poate de nedumerit și, gândind că muțenia aceea se datora vreunei suferințe

lăuntrice, vru să încerce a o veseli. Drept care, porunci să se adune în iatac toate femeile din sarai și toate cadânele, ca fata să se veselească și să petreacă laolaltă cu ele: și cele care știau să înstrune vreo strună o înstrunară, pe când cele care știau să cânte din gură cântară din gură, dansară, ori și cântară și dansară totodată. Și toată lumea era plină de voioșie, afară de fetișcană, care rămase mai departe nemișcată la locul ei, cu capu-n jos și cu brațele încrucișate, fără să râdă ori să spună ceva.

Regele, dacă văzu așa, își simți pieptul cuprins de o grea apăsare, și porunci femeilor, să plece. Și rămase singur cu fata.

Și-atunci, după ce degeaba încercă s-o facă să scoată un răspuns ori o vorbă, se apropie de ea și începu să se pregătească s-o dezbrace...

Când povestea ajunse aici,. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și opta noapte

Urmă:

...începu să se pregătească s-o dezbrace. Îi scoase mai întâi cu gingășie vălurile ușoare care o învăluiau; pe urmă, scoase una câte una cele șapte rochii de culori și de stofe felurite care o acopereau; iar la sfârșit, scoase cămașa cea subțire și șalvarii cei largi cu ciucuri verzi de mătasă. Și, de dedesubt, se ivi trupul strălucind alb și pielea fără de prihană, ca de argint străcurat. Și o îndrăgi cu o dragoste mare, și se îndreptă de îi luă fecioria, și o găsi întreagă și neatinsă. Și se bucură și se desfătă până peste poate; și gândi: „Pe Allah! oare nu este un lucru de minune că atâția feluriți negustori i-au lăsat neatinsă fecioria unei fete așa de frumoase și așa de nurlii?” Și regele se simți atâta de îndrăgostit de noua lui roabă, încât, pentru ea, le dete uitării pe celelalte soții ale sale din sarai, și pe cadâne, și treburile împărăției, și se închise cu fata un an întreg, fără să se sature o clipită de farmecele fragede pe care le afla zi de zi la ea. Ci, cu toate astea, nu izbuti o dată să-i smulgă vreo vorbă ori vreo încuviințare, nici să-i trezească vreo luare-aminte la ce se făcea cu ea ori în jurul ei.

Și-așa! Iar regele nu mai știa cum să-i tâlcuiască tăcerea și muțenia. Și nu mai nădăjduia să ajungă a-i dezlega limba vreodată și a schimba vreo vorbă cu ea.

Or, într-o zi ca toate zilele, regele, după obiceiul lui, ședea lângă roaba sa cea frumoasă și nepăsătoare, iar dragostea-i pentru ea era mai năprasnică decât oricând; și îi zise:

— O, dor al sufletelor, o, inimă a inimii mele, o, lumină a ochilor mei, au nu vezi tu dragostea pe care ți-o port și cum pentru frumusețea ta am dat uitării toate iubitele, și toate cadânele, și toate treburile împărăției mele, și că am făcut aceasta cu bucurie, și că dealtminteri sunt departe de a-mi părea rău că am făcut așa? Nu vezi că te-am păstrat ca pe singurul meu noroc și ca pe singura mea bucurie, din toate bunurile acestei lumi? Și iată, e mai bine de un an de când lungesc răbdarea din sufletul meu în ce privește pricina acestei muțenii și a acestei nepăsări pe care nu izbutesc să le pricep nicicum! Dacă ești cu adevărat mută, dă-mi măcar de înțeles

printr-un semn, ca să nu mai trag nicio nădejde că am să te pot asculta vreodată, o, mult-iubita mea! Dacă nu, deie Allah să ți se înduioșeze inima și, în bunătatea lui, să te facă să pui într-un sfârșit capăt acestei tăceri care nu mi se cade! Iar dacă o asemenea mângâiere nu are să-mi fie îngăduită niciodată, deie Allah să fi prins copil de la mine și să-mi dăruiești un fecior scump, care să poată să-mi urmeze în scaunul de domnie ce mi-a fost lăsat moștenire de bunii și de străbunii mei! Of, tu nu vezi că îmbătrânesc însingurat și fără de urmași, și că nu peste mult n-am să mai pot nici măcar să nădăjduiesc a rodnici vreun pântec de femeie, zdrobit cum am să fiu de mâhnire și de ani? Of, of! o, tu, dacă simți pentru mine vreo umbră de milă cât de mică, ori vreo apropiere, răspunde-mi, spune-mi numai dacă ai prins ori dacă nu ai prins rod, mă rog ție, întru numele lui Allah! Și, pe urma, să mor!

La cuvintele acestea, roaba cea frumoasă, care, după obiceiul ei, îl ascultase pe rege tot cu ochii în pământ, cu mâinile strânse pe genunchi și stând nemișcată, deodată, pentru întâia oară de când intrase în serai, arătă o umbră de zâmbet. Atâta, și nimic mai mult!

Da când o văzu, regele fu cuprins de o tulburare așa de mare, încât i se păru că tot palatul se luminează ca negurile de un fulger. Și se înfioră în sufletul lui și se cutremură de bucurie și, întrucât după un semn ca acela nu mai avu nicio îndoială că fata s-a hotărât sa vorbească, se aruncă la picioarele ei și așteptă acea clipa cu mâinile ridicate și cu buzele întredeschise ca într-o rugăciune.

Și deodată fata ridica fruntea și, zâmbitoare, vorbi așa:

— O, rege bun, o, doamne al nostru, o, leu scump, află dar…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute douăzeci și noua noapte

Urmă:

…află dar că Allah a răspuns la rugăciunea ta, întrucât am prins rod cu tine! Și ceasul sorocului meu este aproape! Ci nu știu dacă pruncul pe care îl port în pântecele meu este un băiețel ori o fetiță! Mai află că, de n-aș fi rodit cu tine, eram întru totul hotărâtă să nu-ți vorbesc niciodată și să nu-ți spun un cuvânt toată viața mea!

Când auzi vorbele acestea nemainadăjduite, regele fu cuprins de o bucurie așa de mare încât la început nu fu în stare nici să îngaime ceva, nici să facă nimic; pe urmă, fața i se lumină și i se schimbă; și pieptul i se umflă; și, în răbufnirea lui de bucurie, se simți săltat de pe pământ. Și îi sărută fetișcanei mâinile, și o sărută pe cap și pe frunte și strigă:

— Slavă lui Allah, care mi-a dăruit două bucurii pe care le jinduiam, o, lumină a ochilor mei: să te văd că-mi vorbești și să te aud că-mi spui vestea pe care mi-ai spus-o! Alhamdolillah! preamărit fie Allah!

Pe urmă, regele se ridică și ieși de la ea, după ce își ceru îngăduință să lipsească oleacă, și se duse să stea cu mare fală în scaunul de domnie al împărăției lui; și era peste poate de mulțumit și de fericit. Și-i dete poruncă

vizirului să vestească la tot norodul pricina bucuriei lui și să împartă o sută de mii de dinari la săraci, la văduve și la toți cei bătuți de nevoi, drept mulțumită lui Allah (proslăvit fie el!). Și vizirul îndeplini pe dată porunca pe care o primise.

Atunci regele se întoarse la roaba lui cea frumoasă și șezu lângă ea și o strânse la inima lui și o sărută și îi spuse:

— O, stăpâna mea, o, regină a vieții mele și a sufletului meu, poți oare să-mi spui acum pentru ce ai păstrat față de mine și față de noi toți tăcerea aceea neclintită zi și noapte, iacătă-i anul de când ai intrat în casa noastră? Și pentru ce te-ai hotărât să-mi vorbești abia astăzi?

Tânăra răspunse:

— Cum să nu fi păstrat tăcere, o, măria-ta, atunci când, căzută în starea de roabă, mă vedeam aici ajunsă o biată străină cu inima zdrobită, despărțită pe veci de mama mea, de fratele meu, de rudele mele, și departe de țara mea de naștere?

Regele răspunse:

— Mă pun în locul tău și îți înțeleg necazurile! Ci cum poți să spui că ești o biată străină, când în saraiul acesta ești stăpână și regină, când tot ce se află aici este al tău, și când până și eu, regele, sunt un rob în slujba ta! Cu adevărat, vorbele tale nu sunt vorbe la locul lor! Și, dacă ești mâhnită de despărțirea de rudele tale, pentru ce nu mi-ai spus, ca să trimit după ele și să ți le aduc aici?

La vorbele acestea, roaba cea frumoasă îi spuse regelui:

— Află, dar, o, măria-ta, că pe mine mă cheamă Ghiul-i-anar, care în graiul din țara mea înseamnă Floare-de-Granată; și m-am născut în mare, unde tatăl meu a fost rege. Când tatăl meu a murit, am avut o ceartă cu mama mea, care se numește Lăcusta, și cu fratele meu care se numește Saleh; și m-am jurat că n-am să mai stau în mare laolaltă cu ei, și că am să ies pe țărm și am să mă dărui celui dintâi om de pe uscat care o să mă placă. Încât într-o noapte, pe când regina, mama mea, și fratele meu Saleh se culcaseră de cu vreme, și pe când palatul nostru era cufundat în tăcerea de sub ape, m-am strecurat afară din odaia mea și, ieșind la fața apei, m-am dus de m-am întins pe țărmul unui ostrov, sub lumina lunii. Și acolo, cuprinsă de răcoarea dulce care cădea din stele, și mângâiată de boarea pământului, am lăsat să mă toropească somnul. Și deodată m-am deșteptat, simțind că se abătuse asupră-mi ceva, și m-am văzut în stăpânirea unui om care m-a luat în spinare și, cu toate țipetele și împotrivirile mele, m-a dus în casa lui, unde m-a răsturnat pe spate și a vrut sa se bucure de mine cu sila. Or, eu, dacă am văzut că omul acela era hâd și duhnea urât, n-am vrut să mă las nicicum, și, adunându-mi toate puterile, i-am dat drept în față un pumn atâta de năpraznic încât l-am aruncat de-a rostogolul la picioarele mele, și m-am repezit pe el și i-am tras o bătaie de nici n-a mai vrut să mă ție în casa lui, și m-a dus degrabă în suk, unde m-a strigat la mezat și m-a vândut neguțătorului acela de la care m-ai cumpărat tu, o, maria-ta! Și, întrucât acel neguțător era un om plin de cuviință și de judecată, n-a vroit nicicum, la rându-i, dacă m-a văzut așa de copilă, să se bucure de fecioria mea; și m-a luat cu el la drum și m-a adus dinaintea ta. Și asta-i povestea mea! Or, eu, când am intrat aici, eram tare hotărâtă să nu mă las luată în ruptul capului; și eram hotărâta ca, la întâia încercare de siluire din partea ta, sa mă arunc în mare, pe fereastra de la iatac, și să mă duc îndărăt la mama și la fratele meu. Și din mândrie am păstrat tăcerea toată vremea asta. Ci când am văzut că inima ta mă iubește cu adevărat și că ți-ai părăsit pentru mine toate cadânele, am început să mă simt înlănțuită de purtarea

ta frumoasă; și, când m-am văzut că am prins copil cu tine, am început sa te iubesc și am dat deoparte orice gând de a mai fugi și de a sari în mare, locul meu de baștină. Și-apoi, cu ce ochi și cu ce inimă aș mai putea să fug acuma, când sunt însărcinată și când mama și fratele meu, dacă m-ar vedea în starea aceasta și dacă ar afla că m-am legat cu un pământean, ar putea să moară de durere, și nu m-ar crede când le-aș spune că am ajuns regină peste Persia și peste Khorassan, și soția celui mai strălucit sultan! Și iacătă tot ce aveam să-ți spun, o, mărite rege Șahraman! Uassalam!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizecea noapte

Urmă:

La cuvintele acestea, regele o sărută pe soția sa între ochi și îi spuse:

— O, fermecătoare Floare-de-Granată, o, tu, cea născută în mare, o, minunato, o, domnițo, lumină a ochilor mei, ce minune mi-ai dezvăluit! Fără îndoială că, dacă m-ai părăsi vreodată, fie și măcar numai pentru o clipită, eu aș și muri chiar în clipita aceea!

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, Floare-de-Granată, mi-ai spus că te-ai născut în mare și că mama ta Lăcusta și fratele tău Saleh locuiesc în mare, laolaltă cu celelalte rude ale tale, și că tatăl tău, pe când trăia, era regele mării! Or, eu nu pricep deloc cum pot să trăiască niște oameni sub mare, și până acuma am socotit lafuri de babe poveștile care mi s-au povestit despre asemenea făpturi. Ci, devreme ce și tu îmi spui lucrul acesta, și de vreme ce chiar tu ești o băștinașă de-a mării, nu mai pun la îndoială adevărul unor atari fapte și te rog să mă lămurești și pe mine mai bine despre neamul tău și despre noroadele necunoscute care trăiesc în patria ta. Spune-mi mai ales cum se face că pot să trăiască, să umble și să se miște în apă, fără a se înăbuși ori îneca. Întrucât lucrul acesta este lucrul cel mai uluitor pe care l-am auzit în viața mea!

Atunci Floare-de-Granată răspunse:

— De bună seamă! Am să-ți spun tot, și cu dragă inimă! Află că, datorita puterii numelor săpate pe pecetea lui Soliman ben-Daud (cu ei cu amândoi fie rugăciunea și pacea!), noi trăim și mergem pe fundul mării întocmai cum trăiesc și cum merg oamenii aici pe pământ; și răsuflăm în apă întocmai cum se răsuflă în văzduh; iar apa, nu numai că nu ne înăbușe, dar ne și ține în viață, și nu poate nici măcar să ne înmoaie hainele; și nu ne împiedică întru nimic să vedem în mare, unde putem să ținem ochii deschiși, fără de nicio supărare; și avem ochi așa de buni încât putem străbate adâncurile apelor, cu toată întinderea lor nemăsurată, și putem osebi toate lucrurile tot așa de bine atunci când soarele își strecoară razele până la noi, ca și atunci când luna și stelele se oglindesc în unde. În ce privește împărăția noastră, ea este cu mult mai întinsă decât toate împărățiile de pe pământ, și este împărțită în multe vilaiete, în care se află orașe mari, cu mulți locuitori. Și aceste popoare, întocmai ca și cele de pe

pământ, au obiceiuri și datini osebite, după locurile în care trăiesc și, tot așa, au și trupurile alcătuite osebit: unele sunt pești; altele sunt jumatate-pești și jumătate-oameni, cu coadă în loc de picioare și de șolduri; iar altele sunt, așa cum suntem noi, întru totul oameni, care cred în Allah și în Profetul lui, și vorbesc o limbă care-i la fel cu limba în care este săpată vraja de pe pecetea lui Soliman. Ci, în ce privește casele noastre, apoi acelea-s niște palate minunate, clădite cum nici n-o să puteți să vă închipuiți vreodată aici pe pământ! Sunt făcute din cleștare, din sidefuri, din mărgeane, din smaralde, din rubine, din aur, din argint și din toate felurile de metale scumpe, și din nestemate, fără a mai pomeni și de mărgăritarele care, oricât de mari și oricât de frumoase ar fi, nu prea sunt prețuite la noi și nu împodobesc decât locuințele celor săraci și pe ale nevoiașilor. Și-apoi, în ce privește mijloacele noastre de drumeție, întrucât trupul nostru este dăruit cu o sprinteneală și cu o lunecare minunate, noi nu avem trebuință, ca voi, nici de cai, nici de care, măcar că se află destui în grajdurile noastre, dar nu ne folosim de ei decât la zile de sărbătoare, la petreceri obștești și la călătorii îndepărtate. De bună seama, carele noastre sunt făcute din sidef și din metale scumpe, iar caii noștri de mare sunt așa de frumoși cum niciun rege de pe pământ nu are asemeni! Ci nu vreau, o, măria-ta, să-ți povestesc prea multe acuma despre țările de sub ape întrucât, în curgerea vieții noastre, care are să fie lungă, de-o vrea Allah, am de gând să-ți povestesc despre nenumărate alte amănunte, care până la urmă au să te lămurească pe deplin asupra acestor lucruri despre care vrei să afli totul. Deocamdată, mă grăbesc să ajung la un lucru mult mai zornic și care te pasă mai de-a dreptul. Vreau să-ți spun despre felul cum nasc femeile mării. Află, dar, o, stăpâne al meu, că felul cum nasc femeile mării este cu totul altfel de cum nasc femeile de pe pământ! Or, întrucât ceasul meu de a naște este aproape de tot, tare mă tem că moașele din țara ta să nu mă moșească altminteri! Te rog, dar, să-mi îngădui a chema la mine pe mama mea Lăcusta și pe fratele meu Saleh și pe celelalte rude ale mele; și să mă împac cu ei; iar verișoarele mele, ajutate de mama mea, au să mă vegheze să nasc fără de primejdie și au să aibă grija de noul-născut, moștenitorul scaunului tău de domnie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și una noapte

Urmă:

Auzind vorbele acestea, regele, uluit, strigă:

— O, Floare-de-Granată, dorințele tale sunt pravila purtării mele, iar eu sunt robul care se supune la poruncile stăpânei lui! Da ia spune-mi, cum ai să poți într-un răstimp atât de scurt să dai de veste mamei tale, fratelui tău și verișoarelor tale, și să-i faci să ajungă aici înainte ca tu să naști, când ceasul este așa de aproape? Oricum, țin să știu cât mai din timp, ca să mă străduiesc să fac pregătirile de trebuință și să-i primesc pe oaspeți cu toată cinstirea ce li se cuvine!

Și tânăra regină răspunse:

— O, stăpâne al meu, între noi nu este nevoie de niciun fel de fandoseli! Și-apoi, rudele mele au să fie aici într-o clipită. Și dacă ții să vezi în ce chip au să vină, nu ai decât să intri în odaia aceasta de alături, și sa te uiți la mine și să te uiți și pe fereastra dinspre mare.

Numaidecât, regele Șahraman intră în odaia de alături și privi cu luare-aminte și la ce avea să facă Floare-de-Granată și la ce avea să se întâmple pe mare.

Și Floare-de-Granată scoase de la sân două bucăți de lemn de aloe din Insulele Comore, le puse într-o cățuie de aur și le aprinse. Și, de îndată ce fumul începu să se înalțe, fata dete un șuierat lung și ascuțit, și rosti deasupra cățuii niște vorbe necunoscute și niște descântece vrăjitorești. Și tot atunci marea se învâlvoră și se zbuciumă, pe urmă se întredeschise, și ieși din ea mai întâi un flăcău ca luna, frumos și zarif la trup, și semănând și la chip și la gingășie cu Floare-de-Granată, sora lui; iar obrajii-i erau albi și trandafirii, iar parul și mustața, care abia-i mijea, erau verzi ca marea; și, cum spune poetul, era mai minunat decât însăși luna, căci dacă luna nu are ca lăcaș obișnuit decât un singur colț de cer, flăcăul acesta sălășluia în toate inimile de-a valma! După care, ieși din mare o femeie bătrână foarte, cu părul alb, care era doamna Lăcustă, mama flăcăului și a Floarei-de-Granată. Iar pe urma ei veniră numaidecât cinci fete ca niște lune, semănând întrucâtva cu Floare-de-Granată, și care-i erau verișoare. Iar flăcăul și cele șase femei se apropiară, mergând pe apă și pe urmă pe uscat, până sub ferestrele de la iatac. Și acolo, își luară vânt și săriră ușor, una după alta, pe fereastra unde li se arătase Floare-de-Granată, care se dete repede la o parte spre a le lăsa să intre.

Atunci, prințul Saleh și mama sa și verișoarele se aruncară de gâtul Floarei-de-Granată și o îmbrățișară cu căldură, plângând de bucurie că o găsiseră; și îi spuseră:

— O, Ghiul-i-anar, cum de-ai putut avea inimă să ne părăsești și să ne lași vreme de patru ani fără nicio știre de la tine și fără să ne arăți măcar locul unde te afli? Uallah! se prăbușise lumea peste noi, așa de împovărați eram de durerea lipsei tale! Și nu mai simțeam nicio plăcere nici să mâncăm, nici sa bem, căci tot ce luam în gură ni se părea sălciu și fără gust! Și nu mai știam decât să plângem și să oftăm zi și noapte, cu toată durerea sfâșietoare a despărțirii! O, Ghiul-i-anar! Ia uită-te cum ni s-a topit fața și cum ni s-a gălbejit obrazul de tristețe!

Și Floare-de-Granată, la vorbele acestea, sărută mâna mamei sale și mâna fratelui său, prințul Saleh, și le îmbrățișă iar pe verișoarele ei dragi, și le spuse tuturor:

— Așa e! am săvârșit o mare greșeală față de dragostea voastră, când am plecat fără să vă las nicio vorbă! Dar ce putem noi împotriva ursitei? Să ne bucurăm că ne-am găsit iarăși acuma, și să dăm mulțumire lui Allah binefăcătorul!

Pe urmă, pofti pe toată lumea să șadă jos lângă ea și le povesti toată povestea ei, de la început până la sfârșit. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată.

Și adăugă:

— Și-acuma, că sunt măritată cu acest rege minunat și desăvârșit până peste marginile desăvârșirii, care mă iubește și pe care îl iubesc, și cu care am prins rod, v-am poftit să veniți ca să ma împac cu voi și ca să vă rog să mă vegheați la naștere. Căci nu am încredere în moașele pământene, care habar nu au cum nasc femeile mării!

Atunci, doamna Lăcustă, mama ei, răspunse:
— O, fata mea, când te-am văzut în saraiul acesta al unui domn pământean, ne-a fost frică să nu fii nefericită; și eram gata să te îndemnăm să vii cu noi în țara noastră; căci tu știi dragostea noastră pentru tine și știi cât de mult te iubim și te prețuim, și cât vrem să te știm fericită, mulțumită și fără de griji! Da, de vreme ce ne mărturisești că ești fericită, ce-am putea face noi pentru tine ca să-ți fie și mai bine?…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și doua noapte

Urmă:

…Și, fără de îndoială, ar fi să ispitim ursita dorindu-ți, împotriva soartei, să te măriți cu vreun prinț de-al nostru de sub ape!
Și Floare-de-Granată răspunse:
— Da, pe Allah! aici sunt ca în sânul mulțumirii, al desfătărilor, al cinstirii, al fericirii și al tuturor dorurilor mele!
Și-așa! Iar regele auzea ce spunea Floare-de-Granată; și se bucura în inima lui și îi mulțumea în suflet pentru vorbele acelea bune; și o îndrăgi de o mie de mii de ori mai mult ca până aci; și dragostea ce i-o purta se statornici pe veci în adâncul inimii lui; și se jurui să-i dea încă și mai tari dovezi de credință și de supunere, prin toate mijloacele cu putință!
După care, Floare-de-Granată bătu din palme spre a-și chema roabele și le dete poruncă să întindă masa și să aducă bucatele, și se duse ea însăși la bucătărie să vegheze cum sunt gătite. Și roabele aduseră tăvi pline cu fripturi, cu zaharicale și cu fructe; și Floare-de-Granată își pofti rudele să șadă cu ea împrejurul mesei și să mănânce:
Ci ele răspunseră:
— Nu, pe Allah! nu facem nimic până ce n-ai să te duci să-l vestești pe rege, soțul tău, de sosirea noastră. Întrucât i-am intrat în casă fără îngăduința lui, și nu ne cunoaște! Ar fi, dar, o mare necuviință să mâncăm în palatul lui și să ne bucurăm de găzduirea lui, fără ca el să știe! Du-te, dar, de-l vestește și spune-i că am fi fericite să-l vedem și să facem în așa fel ca sa punem între noi pâinea și sarea!
Atunci, Floare-de-Granată se duse la rege, care sta ascuns în odaia de alături, și îi spuse:
— O, stăpâne al meu, de bună seamă ca ai auzit cum te-am lăudat față de rudele mele, și cum ele erau hotărâte să mă ia de aici, dacă le-aș fi spus ceva care să le facă sa creadă cât de cât ca n-aș fi fericită cu tine!
Și regele răspunse:
— Am auzit și am văzut! Uallahi! Și, în ceasul acesta binecuvântat, am căpătat dovada dragostei tale față de mine, și nu mai am de ce să mă îndoiesc de tine!
Floare-de-Granată zise:
— Încât, după toate laudele pe care le-am rostit despre tine, trebuie să-ți spun că mama mea și fratele meu, și verișoarele mele au prins o mare

dragoste față de tine, și te pot încredința că n-au să vrea a se întoarce în țara lor fără să te vadă, fără să-ți aducă cinstirea și urările lor, și fără să stea de vorbă prietenește cu tine! Te rog, dar, să răspunzi dorințelor lor și să vii să primești și să le întorci urările, ca să le cunoști și ca să te cunoască, și pentru ca între voi să se statorniceească dragostea și prietenia!

Și regele răspunse:

— Te ascult, și înseamnă că mă supun! căci tot aceasta-i și dorința mea!

Și se ridică pe data și o însoți pe Floare-de-Granată în sala în care se aflau rudele ei.

Și, de cum intră în sală, le ură bună pace în chipul cel mai călduros, iar rudele îi răspunseră la salamalek; și el sărută mâna bătrânei regine Lăcusta, și îl îmbrățișă pe prințul Saleh, și-i pofti pe toți cei de față să ia loc. Atunci, prințul Saleh îl firitisi și îi mărturisi bucuria pe care o simțeau cu toții de a o vedea pe Floare-de-Granată soție a unui rege mare, în loc de a fi căzut pe cine știe ce mâini păcătoase, care s-o fi prihănit și s-o fi dat pe urmă de soție vreunui musaip ori bucătarului casei. Și îi spuse cât o iubeau cu toții pe Floare-de-Granată și cum doriseră ei odinioară, mai înainte chiar ca ea să fi ajuns la vârsta căsătoriei, s-o mărire cu un prinț din mare; dar că, mânată de ursitoarea ei, fata fugise din țările de sub ape, spre a se căsători după pofta sa!

Și regele răspunse:

— Da! Allah mi-a ursit-o! Și va mulțumesc, și ție, mamă-soacră, regină Lăcustă, și ție, prințe Saleh, și vouă, verișoarele mele cele atâta de drăguțe, pentru urările și pentru firitiselile voastre, și pentru că binevoiți a vă da îngăduința să mă însor!

Pe urmă, regele îi pofti să șadă la masă și tăifăsui cu ei îndelung, cu toată dragostea, și îi duse apoi el însuși pe fiecare la iatacul lor!

Rudele Floarei-de-Granată rămaseră așadar la palat, în vâlvora ospețelor și a petrecerilor date în cinstea lor, până ce reginei îi veni ceasul să nască, ceas care nu zăbovi mult. În adevăr, la vremea sorocită, regina născu între mâinile reginei Lăcusta și ale verișoarelor ei un băiețel, ca luna în plinătatea sa, și trandafiriu și durduliu. Și, înfășat în scutece strălucitoare, pruncul îi fu înfățișat regelui Șahraman, părintele său, care îl primi cu izbucnirile unei bucurii atâta de năpraznice că nici pana, nici graiul n-ar putea să le zugrăvească. Și, ca dovadă de mulțumită față de Cel-de-Sus, făcu danii bogate săracilor, văduvelor și orfanilor, și porunci să li se dea drumul celor întemnițați, și să se dea slobozenie la toți robii lui, fie bărbați, fie femei; ci robii nu voiră nicidecum să primească slobozenia, așa de fericiți se simțeau la un stăpân ca acela. Pe urmă, după șapte zile de petreceri fără de contenire, în vâlvora atâtor bucurii, regina Floare-de-Granată, cu îngăduința soțului, a mamei și a verișoarelor ei, îi dete copilului numele de Zâmbet-de-Lună.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și treia noapte

Urmă:

Atunci, prinţul Saleh, fratele Floarei-de-Granată, şi unchiul lui Zâmbet-de-Lună, îl luă pe prunc în braţe şi începu să-l sărute şi să-l alinte în fel şi fel de chipuri, plimbându-l prin odaie şi ţinându-l în mâini ridicat sus; şi deodată îşi luă vânt şi, de la înălţimea palatului, sări în mare, unde se cufundă şi se mistui împreună cu băieţelul.

Când văzu aşa, regele Şahraman, cuprins de spaimă şi de durere, începu să scoată ţipete de deznădejde şi să-şi repeadă nişte lovituri aşa de năpraznice peste faţă, de era mai-mai să-şi dea sufletul. Ci regina Floare-de-Granată, departe de a se arăta speriată ori tulburată de cele petrecute, îi spuse cu glas liniştit regelui:

— O, rege al vremilor, nu te lăsa pradă deznădejdii pentru un lucru atât de mic, şi nu avea nicio teamă în privinţa fiului tău! Întrucât eu, care de bună seamă că îl iubesc pe acest copil mai mult decât tine, iacătă-s liniştită ştiindu-l cu fratele meu, care, dacă ar socoti că micuţul ar putea să aibă cea mai mică neplăcere, ori să răcească, ori măcar să se ude, n-ar fi făcut ceea ce a făcut. Fii încredinţat că băieţelul nu e primejduit de niciun necaz şi de nicio supărare din partea mării, măcar că pe jumătate-i din sângele tău! Ci, datorită celeilalte jumătăţi, care se trage din sângele meu, poate să trăiască nevătămat în apă, ca şi pe pământ. Nu mai fi, dar, îngrijorat, şi, pe deasupra, fii încredinţat că fratele meu nu are a zăbovi să se întoarcă numaidecât cu copilul bine sănătos!

Şi regina Lăcusta şi tinerele mătuşi ale copilului întăriră vorbele spuse regelui de către soţia sa. Ci regele nu începu să se liniştească decât atunci când văzu marea că se tulbură şi se mişcă şi că, din sânul ei întredeschis, iese, ţinându-l în braţe pe prunc, prinţul Saleh, care dintr-o săritură se înălţă în văzduh şi se întoarse în sala de sus, prin fereastra pe unde ieşise. Şi micuţul era tot atâta de liniştit de parcă s-ar fi aflat la sânul maicii sale, şi zâmbea ca luna în cea de a patrusprezecea zi a ei.

Când văzu aşa, regele se simţi cu totul liniştit şi minunat; iar prinţul Saleh îi spuse:

— Fără de îndoială, o, măria-ta, că trebuie să fi simţit o mare spaimă când m-ai văzut că sar şi mă cufund în mare cu copilul!

Şi regele răspunse:

— De bună seamă! O, fiule al unchiului meu, am fost speriat peste poate, ba nici nu mai trăgeam nădejde să-l mai văd vreodată teafăr şi nevătămat!

Prinţul Saleh spuse:

— De-acuma-nainte să nu mai ai nicio teamă în privinţa lui, întrucât e ferit pe totdeauna de primejdiile apei, de înec, de înăbuşire, de udat şi de alte asemenea lucruri, şi are să poată, cât o trăi, să se afunde în mare şi să umble prin apă în toată voia; întrucât l-am făcut să dobândească harul pe care îl au toţi copiii noştri născuţi în mare, frecându-i genele şi pleoapele cu un anume kohl ştiut de mine, şi rostind asupra-i cuvintele tainice săpate pe pecetea lui Soliman ben-Daud (cu ei cu amândoi fie pacea şi rugăciunea!).

După spusele acestea, prinţul Saleh îl puse pe micuţ îndărăt în braţele mamei sale, care îi dete să sugă; pe urmă scoase de la chimir un sac pecetluit la guri, îi rupse pecetea, şi, după ce îl deschise, îl luă de fund şi vărsă pe covor tot ce se afla în el. Şi regele văzu atunci cum scânteiau nişte diamante mari cât ouăle de porumbel, nişte vergi de smarald lungi de o jumătate de picior, nişte şiraguri grozave de mărgăritare, nişte rubine de o culoare şi de o tăietură nemaipomenite, şi tot felul de giuvaieruri, care de

care mai minunate. Și toate nestematele acelea împrăștiau un potop de flăcări de toate culorile, ce străfulgerau sala cu o steblă de lumini asemuitoare cu minunile ce se văd în vise.

Și prințul Saleh îi spuse regelui:

— Acesta-i un dar pe care ți-l aduc, spre a-mi cere iertare că întâia dată am venit aici cu mâinile goale. Ci atunci habar nu aveam unde se află sora mea Floare-de-Granată, și nu-mi da prin gând că soarta ei cea norocită a dus-o în calea unui rege cum ești tu! Darul acesta însă nu este mai nimic față de darurile pe care am sa ți le fac în zilele ce vor veni!

Și regele nu știu cum să-i mai mulțumească lui cumnatu-său pentru acel dar, și se întoarse către Floare-de-Granată și îi zise:

— Chiar că sunt cum nu se poate mai stânjenit de dărnicia fratelui tău față de mine, și de măreția acestui dar ce nu-și are seamăn pe pământ, și din care numai o piatră prețuiește cât toată împărăția mea întreagă!

Și Floare-de-Granată îi mulțumi fratelui ei că s-a gândit să-și îndeplinească datoriile de rudenie: ci prințul Saleh se întoarse către rege și îi spuse:

— Pe Allah, o, măria-ta, darul acesta nici măcar nu-i vrednic de fala ta! În ce ne privește, niciodată n-o să putem să ne plătim îndeajuns datoriile cu care ne-a îndatorat bunătatea ta; și chiar de ar fi ca noi toți sa ne petrecem o mie de ani slujindu-te, tot n-am putea, pe chipurile și pe ochii noștri! să-ți dam îndărăt ceea ce îți datorăm; întrucât totul este prea puțin, față de drepturile tale asupra noastră!

La vorbele acestea, regele îl îmbrățișă pe prințul Saleh și îi mulțumi călduros. Pe urmă, îl rugă stăruitor să mai rămână în sarai patruzeci de zile, dimpreună cu mama și cu verișoarele lui, în vâlvora ospețelor și a petrecerilor. Ci, când acest răstimp trecu, prințul Saleh se înfățișă regelui și sărută pământul dinaintea lui. Și regele îl întrebă:

— Vorbește, o, Saleh! Ce dorință ai?

El răspunse:

— O, rege al vremilor, suntem cu adevărat scăldați în huzururile tale; ci venim să-ți cerem îngăduința de a pleca, întrucât sufletul nostru tânjește greu de dorul după țara noastră, după rudele și după casele noastre, de atâta vreme de când am plecat! Și-apoi, o ședere prea îndelungată pe pământ este vătămătoare pentru sănătatea noastră, căci noi suntem deprinși cu viața de sub apă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și patra noapte

Urmă:

Și regele răspunse:

— Ce necaz pentru mine, o, Saleh!

El spuse:

— Și pentru noi este la fel! Ci, o, măria-ta, avem să mai venim din când în când spre a-ți aduce salutul nostru și spre a mai vedea pe Floare-de-

Granată și pe Zâmbet-de-Lună.

Și regele spuse:

— Da, pe Allah! așa să faceți! și cât mai des! În ce mă privește, sunt tare mâhnit că nu pot să vă însoțesc, pe tine, pe regina Lăcustă și pe verișoarele mele, în țara voastră din mare, întrucât eu tare mă tem de apă!

Atunci, cu toții își luară bun-rămas și, după ce sărutară pe Floare-de-Granată și pe Zâmbet-de-Lună, se aruncară pe fereastră, unul după altul, și se afundară în mare. Și-atâta cu ei!

Ci, în ceea ce îl privește pe micuțul Zâmbet-de-Lună, iacătă! Maică-sa, Floare-de-Granată, nu vroi nicidecum să-l lase în seama doicilor, și îi dete ea însăși sân, până ce pruncul ajunse la vârsta de patru ani, ca să sugă odată cu laptele toate virtuțile marine. Și copilul, dacă fu alăptat atâta de multă vreme cu laptele maicii sale, născută în mare, se făcu din zi în zi mai frumos și mai voinic; și, pe măsură ce creștea, sporea și în putere și în haruri; în așa fel că, atunci când ajunse la cei cincisprezece ani ai lui, se făcuse flăcăul cel mai frumos, cel mai voinic, cel mai sprinten la întrecerile trupești, cel mai cuminte și mai învățat dintre fiii de regi de pe vremea lui. Și, în toată nemărginita împărăție a părintelui său, nu se mai vorbea, în fiecare zi și la toate taifasurile, decât despre harurile, despre frumusețile și despre desăvârșirile lui; căci, cu adevărat, era frumos! Și poetul nu înflorea nimic, când spunea despre el:

Puf fecioresc așterne două umbre
Pe rumenii-i obraji fermecători;
Așterne parcă două pete sumbre
Pe niște trandafiri strălucitori;
Ca niște-ntunecate chihlimbare
Pe fața unor dulci mărgăritare;
Ca niște negre-vineți agate
Pe roșul unor mere-mbujorate.
Sub pleoapele lui galeșe se-ascund
Săgeți ucigătoare, ca-ntr-o doară.
Privirile lui toate îți răspund,
Dar uitătura lui de foc omoară.
Nu căuta beția-n vinuri rare:
Nu-i vin pe lume să te-mbete, nu-i,
Ca rumeni-i obrajii arși de dogoarea
Dorinței tale și-a sfielii lui!
O, negre chindiseli, o minunate
Flori pe obrajii lui strălucitori,
Șir de mătănii scumpe, adunate
Din boabe mari de mosc îmbătător,
Și parcă din adânc străluminate
De-o lampă-aprinsă-n negre nopți de dor!

Încât regele, care îl iubea pe fiul sau cu o dragoste mare, și care vedea în el atâtea însușiri regești, vroi, simțindu-se că îmbătrânește și că i se apropie sorocul ursit, să-i întemeieze încă din viață moștenirea în scaunul de domnie. Drept care, își strânse vizirii și mai-marii împărăției, care știau cât de vrednic este tânărul prinț din toate privințele să-i urmeze la domnie, și îi puse să rostească jurământul de credință față de regele lor cel nou; pe urmă, coborî dinaintea lor de pe tron, își scoase coroana de pe cap și o puse cu chiar mâinile lui pe capul fiului său Zâmbet-de-Lună; și îl sprijini

de subțiori și îl ajută să se suie și să șadă pe scaunul de domnie, în locul lui; și, ca să arate și mai limpede că îi trecea de aci înainte toată stăpânirea și toată puterea lui, sărută pământul dinainte-i și, ridicându-se, îi sărută mâna și pulpana mantiei împărătești, și coborî să se așeze la picioarele tronului, de-a dreapta, pe când de-a stânga steteau vizirii și emirii.

Numaidecât, noul rege Zâmbet-de-Lună începu sa judece, să orânduiască treburile împărăției, să dea slujbe celor ce li se cuvenea vreun huzmet, să-i mazilească pe cei necinstiți, să apere drepturile celui slab împotriva celui puternic și pe ale celui sărac împotriva celui bogat, și să se îngrijească de ceea ce este drept, cu atâta înțelepciune și dreptate și pricepere, încât și tatăl sau, și bătrânii viziri ai tatălui său, și Toți cei de față rămaseră minunați. Și nu ridică divanul decât pe la nămiază.

Atunci, însoțit de părintele sau regele, se duse în iatacul mamei sale regina, cea născută în mare; și purta pe cap cununa de aur a împărăției și, în felul acesta, era chiar ca luna. Iar maică-sa, dacă îl văzu așa de frumos cu coroana aceea, se repezi la el, plângând de tulburare, și i se aruncă la gât sărutându-l cu dragoste și cu bucurie; pe urmă, îi sărută mâna și îi ură domnie fericită, viață lungă și biruințe asupra vrăjmașilor.

Și tustrei trăiră așa, în vileagul fericirii și al dragostei supușilor lor, vreme de un an, după care bătrânul rege Șahraman își simți, într-o zi, inima bătând grăbit, și nu mai avu răgaz decât atâta cât să-și sărute soața și fiul, și să le dea sfaturile cele de pe urma. Și muri cu o foarte mare liniște, și se duse întru mila lui Allah (preamărit fie el!).

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și cincea noapte

Urmă:

Și mare mai fură jalea și mâhnirea Floarei-de-Granată și ale regelui Zâmbet-de-Lună, care îl plânseră o lună întreagă, fără a vedea pe nimeni.

Și îi zidiră un mormânt vrednic de pomenirea lui, pe care îl dăruiră cu bunuri nestrămutătoare, spre miluirea săracilor, a văduvelor și a orfanilor.

Și, în acest răstimp, nu lipsiră să vină, spre a lua parte la mâhnirea tuturora, nici bunica, regina Lăcustă, nici unchiul regelui, prințul Saleh, nici mătușile regelui, cele născute în mare. Și, de altminteri, rudele acestea mai veniseră de multe ori în ospeție pe la ei, încă pe când trăia bătrânul rege. Și plânseră îndelung că nu putuseră veghea la clipele lui cele de pe urmă. Și își puseră cu toții durerea laolaltă; și se mângâiau unul pe altul, rând pe rând; și, într-un sfârșit, după lungă vreme, izbutiră să-l facă pe rege să mai uite oleacă moartea părintelui său, și îl hotărâră să înceapă iarăși a-și vedea de sfaturile divanului și să se îngrijească de treburile împărăției. Iar el, după multe împotriviri, îi ascultă și primi să-și îmbrace hainele împărătești lucrate în aur și înstelate cu pietre scumpe, și să-și pună cununa. Și luă iarăși puterea în mână și împărți dreptatea, cu încuviințarea tuturora și cinstit și de cei mari și de cei mici; și-așa, vreme de încă un an.

Or, într-o după-amiază, prințul Saleh, care de o bună bucată de vreme nu mai venise să-și vadă sora și nepotul, ieși din mare și intră în sala în care, la ceasul acela, ședeau regina și Zâmbet-de-Lună. Și le spuse salamalekurile cele de cuviință și îi sărută; și Floare-de-Granată îi zise:

— O, fratele meu, cum o mai duci, și cum o mai duce mama, și cum o mai duc verișoarele mele?

El răspunse:

— O, sora mea, ele o duc tare bine, și trăiesc în tihnă și mulțumire, și nu le lipsește decât vederea chipului tău și a chipului nepotului meu, regele Zâmbet-de-Lună!

Și începură să tăifăsuiască ba de una, ba de alta, mâncând alune și fistic; și prințul Saleh aduse vorba, cu potop de, laude, despre harurile nepotului său Zâmbet-de-Lună, despre frumusețea, despre farmecele, despre înfățișarea, despre purtarea-i aleasa, despre dibăcia lui la întreceri, și despre înțelepciunea lui. Și Zâmbet-de-Lună, care se afla acolo, întins pe un divan și cu capul sprijinit pe perne, când auzi ce vorbesc despre el maică-sa și unchiu-său, nu vru să pară că i-ar asculta, și se prefăcu adormit. Și, în felul acesta, putu să asculte în tihnă ce-și spuneau ei mai departe pe seama lui.

Și chiar că prințul Saleh, dacă îl văzu pe nepotu-său adormit, vorbi mai în voie cu Floare-de-Granată, sora lui, și îi spuse:

— Tu uiți, sora mea, că fiul tău are să împlinească în curând șaptesprezece ani, și că la vârsta aceasta se cuvine a cugeta la însurătoarea copiilor! Or, când îl văd așa de frumos și de voinic, și când știu ca la anii lui orice tânăr are anumite nevoi ce trebuiesc împlinite într-un fel ori în altul, mi-e tare frică să nu i se întâmple cine știe ce lucru nedorit. Așa încât este de mare trebuință să-l însurăm, căutându-i printre fetele mării o domniță care să-i fie pe potrivă și ca haruri și ca frumusețe!

Și Floare-de-Granată răspunse:

— De bună seamă! tot așa-i și dorința mea lăuntrică, întrucât nu am decât un copil, și a venit vremea să aibă și el un urmaș la scaunul de domnie al străbunilor săi! Te rog, dar, o, fratele meu, să mi le aduci aminte pe tinerele din țara mea, întrucât e atâta de mult de când am părăsit marea, încât nu le mai țin minte pe cele care-s frumoase și pe cele care-s urâte!

Atunci Saleh începu să-i înșiruie surorii sale pe cele mai frumoase domnițe din mare, una după alta, cântărindu-le cu grijă însușirile, și pe cele prielnice, și pe cele potrivnice, și foloasele, și nefoloasele. Și, de fiecare dată, regina Floare-de-Granată răspundea: „A, nu! n-o vreau pe aceea, din pricina maică-si; nici pe aceea, din pricina lui taică-său; nici pe aceea, din pricina mătușe-si, care are limba ascuțită; nici pe aceea, din pricina bunică-si, care miroase urât; nici pe aceea, din pricină că e căpățânoasă și cu ochii goi!" – și tot așa, neînvoindu-se pentru niciuna dintre domnițele pe care i le pomenea Saleh.

Atunci Saleh îi spuse:

— O, sora mea, dreptu-i să-ți vină așa de anevoie a alege o soție pentru fiul tău, care nu-și află seamăn nici pe pământ, nici în mare! Ci ți le-am înșirat pe toate fetele de măritat, și nu mi-a mai rămas decât una pe care să ți-o pomenesc!

Pe urmă se opri și, șovăind, spuse:

— Mai întâi trebuie să mă încredințez dacă nepotu-meu doarme cu adevărat; întrucât nu pot să-ți vorbesc despre fata aceea față cu el; am eu pricinile mele ca să mă feresc de asta.

Când povestea, ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

Atunci, Floare-de-Granată se apropie de fiu-său, și îl atinse cu mâna, și îl pipăi, și îl ascultă cum răsufla; și, întrucât părea că este cufundat într-un somn greu, căci mâncase o farfurie întreagă de ceapă, care îi plăcea tare mult și care îi da de obicei o poftă de somn adâncă, regina îi spuse lui Saleh:

— Doarme! Poți să deșiri ce ai!

El spuse:

— Află, dar, o, sora mea, că, dacă mă feresc așa, o fac pentru că acuma vreau să-ți vorbesc despre o domniță din mare, care-i peste poate de anevoie a fi dobândită de soție, nu din pricina ei, ci din pricina regelui, părintele ei. Încât nu este de niciun folos ca nepotul meu să audă vorbindu-se despre ea, mai înainte ca noi să fim încredințați cum stă treaba; căci dragostea, o, sora mea, știi și tu, se stârnește mai adesea prin ureche decât prin ochi, la noi, la musulmani, la care femeile și fetele au obrazul acoperit cu iașmacul cuviinței.

Și regina spuse:

— O, fratele meu, ai dreptate! căci dragostea este la început un șuvoi de miere care nu zăbovește să se preschimbe într-o baltă a pierzării, largă și sărată! Ci grăbește, rogu-mă ție, de-mi spune numele acelei domnițe și al tatălui ei!

El spuse:

— Este domnița Gemma, fata regelui Solomâzdru-din-apă.

Când auzi numele acesta, Floare-de-Granată strigă:

— Ah! acuma îmi aduc aminte de domnița aceea Gemma! Pe vremea când mai trăiam în mare, era o copila de vreun an, dar mai frumoasă decât toate fetițele de seama ei. Ce minunată trebuie să se fi făcut de-atunci!

Saleh răspunse:

— Minunată-i, în adevăr, și nici pe pământ, nici în împărățiile de sub apă nu s-a mai văzut o frumusețe asemenea! Oh, sora mea, ce plăcută-i, și ce gingașe, și ce dulce, și ce zarifă, și ce fermecătoare! Și are o piele! Și niște plete! Și niște ochi! Și un mijlocel! Și un spate, uf! și greu, și zburdatic, și vârtos totodată, și galeș, și rotund pe toate părțile, fără de greș! Dacă fata asta se leagănă, tulpina de ban crapă de zavistie! Dacă se mlădie, antilopele și gazelele se ascund! Dacă se dezvelește; soarele și luna se simt umilite! Dacă se mișcă, totul se prăbușește! Dacă se sprijină, ucide! Și dacă se așază, urma pe care o lasă e așa de adâncă încât nu mai piere! Cum, dar, când este așa de strălucitoare și de desăvârșită, nu s-ar numi Gemma?

Și Floare-de-Granată răspunse:

— De bună seamă că mama ei, dacă i-a dat numele acesta, a fost călăuzită de atoateștiutorul Allah! Iat-o, în adevăr, pe fata ce i se cade de

soție fiului meu Zâmbet-de-Lună!

Și-așa! Iar Zâmbet-de-Lună se prefăcea că doarme; ci în sufletul lui se desfăta și se înfiora cu gândul la nădejdea de a o avea în curând pe acea domniță din ape, atâta de voinică și de gingașă!

Ci Saleh adăugă numaidecât:

— Numai că, o, sora mea, ce să-ți spun despre tatăl domniței Gemma, regele Solomâzdru? E un amarnic, un bădăran, un nesuferit! Până acuma a și oprit-o de mai multe ori pe fiică-sa să se mărite cu niște prinți care o cereau de soție, ba i-a și alungat cu mare ocară, după ce le-a zobit oasele! Încât, nu prea știu cum are să ne primească, și nici cu ce ochi are să privească cererea noastră! Și iacătă-mă peste măsură de încurcat din pricina aceasta!

Regina răspunse:

— Treaba-i tare gingașă! Și se cade să ne gândim îndelung, și să nu care cumva să scuturăm pomul până ce nu s-a copt rodul!

Și Salch încheie:

— Da, să cugetăm și pe urmă om vedea!

După care, întrucât în clipa aceea Zâmbet-de-Lună se făcea că se trezește, își curmară vorba, urmând s-o înceapă iar mai târziu, de acolo de unde o lăsau. Și-atâta cu ei!

Iar Zâmbet-de-Lună se ridică de mijloc ca și cum n-ar fi auzit nimic, și se întinse liniștit; ci, înlăuntru-i, inima-i ardea de iubire…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și șaptea noapte

Urmă:

…inima-i ardea de iubire și duduia ca o sobă plină cu jeratic!

Or, Zâmbet-de-Lună se feri cu grijă să spună mamei sale și unchiului sau vreo vorbă cât de mică în această privință, și plecă devreme la culcare și își petrecu singur toată noaptea aceea, pradă acelui zbucium atâta de nou pentru el; și cugetă și el la cel mai potrivit mijloc de a ajunge cât mai grabnic la capătul dorurilor sale. Și nu-i de niciun folos să spunem că rămase până dimineața fără a putea sa închidă o clipă ochii.

Încât, de cu zori, se sculă și se duse să-l trezească pe moșu-său Saleh, care își petrecuse noaptea în palat, și îi spuse:

— O, unchiule, vreau să merg în dimineața aceasta să mă plimb pe țărm, căci mi-e pieptul greu, iar boarea mării are să mi-l ușureze. Te rog, dar, să mă însoțești la această plimbare!

Și prințul Saleh răspunse:

— A asculta înseamnă a te supune! Și sări în picioare, și plecă împreună cu nepotul său pe țărm.

Merseră mult laolaltă, fără ca Zâmbet-de-Lună să-i spună unchiului său nicio vorbă. Și tânărul era galben la chip, cu lacrimi în colțul ochilor. Ci deodată se opri și, șezând pe o stâncă, ticlui aceste stihuri, și le cântă, privind în mare:

Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
În vreun pârjol de foc încins,
Când arde-ar inima-mi nebună,
Dacă vreunu-ar sta să-mi spună
Cu dinadins:

„Iacăt-o, tot pe ea o vrei,
Sau poate-acuma vrei să bei
Un gât de apă rece, bună",
Cam ce-ai raspunde-atunci, în zori?
„S-o văd pe ea, și-apoi să mor!”

O, inima mea, dodă, doda,
Ce tare mi te-ai mai schimbat
De când în tine s-a-ncrustat
Gemma lui Solomâzdru-vodă!

Când prințul Saleh auzi stihurile acelea, cântate cu tristețe de nepotul sau regele, își plesni palmele, peste măsură de deznădăjduit, și strigă:

— La ilah ill’Allah! ua Mohammad rassul Allah! Și nu este măreție și putere decât întru slăvitul Allah preamăritul! O, copile al meu, așadar ai auzit ce am vorbit ieri cu mama ta despre domnița Gemma, fata regelui Solomâzdru-din-mare? O, păcatele noastre! căci văd, o, copile al meu, că mintea și inima ta se și chinuie amarnic din pricina ei, când nimic nu s-a făcut și când lucrul este anevoie de tocmit!

Zâmbet-de-Lună răspunse:

— O, unchiule, numai domnița Gemma îmi trebuie, și alta nu! Fără de care am să mor!

El spuse:

— Atunci, o, copile al meu, să ne întoarcem la mama ta, ca să-i spun și ei în ce stare te afli, și să-i cer îngăduința de a te lua cu mine în mare, spre a ne duce la împărăția lui Solomâzdru-din-mare, să-i cer pentru tine pe domnița Gemma de soție!

Ci Zâmbet-de-Lună strigă:

— Nu, o unchiule, nu vreau să-i cer mamei mele o îngăduință pe care nu are să mi-o dea, fără de nicio îndoială! Întrucât are să-i fie frică pentru mine de regele Solomâzdru, care are năravuri urâte; și are să-mi mai spună că împărăția mea nu poate să rămână fără rege, și că neprietenii tronului au să se prilejească de lipsa mea spre a-mi răpi domnia! O știu eu pe maica și știu de mai înainte ce are să-mi spună!

Pe urmă, Zâmbet-de-Lună începu să plângă amarnic dinaintea moșului său, și adaugă:

— Vreau să merg pe dată cu tine la regele Solomâzdru, fără a-i mai spune nimic maică-mi! Și-avem să ne întoarcem cât mai iute, mai înainte ca ea să aibă vreme a afla de lipsa mea!

Prințul Saleh, dacă văzu că nepotul său se îndârjește în acea hotărâre, nu vroi să-l necăjească și mai tare, și spuse:

— Îmi pun nădejdea întru Allah pentru tot ce s-o întâmpla!

Pe urmă, își scoase de pe deget un inel pe care erau săpate câteva Nume dintre Nume, și îl puse pe degetul nepotului sau, spunându-i:

— Inelul acesta are să te apere și mai bine împotriva primejdiilor de sub ape, și are să te dăruiască pe deplin cu toate virtuțile vieții noastre din

mare!

Și se ridică ușor în văzduh, de pe stânca pe care ședeau. Iar Zâmbet-de-Lună, ca să facă și el la fel, bătu cu piciorul în pământ, și se ridică de pe piatră, înălțându-se cu moșul său în văzduh. Și de acolo făcură o arcuitură, coborând către mare, unde se cufundară amândoi.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind *și,* sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și opta noapte

Urmă:

Și Saleh vroi mai întâi să-i arate nepotului palatul lui din mare, pentru ca regina Lăcustă să-l poată primi cum se cuvine pe copilul fiică-si, iar verișoarele Floarei-de-Granată să aibă bucuria de a-l vedea pe verișorul cel drag. Și nu le trebui multă vreme până ce să ajungă acolo; și prințul Saleh îl duse numaidecât pe Zâmbet-de-Lună în iatacul bunicii. Or, bătrâna Lăcusta tocmai ședea între niște fetișcane, rude de-ale ei; și, de cum îl văzu intrând pe Zâmbet-de-Lună, îl și cunoscu și strănută de plăcere. Iar Zâmbet-de-Lună se duse de-i sărută mâna, și sărută și mâinile verișoarelor lui; și toate îl sărutară tulburate, scoțând strigăte de bucurie, cu niște glasuri tare ascuțite; și bunica îl pofti să șadă lângă ea, și îl sărută între cei doi ochi, și îi spuse:

— O, ce sosire fericită! o, ce zi de lapte! Tu ne luminezi casa, o, copilul meu! Da ce mai face mama ta, FIoare-de-Granată?

El răspunse:

— Este cum nu se poate mai sănătoasă și desăvârșit de fericită, și m-a însărcinat să vă aduc salamalekurile sale, ție și fetelor unchiului ei!

Iată ce-i spuse el! Da nu spunea adevărat, căci plecase fără a-și lua rămas-bun de la mama lui. Or, pe când Zâmbet-de-Lună, luat de verișoarele sale, care vroiau să-i arate toate minunățiile palatului lor, se îndepărtase cu ele, prințul Saleh îi povesti degrabă mamei sale despre dragostea care îi intrase în ureche nepotului său și care îi năpădise inima, numai auzind de nurii domniței Gemma, fata craiului Solomâzdru. Și îi povesti toată întâmplarea, de la început până la sfârșit, și adăugă:

— Și n-a venit aici cu mine decât ca s-o ceară de soție de la tatăl ei!

Când bunica regelui Zâmbet-de-Lună auzi cele spuse de Saleh; fu peste poate de supărată pe fiul ei, și îl certă aprig că nu avusese destulă grijă să nu vorbească despre domnița Gemma de față cu Zâmbet-de-Lună, și îi zise:

— Că tu știi prea bine ce om amarnic este regele Solomâzdru-din-mare, plin de îngâmfare și de prostie, și cât de fălos e de fiică-sa, pe care n-a vrut s-o dea până acuma atâtor tineri prinți! Și nu ți-e teamă să ne pui într-o grea încurcătură umilitoare față de el, ducându-ne să-i facem o cerere pe care nu are s-o primească, fără de nicio îndoială! Și-atunci noi, care ținem la cinstea noastră, avem să fim tare umiliți și avem să ne întoarcem cu nasul în pământ. Hotărât! În adevăr, fiul meu, în nicio împrejurare și în niciun fel, n-ar fi trebuit să rostești numele acestei domnițe, mai ales dinaintea fiului sorei tale, de-ar fi fost el adormit chiar cu vreo buruiană de

somn!

Saleh răspunse:

— Da! Ci lucrul acuma s-a petrecut, iar băiatul este atâta de îndrăgostit de fată, încât mi-a mărturisit că, dacă nu are să fie a lui, el moare! Și-apoi cum adică, la urma urmei? Zâmbet-de-Lună este pe puțin tot atâta de frumos ca și domnița Gemma, și-i urmașul unui neam de regi vestit, și-i el însuși rege peste o puternică împărăție pământească! Și doar n-o fi rege numai otrăvitul acesta de Solomâzdru! Și-apoi cam ce pretenții ar putea el să-mi ridice, pe care să nu pot sa i le spulber, aducând altele împotrivă? Are să-mi spună ca fata lui este bogată; eu am să-i spun că fiul nostru este și mai bogat! Că fiică-sa e frumoasa; da feciorul nostru este și mai frumos! Că fiică-sa e de viță aleasă; da băiatul este de o viță și mai aleasă! Și tot așa, o, mamă a mea, până ce am să-i dovedesc că, la urma urmei, el are de câștigat totul primind căsătoria aceasta! Oricum, eu, cu trăncăneala mea, sunt pricina încurcăturii; și-i drept să iau asupra-mi sarcina de a o duce la bun sfârșit, chiar cu primejdia de a mi se zdrobi oasele și de a-mi da sufletul!

Iar bătrâna regină Lăcustă, văzând că nu mai era, în adevăr, altă cale, spuse cu un oftat:

— Ce bine ar fi fost, fiul meu, dacă n-ai fi stârnit niciodată o treabă primejdioasă ca aceasta! Dar, dacă așa a fost ursit, mă supun, ci numai de nevoie, și te las să te duci. Ci pe Zâmbet-de-Lună am să-l țin pe lângă mine până ce te întorci; căci nu vreau să-l las să se încurce așa, fără a ști nimic temeinic! Du-te, dar, fără el, și mai ales măsoară-ți vorbele, ca nu cumva să-l înfurii cu vreun cuvânt mai tare pe regele acela necioplit și bădăran, care nu ține seamă de nimic și se poartă față de toată lumea la fel de urât!

Și Saleh răspunse:

— Ascult și mă supun!

Se ridică atunci și luă cu el doi saci mari, plini cu daruri scumpe, menite regelui Solomâzdru; și încărcă acești doi saci în spinarea a doi robi, și luă împreună cu ei drumul de apă care ducea la palatul regelui Solomâzdru.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute treizeci și noua noapte

Urmă:

Când ajunse la palat, prințul Saleh ceru îngăduință să intre ca să vorbească cu regele; și i se îngădui. Și intră în sala în care, pe un jeț de smarald și de hiacint, ședea regele Solomâzdru-din-mare. Și Saleh i se temeni cu salamalekurile sale de bună pace în chipul cel mai ales, și-i puse la picioare cei doi saci mari, plini cu strălucite daruri, aduși de robi în spinare. Și regele, văzând acestea, îi întoarse lui Saleh urările de bună pace, îl pofti să șadă și îi spuse:

— Fii binevenit, prințe Saleh! De mult nu te-am mai văzut, și-s tare mâhnit din pricina aceasta! Ci grăbește-te de-mi cere lucrul pentru care ai

venit la mine; întrucât atunci când cineva face un dar, îl face totdeauna cu nădejdea să capete în schimb altceva pe măsură! Vorbește, dară, și am să văd dacă pot să fac ceva pentru tine!

Atunci Saleh mai făcu o temenea adâncă dinaintea regelui și spuse:

— Da! am venit cu sarcina unui lucru pe care nu vreau să-i dobândesc decât de la Allah și de la regele cel strălucit, de la leul cel viteaz, de la bărbatul cel mărinimos, a cărui faimă de slavă, de măreție, de dărnicie, de gingășie, de blândețe și de bunătate s-a întins de-a lungul pământurilor și al mărilor, și despre care își povestesc cu minunare, seara, la corturi, caravanele!

Și regele Solomâzdru, la cuvântarea aceasta, își domoli cumplita încrâncenare a sprâncenelor împreunate, și spuse:

— Înfățișează-ți cererea, o, Saleh, și ea are să intre într-o ureche simțitoare și într-un suflet binevoitor! Dacă pot să ți-o îndeplinesc, am s-o îndeplinesc scutindu-te de orice zăbavă; iar dacă n-am să pot, nu are să fie din rea-voință! Întrucât Allah, o, Saleh, nu cere de la un suflet nimic mai mult decât poate sufletul acela să cuprindă!

Atunci Saleh se ploconi dinaintea regelui încă și mai adânc decât în cele două dăți de mai înainte, și spuse:

— O, rege al vremurilor, lucrul pe care am venit să ți-l cer poți, cu adevărat, să mi-l dărui, întrucât este în puterea ta și numai sub voia ta! Iar eu de bună seamă ca nu m-aș fi nevoit să vin să ți-l cer, dacă n-aș fi avut dintru întâi încredințarea că este cu putință! Căci spune înțeleptul: „Dacă vrei să fii plăcut, nu cere ceea ce nu este cu putință!” Iar eu, o, măria-ta (păstreze-te Allah întru fericirea noastră!) nu sunt nici smintit, nici înfumurat! Or, așadar, iacătă! Află, o, rege plin de slavă, că vin la tine numai ca mijlocitor! Și anume, o, rege preamărite o, mărinimosule, o, falnicule, vin spre a peți de la tine mărgăritarul cel fără de asemuire, giuvaierul cel fără de preț, comoara cea pecetluită, pe fata ta, domnița Gemma, de soție pentru nepotul meu, regele Zâmbet-de-Lună, fiul regelui Șahraman și al reginei Floare-de-Granată, sora mea, și stăpânul peste Cetatea-Albă și peste împărățiile pământești care se întind de la hotarele Persiei până la marginile cele mai depărtate ale Khorassanului!

Când auzi cuvântarea aceasta a lui Saleh, regele Solomâzdru-din-mare se puse pe un râs de se răsturnă pe spate, și, căzut așa, chicotea mai departe și se hurduca zvâcnind cu picioarele în sus cât putea! După care, se ridică și, privindu-l pe Saleh în tăcere, răcni deodată la el:

— Ho! Ho!

Și iar se puse pe râs și pe hurducat, și atâta de amarnic și atâta de mult, că până la urmă dete și-o bubuitură răsunătoare. Și, în felul acesta, se potoli și îi spuse lui Saleh:

— În adevăr, o, Saleh, eu totdeauna te-am crezut om măsurat și cumpănit, ci văd bine acuma cât de tare m-am înșelat!! Or, atunci, ia spune-mi, ce-ai făcut cu bunul tău simț și cu mințile tale, de cutezi să-mi înfățișezi o cerere atâta de smintită?

Ci Saleh, fără a se tulbura ori a-și ieși din fire, răspunse:

— Nu știu! Da-i lucru neîndoielnic că regele Zâmbet-de-Lună, nepotul meu, este pe puțin la fel de frumos, și la fel de bogat, și dintr-un neam la fel de ales ca și fata ta, domnița Gemma! Și dacă domnița Gemma nu este făcută pentru o căsătorie ca aceasta, pentru ce altceva-i făcută, spune-mi? Căci n-a zis oare înțeleptul: „Pentru o fată nu este decât măritișul sau mormântul”? Și, drept aceea, la noi, la musulmani nu se află fete bătrâne! Nu mai pregeta, dar, să te folosești de prilejul acesta de a-ți scăpa fata de

mormânt!

La vorbele acestea, regele Solomâzdru fu cuprins de o mânie peste poate, și ridicându-se pe cele două picioare ale sale, cu sprâncenele încruntate și cu sângele în ochi, țipă la Saleh:

— O, câine de om, oare pot cei de-o teapă cu tine să rostească în fața lumii numele fetei mele? Au ce ești tu, de nu un câine, fecior de câine? Și cine-i nepotu-tău Zâmbet-de-Lună? și cine-i soră-ta? Toți sunteți niște câini, odrasle de câini!

Pe urmă, se întoarse către străji și strigă:

— Hei, voi! ia găbjiți-l pe codoșul ăsta și zdrobiți-i oasele!

Pe dată, străjerii se năpustiră la Saleh și deteră să-l înșface și să-l doboare; ci, iute ca fulgerul, Saleh se smulse din mâinile lor și se repezi afară, ca să fugă. Ci acolo văzu cu mare uimire o mie de călăreți călări pe cai de mare, și coperiți cu platoșe de oțel, și înarmați din creștet până în talpă, și care toți erau rudele lui și oamenii lui de casă! Și iacă-tă că picau tocmai la vreme, trimiși de mama lui, regina Lăcustră, care, presupuind ce primire urâtă ar putea să-i facă regele Solomâzdru, gândise că-i bine să-i trimită pe acei o mie de oameni, care să-l apere împotriva oricărei năpaste!

Atunci Saleh le povesti în două-trei vorbe ce se întâmplase și le strigă:

— Și acuma, hai pe regele acesta înfumurat și smintit!

Atunci, cei o mie de călăreți săriră jos de pe cai, își traseră spadele și se năpustiră grămadă după prințul Saleh în sala împărătească.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzecea noapte

Urmă:

Iar regele Solomâzdru, când văzu cum năvălește pe neașteptate și cu mare zarvă puhoiul acela de vrăjmași ce se revărsa ca negurile nopții, nu-și pierdu firea, ci strigă către străjile sale.

— Săriți pe țapul fricoșilor ăstora și pe ciurda lui! Și săbiile să vă fie mai aproape de capetele lor decât li-e scuipatul de limbă!

Și pe dată străjerii deteră strigătul lor de bătălie:

— Ya-le Solomâzdru!

Iar vitejii lui Saleh deteră și ei strigătul de bătălie:

— Ya-le-Saleh!

Și cele două tabere se năpustiră și se izbiră între ele ca valurile unei mări în furtună! Și inima vitejilor lui Saleh era mai tare ca stânca, și săbiile lor rotitoare începură să împlinească hotărârile ursitei! Și Saleh cel vrednic, voinicul cu inima ca de piatră, viteazul săbiei și al suliței, reteza grumaji și junghia piepturi, cu niște izbituri de să doboare și stâncile munților! Uf, cumplit vălmășag! Și înfricoșător măcel! Ce răgete înăbușite în beregăți de vârful lăncilor negre! Câte femei lăsate văduve, cu copiii lor rămași fără tată!... Și lupta se desfășura înverșunată, izbiturile răsunau, trupurile gemeau de rănile cele amarnice, și pământurile de sub ape tremurau de loviturile grele ale oștenilor! Dar ce pot săbiile și ce pot toate

armele împotriva hotărârilor soartei? Și de când oare pot oamenii să zăbovească ori să grăbească ceasul ce li s-a scris drept soroc de jale? Și-așa că, peste un ceas de luptă, inimile străjerilor lui Solomâzdru nu pregetară să ajungă asemenea cu niște ulcele plăpânde; și toți până la unul acoperiră pământul împrejurul jețului împărătesc al domnului lor. Și Solomâzdru, dacă-i văzu așa, fu cuprins de o turbare atâta de cumplită încât boașele lui amarnice, care îi atârnau până la genunchi, se zbârciră până la buric! Și se năpusti spumegând la Saleh, care îl primi în vârful suliței și îi strigă:

— Iacătă-te, o, mișelule și hainule, la capătul cel de pe urmă al mării pierzaniei!

Și, cu o lovitură vuitoare, îl doborî la pământ și îl ținu acolo neclintit, până ce veniră oștenii de-l ajutară pe stăpânul lor să-l pună în lanțuri și să-l lege cu mâinile la spate! Și-atâta cu toți aceștia!

Estimp, domnița Gemma și Zâmbet-de-Lună, iacătă!

De la cele dintâi vuiete ale bătăliei ce se pornise în palat, domnița Gemma, înfricoșată, fugise împreună cu o slujitoare de-a ei, pe nume Mirta, și, străbătând adâncurile mării, se ridicase la fața apei și își urmase fuga până ce ajunse la un ostrov pustiu, unde se adăposti, pitindu-se în vârful unui copac înalt și plin de frunze. Iar slujnica ei Mirta făcu și ea la fel, și se ascunse tot așa în vârful unui alt pom în care se cațără.

Or, soarta vroi ca lucrurile să se petreacă aidoma și în palatul reginei celei bătrâne, Lăcusta. În adevăr, cei doi robi, care îl însoțiseră pe prințul Saleh la palatul lui Solomâzdru ducând sacii cu darurile, nu mai zăboviseră, de cum începuse bătălia, să-și scape pielea și să dea fuga să-i ducă știrea despre primejdie reginei Lăcusta. Iar Zâmbet-de-Lună, regele cel tânăr, după ce îi descususe pe robi când veniseră, fusese tare speriat de știrile acelea prea puțin liniștitoare, și se socotise, în sufletul lui, drept pricina dintâi a primejdiei grele în care căzuse unchiul său, și a tulburării aduse în împărăția de sub ape. Încât, cum era tare sfios față de bunică-sa, Lăcusta, nu mai avu curaj să se înfățișeze dinaintea ei, după primejdia în care, din pricina lui, se afla prințul Saleh, moșu-său. Și se folosi de clipa când bunică-sa era ținută să asculte spusele robilor, se ridică la fața apei și porni sa se întoarcă la maică-sa, Floare-de-Granată, în Cetatea-Albă. Dar cum nu știa pe ce drum să meargă, se rătăci și ajunse și el tot pe ostrovul acela pustiu, pe care se adăpostise domnița Gemma.

De cum atinse pământul, întrucât se simțea ostenit de greaua alergătură pe care o făcuse, se duse să se întindă tocmai sub pomul în care se afla domnița Gemma. Și nu știa că soarta fiecărui om îl însoțește oriunde s-ar duce, de-ar fugi el mai iute ca vântul, și nu știa că nu încape tihnă în a-l sluji! Și habar nu avea despre ce-i menise, din adânc de vecii, ursita cea tainică.

Așa încât, odată întins sub copacul acela, își sprijini capul pe mână, ca să se hodinească, și deodată, ridicând ochii către vârful pomului, dete de privirea domniței și de fața ei, și i se păru dintru-ntâi că vede chiar luna între ramuri. Și rosti:

— Slavă lui Allah, care a zămislit luna ca să împodobească serile și să lumineze nopțile!

Pe urmă, când se uită mai cu luare-aminte, băgă de seamă că era o frumusețe lumească, și că acea frumusețe era o fetișcană ca luna.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și una noapte

Urmă:

Și gândi: „Pe Allah! am să mă sui numaidecât s-o înșfac și s-o întreb cum o cheamă! Căci seamănă nemaipomenit cu chipul cel minunat al domniței Gemma pe care mi l-a zugrăvit moșul Saleh! Și cine știe de n-o fi chiar ea? Pesemne că trebuie să fi fugit din palatul tatălui ei când a început lupta!” Și, tulburat până peste poate, ridică ochii către fată și îi spuse:

— O, ținta cea mai de pe urmă a oricărui dor, cine ești și pentru care pricină te afli pe ostrovul acesta, în vârful acestui copac?

Atunci, domnița se înclină oleacă înspre tânărul cel frumos, îi zâmbi și îi spuse cu un glas ca un cântec de ape:

— O fermecătorule flăcău, o, preafrumosule, sunt domnița Gemma, fiica regelui Solomâzdru-din-mare! Și mă aflu aici, întrucât mi-am părăsit țara și așezările din țara mea, și pe tatăl meu, și pe toți ai mei, ca să scap de soarta jalnică a celor învinși! Căci prințul Saleh, la ceasul acesta, pesemne că l-a și luat în robie pe tatăl meu, după ce i-a măcelărit pe toți străjerii lui. Și pesemne că mă caută peste tot prin palat! Of! Of! O, greu surghiun departe de ai mei! O, amarnică soartă e soarta regelui, tatăl meu! Of! Of!

Și lacrimi mari căzură din ochii ei frumoși pe fața lui Zâmbet-de-Lună, care de tulburare și de mâhnire își ridică mâinile în sus și strigă într-un sfârșit:

— O, domniță Gemma, suflet al sufletului meu, o, vis al nopților mele fără de somn, fie-ți milă și coboară din copacul acesta, întrucât eu sunt regele Zâmbet-de-Lună, fiul Floarei-de-Granată, regina născută ca și tine în mare! Oh! coboară, căci sunt ucis de ochii tăi, sunt robul prins de frumusețea ta!

Și fata, ca vrăjită, strigă:

— Ya Allah! o, stăpâne al meu, așadar tu ești frumosul Zâmbet-de-Lună, nepotul lui Saleh și fiul reginei Floare-de-Granată?

El spuse:

— Pai da! Coboară, rogu-te!

Ea spuse:

— Oh! ce neînțelept a fost tatăl meu când n-a vrut să primească pentru fata lui un soț așa cum ești tu! Ce ar fi putut să-și dorească mai bun? Și unde ar putea să găsească un prinț mai frumos și mai minunat, pe pământ ori sub ape! O, iubitul meu, nu osândi prea tare hotărârea necugetată a tatălui meu, întrucât eu te iubesc! Și, dacă tu mă iubești de-o șchioapă, eu te iubesc de o mână întreagă! De cum te-am văzut, dragostea pe care o ai pentru mine s-a mutat în sufletul meu, și am ajuns osândita frumuseții tale!

Și, după ce rosti aceste cuvinte, fata se lăsă să alunece din copac în brațele lui Zâmbet-de-Lună care, peste măsură de mulțumit, o strânse la piept și o topi în sărutări peste tot, pe când ea îi întorcea mângâiere pentru mângâiere și gingășie pentru gingășie. Iar Zâmbet-de-Lună, la atingerea aceea dulce, își simțea sufletul cum cântă din toate păsările lui, și strigă:

— O, stăpână a inimii mele, o, domniță Gemma cea atâta de dorită, tu, cea pentru care mi-am părăsit și împărăția, și mama, și palatul părinților

mei, hotărât că unchiul meu Saleh nu mi-a zugrăvit decât a patra parte din farmecele tale, pe când celelalte trei părți rămân încă neștiute pentru mine! Și n-a măsurat dinaintea mea din frumusețea ta decât un carat din cele douăzeci și patru de carate, o, tu, cea toată numai de aur!

Și, după ce spuse vorbele acestea, o coperi mai departe cu sărutări, și o giugiuli într-o mie de chipuri. Pe urmă, arzând de dorința de a se desfăta, într-un sfârșit, din binecuvântatele-i haruri, mâna lui coborî îndrăzneață către ciucurii de la brâul fetei. Și fetișcana, ca spre a-l ajuta în treaba aceasta, se ridică, se depărtă câțiva pași, și deodată își întinse mâna drept către el, și, scuipându-l în obraz, căci nu avea apă la îndemână, îi strigă:

— O, pământeanule, lasă-ți chipul de om și schimbă-te într-o pasăre mare și albă, cu ciocul și cu picioarele roșii!

Și pe dată Zâmbet-de-Lună, peste măsură de uluit, fu schimbat într-o pasăre cu penele albe, cu aripile grele, neînstare să zboare, și cu ciocul și cu picioarele roșii! Și începu, cu lacrimi în ochi, s-o privească pe fată!

Atunci, domnița Gemma o chemă pe slujnica sa Mirta, și îi spuse:

— Ia pasărea aceasta, care-i nepotul celui mai aprig vrăjmaș al părintelui meu, al codoșului ăla de Saleh care s-a luptat cu taica, și du-o în Ostrovul-Secat, care nu-i departe de aici, ca să moară de sete și de foame acolo!

Și-așa!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

Căci domnița Gemma nu se arătase atâta de drăgăstoasă față de Zâmbet-de-Lună decât ca să se apropie de el fără de nicio supărare, și să poată în felul acesta să-l preschimbe în pasăre menită să moară de foame, și să-și răzbune astfel tatăl ei și străjerii tatălui ei. Și-așa cu ea!

Ci, în ce privește pasărea cea albă, iacătă! După ce Mirta, slujnica, o luă, în ciuda bătăilor ei deznădăjduite de aripi și a țipetelor răgușite pe care le scotea, i se făcu milă și nu avu inimă s-o ducă pe Ostrovul-Secat, unde o aștepta o moarte așa de cumplită! Și își zise în inima ei miloasă: „Am s-o duc mai degrabă într-un loc unde să nu poată muri într-un chip atâta de cumplit și unde să-și aștepte soarta! Căci cine știe dacă stăpâna-mea nu are să se căiască în curând de fapta ei dintâi, când i-o trece mânia, și n-o să mă certe că am ascultat-o prea repede!” Și-așa că duse pe cel prins într-o insulă înverzită, plină cu tot soiul de pomi roditori și udată de izvoare reci, și îl lăsă acolo, după care se întoarse la stăpână-sa.

Or, să lăsăm pasărea până una-alta pe insula cea verde, iar pe domnița Gemma în ostrovul dintâi, și să ne întoarcem să vedem ce-i cu prințul Saleh, biruitorul lui Solomâzdru.

Acesta, după ce îl ferecă pe regele Solomâzdru, îl încuie într-un iatac din palat și se făcu rege în locul lui. Pe urmă, se apucă fără de zăbavă s-o caute peste tot pe domnița Gemma; ci, se înțelege, n-o găsi nicăieri. Și,

dacă văzu că toate căutările lui rămân zadarnice, se întoarse la palatul său ca s-o înștiințeze pe regina Lăcusta, mama lui, despre toate câte se întâmplaseră.

Pe urmă, întrebă:

— O, mamă a mea, unde este nepotul meu Zâmbet-de-Lună?

Ea răspunse:

— Nu știu! O fi plecat să se plimbe cu verișoarele lui. Da trimit numaidecât să-l caute!

Și, tocmai când spunea vorbele acestea, verișoarele intrară, iar flăcăul nu era cu ele. Și regina trimise oameni să-l caute peste tot, dar, se înțelege, nu-l găsiră nicăieri. Atunci, durerea regelui Saleh, a bunicii și a verișoarelor fu peste poate; și se bociră și plânseră amarnic. Pe urmă, Saleh, cu pieptul greu, fu nevoit firește să-i trimită știre despre treaba aceasta surori-si, regina Floare-de-Granată, cea născuta în apă, mama lui Zâmbet-de-Lună.

Și Floarea-de-Granată, peste măsură de înspăimântată, se cufundă degrabă în mare și dete fuga la palatul Lăcustei, mama ei. Și, după îmbrățișările și lacrimile dintâi, întrebă:

— Unde este fiul meu, regele Zâmbet-de-Lună?

Și mama cea bătrână, după lungi ocolișuri și după tăceri pline de lacrimi, și în potopul de suspine al verișoarelor ce ședeau roată, îi povesti fiică-si toată povestea, de la început până la sfârșit. Ci n-ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată. Pe urmă adăugă:

— Iar frate-tău Saleh, care s-a fost ridicat rege în locul lui Solomâzdru, degeaba a căutat el mult și bine peste tot, că n-a izbutit să dea nici de urmele copilului nostru Zâmbet-de-Lună, și nici de urmele domniței Gemma, fata lui Solomâzdru!

Când Floare-de-Granată auzi vorbele acestea, lumea se înnegură dinaintea ochilor săi, și jalea intră în inima ei, și suspinele de deznădejde o zguduiau toată. Și, o bună bucată de vreme, nu se mai auziră în palatul de sub apă decât bocetele de jale ale femeilor și sughițurile lor de durere.

Ci trebuiră numaidecât să cugete cum să îndrepte o stare de lucruri atâta de ciudată și de jalnică. Și bunica fu cea dintâi care își șterse lacrimile și zise:

— Fata mea, nu-ți mohorî peste măsură sufletul din pricina întâmplării acesteia; căci nu-i niciun temei ca fratele tău să nu-l găsească până la urmă pe fiu-tău Zâmbet-de-Lună! În ce te privește, dacă îți iubești cu adevărat copilul și dacă îți pasă de rosturile lui, ai face mai bine să te întorci în împărăția ta, ca să veghezi treburile și să ții în deplină taină lipsa fiului tău. Și Allah are să dezlege lucrurile!

Și Floare-de-Granată răspunse:

— Ai dreptate, mamă. Am să mă întorc. Ci te-aș ruga, oh, fie-ți milă! să te gândești necontenit la fiul meu, și nimenea să nu dea uitării căutările! Și de i s-ar întâmpla odată vreun rău, aș muri fără de izbavă, căci nu văd viața decât prin el și nu gust bucuria decât la vederea lui!

Și regina Lăcustă răspunse:

— Hotărât, fata mea, din toată dragostea inimii! Fii, dar, fără de teamă în privința aceasta, și liniștește-ți gândurile întru totul!

Atunci, Floare-de-Granată își luă rămas-bun de la mama ei, de la frate-său și de la verișoare, și, cu pieptul apăsat greu și cu sufletul tare trist, se întoarse la împărăția și la cetatea ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și treia noapte

Urmă:

Or, acuma, să ne întoarcem la insula verde, în care tânăra Mirta cea cu suflet milos îl lăsase pe Zâmbet-de-Lună, schimbat de domnița Gemma în pasăre cu penele albe și cu ciocul și cu picioarele roșii!

După ce Zâmbet-de-Lună se văzu părăsit de prea-buna Mirta, începu să plângă din belșug; pe urmă, întrucât i se făcuse foame și sete, începu să mănânce poame și să bea din apa curgătoare, tot cugetând la soarta lui cea cruntă și minunându-se că se vedea făcut pasăre. Și degeaba își încercă el aripile a zbor, căci nu izbândi să se țină în văzduh, întrucât era prea mare și prea greu. Și, până la urmă, se împacă și el cu soarta, gândind: „La ce mi-ar și sluji să plec de pe ostrovul acesta, de vreme ce nu știu încotro să mă îndrept și de vreme ce nimeni, după înfățișarea-mi de pasăre, nu are să mă cunoască drept regele care am rămas în sinea mea Și urmă să trăiască pe insulă, tare trist; și, seara, se cocoța în vreun copac ca să se culce.

Or, într-o zi, pe când se plimba mâhnit pe labele lui, cu capul plecat, de mohorât ce era, îl zări un vânător de pasări, care venise pe insulă să-și întindă lațurile. Și păsărarul, fermecat de înfățișarea strălucită a acelei păsări mari care nu-și avea samăn pe lume, și al cărei cioc roșu și ale cărei picioare roșii se vădeau într-un chip așa de drăgălaș din albeața penelor, tare s-ar mai fi bucurat să poată avea o pasăre ca aceea, de un soi care îi era cu desăvârșire necunoscut. Se pregăti așadar cu toată grija să-l amăgească și, cu o iscusință domoală, se apropie de el pe la spate și, dintr-o zvârlitură dibace, aruncă plasa și îl prinse. Și, bogat cu acest vânat de soi, se întoarse în orașul din care venise, ducând cu gingășie pe umeri pasărea cea mare, pe care o ținea atârnată de picioare.

Și păsărarul, dacă ajunse în cetate, își zise: „Pe Allah! n-am mai văzut în viața mea o pasăre ca aceasta, nici la vânătorile mele de pe uscat, nici la cele de pe mare. Încât, ia să mă feresc de a o vinde vreunui cumpărător de rând, care nu-i poate ști nici prețul, nici folosul, și care pesemne că ar tăia-o și ar mânca-o împreună cu ai lui; ci am să i-o duc în dar regelui cetății, care are să se minuneze de frumusețea ei și are să mă răsplătească scump!” Și se duse la palat și o duse regelui care, când o văzu, fu încântat până peste poate și se minună mai cu seamă de culoarea roșie atâta de frumoasă a ciocului și a aripilor. Și o primi și dete zece dinari de aur păsărarului, care sărută pământul și plecă.

Atunci regele puse să se întocmească o colivie mare, cu zăbrele de aur, și închise în ea pasărea cea frumoasă. Și-i puse dinainte boabe de porumb și de grâu; ci pasărea nici nu-și întoarse ciocul către ele. Iar regele, nedumerit, își zise: „Nu mănâncă! Am să-i aduc altceva!” Și scoase pasărea din colivie și îi puse dinainte piept de pui, felii de carne și fructe. Și numaidecât pasărea începu să mănânce cu o plăcere vădită, scoțând țipete scurte și umflându-și penele albe. Iar regele, dacă văzu așa, se cutremură de bucurie și îi spuse unui rob:

— Dă fuga și spune stăpânei tale, regina, că am cumpărat o pasăre

nemaipomenită, care-i o minune dintre minunile vremilor, și să vie să ne desfătăm amândoi cu ea, și să vadă în ce chip minunat mănâncă din aceste bucate cu care păsările nu se hrănesc de obicei!

Și robul plecă degrabă s-o cheme pe regină, care nu pregetă să vină.

Ci, de cum zări pasărea, regina își coperi repede fața cu iașmacul și, mâniată, se trase îndărăt spre ușă și dete să iese. Iar regele fugi după ea și o întrebă, ținând-o de văl:

— Pentru ce îți acoperi fața, când aici nu suntem decât eu, soțul tău, și eunucii și slujnicele?

Ea răspunse:

— O, măria-ta, află că pasărea aceasta nu este o pasăre, ci este un bărbat ca și tine! Și nu-i altul decât regele Zâmbet-de-Lună, fiul lui Șahraman și al Floarei-de-Granată cea născută în apă. Și a fost preschimbat așa de domnița Gemma, fata lui Solomâzdru-din-mare, care l-a răzbunat în felul acesta pe tatăl ei cel biruit de către Saleh, unchiul lui Zâmbet-de-Lună!

Când auzi vorbele acestea, regele se minună până peste marginile minunării, și strigă:

— Prăpădi-o-ar Allah pe domnița Gemma, și frânge-i-ar mâna! Ci, în numele lui Allah, o, fiică a moșului meu, spune-mi de șart cum stă treaba!

Și regina, care era vrăcița cea mai de seamă de pe vremurile acelea, îi povesti toată povestea, fără a ocoli niciun amănunt. Și regele, minunat peste măsură, se întoarse către pasăre și o întrebă:

— E adevărat?

Iar pasărea...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și patra noapte

Urmă:

...Iar pasărea lăsă capu-n jos, a semn de adeverire, și bătu din aripi.

Atunci regele spuse către soția sa:

— Allah să te binecuvânteze, o, fiică a moșului meu! Ci, pe viața mea, dinaintea ochilor tăi! grăbește-te de-l slobozește din vraja aceasta! nu-l lăsa în chinuri!

Atunci regina, după ce își coperi cu totul obrazul, îi spuse păsării:

— O, Zâmbet-de-Lună, intră în acest dulap!

Și pasărea se supuse numaidecât și intră într-un dulap mare, zidit în perete, pe care regina îl deschisese; și intră și ea după el, ținând în mână o ulcea cu apă, peste care rosti niște vorbe necunoscute; și apa începu să clocotească în ulcea. Atunci regina luă câțiva stropi din apa aceea, pe care i-i aruncă în obraz, spunându-i:

— Întru harurile Numelor celor Magice și ale Cuvintelor Atotputernice, și întru măreția lui Allah cel mai presus de toate, Ziditorul cerului și al pământului, Învietorul morților, Hotărnicitorul soroacelor și împărțitorul ursitelor, îți poruncesc să lași înfățișarea aceasta de pasăre și să-ți iei

îndărăt chipul care ți-a fost dat de Ziditor!

Și numaidecât pasărea se cutremură de un tremur și se zgudui de o zguduitură, și se întoarse la înfățișarea ei dintâi. Și regele, uimit, văzu că era un flăcău care nu-și avea seamăn pe fața pământului. Și strigă:

— Pe Allah! își merită numele de Zâmbet-de-Lună!

Or, de îndată ce Zâmbet-de-Lună se văzu întors la starea lui dintâi, strigă:

— La ilah ill' Allah, ua Mohammad rassul Allah!

Pe urmă, se duse la rege, îi sărută mâna și îi ură viață lungă.

Iar regele îl sărută pe frunte și îi spuse:

— Zâmbet-de-Lună, te-aș ruga să-mi povestești toată povestea ta, de când te-ai născut și până astăzi!

Și Zâmbet-de-Lună îi povesti regelui, care se minună peste poate, toată viața lui, fără a ocoli niciun amănunt.

Atunci regele, simțindu-se peste măsură de încântat, îi spuse tânărului rege slobozit din vrajă:

— O, Zâmbet-de-Lună, ce dorești tu acuma să fac eu pentru tine? Spune-mi cu toată încrederea!

— O, rege al vremilor, tare aș vrea să mă întorc în împărăția mea! Întrucât a trecut prea lungă vreme de când lipsesc, și tare mă tem că neprietenii domniei s-or prileji de lipsa mea ca să-mi ia locul. Și-apoi maică-mea trebuie să fie tare îngrijorată de plecarea mea! Și cine știe dacă nu cumva, cuprinsă de spaimă, o mai fi putut trăi, de durere și de gânduri?

Și regele, mișcat de frumusețea lui Zâmbet-de-Lună, și cucerit de tinerețea și de cuviința lui, răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și porunci să se pregătească pe dată o corabie, încărcată cu toată zahereaua de trebuință, cu pânzele, cu năierii și cu căpitanul ei; și regele Zâmbet-de-Lună, după urările de despărțire și după multe mulțumiri, se sui pe corabia aceea, încredințându-se ursitei lui.

Ci ursita aceasta îi mai păstra, în nevăzut, alte pățanii! În adevăr, la cinci zile de la plecare, se stârni o furtună năprasnică, luă corabia și o zdrobi de un colț de stâncă; și singur Zâmbet-de-Lună, datorită însușirilor lui din naștere, izbuti să scape de la înec și să ajungă pe un țărm liniștit.

Și zări ivindu-se în depărtări o cetate ca o porumbiță tare albă, și care, așezată pe un vârf de munte, se înălța deasupra mării. Și deodată, din culmea acelui munte, văzu cum se apropie și coboară la vale către el, cu iuțeala unei vijelii, un galop înverșunat de cai, de catâri și de măgari, fără de număr ca firele de nisip. Și toată turma aceea vânzolită și năucă se opri în jurul lui. Și măgarii toți, dimpreună cu caii și cu catârii începură să-i facă din cap niște semne vădite care voiau să spună: „Întoarce-te de unde ai venit!" Ci, întrucât el se încăpățâna să stea pe loc, caii începură să necheze, și catârii începură să sforăie, și măgarii începură să răgească; ci erau niște nechezături, niște sforăituri și niște răgete de jale și de deznădejde. Ba vreo câțiva începură vădit să plângă smiorcăindu-se. Și îl împingeau încetișor cu botul pe Zâmbet-de-Lună, care sta nemișcat și nu vroia să se întoarcă la mare. Pe urmă, întrucât în loc să se întoarcă îndărăt, el pornise înainte către cetate, toate acele făpturi cu patru picioare începură să meargă și ele, care înaintea lui, care dindărăt, alcătuindu-i un fel de alai de moarte, cu atâta mai tulburător cu cât lui Zâmbet-de-Lună i se părea că în gemetele pe care le scoteau aude un fel de tângă, în limba arăbească, asemenea cu tânga pe care o scot dinaintea celor morți cititorii din *Coran*.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și cincea noapte

Urmă:

Și Zâmbet-de-Lună, fără a mai ști dacă doarme, dacă e treaz, ori dacă totul nu este altceva decât o urmare amăgitoare a stării lui de oboseală, începu sa meargă ca într-un vis, și ajunse în felul acesta pe culme, la poarta cetății cocoțate în vârful muntelui. Și văzu la ușa unei prăvălii cu leacuri, stând jos, un șeic cu barbă albă, și se grăbi să-i ureze bună pace. Și șeicul, la rându-i, când îl văzu așa de frumos, fu peste poate de încântat, și se ridică, îi răspunse la salamalek și începu să le facă semne cu mâna animalelor acelea cu patru picioare să plece de acolo. Și ele plecară, tot întorcându-și capul din vreme în vreme, parcă anume ca să arate cât de rău le pare; pe urmă, se împrăștiară în toate părțile și pieriră.

Atunci, Zâmbet-de-Lună, la întrebarea bătrânului șeic, își povesti în câteva vorbe pățaniile, pe urmă îi spuse șeicului:

— O, moșule al meu preacinstit, oare poți să-mi spui, la rândul tău, ce oraș este acesta și ce-i cu viețuitoarele acestea cu patru picioare care m-au însoțit bocindu-se?

Șeicul răspunse:

— Fiul meu, intră mai întâi colea în prăvălie și stai jos! Căci ți-o fi foame, pesemne. Și apoi am să-ți spun tot ce pot să-ți spun!

Și îl pofti să intre și să șadă pe un divan, în fundul prăvăliei, și îi aduse să mănânce și să bea. Și, după ce Zâmbet-de-Lună se înfruptă și se răcori, bătrânul îl sărută între ochi și îi spuse:

— Mulțumește lui Allah, o, fiul meu, care te-a adus să mă întâlnești înainte de a te vedea regina de aici! Dacă nu ți-am spus încă nimic, nu ți-am spus din pricină că mi-a fost frică să nu te tulbur și să te împiedic în felul acesta să mănânci cu plăcere! Află, dar, că această cetate se numește Cetatea-Vrăjilor, și că aceea care domnește aici se numește regina Almanakh! E o vrăjitoriță înfricoșătoare, o fermecătoare fără de pereche, o adevărată șeitană! Or, regina aceasta este arsă necurmat de dorințe! Și ori de câte ori întâlnește vreun străin tânăr, voinic și frumos, care ajunge pe insula aceasta, îl ispitește și îl pune să se culce mereu cu ea, vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți. Or, întrucât la sfârșitul acestui răstimp l-a topit pe flăcău cu totul, regina îl preschimbă în animal. Și întrucât, în proaspăta înfățișare de animal, flăcăul își dobândește iarăși puterile și virtuțile, se schimbă și ea după cum i-i voia, de fiecare dată, în animalul cu care are de-a face, fie în iapă, fie în măgăriță [...]. După care, își ia îndărăt înfățișarea de om, ca să-și caute alți flăcăi și alte jertfe printre flăcăii frumoși pe care-i găsește [...]. Și-așa-i viața ei! Or, eu, întrucât îmi ești tare drag, copilul meu, n-aș vrea să te văd ajuns pe mâinile vrăjitoarei acesteia nesățioase, care nu trăiește decât pentru ce îți povestii! Și, întrucât, fără de nicio îndoială, tu ești cel mai frumos dintre toți flăcăii câți au pus piciorul pe insula aceasta, cine știe ce are să se întâmple, de te-o

vedea regina Almanakh! În ce privește măgarii, catârii și caii care, când te-au văzut, au coborât din munte devale în întâmpinarea ta, aceia-s flăcăii preschimbați de către Almanakh. Or, întrucât te vedeau așa de tânăr și de frumos, li s-a făcut milă de tine și au vrut mai întâi, cu semnele lor din cap, să te hotărască să te întorci la mare. Pe urmă, văzând că te îndărătnicești să rămâi, în pofida dojenelii lor, te-au însoțit până aici, tânguindu-se, pe limba lor, în bocete de moarte, ca și cum ar fi însoțit un om mort pentru viața de om! Or, fiul meu, viața cu această tânără regină Almanakh, vrăjitorița, n-ar fi chiar cu totul neplăcută, de n-ar fi necazul că prea îl trudește pe acela pe care soarta i-l aduce la pat. De mine îi e frică și mă cinstește, căci știe că sunt mai priceput decât ea în meșteșugul vrăjitoriei și al farmecelor. Numai că eu, fiul meu, întrucât sunt un dreptcredincios întru Allah și întru Profetul său (cu el fie rugăciunea și pacea!), nu mă slujesc niciodată de vrăjitorie spre a săvârși rele! Căci răul totdeauna se întoarce până la urmă împotriva celui ce l-a săvârșit!

Or, nici nu isprăvi bine bătrânul șeic să rostească vorbele acestea, că se și ivi dinspre partea lui un alai falnic de o mie de fete ca niște lune, îmbrăcate în purpură și în aur, care veniră și se rânduiră în două șire de-a lungul prăvăliei, ca să-i facă loc unei fetișcane mai frumoasă decât ele toate, călare pe un cal arab sclipind de nestemate. Și era chiar regina Almanakh, vrăjitorița. Și se opri dinaintea prăvăliei, puse piciorul pe pământ, ajutata de două roabe care țineau frâiele calului, și intră la șeicul cel bătrân, pe care îl salută cu multă cuviință. Pe urmă, șezu jos pe divan și, cu ochii închiși pe jumătate, îl privi pe Zâmbet-de-Lună. Și ce privire…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și șasea noapte

Urmă:

…Și ce privire! Lungă, răscolitoare, mângâietoare, scăpărătoare! Și Zâmbet-de-Lună se simți străpuns ca de o suliță, ori ars ca de un jar încins. Și tânăra regină se întoarse către șeic și îi spuse:

— O, șeicule Abderrahman, de unde ai putut să dobândești tu un asemenea flăcău?

El răspunse:

— Este băiatul fratelui meu. Tocmai a sosit la mine din călătorie!

Ea spuse:

— Este tare frumos, o, șeicule! N-ai vrea să mi-l împrumuți numai pentru o noapte? N-am să fac altceva decât am să stau de vorbă cu el, nimic mai mult; și ți-l aduc îndărăt mâine dimineață, neatins!

El spuse:

— Te legi cu jurământ față de mine că nu ai să încerci niciodată să-l vrăjești?

Ea răspunse:

— Fac jurământ dinaintea Stăpânului vrăjitorilor și dinaintea ta, o, preacinstite moșule!

Și puse să i se dea în dar șeicului o mie de dinari de aur, ca să-și dovedească mulțumirea, și îl pofti pe Zâmbet-de-Lună să încalece pe un cal minunat, coperit cu nestemate, și îl luă cu ea la sarai. Și, în mijlocul alaiului, flăcăul părea ca luna între stele.

Or, Zâmbet-de-Lună, care se împăcase cu gândul ca de aci înainte să se lase în voia soartei, nu scotea o vorbă și se lăsa dus, fără a arăta în niciun fel ce simte.

Iar vrăjitorița Almanakh, care își simțea lăuntrurile arzând după flăcăul acesta mult mai aprig decât arseseră vreodată pentru drăguții ei de mai înainte, îl duse degrabă într-o sală cu pereții zidiți din aur și unde aerul era răcorit de un șuvoi de apă ce țâșnea dintr-un havuz de peruzea. Și merse de se prăbuși cu el pe un pat mare de fildeș, unde începu să-l alinte într-un chip așa de nemaipomenit, încât flăcăul porni să cânte și să dănțuiască din toate păsărelele lui! Și regina nu era nicidecum amarnică, dimpotrivă! Tare gingașă, într-adevăr! [...] Și flăcăul își zise: „Pe Allah! este peste poate de pricepută! Și nu mă înghesuie deloc! Își face rând, iar eu la fel! Și, întrucât tare mă bate gândul că este cu neputință ca domnița Gemma să fie tot așa de minunată ca vrăjitorița aceasta, vreau să rămân aici toată viața mea, și să nu mă mai gândesc nici la fata lui Solomâzdru, nici la rudele mele, nici la împărăția mea!"

Și-așa că rămase acolo patruzeci de zile și patruzeci de nopți, trecându-și vremea toată cu tânăra vrăjitoriță, în petreceri, în danțuri, în cântece, în alinturi, în zbeguri, în giugiuleli, în desfătări, și altele de-acestea, peste măsura plăcerilor și a voioșiei.

Și, din când în când, ca să râdă, Almanakh îl întreba:

— O, ochiul meu, ți-e mai bine cu mine, decât în prăvălie cu moșu-tău?

Și el răspundea:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, unchiul meu este un biet negutător de leacuri, da tu ești chiar tiriacul!

Or, cum erau tocmai în cea de a patruzecea seară, vrăjitoreasa Almanakh, după o sumedenie de zbeguieli de tot felul cu Zâmbet-de-Lună fu mai zbuciumată ca de obicei și se întinse să se culce. Ci, pe la miez de noapte, Zâmbet-de-Lună, care se prefăcea că doarme, o văzu cum se scoală din pat, cu fața aprinsă. Și se duse în mijlocul sălii, de unde luă de pe o tabla de aramă un pumn de boabe de orz, pe care le aruncă în apa din havuz. Și, în câteva clipite, boabele de orz încolțiră, și tulpinele lor ieșiră din apă, și spicele li se coapseră și se auriră. Atunci, vrăjitoreasa culese boabele cele noi, le zdrobi într-o piuliță de marmură, le amestecă cu niște prafuri pe care le luă din fel de fel de cutii, și făcu un aluat rotund ca o gogoașă. Pe urmă, puse gogoașa, întocmită în felul acesta, într-un tuci fierbinte, și o prăji la foc domol. Pe urmă, scoase gogoașa, o înfășură într-un ștergar și se duse de-o ascunse într-un dulap, după care se întoarse și se culcă iarăși în pat, lângă Zâmbet-de-Lună, și adormi.

Ci dimineața, Zâmbet-de-Lună, care, de când intrase în saraiul vrăjitoarei, îl detese uitării pe bătrânul șeic Abderrahman, își aduse aminte acuma de el și gândi că ar fi de trebuință să se ducă și să-i spună ce-a văzut că făcuse Almanakh în noaptea aceea. Și se duse la prăvălia șeicului, care fu bucuros să-l vadă iară, îl sărută cu drag, îl pofti să șadă și îl întrebă:

— Nădăjduiesc, fiul meu, că n-ai avut a te plânge de vrăjitorița Almanakh, oricât de necredincioasă ar fi ea!

El răspunse:

— Pe Allah, moșule al meu bun, s-a purtat față de mine toată vremea asta cu multă gingășie, și nu m-a asuprit cu nimic. Ci, în noaptea aceasta,

am simțit că s-a sculat și, când i-am văzut obrajii aprinși, m-am prefăcut că dorm, și am văzut-o cum se îndeletnicea cu o treabă ce mă face să mă tem cu totul de ea! Drept aceea, o, preacinstite unchiule al meu, am venit să-ți cer sfatul!

Și îi povesti ce făcuse noaptea vrăjitorița.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă:

La vorbele acestea, șeicul Abderrahman fu cuprins de o mânie năprasnică, și strigă:

— Blestemata! o, haina! o, sperjura care nu vrea să-și țină jurământul! Nimica, dar, n-o s-o lecuiască de blestemata ei de vrăjitorie?

Pe urmă adăugă;

— E vremea să pun cap blestemățiilor ei!

Și se duse la un dulap, scoase de acolo o gogoașă asemenea în toate privințele cu gogoașa întocmită de vrăjitoare, o înfășură într-un ștergar și i-o dete lui Zâmbet-de-Lună, spunându-i:

— Cu pita aceasta pe care ți-o dau, răul pe care vrea să ți-l facă are să cadă asupra ei. În adevăr, cu ajutorul acelei gogoși frământate de ea, și pe care, la capătul celor patruzeci de zile, le-o dă flăcăilor ei s-o mănânce, îi schimbă în animalele acelea cu patru picioare care umplu insula. Ci tu, copilul meu, să te ferești ca nu cumva să te atingi de gogoașa aceea cu care are să te îmbie! Încearcă, dimpotrivă, s-o faci să înghită o bucată din gogoașa ce ți-am dat-o eu! Pe urmă, să-i faci întocmai ce are să încerce ea să-ți facă, drept vrăjitorie, rostind asupra ei vorbele întocmai cum are să le rostească ea asupra ta. Și, în felul acesta, ai s-o preschimbi în ce animal ți-o plăcea! Și să încaleci pe ea, și să vii la mine. Și-atunci, am sa știu eu ce-mi rămâne de făcut.

Și Zâmbet-de-Lună, după ce îi mulțumi șeicului pentru dragostea și pentru grija ce-i purta, îl lăsă și se întoarse la saraiul vrăjitoarei.

Și o găsi pe Almanakh, care îl aștepta în grădină, stând dinaintea unei mese întinse, iar la mijlocul mesei era o tabla pe care se afla gogoașa gătită în toiul nopții. Și, întrucât ea începu să se plângă de lipsa lui, el îi spuse:

— O, stăpână a mea, trecuse multă vreme de când nu-l mai văzusem pe moșul meu, și m-am dus pe la el; și m-a primit cu bucurie și mi-a dat să mănânc; și, printre alte lucruri minunate, erau și niște gogoși, așa de bune încât nu m-am putut opri să-ți aduc și ție una, ca să-ți dau să guști!

Și scoase legăturica, desfăcu gogoașa și o ruga pe Almanakh să mănânce o bucată. Și Almanakh, ca să nu-l supere, rupse gogoașa și luă o bucată pe care o înghiți. Pe urmă, la rându-i, îl pofti să guste și el din gogoașa ei; iar Zâmbet-de-Lună, ca să n-o supere, luă o bucată, ci, prefăcându-se că o mănâncă, îi dete drumul să lunece pe gura cămășii.

Numaidecât, vrăjitoarea, socotind că el înghițise cu adevărat bucata de gogoașă, se ridică repede, lua în căușul palmei oleacă de apă din havuzul

de alături și îl stropi pe Zâmbet-de-Lună, strigându-i:
— O, tinere sleit, fă-te un măgar putinte!
Da care nu fu mirarea vrăjitoriței când văzu că flăcăul, departe de a se schimba în măgar, se ridică la rându-i și se apropie repede de havuz, de unde luă un strop de apă, cu care o stropi strigându-i:
— O, haino, leapădă-ți înfățișarea omenească și prefă-te în măgăriță!
Și, tot atunci, până să aibă vreme să se dezmeticească din uluială, vrăjitorița Almanakh fu preschimbată în măgăriță. Iar Zâmbet-de-Lună încăleca pe ea și dete fuga la șeicul Abderrahman, să-i povestească tot ce se întâmplase. Pe urmă, îi dete în seamă măgărița, care făcea pe nărăvașa.
Atunci, șeicul Abderrahman petrecu pe după gâtul măgăriței Almanakh un lanț îndoit, pe care îl legă de o verigă din peretele casei. Pe urmă, îi spuse lui Zâmbet-de-Lună:
— Acuma, fiul meu, am să mă apuc să fac rânduială în treburile cetății noastre, și am să încep cu dezlegarea vrăjii care-i ține pe atâția flăcăi schimbați în animale cu patru picioare. Ci, mai întâi, măcar că aceasta mă costă despărțirea de tine, vreau să-ți ajut să te întorci în împărăția ta, ca să se curme zbuciumul mamei tale și al supușilor tăi! Și, pentru aceasta, am să te ajut să urmezi drumul cel mai scurt.
Și, rostind aceste cuvinte, șeicul își puse două degete între buze și dete un șuierat lung și puternic, și numaidecât se ivi dinaintea lui un ginn mare, cu patru aripi, care se opri smirnă în vârful picioarelor și îl întrebă pricina pentru care fusese chemat. Iar șeicul îi spuse:
— O, ginnule Fulgerătură, ai să-l iei în cârcă pe regele Zâmbet-de-Lună, aci de față, și ai să-l duci de sârg la palatul lui, din Cetatea-Albă!
Iar ginnul Fulgerătură se încovoie în două, lăsând capu-n jos; și Zâmbet-de-Lună, după ce sărută mâna șeicului, izbăvitorul său, și după ce îi mulțumi, se sui în cârca lui Fulgerătură și, lăsându-și picioarele să-i atârne peste pieptul acestuia, se prinse de gâtul lui. Și ginnul se ridică în văzduhuri și zbură cu o iuțeală de porumbel călător, făcând cu aripile lui un vuiet ca de moară de vânt.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și opta noapte

Urmă:

Și ginnul drumeți așa, neostenit, vreme de o zi și o noapte, și străbătu în felul acesta o depărtare de șase luni de drum. Și ajunse deasupra Cetății-Albe, și îl lăsă pe Zâmbet-de-Lună chiar pe terasa palatului său. Pe urmă se mistui.
Iar Zâmbet-de-Lună, cu inima topită de adierea aburului țării sale, coborî degrabă în iatacul unde, de când pierise el, ședea maică-sa, Floare-de-Granată, plângând în tăcere și purtându-și jalea tainic în suflet, ca să nu se dea în vileag și să-i ispitească în felul acesta pe cei ce râvneau la scaunul de domnie. Și Zâmbet-de-Lună dete la o parte perdeaua de la sala în care tocmai se aflau în ospeție la regina bătrâna mamă-mare Lăcusta, regele

Saleh și verișoarele. Și intră în sală, urând bună-pace celor de față, și se repezi în brațele mamei sale, care, când îl văzu, căzu leșinată de bucurie și de tulburare. Ci nu zăbovi mult până să-și vină iarăși în fire și, strângându-și feciorul la piept, plânse îndelung, zguduită toată de suspine, în vreme ce verișoarele sărutau picioarele vărului lor, iar bunica îl ținea de o mână și moșul Saleh de cealaltă. Și statură așa, în bucuria întoarcerii, fără a putea să rostească o vorbă.

Ci, după ce le fu cu putință, într-un sfârșit, să-și descarce sufletele în vorbe, își povestiră cu toții toate pățaniile, și îl binecuvântară laolaltă pe Allah cel binefăcător, care îngăduise sa fie mântuiți și să se vadă laolaltă iarăși.

După care, Zâmbet-de-Lună se întoarse către mama sa și către bunică-sa și le spuse:

— Nu-mi mai rămâne acuma decât să mă însor! Și stărui a nu vroi să mă însor decât cu domnița Gemma, fata lui Solomâzdru! întrucât, în adevăr, ea este o adevărata gemmă, așa cum o arată numele!

Și bunica cea bătrâna răspunse:

— Acuma, o, copile al meu, lucru-i lesne, întrucât încă îl mai avem prins pe tatăl ei în palatul său.

Și trimise numaidecât după Solomâzdru, pe care robii îl aduseră legat cu lanțuri de mâini și de picioare. Ci Zâmbet-de-Lună porunci sa fie numaidecât slobozit din lanțuri; și porunca fu îndeplinită pe dată.

Atunci, Zâmbet-de-Lună se duse lângă Solomâzdru și, după ce își ceru iertare că fusese pricina necazurilor întâmplate, îi luă mâna, i-o sărută cuviincios, și spuse:

— O, rege Solomâzdru, cinstea de a mă înrudi cu tine nu ți-o mai cere un mijlocitor; ci chiar eu, Zâmbet-de-Lună, regele peste Cetatea-Albă și peste cea mai mare împărăție de pe pământ, îți sărut mâinile și ți-o cer de soție pe fiica ta Gemma. Iar dacă nu vrei să mi-o dai, am să mor. Iar dacă primești, nu numai că ai să fii iarăși rege peste împărăția ta, ci și eu am să fiu robul tău!

La vorbele acestea, Solomâzdru îl sărută pe Zâmbet-de-Lună și spuse:

— Hotărât, o, Zâmbet-de-Lună, nimenea mai mult decât tine n-ar putea fi vrednic de fata mea! Or, întrucât ea este supusă puterii mele, are să primească această dorință cu dragă inimă! Încât trebuie să trimit s-o cheme din ostrovul unde stă ascunsă de când am fost lipsit de scaunul domniei mele.

Și, spunând vorbele acestea, porunci să vină din mare un sol, pe care îl însărcină să plece numaidecât s-o caute pe domnița din insulă și să i-o aducă fără de zăbavă. Iar solul pieri și nu zăbovi mult până să se întoarcă dimpreună cu domnița Gemma și cu slujnica ei Mirta.

Atunci, regele Solomâzdru o sărută mai întâi pe fiică-sa, pe urmă o duse să se închine dinaintea bătrânei regine Lăcusta și dinaintea reginei Floare-de-Granată, și îi spuse, arătându-i-l cu degetul pe Zâmbet-de-Lună, cel pierit de bucurie.

— Află, o, fata mea, că te-am făgăduit acestui tânăr rege falnic, acestui leu viteaz, Zâmbet-de-Lună, fiul reginei Floare-de-Granată-din-mare, întrucât fără de nicio îndoială că el este cel mai frumos dintre oamenii vremilor lui, și cel mai minunat, și cel mai puternic, și cel mai presus ca stirpe și cin, și încă și mai mult! Încât, socot că el este făcut pentru tine, și că tu ești făcută pentru el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a cinci sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

La vorbele acestea ale tatălui său, domnița Gemma lăsă ochii în jos, cuminte, și răspunse:

— Sfaturile tale, o, părinte al meu, sunt pravila mea de purtare; iar dragostea ta plină de grijă este umbra sub care huzuresc! Și, întrucât așa-i dorința ta, de acuma înainte chipul celui pe care mi l-ai ales are să fie în ochii mei, numele lui are să fie pe gura mea, iar locuința lui are să fie în inima mea!

Când auziră cuvintele acestea, verișoarele lui Zâmbet-de-Lună și celelalte doamne de față umplură palatul cu strigătele lor de bucurie și cu liu-liu-liu-urile lor ascuțite. Pe urmă, regele Saleh și Floare-de-Granată trimiseră numaidecât după cadiu și după martori, ca să scrie senetul de căsătorie dintre regele Zâmbet-de-Lună și domnița Gemma. Și nunta se sărbători cu mare vâlvă și cu o falǎ așa de nemaipomenită încât, pentru datina îmbrăcării hainelor, rochia miresei fu schimbată de nouă ori. În ce privește celelalte, ar crește păr pe limbă până a izbuti să povestești totul cum se cuvine. Încât, slavă lui Allah care unește între ele lucrurile frumoase și nu zăbovește bucuria decât ca să dăruiască fericirea!

Când sfârși de povestit povestea aceasta, Șeherezada, tăcu.

Atunci, micuța Doniazada strigă:

— O, surioara mea, ce dulci, și ce gingașe, și ce gustoase sunt vorbele tale! Și ce minunată-i povestea aceasta!

Iar regele Șahriar spuse:

— Hotărât, o, Șeherezada, m-ai învățat multe lucruri despre care habar nu aveam! Căci n-am știut până astăzi mai nimic despre lucrurile de sub ape. Iar povestea lui Abdallah-din-mare, precum și cea a Floarei-de-Granată m-au mulțumit pe deplin! Ci, o, Șeherezada, nu cumva știi vreo povestire cu totul diavolească?

Iar Șeherezada zâmbi a râde și răspunse:

— Tocmai, o, măria-ta, știu una, pe care am să ți-o povestesc numaidecât!

Și Șeherezada spuse:

Seara de iarnă a lui Isac din Mossul

De la meșterul cântăreț Isac din Mossul, cel îndrăgit de Al-Rașid, ne-a rămas povestirea snoavei care urmează.

El spunea:

Într-o noapte, stam la mine acasă, iarna, și, pe când afara vânturile urlau ca niște lei și norii se descărcau cu vuiet ca niște guri de burdufe pline cu apă și larg deschise, îmi încălzeam mâinile deasupra plitei mele de aramă și eram trist că nu puteam, din pricina noroiului de pe drumuri, a ploii și a negurii, nici să ies, nici să nădăjduiesc în venirea vreunui prieten care să-mi țină tovărășie. Și, cum pieptul îmi era din ce în ce mai apăsat, i-am spus robului meu:

— Dă-mi ceva de mâncare, ca să-mi trec vremea!

Și, pe când robul se pregătea să-mi îndeplinească porunca, eu nu izbuteam să nu mă gândesc la nurii unei fetișcane pe care o văzusem mai înainte la palat; și nu știam de ce amintirea ei îmi stăruia atâta în minte, nici din ce pricină gândul mi se oprea mai des la obrazul ei decât la al oricărei alteia dintre toate cele multe câte îmi încântaseră mie vreodată nopțile. Și atâta de tare mă apăsa acea desfătătoare dorința, că până la urmă nici n-am mai băgat de seamă că robul se și înfățișase dinaintea mea, stând drept, cu brațele încrucișate, și, după ce isprăvise de întins masa, nu mai aștepta decât un semn din ochii mei ca să aducă tăvile. Iar eu, plin de visătoria mea, am strigat cu glas tare:

— Ah, dacă tânăra Saiieda cea cu glasul atâta de dulce ar fi aici, n-aș mai fi eu așa de mohorât!

Am rostit vorbele acestea cu glas tare, în adevăr, țin minte ca acum, măcar că de obicei gândurile mele sunt tăcute. Iar uimirea mea a fost peste poate când mi-am auzit așa sunetul glasului, dinaintea robului meu, care rămăsese cu ochii căscați.

Or, nici nu mi-am rostit eu bine dorul, că s-a și auzit o bătaie în ușă, de parcă ar fi fost acolo cineva care nu putea răbda să aștepte, și un glas tineresc a suspinat:

— Multiubitul îi poate oare deschide ușa iubitei lui?

Eu atunci am gândit în cugetul meu: „Pesemne că este cineva care, pe negură, a greșit casa! Ori și-o fi dat roadele pomul sterp al dorințelor mele?” Ci tot m-am grăbit să sar în picioare și am dat fuga să deschid chiar eu ușa și, în prag, am văzut-o pe Saiieda cea mult dorită, da cu ce fel de haine și cu ce înfățișare ciudată! Era îmbrăcată cu o rochie scurtă de mătasă verde, iar pe capu-i era întinsă o basma de zarafir, care n-o putuse apăra de ploaie și de apa ce șuroia de pe streșinile de la terase. Pe deasupra, trebuie să se fi afundat adesea în noroi pe drum, așa cum mărturiseau limpede picioarele ei. Iar eu, dacă am văzut-o în starea aceea, m-am minunat:

— O, stăpâna a mea, de ce te-ai primejduit să ieși așa din casă, și încă și pe o noapte ca asta!

Ea mi-a spus, cu glasul ei gingaș:
— Eh, aș fi putut oare să nu mă plec la dorința pe care solul tău mi-a adus-o adineaori acasă? Mi-a spus ce tare ți-e dor de mine și, în ciuda vremii acesteia amarnice, iată-mă!
Or, eu, măcar că nu-mi aminteam deloc să fi dat o atare porunca, iar, de-aș fi dat-o, singurul meu rob tot n-ar fi putut s-o îndeplinească, de vreme ce șezuse lângă mine, n-am vrut să-i arăt nicicum iubitei mele cât de tulburate îmi erau mințile de toate astea; și i-am spus:
— O, stăpâna mea, mărire lui Allah care a îngăduit să ne întâlnim și care schimbă în miere amărăciunea dorinții! Venirea ta să înmiresmeze casa și să aducă tihna în inima stăpânului casei! În adevăr, dacă n-ai fi venit tu, aș fi plecat eu după tine, așa de tare îmi era chinuit sufletul de dorul tău în seara aceasta.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizecea noapte

Urmă:

După care, m-am întors către robul meu și i-am spus:
— Du-te repede și adu niște apă caldă și miresme! Și, după ce robul a îndeplinit porunca mea, am început să spăl chiar eu picioarele iubitei mele, și i-am turnat pe ele un șip întreg cu miresme de trandafiri. Pe urmă, am îmbrăcat-o într-o rochie frumoasă de muselină de mătasă verde, și am poftit-o să șadă alături de mine, lângă o tabla cu poame și cu băuturi. Și, după ce a băut cu mine de mai multe ori dintr-o cupă, am vrut, ca să-i fac plăcere, eu, care de obicei nu mă apuc să cânt decât după multe rugăminți și stăruinți, am vrut, dar, să-i cânt un cântec nou, pe care tocmai îl făcusem. Ci ea mi-a spus că sufletul ei nu avea chef să mă asculte.
Iar eu i-am zis:
— Atunci, o, stăpâna mea, binevoiește de ne cântă tu ceva!
Ea a răspuns:
— Ba nici eu! Căci sufletul meu nu vrea!
Eu i-am spus:
— Ci, o, tu, ochi al meu, bucuria nu poate fi întreagă fără de cântec și fără de muzică! Tu ce crezi?
Ea mi-a spus:
— Ai dreptate! În seara aceasta însă, nu știu de ce, nu am niciun chef să aud pe cineva cântând, afară doar de vreun om din gloată, ori vreun cerșetor de pe uliță. Nu vrei să te duci să vezi de nu cumva trece pe la ușa ta vreunul care să-mi poată îndeplini dorința?
Și eu, ca să n-o supăr, și măcar că eram încredințat că pe o noapte ca aceea nu era niciun trecător pe drum, m-am dus să deschid ușa de la intrare și am scos capul pe crăpătură. Și, spre marea mea nedumerire, am văzut un cerșetor bătrân, sprijinit în bâta lui și rezemat de zidul din față, vorbind singur: „Ce mai vuiește și furtuna asta! Vântul îmi spulberă glasul, de nu ma aude nimenea! Vai de bietul orb, săracul! Când cântă, nimenea

nu-l ascultă! Și dacă nu cântă, moare de foame!” Și, după ce a rostit vorbele acestea, orbul cel bătrân a început să bâjbâie cu bâta lui pe pământ și pe lângă pereți, dând să-și urmeze drumul.

Eu atunci, uimit și încântat totodată de întâlnirea aceea neașteptată, i-am spus:

— O, moșule, oare știi să cânți!

El a răspuns:

— Se zice că aș ști să cânt!

Iar eu i-am spus:

— Dacă-i așa, o, șeicule, nu vrei să-ți închei noaptea cu noi și să ne bucuri cu tovărășia ta?

El mi-a răspuns:

— Dacă așa ți-e vrerea, ia-mă de mână, căci sunt orb de amândoi ochii!

Și l-am luat de mână, și, după ce l-am băgat înlăuntru și am încuiat cu grijă ușa casei în urmă, i-am spus iubitei mele:

— O, stăpână a mea, îți aduc un cântăreț care, pe deasupra, mai este și orb! Are să poată să ne dăruiască plăcere, fără a vedea ce facem noi. Iar tu n-ai să te simți stânjenită, și nu mai trebuie să-ți acoperi obrazul.

Ea mi-a zis:

— Adu-l degrabă!

Și eu l-am adus în odaie.

Am început dintru-întâi să-l poftesc să ia loc dinaintea noastră și l-am îmbiat să mănânce oleacă. Iar el atunci a mâncat cu multă cuviință, din vârful degetelor. Și, după ce a isprăvit și s-a spălat pe mâini, l-am poftit să bea, iar el a băut trei cupe pline, și atunci m-a întrebat:

— Poți să-mi spui la cine mă aflu ca oaspe?

Eu i-am răspuns:

— La Isac, fiul lui Ibrahim din Mossul!

Or, numele meu nu l-a tulburat peste măsură; și s-a mulțumit să-mi răspundă:

— A, da, am auzit de tine. Și sunt bucuros că mă aflu în casa ta.

Eu i-am zis:

— O, stăpâne al meu, sunt cu adevărat bucuros să te primesc în casa mea!

El mi-a spus:

— Atunci, o, Isac, dacă vrei, ia să-ți aud glasul, care se zice că e tare frumos! Căci gazda-i datoare să înceapă mai întâi a face plăcere musafirilor săi!

Iar eu i-am răspuns:

— Ascult și mă supun!

Și, întrucât treaba începea să mă înveselească, am luat lăuta și am cântat cu tot harul de care sunt în stare. Și, când am isprăvit și partea de sfârșit a cântecului, pe care l-am cântat cu cea mai deosebită grijă, și când cele mai de pe urmă sunete s-au risipit, cerșetorul cel bătrân a zâmbit zefliu și mi-a zis:

— Dreptu-i, ya Isac! Nu-ți mai lipsește decât puțin ca să ajungi un muzician desăvârșit și un cântăreț deplin!

Or, eu, când am auzit lauda aceea, care mai degrabă era o ocară, am simțit că mă fac mic de tot în ochii mei și, de ciudă și de mâhnire, am aruncat lăuta cât colo. Dar, întrucât nu vroiam să mă arăt nicicum lipsit de cuviința față de musafirul meu, n-am socotit că se cade a-i răspunde, și n-am mai spus nimic. Atunci el mi-a zis:

— Nu mai cântă nimeni? Oare nu mai este nimeni altcineva aici?

Eu am spus:
— Mai este o tânără roabă.
El a spus:
— Poruncește-i să cânte, ca s-o aud și eu!
Am spus:
— Pentru ce să mai cânte, de vreme ce ți-a și fost deajuns ce ai auzit?
El a spus:
— Să cânte totuși!
Atunci fetișcana, iubita mea, a luat lăuta, da vădit fără voie-bună, și, după ce a preludat cu pricepere, a cântat cât a putut mai bine. Ci bătrânul cerșetor a oprit-o numaidecât și i-a zis:
— Tu mai ai mult de învățat!
Și iubita mea, mânioasă, a aruncat lăuta departe de ea, și a dat să se ridice. Iar eu n-am izbutit s-o fac să mai stea decât cu mare greutate, și numai după ce am căzut la genunchii ei. Pe urmă, m-am întors către cerșetorul cel orb și i-am zis:
— Pe Allah, o, tu, oaspete al meu, sufletul nostru nu poate să dea decât atâta cât cuprinde în el! Ci noi am făcut tot ce am știut mai bine, ca să te mulțumim. E rândul tău acuma să dai în vileag ceea ce ai, ca dovadă de bună-cuviință!
El a zâmbit de la o ureche la alta și mi-a spus…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și una noapte

Urmă:

…și mi-a spus:
— Atunci, adu-mi mai întâi o lăută neatinsă de nicio mână până acum!
Iar eu m-am dus și am deschis un sipet, și i-am adus o lăută nouă-nouță, pe care i-am pus-o în mâini. Și el a strâns între degete pana ascuțită, de gâscă, și a atins încetișor strunele răsunătoare. Și, de la cele dintâi sunete, am cunoscut că acel cerșetor orb era de departe cel mai bun muzician al vremurilor noastre. Da care nu mi-a fost mirarea și tulburarea când l-am văzut cântând o bucată într-un chip ce îmi era cu totul necunoscut, măcar ca nu pot fi socotit un neștiutor în meșteșugul meu! Pe urmă, cu un glas fără de pereche, a cântat stihurile acestea:

Atunci, ieșind afară-n ploaia deasă.
Iubita pleacă repede de-acasă,
Și-n toiul nopții o aud la prag.
Și până-a-mi ura bună-pace-n grabă,
După ce bate-n ușă scurt, întreabă:
„Poate veni iubita la cel drag?”

Când am auzit cântecul acesta al bătrânului orb, eu și cu iubita mea ne-am uitat unul la altul, uluiți până peste poate. Pe urmă, ea s-a făcut roșie

la față de mânie și mi-a spus, așa ca numai eu s-o aud:

— O, vicleanule! au nu ți-a fost rușine ca în acele câteva clipe, când te-ai dus de i-ai deschis ușa, să mă vinzi, spunându-i acestui bătrân cerșetor de venirea mea aici? În adevăr, o, Isac, nu aș fi crezut că ai un piept atâta de mic, încât să nu poată ține în el o taină, măcar vreme de un ceas! Rușine să le fie celor asemenea ție!

Ci eu i-am jurat de mii de ori că nu mă știam cu nimica vinovat, și i-am spus:

— Îți jur pe mormântul tatălui meu Ibrahim că n-am spus nimica acestui orb bătrân!

Și iubita mea a binevoit să mă creadă și, până la urmă, m-a lăsat s-o mângâi și s-o sărut, fără a se teme că ar fi văzută de orb. Iar eu, ba o sărutam pe obraji și pe buze, ba o alintam, ba o mângâiam pe piept, ba o giugiuleam; și ea râdea nestăvilit. După care, m-am întors către moșneagul nostru și i-am spus:

— Nu vrei să ne mai cânți ceva, o, dascăle al meu?

El a zis:

— De ce nu?

Și a luat iarăși lăuta și a început:

Adeseori, ah, sorb eu, ca-n beție,
Nurii iubitei mele, rând pe rând,
Și mâna mi-o cobor cu gingășie
Pe trupu-i gol, arzând și fremătând.

Strâng rodiile sânilor, vârtoase,
De fildeș tânăr, și mă-nfrupt cu har
Din merele obrajilor ei grase.
Și tot așa pe urmă, iar și iar.

Eu atunci, auzind cântecul acela, n-am mai avut nicio îndoială despre înșelătoria orbului cel calp, și am rugat-o pe iubita mea să-și acopere fața cu iașmacul. Iar cerșetorul mi-a spus deodată:

— Am mare zor să merg afară! Unde-i umblătoarea?

Eu, atunci, m-am ridicat și am ieșit o clipă să caut o lumânare, și m-am întors să-l duc pe orb la umblătoare. Ci, când m-am întors, n-am mai găsit pe nimeni: și orbul pierise, și fetișcana! Iar eu, când m-am dezmeticit din uluiala mea, i-am căutat prin toată casa, dar nu i-am mai găsit nicăieri. Ci ușile erau încuiate, iar zăvoarele de la uși erau închise pe dinlăuntru, și-așa că nu mai pricepeam: ori că ieșiseră prin tavan, ori că intraseră în pământul care s-o fi deschis și-apoi s-o fi închis la loc! Da de-atunci am rămas încredințat că altceva n-a fost, decât că însuși Eblis, în carne și oase, îmi slujise mai întâi de codoș, și pe urmă mi-o luase și-o dusese cu el pe fetișcana aceea care n-a fost decât o vedenie amăgitoare și o nălucire.

Pe urmă, Șeherezada, după ce sfârși de povestit această snoavă, tăcu. Și regele Șahriar, tulburat până peste poate, strigă:

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău!

Iar Șeherezada, văzându-l că își încrâncena sprâncenele, vroi să-l domolească și îi spuse următoarea povestire:

Felahul de la Egipt și copiii săi cei albi

Iacătă ce scrie emirul Mohammad, zabetul cetății Cairo, în cărțile hronicilor. El spune:

Pe când mă aflam într-o călătorie prin Egiptul-de-Sus, am poposit o noapte în casa unui felah care era șeih-al-balad peste acele locuri. Era un om în vârstă, oacheș cu totul la piele, cu o barbă ce începuse să încărunțească. Ci am băgat de seama că avea niște copii cruzi de ani, și bălai, de o culoare tare bălaie, sporită de rumeneala din obraji, cu niște plete aurii și cu ochii albaștri. Pe urmă, întrucât, după ce ne-a făcut o primire frumoasă și ne-a dat sa mâncăm bine, a venit să stea la taifas în tovărășia noastră, i-am spus, în chip de întrebare:

— Hei, Cutare, cum se face că tu, care ești atât de oacheș, ai niște copii așa de luminoși, cu pielea așa de albă și de trandafirie, și cu ochii și părul așa de limpezi?

Iar felahul, strângându-și la sine copiii pe care a început să-i mângâie, mi-a spus:

— O, stăpâne al meu, mama copiilor mei este o fată de frânci, iar eu am cumpărat-o ca pe o prinsă de război, pe vremea lui Saladin Biruitorul, după bătălia de la Hattin, care ne-a izbăvit pe totdeauna de creștinii străini, răpitorii împărăției Ierusalimului. Ci-i tare mult de atunci, că astea s-au petrecut la zilele tinereții mele!

Iar eu i-am zis:

— Atunci, o, șeicule, te rugăm să ne faci hatârul de a ne povesti întâmplarea aceasta!

Și felahul a spus:

— Din toată inima, prietenește, și ca pe un dar datorat oaspeților! Căci povestea cu soția mea, fata frâncilor, este tare minunată!

Și ne-a povestit.

Trebuie să știți că, de meseria mea, eu sunt crescător de in; și tatăl meu și bunicul meu au semănat și ei in, înaintea mea; iar, de neam și de obârșie, sunt felah ca toți felahii din țara aceasta. Or, într-un an, s-a nimerit, din mila Celui-de-sus, ca inul semănat, îngrijit, curățat și adus la desăvârșire de mine să se ridice la un preț de cinci sute de dinari de aur. Și, întrucât îl pusesem în vânzare, dar nu izbuteam sa capăt pe el prețul cuvenit, negutătorii mi-au spus:

— Du-ți inul la cetatea Acrei, în Siria, unde ai să-l vinzi cu câștig foarte mare!

Iar eu, dându-le ascultare, mi-am luat inul și m-am dus în cetatea Acrei, care, pe vremurile acelea, era în mâinile frâncilor. Și, cu adevărat, am început cu o vânzare bună, lăsând jumătate din inul meu unor misiți, pe o veresie de șase luni; iar jumătatea cealaltă am păstrat-o, și am rămas în cetate, s-o vând cu mărunțișul, dobândind câștiguri strașnice.

Or, într-o zi, pe când îmi vindeam inul, o tânără francă, cu obrazul dezvelit și fără iașmac pe cap, după obiceiul frâncilor, veni sa cumpere in

de la mine. Și ședea acolo, dinaintea mea, frumoasa, albă și gingașă; iar eu puteam să mă bucur în voie privindu-i nurii și prospețimea. Și, cu cât mă uitam mai mult la fața ei, cu atâta dragostea îmi năpădea mințile! Și zăbovii mult până să-i vând inul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și doua noapte

Urmă:

Într-un sfârșit, îi cântării marfa și i-o detei la un preț tare lesnicios. Iar ea plecă, urmată de privirile mele.

Or, peste câteva zile, fata veni iarăși să cumpere in de la mine, și eu i-l vândui și mai ieftin decât întâia dată, fără s-o las să se tocmească. Iar fata pricepu că eram îndrăgostit de ea, și plecă; ci aceasta fu spre a veni iară, nu peste multă vreme, însoțită de o femeie bătrână, care rămase acolo, în răstimpul vânzării, și care o întovărăși pe urmă de fiece dată când fata avea trebuință să cumpere in.

Eu atunci, întrucât dragostea îmi năpădise de-a binelea inima, o luai de-o parte pe bătrână și îi zisei:

— Au s-ar putea, în schimbul vreunui dar ce ți-aș face, să-mi înlesnești o bucurie cu ea?

Bătrâna îmi răspunse:

— Aș putea să-ți înlesnesc o întâlnire, spre a te bucura de ea, ci numai cu învoiala ca lucrul să rămână o taină între noi trei, tu, eu și ea; și, pe deasupra, să te învoiești a mișca și ceva bănișori!

Eu răspunsei:

— O, izbăvitoare mătușă, dacă sufletul și viața mea ar fi să fie prețul pentru bunăvoia ei, i-aș da și sufletul și viața. Ci, dacă-i vorba numai de bani, nu-i mare lucru!

Și ne învoirăm să-i dau, pentru samsarlâc, cincizeci de dinari; și-i numărai banii pe dată. Și, după ce încheiarăm târgul așa, bătrâna mă lăsă, se duse la fată, și se întoarse numaidecât cu un răspuns priincios. Pe urmă îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, tinerica aceasta nu are niciun fel de loc pentru asemenea întâlniri, întrucât ea-i încă fecioară la trup, și habar nu are de lucruri ca acestea. Trebuie, dar, s-o primești în casa ta, unde are să vină, și are să stea până dimineața!

Iar eu primii cu mare sârg, și mă dusei acasă să pregătesc tot ce se cuvenea, și mâncăruri, și băutură, și zaharicale. Și rămăsei să aștept.

Și în curând o văzui pe tânăra francă sosind, și îi deschisei ușa, și o poftii să intre în casă. Și, fiind vară, orânduisem totul pe terasă. Și o poftii să stea jos lângă mine, și mâncai și băui cu ea. Iar casa în care locuiam se afla pe țărmul mării; iar terasa era minunată sub lumina de lună; iar noaptea era plină de stele, care se oglindeau în apă. Iar eu, privind toate astea, îmi întorsei gândul către mine și cugetai în sinea mea: „Nu ți-e ție rușine ca aci, de față cu Allah preaînaltul, sub lumina cerului și dinaintea mării, în țara aceasta străină, să te ridici împotriva Celui-slăvit,

dezmățându-te cu această creștină, care nu-i nici de neamul, nici de legea ta?” Și, măcar că mă și aflam întins alături de fata care se ghemuise drăgăstoasă lângă mine, îmi zisei în cugetul meu: „Doamne-Dumnezeule al Slavei și al Adevărului, fii-mi martor că mă înfrânez cu toată neprihana de la această fată, fiică de frânci!” Și, gândind așa, mă întorsei cu spatele către fată, fără s-o ating nici cu mâna; și adormii, sub strălucirea blândă a cerului.

Disdedimineață, tânăra francă se sculă, fără să-mi spună o vorbă, și plecă mohorâtă rău. Iar eu mă dusei la prăvălia mea, unde mă apucai să-mi vând inul, ca de obicei. Ci, pe la prânz, fata, însoțită de bătrână, iacătă că trecu pe dinaintea prăvăliei mele, cu o față îmbufnată; și eu iarăși o râvnii, din toată ființa mea, de-mi venea să mor. Căci, pe Allah! era ca luna; și nu mă putui lepăda de ispită; și gândii, mustrându-mă: „Au cine ești tu, o, felahule, de-ți strunești așa dorul după o fetișcană ca aceasta? Nu cumva ai fi vreun schivnic, ori vreun sufist, ori vreun eunuc, ori vreun scopit, ori te pomenești ca ai fi vreun înghesuit de prin Bagdad ori de prin Persia? Nu cumva că n-ai fi din neamul cel volnic al felahilor din Egiptul-de-Sus, ori poate că maică-ta o fi uitat să te alăpteze?” Și, cu asta, detei fuga pe urmele bătrânei și, trăgând-o de-o parte, îi spusei:

— Tare aș vrea să mă mai întâlnesc o dată!

Ea îmi spuse:

— Pe Messia, acuma lucrul nu se poate face decât la prețul de o sută de dinari!

Iar eu, pe dată, numărai cei o suta de dinari de aur și i-i detei. Și tânăra francă veni la mine a doua oară. Ci eu, dinaintea cerului gol, mă simții iarăși cuprins de șovăieli, și nu mă folosii nici de această a doua întâlnire mai mult decât de cea dintâi, și mă înfrânai de la fetișcană cu toată neprihana. Iar ea, cu o ciudă amarnică, se ridică de lângă mine, ieși și se duse.

Or, eu, a doua zi, iarăși, pe când fata trecea pe dinaintea prăvăliei mele, simții în mine același tremur, și inima-mi bătu, și mă dusei după bătrână, și îi spusei cum stă treaba. Ci ea se uită la mine cu mânie și îmi spuse:

— Pe Messia, o, musulmanule! oare așa se poartă cu fecioarele cei de credința ta? N-ai să te mai poți bucura niciodată de ea, afară doar dacă vrei să-mi dai de data aceasta cinci sute de dinari!

Pe urmă se duse.

Eu, dar, tremurând tot de tulburare, și cu para dragostei arzând în mine, hotărâi să strâng toți banii pe care îi căpătasem pe in și să jertfesc pentru viața mea cei cinci sute de dinari de aur. Și, după ce legai banii într-o basma, pe când mă pregăteam să-i duc bătrânei, deodată…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și treia noapte

Urmă:

…deodată îl auzii pe telalul pieții cum striga:

— Hei, breasle de musulmani, voi, care ați venit pentru negutătoriile voastre în orașul nostru, aflați că pacea și învoiala pe care am încheiat-o cu voi s-a sfârșit. Și vi se dă o săptămână, ca să vă orânduiți negustoriile și să plecați din orașul nostru și sa vă întoarceți în țara voastră!

Eu atunci, dacă auzii vestea aceea, detei zor să vând inul care îmi mai rămăsese, strânsei banii ce mi se cuveneau de la inul dat pe veresie, cumpărai mărfuri bune de vândut în țara și în împărăția noastră și, lăsând cetatea Acriei, plecai, cu inima potopită de mâhnire și de păreri de rău după fata aceea creștină care îmi năpădise mintea și gândul.

Or, mă dusei la Damasc, în Siria, unde îmi vândui marfa de la Acra cu mare folos și câștig, ca urmare a opririi drumurilor, din pricina începerii iarăși a încăierărilor. Și făcui niște treburi negutătorești tare frumoase și, cu ajutorul lui Allah (preamărit fie el!), toate sporiră în mâinile mele. Și, în felul acesta, izbutii să fac, cu mare câștig, negutătorie largă cu fete de creștini roabe, luate ca prinse de război. Și-așa trecură trei ani de la întâmplarea mea de la Acra și, încet-încet, amărăciunea grabnicei mele despărțiri de tânăra frâncă începu să se mai domolească în inima mea.

Iar noi dobândeam mai departe mari biruințe împotriva frâncilor, atât în țara Ierusalimului, cât și în țara Siriei. Și, cu ajutorul lui Allah, sultanul Saladin, după multe bătălii izbânditoare, îi birui până la urmă cu totul pe frânci și pe toți necredincioșii; și îi duse robi la Damasc pe regii și pe mai-marii lor, pe care îi luase prinși, după ce pusese stăpânire peste orașele de pe coaste, și întemeie pacea în toată țara. Slavă lui Allah!

Estimp, mă dusei într-o zi, cu o roabă tare frumoasă, s-o vând, la corturile unde pusese tabără sultanul Saladin. Și îi arătai roaba, pe care vru s-o cumpere. Iar eu i-o lăsai la numai o sută de dinari. Ci sultanul Saladin (aibă-l Allah întru mila lui!) nu avea la el decât nouăzeci de dinari, întrucât își cheltuise toți banii din vistierie ca să ducă la bine războiul împotriva necredincioșilor. Atunci sultanul Saladin, întorcându-se către unul dintre străjerii lui, îi spuse:

— Ia și du-l pe negutătorul acesta la cortul în care se află adunate fetele luate prinse în încăierarea de pe urmă, și să-și aleagă dintre ele pe aceea care i-o plăcea mai mult, în locul celor zece dinari pe care i-i datorez!

Așa făcea, cu dreptate, sultanul Saladin.

Straja mă duse, așadar, la cortul cu frâncele prinse, iar eu, trecând printre acele fete, de cum îmi aruncai ochii pe una dintre ele, o și cunoscui pe tânăra frâncă de care fusesem așa de îndrăgostit la Acra. Iar ea, de atunci, ajunsese nevasta unei căpetenii de cavaleri frânci. Eu, dar, dacă o cunoscui, o cuprinsei în brațe, ca să pun stăpânire pe ea, și zisei:

— Pe aceasta o vreau!

Și o luai și plecai.

Atunci, după ce o dusei în cortul meu, îi spusei:

— O, fetișcano, nu-ți mai aduci aminte de mine?

Ea îmi răspunse:

— Nu, nu-mi aduc!

Eu îi spusei:

— Sunt prietenul tău, chiar acela la care, în Acra, ai venit de două ori, prin mijlocirea bătrânei, pentru suma de cincizeci de dinari întâia oară, și pentru o sută de dinari a doua oară, și care nu s-a atins de tine în toată curăția, lăsându-te să pleci, tare necăjită, din casa lui! Și-s acela care tot ar fi vrut, și a treia oară, să te aibă o noapte, pentru cinci sute de dinari, pe când acuma sultanul mi te-a dat pe zece dinari!

Ea își lăsă capu-n jos și, deodată, ridicându-l, spuse:

— Ceea ce s-a petrecut, este o minune islamică, întrucât ridic degetul și mărturisesc că nu este alt Dumnezeu fără numai Allah și că Mahomed este trimisul lui Allah!

Și, în felul acesta, rosti, cumu-i datina, mărturisirea noastră de credință; și pe dată se încunună întru Islam!

Eu, atunci, din parte-mi, gândii: „Pe Allah! n-am să mă bucur de ea, de data aceasta, decât după ce am s-o slobozesc de robie și am să mă însor cu ea legiuit!” Și mă dusei pe dată la cadiul Ibn-Ședdad, pe care îl lămurii cum stă treaba și care veni în cortul meu, dimpreună cu martorii, să scrie senetul meu de căsătorie.

Atunci, mă bucurai de ea. Iar ea prinse copil cu mine. Și ne așezarăm la Damasc.

Trecură, în felul aceasta, câteva luni, când sosi la Damasc un sol al regelui francilor, trimis la sultanul Saladin ca să ceară, potrivit cu învoielile hotărâte între regi, schimbul prinșilor de război. Și toți prinșii, bărbați și femei, fură dați până la unul îndărăt francilor, în locul prinșilor musulmani. Ci, când solul franc își cercetă înscrisurile, băgă de seamă că îi mai lipsea la număr nevasta cavalerului *Cutare*, chiar acela care fusese soțul dintâi al femeii mele. Și sultanul își trimise străjerii s-o caute peste tot, și până la urmă li se spuse că femeia se afla în casa mea. Și ei veniră sa mi-o ceară. Iar eu mă schimbai de tot la obraz, și ma dusei plângând la nevastă-mea și-i povestii cumu-i treaba. Ci ea se ridică și îmi spuse:

— Du-mă numaidecât dinaintea sultanului! Știu eu ce am să-i spun, când oi fi de față cu el!

Eu, dar, luându-mi femeia, o dusei, coperită cu iașmacul, dinaintea sultanului Saladin; și îl văzui pe solul francilor stând jos lângă sultan, de-a dreapta.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și patra noapte

Urmă:

După care, sărutai pământul dinaintea sultanului Saladin și îi spusei:

— Iacătă femeia cu pricina!

Și el se întoarse către soața mea, și îi spuse:

— Tu ce ai de zis? Vrei să te duci în țara ta cu solul, ori vrei mai degrabă să rămâi cu soțul tău?

Ea răspunse:

— Rămân cu soțul meu, căci sunt musulmană și am prins copil cu el, și tihna sufletului meu n-a rămas la franci!

Atunci sultanul se întoarse către sol și îi spuse:

— Ai auzit? Ci, dacă vrei, vorbește și tu cu ea! Și trimisul francilor o dojeni și o certă pe soția mea, și la urmă îi zise:

— Vrei să rămâi cu soțul tău musulman, ori vrei să te întorci la căpetenia de cavalerie *Cutare*, francul?

Ea răspunse:
— Nu mă despart de soțul meu egipteanul, căci tihna sufletului meu este la musulmani!
Și trimisul, tare necăjit, bătu din picior și îmi zise:
— Ia-o atunci pe femeia aceasta!
Iar eu îmi luai soața și ieșii cu ea de acolo. Și deodată solul ne strigă îndărăt și îmi spuse:
— Mama soției tale, o francă bătrână, care locuiește la Acra, mi-a dat pentru fiică-sa bocceaua aceasta?
Și el îmi dete bocceaua și adăugă:
— Și bătrâna aceea m-a însărcinat să-i spun fiică-si că nădăjduia s-o vadă cu bine și sănătoasă!
Eu, dar, luai bocceaua și mă întorsei cu femeia mea acasă.
Și, când dezlegarăm bocceaua, găsirăm în ea hainele pe care soția mea le purta la Acra, precum și cei cincizeci de dinari dintâi pe care i-i dedesem, și ceilalți o sută de dinari de la a doua întâlnire a noastră, înnodați chiar în basmaua în care îi înnodasem eu! Atunci cunoscui, din asta, binecuvântarea pe care mi-o adusese neprihana mea, și dădea slavă lui Allah!
Pe urmă, o adusei pe soția mea, franca făcută musulmană, în Egipt, chiar aici. Și ea, o, musafirii mei, este aceea care m-a făcut părintele acestor copii albi, care îl proslăvesc pe Zămislitorul lor. Și până în ziua aceasta am trăit în tihna înțelegerii, mâncând pâinea noastră așa cum ne-am copt-o dintru-ntâi! Și asta-i povestea mea! Ci Allah știe mai bine!

Iar Șeherezada, după ce povesti întâmplarea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar zise:
— Fericit este felahul acela, o, Șeherezada!
Iar Șeherezada spuse:
— Așa-i, o, măria-ta! Ci de bună seamă că nu este mai fericit decât a fost Khalif-cel-Sărac, cu maimuțele de mare și cu califul!
Iar regele Șahriar întrebă:
— Și care-i, dar, acea Poveste a lui Khalif-cel-Sărac?
Șeherezada răspunse:
— Am să ți-o povestesc numaidecât!
Și Șeherezada spuse:

Povestea lui Khalif-cel-sărac

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, ca a fost odată, în vechimea vremilor și în trecutul veacurilor și al clipelor, în orașul Bagdadului, un om, pescar de meserie, și care se numea Khalif. Și era așa de sărac, așa de amărât și de lipsit de toate, încât nu izbutise nicicum să adune cei câțiva bănuți de aramă trebuitori ca să se însoare; așa că rămăsese neînsurat, când până și săracii săracilor aveau muiere și copii.

Or, într-o zi, își luă, ca de obicei, năvoadele în spinare și plecă la malul Tigrului, ca să le arunce în apă de cu zori, înainte de a se ivi și alți pescari. Ci de zece ori la rând le aruncă fără să prindă chiar nimic. Și, dintru-ntâi, se înciudă până peste poate; pieptul i se zburli și mințile i se năuciră; și șezu jos pe țărm, pradă deznădejdii. Ci, până la urmă, își domoli gândurile cele negre și zise: „Ierte-mi Allah pornirea dintâi! Nu este scăpare decât la el! Are el grijă de hrana făpturilor lui, și ceea ce dă el nimenea nu ne mai poate răpi; iar ceea ce nu vrea el nimenea nu poate să ne dea! Să luăm, dară, și zilele cele bune și pe cele rele așa cum vin, și să ne tăbăcim pieptul cu multă răbdare împotriva necazurilor. Căci nenorocul este ca buboiul, care nu se sparge și nu se tămăduiește decât îngrijit cu multă caznă!”

Pe urmă, pescarul Khalif, întărindu-și sufletul cu vorbele acestea, se ridică plin de hotărâre și, – după ce își suflecă mânecile, își strânse brâul și își sumese poalele cămășii – își zvârli năvoadele în apă, cât putu mâna lui mai departe; și așteptă o bună bucată de vreme; după care, apucă frânghia și trase din toate puterile; ci năvoadele erau așa de grele, că trebui să lucreze cu multă luare-aminte ca să le strângă fără a le rupe. Izbuti până la urmă, canonindu-se cu băgare de seamă; și, când le avu dinainte, le desfășură, cu inima bătând; ci nu găsi în ele decât o maimuță bondoacă, chioară și beteagă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și cincea noapte

Urmă

La vederea maimuței, amărâtul de Khalif strigă: „Nu este tărie și putere decât întru Allah! Cu adevărat, ai lui Allah suntem și la el ne întoarcem! Da ce blestem mă bate astăzi? Și ce să însemne nenorocul acesta amarnic și beleaua asta afurisită? Ce mi-e dat să pat în ziua aceasta binecuvântată? Ci totu-i scris de la Allah (preamărit fie el!).“ Și, spunând acestea, luă maimuța și o legă cu o frânghie de un copac de pe malul apei; pe urmă,

apucă un bici pe care îl avea la el și, ridicându-l, vru să abată asupra maimuței niște lovituri bine aduse, ca să-și potolească așa focul. Ci deodată maimuța, cu ajutorul lui Allah, își mișcă limba și, cu un grai limpede, îi spuse lui Khalif:

— O, Khalif, oprește-ți mâna și nu mă lovi! Mai degrabă lasă-mă legată de pomul acesta și du te de-ți mai aruncă o dată năvodul în apă, punându-ți credința în Allah, care are să-ți dea pâinea acestei zile!

Dacă auzi ce spunea maimuța aceea chioară și beteagă, Khalif se opri din pornirea lui amenințătoare și se duse la apă, unde își aruncă năvodul, lăsând frânghia să se desfășoare. Iar când vru să tragă năvodul afară, văzu că era și mai greu ca de data cealaltă; ci, lucrând cu binișorul și cu grijă, izbuti să-l aducă la mal, și iacătă! Găsi în năvod tot o maimuță, dar nu chioară sau oarbă, ci tare frumoasă, cu ochii alungiți cu kohl, cu unghiile vopsite cu henea, cu dinții albi și bine rânduiți, și cu un funduleț trandafiriu și nicidecum de culoarea aceea verde, ca fundul celorlalte maimuțe; și avea prinsă peste mijloc o fustiță roșie și albastră, tare plăcută la vedere, și niște brățări de aur la încheieturile mâinilor și la glezne, și cercei de aur la urechi și râdea uitându-se la pescar, și-i făcea cu ochiul și plescăia din limbă.

La priveliștea aceasta, Khalif strigă: „Care va să zică astăzi este ziua maimuțelor! Slavă lui Allah, carele a schimbat în maimuțe peștele din apă! Așadară, n-am venit aici decât la un pescuit ca acesta! O, zi de păcură, iacătă cum începi! Ești ca o carte în care știi tot ce se află, de îndată ce i-ai cetit întâia foaie! Ci nu pătesc toate astea decât din pricina sfatului maimuței dintâi!" Și, după ce rosti vorbele acestea, se repezi la maimuța cea chioară legată de pom, și își ridică asupra ei biciul, din care pliuțăi mai întâi de trei ori în vânt, strigând:

— O, față de rea-vestire, ia uită-te cu ce m-am ales de pe urma sfatului pe care mi l-ai dat! Dacă te-am ascultat și dacă mi-am început ziua cu priveliștea ochiului tău cel chior și a pocelii tale, iacătă-mă osândit să mor de osteneală și de foame!

Și îi arse o fișcă peste fund, și era să-i tragă așa mai departe, când maimuța îi strigă:

— O, Khalif, decât să mă bați, mai bine du-te de vorbește întâi cu tovarășa mea, maimuța pe care ai scos-o adineaori din apă! Întrucât, o, Khalif, bătaia pe care vrei să mi-o tragi nu are să-ți slujească la nimic, ba dimpotrivă! Ascultă-mă, dar, că e spre binele tău.

Și Khalif, tare încurcat, o lăsă pe maimuța cea chioară și se întoarse la cealaltă, care îl întâmpină râzând din toți dinții. Iar Khalif țipă:

— Și tu, o, față de catran, cine-ai mai fi și tu?

Iar maimuța cea cu ochi frumoși răspunse:

— Cum, o, Khalif! Au nu mă mai cunoști?

El zise:

— Nu! nu te cunosc! Spune degrabă, că de nu, biciul acesta are să se abată pe spinarea ta.

Și maimuța răspunse:

— Nu este cuviincios, o, Khalif, să vorbești așa! Și ai face mai bine să vorbești altminteri cu mine, și să iei aminte la răspunsurile mele, care au să te îmbogățească!

Atunci Khalif aruncă biciul departe de el și îi spuse maimuței:

— Iacătă-mă-s gata să te ascult, o, doamnă maimuță, crăiasă peste toate maimuțele!

Iar maimuța spuse:

— Află atunci, o, Khalif, că eu sunt maimuța stăpânului meu, evreul Abu-Saada, zaraful, și că averea lui și norocul lui la negușătorii mie mi le datorește!

Khalif întrebă:

— Da cum așa?

Maimuța răspunse:

— Păi, iacă numai așa că, în fiecare dimineață, eu sunt făptura cea dintâi la al cărei chip se uită, și sunt cea de pe urmă de la care își ia bun-rămas seara înainte de a se culca!

Iar Khalif, la vorbele acestea, strigă:

— Așadar, nu-i adevărată zicala care spune: „Păgubos ca un chip de maimuță”?

Pe urmă, se întoarse către maimuța cea chioară și țipă:

— Tu pricepi, nu-i așa? Chipul tău nu mi-a adus în dimineața asta decât trudă și necaz! Nu ești ca soră-ta asta de-aici!

Ci maimuța cea cu ochi frumoși spuse:

— Las-o în pace pe sora mea, o, Khalif, și ascultă-mă odată! Începe, dar, ca să te încredințezi de adevărul vorbelor mele, și mă leagă de capătul frânghiei de la năvoadele tale, și mai aruncă-le odată în apă. Și, în felul acesta, ai să vezi dacă îți port noroc.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și șasea noapte

Urmă:

Khalif, atunci, făcu așa cum îl sfătuise maimuța și, aruncându-și năvoadele, scoase un pește falnic, mare cât un berbec, cu niște ochi ca doi dinari de aur și cu solzii ca niște diamante. Și, mândru de parcă ar fi ajuns stăpânul pământului și al tuturor câte țin de pământ, i-l înfățișă biruitor maimuței cea cu ochi frumoși, care îi spuse:

— Iacătă, vezi? Acuma, du-te de strânge niște iarbă înmiresmată și înrourată, pune-o pe fundul coșului tău, așază peștele deasupra, acoperă totul cu alt braț de iarbă și, lăsându-ne pe noi maimuțele, pe amândouă, legate de copacul acesta, ia coșul pe umăr și du-te cu el în orașul Bagdadului. Și dacă te-or întreba cei întâlniți pe cale ce duci în coș, să nu le răspunzi o vorbi. Și să intri în sukul zarafilor, și acolo ai să vezi în mijlocul sukului dugheana stăpânului meu Abu-Saada, evreul, șeicul zarafilor. Și ai să-l vezi și pe el stând pe un divan, cu o pernă dindărăt și cu două lăzi dinainte, una pentru aur și una pentru argint. Și ai să vezi acolo la el o mulțime de flăcăi, și de robi, și de slugi, și de slujbași. Tu, atunci, să te duci drept la el, să pui coșul cu peștele jos, dinaintea lui, și să-i spui: „O, Abu-Saada, ia uite! M-am dus la pescuit astăzi și am aruncat năvoadele, în numele tău, și Allah mi-a trimis peștele acesta care se află în coșul acesta!” Și să dai la iveală binișor peștele. Atunci, zaraful are să te întrebe: „L-ai mai arătat spre vânzare și altcuiva afară de mine? Tu să-i spui: „Nu, pe Allah!” Și el are să ia peștele și are să te îmbie, ca preț, cu un dinar. Ci tu

să i-l dai îndărăt. Iar el are să te îmbie cu doi dinari; ci tu să i-i dai îndărăt. Și, de câte ori o încerca să te îmbie, tu să nu te învoiești, de ți-ar da până și greutatea în aur a peștelui! Să nu primești, dar, nimic de la el, ia bine aminte! Și el are să-ți zică: „Spune-mi, atunci, ce dorești!” Iar tu să-i răspunzi: „Pe Allah, nu vând peștele decât pe două vorbe!” Și, dacă te-o întreba: „Care sunt acele două vorbe”? tu să-i răspunzi: „Ridică-te în picioare și spune: «Fiți martori, o, voi toți câți vă aflați de față în suk, că mă învoiesc să schimb maimuța lui Khalif pescarul cu maimuța mea, că facem troc între noi, eu dând norocul meu pentru norocul lui, și partea mea de fericire pentru partea lui de fericire!»“ Iar tu să adaugi, vorbind către Abu-Saada: „Acesta-i prețul pentru peștele meu. Întrucât eu cu aurul nu am ce să fac! Nu-i știu nici mirosul, nici gustul, nici folosul!” Așa să-i spui, o, Khalif! Și, dacă evreul are să se învoiască să facă târgul, eu, ajungând în stăpânirea ta, în fiecare zi dis-de-dimineață am să-ți urez ziuă-bună, iar seara am să-ți urez seară-bună; și, în felul aceasta, am să-ți port noroc, iar tu ai să dobândești o sută de dinari în fiecare zi. Iar Abu-Saada evreul are să-și înceapă toate diminețile zilelor lui uitându-se la chipul maimuței acesteia chioare și betege, și tot așa are să-și încheie și serile; și Allah are să-l blagoslovească în fiecare zi cu câte o pagubă, ori cu câte o pacoste, ori cu câte o belea; și, în felul acesta, nu peste mult, are sa fie ticăloșit cu totul și, nemaiavând nimica, are să ajungă un cerșetor! Așa că, o, Khalif, ia bine aminte la ce ți-am spus, și ai să te vezi înflorind și pe calea cea dreaptă a norocului!

Când auzi cele spuse de maimuță, Khalif pescarul răspunse:

— Primesc sfatul tău, o, crăiasă peste toate maimuțele! Da atunci, ce să fac cu chioara asta a pacostei? S-o las legată de copac? Căci tare-s nedumerit în privința ei! N-ar mai binecuvânta-o Allah în veci!

Maimuța răspunse:

— Mai degrabă sloboade-o, ca să se întoarcă în apa. Și sloboade-mă și pe mine. E mai bine!

El răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și se duse la maimuța cea chioară și beteagă, și o dezlegă de la pom; și tot așa o slobozi și pe maimuța cea sfetnică. Și, numaidecât, din două țopăituri, amândouă săriră în apă, unde se cufundară și pieriră.

Atunci Khalif luă peștele, îl spălă, îl puse în coș pe iarba verde și proaspătă, îl coperi cu altă iarbă la fel, aburcă totul pe umăr, și plecă la oraș, cântând cât îl țineau băierile beregăților.

Or, când ajunse la sukuri, oamenii și trecătorii îl cunoscură și, cum de obicei toți îl luau peste picior, începură să-l întrebe:

— Ce duci acolo, o, Khalif?

Ci el nu le răspundea nimica și nici măcar nu se uita la ei, și-așa pe tot lungul drumului. Și ajunse în felul acesta în sukul zarafilor și, trecând de la dugheană la dugheană, ajunse și la dugheana evreului. Și îl și văzu pe zaraf cum sta falnic în mijlocul dughenei, pe un divan, și, în juru-i, zorind să-l slujească, văzu o liotă de slugi de toate vârstele și de toate culorile; și, cum sta așa, parcă era un rege de la Khorassan! Și Khalif, după ce se bine-încredință că acela era chiar evreul pe care îl căuta, se duse până dinaintea lui și se opri. Iar evreul ridică fruntea către el și, după ce îl cunoscu, spuse:

— Belșug și spor, o, Khalif! Fii binevenit…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă:

…Fii binevenit! Și ia zi-mi, ce te aduce și ce dorință ai? Și, dacă s-a întâmplat să-ți spună careva niscaiva vorbe rele, ori dacă te-a ocărât, ori dacă ți-o fi dat vreun ghiont, nu pregeta să-mi spui, ca să merg cu tine la valiu și să-i cerem daune pentru necazul ori pentru paguba ce ți s-a cășunat!

El îi răspunse:

— Nu, pe viața capului tău, o, căpetenie a ovreilor, nimenea nu mi-a spus vorbe rele, nici nu m-a ocărât, nici nu m-a ghiontit, ba dimpotrivă! Da am plecat astăzi de-acasă, și m-am dus pe țărm și, în norocul și în numele tău, mi-am aruncat năvoadele în apă. Și le-am tras și am găsit în ele peștele acesta!

Și, pe când vorbea în felul acesta, își deschise coșul, luă binișor peștele de pe stratul de iarbă și îl înfățișă fălos zarafului. Iar când evreul văzu peștele, îl găsi minunat și strigă:

— Pe *Pentateuc* și pe cele *Zece Porunci!* află, o, pescarule, că ieri, pe când dormeam, am văzut-o în vis pe Sfânta Fecioară, care mi s-a arătat și mi-a zis: „O, Abu-Saada, mâine ai să capeți un dar de la mine!” Or, chiar peștele acesta trebuie să fie darul cu pricina, fără de nicio îndoială!

Pe urmă adăugă:

— Pe legea ta, spune-mi, o, Khalif, ai mai arătat sau ai mai vrut să vinzi peștele acesta și altcuiva decât mie?

Și Khalif îi răspunse:

— Nu, pe Allah, mă jur pe viața lui Abu-Bekr Iubitorul-de-Adevăr, o, căpetenie a ovreilor și cunună a lor, afară de tine nu l-a mai văzut nimenea!

Atunci evreul se întoarse către unul dintre robii lui cei tineri și îi zise:

— Vino-ncoace! Ia peștele acesta și du-l acasă, și spune-i fetei mele Saada să-l curețe, să pună să prăjească jumătate, iar cealaltă jumătate s-o frigă, și să-mi ție totul la cald, până ce-oi sfârși cu treburile și-oi putea să mă întorc și eu acasă!

Iar Khalif, ca să întărească porunca, îi spuse băiatului:

— Ci, o, băiete, s-o sfătuiești pe stăpâna ta să nu-l ardă, și dă-i să vadă ce culoare frumoasa au urechile lui!

Și băiatul răspunse:

— Ascult și ma supun, o, stăpâne al meu!

Și plecă.

Estimp, evreul îi întinse cu vârful degetelor un dinar pescarului Khalif, spunându-i:

— Ia ăsta pentru tine, o, Khalif, și cheltuiește-l cu ai tai!

Și, după ce Khalif, din nărav, luă dinarul, când îl văzu cum strălucea în palmă-i, el, care în viața lui nu mai văzuse aur până atunci și nici măcar n-avea habar cât prețuiește, strigă:

— Slavă lui Allah, stăpânul vistieriilor și domnul bogățiilor și al averilor!

Pe urmă, făcu vreo câțiva pași să plece, când deodată își aduse aminte de sfatul maimuței celei cu ochi frumoși și, întorcându-se îndărăt, aruncă dinarul dinaintea evreului și îi spuse:

— Ia-ți aurul și dă îndărăt peștele săracului lumii! Au tu socoți că poți să-ți bați joc nepedepsit de cei sărmani ca mine?

Când auzi vorbele acestea, evreul gândi că pescarul Khalif vrea să glumească; și, râzând de glumă, îi întinse trei dinari de aur, în loc de unul! Ci Khalif îi zise:

— Nu, pe Allah! Destul cu joaca asta fără de haz! Au tu chiar crezi că m-aș hotărî vreodată să-mi vând peștele la un preț de batjocoră ca ăsta?

Evreul, atunci, îi întinse cinci dinari, în loc de trei, și îi zise:

— Ia de colea cinci dinari ca preț pentru peștele tău, și lasă păcatelor lăcomia!

Și Khalif luă cei cinci dinari în mână și plecă tare mulțumit; și se uita la dinarii aceia de aur, și se minuna, și își zicea: „Slavă lui Allah! De bună seamă că nici la califul Bagdadului nu se află ceea ce am eu în mână astăzi!” Și își văzu de drum mai departe, până ce ajunse la capătul sukului. Atunci, își aduse aminte de vorbele maimuței și de sfatul pe care i-l dedese; și se întoarse îndărăt la evreu și îi aruncă aurul cu scârbă.

Și evreul îl întrebă:

— Oare ce ai tu, o, Khalif, și ce-mi ceri? Vrei să-ți schimb dinarii de aur în drahme de argint?

El răspunse:

— Nu vreau nici drahmele, nici dinarii tăi, ci vreau să-mi dai îndărăt peștele omului sărac!

La vorbele acestea, evreul se supără, și țipă, și spuse:

— Cum, o, pescarule? Îmi aduci un pește care nu prețuiește niciun dinar, și eu îți dau cinci dinari pe el, iar tu nu ești mulțumit! Ești nebun? Au binevoiești, la urma-urmei, să-mi spui cu cât vrei să mi-l dai?

Khalif răspunse:

— Nu vreau să-l dau nici pe argint, nici pe aur; ci vreau să-l vând numai pe două vorbe!

Când îl auzi pe Khalif că nu vrea decât două vorbe, evreul gândi că astea nu pot fi decât cele două vorbe care slujesc de legământ la mărturisirea de credință întru Islam, și că pescarul îi cerea, pentru un pește, să se lepede de credința lui! Încât, de mânie și de ciudă, ochii i se bulbucară până în creștetul capului, și răsuflarea i se precurmă, și pieptul i se goli, și dinții-i scrâșniră; și răcni:

— O, unghie lepădată de musulmani! vrei, dar, să mă despart de religia mea pentru peștele tău, și să mă leapăd de credința și de legea mea, cele în care s-au închinat părinții mei înainte de mine?

Și își strigă slugile, care veniră pe fugă dinaintea lui, și țipă:

— Urgie! Săriți pe mutra asta de catran și înșfăcați-mi-l de ceafă și ardeți-i o ciomăgeală bună, de să-i plesnească pielea-n dungi! Și să nu-l crutați cumva!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și opta noapte

Urmă:

Și slugile numaidecât tăbărâră asupra-i cu lovituri de ciomege, și nu conteniră să mai dea în el decât după ce îl rostogoliră până jos sub scara dughenei! Și evreul le zise:

— Lăsați-l acuma să se ridice!

Și Khalif se ridică drept în picioare, în ciuda loviturilor primite, de parcă n-ar fi pățit nimic! Și evreul îl întrebă:

— Vrei să-mi spui acuma ce preț dorești să capeți pentru peștele tău? Sunt gata să-ți dau cât ceri, ca să isprăvim! Și cugetă la pățania cea de nedorit pe care ai pățit-o!

Khalif începu sa râdă și răspunse:

— Să n-ai nicio teamă, în ce mă privește, o, stăpâne al meu, din pricina loviturilor de ciomag; că eu pot să duc atâtea lovituri câte pot să capete zece măgari la un loc! Nici că-mi pasă de ele!

Și evreul începu și el să râdă la vorbele acestea, și zise:

— Allah fie cu tine! Spune-mi cât vrei, și îți jur pe adevărul credinței mele că atâta am să-ți dau?

Atunci Khalif răspunse:

— Ți-am mai spus! Nu îți cer pentru pește decât două vorbe! Și nu-ți mai face gânduri că aș vrea să rostești mărturisirea noastră musulmană de credința! Căci, pe Allah, o, ovreiule! dacă te-ai făcea musulman, islamizarea ta nu ar fi pentru musulmani de niciun folos, iar pentru ovrei nu ar fi de nicio pagubă; și dacă, dimpotrivă, te îndârjești să ramâni în legea ta cea păcătoasă și în greșeala ta de necredincios, necredința ta nu are să fie de nicio pagubă pentru musulmani și de niciun folos pentru ovrei! Ci vorbele cele două pe care ți le cer sunt cu totul altceva! Vreau ca să te ridici în picioare și să spui: „Fiți martori ai vorbelor mele, o, locuitori ai acestui suk, o, neguțători de dreaptă-credință: mă învoiesc, de bună voie, să schimb maimuța mea pe maimuța lui Khalif, și să facem trocul, dându-i partea și ursita mea din lumea aceasta pentru partea și ursita lui, și norocul meu pentru norocul lui!"

Când auzi ce vroia pescarul, evreul zise:

— Dacă numai atâta ceri de la mine, apoi lucrul îmi este la îndemână!

Și, pe clipă pe dată, se ridică în picioare și spuse vorbele pe care i le ceruse Khalif pescarul. După care, se întoarse și îl întrebă:

— Îți mai datorez ceva?

El răspunse:

— Ba!

Evreul zise:

— Atunci, du-te-n bună pace!

Și Khalif, fără a mai zăbovi, se ridică, își luă coșul gol și năvoadele, și se întoarse la malul apei,

Atunci, încrezându-se în făgăduiala maimuței cea cu ochi frumoși, își aruncă năvoadele în apă, și pe urmă le strânse; ci cu mare caznă, atâta de grele erau; și le găsi pline cu pește de toate neamurile. Și numaidecât trecu pe lângă el o femeie care ținea în cumpănă pe cap o tabla, și care îi ceru pește pentru un dinar; și el îi vându peștele cerut. Și, tot așa, iacătă că trecu și un rob, și luă și el pește pentru un dinar. Și, la fel, mai departe, până ce Khalif vându pește de o sută de dinari, în ziua aceea! Atunci, mândru cum nu se mai poate, luă suta de dinari și se întoarse la amărâta de cocioabă de lângă târgul de pește unde sălășluia. Și, când se lăsă

noaptea, se simți tare îngrijorat din pricina banilor pe care îi avea, și își zise în sine-și, înainte de a se întinde pe rogojina lui ca să doarmă: „O, Khalif, toată lumea din mahala te știe că ești om sărac, un pârlit de pescar fără nimica la zilele lui! Or, acuma, iacătă-te că ai ajuns să ai o sută de dinari de aur! Și oamenii au să afle, și califul Harun Al-Rașid are să afle și el până la urmă, și, într-o zi, când are s-o ducă prost cu paralele, are să-și trimită la tine străjile ca să-ți spună: «Am lipsă de atâția bani, și am aflat că tu ai acasă o sută de dinari. Or, vreau să mi-i împrumuți!» Eu, atunci, am să iau înfățișarea mea cea mai jalnică și am să mă căinez, lovindu-mă amarnic peste ochi, și am să răspund: «O, emire al drept-credincioșilor, sunt om sărac și un nimic pe lume! De unde să am au atâția bani? Pe Allah?! cine ți-a povestit una ca asta este un mincinos de pomină! N-am avut de când sunt și n-o să am cât oi fi atâta bănet!» Atunci, ca să pună gajba pe banii mei, și ca să mă facă să mărturisesc locul unde am să-i ascund, are să mă dea pe mâna căpeteniei de agie Ahmad-cel-Hoțoman, care are să pună să mi se dea jos nădragii și are să mă ciomăgească până ce am să mărturisesc și am să-i dau suta de dinari. Or, eu, acuma, ca să scap din beleaua asta, gândesc că lucrul cel mai bun de făcut este să nu mărturisesc nimica! Și, ca să nu mărturisesc nimica, trebuie să-mi deprind pielea cu bătaia, măcar că, Allah fie lăudat, e și-așa destul de tăbăcită! Da se cade să fie bine de tot, încât gingășia mea din născare să nu șovăiască și să nu mă facă să săvârșesc ceea ce sufletul meu nu are de gând!”

Cugetând în felul acesta, Khalif nu mai pregetă nicio clipită și își puse în fapt planul pe care i-l năzărise mintea lui de mâncător de hașiș. Se ridică, așadar, numaidecât, se dezbrăcă de tot…

Când povestea, ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute cincizeci și noua noapte

Urmă:

…se dezbrăca de tot, luă un burduf vârtos, care-i slujea de căpătâi, și îl agăță într-un cui din perete; pe urmă, înșfăcând un bici cu o sută optzeci de noduri, începu să tragă, rând pe rând, când o lovitură pe spinarea lui, când o lovitură pe pielea burdufului, scoțând totodată niște țipete amarnice, de parcă s-ar fi și aflat dinaintea căpeteniei de agii și ar fi fost silit să se apere de învinuire. Și țipa: „Au! Văileu! Pe Allah, o, doamne al meu, este o minciună! Au! e o mare minciună! Văileu! Au! sunt vorbe care să mă piardă! Uf! Uf! tare mă mai doare! Niște mincinoși! Au! nu am niciun bun pe lume!” Și, în felul acesta, se împărtășea mai departe cu leacul acela, trăgând pe rând câte o lovitură, ba pe pielea lui, ba pe burduful ce-i slujea de căpătâi; și, dacă îl durea prea tare, mai sărea peste rândul lui, și trăgea două lovituri în căpătâi; ba, până la urmă, nu-și mai da decât câte o lovitură din trei, apoi din patru, apoi din cinci! Și-așa!

Și-atunci, pe toți vecinii și pe toți neguțătorii din mahala, dacă auziră cum răsunau în toi de noapte țipetele și loviturile, îi cuprinse îngrijorarea și, până la urmă, își ziseră: „Au ce-o fi pățit bietul de el de țipă așa? Și ce-o

fi cu loviturile alea care plouă asupra lui? Poate-or fi niscaiva hoți, care au tăbărât pe el și-l bat de-l omoară!”

Și-atunci, întrucât țipetele și urletele nu făceau decât să sporească tot mai tare, iar loviturile bubuiau tot mai dese, ieșiră cu toții de prin case și deteră fuga la casa lui Khalif. Ci, găsind ușa încuiată, își ziseră: „Hoții trebuie să fi intrat pe partea cealaltă, coborând de pe terasa de alături!” Și se suiră pe terasa casei de alături, iar de acolo săriră pe terasă la Khalif și coborâră la el, strecurându-se prin bageaua de sus. Și îl găsiră singur și golgoluț, trăgându-și de zor lovituri cu biciul, pe rând, și scoțând totodată urlete, și strigând că este nevinovat. Și se frământa ca un efrit, țopăind amarnic.

Vecinii, dacă îl văzură așa, îl întrebară uluiți:

— Au ce-ai pățit, Khalif? Și care-i treaba? Loviturile care se auzeau și urletele tale au sculat toată mahalaua și nu ne-au mai lăsat să dormim! Și iacătă-ne aici, cu inimile zvâcâind!

Și Khalif răcni la ei:

— Ce vreți bre de la mine? Ce, nu mai sunt stăpân pe pielea mea și nu pot să mi-o deprind în tihnă cu bătăile? De unde știu eu ce mă mai așteaptă mâine? Hai, oameni buni! Ar fi mai bine să faceți și voi ca mine și să vă deprindeți cu leacul, acesta! Ca nici voi nu sunteți mai la adăpost ca mine de răutăți și de năpaste!

Și, fără a mai lua seama la cei de față, Khalif își văzu mai departe de urletele lui, sub loviturile care bubuiau de zor pe burduf, gândind că bubuiau chiar pe pielea lui.

Atunci vecinii, dacă văzură așa, se puseră pe un râs de se tăvăleau pe jos, și, până la urmă, plecară cum veniseră.

Iar Khalif osteni și el după o bucată de vreme; ci nu vroi să închidă ochii o clipă, de frica hoților, atâta de rău intrase la griji din pricina proaspetei lui averi. Și dimineața, înainte de a pleca la muncă, tot se mai gândea la suta aceea de dinari ai lui, și își zicea: „Dacă-i las aici acasă, de bună seamă că mi-i fură careva; dacă mi-i pun la brâu în chimir, au să fie băgați de seamă de vreun pungaș, care are să se așeze la pândă în vreun ungher singuratic și are să mă aștepte când trec, și are să sară pe mine, să mă omoare și să mă jefuiască. Așa că mai bine am să fac altceva!”

Atunci, se ridică, își rupse în două turbanul, întocmi dintr-o jumătate un săculete, și puse aurul în săculetele acela, pe care și-l legă de gât cu o sfoară. Pe urmă, își luă năvoadele, coșul și bățul, și se duse pe malul apei. Și, când ajunse acolo, apucă năvoadele și, cu toată puterea brațului său, le aruncă în apă. Ci mișcarea pe care o făcu fu atâta de repezită și de nesocotită, încât legătura cu aurul se desprinse de la gât și se duse în apă după năvoade; iar valurile o purtară departe spre adâncuri.

Dacă văzu așa, Khalif își lăsă năvoadele, se dezbrăcă într-o clipită și, aruncându-și hainele pe mal, sări în apă și se cufundă să-și caute săculețele; ci nu izbuti nicidecum să dea de el. Atunci, se cufundă a doua oară, și a treia oară, și tot așa mai departe, până de o sută de ori, da degeaba. Atunci, amărât și la capătul puterilor, se întoarse sus pe mal și vru să se îmbrace; ci văzu că hainele pieriseră și nu-și mai găsi decât năvodul, coșul și bâta. Atunci, își plesni palmele și strigă: „A! ticăloșii și hoțomanii! mi-au furat hainele! Da toate astea nu le pățesc decât ca să se adeverească zicala care spune: „Pentru cămilar, hagialâcul nu se isprăvește decât după ce și-a belit cămila.”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizecea noapte

Urmă:

Se hotărî atunci să se înfășoare cu năvodul, neavând altceva cu ce să se îmbrace; pe urmă, își luă bâta în mână și, cu coșul în spinare, începu să alerge pe țărm, cu pași mari, umblând de colo până colo, ba la dreapta, ba la stânga, ba înainte, ba îndărăt, pufnind, și anapoda, și turbat ca o cămilă în călduri, și asemenea întru totul cu vreun efrit răzvrătit, scăpat din strâmta închisoare de aramă în care îl ferecase Soliman!

Și-atâta, în ce îl privește pe Khalif pescarul!

201Ci, în ce îl privește pe califul Harun Al-Rașid, de care are să vină vorba acuma, iacătă!

Trăia la Bagdad, pe vremile celea, ca misit și giuvaiergiu al califului, un mare navab, pe nume Ibn Al-Kirnas. Și-acesta era un slujbaș atâta de falnic în suk, încât tot ce se vindea în Bagdad, fie serasiruri, fie giuvaieruri, fie orice alte lucruri de preț, fie băieți ori fete, nimica nu se vindea decât prin mijlocirea lui, ori după ce trecuse prin mâinile lui, ori fusese supus cercetării lui. Or, într-o zi ca toate zilele, pe când Ibn Al-Kirnas ședea în prăvălia sa, îl văzu venind la el pe șeicul telalilor, care ținea de mână o fetișcană cum nicio privire de om nu mai avusese parte să privească vreodată una la fel de minunată, fiind peste măsură de frumoasă, de zarifă, de gingașă și fără de cusur. Și fata aceea, afară de harurile pe care le avea făptura ei, stăpânea toate științele, și toate artele, și poetica, și cântecul cu lăuta, și cântecul cu glasul, și danțul. Încât, acolo pe loc, Ibn Al-Kirnas nu pregetă s-o cumpere pe cinci mii de dinari de aur; și, după ce o îmbrăcă în haine de o mie de dinari, o duse s-o arate emirului drept-credincioșilor. Și fata își petrecu noaptea la calif. Iar califul putu, în felul acesta, să-i pună la cercare el însuși harurile și feluritele cunoștiințe. Și o găsi măiastră în toate, și fără de seamăn pe vremile ei. Și o chema Kut-al-Kulub[70], și avea o piele oacheșă și proaspătă.

Atunci, emirul drept-credincioșilor, mulțumit de roaba lui cea nouă, îi trimise a doua zi lui lbn Al-Kirnas zece mii de dinari, drept preț de cumpărare. Și fu cuprins de o patima atâta de năprasnică pentru fetișcana aceea, și inima îi fu atâta de înrobită de ea, încât califul, din pricina ei, își uitase de Sett Zobeida, vară-sa, fiica lui Al-Kassim; și își lăsă în părăsire toate cadânele; și șezu o lună încheiată închis cu ea, neieșind decât la rugăciunea de vinerea, și întorcându-se îndărăt numaidecât, fără de zăbavă. Încât, mai-marii împărăției găsiră tare nepotrivit ca lucrul să dureze mai mult, și se duseră să-și spună păsurile la vizirul cel mare Giafar Al-Barmaki. Și Giafar le făgădui ca, fără de zăbavă, are să aducă îndreptarea acelei stări de lucruri; și, spre a sta de vorbă cu marele calif, aștepta rugăciunea din vinerea următoare. Și întră în geamie, și se întâlni cu el, și putu să-i vorbească pe îndelete despre felurite întâmplări de dragoste și despre urmările lor. Și califul, după ce îl ascultă fără a-l opri, îi răspunse:

— Pe Allah, o, Giafar, nu sunt întru nimic ca în poveștile și ca în împrejurările acelea; ci vina-i numai a inimii mele, care s-a lăsat prinsă în năvoadele iubirii, de nu mai știu ce să fac ca să scap!

Și vizirul Giafar răspunse:

— Aflǎ, o, emire al drept-credincioșilor, că draga ta Kut-al-Kulub este acuma în mâinile tale, supusă poruncilor tale, o roabă printre roabele tale; și tu știi că atunci când mâna stăpânește un lucru, inima nu-l mai râvnește. Or, eu aș vrea să-ți arăt o cale, pentru ca inima ta să nu se sature de aceea care ți-e dragă; și anume să te desparți de ea din vreme în vreme, ducându-te, de pildă, la vânătoare ori la pescuit; întrucât s-ar putea ca năvoadele pescarului să-ți dezlege inima din năvoadele în care o ține priponită dragostea! Așa ar fi deocamdată mai bine să faci, decât să te îngrijești de treburile ocârmuirii, întrucât, în starea în care te afli, asemenea griji ți-ar pricinui prea mare silă!

Și califul răspunse:

— Minunat ți-e gândul, o, Giafar! Haidem fără de zăbavă și fără de preget să ne plimbăm oleacă.

Și, de îndată ce se sfârși rugăciunea, califul și Giafar ieșiră de la geamie, încălecară fiecare pe câte un catâr și trecură în fruntea alaiului lor, ca să plece afară din oraș și să colinde câmpurile.

După ce hălăduiră îndelung de colo până colo, prin arșița zilei, ajunseră de lăsară departe în urmă alaiul, prinși cum erau de tăifăsuiala lor; iar lui Al-Rașid i se făcu tare sete și zise:

— O, Giafar, mă chinuie o sete amarnică!

Și se uită peste tot de jur-împrejur, căutând vreun sălaș, și zări în depărtare, pe o măgură, ceva ce se mișca; și îl întrebă pe Giafar:

— Tu vezi ce văd eu acolo în zare?

El răspunse:

— Ba văd, o, căpetenie a drept-credincioșilor! văd parcă ceva pe un dâmb. Trebuie să fie vreun zarzavagiu ori vreun grădinar de castraveți! Oricum, întrucât de bună seamă că omul acela trebuie să aibă pe undeva prin preajmă vreo apă, dau fuga să-ți aduc!

Al-Rașid răspunse:

— Catârul meu este mai iute decât catârul tău! Rămâi, dar, aici, și așteaptă alaiul nostru, în vreme ce eu am să mă duc singur să-mi astâmpăr setea la grădinarul acela; și pe urmă mă întorc!

Și, spunând acestea, Al-Rașid își îndemnă catârul într-acolo, și se depărta iute ca o pală de furtună, ori ca un puhoi de apă când cade din vârful unei stânci; și, cât ai clipi din ochi, ajunse la acel ins, care nu era altul decât Khalif pescarul. Și califul îl văzu gol și înfășurat până la gât în năvoadele lui, și plin de sudoare și de țărână, și cu ochii roșii, holbați și rătăciți, și cu o înfățișare greu de privit.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu

Ci într-a cinci sute șaizeci și una noapte

Urmă:

Și, în felul acesta, părea unul dintre efriții aceia făcători de rele care rătăcesc prin locurile pustii. Și Harun îi ură bună-pace, iar Khalif îi răspunse la urare posomorât și aruncându-i o privire ca da foc. Și Harun îi zise:

— Măi omule, nu cumva ai să-mi dai o gură de apă?

Și Khalif îi răspunse:

— Păi ce, tu ești orb ori ești nebun? Nu vezi apa cum curge pe după dâmbul ăsta?

Atunci Harun ocoli măgura și coborî la Tigru, unde, culcându-se cu burta pe pământ, bău și își stâmpără setea; pe urmă, duse și catârul să se adape. După care, se întoarse la Khalif și îi spuse:

— Ce faci tu aici, bre omule, și ce meserie ai?

Khalif răspunse:

— Chiar că întrebarea asta e și mai anapoda și mai smintită decât a cu apa. Păi nu vezi pe umerii mei unealta meseriei mele?

Și Harun, privind năvodul, zise:

— Trebuie să fii pescar, fără de nicio îndoială!

El spuse:

— Tu zici!

Și Harun îl întrebă:

— Da unde-ți sunt turbanul, și cămașa, și sacul?

La vorbele acestea, Khalif, care își pierduse toate acele lucruri pe care i le înșira Al-Rașid, nu se mai îndoi nicio clipă că n-ar fi chiar el hoțul care le furgăsise pe mal și, repezindu-se ca un fulger, din vârful măgurii, la Al-Rașid, înhăță catârul de frâu și răcni:

— Dă-mi îndărăt lucrurile, și pune capăt glumei acesteia neroade!

Harun răspunse:

— Eu, pe Allah! nici nu ți-am văzut hainele, nici habar nu am ce vrei să spui!

Or, Al-Rașid, după cum se știe, avea obrajii grași și buhăiți, și gura tare mică. Încât Khalif, uitându-se la el cu mai multă luare-aminte, gândi că trebuie sa fie vreun clarinetist, și îi strigă:

— Vrei au ba, o, clanaretistule, să-mi dai îndărăt lucrurile? Ori vrei mai degrabă să dănțuiești sub loviturile mele de ciomag, până ți-ai fleșcăi hainele?

Și califul, dacă văzu toroipanul cel năprasnic al pescarului ridicat deasupra capului său, își zise: „Pe Allah! n-am să pot sprijini nici baremi jumătate de lovitură de la un ciomăgoi ca acesta!” Și, fără a mai sta o clipă pe gânduri, se dezbrăcă de frumoasa lui mantie de zarafir și, dându i o lui Khalif, spuse:

— Măi omule, ia mantia aceasta, în schimbul lucrurilor tale pierdute!

Și Khalif luă mantia, o întoarse pe toate părțile, și zise:

— O, clanaretistule, lucrurile mele prețuiesc de zece ori mai mult decât pârlita asta de mantie împodobită.

Al-Rașid spuse:

— Fie! da îmbracă-te cu ea, oricum, până ce mă duc să-ți caut lucrurile!

Și Khalif luă mantia și se îmbrăcă; părându-i însă prea lungă, își luă cuțitul care atârna la toarta coșului său de pescar și, dintr-o șuierătură, îi reteză toată partea de jos, din care își întocmi numaidecât un turban, pe când haina acuma de-abia îi ajungea până la genunchi; ci lui mai bine îi venea așa, că nu-l mai stânjenea la umblet. Pe urmă, se întoarse către calif și îi zise:

— Allah cu tine, o, clanaretistule! Ia spune-mi: cam cât agonisești tu pe

lună cu meseria ta de clanaretist?

califul, necutezând să-l mai înfrunte pe cel care îl întreba, răspunse:

— Meseria mea de clarinetist îmi aduce ca la zece dinari pe lună!

Iar Khalif, făcând un semn de mare milă, zise:

— Pe Allah, o, sărmane, tare mi-e milă de tine! Eu, drept să-ți spun, acești zece dinari ți-i câștig într-un ceas de vreme, numai aruncându-mi năvodul și strângându-l; întrucât am în apă o maimuța care și-a luat asupra-și nevoile mele, și care de fiecare dată are grijă să-mi strângă peștii în năvoade. Vrei, dară, o, obraz umflat, să intri în slujbă la mine, ca să înveți meseria de pescar și, într-o bună zi, să ajungi părtaș cu mine la câștig? Până una alta, de-nceput, ca ucenic al meu, ai dobândi cinci dinari pe zi. Și, pe deasupra, te-ai mai bucura și de ocrotirea acestui ciomag împotriva vreunei asupriri din partea dascălului tău. De mai înainte, clanaretistul, pe care mă însărcinez, de-o trebui, să-l deșel dintr-o lovitură!

Și Al-Rașid răspunse:

— Primesc târgul!

Khalif spuse:

— Atunci, dă-te jos de pe catâr și leagă vita pe undeva, ca să putem, la nevoie, s-o folosim spre a duce peștele la târg cu ea! Și hai degrabă să-ți începi ucenicia de pescar!

Atunci califul, măcar că oftând în sufletul lui și aruncând ochi pierduți împrejuru-i, se dete jos de pe catâr, îl legă pe undeva prin preajmă, își încinse ce-i mai rămăsese din haine, își prinse-n brâu poalele cămășii, și veni de se rândui lângă pescar, care îi spuse:

— O, clanaretule, apucă năvodul ăsta de la un capăt, adu-l pe după mână în cutare fel, și repede-l în apă în cutare fel!

Și Al-Rașid își chemă în inima lui toată isteția de care se simțea în stare și, făcând ce-i poruncise Khalif, aruncă năvodul în apa; și, după un răstimp, dete să-l tragă; ci îl găsi atâta de greu încât nu putu să-i dea de hac singur, și trebui să-l ajute Khalif; și îl traseră amândoi pe mal, în vreme ce Khalif țipa către ajutorul său:

— O, clanaret al belelii mele, de-o da păcatul să-mi găsesc năvodul rupt ori vătămat în vreun fel de pietrele de la fund, te belesc! Și, întocmai cum mi-ai luat tu mie hainele, așa am să-ți iau și eu catârul!

Ci, spre norocul lui Harun, năvodul fu scos afară neatins și plin cu pește de cea mai aleasă frumusețe! Altminteri, de bună seamă că Harun ar fi trecut prin beleaua pescarului, și numai Allah știe cum ar fi putut el să îndure o sarcină ca aceea. Or, nu fu nimic! Dimpotrivă, pescarul îi spuse lui Harun:

— O, clanaretule, tare mai ești hâd, și chipul tău seamănă aidoma cu fundul meu; ci, pe Allah, dacă iei aminte bine la meseria ta cea nouă, într-o zi ai să ajungi un pescar strașnic…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și doua noapte

Urmă:

...într-o zi ai să ajungi un pescar strașnic! Până atunci, cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut este să încaleci iar pe catâr și să te duci la suk să-mi cumperi două coșuri mari, ca să pun în ele prisosul pescuitului acesta minunat, în vreme ce eu, până te întorci, am să stau să păzesc peștele. Și nu te mai îngriji de nimic altceva, întrucât am aici și terezia de pește, și greutățile, și tot ce este de trebuință pentru vânzarea cu amănuntul. Iar tu nu o să ai altă sarcină, când o să ajungem în sukul de pește, decât să-mi ții terezia și să strângi banii de la mușterii! Da dă fuga iute și cumpără coșurile. Și, mai ales, ia seama să nu care cumva să-mi umbli gură-cască, auzi? Că de unde nu, are să-ți joace bâta pe șerteață!

Și califul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Pe urmă, zori să-și dezlege catârul și să încalece pe el, dându-i galop grabnic; și, râzând de să-și dea sufletul, se duse la Giafar care, când îl văzu împopoțonat așa de anapoda, ridică mâinile către cer și strigă:

— O, cap al drept-credincioșilor, fără de nicio îndoială că în calea ta ai dat pesemne de vreo grădină frumoasă, în care te-ai culcat și te-ai tăvălit prin iarbă!

Și califul, când auzi vorbele lui Giafar, se puse iar pe râs. Pe urmă, barmecizii din alai, rudele lui Giafar, sărutară pământul dinaintea lui și spuseră:

— O, emire al drept-credincioșilor, deie Allah să zăbovească asupra ta bucuriile și să se spulbere departe toate grijile! Da care-i pricina care te-a ținut atâta de mult departe de noi, când nu plecasei decât să bei o gură de apă?

Și califul răspunse:

— Mi s-a întâmplat o întâmplare de-a mirările, dintre cele mai de haz și mai osebite!

Și le povesti tot ce pățise cu pescarul Khalif și cum, în locul hainelor pe care acela era încredințat că i le furase, îi dedese în schimb caftanul lui de zarafir. Atunci Giafar strigă:

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor! când am văzut ca te depărtezi singur-singurel, îmbrăcat atâta de falnic, am avut ca un fel de presimțire să nu ți se întâmple ceva. Da necazul nu-i mare, mă duc eu numaidecât să răscumpăr de la pescar mantia pe care i-ai dat-o!

califul începu să râdă și mai tare, și zise:

— Ar fi trebuit, o, Giafar, să te gândești la asta mai de vreme, întrucât șugubățul acela, ca să și-o potrivească pe statura lui, i-a și tăiat poalele; iar din poale și-a și făcut un turban! Ci, o Giafar, mie mi-e prea destul un pescuit, și nu mă simt ispitit nicidecum să iau iarăși de la cap o trudă ca aceea. Și, de altminteri, am pescuit dintr-o dată atâta pește cât să ma pot lipsi de aci înainte să râvnesc o izbândă mai mare, întrucât peștele scos din năvodul meu este atâta de mult de parcă ar fi fost o vrăjitorie la mijloc; și tot peștele acela se află colo jos, pe malul apei, în paza lui Khalif, stăpânul meu, care nu așteaptă decât să mă întorc la el cu niște coșuri, ca să ne ducem să vindem apoi în suk rodul pe care l-am agonisit!

Și Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, așadar eu nu am decât a mă duce să abat cumpărătorii către voi!

Harun strigă:

— O, Giafar! pe harurile strămoșilor mei cei neprihăniți, făgăduiesc un dinar pentru fiecare pește, tuturor acelora care au să cumpere de la Khalif,

stăpânul meu, peștele pescuit de mine.

Atunci Giafar strigă străjerilor din alai:

— Hei, străjeri și oameni din alai! dați fuga pe malul apei și siliți-vă să-i aduceți pește emirului drept-credincioșilor!

Și numaidecât toți cei din alai deteră fuga la locul arătat, și îl găsiră pe Khalif păzind peștele; și îl împresurară cum împresoară ereții o pradă, și își smulseră peștii grămădiți dinaintea lui, bătându-se pe ei, în pofida toroipanului cu care amenința Khalif rotindu-l amarnic. Și Khalif, până la urmă, fu biruit cu totul de mulțimea lor, și strigă:

— Nu încape îndoială că peștele acesta-i chiar peștele raiului!

Și, împărțind lovituri de zor, putu izbândi să scape de la pradă doi pești, cei mai frumoși din tot pescuitul acela; îi luă și, cu câte unul în fiecare mână, fugi în apă, ca să scape de cei pe care îi credea a fi niscaiva ucigași, tâlhari de drumul mare. Și, ajungând în felul acesta departe în apă, își ridică mâinile în care ținea peștii și strigă:

— O, Allah! pentru harurile peștilor aceștia din raiul tău, fă ca tovarășul meu, clanaretistul, să nu zăbovească a se-ntoarce!

Or, cum își sfârși aceasta rugă, un harap din alaiul de pază al califului, rămas mai pe urma celorlalți, din pricina calului care i se oprise în drum să se ușureze, ajunse și el la malul apei și, nemaivăzând nici urmă de pește, se uită la dreapta, se uită la stânga, și îl zări pe Khalif în apă, ținând câte un pește în fiecare mână. Și îi strigă:

— O, pescarule, ia fă-te-ncoace!

Khalif răspunse:

— Întoarce dosul, o, înghițitorule de belele!

La vorbele acestea, negrul, peste măsura de mânios, își ridică sulița și, ațintind-o înspre Khalif, strigă:

— Vrei să vii încoace și să-mi vinzi peștii ăia doi, la ce preț ai hotărî tu, ori vrei mai degrabă să-ți împlânt sulița asta în coastă?

Și Khalif răspunse:

— Stai așa, bre pușlamao! Mai bine îți dau peștele, decât să-mi pierd viața!

Și ieși din apă și veni de-i aruncă în silă cei doi pești harapului, care îi luă de pe jos și îi puse într-o basma de mătasă bogat înflorată; pe urmă își duse mâna la buzunar, ca să scoată banii; ci văzu că buzunarul era gol; și îi spuse pescarului:

— Pe Allah, o, pescarule, nu ai noroc, căci nu am acuma în buzunar nici măcar o drahmă! Da să vii mâine la palat și să întrebi de hadâmbul negru Sandal. Și slugile au să te îndrume la mine, și am să te întâmpin cu o primire mărinimoasă și cu ce ți-o meni norocul tău; și pe urmă ai să te duci în calea ta!

Și Khalif, necutezând să facă pe năzurosul, îi aruncă eunucului o privire care spunea mai mult decât o mie de înjurături, ori de amenințări cu belitul, ori de dezmățuri cu mama sau cu sora celuilalt; și se îndepărtă înspre Bagdad, pleznindu-și palmele una de alta și grăind, cu un glas zefliu și plin de amărăciune: „Iacătă, cu adevărat, o zi care, dintru început, a fost mai blagoslovită decât toate zilele blagoslovite ale vieții mele! E vădit!“ Și, în felul acesta, trecu pragul cetății și intră în sukuri.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și treia noapte

Urmă:

Or, când trecătorii și prăvăliașii îl văzură pe Khalif pescarul, care, pe de-o parte, își purta în spinare năvoadele, coșul și bâta, iar, pe de altă parte, era îmbrăcat cu un caftan și avea pe cap un turban care numai ele două prețuiau mai bine de o mie de dinari, îl împresurară și porniră pe urma lui, ca să vadă ce putea să fie cu el, până ce ajunse în dreptul croitoriei pe care o ținea croitorul califului. Și croitorul, de la cea dintâi privire aruncată asupra lui Khalif, cunoscu pe dată că haina de pe el era chiar haina pe care o lucrase nu demult pentru căpetenia drept-credincioșilor. Și strigă către pescar:

— O, Khalif, de unde ai căpătat haina aceea de pe tine?

Și Khalif, cu sufletul cătrănit, îi răspunse fulgerându-l cu privirile:

— Da ce te bagi tu, chip neisprăvit? Ci sa știi, ca să pricepi că nu am nimica de ascuns: mantia aceasta mi-a fost dată de ciracul meu, pe care îl învăț pescuitul, și pe care mi l-am luat ca ajutor. Și nu mi-a dat mantia decât ca să scape cu mâna neretezată, pentru hoția de care s-a făcut vinovat când mi-a șterpelit hainele!

La vorbele acestea, croitorul pricepu că însuși califul, în plimbările lui, trebuie să se fi întâlnit cu pescarul și să-i fi făcut vreun renghi, ca să-și râdă de el. Și îl lăsă pe Khalif să-și vadă în tihnă de drum și să ajungă la el acasă, unde avem să-l găsim iarăși mâine.

Ci acuma este timpul să aflăm ce s-a petrecut la palat, în lipsa califului Harun Al-Rașid. Apoi acolo s-au petrecut lucruri cu urmări grele.

Știm, dar, că marele calif nu plecase cu Giafar decât ca să se ducă să ia oleacă de aer pe câmpuri și să-și mai uite o clipă de patima-i cea aprigă după Kut-al-Kulub. Or, califul nu era nicidecum singurul suflet pe care îl chinuia patima aceea pentru roabă. Soția și verișoara lui, Sett Zobeida, de la venirea în harem a fetișcanei aceleia, ajunsă cadâna cea mai dragă a emirului drept-credincioșilor, nu mai putea nici să mănânce, nici să bea, nici să doarmă, nimica! Atâta de plin îi era sufletul de zavistia care le cuprinde de obicei pe femei din pricina potrivnicelor lor. Și, ca să-și ușureze veninul stârnit de ocara aceea necurmată care o umilea și în ochii ei și în ochii celor din preajma ei, Sett Zobeida nu mai aștepta decât un prilej, fie vreo lipsă nevoită a califului, fie vreo călătorie, fie vreo altă treabă, care să-i îngăduie a săvârși în voie ceea ce își pusese de gând. Încât, de îndată ce află că marele calif plecase la vânătoare și la pescuit, porunci să se pregătească, în iatacurile ei, un ospăț falnic, de la care să nu lipsească nici băuturile, nici tăvile de porțelan pline cu zumaricale și cu dulcețuri. Și trimise să fie poftită, cu mare pohfala, și cadâna Kut-al-Kulub, poruncind roabelor să-i spună:

— Stăpâna noastră Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soția emirului drept-credincioșilor te poftește astăzi, o, stăpâna a noastră Kut-al-Kulub, la un ospăț pe care îl dă în cinstea ta. Căci Sett Zobeida a băut astăzi o doctorie și, ca să dobândească o vindecare cât mai deplină, trebuie să-și veselească sufletul și să-și odihnească gândurile; și socoate că tihna cea mai bună și voioșia cea mai aleasă nu le poate căpăta decât privindu-te pe tine, și ascultând cântecele tale minunate, despre care l-a auzit pe calif vorbind cu multă desfătare. Și tare mai dorește să se încredințeze și ea!

Iar Kut-al-Kulub răspunse:

— Ascultare și supunere datorăm lui Allah și stăpânei noastre Sett Zobeida!

Și se ridică pe clipă pe dată; și habar nu avea ce-i menise ursita în hotărârile ei cele trainice. Și își luă alăutele de trebuință, și plecă împreună cu căpetenia hadâmbilor la iatacurile aprigei Sett Zobeida.

Când ajunse în fața soției califului, fata sărută pământul de mai multe ori dinainte-i, pe urmă se ridică și, cu un glas nespus de dulce, spuse:

— Pacea fie asupra acestei perdele ridicate și asupra vălului neprihănit al acestui harem, asupra urmașului Profetului și moștenitor al volniciilor neamului lui Abbass! Deie Allah să dăinuie fericirea stăpânei noastre atâta vreme cât s-or urma ziua și noaptea una după alta!

Și, după ce rosti lauda aceasta, se trase îndărăt între celelalte soții și cadâne.

Atunci, Sett Zobeida, care sta tolănită într-un peș pe divanul larg de catifea, își ridică alene ochii către cadână și o privi țintă. Și rămase năucă de ce vedea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și patra noapte

Urmă:

…Și rămase năucă de frumusețea pe care o vedea la fetișcana aceea desăvârșită, care avea niște plete ca noaptea, niște obraji ca bobocii de trandafiri, niște sâni ca de granate, niște ochi strălucitori, pleoapele galeșe, o frunte luminoasă și un chip de lună. Și, de bună seamă că soarele sta să răsară de după cârlionții de pe frunte-i, și că bezna nopții se înnegura de la pletele ei; iar moscul nu putea fi cules, fără de nicio îndoială, decât din răsuflarea ei, și numai ei își datorau florile gingășia și mireasma; luna nu lumina decât luând cu împrumut din strălucirea frunții ei; ramul nu se legăna decât după pilda mijlocului ei, iar stelele nu sclipeau decât de la sclipirea ei; arcul vitejilor nu se încorda decât ca să fie asemeni cu sprâncenele sale; iar mărgeanul de pe mări nu se înroșea decât de la buzele ei cele roșii! Dacă era supărată, cei îndrăgostiți de ea se prăbușeau la pământ, pieriți de viață! Dacă era liniștită, sufletele se întorceau să dea viață iarăși trupurilor moarte! Dacă arunca o privire, vrăjea și supunea lumile amândouă sub stăpânia sa. Căci, cu adevărat, era o minune de frumusețe și era fala Aceluia carele o zămislise și o desăvârșise!

După ce Sett Zobeida o privi cu uimire îndelungă și o cercetă cu de amănuntul, îi zise:

— Pace, dragoste și noroc! Fii binevenită printre noi, o, Kut-al-Kulub! Șezi colea și veselește-ne cu meșteșugul tău și cu frumusețea cântărilor tale!

Și fetișcana răspunse:

— Ascult și mă supun!

Pe urmă, șezu jos și, întinzând mâna, luă mai întâi o dairea minunată;

și-așa, chiar că i se puteau potrivi vorbele poetului:

O, cântăreațo cu dairea,
Tot ascultându-te, vrăjită,
A-nnebunit inima mea!
Și pe când degetele tale
Bat ritmul, cu mișcări egale,
Iubirea-n pieptul meu palpită
În tactul dulcelui tău cânt
Ce-mi sună-n piept, adânc și blând.

N-am să-ți mai pot da-ntr-un sfârșit
Decât o inimă rănită!
De cânți un cântec fericit,
Ori gemi ca sub dureri zdrobită,
Tu-nfigi în inimile noastre
Potop de suliți, și dezastre.

Ridică-te, ah! zvârle iute
Veșmintele-ți! și, ah! Aruncă
Iașmacul, și pe întrecute,
Cu pasul zvelt, și cu-ndelungă
Pricepere, dansează-apoi,
O, preafrumoaso, pentru noi.
Nebunul dans ce ne răpune
Al dragostei noastre nebune!

Și, după ce zăngăni iar din dairea, începu să cânte, însoțindu-se de zdrăngănelile ei, stihurile acestea, ticluite pe loc:

Surorile inimii mele,
Gingașele, dulci păsărele,
I-au spusu-i-au inimii: „Fugi!
Să fugi de bărbați și de lume!”
Ci inimii mele, anume,
I-am spus: „Orișiunde te duci,
O, inimă, să te supui
Bărbaților! Cată să-ți pui
În aripe largi evantaie
Să freamăte lin, să se-nfoaie.
Și veselă fii, cum se cere,
Să faci tuturora plăcere!

Și cântă apoi aceste două strofe, cu un glas atâta de minunat încât, de farmecul lor, păsările cerului se opriră din zbor, iar palatele începură să dănțuiască din toate zidurile. Atunci, Kut-al-Kulub lăsă daireaua și luă o trișcă de trestie, pe care își lipi buzele și degetele. Și, în felul acesta, chiar că i se potriveau stihurile poetului:

O, tu, cea care cânți măiestru
Din fluierul acela rece,
Din trestia aceea moartă
Ce-o ții cu degetele-ți lungi

La jarul buzelor frumoase,
Prin care un nou suflet trece
Din răsuflarea ta ca focul
În trișcă răsucită-n dungi,

Mai bine-n inima mea suflă!
Ea ar suna cu mult mai bine
Ca trestia acelui fluier
Cu șapte găuri puse-n șir,
Căci nu-s doar șapte răni cioplite
În inima mea și în mine,
Ce-ar tresări înfiorate
Sub degetele-ți prea-subțiri!

După ce le vrăji pe toate femeile de față cu cântecul din trișcă, fata puse jos fluierul și luă o lăuta minunată, îi potrivi strunele și și-o sprijini pe sân, plecându-se peste pântecele ei, cu o gingășie ca de mamă ce se pleacă peste pruncul sau, așa de frumos încât de bună seamă că despre ea și despre lăuta ei a zis poetul:

O, cântareațo din lăuta,
Cum știi cu degetele tale
Să-aprinzi pe strunele persane
Sau să adormi pojar și jale,
Întocmai cum dorești, ca vraciul
Ce știe, meșter, după voie,
Sa lase sângele să curgă
Cuminte – sau, de e nevoie.
Să-l facă să țâșnească-afară
Din toate rosturile sale.

Ce-adâncă vrajă se-nfioară
Când degetele-ți diafane
Grăiesc cu grai de alăută
Pe limba strunelor persane,
Iar cei ce nu știu graiu-acela
Ascultă vraja-i fără nume
Și limba-i fără de cuvinte
Venind de dincolo de lume,
Și toți pricep ce spune graiul
Din strunele vuind de zvoane.

Și atunci fata porni să sune strunele pe paisprezece glasuri osebite, și cântă, ținând hangul cu alăuta un cântec întreg, care le topi de încântare pe cele care o priveau, și le cufundă în plăcere pe cele care o ascultau.

Pe urmă, Kut-al-Kulub, după ce zvoni din strunele feluritelor alăute, și după ce cântă felurite cântece dinaintea mândrei Sett Zobeida, se ridică în toată strălucirea și în toată mlădioasa ei gingășie și începu să dănțuiască. După care, stete jos și făcu o mulțime de giumbușlucuri, de panglicării și de pozne, și toate astea cu o mână atâta de ușoară și cu atâta dibăcie și îndemânare, încât Sett Zobeida, în pofida geloziei, a ciudei și a zăcășiei ce-o rodeau, era mai-mai să cadă îndrăgostită și să-i mărturisească patima pe care o simțea. Ci izbuti să-și curme la vreme atare pornire, gândind în

cugetul ei: „Hotărât! vărul meu Al-Rașid nu are întru nimic de ce fi osândit că este atâta de îndrăgostit de ea”.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și cincea noapte

Urmă:

Și Sett Zobeida le porunci roabelor să aștearnă masa, și își lăsă ura să biruie aceste întâie simțăminte. Da nu-și lăsă mila să i se topească întru totul din inimă și, în loc să-și înfăptuiască planul ce și-l întocmise de-a o otrăvi pe potrivnica ei și de a scăpa astfel de ea pe totdeauna, se mulțumi a pune să se amestece în prăjiturile date frumoasei Kut-al-Kulub o porție strașnică de bang adormitor. Și de cum își duse la gură o bucată din acele prăjituri, cadâna se și prăvăli cu capul pe spate și se cufundă în negurile somnului. Iar Sett Zobeida, prefăcându-se cuprinsă de mare durere, porunci roabelor s-o ducă într-un iatac de taină. Pe urmă, puse să se împrăștie știrea că murise, spunând că se înecase la masă, din lăcomie la mâncare, și îi ridică degrabă un mormânt falnic, chiar în grădinile saraiului.

Toate astea se petrecură așadar în lipsa califului. Când însă, după pățania cu pescarul Khalif, acesta se întoarse la sarai, cea dintâi grijă a lui fu aceea de a-i întreba pe hadâmbi despre draga sa Kut-al-Kulub. Iar hadâmbii, pe care Sett Zobeida îi prevestise că-i spânzură dacă dau în vileag ceva, îi răspunseră califului cu un glas de înmormântare:

— Vai, o, doamne al nostru, sporească-ți Allah zilele și întoarcă asupra capului tău zilele datorate stăpânei noastre Kut-al-Kulub! Lipsa ta, o, emire al drept-credincioșilor, i-a pricinuit o mâhnire și o durere atâta de mari, încât n-a putut să îndure zguduirea, și moartea cea grabnică a răpus-o! Și acuma se află întru tihna Stăpânului ei!

La vorbele acestea, califul începu să alerge ca un smintit prin palat, astupându-și urechile și întrebându-i cu țipete amarnice despre mult iubita lui pe toți cei pe care îi întâlnea. Și toată lumea, la trecerea lui, se arunca degrabă cu pieptul la pământ, ori se ascundea pe după stâlpi. Și califul ajunse, în felul acesta, în grădina unde se ridica mormântul cel închipuit al cadânei, și se prăbuși cu fruntea pe marmură și, întinzând mâinile și plângând cu toate lacrimile lui, strigă:

O, trist mormânt! cum poate sa închidă
Adânca noapte-a umbrei tale reci
Pe-aceea care-a fost cea mai iubită?

O, trist mormânt! răspunde, dar: pe veci
Se șterse frumusețea ei vrăjită?
Acel desfăt al ochilor mei, deci,
Se încheie și el, într-o clipită?

O, trist mormânt! tu nu ești, văd eu bine,
Nici măcar adevărul, nici minciuna:
Nici Raiul Desfătărilor senine,
Nici cerul pământesc dintotdeauna. —
Oh, pe Allah! oare de ce în tine
Dă-n floare ramul și sclipește luna?

Și, în felul acesta, califul își oftă și își vărsă durerea vreme de un ceas. După care, se ridică și se duse iute de se închise în iatacurile lui, fără a vroi să mai asculte nicio mângâiere, nici s-o primească pe soția lui ori pe celelalte soții dragi!

În ce o privește pe Sett Zobeida, apoi aceasta, dacă văzu izbânda vicleniei sale, porunci ca frumoasa Kut-al-Kulub să fie închisă într-o ladă de haine (întrucât fata tot se mai afla sub puterea adormitoare a bangului) și puse două roabe de încredere să ducă lada afară din palat și s-o vândă în suk celui dintâi cumpărător care s-o ivi, cu înțelegerea ca vânzarea să se facă fără a se deschide capacul!

Și-atâta cu toți aceștia!

Ci în ceea ce îl privește pe Khalif pescarul, apoi acesta, dacă se sculă, a doua zi după pescuit, cel dintâi gând al lui fu la harapul cel scopit, care nu-i plătise cei doi pești, și își zise: „Tare socotesc că tot ce am mai bun de făcut acuma este sa mă duc la palat și să întreb de acel Sandal hadâmbul, fiul blestematei cu nas borcănat, de vreme ce așa m-a îndemnat chiar el! Și de n-o vrea să-și plătească datoria, pe Allah! am să-l belesc!” Și luă drumul către palat.

Or, când ajunse acolo, Khalif găsi toată lumea întoarsă pe dos; și, chiar în poartă, cel dintâi ins pe care îl întâlni fu harapul Sandal hadâmbul, stând jos în mijlocul unei roate cuviincioase de harapi și de hadâmbi, vorbind și dând din mâini. Și Khalif se îndreptă către el; iar când un mameluk tânăr dete săi ațină calea, pescarul îl împinse și strigă:

— Cară-te de-aici, fecior de codoș!

La răcnetul acela, eunucul Sandal întoarse capul și îl văzu pe Khalif pescarul. Și hadâmbul, râzând, îi spuse să se apropie; iar Khalif se apropie și zise:

— Pe Allah! te-aș fi cunoscut dintr-o mie, o, balaoacheșule, o, firicel de lalea!

Și hadâmbul, auzind vorbele acestea, pufni în râs și zise cu gingășie:

— Stai colea jos oleacă, o, stăpâne al meu Khalif! Am să-ți plătesc numaidecât ceea ce îți datorez!

Și își bagă mâna în buzunar ca să scoată banii și să-i dea, când deodată un strigăt vesti ivirea marelui vizir Giafar, care tocmai ieșea de la calif.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și șasea noapte

Urmă:

Așa că eunucii, robii și tinerii mameluci se ridicară și se așezară pe două rânduri; iar Sandal, la un semn făcut cu mâna de către vizir că are să-i spună ceva, îl lăsă pe pescar și dete fuga să audă porunca lui Giafar. Și amândoi începură să vorbească de zor, plimbându-se în lung și în lat.

Khalif, dacă văzu că eunucul zăbovea să se întoarcă la el, socoti că era o viclenie din partea acestuia ca să nu-i plătească, mai ales că hadâmbul părea a-l fi uitat cu totul și că nu-i mai păsa de pescar, de parcă nici n-ar fi fost pe lume. Atunci, începu să se frământe și să-i facă semne de departe eunucului, semne ce voiau să zică: „Întoarce-te odată!" Și, întrucât acela nu lua deloc aminte la el, Khalif îi strigă cu un glas zefliu:

— O, stăpân-al meu Lalea, dă-mi ce îmi datorezi, ca să mă duc!

Și hadâmbul, din pricină că se afla de față cu Giafar, rămase tare încurcat la strigătul acela, și nu vroi să răspundă nimic. Ba dimpotrivă, începu să vorbească și mai însuflețit, ca să nu care cumva să ia seama marele vizir în partea aceea; ci fu o trudă zadarnică. Întrucât Khalif se apropie și mai mult și, cu un glas năpraznic, răcni, făcând semne mari:

— O, mișelule care nu-ți plătești datoriile, prăpădi-i-ar Allah pe oamenii de rea-credință și pe toți care-i jefuiesc de bunul lor pe cei săraci!

Pe urmă, schimbă glasul și strigă batjocoritor:

— Mă pun sub ocrotirea ta, o, stăpâne Burtă-Goală al meu! Și mă rog ție să-mi dai ce îmi datorezi, ca să pot să mă duc.

Iar eunucul rămase peste poate de încurcat, căci Giafar, de data aceasta, văzuse și auzise tot; ci, întrucât încă nu-și da seama despre ce e vorba, îl întrebă pe hadâmb:

— Ce-o fi pățit oare, bietul om? Și cine l-o fi păgubit de bunul lui?

Și eunucul răspunse:

— O, doamne al meu, tu nu știi cine-i omul acesta?

Giafar spuse:

— Pe Allah! de unde să știu, de vreme ce acuma îl văd întâia oară?

Eunucul spuse:

— O, doamne al nostru, este chiar pescarul de la care am luat ieri peștele de l-am dus califului! Iar eu, întrucât i-am făgăduit niște bani pentru cei doi pești care îi mai rămăseseră la urmă, i-am spus să vină astăzi la mine, să-i plătesc ce i se cuvine! Și tocmai vroiam să-i dau banii, atunci când a trebuit să alerg dinaintea ta! Și, drept aceea, omul, pierzându-și răbdarea, mă bruftuluiește acuma în felul acesta!

Vizirul Giafar, dacă auzi vorbele lui Sandal, zâmbi a râde și îi spuse eunucului:

— Cum ți-ai făcut tu socoteala, o, căpetenie de hadâmbi, de te-ai dovedit atâta de lipsit de cinstire, de luare-aminte și de cuviință tocmai față de chiar dascălul emirului drept-credincioșilor! Sărace Sandal! ce-o să zică marele calif, când are să afle că n-a fost cinstit până peste poate tovarășul și dascălul său, pescarul Khalif? Pe urmă, Giafar adaugă deodată: O, Sandal, mai întâi de toate să nu-l lași să plece, întrucât nici nu se putea să pice mai la țanc! califul, cu pieptul apăsat, cu inima mâhnită, cu sufletul cernit, tocmai se află cufundat în deznădejde, din pricina morții cadânei dragi lui, Kut-al-Kulub; iar eu degeaba am căutat să-l mângâi, prin toate mijloacele obișnuite. Da poate cu ajutorul acestui pescar Khalif, avem să izbândim a-i ușura pieptul. Ține-l, dar, până ce mă duc să dibuiesc gândurile califului în privința lui!

Și eunucul Sandal răspunse:

— O, doamne al meu, fă cum socotești potrivit! Și Allah să te ție și să te apere pururea, ca pe sprijinul, stâlpul și piatra de temelie a împărăției și a

neamului emirului drept-credincioșilor! Și asupra ta și a lui fie umbra ocrotitoare a Celui-prea-înalt! Și deie el ca ramul, trunchiul și rădăcina să rămână neatinse în veci!

Și dete fuga la pescarul Khalif, în vreme ce Giafar se întoarse la califul Harun Al-Rașid. Și pescarul, dacă îl văzu pe eunuc că vine într-un sfârșit, îi zise:

— Iacătă-te, dară, o, Mațe-Goale!

Și, când eunucul le porunci mamelucilor să-l ție pe pescar și să nu-l lase să plece, acela strigă:

— A, iacătă și năpasta la care mă așteptam…! Cel care a dat a ajuns datornic, iar pârâșul a ajuns pârât! A, Lalea a belelei mele, eu vin aici să-mi cer dreptul, și voi mă popriți de parcă n-aș fi dat toate birurile ori nu mi-aș fi plătit adeturile?

Și-așa cu el!

În ce îl privește pe calif, când intră la el Giafar, îl găsi frânt în două, cu capu-n mâinii și cu pieptul zguduit de suspine! Și își recita încetișor aceste stihuri:

Prietenii mă ceartă că gem necontenit
Și nu mai uit durerea și chipul ce-am iubit.
Dar ce să fac, prieteni, când n-am nicio putere
Asupra bielei inimi ce nu vrea mângâiere,
Și când nu sunt în stare să-ndur, fără să mor,
Gingașa amintire ce mă îngroapă-n dor,
Copila minunată și dulce, ah, de care
Mi-e inima legată pe veci, fără scăpare.
Ah, nu mai am putere s-o uit – când am băut
Din cupa scumpă vinul privirii ei, pierdut,
Ah, vinul fără seamăn din care-nfiorat
Băui odinioară și sunt și-acuma beat.

Și, când ajunse dinaintea califului, Giafar îi zise:

— Pacea fie cu tine, o, emire al drept-credincioșilor, o, apărătorule al cinstei Legii noastre, o, coborâtorule din unchiul Sultanului Profeților! Rugăciunea și pacea lui Allah fie asupra lui și asupra tuturor urmașilor lui, fără de abatere!

Și califul își ridică asupra lui Giafar doi ochi plini de lacrimi și o privire îndurerată, și răspunse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă:

…și răspunse:

— Și asupra ta, o, Giafar, fie pacea lui Allah și mila și binecuvântările lui!

Și Giafar întrebă:
— Căpetenia drept-credincioșilor îngăduie robului să vorbească, ori mai degrabă îl oprește?
Iar Al-Rașid răspunse:
— Da de când, o, Giafar, îți este oprit să vorbești ție, stăpânul și capul peste toți vizirii mei? Spune-mi tot ce ai să-mi spui!
Iar Giafar spuse atunci:
— O, doamne al meu, plecând de dinaintea ta ca să mă întorc la mine acasă, am întâlnit, afară, la poarta palatului, în mijlocul eunucilor, pe stăpânul și dascălul și tovarășul tău, pescarul Khalif, care avea multe pâre de adus împotriva ta, și se plângea de tine, zicând: „Slavă lui Allah! nu pricep nimica din tot ce mi se întâmplă! Eu l-am învățat meșteșugul pescuitului, și, el nu numai că nu mi-a păstrat nicio mulțumire, da a mai și plecat să-mi aducă două coșuri și tare s-a ferit să se mai întoarcă! Asta-i tovărășie cinstită și ucenicie cuminte? Ori te pomenești că așa s-or fi plătind dascălii?” Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, m-am grăbit să vin a te înștiința cum stă treaba; ca, dacă tot mai ai de gând să-i fii tovarăș-să-i fii; de nu, să-i dai de știre despre încetarea înțelegerii dintre voi doi, pentru ca să-și poată găsi alt tovarăș ori părtaș!
Când auzi vorbele acestea ale vizirului său, califul, în ciuda suspinelor care îl sugrumau, nu mai putu să se oprească a zâmbi, pe urmă a râde în hohote, și deodată își simți pieptul ușurându-se; și îi spuse lui Giafar:
— Pe viața mea și a ta, o, Giafar, spune-mi adevărat! Chiar așa-i, se afla acuma pescarul Khalif la poarta palatului?
Și Giafar răspunse:
— Pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor, chiar pescarul Khalif, cu ochii lui amândoi, este la poartă!
Și Harun zise:
— O, Giafar, pe Allah! trebuie să-i fac numaidecât dreptate astăzi, după meritele lui, și să-i dau ce i se cuvine! Dacă, dar, Allah, prin mijlocirea mea, i-o trimite chinuri ori dureri, are să le capete pe de-a-ntregul; dacă, dimpotrivă, are să-i scrie la soartă sporul și norocul, are să le capete întocmai!
Și, rostind vorbele acestea, califul luă o foaie mare de hârtie, o rupse în bucățele aidoma, și spuse:
— O, Giafar, scrie tu cu mâna ta, pe douăzeci dintre aceste hârtii, mai întâi sume de bani mergând de la un dinar la o mie de dinari, apoi numele tuturor dregătoriilor din împărăția mea, de la dregătoria de calif, de emir, de vizir și de musaip, până la cele mai mărunte slujbe de la sarai; pe urmă, scrie, pe alte douăzeci de hârtii, toate soiurile de osânde și de schingiuiri, de la bătaia cu vergi până la spânzurătoare și moarte!
Și Giafar răspunse:
— Ascult și mă supun!
Și luă un calam și scrise cu mâna lui, pe bucățile de hârtie, toate cele poruncite de calif, precum: o *mie de dinari, slujba de musaip, dregătoria de emir, sarcina de calif;* și: *pedeapsa cu moartea, întemnițarea, ciomăgeala,* și alte asemenea lucruri. Pe urmă, le împături pe toate la fel, le aruncă într-un lighenaș de aur, și dete totul califului, care îi spuse:
— O, Giafar, jur pe sfintele haruri ale preasfinților mei strămoși, cei neprihăniți, și pe împărăteasca mea spiță care suie până la Hamză și la Akil, că, atunci când pescarul Khalif are să se afle aici, am să-i poruncesc numaidecât să tragă o hârtie dintre aceste hârtii, pe care numai eu și cu tine știm ce stă scris, și am să-i dăruiesc tot ce i-o meni hârtia pe care are

s-o tragă, oricare ar fi lucrul scris! Și, de-ar fi să i se nimerească chiar și dregătoria de calif, am să cobor pe dată din scaunul de domnie și am să i-l las lui, cu toată bucuria sufletului! Da dacă, dimpotrivă, spânzurătoarea, sau tăierea, sau scopirea, sau orice alt fel de moarte are să-i fie partea, am să poruncesc s-o îndure nesmintit! Du-te, dar, de-l ia și mi-l adu fără de zăbavă!

Când auzi vorbele acestea, Giafar își zise în sineși: „Nu este domnie și putere decât întru Allah slăvitul și atotputernicul! S-ar prea putea ca hârtia trasă de către acest sărman să fie o hârtie de năpastă, care să-i prilejuiască pieirea! Și-așa că eu, fără de voia mea, am să fiu pricina dintâi a nenorocirii lui! Întrucât califul s-a legat cu jurământ, și n-ai cum nădăjdui să-l faci să-și schimbe hotărârea! Nu am, dar, decât a mă duce după acest sărman! Și nu are să se întâmple decât ce e scris de Allah!" Pe urmă, ieși să-l caute pe Khalif pescarul și, luându-l de mână, vru să-l ducă în lăuntrul palatului. Khalif însă, care nu mai contenise să se frământe, să se plângă de popreala sa și să se căiască de faptul că venise la curte, era mai-mai să-și vadă mințile rătăcite întru totul, și strigă:

— Mare prost am fost să-i dau ascultare și să vin aici după eunucul ăsta negru, Laleaua pacostei, plodul cel buzat al blestematei cu nas borcănat, Mațe-goale ăsta!

Giafar însă îi zise:

— Hai, vino după mine!

Și îl duse înconjurat de o mulțime de robi și de flăcăi, pe care Khalif nu mai contenea să-i blesteme. Și, după ce îl trecu prin șapte săli de intrare nemăsurate, Giafar îi spuse:

— Ia seama, o, Khalif! Ai să te afli dinaintea emirului dreptcredincioșilor, apărătorul dreptei-credințe!

Și, ridicând o perdea mare, îl împinse în sala de primire, unde Harun Al-Rașid sta așezat în jețul lui, înconjurat de emirii și de mai-marii de la curtea sa. Iar Khalif, care habar n-avea de ce vede, nu se simți întru nimic tulburat; ba, uitându-se cu cea mai mare luare-aminte la Harun Al-Rașâd în vâlva slavei sale, se duse la el hohotind de râs și îi zise:

— A, iacătă-te, o, clanaretule! Au tu socoți că te-ai purtat cinstit, ieri, când m-ai lăsat să păzesc singur peștele, pe mine, care te-am învățat meseria și te-am însărcinat să te duci să-mi cumperi două coșuri? Încât m-ai lăsat fără de apărare și la cheremul unei liote de hadâmbi care au venit, ca un potop de ciori, să-mi fure și să-mi ia peștele, care ar fi putut să-mi aducă pe puțin o sută de dinari! Și tot tu ești pricina pentru tot ce mi-e dat să pățesc și acuma, în mijlocul inșilor ăstora care mă țin aici! Ci tu, o, clanaretule, ia să-mi spui, cine oare-a putut să pună mâna și pe tine și să te înșface și să te lege în scaunul ăla?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și opta noapte

Urmă:

La vorbele acestea ale lui Khalif, califul zâmbi și, luând cu mâinile amândouă ligheanul de aur în care se aflau hârtiile scrise de Giafar, zise:

— Apropie-te, o, Khalif, și vino de trage o hârtie dintre hârtiile acestea!

Khalif însă, izbucnind în râs, strigă:

— Ce, o, clanaretule, ți-ai și schimbat meseria și te-ai lăsat de muzică? Acuma iacătă că ai ajuns astrolog! Și ieri erai ucenic de pescar! Crede-mă, clanaretule, treaba asta n-o să te ducă departe! Căci cu cât te apuci de mai multe meserii, cu atâta câștigi mai puțin! Lasă, dar, deoparte astrologia și fă-te iar clanaret, ori mai degrabă întoarce-te la mine, să-ți faci ucenicia de pescar!

Și-ar fi ținut-o așa înainte, când deodată Giafar se duse la el și îi zise:

— Gata cu vorbele astea! Și vino de trage o hârtie, așa cum ți-a poruncit emirul drept-credincioșilor!

Și îl împinse către scaunul împărătesc.

Atunci Khalif, tot împotrivindu-se la împingerea lui Giafar, și bodogănind, se lăsă dus până la ligheanul de aur, și cufundându-și deodată mâna în el, scoase un pumn întreg de hârtii. Giafar însă, care îl veghea, îi porunci să le dea drumul și îi spuse să nu ia decât una. Și Khalif, împingându-l cu cotul își bagă iar mâna în lighean și nu scoase de data aceasta decât o hârtie, zicând:

— Departe de mine orice gând de a-l mai lua de-acuma-ncolo în slujba mea pe clanaretistul ăsta cu bucile obrajilor umflate, astrologul ăsta întocmitor de horoscoape!

Și, zicând acestea, despături hârtia și, ținând-o de-andoaselea, căci nu știa să citească, o întinse califului și zise:

— Vrei, o, clanaretule, să-mi spui horoscopul scris pe hârtia asta? Și ia seama să nu care cumva să-mi ascunzi ceva!

Iar califul luă hârtia și, fără a o citi, o întinse la rândul său lui Giafar, zicându-i:

— Spune-ne cu glas tare ce stă scris acolo!

Și Giafar luă hârtia și, citind-o, ridică brațele și strigă:

— Nu este domnie și nu este putere decât întru Allah slăvitul și atotputernicul!

Iar califul, zâmbind, îl întrebă pe Giafar:

— Vești bune, nădăjduiesc, o, Giafar! Ce este? Spune! Trebuie să cobor din scaunul de domnie? Trebuie să-l înalț în el pe Khalif? Ori te pomenești că trebuie să-l spânzur?

Și Giafar răspunse, cu glas înduioșat:

— O, emire al drept-credincioșilor, pe hârtia aceasta stă scris: O *sută de lovituri de ciomag pescarului Khalif!*

Atunci califul, cu toate țipetele și împotrivirile lui Khalif, spuse:

— Să se îndeplinească hotărârea!

Și spătarul Massrur porunci să fie luat pescarul, care urla deznădăjduit, și să fie întins pe burtă, să i se tragă, numărat, o sută de lovituri de ciomag, niciuna mai mult, niciuna mai puțin! Iar Khalif, măcar că nu simțea nicio durere, datorită învârtoșirii pe care o dobândise, scotea niște țipete înfricoșătoare și arunca un potop de ocări asupra clarinetistului. Și califul râdea să se topească! Și, când se sfârșiră de dat cele o sulă de lovituri, Khalif se sculă, de parcă n-ar fi pățit nimic, și strigă:

— Blestema-ți-ar Allah zbegul ăsta, o, buhăitule! Au de când *o* fi ajuns bătaia cu ciomagul prilej de șotii între oamenii cum se cade?

Iar Giafar, care avea un suflet milos și o inimă duioasă, se întoarse către calif și spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie-i pescarului să mai tragă o hârtie! Poate că soarta are să-i fie mai priincioasă de data aceasta! Și-apoi, doar n-ai să vrei ca fostul tău dascăl să plece de la apa bunătății tale fără a-și fi potolit setea!

Și califul răspunse:

— Pe Allah, o, Giafar, ești tare nechibzuit! Tu știi că regii nu prea au obiceiul să-și întoarcă jurămintele sau făgăduielile! Or, trebuie să fii încredințat de la început că dacă pescarul, trăgând a doua hârtie, are să aibă parte de spânzurătoare, va fi spânzurat fără de abatere! Și tu ai să fii pricina morții lui!

Iar Giafar răspunse:

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor, pentru omul nenorocit moartea este mai de dorit decât viața!

Iar califul spuse:

— Fie! Să mai tragă o hârtie!

Khalif însă, întorcându-se către calif, strigă:

— O, clanaret al pacostei, plăti-ți-ar Allah dărniciile! Da ia spune-mi, nu puteai să găsești în Bagdad alt ins în locul meu, ca să pui să i se facă mândrețea asta de dovadă? Ori n-o mai fi fost altul afară de mine mai la îndemână în tot Bagdadul?

Giafar însă veni lângă el și îi zise:

— Mai ia o hârtie, și Allah are să ți-o aleagă!

Atunci Khalif își bagă mâna în ligheanul de aur, și, într-o clipită, scoase o hârtie pe care o dete lui Giafar. Și Giafar o despături, o citi, și lăsă ochii în pământ fără a spune nimic. Iar califul, cu un glas liniștit, îl întrebă:

— Pentru ce nu spui nimic, o, fiu al lui Yahia?

Și Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, pe hârtia aceasta nu stă scris nimic! Este o hârtie albă!

Și califul zise:

— Vezi și tu! Nu la noi îl așteaptă norocul pe acest pescar! Spune-i, dar, acuma, să plece cât mai degrabă de dinaintea feței mele! L-am văzut de-ajuns!

Giafar însă spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție, pe sfintele haruri ale preasfinților tăi strămoși, cei neprihăniți, îngăduie-i pescarului să mai tragă și a treia hârtie! Poate că așa are să poată dobândi cu ce să nu moară de foame.

Și Al-Rașid răspunse:

— Bine! Să ia, dar, a treia hârtie, și gata!

Și Giafar îi spuse lui Khalif:

…Hai, o, săracule, ia a treia hârtie și cea de pe urmă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

— Hai, o, săracule, ia a treia hârtie și cea de pe urmă. Și Khalif mai trase o dată, iar Giafar, luând hârtia, citi cu glas tare:

— Un dinar pescarului!

Când auzi vorbele acestea, Khalif strigă:

— Afurisit să fii, o, clanaret al belelelor! Un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag! Câtă-mai dărnicia! Da-ți-o-ar îndărăt Allah la ziua judecății!

Iar califul începu să râdă din tot sufletul, și Giafar, care izbutise până la urmă să-l înveselească pe stăpânul său, îl luă de mână pe Khalif pescarul și îl scoase din sala tronului.

Când ajunse la poarta palatului, Khalif dete de eunucul Sandal, care îi zise:

— Vino încoace, Khalif. Hai de ne fă oleacă de parte și nouă din cele cu câte te-a cinstit dărnicia emirului drept-credincioșilor!

Și Khalif îi răspunse:

— A, harap de păcură, vrei oleacă de parte? Hai, dar, de la jumătate din suta de lovituri de ciomag, pe pielea ta aia neagră! Până ți le-o da Eblis în iad, na! ține dinarul pe care mi l-a dăruit clanaretistul de stăpânu-tău!

Și îi aruncă în obraz dinarul pe care i-l pusese Giafar în mână, și vru să iasă pe poartă și să se ducă în drumul lui. Eunucul se repezi însă după el și, scoțând din buzunar o pungă cu o sută de dinari, i-o întinse lui Khalif, spunând:

— O, pescarule, ia dinarii aceștia ca preț pentru peștele pe care l-am cumpărat ieri de la tine! Și du-te în pace!

Iar Khalif, dacă văzu așa, se bucură din plin și luă punga cu o sută de dinari, precum și dinarul dat de Giafar, și, uitându-și belelele și necazul pe care le îndurase, își luă rămas-bun de la eunuc și se întoarse acasă, plin de fală și peste poate de mulțumit. Acum! întrucât Allah, dacă a hotărât el odată un lucru, îl înfăptuiește nesmintit, și întrucât de data aceasta hotărârea lui era tocmai în privința lui Khalif, voința sa trebuia să se împlinească. Așa că, pe când străbătea sukurile spre a se întoarce acasă, Khalif fu oprit, în fața târgului de robi, de o mare roată de oameni, care toți priveau spre același loc. Și Khalif se întrebă: „La ce s-o uita așa toată lumea asta strânsă ciotcă?” Și, mânat de nedumerire, porni să-și croiască drum cu coatele printre negutători și telali, printre bogătani și sărăcani, care, dacă îl cunoscură, începură să râdă, zicându-și unii altora:

— Loc! faceți loc navabului cel grozav care are să cumpere tot târgul! Loc preastrălucitului Khalif, șeicul belitorilor!

Și Khalif, fără a se tulbura, și tare pe el, întrucât se simțea ghiftuit cu dinarii de aur strânși la șerpar, ajunse la mijlocul rândului din față și cătă să vadă care-i treaba. Și văzu un bătrân care avea dinainte-i o ladă pe care ședea un rob. Și bătrânul acela tocmai striga cu glas mare, zicând:

— O, negustorilor! o, bogătanilor! o, preacinstiților locuitori din cetatea noastră! care dintre voi vrea să-și bage banii într-o târguială de sută la sută, cumpărând, cu tot ce se află în ea, fără ca noi să știm ce, lada aceasta bine gătită, venită de la saraiul preaslăvitei Sett Zobeida, fiica lui Kassem, soția emirului drept-credincioșilor? N-aveți decât a spune cât dați! Și Allah să-l blagoslovească pe acela care are să dea cel mai mult!

Ci o tăcere largă răspundea la chemarea lui, căci negutătorii nu cutezau să-și arunce bănetul pe o ladă ca aceea, în care nu știau ce se află, și se temeau să nu care cumva să fie la mijloc vreun matrapazlâc! Da până la urmă unul dintre ei dete glas și zise:

— Pe Allah! târgul acesta-i cam la noroc! Și poate îi tare păgubos! Ci eu tot am să dau ceva, da să nu mi se ia în nume de rău! Așa că am să zic o vorbă, da să nu mă certați! Iacătă! douăzeci de dinari, niciunul mai mult!

Ci un alt negutător ridică numaidecât prețul și zise:

— Eu dau cincizeci!

Și alți neguțători ridicară iarăși; și prețul ajunse la o sută de dinari. Atunci telalul strigă:

— Dă careva dintre voi mai mult, o, neguțătorilor? Prețul cel de pe urmă! O sută de dinari! Cine dă mai mult?

Atunci Khalif ridică glasul și zise:

— Eu! Dau o sută și unu de dinari!

La vorbele acestea ale lui Khalif, negustorii, care îl știau tot atâta de lefter ca un preș scuturat și bătut, socotiră că glumește, și începură să râdă. Khalif însă își descinse chimirul și iar strigă cu glas mare și mânios:

— O sută și unu de dinari!

Atunci telalul, cu toate râsetele neguțătorilor, spuse:

— Pe Allah! lada este a lui Khalif! Iar eu nu i-o vând decât lui!

Pe urmă, adăugă:

— Poftește, o, pescarule! plătește o sută și unu, și ia lada cu tot ce este în ea! Allah să binecuvânteze vânzarea! Și sporul fie asupra-ți, odată cu această cumpărare!

Și Khalif își întoarse chimirul, în care se aflau taman o sută și unu de dinari, pe care îi scutură în mâinile telalului; și târgul se făcu în deplină învoială a amânduror părțile. Și tot atunci lada intră în stăpânirea lui Khalif pescarul.

Și pe dată hamalii din suk, dacă văzură târgul încheiat, se repeziră asupra lăzii, bătându-se care s-o ducă, nu pe degeaba, firește. Ci treaba nu-i era nicidecum la îndemână lui Khalif care, cu târguiala asta, se scuturase de toți banii dobândiți și nu mai avea acuma nici cu ce să-și cumpere o ceapă! Iar hamalii se luptară mai departe, smulgându-și care mai de care lada, până ce neguțătorii se băgară între ei de-i despărțiră și le spuseră:

— Hamalul Zoraik a fost cel dintâi! Așa că lui i se cade s-o care!

Și îi alungară pe ceilalți hamali, afară de Zoraik, și, cu toate împotrivelile lui Khalif, care vroia să-și ducă singur cumpărătura, aburcară lada în spinarea hamalului și îi spuseră să-l urmeze, cu povara aceea, pe stăpânul ei Khalif. Și hamalul, cu lada în spinare, porni pe urma pescarului.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezecea noapte

Urmă:

Și Khalif, mergând pe drum, își zise în cugetul său: „Nu mai am niciun ban, nici de aur, nici de argint, nici de aramă, nici măcar mireasma vreunui ban! Și ce-o să mă fac, când o să ajung acasă și-o trebui să-l plătesc pe afurisitul ăsta de hamal? Și ce nevoie aveam eu de hamal? Și, de altminteri, ce nevoie aveam eu și de pacostea asta de ladă? Și cine

păcatelui a putut să-mi bage în cap gândul cu târguiala asta? Da ce e scris trebuie să se împlinească! Până una alta, ca să scap din beleaua cu hamalul ăsta, am să-l fac să alerge și să umble și să rătăcească drumul de-a lungul ulițelor, până ce o să se sfârșească de trudă. Atunci, are să se oprească de bunăvoia lui și nu are să mai vrea să meargă. Iar eu am să mă folosesc de nevrerea lui și n-am să voiesc nici eu la rându-mi să-i plătesc, și am să-mi iau singur lada în spinare

Și, după ce își întocmi așa planul acesta, îl și puse numaidecât în fapt. Începu, dar, să rătăcească de pe o uliță pe alta și de la o piață la alta, și să-l ocolească pe hamal după el prin tot orașul, și-așa de la prânz până în amurgit de soare, încât hamalul se vlăgui de tot și, într-un sfârșit, începu să bombănească și să mormăie, și se hotărî să-i spună lui Khalif:

— O, stăpâne al meu, da unde ți-e casa?

Și Khalif răspunse:

— Pe Allah! ieri știam bine unde este, ci astăzi am uitat de-a binelea. Și iacătă-mă nevoit să caut împreună cu tine unde-o fi așezată!

Și hamalul zise:

— Dă-mi plata și ia-ți lada!

Și Khalif zise:

— Mai rabdă oleacă, mergând încetișor, ca să-mi dai răgaz să-mi adun gândurile și să cuget în ce loc se află casa mea.

Pe urmă, după o vreme, întrucât hamalul începuse iar să se văicărească și sa bombăne printre dinți, îi zise:

— O, Zoraik, nu am la mine niciun ban ca să-ți pot plăti aci pe loc! Căci mi-am lăsat banii acasă, iar casa am uitat unde se află!

Și, cum hamalul se oprise, nemaiputând să umble, și pusese povara jos, iacătă că trece un cunoscut de-al lui Khalif, care îl bate pe umăr și îi zice:

— Na! tu ești, Khalif? Ce cauți prin mahalaua asta, așa de departe de mahalaua ta? Și ce l-ai pus pe omul ăsta să-ți care?

Ci, până ce Khalif, descumpănit, să apuce să i răspundă, hamalul Zoraik se și întoarse către trecătorul cu pricina și îl întrebă:

— O, unchiule, unde se află casa lui Khalif:

Omul răspunse:

— Pe Allah! auzi ce întrebare! Pai, casa lui Khalif se află tocmai în partea cealaltă a Bagdadului, la hanul năruit de la târgul de pește, în mahalaua Rawassin!

Și plecă râzând.

Atunci, Zoraik hamalul îi spuse lui Khalif pescarul:

— Hai, mișcă-te o, neisprăvitule! Dare-ar să nu mai trăiești ori să umbli!

Și îl sili să meargă înaintea-i și să-l ducă la locuința lui, la hanul năruit, de la târgul de pește! Și nu mai conteni, până ce ajunseră acolo, să-l tot dodelească și să-l certe pentru purtarea lui, zicându i:

— O, chip de pacoste, lipsi-te-ar Allah de pâinea cea de toate zilele pe lumea asta! De câte ori n-am mai trecut noi pe dinaintea prăpăditei tale de case, și nu mi-ai făcut un semn să mă opresc! Hai! Acuma ajută-mă să dau jos din spinare lada asta! Și dare-ar Allah să fii pe dată închis în ea pe veci!

Și Khalif, fără a scoate o vorbă, îl ajută să dea jos lada, iar Zoraik, ștergându-și de pe frunte cu dosul mâinii broboanele mari de sudoare, spuse:

— Să vedem acuma cât de larg ești la suflet și cât de darnică ți-e mâna, la plata ce mi-o datorezi după toate ostenelile astea pe care m-ai făcut să le îndur degeaba! Și grăbește-te, ca să mă lași să plec în calea mea!

Și Khalif îi spuse:
— De bună seamă, o, tovarășe al meu! Ai să fii răsplătit strașnic! Au vrei să-ți aduc aur, ori argint? Poți să-ți alegi!
Iar hamalul răspunse:
— Tu știi mai bine decât mine ce mi se cuvine!
Atunci Khalif, lăsându-l pe hamal la poartă cu lada, intră în casă și se întoarse numaidecât, ținând în mână un bici înfricoșător de curele, țintuite fiecare cu patruzeci de ținte ascuțite, taman bun să doboare o cămilă dintr-o lovitură! Și se repezi la hamal, cu mâna ridicată și, învârtind biciul, i-i aldui pe spinare, și iar de la cap, și încă o dată, așa de vârtos încât hamalul începu să urle din rărunchi și, dând dosul, o luă la fugă drept înainte, cu mâinile întinse, și se mistui pe după un colț de uliță.
Descotorosit în felul acesta de hamal, care, la urma urmei, se încărcase de buna lui voie cu lădoiul acela, Khalif se pregătea să tragă lada în casă. Ci, de toată zarva aceea, vecinii se strânseseră ciotcă și, când îl văzură pe Khalif împopoțonat așa de ciudat cu caftan de zarafir scurtat pe sub genunchi și cu turban tot de zarafir, și când mai văzură și lada pe care o căra, îi ziseră:
— O, Kalif, de unde ai caftanul acela și lada aceea atâta de grea?
El răspunse:
— De la un băiat, ucenic la mine și clanaretist de meserie, pe care îl cheamă Harun Al-Rașid.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și una noapte

Urmă:

La vorbele acestea, pe locuitorii din hanul năruit, vecini ai lui Khalif, îi prinse spaima pentru sufletele lor, și își ziseră între ei: „De nu l-ar auzi nimenea pe smintitul asta vorbind așa! Ca-l înhață agiii și-l spânzură numaidecât! Și ne spulberă hanul cu totul, și poate, din pricina lui, să ne spânzure și pe noi dinaintea hanului, ori să ne osândească la vreo cazną năpraznică!” Și, speriați până peste poate, îl siliră să-și încuie limba în gură și, ca să sfârșească mai iute, îl ajutară să-și care lada în casă și împinseră ușa după el.
Or, odaia lui Khalif era atât de strâmtă încât lada o umplu cu totul, de parcă ar fi fost anume făcută spre a se îmbuca tocmai pe tocmai între pereți. Și Khalif, nemaiștiind unde să se așeze spre a-și trece noaptea, se întinse cât era de lung pe ladă, și, în felul acesta, începu să cugete la cele câte i se întâmplaseră în ziua aceea. Și deodată se întrebă: „Da la urma urmei, ce-aștept de nu deschid lada ca să văd ce-o fi în ea?” Și sări în picioare și se căzni din toate puterile cu mâinile, încercând s-o deschidă, da degeaba. Și își zise: „Unde mi-or fi fost mințile când m-am hotărât așa, deodată, să cumpăr lada asta, pe care nu pot nici măcar s-o deschid?” Și iar se încercă să-i spargă lacătul și să-i sfarme încuietoarea, că tot nu izbuti mai mult! Atunci își zise: „Să așteptăm până mâine, ca să vedem mai bine

cum s-o luăm!” Și iarăși se întinse de-a lungul pe lădoi, și nu zăbovi mult până să înceapă a dormi din toate sforăiturile lui!

Or, cum dormea așa de vreun ceas de vreme, se trezi deodată, sărind de spaimă, și se izbi cu capul de tavanul odăii! Căci simțise cum se mișca ceva în lăuntrul lăzii. Și dintr-o dată somnul îi și zbură din cap, cu minte cu tot; și Khalif strigă: „Fără de nicio îndoială că acolea în lăuntru se afli niscai ginni! Slavă lui Allah că mi-a dat gândul să nu deschid capacul! Ci dacă-l deschideam, ar fi sărit pe mine, în bezna asta, și cine știe ce mi-ar fi făcut! Hotărât! mare bine nu mi-ar fi fost, oricum!“ Ci, pe când își rumega el în felul acesta gândul de spaimă, iată că zgomotul din lăuntrul lăzii spori, și îi ajunse la urechi ca un soi de geamăt. Khalif atunci, speriat peste poate, căută pierit o lumânare, ca să facă lumină; ci uitase că sărăcia nu-i îngăduise nicicând să aibă vreo lumânare și, bâjbâind într-una cu mâinile pe pereții odăii, clănțănea din dinți și își zicea: „De data asta, e prăpăd! prăpăd de tot!” Pe urmă, cu spaimă sporita, deschise ușa și năvăli afară, în dric de noapte, țipând cât îl ținea gura:

— Ajutor! O, locuitori din han! o, vecinii mei! săriți! ajutor!

Iar vecinii, dintre care cei mai mulți erau cufundați în somn, se treziră speriați rău și ieșiră afară, pe când femeile își scoteau capetele, acoperite pe jumătate, prin crăpătura ușilor. Și toți îi întrebară:

— Au ce-ai pățit, bre Khalif?

El răspunse:

— Iute, dați-mi iute o lumânare căci la mine au venit ginnii!

Și vecinii începură să râdă, iar unul dintre ei îi dete până la urmă o lumânare. Și Khalif luă lumânarea și se întoarse în odaia lui, mai stăpân pe el. Ci deodată, cum se plecase peste ladă, auzi un glas care suspina:

— Ah, unde sunt?

Și, încă și mai speriat, Khalif lăsă tot și se repezi afară ca un nebun, țipând:

— O, vecinilor! scăpați-mă!

Iar vecinii îi spuseră:

— O, Khalif, afurisitule! da ce pacoste a dat peste tine? N-ai de gând odată să nu ne mai chinuiești?

El răspunse:

— Bre, oameni buni, ginnul este în ladă! Se mișcă și vorbește!

Ei îi întrebară:

— O, mincinosule, și ce spune ginnul ăla?

El răspunse:

— A întrebat: „Unde sunt?”

Vecinii îi răspunseră râzând:

— Pai, în iad, fără de nicio îndoială, bre afurisitule! De n-ai mai gusta somn pân’la moarte! Ai sculat tot hanul și toată mahalaua! Dacă n-ai să taci, avem să coborâm să-ți sfărâmăm oasele!

Și Khalif, măcar că murea de frică, se hotărî să se întoarcă iarăși în odaia lui și, adunându-și curajul tot, luă un pietroi și sfărmă încuietoarea de la ladă, și dete dintr-o dată capacul la o parte! Și văzu, întinsă acolo în ladă, lâncedă și cu pleoapele întredeschise, o fetișcană frumoasă ca o hurie, și sclipind de nestemate. Era Kut-al-Kulub! Și, dacă se simți slobozită și răsuflând cu tot pieptul aer proaspăt, se dezmetici de-a binelea, iar somnul dat de bangul cel adormitor se risipi pe deplin. Și sta acolo, palidă și atât de frumoasă și de ispititoare, în adevăr!

Când o văzu, pescarul, care în viața lui nu mai privise așa, descoperită, nu numai o frumusețe ca aceea, da nici măcar o femeie de rând, căzu în

genunchi dinaintea ei și o întrebă:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, cine ești?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și doua noapte

Urmă:

Fata deschise ochii, niște ochi negri cu gene încondeiate, și spuse:

— Unde este Iasomia? Unde este Narcisa?

Or, acestea erau numele celor două copile roabe care o slujeau la sarai. Și Khalif, închipuindu-și că fata îi cerea iasomii și zarnacadele, răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâna mea, nu am aici acuma decât niște flori uscate de hennea.

Și fetișcana, când auzi răspunsul acela și glasul lui Khalif, își veni în fire întru totul și, deschizându-și ochii larg, întrebă:

— Cine ești tu? Și unde mă aflu?

Și spuse astea cu un glas mai dulce ca zahărul, însoțit de un semn cu mâna tare încântător! Și Khalif, care de altminteri avea un suflet gingaș, fu nespus de mișcat de ce vedea și de ce auzea, și răspunse:

— O, stăpâna mea, o, cu adevărat prea-frumoaso, eu sunt Khalif pescarul; iar tu te afli chiar în casa mea.

Și Kut-al-Kulub întrebă:

— Atunci, nu mai sunt în saraiul califului Harun Al-Rașid?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! ești acasă la mine, în odaia mea care-i un sarai numai întrucât te adăpostește pe tine! Și ai ajuns roaba mea, cu învoială și cu târguială, întrucât te-am cumpărat astăzi, cu lada ta cu tot, după strigarea din târg, pe o sută și unu de dinari! Și te-am adus, adormită în lada aceasta, la casa mea! Și n-am știut că ești în ladă decât când ai început să te miști și când, dintru-ntâi, m-am speriat! Și-acuma văd limpede că steaua mea suie în zarea norocului, măcar că până acuma o știam atâta de pe jos și de păguboasă!

Și Kut-al-Kutub, la vorbele acestea, zâmbi și zise:

— Așa că, o, Khalif, m-ai cumpărat din suk, fără să mă fi văzut?

El răspunse:

— Așa, pe Allah! fără măcar să am habar că ești în ladă!

Și Kut-al-Kulub pricepu atunci că tot ce pățise fusese urzit împotriva ei de Sett Zobeida, și îl puse pe pescar să-i povestească toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârșit. Și șezu așa de vorbă cu el până dimineața. Și atunci ea îi spuse:

— O, Khalif, oare tu nu ai nimic de mâncat? Căci mi-e cam foame!

El răspunse:

— Nici de mâncat, nici de băut, nimic, chiar nimic! Nici eu, pe Allah, iacătă că de două zile n-am pus o bucătură în gură!

Ea întrebă:

— Da măcar ceva bani?

El spuse:

— Bani, o, stăpână a mea? Allah să-mi ție lada aceasta pe care, îndemnat de ursitoarea și de neștiința mea, mi-am dat până la cel mai pe urmă bănuț! Și iacătă-mă lefter uscat!

Iar fata, la vorbele acestea, începu să râdă și zise:

— Du-te, oricum, și adu-mi ceva de mâncare; cere de pe la vecini, care n-au să te lase! Căci vecinii trebuie să se într-ajute unul cu altul!

Atunci Khalif se ridică și ieși în curtea hanului și, în tăcerea zorilor, începu să strige:

— O, locuitori ai hanului, o, vecinilor! Iacătă că ginnul din ladă îmi cere acuma de mâncare! Și eu nu am nimica la îndemână să-i dau!

Iar vecinii, temându-se de glasul său, și mai fiindu-le și milă de el din pricina sărăciei lui, coborâră și-i aduseră care o jumătate de pâine rămasă de la cina din ajun, care vreo bucată de brânză, care vreun castravete, care vreo ridiche. Și i le puseră pe toate în poala caftanului, și se întoarseră la ei. Iar Khalif, mulțumit cu cele dobândite, se întoarse în odaia lui și puse totul dinaintea fetei, spunându-i:

— Mănâncă, mănâncă!

Și ea zâmbi a râde și zise:

— Cum aș putea să mănânc, dacă nu am o oală ori o căniță cu apă să beau? Altfel, de bună seamă că înghițiturile mi s-ar opri în gât și aș muri!

Și Khalif răspunse:

— Departe de tine orice rău, o, preafrumoaso! Dau fuga și îți aduc nu o căniță, ci un ulcior de-al mare!

Și ieși în curtea hanului și răcni din toate beregățile:

— O, vecinilor! o, locuitori ai hanului!

Și din toate părțile glasurile supărate începură să-l ocărască și să-i strige:

— Zi, blestematule, ce mai este?

El răspunse:

— Ginnul din ladă cere acuma de băut!

Și vecinii coborâră la el, aducându-i care un ulcior, care un chiup, care un ol, care un stacan; și Khalif le strânse de la ei, luând una într-o mână, alta în cealaltă mână, alta în cumpănă pe cap, alta la subsuoară, și se grăbi să ducă totul la Kut-al-Kulub, spunându-i:

— Îți aduc ce-ți dorește sufletul. Mai vrei ceva?

Ea spuse:

— Nu! darurile lui Allah sunt din destul!

El spuse:

— Atunci, o, stăpâna mea, spune-mi la rându-ți vorbele tale atâta de dulci, și povestește-mi povestea ta, pe care n-o știu!

Atunci, Kut-al-Kulub se uită la Khalif, zâmbi și spuse:

— Află, dar, o, Kalif, că povestea mea se poate spune în două vorbe! Zavistia potrivnicei mele, El Sett Zobeida, soția califului Harun Al-Rașid, m-a aruncat în starea aceasta din care, spre norocul soartei tale, m-ai scăpat tu! Căci sunt Kut-al-Kulub, cadâna cea mai dragă a emirului dreptcredincioșilor! În ce te privește, belșugul vieții tale este neîndoielnic de aci înainte!

Și Khalif o întrebă:

— Da Harun ăsta e totuna cu ăla pe care l-am învățat eu meseria de pescar? Și-i totuna cu spăimăilă ăla pe care l-am văzut la palat, șezând pe un scaun mare?

Ea răspunse:

— Întocmai, chiar el este!

Khalif spuse:

— Pe Allah! n-am întâlnit în viața mea un clanaretist mai neisprăvit și un ticălos mai mare! Nu numai că pezevenghiul ăla cu obrajii buhăiți m-a furat, da mi-a mai și dat un dinar pentru o sută de lovituri de ciomag! Dacă m-oi mai întâlni cu el vreodată, am să-i spintec burduhanul cu țărușul ăsta!

Ci Kut-al-Kulub, cerându-i să tacă, îi spuse:

— Să lași de-acuma felul acesta necuviincios de a vorbi, pentru că, în starea cea nouă în care ai să te afli, trebuie, înainte de toate, să-ți deschizi ochiul minții și să te deprinzi cu gingășiile și cu purtarea aleasă! Și, în felul acesta, o, Khalif, ai să pui să ți se treacă peste piele gealăul purtării frumoase și ai să ajungi un orășean de vază și un om de frunte, plin de strălucire și de cuviință.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

Dacă auzi vorbele acestea spuse de Kut-al-Kulub, Khalif simți dintr-o dată cum se săvârșește în el o schimbare, și cum i se deschid ochii minții, și cum i se lărgește înțelegerea lucrurilor, și cum i se ascute cugetul! Și totul întru norocul lui! Atâta-i de adevărat că sufletele gingașe pot schimba mult sufletele necioplite! Astfel, de la o clipă la alta, datorită vorbelor blajine spuse de Kut-al Kulub, pescarul Khalif, nesimțitor și bădăran până atunci, se schimbă într-un orășean subțire, dăruit cu purtări minunate și cu un fel de a vorbi foarte ales.

În adevăr, după ce Kut-al-Kulub îi arătă, în felul acesta, cum trebuie să se poarte, mai ales dacă va mai fi chemat în fața emirului dreptcredincioșilor, pescarul Khalif răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! Sfaturile tale, o, stăpână a mea, sunt pravila mea de purtare, iar bunăvoința ta este umbra în care huzuresc! Ascult și mă spun! Allah să te acopere cu binecuvântările lui și să-ți împlinească și cele mai mici dorințe! Iată-l dinaintea ta, supus și plin de respect față de harurile tale, pe cel mai credincios dintre robii tăi, Khalif pescarul!

Pe urmă, adăugă:

— Grăiește, o, stăpână a mea! Ce aș putea să fac ca să-ți fiu de folos?

Ea răspunse:

— O, Khalif, nu-mi trebuie decât un calam, o călimară și o foaie de hârtie.

Și Khalif dete fuga fără de zăbavă la un vecin, care îi făcu rost de acele lucruri; iar el le duse la Kut-al-Kulub, care numaidecât scrise o scrisoare lungă către misitul care avea grijă de daraverile califului, giuvaiergiul Ibn Al-Kirnas, chiar acela care o cumpărase odinioară și o dusese în dar califului. Și, în scrisoarea aceea, îl înștiința despre tot ce i se întâmplase și

îi arăta că se afla în casa pescarului Khalif, care o avea în stăpânirea lui, vândută și cumpărată. Și împături scrisoarea și i-o dete lui Khalif, spunând:

— Ia scrisoarea aceasta și du-te în sukul giuvaiergiilor de i-o înmânează lui Ibn Al-Kirnas, omul care se îngrijește de daraverile califului, și care are o prăvălie pe care toată lumea o știe! Și să nu uiți ce te-am învățat în privința purtărilor frumoase și a felului cum să vorbești!

Și Khalif răspunse că ascultă și că se supune, luă scrisoarea, o duse la buze, pe urmă la frunte, și dete fuga degrabă la sukul giuvaiergiilor, unde întrebă de prăvălia lui Ibn Al-Kirnas, care îi fu arătată. Și se duse la prăvălie și, într-un chip cât se poate de ales, se temeni dinaintea giuvaiergiului și îi ură bună pace. Și giuvaiergiul îi răspunse la urare, da numai din vârful buzelor, abia uitându-se la el, și îl întrebă:

— Ce vrei?

Și Khalif, drept orice răspuns, îi întinse scrisoarea. Și giuvaiergiul lua cu vârful degetelor scrisoarea și o puse pe chilim lângă el, fără a o citi sau măcar a o deschide, căci gândea că-i vreo jalbă, cerând vreo pomana, și că pescarul Khalif o fi vreun milog. Și îi spuse unui slujitor de-al său:

— Dă-i o jumătate de drahmă!

Khalif însă împinse îndărăt, cu multă mândrie, acea pomană, și îi spuse giuvaiergiului:

— Nu am ce să fac cu pomana! Te rog numai să citești scrisoarea!

Și giuvaiergiul luă de jos scrisoarea, o despături și o citi: și deodată o sărută și o duse la frunte cu cinstire, și îl pofti pe Khalif să șadă, și îl întrebă:

— O, fratele meu, unde-i casa ta?

El răspunse:

— În *cutare* mahala, pe *cutare* uliță, la *cutare* han!

El spuse:

— E bine!

Și îi chemă pe cei doi slujbași ai lui de credință și le spuse:

— Duceți-l pe acest preacinstit la prăvălia zarafului meu Mohsen, ca să-i dea o mie de dinari de aur. Pe urmă, aduceți-l îndărăt la mine, cât mai degrabă!

Și cei doi lefegii îi duseră pe Khalif la zaraf, căruia îi spuseră:

— O, Mohsen, dă acestui preacinstit o mie de dinari de aur!

Și zaraful cântări o mie de dinari de aur și i-i dete lui Khalif, care se întoarse cu cei doi slujbași la Ibn Al-Kirnas; și îl găsi pe misit călare pe un catâr înfotăzat falnic, înconjurat de o sută de robi îmbrăcați în haine scumpe. Și giuvaiergiul îi arăta un alt catâr, nu mai puțin frumos, și îi spuse să încalece pe el și să-l urmeze. Khalif însă zise:

— Pe Allah! o, stăpâne al meu, în viața mea nu m-am suit pe un catâr, și habar n-am să merg nici pe cal, nici pe măgar!

Și giuvaiergiul îi spuse:

— Nu-i nicio supărare din asta! Ai să înveți astăzi, și gata!

Și Khalif zise:

— Tare mi-e frică să nu mă trântească și să-mi rupă coastele!

El răspunse:

— N-avea nicio teamă și încalecă!

Și Khalif zise:

— În numele lui Allah!

Și încălecă pe catâr dintr-o săritură, însă de-a-ndoaselea, și apucă de coadă în loc să apuce de frâu. Și catârul, care era gâdilicos nevoie mare, se încontră și, începând să zvârle cu picioarele din toate puterile lui, nu dură

mult până să-l arunce la pământ. Și Khalif, vătămat, se ridică și spuse:

— Știam eu bine că n-am să pot călători niciodată decât pe picioarele mele!

Acesta fu însă cel mai de pe urmă necaz al lui Khalif! Și, de-acuma înainte, ursita lui avea să-l ducă nesmintit pe calea sporului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

…pe calea sporului. În adevăr, giuvaiergiul grăi către doi dintre robii săi:

— Duceți-l pe acest stăpân al vostru la hammam, și spune-ți să i se facă o baie de cea mai bună! Și pe urmă aduceți-l acasă la mine, unde am să-l aștept!

Și se duse numai el singur la locuința lui Khalif, s-o ia pe Kut-al-Kulub. Și s-o aducă și pe ea la el acasă.

În ce-l privește pe Khalif, cei doi robi îl duseră la hammam, unde nu pusese piciorul în viața lui, și îl deteră pe seama celui mai bun masagiu și a celor mai buni băieși, care se apucară numaidecât să-l spele și să-l frece. Și îi scoaseră din piele și din păr grămezi peste grămezi de tot soiul de necurățenii, și de păduchi, și de căpuși de toate neamurile! Și îl curățiră și îl frăgeziră și, după ce îl șterseră, îl îmbrăcară într-un caftan de mătase pe care cei doi robi deteseră fuga și-l cumpăraseră. Și, dichisit așa, îl duseră acasă la Ibn Al-Kirnas, stăpânul lor, care și sosise acolo împreună cu Kut-al-Kulub.

Și Khalif, când intră în sala cea mare a casei, o văzu pe tânăra Kut-al-Kulub stând pe un divan frumos și înconjurată de o mulțime de slujnice și de roabe care dau zor s-o slujească. Și, de altminteri, încă de la poarta casei chiar portarul, când îl văzuse, se grăbise să se ridice în cinstea lui și să-i sărute mâna cuviincios. Și toate astea îl aruncară pe Khalif în cea mai mare uluială. Ci el nu lăsă să se vadă nimic, de teamă să nu pară prost crescut. Ba încă, atunci când toată lumea se înghesui împrejuru-i ca să-i spună: „Plăcută fie-ți baia!”, știu să răspundă cu bună-cuviință și cu vorbe frumoase; și vorbele pe care le rostea, răsunându-i în urechi, îl fermecau și îi mângâiau plăcut până și pe el.

Atunci, ajungând în fața lui Kut-al-Kulub, se plecă dinaintea-i și așteptă să-i vorbească ea mai întâi! Și Kut-al-Kulub se ridică în cinstea lui, și îl luă de mână, și îl pofti să șadă lângă ea pe divan. Pe urmă, fata îi dete o cană plină cu sorbet de zahăr, înmiresmat cu apă de trandafiri; iar el luă cana și bău încetișor, fără a sorbecăi și, ca să-și arate și mai bine buna creștere, nu o goli decât până la jumătate, în loc s-o dea pe gât pe toată și să-și mai bage la sfârșit și degetul în ea, ca să și-l lingă, așa cum de bună seamă că ar fi făcut mai înainte. Ba mai și puse cana, fără s-o spargă, pe tabla, și spuse, cu niște vorbe foarte iscusite, mulțamul care se spune de către oamenii bine-crescuți, atunci când au primit ceva de mâncat ori de băut:

— Fie ca să dăinuie în veci ospitalitatea casei acesteia!

Iar Kut-al-Kulub, fermecată, îi spuse:
— Atâta cât și viața ta!
Și, după ce îl cinsti cu un ospăț strălucit, îi spuse:
— Acum, o, Khalif, iată că a venit și clipa să-ți arăți iscusința minții și harurile! Ascultă-mă, dar, cu luare-aminte, și nu uita ce ai să auzi! Ai sa te duci de aici la palatul emirului drept-credincioșilor și ai să ceri să fii primit de calif; și lucrul are să ți se îngăduie. Și, după plecăciunile cuvenite califului, ai să-i spui: „O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție, în amintirea învățăturii pe care ți-am dat-o, să-mi îngăduiești un hatâr!” Și el are să ți-l îngăduie de la bun început! Și tu să-i spui: „Doresc să-mi faci cinstea de a fi musafirul meu în noaptea aceasta!” Atâta tot! Și ai să vezi și tu dacă primește sau nu!
Numaidecât, Khalif se ridică și plecă însoțit de un alai mare de robi puși în slujba lui, și îmbrăcat cu un caftan de mătasă care putea să prețuiască mai bine de o mie de dinari. Și, în felul acesta, frumusețea din naștere a trăsăturilor lui ieșea la iveală pe deplin; și era tare uimitor! Căci zicala spune: „Pune niște haine frumoase pe un băț, și bățul are să arate ca un ginere!”
Când ajunse la sarai, fu zărit de departe de eunucul Sandal care, năucit de schimbarea lui, dete fuga cât îl țineau picioarele în sala împărătească și îi spuse califului:
— O, emire al drept-credincioșilor, nu știu, da Khalif pescarul a ajuns rege! Întrucât iacătă-l că vine îmbrăcat într-un caftan care prețuiește mai bine de o mie de dinari, și însoțit de o vâlvă falnică!
Și califul spuse:
— Adu-l degrabă în lăuntru!
Or, Khalif fu adus în sala împărătească, unde sta Harun Al-Rașid în mijlocul falei lui. Și se temeni, așa cum știu să se temenească numai cei mai de frunte dintre emiri, și zise:
— Pacea fie cu tine, o, căpetenie a drept-credincioșilor, o, calif al stăpânului celor Trei Lumi, apărător al noroadelor de credincioși și al legii noastre! Allah cel preaînalt să-ți alungească zilele și să-ți cinstească domnia și să-ți sporească fala și s-o ridice până la cea mai de sus slavă!
Și califul, dacă văzu și dacă auzi toate astea, rămase peste poate de minunat. Și nu pricepea nicicum pe ce cale îi venise lui Khalif atâta de repede averea. Și îl întrebă pe Khalif:
— Poți să-mi spui mai întâi, o, Khalif, de unde ai luat hainele acestea frumoase?
El răspunse:
— De la palatul meu, o, emire al drept-credincioșilor!
El întrebă:
— Așadar, ai un palat, o, Khalif?
El răspunse:
— Tu zici, o, emire al drept-credincioșilor! Și am venit anume ca să te poftesc să mi-l luminezi în noaptea aceasta cu chipul tău! Așa încât ești musafirul meu.
Și Al-Rașid, tot mai uluit, zâmbi a râde și întrebă:
— Musafirul tău? Fie! da numai eu, ori și eu și toți care sunt aici cu mine?
El răspunse:
— Și tu, și toți cei pe care dorești să-i aduci cu tine…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă:

...Și tu, și toți cei pe care dorești să-i aduci cu tine!

Iar Harun se uită la Giafar, și Giafar se duse lângă Khalif și îi spuse:

— Vom fi oaspeții tăi în noaptea aceasta, o, Khalif! Emirul drept-credincioșilor primește!

Și Khalif, fără a mai adăuga niciun cuvânt, sărută pământul dinaintea califului și, după ce îi spuse lui Giafar unde se află noua lui locuință, se întoarse la Kut-al-Kulub și îi dete socoteală despre izbânda drumului său.

În ce îl privește pe calif, apoi acesta rămăsese năuc de-a binelea; și îi spuse lui Giafar:

— Cum poți tu să pricepi, o, Giafar, schimbarea aceasta atâta de neașteptată a lui Khalif, nătărăul cel caraghios de ieri, într-un orășean așa de subțire și de iscusit la vorbă, și bogat ca emirii ori ca negustorii cei mai bogați?

Și Giafar răspunse:

— Singur Allah, o emire al drept-credincioșilor, știe scurtăturile drumului pe care umblă soarta.

Ci când se lăsă seara, califul, însoțit de Giafar, de Massrur și de alți câțiva dintre tovarășii lui de credința, încălecă pe cal și se duse la casa unde fusese poftit. Și, când ajunse acolo, văzu pământul acoperit pe jos peste tot, de la poartă până la ușa de intrare, numai cu chilimuri frumoase și scumpe, iar chilimurile erau presărate cu flori de toate culorile. Și îl zări, stând în picioare la scară, pe Khalif zâmbind, care îi aștepta și care se grăbi să-i țină scara de la șea, spre a-l ajuta să coboare de pe cal. Și îi ură bun venit, temenindu-se până la pământ, și îl pofti în casă, spunând:

— Bismillah!

Și califul se văzu într-o sală mare, cu tavan înalt, falnică și bogată, iar la mijloc cu un jeț pătrat de aur greu și de fildeș, ridicat pe patru picioare de aur; și Khalif îl pofti să se așeze pe el. Și numaidecât intrară, aducând niște tablale mari de aur și de porțelan, niște tineri paharnici frumoși ca niște lune, care îi îmbiară cu niște cupe scumpe pline cu siropuri înghețate, cu mosc curat, și cu niște răcoritoare tare plăcute! Pe urmă, alți tineri intrară, îmbrăcați în alb, și mai frumoși decât cei de dinainte, care le aduseră bucate de culori minunate, gâște umplute, pui de găină, miei la cuptor, și tot felul de păsări fripte. Apoi intrară alți robi albi, tineri și fermecători, încinși peste mijloc și tare zarifi, care curățată mesele și aduseră tăvile cu băuturi și cu zaharicale. Și vinurile se colorau în vasele de cristal și în stacanele de aur împodobite cu nestemate! Și când vinurile acelea curseră din mâinile albe ale paharnicilor, împrăștiară o mireasmă fără de seamăn, și chiar că li s-ar fi putut potrivi, într-adevăr, versurile acestea ale poetului:

Paharnice, toarnă-mi din vinul acesta bătrân,
Și toarnă-i și-acestei copile pe care-o iubesc.

O, vin minunat, ce nume să-ți dau pe potriva virtuților tale?
„Licoarea miresei” – cu numele-acesta am să te numesc.

Încât califul, tot mai uluit, îi spuse lui Giafar:

— O, Giafar, pe viața capului meu! nu știu de ce se cade să mă minunez mai mult aici: de strălucirea acestei primiri, ori de purtarea gingașă, aleasă și măreață a gazelei noastre! În adevăr, aceasta este mai presus de înțelegerea mea! Giafar însă răspunse:

— Tot ce vedem noi aici nu este nimic pe lângă ceea ce mai poate face Acela carele nu are decât să le spună lucrurilor: „Fiți!” pentru ca ele să și fie! Oricum, o, emire al drept-credincioșilor, ce mă minunează pe mine mai cu osebire la Khalif este încrederea cu care vorbește și înțelepciunea lui desăvârșită! Și mi se pare că acestea-s semn al frumuseții soartei lui! Întrucât Allah, când le împarte oamenilor bunurile sale, dăruiește înțelepciune aceluia pe care voia lui l-a ales dintre toți, și el o împerechează de obicei cu bunurile acestei lumi!

Estimp, Khalif, care lipsise o clipă, se întoarse și, după alte urări de bunvenit, îi spuse califului:

— Emirul drept-credincioșilor binevoiește să-i îngăduie robului său a-i aduce o cântăreață și lăutărească care să-i desfete ceasurile nopții? Și nu se află acuma în Bagdad cântăreață mai pricepută ori lăutărească mai iscusită ca aceasta!

Iar califul răspunse:

— De bună seamă! ți se îngăduie!

Și Khalif se ridică, și se duse la Kut-al-Kulub, și îi spuse că a venit clipa.

Atunci Kut-al-Kulub, care era demult gătită și parfumată, nu avu decât să se învăluie cu izarul ei cel mare și să-și arunce peste cap și peste față iașmacul cel subțire de mătasă, ca să fie gata să se înfățișeze. Și Khalif o luă de mână și o duse, învăluită așa, în sală, care se tulbură de mersul ei regesc.

Și după ce sărută pământul dinaintea califului, care nu putea ghici cine este, se așeză nu departe de el, potrivi strunele lăutei, și începu să cânte un cântec care îi răpi de încântare pe toți cei de față. Pe urmă cântă:

Va mai aduce timpul
Vreodată, înapoi,
Ce-am îndrăgit din suflet
Și-i viu și-acum în noi?

O, dulce fericire
A celor ce cândva
Gustau cu drag iubirea,
Ah, te voi mai gusta?

O, nopți de farmec pline
În dulcele iatac,
O, fericiri trăite
La pieptul celui drag,
În vraja fără nume
Care mă-nvălui,
Fără nădejdea voastră
Am să mai pot trăi?

Auzind glasul acesta de odinioară…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

…Auzind glasul acesta de odinioară, ale cărui mlădieri le știa atât de bine, califul, cu o tulburare peste poate de năpraznică, se făcu galben la chip și, când cele de pe urmă cuvinte ale cântecului se stinseră, căzu fără de simțire! Și toată lumea se repezi împrejurul lui, neprecupețind să-i dea îngrijiri degrabă. Kut-al-Kulub însă îl chemă pe Khalif și îi spuse:

— Spune-le la toți să treacă pentru o clipă în sala de alături și să ne lase singuri!

Și Khalif îi rugă pe musafiri să treacă alături, pentru ca să poată Kut-al-Kulub să-i dea califului îngrijirile de cuviință în toată voia. Și, după ce aceștia ieșiră din sală, Kut-al-Kulub, cu o mișcare iute, aruncă departe de ea izarul cel mare care o învăluia și iașmacul care îi acoperea fața, și se arătă îmbrăcată într-o rochie întru totul aidoma cu cele pe care le purta la sarai, atunci când califul era cu ea. Și se apropie de Al-Rașid care zăcea fără de mișcare, și șezu jos lângă el, și îl stropi cu apă de trandafiri, și îl vântură cu evantaiul și, până la urmă, îl deșteptă.

Și califul deschise ochii și, când o văzu pe Kut-al-Kulub lângă el, era să leșine iar; ci ea, zâmbind și cu lacrimi în ochi, se grăbi să-i sărute mâna; și califul, peste poate de tulburat, strigă:

— Oare suntem la ziua învierii și se scoală morții din morminte, sau mai degrabă-i un vis al meu?

Și Kut-al-Kulub răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, nu-i nici ziua învierii și nici tu nu visezi! Căci sunt Kut-al-Kulub, și trăiesc! Iar moartea mea nu a fost decât o adormire!

Și îi povesti, în câteva cuvinte, tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit. Pe urmă adăugă:

— Și toată fericirea pe care o trăim acuma, o datorăm lui Khalif pescarul!

Și Al-Rașid, auzind toate astea, ba plângea și suspina, ba râdea de fericire. Și când Kut-al-Kulub sfârși de povestit, o trase la el și o sărută lung pe gură, strângând-o la piept. Și nu putu să rostească o vorbă! Și șezură așa amândoi, vreme de un ceas.

Atunci Khalif se ridică și spuse:

— Pe Allah! o, emire al drept-credincioșilor, nădăjduiesc că acuma n-ai să mai pui să fiu ciomăgit!

Și califul, venindu-și în fire cu totul, începu să râdă și îi spuse:

— O, Khalif, tot ce aș putea să fac de-acuma înainte pentru tine nu va însemna nimic față de ceea ce îți datorăm! Ci vrei să-mi fii prieten și să ocârmuiești o țară din împărăția mea?

Și Khalif răspunse:

— Oare poate robul să nu primească darurile de la preastrălucitul lui stăpân?

Atunci Al-Rașid îi spuse:

— Ei bine, Khalif, nu numai că ești numit valiu peste un vilaiet, cu huzmeturi de zece mii de dinari pe lună, da vreau ca însăși Kut-al-Kulub să-ți aleagă, după gustul ei, dintre tinerele din sarai ori dintre fetele emirilor și ale oamenilor de vază, o copilă pe care s-o iei de soție! Iar de hainele și de zestrea pe care ai să le primești de la părintele ei am să mă îngrijesc chiar eu! Și, de-acuma înainte, vreau să te văd în fiecare zi și să te am alături de mine la ospețe, în rândul dintâi al prietenilor mei! Și vreau să ai o casă vrednică de slujbele și de cinul tău, și tot ce ți-ar putea dori sufletul!

Și Khalif sărută pământul dinaintea califului. Și toate acele huzururi se împliniră, și încă multe alte bucurii! Și puse capăt și burlăciei, și trăi ani și ani cu tânăra soție pe care i-o alese Kut-al-Kulub, și care era cea mai frumoasă și cea mai cuminte femeie de pe vremurile ei! Așa! Slavă Celui care dăruie harurile lui, fără a se precupeți, făpturilor sale, și care împarte cum i-i voia bucuriile și huzururile!

Pe urmă, Șeherezada spuse:

— Da nu carecumva să crezi, o, preafericitule rege, că povestea aceasta ar fi mai minunată decât aceea pe care ți-o păstrez spre a încheia noaptea aceasta!

Și regele Șahriar strigă:

— De bună seamă, o, Șeherezada, nu mă mai îndoiesc de vorbele tale! Da spune-mi repede cum se cheamă povestea aceea! Căci trebuie să fie nemaipomenită, dacă este mai minunată decât cea a lui Khalif pescarul!

Și Șeherezada zâmbi și spuse:

— Așa-i, o, măria-ta! Acestea-s pățaniile lui Hassan Al-Bassri și ale preafrumoasei Strălucire.

Și Șeherezada îi spuse regelui Șahriar:

Pățaniile lui Hassan al-Bassri și ale preafrumoasei strălucire

Afla, o, preafericitule rege, că povestea aceasta minunată are un început cu totul nemaipomenit, pe care trebuie să ți-l înfățișez, înainte de a începe; altminteri, nu ar fi prea ușor de înțeles așa cum a ajuns ea până la mine.

În adevăr, a fost odată, în anii și în vremile tare de demult, un rege dintre regii Persiei și ai Khorassanului, care avea sub stăpânirea lui țările Indiei, ale Sindului și ale Chitaiului, precum și noroadele care locuiesc dincolo de Oxus, în pământurile sălbatice. Se numea regele Kendamir. Și era un viteaz neînfricat și un voinic tare de vârtute, care știa să mânuiască strașnic sulița, și era pătimaș după întreceri la lupte, după vânătoare și după navale războinice; ci, dintre toate desfătările, îndrăgea cel mai mult taifasurile cu oamenii plăcuți și de soi ales, iar la ospețe le da poeților și povestitorilor locul de cinste de lângă el. Ba mai mult: când vreun străin, după ce căpătase găzduire la el și se bucurase de dărnicia și de mărinimia lui, îi povestea vreo poveste încă nemaiauzită ori vreo istorisire frumoasă, regele Kendamir îl coperea cu huzmeturi și huzururi, și nu îi da drumul să se întoarcă în țara lui decât după ce îi îndeplinea până și cele mai mici dorințe, și atunci punea să-l însoțească de-a lungul întregei călătorii un alai falnic de călăreți și de robi la poruncile lui. Iar în ce-i privește pe povestitorii lui obișnuiți și pe poeți, apoi față de aceștia se purta la fel de filotim ca și față de vizirii și de emirii săi. Și, în felul acesta, palatul lui ajunsese lăcașul îndrăgit de toți cei care știau să ticluiască un vers, să întocmească o laudă în stihuri ori să facă să învieze în cuvânt trecuturile stinse și lucrurile moarte.

Așa că nu poate fi de nicio mirare că regele Kendamir, după un răstimp, ascultase toate poveștile cunoscute la arabi, la persani și la indieni, și le așezase în mintea lui, dimpreună cu stihurile cele mai frumoase ale poeților și cu învățăturile dascălilor dedați cu cercetarea neamurilor cele de demult, încât, atunci când a prefirat prin minte tot ce auzise, a văzut că nu-i mai rămăsese nimica de învățat și nimica de ascultat.

Și, dacă se văzu într-o asemenea stare, fu cuprins de o tristețe până peste poate și se cufundă într-o grea zăcășenie! Și, nemaiștiind cum să-și treacă obișnuitele lui ceasuri de tihnă, se întoarse către căpetenia hadâmbilor săi și îi zise:

— Du-te repede și adu-mi-l pe Abu-Ali!

Or, Abu-Ali era povestitorul cel mai îndrăgit de regele Kendamir; și era atâta de dibaci la vorbă și atâta de plin de har, încât putea să facă să țină o poveste vreme de un an întreg, fără a se opri vreodată, și fără să ostenească, nici măcar o noapte, luarea-aminte a celor care îl ascultau. Ci și el, ca toți tovarășii lui, își mistuise demult tot ce știa și toate izvoadele lui de povești, și demult se afla într-o mare lipsă de istorisiri noi.

Hadâmbul se grăbi, așadar, să se ducă după el și să-l aducă dinaintea regelui. Și regele îi spuse:

— Iacătă, o, taică al vorbelor, că ți-ai mistuit toate poveștile și te găsești la mare lipsă de istorii noi! Or, eu am trimis după tine pentru că, mai presus de orice, trebuie numaidecât să-mi găsești vreo poveste nemaipomenită și nemaiștiută, așa cum eu să nu mai fi auzit vreuna asemenea! Căci, mai mult decât oricând, îmi plac istorisirile și povestirile cu întâmplări rare. Dacă, dar, ai să izbutești să mă desfeți cu vorbele frumoase pe care ai să mi le înșiri, eu, în schimb, am să-ți dăruiesc moșii nemăsurate, peste care să fii stăpân, și cetăți și palate, cu firman care să te ferească de toate birurile și de toate dajdiile; și am să te mai numesc și vizirul meu cel mare, și am să te așez de-a dreapta mea; și ai să domnești, așa cum vei vrea tu, cu putere deplină și întreagă, peste supușii și peste noroadele împărăției mele. Ba, de ai să dorești, am să-ți las ca moștenire și scaunul domniei după moartea mea, și, chiar din viața mea, tot ce este al meu are să fie și al tău! Ci, dacă ursitoarea ta o fi atâta de jalnică încât să nu poți îndeplini dorința pe care ți-am mărturisit-o, și care în sufletul meu atârnă cu mult mai mult decât a stăpâni întreg pământul, poți de pe-acuma să te duci să-ți iei bun-rămas de la rudele tale, și să le spui că te așteaptă țeapa!

La vorbele acestea ale regelui Kendamir, băsmașul Abu-Ali pricepu că era pierdut fără de scăpare, și răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și își plecă fruntea, galben cu totul la chip și prada unei deznădejdi fără de leac. Ci, după un răstimp, ridică iar capul și zise:

— O, rege al vremilor, robul tău cel neștiutor cere un hatâr de la mila ta, înainte de a muri!

Și regele întrebă:

— Și care-i hatârul?

El spuse:

— Este acela de a-i dărui numai un răgaz de un an, spre a-i îngădui să găsească ceea ce îi ceri. Și dacă, după ce o trece acest răgaz, povestea cerută nu va fi găsită, ori dacă, găsită, nu are să fie cea mai frumoasă, cea mai minunată și cea mai osebită din câte au ajuns vreodată la urechea oamenilor, am să-mi îndur, fără de nicio amărăciune în sufletul meu, osânda cu țeapa!

La vorbele acestea, regele Kendamir zise:

— Răgazul este tare lung! Și nimenea nu știe dacă mai are de trăit până mâine! Pe urmă, adăugă: Ci dorința mea de a mai asculta o istorisire este atâta de mare, încât îți dau răgazul acesta de un an; da numai cu învoiala să nu te miști de acasă în tot acest răstimp!

Și povestitorul Abu-Ali sărută pământul dinaintea regelui și se întoarse în mare grabă acasă la el.

Acolo, după ce cugetă îndelung, chemă cinci tineri mamalici de-ai lui, care știau să citească și să scrie, și care, pe deasupra, erau cei mai deștepți, cei mai credincioși și cei mai cuminți dintre toți ciracii săi, și dete fiecăruia cinci mii de dinari de aur. Pe urmă le spuse:

— Nu v-am crescut și nu v-am îngrijit și nu v-am hrănit în casa mea, decât pentru o zi ca aceasta! Acuma-i rândul vostru să-mi fiți de folos și să mă ajutați să scap din mâinile regelui!

Ei răspunseră:

— Poruncește, o, stăpâne al nostru! Sufletele noastre sunt ale tale, și stăm ca preț de răscumpărare pentru tine!

El spuse:
— Iacătă! Plecați fiecare prin cele țări străine, pe feluritele drumuri ale lui Allah! Străbateți toate împărățiile și toate locurile de pe pământ, și bateți la ușile tuturor învățaților, înțelepților și poeților cei mai vestiți! și întrebați-i, ca să-mi aduceți răspuns, dacă nu cumva știe vreunul povestea pățaniilor lui Hassan Al-Bassri! Și dacă, din mila Celui-preaînalt, vreunul dintre ei o știe, rugați-l să v-o povestească ori să v-o scrie, la orice preț o fi! Întrucât numai cu ajutorul acelei povești îl puteți scăpa pe stăpânul vostru de la țeapa care îl așteaptă!
Pe urmă, se întoarse către fiecare dintre ei pe rând; și îi spuse celui dintâi mamalic:
— Tu ai să te duci la țările Indului și ale Sindului, și la locurile și tărâmurile care țin de ele.
Iar celui de al doilea îi spuse:
— Tu ai să te duci la Persia și la China, și la țările vecine cu acestea!
Și îi spuse celui de al treilea:
— Tu ai să străbați Khorassanul și locurile care țin de el!
Și îi spuse celui de al patrulea:
— Tu ai să cercetezi Maghrebul, de la răsărit până la apus!
Și celui de al cincelea îi spuse:
— Iar tu, o, Mobarak, tu ai sa bați țara Egiptului și a Siriei!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă:

Așa le grăi povestitorul Abu-Ali celor cinci mamalici credincioși ai lui. Și, pentru plecare, le hotărî o zi blagoslovită și le spuse:
— Plecați în ziua aceasta binecuvântată! Și să vă întoarceți cu povestea de care atârnă mântuirea mea!
Și ei își luară bun-rămas de la el și se împrăștiară pe cinci drumuri osebite.
Or, cei dintâi patru flăcăi, după unsprezece luni, se întoarseră unul câte unul, cu nasul în pământ, și spuseră dascălului lor că ursita, în pofida tuturor căutărilor lor cele mai cu de amănuntul, prin țările cele îndepărtate pe care le străbătuseră, nu-i dusese pe urmele povestitorului ori ale învățatului pe care îl căutau, și că nu întâlniseră nicăieri, nici în cetăți, nici pe la corturi, decât povestitori și poeți de rând, ale căror povești le știe toată lumea; dar că, în ce privește isprăvile lui Hassan Al-Bassri, nimenea nu le știa!
La vorbele acestea, pieptul bătrânului povestitor Abu-Ali se zbârci până peste poate, și lumea se înnegură pe chipul lui. Și strigă:
— Nu este ajutor și putere decât întru Allah atotputernicul! Văd bine acuma că în cartea îngerului stă scris că sorocul meu mă așteaptă în țeapă!
Și își făcu cele de datorință, și adiata toată, înainte de a se duce să moară de moartea aceea ca păcura! Și-atâta cu el!

Ci, în ceea ce îl privește pe cel de al cincelea mamalic, care se numea Mobarak, acela și străbătuse toată țara Egiptului și o buna parte din Siria, fără să fi dat de urma a ce căuta. Și nici chiar povestitorii cei vestiți de la Cairo nu-i putuseră da vreo lămurire, măcar că știința lor întrece orice închipuire. Ba mai mult! Nici măcar nu-i auziseră pe părinții ori pe bunicii lor, povestitori ca și ei, spunând că s-ar fi pomenit vreodată de vreo poveste ca aceea! Încât tânărul mamalic luase calea Damascului, ci fără ca să nădăjduiască a izbândi cumva în acea căutare.

Or, de cum ajunse la Damasc, fu cuprins pe dată de farmecul aerului de acolo, de grădinile orașului, de apele și de strălucirea lui. Și încântarea sa ar fi întrecut orice măsură, dacă nu i-ar fi fost mintea atâta de prinsă de sarcina aceea fără de nădejde. Și, cum se înserase, străbătea ulițele cetății căutând vreun han unde să mâne peste noapte, când văzu, vânzolindu-se prin sukuri, o grămadă de hamali, de măturători, de măgărari, de săpători, de negustori și de apagii, precum și o mulțime de alți inși, care alergau de zor înspre același loc, cât puteau mai iute. Și își zise: „Cine știe încotro se duce toată lumea asta!” Și, pe când se pregătea s-o ia și el la fugă după ei, fu izbit strașnic de către un tânăr care tocmai se împiedicase, prinzându-și un picior în poalele caftanului, din pricina zorului cu care alerga. Iar mamalicul îl ajută să se ridice și, după ce îl scutură pe spate, îl întrebă:

— Încotro așa? Te văd tare grăbit și plin de nerăbdare, și nu știu ce să cred când mă uit că și alții fac la fel ca tine?

Tânărul răspunse:

— Văd bine că ești un străin, de vreme ce nu știi încotro ne grăbim așa. Află dar că, în ce mă privește, vreau să ajung printre cei dintâi în sala aceea boltită în care șade șeicul Isac Al-Monabbi, strălucitul povestitor din cetatea noastră, acela care povestește cele mai minunate povești de pe lume. Și, întrucât acolo, întotdeauna, și în lăuntru, și pe afară, se strânge o mare mulțime de ascultători, iar cei care vin la urmă nu pot să se mai bucure cum se cade de povestea povestită, te rog să mă ierți că acuma mă grăbesc să te las!

Ci tânărul mameluc se agăță de hainele locuitorului din Damasc și îi spuse:

— O, fecior de oameni de treabă, mă rog ție să mă iei cu tine, ca să pot afla și eu un loc bun lângă șeicul Isac. Căci și eu tare aș mai vrea să-l ascult, și am venit anume pentru el din țara mea, din adâncă depărtare!

Și flăcăul răspunse:

— Ține-te, dar, după mine, și dă zor!

Și amândoi, dând coate la dreapta și la stânga printre oamenii ce se întorceau liniștiți pe la casele lor, se repeziră înspre sala unde șeicul Isac Al-Monabbi își spunea poveștile.

Or, când intră în sala aceea cu tavanul boltit; din care cobora o răcoare dulce, Mobarak zări pe un jeț, în mijlocul cercului făcut de hamali, de negustori, de oameni de vază, de apagii și de alții, un preacinstit șeic cu chipul pecetluit de binecuvântare, cu fruntea încununată de strălucire, care vorbea cu un glas domol, urmându-și mai departe povestea pe care o începuse de o lună de zile, dinaintea credincioșilor lui ascultători. Ci glasul șeicului nu zăbovi mult până să se învioreze, povestind vitejiile fără de seamăn ale viteazului său. Și deodată șeicul se ridică din jeț, nemaiputând să-și stăpânească însuflețirea, și începu să alerge printre cei care îl ascultau, de la un cap la altul al sălii, făcând să se învârtească spada voinicului retezător de capete, și căsăpindu-i în mii de bucăți pe vrăjmași: „Așadar! Să moară cei care se țin de hainii! Și blestemați să fie ei, și arși în

focul gheenei! Și Allah să-l mântuie pe cel viteaz! E mântuit! Ba nu! Unde-s săbiile noastre, unde-s buzduganele noastre, să zboare în ajutorul lui? Iată-l! Iese biruitor din încăierare, zdrobindu-și dușmanii doborâți, cu ajutorul lui Allah! Atunci, slavă Atotputernicului, stăpânul vitejiei! Și-acuma viteazul să se ducă în cortul lui, unde îl așteaptă iubita, și toate frumusețile fetișcanei să-l facă să uite primejdiile înfruntate pentru ea! Și preamărit fie Allah, carele a zămislit femeia spre a pune balsam în inima voinicului și pojar în măruntaiele lui întrucât cu vorbele acestea șeicul Isac își isprăvea povestea din seara aceea, ascultătorii, peste măsură de încântați, se ridicară și, repetând vorbele de la urmă ale povestitorului, ieșiră din sală. Iar mamelucul Mobarak, fermecat de măiestria atâta de desăvârșită a povestitorului, se apropie de șeicul Isac și, după ce îi sărută mâna, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, sunt un străin și vreau să-ți pun o întrebare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și opta noapte

Urmă:

Iar șeicul îi răspunse la salamalek și spuse:

— Vorbește! Străinul nu ne este nicidecum străin! Ce necaz ai?

El răspunse:

— Vin tare de departe, spre a-ți aduce din partea stăpânului meu, povestitorul Abu-Ali din Khorassan, un dar de o mie de dinari de aur! Căci te socotește ca dascăl al tuturor povestitorilor acestor vremi, și vrea să-ți dovedească prin aceasta prețuirea lui!

Șeicul Isac răspunse:

— De bună seama! Nimenea n-ar putea să nu știe de faima vestitului Abu-Ali din Khorassan. Primesc cu drag și din toată inima darul de la stăpânul tău, și aș vroi să-i trimit și eu în schimb ceva, prin mijlocirea ta. Spune-mi, dar, ce l-ar bucura mai mult, pentru ca ploconul meu să-i fie cât mai pe plac!

La vorbele acestea, atâta de îndelung așteptate, mamelucul Mobarak își zise: „Iacătă-mă la țel! Și aceasta-i nădejdea mea din urmă!” Și răspunse:

— Allah, o, stăpâne al meu, coperească-te cu toate binecuvântările lui! Ci numeroase-s bunurile acestei lumi asupra capului lui Abu-Ali, care nu-și dorește decât numai un lucru, acela de a-și împodobi mintea cu ceea ce nu cunoaște! Încât, m-a trimis la tine ca să-ți cer, ca pe un hatâr, să-i spui vreo poveste nouă, cu care i-ar putea îndulci urechile regelui nostru! Așa, de pildă, nimica nu l-ar bucura mai mult decât să afle de la tine, dacă o știi cumva, povestea care se cheamă *Pățaniile lui Hassan Al-Bassri!*

Șeicul răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! dorința îți va fi îndeplinită, căci știu povestea aceea! Și, de altminteri, eu sunt singurul povestitor de pe fața pământului care o știe! Și mare dreptate are stăpânul tău Abu-Ali s-o caute, căci fără de nicio îndoială ca ea este una dintre cele mai grozave povești de pe lume și mi-a fost povestită și mie cândva de un sfânt derviș,

mort acuma, care o ținea de la alt derviș, mort, și el. Iar eu, ca să răspund la mărinimia stăpânului tău, nu numai că am să ți-o povestesc, da am să ți-o și dau ca s-o scrii, cu toate amănuntele ei, de la început până la sfârșit. Numai că, la această danie din partea mea, adaug o învoială anume, pe care să te legi cu jurământ că ai s-o îndeplinești, dacă vrei să capeți această poveste.

Mamelucul răspunse:

— Sunt gata să primesc orice învoială, de-ar fi să-mi pun în primejdie până și sufletul!

El zise:

— Iacătă: întrucât povestea aceasta este dintre cele care nu se povestesc dinaintea oricui, și nu-i făcută pentru toată lumea, ci numai pentru oamenii aleși, ai să te juri, în numele tău și în numele stăpânului tău, că nu ai să spui o vorbă din ea la cinci soiuri de oameni: celor săraci cu duhul, întrucât cu mintea lor vârtoasă nu ar ști s-o prețuiască; fățarnicilor, care s-ar socoti jigniți; dascălilor de școală, care, înguști la minte și întunecați, nu ar pricepe-o; nerozilor, întrucât aceștia sunt ca și dascălii; și necredincioșilor, care nu ar ști să tragă din ea nicio învățătură folositoare!

Și mamelucul strigă:

— Jur dinaintea feței lui Allah și dinaintea ta, o, stăpâne al meu!

Pe urmă, își descinse brâul și scoase din el o pungă, în care se aflau o mie de dinari de aur, și o dete șeicului Isac. Iar șeicul, la rându-i, îi aduse o călimară și un calam, și îi zise:

— Scrie!

Și începu să-i spună, vorbă cu vorbă, toată povestea pățaniilor lui Hassan Al-Bassri, așa cum îi fusese spusă și lui de către derviș. Și treaba aceasta dura șapte zile și șapte nopți, necurmat. După care, mamelucul citi dinaintea șeicului tot ce scrisese, iar șeicul mai meșteșugări anumite părți și îndreptă greșelile de scris. Și mamelucul Mobarak, bucuros până peste poate, sărută mâna șeicului și, după ce își luă rămas-bun de la el, nu mai zăbovi să ia calea spre Khorassan. Și cum bucuria îl făcea ușor, nu-i trebui, ca să ajungă, decât jumătate din timpul care le trebuie de obicei caravanelor.

Or, nu mai rămăseseră decât zece zile până să se încheie anul ce fusese hotărât ca răgaz și până ce țeapa să fie înălțată întru osânda lui Abu-Ali, dinaintea porții palatului. Și nădejdea se topise cu totul din sufletul bietului povestitor, care își strânsese toate rudele și toți prietenii, ca să-l ajute să îndure cu mai puțină spaimă ceasul cel înfricoșător care îl aștepta. Și iată ca, în toiul bocetelor, mamelucul Mobarak, fluturând manuscriptul, își făcu intrarea și se duse la stăpânul său și, după ce îi sărută mâna, îi înmână foile cele scumpe, pe cea dintâi dintre ele fiind scris, cu litere mari, titlul: *Povestea pățaniilor lui Hassan Al-Bassri.*

Când le văzu, povestitorul Abu-Ali se ridică și îl îmbrățișă pe mamelucul său, și îl pofti să șadă de-a dreapta sa, și se dezbrăcă de hainele de pe el, ca să-l îmbrace și să-l copere pe acesta cu semnele cinstirii și ale binefacerii; pe urmă, după ce îl slobozi din robie, îi dete în dar zece cai de soi ales, cinci iepe, zece cămile, zece catâri, trei harapi și doi copilandri. După care, luă manuscriptul ce-i izbăvea viața și îl scrise iarăși, cu mâna lui, pe o hârtie minunată, cu litere de aur și cu cea mai frumoasă caligrafie a lui, lăsând depărtare mare între cuvinte, așa fel încât citirea să fie plăcută și lesnicioasă. Și folosi pentru munca aceasta nouă zile întregi, abia luându-și câte un răgaz să închidă ochii ori să mănânce o curmală. Și, într-a zecea zi, la ceasul menit tragerii lui în țeapă, puse manuscrisul într-un

sipet de aur și urcă la rege.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute șaptezeci și noua noapte

Urmă:

Numaidecât, regele Kendamir îi adună pe vizirii, pe emirii și pe musaipii săi, precum și pe poeți și pe învățați, și îi spuse lui Abu-Ali:

— Ceea ce spune un rege trebuie să se îndeplinească! Citește-ne, dar, povestea făgăduită! Iar eu, la rându-mi, nu am să uit ceea ce a fost hotărât între noi de la început!

Și Abu-Ali scoase manuscriptul cel minunat din sipetul de aur, și desfășură cea dintâi foaie, și își începu citirea. Și desfășură și cea de-a doua foaie, și pe cea de-a treia foaie, și citi mai departe, înconjurat de uimirea și de încântarea tuturor celor de față. Și regele fu atâta de peste măsură de fermecat, încât nici nu mai vroi să pună capăt citirii din ziua aceea! Și mâncară și băură, după care Abu-Ali citi mai departe; și tot așa mereu, până la sfârșit.

Atunci, regele Kendamir, vrăjit până peste marginile vrăjirii, și încredințat că de aci înainte nu va mai avea nicio clipă de zăcășie, de vreme ce în mâinile lui se afla o poveste ca aceea, se ridică în cinstea lui Abu-Ali și îl căftăni pe loc în slujba de mare vizir, mazilindu-l pe vizirul de mai înainte din slujba viziriei, și, după ce îl îmbrăcă în mantia lui împărătească, îi dărui, ca moșie de veci, o parte întreagă din împărăția lui, cu toate orașele, satele și cetățile ei; și îl opri în preajma lui, ca tovarăș de taină și sfetnic. Pe urmă, porunci ca sipetul cu manuscriptul cel scump să fie încuiat în dulapul cu izvoade împărătești, ca să poată fi scos de acolo și citit ori de câte ori zăcășia s-ar înfățișa la porțile sufletului său.

— Și tocmai povestea aceasta minunată, o, preafericitule rege, spuse Șeherezada mai departe, am să pot eu acuma să ți-o povestesc, datorită unei copii aidoma, care a ajuns până la mine.

Se povestește – ci Allah este atoateștiutor, și atoateînțelept, și prea bun! – că a fost odată – între câte au fost și s-au dus de-a lungul anilor celor de demult – în cetatea Bassrei, un copilandru care era cel mai gingaș, cel mai frumos și cel mai dulce dintre toți băieții de pe vremea lui. Se numea Hassan, iar tatăl și mama lui îl iubeau cu o mare dragoste, întrucât nu-l dobândiseră decât la zilele lor de bătrânețe adâncă, și numai în urma sfatului unui învățat cititor de zodiace, care le dedese să mănânce bucățile dintre capul și coada unui șarpe din neamul șerpilor celor mari, după învățătura stăpânului nostru Soliman (cu el fie pacea și rugăciunea!). Or, la ceasul menit, Allah cel atoateascultător și cel atoatevăzător hotărî chemarea neguțătorului, tatăl lui Hassan, în sânul îndurării lui; și neguțătorul răposă în pacea Domnului său (aibă-l Allah pe veci întru mila lui!). Și, în felul acesta, tânărul Hassan se pomeni singur moștenitor al

bunurilor tatălui său. Ci, întrucât fusese tare rău crescut de către părinții săi, care îl dumnezeiau, băiatul se încârdui degrabă cu niște flăcăiandri de teapa lui și, în tovărășia lor, nu zăbovi mult până ce să toace în chefuri și risipă agoniseala tătâne-său. Și nu-i mai rămase în mână nimica. Atunci, maică-sa, care avea inima miloasă, nu putu să îndure a-l vedea amărât, și, cu partea ei de moștenire, îi deschise în suk o făurărie de aurar.

Or, în curând, frumusețea lui Hassan, cu îngăduința lui Allah, începu să întoarcă înspre făurăria aceea ochii tuturor trecătorilor; și nimeni nu trecea prin suk fără să se oprească dinaintea ușii, ca să privească lucrarea Atoatezămislitorului și să se minuneze de ea. Și, în felul acesta, prăvălia lui Hassan ajunse un loc de necontenită grămădire de neguțători, de femei și de copii, care se strângeau acolo, ca să-l vadă cum mânuiește ciocanul de aurar și să se minuneze în toată tihna de frumusețea lui.

Or, într-o zi ca toate zilele, pe când Hassan ședea în făurăria sa, iar afară grămada obișnuită de privitori începea să se îndesească, iată că tocmai trece pe acolo un persan cu o barbă lungă albă, și cu un turban mare de muselină alba. Și hainele și călcătura lui arătau îndeajuns că era om ales și de vază. Și ținea în mână o carte veche. Și se opri în fața prăvăliei și începu să se uite la Hassan cu o luare-aminte stăruitoare. Pe urmă, se duse mai aproape de el și spuse, așa fel ca să fie auzit:

— Pe Allah, ce aurar minunat!

Și începu să clatine din cap cu semnele cele mai vădite ale unei încântări fără de margini. Și șezu acolo, neclintit, până ce trecătorii se risipiră pentru rugăciunea de după-amiază. Atunci, intră în făurărie și îl salută pe Hassan, care îi răspunse la salamalek și îl pofti cu gingășie să șadă. Și persanul șezu jos, zâmbindu-i cu multă dulceață, și îi spuse:

— Copilul meu, chiar că ești un tânăr până peste poate de plăcut! Iar eu, cum nu am niciun copil, aș vroi să te înfiez, spre a te învăța tainele meșteșugului meu, cum nu-i altul pe lume, și pe care mii și mii de inși m-au rugat în zadar să-i învăț. Și-acuma sufletul meu și dragostea care s-a născut în sufletul meu pentru tine mă îndeamnă să-ți dezvăluiesc ceea ce până astăzi am ascuns cu grijă; ca să fii, după moartea mea, păstrătorul științei mele. Și, în felul acesta, am să pun între tine și sărăcie o stavilă de netrecut, și am să te cruț de truda aceasta grea cu ciocanul, și de meseria aceasta prea puțin bănoasă, nevrednică de făptura ta cea minunată, o, fiul meu, și pe care o îndeplinești potopit de praf, de zgură și de flăcări!

Și Hassan răspunse:

— Pe Allah, o, preacinstitule unchi al meu, nu doresc decât să fiu feciorul tău și moștenitorul științei tale! Când vrei, dar, să începi a mă îndruma?

El răspunse:

— Mâine!

Și, ridicându-se pe dată, luă cu mâinile amândouă capul lui Hassan și îl sărută. Pe urmă, ieși fără să mai adauge niciun cuvânt.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzecea noapte

Urmă:

…fără să mai adauge niciun cuvânt.

Atunci Hassan, tulburat până peste poate de toate astea, își închise degrabă făurăria și dete fuga acasă, spre a-i povesti și maică-si ce se petrecuse. Iar mama lui Hassan, îngrijorată foarte, răspunse:

— Ce-mi tot povestești tu acolo, ya Hassan? Și cum de poți să te încrezi în vorbele unui păgân de persan?

El spuse:

— Acest preacinstit învățat nu este nicidecum un păgân, întrucât turbanul lui era din muselină albă, ca al drept-credincioșilor!

Ea răspunse:

— Ah, copile al meu, dezmeticește-te! Persanii aceștia sunt niște vicleni și niște amăgitori! Iar știința lor este alchimia! Și numai Allah știe uneltirile pe care le urzesc ei în întunecimea sufletului lor, și câte ticăloșii săvârșesc ca să-i prade pe oameni!

Ci Hassan începu să râdă și spuse:

— O, maică a mea, noi suntem oameni săraci și nu avem chiar nimic ce ar putea să stârnească lăcomia cuiva! Cât despre acest persan, nu se află în toată cetatea Bassrei nimenea care să aibă un chip și o înfățișare mai îndatoritoare! Și am văzut la el semnele cele mai vădite ale bunătății și ale cinstei! Mai degrabă să-i mulțumim lui Allah, carele a făcut să i se înduioșeze inima față de starea mea!

La vorbele acestea, mama nu mai răspunse nimic. Și Hassan nu putu să închidă ochii în noaptea aceea, atâta era de tulburat și de nerăbdător.

A doua zi, plecă de cu zori la suk cu cheile lui și deschise prăvălia mai înainte de toți ceilalți negustori. Și, numaidecât, îl și văzu pe persan că vine; și Hassan se ridică repede în cinstea lui și dete să-i sărute mâna; ci persanul nu vroi să-l lase, și îl strânse în brațe, și îl întrebă:

— Ești însurat, o, Hassan?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! sunt flăcău, măcar că maică-mea nu mai contenește să mă îndemne la însurătoare!

Persanul zise:

— Atunci e de minune! Întrucât, dacă ai fi fost însurat, nu ai fi putut niciodată să intri în tainele științei mele!

Pe urmă adăugă:

— Fiul meu, ai niște aramă în făurăria ta?

El spuse:

— Am colea o tavă veche, găurită toată, de arama galbenă!

El spuse:

— E tocmai ce îmi trebuie! Începe, dar, și aprinde-ți vatra, pune-ți cazanul pe cărbuni și dă drumul la foaie! Pe urmă, la tava aceea veche de aramă și tai-o cu foarfecă în bucăți mărunte!

Și Hassan nu pregetă a îndeplini porunca. Iar persanul îi zise:

— Pune acuma bucățile de aramă în cazan și întețește focul până ce toată arama aceea are să se topească!

Și Hassan aruncă bucățile de aramă în cazan, ațâță focul și începu să sufle în aramă cu țeava de suflat, până ce arama se topi. Atunci, persanul se ridică și veni la cazan, și își deschise cartea, și citi asupra aramei topite, care clocotea, niște descântece într-o limbă necunoscută; pe urmă, ridicând glasul, răcni:

— *Hakh! makb! bakh!* O, aramă de rând, soarele să te pătrundă cu însușirile lui! *Hakh! makh! bakh!* O, aramă de rând, însușirile aurarului să te spele de necurățeniile tale! *Hakh! makh! bakh! o,* aramă, schimbă-te în aur!

Și, rostind cuvintele acestea, persanul își duse mâna la turban și scoase de sub îndoiturile muselinei un top de hârtie împăturit, pe care îl desfăcu: și luă cu vârful degetelor un strop de făină galbenă ca șofranul, pe care o aruncă degrabă în mijlocul aramei topite din cazan! Și, pe dată, arama topita se întări și se prefăcu într-o turtă de aur, din aurul cel mai curat!

Când văzu așa, Hassan ramase uluit până peste poate; și, la un semn al persanului, luă pila de aurar și frecă, la un colț, turta cea strălucitoare; și se încredința că era chiar de aur, de aurul cel mai curat și mai scump. Atunci, pierit de uimire, dete să ia mâna persanului și să i-o sărute; ci acela nu vroi să-l lase, și îi spuse:

— O, Hassan, du-te degrabă în suk și vinde turta aceasta de aur! Și ia cât poți pe ea „și întoarce-te la tine acasă să pui banii bine, fără a spune o vorbă despre ceea ce știi!

Și Hassan se duse în suk și dete turta telalului care, după ce o cerceta ca greutate și ca însușiri, o strigă spre vânzare, și se dete pe ea mai întâi o mie de dinari de aur, pe urmă două mii, la cea de a doua strigare. Și turta îi fu vândută la prețul acesta unui neguțător; iar Hassan luă cele doua mii de dinari și se duse să-i dea mamei sale, zburând de bucurie. Iar mama lui Hassan, la vederea aurului acela, nu putu mai întâi să rostească nicio vorbă, atâta era de plină de uimire; pe urmă, când Hassan, râzând, îi povesti că dobândise aurul acela de la știința persanului, ridică mâinile și strigă cu mare spaimă:

— Nu este alt Dumnezeu afară de Allah, și nu este tărie și putere decât întru Allah! Ce ai făcut tu, o, fiul meu, cu persanul acela dedat la alchimie?

Ci Hassan răspunse:

— O, maică a mea, chiar că acest preacinstit învățat este pe cale să mă învețe alchimia! Și a început prin a mă face să văd cum se preschimbă o aramă de rând în aurul cel mai curat!

Și, fără să se mai sinchisească de dojenile maică-si, Hassan luă din bucătărie piulița cea mare de aramă, în care bătrâna pisa usturoiul și ceapa, și cu care zobea grâul ca să facă turte de pâine, și dete fuga la persanul care îl aștepta în făurărie. Și puse jos piulița de aramă și se apucă să ațâțe focul. Și persanul îl întrebă:

— Au ce vrei să faci, ya Hassan?

El răspunse:

— Vreau să prefac în aur piulița mamei mele!

Și persanul izbucni în râs și spuse:

— Ești cam necugetat, Hassane, dacă vrei să te arăți în suk, de două ori într-o zi, cu niște drugi de aur, și să stârnești în felul acesta bănuielile negustorilor, care au să ghicească lesne că ne ținem de alchimie, și ai să ne aduci pe cap o tare afurisită belea!

Hassan răspunse:

— Ai dreptate! Da tare aș vrea să învăț de la tine taina științei tale!

Și persanul începu să râdă și mai nestăvilit decât prima oară, și spuse:

— Ești necugetat, Hassane, dacă îți închipui că știința și tainele științei se învață așa, în mijlocul drumului, ori în piața orașului, și că poți să-ți faci ucenicia în mijlocul sukului, sub ochii agiei! Da dacă, în adevăr, ya Hassan, dorești cu hotărâre să înveți cum se cade, nu ai decât să-ți strângi toate sculele și să mă urmezi la mine acasă!

Și Hassan, fără a șovăi, răspunse:
— Ascult și mă supun!
Și, ridicându-se, își strânse sculele, închise prăvălia și se duse cu persanul.
Or, pe drum, lui Hassan îi veniră în minte vorbele mamei sale despre persani, și un potop de gânduri începu să-i vâlvorească mințile; așa că se opri din mers, fără a ști prea bine ce face și, cu capul plecat, începu să cugete adânc. Și persanul, întorcându-se, îl văzu în starea aceea și se porni să râdă; pe urmă îi zise:
— Ești necugetat, Hassane! Căci, dacă ai avea și minte tot pe atâta câtă drăgălășenie, nu te-ai opri dinaintea soartei plăcute care te așteaptă! Cum adică? eu îți vreau binele, și tu șovăiești?
Pe urmă adăugă:
— Ci, o, fiul meu, ca să nu ai nici cea mai ușoară îndoială în ce privește gândurile mele, am să-ți dezvălui tainele științei mele chiar în casa ta!
Și Hassan răspunse:
— Da, pe Allah! asta are s-o liniștească pe mama!
Și persanul spuse:
— Mergi, dar, înaintea mea, ca să-mi arăți drumul!
Și Hassan o luă pe drum înainte, iar persanul după el; și ajunseră în felul acesta la bătrână.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și una noapte

Urmă:

Și Hassan îl rugă pe persan să aștepte în sala de intrare și, alergând ca un mânz care zburdă primăvara pe imaș, se duse s-o vestească pe maică-sa că persanul venise în ospeție la ei. Și adăugă:
— De vreme ce are să mănânce din mâncarea noastră, în casa noastră, are să fie între noi legătura pâinii și a sării; și, în felul acesta, nu o să mai ai de ce să-ți chinuiești gândurile din pricina lui.
Bătrâna însă răspunse:
— Allah să ne ocrotească, fiul meu! Legătura de pâine și de sare este sfântă la noi; ci la păcătoșii aceștia de persani, care sunt închinători focului, niște stricați și niște sperjuri, nu are nicio prețuire! Ah, fiul meu, te paște pacoste grea!
El spuse:
— După ce ai să-l vezi pe acest preacinstit învățat, nu ai să mai vrei să-l lași să plece din casa noastră!
Ea spuse:
— Nu! pe mormântul tatălui tău, nu am să stau o clipită în casa aceasta, câtă vreme are să se afle aici păgânul! Și, după ce are să plece, am să spăl dușumeaua odăii, și am să afum cu tămâie, și nici nu am să te ating vreme de o lună întreagă, de frică sa nu mă întinez, de la tine!
Pe urmă adăugă:

— Ci, întrucât el se și află în casa noastră, iar noi avem aurul pe care ni l-a dăruit el, am să vă pregătesc la amândoi ceva de mâncare, pe urmă am să plec degrabă pe la vecini!

Și, pe când Hassan se ducea îndărăt la persan, bătrâna așternu masa și, după ce făcu niște târguieli bogate, puse pe tablale pentru ei pui rumeniți, și castraveți, și zece feluri de zaharicale și de prăjituri; și plecă degrabă să se aciuiască pe la vecini.

Atunci Hassan îl aduse pe prietenul său persanul în sufragerie și îl pofti să ia loc, spunându-i:

— Trebuie să ne legăm între noi cu pâinea și cu sarea!

Și persanul răspunse:

— De bună seamă! Legătura aceasta este un lucru de nesmintit!

Și se așeză lângă Hassan și începu să mănânce cu el, sporovăind într-una. Și îi spunea:

— O, Hassan, fiul meu, pe sfânta legătură de pâine și de sare, care se afla acuma între noi, dacă nu te-aș iubi cu o dragoste atâta de fierbinte, nu te-aș învăța lucrurile tainice pentru care ne aflăm aici!

Și, spunând acestea, scoase din turban săculețul cu praful cel galben și, arătându-i-l, adăugă:

— Vezi praful ăsta? Află, dar, că numai cu oleacă de pulbere de aceasta poți să schimbi în aur zece oca de aramă. Căci praful acesta nu este altceva decât elixirul chintesențial, învârtoșat și pe urmă făcut pulbere, pe care l-am scos din zeama de la o sumedenie de buruieni de leac și de la o sumedenie de mirodenii, care de care mai osebite. Și nu am ajuns la născocirea aceasta decât după munci și osteneli pe care ai să le afli și tu într-o zi!

Și îi dete lui Hassan săculețul, iar Hassan începu și se uită la el cu atâta luare-aminte încât nu-l mai văzu pe persan cum scoate repede din turban o bucată de bang, din hangurile ce se fac în insula Creta, și cum o amestecă într-o prăjitură. Și persanul îi dete lui Hassan prăjitura s-o mănânce, iar Hassan, tot uitându-se mai departe la făină, mâncă prăjitura și, pe dată, se prăbuși lat, fără de simțire, cu capul mai greu decât picioarele!

Numaidecât persanul, scoțând un strigat de biruință, sări în picioare și rosti: „Ah, minunatule Hassan, de câți ani te tot caut fără să te găsesc! Da acuma iată-te în mâinile mele, și n-ai să mai scapi de sub puterea mea!“ Și își suflecă mânecile, își strânse cingătoarea și, apropiindu-se de Hassan, îl îndoi frumos, cu capul pe genunchi, și, ținându-l așa, îi legă brațele de fluierele picioarelor, și mâinile de tălpi. Pe urmă, luă o ladă de haine, o goli și îl puse în ea pe Hassan, cu tot aurul făurit de lucrarea lui de alchimie. Pe urmă, ieși să caute un hamal, îi încarcă lada în spinare și îi porunci să i-o ducă la țărmul mării, unde se afla o corabie gata să-și întindă pânzele. Și căpitanul, care nu mai aștepta decât sosirea persanului, ridică ancora. Și corabia, împinsă de vântul dinspre uscat, se îndepărtă de țărm, cu pânzele umflate! Și-așa cu persanul, răpitorul lui Hassan și al lăzii în care îl închisese!

Estimp, mama lui Hassan, iacătă! Când văzu că fiul ei pierise odată cu lada și cu aurul, și că hainele din ladă erau împrăștiate prin toată odaia, și că ușa casei fusese lăsată descuiată, pricepu că din ceasul acela Hassan era pierdut pentru ea și că hotărârea ursitoarei era împlinită! Atunci, se lăsă pradă deznădejdii și începu să se bată amarnic peste obraji, și să-și sfâșie hainele de pe ea, și să geamă, să suspine, să țipe de durere și să verse lacrimi, zicând: „Vai, o, copilul meu, of! Vai, rod al sufletului și al inimii mele, of!” Și își trecu noaptea toată alergând înnebunită pe la toți vecinii,

ca să întrebe de feciorul ei; ci fără de niciun folos. Iar vecinii încercară s-o aline; ea însă nu mai putea fi alinată. Și, din ceasul acela, începu să-și treacă zilele și nopțile în lacrimi și în jale, lângă mormântul pe care îl ridică în mijlocul casei sale, și pe care scrise numele fiului ei Hassan și ziua în care acesta fusese rupt de la dragostea ei. Și mai puse să se scrie și aceste stihuri pe marmora de pe mormânt, ca să le poată citi fără de contenire și să plângă:

În fiecare noapte,
Când somnul trist mă fură,
O umbră se strecoară,
Încet, pe sub perdele —
La patu-mi vine tainic,
Ca-ntr-o fermecătură,
Și amăgește visul
Singurătății mele.

Dau să cuprind în brațe
Făptura lui iubită,
A fiului meu care
S-a dus și nu mai vine;
Și sar din visul nopții,
Dar, vai! acea clipită
S-a dus, și-n casa goală
Nu-i nimeni Ungă mine

Și iacă-așa trăia biata mamă, cu durerea ei.
Iar persanul, plecat cu lada pe corabie…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și doua noapte

Urmă:

…Era cu adevărat un vrăjitor tare înfricoșător; și îl chema Bahram magul, și de meseria lui era alchimist. Și, în fiecare an, își alegea dintre fiii de musulmani câte un flăcăiandru bine făcut, ca să-l răpească și să facă din el ceea ce îl îndemna să facă păgânia, stricăciunea și soiul lui blestemat; întrucât, așa cum a spus Părintele Zicalelor, vrăjitorul acesta nu era decât „un câine, fecior de câine; și toți strămoșii lui erau niște câini! Atunci, cum dar să fie el altceva decât un câine, ori cum să facă altceva decât ceea ce face un câine?” Or, așadar, tot timpul cât ținu călătoria pe mare, Bahram magul cobora o dată pe zi în afundul corăbiei, acolo unde se afla lada, sălta capacul și îi da lui Hassan să mănânce și să bea, punându-i chiar el în gură îmbucăturile, dar lăsându-l mereu în starea de somnoială. Și, când corabia ajunse la capătul călătoriei, Bahram porunci să se dea jos lada, și

coborî și el pe uscat, în vreme ce corabia lua iarăși largul.

Atunci, vrăjitorul Bahram deschise lada, deznodă legăturile lui Hassan și spulberă puterea hangului, dându-i flăcăului să miroase niște oțet și aruncându-i în nas niște praf împotriva somnului. Iar Hassan pe dată își veni iară în simțiri, și se uită la dreapta, și se uită la stânga, și se văzu întins pe un țărm de mare, unde pietrele și nisipul erau colorate în roșu, în verde, în alb, în albastru, în galben și în negru; și, din aceasta, pricepu că nu se afla pe țărmul mării lui de baștină. Atunci, tare nedumerit că se vedea în acel loc pe care nu îl cunoștea, se ridică și îl zări pe persan în spatele lui, stând pe o stâncă, și privindu-l cu un ochi deschis și cu un ochi închis. Și Hassan, numai dacă îl văzu așa, simți pe dată în sufletul lui că fusese amăgit și că de aci încolo se afla în puterea vrăjitorului. Și își aduse aminte de nenorocirile pe care i le prorocise maică-sa, și se împăca în inima lui cu hotărârile soartei, zicându-și: „Îmi pun nădejdea în Allah!” Pe urmă, se duse la persan, care îl lăsă să se apropie fără a se clinti, și îl întrebă cu un glas tare tulburat:

— Ce vrea să însemne asta, taică? Și oare nu ne-am legat noi între noi cu legământul pâinii și sării?

Iar Bahram magul pufni în râs și spuse:

— Pe Foc și pe Lumină! Ce-mi tot vorbești de pâine și de sare mie, Bahram, care mă închin Flăcării și Jarului, Soarelui și Luminii? Au tu nu știi că, în felul acesta, eu de mult am sub puterea mea nouă sute nouăzeci și nouă de tineri musulmani, pe care i-am răpit, și că tu ești al o mielea? Ci, pe Foc și pe Lumină! fără de îndoială că tu ești cel mai frumos dintre toți! Și n-aș fi crezut, o Hassan, că ai să-mi cazi atâta de ușor în năvod! Ci, slavă Soarelui! iată-te în mâinile mele, și ai să vezi în curând cât de mult te iubesc!

Pe urmă, adăugă:

— Ai să începi, deocamdată, prin a te lepăda de credința ta și a te închina la ceea ce mă închin eu!

La vorbele acestea, uimirea lui Hassan se schimbă într-o supărare până peste poate, și strigă la vrăjitor:

— O, șeic al blestemului, la ce cutezi tu să mă îndemni? Și ce ticăloșie vrei să mă pui să săvârșesc?

Când persanul îl văzu pe Hassan atâta de mâniat, întrucât avea alte gânduri cu el, nu vroi să stăruie mai mult în ziua aceea, ci îi zise:

— O, Hasan, ceea ce ți-am spus, când ți-am cerut să te lepezi de legea ta, nu a fost decât o prefăcătorie din parte-mi, ca să-ți pun credința la încercare și să-ți ajut să dovedești, în felul acesta, o mare vrednicie dinaintea Atoate-răsplătitorului! Pe urmă, adăugă: Singurul meu gând, dacă te-am adus aici, este de a te învăța, în singurătate, tainele științei! Ia te uită la muntele acesta ascuțit, care se ridică deasupra mării! Este Muntele-Norilor! Și în el se află lucrurile cele trebuincioase pentru elixirul preschimbărilor. Și, dacă vrei să te lași dus pe vârful lui, mă jur ție, pe Foc și pe Lumină, că n-o să ai a te căi de nimic! Căci, de-aș fi vrut să te duc fără de voia ta acolo, aș fi făcut lucrul acesta pe când dormeai! Or, de îndată ce o să ajungem pe culme, avem să culegem tulpinile de buruieni care cresc pe tărâmul acela de deasupra norilor. Și am să-ți arăt atunci ce trebuie să faci!

Iar Hassan, care, fără de voia lui, se simțea stăpânit de vorbele vrăjitorului, nu îndrăzni să nu se supună nicicum, și spuse:

— Ascult și mă supun!

Pe urmă, aducându-și aminte cu jale de mama și de țara lui, începu să

plângă cu amar.

Atunci Bahram îi zise:

— Nu plânge, Hassane! Ai să vezi în curând ce dobândești urmând sfaturile mele!

Și Hassan întrebă:

— Da cum o să putem sui noi pe muntele acesta drept ca un perete?

Vrăjitorul răspunse:

— Asemenea piedică să nu te sperie! Avem să ajungem mai lesne ca pasărea!

Spunând vorbele acestea, persanul scoase de sub haină o tobiță de aramă, peste care era întinsă o piele de cocoș, și pe care erau săpate niște litere talismanice. Și începu să bată cu degetele în daireaua aceea. Și pe dată se ridică un nor de pulbere, și din mijlocul lui se auzi un nechezat prelung; și, într-o clipită, se și ivi dinaintea lor un cal negru înaripat, care începu să bată în pământ cu copita, aruncând foc pe nări. Și persanul încălecă pe el îndată și îl ajută și pe Hasan să se aburce la spatele lui. Și, numaidecât, calul bătu din aripi și porni în zbor; și, în mai puțin timp decât ar fi de trebuință ca să deschizi o pleoapă și s-o închizi pe cealaltă, îi și duse până pe vârful Muntelui-Norilor. Pe urmă, pieri.

Atunci persanul se uită la Hassan cu un ochi tot atâta de crunt ca și pe țărmul mării, pufni într-un hohot de râs năprasnic, și strigă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și treia noapte

Urmă:

…pufni într-un hohot de râs năpraznic, și strigă:

— Acuma, Hassane, te afli cu totul sub puterea mea; și nimenea nu are să te mai poată scăpa! Pregătește-te, dar, să-mi îndeplinești cu inimă supusă orice voie, și începe, până una alta, cu a te lepăda de credința ta și a mărturisi că singura putere este Focul, părintele Luminii!

Când auzi vorbele acestea, Hassan se trase îndărăt strigând:

— Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Și Mahomed este trimisul lui Allah! Ci tu, o, ticăloase persane, nu ești decât un necredincios și un păgân! Și Stăpânul Atotputerii are să te pedepsească prin mine!

Și Hassan, iute ca fulgerul, se repezi la vrăjitor și îi smulse din mâini daireaua; pe urmă, îl împinse înspre marginea muntelui cel ascuțit și, încordându-și voinicește amândouă mâinile, îl aruncă în prăpastie. Și vrăjitorul cel sperjur și necredincios, dându-se de-a rostogolul, căzu și se zdrobi de stâncile mării, și își dete duhul întru păgânie. Și Eblis îi înhață sufletul, ca sa ațâțe cu el focul gheenei. Și iacătă de ce moarte muri Bahram magul, vrăjitorul cel ticălos și alchimist.

Iar Hassan, scăpând în felul acesta de insul care vroia să-l facă a săvârși toate mișeliile, începu dintru-ntâi sa cerceteze pe toate fețele daireaua cea vrăjită, pe care era întinsă pielea de cocoș. Ci, neștiind cum să se slujească de ea, socoti că-i mai bine să nu se slujească nicicum; așa că și-o atârnă la centură. După care, rotindu-și ochii împrejur, văzu că în adevăr vârful de

munte pe care se afla era atât de înalt încât se ridica deasupra norilor strânși pe la poalele lui. Și o câmpie fără de sfârșit se întindea pe acea culme și închipuia, între cer și pământ, un fel de mare fără apă. Și departe de tot ardea un foc mare și sclipitor. Și Hassan gândi: „Acolo unde-i foc, se află și o făptură omenească!” Și porni într-acolo afundându-se în acea câmpie unde, drept orice suflet, nu era decât sufletul lui Allah! Și, când se apropie de țintă, putu într-un sfârșit să bage de seamă că focul cel sclipitor nu era, în bătaia de soare, decât strălucirea unui palat de aur, ridicat pe patru stâlpi înalți, tot de aur.

La priveliștea aceea, Hassan se întrebă: „Ce rege ori ce ginn o fi putând să locuiască prin asemenea, locuri?” Și, cum era tare ostenit de toate zbuciumările prin câte trecuse, ca și de drumul cel lung pe care îl străbătuse, își zise: „Cu mila lui Allah, am să mă duc la palatul acesta și am să cer portarului să-mi dea oleacă de apă și ceva de mâncare, ca să nu mor de foame. Și, de-o fi un om de bine, are să mă adăpostească pe o noapte în vreun ungher!” Și, dându-se în voia soartei, ajunse dinaintea porții celei mari, care era tăiată dintr-o piatră de smarald; și, trecând pragul, intră în curtea de la intrare.

Or, nici nu făcu bine câțiva pași în acea curte, că Hassan și zări două fete, frumoase de te amețeau, care ședeau pe o laviță de piatră și jucau șah. Și, întrucât erau tare cufundate în jocul lor, nu băgară de seamă dintru început intrarea lui Hassan. Cea mai tânără însă, când auzi călcătura pașilor lui, săltă capul și îl văzu pe frumosul Hassan, care și el se oprise când le zărise. Și fata se ridică repede și spuse surorii sale:

— Ia te uită, sora mea, ce flăcău frumos! De bună seamă că acesta trebuie să fie nefericitul pe care vrăjitorul Bahram îl aduce în fiecare an de pe Muntele-Norilor! Da cum o fi putut să facă, de-a scăpat din mâinile diavolului acela?

La vorbele acestea, Hassan, care dintru-ntâi nu cuteza să se miște din loc, înainta către fete și, aruncându-se la picioarele celei mai tinere, strigă:

— Așa-i, o, stăpână a mea, sunt chiar sărmanul acela!

Și fata, dacă îl văzu la picioarele ei pe flăcăul cel atât de frumos, cu stropi de lacrimi pe marginea ochilor lui negri, se simți tulburată până în străfundurile inimii; și, cu o față plină de milă, se ridică și îi spuse surori-si, arătându-l pe tânărul Hassan:

— Fii martoră, sora mea, că din clipa aceasta mă jur, dinaintea lui Allah și dinaintea ta, că mi-l fac frate pe tânărul acesta și că vreau să împart cu el plăcerile și bucuriile din zilele frumoase, și necazurile și supărările din zilele mai puțin fericite!

Și îl luă pe Hassan de mână, și îl ajută să se ridice de jos, și îl îmbrățișă așa cum o soră iubitoare îl îmbrățișează pe un frate drag. Pe urmă, ținându-l mai departe de mână, îl duse în lăuntrul palatului, unde, mai înainte de orice, începu prin a-i face la hammam o baie care îl învioră cu totul; după care, îl îmbrăcă în niște haine falnice, aruncând hainele lui cele vechi și murdare de drum, și, ajutată de sora sa, care veni după ei la hammam, îl duse la odaie la ea, sprijinindu-l de un braț, în vreme ce soră-sa îl ținea de celălaltul. Și cele două fete îl poftiră pe tânărul lor oaspete să șadă jos între ele, ca să mănânce. Pe urmă, cea mai tânără îi zise:

— O, frate al meu prea iubit, o, dragule, tu, care cu venirea ta faci pietrele casei sa dănțuiască de bucurie…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și patra noapte

Urmă:

...vrei să ne spui numele cel fermecător pe care îl porți și pricina care te-a adus la poarta casei noastre?

El răspunse:

— Află, o, soră care mă întrebi, și tu, mai marea noastră, că mă cheamă Hassan. Ci, în ce privește pricina care m-a adus la palatul vostru, apoi aceea-i soarta mea cea norocoasă! Este însă adevărat că, dacă am ajuns aici, nu am ajuns decât după ce am îndurat tare mari necazuri!

Și povesti toate câte le pățise cu vrăjitorul Bahram magul, de la început până la sfârșit. Ci nu este de niciun folos să le mai spunem încă o dată. Și cele două surori, mâniate de purtarea persanului, strigară amândouă deodată:

— O, câinele afurisit! Că și-a meritat moartea, și bine ai făcut, o, frate al nostru, de i-ai precurmat pe veci putința de a se mai bucura de răsuflarea vieții!

După care, cea mai mare se întoarse către cea mai mică și îi zise:

— O, Boboc-de-Trandafir, acuma este rândul tău să-i povestești fratelui nostru povestea noastră, ca s-o țină minte!

Și fermecătoarea Boboc-de-Trandafir spuse:

— Află, o, frate al meu, o, prea-frumosule, că noi suntem niște domnițe! Pe mine mă cheamă Boboc-de-Trandafir, iar pe sora mea, care-i aci de față, o cheamă Boabă-de-Mirtă; și, tot așa, mai am alte cinci surori, încă și mai frumoase decât noi, care acuma sunt plecate la vânătoare, și care nu au să mai zăbovească mult până să se întoarcă. Pe cea mai mare dintre noi o cheamă Steaua-Dimineții, pe cea de a doua o cheamă Steaua-Serii, pe cea de a treia o cheamă Cornalina, pe cea de a patra o cheamă Smaralda, pe cea de a cincea o cheamă Dedițea. Iar eu sunt cea mai mică dintre toate șapte. Și suntem toate surori după tată, dar nu și după mamă; iar eu și cu Boabă-de-Mirtă suntem surori și după mamă. Or, tatăl nostru, care este unul dintre regii cei atotputernici peste ginni și peste marezi, este un înfumurat și un asupritor care, socotind că nimenea nu este vrednic să ajungă soț al vreuneia dintre fetele lui, s-a jurat că nu are să ne mărite niciodată. Și, ca să fie încredințat că voința lui nu are să fie încălcată vreodată, și-a chemat vizirii și i-a întrebat: „Nu cumva știți vreun loc pe unde nu umblă nici oamenii și nici ginnii, și care ar putea să le slujească de locuință celor șapte fete ale mele?” Vizirii răspunseră: „Și oare pentru ce, o, rege al nostru?” El spuse: „Ca să le pun pe cele șapte fete ale mele la adăpost de oamenii și de ginnii de parte bărbătească!” Ei spuseră: „O, rege al nostru, noi gândim că femeile și fetele nu au fost zămislite de către Cel-binefăcător decât ca să se împreune cu bărbații prin părțile cele mai simțitoare ale trupului lor! Și, de altminteri, însuși Proorocul (cu el fie rugăciunea și pacea!) a spus: «Nicio femeie nu va îmbătrâni fecioară în Islam!» Ar fi, dar, o mare rușine pe capul regelui, dacă fetele lui ar îmbătrâni cu fecioria lor! Și-apoi, pe Allah! păcat de tinerețele lor!” Ci părintele nostru răspunse: „Mai bine să le văd moarte, decât să le mărit!”

Și adăuga: „Dacă nu-mi arătați numaidecât locul de care vă întreb, capetele voastre au să va zboare de pe grumaji!” Atunci vizirii răspunseră: „Dacă-i așa, o, măria-ta, află că este un loc gata găsit spre a-ți pune fetele la adăpost: este Muntele-Norilor, în care, pe vremurile de demult, sălășluiau efriții cei răzvrătiți împotriva poruncilor lui Soliman. Acolo se află un palat de aur, zidit odinioară de efriții cei răzvrătiți, spre a le sluji de adăpost, dar care de atunci a rămas părăsit și șade pustiu. Iar locul unde-i așezat este prielnic, căci se bucură de un aer minunat și-i coperit cu belșug de copaci roditori, și cu ape plăcute, mai reci ca gheața și mai dulci ca mierea!” La vorbele acestea, tătânele nostru nu mai zăbovi a ne trimite aici, cu o liotă falnică de ginni și de marezi care, odată ce ne așezară în pustietate, se întoarseră la împărăția tatălui nostru. Or, noi, de cum am ajuns aici, am și văzut că în adevăr locul acesta, departe de toate făpturile lui Allah, este un loc înflorit, bogat în păduri, cu pajiști însorite, cu livezi și cu izvoare de ape vii ce curg din belșug, asemenea unor salbe de mărgăritare și unor năvlapi de argint; și văzurăm că pâraiele se îmbulzesc unele peste altele, ca să privească și să oglindească florile care le zâmbesc; și văzurăm că văzduhul este vrăjit de ciripeli și de miresme; și că porumbeii gulerați și turturelele psalmodiază pe ramurile primăverii și cântă laude Atoatefăcătorului; și că lebedele plutesc mândre pe ape; și că păunii, în straiele lor falnice, învrâstate cu corai și cu nestemate în mii de culori, sunt ca niște tineri însurăței; că pământul este un pământ neprihănit și amirosind a pomișori de camfor, împodobit cu toate podoabele raiului; și că, într-un sfârșit, este o țară aleasă și binecuvântată! Încât, o, frate al meu, nu ne simțim deloc nefericite că trăim într-o țară ca aceasta, în palatul acesta de aur; și, mulțumindu-i pururea celui Atoaterăsplătitorului pentru huzururile sale, nu ne pare rău decât de un lucru, și anume că nu avem în tovărășia noastră niciun bărbat care să ne bucure cu chipul lui când ne deșteptăm dimineața, și care să aibă o inimă iubitoare și gingașă. Pentru aceasta, o, Hassan, ne vezi acuma atâta de bucuroase de venirea ta!

Și, după ce vorbi așa, fermecătoarea Boboc-de-Trandafir îl muie pe Hassan în alinturi și daruri, așa cum se face între frați și între prieteni, și șezu cu drag la taifas mai departe cu el.

Estimp, veniră și celelalte cinci domnițe, surorile frumoaselor Boboc-de-Trandafir și Boabă-de-Mirtă; și, vrăjite și răpite de vederea unui flăcău atâta de frumos și a unui frate atâta de plăcut, îi făcură cea mai dulce și mai călduroasă primire. Și, după salamalekurile și cele dintâi urări și cuvinte, îl puseră să jure că are să rămână cu ele o lungă bucată de vreme.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și cincea noapte

Urmă:

Și Hassan, care nu vedea nicio piedică împotriva acelei dorinți, se jurui din toată inima. Și rămase pe lângă ele, în palatul acela plin de minuni, și,

din acea clipă, fu soțul lor la toate vânătorile și la toate plimbările. Și se bucura și se simțea fericit că are niște surori așa de fermecătoare și așa de gingașe; iar ele se simțeau minunat că au un frate așa de frumos și de desfătător. Și își petreceau zilele zburdând împreună prin poieni și de-a lungul pâraielor; iar seara se dăscăleau laolaltă, Hassan povestindu-le despre obiceiurile din țara lui de baștină, iar fetele povestindu-i datinile ginnilor, ale marezilor și ale efriților. Și viața aceasta plăcută îl făcea tot mai frumos din zi în zi, și da chipului său o înfățișare chiar ca a lunii. Și dragostea lui de frate cu cele șapte surori, mai ales cu tinerica Boboc-de-Trandafir, se întemeia întocmai ca frăția unor copii născuți din același tată și din aceeași mama.

Or, într-o zi, pe când ședeau împreună și cântau într-un crâng, zăriră deodată un vârtej mare de pulbere ce se ridica până la cer și acoperea fața soarelui; și venea iute către ei, cu un vuiet ca de tunet. Și cele șapte domnițe, cuprinse de spaimă, îi spuseră lui Hassan:

— Oh! fugi repede și ascunde-te în foișorul din grădină!

Și Boboc-de-Trandafir îl luă de mână și se duse cu el să-l ascundă în foișor. Și iacătă că trâmba se risipi, și de sub ea se ivi o oaste întreagă de ginni și de marezi! Or, oastea aceea era un alai pe care îl trimisese la fetele lui regele din Ginnistan, ca să le aducă la el, să fie de fața la ospețele cele mari pe care avea de gând să le dea în cinstea unuia dintre regii megieși. Și, la vestea aceasta, Boboc-de-Trandafir dete fuga la ascunzătoarea lui Hassan; și îl îmbrățișă, cu lacrimi în ochi și cu pieptul uscat de sughițuri jalnice, și îl înștiință că și ea și surorile ei au să plece, și îi spuse:

— Însă, o, frate al meu, tu să aștepți întoarcerea noastră în palatul acesta, peste care ești stăpân deplin! Și iată cheile de la toate odăile! Și îi dete cheile, adăugând: Numai că, te rog fierbinte, ya Hassan, și te juruiesc pe sufletul tău drag, să nu care cumva să deschizi odaia care se încuie cu cheia ce poartă ca semn peruzeaua aceasta încrustată în ea!

Și îi arătă cheia cu pricina. Și Hassan, tare mâhnit de plecarea ei și a surorilor ei, o îmbrățișă plângând și îi făgădui că are să aștepte, neclintit, întoarcerea lor, și că nu are să deschidă ușa a cărei cheie avea ca semn peruzeaua încrustată în ea. Și fata, dimpreună cu cele șase surori ale ei, care veniră pe furiș să-l vadă pe fratele lor înainte de plecare, își luară bun-rămas cu multă duioșie de la Hassan, și toate îl sărutară, una câte una; pe urmă, împreună cu alaiul, își luară numaidecât drumul către țara părintelui lor.

Iar Hassan, dacă se văzu singur în palat, fu cuprins de o mare mâhnire; și, dacă se pomeni în singurătate, după ce fusese în tovărășia cea minunată a celor șapte surori, își simți pieptul tare apăsat; și, căutând să-și spulbere și să-și domolească părerile de rău, se apucă să cerceteze, una câte una, odăile fetelor. Și, văzând locul în care trăiau ele și lucrurile lor frumoase, își simțea sufletul cuprins de foc și inima bătând tulburată. Și ajunse în felul acesta dinaintea ușii care se descuia cu cheia ce era însemnată cu peruzeaua încrustată în ea. Ci nu vroi nicidecum să se slujească de acea cheie, și se întoarse de la ușă. Pe urmă, gândi: „Cine știe pentru ce m-o fi sfătuit atâta sora mea Boboc-de-Trandafir să nu deschid ușa asta! Și ce s-o fi putând afla, acolo în lăuntru, așa de tainic încât să-mi fie pusă o atare oprelişte? Da, dacă așa-i voința surorii mele, nu am decât să răspund că ascult și că mă supun!" Și plecă, și, întrucât se lăsa noaptea și îl apăsa singurătatea, se duse să se culce, ca să-și adoarmă mâhnirea. Ci nu izbuti să închidă ochii, atâta stăruia în mintea lui ușa aceea poprită; și gândul acesta îl chinuia atât de tare încât își spuse: „Da dacă tot m-aș duce s-o

deschid?” Ci gândi: „Mai bine să aștept până mâine dimineață!” Pe urmă, nemaiputând să aștepte așa, neadormit, se ridică, zicându-și: „Mai bine mă duc să descui acuma, numaidecât, ușa aceea și sa văd ce-o fi în iatacul pe care îl închide, măcar de-ar fi să-mi găsesc și moartea acolo!” Și, ridicându-se, aprinse un opaiț și se duse la ușa cea tainică. Și băgă cheia în broască, iar zăvorul se descuie fără de nicio cazná; și ușa se deschise ca de la sine, fără de niciun zgomot; și Hassan intră în odaia în care da acea ușă.

Or, degeaba privi el în toate părțile, căci nu văzu dintru-ntâi chiar nimic: niciun lucru, nicio rogojină, niciun preș. După ce însă dete o roată prin încăpere, zări într-un ungher, lipită de perete, o scară de lemn negru, care ducea sus la o bageaca tăiată în tavan. Și Hassan, fără a șovăi, își puse jos opaițul și, cățărându-se pe scară, se sui până la tavan și, de acolo, se strecură prin bageacă. Și, când scoase capul prin bageaca aceea, se pomeni deodată afară, la fața unei terase ce se întindea chiar peste tavanul odăii.

Atunci Hassan se sui pe terasă. Iar terasa aceea era plină cu ierburi și cu copăcei, întocmai ca o gradină; și acolo, sub tainica lumină a lunii, văzu așternându-se, în mijlocul tăcerii pământului, cea mai frumoasă priveliște care a vrăjit vreodată un ochi de om…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și șasea noapte

Urmă:

…cea mai frumoasă priveliște care a vrăjit vreodată un ochi de om. La picioarele lui, dormind în tihnă, se întindea un lac mare, în care se oglindea toată strălucirea cerului și unde țărmul, cu toate crețurile dulci ale apei, surâdea de frunzișurile clătinate ale dafinilor, de mirții înfloriți, de migdalii încununați cu zăpada lor, de steblele de glicine, și cânta imnul nopții din toate glasurile păsărelelor lui. Și pânza de mătasă, cuprinsă între piepturi de tufișuri bătrâne, se întindea mai departe, să scalde temeliile unui palat cu liniile zidirii ciudate, cu niște bolte străvezii, țâșnind în limpezimea și în cleștarul cerurilor. Și, de la palatul acela, se întindea până la apă, peste o punte de marmoră și de mozaic, o podea împărătească, pardosită cu lespezi puse rânduri-rânduri, și cu pietre de rubin, și pietre de smarald, și pietre de argint, și pietre de aur. Și pe podina aceea se boltea, sprijinit de patru stâlpi subțiri de alabastru trandafiriu, un uranisc de mătase verde, ce ocrotea cu dulceața umbrei lui un jeț cioplit din lemn de aloe și din aur, măiestrit lucrat, pe care spânzura o viță de vie cu ciorchini grei și cu boabe de mărgăritar mari cât ouăle de porumbel. Și totul era înconjurat de o împletitură făcută din foițe de aur roșu și de argint. Și peste toate acele lucruri neprihănite dăinuia atâta armonie și atâta frumusețe, încât nicio făptură omenească, să fi fost însuși Khosroe ori Kaissar, nu ar fi putut să închipuiască ori să dureze niște minunății ca acelea.

Încât Hassan, înmărmurit, nu mai cuteză nici să se miște, de frică să nu tulbure tihna plăcută a acelor locuri; când, dintr-o dată, văzu cum se

desprinde de pe cer și cum coboară vădit către lac un stol de păsări mari. Și iacătă că se lăsară chiar pe țărmul apei; și erau în număr de zece; și penele lor frumoase, albe și dese, măturau iarba în mersul lor legănat și galeș. Și, în toate mișcările lor, parcă ar fi ascultat de o pasăre mai mare și mai frumoasă decât toate celelalte, și care se îndreptase încetișor către podina aceea, și se așezase în jeț. Și, deodată, toate zece laolaltă, cu o mișcare gingașă, se despuiară de penele lor. Și, aruncând mantiile acelea, se iviră zece lune, de o frumusețe neprihănită, în chip de zece fecioare, goale din creștet până în talpă. Și, râzând, săriră în apa care le întâmpină cu o ploaie de nestemate. Și se scăldară cu mare încântare, hârjonindu-se laolaltă: iar cea mai frumoasă se repezea după ele, le prindea și le tăvălea într-un potop de alinturi, și le gâdila și le mușluia! Și ce mai chicoteli! Și ce mai dezmierdări!

Când sfârșiră scalda, ieșiră din lac; iar cea mai frumoasă se sui iarăși pe podină și se duse să șadă în jeț, neavând altă îmbrăcăminte pe ea decât pletele ei. Și Hassan, privindu-i nurii, simți cum își pierde mințile; și gândi: „Ah! acuma știu bine de ce Boboc-de-Trandafir, sora mea, m-a oprit să deschid ușa aceasta! Iacătă că tihna mea s-a dus pe veci!” Și cercetă mai departe cu de amănuntul feluritele frumuseți ale fecioarei goale. Ce minunăție! ah! și ce nu văzu el atunci! În adevăr, nu încape nicio îndoială, fata aceea era cel mai desăvârșit lucru ieșit din mâinile Atoateziditorului. Oh! ce goliciune strălucită! Gingășia gâtului ei și lumina ochilor cei negri erau mai presus decât a gazelelor; iar mijlocul ei înalt și subțire îmbăta mai tare decât arakaua. Părul ei de neguri era o noapte de iarnă, deasă și întunecată. Gura-i aidoma cu un trandafir era gemma pecetei lui Soliman. Dinții-i de fildeș tânăr erau o salbă de mărgăritare, ori niște pietricele de grindini croite pe-o măsura; gâtu-i era un stâlp de argint; pântecele avea unghere și cotloane, iar spatele gropițe și caturi; buricul ei era atât de larg încât ar fi putut cuprinde o uncie întreagă de mosc negru; coapsele-i erau voinice, și deopotrivă de tari și de mlădioase, ca niște perne umplute cu puf de struț; iar deasupra lor, în cuibu-i cald și vrăjitor, aidoma unui iepuraș fără urechi, sta o istorie plină de slavă, cu terasa și cu bătătura ei, și cu vâlcelele ei ca pâlnia, în care să te tot lași să luneci, ca să uiți negrele amaruri. Și tot așa ai fi putut gândi că-i și ca o boltă de cleștar, rotundă pe toate părțile și clădită pe o temelie vârtoasă; ori că-i un tas de argint, stând răsturnat. Și chiar că numai unei fecioare cumu-i aceasta i s-ar potrivi versurile poetului:

Fecioara, cum venea atunci spre mine,
În frumusețea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sâni ca două rodii, dintr-odată
„Iată un trandafir și două rodii!”
Strigai vrăjit, din inima mea toată.
Ci mă-nșelam! A-ți semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă fată,
Și sânii-ți tari cu niște biete rodii,
Greșeală e! Pentru că, niciodată,
Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mândre n-au să poată
Să-ți fie-asemeni – căci pe trandafiri
Poți să-i miroși; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poți culege; dar, tu, minunată,

Cine-ar putea să se mândrească, oare,
Că te-a atins ori mirosit vreodată?

Și-așa era fecioara care se suise să stea, falnică și goală, în jeț, pe malul lacului.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

După ce se odihni de scaldă, fata spuse către tovarășele sale, culcate lângă ea pe podeaua aceea:
— Dați-mi hainele de îmbrăcat pe dedesubt!
Și fetele veniră și îi puseră, drept veșmânt, numai o năframă de zarafir pe umeri, o basma străvezie pe cap, și o centură de atlaz peste mijloc. În felul acesta o împodobiră! Și era ca o mireasă, și mai minunată decât toate minunile. Și Hassan se uita la ea, ascuns pe după pomii de pe terasă și, cu toată dorința care îl îndemna să i se arate înainte, nu izbuti să facă nicio mișcare, atâta de înlemnit era de uimire, și atâta de pierit era de tulburare. Și fata spuse:
— O, domnițelor, iacătă că se face ziuă și-i vremea să ne pregătim de plecare, căci țara noastră-i departe și ne-am răsfățat destul!
Atunci fetele o îmbrăcară în mantia ei de pene, se îmbrăcară apoi și ele la fel, și toate laolaltă își luară zborul, punând lumină pe cerul dimineții.
Atâta! Și Hassan, înmărmurit, le urma cu ochii și, încă mult timp după ce pieriseră, el tot mai scruta zarea îndepărtată, năpădit amarnic de o dragoste cum niciodată nu i se mai aprinsese în suflet la vederea nici unei fete de pe pământ. Și lacrimi de dor și de iubire începură să-i curgă pe obraji, și strigă: „Ah, Hassan, sărmane Hassan! Iacătă-ți acuma inima în mâinile fetelor acestea de ginni, pe tine, pe care nicio frumusețe nu te-a putut opri în țara ta!” Și, cufundat într-o visare adâncă, și cu obrazul în palmă, ticlui versurile acestea:

Ce zori de ziuă albe te alină
În roua albă-a zării de argint?
Înveșmântată-ntr-o lumină lină
Și-n frumusețea la de mărgărint,
O, tu, cea dusă, te iviși, senină,
Doar ca să-mi pui în suflet flori ce mint
Și chinul care inima-mi dezbină?
Cum de pot spune unii, cum pretind
Că dragostea e de dulceață plină?
Ah, chinu-acesta dacă e alint,
Atunci amarul smirnei ce-i, regină?

Și tot așa oftă într-una, mai departe, fără să închidă ochii, până se ivi soarele. Pe urmă, coborî pe țărmul lacului și începu să rătăcească încolo și încoace, adulmecând în văzduhul proaspăt miresmele lăsate de domnițe. Și se mistui așa ziua întreagă, așteptând să vină iar noaptea, ca să se suie iarăși pe terasă, nădăjduind că păsările au să se mai întoarcă. Ci nimeni nu mai veni în noaptea aceea, și nici în nopțile următoare. Și Hassan, deznădăjduit, nu mai vroi nici să mănânce, nici să bea, nici să se culce, și nu făcu alta decât să se îmbete tot mai tare de dorul lui după necunoscuta aceea. Și, în felul acesta, se subția și slăbea; și puterile îl părăsiră încet încet, și bietul Hassan se lăsă să cadă moale la pământ, zicându-și: „Moartea-i mai de dorit decât această viață de suferință!”

Estimp, cele șapte domnițe, fetele regelui de peste Ginnistan, se întoarseră de la ospețele unde fuseseră poftite de tatăl lor. Și cea mai mică dintre ele, chiar până a-și schimba hainele de drum, dete fuga să-l caute pe Hassan. Și îl găsi în odaia lui, întins pe pat, tare îngălbenit și tare schimbat; și sta cu pleoapele închise, și lacrimile îi curgeau domol pe obraji. Și fata, când îl văzu așa, dete un țipăt de spaimă și se repezi la el și îl cuprinse în brațe, așa cum face o soră cu fratele ei, și îl sărută pe frunte și pe ochi, zicându-i:

— O, frate al meu preaiubit, pe Allah! mi se rupe inima când te văd în starea aceasta! Ah, spune-mi ce te doare, ca să-ți caut leacul!

Și Hassan, cu pieptul zguduit de suspine, făcu din cap și din mână un semn care vroia să însemne: „Nu!” și nu rosti nicio vorbă. Și fata, năpădită de lacrimi, și cu mângâieri nemărginite în glas, îi spuse:

— Fie-ți milă, o, frate al meu Hassane, suflet al sufletului meu, desfătare a pleoapelor mele: când îți văd ochii cufundați de slăbiciune în găvanele lor, și trandafirii stinși din obrajii-ți scumpi, viața mi se întunecă și nu mai are niciun farmec! Te juruiesc, pe sfânta dragoste care ne leagă, nu-ți mai tăinui suferințele și chinul față de o sora care este gata să-ți răscumpere viața cu prețul a o mie de vieți de-ale ei!

Și, pierdută, îl acoperea cu sărutări și îi ținea mâinile amândouă strânse la sânul ei, și așa îl ruga, stând în genunchi lângă patul lui. Și Hassan, după un răstimp, scoase un șir de suspine grele și, cu glasul stins, ticlui stihurile acestea:

De m-ai privi mai cu luare-aminte,
Pricina suferinței mi-ai vedea,
Și n-ar mai trebui să-nșir cuvinte.
Ci la ce bun să-mi știi durerea grea,
Când niciun leac nu am de-aci-nainte?

Vai, inima mea s-a pierdut cu firea,
Și ochii-mi pururi treji nimic nu văd!
Iar ceea ce a dus cu ea iubirea,
Numai iubirea poate da-ndărăt!

Pe urmă, lacrimile lui Hassan se revărsară din belșug; și adăugă:

— Ah, sora mea, ce ajutor ai mai putea să-i aduci cuiva care suferă din vina lui? Și-apoi, tare mi-e teamă că nu ai să poți decât să mă lași să mor de chinul și de nenorocul meu!

Ci fata strigă:

— Numele lui Allah fie cu tine și împrejurul tău, o, Hassan! Ce tot spui tu? De-ar fi să-mi pierd și sufletul, eu nu pot face altceva decât să-ți vin în

ajutor!

Atunci Hassan, cu suspine în glas, spuse:

— Află, dar, o, sora mea Boboc-de-Trandafir că sunt zece zile de când n-am mai mâncat nimic, și aceasta din pricina cutăror și cutăror lucruri care mi s-au întâmplat!

Și îi povesti toată pățania lui, fără a uita niciun amănunt.

Și, dacă auzi istorisirea lui Hassan, Boboc-de-Trandafir, departe de a se arăta necăjită, cum ar fi putut să fie, se simți cuprinsă cu totul de jalea lui și începu să plângă laolaltă cu el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și opta noapte

Urmă:

După care, Boboc-de-Trandafir spuse:

— O, fratele meu, liniștește-ți sufletul drag, limpezește-ți ochii și șterge-ți lacrimile! Căci mă jur ție că sunt gata să-mi primejduiesc viața care îmi este dragă și sufletul meu cel scump, ca să îndrept ce ai pățit și să-ți împlinești dorul, ajutându-te s-o ai pe acea necunoscută pe care ai îndrăgit-o, inșallah! Ci te sfătuiesc, o, frate al meu, să ții în taină lucrul acesta, și să nu le spui surorilor mele nicio vorbă, altminteri te primejduiești să te pierzi, și mă pierzi și pe mine odată cu tine. Și dacă ți-or pomeni ele ceva despre ușa cea oprită, și dacă te-or întreba despre ea, tu să le spui: „Habar nu am de ușa aceea!” Și dacă s-or mâhni că te văd atâta de zaif, și dacă ți-or pune vreo întrebare, să le spui: „Dacă sunt așa, sunt din pricină că am tânjit prea mult singur de lipsa voastră. Și inima mea s-a zbuciumat prea mult de dorul vostru!” Și Hassan răspunse:

— Hotărât! așa am să le spun! Căci sfatul tău este minunat!

Și o sărută pe Boboc-de-Trandafir, și își simți sufletul că se liniștește și pieptul ca i se alină, ușurat în felul acesta de teama cea mare care îl apăsa că are s-o vadă pe sora lui cum se supără pe el din pricina ușii celei tainice! Și, înseninat pe deplin, răsuflă din adânc și ceru de mâncare. Și Boboc-de-Trandafir îl mai sărută o dată și plecă fără de zăbavă, cu lacrimile în ochi, la surorile ei, să le spună:

— Vai, surorile mele! bietul meu frate Hassan este tare bolnav! De zece zile niciun strop de mâncare nu i-a mai intrat în gură, din pricina lipsei noastre și a mâhnirii în care s-a cufundat! L-am lăsat aici singur, bietul de el, fără nimeni care să-i țină de urât; și atunci și-a adus aminte de mama și de țara lui, și amintirile acestea l-au umplut de amărăciune. Of, tare-i vrednică de milă soarta lui, surorile mele!

La vorbele acestea ale blândei Boboc-de-Trandafir, domnițele, care erau împodobite cu un suflet bun și ușor de înduioșat, deteră fuga să-i ducă de mâncat și de băut fratelui lor; și se străduiră să-l mângâie și să-l învioreze cu chipurile și cu vorbele lor; și, ca să-l înveselească, îi povestiră toate ospețele și toate minunățiile pe care le văzuseră la palatul tatălui lor, în Ginnstan. Și, vreme de o lună de zile, nu conteniră să-i dovedească cele

mai alese-și mai duioase îngrijiri, ci fără să izbutească a-l tămădui întru totul.

La sfârșitul lunii aceleia, domnițele, afară de Boboc-de-Trandafir, care le rugă să-i îngăduie să rămână în palat, ca să nu-l lase singur pe Hassan, plecară la vânătoare, după obiceiul lor; și ele se mărturisiră îndatorate surorii lor mai mici pentru grija ce-o avea față de oaspetele lor. Or, de îndată ce ele plecară, Boboc-de-Trandafir îl ajută pe Hassan să se scoale, îl luă în brațe și îl duse pe terasa peste care se întindea lacul. Și acolo, luându-l la sân și odihnindu-i capul pe umărul ei, îi zise:

— Spune-mi acuma, mielușelul meu, în care dintre chioșcurile acestea care se înșiruiesc pe malul lacului ai văzut-o pe aceea care îți pricinuiește atâtea lacrimi?

Și Hassan răspunse:

— N-am văzut-o în niciunul dintre chioșcurile acestea, ci mai întâi în apa lacului, și apoi pe jețul de pe podeaua aceea!

La vorbele acestea, fata se îngălbeni cu totul la chip și strigă:

— O, păcatele noastre! Păi, atunci, o, Hassan, aceea-i chiar fiica împăratului ginnilor, acela care domnește peste împărăția cea nemărginită în care tatăl meu nu este decât unul dintre locțiitorii lui! Și țara în care se află scaunul de domnie al împăratului nostru este la o depărtare de neajuns, și este înconjurată de o mare pe care nici oamenii și nici ginnii nu pot s-o străbată. Și el are șapte fete, iar aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai tânără. Și regele are o pază alcătuită numai din niște fecioare războinice, de neam ales, și fiecare dintre ele se află în fruntea unei oști de cinci mii de călărețe viteze. Or, tocmai aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai frumoasă și cea mai oțelită dintre toate tinerele împărătești; și le întrece pe toate la vitejie și la dibăcie. O cheamă Strălucire! Și vine să se preumble pe aici la fiecare lună nouă, însoțită de fetele curtenilor tatălui său. În ce privește mantiile lor de pene, care le poartă prin văzduhuri ca pe niște păsări, apoi acelea-s din dulapurile de haine ale duhurilor! Și numai cu ajutorul acelor haine avem să izbândim noi sa ne atingem ținta. Află, dar, o Hassan, că altă cale nu ai ca să ajungi stăpân pe făptura ei, decât sa pui mâna pe haina ei cea fermecată. Pentru aceasta, nu ai decât să stai ascuns aici și să aștepți întoarcerea ei; și ai să te folosești de clipa când ea are să coboare să se scalde în lac, și ai să-i iei mantia, și nimic altceva nu ai să-i mai iei! Și, cu aceasta, o ai și pe ea! Și atunci, ia seama bine să nu care cumva să te înduioșezi de rugămințile ei și nu care cumva să-i dai mantia îndărăt, altminteri ai sa fii pierdut fără de izbavă, iar noi toate avem să fim la fel prețul răzbunării ei, și tot așa și tatăl nostru odată cu noi! Mai degrabă înhaț-o de coade și trage-o după tine; și ea are să ți se supună și să te asculte! Și are să se petreacă ce s-o petrece!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute optzeci și noua noapte

Urmă:

La vorbele acestea spuse de Boboc-de-Trandafir, Hassan fu cuprins de bucurie și simți cum o viață nouă se revarsă în el și îi dă îndărăt deplinătatea puterilor. Și se ridică singur pe picioare și luă în mâini capul surorii sale și îl sărută cu duioșie, mulțumindu-i pentru bunătatea ei. Și amândoi coborâră în palat și își petrecură vremea tăifăsuind plăcut, ba despre una, ba despre alta, laolaltă cu celelalte fete.

Or, a doua zi, care se nimerise tocmai o zi de lună nouă, Hassan așteptă noaptea ca să se ducă, și să se pitească sub podeaua de pe malul lacului. Și nu șezu acolo mai mult de câteva clipite, că se și auzi un fâlfâit de aripi în tăcerea nopții și, la lumina lunii, păsările cele cu atâta nerăbdare așteptate se iviră și intrară în lac, după ce își scoaseră mantiile de pene și mătăsurile de dedesubt. Iar minunata Strălucire, fiica regelui regilor ginnilor, își cufundă și ea în apă trupul falnic și gol. Și era încă și mai frumoasă și mai ispititoare decât întâia oară. Și Hassan, cu toată încântarea și tulburarea care îl cuprinseseră, izbuti să se strecoare, nevăzut, până la locul unde fuseseră lăsate hainele, luă mantia de pene a fetei regelui și se piti degrabă sub podină.

Când frumoasa Strălucire ieși din apă, pricepu, dintr-o aruncătură de ochi, după neorânduiala hainelor împrăștiate pe iarbă, că o mână străină le prihănise lucrurile. Și se duse la haine și văzu că mantia ei pierise. Și scoase un țipăt amarnic de spaimă și de deznădejde, și începu să se bată peste față și peste piept. Oh, ce frumoasă era așa, sub lună, deznădăjduita de ea! Ci tovarășele ei, când auziră țipătul, se repeziră să vadă ce-i acolo și, pricepând ce se întâmplase, își luară fiecare degrabă hainele și, fără a se mai gândi să-și șteargă goliciunea udă și să-și mai pună mătăsăriile de pe dedesubt, se acoperiră cu penele lor de zburătoare și, iuți ca niște gazele speriate sau ca niște porumbițe vânate de erete, fugiră înnebunite către văzduhuri. Și într-o clipită pieriră, lăsând-o singură, la marginea lacului, pe plânsa, pe îndurerata, pe necăjita Strălucire, fata regelui lor.

Atunci Hassan, măcar că tremura de tulburare, se repezi din ascunzătoarea lui la fata goală, care o luă la fugă. Iar el se luă după ea împrejurul lacului, strigând-o cu numele cele mai gingașe și încredințând-o că nu vroia să-i facă niciun rău. Ci ea, ca o căprioară hăituită de câini, fugea cu mâinile înainte, gâfâind, cu pletele în vânt, înspăimântată că fusese prinsă așa, în goliciunea trupului ei de fecioară. Hassan însă, alergând după ea, o prinse, într-un sfârșit, și o înșfăcă de pletele pe care și le înfășură pe după mână, și o sili să vină cu el. Atunci ea închise ochii și, supunându-se soartei, se lasă târâtă, fără a mai pune nicio împotrivire. Și Hassan o duse în odaia lui, unde, fără a se lăsa înduioșat de rugămințile și de plânsetele ei, o încuie, și fugi numaidecât s-o înștiințeze pe sora lui și să-i ducă vestea cea bună a izbânzii.

Iar Boboc-de-Trandafir dete fuga numaidecât în odaia lui Hassan la prăpădita de Strălucire, care de jale își mușca mâinile și plângea cu toate lacrimile din ochii ei. Și Boboc-de-Trandafir se aruncă la picioarele ei, ca să-i dovedească cinstire și, după ce sărută pământul, îi spuse:

— O, domniță a mea, pacea fie cu tine, și mila lui Allah, și binecuvântările lui! Tu luminezi locuința aceasta și o înmiresmezi cu venirea ta!

Și Strălucire răspunse:

— Cum? Tu ești, Boboc-de-Trandafir? Care va să zică așa îngădui tu să se poarte fiii oamenilor cu fata regelui tău? Tu știi ce putere are tatăl meu; și știi că regii ginnilor sunt supușii lui, și că el poruncește peste oștiri întregi de efriți și de marezi nenumărate ca firele de nisip ale marii; și ai

cutezat să primești un om în casa ta, ca să mă prindă, și ai vândut-o pe stăpâna ta! Altminteri, cum ar fi găsit omul acesta drumul către lacul în care mă scăldam?

La vorbele acestea, sora lui Hassan răspunse:

— O, domniță, fiică a regelui nostru, o, tu, cea mai frumoasă și cea mai minunată dintre fetele ginnilor și ale oamenilor! Află că acela care te-a găsit la scaldă, o, neprihănito, este un flăcău fără de pereche. Și-i cu adevărat împodobit cu purtări mult prea fermecătoare ca să nu fi avut nici cel mai mic gând de a te supăra. Ci atunci când ursitoarea a hotărât un lucru, lucrul acela trebuie să se întâmple! Și chiar că numai ursita acestui flăcău frumos care te-a prins l-a făcut să se îndrăgostească de tine cu patimă; iar cei care iubesc sunt vrednici de iertare! Și, dacă te iubește așa cum te iubește, nu are de ce să fie vinovat în ochii tai! Și-apoi, n-a zămislit oare Allah femeile pentru bărbați? Dacă ai ști, o, stăpână a mea, cât de bolnav a fost din ziua când te-a văzut pentru întâia oară! Era să-și dea și sufletul! Așa!

Și îi povesti mai departe domniței toată năprazna patimei aprinse în inima lui Hassan, și sfârși spunând:

— Și să nu uiți, o, stăpână a mea, că te-a ales, dintre cele zece însoțitoare ale tale, ca pe cea mai frumoasă și mai minunată! Și măcar că și ele erau goale la fel ca tine, și tot atât de lesne ca și tine să fie prinse la scaldă!

Când auzi cele spuse de sora lui Hassan, frumoasa Strălucire văzu bine că trebuia să lase orice gând de fugă, și se mulțumi să scoată un oftat adânc de supunere. Și Boboc-de-Trandafir dete fuga numaidecât să aducă o rochie minunată, cu care o îmbrăcă pe domniță.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzecea noapte

Urmă:

După care, îi dete să mănânce și făcu tot ce putu spre a-i risipi supărarea. Și frumoasa Strălucire, până la urmă, se mai împacă oleacă și spuse:

— Vad bine ca așa mi-a fost scris de ursitoare, să fiu despărțită de tatăl meu, de rudele mele și de locurile din țara mea! Și trebuie să mă supun ursitei!

Iar sora lui Hassan nu pregetă s-o întărească în acest gând, și izbuti atâta de bine încât lacrimile domniței conteniră cu totul și ea se împăcă într-un sfârșit cu soarta ei. Atunci, sora lui Hassan pieri o clipă, ca să dea fuga la frate-său și să-i spună:

— Dă zor și du-te numaidecât la preaiubita ta, căci clipa este prielnică. Și, de cum ai să intri în odaie, repede-te de-i sărută picioarele, pe urma mâinile, pe urmă obrajii. Și numai după aceea să-i vorbești, și cât mai frumos și mai drăgălaș cu putință!

Și Hassan, tremurând de tulburare, se duse la domnița care, când îl

văzu, se uită la el cu luare-aminte și, în ciuda supărării ei, fu peste măsură de încântată de frumusețea lui. Ci își lăsă ochii în jos, iar Hassan îi sărută picioarele, și mâinile, și pe urmă o sărută pe frunte, între ochii amândoi, spunându-i:

— O, domniță peste cele mai frumoase domnițe, viață a sufletelor, bucurie a privirilor, grădină a înțelepciunii, o, regină, o, împărăteasă a mea! fie-ți milă, liniștește-ți inima și însenineaza-ți ochii, căci soarta îți este plină de fericire! Eu nu am alt gând față de tine decât să-ți fiu singur sclav credincios, așa cum sora mea îți este slujnică. Iar dorința mea nu este să te silnicesc, ci să mă căsătoresc cu tine, după legea lui Allah și a Profetului! Și-atunci, am să te duc la Bagdad, în țara mea, unde am să-ți cumpăr robi și roabe, și o casă vrednică de tine în strălucirea ei. Ah! dacă ai ști ce țară minunată este țara în care se află Bagdadul, cetatea păcii, și ce plăcuți și de treabă și primitori sunt locuitorii săi, și ce dulce și prietenoasă este vecinătatea lor! Și-apoi, am o mamă care-i cea mai bună dintre femei și care are să te iubească întocmai ca pe o fată a ei, și are să-ți gătească cele mai minunate mâncăruri, întrucât, fără de îndoială, mama mea este femeia cate știe să gătească cele mai bune mâncăruri din toată țara Irakului!

Așa îi vorbi Hassan tinerei Strălucire, fata regelui de peste Ginnistan! Iar domnița nu-i răspunse nici cu o vorbă, nici cu o literă, nici cu un semn! Și, deodată, se auzi o bătaie la poarta palatului. Și Hassan, care avea în seama lui să deschidă și să închidă porțile, spuse:

— Iartă-mă, o, stăpână a mea! Am să lipsesc numai o clipită!

Și dete fuga să deschidă poarta. Or, erau surorile lui, care se întorceau de la vânătoare și care, când îl văzură însănătoșit și cu obrajii iarăși luminoși, se bucurară și fură încântate până peste marginile încântării. Iar Hassan se feri să le pomenească de domnița Strălucire, și le ajută să-și ducă belșugul vânatului lor, alcătuit din gazele, din vulpi, din iepuri, din bivoli și din toate soiurile de jivine. Și se purtă față de ele cu o drăgălășenie deosebită, sărutându-le rând pe rând pe frunte și alintându-le și dovedindu-le dragostea sa, cu o căldură cu care nu prea erau dedate din partea lui, întrucât el își păstra toate alinturile pentru sora lor, Boboc-de-Trandafir! Așa că tare plăcut fură uimite de schimbarea aceasta; ba, celei mai mari dintre fete îi dete prin gând, până la urmă, că trebuie să fie vreo pricină anume care prilejuia o atare voioșie; și se uită la el cu un zâmbet zefliu, și îi făcu din ochi, și îi spuse:

— O, Hassan, chiar că ne uimește voioșia aceasta nestăpânită a ta, când până astăzi tu doar primeai mângâierile noastre, fără-a vroi vreodată să răspunzi la ele! Oare îți părem mai frumoase în hainele noastre de vânătoare, ori poate că îți suntem mai dragi acum, ori mai degrabă-s amândouă pricinile deodată?

Hassan însă își lasă ochii în jos și scoase un suspin de să topească până și cea mai aspră inimă! Iar domnițele, uluite, îl întrebară:

— De ce suspini așa, o, fratele nostru? Și ce ți-a putut tulbura liniștea? Vrei oare să te întorci lângă mama ta, în țara ta? Spune, Hassane, deschide-ți inima față de surorile tale!

Ci Hassan se întoarse către sora sa Boboc-de-Trandafir, care tocmai venea și ea acolo, și îi spuse, îmbujorându-se peste măsură:

— Spune tu, mai bine! Căci mie tare mi-e rușine să le spun pricina care mă tulbură!

Și Boboc-de-Trandafir spuse:

— Surorile mele, nu-i nimic deosebit! Numai că fratele nostru a prins o

pasăre tare frumoasă din văzduh, și dorește din partea voastră să-l ajutați s-o îmblânzească!

Și toate strigară:

— De bună seamă! nu-i nimic deosebit! Da pentru ce s-a îmbujorat Hassan așa din pricina aceasta!

Ea răspunse:

— Iacătă! Din pricină că Hassan s-a îndrăgostit rău, da cu ce dragoste, de pasărea aceea!

Ele spuseră:

— Pe Allah! și cum ai să faci, o, Hassan, spre a ți dovedi dragostea față de o pasăre de-a văzduhului?

Și Boboc-de-Trandafir spuse, în vreme ce Hassan își lăsa capu-n pământ și se înroșea și mai tare:

— Cu vorba, cu alintul și cu tot ce mai urmează!

Ele spuseră:

— Păi, atunci, trebuie să fie destul de mare pasărea fratelui nostru!

Boboc-de-Trandafir spuse:

— Este cât noi de mare! Ascultați-mă, mai bine! Și adaugă: Aflați, o, surorile mele, ca mintea fiilor lui Adam este tare ciudată! Din pricina aceasta, atunci când l-am lăsat aici singur-singurel pe bietul nostru Hassan, întrucât își simțea pieptul tare apăsat, a început să rătăcească prin palat, ca să se înveselească. Da mintea îi era atâta de tulburată, încât a încurcat cheile de la odăi și, din nebăgare de seamă, a deschis ușa de la iatacul cel tainic, unde se află terasa! Și i s-a întâmplat cutare și cutare lucru!

Și povesti, însă micșorând vina lui Hassan, toată întâmplarea, și adăugă:

— Oricum, fratele nostru este de iertat, întrucât fata e frumoasă! Ah, de-ați ști, surorile mele, ce frumoasă e!

La vorbele acestea ale bunei Boboc-de-Trandafir, surorile ei spuseră:

— Dacă-i atâta de frumoasă precum spui, începe, mai înainte de a ne-o arăta, prin a ne-o zugrăvi mai îndeaproape!

Boboc-de-Trandafir spuse:

— Cine-ar putea, ya Allah, să vi-o zugrăvească? Mi-ar crește mai degrabă părul pe limbă, înainte de a vă putea spune farmecele ei, fie cât de cât. Ci am să încerc totuși, măcar ca să nu vă las, atunci când o s-o vedeți, să vă prăbușiți pe spate! Bismillah, o, surorile mele! laudă Aceluia carele a îmbrăcat în strălucire goliciunea ei de iasomie! Frumusețea gâtului și strălucirea ochilor ei negri este mai presus de frumusețea și de strălucirea gazelelor, iar mijlocelul ei este mai mlădiu ca al ramului de araka! Păru-i este o noapte de iarnă, deasă și neagră; gura, aidoma cu un trandafir, este însăși gemma de la pecetea lui Soliman; dinții-i de fildeș tânăr sunt o salbă de mărgăritare, ori niște pietre de grindină croite pe-o măsură; gâtu-i e un stâlp de argint; pântecu-i are colțuri și unghere, iar spatele cute și caturi; buricu-i e atâta de larg încât poate să cuprindă în el o uncie de mosc negru; coapsele-i sunt voinice și, pe cât de tari, pe-atât de mlădioase, ca niște perne umplute cu pene de struț și, deasupra lor, în cuibul ei cald și fermecător, asemeni unui iepure fără urechi, o istorie plină de slavă, cu terasa și cu bătătura ei, și cu vâlceaua ei ca o pâlnie, unde să te tot lași să aluneci ca să-ți uiți de negrele amaruri. Și să nu vă amăgiți întru nimic, o, surorile mele! Întrucât, când o s-o vedeți, ați putea tot așa s-o luați drept o boltă de cleștar, rotundă pe toate părțile și așezată pe o temelie voinică, ori un tas de argint stând răsturnat. Și unei fete ca aceasta i se potrivesc pe drept stihurile poetului:

Fecioara, cum venea atunci spre mine.
În frumusețea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sâni ca două rodii, dintr-odată:
„Iată un trandafir și două rodii!”
Strigai vrăjit, din inima mea toată.
Ci mă-nșelam! A-ți semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă fată,
Și sânii-ți tari cu niște biete rodii,
Greșeală e! Pentru că, niciodată,
Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mândre n-au să poată
Să-ți fie-asemeni – căci pe trandafiri
Poți să-i miroși; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poți culege; dar, tu, minunată,
Cine-ar putea să se mândrească, oare.
Că te-a atins ori mirosit vreodată?

Și iacătă, o, surorile mele, tot ce am văzut, dintr-o aruncătură de ochi, la domnița Strălucire, fata regelui regilor din Ginnistan.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și una noapte

Urmă:

După ce fetele auziră vorbele acestea ale surorii lor, strigară vrăjite:

— Câtă dreptate ai, o, Hassane, să fii îndrăgostit de tânăra aceea minunată! Da, pe Allah! du-ne degrabă la ea, ca s-o vedem și noi, cu ochii noștri!

Și Hassan, înseninat în ce privește surorile lui, le duse în foișorul în care se afla frumoasa Strălucire. Și ele, când văzură frumusețea ei fără de pereche, sărutară pământul dinainte-i și, după salamalekurile de bun-venit, îi spuseră:

— O, fiică a regelui nostru, de bună seamă că întâmplarea ta cu flăcăul, fratele nostru, este nemaipomenită! Ci noi toate, câte ne aflăm aici dinaintea ta, îți prorocim fericire în viitor și te încredințăm că, toată viața ta, n-o să ai decât să te mândrești nespus cu flăcăul acesta, fratele nostru, și cu gingășia purtărilor lui, și cu iscusința lui la toate, și cu dragostea lui! Gândește-te, pe deasupra, că în loc să se slujească de un pețitor, ți-a mărturisit el singur dragostea, și nu ți-a cerut nimica neîngăduit! Iar noi, dacă nu am fi încredințate că fetele nu pot să se lipsească de bărbați, nu am face pe lângă tine, fata regelui nostru, o încercare atâta de îndrăzneață! Lasă-ne, dar, să te măritām cu fratele nostru, și ai să fii mulțumită de el, te încredințăm pe capul nostru!

Și, zicând vorbele acestea, așteptară răspunsul. Ci, întrucât frumoasa

Strălucire nu spunea nici da, nici ba, Boboc-de-Trandafir se duse lângă ea, îi luă mâna în mâinile ei și îi zise:

— Cu îngăduința ta, o, stăpână a noastră! Și se întoarse către Hassan și îi zise: Dă mâna încoace!

Și Hassan întinse mâna, și Boboc-de-Trandafir i-o luă și o împreună în mâinile ei cu mâna domniței Strălucire, spunându-le la amândoi:

— Cu voia lui Allah și întru legea Trimisului lui, vă căsătoresc!

Și Hassan, fericit peste măsură, ticlui stihurile acestea:

Hurie, tu, câte minuni îmbini
Și câtă vrajă-ntruchipezi în tine!
Privindu-ți chipul neasemuit.
Scăldat în apa frumuseții line,
Cine-ar putea vreodată să mai uite
Strălucitoarele-i comori depline?

Ochii-mi văd minunatu-ți trup zidit
Pe jumătate din rubine rare,
Pe-a treia parte-l văd alcătuit
Din mari gherdane de mărgăritare,
Pe-a cincea din mosc negru, iar pe-a șasea
Din ambră, o, tu, aur și lucoare!

Printre fecioarele ce s-au născut
Din Eva care-a fost întâia dată,
Și printre câte-n raiul cu grădini
Își poartă frumusețea nentinată,
Nu este măcar una ce-ar putea
Cu tine să se-asemuie vreodată!

Ah, de nu vrei decât să mă ucizi,
Atunci nu mă ierta! Aci-s, de față!
Iubirea a ucis sărmani destui!
Iar dacă vrei să mă întorci la viață,
Atunci coboară-ți ochii către mine,
O, tu, podoabă-a lumilor, măreață!

Și fetele, când auziră aceste versuri, strigară toate deodată, întorcându-se către Strălucire:

— O, domniță, oare ai să ne mai cerți acuma că ți-am dat un flăcău care poate să-și spună gândurile în versuri atâta de frumoase?

Și Strălucire întrebă:

— Este poet?

Ele spuseră:

— De bună seamă! ticluiește oricând și izvodește cu o ușurință minunată poeme și ode lungi de mii de versuri, în care totdeauna pune o simțire foarte caldă!

Vorbele acestea, care arătau atât de limpede încă un har de-al lui Hassan, izbutiră într-un sfârșit să cucerească inima proaspetei neveste. Și se uită la Hassan, zâmbind pe sub lungile-i gene. Și Hassan, care nu aștepta decât un semn din ochii ei, o luă în brațe și o duse în odaia lui. Și acolo, cu îngăduința fetei, descuie ceea ce avea de descuiat, și sparse ceea ce avea de spart, și despecetlui ceea ce era pecetluit! Și se îndulci cu de toate, până

peste marginile îndulcirii; și ea la fel. Și, în puțină vreme, gustară amândoi toate bucuriile de pe lume. Și dragostea pentru tinerica domniță se încrusta în inima lui Hassan mai presus de toate dragostile. Și cântă îndelung din toate păsărelele sale! Or, mărire lui Allah care îi împreună în desfătări pe drept-credincioșii săi și nu-și drămuiește darurile preafericite! Pe tine, Doamne, te preamărim, pe tine te chemăm într-ajutor! Îndrumă-ne pe cărarea cea dreaptă, pe cărarea celora pe care i-ai coperit cu binefacerile tale, și nu pe a celora care au stârnit mânia ta, nici pe calea celora care umblă în rătăcire!

Or, Hassan și Strălucire petrecură în felul acesta; laolaltă patruzeci de zile, în sânul tuturor plăcerilor pe care le dă iubirea. Și cele șapte domnițe, mai cu seamă Boboc-de-Trandafir, se străduiră să înnoiască în fiecare zi bucuriile celor doi soți, și să le facă șederea în palatul lor cât de plăcut le era cu putință. Ci, după acele patruzeci de zile, Hassan o văzu în vis pe mama lui, care îl dojenea că a uitat-o pe când biata de ea își trecea zi și noapte plângând pe mormântul pe care îl zidise pentru el în mijlocul casei. Și se deșteptă din vis, cu lacrimi în ochi și scoțând niște suspine de-ți rupea sufletul! Și cele șapte domnițe, surorile sale, deteră fuga la el, când îl auziră plângând; și Boboc-de-Trandafir, mai îndurerată decât toate celelalte, o întrebă pe fata regelui ginnilor ce se întâmplase cu soțul ei! Și Strălucire răspunse:

— Nu știu!

Și Boboc-de-Trandafir zise:

— Atunci, am să-l întreb pe el care-i pricina tulburării lui! Și îl întrebă pe Hassan: Ce ai, mielușul meu?

Și lacrimile lui Hassan începură să curgă și mai amarnic; și, până la urmă, își povesti visul, jeluindu-se îndelung…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și doua noapte

Urmă:

…până la urmă, își povesti visul, jeluindu-se îndelung.

Atunci, fu rândul blândei Boboc-de-Trandafir să plângă și să bocească, în vreme ce surorile ei spuneau lui Hassan:

— Dacă-i așa, o, Hassan, noi nu putem să te silim să mai stai cu noi, nici să te oprim să te întorci în țara ta, ca să-ți vezi mama cea dragă. Te rugăm numai să nu ne uiți niciodată și să ne făgăduiești că ai să vii să ne vezi, o dată în fiecare an!

Și sora lui cea mică, Boboc-de-Trandafir, se aruncă sughițând de plâns la gâtul lui și, până la urmă, căzu leșinată de durere. Și, când își veni în simțire, recită cu jale versuri de bun-rămas și își ghemui capul pe genunchi, nevroind să asculte nicio alinare. Și Hassan începu s-o sărute și s-o mângâie; și îi făgădui cu jurământ că are să vină s-o vadă o dată pe an. Și, în vremea aceasta, la rugămintea lui Hassan, celelalte surori ale sale începură să facă pregătirile de călătorie. Și, când totul fu gata, fetele îl

întrebară:
— În ce chip vrei să te întorci la Bassra?
El spuse:
— Nu știu!
Pe urma, își aduse deodată aminte de daireaua magică pe care o luase de la vrăjitorul Bahram și pe care era întinsă pielea de cocoș. Și strigă:
— Pe Allah! asta-i calea! Da habar nu am cum să mă slujesc de ea!
Atunci, Boboc-de-Trandafir, care plângea, își șterse o clipă lacrimile și, ridicându-se, îi spuse lui Hassan:
— O, fratele meu multiubit, am să te învăț eu cum să te slujești de daireaua aceea!
Și luă daireaua și, sprijinind-o pe un șold, se făcu a bate cu degetele în pielea de cocoș. Pe urmă, îi spuse lui Hassan:
— Uite, așa trebuie să faci!
Și Hassan zise:
— Am priceput, sora mea!
Și luă la rându-i daireaua din mâinile fetei, și bătu în ea în chipul în care o văzuse pe Boboc-de-Trandafir, însă cu mai multă putere. Și numaidecât, din toate părțile zărilor, se iviră niște cămile mari, și niște dromadere bune de goană, și niște catâri, și niște cai. Și toată turma, alergând în galop, se orândui, tropotind, într-un șir lung, mai întâi cămilele, pe urmă dromaderele cele sprintene, pe urma catârii și caii.
Atunci, cele șapte domnițe aleseră animalele cele mai bune, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Și încărcară pe cele pe care le aleseseră grămezi întregi de daruri prețioase, și haine și zaherea de drum. Și puseră pe spinarea unei dromadere mari un palanchin falnic cu două locuri, pentru cei doi soți. Și atunci începură să-și ia bun-rămas. Oh, ce jale! Biată Boboc-de-Trandafir, ce tristă erai, și cum mai plângeai! Cum ți se rupea inima ta de soră, când îl îmbrățișai pe Hassan, care pleca împreună cu fata regelui! Și cum mai suspinai ca o turturea despărțită năpraznic de soțiorul ei! Ah, tu nu știusei până acuma, o, dulce Boboc-de-Trandafir, câtă amărăciune zace în cupa despărțirii! Și nici nu gândeai că preaiubitul tău Hassan, a cărui fericire o pregăteai, o, tu, cea plină de duioșie, avea să fie smuls atâta de curând de la dragostea ta! Ci ai să-l mai vezi, fii încredințată! Liniștește-ți, dar, sufletul scump, și înseninează-ți ochii! De-atâta plânset, obrajii tăi, din trandafirii, cum erau, s-au făcut ca florile de granată! Curmă-ți plânsetele, Boboc-de-Trandafir, liniștește-ți sufletul scump și înseninează-ți ochii! Ai să-l vezi iarăși pe Hassan, întrucât așa vrea ursitoarea!
Or, iacătă caravana pornind la drum, în vâlvora țipetelor sfâșietoare ale despărțirii, și pierind în depărtări, pe când Boboc-de-Trandafir se prăbușea iarăși fără de simțire. Și, iute ca pasărea, caravana străbătu munți și văi, câmpii și pustiuri și, cu voia lui Allah, care îi menise bună pace, sosi fără de necaz la Bassra.
Când ajunseră la ușa casei, Hassan o auzi pe maică-sa cum gemea și cum plângea cu jale lipsa fiului ei; și ochii lui Hassan se umplură de lacrimi; și atunci flăcăul bătu în ușă. Și glasul zdrobit al bietei bătrâne întrebă din lăuntru:
— Cine este la ușă?
Și Hassan zise:
— Deschide-ne!
Și bătrâna, tremurând pe bietele ei picioare, veni și deschise ușa și, măcar că privirile-i erau slăbite de lacrimi, îl cunoscu pe fiul ei Hassan.

Atunci, suspină o dată adânc și căzu leșinată! Și Hassan îi dete toate îngrijirile cu putință, ajutat de soția lui, și o făcu să-și vină în fire. Atunci, i se aruncă la piept și se sărutară cu drag, plângând de bucurie. Și, după cele dintâi revărsări ale inimilor, Hassan îi spuse mamei sale:

— O, mamă, iat-o pe fiica ta, soția mea, pe care ți-o aduc ca să te slujească!

Și bătrâna o privi pe Strălucire și, dacă o văzu atâta de frumoasă, rămase înmărmurită și gata-gata să-și piardă mințile. Și îi spuse:

— Oricine ai fi, fata mea, fii binevenită în casa aceasta pe care o luminezi!

Și îl întrebă pe Hassan:

— Fiul meu, cum o cheamă pe soția ta?

El răspunse:

— Strălucire, o, maică a mea!

Ea zise:

— O, ce nume potrivit! Tare bine a mai fost călăuzit cine ți-a găsit numele acesta, o, fiică a binecuvântării!

Și o luă de mână și șezu jos lângă ea pe chilimul cel vechi din casă. Și Hassan atunci începu să-i povestească mamei sale toată povestea lui, de la plecarea cea neașteptată până la întoarcerea îndărăt la Bassra, fără a uita niciun amănunt. Și maică-sa rămase uluită de ce auzea, până peste marginile uluirii, și nu mai știa ce să faci spre a o cinsti, după fala ei, pe fata regelui regilor din Ginnistan.

Or, de început, dete fuga la suk să cumpere tot soiul de bucate, dintre cele mai alese; și, pe urmă, se duse la sukul de mătăsuri și cumpără zece rochii minunate, tot ce se afla mai scump la neguțătorii cei mari; și le aduse soției lui Hassan, și o înveșmântă cu ele, punându-i-le pe toate zece deodată, una peste alta, ca să-i arate în felul acesta că nimica nu este prea mult pentru fala și pentru harurile ei. Și o sărută de parcă ar fi fost chiar fata sa. Și începu pe urmă să-i gătească niște mâncăruri nemaipomenite și niște prăjituri fără de seamăn pe lume. Și nu precupeți nimic spre a o mulțumi, copleșind-o cu bunătăți și cu cele mai gingașe îngrijiri. După care, se întoarse către fiul său și îi spuse:

— Nu știu, Hassane, da eu tare socot că orașul Bassra nu-i vrednic de stepena soției tale; și ar fi mai bine pentru noi, din toate privințele, dacă ne-am duce să trăim la Bagdad, Cetatea Păcii, sub aripa cea ocrotitoare a califului Harun Al-Rașid. Și-apoi, o, fiul meu, iacătă-ne că am ajuns dintr-o dată prea bogați, și tare mă tem că dacă am rămâne la Bassra, unde toată lumea ne știe de oameni săraci, am trage asupra noastră luarea-aminte a tuturora, într-un chip bănuielnic, și s-ar putea să fim învinuiți, din pricina bogățiilor noastre, că ne-am îndeletnicit cu alchimia! Cel mai bine, după credința mea, este să plecăm cât mai curând la Bagdad, unde, de la început, ne-am da drept niște prinți ori niște emiri de departe!

Și Hassan răspunse mamei sale

— Gândul tău este minunat!

Și se ridică pe clipă pe dată și vându lucrurile și casa. După care, luă daireaua cea magică și bătu în pielea de cocoș.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și treia noapte

Urmă:

Și, numaidecât, din adâncul văzduhurilor se și iviră dromaderele cele mari, care veniră și se rânduiră în șir de-a lungul casei. Și Hassan și mama lui Hassan și soția lui Hassan luară ce păstraseră mai de soi dintre lucrurile grele ca preț și ușoare ca greutate, și, suindu-se în palanchin, deteră zor dromaderelor la drum. Și, în mai puțină vreme decât ar trebui spre a osebi mâna dreaptă de mâna stângă, ajunseră pe malurile Tigrului, la porțile Bagdadului. Și Hassan o luă înainte și se duse să caute un misit pe care îl puse să-i cumpere, la prețul de o suta de mii de dinari, un palat cât mai falnic de pe la vreun vizir dintre vizirii califului. Și fără de zăbavă le duse acolo pe mama și pe soția sa. Și împodobi palatul cu un belșug strălucit, și cumpără robi și roabe, și băieți și eunuci. Și nu precupeți nimic pentru ca strălucirea casei lui să fie cea mai falnică din toată cetatea Bagdadului.

Căpătuit în felul acesta, Hassan duse de atunci, în Cetatea Păcii, o viață tare plăcută, împreună cu Strălucire, soția lui, înconjurați amândoi. De îngrijirile pricepute ale preacinstitei bătrâne mame, care se străduia în fiecare zi să născocească o mâncare nouă și să gătească felurite alte mâncăruri de care afla de pe la vecinele ei, mâncăruri care se osebeau cu mult de bucatele de la Bassra; căci, la Bagdad, se găteau fel de fel de mâncăruri ce nu se puteau izbuti în nicio altă parte de pe fața pământului. Încât, după nouă luni de viață minunată și de hrană aleasă ca aceasta, soția lui Hassan născu în tihnă doi băieței gemeni, ca niște lune. Și pe unul îl numiră Nasser, iar pe celălalt îl numiră Manssur.

Or, când trecu anul, în mintea lui Hassan se deșteptă dorul după cele șapte domnițe și simți chemarea jurământului pe care îl făcuse față de ele. Și fu cuprins aprig de dorința de a o vedea mai ales pe Boboc-de-Trandafir, sora lui. Își făcu, așadar, pregătirile cerute de călătoria aceea, cumpără stofele cele mai scumpe și lucrurile cele mai frumoase, vrednice să fie duse ca daruri, pe care le găsi în Bagdad și în tot Irakul, și îi împărtăși mamei sale planul pe care și-l întocmise, adăugând:

— Câtă vreme am să lipsesc, nu vreau să te îndemn, până peste marginile îndemnării decât atâta: să păstrezi cu mare grijă mantia de pene a soției mele Strălucire, pe care am ascuns-o în locul cel mai tainic din casă. Întrucât, o, maică a mea, să știi bine că, dacă soția mea scumpă ar avea prilejul, spre marea noastră nenorocire, de a vedea mantia aceea, și-ar aduce numaidecât aminte de deprinderea ei dintâi, care-i pornirea de a zbura ca păsările, și nu s-ar putea opri să-și ia zborul de aici, măcar că poate inima n-ar lăsa-o! Ia, dar, seama bine, o, maică a mea, să nu care cumva să-i arăți mantia aceea! Căci, dacă s-ar întâmpla o asemenea năprazně, eu, fără de nicio îndoială, ori aș muri de mâhnire, ori m-aș omorî! Te mai sfătuiesc, pe deasupra, s-o îngrijești bine, întrucât este alintată și-i deprinsă răsfățat, și să nu pregeți s-o slujești tu însăți, mai degrabă decât slujnicele, care nu știu, ca tine, ce se cade și ce nu se cade, ce se potrivește și ce nu se potrivește, ce este gingaș și ce este necioplit. Și, mai cu seamă, o, maică a mea, să nu care cumva s-o lași să facă un pas afară din casa, nici măcar să-și scoată capul pe fereastră, necum să iasă pe terasă; căci tare mă tem că largul văzduhului și vinețeala cerului ar ispiti-o în vreun fel, cine știe unde. Încât, iacătă, astea-s sfaturile mele! Și, dacă

vrei să mor, nu ai decât să nu ții seama de ele!

Și mama lui Hassan răspunse:

— Feri-m-ar Allah să nu te ascult, o, copilul meu! Să ne rugăm în numele Profetului! Că doar n-oi fi înnebunit, ca să am trebuință de atâtea îndemnuri, ori ca să încalc cea mai mică poruncă a ta! Du-te, dar, în pace, o, Hassan, și liniștește-ți sufletul! Și, când te-i întoarce, cu voia lui Allah, nu ai decât s-o întrebi pe Strălucire dacă totul s-a petrecut așa cum ai vrut tu! Ci și eu, la rându-mi, vreau să-ți cer un lucru, o, copile al meu, și anume să nu-ți lungești șederea departe de noi mai mult decât răstimpul trebuitor ca să te duci și să te întorci, după un scurt popas la cele șapte domnițe!

Așa își vorbiră între ei Hassan și mama lui Hassan. Și nu știau ce le păstrează necunoscutul în cartea ursitei, atunci când frumoasa Strălucire asculta toate vorbele pe care și le spuneau ei și pe care ea și le însemna în minte!

Or, așadar, Hassan îi făgădui mamei sale că nu are să lipsească decât răstimpul trebuitor, și își luă bun-rămas de la ea, și se duse să sărute pe Strălucire, soția lui, și pe cei doi fii ai săi, Nasser și Manssur, care sugeau la sânul mamei lor. După care, bătu în pielea de cocoș a dairalei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și patra noapte

Urmă:

…și încălecă pe dromadera cea sprintenă, care se înfățișă numaidecât, și, după ce îi mai spuse mamei sale încă o dată toate sfaturile acelea, îi sărută mâna. Pe urmă își îndemnă dromadera îngenuncheată, care se ridică numaidecât pe cele patru picioare ale ei și care mai degrabă zbură prin văzduh, decât alergă pe pământ, aruncându-și picioarele în vânt și mistuind depărtările sub pașii ei. Și în curând nu mai fu decât un punct în zare.

Or, chiar că nu este de niciun folos să mai spunem cu ce mare bucurie fu întâmpinat Hassan când ajunse la cele șapte domnițe, și mai cu seamă ce fericită fu Boboc-de-Trandafir, și cum împodobiră ele palatul cu ghirlănzi de flori, și cum îl luminară. Mai degrabă să-l lăsăm să povestească surorilor lui toate despre câte are de povestit, mai ales despre nașterea celor doi băieți gemeni ai lui, Nasser și Manssur; să-l lăsăm, pe deasupra, să se desfete cu ele la vânătoare și la jocuri; și faceți-mi cinstea, o, preacinstiților și preamărinimoșilor ascultători ce mă înconjurați, de a vă întoarce cu mine îndărăt la palatul lui Hasssan, în Bagdad, unde am lăsat-o pe bătrâna sa mamă și pe Strălucire, soția lui. Îngăduiți-mi hatârul acesta, o, domnii mei cei cu mână darnică, și aveți să vedeți și să auziți ceea ce preacinstitele voastre urechi și preaminunații voștri ochi niciodată în viața lor nici n-au mai auzit, nici n-au mai pomenit, nici nu și-au închipuit! Și coboare asupra-vă binecuvântările Atoateîmpărțitorului, și cele mai alese din huzururile lui. Ascultați-mă cu luare-aminte, o, domnii

mei!

Așadar, o, preafalnicule, după ce Hassan plecă, Strălucire, soția lui, nu se îndepărtă și n-o părăsi nicio clipă pe mama lui Hassan; și tot așa, vreme de două zile. Ci, în dimineața celei de a treia zile, Strălucire sărută mâna bătrânei, urându-i ziuă bună, și îi spuse:

— O, maică a mea, tare aș vrea să mă duc la hammam, după atâta vreme de când nu m-am mai îmbăiat din pricina alăptării lui Nasser și a lui Manssur!

Și bătrâna spuse:

— Ya Allah! o, ce vorbe necugetate, fata mea! Cum să te duci la hammam, o, păcatele noastre? Au tu nu știi că și eu și tu suntem niște străine, care nu cunoaștem hammamurile din orașul acesta? Și cum ai putea să mergi acolo fără a fi însoțită de bărbatul tău, care s-ar duce înaintea ta, să-ți arvunească mai întâi o odaie, și să se încredințeze că totul este curat acolo în lăuntru și că din tavan nu cad nici libărci, nici șvabi, nici alți gândaci! Or, soțul tău este plecat acuma, iar eu nu știu pe nimeni care ar putea să-i țină locul într-o împrejurare atâta de însemnată ca aceasta; și nu pot nici să te însoțesc măcar eu, din pricina vârstei mele înaintate și a slăbiciunii mele! Dar, fata mea, dacă vrei, am să-ți încălzesc niște apă chiar aici, și am să te iau și să te scald de minune în hammamul din casa noastră! Că am chiar tot ce îmi trebuie pentru aceasta, și chiar am primit ieri o cutie cu praf de Alep parfumat, și niște ambră, și niște alifie de curățat părul de pe picioare, și niște hennea! Așa încât, fata mea, poți să fii liniștită în această privință. Are să fie minunat!

Ci Strălucire răspunse:

— O, stăpână a mea, de când oare nu li se mai dă femeilor îngăduința de a se scălda la hammam? Pe Allah! dacă i-ai fi spus una ca asta fie și unei roabe, nici ea n-ar fi îndurat și, decât să mai rămână în casa voastră, ți-ar fi cerut mai degrabă să fie vândută în suk, la mezat! Ci, o, stăpâna mea, ce necugetați sunt bărbații care își închipuie că toate femeile sunt la fel, și că trebuie să te porți față de ele cu o mie de popreli, care mai de care mai vajnice, ca să le împiedici să facă lucruri oprite! Ci tu de bună seamă că știi că atunci când o femeie este întru totul hotărâtă să facă un lucru, găsește ea cumva mijlocul de a-și ajunge ținta, în pofida tuturor oprelisților, și nimic nu o poate împiedica în vrerile ei, de-ar fi ele oricât de peste putință de înfăptuit și oricât de pline de necazuri! Of! vai de tinerețea mea! sunt bănuită, și nimeni nu mai are nicio credință în virtutea mea! Și nu mi-a mai rămas decât să mor!

Și, spunând vorbele acestea, începu să verse lacrimi amare, să suspine și să-și cheme asupra capului năpastele cele mai negre!

Atunci, mama lui Hassan, până la urmă, se lăsă înduioșată de plânsetele și de văicărelile ei, pricepând de altminteri că nu mai avea nicio putință de aci înainte s-o mai întoarcă pe Strălucire de la gândul ei. Se ridică, dar, în ciuda anilor cei mulți și a oprelistii poruncite de fiul său, și pregăti tot ce era de trebuință pentru îmbăiere, atât rufe curate cât și parfumuri. Pe urmă, spuse către Strălucire:

— Gata, fata mea! hai să mergem, și nu mai sta tristă! Și să ne izbăvească Allah de mânia soțului tău!

Și ieși cu ea din palat, și o însoți la cel mai vestit hammam din oraș.

Ah! ce bine ar fi făcut mama lui Hassan dacă nu s-ar fi lăsat defel înduplecată de plânsetele Strălucirii, și dacă n-ar fi trecut pragul acelui hammam! Dar cine poate să citească în cartea ursitelor, afară de Singurul-atoatevăzător? Și cine poate să spună de mai înainte ce se bizuie să facă

între doi pași de drum? Ci noi, care suntem musulmani, credem și ne punem nădejdea în vrerea Celui-de-sus! Și rostim: „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah, și Mahomed este trimisul lui Allah!” Rugați-vă în numele Profetului, o, dreptcredincioșilor luminați ascultători ai mei!

Când frumoasa Strălucire, urmând-o pe mama lui Hassan, care ducea legătura în care se aflau rufele curate, intră în hammam, femeile ce se aflau culcate în sala cea mare de la intrarea din mijloc scoaseră cu toate deodată un strigăt de minunare, atâta de uluite fiind de frumusețea ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă:

Și nu le mai slăbiră din ochi! Or, dacă așa le fu uimirea când tânăra nevastă era încă învăluită cu izarul și cu iașmacul ei, care nu le fu năucirea atunci când, după ce se dezbrăcă, Strălucire rămase într-un sfârșit goală de tot! O, harpă a regelui Daud, care îl vrăjea pe leul de Saul; și tu, fiică a pustiei, iubito a lui Antara, viteazul cel cu păr cârlionțat, o, fecioară Abia cea cu șolduri frumoase, care stârneai în lung și în lat, încăierându-le, toate triburile Arabiei; și tu, Sett Budur, fiică a regelui Ghiaur, stăpânul peste El-Ruhur și El-Kussur, tu, cea care cu ochii tăi de jar ai tulburat până peste poate ginnii și efriții; și, tu, șopot al izvoarelor; și tu, cântec primăvăratic de păsărele, – ce mai însemnați voi față de goliciunea gazelei acesteia? Mărire lui Allah carele te-a zămislit, o, Strălucire, și carele a împerecheat în trupul tău de slavă rubinele și moscul, chilimbarul străcurat și mărgăritarele, o, tu, cea întru totul de aur!

Așa încât, femeile din hammam, ca s-o cerceteze mai în voie, își lăsară scalda și tihna, și se ținură pe urmele ei pas cu pas. Și zvonul despre farmecele ei se răspândiră numaidecât din hammam. În toată vecinătatea, și, într-o clipită, sălile fură năpădite, de nici nu se mai putea trece prin ele, de femeile aduse de dorința de a o vedea pe acea minune de frumusețe. Și, printre acele femei necunoscute, tocmai se afla și o roabă de-a soției califului Harun Al-Rașid, sultana El Sett Zobeida. Și acea roabă tânără, pe numele ei Tohfa, fu încă și mai uluită decât toate celelalte femei de frumusețea desăvârșită a acelei lune vrăjite; și, cu ochii larg deschiși, înmărmuri în rândul dintâi, privind-o cum se scaldă în havuz. Și, după ce Strălucire își sfârși scalda și se îmbrăcă, micuța roabă nu putu face altceva decât să se ia pe urmele ei, afară din hammam, trasă după Strălucire ca de o piatră de magnet, și începu să meargă în spatele ei pe uliță, până ce Strălucire și mama lui Hassan ajunseră la casa lor. Atunci, tânăra roabă Tohfa, neputând intra în palat, se mulțumi să-și ducă degetele la buze și să-i trimită frumoasei Strălucire, odată cu un trandafir, un sărut răsunător. Dar, spre nenorocul ei, hadâmbul de la poartă văzu trandafirul și sărutul și, mâniat până peste poate, începu să-i arunce niște înjurături înfricoșătoare, bulbucându-și ochii: lucru care o hotărî pe Tohfa, însă cu suspine, să ia calea îndărăt. Și se întoarse la palatul califului, unde se duse

degrabă la stăpâna ei, Sett Zobeida.

Or, Sett Zobeida văzu că roaba ei cea dragă era galbenă toată la chip și tare tulburată; și o întrebă:

— Oare unde ai fost, o, drăguța mea, de mi te-ai întors în starea aceasta de tulburare, și atâta de galbenă la chip?

Ea spuse:

— La hammam, o, stăpâna mea!

Ea întrebă:

— Și ce ai văzut oare la hammam, Tohfa a mea, de mi te-ai întors atâta de răvășită și cu niște ochi atâta de topiți?

Ea răspunse:

— O, stăpâna mea, da cum nu mi s-ar topi și ochii și sufletul, și cum nu mi-ar năpădi în inimă dorul după aceea care mi-a răpit mințile?

Sett Zobeida începu să râdă și zise:

— Ce-mi descânți tu, o, Tohfa, și despre ce îmi vorbești?

Ea spuse:

— Care flăcău gingaș, sau care fetișcană, care cerb, sau care gazelă, o, stăpână a mea, s-ar putea asemui vreodată cu farmecele și frumusețea ei?

Sett Zobeida spuse:

— O, nebuno de Tohfa, vrei să te hotărăști odată să-mi spui cum o cheamă?

Ea spuse:

— Nu știu, o, stăpână a mea! Ci, o, stăpâna mea, îți jur pe multele binefaceri cu care m-ai coperit! nicio făptură de pe fața pământului, în vremile apuse, în vremile de azi, ori în vremile care vor veni, nu se poate asemui cu ea! Tot ce știu despre ea este ca locuiește în palatul acela de pe malul Tigrului, și care are o poartă mare în partea dinspre oraș și o altă poartă în partea dinspre apă. Și, pe deasupra, am auzit la hammam că ar fi soția unui negustor bogat pe care îl cheamă Hassan Al-Bassri! Ah, stăpână mea, dacă mă vezi tremurând toată dinaintea ta, nu-i doar de tulburarea pricinuită de frumusețea ei, ci și de teama care m-a cuprins gândind la urmările năpraznice care s-ar stârni dacă, din nenorocire, stăpânul nostru califul ar auzi de ea. De bună seamă că ar pune să fie omorât soțul și, în pofida tuturor legilor dreptății, ar lua-o de soție pe tânăra aceea vrăjită! Și, în felul acesta, și-ar vinde toate bunurile neprețuite ale sufletului său nemuritor, pentru stăpânirea vremelnică a unei făpturi, e drept, frumoase, dar pieritoare!

La vorbele acestea ale micuței roabe Tohfa, Sett Zobeida, care o știa cât de înțeleaptă și de cumpănită la vorbă este de obicei, fu nespus de uluită și îi zise:

— Ci, o, Tohfa, ești măcar pe deplin încredințată că n-ai văzut cumva numai în vis o asemenea minune de frumusețe?

Ea răspunse:

— Mă jur pe capul și pe picioarele supunerii pe care o datorez bunătății tale față de mine, o, stăpâna mea! după ce am văzut-o, i-am și aruncat un trandafir și o sărutare acelei copilandre cum nicio țară și niciun tărâm, nici la arabi, nici la turci, nici la persani, n-a mai văzut născându-se una asemenea!

Și Sett Zobeida atunci strigă:

— Pe viața strămoșilor mei cei neprihăniți! trebuie să văd și eu acea nestemată fără de pereche, și să mă minunez și eu de ea, cu ochii mei amândoi!

Și pe dată porunci să vină spătarul Massrur și îi zise…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă:

...Și îi spuse, după ce spătarul săruta pământul dinaintea ei:

— O, Massrur, du-te cât mai degrabă la palatul cel cu doua porți, una care dă către Tigru și alta care se află în partea din către oraș! Și acolo s-o cauți pe copilandra care locuiește în palatul acela, și s-o aduci la mine! Altminteri îți pierzi capul!

Și Massrur răspunse:

— A asculta este a te supune!

Și ieși, cu capu-naintea picioarelor, și dete fuga la palatul cu pricina, care, în adevăr, era palatul lui Hassan. Și ajunse la poarta cea mare, și trecu pragul pe dinaintea eunucului, care îl cunoscu și se temeni dinainte-i până la pământ. Și ajunse la ușa de intrare, în care bătu.

Numaidecât, veni să deschidă însăși bătrâna mamă a lui Hassan. Și Massrur intră în odaia de la intrare, și îi ură bună pace bătrânei. Și mama lui Hassan îi răspunse la salamalek și îl întrebă:

— Ce dorești?

El spuse:

— Eu sunt Massrur, spătarul! M-a trimis aici El-Saieda Zobeida, fiica lui El-Kassem, soția lui Al-Emir Al-Mumenin Harun Al-Rașid, al șaselea urmaș al lui Al-Abbas, moșul Profetului (asupra lui fie pacea lui Allah și binecuvântările sale!). Și am venit ca s-o iau cu mine la palat, la stăpâna mea, pe tânăra cea frumoasă care locuiește în casa aceasta!

La vorbele lui Massrur, mama lui Hassan, înspăimântată și tremurând, strigă:

— O, Massrur, noi suntem străine aici, iar fiul meu, soțul acelei tinere, lipsește, este plecat în călătorie! Și, înainte de a pleca, anume mi-a poruncit să n-o las pe soția lui să iese din casă, nici cu mine, nici cu altcineva, și pentru nimica-n lume! Și tare mi-e teamă că dacă aș lăsa-o să iese s-ar întâmpla cine știe ce belea, din pricina frumuseții ei, care l-ar sili pe fiul meu, când s-o întoarce acasă, să-și facă moarte! Te rugăm, dar, fierbinte, o, preabunule Massrur, fie-ți milă de jalea noastră și nu ne cere un lucru care este mai presus de voința noastră și de putința noastră de a ți-l împlini!

Massrur răspunse:

— Nu-ți fie frică de nimic, buna mea stăpână! Fii încredințată că niciun necaz nu are să i se întâmple tinerei. Este vorba numai ca stăpâna mea Sett Zobeida s-o vadă pe această tânără frumusețe, spre a se încredința cu ochii ei dacă faima nu-i înflorește cumva podoaba farmecelor și a strălucirii. De altminteri, nu-i acum întâia dată când sunt însărcinat cu asemenea solie; și te pot încredința că nu o să aveți, niciuna, nici alta, vreo pricină să vă căiți că v-ați supus unei dorințe ca aceasta, ba dimpotrivă! Și, mai mult încă: așa cum am să vă duc ferite de orice primejdie dinaintea stăpânei noastre

Sett Zobeida, tot așa mă îndatorez să vă aduc îndărăt, întregi și nevătămate, la casa voastră!

Când mama lui Hassan văzu în felul acesta că orice împotrivire este zadarnică, ba chiar primejdioasă, îl lăsă pe Massrur în odaia de intrare și se duse s-o îmbrace pe Strălucire și s-o gătească; și, tot așa, să-i îmbrace și pe cei doi micuți Nasser și Manssur. Și îi luă pe băieței câte unul pe fiecare braț, și îi spuse Strălucirei:

— De vreme ce trebuie să ne plecăm dinaintea dorinței stăpânei El-Sett Zobeida, atunci hai să mergem la ea împreună!

Și trecu cea dintâi în odaia de intrare și îi spuse lui Massrur:

— Suntem gata!

Și Massrur ieși și deschise drumul, urmat de mama lui Hassan, care îi ducea pe cei doi copilași, urmata la rându-i de Strălucire, învăluită cu totul în vălurile ei. Și Massrur le duse așa la palatul califului, până dinaintea jețului cel scund și larg, pe care sta falnică, tolănită într-un peș, El-Saieda Zobeida, înconjurată de liota ei de roabe și de cadâne, printre care, în rândul dintâi, se afla micuța Tohfa.

Atunci, mama lui Hassan, după ce îi dete pe cei doi copilași Strălucirei, care sta învăluită în izarul și în iașmacul ei, sărută pământul dinaintea mândrei Sett Zobeida și, după salamalek, făcu temeneaua cuvenită. Și Sett Zobeida îi răspunse la salamalek, îi întinse mâna, pe care bătrâna o duse la buze, și o rugă să se ridice. Pe urmă, se întoarse înspre soția lui Hassan și îi zise:

— O, binevenito, pentru ce nu-ți dai jos iașmacul? Aici nu se află niciun bărbat!

Și făcu un semn către Tohfa, care se apropie de Strălucire numaidecât, îmbujorându-se, și atinse mai întâi pulpana izarului, ducându-și apoi la buze și la frunte degetele cu care pipăise izarul. Pe urmă, o ajută pe Strălucire să-și dea jos izarul și îi ridică apoi iașmacul de pe față.

O, Strălucire! Nici luna când iese din nor în deplinătatea ei, nici soarele în toată strălucirea lui, nici dulcea legănare a ramului în calda adiere a primăverii, nici boarea amurgului, nici sclipirea izvorului, nimic din tot ce farmecă fie văzul, fie auzul, fie mintea oamenilor, n-ar fi putut, așa cum ai făcut tu, să răpească mințile celor ce te priviră! De strălucirea frumuseții tale întregul palat se lumină și străluci! De bucuria vederii tale inimile zburdau ca niște miei și dănțuiau în piepturi! Iar nebunia bântuia prin toate capetele! Iar roabele se uitau la tine înmărmurite și șușoteau: „O, Strălucire!” Ci noi, o, ascultători ai mei, sa spunem: „Mărire Aceluia carele a zămislit trupul femeii ca pe un crin într-o vale, și l-a dăruit drept-credincioșilor săi ca pe un semn din rai!”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă:

După ce Sett Zobeida își veni în fire din uluiala care o năpădise, se

ridică de pe jețul ei și se apropie de Strălucire, pe care o cuprinse în brațe și o strânse la piept, sărutând-o pe ochi. Pe urmă, o pofti să stea jos lângă ea pe jețul cel larg, și își scoase, spre a i-o petrece Strălucitei pe după gât, o salbă făcută din două șire de mărgăritare mari, pe care o purta de când se măritase cu Al-Rașid. Pe urmă îi zise:

— O, sultană a încântărilor, chiar că roaba mea Tohfa s-a înșelat când mi-a vorbit de frumusețea ta! Căci frumusețea ta este mai presus de toate cuvintele! Ci ia spune-mi, o, desăvârșito, știi sa dănțuiești, ori sa cânți fie din gură, fie din vreo lăută? Întrucât, atunci când cineva este ca tine, strălucește în toate privințele!

Strălucire răspunse:

— Chiar că nu știu deloc, o, stăpână a mea, nici să dănțuiesc, nici să cânt, nici din gură, nici din lăută ori din țimbale; și nu mă pricep la niciuna dintre câte le știu de obicei femeile tinere! Însă trebuie să-ți spun, am și eu un dar, care poate ca are să ți se pară minunat: pot să zbor prin văzduhuri, ca păsările!

La vorbele acestea ale Strălucirei, toate femeile se minunară:

— O, ce fermecătorie! O, ce minunăție!

Iar Sett Zobeida spuse:

— Cum aș putea, o, fermecătoareo, măcar că sunt peste poate de uimită, să șovăiesc a te crede înzestrată cu un atare dar? Au nu ești tu mai minunată decât lebedele și mai ușoară privirilor noastre decât păsările? Ci, dacă vrei să ne duci inimile după tine, ai să te învoiești a face înaintea ochilor noștri dovada unui zbor fără de aripi?

Ea spuse:

— Tocmai că, o, stăpână a mea, am și aripi; ci ele nu se mai află la mine! Aș putea totuși să le capăt, dacă așa ți-ar fi voia! Pentru aceasta, nu ai decât să-i ceri mamei soțului meu să-mi aducă mantia mea de pene!

Numaidecât, Sett Zobeida se întoarse către mama lui Hassan și îi spuse:

— O, preacinstită bătrână, maică a noastră, vrei să te duci să ne aduci mantia aceea de pene, ca să văd și eu cum se slujește de ea fiica ta cea încântătoare?

Și biata femeie gândi: „Iacătă-ne pe toți pierduți fără de scăpare! Când are să-și vadă mantia de pene, are să i se trezească în minte deprinderea ei dintru începuturi, și numai Allah știe ce are să se mai întâmple!“ Și răspunse cu glas tremurat:

— O, stăpână a mea, fata mea Strălucire este tulburată de măreția ta și nu mai știe ce vorbește! S-a mai pomenit oare să poarte cineva vreodată haine de pene, când asemenea soi de veșminte nu li se potrivesc decât păsărilor?

Ci Strălucire îi curmă vorba și spuse către Sett Zobeida:

— Pe viața ta, o, stăpână a mea, mă jur ție că mantia mea de pene este închisă într-un sipet ascuns în casa noastră!

Atunci Sett Zobeida își scoase de la mână o brățară scumpă, care prețuia cât toate vistieriile lui Khosroe și ale lui Kaissar, și o întinse mamei lui Hassan, spunând:

— O, maică a noastră, viața mea este în mâinile tale! mă rog ție din inimă să te duci acasă și să ne aduci mantia aceea de pene, numai ca s-o vedem și noi o dată! Și pe urmă ai s-o iei îndărăt așa cum este!

Ci mama lui Hassan se jură că ea nu a văzut niciodată vreo mantie de pene, nici nimica asemenea. Atunci, Sett Zobeida strigă:

— Ya Massrur!

Și pe dată spătarul califului se înfățișă dinaintea sultanei lui, care îi

zise:

— Massrur, dă fuga degrabă la casa acestor cinstite femei și caută peste tot o mantie de pene, care este încuiată într-un sipet ascuns!

Și Massrur o sili pe mama lui Hassan să-i înmâneze cheile de la casă și dete fuga să cerceteze peste tot, până ce, într-un sfârșit, găsi mantia de pene într-un sipet ascuns sub pământ. Și duse mantia la Sett Zobeida care, după ce o privi îndelung și se minună de măestria cu care fusese croită, i-o dete frumoasei Strălucire.

Atunci Strălucire o cercetă mai întâi pană cu pană și se încredință că era tot atâta de nevătămată ca în ziua când i-o furase Hassan. Și o desfăcu, și intră în ea, strângând împrejuru-i cele două pulpane și potrivindu-le. Și se făcu asemenea cu o pasăre mare și albă! Și, o, ce se mai minunară femeile care erau de față! mai întâi făcu o roată largă, lunecând ușor; apoi se întoarse iarăși, fără a atinge pământul, și se ridică legănându-se până sus la tavan! Pe urmă, coborî iarăși, plutind ușor, și își luă cei doi copii, călare fiecare pe câte un umăr, spunând către Sett Zobeida și către celelalte femei:

— Văd că zborul meu vă place. Așa că am să vă mulțumesc și mai deplin.

Și își luă avânt și se ridică până la fereastra de sus, așezându-se pe pervaz. Și, de acolo, strigă:

— Ascultați-mă! căci mă duc de la voi!

Și Sett Zobeida, tulburată până peste poate, îi zise:

— Cum, o, Strălucire, te și duci de la noi, lipsindu-ne pe veci de frumusețea ta. O, sultăniță a sultănițelor!

Strălucire răspunse:

— Vai, o, stăpână a mea! Cine pleacă nu se mai întoarce!

Pe urmă, se înturnă înspre biata mamă a lui Hassan, cea deznădăjduită, cea înlăcrimată, cea prăbușită jos pe covoare, și îi zise:

— O, mamă a lui Hassan, de bună seamă că plecarea aceasta mă îndurerează amarnic și mă întristează, din pricina ta și a fiului tău Hassan, soțul meu, căci zilele despărțirii au să-i sfâșie inima și au să vă înnegureze viața; ci, vai, nu pot să fac nimic! Simt că beția cerului îmi cuprinde sufletul și trebuie să zbor în văzduh. Iar dacă fiul tău o vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decât să vină și să mă caute în insulele Wak-Wak. Rămas-bun. Așadar, o, maică a soțului meu!

Și, după ce rosti vorbele acestea, se ridică în zbor și se duse de se mai lăsă o clipită pe vârful palatului, spre a-și netezi penele. Pe urmă, porni iarăși în zbor și se mistui în nori, cu cei doi copii ai ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și opta noapte

Urmă:

Iar sărmana mamă a lui Hassan fu aproape să-și dea sufletul de durere, și rămase doborâtă la pământ, nemișcată. Iar Sett Zobeida se aplecă

asupra-i și îi dete cu mâna ei toate îngrijirile de trebuință; și, după ce o mai însufleți oleacă, îi zise

— Ah, maică a mea, de ce, în loc să tăgăduiești totul, nu mi-ai spus dintru început că Strălucire se putea sluji în felul acesta de rochia aceea fermecată, de mantia aceea a năpastei! Că m-aș fi ferit atunci s-o dau în puterea ei! Da de unde putea să-mi treacă mie prin gând că soția fiului tău este din neamul ginnilor din văzduhuri? Mă rog, dar, ție, o, maică a mea bună, iartă-mi neștiința și nu mă osândi prea tare pentru o faptă la care n-am gândit!

Și biata bătrână spuse:

— O, stăpână a mea, numai eu sunt vinovată! Iar roaba nu are ce să-i ierte stăpânei ei! Fiecare își duce agățată de gât soarta lui! Și soarta mea și a fiului meu este să murim de durere!

Și, cu vorbele acestea, ieși din palat, lăsând toate femeile plângând amarnic, și se târî până acasă la ea. Iar acolo îi căută pe copilași și nu-i găsi; și o căută pe soția fiului ei, și nu o găsi! Atunci, izbucni în lacrimi și în suspine, mai aproape de moarte decât de viață. Și puse să se ridice în casă trei morminte, unul mare și două mici, și lângă ele își petrecea zilele și nopțile, gemând și plângând. Și rostea stihurile:

Oh, bieții mei copii, sărmanii mei!
Oh, pe obraji-mi veșteji, necurmat,
Curg lacrimile mele, ca o ploaie
Pe crengile unui copac uscat.
Oh, bun-rămasul vostru-i bun-rămasul
Și de la viața care mi-ați luat.
Pierzându-vă pe voi, cu voi odată
Și sufletul din piepturi ne-a plecat.
Oh, copilașii mei, doar eu, sărmana,
Rămân să plâng aici neîncetat.
Că voi îmi erați sufletul! Cum oare
Să mai trăiesc, atunci când m-ați lăsat?
Oh, bieții mei copii, o, voi, sărmanii!
Rămân să plâng aici, neîncetat!

Și-atâta cu ea! Ci, în ceea ce îl privește pe Hassan, apoi acesta, după ce petrecu trei luni împreună cu cele șapte domnițe, se gândi să plece ca să nu facă să se îngrijoreze mama și soția lui. Și bătu în pielea de cocoș a dairelei; și dromaderele se și înfățișară. Iar surorile aleseră zece dintre ele, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Și încărcară pe cinci dromadere drugi de aur și de argint, iar pe alte cinci încărcară pietre nestemate. Și îl puseră pe Hassan să le făgăduiască tuturora că are să se întoarcă să le vadă peste un an. Pe urmă, îl sărutară, una câte una, așezându-se toate pe-un șir; și fiecare la rând îi spuseră câte o strofă sau două, tare gingașe, în care îi mărturiseau ce mâhnite le lăsa plecarea lui. Și se legănau agale din șolduri, bătând măsura stihurilor. Și Hassan le răspunse cu poemul acesta, ticluit atunci pe loc:

Din lacrimile mele,
Mărgăritare albe,
O, dragi surori, vă dărui
Neprihănite salbe,
În clipa despărțirii,

Înfipt în șea, stau drept,
Și frâu-n altă parte
Nu știu să-l mai îndrept.

Surorilor iubite,
Cum mă pot smulge, oare,
De lângă pieptul vostru,
Din scumpa-mbrățișare?
Vai, trupul meu se duce,
Dar sufletu-mi rămână!
Cu talpa-n scara șeii,
Strâng frâiele în mână.

Pe urmă, Hassan porni calare pe dromadera lui, în fruntea convoiului, și ajunse cu bine la Bagdad, Cetatea Păcii.

Or, când intră în casa lui, Hassan abia de-o mai cunoscu pe maica-sa, atâta de tare o schimbaseră lacrimile și nemâncarea și veghile, pe amărâta de ea. Și, întrucât Hassan nu o vedea nicăieri ieșindu-i fuga înainte pe soția lui cu copiii, o întrebă pe maică-sa:

— Unde-i nevastă-mea? Și unde-s copiii?

Și maică-sa nu putu să răspundă decât cu suspinele ei. Și Hassan începu să alerge ca un smintit din odaie în odaie, și văzu, în sala de primire, deschis și gol, sipetul în care încuiase mantia cea fermecată. Și se întoarse și văzu, în mijlocul odăii, cele trei morminte! Atunci, se prăbuși lat, cu fruntea pe piatră, fără de simțire. Și, cu toate îngrijirile ce-i dete maică-sa, care sărise în ajutorul lui, rămase în acea stare, de dimineață până seara. Ci, într-un sfârșit, își veni în simțire, și își sfâșie hainele, și își coperi capul cu cenușă și cu țărână. Pe urmă, deodată, se repezi la spadă și dete să se înjunghie cu ea. Ci maică-sa se repezi între el și spadă, cu mâinile întinse. Și îi luă capul și-l puse pe pieptul ei; și îl sili să șadă jos, măcar că, de deznădejde, Hassan se zvârcolea pe pământ ca un șarpe. Și bătrâna începu să-i povestească, una câte una, toate câte se petrecuseră în lipsa lui; și încheie spunându-i:

— Vezi și tu, fiul meu, că, oricât de nemărginită-i nenorocirea noastră, nu se cade ca deznădejdea să-ți intre în inimă, atâta vreme cât mai poți s-o găsești pe soția ta în insulele Wak-Wak.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cinci sute nouăzeci și noua noapte

Urmă:

La vorbele, acestea ale mamei sale, Hassan simți o nădejde cum îi înviorează dintr-odată băierile sufletului, și, ridicându-se numaidecât, îi spuse maică-si:

— Mă duc la insulele Wak-Wak!

Pe urmă, cugetă: „Oare unde s-or fi aflând insulele acestea cu numele

ca un țipăt de pasăre de pradă? Or fi în mările Indului, ori ale Sindului, ori ale Persiei, ori ale Chinei?” Și, ca să se dumirească în această privință, ieși din casă, măcar că totul i se părea negru și nelămurit în fața ochilor, și se duse să-i caute pe învățații și pe dascălii de la curtea califului, și să-i întrebe, pe fiecare în parte, dacă știu în ce mări se află așezate insulele Wak-Wak. Și toți răspunseră:

— Nu știm! Și de când suntem noi nu am auzit niciodată pomenindu-se că s-ar afla undeva insulele acelea!

Atunci Hassan începu iarăși să-și piardă nădejdea, și se întoarse acasă, cu pieptul bântuit de vântul morții. Și îi spuse maică-si, lăsându-se să cadă la pământ:

— O, maică, nu la insulele Wak-Wak trebuie să mă duc, ci mai degrabă acolo unde și-a lăsat zdrențele Mama-Vulturilor[71].

Și izbucni în lacrimi, cu capu-n covor. Ci deodată se ridică și îi spuse maică-si:

— Allah mi-a trimis gândul să mă întorc la cele șapte domnițe care mă socotesc fratele lor, și să le întreb care-i drumul către insulele Wak-Wak.

Și, fără a mai zăbovi, își luă rămas-bun de la biata lui maică, amestecându-și lacrimile cu lacrimile ei, și încălecă iar pe dromaderul pe care încă nu-l slobozise de când se întorsese acasă. Și ajunse cu bine la palatul celor șapte surori, din Muntele-Norilor.

Când îl văzură iar, surorile îl întâmpinară cu toate semnele unei bucurii peste poate de călduroase. Și îl sărutară, scoțând țipete de veselie și urându-i bun-venit. Iar când veni și rândul bunei Boboc-de-Trandafir să-l sărute pe fratele ei, aceasta văzu, cu ochii inimii ei iubitoare, schimbarea petrecută pe chipul lui Hassan și tulburarea din sufletul său. Și, fără a-i pune nici cea mai mică întrebare, izbucni în lacrimi pe umărul lui. Și Hassan începu să plângă și el împreună cu ea, și îi zise:

— Ah, Boboc-de-Trandafir, sora mea, pătimesc amarnic, și am venit la tine ca să caut singurul leac care îmi poate alina chinurile! O, miresme ale Strălucirii mele, vântul nu are să vă mai abată către mine ca să-mi învioreze sufletul!

Și Hassan, rostind vorbele acestea, scoase un strigăt greu și se prăbuși fără de simțire.

Când îl văzură așa, domnițele, speriate, se înghesuiră împrejurul lui, plângând, iar Boboc-de-Trandafir îl stropi pe față cu apă de trandafiri și îl scăldă cu lacrimile ei. Și Hassan de șapte ori dete să se scoale, și de șapte ori căzu iar la pământ. Într-un sfârșit, izbuti să întredeschidă ochii, după un leșin mai lung decât toate celelalte, și le povesti surorilor sale trista lui poveste, de la început până la sfârșit. Pe urmă, adăugă:

— Și acuma, o, surorile mele miloase, am venit să vă întreb de drumul care duce la insulele Wak- Wak! Căci soția mea Strălucire, când a plecat, i-a spus bietei mele mame: „Dacă fiul tău o vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decât să vină și să mă caute în insulele Wak-Wak!”

Când surorile lui Hassan auziră vorbele acestea din urmă, își plecară capul, pradă unei tulburări nemărginite, și se priviră multă vreme fără a vorbi, într -un sfârșit, rupseră tăcerea și strigară toate deodată

— Ridică-ți mâna către bolta cerului, o, Hasssan, și încearcă să ajungi la ea, ori s-o atingi. Ți-ar fi cu mult mai ușor, decât să răzbați până la acele insule Wak-Wak unde se află soția ta cu copiii tăi!

La cuvintele acestea, lacrimile lui Hassan năboiră ca un șuvoi și îi udară cu totul hainele. Iar cele șapte domnițe, tot mai înduioșate de durerea lui, se străduiră să-l aline. Și Boboc-de-Trandafir îi înconjură

drăgăstos gâtul cu brațele și îi zise, sărutându-l:

— O, frate al meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, pe urmă cată să ai răbdare față de potrivnicia soartei; căci Dascălul Zicalelor a zis: „Răbdarea este cheia liniștii, iar liniștea te ajută să răzbați la capăt!” Și tu știi, o, frate al meu, că orice ursită trebuie să se împlinească, și că niciodată cel căruia îi este dat să trăiască zece ani nu moare în anul al nouălea! Prinde, dar, inimă, și șterge-ți lacrimile; iar eu am să fac tot ce-mi stă în putință ca să încerc să-ți înlesnesc calea de a răzbate până la femeia și la copiii tăi, dacă asta-i voia lui Allah (proslăvit fie el!). Ah! blestemata aceea de mantie de pene! De câte ori nu m-a bătut gândul să-ți spun s-o arzi, și de fiecare dată m-am oprit, de teamă să nu te supăr. Gata! Ce-i scris, e scris! Avem să ne străduim să îndreptăm, dintre toate relele, pe acela care-i mai de îndreptat!

Și se întoarse către surorile ei, și se aruncă la picioarele lor, și le jurui să se unească cu ea, spre a chibzui prin ce mijloc ar putea fratele lor să afle drumul la insulele Wak-Wak. Iar surorile îi făgăduiră călduros, din toată inima.

Or, cele șapte domnițe aveau un moș, frate cu tatăl lor, care o îndrăgea într-un chip cu totul și cu totul osebit pe cea mai mare dintre surori; și venea s-o vadă o dată în fiecare an, nesmintit. Iar pe moșul acesta al lor îl chema Abd Al-Kaddus…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase suta noapte

Urmă:

…Pe moșul acesta al lor îl chema Abd Al-Kaddus. Și, cu prilejul venirii lui din urmă, îi dăruise celei mai mari dintre domnițe, cea pe care o avea mai dragă, un săculețe plin cu aromate, spunându-i că nu avea decât să ardă un pic din acele aromate, dacă s-ar ivi vreodată vreo împrejurare în care fata ar socoti că are nevoie de ajutorul lui. Încât, atunci când Boboc-de-Trandafir le rugă așa de fierbinte pe surorile sale să îi stea alături, cea mai mare dintre domnițe gândi că moșul ei poate că ar putea să-l scoată pe bietul Hassan din necaz. Și spuse către Boboc-de-Trandafir:

— Dă fuga și adu-mi sacul cu miresme și cățuia de aur!

Și Boboc-de-Trandafir dete fuga să caute sacul și cățuia, și le aduse surorii ei, care deschise sacul, luă oleacă de aromată și o aruncă în cățuie, peste cărbunii aprinși, îndreptându-și gândul către moșul ei Abd Al-Kaddus și chemându-l.

Or, de îndată ce fumul se învâlvoră din cățuie, iacătă că se și ridică un vârtej de praf ce se apropia, și din el se ivi, călare pe un elefant alb, șeicul Abd Al-Kaddus. Și coborî de pe elefantul lui, și îi zise celei mai mari dintre surori și domnițe, fiica fratelui său:

— Iată-mă! Pentru ce am simțit mireasma de aromate? Și cu ce îți pot fi de folos, o, fata mea?

Și fata se aruncă la gâtul lui, și îi sărută mâna, și răspunse:

— O, moșule al nostru drag, iată că a și trecut mai bine de un an de când n-ai mai venit să ne vezi, și lipsa ta ne-a îngrijorat și ne-a îngândurat. De aceea am ars miresme, ca să te văd și să fiu liniștită.

El spuse:

— Ești cea mai dulce dintre fetele fratelui meu, o, mult iubita mea. Da să nu crezi că, dacă am zăbovit să vin anul acesta, te-aș fi uitat. Vroiam să vin să te văd chiar mâine! Da să nu-mi ascunzi nimica, întrucât de bună seamă că trebuie să ai tu a-mi cere ceva!

Ea răspunse:

— Allah să te ocrotească și să-ți sporească zilele, o, moșule al meu! De vreme ce îmi îngădui, aș vrea, în adevăr, să-ți cer un lucru!

El zise:

— Spune! Ți l-am și dăruit!

Atunci, fata îi povesti toată povestea lui Hassan, și adăugă:

— Și-acuma îți cer să-mi faci cel mai mare bine și să-i spui fratelui nostru Hassan cum să ajungă în acele insule Wak-Wak!

La vorbele acestea, șeicul Abd Al-Kaddus lăsă capu-n jos și își puse un deget în gură, cugetând adânc preț de un ceas de vreme. Pe urmă, își scoase degetul din gură, înălță capul și, fără a rosti un cuvânt, se apucă să tragă niște linii pe nisip. Într-un sfârșit, rupse tăcerea și, clătinând din cap, le spuse domnițelor;

— Fetele mele, spuneți-i fratelui vostru că se zbuciumă zadarnic! Este peste puterile lui să ajungă la insulele Wak-Wak!

Atunci fetele, cu lacrimi în ochi, se întoarseră către Hassan și spuseră:

— Vai, o, fratele nostru!

Ci Boboc-de-Trandafir îl luă de mână, îl trase mai aproape, și spuse șeicului Abd Al-Kaddus:

— Moșule al meu bun, fă-i dovada despre ce ne-ai spus acuma, și dă-i câteva sfaturi înțelepte, pe care el are să le asculte cu inimă supusă!

Și bătrânul îi dete mâna lui Hassan să i-o sărute, și îi zise:

— Află, fiul meu, că degeaba te zbuciumi! Este cu neputință ca tu să ajungi în insulele Wak-Wak, măcar și de ar fi să-ți vină în ajutor toată călărimea cea zburătoare a ginnilor, toate cometele cele rătăcitoare și toate planetele rotitoare! Întrucât insulele acelea Wak-Wak, fiul meu, sunt niște insule locuite de amazoane fecioare, și peste ele domnește însuși regele regilor Ginnistanului, părintele soției tale Strălucire. Și tu, față de insulele acelea, unde nimenea n-a ajuns vreodată și de unde nimenea nu s-a întors, te afli aici la o depărtare de șapte mări fără de margini, șapte văi fără de fund și șapte munți fără de capete. Iar ele sunt așezate la marginile cele mai depărtate ale pământului, dincolo de care nu se mai află nimica de cunoscut! Așa că nu socot că ai să poți izbuti, cu niciun chip, să birui

feluritele piedici care îți stau în drum. Și gândesc că, pentru tine, cea mai bună hotărâre de luat este de a te întoarce iară acasă la tine, ori de a rămâne aici cu surorile tale, care sunt minunate! Și nici nu te mai gândi la insulele Wak-Wak!

La vorbele acestea ale șeicului Abd Al-Kaddus Hassan se făcu galben ca șofranul la chip, dete un țipăt greu și căzu pierit. Iar domnițele nu-și mai putură opri suspinele; iar cea mai mică dintre ele își sfâșia hainele și își zgâria obrajii; și toate laolaltă se puseră pe gemete și pe văicăreli împrejurul lui Hassan, Și, de îndată ce își veni iarăși în simțiri, Hassan nu mai putu decât să plângă, cu capul pe genunchii blândei Boboc-de-Trandafir. Și bătrânul, până la urmă, se înduioșă de priveliștea aceea, și împărtășind și el durerea tuturora, se întoarse către domnițele care țipau jalnic, și le spuse cu un glas mohorât:

— Tăceți odată!

Și domnițele își înghițită dintr-o dată țipetele pe care le scoteau, și așteptară cu nerăbdare ce avea să le spună moșul lor. Iar șeicul Abd Al-Kaddus își propti mâna pe umărul lui Hassan și îi zise:

— Contenește-ți gemetele, fiul meu, și fă-ți curaj inimii! Căci, cu ajutorul lui Allah, am să dau o întorsătură prielnică treburilor tale. Ridică-te, dar, și urmează-mă!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute una noapte

Urmă:

Și Hassan, pe care vorbele acestea îl întoarseră pe dată la viață, sări în picioare, își luă în grabă rămas-bun de la surorile lui, o sărută de mai multe ori pe Boboc-de-Trandafir, și îi spuse moșneagului:

— Sunt robul tău!

Atunci, șeicul Abd Al-Kaddus îl pofti pe Hassan să se suie la spatele lui pe elefantul cel alb, și vorbi cu animalul acela uriaș care începu să se miște. Și, iute ca bătaia de grindină, ca lovitura de trăsnet și ca sclipirea de fulger, elefantul cel mare își aruncă picioarele în vânt și porni în zbor, și se afundă în nesfârșirile zării, mistuind sub pașii lui depărtările!

Or, în trei zile și trei nopți de goană, străbătură o cale de șapte ani. Și ajunseră lângă un munte albastru, cu toate împrejurimile lui albastre, și în mijlocul lui cu o peșteră cu intrarea închisă de o poartă de oțel albastru. Și șeicul Abd Al-Kaddus bătu în poarta aceea, și din lăuntru ieși un negru albastru, care ținea într-o mână o sabie albastră, iar în cealaltă o pavăză albastră. Iar șeicul, cu o sprinteneală de neînchipuit, smulse armele acelea din mâinile negrului, care se dete numaidecât la o parte spre a-l lăsa să treacă; și moșneagul, cu Hassan după el, intră în peșteră, iar negrul cel albastru închise poarta în urma lor.

Ei, atunci, merseră ca la vreo milă de cale, printr-o boltă lungă în care era o lumină albastră, iar stâncile erau și ele străvezii și albastre, iar la capătul acelei bolte se pomeniră dinaintea a două porți de aur uriașe. Iar

șeicul Abd Al-Kaddus deschise una dintre acele două porți uriașe de aur, și îi spuse lui Hassan să-l aștepte până ce s-o întoarce. Și se mistui în lăuntru. Ci, peste un ceas, se întoarse ținând de frâu un cal albastru, înșăuat și înfotăzat tot numai în albastru, și îl pofti pe Hassan să încalece. Și atunci deschise cea de a doua poartă de aur, și dinainte li se așternu dintr-odată o mare întindere albastră, iar la picioarele lor o câmpie larga, fără de zare. Și-atunci șeicul îi spuse lui Hassan:

— Fiul meu, tot mai ești hotărât să mergi mai departe și să înfrunți primejdiile cele fără de număr care te așteaptă? Ori n-ai vrea mai degrabă să-mi urmezi sfatul și să te întorci la cele șapte domnițe, nepoatele mele, care ar ști ele cum să te mângâie de pierderea soției tale Strălucire?

Hassan răspunse:

— Mai degrabă înfrunt de o mie de ori primejdia morții, decât să mai îndur chinurile despărțirii!

Șeicul stărui:

— Hassane, fiul meu, au tu nu ai o mamă pentru care lipsa ta-i un izvor de lacrimi nesecat? Și nu ți-ar plăcea mai degrabă să te întorci la ea, ca s-o mângâi?

El răspunse:

— N-am să mă întorc nicicum la maica mea, fără de soția și copiii mei!

Atunci șeicul Abd Al-Kaddus îi zise:

— Ei bine, dar, Hassane, du-te, sub ocrotirea lui Allah!

Și îi dete o scrisoare pe care erau scrise cu cerneală albastră următoarele: *„Către cel mai luminat și cel mai strălucit șeic al șeicilor, dascălul nostru, preacinstitul Părintele-Penelor!”* Pe urmă, îi spuse:

— Ia scrisoarea aceasta, fiul meu, și du-te unde te-o duce calul tău. Are să ajungă la un munte negru, cu toate împrejurimile lui negre, dinaintea unei peșteri negre. Atunci să descaleci și, după ce ai să legi frâul de oblânc, să lași calul să intre numai el singur în peșteră. Iar tu să aștepți la poartă; și ai să vezi că iese un moșneag negru, îmbrăcat în negru, și negru peste tot, fără numai de barba-i lunga și alba, care-i atârnă până la genunchi. Atunci, tu să-i săruți mâna, să-ți tragi pe cap pulpana caftanului lui, și să-i înmânezi scrisoarea aceasta, pe care ți-o dau spre a-ți ajuta să intri la el. Întrucât el este Părintele-Penelor! Și-i dascălul meu, și-i cununa capului meu! Și numai el pe pământ te poate ajuta în înfricoșătoarea ta încercare! Să te străduiești, dar, să ți-l faci binevoitor, și să îndeplinești tot ce ți-o spune să îndeplinești. Uassalam!

Atunci Hassan își luă bun-rămas de la șeicul Abd Al-Kaddus și dete pinteni calului albastru, care necheză și porni ca o săgeată. Iar șeicul Abd Al-Kaddus se întoarse în peștera cea albastră.

Or, vreme de zece zile, Hassan lăsă calul să meargă în voia lui, cu o iuțeală de nu l-ar fi putut întrece nici zborul de pasăre, nici volburile vijeliilor. Și așa, străbătu o cale de zece ani în linie dreaptă! Și, într-un sfârșit, ajunse la poalele unui șir de munți negri, cu vârful nevăzut, care se întindeau de la Răsărit până la Scăpătat. Și, pe când se apropiau de munții aceia, calul începu să necheze, domolindu-și goana…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute doua noapte

Urmă:

…calul începu să necheze, domolindu-și goana. Și numaidecât, din toate părțile deodată, fără de număr ca picăturile de ploaie, se iviră în goană niște cai negri, care veniră să-l adulmece pe calul lui Hassan și să se frece de el. Și Hassan se sperie de mulțimea lor și se înfricoșă că au să-i împiedice calea mai departe; ci calul său își văzu de drum înainte și ajunse la peștera cea neagră, înconjurată de niște stânci mai negre decât aripa nopții. Și era chiar peștera despre care îi vorbise șeicul Abd Al-Kaddus. Descălecă, dar, și, după ce legă frâul de oblâncul de la șea, își lăsă calul să intre în peșteră; iar el șezu jos la intrare, așa cum îi poruncise șeicul.

Or, nici nu trecu bine un ceas de când sta acolo, că Hassan și văzu ieșind din peșteră un preacinstit moșneag, îmbrăcat în negru, și negru și el tot, din tălpi până-n creștet, afară de barba-i lungă și albă care îi atârna până la brâu. Era șeicul șeicilor, preastrălucitul Ali Părintele-Penelor, fiul reginei Balkis, soția lui Soliman (cu ei cu toți fie pacea lui Allah și binecuvântările lui!). Și Hassan, când îl văzu, se aruncă la genunchii lui și îi sărută mâinile și picioarele, și își trase pe cap poala caftanului lui, punându-se astfel sub ocrotirea lui. Pe urmă îi dete scrisoarea de la Abd Al-Kaddus. Iar șeicul Părintele-Penelor luă scrisoarea și, fără a grăi măcar o vorbă, se întoarse în peșteră. Și Hassan, dacă nu-l mai văzu, începu să se deznădăjduiască; când iacătă-l pe moșneag că se ivi iar, însă de data aceasta îmbrăcat cu totul și cu totul în alb. Și îi făcu semn lui Hassan să vină după el, și intră înaintea lui în peșteră. Și Hassan merse după el, și ajunse în felul acesta într-o sală uriașă, pătrată, pardosită cu nestemate; și în fiecare colț al ei se afla câte un bătrân îmbrăcat în negru, stând jos pe un covor, și fiecare bătrân era împresurat de un morman de terfeloage, iar dinainte avea câte o cățuie de aur, în care ardeau mirodenii; și fiecare dintre cei patru înțelepți era înconjurat de alți șapte învățați, ucenicii lor, care copiau terfeloagele, ori citeau, ori cugetau. Ci, atunci când șeicul Ali Părintele-Penelor intră în sală, toți acești preacinstiți învățați se ridicară în cinstea lui; și cei patru învățați de frunte se ridicară din ungherele lor și veniră de șezură lângă el, în mijlocul sălii. Și, după ce toată lumea șezu jos, Șeic Ali se întoarse către Hassan și îi spuse să povestească povestea lui în fața acelei adunări de înțelepți.

Atunci Hassan, tare tulburat, începu dintru-întâi să verse un potop de lacrimi; pe urmă, izbutind să și le curme, începu, cu un glas întretăiat de suspine, să povestească toată povestea, de la răpirea lui de către Bahram magul, până la întâlnirea cu șeicul Abd Al-Kaddus, ucenicul șeicului Părintele-Penelor și moșul celor șapte domnițe. Și, cât ținu toată povestirea aceasta, înțelepții nu îl opriră niciodată; ci, atunci când isprăvi, strigară cu toții deodată, întorcându-se către învățătorul lor:

— O, preacinstite dascăl, o, fiu al reginei Balkis, soarta tânărului acesta este vrednică de milă, căci suferă și ca soț și ca tată. Și poate că vom putea să-i dăm o mână de ajutor ca să-și ia îndărăt acea copilandră atâta de frumoasă și acei doi copii atâta de frumoși!

Iar șeicul Ali răspunse:

— Preacinstiți frați ai mei, asta-i o treabă grea. Și știți și voi, ca și mine, câtu-i de anevoie să ajungi la insulele Wak-Wak, și mai cu seamă câtu-i de anevoie să te întorci de acolo. Și știți toată greutatea care urmează, odată ce ai ajuns la acele insule, după ce ai trecut atâtea piedici, să te apropii de amazoanele fecioare, străjerele regelui regilor de peste ginni, și ale fiicelor

lui. În asemenea împrejurare, cum vreți voi ca Hassan să răzbată până la domnița Strălucire, fata puternicului lor rege?

Șeicii răspunseră:

— Preacinstite taică, ai dreptate, cine ar putea tăgădui? Ci tânărul acesta ți-a fost trimis anume de către fratele nostru, cinstitul și strălucitul șeic Abd Al-Kaddus, și nu poți nicicum să nu întâmpini prietenește dorințele lui!

Și Hassan, la rându-i, dacă auzi vorbele acestea, se aruncă la picioarele șeicului, își coperi capul cu pulpana mantiei lui și, înconjurându-i genunchii cu brațele, îl jurui să-i dea îndărăt soția și copiii. Și tot așa sărută mâinile la toți șeicii, care își împreunară rugămințile lor cu ale lui, cerându-i fierbinte dascălului lor întru toate, șeicul Părintele-Penelor, să aibă milă de acel tinerel nefericit! Și șeicul Ali răspunse:

— Pe Allah! în viața mea n-am mai văzut pe cineva lepădându-se de zilele lui mai hotărât decât acest tânăr Hassan! Habar nu are neînfricatul acesta nici ce grozăvie dorește, nici ce îl așteaptă! Ci fie, am să fac pentru el tot ce ține de mine!

După ce spuse acestea, șeicul Ali Părintele-Penelor cugetă vreme de un ceas, înconjurat cuviincios de bătrânii lui ucenici; pe urmă, își ridică iar fruntea și îi spuse lui Hassan:

— Înainte de toate, am să-ți dau ceva care să te scape, la caz de primejdie!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treia noapte

Urmă:

Și își smulse un smoc de păr din barbă, chiar din locul unde era mai lungă, și i-l dete lui Hassan, spunându-i:

— Iată ce fac pentru tine! Dacă ai să te afli vreodată în vreo primejdie mare, nu ai decât să dai foc unui fir de păr din smocul acesta, și am să-ți vin pe data în ajutor!

Pe urmă, își ridică ochii înspre bolta sălii și bătu din palme, ca și cum ar fi chemat pe cineva. Și numaidecât se înfățișă dinaintea lui, coborând din boltă, un efrit dintre efriții cei înaripați. Și șeicul îl întrebă:

— Cumă te cheamă, o, efritule?

El spuse:

— Robul tău Dahnaș ben-Forktaș, o, șeicule Ali Părintele-Penelor!

Iar șeicul îi zise:

— Vino încoace!

Și efritul Dahnaș se duse lângă șeicul Ali, care îi puse gura la ureche și îi spuse ceva în șoapta. Și efritul răspunse cu un semn din cap, care vroia să însemneze: „Da!” Iar șeicul se întoarse către Hassan și îi spuse:

— Suie-te, fiul meu, suie-te în spinarea acestui efrit. El are să te ducă pe tărâmul norilor, și de acolo are să te coboare pe un pământ de camforă albă. Și-acolo, o, Hassan, efritul are să te lase, căci mai departe el nu poate

să meargă. Și tu, atunci, are să trebuiască să te descurci singur-singurel, prin țara acea de camforă albă. Și, de cum ai să ieși din ea, ai să te afli față cu insulele Wak-Wak! Și-acolo, cum te-o lumina Allah!

Atunci Hassan sărută iar mâinile șeicului Părintele-Penelor, își luă bun-rămas de la ceilalți înțelepți, mulțumindu-le pentru bunătatea lor, și încălecă pe umerii lui Dahnaș, care se sui cu el în văzduh. Și efritul îl duse până la tărâmul norilor, iar de acolo coborî cu el în țara de camforă albă, unde îl lăsă și pieri.

Încât, o, Hassane, o, tu cel de obârșie din Bassra, tu cel care odinioară uimeai sukurile din cetatea ta de baștină, și care învolburai toate inimile, și-i făceai pe toți cei care te vedeau să se topească de frumusețea ta, tu cel care ai trăit atâta vreme fericit lângă cele șapte domnițe și care ai stârnit în sufletele lor atâta iubire și atâta durere, iacătă că, mânat de dragostea ta pentru Strălucire, ai ajuns, pe aripile efritului, la țara aceea de camforă albă, unde ai să înfrunți ceea ce nimenea până la tine și nimenea după tine nu a mai înfruntat vreodată!

În adevăr, după ce efritul îl lăsă jos în țara aceea, Hassan porni la drum drept înainte, pe un pământ sclipitor și înmiresmat. Și merse el așa multă vreme și, într-un sfârșit, întrezări în depărtare, în mijlocul unei câmpii, ceva ce se asemuia cu un cort. Și se îndreptă într-acolo și, într-un sfârșit, ajunse aproape de tot de cortul acela. Ci, cum în clipa aceea tocmai mergea printr-o iarbă tare deasă, lovi cu piciorul ceva ce se afla ascuns în iarba aceea; și, când se uită, văzu că era ceva alb, ca o grămadă de argint, și mare, ca o coloană din cetatea Iramului. Or, era un uriaș, iar cortul pe care îl vedea Hassan nu era altceva decât urechea lui, care îi slujea de pavăză împotriva soarelui. Și uriașul, trezit în felul acesta din somnul lui, se ridică mugind și cuprins de o mânie atâta de năprasnică încât i se umflă pântecul de aerul pe care îl înghiți, iar fundul i se cutremură atâta de amarnic încât începu să-i geamă din greu: fapt care stârni un șir de bubuituri cumplite, ca de tunet, care îl zvârliră pe Hassan cu fața la pământ, pe urmă îl aruncară în sus, încât, de spaimă, ochii i se deteră peste cap! Și, până să cadă iarăși jos pe pământ, încă din zbor, uriașul îl înhăță de ceafă, tocmai de acolo unde este pielea mai moale, și îl ținu așa, cu tăria brațului său, spânzurat în aer ca o vrabie în gheara unui vultur. Și se pregătea, rotindu-l prin văzduh, să-l turtească de pământ, zobindu-i oasele și făcându-l în felul acesta să-și amestece lungimea cu lățimea.

Când văzu ce avea să pată, Hassan începu să se zbată din toate puterile lui, și strigă:

— Ah, cine să mă mai scape? Ah, cine să mă mai slobozească? O, uriașule, fie-ți milă de mine!

Când auzi țipetele acestea, uriașul își zise: „Pe Allah! Nu cântă urât păsărica asta! Îmi place ciripitul ei. Încât, am s-o duc numaidecât regelui nostru!” Și îl apucă gingaș de un picior, cu teamă să nu-l vatăme, și intră într-o pădure deasă, unde, în mijlocul unui luminiș, sta regele uriașilor din țara de camforă albă, așezat pe o stâncă ce-i ținea loc de jeț. Și era înconjurat de străjerii lui, cincizeci de uriași, fiecare înalt de cincizeci de coți. Iar acela care îl aducea pe Hassan se apropie de rege și îi zise:

— O, rege al nostru, ia uite o păsărică pe care am prins-o de un picior și pe care ți-o aduc pentru glasul ei frumos! Căci ciripește plăcut!

Și îl lovi pe Hassan ușurel peste nas, zicându-i:

— Cântă oleacă dinaintea regelui!

Iar Hassan, care nu pricepea graiul uriașului, socoti că i-a venit ceasul cel de pe urmă și începu să se zbată, țipând:

— Ah, cine m-o mai scăpa? Ah, cine m-o mai slobozi?

Și regele, când auzi glasul acela, se zgudui și se bâțâi de plăcere, și îi zise uriașului:

— Pe Allah! e minunat! Trebuie să-l duci numaidecât fiicei mele, pe care are s-o farmece!

Și adăugă, întorcându-se către urias:

— Da! pune păsărică numaidecât într-o colivie și du-te de-o atârnă în odaia fetei mele, lângă patul ei, ca s-o poată veseli cu cântecele și ciripelile ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a șase sute patra noapte

Urma:

Atunci uriașul dete fuga și-l puse pe Hassan într-o colivie, cu două străchini mari, una pentru mâncare și una pentru apă. Și îi mai puse și două stinghii, pe care să se poată cocoța și să cânte în voie; și duse colivia în odaia fetei regelui, și o atârnă la capul patului ei.

Când îl văzu pe Hassan, fata regelui, fu ca vrăjită de chipul și de înfățișarea lui, și începu să-i facă tot soiul de ghidușii, și să-l răsfețe în toate felurile. Și îi vorbea cu glas nespus de dulce, spre a-l îmblânzi, măcar că Hassan nu pricepea nimica din vorbele ei. Dar, cum vedea că fata nu-i vroia răul, încercă s-o înduioșeze față de soarta lui, plângând și gemând. Iar domnița, de fiecare dată, îi luă gemetele și suspinele drept niște cântece gingașe; și simțea o plăcere până peste poate; și nu mai putea să se despartă de el nici ziua, nici noaptea, o clipită măcar. Și simțea, când se uita la el, că toată ființa ei se topea după el. Și nu știa ce ar putea face mai bine cu o păsărică atâta de mică, și cum să se poarte cu ea. Și adesea îi făcea cu degetul, și îi vorbea prin semne; dar nici el nu o pricepea, și era departe de a ghici tot folosul pe care l-ar fi putut dobândi de la o fată, este adevărat că uriașă, dar atâta de prietenoasă.

Or, într-o zi, fata regelui îl scoase pe Hassan din colivie, ca să-l curețe și să-i schimbe hainele. Și, după ce îl dezbrăcă, văzu, o, minunea minunilor! că nu era întru nimic lipsit de ceea ce aveau uriașii tatălui ei, măcar că toate celea erau, ca mărime, peste poate de micuțe. Și fata gândi: „Pe Allah! asta-i întâia oară când văd o pasăre cu asemenea lucruri!” Și începu să se joace cu Hassan și să-l întoarcă și răsîntoarcă pe toate părțile, minunându-se de ceea ce afla la el în fiecare clipă. Iar Hassan, în mâinile ei, era întocmai ca o vrabie în mâinile vânătorului. Și tânăra uriașă, dacă văzu că sub degetele ei castravetele se preschimba în bostan, se puse pe un râs de se tăvălea pe jos. Și strigă: „Ce pasăre minunată! Cântă ca păsările, și se poartă cu femeile la fel de drăguț ca și bărbații cei uriași!” Și, vrând să-i răspundă cu drăgălășenie la drăgălășenie, îl lipi cu totul de ea și începu să-l alinte peste tot, ca pe un bărbat, îndemnându-l în fel și chip, nu cu vorbe, întrucât o pasăre nu ar fi putut să le priceapă, ci cu semne și cu fapte, și atâta de iscusit încât, până la urmă, se purtă și el cu ea întocmai ca un vrăbioi cu vrabia lui. Și, din clipa aceea, Hassan ajunse pasărea fetei

regelui!

Or, Hassan, oricât era de alintat și de răsfățat și de giugiulit ca o pasăre, și în pofida celor ce trăia între fălniciile uriașei, fata regelui, și, de altminteri, a celor ce la rândul lui, o făcea și el să simtă, și în ciuda deplinei bunăstări în care trăia în colivia sa, era departe de-a o uita pe Strălucire, soția lui, fiica regelui regilor de peste Ginnistan și de peste insulele Wak-Wak, ținta călătoriei sale, de care știa că nu mai este prea departe! Și, spre a ieși din acel bucluc, s-ar fi slujit bucuros de daireaua cea vrăjită și de smocul de păr; ci, când îi schimbase hainele, fata regelui uriașilor îi luase și acele lucruri scumpe; și degeaba i le cerea el cu mâinile și cu tot felul de semne care se fac în arăbește, că ea nu pricepea neam ce-i cerea el, și de fiecare dată socotea că îi cere să se zbenguiască. Lucru ce făcea ca, ori de câte ori își cerea el daireaua, să i se răspundă cu o desfătare; și, ori de câte ori își pretindea smocul de barbă, trebuia să se dedea unei desfătări; atâta și-atâta, încât chiar că, după câteva zile, ajunse într-un hal fără de hal, și nu mai cuteza să facă nimic, nici cel mai mic semn, de frică să nu vadă la lucru răspunsul amarnicei uriașe.

Iacă-așa! Și starea lui Hassan nu se schimba nicicum; și, bietul de el, se sfârșea și îngălbenea în colivia lui, nemaiștiind ce hotărâre să ia, când, într-o zi, după alinturi mai spornice decât de obicei, uriașa ațipi în vreme ce se slujea de el, și îl lăsă să scape. Și Hassan se repezi numaidecât la sipetul în care se aflau lucrurile lui cele vechi, luă smocul de barbă și aprinse un fir de păr, chemându-l în gând pe șeicul Ali Părintele-Penelor. Și iacătă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincea noapte

Urmă:

…și iacătă ca palatul se cutremură, iar șeicul cel îmbrăcat în negru ieși din pământ dinaintea lui Hassan, care se aruncă la picioarele lui. Atunci șeicul îl întrebă:

— Ce vrei, Hassane?

Și tânărul îi spuse:

— Mă rog ție, nu făcea gură, că se trezește fata asta! Și-atunci ajung fără de izbavă iarăși în mâinile ei, ca să fac iarăși pe pasărea!

Și o arătă cu degetul pe uriașa cea adormită. Atunci șeicul îl luă de mână și, cu harul puterii lui cea tainice, îl duse afară din palat. Pe urmă îi spuse:

— Povestește-mi ce ți s-a întâmplat.

Și Hassan îi povesti tot ce făcuse de când ajunsese în țara de camforă albă, și adăugă:

— Și-acuma, pe Allah! o zi de-aș mai fi rămas lângă uriașa aceasta, mi-aș fi dat sufletul pe nas!

Iar șeicul spuse:

— Eu te-am prevestit de câte o să ai de pătimit! Ci asta nu-i decât

începutul! Și, pe deasupra, trebuie să-ți mai spun încă o dată, o, copile al meu, ca să te hotărăsc să faci cale întoarsă, că în insulele Wak-Wak vraja bărbii mele nu mai are nicio putere, și acolo ai să fii lăsat numai în seama puterilor tale!

Și Hassan spuse:

— Eu trebuie sa mă duc, fie ce-o fi, după soția mea! Și nu-mi mai rămâne decât daireaua aceasta vrăjită, care mi-ar putea sluji la caz de primejdie să mă scape din necaz!

Iar șeicul Ali se uită la dairea și spuse

— A, o știu! Este daireaua lui Bahram magul, un ucenic de-al meu de odinioară; numai el, dintre toți ciracii mei, s-a abătut de la calea lui Allah! Ci, o, Hassane, află că și daireaua aceasta, tot așa, nu va putea să-ți fie de niciun folos în insulele Wak-Wak, unde toate vrăjile se dezleagă și unde ginnii de pe acele insule nu se supun decât numai regelui lor!

Și Hassan zise:

— Cui îi este dat să trăiască zece ani nu are sa moară în cel de al nouălea an! Dacă, dar, mi-o fi scrisa să mor în insulele acelea, nu-i nicio supărare! Mă rog, dar, ție, o, preacinstite șeic al șeicilor, să-mi spui care este drumul pe care trebuie să apuc ca să ajung acolo!

Șeicul Ali, atunci, drept orice răspuns, îl luă de mână și îi spuse:

— Închide ochii, și pe urmă deschide-i!

Și Hassan închise ochii; pe urmă, după o clipită, îi deschise. Și totul pierise, atât șeicul Părintele-Penelor, cât și palatul fetei regelui și țara de camforă albă. Și se pomeni pe o insulă, cu țărmul acoperit de nestemate de felurite culori, șlefuite de apele mării. Și habar nu avea ca ajunsese într-un sfârșit la insulele cele atâta de râvnite.

Or, nici nu apucă bine Hassan să-și arunce un ochi la dreapta și un ochi la stânga, că se și repeziră asupra-i, ieșind din stâncile de pe mal și din spuma valurilor, stoluri întregi de păsări mari și albe, care acoperiră cerul cu un nor gros și apăsător. Și zborul vrăjmaș se năpusti înspre el ca un vârtej, cu un vuiet de pliscuri năpraznice și de aripi zbătute; și toate gâtlejurile înaripate scoaseră laolaltă un țipăt răgușit, repetat de mii de ori, în care Hassan cunoscu într-un sfârșit vorbele Wak-Wak, numele insulelor acelea! Atunci pricepu că ajunsese pe pământurile cele tainice și că păsările îl vedeau că este străin și căutau să-l alunge către mare. Iar Hassan fugi să se adăpostească într-o colibă ce se ridica nu departe de acolo, și începu să cugete cum stă treaba.

Deodată, auzi pământul bubuind și simți cum i se cutremură sub picioare; și își ciuli urechea, ținându-și răsuflarea, și văzu în depărtare îngroșându-se un alt nor, din care treptat-treptat se iviră în soare vârfuri de lănci și de coifuri, și străluciră armuri. Erau amazoanele! Unde să mai fugi? Iar galopul cel mânios, iute ca bătaia de grindină, ori ca strălucirea de fulger, fu lângă el cât ai clipi din ochi. Și i se înfățișară dinainte, strânse într-un pătrat mișcător și năpraznic, războinicele călări pe niște iepe galbene ca aurul străcurat, cu cozile lungi, cu armurii vânjoși, purtându-și hățurile sus și slobode, mai iuți ca vântul de la miazănoapte când suflă cu urgia mării înfuriate. Și războinicele acelea, înarmate de luptă, purtau fiecare câte o sabie grea la șold, câte o lancie lungă într-o mână, iar în mâna cealaltă câte o ghioagă care înfiora mințile; și mai aveau, strânse la subțioară, patru suliți care își arătau vârfurile înfricoșătoare.

Or, de îndată ce războinicele acelea îl zăriră pe nepoftitul de Hassan stând în pragul colibei, își struniră deodată iepele cele abrașe. Și tot potopul de copite, oprindu-se, făcu să sară până în slăvile cerului pietrele

de pe țărm, iar picioarele iepelor se afundară adânc în nisip. Și nările lor largi și fornăitoare se umflau odată cu nările fecioarelor cele războinice; și chipurile dezvelite sub coifurile cu vizierele ridicate erau frumoase ca niște lune; iar șoldurile lor rotunde și grele se împreunau și păreau totuna cu șoldurile cele galbene ale iepelor. Iar pletele lor lungi, galbene, negre și roșcate se amestecau, unduindu-se, cu părul din cozile și din coamele iepelor. Iar coifurile de oțel și platoșele de smarald sclipeau în soare ca niște giuvaieruri, și ardeau fără să se mistuie.

Și-atunci, din mijlocul acelui pătrat de lumină, se desprinse o amazoană mai voinică decât toate celelalte…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu

Ci într-a cinci sute șasea noapte

Urmă:

…o amazoană mai voinică decât toate celelalte, cu fața nedezvelită sub coif, ci acoperită cu totul de viziera lăsată, și cu pieptul îmbelșugat de niște sâni, strălucind sub ocrotirea unei tunici de zale de aur mai strânsă ca aripile de lăcustă. Și își opri scurt iapa la câțiva pași de Hassan. Iar Hassan, neștiind dacă îi era potrivnică ori binevoitoare, se aruncă dintru început dinaintea ei, cu fruntea în țărână, pe urmă săltă capul și îi spuse:

— O, sultană a mea, sunt un străin pe care ursita l-a adus pe aceste tărâmuri, și mă pun sub ocrotirea lui Allah și sub pavăza ta! Nu mă izgoni! O, sultana mea, fie-ți milă de un nefericit care își caută soția și copiii!

La vorbele acestea ale lui Hassan, călăreața sări jos de pe cal și, întorcându-se către războinicele ei, le făcu un semn să plece. Și veni la Hassan, care îi sărută pe dată picioarele și mâinile, și își duse la frunte marginea de la mantia ei. Și ea îl cercetă cu luare-aminte; pe urmă, ridicându-și viziera, i se arătă dezvelită. Iar Hassan, când o văzu, scoase un țipăt mare și se dete îndărăt speriat; întrucât, în loc de o tânără, pe puțin la fel de frumoasă ca și fecioarele războinice pe care le văzuse, avea dinaintea lui o bătrână cu o înfățișare tare urâtă, cu un nas mare cât o pătlăgea vânătă, cu niște sprâncene strâmbe, cu niște obraji scofâlciți și fleșcăiți, cu niște ochi care se huleau unul pe altul, și cu câte o năpastă la fiecare dintre cele nouă colțuri ale chipului ei! Ceea ce o făcea să semene întru totul cu un porc.

Încât Hassan, ca să nu trebuiască să se mai uite la fața aceea, își acoperi ochii cu pulpana hainei. Iar baba luă acea mișcare drept semn de mare cinstire, socotind că Hassan nu făcuse așa decât ca să nu pară necuviincios privind-o în față; și fu înduioșată până peste poate de dovada aceea de cinstire, și îi zise:

— O, străinule, potolește-ți spaima. Din ceasul acesta te afli sub ocrotirea mea! Și îți făgăduiesc ajutorință la orice nevoie! Pe urmă adăugă: însă, mai înainte de orice, nimenea nu trebuie să te vadă pe insula aceasta! Drept care, și măcar că sunt nerăbdătoare să-ți aud povestea, am să dau fuga să-ți aduc cele de trebuință ca să te îmbraci ca o amazoană, așa încât să nu mai poți de aci înainte să fii osebit dintre tinerele fecioare

războinice, străjerele regelui și ale fetelor regelui!

Și plecă, și se întoarse peste câteva clipite cu o platoșă, o sabie, o lance, un coif și alte arme întru totul asemenea cu cele pe care le purtau amazoanele. Și le dete lui Hassan, care se împodobi cu ele. Atunci bătrâna îl luă de mână și îl duse pe o stâncă înaltă de pe malul mării și, șezând jos acolo împreună cu el, îi spuse:

— Acuma, o, străinule, grăbește-te de-mi povestește pricina care te-a mânat până în aceste insule, unde până la tine niciun adamit n-a cutezat să pună piciorul!

Și Hassan răspunse, după ce îi mulțumi pentru bunătatea ei:

— O, stăpână, povestea mea este povestea unui nefericit care a pierdut singurul bun pe care îl avea, și care străbate pământul cu nădejdea că își va găsi bunul acela!

Și îi povesti pățaniile lui, fără a ocoli niciun amănunt. Iar amazoana cea bătrână îl întrebă:

— Și cum o cheamă pe tânăra aceea, soția ta? Și cum îi cheamă pe copiii tai?

El spuse:

— În țara mea, copiii mei se numeau Nasser și Manssur, iar soția mea se numea Strălucire! Ci numele pe care îl poartă în țara ginnilor eu nu-l știu!

Și Hassan, după ce sfârși de spus totul, începu să plângă cu lacrimi îmbelșugate.

Iar bătrâna, dacă auzi povestea aceasta a lui Hassan și dacă îi văzu durerea, se simți cuprinsă cu totul de milă, și îi spuse:

— Mă jur ție, o, Hassane, că nicio mamă nu s-ar îngriji de copilul ei mai mult decât am să mă îngrijesc eu de soarta ta. Și, întrucât spui că soția ta s-ar putea afla printre amazoanele mele, am să te duc, chiar mâine, să le vezi la mare pe toate goale. Și, pe urmă, am să le pun să treacă pe dinaintea ta, una câte una, ca să-mi spui dacă ai s-o cunoști pe soția ta printre ele!

Așa grăi bătrâna Maica-Lăncilor către Hassan Al-Bassri. Și îl liniști, încredințându-l că prin viclenia aceea nu vor avea cum să n-o afle pe tânăra Strălucire! Și își petrecu ziua întreagă cu el, și îl plimbă prin insulă, ducându-l să se minuneze de toate minunățiile. Și, până la urmă, bătrâna începu să-l iubească pe Hassan cu o dragoste mare, și îi spuse:

— Liniștește-te, copilul meu! Te-am pus în ochii mei! Și, chiar dacă mi-ai cere, pentru plăcerea ta, toate războinicele mele, care sunt toate fecioare tinere, ți le-aș dărui din toată căldura inimii mele!

Iar Hassan îi răspunse:

— O, stăpâna mea, eu, pe Allah, nu am să te părăsesc decât atunci când m-o părăsi sufletul!

Or, a doua zi, așa cum îi făgăduise, bătrâna Maica-Lăncilor veni în fruntea războinicelor ei, în vuiet de dairale. Și Hassan, îmbrăcat ca o amazoană, ședea pe stânca înaltă care se ridica deasupra mării. Și, în felul acesta, semăna cu o fată de rege.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptea noapte

Urmă:

Estimp, fecioarele cele războinice, descălecând de pe iepele lor, la un semn făcut de bătrâna Maica-Lăncilor care le era căpetenie, își lepădară armele și platoșele. Și, subțiri și strălucitoare, se iviră, o, aiurire de crini și de trandafiri! ca niște crini dintre frunzele lor, și ca niște trandafiri dintre ghimpii lor. Și, albe și ușoare, coborâră în mare. Și spuma apei se amestecă cu pletele lor slobode și despletite, ori împletite și înalte ca niște turle. Și zbaterea talazurilor repeta zbaterea șoldurilor lor de fecioare. Și erau ca niște flori deschise pe ape.

Ci, printre atâtea fete ca luna și printre atâtea boiuri mlădioase, printre atâția ochi negri și printre atâția dinți albi, printre atâtea plete de felurite culori și printre atâtea binecuvântate șolduri, degeaba se tot uită Hassan, că nu văzu frumusețea cea fără de asemuire a multiubitei lui Strălucire. Și îi spuse bătrânei:

— O, maică bună, Strălucire nu se află printre ele!

Iar bătrâna amazoană răspunse:

— Cine știe, fiul meu? Poate că depărtarea nu îți îngăduie să judeci bine!

Și bătu din palme, și toate fetele ieșiră din apă și veniră să se înșire pe nisip, încă jilave de boabele de apă, ca de niște nestemate. Și, una după alta, mlădii și legănate, trecură pe dinaintea stâncii pe care sta Hassan cu Maica-Lăncilor, neavând pe ele, drept orice armură, decât pletele lor atârnând pe spate, și grele numai de giuvaierurile trupului lor gol.

Și-atunci văzuși tu, o, Hassane, ceea ce văzuși! O, voi iepurițe de toate culorile și de toate soiurile, între coapsele acelor fetișcane, copile de regi! Erați și grase, și rotunde, și dolofane, și bălaie, și ca niște bolte, și voinice, și arcuite, și înalte, și netede, și umflate, și strânse și neatinse, și ca niște jețuri, și ca niște scoici, și grele, și mofluze, și mute, și ca niște cuiburi, și fără de urechi, și calde, și ca niște corturi, și fără de păr, și botoase, și surde, și ghemuite, și mici, și gâdilicioase, și genuni, și uscate, și minunate, însă, fără de nicio îndoială, nu erați întru nimic asemenea cu iepurița multiubitei Strălucire!

Încât Hassan lăsă toate fetele să treacă, și grăi către bătrâna Maica-Lăncilor:

— O, stăpână a mea, viața ta fie cu mine! nu se află niciuna printre toate aceste fete tinere care, cât de cât, să se asemuie cu Strălucire!

Iar bătrâna războinică, nedumerită, îi zise:

— Atunci, o, Hassane, după toate acestea pe care le-ai văzut, nu mai rămân decât cele șapte fete ale regelui nostru! Binevoiește dar să-mi spui după ce semn aș putea, cu vreun prilej, s-o cunosc pe soția ta, și zugrăvește-mi-o cu ce are ea mai aparte! Iar eu am să îmi însemnez totul în minte! Și îți făgăduiesc că, știind în felul acesta totul, nu am să zăbovesc mult până s-o găsesc pe aceea după care umbli!

Și Hassan răspunse:

— Să ți-o zugrăvesc, o, stăpână a mea, ar fi să mor fără a izbuti; căci nu-i limbă care să poată spune toate desăvârșirile ei. Ci am să mă străduiesc să-ți arăt măcar cam cum aduce. Are un chip, o, stăpână a mea, ca o zi binecuvântată; un mijloc atâta de subțire încât soarele n-ar putea să-i aștearnă umbra pe pământ; un păr negru și lung, atârnând pe spate, ca noaptea peste zi; niște sâni care sfredelesc până și haina cea mai tare; o limbă ca de albină; o miere în gură ca apa din fântâna Salsabil; niște ochi

ca izvorul Kausar; este mlădie ca firul de iasomie; dinții-i sunt ca niște boabe de grindină; are o alunița pe obrazul drept, și un neg sub buric; o gură ca o cornalina, de nu-ți mai trebuie nici cupă, nici ibric; niște obraji ca bujorii din Neman; un pântec mlădios și vrăjitor, aidoma de larg și de alb ca o cadă de marmoră; șalele mai voinic și mai strașnic zidit decât bolta templului din Iram; niște coapse întocmite în tiparul desăvârșirii, dulci ca zilele regăsirii după amara despărțire, între care domnește jețul califului, altarul tihnei și al beției, al cărui logogrif[72] a fost înfățișat de poet așa

Numele meu – care-i prileju-atâtor
Fiori și tulburări – este ușor,
Că-i doar din două litere vestite
Alcătuit: pe-ntâia, păsămite,
O afli înmulțindu-le-ntre ele
Pe cinci cu patru; iar pe-a doua, tot
Numa-nmulțind la fel șase cu zece!
Așa ajungi la tâlcurile mele,
Și-n felu-acesta-i dat să se dezlege
Cuvântul ce-l închipui eu, socot!

Și, după ce spuse vorbele acestea, Hassan nu-și putu ține mai mult lacrimile, și începu să plângă. Pe urmă strigă:

— Jalea mea, o, Strălucire, este amară ca jalea dervișului care și-a pierdut strachina, ori cumu-i chinul hagiului care are o bubă în călcâi, ori cumu-i durerea celui căruia i s-au tăiat mâinile și picioarele!

După ce ascultă toate astea, bătrâna amazoană lăsă capu-n jos o clipă, cufundându-se într-o cugetare adâncă; pe urmă, îi spuse lui Hassan:

— Ce năpastă, o, Hassane! Te pierzi fără de izbăvi, și mă pierzi și pe mine odată cu tine! Căci fetișcana pe care mi-o zugrăvești tu este, fără de nicio îndoială, una dintre cele șapte fete ale regelui nostru preaputernic! Ce nălucă mai ai și tu, și ce smintită cutezanță te bântuie! Între tine și ea este o depărtare ca de la pământ la cer! Și, dacă stărui în dorința ta, către pieirea ta zorești! Ascultă-mă, dar, Hassane! Leapădă-te de gândul acesta nesăbuit, și nu-ți da sufletul pierzării!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute opta noapte

Urmă:

La vorbele acestea ale bătrânei, Hassan fu așa de tulburat încât se prăbuși fără de simțire; și, când își veni iarăși în fire, se porni pe un plâns atâta de amarnic, de i se scăldară hainele în lacrimile ce le vărsa, și, peste poate de deznădăjduit, strigă:

— Iacătă, dar, o, tușă a mea plină de milă, că trebuie să mă întorc deznădăjduit, după ce am bătut atâta cale, și chiar în clipa în care sunt

aproape să ajung la țintă! Cum aș mai fi putut să mă îndoiesc, după încredințarea ce mi-ai dat-o, de izbânda încercării mele și de atotputerea ta? Au nu chiar tu poruncești și ești căpetenie peste oștile din cele Șapte Insule, și pentru care nicio încercare de felul acesta nu este cu neputință?

Ea răspunse:

— De bună seamă, fiul meu, pot multe asupra oștilor mele, precum și asupra fiecărei amazoane din aceste oști! Încât, ca să te întorc de la gândul tău cel nesocotit, îți dau să-ți alegi, dintre toate aceste fecioare războinice, pe aceea care ți-o plăcea cel mai mult; ia-o din partea mea în locul soției tale! Și, pe urmă, întoarce-te cu ea în țara ta, și ai să fii la adăpost de răzbunarea regelui nostru! Altminteri, pieirea mea și pieirea ta sunt de neînlăturat!

Hassan însă nu răspunse la sfatul acesta al bătrânei decât cu alte lacrimi și cu alte suspine. Iar bătrâna, înduioșată de atâta prisos de iubire, îi spuse:

— Allah fie cu tine, o, Hassane! Ce vrei, dar, să fac eu pentru tine? Dacă s-ar afla că te-am lăsat să pui piciorul pe insulele noastre, capul meu nu ar mai zăbovi pe umerii mei. Și, dacă s-ar afla vreodată că te-am dus să le vezi la scaldă, goale, pe toate războinicele mele, tinere fecioare pe care nicio privire de bărbat nu le-a întrezărit și pe care niciun deget de om nu le-a atins, sufletul meu nu ar mai fi al meu!

Și Hassan strigă:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, te încredințez că eu nu m-am uitat la fetele acelea în chip necuviincios, și nu am prea luat seama la goliciunea lor!

Iar bătrâna spuse:

— Păi chiar că rău ai făcut, o, Hassane, întrucât în toată viața ta nu ai să mai vezi asemenea priveliște! Oricum, dacă niciuna dintre aceste fecioare nu te ispitește, ca să te hotărăsc să te întorci în țara ta și să-ți mântuiești în felul acesta sufletul, am să te încarc cu bogății și cu scumpele roade din insulele noastre, și am să te acopăr cu bunuri care au să te facă bogat și fericit pentru toate zilele câte le mai ai de trăit!

Ci Hassan se aruncă la picioarele bătrânei, îi sărută genunchii și zise plângând:

— O, binefăcătoarea mea, o, lumină a ochilor mei, o, sultana mea, cum aș putea să mă întorc în țara mea după ce am îndurat atâtea strădanii și am înfruntat atâtea primejdii? Cum aș putea să plec de pe insula aceasta, fără s-o văd pe multiubita mea, când dragostea pentru ea m-a adus până aici? Ah, gândește-te, o, stăpână a mea, că poate-i voia soartei ca s-o găsesc pe soția mea, după toate suferințele câte le-am îndurat!

Și, după ce rosti vorbele acestea, Hassan nu mai putu să-și stăpânească aleanul din suflet, și ticlui stihurile acestea:

Sultană-a frumuseții, fie-ți milă
De cel robit de pleoapele-ți nurlii
Ce subjugară țara lui Khosroe
Și lumea-ntregii lui împărății!

Nici nardurile tari, nici trandafirii,
Nici cele mai alese mirodenii,
Pe lângă răsuflarea ta nu-nseamnă
Decât o-ntruchipare de sluțenii.

Iar boarea care-adie-nmireasmată
Prin florile grădinilor din rai
E toată-n părul tău, să-i fericească
Pe cei alăturea de care stai.

Pleiadele când se aprind pe ceruri.
Din ochii tăi iau calda lor scânteie!
Și stelele doar ți-ar putea fi salbă
La gâtul alb, o, tânără femeie!

Când bătrâna amazoană auzi versurile acestea ale lui Hassan, văzu că ar fi în adevăr o răutate să-i ia pe totdeauna nădejdea de a-și mai găsi soția, și îi înțelese durerea, și îi zise:

— Fiul meu, alungă-ți din gânduri întristarea și deznădejdea. Căci sunt pe deplin hotărâta acuma să încerc totul ca să-ți dau soția îndărăt! Pe urmă adăugă: Am să mă apuc numaidecât să mă îngrijesc cu tot sufletul de treburile tale, o, săracul de tine! Căci văd limpede ca îndrăgostitul nici nu aude, nici nu pricepe nimic! Te las, dar, și mă duc la palatul reginei de pe insula aceasta pe care ne aflăm, și care-i una dintre cele șapte insule Wak-Wak. Căci cată să știi că fiecare dintre aceste șapte insule este locuită și stăpânită de una dintre cele șapte fete ale regelui nostru, surori între ele după tată, ci nu și după mamă. Iar aceea care este stăpână aici peste noi, este cea mai mare dintre surori, și o cheamă domnița Nur Al-Huda. Iar eu am să mă duc s-o caut și să-i vorbesc în folosul tău. Potolește-ți, dar, sufletul, însenineează-ți ochii, și așteaptă-mă cu inimă liniștită, până ce mă întorc!

Și își luă rămas-bun de la el, și se îndreptă înspre palatul domniței Nur Al-Huda.

Odată ajunsă în fața domniței, bătrâna amazoană, care era cinstită și iubită de fetele regelui și de regele însuși, pentru înțelepciunea ei și pentru creșterea și îngrijirea pe care le dedese tinerelor domnițe, se ploconi și sărută pământul dinaintea domniței Nur Al-Huda, Și domnița se ridică numaidecât în cinstea ei, și o îmbrățișă, și o pofti să șadă jos lângă ea; și îi zise:

— Inșallah! Fie ca știrile pe care mi le aduci sa fie vestitoare de bine! Iar de ai să-mi faci vreo rugăminte, ori să-mi ceri vreun hatâr, grăiește! Iată-mă-s gata să te ascult…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute noua noapte

Urmă:

…Iată-mă-s gata să te ascult!

Bătrâna Maica-Lăncilor răspunse.

— O, regină a veacului și a vremii noastre, o, fiica mea, vin La tine ca să-ți povestesc o întâmplare cum nu s-a mai pomenit, și care nădăjduiesc

că are să-ți placă și să te veselească. Află, dar, că am găsit pe malul insulei noastre, aruncat de valuri, un bărbat tânăr, de o frumusețe vrăjită, care plângea cu amar. Și, când l-am întrebat ce-i cu el, mi-a răspuns că l-a aruncat ursita pe țărmurile noastre, pe când se afla în căutarea soției lui! Și, când l-am rugat să-mi spună cine este soția lui, mi-a zugrăvit-o într-un chip atâta de uluitor, încât m-a cufundat într-o mare spaimă în privința ta și în privința celorlalte domnițe, surorile tale! Și mai trebuie să-ți arăt, o, regina mea, ca să spun tot adevărul, că ochii mei n-au mai văzut vreodată, nici printre ginni, nici printre efriți, un tinerel așa de frumos ca tânărul acesta!

Când auzi cele ce spunea bătrâna, domnița Nuf Al-Huda fu cuprinsă de o mânie cumplită și țipă la bătrâna amazoană:

— O, bătrână a blestemului, o, ploditură dintr-o liotă de încornorați ai ticăloșiei, cum ai făcut de-ai strecurat un bărbat printre fecioarele noastre, pe tărâmurile noastre? A, plod al nerușinării, cine-o să-mi dea să beau o înghițitură din sângele tău, ori să mănânc o îmbucătură din carnea ta?

Și bătrâna războinică începu să tremure ca o trestie în furtună, și căzu în genunchi la picioarele domniței, care îi strigă:

— Au ție nu ți-e frică de osânda care te paște de la răzbunarea și de la mânia mea? Pe capul tatălui meu, regele cel mare al ginnilor! nu știu ce mă ține în clipa aceasta de nu poruncesc să fii tăiată bucăți, ca să slujești de pildă pe viitor călăuzilor întru ticăloșie, care ar mai vrea să strecoare vreun străin în insulele noastre! Pe urmă adăugă: Ci, înainte de toate, dă fuga de mi-l adu pe adamitul acela îndrăzneț, care a cutezat să încalce hotarele noastre!

Și bătrâna se ridică, nemaiștiind, în spaima ei, nici să-și deosebească mâna dreaptă de mâna stângă, și ieși spre a se duce să-l caute pe Hassan. Și gândea: „Năpasta aceasta amarnică, pe care mi-o trimite Ailah prin mijlocirea reginei, îmi e pricinuită numai de tânărul Hassan! De ce nu l-oi fi silit eu mai degrabă să plece de pe insulă și să ne arate lățimea dosului sau?

Și-așa, ajunse la locul unde se afla Hassan; și, de cum îl zări, îi spuse:

— Ridică-te, o, tu, cel al cărui soroc de pe urmă este aproape! Și hai cu mine la regină, *oi* vrea să-ți vorbească!

Și Hassan porni după bătrână, zicându-și: „Va salam! în ce prăpastie am să mă prăvălesc!” Și-așa, ajunse la palat, dinaintea domniței. Și ea îl primi, stând în jețul ei și cu fața acoperită întru totul de iașmac. Și Hassan nu găsi nimic mai bun de făcut, în acea împrejurare cumplită, decât să se apuce să sărute pământul dinaintea jețului și, după salamalekul de cuviință, să-i înalțe domniței o laudă în versuri. Ha, atunci, se întoarse înspre bătrână și îi făcu un semn care vroia să însemne: „întreabă-l!” Și bătrână îi spuse lui Hassan:

— Preaputernica regină a noastră îți răspunde la salamalek și te întreabă, ca să-i răspunzi: Cum te cheamă, care-i țara ta de baștină, cum o cheamă pe soția ta și cum îi cheamă pe copiii tăi!

Și Hassan, ajutat de ursita lui, răspunse, întorcându-se către domniță:

— Regină a lumilor, sultană a veacului și a vremilor, o, tu, cum alta nu-i nici în timp, nici în răstimp, în ce privește numele meu cel ticălos, mă numesc Hassan cel plin de necazuri, de obârșie din cetatea Bassra, din Irak. Iar în ce o privește pe soția mea, nu-i știu numele! Iar copiii mei, pe unul îl cheamă Nasser, și pe celălalt Manssur!

Regina îl întrebă, prin mijlocirea bătrânei:

— Și pentru ce te-a părăsit soția ta?

1.1 spuse:
— Pe Allah, nu știu! Da trebuie să fi fost fără de voia ei!
Ea îl întrebă:
— De unde a plecat? Și cum?
El spuse:
— A plecat din Bagdad, chiar din palatul califului) Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor! Și, pentru aceasta, nu a avut decât să se îmbrace cu mantia ei de pene și sa se ridice în văzduh!
La întrebă:
— Și nu ți-a spus nimic când a plecat?
El răspunse:
— I-a spus mamei mele: „Dacă fiul tău, chinuit de durerea lipsei mele, o vrea vreodată să mă mai vadă, nu are decât să vina să mă caute în insulele Wak-Wak! Și-acuma, bun-rămas, o, maică a lui Hassan! Hotărât că tare mă întristează să plec așa, și mă mâhnesc în sufletul meu, căci zilele despărțirii au să-mi sfâșie inima și au să vă înnegureze viața; ci, vai! nu pot nimic! Simt dorul zborului cum îmi năpădește sufletul, și trebuie să mă ridic în văzduh!" Așa a grăit soția mea! Și s-a dus în zbor! Și, de- atunci, lumea este neagră dinaintea ochilor mei, iar pieptul mi s-a umplut de jale!
Domnița Nur Al-Huda răspunse, clătinând din cap:
— Pe Allah! e neîndoielnic ca dacă soția ta nu ar fi vrut să te mai vadă, nu i-ar fi dezvăluit mamei tale locul unde pleca! Pe de altă parte însă, dacă te-ar fi iubit cu adevărat, nu te-ar fi părăsit în felul acesta!
Hassan se jură atunci, cu jurămintele cele mai grele, că soția sa îl iubea cu adevărat, că îi dedese o sumedenie de dovezi despre dragostea și despre credința ei, dar că nu putuse să-și înfrâne chemarea către văzduh și pe cea a deprinderii ei dintâi, care este zborul păsărilor!
Și adaugă:
— O, măria-ta, ți-am povestit jalnica mea poveste! Și iacătă-mă dinaintea ta, cerându-ți din suflet milă și îndurare pentru jalba mea prea îndrăzneață de a mă ajuta să-mi găsesc soția și copiii! Allah fie cu tine, o, sultana mea, nu mă alunga!
Când auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domnița Nur Al-Huda cugetă preț de un ceas; pe urmă, săltă capul și îi spuse lui Hassan:
— Am cugetat mult ce fel de chin ți se cuvine, și nu găsesc niciunul care să fie îndeajuns spre a-ți pedepsi cutezanța!
Atunci bătrâna, măcar că era tare înfricoșata, se aruncă la picioarele stăpânei sale și îi luă pulpana rochiei, cu care își acoperi capul, și îi spuse:
— O, preafalnică regină…
Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute zecea noapte

Urmă:

…preafalnică regină, pe vredniciile mele de doică ce te-a crescut, nu te zori să-l osândești, mai cu seamă acuma, când știi că este un biet străin care a înfruntat potop de primejdii și a trăit sodom de amaruri! Și numai

datorită vieții multe pe care i-a hărăzit-o ursitoarea a putut să îndure necazurile prin câte a trecut. Și-i mai pe măsura ta, și mai vrednic de stirpea ta, o, măria-ta, să-l ierți și să nu încâlci cumva, în dauna lui, legile găzduirii! Și-apoi, socoate și măria-ta că numai dragostea l-a aruncat în această încercare năprasnică, și că mult trebuie să li se ierte celor care iubesc. Într-un sfârșit, o, regină a mea și cunună pe capetele noastre, află că, dacă am cutezat să vin și să-ți vorbesc despre tânărul acesta atâta de frumos, am făcut-o din pricină că nimenea nu știe mai bine ca el, printre fiii oamenilor, să ticluiască versuri și să izvodească laude. Și, ca să te încredințezi de spusele mele, nu ai decât să-i arăți chipul tăi* dezvelit, și ai să vezi cum are să știe a-i preamări frumusețea!

La vorbele acestea ale bătrânei, regina zâmbi a râde și spuse:

— Chiar că numai atâta îi mai lipsea ca și treacă orice măsură!

. Ci, tainic, domnița Nur, cu toată asprimea pe care o arăta, fusese mișcată în lăuntrurile ei de frumusețea lui Hassan, și nu cerea mai mult decât să-i pună la încercare virtutea, și la stihuri, și la ceea ce urmează totdeauna după stihuri. Așa că se prefăcu a se lăsa înduplecată de vorbele doicii și, ridicându-și iașmacul, își arătă chipul dezvelit.

Când o văzu așa, Hassan scoase un țipăt lung, de vui tot palatul, și căzu fără de simțire. Iar bătrâna îi dete îngrijirile de trebuință și îl aduse în sine; pe urmă, îl întrebă:

— Ce-ai pățit, oare, fiul meu? Și ce-ai văzut de te-ai tulburat așa?

Și Hassan răspunse:

— Ah, ce-am văzut, ya Allah? Regina este chiar soția mea, ori măcar seamănă cu soția mea așa cum o jumătate de păstaie seamănă aidoma cu cealaltă jumătate soră cu ea!

Și regina, când auzi vorbele acestea, se puse pe un râs de se prăbuși într-un peș, și-i zise:

— Tânărul acesta este nebun! Cică sunt soția lui! Pe Allah, da de când plodesc fecioarele fără de ajutorul bărbatului, și de când nasc copii cu văzduhul vremii? Pe urmă, se întoarse către Hassan și îi spuse râzând: O, dragul meu, vrei baremi să-mi spui, ca să aflu și eu, în ce seamăn cu soția ta, și în ce nu seamăn? întrucât văd că deocamdată ești tare nedumerit în privința mea!

El răspunse:

— O, sultană a regilor, o, adăpost al celor mari și al celor mici, numai frumusețea ta m-a înnebunit! Căci te asemeni cu soția mea la ochii mai luminoși decât stelele, la frăgezimea pielii, la îmbujorarea din obraji, la forma dreaptă a sinilor frumoși, la dulceața glasului, la mlădierea și la subțirimea mijlocului, și la mulți alți nuri, pe care nu am să-i spun, din sfială față de ceea ce este ascuns! Ci, dacă mă uit mai bine la farmecele tale, văd că între tine și ea este o osebire, pe care numai ochii mei de îndrăgostit o pot vedea, și pe care nu pot s-o zugrăvesc cu vorba!

Când auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domnița Nur Al-Huda pricepu că inima lui nu are să se lipească niciodată de ea; și o cuprinse o ciudă năprasnică, și se jură că are să afle care-i aceea dintre domnițe, surorile ei, care se măritase cu Hassan, fără de învoirea regelui, tatăl lor! Și își zise: „Am să pedepsesc, în felul acesta, și pe Hassan și pe soția lui, potolindu-mi astfel toată ciuda mea cea întemeiată!” Ci își ascunse aceste gânduri în adâncul cugetului și, întorcându-se către bătrâna, spuse:

— O, doică, du-te degrabă după cele șase surori ale mele, pe rând, în insula în care se află fiecare, și spune-ie că despărțirea de ele mă apasă până peste poate, de mai bine de doi ani de când nu au mai fost pe la

mine. Și poftește-le din partea mea să vină să mă vadă, și adu-le cu tine! Ci mai ales ia seama bine să nu le spui vreo vorbă despre ce s-a întâmplat, ori sa le vestești despre sosirea la noi a unui tânăr străin care își caută soția! Du-te, și nu zăbovi!

Numaidecât, bătrâna, care nu avea de ce să pună la îndoială gândurile domniței, ieși din palat și zbură, iute ca fulgerul, către insulele în care se aflau cele șase domnițe, surorile reginei Nur Al-Huda. Și izbuti, fără de nicio greutate, să le hotărască pe cele dintâi cinci să vină cu ea. Ci atunci când ajunse la cea de a șaptea insulă, unde locuia domnița cea mai mică laolaltă cu tatăl ei, regele ginnilor, întâmpină destul de multă împotrivire până s-o facă să se supună dorinței domniței Nur Al-Huda. În adevăr, atunci când domnița cea mai mică, la sfatul bătrânei, se duse să ceară de la tatăl ei îngăduința de a pleca, împreună cu Maica-Lăncilor, s-o vadă pe sora cea mai mare, regele, tulburat până peste marginile tulburării de o asemenea cerere, strigă:

— Ah, fata mea cea mult iubită, comoara inimii mele, am în sufletul meu ceva care îmi spune că nu am sa te mai văd, dacă ai să te îndepărtezi de palatul meu. Și-apoi, am mai și avut în noaptea aceasta un vis înfricoșător, pe care am să ți-l povestesc. Află, dar, o, fata mea, o, lumină a ochilor mei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute unsprezecea noapte

Urmă:

…Află, dar, fata mea, o, lumină a ochilor mei, că un vis mi-a împovărat somnul și mi-a apăsat pieptul în noaptea aceasta. Se făcea, în visul meu, că mă preumblam printr-o vistierie ascunsă de orice privire și plină cu niște bogății care nu se arătau decât numai ochilor mei. Și mă minunam de toate câte le vedeam; ci privirile mele nu se opreau decât la șapte pietre nestemate, care sclipeau între toate celelalte, cu o strălucire minunată. Iar cea mai frumoasă și mai ispititoare era tocmai cea mai mică dintre ele. Încât, ca să mă pot bucura mai bine de ea și ca s-o pun la adăpost de alte priviri, am cuprins-o în palmă, am strâns-o la inima mea și, luând-o cu mine, am ieșit din vistierie. Și, cum o țineam dinaintea ochilor mei, sub razele soarelui, dintr-odată o pasăre, dintr-un soi neobișnuit și cum nu se văd niciodată pe insulele noastre, s-a repezit la mine, mi-a smuls piatra cea scumpă și a pierit în zbor. Iar eu am rămas cufundat în uluire și în cea mai vie durere. Și, când m-am deșteptat din somn, după o noapte întreagă de zbucium, am chemat la mine pe tălmăcitorii de vise și le-am cerut să-mi tălmăcească tot ce văzusem în vis. Și ei mi-au răspuns: „O, rege al nostru, cele șapte pietre nestemate sunt cele șapte fete ale măriei-tale, iar piatra cea mai mică, pe care pasărea a răpit-o din mâinile tale, este fata ta cea mai mică, și care are să fie răpită cu sila de la dragostea ta!” Or, mie, acuma, fata mea, tare mi-e frică să te las să pleci cu surorile tale și cu Maica-Lăncilor, și să te duci la Nur Al-Huda, sora ta cea mai mare; căci nu știu ce necaz ți se poate întâmpla la drumul acesta, fie la dus, fie la întors!

Și Strălucire (căci chiar ea era, soția lui Hassan) răspunse:

— O, doamne și părinte al meu, o, preamăritule rege, tu nu știi că sora mea cea mai mare, Nur A1-. Huda, a pregătit pentru mine un ospăț, și mă așteaptă cu cea mai fierbinte nerăbdare! Și iacătă-s doi ani și mai bine de când mă' tot gândesc să mă duc s-o văd, fără ca acest lucru să-mi fi fost îngăduit; iar acuma ea trebuie să aibă tot felul de pricini să fie cam nemulțumită de purtarea mea. Ci nu-ți face griji, o, părintele meu! Și nu uita că nu demult, atunci când am făcut o călătorie mai depărtată cu tovarășele mele, tu m-ai crezut pierdută pe totdeauna, și îți și pusesei hainele de jale după mine. Ci eu tot m-am întors, fără de niciun necaz și bine sănătoasă! Tot așa și de data aceasta, nu am să lipsesc mai mult de o lună, după care am să mă întorc iar la tine, cu voia lui Allah! Și-apoi, de m-aș. —duce undeva departe de împărăția noastră, aș înțelege spaima ta; da aici, în insulele noastre, de ce vrăjmaș aș putea să mă tem? Cine ar putea sa ajungă până la insulele Wak-Wak, după ce ar străbate Muntele-Norilor, Munții Albaștri, Munții Negri, Cele Șapte Văi și Țara de Cam- foră albă, fără a-și da de o mie de ori duhul pe drum? Alungă-ți, dar, din minte orice îngrijorare, o, părinte al meu, însenineaza-ți ochii și liniștește-ți inima!

Dacă auzi vorbele acestea ale fiicei lui, regele ginnilor binevoi să îngăduie a o lăsa să plece; ci numai cu multă părere de-rău, și numai după ce o puse să-i făgăduie că nu are să stea decât câteva zile la sora ei. Și îi dete o pază de o mie de amazoane, și o sărută cu dragoste. Iar Strălucire își luă rămas-bun de la el; după care se strecură la locul unde îi ascunsese, la adăpost de orice primejdie, pe cei doi copii ai săi, ca să-i sărute și pe ei, despre care nimeni nu știa nimic, întrucât, de cum se întorsese, îi dedese în grija a două roabe de credință ale ei; pe urmă, plecă laolaltă cu bătrâna și cu cele cinci surori ale sale spre insula unde domnea Nur Al-Huda.

Or, pentru a-și primi surorile, Nur Al-Huda se îmbrăcase cu o rochie de mătase roșie, împodobită cu niște păsări de aur care aveau ochii, ciocul și ghearele făcute din rubine și din smaralde; și, încărcată de podoabe și de nestemate, sta în jețul ei, din sala de primire. Iar dinaintea ei ședea Hassan în picioare;

iar de a dreapta-i, ședeau înșiruite niște fete eu spadele trase; iar de-a stânga-i, alte fete țineau niște lănci lungi și ascuțite.

Tocmai atunci iacaua că sosi Maica-Lăncilor cu cele șase domnițe. Și ceru să intre în sala de primire; iar regina îi porunci s-o aducă în lăuntru mai întâi pe cea mai mare dintre cele șase domnițe, care se numea Fala-Neamului. Și domnița aceasta era îmbrăcata cu o rochie de mătasă albastră, și era și mai frumoasă decât Nur Al-Huda. Și veni lângă jeț, și sărută mâna surorii ei, care se ridica în cinstea sa și o sărută și o pofti să stea lângă ea, pe urmă, se întoarse înspre Hassan și îi zise:

— Spune-mi, o, adamitule, aceasta-i soția ta?

Și Plassan răspunse:

— Pe Allah, o, stăpână a mea! domnița aceasta este minunata, și-i frumoasă ca luna când răsare; are părul de cărbune, obrajii gingași, gura zâmbitoare, sânii drepți, încheieturile subțiri, și totul în ea-i plin de farmec; iar ca s-o preamăresc în stihuri, voi spune:

Ea se ivește, minunata.
În haină-albastră îmbrăcată
Și-asemeni unui giuvaier!
Și-i ruptă pare că din cer!
Ah, buza ei, numai plăcere,
E fagure bogat de miere!

Obrajii-i dulci și 'zâmbitori
Sînt strat înmiresmat, de flori!
Iar trupu-i, cum se înmlădie,
E-un fir înalt de iasomie!
Privind mijlocu-i subțirel
Și spatele-i cât un crenel,
O trestie-i – îți vine-a spune –
Înfiptă-n vârful unei dune !

Așa o văd eu, o, stăpână a mea! Ci între ea și soția mea este o osebire pe care limba mea se oprește s-o rostească!

Atunci Nur Al-Huda făcu semn bătrânei doici s-o aducă în lăuntru pe cea de a doua soră. Și domnița intră, îmbrăcată într-o rochie de mătasă de culoarea caisei. Și era și mai frumoasă decât cea dintâi; și se numea Fericirea-Casei. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea jos lângă cealaltă, și îl întrebă pe Hassan dacă o cunoștea în ea pe soția lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăsprezecea noapte

Urmă:

Și Hassan răspunse:

— O, sultana mea, aceasta răpește mințile celor care o privesc, și înlănțuie inimile celor care se apropie de ea; și iată ce stihuri îmi stârnește:

Nici luna de pe-un cer de vară,
Când s-ar ivi cumva vreodată
Pe bolta iernii-nvălmășite,
În toi de noapte-ntunecată,
N-ar fi, o, n-ar fi mai frumoasă,
Nu poate fi mai minunată Decât ivirea ta de-acuma,
O, sultăniță fermecata!
Iar pletele-ți ca niște neguri Lăsate-n voia lor sa cadă,
Jos, pân'la gleznele gingașe
Și panglica aceea lată Cu care-ai prins cununa neagra Pe fruntea ta ca de zăpada —
Privindu-le cu minunare,
Mă-ndeamnă să-ți șoptesc deodată:
„Tu adumbrești cu-aripa nopții Lumina zorilor curată!”
Ci tu, la șoapta mea fierbinte,
Răspunzi cu șoaptă-nmiresmată:
„Nu! Nu! E doar un nor ce-ascunde Al lunii chip, când se arată!”

Așa o văd eu, o, sultana mea! Ci între ea și soția mea este o osebire pe care limba mea nu este în stare s-o zugrăvească!

Atunci, Nur Al-Huda făcu semn Maicii-Lăncilor, care o aduse degrabă pe cea de a treia soră. Și domnița intră îmbrăcată într-o rochie de mătasă vișinie; și era și mai frumoasă decât cele două dintâi, și o chema Sclipirea-Nopții. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea lângă cea de dinainte, și îl întrebă pe Hassan dacă o cunoștea în ea pe soția lui. Și Hassan răspunse:

— O, regina mea și cunună a capului meu, hotărât! aceasta face să

zboare și mințile celor mai înțelepți, iar minunarea mea față de ea mă face să ticluiesc stihurile acestea:

O, *tu, cea înmuiată-n vrajă,*
Tu, care-n mers te înmlădii
Ușoară, lin, ca o gazelă,
Și care-n pieptul celor vii
Arunci din pleoapele-ți arcate,
Cu o mișcare ce-o-ntârzii.
Potopul de săgeți măiastre,
Ucigătoare și nurlii!
O, soare-al frumuseții-ntâie,
Ivirea ta, atunci când vii,
Și ceruri și pământuri umple
De slavă și de bucurii,
Iar când te duci își pune noaptea
Pe lumea-ntreagă temelii!

Așa o văd eu, o, regină a vremilor! Ci sufletul meu tot nu vrea să cunoască în ea pe soția mea, în ciuda asemănării desăvârșite dintre trăsăturile și căi că tura lor!

Atunci amazoana cea bătrână, la un semn al reginei Nur Al-Huda, o aduse în lăuntru pe cea de a patra soră, pe care o chema Neprihana-Cerului. Și domnița era îmbrăcată într-o rochie de mătasă galbenă, cu dungi de aur în lat și în lung. Și o sărută pe sora ei, care o pofti să șadă lângă celelalte. Și Hassan, când o văzu, ticlui aceste stihuri:

Ea se ivește, precum luna plină în noaptea fericită și senină.
Vrăjita ei privire luminează Cărarea noastră-n neguri, ca o raza.
La flacăra din ochiul ei ceresc Când vreau să vin și să mă încălzesc, Numaidecât m-alungă hăt-departe,
Cu-o suliță ce scapără și arde,
Străjerii-i falnici: sinii ei vârtoși.
Mai tari ca piatra, și mai nemiloși!

Și nu o zugrăvesc întru totul, căci pentru aceasta s-ar cere o cântare cu mult mai lungă. Ci, o, stăpână a mea, trebuie să-ți spun că nu este soția mea, măcar că asemănarea dintre ele este izbitoare în multe cele!

Atunci, Nur Al-Huda porunci să fie adusa în lăuntru cea de a cincea soră a ei, care se numea Ziurea- de-Ziuă, și care se apropie legănându-și șoldurile; și era mlădie ca o ramura de ban, și ușoara ca un pui de căprioară. Și, după ce o sărută pe sora ei cea mare, șezu pe locul care i se arătă, lângă celelalte, și își potrivi cutele rochiei de mătasă verde cusută cu fir de aur. Și Hassan, când o văzu, ticlui stihurile acestea:

Nici floarea purpurie de granată,
În frunzele ei verzi, nu-i mai măiestru
Și nu e mai gingaș înfășurată,
Decât ești tu, o, tânără domniță,
În rochia aceasta fermecată!
Iar dacă te întreb: „Care e haina -
Cea mai aleasă și mai minunată
Pentru obrajii tăi cei rupți din soare?”
Tu-mi dai răspunsu-atunci, îmbujorată:
„Nu are niciun nume haina ceea.
Pentru că-i sub cămașa-mi fără pată!”
Atunci eu strig cu deznădejde mare:
„O, ce cămașa, o, ce blestemată,

De-i pricină-a atâtor răni de moarte!
Am s-o numesc: cămașa nendurată /”
Au nu ești tu, o, tânără domniță,
Cum nu-i pe lume nicio altă fată?
Când le ridici, în mândra-ți frumusețe,
Să tulburi ochii tuturor, pe dată
Spun șoldurile-ți: „Stai! Stai! Nu e bine!
Cea care peste noi vrea să se-abată
*E mult prea grea pentru puterea noastră!’**
Dar dacă mă apropiu, cu-nfocată
Și-adâncă rugă, frumusețea-ți caldă
Îmi spune-atunci: „Hai! Fă-o! Fă-o-ndată.
Ci, când dau să te-ascult, atunci sfiala-ți
Îmi strigă-amarnic: „Nu! Nu! Niciodată!”

După ce Hassan rosti versurile acestea, toate cele ce se aflau de față rămaseră înmărmurite de harul lui; și până și regina, cu toată ciuda ei, nu se putu opri sa nu-i arate prețuirea. Încât, amazoana cea bătrână, ocrotitoarea lui Hassan, se prilejui de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile, spre a încerca să-l ridice iarăși pe Hassan în bunăvoința reginei celei zăcașnice:

— O, sultana mea, te-am amăgit oare atunci când ți-am spus despre priceperea cea minunată a acestui tânăr la întocmirea de stihuri? Și nu-i el atâta de gingaș și de sfios în izvodirile sale? Te rog, dar, sa uiți cu totul îndrăzneala încercărilor lui, și să ți! iei de acuma înainte pe lângă tine ca poet, și să te slujești de harul lui, la ospețele și la prilejurile cele mari!

Regina îi răspunse:

— Da! Mai întâi însă aș vrea să sfârșim cercetarea! Adu numaidecât aici pe sora mea cea mezină!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, – tăcu.

Ci într-a șase sute treisprezecea noapte

Urmă:

Și bătrâna ieși afară, apoi, într-o clipită, se și întoarse, ținând-o de mina pe fata cea mai mică, și pe care o chema Podoaba-l, urnii, și care nu era alta decât Strălucire!

Incit, intrași și tu, o, Strălucire, și nu erai îmbrăcată decât numai cu frumusețea ta, nepăsătoare la găteli și la văluri amăgitoare! Da ce ursită plină de năpaste îți însoțea pașii! Habar nu aveai, ne- știind încă ce fusese scris pentru tine în cartea sorții!

Iar când Hassan, care sta în picioare în mijlocul sălii, o văzu pe Strălucire, dete un țipăt mare și căzu la pământ, fără de simțire. Iar Strălucire, dacă auzi strigătul acela, se întoarse și îl cunoscu pe Hassan. Și, uluită că îl vedea pe soțul ei pe care îl credea așa de departe, se întinse cât era de lungă, fără de simțire, răspunzând cu un alt țipăt la țipătul lui Hassan.

Dacă văzu acestea, regina Nur Al-Huda nu se mai îndoi o clipă că n-ar fi aceasta sora care ajunsese soția lui Hassan, și nu mai putu să-și prefacă

pizma și mânia. Și strigă către amazoanele ei:

— Înșfăcați-l pe adamitul acesta și duceți-l de-l lepădați afară din cetate!

Și străjerele îndepliniră porunca și îl luară pe Hassan și se duseră de-l aruncară pe țărm, afară din cetate. Pe urmă regina se întoarse înspre sora ei, care fusese trezită din leșin, și țipă la ea:

— O, dezmățato! cum ai făcut de l-ai cunoscut pe adamitul acesta? Și cum de te-ai purtat atâta de nelegiuit, în toate chipurile? Nu numai că te-ai măritat cu el fără îngăduința tatălui tău și a rudelor tale, da l-ai mai și părăsit pe soțul tău și ai fugit din casa lui! Și, în felul acesta, ți-ai necinstit și neamul și fala neamului tău! Or, o ticăloșie ca aceasta nu poate fi spălată decât cu sângele tău! Și țipă către slujitoarele ei: Aduceți o scară și spânzurați-o de ea pe nelegiuita aceasta, chiar cu pletele ei cele lungi, și bățeți-o până la sânge cu vergile!

Pe urmă ieși din sala de primire împreună cu celelalte surori și se duse în iatacul ei să-i scrie tătâne-său, regele, o scrisoare în care îl vestea, cu toate amănuntele știute, de povestea cu Hassan și sora sa, și îi mai vestea, odată cu necinstea ce se abătuse asupra întregului neam al ginnilor, și osânda cu care socotise de datoria ei s-o pedepsească pe vinovată. Și își sfârșea scrisoarea cerându-i lui tătâne-său să i răspundă cât mai degrabă, spre a-i spune care socoate el a fi pedeapsa deplină cu care să fie pedepsită ticăloasa. Și înmână scrisoarea unei crainice sprintene, care zori s-o ia și s-o ducă regelui.

Iar când regele citi scrisoarea de la Nur Al-Huda, văzu lumea înnegurându-se dinaintea ochilor lui și, mâniat până peste marginile mâniei de purtarea fetei lui mezine, îi răspunse fetei celei mai mari că orice pedeapsă este mică față de nelegiuirea săvârșită, și ci vinovata trebuie sa fieˆ dată morții, însă că îi lasă ei întru totul grija de a îndeplini porunca aceasta, după înțelepciunea și judecata sa.

Or, în vreme ce Strălucire, lăsată în felul acesta pe mâinile surorii ei, gemea spânzurată cu pletele de scară, și își aștepta caznele, Hassan, care fusese aruncat pe țărm, se trezi până la urmă din leșin; se trezi însă numai spre a cugeta la amarul nenorocirii lui, despre care de altminteri nici habar nu avea catu-i de mare. Ce mai putea el să nădăjduiască? Acuma, când nicio putere nu mai putea să-l ajute, ce mai putea el să încerce, și pe unde să mai caute vreo ieșire de pe insula aceea blestemată? Și se ridică, pradă deznădejdii, și porni să rătăcească de-a lungul mării, nădăjduind încă să afle vreun leac năpastelor lui. Și atunci îi veniră în minte versurile acestea ale poetului:

Când nu erai decât un sâmbur
În sânul cald al mamei tale,
În sânu-mi ți-am durat ursita
Și *i-am menit un tâlc și-o cale,*
În rostul Cugetării Mele
Și peste-a Plângerilor Vale.
Deci lasă-a vieții întâmplare
Să-și meargă drumul mai departe.
Nu poți să-ntorci cărarea care
Ți-a fost menită sa te poarte.
Iar când se-abate peste tine
Năpasta unor vremi deșarte,
Tu lasă-i soartei tale grija
De-a te-ndrepta în altă parte.

Acest sfat înțelept îi mai însufleți curajul oleacă lui Hassan, care, rătăcind mai departe la întâmplare pe țărm, se străduia să-și închipuie ce s-o fi putut întâmpla pe când era leșinat, și pentru ce fusese lăsat în părăsire pe prundul mării. Și, pe când cugeta el în felul acesta, întâlni două copile amazoane, ca de vreo zece anișori, care se băteau pe nisip cu lovituri amarnice de pumni. Și văzu, nu departe de ele, aruncată pe jos, o tichie de piele, pe care erau scrise niște chipuri și niște litere. Și se apropie de fetițele acelea, încercă să le despartă, și le întrebă pentru care pricină se ceartă. Iar ele îi spuseră că se certau a cui să fie tichia aceea! Atunci Hassan le întrebă dacă nu vroiau să primească a le fi el judecător și să-l lase să hotărască el a cui să fie tichia. Și fetițele primiră, iar Hassan luă de jos tichia și le spuse:

— Ei bine! am sa arunc o piatră în sus, și care are să mi-o aducă dintre voi două, aceea are să capete tichia.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasa, tăcu.

Urmă:

Și fetițele spuseră:

— Este minunat!

Atunci Hassan lua o piatra de pe prund și o azvârli din toate puterile lui cât mai departe. Și, pe când fetițele fugeau după piatră, Hassan își puse tichia pe cap, de încercare, și o. Lăsă așa. Or, peste un timp, fetițele se întoarseră, iar aceea care găsise piatra strigă:

— Unde ești, mai omule? Iată, am câștigat!

Și ajunse la locul unde sta Hassan și începu să se uite în toate părțile, fără a-l vedea pe acesta. Iar sora ei se uita și ea la fel de jur-împrejur, în toate părțile, ci nu îl vedea nicăieri. Iar Hassan se întreba: „Doar nu-s oarbe, amazonuțele astea! Cum se face, oare, de nu mă văd?” Și strigă:

— Sunt aici! Haideți odată!

Și micuțele priviră înspre locul de unde venea glasul, ci nu-l văzură pe Hassan; și li se făcu frică, și începură să plângă. Iar Hassan se apropie de ele și le puse mina pe umăr și le spuse:

— Iacătă-mă! De ce plângeți, micuțelor?

Și fetițele ridicară capul, ci nu-l văzură. Și-așa de tare se speriară, încât o luară la fugă din toate puterile lor, țipând amarnic, de parcă ar fi fost fugărite de vreun ginn din soiul celor răufăcători.

Și Hassan își zise atunci: „Nu mai încape nicio îndoiala! Tichia aceasta este fermecată! Și vraja ei sta în aceea că îl face nevăzut pe cel care o poarta pe cap!” Și începu sa joace de bucurie, zicându-și: „Allah mi-a trimis-o! Căci, cu tichia aceasta pe cap, am sa pot da fuga s-o văd pe soția mea, tară ca nimenea să mă vadă!” Și se întoarse pe dată la cetate, și, ca să se încredințeze mai bine de virtuțile acelei tichii, vru să-i încerce puterea dinaintea amazoanei celei bătrâne. Și o căută pe bătrână peste tot și, până la urmă, o găsi într-o odaie din palat, legată în lanțuri, din porunca domniței, la o verigă înfiptă în perete. Atunci, ca să se încredințeze că este cu adevărat nevăzut, se apropie de un raft pe care erau rânduite niște vase de porțelan, și făcu să cadă pe jos vasul cel mai mare, care căzu și se sparse la picioarele bătrânei. Iar bătrâna scoase atunci un țipăt de spaimă, gândind că o fi vreo poznă pe care i-o joacă vreunul dintre efriții cei răi, credincioși poruncilor reginei Nur Ai-Huda. Și se așeză după datină să rostească descântecele alungătoare de duhuri, și spuse:

— O, efritule, îți poruncesc, întru numele săpat pe gemma de la pecetea lui Soliman, să-mi spui cum te cheamă!

Și Hassan răspunse:

— Nu sunt niciun efrit, ci sunt cel pe care îl ocrotești tu, Hassan Al-Bassri! Și am venit ca să te slobozesc!

Și, spunând aceste vorbe, își scoase tichia cea năzdrăvană și se făcu văzut și cunoscut! Iar bătrâna strigă:

— Of, vai de tine, of, amărâtule Hassane! că tu nu știi că regina se căiește că nu te-a dat dintru început morții, sub ochii ei, și nu știi ca și-a trimis roabele în toate părțile să te caute, făgăduind un chintal de aur drept răsplată aceleia care te-o aduce îndărăt la ea, mort sau viu! Nu mai zăbovi, dar, nicio clipită, și scapă-ți capul cu fuga!

Pe urmă, îi povesti lui Hassan ce cazne cumplite punea la cale regina ca s-o omoare pe sora ei, cu îngăduința regelui ginnilor. Ci Hassan răspunse:

— Allah are s-o scape, și are să ne scape și pe noi pe toți din mâinile acestei domnițe crunte! Ia uită-te la tichia aceasta! Este fermecată! Și datorită ei pot să mă fac nevăzut!

Și bătrâna strigă:

— Slavă lui Allah, o, Hassane, care poate să dea! viață și osemintelor morților, și care ți-a trimis tichia aceasta spre mântuirea noastră! Grăbește-te de mă dezleagă, ca să-ți arăt chilia unde este închisă soția ta!

Și Hassan reteză legăturile în care se afla bătrâna, și o luă de mână, și își puse pe cap tichia fermecată. Și pe dată se făcură amândoi nevăzuți. Iar bătrâna îl duse la temnița unde zăcea Strălucire, soția lui, legată cu pletele de o scară și așteptându-și cu fiecare clipită moartea în cazne grele. Și o auzi cum spunea în șoaptă versurile acestea:

Ce jalnica singurătate!
Ce neagră noapte fără stele!
Vai, ochii mei, lăsați să curgă
Izvorul lacrimilor mele!
Iubitul meu e-acum departe!
De unde să mai am nădejde,
Când inima mea și nădejdea-mi
Nu-l știu pe unde pribegește?
O, lacrimile mele, curgeți
Din ochii-mi arși, pe mai departe!
Ci o să izbutiți vreodată
Să stingeți focul ce mă arde?
Iubitule pierdut, o, scumpe,
Te port în suflet și în gând,
Și chipul tău nu mi-l va șterge
Nici stihul trist de pe mormânt!

Și Hassan, măcar că n-ar fi vrut să se arate așa, dintr-odată, ca să o ferească de o tulburare prea mare pe soția lui, nu putu, când o auzi și când o văzu pe Strălucire, multiubita lui, să mai îndure zbuciumul care îl frământa, ci își scoase tichia și se repezi la ea s-o ia în brațe. Iar ea îl cunoscu, și se topi la pieptul lui. Iar Hassan, ajutat de bătrână, îi dezlegă legăturile, și o aduse încetișor la viață, și o luă pe genunchi făcându-i vânt cu mâinile. Iar ea deschise ochii și, cu lacrimile pe obraji, îl întrebă:

— Ai coborât din cer, ori ai ieșit din sinul pământului? O, soțul meu, vai, vai! ce putem noi împotriva soartei? Ceea ce este scris trebuie sa se întâmple! Grăbește-te, dar, și fugi până a nu fi găsit aici, și lasă soarta mea să-și urmeze calea, iar tu întoarce-te pe unde ai venit, ca să nu-mi mai pricinuiești durerea de a te vede și pe tine căzut pradă cruzimii surorii mele!

Ci Hassan răspunse:

— O, multiubita mea, o, lumină a ochilor mei, am venit ca să te slobozesc şi să te iau cu mine la Bagdad, departe de ţara aceasta crudă!

Ci ea striga:

— Ah, Hassane, ce nesocotinţă mai vrei să săvârşeşti? Fie-ţi milă! du-te, şi nu mai spori chinurile mele şi cu cele ale tale!

Ci Hassan răspunse:

— O, strălucire, o sufletul meu, aflǎ că n-am să ies din palatul acesta decât împreuna cu tine şi cu ocrotitoarea noastră, mătuşa cea bună de colea. Şi, de-ai să mă întrebi ce mijloc socot să folosesc, am să-ţi arăt tichia aceasta.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şase sute cincisprezecea noapte

Urmă:

Şi Hassan îi dete să vadă tichia cea fermecată, o puse pe cap dinaintea ei, pierind numaidecât; pe urmă, îi povesti cum i-o scosese Allah în cale, spre a le fi de mântuire! Şi Strălucire, cu obrajii scăldaţi în lacrimi de bucurie şi de căinţă, îi spuse lui Hassan:

— Ah, toate relele pe care le-am îndurat nu vin decât de la greşeala pe care am săvârşit-o eu, când am părăsit casa noastră din Bagdad, fără de îngăduinţa ta! O, stăpânul meu preaiubit, fie-ţi milă şi cruţă-mă de dojenelile care mi se cuvin, căci văd şi eu acuma că o femeie trebuie să înveţe a şi preţui soţul! Şi iartă-mi greşeala, pentru care mă rog de ispaşă dinaintea lui Allah şi dinaintea ta! Şi încearcă să mă înţelegi cât de cât, întrucât sufletul meu n-a fost în stare să nu asculte de îndemnul care l-a năpădit atunci când a văzut mantia de pene!

Şi Hassan răspunse:

— Pe Allah, o, Strălucire, numai eu sunt vinovat că te-am lăsat singură la Bagdad. Ar fi trebuit să te iau cu mine totdeauna! Da de-acuma-nainte aşa am să fac, poţi să fii liniştită!

Şi, după ce spuse vorbele acestea, o aburcă în circă, o luă şi pe bătrână de mână, şi îşi coperi capul cu tichia. Şi tustrei se făcură nevăzuţi. Şi ieşiră din palat, şi se îndreptară în goana mare înspre cea de a şaptea insulă, unde se aflau ascunşi cei doi copilaşi ai lor, Nasser şi Manssur.

Atunci Hassan, măcar că fu peste poate de tulburat când îşi văzu iarăşi cei doi copii teferi şi sănătoşi, nu vroi să mai piardă vremea cu îmbrăţişări de dragoste, ci pe amândoi micuţii îi încredinţa bătrânei, care îi luă călare pe umerii ei. Pe urmă, fără a fi văzută de nimeni, Strălucire izbuti să ia trei mantii de pene, noi-nouţe; şi se îmbrăcară cu ele. Pe urma, se luară tustrei de mână şi, părăsind fără părere de rău insulele Wak-Wak, porniră în zbor către Bagdad.

Or, Allah le meni bună pace şi, după o călătorie cu popasuri scurte, ajunseră într-o dimineaţă în Cetatea Păcii. Şi se lăsară pe terasa casei lor, şi coborâră scara, şi intrară în sala unde şedea biata maică a lui Hassan, pe care de mult durerea şi gândurile o betejisera şi o orbiseră aproape de tot. Şi Hassan ascultă o clipită la uşă, şi o auzi în lăuntru pe săraca femeie cum

gemea și cum se jeluia. Atunci, bătu în ușă, și glasul bătrânei întrebă:

— Cine este la ușă?

Hassan răspunse:

— O, maică a mea, este ursita care vrea să-și îndrepte asprimile!

La vorbele acestea, mama lui Hassan, neștiind încă dacă nu era o nălucire ori adevăr-adevărat, dete fuga, pe bietele ei picioare, să deschidă ușa. Și îi văzu pe fiul el Hassan, cu soția și cu copiii lui, și cu amazoana cea bătrână, care sta la spatele lor, cuviincioasă. Și tulburarea fiind prea tare pentru ea, căzu leșinată în brațele lor. Și Hassan o ajută să-și vini iarăși în simțire, scăldând-o cu lacrimile lui, și o strânse cu drag la piept. Iar Strălucire veni la ea și o coperi cu un potop de mângâieri, cerându-i ier tare că se lăsase biruită de pornirea/ei din născare. Pe urmă, o poftiră și pe Maica-Lăncilor și i-o înfățișară ca pe ocrotitoarea și pe izbăvitoarea lor. Și-atunci Hassan îi povesti maică-si toate întâmplările cele de pomină câte le pățise, și pe care nu ar avea niciun rost să le mai spunem o dată. Și îl preamăriră laolaltă pe Cel-preaânalt, care le îngăduise sa se vadă iarăși la un loc.

Și de-atunci trăiră cu toții împreună în viața cea mai plăcută și cea mai plina de fericire. Și, în fiecare an, nu lipsiră o dată să se ducă toți, cu caravana chemată de daireaua cea vrăjită, să le vadă pe cele șapte domnițe, surorile lui Hassan, în palatul cel cu bolta verde, de pe Munții-Norilor.

Și-așa că numai după tare mulți ani veni să-i caute Sfărâmătoarea cea de neoprit a bucuriilor și a plăcerilor! Ci mărire și slavă Aceluia carele stăpânește peste împărăția văzutelor și a nevăzutelor, Cel pururea viu, Cel veșnic, și carele nu cunoaște moarte!

După ce Șeherezada povesti astfel povestea aceasta fără de asemuire, micuța Doniazada îi sări de gât, și o sărută pe gură, și îi zise:

— O, sora mea, ce minunată-i povestea aceasta, și ce plină de miez, și ce fermecătoare, și ce plăcută este! Ah, ce tare mi-e drag de Boboc-de-Trandafir, și ce rău îmi pare că Hassan nu a luat-o și pe ea de soție, laolaltă cu Strălucire!

Iar regele Șahriar spuse:

— Șeherezada, povestea aceasta este uluitoare! Și era aproape să mă facă să uit o mulțime de treburi pe care, mâine chiar, am să pun să se îndeplinească!

Iar Șeherezada spuse:

Da, o, măria-ta, ci ea nu-i nimic pe lângă aceea pe care vreau să ți-o mai povestesc, despre bubuitura de pomină.

Iar regele Șahriar strigă:

— Ce tot spui tu, Șeherezada? Și ce bubuitură de pomină este aceasta, de care eu habar nu am?

Șeherezada spuse:

— Este aceea pe care am să i o spun mâine regelui, dacă am să mai fiu în viață!

Far regele Șahriar își zise:.. Hotărât! nu am s-o omor decât după ce are să mă lămurească despre ce-i vorba!”

Iar Șeherezada, în clipita aceea, văzu zorii mijind, și tăcu sfioasă.

Nopțile 616 – 731

Traducere de H. Grămescu

Editura Minerva
București, 1973

Divanul oamenilor de râs și de batjocură

Bubuitura de pomină

Se povestește – ci Allah este mai știutor! – că a fost odată în orașul Kokaban, din Yaman, un beduin din tribul fazli, pe care îl chema Abul-Hossein și care, cu mulți ani în urmă, părăsise viața de beduin și ajunsese un orășan de vază și un negustător dintre negustătorii cei mai bogați. Și, întâia oară, se însurase pe vremea tinereții sale! Ci Allah o chemase pe nevastă-sa întru mila sa, după un an de căsnicie. Încât prietenii lui Abul-Hossein nu mai conteneau să-l tot îndemne să se însoare iar, procitindu-i vorbele poetului:

Ridică-te odată, prietene-al meu drag!
Nu aștepta să-ți treacă voioasa primăvară —
Ia uite ce copile frumoase! Hai, te-nsoară!
Tu nu știi ca femeia, pe după-al casei prag,
E-un almanah maestru cu care anul zboară?

Și Abul-Hossein, până la urmă, nemaiputând să înfrunte îndemnurile prietenilor săi, se hotărî să înnădească niște vorbe cu bătrânele pețitoare; și se însură într-un sfârșit cu o fetișcană frumoasă ca luna când strălucește pe mare. Și, de nuntă, dete ospețe mari la care îi pofti pe toți prietenii și pe toți câți îi cunoștea, precum și ulemalele, fachirii, dervișii și cuvioșii. Și deschise larg toate ușile casei sale, și orândui să li se deie musafirilor mâncăruri de toate felurile, și, printre altele, orez de șapte culori osebite, și sorbeturi, și miei umpluți cu alune, cu migdale, cu fistic și cu stafide, și o cămilă tânără friptă întreagă și pusă la masa netăiată. Și toată lumea mâncă și bău și fu cuprinsă de veselie, de bucurie și de mulțumire. Și mireasa fu plimbată și arătată tuturora de șapte ori pe rând, îmbrăcată de fiecare dată cu altă rochie, mai frumoasă decât cea de dinainte. Ba o plimbară și-a opta oară printre musafiri, spre deplina mulțumire a celor care nu izbutiseră să-și sature ochii cu vederea ei. După care, muierile cele bătrâne o duseră în odaia de nuntă și o culcară într-un pat înalt ca un crivat împărătesc, și o pregătiră în toate privințele pentru sosirea mirelui.

Atunci, Abul-Hossein, în mijlocul alaiului, intră la soția sa, călcând rar și falnic. Și se așeză o clipa pe divan, ca să-și dovedească sieși și ca să arate soției sale și femeilor din alai cât de plin este el de gingășie și de măsură. Pe urmă, se ridică măreț, spre a primi urările femeilor și a-și lua rămas-bun de la ele, înainte de a se apropia de patul în care fetișcana îl aștepta sfioasă; când, deodată, iacătă! slobozi, o, păcatele lui! din pântecele-i prea plin de cărnuri grele și de băuturi, o răsuflătură până peste poate de bubuitoare, cumplită și mare! Ferească-ne Allah de Cel-Rău!

La bubuitul acela, fiecare femeie se întoarse înspre vecina ei, vorbind cu glas tare și făcându-se că n-ar fi auzit nimic; iar fetișcana la fel și ea, în loc să râdă ori să-și bată joc, începu să-și zdrăngănească brățările. Ci Abul-Hossein, fâstâcit până peste poate, se prefăcu a fi chemat de niște treburi grabnice și, cu ocara în inimă, coborî în curte, puse șaua pe iapă, sări în spinarea ei și, lăsând și casă și nuntă și soție, fugi mistuindu-se în negurile

nopții. Și ieși din oraș și se afundă în pustie. Și ajunse în felul acesta la țărmul mării, unde văzu o corabie gata de plecare spre India. Și se îmbarcă pe corabia aceea și ajunse pe coasta Malabarului.

Acolo, cunoscu câțiva inși, băștinași din Yaman, care îl duseră și îl înfățișară regelui acelei țări. Și regele îi dete o slujbă de încredere și îl numi căpitan peste straja sa. Și Abul-Hossein rămase în țara aceea zece ani, cinstit și respectat, și în tihna unei vieți plăcute. Și de fiecare dată când își aducea aminte de bubuitura cea păcătoasă, își alunga gândul acela așa cum se alungă miasmele cele urâte.

Ci, după ce trecură cei zece ani, fu cuprins de tristețea dorului de țara părinteasca; și încet-încet ajunse să gogească de alean; și ofta fără contenire, gândindu-se la casa și la orașul lui; și simțea că moare de dorul acela înăbușit. Ci, într-o zi, nemaiputând să-și îndure chinurile sufletului, nu-și mai luă nici măcar bun-rămas de la rege, și fugi și se întoarse în țara Hadramut, din Yaman. Acolo se îmbrăcă teptil în straie de derviș și plecă pe jos înspre orașul Kokaban; și ajunse, în felul acesta, tăinuindu-și numele și necazul, pe dealul care străjuiește orașul. Și, cu lacrimi în ochi, văzu terasa bătrânei sale case și terasele învecinate, și își zise: „De nu m-ar cunoaște careva! Deie Allah să fi uitat cu toții povestea mea!” Și, cugetând așa, coborî dealul și apucă pe drumuri ocolite înspre casa lui. Și, din drum, văzu stând jos, în pragul unei porți, o bătrână care despăduchea capul unei fetițe de vreo zece ani; iar fetița îi spunea bătrânei:

— O, maică a mea, tare aș vrea să știu câți ani am, căci o prietenă de-a mea vrea să-mi facă horoscopul. Vrei să-mi spui în ce an m-am născut?

Și bătrâna cugetă o clipă și răspunse:

— Te ai născut, o, fata mea, chiar în anul bubuiturii.

Când auzi vorbele acestea, amărâtul de Abul-Hossein făcu cale întoarsă și o lua la fugă, aruncându-și picioarele în vânt. Și își zicea: „Iacătă că bubuitura ta a ajuns o zi de pomenire în hronici! Și are să dăinuiască prin veacuri, atâta cât s-or împodobi cu fiori palmierii!” Și nu se mai opri din fugă și din umblet decât atunci când ajunse în țara Indiei. Și trăi cu amar în surghiun până la moarte. Cu el fie îndurarea și mila lui Allah!

Pe urmă, Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Cei doi poznași

Tot așa am auzit, o, preafericitule rege, că au fost odată în cetatea Damascului, în Siria, un om ajuns de pomină din pricina renghiurilor, a tertipurilor și a poznelor lui, și un altul la Cairo, tot atâta de vestit pentru aceleași virtuți. Or, pezevenghiul de la Damasc, care adeseori auzise vorbindu-se despre semenul lui de la Cairo, ar fi dorit să-l cunoască pe acela, cu atât mai mult cu cât mușteriii săi obișnuiți îi spuneau fără încetare:

— Nu încape îndoială! hotărât că egipteanul este mult mai viclean, mai isteț, mai bine dăruit și mai pișicher decât tine! Iar tovărășia lui este cu mult mai înveselitoare decât a ta. De altminteri, dacă nu vrei să ne crezi, nu ai decât să te duci să-l vezi la treabă, la Cairo, și ai să te încredințezi că te întrece!

Și atâta îl zădărâră, până ce omul își zise: „Pe Allah! nu-mi mai rămâne decât să mă duc la Cairo, ca să vad cu ochii mei cele ce se spun despre el!" Și își făcu pregătirile și plecă din Damasc, orașul lui, și porni la drum spre Cairo, unde ajunse, cu voia lui Allah, bine și sănătos. Și întrebă, fără să piardă vremea, de casa semenului său, și se duse la el în ospeție. Și fu primit cu toată strălucirea unei ospeții cât se poate de alese, și fu cinstit și găzduit, după urările de bun venit cele mai prietenești. Pe urmă, amândoi începură să-și povestească întâmplările mai de seamă de pe lume, și își petrecură noaptea tăifăsuind plăcut. Or, a doua zi, cel de la Damasc îi spuse celui de la Cairo:

— Pe Allah, o, tovarășe al meu, nu am venit de la Damasc la Cairo decât ca să judec cu ochii mei renghiurile și poznele pe care le joci fără încetare în oraș! Și nu aș vrea să mă întorc în țara mea decât îmbogățit cu învățătură! Vrei, dar, să mă faci martor la ceea ce atâta de fierbinte doresc să văd?

Celălalt spuse:

— Pe Allah! o, tovarășe al meu, cei care ți-au vorbit despre mine te-au amăgit, fără îndoială! Eu de-abia dacă știu să deosebesc mâna mea stângă de mâna mea dreaptă! Cum să știu, dar, să dau lecții de subțirime și de deșteptăciune unui damaschin ales, cum ești tu? Dar, întrucât este de datoria mea de gazdă să te duc să vezi lucrurile frumoase din orașul nostru, hai să mergem să facem o plimbare!

Ieși, așadar, cu el și îl duse, înainte de toate, să vadă moscheea Al-Azhar, pentru ca să poată povesti locuitorilor din Damasc minunile învățăturii și ale științei. Și, pe drum, trecând pe lângă negutătorii de flori, își întocmi un buchet din ierburi frumos mirositoare, din maci, din trandafiri, din busuioc, din iasomii, din fire de romaniță și de maghiran. Și, așa, ajunseră amândoi la moschee și intrară în curte. Or, când intrară acolo, zăriră în fața fântânii unde se făceau spălările cele cerute de datină, ciuciți în umblătoare, pe cei care își ușurau niște nevoi grabnice. Și insul de la Cairo zise către cel de la Damasc:

— Ei bine, prietene, dacă ai vrea să le faci o poznă inșilor aceștia ciuciți la rând, cum ai ticlui lucrurile?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute optsprezecea noapte

Urmă:

Celălalt răspunse:

— Lucrul este cât se poate de la îndemână. Aș trece pe la spatele lor cu o mătură de mărăcini și, ca din greșeală, măturând înainte, i-aș înțepa în fund.

Cel din Cairo spuse:

— Felul acesta de pozne este cam greoi și cam grosolan, prietene! Ba e chiar și lipsită de gingășie o atare glumă! Iată ceea ce aș face eu!

Și, vorbind astfel, se apropie cu o înfățișare prietenească și îndatoritoare de cei care ședeau ciuciți în umblătoare și îi îmbie pe toți pe rând cu câte un mănunchi de flori, zicând:

— Cu îngăduința ta, o, stăpâne al meu!

Și fiecare îi răspundea, tulburat și mâniat până peste poate:

— Prăpădi-ți-ar casa Allah, o, fecior de codoș! Ce, aici suntem la ospăț?

Și toți cei ce se aflau strânși în curtea moscheei, văzând chipurile mofluze ale inșilor cu pricina, râdeau de nu mai puteau.

Așa că, după ce văzu toate astea cu chiar ochii lui, păcăliciul de la Damasc se întoarse înspre cel de la Cairo și îi spuse:

— Pe Allah, m-ai biruit, o, șeicule al păcălirilor își are dreptate zicala care spune: Șiret ca un egiptean care trece și prin gaură de ac!

Pe urmă Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Viclenie muierească

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că într-un oraș ca toate orașele, o nevastă tânără, de neam mare, al cărei soț lipsea adeseori plecând în călătorii mai apropiate ori mai depărtate, până la urmă nu a mai putut să îndure ghiesurile clocotului din ea și și-a ales, ca balsam alinător, un flăcăiandru care nu-și avea samăn printre flăcăiandrii acelei vremi. Și amândoi se iubiră cu o dragoste nemaipomenită; și se simțeau mulțumiți unul cu celălalt, în toată voioșia și în toată tihna, sculându-se ca să mănânce, mâncând ca să se culce, și culcându-se ca să se zbeguiască. Și trăiră în starea aceasta o bună bucată de vreme.

Or, într-o zi, flăcăul fu luat pieptiș de un șeic cu barbă albă, un stricat cu două fețe, întocmai ca și cuțitul cu două tăișuri al vânzătorilor de colocase. Ci flăcăul nu vroi nicicum să se supună la ceea ce îi cerea celălalt și, luându-se la ceartă cu el, îl lovi vârtos peste față și îi smulse ticăloasa de barbă. Iar șeicul se duse și se plânse valiului orașului de bătaia pe care o îndurase; și valiul porunci ca flăcăul să fie priponit și aruncat în temniță.

— Estimp, nevestica află ce pătise drăguțul ei și, știindu-l la popreală, fu cuprinsă de o ciudă amarnică, încât nu zăbovi să-și ticluiască un plan spre a-și slobozi iubitul și, împodobindu-se cu cele mai frumoase haine ale ei, se duse la palatul valiului, ceru să fie primită de el și fu poftită în sala de judecată. Or, pe Allah! numai arătându-se așa, în toată frumusețea ei, nevestica ar fi și dobândit de la bun început câștig la toate judecățile de pe tot pământul în lung și-n lat. Într-adevăr, după salamalekuri, îi spuse valiului:

— O, valiule, stăpâne al nostru, flăcăul *Cutare,* pe care ai poruncit să-l bage la opriș, este chiar fratele meu și stâlpul casei mele. Și a fost învinuit pe nedrept de martorii șeicului și de șeic, care este un ticălos și un dezmățat. Vin, dar, să cer de la dreptatea ta să-l slobozești, altminteri casa mea are să cadă în prăpăd; iar eu aș muri de foame!

Or, de cum o văzu pe tinerică, inima valiului începu să fiarbă strașnic de dragul ei; și, împătimit după nevestică, îi zise:

— Hotărât! Sunt gata să-l slobozesc pe fratele tău! Ci, mai întâi, intră în haremul casei mele și, când s-or sfârși judecățile, am să vin la tine ca să stăm de vorbă mai pe îndelete!

Ea însă, pricepând ce vrea valiul, își zise: „Pe Allah! o, barbă de catran, n-ai să mă atingi tu decât când o face plopul mere!” Și răspunse:

— O, valiule, stăpâne al nostru, este mai bine să vii tu la mine acasă, unde am avea tot răgazul să vorbim despre toate, mai în tihnă decât aici, unde eu nu sunt decât o străină.

Și valiul, bucuros până peste poate, o întrebă:

— Și unde se află casa ta?

— În *cutare* loc! Și am să te aștept acolo, în seara aceasta, pe la scăpătat de soare!

Și pleca de la valiu, pe care îl lăsă cufundat într-o mare zbuciumată, și se duse să-l caute și pe cadiul orașului.

Intră, așadar, în casa cadiului, care era un om în vârstă, și îi spuse:

— O, cadiule, stăpâne al nostru!
El spuse:
— Da!
Ea urmă:
— Mă rog ție să-ți arunci privirile asupra necazului meu, și Allah are să se bucure de tine!
El întrebă:
— Cine te-a asuprit?
Ea răspunse:
— Un ticălos de șeic care, cu ajutorul martorilor lui mincinoși, a izbutit să-l bage la temniță pe fratele meu, singurul stâlp al casei mele. Și vin ca să te rog să mijlocești pe lângă valiu să-i dea drumul fratelui meu!
Or, când cadiul o văzu și o auzi pe tinerică, căzu îndrăgostit de ea nebunește, și îi zise:
— Hotărât! am să mă îngrijesc de fratele tău. Ci, până una alta, intră colea în haremul meu și așteaptă-mă acolo. Și avem să tăinuim cum stă treaba. Și ai să ajungi să-ți izbândești dorința!
Și tinerica își zise: „A! fiu de codoș, ai să mă ai când o face plopul mere!” și răspunse:
— O, stăpâne al nostru, ar fi mai bine să te aștept la mine, acasă, unde nimenea nu ne-ar supăra!
El întrebă:
— Și unde se află casa ta?
Ea spuse:
— În *cutare* loc! Și am sa te aștept acolo, chiar în seara aceasta, după scăpătatul soarelui!
Și plecă de la cadiu și se duse să-l caute pe vizirul regelui.
Când ajunse dinaintea vizirului, îi povesti despre întemnițarea flăcăului, pe care îl da drept fratele ei, și îl rugă să poruncească a fi slobozit. Și vizirul îi spuse:
— Nu este nimic împotrivă! Ci, până atunci, intră colea în haremul meu, unde am să vin la tine, ca să stăm de vorba despre treaba aceasta!
Ea spuse:
— Pe viața capului tău, o, stăpâne al nostru, eu sunt tare rușinoasă și nu aș ști nici măcar pe unde să umblu prin haremul măriei tale. Casa mea însă este mult mai potrivită pentru taifasuri de soiul acesta, și am să te aștept acolo chiar în seara aceasta, la un ceas după scăpătatul soarelui!
Și îi spuse în ce loc se afla casa ei, și plecă de la el ca să se ducă la palat la regele orașului.
Or, când intră în sala împărătească, regele, uimit de frumusețea ei, își zise: „Pe Allah! ce bucățică bună de înfulecat caldă încă și pe nemâncate!” Și o întrebă:
— Cine te-a asuprit?
Ea spuse:
— Nu sunt asuprită, întrucât mai este și dreptatea regelui!
El zise:
— Allah singur este drept! Dar ce pot să fac eu pentru tine?
Ea spuse:
— Să dai poruncă să i se dea drumul fratelui meu întemnițat pe nedrept!
— Lucru-i ușor! Du-te, copila mea, și așteaptă-mă în harem! Și nu are să se întâmple decât ceea ce te poate mulțumi!
Ea spuse:

— Dacă-i așa, o, măria ta, m-aș duce să te aștept mai degrabă acasă la mine. Căci regele nostru știe că pentru lucruri de soiul acesta este nevoie de multe pregătiri, ca de pildă de o baie, de primeneli și de altele asemenea. Și toate acestea nu aș putea să le fac cum se cuvine decât în casa mea, care, de-ar fi călcată de pașii regelui nostru, ar fi pe veci cinstită și binecuvântată!

Regele spuse:

— Atunci fie așa!

Și amândoi se învoiră în privința ceasului și a locului de întâlnire. Și tinerica plecă de la palat și se duse să caute un tâmplar…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzecea noapte

Urmă:

…și se duse să caute un tâmplar. Și îi spuse:

— Să-mi trimiți în seara aceasta acasă un dulap mare cu patru despărțituri puse una peste alta, și fiecare despărțitură având o ușă aparte care să se închidă strașnic cu un lacăt!

Tâmplarul răspunse:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, lucrul nu se poate face până-n seară!

Ea spuse:

— ’Am să-ți plătesc orice ai să-mi ceri!

El spuse:

— Dacă-i așa, are să fie gata. Nu îți cer însă ca preț nici aur, nici argint, o, stăpâna mea, ci numai ceea ce știi și tu! Intra, dar, în odaia din fund, ca să pot sta de vorbă cu tine!

La vorbele acestea ale tâmplarului, nevestica răspunse:

— O, tâmplar al binecuvântării, ce om lipsit de pricepere mai ești și tu! Pe Allah! oare acea prăpădită de odaie din fundul prăvăliei tale se poate potrivi cu o tăifăsuială de soiul celei cum vrei tu să tăifăsuiești? Mai degrabă vino în seara aceasta acasă la mine, de îndată ce ai să-mi trimiți dulapul, și ai să mă găsești gata să stau de vorbă cu tine până dimineața!

Și tâmplarul răspunse:

— Cu toată dragostea inimii și ca o cinstire datorată!

Și nevestica urmă:

— Da atunci, să nu-mi mai faci un dulap cu patru despărțituri, ci unul cu cinci! Întrucât îmi trebuie chiar unul cu cinci despărțituri, ca să strâng în el tot ceea ce am de strâns!

Și, după ce îi spuse unde șade, plecă și se întoarse acasă la ea.

Acolo, scoase dintr-o ladă cinci rochii, de croieli și de culori osebite, le orândui cu grijă, și puse de pregăti mâncărurile și băuturile, și orândui florile, apoi aprinse mirodenii. Și așteptă în felul acesta sosirea oaspeților săi.

Or, pe înserate, hamalii tâmplarului aduseră dulapul cu pricina; și nevestica le spuse să-l așeze în odaia de primire. Pe urmă îi lăsă pe hamali

să plece și, până să aibă ea răgazul să cerceteze lacătele dulapului, se și auziră bătăi la ușă. Și, numaidecât după aceea, cel dintâi dintre oaspeți se și ivi, anume valiul orașului. Și ea se ridică în cinstea sa, și sărută pământul dinaintea lui, și îl pofti să guste din răcoritoare. Pe urmă, începu să lunece înspre el niște ochi lungi de-o palmă, și să-i arunce niște priviri arzătoare, așa de iscusit încât valiul se ridică de mijloc și, cu mișcări repezite și cutremurate, vru să se bucure de ea pe dată. Ci muierușca, desfăcându-se din strânsoare, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, ce lipsit ești de iscusință! Mai întâi începe prin a te dezbrăca, spre a fi slobod în mișcări!

Iar valiul spuse:

— Nu am nimica împotrivă!

Și își scoase hainele. Iar muierușca îi dete, așa cum se face de obicei la petrecerile muieraticilor, în locul hainelor lui de culoare întunecată, o rochie de mătasă galbenă și de o croială ciudată, și o tichie de aceeași culoare. Și valiul se împopoțonă cu rochia cea galbenă și cu tichia cea galbenă, și se pregătea să se veselească. Ci, tot atunci, se auzi o bătaie repezită la ușă. Și valiul, tare îmbufnat, întrebă:

— Așteptai vreo vecină, ori vreo ghicitoare?

Ea răspunse, speriată:

— Nu, pe Allah! ci am uitat că soțul meu se întoarce în seara aceasta din călătorie! Și chiar el bate acuma la ușă!

El întrebă:

— Și-acu ce are sa fie cu mine? Și ce să fac?

— Nu ai decât o cale de scăpare, și-anume să intri în dulapul de colea!

Și deschise ușa de la întâia despărțitura a dulapului, și îi spuse valiului:

— Intră în lăuntru!

El spuse:

— Păi cum să fac?

Ea spuse:

— Sa te ghemuiești pe vine!

Și valiul, frânt în două, se ciuci în dulap. Iar nevestica încuie ușa cu cheia și se duse să deschidă celui care bătea.

Or, acesta era cadiul. Și femeia îl primi întocmai cum îl primise și pe valiu, și, la ceasul potrivit, îl înveșmântă într-o rochie roșie, de o croială nemaipomenită, și cu o tichie de aceeași culoare; și, cum el vroia să se repeadă la ea, îi zise:

— Nu, pe Allah! nu mai înainte de a-mi scrie un bilet în care să poruncești slobozirea fratelui meu!

Și cadiul îi scrise biletul cerut, și i-l dete chiar în clipa când se auziră bătăi la ușă. Și tânăra nevastă, cu un chip speriat, strigă:

— Este soțul meu, care se întoarce din călătorie!

Și îl puse pe cadiu să se cocoțeze în cel de al doilea cat al dulapului, și se duse să-i deschidă celui care bătea la ușa casei.

Și era însuși vizirul. Și păți și el ceea ce pățiseră și ceilalți doi; și, gătit cu o rochie verde și cu o tichie verde, fu înghesuit la cel de al treilea cat al dulapului, în clipa în care sosea la rându-i și regele orașului. Și regele, în același chip, fu dichisit cu o rochie albastră și cu o tichie albastră, și, în clipa când da să facă lucrul pentru care venise, ușa răsună iarăși, și, văzând spaima tinerei neveste, fu nevoit și el să se ghemuiască tare anevoie, întrucât era dolofan până peste poate.

Atunci, intră tâmplarul, cu niște ochi mistuitori și, drept preț pentru dulap, vru numaidecât să se repeadă la tinerică. Ea însă îi zise:

— O, tâmplarule, de ce ai făcut atâta de strâmt cel de al cincelea cat al dulapului? De-abia dacă se poate vârî în el atâta cât încape într-o lădiță!

El spuse:

— Pe Allah! catul acela poate cuprinde și patru inși chiar mai mari decât mine!

Ea spuse:

— Încearcă, să vad și eu dacă poți să intri!

Și tâmplarul, cocoțându-se pe niște scăunașe puse unul peste altul, intră în cea de a cincea despărțitură, unde fu numaidecât încuiat cu cheia.

Pe dată, luând biletul pe care i-l dedese cadiul, nevestica se duse la paznicii temniței, care, când văzură pecetea pusa în josul scrisului, îl slobozíră pe flăcău. Atunci amândoi se întoarseră acasă. În graba mare și, de bucurie, ca să-și sărbătorească întâlnișul, se zbeguiră vârtos și îndelung, cu zarvă și cu gâfâieli strașnice. Și, în lăuntrul dulapului, cei cinci încuiați auzeau toate celea, ci nu cutezau și nici nu puteau să crâcnească. Și, ghemuiți unul deasupra altuia în cele cinci caturi, habar nu aveau când o sa fie scoși de acolo.

Or, după ce tinerica și flăcăul își sfârșiră zbegurile, strânseră de prin casă tot ce putură strânge din lucrurile mai de preț, puseră totul într-o ladă, vândură lucrurile celelalte, și plecară din orașul acela, mutându-se în alt oraș și în altă împărăție. Și-atâta cu ei!

Ci, în ceea ce îi privește pe cei cinci, iacătă! Când se împliniră două zile de când se aflau acolo, fură cuprinși tuscinci de o nevoie amarnică de a se ușura.

Și cel dintâi dintre ei care își dete drumul udului fu tâmplarul. Și, cum se ușura așa, udul începu să curgă în capul regelui. Și regele, tot atunci, se slobozi și el în capul vizirului, care se slobozi în capul cadiului, care se slobozi în capul valiului. Atunci toți deteră glas, afara de rege și de tâmplar, strigând:

— O, ce porcărie!

Și cadiul cunoscu glasul vizirului, care cunoscu și el glasul cadiului. Și își spuseră între ei:

— Iacătă-ne că am căzut în laț! Noroc că regele a scăpat!

Ci, în clipa aceea, regele, care tăcuse, din mândrie, strigă:

— Tăceți odată! Sunt aici! Și habar nu am cine s-a ușurat în capul meu!

Atunci tâmplarul strigă:

— Înalțe Allah fala regelui! Tare socot că cu sunt acela! Căci eu mă aflu în cel de al cincelea cat!

Pe urma adăugi:

— Pe Allah! eu sunt pricina tuturor năpastelor acestea, întrucât dulapu-i lucrat de mine!

Estimp, soțul muieruștii se întoarse din călătorie; și vecinii, care nu băgaseră de seamă plecarea femeii, îl văzură sosind și bătând la ușa lui zadarnic. Și îl întrebă de ce nu răspunde nimeni din lăuntru. Iar ei nu știură să-i spună nimic. Atunci cu toții laolaltă, după ce așteptară destul, sparseră ușa și intrară în casă; ci văzură casa goală, și fără nimic altceva în ea decât dulapul cu pricina. Și auziră din lăuntrul dulapului glasuri de oameni. Și nu socotiră alta decât că dulapul trebuie sa fie locuit de niscaiva ginni.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

Și hotărâră, cu glas mare, să dea foc dulapului și să-l ardă cu tot ce s-o fi aflând în el. Și, cum se pregăteau să-și ducă planul la îndeplinire, se auzi glasul cadiului din adâncul dulapului, strigând:

— Opriți-vă, oameni buni! Nu suntem nici ginni, nici hoți! Ci suntem *Cutare* și *Cutare!*

Și, în câteva vorbe, le povesti toată viclenia care îi dăulase. Atunci vecinii, cu soțul în cap, sfărmară lacătele și îi sloboziră pe cei cinci încuiați, pe care îi găsiră împopoțonați cu hainele acelea ciudate pe care îi pusese tinerica să le îmbrace. Acu, dacă îi văzură așa, nimenea nu mai putu să nu râdă de acea pătăranie. Iar regele, ca să-l aline pe soț de fuga soției, îi zise:

— Te căftănesc al doilea vizir al meu!

Și-așa cu povestea aceasta. Ci Allah este mai știutor!

Și, sfârșind, Șeherezada îi spuse regelui Șahriar:

— Ci nu carecumva să crezi, o, măria ta, că toate acestea pot fi asemuite cu *Povestea Adormitului treaz!*

Și, întrucât regele își împreunase sprâncenele la auzul numelui acelei povești despre care nu știa nimic, Șeherezada, fără a zăbovi mai mult, spuse:

Povestea adormitului treaz

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odinioară la Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Rașid, un tânăr, holtei, pe care îl chema Abul-Hassan, și care ducea o viață tare ciudată și tare anapoda. În adevăr, vecinii lui nu-l vedeau niciodată să primească două zile la rând același om, sau să poftească în casa lui vreun locuitor din Bagdad; căci toți cei care veneau la el erau străini. Încât oamenii din mahalaua lui, nepricepând nimica din tot ce putea face acesta, îl porecliseră Abul-Hassan cel Dezmățat.

În fiecare seară, Abul-Hassan avea obiceiul să se ducă la capătul podului din Bagdad și acolo aștepta să se ivească vreun străin; și, de cum zărea vreunul, fie bogat, fie sărac, fie tânăr ori bătrân, se îndrepta către el, zâmbitor și plin de curtenie și, după salamalekuri și urări de bun-venit, îl poftea să primească a fi găzduit în casa lui pentru cea dintâi noapte a aceluia la Bagdad. Și îl ducea la el acasă și îl ospăta cât putea mai bine; și, cum era tare prietenos și avea o fire plăcută, îi ținea tovărășie oaspetelui toată noaptea și nu precupețea nimic spre a-i da cea mai bună părere despre mărinimia sa. A doua zi însă îi spunea:

— O, oaspetele meu, să știi că dacă te-am poftit la mine, atunci când în orașul acesta numai Allah te cunoștea, am făcut-o pentru ca aveam pricinile mele să mă port așa. Ci m-am juruit să nu găzduiesc niciodată două zile la rând același străin, de-ar fi el cel mai minunat și cel mai plăcut dintre fiii oamenilor, încât, așadar, iată-mă nevoit sa mă despart de tine; și chiar te rog, dacă ma întâlnești vreodată pe ulițele Bagdadului, să te faci că nu mă cunoști, ca să nu mă silești cumva să te ocolesc!

Și, vorbindu-i astfel, Abul-Hassan își ducea oaspetele la vreun han din oraș, îi da toate sfaturile de care acela s-ar fi putut să aibă trebuință, își lua bun-rămas de la el și nu-l mai vedea. Și dacă, din întâmplare, se nimerea să întâlnească prin sukuri pe vreunul dintre străinii pe care îi găzduise, se prefăcea a nu-l cunoaște, spre a nu fi nevoit cumva să se oprească și să-i dea bineţe. Și tot așa se purta mai departe, fără a pregeta nici măcar o seară să aducă în casa lui un alt străin.

Or, într-o seara, pe la scăpătatul soarelui, cum sta el așa, după obiceiul său, la capul podului de la Bagdad, așteptând sosirea vreunui străin, văzu venind către el un negustor bogat, îmbrăcat în felul negustorilor de la Mossul și urmat de un rob înalt și cu înfățișare falnică. Or, era însuși califul Harun Al-Rașid, îmbrăcat teptil, cum avea el obiceiul să facă în fiecare lună, ca să vadă și să cerceteze cu chiar ochii lui cele ce se petreceau prin Bagdad. Și Abul-Hassan, când îl văzu, fu departe de a ghici cine era; și se ridică din locul unde, ședea, și se îndreptă înspre el, și, după salamalekul cel mai gingaș și după urarea de bun-venit, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, binecuvântată să fie sosirea ta printre noi! Fă-mi hatârul de a primi în noaptea aceasta găzduirea mea, în loc să te duci să dormi la han. Și mâine dimineață o să fie vreme să-ți cauți în tihnă o

locuință după placul tău!

Și, spre a-l hotărî să primească, îi povesti, în câteva cuvinte, că de multa vreme avea obiceiul să dea găzduire, numai pentru o noapte, celui dintâi străin pe care îl vedea trecând pe pod. Pe urmă adăugă:

— Allah este darnic, o, stăpâne al meu! În casa mea ai să găsești o găzduire deplină, pâine caldă și vin limpede!

Când califul auzi vorbele lui Abul-Hassan, i se păru întâmplarea atâta de ciudată și Abul-Hassan atâta de fistichiu, încât nu șovăi o clipă să-și urmeze ispita de a-l cunoaște. Încât, după ce se lăsă rugat oleacă, numai așa, de ochii lumii și ca să nu pară a fi un om prost crescut, primi rugămintea, zicând:

— Pe capul și pe ochii mei! Allah să-și sporească binefacerile asupra ta, o, stăpâne al meu! Iată-mă gata sa te urmez!

Și Abul-Hassan îi arătă oaspetelui său drumul și îi duse la casa lui, tăinuind cu el într-una foarte plăcui.

Or, mama lui Hassan, în seara aceea, gătise o masă minunată. Le dete mai întâi niște gogoși prăjite în unt și umplute cu carne tocată și cu sâmburi de pin, pe urmă un clapon tare gras, împresurat de patru pui mari de găină, pe urma o gâscă umplută cu stafide și cu fistic, și la sfârșit o tocănița de porumbei. Și toate astea, în adevăr, erau alese la gust și plăcute la vedere.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

Așa că amândoi, așezându-se dinaintea tablalelor, mâncară cu mare poftă; și Abul-Hassan alegea, ca să le dea oaspetelui său, bucățile cele mai bune. Pe urma, când sfârșiră de mâncat, robul le aduse ibricul și ligheanul; și se spălară pe mâini, în vreme ce mama lui Hassan strângea tăvile de mâncăruri, spre a servi castroanele de fructe, pline cu struguri, și curmale, și pere, precum și alte tablale pe care se aflau tăvile pline cu prăjituri, cu magiun de migdale și cu tot felul de zaharicale. Și mâncară pe săturate, după care începură să bea.

Atunci Abul-Hassan umplu cu vin cupa de ospăț și, ținând-o în mână, se întoarse înspre oaspetele sau și îi spuse:

— O, oaspete al meu, tu știi că niciodată cocoșul nu bea mai înainte de a fi chemat și găinile, cu cotcodăceli ușoare, să vină să bea cu el. Or, eu, dacă ar trebui să duc cupa aceasta la buzele mele ca să beau de unul singur, băutura mi s-ar opri în gât, și de bună seamă că aș muri. Te rog, dar, pentru noaptea aceasta, să lași cumpătarea pe seama inșilor cu inima rea, și să cauți bucuria împreună cu mine în fundul cupei. Căci, cu adevărat, o, oaspete al meu, fericirea mi-e peste poate să am în casa mea un om atâta de falnic ca tine!

Și califul, care nu vroia nicidecum să-l supere, și care pe deasupra dorea să-l facă să vorbească, nu depărtă cupa, ci începu sa bea laolaltă cu

el. Și când vinul începu să le ușureze sufletele, califul îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, stăpâne al meu, acuma, când ne-am împărtășit cu pâinea și cu sarea, nu vrei să-mi spui care este pricina de te porți așa față de străinii pe care nu-i cunoști, și nu vrei să-mi povestești, ca s-o știu și eu, povestea ta, care trebuie sa fie uimitoare?

Și Abul-Hassan răspunse:

— Află, o, oaspete al meu, că povestea mea nu este deloc uimitoare, ci numai plină de învățăminte. Mă numesc Abul-Hassan, și sunt fiul unui negustor care, la moartea lui, mi-a lăsat cu ce să trăiesc din belșug în Bagdad, cetatea noastră. Or, întrucât fusesem ținut tare din scurt pe când trăia taică-meu, mă grăbii să fac tot ce-mi sta în putere pentru ca, în puțină vreme, să ajung din urmă timpul pierdut în tinerețele mele. Ci, întrucât am fost dăruit din fire cu înțelepciune, am avut grija să-mi împart moștenirea în două părți, una pe care am schimbat-o în aur, și alta pe care am păstrat-o în bunuri. Și luai aurul pe care îl dobândisem de la partea dintâi, și mă apucai să-i cheltuiesc, cu mână spartă, în tovărășia unor tineri de vârsta mea, pe care îi ospătam și îi țineam pe seama mea și pentru plăcerea mea, cu o dărnicie și o mărinimie de emir. Și nu precupeții nimic pentru ca viața noastră sa fie plina de plăceri și de bucurie. Or, făcând așa, mă trezii că după un an nu-mi mai rămăsese nici măcar un singur dinar pe fundul bisactelei mele, și mă întorsei către prietenii mei, ci ei pieriseră. Atunci, mă apucai să-i caut și să le cer la rândul meu să mă ajute în împrejurarea grea în care mă vedeam. Ci toți, unul după altul, îmi ticluiră vreo pricină care nu le îngăduia să-mi dea cu ce să trăiesc măcar pentru o zi. Eu, atunci, mă întorsei în mine și pricepui câtă dreptate avusese tătâne-meu, răposatul, să mă crească aspru. Și mă întorsei acasă la mine și începui să cuget la ce îmi mai rămânea de făcut. Și atunci mă oprii la o hotărâre pe care din ziua aceea o țin necurmat. M-am jurat, într-adevăr, dinaintea lui Allah, să nu mai am de-a face cu niciun om din țara mea și să nu mai găzduiesc în casa mea decât străini; ci, pe deasupra, necazul m-a învățat că prietenia scurtă și caldă este cu mult mai de dorit decât prietenia lungă și care se sfârșește rău, și mă legai să nu stau două zile la rând cu același străin poftit în casa mea, de-ar fi el cel mai minunat și cel mai plăcut dintre fiii oamenilor! Căci simțisem amarnic cât de crude sunt legăturile sufletului și cum te opresc ele să guști pe deplin bucuriile prieteniei. Așa că, o, oaspete al meu, să nu te minunezi cumva mâine de dimineață, după noaptea aceasta în care prietenia ni se arată sub înfățișarea ei cea mai îndatoritoare, dacă am să fiu nevoit să-mi iau rămas-bun de la tine. Și chiar dacă, mai târziu, ai sa mă întâlnești pe ulițele Bagdadului, să nu ți se pară urât din partea mea că nu am să te mai cunosc!

Când auzi povestea aceasta a lui Abul-Hassan, califul îi spuse:

— Pe Allah! purtarea ta este o purtare minunată, și în viața mea nu am văzut un petrecăreț purtându-se cu atâta înțelepciune ca tine! Încât prețuirea mea față de tine este până peste poate; tu ai știut, cu bunurile, pe care le-ai păstrat din cea de a doua parte a moștenirii tale, să duci o viață cuminte, care îți îngăduie să ai în fiecare noapte tovărășia unui alt om cu care poți totdeauna să-ți înnoiești plăcerile și taifasurile, și de care nu ai nici cum să te sastisești, nici cum să suferi vreo neplăcere!

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, stăpâne al meu, ceea ce mi-ai spus în privința despărțirii noastre de mâine îmi pricinuiește o supărare până peste poate. Întrucât aș fi vrut să-ți răsplătesc în vreun fel facerea de bine față de mine și găzduirea

din noaptea aceasta. Te rog, dar, sa-mi spui acum o dorință și, îți jur pe Kaaba cea sfântă, că mă leg să ți-o îndeplinesc. Rostește-te, așadar, deschis, și să nu te sfiești cumva să-mi ceri cât de mult, căci bunurile lui Allah se află cu prisosință asupra negustorului care sunt, și nimic nu are să-mi fie greu de îndeplinit, cu voia lui Allah.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și cincea noapte

Urmă:

La vorbele acestea ale califului străvestit în negutător, Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a arăta nici cea mai mică uimire, răspunse:

— Pe Allah! o, oaspete al meu, ochiul meu este răsplătit din plin cu vederea ta, iar binefacerile tale ar fi pe deasupra. Îți mulțumesc, dar, pentru grija ta față de mine; ci, cum nu am nicio dorință de jinduit și nicio râvnă de împlinit, sunt tare încurcat cum să răspund la gândurile tale! Întrucât soarta mea îmi ajunge, și nu mai doresc nimic alta decât să trăiesc așa cum trăiesc, fără a avea vreodată nevoie de cineva!

Ci califul spuse iar:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu, nu-mi strica bucuria și lasă-ți sufletul să-mi spună o dorință, ca să ți-o îndeplinesc! Altminteri, aș pleca de aici cu inima tare chinuită și tare umilită! Întrucât o facere de bine pe care ai primit-o este mai grea de purtat decât o răutate, iar omul de soi ales trebuie să plătească totdeauna îndoit binele! Așa că vorbește și nu te teme că m-ai sili cumva!

Atunci Abul-Hassan, văzând că nu poate să facă altfel, lăsă capu-n jos și începu să cugete adânc la dorința pe care se vedea silit s-o aibă; pe urmă, deodată, ridică fruntea și grăi:

— Ei bine, am găsit! Da asta-i dorința unui nebun, fără de nicio îndoială. Și tare socotesc că nu ar fi să ți-o spun, ca să nu ne despărțim lăsându-ți un gând așa de urât despre mine!

califul spuse:

— Pe viața capului meu! Da cine poate să spună dintru început dacă un gând este nebun ori cuminte? Eu, ce-i drept, nu sunt decât un negustor, însă pot să fac cu mult mai mult decât ar lăsa de crezut despre puterea mea meseria pe care o am! Grăbește, dar și spune!

Abul-Hassan răspunse:

— Am să spun, o, stăpâne al meu, ci îți jur pe virtuțile Profetului nostru (cu el fie pacea și rugăciunea!) că numai califul ar putea să împlinească ceea ce vreau eu! Ori ar trebui să fiu eu calif, măcar pe-o zi, în locul stăpânului nostru emirul dreptcredincioșilor, Harun Al-Rașid!

califul întrebă:

— Da la urma urmei, ya Abul-Hassan, ce ai face tu dacă ai fi calif măcar o zi?

El răspunse:

— Iacătă!

Și Ahul-Hassan se opri o clipă; pe urmă, spuse:

— Află, o, stăpâne al meu, că orașul Bagdad este împărțit în mahalale, și că fiecare mahala are în fruntea ei câte un șeic care se numește șeicul al-balad. Or, spre pacostea mahalalei acesteia în care locuiesc eu, șeicul al-balad de aici este un om atâta de urât și de plin de silă încât pesemne că s-o fi născut, fără de nicio îndoială, din împreunarea vreunei hiene cu un vier. Apropierea lui duhnește, căci gura-i nu este nicidecum o gură ca oricare, ci un găoz îngălat, ca o gură de umblătoare; ochii lui, de culoarea peștelui, bat în lături și stau gata să-i cadă la picioare; buzele-i umflate seamănă cu o bubă rea, iar când vorbește aruncă fleoaște de scuipat; urechile-i sunt niște urechi de porc; obrajii fleșcăiți și puhavi seamănă cu fundul unei maimuțe bătrâne; fălcile-i au rămas fără dinți, de câte scârne au mestecat; trupu-i este ros de toate beteșugurile; în ce-i privește dedesubtul, n-a mai rămas nimic din el: atâta a slujit de cloacă năsărâmbelor de măgărari, de haznagii și de măturători, încât a ajuns o putreziciune, și-acum în locul lui nu mai sunt decât niște ghemotoace de lână care-i țin măruntaiele să nu se povârne. Or, tocmai ticălosul acesta dezmățat, ajutat de alți doi dezmățați, pe care am să ți-i zugrăvesc, își îngăduie să stârnească tulburare în toată mahalaua. În adevăr, nu este mârșăvie pe care să n-o săvârșească, și nu este clevetire pe care el să n-o vânture; și, cum are un suflet scârnav, își varsă răutățile de muiere bătrână tocmai împotriva oamenilor de treabă, liniștiți și curați. Ci, întrucât nu poate sa umble singur peste tot ca să împută mahalaua cu duhorile lui, are în slujba sa doi ciraci, tot atâta de mișei ca și el. Cel dintâi dintre acești mișei este un rob spân la chip ca un eunuc, cu ochii galbeni și cu un glas la fel de grețos ca sunetele scăpate din fundurile măgarilor. Și robul acesta, fiu de târfoștină și de câine, se dă drept arab sadea, măcar că nu este decât un rum dintre cei mai ticăloși și din cel mai nevolnic soi. Meseria lui este de a se duce să se încârduie cu bucătarii, cu slugile și cu hadâmbii de pe la casele vizirilor și ale mai-marilor împărăției, ca să dibuiască tainele stăpânilor și să le ducă dascălului său, șeicul al-balad, și să le împrăștie pe la cârciumi și prin tot felul de locuri păcătoase. Nu-i e silă de nicio murdărie, și linge orice fund, dacă pe fundul pe care îl linge poate sa găsească un dinar de aur. În ce-l privește pe cel de al doilea ticălos, apoi acela este un fel de râsul-lumii, cu niște ochi mari, a cărui îndeletnicire este să spună tot soiul de măscări și de blestemății prin sukuri, unde-i sunt vestite și țeasta capului său chel ca o coajă de ceapă și behăiturile-i atâta de urâte încât, la fiecare vorbă pe care o scoate, ai zice că stă să-și sloboadă mațele. De altminteri, niciun negutător nu îl poftește să vină și să șadă în prăvălia lui, din pricină că-i atâta de greoi și de mare încât, dacă se așază pe un scaun, scaunul numaidecât se face țăndări sub greutatea lui! Or, acesta nu este chiar la fel de ticălos cum este cel dintâi, da este mult mai nărod! Dacă, dar, o, stăpâne al meu, aș ajunge numai pe-o zi emir al drept-credincioșilor, nu aș căuta nici să mă îmbogățesc pe mine, nici să-mi îmbogățesc neamurile, ci nu aș zăbovi să izbăvesc mahalaua noastră de nemernicii aceștia trei, și i-aș mătura la groapa cu murdării, după ce l-aș pedepsi pe fiecare după măsura spurcăciunii lui. Și, în felul acesta, aș da îndărăt liniștea locuitorilor din mahalaua noastră. Și-asta-i tot ceea ce doresc.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă:

Când auzi vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, califul îi zise:

— În adevăr, ya Abul-Hassan, dorința ta este dorința unui om care se află pe calea cea dreaptă, și a unei inimi care este o inimă minunată, căci numai oamenii cei drepți și inimile minunate nu pot să îndure ca nepedeapsa să fie norocul celor răi. Ci să nu socoți că dorința ta ar fi atâta de anevoioasă pe cât îmi dedeai tu de gândit; întrucât tare sunt încredințat că, dacă emirul drept-credincioșilor ar auzi de ea, el care nu îndrăgește nimic mai mult decât întâmplările cele ciudate, s-ar bucura să-și lase puterea în mâinile tale pe o zi și-o noapte!

Ci Abul-Hassan se puse pe râs și zise:

— Pe Allah! văd bine acuma că tot ce vorbirăm noi nu fu alta decât o glumă. Și sunt încredințat la rându-mi că, dacă ar auzi de năzdrăvănia mea, califul ar da poruncă să fiu închis la casa de nebuni! Așa că, mă rog ție, dacă întâmplarea te-o duce prin preajma oamenilor de la palat, să nu care cumva să pomenești vreodată despre cele ce tăinuirăm noi colea, în aburii băuturii!

Și califul, ca să nu-și supere gazda, îi spuse:

— Mă jur că n-am să pomenesc despre asta nimănuia!

Ci, în sinea lui, se jură că nu are să lase să-i scape prilejul acela de a se veseli așa cum niciodată nu se mai veselise de când își străbătea orașul îmbrăcat străvestit în tot felul de teptiluri. Și îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, gazdă a mea, acuma se cade să-ți torn și eu să bei, căci până acuma numai tu te-ai ostenit să-mi torni mie!

Și luă bărdaca și cupa, turnă vin în cupă, strecurând în ea și un strop de bang cretan curat, și îi întinse cupa lui Abul-Hassan, spunându-i:

— Să-ți fie cu noroc și cu sănătate!

Iar Abul-Hassan răspunse:

— Se poate oare să nu primesc băutura pe care ne-o dă musafirul nostru? Ci, Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Întrucât mâine de dimineață nu am să pot să mă scol ca să te însoțesc la plecarea din casa mea, te rog să nu uiți, când pleci, să închizi ușa bine în urma ta!

Și califul îi făgădui că așa are să facă. Iar Abul-Hassan, liniștit în privința aceasta, luă cupa și o goli dintr-o înghițitură. Ci pe dată bangul își îndeplini rostul, și Abul-Hassan se prăvăli pe jos, cu capul dinaintea picioarelor, într-un chip atâta de fulgerător încât califul începu să râdă. După care, îl chemă pe robul ce rămăsese la poruncile sale și îi spuse:

— Ia-l în spinare pe omul acesta și vino după mine!

Iar robul se supuse și, luându-l pe Abul-Hassan în spinare, porni după calif, care îi zise:

— Ia seama bine unde se află casa aceasta, încât să poți s-o găsești atunci când am să-ți poruncesc!

Și ieșiră în uliță, uitând să închidă ușa după ei, în ciuda rugăminții lui Abul-Hassan.

Când ajunseră la palat, intrară în lăuntru pe ușa cea tainica și se duseră în iatacul califului, unde se afla odaia de culcare. Iar califul îi spuse robului său:

— Scoate hainele omului acesta, îmbracă-l cu hainele mele de noapte,

și întinde-l în patul meu!

Și, după ce robul îndeplini porunca aceasta, califul îl trimise să-i aducă acolo pe toți dregătorii de la palat, pe viziri, pe musaipi și pe hadâmbi, precum și pe toate femeile din harem; și când toți se aflară dinaintea lui, le spuse:

— Mâine de dimineață să fiți cu toții în odaia aceasta și fiecare dintre voi să stați zornici la poruncile omului acesta care se află culcat aci în patul meu și îmbrăcat cu hainele mele. Și să nu pregetați să-i arătați aceleași cinstiri pe care le aveți față de mine și să vă purtați față de el, la orice-o fi, întocmai ca și cum el aș fi chiar eu. Și, când aveți să răspundeți la întrebările lui, să-l numiți emir al drept-credincioșilor; și să luați seama să nu carecumva să vă împotriviți la vreuna dintre dorințele lui. Întrucât dacă vreunul dintre voi, de-ar fi el chiar și fiul meu, s-ar cugeta să nu ia în seamă poruncile pe care vi le dau, are să fie spânzurat pe clipă pe dată la poarta cea mare a palatului!

La vorbele acestea ale califului, toți cei de față răspunseră:

— A auzi înseamnă a ne supune!

Și, la un semn al vizirului, ieșiră toți, în tăcere, pricepând că emirul drept-credincioșilor, dacă le dedese acele porunci, avea de gând să se veselească într-un chip fără de pereche.

După ce ei plecară, Al-Rașid se întoarse înspre Giafar și înspre spătarul Massrur, care rămăseseră în sală, și le zise:

— Ați auzit ce-am spus. Ei bine! mâine trebuie ca voi să vă sculați cei dintâi și să veniți cei dintâi în odaia aceasta, ca să stați la poruncile acestuia care îmi va ține locul! Și să nu vă arătați nedumeriți de niciuna dintre poruncile pe care vi le-o da; și să vă prefaceți că îl luați drept însuși califul, orice v-ar spune el spre a vă scoate din greșeala voastră prefăcută. Și să faceți orice cheltuială pe care v-ar pune s-o faceți, de-ar fi să vântuiți toată haznaua împărăției; și să răsplătiți, și să pedepsiți, și să spânzurați, și să omorâți, și să căftăniți, și să maziliți, întocmai cum are să vă ceară el. Și să nu vă îngrijiți cumva să veniți mai întâi să mă întrebați pe mine. De altminteri, am să fiu și eu ascuns pe undeva pe-aproape, și am să văd și să aud tot ce are să se petreacă! Și, mai cu seamă, să faceți în așa fel încât să nu-i dea nicicum prin cap nicio clipă că tot ce i se întâmplă ar fi vreo petrecere ticluită la poruncile mele! Asta-i tot! Și-așa să fie!

Pe urmă adăugă:

— Nu cumva să uitați, când vă treziți, să veniți să mă sculați și pe mine, la ceasul rugăciunii de dimineață!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute douăzeci și noua noapte

Urmă:

Or, a doua zi, la ceasul hotărât, Giafar și Massrur nu zăboviră să vină și să-l scoale pe calif, care îndată dete fuga să se ascundă pe după o perdea din odaia în care dormea Abul-Hassan. Și, de acolo, putea să audă și să

vadă tot ce avea să se întâmple, fără a fi în primejdie de a-l băga de seamă nici Abul-Hassan, nici ceilalți care se aflau de față.

Atunci Giafar și Massrur intrară, dimpreună cu toți dregătorii, cu toate femeile și cu toți robii; și toți se așezară, după cinuri, la locurile lor obișnuite. Și domnea în odaie o rânduială și o tăcere, întocmai de parcă ar fi fost vorba de sularea emirului drept-credincioșilor. Și, când toți se așezară așa după rânduială, robul ce fusese hotărât de mai înainte se apropie de Abul-Hassan, încă adormit, și îi puse sub nas un ghemotoc îmbibat cu oțet. Și numaidecât Abul-Hassan strănută o dată, a doua oară și a treia oară, zvârlind pe nas niște murdării lungi, pricinuite de bang. Iar robul culese acele murdării pe o tavă de aur, ca să nu cadă pe pat ori pe covor; pe urmă, șterse nasul și fața lui Abul-Hassan și îl stropi cu apă de trandafiri. Iar Abul-Hassan se dezmetici până la urmă din toropeala lui și, trezindu-se, deschise ochii.

Și se văzu mai întâi într-un pat falnic, cu un polog de atlaz roșu dauriu înstelat cu mărgăritare și cu nestemate! Și își ridică ochii și se văzu într-o sală mare și cu tavanul îmbrăcat cu satin, cu ușile perdeluite cu mătăsuri, iar în colțuri cu niște vase de aur și de cleștar! Și își aruncă ochii împrejur și se văzu înconjurat de niște femei tinere și de niște roabe tinere stând plecate, de o frumusețe răpitoare; și, în spatele lor, zări mulțimea de viziri, de emiri, de musaipi, de eunuci negri și de lăutărese gata să atingă strunele cele vuitoare și să cânte laolaltă cu cântărețele care ședeau roată pe un pod. Și, lângă el, pe un taburet, cunoscu, după culoarea lor, hainele, caftanul și turbanul emirului drept-credincioșilor.

După ce văzu toate acestea, Abul-Hassan închise ochii la loc, ca să adoarmă iar, atâta de încredințat fu că se afla în vraja vreunui vis. Ci, tot atunci, vizirul cel mare Giafar se apropie de el și, după ce sărută de trei ori pământul, îi spuse cu un glas supus:

— O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie robului tău să te îmbrace, întrucât este ceasul rugăciunii de dimineață!

La vorbele acestea ale lui Giafar, Abul-Hassan se frecă la ochi de mai multe ori, pe urmă își ciupi brațul cu atâta mânie încât scoase un țipăt de durere, și își zise: „Nu, pe Allah! nu visez! Iacătă că am ajuns calif!” Da tot mai șovăia, și spuse cu glas tare:

— Pe Allah! toate acestea-s o închipuire a minților mele amețite de toate băuturile pe care le-am băut azi-noapte cu negustorul de la Mossul, și-s și urmarea celor ce am vorbit cu el ca un nebun!

Și se întoarse cu fața înspre perete, ca să adoarmă iarăși. Și, întrucât nu se mai clinti deloc, Giafar se apropie și mai mult de el și îi zise:

— O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie-i robului tău să se minuneze că îl vede pe domnul lui cum se abate de la datina de a se scula pentru rugăciune!

Și, tot atunci, la un semn al lui Giafar, lăutăresele începură un cântec de harpe, de lăute și de țimbale, și glasurile cântărețelor răsunară dulce. Și Abul-Hassan se întoarse înspre cântărețe, zicându-și cu glas tare:

— Da de când, ya Abul-Hassan, cei care dorm aud ceea ce auzi tu și văd ceea ce vezi tu?

Și se ridică de mijloc, până peste poate de uluit și de minunat, ci tot îndoindu-se că ar fi aievea toate acelea. Și își puse mâinile deasupra ochilor, ca să poată vedea mai bine și ca să-și dovedească mai bine cele ce trăia, și își zise: „Uallah! Au nu-i ciudat? Au nu-i de-a mirările? Unde ești, dară, Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale? Visezi ori nu visezi? De când palatul acesta, patul acesta, dregătorii aceștia, hadâmbii aceștia, femeile

acestea minunate, lăutăresele acestea, cântărețele acestea fermecătoare, și toate astea, și toate alea?” Ci, în clipa aceea, muzica se opri, și Massrur spătarul se apropie de pat, sărută pământul de trei ori la rând și, ridicându-se, îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, emire al drept-credincioșilor, îngăduie-i robului tău cel mai de pe urmă să-ți spună că a și trecut ceasul rugăciunii și că este vremea să vii la divan pentru treburile împărăției!

Iar Abul-Hassan, tot mai năuc și nemaiștiind, în buimăceala lui, ce hotărâre să ia, îl privi până la urmă pe Massrur între cei doi ochi și îi spuse cu mânie:

— Cine ești, mă, tu? Și cu cine sunt, mă?

Massrur răspunse cu glas supus:

— Tu ești stăpânul nostru, emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid, al cincelea din neamul lui Bani-Abbas, coborâtorul din moșul Profetului (cu el fie rugăciunea și pacea!). Iar robul care îți vorbește este bietul, săracul, umilitul nimicul-nimicului, Massrur, cel cinstit cu slujba împărătească de a purta spada voinței domnului nostru.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treizecea noapte

Urmă:

Auzind vorbele acestea ale lui Massrur, Abul-Hassan strigă:

— Minți, fecior dintr-o mie de încornorați!

Ci Massrur, fără a se tulbura, răspunse:

— O, stăpâne al meu, hotărât! altul în locul meu, dacă l-ar auzi pe calif că-i vorbește așa, ar muri de durere! Ci eu, bătrânul tău rob, care sunt de atâția ani în slujba ta și care trăiesc în umbra binefacerilor tale și a bunătății tale, eu știu că locțiitorul Profetului nu îmi vorbește așa decât ca să-mi pună credința la încercare! Fie-ți, dar, milă, o stăpâne al meu, și, mă rog ție, nu mă pune prea îndelung la încercare! Sau, mai degrabă, dacă vreun vis urât ți-a frământat somnul, scutură-te de el și dă-i liniște robului tău cel îngrijat!

La cuvântarea aceasta a lui Massrur, Abul-Hassan nu putu să se stăpânească mai mult și, pufnind într-un hohot năpraznic de râs, se răsturnă în pat și începu să se rostogolească zvârcolindu-se printre pături și aruncându-și picioarele peste cap. Și, de după perdea, Harun Al-Rașid, care auzea și vedea tot, își umfla bucile obrajilor ca să-și înăbușe râsul ce-l scutura.

După ce râse în felul acesta vreme de un ceas, Abul-Hassan, într-un sfârșit, se mai potoli oleacă și, ridicându-se de mijloc, îi făcu semn unui rob micuț și negru să se apropie, și îi zise:

— Ia spune-mi, țâcă, mă cunoști?

Micuțul lăsă ochii în jos cu supușenie și cu sfială, și răspunse:

— Ești stăpânul nostru, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, califul Profetului (binecuvântat fie el!) și locțiitorul pe pământ al

Domnului Pământului și al Cerului.

Abul-Hassan îi strigă însă:

— Minți, o, chip de catran, o, fiu dintr-o mie de codoși!

Se întoarse atunci înspre una dintre roabele cele tinere care se aflau de față și, făcându-i semn și se apropie, îi întinse un deget spunându-i:

— Mușcă-mă de degetul ăsta! Am să mă dumiresc mai bine dacă dorm sau dacă sunt treaz!

Și fetișcana, care știa că și califul vede și aude tot ce se petrece, își zise în sine: „Iacătă prilejul pentru mine să-i arăt emirului drept-credincioșilor ce știu să fac eu spre a-l veseli!” Și, strângând din dinți cu toate puterile ei, mușcă degetul până la os. Și Abul-Hassan, scoțând un urlet de durere, strigă:

— Au! Ah! Văd bine că nu dorm! Hotărât! nu dorm!

Și o întrebă tot pe tinerica aceea:

— Poți tu să-mi spui dacă mă cunoști și dacă sunt cu adevărat acela care se spune!

Și roaba răspunse, întinzând mâinile:

— Numele lui Allah fie asupra califului și împrejurul lui! Ești, o, stăpâne al meu, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, locțiitorul lui Allah!

La vorbele acestea, Abul-Hassan strigă:

— Iacătă-te că ai ajuns într-o noapte locțiitorul lui Allah, o, Abul-Hassan, o, fiule al maicii tale!

Pe urmă, scuturându-se, strigă la tânăra roabă:

— Minți, o, tearfo ce ești! Au nu știu eu cel mai bine cine sunt?

Ci, tot atunci, căpetenia eunucilor se apropie de pat și, după ce sărută de trei ori pământul, se ridică și, frânt în două, îi spuse lui Abul-Hassan:

— Să mă ierte stăpânul nostru! Da este ceasul la care stăpânul nostru merge la umblătoare să-și ușureze trupul!

Și își petrecu brațele pe sub subțiorile lui, și îl ajută să se dea jos din pat. Și, de îndată ce se ridică drept pe picioare, sala și palatul răsunară de strigătul cu care toți cei de față îl întâmpinară:

— Allah să dea biruință califului!

Și Abul-Hassan gândi: „Pe Allah! au nu-i ăsta un lucru de-a minunelea! Ieri eram Abul-Hassan! Și astăzi sunt Harun Al-Rașid pe urmă își zise: „De vreme ce este ceasul să mă duc să mă ușurez, hai sa mă ușurez! Ci nu sunt tocmai lămurit acuma dacă acesta este ceasul pentru amândouă felurile de ușurare!” Ci fu smuls din aceste cugetări de către căpetenia eunucilor, care îi întinse o pereche de iminei chindisiți cu aur și cu mărgăritare, iminei care, fiind înalți la călcâi, erau meniți anume spre a fi încălțați la umblătoare. Ci Abul-Hassan, care în viața lui nu mai văzuse asemenea iminei, îi luă și, socotind că sunt niscaiva lucruri scumpe ce i se dedeau în dar, îi puse în una din mânecile cele largi ale caftanului de pe el!

Când văzură și-asta, cei de față, care până aci izbutiseră să-și stăpânească râsul, nu putură să-și înnăbușe veselia mai mult. Și unii întoarseră capul, pe când alții, prefăcându-se că sărută pământul dinaintea strălucirii califului, se prăbușiră pe covoare, icnind. Și, de după perdea, califul fusese cuprins de un râs înfundat, atâta de amarnic, încât căzuse într-un peș, întins pe jos.

Estimp, căpetenia hadâmbilor, ținându-l pe Abul-Hassan pe după umeri, îl duse la o umblătoare pardosită cu marmoră albă, pe când toate celelalte odăi din sarai erau coperite cu chilimuri bogate. După care, îl aduse îndărăt în odaia de culcare, între dregători și femei, toți așezați în

două șiruri. Și numaidecât alți robi se apropiară, anume însărcinați cu îmbrăcarea, și scoaseră de pe el hainele de noapte și îi aduseră ligheanul de aur, umplut cu apă de trandafiri, pentru spălările cele de datină. Și, după ce se spălă, trăgând cu plăcere pe nas apa înmiresmată, îl îmbrăcară cu hainele împărătești, îi puseră cununa și îi înmânară schiptrul de aur.

Dacă văzu așa, Abul-Hassan gândi: „Să vedem! Sunt eu sau nu sunt Abul-Hassan?” Și cugetă o clipă și, cu un glas hotărât, strigă tare, în așa fel ca să fie auzit de toți cei de față:

— Nu sunt Abul-Hassan! Cel care are să spună că sunt Abul-Hassan are să fie tras în țeapă! Sunt însuși Harun Al-Rașid!

Și, după ce rosti aceste cuvinte, Abul-Hassan, cu un glas poruncitor și stăpân pe sine de parcă s-ar fi născut în scaunul de domnie, porunci:

— Porniți!

Și numaidecât alaiul se alcătui; și Abul-Hassan, trecând la urmă, porni după alaiul care îl duse la sala împărătească. Și Massrur îl ajută să se urce pe tron, unde se așeză, în uralele tuturor celor de față. Și își puse schiptrul pe genunchi, și privi împrejur. Și văzu că toată lumea era așezată în bună rânduială în sala cea cu patruzeci de uși; și văzu străjile cu spade strălucitoare, și vizirii, și emirii, și navabii, și mai-marii tuturor neamurilor din împărăție, și alții încă, fără de număr. Și cunoscu, în mulțimea tăcută, chipuri pe care le știa bine: vizirul Giafar, Abu-Nuwas, Al-Ijli, Al-Racași, Ibdan, Al-Farazdac, Al-Loz, Al-Sacar, Omar Al-Tartis, Abu-Isac, Al-caiia și Jadim.

Or, pe când își plimba el în felul acesta privirile peste fiecare chip, Giafar înainta, urmat de dregătorii cei mai de seamă, toți îmbrăcați în haine strălucite: și, ajungând dinaintea tronului, se ploconiră cu fața la pământ și rămaseră așa până ce le porunci el să se ridice. Giafar, atunci, trase de sub mantie un sul mare pe care îl desfășură și din care scoase un teanc de hârtii, pe care începu să le citească una câte una, și care erau judecățile din ziua aceea. Și Abul-Hassan, măcar că nu mai avusese niciodată până atunci prilejul nici barem să audă despre asemenea treburi, nu fu nicio clipă încurcat; și se rosti asupra fiecăreia dintre pricinile ce i se înfățișară, cu atâta iscusință și dreptate, încât califul, care venise de se ascunsese după o perdea din sala tronului, rămase cu totul minunat.

Când Giafar sfârși de citit, Abul-Hassan îl întrebă:

— Unde este căpetenia agiei?

Și Giafar i-l arătă cu degetul pe Ahmad-cel-Hoțoman, căpetenia agiei, și îi zise:

— Acela-i, o, emire al drept-credincioșilor!

Iar căpetenia agiei, dacă se văzu arătat, ieși numaidecât de la locul unde se afla și se apropie falnic de tron, și se ploconi la picioarele lui, cu fața la pământ. Și Abul-Hassan, după ce îi îngădui să se ridice, îi spuse:

— O, căpetenie a agiei, ia cu tine zece străjeri și du-te pe dată în *cutare* mahala, pe *cutare* uliță, la *cutare* casă! Acolo ai să găsești un porc grețos care este șeicul al-balad al mahalalei, și ai să-l vezi stând între cei doi ciraci ai lui, doi nemernici nu mai puțin ticăloși decât el. Zeberește-i numaidecât, și începe, ca să-i deprinzi cu ceea ce au să îndure, prin a le trage câte patru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă:

...câte patru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare. După care, să-i sui pe o cămilă râioasă, îmbrăcați în zdrențe și cu fața întoarsă înspre coada cămilei, și să-i plimbi prin toate mahalalele orașului, punând pristavul să strige: „Iată începutul osândei clevetitorilor, al spurcătorilor de femei, al celor care tulbură vecinii și își varsă balele asupra oamenilor cumsecade!” După care, să pui să fie tras șeicul al-balad în țeapă prin gură, întrucât pe acolo a păcătuit și întrucât fund nici nu mai are; și să-i arunci hoitul putred drept hrană câinilor. Pe urmă, să-l iei pe cel spân și cu ochii galbeni, cel mai ticălos dintre cei doi ciraci care îl ajutau pe șeicul al-balad la treaba lui cea spurcată, și să pui să fie înecat în groapa cu scârne a casei lui Abul-Hassan, vecinul său. Pe urmă, are să vie rândul celuilalt cirac! Aceluia, care e un măscărici și un nărod de râsul lumii, să nu-i dai altă pedeapsă decât aceasta: să-l pui pe un tâmplar dibaci să facă un scaun durat în așa fel încât să se sfarme cu troznet de fiecare dată când insul cu pricina are să vrea să se așeze pe el, și să-l osândești pe măscăros să se așeze toată viața lui pe scaunul acela! Du-te! Și îndeplinește poruncile mele!

Dacă auzi cuvintele acestea, căpetenia de agie Ahmad-cel-Hoțoman, care primise de la Giafar porunca să îndeplinească toate câte i-o cere Abul-Hassan, își puse mâna pe cap, ca să arate limpede cu aceasta că e gata să-și dea el însuși capul, dacă nu are să îndeplinească întocmai poruncile primite. Pe urmă, mai sărută o dată pământul dinaintea lui Abul-Hassan și ieși din sala tronului.

Și-așa! Iar califul, când îl văzu pe Abul-Hassan îndeplinindu-și cu atâta măreție sarcinile împărătești, se simți cuprins de o mare plăcere. Iar Abul-Hassan își văzu mai departe de judecăți, de căftăniri, de maziliri și de încheierea treburilor domnești, până ce căpetenia agiei se întoarse la picioarele tronului. Și Abul-Hassan îl întrebă:

— Ai îndeplinit poruncile mele?

Iar căpetenia agiei, după ce se temeni ca de obicei, scoase o hârtie din sân și i-o dete lui Abul-Hassan, care o despături și o citi în întregime. Or, hârtia era chiar senetul în care se arăta osânda dobândită de cei trei cumetri, iscălit de martori domnești și de oameni bine cunoscuți din mahala. Și Abul-Hassan spuse:

— E bine! Sunt mulțumit! Așa să fie pedepsiți totdeauna clevetitorii, spurcătorii de femei și toți cei care se bagă în treburile altuia!

După care, Abul-Hassan făcu semn căpeteniei vistieriei să se apropie și îi spuse:

— Ia numaidecât din vistierie o pungă cu o mie de dinari de aur, du-te în mahalaua în care l-am trimis pe căpetenia agiei, întreabă unde se află casa lui Abul-Hassan, acela care este poreclit Dezmățatul. Și, întrucât acel Abul-Hassan, departe de a fi dezmățat, este mai degrabă un om minunat și un tovarăș de inimă și, cum este bine cunoscut în mahalaua sa, toată lumea are să se grăbească să-ți arate casa lui. Atunci să intri în casă și să ceri să vorbești cu bătrâna și vrednica lui mamă; și, după salamalekuri și cinstirile datorate acelei bătrâne minunate, să-i spui: „O, mamă a lui Abul-Hassan, iată o pungă cu o mie de dinari de aur pe care ți-i trimite stăpânul

nostru califul. Iar acest dar nu este nimic fața de vredniciile tale. Ci vistieria, în vremea aceasta este goală, și califului îi pare rău că nu poate astăzi să facă mai mult pentru tine.” Și, fără să mai aștepți, să-i întinzi punga și să te întorci să-mi dai seamă ce-ai făcut.

Și căpetenia vistieriei răspunse că ascultă și că se supune, și zori să ducă la îndeplinire porunca.

După asta, Abul-Hassan arătă, cu un semn, că marele-vizir Giafar trebuie să închidă divanul. Și Giafar trecu semnul mai departe vizirilor, emirilor, dregătorilor și tuturor celor de față, și toți, după ce se temeniră la picioarele scaunului domnesc, ieșiră în aceeași rânduială în care veniseră. Și nu mai rămaseră lângă Abul-Hassan decât marele-vizir Giafar și spătarul Massrur, care se apropiară de el și îl ajutară să se ridice, luându-l unul de sub brațul drept, iar celălalt de sub brațul stâng. Și îl duseră în sarai, în iatacurile cele dinlăuntru ale femeilor, unde era pregătit ospățul acelei zile. Și femeile de slujbă veniră numaidecât să ia pe lângă el locul lui Giafar și al lui Massrur și îl duseră în sufragerie.

Pe dată se auzi un zvon de alăute, de cobze, de țimbale, de fluiere, de clarinete și de cavale, care însoțeau glasurile proaspete de fetișcane, cu atâta farmec, cu atâta dulceață și cu atâta limpezime, încât Abul-Hassan, vrăjit până peste marginile vrăjirii, nu mai știa ce să creadă. Și, într-un sfârșit, își zise: „Acuma, nu am cum să mă mai îndoiesc! Sunt cum nu se poate mai aievea emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid. Căci toate astea nu pot fi vis! Întrucât altminteri cum aș putea să văd, să aud, să simt și să umblu așa cum fac? Hârtia asta, cu senetul de osândire al celor trei ticăloși, o țin în mână; cântecele acestea, glasurile acestea, le aud; și toate celelalte, și cinstirile acestea, sunt pentru mine! Sunt califul, ce mai!”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treizeci și patra noapte

Urmă:

Și se uită la dreapta, și se uită la stânga, și ceea ce văzu îl întări și mai mult în credința fălniciei sale. Era în mijlocul unei săli minunate în care aurul ardea pe toți pereții, în care culorile cele mai plăcute străluceau în felurite chipuri pe perdele și pe chilimuri, și în care, spânzurând din tavanul de azur, șapte policandre de aur, cu șapte brațe, așterneau o strălucire fără de seamăn. Și în mijlocul sălii, pe niște sofrățele, se aflau șapte tablale mari, de aur greu, pline cu mâncăruri minunate, al căror abur îmbălsăma aerul cu ambră și cu mirodii. Și, împrejurul acelor sofrale, steteau în picioare, așteptând un semn, șapte fetișcane, de o frumusețe fără de pereche, înveșmântate în haine de culori și de croieli felurite. Și fiecare ținea în mână câte un evantai, gata să învioreze aerul în jurul lui Abul-Hassan.

Atunci, Abul-Hassan, care din ajun nu mai mâncase nimic, se așeză dinaintea tablalelor; și numaidecât cele șapte fetișcane începură toate deodată să vânture evantaiele, ca să facă răcoare în preajma lui. Ci, cum

nu era încă deprins să se bucure de atâta vânturătură în vreme ce mânca, le privi pe cele șapte fetișcane pe rând, cu un zâmbet dulce, și le spuse:

— Pe Allah, o, fetelor, socot că una singură ar fi de-ajuns să-mi facă vânt. Veniți, dar, toate, și așezați-vă împrejurul meu, ca să-mi țineți tovărășie. Și spuneți-i arăpoaicei de colo să vină să ne facă ea vânt!

Și le sili să vină și să se așeze la dreapta, la stânga și dinaintea lui, în așa fel încât, înspre orice parte s-ar fi întors, să aibă dinaintea ochilor o priveliște plăcută.

Atunci, începu să mănânce; ci, peste câteva clipe, băgă de seamă că fetele nu cutezau nicicum să se atingă de mâncare, din supușenie față de el; și le îmbie de mai multe dăți să mănânce fără sfială, și le dete cu chiar mâna lui câteva bucăți alese. Pe urmă, le iscodi pe fiecare în parte cum le cheamă; și ele îi răspunseră:

— Ne cheamă Boabă-de-Mosc, Gât-de-Alabastru, Foaie-de-Trandafir, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucșoară-înmiresmată și Trestie-de-Zahăr!

Și, când auzi numele cele atâta de gingașe, Abul-Hassan strigă:

— Pe Allah! numele acestea vi se potrivesc, o, fetelor! Căci nici moscul, nici alabastrul, nici trandafirul, nici mărgeanul, nici nucșoara cea înmiresmată, nici trestia-de-zahăr nu-și pierd harurile trecând în gingășia voastră!

Și, cât ținu masa, le spuse așa mai departe cuvinte atâta de frumoase, încât califul, ascuns pe după perdea, și care îl veghea cu mare luare aminte, se firitisea tot mai tare că pusese la cale o petrecere ca aceea. Când masa se sfârși, fetele îi vestiră pe hadâmbi, care numaidecât aduseră cele de trebuință pentru spălarea mâinilor. Și fetișcanele se repeziră și luară din mâinile eunucilor ligheanul de aur, ibricul și ștergarele și, îngenunchind dinaintea lui Abul-Hassan, îi turnară apă în mâini. Pe urmă, îl ajutară să se spele; și eunucii, dând în lături o perdea mare, îl poftiră în altă sală, în care erau orânduite poame pe niște tablale de aur. Și fetele îl însoțiră până la ușa acelei săli, de unde se traseră îndărăt.

Atunci, Abul-Hassan, sprijinit de doi eunuci, intră în sala aceea, care era încă și mai frumoasă și mai bine împodobită decât cea dintâi. Și, de îndată ce șezu jos, alte cântece, cântate de un taraf de lăutărese și de cântărețe din gură, se auziră răsunând minunat. Și Abul-Hassan, răpit cu totul, zări pe tablale zece rânduri de poame dintre cele mai rare și mai alese; și erau acolo șapte tablale; și fiecare tabla se afla sub un policandru spânzurat în tavan; și, dinaintea fiecărei tablale, ședea câte o fetișcană, încă mai frumoasă și mai împodobită decât cele de dinainte; și fiecare avea, tot așa, câte un evantai. Și Abul-Hassan le cercetă rând pe rând și fu încântat de frumusețea lor. Și le pofti să șadă jos împrejurul lui; și, spre a le face curaj să mănânce, nu pregetă să le dea cu chiar mâna lui, în loc să le lase pe ele să-l slujească. Și le întrebă cum le cheamă, și spuse fiecăreia câte o drăgălășenie potrivită, îmbiindu-le fie cu o smochină, fie cu un ciorchin de strugure, fie cu o felie de lubeniță, fie cu o banană. Și califul, care îl auzea, se veselea până peste poate și era tot mai mulțumit să vadă de fiecare dată măsura pe care Abul-Hassan putea s-o dea.

După ce Abul-Hassan gustă din toate poamele ce se aflau pe tablale, și după ce le dete și fetelor să guste, se ridică, ajutat de eunuci, care îl duseră în a treia sală, hotărât încă și mai frumoasă decât cele două de mai înainte.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

Or, aceea era sala pentru dulciuri. Se aflau acolo, într-adevăr, șapte sofrale, fiecare sub câte un policandru, și dinaintea fiecărei sofrale sta o fetișcană în picioare; și pe sofralele acelea se aflau tăvi cu vase de cleștar și castroane zmălțuite pline cu prăjituri minunate. Și erau de toate culorile și de toate felurile. Erau prăjituri moi, și prăjituri uscate, și plăcinte de foi, și de toate! Și Abul-Hassan, împresurat de alte cântece și de zvoana altor lăute, gustă câte oleacă din toate dulciurile acelea înmiresmate, și le puse să guste și pe fete, pe care le pofti, în același chip, să-i țină tovărășie. Și știu să spună fiecăreia câte o vorbă plăcută, întrebând-o cum o cheamă.

După care, fu dus într-a patra sală, care era sala băuturilor, și care era de departe cea mai uluitoare și cea mai minunată. Sub cele șapte policandre de aur din tavan se aflau șapte tablale, și pe fiecare tabla se aflau oluri de toate soiurile și de toate mărimile, rânduite frumos; și se auzeau niște lăute și niște glasuri de cântărețe, nevăzute pentru ochiul care se afla acolo; și dinaintea tablalelor ședeau în picioare șapte fetișcane, ce nu mai erau îmbrăcate în haine grele, ca surorile lor din sălile celelalte, ci acoperite numai cu o cămașă de mătasă, și erau de neamuri osebite și, de înfățișări osebite: cea dintâi era smeadă, cea de a doua neagră, cea de a treia albă, cea de a patra bălaie, cea de a cincea grasă, cea de a șasea slabă, și cea de a șaptea roșcovană. Și Abul-Hassan le cercetă cu atât mai multă plăcere și luare-aminte, cu cât putea să judece în voie și asupra formelor și asupra nurilor lor, prin străvezimea mătăsurilor subțiri. Și le pofti cu o plăcere până peste poate să șadă jos împrejurul lui și să-i toarne de băut. Și începu să le întrebe pe rând cum le cheamă, pe măsură ce îi dedeau cupa să bea. Și de fiecare dată când golea o cupă, fura de la fetișcană ba un sărut, ba o mursecătură, ba o ciupitură de bucă. Și se juca așa cu ele mai departe, până ce copilul cel moștenit începu să țipe. Atunci, ca să-l potolească, le întrebă pe cele șapte fetișcane:

— Pe viața mea! care dintre voi vrea să aibă grijă de copilul ăsta afurisit?

Și cele șapte fetișcane, la întrebarea aceea, drept orice răspuns, se repeziră la sugar și vrură să-l alăpteze. Și fiecare îl trăgea spre ea dintr-o parte și din cealaltă, râzând și chicotind, până ce tatăl copilului, nemaiștiind nici ce să aștepte, nici ce să dorească, îl ghemui la sânu-i, spunând:

— A adormit iar!

Și-așa!

Iar califul, care se ținea peste tot după Abul-Hassan, ascunzându-se pe după perdele, se bucura în tăcere de ceea ce vedea și auzea, și binecuvânta soarta care îi scosese în cale un om ca acela.

Ci, estimp, una dintre fetișcane, care primise de la Giafar poruncile de cuviință, luă o cupă și aruncă în ea cu dibăcie un strop de făină adormitoare din aceea de care califul se folosise în noaptea dinainte ca să-l adoarmă pe Abul-Hassan, și îi zise:

— O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție, mai bea și cupa aceasta, care poate că are să trezească iar băiatul cel drag!

Și Abul-Hassan, izbucnind în râs, răspunse:

— He, uallah!

Și luă cupa pe care i-o întindea fetișcana, și o bău dintr-o sorbitură. Pe urmă se întoarse înspre fata care îl îmbiase și dete să vorbească, ci nu mai izbuti să deschidă gura, bâigui ceva și se rostogoli deodată cu capu-înaintea picioarelor.

Atunci califul, care se veselise de toate astea, până peste marginile veseliei, și care nu mai aștepta decât somnul acela al lui Abul-Hassan, ieși de după perdea, nemaiputând să se țină pe picioare de cât râsese. Și se întoarse înspre robii ce veniseră în fugă, și le porunci să-l dezbrace pe Abul-Hassan de hainele împărătești cu care îl îmbrăcaseră dimineața și să-l îmbrace cu hainele lui obișnuite. Și, după ce porunca aceasta fu îndeplinită, îl chema pe robul care îl cărase pe Abul-Hassan și îi porunci să-l aburce iarăși în spinare, să-l ducă acasă și să-l culce în patul lui. Căci califul își zise în sinea sa: „Dacă asta ține mai mult, ori mor eu de râs, ori înnebunește el!” Și robul îl luă în cârcă pe Abul-Hassan, îl scoase din sarai pe ușa cea tainică și dete fuga de-l culcă în patul lui, în casa lui, având grijă de data aceasta să încuie ușa la plecare. În ce îl privește pe Abul-Hassan…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treizeci și șaptea noapte

Urmă:

…În ce îl privește pe Abul-Hassan, apoi acesta rămase cufundat într-un somn adânc până a doua zi la amiază, și nu se deșteptă decât atunci când puterea bangului asupra creierilor lui se risipi cu totul. Și, înainte de a izbuti să deschidă ochii, gândi: „Cea care îmi place cel mai mult, dacă mă gândesc bine, dintre toate fetișcanele, este fără nicio îndoială tânăra Trestie-de-Zahăr; și după ea Gură-de-Mărgean; și numai în al treilea rând Mănunchi-de-Mărgăritare, bălăioara, cea care mi-a dat cupa de pe urmă aseară!”' Și strigă cu putere:

— Hai, veniți, o, fetelor! Trestie-de-Zahăr, Gură-de-Mărgean, Mănunchi-de-Mărgăritare, Zori-de-Ziuă, Steaua-Dimineții, Boabă-de-Mosc, Gât-de-Alabastru, Față-de-Lună, Inimă-de-Rodie, Floare-de-Măr, Foaie-de-Trandafir! Hai! Veniți degrabă! Ieri am fost oleacă ostenit! Astăzi însă copilul are să se poarte cuminte!

Și așteptă o clipa. Ci, întrucât nimeni nu răspundea și nimeni nu da fuga la glasul său, se mânie și, deschizând ochii, se ridică de mijloc. Și se văzu atunci în odaia lui, și nicidecum în saraiul cel falnic în care locuise în ajun și unde poruncise ca un stăpân peste tot pământul. Și se gândi că se află sub puterea vreunui vis și, ca să se scuture de acel vis, începu să strige din toate puterile lui:

— Hei, Giafar, o, fiu de cățea, și tu, Massrur, codoșule, unde sunteți?

La strigătele acestea, maică-sa cea bătrână veni în fugă și îi spuse:
— Ce ai, copile al meu! Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău! Ce-ai visat, o, fiul meu, o, Abul-Hassan?
Și Abul-Hassan, mâniat că o vedea pe bătrână la capul patului lui, striga:
— Cine ești, bătrâno? Și cine-i Abul-Hassan acela?
Ea zise:
— Pe Allah! Sunt mama ta! Și tu ești fiul meu, tu ești Abul-Hassan, o, copile al meu! Ce vorbe anapoda mi-e dat să aud din gura ta? Parcă nu m-ai cunoaște!
Ci Abul-Hassan îi strigă:
— Îndărăt, o, bătrână blestemată! Vorbești cu emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid! Piei din fața locțiitorului lui Allah pe pământ!
La vorbele acelea, biata femeie începu să se bată amarnic peste obraji, strigând:
— Numele lui Allah fie cu tine, o, copile al meu! Fie-ți milă, nu ridica glasul să rostești asemenea sminteală! Te aud vecinii, și-atunci avem să fim pierduți fără de scăpare! Deie Allah să coboare asupra minții tale judecata și tihna!
Abul-Hassan strigă:
— Îți spun să ieși de aici pe dată, o, bătrână ticăloasă! Tu ești smintită, când mă iei drept fiu-tău! Eu sunt Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor, stăpânul Răsăritului și al Apusului!
Ea se bătu iar peste fața și spuse, văicărindu-se:
— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-Rău! și mila Celui-preaînalt să te slobozească din stăpânia lui, o, copilul meu! Cum de-a putut să-ți intre în cap un gând atâta de smintit? Au tu nu vezi că odaia asta în care te afli este departe de a fi saraiul califului, și că de când te-ai născut tot aici ai trăit, și niciodată nu ai locuit altundeva decât aici, niciodată cu altcineva decât cu maica ta cea bătrână care te iubește, fiul meu, ya Abul-Hassan! Ascultă-mă și alungă de la tine din minte visurile acestea zadarnice și cu primejdie care te-au zbuciumat în noaptea asta, și bea, ca să te liniștești, oleacă de apă din ulciorul acesta!
Atunci Abul-Hassan luă ulciorul din mâinile mamei sale, bău un gât de apă și spuse, oleacă mai liniștit:
— S-ar putea, în adevăr, să fiu și Abul-Hassan!
Și își lăsă capu-n jos și, cu mâna sprijinită în obraz, cugetă vreme de un ceas și, fără a ridica fruntea, spuse, vorbindu-și sie, ca unul care se trezește dintr-un somn adânc:
— Da, pe Allah! se cam poate să fiu Abul-Hassan! Sunt Abul-Hassan, fără de nicio îndoială! Odaia aceasta este odaia mea, uallah! Acuma o cunosc! Iar tu ești mama mea! Și eu sunt fiul tău! Așa-i, sunt Abul-Hassan!
Și adăugă:
— Da prin ce fermecătorie mi-au putut năpădi mințile niște zăticneli ca acelea?
Auzind vorbele acestea, biata bătrână plânse de bucurie, încredințată că fiu-său s-a potolit întru totul. Și, după ce își șterse lacrimile, tocmai se pregătea să-i aducă de mâncare și să-l iscodească pe fiul ei mai cu de-amănuntul despre visul cel ciudat pe care îl avusese, când Abul-Hassan, care, vreme de o clipă, privise țintă dinaintea lui, sări deodată ca un nebun și, înșfăcând-o pe biata femeie de haine, începu s-o zgâlțâie și să-i strige:
— A, ticăloasă de bătrână! dacă nu vrei să te strâng de gât, să-mi spui

numaidecât cine sunt vrăjmașii care m-au dat jos din scaunul de domnie, și cine-i acela care m-a închis în temnița aceasta, și cine ești și tu, cea care mă veghezi în cocioaba aceasta păcătoasă! A! teme-te de urmările mâniei mele, când am sa mă întorc la scaunul domnesc! Gândește-te la răzbunarea preaînaltului tău stăpân, califul care rămân eu, Harun Al-Rașid!

Și, zgâlțâind-o așa, până la urma o scăpă din mâini. Iar ea se duse și se ghemui pe rogojină, suspinând și bocind. Și Abul-Hassan, mânios până peste poate, se aruncă îndărăt în pat și rămase cu capu-n mâini, pradă unei vâlvore de gânduri.

Ci, după o bucată de vreme, bătrâna se ridică iar și, cum inima ei era plină de dragoste față de fiul său, nu pregetă să-i aducă, măcar că tremura, oleacă de sorbet cu apă de trandafiri și să-l îndemne să ia o înghițitură; și îi spuse, ca să-l facă să-și schimbe gândurile:

— Ascultă, fiul meu, ceea ce am să-ți povestesc! Este un lucru care, sunt încredințată, are să-ți facă o tare mare plăcere. Află, în adevăr, că a venit ieri căpetenia agiei să-i zeberească, din partea califului, pe șeicul al-balad și pe cei doi ciraci ai lui; și, după ce a pus să li se tragă la fiecare câte patru sute de vergi la talpa picioarelor, a poruncit să fie plimbați, așezați de-a-ndoaselea pe o cămilă râioasă, prin toate mahalalele orașului, în huiduielile și scuipiturile femeilor și copiilor. Pe urmă, a pus să fie tras în țeapă prin gură șeicul al-balad, pe urmă cel dintâi dintre ciracii lui să fie aruncat în haznaua cu scârne a casei noastre, și l-a osândit pe cel de-al treilea la un chin tare ciudat, și anume de a-l pune să șadă toată viața lui pe un scaun care se sfărâmă sub el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute treizeci și noua noapte

Urmă:

După ce Abul-Hassan auzi povestea aceasta care, așa cum gândea bătrâna cea bună, ar fi trebuit să ajute la împrăștierea tulburării din sufletul lui întunecat, fu mai încredințat decât oricând de măreția lui domnească și de cinul moștenit, de emir al drept-credincioșilor. Și îi spuse maică-si:

— O, bătrâna a nenorocirilor, vorbele tale, departe de a mă tulbura, nu fac decât să mă întărească în gândul, pe care de altminteri nu mi l-am schimbat niciodată, că sunt Harun Al-Rașid. Și, ca să-ți dovedesc și ție lucrul acesta, află că chiar eu am poruncit căpeteniei agiei, lui Ahmad-cel-Hoțoman, să-i pedepsească pe cei trei mișei din mahalaua aceasta! Contenește, dar, să-mi mai spui că sunt stăpânit de duhul lui Șeitan. Temenește-te, așadar, în fața mea, sărută pământul dinainte-mi și cere-ți iertare de la mine pentru vorbele tale cele necugetate și pentru îndoielile pe care le-ai arătat în privința mea!

La vorbele acestea ale fiului ei, mama nu mai avu nicio îndoială în privința nebuniei lui Abul-Hassan, și îi spuse:

— Allah milosârdnicul facă să coboare asupra capului tău roua

binecuvântării sale, o, Abul-Hassan, și să te ierte și să-și facă milă de tine, ajutându-te să fii iarăși un om cu minte și cu judecată! Ci, mă rog ție, o, fiul meu, contenește să mai rostești numele califului și să ți-l dai ție, căci pot să re audă vecinii și-i spun vorbele tale valiului, care are să te zeberească atunci, și are să te spânzure la poarta palatului!

Pe urmă, nemaiputând să-și stăpânească tulburarea, începu să se văicărească și să se bată peste piept cu deznădejde.

Or, această priveliște, în loc să-l potolească pe Abul-Hassan, nu făcu decât să-l întărâte și mai tare; și se ridică în picioare drept, apucă un ciomag și, repezindu-se la maică-sa, în turbarea mâniei lui, țipă la ea cu glas înfricoșător:

— Nu îți îngăduiesc, o, blestemat-o, să-mi mai zici Abul-Hassan! Sunt Harun Al-Rașid însuși și, dacă te mai îndoiești, am să-ți bag în cap adevărul acesta cu lovituri de ciomag!

Și bătrâna, la vorbele acelea, măcar că tremurând toată de spaimă și de tulburare, nu uită că Abul-Hassan este fiul ei și, privindu-l așa cum își privește o mamă copilul, îi spuse cu glas dulce:

— O, fiul meu, nu socot că legea lui Allah și a Profetului său ți s-a vânturat din minte până într-atâta cât să ajungi a uita cuviința pe care un fiu o datorează față de mama lui care l-a purtat nouă luni în pântecele ei și l-a hrănit cu laptele și cu dragostea ei! Lasă-mă mai bine să-ți spun, pentru cea de pe urmă dată, că nu faci bine când îți lași mințile să se cufunde într-o visătorie ciudată ca aceea, și când te împăunezi cu numele acela împărătesc de calif, care nu este dat decât stăpânului și domnului nostru, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid. Și, mai cu seamă, nu te făcea vinovat de o nerecunoștință atâta de mare față de calif, chiar a doua zi după ce el ne-a coperit cu binefacerile sale. Află, în adevăr, că a venit ieri în casa noastră căpetenia vistieriei palatului, trimis de chiar emirul drept-credincioșilor, și mi-a dat, din porunca lui, o punga cu o mie de dinari de aur, însoțind-o cu cereri de iertăciune că n-a putut să trimită mai mulți bani, și făgăduindu-mi că acesta nu are să fie cel de pe urmă dar al mărinimiei sale.

Când auzi vorbele acestea ale mamei sale, Abul-Hassan își pierdu și cele mai de pe urmă îndoieli în ceea ce privește starea lui de dinainte, și fu încredințat ca a fost totdeauna califul, de vreme ce el însuși trimisese punga cu cei o mie de dinari mamei lui Abul-Hassan. Se uită, așadar, la biata femeie, cu niște ochi mari și amenințători, și țipă:

— Mărturisești tu, spre nenorocirea ta, o, bătrână păcătoasă, că nu chiar eu ți-am trimis punga cu aur și că nu chiar din porunca mea căpetenia vistieriei mele a venit ieri să ți-o aducă? Și mai cutezi tu, după toate astea, să mă numești fiul tău și să-mi spui ca sunt Abul-Hassan Dezmățatul?

Și, întrucât maică-sa își astupase urechile ca să nu mai audă asemenea înfricoșate vorbe, Abul-Hassan, ațâțat până peste marginile ațâțării, nu mai putu să se stăpânească și se repezi la ea, cu ciomagul în mână, și porni s-o stâlcească în bătăi.

Atunci, biata femeie, nemaiputând să tacă de durere și de mânie față de o purtare ca aceea, începu să țipe și să cheme vecinii în ajutor, strigând:

— O, vai de păcatele mele! Săriți, o, musulmanilor!

Și Abul-Hassan, pe care strigătele acelea nu făceau decât să-l îndârjească și mai mult, îi da mai departe cu lovituri de ciomag asupra bătrânei, țipând la ea din când în când:

— Sunt ori nu sunt eu emirul drept-credincioșilor?

Și maică-sa răspundea, în ciuda loviturilor:
— Tu ești fiul meu! Ești Abul-Hassan Dezmățatul!
Estimp, vecinii deteră fuga la țipetele și la zarva…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzecea noapte

Urmă:

…vecinii deteră fuga, la țipetele și la zarva aceea, năvăliră în odaie și se repeziră între mamă și fiu, ca să-i despartă, și smulseră ciomagul din mâinile lui Abul-Hassan și, mânioși pe purtarea unui astfel de fiu, îl înhățară vârtos, ca să nu-i mai lase putința să se miște, și îl întrebară:
— Ai înnebunit oare, Abul-Hassan, de ridici așa mâna asupra mamei tale, această biată bătrână? Și-ai uitat cu totul învățăturile Cărții celei sfinte?
Ci Abul-Hassan, cu ochii arzând de mânie, le strigă:
— Care Abul-Hassan? Cui îi spune-ți voi Abul-Hassan?
Și vecinii, la întrebarea aceasta, rămaseră până peste poate de năuci, și, într-un sfârșit, îl întrebară:
— Ce? Nu ești tu Abul-Hassan Desmățatul? Și bătrâna aceasta de treabă nu este mama ta, care te-a crescut și te-a hrănit cu laptele și cu dragostea ei?
El răspunse:
— A, fii de câini, lipsiți din fața mea! Eu sunt stăpânul vostru, califul Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor!
Când auziră vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, vecinii se încredințară pe deplin de nebunia lui; și, nevrând să-l lase slobod pe un om pe care îl văzuseră în orbia turbării sale, îl legară de mâini și de picioare și trimiseră pe unul dintre ei să-l cheme pe portarul de la bolnița de nebuni. Și, peste un ceas, portarul de la bolnița de nebuni, urmat de doi paznici voinici, veni cu tot tacâmul de lanțuri și de cătușe, și ținând în mână o cravașă din vână de bou. Și, întrucât Abul-Hassan, la vederea acestuia se zvârcolea amarnic să scape din legături și îi înjura cu foc pe cei ce se aflau acolo, portarul îi arse peste umeri vreo două-trei lovituri cu vâna lui de bou. După care, fără a mai lua seama la țipetele lui și la numele pe care și-l da, îl legară în fiare și îl duseră la bolnița de nebuni, împresurat de o mare înghesuială de trecători, care îi dau unii câte o lovitură de pumn, alții câte o lovitură de picior, socotindu-l nebun.
Când ajunse la bolniță, fu închis într-o cușcă de fier, ca o fiară sălbatică, și preacinstit cu o mamă de bătaie de cincizeci de lovituri, cu vâna de bou, drept leacul cel dintâi. Și, din ziua aceea, căpătă, o dată dimineața și o dată seara, câte o chelfăneală de cincizeci de vine de bou, încât după zece zile de doftoriceală de-aceasta căzu pielea de pe el și năpârli ca un șarpe. Atunci, se întoarse în sineși și cugetă: „Iacătă la ce stare am ajuns acuma! De bună seamă că m-am înșelat, de vreme ce toată lumea mă ia de nebun! Ci nu este cu putință ca tot ce mi s-a întâmplat la

palat să fie numai urmarea unui vis! Ce mai! Nu vreau să adâncesc mai mult treaba aceasta, ori, să mai încerc să pricep ceva, întrucât aș înnebuni de-a binelea! De altminteri, nu numai acesta este lucrul pe care mintea omului nu poate dovedi să-l priceapă, și mă las în seama lui Allah să dezlege el cum stă taina!"

Or, pe când se cufundase în aceste cugetări noi, veni maică-sa să vadă în ce stare se mai află și dacă își venise la rosturi mai cuminți. Și, când îl văzu așa de vitruit și așa de sfârșit, izbucni în suspine; ci izbuti să-și stăpânească durerea și, până la urmă, putu să-i dea binețe cu dragoste; și Abul-Hassan îi răspunse la salamalek, cu glas liniștit, ca un om cu mintea întreagă, rostind:

— Asupra ta fie izbăvirea și mila lui Allah, o, maică a mea!

Iar bătrâna simți o mare bucurie când auzi că este numită astfel, cu numele de mamă, și îi zise:

— Numele lui Allah fie asupra ta, o, copilul meu! Binecuvântat fie Allah care ți-a dat îndărăt judecata și care ți-a întors la locul lui sănătos creierul cel zăticnit!

Și Abul-Hassan, cu un glas tare pocăit, răspunse:

— Îmi cer iertare de la Allah și de la tine, o, maică a mea! În adevăr, nu pricep cum de am putut să spun toate smintelile pe care le-am spus, și sa mă port așa de anapoda, cum numai un smintit e în stare să se poarte! De bună seamă că am fost stăpânit de Șeitan, care m-a împins la niște trăsnăi ca acelea! Și nu încape nicio îndoială că altul în locul meu ar fi ajuns la smuceli și mai mari! Da bine că s-a sfârșit tot, și că iată-mă scăpat din nebuneala mea!

Și, la vorbele acestea, mama își simți lacrimile de durere cum i se schimbă în lacrimi de fericire, și strigă:

— Mi-e inima atâta de bucurată, o, copile al meu, de parcă te-aș fi adus pe lume a doua oară. Binecuvântat fie Allah în veci! Pe urmă, adăugă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, tăcu sfioasă.

Ci într-a șase sute patruzeci și una noapte

Urmă:

…Pe urmă adăugă:

— Hotărât că tu nu ai să-ți bagi nicio vină, o, copile al meu, căci tot răul care l-am pățit nu ne-a venit decât de la negustorul acela străin pe care l-ai poftit tu în ultima noapte să mănânce și să bea cu tine, și care a plecat dimineața fără să aibă grijă să închidă ușa în urma lui. Or, știi și tu că, ori de câte ori ușa unei case rămâne deschisă înainte de răsăritul soarelui, Șeitan intră în casa aceea și pune stăpânire pe mințile celor ce locuiesc în ea! Și atunci se întâmplă ceea ce se întâmplă! Să-i mulțumim, așadar, lui Allah, care nu a îngăduit rele și mai mari asupra capetelor noastre!

Iar Ahul-Hassan răspunse:

— Ai dreptate, o, maica! A fost lucrarea stăpâniei lui Șeitan! În ce mă privește, eu m-am rugat de negustorul de la Mossul să nu carecumva să

uite a închide ușa după el, ca să nu poată Șeitan să intre în casa noastră; ci negustorul n-a făcut așa, și, în felul acesta, ne-a pricinuit toate necazurile!

Pe urmă, adăugă:

— Acuma, când simt limpede că mințile nu îmi mai sunt tulburate și că smintelile s-au sfârșit, mă rog ție, o, dulce maică a mea, să vorbești cu portarul de la bolnița de nebuni să-mi dea drumul din cușca aceasta și de la aceste chinuri pe care le îndur aici în fiecare zi!

Și mama lui Abul-Hassan dete fuga, fără a mai sta pe gânduri, să-l vestească pe portar că fiului ei îi veniseră mințile la loc. Și portarul se duse împreună cu ea să-l cerceteze și să-l iscodească pe Abul-Hassan. Și, întrucât răspunsurile erau cuminți și Abul-Hassan mărturisea că el este Abul-Hassan și nu Harun Al-Rașid, portarul îl scoase afară din cușcă și îl slobozi din lanțuri. Și Abul-Hassan, abia putând să se mai țină pe picioare, se întoarse încetișor acasă, ajutat de maică-sa, și rămase acolo culcat mai multe zile, până ce se întremă iarăși și până ce urmările bătăilor primite se mai zviduiră oleacă.

Atunci, întrucât începuse să se cam mohorească de atâta singurătate, se hotărî să înceapă iarăși viața lui de mai înainte și să se ducă, pe la scăpătat de soare, să stea la capul podului și să aștepte sosirea oaspetelui străin pe care i-l putea trimite ursitoarea.

Or, seara aceea era tocmai cea dintâi a lunii; iar califul Harun Al-Rașid, care, după obiceiul lui, se îmbrăca asemenea unui negutător la fiecare început de lună, ieșise și el tainic din palatul său, în căutarea vreunei întâmplări, și, de asemenea, ca să vadă el însuși dacă în oraș domnește buna orânduială așa cum dorea el. Și, în felul acesta, ajunse pe pod, la capul căruia ședea Abul-Hassan. Și lui Abul-Hassan, care pândea ivirea vreunui străin, nu-i trebui mult până ce să-l zărească pe negustorul de la Mossul pe care îl găzduise și care se îndrepta înspre el, urmat, ca și întâia oară, de un rob voinic.

Când îl văzu, Abul-Hassan, fie pentru că îl socotea pe negustor pricina dintâi a necazurilor sale, fie pentru că avea obiceiul să se facă a nu-i cunoaște pe cei pe care îi poftise o dată în casa lui, întoarse capul degrabă înspre apa râului, ca să nu fie nevoit să dea binețe musafirului său de odinioară. califul însă, care, prin iscoadele sale, aflase tot ce i se întâmplase lui Abul-Hassan de la început, precum și doftoriceala pe care o îndurase la bolnița de nebuni, nu vroi să lase cumva să-i scape prilejul de a se mai veseli oleacă pe seama unui om atâta de ciudat. Și, de altminteri, califul, care avea o inimă bună și darnică, se hotărâse, tot așa, ca, într-o zi, să îndrepte, pe cât îi sta în putere s-o facă, paguba suferită de Abul-Hassan, și să răsplătească, într-un fel ori altul, cu faceri de bine, veselia pe care o gustase în tovărășia lui. Încât, de cum îl zări pe Abul-Hassan, se apropie de el și, aplecându-și capul pe sub umărul său, din pricină că Abul-Hassan sta dârz cu capu-ntors înspre apă, și, privindu-l în ochi, îi zise:

— Salamalekul fie asupra ta, o, prietene al meu, Abul-Hassan! Sufletul meu dorește să te îmbrățișeze!

Ci Abul-Hassan, fără a se uita la el și fără a se clinti, îi răspunse:

— Nu încape niciun fel de salamalek între mine și tine! Du-te! Nu te cunosc!

Și califul se minună:

— Cum, Abul-Hassan? Nu-l cunoști pe oaspetele pe care l-ai găzduit o noapte întreagă la tine în casă?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! nu te cunosc! Cată-ți de cale!

Ci Al-Rașid stărui pe lângă el și îi zise:

— Da eu te cunosc prea bine și nu pot să cred că m-ai fi uitat chiar de tot, câtă vreme nu s-a scurs decât abia o lună de când ne-am întâlnit cea din urmă oară și de la seara aceea plăcută pe care am petrecut-o între patru ochi cu tine, în casa ta!

Și, întrucât Abul-Hassan tot nu vroia să răspundă nimic, califul îi aruncă brațele împrejurul gâtului, începu să-l sărute și îi spuse:

— O, Abul-Hassan, frate al meu, tare-i urât din partea ta să-mi faci o glumă ca aceasta! În ce mă privește, apoi eu sunt foarte hotărât să nu te las până ce n-ai să mă mai duci o dată în casa ta și până ce nu ai să-mi povestești pricina supărării tale pe mine. Căci văd limpede, din felul cum îmi răspunzi, că ai să mă mustri de ceva!

Abul-Hassan, cu glas stârnit, strigă:

— Eu să te mai duc o dată în casa mea, o, chip aducător de belele, după tot răul pe care l-am tras din pricina venirii tale în casa mea? Hai, întoarce dosul și arată-mi lățimea umerilor tăi!

califul însă îl mai sărută o dată și îi spuse:

— Ah! prietene al meu, Abul-Hassan, tare aspru te porți cu mine! Dacă este adevărat că venirea mea în casa ta ți-a fost o pricină de necazuri, fii pe deplin încredințat că iacătă-mă-s gata să îndrept tot răul pe care fără voia mea l-am pricinuit! Povestește-mi, dar, ce s-a întâmplat, și răul pe care ai putut să-l suferi, ca să pot să aduc un leac la el!

Și, în ciuda supărării lui Abul-Hassan, se lăsă pe vine lângă el și îi înlănțui gâtul cu brațele, așa cum face un frate cu fratele său, și așteptă răspunsul.

Când povestea ajunge aici. Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și treia noapte

Urmă:

Atunci, Abul-Hassan, îmbunat de acele mângâieri, sfârși cu a spune:

— Fie, am să-ți povestesc lucrurile tare ciudate care mi s-au întâmplat din seara aceea a noastră, și nenorocirile care au urmat. Și toate astea din pricină că ai uitat să închizi ușa după tine, și așa a intrat Stăpânia în casa mea!

Și îi povesti tot ceea ce i se păruse că văzuse aievea și ceea ce presupunea el, fără de nicio îndoială, că n-a fost decât o amăgire stârnită de Șeitan, și toate nenorocirile, și doftoriceala cea amarnică pe care o îndurase la bolnița de nebuni, și zarva căşunată în mahala de toată tevatura aceea, și faima cea proastă pe care o dobândise pentru totdeauna fața de toți vecinii săi! Și nu sări peste niciun amănunt, și puse în povestea lui atâta foc, și înșiră cu atâta încredințare istoria cu închipuita lui stăpânire de către Șeitan, încât califul nu se putu opri să nu izbucnească într-un hohot lung de râs! Și Abul-Hassan, neputând pricepe nicicum ce pricină stârnea râsul acela, îl întrebă:

— Au nu ți-e milă defel de năpasta care s-a abătut asupra mea, de ți

râzi așa de mine? Ori poate gândești ca mi-aș râde eu de tine, povestindu-ți o poveste născocită? Dacă-i așa, am să-ți spulber îndoielile și am să-ți aduc toate dovezile despre cele ce-ți înșirai!

Și, spunând acestea, își scoase mâinile din mânecile caftanului, și își dezgoli umerii, spinarea și fundul, și îi arăta califului, în felul acesta, rănile și vânătăile de pe pielea lui cea dubăcită de bătăile cu vâna de bou.

La priveliștea aceea, califul nu se putu opri să nu se înduioșeze de soarta amărâtului de Abul-Hassan. Și, din clipita aceea, își curmă orice gând de a mai face vreo șotie cu el, și îl îmbrățișa de data aceasta cu mult mai multă dragoste adevărată, și îi zise:

— Allah fie cu tine, o, Abul-Hassan, fratele meu! mă rog ție fierbinte să mă mai iei în casa ta și în noaptea aceasta, căci doresc să-mi bucur sufletul cu bună-primirea ta. Și ai să vezi că mâine Allah are să-ți dea îndărăt însutit binefacerea ta!

Și îi spuse mai departe vorbe atâta de dulci, și îl sărută atâta de drăgăstos, încât îl înduioșă că, în ciuda hotărârii sale de a nu primi niciodată de două ori același ins, să-l ducă în casa lui. Ci, pe drum, îi zise:

— Mă las biruit de stăruințele tale, da numai cu mare părere de rău! Și în schimb nu vreau să-ți cer decât numai un lucru, și anume de a nu mai uita și de data aceasta ușa deschisă, când ai să pleci mâine de dimineață din casa mea!

Și califul, înăbușind în lăuntrul său râsul care îl zguduia la credința pe care Abul-Hasan tot o mai avea că intrase Șeitan în casa lui pe ușa deschisă, îi făgădui cu jurământ, că are să aibă grijă s-o închidă. Și ajunseră în felul acesta acasă.

Când se văzură în casă, și după ce se mai hodiniră oleacă, robul le așternu masa, și, după ce mâncară, le aduse băuturile. Și, cu pocalul în mână, începură să tăifăsuiască plăcut, ba despre una, ba despre alta, până ce băutura începu să fiarbă în mințile lor. Atunci califul aduse cu dibăcie vorba despre dragoste, și îl întrebă pe gazda sa dacă i se întâmplase vreodată să se aprindă năpraznic de vreo femeie, ori dacă nu cumva se și însurase, sau dacă se păstrase totdeauna, becher. Și Abul-Hassan răspunse:

— Se cade să-ți spun, o, stăpâne al meu, că până astăzi nu am îndrăgit cu adevărat decât tovarășii cei veseli, bucatele alese și parfumurile; și nu am găsit în viață nimic mai presus de un taifas, cu pocalul în mână, dimpreună cu prietenii. Ci aceasta nu vrea să însemne că la un prilej nu m-aș pricepe să prețuiesc nurii unei femei, mai ales dacă s-ar asemui cu vreuna dintre acele fetișcane minunate pe care Șeitan m-a lăsat să le văd în visele de pomină care m-au înnebunit; una dintre acele fetișcane pururea voioase, care știu să cânte din gură ori din lăută, să dănțuiască și să potolească pruncul pe care îl avem de moștenire; care își hărăzesc viața întru desfătarea noastră și se străduiesc să ne bucure și să ne veselească. Hotărât! dacă aș întâlni vreodată o fată ca aceea, n-aș pregeta s-o cumpăr de la tatăl ei, și să mă însor cu ea, și să-i dovedesc o dragoste adâncă. Ci asemenea soi nu se află decât la emirul drept-credincioșilor și, al mult, la Giafar, vizirul cel mare! Drept care, o stăpâne al meu, în loc să mă leg cu o muiere cu care m-aș primejdui să-mi amărăsc viața din pricina sufletului ei acru și a beteșugurilor ei, îmi place cu mult mai mult tovărășia unor prieteni trecători și a bătrânelor butelci de colea. În felul acesta, viața mi-e liniștită și, dacă aș rămâne sărac, mi-aș mânca singur pâinea cea neagră a sărăciei!

Și, rostind vorbele acestea, Abul-Hasan goli dintr-o sorbitură pocalul pe care i-l întindea califul, și se rostogoli numaidecât pe covor, cu capu-

naintea picioarelor. Pentru că emirul drept-credincioșilor avusese grijă, și de data aceasta, să-i amestece în vin oleacă de făină de bang cretan. Și pe dată robul, la un semn al stăpânului său, îl aburcă în spinare pe Abul-Hassan și ieși din casă, urmat de califul care, de data aceasta, nemaiavând de gând să-l trimită pe Abul-Hassan îndărăt la casa lui, nu mai uită să încuie cu grijă ușa în urma sa. Și ajunseră la sarai și, fără zgomot, se strecurată înlăuntru, prin poarta cea tainică, și intrară în iatacurile…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și patra noapte

Urmă:

…și intrară în iatacurile domnești. Acolo, califul porunci ca Abul-Hassan să fie întins chiar în patul măriei-sale, ca și întâia oară, și puse să fie îmbrăcat ca și-atunci. Și dete porunci la fel, și îi ceru lui Massrur să vie să-l scoale de cu ziuă, înainte de ceasul de rugăciune, și se duse să se culce într-o odaie de alături.

Or, a doua zi de dimineață, la ceasul hotărât, califul, trezit de Massrur, se duse în odaia în care se afla încă ațipit Abul-Hassan, și porunci să vină dinaintea sa toate fetișcanele care, întâia oară, se aflaseră în felurile săli prin care trecuse Abul-Hassan, precum și toate cântărețele din gură și din alăute. Și le puse să se așeze frumos, în bună rânduială, și le spuse ce au de făcut. Pe urmă, după ce porunci să i se dea să răsufle oleacă de oțet lui Abul-Hassan, care strănutând scoase pe nas un muculeț, se ascunse pe după o perdea și dete semnul hotărât.

Numaidecât, cântărețele își îmbinară laolaltă glasurile cele plăcute cu zvoana de harpe, de flaute și de cavale, și făcură să răsune niște cântece asemănătoare cu cântecele îngerilor din rai. Și Abul-Hassan, tot atunci, ieși din starea lui de somnie și, înainte de a deschide ochii, auzi cântecele acelea pline de farmec, care îl treziră cu totul. Și deschise ochii, atunci, și se văzu înconjurat de cele douăzeci și opt de fetișcane pe care le întâlnise, șapte câte șapte, prin cele patru săli; și le cunoscu dintr-o clipire, și tot așa cunoscu și patul, și odaia, și zugrăvelile, și podoabele. Și cunoscu, la fel, și glasurile care îl fermecaseră întâia oară. Și, atunci, se ridică de mijloc, cu ochii zgâiți, și își petrecu de mai multe ori mâna peste față, ca să se încredințeze și mai bine de starea sa de trezie.

În clipita aceea, așa cum fusese hotărât de mai înainte, cântecele conteniră, iar în odaie se așternu o tăcere mare. Și toate femeile își lăsară ochii în jos, sfioase, dinaintea ochilor împărătești care le priveau. Atunci, Abul-Hassan, uluit până peste poate, își mușcă degetele și strigă în tăcerea aceea:

— Vai de păcatele tale, ya Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale! Acuma-i amăgirea; ci, mâine, vine vâna de bou, și lanțurile, și bolnița de nebuni, și cușca de fier!

Pe urmă, strigă iar:

— Ah! ticăloase negușător de la Mossul, dare-ar Allah să te înăbuși în

brațele lui Șeitan, stăpânul tău, în fundul iadului. Tot tu și-acuma, fără de îndoială, n-ai încuiat ușa și l-ai lăsat pe Șeitan să intre în casa mea și să pună stăpânie pe mine. Și iacătă cum Cel-Rău îmi întoarce pe dos mințile și mă face să văd lucruri anapoda. Allah să te prăpădească, o, Șeitane, pe tine și pe toți cei care s-au vândut ție, și pe toți neguțătorii de la Mossul! Și prăbuși-s-ar orașul Mossulului tot peste locuitorii lui, și îngropa-i-ar sub dărâmături!

Pe urmă, închise ochii iar, și îi deschise, și iar îi închise, și iar îi deschise, și tot așa de mai multe ori, și strigă:

— O, sărmane Abul-Hassane, tot ceea ce ai mai bun de făcut este să te culci liniștit la loc și să nu te mai scoli decât atunci când ai să simți limpede că a ieșit Cel-Rău din trupul tău și că mințile ți s-au așezat la locul lor obișnuit! De nu, știi ce te așteaptă mâine!

Și, spunând vorbele acestea, se aruncă îndărăt în pat, își trase pătura peste cap și, ca să-și dea singur închipuirea că doarme, începu să sforăie ca o cămilă în călduri ori ca o turmă de bivoli în apă.

Or, califul, de după perdea, văzând și auzind toate astea, fu zguduit de un râs de mai-mai să se înăbușe.

În ce-l privește pe Abul-Hassan, apoi acesta nu izbuti să adoarmă, întrucât Trestie-de-Zahăr, cea îndrăgită, se apropie, urmând poruncile pe care le primise, de patul în care acesta sforăia fără a dormi și, cu un glas dulce, îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, emire al drept-credincioșilor, dau de știre înălțimii tale că este ceasul de a te scula pentru rugăciunea de dimineață!

Ci Abul-Hassan, cu glas înfundat, strigă de sub pătură:

— Blestemat fie Cel-Rău! Piei, o, Șeitane!

Trestie-de-Zahăr, fără a se tulbura, spuse iar:

— Fără de îndoială, emirul drept credincioșilor se află în prada vreunui vis urât! Nu Șeitan îți vorbește, o, stăpâne al meu, ci Trestie-de-Zahăr cea mărunțică! Alungat fie Cel-Rău! Eu sunt Trestie-de-Zahăr cea mărunțică, o, emire al drept-credincioșilor!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și cincea noapte

Urmă:

La vorbele acestea, Abul-Hassan aruncă pătura de pe el și, deschizând ochii, o văzu, într-adevăr, stând pe marginea patului, pe micuța Trestie-de-Zahăr, cea dragă lui, și, în picioare, dinainte-i, în trei rânduri, pe celelalte fetișcane, pe care le cunoscu, una câte una: Foaie-de-Trandafir, Gât-de-Alabastru, Mănunchi-de-Mărgăritare, Steaua-Dimineții, Zori-de-Ziuă, Boabă-de-Mosc, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucșoară-Înmiresmată, Vraja-Inimilor și celelalte! Și, dacă le văzu, își frecă ochii, de mai să și-i bage în fundul capului, și strigă:

— Cine sunteți voi? Și cine sunt eu?

Și ele răspunseră cu toate deodată, pe glasuri felurite:

— Slavă stăpânului nostru, califul Harun Al-Rașid, emirul drept-credincioșilor, regele lumii!

Și Abul-Hassan, până peste poate de uluit, întrebă:

— Au nu sunt eu Abul-Hassan cel Dezmățat?

Ele răspunseră toate laolaltă, pe glasuri felurite:

— Izgonit fie Cel-Rău! Nu ești Abul-Hassan, ci Abul-Hossn! Tu ești domnul nostru și cununa de pe capetele noastre!

Și Abul-Hassan își zise: „De data aceasta, am să văd eu limpede dacă dorm ori sunt treaz!" Și, întorcându-se înspre Trestie-de-Zahăr, îi zise:

— Micuțo, ia vino colea!

Și Trestie-de-Zahăr își întinse capul, iar Abul-Hassan îi zise:

— Mușcă-mă de ureche!

Și Trestie-de-Zahăr își înfipse dinții ei micuți în ciucurele urechii lui Abul-Hassan, ci atâta de strașnic încât bietul de el începu să țipe ascuțit și într-un chip înfricoșător. Pe urmă, răcni:

— Hotărât! sunt emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid însuși!

Numaidecât, alăutele începură să cânte toate de îndată, în pas îmbietor la dănțuială, și cântărețele începură toate deodată un cântec vesel. Și toate fetișcanele, luându-se de mână, întinseră în odaie o horă mare și, săltând sprintene din picior, începură să dănțuiască împrejurul patului, dând răspuns cântecului cu liu-liurile lor, și cu atâta voioșie și cu atâta zurbă, încât Abul-Hassan, stârnit deodată și cuprins de înflăcărare, zvârli și pături și perne, își aruncă tichia de noapte în sus, sări din pat, se dezbrăcă de tot, smulgându-și hainele de pe el și, cu nasărâmba înainte și cu fundul gol, se repezi între fetișcane și se încinse la danț cu ele, răsucindu-se în toate chipurile, și scuturându-și pântecele, dănănăia și fundul, în toiul hohotelor de râs și al zarvei care sporea. Și făcu atâtea caraghiozlâcuri, și săvârși atâtea scălâmbăieli ghidușe, încât califul, de după perdea, nu-și mai putu stăpâni năvala veseliei și se porni să sloboadă un șir de hohote de râs atâta de năprasnice încât răsunau mai tare decât tot vuietul danțului și al cântecelor și al dairalelor, al strunelor și al clarinetelor! Și, prins de sughițuri, se prăbuși pe spate și era mai-mai să leșine. Ci izbuti să se ridice și, dând perdeaua la o parte, scoase capul și strigă:

— Abul-Hassan, ya Abul-Hassan, au tu te-ai jurat să mă faci să mor de râs?

La vederea califului și la sunetul glasului său, danțul conteni dintr-o dată, fetișcanele încremeniră care pe unde se aflau, și larma se potoli atâta de desăvârșit încât s-ar fi auzit căderea unui ac pe jos. Și Abul-Hassan, înmărmurit, se opri și el ca toți ceilalți și întoarse capul înspre locul dincotro venea glasul. Și îl zări pe calif și, tot din acea privire, îl cunoscu pe negutătorul de la Mossul. Atunci, cu iuțeala unui fulger, înțelegerea pricinei tuturor necazurilor câte i se întâmplaseră îi străbătu mintea. Și, dintr-odată, ghici tot tighilul. Încât, departe de a se fâstâci ori de a se tulbura, se prefăcu a nu-l cunoaște pe calif; și, vrând să se veselească și el la rându-i, se duse spre calif și îi zise:

— He! He! iacătă-mi-te, dară, o, negutător al fundului meu! Stai oleacă! ai să vezi tu acuma cum am să te învăț să mai lași deschise ușile oamenilor de treabă!

Iar califul începu să râdă din toate beregățile lui și răspunse:

— Pe volniciile preasfinților mei strămoși, o, Abul-Hassan, fratele meu, fac jurământ că, spre a te despăgubi de toate necazurile pe care ți le-am pricinuit, am să-ți dăruiesc tot ce ți-o putea dori sufletul! Și ai să fii socotit de aici înainte, în palatul acesta, ca un frate al meu!

Și îl sărută cu voioșie, ținându-l strâns la pieptul său.

După care, se întoarse înspre fetișcane și le porunci să-l îmbrace pe Abul-Hassan, fratele lui, cu niște haine scoase din dulapul său și să-i aleagă tot ceea ce este acolo mai bogat și mai falnic. Și fetele deteră zor să îndeplinească porunca. Iar când Abul-Hassan fu îmbrăcat cu totul, califul îi spuse:

— Acum, Abul-Hassane, vorbește! Tot ce ai să-mi ceri are să ți se și deie pe dată!

Iar Abul-Hassan sărută pământul dinaintea califului și răspunse:

— Nu vreau să cer decât numai un lucru de la preadarnicul nostru stăpân, și anume acela de a-mi face hatârul să mă lase să trăiesc toată viața mea la umbra lui!

Și califul, mișcat până peste poate de frumusețea simțămintelor lui Abul-Hassan, îi zise:

— Scumpă mi-e lipsa ta de lăcomie, ya Abul-Hassan! Încât, nu numai că te aleg chiar din clipa de-acum ca tovarăș al meu de pahar și ca frate al meu, dar îți mai dau și intrare slobodă la palat, și plecare slobodă, la orice ceas din zi ori din noapte, fără a avea trebuință să ceri învoirea de-a veni ori de-a pleca. Mai mult! Vreau chiar ca iatacurile soției mele Sett Zobeida, fiica moșului meu, să nu-ți fie oprite niciodată, ca altora. Și, când am să intru la ea, tu ai să mergi cu mine, la orice ceas o să fie din zi ori din noapte!

Totodată, califul îi dărui lui Abul-Hassan un iatac minunat în sarai și, de început, îi dete o simbrie de zece mii de dinari de aur. Și îi făgădui că are să vegheze chiar el ca nu care cumva să ducă lipsă de ceva vreodată. După care, îl lăsă și se duse la divan să vadă de trebile împărăției.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și șasea noapte

Urmă:

Atunci, Abul-Hassan nu vroi să zăbovească mai mult și se duse și el s-o vestească pe maică-sa despre toate câte i se întâmplaseră. Și dete fuga la ea și îi povesti de-a fir-a-păr lucrurile cele ciudate care se petrecuseră, de la început până la sfârșit. Ci nu ar fi de niciun folos să le mai spunem o dată. Și nu pregetă să i le lămurească de rost, dat fiind că mintea ei singură nu izbutea sa ajungă a pricepe că însuși califul fusese acela care îi jucase toate acele renghiuri, numai așa, ca să se veselească. Și adăugă:

— Ci dacă totul, până la urmă, s-a întors întru folosul meu, fie preamărit Allah cel Făcător-de-bine!

Pe urmă, Abul-Hassan o lăsă degrabă, făgăduindu-i ca are să vină s-o vadă în fiecare zi, în vreme ce zvonul despre întâmplarea lui cu califul și despre starea lui cea nouă se împrăștia în toată mahalaua, și de acolo în tot Bagdadul, pentru ca mai apoi să ajungă și în părțile mai apropiate și mai depărtate ale împărăției.

Iar Abul-Hassan, în loc ca trecerea de care se bucura pe lângă calif să-l

facă îngâmfat ori greţos, nu făcu decât să-i stârnească şi mai mult voioşia, firea cea zâmbitoare şi hazul. Şi nu trecea o zi fără ca el să nu înveselească pe calif şi pe toţi cei ce trăiau la palat, mari şi mici, cu giumbuşlucurile lui pline de haz şi cu snoavele lui. Şi califul, care nu mai putea să trăiască fără el, îl lua peste tot, până şi în iatacurile domneşti, ori la soţia sa, Sett Zobeida: un hatâr pe care nu-l făcuse vreodată nici baremi lui Giafar, vizirul său cel mare.

Or, Sett Zobeida băgă de seamă în curând că Abul-Hassan, ori de câte ori se afla împreună cu califul în iatacurile femeilor, rămânea cu ochii aţintiţi la una dintre însoţitoarele ei, şi anume chiar la aceea care se numea Trestie-de-Zahăr; şi copilandra, sub privirile lui Abul-Hassan, se înroşea toată de plăcere. Drept aceea, Sett Zobeida îi zise într-o zi soţului ei:

— O, emire al drept-credincioşilor, de bună seamă că ai băgat de seamă şi tu, ca şi mine, semnele de dragoste neîndoielnice pe care le schimbă Abul-Hassan şi micuţa Trestie-de-Zahăr. Ce gândeşti tu, dară, despre o împreunare între ei doi?

El răspunse:

— Se poate! Şi nu văd nimica împotrivă. De altminteri, ar fi trebuit să mă gândesc şi eu la lucrul acesta mai de mult. Ci treburile împărăţiei m-au făcut să uit de o asemenea grijă. Şi mă simt tare stânjenit, întrucât îi făgăduisem lui Abul-Hassan, încă de când am fost pentru a doua oară în casa lui, că am să-i găsesc o soţie de soi. Or, văd că Trestie-de-Zahăr s-ar cam potrivi. Şi nouă nu ne mai rămâne decât să-i întrebăm pe amândoi şi să vedem dacă le-ar fi pe plac să se împreune.

Numaidecât, îi chemară la ei pe Abul-Hassan şi pe Trestie-de-Zahăr şi îi întrebară dacă primesc să se însoare amândoi. Şi Trestie-de-Zahăr, drept orice răspuns, se mulţumi să se înroşească până peste poate, şi se aruncă la picioarele falnicei Sett Zobeida, sărutându-i poala rochiei, în semn de mulţumire. Ci Abul-Hassan răspunse:

— De bună seamă, o, emire al drept-credincioşilor, robul tău Abul-Hassan este înecat de mărinimia ta. Ci, până a o lua la el acasă, ca soţie, pe aceasta fată desfătătoare, al cărei nume singur este de ajuns spre a-i zugrăvi alesele însuşiri, aş vroi, cu îngăduinţa ta, ca stăpâna noastră Sett Zobeida să-i pună o întrebare…

Iar Sett Zobeida zâmbi şi spuse:

— Şi care-i întrebarea aceea, o, Abul-Hassan?

El răspunse:

— O, stăpână a mea, aş vroi să ştiu dacă soaţei mele îi este drag ceea ce îmi este drag mie. Or, trebuie să-ţi mărturisesc, o, stăpână a mea, ca singurele lucruri pe care le preţuiesc sunt voioşia vinului, plăcerea bucatelor şi desfătarea cântecului şi a stihurilor frumoase! Dacă, dar, Trestie-de-Zahăr îndrăgeşte şi ea lucrurile acestea, şi dacă, pe deasupra, mai este şi simţitoare şi nu zice niciodată ba la ceea ce ştii şi tu, stăpână a mea, sunt gata s-o îndrăgesc cu o dragoste mare. Dacă nu, pe Allah! rămân holtei!

Şi Sett Zobeida, la vorbele acestea, se întoarse râzând înspre Trestie-de-Zahăr şi o întrebă:

— Ai auzit… Ce ai de răspuns?

Şi Trestie-de-Zahăr răspunse făcând un semn cu capul, care însemna da.

Atunci califul porunci să vină fără de zăbavă cadiul şi martorii, care scriseră senetul de căsătorie. Şi, cu prilejul acela, se deteră la palat ospeţe mari şi mari petreceri, vreme de treizeci de zile şi treizeci de nopţi, după care cei doi soţi putură să se bucure unul de altul în toată tihna. Şi îşi

petreceau viața mâncând, bând, râzând în hohote, și cheltuind fără de socoteală! Și tablalele cu bucate, cu poame, cu dulciuri și cu băuturi nu se aflau niciodată goale în casa lor, și bucuria și desfăturile le luminau toate clipele. Încât, după o bucată de vreme, tot risipindu-și banii în ospețe și petreceri, nu le mai rămase nimica în mână. Și, întrucât califul, luat cu treburile împărăției, uitase să-i hotărască lui Abul-Hassan o leafă statornică, se treziră într-o dimineață fără de para chioară și nu putură în ziua aceea să-i plătească pe negustorii ce le dedea de toate pe veresie. Și se văzură tare amărâți, și nu cutezară, din mândrie, să se ducă și să ceară, fie ce-ar fi fost, de la calif ori de la Sett Zobeida. Atunci, lăsară capu-n pământ și începură să cugete la starea în care se aflau. Ci Abul-Hassan ridică cel dintâi capul și zise:

— Hotărât! am fost tare risipitori! Și nu vreau să mă fac de rușine și să mă duc să cer bani ca un cerșetor. Și nu vreau nici ca tu să te duci și să ceri de la Sett Zobeida! Încât, am chibzuit la ce ne mai rămâne de făcut, o, Trestie-de-Zahăr!

Și Trestie-de-Zahăr răspunse, suspinând:

— Spune! Sunt gata să te ajut în gândurile tale, căci nu putem să ne ducem și să ne milogim, și, pe de altă parte, nu putem nici să ne schimbăm felul de viață de până acum și să îngrădim cheltuielile, întrucât atunci i-am vedea pe ceilalți cum ne privesc de sus!

Și Abul-Hassan spuse:

— Știam bine, o, Trestie-de-Zahăr, că tu niciodată nu ai să te dai în lături și să nu mă ajuți în multele împrejurări în care ne-am afla aduși de hotărârile soartei! Ei bine, află că pentru noi nu mai este decât o singură cale ca să ieșim din încurcătură, o, Trestie-de-Zahăr!

Ea răspunse:

— Spune-o degrabă!

El zise:

— Este aceea de a ne hotărî să murim.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă:

La vorbele acestea, tânăra Trestie-de-Zahăr, înspăimântată, strigă:

— Nu, pe Allah! eu nu vreau sa mor! Și poți să te slujești singur, numai pentru tine, de calea aceasta!

Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a se supăra, răspunse:

— A, fiică de muiere, știam eu bine, încă de pe când eram holtei, că nimica nu este mai scump decât singurătatea! Și nevolnicia răspunsului tău mă încredințează mai mult decât oricând! Dacă, în loc să-mi fi răspuns cu acea repezeală cu care mi-ai răspuns, te-ai fi ostenit să-mi ceri lămuriri, atunci te-ai fi veselit până peste poate de moartea cu care te-am îmbiat și cu care încă te mai îmbiu! Au tu nu pricepi, ca să avem bani pentru toate zilele câte ne-au mai rămas, că e vorba să murim de o moarte prefăcută și

nicidecum de o moarte adevărată?

La vorbele acestea, Trestie-de-Zahăr începu să râdă și întrebă:

— Păi cum așa?

El spuse:

— Ascultă, dar! Și să nu uiți nimica din câte am să te învăț. Iacătă! De îndată ce eu am să fiu mort, ori mai degrabă de îndată ce am să mă prefac că sunt mort, căci cel dintâi am să mor eu, tu să iei un giulgiu și să mă învelești cu el. După ce ai să faci asta, să mă așezi în mijlocul odăii acesteia în care ne aflăm acuma, în chipul cerut de datină, cu turbanul așezat peste față, și cu fața și cu picioarele întoarse înspre sfânta Kaaba de la Mecca. Pe urmă, să începi să scoți niște țipete ascuțite, să verși lacrimile cele de datină, precum și pe cele de nedatină, să-ți sfâșii hainele și să te prefaci că-ți smulgi părul! Și, după ce ai să te orânduiești cum se cade în starea aceasta, să te duci, plângând necontenit și cu părul despletit, la stăpâna ta Sett Zobeida și, cu vorbe tăiate de suspine și de felurite leșinuri, să-i povestești cu mare înduioșare de moartea mea, pe urmă să te lași jos pe pământ și să stai așa, vreme de un ceas, și să nu-ți vii în simțiri decât după ce ai să fii scăldată în apă de trandafiri, cu care nu au să pregete să te stropească. Și-atunci ai să vezi, o, Trestie-de-Zahăr, cum are să intre aurul în casa noastră!

La vorbele acelea, Trestie-de-Zahăr răspunse:

— Hotărât! o moarte ca asta e cu putință. Și mă învoiesc a te ajuta s-o izbândești!

Pe urmă, adăugă:

— Dar eu când are să trebuiască să mor, și în ce fel?

El spuse:

— Deocamdată fă ce-ți spusei eu să faci. Și, mai departe, are să aibă grijă Allah!

Și adăugă:

— Iacătă! Eu sunt mort.

Și se întinse în mijlocul odăii, și se făcu mort.

Atunci, Trestie-de-Zahăr îl dezbrăcă, îl înveli în giulgiu, îl întoarse cu picioarele înspre Mecca și îi așeză turbanul peste față. După care, începu să îndeplinească tot ce îi spusese Abul-Hassan să facă, adică să țipe jalnic, să urle amarnic, să plângă cu lacrimi obișnuite și neobișnuite, să-și rupă hainele, să-și smulgă părul și să se zgârie pe obraji. Și, după ce ajunse în starea hotărâtă, plecă galbenă la chip cum e șofranul și cu părul despletit să se înfățișeze dinaintea măreței Sett Zobeida și, de-nceput, se lăsa să cadă de-a lungișul la picioarele stăpânei sale, scoțând un geamăt de să topească și inima pietrelor.

Dacă o văzu așa, Sett Zobeida, care auzise de la bun început din iatacul ei țipetele de jale și bocetele de moarte pe care le scotea Trestie-de-Zahăr de departe, nu mai avu nicio îndoială, văzând-o pe iubita sa Trestie-de-Zahăr în starea aceea, că moartea nu și-ar fi îndeplinit rosturile asupra soțului ei Abul-Hassan. Încât, întristată până peste marginile întristării, îi dete cu chiar mâna sa toate îngrijirile pe carele cerea starea ei, și o luă pe genunchi, și izbuti s-o aducă îndărăt la viață. Ci Trestie-de-Zahăr, deznădăjduită și cu ochii scăldați în lacrimi, gemea mai departe și se zgâria cu unghiile și își smulgea parul și se bătea peste față și peste piept și, printre hohote, suspina numele lui Abul-Hassan. Și, într-un sfârșit, povesti, în vorbe rupte, ca Abul-Hassan murise, în timpul nopții, de o tulburare de pântece. Și adaugă, mai dându-și o lovitura peste piept:

— Nu-mi mai rămâne decât să mor și eu la rându-mi. Ci Allah să

alungească tot cu atâta viața stăpânei noastre!

Și se mai lăsă o dată să cadă la picioarele bunei Sett Zobeida; și leșină de durere.

Când văzură toate astea, femeile începură să se jeluiască împrejurul ei și să căineze moartea acelui Abul-Hassan care atâta le veselise, pe când trăia, cu ghidușiile și cu inima lui voioasă. Și, cu lacrimile și cu suspinele lor, îi dovediră Trestiei-de-Zahar, trezită din leșin cu ajutorul apei de trandafiri cu care fusese stropită, că luau parte la jalea și la durerea ei.

Iar Sett Zobeida, care și ea plângea, împreună cu soațele sale, moartea lui Abul-Hassan, într-un sfârșit, după toate vorbele de părere de rău care se spun în asemenea împrejurări, o chemă pe vistierița sa și îi spuse:

— Du-te degrabă și ia din visteria mea un sac cu zece mii de dinari de aur și adu-i-l sărmanei acesteia, amărâtei de Trestie-de-Zahăr, ca să aibă cu ce să rânduiască așa cum se cuvine înmormântarea soțului ei Abul-Hassan!

Și vistierița zori să îndeplinească porunca și puse ca sacul cu aur să fie încărcat în spinarea unui eunuc, care îl duse la ușa casei lui Abul-Hassan.

Pe urmă, Sett Zobeida o sărută pe iubita ei și îi mai spuse alte vorbe dulci, ca s-o aline, și o însoți până la ieșire, zicându-i:

— Ajute-ți Allah să-ți uiți necazul, o, Trestie-de- Zahăr, și tămăduiască-ți rănile, și lungească-ți viața cu toți anii pe care i-a pierdut răposatul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și opta noapte

Urmă:

Iar cernita Trestie-de-Zahar sărută plângând mâna stăpânei sale, și se întoarse singurică acasă la ea.

Și intră, dar, în odaia în care Abul-Hassan o aștepta, întins neclintit ca un mort și învăluit în giulgiu, și închise ușa după ea, și începu cu un hohot de râs de bună-vestire. Și îi spuse lui Abul-Hassan:

— Scoală-te, dar, din morți, o, taică al iscusinții, și vino să cari cu mine sacul acesta cu aur, rodul șireteniei tale! Pe Allah! astăzi încă n-avem să murim de foame!

Și Abul-Hassan dete zor, ajutat de soața sa, să se descotorosească de giulgiu și, sărind în picioare, se repezi la sacul cu aur și îl târî în mijlocul odăii și începu să țopăiască într-un picior împrejurul lui. După care, se întoarse înspre Trestie-de-Zahăr și o firitisi pentru acea ispravă și îi spuse:

— Ci asta nu este tot, o, nevastă! Acuma este rândul tău să mori, și este rândul meu să-mi dobândesc sacul! Și-o să vedem, în felul acesta, dacă am să fiu și eu tot atât de dibaci pe lângă calif cum ai fost tu pe lângă Sett Zobeida. Căci se cam cade ca emirul drept-credincioșilor, care s-a veselit atâta pe seama mea odinioară, să afle că nu numai el se pricepe să izbândească la pozne! Ci nu are niciun rost acuma să pierdem vremea cu vorbe de clacă! Gata! ai murit!

Și Abul-Hassan o potrivi pe nevastă-sa în giulgiul în care fusese învelit el, o așeză în mijlocul odăii în care zăcuse și el întins, o întoarse cu

picioarele înspre Mecca și o sfătui să nu mai dea niciun semn de viață, orice-ar fi să se mai întâmple! Când sfârși, se îmbrăcă anapoda de cum se îmbrăca de obicei, își desfășă turbanul pe jumătate, își frecă ochii cu ceapă ca să plângă cu belșug de lacrimi și, sfâșiindu-și hainele și smulgându-și barba și bătându-se în piept cu lovituri amarnice de pumn, dete fuga să-l caute pe calif, care în clipa aceea sta cu marele vizir Giafar și cu Massrur și cu o sumedenie de curteni, în mijlocul divanului. Și califul, dacă îl văzu în starea aceea de mâhnire și de deznădejde pe acel Abul-Hassan pe care îl știa de obicei atâta de glumeț și de senin, fu până peste poate de uimit și de tulburat, și, curmând sfatul divanului, se ridică de la locul sau și dete fuga la Abul-Hassan, pe care îl zori să-i spună pricina durerii sale. Ci Abul-Hassan, cu o năframă la ochi, nu răspunse decât cu niște plânsete și cu niște suspine îndoite, ca să lase să-i scape într-un sfârșit, printre un potop de oftaturi și un potop de leșinuri prefăcute, numele Trestiei-de-Zahăr, zicând:

— Vai! o, biata Trestie-de-Zahăr! vai, o, tu, cea fără de noroc! Ce-am să mă fac eu fără tine?

La vorbele și la suspinele acelea, califul pricepu că Abul-Hassan venea să-i vestească moartea Trestiei-de-Zahăr, soția sa, și fu peste poate de tulburat. Și îi deteră lacrimile în ochi, și îi spuse lui Abul-Hassan, punându-i mâna pe umăr:

— Aibă-o Allah întru mila sa! Și lungească-ți el zilele cu toate cele câte i le-a luat acelei roabe dulci și minunate! Noi ți-o dăruisem spre a-ți fi prilej de bucurie, și iacătă că ți-a ajuns pricină de jale! Biata de ea!

Și califul nu se putu opri să nu plângă cu lacrimi fierbinți. Și își șterse ochii cu năframa. Și Giafar și ceilalți viziri și toți cei ce se aflau de față plânseră la fel, cu lacrimi fierbinți, și își șterseră și ei ochii, așa cum făcuse califul.

Pe urmă, califul avu același gând ca și Sett Zobeida; și porunci să vină vistiernicul și îi spuse:

— Numără-i numaidecât lui Abul-Hassan zece mii de dinari, ca să aibă cu ce plăti cheltuielile de înmormântare ale răposatei lui soții! Și pune să-i fie duși la ușa casei sale!

Și vistiernicul răspunse că ascultă și că se supune, și dete fuga să îndeplinească porunca! Și Abul-Hassan, mai deznădăjduit decât oricând, sărută mâna califului și plecă suspinând.

Când ajunse în odaia unde îl aștepta Trestie-de-Zahăr, stând tot învelită în giulgiu, strigă:

— Hei, socoteai că numai tu ești în stare să dobândești atâția galbeni câte lacrimi ai vărsat? Na! Iacătă și sacul meu!

Și trase sacul până în mijlocul odăii; și, după ce o ajută pe Trestie-de-Zahar sa iasă din giulgiu, îi spuse:

— Da! Ci asta nu este încă totul, o, nevastă! Acuma trebuie să facem așa fel încât, atunci când s-o da în vileag matrapazlâcul nostru, să nu care-cumva să tragem asupra noastră mânia califului și a miloasei Sett Zobeida. Iacătă, așadar, ce avem să facem…

Și se apucă s-o învețe pe Trestie-de-Zahăr ce gânduri are în privința aceasta. Și-atâta cu ei doi…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

...Și-atâta cu ei doi!

În ce-l privește însa pe calif, apoi acesta, după ce sfârși sfatul de la divan, pe care de altminteri îl scurtă în ziua aceea, nu mai zăbovi să-l ia pe Massrur și să se ducă la sarai, la Sett Zobeida, și să-i spună acesteia părerile lui de rău pentru moartea roabei sale dragi. Și întredeschise ușa de la iatacul soției sale și o zări, întinsă pe patul ei și înconjurată de slujnicele care îi ștergeau ochii și o alinau. Și califul se apropie de ea și îi spuse:

— O, fiică a moșului meu, deie Allah să trăiești tu anii pe care i-a pierdut sărmana ta roabă Trestie-de-Zahăr!

La vorbele acelea de părere de rău, Sett Zobeida, care aștepta venirea califului spre a-i spune ea vorbe de părere de rău pentru moartea lui Abul-Hassan, rămase uimită până peste poate și, crezând că emirul drept-credincioșilor căpătase o veste greșită, rosti:

— Ocrotească Allah viața scumpei mele Trestie-de-Zahăr, o, emire al drept-credincioșilor! Mai degrabă eu se cuvine a lua parte la jalea ta! Deie Allah să trăiești și să răstrăiești tu cu mult mai mult decât prietenul tău, răposatul Abul-Hassan! Căci, dacă mă vezi, într-adevăr, atâta de mâhnită, nu sunt așa decât din pricina morții prietenului tău, și nicidecum din pricina morții Trestiei-de-Zahăr, care, slavă lui Allah, este bine sănătoasă!

La vorbele acestea, califul, care avea toate temeiurile să creadă că i se spusese adevărul cel mai adevărat, nu se putu opri să nu zâmbească; și, întorcându-se înspre Massrur, îi spuse:

— Pe Allah! o, Massrur, ce crezi tu de vorbele acestea ale stăpânei tale? Ea, cea atâta de cuminte și de înțeleaptă de obicei, ia uite ce lipsită de judecată se dovedește, întocmai ca toate femeile! Așa de adevărat este că toate sunt ca una, până la urmă! Eu vin s-o alin, și ea încearcă să-mi facă în ciudă și să mă amăgească, dându-mi o veste de care eu știu că nu este adevărată! Mă rog, ia spune-i chiar tu! Și povestește-i ce ai văzut și ce ai auzit întocmai ca și mine! Poate că atunci are să-și schimbe gândul și nu are să mai vrea a ne vinde altele!

Și Massrur, ca să se supună califului, îi spuse sultanei:

— O, stăpână a mea, stăpânul nostru, emirul drept-credincioșilor, are dreptate! Abul-Hassan este bine sănătos și într-o stare minunată, da plânge și se jelește de pierderea soției sale Trestie-de-Zahăr, cea scumpă ție, moartă în noaptea aceasta din pricina unei tulburări de pântece! Află că, în adevăr, Abul-Hassan a plecat adineaori de la divan, unde a venit să ne vestească el însuși moartea soției sale. Și s-a întors acasă la el, tare amărât, și dăruit de mila mult darnică a califului nostru cu un sac cu zece mii de dinari de aur, pentru cheltuielile de înmormântare!

Vorbele lui Massrur, departe de a o tulbura pe Sett Zobeida, nu făcură decât s-o întărească în credința că emirul drept-credincioșilor vroia să glumească, și strigă:

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioșilor, astăzi nu este deloc vremea potrivită să te ții de șotii, cum ai obiceiul! Știu eu bine ce spun; iar vistierița mea are să-ți spună cât mă ține înmormântarea lui Abul-Hassan. S-ar fi căzut mai degrabă să luăm și noi mai mult parte la durerea roabei noastre, și nu să râdem, așa cum facem, fără de cuviință și fără de măsură!

Și califul, la vorbele acestea, simți cum îl năpădește mânia, și strigă:
— Ce tot spui tu, o, fiică a moșului meu? Pe Allah, nu cumva ai înnebunit de rostești asemenea lucruri? Îți spun că Trestie-de-Zahăr este cea care a murit! Și-apoi, degeaba ne mai certăm asupra acestui lucru! Am să-ți dau dovada despre cele ce ți-am împărtășit!
Și șezu jos pe chilim și se întoarse înspre Massrur și îi spuse:
— Dă fuga acasă la Abul-Hassan și vezi, măcar că n-aș mai avea trebuință de altă dovadă afară de aceea pe care o știu, care dintre cei doi soți a murit! Și întoarce-te repede să ne spui care este!
Și, pe când Massrur da fuga să îndeplinească porunca emirului dreptcredincioșilor, califul se întoarse înspre Sett Zobeida și îi spuse:
— O, fiică a moșului meu, avem să vedem noi acuma limpede care dintre noi doi are dreptate! Ci, de vreme ce stăruiești atâta într-un lucru care este destul de limpede, vreau să pun rămășag împotriva ta orice-ai vrea tu să zălogesc!
Ea răspunse:
— Primesc! Și vreau să pun zălog împotriva ta lucrul care îmi este cel mai drag pe lume, adică chioșcul meu cu zugrăvituri, împotriva a orice ai vrea tu să pui, oricât de mic ar fi prețul acelui lucru!
El spuse:
— Pun, ca zălog împotriva zălogului iau, tot ce am mai drag pe lume, adică palatul meu de petreceri! Socot că, în felul acesta, nu mă prilejuiesc de slăbiciunea ta! Căci saraiul meu de desfătări este cu mult mai presus ca preț, și ca frumusețe decât chioșcul tău de zugrăvituri!
Sett Zobeida, până peste poate de îmbufnată, răspunse:
— Nu este vorba acuma să știm, ca să ne certăm și mai rău, dacă palatul tău este mai presus decât chioșcul meu! În privința aceasta, nu ai decât să asculți ce se spune în spatele tău! Da este vorba mai degrabă să dăm o chezășie rămășagului nostru. Așa încât sa ne legăm pe *fatiha!*
Iar califul spuse:
— Bine, sa ne legăm pe *fatihaua* din *Coran!*
Și rostiră împreună sura de început a Cărții celei sfinte, ca sa pecetluiască rămășagul dintre ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cinci zecea noapte

Urmă:

Și rostiră împreună sura de început a Cărții celei sfinte, ca sa pecetluiască rămășagul dintre ei. Și, într-o tăcere vrăjmașă, așteptară întoarcerea spătarului Massrur. Și-atâta cu ei!
În ce îl privește pe Abul-Hassan, apoi acesta sta la pândă ca să vegheze toate câte s-ar fi putut întâmpla, și îl zări de departe pe Massrur venind, și pricepu scopul pentru care îl căuta. Și îi spuse Trestiei-de-Zahăr:
— O, Trestie-de-Zahar, ia uite că Massrur vine drept la casa noastră! Și, fără de nicio îndoială, trebuie să fi fost trimis la noi din pricina gâlcevii

care de bună seamă că a izbucnit, în privința morții noastre, între calif și Sett Zobeida. Acuma se cade a începe cu a-i da dreptate califului împotriva darnicei Sett Zobeida. Grăbește-te, dar, și mai fă o dată pe moarta, ca să te înväluiesc fără de zăbavă!

Și Trestie-de-Zahăr se prefăcu numaidecât moartă; iar Abul-Hassan o învălui în giulgiu și o așeză ca și întâia dată; și, pe urmă, șezu jos repede lângă ea, cu turbanul desfășat, cu chipul lungit și cu năframa la ochi.

Or, tot atunci, intră și Massrur. Și, dacă o văzu pe Trestie-de-Zahăr înzovonită, în mijlocul odăii, și pe Abul-Hassan cufundat în deznădejde, nu se putu opri să nu se întristeze și rosti:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! Mâhnirea mea după tine este nespus de mare, o, sărmană Trestie-de-Zahăr, sora noastră, o, tu cea odinioară atâta de gingașă și de dulce! Ce jalnică este soarta ta pentru noi toți! Și ce grabnică a fost pentru tine porunca de a te întoarce la Acela carele te-a zămislit! Măcar aibă-te Atoaterăsplătitorul întru mila și întru tihna lui!

Pe urmă, îl sărută pe Abul-Hassan și, tare trist, se grăbi să-și ia rămas bun de la el și să se ducă să-i dea seamă califului despre cele cercetate. Și nu se simțea întru nimic stânjenit să-i arate, în felul acesta, dârzei Sett Zobeida cât este de îndărătnică și de greșită atunci când îl înfruntă pe calif.

Intră, așadar, la Sett Zobeida și, după ce sărută pământul, îi spuse:

— Allah să lungească viața stăpânei noastre! Răposata zace înzovonită, în mijlocul odăii, iar lutul său a și început să se umfle sub giulgiu și să miroase! În ce-l privește pe bietul Abul-Hassan, tare mă tem că nu are să mai viețuiască mult după soția lui!

La vorbele acestea ale lui Massrur, califul se umplu de plăcere și se înfioră de mulțumire; pe urmă, întorcându-se înspre Sett Zobeida, îngălbenită de tot la față, îi spuse:

— O, fiică a moșului meu, ce mai aștepți de nu trimiți după calemgiu ca să scrie pe numele meu chioșcul cu zugrăveli?

Ci Sett Zobeida începu să-l ticăloșească pe Massrur și, până peste poate de mâniată, îi spuse califului:

— Cum de poți tu să crezi vorbele hadâmbului ăsta mincinos și fiu de mincinoși? Ce, n-am văzut-o eu cu ochii mei, și roabele mele nu au văzut-o și ele odată cu mine, aici, acum un ceas, pe mult iubita mea Trestie-de-Zahăr, amărâtă și plângând moartea lui Abul-Hassan?

Și, îndârjindu-se de chiar vorbele ei, zvârli papucul în capul lui Massrur și țipă:

— Ieși de-aici, o, fecior de câine!

Și Massrur, încă și mai uluit decât califul, nu vroi s-o stârnească mai mult pe stăpâna sa și, frângându-se în două, nu mai zăbovi să se cărăbănească, cu capu-n pământ.

Atunci, Sett Zobeida, plină de mânie, se întoarse înspre calif și îi spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, n-aș fi gândit vreodată că într-o zi ai să te învoiești cu eunucul ăsta ca să-mi stârnești o durere atâta de mare și să mă faci să cred ceea ce nu este! Căci nu mai am de ce să nu socot că vorbele lui Massrur n-ar fi fost ticluite de mai înainte spre a mă necăji pe mine! Oricum, ca să-ți dovedesc limpede că dreptatea este de partea mea, vreau să trimit și eu la rându-mi pe cineva să vadă care dintre noi doi a pierdut rămășagul. Și, dacă tu vei fi cel care a spus adevărul, înseamnă că eu sunt o smintită și că toate însoțitoarele mele sunt smintite ca și stăpâna lor! Iar dacă, dimpotrivă, am dreptate eu, atunci vreau să-mi dai, peste zălogul rămășagului nostru, și capul neobrăzatului ăsta de hadâmb de

păcură!

Și califul, care știa, din alte pățanii, cât de țâfnoasă este verișoara lui, își dete numaidecât învoirea la tot ceea ce Sett Zobeida îi ceruse. Și Sett Zobeida porunci să vină pe dată la ea bătrâna-i doică, în care avea toată încrederea, și îi spuse:

— O, doică, du-te fără de zăbavă acasă la Abul-Hassan, prietenul stăpânului nostru califul, și vezi numai cine a murit în casa aceea, dacă a murit Abul-Hassan, ori soția lui, Trestie-de-Zahăr. Și întoarce-te degrabă să-mi spui ce ai văzut și ce ai aflat!

Și doica răspunse că ascultă și că se supune și, în pofida picioarelor ei bătrâne, porni zornic la drum înspre casa lui Abul-Hassan.

Or, Abul-Hassan, care veghea cu ochi grijuliu toate mișcările din fața casei sale, o zări de departe pe bătrână venind cu mers trudnic; și pricepu numaidecât pricina pentru care fusese trimisă și, întorcându-se înspre soția lui, spuse râzând:

— O, Trestie-de-Zahăr, am murit…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizeci și una noapte

Urmă:

…O, Trestie-de-Zahăr, am murit!

Și, cum nu mai avea vreme de pierdut, se înveli singur în giulgiu și se întinse pe jos, cu picioarele înspre Mecca. Și Trestie-de-Zahar îi puse turbanul pe față și, cu părul despletit, începu să se bată peste obraji și peste piept, scoțând țipete de jale. Și, în clipa aceea, intră în odaie bătrâna doică. Și văzu ceea ce văzu! Și, tare tristă, se duse la deznădăjduita Trestie– de-Zahăr și îi spuse:

— Allah să reverse asupra capului tău anii pierduți de răposatul! Vai, fata mea, Trestie-de-Zahăr, iacătă-te singurică, în văduvie, în totul tinereții tale! Ce-ai să te faci tu acuma fără Abul-Hasssan, o, Trestie-de-Zahăr?

Și se porni să plângă laolaltă cu ea o bucată de vreme. Pe urmă îi spuse:

— Vai, fata mea, sunt nevoită să te las, măcar că-mi pare tare rău! Ci trebuie să mă întorc în mare grabă la stăpâna mea Sett Zobeida, ca s-o scot din amarnica tulburare în care a cufundat-o mincinosul acela sfruntat de Massrur, care i-a spus că te-a lovit moartea pe tine, în locul soțului tău Abul-Hassan!

Și Trestie-de-Zahăr, gemând, zise:

— De-ar fi dat Allah, o, maică a mea, ca eunucul acela să fi spus adevărul! N-aș mai fi eu aici ca să plâng așa cum plâng acuma! Da de altminteri nu are să zăbovească prea mult nici moartea mea! Mâine de dimineață, cel târziu, au să mă îngroape și pe mine, răpusă de jale.

Și, spunând vorbele acestea, își îndoi plânsetele, suspinele și bocetele. Și doica, mai mohorâtă ca oricând, o mai sărută o dată și ieși binișor, ca să n-o tulbure, și închise ușa după ea. Și se duse să dea seamă stăpâne-si despre cele ce văzuse și auzise. Și, când sfârși de povestit, șezu jos, cu

sufletul la gură, de câte făcuse la vârsta ei înaintată.

Când Sett Zobeida auzi cele spuse de doică, se întoarse mândră înspre calif și îi zise:

— Înainte de toate, trebuie să-l spânzuri pe robul tău Massrur, eunucul acela neobrăzat!

Și califul, până peste poate de năucit, porunci să vină numaidecât Massrur dinaintea sa și îl privi cu mânie și vru să-l certe pentru minciuna lui. Ci Sett Zobeida nu-i dete răgaz. Întărâtata de vederea hadâmbului, se întoarse înspre doică și îi spuse:

— Mai povestește o dată, o, doică, de față cu odrasla asta de câine, ceea ce ne-ai spus adineaori!

Și doica, fără a fi apucat măcar să-și tragă sufletul, fu nevoită să mai povestească o dată, de față cu Massrur. Și Massrur, întărâtat de vorbele ei, cu toate ca se aflau de față și califul și Sett Zobeida, nu se putu opri să nu strige la ea:

— A, babă știrbă ce ești, cum de cutezi să minți cu atâta nerușinare și să-ți îngălezi așa părul cel alb? Vrei sa mă faci să cred că n-am văzut-o eu cu ochii mei pe Trestie-de-Zahăr moartă și învăluită în giulgiu?

Și doica atunci, cu toată răsuflarea tăiată, întinse gâtul mânioasă și țipă la el:

— Nu este alt mincinos în afară de tine, o, harap negru! Nu în spânzurătoare ar trebui să pieri, ci tăiat bucățele, și să fii pus să-ți mănânci singur carnea ruptă din tine!

Și Massrur îi răspunse:

— Să taci, babă farfara! Du-te și povestește-ți gogoșile la muierile din harem!

Ci Sett Zobeida, scoasă din fire de obrăznicia lui Massrur, se porni dintr-o dată pe niște hohote cu suspine, zvârlindu-i în cap perinile, vasele, ibricele și taburetele, și îl scuipă în ochi și, într-un sfârșit, zdrobită, se prăbuși pe pat plângând.

Când văzu și auzi toate astea, califul rămase până peste poate de buimăcit, își plesni mâinile una de alta și spuse:

— Pe Allah! Massrur nu este numai el mincinos! Și eu sunt un mincinos, și doica este la fel de mincinoasă, și tu tot așa ești o mincinoasă, o, fiică a unchiului meu!

Pe urmă, își lăsă capu-n jos și nu mai zise nimic. Ci, după un ceas de vreme, ridică iar capul și spuse:

— Pe Allah! trebuie să aflăm numaidecât adevărul. Nu ne mai rămâne, așadar, decât să ne ducem cu toții la casa lui Abul-Hassan și să vedem singuri care dintre noi este mincinos și care spune adevărat!

Și se ridică, și o pofti pe Sett Zobeida să-l însoțească; și, urmat de Massrur, de doică și de liota de femei, porni înspre casa lui Abul-Hassan.

Or, când zări alaiul acela care venea la ei, Trestie-de-Zahăr, măcar că fusese dăscălită dintru bun început că treaba s-ar cam putea dovedi tare încurcată și tulbure, nu se putu opri să nu strige:

— Pe Allah! *nu de fiecare dată când este aruncat, rămâne ulciorul nevătămat!*

Ci Abul-Hassan începu să râdă și zise:

— Acuma avem să murim amândoi, o, Trestie-de-Zahăr!

Și o culcă pe nevastă-sa pe jos, o învălui în giulgiu, se băgă și el într-un cearceaf de mătasă pe care îl scoase dintr-o ladă, și se întinse lângă ea, fără a uita să-și pună turbanul peste față, cumu-i datina. Și de-abia sfârși pregătirile acelea, că alaiul și intră în casă.

Când califul și Sett Zobeida văzură priveliștea aceea de moarte ce li se înfățișa dinaintea ochilor, rămaseră înmărmuriți și muți. Pe urmă, deodată, Sett Zobeida, pe care atâta zbucium în atâta de scurtă vreme o vlăguise de tot, se îngălbeni de-a binelea, se schimbă la față și căzu leșinată în brațele femeilor. Și, când se deșteptă din leșinul ei, vărsă un potop de lacrimi și strigă:

— Vai de tine, o, Trestie-de-Zahăr! n-ai mai putut să trăiești după soțul tău, și-ai murit de durere!

califul însă, care nu vroia nicicum să înțeleagă lucrurile în felul acesta, și care de altminteri plângea și el moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida și îi spuse:

— Nu, pe Allah! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soației sale! Asta-i neîndoielnic...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizeci și treia noapte

Urmă:

califul însă, care nu vroia să înțeleagă lucrurile în felul acesta, și care de altminteri plângea și el moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida și îi spuse:

— Nu, pe Allah! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soației sale! Asta-i neîndoielnic!

Și adăugă:

— Așa! ci tu plângi și leșini, și socoți că în felul acesta ai avea dreptate!

Iar Sett Zobeida răspunse:

— Și tu crezi că ai avea dreptate împotriva mea, numai pentru că te-a mințit robul acesta blestemat!

Și adăugă:

— Așa! Ci unde sunt slugile lui Abul-Hassan? Dați fuga degrabă și căutați-mi-le! Și-au să știe ele să ne spună întocmai, pentru că ele i-au învelit pe stăpânii lor, care dintre cei doi soți a murit cel dintâi și care-i acela care a murit de durere!

Iar califul spuse:

— Ai dreptate, o, fiică a moșului meu! Iar eu, pe Allah! făgăduiesc zece mii de dinari de aur aceluia care are să-mi aducă încredințarea!

Or, nici nu isprăvi bine de rostit vorbele acestea, că se și auzi un glas de sub giulgiu, care spunea:

— Să mi se numere cei zece mii de dinari! Îi dau încredințare califului nostru că eu, Abul-Hassan, am murit la urmă, numai de durere, de bună seamă!

La glasul acela, Sett Zobeida și femeile, cuprinse de spaimă, deteră un țipăt mare, îmbulzindu-se către ușă, pe când, dimpotrivă, califul, care pricepu pe data pozna ticluită de Abul-Hassan, fu năpădit de un râs atâta

de năprasnic încât căzu pe spate, în mijlocul odăii, și strigă:

— Pe Allah, ya Abul-Hassan, acuma am să mor eu, de-atâta râs!

Pe urmă, după ce califul se potoli din râs, iar Sett Zobeida se scutură de spaima ei, Abul-Hassan și Trestie-de-Zahăr ieșiră de sub giulgii și, în totul hohotelor tuturora, se apucară să povestească pricina ce-i îndemnase să facă acea poznă. Și Abul-Hassan se aruncă la picioarele califului; iar Trestie-de-Zahar sărută picioarele stăpânei sale; și amândoi, cu o înfățișare tare spășită, își cerură iertare. Iar Abul-Hassan adăugă:

— Câtă vreme am fost holtei, o, emire al drept-credincioșilor, n-am avut nicio grijă din pricina banilor! Ci Trestie-de-Zahăr aceasta, pe care am dobândit-o de la mila ta, e atâta de fometoasă încât ar mânca pungile cu tot ce se află în ele, și, pe Allah! ar fi în stare să mistuie toată vistieria împărăției tale, cu vistier cu tot!

Iar califul și Sett Zobeida se puseră iar pe râs în hohote. Și îi iertară pe amândoi și, pe deasupra, porunciră să li se numere, acolo pe loc, cele zece mii de dinari dobândite în urma răspunsului lui Abul-Hassan, și încă zece mii de dinari că scăpaseră de moarte.

Pe urmă, califul, pe care această snoavă îl luminase în privința cheltuielilor și a nevoilor lui Abul-Hassan, nu vroi să-l mai lase de aci înainte pe prietenul său să ducă lipsă de o simbrie statornica. Și porunci vistiernicului să-i numere în fiecare lună o danie tot atâta cât și cea a vizirului său cel mare. Și binevoi, mai mult încă decât odinioară, ca Abul-Hassan să rămână prietenul său credincer și tovarășul său de pahar. Și trăiră cu toții viața cea mai desfătătoare, până ce veni Despărțitoarea celor ce se au dragi, Doborâtoarea palatelor și Ziditoarea de morminte, Cea-de-neabătut și Cea-de-neînlăturat!

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, sfârșind astfel de povestit povestea aceasta, îi spuse regelui Șahriar:

— Asta-i tot ceea ce știu eu, o, măria ta, în privința Adormitului treaz. Ci, dacă îmi îngăduiești, am să-ți povestesc o altă poveste, care-i cu mult mai presus, și în toate privințele, decât aceea pe care ai ascultat-o acuma!

Și regele Șahriar spuse:

— Vreau mai întâi, până a-ți da îngăduința, să-mi spui, o Șeherezada, cum se cheamă povestea aceea!

Ea spuse:

— Este povestea *Dragostei dulcei Zein Al-Mawassif!*

El spuse:

— Și care-i povestea aceasta, pe care eu nu o știu?

Șeherezada zâmbi și spuse:

Dragostea dulcei Zein al-Mawassif

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vremile și în anii tare de demult, un flăcău frumos întru totul, pe care îl chema Anis și care, fără de nicio îndoială, era cel mai bogat, cel mai darnic, cel mai gingaș, cel mai minunat și cel mai plăcut flăcău de pe vremea lui. Și cum, pe deasupra, mai și iubea tot ceea ce este de iubit pe pământ, femeile, prietenii, mâncarea bună, poezia, muzica, parfumurile, florile, izvoarele cele frumoase, plimbările și toate plăcerile, trăia în huzurul unei vieți fericite.

Or, într-o după-amiază, frumosul Anis dormea în tihnă, după tabietul lui, sub un roșcov din grădină. Și visă un vis în care se făcea că parcă se juca și se veselea cu patru păsări frumoase și cu o porumbiță strălucitor de albă. Și parcă se făcea că tot mai mult îi plăcea să le alinte, să le mângâie pe pene și să le sărute, când deodată un corb mare și hâd se repezi cu pliscul amenințător la porumbiță și o răpi, vântuindu-le pe celelalte patru păsări drăgălașe, tovarășele porumbiței. Și Anis se deșteptă tare mohorât, și se ridică și plecă să caute pe careva care ar fi putut să-i tălmăcească visul. Ci rătăci multă vreme fără să găsească pe nimeni. Și tocmai începuse a se gândi să se întoarcă acasă, când, trecând pe lângă o locuință tare frumoasă ca înfățișare, auzi răsunând din lăuntru, la apropierea sa, un glas de femeie, minunat și duios, care cânta stihurile acestea:

Mireasma dulce-a dimineții,
Cu prospețimea-i strălucind,
Pe-ndrăgostiți îi răcorește
Și le revarsă-n piept alint.
Ci pieptul meu robit mai poate
Să guste-al liniștilor jind?

O, prospețime-a dimineții,
Ai mai stins oare vreun alean
Ca dragostea ce-n mine arde
După un căprior-sultan,
Mai mândru, mai mlădiu, mai gingaș
Ca ramul arborelui ban?

Și Anis își simți sufletul pătruns de duioșia glasului acela; și, mânat de dorința de a o vedea pe cea care cânta, se apropie de poartă, pe care o găsi deschisă pe jumătate, și privi în lăuntru. Și văzu o grădină minunată în care, departe până unde răzbăteau privirile, nu erau decât straturi de flori frumoase, umbrare înverzite și tufișuri de trandafiri, de iasomii, de vinețele, de narcise și de nenumărate alte flori, printre care viețuia, sub cerul lui Allah, un neam întreg de cântăreți.

Încât, îmbiat de limpezimea acelor locuri, Anis nu mai șovăi să treacă pragul porții și să intre în gradină. Și zări, în afundul verdeții, la capătul unei cărări adumbrite de trei bolți, o roată albă de fetișcane singure…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizeci și cincea noapte

Urmă:

...Și zări, în afundul verdeții, la capătul unei cărări adumbrite de trei bolți, o roată albă de fetișcane singure. Și porni înspre ele, și ajunse în dreptul celei dintâi bolți, pe care se putea citi înscrisul acesta, săpat în litere de culoarea chinovarului:

O, casă, fie ca nicicând
Tristețea să nu-ți calce pragul.
Nicicând al vremii greu comând
N-apese pe cei din ogeagul
Căruia-i ești coperământ!

Și fie să durezi în veci,
Iar poarta pururea adaste-ți
Cu bucurie oști întregi
De musafiri, și vechi, și proaspeți,
Și gata oricând să petreci
Cu dragi prieteni și cu oaspeți!

Și ajunse la cea de a doua boltă, și putu să citească pe ea înscrisul acesta, săpat în litere de aur:

O, casă-a fericirii, fie să dăinuiești
Atât timp cât aceste tufișuri de povești
S-or bucura de cântec șoptit de păsărele!

Prietenia toarne-și mireasma peste tine
Atât timp cât aceste flori sta-vor să suspine
De-ntreaga frumusețe pe care-o strâng în ele!

Stăpânii să-ți trăiască în tihnă și plăcere
Atât timp cât în fructe vor strânge pomii miere
Și cât a lumii boltă va străluci de stele!

Ajunse în felul acesta sub cea de a treia boltă, unde putu sa citească aceste stihuri săpate în litere albastre ca apele mării:

O, casă, numai vis și slavă,
Fie să strălucești de-a pururi
Cu frumusețea ta suavă,
Și-ntr-ale soarelui azururi,
Și-n dulcea nopților otavă,

Neîncercată de cusururi
Sub greaua timpului zăbavă
Ori ale trecerii huzururi!

Or, după ce trecu de această cea de a treia boltă, ajunse la capătul cărării; și, dinaintea lui, în josul treptelor de marmoră spălată, care suiau la intrarea casei, văzu o fetișcană ce trebuie să fi avut mai bine de paisprezece ani, dar care, fără de nicio îndoială, nu atinsese cincisprezece ani. Și sta întinsă pe un covor de catifea, sprijinită pe niște perne. Și alte patru fetișcane ședeau lângă. Ea, la poruncile sale. Și era frumoasă și albă ca luna, cu niște sprâncene izbăvite, tot atâta de gingașe ca un arc făcut din mosc scump, cu niște ochi mari și negri plini de măceluri și de tâlhării, cu o gură de corai tot atâta de micuță cât o nucșoară, și cu o bărbiță ce șoptea cu desăvârșire: „Iacătă-mă!” Și neîndoielnic că ar fi pârjolit de dor, cu atâtea farmece, până și inimile cele mai reci și mai neîndurate.

Încât, frumosul Anis merse drept la fetișcana cea frumoasă, se temeni până la pământ, își duse mâna la inimă, la buze și la frunte, și spuse:

— Salamalekul fie asupra ta, o, sultană a neprihănirii!

Ci ea îi răspunse:

— Cum de ai cutezat, o, tinere neobrăzat, să intri într-un loc oprit și care nu este al tău?

El răspunse:

— O, stăpână a mea, vina nu este nicidecum a mea, ci a ta și a acestei grădini! De la poarta deschisă pe jumătate am văzut grădina aceasta, cu straturile ei de flori, cu iasomiile, cu mirții și cu vinețelele ei, și am văzut grădina întreagă, cu tufișurile și cu florile sale, cum se ploconea dinaintea lunii frumuseții care ședea chiar aici unde stai tu! Și sufletul meu n-a putut sa mai îndure dorul care-i da ghies să vină și să se plece și să-ți aducă laude dimpreună cu florile și cu păsările!

Și fetișcana începu să râdă și îi spuse:

— Cum te cheamă?

El spuse:

— Robul tău Anis, o, stăpână a mea!

Ea spuse:

— Îmi place de tine până peste poate, ya Anis! Vino și șezi lângă mine!

Îl pofti, așadar, să stea lângă ea, și îi spuse:

— Ya Anis, tare am chef să mă veselesc oleacă! Știi să joci șah?

El spuse:

— Da, firește!

Iar ea făcu semn uneia dintre tinerele dimprejur, care numaidecât le aduse cutia de șah făcută din abanos și din fildeș, cu colțuri de aur, și cu pionii roșii și albi, pionii roșii fiind ciopliți în rubin, iar pionii albi fiind ciopliți din cleștar. Și fata îl întrebă:

— Vrei să iei pe cele roșii ori pe cele albe?

El răspunse:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, am să le iau pe cele albe, căci cele roșii sunt de culoarea gazelelor și, din această privință, ca și din multe altele încă, ți se potrivesc cu desăvârșire!

Ea spuse:

— Se poate!

Și porni sa așeze pionii. Și jocul începu.

Ci Anis, care lua seama mai mult la nurii potrivnicei sale decât la pionii de șah, era pierit de minunare față de frumusețea mâinilor ei, care i se

păreau asemenea cu o plămadă de migdale, și față de minunăția și de gingășia degetelor ei, asemenea camforei celei albe. Și, într-un sfârșit, Anis strigă:

— Cum aș putea să joc fără de primejdie, o, stăpână a mea, împotriva unor degete atâta de frumoase?

Ci ea, cu luare aminte la joc, îi răspunse:

— Șah la rege! Șah la rege, ya Anis! Ai pierdut! Pe urmă, întrucât îl vedea pe Anis că nu lua deloc seama la joc, îi spuse:

— Anis, ca să iei seama mai cu grijă la joc, hai să jucăm pe o sută de dinari de fiecare partidă!

El răspunse:

— De bună seamă!

Și așeză pionii. Și, la rându-i, fetișcana, care se numea Zein Al-Mawassif, tot atunci ridică vălul de mătasă ce-i coperea pletele, și se arătă ca un stâlp strălucitor de lumină. Și Anis, care nu izbutea să-și mai desprindă privirile de la potrivnica sa, jucă mai departe tot fără să știe ce face: ba lua pionii cei roșii drept pioni albi, ba muta anapoda, și-așa că pierdu cinci partide la rând, de cât o sută de dinari fiecare. Și Zein Al-Mawassif îi spuse:

— Bag de seamă că nu ești mai cu luare aminte nici acuma! Hai să jucăm pe mai mult! O mie de dinari de partidă!

Ci Anis, în ciuda sumei pe care jucau, nu se dovedi mai grijuliu, și pierdu iar partida. Atunci ea îi spuse:

— Hai să jucăm pe tot aurul tău și al meu!

El primi, și pierdu. Atunci Anis jucă pe prăvăliile, pe grădinile și pe robii lui, și pierdu tot, rând pe rând. Și nu îi mai rămase nimica în mâini.

Atunci, Zein Al-Mawassif se întoarse înspre el și îi spuse:

— Anis, ești un smintit. Și nu vreau să te căiești că ai intrat în grădina mea și că m-ai cunoscut. Așa că îți dau îndărăt tot ce ai pierdut! Ridică-te și pleacă liniștit pe unde ai venit!

Ci Anis răspunse:

— Nu, pe Allah, o, sultană a mea, nu îmi pare deloc rău după cele ce am pierdut! Iar dacă ai să-mi ceri și viața, are să fie a ta pe dată. Ci, fie-ți milă! nu mă sili să plec!

Ea spuse:

— De vreme ce nu vrei să iei îndărăt ceea ce ai pierdut du-te măcar și caută cadiul și martorii, ca să scrie o danie în toată legea cu bunurile acestea pe care le-am câștigat!

Iar Anis plecă numaidecât să-i aducă pe cadiu și pe martori. Și cadiul, măcar că era să scape calamul din mână când văzu frumusețea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmi senetul de danie și îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizeci și șasea noapte

Urmă:

…Și cadiul măcar că era să scape calamul din mână când văzu frumusețea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmi senetul de danie și îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse. Atunci, Zein Al-Mawassif se întoarse înspre Anis și îi spuse, râzând:

— Acuma, Anis, poți să pleci și tu. Nu ne mai cunoaștem!

El spuse:

— O, sultană a mea, mă lași, așadar, să plec fără a-mi împlini dorința?

Ea spuse:

— Tare aș vrea, Anis, să-ți împlinesc ceea ce zici, dar mi-au mai rămas câteva lucruri pe care să ți le cer! Are să trebuiască să-mi mai aduci patru burdufuri cu mosc curat, patru uncii de chilimbar cenușiu, patru mii de viguri de atlaz de aur de cea mai frumoasă lucrătură, și patru catâri cu tot tacâmul lor!

El spuse:

— Pe capul meu, o, stăpână a mea!

Ea întrebă:

— Cum ai să faci ca să mi le dai? Că nu mai ai nimic!

El spuse:

— Are să aibă grijă Allah! Am destui prieteni care să-mi împrumute banii de care duc lipsă.

Ea spuse:

— Atunci, dă fuga să-mi aduci cele ce ți-am cerut.

Și Anis, fără a se îndoi că prietenii săi nu i-ar veni în ajutor, ieși și se duse să-i caute.

Atunci, Zein Al-Mawassif îi spuse uneia dintre însoțitoarele sale, pe care o chema Hubub:

— Du-te după el, o, Hubub, și iscodește-i drumurile. Și, când ai să vezi că toți prietenii despre care vorbește n-au binevoit să-i vină în ajutor, și că, pentru o pricină ori alta, s-au descotorosit de el, să te duci și să-i spui: „O, stăpâne al meu Anis, stăpâna mea Zein Al-Mawassif m-a trimis la tine ca să-ți spun că vrea să te vadă numaidecât!” Și să-l aduci cu tine și să-l poftești în odaia de oaspeți. Și atunci are să se întâmple ce s-o întâmpla!

Iar Hubub răspunse că ascultă și că se supune, și zori să plece după Anis și să-l urmeze peste tot pe unde umbla.

În ce o privește pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta intră în casă și se duse la hammam să se scalde. Iar însoțitoarele sale îi deteră după scaldă toate îngrijirile de trebuință unei găteli fără de seamăn, pe urmă deteră jos părul care era de dat jos, frichiniră ceea ce aveau de frichinit, parfumară ceea ce aveau de parfumat, alungiră ceea ce aveau de alungit, și subțiară ceea ce aveau de subțiat. Pe urmă, o îmbrăcară cu o rochie chindisită cu zarafir și îi puseră pe cap o cunună de argint pe care se sprijinea un diadem bogat de mărgăritare, având la spate un nod cu două capete, fiecare împodobit cu câte o piatră de rubin mare cât un ou de porumbel, și care îi spânzurau pe umerii strălucitori ca argintul străcurat. Pe urmă, se apucară să-i împletească părul cel frumos și negru, înmiresmat cu mosc și cu ambră, în douăzeci și cinci de cosițe care îi atârnau până la călcâie. Și, când isprăviră s-o gătească și când se arătă asemenea unei mirese, se aruncară la picioarele sale și îi spuseră, cu un glas tremurând de minunare:

— Păstreze-te Allah întru strălucirea ta, o, stăpână a noastră, și depărteze pururea de la tine privirile pizmașilor, și ferească-te de deochi!

Și, în vreme ce ea începu să se preumble cu pași cât mai ispititori prin sală, ele nu mai conteneau să-i spună, din adâncul inimii lor, fel și fel de

laude. Estimp, tânăra Hubub se întoarse cu frumosul Anis, pe care îl poftise acasă la Zein Al-Mawassif, de îndată ce prietenii acestuia se descotorosiseră de el fără a binevoi să-i vină în ajutor. Și îl duse în sala în care se afla stăpâna sa Zein Al-Mawassif.

Când frumosul Anis o zări pe Zein Al-Mawassif în toată strălucirea frumuseții ei, se opri înmărmurit și se întrebă: „Oare ea să fie, sau mai degrabă-i una dintre tinerele mirese care nu se văd decât în rai?” Ci Zein Al-Mawassif, bucuroasă de uimirea pe care i-o stârnise lui Anis, se duse la el zâmbind, îl luă de mâna, îl călăuzi până la divanul cel larg și scund, pe care se așeză, și îl pofti și pe el să stea jos lângă ea. Pe urmă, făcu un semn înspre slujitoarele ei, care numaidecât aduseră o tabla întinsă, lucrată dintr-o bucată de argint pe care se aflau săpate stihurile acestea despre mâncăruri:

Întinge-n farfuriile bogate
Cu dumicatul tău, și ia cu zel,
Și bucură-ți privirile de toate,
Și bucură-ți și inima la fel
Cu-aceste fără seamăn dulci bucate,
Gustoase, felurite, miresmate:

Și sosuri, și tocănuri, și fripturi,
Fie la tavă, fie la grătar,
Și colărezi mustoși, și prăjituri,
Dulcețuri, și sorbeturi, și lictar,
Magiunuri, chisălițe, uscături —
Spre desfătarea fericitei guri!

O, prepelițe, o, clapon voinic,
O, voi puiandri – haideți, sa mă bucur!
Voi, miei gingași, hrăniți doar cu fistic
Și-acuma împănați vârtos cu struguri,
Măcar că n-aveți pene niciun pic,
Eu va iubesc, și n-am sa mă dezic!

Cât despre tine, fragede chebap,
Allah cel mare bine te cuvinte!
De daurita-ți carne la proțap
Mi-s poftele de-a pururea flămânde!
Niciun prilej pe lume n-am să scap
Cu tine orișicând să-mi fac de cap!

Iar tu, cea care în castronul plin,
Salată, tu, de portulacă verde,
Te scalzi pare că-n suflet de măslin —
Simt sufletu-mi de dragu-ți cum se pierde!
Al tău sunt, și la tine mă închin,
Iubita mea, cu care mă alin!

Te zbați în piept, de drag, și chinuiești,
Oh, inimă, când vezi dormind pe tavă
Perechea ceea proaspătă de pești,
Culcați acolo-n frageda otavă

De izmă-nmiresmată – și râvnești
Să guști minunea lor ca din povești.

Acum niciun cuvânt să nu mai scoată
Preafericita-mi gură! Tacă doar!
Să tacă și, cu mult dichis, sa vadă
Cum sa deguste acest praznic rar,
Pe care n-o să-l știe scri vreodată
Calamul nice unui hronicar,
Niciun izvod din lumea asta toată!

Atunci, slujnicele puseră dinaintea lor bucatele înmiresmate. Și mâncară laolaltă pe săturatele și își îndulciră gurile. Și li se aduseră pocalele cu vin, și băură din aceeași cupă. Și Zein Al-Mawassif se plecă înspre Anis și îi zise:

— Iacătă că am mâncat împreună pâinea și sarea, iar tu, în felul acesta, ești oaspetele meu! Așa că acuma nu ai cum să poți gândi că aș putea să mai păstrez nici cel mai mărunt lucru care a fost al tău. Încât, fie că vrei, fie că nu vrei, îți dau îndărăt tot ce am câștigat!

Iar Anis fu nevoit, vrând-nevrând, să primească în dar bunurile care fuseseră ale lui. Și se aruncă la picioarele codanei, și îi mulțumi îndelung. Ci ea îl ridică și spuse:

— Dacă vrei cu adevărat, o, Anis, să-mi mulțumești pentru darul acesta, nu ai decât să vii cu mine în patul meu. Și acolo, de data aceasta fără șagă, ai să-mi dovedești dacă știi să joci bine șah.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase suie cincizeci și opta noapte

Urmă:

Și Anis, sărind în picioare, răspunse:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, ai să vezi în pat cum regele alb are să-i dovedească pe toții potrivnicii!

Și, spunând vorbele acestea, o luă în brațe și, împovărat cu luna aceea, se repezi înspre odaia de culcare, unde tânăra Hubub îi deschise ușa. Și acolo jucă o partidă de șah cu fetișcana, după toate legile unei arte desăvârșite; și pe urmă jucă a doua partidă, și a treia partidă, și tot așa mai departe, până la cea de a cincisprezecea partidă, făcându-l pe rege, la fiecare atac, să se poarte atâta de vitejește, încât codana, minunându-se și totodată rămasă fără de răsuflare, se mărturisi învinsă și strigă:

— Ești desăvârșit, o, taică al lăncierilor și al călăreților!

Pe urmă, adăugă:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Spune-i regelui să se hodinească!

Și, râzând, se sculă și puse capăt, pentru seara aceea, partidelor de șah.

Atunci, cu sufletul și cu trupul cufundat în oceanul desfătărilor, se

odihniră o clipă unul în brațele celuilalt. Și Zein Al-Mawassif îi spuse lui Anis:

— Acesta-i un ceas de tihnă dobândit pe drept, o, neînvinsule Anis! Ci, ca să-ți pot judeca mai bine virtuțile, aș vrea să aflu de la tine dacă ești și la stihuri le fel de desăvârșit ca la șah! Ai putea, dar, să orânduiești pe ritm feluritele clipe ale întâlnirii noastre și ale jocului nostru, așa ca să ni le putem săpa mai temeinic în amintire?

Și Anis răspunse:

— Lucrul mi-i ușor, o, stăpână a mea!

Și șezu jos pe patul înmiresmat și, în vreme ce Zein Al-Mawassif sta cu brațul în jurul gâtului lui și îl mângâia cu drag, el ticlui oda aceasta cerească:

Hai și-ascultați povestea vrăjitoare
A unei fetișcane ca din vis,
De paisprezece ani și-un sfert, pe care
Am întâlnit-o într-un paradis!

Ca ea frumoasă nu-i nici luna plină
Pe cerul lui Allah! Se legăna
Ca o gazelă zveltă prin grădină,
Și totul fremăta în preajma sa.

Se temeneau din ramuri, mlădioase,
Nainte-i, pomii; păsările, sus,
O preamăreau în cântece voioase
Când m-am oprit în fața ei și-am spus:

„O, chip strălucitor, cu tine fie
Senina pace-a lui Allah, mereu!
Sultană mândră, rogu-mă-adânc ție
Să-mi spui, ca să-l cunosc de-acum și eu,

Ce nume poartă-aceea ce-mi aprinde
Numai cu o privire-a ei de jar
Vârtejul nebuniilor în minte
Și-al dragostei nepotolit pojar?”

Cu sunet dulce de mărgăritare
Jucate într-o cupă de argint,
Așa-mi răspunse-atunci la întrebare
Suavul glas al ei ca un alint:

„Nu poți ghici și singur acel anume?
E oare chipul meu atât de-ascuns
Că niciun har nu-l oglindește cum e
Și-l face-n ochii tăi de nepătruns!”

Eu răspunsei: „Nu! Nu! Fără-ndoială
Tu ești Podoaba Harurilor[73]*, ești*
Cea căreia mă rog cerându-i: Ia-mă!
Podoabă-a Lumii, să nu mă gonești!

Și-n schimb, o, preafrumoaso, am să-ți măsur
Mărgăritare, ambră, aur, mosc,
Nard, gemme, giuvaieruri și mătăsuri,
Podoabe-n valuri, câte se cunosc!”

Lucind, lumina zâmbetului, caldă,
Pe dinții-i tineri fulgeră atunci:
„Ia-mă, dar, ochi iubit! Și, laolaltă,
Să ne supunem dulcilor porunci!”

O, suflete-al meu, salți de bucurie!
O, cingătoarea desfăcută-a ei!
Pe urmă, ah, cămașa-i străvezie!
Și trupu-i gol apoi, zvârlind scântei!

O, alinare-a dorurilor mele!
Sărut al ei, de miere și parfum!
Miresmele de flacără din piele,
Gropițele-i din care foc băum!

Zavistnicilor care tot îngaimă
Scorniri prostești cu limba lor cea rea,
Am să le-o zugrăvesc cu-ntreaga-i faimă,
Doar vor pricepe-atunci beția mea:

Bogatu-i păr, ca noaptea la culoare,
Pe spatele-i alb curge la pământ;
Ci trandafirii care dau în floare
Îi sunt pe față ca un iad arzând.

Sprâncenele-i subțiri sunt arcuri crunte,
Iar pleoapele-i, cu-o ploaie de săgeți,
Ucid pe cel ce stă să le înfrunte!
Privirea-i e hanger de mare preț!

Pocal cu tămâios i-i gura! Fagure
Sărutul ei! Sau apă de izvor!
Mărgăritare-s dinții albi – șiraguri
Culese din adâncul mărilor!

Ca gâtul de gazelă-i gâtu-i, iată,
Subțire și înmiresmat cu nard;
Iar pieptu-i e-o tabla de smalț curată
Pe care două cupe-ntoarse ard.

Gropița-i miresmată de pe pântec
E o beție de parfum ceresc;
Iar dedesubt, al vieții mele cântec,
E dorul după care jinduiesc!

Stă falnic, ca un jilț măreț de rege,
Cu cei doi stâlpi de slavă nalți și drepți,
În stare nebunia s-o dezlege

Și-n mințile celor mai înțelepți.

Învăluit în șuba lui vrăjită,
Nesfiicios, și tânăr, și ghidici —
Când i-o atingi, se zbate vălurită,
Ca pielea pe-un catâr lovit de bici.

Ah, ochiu-i abia poate să se lase
Privit în roșul său mistuitor;
Iar buzele îi sunt dulci și cărnoase,
Cu vârful mândru și strălucitor.

De te apropii dârz și vitejește,
Te-așteaptă cald, voios și hotărât;
De trudă, de loviri nu se sfiește,
Și nici de bătălii nu, cât de cât!

Zein Al-Mawassif, așa ești – mreajă
Și patimă! În veci nu voi uita
Nici nopțile de dragoste și vrajă,
Nici luminoasa frumusețe-a ta!

Auzind oda aceasta ticluită atunci în cinstea sa, Zein Al-Mawassif fu cuprinsă de un val de plăcere și se lumină de o strălucire până peste marginile strălucirii.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute cincizeci și noua noapte

Urmă:

…Când auzi oda aceasta ticluită în cinstea ei, Zein Al-Mawassif fu cuprinsă de un val de plăcere și se lumină de o strălucire până peste marginile strălucirii. Și îl îmbrățișă pe Anis și îi spuse:

— O, Anis, ce desăvârșire! Nu vreau să mai trăiesc decât cu tine!

Și își petrecură împreună noaptea toată, cu fel de fel de zbeguri, cu giugiuleli și cu alte lucruri asemenea, până dimineața. Și își petrecură ziua unul lângă altul, ba mai hodinindu-se, ba mai mâncând și bând, ba mai veselindu-se, până seara. Și trăiră așa mai departe, vreme de o lună, în dârdora plăcerilor și a desfătării.

Or, când se încheie luna, tânăra Zein Al-Mawassif, care era femeie măritată, primi o scrisoare de la soțul său, prin care i se vestea grabnica sosire a acestuia. Și, după ce citi scrisoarea, strigă:

— Fire-ar să-și rupă picioarele! Fire-ar depărtată sluțenia! Iacătă că desfătătoarea noastră viață de-acum are să fie tulburată de sosirea chipului acesta de reavestire!

Și îi arătă iubitului său scrisoarea, și îi spuse:

— Ce să facem noi acuma, o, Anis?

El răspunse:

— Mă las întru totul pe seama ta, o, Zein! Pentru că, în ceea ce privește vicleniile și șiretlicurile, femeile au fost totdeauna mai presus decât bărbații!

Ea spuse:

— Da! Însă bărbatul meu este tare amarnic, și nu are margini de zuliar ce e! Și are să ne fie tare anevoie să nu-i stârnim bănuielile!

Și cugetă vreme de un ceas, și spuse:

— Nu văd altă cale ca să te aduc în casă, după afurisita lui de venire, decât aceea de a te înfățișa drept un neguțător de parfumuri și de mirodenii! Cugetă, dar, la meseria asta, și, mai cu seamă, ia bine aminte, când o fi la tocmeală, să nu-l superi întru nimic!

Și se înțeleseră amândoi în ce chip să-l învăluiască pe soț.

Și iacătă că soțul se întoarse de pe drumurile lui, și rămase peste poate de uimit când o văzu pe nevastă-sa gălbejita toată, din creștet până-n talpă. Or, vicleana, se adusese ea însăși în acea stare, frecându-se singură cu șofran. Iar bărbatu-său o întrebă, tare speriat, de ce boală se bolnăvise; și ea îi răspunse:

— Dacă mă vezi așa de gălbejită, vai, nu este din pricina vreunei boli, ci din pricina jalei și a îngrijorării care m-ați năpădit câtă vreme ai fost plecat! Tare mă rog ție să nu mai pleci de-acuma încolo la drum fără a lua cu tine un soț care să te poată apăra ori să te îngrijească! Și-atunci am sa fiu mai liniștita în privința ta!

El răspunse:

— Din toată inima, așa am să fac! Pe viața mea, gândul tău este întemeiat! Liniștește-ți, așadar, sufletul, și caută să te întorci la culoarea strălucitoare de altădată a feței tale!

Pe urmă, o sărută și plecă la prăvălia sa, întrucât era un mare neguțător, evreu de credința lui. Iar soția, fetișcana, tot așa, era evreică, întocmai ca și el.

Or, Anis, care luase toate învățăturile în privința meseriei celei noi pe care urma s-o îmbrățișeze, îl aștepta pe soț în pragul prăvăliei. Și, ca să lege cât mai grabnic prietenie cu el, îl îmbie cu parfumuri și cu mirodenii la un preț cu mult mai mic decât prețul obișnuit. Iar soțul lui Zein Al-Mawassif, care avea un suflet hapsân, fu atâta de mulțumit de afacerea aceea și de felul de a neguțători și de a se purta al lui Anis, încât ajunse mușteriul său statornic. Și nu peste multe zile ajunse să-l îmbie a se întovărăși cu el, dacă ar fi putut să aducă o sumă de bani mulțumitoare. Iar Anis nu pregetă să primească o atare îmbiere care, fără de nicio îndoială, avea să-l apropie de preaiubita sa Zein Al-Mawassif; și îi răspunse că și el avea aceeași dorință și că râvnea sa fie tovarăș cu un neguțător atâta de prețuit. Și întocmiră fără de zăbavă senetul lor de întovărășire, și îl pecetluiră cu pecețile lor, de față cu doi martori dintre mai-marii din suk.

Or, în seara acelei zile chiar, soțul frumoasei Zein Al-Mawassif, spre a cinsti senetul de întovărășire, îl pofti în casa lui pe noul său tovarăș, să împartă cina cu el, și îl duse acasă; și, cum era evreu, și cum evreii nu le țin pe femeile lor ascunse de privirile străinilor, vroi să-l arate neveste-si. Și se duse s-o vestească de sosirea tovarășului său Anis, și îi spuse:

— Este un tânăr bogat și cu purtări frumoase. Și doresc să vii să-l vezi!

Iar Zein Al-Mawassif, bucuroasă până peste poate de știrea aceea, nu vroi totuși să lase nicidecum să i se vadă simțămintele și, prefăcându-se a

fi amarnic de supărată, strigă:

— Pe Allah! cum de cutezi tu, o, taică al bărbii, să aduci străini în lăuntrul casei tale? Și cu ce fel de ochi socoți tu să mă supui la greaua nevoință de a mă arăta lor, fie cu fața descoperită, fie cu ea acoperită? Numele lui Allah să fie cu mine și împrejurul meu! Trebuie să-mi uit acum sfiala ce se cade s-o aibă orice femeie tânără, numai pentru că ți-ai găsit un tovarăș? Mai degrabă mă las tăiată în bucăți!

Ci el răspunse:

— Ce vorbe necugetate mai spui și tu, o, femeie! Și oare de când am hotărât noi să facem ca musulmanii, care au în credința lor să-și ascundă femeile? Și ce mai rușine anapoda la tine, și ce mai sfială aiurea! Noi suntem mozaici, iar fandoseala asta a ta este chiar cu totul din cale afara pentru o mozaică!

Și-așa îi vorbi el. Ci, în cugetul sau, gândea: „Ce binecuvântare a lui Allah asupra casei mele să am o soție atâta de cuminte, de cumpătată, de înțeleaptă și de plină de măsură!” Pe urmă, începu să-i vorbească cu atâta râvnă, încât, până la sfârșit, o hotărî să vină și să îndeplinească chiar ea datoriile de gazdă față de tovarășul lui cel nou.

Or, Anis și Zein Al-Mawassif, când se văzură, se feriră să lase a ieși în vileag că se cunoșteau. Și Anis, cât ținu cina, șezu cu ochii în jos, tare rușinos; și se făcea plin de o mare sfiiciune, și nu se uita decât la soț. Iar evreul gândea în sinea lui: „Ce tânăr minunat!” Încât, la sfârșitul cinei, nu pregetă să-l poftească pe Anis să vină și a doua zi să-i fie musafir la masă. Și Anis veni a doua zi, și în ziua cealaltă; și, de fiecare dată, se purtă întru totul cu o iscusință și cu-o cumpătare desăvârșite.

Ci evreul tot fusese tulburat de un lucru ciudat, care se petrecea de fiecare dată când se afla Anis în casă. Căci, cu adevărat, negustătorul avea în casă o pasăre îmblânzită…

Când povestea ajunse aici Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a șase sute șaizeci și una noapte

Urmă:

…cu adevărat, negustătorul avea în casă o pasăre îmblânzită, care fusese crescută de evreu și care îl cunoștea și îl îndrăgea pe stăpânul ei. Ci, în vremea cât evreul lipsise de acasă, pasărea își mutase dragostea asupra lui Anis și se deprinsese să vină și să se așeze pe capul și pe umerii lui, și să se alinte în fel și chip, până într-atâta că, atunci când stăpânul ei, evreul, se întoarse din călătorie, pasărea nu mai vroi să-l cunoască, privindu-l ca pe un străin. Și nu mai avea nici țipete de bucurie, nici bătăi din aripi și nici alinturi decât pentru tânărul Anis, tovarășul stăpânului ei. Și evreul cugetă în sineși: „Pe Mussa și Aarun! pasărea aceasta m-a uitat! Iar purtarea ei față de mine îmi face și mai de preț simțămintele soției mele, care s-a îmbolnăvit de durere când am lipsit!” Așa gândea el! Ci un alt lucru ciudat îl tulbură nu peste mult și îi stârni o sumedenie de prepuneri chinuitoare.

În adevăr, băgă de seamă că soția sa, cea atâta de cumpănită și de așezată de față cu Anis, îndată ce adormea avea niște vise tare ciudate. Își

întindea mâinile, gâfâia, suspina și se răsucea în fel și chip, rostind numele lui Anis și vorbindu-i așa cum vorbesc îndrăgostiții cei mai pătimași. Iar evreul fu până peste poate de uimit să vadă că lucrul acesta se petrecu mai multe nopți în șir, și gândi: „Pe Pentateuc! asta-i ca să mi se dovedească anume că femeile sunt toate la fel și că, atunci când vreuna dintre ele este cuminte și curată și cumpătată, așa cum este soția mea, tot trebuie ca într-un fel ori în altul să-și împlinească dorurile cele spurcate, fie chiar și numai în vis! Departe de noi fie Cel-rău! Ce blestem mai sunt și făpturile astea zămislite din para iadului!" Pe urmă, își zise: „Trebuie numaidecât s-o pun la încercare pe nevastă-mea! Dacă s-o lepăda de ispită și dacă are să rămână curată și cuminte, înseamnă că și purtarea păsării și zvârcolelile din vise nu sunt decât niște întâmplări ca toate întâmplările, fără de nicio însemnătate!"

Or, când veni ceasul de masă obișnuit, evreul spuse soției sale și tovarășului său ca este poftit la valiu pentru o vânzare mare de mărfuri; și îi rugă să-l aștepte cu masa până ce s-o întoarce și el. Pe urmă, îi lăsă singuri și ieși prin grădină. Ci, în loc să se ducă la valiu, se întoarse degrabă pe unde plecase și se sui la catul de deasupra al casei; de acolo, dintr-o odaie care avea o lucarnă ce da înspre sala de oaspeți, putea să iscodească tot ce urma să se petreacă.

Or, nu avu de așteptat multă vreme urmarea, care se arătă din partea lor în chip de sărutări și de giugiuleli de o tărie și de o patimă de necrezut. Și, întrucât nu vroia să se dea în vileag că se află acolo, și nici să le dea de bănuit că nu plecase la valiu, fu nevoit să privească, vreme de un ceas, la toate desfătările vajnice ale celor doi îndrăgostiți. Ci, după acea așteptare chinuită, coborî la ei și intră în sală, cu un chip zâmbitor, întocmai ca și cum habar nu ar fi avut de nimic. Și, cât ținu masa, se feri cu grijă să-i lase să ghicească simțămintele ce-l munceau, și se purtă cu mai multă cinstire și cu mai multă drăgălășenie față de tânărul Anis, care, de altminteri, se arătă încă și mai așezat și mai sfios ca de obicei.

Dar, când masa se sfârși și tânărul Anis plecă, evreul își zise: „Pe coarnele Domnului nostru Mussa! am să le ard inimile despărțindu-i!" Și scoase de la piept o scrisoare pe care o deschise și o citi; pe urmă, strigă:

— Iacătă că iar am să fiu silit să plec într-o călătorie lungă. Căci scrisoarea aceasta îmi vine de la niște prieteni ai mei din străinătăți, și trebuie să mă duc la ei ca să punem împreuna la cale o mare afacere negutătorească!

Iar Zein Al-Mawassif știu cum să-și ascundă în chip desăvârșit bucuria pe care i-o aducea știrea aceea, și spuse:

— O, soțul meu mult-iubit, ai să mă lași, așadar, să mor de lipsa ta? Spune-mi măcar câtă vreme ai să rămâi departe de mine!

El spuse:

— Vreme de vreo trei-patru ani nici mai mult, nici mai puțin!

Iar ea strigă:

— Ah, sărmană Zein Al-Mawassif! ce soartă mai ai și tu, să nu te bucuri niciodată de șederea cu tine a soțului tău! O, deznădejde a sufletului meu!

Ci el îi spuse:

— Nu te mai necăji! Căci de data aceasta, ca să nu te mai las singură și să te primejduiască boala și mâhnirea, vreau să mergi și tu cu mine! Ridică-te, dară, și cheamă-le pe slujnicele tale Hubub, Khutub, Sukub și Rukub să te ajute să-ți strângi calabalâcurile de plecare!

La vorbele acestea, Zein Al-Mawassif, zdrobită, îngălbeni de tot la chip, și ochii i se umplură de lacrimi, și nu mai putu să rostească nici măcar un

cuvânt. Iar soțul ei, care în lăuntrul său se simțea gâlgâind de mulțumire, o întrebă cu un glas plin de duioșie:

— Ce ai, Zein?

Ea răspunse:

— Nimic, pe Allah! Sunt numai oleacă tulburată de știrea aceasta plăcută, știind că n-am să mai rămân singură fără tine!

Pe urmă, se sculă și începu să se pregătească de plecare, ajutată de slujnicele sale, sub ochiul evreului, soțul ei. Și Zein nu știa cum să facă să afle și Anis trista veste. Într-un sfârșit, izbuti să se folosească de o clipă prielnică spre a însemna pe poartă stihurile acestea de despărțire pentru iubitul ei:

Anis, îți las tristețea mea, s-o plângi!
Acuma, iată, singur vei rămâne,
Cu suflet sfâșiat de răni adânci!
Sunt pradă unei crunte anasâne.
Numai un suflet rău și zuliar,
Mai mult decât nevoia, ne desparte,
Își face bucuria hâd cuibar
În inima pizmașului de moarte,
Când vede cât nealinat amar
Mă macină pe mine și mă arde.
Ci pe Allah cel neclintit mă jur,
Anis, că-a nimănui, afar' de tine,
N-am să mai fiu, de-ar năpădi pe mine
Mijlocitori cât frunza din păduri!

După care, se sui pe cămila ce fusese pregătită pentru ea și, știind că avea să nu-l mai vadă niciodată pe Anis, se afundă în lectica ei, spunând versuri de rămas-bun casei și grădinii. Și caravana toată porni la drum, cu evreul în frunte, cu Zein Al-Mawassif la mijloc, și cu slujnicele la coadă. Și-atâta cu Zein și cu evreul, soțul ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și tăcu sfioasă.

Ci într-a șase sute șaizeci și doua noapte

Urmă:

…Și-atâta cu Zein și cu soțul ei, evreul.

Iar, în ceea ce îl privește pe tânărul Anis, iacată! A doua zi, când nu-l mai văzu venind la suk, după obiceiul său, pe negustorul evreu, tovarășul lui, fu peste poate de nedumerit și îl așteptă să sosească până seara. Ci degeaba. Atunci, se hotărî să se ducă și să vadă el însuși pricina unei lipse ca aceea. Și, în felul acesta, ajunse dinaintea porții de la intrare și citi însemnarea pe care Zein Al-Mawassif o săpase cu mâna ei acolo. Și îi pricepu înțelesul și, năucit, se lăsă să cadă jos la pământ, pradă deznădejdii. Iar când își mai veni oleacă în sine din tulburarea pe care i-o pricinuia plecarea aceea a iubitei lui, începu să-i întrebe pe vecini despre

ea. Și așa află că evreul, soțul ei, o dusese dimpreună cu slujnicele și cu o mulțime de calabalâc, pe două cămile, și cu zaherea pentru o călătorie tare lungă.

La știrea aceasta, Anis începu să se învârtească întocmai ca un smintit prin singurătățile grădinii; și ticlui versurile acestea:

Să ne oprim să plângem
La dulcea amintire
A mult iubitei noastre,
Aici, unde sfârșesc
Copacii din grădina-i
Privită cu iubire,
Și unde casa-i doarme
În somnul nefiresc,
Iar urmele-i rămase,
Ca-n inimă-mi, cu șoapte,
Nu pot să le mai șteargă,
Oricât s-ar vânzoli,
Nici vânturile crunte
Ce bat din miazănoapte,
Nici vânturile blânde
Ce bat din miazăzi!

S-a dus! Dar bietu-mi suflet
E lângă ea oriunde,
Legat de strămurarea
Ce dă îndemn la drum
Cămilelor! Ah, vino,
Tu, noapte, din afunde
Nemărginiri, ah, vino,
Și răcorește-acum
Obrajii mei în flăcări,
Și potolește jarul
Ce inima mi-o arde
Și mi-o preface-n scrum.

O, vânt dinspre deșerturi,
Tu, cel ce în suflare
Aduci mireasma scumpă
A răsuflării ei,
Nu ți-a spus oare leacul
Care-ar mai fi în stare
Să curme-aceste lacrimi
Ce curg din ochii mei?
Nu ți-a spus oare leacul
Ah, leacul sfânt cu care
Să-ntorc al vieții licăr
În trupul meu de stei?

Vai mie! Mokademmul
A dat semnal de ducă,
Și-n tot adânc de noapte
Cernita chervanea

Stă gata de plecare –
Când zorii nici n-apucă
Pe văi să-și pună vălul
Luminii pentru ea!
Cămilele-ngenunche!
Calabalâcu-i gata!
Iar ea se suie tristă
În lectică. S-a dus!
S-a dus, vai! Și mă lasă
Pe urmele ei, biata,
Pierdut fără nădejde,
Cu sufletul răpus.

Și o urmez departe
Pe drumurile rele
Stropind țărâna zării
Cu lacrimile mele!

Pe urmă, cum se lăsase să lunece în felul acesta pe calea gândurilor și a amintirilor, auzi croncănind un corb ce-și avea cuibul într-unul din palmierii din preajmă. Și ticlui stihurile acestea:

O, corbule, ce cauți tu-n gradina
Iubitei mele? Oare plângi așa,
Cu glasul tău de jale, jalea mea
Și dragostea-mi ce și-a pierdut lumina?
Vai! Vai! țipi tu în tristu-ți grai,
Și toate țipă-n jurul tău: Vai! Vai!

Pe urmă, Anis nu mai putu să îndure atâtea chinuri și amaruri, și se întinse pe pământ, și îl fură somnul. Și iată că i se arătă în vis iubita lui; și se simțea fericit lângă ea; și o strângea în brațele lui, și ea tot așa pe el. Ci deodată se trezi, și nălucile pieiră. Și nu mai putu decât să ticluiască stihurile acestea:

Icoană sfântă a iubitei mele!
În toi de noapte-adâncă îmi apari,
Și vii, povara dorurilor grele
O clipă s-o alini, atât măcar!

Ah, visele sunt trista fericire
Ce le rămâne celor despărțiți!
Dar cât de grele-s ele la trezire,
Nălucile din ochii veștejiți!

Ea îmi vorbește, râde, mă mângâie;
Eu fericirea lumii-o țin la piept;
Din toate însă nu-i dat să rămâie
Decât suspinu-atunci când mă deștept!

Așa se jeluia tânărul Anis. Și trăia așa mai departe, la umbra casei părăsite, neîndepărtându-se decât ca să mănânce și el cât de cât acasă la el. Și-atâta cu Anis.

Estimp, caravana, când ajunse la depărtare de o lună de la orașul cu pricina, așeză conac. Iar evreul puse să se ridice corturile nu departe de un oraș ce se afla lângă mare. Acolo, o dezbrăcă pe nevastă-sa de hainele cele bogate, luă o nuia lungă și mlădioasă, și îi spuse:

— Ah, stricato și destrăbălato, pielea ta cea prihănită nu mai poate fi curățată decât cu asta! Să vină acuma să te scape din mâinile mele tânărul acela Anis, dezmățatul!

Și, cu toate țipetele și împotrivirile ei, o șfichiui amarnic, când cu dreapta, când cu stânga. Pe urma, aruncă peste ea o mantie aspră din păr de capră, și plecă în oraș să caute un potcovar, și îi spuse potcovarului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaizeci și treia noapte

Urmă:

…Și îi spuse potcovarului:

— Să potcovești cât mai vârtos picioarele roabei acestea; după care, să-i potcovești și mâinile. Și-așa are să-mi slujească de vită de călărit!

Iar potcovarul, înmărmurit, îl privi pe bătrân și îi zise:

— Pe Allah! este întâia oară când sunt chemat să potcovesc o făptură omenească! Au ce-a săvârșit roaba aceasta tânără ca să i se cadă o atare osândă?

Bătrânul spuse:

— Pe Pentateuc! aceasta este osânda cu care noi evreii îi pedepsim pe robii noștri, atunci când avem a ne plânge de purtarea lor.

Ci potcovarul, uluit de frumusețea strălucitei Zein Al-Mawassif, și tulburat până peste poate de farmecele ei, îl sfruntă pe evreu cu silă și cu mânie, și îl scuipă în ochi; și, în loc de a se atinge de tânăra fetișcana, ticlui acolo pe loc stihurile acestea:

Tu, mai degrabă, o, catâr smintit,
Să fii pe toată pielea potcovit,
Mai înainte de a fi slutite
Picioarele ei preablagoslovite!
Că de-ai avea un pic de minte-n glavă.
Ai fi văzut și tu că nu potcoavă
Se cade-acestor gingașe picioare,
Ci aur, în inele lucitoare!
Și să fii bine-ncredințat așa:
Că o făptură mândră cum e ea,
De-o fi s-ajungă poate că vreodată
Naintea Celui-sfânt, la judecată,
Judecătoru-o scoate-ntr-o clipită
Nevinovată și neprihănită.

Pe urmă, potcovarul dete fuga la valiul cetății și îi povesti tot ce

văzuse, zugrăvindu-i frumusețea cea minunată a strălucitei Zein Al-Mawassif și osânda la care vrea s-o supună evreul, soțul ei. Iar valiul porunci cavazilor să se ducă pe dată la corturi și să aducă dinaintea lui pe roaba cea frumoasă, pe evreu și pe celelalte femei din caravană. Și străjerii zoriră să îndeplinească porunca. Și, peste un ceas, se întoarseră și împinseră în sala de judecată, dinaintea valiului, pe evreu, pe Zein Al-Mawassif și pe cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub și Rukub. Și valiul, uluit de frumusețea mândrei Zein Al-Mawassif, o întrebă:

— Cum te cheamă, fiica mea?

Ea spuse, scuturându-și șoldurile:

— Roaba ta Zein-Al-Mawassif, o, stăpâne al nostru!

Și el o întrebă:

— Da insul ăsta atâta de urât, cine este?

Ea răspunse:

— Este un evreu, o, stăpâne al meu, care m-a luat de la mama și de la tatăl meu, și m-a necinstit, și a vroit, cu tot soiul de chinuri amarnice, să mă silească să mă leapăd de sfânta lege musulmană a părinților mei! Și în fiecare zi mă pune să îndur schingiuri grele, și încearcă, în acest chip, să-mi frângă dârzia! Și, ca dovadă pentru cele ce mărturisesc eu aici, o, stăpâne al meu, ia uite urmele loviturilor cu care mă zobește necurmat!

Și își dezvălui, cu multă sfiiciune, partea de sus a brațului, și arătă dungile cu care era învrâstată. Pe urmă, adaugă:

— Și-apoi, o, stăpâne al nostru, preacinstitul potcovar are să mărturisească la ce schingiuire păgânească a vrut evreul acesta să mă supună! Iar slujnicele mele au să adeverească și ele cele spuse de mine! În ce mă privește, eu sunt o musulmană, o drept-credincioasă, și mărturisesc că nu este alt Dumnezeu afară de Allah, și că Mahomed este trimisul lui Allah!

La vorbele acestea, valiul se întoarse înspre slujnicele Hubub, Khutub, Sukub și Rukub, și le întrebă:

— Este adevărat ce spune stăpâna voastră?

Ele răspunseră:

— Este adevărat!

Atunci valiul se întoarse înspre evreu și, cu ochii scăpărând, îi strigă:

— Afurisit să fii tu, vrăjmaș al lui Allah! De ce ai rupt-o pe tinerica aceasta de la tatăl și de la mama ei, de la casa și de la țara ei, și ai schingiuit-o, și ai încercat s-o faci să-și lepede sfânta noastră credință și s-o arunci în ticăloasele de blestemății ale credinței tale păcătoase?

Evreul răspunse:

— O, stăpâne al nostru, pe viața capului lui Yacub, al lui Mussa și al lui Aarun! mă jur ție că tânăra aceasta este soția mea legiuită!

Atunci valiul strigă:

— Să fie ciomăgit!

Iar străjerii îl întinseră la pământ și îi traseră la talpa picioarelor o sută de lovituri de ciomag, și pe spinare tot o sută de lovituri de ciomag, și peste fund altă sută de lovituri de ciomag. Și, cum evreul țipa și răcnea fără contenire, împotrivindu-se și urlând că Zein Al-Mawassif era a lui după lege, valiul spuse:

— De vreme ce nu vrea să mărturisească, să i se reteze mâinile și picioarele, și să fie biciuit!

Când auzi osânda aceea năprasnică, evreul strigă:

— Pe coarnele cele sfinte ale lui Mussa! dacă numai atâta trebuie ca să scap, el bine! mărturisesc că femeia aceasta nu este soția mea și că am

răpit-o de la ai ei!

Atunci valiul grăi:

— De vreme ce mărturisește, să fie aruncat în temniță! Și acolo să rămâie câte zile o mai avea de trăit! Așa să fie pedepsiți evreii cei necredincioși!

Și cavazii îndepliniră pe dată porunca. Și îl târâră pe evreu în temniță. Și de bună seamă că acolo avea sa se sfârșească, întru necredința și urâțenia lui. Nu l-ar mai avea Allah în veci întru mila sa! Și zvârli-i-ar sufletul în pojarul din catul cel mai de la urmă al iadului! Ci noi suntem drept-credincioși! Și noi mărturisim că nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah, și că Mahomed este trimisul lui Allah!

În ce o privește pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta sărută mâna valiului și, însoțită de cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub și Rukub, se întoarse la corturi și porunci cămilarilor să ridice tabăra și să pornească la drum înspre țara iubitului ei Anis.

Or, caravana călători fără de necaz și, în seara celei de-a treia zile, ajunse la o mânăstire creștinească, locuită de patruzeci de călugări și de patriarhul lor. Și patriarhul acela, pe care îl chema Danis, tocmai sta jos înaintea porții mânăstirii, să se bucure de reveneală, când fetișcana cea frumoasa trecu călare pe cămila ei, cu capul scos afară din lectică. Și patriarhul, la vederea chipului acela de lună, simți cum i se înviorează bătrâna carne moartă; și se cutremură și în picioare, și în spinare, și în inimă, și în capul său. Și se ridică din jilțul lui și, ploconindu-se până la pământ dinaintea lecticei frumoasei Zein Al-Mawassif, o pofti pe fetișcană să coboare și să se odihnească acolo cu toată liota ei. Și stărui pe lângă ea să-și petreacă noaptea la mânăstire, încredințând-o că la vreme de noapte mișună peste tot tâlharii de drumul mare. Și Zein Al-Mawassif, nevrând să se încăpățâneze a nu primi acea găzduire, măcar că era din partea unor creștini și călugări, coborî din lectică și intră în mânăstire, urmată de cele patru slujnice ale sale.

Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumusețea și farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaizeci și cincea noapte

Urmă:

…Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumusețea și farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif, nu știa cum să facă să-i mărturisească patima lui. Căci lucrul acesta era, în adevăr, tare anevoios. Într-un sfârșit, socoti că a găsit calea cea mai bună, și anume de a trimite la fetișcană pe călugărul cel mai bun de gură dintre cei patruzeci de călugări ai mânăstirii. Și călugărul acela se duse la codană, cu gândul de a-i vorbi în folosul patriarhului său. Ci, la vederea acelei lune de frumusețe, își simți limba înnodată în gură cu o mie de noduri și, dimpotrivă, degetul lui cel de sub pântec începu să vorbească tare lămurit de sub mantia lui,

ridicându-se ca un nas de elefant. Și, la priveliștea aceea, Zein Al-Mawassif începu să râdă din tot gâtul ei, împreună cu Hubub, Khutub, Sukub și Rukub. Pe urmă, când îl văzu pe călugăr că stă mut, cu nasul în sus, Zein făcu un semn înspre slujnice, care săriră numaidecât și îl împinseră afară din odaie.

Atunci, patriarhul Danis, dacă îl văzu pe călugăr că se întoarce cu o înfățișare tare amărâta, își zise: „Fără îndoială, n-a izbutit s-o înduplece!" Și mână alt călugăr la ea. Și cel de al doilea călugăr se duse la Zein Al-Mawassif; ci i se întâmplă și lui întocmai ce i se întâmplase și celui dintâi. Și fu izgonit, și se întoarse cu capul plecat la patriarh; iar patriarhul, atunci, trimise pe al treilea, și pe al patrulea, și pe al cincelea, și tot așa mai departe, până la al patruzecilea. Și, de fiecare dată, călugărul trimis cu votria se întorcea mofluz, fără a fi izbutit să înfățișeze solia patriarhului său și fără a-și fi arătat altceva în fața fetișcanei decât tulburarea moștenirii ce i-o lăsase tătâne-său.

Când văzu toate astea, patriarhul își aduse aminte de zicala care spune: „Cel mai bine este să te scarpini cu unghiile tale, și să mergi pe picioarele tale!" Și se hotărî să facă singur ceea ce era de făcut.

Atunci, se ridică și intră cu pas falnic și măsurat în odaia în care se afla Zein Al-Mawassif. Și iacătă! Întocmai ca și celorlalți călugări, i se întâmplă tot ce li se întâmplase și lor, adicătelea rămase cu limba înnodată cu o mie de noduri și cu graiul numai al sculei. Și, față de râsul și de zeflemelile codanei și ale tovarășelor ei, ieși din odaie cu nasul atârnându-i până la pământ.

Or, de îndată ce plecă el, Zein Al-Mawassif se ridică și le spuse soațelor:

— Pe Allah! trebuie să fugim din mânăstirea aceasta cât mai iute, căci tare mi-e teamă că acești călugări amarnici și cu patriarhul lor cel duhnos să nu vină și să ne siluiască în noaptea aceasta și să ne spurce cu atingerea lor pângăritoare!

Și, prilejindu-se de negurile nopții, se furișară toate cinci afară din mânăstire și, încălecând iarăși pe cămile, porniră la drum mai departe, înspre țara lor. Și-atâta cu ele.

În ce-i privește pe patriarh și pe cei patruzeci de călugări, apoi aceștia, când se treziră dimineață și când băgară de seamă lipsa strălucitei Zein Al-Mawassif, își simțiră măruntaiele cum se zvârcolesc de ciudă. Și se strânseră în biserică, să cânte ca asinii, după năravul lor. Ci, în loc să-și cânte antifoanele și să-și îngaime rugăciunile obișnuite, ia uite ce ticluiau:

Călugărul cel dintâi cânta:

Strângeți-vă, frații mei, laolaltă,
Până ce nu v-o părăsi sufletul meu,
Căci mi-a bătut ceasul cel de pe urmă!
Pojarul dragostei îmi arde oasele,
Patima îmi sfâșie inima,
Și mă mistui de-o frumusețe rară
Care-a venit la noi să ne ucidă
Cu săgețile ucigașe
Zvârlite de genele pleoapelor ei.

Iar cel de al doilea călugăr răspunse cu această cântare:

O, tu, cea care acum
Drumețești departe de mine,

De ce, dacă mi-ai răpit inima,
Nu m-ai luat de tot când ai plecat?
Te-ai dus.
Și duci și tihna mea cu tine!
Ah, dare-ar Domnul să te-ntorci curând,
Ca să ma vezi cum îmi dau sufletul
În brațele tale!

Cel de al treilea călugăr cântă:

O, tu, cea al cărei chip strălucește în ochii mei,
Și-mi umple sufletul,
Și-mi năpădește inima,
Pentru duhul meu amintirea ta
Este mai dulce decât este mierea
Pentru buzele de copil!
Iar dinții tăi care zâmbesc viselor mele
Sunt mai strălucitori ca sabia lui Azrael.
Ca o umbră-ai trecut,
Și ai turnat în lăuntrurile mele
O flacără mistuitoare.
Dacă vreodată în vreun vis
Ai veni lângă patul meu,
L-ai găsi scăldat
De lacrimile mele.

Cel de al patrulea călugăr răspunse:

Să punem strajă gurii noastre,
O, frații mei,
Și să nu lăsăm slobode
Vorbele cele zadarnice care mohorăsc
Inimile noastre chinuite.
O, tu, lună plină a frumuseții,
Dragostea ta și-a cernut
Strălucitele-i raze
Peste capul meu neguros
Și m-a aprins de-o patimă
Fără de sfârșit.

Cel de al cincelea călugăr, suspinând, cântă:

Eu nu mai am decât un dor —
Dorul după iubita mea!
Frumusețea ei întunecă
Strălucirea lunii!
Șoldurile ei falnice îl preamăresc
Pe-Acela carele le-a zămislit!
Și iată că inima mea
E mistuită de dragostea pe care
Mi-a deșteptat-o frumusețea ei!
Și lacrimile curg din ochii mei
Ca niște picături de onix.

Cel de al șaselea călugăr, atunci, duse mai departe:

O, tufișuri pline de trandafiri,
O, stele de pe ceruri,
Unde-i aceea care s-a ivit
Pe zarea noastră,
Și-a căreia putere ucigașă,
Fără de sprijinul nici unei arme,
Îi biruiește pe bărbați
Numai cu privirile sale!

Pe urmă, cel de al șaptelea călugăr cântă cântarea aceasta:

Ochii mei care au pierdut-o
Se umplu de lacrimi;
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.
O, vrăjitoare dulce,
Ivită în căile noastre —
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.

Și, la fel mai departe, toți călugării deteră glas, unul după altul, câte unei cântări ticluite atunci, până ce veni și rândul patriarhului lor, care, cu un glas plângăreț, cântă:

Sufletul mi-e plin de tulburare,
Și nădejdile m-au părăsit.
O frumusețe răpitoare
A trecut pe cerul nostru
Și mi-a dus tihna cu ea.
Acuma somnul
A pierit de pe pleoapele mele,
Și jalea mi le mistuie.
Doamne, mă plâng ție
De chinurile mele!
Doamne,
Fă ca sufletul meu să se ducă
Și făptura mea să piară
Ca o umbră!

Când își sfârșiră de cântat cântecele, călugării se aruncară cu fața pe podelele bisericii lor și plânseră îndelung. După care, hotărâră să zugrăvească din minte chipul celei fugite și să-l așeze pe altarul păgâniei lor. Ci nu putură să-și împlinească gândul, întrucât îi ajunse moartea și puse capăt chinurilor lor, după ce își săpară singuri mormintele, în mânăstire…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaizeci și șasea noapte

Urmă:

...după ce își săpară singuri mormintele, în mânăstire.

Și-așa cu cei patruzeci de călugări și cu patriarhul lor!

Estimp, veghea lui Allah îi meni caravanei bună tihnă și, după o călătorie fără supărări, sosi cu bine în țara de obârșie. Și Zein Al-Mawassif, ajutată de soațele sale, se dete jos din lectică și puse piciorul la pământ în grădina ei. Și intră în casă și numaidecât porunci să se gătească totul și să se parfumeze patul cu ambră scumpă, până a nu o trimite pe Hubub să-l vestească de întoarcerea sa pe mult-iubitul Anis.

Or, la ceasul acela, Anis, care își trecea zilele și nopțile numai într-un plâns, sta și somnolea, întins pe patul lui, și avea un vis în care o vedea limpede pe iubita sa cum se întorsese acasă. Și, întrucât credea în vise, se ridică tare tulburat și plecă numaidecât la casa iubitei Zein Al-Mawassif ca să se încredințeze dacă visul era adevărat. Și intră pe poarta de la grădină. Și îndată simți în văzduh mireasma de ambră și de mosc a mult-iubitei sale. Și zbură către casă și intră în odaia în care, gata de mult, Zein Al-Mawassif îl aștepta să vină. Și căzură unul în brațele celuilalt, și șezură mult timp înlănțuiți așa, vădindu-și semnele pătimașei lor iubiri. Și, ca să nu leșine de bucurie și de tulburare, băură dintr-un ulcior plin cu o băutură răcoritoare de zahăr cu lămâie și cu apă de flori. După care, își descărcară sufletele, povestindu-și tot ce li se întâmplase în vremea despărțirii lor; și nu tăceau decât ca să se alinte și să se sărute cu drag. Și numai Allah știe socoata și dârzia dovezilor lor de dragoste din noaptea aceea. Și, a doua zi, o trimiseră pe tânăra Hubub după cadiu și după martori, care scriseră pe loc senetul lor de căsătorie. Și trăiră amândoi o viață preafericită, până ce veni Secerătoarea flăcăilor și a fetișcanelor! Ci slavă și mărire aceluia carele, întru dreptatea sa, împarte frumusețea și plăcerile! Și rugăciunea și pacea fie cu sultanul trimișilor, Mahomed, care a menit raiul pentru drept-credincioșii săi!

După ce Șeherezada povesti în felul acesta povestea lui Anis și a frumoasei Zein Al-Mawassif, micuța Doniazada strigă:

— O, surioara mea, câtă dulceață, câtă desfătare, câtă curăție și câtă desăvârșire în vorbele tale!

Iar Șeherezada spuse:

— Dar ce este toată această poveste pe lângă aceea pe care vreau s-o mai povestesc, dacă, bineînțeles, vrea regele să-mi îngăduie, despre Tânărul cel Leneș?

Și regele Șahriar spuse:

— De bună seamă, Șeherezada! am să-ți mai îngădui și noaptea aceasta, căci vorbele tale m-au mulțumit, iar eu nu cunosc *Povestea Tânărului Leneș!*

Și Șeherezada spuse:

Povestea tânărului leneș

Se povestește – printre multe altele – că într-o zi, pe când califul Harun Al-Rașid ședea în scaunul lui de domnie, a intrat în sală un eunuc tânăr, care ținea în mâini o cunună de aur roșu, încrustată cu mărgăritare și de rubine și cu tot soiul de gemme și de nestemate dintre cele mai scumpe. Și copilul acela eunuc a sărutat pământul dinaintea califului și a spus:

— O, emire al drept-credincioșilor, stăpâna noastră Sett Zobeida m-a trimis să-ți aduc salamalekurile și supunerea ei și, totodată, să-ți spun că acestei cunune minunate, pe care tu o știi bine, îi lipsește din vârf o gemmă mare, și că nu s-a putut găsi niciodată una destul de frumoasă spre a fi pusă în locul gol. Și a poruncit să se caute pe la toți negustorii, și a scotocit prin toată vistieria sa, dar până acuma încă nu a izbutit să găsească o piatră vrednică să stea în vârful cununei acesteia! Drept care, dorește să poruncești tu să se facă cercetările de cuviință, spre a-și împlini plăcerea.

Atunci califul s-a întors înspre vizirii, emirii, curtenii și musaipii săi, și le-a spus:

— Căutați cu toții gemma aceea, cât de mare și de frumoasă o dorește Sett Zobeida!

Or, au căutat cu toții gemma aceea printre nestematele soțiilor lor*;* ci nu au găsit nimic pe potriva dorinței stăpânei Sett Zobeida. Și au dat seamă califului de zădărnicia căutărilor lor. Iar califul și-a simțit inima tare strânsă la vestea aceea și le-a spus:

— Cum de se poate să fiu calif și regele regilor de pe pământ, și să nu se poată să am un lucru atâta de nevolnic cum este o piatră? Vai de căpățânile voastre! Duceți-vă și cercetați pe la negustori!

Iar ei au cercetat pe la toți negustorii, care au răspuns la fel:

— Nu mai căutați degeaba! Stăpânul nostru califul nu va putea să găsească o gemmă ca aceea, decât la un tânăr din Bassra, care se numește Abu-Mohammad-Oase-Moi!

Iar ei s-au dus să-i dea seamă califului despre cele ce aflaseră, spunându-i:

— Stăpânul nostru califul nu va putea să găsească gemma aceea decât la un tânăr din Bassra, care se numește Abu-Mohammad-Oase-Moi!

Atunci califul i-a poruncit lui Giafar, vizirul său, să-i dea de știre emirului de la Bassra să se ducă să-l caute numaidecât pe acel Abu-Mohammad-Oase-Moi și să-l aducă cu mare zor la Bagdad, dinaintea sa.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă:

Și Giafar a scris pe dată o scrisoare în privința aceasta, și l-a însărcinat pe spătarul Massrur să plece cu mare grabă la Bassra și s-o ducă chiar el emirului El-Zobeidi, cârmuitorul cetății. Și Massrur a plecat, fără a mai zăbovi, să-și îndeplinească solia.

Când cârmuitorul Bassrei, emirul El-Zobeidi, a primit scrisoarea califului, a răspuns că ascultă și că se supune; și, după ce i-a dat trimisului califului toate cinstirile și supunerile datorate, i-a pus la îndemână niște străji care să-l ducă acasă la Abu-Mohammad-Oase-Moi. Și Massrur a ajuns îndată la palatul în care locuia tânărul acela, și a fost întâmpinat la poartă de o ceată de robi îmbrăcați bogat, cărora le-a spus:

— Dați de știre stăpânului vostru că emirul drept-credincioșilor îl cheamă la Bagdad!

Și robii au intrat să ducă stăpânului lor știrea.

Într-o clipită, tânărul Abu-Mohammad s-a și ivit în pragul casei sale și l-a văzut pe trimisul califului cu străjile emirului de la Bassra; și s-a plecat până la pământ dinaintea lui și a spus:

— Mă supun poruncilor emirului drept-credincioșilor!

Pe urmă, a adăugat:

— Ci mă rog măriilor voastre, o, prealuminaților, să intrați pe-o clipă ca să-mi cinstiți casa!

Massrur a răspuns:

— Nu prea putem să zăbovim pe-aici, din pricina poruncilor grabnice ale califului, care nu așteaptă decât sosirea ta la Bagdad!

El a spus:

— Ci tot trebuie să-mi dați răgazul de trebuință ca să-mi fac pregătirile de drum. Intrați, dară, și hodiniți-vă!

Massrur și însoțitorii săi au mai făcut, chipurile, oleacă de nazuri, dar până la urmă au intrat după tânăr.

Și au văzut, încă din odaia de la intrare, niște perdele falnice de catifea albastră țesute cu aur subțire, și marmure scumpe, și lucruri de lemn cioplit, și tot felul de minunății, și peste tot, și pe covoare și pe lucruri, și pe pereți ori pe tavane, numai aurării și argintării și nestemate strălucitoare. Și gazda i-a dus la o sală de scaldă, sclipind de curățenie și parfumată ca un boboc de trandafir, atâta de minunată cum nici palatul califului nu avea una asemenea. Iar după scaldă, robii i-au îmbrăcat în niște mantii falnice de atlaz verde, împodobite cu flori făcute din mărgăritare, din aur subțire și din nestemate de toate culorile. Și, spunându-le urările de după scaldă, robii le-au adus pe două tăvi de smalț aurit cupele cu sorbeturi și răcoritoare. După care, au intrat cinci tineri, frumoși ca îngerul Harut, care au înmânat fiecăruia din partea stăpânului lor, după urările de scaldă, câte o pungă cu cinci mii de dinari, ca dar. Și atunci au intrat robii dintâi, aceia care îi duseseră la hammam; și i-au poftit să vină după ei, și i-au dus în sala de oaspeți, unde îi aștepta Abu-Mohammad, stând pe un divan de mătasă și cu coatele sprijinite pe niște perne tivite cu mărgăritare. Și s-a ridicat în cinstea lor, și i-a poftit să șadă jos lângă el, și a mâncat, și a băut, laolaltă cu ei, tot felul de mâncăruri minunate și de băuturi cum nu se află decât la palatele kaisarilor.

Atunci, tânărul s-a ridicat și le-a spus:

— Sunt robul emirului drept-credincioșilor! Pregătirile de drum au fost făcute, și putem să plecăm la Bagdad!

Și au ieșit din Bassra, și au luat calea către Bagdad. Și, după o călătorie fericită, au ajuns în Cetatea Păcii și au intrat în palatul emirului drept-credincioșilor.

Când s-a văzut în fața califului, Abu-Mohammad a sărutat pământul dinaintea lui și a luat o înfățișare plină de cuviință și de cumpătare. Și califul l-a poftit să șadă jos. Și el a șezut sfios pe marginea scaunului și, cu o vorbire foarte aleasă, a rostit:

— O, emire al drept-credincioșilor, robul tău cel supus a aflat, fără să-i fi spus cineva, pricina pentru care este chemat dinaintea domnului său. Drept care, în loc de numai o gemmă, a socotit de datoria lui de nevrednic supus să-i aducă emirului drept-credincioșilor tot ceea ce i-a hărăzit soarta!

Și, spunând vorbele acestea, a adăugat:

— Dacă stăpânul nostru îmi îngăduie, am să pun să se deschidă lăzile pe care le-am adus cu mine, ca dar al unei slugi pentru domnul său!

Și califul i-a spus:

— Nu văd nimica împotrivă!

Atunci, Abu-Mohammad a poruncit să fie adusă cea dintâi ladă, și a scos din ea, printre alte minunății ce răpeau mințile, trei pomi de aur, cu tulpinile de aur, cu crengile și cu frunzele de smarald și de beril verde-albastru, și cu poamele de rubine, de mărgăritare și de topaze, în loc de portocale, de mere și de granate. Pe urmă, în vreme ce califul se minuna de frumusețea acelor pomi, a deschis cea de a doua ladă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaizeci și opta noapte

Urmă:

…și, printre alte bogății, a scos un chioșc de mătase și de aur, încrustat cu mărgăritare, hiacinte, rubine, safire și multe alte gemme cu nume necunoscute; și stâlpul din mijloc al acelui chioșc era făcut din lemn de aloe indian; și toți pereții chioșcului erau tigheliți cu gemme de toate culorile, iar în lăuntrul său era împodobit cu desene de un meșteșug minunat, înfățișând zbeguri de animale și zboruri de păsări; și toate acele animale și acele păsări erau făcute din aur, din crisolite, din granate, din smaralde și din multe alte soiuri de gemme și de metaluri scumpe.

Și, după ce a scos din ladă acele felurite lucruri, pe care le-a așternut pe covoare una peste alta, la nimereală, Abu-Mohammad s-a ridicat în picioare lângă ele și, fără a-și mișca nici măcar capul, și-a săltat și și-a coborât pleoapele. Și pe dată chioșcul întreg s-a orânduit singur în mijlocul sălii, cu atâta iuțeală, rânduială și potriveală de parcă ar fi fost întocmit de douăzeci de inși pricepuți; și cei trei pomi minunați s-au dus și s-au așezat singuri la intrarea chioșcului, adăpostindu-l cu umbra lor.

Atunci, Abu-Mohammad s-a mai uitat o dată la pavilion și a dat un șuierat foarte slab. Și numaidecât păsările-gemme din lăuntru au început să cânte, și animalele de aur au început să le răspundă cu dulceață și cu gingășie. Și Abu-Mohammad, peste *o* clipită, a scos alt șuierat, și corul

întreg a tăcut numaidecât pe nota începută.

Când și-a mai venit oleacă în fire din uluirea în care îl cufundase vederea acelor lucruri cum altele asemenea nu mai văzuse niciodată, califul i-a spus tânărului:

— Poți tu să-mi spui, o, tinere, de unde ai dobândit toate lucrurile acestea, câtă vreme nu ești decât un supus dintre supușii mei? Toată lumea te cunoaște pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, și știu că tatăl tău nu era decât un biet ventuzar la hammam, care a murit fără să-ți fi lăsat niciun fel de moștenire! Cum se face, dar, de-ai ajuns, în atâta de puțină vreme, și atâta de tânăr încă, la treapta aceasta de bogăție, de fală și de putere?

Și Abu-Mohammad a răspuns:

— Am să-ți spun, dară, povestea mea, o, emire al drept-credincioșilor, care este o poveste atâta de minunată și de plină de întâmplări nemaipomenit de vrăjite, încât dacă ar fi scrisă cu acul, ca tatuaj, pe colțul din lăuntru al ochiului, ar fi o învățătură de mari foloase pentru acela care ar vroi să se bucure de ea!

Și Al-Rașid, până peste poate de zădărit, a spus:

— Grăbește-te, dar, și ne deapănă ceea ce ai să ne spui, ya Abu-Mohammad!

Și tânărul a spus:

— Află, dar, o, stăpâne al drept-credincioșilor (Allah înalțe-te întru putere și slavă!) ci, în adevăr, sunt cunoscut îndeobște pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, și că sunt fiul unui biet ventuzar de pe vremuri de la hammam, care a murit fără să ne lase, mie și maică-mi, nici cele de trebuință ca să facem față nevoilor. Încât, aceia care ți-au povestit amănuntele acestea ți-au spus adevărat; ci ei nu ți-au spus nici pentru ce și nici cum am dobândit eu porecla aceasta! Or, iacătă! Încă din copilăria mea, o, emire al drept-credincioșilor, eu am fost copilul cel mai leneș și mai molâu din câți se pot găsi pe fața pământului. Și, în adevăr, așa de mare erau netruda și leneveala mea, încât, dacă mă aflam culcat pe pământ și dacă soarele cădea cu toate flăcările lui pe căpățâna mea goală, în totul amiezii, eu nu aveam inimă să-mi schimb locul ca să mă mut la umbră, și mă lăsam copt ca o colocasă, mai degrabă decât să mișc un picior sau o mână.

Or, la moartea răposatului meu tată (aibă-l Allah întru mila sa!), eram un copilandru de cincisprezece ani; da parcă n-aș fi avut decât doi ani ca vârstă, căci nu vroiam nici să muncesc, nici să mă mișc din locul meu; iar biata maică-mea era nevoită să slugărească pe la oamenii din mahala, ca să nu murim, pe când eu îmi petreceam zilele întins pe-o latură și nu aveam nici măcar putere să-mi ridic mâna ca să gonesc muștele care își așezaseră sat în toate găurile de pe chipul meu.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

Or, într-o zi, dintr-o întâmplare destul de rară printre întâmplări, maică-mea, care ostenise o lună întreagă slugărind pe la cine-i da de muncă, intră în odaia mea, ținând în mână cinci bănuți de argint, rodul trudei ei întregi. Și îmi spuse: „O, copile al meu, tocmai am auzit că vecinul nostru, șeicul Muzaffur, pleacă spre țara Chinei! Or, știi și tu, copile al meu, că acest preacinstit șeic este un om minunat, un om de bine care nu-și râde de niște sărăcani ca noi și nu-i alungă niciodată. Ia, dar, aceste cinci drahme de argint și scoală-te să mergi cu mine la șeic; și să-i dai aceste cinci drahme și să-l rogi să-ți cumpere din China niscaiva mărfuri pe care să le vinzi apoi aici și cu care (de-ar da Allah, întru mila lui față de noi!) să dobândești, fără de nicio îndoială, un câștig frumos. Iată, așadar, pentru noi, prilejul să ne îmbogățim! Iar acela care nu vrea să primească pâinea lui Allah este un păgân!" Or, eu, la predica aceea a mamei mele, îmi sporii și mai mult trândăvia și mă prefăcui mort de-a binelea. Iar maică-mea mă rugă și mă răsrugă în toate chipurile, în numele lui Allah și pe mormântul tatălui meu, și pe toate! Da degeaba! Căci mă făceam că sforăi! Arunci ea îmi zise: „Pe harurile răposatului! te juruiesc, o, Abu-Mohammad-Oase-Moi, dacă nu vrei să ma asculți și să mergi cu mine la șeic, că n-am să-ți mai dau nici să bei, nici să mănânci, și-am să te las să mori de foame!" Și rosti vorbele acestea cu un glas atâta de hotărât, o, emire al drept-credincioșilor, încât pricepui că de data aceasta are să se ție de cele ce spunea: și scosei atunci un grohăit surd, care vroia să zică: „Ajută-mă să mă scol!" Și ea mă luă de mână și mă ajută să mă ridic și să șed pe scaun. Eu atunci, sfârșit de trudă, începui să plâng și, printre geamăte, suspinai: „Dă-mi târlicii!" Și ea mi-i aduse, iar eu îi zisei: „Pune-mi-i în picioare!" Și ea mi-i puse în picioare. Și eu îi zisei: „Ajută-mă să mă ridic!" Și ea mă ridică și mă sprijini să stau drept. Iar eu, gemând de să-mi dau sufletul, îi zisei: „Sprijină-mă să merg!" Iar ea veni în spatele meu și mă sprijini, împingându-mă încetișor spre a mă face să calc. Iar eu începui să merg cu pași rari, oprindu-mă la fiecare pas să răsuflu și plecându-mi capul pe umeri de parcă mi-aș fi dat sufletul. Și, într-un sfârșit, ajunsei, în felul acela, la malul mării, la șeicul Muzaffar, care, împresurat de apropiații și de prietenii lui, se pregătea să se suie pe corabie pentru plecare. Iar sosirea mea fu întâmpinată cu mare uimire de toți cei de față, care strigau, uitându-se la mine: „O, ce minune! E întâia dată când îl vedem pe Abu-Mohammad-Oase-Moi umblând! Și este întâia dată când iese din casa lui!" Or, eu, când ajunsei lângă șeic, îi spusei: „O, unchiule al meu, tu ești șeicul Muzaffar?" El îmi spuse: „La poruncile tale, o, Abu-Mohammad, o, fiu al prietenului meu, răposatul ventuzar (Allah aibă-l întru bună voia și mila sa!)". Eu îi zisei, întinzându-i cele cinci drahme de argint: „Ia aceste cinci drahme, o, șeicule, și cumpără-mi pe ele niscaiva mărfuri de la China! Și poate că așa, prin mijlocirea ta, are să fie un prilej să ne îmbogățim și noi!" Iar șeicul Muzaffar nu vroi să nu primească cele cinci drahme; și le vârî la chimirul său, zicând: „În numele lui Allah!" Și îmi spuse: „Binecuvântarea lui Allah!" Și își luă rămas bun de la mine și de la mama mea; și, însoțit de o mulțime de neguțători care se întovărășiseră cu el pentru acea călătorie, se sui pe corabia care să-l ducă în China. Or, Allah meni bună pace șeicului Muzaffar, care ajunse fără de supărare în țările Chinei. Și cumpără, și tot așa făcură și ceilalți negustori care erau cu el, ce era de cumpărat, și vându ce avea de vândut, și târgui și făcu tot ce avea de târguit și de făcut. După care, se sui, ca să se întoarcă în țara noastră, tot pe corabia pe care o închiriase de la Bassra, împreună cu soții

săi. Și ridicară pânzele, și lăsară China în urmă. După zece zile de plutire, șeicul Muzaffar se sculă deodată, într-o dimineață, își plezni cu deznădejde palmele una de alta, și strigă: „Să se strângă pânzele!” Și negustorii, tare nedumeriți, îl întrebară: „Care-i treaba, o, șeicule Muzaffar?” El spuse: „Trebuie să ne întoarcem îndărăt în China!” Și ei, până peste poate de uluiți, îl întrebară: „Da de ce așa, o, șeicule Muzaffar?” El spuse: „Aflați, dar, că am uitat să cumpăr mărfurile pentru care Abu-Mohammad-Oase-Moi mi-a dat cele cinci drahme de argint!” Și negustorii îi spuseră: „Allah fie cu tine, o, șeicule al nostru! nu ne sili, după toate ostenelile îndurate și după toate primejdiile înfruntate și după o lipsă atâta de lungă din țara noastră, să ne întoarcem în China pentru un fleac ca acesta!” El spuse: „Trebuie numaidecât să ne întoarcem în China! Căci m-am juruit pe credința mea cu făgăduiala față de Abu-Mohammad și de biata maică-sa, soția prietenului meu, răposatul ventuzar!” Ei spuseră: „Asta să nu te apese întru nimic, o, șeicule! Căci suntem gata să-ți plătim fiecare câte cinci dinari de aur ca dobândă la cele cinci drahme de argint pe care ți le-a înmânat Abu-Mohammad-Oase-Moi! Și ai să dai tot aurul acesta la sosirea noastră acasă!” El spuse: „Primesc darul vostru, în numele lui!” Atunci, negustorii îi plătiră fiecare câte cinci dinari de aur, în numele meu, șeicului Muzaffar, și își văzură de drum mai departe. Or, de-a lungul drumului, corabia se opri, ca să ia merinde, la o insulă de printre cele multe insule. Și negustorii și șeicul coborâră să se preumble pe uscat. Iar șeicul, după ce se preumblă și se bucură de reveneala de pe insula aceea, se întoarse să se urce pe corabie, când văzu, pe țărmul mării, un negutător de maimuțe care avea de vânzare vreo douăzeci de asemenea făpturi. Ci, printre toate acele maimuțe, avea și una care era tare prăpădită la înfățișare, cheală, tremurând întruna și cu ochii urduroși. Iar maimuțele celelalte, de fiecare dată când stăpânul lor întorcea capul ca să stea de vorbă cu mușteriii, nu pregetau să se repeadă la tovarășa lor cea ticăloasă și s-o muște și s-o zgârâie și să i se ude pe cap. Iar șeicul Muzaffar, care avea o inimă miloasă, tare fu mișcat de starea acelei sărmane maimuțe și îl întrebă pe negutător: „Cu cât dai maimuța aceea?” El spuse: „Aceea, o, stăpâne al meu, nu este scumpă. Ți-o las, ca să scap de ea, cu cinci drahme numai!” Iar șeicul își zise: „Este taman cât mi-a dat orfanul! Și am să-i cumpăr jivina aceasta, că doar o putea să se slujească de ea, arătând-o prin sukuri, și să-și câștige pâinea lui și a mamei sale!” Și plăti negutătorului cele cinci drahme, și puse pe unul dintre corăbierii de pe corabie să prindă maimuța. După care, se sui pe corabie, împreună cu soții săi negustori, gata de plecare. Or, până să se desfășoare pânzele, văzură niște pescari care se cufundau în adâncurile mării și, de fiecare dată când ieșeau din apă, țineau în mâini niște scoici pline cu mărgăritare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezecea noapte

Urmă:

Și maimuța văzu și ea lucrul acela. Și numaidecât făcu o săritură și se cufundă în apa. Și se băgă până la fundul mării, și ieși peste o bucată de vreme, ținând în mâini și în gură niște scoici pline cu mărgăritare de o mărime și de o frumusețe uluitoare. Și se cățără pe corabie și veni să-i dea șeicului tot ce pescuise. Pe urmă, îi făcu din mână mai multe semne care vroiau să spună: „Leagă-mi ceva la gât!” Și șeicul îi legă un sac la gât, și maimuța sări iarăși în mare, și ieși iar cu sacul umplut de scoici pline cu mărgăritare, mai frumoase și mai mari decât cele dintâi. Pe urmă, iar sări în mare, de mai multe ori la rând, și de fiecare dată se întoarse să-i aducă șeicului sacul plin cu pescuitul ei minunat. Și-așa! Iar șeicul și toți neguțătorii erau până peste fire de uluiți. Și își spuneau: „Nu este putere și tărie decât întru Allah atotputernicul! Maimuța aceasta stăpânește taine pe care noi nu le putem pătrunde! Ci toate astea-s întru norocul lui Abu-Mohammad-Oase-Moi, fiul ventuzarului!” După care, plecară de la insula mărgăritarelor. Și, după o călătorie minunată, ajunseră la Bassra. Or, de cum puse piciorul pe uscat, șeicul Muzaffar veni să bată la poarta noastră. Și maică-mea întrebă din lăuntru: „Cine este acolo?” Și el răspunse: „Sunt eu! Deschide, o, mamă a lui Abu-Mohammad! M-am întors din China!” Și maică-mea strigă: „Scoală-te, Oase-Moi! Iacătă șeicul Muzaffar care s-a întors din China! Du-te și deschide poarta și temenește-te dinainte-i și spune-i bun-venit! Pe urmă, să-l întrebi ce ți-a adus, în nădejdea că Allah ți-o fi trimis, prin mijlocirea lui, cu ce să ne îndestulăm nevoile!” Iar eu îi spusei: „Ajută-mă să mă scol și să umblu!” Și ea așa făcu. Și mă târâi, împiedicându-mă în poalele mantiei, până la poartă, pe care o deschisei. Și șeicul Muzaffar, urmat de robii lui, intră în odaia de primire și îmi spuse: „Salamalekul și binecuvântarea fie asupra aceluia ale cărui cinci drahme au fost noroc călătoriei noastre! Ia uite, o, fiul meu, ce ți-am adus!” Și porunci să se înșire în odaie sacii de mărgăritare, îmi înmână aurul pe care i-l deteseră negustorii și îmi puse în palmă sfoara cu care era legată maimuța. Pe urmă, îmi spuse: „Asta este tot ceea ce ți-au dobândit cele cinci drahme! În ce privește maimuța aceasta, o, fiul meu, să n-o chinuiești, întrucât este o maimuță binecuvântată și își luă rămas-bun de la noi, și plecă împreună cu toți robii săi. Eu atunci, o, emire al dreptcredincioșilor, mă întorsei înspre maică-mea și îi spusei: „Vezi și tu, o, maică a mea, cine avea dreptate dintre noi doi! Mi-ai asuprit viața în fiecare zi spunându-mi: «Scoală-te, Oase-Moi, și muncește!» Iar eu îți spuneam: „Cel care m-a zămislit are să-mi dea cu ce să trăiesc!»” și maică-mea îmi răspunse: „Dreptu-i, fiul meu! Fiecare își poartă ursita legată la gât și, orice-ar face, nu poate să scape de ea!” Pe urmă, mă ajută să număr mărgăritarele și să le împart pe mărimi și pe frumusețe. Și mă scuturai de moleșeala și de trândăvia mea, și începui să mă duc la suk în fiecare zi și să vând mărgăritare la negustori. Și dobândii câștig strașnic, care îmi îngădui să cumpăr pământuri, case, prăvălii, grădini, palate și mulțime de robi – bărbați, femei și copilandri. Or, maimuța mergea cu mine peste tot, și mânca tot ce mâncam eu, și bea ce beam eu, și nu mă scăpa din ochi niciodată. Ci, într-o zi, pe când mă aflam în palatul care pusesem să mi se zidească, maimuța îmi făcu semn că vrea o călimară, hârtie și calam. Și eu îi adusei cele trei lucruri. Și ea luă hârtia, pe care o așeză pe mâna ei stângă, așa cum fac scribii, și luă calamul, pe care îl înmuie în călimară, și scrise: „O Abu-Mohammad, du-te de-mi caută un cocoș alb! Și vino cu el în grădină, după mine!” Iar eu citii rândurile acelea, și mă dusei să caut un cocoș alb, și alergai în grădină să i-l dau maimuței, pe care o găsii ținând un șarpe în mâini. Și maimuța luă cocoșul și îl slobozi asupra șarpelui. Și

pe dată cele două făpturi se luară la luptă, și cocoșul îl birui până la urmă pe șarpe și îl ucise. Pe urmă, altminterea de cum fac cocoșii, îl mâncă pe tot, până la capăt. Maimuța, atunci, luă cocoșul, îi smulse penele toate și le sădi una lângă alta în grădină. Pe urmă, omorî cocoșul și udă cu sângele lui toate penele. Și luă pipota cocoșului, o curăță și o puse în mijlocul grădinii. După care…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și una noapte

Micuța Doniazada îi spuse surorii sale:

— O sora mea, te rog mult! grăbește de ne spune ce-a făcut maimuța lui Abu-Mohammad după ce a sădit penele cocoșului în grădină și le-a udat cu sângele cocoșului!

Iar Șeherezada spuse:

— Din toată inima și cu drag!

Și urmă!

…După care, se duse dinaintea fiecărei pene, își clămpăni fălcile scoțând niște țipete pe care eu nu le putui pricepe, și se întoarse iar lângă mine, ca să facă o săritură de-a mirărilea, ridicându-se de pe pământ și pierind din ochii mei, în văzduhuri. Și-n clipita aceea, toate penele de cocoș din grădina mea se preschimbară în pomi de aur, cu crengile și cu frunzele de smarald și de beril verde-albastru, și având drept roade rubine, mărgăritare și toate soiurile de nestemate. Iar pipota cocoșului se preschimbă în chioșcul acesta vrăjit, pe care mi-am îngăduit să ți-l dăruiesc, o, emire al drept-credincioșilor, dimpreună cu trei pomi din grădina mea! Eu atunci, îmbogățit de aici înainte cu bunurile acestea fără de socoată, dintre care fiecare nestemată prețuiește cât o vistierie, trăiesc astăzi în huzur și fericire! Și toate astea numai fiindcă în tinerețile mele mi-am pus credința în bunătatea cea fără de margini a Atoateîmpărțitorului, care nu-i lasă niciodată în nevoie pe drept-credincioșii săi!

După ce califul a ascultat povestea aceasta, s-a minunat până peste marginile minunării și a strigat:

— Bunăvoința lui Allah este fără capăt!

Și l-a oprit pe Abu-Mohammad pe lângă sine, ca să poată să povestească povestea aceasta diecilor de la palat spre a fi scrisă. Și nu l-a lăsat să plece din Bagdad decât după ce l-a coperit de cinstiri și de daruri, cu o dărnicie pe potriva celei pe care o dovedise oaspetele sau față de el. Ci Allah este cel mai darnic și mai puternic!

După ce regele Șahriar ascultă povestea, îi spuse Șeherezadei:

— O, Șeherezada, povestea aceasta mă mulțumește, pentru învățătura ei!

Iar Șeherezada zise:

— Da, măria ta, ci ea nu-i nimic față de aceea pe care vreau și ți-o

povestesc în seara aceasta!

Și spuse:

Povestea tânărului nur și a vitezei frânce

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, în vechimea vremilor și în curgerea timpilor și a clipelor, în țara Egiptului, un om dintre oamenii de vază, pe care îl chema Cunună și care își trecuse viața călătorind pe uscat și pe mări, prin insule și prin deșerturi, și prin tărâmurile cunoscute și necunoscute, fără vreo teamă nici de primejdii, nici de osteneli, nici de necazuri, și înfruntând amaruri atâta de năpraznice încât, numai ascultându-le, ar încărunți părul de-a binelea, chiar și pe capul țâncilor. Ci, după ce a ajuns bogat, fericit și cinstit de toți, negutătorul Cunună s-a lăsat de călătorii, ca să trăiască în palatul lui, liniștit, stând în tihnă pe divan și cu fruntea încinsă de turbanul de muselină albă fără de pată. Și nimic nu-i lipsea pentru împlinirea dorințelor sale. Întrucât iatacurile lui, haremul, dulapurile și sipeturile, pline cu bogății, cu haine de la Mordin, cu pânzeturi de la Baalbeck, cu mătăsuri de la Homs, cu arme de la Damasc, cu atlazuri de la Bagdad, cu marame de la Mossul, cu caftane de la Maghreb și cu chindiseli de la Ind, nu-și aveau perechea ca strălucire nici în saraiurile regilor ori ale sultanilor. Și stăpânea o mulțime de robi, și negri și albi, și mameluci turci, și cadâne, și hadâmbi, și cai de soi ales, și catâri, și cămile de la Bactriana, și dromadere bune de goană, și băieți de la Grecia și de la Siria, și fetișcane de la Circasia, și eunuci micuți de la Abisinia, și femei din toate țările. Și-așa că era, fără de nicio îndoială, negustorul cel mai mulțumit și cel mai lăudat de pe vremurile lui.

Ci bunul cel mai de preț și cel mai strălucit pe care îl stăpânea negustorul Cunună era însuși fiul său, un flăcăiaș de paisprezece ani, care hotărât că era mai frumos, și încă cu mult, decât luna în cea de a paisprezecea zi a ei. Căci nimic, nici frăgezimea primăverii, nici ramura mlădie a arborelui ban, nici bobocul de trandafir, nici alabastrul cel străveziu nu se putea asemui cu gingășia răpitoarei lui tinereți, cu umbletul lui zarif, cu dulcile culori ale chipului său și cu albeața cea neprihănită, a făpturii lui vrăjitoare. Și de altminteri poetul, stârnit de desăvârșirile sale, l-a și cântat așa:

Prietenu-mi cel tânăr și-atâta de frumos
Îmi spune: „O, poete, ți-e harul cam sărac!”
Eu îi răspund: „O, doamne al meu, neîndoios,
În cazu-acesta-al nostru nici nu am ce să fac
Cu harul! Frumuseții îi ești cel mai chipos
Sultan – fără prihană în trupul tău răvac!
Ci – de-i cu-ngăduință să-nalț și eu prinos —
O, cât e de frumoasă, pe chipul tău cel drag,
Aluna ceea neagră, un strop întunecos
De chilimbar, ce iese mai bine în vileag
Pe albul unei mese de marmoră, lucios!

Și ia uite ce spade stau gata de atac,
Din pleoapele-ți pornite la luptă, arțăgos,
Cu cei ce ca-n orbire nepăsătoare zac!”

Iar un alt poet a spus:

I-am întrebat, când i-am văzut buimaci,
În zarva luptei, căsăpind, vârtos,
Pe cei care se omorau posaci:
„De ce atâta sânge dat prinos?”
Ei mi-au răspuns crunți: „Pentru ochii dragi
Ai unui flăcăiandru preafrumos!”

Iar un al treilea a spus:

Veni la mine singur,
Veni în ospeție.
Și când văzu cum tremur
Și cum mă înfior,
Îmi spuse: „Ce-i cu tine?
Ție rău, cumva și mie,
Simțind că ard de dor,
Atâta doar, cu spaimă,
Pe limbă fu să-mi vie,
Și îngăimai de zor:
„Săgețile acelea,
Vai, dă-le în pustie,
Săgețile acelea
Din ochii tăi – că mor!”

Iar un altul a spus:

Și lune și gazele au venit
Să se măsoare-n nuri și-n frumusețe cu el.
Ci eu le-am spus atunci cinstit:
„Gazelelor, fugiți, nu fiți semețe,
Căci nu e chip să vă asemuiți
Cu puiu-acesta zvelt de căprioară!
Iar voi, o, lune, nu vă mai trudiți,
Căci frumusețea lui nu se măsoară!”

Iar un altul a spus:

Zarif flăcău! Din negru-i păr
Și albul frunții lui, să știi,
Se-mbracă lumea,-ntr-adevăr,
Pe rând, în noapte și în zi.
Dar ia priviți cu luare-aminte
Și alunița-i din obraz! —
Că și bujorul, când aprinde
Împurpuratul lui atlaz,
Și-mpodobește mândra-i floare
Cu bumbul mic și negricios,

Prin care mai aprins apare
Și care-l face mai frumos!

Iar un altul a spus:

Se limpezește apa frumuseții
Doar de-i atinge limpezimea feții!
Și de la pleoapele lui iau săgeți
Arcașii care vor să-i săgeteze,
În inimă, pe cei de el iubeți!
Ci mai cu seamă trei virtuți alese
Să-i fie lăudate-n vieți de vieți;
Întâi, ah, frumusețea lui; apoi,
Zarifu-i trup, cu mlădiosul boiu;
Și-n urmă, dragostea ce-i purtăm noi!

Veșmintele-i ușoare-abia-nfășoară,
Întreaga-i strălucire de comoară,
Așa cum norii străvezii abia
Ascund oleacă fața lunii pline,
Ca și mai mândră să se-arate ea!
Ci mai cu seamă trei virtuți depline
Să fie lăudate-n cinstea sa:
Acele mult prea străvezii veșminte,
Frumosul trup ce-n ele se cuprinde,
Și dragostea mea mare și fierbinte!

Ah, negri îi sunt ochii de cărbune.
Și neagră-i pata gingașei alune
Ce-i râde pe obrazul drag – podoabă!
Atât de negre și de dulci sunt ele,
Încât se zbate inima mea, roabă,
Și curg de-a valma lacrimile-mi grele
Din care focul dorului se-adapă.
Să fie lăudate, ah, de-a pururi,
Și-aceste lacrimi, și-aceste huzururi,
Și-atâtea frumuseți fără cusururi!

Și fruntea lui, și chipul lui vrăjit,
Și trupul meu, de patimi chinuit,
Se-asemuie cu cornul mândru-al lunii;
Ah, ele pentru strălucirea lor,
Iar trupul meu, în care ard cărbunii,
Prin faptul că, topit de lungul dor,
S-a-ncovoiat ca-n ceasul rugăciunii.
Așa încât, și până peste poate,
Ah, pururea să-i fie lăudate
Desăvârșirile acestea toate!

Luminile ochilor lui, chiar dacă
I s-au făcut sângelui meu bărdacă,
Nu se-nroșesc, oricât potop ar strânge,
Și nu știu cum de pot rămâne-așa –

Oricât m-aș zbuciuma și-oricât aș plânge
Duioase, moi, dulci, ca de catifea,
În care nu se vede-un strop de sânge.
De trei ori, dar, cu-naltă bucurie,
Slăvite, și acuma și-n vecie,
Luminile ochilor lui să fie!

Nu-mi stinse jarul și amara sete
Decât în ziua când, pe îndelete,
Cu buzele și zâmbetu-i frumos
Îmi dărui tot ce-mi visam anume.
Iar eu, în schimb, să-i fie de folos,
Îi dăruiesc tot ce am eu pe lume,
Și dacă ia ce-i dau, sunt bucuros;
Avere, rosturi, suflet, viață, nume!
De-a pururi lăudate-i fie, dară,
Și buzele-i aprinse ca de pară,
Și zâmbetele lui ca de fecioară!

Și un alt poet, printre cei fără de număr care l-au cântat, a spus:

Cu arcurile-ncovoiate
Ce-i stau ochilor lui de straje;
Cu ochii-i care-aruncă suliți
Din vrăjitoarele ochiade;
Cu agerele iatagane
Ale privirii-i ucigașe;
Cu-nfățișarea-i fără seamăn;
Cu mult zarifele lui nade;
Cu pletele-i ca noaptea neagră;
Cu uitătura lui cea blândă
Ce-ți fură somnul și domnește
Peste-a iubirii-mpărăție;
Cu cârlionții-i de pe frunte,
Ca niște scorpioni ce-mplântă
Veninul deznădejdii-n inimi;
Cu trandafirii ce-și îmbie
Roșeața-n crinii dați în floare
De pe obrajii lui senini;
Și cu acele dulci rubine
Ce-i ard pe buze-n zâmbet moale;
Cu dinții lui – mărgăritare
Bătute-n patimi și în chin;
Și cu suavele miresme
Care-l înfășură-n petale;
Cu undele de vin și miere
Ce-i umplu gura când vorbește;
Cu mijlocu-i mlădiu ca ramul;
Cu mersul lui ca un alint;
Cu-mbelșugatu-i spate falnic
Care, și când se odihnește
Și-n mers grăbit, la fel se-arată,
Aceleași frumuseți rotind;

Cu pielea-i de caisă dulce;
Cu nurii care pașii-i poartă;
Și cu purtările-i blajine;
Cu-nmiresmatele-i cuvinte,
Și cu obârșia-i înaltă;
Cu-averea-i; cu aleasa-i soartă;
Cu toate-aceste daruri rare,
Jur că nici soarele-n amiază
Nu strălucește precum chipu-i
Strălucitor și fără pată;
Iar luna nouă când răsare
Nu-i, cât ar fi de luminoasă,
Decât o așchie desprinsă
Din unghia lui minunată!

Ca răsuflarea-i aromită
Nici mirosul de ambră nu-i;
Iar boarea-mbălsămată-a serii
Se-mbălsămează-n părul lui!

Or, într-o zi, pe când copilandrul cel minunat, fiul lui Cunună neguțătorul, ședea în prăvălia tatălui său…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și doua noapte

Urmă:

…câțiva tineri, prieteni de-ai lui, veniră să stea la taifas cu el, și îl poftiră să meargă în plimbare la o grădină a unuia dintre ei, și îi spuseră:
— O, Nur, ai să vezi ce frumoasă este grădina aceea!
Și Nur le răspunse:
— Vreau să merg! Ci, mai întâi, trebuie să-mi cer îngăduință de la tatăl meu.
Și se duse la tatăl lui să-i ceară îngăduința. Iar neguțătorul Cunună nu avu de ce să fie împotrivă și, dându-i lui Nur învoirea, îi mai dărui, pe deasupra, și o pungă plină cu galbeni, ca să nu fie la cheremul prietenilor lui.
Atunci, Nur și cu ceilalți băieți încălecară pe catâri și pe măgari și se duseră la o grădină în care se afla tot ce putea să bucure ochii și să îndulcească gura. Și intrară în grădină, pe o poartă boltită, frumoasă ca poarta raiului, zidita din rânduri de cărămizi de marmură de felurite culori, și adumbrită de vițe de vie agățătoare, pline cu ciorchini roșii și negri, albi și aurii, întocmai cum a spus poetul:

O, ciorchini de struguri, doldora de vin,
Negri precum corbii, dulci ca un sorbet,

Printre frunze late bobul vostru plin
Pare-un deget tânăr, neted și boghet!

Ni-i beția voastră data să dezmierde;
Și când stați pe coarde, sărutați de soare,
Frumusețea voastră sufletul ni-l pierde,
Și când vă strivește teascu-n zdrobitoare,
Și vă schimbă-n mierea cea îmbătătoare,

Și, pe când intrau, văzură sus, pe fruntea acelei porți boltite, stihurile acestea, săpate în litere frumoase de azur:

Vino, prietene, de vrei
Să te îmbeți de frumusețe!
Sunt o grădină cum nu-i alta!
Te-aștept din prag, să-ți dau binețe!
Și inima-ți are să-și uite
Aici necazurile toate,
La răcoroasa mângâiere
A adierii ce străbate
Cărările-mi cu umbră moale,
Și la priveliștea vrăjită
A florilor ce mă îmbracă
În haina lor ca-ntr-o ispită,
Și care râd înveselite
În falnicele lor petale.
Cu dărnicie ceru-și varsă
Din plin belșugurile sale,
În pomii mei cu crengi plecate
Sub greul roadelor peșchir.
Și ai să vezi cum legănate
Sub degetele de zefir
Voioase joacă și dansează
În aer crengile subțiri,
Și cum duioasele
Pleiade cu mâinile strălucitoare,
Aruncă ploaia lor de aur
Și norii de mărgăritare.
Și dacă, obosind deodată
De joaca lui prin crengi, zefir
Le lasă, ca s-alinte unda
Pâraielor care-și torc firul
Și care-i ies voioase-n cale,
Le lasă și pe ele-apoi
Și fuge să-mi sărute gingaș
Pe gură florile-n zăvoi.

După ce trecură de poarta aceea, îl zăriră pe paznicul grădinii stând la umbră, sub bolta foșnitoare de viță, și frumos ca îngerul Rizwan, cel care păzește comorile raiului. Și paznicul se ridică în cinstea lor și le ieși înainte și, după salamalekuri și urările de bun venit, îi ajută să descalece din șei, și ținu să le slujească el însuși de călăuză, ca să le arate, în toate amănuntele, frumusețile grădinii. Și copiii putură astfel sa admire și apele cele

frumoase care șerpuiau printre flori și nu le părăseau decât cu părere de rău, și crângurile grele de miresme, și pomii osteniți de giuvaerurile lor, și păsările cântătoare, și tufărișurile înflorite, și copăceii cu mirodii, și tot ceea ce făcea din acea grădină minunată un colț rupt din grădina raiului. Dar ceea ce îi încântă mai presus de toate cuvintele, fu priveliștea, ce nu-și avea nicăieri asemuire, a vrăjiților pomi roditori, cântați rând pe rând de toți poeții, așa cum aduc mărturie aceste câteva poeme dintre mii de poeme:

RODIILE

Frumoasă-i haina-n care stați sclipind,
Dulci rodii abia-ntredeschise, mine
De-nflăcărate, gingașe rubine
Închise-n sipețele de argint.
Voi sunteți fermecate picături
Al unui sânge fără de cusur!

O, rodii dulci, cu pielița subțire,
Ca niște feciorelnici, falnici bumbi,
Țâșnind din piept, ispititori și scumpi,
Și stârnitori de patimi și iubire –
Privindu-vă, pricep ce meșteșug
Pretinde o aleasă-arhitectură;
Iar de vă gust, ținându-vă în gură,
Mă vindec de oricare beteșug.

MERELE

Frumoaselor cu chip vrăjit,
O, mere dulci și-nmiresmate,
Surâsul vostru-nvăluit
În roșu și în galben poate
Să fie-oricând asemuit,
Prin roșul care îl străbate,
Cu un obraz de-ndrăgostit,
Plin de noroc și sănătate;
Iar galbenu-i ca un pălit
Obraz de-ndrăgostit, ce-l bate
Un nenoroc fără sfârșit!
Pe fața voastră-s adunate,
Deci, două semne, deslușit
Și-al celui fericit în toate,
Și-al celui deznădăjduit!

CAISELE

Caise dragi, cu sâmburî minunați,
Cine-ar putea să pună la-ndoială
Desăvârșirea voastră numai fală?

Voi, când erați doar flori, v-asemănați
Cu stelele; acum, ca fructe pline,
Rotunde printre frunze, și-ntru tot
De aur, vă asemuiți, socot,
Cu niște sori gingași, cu pete line.

SMOCHINELE

O, albelor smochine, și negre, ca de soare;
Binevenite pe tablaua mea!
Îmi sunteți dragi ca albele fecioare
Ale Greciei; vă iubesc așa
Ca pe-ale Etiopiei fierbinți
Copile-ntunecate de dorinți.

O, voi, din toate, cele mai iubite!
Voi, care nu vă îndoiți deloc
De dragostea-mi și dulcile-i ispite
Pe care le stârniți ca pe un foc,
Încât nici nu vă pasă cum arată
Făptura voastră pururea visată!

Ah, dacă va iubesc atât, și dacă
Atâtea doruri îmi stârniți în piept,
E pentru că eu știu să-mi fie dragă,
Așa cum alții nu știu, și-i nedrept,
Maturitatea voastră, dulci smochine,
O, voi, cele de-atâta taină pline!

Iubite dulci, cu fața numai cute
De-atâtea deziluzii câte-ați tras
Pe crengile de-amar de vânt bătute
Și care v-a scris chinul pe obraz,
Ce dulci sunteți, și cât de-nmiresmate,
Ca florile de mușețel, uscate.

Și numai voi, dintre atâtea poame,
În clipa rară-a coaptelor dorinți,
O, voi, preadăruitelor cu-aroame,
Știți să lăsați, topindu-vă-ntre dinți,
Suavul strop îmbătător, pe care
L-ați zămislit din miere și din soare!

PERELE

O, tinere copile, o, candide fecioare,
De must răcoritor și-arome pline,
Oleacă dulci, oleacă acrișoare,
Eline, sinaite, alepine,

Voi, care, legănându-vă sfioase,

Stați atârnate-n ramuri, dolofane,
Cu talii suple și cu șolduri grase,
Și așteptați, ca niște mari sultane,

Să vină-ndrăgostiții voștri-odată
Și gingaș de pe ramuri să vă strângă —
Să n-aveți teamă, vor veni îndată
Să vă culeagă, și vă și mănâncă!

Fie că sunteți galbene ori crude,
Fie grăsane, fie ascuțite,
Fie că singuratice și nude,
Fie perechi pe crengile-nfrunzite,

O, pere, voi veți fi întotdeauna
Pe gustul nostru! Carnea voastră pură,
Râvnita pururi, fragedă și bună,
Și care parcă se topește-n gură,

Întotdeauna are să ne pară
Uluitoare ca și-ntâia oară!

PIERSICILE

Cu strat de puf ne apărăm obrazul
De aerul prea crud ori prea fierbinte;
Din catifea ne-am întocmit veșminte,
Să ne-nvelească pielea ca atlazul.

Rotunde suntem, roșii ca de sânge,
Scăldate-n nentinată feciorie;
De-aceea pielea noastră-i purpurie,
Și-atâta strălucire-n ea răsfrânge.

Deci cu toți dinții ia fără zăbavă
Și mușcă mierea-n carnea noastră strânsă;
Doar inima nu ne-o atinge însă,
Că te-ar ucide dulcea ei otravă!

MIGDALELE

Dulce-mi șoptesc: „Sfioase și fecioare,
Noi în trei mantii verii ne învălim,
Ca perlele-n cochilia lor tare.
Și-n miezul nostru, cât de dulci să fim
Și cât de-alese pentru cel în stare
Să spargă-asprimea noastră – aferim!
Ne place să fim aspre și amare
cât suntem încă tinere; dar știm
Că vârsta curge, și-ar fi de mirare
Tot aspre și fecioare să trăim;

Și-atunci deschidem inima în soare
Și, proaspătă, cu drag ne-o dăruim
Oricui o vrea, când trece pe cărare!”

Iar eu strigai: „O, gingașe migdale,
Mărunte giuvaiere și ispite,
Mă uit cum stați în verzile mantale,
Cu mare sfiiciune învălite,
Și puful vostru subțirel și verde
Îmi amintește dulcele obraz
Al unui copilandru ce mă pierde;
Iar ochii lui, pare că s-ar fi tras
Din cele două jumătăți prelungi
Ce-alcătuiesc întreaga-vă făptură;
Iar unghiile lui îmi par atunci
Croite pe măsura voastră pură.

Chiar necredința voastră e un har,
Căci chiar dacă-mpărțită-n două-adese
Vi-i inima nehotărâtă – dar
Rămâne albă, fără ca să-i pese,
Și miezul ei stă pururea curat,
Ca perla în cochilia-i de jad.”

JUJUBELE

Ia uite și jujubele-n ciorchine
Cum spânzură, ca niște clopoței
De aur, prinși la glezne de femei,
În lanț de flori, pe ramurile pline.

Sunt roadele copacului Sidrah.
Huriile se-alintă-n umbra lui.
Și falnic stă, cum niciun altul nu-i,
De-a dreapta lângă jețul lui Allah.

Iar tablele lui Moise cândva
Din lemnul lui s-au întocmit, săvai!
Și cele patru râuri sfinte-n rai
Purced chiar de la rădăcina sa!

PORTOCALELE

Sus pe colină, când zefiru-adie,
Se clatină-aromații portocali
Din ramurile toate-nfiorate,
Și râd din tot belșugul lor floral,
Și hohotesc din frunzele lor toate,
Cu foșnet dulce, acolo pe deal.

O, portocale, voi sunteți asemenea

Unor femei care și-au pus veșminte,
Croite din atlaz de aur roșu.
Pe tinerele trupuri, să se-alinte
Și să se-mpodobească fericite,
Ca-n zilele de sărbătoare, sfinte!

Flori după miros, fructe după gust,
Voi sunteți însă niște mingi de foc
În care-ați strâns răcoare de zăpezi!
Zăpezi ce-n foc nu se topesc deloc!
Un foc vrăjit, fără de vâlvătăi,
Și cu zăpezi vrăjite la mijloc!

Iar când mă uit la pielea voastră coaptă,
La sclipătu-i vrăjit și nepătat,
Cum aș putea să nu-mi aduc aminte
De al iubitei zâmbet luminat,
De fetișcana cu obrajii roșii,
De trupu-i ca de aur brobonat?

LĂMÂILE

Cu crengile-aplecate la pământ,
Lămâii se-ncovoaie sub povara
Belșugului de roadă, fremătând.
Iar fructele lor, ce-nfioară nara,
Cățui de aur sub frunzișul blând,
Revarsă-n inimi vrăji îmbătătoare,
Și cu mireasma lor de abur sfânt
Dau sufletu-ndărăt celui ce moare.

CHITRELE

Privește-le: încep să dea în pârg
Și chitrele acestea! E-o zăpadă
Care se-mpodobește-acum de sârg
În haine de șofran; e, totodată,
Argintul ce se face aur tras;
E luna care se preschimbă-n soare.
O, chitre voi baloane de topaz,
Pur chilimbar, sâni tineri de fecioare,
O, chitre voi, o, chitre sclipitoare!…

BANANELE

Bananelor, cu forme îndrăznețe
Și carnea grasă ca o prăjitură,
Bananelor, cu dulce piele pură
Ce ardeți ochii fetelor iubețe,
Bananelor, când vă topiți în gură,

Ne vindecați de dor și de tristețe,
Și ne-mbătați precum o băutură!

Fie că spânzurați în mari ciorchini,
Lungi drugi de aur care greu apasă
Pe-ai mamei voastre umeri mult prea plini
Fie că sub tavan, la noi în casă,
Vă pârguiți puțin câte puțin —
O, șipuri scumpe cu mireasmă-aleasă
Și gust cum altul nu e mai deplin,

Voi totdeauna știți să fiți pe plac
Și simțurilor noastre totodată
Și dorului după cel dus și drag!
Din toată poama dulce din livadă,
Doar voi vă scoateți inima-n vileag
Cu milă și privire-nduioșată
De-o văduvă cu doruri fără leac,
Ori de-o femeie, biată, divorțată!

CURMALELE

Suntem copilele voinice
Crescute-n mândri palmieri,
Noi, oacheșele beduine
Blând legănate-n adieri
Ce fluieră prin părul nostru
Învăluindu-ne-n plăceri.

Iar tatăl nostru, sfântul soare,
Ne-a dat drept hrană, din pruncie,
Lumina lui fără de seamăn;
Și din adânc bogat de glie,
Ca de la sânul unei mame,
Am supt licoare și tărie.

Suntem iubitele cântate
De neamul corturilor, care
De veci trăiește-n libertate
Și care nici habar nu are
De-orășeneștile palate
Cu porți și strajă la intrare,

Ah, neamul slobod al pustiei,
Al costelivelor cămile,
Al iepelor nedomolite,
Al răpitoarelor copile,
Al iataganelor cumplite,
Și-al ospeției fără sile!

Iar cel ce a gustat vreodată
Sub palmii noștri umbra dulce,

Acela numai anevoie
Din vraja noastră se mai smulge,
Și-ar vrea să-i adumbrim de-a pururi
Mormântu-n care-o să se culce!

Or, acestea-s, printre altele, sumedenii, câteva dintre poemele despre fructe. Ci ar trebui o viață întreagă pentru a spune versurile despre niște flori ca acelea care se aflau în acea grădină minunată, iasomii, hiacinte, crini de apă, mirți, maci, narcise și trandafiri de toate soiurile.

Însă paznicul grădinii îi și dusese pe băieți, punându-i pe alei, la un chioșc ascuns în mijlocul verdeții. Și îi pofti să intre acolo să se odihnească, și îi îmbie să șadă jos, împrejurul unui havuz, pe niște perne de atlaz, rugându-l pe tânărul Nur să ia loc la mijloc. Și îi dete…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

Și îi dete, ca să-și răcorească fața, un evantai din pene de struț, pe care erau scrise aceste versuri:

Aripa albă-s, și neostenită!
Înmiresmatele mele-adieri,
Care alintă fața-ndrăgostită,
Stârnesc ispita dulcilor plăceri,
Și-n umbra mea de simplu evantai
Guști reveneala vântului din rai.

Pe urmă, tinerii, după ce își scoaseră caftanele și turbanele, începură să tăifăsuiască și să înșire lafuri împreună, și nu mai puteau să-și desprindă privirile de pe frumosul lor prieten Nur. Iar paznicul le așternu chiar el masa, care fu cum nu se poate mai aleasă, cu fripturi de pui, de gâște, de prepelițe, de porumbei, de potârnichi și de miel umplut, fără a mai socoti coșurile cu fructe culese de pe ramuri. Și, după masă, tinerii se spălară pe mâini cu săpun înmiresmat cu mosc, și se șterseră cu ștergare de mătase chindisite cu aur.

Atunci, paznicul intră cu un mănunchi minunat de trandafiri și zise:

— Se cuvine, o, prietenii mei, ca, până a vă desfăta cu băuturile, să vă pregătiți sufletul pentru plăcere cu aceste culori și miresme de trandafir.

Iar ei strigară:

— Adevărat spui, o, paznicule!

El zise:

— Așa-i! Nu vreau să vă dau însă acești trandafiri decât în schimbul unui poem frumos despre această floare minunată!

Atunci, tânărul care era stăpânul acelei grădini luă coșul cu trandafiri din mâinile paznicului, își cufundă capu-n ele, mirosi îndelung florile, pe

urmă făcu un semn, cu mâna cerând tăcere, și ticlui:

Fecioară plină de miresme
Și-atât de rușinoasă-alt'dată,
În tinerețea ta cuminte,
Când roșul mândrului obraz
Ți-l ascundeai cu sfiiciune,
De-un gând de foc cutremurată.
Sub verdele fără prihană
Al mânecilor de atlaz,
O, floare peste flori regină,
Ești ca sultana între roabe,
Și ca în ceata-i de războinici
Un tânăr și frumos emir!
În bumbul tău plin cu balsamuri
Parfumul lumii-ntregi încape,
O, floare pururi îndrăgită,
Boboc vrăjit de trandafir!
Petalele-ți întredeschise
Sub lina zării adiere
Sunt buzele unei cadâne
Dând să-l sărute pe cel drag!
În prospețimea ta curată,
Ești mai gingașă la vedere
Decât obrazul fără barbă
Al unui tinerel ravac;
Și-s ca un zâmbet de copilă
Podoabele-ți de foc, învoalte;
Iar sângele ce-ți colorează
Făptura de fecioară, viu,
Te face-asemeni aurorei
În razele-i de aur, calde,
Te face-asemeni unei cupe
Cu vin într-însa purpuriu,
Te face-o salbă de rubine
Pe-o creangă pură de smaralde!
O, floare-aprinsă-a voluptății,
Dar care știi să fii și crudă
Când unii, cu grosolănie,
Te smulg din cuibu-ți liniștit!
Pe-aceia-i pedepsești amarnic
Și îi alungi cu mare ciudă,
Scoțând din tolba ta de aur
Săgeți cu vârful ascuțit!
Ce minunată, ce plăcută,
Cât ești de înveselitoare!
Cum știi tu să-i vrăjești pe-aceia
Cari, gingași, știu ce scumpă ești!
Cum știi să-mbraci atunci făptura-ți
În rochii mult strălucitoare,
Și, pentru ei, cum știi, frumoaso,
Să capeți aure cerești,

Și să rămâi iubita fără pată
De care nu te saturi niciodată!

Când auziră această minunată laudă a trandafirului, tinerii nu-și mai putură stăpâni încântarea și scoaseră un potop de strigăte și repetară laolaltă, legănându-și capul:

Și să rămâi iubita fără pată
De care nu te saturi niciodată.

Iar cel care își sfârșise poemul cel ticluit goli numaidecât coșul și îi coperi cu trandafiri pe oaspeții săi. Pe urmă, umplu cu vin cupa cea mare și o trecu apoi roată pe la toți. Și tânărul Nur, când îi veni rândul, luă cupa cu o oarecare stânjeneală; căci niciodată nu mai băuse vin, iar cerul gurii lui nu cunoștea gustul băuturilor dospite, așa cum nici trupul lui nu cunoștea atingerea cu femeia. Era fecior, în adevăr, și părinții săi, dat fiind anii-i tineri, încă nu-i dăruiseră nicio cadână, cum e obiceiul la cei bogați, care vor, înainte de însurătoare, să le dea deprindere și știință, în aceste treburi, fiilor lor tinerei. Iar prietenii lui știau amănuntul, despre fecioria lui Nur, și se învoiseră, poftindu-l la acea plimbare prin grădini, să-l dumirească în privința aceasta.

Așa că, atunci când îl văzură că ținea cupa și șovăia ca dinaintea unui lucru oprit, tinerii începură să râdă cu hohote nestăpânite, încât Nur, necăjit și, oricum, umilit, duse până la urmă hotărât cupa la gură și o goli dintr-o sorbitură până la cel din urmă strop. Și tinerii, dacă văzură așa, scoaseră un strigăt de biruință; iar grădinarul cel iscusit veni lângă Nur, cu bărdaca umplută la loc, și îi zise:

— Bun temei ai, o, Nur, să nu te lepezi mai mult de licoarea aceasta scumpă a beției! Ea este mama virtuților, leacul împotriva tuturor necazurilor, tiriacul pentru toate relele trupului și ale sufletului! Săracilor le dă bogăție, fricoșilor curaj, slabilor putere și tărie! O, Nur, prietene al meu minunat, și eu sunt, și noi toți cei de aici suntem slujitorii și robii tăi! Ci ia cupa aceasta, rogu-te, și bea vinul acesta, care este mai puțin îmbătător decât ochii tăi!

Și Nur nu putu să nu primească și, dintr-o sorbitură, goli cupa pe care i-o întinsese gazda sa.

Atunci, aburul beției începu să i se învâlvoreze în cap; și unul dintre flăcăi strigă către gazda:

— E bine așa, o, preabune prietene! Ci plăcerea noastră n-ar putea să fie întreagă fără de cântecul și fără de glasul buzelor de femeie…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

180…Și nu știi vorbele poetului?:

Hai, să se treacă vinul, roată,
Și-n cupa mică și-n cea mare!
Prietene, ia, bea licoare
Din mâna asta minunată
A unei frumuseți ce pare
Ca luna plină când se-arată!
Dar, ca să poți goli pocalul,
Părându-ți mai ispititor,
Ascultă-o muzică de dor! —
Eu știu că totdeauna calul
Dat la adăp lângă izvor
Mult mai cu sete soarbe valul
Când i se fluieră ușor!

Când auzi versurile acestea, tânărul stăpân al grădinii răspunse cu un zâmbet, pe urmă se ridică numaidecât și ieși din odaia în care petreceau, ca să se întoarcă peste o clipă ținând de mână o fetișcană îmbrăcată toată în mătase albastră. Or, fata aceea era o egipteancă zarifă și minunat croită, dreaptă ca litera *alef*, cu ochi babilonieni, cu părul negru ca negurile, și albă ca argintul dintr-o mină sau ca o migdală descojită. Și era așa de frumoasă și așa de strălucitoare în rochia ei întunecată, că ai fi luat-o drept o lună de vară în totul unei nopți de iarnă, încât, cum să nu fi avut niște sâni de fildeș alb, un pântec pe potrivă, niște coapse falnice și niște podoabe rotunde ca niște perne, și dedesubtul lor o minune moale, trandafirie și înmiresmată, asemenea unui săculeț pus într-un pachet mare? Și oare nu chiar despre egipteanca aceea va fi spus poetul:

Ea trece mândră – ca o căprioară
Târând în urmă-i turmele de lei
Pe care lungi săgeți din ochii ei
I-a biruit acum întâia oară.

Frumoasa-i noapte neagră, de cărbune,
A părului, cu-ntunecatu-i rost,
Întinde peste ea, drept adăpost,
Un cort fără de stâlpi, un cort minune.

Cu mâneca-și ascunde, rușinată,
Calzi, trandafirii-i roșii din obraz.
Ci inimile totuși, ca-n extaz,
De ambra pielii sale se îmbată.

Iar dacă și-ar da la o parte voalul
Sub care-și adumbrește chipul pur.
Ce umilit te-ai temeni, azur
Al cerului curat cum e cristalul!

Voi, diamante pline de lucoare,
V-ați temem atunci și voi la fel,
Când ochii ei șăgalnici de sub el
Ar răsări ca două pietre rare!

Și tânărul stăpân al grădinii îi spuse fetișcanei:

— O, frumoasă domniță a stelelor, află că nu te-am poftit să vii în grădina noastră decât spre a-i face plăcere musafirului și prietenului nostru Nur, aci de față, și care ne cinstește astăzi, întâia oară, cu ospeția lui!

Atunci, tânăra egipteancă se duse și șezu lângă Nur, aruncându-i o ochiadă năprasnică; pe urmă, scoase de sub izar un săcuț de satin verde; și îl dezlegă și scoase din el treizeci și două de bucățele de lemn pe care le împereche două câte două, așa cum se împerechează bărbații cu femeile și femeile cu bărbații, și într-un sfârșit înjghebă o minunată alăută indienească. Și își suflecă mânecile până la coate, dezvelindu-și astfel încheieturile mâinilor și brațele, strânse alăuta la sân, așa cum își strânge o mamă copilul, și o pipăi cu unghiile degetelor. Și alăuta, la atingerea aceea, se înfioră și gemu cu vuiet; și nu putu să nu-și aducă aminte dintr-odată de obârșia și de menirea ei: își aminti de pământul în care fusese sădită ca arbore; de apele care o udaseră, de locurile unde crescuse în nemișcarea tulpinei sale, de păsările pe care le adăpostise, de toporarii care o retezaseră, de meșterul cel iscusit care o șlefuise, de lustruitorul care o îmbrăcase în strălucire, de corabia care o adusese, și de toate mâinile cele frumoase prin care trecuse. Și, la amintirile acestea, gemu și cântă dulce, și parcă răspundea pe limba sa cu aceste cuplete ritmate unghiilor care o alintau:

Am fost un arbor verde-odinioară,
Plin tot de frunze și privighetori;
Când îmi cântau, cu triluri ce nfioară,
De dragoste, le legănam ușor.

Da, ele mi-au dat patima cântării!
Iar eu, ca-n vrajă, nici nu cutezam
Să-mi mișc o frunză doar în boarea zării,
Și le-ascultam cu fiecare ram.

Ci într-o zi, o mână grea mă curmă,
Și mă doboară-n huiet la pământ,
Și mă preschimbă, cum vedeți, pe urmă
În mica alăută care sunt.

Ci nu mă plâng de soarta mea – e bună!
Când unghiile gingașe mă prind,
Eu freamăt lung din fiecare strună,
Sub mâinile frumoase, dănțuind.

Drept plată a robiei mele toate,
Mă culc pe sânii fetelor, de foc,
Și-n brațe dulci de hurii parfumate
Ce mă cuprind duios peste mijloc.

Știu să vrăjesc cu limpedea-mi chitare
Prietenii iubiți, și să-i alin;
Ca trilurile de privighetoare,
Îmbăt fără paharnic, fără vin.

După începutul acesta fără cuvinte, în care alăuta grăise într-un grai pe

care numai sufletul îl pricepe, egipteanca cea frumoasă se opri o clipă din cântare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă:

…pe urmă, întorcându-și privirile către tânărul Nur, cântă aceste stihuri, acompaniindu-se cu alăuta:

Noaptea-i plină de lumină,
Iar privighetoarea, lin,
În frunzișul verde-și cântă
Pătimașul ei suspin,
Cum își cântă-ndrăgostitul
Al iubirii dulce chin.
Ah, trezește-te! Deasupra
Vraja cerului senin
Sufletele ni le-mbată
Cu al fericirii vin,
Și în noaptea de lumină,
Când de farmec totu-i plin,
Sub sclipirea lunii blânde,
Vino, dragostea mea, vin'!
Teamă nici să nu ne fie
Să ne folosim de somnul
Celor vajnici și haini,
Să ne bucurăm în voie
De-ale dragostei lumini.
Noaptea nu e-ntotdeauna
Ca un falnic baldachin,
Plină de sclipiri de stele
Și miresme! Vino, vin'!
Oare nu ai, ca să-ți bucuri
Sfântul inimii alin,
Mirți și trandafiri de-a valma,
Flori de aur și rubin,
Și parfumuri care-mbată?
Oare nu ai, ca tain,
Toate cele patru haruri
Ce-ncunună un destin:
Un prieten, o iubită,
Bani la teșcherea, și vin?
Ce-ți mai trebuie pe lume,
Pentru-al bucuriei cin?
Nu mai zăbovi o clipă!

Folosește-acest festin!
Mâine totul va să piară!
Iată, ți se dă peșin
Cupa fericirii plină —
Ia-o, soarbe-o-acum! Amin!

Când auzi stihurile acestea, tânărul Nur, beat de vin și de dragoste, aruncă niște priviri înflăcărate înspre roaba cea frumoasă, care îi răspunse cu un zâmbet făgăduitor. El atunci se plecă înspre ea, mânat de dorință; și ea, pe dată, își împinse în el de-a binelea vârful sânilor, îl sărută între ochi, și se lăsa toată în mâinile lui. Și Nur, supunându-se tulburării simțurilor și învâlvorării care îl cuprindea, își lipi buzele de gura copilandrei și o adulmecă întocmai ca pe un trandafir. Ci fata, chemată de privirile celorlalți băieți, se desprinse din această îmbrățișare dintâi a flăcăiandrului, spre a-și lua iar alăuta și ca să cânte:

Pe frumusețea feței tale,
Pe-obrajii-ți – strat de trandafiri —
Pe vinul scump al gurii tale,
Jur că tu ești, fără-ngrădiri,
Lumină pentru ochii mei, alint
Al pleoapei mele, și că doar pe tine,
Numai pe tine te iubesc cu jind,
O, viață, tu, a inimii din mine!

Când auzi mărturisirea aceasta arzătoare, Nur, răpit de iubire, ticlui și el la rându-i:

O, tu, care te-arăti strălucitoare,
Ca o corabie de hoți pe mare,
Frumoaso cu priviri de șoim tâlhare;
O, *fată dulce, strânsă-n cingătoare,*
Cu gura-mpodobită, cum îmi pare,
De două șiruri de mărgăritare,
Și cu obrajii trandafiri în floare
Dintr-o grădină-nchisă cu zăvoare,
O, tu, ce-ți lași a părului lucoare
Lungimea-ntreagă să și-o desfășoare,
În două despărțit de-acea cărare,
Lin unduind din creștet la picioare,
Și negru ca harapul tânăr care,
Scos la mezat, e gata de vânzare —

Tu, gând tiran al sufletului meu,
La care mă închin de-acum mereu,

Vederea doar a farmecelor tale
I-a și croit iubirii dreapta cale
În inima mea, și, ca-ntr-un tertip,
Mi-a zugrăvit cârmâzul ei pe chip
Și-mi mistuie acum, și-mi ia zălog
Ficatul ars de-al patimilor foc!
Ah, ție-aș vrea să-ți dau, de-ar fi să pot,

Și-averea mea, și sufletul, pe tot!
Iar dacă tu te-ai ridica să-ntrebi:
„Mi-ai dărui și somnul tău, și trebi?”
Eu aș răspunde: „Hotărât că da!
Și ochii-mi, vrăjitoareo, ți i-aș da!”

Când tânărul stăpân al grădinii văzu starea în care se afla prietenul său Nur, socoti că venise clipa s-o lase pe egipteana cea nurlie să înceapă a-l învăța jocurile dragostei. Și le făcu semn băieților, care se ridicară unul câte unul și ieșiră din sala de ospăț, lăsându-l pe Nur singur-singurel cu egipteana cea frumoasă.

Când fetișcana se văzu singură cu frumosul Nur, numaidecât se și ridică în sus, dreaptă, și se despuiă de podoabele și de hainele de pe ea, ivindu-se goala pe de-a-ntregul, și având drept izar numai pletele ei. Și se duse de se așeză pe genunchii lui Nur și îi sărută între ochi și îi zise:

— Află, o, ochi al meu, că darul este totdeauna pe măsura dărniciei celui care îl dă. Or, ție, pentru frumusețea ta, și întrucât îmi place de tine, îți dau tot ce am! Ia-mi buzele, ia-mi limba, ia-mi sânii, ia-mi pântecul și tot ce vrei!

Și Nur primi darul cel minunat, și îi dete și el, în loc, un dar încă și mai minunat. Iar fetișcana, deopotrivă de fermecată și de uimită de dărnicia și de iscusința lui, îl întrebă, când sfârșiră:

— Și iacătă, o, Nur, prietenii tăi ziceau că erai fecior?

El spuse:

— Da, eram!

Ea spuse:

— Tare-i uluitor! Și ce priceput te-ai dovedit de la cea dintâi încercare a ta!

El spuse, râzând:

— Când izbești într-o cremene, totdeauna sar scântei!

Și, iacătă, în felul acesta, în vâlva de trandafiri, de veselie și de desfătări sporite, tânărul Nur cunoscu dragostea în brațele unei egiptence frumoase și sănătoase ca un ochi de cocoș, și gingașă ca o migdală descojită.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

Or, așa îi fusese scris de la ursitoare că trebuia sa fie pentru începutul învățăturii lui. Căci fără de aceasta, cum s-ar pricepe lucrurile încă și mai minunate care aveau să-i însemne pașii pe calea cea dreaptă a vieții fericite?

Încât, de îndată ce zbeguielile lor luară sfârșit, tânărul Nur se sculă, căci stelele începeau să sclipească pe cer și răsuflarea lui Allah se ridica în vântul nopții. Și îi spuse fetișcanei:

— Cu îngăduința ta!

Și, cu toate rugămințile ei de a-l mai ține, flăcăul nu vroi să zăbovească, ci se duse de încălecă pe catârul lui și se întoarse cât mai degrabă acasă, unde îl așteptau îngrijorați tatăl său Cunună și mama sa.

Or, de cum trecu pragul, maică-sa, plină de îngrijorare din pricina acelei întârzieri neobișnuite a fiului ei, dete fuga în întâmpinarea lui, îl strânse în brațe și îi spuse:

— Unde ai fost, scumpul meu, de-ai zăbovit atâta vreme departe de casă?

Ci, de îndată ce Nur deschise gura, maică-sa băgă de seamă că e amețit de vin și îi simți duhoarea răsuflării. Și îi zise:

— Ah, Nur, păcătosule, ce-ai făcut? Dacă taică-tău are să simtă cum duhnești, e prăpăd!

Căci Nur, care dusese bine beția cât timp stătuse în brațele egiptencei, fusese răzbit de aerul tare de afară, și mințile lui tulburate îl făceau să se clatine la dreapta și la stânga ca un bețiv. Încât maică-sa îl duse repede la patul lui și îl culcă, învelindu-l bine.

Ci, în clipa aceea, intră în odaie neguțătorul Cunună, care era un păstrător credincios al legii lui Allah ce-i oprește pe drept-credincioși să bea băuturi dospite. Și, când îl văzu pe fiul lui culcat, galben la față și pierit, o întrebă pe soția sa:

— Ce are?

Ea răspunse:

— Îl doare rău capul, din pricina aerului tare din grădina aceea unde i-ai îngăduit să se ducă la plimbare cu prietenii lui!

Și neguțătorul Cunună, cam necăjit de dojana ce i-o făcea soția și de durerea de cap a fiului său, se aplecă înspre Nur ca să-l întrebe cum îi mai este; ci îi simți duhoarea răsuflării și, mâniat, îl zgâlțâi de mână și strigă:

— Cum, fiu dezmățat? ai încălcat legea lui Allah și a profetului său, și cutezi să intri în casă fără a-ți curăța gura de ticăloșie?

Și îl certă așa, mai departe, cu asprime.

Atunci Nur, care era beat de tot, fără să-și dea bine seama ce face, ridică mâna și îi trase tatălui său, negustorul Cunună, un ghiont care îl lovi, în ochiul drept, și atâta de năprasnic încât îl doborî la pământ. Iar bătrânul Cunună, peste poate de mâniat, făcu jurământ, pe despărțenia de nevastă-să, că de-a doua zi chiar are să-l alunge pe fiul său Nur, după ce are să-i taie mâna dreaptă. Pe urmă, ieși din odaie.

Când mama lui Nur auzi jurământul acela cumplit, împotriva căruia nu mai încăpea niciun fel de scăpare ori de leac, își sfâșie hainele deznădăjduită și își petrecu noaptea toată bocindu-se și plângând la piciorul patului fiului ei cufundat în beție. Ci, întrucât treaba era amarnică, biata de ea, făcându-l să asude și să se ușureze cât mai mult, izbuti să-i împrăștie aburii vinului. Și, cum flăcăul nu-și mai aducea aminte nimic din tot ce se întâmplase, îi povesti ea ce faptă săvârșise și jurământul cel cumplit al tatălui său Cunună. Pe urmă îi spuse:

— Vai de noi! acuma căințele sunt degeaba! Și nu-ți mai rămâne altă hotărâre să iei, până ce ursita o schimba fața lucrurilor, decât să pleci cât mai degrabă, o, Nur, din casa părintelui tău! Du-te, fiul meu, în orașul Al-Iskandaria, și ia de colea o pungă cu o mie de galbeni și o sută de dinari! Când ai să sfârșești banii aceștia, ai să-mi ceri alții, numai să ai grijă să-mi dai de știre.

Și începu să plângă, sărutându-l.

Nur, atunci, după ce vărsă și el la rându-i un potop de lacrimi de

căință, agăță punga la brâu, își luă bun-rămas de la maică-sa, și ieși tainic din casă, îndreptându-se grabnic înspre portul Bulak și, de acolo, pe Nil în jos, cu o corabie, până la Al-Iskandaria, unde coborî bine sănătos.

Or, Nur văzu că Al-Iskandaria era o cetate strălucită, locuită de niște oameni cu totul minunați și dăruită cu un aer foarte plăcut, cu grădini pline de roade și de flori, cu străzi frumoase și cu sukuri falnice. Și porni să străbată încântat feluritele mahalale din oraș și toate sukurile, unul după altul. Și, cum trecea prin sukul osebit de plăcut al negustătorilor de flori și de fructe…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă:

…văzu un persan care trecea călare pe un catâr, având la spatele lui, pe crupă, o fetișcană minunată, cu înfățișarea plăcută și cu un mijloc de cinci palme pline. Era alba cum e ghinda în coaja ei, ca albișoara în eleșteu, ca o zerboa[74] în deșert. Fața ei era mai orbitoare decât strălucirea soarelui, iar de sub straja arcurilor întinse ale sprâncenelor scăpărau doi ochi mari și negri, de obârșie babilonică. Și, prin pânza străvezie care o învăluia, se ghiceau în ea minunății fără de pereche pe lume: obrajii lucitori ca satinul cel mai frumos și presărați cu trandafiri; dinții care erau două șiraguri de mărgăritare; sânii drepți și împungători; șoldurile mlădioase; coapsele asemănătoare cu cozile durdulii ale oilor siriene, și adăpostind, către vârful lor de zăpadă, o comoară de neasemuit, și sprijinind un spate alcătuit întru totul dintr-un amestec de mărgăritare, de trandafiri și de iasomii. Slavă celui carele a zămislit-o!

Încât, atunci când tânărul Nur o văzu pe tânăra aceea, care o întrecea în strălucire pe egipteana cea oacheșă din grădină, nu se putu opri să nu se ia după preafericitul catâr care o ducea. Și începu să meargă așa, după ea, până ce ajunseră la locul unde se afla târgul de robi.

Acolo, persanul se dete jos de pe catâr și, după ce o ajută pe fată să descalece și ea la rându-i, o luă de mână și o înfățișă telalului, ca s-o strige spre vânzare. Și telalul, dând mulțimea la o parte, o pofti pe fetișcană să se așeze într-un jilț de fildeș împodobit cu aur, în mijlocul târgului. Pe urmă, își plimbă privirile peste cei care îl înconjurau și strigă:

— O, negustătorilor! O, cumpărătorilor! o, stăpânilor de bogății! orășeni și beduini! o, lume care te afli împrejurul meu, mai aproape ori mai departe, deschid mezatul! Nicio ocară asupra aceluia care deschide mezatul! Prețuiți și rostiți-vă! Allah este atoateputinte și atoateștiutor! Deschid mezatul!

Atunci, veni în rândul din față un bătrân, care era starostele negustătorilor din oraș, și dinaintea lui nimenea nu îndrăznea să ridice glasul spre a da mai mult. Și făcu domol un ocol împrejurul jilțului pe care ședea fata și, după ce o cercetă cu mare luare aminte, spuse:

— Deschid mezatul cu nouă sute douăzeci și cinci de dinari!

Numaidecât telalul striga cât îl ținea gura:

— Mezatul se deschide la nouă sute douăzeci și cinci de dinari! O, deschizătorule! O, atoateștiutorule! O, darnicule! La noua sute douăzeci și cinci de dinari ca preț de mezat pentru mărgăritarul cel fără de asemuire!

Pe urmă, cum nimenea nu vroia să ridice mezatul, din prețuire față de preacinstitul staroste, telalul se întoarse către fetișcană și o întreba:

— Primești, o, sultăniță a lunelor, să fii a preacinstitului nostru staroste?

Și fata răspunse, de sub maramele ei:

— Nu cumva ești smintit, o, telalule, ori măcar lovit de vreo scrânteală la limbă, de-mi pui o întrebare ca asta?

Iar telalul, fâstâcit, întrebă:

— Și de ce, mă rog, o, sultăniță a mândrețelor?

Și fetișcana, dezvelindu-și într-un zâmbet mărgăritarele gurii, spuse:

— O, telalule, au nu ți-e rușine înaintea lui Allah și a bărbii tale, când vrei să dai fete de soiul meu unui moșneag ca acesta, matofit și neputințe, pe care nevastă-sa, fără de nicio îndoială, și nu numai o dată, l-o fi dodelit amarnic și plină de ciudă din pricina nevolniciii lui? Și nu știi că unui moșneag ca acesta i se potrivesc întocmai versurile poetului:

Am o zestre de ocară,
Fără vreo nădejde.
E făcută dintr-o ceară
Care se topește.

Și cu cât mă zbat mai tare,
Cu atât, greoaie,
Ca lovită de dogoare,
Și mai rău se-nmoaie.

Nu spun astea într-o doară!
Rea-i, și mișelească!
Ea se stinge, bunăoară,
Când să se trezească

Blestemata! Doar arare.
La vreun ceas destoinic,
Când sunt singur, mai tresare
Într-un zel războinic.

Ticăloasă-i și avară
Când să se arate
Darnică! Și altfel, iară,
Risipind de toate,

Când mai bună-ar fi, îmi pare,
O economie!
Ah, scârbavnica! E-n stare
Doar atunci să-nvie

Când mă culc! Și să nu sară
Când mă știe treaz!
Zestre neagră și amară,

Zestre de necaz!

Fie blestemată care
Zestrea mea umilă
Are s-o râvnească și-are
Să mi-o ia de milă!

Când cei de față auziră vorbele și versurile acestea ale fetișcanei, se arătară până peste poate de supărați, din pricina lipsei de cinstire și de bună-cuviință dovedite față de staroste. Și telalul îi spuse tinerei:

— Pe Allah, o, stăpâna mea, mă faci să-mi crape obrazul dinaintea negustorilor! Cum de poți să-i spui asemenea lucruri starostelui nostru, un om de vază, un înțelept, un învățat chiar?

Ea însă răspunse:

— A, dacă este un învățat, atunci cu atât mai bine, în adevăr! Poate că și învățătura de-acum are să-i fie de vreun folos! Un învățat fără de zebb, la ce-o fi bun? Hai, ducă-se mai iute să se ascundă pe undeva!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și opta noapte

Urmă:

Telalul, atunci, pentru ca fata să nu aibă putința de a-l beșteli mai departe pe bătrânul staroste, se grăbi să înceapă iar strigarea, cât îl ținea gura, răcnind:

— O, negutătorilor, o, cumpărătorilor! mezatul este deschis și rămâne deschis! Acela care dă mai mult o ia pe fata regilor!

Atunci se înfățișă un alt negustor, care nu fusese de față la cele petrecute până aci, și care, vrăjit de frumusețea roabei, spuse:

— O iau eu, pe nouă sute cincizeci de dinari!

Fetișcana, însă, când îl văzu, pufni într-un hohot de râs; și, când el dete să se apropie de ea ca s-o cerceteze mai bine, îi zise:

— O, șeicule, ia spune-mi, ai cumva în casa ta un satâr mai mare?

El răspunse:

— Am, pe Allah, o, stăpâna mea! Da ce vrei să faci cu el?

Ea răspunse:

— Păi tu nu vezi că, înainte de toate, trebuie să-ți retezi o bucată bună din pătlăgeaua vânătă pe care o porți în chip de nas? Și nu știi că ție ți se potrivesc, mai mult decât oricui, vorbele acestea ale poetului:

Pe fața lui se-naltă-un minaret
Atât de mare-ncât întreaga lume
Prin ușile lui două, berechet,
S-ar duce dintr-odată, fără nume,
Și-ntinderea întreagă pământească
Ar fi deodată să se pustiască!

Când auzi vorbele acestea ale fetișcanei, negustorul cel năsos fu cuprins de o mânie atâta de mare încât strănută deodată năpraznic, pe urmă, înșfăcându-l pe telal de guler, îi aldui o grămadă de ghiolduri după ceafă, zbierând:

— Telal blestemat! nu ne-ai adus-o pe nerușinata asta de roabă decât ca să ne ocărască și să ne facă de batjocură?

Și telalul, tare mohorât, se întoarse înspre fetișcană și îi zise:

— Pe Allah, de când îmi fac meseria de telal n-am mai avut o zi atâta de afurisită ca asta! Au tu nu poți să-ți strunești destrăbălările limbii și să ne lași să ne câștigăm pâinea?

Pe urmă, ca să pună capăt zarvei, începu iar strigarea.

Atunci se ivi un al treilea negustor, tare bărbos, care vroi s-o cumpere pe roaba cea frumoasă. Ci, până să apuce el să-și deschidă gura ca să rostească prețul, fetișcana se puse pe râs și strigă:

— Ia te uită, o, telalule! La ăsta rânduiala firii s-a răsturnat: e un berbec cu o coadă strașnică, da coada i-a crescut în bărbie! Și de bună seamă că nu ai de gând să mă dai unui om cu o barbă atâta de lungă și, drept urmare, cu o minte tare mărginită! Că doar știi și tu că mintea și judecata sunt cu atâta mai scurte cu cât e mai lungă barba!

La vorbele acestea, telalul, deznădăjduit până peste poate, nu vroi să ducă mai departe vânzarea aceea. Și strigă:

— Nu, pe Allah! astăzi nu-mi mai fac meseria!

Și, luând-o pe fată de mână, cu sufletul plin de spaimă o dete îndărăt persanului, stăpânul ei, spunându-i:

— Noi nu putem s-o vindem! Deschidă-ți Allah prin alte locuri poarta vânzării și a cumpărării!

Și persanul, fără a se tulbura ori a se supăra, se întoarse înspre fetișcană și îi zise:

— Allah este cel mai darnic! Haide, fata mea! o să izbutim noi să găsim cumpărătorul care ți se potrivește!

Și o luă și plecă, ținând-o cu o mână, pe când cu mâna cealaltă își ducea catârul de căpăstru, iar fetișcana arunca din ochi, către cei care o priveau, niște săgeți negre și ascuțite.

Or, de-abia atunci îl zăriși tu pe tânărul Nur, o, minunato, și la vederea lui simțiși dorința cum îți mușcă sufletul și dragostea cum îți răsucește lăuntrurile! Și te opriși deodată și îi spuseși stăpânului tău, persanul:

— Pe acesta îl vreau! Vinde-mă lui!

Și persanul se întoarse și îl zări și el la rându-i pe flăcăiandrul cel împodobit cu toate farmecele tinereții și ale frumuseții, și îmbrăcat zarif cu un caftan de culoarea prunei coapte. Și îi zise fetei:

— Tânărul acesta era și el mai adineaori printre cei care priveau la vânzare, și nu s-a apropiat nicidecum de mezat. Cum vrei, dar, să mă duc și să-i spun să te cumpere, dacă el nu vrea?

Ea răspunse:

— Asta nu-i pricină de necaz! Nu vreau să fiu decât a flăcăului acesta. Și numai a lui am să fiu.

Și se duse hotărâtă la tânărul Nur și îi spuse, scurgând înspre el o privire plină de ispite:

— Oare nu-s frumoasă deloc, o stăpâne al meu, de n-ai binevoit să dai niciun preț pe mine la mezat?

El răspunse:

— O, sultană a mea, oare se mai află pe lume o frumusețe asemenea cu

a ta?
Ea întrebă:
— Pentru ce, dar, nu m-ai vrut deloc, atunci când eram spre vânzare celui care dă mai mult? De bună seamă că din pricină că nu mă găseai pe gustul tău!
El răspunse:
— Allah să te binecuvânteze, o, stăpână a mea! Hotărât că, dacă aș fi fost în țara mea, te-aș fi cumpărat la prețul bogățiilor mele toate și pentru toate bunurile pe care le am sub mâna mea. Aici însă nu sunt decât un străin și nu am altă avere decât o pungă cu o mie de dinari!
Ea spuse:
— Dă-o drept cumpărare a mea și n-ai să te căiești!
Și tânărul Nur, neputând să se împotrivească vrăjit din privirea ațintită spre el, își descinse brâul, în care se afla înghesuită mia de dinari, și numără și cântări aurul dinaintea persanului. Și încheiară târgul amândoi, după ce chemară cadiul și martorii ca să legiuiască în scris învoiala de vânzare și de cumpărare. Și, ca să adeverească legământul, fata rosti:
— Mă învoiesc să fiu vândută flăcăului acesta frumos, la prețul de o mie de dinari, dați stăpânului meu persanul!
Și cei de față își spuseră între ei:
— Uallah! tare-s făcuți unul pentru altul!
Și persanul îi spuse lui Nur:
— Deie Allah ca fata aceasta să fie pentru tine un temei de binecuvântare! Bucurați-vă laolaltă de tinerețea voastră…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șase sute șaptezeci și noua noapte

Urmă:

…vi se cuvine întru totul fericirea care vă așteaptă!
Atunci tânărul Nur, urmat de fetișcana cea cu șolduri legănătoare, se îndreptă către hanul cel mare al orașului și închirie degrabă o odaie în care să găzduiască. Și își ceru iertare față de fetișcană că nu-i putea da ceva mai bun, zicând:
— Pe Allah, o, stăpână a mea, dacă aș fi la Cairo, orașul meu, te-aș găzdui într-un sarai vrednic de tine! Ci, să-ți mai spun o dată, aici nu sunt decât un străin! Și nu mai am la mine, ca să facem față nevoilor, decât numai atât cât să plătesc locuința de-aici!
Ea răspunse, zâmbind:
— Fii fără de nicio grijă în privința aceasta!
Și își scoase de pe deget un inel în care era prins un rubin de mare preț, și îi spuse:
— Ia inelul acesta și du-te de-l vinde în suk. Și cumpără tot ce este de trebuință pentru un ospăț în doi; și nu te zgârci la cheltuieli, ci ia tot ce se găsește mai bun de mâncare și de băutură, fără să uiți nici florile, nici

fructele, nici mirodeniile!

Și Nur pleca grabnic să îndeplinească porunca, și nu zăbovi mult până să se întoarcă încărcat cu bunătăți de toate felurile. Și își suflecă mânecile și poalele caftanului, și așternu masa, și pregăti cu multă grijă ospățul. Pe urmă, se așeză lângă fata care se uita la el surâzând; și începură, până una alta, să mănânce și să bea bine. Iar după ce se săturară, și băutura începu să-și facă rostul, tânărul Nur, care era oleacă sfios de ochii cei strălucitori ai roabei sale, nu vroi să se lase mânat de dorințele cele aprige care îl fierbeau, înainte de a întreba de țara și de obârșia fetișcanei. Și o luă de mână și îi zise:

— Allah fie cu tine, o, stăpâna mea, nu ai putea acuma să-mi spui cum te cheamă și care-i țara ta?

Ea răspunse:

— Tocmai, o, Nur, despre asta vroiam și eu să-ți spun mai întâi.

Și se opri o clipă; pe urmă, grăi:

— Află, o, Nur, că mă cheamă Mariam, și că sunt singura fată a puternicului rege al frâncilor care domnește în cetatea Constantinia. Încât, să nu te minuneze, deloc când ai să afli că am primit din copilărie cea mai aleasă creștere și că am avut dascăli de toate felurile. Am fost învățată deopotrivă să mânuiesc și acul și iglița, să fac marame și horbote, să țes chilimuri și brâuri, și să chindisesc mătasa fie cu aur pe beteală de argint, fie cu argint pe beteală de aur. Și la fel am învățat tot ce poate să împodobească mintea și să sporească frumusețea. Și, în felul acesta, am crescut în palatul tatălui meu, departe de toate privirile. Iar femeile din palat spuneau, uitându-se la mine cu ochi drăgăstoși, că eram minunea vremilor. Încât, o mulțime de prinți și de regi, care domneau peste pământuri și peste insule, n-au pregetat să vină și să mă ceară de soție; ci tatăl meu, regele, nu a primit niciuna dintre cererile lor, nevroind să se despartă de singura lui fată, care îi era mai scumpă ca viața și mai mult decât liota de copii ai lui, băieți, frații mei! Estimp, îmbolnăvindu-mă, m-am juruit că, dacă m-oi mai însănătoși, am să mă duc să mă închin la o mânăstire foarte cinstită printre frânci. Și, când m-am vindecat, am vrut să-mi îndeplinesc jurământul și m-am suit pe o corabie împreună cu una dintre fetele de neam din alaiul meu, fata unuia dintre mai marii cei mai de vază de la curtea tatălui meu regele. Ci, de cum am pierdut din vedere pământul, corabia noastră a fost lovită de niște musulmani, tâlhari de mare; iar eu, cu alaiul meu tot, am fost luată roabă și adusă în Egipt, unde am fost vândută negustorului persan pe care l-ai văzut și care, spre norocul feciorei mele, se nimerise să fie suferind de hadâmbie. Și, tot spre norocul meu și pentru că așa a vrut ursitoarea mea, stăpânul meu, de cum m-a adus în casa lui, a căzut bolnav de o boală lungă și grea, și, cât a zăcut el așa, n-am pregetat să-i dau îngrijirile cele mai statornice. Încât, de îndată ce s-a întors iar la sănătate, a ținut să-mi arate mulțumirea lui pentru dovezile de dragoste ce-i dedesem câtă vreme gogise, și m-a rugat să-i cer orice-o putea să-mi dorească sufletul. Iar eu nu i-am cerut, decât numai un hatâr, și anume sa mă vândă cuiva care să se poată folosi de ceea ce am eu de folosit, și să nu mă dea decât unuia pe care să mi-l aleg eu singură. Și persanul mi-a făgăduit numaidecât, și m-a adus degrabă să mă vândă la târgul de robi, unde, în felul acesta, am putut să-mi îndrept alegerea asupra ta, o, ochi al meu, spre paguba tuturor acelor moșnegi și a acelor inși matofiți care mă jinduiau.

Și, după ce spuse toate astea, tânăra frâncă se uită la Nur cu niște ochi în care ardea aurul ispitelor, și îi zise:

— Aș putea, oare, așa cum sunt, să fiu a altcuiva, o, flăcăule?

Și, cu o mișcare iute, își aruncă la o parte maramele și se dezbrăcă pe de-a-ntregul, ca să se ivească în toată goliciunea ei dintru-ntâi. Binecuvântat fie pântecul care a purtat-o! Numai atunci putu să judece Nur ce binecuvântare coborâse peste capul său! Și văzu că domnița era o frumusețe dulce și albă ca o pânză de in, și că revărsa din toate părțile lina mireasmă de ambră, ca trandafirul care își zămislește singur mireasma lui fără de pereche. Și o strânse în brațe și găsi în ea, după ce o cercetă în adâncurile-i cele tainice, un mărgăritar încă neatins. Și se bucură de ceea ce găsise, până peste marginile bucuriei, și se înflăcără până peste marginile înflăcărării. Și începu să-și plimbe mâna peste umerii și peste gâtul ei gingaș, și să și-o strecoare printre vălurile și buclele părului ei, făcând săruturile-i să pliuțăie pe obrajii ei, ca niște pietre vuitoare în apă; și se dedulcea cu buzele ei [...]. Chiar că așa! Iar ea, la rându-i, nu pregetă să dea la iveală o bună parte din darurile și din minunatele haruri pe care le avea în ea; căci fata aceasta îngemăna patima grecoaicelor cu puterea de iubire a egiptencelor, alinturile desfătătoare ale arăboaicelor cu căldura etiopiencelor, nevinovăția sperioasă a francelor cu iscusința cea meșteră a indiencelor, priceperea fetelor din Circasia cu dorințele de foc ale nubienelor, drăgălășeniile femeilor din Yaman cu tăria trupească a femeilor din Egiptul-de-Sus, tainica frăgezime a chinezoaicelor cu jarul fetelor din Hedjaz, și nesațul femeilor din Irak cu gingășia persanelor. Încât înlănțuirile nu conteniră să urmeze după îmbrățișări, sărutările după mângâieri, și desfăturile după zbeguri, cât ținu noaptea toată, până ce, osteniți oleacă de atâtea nebunii și de atâta zbucium, adormiră într-un sfârșit unul în brațele celuilalt, beți de plăcere. Slavă lui Allah carele n-a izvodit priveliște mai răpitoare decât aceea a doi îndrăgostiți fericiți care, după ce s-au amețit cu dulceața voluptății, se odihnesc în patul lor, cu brațele înlănțuite, cu mâinile împreunate și cu inimile bătând la fel!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte suta noapte

Urmă:

A doua zi, când se deșteptară, nu zăboviră să-și înceapă iarăși zbegurile, cu și mai multa dârzie, căldură, spor, îndemnuri, tărie și pricepere decât făcuseră în ajun. Încât domnița francă, încântată și minunându-se până peste poate că vedea atâtea virtuți îngemănate în fiii de musulmani, își zise: „Hotărât! când o credință trezește și stârnește la drept-credincioșii ci asemenea dovezi de bărbăție, de vitejie și de vârtute, ea este, fără putință de tăgadă, cea mai bună, cea mai omenească și singura adevărată dintre toate credințele!” Și vru să se încunune și ea pe dată întru islam. Se întoarse, așadar, înspre Nur și îl întrebă:

— Ce se cere să fac, ochiul meu, ca să mă încunun și eu întru islam? Căci vreau să fiu musulmană ca tine, întrucât pacea sufletului meu nu se mai află nicidecum la franci, care socotesc vârtute amarnica postire și nu

prețuiesc nimica mai mult decât un popă jugănit! Sunt niște rătăciți care habar nu au de bucuria cea de neprețuit a vieții! Sunt niște amărâți pe care soarele nu-i încălzește cu dulceața razelor lui! Încât, sufletul meu vrea să rămână aici, unde are să înflorească din toți trandafirii lui și are să cânte din toate păsările sale! Spune-mi, dar, ce se cere să fac ca să fiu și eu musulmană!

Și Nur, plin de fericire că ajuta astfel și el oleacă, pe măsura puterilor lui, s-o aducă la dreapta credință pe domnița francă, îi spuse:

— O, stăpâna mea, credința noastră este lesnicioasă și nu cunoaște niciun fel de greutăți lăturalnice! Mai de vreme ori mai târziu, toți necredincioșii au să vadă limpede cu cât este mai presus credința noastră, a drept-credincioșilor, și au să purceadă și ei de bună voie înspre noi, așa cum se merge de la întuneric înspre lumină, de la ceea ce este de neînțeles înspre pricepere și de la ceea ce este cu neputință înspre ceea ce este firesc! În ce te privește, o, domniță a binecuvântării, ca să te speli într-un sfârșit de slinul creștinesc, nu ai decât să rostești aceste două mărturisiri: „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah, și Mahomed este trimisul lui Allah!" Și pe dată te-ai și făcut drept-credincioasă și musulmană!

La vorbele acestea, domnița Mariam, fata regelui francilor, ridică degetul și rosti:

— Mărturisesc și adeveresc că nu este alt Dumnezeu decât unul Allah, și Mahomed este trimisul lui Allah!

Și pe dată se încunună întru islam! Slavă aceluia carele, pe căi drepte, deschide ochii celor orbi, dă auz urechilor celor surzi, dezleagă limba celor muți și luminează inimile celor amăgiți – Stăpânul virtuților, Împărțitorul harurilor, Multplinul de bunătate față de drept-credincioșii săi! Amin!

Lucrul acesta de seamă fiind împlinit astfel (Allah fie lăudat!), amândoi se ridicară din patul plăcerilor lor și se duseră de se răcoriră, pentru ca, apoi, să-și facă spălările cele îndătinate și rugăciunile cele de cuviință, După care, mâncară și băură și începură să tăifăsuiască cu mult drag și să se bucure laolaltă. Și Nur se minuna tot mai mult de știința cea multă a domniței și de înțelepciunea și de agerimea minții ei.

Or, după amiază, pe la ceasul rugăciunii asr, tânărul Nur plecă la geamie, iar domnița Mariam se duse să se plimbe pe la Columna Fanarului. Și atâta cu ei!

Estimp, regele francilor de la Constantinia, tatăl domniței Mariam, când află de răpirea fiicei sale de către musulmanii tâlhari de mare, fu cuprins de o durere până peste marginile durerii și se simți deznădăjduit de moarte. Și trimise în toate părțile călăreți și patricii să facă cercetările cuvenite și s-o răscumpere pe domniță și s-o scape, fie târguind-o, fie cu de-a sila, din mâinile răpitorilor ei. Ci toți cei pe care îi însărcinase cu aceste cercetări se întoarseră de la o vreme fără să fi aflat nimic. Atunci regele porunci să vină la el vizirul său, căpetenia agiei, un moșneag, chior de ochiul drept și șchiop de piciorul stâng, da un adevărat diavol al iscoadelor; care era în stare să descâlcească, fără a le rupe, firele încurcate ale unei pânze de păianjen; ori să smulgă dinții unui om adormit fără a-l trezi; ori să ciordească îmbucătura din gura unui beduin flămând [...]. Și îi dete poruncă să colinde toate țările musulmane și să nu se întoarcă la el decât atunci când are s-o aducă și pe domniță. Și îi făgădui tot soiul de răsplăți și de hatâruri când s-o întoarce, însă îi mai dete de înțeles și că, în caz de neizbândă, îl așteaptă țeapa. Și vizirul cel chior și șchiop plecă la drum fără de zăbavă. Și începu să colinde, îmbrăcat teptil, toate țările prietene și neprietene, fără a da de nicio urmă, până ce ajunse la El-

Iskandaria.

Și taman în ziua aceea ieșise împreună cu toți robii care îl însoțeau să facă o raită de plăcere pe la Columna Fanarului. Și vru soarta ca în felul acesta să dea de domnița Mariam, care se bucura de reveneală prin locurile acelea. Încât, de îndată ce o cunoscu, chiorul zvâcni de bucurie și se repezi în calea ei. Și, când ajunse dinainte-i, puse un genunchi la pământ și dete să-i sărute mâna.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute una noapte

Urmă:

Domnița, însă, care își însușise toate virtuțile musulmane, precum și sfiala față de bărbați, îi trase o palmă strașnică vizirului frânc, cel atâta de urât, și țipă la el:

— Câine blestemat! ce cauți pe pământ musulman? Și socoți că ai să mă faci să cad în puterea ta?

Frâncul răspunse:

— O, domniță, eu nu sunt întru nimic vinovat de treaba aceasta. Nu trebuie să te superi decât pe tatăl tău regele, care m-a amenințat cu tragerea în țeapă dacă n-am să te găsesc! Așa încât trebuie să te întorci cu noi, de voie ori de silă, ca să mă scapi de osânda cea înfricoșată. Și-apoi tătâne-tău moare de deznădejde, că te știe luata prinsă de necredincioși, iar maică-ta plânge la gândul răutăților pe care trebuie să le înduri în mâinile acestor tâlhari nesățioși!

Ci domnița Mariam răspunse:

— Ba nicidecum! Pacea sufletului meu mi-am găsit-o chiar aici. N-am să plec în ruptul capului din țara aceasta binecuvântată! Întoarce-te, dară, de unde ai venit, ori cugetă să nu care cumva să te trag tocmai eu în țeapă aci pe loc, în vârful Columnei Fanarului!

La vorbele acestea, frâncul cel șchiop pricepu că n-are s-o poată hotărî pe domniță să meargă cu el de bună voia ei, și îi spuse:

— Cu îngăduința ta, o, stăpâna mea!

Și le făcu semn robilor lui s-o însface, care, numaidecât, o împresurară, îi puseră căluș în gură și, oricât se apără și oricât de amarnic îi zgârie ea, o aburcară în spinare și o duseră, la căderea nopții, pe puntea unei corăbii ce-și ridica pânzele înspre Constantinia. Și-atâta cu vizirul cel chior și șchiop și cu domnița Mariam!

Estimp, tânărul Nur nu o vedea de nicăieri pe domnița Mariam întorcându-se la han și nu știa care să fie pricina acelei zăbave. Și, cum noaptea creștea, iar îngrijorarea lui sporea, Nur ieși din han și începu să rătăcească pe ulițele pustii, cu nădejdea de-a o găsi, și ajunse până la urmă în port. Acolo, niște luntrași îi spuseră că tocmai plecase o corabie și că pe puntea acelei corăbii fusese dusă o tânără ale cărei trăsături se potriveau întocmai cu cele date de Nur.

Aflând, în felul acesta, de răpirea mult-iubitei sale, Nur începu să se

văicărească și să plângă, necurmându-și suspinele decât ca să strige „Mariam! Mariam!” Atunci un bătrân, dacă îl văzu plângând așa, înduioșându-se de frumusețea și de deznădejdea lui, se duse la el și îl întrebă cu blândețe care-i pricina lacrimilor acelea. Și Nur îi povesti nenorocirea ce i se întâmplase. Atunci bătrânul îi zise:

— Nu mai plânge, copilul meu, și nu deznădăjdui! Corabia care a plecat a îndreptat pânzele către Constantinia și tocmai că și eu, care sunt căpitan de corabie, ridic pânzele tot către orașul acela, în noaptea aceasta, cu cei o sută de musulmani care se află pe puntea mea. Nu trebuie, așadar, decât să te sui pe corabia mea și ai să găsești iară lumina dorurilor tale!

Și Nur, cu lacrimile în ochi, sărută mâna căpitanului de corabie și se îmbarcă degrabă cu el pe corabia care zbură, cu toate pânzele în vânt, peste mare.

Or, Allah le meni bună pace și, la capătul unei călătorii de cincizeci și una de zile, ajunseră cu corabia în fața Constantiniei, unde traseră grabnic la țărm. Ci numaidecât fură înhățați de oștenii frânci care vegheau țărmul, și fură prădați și aruncați în temniță, așa cum poruncise regele, care vroia, în felul acesta, să-și răzbune pe toți negutătorii străini ocara adusă fetei lui în țările musulmane.

În adevăr, domnița Mariam ajunsese la Constantinia chiar în ajunul acelei zile. Și, de îndată ce știrea despre întoarcerea ei se răspândi în cetate, toate ulițele fură împodobite în cinstea sa și tot norodul ieși s-o întâmpine. Iar regele și regina încălecară pe cai, cu toți mai-marii și dregătorii de la palat, și veniră s-o aștepte la coborârea de pe corabie. Iar regina, după ce o sărută cu dragoste pe fiică-sa, o întrebă îngrijorată, înainte de orice, dacă mai era fecioară ori dacă, spre amarul ei și spre ocara numelui său, își pierduse pecetea cea fără de preț. Ci domnița, izbucnind în râs dinaintea tuturor celor ce se aflau de față, răspunse:

— Ce mă întrebi tu, o, maică a mea? Au tu crezi că poți să rămâi fecioară în țara musulmanilor? Și tu nu știi că în cărțile musulmanilor se spune: „Nicio femeie nu are să îmbătrânească fecioară în islam…”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute doua noapte

Urmă:

…„Nicio femeie nu are să îmbătrânească fecioara în islam!”

Și regina – care nu-i pusese fetei sale această întrebare de față cu toată lumea decât ca să se ducă vestea, încă de la întoarcerea ei, că fecioria îi era nevătămată, iar cinstea lor era neatinsă, – când auzi vorbele acelea neașteptate, și încă rostite și dinaintea întregii curți, îngălbeni toată la chip și căzu leșinată în brațele însoțitoarelor ei, tulburate de pocinogul acela atâta de pârdalnic. Iar regele, tot așa, amarnic de furios de întâmplare, și mai ales de felul deschis în care fiică-sa dezvăluia cele ce i se întâmplase, își simți bășica fierii cum plezneşte în mijlocul ficatului și, oțărât până peste marginile oțărălii, o luă pe domniță și intră cu mare grabă în palat,

împresurat de uluirea tuturora, de nasurile alungite ale dregătorilor și de chipurile acre ale bătrânelor curtence rămase fără de răsuflare. Și acolo își chemă numaidecât sfetnicii, și ceru părerea vizirilor și a patriarhilor. Și vizirii și patriarhii întrebați răspunseră:

— Noi suntem de părere că, spre-a o curați pe domnița de murdăria musulmanilor, nu este decât o cale, și anume să fie spălată în sângele lor. Încât, trebuie să fie scoși din temniță o sută de musulmani, niciunul mai mult, niciunul mai puțin, și să li se taie capul! Și să fie strâns sângele de la gâtul lor și în acel sânge să fie scăldat trupul domniței, ca pentru un botez nou!

Drept urmare, regele porunci să fie aduși cei o sută de musulmani care tocmai fuseseră aruncați în temniță, și printre care, cum s-a spus, se afla și tânărul Nur. Și se începu cu tăierea capului căpitanului de corabie. Pe urmă se tăie capul tuturor neguțătorilor. Și, de fiecare dată, se strângea într-un bazin mare sângele care țâșnea din gâturile fără cap. Și veni și rândul tânărului Nur, și fu dus la locul de tăiere, fu legat la ochi, fu întins pe preșul cel însângerat, și călăul își roti spada ca să-i reteze capul de la gât, când o femeie bătrână se apropie de rege și îi zise:

— O, rege al vremilor, cele o sută de capete au și fost tăiate, iar bazinul este plin de sânge! Încât acest musulman tânăr care a mai rămas s-ar cădea să fie cruțat, și mai degrabă să-mi fie dat mie ca să-mi slugărească la biserică!

Și regele strigă:

— Pe Mesia! adevărat ai vorbit! Cele o sută de capete se află aci, iar bazinul este plin. Ia-l, dară, pe acesta și folosește-l ca slugă la biserică!

Și bătrâna, care era căpetenia paznicelor de la biserică, îi mulțumi regelui și, pe când măria-sa ieșea din sală laolaltă cu vizirii lui spre a purcede la botezul de sânge al domniței, bătrâna îi luă pe tânărul Nur. Și, fermecată de frumusețea lui, îl duse fără de zăbavă la biserică.

Acolo, bătrâna îi porunci lui Nur să se dezbrace și îi dete o haină lungă și neagră, un potcap lung de popă, un văl mare, negru, pe care să și-l pună peste acel potcap, un patrafir și un brâu lat. Și îl îmbrăcă ea însăși, ca să-l învețe cum trebuie sa facă; și îi dete sfaturile de trebuință, ca să-și îndeplinească așa cum se cuvine slujba la biserică. Și, vreme de șapte zile în șir, îi veghe munca și îl îndemnă să se străduiască, pe când el se jeluia în inima lui de drept-credincios că e silit să facă o slugărie ca aceea în slujba necredincioșilor.

Or, în seara celei de a șaptea zile, bătrâna îi spuse lui Nur:

— Află, fiul meu, că peste câteva clipite domnița Mariam, care a fost curățată prin botezul de sânge, are să vină la biserică să-și petreacă noaptea toată în rugăciune, ca să i se ierte astfel blestemățiile. Te înștiințez, așadar, de venirea ei, pentru ca, atunci când eu m-oi duce să mă culc, tu să stai la ușă ca să îndeplinești orice slujbă pe care s-ar putea să ți-o ceară, ori ca să mă chemi la caz că ea ar cădea leșinată de căință din pricina păcatelor ce le-a săvârșit. Ai priceput?

Și Nur, cu ochii scăpărând, răspunse:

— Priceput, o, stăpână a mea!

Estimp, domnița Mariam, îmbrăcată în negru din creștet până-n talpă, și cu fața coperită de un văl negru, ajunse în tinda bisericii și, plecându-se adânc dinaintea lui Nur, pe care, din pricina hainelor de pe el, îl socoti vreun popă, intră în biserică, după ce bătrâna paznică îi descuie ușa, și, cu pas domol, se duse la un fel de paraclis lăuntric, tare întunecat la înfățișare. Atunci bătrâna, nevrând s-o stânjenească nicidecum, se grăbi să

plece; și după ce îl dodeli pe Nur să vegheze la ușă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treia noapte

Urmă:

…se duse să se culce în chilia ei.

Iar Nur, după ce se încredință că bătrâna paznică adormise și sforăia ca o căpcăună, se strecură în biserică și se duse drept la locul unde se afla domnița Mariam, și care era un paraclis luminat de o candelă ce ardea dinaintea chipurilor necredinței (arde-le-ar focul!). Și intră încetișor în paraclisul acela și, cu un glas tremurând, spuse:

— Eu sunt Nur, o, Mariam!

Și domnița, când auzi glasul mult-iubitului ei, crezu dintru-ntâi că visează, pe urmă se aruncă în brațele lui. Și amândoi, tulburați până peste poate, începură să se sărute în tăcere și îndelung. Și, când izbutiră să vorbească, își povestiră tot ce pățiseră din ziua despărțirii. Și laolaltă deteră laudă lui Allah, care le îngăduise să se afle iar împreună.

După care, domnița, spre a sărbători bucuria acelei clipe a întâlnirii lor, se grăbi să-și scoată hainele cele cernite pe care regina, maică-sa, o silise să le poarte spre a-și aminti necontenit de pierderea fecioriei sale. Și, când se dezbrăcă de tot, șezu pe genunchii lui Nur, care, la rându-i, aruncase departe de el rasa și hainele de popă creștinesc. Și se porniră pe un potop de alinturi nemaipomenite, și cum unele asemenea nu mai văzuse vreodată petrecându-se locul acela de pierzanie al sufletelor necredincioșilor. Și nu conteniră, cât ținu noaptea toată, să se dedea, fără de niciun fel de opreliști, celor mai osebite plăceri ale desfătării, dându-și unul altuia dovezile cele mai vădite ale dragostei lor vajnice. Și Nur, în clipa aceea, simțea cum se întoarce la viață cu atâta năprasnă, încât ar fi putut să sugrume, fără de oprire, unul după altul, o mie de popi, cu patriarhii lor cu tot! Allah să-i stingă pe păgâni și să dea tărie și vârtute drept-credincioșilor lui!

Când, către zori, clopotele bisericii sunară cea dintâi chemare a necredincioșilor, domnița Mariam se grăbi – da cu câte lacrimi de jale! să se îmbrace în hainele ei cernite; iar Nur, la fel, se îmbrăcă și el cu hainele necredinței (ierte-l Allah, cel care vede adâncul cugetului, în această cruntă anevoință în care se află!). Ci, înainte de a pleca și după ce îl mai sărută pentru o ultimă oară, domnița îi spuse lui Nur:

— Acuma, o, Nur, după cele mai bine de șapte zile de când te afli în această cetate, cunoști pesemne temeinic locurile și împrejurimile bisericii acesteia?

Și Nur răspunse:

— Da, o, stăpâna mea!

Ea spuse:

— Ei bine, atunci, ia aminte la vorbele mele și să nu le uiți! Căci mi-am ticluit în gând un plan care are să ne îngăduiască să scăpăm pe totdeauna

din țara aceasta! Drept care, mâine, la cea dintâi strajă a nopții, nu ai decât să deschizi ușa bisericii care dă înspre mare și să te duci fără de zăbavă pe țărm. Acolo, ai să găsești o corăbioară cu zece oameni; iar căpitanul lor, când are să te vadă că vii, are să se repeadă să-ți dea mâna. Ci tu să aștepți să te strige pe nume; și, mai ales, să nu zorești nimic! În ce mă privește, să nu ai nicio grijă din partea mea: am să pot eu să dau de tine fără de nicio supărare. Și Allah are să ne slobozească din mâinile lor.

Pe urmă, înainte de a-l lăsa singur, mai adăugă:

— Ci, o, Nur, spre a le face un pocinog cât mai straşnic patriarhilor, să nu uiți să șterpelești din vistieria bisericii tot ce ai să găsești mai greu ca preț și mai ușor ca greutate, și să golești, înainte de a pleca, toată cutia în care necredincioșii își pun darurile de aur pe care le aduc căpeteniilor credinței acesteia mincinoase.

Și domnița, după ce îi ceru lui Nur să spună și el, vorbă cu vorbă, sfaturile pe care i le dedese, ieși din biserică și, cu ochii tare mohorâți, se întoarse la palat, unde maică-sa o aștepta ca să-i predice căința și lepădarea de plăcerile trupului. Ferească-i Allah în veci pe drept-credincioșii săi de lepădarea aceea necurată și facă el să nu aibă a se căi decât de răul săvârșit față de aproapele lor! Amin!

Așadar, la cea dintâi strajă de noapte, Nur, după ce veghe sforăiturile bătrânei căpcăune a bisericii, nu pregetă să pună gabja pe toate lucrurile de preț din vistieria de sub pământ și să golească în brâul lui de popă tot aurul și argintul ce se afla în cutia patriarhilor. Și, încărcat cu acea pradă luată de la necredincioși, o tuli în graba mare, pe ușa ce-i fusese arătată, spre țărmul mării. Și acolo, urmând ce-i spusese domnița, găsi corabia, iar căpitanul, după ce îi întinse mâna și îl chemă pe nume, îl primi cu toată dragostea, dimpreună cu povara lui cea de preț. Și numaidecât dete semnalul de plecare.

Or, corăbierii, în loc să se supună poruncilor date de căpitanul lor și să dezlege parâmele care țineau corabia legată de stâlpii de pe țărm, începură să cârtească, iar unul dintre ei ridică glasul și spuse:

— O, căpitane, da tu știi prea bine că am primit cu totul altfel de porunci de la stăpânul nostru, regele, care vrea să-l pornească mâine pe vizirul său cu corabia noastră, ca să se ducă să-i dovedească pe pirații musulmani care s-au ivit prin preajmă, amenințând s-o răpească pe domnița Mariam!

Căpitanul însă, oțărât până peste poate de împotrivirea aceea, strigă:

— Cine cutează să se împotrivească poruncilor mele?

Și, rotindu-și sabia, reteză dintr-o lovitură capul celui care vorbise. Și sabia lumina, în beznă, roșie de sânge, ca o făclie. Însă fapta aceea aprigă nu-i opri pe corăbierii ceilalți, oameni dârzi, să nu cârtească mai departe. Încât, împărtășiră cu toții, într-o clipită, sub sabia cea iute ca fulgerul, soarta tovarășului lor, pierzându-și tuszece, unul după altul, capul de pe grumaji. Și căpitanul împinse cu piciorul leșurile lor în mare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patra noapte

Urmă:

La sfârșit, se întoarse înspre Nur și, cu un glas poruncitor ce nu îngăduia cârtire, țipă:

— Yallah! Hai! Desfă parâmele, întinde pânzele și strânge frânghiile, în vreme ce eu am grijă de cârmă!

Și Nur, înspăimântat de volnicia aprigului căpitan, și-apoi și fără vreo armă cu care să se apere și să încerce să scape fugind pe uscat, fu nevoit să se supună și, măcar că nu se pricepea la treburile marinărești, îndeplini cât putu mai bine munca la frânghii. Și corabia, călăuzită de mâna hotărâtă a căpitanului la cârmă, se îndepărtă, cu toate pânzele umflate, înspre larg și, împinsă de vântul prielnic, puse cap către Al-Iskandaria.

În vremea aceasta, bietul Nur se căina în sufletul său, fără a cuteza să se plângă deschis față de căpitanul cel bărbos care se uita la el cu niște ochi strălucitori; și își zicea: „Ce năpastă s-a abătut, dar, pe capul meu, tocmai când socoteam că necazurile mele s-au isprăvit! Și fiecare nenorocire e mai rea decât cea de dinaintea ei! Baremi de-aș pricepe ceva din toate astea! Și-apoi, ce-am să mai pățesc și cu insul ăsta amarnic? Fără de nicio îndoială că n-am să mai ies viu din mâinile lui!” Și se lăsă așa mai departe dus de gânduri negre, cât ținu noaptea toată, veghind pânzele și saulele.

Dimineața, cum se aflau în fața unui oraș unde urmau să tragă la țărm spre a năimi câțiva corăbieri, căpitanul se ridică deodată, cuprins parcă de un mare zbucium, și își aruncă mai întâi turbanul la picioare! Pe urmă, întrucât Nur, uluit, se uita la el fără să priceapă nimic, izbucni în râs și, cu amândouă mâinile, își smulse barba și mustățile, și, pe dată, se schimbă într-o fetișcană ca luna când se ridică peste mare. Și Nur o cunoscu pe domnița Mariam. Și, de îndată ce tulburarea i se potoli, se aruncă la picioarele ei, peste poate de minunat și de bucuros, și îi mărturisi că fusese cuprins de o mare spaimă din pricina acelui căpitan cumplit care făcea să zboare atâta de ușor capetele oamenilor de pe grumajii lor. Și mult mai râse domnița Mariam de spaima lui; și, după ce se sărutară, fiecare se grăbi să se aștearnă iarăși pe muncă spre a intra în portul orașului. Și, de cum ajunseră pe uscat, luară în slujba lor câțiva corăbieri, și plecară pe mare mai departe. Iar domnița Mariam, care se pricepea la tainele năieritului și cunoștea drumurile mării și curgerea vântului și a apelor, dete mai departe poruncile de trebuință, ziua întreagă, cât ținu drumul. Ci, când se lăsă noaptea, nu pregetă să se ducă și să se culce lângă preaiubitul ei Nur, și să deguste cu el, în reveneala mării și sub cerul gol, toate desfătările dragostei. Allah să-i apere și să-i țină și să sporească asupra lor hatârurile Lui!

Or, Allah le hărăzi, până la sfârșitul călătoriei, o plutire fără de necazuri, și ei zăriră în curând Columna Fanarului. Și, după ce corabia fu legată la țărm în port, iar oamenii de pe corabie coborâră pe uscat, Nur îi spuse domniței Mariam:

— Iacătă-ne, într-un sfârșit, pe pământ musulman! Așteaptă numai o clipă aici, până mă duc să-ți cumpăr tot ce îți trebuiește ca să intri în cetate așa cum se cuvine; căci văd că nu ai nici rochie, nici iașmac, nici papuci!

Și Mariam răspunse:

— Da, du-te să-mi cumperi toate astea, da să nu zăbovești prea mult până să te întorci!

Și Nur coborî pe uscat, ca să cumpere lucrurile acelea. Și-atâta cu ei!

Ci, în ceea ce îl privește pe regele frâncilor din Constantinia, iacătă! A doua zi, de cu zori, după plecarea la ceas de noapte a domniței Mariam, i se aduse vestea că fata pierise și nu i se putu da niciun alt amănunt, afară doar că fusese să-și facă rugăciunile în biserica cea mare a patriarhiei. Ci tot atunci veni și îngrijitoarea cea bătrână să-i aducă știrea că sluga cea nouă de la biserică pierise și, îndată după aceea, i se vesti și fuga din port a corăbiei celei micuțe și moartea celor zece năieri, ale căror leșuri fuseseră găsite pe țărm descăpățânate. Și regele frâncilor, fierbând de turbarea strânsă în pântece, cugetă vreme de un ceas, și spuse:

— Dacă acea corabie a mea a pierit, nu mai încape nicio îndoială că a fost luată de fata mea!

Și, pe loc, porunci să vină la el căpitanul portului și vizirul cel chior și șchiop, și le spuse:

— Ați auzit ce s-a întâmplat! Or, fata mea, fără de nicio îndoială, trebuie să se fi îndreptat înspre țările musulmane să-și caute hăndrălăii. Dacă, dar, nu mi-o aduceți îndărăt, vie ori moartă, nimica nu are să vă mai scape, la rându-vă, de țeapa care vă așteaptă! La drum!

Atunci, vizirul cel bătrân și chior și șchiop, precum și căpitanul portului înarmară degrabă o corabie și o îndreptară în zbor, fără de zăbavă, înspre Al-Iskandaria, unde ajunseră la același ceas cu cei doi fugari. Și cunoscură numaidecât corabia cea micuță, trasa în port. Și o zăriră, ca să nu mai aibă vreo îndoială, și pe domnița Mariam stând pe o grămadă de parâme pe punte. Și pe dată porunciră să coboare într-o luntre o ceată de oameni înarmați, care se strecurară pe nesimțite la corabia fugară, izbutiră s-o înșface pe domniță pe neașteptate, o legară belci și o duseră pe puntea lor, după ce deteră foc corăbiei celei micuțe. Și, fără a mai zăbovi, se întoarseră în larg și puseră cap spre Constantinia, unde fură destul de norocoși să ajungă fără de niciun necaz. Și deteră zor să se ducă și s-o dea pe domnița Mariam tatălui său, regele.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincea noapte

Urmă:

Când regele frâncilor o văzu intrând pe fiica lui și când ochii lui deteră de ochii ei, nu putu să-și stăpânească furtuna simțămintelor și, aplecându-se peste jețul lui, cu pumnul întins, strigă la ea:

— Vai de tine, fată blestemată! De bună seamă că te-ai lepădat de credința străbunilor tăi, dacă ți-ai părăsit așa casa părintească și te-ai dus să cauți adăpost la necredincioșii care te-au despecetluit! Hotărât, numai moartea ta ar putea să mai spele ocara pe care ai adus-o numelui de creștin și cinstei neamului nostru! Ah, ticăloaso, gătește-te să fii spânzurată la ușa bisericii!

Ci domnița Mariam, departe de a se tulbura, răspunse:

— Tu, tată, știi ce suflet deschis am eu. Or, nu sunt vinovată, așa cum

mă crezi. Oare ce păcat am săvârșit dacă am vrut să mă întorc la un pământ pe care soarele îl scaldă în razele lui și unde bărbații sunt puternici și tari de vârtute? Și ce să fi rămas să fac printre popii și jugăniții de-aici?

La vorbele acestea, mânia regelui ajunse până peste poate, și răcni către gealații lui:

— Lua-ți-o de dinaintea ochilor mei pe fata aceasta păcătoasă și duce-ți-o de-o dați morții celei mai crunte!

Și pe când călăii se pregăteau s-o înșface pe domniță, vizirul cel bătrân și chior veni șchiopătând până dinaintea tronului și, după ce sărută pământul în fața regelui, spuse:

— O, rege al vremurilor, îngăduie robului tău să rostească o rugăminte înainte de moartea domniței!

Regele spuse:

— Grăiește, o, vizire al meu bătrân și credincios, o, stâlp al creștinătății!

Și vizirul spuse:

— Află, o, măria-ta, că robul tău cel nevrednic este de tare multă vreme îndrăgostit de farmecele domniței. Drept aceea, vin acuma să te rog să n-o dai morții și, ca singură răsplată pentru multele dovezi de credință ale mele față de rosturile scaunului domniei tale și ale creștinătății, să mi-o dai de soție. Și-apoi, eu sunt atâta de urât, încât căsătoria aceasta, care pentru mine însemnează un hatâr, ar putea sluji totodată și ca osândă pentru greșelile domniței! Pe deasupra, mă îndatorez s-o țin încuiată în afundul casei mele, ferită, de aci înainte, de orice putință de fugă și de orice căutare a musulmanilor!

Dacă auzi vorbele acestea al vizirului său, regele spuse:

— Nu este nicio piedică! Da ce ai să faci tu, o, sărmanule, cu jarul acesta aprins de la focul iadului? Și nu te temi de urmările cele încornoroase ale unei căsătorii ca aceasta? Pe Mesia! eu, în locul tău, aș sta multă vreme cu degetul în gură ca să cuget la o treabă atâta de amarnică!

Ci vizirul răspunse:

— Pe Mesia! nu-mi fac nicio amăgire în privința aceasta, și știu întru totul cât de amarnică-i împerecherea noastră. Da am să știu eu să mă port cu destulă înțelepciune ca s-o împiedic pe soția mea să se dedea la destrăbălări scârbavnice!

Și regele francilor, la aceste vorbe, izbucnind în râs, se cutremură în jețul lui și îi spuse vizirului cel bătrân:

— O, moșneag boșorog, tare-aș vrea să văd cum îți cresc în frunte doi colți de elefant! Da te prevestesc că dacă ai s-o lași pe fiică-mea să scape din palatul tău, ori dacă n-ai s-o împiedici să mai adauge vreo năzbâtie la năzbâtiile cele care au adus atâta ocară numelui nostru, are să-ți zboare capul de pe umeri! Numai cu înțelegerea aceasta îți dau învoirea mea!

Și bătrânul vizir primi târgul și sărută picioarele regelui.

Numaidecât, popii, călugării și patriarhii, precum și toți dregătorii creștinătății, fură vestiți despre căsătoria pusă la cale. Și, cu prilejul acesta, se deteră ospețe mari la palat. Și, când petrecerile se sfârșiră, vizirul cel bătrân și îngrețoșător intră în odaia domniței. Oprire-ar Allah urâciunea să aducă vreo prihană strălucirii! Și facă el ca porcul acela împuțit să-și deie sufletul până s-ajungă a murdări lucrurile cele neîntinate!

Da o să ne mai întoarcem la el!

Estimp, Nur, care coborâse pe uscat să cumpere lucrurile cele de trebuință pentru îmbrăcatul domniței, când se întoarse cu iașmacul și rochia și o pereche de papuci din piele galbenă ca portocala, văzu o

mulțime mare ce se ducea și se întorcea din port. Și întrebă care-i pricina acelei forfoteli; și i se spuse că năierii de pe o corabie francă năvălise pe neașteptate asupra unei corăbii trasă nu departe de acolo și îi dedese foc, după ce răpise o fată ce se afla pe acea corabie. Și, la știrea aceea, Nur se schimbă deodată la față și căzu la pământ fără de simțire.

După o bucată de vreme, când se deșteptă din pieire, le povesti celor de față trista lui întâmplare. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Și toți începură să-l învinuiască pentru purtarea lui și să-i arunce un potop de dojeni, spunându-i:

— Nu ai decât ceea ce ți se cuvine! De ce ai lăsat-o singură? Ce nevoie aveai să te duci să-i cumperi iașmac și papuci noi din piele galbenă ca portocala? Au nu putea să coboare pe uscat cu hainele ei cele vechi și să-și copere fața, până una alta, cu o bucată de pânză de corabie sau cu orice altă cârpă? Asta-i, pe Allah! nu ai decât ce ți se cuvine!

Estimp, veni acolo și un șeic, care era stăpânul hanului în care șezuse Nur și domnița, când se întâlniseră întâia oară. Și îl cunoscu pe bietul Nur și, dacă îl văzu într-o stare atâta de jalnică, îl întrebă care-i pricina. Și, când află toată povestea, îi zise:

— Hotărât! iașmacul era cu totul și cu totul de prisos; și tot așa și rochia cea nouă, și papucii cei galbeni! Da și mai de prisos ar fi acuma să mai vorbim despre asta. Hai cu mine, fiul meu! Ești tânăr și, în loc sa plângi ca o femeie și să te lași prada deznădejdii, ești dator să te folosești mai degrabă de tinerețea și de voinicia ta. Gata! Neamul fetelor frumoase încă nu s-a stins în țara noastră! Și-o să izbutim noi să-ți găsim o egipteancă frumoasă și pricepută care, fără de nicio îndoială, are să te despăgubească și să te mângâie…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șasea noapte

Urmă:

…să te mângâie de pierderea acelei domnițe frânce!

Nur însă, plângând necontenit, răspunse:

— Nu, pe Allah, o, bunule unchi al meu, nimica nu are să mă poată despăgubi de pierderea domniței, nici să mă facă să-mi uit durerea:

Șeicul întrebă:

— Da atunci ce ai să faci acuma? Corabia s-a dus cu domnița, iar lacrimile tale nu au nicio putere!

El spuse:

— Tocmai de-aia vreau să mă întorc în cetatea regelui frâncilor și s-o scot de acolo pe iubita mea!

El spuse:

— Ah, fiul meu, nu da ascultare îndemnurilor sufletului tău neînfricat! Dacă ai izbutit s-o scapi întâia dată, ia bine seama la cea de a doua încercare, și nu uita de proverbul care spunea „Olul prea adesea aruncat, nu scapă nevătămat!”

Ci Nur răspunse:

— Îți mulțumesc, unchiule, pentru sfaturile tale cuminți, da pe mine nimica nu mă sperie și nimica nu are să mă împiedice să mă duc s-o dobândesc iarăși pe iubita mea, chiar de-o fi să-mi primejduiesc de moarte sufletul cel scump!

Și cum, din voia sorții, se afla în port o corabie gata să-și desfășoare pânzele înspre insulele francilor, tânărul Nur se îmbarcă degrabă pe ea; și ancora fu ridicată numaidecât.

Or, șeicul, stăpânul hanului, mare dreptate avusese când îl îndemnase pe Nur să se gândească în ce dârdoră de primejdii are să se arunce fără de nicio socoteală. În adevăr, regele francilor, după năzbâtia din urmă a fiică-si, se jurase pe Mesia și pe cărțile păcătoșeniei că are să stingă de pe fața pământului și a mărilor neamul musulmanilor; și poruncise să se gătească de război o sută de corăbii care să pornească să dea piept cu vasele musulmanilor și să pustiască țărmurile și să semene peste tot prăpădul, măcelul și moartea, încât, în clipa când corabia pe care se afla Nur intra în apele insulelor, fu întâmpinată de unul dintre acele vase de război și luată prinsă și dusă în portul regelui francilor, chiar în ziua dintâi a petrecerilor ce se dedeau întru sărbătorirea nunții vizirului cel chior cu domnița Mariam. Și regele, ca să sărbătoreasca mai falnic acele petreceri și ca să-și potolească zăcășia din suflet, dete poruncă sa fie uciși în țeapă toți musulmanii prinși.

Se îndeplini, dar, porunca aceea năprasnică, și toți prinșii, unul după altul, fură trași în țeapă dinaintea porții unde avea loc nunta. Și nu mai rămăsese decât tânărul Nur, când regele, care împreună cu toată curtea lui se afla de față la acea osândă, se uită la el cu luare aminte și spuse:

— Nu știu, da, pe Mesia! tare socot că tânărul acesta este tânărul pe care l-am dăruit, nu de mult, paznicei de la biserică! Cum se face că se află aici, după ce a fugit o dată?

Și adăugă:

— Ha! Ha! să fie tras în țeapă pentru vina de a fi fugit!

Ci, în clipa aceea, vizirul cel chior înaintă și spuse regelui:

— O, rege al vremilor, am făcut și eu un jurământ! Și anume, să jertfesc, la poarta palatului meu, spre a coborî binecuvântarea asupra căsniciei mele, trei tineri musulmani! Mă rog, dar, ție, să-mi dai putința de a-mi îndeplini jurământul și să mă lași să aleg trei prinși de la corabia cu prinși de război!

Și regele zise:

— Pe Mesia! nu știam nimica de jurământul tău! Că ți-aș fi dăruit nu doar trei, ci treizeci de prinși! Nu mi-a mai rămas decât acesta de-aici; ia-l, până ce or mai fi aduși alții!

Și vizirul îl luă pe Nur cu el, gândind să-și spele cu sângele lui pragul palatului; ci, după ce cugetă că jurământul său nu ar fi îndeplinit cu totul dacă nu i-ar jertfi pe toți cei trei musulmani deodată, porunci ca tânărul Nur, pus în lanțuri, să fie aruncat în grajdul palatului, unde, până una alta, gândea să-l lase chinurilor foamei și setei.

Or, vizirul cel chior avea în grajdul lui doi cai gemeni, de o frumusețe vrăjită, din cel mai ales soi de Arabia, și ai căror strămoși erau scriși și agățați la gâtul lor într-o punguță legată cu un lanț de peruzele și de aur. Unul era alb ca o porumbiță și se numea Sabik, iar celălalt era negru ca un corb și se numea Lahik. Și amândoi caii aceia erau vestiți printre franci și printre arabi, și stârneau pizma regilor și a sultanilor. Ci unul dintre cai avea o pată de albeață pe ochi; și nici iscusința celor mai iscusiți potcovari

nu izbutise să facă albeața aceea să piară. Și vizirul cel chior se străduise și el să o tămăduiască, întrucât era meșter în leacuri și în doftoriceli; da nu făcuse decât să înrăutățească și mai mult beteșugul și să sporească întinderea petei.

Încât, atunci când Nur, dus de vizir, ajunse în grajd, băgă de seamă pata de pe ochiul calului și zâmbi a râde. Iar vizirul îl văzu că zâmbește așa și îi zise:

— O, musulmanule, de ce zâmbești?

El spuse:

— Din pricina petei de pe ochiul calului!

Vizirul zise:

— O, musulmanule, știu, că oamenii din neamul tău sunt tare iscusiți la cai și că se pricep mai bine decât noi la meșteșugul de a-i îngriji! Oare din pricina aceasta zâmbești?

Și Nur, care chiar că se pricepea de minune să vindece beteșugurile cailor, răspunse:

— Tu zici! Nu se află nimenea în toată împărăția creștinilor care să știe tămădui calul acesta! Ci eu pot să-l vindec! Ce mi-ai dărui dacă mâine ți-ai găsi calul cu niște ochi sănătoși ca ai unei gazele?

Vizirul răspunse:

— Ți-aș dărui viața și slobozenia, și te-aș face pe loc căpetenie peste grajdurile mele și vraci al palatului!

Nur spuse:

— Dacă-i așa, dezleagă-mă!

Și vizirul dezlegă lanțurile care ferecau mâinile lui Nur; și Nur, numaidecât, luă niște seu, niște ceară, niște var și niște usturoi, le mestecă bine cu zeamă tare de ceapă, și făcu o alifie cu care obloji ochiul bolnav al calului. După care se culcă pe crivatul de scânduri din grajd și îi lăsă lui Allah grija zviduirii albeței de pe ochiul calului.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptea noapte

Urmă:

A doua zi dimineață, vizirul cel chior veni chiar el, șchiopătând, să dea jos alifia. Și uimirea și bucuria lui fură cum nu se poate mai mari când văzu ochiul calului limpede ca lumina dimineții. Și fericirea lui fu atâta de nemărginită, încât îl îmbrăcă pe Nur chiar cu mantia lui și îl numi pe loc căpetenie peste grajdurile sale și peste vracii cailor de la palat. Și îi hotărî ca locuință odăile de deasupra grajdurilor, față în față chiar cu iatacurile lui și de care nu le despărțea decât curtea. După care se duse să ia parte la petrecerile ce se dedeau pentru nunta domniței. Și habar n-avea el că omul nu scapă în veci de ursita lui, și nu știa ce lovituri păstrează soarta pentru aceia care dintru început sunt meniți să slujească de pildă neamurilor!

Or, așadar, ajunseră în cea de a șaptea zi de ospețe, și iacătă și seara când moșneagul cel slut tocmai trebuia să între s-o ia în stăpânire pe

domniță. (Izgonit fie Cel-Rău!) Or, domnița tocmai sta sprijinită în coate la fereastră și asculta cele de pe urmă vuiete și strigăte ce se ridicau în cinstea ei. Și, tare tristă, se gândea la iubitul ei Nur, flăcăul cel voinic și frumos de la Egipt, care îi culesese floarea fecioriei. Și o mare jale îi scălda sufletul, la amintirea aceea, și făcea să i se ridice lacrimile în ochi. Și își zicea: „Hotărât! n-am sa mă las atinsă niciodată de bătrânul cel îngrețoșător! Mai degrabă îl omor, și pe urmă mă arunc pe fereastră în mare!” Și, pe când se lăsa cuprinsă de amărăciunea acelor gânduri, auzi sub ferestrele ei un glas frumos de flăcău care cânta, în înserare, niște stihuri arăbești despre despărțirea celor ce se au dragi. Or, era chiar Nur, care, în clipa aceea, sfârșind de dat cele de pe urmă îngrijiri cailor, se suise în iatacul său și se așezase și el cu coatele pe fereastră, ca să se gândească la iubita lui. Și cânta vorbele acestea ale poetului:

Ah, fericire dusă!
Pe urme-ți, am venit,
Departe de pământul
Străbun și fericit,
În țara asta crudă,
Pe căile-i străine,
Cu amăgirea sfântă
Că am să dau de tine.
Ah, vai de mine, vai!

Iar simțurile mele.
De-al amăgirii dor,
Te recunosc, iubito,
Te strigă-n graiul lor,
În tot ce-i gingășie
Și mi se-arată-n cale,
În tot ce-mi pare-un farmec
Din farmecele tale.
Ah, vai de mine, vai!

Când undeva departe
Un fluier plânge stins,
Și când îi dă răspunsuri
Lăuta, dinadins,
Curg lacrimile mele
Topite de suspine,
Și gândul meu visează
La mine și la tine.
Ah, vai de noi, vai, vai!

Auzind cântecul acela în care iubitul inimii ei își mărturisea simțămintele dragostei lui credincioase, domnița Mariam cunoscu numaidecât glasul și fu cuprinsă de o tulburare până peste poate. Ci, cum era înțeleaptă și iscusită, știu să se stăpânească și să nu se dea de gol față de însoțitoarele care o înconjurau, și începu prin a le ruga s-o lase singură. Pe urmă, luă o hârtie și un calam și scrise cele ce urmează:

În numele lui Allah cel Atoatedătător și Atoatefăcător! Și toate celelalte! Pacea lui Allah fie cu tine, o, Nur, precum și mila și binecuvântarea lui!

Vreau să-ți spun că roaba ta Mariam te salută și arde de dorul de a se vedea iarăși laolaltă cu tine! Ascultă, dar, ce îți spune ea aici, și fă ceea ce îți poruncește.

La întâia strajă de noapte, la ceasul prielnic îndrăgostiților, ia cei doi cai, Sabik și Lahik, și du-i afară din cetate, dincolo de poarta Sultania, unde ai să mă aștepți. Și dacă te-o întreba careva unde duci caii, tu să răspunzi că îi duci la plimbare!”

Pe urmă, împături scrisoarea, o legă într-o basma de mătasă și flutură basmaua la fereastră, înspre Nur. Și, când văzu că el o băgase de seamă și că vine într-acolo, aruncă basmaua pe fereastră. Și Nur luă basmaua de jos, o desfăcu și găsi în ea scrisoarea, pe care o citi, pe urmă o duse la buze și la frunte, în semn de învoire. Și dete fuga la grajduri, unde așteptă cu cea mai mare nerăbdare straja dintâi a nopții. Atunci, puse șaua pe cei doi cai de soi ales și ieși afara din cetate, fără ca pe drum să fie supărat de cineva. Și o așteptă pe domniță la poarta Sultania, ținând cei doi cai de căpăstru.

Or, tocmai în clipa aceea, când petrecerile se sfârșiseră și se lăsă noaptea, chiorul de moșneag cel atâta de slut și de îngrețoșător intrase în odaia domniței, ca să săvârșească ceea ce avea de săvârșit. Și domnița Mariam, tremurând de scârbă, atâta de silos era la înfățișare, îl văzu intrând. Ci, întrucât fata își avea un plan al ei de urmat, pe care nu vroia să-l zădărnicească, se strădui să-și stăpânească simțămintele de scârbă și, ridicându-se în cinstea moșneagului, îl pofti să ia loc lângă ea pe divan. Iar bătrânul cel șchiop îi zise:

— O, doamnă a mea, tu ești mărgăritarul Răsăritului și al Apusului, și numai ia picioarele tale am să mă închin!

Iar domnița răspunse:

— Fie! da să curmăm cu laudele. Unde-i demâncarea? Mi-e tare foame și, înainte de toate, se cade a începe să mâncăm!

Numaidecât, bătrânul își chemă robii și, într-o clipită, fură aduse tăvile pline cu bunătățurile cele mai rare și mai alese, făcute din tot ce zboară în văzduhuri, înoată în ape, umblă pe pământuri și crește în pomii din livezi și în copăceii din tufărișuri. Și amândoi începură să mănânce laolaltă; iar domnița se silea să-l îmbie cu bucate; și bătrânul era vrăjit de grijile ei și se umfla în piept și se bucura că o să-și ajungă scopurile mai ușor decât gândise. Ci deodată se prăvăli pe spate, cu capul mai greu decât picioarele, fără de simțire. Căci domnița izbutise să-i arunce în cupă pe sub mână un strop de bang marocan, în stare să doboare un elefant și să-l fac să-și amestece înălțimea cu lățimea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute opta noapte

Urmă:

Slavă lui Allah carele nu îngăduie urâciunii, să întineze ceea ce este curat!

Când îl văzu pe vizir rostogolindu-se în felul acela, ca un porc umflat, domnița Mariam se ridică pe clipă pe dată, luă doi saci pe care îi umplu cu nestemate și cu giuvaeruri, înfășcă o spadă cu lama călită în sânge de lei, și-o prinse la brâu, se coperi cu o maramă și, cu ajutorul unei frânghii, se lăsă să lunece pe fereastră în curte, iar de acolo, fără a fi zărită de nimeni, ieși din palat și fugi înspre poarta Sultania, unde ajunse fără de niciun necaz. Și, de cum îl văzu pe Nur, dete fuga la el și, fără a-i lăsa răgaz nici măcar s-o sărute, sări pe calul Lahik și îi strigă lui Nur:

— Încalecă pe Sabik, și după mine!

Și Nur, lăsând la o parte orice alt gând, sări la rându-i pe cel de al doilea cal și îl slobozi în galopul cel mare, spre a o ajunge din urmă pe iubita lui, care era de mult departe. Și goniră așa toată noaptea, până în zori.

Când socoti că pusese o depărtare destul de mare între ei și cei care s-ar fi putut să-i urmărească, domnița se învoi să se oprească o clipă ca să se hodinească și să dea răgaz harnicilor bidivii să-și mai tragă sufletul. Și cum locul unde poposiseră era tare plăcut, cu pajiști verzi, cu umbră, cu pomi roditori, cu flori și cu ape curgătoare, și cum prospețimea acelui ceas îi îmbia la plăcerea cea dulce, se simțiră fericiți că puteau, într-un sfârșit, să se așeze unul lângă altul, în tihna acelor locuri, și să-și povestească între ei tot ce pătimiseră cât fuseseră despărțiți. Și, după ce băură din apa aceluiași izvor și se înviorară cu poame culese din aceiași pom, își făcură spălările cele de după datină și se lăsară unul în brațele celuilalt, proaspeți, voioși și drăgăstoși. Și, dintr-o bucată, îndreptară toată vremea pierdută în post. Pe urmă, răpiți de dulceața văzduhului și de liniștea locului, se lăsară furați de somn, sub mângâierile adierii de dimineață.

Or, șezură așa adormiți până pe la amiază, și nu se deșteptară decât când auziră pământul bubuind sub niște izbituri parcă de mii de copite. Și deschiseră ochii, și văzură ochiul soarelui întunecat de un vârtej de pulbere și, din vâlvora prafului acela, țâșneau fulgere ca dintr un cer furtunos. Și cunoscută în curând tropotul cailor și zăngănitul armelor. Or, era o oaste întreagă, care se luase pe urmele lor! Cu adevărat, în dimineața acelei zile, regele frâncilor se sculase de cu zori ca să se ducă el însuși să afle vești despre domniță, fiica lui, și să se liniștească în privința acesteia. Întrucât el era departe de a se simți fără de griji față de împlinirea căsătoriei domniței cu un bătrân a cărui vlavie de bună seamă că demult trebuie să se fi topit. Însă uimirea lui ajunse până peste poate când n-o găsi pe fiică-sa și când îl văzu pe vizir întins pe jos, lipsit de simțire și cu capu-ntre picioare. Și, cum regele vroia mai întâi de toate să afle ce-i cu domnița, turnă niște oțet în nasul vizirului, care își căpătă pe dată folosința simțurilor. Și regele, cu un glas înfricoșător, răcni:

— O, blestematule, unde este fiica mea Mariam, soția ta?

El răspunse:

— O, măria ta, nu știu!

Atunci regele, plin de mânie, își trase spada și, dintr-o fulgerătură, despică în două capul vizirului său; și spada răzbi, strălucind, prin fălcile chiorului. Allah așeze-i pe veci sufletul păcătos în catul cel mai de la urmă al gheenei!

Tot atunci, năvăliră și grăjdarii, tremurând, să-i aducă regelui vestea că vraciul cel proaspăt al cailor pierise, precum și bidiviii Sabik și Lahik. Și regele nu mai avu nicio îndoială că fiică-sa fugise cu căpetenia grajdurilor, și numaidecât strigă să vină la el cei dintâi trei patrici ai săi și le porunci să treacă fiecare în fruntea a câte trei mii de oameni și să-l însoțească la

căutarea fiicei sale. Și adăugă pe lângă oastea aceea pe patriarhii și pe maimarii de la curtea sa, se așeză el însuși în fruntea oștilor, și purcese pe urmele fugarilor, pe care îi ajunse în pajiștea cu pricina.

Și, când văzu oastea apropiindu-se, domnița Mariam sări pe cal și strigă către Nur:

— Vreau, o, Nur, să stai de-o parte, întrucât am să-i lovesc eu singură pe vrăjmașii noștri, și să te apăr și să mă apăr împotriva lor, măcar de-ar fi ei nenumărați ca firele de nisip!

Și, rotindu-și spada, ticlui versurile acestea:

Vreau astăzi să-mi arăt puterea,
Și vitejia vreau s-arăt!
Pe toți vrăjmașii mei de-a valma
Să-i dau amarului prăpăd!
Să spulber până-n temelie
Și frânce lănci și metereze!
Și capete de-osteni năprasnici
Cumplita-mi spadă să reteze!

Ca noaptea-i calul meu cu care
M-arunc în luptă, fără frică;
Iar vitejia mea-i ca ziua
Când zorii limpezi se ridică!

Urmarea la ce spun acum
Se va vedea chiar azi: căci sunt
O călăreața nenfricată
Cum nu e alta pe pământ!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute noua noapte

Urmă:

...Iar regele o văzu cum venea, rotind în fundul capului ochii ei ca de argint-viu. Și strigă:

— Pe credința în Mesia! – este destul de smintită ca să ne înfrunte!

Și opri mersul oștilor sale și se duse singur înspre fata lui, strigând la ea:

— O, fiică a stricăciunii! iacătă că îndrăznești să mă înfrunți și să te arăți gata să lovești oastea francilor! O, smintito, au tu te-ai dezbrăcat de orice rușine și te lepezi de credința părinților tăi? Și nu știi că, dacă nu te supui îndurării mele, te așteaptă moartea neabătută?

Ea răspunse:

— Ceea ce a trecut s-a dus și nu se mai întoarce! Și aceasta-i o taină a legii musulmane! Cred într-unul singur Allah și în Mohamed, trimisul lui, cel binecuvântat, fiul lui Abdallah! Și n-am să mă lepăd în veci de credința

mea și de dragostea mea față de flăcăul din Egipt, de-ar fi să sorb pentru aceasta cupa prăpădului meu!

Spuse, și își făcu calul înspumat să se rotească pe picioarele de dindărăt în fața oștii francilor, și cântă stihurile acestea de luptă, spintecând aerul cu spada ei sclipitoare:

Ce dulce e să lupți cînd sună
Al bătăliei ceas cumplit!
Hai, de-ndrăzniți, veniți degrabă,
Nevolnicilor strânși în gloată!
Veniți, creștini fricoși, la mine,
Să înfruntați neocolit
Tăria loviturii mele
Cu care-am să vă sfărm îndată!

Cu capelele retezate
Am să vă samăn în țărână,
Iar inima puterii voastre
Am s-o dobor cu scârbă jos!
Peste cetatea voastră neagră
Nimica n-o sa mai rămână —
Doar corbii, ca să dea de veste
Sfârșitul vostru rușinos!

Sub ascuțișul spadei mele
Aveți să beți numaidecât
Cumplite-nghițituri, amare
Ca zeama crudă de dovleac,
Iar regele cel crunt al vostru
Are să dea acum pe gât
Întreaga cupă-a deznădejdii,
Să nu-i mai fie sete-n veac!

Hei, ia ieșiți-mi înainte,
Dacă se află vreun viteaz
În rândurile voastre! Haide!
Veniți să-mi alinați aleanul,
Și-n sângele spurcat al vostru
Să-mi vindec aprigul necaz,
Să-mi zviduiesc durerea toată
Din inima-mi cum e catranul!

Hai, dar! înaintați odată!
Hai, dacă n-a-nghețat în voi
Și sufletul cel plin de spaimă!
Hai să vedeți cum vă dărâmă
Amarnicu-ascuțiș al spadei
Și cum v-aruncă la gunoi,
Și cum vă-ngroapă pe vecie
Sub neagra haină de țărână!

Așa cântă viteaza domnița. Și se aplecă pe calul ei, îl sărută pe gât, îl mângâie cu palma și îi spuse la ureche: „Astăzi, o, Lahik, este ziua să arăți

din ce neam și de ce fală ești!” Și sângele lui de arab se înfioră, și calul necheză o dată și țâșni mai iute ca vântul dinspre miază-noapte, vărsând flăcări pe nări. Iar domnița Mariam, dând un răcnet înfricoșător, făcu o roată pe aripa stângă a francilor și, în galopul bidiviului ei, seceră cu sabia nouăsprezece capete de călăreți. Pe urmă, se întoarse în mijlocul câmpului de luptă și îi sfruntă pe franci cu strigăte amarnice.

Dacă văzu așa, regele îl chemă pe unul dintre cei trei patrici, care se numea Barbut, căpetenia oștilor sale. Or, acesta era un războinic dibaci, iute ca focul; era sprijinul cel mai de temei al scaunului regelui franc, și era cel dintâi între mai-marii din împărăția și de la curtea sa, ca putere și ca vitejie; și meseria de cavaler era toată viața lui. Și patriciul Barbut, la chemarea regelui său, înaintă clocotind de dor de luptă, călare pe calul lui de soi ales, cu vine voinice; și era apărat de o tunică de aur încărcată cu podoabe și făcută din zale înguste ca aripile de lăcustă. Și armele lui erau o sabie ageră și vânjoasă, o lance cât un catarg de corabie și care numai cu o lovitură ar fi dat peste cap un munte; și mai avea patru sulițe ascuțite și o măciucă înfricoșătoare țintuită cu piroane. Și așa, leit în fire și în arme de atac și de apărare, se asemuia cu un turn.

Or, regele îi spuse:

— O, Barbut, vezi și tu măcelul făcut de fata asta descreierată! Trebuie s-o birui și să mi-o aduci, vie ori moartă!

Pe urmă, îi puse pe patriarhi să-l blagoslovească, îmbrăcați cu veșmintele lor bălțate și ridicând crucile deasupra capetelor, și să-i prociteascǎ deasupra *Evanghelia,* rugându-se să-i vie în ajutor idolii păcătoșeniei și ai păgâniei lor. Ci noi, musulmanii, nu ne rugăm decât unuia singur Allah, carele este plin de putere și de măreție!

De îndată ce patriciul Barbut sfârși de sărutat steagul crucii, se repezi pe câmpul de luptă, mugind ca un elefant înfuriat și vărsând, pe limba lui, înjurături cumplite împotriva credinței musulmane. Blestemat fie el! Ci, la rându-i, domnița îl văzu venind asupra sa, și răgi ca o leoaică, mamă de pui de leu; și mormăind, mugind și iute ca o pasăre de pradă, își năpusti calul Lahik în calea potrivnicului. Și amândoi se izbiră ca doi munți mișcători, și se înfruntară piept în piept cu îndârjire, urlând năpraznic ca niște demoni. Pe urmă, se despărțiră și făcură o sumedenie de ocolișuri, și se întoarseră iarăși cu turbare să se izbească încă o dată, ferindu-se de lovituri fiecare cu o dibăcie și cu o iuțeală uluitoare, care înfricoșau privirile înmărmurite. Și pulberea stârnită de copite le sărea adesea în ochi; și arșița copleșitoare era atâta de mare, încât pietrele ardeau ca niște tufișuri. Și lupta ținu un ceas, cu o vitejie la fel și de-o parte și de cealaltă.

Ci, începând să-și piardă răsuflarea, patriciul Barbut vru să sfârșească; și își trecu buzduganul din mâna dreaptă în mâna stângă, apucă una dintre cele patru sulițe și o zvârli înspre domniță, însoțind-o cu un răcnet ca un bubuit de tunet. Și arma porni din mâna lui ca fulgerul care orbește privirea. Ci domnița văzu sulița cum venea, așteptă să ajungă în dreptul ei și o abătu iute cu dosul săbiei; și sulița, șuierând, se înfipse hăt departe în nisip. Și toată oastea văzu aceasta și fu cuprinsă de mirare.

Atunci Barbut luă altă suliță și o aruncă mânios strigând: „Să lovească și să omoare!” Ci domnița se feri din calea ei și o făcu zadarnică. Și cea de a treia și cea de a patra suliță avură aceeași soarta. Numaidecât, Barbut, spumegând de mânie și de umilință, luă iarăși măciuca în mâna dreaptă, răgi o dată ca un leu și năpusti arma cu toată puterea brațului, țintindu-și potrivnica. Și ghioaga cea uriașa zbură vuvuind prin văzduh și ajunse deasupra domniței Mariam, pe care ar fi zdrobit-o fără de izbăvire, dacă

viteaza n-ar fi prins-o din zbor și n-ar fi înșfăcat-o deodată: întrucât pe domniță Allah o dăruise cu dibăcie, cu sprinteneală și cu tărie. Și roti și ea la rându-i ghioaga! Și privirile tuturor care o văzură fură orbite de minunare!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute zecea noapte

Urmă:

Și, ca o leoaică, se repezi la patriciu și îi strigă, pe când răsuflarea ei șuiera cum șuieră vipera cu corn:

— Vai de tine, blestematule! Vino să înveți cum se mânuiește un buzdugan!

Când patriciul Barbut o văzu pe potrivnica lui cum prinde buzduganul din zbor, i se păru că și cerul și pământul se mistuie din ochii lui. Și, pierdut, uitându-și tot curajul și toată virtutea, dete dosul, nemaiocrotindu-și fuga decât cu pavăza. Ci domnița cea vitează îl urmă strâns, îl ținti și, rotind ghioaga cea amarnică, i-o zvârli în spinare. Și, vuind, buzduganul izbi pavăza, mai vârtos decât un bolovan aruncat dintr-o catapultă. Și îl doborî pe patriciu de pe cal, frângându-i patru coaste. Și Barbut se rostogoli în țărână, se zvârcoli în sângele lui și scurmă pământul cu unghiile. Și moartea îi veni degrabă, întrucât Azrael, îngerul morții, se apropie de el cu ceasul cel de pe urmă și îi înșfacă sufletul care se duse să dea seamă de păcatele și de păgânia lui față de acela carele știe toate tainele și pătrunde toate simțămintele.

Atunci domnița Mariam, în galopul cel mare, se aplecă iute de-a lungul pântecelui calului până la pământ, culese de jos lancea uriașă a vrăjmașului ucis și se trase la oarecare depărtare. Iar acolo înfipse lancea adânc în pământ și, punând piept la toată oștirea tătâne-său, își opri scurt calul cel ascultător, se sprijini cu spatele de lancea cea lungă și șezu așa nemișcată, cu fruntea sus și sfidătoare. Și, în felul acesta, făcând o singură făptură cu calul și cu lancea înfiptă în pământ, era de neclintit ca un munte și de neabătut ca ursita.

Când îl văzu pe patriciul Barbut dându-și sufletul în felul acela, regele francilor, în durerea lui, începu să se bată peste față, își sfâșie hainele și îl chemă la el pe cel de al doilea patriciu, căpetenia oastei lui, care se numea Bartus și era un viteaz vestit printre franci pentru curajul și pentru bărbăția sa la lupta în doi. Și îi zise:

— O, patriciule Bartus, răzbună moartea lui Barbut, fratele tău de arme!

Și patriciul Bartus răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și, dând pinteni calului înspre câmpul de luptă, se năpusti asupra domniței.

Ci viteaza, stând mai departe sfidătoare, nici nu se mișcă; iar calul rămase neclintit și arcuit pe picioarele lui, ca un pod. Și iacătă că sosi

asupra-i galopul cel năprasnic al patriciului, care slobozise frâiele calului și gonea ținându-și înainte lancea, al cărei fier semăna cu acul scorpionului. Și izbitura fu năprasnică.

Atunci, toată ostășimea făcu un pas înainte ca să vadă mai bine cumplitele minunății ale acelei lupte, cum alta asemenea ochii lor nu mai văzuseră vreodată. Și un murmur de minunare trecu prin toate rândurile.

Ci luptătorii, învăluiți într-o pulbere deasă, se și încăieraseră amarnic și își împărțeau lovituri de gemea văzduhul. Și se luptară așa vreme lungă, cu ura în suflet, și aruncându-și blesteme înfricoșătoare.

Iar patriciul, de la un timp, pricepu că potrivnica lui e mai tare și își zise: „Pe Mesia! acuma e ceasul să-mi dovedesc toată puterea!” Și înșfăcă o suliță vestitoare a morții, o cumpăni și o zvârli drept înspre vrăjmașa lui, răcnind: „Na!”'

Ci nu știa că domnița Mariam era voinica fără de asemuire a Răsăritului și a Apusului, viteaza pământurilor și a deșerturilor, și războinica munților și a câmpiilor!

Or, ea băgase de seamă mișcarea patriciului și îi pricepuse gândul. Și, când arma vrăjmașă porni înspre ea, domnița așteptă până ce vârful suliței îi ajunse aproape de piept, și-atunci deodată o prinse din zbor și, întorcându-se înspre patriciul uluit, îl ținti drept în mijlocul pântecelui cu arma aceea, care ieși strălucind printre oasele din șira spinării. Și patriciul căzu ca un turn când se prăbușește; și huietul armelor lui umplu de larmă văzduhurile.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute unsprezecea noapte

Urmă:

Și sufletul i se duse să stea pe veci laolaltă cu al tovarășului său în flăcările cele nestinse pe care le-a aprins mânia judecătorului cel mare.

Atunci, domnița Mariam își roti iarăși calul Lahik împrejurul oștimii, răcnind:

— Unde-s robii? Unde-s cavalerii? Unde-s vitejii? Unde-i vizirul cel chior, câinele ăla șchiop? Să iasă la iveală cel mai viteaz, dacă are curaj! Rușine să vă fie, o, creștinilor, care tremurați înaintea brațului unei femei!

Dacă auzi și dacă văzu toate astea, regele frâncilor, mohorât până peste poate și tare necăjit de pierderea celor doi patrici ai săi, îl chemă pe cel de al treilea patriciu, care se numea Fâsian, adică împuțitul, întrucât era vestit pentru fâsâielile și împuțiciunile lui, și care era un fătălău de pomină, și îi zise:

— O, Fâsian, tu, a cărui cea mai mare vârtute este fătălia, acuma-i rândul tău să te lupți cu dezmățata aceasta și să răzbuni cu moartea ei moartea tovarășilor tăi!

Și patriciul Fâsian, după ce răspunse că ascultă și că se supune, dete galop calului, slobozind în urma lui un potop de bubuituri asurzitoare, în stare să albească de spaimă părul unui copil din leagăn și să facă să se

umfle pânzele unei corăbii.

Ci, dinspre partea ei, Sett Mariam își și luase avânt și îl și pornise pe Lahik într-un galop mai iute decât fulgerul când scapără și decât grindina când bate. Și amândoi se năpustiră unul înspre celălalt, ca doi berbeci, și se izbiră cu atâta năprasnă de-ai fi zis că se loviseră doi munți. Și patriciul, repezindu-se la domniță, scoase un răcnet cumplit și dete o lovitură mânioasă. Ci ea se feri cu sprinteneală, lovi cu dibăcie lancea vrăjmașului și i-o frânse în două. Pe urmă, în clipa când patriciul, dus de avântul ce și-l luase, trecea pe lângă ea, Sett Mariam se suci deodată, făcând iute o întoarcere și, chiar cu coada de la lancea lui, îl lovi pe potrivnicul ei între umeri cu atâta putere, încât îl doborî jos din șea. Și, însoțind lovitura aceea cu un răcnet cumplit, se repezi la el, pe când patriciul zăcea răsturnat pe spate, și, dintr-o lovitură, îi înfipse lancea în gură și îi țintui capul de pământ, împingând vârful lancei cât mai adânc.

La priveliștea aceasta, toată oștirea rămase dintruntâi mută de uluire. Pe urmă, dintr-o dată, toți simțiră cum bate peste capetele lor fiorul spaimei; căci nici nu mai știau dacă viteaza care săvârșise asemenea isprăvi este făptura omenească ori demon. Și, dând dosul, își căutară scăparea în fugă, aruncându-și picioarele în vânt. Ci Sett Mariam zbură după ei, mistuind sub pași depărtările. Și îi ajungea când pe mai mulți laolaltă, când pe câte unul, îi fulgera cu sabia cea rotitoare și îi făcea să-și soarba moartea dintr-o înghițitură, afundându-i în marea ursitelor. Și inima îi era atâta de voioasă încât i se părea că lumea nu mai poate s-o încapă! Și îi tăie pe care-i tăie, și îi betegi pe care-i betegi, și așternu pământul cu morți, în lung și în lat. Și regele frâncilor, cu mâinile ridicate înspre cer de deznădejde, fugea și el laolaltă cu toți ostașii lui, ținându-se la mijloc între oștile vânzolite, între patriarhii și popii lui, cum fuge un cioban, gonit de furtună, în mijlocul turmei sale de oi. Iar domnița nu mai contenea să-i hăituiască în felul acesta și să-i măcelărească amarnic, până la ceasul când soarele se coperi întru totul cu mantia întunericului.

Numai atunci domnița Mariam se gândi să se oprească din goana ei biruitoare. Se întoarse, așadar, îndărăt, și se duse la multiubitu-i Nur, care începuse să fie tare îngrijorat din pricina ei, și se odihni. În noaptea aceea în brațele lui, uitându-și, în alinturile împărtășite și în desfătările dragostei, ostenelile și primejdiile pe care le înfruntase ca să-l scape și ca să se mântuie pe totdeauna de asupritorii ei creștini. Și a doua zi, după ce se sfătuiră laolaltă îndelung despre locul care ar fi cel mai plăcut unde să se așeze de aci înainte, hotărâră să se ducă să încerce dulceața Damascului. Și porniră la drum înspre cetatea aceea plăcută. Și-atâta cu ei!

În ce-l privește însă pe regele frâncilor, apoi acesta, cu nasu-n pământ și cu burdihanul întors pe dos din pricina morții celor trei patrici, Barbut, Bartus și Fâsian, și din pricina înfrângerii oștirii sale, se întoarse îndărăt la palatul lui din Constantinia, unde își strânse sfetnicii și, după ce prefirară năpastele pățite, îi întrebă ce hotărâre ar fi mai bine să ia. Și adaugă:

— Nu știu unde s-o fi putut duce acum fiica aceea de încornorați ai nerușinării! Da îmi vine să cred că trebuie să se fi dus în țările musulmane, acolo unde, după spusele ei, bărbații sunt niște bărbați vânoși și neostoiți! Căci fiica aceasta de târfă este un jar aprins de la pojarul iadului! Și nu putea să afle printre creștini niște haidamaci care să-i potolească patimile cele nesățioase! Vă cer, așadar, să-mi spuneți, o, patriarhilor, ce trebuie să fac eu la o ananghie atâta de afurisită!

Și patriarhii și călugării și mai-marii crăiei cugetară vreme de un ceas, pe urma răspunseră:

— Noi socotim, o, rege al vremilor, că nu-ți mai rămâne decât una de făcut, după toate câte s-au petrecut, și anume să trimiți o scrisoare, cu niște daruri bogate, preaputernicului rege al musulmanilor, califul Harun Al-Rașid, care este stăpân peste pământurile și peste țările unde s-au dus cei doi fugari; și, în acea scrisoare pe care să i-o scrii cu chiar mâna măriei tale, să-i faci tot felul de făgăduieli și de jurăminte de prietenie, ca să se învoiască a porunci să fie priponiți fugarii, și să ți-i trimită în lanțuri la Constantinia. Și lucrul acesta nu are să te îndatoreze și nu are să ne îndatoreze nici pe noi cu nimic față de căpetenia aceea de necredincioși, întrucât, de îndată ce ni-i va da îndărăt pe fugari, noi avem să ne și repezim să-i măcelărim pe musulmanii din alai și avem să uităm jurămintele și făgăduielile date, așa cum facem noi de obicei de fiecare dată când încheiem vreo înțelegere cu necredincioșii aceia închinați lui Mahomed!

Așa grăiră patriarhii și sfetnicii regelui frâncilor. Blestemați fie ei și în viața aceasta și în cealaltă, pentru păgânia și hainia lor!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăsprezecea noapte

Urmă:

Or, regele frâncilor din Constantinia, care avea o inimă tot atâta de ticăloasă ca și patriarhii lui, nu pregetă să urmeze sfatul acela plin de viclenie. Da ei nu știau că ticăloșia se întoarce, mai de vreme ori mai târziu, împotriva acelora care o săvârșesc, și că ochiul lui Allah veghează pururea asupra drept-credincioșilor săi și îi apără împotriva șiretlicurilor vrăjmașilor lor preascârbavnici!

Regele luă, așadar, un calam și scrise, cu litere grecești, o scrisoare către califul Harun Al-Rașid, în care, după urările cele mai cuviincioase și mai pline de laude și de prietenie, îi spunea:

„O, preaputernice emir al fraților noștri musulmani, am o fata deșucheată, pe nume Mariam; și fata aceasta a mea s-a lăsat amăgită de un tânăr egiptean din Cairo, care a răpit-o și a dus-o în țările ce se află sub puterea și sub stăpânirea ta. Mă rog, dar, ție, o, preaputernicule emir al musulmanilor, să binevoiești a porunci să se facă cercetările de cuviință spre a fi găsită, și să mi-o trimiți cât mai curând cu putință, sub strajă strașnică.

Iar eu, în schimb, am să acopăr cu cinstiri și cu hatâruri straja aceea pe care ai să mi-o trimiți cu fiica mea, și am să fac tot ce oi putea ca să-ți fiu pe plac! Așa, ca să-ți arăt recunoștința mea și ca să-ți fac dovadă de gândurile mele de prietenie, îți făgăduiesc, printre altele, că am să poruncesc unor zidari chiar de tine aleși să zidească o geamie în cetatea mea de domnie. Și am să-ți trimit, pe deasupra, bogății de nedescris, cum niciun om n-a mai văzut vreodată unele asemenea: tinere fecioare ca niște hurii, băieți tineri fără fir de păr în barbă ca niște lune, comori pe care focul n-ar putea să le mistuie, mărgăritare, nestemate, cai, iepe și mânji, cămile și pui de cămile, și catâri încărcați cu

poveri scumpe cu cele mai alese roade de pe pământurile noastre. Și, dacă toate astea nu ți-or fi destul, mi-oi strânge hotarele regatului meu, ca să sporesc stăpânirile și hotarele crăiei mele, ca să sporesc stăpânirile și hotarele tale! Și făgăduielile acestea le pecetluiesc cu pecetea mea, eu, Cezar, regele acelora care se închină Crucii!”

Și regele frâncilor, după ce pecetlui scrisoarea aceasta, o înmână proaspătului vizir pe care îl numise în locul bătrânului cel chior și șchiop, și îi grăi vorbele acestea:

— De vei căpăta îngăduință să fii primit de Harun ăla, să-i spui: „O, preaputernicule calif! vin s-o cer de la măria ta pe domnița noastră; întrucât aceasta-i pricina sarcinii celei de seamă ce ni s-a încredințat. Dacă primești cu priință cererea noastră, te poți bizui pe recunoștința regelui, stăpânul nostru, care are să-ți trimită cele mai îmbelșugate peșcheșuri!”

Pe urmă, ca să ațâțe și mai mult râvna vizirului său, pe care îl trimitea în felul acesta ca sol, regele frâncilor îi făgădui și lui, la fel, că dacă solia are să dobândească fericită izbândă, are să i-o dea pe fiică-sa de soție și are să-l umple de averi și de huzmeturi. Pe urmă, îi dete pâs și îl îndemnă cu multă criceală să puie scrisoarea în chiar mâna califului. Și vizirul, după ce sărută pământul dinaintea regelui, porni la drum.

Or, după o călătorie lungă, sosi cu alaiul lui la Bagdad, unde, pentru început, se odihni vreme de trei zile. Apoi, întrebă unde este palatul califului și, după ce i se arăta, se duse acolo ca să ceară să fie primit de emirul drept-credincioșilor. Și, când fu îngăduit la divanul de primire, vizirul, aruncându-se la picioarele califului, sărută de trei ori pământul dinaintea sa, îi spuse în câteva cuvinte pricina soliei care îi fusese încredințată, și îi înmână scrisoarea de la stăpânu-său, regele frâncilor, tatăl domniței Mariam. Și Al-Rașid despecetlui scrisoarea, o citi și, după ce îi desluși bine cuprinsul, se arătă binevoitor cererii ce i se făcea, măcar ca venea de la un rege necredincios. Și puse să se scrie pe dată tuturor valiilor din țările împărăției musulmane, ca să li se zugrăvească înfățișarea domniței Mariam și a tovarășului ei, cu poruncă anume să se facă toate cercetările de trebuință spre a-i găsi, amenințând cu cele mai grele osânde la caz de neizbândă ori de nepăsare, și să i-i trimită fără de zăbavă, sub strajă bună, la curtea sa, de îndată ce au să fie dibuiți. Și olăcari călări pe cai ori în spinarea dromaderelor fugarnice plecară în toate părțile, ducând fiecare câte o scrisoare către un valiu de vilaet. Și, în așteptare, califul îl opri pe lângă sine, la palat, pe solul frânc, dimpreună cu tot alaiul lui.

Și-atâta cu acești regi osebiți și cu învoielile lor!

Ci, în ceea ce îi privește pe cei doi îndrăgostiți, iacătă! După ce domnița puse pe fugă, ea singură, oastea regelui frâncilor, părintele ei, și după ce dete hrană vulturilor pe cei trei patrici care se măsuraseră cu ea, porni la drum, împreună cu Nur, înspre Siria, și ajunse cu bine la porțile Damascului. Ci, cum călătoreau în conacuri scurte, poposind prin locurile frumoase spre a se deda plăcerilor dragostei lor, și nici cu gândul nu gândeau la ticăloșiile puse la cale de vrăjmașii lor, ajunseră la Damasc la câteva zile după ce olăcarii cei iuți ai califului, care le-o luaseră înainte, aduseseră valiului poruncile în privința lor. Și, întrucât habar nu aveau despre ce îi aștepta acolo, își spuseră fără de niciun ocoliș numele fața de iscoadele agiei care îi dibuiră numaidecât și care puseră caraulele valiului să-i priponească pe loc. Și caraulele, fără a mai pierde vremea, îi puseră să facă pe dată cale întoarsă, fără a le îngădui să intre în cetate și, împresurându-i cu armele cele crunte, îi siliră să meargă cu ei la Bagdad,

unde, după zece zile de drum zorit prin mijlocul pustiului, sosiră zobiți de trudă. Și fură duși la divanul de primire, împresurați de străjile palatului.

Când povestea, ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treisprezecea noapte

Urmă:

Și când se aflară în fața califului cel mare, se temeniră și sărutară pământul dinaintea lui. Iar musaipul care era de slujbă atunci zise:

— O, emire al drept-credincioșilor, iacătă pe domnița Mariam, fata regelui frâncilor, și pe Nur, răpitorul ei, fiul neguțătorului Cunună din Cairo. Și au fost zeberiți amândoi la Damasc, după poruncile valiului cetății!

Atunci califul își aruncă ochii înspre Mariam și fu cucerit de înfățișarea ei nurlie și de frumusețea chipului ei, și o întrebă:

— Chiar tu ești numita Mariam, fiica regelui frâncilor?

Ea răspunse:

— Da, chiar eu sunt domnița Mariam, roaba numai a ta, o, emire al drept-credincioșilor, ocrotitorule al credinței, coborâtorule din emirul trimișilor lui Allah!

Și califul, tare uimit de răspuns, se întoarse apoi înspre Nur și fu la fel de încântat de harurile tinereții sale și de înfățișarea lui aleasă; și îi zise:

— Iar tu ești chiar tânărul Nur, fiul lui Cunună, neguțătorul din Cairo?

El răspunse:

— Da, eu sunt, robul tău, o, emire al drept-credincioșilor, sprijinitorule al împărăției, apărătorule al credinței!

Și califul îi spuse:

— Cum de ai cutezat s-o furi pe domnița aceasta frâncă, sfruntând legea?

Atunci Nur, prilejuindu-se de îngăduința de a vorbi, își povesti de șart toate pățaniile, cu toate amănuntele, iar califul îl ascultă cu multă luare-aminte. Ci nu are niciun rost să le mai spunem și noi o dată.

Atunci, Al-Rașid se întoarse înspre domnița Mariam și îi zise:

— Află că tatăl tău, regele frâncilor, mi l-a trimis pe solul acesta pe care îl vezi aici, cu o scrisoare scrisă de chiar mâna lui. Și mă încredințează de recunoștința lui și de dorința ce o are de a zidi o geamie în cetatea lui de scaun, dacă mă învoiesc să te trimit îndărăt în țara lui. Or, tu ce ai a răspunde?

Iar Mariam ridică fruntea și, cu un glas și hotărât și plăcut totodată, răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, tu ești locțiitorul lui Allah pe pământ și aperi legea lui Mahomed, Profetul lui (cu el fie pururea pacea și rugăciunea!). Or, eu m-am făcut musulmană și cred într-unul singur Allah, și îmi mărturisesc credința aceasta dinaintea măriei tale, și rostesc: „Nu este alt Dumnezeu decât Allah, și Mohamed este trimisul lui Allah!” Ai putea tu, dară, o, emire al drept-credincioșilor, să mă trimiți în țara

necredincioșilor care îl fac pe Allah seamăn cu alții, care cred că Isus, un fiu de om, este Dumnezeu, care se închină la idoli, care proslăvesc crucea și înalță rugi ereticești la tot soiul de ființe moarte în păgânie și azvârlite în flăcările mâniei lui Allah? Or, dacă ai să săvârșești una ca asta și să mă dai pe mâna creștinilor aceștia, eu, la ziua Judecății, când toate măririle nu au să mai însemneze nimic și când numai inimile cele curate au să fie luate în seamă, am să te învinuiesc pentru purtarea ta, dinaintea lui Allah și dinaintea Profetului nostru, vărul tău (cu el fie rugăciunea și pacea!).

Când auzi cuvintele acestea ale domniței Mariam și mărturisirea ei de credință, califul se umplu de bucurie în sufletul său aflând că o vitează ca aceea s-a făcut musulmană; și, cu lacrimi în ochi, strigă:

— O, Mariam, fata mea, fie ca Allah să nu îngăduie niciodată să dau pe mâna necredincioșilor o musulmană care crede într-unul Allah și în Profetul său! Allah să te apere și să te păstreze și să reverse asupra ta mila și binecuvântările lui, sporindu-ți puterea credinței! Și acuma, pentru vitejia și bărbăția ta, poți să ceri orice de la mine; și mă leg cu jurământ că nu am să precupețesc nimic, de-ar fi și jumătate din împărăția mea! Înveselește-ți, așadar, ochii, dezleagă-ți inima și alungă orice grijă! Și spune-mi, spre a putea să fac cele de trebuință, dacă nu cumva ai fi mulțumită ca tânărul acesta, fiul supusului nostru Cunună, negustătorul de ta Cairo, să-ți fie soț legiuit?

Și Mariam răspunse:

— Au cum să nu doresc, o, emire al drept-credincioșilor? Au nu-i el acela care m-a cumpărat? Au nu-i el acela care a cules de la mine ceea ce era de cules? Au nu el și-a primejduit de atâtea ori viața pentru mine? Și, într-un sfârșit, au nu el a adus pacea sufletului meu, dezvăluindu-mi curăția credinței musulmane?

Numaidecât califul trimise să fie aduși cadiul și martorii și ticluiră pe loc senetul de căsătorie. Pe urmă, îl chemă dinaintea lui pe solul regelui frâncilor, vizirul, și îi spuse:

— Vezi bine și tu, cu chiar ochii tăi, și bine auzi, cu chiar urechile tale, că nu pot să îndeplinesc cererea stăpânului tău, de vreme ce domnița Mariam, făcându-se musulmană, este de-a noastră. Altminterea, aș săvârși o faptă de care ar trebui să dau seama lui Allah și Profetului său, la ziua Judecății! Căci scris este la Cartea lui Allah: „Niciodată nu are să le fie dat celor necredincioși să-i stăpânească pe drept-credincioși!”...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute paisprezecea noapte

Urmă:

...Întoarce-te, așadar, la stăpânul tău și spune-i tot ce ai văzut și auzit!

Iar solul, dacă pricepu în felul acesta că emirul drept-credincioșilor nu vrea să i-o dea pe fata regelui frâncilor, cuteză să se lase dus de furie, plin de ciudă și de sumeție, întrucât îl orbise Allah să nu mai vadă urmările vorbelor ce le rostea; și strigă:

— Pe Mesia! de-ar fi ea musulmană încă de douăzeci de ori pe-atâta, și tot trebuie s-o duc la tătâne-său, stăpânul meu! Altminterea, are să vie el să-ți cotropească împărăția și are să-ți umplă cu oștile lui toată țara, de la Eufrat până în Yaman!

La vorbele acestea, califul, mâniat până peste poate, răcni:

— Ce? câinele ăsta de ghiaur cutează să ne arunce amenințări? Să i se reteze capul și să fie pus la intrarea în cetate, cu trupul răstignit pe cruce, ca să slujească de aci înainte drept pildă solilor necredincioșilor!

Ci domnița Mariam strigă:

— O, emire al drept-credincioșilor, nu întina sabia ta slăvită cu sângele

câinelui acesta! Vreau să-l răsplătesc chiar cu, așa cum i se cuvine!

Și, rostind cuvintele acestea, smulse sabia pe care vizirul frânc o purta la șold, și, rotind-o vajnic, dintr-o fulgerătură îi și reteză capul și i-l aruncă pe fereastră. Și împinse hoitul cu piciorul, făcând semn robilor să-l ducă de acolo.

La priveliștea aceasta, califul rămase uimit de iuțeala cu care domnița îndeplinise osânda, și o înveșmântă cu chiar caftanul lui. Și porunci ca tot așa să fie îmbrăcat și Nur cu un caftan măreț, și îi covârși pe amândoi cu daruri scumpe; și, după dorința pe care și-o mărturisiră, le dete o strajă falnică să-i însoțească până la Cairo, și le mai dete și niște scrisori cu care să se înfățișeze la valiul Egiptului și la ulemale. Și Nur, dimpreună cu domnița lui, se întoarse în felul acesta în Egipt, la bătrânii lui părinți. Iar negutătorul Cunună, când îl văzu pe feciorul său că îi aduce în casă o domniță ca noră, fu peste poate de mândru și îl iertă pe Nur pentru purtarea lui de odinioară. Și, în cinstea tânărului, îi pofti la un ospăț măreț pe toți mai-marii din Cairo, care îi covârșiră cu daruri pe tinerii însurăței, întrecându-se de sârg unii pe alții.

Și tânărul Nur cu domnița Mariam trăiră ani lungi, bucuroși și voioși până peste poate, nelipsindu-se de nimic și mâncând bine, și bând bine, și drăgostindu-se vârtos, spornic și îndelung, în vâlva prețuirii și a belșugului, în cea mai tihnită și mai plăcută viață, până ce veni să-i cerceteze Sfărâmătoarea fericirilor, Despărțitoarea de prieteni și de sindrofii, aceea care pustiește casele și umple pântecele mormintelor! Ci slavă celui Singur Viu, carele nu cunoaște moarte și ține în mâinile lui cheile Văzutelor și Nevăzutelor! Amin!

După ce auzi povestea aceasta, regele Șahriar se ridică deodată de mijloc și strigă:

— Ah, Șeherezada, povestea aceasta de vitejie chiar că m-a fermecat!

Și, după ce se rosti astfel, se sprijini iarăși în coate pe perne, zicându-și: „Tare nu-mi vine a crede că ar mai avea, după asta, și alte povești să-mi mai povestească! Și-așa că trebuie să cuget ce-mi rămâne de făcut în privința capului ei!”

Ci Șeherezada, dacă îl văzu că își încruntă sprâncenele, își zise: „Nu-i vreme de zăbovit!” Și grăi:

— Așa-i, o, măria ta, povestea aceasta de vitejie este minunată, da ce-i ea pe lângă aceea pe care aș mai vrea să ți-o povestesc, dacă mi-ai mai îngădui?

Și regele întrebă:

— Ce ziceai tu, Șeherezada? Și ce povești gândești să-mi mai povestești care să fie mai minunate ori mai uimitoare decât aceasta?

Iar Șeherezada zâmbi a râde și zise:

— Măria-ta ai să judeci! Ci, în noaptea aceasta, ca să ne sfârșim veghea, nu vreau să-ți povestesc decât o snoavă scurtă, dintre acelea care nu-s greu de ascultat! Și-i scoasă din *Sfaturile mărinimiei și ale științei de a le purta în viață.*

Și numaidecât spuse:

Sfaturile mărinimiei și ale științei de a te purta în viață

Saladin și vizirul său

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că vizirul sultanului Saladin, regele cel biruitor, avea ca bun al său, printre mulțimea de robi ce se bucurau de hatârurile lui, un copilandru de lege creștină, desăvârșit de frumos, pe care îl iubea până peste poate și care era atât de gingaș cum ochii oamenilor nu mai zăriseră vreodată unul asemenea. Or, într-o zi, pe când se plimba cu copilul acela de care nu se putea despărți, fu băgat de seamă de către sultanul Saladin, care îi făcu semn să se apropie. Și sultanul, după ce aruncă o privire vrăjită asupra copilului, îl întreba pe vizir:

— De unde ai băiețelul acesta?

Și vizirul, cam stânjenit, răspunse:

— De la Allah, o, stăpâne al meu!

Iar sultanul Saladin zâmbi și zise, urmându-și drumul:

— Iată, o, vizire al nostru, că acuma ți s-a ivit prilejul să ne înlănțuiești cu frumusețea unui astru și să ne faci robi cu farmecele unei lune!

Or, vorbele acestea îi deteră de gândit vizirului, care își zise: „Chiar că nu îmi mai este cu putință să-l păstrez pe copilul acesta, după ce l-a băgat de seamă sultanul!” Și pregăti un peșcheș bogat, îl chemă pe copilul creștin cel atâta de frumos și îi spuse:

— Pe Allah, o, flăcăule, de n-ar fi nevoia, sufletul meu nu s-ar fi despărțit de tine niciodată!

Și îi înmână darul, spunând:

— Ai să duci peșcheșul acesta din partea mea stăpânului nostru, sultanul, și tu însuți ai să fii o parte din acest peșcheș, întrucât din ceasul de-acum te dăruiesc stăpânului nostru!

Și, totodată, îi mai dete, ca s-o ducă sultanului, o scrisoare în care așternuse aceste strofe:

Iacătă-o luna plină, doamne bune,
Să lumineze-n cerul tău înalt;
Și nicăieri pe lume nu-i un alt
Cer pe potrivă-acestei mândre lune.

Iar eu, mărite, fără șovăială,
Anume, doamne, ca să-ți fiu pe plac,
Mă despărțesc de sufletul meu drag
Și ți-l trimit în dar, cu mare fală.

O faptă asemeni eu nu știu vreuna —
Nu că mă laud, dar pe lume nu-i
Un ins ce s-ar lipsi, din voia lui,
De sufletul său, pentru totdeauna!

Or, peșcheșul îi plăcu într-un chip cu totul deosebit sultanului Saladin care, mărinimos și falnic, cum îi era obiceiul, nu pregetă să-l

despăgubească pe vizirul său de jertfa aceea, coperindu-l cu huzmeturi și cu huzururi, și făcându-l să simtă, cu orice prilej, cât de mult îi intrase în suflet și în dragostea lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincisprezecea noapte

Urmă:

Estimp, vizirul își spori numărul fetișcanelor din haremul său cu o tânără dintre tinerele cele mai plăcute și cele mai desăvârșite de pe acea vreme. Și tânăra, de cum sosi, izbuti să cucerească inima vizirului; însă vizirul, până a nu se simți legat de ea așa cum pătise cu băiatul, își zise: „Cine știe dacă nu cumva faima acestui mărgăritar nou nu are să ajungă la urechile sultanului? Așa că ar fi mai bine pentru mine, înainte de a-mi lăsa inima să se aprindă după tânăra roabă, s-o dau și pe ea în dar sultanului. În felul acesta, durerea are să-mi fie mai mică, iar pierderea are să-mi fie mai puțin grea!” Gândind așa, o chemă la el pe fetișcană, o încărcă pe dată cu un dar pentru sultan, încă și mai bogat decât întâia oară, și îi spuse:

— Și tu însăți ai să fii o parte din peșcheș!

Și îi dete, ca s-o ducă sultanului, o scrisoare în care așternu versurile acestea:

O, doamne-al meu, pe falnica ta zare
De mult e-o lună – iată-acum și-un soare!
Așa încât, pe-un singur cer se-mbină
Aceste două astre de lumină,
Să-nchipuie, deasupra slavei voastre,
Perechea cea mai falnică de astre.

Or, de la fapta aceasta, trecerea vizirului spori încă pe-atâta în sufletul sultanului Saladin, care nu mai scăpa niciun prilej ca să-i dovedească, de față cu toată curtea sa, prețuirea și dragostea ce le simțea pentru el. Fapt care îi aduse în felul acesta vizirului o mulțime de neprieteni și de pizmași care, uneltind să-l piardă, hotărâră ca mai întâi
să-l ponegrească la sufletul sultanului. Așa că îi deteră de înțeles lui Saladin, prin tot felul de vorbe și de scorneli, pe cum că vizirul tot ar mai păstra o slăbiciune pentru copilandrul creștin, și că nu contenește, mai cu seamă când boarea vântului reavăn dinspre miazănoapte îi stârnește amintirea plimbărilor de odinioară, să-l dorească aprig și să-l cheme din tot sufletul. Și îi spuseră că asfel se căinează amarnic pentru darul pe care îl făcuse, ba chiar că, de ciudă și de părere de rău, își mușcă mâinile și își sfarmă măselele. Ci sultanul Saladin, departe de a-și pleca urechea la astfel de născociri nevrednice de vizirul în care el își pusese toată încrederea, țipă cu un glas zădărit către cei care îi torceau asemenea vorbe:

— Potoliți-vă limbile cele haine împotriva vizirului, că de unde nu, pe

dată au să vă zboare capetele de pe grumaji!

Pe urmă, întrucât avea o minte iscusită și dreaptă, le spuse:

— Ci vreau totuși să vă dovedesc de mincinoși și de zavistnici, și să las ca ticăloșiile voastre să se întoarcă împotriva voastră. Așa că am să pun la încercare cinstea sufletului vizirului meu!

Și îl chemă pe copilul cu pricina și îl întrebă:

— Știi sa scrii?

El răspunse:

— Știu, o, doamne al meu!

El zise:

— Ia atunci o hârtie și un calam și scrie ce am să-ți spun!

Și, ca și cum copilul ar fi scris așa de la el, îl puse să-i scrie vizirului următoarea scrisoare:

„O, stăpâne al meu preaiubit de odinioară, tu, după ceea ce și tu trebuie să simți față de mine, știi dragostea pe care ți-o port și amintirile pe care le-au lăsat în sufletul meu bucuriile noastre de altădată. Drept aceea, vin să mă plâng ție de soarta mea de acum de la palat, unde nimic nu a izbutit să mă facă să uit bunătatea ta, mai ales că aici măreția sultanului și sfiala pe care o simt față de el mă opresc să mă bucur de hatârurile lui. Mă rog, dar, ție, să găsești vreun tertip spre a mă lua îndărăt de la sultan, fie într-un fel, fie în altul. De altminteri, până acuma sultanul nu s-a aflat niciodată numai cu mine singur, și ai să mă afli așa cum m-ai lăsat!”

Și, după ce scrisoarea fu scrisă, sultanul i-o dete unui rob micuț de la palat s-o ducă și s-o dea în mână vizirului și să-i spună:

— Robul tău de odinioară, copilul de creștini, m-a trimis să-ți aduc scrisoarea aceasta din partea lui.

Și vizirul luă scrisoarea, o privi o clipă și, fără ca măcar s-o desfacă spre a o citi, scrise pe spatele ei următoarele:

Au de când, doamne, un om care știe
Și care a-nvățat al vieții rost
S-ar repezi deodată, ca un prost,
În gura unui leu prins de mânie?

Eu nu sunt dintre-acei a căror minte
Se lasă-n voia patimii și-atât;
Nici dintre-acei de care răii-și râd.
Iar pizma lor haină nu mă prinde!

De-am rupt, să-l dărui, sufletul din mine,
Știam un adevăr ce s-a mai spus:
Că sufletul, odată ce s-a dus,
În trupul părăsit nu mai revine!

La primirea acestui răspuns, sultanul Saladin se umplu de bucurie și nu pregetă să citească stihurile dinaintea nasurilor alungite ale zavistnicilor. Pe urmă, porunci să fie chemat vizirul său și, după ce îi dete noi dovezi de prietenie, îl întrebă:

— Oare poți să ne spui, o, taică al înțelepciunii, cum faci tu de ai atâta putere asupra ta însuți?

Și vizirul răspunse:

— Nu-mi las niciodată patimile să ajungă la pragul voinței mele!
Da Allah este încă și mai înțelept!

Pe urmă, Șeherezada spuse:
— O, preafericitule rege, acuma, că ți-am povestit cum îl ajută voința pe cel înțelept să-și biruiască patimile, vreau să-ți povestesc o întâmplare cu o dragoste pătimașă!
Și spuse:

Mormântul îndrăgostiților

Abdallah, fiul lui Al-Kaisi, ne-a lăsat în scrierile sale povestea aceasta. El spune:

Plecasem într-un an în hagialâc la casa cea Sfântă a lui Allah. Și, după ce mi-am îndeplinit toate datorințele de hagiu, m-am întors la Medina, ca să mai văd o dată mormântul Profetului – cu el fie pacea și binecuvântarea lui Allah! Or, într-o noapte, pe când ședeam într-o grădină, nu departe de mormântul cel proslăvit, auzii un glas care cânta încetișor în liniștea nopții. Și, fermecat, îmi ascuții toată luarea-aminte și, ascultând așa, deslușii versurile acestea pe care le cânta:

O, tu privighetoare a sufletului meu,
În cântecele tale-i iubita mea mereu!
O, glas al ei, cu gungur vrăjit, de turturea,
Când vei răspunde, oare, la suspinarea mea?
Ce lungă ești, o, noapte, în chinul așteptării
Când doru-aprinde-n suflet pojarul nerăbdării!
O, nalta mea lumină, oare n-ai strălucit,
Precum o stea în cale-mi, doar ca sa pieri grăbit
Și să mă lași pe urmă prin bezne rătăcind
Ca orbii, fără-o rază și fără un alint?

Pe urmă se făcu tăcere. Și mă uitam în toate părțile ca să-l văd pe cel care cântase cântecul acela pătimaș, când se ivi dinaintea mea stăpânul glasului. Și, la lumina care se cernea din cerul nopții, văzui că era un flăcău frumos de să-ți dai sufletul și care avea fața scăldată în lacrimi. Și mă întorsei spre el și nu mă putui opri să nu-mi strig: „Ya Allah! ce tânăr frumos!” Și îmi întinsei mâinile amândouă către el. Iar el mă privi și mă întrebă:

— Cine ești? Și ce vrei de la mine?

Iar eu răspunsei, ploconindu-mă dinaintea frumuseții lui:

— Ce alta aș putea să vreau, decât să-l binecuvântez pe Allah uitându-mă la tine? În ce privește cine-s eu, apoi sunt robul tău Abdallah, fiul lui Ma’amar Al-Kaisi. O, doamne al meu, tare ar mai vrea sufletul meu să te cunoască! Întrucât cântecul tău de adineaori m-a tulburat până peste poate, iar chipul tău m-a vrăjit de tot. Și iată-mă-s gata să-ți jertfesc și viața mea, dacă poate să-ți fie de vreun folos!

Atunci flăcăul se uită la mine, ah! cu ce ochi! și îmi spuse:

— Șezi, dară, jos lângă mine!

Și șezui lângă el, cu sufletu-mi tremurând, și el îmi spuse:

— De vreme ce inima ta suferă pentru mine, ascultă acum ce mi s-a întâmplat!

Și grăi mai departe, în felul acesta:

— Sunt Otbah, fiul lui Al-Hubab, fiul lui Al-Mundhir, fiul lui Al-Yamuh ansaritul. Or, ieri dimineață, pe când îmi făceam rugăciunile în geamia tribului, văzui că intră, mlădiindu-se din mijloc și din șolduri, mai multe

femei frumoase de să mori, care o însoțeau pe o fetișcană aproape copilă, și ale cărei farmece făceau să se stingă farmecele însoțitoarelor ei. Și, deodată, luna aceea se apropie de mine în mijlocul mulțimii de credincioși, fără a fi băgată de seamă de nimeni, și îmi spuse: „Otbah! de multă vreme pândesc prilejul acesta să-ți vorbesc! O, Otbah! ce ai zice să te împreuni cu aceea care este iubita ta și dorește să-ți fie soție?” Pe urmă, până ce eu să apuc să deschid gura și să-i răspund, mă lăsă și se pierdu printre tovarășele ei. Pe urmă, ieșiră împreună toate din geamie și se amestecară în mulțimea de hagii. Și eu, în ciuda strădaniilor de a o găsi, nu am izbutit s-o mai văd vreodată din clipa aceea. Iar sufletul și inima mea sunt cu ea...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptesprezecea noapte

Urmă:

...și sufletul și inima mea sunt cu ea. Și, până ce mi-o fi dat s-o văd iarăși, nu am să pot să gust nicio bucurie, de-aș fi chiar în mijlocul desfătărilor raiului!

Așa vorbi el, și obrajii i se îmbujorau treptat, și dragostea mea pentru el sporea la fel. Și, când tăcu, îi spusei:

— O, Otbah, o, prietene al meu! pune-ți nădejdea în Allah și roagă-te lui să-ți dea iertarea greșalelor! În ce mă privește, iată-mă-s gata să te ajut, cu toate puterile și cu toate mijloacele mele, spre a-ți înlesni s-o găsești pe fetișcana care ți-a vrăjit gândurile. Căci, de cum te-am văzut, mi-am simțit sufletul purtându-se de la sine înspre minunata ta făptură, și de atunci tot ce aș face pentru tine nu ar fi decât ca să văd ochii tăi cei frumoși abătându-se mulțumiți către mine!

Și, vorbind astfel, îl strângeam cu dragoste și îl sărutam așa cum un frate îl sărută pe un frate; și, toată noaptea, nu contenii să-i potolesc sufletul drag. Și, hotărât! În viața mea nu am să uit acele clipe desfătătoare și pline de nesaț, petrecute lângă el prietenește.

Or, a doua zi, mă dusei cu el la geamie și îl lăsai să intre el întâi, ca să-i arăt prețuirea mea. Și stăturăm acolo amândoi, de dimineață până la amiază, ceasul la care vin de obicei femeile la moschee. Ci, spre marea noastră supărare, băgarăm de seamă că toate femeile veniseră în geamie, dar fetișcana nu se afla printre ele. Iar eu, văzând tristețea pe care lucrul acela i-o pricinuia tânărului meu prieten, zisei:

— Asta să nu te necăjească! Am să aflu eu știri despre iubita ta de la aceste femei, întrucât ieri fata era împreună cu ele!

Și numaidecât mă furișai până la femeile acelea și izbutii să aflu de la ele că fetișcana noastră era o tânără fecioară, de viță aleasă, că o chema Riya și că era fiica lui Al-Ghitrif, căpetenia tribului Bani-Sulem. Și întrebai:

— O, preabunelor femei, pentru ce n-a mai venit ea astăzi cu voi?

Ele răspunseră:

— Da cum ar fi putut? Tătâne-său, care a adus niște hagii sub ocrotirea lui prin pustie, de la Irak până la Mecca, s-a întors ieri cu călăreții săi la

tribul lor de pe malurile Eufratului, și a luat și pe fiică-să Riya.

Iar eu le mulțumii pentru lămuririle acestea, și mă întorsei la Otbah; și îi zisei:

— Știrile pe care ți le aduc nu sunt, vai! așa cum aș dori!

Și îi spusei că Riya plecase, cu tatăl ei, înspre tribul lor. Pe urmă adăugai:

— Ci liniștește-ți sufletul, o, Otbah, o, prietenul meu! întrucât Allah m-a dăruit cu multe bogății și sunt gata să le cheltuiesc ca să te ajut să ajungi la țintă. Și, din ceasul acesta, am să mă îngrijesc de necazul tău și am să izbândesc, cu ajutorul lui Allah!

Și mai spusei:

— Binevoiește numai să vii cu mine!

Și se ridică și merse cu mine la geamia ansariților, rudele sale.

Acolo, așteptarăm până ce se strânse toată lumea; iar eu detei binețe adunării și spusei:

— O, drept-credincioșilor ansariți strânși aici! care este părerea voastră despre Otbah și despre tatăl lui Otbah?

Și toți răspunseră, într-un glas:

— Mărturisim cu toții că sunt niște arabi dintr-un neam vestit și dintr-un trib ales!

Și cu le spusei:

— Aflați, dar, că Otbah, fiul lui Al-Hubab, este mistuit de o dragoste amarnică. Și vin la voi anume ca să vă rog să vă alăturați strădaniile la strădaniile mele, spre a-i dobândi fericirea!

Ei răspunseră:

— Din toată inima și cu bucurie.

Eu spusei.

— Dacă-i așa, trebuie să mă însoțiți până la corturile tribului Bani-Sulem, la șeihul Al-Ghitrif, căpetenia lor, ca să i-o cerem pe fiică-sa Riya de soție pentru vărul vostru Otbah, fiul lui Al-Hubab.

Și toți răspunseră că ascultă și că se supun. Eu, atunci, încălecai pe cal, și tot așa și Otbah; și toată adunarea făcu la fel. Și deterăm zor cailor, în goana mare, fără de oprire. Și izbutirăm în felul acesta să ajungem la corturile călăreților șeicului Al-Ghitrif, la șase zile de Medina.

Când ne văzu venind, șeicul Al-Ghitrif ieși în întâmpinarea noastră până în ușa cortului său; iar noi, după salamalekurile de cuviință, îi spuserăm:

— Am venit să-ți cerem găzduire, o, părinte al arabilor!

El răspunse:

— Fiți bineveniți sub corturile noastre, o, musafiri de viță aleasă!

Și, vorbind astfel, dete numaidecât poruncile de trebuință robilor lui ca să ne primească așa cum se cuvine. Și robii așternură în cinstea noastră mesele și covoarele; și tăiară oi și cămile, ca să ne dea un ospăț falnic.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optsprezecea noapte

Urmă:

Și, când veni clipa să ne așezăm la masă, noi ne traserăm cu toții îndărăt; iar eu, în numele tuturora, îi mărturisii șeicului Al-Ghitrif:

— Pe harul cel sfânt al pâinii și al sării, și pe credința noastră arăbească! nu avem să ne atingem de niciuna dintre bucatele tale, până ce nu ai să împlinești cererea noastră!

Și Al-Ghitrif spuse:

— Și care este cererea voastră?

Eu răspunsei:

— Venim să ți-o cerem de soție pe fiica ta cea de neam ales, Riya, pentru Otbah, fiul lui Al-Hubab ansaritul, fiul lui Al-Mundhir, fiul lui Al-Yamuh, cel viteaz, cel bun, cel vestit, cel falnic, cel minunat!

Iar tatăl tinerei Riya, schimbându-se cu totul deodată și la față și la ochi, ne spuse cu glas domol:

— O, frați arabi, aceea pe care îmi faceți cinstea și mi-o cereți de soție pentru vestitul Otbah, fiul lui Al-Hubab, este stăpâna deplină a răspunsului. Iar eu nu am să stau împotriva vrerii ei. Așa că ea se cade să se rostească! Și am să mă duc pe dată să-i cer răspunsul!

Și se ridică dintre noi, tare galben, cu nasul plin de ciudă și cu o față care tăgăduia vădit înțelesul vorbelor lui.

Se duse, așadar, în cort la fata lui, Riya, care, speriată de tulburarea de pe chipul său, îl întrebă:

— O, taică al meu, pentru care pricină mânia zbuciumă atâta de năpraznic lăuntrul sufletului tău?

Iar el șezu jos lângă ea, în tăcere, și, cum am auzit mai pe urmă, îi spuse într-un sfârșit:

— Află, dar, o, Riya, fata mea, că le-am dat găzduire unor ansariți; care au venit la mine ca să te ceară de soție pentru unul dintre ei!

Ea spuse:

— O, taică, neamul ansariților este un neam de vază printre arabi! Și, hotărât, găzduirea pe care le-ai dat-o este de datorință! Ci ia spune-mi: pentru care dintre ei au venit să mă ceară de soție?

Ea răspunse:

— Pentru Otbah, fiul lui Hubab!

Ea spuse:

— Este un tânăr vestit! Și este vrednic să intre în neamul tău!

Ci el strigă, plin de mânie:

— Ce vorbe grăiești tu? Au nu cumva ai și înnodat vreo legătură cu el? Păi eu, pe Allah! m-am juruit odinioară față de fratele meu că am să te dau fiului lui, și nimenea altcineva, mai mult decât fiul unchiului tău, nu este vrednic să intre în spița neamului meu!

Ea spuse:

— O, taică, și ce răspuns ai să le dai ansariților? Aceștia sunt niște arabi plini de falä și tare simțitori în tot ce privește mândria și cinstea lor! Iar dacă tu nu vrei să mă dai de soție unuia dintre ei, ai să atragi asupra ta și a tribului nostru zăcășia și urmarea răzbunării lor. Întrucât au să se socotească umiliți de tine și n-au să te mai ierte niciodată!

El spuse:

— Dreptu-i ce spui! Ci am să-mi învăluiesc nedorința cerând, ca preț pentru tine, o zestre până peste poate. Căci spune o zicală: „Dacă nu vrei să-ți măriți fata, cere o zestre cât mai mare!”

O lăsă, așadar, pe fiică-sa și veni la noi ca să ne spună:

— Fata tribului, o, musafiri ai mei, nu se împotrivește cererii voastre de a se mărita; ci pretinde o zestre care să fie pe potriva harurilor ei. Care dintre voi, așadar, are să-mi poată da prețul acestui mărgăritar fără de asemuire?

La vorbele acestea, Otbah înaintă și spuse:

— Eu!

El spuse:

— Ei bine! fata mea cere o mie de brățări de aur roșu, cinci mii de galbeni cu pecetea lui Hajar, un gherdan de cinci mii de mărgăritare, o mie de viguri de mătasă indiene, douăsprezece perechi de cizme de piele galbenă, zece saci de curmale din Irak, o mie de capete de vită, o iapă de la tribul Anazi, cinci burdufe cu mosc, cinci șipuri cu parfum de trandafiri, și cinci burdufe de chilimbar!

Și adăugă, întorcându-se înspre Otbah:

— Ești în stare să te învoiești cu cererea aceasta?

Și Otbah răspunse:

— O, părinte de arabi, te mai îndoiești? Nu numai ca mă învoiesc să plătesc zestrea cerută, ci am să dau încă și mai mult!

Eu, atunci, mă întorsei la Medina, cu prietenul meu Otbah, și izbutirăm, nu fără destulă alergătură și cazne, să facem rost de toate lucrurile cerute. Iar eu plătii cu banii mei, fără să șovăiesc, cu mai multă plăcere decât dacă aș fi făcut toate acele cumpărături pentru mine. Și ne întoarserăm la corturile celor din tribul Bani-Sulem, cu toate cumpărăturile noastre, și ne grăbirăm să le dăm șeicului Al-Ghitrif. Iar șeicul, în felul acesta, nemaiputând să-și ia vorba îndărăt, fu nevoit să-i primească pe toți ansariții, oaspeții săi, care se strânseră să-i aducă firitiselile lor pentru măritișul fiicei sale. Și se porniră ospețele și ținură patruzeci de zile. Și fură înjunghiate o sumedenie de cămile și de oi, și fură puse la gătit în cazane bucate de toate felurile, și toți oamenii din trib putură să mănânce pe săturatele.

Or, la sfârșitul răstimpului acesta, pregătirăm un palanchin falnic pus pe spinările a două cămile în șir, și în el îi suirăm pe tinerii însurăței. Și plecarăm cu toți, peste poate de voioși, urmați de o caravană întreagă de cămile încărcate cu daruri. Iar prietenul meu Otbah nu mai putea de nerăbdare să ajungă și ziua când să se vadă, într-un sfârșit, singur-singurel cu iubita lui. Și, cât ținu călătoria, nu se depărta de ea o clipită, și șezu cu ea, în palanchin, de unde nu se da jos decât ca să vină și să mă bucure la vreun taifas, cu toată prietenia, încrederea și mulțămita…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

…Iar eu mă bucuram în sufletul meu și îmi spuneam: „Iacătă-te, o, Abdallah, că ai ajuns prieten pe totdeauna cu Otbah! întrucât ai izbutit, uitând de chiar simțămintele tale, să-i cucerești inima, împerechindu-l cu

frumoasa Riya! Într-o zi, să nu ai nicio îndoială, jertfa ta are să fie răsplătită, și încă cu prisosință! Și ai să te bucuri și tu de dragostea lui Otbah, în tot ce are ea mai plăcut și mai ales!”

Or, nu mai aveam decât o zi de mers până la Medina și, la căderea nopții, ne-am oprit la o mică oază, ca să ne hodinim. Și era o liniște desăvârșită; și lumina lunii surâdea la bucuria din tabăra noastră; și, peste capetele noastre, doisprezece palmieri, ca niște fete tinere, însoțeau cu foșnetul palmilor lor cântecul adierilor de noapte. Iar noi, ca începătorii de lume din vremile cele de demult, ne bucuram de ceasul acela de liniște, de apa cea proaspătă, de iarba cea grasă și de dulceața adierii. Ci, vai! nu poți să scapi de ce îți este ursit, măcar de-ai fugi și cu aripile zborului. Și tocmai prietenului meu Otbah îi era dat să bea până la drojdia de pe fund, dintr-o sorbitură, cupa de neînlăturat! În adevăr, am fost smulși deodată din odihnă de o năvală năprasnică a unor călăreți înarmați care se repeziră asupra noastră țipând și urlând. Or, aceștia erau niște călăreți din tribul Bani-Sulem, trimiși de șeicul Al-Ghitrif s-o fure pe fata lui. Căci nu cutezase să încalce, sub corturile lui, datinile ospeției, și așteptase să ne depărtăm, ca să ne lovească în felul acesta, fără a nesocoti legile pustiei. Ci își făcuse socotelile fără a ține seama de prețul lui Otbah și al călăreților noștri care, cu mare vitejie, înfruntară lovitura călăreților tribului Bani-Sulem și, după ce omorâră o mulțime dintre ei, îi puseră până la urmă pe fugă. Ci, în vâlvora încăierării, prietenul meu Otbah primi o lovitură de lance și, când ajunse îndărăt în tabără, căzu mort în brațele mele.

Când îl văzu așa, tânăra Riya dete un țipăt mare și se aruncă peste trupul celui drag. Și își trecu toată noaptea jelindu-se. Și, când se făcu dimineață, o găsirăm, moartă de jale.

Aibă-i Allah pe amândoi întru mila sa! Iar noi le săparăm în nisip un mormânt și îi îngroparăm acolo, unul lângă altul. Și, cu inimile pline de mâhnire, plecarăm la Medina. Iar eu, după ce isprăvii ce aveam de isprăvit la Medina, mă întorsei în țara mea. Ci, peste șapte ani, mă prinse gândul să mai fac un hagialâc la Locurile Sfinte. Și în sufletul meu încolți dorul să mă duc să văd mormântul lui Otbah și al frumoasei Rya. Și, când ajunsei la mormânt, îl văzui adumbrit de un pom frumos dintr-un soi necunoscut, răsădit acolo cu evlavie de cei din tribul ansariților. Și șezui, plângând, pe piatră, la umbra pomului acela, cu sufletul meu mohorât. Și îi întrebai pe cei care se aflau acolo cu mine:

— O, prietenii mei, spuneți-mi: cum se numește pomul acesta care plânge cu mine moartea lui Otbah și a Riyei?

Și ei îmi răspunseră:

— Se numește Copacul Îndrăgostiților.

Ah, fie ca tu, o, Otbah să te odihnești în pacea Stăpânului cel fără de moarte, la umbra pomului acesta care se tânguie peste mormântul tău!

— Și asta-i tot ce știu, o, preafericitule rege, despre Mormântul Îndrăgostiților!

Pe urmă, întrucât îl văzu pe regele Șahriar mohorât de poveste, Șeherezada se grăbi, în noaptea aceea, să-i povestească și povestea tinerei Hind, cu divorțul și căsătoria ei.

Divorțul tinerei Hind

Se povestește că Hind, fiica lui Al-Neman, era cea mai frumoasă fată dintre fetele de pe vremurile ei, și că era întocmai ca o gazelă la ochi, la gingășie și la farmece. Or, faima frumuseții sale ajunse până la urechile lui Al-Hajaj, valiul Irakului; și Al-Hajaj o ceru de soție. Tatăl Hindei însă nu vru să i-o dea decât cu prețul unei zestre de două sute de mii de drahme de argint, plătite înainte de nuntă, și cu învoiala să-i mai plătească, în caz de despărțire, alte două sute de mii de drahme. Și Al-Hajaj primi toate învoielile acestea și o aduse pe Hind în casa lui.

Or, Al-Hajaj, spre amarul și năpasta lui, era neputincios. Și venise pe lume cu totul sărman în ce privește… zestrea lui […]. Și întrucât, plămădit așa, copilul nu vroia să trăiască, diavolul se arătă maică-si, în chip de om, și o sfătui, dacă vroia ca pruncul ei să rămână în viață oricum, să-i dea să sugă, în loc de laptele ei, sângele de la două capre negre, de la un țap negru și de la un șarpe negru. Și maică-sa urmă sfatul acela și dobândi ceea ce dorea să dobândească. Numai că neputința și beteșugul, care sunt un dar de la Satan și nicidecum de la Allah cel Darnic, rămăseseră zestrea copilului, ajuns acuma bărbat.

Încât Al-Hajaj, după ce o aduse pe Hind în casa lui, rămase o lungă bucată de vreme fără a îndrăzni să se apropie de ea alt fel decât la lumina zilei, și fără s-o atingă, măcar că tare ar mai fi vrut. Iar Hindei nu-i trebui prea mult până să afle pricina unei atari cumpătări, și tare se mai tângui, laolaltă cu toate roabele ei.

Or, într-o zi, Al-Hajaj veni s-o vadă, după obiceiul lui, ca să-și bucure ochii cu frumusețea sa. Și o găsi cu spatele întors înspre ușă, privindu-se într-o oglindă și cântând ghiersurile acestea:

Hind, cârlană năzdrăvană
Dintr-un soi arab, de foc,
Ești ursită să-ți duci viața
Cu catârul boșorog.

Grea mi-e purpura cea scumpă –
Aruncați-o jos, cu silă!
Dați-mi zdrențele sărace
Din păr aspru de cămilă!

Sunt sătulă de palate!
Vreau la tribu-mi din pustie
Să mă-ntorc, s-ascult iar vântul
Peste corturi cum adie,

Cum adie, și-i răspunde
Fluierul din cort, duios.
Nici lăuta, nici dairaua
Nu au sunet mai frumos.

Tinerii din trib, acolo,
Lacomi sânge beau, de lei,
Și puternici sunt, și mândri,
Ca și leii-paralei —

Pe când Hind aici se-ngroapă,
Fără-acel preasfânt batir
De-a lăsa urmași pe lume
Cu nevolnicul catâr.

Când Al-Hajaj auzi cântecul în care Hind îl asemuia cu un catâr, ieși din odaie, plin de deznădejde, fără ca soția lui să-i fi băgat de seamă nici ivirea, nici plecarea, și trimise pe dată după cadiul Abdallah, fiul lui Taher, ca să-i ceară să dezlege căsătoria. Și Abdallah se duse la Hind și îi spuse:

— O, fiică a lui Al-Neman, iacătă că Al-Hajaj Abu-Mohammad îți trimite două sute de mii de drahme de argint și îmi cere totodată să îndeplinesc, în numele său, toate cele legiuite pentru despărțenia lui de tine!

Și Hind strigă:

— Mărire lui Allah! Iată-mi ruga împlinita și iată-mă slobodă să mă întorc la tatăl meu! O, fiu al lui Taher, n-ai fi putut să-mi dai o veste mai plăcută decât aceasta de a-mi spune că am scăpat de câinele cel boșorog. Păstrează, dar, pentru tine acele două sute de mii de drahme, ca răsplată pentru știrea cea fericită pe care mi-o aduci.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzecea noapte

Urmă:

Estimp, califul Abd Al-Malek ben Mervan, care auzise vorbindu-se despre neasemuita frumusețe și despre deșteptăciunea Hindei, o râvni pe fată și trimise să-i fie cerută de soție. Ea însă îi răspunse printr-o scrisoare în care, după proslăvirile lui Allah și mărturiile de supușenie, îi spunea: „Află, o, emire al drept-credincioșilor, că un câine a întinat ulcica, mușluind-o cu nasul, ca s-o adulmece!” Iar califul, primind scrisoarea aceea, începu să râdă cu hohote și scrise numaidecât răspunsul acesta: „O, Hind, dacă un câine a întinat ulcica, mușluind-o cu nasul, noi avem s-o spălăm de șapte ori și, în urma răzuirii pe care o să i-o facem, avem s-o curățăm de orice pată!” Atunci Hind, dacă văzu că împotriva piedicilor pe care le ridica ea califul tot o dorea fierbinte, nu putu face altminteri decât să se supună. Încât primi, punând însă o învoială, așa cum îi scrise în a doua scrisoare în care, după proslăviri și urări, spunea: „Află, o, emire al drept-credincioșilor, că nu am să plec decât cu învoiala următoare: Al-Hajaj, desculț, să-mi ducă de căpăstru cămila, de-a lungul acestei călătorii, până la palatul tău!”

Or, scrisoarea îl făcu pe calif să se pună pe un râs și mai dihai ca întâia oară. Și trimise pe dată poruncă lui Al-Hajaj să ducă de căpăstru cămila Hindei. Și Al-Hajaj, cu toată ciuda lui, știa bine că nu avea cum să nu se supună poruncilor califului. Se duse, dar, desculț, până la sălașul Hindei și luă cămila de căpăstru. Iar Hind se sui în baldachinul ei și nu pregetă, cât ținu drumul, să se veselească din tot sufletul pe seama cămilarului. Și o chemă pe doica ei și îi zise:

— O, mancă a mea, dă o leacă mai la o parte perdelele baldachinului!

Și doica dete la o parte perdelele; și Hind își scoase capul printre perdele și aruncă un dinar de aur, jos, în noroi. Și se întoarse înspre fostul ei soț și îi zise:

— O, vizirule, dă-mi de jos banul acela de argint!

Și Al-Hajaj ridică de jos banul și i-l dete Hindei, spunându-i:

— Este un dinar de aur, nu un ban de argint!

Iar Hind, pufnind de râs, strigă:

— Slavă lui Allah, care face să se preschimbe argintul în aur, în ciuda întinării cu noroi!

Și Al-Hajaj văzu limpede, din vorbele acelea, că totul nu fusese decât o batjocură a Hindei, ca să-l umilească. Și se împurpura tot de rușine și de mânie. Ci își plecă fruntea și fu nevoit să-și tăinuiască supărarea pe Hind, ajunsă acuma soția califului!

După ce povesti snoava aceasta, Șeherezada tăcu. Iar regele Șahriar îi zise:

— Snoavele acestea, Șeherezada, îmi plac. Ci acuma aș vrea să ascult o poveste cu minunății. Iar dacă nu mai ai niciuna, spune-mi, ca să știu și eu.

Ci Șeherezada sări:

— Da unde se află vreo poveste mai plină de minunății decât aceea pe care tocmai am să i-o povestesc numaidecât măriei sale, dacă, bineînțeles, îmi îngăduie!

Și Șahriar zise:

— Poți!

Și Șeherezada îi spuse regelui Șahriar:

Povestea oglinzii fecioarelor

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu gânduri minunate, că a fost odată, în vechimea vremilor și în curgerea veacurilor și a clipelor, în cetatea Bassrei, un sultan care era un flăcău minunat și tare plăcut, plin de mărinimie și de vitejie, și care se numea sultanul Zein. Însă acel tânăr și tare frumos sultan Zein, în pofida însușirilor lui cele alese și a darurilor de tot felul care îl făceau să nu-și aibă samăn pe lume în lung și în lat, era un cheltuitor de bogății ce nu s-a mai pomenit, un risipitor care nu cunoștea niciun frâu și nicio cumpătă, și care, mână spartă cum era la daruri pentru toți ciracii lui, niște flăcăiandri mâncăi până peste poate, și cu tainurile ce plătea pentru muierile fără de număr, de toate soiurile și de toate boiurile, pe care le ținea pe seama lui în saraiurile cele strălucite, și cu necurmatele cumpărări de tot alte fetișcane ce îi erau votrite în fiece zi, fecioare neprihănite, la niște prețuri smintite, ca să le deguste, izbutise până la urmă să vântuiască de tot visteriile cele fără de fund strânse veacuri în șir de sultanii cei osârdnici, strămoșii săi. Și, într-o zi, vizirul lui veni și, după ce sărută pământul dinaintea-i, îi dete de știre că lăzile cu galbeni erau lefterite și că de mâine zaheregii palatului nu mai aveau cu ce să fie plătiți; și, după ce îi dete știrea aceea neagră, vizirul, de spaimă să nu fie tras în țeapă, plecă degrabă așa cum venise.

Când află, în felul acesta, că toate averile lui se topiseră, tânărul sultan Zein se căi amarnic că nu-l bătuse gândul să-și păstreze o parte din bunuri pentru zilele cele negre ale soartei; și se mohorî în sufletul lui până peste marginile mohorelii. Și își zise: „Nu-ți mai rămâne alta, sultane Zein, decât să fugi de aici pe furiș și, părăsindu-ți la voia norocului ciracii cei atâta de dragi, cadânele cele copilandre, soțiile și daravelile domniei, să lași tronul secătuit al împărăției părinților tai în seama cui o vrea să pună mâna pe el. Căci mai de dorit este să fii un cerșetor pe căile lui Allah, decât un rege fără de avere și fără de falā; că tu știi zicala care spune: Mai bine-i să zaci în mormânt, decât în sărăcie!” Și, cugetând așa, așteptă să se facă noapte ca să se îmbrace teptil și, nebăgat în samă de nimenea, să iese pe poarta cea tainică a saraiului. Și tocmai se pregătea să-și ia un toiag și să pornească la drum, când Allah Atoate-văzătorul și Atoate-înțelegătorul îi aduse în minte vorbele și sfaturile cele mai de pe urmă ale lui tătâne-său. Căci părintele lui, până să moară, îl chemase la el și, printre altele, îi spusese: „Și mai cu seamă, o, fiul meu, să nu uiți că, dacă ursita s-o întoarce într-o zi împotriva ta, ai să găsești în Dulapul-cu-izvoade o comoară care are să-ți îngăduie a face față la toate loviturile soartei!”

Când Zein își aduse aminte vorbele acelea, care i se șterseseră cu totul din minte, dete fuga, fără de zăbavă, la Dulapul-cu-izvoade și îl deschise, tremurând de bucurie. Da degeaba se uită el mult și bine, și degeaba scotoci și căută peste tot, răscolind hârtiile și catastifele și lăsând talmeș-balmeș letopisețele domniei, că tot nu găsi în acel dulap nici aur și nici mireasmă de aur, nici argint și nici mireasmă de argint, nici giuvaieruri,

nici nestemate, nici nimic-nimicuța care să se asemuie cât de cât cu așa ceva. Și, deznădăjduit până peste marginile deznădejdilor pe care pieptul lui chinuit le putea cuprinde, și tare mânios că așteptările îi fuseseră amăgite, se porni să răvășească și să arunce în toate părțile hârtiile împărătești, și să joace cu picioarele pe ele mânios, când deodată simți sub mâna lui pustiitoare ceva tare, parcă un lucru de metal. Și scoase afară lucrul acela și, când îl privi, văzu că era un sipețel greu de aramă roșie. Și se grăbi să-l descuie; și nu găsi în el decât un bilețel împăturit și pecetluit cu pecetea tatălui său. Atunci, măcar că era tare înciudat, rupse pecetea și citi pe hârtie cuvintele astea, însemnate de mâna tătâne-său: „Du-te, o, fiul meu, la *cutare* loc din palat, cu un hârleț, și sapă cu chiar mâinile tale pământul, rostind numele lui Allah!”,

După ce citi biletul acela, Zein își zise: „Iacătă că acuma trebuiește să fac și munca aspră de săpător! Ci, de vreme ce aceasta-i voința cea de pe urmă a tatălui meu, nu vreau să fiu neascultător!” Și coborî în grădina palatului, luă un hârleț rezemat de zidul casei grădinarului și se duse la locul arătat, unde era o hrubă așezată dedesubtul palatului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și una noapte

Micuța Doniazada, sora Șeherezadei, se ridică de pe chilimul pe care ședea ghemuită și strigă:

— O, sora mea, ce dulci și ce gingașe și ce înmiresmate sunt vorbele tale proaspete!

Iar Șeherezada spuse, sărutându-și surioara pe ochi:

— Așa-i! Dar ce-s ele pe lângă ceea ce am să povestesc în noaptea aceasta, dacă bine înțeles îmi va mai îngădui regele acesta bine crescut și dăruit cu purtări alese!

Și regele Șahriar zise:

— Poți!

Atunci Șeherezada povesti mai departe așa:

…Tânărul sultan Zein luă, așadar, hârlețul și se duse la hruba de dedesubtul palatului. Și aprinse o făclie și la lumina ei începu să bată cu coada hârlețului în pământ și, în felul acesta, auzi într-un sfârșit un răsunet adânc. Și își zise: „Aici trebuie să sap!” Și începu să desfunde pământul cu hotărâre; și dedese la o parte mai bine de jumătate din lespezile pardoselii fără să zărească niciun fel de semn al vreunei comori. Și se opri din lucru ca să se odihnească și, sprijinindu-se cu spinarea de zid, gândi: „Pe Allah! da de când, sultane Zein, ți s-a năzărit să fugi după ursitoarea ta și să te duci s-o cauți până în inima pământului, în loc s-o aștepți fără de grijă, fără de necaz și fără de trudă? Au tu nu știi că ceea ce s-a dus e dus și că ceea ce-i scris e scris și trebuie să se împlinească?” Ci, după ce se mai odihni oleacă, se apucă iarăși de cazna lui și începu iar să scoată cărămizile, fără prea mare nădejde; și iacătă că deodată dete la iveală o piatră albă, pe care o răsturnă; și dedesubtul ei văzu o ușa încuiata cu un

lacăt de oțel. Și sultan Zein sfărmă lacătul acela izbindu-l cu hârlețul și intră pe ușă.

Atunci, se trezi în vârful unei scări falnice de marmoră albă, care cobora înspre o sală pătrată și largă, toată numai din porțelan alb de China și din cleștar, și în care pereții și tavanul și grinzile erau din lazulită azurie. Și văzu în sala aceea podine de sidef, și pe fiecare se aflau câte zece urne de alabastru și zece urne de porfiră. Și se întrebă: „Cine știe ce s-o afla în aceste chiupuri frumoase! Pesemne că răposatul taică-meu o fi pus să fie umplute cu vreun vin bătrân, care acuma trebuie să fi ajuns până peste poate de minunat!” Și, gândind așa, se sui pe una dintre cele patru podine, se apropie de una dintre urne și îi scoase capacul. Și, o, ce uimire! o, ce bucurie! o, ce danț! văzu că era plină, până-n gură, cu pulbere de aur. Și, ca să se încredințeze și mai bine, își băgă mâna în lăuntru, fără a putea să ajungă la fund, și o scoase daurită toată și sclipind ca soarele. Și, zorit, scoase și capacul de la cea de a doua urnă, și văzu că aceea era plină cu dinari de aur și cu țechini de aur de toate mărimile. Și le cercetă, una câte una, pe toate cele patruzeci de urne, și văzu că toate urnele de alabastru erau pline până în gură cu pulbere de aur, și toate surorile lor de porfiră erau pline cu dinari și cu țechini de aur.

La priveliștea aceea, tânărul Zein se însenină și se lumină, și se zbânțui și dănțui; pe urmă începu sa răcnească de bucurie și, după ce își înfipse făclia într-o gaură din peretele de cleștar, întoarse înspre el una dintre urnele de alabastru și își vărsă pe cap, pe umeri, pe pântec, și peste tot, pulberea de aur; și se scăldă în aur cu mai multă desfătare decât simțise vreodată în cele mai desfătătoare hammamuri. Și strigă: „Ha! Ha! sultan Zein, îți și luasei cârja de derviș și te și găteai să bați cerșind drumurile lui Allah! Și iacătă că binecuvântarea a coborât asupra capului tău, întrucât nu te-ai îndoit de mărinimia Atoatedătătorului și ți-ai cheltuit cu mână spartă bunurile dintâi pe care ți le dăruise! Înseninează-ți, așadar, ochii și liniștește-ți sufletul scump! Și să nu-ți fie teamă să înșfaci, atâta cât te țin băierile, din chiar darurile cele necurmate ale aceluia care te-a zămislit!” Și, totodată, povârni toate celelalte chiupuri de porfiră; și vărsă tot ce se afla în ele în sala de porțelan. Și la fel făcu și cu chiupurile de alabastră, iar dinarii și țechinii, zuruind și zornăind în căderea lor sunătoare, făceau să răsune ecourile porțelanului și vuitorul cleștar. Și, de plăcere, își cufundă trupul în mijlocul mormanului de aur, în vreme ce, sub lumina făcliei, sala cea albă și albastră îngemăna strălucirea pereților ei fermecați cu sclipirile fulgerătoare și cu jerbele falnice care țâșneau din pojarul acela rece.

După ce tânărul sultan se scălda astfel în aurul cel atâta de îmbătător încât să-l facă să uite de sărăcia care îi primejduise viața și care era să-l împingă a părăsi palatul părinților săi, se ridică din năhlapii aprinși care curgeau gârlă de pe el și, mai potolindu-se oleacă, începu să cerceteze totul cu o uimire până peste poate, minunându-se că regele, tatăl său, izbutise să sape borta aceea și să zidească sala aceea strălucitoare atâta de tainic încât nimenea din palat nu auzise vreodată pomenindu-se de ea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

Și ochii lui cercetători băgară de seamă, până la urmă, într-un colțișor, pitit între două colonițe de cleștar, un sipețel mărunt, asemenea întru totul, însă mult mai mic, cu cel pe care îl găsise în Dulapul-cu-izvoade. Și îl deschise și găsi în lăuntru o cheie de aur încrustată cu nestemate. Și își zise: „Pe Allah! cheia aceasta trebuie să fie cheia care descuie lacătul pe care l-am spart!” Pe urmă cugetă și gândi: „Da atunci cum se face că lacătul a fost închis pe dinafară? Prin urmare, cheia aceasta trebuie să slujească la altceva.” Și începu să caute peste tot, ca să vadă de nu cumva poate să afle ce rost ar avea cheia aceea. Și cercetă pereții sălii cu toată luarea-aminte și, până la urmă, găsi în captușala de pe un perete, la mijloc, o încuietoare. Și, socotind că aceea trebuie să fie încuietoarea potrivită cu cheia pe care o găsise, o încercă pe loc. Și numaidecât peretele se mișcă, și se deschise o ușă destul de mare. Și Zein putu astfel să treacă într-o altă sală, încă și mai minunată decât cealaltă. În adevăr, din podea până în tavan, toată sala aceea era făcută din piatră smălțuită verde, cu un lustru poleit cu aur, de-ai fi zis că e parcă tăiată în smarald de mare. Și era cu adevărat așa de frumoasă, în lipsa ei de orice podoabă, cum niciun vis nu și-ar fi putut închipui una asemenea. Și, în mijlocul acelei săli, sub boltă, ședeau în picioare șase fetișcane ca niște lune și strălucind de o strălucire care lumina toată sala. Și ședeau pe niște piedestale de aur greu, și nu scoteau o vorbă. Și Zein, vrăjit și înmărmurit totodată, se duse înspre ele ca să le vadă mai de aproape, și își rosti salamalekul; ci atunci băgă de seamă că nu erau vii, ci că erau făcute fiecare din câte un singur diamant.

La priveliștea aceea, Zein, minunându-se până peste poate, strigă: „Ya Allah! cum o fi putut face răposatul taică-meu să stăpânească asemenea minunății?” Și le cercetă cu încă și mai multă luare-aminte, și băgă de seamă că stând astfel drepte pe piedestalele lor, ele înconjurau un al șaptelea piedestal, fără niciun fel de fetișcană de diamant, ci numai așternut cu un covor de mătasă pe care erau scrise cuvintele acestea:

„Afla, o Zein, fiul meu, că pentru fetișcanele acestea de diamant am cheltuit multă caznă să le dobândesc. Ci, măcar că sunt niște minunății de frumusețe, nu carecumva să crezi că ele sunt tot ce-i mai minunat pe pământ. Întrucât se mai află încă o fetișcană, cea de a șaptea, mai strălucitoare și nespus mai frumoasă, care le întrece și care prețuiește ea singură cu mult mai mult decât o mie ca acelea pe care le vezi tu aici. Dacă, dar, dorești s-o vezi și pe aceea și să fie a ta, spre a o așeza pe cel de al șaptelea piedestal care o așteaptă, nu ai decât să faci tu ceea ce moartea mie nu mi-a îngăduit să îndeplinesc. Du-te în orașul Cairo, și caută-l acolo pe unul dintre robii mei cei credincioși de odinioară, Mubarak pe numele său, pe care de altminteri ai să-l găsești lesne. Și, după salamalekurile de cuviință, să-i povestești tot ce ți s-a întâmplat. Iar el are să te recunoască drept fiul meu, și are să te ducă până la locul unde se află acea fetișcană fără de seamăn. Și tu ai s-o dobândești. Iar ea are să-ți bucure privirea pe restul zilelor tale. Uassalam, ya Zein!”

După ce citi cuvintele acestea, Zein își zise: „Hotărât, nu trebuie să zăbovesc deloc cu drumul acesta la Cairo! Căci, chiar că această a șaptea fată trebuie să fie încă și mai minunată, de vreme ce tatăl meu mă încredințează că ea singură prețuiește cât toate cele de aici și alte o mie asemenea!” Și, hotărându-se astfel să plece la drum, ieși pentru o clipă din

tainița aceea de sub pământ și dete fuga să aducă o ladă pe care o umplu cu dinari și cu țechini de aur. Și duse lada în iatacul său. Și își cheltui o parte din noapte spre a căra la el în iatac o parte din aurul acela, fără ca nimeni să fi băgat de seamă acele du-te vino ale lui. Și încuie la loc ușa bortei, și se sui să se culce și să se hodinească oleacă.

Or, a doua zi, își chemă la sfat vizirii, emirii și pe mai-marii împărăției; și le dete în vileag gândul ce-l avea de a pleca la Egipt, ca să mai schimbe aerul. Și îl însărcină pe vizirul său cel mare, chiar acela care tremura de frica țepei pentru știrea cea rea pe care i-o vestise, să ocârmuiască împărăția cât o lipsi el. Iar paza care urma să-l însoțească la drum era alcătuită din câțiva robi de soi, aleși cu grijă. Și porni la drum fără nicio vâlvă și fără niciun alai. Și Allah îi meni bună pace, și ajunse fără de niciun necaz la Cairo.

Acolo, nu pregetă să caute a afla vești despre Mubarak; și i se răspunse că nu se știa în Cairo, cu numele acela, decât un neguțător foarte bogat, starostele sukului, care trăia cu mare belșug și huzur în palatul lui, ale cărui porți erau deschise celor săraci și celor străini. Și Zein fu călăuzit la palatul acelui Mubarak; și găsi la poartă un mare număr de robi și de hadâmbi, care se repeziră, după ce îl vestiră pe stăpânul lor, să-i ureze bun-venit. Și îl poftiră să treacă printr-o curte mare și să străbată o sală împodobită falnic, unde, stând pe un divan de mătasă, îl aștepta stăpânul casei. Iar robii și hadâmbii îi lăsară singuri.

Atunci, Zein se îndreptă înspre gazdă, care se ridică în cinstea lui și care, după salamalekuri, îl rugă să șadă jos lângă el, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, binecuvântarea a intrat în casa mea odată cu pașii tăi!

Și se purtă cu multă bunăvoință, ferindu-se să nu încalce cumva datorințele ce se cuvin oaspeților și să-l întrebe care îi este numele și care este pricina ce îl aducea acolo. Încât Zein fu acela care îl întrebă cel dintâi pe gazda sa, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, așa cum mă vezi, tocmai am sosit de la Bassra, țara mea, să-l caut pe un om pe care îl cheamă Mubarak și care odinioară a fost unul dintre robii răposatului rege, al cărui fiu sunt eu. Și dacă ai să mă întrebi care îmi este numele, am să-ți spun că mă numesc Zein. Și chiar eu sunt acuma sultan la Bassra.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și treia noapte

Urmă:

La vorbele acestea, neguțătorul Mubarak, până peste poate de tulburat, se ridică de pe chilim și, aruncându-se în genunchi la picioarele lui Zein, sărută pământul dinainte-i și strigă:

— O, stăpâne al meu, mărire lui Allah, carele a îngăduit să se întâlnească stăpânul și robul! Poruncește și am să-ți răspund cu ascultare și cu supunere! Întrucât chiar eu sunt acel Mubarak, robul răposatului rege,

părintele tău! Omul care are urmași nu moare niciodată! O, copile al stăpânului meu, palatul acesta este palatul tău, iar cu sunt averea ta!

Atunci, după ce îl ridică pe Mubarak, Zein îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu este de niciun folos să mai povestim și noi încă o dată. Și adăugă:

— Am venit, așadar, în Egipt, ca să mă ajuți să găsesc minunăția aceea de fată de diamant!

Și Mubarak răspunse:

— Din toată inima mea supusă și ca o datorie de credință! Sunt rob neslobozit, iar viața și bunurile mele sunt ale tale de drept. Ci, până a pleca în căutarea fetișcanei de diamant, o, stăpâne al meu, este bine să te hodinești de ostenelile drumului și să-mi îngădui să dau un ospăț în cinstea ta!

Ci Zein răspunse:

— Află, o, Mubarak, că, în ce privește starea ta de rob, de acuma înainte te poți socoti slobod; căci te dezleg și te scot dintre bunurile și din stăpânirile mele. În ce privește fata de diamant, trebuie să pornim fără de zăbavă în căutarea ei, căci drumul nu m-a obosit, iar nerăbdarea în care mă aflu m-ar opri să degust orice fel de mâncare!

Atunci Mubarak, dacă văzu că hotărârea prințului Zein era bine statornicită, nu vroi să-l supere nicidecum; și, după ce mai sărută o dată pământul dinainte-i, spre a-i mulțumi pentru darul slobozeniei ce-i făcuse, și după ce îi sărută pulpana mantiei și și-o puse pe cap, se ridică și îi spuse lui Zein:

— O, doamne al meu, da baremi ai cugetat la primejdiile pe care le ai de înfruntat în această încercare? Căci fata de diamant se află în palatul Bătrânului din cele Trei Insule! Și cele Trei Insule sunt așezate într-o țară al cărei hotar este oprit pentru pământeni. Ci eu am să pot să te călăuzesc până acolo, căci știu vraja pe care s-o rostesc ca să ajung la ele.

Iar prințul Zein răspunse:

— Sunt gata să înfrunt toate primejdiile, ca s-o dobândesc pe minunăția aceea de fată de diamant, căci nimic nu poate să se întâmple, afară de ce trebuie să se întâmple. Și iacătă-mă cu tot pieptul căptușit de bărbăție, spre a merge la Bătrânul din cele Trei Insule!

Atunci Mubarak le porunci robilor să aibă toate lucrurile gata pentru plecare. Și, după ce se spălară și se rugară cum cere datina, încălecară pe cai și porniră la drum. Și călătoriră zile și nopți în șir, prin câmpii și prin pustietăți și prin sihăstrii pe unde nu se afla decât iarbă și duhul lui Allah. Și, pe tot drumul acela, erau fără de încetare uluiți de priveliștea lucrurilor tot mai ciudate pe care le vedeau pentru întâia oară în viața lor. Și, într-un sfârșit, ajunseră într-o câmpie tare plăcută, unde descălecară de pe cai; și Mubarak, întorcându-se înspre robii care veneau după ei, le spuse:

— Voi rămâneți în câmpia aceasta ca să păziți caii și zahereaua până ne întoarcem!

Și îl pofti pe Zein să-l urmeze, și îi spuse:

— O, doamne al meu, nu este ajutor și nu este putere decât întru Allah atotputernicul! Iacătă-ne la pragul pământurilor oprite, unde se află fecioara de diamant. Or, trebuie să mergem singuri acolo, fără a avea nicio clipă de șovăială de aici înainte. Și-acuma trebuie să ne dovedim hotărârea și neînfricarea!

Și prințul Zein porni după el; și merseră multă vreme, fără de oprire, până ce ajunseră la poalele unui munte înalt și drept, care astupa toată zarea cu peretele lui de neatins.

Atunci, prințul Zein se întoarse înspre Mubarak și îi zise:

— O, Mubarak, și ce fel de putere are să ne ajute acuma să trecem peste muntele acesta de netrecut? Și cine să ne dea niște aripi spre a ajunge în vârful lui?

Și Mubarak răspunse:

— Nu avem nicio trebuință să călcăm peste el ori să ajungem în vârful lui cu niște aripi ca să răzbatem dincolo!

Și scoase din buzunar o terfeloagă pe care erau scrise, deandoaselea, niște litere necunoscute, asemenea unor dâre de furnici; și începu să citească cu glas tare, dinaintea muntelui, clătinându-și capul, niște stihuri într-o limbă de neînțeles. Și numaidecât muntele, învârtindu-se din amândouă părțile deodată, se despică în două jumătăți, lăsând la fața pământului o deschidere îndeajuns de largă încât să îngăduie trecerea unui om singur. Și Mubarak îl luă pe sultanzadea de mână și porni hotărât înainte prin strunga aceea îngustă. Și merseră în felul acesta, unul după altul, vreme de un ceas, și ajunseră la celălalt capăt al despicăturii. Și, de îndată ce pășiră dincolo, cele două jumătăți ale muntelui se strânseră la loc și se îmbinară într-un chip atât de desăvârșit încât nu mai rămase între ele nicio crăpătură, măcar cât să intre în ea vârful unui ac.

Și se pomeniră, la ieșirea din munte, pe țărmul unui lac cât o mare, din adâncul căruia se iveau la suprafață, în depărtare, trei insule coperite cu verdeață. Și țărmul pe care se aflau bucura privirea cu pomii și cu tufărișurile și cu florile care se priveau în apă și îmbălsămau văzduhul cu cele mai dulci miresme, în vreme ce păsările, pe toate trilurile, cântau cântece duioase care fermecau mintea și vrăjeau inima.

Și Mubarak șezu jos pe țărm și îi spuse lui Zein:

— O, doamne al meu, vezi și tu, ca și mine, insulele acelea din depărtare. Or, tocmai acolo trebuie să ajungem noi!

Și Zein, uluit de-a binelea, întrebă:

— Și cum am putea oare să străbatem lacul acesta cât o mare, ca să ajungem la insulele acelea?

El răspunse:

— N-avea nicio grijă în privința aceasta. Întrucât, peste câteva clipite, un caic are să vină să ne ia și să ne ducă la insulele acelea, frumoase ca pământurile făgăduite de Allah dreptcredincioșilor săi. Acolo se află Bătrânul, stăpânul fetei aceleia de diamant. Numai că, o, doamne al meu, mă rog ție fierbinte, orice o fi să se întâmple și orice o fi să vezi, să nu grăiești nimica. Și, mai ales, o, doamne al meu, oricât de ciudat ți s-o părea chipul caicgiului nostru, și oricât de nemaipomenit ți s-o părea fie ce-o fi la el, ia bine aminte să nu arăți nimic! Căci dacă, odată suiți în caic, ai să greșești să rostești măcar și numai o vorbă, luntrea are să lunece cu noi sub ape!

Și Zein, tulburat până peste poate, răspunse:

— Am să-mi țin limba între dinți și gândurile în minte!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

Or, pe când vorbeau ei așa, văzură deodată ivindu-se pe lac un caic mânat de un caicgiu, și-atâta de aproape de ei încât nu-și puteau da seama dacă ieșise din afundul apei ori coborâse din adâncul văzduhului. Și caicul acela era făcut din lemn de sandal roșu, iar în mijlocul lui avea un catarg făcut din chilimbarul cel mai scump, și niște frânghii de mătasă. Iar caicgiul avea un trup de ființă omenească, întocmai ca orice fiu al lui Adam; capul lui însă semăna cu un cap de elefant și avea două urechi ce-i spânzurau până la pământ și care îi atârnau pe spate ca vălul lui Agar.

Când nu mai fu decât la cinci coți de țărm, caicul se opri; iar caicgiul cel cu cap de elefant își întinse trompa și îi luă, unul câte unul, pe cei doi; și îi mută în luntre, atâta de ușor de parcă ar fi fost două pene; și îi lăsă jos binișor. Și pe dată își cufundă trompa în apă și, slujându-se de ea ca de vâsle și ca de cârmă totodată, se depărtă de la țărm. Și își ridică urechile cele uriașe și spânzurânde; și le desfășură deasupra capului, în vântul care le umflă ca pe niște pânze, vuind. Și se slujea de ele, făcându-le să se întoarcă în bătaia vântului, cu mai multă îndemânare decât se slujește un căpitan de pânzele corăbiei sale. Și caicul, mânat astfel, zbura pe lac, ca o pasăre mare.

Când ajunseră la țărmul uneia dintre insule, caicgiul îi luă iarăși unul câte unul cu trompa și îi cobori ușurel pe nisip, pierind apoi numaidecât cu caic cu tot.

Atunci Mubarak îl luă iar pe sultan Zein de mână și se afundă împreună cu el în lăuntrul insulei, mergând pe o cărare pardosită, nu cu pietre, ci cu nestemate de toate culorile. Și merseră așa până ce ajunseră dinaintea unui palat zidit cu totul și cu totul numai din pietre de smarald, înconjurat de un șanț larg având răsădiți pe maluri, din loc în loc, niște pomi atâta de înalți încât acopereau cu umbra lor tot palatul. Și, față în față cu poarta cea mare de la intrare, făcută din aur greu, era un pod făcut din baga scumpă și având pe puțin șase stânjeni în lungime și trei în lățime. Iar Mubarak, necutezând să treacă peste podul acela, se opri și îi spuse emirului:

— Mai departe nu putem merge. Iar dacă vrem să-l vedem pe Bătrânul din cele Trei Insule, trebuie să rostim un descântec de vrajă!

Și, spunând acestea, scoase dintr-un săcuț, pe care îl avea ascuns sub mantie, patru panglici de mătasă galbenă. Și cu una se legă peste mijloc, iar pe o alta și-o puse pe spate. Pe urmă îi dete celelalte panglici emirului, care și le puse și el la fel. Și-atunci Mubarak scoase din săculețele său două preșuri de rugăciune făcute din mătasă ușoară, le așternu pe pământ și presără peste ele câteva boabe de mosc și de chilimbar, mormăind niște descântece magice. Pe urmă șezu jos, cu picioarele ghemuite sub el, pe unul dintre acele preșuri, și îi spuse stăpânului său:

— Așează-te pe celalalt preș!

Și Zein îndeplini porunca; iar Mubarak îi spuse:

— Acuma, am să-l chem pe Bătrânul din cele Trei Insule, care sălășluiește în palatul acesta. Or, deie Allah ca să vină la noi fără de mânie! Întrucât îți mărturisesc, o, doamne al meu, că nu sunt deloc liniștit asupra felului cum are să ne primească, și nici nu sunt fără de grija în ce privește urmările încercării noastre. Căci, dacă sosirea noastră pe această insulă nu are să-i fie pe plac, are să se arate ochilor noștri în chipul unei znamii înfricoșătoare; dar dacă nu este supărat de venirea noastră, are să

se arate în chipul unui adamit de neam ales. Ci tu, de îndată ce are să se afle dinaintea noastră, trebuie să te ridici în cinstea lui și, fără a ieși de pe preș, să-i închini salamalekurile cele mai cuviincioase și să-i spui: „O, puternice stăpâne, sultan al sultanilor, iată-ne aici stând în cuprinsul stăpâniei tale și trecuți pe sub slava ocrotirii tale! Or, eu, robul tău, sunt Zein, sultanul de la Bassra, fiul răposatului sultan care a fost luat și dus de îngerul morții, după ce s-a zăvârșit în pacea Domnului său. Și vin să cer de la dărnicia și de la puterea ta bunăvoința pe care i-ai dăruit-o și răposatului meu părinte, sluga ta!" Iar de te-o întreba ce hatâr vrei să-ți împlinească, tu să-i răspunzi: „O, doamne al meu, vin să cer de la mila ta pe cea de a șaptea fecioară!"

Și Zein răspunse:

— Ascult și mă supun!

Atunci Mubarak, sfârșind în felul acesta povățuiala emirului Zein, începu rugile, afumările, descântecele, vrăjile și fermecăturile care pentru Zein nu aveau niciun înțeles. Și, numaidecât pe urmă, soarele fu acoperit de o îngrămădire de nori negri, și toată insula se învălui în neguri dese, și un fulger lung scăpără, urmat de o bubuitură de trăsnet. Și se stârni un vânt mânios care bătea înspre ei; și auziră un strigăt înfricoșător care zgâlțâi văzduhurile; și pământul se zgudui de un cutremur asemenea cu acela pe care îngerul Izrafil are să-l stârnească la ziua Judecății de Apoi.

Iar Zein, dacă văzu și auzi toate astea, se simți cuprins de o mare tulburare, pe care însă avu grijă să n-o dea în vileag; și gândi în sineși: „Pe Allah! ăsta-i un semn tare răuvestitor!" Ci Mubarak, care pricepu ce simțea sultan Zein, zâmbi a râde și îi zise:

— Nu-ți fie teamă, o, doamne al meu! Semnele acestea, dimpotrivă, pot să ne liniștească! Cu ajutorul lui Allah, totul merge bine!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și cincea noapte

Urmă:

În adevăr, chiar în clipa când Mubarak rostea acele cuvinte, Bătrânul din cele Trei Insule se ivi dinaintea lor, în chip de adamit, cu înfățișare de prea cinstit moșneag, și atâta de frumos încât nu se mai afla altul să-l întreacă în desăvârșire decât numai Acela carele este stăpân peste toată frumusețea, peste toată puterea și peste toată slava! (Preamărit fie el!) Și se apropie de Zein, zâmbindu-i așa cum un tata îi zâmbește copilului său. Și Zein se ridică grabnic în cinstea lui, însă fără să se desprindă de pe preș, și pe urmă se temeni și sărută pământul dinainte-i. Și avu grijă să-i facă salamalekurile și firitiselile pe care îl învățase Mubarak să le spună. Și numai atunci îi arătă pricina venirii sale pe insulă.

După ce Bătrânul din Insule auzi vorbele lui Zein și înțelese tot ce vroia el, zâmbi cu un zâmbet încă și mai îndatoritor, și îi spuse lui Zein:

— O, Zein, în adevăr, eu l-am iubit pe tatăl tău cu o dragoste mare; și, ori de câte ori venea pe la mine, îi dăruiam câte o fecioară de diamant; și

eu însumi mă îngrijeam să-i fie dusă la Bassra, de teamă ca nu cumva cămilarii s-o vatăme. Da să nu carecumva să crezi că pe tine te-aș îndrăgi mai puțin, o, Zein! Află, dar, că chiar eu, mânat numai de plăcerea mea, am vrut să-i făgăduiesc părintelui tău că am să te iau sub ocrotirea mea, și l-am îndemnat să scrie cele două înștiințări pentru tine și să le ascundă, pe una în Dulapul-cu-izvoade și pe cealaltă în sipetul din hrubă. Și iată-mă gata să-ți dau și fata de diamant cea care singură prețuiește cât toate celelalte la un loc și cât încă o mie altele asemenea. Numai că, o, Zein, nu aș putea să-ți fac darul acesta minunat decât în schimbul altuia pe care vreau să ți-l cer!

Și Zein răspunse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, tot ceea ce am este al tău, și la fel și eu fac parte din bunurile tale!

Și bătrânul zâmbi și răspunse:

— Așa-i, o, Zein; însă cererea mea are să fie tare anevoie de îndeplinit! Și nu știu dacă tu ai să poți vreodată să mă mulțumești!

El întrebă:

— Și care este cererea aceea?

El spuse:

— Este aceea că trebuie să-mi găsești și să-mi aduci pe insula aceasta o fată de cincisprezece ani, care să fie o fecioară neprihănită și să fie totodată o frumusețe fără de seamăn!

Și Zein strigă:

— Dacă asta-i tot ce îmi ceri, o, doamne al meu, pe Allah! are să-mi fie destul de lesne să te mulțumesc. Căci nimic nu se află mai din belșug în țara mea decât fetele de cincisprezece ani, fecioare și frumoase totodată!

La vorbele acestea, Bătrânul îl privi pe Zein și se porni pe un râs de căzu pe spate. Și, după ce se mai potoli oleacă, îl întrebă pe Zein:

— Așa că îți este destul de ușor să găsești ceea ce îți cer, o, Zein?

Și Zein răspunse:

— O, doamne al meu, pot să-ți fac rost nu numai de una, ci de zece fete ca aceea pe care mi-o ceri! În ce mă privește, am și avut în palatul meu un număr destul de mare de fete de soiul ăsta, și toate erau neprihănite, și cu toate m-am desfătat luându-le fecioria!

Și Bătrânul, auzind vorbele acelea, nu se putu opri să nu izbucnească în râs a doua oară. Pe urmă, cu un glas plin de dojană, îi spuse lui Zein:

— Află, o, fiul meu, că ceea ce îți cer este un lucru atâta de rar, încât până astăzi nimeni nu a putut să mi-l aducă. Și, dacă tu socoți că fetișcanele pe care le-ai avut erau fecioare, te înșeli și te amăgești! Căci tu habar nu ai că femeile știu o mie de mijloace de a face să se creadă că sunt fecioare; și izbutesc să-i înșele până și pe bărbații cei mai pricepuți la treaba aceasta. Ci, întrucât văd, din credulitatea vorbelor tale, că nu știi nimic în privința lor, vreau să-ți dau mijloacele de a cerceta starea descuietorii ori a încuietorii lor, fără a le atinge nici cu degetul, fără a le dezbrăca și fără ca ele să bage de seamă ceva! Căci, de vreme ce îți cer o fată fecioară, este cel mai de seamă ca niciun bărbat să n-o fi atins și să nu-i fi văzut cu ochii lui părțile cele gingașe ale trupului!

Când auzi vorbele acestea ale Bătrânului din Insule, tânărul Zein își zise: „Pe Allah! pesemne că e smintit! Dacă, așa cum mărturisește el, este atâta de greu să știi când o fată este neprihănită, cum vrea ca eu să-i pot găsi una fără s-o văd și fără s-o ating?” Și cugetă o clipă, și deodată strigă:

— Pe Allah! știu acuma. Am să mă pot călăuzi după mirosul ei!

Bătrânul zâmbi și zise:

— Fecioria nu are miros!
El spuse:
— Poate că privindu-le țintă în ochi!
Bătrânul spuse:
— Fecioria nu se citește în ochi!
El întrebă:
— Atunci cum?
Bătrânul răspunse:
— Tocmai asta am să-ți arăt!

Și deodată pieri din ochii lor; ci numai ca să se ivească iarăși peste o clipită; și avea în mână o oglinda. Și se întoarse înspre Zein și îi spuse:

— Trebuie să-ți spun, o, Zein, că îi este cu neputință unui fiu de-al lui Adam să cunoască după înfățișarea ei dacă o fiica de-a Evei este fecioară ori nefecioară. Încât, pentru că nu pot să merg cu tine și să te ajut, am adus o oglindă pe care să ți-o dau și care are să fie mai neîndoielnică decât toate prepunerile bărbaților. Or, tu, de îndată ce ai să vezi o fată de cincisprezece ani desăvârșit de frumoasă, și care să ți se pară fecioară, sau care o să se dea drept fecioară, nu ai decât să te uiți în oglinda aceasta. Și numaidecât ai să vezi ivindu-se în oglindă chipul fetișcanei aceleia. Și tu să nu te sfiești să cercetezi cu luare-aminte înfățișarea: căci privirea unui trup printr-o oglindă nu aduce niciun fel de atingere fecioriei acelui trup, așa cum i-ar aduce dacă ai privi trupul de-a dreptul. Or, dacă fetișcana nu este fecioară, ai să vezi limpede, cercetându-i pricina, care are să ți se arate mărită și cât o genune de adâncă; și ai să vezi, tot așa, oglinda întunecându-se ca de un abur…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și șasea noapte

Urmă:

…Însă dacă, dimpotrivă, o vrea Allah ca fata să fi rămas fecioară, ai să vezi cum ți se arată o pricină nu mai mare decât o migdală descojită; iar oglinda are să rămână limpede, curată și neadumbrită de niciun fel de abur!

Și, spunând acestea, Bătrânul din Insule îi înmână lui Zein oglinda cea vrăjită, adăugând:

— Îți urez, o, Zein, ca ursita să-ți ajute să dai cât mai curând de fecioara de cincisprezece ani pe care ți-o cer. Și să nu uiți că trebuie să fie desăvârșit de frumoasă! Căci la ce folosește fecioria fără de frumusețe? Și ai bine grijă de oglinda aceasta, pe care dacă o pierzi are să-ți fie o pagubă de neînlocuit!

Și Zein răspunse că ascultă și că se supune și, după ce își luă rămas-bun de la Bătrânul din cele Trei Insule, apucă iarăși calea peste lac împreună cu Mubarak. Și caicgiul cel cu cap de elefant veni la ei cu caicul și îi trecu dincolo, la fel cum îi adusese. Iar muntele se deschise iarăși, ca să le facă loc să treacă. Și grăbiră să se ducă la robii care păzeau caii. Și se întoarseră

la Cairo.

Or, sultan Zein primi să-și ia într-un sfârșit câteva zile de odihnă, în palatul lui Mubarak, ca să se întremeze după ostenelile și tulburările călătoriei. Și gândea: „Ya Allah! ce nepriceput este Bătrânul acesta din Insule, care nu pregeta să-mi dea cea mai minunată dintre fetele lui de diamant în schimbul unei fecioare adamite! El își închipuie că s-a stins de pe fața pământului neamul fecioarelor!” Pe urmă, când socoti că se odihnise îndeajuns, îl chemă pe Mubarak și îi spuse:

— O, Mubarak, să ne ridicăm și să ne ducem la Bagdad și la Bassra, unde fetele fecioare sunt multe ca lăcustele. Și avem să alegem dintre ele pe cea mai frumoasă. Și avem să ne întoarcem să i-o dăm Bătrânului din cele Trei Insule, în schimbul fecioarei de diamant.

Ci Mubarak răspunse:

— Da de ce, o, doamne al meu, să ne ducem atâta de departe ca să căutăm ceea ce avem la îndemână colea? Au nu ne aflăm la Cairo, orașul orașelor, locul de petrecere al oamenilor plăcuți, și de întâlnire al tuturor frumuseților de pe pământ? Nu te îngrija, dară, de căutarea aceasta, și lasă-mă pe mine să fac cele de trebuință!

El întrebă:

— Și cum ai să faci?

El spuse:

— Cunosc, printre multe ființe, o bătrână vicleană, tare pricepută la fete și care are să ne facă rost de mai multe decât dorim noi. Așa că am să-i dau în grijă să ni le aducă aici pe toate codanele de cincisprezece ani câte se află nu numai în Cairo, ci în tot Egiptul. Și am s-o povățuiesc, ca să ne facă truda mai ușoară, să purceadă și ea la o alegere de început, și să nu ni le aducă aici decât pe acelea pe care le-o socoti vrednice să fie date în dar regilor și sultanilor. Și am să-i făgăduiesc, ca să-i sporesc râvna, un bacșiș gras. Și, în felul acesta, nu are să mai lase în Egipt nicio tânără chipeșă pe care să nu ne-o aducă aici, cu știrea sau fără de știrea părinților. Iar noi avem să ațintim alegerea noastră asupra aceleia care ni se va părea cea mai frumoasă dintre egiptence, și o s-o cumpărăm; ori, dacă este dintr-un neam de vază, am s-o cer pentru tine de soție, iar tu ai să te însori cu ea numai de formă; căci bineînțeles că nici nu ai să te atingi de ea. Numai pe urmă avem să ne ducem la Damasc, și la Bagdad, și la Bassra; și acolo avem să punem să se facă aceleași cercetări. Și din fiecare oraș avem s-o cumpărăm, sau s-o dobândim printr-o însurătoare prefăcută, pe aceea care ne-o tulbura cel mai mult cu frumusețea ei; după care, bineînțeles, avem să-i cercetăm fecioria cu ajutorul oglinzii. Și numai atunci avem să le strângem la un loc pe toate fetele pe care le-om dobândi în felul acesta și avem să alegem dintre ele pe aceea care fără de tăgadă ni s-o părea cea mai minunată. Și, în felul acesta, doamne al meu, ai să-ți ții făgăduiala față de Bătrânul din cele Trei Insule care, la rându-i, are să-și țină și el făgăduiala lui și, în schimbul acelei minunate fecioare de cincisprezece ani, are să-ți dea fata de diamant!

Și Zein răspunse:

— Gândul tău, o, Mubarak, este cum nu se poate mai bun întru totul! Iar limba ta a rodit vorbe înțelepte și iscusite!

Atunci Mubarak se duse s-o caute pe bătrâna aceea iscusită, care nu își avea pereche la viclenii și la tertipuri de tot soiul, de era în stare să-i dea lecții de dibăcie, de șiretenie și de deșteptăciune până și lui Eblis. Și, după ce îi puse în mână, pentru început, un bacșiș îndeajuns de gras și îi arătă ce pricină îl aducea la ea, adăugă:

— Căci fata aceasta fără seamăn de frumoasă și întru totul fecioară, pe care ți-o cer să mi-o alegi dintre toate fetele de cincisprezece ani câte se află în Egipt, este menită să fie soția fiului stăpânului meu. Și să fii bine încredințată că truda și căutările tale au să fie răsplătite din belșug. Și nu vei avea decât să te fălești cu dărnicia noastră.

Și bătrâna răspunse:

— O, stăpâne al meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, căci, pe Allah, eu am să mă străduiesc să-ți îndeplinesc dorința mai presus decât ce îmi ceri tu. Află, într-adevăr, că am la îndemână niște tinere fecioare de cincisprezece ani, fără seamăn ca gingășie și ca frumusețe, și care toate sunt fete de oameni de vază și cu stare. Și am să ți le aduc pe toate, una câte una; și ai să fii tare încurcat să faci o alegere între toate acele lune, care de care mai minunate!

Așa vorbi bătrâna cea iscusită. Ci, cu toată istețimea și priceperea ei, nu știa chiar nimic în privința oglinzii.

Încât, credulă ca de obicei, plecă să străbată orașul, pe drumurile și pe căile tertipurilor sale, în căutare de fecioare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă:

Și chiar că bătrâna nu zăbovi mult până ce să aducă la palatul lui Mubarak cel dintâi stol, destul de mare, de fete alese, toate în vârstă de cincisprezece ani, mai degrabă mai puțin decât mai mult, și toate neatinse în ce privește fecioria lor. Și le aduse înlăuntru una câte una, învăluite în izarurile lor, cu ochii plecați sfios, în sala în care le aștepta sultan Zein, cu oglinda lui și stând jos lângă negutătorul Mubarak. Și, în adevăr, văzând toate acele pleoape plecate și toate acele chipuri nevinovate și acea purtare rușinată, nimeni nu ar fi putut să se îndoiască de curăția și de fecioria fetelor aduse de bătrână. Ci iacătă! Se afla acolo oglinda, și pe oglindă nimic nu putea s-o înșele, nici pleoapele plecate, nici chipurile nevinovate, nici purtarea rușinată. Căci, de fiecare dată când era adusă înlăuntru o fată, sultan Zein, fără a rosti o vorbă, întorcea înspre fata de cercetat fața oglinzii și se uita la ea. Și fata se arăta goală toată, în ciuda hainelor cele multe care o copereau; și nicio parte a trupului ei nu rămânea nevăzută; și istorioara ei se oglindea astfel până în cele mai mici amănunte, întocmai ca și cum s-ar fi aflat așezată într-un sipet de cleștar străveziu.

Or, de fiecare dată când sultan Zein cerceta în oglindă copilandrele care intrau în sală, era departe de a vedea vreo istorioară mărunțică, în formă de migdală fără coajă; și se minuna până peste poate, băgând de seamă în ce prăpastie fără de fund ar fi putut să se arunce necugetat, ori să-l arunce pe Bătrânul din cele Trei Insule, de n-ar fi fost ajutorul oglinzii celei năzdrăvane. Și le dedea drumul, după cercetare, tuturor fetelor care intrau, fără însă a-i spune bătrânei adevărata pricină a hotărârii lui; căci nu vroia să le căşuneze niciun rău acelor fete tinere, dezvăluind ceea ce

Allah a învăluit, și dând în vileag ceea ce de obicei este ascuns. Și se mulțumea, de fiecare dată, să șteargă cu dosul mânecii aburul gros care, după ce chipul pierea, întuneca fața oglinzii. Și bătrâna, fără a-și pierde curajul, și stârnită de nădejdea răsplății, îi aduse al doilea stol de fete, încă și mai numeros decât cel dintâi, și pe urmă al treilea, și al patrulea, și al cincelea stol, ci fără mai multă izbândă decât întâia dată. Și, în felul acesta, văzuși tu, o, Zein, podoabele egiptencelor, ale cophtelor, ale nubiencelor, ale abisiniencelor, ale sudanezelor, ale maghrebinelor, ale arăboaicelor și ale beduinelor! Și hotărât! În mulțimea lor se aflau multe care erau cât se poate de minunate, iar stăpânele lor erau frumoase și plăcute fără de asemuire. Ci nici măcar o dată, printre toate podoabele acelea, nu văzuși podoaba ceruta, fecioară de orice prihănire, asemănătoare cu o migdală descojită!

Și-așa că emirul și Mubarak, neputând să găsească în Egipt, nu numai printre fetele de neam, da nici printre cele din oamenii de rând, o fată care să îndeplinească însușirile cerute, socotiră că nu le mai rămânea decât să lase țara aceea și să meargă mai întâi în Siria, ca să-și ducă mai departe căutările. Și plecară la Damasc, și închiriară un palat falnic în mahalaua cea mai frumoasă din oraș. Și Mubarak luă legătura cu bătrânele pețitoare și cu mijlocitoarele, și le arătă ceea ce avea să le arate. Și toate îi răspunseră că ascultă și că se supun. Și acestea intrară în vorbă cu copilele, fete de mai-mari și de mai-mici, și cu musulmane, și cu evreice, și cu creștine, deopotrivă. Și, fără să aibă habar de puterile oglinzii năzdrăvane, despre care de altminteri nici nu știau că s-ar afla pe lume așa ceva, le aduseră pe fete rând pe rând în sala hărăzită pentru cercetare. Se întâmplă însă cu siriencele întocmai cum se întâmplase și cu egiptencele și cu celelalte; căci cu toată înfățișarea lor sfioasă, și cu toată curăția din privirile lor, și cu toată roșeața rușinată din obraji, și cu toți cei cincisprezece ani ai lor, toate se dovediră a fi vătămate în ce privește istorioara lor. Și, în atare împrejurare, niciuna dintre ele nu fu găsită pe plac. Iar mijlocitoarele și celelalte bătrâne fură nevoite să se întoarcă cu nasul alungit până la pământ. Și-așa cu ele!

Ci, în ceea ce îi privește pe sultan Zein și pe Mubarak, iacătă! Dacă se încredințară că Siria, întocmai ca și Egiptul, era cu totul lipsită de fete cu istorioarele încă pecetluite, rămaseră uluiți de-a binelea; și Zein gândi: „Asta-i nemaipomenit!” Și îi spuse lui Mubarak:

— O, Mubarak; socot că nu mai avem nimic de făcut prin țara aceasta, și trebuie să căutăm pe alte tărâmuri ceea ce căutam. Întrucât inima și gândul meu se frământa în privința celei de a șaptea fete de diamant; și sunt gata oricând să urmez mai departe căutările spre-a găsi fecioara de cincisprezece ani care trebuie să fie dată Bătrânului din Insule, în schimbul darului său!

Și Mubarak răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și adăugă:

— Părerea mea-i că este zadarnic să mergem altundeva decât în Irak. Căci numai acolo putem avea nădejde să găsim ceea ce căutăm. Să ne pregătim, așadar, caravana, și să plecăm la Bagdad, Cetatea Păcii…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și opta noapte

Urmă:

...Să ne pregătim, așadar, caravana, și să plecăm la Bagdad, Cetatea Păcii!

Și Mubarak făcu pregătirile de plecare și, când caravana fu încheiată, luă împreună cu sultan Zein drumul care duce prin pustie la Bagdad. Și Allah le hărăzi bună pace; și nu avură niciun fel de lovire cu beduinii, hoți la drumul mare; și ajunseră bine sănătoși în Cetatea Păcii.

Or, mai întâi, așa cum făcuseră și la Bagdad, luară cu chirie un palat așezat pe țărmul Tigrului și care avea o vedere minunată, și o grădină asemenea cu Grădina-Desfătărilor a califului. Și duseră acolo o viață nemaipomenită, mâncând strălucit și dând ospețe fără asemuire. Și, după ce oaspeții lor mâncau și beau până se săturau, puneau ca rămășițele să se împartă celor săraci și dervișilor. Și printre dervișii aceia se afla și unul pe care îl chema Abu-Bekr, și care era o pramatie, un ticălos cu totul și cu totul de nesuferit, care îi ura pe oamenii bogați, chiar numai din pricină că ei erau bogați iar el era sărac. Căci sărăcia înrăiește inima omului dăruit cu suflet mic, în vreme ce luminează inima omului dăruit cu suflet mare. Și, văzând îmbelșugarea și bunurile lui Allah în locuința acelor venetici, nu-i trebui mai mult ca să fie cuprins de dușmănie față de amândoi. Încât, într-o zi ca toate zilele, veni la geamie pentru rugăciunea de după prânz și se ridică în mijlocul norodului strâns acolo, și strigă:

— O, musulmanilor, trebuie să fi aflat și voi că în mahalaua noastră au venit și s-au așezat doi străini care cheltuiesc în fiecare zi o grămadă de bani și se fudulesc cu bogățiile lor, numai așa ca să ia ochii unor sărmani ca noi. Or, noi habar nu avem cine sunt străinii aceștia, și nici nu știm de n-or fi niscaiva tâlhari care, după ce au furat averi nemăsurate în țara lor, au venit să-și cheltuiască la Bagdad roadele tâlhăriilor lor și banii văduvelor și ai orfanilor! Vă juruiesc, dar, în numele lui Allah și al harurilor Stăpânului nostru Mohamed (cu el fie rugăciunea și pacea!) să vă feriți cu grijă de străinii aceștia și să nu primiți nimica de la dărnicia lor prefăcută! Și-apoi, dacă stăpânul nostru califul ar afla că în mahalaua noastră se află niște oameni de teapa asta, ne-ar face răspunzători pe toți pentru ticăloșiile lor și ne-ar pedepsi că nu i-am dat de știre. Ci, în ce mă privește, țin să vă mărturisesc că îmi scot mâinile amândouă din povestea aceasta și că nu am nicio legătură cu străinii aceștia și cu aceia care primesc să le fie oaspeți și intră în casa lor!

Și toți cei care se aflau de față răspunseră într-un glas:

— Hotărât, așa-i o, șeicule Abu-Bekr! Și te însărcinăm pe tine să întocmești o plângere către calif în privința aceasta, ca sa poruncească să se cerceteze străinii!

Pe urmă, toată lumea ieși din geamie. Iar dervișul Abu-Bekr se întoarse la el acasă, să cugete în ce fel să-i încondeieze pe cei doi străini.

Estimp, Mubarak află în curând, printr-o hotărâre a ursitoarei, tot ce se petrecuse la geamie; și fu cuprins de mare spaimă în privința uneltirilor dervișului; și socoti că, dacă s-ar face multă vâlvă, n-ar mai putea să dobândească încrederea mijlocitoarelor și a pețitoarelor. Încât, fără să mai piardă vreme, puse cinci sute de dinari de aur într-un săculeț și dete fuga la casa dervișului. Și bătu la poartă; și dervișul veni să-i deschidă și, când îl

cunoscu, îl întrebă cu glas mânios:

— Cine ești? Și ce vrei?

Și Mubarak răspunse:

— Sunt Mubarak, robul tău, o, stăpâne al meu, imame Abu-Bekr! Și vin la tine din partea emirului Zein, care a auzit vorbindu-se despre priceperea ta, despre știința ta și despre vaza de care te bucuri în oraș; și m-a trimis să-ți aduc închinăciunile lui și încredințarea că se pune întru totul la voia ta. Și, ca să-ți dovedească buna lui voință, m-a însărcinat să-ți înmânez punga aceasta cu cinci sute de dinari, ca plocon din partea unui supus către stăpânul său, cerându-ți iertăciune că darul acesta nu este nicicum pe măsura vredniciilor tale. Ci, de-o vrea Allah, nu are să pregete, în zilele care vin, să-ți dovedească cu prisosință cât de îndatorat îți este și cât este de pierdut în pustiul fără de margini al bunăvoii tale!

Când văzu săculețele cu aur și când cântări ce se afla în el, dervișul Abu-Bekr se făcu tare blajin în ce privește ochii și tare dulce în ce privește gândurile sale. Și răspunse:

— O, doamne al meu, îmi cer iertare fierbinte de la stăpânul tău emirul pentru vorbele pe care limba mea a putut să le rostească necugetat pe seama lui; și mă căiesc până peste marginile căinții că nu mi-am îndeplinit datorințele față de el! Mă rog, dar, ție, să fii solul meu pe lângă el și să-i arăți pocăința mea pentru cele ce au fost, precum și gândurile mele pentru cele ce au să vie. Căci, de astăzi, de-o vrea Allah, am să îndrept față de toată lumea cele ce am putut să săvârșesc necugetat, și să-mi dobândesc în felul acesta bunăvoința emirului!

Și Mubarak răspunse:

— Mărire lui Allah carele îți umple inima cu gânduri bune, o stăpâne al meu Abu-Bekr! Ci mă rog ție stăruitor să nu care cumva să uiți a veni, după rugăciune, să ne cinstești pragul cu ospeția ta și să ne bucuri sufletul cu tovărășia ta! Căci știm că binecuvântarea ta are să însoțească, în casa noastră, pașii evlaviei tale!

Și vorbind în felul acesta, Mubarak sărută mâna dervișului și se întoarse acasă.

În ce-l privește pe Abu-Bekr, apoi acesta nu pregetă să se ducă la moschee, la vremea rugăciunii; și acolo, stând în mijlocul dreptcredincioșilor adunați, strigă:

— O, musleminilor, frații mei, știți și voi că nu este nimeni care să nu aibă dușmani; și tot așa știți că zavistia se ia mai cu seamă pe urmele celora peste care au coborât bunăvoia și binecuvântările lui Allah! Or, astăzi, ca să-mi ușurez sufletul, țin să vă spun că acei doi străini despre care v-am vorbit ieri necugetat sunt niște oameni dăruiți cu mărinimie, cu pricepere, cu virtuți și cu însușiri neprețuite. Pe deasupra, cercetările pe care le-am făcut în privința lor mi-au îngăduit să mă încredințez că unul dintre ei este un emir de mare falǎ și cu volnicii alese; iar dacă locuiește aici nu poate să fie decât de folos pentru mahalaua noastră. Se cade, dar, să-l cinstiți oriunde l-ați întâlni, și să-i dați cinstirile datorate cinului și neamului lui. Uassalam!

Și dervișul Abu-Bekr spulberă în felul acesta din mintea ascultătorilor săi vorbele pe care le rostise în ajun. Și îi lăsă, și se duse acasă să-și schimbe hainele și să-și pună un caftan nou-nouț, cu poalele atârnând până în pământ și cu niște mâneci largi care ajungeau până la genunchi. Și se duse în ospeție la sultan Zein, și intră în sala de musafiri…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a șapte sute douăzeci și noua noapte

Urmă:

...Și se temeni până la pământ dinaintea emirului, care îi închină salamalekul său și îl primi cu prietenie și îl pofti să șadă alături de el pe divan. Pe urmă, porunci să i se aducă de mâncat și de băut, și îi ținu tovărășie, așezându-se la masă împreună cu el și cu Mubarak. Și tăifăsuiră ca doi prieteni minunați. Și dervișul, cucerit cu totul de purtarea emirului, îl întrebă:

— O, doamne al meu Zein, gândești să ne luminezi mai multă vreme orașul cu șederea ta?

Zein, care, măcar ca era tânăr de ani, era tare iscusit și știa să tragă folos din prilejurile ce i le ivea soarta, îi răspunse:

— Da, o, stăpâne imam al meu! Gândul meu este să rămân la Bagdad până ce îmi voi atinge scopul!

Și Abu-Bekr spuse:

— O, doamne emire al meu, care-i scopul cel măreț pe care îl urmărești? Robul tău ar fi tare bucuros dacă ar putea să te ajute cât de cât, și s-ar dărui cu toată dragostea inimii lui întru folosul tău!

Și emirul Zein răspunse:

— Află, atunci, o, preacinstite șeic Abu-Bekr, ca gândul meu este să mă însor. Încât doresc să găsesc, ca s-o iau de soție, o fată de cincisprezece ani, care să fie totodată deosebit de frumoasă și întru totul fecioară. Și frumusețea ei trebuie să fie așa cum să nu mai aibă seamăn printre tinerele vremii sale, iar feciorìa ei să fie de soiul cel mai ales, atât pe dinafară cât și pe dinlăuntru. Iată, acesta-i scopul pe care îl urmăresc și pricina care m-a adus la Bagdad, după ce m-a făcut să poposesc în Egipt și în Siria.

Și dervișul răspunse:

— Hotărât, o, stăpâne al meu, ceea ce cauți este un lucru destul de rar și destul de greu de găsit. Și, dacă Allah nu m-ar fi scos în calea ta, șederea ta la Bagdad nu și-ar fi văzut niciodată sorocul, și toate pețitoarele și-ar fi pierdut vremea degeaba cu căutările. Or, eu știu unde vei putea să găsești mărgăritarul acela fără de pereche; și am să-ți spun, dacă, firește, îmi îngădui!

La cuvintele acestea, Zein și Mubarak nu se putură opri să nu zâmbească. Și Zein îi zise:

— O, sfinte derviș, ești, așadar, destul de încredințat de feciorìa aceleia despre care îmi vorbești? Și, dacă-i așa, cum ai făcut să ai această încredințare? Dacă ai văzut chiar tu la acea fată ceea ce trebuie să fie ascuns, cum mai poate fi fecioară? Căci feciorìa ei stă tot atâta în păstrarea pecetei sale cât și în nevederea ei.

Și Abu-Bekr răspunse:

— Hotărât, nu am văzut-o nicicum! Da mi-aș tăia mâna dreaptă dacă nu ar fi așa cum ți-o zugrăvesc eu! Și, la urma urmei, chiar tu, o, doamne al meu, cum ai să poți face, înainte de noaptea nunții, să dobândești o încredințare atâta de deplină?

Și Zein răspunse:

— Asta are să fie foarte ușor: nu o să trebuiască decât s-o văd o clipă, îmbrăcată cu totul și învăluită pe de-a-ntregul în vălurile ei!

Și dervișul, din cinstire față de gazda lui, nu vroi să râdă deloc, ci se mulțumi să răspundă:

— Stăpânul nostru emirul trebuie să se priceapă la înfățișările omenești, de vreme ce poate ghici în felul acesta, nevăzând decât niște ochi de după un iașmac, starea fecioriei unei fete pe care nu a cunoscut-o vreodată!

Și Zein spuse:

— Așa este! Iar tu nu ai decât să mă ajuți s-o văd pe fată, dacă chiar socoți că treaba este cu putință! Și să fii încredințat ca am sa știu să-ți prețuiesc ajutorul dat, și am sa ți-i răsplătesc până peste prețul lui!

Și dervișul răspunse:

— Ascult și ma supun!

Și plecă să se ducă după fata cu pricina.

Or, Abu-Bekr cunoștea, în adevăr, o fată care putea să îndeplinească însușirile cerute, și care nu era alta decât fata șeicului dervișilor din Bagdad. Iar tatăl ei o crescuse departe de orice privire, într-o viață curată și ferită, după învățăturile cele dumnezeiești ale sfintei Cărți. Și nu ieșise niciodată din casă, neștiutoare de vreo faptă urâtă, și îngrijită ca o floare. Și era albă, și frumoasă, și cu o înfățișare dulce, ieșită fără cusur din tiparul frumuseții. Și minunate îi erau liniile trupului, și negri îi erau ochii, și strălucitoare ca rupte din lună picioarele și mâinile-i gingașe. Și era rotundă cu totul într-o parte, și subțire cu totul deasupra! În ce privește ceea ce se afla între pilaștri, nimenea nu ar ști s-o zugrăvească, întrucât nimenea nu a văzut-o vreodată. Drept aceea, numai oglinda cea magică are s-o oglindească pentru întâia oră și are să îngăduie a fi zugrăvită, cu îngăduința lui Allah!

Dervișul Abu-Bekr se duse, așadar, la casa șeicului breaslei sale și, după salamalekurile și urările cuvenite dintr-o parte și din cealaltă, îi ținu o cuvântare lungă, sprijinită pe fel de fel de învățături din sfânta Carte, în privința nevoii de a le mărita pe fetișcanele ajunse la anii măritișului; și, într-un sfârșit, îi arătă de șart cum stă treaba, adăugând:

— Or, emirul acesta atâta de falnic, de bogat și de mărinimos este gata să-ți plătească orice zestre i-ai cere pentru fiică-ta: și în schimb nu vrea decât să arunce numai o privire asupra ei, pe când ea să stea îmbrăcată cu totul, învăluită pe de-a-ntregul în iașmacul și în izarul ei!

Iar șeicul dervișilor, tatăl fetei, cugetă vreme de un ceas și răspunse:

— Nu stă nimica împotrivă!

Și se duse la nevastă-sa, mama fetei, și îi spuse:

— O, maică a tinerei Latifah, scoală-te și ia-o pe fata noastră Latifah și mergi după fiul nostru, dervișul Abu-Bekr, care are să te ducă la un palat unde soarta fetei tale o așteaptă astăzi!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizecea noapte

Urmă:

Iar soția dervișului se supuse numaidecât și se învălui cu vălurile ei, și se duse în odaia fetei și îi zise:

— O, fata mea Latifah, tatăl tău dorește ca astăzi, pentru întâia dată, să ieși din casă împreună cu mine!

Și, după ce o pieptănă și o îmbrăcă, ieși din casă cu ea și se ținură după dervișul Abu-Bekr, la zece pași în urma lui; și Abu-Bekr le duse la palatul unde, stând pe divanul din sala de oaspeți, așteptau Zein și Mubarak.

Și intrași tu, o, Latifah, cu ochii tăi cei mari și negri, uluiți de-a binelea sub iașmăcuțul de pe fața ta. Căci tu în viața ta nu mai văzusei alt chip de bărbat afară de chipul preacinstitului șeic al dervișilor, părintele tău. Și nu-ți lăsași ochii în jos nicidecum, căci nu știai sfiala cea prefăcută, nici rușinea cea prefăcută, nici nimica din câte învață de obicei fetele oamenilor ca să răpească inimile! Ci te uitai la toate din jurul tău cu ochii tăi frumoși și negri de gazelă speriată, șovăitoare și minunată! Și craiul Zein, la ivirea ta, își simți mințile că-și iau zborul; căci, printre toate femeile din saraiul lui de la Bassra, și printre toate fetișcanele din Egipt și din Siria, nu mai văzuse niciuna care să se apropie, cât de cât, de frumusețea ta. Și te arătași răsfrântă în oglindă și goală toată. Iar el putu să vadă astfel, ghemuită între vârfurile celor doi pilaștri, și semănând cu o mititică porumbiță albă, o minunăție de istorioară pecetluită cu pecetea cea neprihănită a lui Soliman (cu el fie pacea și rugăciunea!). Și emirul o cercetă cu cea mai mare luare aminte și, bucuros până peste poate, văzu că istorioara ta, o, Latifah, era întru totul asemenea cu o migdală descojită. Slavă lui Allah carele ocrotește comorile și le păstrează pentru dreptcredincioșii săi!

După ce sultan Zein, cu ajutorul oglinzii fermecate, găsi astfel fata pe care o căuta, îl însărcină pe Mubarak să facă numaidecât cererea de căsătorie. Și Mubarak, însoțit de Abu-Bekr dervișul, se duse pe dată la șeicul dervișilor, îi spuse cererea prințului, și primi învoirea lui. Și îl aduse la palat; și-i chemară pe cadiu și pe martori; și fu întocmit sunetul de căsătorie. Și nunta fu sărbătorită cu o vâlvă până peste poate; și Zein dete ospețe mari și făcu daruri bogate săracilor din mahala. Iar când toți oaspeții plecară, Zein îl opri pe dervișul Abu-Bekr și îi spuse:

— Află, o, Abu-Bekr, că noi plecăm în seara aceasta înspre o țară tare depărtată. Și, până ce m-oi întoarce la Bassra, în țara mea, iacătă pentru tine zece mii de dinari de aur ca plată a ostenelilor tale cele cu folos. Ci Allah este cel mai mare! Și într-o zi am să știu să-ți dovedesc și mai bine mulțumita mea!

Și îi dete cei zece mii de dinari, rămânând să-l numească într-o zi mare dregător, atunci când s-o întoarce la împărăția lui. Și, după ce dervișul îi sărută mâinile, emirul dete semnalul de plecare. Și tânăra fecioară fu așezată într-un baldachin pe spinarea unei cămile. Și Mubarak deschise calea, și Zein venea la urmă. Și, însoțiți de alaiul lor, luară drumul înspre cele Trei Insule.

Or, cele Trei Insule fiind departe foarte de Bagdad, călătoria ținu luni lungi, în care sultan Zein se simțea din zi în zi tot mai înrobit de farmecele minunatei copile fecioare, ajunsă soția lui după lege. Și o îndrăgi, în inima lui, pentru toată dulceața, și pentru nurii, și pentru gingășia, și pentru virtuțile firești pe care le avea în ea. Și, pentru întâia dată simți și el locul dragostei adevărate, de care habar nu avusese până atunci, încât numai cu

o mare amărăciune în inima lui văzu venind clipa când s-o dea pe fată Bătrânului din cele Trei Insule. Și de multe ori fu el ispitit să schimbe drumul și să se întoarcă la Bassra, luând-o și pe fată. Ci se simțea oprit de jurământul pe care îl făcuse față de Bătrânul din cele Trei Insule; și nu putea să nu-și țină acel jurământ!

Estimp, intrară pe tărâmul cel oprit și, pe același drum și cu aceleași mijloace de odinioară, răzbătură până la insula unde locuia Bătrânul. Și, după salamalekuri și urări, Zein îi înfățișă fata, învăluită toată în izar. Și îi dete îndărăt și oglinda totodată. Și Bătrânul din Insule se uită la fată cu luare aminte, fără să se slujească de oglindă; și ochii lui parcă erau chiar ei două oglinzi. Și, după un răstimp, se apropie de Zein și, aruncându-se la pieptul lui, îl îmbrățișă cu multă dragoste și îi spuse:

— Sultan Zein, sunt, în adevăr, tare mulțumit de osârdia pe care ai pus-o ca să mă mulțumești, și de rodul căutărilor tale. Căci fata pe care mi-o aduci este întru totul aceea ce am dorit! Este minunat de frumoasa și le întrece în farmece și în desăvârșiri pe toate fetele de pe pământ! Pe deasupra, este fecioară de o feciorie fără cusur, întrucât este ca pecetluită cu pecetea stăpânului nostru Soliman ben-Daud (cu ei, cu amândoi, fie rugăciunea și pacea!). În ce te privește, nu mai ai decât să te întorci la casa ta; și, când ai să intri în cea de a doua sală de smalț, unde sunt cele șase fecioare, ai s-o găsești acolo și pe cea de a șaptea, pe care ți-am făgăduit-o, și care, numai ea, prețuiește mai mult decât altele o mie la un loc!

Și adăugă:

— Acuma, fă-o pe fată să priceapă că mi-o lași mie și că ea nu are niciun fel de treabă cu tine!

La vorbele acestea, fermecătoarea Latifah, care și ea era tare robită de frumusețea emirului Zein, scoase un suspin adânc și începu să plângă. Și Zein începu să plângă și el la fel. Și, tare trist, îi lămuri tot ce fusese hotărât între el și Bătrânul din Insule, și îi zise:

— Ești divorțată!

Și, suspinând, plecă de la Bătrânul din Insule, pe când Latifah, de durere, se prăbușea fără simțire. Și, după ce sărută mâna Bătrânului, craiul luă iar drumul îndărăt către Bassra, împreună cu Mubarak. Și, cât ținu călătoria, nu mai contenea să se gândească la aceea atâta de minunată și atâta de dulce Latifah; și se căina amarnic că o amăgise, făcând-o să creadă că o ia de soție; și se socotea drept pricină a nenorocirii lor a amândurora. Și nu se putea alina nicicum.

Or, așa ajunse, într-un sfârșit, în starea aceasta de mâhnire, la Bassra, unde și mari și mici, bucuroși de întoarcerea lui, îl sărbătoriră cu mare vâlvă. Ci sultan Zein, trist de nespus, nu luă parte nicicum la ospețele acelea, și, în ciuda stăruințelor credinciosului său Mubarak, nu vroi să coboare în borta unde trebuia să se afle fata de diamant cea atâta timp așteptată și atâta timp dorită. Într-un sfârșit, supunându-se sfaturilor lui Mubarak, pe care îl căftănise vizir de cum sosise la Bassra, se învoi să coboare în bortă. Și trecu prin sala de porțelan și de cleștar, care sclipea de dinari și de pulbere de aur, și intră în sala de smalț verde și împodobit cu aur…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și una noapte

Urmă:

Și le văzu pe cele șase fecioare la locurile lor obișnuite; și aruncă o privire a lehamite înspre cel de al șaptelea piedestal de aur. Și iacătă! Dreaptă și zâmbitoare, sta acolo o fată goală, mai strălucitoare ca diamantul; și sultan Zein, tulburat până peste fire, cunoscu în ea pe aceea pe care o dusese în cele Trei Insule. Și, înlemnit, nu putu decât să caște gura, fără a putea să rostească niciun cuvânt. Și Latifah îi spuse:

— Da, chiar eu sunt, Latifah, aceea pe care nu te așteptai s-o găsești aici! Vai, venisei cu nădejdea ca ai să dobândești ceva mult mai de preț decât mine!

Și Zein izbuti într-un sfârșit să grăiască și strigă:

— Nu, pe Allah! o, stăpâna mea, nu am coborât aici decât în ciuda inimii mele care se chinuia numai și numai cu gândul la tine! Ci binecuvântat fie Allah care a îngăduit să ne găsim iară!

Și, pe când rostea el aceste vorbe din urmă, se auzi o bubuitură de trăsnet care zgudui borta și, tot atunci, se și ivi Bătrânul din Insule. Și zâmbea cu blândețe. Și veni lângă Zein, și îl luă de mână, și îi puse mâna în mâna fetei, spunându-i:

— O, Zein, afla că, de când te-ai născut, te-am luat sub ocrotirea mea. Așa că era de datoria mea să-ți întemeiez fericirea. Și nu puteam sa fac mai bine acest lucru decât dându-ți o comoară care singură este neprețuită. Și comoara aceasta este mai frumoasă decât toate fetele de diamant și decât toate nestematele pământului, și anume fata aceasta fecioară. Căci fecioria îngemănată cu frumusețea trupului și cu desăvârșirea sufletului este tiriacul care te scutește de toate celelalte leacuri și ține loc de toate bogățiile

Și, spunând acestea, îl sărută pe Zein și pieri.

Iar sultan Zein și soția lui, Latifah, fericiți până peste poate, se iubiră cu o iubire mare, și trăiră ani lungi în cea mai plăcută și mai aleasă viață, până ce veni să-i caute Despărțitoarea neabătută a celor ce se au dragi și a celor ce stau laolaltă! Slavă celui singur pururea Viu, carele nu cunoaște moarte!

Când sfârși de povestit povestea aceasta, Șeherezada tăcu. Și regele Șahriar zise:

— Oglinda aceasta a fecioarelor, Șeherezada, este peste poate de uluitoare!

Iar Șeherezada zâmbi și spuse:

— Da, o, măria ta! Dar ce-i ea pe lângă *Lampa fermecată?*

Și regele Șahriar întrebă:

— Ce-i cu lampa aceasta despre care eu habar nu am?

Și Șeherezada spuse:

— Este lampa lui Alladin! Și chiar despre ea am să-ți povestesc în seara aceasta!

Nopțile 732 – 794

Traducere de Haralambie Grămescu

Editura Minerva
București, 1974

Iar Șeherezada spuse:

Povestea lui Alladin și a lămpii fermecate

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu alese purtări, că a fost cândva – ci Allah este mai știutor – în vechimea vremilor și în curgerea vârstelor și a clipelor, într-un oraș dintre orașele Chinei, de al cărui nume nu-mi aduc aminte acuma, un om care era croitor ca meserie și sărac ca stare. Și omul acela avea un fiu pe nume Aladdin, care era un băiat întru totul zăbavnic la învățătură și care, din copilăria lui, părea să fie un derbedeu tare leneș. Or, când ajunse la vârsta de zece ani, taică-său vroi mai întâi să-l dea să învețe vreo meserie cinstită; dar, cum era foarte sărac, nu putu să facă față cheltuielilor cu învățătura și trebui să se mulțumească să-l ia pe copil cu el la prăvălie, ca să-l deprindă cu meseria lui, lucrul cu acul. Ci Aladdin, care era un copil ticălos, dedat să se joace cu copilandrii din mahala, nu se putu sili să stea barem o zi în prăvălie. Dimpotrivă! În loc să ia seama la lucru, pândea clipita când tatăl său era nevoit fie să lipsească pentru vreo treabă, fie să întoarcă spatele ca să vadă de vreun mușteriu, și numaidecât își lua tălpășița sprinten și da fuga să se înhăiteze pe ulițe și prin grădini cu haimanalele de seama și de teapa lui. Și iacă așa era purtarea lichelei aceleia care nu vroia nici să asculte de părinții săi, nici să învețe meseria de croitor. Încât tătâne-său, tare mâhnit și deznădăjduit că are un fiu pornit spre toate ticăloșiile, până la urmă ridică mâinile de pe el și îl lăsă în seama stricăciunii lui; și, în durerea sa, căzu la boală și muri. Ci lucrul acesta nu îl lecui nicidecum pe Aladdin de proasta lui purtare, deloc-delocuța!

Atunci, mama lui Aladdin, văzând că omul ei s-a săvârșit din viață și că feciorul său nu este decât o haimana cu care nu putea să facă nimic, se hotărî să vândă prăvălia și toate sculele de croitorie, ca să poată trăi un răstimp cu ceea ce dobândise din vânzare. Ci, cum totul se zvitui repede, fu nevoită să-și facă obiceiul de a-și petrece zilele și nopțile torcând lână și bumbac spre a încerca să mai câștige ceva cu care să se hrănească și să-l hrănească și pe pușlamaua de fiu-său.

În ceea ce îl privește pe Aladdin, apoi acesta, dacă se văzu scăpat de spaima față de tătâne-său, nu mai avu niciun fel de frâu și se cufundă și mai mult în pușlamalâcuri și desmățuri. Și își petrecea astfel toate zilele afară din casă, unde nu se întorcea decât numai la ceasurile de masă. Și biata maică-sa, amărâta de ea, în ciuda tuturor necazurilor pe care i le făcea fiu-său și a părăsirii în care o lăsa, îi da mai departe demâncare din munca mâinilor ei și din roada veghilor sale, plângând singură-singurică lacrimi tare amare. Și așa ajunse Aladdin la vârsta de cincisprezece ani. Și era frumos și bine făcut, într-adevăr, cu doi ochi negri și minunați, și cu un obraz de iasomie, și cu o înfățișare ispititoare întru totul.

Or, într-una din zile, pe când sta în mijlocul pieței de la intrarea în sukurile mahalalei, prins numai cu joaca laolaltă cu țângăii și cu haimanalele de soiul lui, iacătă că trece pe acolo un derviș maghrebin, care se opri să-i privească stăruitor pe copii. Și, până la urmă, își lipi privirile

pe Aladdin și începu să-l cerceteze într-un chip tare ciudat și cu o luare-aminte cu totul osebită, fără a mai lua seama la copiii ceilalți, tovarășii lui. Și dervișul acela, care venea tocmai din străfundul străfundurilor Maghrebului, de prin părțile acelea îndepărtate, era un vrăjitor de seamă, tare iscusit în astrologie și în știința chipurilor omenești; și, cu puterea vrăjitoriei lui, era în stare să facă să se miște și să se bată între ei până și munții cei mai înalți. Îl scrută, așadar, pe Aladdin mai departe cu multă stăruință, gândind „Iacătă, într-un sfârșit, băiatul de care am trebuință…"

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și doua noapte

Urmă:

…„Iacătă, într-un sfârșit, băiatul de care am trebuință, acela pe care îl caut de atâta timp și pentru care am plecat din Maghreb, țara mea!" Și se apropie cu dulceață de unul dintre băieței, fără însă a-l scăpa pe Aladdin din ochi, îl luă de-o parte tainic și îl iscodi cu de-amănuntul despre tatăl și despre mama lui Aladdin, precum și cum îl cheamă și ce face. Și, dobândind aceste lămuriri, se apropie zâmbind de Aladdin, izbuti să-l tragă într-un colț, și îi spuse:

— O, copilul meu, au nu cumva ești Aladdin, fiul croitorului *Cutare?*

Și Alladdin răspunse:

— Ba da, sunt Aladdin. Cât despre taica, e tare multă vreme de când a murit!

La vorbele acestea, dervișul maghrebin se aruncă la gâtul lui Aladdin, și îl luă în brațe, și începu să-l pupe pe obraji tare lung, plângând asupra lui, până peste poate de tulburat. Iar Aladdin, buimăcit cu totul, îl întrebă:

— Din care pricină plângi domnia ta? Și de unde îl cunoști pe răposatul taică-meu?

Și maghrebinul, cu un glas de jale, și parcă spart, răspunse;

— Ah, copile al meu, cum aș putea să nu vărs lacrimi de jale și durere, de vreme ce sunt moșul tău și de vreme ce îmi dezvăluiși într-un chip atâta de pe neașteptate moartea bietului meu frate, răposatul taică-tău? O, copile al fratelui meu, află, așadar, că am venit în țara aceasta, părăsind țara mea și înfruntând primejdiile unei lungi drumeții, numai cu nădejdea bucuriei de a-l mai vedea pe tătâne-tău și de a gusta cu el fericirea întoarcerii și a întâlnirii! Și iacătă, of! că tu îmi dai știrea că a murit!

Și se opri o clipă, parcă sugrumat de tulburare; pe urmă, adăugă:

— De altminteri, trebuie să-ți spun, o, copile al fratelui meu, că, de îndată ce te-am zărit, sângele meu s-a și îndreptat înspre sângele tău și m-a făcut să te cunosc degrabă, fără de șovăire, din mijlocul tuturor prietenilor tăi! Și măcar că în ceasul când ne-am despărțit de tătâne-tău tu nici nu te născuse! Întrucât el nici nu se însurase pe atunci, n-am șovăit să cunosc la tine trăsăturile lui și asemuirea cu el! Și tocmai lucrul acesta mă mai alină oleacă de pierderea lui! Of, ce jale pe capul meu! Unde ești tu acuma, fratele meu, tu cel pe care trăgeam nădejde să-l mai îmbrățișez barem o

dată, după o despărțire atâta de lungă și până ce moartea să vie și să ne despartă pe totdeauna? Vai, cine poate să se fălească, oare, că știe opri să se împlinească ceea ce s-a împlinit? Și cine poate să fugă de soarta lui ori să ocolească ce i i-a fost scris mai dinainte de către Allah cel preaînalt?

Pe urmă, după un răstimp de tăcere, îl luă iarăși pe Aladdin în brațele sale, îl strânse la piept, și îi spuse:

— Ci, o, copile al meu, slăvit fie Allah carele m-a ajutat să te întâlnesc! Tu de-acuma înainte ai să fii alinarea mea și ai să-i ții locul părintelui tău în dragostea mea, întrucât ești sângele și urmașul lui; căci spune zicala: „Acela care a lăsat un urmaș nu e mort!”

Pe urmă, maghrebinul scoase de la chimir zece dinari de aur și îi puse în mâna lui Aladdin, pe care îl întrebă:

— O, Aladdin, fiul meu, au unde locuiește mama ta, soața fratelui meu?

Și Aladdin, răpit cu totul de dărnicia și de chipul zâmbitor al maghrebinului, îl luă de mână, îl duse până la capătul pieței și îi arătă cu degetul drumul înspre casa lor, spunând:

— Pe-acolo este casa ei!

Și maghrebinul îi spuse:

— Cei zece dinari pe care ți i-am dat, o, copilul meu, să-i duci soției răposatului frate-meu, dimpreună cu salamalekurile mele. Și să-i dai de știre că moșul tău a venit din călătorie, după îndelungă lipsă prin străinătăți, și că, în ziua de mâine, nădăjduiește de-o vrea Allah, că are să poată să se înfățișeze acasă la voi spre a-i aduce soției fratelui său urările lui de bine și ca să vadă locurile în care răposatul și-a petrecut viața, și să meargă și el să-i vadă mormântul!

Când auzi vorbele acestea ale maghrebinului, Aladdin vru să se dovedească zornic în a-i îndeplini dorințele și, după ce îi sărută mâna, se grăbi, în bucuria lui, să dea fuga acasă, unde ajunse, altminterea de cum avea năravul, la un ceas care nu era ceasul de masă, și, intrând pe ușă, strigă:

— O, maică, am venit să-ți dau de veste că moșul meu, după îndelungata-i ședere prin străinătăți, tocmai s-a întors din călătorie și îți trimite salamalekurile lui!

Iar mama lui Aladdin, tare uluită de acest fel nou de a vorbi și de venirea cea neobișnuită acasă a fiului ei, răspunse:

— S-ar zice, fiul meu, că vrei să-ți faci râs de maică-ta! Cine-i, dară, moșul acela despre care îmi spui? Și de unde și de când să mai ai tu vreun unchi în viață?

Și Aladdin spuse:

— Cum de poți tu, o, maică, să spui că nu mai am niciun unchi ori vreo rudă în viață, de vreme ce omul despre care e vorba este fratele răposatului taică-meu? Și dovada-i că m-a strâns la pieptul său, și m-a sărutat plângând, și m-a însărcinat să vin să-ți aduc vestea și să-ți spun cum stă treaba!

Iar mama lui Aladdin spuse:

— Păi, copile al meu, știam și eu că ai avut un unchi, ci sunt ani mulți de când acela-i mort. Și nu știu ca de atunci să mai fi avut vreodată alt moș!

Și se uită cu niște ochi plini de nedumerire la fiul ei Aladdin, care se și apucase de altele. Și, în ziua aceea, femeia nu-i mai pomeni nimic în privința aceasta. Iar Aladdin, la rându-i, nu-i mai pomeni nici el nimic despre darul maghrebinului.

Or, a doua zi dimineață, de la cel dintâi ceas, Aladdin plecă de acasă;

iar maghrebinul, care se și afla în căutarea lui, îl întâlni tot pe locurile pe unde îl întâlnise și în ajun, gata să se apuce de zgoande, după năravul pe care îl avea, cu derbedeii de seama lui. Și maghrebinul se duse repede la el, îl luă de mână, îl strânse la inima sa și îl sărută cu drag. Pe urmă scoase doi dinari de la chimir și i-i dete, spunându-i:

— Du-te la maică-ta, dă-i dinarii aceștia doi și spune-i: „Moșu-meu are de gând să vină diseară să mănânce cu noi; drept care îți trimite banii aceștia, ca să poți să ne gătești niște bucate minunate!” Pe urmă adăugă, plecându-se la urechea lui Aladdin;

— Și-acuma, ya Aladdin, mai arată-mi o dată drumul la casa ta!

Și Aladdin răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, moșule al meu!

Și o luă înainte, și îi arătă drumul înspre casa lor. Și maghrebinul se despărți de el și plecă în calea lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și treia noapte

Urmă:

Și Aladdin intră în casă, povesti totul mamei lui și îi dete cei doi dinari, spunându-i:

— Moșul meu are să vină diseară să mănânce cu noi!

Atunci, mama lui Aladdin, dacă văzu cei doi dinari, își zise: „Poate că nu i-oi ști pe toți frații răposatului!” Și se sculă și plecă în mare grabă la suk, de unde cumpără târguielile cele de trebuință pentru o masă ca lumea, și se întoarse ca să se apuce pe dată de gătit bucatele. Ci, întrucât săraca de ea nu avea niciun fel de lucruri de bucătărie, se duse să împrumute de pe la vecine cele ce-i trebuiau, ba cratițe, ba farfurii, ba văsărie. Și bucătări toată ziua, și, pe seară, îi spuse lui Aladdin:

— Fiul meu, iacătă că masa este gata, iar moșu-tău poate că nu știe drumul la casa noastră. Așa că bine ai face să te duci înaintea lui, ori să-l aștepți în drum!

Și Aladdin răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și, pe când se pregătea să plece, bătu cineva la ușă. Și el dete fuga să deschidă. Or, era maghrebinul. Și era însoțit de un hamal care aducea pe cap o povară de fructe, de dulciuri și de băuturi. Și Aladdin îi pofti înăuntru pe amândoi. Și hamalul, după ce își lăsă jos povara în casă, își primi plata și plecă în treaba lui. Iar Aladdin îl duse pe maghrebin în odaia în care se afla maică-sa. Iar maghrebinul, cu un glas tare tulburat, se temeni și spuse:

— Pacea fie cu tine, o, nevastă a fratelui meu!

Și mama lui Aladdin îi răspunse la salamalek. Atunci maghrebinul începu să plângă în tăcere. Pe urmă, întrebă:

— Care-i locul unde avea de obicei răposatul să stea?

Și mama lui Aladdin îi arătă locul acela; și pe dată maghrebinul se

aruncă la pământ și se porni să sărute locul și să ofteze, cu lacrimi în ochi, și să spună:

— Of, ce noroc mai am și eu! Of, ticăloasa mea soartă de-a te fi pierdut, o, fratele meu, o, lumină a ochilor mei!

Și-atâta plânse și se văicări așa mai departe, și cu un chip atâta de mohorât și cu atâtea zguduiri în lăuntrurile lui, că fu mai-mai să-și piardă simțirea, iar mama lui Aladdin nu se mai îndoi o clipă că n-ar fi chiar fratele răposatului ei soț. Și femeia veni lângă el, îl ridică de jos și îi zise:

— O, frate al soțului meu, ai să te omori fără de niciun rost cu atâtea plânsete! Uf! ceea ce-i scris trebuie să se împlinească!

Și îl alină mai departe cu vorbe bune, până ce îl înduplecă să bea oleacă de apă, ca să se liniștească, și să șadă la masă, ca să mănânce.

Or, după ce mama lui Aladdin așternu masa, maghrebinul începu să stea de taină cu ea. Și îi povesti ce avea el de povestit, spunându-i:

— O, nevastă a fratelui meu, să nu-ți pară lucru ciudat că încă nu ai avut prilejul să mă vezi și că nu m-ai cunoscut nicidecum pe vremea lui frate-meu, răposatul. Iacătă-s treizeci de ani, într-adevăr, de când am părăsit locurile acestea și am plecat în lume, lăsându-mi țara. Și de-atunci încoace n-am contenit să tot drumăresc prin olaturile Indului, și ale Sindului, și să vântur țara arabilor, și pământurile altor neamuri. Și-am fost și în Egipt, și am locuit în Masr, cetatea cea măreață, care-i minunea lumii! Și, după ce am șezut acolo o lungă bucată de vreme, m-am dus în țara din inima Maghrebului, unde, într-un sfârșit, m-am așezat vreme de douăzeci de ani. Și, după asta, o, nevastă a fratelui meu, pe când ședeam într-o zi ca toate zilele în casa mea, începui să mă gândesc la țara mea de baștină și la fratele meu. Și se boboti în mine dorul să-mi văd ruda de sânge, și începui să plâng și să mă văicăresc de șederea mea în țară străină. Și, la urmă, părerile de rău din pricina plecării și a depărtării mele de făptura care îmi era scumpă se făcură atâta de amarnice încât mă hotărâi să pornesc la drum înspre locurile care au văzut ivirea capului meu de nou-născut. Și m-am cugetat în sufletul meu: „O, omule! câți ani s-au scurs din ziua când ți-ai lăsat orașul și țara și casa și singurul frate pe care îl ai pe lume? Ridică-te, dară, și du-te să-l mai vezi o dată, până a nu muri! Căci cine cunoaște, oare, loviturile soartei, năpraznele zilelor, și răsturnările vremilor? Și n-ar fi, oare, blestemul blestemului să mori înainte de a-ți fi bucurat ochii cu chipul fratelui, mai ales acuma când Allah (preamărit fie el!) ți-a dăruit bogăție și când poate că fratele tău e tot în stare de sărăcie amarnică? Nu uita, dar, că, dacă pleci, ai să faci două fapte minunate: ai să-ți mai vezi o dată fratele, și ai să-l ajuți!” Or, eu, la gândurile acestea, o, femeie a fratelui meu, mă și ridicai pe clipă și mă gătii de plecare. Și, după ce rostii rugăciunea cea de vinerea și *fatihaua* din *Coran* încălecai pe cal și pornii înspre țara mea. Și, după multe primejdii și după ostenelile cele lungi ale drumului, ajunsei, într-un sfârșit, cu ajutorul lui Allah (preamărit și preaslăvit fie el!), în pace la cetatea mea, aceasta de-aici. Și mă apucai numaidecât să bat ulițele și mahalalele, căutând casa fratelui meu. Și Allah îngădui să dau în felul acesta peste acest copil pornit să se joace cu soții lui. Și eu, pe Allah cel atotputernic! o, femeie a fratelui meu, numai ce-l văzui și îmi și simții inima topindu-se de tulburare din pricina lui, și întrucât sângele cheamă sângele, nu pregetai să văd în el pe fiul fratelui meu. Și, tot atunci, îmi și uitai ostenelile și îngândurările, de-mi venea să zbor de bucurie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și patra noapte

Urmă:

...Of, Of! de ce-o fi trebuit să și aflu îndată din gura copilului acesta că fratele meu răposase întru mila lui Allah preaînaltul? Of, ce năpraznică știre, care era mai-mai să mă facă să cad lat de amar și de durere! Ci, o, nevastă a fratelui meu, pesemne că ți-o fi povestit copilul cum a izbutit cu înfățișarea și cu asemănarea lui cu cel răposat să mă aline oleacă, făcându-mă să-mi amintesc astfel zicătoarea care spune: „Omul care lasă un urmaș nu moare”.

Așa vorbi maghrebinul. Și băgă de seamă că mama lui Aladdin, la amintirile acelea pomenite despre soțul ei, plângea cu amar. Și, ca s-o facă să-și uite jalea, și ca să-i schimbe gândurile cele negre, se întoarse înspre Aladdin și, ca să lege vorba, îl întrebă:

— Aladdine, copilul meu, ce meserie ai învățat și ce muncă faci, ca să-i vii în ajutor maicii tale, sărmana aceasta, și ca să vă țineți zilele amândoi?

Când auzi asta, Aladdin, cuprins de rușine, întâia oară în viața lui, lăsă capu-n jos, privind pământul. Și, cum nu scotea o vorbă, răspunse maică-sa în locul lui:

— Ce meserie, o, frate al soțului meu, ce meserie să aibă Aladdin? Și cum așa? Pe Allah, nu știe nimic, nimic! Of, un copil mai îndărătnic ca ăsta n-am mai văzut în viața mea! Toată ziua bate țala drumurile cu copiii din mahala, niște haimanale, niște derbedei, niște ticăloși ca și el! Și asta în loc să se ia după pilda copiilor de treabă care stau în prăvălie cu părinții lor! Of, că și taică-său n-a murit, o, ce căințe amarnice! decât tot din pricina lui! Și-apoi acuma și eu am ajuns la mare amar cu sănătatea! Și-aproape că nici nu mai pot să văd deloc cu ochii mei uscați de lacrimi și de veghi, tot muncind fără de contenire și tot cheltuindu-mi zilele și nopțile să torc la bumbac ca să dobândesc cu ce să cumpăr două turte de mei, taman atât cât să nu murim amândoi. Și-asta-i starea mea! Și mă juruiesc ție, pe viața ta, o, frate al soțului meu, că nu se întoarce acasă decât la ceasurile mesei! Și pe urmă gata! Încât, de câte ori, când mă tot lasă așa, eu, mama lui, nu m-am gândit să încui ușa casei și să nu i-o mai deschid, ca să-l silesc să plece să-și caute vreo muncă din care să trăiască! Și pe urmă nu am tăria s-o fac, că inima de mamă-i iertătoare și miloasă! Ci anii trec, și eu am ajuns o femeie tare bătrână, o, frate al soțului meu! Și umerii mei nu mai îndură ostenelile ca odinioară! Și-acuma degetele mele de-abia mai izbutesc să răsucească fusul. Și nu știu cât o să mai pot să duc o trudă ca asta, și cât m-or mai ține zilele, părăsită cum sunt de fiul meu, Aladdin ăsta de colea, de dinaintea ta, o, frate al soțului meu!

Și se puse pe suspinat.

Atunci, maghrebinul se întoarse înspre Aladdin și îi zise:

— A, o, fiu al fratelui meu, cu adevărat că nu știam toate astea despre tine! De ce umbli pe cărarea aceasta a haimanalâcului? Ce ocară pe tine, o, Aladdin! Asta nu-i nicidecum potrivit pentru oamenii ca tine! Ești dăruit cu deșteptăciune, copilul meu, și ești fiu dintr-un neam de oameni de treabă!

Nu ți-e ție rușine s-o lași așa pe biata maică-ta, femeie bătrână, să se îngrijească de mâncarea ta, câtă vreme ești bărbat la anii când să-ți faci o meserie care să vă ajute pe amândoi să vă țineți zilele?… Și-apoi, o, copile al meu, ia uite! slavă lui Allah, întru nimica nu este mai îmbelșugat orașul nostru decât în meșteri de la care să înveți o meserie! Nu ai, așadar, decât să-ți alegi singur meseria care-ți place cel mai mult, și iau asupra-mi să te dau la ea! Și, în felul acesta, când ai să fii mare, fiul meu, ai să fii stăpân pe o meserie care să te ferească de loviturile soartei! Așa că zi-i! Iar dacă meșteșugul răposatului taică-tău, truda cu acu, nu e pe gustul tău, caută altceva, și spune-mi! Iar eu am să te ajut cu tot ce-mi stă în putință, o, copilul meu!

Ci Aladdin, în loc să răspundă, sta mai departe cu capu-n jos și păstra tăcerea, ca să arate astfel că nu vroia nicio altă meserie decât meseria de haimana. Și maghrebinul îi pricepu sila față de meșteșugurile de mână, și încercă să-l ia altminteri. Și zise dar:

— O, fiu al fratelui meu, stăruința mea să nu te supere. Nici să nu te necăjească! Lasă-mă numai să adaug, că, de nu te ispitesc meșteșugurile, eu, dacă firește ți-ar plăcea să ajungi un om de treabă, sunt gata să-ți deschid o prăvălie frumoasă de negutător de mătăsuri, în sukul cel mare! Și am să-ți împodobesc prăvălia cu stofele cele mai scumpe și cu atlazurile de cel mai ales soi. Și, în felul acesta, ai să-ți faci legături temeinice cu lumea negutătorilor cei mari! Și ai să capeți deprinderea de-a vinde și de-a cumpăra, de-a lua și de-a da. Iar faima ta are să fie minunată în oraș. Și ai să cinstești în felul acesta amintirea răposatului tău părinte! Ce zici, o, Aladdin, fiul meu?

După ce ascultă vorbele acestea ale moșului său și înțelese că avea să ajungă un mare negutător în suk, un om de vază, îmbrăcat în haine frumoase, cu un turban de mătase și cu brâu strălucit de felurite culori, Aladdin fu peste poate de bucuros. Și se uită la maghrebin zâmbind și plecându-și capu-ntr-o parte, ceea ce, pe limba lui, însemna limpede: „Primesc…”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și cincea noapte

Urmă:

Și maghrebinul pricepu în felul acesta că vorbele lui fuseseră pe plac, și îi zise lui Aladdin:

— De vreme ce chiar vrei să ajungi un om de vază, un negutător într-o prăvălie, străduiește-te de aci înainte să te arăți vrednic de starea cea nouă. Și, de-acu-nainte, o, fiu al fratelui meu, fii om! Iar eu, mâine, de-o vrea Allah, am să te iau la suk și am să încep cu a-ți cumpăra o mantie nouă și frumoasă, așa cum poartă negustorii cei bogați, și toate câte mai cere negutătoria. Și, după asta, avem să căutăm împreună o prăvălie frumoasă, ca să te așezi în ea!

Și-așa! Iar mama lui Aladdin, care asculta aceste îndemnuri și vedea

această mărinimie, îl binecuvânta pe Allah cel atât de bine făcător, care îi trimitea într-un chip atâta de puțin nădăjduit o rudă care o izbăvea din sărăcie și îl punea pe calea cea dreaptă pe fiul ei Aladdin. Și aduse bucatele la masă cu o inimă atâta de ușoară de parcă ar fi întinerit cu douăzeci de ani. Și mâncară și băură, tăinuind mai departe despre același lucru, care îi învâlvora atâta pe toți! Și maghrebinul începu să-l dăscălească pe Aladdin despre viața și despre felul de a se purta al negustorilor, și a-l stârni cât mai mult la starea lui cea proaspătă. Pe urmă, întrucât văzu că noaptea se și scursese pe jumătate, se ridică și își luă rămas-bun de la mama lui Aladdin și îl sărută pe Aladdin. Și plecă, după ce le făgădui că are să vină iarăși a doua zi. Și, în noaptea aceea, Aladdin, în bucuria lui, nu putu să închidă un ochi și nu făcu altceva decât să se gândească la viața cea desfătătoare care îl aștepta.

Or, a doua zi, la cel dintâi ceas, se auziră niște bătăi la ușă. Și mama lui Aladdin se duse chiar ea să deschidă, și văzu că era cu adevărat fratele soțului ei, maghrebinul, care își ținea făgăduiala din ajun. Ci nu vroi să intre nicicum în casă, în pofida stăruințelor mamei lui Aladdin, pe motiv să acela nu era un ceas de venit în musafirlâc; și nu ceru decât să-l ia pe Aladdin cu el la suk. Și Aladdin, de mult sculat și îmbrăcat, alergă la iuțeală la moșu-său și îi ură bună-dimineața și îi sărută mâna. Iar maghrebinul îl luă de mână și plecă la suk cu el. Și intră cu el în prăvălia neguțătorului cel mai mare și ceru o mantie, care să fie cea mai frumoasă și cea mai bogată dintre mantii, pe potriva lui Aladdin. Și negustorul îi dete să vadă mai multe, care erau unele mai frumoase ca altele. Și maghrebinul îi spuse lui Aladdin:

— Alege-o chiar tu, fiul meu, pe aceea care îți place!

Și Aladdin, încântat până peste poate de dărnicia lui unchiu-său, alese una făcută numai din mătasă dungată și strălucitoare. Și își alese un turban făcut din muselină de mătasă, împodobit cu fir de aur subțire, un brâu de cașmir, și niște cizme de piele roșie-cârmiziu. Și maghrebinul plăti totul negustorului, și îi dete târguielile lui Aladdin, spunându-i:

— Acuma să mergem la hammam, căci, până a te îmbrăca în hainele cele noi, se cade să fii curat!

Și îl duse la hammam, și intră cu el într-o sală aleasă, și îl scăldă cu chiar mâinile lui; și se scăldă și el, tot așa. Pe urmă, porunci să li se aducă răcoritoarele de după scaldă; și amândoi băură cu desfătare și se simțiră mulțumiți. Și-atunci Aladdin se îmbrăcă în mantia aceea falnică de mătase dungată și strălucitoare, își puse pe cap turbanul cel frumos, se încinse peste mijloc cu brâul de la Indii și se încălță cu cizmele de irmizea. Și se făcu, în felul acesta, frumos ca luna, și semăna cu un fecior de rege ori de sultan. Și, până peste poate de încântat că se vedea preschimbat așa, se îndreptă înspre moșul său și îi sărută mâna și îi mulțumi îndelung pentru dărnicia lui. Și maghrebinul îl sărută și îi zise:

— Toate astea nu sunt decât începutul!

Și ieși cu el de la hammam, și îl duse pe la sukurile cele mai umblate, și îi arătă prăvăliile negustorilor cei mari. Și îl lăsă să se minuneze de stofele cele mai scumpe și de lucrurile de preț, învățându-l cum se numește fiecare lucru în parte; și îi spunea:

— Se cade, întrucât ai să fii și tu negustor, să știi amănuntele vânzărilor și ale cumpărărilor!

Pe urmă, îl duse să vadă clădirile cele de seamă ale cetății, și moscheele de frunte, și hanurile la care poposeau caravanele. Și încheie preumblarea ducându-l să vadă saraiul sultanului și grădinile care îl înconjurau. Și, la

urmă, îl duse la hanul cel mare, la care trăsese el, și îl înfățișă negustorilor cunoscuți cu el, spunându-le:

— Este fiul fratelui meu!

Și îi pofti pe toți la un ospăț pe care îl dete în cinstea lui Aladdin, și îi desfătă cu bucatele cele mai alese, și șezu cu ei și cu Aladdin până seara.

Atunci, se ridică și își luă rămas-bun de la mosafirii lui, spunându-le că pleacă să-l ducă îndărăt acasă pe Aladdin. Și chiar că nu voi să-l lase pe Aladdin să se întoarcă singur acasă, ci îl luă de mână și se duse cu el până acasă la maică-sa. Și mama lui Aladdin, când îl văzu pe fiul ei îmbrăcat atâta de falnic, era mai să-i zboare mințile de bucurie, biata de ea! Și se porni să-i mulțumească lui cumnatu-său și să-l binecuvânteze, spunându-i:

— O, frate al soțului meu, n-am să ajung vreodată, măcar de ți-aș mulțumi toată viața mea să-ți întorc atâta facere de bine!

Și maghrebinul răspunse:

— O, femeie a fratelui meu, într-adevăr nu am de ce mă mândri că m-am purtat așa, cu adevărat nu am de ce mă mândri, întrucât Aladdin este fiul meu, și este datoria mea să-i slujesc de tată în locul răposatului! Nu-ți mai face așadar nicio grijă în privința lui și fii fericită!

Și mama lui Aladdin spuse, ridicând mâinile înspre cer:

— Mă rog lui Allah, întru slava sfinților celor de demult și a celor de mai încoace, să te ție și să te apere, o, frate al soțului meu, și să-ți alungească zilele pentru noi, ca să fii aripa care să-l ocrotească pururea la umbra ei pe copilul acesta fără de tată! Și fii încredințat că el, la rându-i, are să fie pururea supus la poruncile tale și nu are să facă decât ce ai să-l înveți tu!

Și maghrebinul spuse:

— O, femeie a fratelui meu, Aladdin s-a făcut om cuminte, întrucât este un băiat minunat, fecior de oameni de treabă. Și am toată nădejdea că are să fie urmaș vrednic al părintelui său și că are să-ți însenineze ochii!

Pe urmă, adăugă:

— Să mă ierți, o, femeie a fratelui meu, că nu pot mâine, vineri, să-i deschid prăvălia făgăduită; căci știi că vinerea sukurile sunt închise și că nu se pot încheia negutătorii. Da poimâine, sâmbătă, treaba are să fie făcută, de-o vrea Allah! Ci mâine tot am să vin să-l iau pe Aladdin, ca să-i dau învățătură mai departe, și să-l duc să cunoască locurile de seamă din oraș și grădinile care se află afară din oraș, pe unde se duc negustorii cei bogați să se preumble, pentru ca în felul acesta să se poată deprinde și el cu vederea bogățiilor și a lumii bune. Căci până astăzi el nu a umblat decât cu copiii, și se cuvine să cunoască într-un sfârșit și bărbați, iar aceștia să-l cunoască și ei!

Și își luă rămas-bun de la mama lui Aladdin, îl sărută pe Aladdin și ieși.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

Și Aladdin visă cât ținu noaptea la toate lucrurile frumoase pe care le văzuse și la bucuriile pe care le trăise; și era încredințat că alte desfătări îl așteptau pe-a doua zi. Încât, de cu zori, se sculă, fără a fi putut să dea geană în geană, și se îmbrăcă în hainele cele frumoase, și începu să se preumble în lung și-n lat, tot încurcându-și picioarele în mantia cea lungă cu care nu era dedat. Pe urmă, întrucât în nerăbdarea lui gândea că maghrebinul prea zăbovea să vină, ieși să-l aștepte în fața porții, și, într-un sfârșit, îl văzu ivindu-se. Și alergă în calea lui ca un armăsar tânăr, și îi sărută mâna. Și maghrebinul îl sărută și îl alintă îndelung, și îi spuse să se ducă la maică-sa să-i dea de știre că îl ia cu el. Pe urmă, îl luă de mână și plecară împreună. Și merseră amândoi tăifăsuind despre una și alta; și trecură dincolo de porțile cetății, pe unde Aladdin nu mai fusese niciodată. Și în calea lor începură să se arate conacele cele frumoase și saraiurile cele mărețe, împrejmuite de grădini; și Aladdin se uita la ele minunându-se și i se părea că fiecare este mai frumos decât cel de mai înainte. Și așa se afundară tare afund în câmpuri, apropiindu-se pas cu pas de ținta pe care și-o hotărâse maghrebinul. Ci, la o vreme, Aladdin începu să obosească și îi spuse maghrebinului:

— O, unchiule al meu, mai avem de umblat? Iacătă că am trecut de mult grădinile, și nu se mai află în fața noastră decât muntele! Or, tare-s ostenit și aș vrea să mănânc oleacă!

Iar maghrebinul scoase de la brâu o legătură în care avea niște poame și niște turte, și îi zise lui Aladdin:

— Iacătă, o, fiul meu, pentru foamea și pentru setea ta. Ci trebuie să mai mergem o bucățică de drum, ca să ajungem într-un loc minunat pe care vreau să ți-l arăt și care nu-și are seamăn pe lume! Adună-ți așadar puterile și fă-ți curaj, Aladdin, acuma când ești un bărbat!

Și îl îmbărbătă mai departe, tot dându-i sfaturi cum să se poarte pe viitor și îndemnându-l să se dezbare de hăndrălăiala cu copiii, ca să se apropie mai degrabă de oamenii înțelepți și cuminți. Și se pricepu să-l învăluiască în așa chip, încât izbuti să ajungă cu el la poalele muntelui, în fundul unei văi goale, unde nu se afla nimic alta decât numai sufletul lui Allah!

Or, chiar că acolo era capătul călătoriei maghrebinului! Și anume spre a ajunge în valea aceea plecase el din fundul Maghrebului și venise la marginile Chinei!

Se întoarse, așadar, înspre Aladdin cel sleit de osteneală și îi spuse zâmbind:

— Am ajuns la țel, Aladdin, fiul meu!

Și șezu jos pe o stâncă, și îi pofti și pe Aladdin să șadă lângă el, și îl înconjură cu brațele tare duios, și îi spuse:

— Odihnește-te oleacă, Aladdin. Întrucât am să pot într-un sfârșit să-ți arăt ceea ce ochii oamenilor n-au mai văzut niciodată. Așa-i Aladdin, tu ai să vezi numaidecât, chiar aici, o grădină mai frumoasă decât toate grădinile de pe pământ. Și numai după ce ai să te minunezi de minunile acestei grădini, vei avea temei să-mi mulțumești și ai să uiți ostenelile drumului, și ai să binecuvântezi ziua când m-ai întâlnit întâia oară.

Și îl lăsă să se odihnească o clipă, cu ochii mari de uimire la gândul de-a vedea o grădină într-un loc unde nu erau decât stânei răsturnate și spinării. Pe urmă, maghrebinul îi spuse:

— Ridică-te, acuma, Aladdin, și strânge de printre tufărișurile astea vreascurile și surcelele mai uscate pe care ai să le găsești, și adu-le la mine! Și ai să vezi atunci priveliștea cea fără de plată la care te-am poftit.

Și Aladdin se ridică și plecă degrabă să strângă de printre tufișuri și mărăcini o mulțime de surcele și de vreascuri, și le aduse maghrebinului, care îi spuse:

— Asta-i tot ce-mi trebuie. Acum dă-te îndărăt și treci de stai în spatele meu!

Și Aladdin îl ascultă pe moșu-său, și trecu de se așeză la oarecare depărtare în spatele lui.

Atunci, maghrebinul trase din chimir un amnar pe care îl ciocni și aprinse focul în grămada de crengi și de vreascuri uscate, care se învolburară pârâind. Și îndată scoase din buzunar o cutie de baga, o deschise și luă din ea o pișcătură de tămâie, pe care o aruncă în vâlvoarea focului. Și se ridică un fum tare gros, pe care începu să-l vânture încolo și încoace între mâini, mormăind niște vrăji într-o limbă cu totul necunoscută de Aladdin. Și, tot atunci, locul se cutremură, iar stâncile se mișcară din temeliile lor, și pământul se întredeschise pe o lățime de vreo zece coți. Și, în afundul afundului acelei crăpături, se ivi o lespede de marmură pusă de-a latul, mare de cinci coți, având la mijloc un belciug de bronz.

Când văzu așa, Aladdin scoase un țipăt și, luându-și poalele mantiei în dinți, dete dosul și o rupse la fugă, aruncându-și picioarele în vânt. Ci maghrebinul, dintr-o săritură, îl și ajunse și îl înhăță. Și se uită la el cu niște ochi înfricoșători, îl zgâlțâi ținându-l de ureche, ridică mâna și îi altoi o palmă atâta de grea încât era mai-mai să-i rupă dinții din gură, năucindu-l cu totul pe Aladdin, care se lăsă pe prag, moale.

Or, maghrebinul nu se purtase cu el în felul acela decât ca să-l înfricoșeze o dată pentru totdeauna, fapt de mare trebuință pentru lucrarea lui și dat fiind că, fără de el, n-ar fi putut să încerce a săvârși treaba care îl adusese acolo. Încât, dacă îl văzu cum zace năucit pe jos, îl ridică și îi spuse cu un glas pe care se sili a-l face dulce:

— Află, Aladdine, că dacă m-am purtat cu tine în felul acesta, am făcut-o ca să te învăț să fii om! Căci sunt unchiul tău, fratele părintelui tău, și îmi datorezi ascultare!

Pe urmă, adăugă cu un glas dulce de tot:

— Hai, Aladdine, ascultă colea ceea ce am să-ți spun, și să nu pierzi o vorbă! Căci, la urmă, ai să dobândești mari foloase, și ai să uiți degrabă necazurile cele grele care te așteaptă!

Și îl sărută și, de-aci înainte potolindu-l și stăpânindu-l întru totul, îi spuse:

— Ai văzut adineaori, copile al meu, cum s-a deschis pământul la puterea afumăturilor și a vrăjilor pe care le-am rostit! Or, se cade să știi că n-am făcut așa decât spre binele tău; căci dedesubtul lespedei acelea de marmură, pe care o vezi în fundul crăpăturii, cu un belciug de bronz, se află o comoară care-i scrisă și menită pe numele tău, și care nu poate să fie descuiată decât sub privirea ta! Și comoara aceea, care îți este hărăzită, are să te facă mai bogat decât toți regii! Și, ca să-ți dovedesc pe deplin că acea comoară îți este menită, anume ție și nu altuia, află că nu este cu putință decât numai tu pe lume să atingi lespedea de marmură și s-o ridici; căci până și eu, în ciuda puterii mele, care-i destul de mare, tot n-aș putea să duc mâna la belciugul de bronz, și nici să ridic lespedea, de-aș fi și de o mie de ori mai puternic și mai voinic decât sunt. Și, odată placa ridicată, nu mi-ar fi îngăduit nici baremi să intru în tainița comorii sau să cobor măcar o treaptă! Și, de-aceea, nu ai decât să îndeplinești întocmai cele ce am să-ți spun! Și-așa, ai să fii stăpân pe comoara pe care avem s-o

împărțim, după toată dreptatea, în două părți la fel, una pentru tine și una pentru mine!

La vorbele acestea ale maghrebinului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și șaptea noapte

Urmă:

La aceste vorbe ale maghrebinului, Aladdin, sărmanul de el, uită și de osteneală, și de scatoalca agonisită, și răspunse:

— O, unchiule, al meu, poruncește-mi orice vrei, iar eu am să mă supun!

Și maghrebinul îl luă în brațe și îl sărută de mai multe ori pe obraji și îi spuse:

— O, Aladdine, tu îmi ești ca un fiu al meu, ba și mai scump! căci nu mai am pe pământ alte rude afară de tine; și numai tu ai să fii moștenitorul și urmașul meu, o, copile al meu! Și, într-un sfârșit, pentru tine, la urma-urmei, mă trudesc eu în clipa de-acum, și pentru tine am venit de-atâta de departe. Și dacă te-am bruftuluit oleacă, pricepi acuma că am făcut-o numai ca să te hotărăsc să nu care cumva să-ți lași ursita cea minunată să te aștepte degeaba. Ia uite, așadar, ce ai de făcut! Dintr-untâi, începe a coborî cu mine în afundul crăpăturii, și acolo apucă belciugul de bronz și ridică lespedea de marmură!

Și, după ce vorbi în felul acesta, sări el cel dintâi în crăpătură și îi întinse mâna lui Aladdin, ca să-l ajute să coboare. Și Aladdin, odată coborât, îi spuse:

— Da cum o să fac eu, o, moșule al meu, ca să ridic o lespede atâta de grea, câtă vreme nu-s decât un băiețel? Măcar dacă ai vrea să mă ajuți, m-aș sili bucuros!

Maghrebinul răspunse:

— A, nu! a, nu! Dacă, din nenorocire, aș pune mâna pe ea, nu ai mai putea să faci nimic, iar numele tău ar fi șters pe veci de pe comoară! Încearcă numai tu și ai să vezi cum ai să dai la o parte lespedea, atâta de lesne de parcă ai ridica o pană de pasăre de pe jos! Nu vei avea decât să rostești, atunci când apuci belciugul, numele tău și numele tatălui tău și numele bunicului tău!

Atunci, Aladdin se aplecă și apucă belciugul și trase de el, zicând:

— Eu sunt Aladdin, fiul croitorului Mustafa, fiul croitorului Ali!

Și cu mare ușurință ridică lespedea de marmură și o dete îndată de-o parte. Și zări o groapă care cobora cu douăsprezece trepte de marmură înspre o ușă cu două canaturi de aramă roșie și cu niște zăvoare mari. Și maghrebinul îi spuse:

— Aladdine, fiul meu, coboară acuma în groapa aceasta. Și, când ai să ajungi dincolo de cea de a douăsprezecea treaptă, ai să intri pe ușa de aramă, care are să se deschidă singură dinaintea ta. Și ai să ajungi sub o boltă largă, împărțită în trei săli, care dau din una în alta. Or, ai să găsești

în sala dintâi patru căzi mari de bronz pline cu aur topit, iar în cea de a doua sală patru căzi mari de argint pline cu pulbere de aur, iar în cea de a treia sală patru căzi mari de aur pline cu dinari de aur. Ci tu să mergi înainte, fără să te oprești! Și să-ți ridici cât mai sus mantia și s-o strângi bine în jurul mijlocului, cu grijă ca nu carecumva să se atingă de pereții căzilor: căci, de-ai avea nenorocul să atingi cu degetele ori măcar să vânturi cu hainele de pe tine vreuna dintre căzi, sau ceea ce se află în ele, ai fi preschimbat pe dată într-o stană de piatră neagră. Să intri, dară, în sala dintâi, și să treci cât mai iute în cea de a doua, de unde, fără să te oprești o clipită, să intri în cea de a treia, unde ai să găsești o ușă ferecată, asemenea cu cea de la intrare, care are să se deschidă numaidecât dinaintea ta. Și să intri pe ușa aceea, și ai să te afli deodată într-o grădină falnică, plină de pomi gârboviți sub povara lor de roade. Ci nici acolo să nu carecumva să te oprești! Să străbați grădina, mergând drept înainte, și ai să ajungi la o scară cu niște stâlpi și cu treizeci de trepte, pe care să o urci ca să ajungi la o terasă. Or, când ai să te afli pe terasa aceea, Aladdine, ia bine aminte! ai să vezi, chiar înaintea ta, un fel de firidă fără de tavan; și în firida aceea ai să găsești, pe o laviță de bronz, o lămpiță de aramă. Și lampa aceea are să fie aprinsă. Or, ia bine aminte, Aladdine! tu să iei lampa aceea, s-o stingi, să verși pe jos uleiul din ea, și s-o ascunzi degrabă în sân! Și să nu-ți fie teamă că ți-ai murdări cumva mantia, întrucât uleiul acela pe care ai să-l arunci nu este ulei ca toate uleiurile, ci-i un ulei care nu lasă niciun fel de urmă pe haine. Și să te întorci apoi la mine, pe calea pe care te-ai dus! Și, la întoarcere, vei putea să te oprești oleacă în grădină, dacă are să-ți placă, și să culegi câte poame vei vrea din grădina aceea. Și, odată ajuns lângă mine, ai să-mi dai lampa – ținta și rostul călătoriei noastre, și temeiul bogăției și al faimei noastre de mâine, o, copilul meu!

După ce vorbi în felul acesta, maghrebinul scoase un inel pe care îl avea pe deget, îl puse pe degetul cel mare al lui Aladdin, și spuse:

— Inelul acesta, fiule, are să te scape din toate primejdiile și are să te ferească de orice rău. Întărește-ți, dar, sufletul și umple-ți pieptul de bărbăție, căci nu mai ești copil, ci om întreg! Și, cu ajutorul lui Allah, nu are să ți se întâmple decât bine! Iar noi, mulțumită lămpii, avem să ajungem la bogății și la vrednicii pe toată viața!

Pe urmă, adăugă:

— Numai că, încă o dată, Aladdine, ia seama bine să-ți salți cât mai sus mantia și s-o strângi mereu pe lângă tine! de nu, ești pierdut, și odată cu tine și comoara!

Pe urmă, îl sărută, bătându-l ușor de mai multe ori cu palma pe obraji, și îi spuse:

— Mergi cu bine!

Atunci Aladdin, îmbărbătat până peste poate, coborî în fugă treptele de marmură și, ridicându-și mantia până peste brâu, și ținând-o cât mai strâns în jurul lui, trecu pe poarta de aramă, care își deschise singură cele două canaturi la ivirea lui. Și fără a uita niciuna dintre povețele maghrebinului, străbătu cu mare grijă sala dintâi, sala de-a doua, și sala de-a treia, ocolind căzile cele pline cu aur, ajunse dinaintea ușii celei din urmă, trecu dincolo, străbătu grădina, fără să se oprească deloc, urcă treptele scării cu stâlpi, se sui pe terasă, și merse drept la firida ce se afla înaintea lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute treizeci și noua noapte

Urmă:

Și văzu pe podina de bronz lampa aprinsă. Și întinse mâna și o luă. Și vărsă pe jos uleiul din ea și, văzând că pereții lămpii se și uscară numaidecât, o ascunse grabnic în sân, fără a se teme că și-ar păta mantia. Și coborî de pe terasă, și ajunse iarăși în grădină.

Atunci, slobozit de grijile lui, se opri o clipită pe treapta din urmă a scării, ca să privească grădina. Și începu să se minuneze de pomii aceia plini de roade, pe care nu avusese răgaz să-i vadă la venirea lui acolo. Și văzu, într-adevăr, că pomii din grădina aceea se frângeau sub povara roadelor, care erau nemaipomenit de frumoase, de mari și de colorate. Și văzu că, altminteri decât la pomii de prin livezi, fiecare ram din fiecare pom avea poame de culori felurite. Erau unele ramuri care aveau poame albe, de o albeață străvezie cumu-i cleștarul, ori de o albeață tulbure cumu-i camfora, ori de o albeață întunecată cumu-i ceara cea albă! Și erau altele care aveau poame roșii, de un roșu cumu-s boabele de granate, ori de un roșu cumu-i portocala cea sângerie. Și erau altele care aveau poame verzi, de un verde închis și de un verde dulce; și altele care erau albastre și vinete și galbene; și altele care aveau niște culori și niște străluciri fără de socoteală. Și Aladdin, bietul de el, habar nu avea că poamele cele albe erau diamante, mărgăritare, sidefuri și pietre de lună: că poamele cele roșii erau rubine, bălașe, hiacinte, coraliuri și cornaline; că poamele cele verzi erau smaralde, beriluri, jaduri, zaramfuri și acvemarine; că poamele cele albastre erau safire, peruzele, lapisuri și lazulite; că poamele cele vinete erau ametiste, matostate și sardiuri; că poamele cele galbene erau topaze, chihlimbare și agate; și că poamele celelalte, de culori neștiute, erau opale, beici, crisolite, cimofane, granate, turmaline, peridoturi, gagate și crisopraze! Și soarele cădea cu toate razele lui peste grădină! Și copacii ardeau din toate roadele lor fără să se mistuie.

Atunci Aladdin, până peste poate de fermecat, se apropie de unul dintre acei pomi și dete să culeagă câteva fructe ca să le mănânce. Și băgă de seamă atunci că nu erau în niciun fel bune de luat în gură, și că nu se asemuiau decât ca înfățișare cu portocalele, cu smochinele, cu bananele, cu strugurii, cu pepenii, cu merele și cu toate celelalte poame minunate din țara Chinei. Și rămase tare dezamăgit când le atinse; și nu le găsi nicidecum pe gustul său. Și gândi că nu erau decât niște gogoloaie de sticlă colorată, întrucât în viața lui nu avusese prilejul să vadă pietre nestemate. Ci, măcar că tare înciudat, gândi să culeagă câteva ca să le dăruiască băieților, soții lui de mai înainte, precum și mamei sale, sărmana de ea! Și luă mai multe din fiecare culoare, și își umplu cu ele chimirul, buzunarele și dosul mantiei, și sânul mantiei, și sânul cămășii; și-atâta sumedenie de poame înghesui în felul acesta, de ajunse să se asemuie cu un asin împovărat pe amândouă laturile. Și, burdușit cu toată prada aceea, își suflecă frumușel mantia, adunând-o strâns pe lângă mijloc, și, cu multă sfială și cu multă grijă, străbătu ușurel cele trei săli cu căzi, și ajunse iarăși la scara bortei, unde, la intrare, îl aștepta maghrebinul, arzând de gânduri.

Or, de îndată ce Aladdin ieși pe ușa de aramă și sui treapta cea dintâi a scării, maghrebinul, care ședea deasupra crăpăturii, chiar lângă intrarea în hrubă, nu mai avu răbdare să aștepte ca el să ajungă în vârful scării și să iasă de-a binelea din groapă, și îi zise:

— Hei, Aladdine, unde-i lampa?

Și Aladdin răspunse:

— Este colea în sân!

El spuse:

— Scoate-o degrabă și dă-mi-o numaidecât!

Ci Aladdin îi spuse:

— Cum vrei să ți-o dau numaidecât, o, unchiule, de vreme ce-i amestecată în sumedenia asta de gogoloaie de sticlă cu care mi-am ticsit hainele pe toate părțile! Mai bine lasă-mă să urc scara și ajută-mă să ies din groapă; și-atunci, am să mă descarc de toate gogoloaiele acestea, pe un loc tihnit, și nu pe treptele de aici unde ar fi primejdie să se rostogolească și să se spargă! Și, în felul acesta, slobozit de greutatea cea de nebiruit, am să pot să scot lampa din sân și să ți-o dau! De altminteri, mi-a și cam alunecat înspre spinare, și mă zgârie amarnic! și tare ușurat m-aș mai simți să scap de ea!

Ci maghrebinul, mânios pe tărăgăneala lui Aladdin și încredințat că Aladdin nu născocea acele zăbovnicii decât din pricină că vroia să păstreze el lampa, răcni cu un glas înfricoșător ca de dimon:

— O, fecior de câine, vrei să-mi dai Numaidecât lampa aceea, ori vrei să mori?

Și Aladdin, care nu știa neam de unde să se tragă schimbarea aceea din purtarea unchiului său, și înspăimântat că-l vede cuprins de-o asemenea mânie, și temându-se să nu mai dobândească a doua scatoalcă, mai amarnică decât cea dintâi, își zise: „Pe Allah! este mai bine să nu dau acum ochii cu el. Și am să mă întorc îndărăt în bortă, să aștept până s-o potoli!” Și dete dosul și, sumețindu-și mantia, se întoarse cu mare grijă în hrubă.

Maghrebinul, dacă văzu așa, scoase un răget de turbare și până peste poate de mânios, tropăi din picioare și se schimonosi, smulgându-și barba, în deznădejdea și în neputința lui de a alerga după Aladdin în tainița aceea, care lui îi era poprită de puterile cele magice. Și răcni:

— A! alimănitule de Aladdin, ai să fii pedepsit după cum ți se cade!

Și dete fuga la focul care încă nu se stinsese, și aruncă în jar oleacă de praf din tămâia pe care o avea la el, mormăind niște descântece vrăjitorești. Și pe dată lespedea de marmură care slujea ca să închidă intrarea în bortă se mișcă singură și se așeză la locul ei dintâi, astupând cu totul gura scării; și pământul se cutremură și se închise iarăși; și locul se făcu neted, întocmai ca înainte de a se fi deschis. Și Aladdin se pomeni în felul acesta încuiat în hrubă.

Or, maghrebinul, așa cum s-a mai spus, era un vrăjitor de seamă venit din creierii Maghrebului, și nu-i era nicidecum tânărului Aladdin nici moș, nici rubedenie, nici mai de aproape, nici mai de departe. Și de fapt se născuse pe tărâmurile Africii…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzecea noapte

Urmă:

…Și de fapt se născuse pe tărâmurile Africii, țara și cuibarul magilor și al vrăjitorilor de soiul cel mai păcătos. Și, din tinerețele lui, se străduise cu dârzenie să învețe vrăjitoria și farmecele, și meșteșugul geomanției, al alchimiei, al astrologiei, al afumăturilor, și al descântecelor. Și, în treizeci de ani de cazne farmazoniceşti, izbutise, cu puterea vrăjitoriei, să afle că, într-un loc tainic de pe pământ, se găsea o lampă fermecată cum nu-i alta și a cărei vârtute era de a-l face mai puternic decât toți regii și decât toți sultanii pe insul cel atâta de norocit încât să ajungă stăpânul ei. Atunci își sporise fumegările și vrăjitoriile și, cu încă o lucrare geomanticească, izbutise să afle că lampa cu pricina se găsea într-o hrubă așezată prin împrejurimile cetății Kolo-ka-tse, în țara Chinei. (Și locul acela era tocmai locul pe care l-am văzut noi adineaori în toate amănuntele lui.) Și magul, fără a mai zăbovi, pornise la drum și, după o călătorie lungă, ajunsese la Kolo-ka-tse, unde pe dată și începuse să cerceteze împrejurimile și, până la urmă, să dibuiască întocmai așezarea hrubei, cu tot ce se afla în ea. Și cu tabla lui de ghicitor, dibăcise că acea comoară și lampa cea magică fuseseră scrise, de către puterile subpământene, pe numele lui Aladdin, fiul lui Mustafa, croitorul, și că numai el putea izbândi să facă a se deschide hruba și să ia lampa, pe când oricare alt ins și-ar pierde fără de abatere viața dacă ar face vreo încercare cât de cât în privința aceasta! Și pentru aceea pornise el în căutarea lui Aladdin și se slujise, după ce îl găsise, de toate șiretlicurile și vicleșugurile ca să și-l apropie și să-l ducă în acel loc pustiu, fără să stârnească bănuielile nici ale lui, nici pe ale maică-si. Și, odată ce Aladdin izbândise în încercarea sa, nu-i ceruse cu atâta zor lampa decât pentru că vroia să i-o șterpelească și să-l zidească pe veci în hrubă. Ci am văzut cum Aladdin, de frică să nu se mai căpătuiască cu încă o scatoalcă, fugise în lăuntrul hrubei, unde vrăjitorul nu putea să calce, și cum magul, ca să se răzbune, îl închisese numaidecât acolo în lăuntru, ca să moară de foame și de sete!

Or, de cum săvârși lucrul acesta, magicianul, spumegând și scrâșnind, se duse-n calea sa, pesemne în Africa, țara lui. Și-așa cu el! Ci de bună seamă că avem să-i mai întâlnim.

Însă în ce îl privește pe Aladdin, iacătă!

De îndată ce se întoarse în hrubă, auzi cutremurul de pământ stârnit de magia maghrebinului și, înfricoșat, și temându-se să nu-i cadă bolta în cap, se repezi îndărăt spre ieșire. Ci, când ajunse la scară, văzu că ieșirea era astupată de lespedea cea grea de marmură; și rămase tulburat și înspăimântat cum nu se mai poate. Căci, pe de o parte nu putea să-l bănuiască de răutate pe un om pe care îl credea a fi unchiu-său și care atâta îl alintase și îl giugiulise, iar pe de altă parte nici măcar nu avea cum să-i treacă prin minte să dea la o parte lespedea de marmură, întrucât nici nu putea să ajungă până la ea. În atare împrejurări, deznădăjduitul de Aladdin începu să scoată țipete amarnice, strigându-l pe moșu-său și făgăduindu-i, cu tot soiul de jurăminte, că e gata să-i dea numaidecât lampa. Ci e limpede că țipetele și suspinele lui nu mai fură auzite de vrăjitor, care de mult era departe foarte. Și Aladdin, dacă văzu că unchiu-său nu-i răspunde, începu să fie cuprins de unele bănuieli în privința lui, mai ales când își aminti că îl făcuse fecior de câine, ocară tare grea și pe care un unchi adevărat nu i-o face niciodată fiului fratelui său. Oricum ar fi fost, Aladdin hotărî atunci să se ducă în grădină, unde era lumină, și să

caute acolo vreo cale de scăpare din locurile acelea întunecate. Ci, când ajunse la ușa care da înspre grădină, văzu că era închisă și că nu se mai deschidea dinaintea lui. Atunci, pierzându-și mințile, dete iarăși fuga la ușa hrubei și se aruncă plângând pe treptele scării. Și se și vedea îngropat de viu între cei patru pereți ai acelui mormânt plin de bezne și de groază, în ciuda aurului care se afla în el. Și suspină îndelung, cufundat în durerea lui. Și, pentru întâia oară în viață, începu să se gândească la toată bunătatea mamei lui și la toate jertfele ei neostoite, în ciuda purtării lui rele și a nerecunoștinței pe care o dovedea. Și moartea în hruba aceea i se păru încă și mai amară, dat fiind că nu știuse, cât trăise, să răcorească inima maică-si cu vreo schimbare în bine a firii lui și cu vreo dovadă de recunoștință. Și plânse sughițând îndelung la gândurile acestea, și începu să-și frângă mâinile și să-și încleșteze degetele, așa cum de obicei fac cei deznădăjduiți, spunând în chip de lepădare de viață: „Nu este ajutor și putere decât întru Allah!” Or, făcând atunci o mișcare, fără să vrea Aladdin își frecă inelul pe care îl avea pe degetul cel gros și pe care i-l pusese vrăjitorul spre a-i fi de apărare împotriva primejdiilor de sub pământ. Și habar nu avea maghrebinul acela blestemat că inelul urma tocmai să-i mântuie viața lui Aladdin, că de-ar fi știut de bună seamă că nu i l-ar fi dăruit, ori s-ar fi repezit să i-l smulgă, ori nici nu ar fi închis hruba decât după ce i l-ar fi luat îndărăt. Ci vrăjitorii toți, chiar din firea lor, sunt asemenea cu maghrebinul acesta, fratele lor: în ciuda puterii lor vrăjitorești și a științei lor blestemate, nu știu să cugete la urmările faptelor cele mai obișnuite, și nu se gândesc niciodată să se apere din timp împotriva primejdiilor pe care un om de rând le vede. Întrucât, în mândria și încrederea pe care o au în ei, nu l-au chemat niciodată în ajutor pe stăpânul tuturor făpturilor, și mintea lor rămâne pururea înnegurată de un fum mai gros decât fumul de la fumegăriile lor, și ochii le sunt acoperiți de o basma, și bâjbâie prin neguri!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și una noapte

Urmă:

Așadar, după ce deznădăjduitul de Aladdin, fără să vrea, frecă inelul pe care îl purta la degetul cel mare și despre care nici cu gândul nu gândea ce fel de putere are, văzu dintr-odată răsărind dinainte-i, ca ieșit din pământ, o matahală de efrit urieșesc, semănând cu un harap negru, având un cap cât o căldare, și un chip înfricoșător, și niște ochi roșii, mari și scânteietori, care se temeni înaintea lui și, cu un glas ce răsuna ca un bubuit de tunet, îi spuse:

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune: ce vrei? Eu sunt
Slujitorul acestui mei

Și al celui care-i împodobit cu el,
Și în văzduh, și în apă, și pe pământ!

La toate astea, Aladdin, care nu prea era viteaz, rămase înmărmurit; și, de-ar fi fost în alt loc ori în altă împrejurare, ar fi căzut jos leșinat ori și-ar fi luat călcâiele la spinare. Ci, în gropnița aceea în care se și vedea mort de foame și de sete, ivirea efritului i se păru o mare mântuire, mai ales când mai auzi și întrebarea pe care acela i-o punea. Și izbuti să-și miște limba și să răspundă:

— O, cap al șeicilor de efriți din văzduh, de pe pământ și din ape, scoate-mă repede din hruba aceasta!

Or, de-abia rosti Aladdin vorbele acestea că pământul se și mișcă și se deschise deasupra capului său și, cât ai clipi din ochi, băiatul se și văzu dus afară din hrubă, chiar în locul în care maghrebinul aprinsese focul. Iar efritul se și mistuise.

Atunci Aladdin, încă mai tremurând de spaimă, dar tare bucuros că se întorsese afară sub cer, îi mulțumi lui Allah cel făcător de bine, carele îl izbăvise de la moartea neîndoielnică și îl mântuise din vicleniile maghrebinului. Și se uită de jur-împrejur și văzu, în depărtare, cetatea înconjurată de grădinile ei. Și porni degrabă îndărăt pe drumul pe care îl adusese vrăjitorul, fără a întoarce capul nici măcar o dată în urmă, spre vale. Și, pe la dricul nopții, istovit și aproape fără de răsuflet ajunse acasă, unde maică-sa, tare îngrijorată de zăboveala lui, îl aștepta văicărindu-se. Și femeia dete fuga să-i deschidă, și nu mai avu decât răgazul cât să-l prindă în brațe, căci, nemaiputând de-atâta zbucium, Aladdin căzu fără de simțire.

Când, după multe îngrijiri, își veni iarăși în fire, maică-sa îi dete să mai bea oleacă de apă de trandafiri. Pe urmă, tare speriată, îl întrebă ce pățise. Și Aladdin răspunse:

— O, maică a mea, tare mi-e foame! Mă rog, dar, ție, să-mi dai să mănânc, căci de azi-dimineață nu am luat nimic în gură!

Și mama lui Aladdin dete fuga să-i aducă tot ce avea prin casă. Și Aladdin începu să mănânce atâta de zorit încât maică-sa, de spaimă să nu se înece, îi zise:

— Nu te zori așa, fiul meu, că-ți rupi bereglejul! Iar dacă mănânci așa de repede numai ca să-mi povestești cât mai degrabă ce ai de povestit, află că avem răgaz destul! Acuma, că te-am văzut acasă, m-am potolit! ci știe Allah câtă spaimă am tras când am văzut că se face noapte și tu nu mai vii!

Pe urmă, se opri ca să-i spună

— Ah, fiul meu, stăpânește-te, mă rog ție! mănâncă dumicații mai mici!

Și Aladdin, izbutind degrabă să înfulece tot ce se afla dinaintea lui, ceru de băut, luă urciorul cu apă și îl dete pe gât fără să se oprească. După care fu mulțumit, și îi spuse maică-si:

— Am să pot acuma, o, maică, să-ți povestesc tot ce mi s-a întâmplat cu omul pe care îl credeai a fi moșul meu și care m-a făcut să văd moartea la două degete de ochi! Of, nu știai că nu îmi era întru nimic unchi, frate cu taica, amăgitorul acela care mă giugiulea atâta și mă săruta așa de drăgăstos, blestematul ăla, maghrebinul ăla, farmazonul ăla, mincinosul ăla, vicleanul ăla, pezevenghiul ăla, ticălosul, câinele ăla, mârșăvenie ăla, diavolul ăla, care nu-și are seamăn printre diavoli, pe fața pământului! Izgonit fie Cel-rău!

Pe urmă, adăugă:

— Mai bine ia ascultă, o, maică a mea, ce mi-a făcut!

Și mai spuse:

— A, ce bine-mi pare că am scăpat din mâinile lui!

Pe urmă, se opri o clipă, răsuflă de mai multe ori și, deodată, dintr-o răsuflare, începu să povestească tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit, precum și scatoalca, și înjurăturile și totul, de șart. Ci nu ar fi de niciun folos să le mai spunem și noi încă o dată.

Și, când își sfârși istorisirea, își desfăcu brâul și lăsă să cadă pe salteaua întinsă pe jos zahereaua cea minunată de poame străvezii și colorate pe care le culesese din grădină. Și lampa se afla și ea în grămada aceea, în mijlocul gogoloaielor de nestemate.

Și adăugă, ca să isprăvească:

— Iacătă, o, maică, pățania mea cu vrăjitorul acela blestemat, și iacătă tot ce am dobândit din călătoria mea în tainița de sub pământ!

Și, spunând acestea, îi arătă maică-si gogoloaiele cele minunate, ci cu o strâmbătură tare scârbită, care părea a spune: „Nu mai sunt copil să mă joc cu gogoloaie de sticlă!”

Or, tot răstimpul cât fiul său Aladdin vorbise, bătrâna îl ascultase aruncând, în clipele mai uluitoare ori mai înfricoșătoare ale istorisirii, niște strigăte de mânie față de vrăjitor, ori de milă față de Aladdin. Și, de îndată ce băiatul sfârși de povestit acea pățanie ciudată, nu mai putu să se stăpânească și izbucni în blesteme împotriva maghrebinului, ocărându-l cu toate ocările pe care supărarea și mânia unei mame ce era să-și piardă copilul le poate găsi spre a blestema purtarea celui ticălos. Și, după ce se mai ușură oleacă, îl strânse pe fiul ei Aladdin la piept și îl sărută plângând și spuse:

— Să-i mulțumim lui Allah, o, fiul meu, carele te-a scos viu și teafăr din mâinile vrăjitorului acela maghrebin! A, ticălosul și blestematul! Ți-a vrut moartea, fără de nicio îndoială, ca să pună stăpânire pe afurisita asta de lampă de aramă, care nu prețuiește nicio jumătate de drahmă! Tare-mi mai e silă de el! Tare nu-l mai pot suferi! Bietul meu copil, fiul meu Aladdin, bine că te-ai întors! Da în ce primejdie ai intrat numai din vina mea, că eu oricum eram datoare să ghicesc, după ochii cei poncișí ai maghrebinului ăla, că nu-ți era nici moș, nici nimic apropiat, ci un vrăjitor afurisit și un necredincios!

Și, vorbind așa, bătrâna îl luase pe fiul ei Aladdin strâns lângă ea, pe saltea, și îl săruta și îl legăna cu duioșie. Iar Aladdin, care nu mai dormise de trei zile, prins cum fusese de întâmplările cu maghrebinul, nu zăbovi mult, legănat în felul acela, să închidă ochii și să adoarmă în poalele maică-si. Iar ea îl culcă cu multă grijă pe saltea, și nu zăbovi mult, nici ea, până să se întindă lângă el și să adoarmă.

Or, a doua zi, la sculare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

Or, a doua zi, la sculare, începură să se sărute îndelung, și Aladdin îi spuse mamei lui că pățania aceea îl lecuise pe totdeauna de pozne și de haimanalâc, și că de aci înainte avea să-și caute de lucru, ca un bărbat. Pe urmă, cum tot îi mai era foame, îi ceru maică-si de mâncare, iar maică-sa îi spuse:

— Vai, fiul meu, tot ce-a fost prin casă ți-am dat aseară, și nu mai am nicio coajă de pâine. Da ai un pic de răbdare, până oi putea să mă duc să vând bruma de bumbac pe care am tors-o zilele acestea din urmă și să-ți cumpăr ceva cu banii pe care i-oi căpăta!

Ci Aladdin răspunse:

— Lasă bumbacul pe altă dată, o, maică, și acuma ia lampa aceasta veche pe care am adus-o din hrubă, și du-te de-o vinde în sukul neguțătorilor de aramă. Și pesemne că ai să dobândești ceva bani care să ne îngăduie să avem ce mânca toată ziua aceasta!

Și mama lui Aladdin răspunse:

— Adevărat vorbești, fiul meu! Iar mâine, am să iau gogoloaiele de sticlă pe care tot așa le-ai adus din locul acela blestemat, și am să mă duc să le vând în mahalaua harapilor, care au să mi le cumpere la un preț mai bun decât negustorii noștri!

Mama lui Aladdin luă așadar lampa, ca să se ducă s-o vândă; ci i se păru cam murdară, și îi spuse lui Aladdin:

— Mai întâi, fiul meu, am să curăț lampa aceasta, care-i cam murdară, și am s-o fac sclipitoare, ca să pot să scot un preț cât mai bun pe ea!

Și se duse în bucătărie, luă în mână oleacă de cenușă pe care o amestecă cu apă, și începu să curețe lampa. Or, nici nu începu ea s-o frece bine, că și răsări deodată, ieșit cine știe de unde, un efrit înfricoșător, hotărât că mai urât decât cel din hrubă, și atâta de uriaș, încât capul lui ajungea până la tavan. Și se temeni dinaintea ei și spuse cu un glas asurzitor:

Iacătă-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-aminte.
Spune: ce vrei? Eu sunt al lămpii slujitor,
Fie că prin văzduhuri zbor,
Fie că umblu străbătând
În lung și-n lat acest pământ.

Când mama lui Aladdin văzu ivirea aceea, la care nici cu ghidul nu gândise, și, cum nu era deprinsă cu asemenea treburi, rămase țintuită locului, de spaimă; și limba i se înnodă, și gura i se deschise; și, înnebunită de frică și de groază, nu putu să îndure mai mult a avea sub ochii ei un chip atât de hâd și de înfricoșător ca acela, și se prăbuși fără de simțire.

Atunci Aladdin, care se afla și el în bucătărie, și care se mai deprinsese oleacă cu chipuri de soiul acela, de când cu efritul, poate că mai urât și mai pocit, pe care îl văzuse în hrubă, nu se dovedi atâta de tulburat ca maică-sa. Și pricepu că lampa aceea era pricina ivirii efritului; și se repezi de luă lampa din mâinile maică-si, care zăcea leșinată; și, ținând-o cu strășnicie între cele zece degete ale lui, îi spuse efritului:

— O, slujitor al lămpii, îmi e cam foame și doresc să-mi aduci, ca să mănânc, niște lucruri cât se poate de bune!

Și ginnul pieri numaidecât, ci ca să se ivească iarăși, peste o clipită, purtând pe creștet o tabla mare de argint greu, pe care erau rânduite douăsprezece farfurii de aur, pline cu bucate mirositoare și alese ca gust și

ca înfățișare, cu șase pâini proaspete și calde și albe ca zăpada și rumenite la mijloc, cu două șipuri dintr-un vin bătrân și limpede și minunat, și aducând în mâini o sofra de fildeș învrâstată cu sidef și cu argint, și două cești de argint. Și puse tablaua pe sofra, rândui repede ce era de rânduit, și pieri pe nesimțite.

Atunci Aladdin, văzând că maică-sa zace mai departe leșinată, îi turnă niște apă de trandafiri pe față, iar răcoreala aceea, dimpreună cu mireasma plăcută a bucatelor aburinde, nu zăbovi mult până ce să-i adune la loc mințile care se împrăștiaseră și s-o facă pe biata femeie să-și vină în fire. Și Aladdin se grăbi să-i spună:

— Hei, o, maică a mea, asta nu-i nimic! Scoală-te și vino să mâncăm! Mulțumită lui Allah, iacătă avem cu ce să ne întremăm cât de cât inima și sufletul, și cu ce să ne ostoim foamea! Fă bine și hai, ca să nu lăsăm să se răcească bucatele acestea minunate!

Când mama lui Aladdin văzu tablaua de argint așezată pe sofraua aceea frumoasă, și cele douăsprezece farfurii de aur cu tot ce se afla pe ele, și cele șase pite minunate, și cele două șipuri, și cele două cești, și când nasul îi fu atins de olmul acela ceresc care se revărsa din toate acele bucate alese, uită de pricina leșinului ei și îi zise lui Aladdin:

— O, fiul meu, Allah să ocrotească viața sultanului nostru! De bună seamă că măria-sa a auzit de sărăcia noastră și ne-a trimis tablaua aceasta cu vreun bucătar de-al lui?

Ci Aladdin răspunse:

— O, maică a mea, nu-i acuma vremea de prepusuri ori de întrebări! Până una alta, ia să începem a mânca, și am să-ți povestesc pe urmă ce s-a întâmplat.

Atunci, mama lui Aladdin veni de șezu lângă el, căscând ochii plini de uluire și de mirare dinaintea acelor minunății nemaivăzute de ea până atunci; și amândoi începură să mănânce cu mare poftă. Și atâta de mult le plăcu mâncarea, încât rămaseră în jurul tablalei vreme lungă, nemaisăturându-se să tot guste din cele bucate așa de bine gătite, și haida-hai, haida-hai, până ce izbutiră să întindă masa de amiază până la masa de cină. Și, când isprăviră, într-un sfârșit, puseră de-o parte rămășițele de la masă, pentru ziua de mâine. Iar mama lui Aladdin se duse să așeze în dulapul din bucătărie toată văsăria și ce mai rămăsese, ci numaidecât se întoarse la Aladdin, ca să asculte ce avea să-i povestească în privința darului acela măreț. Și Aladdin îi dezvălui atunci tot ce se petrecuse, și cum ginnul cel slujitor al lămpii îi îndeplinise porunca, fără de șovăire.

Atunci, mama lui Aladdin, care ascultase istorisirea fiului ei cu o spaimă tot mai mare, fu cuprinsă de un zbucium amarnic și strigă:

— Of, fiul meu, te juruiesc, pe laptele cu care te-am alăptat în pruncia ta, să arunci cât mai departe de tine lampa aceasta vrăjitorească și să te dezbari de inelul acela, dăruit de efriții cei păcătoși! că eu n-aș mai fi în stare să mai îndur o dată vederea unor chipuri atâta de balhâze și de înfricoșătoare, și aș muri, fără doar și poate. De altminteri, simt că bucatele pe care le-am mâncat mi se suie în gât și au să mă înnăbușe. Și-apoi, profetul nostru Mahomed (binecuvântat fie el!) ne-a povățuit stăruitor să fim cu grijă față de ginni și de efriți, și niciodată să nu căutăm tovărășia lor!

Aladdin răspunse:

— Vorbele tale, maică, sunt asupra capului și asupra ochilor mei! Ci chiar că nu pot să mă dezbar nici de lampă, nici de inel! Întrucât inelul mi-a fost de mare ajutor, izbăvindu-mă de la o moarte neîndoielnică în hrubă;

și-apoi iacătă că ai fost martoră chiar tu la folosul pe care ni l-a adus lampa aceasta de colea, și care-i atâta de scumpă încât procletul acela de maghrebin n-a pregetat să vină atâta de departe după ea. Ci, maică, spre a-ți îndeplini dorința, și din cinstire față de tine, am să ascund lampa, ca nu cumva vederea ei să-ți supere ochii, și să nu fie pentru tine o pricină de spaimă în zilele ce vin!

Și mama lui Aladdin răspunse:

— Fă cum vrei, fiul meu. Da din parte-mi îți mărturisesc că nu vreau să mai am treabă cu efriții, nici cu slujitorul inelului, nici cu slujitorul lămpii! Și-aș vrea să nu-mi mai pomenești nimica despre ei, orice-ar fi să se mai întâmple!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și treia noapte

Urmă:

Or, a doua zi, când merindele cele minunate se sfârșiră, Aladdin, ca s-o ferească pe maică-sa de alte spaime, nemaivroind să se slujească numaidecât de lampă, luă una dintre tăvile de aur, o ascunse sub mantie, și plecă cu gândul s-o vândă în suk și, cu banii din vânzare, să facă rost de cele de trebuință pentru casă. Și se duse la prăvălia unui ovrei, care era mai viclean decât Șeitan. Și își scoase de sub mantie farfuria de aur și i-o dete ovreiului, care o luă, o cercetă, o zgârie și, cu un chip nepăsător, îl întrebă pe Aladdin:

— Cât ceri pe asta?

Și Aladdin, care în viața lui nu mai văzuse tipsii de aur și habar nu avea de prețul unor mărfuri ca acelea, răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, tu știi mai bine decât mine cât poate să prețuiască; și mă las, în privința aceasta, la prețuirea ta și la buna ta credință!

Și ovreiul, care văzuse limpede că talgerul era din aurul cel mai curat, își zise: „Iacătă un copilandru care habar nu are de prețul bunului său. E un chilipir strașnic, pe care mi-l trimite binecuvântarea lui Abraham!” Și deschise un sertar ascuns în peretele prăvăliei, și scoase din el numai un galben, pe care i-l întinse lui Aladdin, și care nu făcea nici baremi a mia parte din prețul farfuriei, și îi zise:

— Ține, fiul meu, iacătă pentru tipsia ta! Pe Moise și pe Aaron! niciodată nu am mai dat un preț ca ăsta altcuiva în afară de tine! Da n-am făcut-o decât ca să te capăt de mușteriu pe viitor!

Iar Aladdin luă dinarul de aur, grăbindu-se de zor și, fără ca măcar să mai întoarcă privirile îndărăt, atâta de mulțumit era, nu mai zăbovi să-și arunce picioarele în vânt. Și ovreiul, văzând bucuria lui Aladdin și graba lui de a se duce, se căi amarnic că nu-i dedese un preț încă și mai prăpădit, și era cât pe-aci s-o ia la fugă după el, ca să încerce să mai capete îndărăt o parte din galben; ci se răzgândi, dacă văzu că nu mai are cum să-l ajungă.

Iar Aladdin, fără a mai zăbovi, dete fuga la brutar, cumpără pâine, schimbă în mărunțiș dinarul de aur, și se întoarse acasă, ca să-i dea maică-si și pâinea și mărunțișul, spunându-i:

— Maică, acuma du-te de ne cumpără, cu banii aceștia, merindele cele de trebuință; întrucât eu nu mă pricep la treaba asta!

Și bătrâna se sculă și plecă la suk să cumpere tot ce le lipsea. Și, în ziua aceea, mâncară și fură mulțumiți. Și Aladdin începu atunci, de fiecare dată când nu mai avea bani, să se ducă la suk, ca să-i vândă o farfurie de aur ovreiului acela; care îi da tot câte un dinar, necutezând, după ce îi dedese întâia oară prețul acesta, să-i dea acuma mai puțin, de frică să nu-l vadă că se duce să-și arate marfa la alt ovrei, care așa ar dobândi în locul lui câștigul cel nemăsurat al acelei negutătorii. Încât Aladdin, care tot nu avea habar de prețul bunului său, îi vându în felul acesta cele douăsprezece tăvi de aur. Și se gândi atunci să-i ducă și tablaua cea mare de argint greu; ci, văzând că e tare grea, se duse de-l chemă pe ovrei, care veni acasă, cercetă tablaua cea scumpă, și îi spuse lui Aladdin:

— Asta face vreo doi galbeni.

Și Aladdin, bucuros, se învoi s-o vândă, și luă banii pe care ovreiul nu vru să-i dea decât după ce mai dobândi, pe deasupra prețului, și un samsarlâc, alcătuit din cele două cești de argint.

În felul acesta, Aladdin și cu maică-sa mai avură cu ce să trăiască încă vreo câteva zile. Iar Aladdin se deprinsese să se ducă prin sukuri și să stea de vorbă cum se cuvine cu negustorii și cu oamenii de vază; căci, de când se întorsese acasă, se înfrânase cu grijă să se mai înhăiteze cu soții lui de mai înainte, copilandrii din mahala! și se străduia acuma să se lumineze la minte, ascultând spusele celor vârstnici; și dobândi, în scurtă vreme, dat fiind că era plin de deșteptăciune, tot felul de învățăminte de preț, pe care prea puțini de seama lui erau în stare să le dobândească.

Estimp, iarăși începură să nu se mai ajungă banii în casă, și Aladdin, neputând face altfel, fu nevoit, cu toată spaima maică-si, să ceară ajutor de la lampa cea magică. Maică-sa însă, prevestită de planul lui Aladdin, se grăbi să plece de acasă, neputând să îndure gândul de a se afla acolo în clipa ivirii efritului. Și Aladdin, slobod atunci să facă după cum îl tăia capul, luă lampa în mână și căută locul anume pe care trebuia să-l atingă, și care putea să fie lesne dibuit după urma pe care o lăsase cea dintâi curățire cu cenușă; și îl frecă, fără grabă, și binișor-binișor. Și pe dată ginnul se și ivi, se temeni și, cu glas foarte liniștit, tocmai din pricina frecării celei ușoare, îi spuse lui Aladdin:

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel plin de luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sunt al lămpii slujitor,
Fie că străbat văzduhurile în zbor,
Fie că sunt,
Jos pe pământ!

Și Aladdin se grăbi să răspundă:

— O, slujitorule al lămpii, mi-e cam foame, și doresc o tabla cu bucate, întru totul asemenea cu aceea pe care mi-ai adus-o întâia dată!

Și ginnul pieri, ci numai ca să se ivească iar, în mai puțin de o clipită, încărcat cu tablaua cu pricina, pe care o așeză pe sofra; și plecă, cine știe unde…

Or, în scurtă vreme, mama lui Aladdin se întoarse; și văzu tablaua, și

aburul ei, și încărcătura cea atâta de plăcută; și nu fu întru nimic mai minunată decât întâia oară. Și șezu jos lângă fiul ei, și gustă din bucatele pe care le găsi încă și mai bune decât cele de pe tablaua dintâi. Și, în ciuda spaimei pe care i-o stârnea ginnul slujitor al lămpii, se înfruptă cu mare poftă; și nu putu nici ea, la fel ca și Aladdin, să se mai smulgă de dinaintea tablalei, până să se fi săturat de tot; ci, întrucât bucatele acelea ațâțau pofta de mâncare pe măsură ce le mâncai, bătrâna nu se mai sculă de la masă decât la căderea nopții, împreunând în felul acesta masa de dimineață cu cea de la prânz și cu cea de seară. Și Aladdin la fel.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și patra noapte

Urmă:

După ce merindele de pe tabla se sfârșiră, ca și întâia oară, Aladdin nu pregetă să ia unul dintre talgerele de aur și să se ducă la suk, după obiceiul lui, ca să-l vândă ovreiului, cum mai făcuse și cu celelalte farfurii. Și, pe când trecea pe dinaintea prăvăliei unui preacinstit șeic musulman, argintar foarte prețuit pentru cinstea și pentru buna lui credință, se auzi strigat pe nume, și se opri. Iar preacinstitul argintar îi făcu semn cu mâna și îl pofti să intre o clipă în prăvălie. Și îi zise:

— Fiul meu, am mai avut de câteva ori prilejul să te văd trecând prin suk, și am băgat de seamă că de fiecare dată duceai sub mantie un lucru pe care cercai să-l ascunzi; și intrai în prăvălia ovreiului vecin cu mine, ca să ieși pe urmă fără lucrul pe care îl ascundeai. Or, sunt dator să te prevestesc, fiul meu, despre un lucru de care tu poate că nici habar nu ai, din pricina vârstei tale fragede! Află, dar, că ovreiul la care mergi tu este cel mai păcătos, cel mai viclean, cel mai ticălos și cel mai plin de vrăjmășie negustor. Dacă, dar, o, copile al meu, ai vreun lucru de vândut, arată-mi-l mie mai întâi, iar eu, pe adevărul lui Allah cel preaînalt! am să ți-l cântăresc după dreptate cât prețuiește, ca, dacă-l dai cumva, să știi întocmai ce faci! Arată-mi, așadar, fără de teamă ori sfială, ce ascunzi tu sub mantie! și Allah să-i bată pe ticăloși și să-l prăpădească pe Cel-rău! Izgonit fie el pe veci!

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrânului argintar, Aladdin, plin de încredere, nu șovăi să scoată talerul de aur de sub mantie și să i-l arate. Iar șeicul cântări de la cea dintâi aruncătură de ochi prețul farfuriei și îl întrebă pe Aladdin:

— Poți tu să-mi spui acum, fiul meu, câte talere de soiul acesta i-ai vândut ovreiului, și la ce preț i le-ai dat?

Iar Aladdin răspunse:

— Pe Allah, o, moșule, i-am și dat douăsprezece farfurii la fel cu aceasta, pe un dinar fiecare.

Și bătrânul aurar, la vorbele acestea, fu până peste poate de mâniat și strigă:

— A, afurisitul de ovrei, puiul de câine, ploditura lui Eblis!

Și, totodată, puse talerul pe o terezie, îl cântări, și spuse:

— Află, fiul meu, că farfuria aceasta este făcută din aurul cel mai ales, și că prețuiește nu un dinar, ci taman două sute de dinari! Ceea ce vrea să însemne că ovreiul te-a furat, singur-singurel, de atâta cât fură, într-o zi, în ponosul musulmanilor, toți ovreii din suk la un loc!

Pe urmă adăugă:

— Vai, fiul meu, ceea ce s-a petrecut s-a petrecut, și nu putem, din lipsă de martori, să cerem a fi tras în țeapă ovreiul acela păcătos! Oricum, pe viitor, știi cât trebuie să ceri! Și, dacă vrei, îți număr aci pe loc două sute de dinari pentru farfuria ta. Ba chiar mi-ar plăcea, până a ți-o cumpăra, să o duci spre cercare, și ca să ți-o prețuiască, și pe la negustorii ceilalți; iar dacă ei au să-ți dea mai mult, eu mă îndatorez să-ți plătesc atâta cât ți-or da ei, și încă și ceva mai mult peste prețul lor!

Ci Aladdin, care nu avea nicio pricină să se îndoiască de cinstea preaștiută a argintarului cel bătrân, fu bucuros foarte să-i dea lui farfuria la un preț atât de frumos. Și luă cei două sute de dinari. Și, pe urmă, ca să vândă celelalte unsprezece farfurii și tablaua, nu pregetă să se ducă tot la acel preacinstit giuvaergiu musulman.

Or, ajungând în felul acesta bogat, Aladdin și mama lui nu-și pierdură măsura de pe urma facerilor de bine ale Atoatedătătorului. Ci duseră mai departe o viață, cumpătată, împărțind celor săraci și celor nevoiași ceea ce le prisosea peste nevoile lor. Iar Aladdin, în acest răstimp, nu pierdea niciun prilej să-și lumineze mintea și să-și șlefuiască duhul, împrietenindu-se cu oamenii din suk, negustorii de seamă și inșii de gust ales care veneau prin sukuri. Și, în acest chip, nu peste multă vreme căpătă felul de a se purta al lumii bune, și legă prietenii statornice cu argintarii și cu giuvaiergiii pe la care se ducea cât mai des. Și luă seama, în acest chip, deprinzându-se cu vederea giuvaerurilor și a nestematelor, că poamele pe care le adusese din grădină, și care își închipuise că ar fi niscai gogoloaie de sticlă colorată, erau niște minuni fără de preț, ce nu-și aveau seamăn nici la regii și la sultanii cei mai mari și mai bogați! Și, cum se făcuse tare cuminte și înțelept, avu iscusința de a nu spune nimic nimănuia, nici măcar maică-si. Doar că, în loc să mai lase acele poame de nestemate să zacă pe sub pernele de pe divan și prin toate ungherele, le strânse cu multă grijă și le încuie într-un sipet pe care îl cumpărase anume. Or, avea să vadă în curând foloasele înțelepciunii lui, în chipul cel mai strălucit și cel mai minunat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și cincea noapte

Urmă:

Într-adevăr, într-una din zile, pe când sta la taifas dinaintea unei prăvălii, cu niște negustori prieteni de-ai lui, văzu cum se roteau prin sukuri doi pristavi ai sultanului, împodobiți cu niște bâte lungi, și îi auzi cum strigau laolaltă, cu glas mare:

— Hei, voi toți, neguțători și locuitori! din porunca preamăritului nostru stăpân, regele vremilor și domnul veacurilor și al clipelor, aflați că trebuie să vă închideți prăvăliile numaidecât și să vă ferecați în casele voastre, cu toate ușile încuiate pe dinăuntru și pe dinafară!

Întrucât mărgăritarul cel fără de seamăn, minunata, binefăcătoarea, stăpâna noastră Badru'l-Budur, luna plină a tuturor lunilor pline, fiica slăvitului nostru sultan, are să treacă pe aici, ca să meargă să-și facă scalda la hammam! Fie-i scalda desfătătoare! Iar cei ce ar cuteza să încalce porunca și să se uite pe uși ori pe ferestre, au să fie pedepsiți cu spada, cu țeapa și cu ștreangul! Se dă, dară, de știre acelora care țin să-și păstreze sângele în beregată!

Dacă auzi strigarea pristavilor, Aladdin fu cuprins de imboldul neînfrânt de-a o vedea în trecere pe fata sultanului, minunea aceea de Badru'l-Budur, despre care vorbea tot orașul, lăudându-i frumusețea de lună și desăvârșirile. Încât, în loc să facă și el ca toată lumea și să dea fuga să se închidă în casă, îi trecu prin gând să se ducă în mare grabă la hammam și să se pitească pe după poarta cea mare, în așa chip încât să poată, fără a fi văzut, s-o privească prin crăpătură și să se minuneze după plac de fata sultanului, atunci când are să intre în hammam.

Or, Aladdin nu se afla acolo decât de câteva clipite când și văzu cum vine alaiul domniței, cu mulțimea de eunuci înainte. Și o văzu și pe ea, între însoțitoarele ei, ca luna între stele, acoperită de vălurile-i de mătase. Ci, de cum ajunse pe pragul hammamului, nu mai zăbovi să-și dezvelească chipul; și se arătă în toată strălucirea ei de soare, într-o frumusețe care întrecea tot ce s-ar mai putea spune. Era, într-adevăr, o codană de vreo cincisprezece ani, mai degrabă mai puțin decât mai mult, dreaptă ca litera *alef*, cu un mijlocel care făcea de ocară până și ramura cea fragedă a arborelui ban, cu o frunte vrăjită ca răsăritul de lună la vremea Ramadanului, cu niște sprâncene subțirele și desăvârșit încondeiate peste ochii negri, mari și galeși ca ochii de gazelă însetată, cu niște pleoape lăsate sfios în jos și ca două foi de trandafir, cu un nas fără de cusur ca o spadă de preț, cu un obraz de o albeață spălată cu apele din izvorul Salsabil, cu o bărbiță zâmbitoare, cu niște dinți ca niște boabe de grindină tăiate pe-o măsură, cu un gât de turturea, și în totului tot, care nu se vedea, croită după același tipar. Și chiar că despre ea a zis poetul:

Vrăjitoreștii-i ochi, cei luminați
De kholul negru, ei, de bună seamă,
Străpung, tâlharii, inimi de bărbați
Cu agerele lor săgeți ce cheamă!
Iar de la trandafirii-i fără seamăn
Din fragezii-i obraji sunt colorați
Și trandafirii roșii din grădină!
Iar părul ei e-o noapte-ntunecată.
Ce se aprinde toată, dintr-odată,
De fruntea ei cea plină de lumină!

Când ajunse în ușa hammamului, și întrucât nu avea de ce să se teamă de niciun ochi străin, domnița își ridică iașmacul de pe obraz, și se ivi atunci în toată frumusețea ei. Și Aladdin o văzu și, dintr-odată, își simți sângele cum i se învârtește de trei ori mai repede prin cap, și numai atunci pricepu și el, cel care nu avusese prilejul vreodată să vadă un chip de femeie descoperit, că puteau fi pe lume femei frumoase și femei urâte, și că

nu toate erau bătrâne și asemenea maică-si. Și priceperea aceasta, dimpreună cu frumusețea cea fără de seamăn a domniței, îl năuci și îl țintui în minunare dindărătul ușii. Iar domnița intrase demult în hammam, pe când el încă mai sta acolo înmărmurit și tremurând tot de tulburare. Și, când izbuti să-și mai vină oleacă în fire, se hotărî să se strecoare afară din ascunzișul lui și să se întoarcă acasă, da cât de schimbat și de răscolit! Și gândea: „Pe Allah! cine și-ar fi putut închipui vreodată pe pământ o făptură atât de frumoasă! Binecuvântat fie acela carele a zămislit-o și a dăruit-o cu desăvârșiri!” Și, cuprins de-a binelea de un vuiet de gânduri, intră în casă și, cu spinarea frântă de tulburare și cu inima întru totul pătrunsă de iubire, se lăsă să cadă pe divan și nu se mai clinti.

Or, maică-sa băgă de seamă numaidecât, când îl văzu în starea aceea atâta de neîndătinată, și se duse la el, și începu să-l descoase îngrijorată. Ci el nu vroi să dea niciun fel de răspuns. Ea atunci îi aduse tava cu bucate, ca să mănânce; da el nu vroi să mănânce nimic. Iar ea îl întrebă:

— Ce ai, o copile al meu? Te doare ceva? Spune-mi! ce ai?

Iar el îi răspunse, într-un sfârșit:

— Lasă-mă!

Ci ea stărui să-l facă să mănânce, și atâta îl îndemnă, încât el se îndură să se atingă de bucate; da mâncă tare puțin față de cât mânca el de obicei; și ținea ochii coborâți, și sta tăcut, și nu vroia să răspundă la întrebările îngrijorate ale mamei lui. Și rămase în starea aceasta de visătoreală, de serbezie și de mohorală până a doua zi.

Atunci, mama lui Aladdin, peste samă de speriată, se duse lângă el, cu lacrimi în ochi, și îi zise:

— O, fiul meu, Allah fie asupra ta! spune-mi ce te doboară, și nu-mi mai chinui inima cu tăcerea aceasta! Dacă ai vreo boală, nu mi-o tăinui! că mă duc numaidecât să-ți caut vraciul. Că tocmai astăzi s-a nimerit în trecere prin cetatea noastră un doftor vestit din țara arabilor, pe care sultanul nostru l-a chemat anume ca să-l caute și pe măria-sa de sănătate. Și toată lumea nu mai vorbește decât de priceperea și de leacurile lui cele minunate! Au vrei să mă duc să ți-l chem?…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și șasea noapte

Urmă:

…Au vrei să mă duc să ți-l chem?

Aladdin atunci săltă capul și, cu un glas tare trist, răspunse:

— Află, o, maică a mea, că nu mi-e rău de nimic și că nu sufăr de nicio boală! Și dacă mă vezi în starea aceasta de mohorală, este din pricină că până acuma eu mi-am închipuit că toate femeile se asemuie cu tine! Și numai ieri am văzut și eu că sunt cu totul altfel!

Și mama lui Aladdin ridică mâinile și spuse:

— Izgonit fie Cel-rău! ce tot îndrugi tu, Aladdine?

El răspunse:

— Știu eu bine ce spun, fii liniștită! Într-adevăr, am văzut-o, când a intrat la hammam, pe domnița Badru'l-Budur, fata sultanului! și numai vederea ei mi-a dezvăluit ce frumusețe se află pe lume! Și nu mai sunt bun de nimic! Și din pricina aceasta nu o să mai am tihnă și nu o să-mi mai vin în fire decât atunci când am s-o capăt de soție de la tătâne-său, sultanul!

Dacă auzi vorbele acestea, mama lui Aladdin gândi că fiul ei își pierduse mințile, și îi spuse:

— Numele lui Allah fie asupra ta, copile al meu! vino-ți în minți! ah, sărmane Aladdine, cugetă la starea ta, și scutură-te de smintelile astea!

Aladdin răspunse:

— O, maică a mea, nu am nicidecum să-mi vin în minți, întrucât nu sunt din tagma celor smintiți. Și vorbele tale nu au să mă facă în niciun fel să mă leapăd de gândul meu de însurătoare cu El Sett Badru'l-Budur, fata sultanului cea atâta de frumoasă! Și gândul meu este mai mult decât oricine! de-a o cere la tătâne-său!

Ea zise:

— O, fiul meu, pe viața mea și a ta! nu rosti asemenea vorbe, și ia bine seama să nu carecumva să se audă prin vecini, și vorbele tale să-i fie duse sultanului care are să poruncească să fii spânzurat fără de izbăvire. Și-apoi, dacă chiar ai luat o hotărâre atâta de smintită, crezi că ai să găsești pe cineva pe care să-l poți trimite cu o solie ca aceea?

El răspunse:

— Și pe cine aș putea să-l încarc cu o solie atâta de gingașă, câtă vreme te am aici pe tine, o, maică? și în cine aș putea eu să am mai multă credință decât în tine? Da, hotărât! tu ai să te duci să-i faci sultanului, pentru mine, cererea de însurătoare!

Ea strigă:

— Ferească-mă Allah de o cerere cumu-i aceasta, o, fiul meu! Eu nu am ajuns, ca tine, la marginile smintelii! Of, văd bine acuma cum că tu uiți că ești băiatul unui croitor dintre cei mai sărmani și dintre cei mai nevolnici din oraș și că nici eu, mama ta, nu sunt din vreun neam mai de soi și mai răsărit! Cum de cutezi, dară, să gândești la o domniță pe care părintele ei nu ar da-o nici măcar unor feciori de regi ori de sultani de-ai mari?

Și Aladdin rămase tăcut un răstimp, pe urmă răspunse:

— Află, o, maică a mea, că m-am și gândit și că am cugetat mult la toate câte mi le spui tu; da asta nu m-a oprit să iau hotărârea despre care ți-am vorbit, ba dimpotrivă! Mă rog, așadar, ție, dacă chiar îți sunt fiu și dacă ții la mine, să-mi faci binele pe care ți-l cer! De nu, moartea are să mi se pară mai de dorit decât viața; și m-ai pierde repede, fără de nicio îndoială! Încă o dată, o, măicuță a mea, nu uita că eu sunt tot fiul tău Aladdin!

Când auzi vorbele acestea ale fiului ei, bătrâna izbucni în suspinuri și spuse printre lacrimi:

— O, fiul meu, așa-i, hotărât! sunt mama ta, și tu ești singurul meu copil, sâmburul inimii mele! Și dorul meu cel mai scump este să te văd însurat într-o zi și să mă bucur de fericirea ta, înainte de a mă duce din lume! Încât, dară, dacă chiar vrei să te însori, am să mă duc degrabă să-ți caut o femeie printre oamenii de teapa noastră! Ba încă ar trebui să știu și ce am a le răspunde atunci când mi-or cere seama despre tine, despre meseria pe care o ai, despre câștigul pe care îl agonisești și despre bunurile și pământurile pe care le stăpânești! Și lucrul acesta mă tulbură rău! Da ce-aș păți când ar fi vorba să mă duc, nu la niște oameni de rând și de teapa noastră, ci s-o cer pentru tine de la sultanul Chinei pe singura lui fată, pe

El Sett Badru'l-Budur! Ia să vedem, o, fiul meu! cugetă mai cu măsură o clipită! Știu prea bine că sultanul nostru este plin de bunăvoință și că nu-l alungă niciodată pe vreun supus de-al său fără a-i face dreptatea pe care o cere necazul aceluia! Și tot așa știu că e darnic până peste poate și că niciodată nu pregetă a-l dărui cu de toate pe acela care și-a dobândit pe dreptate milele sale pentru vreo treabă strălucită, pentru vreo faptă de vitejie ori pentru vreo slujbă, mai mare ori mai mică! Ci poți tu să spui cu ce te-ai dovedit de vreo ispravă până acuma, și ce volnicii vei fi având care să te poată învrednici pentru hatârul cel fără asemuire pe care i-l ceri? Și-apoi! unde-s plocoanele ce se cuvin, asemenea oricărui ins care cere niște huzururi, a le trimite în dar regelui, drept semn de cinstire din partea unui preasupus credincios față de domnul și stăpânul său?

El răspunse:

— Tocmai! Dacă nu e vorba decât de dat un plocon falnic spre a dobândi ceea ce sufletul meu își dorește atâta, păi atunci socot că niciun om de pe pământ nu se poate măsura eu mine într-o treabă cumu-i aceasta! Află dar, o, maică a mea, că poamele cele de toate culorile, pe care le-am adus din grădina de sub pământ și pe care le-am socotit a fi numai niște gogoloaie de sticlă fără de niciun preț și bune numai să slujească de joacă țâncilor, sunt niște pietre nestemate cum niciun sultan de pe pământ nu are unele asemenea. Și, de altminteri, ai să le poți prețălui și tu, oricât de puțin te-ai pricepe la lucruri de soiul acesta! Pentru aceasta, nu ai decât să-mi aduci de la bucătărie o tavă de porțelan îndeajuns de mare ca să pot să le pun în ea, și ai să vezi atunci urmarea cea de minunare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă:

Și mama lui Aladdin, măcar că tare uluită de toate câte auzea, se duse în bucătărie să caute o tavă mare de porțelan alb, curată, și i-o aduse fiului ei. Iar Aladdin, care și strânsese toate poamele cu pricina, începu să le orânduiască cu multă dibăcie pe tavă, ținând seama de feluritele lor culori, de înfățișările și de soiurile lor. Și, când isprăvi, le puse sub ochii mamei sale, care rămase uluită de-a binelea, atât din pricina strălucirii cât și a frumuseții lor. Și nu se putu opri, măcar că nu fusese deprinsă vreodată cu vederea nestematelor, să se minuneze:

— Ya Allah! ce minunăție!

Și fu nevoită, peste o clipă, să închidă ochii, de sclipirile acelea. Și, într-un sfârșit, spuse:

— Văd acuma și eu, o, fiul meu, că peșcheșul tău ar putea să-i fie pe plac sultanului. Ci necazul nu mai stă în asta! ci în drumul pe care l-aș avea de făcut; întrucât bag de seamă că n-aș putea să înfrunt nicicum făloșia sultanului și că aș rămâne înmărmurită și cu limba înnodată, ori poate că mi-aș pierde firea de sfială și de tulburare! Da chiar de-am

presupune că, silindu-mă asupră-mi, ca să-ți mulțumesc sufletul cel plin de dor, aș izbuti să ajung a înfățișa cererea ta sultanului în ce privește pe fata sa Badru'l-Budur, ce are să se întâmple? Chiar, ce are să se întâmple? Păi atunci, fiul meu, ori are să se socoată că sunt o zărghită, și au să mă izgonească de la palat, ori sultanul, mâniat de o cerere ca aceea, are să ne pedepsească pe amândoi cu o osândă amarnică! Da dacă tu socoți dimpotrivă, și dacă sultanul ar fi să dea urmare cererii tale, tot o să mă întrebe despre starea și despre cinurile tale. Și are să-mi zică: „Da! darul este tare frumos, o, femeie! Da cine ești tu? Și cine este fiul tău Aladdin? Și ce face el? Și cine-i tatăl lui? Și ce pricopseală are?" Și eu, atunci, am să fiu nevoită oricum să-i spun că nu ai nicio meserie și că tatăl tău nu era decât un biet croitor dintre croitorii din suk!

Ci Aladdin răspunse:

— O, maică, fii liniștită! este peste putință ca sultanul să-ți pună niște întrebări ca acelea atunci când are să vadă minunățiile de nestemate orânduite ca niște poame pe tava de porțelan! Fii, dar, fără de teamă, și nu te mai îngrija de ce are să se întâmple. Dimpotrivă, ridică-te numai și du-te să-i dăruiești tava cu ce se află pe ea, și cere-o pentru mine de soție pe fiica sa Badru'l-Budur! Și nu te mai apuca să-ți împovărezi gândurile într-o treabă atâta de ușoară și de limpede! Și, la urma urmei, nu uita, dacă te mai încearcă vreo îndoială în privința izbânzii, că am în stăpânirea mea o lampă care pentru mine are să țină locul la toate meseriile și la toate agoniselile!

Și îi vorbi tot așa mai departe mamei sale, cu atâta căldură, și cu atâta încredințare, încât până la urmă o încredința și pe ea pe deplin. Și o îndemnă să-și pună hainele ei cele mai frumoase; și îi dete tava de porțelan, pe care bătrâna o înveli degrabă într-o basma pe care o legă în patru colțuri, ca s-o ducă în mână. Și plecă de acasă, și se îndreptă spre saraiul sultanului. Și intră în sala de primire, dimpreună cu mulțimea de jelbași. Și se așeză chiar în rândul dintâi, ci cu o înfățișare tare sfioasă, în mijlocul tuturor celor de față, care ședeau cu mâinile încrucișate și cu ochii în jos, plini de cel mai adânc respect. Și sala divanului se deschise, când sultanul își făcu intrarea, urmat de vizirii, de emirii și de străjile sale! Și căpetenia calemgiilor sultanului începu să-i strige, unul după altul, pe împricinați, după rânduiala jalbelor. Și pricinile fură judecate pe dată. Iar pricinașii plecară, unii mulțumiți de câștigarea pricinei lor, alții cu nasurile tare alungite, iar ceilalți rămânând nechemați, din lipsă de timp. Și mama lui Aladdin fu chiar din mulțimea acestora de pe urmă.

Încât, dacă văzu că divanul se sfârși și că sultanul pleacă, urmat de vizirii lui, pricepu că nu mai avea ce să facă, decât să plece și ea. Și ieși din palat și se întoarse acasă. Și Aladdin, care în nerăbdarea lui o aștepta la poartă, o văzu cum se întoarce ținând în mână tava de porțelan; și tare tulburat mai fu; și tare nedumerit, și, speriat, de vreo nenorocire ce s-ar fi întâmplat ori de vreo știre proastă, nu vroi să-i pună niciun fel de întrebare în uliță, ci grăbi s-o tragă în casă, unde, îngălbenit de tot la chip, o iscodi prin semne și din ochi, dat fiind că nu putea să deschidă gura, de tulburare. Și biata femeie îi povesti ce se întâmplase, adăugând:

— Se cade s-o ierți pe maica ta de data aceasta, fiul meu, întrucât nu am fost dedată cu palatele; iar vederea sultanului m-a tulburat până într-atâta de nici n-am putut să mă duc la el ca să-i spun cererea ta. Ci mâine, de-o vrea Allah, am să mă duc iarăși la palat și o să am mai multă vârtute decât de data asta!

Și Aladdin, cu toată nerăbdarea lui, fu oricum bucuros să afle că nu din

vreo pricină prea amarnică se afla tava de porțelan în mâinile mamei lui, la întoarcere. Ba chiar fu mulțumit că încercarea cea mai anevoioasă fusese făcută fără de niciun necaz și fără de urmări rele pentru mama lui și pentru el. Și se mângâie cu gândul că zăboveala are să fie repede îndreptată. Într-adevăr, a doua zi, bătrâna plecă iar la palat, ținând în mână cele patru colțuri ale basmalei în care era legat ploconul de nestemate.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și opta noapte

Urmă:

Și bătrâna era tare hotărâtă să-și biruiască sfiala și să-i înfățișeze sultanului cererea. Și intră la divan, și se așeză în rândul dintâi, dinaintea sultanului. Ci, ca și întâia oară, nu izbuti să facă niciun pas și nicio mișcare care să abată asupra ei luarea-aminte a căpeteniei de dieci. Și judecata fu ridicată, fără de nicio urmare; și se întoarse iarăși acasă, cu capul plecat, să-l vestească pe Aladdin de neizbânda încercării ei, ci făgăduindu-i biruința de data următoare. Și Aladdin fu nevoit iar să-și mai rostuiască un tain de răbdare, mustrând-o însă pe maică-sa pentru lipsa ei de cutezanță și de tărie. Da asta nu prea sluji la mare lucru, întrucât biata femeie șase zile în șir se tot duse la palat, cu tava de porțelan, și se așeză mereu tot dinaintea sultanului, da tot fără de mai multă cutezanță ori fără de mai multă izbândă ca întâia oară. Și de bună seamă că s-ar fi întors și de-o sută de ori tot așa, și Aladdin ar fi murit de deznădejde și de nerăbdare înăbușită, dacă pe însuși sultanul, care până la urmă o băgase de seamă, întrucât se afla în rândul dintâi la fiecare județ al divanului, nu l-ar fi cuprins dorința să întrebe de ea și despre pricina care o aducea acolo. În adevăr, în cea de a șaptea zi, după încheierea divanului, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare și îi zise:

— Ia uită-te la femeia aceea bătrână care ține în mână o legătură făcută dintr-o basma. De mai multe zile vine neabătut la divan și stă țeapănă fără să ceară nimic. Poți cumva să-mi spui ce caută aici, sau ce vrea?

Și vizirul cel mare, care nu o cunoștea nicidecum pe mama lui Aladdin, nu vroi să rămână cumva sărac la răspunsuri, ci îi spuse sultanului:

— O, stăpâne al meu, e și ea o bătrână dintre multele bătrâne care nu vin la divan decât pentru niște fleacuri. Și aceasta de-aici, fără de nicio îndoială, trebuie să aibă a se plânge, de pildă, că i-a vândut vreun neguțător niscaiva orz stricat, sau că vecina i-a spus vorbe de ocară, sau că a bătut-o bărbatu-său!

Ci sultanul nu vroi să se mulțumească deloc cu lămurirea aceea, și îi spuse vizirului:

— Eu, cu toate astea, doresc s-o cercetez pe biata femeie. Spune-i să se apropie, până a nu pleca împreună cu ceilalți!

Și vizirul răspunse că ascultă și că se supune, ducându-și mâna la frunte. Și făcu câțiva pași înspre mama lui Aladdin și îi făcu semn cu mâna

să se apropie. Și biata femeie, tremurând toată, veni până la piciorul scaunului împărătesc și se prăbuși, mai degrabă decât se temeni, și sărută pământul dintre mâinile sultanului, cum văzuse că făcuseră și ceilalți pricinași. Și rămase în starea aceea, până ce vizirul cel mare veni și o bătu pe umăr și o ajută să se ridice. Iar ea se ridică în picioare, plină de sfială; și sultanul îi spuse:

— O, femeie, iacătă-s mai multe zile de când te tot văd că vii la divan și stai nemișcată fără să ceri nimic. Spune-mi, dar, ce te aduce aici și ce dorești, ca să pot să-ți fac dreptate?

Și mama lui Aladdin, mai prinzând oleacă de inimă la glasul binevoitor al sultanului, răspunse:

— Allah coboare-și facerile sale de bine asupra capului sultanului nostru! Roaba ta, o, rege al vremilor, te roagă, înainte de a-ți înfățișa cererea ei, să te înduri să-i dărui făgăduiala ocrotirii tale, altminteri tare mi-ar fi spaimă să supăr urechile sultanului, întrucât cererea mea ar putea să pară ciudată sau anapoda!

Or, sultanul, care era om bun și mărinimos, nu pregetă să-i făgăduiască ocrotirea; ba chiar dete și poruncă să fie golită sala cu totul, spre a-i îngădui femeii să-și spună păsul în toată slobozenia. Și nu îl opri pe lângă sine decât pe vizirul cel mare. Și se întoarse înspre bătrână și îi zise:

— Poți să vorbești! Ocrotirea lui Allah este asupra ta, o femeie!

Ci mama lui Aladdin, care își căpătase tot sufletul, în urma primirii celei pline de bunătate a sultanului, răspunse:

— Mai cer iertare sultanului nostru, tot așa, dintru început, pentru tot ce ar putea să i se pară necuviincios în jalba mea, și pentru cutezanța cea neasemuită a vorbelor mele!

Și sultanul, tot mai zădărit, spuse:

— Grăbește-te și vorbește fără de sfială, o, femeie! Iertarea lui Allah este asupra ta, precum și mila lui, pentru orice ai putea să-mi spui și să ceri!

Atunci mama lui Aladdin, după ce se mai ploconi o dată înaintea scaunului împărătesc, și după ce chemă asupra sultanului toate binecuvântările și huzururile Celui preaînalt, începu să-i povestească tot ce i se întâmplase fiului ei, din ziua când îi auzise pe pristavii împărătești crăinicind târgoveților porunca de a se ascunde prin casele lor ca să deschidă calea alaiului măritei Sett Badru'l-Budur. Și nu uită să-i spună starea în care se află acum Aladdin, care se juruise că se omoară dacă nu o capătă pe domniță de soție. Și povesti pe de șart toată povestea, de la început până la sfârșit. Ci nu are niciun rost s-o mai luăm de la capăt. Pe urmă, dacă sfârși de spus tot, pradă unei tulburări mari, adăugă:

— Și nu îmi mai rămâne, o, rege al vremilor, decât să mă rog luminăției tale să nu carecumva să mă cerți de sminteala fiului meu, și să mă ierți dacă dragostea de mamă m-a îndemnat să vin și să-ți înfățișez o cerere atât de nemaipomenită!

Sultanul, care îi ascultase vorbele cu multă luare-aminte, dat fiind că era drept și bun, dacă văzu că mama lui Aladdin tăcuse, departe de a se arăta mâniat de cererea ei, începu să râdă cu duioșie și îi spuse:

— O, sărmano, și ce-i fi având în basmaua aceea pe care o ții legată în patru colțuri?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

Atunci, mama lui Aladdin deznodă basmaua, în tăcere, și, fără a mai adăuga vreo vorbă, îi înfățișă sultanului tava de porțelan pe care se aflau rânduite fructele de nestemate. Și pe dată divanul fu luminat de sclipirea lor, mai abitir decât de o strălucire de policandre și de făclii. Iar sultanul fu uluit de lucirea lor și rămase năucit de frumusețea ce-o vedea. Pe urmă luă tava din mâinile bătrânei și cercetă pietrele cele minunate rând pe rând ținându-le între degete. Și șezu multă vreme să le privească și să le pipăie, minunându-se până peste poate. Și, într-un sfârșit, întorcându-se înspre vizirul cel mare, grăi:

— Pe viața capului meu! o, vizirule, ce frumoase sunt toate astea, și ce poame minunate! Ai mai văzut tu vreodată ceva asemenea ori baremi ai auzit vreodată să se pomenească a fi pe fața pământului niște lucruri atâta de mândre? Ce socoți? Ia spune-mi?

Și vizirul răspunse:

— Cu adevărat, o, rege al vremilor, nu am văzut niciodată și nu am auzit pomenindu-se vreodată despre niște lucruri atâta de de-a mirărilea! Hotărât, nestematele acestea sunt fără de seamăn în soiul lor! Și nici giuvaierurile cele mai scumpe din sipeturile regelui nostru nu prețuiesc, toate la un loc, cât poama cea mai măruntă de aici! nu, nu cred!

Iar regele zise:

— Și nu-i așa, o, vizire al meu, că tânărului Aladdin, cel care îmi trimite cu mama sa un peșcheș atâta de frumos, i se cuvine, fără de nicio îndoială, și mult mai mult decât oricărui fecior de rege, să-și vadă primită cererea de însurătoare cu fata mea Badru'l-Budur?

La întrebarea aceasta a regelui, la care nici cu gândul nu gândea, vizirul se schimbă la față de-a binelea, și limba i se înnodă de-a binelea, și se mohorî de-a binelea! Întrucât sultanul îi făgăduise, de tare multă vreme, că n-are s-o dea de soție pe domniță altcuiva decât unui fiu de-al lui, care se mistuia de dragoste după ea încă din pruncie. Așa că, după un lung răstimp de uluială, de tulburare și de tăcere, răspunse, până la urmă, cu un glas tare trist:

— Da, o, rege al vremilor! Ci luminăția ta uită că i-a făgăduit-o pe domniță fiului robului tău! Cer, dară, de la mila ta, dacă ploconul acesta de la un om neștiut te bucură într-adevăr, să-mi îngădui numai un răgaz de trei luni, în care mă îndatorez să-ți găsesc chiar eu un dar încă și mai frumos decât acesta, ca să-l aduc ca zestre, pentru fiul meu, regelui nostru!

Or, regele, care știa prea bine, dată fiind priceperea pe care o avea el în privința giuvaierurilor și a nestematelor, că niciun om de pe pământ, de-ar fi fost el chiar fecior de rege ori de sultan, nu ar fi fost în stare să găsească un dar care să se asemuie, mai de aproape ori mai pe departe, cu acele minunății fără de pereche în soiul lor, nu vroi să-l supere nicidecum pe bătrânul său vizir și să nu-i facă hatârul pe care acela i-l cerea, orișicât de zadarnic s-ar fi dovedit; și, în buna lui vrere, îi răspunse:

— Bine! O, vizire al meu, îți dau răgazul pe care mi-l ceri. Ci să știi limpede că, la trecerea celor trei luni, dacă nu ai să izbândești a găsi pentru fiul tău o zestre de dăruit fetei mele, și care să întreacă sau măcar să se asemuie cu zestrea pe care mi-o aduce, în numele fiului ei Aladdin,

femeia aceasta de treabă, eu am făcut pentru fiul tău tot ce era cu putință, datorită slujbelor tale vrednice și credincioase!

Pe urmă, se întoarse înspre mama lui Aladdin și îi spuse, cu multă dragoste:

— O, mamă a lui Aladdin, poți să te duci în toată bucuria și liniștea îndărăt la fiul tău și să-i spui că cererea lui a fost primită și că fata mea este de aci înainte pe numele lui! Ci spune-i că nunta nu are să se poată face decât numai peste trei luni, spre a ne da vreme să punem să se lucreze hainele de măritiș ale fetei și toate lucrurile ce se cuvin la casa unei domnițe de stepena ei!

Și mama lui Aladdin, tulburată până peste poate, își ridică mâinile înspre cer și se rugă pentru îmbelșugarea și lungirea vieții sultanului, își luă rămas-bun și, numaidecât, odată ieșită din palat, apucă de bucurie zborul înspre casă. Și, de cum intră în casă, Aladdin îi văzu obrazul luminat de fericire, și dete fuga la ea și, tare tulburat, o întrebă:

— Ei, o, maică, trebuie să trăiesc ori trebuie să mor?

Și biata femeie, sleită de osteneală, șezu mai întâi pe divan și își scoase iașmacul de pe față, și spuse:

— Îți aduc vestea cea bună, o, Aladdin! Fata sultanului este de acuma înainte pe numele tău! Iar darul tău, precum vezi, a fost primit cu bucurie și cu mulțumire! Numai că nunta cu Badru'l-Budur nu are să se poată face decât peste trei luni! Iar zăboveala se datorează vizirului cel mare, barba aceea a năpastelor, care i-a șoptit în taină nu știu ce regelui și l-a îndemnat să mai tărăgăneze însurătoarea, nu știu pentru care pricină! Ci, inșallah! nu are să se întâmple decât de bine! Iar dorul tău are să-ți fie împlinit până peste toate așteptările, o, fiul meu!

Pe urmă adăugă:

— Iar pe vizirul cel mare, o, fiul meu, Allah să-l bată și să-l aducă la starea cea mai păcătoasă! Căci tare sunt îngrijorată de ce-o fi putut să spună la urechea regelui! Fără de el, nunta s-ar fi săvârșit, pe cât părea, astăzi ori mâine, așa de răpit era regele de poamele cele nestemate de pe tablaua de porțelan!

Pe urmă, fără să se oprească și fără să răsufle, îi povesti fiului ei tot ce se întâmplase de la intrarea ei în divan până ce plecase, și sfârși spunând:

— Allah să ocrotească viața sultanului nostru cel slăvit, și pe tine să te apere, pentru fericirea care te așteaptă, o, Aladdin, fiul meu!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizecea noapte

Urmă:

Și Aladdin, dacă auzi cele ce îi vestea maică-sa, se cutremură de drag și de mulțumire, și strigă:

— Preaslăvit să fie Allah, o, maică a mea, cel carele a făcut să coboare milele sale asupra casei noastre și să-ți dea ca fiică o domniță din sângele regilor celor mai mari!

Și sărută mâna maică-si, și îi mulțumi îndelung pentru toate ostenelile pe care și le dedese spre aducerea la îndeplinire a celei trebi atâta de gingașe. Iar maică-sa îl sărută cu dragoste, și îi ură tot felul de huzururi, și plânse gândind că soțul ei, croitorul, părintele lui Aladdin, nu mai era, ca să vadă și el norocul și roadele cele minunate ale ursitei fiului lor, pușlamaua de mai înainte!

Și, din ziua aceea, Aladdin și maică-sa, cu o nerăbdare până peste poate, începură să socotească ceasurile care îi despărțeau de fericirea pe care o așteptau, după ce aveau să treacă acele trei luni. Și nu mai conteneau să tot tăinuiască despre planurile și despre ospețele și despre pomenile pe care socoteau să le dea celor sărmani, aducându-și aminte că și ei, încă ieri, se aflau în ticăloșie, și că, fără de nicio îndoială, lucrul cel mai vrednic în ochii Atoatedătătorului era dărnicia.

Or, două luni se scurseră în felul acesta. Și mama lui Aladdin, care pleca de acasă în fiecare zi spre a face târguielile îndătinate de dinainte de nuntă, se duse la suk într-o dimineață și porni să bată prăvăliile făcând o grămadă de cumpărături, și mai mari și mai mici, când deodată băgă de seamă un lucru pe care nu îl văzuse atunci când venise. Văzu, în adevăr, că toate prăvăliile erau dichisite și împodobite cu frunzare, cu felinare și cu panglici colorate, de la un cap al uliței până la celălalt, și că toți prăvăliașii, toți meșterii și toți oamenii din suk, fie bogați, fie săraci, făceau o mare zarvă de bucurie, și toate ulițele erau înțesate de slujbași de la sarai, îmbrăcați falnic în atlazurile lor de sărbătoare și călări pe cai înfotăzați minunat, și toată lumea se vânzolea încolo și încoace într-o forfotă neobișnuită. Încât se încumetă să-l întrebe pe un neguțător de ulei, de la care își făcea cumpărăturile, ce fel de sărbătoare, despre care ea habar nu avea, sărbătorea mulțimea aceea voioasă, și ce însemnau toate acele vânzoleli. Și neguțătorul de ulei, nedumerit până peste poate de o întrebare ca aceea, o privi închiondorat și răspunse:

— Pe Allah! s-ar zice că-ți faci bătaie de joc! Ori ești vreo străină, de nu știi așa, nimica, despre însurătoarea feciorului vizirului cel mare cu domnița Badru'l-Budur, fata sultanului? Și-acuma-i taman ceasul când iese ea de la hammam! Și toți călăreții aceștia, îmbrăcați falnic cu haine de zarafir, sunt străjile care au să-i alcătuiască paza până la sarai!

Când auzi vorbele neguțătorului de ulei, mama lui Aladdin nu vroi să afle nimica mai mult și, înnebunită și zdrobită, o luă la fugă, de-a curmezișul sukurilor, uitându-și târguielile la neguțător, și ajunse acasă, unde intră și, cu răsuflarea tăiată, se aruncă pe divan și rămase așa un răstimp, fără a putea să vorbească niciun cuvânt. Iar când izbuti să vorbească, îi spuse lui Aladdin, care venise în fugă:

— Ah, copilul meu! ursitoarea a întors împotriva ta foaia cea rea a cărții sale! și iacătă că totul este pierdut, și că fericirea înspre care pășeai s-a mistuit până a nu se fi împlinit!

Iar Aladdin, tare speriat de starea în care o vedea pe maică-sa și de vorbele pe care le auzea, o întrebă:

— Au ce s-a întâmplat atât de rău, o, maică a mea? Grăbește de-mi spune!

Ea zise:

— Vai, fiul meu! sultanul și-a uitat de făgăduiala pe care ne-a făcut-o! Și chiar astăzi o mărită pe fiică-sa Badru'l-Budur cu feciorul vizirului cel mare, fața aia de catran, năpastă ăla de care mi-era mie atâta de spaimă! Și cetatea toată e împodobită, ca la sărbătorile cele mari, pentru nunta din seara aceasta!

Și Aladdin, dacă auzi vestea, simți cum fierbințeala îi năpădește mințile și cum îi face sângele să zvâcâie năpraznic. Și un răstimp rămase uluit și năucit, de parcă sta să cadă și să moară pe loc. Ci nu zăbovi să se îmbărbăteze, aducându-și aminte de lampa cea fermecată pe care o avea la mâna lui și care, mai mult decât oricând, avea să-i fie de mare ajutor. Și se întoarse înspre maică-sa și îi spuse, cu un glas tare liniștit:

— Pe viața ta, o, maică, eu mă cam socotesc că feciorul vizirului nu prea are să se bucure în noaptea aceasta de desfătările pe care le nădăjduiește în locul meu! Fii, dar, fără de nicio teamă în privința aceasta, și, fără a mai zăbovi, scoală-te și pregătește-ne ceva de mâncare. Și avem să vedem noi pe urmă ce ne mai rămâne de făcut, cu ajutorul Celui preaînalt!

Atunci mama lui Aladdin se ridică și pregăti demâncarea, pe care Aladdin, cu mare poftă, o mâncă, și, îndată ce sfârși, se duse în odaia lui, spunând:

— Vreau să rămân singur și să nu fiu supărat de nimenea!

Și zăvori ușa după el cu cheia, și scoase lampa cea fermecată din ungherul unde o ținea ascunsă. Și o luă și o frecă la locul pe care îl știa. Și, tot atunci, efritul rob lămpii se ivi dinainte-i și spuse:

Iată aci dinainte
Stă robul tău cu luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sunt al lămpii slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că umblu de-a rând
Aici pe pământ!

Și Aladdin îi spuse:

— Ascultă-mă bine, o slujitor al lămpii! căci nu mai este vorba acuma să-mi aduci de mâncat și de băut, ci să mă slujești într-o daravelă cu mult mai însemnată! Află, dar, că sultanul mi-a făgăduit-o de soție pe fata lui cea minunată, pe Badru'l-Budur, primind de la mine un plocon de poame nestemate. Și mi-a cerut un răgaz de trei luni până să sărbătorim nunta. Și acuma și-a uitat făgăduiala și, fără măcar să-i treacă prin minte să-mi trimită îndărăt darul pe care i l-am dat, o mărită pe fiică-sa cu feciorul vizirului cel mare! Or, lucrurile nu trebuie să se petreacă nicidecum în felul acesta! Și îți cer să mă slujești ca să-mi duc la îndeplinire un plan al meu!

Și efritul răspunse:

— Spune, o, Aladdin, stăpâne al meu! Și nu e nicio trebuință să-mi dai atâtea lămuriri! Poruncește, și am să mă supun!

Și Aladdin răspunse:

— În seara aceasta, deci, de îndată ce însurățeii s-or culca în patul lor de nuntă, și până ce să aibă ei vreme nici măcar să se atingă, să-i ridici cu pat cu tot și să-i aduci chiar aici, unde am să văd eu ce îmi mai rămâne de făcut!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și una noapte

Urmă:

Iar efritul lămpii își duse mâna la frunte și răspunse:
— Ascult și mă supun!
Și pieri.
Iar Aladdin se duse la maică-sa și șezu jos lângă ea, și începu să tăifăsuiască liniștit, ba de una, ba de alta, fără să se mai îngrijeze de măritișul domniței, de parcă nimic din toate acelea nu s-ar fi întâmplat. Și, la culcare, și intră în odaia lui unde iarăși se zăvorî cu cheia și așteptă întoarcerea efritului. Și-așa cu el!
În ce privește nunta feciorului vizirului cel mare, iacătă! Când ospețele și zaifeturile și chilomanele și veselirile ajunseră la capăt, proaspătul însurățel, cu căpetenia eunucilor înainte, intră în odaia de nuntă. Și căpetenia eunucilor dete zor să plece și să închidă ușa în urma lui. Și ginerele, după ce se dezbrăcă, dete la o parte pologul de mătase de la pat și se băgă acolo, ca să aștepte venirea domniței. Or, domnița nu zăbovi mult până să se arate, însoțită de mama sa și de femeile din alaiul ei, care o dezbrăcară, o înveșmântară cu o cămășuță de mătase și îi despletiră părul. Pe urmă o suiră în pat ca parcă silind-o, în vreme ce, cumu-i datina mireselor în astfel de împrejurări, domnița se prefăcea că se împotrivește, și se smucea în toate părțile, dând să le scape din mâini. Și, după ce o suiră în pat, fără a se ispiti să se uite la feciorul vizirului, care se afla de mult în pat, femeile plecară toate împreună, făcând urări pentru îndeplinire.
Iar mama domniței, care plecă la urmă de tot, închise ușa odăii, scoțând cumu-i datina, un oftat adânc.
Or, de îndată ce tinerii însurăței se văzură singuri, și până să aibă răgazul să-și facă vreo mângâiere cât de mică, se simțiră deodată ridicați cu pat cu tot, fără a putea să-și dea seama ce li se întâmplă. Și, cât ai clipi din ochi, se văzură scoși din palat și puși jos într-un loc pe care nu-l cunoșteau, și care nu era altul decât odaia lui Aladdin. Și, pe când ei se cufundau în spaimă, efritul se duse de se temeni dinaintea lui Aladdin, și îi zise:
— Porunca ta, o stăpâne al meu, a fost îndeplinită. Și iată-mă-s gata să te ascult, la tot ce mai ai a mă pune să-ți fac!
Și Aladdin îi răspunse:
— Mai am să-ți cer a-l înșfăca pe pezevenghiul acesta tinerel și a-l duce să-l încui, pe toată noaptea, în umblătoare! Și mâine dimineață să te întorci aici, ca să capeți poruncile mele!
Și ginul lămpii răspunse că aude și că se supune, și dete zor să îndeplinească porunca. Îl înșfăcă, așadar, cu asprime, pe feciorul vizirului și îl duse de-l încuie la privăți, înfundându-l cu capul într-o gaură. Și vărsă asupră-i o suflare rece și împuțită, care îl țintui ca pe o bucată de lemn în starea în care se afla. Și-așa cu el!
Ci în ceea ce îl privește pe Aladdin, apoi acesta, dacă rămase singur cu domnița Badru'l-Budur, nu se gândi o clipită măcar, în ciuda dragostei amarnice pe care o simțea pentru ea, să se prilejească de împrejurare. Și, dintru început, se temeni dinaintea domniței, ținându-și mâna pe inimă, și, cu un glas plin de patimă, îi spuse:
— O, domniță, află că aici ești mai la adăpost decât în saraiul sultanului, părintele tău! Dacă te afli în locul acesta pe care nu îl cunoști, este numai ca să nu înduri mângâierile acelui copilandru nărvleg, feciorul vizirului tatălui tău! Iar eu, măcar că sunt acela căruia i-ai fost făgăduită

de soție, am să mă feresc cu grijă să mă ating de tine, mai înainte de a fi venit vremea și mai înainte ca tu să fi ajuns soția mea, după pravila Cărții celei sfinte și după *sunnà!*

Ci din vorbele acestea ale lui Aladdin domnița nu putu să priceapă nimic, mai întâi din pricină că era tare tulburată, și-apoi pentru că ea habar nu avea nici de făgăduiala dată de tătâne-său și nici de toate dedesubturile acelei trebi. Și, neștiind ce să spună, se mulțumi să plângă cu amar. Și Aladdin, ca să-i dovedească și mai apriat că nu avea niciun gând rău în privința ei, și ca s-o liniștească, se aruncă în pat îndărăt, chiar pe locul pe care șezuse feciorul vizirului, și avu grijă să așeze o sabie între fată și el, ca să-i arate și mai limpede prin aceasta că înțelegea să-și facă mai degrabă moarte decât să se atingă de domniță, nici măcar cu vârfurile degetelor. Ba chiar se și întoarse cu spatele înspre ea, ca nu carecumva s-o stânjenească în vreun fel. Și adormi în deplină liniște, fără a se mai îngrija că se afla acolo Badru'l-Budur cea atâta de dorită, de parcă ar fi fost singur-singurel în patul lui de flăcău.

Pe domniță însă tulburarea pe care i-o pricinuia întâmplarea aceasta atât de ciudată, și starea cea nouă în care se vedea, și gândurile învălmășite care o chinuiau, ba de spaimă, ba de uluire, nu o lăsară să dea geană în geană toată noaptea. Ci fără de îndoială că ea era cu mult mai puțin de plâns decât fiul vizirului, care se afla la umblători, cu capul vârât într-o gaură, și care nu putea să facă nicio mișcare, din pricina suflării celei înfricoșătoare pe care o aruncase efritul peste el spre a-l înțepeni. Oricum, soarta celor doi însurăței, în cea dintâi noapte a lor de nuntă, nu avea nimic alta decât lucruri tare mâhnitoare și tare păcătoase.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și doua noapte

Urmă:

A doua zi dimineața, fără ca Aladdin să mai trebuiască să frece iarăși lampa, efritul – după porunca dată de cu seară – veni singur să aștepte trezirea stăpânului lămpii. Și, întrucât acesta zăbovea, scoase un șir de strigăte, înspăimântând-o pe domniță, care nu avea putința să-l zărească. Și Aladdin deschise ochii; și, de îndată ce îl văzu pe efrit, se ridică de lângă domniță și se dete oleacă mai de-o parte, ca să nu fie auzit decât de efrit, căruia îi spuse:

— Dă fuga de-l scoate de la umblători pe feciorul vizirului, și întoarce-te de-l pune în pat, pe locul unde se afla. Pe urmă, înșfacă-i și du-i pe amândoi în palatul sultanului, chiar acolo de unde i-ai luat. Și, mai cu seamă, veghează-i cu luare-aminte ca nu cumva să-i lași să se sărute ori măcar să se atingă!

Și efritul lămpii răspunse că aude și că se supune, și dete zor să se ducă mai întâi să-l scoată pe tinerelul cel năpăstuit de la umblători și să-l așeze pe pat, lângă domniță și-apoi, numaidecât, în mai puțină vreme de cât ar fi de trebuință ca să bați o dată din pleoape, îi mută pe amândoi în odaia de

nuntă din palatul sultanului, fără ca ei să poată vedea ori să poată pricepe nici ce se întâmplă cu ei, nici pe ce cale își schimbau așa de iute locuința. Și, de altminteri, asta era tot ce li se putea întâmpla mai bine, întrucât numai dacă l-ar fi văzut o dată pe ginnul cel înfricoșător, slujitorul lămpii, fără de îndoială cu s-ar fi speriat de moarte.

Or, nici nu-i așeză bine efritul pe cei doi însurăței în odaia lor din sarai, că sultanul și soția lui, arzând să afle cum își petrecuse domnița, fata lor, cea dintâi noapte a ei de nuntă, și dornici s-o firitisească și să fie cei dintâi care s-o vadă spre a-i ura fericire și huzur statornic, își făcură intrarea de dimineață, și se apropiară tulburați foarte de patul fetei lor, și o sărutară cu duioșie între cei doi ochi, spunându-i:

— Binecuvântată să-ți fie însoțirea, o, fiică a inimii noastre! Și deie Allah să vezi zămislindu-se din rodnicia ta un șir lung de urmași frumoși și vestiți, care să ducă din neam în neam fala și mândria spiței noastre! Ah, spune-ne cum ți-ai petrecut noaptea aceasta dintâi, și cum s-a purtat soțul tău față de tine!

Și, după ce vorbiră așa, tăcură, așteptând răspunsul. Și iacătă că deodată domnița, în loc să arate un chip proaspăt și zâmbitor, o văzură cum izbucnește în suspine și cum îi privește cu niște ochi triști și plini de lacrimi.

Ei, atunci, deteră să-l întrebe și pe soțul ei, și se uitară la locul din pat unde credeau că încă se mai afla culcat; dar el taman ieșise din odaie, chiar în clipa intrării lor, ca să se ducă să se spele de toate spurcăciunile care îl mânjiseră pe față. Și gândiră că s-o fi dus la hammamul din serai, ca să se scalde după împreunare. Și-așa că se întoarseră iar înspre fata lor și o iscodiră îngrijorați, din semne, din priviri și din grai, despre pricina lacrimilor și a mâhnirii ei. Și, întrucât ea tăcea mai departe, socotiră că numai rușinea de după cea dintâi noapte de nuntă o oprea să vorbească, și că lacrimile ei erau lacrimi ca pentru asemenea împrejurări; și steteră un răstimp liniștiți, nevroind să mai stăruiască, dintru început. Cum însă starea aceea amenința să dăinuiască prea lungă vreme, și cum lacrimile nu făceau decât să sporească, regina nu putu să îndure mai mult; și, cu un glas plin de haz, îi spuse într-un sfârșit domniței:

— Hai, fata mea, vrei până la urmă să-mi răspunzi, și să-i răspunzi și tatălui tău? Și mult ai să mai faci cu noi nazurile astea, care chiar că țin de cam prea multă vreme? Și eu, fata mea, am fost mireasă, ca tine, și înainte de tine! da eu am știut să pun o măsură și să nu prea întind mofturile astea de găină plouată. Și, pe deasupra, tu uiți că te dovedești acuma lipsită de cinstirea pe care ne-o datorezi, dacă te încăpățânezi așa mai departe să nu răspunzi la întrebările noastre!

La vorbele acestea supărate ale mamei sale, biata domniță, copleșită din toate părțile deodată, se văzu silită să se rupă din tăcerea pe care o păstra și, scoțând un suspin adânc și tare jalnic, răspunse:

— Allah să mă ierte dacă m-am dovedit lipsită de cinstirea pe care o datorez tatălui meu și mamei mele! ci pricina este că sunt tulburată până peste poate și tare speriată, și tare tristă, și tare năucită, de tot ce mi s-a întâmplat în noaptea aceasta!

Și începu să povestească tot ce i se întâmplase, nicidecum așa cum se petrecură lucrurile aievea, ci așa cum putuse ea să le priceapă numai cu ochii. Spuse cum, de îndată ce se culcase în patul ei, lângă soțul ei, feciorul vizirului, simțise că patul se mișcă sub ea, cum se văzuse mutată într-o clipită din odaia de nuntă într-o casă în care nu mai fusese niciodată până atunci, cum soțul ei fusese dus de acolo, fără ca ei să poată ști în ce fel

fusese el luat și dus, cum locul lui, cât ținuse noaptea toată, fusese luat de un flăcău frumos, tare cuviincios și până peste poate de îndatoritor care, ca nu cumva să se vadă ispitit a se bucura de ea, își pusese sabia goală între ei și adormise, cu fața întoarsă la perete, și cum, într-un sfârșit, dimineața, de îndată ce soțul ei se întorsese în pat, fusese mutată iarăși, dimpreună cu el, în odaia lor de miri, din palat, de unde el atunci se grăbise să se scoale spre a da fuga la hammam, ca să se curețe de un strat de lucruri amarnice care îi copereau chipul! Și adăugă:

— Și tocmai atunci v-am văzut pe amândoi că intrați pe ușă, ca să-mi urați ziua-bună și să-mi cereți vești! Vai de mine și de mine! Nu-mi mai rămâne decât să mor!

Și, după ce spuse astea, își ascunse capu-n perne, pradă unor suspine grele.

Dacă auziră vorbele acestea ale domniței Badru'l-Budur, fiica lor, sultanul și soția lui rămaseră cu gura căscată și se priviră cu niște ochi albi și cu niște chipuri lungi, și nu mai avură nicio îndoială că fata lor nu și-ar fi pierdut mințile din pricina nopții aceleia, când fecioria ei fusese berbecită întâia oară. Și nu vroiră să dea niciun fel de crezare vorbelor ei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și treia noapte

Urmă:

…Iar maică-sa îi spuse cu glas șoptit:

— Așa se petrec lucrurile întotdeauna, fata mea! Ci să te ferești să nu carecumva să mai spui și altcuiva, căci lucrurile astea nu se povestesc niciodată! Și cine te-ar auzi te-ar lua de zmintită! Scoală-te, dar, și nu te mai îngrijora în privința aceasta, și fă în așa fel ca să nu tulburi, cu chipul tău mohorât, ospețele care se dau astăzi la sărai, în cinstea ta, și care au să țină patruzeci de zile și patruzeci de nopți, nu numai în cetatea noastră, ci și în toată împărăția! Hai, fata mea, fii mulțumită și uită degrabă pățaniile din noaptea aceasta!

Pe urmă, regina chemă femeile sale și le dete în seamă s-o dichisească pe mireasă; iar ea, împreună cu sultanul, care era tare nedumerit, ieși să-l caute pe ginerele său, feciorul vizirului. Și regina, ca să se dumirească de cele ce-i spusese fiică-sa, începu să-l iscodească pe amărâtul de flăcău despre cele ce se întâmplaseră. Ci el nu vroi să-i mărturisească nimic din câte îndurase. Și, tăinuindu-le toată pățania, de teamă să nu fie luat în râs și alungat de părinții soției sale, se mulțumi să răspundă:

— Pe Allah! da ce să se fi întâmplat de aveți, când mă întrebați, un chip atâta de ciudat?

Și sultana, atunci, și mai încredințată că tot ce-i povestise fiică-sa era urmarea vreunui vis urât, socoti că face bine să nu mai stăruiască deloc pe lângă ginere-său, și îi spuse:

— Preamărit să fie Allah că totul s-a petrecut fără de vătămare și fără de durere! Te sfătuiesc, fiul meu, să te porți cu multă gingășie față de soția

ta, întrucât ea-i tare firavă!

Și îl lăsă cu vorbele acestea, și se duse în iatacurile ei, să vegheze zaiafeturile și zamparlâcurile din ziua aceea. Și-atâta cu ea și cu tinerii însurăței!

Estimp, Aladdin, care cam bănuia el ce se petrecea la palat, își petrecu ziua veselindu-se la gândul renghiului cel iscusit pe care i-l jucase feciorului vizirului. Ci nu se ținu de mulțumit, și vroi să deguste până la capăt umilirea potrivnicului său. Încât, socoti potrivit să nu-i lase o clipită de tihnă, și, de cum căzu noaptea, luă lampa și o frecă. Iar ginnul se și ivi dinaintea lui, rostind cele ce rostise și de dățile celelalte. Și Aladdin îi spuse

— O, slujitor al lămpii, du-te la saraiul sultanului! Și, de îndată ce ai să-i vezi pe tinerii însurăței culcându-se laolaltă, ia-i cu pat cu tot și adu-mi-i aici, cum ai făcut și asnoapte!

Și ginnul plecă de zor să îndeplinească porunca, și nu zăbovi mult până ce să se întoarcă cu povara pe care o puse jos în odaia lui Aladdin, ca apoi să-l înșface pe feciorul vizirului și să-l înfunde cu capu-nainte, în usna umblătoarei. Și Aladdin nu pregetă să ia locul cel gol și să se culce lângă domniță; ci cu tot atâta cuviință ca și întâia oară. Și, după ce așeză sabia între ei, se întoarse cu fața la perete și adormi liniștit. Și, a doua zi, lucrurile se petrecură întocmai ca în ajun, care va să zică efritul, urmând poruncile lui Aladdin, îl aduse pe pătimitul de ginerel îndărât lângă Badru'l-Budur, și îi purtă pe amândoi, cu patul, în odaia de nuntă din palatul sultanului.

Or, sultanul, mai nerăbdător ca oricând să afle știri de la fiica lui, după cea de a doua noapte, ajunse taman în clipita aceea în odaia de noapte, numai el singur de data aceasta; căci, mai presus de toate, sultanul se temea de bosumflările sultanei, soția lui, și mai degrabă vroia să o descoase el însuși pe domniță. Și, de îndată ce fiul vizirului, ugilit până peste poate, auzi pașii sultanului, sări din pat și o zbughi afară din odaie, ca să dea fuga la hammam să se curețe pe față. Iar sultanul intră și se duse lângă patul fiicei sale, și ridică pologul de zarafir: și, după ce o sărută pe domniță, îi zise:

— Spune-mi, fata mea! nădăjduiesc că în noaptea aceasta nu ai mai avut visele acelea atâta de amarnice, din care ne-ai povestit, ieri, acele pățanii nemaipomenite! Hai, poți să-mi spui cum ți-ai trecut noaptea aceasta?

Ci domnița, în loc să răspundă, izbucni în suspine și își ascunse fața în mâini, ca să nu vadă ochii înroșiți ai tatălui ei, care nu mai pricepea nimic din toate astea. Și așteptă o bună bucată de vreme, ca să-i dea răgaz să se liniștească: ci, întrucât ea tot plângea și sughița mai departe, sultanul, până la urmă, chiar că se înfurie și își trase sabia și strigă:

— Pe viața mea, dacă nu vrei să-mi spui numaidecât adevărul, are să-ți zboare capul de pe umeri!

Atunci, biata domniță de două ori înfricoșată, fu nevoită să-și curme pe dată lacrimile și, cu glas sfâșiat, spuse:

— O, tată al meu preaiubit, fie-ți milă! nu te mânia pe mine! Căci, dacă ai binevoi să mă asculți, acuma, când mama nu mai este aici ca să te stârnească împotriva mea, m-ai ierta, fără de nicio îndoială, și m-ai plânge, și ai avea grijă cum se cuvine ca să nu mă lași să mor de tulburare și de spaimă! Întrucât, de bună seamă, dacă m-ar mai încerca o dată întâmplările cele atâta de amarnice pe care le-am încercat în noaptea aceasta din urmă, m-ai găsi mâine dimineață moartă în pat! Fie-ți, dar,

milă de mine, o părinte ale meu, și fă așa ca urechea și inima ta să se îndure de necazurile și de spaima mea!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și patra noapte

Urmă:

Și sultanul, care avea o inimă blajină, și care nu mai simțea în preajma lui duhul asmuțitor al soției sale, se plecă înspre fiică-sa, și o sărută, și o mângâie, și îi alină inima scumpă. Pe urmă îi spuse:

— Și acuma, fata mea, potolește-ți sufletul și însenineză-ți ochii! Și povestește-i cu toată încrederea părintelui tău, în toate de-amănuntele, întâmplările care te-au adus noaptea aceasta într-o stare de tulburare și de spaimă atâta de amarnice!

Și domnița, cu capul pe pieptul tatălui ei, povesti, fără să uite nimic, toate năpraznele câte i se întâmplaseră în acele două nopți trecute, și își sfârși istorisirea adăugând:

— Și-apoi, o tată al meu mult-iubit, ar fi mult mai bine să-l întrebi și pe fiul vizirului, ca să-ți poată adeveri și el spusele mele!

Și sultanul, după ce ascultă întâmplarea aceea nemaipomenită, rămase năucit până peste marginile năucirii și împărtăși necazul fiicei lui, și își simți ochii cum i se înmoaie de lacrimi, așa de tare o iubea. Și îi spuse:

— Hotărât, fata mea, numai și numai eu sunt pricina la toate năpastele câte ți s-au întâmplat, întrucât te-am măritat cu un amărât care nu știe cum să te apere și să te ferească de asemenea năprazne ciudate. Căci, cu adevărat, eu ți-am vroit fericirea, cu căsătoria aceasta, și nicidecum jalea și pieirea ta! Or, pe Allah, am să poruncesc numaidecât să vină vizirul și fiul lui, năvlegul, și să le cer samă despre toate lucrurile astea! Ci, orice-ar fi, tu poți să fii liniștită, fata mea! căci necazurile acestea nu au să se mai întâmple, mă jur ție pe viața capului meu!

Pe urmă o lăsă, dând-o în grija femeilor, și se duse în iatacurile sale, clocotind de mânie.

Și pe dată porunci să vină la el vizirul său cel mare; și, de cum vizirul i se înfățișă dinainte, sultanul îi strigă:

— Unde-i pramatia de fiu-tău? Și ce ți-a spus în privința celor câte s-au întâmplat în aceste două nopți din urmă?

Vizirul cel mare, înmărmurit, răspunse:

— Habar nu am, o, rege al vremilor, despre ce este vorba! Fiul meu nu mi-a spus nimic care să poată să-mi lămurească mânia regelui nostru! Ci, dacă îmi îngădui, dau fuga numaidecât să-l caut și să-l întreb:

Și sultanul zise:

— Du-te! Și întoarce-te de grabă să-mi dai răspunsul!

Și vizirul cel mare, cu nasul tare alungit, ieși îndoindu-și spinarea, și se duse să-l caute pe fiu-său, pe care îl găsi la hammam, pregătindu-se să se spele de scârnele care îl acopereau. Și îi strigă:

— O, pui de cățea, pentru ce mi-ai tăinuit adevărul? Dacă nu-mi dai

sama numaidecât despre aceste două nopți, ziua de astăzi are să fie ziua ta cea de pe urmă!

Și fiu-său lăsă capu-n jos și răspunse:

— Vai, o, părinte al meu, numai rușinea m-a oprit până acuma să-ți dezvăluiesc amarnicele întâmplări din aceste două nopți, și năpastele cele de nespus pe care le-am îndurat, fără a avea putință să mă apăr, ori baremi să știu cum și din blestemul căror puteri vrăjmașe am pățit amândoi tot ce am pățit, în patul nostru!

Și îi povesti lui tătâne-său toată tărășenia, de șart, fără a uita nimic! Ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Și adăugă:

— În ce mă privește, o, părinte ale meu, mai degrabă îmi vreau moartea decât o asemenea viață! Și, dinaintea ta, fac jurământul cel întreit de despărțenie pe totdeauna de fata sultanului! Mă închin, dar, ție, să te duci la sultan și să-l faci să primească, mărturisirea despărțeniei mele de fata sa Badru'l-Budur! Întrucât aceasta este singura cale de a vedea sfârșindu-se năpastele mele și de a-mi dobândi liniștea! Și am să pot și eu atunci să dorm în patul meu, în loc să-mi petrec nopțile prin umblători!

Când auzi vorbele fiului său, vizirul cel mare rămase mohorât. Căci dorul vieții lui fusese de a-l vedea pe fecioru-său însurat cu fata sultanului, și greu îi mai venea să se lepede de o cinste atâta de mare. Încât, măcar că era încredințat de nevoința despărțirii în atare împrejurări, îi spuse fiului său:

— Hotărât, o, fiul meu, nu este cu putință să înduri mai mult niște năprazne ca acelea. Cugetă însă la ce pierzi odată cu despărțenia aceasta! Au nu ar fi mai bine să-ți îmbărbătezi inima încă o noapte, în care noi avem să veghem în preajma odăii de nuntă, cu hadâmbii înarmați cu săbii și cu toroipane? Ce zici, fiul meu?

El răspunse:

— Fă ce vrei, o părinte al meu, vizirule! Din parte-mi, eu sunt bine hotărât să nu mai intru în odaia aceea de nuntă!

Atunci vizirul îl lăsă pe fiu-său și se întoarse la rege. Și șezu smirnă dinaintea lui, cu capu-n pământ, Și regele îl întrebă:

— Ce ai a-mi spune?

El răspunse:

— Pe viața stăpânului nostru, ceea ce a povestit domnița Badru'l-Budur este chiar adevărat! Ci vina nu-i nicidecum a feciorului meu! Oricum, o, rege al vremilor, nu trebuie ca domnița să rămână iarăși în primejdia altor necazuri din pricina fiului meu. Și, dacă îngăduiești, mai bine ar fi ca de acuma acești doi soți să se lase unul de altul, după datina despărțeniii!

Și regele spuse:

— Pe Allah, ai dreptate! Da dacă soțul fiicei mele nu ar fi fost fiu-tău, cu moartea l-aș fi despărțit de fata mea! Să fie, dară, despărțiți!

Și tot atunci sultanul dete poruncile de trebuință ca să se curme toate zaiafeturile, atât în sarai precum și în cetate și în toată împărăția Chinei; și porunci să se strige despărțenia fiicei sale Badru'l-Budur de feciorul vizirului cel mare, dând de înțeles limpede că nimica nu fusese săvârșit și că mărgăritarul rămăsese neprihănit și nevătămat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și cincea noapte

Urmă:

Iar pe feciorul vizirului cel mare, din prețuire față de tătânele lui, sultanul îl căftăni valiu peste un meleag îndepărtat de-al Chinei, și îi dete poruncă să plece fără de zăbavă. Lucru care și fu îndeplinit.

Când Aladdin află, odată cu locuitorii cetății, din strigătele pristavilor domnești, despre despărțenia domniței Badru'l-Budur, fără de săvârșirea nuntișului, și despre plecarea ponositului, își simți pieptul umflându-se până peste poate și își zise: „Binecuvântată fie lampa aceasta făcătoare de minuni, izvorul cel dintâi al tuturor huzururilor mele! Ba chiar că-i mai bine dacă despărțenia s-a săvârșit fără niciun amestec mai de-a dreptul al ginnului lămpii, care, fără de nicio îndoială, l-ar fi nimicit fără de scăpare pe nătângul ăla!" Și tot așa se mai bucură și că răzbunarea lui ajunsese la izbânda aceea fără ca nimenea, nici regele, nici vizirul cel mare, nici măcar maică-sa, să fi priceput ce parte avusese el în toată povestea. Și, fără să-și mai bată capul, de parcă nimica peste fire nu s-ar fi întâmplat de când o ceruse el pe domniță de soție, așteptă, în toată liniștea, să se scurgă cele trei luni de răgaz cerute de sultan și, chiar de cu zori, după cea mai din urmă zi, o trimise la palat pe maică-sa, înveșmântată cu hainele ei cele mai frumoase, să-i aducă aminte sultanului de făgăduială.

Or, de îndată ce mama lui Aladdin intră la divan, sultanul, care după obiceiul său era pe cale să înceapă a orândui treburile domniei, își aruncă ochii înspre ea și o cunoscu numaidecât. Și nu fu de trebuință să vorbească ea, întrucât sultanul își aminti singur de făgăduiala pe care i-o făcuse, și îi spuse:

— O, vizirule, iacăt-o pe mama lui Aladdin! Ea este aceea care acum trei luni ne-a adus tablaua cea minunată de porțelan, plină cu nestemate. Și tare mă socotesc că vine, la trecerea sorocului, să-mi ceară îndeplinirea făgăduielii pe care i-am făcut-o în privința fetei mele! Binecuvântat fie Allah, carele nu a îngăduit căsătoria cu fiul tău, ca să nu mă facă să-mi aduc aminte de vorba dată, pe când eu mi-am uitat legămintele, din pricina ta!

Și vizirul, care în inima lui rămăsese tare cătrănit de toate câte se întâmplaseră, răspunse:

— De bună seamă, o, stăpâne al meu, regii nu se cade niciodată să-și uite făgăduielile! Ci, cu adevărat, când cineva își mărită fata, se cuvine să cerceteze cine este soțul! Iar stăpânul nostru regele nu a făcut niciun fel de cercetare despre Aladdin și despre obârșia lui! Or, eu am aflat că acesta-i fiul unui croitor sărman, mort în sărăcie, și dintr-o stare de jos! De unde, dară, poate să-i vină bogăția unui fecior de croitor?

Regele spuse:

— Bogăția vine de la Allah, o, vizirule!

El spuse:

— Așa-i, o, măria ta! Da noi nu știm dacă Aladdin acesta este într-adevăr așa de bogat pe cât ne-a dat de presupus ploconul lui! Ca să ne încredințăm, regele nu ar avea decât să ceară, ca preț pentru domniță, o zestre atâta de mare cât să n-o poată plăti decât un fiu de rege ori de sultan. Și, în chipu-acesta, regele nu și-ar mărita fata decât după o bună cercetare, fără a se primejdui a-i mai da o dată un soț nevrednic de

harurile ei!

Și regele spuse:

— Limba ta musteşte miere, o, vizirule! Pofteşte-o, dar, pe femeie să vină mai aproape ca să-i vorbesc!

Iar vizirul făcu semn căpeteniei străjerilor, care o pofti pe mama lui Aladdin să înainteze până la piciorul tronului.

Atunci, mama lui Aladdin se temeni şi sărută pământul de trei ori, dinaintea regelui, care îi zise:

— Află, o, mătuşă, că nu mi-am uitat deloc făgăduiala! Ci până acuma încă nu ţi-am spus nimic despre zestrea cerută ca preţ pentru fata mea, ale cărei haruri sunt mari foarte! Să-i spui, dar, fiului tău că însurătoarea lui cu fata mea, El Sett Badru'l-Budur, are să se săvârşească de îndată ce are să-mi trimită ceea ce îi cer ca zestre pentru fata mea, adicătelea: patruzeci de tablale mari de aur greu, pline până-n buză cu soiurile acelea de nestemate, în chip de poame de toate culorile şi de toate mărimile, din care mi-a mai trimis în tava de porţelan; şi tablalele acelea de aur să fie aduse la palat de patruzeci de copile roabe, frumoase ca nişte lune, care să fie însoţite de patruzeci de robi negri, tineri şi voinici, şi toţi să meargă în alai, îmbrăcaţi cât mai falnic, şi să vină să pună jos dinaintea mea acele patruzeci de tablale cu nestemate! Şi iacătă, aceasta-i toată cerinţa mea, tuşa mea cea bună! Căci nu vroi a pretinde mai mult de la fiul tău, ţinând seama de peşcheşul pe care mi l-a şi trimis!

Iar mama lui Aladdin, doborâtă de-a binelea de cererea aceea fără de asemuire, se mulţumi să se mai temenească o dată dinaintea jeţului împărătesc, şi se trase îndărăt, spre a se duce să-i dea samă lui feciorului-său despre solia ei. Şi îi spuse:

— Ah, fiul meu, te sfătuisem eu bine, dintru început, să nu te gândeşti la însurătoarea aceasta cu domniţa Badru'l-Budur!

Şi, cu un potop de suspine, îi povesti fiului ei felul, de altminteri binevoitor, cum o primise regele, şi pretenţiile pe care le ridică până a se învoi cu totul la însurătoare!

Şi adăugă:

— Ce nebunie şi pe tine, o, copilul meu! Că nu mă gândesc la tablalele de aur şi la nestematele cerute! Întrucât mintea mea îmi spune că ai să fii atâta de smintit şi să te duci în tainiţa de sub pământ ca să despoi toţi pomii de poamele lor cele vrăjite! Da-n ceea ce priveşte pe cele patruzeci de fetişcane roabe şi pe cei patruzeci de flăcăiaşi negri, cum ai să faci, ia spune-mi? Ah, fiul meu, şi cererea aceasta atât de nemăsurată este tot un pocinog de-al afurisitului acela de vizir; că l-am văzut, când am intrat, cum s-a aplecat la urechea regelui şi i-a spus ceva în taină! Crede-mă, Aladdine, leapădă-te de gândul acesta care are să te mâie la pieirea ta, fără de izbavă!

Ci Aladdin se mulţumi să zâmbească, şi îi răspunse maică-si:

— Pe Allah! o, maică a mea, când te-am văzut că vii cu obrazul cătrănit, am gândit că o să-mi veşteşti vreo ştire tare rea! Da văd bine acuma că tu totdeauna te îngrijorezi pentru nişte lucruri care chiar că nici nu merită osteneala! Află, dar, că tot ce îmi cere regele ca preţ pentru fata lui nu este nimic pe lângă ce aş putea eu să-i dau într-adevăr! Înseninează-ţi, aşadar, ochii, şi potoleşte-ţi sufletul! Şi, din parte-ţi, nu te mai gândi decât să ne găteşti ceva de mâncare, întrucât tare mi-e foame. Şi lasă în seama mea grija de a-l mulţumi pe măria sa.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și șasea noapte

Urmă:

Or, de îndată ce bătrâna ieși ca să se ducă la suk să cumpere merindele de trebuință, Aladdin dete fuga și se încuie în odaia lui. Și luă lampa, și o frecă în locul pe care îl știa. Și numaidecât se și ivi ginnul care, după ce i se ploconi dinainte, spuse:

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu sunt
Al acestei lămpi slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că alerg pe pământ!

Și Aladdin îi spuse:

— Află, o efritule, că sultanul binevoiește să mi-o dea pe fata lui, minunata Badru'l-Budur, pe care o știi, da numai dacă îi trimit cât mai degrabă patruzeci de tablale de aur greu, din cel mai curat soi, pline ochi cu poame de nestemate asemenea cu cele de pe tava de porțelan, pe care le-am cules chiar din pomii din grădina în care am găsit lampa pe care o slujești tu. Da asta nu-i tot! Regele îmi mai cere, pe deasupra, spre a-i duce tablalele acelea de aur greu, pline cu nestemate, patruzeci de fetișcane roabe, frumoase ca niște lune, care să fie însoțite de patruzeci de flăcăi negri, frumoși, voinici și falnic îmbrăcați. Iacătă, dar, ce îți cer eu, la rându-mi! Grăbește, așadar, să mă mulțumești, în temeiul puterii pe care o am asupra ta, ca stăpân ce mă aflu al lămpii!

Iar ginnul răspunse:

— Ascult și mă supun:

Și pieri, ci numai spre a se și întoarce peste o clipită.

Și era însoțit de cei optzeci de robi cu pricina, atât bărbați cât și femei, pe care îi rândui în curte, de-a lungul zidului casei. Iar roabele femei purtau pe cap, fiecare, câte un lighean mare de aur greu, plin până în buză cu mărgăritare, cu diamante, cu pietre de rubin, cu smaralde, cu peruzele și cu alte sumedenii de soiuri de nestemate, în chip de poame de toate culorile și de toate mărimile. Și fiecare lighean era acoperit cu un văl străveziu de borangic, țesut cu alesături de zarafir. Și chiar că nestematele erau mai minunate, și încă cu mult, decât cele înfățișate întâia dată sultanului, pe tablaua de porțelan. Și ginnul, după ce sfârși de orânduit lângă zid pe cei optzeci de robi, veni de se temeni dinaintea lui Aladdin, și îl întrebă:

— O, stăpâne al meu, mai ai de cerut ceva de la slujitorul lămpii?

Și Aladdin îi spuse:

— Nu, nimic altceva, deocamdată.

Și numaidecât efritul pieri.

Or, tot atunci, mama lui Aladdin se întoarse încărcată cu merindele pe care le cumpărase din suk. Și rămase tare uluită când văzu casa năpădită de atâta lume; și gândi, în clipa dintâi, că sultanul o fi trimis după Aladdin să-l priponească, spre a-l pedepsi pentru neobrăzarea cererii lui. Ci Aladdin nu o lăsă mai mult în greșeala ei, întrucât, până să aibă ea răgazul a-și scoate iașmacul de pe față, îi spuse:

— Nu pierde vremea să-ți mai scoți iașmacul, o, maică, dat fiind că ești nevoită să pleci iarăși, fără de zăbavă, spre a însoți la palat pe robii pe care îi vezi rânduiți în curtea noastră! Cele patruzeci de roabe, așa precum bagi de seamă, poartă zestrea cerută de sultan ca preț pentru fata lui! Te rog, dar, mai înainte chiar de a găti masa, să-mi faci binele de a însoți alaiul, spre a i-l înfățișa sultanului!

Numaidecât, mama lui Aladdin îi puse pe cei optzeci de robi să iasă în bună rânduială din casa ei, așezându-i unul după altul, în perechi: câte o fetișcană roabă având înainte-i câte un flăcău negru, și tot așa până la perechea cea mai de pe urmă. Și fiecare pereche era despărțită de cea de dinainte-i la o depărtare de zece pași. Și, când perechea cea mai de pe urmă ieși pe poartă, mama lui Aladdin porni și ea după alai. Și Aladdin, tare liniștit în privința izbânzii, închise poarta și se duse în odaia lui, să aștepte în tihnă întoarcerea maică-si.

Or, de îndată ce perechea cea dintâi ajunse în uliță, trecătorii și începură să se adune împrejur; și, când alaiul se ivi în întregime, ulița se umplu de o mulțime nenumărată, plină de larmă și de strigăte de uimire.

Și sukul tot dete fuga împrejurul alaiului, ca să se minuneze de o priveliște atâta de falnică și de nemaipomenită. Căci fiecare pereche, în parte, era o minunăție întreagă! Întrucât hainele-i desăvârșite ca gust și ca strălucire, frumusețea-i alcătuită dintr-o frumusețe albă de femeie și dintr-o frumusețe neagră de harap, înfățișarea-i aleasă, ținuta-i mândră, umbletu-i încet și rânduit la depărtare măsurată, strălucirea ligheanului cu nestemate pe care îl purta pe cap fiecare fetișcană, sclipirile aruncate de giuvaierurile învârstate din brâurile de aur ale harapilor, scânteierile care țâșneau din tichiile lor de zarafir, la care fluturau penele cele albe, toate astea închipuiau o priveliște vrăjită, fără de asemuire, care făceau norodul să se îndoiască o clipită că n-ar fi vorba de sosirea la palat a vreunui strălucit fecior de crai ori de sultan.

Și alaiul, în mijlocul uimirii întregului norod, ajunse, într-un sfârșit, la palat. Și, de îndată ce străjerii și portarii zăriră perechea cea dintâi rămaseră atâta de uluiți încât, cuprinși de sfială și de minunare, se înșiruiră singuri pe două rânduri la trecerea lui. Și căpetenia lor, la vederea celui dintâi harap, gândind că însuși sultanul harapilor venea în ospeție la măria-sa regele, îi ieși înainte și se temeni și dete să-i sărute poala hainei; ci o văzu atunci pe fata cea minunată care venea în urma aceluia. Și, totodată, harapul dintâi, zâmbind îi spuse, după cum îi detese efritul sfaturile de trebuință:

— Eu nu sunt, și noi toți nu suntem decât robii aceluia care va să vină, atunci când va sosi ceasul!

Și, după ce rosti acestea, intră pe poartă, urmat de fetișcana care purta ligheanul de aur, și de întreg șirul cel mândru de perechi. Și cei optzeci de robi trecură prin curtea dintâi și se duseră de se rânduiră frumos în cea de a doua curte, care da de-a dreptul spre divanul împărătesc.

Or, de îndată ce sultanul, care la ceasul acela judeca treburile împărăției, văzu în curte acel alai falnic care adumbrea cu măreția lui toată strălucirea câtă se afla în palat, puse să fie golit pe dată divanul și dete poruncă să fie primiți noii veniți. Iar ei intrară falnici, doi câte doi, și se rânduiră încet, alcătuind un corn de lună dinaintea scaunului împărătesc. Și fetișcanele roabe, ajutate de însoțitorii lor cei negri, puseră fiecare jos pe covor ligheanul pe care îl aduseseră. Pe urmă, cei optzeci, toți laolaltă, se ploconiră și sărutară pământul dinaintea sultanului, ca să se ridice numaidecât și, toți odată, să dezvelească dintr-o mișcare sprintenă ligheanele prevestite cu poamele lor cele minunate. Și, cu brațele încrucișate pe piept, rămaseră smirnă, cu chipurile pătrunse de cuviința cea mai adâncă.

Numai atunci mama lui Aladdin, care venea la urmă de tot, păși până la mijlocul cornului de lună alcătuit de cele patruzeci de perechi și, după temenelile și salamalekurile îndătinate, îi spuse regelui, care rămăsese mut de-a binelea dinaintea acelei priveliști fără de seamăn:

— O, rege al vremilor, fiul meu Aladdin, robul tău, mă trimite cu zestrea pe care ai cerut-o ca preț pentru Sett Badru'l-Budur, preacinstita-ți fată! Și mă însărcinează să-ți spun că ai greșit în ce privește prețul domniței, și că toate astea sunt cu mult mai prejos de harurile ei! Ci nădăjduiește că ai să-l ierți pentru puținătatea darului, și că ai să primești acest peșcheș mărunt,așteptând cele ce are să mai facă el pe viitor!

Așa vorbi mama lui Aladdin. Ci regele, care nu era în stare să priceapă prea bine ce-i spunea ea, sta mai departe năuc și cu ochii holbați dinaintea priveliștii ce se înfățișa privirii sale. Și se uita pe rând când la cele patruzeci de lighene, când la fetișcanele roabe care aduseseră lighenele, și

când la harapii cei tineri care le însoțiseră pe aducătoarele lighenelor. Și nu știa de ce să se minuneze mai mult: de giuvaierurile acelea care erau cele mai strălucite din câte s-au văzut vreodată pe lume, ori de fetișcanele roabe care erau ca niște lune, ori de robii cei negri care erau fiecare ca un rege! Și șezu așa un ceas de vreme, fără a putea să rostească o vorbă și nici să-și desprindă privirile de la minunile pe care le avea dinaintea lui. Și, în loc să se întoarcă înspre mama lui Aladdin ca să-i mărturisească simțămintele sale în privința celor ce-i aducea, izbuti, într-un sfârșit, să se întoarcă înspre vizirul său cel mare, și îi spuse:

— Pe viața mea! ce mai sunt bogățiile pe care le avem, noi, și ce mai este palatul meu, față de o strălucire cumu-i aceasta? Și ce mai avem să gândim noi despre omul care, în mai puțină vreme de cât îți trebuie ca să le dorești, poate să dobândească asemenea minuni și să ni le trimită? Și ce mai sunt harurile fetei mele, față de un potop de frumusețe ca acesta?

Și vizirul, cu toată ciuda și pica pe care le simțea după toate câte i se întâmplaseră lui fecioru-său, nu putu a se opri să nu spună:

— Așa-i, pe Allah! toate-s frumoase; ci tot nu prețuiesc cât comoara cea fără de pereche care-i domnița Badru'l-Budur!

Iar regele zise:

— Pe Allah! ba prețuiesc și o întrec cu mult! Drept care, nu mai socot că fac un târg prost dând-o de soție unui ins atâta de bogat, atâta de darnic și atâta de falnic cumu-i stăpânul Aladdin, fiul nostru!

Și se întoarse înspre ceilalți viziri și înspre emirii și mai-marii care îl înconjurau, și îi întrebă din ochi. Și toți răspunseră ploconindu-se adânc până la pământ, de trei ori, ca să-și arate limpede deplina învoială cu vorbele regelui lor.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și opta noapte

Urmă:

Atunci regele nu mai șovăi. Și, fără a se mai îngrija să afle dacă Aladdin avea toate însușirile ce se cuvin din partea cuiva menit să ajungă soțul unei fete de rege, se întoarse înspre mama lui Aladdin și îi zise:

— O, preacinstită mamă a lui Aladdin, mă rog ție să te duci să-i spui fiului tău că, din ceasul acesta, a intrat în casa mea și în neamul meu, și nu mai aștept decât să-l văd, ca să-l sărut așa cum un tată își sărută copilul, și ca să-l împreun, după sfânta *Carte* și după *sunna,* cu fiica mea Badru'l-Budur!

Și mama lui Aladdin, după salamalekurile de cuviință dintr-o parte și din cealaltă, grăbi să plece, ca numaidecât, sfruntând iuțeala vântului, să zboare către casa ei și să-i dea de știre lui fiu-său despre cele ce se petrecuseră. Și îl îndemnă să dea zor a merge să se înfățișeze regelui, care era cum nu se poate mai nerăbdător să-l vadă. Și Aladdin, pe care vestea aceasta îl mulțumea întru toate dorințele sale, după o așteptare atâta de lungă, nu vroi deloc să lase a se vedea cât de beat era de bucurie. Ci, cu o

înfățișare tare liniștită și cu un glas măsurat, răspunse:
— Toată fericirea aceasta îmi vine de la Allah și de la binecuvântarea ta, o, maică, și de la osârdia ta neostoită
Și îi sărută mâinile, și îi mulțumi îndelung, și îi ceru îngăduința să intre în odaia lui spre a se găti de plecare la sultan.
Or, de cum se văzu singur, Aladdin luă lampa cea fermecată, care îi fusese până atunci de un ajutor atâta de mare, și o frecă ușor, ca de obicei. Și pe dată se și ivi efritul care, după ce se temeni dinainte-i, îl întrebă, cu vorbele obișnuite, ce slujbă putea să-i împlinească. Și Aladdin răspunse:
— O, efritule al lămpii, doresc să fac o baie! Și, după scaldă, vreau să-mi aduci o mantie fără de asemuire ca bogăție nici la sultanii cei mai mari de pe pământ, și atâta de frumoasă încât cei care se pricep să o poată prețui la peste o mie de mii de dinari de aur, pe puțin! Și-atâta tot, deocamdată!
Atunci efritul lămpii, după ce se plecă în semn de supunere, își îndoi spinarea întru totul și îi spuse lui Aladdin:
— O, stăpâne al lămpii, suie-te pe umerii mei!
Și Aladdin se sui pe umerii efritului, lăsându-și picioarele să spânzure peste pieptul acestuia; și efritul îl ridică în văzduhuri, făcându-l nevăzut ca și pe el, și îl duse într-un hammam atâta de frumos, de nu i s-ar fi putut găsi fratele nici pe la regi ori pe la chezari. Și hammamul era numai de jad și de alabastru străveziu, cu havuzuri de comalină trandafirie și de corai alb, și cu niște înflorituri din piatră de smarald de o gingășie vrăjită. Și ochii și simțurile puteau cu adevărat, acolo, în lăuntru, să se bucure după plac, întrucât nimic nu putea acolo să supere privirea, fie în mare, fie în mic! Iar reveneala de acolo era desfătătoare, iar căldura era peste tot la fel, iar fierbințeala era măsurată și potrivită.
Și niciun băieș nu se afla acolo, ca să tulbure cu făptura ori cu glasul lui pacea boltelor albe. Dar, de îndată ce ginnul îl lăsă pe Aladdin jos pe podina din sala de intrare, un efrit tinerel, de toată mândrețea, semănând, da mult mai ispititor, cu o fetișcană, se ivi dinainte-i și îl ajută să se dezbrace, și îi aruncă pe umeri un ștergar mare, și îl sprijini cu multă grijă și dulceață, și îl duse în sala cea mai frumoasă, care era podită toată cu nestemate de felurite culori. Și numaidecât alți tineri efriți, nu mai puțin frumoși și nu mai puțin ispititori, veniră să-l ia din mâinile tovarășului lor, și îl așezară dulce pe o laviță de marmură, și începură să-l frece și să-l spele cu mai multe feluri de ape înmiresmate; și îl frământară cu o pricepere minunată, și iar îl scăldată cu apă de trandafir, îmbălsămată cu mosc. Și îngrijirile lor măiestrite îi deteră o culoare la fel de luminoasă ca a unei foi de trandafir, și albă și rumenă, după plac. Iar el simți că se face ușor, de ar fi putut să zboare ca păsările. Și efritul cel tânăr și frumos, care îl adusese acolo, veni să-l ia iarăși și să-l ducă îndărăt pe podina din sala de intrare, unde îi dete, spre înviorare, un sorbet desfătător de ambră gălbuie. Și îl găsi pe ginnul lămpii ținând în mâini niște haine de o bogăție fără de asemuire. Și, ajutat de efritul cel tinerel și cu mâini atâta de dulci, se îmbrăcă în podoabele acelea, și se făcu asemenea, da și mai plin de măreție, cu un fiu de rege dintre regii cei mari! Și efritul lămpii îi luă iarăși pe umeri și îl duse îndărăt în odaia din casa lui, fără de nicio zguduire.
Atunci Aladdin se întoarse înspre efritul lămpii și îi spuse:
— Și-acuma, știi ce-ți mai rămâne de făcut?
El răspunse:
— Nu, o, stăpâne al lămpii! Da poruncește și am să mă supun, fie că prin văzduhuri zbor, fie că pe pământ dau zor!

Și Aladdin zise:

— Doresc să-mi aduci un cal de soi ales, care să nu aibă frate, ca frumusețe, nici în grajdurile sultanului și nici la cei mai puternici crai de pe lume. Și trebuie ca tacâmul lui, numai el, să prețuiască pe puțin o mie de mii de dinari de aur. Totodată, ai să-mi mai aduci patruzeci și opt de robi tineri, frumoși la făptură, potriviți la stat și plini de farmec, îmbrăcați cu multă falǎ și risipă și bogăție, pentru ca douăzeci și patru dintre ei, rânduiți în două șiruri de câte doisprezece, să poată deschide calea înaintea calului meu, în vreme ce alți douăzeci și patru să vină în urma mea, în două șiruri de câte doisprezece, la fel. Pe deasupra, să nu uiți mai ales să găsești, spre a o sluji pe maică-mea, douăsprezece fete tinere, ca niște lune, fără de seamăn în soiul lor, îmbrăcate cu multă pricepere și măreție, și purtând fiecare pe brațe câte o rochie de țesături și de culori felurite, cu care să se poată îmbrăca, în toată încrederea, o fată de rege! Într-un sfârșit, ai să dai la fiecare dintre cei patruzeci și opt de robi ai mei, ca să și-o agațe la gât, câte o pungă cu cinci mii de dinari de aur, cu care să pot să fac ce mi-o plăcea. Și iacătă tot ce doresc de la tine, pe ziua de astăzi.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute cincizeci și noua noapte

Urmă:

Or, nici nu sfârși Aladdin bine de vorbit, că ginnul, după răspunsul de ascultare și de supunere, zori numaidecât să piară, ci spre a se întoarce peste o clipită cu calul, cu cei patruzeci și opt de robi tineri, cu cele douăsprezece fete, cu cele patruzeci și opt de pungi de câte cinci mii de dinari fiecare, și cu cele douăsprezece rochii de țesături și de culori osebite. Și totul era cu desăvârșire din soiul cerut, de nu încă și mai frumos. Și Aladdin luă în primire tot și îl slobozi pe ginn, spunându-i:

— Am să te chem când o să am trebuință de tine!

Și, fără a mai tărăgăni, își luă ziua-bună de la maică-sa, mai sărutându-i încă o dată mâinile și dându-i în slujbă pe cele douăsprezece fetișcane roabe, pe care le dăscăli să nu precupețească nimic spre a o mulțumi pe stăpâna lor și spre a o învăța felul cum să se îmbrace cu hainele cele frumoase pe care i le aduseseră.

După care, Aladdin grăbi să încalece pe cal și să iese din curtea casei lui. Și, măcar că atunci se afla pentru întâia oară pe spinarea unui cal, știu să se țină călare cu o gingășie și cu o îndemânare de până și călăreții cei mai desăvârșiți l-ar fi pizmuit. Și porni la drum, după întocmirea alaiului așa cum îl închipuise el, având înainte pe cei douăzeci și patru de robi, rânduiți pe două șire de câte doisprezece, însoțit pe de laturi de patru robi care țineau panglicile de la harșaua calului, și urmat de ceilalți, care încheiau rândurile.

Or, de îndată ce alaiul se înșirui pe ulițe, o gloată fără de număr, cu mult mai mare decât cea care dedese fuga în calea alaiului dintâi, se

strânse din toate părțile, și prin sukuri, și pe la geamuri, și pe terase. Iar cei patruzeci și opt de robi, urmând poruncile ce le fuseseră date de Aladdin, începură atunci să scoată galbenii din pungi, și să-i arunce cu pumnii, ba la dreapta, ba la stânga, înspre norodul care se înghesuia pe urmele lor. Și uralele răsunau în tot orașul, atât pentru dărnicia împărătească a aceluia care făcea acele danii, cât și pentru frumusețea călărețului și a robilor lui cei sclipitori. Întrucât Aladdin, pe calul său, chiar că era tare plăcut de văzut, cu obrazu-i făcut încă și mai mândru de puterea lămpii cea fermecate, cu înfățișarea lui crăiască și cu surguciu-i de adamante care i se legăna deasupra turbanului. Și-așa, în toiul uralelor și al minunării întregului norod, ajunse Aladdin la saraiul împărătesc, unde zvonul venirii lui i-o luase înainte, și unde totul fusese pregătit spre a-l întâmpina cu toate cinstirile datorate soțului domniței Badru'l-Budur.

Or, sultanul îl aștepta chiar în capul scării celei mari, care cobora spre cea de a doua curte. Și de îndată ce Aladdin, ajutat de însuși vizirul cel mare, care îi ținu scara șeii, puse piciorul la pământ, sultanul coborî vreo două-trei trepte, în cinstea lui. Și Aladdin urcă scara până la el și dete să i se temenească dinainte; ci nu fu lăsat de sultan, care, minunat de fălnicia, de înfățișarea frumoasă și de bogăția hainelor lui, îl primi în brațe și îl sărută de parcă ar fi fost chiar copilul său. Și, tot atunci, văzduhul răsună de uralele scoase de toți emirii și vizirii, și străjerii, și de sunetele goarnelor, ale trâmbițelor, ale fligoarnelor și ale dairalelor. Și sultanul, cu brațul petrecut pe după gâtul lui Aladdin, îl duse în sala de primire cea mare, și îl pofti să șadă alături de el pe lavița jețului împărătesc, și îl mai sărută o dată, și îi spuse:

— Pe Allah! o, Aladdine, fiul meu, tare îmi pare rău că ursitoarea nu mi-a hărăzit să te întâlnesc până astăzi, și, în felul acesta, să nu mai fi zăbovit vreme de trei luni însurătoarea ta cu fiica mea Badru'l-Budur, roaba ta!

Și Aladdin se pricepu să-i răspundă într-un chip atâta de plăcut, încât sultanul simți cum îi sporește dragostea pentru el, și îi spuse:

— Hotărât! o, Aladdin, ce rege ar putea să nu te dorească de soț al fetei lui?

Și se porni la taclale cu el, și îl iscodi cu multă dragoste, și se minună de deșteptăciunea răspunsurilor și de frumusețea graiului și de agerimea vorbelor lui. Și puse să se rânduiască, chiar în sala împărătească, un ospăț măreț, și mâncă numai el și cu Aladdin, poruncind să fie slujiți chiar de vizirul cel mare, cu nasul alungit de ciudă până peste marginile alungirii, și de emirii și de ceilalți curteni de frunte.

Și, când masa se sfârși, sultanul, care nu vroia să-și mai tărăgănească întru nimic făgăduiala, ceru să vină cadiul și martorii, și le porunci să scrie pe loc senetul de căsătorie al lui Aladdin cu fiica sa, domnița Badru'l-Budur. Și cadiul, de față cu martorii, zori să îndeplinească porunca și să scrie senetul după toate pravilele cerute de *Sfânta Carte* și de *sunna*. Și, când isprăvi, sultanul îl sărută pe Aladdin și îi spuse:

— O, fiul meu, vrei chiar în noaptea aceasta să intri în odaia de nuntă pentru împlinire?

Și Aladdin răspunse:

— O, rege al vremilor, hotărât că, de n-aș asculta decât de dragostea cea mare pe care o port soției mele, chiar în seara aceasta aș intra pentru împlinire! Ci doresc ca lucrul să se facă într-un palat vrednic de domniță, și care să fie numai al ei. Îngăduie-mi, dar, să amân deplina izbândă a fericirii mele, până ce am să pun să se zidească palatul pe care i-l doresc.

Și, pentru aceasta, mă rog ție să-mi dai spre folosință locul cel larg ce se află chiar peste drum de palatul tău, așa ca soția mea să nu fie prea departe de părintele ei, și ca și eu să pot să fiu totdeauna în preajma ta, spre a te sluji! Iar eu, din parte-mi, mă leg să pun a se zidi palatul acesta în cel mai scurt timp!

Și sultanul răspunse:

— Ah, fiul meu, nu ai de ce să-mi ceri îngăduință! Ia de peste drum de palatul meu oricât loc îți trebuie. Ci zorește, mă rog ție, ca palatul să fie gata cât mai degrabă, căci tare vreau să mă bucur, până a nu-mi da obștescul sfârșit, de urmașii neamului meu!

Iar Aladdin zâmbi a râde și zise:

— Măria sa să-și liniștească sufletul în privința aceasta! Palatul are să fie zidit cu o sârguință cum nici nu și-ar putea dori!

Și își luă rămas-bun de la sultan, care îl sărută cu drag, și se întoarse acasă la el, tot cu alaiul care îl însoțise, în vâlvora de chiote ale norodului și a urărilor de fericire și de noroc.

Or, de îndată ce se văzu în casa lui, Aladdin îi povesti maică-si tot ce se petrecuse, și nu mai zăbovi să se ducă, singur-singurel, în odaie, la el. Și luă lampa cea fermecată, și o frecă încet, ca de obicei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizecea noapte

Urmă:

…Și luă lampa cea fermecată, și o frecă încet, ca de obicei. Iar efritul nu zăbovi să se arate și să se pună la poruncile lui. Și Aladdin îi spuse:

— O, efrite al lămpii, mai întâi am a te lăuda pentru sârgul pe care l-ai pus ca să mă slujești. Și, pe urmă, am a-ți cere un lucru, socotesc eu, ceva mai anevoios de îndeplinit decât tot ce ai făcut pentru mine până astăzi, în temeiul puterii pe care o au asupra-ți virtuțile stăpânei tale, lampa aceasta, pe care o am în stăpânirea mea. Or, iacătă! vreau ca în cel mai scurt răstimp cu putință să-mi zidești, chiar peste drum de palatul sultanului, un sarai care să fie vrednic de soția mea El Sett Badru'l-Budur! Și, pentru aceasta, las în seama ta, cum ți-o plăcea ție și după priceperile tale, pe deplin dovedite, grija pentru toate amănuntele împodobirii și pentru lucrurile scumpe trebuitoare zidirii, cumu-s pietrele de jad, de porfiră, de alabastru, de agat, de lazulită, de jasp, de marmură și de granit. Ia numai seama să-mi ridici în mijlocul palatului o boltă mare de cleștar, întocmită pe niște stâlpi de aur greu și de argint, puși perechi, câte un stâlp de aur și unul de argint – și cu nouăzeci și nouă de ferestre împodobite cu diamante și rubine și smaralde și alte nestemate; ci să veghezi ca fereastra cea de-a nouăzeci și noua să rămână neterminată, nu ca zidire, ci ca podoabe. Întrucât am eu un gând în privința ei. Și nu uita să întocmești și o grădină frumoasă, cu niște havuzuri, și cu niște ape, și niște crânguri largi. Și, mai cu seamă, o, efritule, orânduiește-mi într-o hrubă, și să-mi arăți unde, o tainiță mare foarte, plină cu dinari de aur. Iar pentru tot ceea ce mai este

de trebuință, cum ar fi bucătăriile, grajdurile și slugile, îți las deplină slobozenie și mă încredințez iscusinței și bunăvoinței tale!

Și adăugă:

— De îndată ce totul are să fie gata, să vii să-mi dai de știre!

Iar ginnul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și pieri.

Or, a doua zi, în revărsat de zori, Aladdin se mai afla în patul lui când văzu ivindu-se dinainte-i efritul lămpii care, după salamalekurile de cuviință, îi spuse:

— O, stăpâne al lămpii, poruncile tale au fost îndeplinite și te poftesc să vii să cercetezi lucrarea!

Iar Aladdin se învoi cu aceasta, și efritul îl duse pe dată la locul știut și îi arătă, peste drum de saraiul sultanului, în mijlocul unei grădini tainice, și având în față două curți uriașești de marmură, un palat cu mult mai frumos decât acela pe care îl aștepta Aladdin. Și ginnul, după ce îl lăsă să se minuneze de felul zidirii și de înfățișarea palatului, îl pofti să cerceteze cu deamănuntul totul. Și Aladdin găsi că lucrurile fuseseră făcute cu o măreție, cu o strălucire și cu o bogăție de neînchipuit, și găsi, într-o hrubă urieșească, o tainiță plină până în tavan cu saci puși unul peste altul și ghiftuiți cu dinari de aur. Și cercetă la fel și bucătăriile, și cămările, și magaziile cu zahereaua, și grajdurile – pe care le găsi întocmite întru totul pe gustul său, și în mare curățenie; și se minună de caii și de iepele care mâncau din ieslele de argint, în vreme ce grăjdarii îngrijeau de bidivii și îi țesălau. Și prefiră cu privirile pe toți robii și pe toate roabele și pe toți eunucii, înșirați în bună rânduială, după însemnătatea slujbelor lor. Și, după ce văzu tot și cercetă tot, se întoarse înspre efritul lămpii, pe care nu-l vedea decât el, și care îl însoțea pretutindeni, și îl firitisi pentru râvna, pentru priceperea și pentru dibăcia de care dedese dovadă la acea lucrare desăvârșită. Pe urmă, adăugă:

— Nu ai uitat, o, efritule, decât să așterni de la poarta palatului meu până la palatul sultanului un covor moale care să-i îngăduie soției mele să nu-și ostenească picioarele când are să străbată acest drum!

Și ginnul răspunse:

— O, stăpâne al lămpii, ai dreptate! Ci într-o clipită lucrul are să fie făcut!

Și, cu adevărat, cât ai clipi din ochi, un chilim falnic de urșinic fu așternut pe întinderea care despărțea cele două palate, cu niște culori care se potriveau de minune cu smălțuiala pajiștilor și a straturilor de flori.

Atunci Aladdin, până peste poate de mulțumit, îi spuse efritului:

— Acuma totu-i desăvârșit! Du-mă îndărăt acasă!

Și efritul îl luă și îl duse în odaia lui, în vreme ce în palatul sultanului slujitorii începeau să deschidă ușile spre a se apuca de treburile lor.

Or, de cum deschiseră ușile, robii și portarii rămaseră năuci până peste poate când văzură că peste drum de palat, unde în ajun încă se mai vedea un meidan nesfârșit, de întreceri la trânte și la jocuri și la călărie, locul era acuma astupat privirii. Și văzură mai întâi covorul cel falnic de urșinic, care se așternea printre pajiștile cele proaspete, și care își logodea culorile cu smălțătura florilor și a pomilor. Și zăriră atunci, urmând cu privirea covorul acela de-a lungul pajiștilor din grădina cea minunată, palatul cel măreț, clădit din pietre scumpe, și cu bolta lui de cleștar strălucind ca soarele. Și, neștiind ce să mai creadă, socotiră cuminte să dea fuga și să-i spună vizirului cel mare cum stă treaba; și vizirul cel mare, la rându-i,

după ce se uită înspre palatul cel nou, se duse să-l prevestească pe sultan cumu-i treaba spunându-i:

— Nu mai încape nicio îndoială, o, rege al vremilor! Soțul domniței Badru'l-Budur este un vrăjitor răzvedit!

Ci sultanul îi răspunse:

— Tare mă mai minunezi, o, vizirule, când dai să-mi bagi în minte gândul că palatul despre care spui ar fi o lucrare vrăjitorească! Ci tu știi prea bine că omul care mi-a și trimis un peșcheș cu atâtea daruri minunate este foarte în stare, date fiind bogățiile pe care de bună seamă că le stăpânește, și dată fiind mulțimea nenumărată a zidarilor pe care trebuie să-i fi folosit pe potriva averii lui, să pună a se clădi un palat întreg numai într-o noapte! Pentru ce, dar, șovăiești a crede că a dobândit acest lucru pe calea puterilor firești? Și au nu carecumva este mai degrabă zavistia ta care te orbește și te face să judeci urât faptele, și te împinge să-l vorbești de rău pe ginerele meu Aladdin?

Și vizirul, pricepând din vorbele acestea că sultanul îl are drag pe Aladdin, nu mai cuteză să stăruiască, de frică să nu-și facă belea singur, și amuți cu băgare de seamă. Și-atâta cu el!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și una noapte

Urmă:

Estimp, Aladdin, de îndată ce efritul lămpii îl aduse îndărăt în casa lui cea veche, îi spuse uneia dintre cele douăsprezece fetișcane roabe să se ducă s-o scoale pe maică-sa, și le porunci tuturora s-o îmbrace cu una dintre rochiile cele frumoase pe care le aduseseră, și s-o împodobească pe cât puteau mai bine. Și, când maică-sa fu îmbrăcată așa cum dorea el, îi spuse că venise ceasul să se ducă la palatul sultanului, ca s-o ia pe mireasă și s-o poftească la palatul pe care i-l clădise. Și mama lui Aladdin, după ce primi toate povețele de trebuință în privința aceasta, plecă de la casa ei, însoțită de cele douăsprezece roabe ale sale, și fu urmată numaidecât de Aladdin călare în mijlocul alaiului lui. Ci, când ajunseră mai pe-aproape de palat, se despărțiră, spre a se duce Aladdin la palatul lui cel nou, iar maică-sa la sultan.

Or, de îndată ce străjile sultanului o zăriră pe mama lui Aladdin, în mijlocul celor douăsprezece fete care alcătuiau alaiul ei, deteră fuga să-l vestească pe sultan, care zori să-i vină în întâmpinare. Și o primi cu toate semnele de cinstire și de prețuire datorate cinului ei cel nou. Și dete porunci căpeteniei hadâmbilor s-o ducă în harem la Sett Badru'l-Budur. Și, de îndată ce El Sett Badru'l-Budur o văzu și află că era mama soțului său Aladdin, se și ridică în cinstea ei și se duse s-o sărute. Pe urmă, o pofti să șadă lângă ea, și o îmbie cu fel de fel de dulciuri și de bunătățuri, în vreme ce femeile o îmbrăcau pe domniță și o împodobeau cu giuvaierurile cele scumpe care îi fuseseră dăruite de Aladdin, soțul ei. Și nu mult după aceea veni și sultanul, care putu, pentru întâia oară, dată fiind proaspăta

încuscrire, să vadă obrazul dezvelit al mamei lui Aladdin. Și băgă de seamă, după gingășia trăsăturilor ei, că trebuie să fi fost tare plăcută în tinerețele sale, și că acuma, îmbrăcată cum era într-o rochie frumoasă și dichisită cu pricepere, avea o înfățișare mai arătoasă decât multe domnițe și soții de viziri și de emiri. Și îi aduse multe laude în privința aceasta: lucru care bucură și tulbură adânc inima bietei neveste a răposatului croitor Mustafa, cea atâta amar de vreme necăjită, și îi umplu ochii de lacrimi.

După care, tustrei se așezară la taifas, plini de bunăvoință, cunoscându-se, în felul acesta, mai pe larg, până ce sosi și sultana, mama domniței Badru'l-Budur. Or, sultana cea bătrână era departe de a vedea cu ochi buni măritișul fiică-si cu fiul unor oameni oarecari, și ținea partea vizirului cel mare, care, în taină, era tot mai cătrănit de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile în paguba lui. Însă sultana nu cuteza, în pofida dorinței ce-o avea, să strâmbe din nas dinaintea mamei lui Aladdin; și, după salamalekurile de cuviință dintr-o parte și din cealaltă, șezu alături de ceilalți, ci fără să ia aminte la ce vorbeau ei.

Or, când veni vremea bun-rămasurilor de plecare la saraiul cel nou, domnița Badru'l-Budur se ridică și sărută cu mult drag pe tătâne-său și pe maică-sa, amestecându-și sărutările cu multe lacrimi, de ochii lumii. Pe urmă, sprijinită de mama lui Aladdin, care mergea de-a stânga ei, și având înainte zece eunuci îmbrăcați în hainele lor de sărbătoare, și urmată de o sută de fete roabe îmbrăcate cu o strălucire de libelule, luă drumul înspre saraiul cel nou, între două rânduri de câte patru sute de robi albi și negri, puși perechi-perechi, înșirați de la un palat până la celălalt, și fiecare ținând câte un sfeșnic de aur în care ardea o lumânare mare de ambră și de camforă albă. Și, domol-domol, domnița porni înconjurată de alaiul acesta, călcând pe preșul de catifea, în vreme ce, la trecerea ei, un zvon minunat de lăute răsuna și pe cărările din grădină și sus pe terasele palatului lui Aladdin. Și, în depărtare, se auzeau uralele scoase de întreg norodul care venise fuga în preajma celor două saraiuri, îmbinând larma de veselie cu slava aceea toată. Iar domnița, într-un sfârșit, ajunse la intrarea palatului cel nou, unde o aștepta Aladdin.

Și Aladdin veni zâmbind în întâmpinarea ei; iar ea, dacă îl văzu așa de frumos și de strălucitor, rămase vrăjită. Și intră cu el în sala de ospețe, sub bolta cea mare cu ferestre de nestemate. Și se așezară tustrei dinaintea tablalelor de aur orânduite cu grijă de efritul lămpii; iar Aladdin ședea la mijloc, cu soția lui de-a dreapta și cu maică-sa de-a stânga. Și începură să mănânce, în sunetele unor cântece pe care le cântau un taraf nevăzut de efriți și de efrițe. Și Badru'l-Budur, vrăjită de toate câte vedea și auzea, își zicea în sine: „În viața mea nu mi-am închipuit lucruri atâta de frumoase!" Și chiar că se și opri din mâncat, ca să asculte mai bine cântecele efriților. Iar Aladdin și maică-sa nu mai conteneau s-o îmbie și să-i toarne de băut băuturi, de care altminteri domnița putea să se și lipsească, atâta era de îmbătată de uimire. Și ziua aceea fu pentru ei o zi minunată, care nu și-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și doua noapte

Urmă:

Și, când se lăsă noaptea, masa fu strânsă, și pe dată o ceată de dănțuitoare intră în sala cea boltită. Și ceata era alcătuită din patru sute de fetișcane, fiice de marezi și de efriți, îmbrăcate ca florile și ușoare ca păsările. Și, la sunetele unui taraf din văzduhuri, începură să dănțuiască fel de fel de hore și de danțuri, cum nu se pot vedea decât pe tărâmurile raiului. Și numai atunci Aladdin se ridică și, luându-o pe soția sa de mână, porni cu ea, în pas de joc, înspre odaia de nuntă. Și fetișcanele roabe, cu mama lui Aladdin în frunte, îi urmară în bună rânduială. Și Badru'l-Budur fu dezbrăcată; și nu i se mai puse pe trup decât taman atâta cât îi era de trebuință pentru noapte. Și domnița, în felul acesta, se făcu întocmai ca o zarnacadea când iese din bobocul ei. Și, după ce li se urară plăceri și bucurie, fură lăsați singuri în odaia de nuntă. Și Aladdin, până peste poate de fericit, putu într-un sfârșit să se vadă la un loc cu Badru'l-Budur, fata regelui. Și noaptea lor, întocmai ca și ziua aceea, nu și-a avut seamăn nici pe vremile lui Iscandar ori ale lui Soleiman.

Or, a doua zi, după o noapte întreagă de desfătări. Aladdin se ridică din brațele domniței Badru'l-Budur, soția sa, ca să se îmbrace pe dată într-o mantie încă și mai făloasă decât cea din ajun, și se pregăti să meargă la sultan. Și puse să i se aducă un cal minunat din grajdurile întocmite de efritul lămpii, și încalecă pe el și se îndreptă înspre palatul tatălui soției sale, înconjurat de un alai falnic. Și sultanul îl privi cu semnele de bucurie cele mai alese, și îl sărută și, cu multă nerăbdare, îi ceru știri despre el și despre Badru'l-Budur. Și Aladdin îi dete în privința aceasta răspunsurile de cuviință, și îi spuse:

— Vin fără de zăbavă, o, rege al vremilor, ca să te poftesc să-mi luminezi cu chipul tău casa astăzi, și să împărți cu noi masa cea dintâi de după nuntă! Și mă rog ție, să aduci cu măria ta, spre a vedea palatul fiicei tale, pe vizirul cel mare, și pe emiri!

Și sultanul, ca să-i dovedească și mai bine prețuirea și dragostea sa, nu ridică nicio împotrivire, ci primi poftirea și se sculă pe clipă pe dată, și, urmat de vizirul cel mare și de emiri, plecă împreună cu Aladdin.

Or, pe măsură ce sultanul se apropia de palatul fiicei sale, uimirea îi sporea tot mai tare, iar strigătele lui de minunare se făceau tot mai aprinse, tot mai mari și tot mai dese. Și toate astea pe când se afla încă în afara palatului. Da când intră înlăuntru, ce mai minunări! Nu vedea peste tot decât frumuseți, belșug, bogăție, podoabe, chindiseli și falǎ! Dar lucrul care îl uimi de-a binelea fu sala cu bolta de cleștar, în care nu se mai sătura să privească liniile zvelte ale zidirii și podoabele. Și ținu să numere ferestrele cele înflorite cu nestemate, și văzu că în adevăr erau în număr de nouăzeci și nouă, niciuna mai mult, niciuna mai puțin. Și se minună grozav. Ci bagă de seamă numaidecât că fereastra cea de a nouăzeci și noua rămăsese neterminată și că nu avea niciun fel de podoabă; și, tare nedumerit, se întoarse înspre Aladdin și îi spuse:

— O, fiul meu, Aladdine, iacătă de bună seamă palatul cel mai minunat din câte s-au aflat vreodată pe fața pământului! Și sunt uimit de tot ce văd! Ci poți tu să-mi spui pricina care te-a împiedicat să sfârșești lucrarea la fereastra aceasta, care sluțește așa, cu nedesăvârșirea ei, frumusețea celorlalte surori ale sale?

Iar Aladdin zâmbi a râde și răspunse:

— O, rege al vremilor, mă rog ție să nu carecumva să crezi că din

pricina uitării ori a zgârceniei ori din vreo nebăgare de seamă aș fi lăsat fereastra aceasta în starea neterminată în care o vezi; întrucât am avut eu un anume gând când am vrut-o așa. Iar gândul acela a fost să las măriei tale grija de-a pune să se desăvârșească lucrarea aceasta, spre a pecetlui astfel, în piatra acestui palat, numele tău slăvit, și pomenirea domniei tale. Pentru aceea te rog fierbinte să sfințești cu învoirea ta zidirea acestei case, care, oricât de mulțumitoare ar fi, tot rămâne nevrednică față de harurile fiicei tale, soția mea!

Iar regele, măgulit cum nu se mai poate de gingășia gândului lui Aladdin, îi mulțumi și dori ca pe dată să și înceapă lucrul. Și, pentru aceasta, dete poruncă străjerilor lui să cheme la palat, fără de zăbavă, pe giuvaergiii cei mai dibaci și cei mai bogați în nestemate, ca să sfârșească încrustarea ferestrei. Și, în așteptarea venirii lor, se duse s-o vadă pe fiică-sa și îi ceru știri despre cea dintâi noapte a ei de nuntă. Și, numai din zâmbetul pe care i-l aruncă domnița și din înfățișarea ei mulțumită, sultanul pricepu că era fără de rost să mai stăruiască. Și îl sărută pe Aladdin, firitisindu-l îndelung, și se duse cu el în sala în care era pregătită masa cu toată strălucirea cuvenită. Și mâncă de toate, și găsi că bucatele erau cele mai minunate pe care le gustase el vreodată, și că slujitorii erau cu mult mai presus decât slujitorii de la palatul său, și că argintăria și tacâmurile erau întru totul uimitoare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și treia noapte

Urmă:

Estimp, sosiră giuvaergiii și argintarii, pe care se duseseră străjerii să-i strângă de prin toată cetatea de scaun a împărăției; și i se dete de știre regelui, care numaidecât se duse sub bolta cea cu nouăzeci și nouă de ferestre. Și le arătă meșterilor giuvaergii fereastra neterminată, spunându-le:

— Trebuie ca, în cel mai scurt răstimp, să isprăviți lucrarea pe care o cere fereastra aceasta, adică s-o încrustați cu mărgăritare și cu nestemate de toate culorile!

Și aurarii și giuvaergiii răspunseră că ascultă și că se supun, și începură să cerceteze cu multă luare-aminte lucrarea și încrustările de la celelalte ferestre, privindu-se între ei cu niște ochi tare holbați de uimire. Și, după ce se sfătuiră între ei, se întoarseră lângă sultan și, ploconindu-se, îi spuseră:

— O, rege al vremilor, noi, cu toate grămezile noastre de nestemate, nu avem în prăvăliile noastre cu ce să împodobim nici măcar a suta parte din fereastra aceasta!

Iar regele zise:

— Am să vă dau eu tot ce trebuiește!

Și porunci să fie aduse poamele de pietre scumpe pe care i le dedese Aladdin în dar, și le spuse:

— Să vă slujiți de atâtea câte-s de trebuință, și să-mi dați îndărăt ceea ce o să mai rămână!

Iar giuvaergiii măsurară și socotiră, de mai multe ori, și răspunseră:

— O, rege al vremurilor, tot ceea ce ne dai tu și tot ceea ce avem noi nu ajunge să împodobim decât a douăzecea parte a ferestrei!

Atunci regele se întoarse înspre străjile lui și le spuse:

— Duceți-vă de scotociți casele vizirilor mei, și mari și mici, ale emirilor mei și ale tuturor bogătașilor din împărăția mea, și cereți-le să vă dea, cu voie ori fără de voie, toate pietrele scumpe pe care le au!

Și străjile plecară zornic să îndeplinească porunca.

Or, așteptând întoarcerea lor, Aladdin, care vedea limpede că regele începea să fie îngrijorat în privința izbânzii lucrării lui, și care, în sufletul său, se bucura până peste poate de treaba aceasta, vru să-l înveselească numaidecât cu niște cântece. Și făcu semn unuia dintre tinerii efriți, robi ai lui, care numaidecât aduse în sală o ceată de cântărețe atâta de frumoase încât fiecare dintre ele ar fi putut să-i spună lunii: „Ridică-te tu, ca să șed eu în locul tău!” și dăruite cu un glas vrăjitor care ar fi putut să-i spună filomelei: „Taci tu, ca să mă asculți cum cânt!” Și chiar că fetele acelea izbutiră, cu cântecul lor, să-l facă pe rege să mai capete oleacă de răbdare.

Ci, de îndată ce străjerii sosiră, sultanul dete numaidecât giuvaergiilor și meșterilor nestematele strânse din jefuirea celor avuți, și le spuse:

— Ei bine, acuma ce mai ziceți?

Ei răspunseră:

— Pe Allah, o, stăpâne al nostru, suntem încă tare departe de socoteală! Și ne-ar mai trebui giuvaeruri de opt ori pe-atâta cât avem acuma! Ba, ca să ducem treaba cu bine la cap, ne trebuie pe puțin un răstimp de trei luni, dacă stăm să lucrăm zi și noapte!

La vorbele acestea, regele rămase peste măsură de dezamăgit și de năucit, și își simți nasul cum i se alungește până la picioare, de rușinea pe care o simțea de-a se vedea în niște împrejurări atâta de amarnice pentru mândria lui. Atunci Aladdin, nevrând să lungească mai mult încercarea la care îl supunea, și socotindu-se mulțumit, se întoarse înspre meșteri și înspre giuvaergii și le spuse:

— Luați-vă îndărăt ceea ce este al vostru și plecați!

Și le spuse străjerilor:

— Duceți nestematele îndărăt stăpânilor lor!

Și îi spuse regelui:

— O, rege al vremilor, nu se cade nicicum să-ți iau ceea ce ți-am dat dintâia oară! Te rog, dar, să binevoiești a primi să-ți dau îndărăt aceste poame de nestemate, și să fac eu în locu-ți ceea ce a mai rămas de făcut spre a duce cu bine la capăt împodobirea ferestrei acesteia! Și te rog numai să mă aștepți în iatacul soției mele Badru'l-Budur, întrucât nu pot nici să lucrez, nici să dau vreo poruncă în vreme ce știu că mă privește cineva!

Și regele se duse la fiică-sa Badru'l-Budur, ca să nu-l stânjenească pe Aladdin.

Atunci, Aladdin scoase din fundul unui sipet de sidef lampa cea fermecată, pe care avusese grijă să nu o uite când se mutase din casa lui bătrânească la palatul împărătesc, și o frecă așa cum își luase obiceiul să facă. Și efritul se ivi pe dată și se temeni dinaintea lui Aladdin, așteptându-i poruncile. Și Aladdin îi spuse:

— O, efritule al lămpii, te-am chemat să vii ca să faci și cea de a nouăzeci și noua fereastră întru totul aidoma cu surorile ei!

Și nici nu sfârși el bine de rostit cererea aceasta, că efritul și pieri. Și

Aladdin auzi parcă un potop de lovituri de ciocane și de hârșcăituri de pile la fereastra cu pricina, și, în mai puțină vreme de cât ar trebui să-l umpli, spre a-l bea, un pahar cu apă rece, văzu cum se ivește și se desăvârșește împodobeala cea fermecată de nestemate a ferestrei. Și nu putu în niciun fel s-o deosebească de celelalte. Și se duse să-l caute pe sultan și îl rugă să-l însoțească în sala boltită.

Când sultanul ajunse dinaintea ferestrei, pe care o văzuse atâta de nedesăvârșită cu câteva clipite mai înainte, gândi că s-o fi înșelat și că s-o fi uitând la alta, nemaicunoscând-o. Ci, după ce privi roată de mai multe ori turnul boltit, dacă văzu că lucrarea fusese făcută într-un răstimp atâta de scurt, în vreme ce toți giuvaergiii și meșterii strânși laolaltă îi ceruseră trei luni întregi ca s-o isprăvească, rămase până peste poate de minunat, și îl sărută pe Aladdin între amândoi ochii.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și patra noapte

Urmă:

…îl sărută pe Aladdin între amândoi ochii și îi spuse:

— Ah, Aladdine, fiul meu, cu cât te cunosc, cu atât îmi pari mai minunat!

Și trimise să fie chemat vizirul cel mare, și îi arătă cu degetul minunăția care îl fermeca, și îi spuse cu un glas zefliu:

— Ei, vizire, de asta ce mai socoți?

Și vizirul, care nu-și uitase vechea lui pică, fu și mai încredințat, văzând lucrarea aceea, că Aladdin era un vrăjitor, un eretic și un filosof alchimist. Da se feri cu mare grijă să lase a-i scăpa vreun gând față cu sultanul, pe care îl știa tare legat de ginerele lui cel proaspăt și, fără a intra în câră cu el, îl lăsă în minunarea sa și se mulțumi să-i răspundă:

— Allah este cel mai mare!

Or, din ziua aceea, sultanul începu să vină neabătut, după ce încheia treburile la divan, să petreacă în fiecare seară câteva ceasuri în tovărășia, ginerelui său Aladdin și a fiicei sale Badru'l-Budur, spre a privi îndelung minunățiile palatului în care, de fiecare dată, găsea tot alte lucruri noi, mai strălucite decât cele de dinainte, și care îl uimeau și îl fermecau.

Iar Aladdin, departe de a se înfumura ori a se lăsa moleșit de viața lui cea nouă, avu grijă să se îndeletnicească, în răstimpul ceasurilor pe care nu le petrecea lângă soția sa Badru'l-Budur, cu facerile de bine în preajma lui și să cerceteze care-s oamenii săraci, spre a le ușura nevoile. Căci nu-și uitase starea sa de odinioară și de lipsurile în care trăise, cu maică-sa, pe vremea anilor copilăriei lui. Și, pe deasupra, de fiecare dată când ieșea în cetate, călare, punea să fie însoțit de câțiva robi care, după poruncile sale, nu pregetau, pe toate drumurile străbătute, să arunce pumni întregi de dinari de aur gloatei care da fuga din toate părțile. Și, în fiecare zi, după masa de prânz și după cea de seară, punea să se împartă săracilor rămășițele de la masa lui, care ajungeau să hrănească mai bine de cinci mii

de inși. Încât purtarea lui darnică și bunătatea lui și neîngâmfarea lui îi dobândiră dragostea întregului norod și traseră asupra-i binecuvântările tuturor locuitorilor. Și nu era nimenea care să nu i se juruie cu numele și cu viața lui.

Dar ceea ce îi aduse de-a binelea toate inimile și puse vârf faimei sale fu o biruință mare pe care o dobândi asupra unor neamuri răzvrătite împotriva sultanului, și când dete dovadă de o vitejie uluitoare și de haruri războinice care lăsau departe în urmă toate isprăvile vitejilor cei mai vestiți. Iar Badru'l-Budur nu făcea decât să-l îndrăgească și mai tare, și să se firitisească tot mai mult de ursita ei cea norocoasă care îi dăruise de soț tocmai pe bărbatul căruia chiar că i se potrivea. Și Aladdin trăi în felul acesta un șir de ani de fericire desăvârșită, între soția și maica sa, înconjurat de dragostea și de credința celor mari și a celor mici, și mai iubit și mai prețuit decât însuși sultanul care, de altminteri, îl ținea mai departe la mare cinste și avea față de el o dragoste nemărginită! Și-așa cu Aladdin!

Estimp, vrăjitorul de la Maghreb, acela care s-a aflat la obârșia tuturor acestor întâmplări și care, fără voia lui, fusese pricina dintâi a huzurului lui Aladdin, iacătă!

După ce îl părăsise pe Aladdin în tainița de sub pământ, ca să-l lase să moară acolo de sete și de foame, se întorsese în țara lui, în afundul Maghrebului cel îndepărtat. Și își trecu toată vremea mohorându-se de întorsătura cea proastă a călătoriei lui, și căindu-se de necazurile și de truda pe care și le zădărâse fără de niciun folos spre a dobândi lampa cea fermecată. Și cugeta la nenorocul care îi smulsese dintre buze îmbucătura cu care se canonise atâta până s-o întocmească. Și o zi nu se scurgea fără ca amintirea cea plină de amărăciune a acelor lucruri să nu-i vină în minte și să-l facă a-l blestema pe Aladdin și ceasul când îl întâlnise.

Și, la urmă, într-o zi, pe când era mai plin ca de obicei de ciuda aceea statornică, fu cuprins de dorința să afle de șart cum murise Aladdin. Și, întru aceasta, cum era tare dibaci în geomanție, își luă tava cu nisipul de ghicit, pe care o scoase dintr-un fund de sipet, șezu jos pe o rogojină pătrată, în mijlocul unui cerc tras cu tibișir roșu, netezi nisipul, orândui punctele bărbătești și punctele femeiești, mumânele și copiii, mormăi descântecele geomanticești, și zise: „Ia să vedem, o, nisipule, ia să vedem! Ce mai este cu lampa cea fermecată? Și cum a murit puiul acela de lele, pușlamaua aceea care se chema Aladdin?" Și, rostind vorbele acestea, scutură nisipul, cumu-i datina vrăjitorească. Și iacătă că liniile se întocmiră și că horoscopul se închipui. Și maghrebinului, până peste poate de nedumerit, i se dezvălui, fără a se mai îndoi o clipită, după o cercetare cu de amănuntul a chipurilor din horoscop, că Aladdin nu era mort deloc, ba viu de-a binelea, că era stăpân pe lampa cea fermecată, și că se afla în falã, bogății și cinstiri, însurat cu domnița Badru'l-Budur fata regelui de la Chitai, pe care o îndrăgea și care și ea îl îndrăgea, și că, într-un sfârșit, nimenea nu-i mai spunea în toată împărăția Chinei, și până la hotarele lumii, decât pe numele de emirul Aladdin!

După ce magul află în felul acesta, cu lucrările geomanției și ale păgâniei lui, asemenea treburi de care era departe a se aștepta, începu să spumege de mânie și să stupească în sus și pe jos, zicând: „Scuip pe chipul tău, o, pui de lele și de fleanduri! Mă ud pe capul tău, o, Aladdin, codoșule, o, câine, plod de câine, o, cobe afurisită, o, chip de smoală și de păcură!"

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și cincea noapte

Urmă:

Și se porni, vreme de un ceas, să tot scuipe și în sus și pe jos, să-l calce sub picioare pe un Aladdin închipuit, și să-l spurce cu înjurături amarnice și cu ocări de toate soiurile, până ce se mai potoli oleacă. Da atunci se hotărî, fie ce-o fi, să se răzbune pe Aladdin și să-l facă a-și ispăși huzururile de care se bucura în dauna lui, ca urmare a stăpânirii acelei lămpi fermecate pentru care irosise el, magicianul, atâtea strădanii și atâtea cazne zadarnice. Și, fără a mai șovăi o clipită, porni la drum spre țara Chitaiului. Și, cum furia și dorul de răzbunare îi dedeau aripi, călători fără de popas, cugetând îndelung la mijloacele cele mai bune de folosit ca să-i dea de hac lui Aladdin; și nu peste mult sosi în capitala împărăției Chinei. Și trase la un han, unde luă cu chirie o odaie. Și, a doua zi de la sosire, începu să bată piețele și locurile cele mai umblate; și, peste tot, nu auzea vorbindu-se decât despre emirul Aladdin, despre frumusețea emirului Aladdin, despre filotimia emirului Aladdin și despre strălucirea emirului Aladdin. Și își zise: „Pe foc și pe lumină! În curând numele acesta nu are să mai fie rostit decât la județul de moarte!” Și așa ajunse dinaintea palatului lui Aladdin, și se minună când văzu ce falnic arăta: „Ah! Ah! aci sălășluiește acum plodul croitorului Mustafa, cel care nu avea de mâncare nicio coajă de pâine la sfârșitul unei zile! Ah! Ah! Aladdine, ai să vezi tu în curând dacă ursita mea nu are s-o biruiască pe a ta și dacă nu am s-o silesc pe maică-ta să toarcă lână, cum făcea odinioară, ca să nu moară de foame, și dacă nu am să sap cu chiar mâinile mele groapa la care să vină să te plângă!”

Pe urmă, se apropie de poarta cea mare a palatului și, după ce înnădi vorbă cu portarul, izbuti să afle de la el că Aladdin plecase la vânătoare pe mai multe zile. Și cugetă: „Iacătă că a și început căderea lui Aladdin! Am să pot lucra slobod aici, câtă vreme are să lipsească el! Ci trebuie să știu, înainte de orice, dacă Aladdin a luat lampa cu el la vânătoare, ori dacă a lăsat-o în palat!” Și zori să se întoarcă în odaia lui de la han, unde luă tabla geomanticească și o cercetă. Și horoscopul îl dezvălui că Aladdin lăsase lampa la palat.

Atunci maghrebinul, beat de bucurie, se duse la sukul tinichigiilor și intră în dugheana unui negustător de felinare și de lămpi de aramă, și zise:

— O, stăpâne al meu, îmi trebuie vreo douăsprezece lămpi de aramă, nou-nouțe și bine lustruite!

Și neguțătorul răspunse:

— Am ce îți trebuie!

Și îi înșiră dinainte douăsprezece lămpi tare strălucitoare, și îi ceru un preț pe care magicianul i-l plăti fără de tocmeală. Și le luă și le puse într-un coș pe care îl cumpărase de la împletitorul de coșuri. Și plecă din suk.

Și porni atunci să bată ulițele, cu coșul cu lămpi pe braț, și strigând:

— Lămpi noi! Lămpi noi! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi! Cine vrea

să schimbe, să vină să ia lampa nouă!

Și se îndreptă în felul acesta înspre palatul lui Aladdin.

Or, de îndată ce țâncii care hăimănăleau pe ulițe auziră strigarea aceea ciudată și văzură turbanul cel lat al maghrebinului, se opriră din joacă și deteră fuga de-a valma înspre el. Și porniră să țopăie laolaltă:

— Huo! nebunul! huo! nebunul!

Ci el, fără a lua seama câtuși de puțin la poznele țâncilor. Își vedea mai departe de strigările lui, care întreceau huiduielile lor:

— Lămpi noi! Lămpi noi! Schimb lămpi noi pe lămpi vechi! Cine vrea să schimbe, să vină să ia lampa nouă!

Și ajunse în felul acesta, urmat de leandra urlătoare de copii, în piața în care se întindea dinaintea porții palatului, și începu s-o străbată de la un capăt la altul, ca iar să se întoarcă și s-o ia de la cap, strigându-și strigarea tot mai tare, neostoit. Și izbuti atâta de bine, încât domnița Badru'l-Budur, care se afla la ceasul acela în sala cea cu nouăzeci și nouă de ferestre, auzi ghilaiul cel neobișnuit și deschise una dintre ferestre și privi înspre piață. Și văzu gloata cea zbânțuită și urlătoare a pușlamalelor, și auzi strigarea aceea ciudată a maghrebinului. Și începu să râdă. Iar slujnicele ei auziră și ele strigarea, și la fel începură să râdă, laolaltă cu domnița. Și una dintre ele îi spuse:

— O, stăpână a mea, tocmai am băgat de seamă astăzi, pe o sofra, când dereticam odaia stăpânului nostru Aladdin, o lampă veche de aramă! Îngăduie-mi, dară, să mă duc s-o iau și să i-o arăt maghrebinului acesta bătrân, spre a vedea dacă e chiar atâta de smintit pe cât ne dă de bănuit strigarea lui, și dacă ar primi să ne-o schimbe cu o lampă nouă!

Or, lampa cea veche despre care vorbea roaba noastră era tocmai lampa cea fermecată a lui Aladdin. Și, dintr-o osândă scrisă de ursitoare, Aladdin, înainte de a pleca, uitase s-o închidă în sipetul de sidef unde o ținea de obicei ascunsă, și o lăsase pe sofra! Da cine poate oare să lupte împotriva hotărârilor soartei?

Or, domnița Badru'l-Budur habar nu avea nici de lampa aceea, nici de puterile ei cele fermecate. Încât nu văzu nici o piedică în calea schimbului despre care îi vorbea roaba sa, și răspunse:

— Păi de bună seamă! Ia lampa aceea și dă-i-o agăi eunucilor, ca să se ducă să o schimbe pe o lampă nouă și ca să putem râde pe seama smintitului acela!

Atunci, roaba cea tânără se duse în odaia lui Aladdin, luă lampa fermecată de pe sofra și i-o dete lui aga al eunucilor. Și aga coborî Numaidecât în fața casei, îl chemă pe maghrebin, îi arătă lampa pe care o aducea și îi zise:

— Stăpâna mea dorește să schimbe lampa aceasta pe una dintre lămpile cele noi pe care le ai în coș!

Când maghrebinul văzu lampa, o cunoscu de la cea dintâi aruncătură de ochi și începu să tremure de tulburare. Și eunucul îi spuse:

— Ce ai? Poate că lampa asta ți s-o fi părând prea veche spre a o schimba?

Ci farmazonul, care își și domolise zbuciumul, întinse mâna cu iuțeala unui vultur care se repede pe o turturea, înșfăcă lampa pe care i-o întindea eunucul și o și făcu pierită în sân. Pe urmă, îi înfățișă hadâmbului coșul, spunând:

— Ia-o pe care ți-o plăcea cel mai mult!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și șasea noapte

Urmă:

Iar eunucul alese o lampă bine lustruită și sclipind de nouă, și dete fuga să i-o ducă stăpâne-si Badru'l-Budur, icnind de haz și râzându-și de sminteala maghrebinului. Și-așa cu aga al eunucilor și cu schimbul lămpii fermecate, în vremea lipsei lui Aladdin de acasă!

În ce îl privește pe maghrebin, apoi acesta numaidecât o și luă la picior, aruncându-și coșul în capul haimanalelor, care îl huiduiau necontenit, cu tot ce se afla în el, spre a-i împiedica să se mai țină pe urmele lui. Și, descotorosindu-se în felul acesta de ei, ieși dintre zidurile palatelor și ale grădinilor și se afundă pe ulițele cetății, făcând o sumedenie de ocolișuri, ca să-i piardă urma acei care ar fi vrut să se ia după el mai departe. Și, când ajunse într-o mahala pustie de tot, scoase lampa din sân și o frecă. Iar efritul lămpii răspunse la chemarea aceea, ivindu-se numaidecât dinainte-i și rostind:

Iacătă-l aci dinainte
Pe robul tău cel cu luare-aminte!
Spune: ce vrei? Eu rămân al lămpii slujitor,
Fie că-n văzduhuri zbor,
Fie că-mi fac rând
Aici pe pământ.

Întrucât efritul se supunea fără de nicio osebire oricui era stăpânul lămpii aceleia, măcar de-ar fi umblat el, așa cum umbla magicianul, și pe calea ticăloșiei și-a pierzării.

Atunci maghrebinul îi spuse:

— O, efrite al lămpii, îți poruncesc să iei palatul pe care l-ai durat pentru Aladdin și să-l muți, cu toate făpturile și cu toate lucrurile ce se află în el, în țara mea, pe care o știi, în afundul Maghrebului, între grădini. Și, tot așa, să mă duci și pe mine odată cu palatul!

Și maredul, rob al lămpii, răspunse:

— Ascult și mă supun! Închide un ochi și-apoi deschide un ochi, și ai să te și afli în țara ta, în palatul lui Aladdin!

Și chiar că, într-o clipită, lucrul se și făcu. Și maghrebinul se văzu mutat, cu palatul lui Aladdin, în inima țării sale, în Maghrebul din Africa. Și iacă-așa cu el!

Dar, în ceea ce îl privește pe sultan, părintele domniței Badru'l-Budur, apoi acesta, a doua zi, la sculare, ieși din palatul său, ca să se ducă, așa cum își făcuse obiceiul, pe la fiică-sa cea dragă. Și nu văzu, pe locul în care se înălța palatul cel minunat, decât un maidan mare, brăzdat de șanțurile goale ale temeliilor. Și, peste măsură de nedumerit, nu știu de nu cumva și-a pierdut mințile; și începu să se frece la ochi, ca să-și dea mai bine seama de ceea ce vedea. Și se dumeri că, în strălucirea răsăritului de soare și în limpezimea dimineții, nu avea nicio putință să se înșele și că palatul nu

mai era acolo! Ci vru să se încredințeze și mai bine de faptul acesta, care îl scotea din minți, și se întoarse în palatul său la catul de sus și deschise fereastra ce da înspre fiică-sa. Și nu văzu nici palat și nici urmă de palat, nici grădini și nici urmă de grădini, nimic, decât un maidan întins pe care călăreții, de n-ar fi fost șanțurile, ar fi putut să se întreacă în bună voia lor.

Atunci, părintele cel nefericit, sfâșiat de spaimă, începu să-și bată mâinile una de alta și să-și smulgă barba plângând, măcar că nu putea să-și dea bine seama de tâlcul și de întinderea nenorocirii lui. Și, pe când sta prăbușit așa pe divan, vizirul lui cel mare intră ca să-i dea de știre, după obiceiul său, că a fost deschis divanul judecăților. Și îl văzu pe sultan în ce stare era, și nu știu ce să creadă. Și sultanul îi zise:

— Vino încoace!

Iar vizirul se duse, și sultanul îi zise:

— Ce s-a făcut cu palatul fetei mele?

El zise:

— Allah să-l ocrotească pe sultan! Ci nu pricep ce vrea să spună!

El zise:

— S-ar părea, o, vizirule, că tu habar nu ai de întâmplarea cea jalnică!

El răspunse:

— Deloc, o, stăpâne al meu, pe Allah! nu știu nimic, chiar nimic-nimic!

El spuse:

— Înseamnă că nu te-ai uitat înspre palatul lui Aladdin!

El spuse:

— M-am plimbat aseară prin grădinile din jurul palatului, da nu am băgat de seamă nimic ciudat anume! afară doar că poarta cea mare era închisă, din pricina lipsei de acasă a emirului Aladdin!

El spuse:

— Dacă-i așa, o, vizirule, apoi ia te uită pe fereastra asta, și spune-mi dacă nu bagi de seamă nimica ciudat anume, la palatul acela, la care ai văzut ieri poarta cea mare închisă!

Și vizirul își scoase capul pe fereastră și se uită, ci numai că să ridice mâinile spre cer strigând:

— Izgonit fie Cel-rău! Palatul a pierit!

Pe urmă, se întoarse înspre sultan și îi spuse:

— Și-acuma, o, doamne al meu, mai șovăiești a crede că palatul acela, de care atâta te minunai ce linii frumoase avea și ce împodobit era, ar fi fost altceva decât o lucrare de cea mai desăvârșită vrăjitorie?

Iar sultanul lăsă capu-n jos și cugetă vreme de un ceas. După care, ridică fruntea, iar chipul său era coperit de mânie. Și strigă:

— Unde-i nelegiuitul acela, și zburdaticul, și farmazonul, și calpul, și plodul acela dintr-o haită de cățele, care se cheamă Aladdin?

Și vizirul, cu inima umflată de biruință, răspunse:

— Este plecat, este la vânătoare! Da a trimis veste că are să se întoarcă astăzi, înainte de rugăciunea de la amiază! Și, dacă vrei, mă îndatorez să mă duc chiar eu și să-l cercetez ce s-a făcut cu palatul și cu tot ce se afla în el!

Și sultanul răcni iarăși, spunând:

— Nu, pe Allah! Se cade să fie luat ca hoții și ca amăgitorii! Să meargă străjile și să mi-l aducă ferecat în fiare!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă:

Numaidecât, vizirul cel mare ieși să spună căpeteniei străjilor porunca sultanului, povățuindu-l în ce chip să se poarte, ca nu carecumva Aladdin să izbutească să le scape! Și căpetenia străjilor, însoțit de o sută de călăreți, ieși din cetate pe drumul pe care urma să se întoarcă Aladdin, și îl întâlni la o depărtare de cinci parasanje de la porți. Și îl împresură numaidecât cu călărașii lui, și îi zise:

— Emire Aladdin, o, stăpâne al nostru, mă rog ție de iertăciune! ci sultanul, iar noi toți suntem robii lui, ne-a dat poruncă să te poprim și să te ducem dinaintea lui, ferecat în fiare, ca pe tâlhari! Și nu putem să nu ne supunem poruncii domnești! Ci, încă o dată, iartă-ne că ne purtăm cu tine așa, după ce pe toți ne-ai îndopat cu dărnicia ta!

La vorbele acestea ale căpeteniei străjilor, lui Aladdin i se înnodă limba de uluială și de tulburare. Ci, până la urmă, izbuti să vorbească și spuse:

— O, preacinstiților, da știți baremi pentru care pricină v-a dat sultanul asemenea poruncă, pe când eu nu mă cunosc vinovat cu nicio vină față de el ori față de împărăție?

Și capul străjilor răspunse:

— Pe Allah! habar nu avem!

Atunci Aladdin descălecă de pe cal și spuse:

— Faceți cu mine ce v-a poruncit sultanul! Întrucât poruncile sultanului sunt asupra capului și-a ochiului nostru!

Și străjerii îl zeberiră pe Aladdin, da cu mare căință, îi priponiră mâinile, îi petrecură pe după gât un lanț tare gros și tare greu, pe care i-l legară tot așa și peste brâu, și îl târâră înspre oraș, la capătul lanțului acela, silindu-l să meargă pe jos în urma lor, pe când ei își urmară drumul călări.

Și, când străjile ajunseră la mahalaua cea mai de la margine a cetății, trecătorii care îl văzură pe Aladdin târât în felul acela nu mai avură nicio îndoială că sultanul, din vreo pricină de care ei habar nu aveau, nu s-ar pregăti să poruncească a i se tăia capul. Și, întrucât Aladdin, cu filotimia și cu bunătatea lui, dobândise dragostea tuturor supușilor împărăției, toți cei ce-l văzură deteră fuga după el, înarmându-se care cu săbii, care cu măciuci, care cu pietroaie și cu reteveie. Și numărul lor sporea pe măsură ce alaiul se apropia de palat, încât atunci când ajunse pe locul maidanului se adunaseră mii și mii. Și toți strigau și se răzvrăteau, vânturându-și armele și amenințându-i pe străjerii care numai cu mare caznă izbutiră să-i dovedească și să intre la palat fără a fi ciomăgiți. Și, în vreme ce ei țipau și urlau mai departe pe maidan, cerând să li se dea îndărăt, viu și nevătămat, stăpânul lor, Aladdin, străjerii îl aduseră pe Aladdin, tot împovărat de lanțuri, în sala în care, cufundat în mânie și în mohorală, îl aștepta sultanul.

Or, de îndată ce Aladdin îi fu înfățișat, sultanul, cuprins de o turbare de neînchipuit, nu-și făcu nici măcar timp să-l întrebe ce se întâmplase cu palatul în care se afla Badru'l-Budur, fiica sa, ci îi strigă gâdelui:

— Retează numaidecât capul hainului acesta blestemat!

Și nu vroi nici să-l mai asculte, nici să-l mai vadă o clipă baremi. Și gâdea îl duse pe Aladdin pe terasa care da înspre maidanul unde era

strânsă gloata cea vuitoare, îl puse pe Aladdin să îngenuncheze pe pielea cea roșie a osândiților, după ce îl legase la ochi, îi scoase lanțul pe care îl avea la gât și la brâu, și îi spuse:

— Fă-ți mărturisirea de credință de dinaintea morții!

Și se găti să-i dea lovitura de moarte, învârtindu-se de trei ori împrejurul lui și făcându-și sabia să sclipească de trei ori prin văzduh. Ci, taman în clipita aceea, mulțimea, văzând că gâdele urma să-l omoare pe Aladdin, se pregăti, scoțând răgnete amarnice, să sară peste zidurile palatului și să spargă porțile. Iar sultanul, văzând zulumul acela și temându-se de vreun bucluc năpraznic, fu cuprins de o spaimă mare. Și se întoarse înspre călău și îi spuse:

— Până una alta, nu-i mai tăia capul ticălosului ăstuia!

Și îi spuse căpeteniei străjilor:

— Strigă norodului că îi dăruiesc iertarea sângelui acestui blestemat!

Și porunca, strigată pe dată de sus de pe terasă, potoli zulumul și mânia gloatelor, și îi făcu să se oprească din năvala lor pe cei care se buluceau la porți și pe cei care săreau peste zidurile palatului.

Atunci, Aladdin, pe care cineva, fără a se sfii, avusese grijă să-l dezlege la ochi și să-i desfacă legăturile care îi priponeau mâinile la spate, se sculă de pe pielea osândelor pe care șezuse îngenuncheat și își ridică fruntea înspre sultan și, cu ochii plini de lacrimi, îl întrebă:

— O, rege al vremilor, mă rog înălțimii tale să-mi spună numai ce nelegiuire am săvârșit de-am stârnit mânia ta și năpăstuirea aceasta!

Și sultanul, tare șofrănit la chip și cu un glas plin de mânie clocotită, îi spuse:

— Nelegiuirea ta, ticălosule? Te prefaci, așadară, că n-ai ști-o? Da n-ai să te mai prefaci, când am să te pun s-o vezi cu chiar ochii tăi!

Și îi strigă:

— Vino după mine!

Și o luă înaintea lui, și îl duse la capătul celălalt al palatului, înspre cel de al doilea maidan, unde se ridica până atunci palatul domniței Badru'l-Budur, înconjurat de grădini, și îi zise:

— Ia uită-te pe fereastra asta și spune-mi, că trebuie să știi prea bine, ce s-a întâmplat cu palatul în care se afla fata mea?

Și Aladdin scoase capul pe fereastră și se uită. Și nu văzu nici palat, nici grădină, și nici urmă de palat ori de grădină, ci numai maidanul cel nesfârșit și gol, așa cum era în ziua în care dase el poruncă efritului lămpii să zidească acolo casa cea minunată. Și fu cuprins de o uluire și de o durere și de o tulburare așa de mări încât fu mai-mai să se prăbușească fără de simțire. Și nu putu să rostească nicio vorbă. Iar sultanul țipă la el:

— Ei, hain alimănit, unde este palatul și unde este fata mea, rodul inimii mele, singurul meu copil?

Și Aladdin scoase un oftat adânc și izbucni în plâns; pe urmă, zise:

— O, rege al vremilor, nu știu!

Iar sultanul îi zise:

— Ascultă la mine! N-am să-ți cer a pune la loc palatul tău cel blestemat, da îți poruncesc să-mi dai îndărăt fata. Și, dacă nu faci lucrul acesta numaidecât, ori dacă nu vrei să-mi spui ce este cu ea, pe capul meu! am să-ți zbor căpățâna!

Și Aladdin, până peste poate de urgisit, lăsă ochii în jos și cugetă vreme de un ceas. Pe urmă, ridică fruntea și spuse:

— O, rege al vremilor, nimenea nu scapă de ce-i e ursit! Și dacă ursita mea este să mi se taie capul pentru o nelegiuire pe care nu am săvârșit-o,

nicio putere nu are să poată să mă izbăvească! Îți cer numai, până a nu muri, un răgaz de patruzeci de zile spre a face cercetările de trebuință în privința soției mele preaiubite, care a pierit odată cu palatul, pe când mă aflam la vânătoare și fără ca eu să-mi pot da cu gândul în ce chip s-a abătut asupra noastră năpasta aceasta, mă juruiesc ție pe adevărul dreptei noastre credințe și pe harurile domnului nostru Mahomed (cu el fie rugăciunea și pacea!)

Și sultanul răspunse:

— Fie, binevoiesc a-ți îngădui cele ce îmi ceri. Da să știi că, la trecerea răstimpului, nimica nu are să poată a te izbăvi din mâinile mele, dacă nu mi-o aduci îndărăt pe fata mea! Întrucât, în orice loc de pe pământ ai putea să te ascunzi, am să te ajung și am să te pedepsesc!

Și Aladdin, cu vorbele acestea, plecă de dinaintea sultanului și, cu capul tare plecat, străbătu palatul, printre dregătorii care se mohorau de mila lui când îl vedeau, așa de tare se schimbase dintr-o dată, de tulburare și de jale. Și ajunse în mijlocul mulțimii de oameni și începu să întrebe, cu ochii rătăciți: „Unde este palatul meu? Unde este soția mea?” Și toți cei care îl vedeau și îl auzeau își ziceau: „Bietul de el! și-a pierdut mințile! Năpăstuirea din partea sultanului și vederea morții l-au smintit!” Și Aladdin, văzându-se că pentru toată lumea nu mai era decât un lucru care stârnea mila, plecă grabnic, fără să aibă cineva inimă să se ia după el. Și ieși din cetate și, fără a ști ce face, începu să rătăcească pe câmpuri…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și opta noapte

Urmă:

Și-așa, ajunse pe malul unei ape mari, curgătoare, cuprins de deznădejde și zicându-și: „Unde să-ți cauți palatul, Aladdine, și unde s-o cauți pe soția ta Badru’l-Budur, o, săracul de tine? Prin ce țară străină ai s-o mai găsești, dacă o mai trăi? Și știi tu măcar în ce chip a pierit ea de-aici?” Și, cu sufletul mohorât de gândurile acestea și nemaivăzând decât neguri și jale dinaintea ochilor, vru să se arunce în apă și să-și înece în ea viața și durerea. Ci, în clipa aceea, își aduse aminte că este musulman, dreptcredincios, un suflet curat. Și rosti mărturisirea de credință întru unul Allah și întru mântuirea adusă de trimisul său. Și, întărit de mărturisirea sa de credință și de lăsarea lui întru voia celui Preaînalt, în loc de a se arunca în apă, se pregăti să-și facă spălările cele îndătinate pentru rugăciunea de seară. Și se lăsă pe vine, acolo, pe malul apei, și luă apă în căușul mâinilor, și începu să-și frece degetele și palmele. Or, făcând mișcările acestea, frecă și inelul pe care i-l dase maghrebinul, când cu intrarea în hrubă. Și, în clipita aceea, se și ivi efritul inelului, care se temeni dinainte-i, rostind:

Iată-l aci, dinainte,
Pe robul tău cel cu luare-aminte.
Spune: ce vrei? Eu sunt

Slujitorul acestui inel
Și al celui care este împodobit cu el;
Și în văzduh, și în apă, și pe pământ!

Iar Aladdin îl cunoscu numaidecât, după înfățișarea-i hâdă și după glasu-i înfricoșător, pe efritul care îl slobozise odinioară din tainița de sub pământ. Și, bucuros uimit de ivirea aceea, la care nici cu gândul nu gândea, în starea jalnică în care se afla, puse capăt spălărilor și se ridică în picioare, și îi spuse efritului:

— O, efrit al inelului, o, izbăvitorule, o minunatule! Allah să te binecuvânteze și să te aibă întru dulce mila lui! Da zorește de-mi adu îndărăt palatul meu și pe soția mea Badru'l-Budur!

Ci efritul inelului îi răspunse:

— O, stăpâne al inelului, ce îmi ceri tu acuma nu stă nicidecum în puterea mea, întrucât pe pământ, în văzduhuri și pe apă eu nu sunt decât slujitorul inelului! Și-s tare mâhnit că nu pot să te mulțumesc în privința aceasta de-acum, care-i de rostul slujitorului lămpii! Și nu ai decât a-l chema pe efritul acela; iar el are să te mulțumească!

Atunci Aladdin, tare uluit, îi spuse.

— Dacă-i așa, o efrite al inelului, și de vreme ce nu poți să te bagi în lucruri care nu te privesc aducându-mi aici palatul soției mele, îți poruncesc, întru puterile inelului pe care îl slujești, să mă duci pe mine la locul de pe pământ unde se află palatul meu, și să mă lași fără de vătămare sub ferestrele domniței Badru'l-Budur, soția mea!

Or, nici nu sfârși bine Aladdin de rostit dorința aceasta, că efritul inelului și răspunse că ascultă și că se supune și, într-un răstimp de numai cât să închizi un ochi și să-l deschizi pe celălalt, îl duse în inima Maghrebului, în mijlocul unei grădini falnice, unde se înălța cu liniile frumuseții lui palatul domniței Badru'l-Budur. Și îl puse ușor-ușurel sub ferestrele domniței, și pieri.

Atunci Aladdin, văzându-și saraiul, simți inima cum i se umflă și sufletul cum i se liniștește, și ochii cum i se răcoresc. Și nădejdea se întoarse iarăși în el, cu mare bucurie. Și întocmai cum stă îngrijorat și nu poate să doarmă acela care încredințează o căpățână de oaie vânzătorului de căpățâni rumenite la cuptor, tot așa și Aladdin, cu toate caznele și necazurile lui, nu vroi să se odihnească deloc. Își înălță numai sufletul înspre zămislitorul său, ca să-i mulțumească pentru bunătatea lui și să mărturisească supus că drumurile Domnului sunt de nepătruns pentru mintea cea mărginită a omului. După care, se ridică și se arătă de-a binelea sub ferestrele soției sale Badru'l-Budur.

Or, de când fusese răpită cu palatul ei cu tot de către maghrebinul farmazon, domnița, în durerea-i de a fi fost despărțită de părintele său și de soțul său multiubit, și ca urmare a atâtor năprazne câte îndurase din partea blestematului de maghrebin, ci fără a se da supusă, își făcuse obiceiul de a se scula din pat în fiecare zi, de la revărsat de zori, și să-și treacă vremea plângând, iar nopțile să vegheze năpădită de gândurile ei negre. Și nici nu dormea, nici nu mânca, nici nu bea nimic. Or, în seara aceea, dintr-o orândă a soartei, slujnica sa venise la ea ca să încerce s-o mai veselească. Și deschise ferestrele de la sala de cleștar, și se uită afară, spunând:

— O, stăpână a mea, ia vino să vezi ce frumoși sunt pomii în seara aceasta și ce boare plăcută adie!

Pe urmă, deodată, dete un țipăt ascuțit, strigând:

— Ya setti, ya setti! Ia uite-l pe stăpânul meu Aladdin! E colea sub ferestrele palatului!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

La vorbele acestea ale slujnicei sale, Badru'l-Budur se repezi la fereastră și îl văzu pe Aladdin, care și el o văzu pe ea. Și la amândoi le venea să zboare de bucurie. Și Badru'l-Budur izbuti cea dintâi să deschidă gura și să-l strige pe Aladdin:

— O, dragule, vino iute, vino iute! Slujnica mea coboară să-ți deschidă ușa cea tainică! Poți să urci aici fără de teamă. Blestematul de vrăjitor nu este acasă deocamdată!

Și, după ce slujnica îi deschise ușa cea tainică, Aladdin se sui la iatacul soției sale și o cuprinse la pieptul lui. Și se sărutară, beți de bucurie, plângând și râzând. Și, când se mai ostoiră oleacă, șezură jos unul lângă altul, iar Aladdin îi spuse soției sale:

— O, Badru'l-Budur, doresc, înainte de orice altceva, să te întreb ce s-a făcut cu lampa de aramă pe care o lăsasem în odaia mea, pe o sofra, până a fi plecat la vânătoare!

Și domnița strigă:

— Ah, dragul meu, tocmai lampa aceea este pricina nenorocirii noastre! Ci eu și numai eu sunt vinovată de tot ce s-a întâmplat!

Și îi povesti lui Aladdin tot ce se întâmplase la palat în lipsa lui și cum, cu gândul de a râde de sminteala vânzătorului de lămpi, schimbase lampa de pe sofra pe o lampă nouă, și tot ce urmase după aceea, fără a uita niciun amănunt. Ci nu-i de niciun folos să le mai înșiruim și noi încă o dată. Iar domnița încheie, spunând:

— Și numai după mutarea noastră aici, cu palat cu tot, a venit afurisitul de maghrebin să-mi dezvăluiască anume cum izbutise el, cu ajutorul puterilor lui vrăjitorești și cu harul lămpii schimbate, să mă rupă de la dragostea ta, ca să mă aibă a lui. Și mi-a spus că este maghrebin și că aici suntem în Maghreb, țara lui!

Atunci Aladdin, fără a-i aduce nici cea mai mică dojană, o întrebă:

— Și ce vrea să facă blestematul acela cu tine?

Ea spuse:

— În fiecare zi, o dată, nu mai mult, vine să mă vadă și încearcă pe toate căile să mă ispitească. Și, cum e plin de hainie, n-a contenit, spre a-mi birui dârzia, să-mi tot spună că sultanul a poruncit să ți se taie capul ca unui viclean și că, la urma urmei, nu erai decât fiul unor sărăcani, al unui prăpădit de croitor pe nume Mustafa, și că numai lui, vrăjitorului, îi datorezi averea și huzururile la care ajunsesei! Da până acuma n-a căpătat de la mine, drept orice răspuns, decât tăcerea scârbei și întoarcerea capului. Și e nevoit, de fiecare dată, să plece cu urechile pleoștite și cu nasul până-n pământ! Și mi-era frică, de fiecare dată, să nu încerce a mă

lua cu sila! Ci iacătă-te aici, preamărit fie Allah!

Iar Aladdin îi spuse:

— Ia să-mi spui acuma, o, Badru'l-Budur, în ce loc din palat se află ascunsă, dacă știi, lampa pe care a izbutit să mi-o răpească afurisitul de maghrebin!

Ea spuse:

— Nu o lasă în palat niciodată; ci o poartă necontenit la sân. De câte ori nu l-am văzut eu cum o scotea dinaintea mea, ca să mi-o arate ca pe o cunună!

Atunci Aladdin îi spuse:

— Bine!... Da pe viața ta! nu are s-o mai arate multă vreme!

Pe urmă adăugă:

— Știu în ce fel am să-l pedepsesc pe vrăjmașul nostru cel hain! Drept aceea, nu am să-ți cer decât să mă lași o clipă singur în odaia aceasta! Și am să te chem eu, când are să fie vremea!

Și Badru'l-Budur ieși din sală și se duse să stea cu slujitoarele ei.

Atunci Aladdin frecă inelul cel fermecat pe care îl avea la deget, și spuse către efritul care se înfățișă:

— O, efrite al inelului, au te pricepi la feluritele soiuri de prafuri adormitoare?

El răspunse:

— Asta-i treaba la care mă pricep cel mai bine!

El spuse:

— Apoi dacă-i așa, îți poruncesc să-mi aduci o uncie de bang cretan, din care numai cu o tuție poate fi adormit un elefant!

Și efritul pieri, ci spre a se întoarce într-o clipită, ținând cu degetele o cutiuță pe care i-o dete lui Aladdin, spunând:

— Iacătă, o, stăpâne al inelului, niște bang cretan de soiul cel mai ales!

Și se duse. Iar Aladdin o chemă pe soția sa Badru'l-Budur, și îi zise:

— O, stăpână a mea Badru'l-Budur, dacă vrei să-l birui pe blestematul de maghrebin, nu ai decât a urma sfatul pe care ți-l dau. Iar vremea ne cam dă ghes, întrucât mi-ai spus că maghrebinul ar fi pe cale să vină încoace, spre-a încerca să te dobândească! Iacătă, dar ce ai să fii nevoită a face!

Și o lămuri:

— Ai să faci cutare și cutare lucru, și ai să-i spui cutare și cutare lucru!

Și o povățui îndelung despre felul în care urma să se poarte față cu magicianul. Și adăugă:

— Estimp, eu am să mă ascund colea în dulap. Și am să ies când o veni vremea!

Și îi dete bisacteaua cu bang, spunând:

— Să nu uiți ce te-am învățat să faci!

Și o lăsă, și se duse să se închidă în dulap.

Atunci, domnița Badru'l-Budur, cu toată sila pe care o avea de-a îndeplini un rost ca acela, nu vroi să piardă prilejul de a-și răzbuna pe vrăjitor, și se pregăti a urma cele ce-o învățase soțul ei Aladdin. Și se sculă, așadar, și le puse pe însoțitoarele ei s-o pieptene și să-i dichisească părul, așa ca să-i stea cât mai bine cu obrazul ei de lună, și puse să fie îmbrăcată cu cea mai frumoasă rochie din dulapurile sale. Pe urmă, se încinse peste mijloc cu un brâu de aur bătut cu diamante, și își împodobi gâtul cu o salbă de mărgăritare scumpe, toate pe-o potrivă de mari, afară de mărgăritarul de la mijloc, care era mare cât o nucă; și își petrecu la încheieturile mâinilor și la glezne niște brățări de aur bătute cu nestemate

care se potriveau de minune cu culorile celorlalte podoabe. Și, parfumată și semănând cu o hurie aleasă, și mai strălucită decât cele mai strălucite crăițe și sultănițe, se privi cu înduioșare în oglindă, pe când slujnicele se holbau la frumusețea sa și se liliau de minunare. Iar ea se întinse galeș pe perne, așteptând să vină magicianul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezecea noapte

Urmă:

Or, magicianul nu zăbovi să vină la ceasul știut. Iar domnița, împotriva obiceiurilor ei, se ridică în cinstea lui și îl pofti cu un zâmbet să șadă lângă ea pe divan. Iar magicianul, tare tulburat de primirea aceea și amețit de strălucirea ochilor cei frumoși care îl priveau și de mândrețea vrăjitoare a acelei domnițe atâta de râvnite, ca dovadă de bună cuviință și de prețuire, nu vroi să șadă decât pe marginea divanului. Și domnița, zâmbind mereu, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, să nu te minunezi deloc dacă mă vezi astăzi în starea aceasta schimbată, întrucât inima mea, care-i din firea ei cu totul neprielnică tristeții, a izbutit până la urmă să biruiască mâhnirea și grija. Și-apoi, am cugetat la vorbele tale în privința soțului meu Aladdin, și sunt acuma încredințată că este mort de pe urma mâniei celei cumplite a regelui, tatăl meu. Or, ceea ce este scris trebuia să se împlinească! Și nici lacrimile, nici părerile mele de rău nu au să-i dea viață îndărăt unui mort. Pentru aceea, m-am lepădat de tristețea și de jalea mea și m-am hotărât să nu mai fug de îmbierile și de gingășiile tale. Și iacătă pricina schimbării sufletului meu!

Pe urmă, adăugă:

— Ci eu încă nu te-am poftit să guști din răcoritoarele prieteniei!

Și se ridică, în frumusețea-i amețitoare, și se duse la sofraua cea mare pe care era așezată tablaua cu vinuri și cu sorbeturi și, pe când o chema pe una dintre însoțitoarele ei spre a ridica tablaua, aruncă o pișcătură de bang cretan în cupa de aur de pe ea. Și maghrebinul nu știa cum să-i mai mulțumească pentru bunăvoința ei. Și, când însoțitoarea cea tânără veni cu tablaua de sorbeturi, el luă cupa și îi spuse domniței Badru'l-Budur:

— O, domniță, băutura aceasta, oricât de desfătătoare ar fi, nu ar putea să mă răcorească atâta cât zâmbetul ochilor tăi!

Și, rostind acestea, duse cupa la gură și o goli dintr-o sorbitură, fără a se mai opri să răsufle. Ci asta fu spre a se rostogoli pe dată jos pe chilim, la picioarele domniței Badru'l-Budur, cu capu-naintea picioarelor!

Or, la zgomotul căderii lui, Aladdin scoase un strigăt mare de izbândă, ieși din dulap și dete fuga numaidecât la trupul cel nemișcat al vrăjmașului său. Și se repezi asupra lui, îi deschise mantia la piept și îi scoase de la sân lampa care era ascunsă acolo. Și se întoarse înspre Badru'l-Budur care, bucuroasă până peste poate, sări să-l ia în brațe. Iar Aladdin îi spuse:

— Mă rog ție să mă mai lași o dată singur! Căci totul trebuie să se

sfârşească astăzi!

Şi, după ce Badru'l-Budur ieşi din odaie, Aladdin frecă lampa la locul pe care îl ştia bine, şi îl văzu numaidecât pe efritul lămpii, care se ivi rostind vorbele lui obişnuite şi aşteptând porunca. Şi Aladdin îi spuse:

— O, efrite al lămpii, îţi poruncesc, întru harurile lămpii, stăpâna ta, să muţi palatul acesta, cu tot ce cuprinde el, în cetatea de scaun a împărăţiei Chinei, chiar pe locul de unde l-ai ridicat spre a-l aduce aici! Şi fă aşa fel încât mutarea aceasta să se petreacă fără de vătămătură, fără de necazuri şi fără de zguduituri!

Iar ginnul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi pieri. Şi tot atunci, într-un răstimp de cât să închizi un ochi şi să-l deschizi pe celălalt, mutarea se şi săvârşi, fără ca să-şi fi dat seama cineva de asta; întrucât totul nu se simţi decât de-abia prin două clătinături uşoare, una la plecare şi alta la oprire.

Atunci Aladdin, după ce se încredinţă că într-adevăr palatul ajunsese şi fusese bine aşezat peste drum de palatul sultanului, pe locul pe care se aflase mai înainte, se duse la soţia sa Badru'l-Budur şi o sărută îndelung şi îi spuse:

— Iacătă-ne ajunşi în oraşul tatălui tău! Ci, întrucât s-a şi făcut noapte, ar fi mai bine să aşteptăm până mâine dimineaţă spre a ne duce să-l vestim pe sultan de întoarcerea noastră! Iar până una alta, că nu ne mai gândim decât a ne bucura de izbânda noastră şi de fericirea că ne-am găsit iarăşi, o, Badru'l-Budur!

Şi, întrucât Aladdin nu mai mâncase nimic încă din ajun, şezură amândoi jos şi porunciră roabelor să le aducă o cină bogată, în sala cea cu nouăzeci şi nouă de geamuri. Pe urmă, îşi petrecură laolaltă noaptea aceea, în desfăt şi fericire.

Or, a doua zi, sultanul ieşi din palatul lui spre a se duce, ca de obicei, s-o plângă pe fiică-sa, în locul unde nu gândea să găsească decât şanţurile temeliilor. Şi, tare trist şi tare îndurerat, îşi aruncă ochii înspre partea aceea, şi rămase înmărmurit când văzu câmpul maidanului acoperit iarăşi de palatul cel falnic, şi nicidecum gol, aşa cum îşi închipuise. Şi, dintru-ntâi, socoti că totul nu era decât vreo plăsmuire de piele ori vreo nălucire a minţii lui zbuciumate, şi se frecă la ochi de mai multe ori. Ci, întrucât priveliştea dăinuia mai departe, nu mai putu să se îndoiască de adevăr şi, fără a-i mai păsa de făloşenia lui de sultan, o luă la fugă rotindu-şi mâinile şi scoţând strigăte de bucurie şi, dând buzna printre străjile şi printre paznicii palatului, sui scara cea de alabastru, fără a-şi mai trage sufletul, în ciuda vârstei lui înaintate, şi intră sub bolta de cleştar, în sala cu nouăzeci şi nouă de ferestre, unde Aladdin şi Badru'l-Budur, zâmbind, tocmai aşteptau venirea lui. Şi amândoi se ridicară când îl văzură şi se repeziră să-l întâmpine.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şapte sute şaptezeci şi una noapte

Urmă:

Și o sărută pe fiică-sa, vărsând lacrimi de bucurie, până peste poate de înduioșat; și ea la fel. Și, când putu să deschidă gura și să dobândească iar grai, spuse:

— O, fata mea, mă uit cu nedumerire că fața ta, după atâtea năpaste câte ți s-au întâmplat, nu este deloc mai schimbată ori mai galbenă decât în ziua când te-am văzut cea din urmă dată! Ci, o, copila inimii mele, trebuie să fi îndurat multe în răstimpul lipsei tale de lângă noi, că doar nu fără de necazuri mari și fără de spaime amarnice trebuie să te fi văzut mutată dintr-un loc în altul, cu palat cu tot! Întrucât iată, eu numai când mă gândesc la asta mă și simt năpădit de un fior de spaimă! Grăbește-te, dar, o fata mea, de-mi spune care-i pricina de nu te-ai schimbat decât atâta de puțin la față, și povestește-mi, fără a-mi ascunde nimic, tot ce s-a întâmplat, de la început până la sfârșit!

Și Badru'l-Budur răspunse:

— O, părinte al meu, află că, dacă sunt atâta de puțin schimbată la față și atâta de puțin îngălbenită, este pentru că mi-am găsit iar ceea ce pierdusem când am fost dusă de lângă tine și de lângă soțul meu Aladdin. Căci bucuria de a vă găsi iar pe amândoi îmi dă îndărăt prospețimea și culoarea de mai înainte a chipului. Ci am suferit mult, și mult am plâns, atât că fusesem răpită de la dragostea ta și a soțului meu multiubit, cât și că picasem în puterea unui blestemat de magician maghrebin, care-i pricina a toate câte s-au întâmplat și care îmi tot moșmondea niște vorbe care nu-mi plăceau, și tot vroia să mă ispitească, după ce mă răpise. Da toate astea nu se datoresc decât nechibzuinței mele, care m-a împins să schimb cu altul ceea ce nu era al meu!

Și îi povesti tatălui ei, fără să se oprească, toată povestea, până în cele mai mici amănunte, fără a uita nimic. Ci nu are niciun rost să o mai spunem și noi încă o dată. Și, când isprăvi de povestit, Aladdin, care până atunci nu deschisese gura, se întoarse înspre sultanul uluit până peste marginile uluielii, și îi arătă, în dosul unei perdele, trupul fără de simțire al magicianului, cu chipul tot înnegrit de puterea bangului și îi spuse:

— Iacătă-l pe viclean, pricina necazului îndurat de noi și pricina năpăstuirii mele! Ci Allah l-a pedepsit!

La priveliștea aceea, sultanul, pe deplin încredințat de nevinovăția lui Aladdin, îl sărută tare drăgăstos, strângându-l la pieptul său, și îi spuse:

— O, Aladdine, fiul meu, nu mă osândi prea greu din pricina felului cum m-am purtat față de tine, și iartă-mă pentru mijloacele de care m-am slujit împotriva ta! Întrucât mi se cade oleacă de iertăciune, pentru iubirea pe care i-o port singurei mele copile Badru'l-Budur, și întrucât tu știi prea bine că inima unui părinte este plină de dragoste și că eu, din parte-mi, aș fi vrut mai degrabă să-mi pierd împărăția toată decât un fir de păr de pe capul fiicei mele multiubite!

Și Aladdin răspunse:

— Dreptu-i, o, părinte al domniței Badru'l-Budur! Ești vrednic de iertare, întrucât numai dragostea ce o ai pentru copila ta, pe care o credeai pierdută din vina mea, te-a făcut să te folosești de niște mijloace aspre față de mine. Și nu mi se cade mie să te osândesc nicidecum! Întrucât eu eram dator, într-adevăr, să cuget la gândurile viclene ale ticălosului acela de magician, și să mă pregătesc împotriva lui. Și tu nu vei putea să înțelegi cu adevărat cât de hain este, decât atuncea când oi avea răgazul să-ți istorisesc toată povestea mea cu el!

Iar sultanul îl mai sărută o dată pe Aladdin și îi spuse:

— Hotărât, o, Aladdine, trebuie numaidecât să-ți găsești cât mai curând răgazul de a-mi povesti toate astea. Ci-i cu mult mai grabnic, la ceasul de-acum, să ne izbăvești de priveliștea hoitului acesta blestemat, care zace fără de suflare la picioarele noastre, și să ne bucurăm laolaltă de biruința ta!

Și Aladdin dete poruncă efriților săi cei tineri să ia leșul maghrebinului și să-l ardă în mijlocul ariei meidanului, pe un pat de bălegar, și cenușa să i-o arunce într-o hazna cu scârne. Lucru care fu îndeplinit întocmai, de față cu tot orașul, care se bucură de osânda aceea și de întoarcerea emirului Aladdin la nazarul sultanului.

După care, sultanul puse pristavii să crăinicească, împresurați de cântăreții din trâmbițe, din tâmpine și din dairale, că dă slobozie celor întemnițați, în semn de bucurie a tuturora; și puse să se împartă danii mari săracilor și nevoiașilor. Și, seara, puse să fie luminată cetatea toată, precum și palatul său și cel al lui Aladdin și al domniței Badru'l-Budur. Și așa Aladdin, datorită binecuvântării lui Allah, pe care o purta asupra lui, scăpă a doua oară din primejdia morții. Și tocmai binecuvântarea aceea avea să-l scape și a treia oară, așa cum aveți să auziți numaidecât, o, ascultătorii mei!

Într-adevăr, se împliniseră câteva luni de când Aladdin se întorsese și de când, sub ochiul înduioșat și treaz al maicii sale, ajunsă acuma o preacinstită femeie din lumea de vază, cu o înfățișare tare măreață, ci neîntinată de îngâmfare și de fumuri, ducea o viață plină de desfătări, când soția sa, într-o zi, intră cu un chip cam mohorât și cam apăsat în sala cea cu bolta de cleștar, în care sta el de obicei spre a se bucura de priveliștea grădinilor, și se apropie de el și spuse:

— O, Aladdin, stăpâne al meu, Allah cel carele ne-a coperit pe amândoi de hatârurile lui, nu a vrut să-mi dea până acuma mângâierea de a avea un copil. Întrucât a și trecut destulă vreme de când ne-am luat amândoi, și nu-mi simt lăuntrurile zămislite de viață…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și doua noapte

Urmă:

Or, vin acuma să te rog a-mi îngădui să aduc în palat o sfântă bătrână, pe nume Fatmah, venită de vreo câteva zile în cetatea noastră, și pe care toată lumea o cinstește pentru tămăduirile și pentru leacurile cele făcătoare de minuni pe care le face și pentru rodnicia pe care o dă femeilor sterpe numai punându-și mâinile pe ele.

Și Aladdin, care nu vroia s-o supere cumva pe soția sa Badru'l-Budur, nu pregetă să se învoiască la dorința ei, și porunci la patru hadâmbi să meargă în cetate ca s-o caute pe prea cuvioasă și s-o ia la sarai.

Și eunucii îndepliniră porunca și nu zăboviră mult până s-o aducă pe bătrâna cea sfântă, care avea obrazul acoperit cu un iașmac tare des, și

gâtul înfășurat cu un șirag de mătănii tare lung, răsucit de trei ori, care-i atârna până dedesubtul pieptului. Și ținea în mână o cârjă mare, pe care își sprijinea umbletul măcinat de ani și de canoanele schivniciei. Și domnița, de cum o văzu, se duse grăbită în calea ei și îi sărută mâna cu evlavie, și îi ceru binecuvântarea. Și bătrâna, cu un glas tare cucernic, chemă asupra ei binecuvântările lui Allah, și milele lui, și făcu pentru ea o rugăciune lungă spre a se ruga lui Allah să dureze și să sporească în ea belșugul și fericirea și să-i împlinească până și cele mai mărunte dorinți. Și Badru'l-Budur o rugă să stea jos, la locul de cinste de pe divan, și îi spuse:

— O, sfântă a lui Allah, îți mulțumesc pentru urările tale cele bune și pentru rugăciunile tale. Și, întrucât știu că Allah are să-ți împlinească tot ce ai să-i ceri, trag nădejde că am să dobândesc de la bunătatea lui, cu mijlocirea ta, lucrul pe care îl dorește cel mai aprins sufletul meu!

Și sfânta răspunse:

— Eu sunt cea mai smerită dintre făpturile lui Allah, ci el este atotputernic și minunat! nu te sfii, dară, o, Badru'l-Budur, stăpână a mea, să rostești ce-ți dorește sufletul!

Și Badru'l-Budur se făcu la chip roșie de tot și, scăzându-și glasul și cu un val de mare înflăcărare, zise:

— O, sfântă a lui Allah, doresc să am de la mila lui Allah un copil! Spune-mi ce trebuie să îndeplinesc pentru aceasta, și ce faceri de bine și ce fapte bune trebuie să săvârșesc, ca să mi se binecuvină un atare har! Sunt gata de orice – spre a dobândi binele acesta, care îmi este mai scump decât chiar viața mea! Iar eu, în schimb, ca să-ți dovedesc mulțumită mea, am să-ți dau tot ce ți-ai putea râvni ori dori, nu numai pentru tine care știu, o, maică a noastră a tuturora, ești la adăpost de nevoile unor biete făpturi, ci pentru ușurarea celor năpăstuiți și sărmani ai lui Allah!

La vorbele acestea ale domniței Badru'l-Budur, ochii sfintei, care până atunci rămăseseră coborâți, se deschiseră sub iașmac și se luminară de o sclipire fără de asemuire, iar fața îi străluci ca de un pojar din lăuntru, și toate trăsăturile chipului ei mărturisiră căldura unei bucurii pline de încântare. Și o privi pe domniță vreme de o clipită, fără a grăi o vorbă; pe urmă, întinse mâinile înspre ea și își puse palmele pe capul său, mișcându-și buzele într-o rugăciune parcă lăuntrică și, într-un sfârșit, rosti:

— O, fata mea, o, stăpâna mea Badru'l-Budur, sfinții lui Allah vin să-mi șoptească de care cale fără de greș se cade să te slujești spre-a vedea rodnicia sălășuindu-se în lăuntrurile tale! Ci, o, fata mea, socot că această cale este tare anevoioasă, de nu peste putință de folosit, întrucât este trebuință de o putere mai presus de oameni spre-a făptui un lucru care cere tărie și voinicie!

Iar domnița Badru'l-Budur, dacă auzi vorbele acelea, nu putu să-și stăpânească mai mult tulburarea, și se aruncă la genunchii sfintei, cuprinzându-i cu brațele, și spuse:

— Fă-ți milă, o, maică a noastră, arată-mi mijlocul acela, oricare ar fi! căci nimica nu este cu neputință de îndeplinit pentru soțul meu preaiubit, emirul Aladin! Ah, spune-mi, sau am să mor la picioarele tale, din pricina dorinței neîmplinite!

Atunci sfânta ridică un deget în sus și spuse:

— Fata mea, pentru ca rodnicia să pătrundă în tine, se cere să ai agățat de bolta sălii acesteia un ou de-al păsării rokh, cea care trăiește pe piscul cel mai înalt din muntele Caucaz. Și vederea oului, la care să te uiți cât de multă vreme vei putea, de-a lungul zilelor, are să schimbe alcătuirea ta lăuntrică și are să răscolească adâncul cel nemișcat al plodirii tale! Și asta-i

ce aveam să-ți spun, fata mea!

Și Badru'l-Budur strigă:

— Pe viața mea, o, maică a noastră, eu nu știu ce este pasărea rokh și nu am văzut niciodată ouăle ei, da nu mă îndoiesc că Aladdin n-ar fi în stare, într-o clipită, să-mi rostuiască un ou prăsitor ca acela, de s-ar afla el chiar și în cuibarul de pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz!

Pe urmă, domnița vroi s-o mai țină la ea pe sfânta care se și ridicase să plece, ci sfânta îi spuse:

— Nu, fata mea, lasă-mă acuma să mă duc să ușurez și pe alți necăjiți, și alte dureri, încă și mai mari decât durerea ta. Ci mâine, inșallah, am să vin eu singură să te văd și să aflu de la tine vești pentru care pun mare preț!

Și, cu toate stăruințele și rugămințile domniței Badru'l-Budur cea plină de îndatorință, care vroia să-i dea în dar o grămadă de salbe și de giuvaieruri de un preț nemăsurat, sfânta nu vroi să mai stea nicio clipită în palat și plecă, așa cum venise, neprimind niciun fel de dar.

Or, la puține clipe după plecarea sfintei, Aladdin se întoarse lângă soția lui și o sărută drăgăstos cum făcea de fiecare dată când lipsea de acasă, măcar și numai pe-o clipită…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

…Ci i se păru limpede că domnița Badru'l-Budur avea o înfățișare tare dusă și îngândurată; și, cu multă tulburare, o întrebă care-i pricina. Atunci Sett Badru'l-Budur, dintr-o răsuflare, îi spuse:

— Hotărât că am să mor, dacă nu voi avea cât mai curând un ou de al păsării rokh, cea care trăiește pe piscul cel mai înalt al muntelui Caucaz!

Și Aladdin, la vorbele acelea, începu să râdă și zise:

— Pe Allah, o, stăpână a mea Badru'l-Budur, dacă nu este vorba decât de-a avea oul acela ca să nu mai mori, răcorește-ți ochii! Ci spune-mi numai, ca să știu, ce nădăjduiești să faci cu oul de la pasărea aceea?

Și Badru'l-Budur răspunse:

— A fost aici bătrâna cea sfântă, și mi-a spus că vederea acelui ou este leacul fără de greș pentru tămăduirea sterpiciuni femeilor. Și vreau să-l am, ca să-l agăț în mijlocul bolții de cleștar a sălii cu nouăzeci și nouă de ferestre!

Și Aladdin răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, stăpână a mea Badru'l-Budur! Vei avea pe dată oul de rokh!

Numaidecât, o lăsă pe soția sa și se duse să se încuie în odaia lui. Și își scoase din sân lampa cea fermecată pe care o purta mereu la el, de când cu primejdia amarnică prin care trecuse din vina lui, și o frecă. Și, tot atunci, se și ivi dinaintea lui efritul lămpii, gata să-i îndeplinească poruncile. Și Aladdin îi spuse:

— O, preabunule efrit, care mi te supui datorită puterilor lămpii, stăpâna ta, îți cer să-mi aduci pe dată, spre a-l agăța la mijlocul bolții de cleștar, un ou de-al păsării celei uriešești rokh, care trăiește pe vârful cel mai înalt din creierii muntelui Caucaz!

Or, nici nu rosti Aladdin bine vorbele acestea, că efritul se și schimonosi într-un chip înfricoșător, și ochii i se aprinseră, și-i aruncă în obraz lui Aladdin un răgnet atâta de înspăimântător, de tot palatul se zgudui din temeliile lui, iar Aladdin fu aruncat, ca o piatră dintr-o praștie, drept în peretele sălii, și atâta de năpraznic încât lungimea lui era mai-mai să i se mestece cu lățimea. Și efritul, cu glasul plin de tunete, îi strigă:

— Adamit ticălos, ce-ai cutezat să-mi ceri? O, nerecunoscătorule, cel mai nerecunoscător dintre toți inșii de teapa ta, iacătă că acuma, după toate slujbele pe care ți le-am slujit cu toată ascultarea și supunerea, ai neobrăzarea să-mi poruncești a mă duce să ți-l aduc pe fiul stăpânului meu cel mai de sus, rokhul, ca să-l spânzuri de bolta palatului tău! Au tu nu știi, smintitule, că și eu, și lampa, și toți slujitorii lămpii suntem robii rokhului cel mare, tatăl acelor ouă? O, ai noroc că te afli sub ocrotirea stăpânei mele, lampa, și că porți la deget inelul acela plin de haruri mântuitoare! Că de nu, lungimea ta ți s-ar fi și mestecat cu lățimea!

Și Aladdin, năuc și lipit de perete, bâigui:

— O, efrite al lămpii, pe Allah! nu de la mine vine cererea asta, ci i-a fost șoptită soției mele Badru'l-Budur de către bătrâna cea sfântă, maica zămislirilor și tămăduitoarea sterpiei!

Atunci efritul se liniști dintr-odată și luă glasul lui obișnuit față de Aladdin, și îi spuse:

— Habar n-am avut de asta! A, care va să zică așa! care va să zică de la tâlharul acela vine nelegiuirea! Ai mare noroc, Aladdine, că nu vine de la tine povestea asta! Află, dar, că pe calea aceasta a vroit să aducă pierea și a ta, și a soției tale, și-a palatului tău! Aceea pe care tu o numești bătrâna cea sfântă nu e niciun fel de sfântă și niciun fel de bătrână, ci este un ins străvestit în femeie. Și insul acela nu este altul decât însuși fratele maghrebinului, vrăjmașul tău cel nimicit. Și seamănă cu frate-său așa cum o jumătate de păstaie seamănă cu sora ei. Și-i adevărat zicala care spune: „Cățelandrul cel tânăr este mai ticălos decât fratele lui mai mare”, întrucât spița unui câine se ticăloșește din plodire în plodire! Și vrăjmașul acesta cel nou, despre care tu habar nu aveai, este însăși mai iscusit la vrăjitorii și la viclenii decât fratele lui mai mare. Și, când a aflat, cu lucrările lui geometricești, că fratele său a fost nimicit de tine și a fost ars din porunca sultanului, tatăl soției tale Badru'l-Budur, a hotărât să se răzbune pe voi, și a venit aici din Maghreb, străvestit într-o sfântă bătrână, ca să ajungă până la palatul acesta. Și a izbutit să intre în lăuntru și să-i bage în cap soției tale cererea aceea aducătoare de năpaste, care-i nelegiuirea cea mai grea împotriva stăpânului meu cel mare, rokhul! Te prevestesc, dar, ce gânduri ticăloase are, ca să poți să te ferești! Uassalam!

Și efritul pieri, după ce îi spuse toate astea lui Aladdin.

Atunci Aladdin, până peste poate de mânios, dete fuga în sala cea cu nouăzeci și nouă de ferestre s-o caute pe soția sa Badru'l-Budur. Și, fără a-i dezvălui nimic din cele câte aflase de la efrit, îi spuse:

— O, Badru'l-Budur, ochi al meu! este de mare trebuință, înainte de a-ți aduce oul păsării rokh, s-o aud și eu, cu urechile mele, pe sfânta care ți-a spus de leacul acesta. Așa că mă rog ție să trimiți după ea cât mai degrabă și, pe când eu am să stau pitit pe după perdea, s-o faci să-ți mai spună o dată leacul, pe motiv că nu ți-ai mai aduce aminte întocmai cum să-l ții!

Și Badru'l-Budur răspunse:
— Pe capul și pe ochiul meu!
Și trimise numaidecât după bătrâna cea sfântă.
Or, de îndată ce bătrâna intră în sala cea cu bolta de cleștar și de îndată ce, tot coperită cu iașmacul cel gros de pe fața ei, se apropie de Badru'l-Budur…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

…Aladdin se și repezi pe ea, sărind din ascunzătoarea lui, cu paloșul în mână și, până ce ea să poate zice: „Cârc!" dintr-o fulgerătură îi reteză capul de pe umeri!
Când văzu toate astea, Badru'l-Budur, înmărmurită, strigă:
— O, stăpâne al meu, Aladdin, ce păcat!
Aladdin însă se mulțumi să zâmbească și, drept orice răspuns, se aplecă, înșfacă de moțul din creștet capul tăiat și i-l arătă domniței Badru'l-Budur. Și domnița, până peste poate de uluită și de scârbită, văzu că acea căpățână era rasă ca a unui bărbat, afară se smocul din creștet, și că obrazul era amarnic de bărbos. Și Aladdin, nevroind s-o sperie mai mult, îi povesti cumu-i adevărul cu acea haină de Fatmah, sfânta cea prefăcută și bătrâna cea prefăcută, și sfârși astfel:
— O, Badru'l-Budur, să dăm mulțumire lui Allah, carele ne-a scăpat pe totdeauna de vrăjmașii noștri!
Și amândoi se aruncară unul în brațele celuilalt, mulțumindu-i lui Allah pentru multe milele lui.
Și de-atunci au trăit o viață tare fericită, laolaltă cu maica cea bătrână a lui Aladdin, și cu sultanul, părintele domniței Badru'l-Budur. Și au avut niște copii frumoși ca luna. Și Aladdin, la moartea sultanului, a domnit peste împărăția Chinei. Și nimica nu a mai lipsit huzurului lor, până ce a venit și neabătuta Sfărmătoare a desfătărilor și Despărțitoarea celor ce se au dragi.

Iar Șeherezada, după ce povesti astfel povestea aceasta, spuse:
— Și iacătă, o norocitule rege, tot ce știu despre Aladdin și despre Lampa cea fermecată. Ci Allah este cel mai știutor!…
Iar regele Șahriar spuse:
— Povestea aceasta, Șeherezada, este tare frumoasă. Ci mult mă minunează buna ei cuviință.
Iar Șeherezada spuse:
— Dacă-i așa, o, măria ta, îngăduie roabei tale Șeherezada că-ți povestească *Povestea lui Kamar și a multpriceputei Halima.*
Și regele Șahriar strigă:
— De bună seamă, Șeherezada!
Și ea zâmbi a râde și răspunse:

— Da, măria ta! Ci, mai înainte, spre a-ți dezvălui prețul virtuții de-a avea răbdare, și ca să te fac să asculți, fără mânie împotriva slujitoarei tale, felul plin de fericire pe care i-l menește Allah spiței neamului tău prin mijlocirea mea, am să-ți povestesc îndată ceea ce ne-au lăsat de moștenire părinții noștri cei de demult despre căile de a dobândi adevărata știință a vieții…

Iar regele spuse:

— O, fiică a vizirului meu, dă zor de-mi arată calea dobândirii unei agoniseli ca aceea. Ci, o, Șeherezada care-i ursita pe care Allah, prin mijlocirea ta, o menește neamului meu, de vreme ce eu nu am niciun urmaș?

Iar Șeherezada spuse:

— Îngăduie slujnicei tale, o, măria ta, să nu-ți spună încă nimic despre lucrurile tainice care s-au petrecut în cele douăzeci de nopți de tăcere, pe care bunătatea ta i le-a dăruit spre a se zvidui de o suferință, și în care slujnicei tale i s-a dezvăluit strălucirea ursitei tale!

Și, fără a mai adăuga nimic în privința aceasta, Șeherezada, fata vizirului, spuse:

Parabola adevăratei științe a vieții

Se povestește că într-un anume oraș, în care se învățau toate științele, trăia un tânăr frumos și plin de sârg la învățătură. Și, măcar că nimic nu lipsea fericirii vieții sale, era chinuit de dorința de a ști tot mai mult. Or, i se dezvălui, într-o zi, din povestirea unui negustor călător, că se afla într-o țară tare îndepărtată un învățat care era omul cel mai sfânt din Islam și care el singur avea atâta știință de carte, atâta înțelepciune și atâta har cât toți învățații veacului la un loc. Și află că învățatul acela, cu toată faima lui, avea meseria de fierar, meserie pe care, înaintea lui, o avuseseră și tătâne-său și bunicu-său.

Și, dacă auzi vorbele acestea, tânărul se întoarse la el acasă, își luă papucii și traista și bățul, și plecă pe dată din orașul și dintre prietenii săi. Și porni înspre țara cea îndepărtată în care trăia dascălul cel sfânt, cu gândul de a se pune sub îndrumarea lui și de a dobândi oleacă de știință și de înțelepciune. Și merse vreme de patruzeci de zile și de patruzeci de nopți și, după multe primejdii și osteneli, ajunse, din mila lui Allah, care îi menise bună tihnă, în orașul fierarului. Și se duse drept în sukul fierarilor, și se înfățișă dinaintea aceluia a cărui fierărie toți trecătorii i-o arătau. Și, după ce îi sărută poala cămășii, șezu înaintea lui, cu o înfățișare plină de sfială. Iar fierarul, care era un om în vârstă și cu fața pecetluită de binecuvântare, îl întrebă:

— Ce dorești, fiul meu?

El răspunse:

— Doresc să învăț știința!

Și covaliul, drept răspuns, îi puse în mână funia de la foalele covăliei și îi spuse să tragă. Și învățăcelul cel nou răspunse că ascultă și că se supune, și începu numaidecât să întindă și iar să slăbească funia foalelor, fără a se opri, din ceasul când ajunsese acolo până la asfințitul soarelui. Și a doua zi îndeplini aceeași muncă, la fel ca și în zilele următoare, vreme de săptămâni, de luni și de un an întreg, fără ca nimeni din fierărie, nici dascălul, nici ucenicii lui cei mulți, – care fiecare aveau câte o sarcină tot atâta de aspră ca și a lui, să-i fi spus măcar o dată vreun cuvânt, și fără ca nimeni să se plângă ori baremi să murmure din pricina acelei munci grele și tăcute. Și învățăcelul, într-o zi, tare sfios, îndrăzni să deschidă gura și să spună:

— Învățătorule!

Iar fierarul se opri din munca lui. Și toți învățăceii, până peste măsură de tulburați, făcură la fel. Și, în tăcerea din fierărie, covaliul se întoarse înspre tânăr și îi întrebă:

— Ce vrei?

El spuse:

— Știința!

Iar fierarul spuse:

— Trage de funie!

Și fără niciun cuvânt mai mult, tânărul își luă iarăși de la capăt munca de făurar. Și alți cinci ani se scurseră, în care, de dimineața până seara, învățăcelul trăgea de funia foalelor, fără de răgaz și fără ca nimeni să-i spună măcar o dată vreo vorbă. Iar dacă vreunul dintre ucenici avea trebuință să fie lămurit în vreo pricină, de orice fel ar fi fost ea, îi era îngăduit să scrie o întrebare și să dea țidula dascălului, dimineața, când intra în fierărie. Și meșterul, fără a dezvălui vreodată cele scrise, arunca hârtia în jarul din vatră ori, mai adesea, o punea în cuta de la turbanul său. Dacă arunca hârtia în foc, o făcea, fără de îndoială, din pricină că nu i se cădea niciun fel de răspuns. Dar dacă hârtia era pusă la turban, ucenicul care o dedese găsea, seara răspunsul meșterului, scris cu slove daurite, pe peretele chiliei sale.

Și, când se scurseră zece ani așa, bătrânul fierar veni la tânărul învățăcel și îl bătu pe umeri. Și tânărul, pentru întâia oară, după acei zece ani, dete drumul funiei covăliei. Și o bucurie mare pogorî în el. Iar dascălul îi vorbi, zicând:

— Fiul meu! poți să te întorci în țara ta și la casa ta, cu știința toată a lumii și a vieții în inima ta. Căci pe toată ai dobândit-o, dobândind virtutea răbdării!

Și îi dete sărutul păcii. Iar învățăcelul se întoarse luminat în țara sa, între prietenii lui; și își trăi limpede viața.

Și regele Șahriar strigă:

— O, Șeherezada, ce minunată este pilda aceasta. Și cât îmi mai dă de cugetat!

Și rămase cufundat un răstimp în gândurile lui. Pe urmă, adăugă:

— Grăbește-te, acuma, o, Șeherezada, de-mi povestește povestea lui Kamar și a preapriceputei Halima.

Ci Șeherezada spuse:

— Îngăduie-mi, o măria ta, să mai amân oleacă istorisirea acestei povești; întrucât sufletul meu, în seara aceasta, nu se simte îndemnat înspre ea; și îngăduie-mi mai degrabă să-ți încep povestea cea mai dulce, cea mai luminoasă și cea mai curată din câte știu!

Și regele spuse:

— Hotărât, o, Șeherezada, sunt gata să te ascult, căci și eu îmi simt sufletul pornit în seara aceasta înspre lucruri voioase. Și-apoi, zăboveai a are să-mi îngăduie a trage un folos pentru mine din pilda despre răbdare!

Atunci Șeherezada spuse:

Farizada sau zâmbet de trandafir

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, dăruitule cu purtări alese, că a fost odată, în zilele de odinioară, e tare mult de atunci – ci numai unul Allah e atoateștiutor! – un rege al Persiei, pe nume Khosru Șah, pe care Atoatedătătorul îl dăruise cu putere, cu tinerețe și cu frumusețe, și îi pusese în inimă atâta dor de dreptate încât, sub domnia lui, tigrul și iedul umblau grumaz la grumaz și se adăpau laolaltă dintr-un pârâu. Și regele acela, căruia îi plăcea să-și dea seamă singur, cu chiar ochii lui, de toate câte se petreceau în cetatea sa de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, străvestit în negustor străin, întovărășit de vizirul său ori de vreunul dintre mai-marii de la palatul lui.

Or, într-o noapte, pe când da o raită printr-o mahala de oameni săraci, trecând pe o uliță auzi niște glasuri tinerești care răzbăteau limpede până la el. Și se apropie, împreună cu soțul său, de căsuța cea umilă din care ieșeau glasurile acelea și, lipindu-și ochiul de o crăpătură a ușii, se uită înlăuntru. Și zări, împrejurul unei lumini, jos, pe o rogojină, trei fete care, sfârșindu-și masa, ședeau de taină. Și cele trei fete, care semănau între ele așa cum seamănă niște surori, erau desăvârșit de frumoase. Iar cea mai mică era vădit, și cu mult, cea mai frumoasă dintre ele.

Și cea dintâi spunea:

— Eu, surorile mele, mi-aș dori, dacă-i vorba să-mi spun o dorință, să ajungă soția plăcintarului sultanului. Că știți și voi cât de mult îmi plac mie plăcintele, mai cu seamă cele de foi, care se cheamă „plăcintele sultanului”. Și numai baș-plăcintarul sultanului poate să le izbutească așa! Ah, surorile mele, ce m-ați mai pizmui în inima voastră, când ați vedea hrana aceea de cofeturi alese cum îmi rotunjește șoldurile cu grăsimea lor cea albă, și cum m-ar face frumoasă, și cum mi-ar subția obrazul!

Iar cea de a doua dintre fete spunea:

— Eu, surorile mele, nu râvnesc atâta de sus: Eu m-aș mulțumi să ajung nevasta bucătarului sultanului. Ah, ce-aș mai vrea! Că lucrul acesta mi-ar îngădui să-mi satur poftele cele înăbușite de-atâta timp de când tot jinduiesc să gust și eu din cele bucate minunate din care nu se mănâncă decât la palat! mai cu seamă mi-ar plăcea, printre altele multe, tăvile alea cu castraveți umpluți și copți la cuptor, care, numai când le văd cum trec purtate pe cap de slujitori, în zilele ospețelor date de sultan, îmi și simt inima plină cu totul de tulburare! Of, ce le-aș mai mânca! Și n-aș uita să vă poftesc și pe voi, din când în când, dacă soțul meu, bucătarul, mi-ar îngădui; da nu cred că mi-ar îngădui!

Și, după ce surorile cele două își mărturisiră astfel dorințele, se întoarseră înspre sora lor cea mezină, care sta tăcută, și o întrebară, râzându-și de ea:

— Da tu, o, prâsleo, ce-ți dorești? Și pentru ce îți lași ochii în jos și nu spui nimic? Ci fii pe pace! Îți făgăduim că, atunci când o să fim soțiile celor pe care ni i-am ales, avem să ne străduim să te mărităm și pe tine fie

cu vreun rândaș de-al sultanului, fie cu vreun alt slujbaș de cinul lui, ca să fii și tu totdeauna pe lângă noi! Spune, tu ce-ți dorești?

Și copila, tulburată și înroșindu-se, răspunse cu un glas dulce ca o apă de izvor:

— O, surorile mele!

Și nu putu să grăiască mai departe. Iar cele două fete, râzând de sfiala ei, atâta îi deteră ghes cu întrebările și cu zeflemelile, până ce o hotărâră să vorbească. Iar ea, fără a-și ridica ochii, spuse:

— O, surorile mele, eu mi-aș dori să ajung soția stăpânului nostru, sultanul! Și i-aș dărui niște moșteni blagosloviți! Iar feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din legătura noastră ar fi vrednici de părintele lor. Iar fata, pe care mi-ar plăcea s-o am dinaintea ochilor mei, ar fi chiar zâmbetul cerului; firele de păr de pe capul său ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă; lacrimile ei, dacă ar plânge, ar fi ca niște mărgăritare curgătoare; râsul ei, când ar râde, ar fi ca un zuruit de dinari de aur; iar zâmbetele ei, numai când ar surâde oleacă, ar fi toate ca niște bumbi de trandafiri care i s-ar deschise pe buze!

Și-așa!

Iar sultanul Khosru Șah și vizirul său vedeau și ascultau. Ci, temându-se să nu fie băgați de seamă, se hotărâră să plece fără a asculta mai multe. Și Khosru Șah, veselit până peste poate, simți cum i se stârnește în suflet ispita de a împlini cele trei dorințe; și, fără a-i împărtăși nimica din gândurile sale tovarășului de drum, îi dete poruncă să ia bine seama la casa aceea, ca să se întoarcă acolo a doua zi, să le ia pe cele trei surori și să i le aducă la palat. Și vizirul răspunse că ascultă și că se supune, iar a doua zi dete zor să îndeplinească porunca sultanului, aducându-le pe cele trei surori dinaintea lui.

Și sultanul, care ședea în jețul său, le făcu din cap și din ochi un semn care vroia să zică: „Veniți încoace!”

Iar ele se duseră, tremurând toate și împiedicându-se în săracele lor rochii de pânză; și sultanul le spuse, cu un zâmbet binevoitor:

— Pacea să fie asupra voastră, o, fetelor! Astăzi este ziua ursitei voastre, adică ziua în care au să vi se împlinească dorințele! Iar dorințele acestea, o, fetelor, eu le știu; căci regilor nimica nu le rămâne ascuns! Și, mai întâi tu, cea mai mare, ai să-ți vezi dorința cu ochii, și căpetenia plăcintarilor, astăzi chiar, are să fie soțul tău. Iar tu, cea mijlocie, ai să-l capeți de soț pe baș-bucătarul meu!

Și regele, după ce vorbi astfel, se opri și se întoarse înspre cea mai mică dintre fete care, tulburată până peste poate, își simți inima că-i stă-n loc, și păru gata să se prăbușească pe covor. Iar sultanul se ridică în picioare și, luând-o de mână, o pofti să șadă lângă el, pe lavița jețului, spunându-i:

— Ești regină! Iar palatul acesta este palatul tău, și eu sunt soțul tău!

Și, cu adevărat, nunțile celor trei surori avură loc chiar în ziua aceea – nunta sultăniței cu o strălucire cum nu s-a mai pomenit, iar nunta soției bucătarului și cea a soției plăcintarului după datinile de rând ale nunților. Încât zavistia și ciuda pătrunseră în inimile celor două surori mai mari; și, din ceasul acela, începură să urzească pieirea surorii lor mai mici. Ci se feriră cu grijă să-și dea pe față cele ce simțeau, și primiră cu mulțumire prefăcută dovezile de dragoste pe care sultana, sora lor, nu se precupețea să li le arate, îngăduindu-le, împotriva obiceiurilor împărătești, să stea în preajma ei, măcar că aveau niște cinuri atâta de mărunte. Iar ele, departe de a fi mulțumite cu fericirea pe care le-o hărăzise Allah, simțeau fața de norocul surorii lor mai mici chinurile cele amarnice ale urii și ale pizmei.

Și nouă luni trecură așa, după care sultana, cu ajutorul lui Allah, născu un făt domnesc, frumos ca un crai nou de lună. Iar cele două surori mai mari, care, după dorința sultanei, o vegheau la naștere și țineau locul moașelor, departe de a fi înduioșate față de bunătatea surorii lor mai mici și față de frumusețea pruncului, găsiră într-un sfârșit prilejul pe care îl căutau de-a zdrobi inima tinerei mame. Luară, așadar, copilul, pe când mama se mai afla încă în durerile facerii, îl puseră într-un coșuleț de răchită pe care îl ascunseră pentru o clipită, și în locu-i, așezară un cățeluș mort, pe care îl înfățișară dinaintea tuturor femeilor din palat, dându-l drept rod al pântecului sultanei. Iar sultanul Khosru Șah, la vestea aceea, se duse și se încuie în iatacurile lui, nemaivroind să se îngrijească de treburile domniei. Iar sultănița se cufundă în jale, și sufletul i se cerni, și inima i se zdrobi.

Cât despre noul-născut, apoi pe acesta mătușile lui îl duseră cu coșul și îl lăsară pe apa din șanțul ce curgea în jurul palatului. Și ursitoarea vroi ca paznicul grădinilor sultanului, preumblându-se de-a lungul malului acelui șanț, să zărească acel coș ce se legăna pe firul apei. Și trase cu o cazma coșul înspre malul pârâului, îl cercetă și dete de pruncul cel frumos. Și rămase la fel de uluit ca și fata faraonului când a dat de Moise în păpuriș.

Or, erau ani mulți de când paznicul grădinilor era însurat și de când își tot dorea să aibă un copil, ori chiar doi sau trei, care să-l binecuvânteze pe zămislitorul lor. Ci dorurile sale și ale soției sale nu fuseseră deloc luate în seamă până acuma de Cel preaînalt. Și amândoi erau apăsați de singurătatea cea stearpă în care trăiau. Încât, atunci când paznicul grădinilor dete de copilul acela, care era frumos fără de seamăn, îl scoase din coș și, bucuros până peste poate, o luă la fugă înspre capătul grădinii unde se afla casa lui, și intră în odaia nevesti-si și, cu glas tulburat, spuse:

— Pacea fie asupra ta, o, fată a moșului meu! Ia uite darul din ziua aceasta binecuvântată, pe care ni-l trimite Cel preamărinimos! Copilul acesta, pe care ți-l aduc, să ne fie ca un copil al nostru, așa cum este copilul ursitoarei!

Și îi povesti cum îl găsise în coș, plutind pe pârâul din șanțuri; și îi spuse că însuși Allah li-l trimitea, răsplătind, într-un sfârșit, în felul acesta, statornicia rugăciunilor lor.

Or, slavă lui Allah cel carele a pus simțirea de mamă în sânul femeilor sterpe, așa cum a sădit în inima găinilor alungate din cuibarul lor pornirea de a cloci pietrele!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă:

Or, în anul următor, biata mamă, cea atâta de crunt jefuită de fructul rodniciei ei, născu din îngăduința Atoatedătătorului alt băiat, și mai frumos decât cel dintâi. Însă cele două surori vegheau nașterea, cu niște ochi plini de luare-aminte în afară și plini de ură în înuntru; și, fără a avea

mai multă milă decât întâia oară față de sora lor și față de pruncul ei, luară pe furiș copilul și îl deteră, cum făcuseră și cu cel dintâi, într-un coș pe pârâu. Și înfățișară dinaintea palatului întreg un pisicuț, spunând tuturor că îl născuse sultana. Și uluirea și mâhnirea intră în inimile toate. Iar sultanul, până peste poate de umilit, fără de nicio îndoială că s-ar fi lăsat dus de supărare și de mânie dacă nu ar fi nutrit în sufletul său virtutea supunerii față de orândele județului cel de nepătruns. Iar sultana se cufundă în amărăciune și în deznădejde, și inima ei plânse toate lacrimile durerii.

Ci cât despre copil, Allah, carele veghează asupra soartei celor prunci, îl duse sub ochii paznicului grădinilor, care se preumbla de-a lungul pârâului. Și, ca și întâia oară, acesta îl mântui din ape și îl duse soției lui, care îl îndrăgi ca pe chiar copilul ei, și îl crescu la fel de cu grijă ca și pe cel dintâi.

Or, pentru ca dorurile dreptcredincioșilor lui să nu rămână niciodată neîmplinite, Allah sădi sământa rodniciei în pântecele sultăniței, care născu și a treia oară. Ci acuma născu o domniță. Iar cele două surori, pe care ura, departe de a se potoli, le îndemna să urzească pieirea fără de mântuire a mezinei lor, făcură și cu fetița ceea ce făcuseră cu frățiorii ei. Ci și ea fu găsită de grădinarul cel cu inimă miloasă, ca și cei doi frați împărătești ai ei, laolaltă cu care fu crescută, nutrită și îndrăgită tare.

Ci, de data aceasta, când cele două surori, după ce săvârșiră ticăloșia, arătară lumii, în locul copilei nou-născute, un șoricuț orb, sultanul, cu toată bunătatea lui, nu se putu stăpâni mai mult și strigă:

— Allah îmi blestemă neamul, din pricina femeii cu care m-am însurat! Este o pocitanie pe care am luat-o ca mamă a urmașilor mei! Și numai moartea poate să-mi curețe casa de ea!

Și rosti osânda de moarte asupra domniței, și îl puse pe gâdea al lui să-și îndeplinească slujba. Ci, când o văzu dinainte-i, topită în lacrimi și în jale fără de margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simți cum coboară în el o milă mare. Și, întorcând capul, porunci să fie dusă și închisă, pe toate zilele ei, într-un turn din afundul palatului. Și, din ceasul acela, lăsând-o lacrimilor, nu mai voi s-o vadă. Iar biata mamă cunoscu toate durerile de pe pământ.

Iar cele două surori cunoscură toate bucuriile urii împlinite, și putură să guste, fără vreo umbră de aici înainte, bucatele și plăcintele pe care le găteau soții lor.

Și trecură zile și ani, la fel de repede peste capul celor nevinovați ca și peste capul celor ticăloși, aducând și unora și altora curgerea ursitei lor.

Or, când cei trei copii de suflet ai paznicului grădinilor ajunseră mari, se făcură o minunăție pentru ochi. Și îi chema așa: pe cel mare Farid, pe mijlociu Faruz, iar pe fată Farizada.

Și Farizada era chiar zâmbetul cerului. Părul ei era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă parte; lacrimile ei, când plângea, erau mărgăritare topite; râsul ei, când râdea, era zurnet de dinari de aur; iar zâmbetele-i era bumbi de trandafiri deschiși pe buzele-i rumene.

Lucru pentru care toți cei din preajma ei, și tătâne-său, și maică-sa, și frații săi, nu se puteau opri, atunci când o strigau pe nume, spunând: „Farizada!” să nu adauge și: „cea cu zâmbet de trandafir”, însă cel mai adesea o strigau numai așa: „Zâmbet de trandafir”.

Și toți se minunau de frumusețea, de înțelepciunea, de dulceața, de îndemânarea ei la întreceri, când încăleca pe cal spre a-i însoți pe frații săi la vânătoare, când trăgea cu arcul, ori când arunca jungherul sau sulița; de

gingășia purtării ei, de priceperea ei la stihuri și la științele cele tainice, și de strălucirea părului ei care era de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă. Și, când o vedeau așa de frumoasă și de desăvârșită totodată, prietenele mamei sale plângeau de tulburare.

Și iacă așa se făcură mari copiii crescuți de chehaia sultanului. Și el însuși, înconjurat de dragostea și de ascultarea lor, și cu ochii răcoriți de frumusețea lor, ajunse nezăbavnic la bătrânețele adânci. Iar soția lui, trăindu-și sorocul de viață, i-o luă în curând înainte, întru mila Atoatedătătorului. Și moartea ei fu pentru toți pricină de atâtea păreri de râu și de atâta mâhnire, încât chehaia grădinilor nu putu să îndure a mai locui multă vreme în casa în care răposata fusese izvorul seninătății și al fericirii lor. Și se duse de se aruncă la picioarele sultanului, și i se rugă a-i îngădui să-și lase dinaintea măriei sale slujbele pe care le îndeplinea de atâta amar de ani. Iar sultanul, tare întristat de despărțirea de un slujitor atâta de credincios, nu se învoi cu jalba ce i se făcea, decât cu multă părere de rău. Și nu îl lăsă pe grădinar să plece decât după ce îi dărui o moșie falnică, în preajma cetății, cu niște delnițe de pământuri bune pentru plugărie, și cu niște livezi și pășuni, și cu un sarai cu de toate, cu o grădină desăvârșit de măestru trasă de chiar chehaia, și cu o pădure întinsă foarte, închisă cu ziduri înalte și plină cu păsări de toate culorile, și cu tot felul de jivine sălbatice ori dumesnice.

Și acolo se duse omul acela de treabă să trăiască în tihnă, cu copiii lui de suflet. Și acolo înconjurat de grija lor drăgăstoasă, se săvârși și el în pacea Stăpânului său. Aibă-l Allah întru mila sa! Și fu plâns de copiii lui fiaștri, așa cum niciodată n-a fost plâns un tată adevărat. Și duse cu el, sub lespedea care nu se mai dă la o parte în veci, taina nașterii lor, pe care, de altminteri, nici el nu o știuse prea bine pe când trăia.

Și acolo, la conacul acela minunat, trăiră mai departe cei doi băieți, în tovărășia surorii lor mezine. Și, cum fuseseră crescuți în înțelepciune și curăție, nu aveau niciun alt vis și nicio altă dorință decât să trăiască la fel mai departe, toată viața lor, în acea tihnă desăvârșită și în acea fericire dulce.

Or, Feirid și Faruz plecau adesea la vânătoare prin pădurile și prin coclaurile care înconjurau conacul. Iar Farizadei cea cu zâmbet de trandafiri îi plăcea mai cu seamă să colinde grădinile. Și, într-o zi, pe când se pregătea ca de obicei să plece, roabele veniră să-i spună că o bătrână de treabă, cu un obraz luminat de binecuvântare, cerea îngăduința de a se odihni un ceas două la umbra acelor grădini frumoase. Și Farizada, care avea o inima tot pe atât de miloasă pe cât îi era de bun sufletul și pe cât de frumos îi era chipul, vru s-o primească ea însăși pe biata bătrână. Și îi dete să mănânce și să bea, și pe urmă îi puse dinainte o tabla de farfurii împodobită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu scovergi și cu prăjituri zemoase. După care o duse în grădinile ei, știind că este oricând folositor să ții tovărășie celor care au trăit multe, și să asculți vorbele înțelepciunii.

Și se preumblară împreună prin grădini. Și Farizada cea cu zâmbet de trandafir sprijinea mersul bunei bătrâne. Și, când ajunseră amândouă sub pomul cel mai frumos din grădină, Farizada o pofti să șadă la umbra acelui copac frumos. Și, din vorbă în vorbă, o întrebă, într-un sfârșit, pe bătrână, ce zice de locul în care se afla, și dacă îi era pe plac.

Atunci bătrână, după ce cugetă vreme de un ceas, ridică fruntea și răspunse:

— De bună seamă, o, stăpâna mea, eu mi-am petrecut viața umblând pământurile lui Allah în lung și-n lat, și niciodată nu m-am hodinit într-un

loc mai plăcut. Ci, o, stăpâna mea, așa precum tu ești fără de seamăn pe pământ, precum sunt pe cer soarele și luna, la fel aș vrea să ai în grădina aceasta frumoasă, ca să fie și ea tot așa fără de seamăn în felul ei, cele trei lucruri fără de asemuire care îi lipsesc!

Iar Farizada cea cu zâmbet de lună fu până peste poate de uimită aflând că grădinii ei îi lipseau trei lucruri fără de asemuire; și îi spuse bătrânei:

— Mă rog ție, maica mea cea bună, grăbește de-mi spune, ca să aflu, care sunt cele trei lucruri fără de asemuire pe care eu nu le știu?

Și bătrână răspunse:

— O, stăpâna mea, ca să-ți mulțumesc de găzduirea ce ai dovedit-o cu o inimă atâta de miloasă față de o bătrână străină, am să-ți dezvălui care sunt acele trei podoabe.

Și mai tăcu un răstimp; pe urmă, spuse:

— Află, dar, că podoaba cea dintâi dintre aceste trei podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina aceasta, toate păsările de prin grădini ar veni s-o vadă și, văzând-o, ar începe să cânte laolaltă, întrucât și filomelele și turturelele, și ciocârliile și silviile, și cintezoii și sticleții, o, stăpâna mea, și toate neamurile cele fără de sfârșit ale păsăreturilor mărturisesc că minunea aceea este mai presus de ele ca frumusețe. Iar aceea, o, stăpâna mea, este Biulbul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare! A doua dintre acele podoabe fără de asemuire, o, stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădina ta, până și adierea care face să cânte toți pomii din aceste grădini s-ar opri s-o asculte; iar lăutele și harfele și țimbalele dintre aceste ziduri și-ar vedea strunele rupte. Întrucât adierea care face să cânte toți pomii de prin grădini, ca și lăutele și harfele și țimbalele, o, stăpâna mea, mărturisesc că ea este mai presus decât ele în frumusețe. Și minunea aceea este Pomul-Cântător! Și nici adierea vântului printre ramuri, o, stăpâna mea, nici alăutele, nici harfele, nici țimbalele nu scot un cântec care să se asemuie cu dulceața acelor guri fără de număr din frunzele Pomului-Cântător! Iar cea de a treia podoabă fără de asemuire, o stăpâna mea, dacă s-ar afla în grădinile acestea, toate apele din aceste grădini s-ar opri din susurul undelor lor și ar privi-o. Întrucât toate apele, și cele de pe pământ, și cele din mări, și cele din izvoare ori din râuri, și cele din orașe ori din grădini mărturisesc că ea este mai presus de ele ca frumusețe. Și minunea aceea este Apa-ca-de-Aur! Și, o, stăpâna mea, dacă numai o picătură din apa aceea s-ar pune într-un havuz gol, ea s-ar umfla și s-ar ridica fremătând în șuvoaie de aur, și n-ar mai conteni să țâșnească în sus și să cadă iarăși, fără ca să se verse vreodată peste marginile havuzului.

Și cu apa aceea de aur, toată străvezie ca peruzeaua cea străvezie, îi place să-și stâmpere setea și lui Biulbiul el-Hazar, Pasărea-Vorbitoare; și cu apa aceea de aur toată, și limpede ca peruzeaua cea limpede, le place să-și stâmpere setea și gurilor cele fără de număr din pomul cu frunze cântărețe.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

O, stăpână a mea, dacă minunățiile acelea s-ar afla în aceste grădini, ce preaslăvită ți-ar fi frumusețea, o, tu cea dăruită cu pletele strălucirii!

Dacă auzi vorbele acestea ale bătrânei, Farizada cea cu zâmbet de trandafir strigă:

— O, chip binecuvântat, măicuță a mea, toate-s minunate! Dar nu mi-ai spus unde se află acele trei minunății fără de asemuire!

Și bătrâna răspunse, sculându-se să-și ia drumul:

— O, stăpână a mea, acele trei minunății vrednice de ochii tăi se găsesc într-un loc dinspre hotarele Indului. Iar calea care duce acolo trece chiar prin spatele palatului în care stai tu. Dacă, dar, vrei să trimiți pe cineva să ți le aducă, nu ai decât a-i spune să urmeze drumul acela vreme de douăzeci de zile și, în cea de a douăzecea zi, să-l întrebe pe cel dintâi om pe care l-o vedea în cale: „Unde-s Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător și Apa-ca-de-Aur?” Și drumețul acela nu are să pregete a-l lămuri în această privință. Și Allah răsplătească-ți sufletul cel bun cu darul acelor minunății zămislite pentru frumusețea ta! Uassalam, o, binefăcătoareo, o, blagoslovito!

Și bătrâna, după ce spuse toate astea, își strânse frumușel năframele pe lângă ea și plecă murmurându-și binecuvântările.

Or, bătrâna și pierise atunci când Farizada, trezindu-se din visarea în care o cufundaseră vorbele despre acele trei lucruri atâta de minunate, se gândi s-o cheme îndărăt sau să dea fuga după ea, ca să-i ceară amănunte mai multe despre locul unde se află ele și despre căile de-a ajunge la ele. Ci dacă văzu că era prea departe, începu să-și prefire prin minte vorbă cu vorbă puținele îndrumări pe care le auzise, ca să nu uite nimic. Și simți astfel cum sporea în sufletul ei dorința de neînfrânt de-a avea ori numai de-a vedea acele minunății, măcar că se silea să nu se mai gândească la ele. Și porni atunci să străbată cărările din grădinile sale, și ungherele știute care îi erau atâta de dragi; ci toate i se părură fără de niciun farmec și pline de urât; și tare sâcâitoare i se dovediră glasurile păsărelelor care îi dedeau binețe în cale.

Și Farizada cea cu zâmbetul de trandafir se întristă de tot și începu să plângă pe cărările grădinii. Și, umblând așa, cu lacrimile șiroind, lăsa în urma ei, pe nisip, închegate în mărgăritar, picăturile din ochii săi.

Estimp, Farid și Faruz, frații ei, se întoarseră de la vânătoare. Și, negăsind-o pe sora lor sub umbrarul de iasomie, unde aștepta de obicei întoarcerea lor, rămaseră nedumeriți de nepăsarea ei și porniră s-o caute. Și văzură pe cărări mărgăritarele căzute din ochii ei, și își ziseră:

— O, ce tristă este sora noastră! Și oare ce pricină de mâhnire să fi intrat în sufletul ei, de-a făcut-o să plângă așa?

Și merseră pe urmele ei, după mărgăritarele de pe cărări, și o găsiră scăldată de lacrimi în afundul tufișurilor. Și deteră fuga la ea și o sărutară și o mângâiară, ca să-i aline sufletul iubit. Și îi spuseră:

— O, Farizadă, surioara noastră, unde îți sunt trandafirii bucuriei și unde-i aurul voioșiei tale? O, surioara noastră, răspunde!

Și Farizada le zâmbi, întrucât îi iubea; și un bobocel de trandafir se ivi pe buzele ei; și le spuse:

— O, frații mei!

Și nu cuteză, rușinată toată de cea dintâi dorință a ei, să mai zică nimic.

Iar ei spuseră:
— O, Farizada cea cu zâmbet de trandafir, o, sora noastră, ce dor tainic îți tulbură așa sufletul? Ci povestește-ne mâhnirile tale, dacă te încrezi în dragostea noastră!
Și Farizada, hotărându-se să vorbească, într-un sfârșit le spuse:
— O, frații mei, nu-mi mai plac grădinile mele!
Și o năpădi plânsul, iar mărgăritarele șiroiră din ochii ei.
Și, întrucât ei tăceau, îngrijorați și întristați de o știre atâta de grea, le spuse:
— Oh, nu-mi mai plac grădinile mele! Nu se află în ele nici Pasărea-Vorbitoare, nici Pomul-Cântător, nici Apa-ca-de-Aur!
Și Farizada, lăsându-se furată deodată de focul dorințelor sale, le povesti dintr-o răsuflare fraților ei cum o găzduise pe bătrâna cea bună, și îi lămuri, cu un glas ațâțat până peste poate, ce minunății sunt Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător și Apa-ca-de-Aur.
Iar frații săi, după ce o ascultară, rămaseră până peste poate de uimiți și îi spuseră:
— O, sora noastră, potolește-ți sufletul și înseninează-ți ochii. Căci lucrurile acestea, de-ar fi și pe piscul cel mai de neajuns al muntelui Kaj, noi tot ne-am duce să le dobândim. Ci, spre a ne ușura căutările, poți tu să ne spui numai în ce loc pot fi găsite?
Și Farizada, înroșindu-se toată că-și mărturisise dorința ei cea dintâi, îi lămuri cu ce știa despre locul unde ar fi fost să se găsească lucrurile acelea. Și adăugă:
— Asta-i tot ce știu, și nimic mai mult!
Iar ei strigară amândoi deodată:
— O, sora noastră, ne ducem să le căutăm!
Ci ea țipă speriată:
— O, nu! o, nu! Să nu vă duceți!
Și Farid, fratele cel mai mare, spuse:
— Dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri, o, Farizada! Ci mie, ca mai mare, mi se cade s-o îndeplinesc. Calul meu este încă înșeuat, și are să mă ducă neslăbit înspre hotarele Indiei, acolo unde se află acele trei minunății, pe care am să ți le aduc, de-o vrea Allah!
Și se întoarse înspre fratele său Faruz și îi spuse:
— Tu, fratele meu, rămâi aici, ca s-o veghezi, cât oi lipsi eu, pe sora noastră. Căci nu este bine s-o lăsăm singură de tot în casă!
Și dete fuga tot atunci la calul său, sări în spinarea lui și, aplecându-se, sărută pe fratele său Faruz și pe sora sa Farizada, care îi spuse, plângând de zor:
— O, naică al nostru, mă rog ție, lasă pustiei drumul acesta plin de primejdii, și descalecă. Decât să îndur lipsa ta, mai bine nici să nu văd, nici să nu am vreodată Pasărea-Vorbitoare, Pomul-Cântător și Apa-ca-de-Aur!
Ci Farid îi spuse, sărutând-o iar:
— O, surioara mea, lasă-ți pustiei spaimele, întrucât lipsa mea nu are să fie prea lungă și, cu ajutorul lui Allah, nu are să mi se întâmple niciun necaz și nicio supărare la drumul acesta. Și-apoi, ca să nu te mai chinuiască grijile, cât am să lipsesc, iacătă un jungher pe care ți-l las!
Și scoase de la brâu un jungher, cu mânerul bătut cu mărgăritarele dintâi căzute din ochii Farizadei pe când era copilă, și i-l dete spunându-i:
— Jungherul acesta, o, Farizada, are să-ți arate în ce stare mă aflu. Din vreme în vreme, să-l scoți din teacă și să-i cercetezi limba. De-ai să-l vezi tot așa de curat și de lucitor cum e acuma, are să însemne că sunt tot viu și

plin de sănătate; ci de-ai să-l vezi întunecat ori ruginit, vei ști că mi s-a întâmplat vreo năprasnă, sau că mă aflu robit undeva; și de-ai să-l vezi picurând de sânge, să fii încredințată că eu nu mai sunt printre cei vii! Și, de-o fi așa, tu și cu fratele meu să chemați asupra mea mila Celui preaînalt!

Spuse și, fără a vroi să asculte nimic, plecă în galopul calului pe drumul ce ducea înspre țara Indului.

Și merse el așa vreme de douăzeci de zile și de douăzeci de nopți, prin pustietăți în care nu se afla nimic altceva decât iarba verde și Allah. Și în cea de a douăzecea zi de mers ajunse într-o câmpie, la poalele unui munte. Și în câmpia aceea era un copac. Și sub copac ședea un șeic tare bătrân. Și fața acelui prea bătrân șeic se pierdea cu totul sub pletele lungi, sub tufele sprâncenelor și sub fuiorul unei bărbi cumplite și albe ca lâna proaspăt dărăcită. Iar mâinile și picioarele îi erau peste poate de slabe. Iar brâncile și tălpile i se sfârșeau cu niște unghii amarnic de lungi. Și depăna cu mâna stângă un șirag de mătănii, pe când mâna dreaptă o ținea nemișcată în dreptul frunții, cu degetul arătător ridicat în sus, așa cumu-i sfânta datină, spre a adeveri că unul singur este Cel preaînalt. Și nu încape îndoială că moșneagul acela era un schivnic bătrân, care părăsise lumea cine mai știe din ce vremuri uitate.

Și, întrucât chiar el era întâiul ins pe care, în acea zi a douăzecea de drum, îl întâlnea în cale, crăișorul Farid descălecă și, ținându-și calul de dârlogi, se duse până la șeic și îi spuse:

— Salamalekul fie asupra ta, o, preacuviosule!

Și bătrânul îi răspunse la salamalek, ci cu un glas atâta de înăbușit sub desetul mustăților și al bărbii, că prințul Farid nu putu să audă decât niște murmure de neînțeles.

Atunci crăișorul Farid, care nu se oprise acolo decât spre a căpăta lămuriri despre ceea ce venise să caute atâta de departe de țara sa, își zise: „Trebuie numaidecât să aud ce spune!” Și scoase din desaga de drum niște foarfeci, și îi spuse șeicului:

— O, preacinstite uncheșule, îngăduie-mi să-ți dau cele câteva îngrijiri de care nu ai vreme să vezi tu însuți, cufundat cum ești, fără de contenire, în cugetările cuvioșiei!

Și, întrucât șeicul cel bătrân nu ridică nicio împotrivire și nu arătă nicio supărare, Farid începu să taie, să reteze și să potrivească și barba și mustățile și sprâncenele și pletele și unghiile, câte-un pic, câte-un pic, până ce șeicul ieși întinerit cu douăzeci de ani, pe puțin. Și, dacă îi făcu binele acesta moșneagului, îi spuse după datina bărbierilor:

— Să-ți fie cu priință și cu desfătare!

Iar șeicul cel bătrân, dacă se simți ușurat astfel de tot ce îi împovărase trupul, se arătă mulțumit până peste poate și zâmbi înspre drumeț. Pe urmă, cu un glas care se făcuse mai limpede ca al unui copil, îi spuse:

— Allah coboare și asupra ta binecuvântările sale, o, fiul meu, pentru binele pe care ți-l datorează moșneagul de mine. Ci, oricine-ai fi, o, drumețule de treabă, sunt gata și eu să te ajut cu sfaturile și cu priceperea mea!

Și Farid nu pregetă să-i răspundă:

— Vin tare de departe, să caut Pasărea-Vorbitoare, Pomul Cântător și Apa-ca-de-Aur. Poți oare să-mi spui unde pot să le găsesc? Or nu știi chiar nimic despre ele?

Când auzi vorbele acestea ale călătorului acela tinerel, șeicul se opri deodată din depănatul mătăniilor, atâta de tulburat fu. Și nu răspunse

nimic. Iar Farid îl întrebă:

— Uncheșule taică, pentru ce nu grăiești nimic? Nu zăbovi să-mi spui, ca să-nu-mi las calul să înghețe aici, dacă știi ceva ori dacă nu știi despre ce te întreb!

Iar șeicul, până la urmă, îi spuse:

— De bună seamă, o, fiul meu, știu și locul unde se află acele trei lucruri, și drumul care duce la ele. Da binele pe care mi l-ai făcut este atâta de mare în ochii mei, că nu îndur, în schimbul lui, să te îndrum înspre năpraznele cele amarnice ale unei încercări ca aceea!

Pe urmă, adăugă:

— Of, fiul meu, mai bine zorește de te-ntoarce pe unde ai venit și du-te îndărăt în țara ta! Câți flăcăi, înaintea ta, au trecut pe aici, și nu i-am mai văzut să se fi întors vreodată!

Iar Farid, plin de bărbăție, spuse:

— Uncheșule taică, arată-mi numai calea pe care să merg, și nu te îngrija mai mult. Întrucât Allah m-a dăruit cu niște brațe care se pricep să-l apere pe cel care le are!

Iar șeicul îl întrebă domol:

— Păi cum să-l apere de niște Navede, o, copilul meu, mai ales când acei Navede sunt mii și mii?

Iar Farid scutură din cap și răspunse:

— Nu este putere și tărie decât întru Allah preaslăvitul, o, preacinstitule șeic! Ursita mea se află la gâtul meu. Și oricât aș fugi, ea tot are să mă urmeze! Spune-mi, dar, de vreme ce știi, spune-mi ce-mi rămâne de făcut! Și, în felul acesta, ai să mă îndatorezi!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă:

Dacă văzu că nu poate dovedi să-l întoarcă pe drumețul cel tinerel din rostul lui, Bătrânul-Copacului băgă mâna la chimirul cu care era încins și scoase un gogoloi de cremene roșie. Și îi întinse drumețului gogoloiul acela, spunând:

— Piatra aceasta are să te ducă acolo unde are să te ducă. Tu încalecă pe cal și azvârle-o înaintea ta. Și ea are să se rostogolească, iar tu să mergi pe urma ei până unde s-o opri. Atunci să descaleci și să legi calul cu frâul de piatra aceasta, iar ea are să stea acolo pe loc până ce te-i întoarce. Iar tu să te cațeri pe muntele acela, până la piscul pe care îl zărești de aici. Și peste tot pe unde au să te ducă pașii, ai să vezi niște pietre mari, negre, și ai să auzi niște glasuri care nu sunt nici glasurile apelor în gherdapuri, nici ale vânturilor în genuni; ci sunt glasurile miilor de Navede. Și au să-ți urle niște vorbe care îngheață sângele în om. Ci tu să nu le iei în seamă. Întrucât dacă, speriat, vei întoarce capul ca să te uiți îndărăt, pe când ele au să te strige ba de aproape, ba de departe, vei fi preschimbat, pe clipă pe dată, într-o stană neagră asemenea cu stâncile negre din acel munte; ci

dacă, împotrivindu-te acelor chemări, ai să ajungi în pisc, vei găsi acolo o colivie, iar în colivie vei găsi Pasărea-vorbitoare. Și să-i spui: „Salamalekul fie asupra ta, o, Biulbiul-El Hazar! Unde este Pomul-Cântător? Unde este Apa-ca-de-Aur?" Și Pasărea-vorbitoare are să-ți spună tot. Uassalam!

Iar șeicul cel bătrân, după ce spuse toate astea, scoase un oftat adânc. Și nimic mai mult.

Atunci Farid sări zornic pe cal; și zvârli piatra înainte din toate puterile lui. Și gogoloiul cel de cremene roșie se duse, se duse de-a rostogolul. Și calul lui Farid, un fulger printre bidivii, de-abia putea să se țină după el printre tufărișurile pe care le străbătea, peste văiugile pe care le sărea și peste piedicile pe care le trecea în zbor. Și se rostogoli așa mai departe, cu o iuțeală nedomolită, până ce se izbi de cea dintâi stâncă din munte. Atunci se opri.

Iar crăișorul Farid se dete jos de pe cal și răsuci frâul pe după piatra de cremene. Și calul împietri pe cele patru picioare ale lui, și nu se mai clinti, de parcă ar fi fost pironit în pământ.

Și pe dată prințul Farid începu să se cațere pe munte. Și nu auzi dintru-ntâi nimic. Ci, pe măsură ce urca, vedea pământul cum se acoperă cu stane de piatră neagră, care închipuiau oameni împietriți. Și el nu știa că acelea erau trupurile feciorilor de crai care căinaseră înaintea lui pe acele locuri ale deznădejdii. Și deodată, dintre stânci, se auzi un țipăt cum nu mai auzise el în viața lui, și care fu urmat numaidecât, și din dreapta și din stânga, de alte țipete care nu aveau nimica omenesc. Și nu erau nici urletele vânturilor turbate de prin pustietăți, nici mugetele pâraielor umflate de prin munți, nici vuietul vânturișurilor de ape când se prăbușesc în genuni, întrucât erau glasurile acelor Navede. Și unele ziceau: „Ce vrei? Ce vrei?" Iar altele ziceau: „Opriți-l! Opriți-l!" Iar altele ziceau: „Dați-i brânci! Prăvăliți-l îndărăt!" Iar altele îl batjocoreau, strigând: „Ho! Ho! Prăpăditule! Prăpăditule! Ho! Ho! Haida-hai! Haida-Hai!"

Ci crăișorul Farid, fără a se lăsa amăgit de acele glasuri, sui pieptiș muntele mai departe, cu sârguință și dârzenie. Iar glasurile se făcură în curând atâta de multe și atâta de amarnice și, adeseori, răsuflarea lor îi trecea atâta de aproape de obraz, și atâta de înfricoșătoare ajunse zarva lor, și de-a dreapta și de-a stânga, și înainte și îndărăt, și atâta erau de năpraznice, și atâta de chinuitoare se făcea strigarea lor, încât prințul Farid, fără de voia lui, fu cuprins de tremur și, uitând sfatul Bătrânului-de-la-Copac, întoarse capul sub răsuflarea mai tare a unuia dintre glasurile acelea. Și, tot atunci, un urlet spăimântător scos de sodomul de glasuri fu urmat de o tăcere mare. Și crăișorul Farid fu preschimbat într-o stană de piatră neagră.

Și, la poalele muntelui, la fel păți și calul, care fu prefăcut într-o stâncă fără chip. Iar gogoloiul de piatră roșie, rostogolindu-se, își luă drumul îndărăt înspre Bătrânul-Copacului.

Or, în ziua aceea, domnița Farizada, după obiceiul ei. Scoase jungherul din tesacul pe care îl purta nesmintit la brâu. Și se gălbeni și începu să tremure, când văzu că fierul, cel încă în ajun atâta de curat și atâta de strălucitor, se încețoșase acuma și ruginise de tot. Și, prăbușindu-se în brațele prințului Faruz, care venise fuga la chemarea ei, strigă:

— Ah, fratele meu, unde ești? De ce te-oi fi lăsat eu să pleci? Ce-ai pățit tu în acele țări străine? Vai de păcatele mele! O, ticăloasă Farizada, mi-e silă de tine!

Și o înăbușeau sughițurile care îi zguduiau inima. Și crăișorul Faruz, tot atâta de amărât ca și soră-sa, începu s-o aline; pe urmă, îi spuse:

— Ceea ce s-a întâmplat s-a întâmplat, o, Farizada, întrucât ce-i scris trebuie să se împlinească. Ci de data aceasta este rândul meu să mă duc să-l caut pe fratele nostru și, totodată, să-ți aduc cele trei lucruri care i-au pricinuit robia în care pesemne că a căzut acuma.

Iar Farizada, rugându-se de el, strigă:

— Nu, nu! fie-ți milă, nu te duce, dacă te duci să cauți ce a jinduit sufletul meu nesățios! O, fratele meu, dacă ți s-ar întâmpla vreo năpastă, eu aș muri!

Ci plânsetele și lacrimile ei nu-l clătinară pe crăișorul Faruz din hotărârea lui. Și încălecă pe cal și, după ce își luă bun-rămas de la soră-sa, îi dete un șirag de mătănii făcut din mărgăritarele care fuseseră lacrimile curse din ochii de pruncă ai Farizadei atunci când plânsese ea a doua oară, și îi spuse:

— Dacă mărgăritarele acestea, o, sora mea, nu au să mai curgă printre degetele tale unele după altele, de parcă s-ar fi lipit, va fi semn că și eu am urmat soarta fratelui nostru!

Și Farizada, foarte tristă, spuse sărutându-l:

— Deie Allah, o, multdragul meu, să nu pătești nimic! Și să te întorci acasă cu naica al nostru!

Și, la rându-i, prințul Faruz luă calea care ducea înspre meleagurile Indului.

Și, în cea de a douăzecea zi de călătorie, dete peste Bătrânul-Copacului, care ședea, cum îl găsise crăișorul Farid, cu degetul arătător de la mâna dreaptă în dreptul frunții. Și, după salamalekuri, moșneagul, întrebat, îi povesti prințului tot ce pătise frate-său, și stărui din toate puterile să-l întoarcă din drum. Ci, dacă văzu că nu are să ajungă la niciun căpătâi cu stăruința aceea, îi dete gogoloiul de piatră roșie. Și piatra îl duse pe flăcău la poalele muntelui acela al blestemului.

Și prințul Faruz se avântă pe panta muntelui, și glasurile se stârniră la pașii lui. Ci el nu le asculta. Și, la hulirile, la amenințările și la strigătele lor, nu răspundea nimic. Și iacătă că și ajunsese la jumătatea urcușului, când auzi deodată un strigăt în urma lui:

— Fratele meu! Fratele meu! să nu fugi de mine!

Și Faruz, uitând de orice grijă, se întoarse înspre glasul acela, și fu schimbat pe dată într-o stană de piatră neagră.

Și, în palatul ei, Farizada, care nu lăsa din mână șiragul de mărgăritare nici zi nici noapte, și care prefira necurmat boabele printre degete, simți deodată că boabele nu se mai supun curgerii depănate de ea, și văzu că se lipiseră unele de altele. Și strigă: „O, sărmanii frați ai mei, supuși toanelor mele, am să vă găsesc!” Și își sugrumă toată durerea în sine și, fără a mai zăbovi cu boceli zadarnice, se străvesti în haine de voinic, își luă armele, se încinse cu ele, și porni călare, luând calea pe care o luaseră și frații ei.

Și, în cea de a douăzecea zi, dete de șeicul cel bătrân, care sta sub copac, la marginea drumului. Și domnița îi dete binețe și îi spuse:

— O, preacuvioase moșule taică, nu cumva ai văzut trecând pe-aici, la douăzeci de zile unul de altul, doi crăișori tineri și frumoși, care căutau Pasărea-Vorbitoare, Copacul-Cântător și Apa-ca-de-Aur?

Și bătrânul răspunse:

— O, Farizada, stăpâna mea cu zâmbet de trandafir, i-am văzut și i-am îndrumat. Iar ei, vai! ca și atâția alți crăișori înainte de ei, au fost opriți în drumul lor de către cei Navede!

Și Farizada, dacă văzu că moșneagul îi spune pe nume, rămase până peste poate de nedumerită; iar bătrânul îi zise:

— O, domniță a strălucirii, nu te-au amăgit aceia care ți-au povestit despre cele trei lucruri fără de asemuire, pe care au venit să le caute atâția crai și crăișori. Da ei nu ți-au spus și primejdiile care sunt de înfruntat întro încercare atâta de grea ca încercarea în care ai intrat!

Și îi spuse Farizadei toate câte avea de înfruntat, dacă se ducea să-și caute frații și cele trei minunății. Iar Farizada îi spuse:

— O, preacuviosule, sufletul meu este tulburat cu totul în sinea lui de vorbele tale, întrucât sufletu-i ușor de înfricoșat! Ci cum să dau eu îndărăt, când sunt datoare să-mi găsesc frații? O, preacuviosule, ascultă ruga unei surori iubitoare și povățuiește-mă cum să-i dezleg din vrajă!

Iar șeicul cel bătrân răspunse:

— O, Farizada, fiică de rege, iacătă gogoloiul de piatră care are să te ducă pe urmele lor. Ci nu ai să poți să-i dezlegi din vrajă decât atunci când ai să fii stăpâna celor trei minunății. Și întrucât nu-ți primejduiești sufletul decât din pricina dragostei de frații tăi, și nu mânată de dorința de a dobândi ceea ce nu este cu putință, atunci ceea ce este cu neputință are săți fie rob. Află, dar, că niciunul dintre fiii oamenilor nu au putut să biruie chemarea glasurilor lui Navede. Drept care, ca să-l răzbești pe Navede, trebuie să te într-armezi împotriva lui cu iscusință, întrucât Navede are mare putere. Iar iscusința fiilor oamenilor are să biruiască toate puterile lui Navede!

Și, după ce spuse toate astea, Bătrânul-Copacului îi dete Farizadei gogoloiul de piatră roșie; pe urmă, scoase de la brâu un smoc de lână și spuse:

— Cu smocul ăsta ușurel de lână, o, Farizada, ai să-i biruiești pe toți ai lui Navede.

Și adăugă:

— Apleacă-ți înspre mine cununa capului tău, o. Farizada!

Iar ea își aplecă înspre moșneag capul cel cu pletele pe o parte de aur iar pe cealaltă de argint. Și bătrânul spuse:

— Fiică a oamenilor, cu smocul acesta ușurel ai să biruiești puterile celor din văzduhuri și toate șiretlicurile lui Navede!

Și, făcând smocul în două, îi puse Farizadei în fiecare ureche câte un ghemotoc, și îi făcu semn cu mâna să purceadă la drum. Iar Farizada îl lăsă pe moșneag și zvârli cu dibăcie piatra înspre munte.

Și ajunse astfel la cea dintâi stâncă, și descălecă de pe cal și porni să urce spre piscuri, iar glasurile se și stârniră sub pașii ei, dintre stenii de piatră neagră, cu o larmă înfricoșătoare. Ci ea de-abia dacă auzea un murmur surd, neprinzând niciun cuvânt, nepricepând niciun strigăt și, ca urmare, neîncercând nicio spaimă. Și își văzu de suiș, fără a se opri, măcar că era gingașă și măcar că picioarele ei nu călcaseră vreodată decât nisipișul cel moale al cărărilor din grădinile casei. Și ajunse fără a se istovi în piscul muntelui. Și, în mijlocul podișului de pe piscul acela, zări o colivie de aur, dinaintea ei, pe un stâlp de aur. Și în colivie văzu Pasărea-Vorbitoare.

Și Farizada se repezi și puse mâna pe colivie, strigând:

— Pasăre! Pasăre! ești a mea! ești a mea! Și n-ai să-mi scapi!

Și, tot atunci, își scoase, aruncându-le cât colo, doapele de lână din urechi, rămase acuma de prisos, care o făcuseră surdă la strigătele și la hulele lui Navede. Întrucât toate glasurile lui Navede tăcuseră acuma, și o liniște mare domnea peste munte.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și opta noapte.

Urmă:

Și în adâncul acelei tăceri mari, în limpezimea neclătinată, se ridică glasul Păsării-Vorbitoare. Și spuse, cu toți clopoțeii din ea, cântând pe limba ei de pasăre:

Ah, cum, ah cum,
O, Farizada, o, Farizada,
Tu, cea cu zâmbet
De trandafir,
Cum aș putea,
În ce orbiri,
Să-mi vreau acum
Spre nicăiri
Să-mi caut drum?
O, noapte, ah!
Ah, ochi, priviri!
Eu știu, eu știu,
Eu, decât tine,
Eu știu mai bine
Cine ești tu!

O, Farizadă, o, Farizadă!
Ah, ochii, ah!
Ah, nopți senine!
Eu știu mai bine,
Ah, decât tine,
Cine ești tu,
Cine ești tu!
Ah, ochii, ochii,
Ah, ochii!
Eu
Roaba ta sunt,
Fără tăgadă,
Mereu,
Mereu,
O, *Farizadă,*
O, Farizadă!

Așa cânta, o, alăutelor! așa cânta Pasărea-Vorbitoare. Iar Farizada, vrăjită până peste marginile vrăjirii, își uită și supărările și chinurile; și, încrezându-se în vorba păsării năzdrăvane care i se făgăduise roabă, nu pregetă să-i spună:

— O, Biulbiul el-Hazar, o, minune a văzduhului, dacă îmi ești roabă, dovedește-mi, dovedește-mi!

Și Biulbiul, drept răspuns, cântă:

Farizadă, Farizadă,
Poruncește, poruncește,
Poruncește, Farizadă!
Întrucât, fără tăgadă,
A te asculta,
A te asculta,
A te asculta,
Pentru mine însemnează
A mă și supune
La dorința ta!

Atunci Farizada îi spuse că are mai multe lucruri de cerut, și începu cu a o ruga să-i arate unde se află Copacul-Cântător. Și Biulbiul, în cântecul ei, îi spuse să se întoarcă înspre panta cealaltă a muntelui. Și Farizada se întoarse înspre panta dimpotrivă pantei pe care urcase și privi. Și văzu la mijlocul povârnișului acela un pom atâta de uriaș că umbra lui ar fi putut să adăpostească o oaste întreagă. Și se minună în cugetul ei, și nu-i da prin gând cum ar putea să scoată din rădăcini și să ia cu ea pomul acela. Și Biulbiul, văzându-i nedumerirea, o lămuri, cântând, că nu era deloc trebuință să scoată din rădăcini copacul cel bătrân, și că era destul să rupă o crenguță din el și s-o sădească în ce loc i-ar plăcea, și are să vadă pe dată cum prinde rădăcini și cum ajunge un pom tot așa de frumos ca și acela pe care îl vede aici. Și Farizada se duse la Copac și auzi cântecul care se ridica din el. Și înțelese că se afla dinaintea Copacului-Cântător! Întrucât nici adierea vântului în grădinile persienești, nici alăutele indieneșii, nici harpele Siriei, nici țimbalele Egiptului nu au scos nicicând vreun cântec asemuitor cu zvonul cel dulce al gurilor cele fără de număr care se aflau nevăzute în frunzele Pomului acela cântăreț.

Și, după ce Farizada, venindu-și în fire din vraja în care o cufundase cântecul, rupse o ramură din Copacul-Cântător, se întoarse la Pasărea Biulbiul și o rugă să-i arate unde se afla Apa-ca-de-Aur. Și Pasărea-Vorbitoare îi spuse să se întoarcă înspre soare-apune, și să se ducă să privească pe după stânca cea albastră pe care are s-o vadă acolo. Iar Farizada se întoarse înspre soare-apune și văzu o stâncă de peruzea curată. Și se duse înspre ea și, pe după stânca de peruzea curată, văzu cum izvora un pârâiaș, subțire, ca de aur topit. Și apa aceea, toată de aur, a pârâiașului pe care îl asuda stânca de peruzea, era încă și mai de-a mirările s-o vezi străvezie și limpede ca însăși apa peruzelelor.

Și pe stâncă, într-o scobitură, se afla un vas de cleștar. Și Farizada luă vasul și îl umplu cu apa cea strălucitoare. Și se întoarse la Biulbiul, cu olul de cleștar pe umăr și cu creanga cea cântătoare în mână.

Și iacătă că Farizada cea cu zâmbet de trandafir ajunse stăpână pe cele trei minunății fără de asemuire.

Și îi spuse păsării Biulbiul:

— O, tu, cea mai frumoasă, mi-a mai rămas o rugăminte să-ți fac. Și anume spre a mi-o vedea îndeplinită am venit de-atâta de departe după tine!

Și, întrucât Pasărea o pofti să grăiască, Farizada spuse cu glas tremurător:

— Frații mei, o, Biulbiul, frații mei!

Biulbiul, dacă auzi vorbele acestea, păru tare stânjenită. Întrucât știa că

nu sta în puterile ei să lupte împotriva celor mulți ai lui Navede și împotriva vrăjilor lor, și știa că și ea le era supusă dintotdeauna. Și își zise pe dată că, dacă ursita o ajutase pe domniță să izbândească, îi era îngăduit și ei de aci înainte, fără de teamă, s-o slujească și să se lepede acuma de stăpânii ei de până atunci. Și, drept răspuns, cântă:

Cu stropii, cu stropii, cu strop,.
De apă, din vasul cel plin, de cleștar,
O, Farizadă, o, Farizadă,
Cu stropii, cu stropii, cu stropii
Stropește, o, trandafirule al meu rar,
Stropește stanele-acelea de munte grămadă,
O, Farizadă, o, Farizadă!

Și Farizada luă într-o mână olul de cleștar, iar în mâna cealaltă luă colivia de aur cu pasărea Biulbiul și creanga cea cântătoare, și porni pe brâna muntelui în jos. Și ori de câte ori da de o stană de piatră neagră, o stropea cu câteva picături de Apă-ca-de-Aur. Și piatra prindea viață și se schimba în om. Și Farizada, fără a lăsa nicio stană nestropită, dete în felul acesta și de frații ei.

Iar Farid și Faruz, dezlegați așa din vrajă, se repeziră s-o sărute pe sora lor. Și toți voinicii, pe care ea îi trezise din somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mâna. Și se făgăduiră robi ai ei. Și toți laolaltă coborâră iarăși înspre câmpie, și încălecară iarăși pe caii lor, după ce Farizada îi dezlegă și pe aceștia din vrajă. Și porniră înspre Copacul-Moșneagului.

Ci Moșneagul nu se mai afla pe pajiște, iar Copacul nici el nu mai era pe pajiște. Și Biulbiul, când fu întrebată de Farizada, îi răspunse cu un glas care se înăspri dintrodată:

— Pentru ce vrei să-l vezi iarăși, o, Farizadă? El i-a dat fetei oamenilor învățătura de a se sluji de smocul de lână care biruie glasurile rele, glasurile vrăjmașe, glasurile potrivnice și toate glasurile care tulbură läuntrurile sufletului și îl opresc să ajungă în piscuri. Și precum dascălul pălește dinaintea învățăturii sale, tot așa și Moșneagul-Copacului s-a mistuit când ți-a trecut ție învățătura lui, o, Farizadă! Și de-acuma înainte relele care îi chinuiesc pe cei mai mulți dintre oameni nu au să mai aibă nicio putere asupra sufletului tău. Întrucât ai să știi să nu-ți mai lași sufletul să asculte de întâmplări din afara ta, care nu au putere decât din pricina acestei ascultări. Și ai învățat să cunoști netulburarea, care este muma fericirilor toate!

Așa grăi Pasărea-Vorbitoare, pe locul unde se înălța înainte Copacul-Moșneagului. Și toți se minunară de frumusețea felului ei de a vorbi și de adâncimea cugetului său.

Și oastea care alcătuia alaiul Farizadei porni mai departe la drum. Ci nu peste mult ceata începu să scadă, întrucât voinicii slobozi din vrajă de Farizada, pe măsură ce ajungeau în dreptul drumului pe care veniseră, se înfățișau unul câte unul dinaintea ei ca să-i mărturisească încă o dată vorbele lor de mulțumire și, sărutându-i mâna, își luau bun-rămas de la ea și de la frații ei. Și, în seara celei de a douăzecea zile, domnița Farizada și prinții Farid și Faruz ajunseră în pace la casa lor.

Or, de îndată ce se dete jos de pe cal, Farizada nu zăbovi să atârne colivia în grădină, sub un umbrar. Și pe dată ce Biulbiul scoase cel dintâi tril al glasului ei, toate păsările deteră fuga s-o vadă și, dacă o văzură, îi deteră binețe laolaltă. Întrucât și filomelele și turturelele și ciocârliile și

silviile și cintezoii și sticleții și toate neamurile cele fără de sfârșit ale păsăreturilor care sălășluiesc prin livezi mărturisiră că frumusețea ei este mai presus de frumusețea lor. Și, cu glasuri mai subțiri ori mai groase, ca niște almee, ținură hangul cu ciripitul lor la manelele ei singuratice. Și de fiecare dată când ea încheia un tril dibaci, ele își vădeau încântarea cu niște urale pline de farmec, în limba lor de păsări.

Și Farizada se duse la un havuz mare, de alabastru, în a cărui oglindă își făcuse obiceiul să-și privească pletele-i cele de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă, și vărsă în el o picătură din apa adusă în olul de cleștar. Și picătura de aur se umflă și se ridică și crescu în șuvoaie lucitoare, și nu conteni să țâșnească în sus și să cadă iarăși frântă, revărsând o reveneală de peșteră de mare în aerul aprins.

Și Farizada sădi, cu chiar mâinile sale, creanga luată din Pomul-Cântător. Și creanga prinse numaidecât rădăcină și, în câteva clipite, se făcu un copac la fel de frumos ca și acela din care odrăslise. Și se porni un cântec atâta de frumos, că nici adierea vântului prin livezile Persiei, nici alăutele indienești, nici harpele Siriei, nici țimbalele Egiptului nu ar fi putut să scoată farmecul unui cântec așa de ceresc! Și, ca să asculte gurile cele nevăzute și fără de număr din frunzele cântărețe, izvoarele se opriră din curgerea lor susurătoare, păsările însăși își curmară glasurile, iar adierea cea hoinară de pe cărări își strânse mătăsăriile.

Și viața își începu iarăși în casa și în grădinile acelea zilele sale de fericire netulburată. Iar Farizada își luă iarăși plimbările ei prin livezi, oprindu-se ceasuri în șir să stea de vorbă cu Pasărea-Vorbitoare, să asculte Pomul-Cântător și să privească Apa-ca-de-Aur. Iar Farid și Faruz se dedară iarăși petrecerilor lor vânătorești și goanelor de-a călare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute șaptezeci și noua noapte

Urmă:

Or, într-o zi, pe o cărare din pădure, atâta de strâmtă încât ei nu putură să se dea la vreme de-o parte, cei doi frați se întâlniră cu sultanul, care se afla la vânătoare. Și se deteră jos de pe cal, cu mare grabă, și se temeniră cu frunțile la pământ. Și sultanul, peste măsură de uimit, că vedea în pădurea aceea doi crăișori viteji de care el nu știa nimic, îmbrăcați falnic de parcă ar fi fost din chiar alaiul său, se simți ispitit să-i privească mai bine la chip și le spuse să se ridice. Și frații cei doi se ridicară în picioare, și șezură dinaintea sultanului, cu ochii plini de o măreție care se potrivea de minune cu înfățișarea lor cuviincioasă. Iar sultanul rămase tulburat de frumusețea lor și îi privi o vreme, fără a spune nimic, măsurându-i din creștet până în talpă. Pe urmă, îi întrebă cine sunt și unde locuiesc. Întrucât inima îi era fermecată de ei și se tulburase foarte. Iar ei răspunseră:

— O, rege al vremilor, suntem fiii răposatului rob al tău, îngrijitorul de odinioară al grădinilor, și locuim nu departe de aici, în casa cu care ne-a

îndatorat dărnicia ta!

Și sultanul se bucură nespus cunoscându-i pe feciorii slujitorului său cel credincios; da se miră că nu se înfățișaseră la palat până în ziua aceea, spre a face parte din alaiul lui. Și îi întrebă de pricina nevenirii lor la palat. Și ei răspunseră:

— O, rege al vremilor, iartă-ne dacă nu am venit până astăzi să ne înfățișăm dinaintea mâinilor tale darnice; da noi avem o soră, mezina noastră, care ne-a fost dată în seamă cu limbă de moarte de către părintele nostru, și pe care o veghem cu o dragoste ce nu ne îngăduie să putem gândi a o părăsi!

Și sultanul fu înduioșat până peste măsură de legătura aceea frățească, și se tulbură tot mai tare de bucuria acelei întâlniri, zicându-și: „N-aș fi crezut vreodată că s-ar afla în împărăția mea doi flăcăi atâta de desăvârșiți și totodată atâta de dezlegați de orice lăcomie!” Și îi veni dorința de neînfrânt să-i vadă în casa lor, spre a-și răcori mai bine ochii cu chipurile lor. Și le mărturisi numaidecât dorința sa celor doi flăcăi, care răspunseră că ascultă și că se supun, și grăbiră să-i fie străji. Și craiul Farid o luă curând înainte spre a se duce s-o vestească pe sora sa Farizada de sosirea sultanului.

Și Farizada, care nu era deprinsă deloc să primească oaspeți, nu știa cum să se poarte spre a face cum se cuvine cinstea casei lor în fața sultanului. Și, în fâstâceala ei, nu găsi altceva mai bun decât să se ducă și să se sfătuiască cu prietena sa Biulbiul, Pasărea-Cântătoare. Și îi spuse:

— O, Biulbiul, sultanul ne face cinstea de-a veni să ne vadă casa, iar noi trebuie să-l ospătăm. Grăbește, dar, de mă învață cum am putea să facem față, în așa fel ca el să plece mulțumit!

Și Biulbiul răspunse:

— O, stăpâna mea, este de prisos să pui bucătăreasa să gătească tăvi și tăvi de bucate. Întrucât numai o tavă i se potrivește astăzi sultanului și numai ea se cere să i se servească. Și aceasta-i o tavă cu castraveți umpluți cu mărgăritare!

Iar Farizada, de tot nedumerită și gândind că limba Păsării a încurcat vorbele, se împotrivi spunând:

— Pasăre! Pasăre! nu te gândești! Castraveți îndopați cu mărgăritare! Păi o mâncare ca asta unde s-a mai pomenit? Dacă regele ne face cinstea să vină la noi la masă, fără îndoială că vrea să mănânce ceva, nu să ronțăie mărgăritare! De bună seamă că ai vrut să spui „o tavă de castraveți cu umplutură de orez”, o, Biulbiul?

Ci Pasărea-Vorbitoare strigă supărată:

— Ba deloc! Ba deloc! Ba deloc! O umplutură de mărgăritare, de mărgăritare, de mărgăritare? Nicidecum de orez, nicidecum de orez, nicidecum de orez!

Și Farizada, care se încredea cu totul în Pasărea năzdrăvană, plecă degrabă să dea poruncă bucătăresei cea bătrână să gătească tava de castraveți cu mărgăritare. Și, întrucât mărgăritarele nu lipseau din casă, nu fu greu să se găsească destul de multe spre a umple o tavă.

Estimp, sultanul, însoțit de craiul Faruz, intră în grădină. Și Farid, care îl aștepta în poartă, îi ținu scara șeii și îl ajută să descalece. Iar Farizada cea cu zâmbet de trandafir, cu fața ascunsă întâia oară sub iașmac (întrucât așa o povățuise Biulbiul), veni să-i sărute mâna. Și sultanul fu încântat până peste poate de gingășia ei aleasă și de curăția de iasomie ce se revărsa din toată făptura sa, și, gândindu-se la bătrânețea lui fără de urmași, începu să lăcrimeze. Pe urmă spuse binecuvântând-o:

— Acela care lasă urmași după el nu moare! O, părinte al unor copii atâta de frumoși, dăruiască-ți Allah un loc de vază de-a dreapta sa printre cei fericiți!

Pe urmă adăugă, coborându-și iarăși privirile asupra Farizadei care sta tot plecată:

— Ci, o, fiică a slujitorului meu, o, lujer înmiresmat, du-ne la vreun tufiș unde să ne adăpostim de arșița zilei!

Și sultanul, cu Farizada care tremura toată înaintea lui, și cu cei doi frați ai ei în urmă, porni spre umbrar.

Și cel dintâi lucru care îi sări în ochi sultanului Khosru Șah fu havuzul cu apa de culoarea aurului. Și se opri o clipa să privească minunându-se, și strigă:

— Ce apă minunată, ce plăcere-i să te uiți la ea!

Și se duse s-o vadă mai de aproape. Și deodată auzi cântarea Pomului-Cântător. Și întinse o ureche fermecată înspre muzica aceea care cobora din ceruri. Și ascultă îndelung. Pe urmă strigă:

— O, ce cântare cum n-am mai auzit vreodată!

Și întrucât, ca să audă mai bine, pornise înspre partea de unde socotea că vine cântecul, iacătă că deodată cântecul încetă și o tăcere mare adormi grădina toată. Și din toiul acelei tăceri mari se ridică glasul Păsării-Vorbitoare într-un cântec singuratic, răsunător și pătimaș. Și zicea:

— Binevenit… sultanul… Khosru Șah! Binevenit! Binevenit! Binevenit!

Și, cu cel din urmă tril scos de glasul acela care descânta văzduhurile, întreg corul păsăreturilor răspunse pe limba sa:

— Binevenit! Binevenit! Binevenit!

Și sultanul Khosru Șah fu uimit de toate astea, iar sufletul lui, cel atâta de tulburat de toate câte văzuse într-un răstimp atâta de scurt, fu înduioșat până peste poate. Și strigă:

— Aici este casa fericirii! Oh, mi-aș da și puterea și scaunul domnesc ca să locuiesc cu voi, o, copii ai grădinarului meu!

Pe urmă, cum el tocmai sta gata să înceapă a întreba pe Farizada și pe frații săi de obârșia minunățiilor despre care el nu izbutea să-și dea întocmai seama, ei îi arătară Pomul-Cântător și Pasărea Vorbitoare. Și Farizada îi spuse:

— În ce privește minunățiile acestea, este o poveste pe care am să i-o povestesc sultanului nostru stăpânul. După ce are să se odihnească!

Și îl pofti pe sultan să șadă chiar sub umbrarul ce slujea de adăpost păsării Biulbiul, și unde tocmai erau aduse bucatele pe o tabla mare. Și sultanul șezu jos, sub umbrar, la locul de cinste. Și i se deteră să mănânce castraveții cu mărgăritare, pe o farfurie de aur.

Și sultanul, căruia chiar că îi plăceau castraveții umpluți, când îi văzu pe farfuria pe care însăși Farizada i-o punea dinainte, fu încântat de grija aceea pe care nu o pricepea. Ci numaidecât rămase peste măsură de nedumerit când văzu că în loc de a fi umpluți, ca de obicei, cu orez și cu fistic, castraveții erau îndopați cu mărgăritare. Și spuse Farizadei și fraților ei:

— Pe viața mea! ce noutate și la umplutura aceasta de castraveți! Da de când oare se pun mărgăritare în loc de orez și de fistic?

Iar Farizada era gata-gata să scape tablaua și s-o ia la fugă de tulburare, când Pasărea-Vorbitoare, dând glas, îl strigă pe sultan pe numele lui, spunând:

— O, stăpâne al nostru Khosru Șah!

Iar sultanul ridică fruntea înspre Pasărea cea vorbitoare, care vorbi mai

departe cu un glas adânc:

— O, stăpâne al nostru Khosru Șah! Da de când copiii unui sultan al Persiei pot, de la naștere, să fie schimbați în alte viețuitoare? Dacă, dar, o rege al vremilor, ai crezut odinioară un lucru atâta de peste putință de crezut, nu ai temei să te minunezi dinaintea unui lucru așa de mărunt ca acesta de acum!

Pe urmă adăugă:

— Adu-ți aminte, o, stăpâne al nostru, de vorbele pe care le-ai auzit acum douăzeci de ani, într-o casă săracă! De le-ai uitat, o, stăpâne al nostru, îngăduie roabei Farizadei să ți le mai spună o dată!

Și Pasărea, cu un glas ca graiul cel dulce al fecioarelor, spuse:

— O, surorile mele! când am să fiu soția sultanului, am să-i dăruiesc niște urmași binecuvântați! Întrucât feciorii pe care Allah i-ar face să se nască din împreunarea noastră ar fi vrednici de părintele lor în toate privințele; iar fata, care ne-ar răcori ochii, ar fi chiar zâmbetul cerului! Părul ei ar fi de aur pe-o parte și de argint pe cealaltă; lacrimile ei, când ar plânge, ar fi mărgăritare; râsetele ei ar fi dinari de aur, iar zâmbetele ei boboci de trandafir!

Și sultanul, la vorbele acestea, își ascunse capu-n palme și începu să suspine. Iar durerea lui cea veche se făcu mai vie decât în zilele amare ale trecutului. Și toate gândurile înăbușite în afundul sufletului său deznădăjduit îi năvăliră deodată în inimă și i-o sfâșiară.

Ci îndată glasul Păsării Biulbiul se ridică iarăși, cântând voios. Și spunea:

— Dă-ți de-o parte iașmacurile, o, Farizadă, dinaintea tatălui tău!

Și Farizada, care nu putea să nu asculte de glasul prietenei sale, dete la o parte iașmacurile. Și, odată cu ele, căzu și panglica sub care îi sta strâns părul. Și sultanul văzu totul și, cu mâinile întinse înainte, se ridică scoțând un strigăt mare. Și glasul Păsării Biulbiul îi strigă:

— Copila ta, o, rege!

Căci de aur pe-o parte îi erau pletele, și de argint pe partea cealaltă; și avea două mărgăritare de bucurie pe pleoape, și un boboc de trandafir pe buze.

Și regele, tot atunci, se uită și la cei doi frați, care ședeau cuminți. Și se văzu în ei. Și glasul Păsării Biulbiul strigă:

— Copiii tăi, o, rege!

Și, pe când sultanul Khorsu Șah sta încă împietrit de tulburare, Pasărea-Vorbitoare povesti repede, și lui și copiilor lui, povestea lor adevărată, de la început până la sfârșit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

Și nici nu-și sfârșise ea bine povestea, că sultanul și copiii săi, strânși unii în brațele altora, își amestecau lacrimile și săruturile. Mărire aceluia carele adună la un loc după ce a despărțit, lui Allah Atotputernicul și Atotnepătrunsul!

Și, după ce își mai veniră oleacă în fire din tulburarea lor, sultanul spuse:

— O, copiii mei, hai cu mare grabă s-o găsim pe mama voastră!

Ci, o, ascultătorii mei, să nu mai zugrăvim tot ce s-a petrecut atunci când biata mamă, care trăia singurică în umbra chiliei sale, îl văzu pe soțul ei sultanul, și când află că este mama Farizadei cea cu zâmbet de trandafir, și a celor doi flăcăi minunați, frații Farizadei. Și mărire lui Allah a căruia bunătate este fără de sfârșit și al căruia județ nu greșește nicicând, carele a făcut să moară de ciudă, în ziua strălucirii, cele două surori zavistnice, și

carele a menit desfături lungi și viață plină de fericire regelui Khosru Șah, sultăniței soția sa, coconului cel frumos Farid, coconului cel frumos Faruz și domniței cea frumoasă Farizada, până ce a venit Despărțitoarea celor ce se au dragi și Spărgătoarea sindrofiilor. Și slavă Acelui carele, în veșnicia sa, nu cunoaște schimbarea.

Și-aceasta-i povestea cea minunată a Farizadei cea cu zâmbet de trandafir. Ci Allah este încă mai știutor!

După ce Șeherezada povesti povestea aceasta, micuța Doniazada strigă:

— O, sora mea, ce dulci sunt vorbele tale. Și ce vrăjitoare, și ce proaspete, și ce gustoase! Și ce minunată este povestea aceasta!

Iar regele Șahriar zise:

— E adevărat!

Și Doniazadei i se păru că vede ochii regelui umeziți, și îi spuse Șeherezadei încet de tot:

— O, sora mea, văd parcă o lacrimă în ochiul cel stâng al regelui, și parcă altă lacrimă în ochiul lui cei drept!

Și Șeherezada se uită la rege cu o uitătură furișă, zâmbi și spuse, sărutând-o pe micuță:

— Fie ca regele să nu simtă o plăcere mai mică ascultând povestea lui Kamar și a multpriceputei Halima!

Iar regele Șahriar zise:

— Nu cunosc povestea aceasta, Șeherezada, și știi că o aștept și că o doresc!

Ea spuse:

— De-o vrea Allah, și dacă regele îmi îngăduie, am s-o încep mâine.

Iar regele Șahriar, amintindu-și de parabola adevăratei științe, spuse:

— Binevoiesc să am răbdare până mâine spre a asculta și povestirea aceasta!

Și când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzecea noapte

Micuța Doniazada strigă:

— O, Șeherezada sora mea, Allah fie asupra ta! grăbește de ne povestește povestea lui Kamar și a multpriceputei Halima. Și Șeherezada spuse:

Povestea lui Kamar și a multpriceputei Halima

Se povestește că a fost odată, în vechimea vremilor – ci Allah este mai știutor! – un neguțător foarte prețuit, pe nume Abd el-Rahman, pe care Allah cel Atoatedătător îl binecuvântase cu o fată și cu un fecior. Și neguțătorul dedese numele de Steaua-Dimineții fetei sale, dată fiind frumusețea ei desăvârșită, și de Kamar băiatului, dat fiind că era ca luna, întocmai. Ci când crescură mai mari, neguțătorul Abd el-Rahman, dacă văzu tot ce le hărăzise Allah copiilor ca farmec și ca desăvârșire, i se făcu o frică amarnică să nu care cumva să i-i deoache vreun pofticios ori să i-i viclenească vreun desmățat, și îi ținu închiși în casă până la vârsta de paisprezece ani, neîngăduind nimănuia să-i vadă, afară de roaba cea bătrână care îi îngrijea de mici. Ci într-o zi, când neguțătorul Abd el-Rahman, împotriva obiceiului său, era într-o stare de voioșie, soția lui, mama copiilor, îi spuse:

— O, părinte al lui Kamar, iacătă că fiul nostru Kamar are să ajungă la vremea însurătoarei și poate să se poarte de-aci înainte ca un bărbat. Da tu ce socoți? Au este el fată ori băiat, ia spune-mi?

Și neguțătorul Abd el-Rahman, până peste poate de nedumerit, îi răspunse:

— Băiat!

Ea spuse:

— Apoi atunci pentru ce te încăpățânezi să-l ții ascuns, ca pe o fată, de ochii întregii lumi, și nu-l iei cu tine în suk, și nu-l duci să stea lângă tine în prăvălie, ca să cunoască lumea și ca să-l cunoască și lumea pe el și să știe măcar în felul acesta că ai un fecior în stare să te moștenească și să rostuiască treburile vânzărilor și ale cumpărărilor? Altminteri, după viața cea lungă (Allah meniți-o-ar fără de sfârșit!), nimenea habar n-ar avea de urmașul tău, care degeaba le-ar spune oamenilor: „Eu sunt fiul negustorului Abd el-Rahman!” că nu are să audă decât răspunsul plin de necrezală supărată, și pe bună dreptate: „Nu te-am văzut niciodată! Și nu am auzit niciodată să se fi pomenit că negustorul Abd el-Rahman ar fi lăsat vreun fiu ori ceva care, mai de-aproape sau mai de departe, să se asemuie cu un fiu!” Și atunci, o, ce năpraznă pe capetele noastre! stăpânirea are să vină și să pună gajba pe bunurile tale, și să-l despoaie pe fiul tău de dreptul lui!

Și, după ce spuse toate astea cu mare însuflețire, femeia urmă cu același glas:

— Și tot așa-i și cu fata noastră Steaua-Dimineții! Aș vrea s-o arăt femeilor care vin pe la noi, cu nădejdea că are s-o ceară vreo mamă a vreunui flăcău de seama ei să-i fie acestuia soție, și că noi, la rându-ne, avem să ne putem bucura la nunta ei! Căci lumea, o, taică al lui Kamar, este făcută din viață și din moarte, și noi nu știm ziua sorocului nostru!

La vorbele acestea ale soției sale, neguțătorul Abd el-Rahman chibzui vreme de un ceas, pe urmă săltă capul și răspunse:

— O, fiică a moșu-meu, dreptu-i! nimenea nu poate să fugă de ursita care îi este legată de gât. Ci tu știi bine că nu mi-am ținut copiii ascunși în casă decât pentru că îmi era frică să nu-i deoache careva! De ce, dar, mă învinuiești pentru chibzuință mea și uiți de grija ce m-a călăuzit?

Ea spuse:

— Alungat fie Cel-rău, Procletul! Roagă-te în numele Profetului, o, șeicule!

El spuse:

— Binecuvântarea lui Allah să fie asupra sa și asupra tuturor alor săi!

Ea urmă:

— Și-acuma, pune-ți încrederea în Allah care are să știe cum să-l ferească pe copilul nostru de ispitele cele păcătoase și de ochiul cel rău. Și-apoi, iacătă colea turbanul din mătase albă de la Mossul pe care i l-am făcut lui Kamar și în care am avut grijă să cos cutiuța de argint în care se află închis sulul cu versetele cele sfinte, apărătoare de orice răutate! Poți, dară, în toată liniștea, să-l iei astăzi cu tine pe Kamar, ca să-l duci să vadă sukul și să-i arăți, într-un sfârșit, prăvălia tatălui său!

Și, fără a mai aștepta încuviințarea soțului ei, dete fuga să-l cheme pe băiatul pe care avusese grijă să-l îmbrace cu hainele lui cele mai frumoase, și îl aduse dinaintea părintelui său, care se umflă în sine și se lumină la vederea lui, și murmură;

— Mașallah! Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, ya Kamar!

Pe urmă, înduplecat de nevastă-sa, se ridică, îl luă de mână și plecă cu el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și una noapte

Urmă:

Or, de cum trecură de pragul casei lor și făcură câțiva pași în uliță, se pomeniră înconjurați de trecătorii care se opreau la ivirea lor, tulburați până peste marginile tulburării, de flăcău și de frumusețea lui, plină pentru suflete de pojarul iadului. Ci fu cu totul altceva când ajunseră la poarta sukului. Acolo, trecătorii se opriră, de-a binelea din umblat și unii se duseră să-i sărute mâinile lui Kamar, după ce se temeniră cu salamalekurile de cuviință dinaintea tătâne-său, iar alții strigau:

— Ya Allah! Soarele se arată a doua oară în dimineața aceasta! Crai-nou strălucește ca-n luna Ramadan peste făpturile lui Allah! Lună-nouă se ivește astăzi peste suk!

Și-așa se minunau din toate părțile, beți de încântare și făcându-i urări de bine flăcăului, înghesuindu-se cu ghiotura împrejurul lui. Iar părintele acestuia, plin de mânie sugrumată și încurcat de tot, degeaba îi suduia și îi alimănea, că ei nici nu se sinchiseau, pierduți în minunare față de frumusețea cea peste fire care își făcea vrăjita-i intrare în suk, în ziua aceea de binecuvântare. Și, în felul acesta, îi dedeau dreptate poetului,

întorcând asupra lor înșiși vorbele acestea:

Doamne, tu zămislit-ai frumusețea
Ca să ne iei și mințile cu ea!
Și tot tu spui: „Păziți-vă cu teamă
De ce-i poprit, și de mânia-mi grea!”

Doamne, tu frumuseților izvor,
Și care tot ce e frumos iubești,
Cum ar putea niște făpturi supuse
Să nu iubească ce-i ca din povești,
Cum să-și sugrume dorul care-i mână
Spre ce-i scăldat în frumuseți cerești?

Când negușătorul Abd el-Rahman se văzu așa, în mijlocul șirurilor de bărbați și de muieri stând grămadă dinaintea lui și înlemniți de minunare dinaintea fiu-său, rămase până peste poate de năucit și începu, în sufletul lui, s-o încarce cu blesteme pe nevastă-sa și s-o afurisească cu toate afurisirile pe care ar fi vrut să le arunce nechemaților aceia, punându-i în seamă toate câte i se întâmplau atâta de vădit supărător. Pe urmă, la capătul răbdărilor, îi împinse repezit pe cei care îl împresurau și se furișă grabnic în prăvălia sa, pe care o deschise și în care, numaidecât, îl puse pe Kamar să stea jos, da în așa fel ca neobrăzarea trecătorilor să nu poată a-l atinge decât de departe. Iar prăvălia ajunse locul de oprire pentru tot sukul, iar îngrămădeala și-a celor mari și-a celor mici se făcu tot mai mare din clipă în clipă: întrucât cei care îl văzuseră vroiau să-l mai vadă, iar cei care nu îl văzuseră se trudeau din toate puterile să-l vadă și ei cât de cât.

Și iacătă că, estimp, se apropie de prăvălie un derviș cu privirea pierdută ca o rugăciune, și care, de cum îl zări pe Kamar cel frumos stând lângă tatăl său, și atâta de chipeș, se opri scoțând niște oftaturi adânci și, cu un glas tulburat până peste poate, rosti stihurile acestea:

Ia uite ramul arborelui ban
Cum șade pe-o tulpină de șofran
Sub strălucirea lunii-n Ramadan.
Și când întreb apoi anume:
„Cum îți zice pe nume?
Cum te numești tu?”
El răspunde: „Lu-lu!”
Iar eu îl strig atunci de-aci:
„Li-li!”
Ci el răspunde-atunci așa:
„La-la!”[75]

După care, dervișul cel bătrân, alintându-și într-una barba, pe care-o avea lungă și albă, se duse până lângă prăvălie, între rândurile de privitori care se deteră la o parte dinainte-i, din cinstire față de vârsta lui înaintată. Și îl privi pe băiat cu niște ochi plini de lacrimi, și îi dărui un mănunchi de busuioc dulce. Pe urmă, șezu jos pe lavița tejghelei, pe locul cel mai de lângă băietan. Și, cum sta așa, chiar că i se puteau potrivi pe bună dreptate aceste vorbe ale poetului;

Pe când băiatul cel cu chip frumos

Ședea în tihnă, iar vrăjita-i față
Era ca răsăritul luminos
Al lunii-n Ramadan – cu o măreață
Și rară călcătură iată vine
Un preacinstit șeic, cu-nfățișare
De derviș ars în schivnicii haine.
Cu osteneli și râvne îndelungi
Liubovul cercetând cu prisosință,
Întreaga-i taină, după-atâtea munci,
O dobândise-n vrednică știință.
Neprecurmat, și fete și feciori
Oblăduise inima-i miloasă,
De-ajunse-ntocmai unei scobitori —
Bătrâne oase într-o piele roasă.
Gustând ospățul ca un maghrebin,
Și-avea drăguțu-n preajmă-i totdeauna!
Ci, după câte se spune, nu deplin
Pornit femeii să-i îndure struna,
Măcar că se vădise priceput
Și la mai acrișor, și la mai dulce,
Și tânărul Zeid fiind plăcut,
Și tânăra Zeinab, când să și-i culce:
Cu inima-nmuiată-n duioșie,
Iar restul tare pururi ca de piatră.
Era cu-adevărat minunăție!
Fie un țap cu cătătură șoatră,
Fie o capră smulsă din juvăț,
Fie o barbă ori obraz mai lin,
Șeicu-i gata la orice răsfăț,
Apururi sprinten, ca un magrebin!

Când oamenii care se buluceau fermecați dinaintea prăvăliei văzură starea de vrajă a dervișului, începură să-și împărtășească între ei cele ce cugetau zicând:

— Uallah! toți dervișii sunt la fel! Seamănă cu jungherul neguțătorului de colocase: nu fac nicio osebire între bărbătesc și femeiesc!

Iar alții strigau:

— Alungat să fie Cel-rău! Dervișul scapără după băiatul cel drăgălaș! Prăpădi-i-ar Allah pe dervișii de soiul ăsta!

Cât despre neguțătorul Abd el-Rahman, părintele tânărului Kamar, apoi el, dacă văzu toate acestea, își zise: „Cel mai cuminte-i să ne întoarcem acasă mai devreme decât de obicei”. Și, spre a-l hotărî pe derviș să plece, scoase de la chimir un galben și i-l dărui, spunând:

— Ia-ți partea ta de astăzi, o, dervișule!

Și, totodată, se întoarse înspre fiul său Kamar și îi spuse:

— Ah, fiul meu, Allah s-o răsplătească pe maică-ta după cum i se cuvine, că ne-a pricinuit astăzi atâtea neplăceri!

Ci, întrucât dervișul nu se clintea de pe locul său și nu întindea mâna ca să ia galbenul dăruit, îi spuse:

— Scoală-te, moșule, ca să închidem dugheana și să ne ducem în calea noastră!

Și, grăind așa, se ridică în picioare și dete să tragă obloanele amândouă. Atunci dervișul fu nevoit să se scoale de pe lavița pe care se

pironise și coborî în uliță, ci fără a putea să-și desprindă o clipă privirile de pe tânărul Kamar. Și când neguțătorul și fiul său, după ce încuiară prăvălia, își tăiară drum prin bulucul de lume și porniră înspre ieșirea din suk, dervișul se luă după ei și merse, pășind pe urmele lor și însoțindu-le fiecare călcătură cu țăcănitul bățului său, până la poarta casei lor. Iar neguțătorul, văzând stăruința dervișului și necutezând să-l suduiască, din cinstire față de dreapta credință, precum și din pricina oamenilor care se uitau la ei, se întoarse înspre acesta și îl întrebă:

— Ce dorești, o, dervișule?

El răspunse:

— O, stăpâne al meu, tare doresc să mă poftești la tine în noaptea aceasta, și tu știi că acela, care este poftit este oaspetele lui Allah – proslăvit fie el!

Și părintele lui Kamar spuse:

— Binevenit fie oaspetele lui Allah! Intră, dară, o, dervișule!

Ci își zise în sineși: „Pe Allah – ! am să văd eu cine mi-e schivnicul ăsta! De-o avea vreun gând ascuns față de fiu-meu, și dacă soarta lui cea rea l-o ispiti să încerce ceva, fie din semne, fie din vorbe, negreșit că am să-l omor, am să-l îngrop în grădină, și am să scuip pe mormântul lui. Orice-ar fi, am să încep cu a pune să i se dea demâncare, lucru ce se datorează oricărui oaspete pe care Allah ți-l scoate în cale!" Și îl băgă în casă și porunci unei arăpoaice să-i ducă ibricul și ligheanul de spălat, și mâncare și băutură. Iar dervișul, după ce se spălă rostind numele lui Allah, se așeză a rugă și nu se mai ridică până ce nu îngână toată *surata vacii,* pe care o lungi cu *surata mesei* și cu aceea a *pocăinții.* După care spuse *bismillah* și începu să ia din mâncărurile aduse pe tablale, ci fără lăcomie și cu multă cumpătare. Și mulțumi lui Allah pentru binefacerile lui.

Când neguțătorul Abd el-Rahman află de la arăpoaica sa că dervișul sfârșise de mâncat, își zise: „Acuma-i vremea să răzvedim cumu-i treaba!" Și se întoarse înspre fiul său și-i spuse:

— O, Kamar, du-te la oaspetele nostru dervișul, și întreabă-l dacă are tot ce-i trebuiește, și stai cu el de vorbă o vreme, întrucât vorbele dervișilor care străbat pământul în lung și în lat sunt deseori plăcute de auzit, iar istorisirile lor sunt cu folos de ascultat pentru suflet. Șezi dară jos cât mai aproape de el și, dacă te-o lua de mână, să nu ți-o tragi, întrucât aceluia care dă învățăminte îi place să simțească între el și învățăcelul său o legătură nemijlocită, care ajută să se prindă mai bine învățătura. Și, în toate cele, să arăți față de el luarea-aminte și supunerea pe care o cere rostul lui de oaspete și vârsta-i înaintată!

Și, după ce îl povățui pe fiul său așa, îl trimise la derviș și dete fuga să se pitească la catul de deasupra, într-un loc de unde putea, fără a fi băgat de seamă, să vadă și să audă tot din odaia în care se afla dervișul.

Or, de îndată ce flăcăiașul cel frumos se ivi în prag, dervișul fu cuprins de o tulburare așa de mare că lacrimile îi țâșniră din ochi și se porni să suspine întocmai ca o mamă care și-a pierdut și și-a găsit iarăși copilul. Iar Kamar se duse lângă el și, cu un glas dulce de să prefacă în miere și amarul smirnei, îl întrebă dacă mai ducea lipsă de ceva și dacă își avusese parte de bunurile lui Allah pentru făpturile sale. Și șezu jos aproape de el, cu gingășie și cu îngrijire și, pe când se așeza, își dezveli coapsa, fără s-o facă anume, care era albă și fragedă ca un aluat de migdale. Și anume atunci ar fi putut poetul să spună cu tot temeiul, fără teamă de a fi dezmințit:

O, voi, drept credincioșilor, e-o coapsă

Numai migdale și mărgăritare!
Ci nu vă minunați că astăzi este
Ziua-nvierii, căci nu e lucoare
Nicicând mai strălucită ca atunci
Când coapsele sclipesc duios și lungi.

Însă dervișul, dacă se văzu singur cu flăcăiașul, departe de a se lăsa ispitit față de el la vreo ușurătate de orice fel să fi fost, se trase cu câțiva pași mai la o parte de locul pe care se aflase, spre a se duce să stea jos mai încolo, pe rogojină, cu o înfățișare răzvedită de cuviință și de cinstire de sine-însuși. Și se uita la el mai departe în tăcere, cu ochii plini de lacrimi și pradă unei tulburări la fel cu aceea care îl țintuise pe lavița din prăvălie. Iar Kamar rămase tare nedumerit de felul acesta de a se purta al dervișului; și îl întrebă pentru ce se ferea așa și dacă are a se plânge de el ori de găzduirea din casa lor. Și dervișul, drept orice răspuns, recită într-un chip plin de simțire aceste cuvinte frumoase ale poetului:

Mi-e inima pe veci robită
De-al Frumuseții chip vrăjit,
Căci dragostea de Frumusețe
Te face-a fi desăvârșit.

Ci nu vă minunați că astăzi este
Și neatinsă de dorinți,
Și slobodă de tot ce leagă
De simțuri și porniri fierbinți.

Doar din atare Frumusețe
Mi-am făurit al vieții țel;
Și mi-e lehamite și scârbă
De toți care iubesc altfel.

Iacătă! Și tatăl lui Kamar vedea și auzea, și era până peste măsură de uluit. Și își zicea: „Mă plec dinaintea lui Allah pe care l-am supărat, prepuindu-l de gânduri desmățate pe dervișul acesta sfânt! Prăpădi-l-ar Allah pe Amăgitorul care îi ispitește pe oameni cu asemenea bănuieli despre aproapele lor!” Și, dumirit asupra rosturilor dervișului, se dete jos în mare grabă și intră în odaie. Și îi închină oaspetelui cel trimis de Allah salamalekurile și urările de cuviință, iar la urmă îi spuse:

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, te juruiesc să-mi mărturisești pricina tulburării și a lacrimilor tale. Și pentru ce te face vederea fiului meu să scoți niște oftaturi atâta de adânci. Întrucât atare amar trebuie numaidecât să aibă o pricină!

Dervișul spuse:

— Adevărat grăiești, o, taică al găzduirilor!

El spuse:

— Dacă-i așa, nu mă mai zăbovi cu aflarea chiar de la tine a acestei pricini!

El spuse:

— O, stăpâne al meu, pentru ce mă silești să zădărăsc o rană care se zviduise, și să-mi răsucesc jungherul în carne?

El spuse:

— În temeiul hatârurilor care se datoresc găzduirii, mă rog ție, o,

fratele meu, să-mi stâmperi nedumeririle!

Atunci dervișul spuse:

— Află, dar, o, stăpâne al meu…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și doua noapte

Urmă:

…Atunci dervișul spuse:

— Află, dar, o, stăpâne al meu, că sunt un biet derviș care străbate necurmat pământurile și olaturile lui Allah, minunându-se de lucrurile de zi și de noapte ale Ziditorului. Or, într-o zi de vineri, dimineața, m-a dus ursita în orașul Bassra. Și, intrând eu în cetate, am băgat de seamă că și sukurile și prăvăliile și dughenele erau deschise, cu toate mărfurile așezate pe tarabe, și cu toate merindele și cu tot ceea ce îndeobște se vinde și se cumpără, tot ce se mănâncă și se bea; da mai băgai de seamă la fel că nici în sukuri, nici în prăvălii nu se vedea urmă de negutător sau de cumpărător, de femeie ori de fetișcană, ori de vreun trecător, fie încolo, fie încoace, și peste tot era atâta părăsire și atâta pustietate, de nu se afla pe nicio uliță nici măcar un câine ori vreo pisică ori vreun zbeg de copii; ci pretutindenea numai pustiul și tăcerea, și numai singur sufletul lui Allah. Iar eu mă minunam de toate astea, și îmi ziceam în cugetul meu: „Cine știe în ce parte or fi putut să se ducă târgoveții din orașul acesta, cu pisicile și cu câinii lor, de și-au părăsit așa pe tejghele toate aceste mărfuri!” Ci, întrucât mă chinuia pe dinlăuntru o foame mare, nu zăbovii prea mult cu asemenea gânduri și, ducându-mă la tejgheaua cea mai arătoasă de plăcintar, mâncai toate plăcintele pe care le râvneam și la care mă îndemna dorința. Pe urmă, pornii înspre taraba unui grataragiu și mâncai vreo trei-patru frigărui grase de miel și vreo doi pui fripți, calzi încă de la cuptor, cu câteva gogoși ninse cu zahăr, cum de când sunt derviș călător limba mea n-a mai gustat și nasul meu n-a mai mirosit; și mulțumii lui Allah pentru darurile lui asupra capului săracilor săi. După care, mă urcai în dugheana unui negutător de sorbeturi și băui vreo două ulcioare de sorbet înmiresmat cu nard și cu smirnă, cu care de-abia îmi stâmpărai oleacă cele mai dintâi doruri ale gâtului meu de atâta amar de vreme dezvățat de băuturile târgoveților cei bogați. Și detei mulțam Atoate-binefăcătorului carele nu îi uită pe drept-credincioșii săi și le dă încă de pe pământ o dovadă despre gustul izvorului Salsabil. Dacă îmi potolii oleacă în felul acesta lăuntrurile, mă apucai să cuget la starea anapoda a orașului acela, care neîndoielnic că numai de puține clipe fusese părăsit de locuitorii săi. Și nedumerirea mea sporea pe măsură ce cugetam; și începu să mi se facă o frică mare de vuietul pașilor mei prin singurătatea aceea, când auzii răsunând o zvoană de alăute care, din câte pricepui, venea drept înspre mine. Eu atunci, cu mințile cam vălmășite de lucrurile uluitoare la care eram singur martor, nu mai avusei nicio îndoială că nu m-aș afla acolo într-un oraș fermecat, și că acele cântări pe care le auzeam n-

ar fi cântate de efriţii şi de ginnii cei procleţi – prăpădi-i-ar Allah! Şi, cuprins de o spaimă amarnică, mă repezii în afundul afundului unei dugheni de grăunţe, şi mă pitii pe după un sac cu bob. Ci, întrucât eu din fire, o, stăpâne al meu, mă aflu sub stăpânia păcatului iscodirilor – ierta-m-ar Allah! – nu mă lăsă inima să nu mă aşez în aşa chip încât să pot să mă uit pe uliţă, de după sacul meu, şi să văd fără ca să fiu văzut. Şi nici nu sfârşii eu bine să mă ghemuiesc cât mai mulţumitor, că şi văzui cum se ivea în uliţă un alai uluitor, nicidecum de ginni ori de efriţi, ci hotărât ca de huriile raiului. Se aflau acolo patruzeci de fetişcane, cu chipuri de lună, care veneau în frumuseţea lor fără de văluri, pe două şiruri, cu o călcătură care singură ea era ca un cântec. Iar înaintea lor păşea o liotă de cântăreţe din alăute şi de dănţuitoare care îşi legănau după bătaia cântecului mişcările lor de păsări. Că păsări erau, chiar de adevăratelea, şi erau mai albe ca porumbiţele şi mai uşoare ca ele, de bună seamă. Căci cum ar fi putut nişte fete de oameni să fie atâta de gingaşe şi de uşoare? Şi nu erau mai degrabă decât nişte făpturi venite din palatele Iramului-cel-cu-pilaştri, ori din grădinile raiului, ca să farmece pământul cu ivirea lor? Orice-ar fi fost, o, stăpâne al meu, de îndată ce trecu şi cea mai de pe urmă pereche dincolo de prăvălia în care mă ascunsesem pe după sacul de bob, văzui venind, pe o iapă cu stea în frunte şi cu hăţurile ţinute de două arăpoaice tinere, o femeie împodobită cu atâta tinereţe şi cu atâta frumuseţe încât vederea ei îmi zbură minţile de tot, îmi pierdui răsuflarea şi era mai-mai să mă prăbuşesc pe spate, în dosul sacului cu bob, o, stăpâne al meu! Şi femeia aceea era cu atâta mai ameţitoare cu cât hainele ei erau înstelate cu nestemate, iar părul, gâtul, încheieturile de la mâini şi de la picioare piereau sub focul adamantelor şi sub salbele şi brăţările de mărgăritare şi de geme năstrăpate. Şi de-a dreapta ei mergea o roabă care ţinea în mână o sabie trasă, cu mânerul făcut dintr-o piatră de smarald. Iar iapa pe care o călărea păşea ca o regină mândră de cununa de pe cap. Şi arătarea aceea de strălucire se depărta legănându-se, şi mă lăsă cu o inimă înjunghiată de patimă, cu un suflet căzut rob pe veci, şi cu doi ochi care nu mai uită şi care spun faţă de orice frumuseţe: „Ce eşti tu pe lângă ce am văzut eu? „Când alaiul pieri cu totul din vedere şi când muzica acelor cântăreţe nu mai răzbătea până la mine decât ca nişte sunete îndepărtate, mă hotărâi să ies de după sacul de bob, şi din prăvălie în uliţă. Şi-o brodii bine, întrucât tot atunci, spre marea mea uimire, văzui sukurile însufleţindu-se şi toţi neguţătorii ieşind ca din pământ, spre a veni să-şi ia în primire locurile la tejghelele lor, iar stăpânul prăvăliei în care mă ascunsesem, sămânţarul, ivindu-se, răsărit de nu ştiu unde, şi apucându-se să-şi vândă grăunţele la crescătorii de orătănii şi la alţi cumpărători. Şi eu, tot mai buimac, mă hotărâi să-l opresc pe unul dintre trecători şi să-l întreb ce va să însemne toate câte văzusem, şi cum o cheamă pe domniţa aceea minunată care călărea pe iapa cea cu stea în frunte. Ci, spre marea mea mirare, omul îmi aruncă o privire speriată, se gălbeni de tot la chip şi, suflecându-şi poalele mantiei, îmi întoarse spatele şi îşi slobozi picioarele în vânt, într-o fugă mai sprintenă decât dacă l-ar fi alungat ceasul ursitei lui. Iar eu oprii alt trecător, şi îl întrebai la fel. Ci, în loc să-mi răspundă, el se făcu că nici nu mă vede, nici nu mă aude, şi îşi văzu de drumul lui, uitându-se în altă parte. Şi mai întrebai aşa o mulţime de lume; da niciunul nu vru să răspundă la întrebările mele; şi toată lumea fugea de mine de parcă aş fi fost ieşit din vreo groapă cu scârne ori de parcă aş fi vânturat vreo sabie tăietoare de capete. Eu atunci, îmi zisei în mine: „O, dervişule *cutărică,* nu-ţi mai rămâne, ca să luminezi cumu-i treaba, decât să intri în prăvălia

vreunui bărbier, ca să-l pui să te radă pe cap și, totodată, să-l iscodești. Întrucât, precum știi, oamenii care se îndeletnicesc cu meseria asta au mâncărici la limbă și stau cu vorba pururea pe vârful buzelor. Și numai unul ca acesta poate că ți-ar spune ce vrei tu să afli!" Și, cugetând în felul acesta, intrai la un bărbier și, după ce îl plătii gras cu tot ce aveam, îi povestii toate câte îmi ședeau pe inimă să le știu, și îl întrebai cine era domnița cea peste fire de frumoasă. Și bărbierul, tare înfricoșat, își roti ochii în dreapta și în stânga, și într-un sfârșit răspunse: „Pe Allah, o, dervișule, moșule al meu, dacă ții să-ți păstrezi capul pe grumaz și gâtul întreg și nevătămat, ferește-te să nu carecumva să pomenești cuiva despre ce ai avut beleaua să vezi. Ba chiar că ai face bine, întru mai deplina ta tihnă, să părăsești numaidecât cetatea noastră, ori ești pierdut fără de izbavă! Și asta-i tot ce pot să-ți spun în privința aceasta; întrucât este vorba de o taină care bagă în sperieți toată cetatea Bassrei, în care oamenii mor ca lăcustele dacă îi paște pacostea să nu se ascundă înaintea venirii alaiului. Cu adevărat, roaba care ține spada trasă retează capul celor necugetați pe care îi împinge ispita să se uite la alaiul de pe drum, ori care nu se ascund la trecerea lui. Și iacătă tot ce pot să-ți spun!" Eu, atunci, o, stăpâne al meu, de îndată ce bărbierul isprăvi de-a mă rade pe cap, plecai din bărbierie și detei zor să ies din cetate; și nu avusei liniște decât când mă văzui dincolo de ziduri. Și călătorii, pe câmpuri și prin pustietăți, până ce ajunsei în cetatea voastră. Și îmi era sufletul mereu plin de acea frumusețe întrezărită, și atâta mă tot gândeam la ea că deseori și uitam să mai mănânc și să mai beau. Și în starea aceasta ajunsei astăzi dinaintea prăvăliei domniei tale, și îl văzui pe feciorul tău Kamar, care cu frumusețea lui îmi învie în minte întocmai frumusețea acelei copilandre mândre peste fire din Bassra, și cu care se asemuie precum un frate cu fratele său. Și atâta de tulburat fusei de asemuirea aceasta de nici nu mai putui să-mi țin lacrimile, ceea ce, fără de îndoială, este faptă de om smintit! Și aceasta-i, o, stăpâne al meu, pricina oftaturilor și a tulburării mele!

Și, după ce își încheie în felul acesta istorisirea, dervișul izbucni iarăși în plânset, uitându-se la tânărul Kamar; și adăugă, în toiul lacrimilor:

— Allah fie asupra-ți, o, stăpâne al meu, acuma, dacă ți-am povestit ce ți-am povestit, și întrucât nu vreau să mă lăcomesc la găzduirea pe care i-ai dat-o slujitorului lui Allah, deschide-mi ușa de ieșire și lasă-mă să mă duc în rostul drumurilor mele. Și, dacă am o rugă de rostit asupra creștetului binefăcătorilor mei, apoi deie Allah, carele a zămislit două făpturi atâta de desăvârșite ca feciorul tău și ca tinereaua din Bassra, să-și împlinească lucrarea îngăduindu-le să se împreune!

Și, spunând acestea, dervișul se sculă, cu toate rugămințile părintelui lui Kamar care îl îndemna să mai steie, și mai chemă o dată binecuvântarea asupra gazdelor sale, și plecă, oftând, cum venise. Și-atâta cu el.

Ci în ceea ce îl privește pe tânărul Kamar, apoi acesta nu putu să închidă ochii toată noaptea, atâta de muncit fiind de povestirea dervișului, și atâta de tulburat de zugrăvirea fetișcanei. Și, dis-de-dimineață, de cu zori, intră în odaie la maică-sa, o deșteptă și îi spuse:

— O, maică, pune-mi niște lucruri într-o legăturică, întrucât trebuie să plec numaidecât la cetatea Bassrei, unde mă așteaptă scrisa mea!

Și maică-sa, la vorbele acestea, începu să se văicărească, plângând, și îl strigă pe bărbatu-său, ca să-i împărtășească și lui vestea cea atâta de uluitoare și de neașteptată. Iar tatăl lui Kamar încercă, da degeaba, să-l

sfătuiască de bine pe fiul său, care nu vroi să asculte niciun sfat și care, în chip de încheiere, spuse:

— Dacă nu plec pe dată la Bassra, am să mor fără doar și poate!

Iar tatăl și mama lui Kamar, față cu spusele acestea răspicate și cu o hotărâre atâta de neclintită, nu putură decât să suspine, primind ceea ce fusese scris de la ursitoare. Și tatăl lui Kamar nu pregetă să arunce în seama neveste-si toate belelele câte i se întâmplaseră din ceasul când se luase după sfaturile ei și îl dusese pe Kamar la suk. Și își zicea: „Iacătă unde s-au sfârșit toate grijile și toată fereala ta, ya Abd el-Rahman! Nu este ajutor și putere decât întru Allah cel atotputernic! Ceea ce este scris cată să se îndeplinească, și nimenea nu poate să se lupte cu hotărârile soartei!” Iar maica lui Kamar, de două ori amărâtă – și că se vedea în felul acesta ținta îmboldelilor soțului ei, și de durerea pe care i-o pricinuia hotărârea feciorului – fu oricum nevoită să-i facă pregătirile de plecare. Și îi dete o pungută în care avea grămădite patruzeci de nestemate mari, pietre de rubin, de diamant și de smarald, spunându-i:

— Ai grijă tare de punga aceasta, o, fiul meu! Că ți-o fi de folos, dacă ai să ajungi să nu mai ai bani.

Iar taică-său îi dete nouăzeci de mii de dinari de aur pentru cheltuielile de drum și de ședere prin străini. Și amândoi îl sărutară, plângând, și își luară rămas-bun de la el. Și tătâne-său îl dete în seama căpeteniei unei caravane care pleca spre Irak. Și Kamar, după ce sărută mâna tătâne-său și a maică-si, plecă înspre Bassra, însoțit de urările părinților săi. Și Allah îi meni bună-pace; și ajunse cu bine în cetatea aceea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și treia noapte

Urmă:

Or, se brodi ca tocmai ziua aceea a sosirii lui să fie o vinere dimineața; și Kamar putu să se încredințeze că tot ce îi povestise dervișul era aidoma întru totul. Văzu, în adevăr, că sukurile erau goale, ulițele pustii, iar prăvăliile deschise însă fără niciun neguțător și fără niciun mușteriu. Și, întrucât îi era foame, mâncă și bău tot ce-i plăcu, pe săturatele. Și numai ce-și sfârși masa, că și auzi cântarea și se repezi să se ascundă, așa cum făcuse și dervișul. Și o văzu ivindu-se în curând pe domnița copilandră cu cele patruzeci de însoțitoare ale ei. Și, la vederea frumuseții ei, fu cuprins de o tulburare atâta de aprigă, încât căzu fără de simțire în ungherul lui.

Când își veni în fire, văzu că sukurile erau însuflețite și pline de lume, întocmai de parcă niciodată viața târgului nu s-ar fi oprit. Și, prefirându-și prin minte farmecele peste fire ale fetișcanei, se duse dintru-ntâi să-și cumpere niște haine falnice, tot ce putu să găsească mai bogat și mai strălucit pe la negustorii de vază. Și pe urmă se duse la hammam de unde, după ce se scălda îndelung și cu de-amănuntul, ieși luminos ca un rege tinerel. Și numai atunci porni să caute dugheana bărbierului cel care răsese altădată capul dervișului, și nu avu mult de căutat până s-o găsească. Și

intră în bărbierie și, după salamalekurile de cuviință și dintr-o parte și din cealaltă, îi zise bărbierului:

— O, taică al mâinilor ușoare, vreau să-ți spun ceva în taină. Te rog, dar, să-ți închizi prăvălia pentru mușteriii pe care ai obiceiul să-i primești, și iacătă cu ce te despăgubesc de vremea pierdută!

Și îi puse în palmă o pungă plină cu dinari de aur, pe care bărbierul, după ce o prețului cu o mișcare ușoară de mână, se grăbi s-o înghesuie la brâu. Și, când rămaseră numai ei doi în bărbierie, Kamar îi spuse:

— O, taică al mâinilor ușoare, sunt străin în cetatea aceasta. Și de la tine nu vreau să aflu decât pricina pentru care au fost părăsite de dimineață sukurile, în ziua aceasta de vineri!

Și bărbierul, câștigat de dărnicia tânărului și de înfățișarea lui de emir, îi răspunse:

— O, stăpâne al meu, aici este o taină pe care niciodată nu m-am încercat s-o pătrund, măcar că fac și eu ca toată lumea și am grijă să mă ascund în toate vinerile dimineața. Da dacă treaba aceasta îți stă pe inimă, am să fac pentru tine ce n-aș face nici pentru fratele meu. Am să te pun, așadar, în legătură cu femeia mea, care știe tot ce se petrece în cetate, întrucât vinde parfumuri în toate haremurile din Bassra și pe la saraiurile celor mari și ale sultanului. Și, întrucât văd de pe chipul tău că arzi de nerăbdare să te luminezi cum e treaba și că, pe de altă parte, cele spuse de mine îți plac, dau fuga într-o clipeală până la fiica moșului meu, să-i spun tărășenia. Așteaptă-mă, dar, liniștit în prăvălie, până ce mă întorc!

Și bărbierul îl lăsă pe Kamar în prăvălie și dete fuga la nevastă-sa, ca să-i spună pricina ce-l aducea; și totodată îi puse în palmă punga plină cu dinari de aur. Iar nevasta bărbierului, care avea mintea iute și inima săritoare, răspunse:

— Să fie binevenit în cetatea noastră! Iacătă-mă-s gata să-l slujesc cu capul și cu ochii mei! Du-te la el și adu-mi-l încoace, ca să-i povestesc ce cată să știe!

Și bărbierul se întoarse la prăvălie, unde îl găsi pe Kamar stând și așteptându-l, și îi spuse:

— O, fiul meu, scoală-te și hai cu mine la maica ta, fiica moșului meu, care m-a trimis să-ți spun: „Treaba se poate face!”

Și îl luă de mână și îl duse acasă, unde soția sa îi ură bunvenit cu o înfățișare binevoitoare și îndatoritoare, și îl pofti să șadă la locul de cinste, pe divan, și îi spuse:

— Deie-i Allah copii și spor oaspetelui cel frumos! Casa aceasta este casa ta, iar robii tăi sunt stăpânii casei! Ești domn peste capetele și peste ochii noștri. Poruncește! A asculta înseamnă a ne supune!

Și zori să-i aducă pe o tavă de aramă răcoritoarele și dulcețurile datorite oaspeților, și îl îmbie să ia câte oleacă din fiecare fel, rostind de fiecare dată urarea cuvenită:

— Plăcerea și reveneala în inima oaspetelui nostru!

Atunci Kamar scoase un pumn plin de dinari de aur și îl puse în poala nevestei bărbierului, grăind:

— Fie-mi cu iertăciune puținătatea! Ci, inșallah! am să știu eu să-ți prețuiesc și mai bine bunătatea!

Pe urmă îi spuse:

— Acuma, măicuță, povestește-mi tot ce știi despre ceea ce știi!

Iar nevasta bărbierului spuse:

— Află, o, copilul meu, o lumină a ochilor și cunună a capului, că sultanul din Bassra a primit într-o zi de la sultanul din țara Indului ca

peşcheş un mărgăritar atâta de frumos, că de bună seamă va fi fost zămislit din vreo geană de soare dospită în vreun ou vrăjit din mare. Era şi alb şi dauriu, după felul în care îl priveai, şi parcă frământa în inima lui un pojar scăldat în lapte. Şi regele se tot uită la el o zi întreagă, şi dori, spre a nu se mai despărţi de el nicicând, să-l poarte legat la gât cu panglică de mătasă. Ci, întrucât mărgăritarul era nesmintit şi neatins, porunci să vină toţi giuvaergiii din Bassra şi le spuse: „Vreau să găuriţi cu meşteşug mărgăritarul acesta năstrăpat. Şi cine se va pricepe să facă treaba fără a-i vătăma cumva miezul vrăjitor, acela poate să-mi ceară tot ce îi va pofti inima; şi va fi răsplătit, şi cu prisosinţă! Dar dacă nu va izbândi cu desăvârşire, ori dacă soarta lui cea rea l-o face să-l vatăme fie cât de cât, poate să se aştepte la cea mai neagră dintre morţi; întrucât am să pun să i se taie capul, după ce mai întâi am să-l fac să îndure toate caznele care s-or cuveni pentru păcătoasa lui de neîndemânare! Ce ziceţi, o, giuvaiergiilor?” Când auziră vorbele acestea ale sultanului şi când văzură la ce îşi primejduiau sufletele, giuvaergiii se speriară cu mare spaimă şi răspunseră: O, rege al vremilor, e lucru tare gingaş cu un mărgăritar ca acesta! Şi noi ştim că şi pentru un mărgăritar de rând se cere o iscusinţă şi o îndemânare aparte, şi puţini meşteri giuvaergii ajung la bun sfârşit fără niciun necaz de neînlăturat. Ne rugăm dar ţie să nu ne pui în spinare ceea ce puterile noastre slabe nu pot să ducă, întrucât mărturisim că o iscusinţă cumu-i aceea pe care s-ar cădea s-o dovedim nu are să iasă niciodată din mâinile noastre. Ci putem să-ţi spunem pe unul care ar şti să săvârşească această vrăjitoarească artă, şi care-i şeicul nostru!” Iar regele întrebă: „Şi cine-i şeicul vostru?” Ei răspunseră: „Este meşterul giuvaergiu Obeid! El este nemăsurat mai dibaci decât noi, şi are câte un ochi în fiecare vârf de deget, şi o gingăşie peste fire în fiecare ochi!” Şi regele zise: „Duceţi-vă să mi-l aduceţi, şi nu zăboviţi!” Iar giuvaergiii zoriră să se supună şi se întoarseră cu şeicul lor, meşterul Obeid care, după ce sărută pământul între mâinile regelui, rămase încremenit, aşteptând poruncile. Şi regele îi arătă ce lucru cerea de la el şi ce răsplată sau ce osândă îl aştepta, după izbândă ori neizbândă. Şi, totodată, îi arătă mărgăritarul. Iar giuvaergiul Obeid luă mărgăritarul cel minunat şi îl cercetă vreme de un ceas, şi răspunse: „Să mor eu dacă nu-l găuresc!” Şi, pe loc, se ghemui pe vine, cu îngăduinţa regelui, şi scoţându-şi de la brâu nişte scule gingaşe puse mărgăritarul între cele două degete mari ale picioarelor lui strânse şi, cu o dibăcie şi cu o uşurinţă de neînchipuit, îşi mânui sculele aşa cum ar face un copil cu un titirez şi, în mai scurtă vreme decât ar trebui spre a găuri un ou, sfredeli mărgăritarul dintr-o parte până în cealaltă, fără de niciun cusur şi fără de cea mai mică scrijelitură, cu două găurele pe-o măsură şi pe-o potrivă. Pe urmă îl şterse cu mâneca şi i-l întinse regelui, care se umplu şi se înfioră de încântare şi de mulţumire. Şi şi-l petrecu pe după gât, legat cu un şiret de mătasă, şi se sui să şadă pe tronul lui. Şi se uita în toate părţile cu nişte ochi luminaţi de bucurie, pe când mărgăritarul era ca un soare atârnat de gâtul lui. După care, se întoarse înspre giuvaergiul Obeid şi îi zise: „O, meştere Obeid, acuma-i rândul dorinţei tale!” Iar giuvaergiul cugetă vreme de un ceas şi răspunse: „Sporească Allah zilele regelui! ci robul, care cu mâinile lui betege a avut nepreţuita cinste de-a atinge mărgăritarul cel minunat şi de a i-l da îndărăt găurit stăpânului nostru, după dorinţa sa, are o soţie tare tânără pe care este dator s-o bucure cât mai des, dat fiind că el este tare bătrân şi că bărbaţii trecuţi, care nu vor să se facă urâţi de soţiile lor, se cade să se poarte faţă de ele cu tot soiul de gingăşii şi să nu facă nimic fără a le cere sfatul. Or, chiar că tocmai aceasta-i starea robului tău,

o, rege al vremilor. El ar vroi să se ducă să afle părerea soției sale în privința cererii pe care îi îngădui s-o facă stăpânului nostru cel preadarnic, și să vadă de nu are chiar ea vreo dorință de rostit, mai bună decât aceea pe care aș putea eu s-o închipui. Întrucât Allah a dăruit-o nu numai cu tinerețe și cu farmec, ci și cu o minte rodnică și pătrunzătoare și cu o judecată de toată minunea!” Și regele răspunse: „Dă zor, Osta-Obeid, de te du să te sfătuiești cu soția ta și să te întorci să-mi aduci răspunsul, căci n-am să-mi aflu tihna sufletului decât atunci când am să-mi îndeplinesc făgăduiala!” Și giuvaergiul plecă de la palat și se duse la nevastă-sa și îi povesti tărășenia. Și nevestica strigă: „Preamărit fie Allah, cel care face să vină și ziua mea mai nainte de soroc! Am, cu adevărat, o dorință de rostit și un gând, cam ciudat, ce-i drept, de îndeplinit! Noi, din mila lui Allah și din sporul negutătoriilor tale, suntem de mult bogați și la adăpost de nevoie pentru tot restul zilelor noastre. Nu avem dar nimica de râvnit în privința aceasta, iar dorința pe care vreau să mi-o împlinesc nu are să coste nicio drahmă din vistieria domnească. Iacătă! Du-te de-i cere regelui să-mi dea numai îngăduința de a mă preumbla în fiecare vinere, cu un alai asemenea cu acela al fetelor de regi, prin sukurile și pe ulițele din Bassra, fără ca nimenea să cuteze a se arăta atunci pe ulițe, sub pedeapsa de a-și pierde capul! Și iacătă tot ce doresc de la rege ca răsplată a lucrului tău la mărgăritarul sfredelit!” Când auzi vorbele acestea ale tinerei sale neveste, giuvaergiul fu peste poate de uluit și își zise: „Allah Karim! Chiar că-i tare ascuțit la minte acela care se poate lăuda că ar ști ce se petrece în capul unei femei!” Ci întrucât o iubea pe nevastă-sa, și fiind bătrân și de altminteri tare urât, nu vroi s-o supere și se mulțumi să răspundă: „O, fiică a moșului meu, dorința ta este asupra capului și a ochiului meu! Ci dacă negutătorii din sukuri au să-și lase prăvăliile ca să se ducă să se ascundă, cât o trece alaiul, câinii și pisicile au să le prade tarabele și au să se săvârșească niște stricăciuni care au să ne împovăreze sufletul” Ea spuse: „Ca să nu pată așa, să se dea poruncă la toți locuitorii și la toți paznicii din sukuri să închidă în ziua aceea toți câinii și toate pisicile. Întrucât eu vreau ca prăvăliile să rămână deschise la trecerea alaiului meu! Și toată lumea, mari și mici, să se ducă să se ascundă în moschei, unde să se închidă ușile, așa ca nimenea să nu poată scoate capul și să se uite afară!” Atunci giuvaergiul Obeid se duse la rege și, până peste poate de fâstâcit, îi povesti ce vrea nevastă-sa. Iar regele spuse: „Prea bine!” Și porunci numaidecât să se dea strigare, în toată cetatea, de către pristavii domnești, poruncii ca toți locuitorii să-și lase prăvăliile deschise în toate vinerile, cu două ceasuri înainte de rugăciune, și să se ducă să se ascundă în moschei și să se ferească strașnic de a-și arăta capetele pe drumuri, sub pedeapsa de-a și le vedea zburate de pe grumazi. Și să le dea de știre să-și închidă câinii și pisicile, măgarii și cămilele, și toate vitele de povară care ar putea să umble prin sukuri. Și de-atunci nevasta giuvaergiului se preumblă așa în fiecare vinere, două ceasuri până-n rugăciune, fără ca nici om, nici câini, nici pisici să cuteze a se arăta pe drumuri. Și-i chiar ea, negreșit, ya sidi Kamar, aceea pe care ai văzut-o dimineața aceasta, în mândrețea-i cu adevărat peste fire, în mijlocul alaiului ei de fetișcane și având-o în frunte pe roaba cea tânără care ține sabia trasă gata să reteze capul cui ar îndrăzni să se uite la ea când trece.

Și nevasta bărbierului, după ce îi povesti astfel lui Kamar ceea ce acesta dorise să afle, tăcu o clipă, îl cercetă zâmbind și adăugă:

— Da văd eu bine, o, îmbelșugatule cu chip de vrajă, o, stăpâne al meu binecuvântat, că istorisirea asta nu îți este de-ajuns și că mai vrei de la

mine și altele, de pildă să-ți spun vreo cale de-a o mai vedea o dată pe tinerica aceea minunată, soția giuvaergiului cel bătrân!

Și Kamar răspunse:

— O, maică a mea, acesta-i, în adevăr, dorul cel mai adânc al inimii mele. Întrucât numai ca s-o văd pe ea am venit din țara mea, părăsindu-mi casa în care lipsa mea a lăsat în lacrimi un tată și o mamă care tare mă mai iubesc.

Și soția bărbierului spuse:

— Dacă-i așa, o, copilul meu, spune-mi numai ce lucruri scumpe și de preț ai la tine!

El spuse:

— O, maică a mea, am la mine, printre alte lucruri frumoase, niște pietre scumpe, de patru soiuri: pietrele de cel dintâi soi prețuiesc fiecare cinci sute de dinari de aur; cele de al doilea soi prețuiesc fiecare șapte sute de dinari de aur; cele de al treilea opt sute cincizeci; iar cele de al patrulea o mie de dinari de aur, pe puțin, fiecare!

Ea întrebă:

— Și sufletul tău e gata să lepede patru pietre de acestea, câte una din fiecare soi?

El răspunse:

— Sufletul meu e cât se poate de gata să lepede toate pietrele pe care le am și tot ce e al meu!

Ea spuse:

— Păi atunci ridică-te, o, fiul meu, o cunună a capului celor mai mărinimoși, și du-te de-l caută în sukul giuvaergiilor și al aurarilor pe giuvaergiul Osta-Obeid, și fă întocmai cum am să-ți spun!

Și îi arătă tot ce ea vroi să-i arate, spre a-l ajuta să ajungă la capul dorurilor lui, și adăugă:

— În tot ce vei face, se cere multă grijă și răbdare, fiul meu. Ci tu, după ce vei face cum te-am învățat, să nu uiți să vii să-mi dai seama și să aduci cu tine o sută de dinari de aur pentru bărbier, soțul meu, care-i un om sărac.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și patra noapte

Urmă:

Și Kamar răspunse că ascultă și că se supune, și ieși din casa bărbierului, prefirându-și încă o dată prin gând, ca să și le sape adânc în minte, povețele negutătoarei de parfumuri, soția bărbierului. Și îl proslăvea pe Allah care i-o scosese în cale, ca pe o piatră arătătoare de drum, pe această femeie de bine.

Și așa ajunse în sukul giuvaergiilor și al argintarilor, unde toată lumea se repezi să-i arate prăvălia șeicului giuvaergiilor, Osta-Obeid. Și intră în prăvălie și îl văzu, în mijlocul ucenicilor săi, pe giuvaergiul pe care îl salută cu cea mai mare cuviință, ducându-și mâna la inimă, la buze și la

cap, rostind:

— Pacea fie cu tine!

Iar Osta-Obeid îi întoarse salamalekul și îl întâmpină cu bunăvoință și îl rugă să șadă jos. Și Kamar scoase atunci din pungă o gemmă rară, dar din soiul celor mai puțin frumoase dintre cele patru soiuri pe care le avea, și îi spuse:

— O, meștere, doresc nespus să-mi faci la gemma aceasta un inel vrednic de meșteria ta, însă în chipul cel mai simplu, și greu de un *miskal,* nu mai mult!

Și îi puse în palmă totodată și douăzeci de galbeni, spunând:

— Aceștia, o, meștere, nu sunt decât o arvună măruntă față de plata cu care m-am socotit să-ți răsplătesc lucrul ce ai să mi-l faci!

Și tot așa dete câte un galben la fiecare dintre mulții ucenici, în chip de bacșiș; și la fel și mulțimii de cerșetori care se iviseră în uliță de cum îl văzuseră intrând în prăvălie pe tânărul străin îmbrăcat în straie scumpe. Și, după ce făcu în felul acesta, plecă, lăsând pe toată lumea uluită de filotimia, de frumusețea și de purtările-i alese.

Iar Osta-Obeid nu vroi să aducă nicio zăboveală la facerea inelului, și, cum era dăruit cu o dibăcie fără de seamăn, și cum avea la îndemâna sa toate mijloacele pe care niciun alt giuvaergiu de pe lume nu le mai avea, îl începu și îl isprăvi, gata șlefuit și lustruit, până la sfârșitul acelei zile. Și, întrucât tânărul Kamar nu urma să vie decât a doua zi, giuvaergiul luă inelul cu sine, seara, ca să-l arate și soției sale, tinerica despre care este vorba, atâta de minunată i se părea piatra și de o limpezime de-ți venea s-o duci la gură și s-o bei.

Când tinerica, soția lui Osta-Obeid, văzu inelul, îl găsi tare frumos și întrebă:

— Pentru cine-i?

El răspunse:

— Pentru un tânăr străin care este și mai strălucitor, și încă cu mult, decât această gemmă minunată. Află, în adevăr, că stăpânul acestui inel, care m-a și plătit dinainte așa cum niciodată n-am fost plătit, este frumos și zarif, cu niște ochi care te bagă-n boală de dor, cu niște obraji ca foile florii de bujor pe un strat bătut de iasomie, cu o gură ca pecetea lui Soleiman, cu niște buze scăldate-n sângele cornalinelor, și cu un gât cum e gâtul de antilopă, care își poartă așa de gingaș capul cum își poartă un fir de floare bobocul. Și, ca să spun tot ceea ce-i mai presus de orice grai, este frumos, de-adevărat frumos, și dulce pe cât e de frumos, lucru care face să se asemuie cu tine nu doar la desăvârșiri, ci tot așa și la tinerețe și la trăsăturile chipului.

Așa giuvaergiul i-l zugrăvi soției sale pe tânărul Kamar, fără a vedea că vorbele lui aprindeau în inima tinerelei o patimă năprasnică și cu atâta mai cruntă cu cât cel îndrăgit nu fusese văzut. Și acest stăpân al unei frunți pe care, ca niște castraveți pe un ogor gunoit, aveau să răsară coarnele, uita că nu se află pe lume un mai amarnic codoșlâc, nici izbândă mai neîndoielnică, decât codoșlâcul unui soț care laudă dinaintea neveste-si, fără să ia aminte la urmări, harurile și frumusețea unui necunoscut. Și iacă-așa, atunci când Allah preaînaltul vrea să pună în rotire hotărârile menite făpturilor zămislite de el le face să bâjbâie prin negurile orbirii.

Or, tânăra nevestică a giuvaergiului îi ascultă vorbele și le așternu în adâncul minții ei, ci fără să-și dea pe față nimic din ispitele care o frământau. Și îi spuse soțului său, cu un glas nepăsător:

— Dă-mi să văd și eu inelul acela!

Și Osta-Obeid i-l dete, iar ea îl privi cu un ochi sastisit și și-l petrecu pe deget. Pe urmă spuse:

— Parcă ar fi fost făcut pe degetul meu! Ia te uită ce bine îmi vine!

Și giuvaergiul răspunse:

— Trăiască degetele huriilor! Pe Allah, o, stăpână a mea, stăpânul inelului acesta este dăruit cu multă filotimie și-i tare îndatoritor, și chiar mâine am să-l rog să mi-l vândă la orice preț o fi, și am să ți-l aduc!

În vremea aceasta, Kamar se dusese să-i dea seama nevestei bărbierului despre felul cum lucrase, după învățăturile ei; și îi puse în palmă o sută de galbeni, ca dar pentru bărbierul cel sărac! Și o întrebă pe ocrotitoarea sa ce-i mai rămânea de făcut. Iar ea îi spuse:

— Iacătă! Când ai să te duci la giuvaergiu, să nu mai iei inelul pe care are să ți-l facă. Ci prefăte că este prea strâmt pentru degetul tău, și dă-i-l în dar; și arată-i altă gemmă, mult mai frumoasă decât cea dintâi, dintre acelea care prețuiesc șapte sute de dinari bucata; și spune-i să ți-o pună la un inel într-un fel cât mai îngrijit. Totodată, dă-i șaizeci de dinari de aur lui, și mai dă câte doi la fiecare dintre lucrătorii lui, ca bacșiș. Și să nu-i uiți nici pe milogii de la ușă. Și, de-ai să faci așa, lucrurile au să se întoarcă spre mulțumirea ta. Și nu uita, o, fiule, să vii iar să-mi dai seama despre toate, și să aduci cu tine câte ceva și pentru soțul meu bărbierul, săracul acela!

Și Kamar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Plecă dar de la soția bărbierului și, a doua zi, nu pregetă să se ducă în suk la giuvaergiul Osta-Obeid care, de cum îl văzu, se ridică în cinstea lui și, după salamalekuri și firitisiri, îi înfățișă inelul. Iar Kamar se făcu a-l încerca, și spuse apoi:

— Pe Allah, o, meștere Obeid, inelul este foarte bine făcut, da-i puțin cam mic pentru degetul meu. Ia-l! Ți-l las ca să-l dăruiești vreuneia dintre roabele cele multe din haremul tău! Și iacătă acuma altă gemmă, care îmi place mai mult decât cea dintâi, și care are să fie și mai arătoasă pe un ghiul frumos.

Și, grăind acestea, îi înfățișă o gemmă de șapte sute de dinari de aur; și totodată, îi dete șaizeci de dinari de aur lui, și mai dete câte doi la fiecare dintre ucenicii săi, spunând:

— Numai ca să vă răcoriți cu un sorbet! Și nădăjduiesc că, dacă lucrul va fi încheiat repede, aveți să fiți mulțumiți toți de felul cum veți fi răsplătiți!

Și plecă, împărțind în dreapta și-n stânga bani de aur cerșetorilor adunați dinaintea ușii prăvăliei.

Când văzu atâta dărnicie la mușteriul său cel tânăr, giuvaergiul fu peste poate de uimit. Și seara, când se întoarse acasă, nu mai pridídea să-l laude, dinaintea neveste-si, pe străinul cel filotim, despre care spunea:

— Pe Allah! nu se mulțumește să fie frumos cum n-au fost nicicând nici cei mai frumoși, da are și-o mână largă ca beizadelele!

Și cu cât vorbea, cu atâta făcea să se învârsteze și mai mult în inima femeii sale dragostea pe care o simțea pentru tânărul Kamar. Iar când giuvaergiul îi puse în palmă inelul, darul de la mușteriul său, ea și-l trecu încet pe deget și întrebă:

— Și nu ți-a cerut să-i faci altul?

El spuse:

— Ba da! Și am lucrat la el toată ziua, cu atâta sârg încât iacătă-l gata!

Ea spuse:

— Dă să-l văd!
Și ea îl luă, se uită la el zâmbind și spuse:
— Tare-aș vrea să-mi rămână mie!
El spuse:
— Cine știe? Tânărul acela ar fi în stare să mi-l lase, așa cum a făcut și cu fratele său!
Estimp, Kamar se dusese să-i povestească soției bărbierului tot ce se întâmplase, și să pună la cale ce mai avea de făcut. Și îi puse în palmă patru sute de dinari de aur pentru soțul ei bărbierul, săracul acela! Iar ea îi spuse:
— Fiul meu, treburile tale se află pe drumul cel mai bun. Când ai să te duci la giuvaergiu, să nu iei inelul pe care l-ai poruncit; ci mai degrabă fă-te că e prea mare, și lasă-i-l în dar. Pe urmă, dă-i altă nestemată, dintre acelea care prețuiesc nouă sute de dinari bucata; și, așteptând ca lucrarea să fie terminată, dă o sută de dinari meșterului și câte trei la fiecare dintre ucenicii lui. Și să nu uiți, fiul meu, când ai să vii să-mi povestești ce-ai făcut, să-i aduci și omului meu, bărbierul, săracul acela, cu ce să-și cumpere o bucată de pâine! Și Allah să te apere și să-ți sporească zilele scumpe, o, copile al dărniciei!
Or, Kamar urmă întocmai sfatul negustătoarei de parfumuri. Și giuvaergiul nu mai găsea cu ce vorbe și cu ce proslăviri să zugrăvească soției sale filotimia străinului cel frumos. Iar ea îi spuse, încercând inelul cel nou:
— Nu-ți este oarecum, o, fiule al moșului meu, că nu l-ai poftit până acuma în casa ta pe un om care s-a arătat atâta de darnic față de tine? Și nu ești, totuși, mulțumită milei lui Allah, nici zgârcit și nici nu te tragi din vreun neam de zgârciți; da mi se cam pare că tu uneori uiți de cele ce se cuvin! Încât e de datoria ta să-l rogi numaidecât pe străinul acela să vină mâine și să guste din sarea găzduirii tale!
La rându-i, Kamar, după ce se sfătui cu soția bărbierului, căreia îi puse în palmă opt sute de dinari drept dar pentru săracul acela de bărbier – cu care numai să-și cumpere o bucată de pâine – nu pregetă să se ducă la prăvălia giuvaergiului ca să încerce al treilea inel. Și-așa, după ce și-l petrecu pe deget, îl scoase, se uită la el un răstimp cu oarecare silă, și spuse:
— E destul de bine făcut; ci piatra aceasta nu-mi place deloc. Păstrează-l, așadar, pentru vreuna dintre roabele tale, și fă-mi din gemma de colea un inel așa cum se cuvine! Și iacătă pentru tine o arvună de două sute de dinari, și câte patru dinari pentru fiecare dintre ucenicii tăi. Și iartă-mă de toată supărarea pe care ți-o pricinuiesc.
Și, spunând acestea, îi dete o gemmă albă și minunată, care prețuia o mie de dinari de aur. Și giuvaergiul, peste măsură de uluit, îi spuse:
— O, stăpâne al meu, au nu vrei să-mi cinstești casa cu chipul tău, și să-mi faci bucuria de a veni în seara aceasta să cinezi cu mine? Întrucât milele tale sunt asupra-mi, și inima mea s-a legat de mâna ta cea darnică!
Iar Kamar răspunse:
— Pe capul și pe ochii mei!
Și îi spuse unde se află hanul la care trăsese.
Or, venind seara, giuvaergiul se duse la hanul cu pricina, ca să-l ia pe musafirul său.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și cincea noapte

Urmă:

Și îl duse acasă, unde îl sărbători cu o primire falnică și cu un ospăț strălucit. Și, după ce fură strânse tablalele de mâncăruri și de băuturi, o roabă le aduse sorbeturile făcute de gazda cea tinerică cu chiar mâinile ei. Ci, cu toată ispita pe care o încerca, nevestica nu vroi nicicum să încalce datinele sindrofiilor, unde femeile nu iau parte niciodată la masă, și rămase în harem. Și trebui să aștepte acolo până ce viclenia ei să-și împlinească rostul.

Or, de-abia gustară Kamar și gazda lui din sorbetul cel minunat, că și căzură amândoi într-un somn adânc: devreme ce copilandra avusese grijă să arunce în pocale un praf adormitor. Iar roaba care îi slujea pieri numaidecât ce-i văzu întinși fără de nicio mișcare.

Atunci tinerica, îmbrăcată numai cu cămășuța și gătită toată ca pentru cea dintâi noapte a ei de nuntă, dete la o parte perdeaua și intră în sala de ospețe. Și cine-ar fi văzut-o pe junișcuța aceea în toată mândrețea ei, cu ochii plini de omoruri, și-ar fi simțit inima făcută fărâme și mințile zvânturate. Se duse, așadar, până lângă Kamar, pe care până atunci de-abia îl întrezărise pe fereastră, când intrase în casă, și începu să-l privească lung. Și văzu că era întru totul pe potriva ei. Și, dintru-ntâi, șezu lângă el și începu să-l mângâie dulce cu mâna pe obraz. Și deodată puiculeana cea flămândă se repezi ca o strigoaică lacomă pe flăcău și începu să-i ciugulească de buze și de obraji atâta de amarnic de țâșnea sângele…

Și toată noaptea se scurse cu jocul acesta. Iar când se făcu ziuă, copilandra cea fierbinte se hotărî să se ridice, și scoase din sân patru osișoare de miel și le puse în buzunarul lui Kamar. Și, după asta, îl lăsă și se întoarse în harem. Și o trimise la el pe roaba de taină, care îi îndeplinea de obicei poruncile, chiar aceea ce ținea spada trasă în vremea trecerii alaiului prin sukurile din Bassra. Iar roaba, spre a risipi somnul tânărului Kamar și al bătrânului giuvaergiu, le suflă în nas un praf potrivnic prafului de adormit. Și puterea acelui praf nu zăbovi mult până să se arate; întrucât cei doi adormiți se deșteptară numaidecât după ce strănutară. Iar roaba cea tânără îi spuse giuvaergiului:

— O, stăpâne al nostru, stăpâna noastră Halima m-a trimis să te trezesc și să-ți spun: Este ceasul rugăciunii de dimineață și iacătă muezinul din minaret cum îi cheamă pe dreptcredincioși. Și mai iacătă, pe deasupra, ligheanul și apa pentru spălatul cel de datină!

Și bătrânul, încă buimac, strigă:

— Pe Allah! tare adânc se mai doarme în odaia asta! Ori de câte ori mă culc aici, nu mă trezesc decât când soarele e sus!

Iar Kamar ce să răspundă? Ci, ridicându-se să se spele, simți că buzele și fața, fără a mai vorbi și despre ceea ce nu se vedea, îi ardeau ca focul. Și rămase până peste poate de nedumerit și îi spuse giuvaergiului:

— Nu știu, da simt că buzele și fața îmi ard ca focul, iar șoldurile îmi sunt ca jarul. Ce să fie asta?

Și bătrânul răspunse:

— A, nu-i nimica! Sunt pișcături de țânțari! Întrucât am făcut greșeala să dormim fără a ne coperi cu vălul!

Iar Kamar spuse:

— Bine, da cum se face că nu văd nici urmă de înțepături de țânțar pe fața ta, de vreme ce și tu ai dormit lângă mine!

El răspunse:

— Pe Allah! dreptu-i! Numai că tu trebuie să știi, o, multchipeșule, că țânțarilor le place obrazul cel fraged și fără păr, și li-i silă de fețele bărboase. Și vezi bine și tu ce sânge gingaș, curge sub fața ta cea frumoasă, și ce barbă lungă atârnă de pe obrajii mei amândoi.

Spunând acestea, se spălară, își făcură datoria rugăciunii, și mâncară masa de dimineață împreună. După care Kamar își luă rămas-bun de la gazda sa și plecă la nevasta bărbierului.

Or, o găsi așteptându-l. Și îl primi râzând, și îi spuse:

— Hai, o, fiule, povestește-mi întâmplările din noaptea aceasta, măcar că le văd scrise cu o mie de semne pe chipul tău!

El spuse:

— În ce privește semnele, nu sunt decât niște mușcături de țânțari, măicuță a mea, și nimic altceva!

Iar nevasta bărbierului, la vorbele acestea, se puse pe un râs și mai vârtos, și spuse:

— Chiar niște mușcături de țânțari? Da ospeția ta în casa celei care ți-e dragă n-a mai avut și alte urmări?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! afară de patru arșice, cu care se joacă copiii, și pe care le-am găsit în buzunarul meu, fără să știu în ce fel or fi ajuns acolo!

Ea spuse:

— Ia arată-mi-le!

Și bătrâna le luă, le cântări o clipă și spuse apoi:

— Tare mai ești copil, o, fiul meu, dacă nu ai pricepui că porți pe față nu urmele înțepăturilor de țânțari, ci urmele sărutărilor împătimite ale femeii ce ți-e dragă. Iar arșicele acestea, pe care ea ți le-a pus în buzunar, sunt o mustrare ce-ți face că ți-ai trecut timpul dormind, când ai fi putut să ți-l folosești mai bine cu ea. Și cu asta a vrut să-ți spună: „Ești un copil care își trece timpul dormind. Iată niște arșice pe potrivea unui copil care nu știe să se veselească cu altfel de joc." Or, iacătă, ăsta-i rostul arșicelor acestea, o, fiul meu. Și-i un fel de a vorbi cât se poate de limpede dintru-ntâia dată. Și de altminteri nu ai decât să faci cercarea chiar în seara aceasta. Ai să te prilejuiești, așadar, de poftirea pe care o să ți-o facă giuvaergiul care, nu am nicio îndoială, o să te poftească iar la cină, iar tu nădăjduiesc că n-ai să uiți să te porți într-un chip care să te mulțumească, dar și pe ea, și s-o fericească și pe bătrânica de mine, care te are drag, o, fiul meu! Și adu-ți aminte, o, lumină a ochilor mei, atunci când ai să te întorci la mine, de starea ticăloasă a soțului meu, bărbierul, sărăcanul acela amărât!

Și Kamar răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Și se întoarse la hanul la care locuia. Și-atâta cu el.

Estimp, tânăra Halima îl întrebă pe soțul său, bătrânul giuvaergiu, atunci când veni la ea în harem:

— Cum te-ai purtat față de străinul cel tânăr, oaspetele tău?

El răspunse:

— Cu toată cuviința și cu toată cinstirea, o, *Cutărică!* Da pesemne că a

petrecut o noapte tare rea, întrucât l-au pișcat țânțarii amarnic!

Ea spuse:

— Asta-i numai din vina ta, dacă nu l-ai culcat sub vălul pologului. Da în noaptea aceasta fără de îndoială că are să fie mai puțin necăjit. Căci trag nădejde că ai să-l mai poftești o dată. Și asta-i cel mai puțin lucru pe care poți să-l faci față de el spre a-i răsplăti toate dovezile de mărinimie cu care te-a coperit!

Iar giuvaergiul nu putu să răspundă decât că ascultă și că se supune, cu atât mai mult cu cât și el simțea la fel o mare dragoste față de flăcău.

Și-așa, atunci când Kamar veni la prăvălie, giuvaergiul nu pregetă să-l poftească iarăși, și toate se petrecură în noaptea aceea întocmai ca și în noaptea de dinainte, în ciuda vălului împotriva țânțarilor. Întrucât toată noaptea, de îndată ce băutura cea toropitoare își făcuse rostul, tânăra Halima, mai arzătoare ca niciodată, nu mai contenise să se zbuciume și să se frământe într-un chip încă și mai năpraznic ca întâia oară. Și când tânărul Kamar, dimineața, în urma prafului suflat în nas, ieși din somnul lui greu, își simți fața ca de foc și tot trupul zdrobit de suptături, de mușcături și de altele asemenea din partea iubeței lui cea pojarnice. Ci nu dete nimica în vileag față de giuvaergiul care îl întrebă despre felul cum dormise, și, după ce își luă rămas-bun de la el, Kamar plecă să se ducă a-i da seamă nevestei bărbierului despre cele întâmplate. Și, când se uită în buzunar, găsi un cuțit ce-i fusese pus acolo. Și arătă cuțitul acele ocrotitoarei sale, punându-i în palmă cinci sute de dinari de aur, pentru soțul ei, sărăcanul acela! Iar bătrâna, după ce îi sărută mâna, strigă atunci când văzu cuțitul:

— Allah să te ferească de năpastă, o, copilul meu! Iacătă că drăguța ta s-a mâniat și că te amenință cu moartea, dacă te mai găsește adormit. Întrucât acesta-i tâlcul cuțitului ăsta pus în buzunarul tău!

Și Kamar, tare năucit, întrebă:

— Da, cum aș putea face să nu mai adorm? Că eu și în noaptea asta eram tare hotărât să stau treaz, din toate puterile mele, ci n-am izbutit!

Ea răspunse:

— Păi, pentru asta, nu ai decât să-l lași pe giuvaergiu să bea numai el; iar tu numai să te faci că ai golit pocalul cu sorbet, pe care să-l verși în spatele tău; pe urmă să te prefaci adormit, cât o fi roaba de față. Și, în felul acesta, ai să ajungi la ținta cea dorită!

Și Kamar răspunse că ascultă și că se supune, și nu pregetă să urmeze întocmai acele povețe minunate.

Or, lucrurile se petrecură în felul arătat de către bătrână. Întrucât giuvaergiul, la sfatul soției sale, îl pofti pe Kamar a treia oară la cină, după datina care cere ca musafirul să fie poftit trei seri la rând. Și atunci când roaba care adusese sorbeturile îi văzu adormiți pe cei doi, se duse s-o vestească pe stăpână-sa că puterea prafului se împlinise.

La vestea aceasta, pojarnica de Halima, mânioasă că-l vedea pe flăcău nepricepând nimic din semnele ei, intră în sala de ospețe, cu jungherul în mână, gata să-l împlânte în inima nechibzuitului. Ci deodată Kamar, râzând, se ridică în picioare și se temeni până la pământ dinaintea tineruicii, care îl întrebă:

— A! da cine te-a învățat o viclenie ca asta?

Și Kamar nu-i ascunse nicidecum că făcuse așa urmând sfaturile nevestei bărbierului. Iar ea zâmbi a râde și spuse:

— E isteață bătrâna! Ci de-acuma înainte nu mai ai treabă decât cu mine. Și n-o să ai a te plânge!

Și, spunând acestea, îl trase la ea pe tinerelul cel cu trupul fecior de orice atingere de femeie, și îl mânui într-un chip atâta de priceput…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și șasea noapte

Urmă:

…și îl mânui într-un chip atâta de priceput încât pe loc învăță să decline fără de șovăire toate cazurile, să pună forma pasivă la acuzativ, și să treacă forma directă în rostul ei activ, încât noaptea aceea fu cu totul și cu totul noaptea cocoșului! Slavă lui Allah, cel carele dă aripi rostului dintâi al păsărilor, carele face să zburde iedul de cum se naște, carele face să se umfle grumazul puiului de leu, carele face să gâlgâie râul de îndată ce iese din stâncă, și carele pune în inima dreptcredincioșilor săi un har de neînfrânt și frumos cum e cântecul de ziuă al cocoșului!

Și, după ce multpriceputa Halima, cu ajutorul acelui viteaz lăncier proaspăt ieșit din ou, își potoli jarul care o mistuia, îi spuse, într-un potop de alinturi:

— Să știi, o, roadă a inimii mele, că eu nu aș mai putea să mă lipsesc de tine. Drept aceea, nu carecumva să socoți că o noapte sau două, o săptămână sau două, o lună sau două, un an sau doi mi-ar fi destul! Vreau să-mi petrec viața toată cu tine, să-l las pe soțul acesta bătrân și urât, și să te urmez în țara ta. Ascultă-mă, așadar, și, dacă îți sunt dragă și dacă dovezile din noaptea aceasta te-au mulțumit, fă ceea ce am să-ți spun. Iacătă! Dacă bătrânul de soț al meu te-o mai pofti încă o dată, să-i răspunzi: „Pe Allah, moșule al meu, Ibn-Adam este tare nevolnic din fire, și are sângele cam greu! Iar când își sporește musafirlâcul la cineva, ajunge de se scârbesc de el și cei bogați și cei săraci, deopotrivă! Iartă-mă, dar, că nu pot să primesc plăcuta ta poftire, întrucât mi-e teamă că aș săvârși o necuviință ținându-te așa trei sau patru nopți la rând departe de haremul tău!” Și, după ce ai să-i vorbești în felul acesta, roagă-l să-ți închirieze o casă vecină cu casa noastră, pe motiv că astfel ați putea amândoi să vă vedeți mai lesne și să petreceți rând pe rând o parte din noapte împreună, fără a se ivi vreo greutate, nici pentru unul, nici pentru celălalt. Or, știu bine, soțul meu, are să vină să se sfătuiască cu mine în privința aceasta, iar eu am să-l îndemn să facă așa. Și când avem să ajungem aici, Allah are să aibă grijă de ce mai este de făcut!

Iar tânărul Kamar răspunse:

— A asculta înseamnă a mă supune!

Și i se jurui că are să facă întocmai după dorințele ei și, spre a-i pecetlui jurământul, mai făcu o lecție cu ea, de declinare, încă și mai amănunțită ca întâia oară. Și, hotărât! în noaptea aceea cârja hagiului lucră cu sârg pe cărarea netezită acuma.

Pe urmă, după sfatul drăguței sale, Kamar se duse și se culcă lângă giuvaergiu, ca și cum nimica nu s-ar fi petrecut. Iar dimineața, după ce giuvaergiul se trezi de praful deșteptător, Kamar vroi să-și ia ziua-bună de

la el, ca de obicei. Ci giuvaergiul nu-l lăsă să plece și îl pofti să mai vină iarăși să mănânce laolaltă masa de seară. Iar Kamar, neuitând povața drăguței lui, nu vru nicicum să primească poftirea giuvaergiului; îi înfățișă însă socoteala ce fusese pusă la cale, și îi spuse că numai așa era cu putință să nu se tulbure unul pe altul de aci înainte. Iar bătrânul giuvaergiu răspunse:

— Nu este nicio piedică!

Și, fără a mai zăbovi, se ridică și se duse să ia cu chirie casa lipită de casa lui, o îmbrăcă bogat și îl așeză în ea pe tânărul său prieten. Și dibacea Halima avu grijă, la rându-i, în mare taină, să pună a se face în zidul dintre case o deschizătură, ascunsă și pe-o parte și pe cealaltă cu un dulap.

Și-așa că, a doua zi, Kamar fu până peste poate de uluit când o văzu, de parcă-ar fi ieșit din nimic, pe iubita sa intrând în odaia lui. Ci ea, după ce îl potopi cu alinturi, îi dezvălui taina cu dulapul și, pe clipă pe dată, îi făcu semn să-și îndeplinească datoria cocoșească. Iar Kamar se supuse cu sârguință și cu grăbire, și mânui de șapte ori la rând cârja hagiască. După care, tânăra Halima, topită de pojarul domolit, scoase din sân un jungher minunat al soțului ei giuvaergiul, pe care și-l luase el însuși cu cea mai mare grijă, și pe care îl împodobise cu nestemate rare și frumoase; și i-l dete lui Kamar, spunându-i:

— Pune-ți jungherul acesta la brâu și du-te la prăvălia lui Osta-Obeid, soțul meu, arată-i jungherul și întreabă-l dacă îl găsește pe gustul lui și cât prețuiește. Iar el are să te întrebe de la cine îl ai; atunci să-i spui că, trecând prin sukul armurierilor, ai auzit doi inși care ședeau de vorbă, și unul îi spunea celuilalt: „Ia uite ce dar mi-a făcut drăguța mea, care îmi dă lucrurile soțului ei bătrân, cel mai urât și mai scârbos dintre soții babalâci!” Și să adaugi că omul care vorbea așa a venit la tine și că ai cumpărat jungherul. Pe urmă să pleci din prăvălie și să vii în mare grabă acasă, unde ai să mă găsești în dulap, să-mi dai îndărăt jungherul!

Și Kamar, luând jungherul, se duse la prăvălia giuvaergiului, unde jucă pozna pe care iubita lui o ticluise.

Când văzu jungherul și când auzi vorbele lui Kamar, giuvaergiul fu cuprins de o mare tulburare, și răspunse cu niște vorbe frânte, ca un ins cu mințile pierdute. Iar Kamar, văzând starea giuvaergiului, ieși din prăvălie și dete fuga să-i ducă jungherul drăguței sale, care îl aștepta în dulap. Și flăcăul îi zugrăvi starea amarnică și rătăcirea în care îl lăsase pe giuvaergiu, soțul ei

Estimp, amărâtul de Osta-Obeid la rându-i dete fuga acasă, pradă vârtejurilor bănuielii și suflând ca un șarpe cuprins de furii. Și intră în casă, cu ochii ieșiți din cap, răcnind:

— Unde mi-e jungherul?

Iar Halima, cu chipul cel mai neprihănit, răspunse holbând niște ochi mari de nedumerire:

— Este la locul lui, în bisactea. Ci, pe Allah, o, fiule al moșului meu, te văd cu mintea tulbure și am să mă feresc să ți-l dau, de teamă că vrei să-l bagi în careva!

Iar giuvaergiul stărui, jurându-se că nu vrea să-l bage în nimeni. Atunci, descuind bisacteaua, Halima îi înfățișă jungherul. Și bătrânul strigă:

— Na minune!

Ea întrebă:

— Ce este oare așa de uluitor?

El spuse:

— Mi s-a părut mai adineaori că am văzut jungherul acesta la brâul prietenului meu cel tânăr!
Ea spuse:
— Pe viața mea! ai putea să ai vreo bănuială cât de cât asupra soției tale, o, tu, cel mai nevolnic dintre soți?
Iar giuvaergiul îi ceru iertare și își dete toate silințele spre a-i potoli mânia.
Or, a doua zi, după ce jucă cu iubitul ei o partidă de șah împărțită în șapte părți, se gândi prin ce mijloace să-l împingă pe giuvaergiul cel bătrân să se despărțească de ea, și îi spuse lui Kamar:
— Vezi și tu că mijlocul cel dintâi nu ne-a izbutit. Or, acuma am să mă îmbrac ca o roabă, iar tu ai să mă duci la prăvălia soțului meu. Și ai să-mi dai iașmacul la o parte, spunându-i bătrânului că tocmai m-ai cumpărat din târg. Și o să vedem limpede dacă lucrul acesta are să-i deschidă ochii!
Și se ridică și se îmbrăcă într-adevăr ca o roabă, și îl însoți pe iubitul ei până la prăvălia soțului. Iar Kamar îi spuse bătrânului giuvaergiu:
— Uite o roabă pe care tocmai am cumpărat-o cu o mie de dinari de aur. Ia vezi dacă îți place!
Și, grăind acestea, îi ridică iașmacul. Iar giuvaergiul era mai-mai să cadă jos când o văzu pe nevastă-sa, împodobită cu nestematele cele strălucite pe care le lucrase chiar el, și purtând pe deget inelele pe care Kamar i le dedese în dar. Și strigă:
— Cum o cheamă pe roaba aceasta?
Iar Kamar răspunse:
— Halima!
Și giuvaergiul, la vorbele acelea, își simți beregățile cum i se umflă, și căzu pe spate. Iar Kamar și tinerica se folosiră de leșinul lui spre a pieri de acolo
Când se trezi din leșin, Osta-Obeid dete fuga acasă cât putu el de iute și, de data aceasta, era mai-mai să moară de uimire și de spaimă găsind-o pe soția sa îmbrăcată tot cu podoabele cu care tocmai o văzuse și strigă:
— Nu este putere și adăpost decât întru Allah cel atotputernic!
Iar ea îi spuse:
— O, fiule al moșului meu, da de ce te minunezi așa?
El spuse:
— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-rău! Tocmai am văzut o roabă pe care a cumpărat-o tânărul meu prieten, și care parcă erai chiar tu alta, așa îți semăna!
Iar Halima, ca sugrumată de supărare, strigă:
— Da cum de cutezi tu, o, pacoste cu barbă albă, să mă jignești cu niște bănuieli atât de nerușinate? Du-te să te încredințezi cu ochii tăi, hai dă fuga la vecinul tău să vezi de nu cumva ai s-o găsești acolo pe roaba aceea?
El spuse:
— Ai dreptate! Nu se află bănuială care să nu se spulbere la o dovadă ca aceasta!
Și coborî scara, și ieși din casa lui, spre a se duce la prietenul său Kamar.
Or, Halima, trecând prin dulap, se și afla acolo atunci când sosi soțul ei. Și bietul de el, năucit de o asemănare atâta de mare, nu putu decât să îngaime:
— Mare-i Allah! El zămislește jocurile firii, și tot ce i se năzare!
Și se întoarse acasă, până peste măsură de tulburat și de buimăcit, și,

găsind-o pe nevastă-sa așa cum o lăsase, nu putu decât s-o potopească cu laude și să-i ceară iertăciune. Pe urmă, se întoarse la prăvălia lui.

Estimp Halima, trecând prin dulap, se întoarse la Kamar și îi spuse:

— Vezi și tu că nu se află vreo cale de a-i deschide ochii moșneagului acesta cu barbă de rușine! Nu ne mai rămâne așadar decât să plecăm de aici fără zăbavă. Eu mi-am și orânduit lucrurile, iar cămilele sunt gata încărcate, și tot așa și caii, iar caravana nu ne mai așteaptă decât pe noi ca să pornească!

Și se ridică și, învăluindu-se cu iașmacurile sale, îl hotărî s-o ducă înspre locul unde se afla caravana. Și amândoi încălecară pe caii care îi așteptau, și plecară. Iar Allah le scrise bună-pace, și ajunseră în Egipt fără de nicio întâmplare neplăcută.

Când sosiră la casa părintelui lui Kamar și când preacinstitul negustor auzi de întoarcerea fiului său, bucuria umplu toate inimile, iar Kamar fu primit într-un potop de lacrimi de fericire. Și când Halima intră în casă, toți ochii rămaseră robiți de frumusețea ei. Iar tatăl lui Kamar îl întrebă pe fiul său:

— O, fiul meu, au este o domniță?

El răspunse:

— Nu este o domniță, ci este aceea a cărei frumusețe a fost pricina plecării mele. Întrucât ea este femeia despre care ne-a povestit dervișul. Și acuma am de gând s-o iau de soție după *sunna* și după lege!

Și îi istorisi tatălui său toată povestea, de la început până la sfârșit. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Aflând toată întâmplarea fiului său, preacinstitul negustor Abd el-Rahman strigă:

— O, fiule, blestemul meu să fie asupra ta, și pe lumea aceasta și pe cealaltă, dacă vei stărui în dorința de a te însura cu femeia asta ieșită din iad! Ah, cugetă, o, fiul meu, că într-o zi s-ar putea să se poarte și față de tine într-un fel tot atât de ticălos ca și față de soțul ei dintâi! Mai degrabă lasă-mă să-ți caut aici o soție printre fetele de neam bun!

Și îl dojeni îndelung și îi vorbi atâta de înțelept încât Kamar răspunse:

— Am să fac cum dorești tu, o, taică al meu!

Și preacinstitul negustor îl sărută pe fiul său, la vorbele acestea, și porunci numaidecât ca Halima să fie închisă într-un foișor lăturalnic, unde să aștepte până ce bătrânul are să ia o hotărâre în privința ei.

După care se apucă să caute prin tot orașul o soție potrivită pentru fiul său. Și, după multe alergături ale mamei lui Kamar pe la neveste de dregători și de negustori bogați, se sărbători nunta lui Kamar cu fata cadiului, care hotărât că era cea mai frumoasă tinerică din Cairo. Și, cu acest prilej, vreme de patruzeci de zile întregi, nu se precupețiră nici ospețele, nici luminățiile, nici danțurile, nici jocurile. Iar ziua de la sfârșit fu o petrecere anume păstrată pentru cei săraci, pe care avură grijă să-i poftească să ia loc împrejurul tablalelor aduse pentru ei, cu deplină dărnicie.

Or, Kamar, care veghea el însuși slugile în vremea acestui ospăț, băgă de seamă printre sărăcime un om îmbrăcat mai prost decât cei mai săraci, și ars de soare, pe chip cu urmele unor oboseli lungi și ale unor amaruri grele. Și, oprindu-și asupra-i privirile spre a-l chema, îl cunoscu pe giuvaergiul Osta-Obeid. Și dete fuga să-i spună și lui tătâne-său, care zise:

— Acesta-i prilejul de a îndrepta, pe cât stă în puterea noastră, răul ce l-ai săvârșit la îndemnul desfrânatei pe care am întemnițat-o!

Și se îndreptă înspre bătrânul giuvaergiu care era pe cale să plece și,

strigându-l pe nume, îl îmbrățișă cu duioșie și îl întrebă ce pricină îl adusese în starea aceea de sărăcie. Iar Osta-Obeid îi povesti că plecase din Bassra, pentru ca nenorocirea lui să nu fie dată în vileag și să nu poată da dușmanilor săi prilejul de a-și râde de el, dar că în deșert căzuse în mâinile unor arabi hoți care îi despuiaseră de tot ce avea! Și preacinstitul Abd el-Rahman porunci ca giuvaergiul să fie dus degrabă la hammam și, după scaldă, să fie îmbrăcat cu haine alese; pe urmă îi spuse:

— Ești oaspetele meu și îți datorez adevărul! Află dar că soția ta Halima este aici, încuiată din porunca mea într-un foișor lăturalnic. Și mă gândisem să ți-o trimit sub pază la Bassra; ci, devreme ce Allah te-a îndrumat până aici, înseamnă că soarta acestei femei fusese hotărâtă dinainte. Așa că am să te duc la ea, iar tu ai s-o ierți sau ai să-i dai ceea ce i se cuvine. Întrucât nu trebuie să-ți ascund că știu toată întâmplarea cea urâtă, de care numai soția ta este vinovată; întrucât bărbatul care se lasă ispitit de o femeie nu are a se învinui de nimic, dat fiind că bărbatul nu poate să înfrângă pornirea pe care Allah a sădit-o în el; ci femeia nu este alcătuită în același fel, iar dacă nu fuge de căutarea și de înghesuiala bărbaților, ea-i vinovată întotdeauna. Of, fratele meu, se cere o mare vistierie de înțelepciune și de răbdare bărbatului care are o muiere!

Iar giuvaergiul spuse:

— Ai dreptate, fratele meu! Numai soția mea este vinovată în treaba asta. Ci unde-i?

Și tatăl lui Kamar spuse:

— În foișorul acela pe care îl vezi dinaintea ta, și iacătă cheile!

Iar giuvaergiul luă cheile cu o mare bucurie și porni înspre foișor, unde deschise ușile și intră la femeia sa. Și se duse drept la ea, fără a spune o vorbă, și cu amândouă mâinile, repezite deodată înspre ea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

…o strânse de gât, strigând:

— Așa să moară dezmățatele de teapa ta!

Iar negustorul Abd el-Rahman, spre a desăvârși de îndreptat greșelile fiului său Kamar față de giuvaergiu, găsi drept și de cuviință dinaintea lui Allah cel preaînalt s-o mărite chiar în ziua nunții lui Kamar pe fiica sa Steaua-Dimineții cu Osta-Obeid. Ci Allah este mai mare și mai darnic!

Iar Șeherezada, după ce povesti astfel întâmplarea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar strigă:

— Deie Allah, o, Șeherezada, ca toate muierile cele desfrânate să îndure soarta soției giuvaergiului. Întrucât așa ar fi trebuit să se sfârșească multe istorii dintre câte mi-ai povestit! Adeseori chiar că am fost mâniat în sufletul meu, Șeherezada, văzând că unele femei aveau un sfârșit potrivnic gândurilor și socotelilor mele. Întrucât, în ce mă privește, știi bine ce-am

făcut cu dezmățata și ticăloasa de soție – pe care n-ar mai avea-o Allah întru mila sa – ca și cu toate roabele ei cele stricate!

Ci Șeherezada, nevrând ca regele să zăbovească mai mult prin preajma unor atari gânduri, se feri ca de foc să răspundă ceva în privința aceasta, și se grăbi să înceapă, precum urmează, povestea cu pulpa de berbec.

Povestea pulpei de berbec

Se povestește – ci Allah este mai știutor! – că trăia la Cairo, sub domnia unui rege dintre regii acelei țări, o femeie dăruită cu atâta viclenie și cu atâta iscusință încât a bea o înghițitură de apă ori a trece prin gaura unui ac cât de mic era pentru ea un lucru la fel de ușor. Or Allah – care dăruiește cum vrea el însușirile bune sau rele – pusese în femeia aceea o fire atâta de pojarnică încât de-ar fi trebuit să fie una dintre cele patru neveste ale unui musulman și să împartă după dreptate nopțile în patru, câte o parte de fiecare nevastă, ar fi murit de dor și de așteptare. Și-așa că se pricepuse să-și orânduiască treburile atâta de bine încât izbutise să ajungă nu numai singura soție a unui bărbat, ci să se și mărite cu doi bărbați deodată, amândoi din spița cocoșilor din Egiptul-de-Sus, care știu să mulțumească douăzeci de găini, una după alta. Și se folosise de atâta viclenie, și știuse atâta de bine să-și rostuiască lucrurile încât nici unuia dintre cei doi nu-i da prin minte nimica despre o împărțanie atâta de potrivnică legii și obiceiurilor dreptcredincioșilor. Și, de altminteri, era ajutată în matrapazlâcul ei de chiar meseria pe care o aveau cei doi soți, întrucât unul era hoț de noapte, iar celălaltul pungaș de zi. Fapt care făcea ca atunci când unul se întorcea seara acasă, celălalt să se și afle plecat în căutarea vreunei trebi pe potrivă. Iar în ceea ce privește numele lor, apoi ei se numeau: hoțul Haram și pungașul Akil.

Și trecură zile și luni, iar hoțul Haram și pungașul Akil își îndeplineau cu măiestrie meseria de cocoși, în casă, și pe cea de vulpoi, în afara casei.

Or, într-o bună zi, hoțul Haram, după ce moștenirea ce-o avea de la tătâne-său o mulțumi pe fiica lui socru-său, chiar cu mai multă vrednicie decât de obicei, îi spuse soției sale:

— O treabă de mare însemnătate, o, nevastă, mă silește să lipsesc o vreme de acasă. Fie ca Allah să-mi scrie izbândă, încât să mă întorc cât mai degrabă lângă tine!

Iar femeia răspunse:

— Numele lui Allah fie asupra ta și împrejurul tău, o, frunte a oamenilor! Da ce are să se facă amărâta de mine în vremea cât bărbatul ei are să fie plecat?

Și se mohorî cumplit, și îi spuse un potop de vorbe de părere de rău, și nu îl lăsă să plece decât după cele mai calde semne de dragoste din partea ei. Și hoțul Haram, încărcat cu un sac de merinde pentru gură, pe care nevestica avusese grijă să i le gătească de drum, plecă în calea sa, încântat și plesnind din limbă de mulțumire.

Or, de-abia trecuse vreun ceas de vreme de când acesta plecase, că Akil pungașul se întoarse acasă. Și soarta vroi ca, având o pricină ca și el să lipsească din oraș tocmai atunci, să-i vestească soției că are să plece. Iar nevestica nu pregetă să-i mărturisească și celui de al doilea soț toată ciuda pe care i-o pricinuia plecarea lui și, după felurite și spornice dovezi de o înflăcărare peste măsură, îi umplu un sac cu merinde de gură, pentru

drum, și își luă rămas-bun de la el, chemând asupra capului său binecuvântările lui Allah – preamărit fie el! Și pungașul Akil plecă, mândru că are o soție atâta de caldă și atâta de grijulie, și pocnind din limbă de mulțumire.

Și întrucât soarta oricărui ins îl așteaptă de obicei pe la vreo cotitură de drum, cei doi soți aveau s-o găsească pe a lor tocmai în clipa când se gândeau cel mai puțin la ea. În adevăr, la sfârșitul zilei, pezevenghiul de Akil intră într-un han ce se afla în cale, gândind să-și petreacă noaptea acolo. Și, când intră în han, nu găsi acolo decât un călător, cu care, după salamalekurile și urările de datină și dintr-o parte și din cealaltă, legă îndată vorba. Or, acela era chiar hoțul Haram, care luase aceeași cale ca și tovarășul său, pe care nu-l cunoștea. Iar cel dintâi îi spuse celui de-al doilea:

— O, prietene, pari tare ostenit!

Iar celălalt răspunse:

— Pe Allah, am făcut astăzi dintr-o răsuflare drumul de la Cairo până aici! Da tu, prietene, de unde vii?

El răspunse:

— Tot de la Cairo! Și slăvit fie Allah care îmi scoate în drum un tovarăș atât de plăcut spre a-mi urma cu el drumul mai departe. Căci precum a zis Profetul – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – „un tovarăș este cea mai bună merinde la drum!” Da până una alta, spre a pecetlui prietenia noastră, hai să împărțim între noi pâinea și să întingem în aceeași sare! Iacătă, o, prietene, sacul meu cu merinde, în care am, spre a te îmbia, niște curmale proaspete și niște friptură cu usturoi!

Iar celălalt răspunse:

— Allah sporească-ți bunurile, o, prietene! primesc cele cu care mă îmbii, cu toată dragostea inimii. Ci îngăduie să-mi aduc și eu obolul.

Și pe când cel dintâi își scotea din sac merindele, celălalt le așternea pe ale sale pe masa la care ședeau.

După ce amândoi isprăviră de pus pe masă ceea ce aveau de mâncare, văzură că au întocmai aceleași merinde: turte de pâine cu susan, curmale și câte o jumătate de pulpă de berbec. Și rămaseră pe dată uluiți până peste marginile uluirii când băgară de seamă că cele două jumătăți de pulpă de berbec se lipeau între ele cu o potriveală desăvârșită. Și strigară:

— Allahu akbar! a fost scris ca piciorul acesta de berbec să-și vadă strânse alături amândouă jumătățile, în pofida morții, a prăjelii și a îmbălsămatului!

Pe urmă, pungașul îl întrebă pe hoț:

— Pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aș putea să aflu de unde ai bucata aceasta de pulpă de berbec?

Iar hoțul răspunse:

— Mi-a dat-o fiica lui socru-meu, când am plecat de-acasă! Ci, pe Allah care-i asupra ta, o, prietene, aș putea să aflu la rându-mi de unde ai luat tu jumătatea asta de pulpă?

Iar panglicarul zise:

— Tot fiica lui socru-meu mi-a pus-o și mie în sac! Ci ai putea tu să-mi spui în ce mahala se află preacinstita-ți casă?

El spuse:

— Lângă Poarta Biruințelor!

Iar celălalt strigă:

— Și eu tot așa!

Și repede, din întrebare în întrebare, cei doi pungași ajunseră să

dobândească încredințarea că, din ziua când se însuraseră, amândoi erau sâmbrași fără să știe pe același culcuș și pe aceeași pătură. Și strigară:

— Alungat să fie Cel-rău! Iacătă-ne că amândoi suntem amăgiți de păcătoasa aceea!

Pe urmă, măcar că dovedirea aceasta era cât pe-aici dintru-ntâi să-i stârnească la vreo năpraznă, izbutiră într-un sfârșit, întrucât erau oameni cu cap, trecuți prin ciur și prin dârmon, să priceapă că hotărârea cea mai bună de luat era doar de a face cale întoarsă și de a răzvedi, cu chiar ochii și cu chiar urechile lor, ceea ce era de răzvedit cu ticăloasa. Și, căzând la învoială în privința aceasta, luară amândoi drumul îndărăt spre Cairo, și nu peste mult ajunseră la casa lor.

Când nevestica, deschizându-le ușa, îi văzu pe cei doi soți ai ei laolaltă, nu mai avu cum să se îndoiască de faptul că viclenia îi fusese dovedită și, întrucât era femeie cu cap, trecută prin ciur și prin dârmon, pricepu că ar fi zadarnic, de data asta, să caute vreo chichiță spre a mai oboroci o vreme adevărul. Și gândi: „Inima și a celui mai crunt bărbat nu poate să îndure lacrimile femeii care îi e dragă!” Și deodată, izbucnind în suspine și smulgându-și părul, se aruncă la picioarele celor doi soți, cerându-le milostivire.

Or, amândoi o aveau dragă, iar inima lor era legată de nurii ei. Încât, cu toată ticăloșia sa vădită, simțiră că dragostea ce-o aveau pentru ea nu se știrbise întru nimic; și o ridicară și îi deteră iertarea „ci numai după ce totuși îi făcură un potop de dojeni, cu ochii bulbucați. Pe urmă, cum ea sta tăcută cu o înfățișare tare spășită, îi spuseră că asta nu-i tot, ci că trebuia numaidecât să pună capăt, fără de zăbavă, stării aceleia atâta de potrivnică datinilor și legii dreptcredincioșilor. Și adăugară:

— Trebuie numaidecât să te hotărăști, pe loc, și să-l alegi pe acela dintre noi doi pe care vrei să-l ții ca soț!

La vorbele acestea ale celor doi soți, nevestica lăsă capu-n jos și chibzui adânc. Și degeaba o tot zoreau ei să ia fără de zăbavă o hotărâre, fu cu neputință s-o facă să-l arate pe cel pe care și l-ar fi vrut mai mult, căci pe amândoi îi găsea deopotrivă ca bărbăție, ca vrednicie și ca sârguință. Ci, întrucât cei doi, stârniți de tăcerea sa, țipau la ea cu glas amenințător ca să-și rostească alegerea, ridică într-un sfârșit capul și spuse:

— Nu este ajutor și milă decât întru Allah Cel-Atotputernic! O, soții mei, de vreme ce mă siliți să aleg între voi, și să iau o hotărâre care sfâșie dragostea pe care v-am dovedit-o deopotrivă, și întrucât, cugetând și cumpănind urmările, nu am nicio pricină să țin la unul mai mult decât la celălalt, iată ce zic eu! Voi amândoi trăiți din îndemânarea voastră, și în privința aceasta vi-s sufletele liniștite, iar Allah, care judecă faptele făpturilor sale după harurile pe care le-a pus în inima lor nu are să vă alunge de la sânul milostivirii lui. Tu, Akil, te pricepi să șterpelești la lumina zilei, iar tu, Haram, hoțești noaptea. Și-așa că, mărturisesc dinaintea lui Allah și dinaintea voastră, am să-l păstrez ca soț pe acela dintre voi care are să dea cea mai vrednică dovadă de dibăcie, și are să săvârșească isprava cea mai iscusită!

Și amândoi răspunseră că ascultă și că se supun, plăcându-le numaidecât hotărârea aceea, și se pregătiră pe dată să se înfrunte în meserie.

Or, cel dintâi trecu la fapte pungașul Akil, care plecă împreună cu sâmbrașul său Haram în sukul zarafilor. Și acolo îi arătă cu degetul un zaraf bătrân ce se preumbla iavaș-iavaș de la o prăvălie la alta, și spuse:

— Îl vezi, o, Haram, pe zaraful acela? Iacătă că eu, până a apuca el să-

și sfârșească trepăduiala de zaraf, mă prind să-l silesc a-mi da sacul lui de zaraf, plin cu aur!

Și rostind acestea, se apropie, ușor ca un fulg, de zaraful ce se preumbla de colo-colo, și îi șterpeli sacul plin cu dinari de aur, pe care îl avea la el. Și se întoarse la tovarășul său, care dintru-ntâi, cuprins de mare spaimă, dete să-l ocolească spre a nu se primejdui să fie priponit împreună cu el ca părtaș, dar care, pe urmă, minunat de o lovitură atâta de îndemânatică, începu să-l firitisească pentru dibăcia pe care o dovedise, și îi spuse:

— Pe Allah! tare mă tem că eu, la rându-mi, n-am să pot niciodată să săvârșesc o ispravă atâta de strălucită! Eu gândeam că a-l fura pe un zaraf este un lucru mai presus de puterile unui dreptcredincios!

Ci pungașul începu să râdă și îi spuse:

— O, bietul de tine! ăsta nu este decât un început, întrucât nu așa mă laud eu că am să pun gajba pe sacul lui! Căci s-ar putea ca într-o zi ori alta cadiul să dea de urma mea și să mă silească să plătesc tare scump totul. Ci vreau să ajung stăpânul îndrituit al sacului, cu tot ce se află în el, făcând în așa fel ca însuși cadiul să-mi dea, după lege, banii zarafului ăsta căptușit cu aur!

Și spunând acestea, deschise sacul, numără galbenii câți se aflau în el, luă zece dinari și puse în locul lor un inel de-al lui de aramă. După care îmbăieră cu grijă sacul și, apropiindu-se iar de zaraful prădat, îi strecură ușurel sacul în buzunarul caftanului, de parcă nu s-ar fi petrecut nimic. Îndemânarea este un dar de la Allah, o, dreptcredincioșilor!

Or, nici nu făcu zaraful bine câțiva pași că pezevenghiul se și repezi înspre el, da cât mai fățiș de data aceasta și țipând:

— Ticăloase, osânda ta-i aproape! Dă-mi sacul meu îndărăt, ori haidem numaidecât amândoi la cadiu!

Și zaraful, până peste poate de uimit că se vedea luat astfel din scurt de un ins pe care nu-l cunoștea nici după mamă, nici după tată, și pe care nu-l mai văzuse niciodată în viața lui, începu dintru-ntâi, spre a se feri de lovituri, să-și ceară un potop de iertăciuni și să se juruiască pe Ibrahim, pe Isac și pe Yacub că năpăstuitorul său se înșela și că, în ce îl privește, nu se gândise nicicând să-i răpească sacul! Ci Akil, fără a vroi să dea ascultare vreuneia dintre jurămintele zarafului, asmuți împotriva lui tot sukul și, într-un sfârșit, îl luă de caftan, strigând:

— Haidem amândoi la cadiu!

Și, întrucât zaraful se împotrivea, îl înșfăcă de barbă și îl târî, prin huietul de huiduieli, dinaintea cadiului.

Și cadiul întrebă:

— Care-i necazul?

Iar Akil răspunse degrabă:

— O, doamne al nostru, cadiule, de bună seamă că zaraful acesta, pe care îl aduc dinaintea mâinilor tale împărțitoare de dreptate, este cel mai afurisit hoț care a intrat vreodată în sala ta de județe. Iacătă că, după ce mi-a furat sacul plin cu aur, cutează să se preumble prin suk liniștit, ca un musulman fără de vreo vină!

Iar zaraful, cu barba pe jumătate smulsă, gemu:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, nu este adevărat! Niciodată nu l-am văzut și nu l-am cunoscut pe omul acesta care m-a chinuit și m-a adus în starea jalnică în care mă aflu, după ce a stârnit sukul împotriva mea și mi-a spulberat pe totdeauna lefteria și mi-a stricat faima de zaraf fără de pată!

Akil însă strigă:

— O, blestematule, au de când a ajuns cuvântul unui câine de zaraf mai

presus decât cuvântul unui dreptcredincios? O, cadiule, doamne al nostru, vicleanul acesta tăgăduiește că a furat, cu tot atâta nerușinare ca și negutătorul acela din țara Indului, a cărui poveste aș putea s-o povestesc domniei tale, dacă nu o știi!

Iar cadiul răspunse:

— Nu știu povestea neguțătorului din țara Indului! Da cumu-i? Spune-mi-o pe scurt!

Și Akil spuse:

— Pe capul și pe ochii mei! O, stăpâne al nostru, ca să vorbesc pe scurt, neguțătorul acela din țara Indului era un ins care izbutise să dobândească atâta încredere la oamenii din suk încât într-o zi i s-a încredințat o hazna mare cu bani, fără a i se cere dovada de primire. Iar el se folosi de împrejurarea aceea spre a tăgădui că i se încredințase vreun ban, în ziua când stăpânul haznalei veni să-și ia bunul îndărăt. Și, întrucât nu avea împotriva ticălosului niciun martor și niciun înscris, de bună seamă că tâlharul ar fi putut să mănânce în bună pace averea omului, dacă nu ar fi izbutit cadiul orașului, cu iscusința lui, să-l facă a mărturisi adevărul. Și, dobândind acea mărturisire, a poruncit să i se alduiască vicleanului două sute de vergi la tălpi, și l-a izgonit din oraș!

Pe urmă Akil mai spuse:

— Și-acuma nădăjduiesc de la Allah, o, stăpâne al nostru, cadiule, că domnia ta, cel plin de înțelepciune și de agerime, lesne ai să găsești calea de a dovedi prefăcătoria zarafului ăsta! Și, dintru-ntâi, îngăduie robului tău a te ruga să binevoiești a da poruncă să fie scotocit hoțul, spre a-l dovedi de hoț!

După ce ascultă povestea lui Akil, cadiul porunci cavazilor să-l scotocească pe zaraf. Și nu le trebui multă vreme până să găsească la el sacul cu pricina. Și învinuitul, gemând, o ținea morțiș că sacul este bunul lui de drept. Iar Akil, din parte-i, mărturisea, cu un potop de jurăminte și de blesteme aruncate necredinciosului, că își cunoștea fără de șovăire sacul ce-i fusese șterpelit. Și cadiul, judecător priceput, porunci atunci ca fiecare pricinaș să spună ce pretindea că ar fi având în sacul cu pricina. Iar ovreiul spuse:

— În sacul meu, o, stăpâne al nostru, se află cinci sute de dinari de aur, niciunul mai mult, niciunul mai puțin, pe care i-am pus acolo azi-dimineață!

Iar Akil strigă:

— Minți, câine! doar dacă o să întorci îndărăt ceea ce nu este al tău! Or, eu mărturisesc că în sacul acesta nu sunt decât patru sute nouăzeci de dinari, niciunul mai mult, niciunul mai puțin. Și, pe deasupra, mai trebuie să se afle acolo și un inel de aramă, împodobit cu pecetea mea, de nu cumva l-ai fi și prăpădit!

Și cadiul desfăcu sacul, dinaintea martorilor, iar ceea ce se afla în sac nu putu decât să dea dreptate hoțomanului. Și numaidecât cadiul îi dete lui Akil sacul, și porunci să i se tragă pe dată o ciomăgeală zarafului, pe care uluirea îl amuțise!

Când hoțul Haram văzu izbânda renghiului cel atâta de dibaci al sâmbrașului său Akil, îl firitisi pe acesta și îi spuse că i-ar fi tare anevoie să-l întreacă. Se înțelese totuși cu el să se întâlnească iarăși pe scară, în preajma palatului sultanului, spre a putea să încerce și el la rându-i vreo ispravă care să nu fie prea nevrednică față de șiretlicul năzdrăvan la care fusese martor.

Încât, la căderea nopții, cei doi tovarăși se și aflau la locul de întâlnire

hotărât. Și Haram îi spuse lui Akil:

— Tovarășe al meu, tu ai izbutit să-ți râzi de barba unui zaraf și de barba cadiului. Or, eu vreau să-l înfrunt pe chiar sultanul. Iacătă așadar o scară de frânghie cu care am să ajung în iatacul sultanului! Ci trebuie să mă însoțești, spre a fi martor la ce are să se petreacă!

Și Akil, care nu era deprins nicicum cu hoția adevărată, ci numai cu pungășia, fu dintru-ntâi tare speriat de cutezanța unei încercări ca aceea; ci îi fu rușine să dea îndărăt față de sâmbrașul lui, și îl ajută să arunce scara de frânghie pe zidul saraiului. Și se cățărară amândoi pe scară, coborâră pe partea cealaltă, străbătură grădinile și se strecurară chiar în palat, ocrotiți de noapte.

Și se furișară, de-a lungul coridoarelor, până chiar la iatacul sultanului; și Haram, dând de-o parte o perdea de la o ușă, i-l arătă tovarășului său pe sultanul adormit, lângă care se afla un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și opta noapte

Urmă:

...un copilandru care îl freca pe tălpile picioarelor. Și copilandrul acela care, prin acea frecare ușura somnul regelui, părea toropit și el de somn și, spre a nu se lăsa să ațipească, mesteca o bucată de sacâz.

La priveliștea aceea, Akil, cuprins de frică, era gata-gata să se prăbușească pe spate; dar Haram îi spuse la ureche:

— Pentru ce te sperii așa, tovarășe al meu? Tu ai vorbit cu cadiul, iar eu, la rându-mi, vreau să vorbesc cu măria sa regele!

Și, lăsându-l în dosul perdelei, se apropie de copilandru cu o sprinteneală de necrezut, îi puse căluș în gură, îl legă burduf și îl agăță, ca pe un sac, de tavan. Pe urmă, se așeză în locul băiatului și începu să-l frece pe rege la tălpile picioarelor, cu priceperea unui masagiu de la hammam. Și, după un răstimp, își mișcă mâinile în așa fel încât să-l trezească pe sultan, care se porni să caște. Iar Haram, prefăcându-și glasul ca glasul unui copilandru, îi spuse sultanului:

— O, rege al vremilor! Întrucât înălțimea ta nu adoarme, n-ai vrea să povestesc ceva?

Și sultanul răspunse:

— Poți!

Iar Haram spuse:

— A fost o dată, o, rege al vremilor, într-un oraș oarecare, un hoț cu numele de Haram și un pungaș cu numele de Akil, care trebuiau să se dovedească între ei la îndrăzneală și la dibăcie!

Și îi povesti sultanului isprava lui Akil, cu toate amănuntele ei, și împinse cutezanța până la a-i istorisi tot ce se petrecea în chiar palat acolo, schimbând doar numele sultanului și locul întâmplării. Și, când sfârși istorisirea, spuse:

— Și-acuma, o, rege al vremilor, pe care dintre cei doi soți îl socoate măria ta cel mai iscusit?

Iar sultanul răspunse:

— Apoi, fără de nicio cârtire, acela-i hoțul care s-a strecurat în palatul regelui!

Când auzi răspunsul, Haram, născocind o grabnică trebuință de a ieși afară, plecă de parcă se ducea la umblătoare. Și se îndreptă înspre tovarășul său, care tot timpul cât ținuse povestea își simțea sufletul cum își ia zborul de spaima nasului său. Și își luară drumul îndărăt pe unde veniseră, și ieșiră din palat la fel de norocoși cum intraseră.

Or, a doua zi, sultanul, care fusese destul de nedumerit că nu-l vedea venind îndărăt pe slujitorul său pe care îl credea dus la umblătoare, fu până peste poate de uluit când îl văzu agățat sus de tavan, întocmai ca în istorisirea pe care o ascultase povestită. Și numaidecât dobândi încredințarea că chiar el fusese cel înșelat de hoțul cel îndrăzneț. Ci, departe de a fi supărat pe cel care îl amăgise astfel, dori să-l cunoască; și, drept aceea, porunci să se dea de știre de către pristavii domnești că îl ierta pe insul care se furișase noaptea în saraiul său și că îi făgăduia o mare răsplată dacă se va înfățișa dinainte-i. Și Haram, cu credința în acea făgăduială, se duse la palat, și se înfățișă dinaintea sultanului, care îl lăudă strașnic pentru curajul lui și, spre a răsplăti atâta iscusință, îl căftăni pe dată căpetenie peste agia împărăției. Și, la rândul ei, nevestica nu pregetă, când află întâmplarea, să-l aleagă pe Haram drept singurul ei soț, și trăi cu el în huzur și în bucurie. Ci Allah este mai știutor!

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, nu vroi să-l lase pe rege cu simțămintele stârnite de istorisirea aceasta, și începu numaidecât să-i istorisească năstrușnica poveste care urmează.

Cheile ursitei

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că sultanul Egiptului, calif Mohammad ben-Theilun, era un stăpân pe atâta de înțelept și de bun pe cât fusese de crud și de asupritor părintele său Theilun. Încât, departe de a se purta ca tătâne-său, schingiuindu-și supușii spre a-i face să plătească de trei și de patru ori aceleași biruri și poruncind să fie ciomăgiți spre a-i sili să dezgroape cele câteva drahme pe care le ascunseseră în pământ de frica birarilor, el se îndemna a face să învie iarăși tihna și să aducă dreptate îndărăt la norodul său. Și de toate comorile pe care tătâne-său Theilun le strânsese cu japca el se folosea spre a-i ocroti pe poeți și pe învățați, spre a-i răsplăti pe viteji și spre a veni în ajutorul celor nevoiași și năpăstuiți. Așa că Atoateîmpărțitorul făcea ca totul să izbândească sub domnia lui blagoslovită: întrucât niciodată revărsările Nilului nu au mai fost atâta de statornice și de îmbelșugate, niciodată holdele nu au mai fost atâta de rodnice și de spornice, niciodată câmpurile de lucernă și de cafeluțe nu au fost atâta de verzi, și niciodată neguțătorii nu au văzut curgând atâta aur în dughenele lor.

Or, într-o zi din acele zile, sultanul Mohammad porunci să vină dinainte-i toți dregătorii de pe lângă palatul său, spre a-i întreba, pe fiecare în parte, despre îndeletnicirile, despre slujbele lor trecute și despre leafa pe care o primeau de la vistierie. Căci dorea astfel să cerceteze el însuși muncile și mijloacele lor de trai, zicându-și: „Dacă aflu vreunul cu o slujbă grea și cu o leafă ușoară, am să-i scad sarcinile și am să-i sporesc simbria; da dacă aflu vreunul cu o leafă mare și cu o slujbă ușoară, am să-i scad simbria și am să-i sporesc munca!”

Și cei dintâi care se înfățișară între mâinile lui fură vizirii, care erau în număr de patruzeci, toți niște preacinstiți moșnegi, cu bărbi lungi și albe și cu chipuri pecetluite de înțelepciune. Și purtau pe cap niște mitre cu trei rânduri de turbane, împodobite cu pietre scumpe; și se sprijineau pe niște cârje lungi cu vârful de ambră, semn al puterii lor. Pe urmă veniră valiii de vilaiete, căpeteniile de oști, și toți cei care, mai mult ori mai puțin, aveau în seamă să păstreze liniștea și să împartă dreptatea. Și rând pe rând îngenuncheară și sărutară pământul între mâinile califului, care îi cercetă îndelung, și îi răsplăti ori îi mazili, după cum i se părea lui că li se cuvine.

Iar cel care se înfățișă cel mai de pe urmă fu hadâmbul de gâdea, împlinitorul județelor. Și măcar că era gras, ca un ins bine hrănit care nu are nimic de făcut, era tare trist la înfățișare și, în loc să calce falnic, cu spada goală pe umăr, mergea cu capu-n jos și cu sabia în teacă. Și când ajunse între mâinile sultanului Mohammad ben-Theilun, sărută pământul și zise:

— O, doamne și cunună peste capul nostru, iacătă că ziua dreptății are să strălucească într-un sfârșit și pentru robul împlinitor al județelor tale! O, măria-ta, o, rege al vremilor, de la moartea răposatului tău părinte, sultanul Theilun – aibă-l Allah întru mila sa – zi de zi am tot văzut cum se

împuținează treburile slujbei mele și cum pier câștigurile pe care le dobândeam de pe urma ei. Iar viața mea, care odinioară fusese plină de noroc, se scurge acuma mohorâtă și zadarnică. Și dacă Egiptul are să se bucure tot așa de tihnă și de belșug necurmat, eu am să ajung în mare primejdie de-a muri de foame, fără a lăsa nici baremi cu ce să mi se cumpere un giulgiu – lungească-i Allah viața stăpânului nostru!

Când auzi vorbele acestea ale călăului, sultanul Mohammad ben-Theilun cugetă o bună bucată de vreme și pricepu că plângerile gâdei erau întemeiate, întrucât chiverniselile cele mari ale slujbei sale îi veneau nu din simbria care nu era de cine știe ce laudă, ci din ceea ce scotea, ca daruri ori ca diate, de la cei pe care îi ucidea. Și strigă:

— Venim de la Allah și la el ne întoarcem! Iacătă că-i adevăr adevărat ca fericirea tuturora este o nălucire, și că ceea ce unuia îi aduce fericire, altuia poate să-i aducă vărsare de lacrimi! O, călăule, potolește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, întrucât de-aci înainte, spre a te ajuta să trăiești, acuma, când slujbele tale nu mai sunt plătite, ai să primești în fiecare an câte două sute de dinari drept leafă! Și deie Allah ca, pe tot timpul domniei mele, spada să-ți rămână la fel de zadarnică precât este în ceasul acesta, și să se învăluiască în rugina cea pașnică a tihnei!

Și gâdele sărută pulpana mantiei califului și se orândui la locul lui. O, toată întâmplarea aceasta nu dovedește decât ce stăpân drept și milos era sultanul Mohammad.

Și, pe când divanul urma să se ridice, sultanul zări, în spatele șirurilor de dregători, un tare bătrân șeic, cu chipul plin de crețuri și cu spinarea gârbovită, pe care încă nu-l cercetase. Și îi făcu semn să se apropie și îl întrebă care era sarcina lui la palat. Iar șeicul răspunse:

— O, rege al vremilor, sarcina mea stă, întru totul și cu totul, numai în a veghea asupra unui sipețel pe care mi l-a dat în samă răposatul sultan, părintele tău.

Și, pentru slujba aceasta, mi-a hotărât să mi se dea din vistierie zece dinari de aur pe lună!

Iar sultanul Mahommad se minună și zise:

— O, șeicule, asta-i o simbrie cam prea mare pentru o slujbă atâta de ușoară! Da ce se află în sipețel?

El răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al nostru, iacătă se împlinesc patruzeci de ani acum de când am sipețelul în samă, și habar nu am ce se află în el!

Și sultanul spuse:

— Du-te și adu-l aici, cât mai degrabă!

Iar șeicul dete zor să îndeplinească porunca.

Or, sipețelul pe care șeicul îl aduse dinaintea sultanului era făcut din aur greu și era bogat împodobit. Iar șeicul, la porunca sultanului, îl deschise pentru întâia oară. Or, nu se afla înlăuntru decât un manuscript scris cu litere sclipitoare pe o piele de gazelă vopsită cu purpură. Și mai era, la fund de tot, și un piculeț de pământ roșu. Iar sultanul luă manuscriptul scris cu litere sclipitoare pe pielea de gazelă și vru să citească ce spune. Ci, măcar că măria-sa era tare priceput la scriere și la învățătură, nu putu să buchisească nici baremi un cuvânt din literele necunoscute cu care era scris. Și nici vizirii, nici ulemalele care se aflau de față nu izbutiră nimic mai mult. Iar sultanul porunci să vină, rând pe rând, toți învățații cei de faimă din Egipt, din Siria, din Persia și din țările Indului; ci niciunul dintre ei nu știu nici măcar să spună în ce limbă fusese scris manuscriptul acela. Întrucât învățații nu sunt de obicei decât niște bieți neștiutori

înzorzonați cu turbane mari, drept toată priceperea.

Iar sultanul Mohammad puse atunci să se dea de știre în toată împărăția că are să-l răsplătească cu cea mai mare dintre răsplăți pe acela care va putea să-i spună numai unde se află insul atâta de învățat încât să știe citi literele cele necunoscute.

Or, la puțină vreme după strigarea știrii acesteia, un bătrân cu turbanul alb se înfățișă spre a sta de vorbă cu sultanul și, după ce căpătă îngăduința de a vorbi, spuse:

— Allah să-i lungească viața stăpânului nostru sultanul! Robul care se află între mâinile tale este un fost slujitor al tatălui tău, răposatul sultan Theilun, și tocmai astăzi chiar se întoarce din surghiunul la care a fost osândit! Aibă-l Allah pe răposatul întru mila lui, că m-a osândit la izgonirea aceasta! Or, mă înfățișez acuma între mâinile tale, o, doamne și stăpâne al nostru, spre a-ți spune că numai un om știe să citească manuscriptul scris pe pielea de gazelă! Și omul acela-i stăpânul de drept al manuscriptului, șeicul Hassan Abdallah, fiul lui El-Așar, care acuma-s patruzeci de ani a fost aruncat într-o temniță, din porunca răposatului sultan. Și Allah știe de-o mai geme acolo ori de-o fi murit!

Iar sultanul întrebă:

— Și pentru care pricină a fost închis șeicul Hassan Abdallah la temniță?

El răspunse:

— Din pricină că răposatul sultan vroia cu sila să-l facă pe șeic să-i citească manuscriptul, după ce i-l hrăpise!

Iar sultanul Mohammad, la vorbele acelea, îl trimise numaidecât pe căpetenia străjilor să-i cerceteze pe toți întemnițații, cu nădejdea de a-l mai găsi printre ei pe șeicul Hassan Abdallah încă în viață, și de a-l scoate de acolo. Și vru soarta ca șeicul să mai fie viu. Iar căpetenia de străji, după porunca sultanului, îl îmbrăcă într-o mantie falnică și îl aduse dinaintea stăpânului lor. Iar sultanul Mohammad văzu că era un bărbat cu înfățișare preacinstită și cu chipul bătut de suferință Și se ridică în cinstea lui, și îl rugă să ierte răutatea nedreptății pe care îl făcuse s-o îndure califul Theilun, părintele său. Pe urmă îl pofti să stea jos lângă el și, dându-i îndărăt manuscriptul scris pe piele de gazelă, îi spuse:

— O, preacinstitule șeic, nu vreau să mai păstrez o clipită lucrul acesta care nu este al meu, măcar de-ar fi să mă facă stăpân pe toate comorile pământului!

Când auzi vorbele acestea ale sultanului, șeicul Hassan Abdallah vărsă un potop de lacrimi și, întorcându-și palmele înspre cer, strigă:

— Doamne, tu ești fântâna înțelepciunii și tu faci să crească din același pământ și otrava și iarba cea lecuitoare! Iacătă patruzeci de ani din viața mea trecuți în afundul unei temnițe! și-acuma îi datorez fiului asupritorului meu bucuria de a muri la soare! Doamne, mărire și slavă ție, ale căruia județe sunt de nepătruns!

Pe urmă se întoarse înspre sultan și zise:

— O, stăpâne și doamne al nostru, ceea ce nu am vrut să dăruiesc asupririi, dau iacătă bunătății! Manuscriptul acesta, pentru care mi-am primejduit de multe ori viața ca să ajungă în stăpânirea mea, de-acuma înainte este al tău de drept! El este începutul și sfârșitul tuturor științelor și el este singurul bun pe care l-am adus din orașul lui Ședad ben-Aad, cetatea cea tainică în care niciun om n-a putut să pătrundă, Aram-cea-cu-Pilaștri!

Iar califul îl sărută pe bătrân și îi spuse:

— O, taică al meu, grăbește, rogu-mă ție, să-mi spui ce știi despre manuscriptul acesta scris pe piele de gazelă, și despre cetatea lui Ședad ben-Aad, Aram-cea-cu-Pilaștri!

Iar șeicul Hassan Abdallah răspunse:

— O, măria-ta, povestea acestui manuscript este povestea întregii mele vieți. Și dacă ea ar fi scrisă cu acul în colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar citi-o cu cinstire!

Și povesti:

Află, o, rege, al vremilor, că tatăl meu era unul dintre negustorii cei mai bogați și cei mai respectați din Cairo. Iar eu eram singurul lui copil. Și tatăl meu n-a precupețit nimic pentru învățătura mea, și m-a dat la dascălii cei mai buni din Egipt. Încât, încă la douăzeci de ani, ajunsesem vestit printre ulemale pentru știința și pentru priceperea mea la cărțile celor de demult. Iar tatăl meu și mama mea, vrând să se bucure de nunta mea, îmi deteră de soție o tânără fecioară cu ochii plini de stele, cu mijlocul mlădiu și gingaș, și ca o gazelă de zarifă și de subțire. Iar nunta mea fu împărătească. Și petrecui cu soția mea zile de bucurie și nopți de fericire. Și trăii așa zece ani, tot atâta de frumoși ca și în noaptea cea dintâi de nuntă. Ci, o, stăpâne al meu, cine poate să știe ce-i păstrează soarta pentru ziua de mâine? Or, după acei zece ani, care trecură ca visul dintr-o noapte liniștită, ajunsei prada soartei, și toate urgiile se abătură dintr-odată peste fericirea casei mele. Întrucât, în răspas de câteva zile, părintele meu pieri de ciumă, focul îmi mistui casa, iar apele mării înghițiră corăbiile care neguțau în depărtări bogățiile mele. Și sărac și gol ca pruncul când iese din sânul maicii sale, nu mai avusei, drept mijloc de trai, decât îndurarea lui Allah și mila drept-credincioșilor. Și începui să bat curțile pe la moschei, cu cerșetorii lui Allah; și trăiam în cârdășie cu sfinții fachiri cei cu vorba aleasă. Și mi se întâmpla adesea, în zilele cele mai grele, să mă întorc fără nicio coajă de pâine la sălașul meu și, după ce ajunasem toată ziua, să nu am seara nimica de mâncare. Și mă chinuiam până peste poate, și de ticăloșia mea și de cea a maicăi mele, a soției și a copiilor mei.

Or, într-o zi în care Allah nu-i trimisese niciun fel de pomană cerșetorului său, soția mea își scoase haina cea mai de pe urmă și mi-o dete plângând, și îmi spuse:

— Du-te de încearcă s-o vinzi în suk, spre a cumpăra pentru copiii noștri o bucată de pâine.

Iar eu luai haina femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vând, întru norocul copiilor noștri…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute optzeci și noua noapte

Urmă:

…Iar eu luai haina femeii și ieșii din casă, spre a mă duce s-o vând,

întru norocul copiilor noștri. Și, cum mă îndreptam înspre suk, mă întâlnii cu un beduin călare pe o cămilă roșie. Și beduinul își opri deodată cămila, când mă zări, o făcu să se lase în genunchi, și îmi spuse:

— Salamalekul fie asupra ta, o, fratele meu! Nu cumva ai putea să-mi arăți unde-i casa unui negustor bogat pe care îl cheamă șeicul Hassan Abdullah, fiul lui Al-Așar?

Iar eu, o, stăpâne al meu, mă rușinai de sărăcia mea, măcar că sărăcia, ca și bogăția, ne vine de la Allah, și răspunsei, lăsând capu-n jos:

— Și asupra ta să fie salamalekul și binecuvântarea lui Allah, o, taică de arabi! Ci nu se află nicăieri în Cairo, din câte știu, niciun om cu numele pe care l-ai rostit tu!

Și detei să-mi văd de cale. Ci beduinul sări jos din spinarea cămilei și, luând mâinile mele în mâinile lui, îmi spuse cu un glas dojenitor:

— Allah este mare și îndurător, o, fratele meu! da nu chiar tu ești șeicul Hassan Abdallah, fiul lui Al-Așar? Și cum se poate să-l alungi pe oaspetele pe care Allah ți-l trimite, și să-ți ascunzi numele?

Eu atunci, până peste poate de încurcat, nu putui să-mi stăpânesc lacrimile și, rugându-l într-una să mă ierte, îi luai mâinile ca să i le sărut; ci el nu vroi să mă lase și mă cuprinse în brațe, așa cum un frate îl cuprinde pe fratele său. Iar eu plecai cu el înspre casa mea.

Și, mergând așa cu beduinul, care își ducea cămila de căpăstru, inima și mintea îmi erau chinuite de gândul că nu aveam nimic cu ce să-l cinstesc pe oaspete. Și, când ajunsei acasă, detei fuga să-i spun și fiicei moșului meu despre întâlnirea aceea a mea; iar ea îmi spuse:

— Străinul totdeauna-i oaspete de la Allah, și până și pâinea copiilor este a lui! întoarce-te, așadar, și vinde rochia pe care ți-am dat-o și, cu banii pe care ai să-i capeți, cumpără cele cu care să-l omenim pe oaspetele nostru. Și de ne-o mai lăsa ceva, avem să ne hrănim și noi!

Iar eu, ca să ies din casă, trebuia să trec prin odaia de la intrare, unde îl lăsasem pe beduin. Și, cum ascundeam rochia, el îmi spuse:

— Fratele meu, au ce duci tu sub haină?

Iar eu răspunsei, lăsând capu-n jos încurcat:

— Nu duc nimic!

Ci el stărui, zicând:

— Allah fie asupra ta, o, fratele meu, mă rog ție să-mi spui ce duci sub haină?

Iar eu, tare stânjenit, răspunsei:

— Este rochia fiicei moșului meu, pe care o duc la vecinul nostru, care de meseria lui știe să cârpească rochiile!

Iar beduinul stărui mai departe și îmi spuse:

— Dă să văd rochia aceea, o, fratele meu!

Iar eu, înroșindu-mă, îi arătai rochia, și el strigă:

— Allah este îndurător și darnic, o, fratele meu! Iacătă că vreai să te duci și să vinzi la mezat rochia soției tale, mama copiilor tăi, spre a-ți îndeplini față de un străin îndatoririle ospeției!

Și mă sărută și îmi spuse:

— Ține, ya Hassan Abdallah, iacătă zece dinari de aur, de la Allah, spre a te duce să cumperi cu ei cele ce sunt de trebuință pentru nevoile noastre și pentru nevoile casei tale!

Iar eu nu putui să nu primesc darul oaspetelui, și luai banii de aur. Și belșugul și bunătatea se întoarseră în casa mea.

Or, în fiecare zi, beduinul, oaspetele meu, îmi da tot atâția bani și, după poruncile lui, eu îi cheltuiam în același chip. Și așa a ținut

cincisprezece zile. Și îl slăveam pe Atoatedătătorul pentru binefacerile sale.

Or, în dimineața celei de a șaisprezecea zile, beduinul oaspetele meu îmi spuse, după salamalekuri:

— Ya Hassan Abdallah, nu vrei să te vinzi mie?

Și eu răspunsei:

— O, stăpâne al meu, demult sunt robul tău și îți sunt dator vândut!

Ci el îmi spuse:

— Nu, Hassan Abdallah, nu în felul acesta înțeleg eu lucrul! Dacă îți cer să te vinzi, înseamnă că vreau să te cumpăr cu adevărat. Așa încât nu vreau nicidecum să mă tocmesc pentru cumpărarea ta, ci las pe seama ta să hotărăști singur prețul la care vrei să fii vândut!

Iar mie nici măcar o clipă nu mi-a trecut prin minte că el n-ar vorbi așa decât spre a glumi; și răspunsei, în chip de șagă:

— Prețul unui om slobod, o, stăpâne al meu, este hotărât de Cartea cea sfântă la o mie de dinari, dacă omul este ucis dintr-o singură lovitură. Da dacă este ucis din mai multe bucăți, făcându-i-se două sau trei sau patru răni, ori dacă este tăiat în mai multe părți, atunci prețul lui ajunge să fie de o mie cinci sute de dinari!

Iar beduinul îmi spuse:

— Nu este nicio piedică, Hassan Abdallah! am să-ți plătesc prețul acesta de la urmă, dacă vrei să te învoiești cu vânzarea ta!

Iar eu, pricepând atunci că oaspetele meu nu glumea ci că era într-adevăr hotărât să mă cumpere, cugetam în sufletul meu: „Allah ți l-a trimis pe beduinul acesta spre a-ți mântui copiii de la foame și de la prăpăd, ya șeicule Hassan! Dacă îți este ursita să fii tăiat în bucăți, nu ai cum să scapi!” Și răspunsei:

— O, frate arab, primesc să mă vând! Ci îngăduie-mi numai să mă sfătuiesc cu ai mei în privința aceasta!

Iar el îmi răspunse:

— Fie!

Și mă lăsă, plecând la treburile lui.

Or, eu, o, rege al vremilor, mă dusei la maica, la soția și la copiii mei, și le spusei:

— Allah vă izbăvește de prăpăd!

Și le povesti ce vroia beduinul. Și, când auziră vorbele mele, maică-mea și nevastă-mea începură să se bată peste față și peste piept strigând:

— O, ce urgie pe capul nostru! Ce vrea să-ți facă beduinul acela?

Iar copiii se repeziră la mine și se agățară de hainele mele. Și plângeau toți. Iar soția mea, care era femeie înțeleaptă și iscusită la sfaturi, urmă:

— Cine știe dacă blestematul acesta de beduin, dacă n-ai să vrei să te vinzi, nu are să ceară îndărăt banii pe care i-a cheltuit aici. Încât, ca să nu fii luat pe neașteptate, trebuie să te duci cât mai degrabă să găsești pe vreunul care să primească să cumpere casa aceasta amărâtă, cel mai de pe urmă bun care ți-a mai rămas, și, cu banii pe care ai să-i dobândești, să-ți plătești datoria față de beduin. Și, în felul acesta, nu ai să-i datorezi nimic și ai să fii slobod în făptura ta.

Și izbucni în suspine, gândind că îi și vedea pe copiii noștri fără de adăpost, pe drumuri. Iar eu începui să cuget la starea în care mă aflam, și eram până peste poate de încurcat. Și gândeam necurmat: „O, Hassan Abdallah, nu da cu piciorul prilejului pe care ți-l trimite Allah! Cu banii pe care ți-i dă beduinul ca să te cumpere, nu mai ai grija pâinii pentru casa ta!” Pe urmă gândii: „Bine, bine! da pentru ce vrea el să te cumpere! Și ce vrea să facă cu tine? Baremi de-ai mai fi tânăr și frumos! Da barba ta este

ca poalele fustei bietei Agar! și nu l-ai ispiti nici măcar pe un băștinaș din Egiptul-de-Sus! Înseamnă că vrea să te omoare în mai multe dăți, de vreme ce te plătește urmând cea de a doua prețuială!”

Ci, atunci când beduinul, spre seară, se întoarse acasă, socoteala mea era făcută și hotărârea luată. Și îl întâmpinai cu o față zâmbitoare și, după salamalekuri, îi spusei:

— Sunt al tău!

Atunci el se desfăcu la chimir, scoase o mie cinci sute de dinari de aur și mi-i numără, spunând:

— Roagă-te întru Profetul, ya Hassan Abdallah!

Iar eu răspunsei:

— Cu el fie rugăciunea, pacea și binecuvântările lui Allah!

Și el îmi spuse:

— Ei bine, frate al meu, acuma, că te-ai vândut, poți să fii fără de teamă, întrucât viața are să-ți fie nevătămată, iar slobozenia întreagă. Când te-am târguit, nu am dorit decât să am un tovarăș plăcut și credincios în călătoria cea lungă pe care vreau s-o înfăptuiesc. Căci știi și tu că Profetul – aibă-l Allah întru mila sa – a spus: „Un tovarăș este merindea cea mai bună la drum!”

Eu atunci, tare bucuros, intrai în odaia în care se aflau maică-mea și nevastă-mea, și pusei dinaintea lor, pe rogojină, cei o mie și cinci sute de dinari ai vânzării mele. Iar ele, când îi văzură, fără a vroi să asculte lămuririle mele, se porniră să scoată niște țipete amarnice, smulgându-și părul și bocindu-se, cum se face peste racla celor morți. Și strigau:

— Ăsta-i prețul sângelui! O, ce nenorocire! o, ce nenorocire! Niciodată n-avem să ne atingem de prețul sângelui tău! Și mai degrabă murim de foame, cu copii cu tot!

Iar eu, văzând zădărnicia străduințelor mele de a le potoli, le lăsai o vreme să-și verse durerea. Pe urmă începui să le fac să cugete, jurându-le că beduinul era om de treabă, cu gânduri minunate; și, până la urmă, le mai potoli oleacă văicărelile. Și mă folosii de liniștea aceea spre a le îmbrățișa, și pe copii la fel, și să-mi iau rămas-bun. Și, cu inima frântă, îi lăsai în lacrimile jalei. Și plecai de-acasă, în tovărășia beduinului, stăpânul meu.

Și, de îndată ce ajunserăm în sukul de vite, cumpărai, după dorința lui, câte o cămilă bine prețuită pentru iuțeala ei. Și, după porunca stăpânului meu, umplui sacii cu zahereaua trebuitoare la o călătorie lungă. Și, sfârșind toate pregătirile noastre, îl ajutai pe stăpânul meu să încalece pe cămilă, încălecai și eu pe a mea și, după ce chemarăm în ajutor numele lui Allah, pornirăm la drum.

Și călătorirăm fără de popas, și ajunserăm curând în pustie, unde drept orice suflet nu era decât numai sufletul lui Allah, și unde nu se vedea nicio urmă de călător pe nisipul mișcător. Iar stăpânul meu beduinul se călăuzea, prin acele nemărginiri, după niște semne numai de el știute și de cămila pe care călărea. Și merserăm așa, sub un soare arzător, vreme de zece zile, și fiecare zi mi se părea mai lungă decât o noapte cu vise rele.

Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei câmpii mari, cu un pământ scânteietor ce părea făcut din fluturași de argint.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă:

...Or, în cea de a unsprezecea zi, dimineața, ajunserăm la marginea unei câmpii mari cu un pământ scânteietor făcut parcă din fluturași de argint. Și în mijlocul acelei câmpii, se înălța un stâlp de granit, tare înalt. Iar în vârful stâlpului sta în picioare un bărbat tânăr, făcut din aramă roșie, și la mâna lui dreaptă, întinsă și desfăcută, atârna pe fiecare dintre cele cinci degete câte o cheie. Și cheia cea dintâi era de aur, cea de a doua de argint, cea de a treia de aramă chinezească, cea de a patra de fier, iar cea de a cincea de plumb. Și fiecare dintre cheile acelea erau un talisman. Iar insul care ar fi putut să ajungă stăpânul vreuneia dintre chei avea să se supună ursitei ce se afla legată de cheie. Întrucât acelea erau cheile ursitei: cheia de aur era cheia năpastelor, cheia de argint era cheia durerilor, cheia de aramă chinezească era cheia morții, cheia de fier era cheia faimei, iar cheia de plumb era cheia înțelepciunii și a fericirii.

Ci, eu, o, doamne al meu, pe vremea aceea habar nu aveam de lucrurile acestea pe care numai stăpânul meu le știa. Iar neștiința mea a fost pricina tuturor nenorocirilor mele. Ci nenorocirile, ca și norocirile, ne vin de la Allah cel Atoateîmpărțitorul. Și orice făptură trebuie să le primească cu umilință.

Așadar, o, rege al vremilor, atunci când ajunserăm la piciorul stâlpului, stăpânul meu beduinul își îngenunchie cămila și se dete jos pe pământ. Și făcui și eu ca el. Și-atunci, stăpânul meu scoase din torbă un arc de o înfățișare ciudată, și puse în el o săgeată. Și struni arcul și zvârli săgeata înspre tânărul cel de aramă roșie. Ci, fie că dintr-o neîndemânare adevărată, fie că dintr-o neîndemânare prefăcută, săgeta nu ajunse până la înălțimea țintită. Iar beduinul îmi spuse atunci:

— Ya Hassan Abdallah, iacătă acuma poți să-ți plătești datoria față de mine și, dacă vrei, să-ți răscumperi slobozenia. Căci știu că ești puternic și dibaci, și numai tu poți să nimerești ținta. Ia, dar, arcul acesta, și fă așa ca să doboare cheile.

Eu, atunci, o, doamne al meu, bucuros că pot să-mi plătesc datoria și să-mi răscumpăr slobozenia, nu șovăii deloc să fac cele cerute de stăpânul meu. Și luai arcul și, cercetându-l, cunoscui că era lucru indienesc și ieșit din mâinile unui meșter iscusit. Și, dornic să-i arăt stăpânului meu priceperea și dibăcia mea, înstrunai arcul cu nădejde și țintii mâna tânărului de pe stâlp. Și de la cea dintâi săgeată făcui să cadă o cheie, și era cheia de aur. Și, tare mândru și bucuros, o ridicai și o înfățișai stăpânului meu. Ci el nu vroi nicidecum s-o ia și, lepădându-se de ea, îmi spuse:

— Ia-o tu, o, săracule! să fie ca preț pentru dibăcia ta!

Iar eu îi mulțumii și pusei cheia de aur la brâu. Și habar nu aveam că aceea era cheia năpastelor.

Apoi, cu cea de a doua lovitură, făcui să mai cadă o cheie, care era cheia de argint. Iar beduinul nu vroi nicidecum s-o atingă, și o pusei la chimirul meu lângă cea dintâi. Și habar nu aveam că aceea era cheia suferințelor.

După care, cu alte două săgeți, mai doborâi două chei: cheia de fier și cheia de plumb. Și una era cea a faimei, iar cealaltă a înțelepciunii și a

fericirii. Ci eu habar nu aveam. Și stăpânul meu, fără a-mi lăsa vreme să le ridic de pe jos, le și înhăță, scoțând chiuituri de bucurie și strigând:

— Binecuvântat să fie sânul care te-a purtat, o, Hassan Abdallah! Binecuvântat să fie Acela carele ți-a îndrumat brațul și te-a învățat cum să ochești!

Și mă strânse în brațe și îmi spuse:

— De-acuma înainte îți ești singur stăpân!

Iar eu îi sărutai mâna și vrusei iarăși să-i dau cheia de aur și cheia de argint. Ci el nu vroi să primească, spunând:

— Sunt ale tale!

Eu atunci trăsei din torbă cea de a cincea săgeată și mă pregăteam să dobor și cheia de pe urmă, cea din aramă chinezească, de care nu știam că este cheia morții. Ci stăpânul meu se împotrivi strașnic dorinței mele, apucându-mă de mână și strigând:

— Ce ai de gând să faci, nenorocitule?

Iar eu, luat pe neașteptate, lăsai din nebăgare de seamă să se îndrepte săgeata spre pământ. Iar ea se înfipse chiar în piciorul meu stâng, pe care mi-l înțepă făcându-mi o rană grea. Și acesta fu începutul unui șir întreg de năpaste!

După ce stăpânu-meu, necăjit de pățania mea, îmi obloji cât putu mai bine rana, mă ajută să încalec pe cămila mea. Și ne urmarăm drumul mai departe.

Or, după trei zile și trei nopți de umblat tare amarnic pentru piciorul meu beteag, ajunserăm la o pajiște, unde poposirăm spre a ne petrece noaptea. Și în pajiștea aceea se aflau niște pomi de un soi cum nu mai văzusem vreodată în viața mea. Iar pomii aceia erau plini cu poame frumoase și coapte, care cu înfățișarea lor proaspătă și îmbietoare împingeau mâna să le culeagă. Și eu, îndemnat se sete, mă târâi până la unul dintre pomii aceia și mă grăbii să culeg o poamă de-acelea. Și poama era de o culoare roșie aurită și avea o mireasmă amețitoare. Și o dusei la gură și mușcai. Și na! Iacătă că dinții mi se înfipseră atâta de tare încât fălcile nu mai izbutiră să mi se desprindă din ea. Și detei să strig, ci din gura mea nu ieși decât un muget fără rost și înfundat. Și mă înnăbușeam înfricoșător. Și începui să fug dintr-o parte în cealaltă, șonticăind din piciorul meu șchiop și cu fructul acela înfipt între fălcile înțepenite, și dând din mâini ca un zmintit. Pe urmă începui să mă tăvălesc pe pământ, cu ochii ieșiți din cap.

Atunci, stăpânul meu beduinul, văzându-mă în starea aceea, dintru-ntâi se sperie rău. Iar când înțelese pricina zbuciumului meu, veni la mine și încercă să-mi desfacă fălcile. Ci strădaniile lui nu slujiră decât să-mi sporească durerea. Și, dacă văzu așa, mă lăsă și se duse de strânse de pe sub copaci vreo câteva dintre poamele căzute pe jos. Și le cercetă cu luare-aminte și, într-un sfârșit, alese una, iar pe celelalte le aruncă. Și se întoarse la mine și îmi spuse:

— Ia te uită la poama aceasta, Hassan Abdallah! Iacătă gângăniile cum o rod și o mistuie! Ei bine, astea-n gângăniile care au să te lecuiască de durerea pe care o înduri. Ci trebuie multă liniște și răbdare!

Apoi adăugă:

— Am socotit, într-adevăr, că dacă am să pun pe poama care îți închide gura câteva gângănii de-acestea, ele au să înceapă a roade poama și, în două trei zile cel mult, ai să scapi!

Și, cum era un om trecut prin multe, îl lăsai să facă așa, măcar că gândeam: „Ya Allah! trei zile și trei nopți într-un chin ca acesta! Of, mai

bună ar fi moartea!" Iar stăpânul meu, șezând jos lângă mine, la umbră, făcu precum spusese, punând pe afurisita de poamă gângăniile cele izbăvitoare.

Și, în vreme ce gângăniile rozătoare își începeau treaba, stăpânul meu scoase din sacul de merinde niște curmale și niște pâine uscată, și se apucă să mănânce. Și se oprea din când în când, spre a mă îndemna să am răbdare, spunându-mi:

— Vezi și tu, ya Hassan Abdallah, cum mă ține din drum lăcomia ta și cum mă zăbovește de la împlinirea rosturilor mele. Ci sunt om cuminte și nu mă necăjesc peste măsură de zăbava aceasta! Fă și tu ca mine!

Și se pregăti să se culce, sfătuindu-mă să fac la fel.

Ci eu, vai! îmi trecui noaptea și ziua următoare numai în chin. Și, pe deasupra durerilor din fălci și din picior, mă mai chinuiau și setea și foamea. Iar beduinul, spre a mă alina, mă încredința că lucrul gângăniilor înaintează. Și, în felul acesta, mă făcu să am răbdare până în cea de a treia zi. Și, în dimineața celei de a treia zile, simții într-un sfârșit că mi se descleștează fălcile. Și, rostind și binecuvântând numele lui Allah, zvârlii cât colo poama cea blestemată cu gângăniile izbăvitoare cu tot.

Atunci, slobozit în felul acesta, grija mea cea dintâi fu să socotesc în sacul de merinde și să pipăi burduful în care se afla apa. Ci pricepui că stăpânul meu zviduise tot în cele trei zile ale chinurilor mele, și mă pornii pe plâns, învinuindu-l de toate câte înduram. Ci el, fără a se tulbura, îmi spuse cu dulceață:

— Drept ești tu, Hassan Abdallah? Și oare-ar fi trebuit să mă las și eu să mor de foame și de sete? Pune-ți, dar, mai degrabă credința în Allah și în profetul său, și scoală-te de caută vreun izvor unde să te adăpi!

Iar eu mă sculai atunci și pornii să caut apă, ori vreo poamă cunoscută. Ci, în ceea ce privește poamele, nu se aflau pe acolo decât cele din soiul cel primejdios și pe care le văzusem ce pot, într-un sfârșit, tot căutând, dibuii până la urmă, într-o crăpătură de stâncă, un pârâiaș cu apa strălucitoare și proaspătă care te îmbia s-o bei. Și mă opream o clipă, și iarăși beam.

După care, oleacă mai potolit, ma încumetai să pornesc la drum și să mă iau pe urma stăpânului meu, care se și îndepărtase pe cămila lui roșie. Ci nici nu făcu bine cămila vreo sută de pași, că-mi și simții läuntrurile cuprinse de niște junghieturi atâta de năprasnice încât gândeam că toate focurile iadului se află în măruntaiele mele. Și începui să țip:

— O, mama mea! Ya Allah! O, mama mea!

Și mă străduiam, da degeaba, să domolesc goana cămilei, care cu pași mari alerga cât putea de repede pe urmele tovarășei sale vânteșe. Și, de săriturile pe care le făcea și de toată zdruncinătura aceea, chinurile mele ajunseră atâta de mari încât începui să scot niște urlete înfricoșătoare și să mă revărs cu niște înjurături pe cămila mea, pe mine însumi, și pe tot, încât beduinul mă auzi într-un sfârșit și, întorcându-se înspre mine, mă ajută să opresc cămila și să mă dau jos de pe ea. Și mă ghemuii pe nisip, și – binevoiește a ierta păcătoșenia robului tău, o, rege al vremilor! – dedei drumul flăcării din lăuntrul meu! Și parcă toate măruntaiele se surpau afară din mine. Și o vijelie întreagă se învălmăși în bietul meu pântec, cu toate tunetele zămislirii, în vreme ce stăpânul meu beduinul îmi spunea:

— Ya Hassan Abdallah, ai răbdare!

Iar eu, de toată năpasta, căzui jos la pământ, leșinat. Și nu știu cât timp o fi ținut leșinul meu. Da când îmi venii în fire, mă văzui iarăși în spinarea cămilei care mergea în urma tovarășei ei. Și era seara. Și soarele se culca

în spatele unui munte, la poalele căruia ajunserăm curând. Și oprirăm să poposim acolo. Iar stăpânul meu îmi spuse:

— Allah să fie lăudat, cel carele nu îngăduie să rămânem flămânzi astăzi! Ci tu să nu te îngrijezi de nimic, și să stai liniștit, întrucât viața pe care am trăit-o eu prin pustiuri și drumurile multe câte le-am făcut o să mă ajute să găsesc de mâncare ceva bun și întremător, acolo unde tu n-ai ști să dai decât de otrăvuri!

Și, grăind acestea, se duse înspre un tufăriș de ierburi cu frunzele groase, cărnoase și acoperite cu țepi, și începu să taie câteva cu sabia. Și le jupui de coajă, și scoase la iveală un miez galben și zaharos, asemenea la gust cu miezul de smochină. Și îmi dete câte vrusei, și mâncai până ce mă săturai, și mă înviorai.

Atunci începui să-mi mai uit oleacă suferințele; și nădăjduiam că într-un sfârșit am să-mi pot petrece liniștit noaptea într-un somn căruia de atâta timp îi uitasem gustul. Și, pe la răsărit de lună, îmi așternui pe pământ mantia din păr de capră și mă pregăteam să mă culc, când beduinul, stăpânul meu, îmi zise:

— Ya, Hassan Abdallah, acuma ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cât de cât...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și una noapte

Urmă:

...Ya Hassan Abdallah, acuma ai să poți să-mi dovedești dacă îmi ești cu adevărat mulțumitor cât de cât. Întrucât vreau ca în noaptea aceasta să te sui pe muntele acesta și, când ai să ajungi în vârful lui, să aștepți acolo răsăritul soarelui. Atunci, stând în picioare, întors cu fața înspre răsărit, să rostești rugăciunea de dimineață; pe urmă să cobori de pe munte. Și acesta-i ajutorul pe care ți-l cer! Ci ia bine aminte, o, fiu al lui El-Așar, să nu carecumva să te lași furat de somn. Întrucât abureala acelui pământ este cum nu se poate mai rea, și-așa că sănătatea, ți-ar fi vătămată fără de mântuire.

Eu, atunci, o, doamne al meu, în pofida vlăguielii amarnice și a durerilor de toate felurile, răspunsei că ascult și că mă supun, căci nu puteam să uit că beduinul dedese pâinea copiilor, a soției și a maicăi mele, și mă mai gândeam și că poate, de n-aș fi vrut să-i dau acel ajutor ciudat, beduinul m-ar fi părăsit prin locurile acelea sălbatice.

Punându-mi, așadar, încrederea în Allah, pornii pe munte în sus și, în ciuda stării piciorului și a pântecelui meu, ajunsei în vârf cam pe la miezul nopții. Și pământul acolo era jilav și gol, fără de niciun copăcel și fără de niciun firicel de iarbă. Și vântul înghețat care sufla năprasnic pe vârful acela, și osteneala din toate zilele acelea de cazne mă aruncară într-o stare de toropeală așa de grea că nu mă putui opri să mă las a cădea jos la pământ și, cu toate strădaniile voinței mele, să nu dorm până la ziuă.

Când mă deșteptai, soarele tocmai se ivea pe zare. Și vrusei să

îndeplinesc pe dată dorința beduinului. Așa încât detei să sar în picioare, ci căzui numaidecât îndărăt, fără simțire, la pământ; căci picioarele mele se făcuseră groase cât ale unui elefant, și erau moi și mă dureau, și nu vroiau nicidecum să-mi sprijine trupul și pântecele care mi se umflase ca un burduf. Iar capul mi-atârna pe umeri mai greu decât dacă ar fi fost de plumb, și nu izbuteam să-mi ridic mâinile rămase înțepenite.

Atunci, de frică să nu-l supăr pe beduin, îmi silii trupul să se supună strădaniei voinței mele și, cu toate suferințele cumplite pe care le înduram, izbutii să mă țin pe picioare. Și mă întorsei înspre răsărit și rostii rugăciunea de dimineață. Și soarele răsărind îmi lumina bietul trup și îmi așternea umbra nemăsurată înspre apus.

Or, îndeplinindu-mi astfel datoria, vrusei să cobor de pe munte. Ci povârnișul era atâta de drept, iar eu eram atâta de slăbit, încât, de la pasul cel dintâi pe care îl încercai, picioarele mi se îndoiră sub greutatea trupului, iar eu căzui și mă rostogolii ca un bolovan, cu o iuțeală înfricoșătoare. Iar pietrele și spinăriile, de care degeaba trăgeam nădejde să mă pot agăța, departe de a-mi opri căderea, nu făceau decât să rupă fâșii-fâșii din carnea și din hainele mele. Și nu putui să pun capăt rostogolirii aceleia, stropind pământul cu sângele meu, decât jos de tot, la poalele muntelui, în dreptul unde se afla stăpânul meu beduinul.

Or, acesta sta plecat peste pământ și trăgea niște linii pe nisip, cu o luare-aminte atâta de mare încât nu-și dete deloc seama că eram acolo și nu văzu deloc în ce fel venisem. Și, când gemetele mele necontenite îl rupseră de la treaba în care era cufundat, strigă, fără a se întoarce înspre mine și fără a mă privi:

— Al hamdù lillah! Ne-am născut sub zodia norocului și totul ne-a izbândit! Iacătă că datorită ție, ya Hassan Abdallah, am putut într-un sfârșit să dau de ceea ce căutam de amar de ani, măsurând umbra pe care o așternea din vârful muntelui capul tău.

Pe urmă adăugă, tot fără să ridice ochii:

— Vino degrabă de-mi ajută să sap pământul, colea unde am înfipt lancea!

Ci, întrucât eu nu răspundeam decât cu o tăcere întretăiată de gemete jalnice, ridică într-un sfârșit capul și se înturnă înspre mine. Și mă văzu în ce stare eram, nemișcat pe pământ și ghemuit în mine ca un bulgăre. Și veni înspre mine, țipând:

— Necugetate de Hassan Abdallah, iacătă că nu m-ai ascultat și ai dormit pe munte. Și aburii cei răi ți-au trecut în sânge, și te-au otrăvit!

Și, cum clănțăneam din dinți și eram jalnic de văzut, se potoli și îmi zise:

— Asta-i! ci să nu te îndoiești de ajutorul meu! Am să te lecuiesc!

Și, grăind acestea, trase de la brâu un cuțit cu limba subțire și ageră și, până a apuca eu să mă feresc, îmi și spintecă strașnic, în mai multe locuri, pântecele, mâinile, șoldurile și picioarele. Și numaidecât porni să curgă din mine apa șuvoaie; și mă desumflam ca un burduf când se golește. Și pielea începu să fluture pe oasele mele, ca o haină prea largă cumpărată de chilipir. Ci nu peste mult mă simții oleacă mai ușurat; și izbutii, în pofida slăbiciunii, să mă scol și să-l ajut pe stăpânul meu la munca la care mă chema.

Ne apucarăm, așadar, să scormonim pământul chiar în locul unde era înfiptă lancea beduinului. Și nu peste mult deterăm de o raclă de marmură albă, iar beduinul împinse la o parte pleoapa raclei și găsi dedesubt niște oseminte de om și manuscriptul scris pe pielea de gazelă vopsită cu

purpură pe care îl ții în mână, o, rege al vremilor, și pe care erau înșiruite niște litere de aur care ardeau.

Și, stăpânul meu, tremurând, luă manuscriptul și, măcar că era scris într-o limbă necunoscută, începu să-l citească cu luare-aminte. Și, pe măsură ce-l citea, fruntea galbenă i se înroșea de plăcere, iar ochii îi sticleau de bucurie. Și, într-un sfârșit, strigă:

— O, Hassan Abdallah, bucură-te! În curând avem să intrăm în Aram-cea-cu-Pilaștri, cetatea în care niciun adamit n-a mai călcat vreodată. Și acolo avem să găsim obârșia tuturor bogățiilor de pe pământ, și sâmburele tuturor metalurilor de preț: pucioasa roșie.

Or, eu, pe care gândul de a porni iarăși la drum mă înspăimânta până peste marginile spaimei, strigai când auzii vorbele acelea:

— Ah, doamne, iartă-l pe robul tău! Întrucât acesta, măcar că îți împărtășește bucuria, socotește că toate comorile îi sunt de puțin folos, și ar vrea mai degrabă să fie sărac și sănătos la Cairo, decât bogat și îndurând toate patimile în Aram-cea-cu-Pilaștri!

Și stăpânul meu, la vorbele acestea, se uită cu milă la mine și îmi spuse:

— O, săracul de tine! Eu mă trudesc pentru fericirea ta tot atâta cât și pentru a mea! Și până acuma tot așa am făcut mereu!

Iar eu strigai:

— Este adevărat, pe Allah! Ci, vai, numai eu am avut parte de tot ce-i mai rău! și soarta s-a asmuțit amarnic asupra mea!

Iar stăpânul meu, fără a lua seama mai mult la văicărelile și la cârtelile mele, strânse pentru drum o grămadă mare de buruiene cu miezul asemănător la gust cu pulpa de smochină. Pe urmă încălecă pe cămilă. Iar eu fusei nevoit, vrând-nevrând, să fac ca el. Și ne urmarăm drumul mai departe înspre soare-apune, ocolind pe la poalele muntelui.

Și călătorirăm iarăși vreme de trei zile și trei nopți. Și, în cea de a patra zi, dimineața, zărirăm înaintea noastră, la marginea zării, un fel de oglindă întinsă ce răsfrângea soarele. Și, apropiindu-ne, văzurăm că era un râu mare de mercuriu ce ne tăia calea. Și peste el trecea o punte de cleștar fără primblă, așa de îngustă, așa de povârnită și așa de lunecoasă încât un om cu mintea întreagă nu s-ar fi încumetat să încerce a păși pe ea.

Ci stăpânul meu beduinul, fără a șovăi o clipită, descălecă de pe cămilă și îmi porunci să fac și eu la fel, și deterăm jos șeile spre a lăsa vitele să pască în voie. Pe urmă, scoase din desagi o pereche de papuci de lână cu care se încălță, și îmi dete și mie o pereche, poruncindu-mi să fac la fel ca el. Și îmi spuse să-l urmez, fără să mă uit nici la dreapta, nici la stânga. Și, cu pas hotărât, trecu puntea de cleștar. Iar eu, tremurând tot, fusei nevoit, vrând-nevrând, să-l urmez. Și Allah nu îmi meni să mor înecat în mercuriu. Și ajunsei cu sufletul întreg pe malul celălalt.

Or, peste câteva ceasuri de umblet în tăcere, ajunserăm la intrarea într-o vale neagră, înconjurată din toate părțile de stânci negre, și în care nu creșteau, decât niște pomi negri. Și, printre frunzișurile negre, văzui lunecând niște șerpi înfricoșători, mari și negri, acoperiți cu solzi negri. Și, cuprins de spaimă, dedei dosul spre a fugi din locul acela de groază. Ci nu putui să mai cunosc locul pe unde intrasem, întrucât peste tot împrejurul meu stâncile cele negre se ridicau ca niște pereți de fântână.

La priveliștea aceea, mă lăsai să cad la pământ, plângând, și strigai înspre stăpânul meu:

— O, fecior din oameni de treabă, pentru ce m-ai adus la moartea mea pe drumul chinurilor și al năpastelor? Vai de mine și de mine! niciodată n-am să-mi mai văd copiii, și nici pe mama lor, și nici pe mama mea! Ah,

pentru ce m-ai scos din viața mea săracă, da atâta de liniștită? Nu eram, este adevărat, decât un cerșetor pe drumurile lui Allah, da mă vânzoleam prin curțile de la moschei, și ascultam zicalele cele alese ale sfinților cerșetori…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și doua noapte

Urmă:

…și ascultam zicalele cele alese ale sfinților cerșetori!

Iar stăpânul meu, fără a se tulbura, îmi spuse:

— Fii bărbat, Hassan Abdallah, și prinde inimă! Căci nu ai să mori aici, ci în curând ai să te întorci la Cairo, nu cel mai sărac printre săraci, ci mai bogat decât cel mai bogat dintre regi!

Și, după ce spuse acestea, stăpânul meu șezu jos pe pământ, desfăcu manuscriptul scris pe piele de gazelă și începu să-l prefire, înmuindu-și degetul arătător în gură, și să-l citească, așa de liniștit de parcă s-ar fi aflat în mijlocul haremului său. Pe urmă, după un ceas de vreme, ridică fruntea și îmi zise:

— Vrei tu, ya Hassan Abdallah, să ieșim de aici cât mai degrabă și să ne vedem la capătul călătoriei noastre?

Iar eu strigai:

— Ya Allah! dacă vreau? Păi de bună seamă că vreau!

Și adăugai:

— Numai spune-mi, mă rog ție, ce trebuie să fac pentru aceasta. Trebuie să rostesc toate *surele* din *Coran?* Ori mai degrabă să spun toate numele și toate harurile cele sfinte ale lui Allah? Ori mai degrabă să mă leg că am să mă duc în hagialâc zece ani în șir la Mecca și la Medina? Spune, o, stăpâne al meu, sunt gata de orice, ba și la mai mult decât de orice!

Atunci stăpânul meu, privindu-mă într-una cu bunătate, îmi spuse:

— Nu Hassan Abdallah, nu! Ce vreau să-ți cer este ceva mai lesne decât toate astea. Nu ai decât să iei arcul și săgeata de colea, și să străbați valea aceasta până ce ai să dai de un șarpe mare cu coarne negre. Și, cum ești îndemânatic, să-l ucizi dintr-o lovitură și să-mi aduci capul și inima lui! Și asta-i tot ce trebuie să faci, dacă vrei să scapi din locurile acestea de jale!

Iar eu, la vorbele acelea, strigai:

— Vai! Vai! Au acesta-i un lucru atâta de ușor? Pentru ce atunci, o, stăpâne al meu, nu-l săvârșești chiar tu? Din parte-mi, mărturisesc că am să mă las să mor pe locul meu, fără să mă clintesc din prăpădita mea de viață!

Ci beduinul mă bătu pe umăr și îmi spuse:

— Adu-ți aminte, o, Hassan Abdallah, de haina soției tale și de pâinea casei tale!

Iar eu, la amintirea aceea, izbucnii în lacrimi și mărturisii în sufletul meu că nu puteam să nu mă supun întru totul omului care îmi izbăvise

casa și pe cei din casa mea. Și luai tremurând arcul și săgeata, și mă îndreptai înspre stâncile cele negre unde vedeam cum se încovrigă înfricoșătorii balauri. Și nu peste mult detei de șarpele pe care îl căutam, și pe care îl cunoscui după coarnele care îi încununau capul cel negru și hâd. Și, chemând în ajutor numele lui Allah, îl luai la ochi și slobozii săgeata. Iar șarpele sări în sus lovit, se zbătu răsucindu-se înspăimântător, și se întinse o dată, ca să cadă apoi nemișcat pe pământ. Și, când mă încredințai că e mort de-a binelea, îi tăiai capul cu cuțitul și, despicându-i pântecele, îi scosei inima. Și dusei cele două bucăți la stăpânul meu beduinul.

Iar stăpânul meu mă primi cu bucurie, luă cele două bucăți de șarpe, și îmi spuse:

— Acuma, hai de mă ajută să fac focul!

Iar eu strânsei niște iarbă uscată și niște surcele, pe care i le adusei. Iar el întocmi o grămadă mare. Pe urmă, scoase din sân un diamant, îl întoarse înspre soarele care se afla în dricul cerului, și făcu să țâșnească o rază de lumină care aprinse numaidecât grămada de vreascuri.

Or, după ce focul se aprinse, beduinul scoase de sub mantie un ceaunaș de fier și un șipuleț tăiat dintr-o singură bucată de rubin, și în care se afla ceva roșu. Și îmi zise:

— Te uiți la acest șipuleț de rubin, Hassan Abdallah? Ci habar nu ai ce se află în el!

Și se opri o clipită și spuse:

— Este sânge de Phoenix!

Și, spunând acestea, destupă șipul și îl goli în ceaunul de fier, în care adăugă inima și creierul șarpelui cu coarne. Și puse ceaunul la foc și, deschizând manuscriptul scris pe piele de gazelă, citi vorbele cele fără de înțeles pentru urechile mele.

Și deodată se ridică în picioare, își dezveli umerii așa cum fac hagiii la plecarea de la Mecca și, înmuind un capăt de la brâul lui în sângele de pasăre Phoenix amestecat cu creierul și cu inima șarpelui, îmi porunci să-l frec pe spinare și pe umeri cu capătul acela al brâului. Și mă apucai să îndeplinesc porunca. Și, pe măsură ce-l frecam, băgai de seamă că pielea de pe spatele și de pe umerii lui începe să se umfle și să strălucească, lăsând încet-încet să se ivească niște aripi care creșteau văzând cu ochii și care în curând ajunseră până la pământ. Iar beduinul le scutură cu putere, stând pe pământ, și dintr-odată, luându-și vânt, se ridică în văzduh. Iar eu, dorindu-mi mai degrabă să mor de o mie de ori decât să rămân părăsit în locurile acelea amarnice, îmi adunai toată puterea și toată bărbăția ce-mi mai rămăseseră și îl înșfăcai strașnic pe stăpânul meu de brâul care, din fericire, spânzura încă de el. Și zburai laolaltă cu beduinul afară din valea aceea neagră din care nu nădăjduiam că am să mai ies. Și ajunserăm până în slava norilor.

Or, n-aș putea să-ți spun, o, doamne al meu, cât timp a ținut drumul nostru prin văzduh. Da știu că am ajuns degrabă deasupra unei câmpii largi cu zarea închisă în depărtare de un brâu de cleștar albastru. Iar pământul din câmpia aceea părea făcut din pulbere de aur, iar pietrele erau nestemate. Și, în mijlocul acelei câmpii, se ridica un oraș plin cu palate și cu grădini.

Iar stăpânul meu strigă:

— Iată Aram-cel-cu-Pilaștri!

Și, oprindu-se de a mai bate din aripi, pe care le întinse larg și fără a le mai mișca, se lăsă în jos, cu mine cu tot. Și, atinserăm pământul chiar la temelia zidurilor cetății lui Ședdad, fiul lui Aad. Iar aripile stăpânului meu

se micșorară încet-încet și pieriră.

Or, zidurile acelea erau durate din rânduri de cărămizi de aur puse peste rânduri de cărămizi de argint, și aveau șapte porți asemuitoare cu porțile raiului. Poarta dintâi era de rubin, cea de a doua de smarald, cea de a treia de agat, cea de a patra de corai, cea de a cincea de jasp, cea de a șasea de argint, iar cea de a șaptea de aur.

Și intrarăm în cetate pe poarta de aur, și merserăm înainte chemând în ajutor numele lui Allah. Și trecurăm pe niște ulițe mărginite de palate împodobite cu niște șiruri de stâlpi de alabastru și de grădini în care văzduhul sub care se hodineau era de lapte, iar râurile erau de ape înmiresmate. Și ajunserăm la un palat care domnea peste oraș, și care era zidit cu o măiestrie și cu o măreție până peste marginile închipuirii, și cu terasele sprijinite pe mii de stâlpi de aur, cu niște primbluri din cleștar colorat și cu pereții bătuți în smaralde și în safire. Și în mijlocul acelui palat se răsfăța o grădină fermecată, în care pământul mirosind a mosc era scăldat de trei râuri de vin curat, de apă de trandafiri și de miere. Iar în mijlocul grădinii se ridica un foișor, și sub bolta făcută dintr-un singur smarald se adăpostea un jeț de aur roșu bătut în pietre de rubin și în mărgăritare. Iar pe jeț se afla un sipețel de aur.

Or, tocmai sipetul acela, o, rege al vremilor, se află acum în mâinile tale.

Iar beduinul, stăpânul meu, luă sipetul și îl deschise. Și găsi în el un praf roșu, și strigă:

— Iacătă pucioasa cea roșie, ya Hassan Abdallah! Aceasta-i Kimia învățaților și a filosofilor, care toți au murit fără s-o găsească!

Iar eu zisei:

— Aruncă praful acela prăpădit, o, stăpâne al meu, și hai mai bine să umplem sipetul cu nestematele care ghiftuiesc palatul!

Iar stăpânul meu se uită la mine cu milă și îmi spuse:

— O, bietul de tine! Pulberea aceasta este însăși obârșia tuturor bogățiilor de pe pământ! Și numai un firicel din praful acesta este deajuns ca să prefacă în aur până și metalele cele mai de rând. Asta-i Kimia! Acesta-i sulful cel roșu, o, biet neștiutor ce ești! Cu praful acesta, dacă aș vrea, aș zidi niște palate mai frumoase decât cel de aici, aș întemeia niște orașe mai strălucitoare decât cel de aici, aș cumpăra oameni, precum și sufletul celor neprihăniți, aș duce întru ispită însăși virtutea, și m-aș face fiu de rege!

Iar eu îi spusei:

— Și poți, oare, o stăpâne al meu, cu praful acesta, să-ți lungești viața măcar cu o zi, ori să ștergi un ceas din anii care ți s-au dus?

Iar el îmi răspunse:

— Allah singur este mare!

Și eu, nefiind încredințat de rostul puterilor acelui sulf roșu, m-am apucat mai departe să adun de pe jos pietrele cel scumpe și mărgăritarele. Și îmi și tixisem cu ele chimirul, buzunarele și turbanul, când stăpânul meu răcni la mine:

— Vai de tine și de tine, om cu mintea grosolană! Ce faci acolo? Au tu nu știi că, dacă am răpi fie și numai o piatră din pământul acesta și din locurile acestea, am fi pe dată pedepsiți cu moartea?

Și ieși cu pași mari din palat, ducând cu el sipetul. Iar eu, măcar că tare mâhnit, îmi scuturai buzunarele, chimirul și turbanul, și plecai după stăpânul meu, ci tot întorcându-mi mereu capul spre bogățiile acelea fără de număr. Iar în grădină îl ajunsei pe stăpânul meu, care de frică să nu mă

las ispitit de toate câte mi se înfățișau vederii și îmi ședeau la îndemână, mă luă de braț, s-o străbatem. Și ieșirăm din cetate pe poarta de rubin.

Iar când ajunserăm aproape de zarea de cleștar albastru, zarea se deschise dinaintea noastră și ne lăsă să trecem. Și, după ce trecurăm, ne întoarserăm să mai vedem o dată câmpia de minuni și cetatea lui Aram; ci și câmpia și cetatea pieriseră. Și ne pomenirăm pe țărmul apei de mercur, peste care trecurăm, ca și întâia oară, pe puntea de cleștar.

Și ne găsirăm cămilele pe malul dimpotrivă al râului. Iar eu mă dusei la cămila mea ca la un prieten vechi. Și, după ce strânsei la loc curelele de la șei, încălecarăm pe cămile; iar stăpânul meu îmi spuse:

— Ne întoarcem în Egipt!

Iar eu ridicai mâinile, mulțumind lui Allah pentru această bunăvestire.

Ci, o, doamne al meu, cheia de aur și cheia de argint se aflau tot la mine, iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor și ale chinurilor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și treia noapte

Urmă:

…iar eu nu știam că acelea erau cheile năpastelor. Și ale durerilor.

Și-așa, cât ținu drumul tot, până ce ajunserăm la Cairo, îndurai multe patimi și multe lipsuri, și dusei toate relele pe care mi le prilejuia sănătatea mea sfărâmată. Ci, ca-ntr-un făcut despre a cărui pricină habar nu aveam, numai pe mine mă băteau năpastele drumului, în vreme ce stăpânul meu, tihnit, voios și până peste poate de mulțumit, parcă înflorea de pe urma tuturor necazurilor care mă bântuiau. Și trecea peste primejdii și printre năpaste surâzând, și călca prin viață ca pe un preș de mătase.

Și așa ajunserăm la Cairo, iar cea dintâi grijă a mea fu să dau fuga pe dată până acasă. Și găsii acolo ușa spartă și aruncată; iar câinii fără de stăpân își făcuseră adăpost în casa mea. Și nimenea nu era acolo să mă întâmpine. Și nu văzui nici urmă de maica, de soția și de copiii mei. Iar un vecin, care mă văzuse când intrasem și care auzea țipetele jalei mele, deschise ușa casei lui și îmi spuse;

— Ya Hassan Abdallah, fie-ți zilele alungite cu zilele care s-au pierdut! Toți ai tăi din casă s-au prăpădit! Iar eu, la vestea aceea, căzui la pământ, leșinat.

Or, când mă deșteptai din leșin, îl văzui lângă mine pe stăpânul meu beduinul, care mă îngrijea și mă stropea pe față cu apă de trandafiri. Iar eu, înăbușindu-mă de lacrimi și de suspine, nu putui de data aceasta să mă opresc de a-i arunca niște sudalme și de a-l învinui că el este pricina tuturor nenorocirilor mele. Și multă vreme îl încărcai cu toate blestemele, făcându-l răspunzător de relele care se strângeau și se asmuțeau asupra mea. Ci el, fără a-și pierde nimica din seninătate și fără a se clinti din liniștea lui, mă bătu pe umăr și îmi spuse:

— Toate ne vin de la Allah și la Allah se duc toate!

Și, luându-mă de mână, mă scoase afară din casă. Și mă duse într-un

palat falnic, pe țărmurile Nilului, și mă sili să locuiesc cu el acolo. Și, întrucât vedea că nimica nu izbutește să-mi scuture sufletul de mâhnire și de posomoreli, binevoi, nădăjduind că m-oi mai alina, să împartă cu mine tot ceea ce avea. Și, împingând filotimia până peste marginile firii, se apucă să mă învețe științele cele tainice, și mă dăscăli cum să citesc în cărțile de alchimie și cum să buchisesc manuscriptele cabalistice. Și adeseori poruncea să se aducă dinainte-mi chintale de plumb, pe care îl punea să se topească până da în clocot și, aruncând atunci în el un strop din sulful cel roșu din sipet, preschimba metalul acela de rând în aurul cel mai curat.

Ci mie, în mijlocul comorilor și împresurat de voioșia și de ospețele pe care stăpânul meu le da în fiecare zi, îmi era trupul doborât de dureri și sufletul îmi era amărât. Și nu izbuteam nici măcar să rabd pe mine hainele cele bogate și stofele cele scumpe cu care mă silea el să mă îmbrac. Și mi se aduceau bucatele cele mai alese și băuturile cele mai plăcute, ci cu totul și cu totul zadarnic, întrucât eu nu simțeam decât silă și greață față de toate. Și aveam niște iatacuri strălucite, și niște paturi făcute din lemn aromitor, și niște divanuri de purpură; ci somnul nu îmi închidea ochii. Iar grădinile saraiului nostru, răcorite de reveneala apelor Nilului, erau pline cu pomi dintre cei mai aleși, aduși cu multă cheltuială din țările Indului, din Persia, din China și din Insule; și niște jgheaburi întocmite cu meșteșug ridicau apa Nilului și o făceau să cadă îndărăt în șuvoaie răcoritoare în niște havuzuri de marmoră și de porfir; ci eu nu mă înfruptam din niciunul dintre acele farmece, întrucât o otravă fără de leac îmi îmbibase trupul și sufletul.

Ci în ce îl privește pe stăpânul meu beduinul, apoi zilele lui se scurgeau în toiul huzururilor și al desfătărilor, iar nopțile lui erau un început al bucuriilor din rai. Și locuia nu departe de mine într-un palat îmbrăcat în mătase țesută cu fir de zarafir, unde lumina era dulce ca lumina de lună. Iar palatul acela se afla în mijlocul unor tufișuri de portocali și de lămâi printre care se îngemănau iasomiile și trandafirii. Și acolo petrecea el în fiecare noapte cu tot alți oaspeți, pe care îi cinstea împărătește. Și când inimile și simțurile lor erau pregătite pentru desfătare, cu vinuri de soi și cu muzici și cântări, punea să li se perinde pe dinaintea ochilor niște fetișcane, frumoase ca huriile, cumpărate cu greutatea lor în aur pe la târgurile din Egipt, din Persia și din Siria. Iar când vreunul dintre oaspeți arunca o privire de dorință înspre vreuna dintre ele, stăpânul meu o lua de mână și, înfățișând-o celui care o dorea, îi spunea acestuia:

— O, doamne al meu, îndatorează-mă luând-o în casa ta pe roaba aceasta.

Și-așa, toți care îl cunoșteau îi ajungeau prieteni. Și nu i se mai spunea decât Emirul-cel-Falnic.

Or, într-o zi, stăpânul meu, care venea deseori să mă vadă în iatacul în care beteșugurile mă sileau să trăiesc singuratic, se ivi pe neașteptate, aducând cu el o copilandră proaspătă. Și beduinul avea un chip luminat de beție și de plăcere, și niște ochi pătimași în care ardea un foc fără de pereche. Și veni de șezu lângă mine, și îmi zise:

— Ya Hassan Abdallah, vreau să cânt! Tu nu mi-ai auzit până acuma glasul. Ia ascultă!

Și, luându-mă de mână, începu să cânte stihurile acestea, cu un glas vrăjit, legănând din cap:

Vino, copilă! E un înțelept

Cel care lasă numai bucuria
Să-i umple viața, și o poartă-n piept.
Habotnicii să-și bea habotnicia
Cu apă goală – tu să-mi torni din plin
Din vinul care-aprinde în rubin
Obrajii tăi. Vreau să-l golesc cu sete
Până-am să-mi pierd și mințile deplin,
Ci bea tu mai întâi, pe îndelete,
Bea fără teamă, dă-mi-l mie-apoi,
Să sorb adânc din cupa-nmiresmată
De tot parfumul buzei tale moi.
Nu-i niciun martor care să ne vadă,
Doar portocalii ce-și trimit prin vânt
Miresmele care ca vinu-mbată,
Și apele doar, care curg râzând…
Vreau glasul tău cu patimă să-mi cânte,
Și-n patimi să mă-nvăluie duios,
Încât și filomelele înfrânte
Să tacă și să-și pară de prisos.
Hai, cântă-mi, scumpo, cântă-mi fără teamă,
Cu patimă, că numai eu te-ascult!
Iar tu, în noaptea care-și cere vamă,
Nimic altceva n-ai s-auzi mai mult
Decât cum se deschide trandafirul
Și inima mea cu fiori bătând.
Doar eu te-ascult, doar eu te văd, iubire!
Ah, scoate-ți vălul, că numai eu sunt,
Alți martori nu avem —poate doar luna
Și poate doar tovarășele ei.
Apleacă-ți fruntea și mă lasă-ntr-una
Să ți-o sărut! Și lasă-mă, de vrei,
Și ochii mari să ți-i sărut, și gura,
Și sânu-ți alb ca neaua să-l sărut.
Ah, fără teamă-apleacă-ți lin făptura,
Nu-i nimenea în preajmă nevăzut,
Doar trandafirii din grădina-n floare
Și-aroma iasomiilor, socot.
Hai, vino-n calda mea îmbrățișare,
Mă mistuie iubirea, nu mai pot.
Ci mai ales, și mai întâi de toate,
Ascunde-te după iașmac, frumos,
Căci dacă te-ar vedea Allah vreodată,
N-aș mai scăpa de ochiul lui gelos.

Și, după ce cântă astfel, beduinul stăpânul meu scoase un oftat adânc de fericire, își lăsă capul pe pieptul meu și păru că adoarme. Iar fata care îi sta pe genunchi se desfăcu din brațele lui, ca să nu-i tulbure tihna, și se dete la o parte binișor. Iar eu mă răsucii înspre el ca să-l acopăr și să-i sprijin capul cu o pernă; și atunci băgai de seamă că răsuflarea i se curmase; și mă aplecai înspre el, peste măsură de îngrijorat, și văzui că își dedese sufletul ca un fericit, surâzând vieții! Aibă-l Allah întru mila sa!

Eu, atunci, cu inima strânsă de pieirea stăpânului meu, care, cu toate câte-au fost, totdeauna se dovedise față de mine plin de blândețe și de

bunăvoință și uitându-mi că toate belelele se înghesuiseră asupra capului meu din ziua când îl întâlnisem pe el, poruncii să i se facă o înmormântare împărătească. Îi spălai trupul chiar eu în apele îmbălsămătoare, îi astupai frumos cu bumbac înmiresmat toate găurile trupului, îl depărtai, îi pieptănai barba cu grijă, îi vopsii sprâncenele, îi cănii genele, și îl bărbierii pe cap. Pe urmă îl acoperii, pânzuindu-l în loc de giulgiu cu o pânză minunată ce fusese țesută pentru un rege de-al Persiei, și îl așezai într-o raclă făcută din lemn de aloe încrustat cu aur.

După care chemai pe toți prietenii pe care stăpânul meu și-i făcuse cu dărniciile lui; și poruncii la cincizeci de robi, îmbrăcați toți cu haine pe potriva împrejurării, să poarte cu schimbul racla pe umerii lor. Și, după ce alaiul se alcătui, pornirăm înspre cimitir. Și o liotă întreagă de bocitoare, pe care le arvunisem anume, venea în urma alaiului, scoțând țipete de jale și fluturându-și basmalele deasupra capetelor, în vreme ce cititorii din *Coran* deschideau drumul cântând *surele* cele sfinte, la care mulțimea răspundea, pe rând „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Și Mahomed este trimisul lui Allah!" Și toți musulmanii întâlniți în cale se înghesuiau să vină și să ajute la ducerea raclei, fie și măcar numai atingând-o cu mâna. Și îl îngroparăm, în vuietul plânsetelor unui întreg norod. Și pusei să fie înjunghiată pe mormântul lui o turmă întreagă de oi și de cămile tinere.

Or, după ce îmi îndeplinii astfel datorința față de răposatul meu stăpân, și după ce șezui în capul pomenilor date spre pomenirea răposatului, mă afundai în palat ca să încep a pune orânduială în treburile moștenirii. Și grija cea dintâi a mea fu să încep cu descuierea sipetului de aur, spre a vedea dacă se mai află în el praful de pucioasă roșie. Ci nu găsii acolo decât puținul care se mai vede și acum, și pe care îl ai sub ochi, o, rege al vremilor! Întrucât stăpânul meu, datorită risipei lui de pomină, îl prăpădise pe tot, preschimbând în aur chintale peste chintale de plumb. Ci puținul care se mai afla în sipet ar fi putut ajunge să-l îmbogățească și pe cel mai mare dintre regi. Și nu eram deloc îngrijorat în privința aceasta. Și, de altminteri, nu mă mai îngrijoram deloc de bogății, în starea jalnică în care mă aflam. Da vroiam să știu ce cuprindea manuscriptul cel tainic de pe pielea de gazelă, pe care stăpânul meu nu vroise niciodată să mă lase să-l citesc, măcar că mă învățase să buchisesc literele talismanice. Și îl desfăcui și-l străbătui. Și-abia atunci, o, doamne al meu, aflai, printre alte lucruri peste fire, pe care am să ți le spun într-o zi, însușirile prielnice și neprielnice ale celor cinci chei ale ursitei. Și pricepui că beduinul nu mă cumpărase și nu mă luase cu el decât ca să ocolească amarnicile însușiri ale celor două chei, cheia de aur și cheia de argint, abătând asupra mea puterile lor cele rele. Și trebui să chem în ajutor toate îndemnurile cele bune ale Profetului – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – ca să nu-l blestem pe beduin și; să nu scuip pe mormântul lui.

Încât, nu mai zăbovii să scot de la brâu cele două chei afurisite și, ca să mă descotorosesc de ele pe totdeauna, le aruncai într-un ceaun și aprinsei focul spre a le topi și a le face să piară pe veci. Și, totodată, începui să caut cele două chei – cheia slavei și cheia înțelepciunii și a fericirii. Ci, degeaba scotocii palatul tot până în cele mai ascunse unghere, că nu le găsii. Și mă întorsei la ceaun, să veghez topirea celor două chei blestemate.

Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta…

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și patra noapte

Urmă:

...Or, în vreme ce eu vegheam la treaba aceasta și nădăjduiam că, nimicind cele două chei aducătoare de rău, am să mă scutur pe totdeauna de soarta mea cea rea, și pe când încețeam focul, spre a ușura topirea care nu se făcea atâta de repede pe cât aș fi vrut, văzui deodată palatul năpădit de străjile califului, care se repeziră asupră-mi și mă târâră dinaintea stăpânului lor.

Și califul Theilun, părintele tău, îmi spuse cu asprime că știa că eu cunosc taina alchimiei, și că trebuia, pe dată, să i-o dezvăluiesc și lui, și să-l fac să se bucure de ea. Ci eu, știind, vai! cum că Theilun califul, asupritorul norodului, are să se slujească de știință împotriva dreptății și pentru a face rău, nu vrusei să spun nimic. Iar califul, până peste măsură de mânios, puse să fiu legat în lanțuri și mă aruncă în temnița cea mai întunecată. Și, totodată, puse să fie pustiit și dărâmat tot palatul nostru, din creștet până în temelie, și se făcu stăpân pe sipetul de aur în care se afla manuscriptul scris pe piele de gazelă, precum și cele câteva grăunțe de pulbere roșie. Și îl puse să vegheze sipetul pe acest preacinstit șeic, care îl aduse acum între mâinile tale, o rege al vremilor. Și în fiecare zi califul poruncea să fiu pus la schingiuiri, nădăjduind că așa are să dobândească de la slăbiciunea trupului meu darea în vileag a tainei. Ci Allah m-a dăruit cu harul răbdării. Și vreme de ani și ani am trăit așa, așteptându-mi de la moarte slobozenia.

Și-acuma, o, doamne al meu, pot să mor liniștit, întrucât prigonitorul meu s-a dus să dea seamă lui Allah de faptele lui și întrucât pot să mă apropii de cel mai drept și de cel mai mare dintre regi!

După ce ascultă povestea aceasta a bătrânului Hassan Abdallah, sultanul Mohammad ben-Theilun se ridică din jețul său și îl sărută pe moșneag, strigând:

— Mărire lui Allah carele îngăduie slujitorului său să îndrepte nedreptatea și să aline năpastele!

Și îl căftăni numaidecât pe Hassan Abdallah în slujba de mare-vizir, și îl îmbrăcă cu chiar mantia sa împărătească. Și îl dete în grija vracilor cei mai iscusiți din împărăție, ca aceștia să ajute la zviduirea sa. Și porunci diecilor cei mai îndemânatici de la palat să scrie frumos cu litere de aur povestea aceasta peste fire, și să o păstreze în dulapul cu izvoade al împărăției.

După care, încredințat întru totul de însușirile sulfului cel roșu, califul vroi fără de zăbavă să-i încerce puterea. Și porunci să fie aduse și să fie puse la topit, în niște cuptoare mari de cărămidă arsă, o mie de chintale de plumb; și aruncă peste ele sulful cel roșu care rămăsese pe fundul sipetului, rostind vorbele magice pe care i le șoptea bătrânul Hassan Abdallah. Și numaidecât tot plumbul se preschimbă în aur strecurat.

Sultanul atunci, nevroind ca toată comoara aceea să se prăpădească pe lucruri zadarnice, hotărî s-o folosească la o lucrare care să fie plăcută Celui Preaînalt. Și se gândi să dureze o moscheie care să nu-și aibă asemuirea în toate țările musulmane. Și chemă pe arhitecții cei mai vestiți din împărăția lui, și le porunci să tragă, după arătările lui, liniile acelei moschei, fără a lua seama la greutățile zidirii ori la gândul grămezilor de bani cât ar putea să coste. Și arhitecții așternură la poalele unei coline care se ridica

deasupra orașului un pătrat uriaș cu fiecare latură a lui întoarsă înspre unul dintre cele patru părți de seamă ale zării. Și în fiecare colț puseră câte un turn îngemănat de minune, cu vârful împodobit cu un cerdac și încununat cu o boltă de aur. Și pe fiecare latură a moscheii ridică un șir de pilaștri pe care se sprijineau niște arcuituri mărunte, vârtoase, dar bortelite dulce, și-i închipuiră o terasă cu primblă de aur minunat dăltuită. Și, în mijlocul clădirii, ridicară o boltă mare, atât de ușoară și de înalt durată, de părea că stă fără niciun fel de sprijin între cer și pământ. Iar peretele boltei fu acoperit cu un smalț de culoarea azurului, și presărat cu stele de aur. Și niște marmuri rare alcătuiră podeaua. Iar mozaicul de pe ziduri fu făcut din pietre de jasp, de porfir, de agată, de sidef cu mărgăritare și gemme scumpe. Iar stâlpii și arcuiturile fură acoperite cu *surre* din *Coran* întrețesute, sculptate și zugrăvite în culori alese. Și, pentru ca zidirea aceea minunată să fie ferită de foc, la întocmirea ei nu se folosi nicio bucățică de lemn. Și șapte ani întregi și șapte mii de oameni și șapte mii de chintale de dinari de aur fură folosiți pentru săvârșirea acelei moschei. Și fu numită Moscheia sultanului Mohammad ben-Theilun. Și cu numele acesta este cunoscută și în zilele noastre.

În ceea ce îl privește pe preacinstitul Hassan Abdallah, apoi acesta nu peste multă vreme își dobândi iarăși sănătatea și puterile și trăi, cinstit și slăvit, până la vârsta de o sută douăzeci de ani, care fu sorocul menit de ursitoarea lui. Ci Allah este mai știutor! Că el singur este fără de moarte!

Iar Șeherezada după ce istorisi astfel povestea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar zise:

— Hotărât, nimeni nu poate să scape de ursita lui! Ci, o, Șeherezada, povestea aceasta mult m-a mai întristat.

Iar Șeherezada spuse:

— Să mă ierte măria ta, însă chiar din pricina aceasta am să-ți povestesc numaidecât povestea cu *Papucii care nu se mai prăpădesc,* scoasă din *Divanul năzbâtiilor ușuratice și al înțelepciunii vesele* al șeicului Magid-Eddin Abu-Taher Mohammad, pe care copere-l Allah cu îndurarea sa și aibă-l întru mila lui!

Nopțile 795 – 844

Traducere de Haralambie Grămescu

Editura Minerva
București, 1974

Divanul năzbâtiilor ușuratice și înțelepciunii vesele

Papucii care nu se mai prăpădesc

Se povestește că a fost odată la Cairo un negutător de leacuri, pe nume Abu-Cassem El-Tamburi, care ajunsese de pomină pentru zgârcenia lui. Or, măcar că Allah îl dăruise cu bogăție și cu spor în treburile de vânzare și cumpărare, el trăia și se îmbrăca aidoma cu cel mai milog cerșetor; iar hainele pe care le purta nu mai erau decât niște plotoage și niște zdrențe; iar turbanul lui era atâta de vechi și atâta de jegos, încât nu se mai putea ghici ce culoare avusese vreodată; ci, dintre toate lucrurile lui, mai cu seamă papucii îi arătau cărpănoșenia; întrucât nu numai că erau ferecați cu niște cuie mari, și trainici ca un car de luptă, cu niște pingele mari cât o căpățână de hipopotam, și peticite de mii de ori, ci cu căputele atâta de cârpite încât, de douăzeci de ani de pe când papucii fuseseră papuci, cei mai iscusiți cârpaci și peticari din Cairo își irosiseră toată priceperea spre a mai alipi între ele rupturile. Și, după atâta meștereală, papucii lui Abu-Cassem ajunseseră atâta de grei încât de multă vreme trecuseră în zicale în tot Egiptul; întrucât, atunci când cineva vroia să spună că un lucru este greu, papucii aceia erau totdeauna luați ca măsură. Așa, dacă un oaspete cam zăbovea în casa gazdei, se zicea despre el: „Are sângele greu ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori dacă vreun dascăl de școală, din soiul dascălilor de școală loviți de dăscăleală, vroia să se arate plin de minte, se zicea despre el: „Izgonit fie Cel-rău! Ăsta are mintea grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când vreun hamal era covârșit de greutatea poverii, ofta și zicea: „Bătu-l-ar Allah pe stăpânul poverii acesteia! E grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori când prin vreun harem vreo bătrână din soiul cel afurisit al bătrânelor posomorâte vroia să le oprească pe soțiile cele tinere ale stăpânului să se veselească între ele, se zicea: „Chiorî-o-ar Allah pe pacostea asta! E grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Ori dacă vreo mâncare mai amarnică pica greu și stârnea furtuna în lăuntrurile pântecelui, se zicea: „Mântui-m-ar Allah! Afurisita asta de mâncare este grea ca papucii lui Abu-Cassem!” Și, tot așa, în toate împrejurările când greutatea își arăta fața.

Or, într-o zi, după ce încheie o negustorie mai norocoasă ca de obicei, Abu-Cassem se simți cuprins de o voioșie aparte. Încât, în loc să dea și el vreun aldămaș, mai mare ori mai mic, după datina negustorilor când Allah îi ajută să izbândească un târg, găsi mai de folos să se ducă să facă o baie la hammam, unde, de când țineau oamenii minte, nu-i călcase piciorul. Și, încuindu-și prăvălia, porni înspre hammam, luându-și papucii la spinare, în loc să-i încalțe; căci de multă vreme tot așa făcea, spre a-i ocroti să nu se prăpădească. Și, ajungând la hammam, își puse papucii pe prag, laolaltă cu toate încălțările ce se aflau rânduite acolo, cumu-i obiceiul. Și intră să se scalde.

Or, pielea lui Abu-Cassem era atâta de bătucită de jeg încât băieșii care îl frecară și masagiii avură de trudit peste măsură până să-i dea de hac; și nu izbutiră decât înspre sfârșitul zilei, când toți cei care veniseră să se îmbăieze plecaseră de mult. Și Abu-Cassem putu într-un sfârșit să iasă din hammam, și își căută papucii: ci papucii nu se mai aflau unde îi lăsase, iar

în locul lor era o pereche de iminei frumoși, făcuți dintr-o piele galbenă ca lămâia. Și Abu-Cassem își zise: „Fără de nicio îndoială că Allah mi i-a trimis, acela carele știe că de mult tânjesc să-mi cumpăr unii ca aceștia. Ori poate că i-o fi schimbat careva cu ai mei, din greșeală!” Și, plin de bucurie că se vedea astfel cruțat de a-și mai cumpăra alții, îi luă și plecă.

Or, imineii cei de piele galbenă-portocalie erau papucii cadiului, care se mai afla încă în hammam. Iar în ce privește papucii lui Abu-Cassem, apoi pe aceștia omul însărcinat cu paza încălțărilor, văzând scârboșeniile acelea care duhnea de împuțeau intrarea de la hammam, se repezise să-i ia și să-i ascundă într-un colț. Pe urmă, când ziua se sfârșise și când ceasul lui de veghe se împlinise, paznicul plecase, fără a-și mai aduce aminte să-i pună la loc.

Încât, atunci când cadiul își isprăvi îmbăiatul, slujitorii de la hammam, zorind la poruncile lui, îi căutară zadarnic imineii, și, până la urmă, găsiră într-un colț papucii cei de pomină, pe care îi cunoscură numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Și o luară la fugă după el și, ajungându-l, îl întoarseră la hammam, cu dovada furtișagului pe umăr. Și cadiul, după ce își luă ceea ce era al lui, porunci să i se dea lui Abu-Cassem îndărăt papucii și, cu toate împotrivirile lui, îl trimise la închisoare. Și Abu-Cassem, ca să nu moară în temniță, trebui, măcar că fără inimă bună, să se arate darnic la bacșișuri cu caraliii și cu cavazii de la agie; întrucât toți știindu-l că era tot atâta de putred de bani pe cât era de otrăvit de zgârcenie, nu-l socotiră izbăvit cu una cu două.

Și Abu-Cassem putu, în felul acesta, să iasă din închisoare; ci, păcurit și înciudat peste măsură, și socotind că papucii-s pricina nenorocirii lui, dete fuga și-i aruncă în Nil, ca să se scape de ei.

Or, peste câteva zile, niște pescari, trăgându-și cu mare caznă năvodul mai greu ca de obicei, găsiră în năvod papucii, pe care îi cunoscură numaidecât că erau ai lui Abu-Cassem. Și văzură, plini de mânie, că grămada de cuie cu care erau împodobiți le rupsese ochiurile năvodului. Și se duseră la dugheana lui Abu-Cassem și zvârliră papucii năpraznic înlăuntru, blestemându-l pe stăpânul lor. Iar papucii, aruncați prea tare, izbiră șipurile cu apă de trandafir și cu alte ape ce se aflau pe rafturi, și le răsturnară, spărgându-le într-o puzderie de cioburi.

La priveliștea aceea, jalea lui Abu-Cassem ajunse până peste poate, și amărâtul de el strigă:

— Ah, papuci blestemați, vă țineți de fundul meu! Da nu mult aveți să-mi mai pricinuiți voi necazuri!

Și îi ridică de pe jos și se duse în grădină și se apucă să sape o groapă în care să-i astruce. Ci un vecin, care avea un dinte împotriva lui, găsi prilejul să se răzbune și dete fuga numaidecât să-l vestească pe valiu că Abu-Cassem dezgroapă de zor la o comoară, în grădină. Iar valiul, știind bogăția și zgârcenia neguțătorului de leacuri, nici nu puse vreun pic la îndoială știrea aceasta, și trimise numaidecât străjerii să-l însface pe Abu-Cassem și să-l aducă dinaintea sa. Și amărâtul de Abu-Cassem degeaba se tot jură că nu găsise niciun fel de comoară, ci că numai vroise să-și îngroape papucii, valiul nu vroi să creadă nicidecum un lucru atâta de ciudat și atâta de potrivnic cu zgârcenia de pomină a celui zeberit; și, întrucât la valiul acela totul, orice-ar fi fost, se măsura în bani, îl sili pe păcuritul de Abu-Cassem, spre a-și dobândi slobozenia, să-i numere o mare grămadă de bani.

Iar Abu-Cassem, slobozit după această amarnică îndatorință…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă:

...Iar Abu-Cassem, slobozit după această amarnică îndatorință, și luându-și papucii, se jură că are să se descotorosească de ei cu orice preț. Și rătăci multă vreme, chibzuind la calea de izbândă cea mai bună și, până la urmă, hotărî, să se ducă și să-i arunce într-o gârlă departe, undeva în câmp. Și socoti că de data aceasta nu are să mai audă pomenindu-se de ei. Ci soarta vroi ca apa gârlei să ducă papucii până la un scoc de moară, la care ierecul făcea roțile să se învârtească. Iar papucii se prinseră în roți și le dezgărdinară, smucindu-le din șleaul lor. Iar stăpânii morii se repeziră să dreagă stricăciunea și văzură că pricina se datora papucilor cei mari, pe care îi găsiră înțepeniți în dinții roților, și pe care îi cunoscură numaidecât a fi papucii lui Abu-Cassem. Și amărâtul de negutător de leacuri fu iarăși aruncat în temniță și osândit de data aceasta să plătească niște daune mari stăpânilor morii, pentru paguba pe care le-o pricinuise. Și, pe deasupra, mai trebui să plătească și niște bacșișuri strașnice, spre a-și dobândi iarăși slobozenia. Și, totodată, i se deteră și papucii îndărăt.

Atunci, până peste poate de uluit, se duse acasă și, suindu-se pe terasă, se propti în coate și se porni să cugete adânc la ce-i mai rămânea de făcut. Și pusese papucii nu departe de el, pe terasă; ci se întorsese cu spatele înspre ei, ca să nu-i mai vadă. Și, tocmai în clipa aceea, un câine de-al vecinilor văzu papucii și, repezindu-se de pe terasa stăpânilor lui pe terasa lui Abu-Cassem, luă în gură unul dintre papuci și începu să se joace cu el. Și, din zbeaga aceea a câinelui, papucul sări deodată cât colo, și soarta cea blestemată îl prăvăli de pe terasă drept în capul unei babe care trecea pe uliță. Și greutatea năprasnică a papucului cel îmbrăcat în fier o strivi pe babă, făcând-o să-și amestece lungimea, cu lățimea. Iar rudele babei cunoscură papucul lui Abu-Cassem și se duseră cu plângere la cadiu, cerând prețul pentru sângele rudei lor, sau moartea lui Abu-Cassem. Și bietul de el fu silit să plătească prețul sângelui, după lege. Și, pe deasupra, trebui să mai plătească și niște bacșișuri grase caraliilor și cavazilor de la agie.

De data aceasta însă hotărârea lui era luată. Se întoarse prin urmare acasă, luă cei doi afurisiți de papuci și, venind iarăși la cadiu, ridică amândoi papucii deasupra capului și strigă cu o dârzenie ce-i făcu să izbucnească în râs și pe cadiu și pe martori și pe toți cei care se brodiseră de față:

— O, domnia ta cadiule, iacătă pricina belelelor mele! Și-n curând am să ajung să cerșesc prin curțile de pe la moschei. Mă rog, dar, să te miluiești a da o poruncă prin care să se adeverească precum că Abu-Cassem nu mai este stăpânul acestor papuci, că le dă cu legată cui o vrea să-i ia și că el, Abu-Cassem, nu mai este răspunzător de pacostele pe care au să le mai pricinuiască pe viitor!

Și, după ce spuse acestea, aruncă papucii în mijlocul sălii de judecată și

o rupse la fugă în picioarele goale, în vreme ce toți cei de față, de-atâta râs, se prăbușiră pe spate. Ci Allah știe mai bine!

Iar Șeherezada, fără a se opri, povesti mai departe:

Bahlul, măscăriciul lui Al-Rașid

Cică emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid, avea un măscărici, care trăia la el la palat și care avea sarcina de a-l înveseli pe calif în ceasurile sale de inimă rea. Și pe măscăriciul acela îl chema Bahlul-cel-Înțelept. Iar califul îi zise într-o zi:

— Ya Bahlul, știi tu cumva câți nebuni sunt în Bagdad?

Și Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, înșiruirea ar fi cam lungă!

Iar Harun zise:

— Îți dau în seamă s-o întocmești. Și aștept să fie întocmai!

Iar Bahlul scoase din gâtlej un hohot lung de râs. Și califul îl întrebă:

— Ce-i cu tine?

Iar Bahlul spuse:

— O, doamne al meu, eu sunt vrăjmaș pe orice trudă care ostenește. Drept care, spre a te mulțumi, am să mă apuc pe dată să întocmesc socoteala cu înțelepții câți se află în Bagdad! Întrucât asta-i o trudă care nu-mi va cere mai multă vreme decât să beau o gură de apă. Și, cu socoteala asta, care o să fie tare scurtă, tu ai să știi, pe Allah! și câți zmintiți se află în cetatea de scaun a împărăției tale!

Și tot Bahlul acesta, așezându-se într-o zi pe jețul califului, a căpătat din partea slugilor de la palat, pentru neobrăzarea aceea, o ploaie de lovituri de băț. Iar țipetele înfricoșătoare pe care le-a scos el în împrejurarea aceea, au stârnit tot palatul și l-au adus acolo până și pe calif. Iar Harun, văzând că măscăriciul său plângea cu lacrimi fierbinți, încercă să-l aline. Ci Bahlul îi spuse;

— Of, o, emire al drept-credincioșilor, durerea mea-i fără de alinare, întrucât nu pe mine mă plâng, ci pe stăpânul meu califul! Că dacă iacătă eu căpătai atâtea lovituri numai pentru că am șezut o clipită pe jețul lui domnesc, ce potop are să-l pască pe el care șade de-atâta amar de ani!

Și, iarăși, tot Bahlul a fost atâta de înțelept încât să-i fie greață de însurătoare. Iar Harun, spre a-i juca un renghi afurisit, l-a pus să se însoare cu de-a sila cu o fetișcană dintre roabele sale, încredințându-l că fata are să-l facă fericit și că el, Harun însuși, se pune chezaș pentru aceasta. Iar Bahlul fu nevoit să se supună vrând-nevrând și intră în odaia de nuntă în care îl aștepta tânăra-i nevastă, care era de o frumusețe fără de cusur. Ci nici nu se întinsese el bine lângă ea, că și sări deodată cu spaimă și o zbughi din odaie, de parcă l-ar fi alungat niște vrăjmași nevăzuți, și o luă la fugă ca un nebun prin sarai. Iar califul, înștiințat despre cele ce se petrecuseră, porunci să vină Bahlul dinaintea sa și îl întrebă cu glas aspru:

— Pentru ce, o, afurisitule, i-ai făcut rușinea asta soției tale?

Iar Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, spaima este o boală fără de leac! Or, eu nu am, de bună seamă, nimica de ce s-o învinuiesc pe soția pe care dărnicia ta mi-a dăruit-o, întrucât este frumoasă și cuminte. Ci, o, doamne al meu, nici nu am intrat eu bine în patul de nuntă, că am și auzit limpede un potop de glasuri care ieșeau laolaltă din soția mea. Și una îmi cerea o rochie, iar alta

îmi cerea un iașmac de mătase; una vroia niște papuci, alta o hăinuță cu horbote, iar cealaltă alte lucruri iarăși. Eu, atunci, n-am mai putut să-mi stăpânesc spaima și, în ciuda poruncilor tale și a nurilor fetei, am luat-o la fugă cât mă țineau călcâiele, de frică să nu ajung încă și mai nebun și mai amărât decât sunt!

Și tot Bahlul nu a vroit într-o zi să primească un dar de o mie de dinari cu care, de două ori, l-a îmbiat califul. Și, întrucât califul, nedumerit până peste măsură de atâta nelăcomie, îi cerea lămuriri, Bahlul, care ședea jos, cu un picior întins și cu celălalt strâns, se mulțumi drept orice răspuns să întindă, destul de neobrăzat, dinaintea califului Al-Rașid, amândouă picioarele deodată. Și, văzând obrăznicia aceea nemaipomenită și lipsa de cuviință față de calif, căpetenia hadâmbilor dete să-l însface și să-l pedepsească; ci Al-Rașid îl opri cu un semn, și îl întrebă pe Bahlul care-i pricina unei atare uitări a bunei-cuviințe. Iar Bahlul răspunse:

— O, doamne al meu, dacă aș fi întins mâna ca să iau darul tău, mi-aș fi pierdut pe veci slobozenia de a-ți întinde picioarele!

Și, într-un sfârșit, tot Bahlul, intrând într-o zi în cortul lui Al-Rașid, care se întorsese de la un război, îl găsi pe calif însetoșat și cerând cu strigăte amarnice un pahar cu apă. Iar Bahlul dete fuga de-i aduse un pahar cu apă proaspătă și, arătându-i-l, îi spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, mă rog ție să-mi spui, înainte de a bea, cu ce preț ai fi plătit paharul acesta cu apă, dacă, din întâmplare, nu s-ar fi găsit ori ar fi fost anevoie să se capete?

Și Al-Rașid spuse:

— De bună seamă că aș fi dat, ca să-l am, jumătate din împărăția mea!

Iar Bahlul zise:

— Acuma bea-l, și Allah să-l umplă cu desfătare în inima ta!

Și, după ce califul sfârși de băut, Bahlul îi zise

— Și dacă, o, emire al drept-credincioșilor, acuma, că l-ai băut, paharul acesta nu ar vroi să mai iasă din trupul tău, din pricina vreunei zăpreli în preacinstita-ți bășică, cu ce preț ai plăti leacul care l-ar făcea să iasă?

Și Al-Rașid răspunse:

— Pe Allah! mi-aș da atunci toată împărăția în lung și-n lat!

Iar Bahlul, mohorându-se dintr-odată, spuse:

— O, doamne al meu, unei împărății care nu trage în cumpănă mai mult decât un pahar cu apă ori decât o țâșnitură de ud, nu ar trebui să i se închine toate grijile pe care ți le dă și toate războaiele scăldate în sânge pe care ni le pricinuiește!

Și Harun, auzind acestea, începu să plângă.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Chemarea la pace peste tot pământul

Se povestește că un preacinstit șeic dintr-un sat avea în gospodăria lui o tare frumoasă poiată pe care o îngrijea cu toată luarea-aminte și care era bine împodobită și cu orătănii de parte bărbătească și cu orătănii de parte femeiască, și care îi dedeau și ouă frumoase și niște pui minunați buni de mâncat. Or, printre păsările de parte bărbătească, șeicul avea și un cocoș mare și minunat, cu glas limpede, cu penet strălucitor și aurit, și care, peste însușirile frumuseții de pe dinafară, mai era dăruit și cu agerime, cu înțelepciune și cu pricepere la treburile lumești, la schimbările de vreme și la chițibușurile vieții. Și era plin de dreptate și de grijă cu soțiile lui, și își îndeplinea datoriile față de ele pe cât de vrednic, pe atâta de nepărtinitor ca să nu lase zâzania să le intre în inimi și ura în priviri. Și era dat de pildă pentru toată gloata din curtea de păsări, ca soț, ca putere și ca bunătate. Iar stăpânul său îi pusese numele de Glasul-Zorilor.

Or, într-o zi, pe când soțiile lui își vedeau de puișorii lor și își dichiseau penele, Glasul-Zorilor ieși să cerceteze pământurile gospodăriei. Și, tot minunându-se de câte vedea, scormonea și ciugulea ba ici, ba colo, pe măsură ce da în drumul lui de boabe de grâu, sau de orz, sau de porumb, sau de sesam, sau de hrișcă, sau de mei. Și, târât de găselile și de căutările lui mai departe decât ar fi vrut, se văzu de la o vreme dincolo de marginile satului și ale gospodăriei, și singur cu totul într-un loc sălbatic pe care nu-l mai văzuse vreodată. Și degeaba se tot uită el ba la dreapta, ba la stânga, că nu zări nicio față de prieten și nicio făptură cunoscută. Și începu să se simtă tulburat, și scoase câteva țipete scurte, de îngrijorare. Și, în vreme ce se pregătea să facă drum întors…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă:

…Și, în vreme ce se pregătea să facă drum întors, iacătă că privirea îi căzu pe un vulpan care, de departe, venea înspre el alergând în copci mari. Și, văzând așa, începu să tremure pentru viața sa, dete dosul înspre dușman, își luă vânt din toate puterile aripilor întinse și izbuti să ajungă pe creasta unui zid dărăpănat, unde nu avea decât numai atâta loc cât să-și pună picioarele, și unde vulpanul nu putea să-l ajungă în niciun chip.

Și vulpanul se opri cu sufletul la gură sub zid, adulmecând și scheunând. Ci, văzând că nu are nicio putință de a se cățăra până la pasărea dorurilor sale, ridică înspre ea capul și îi zise:

— Pacea fie asupra-ți, o, chip de bună vestire, o, fratele meu, o,

tovarășe minunat!

Ci Glasul-Zorilor nu-i întoarse salamalekul și nu vroi nici măcar să se uite la el. Iar vulpanul, dacă văzu așa, îi spuse:

— O, prietene al meu, o, gingașule, o, frumosule, pentru ce nu vrei nici măcar să-mi faci nazârul unei bineți ori al unei priviri, când eu aș dori atâta să-ți dau o veste mare?

Ci cocoșul, prin tăcerea lui, se scutură de toate vorbele acelea dulci și de toate ispitele, iar vulpanul urmă:

— Ah, fratele meu, dacă ai ști numai ce știre sunt trimis să-ți aduc, te-ai da jos cât mai iute să mă îmbrățișezi și să mă săruți pe gură!

Ci cocoșul se făcea mai departe n-aude n-avede, și, fără a-i răspunde nimic, se uita în zare, cu niște ochi rotunzi și nemișcați. Iar vulpanul urmă:

— Află, dar, o, fratele meu, că sultanul animalelor, care-i măria sa Leul, și sultanul păsărilor, care-i măria sa Vulturul, s-au întâlnit de curând în inima unei poieni înverzite, împodobită cu flori și cu izvoare, și au adunat împrejurul lor pe trimișii tuturor jivinelor zămislite de Allah – și tigri, și hiene, și leoparzi, și râși, și pantere, și șacali, și antilope, și lupi, și iepuri, și dobitoace de pe lângă casa omului, și șoimi, și ereți, și ciori, și porumbei, și turturele, și prepelițe, și potârnichi, și orătănii, și toate păsările. Și cei doi împărați ai noștri, când solii tuturor supușilor s-au aflat dinaintea lor, au dat de știre, cu ucaz domnesc, că de-acuma înainte, peste tot întinsul pământului cel locuit, au să domnească stăpâne tihna, frăția și buna-învoire; și că numai prețuirea, prietenia, tovărășia și dragostea au să fie simțămintele îngăduite între neamurile jivinelor din pădure, ale dobitoacelor de pe lângă casa omului și ale păsărilor; că uitarea trebuie să se aștearnă peste vechile vrăjmășii și peste urile dintre neamuri; și că fericirea tuturora și a fiecăruia în parte este ținta înspre care trebuie să tindă toate strădaniile. Și au hotărât că oricine va încălca starea aceasta de lucruri va fi adus fără de zăbavă dinaintea județului cel mare și va fi judecat și osândit fără de milă. Și mi-au dat slujba de crainic al proaspătului ucaz, și mi-au dat în seamă să mă duc să vestesc peste tot pământul hotărârea adunării, cu porunca de a însemna numele tuturor care vor cârti, spre a fi osândiți pe măsura răzvrătirii lor. Și, o, cocoșule, fratele meu, drept aceea mă vezi tu acum la temelia acestui zid pe care te-ai cocoțat, întrucât eu, într-adevăr, eu, cu chiar ochii mei, eu și nu altul, sunt trimisul, solul, crainicul și împuternicitul cu puteri depline al stăpânilor și domnilor noștri. Și, pentru aceasta, adineauri, te-am întâmpinat cu urarea de pace și cu vorbele prieteniei, o, fratele meu!

Și-așa! Ci cocoșul, fără să ia aminte le toată poliloghia aceasta mai mult decât dacă n-ar fi înțeles nimic, se uita mai departe în zări, cu o înfățișare nepăsătoare, și cu niște ochi rotunjiți și pieriți, pe care îi închidea din când în când, legănând din cap. Iar vulpanul, cu inima arsă de dorul de-a ronțăi prada aceea dulce, urmă:

— O, fratele meu, pentru ce nu vrei să mă cinstești cu un răspuns, ori să catadicsești a-mi spune măcar un cuvânt, ori numai să-ți cobori privirile înspre mine, care-s trimisul sultanului nostru Leul, stăpânul jivinelor, și al sultanului nostru Vulturul, stăpânul păsărilor? Or, îngăduie-mi a-ți aduce aminte că, dacă stăruiești în tăcerea ta față de mine, am să fiu nevoit să spun lucrul acesta sfatului; și tare mă tem că ai să cazi sub pedeapsa legii celei noi, care este neînduplecată în dorința de a statornici pacea peste întreg pământul, chiar cu primejdia de-a omorî jumătate din viețuitoare. Te rog, așadar, pentru ultima oară, o, fratele meu cel chipeș, să-mi spui măcar pentru ce nu vrei să-mi răspunzi!

Atunci cocoșul, care până aci se înțepenise într-o nepăsare mândră, întinse gâtul și, plecându-și capul pe-o parte, își coborî privirea ochiului său din dreapta înspre vulpan, și spuse:

— Într-adevăr, o, fratele meu, vorbele tale sunt asupra capului și asupra ochilor mei, și te cinstesc în inima mea ca pe un trimis și ca pe un pristav și ca pe un crainic și ca pe un împuternicit și ca pe un sol al stăpânului nostru Vulturul. Ci, dacă nu ți-am răspuns, să nu carecumva să crezi că am făcut-o din sfruntare ori din răzvrătire ori din orice alt simțământ vinovat, o, nu! pe viața ta! am făcut-o numai și numai pentru că eram tare tulburat de ceea ce vedeam și încă mai văd în depărtare, colo jos, înaintea mea!

Și vulpanul întrebă:

— Allah fie cu tine, o, fratele meu, și ce vedeai tu, și ce încă mai vezi acolo? Alungat fie Cel-viclean! Nimica de rău, nădăjduiesc, ori nimica dăunător?

Iar cocoșul întinse iarăși încă și mai mult gâtul, și spuse:

— Cum, o, fratele meu, tu nu zărești ceea ce zăresc eu, cu toate că Allah a pus deasupra preacinstitului tău bot doi ochi pătrunzători, măcar că oleacă ciacâri – fie zis fără a te simți jignit!

Iar vulpanul întrebă cu îngrijorare:

— Da spune-mi odată, ce zărești, rogu-mă ție! Că eu nu-ș’ ce am astăzi la ochi, măcar că nu mă știu nicidecum zbanghiu – fie zis fără a te supăra!

Iar cocoșul Glasul-Zorilor spuse:

— Într-adevăr, văd cum se ridică un nor de pulbere, și văd în văzduh un stol de șoimi de vânătoare într-un cerc rotitor!

Iar vulpanul, la vorbele acelea, începu să tremure și întrebă, până peste poate de îngrijorat:

— Asta-i tot ce zărești, o, chip vestitor de bine? Da pe jos nu vezi nimica gonind?

Iar cocoșul își aținti îndelung privirea în zare, răsucindu-și capul și pe dreapta și pe stânga și, până la urmă, spuse:

— Da! văd ceva cu patru picioare gonind pe jos, cu niște labe sprintene, lung, subțire, cu un cap micuț și ascuțit, și cu niște urechi clăpăuge. Și vine iute înspre noi!

Iar vulpanul, tremurând din toate mădularele, întrebă:

— Au nu-i un ogar ceea ce vezi tu, o, fratele meu? Allah să ne apere!

Iar cocoșul spuse:

— Nu știu dacă este un ogar, întrucât eu încă nu am văzut asemenea dihanie și numai Allah știe! Da sunt încredințat, oricum, că e un câine, o, chipeșule!

Când auzi cuvintele acestea, vulpanul strigă:

— Sunt silit, o, fratele meu, să-mi iau rămas bun de la tine!

Și, rostind acestea, dete dosul și își aruncă picioarele în vânt, încredințându-se Maicii-Scăpării. Iar cocoșul strigă după el:

— Hei, tu! Hei, tu! frate-al meu, mă dau jos, mă dau jos! De ce nu mă aștepți?

Iar vulpanul zise:

— Păi, vezi tu, mie mi-e cam silă de câinele ogar, cu care nu sunt nici prieten, nici nimic!

Iar cocoșul urmă:

— Ci, o, chip al binecuvântării, nu-mi spuneai tu mai adineaori că vii ca trimis și ca pristav din partea domnitorilor noștri, spre a vesti ucazul păcii între toate neamurile de pe pământ, așa cum s-a hotărât în divanul tuturor trimișilor ginților noastre?

Iar vulpanul răspunse de foarte departe:

— Da, așa e! Da, așa e! o, fratele meu, cocoșule, numai că pramatia asta de ogar – bătu-l-ar Allah! – s-a ținut să nu vină la divan, iar neamul lui nu și-a trimis niciun sol, iar numele lui nu a fost rostit când s-au strigat numele ginților care au hotărât chemarea la pace peste tot pământul. Și de aceea, o, cocoșule plin de gingășie, dăinuie încă neprietenia între neamul meu și neamul lui, și vrăjmășia între mine și el! Ci Allah să te ție bine sănătos, până ce m-oi întoarce!

Și vulpanul, după ce grăi toate astea, pieri în depărtare. Iar cocoșul scăpă astfel de colții dușmanului, mulțumită iscusinței și deșteptăciunii sale. Și se grăbi să se dea jos de pe culmea zidului și să se întoarcă la gospodăria șeicului, preamărindu-l pe Allah, carele îl aduse îndărăt în tihna poiatei sale. Și le povesti numaidecât soțiilor și vecinilor săi păcăleala pe care i-o trăsese asupritorului său din neam de neam. Și toți cocoșii din ogradă ridicară spre văzduhuri chemarea răsunătoare a bucuriei lor, spre a sărbători izbânda Glasului-Zorilor.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Brăcinarele înnodate

Se povestește că un rege ca toți regii ședea într-o zi în jețul său, în mijlocul divanului, și-i primea pe supușii săi veniți cu plângeri, când intră un șeic, grădinar de meserie, și care purta pe cap un coș cu poame frumoase și cu felurite legume, numai trufandale. Și grădinarul sărută pământul între mâinile regelui, și chemă asupra măriei sale binecuvântarea cerului, și îi dete în dar coșul cu trufandale. Iar regele, după ce îi răspunse la salamalek, îl întrebă:

— Da ce ai în coșul acela acoperit cu frunze, o, șeicule?

Iar grădinarul spuse:

— O, rege al vremilor, sunt niște legume proaspete și niște poame, din cea dintâi pârgă de pe pământurile mele, și ți le aduc ca trufandale!

Iar regele zise:

— Cu dragă inimă! Sunt primite!

Și regele dete la o parte frunzele care fereau de deochi cele ce se aflau în coș, și văzu că erau acolo și niște minunați castraveți brobonați, și bame tare ispititoare, și banane, și pătlăgele vinete, și lămâi, și felurite alte fructe, și legume pretimpurii. Și strigă:

— Mașallah!

Și luă un castravete brobonat și cronțăi din el cu mare poftă. Pe urmă, spuse hadâmbilor să ducă totul la harem. Iar hadâmbii zoriră să îndeplinească porunca. Și femeile, la rându-le, mâncară cu multă desfătare trufandalele acelea. Și fiecare luă ceea ce vroi, firitisindu-se una pe alta și spunând:

— Trufandalele din anul care vine să ne aducă sănătate și să ne găsească tot bine și frumoase!

Pe urmă, împărțiră roabelor ce mai rămăsese în coș. Și toate de-un gând spuseră:

— Pe Allah! trufandalele acestea sunt lucru rar! Și trebuie numaidecât să-i dăm un bacșiș insului care ni le-a adus!

Și îi trimiseră felahului, prin mijlocirea hadâmbilor, o sută de dinari de aur. Iar regele, tot așa, fu mulțumit peste măsură de castravetele cel brobonat pe care îl mâncase, și mai adăugă și el două sute de dinari de aur la darul soțiilor sale. Iar felahul căpătă în felul acesta, pentru coșul lui plin cu trufandale, trei sute de dinari de aur. Ci cu asta nu se isprăvi treaba. Întrucât sultanul, punându-i felurite întrebări despre rosturile pomăritului și ale grădinăritului, și despre încă alte multe, îl găsi a-i fi întru totul folositor și îi plăcură răspunsurile; căci felahul avea o vorbă dulce, limba spornică, răspunsul pe buze, mintea rodnică, purtarea frumos șlefuită, și graiul cuminte și ales. Iar sultanul vroi să și-l facă îndată tovarăș de ospețe, și-i spuse:

— O, șeicule, știi cumva cum se ține tovărășie regilor?

Iar felahul răspunse:

— Știu.

Iar sultanul îi zise:

— Asta-i bine, o, șeicule! întoarce-te degrabă în satul tău, să le duci

alor tăi cele de care Allah ți-a făcut parte astăzi, și vino cât mai iute îndărăt la mine, spre a-mi fi de-acuma înainte tovarăș de ospeție!

Și felahul răspunse că ascultă și că se supune și, după ce duse alor lui cele trei sute de dinari de aur trimiși de Allah, se întoarse la rege, care tocmai atunci se așezase, la cină. Și regele îl pofti să șadă lângă el, dinaintea tablalei, și să mănânce și să bea cât o putea. Și îl găsi încă și mai plăcut decât întâia oară, și îl îndrăgi de-a binelea, și îl întrebă:

— De bună seamă că tu trebuie să știi niște povești frumoase de povestit și de ascultat, o, șeicule?

Iar felahul răspunse:

— Așa-i, pe Allah! Iar la noapte am să-i povestesc regelui!

Și regele, la vestea aceea, se învoioși până peste poate și se înfioră de mulțumire. Și, spre a-i da tovarășului său de ospăț o dovadă de grijă și de prietenie, porunci să vină din harem cea mai tânără și cea mai frumoasă dintre însoțitoarele sultanei, o copilă, fecioară și pecetluită…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă:

…porunci să vină din harem cea mai tânără și mai frumoasă dintre însoțitoarele sultanei, o copilă fecioară și pecetluită, și i-o dete în dar, măcar că și-o pusese deoparte pentru sine, încă din ziua când fusese cumpărată, păstrându-și-o ca pe o bucățică aleasă. Și puse la îndemâna celor doi proaspeți însurăței un iatac frumos, în saraiul de lângă palatul său, și îmbrăcat măreț, și dăruit cu toate cele de trebuință. Și, după ce le ură toate desfătările pe noapte, îi lăsă singuri și se întoarse la haremul său.

Or, tinerica, după ce se dezbrăcă, așteptă culcată să vină la ea noul ei stăpân. Iar șeicul grădinar, care în viața lui nici nu gustase, nici nu văzuse trup alb, rămase uluit de ceea ce văzu acum, și îl preamări în inima lui pe acela carele a zămislit pielea albă. Și veni lângă fată și începu să se joace cu ea toate jocurile îndătinate într-o împrejurare ca aceea. Și iacătă că, fără ca el să-și dea seama nici cum, nici pentru ce, copilul cel moștenit de la tătâne-său nu vroi să ridice capul. Ci rămase ațipit, cu un ochi fără de viață, și bleojdit în jos. Și grădinarul degeaba îl tot dojeni și îl îmbărbătă, că el nu vroi să audă de nimic, și rămase surd la toate îndemnurile, împotrivindu-se cu o neclintire și o încăpățânare fără de niciun înțeles. Și bietul grădinar, până peste poate de nedumerit, strigă:

— Chiar că asta-i o treabă de-a mirările!

Iar fata, cu gândul de-a trezi dorințele copilului, începu să șuguiască cu el, și să-l dezmierde cu toate mângâierile, și să-l îndemne ba cu alintări, ba cu zgâlțâieli, ci nu izbuti neam să-l facă să se trezească. Și, într-un sfârșit, strigă:

— O, stăpâne al meu, deie Allah să-și desfășoare sporul!

Și, văzând că nimica nu slujea la nimica, zise:

— O, stăpâne al meu, mă cam socotesc că tu habar nu ai din ce pricină

copilul-de-la-tătâne-tău nu vrea să se trezească!
El zise:
— Nu, pe Allah! habar nu am!
Ea spuse:
— Păi din pricină că stăpânul lui este înnodat la brăcinări!
El întrebă:
— Și ce-i de făcut, o, preaeinstito, ca să dezlegăm brăcinările acelea?
Ea spuse:
— Nu-ți bate capul cu asta. Știu eu ce-i de făcut!
Și se ridică pe clipă pe dată, luă niște tămâie tare și, aruncând-o într-o cățuie, începu să-l afume pe soțul ei, așa cum se tămâiază trupul celor morți, rostind:
— Allah să-i scoale pe cei morți! Allah să-i scoale pe cei adormiți!
Și, după asta, luă un ulcior plin cu apă și începu să stropească pruncul-cel-moștenit, așa cum se stropesc trupurile celor morți înainte de a fi pânzuite cu giulgiul. Și, după ce îl scălda așa, luă o năframă de moselină și îl învălui pe copilul cel adormit, așa cum se pânzuiesc morții cu giulgiul. Și, după ce îndeplini toate aceste pregătiri îndătinate pentru o înmormântare prefăcută, tinerica le chemă pe roabele cele multe pe care sultanul le pusese în slujba ei și a soțului ei; și le arătă ce le arătă la bietul grădinar, care sta nemișcat, cu trupul pe jumătate acoperit cu năframa și învăluit de un nor de tămâie. Și, la priveliștea aceea, femeile, scoțând țipete de veselie și icnete de râs, o luară la fugă prin sarai povestind ceea ce văzuseră tuturor celor care nu văzuseră.
Or, dimineața, sultanul, sculat mai de vreme ca de obicei, trimise după grădinar, tovarășul său de ospețe, și îi făcu urările de dimineață, și îl întrebă:
— Cum ți-a trecut noaptea, o, șeicule?
Și felahul îi povesti sultanului toate câte le pățise, fără să-i ascundă niciun amănunt, iar sultanul, când auzi pățania, se porni pe un râs de căzu pe spate; pe urmă, strigă:
— Pe Allah, fata care a doftoricit în felul acesta bine chibzuit înnodarea brăcinărilor tale este o fată dăruită cu știință, cu iscusință și cu minte! Și o iau îndărăt, pentru a mă sluji eu însumi de ea!
Și porunci să vină fata la el și o puse să-i povestească toate câte se întâmplaseră. Și fata îi spuse și ea regelui totul așa cum se urmase, și îi istorisi cu toate amănuntele truda cu care se căznise spre-a risipi somnul copilului cel îndărătnic, lăsat moștenire, și leacul de care până la urmă se slujise, fără de izbândă! Iar regele, înveselindu-se peste măsură, se întoarse înspre felah, și îl întrebă:
— Adevăratu-i?
Iar felahul dete din cap în semn că este adevărat, și lăsă ochii în jos. Iar regele, râzând din tot gâtlejul, îi spuse:
— Pe viața mea și-a ta, o, șeicule, mai povestește-mi o dată cum a fost!
Și, după ce bietul om îi mai spuse o dată povestea, sultanul începu să lăcrimeze de plăcere, și strigă:
— Uallah! ăsta-i un lucru de pomină!
Pe urmă, întrucât muezinul tocmai își începea din minaret chemarea la rugăciune, sultanul și grădinarul își îndepliniră datorințele față de Atoatefăcătorul, apoi sultanul spuse:
— Acuma, o, șeicule, să-mi povestești istoriile făgăduite!
Iar grădinarul spuse:
— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată preadarnicului

stăpân!
Și, șezând jos, cu picioarele ghemuite sub el, dinaintea regelui, povesti:

Povestea celor doi mâncători de hașiș

Află, o, doamne și cunună a capului meu, că într-un oraș ca toate orașele era un om, pescar ca îndeletnicire, și mâncător de hașiș ca deprindere. Or, după ce își aduna rodul unei zile de muncă, o parte din agoniseală și-o cheltuia pe merindea gurii, iar partea care îi mai rămânea o da pe iarba cea înveselitoare din care se scoate hașișul. Și lua trei tainuri de hașiș pe zi: una pe care o înghițea pe nemâncate, dimineața, una la prânz și una la scăpătatul soarelui. Și, în felul acesta, își trecea viața în voioșie și în aiureală. Da asta nu-l împiedica să-și vadă de munca lui, pescuitul; ci adeseori o făcea într-un fel tare ciudat. Așa, într-o seară, luând o tuție de hașiș mai mare ca da obicei, aprinse mai întâi o lumânare de seu, și șezu jos, dinaintea ei, și începu să vorbească cu sine însuși, punându-și întrebări și răspunzându-și singur, și bucurându-se de toate huzururile visului și ale desfătării tihnite. Și rămase multă vreme așa, și nu fu scos din visătoria lui cea minunată decât de răcoarea nopții și de strălucirea lunii în plinătatea ei. Și spuse atunci, vorbindu-și singur: „Mai, Cutare! ia te uită! ulița-i tăcută, boarea nopții este curată, iar strălucirea lunii cheamă la preumblare. Așa că ai face mai bine să ieși din casă și să iei oleacă de aer și să privești fața lunii, la un ceas când oamenii nu umblă pe drumuri și nu pot să-ți tulbure plăcerea și desfătarea singuratică!” Și, cugetând astfel, pescarul ieși din casă și își îndreptă preumblarea înspre țărmul apei. Or, era tocmai în cea de a patrusprezecea zi a lunii, și noaptea era plină de lumină. Iar pescarul, văzând pe caldarâm oglindirea talgerului cel argintiu, luă strălucirea aceea a lunii drept apă, iar închipuirea lui bezmetică îi zise: „Pe Allah, o, pescarule Cutare, iacătă că ai ajuns pe țărmul apei și niciun alt pescar în afară de tine nu se mai află pe mal. Așa încât bine ai face sa te întorci repede să-ți iei undița și să vii să te apuci să pescuiești ce ți-o dărui norocul în noaptea aceasta!” Așa gândi, în sminteala lui, și așa făcu. Și, aducându-și undița, veni și șezu pe o piatră de drum, și se apucă să pescuiască în inima strălucirii lunii, aruncând firul cu nada pe fața albă oglindită de caldarâm.

Or, iacătă că un dulău peste măsură de mare, ademenit de miasma cărnurilor ce slujeau de momeală, se repezi la cârlig, și îl înghiți. Iar cârligul i se înfipse în beregată și îi pricinui o vătămare atâta de amarnică încât începu să scuture deznădăjduit de ața undiței spre a putea să se descotorosească de ea. Iar pescarul, care socotea că a prins vreun pește strașnic, trăgea din toate puterile; iar câinele, care începea să nu mai poată să îndure durerea, trăgea și el în partea cealaltă, scoțând niște urlete de te lua groaza; până ce, într-un sfârșit, pescarul, nevrând să lase să-i scape vânatul, fu smucit din loc și răsturnat pe jos. Și-atunci, gândind că are să se înece în râul pe care i-l năzărea hașișul lui, se porni să scoată niște țipete înfricoșătoare strigând după ajutor. Și, la zarva aceea, străjerii din mahala deteră năvală, iar pescarul, când îi văzu, strigă:

— Săriți, o, musulmanilor! Ajutați-mă să scot peștele acesta năpraznic din adâncurile apei în care mă târăște. Yallah, yallah! săriți odată, voinicilor! Mă înec!

Iar străjerii, tare nedumeriți, îl întrebară:

— Ce-ai pățit, o, pescarule? Și despre ce apă vorbești? Și despre ce pește e vorba?

Iar el le spuse:

— Bătu-v-ar Allah, o, pui de cățea! Acuma-i vreme de glumit, ori de-a mă ajuta să-mi scap sufletul de la înec și să scot peștele din apă?

Iar străjerii, care dintru-ntâi râseseră de năzbâtia lui, se mâniară când îl auziră că-i face pui de cățea, și se repeziră la el și, după ce îl tumbăciră în bătaie, îl duseră la cadiu.

Or, și cadiul, la fel, cu îngăduința lui Allah, era tare dedat hașișului…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și opta noapte

Urmă:

…Or, și cadiul, la fel, cu îngăduința lui Allah, era tare dedat hașișului. Și, când își dete seama, dintr-o singură privire aruncată asupra pescarului, că insul pe care străjerii îl învinuiau că a tulburat tihna mahalalei se afla sub puterea prafului cel înveselitor pe care și el îl gusta la fel de tare, nu pregetă să-i certe aspru pe străjeri și să le poruncească să plece. Și dete în seama robilor săi să aibă mare grijă de pescar și să-i orânduiască un pat bun în care să-și treacă noaptea în deplină liniște.

Într-adevăr, după ce își petrecu noaptea toată tihnit și netulburat, și toată ziua următoare hrănindu-se bine, pescarul fu chemat seara la cadiu, care îl primi cu toată prietenia și se purtă față de el ca față de un frate. Și, după ce cinară laolaltă, șezu jos lângă el, înaintea lumânărilor aprinse și, punându-i dinainte niște hașiș, începură să se înfrupte din el amândoi. Și mistuiră singuri atâta hașiș cât ar fi fost deajuns să răstoarne cu tuspatru-i picioarele în sus până și-un elefant trecut de o sută de ani.

Iar când hașișul li se încuibă bine în minte, începu să le stârnească pornirile cele păcătoase ale firii lor.

Or, la ceasul acela, sultanul și vizirul său tocmai se preumblau prin oraș, amândoi străvestiți în neguțători. Și auziră toată zarva ce se revărsa din casa cadiului; și, cum ușile nu erau încuiate, intrară și găsiră pe cadiu și pe pescar în nebunia veseliei. Iar cadiul și tovarășul său, când îi văzură pe oaspeții aduși de soartă că intră peste ei, se opriră din dănțuială și le urară bun-venit și îi poftiră cu prietenie să șadă jos, fără a părea stingheriți în vreun fel de venirea lor. Iar sultanul, când îl văzu pe cadiul cetății dănțuind așa, gol teacă, dinaintea unui om tot atâta de gol, își zgâi ochii și, plecându-se la urechea vizirului, spuse:

— Pe Allah! cadiul nostru nu este tot așa de bine înzestrat ca tovarășul său cel negru.

Iar pescarul se întoarse înspre el și zise:

— Ce ai, mă ăla, de vorbești așa la urechea ăstuia? Stați jos amândoi, cum vă poruncesc eu, stăpânul vostru, sultanul cetății! Că de nu, îl pun pe vizirul meu, dănțuitorul, să vă reteze căpățânile. Întrucât mă socotesc că

veți fi știind că eu îs chiar sultanul, că acesta-i vizirul meu, și că eu țin lumea întreagă, ca pe un pește, în pumnul mâinii mele drepte!

Iar sultanul și vizirul, la vorbele acelea, pricepură că se aflau de față cu doi mâncători de hașiș, din cel mai amarnic soi. Iar vizirul, spre a-l înveseli pe sultan, îi spuse pescarului.

— Și de când, o, stăpâne al meu, ai ajuns sultan al cetății? Și-ai putea să-mi spui ce s-a făcut cu stăpânul nostru cel vechi, de dinaintea ta?

— Păi l-am dat jos și i-am spus: „Cară-te!” și s-a dus. Și m-am așezat în locul lui!

El întrebă:

— Da sultanul nu s-a împotrivit?

El răspunse:

— Deloc! Ba s-a și foarte bucurat să-și descarce asupra-mi povara cea grea a domniei. Iar eu, ca să-i răsplătesc politețurile, l-am oprit pe lângă mine, să mă slujească. Și mă gândesc să-i istorisesc niscaiva povești, de i-o părea rău că s-a lepădat de domnie!

Și, după ce vorbi așa, pescarul adăugă:

— Mă trece-o nevoie!

Iar cadiul, la rându-i, spuse:

— Și pe mine!

Și se apropie de vizir, și vroi să facă și el la fel ca pescarul. Și, dacă văzură așa, sultanul și vizirul, potopiți de râs, săriră în picioare și își luară tălpășița, strigând:

— Bătu-i-ar Allah pe mâncătorii de hașiș!

Și-avură mult de caznă până ce să scape de cei doi tovarăși smintiți.

Or, a doua zi, vroind să-și împlinească râsetele din preseara aceea, sultanul porunci străjilor să-i dea de știre cadiului să se înfățișeze la palat, dimpreună cu oaspetele din casa lui. Și cadiul, însoțit de pescar, nu zăbovi să vină între mâinile sultanului, care îi zise:

— Te-am chemat, o, apărătorule al legii, pentru ca să poți, laolaltă cu soțul tău, să-mi arăți care este calea cea mai lesnicioasă de a te ușura!…

Când cadiul auzi vorbele acestea ale sultanului, și cum pe de altă parte cunoștea că sultanul avea obiceiul să se preumble străvestit, noaptea, pricepu că la trăsnaia și la sminteala lui din ajun fusese martor însuși sultanul, și se simți până peste poate de înfricoșat gândind că se dovedise fără de cuviință față de sultan și de vizir. Și, căzu în genunchi, strigând:

— Aman! Aman! o, doamne al meu, hașișul m-a împins la mișelii și la necuviință!

Da pescarul, care din pricina prea multului hașiș pe care îl înghițea în fiece zi se afla și acuma tot în stare de beție, îi spuse sultanului:

— Și-apoi ce? Dacă tu acuma ești în palatul tău, aseară și noi eram în palatul nostru.

Și sultanul, până peste poate de înveselit de purtările pescarului, îi spuse:

— O, tu, cel mai desfătător trăsnit din împărăția mea, devreme ce și tu ești sultan, și devreme ce și eu sunt la fel, te juruiesc să-mi ții tovărășie de-acuma înainte în palatul meu. Și, întrucât știi să istorisești povești, nădăjduiesc că ai să vrei să ne îndulcești auzul cu vreuna dintre ele!

Iar pescarul răspunse:

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată! Ci, hotărât, nu până n-ai să dai iertare vizirului meu, care-i îngenuncheat la picioarele tale!

Și sultanul nu pregetă a-i da cadiului poruncă să se ridice, și îl iertă de boacăna lui din ajun, și îi spuse să se întoarcă la casa și la slujbele lui. Și îl

opri la sine numai pe pescar, care, fără a mai zăbovi, îi povesti, precum urmează, povestea cadiului Tata-al Vântuiturilor!

Povestea cadiului Tata-al Vântuiturilor

Se povestește că trăia odată în orașul Trablus din Siria, pe vremea lui Harun al-Rașid, un cadiu care îndeplinea puterile slujbei sale cu o asprime și cu o neînduplecare până peste poate. Și-așa, ajunsese de pomină pentru toată lumea.

Or, cadiul acela al prăpădului avea, spre a-l sluji, o arăpoaică bătrână, cu pielea aspră și groasă ca pielea unui bivol de pe Nil. Și asta-i tot ce-avea el ca femeie în haremul lui. Izgoni-l-ar Allah de la mila sa! Întrucât cadiul acela era de o cărpănoșenie ce nu se putea asemui decât cu neînduplecarea lui la osândele pe care le da. Bătu-l-ar Allah! Și, măcar că era bogat, nu trăia decât cu pâine uscată și cu ceapă. Și, după toate, mai era și plin de fudulie, și-i era rușine să se arate zgârcit, și totdeauna vroia să dea dovadă de belșug și de dărnicie, da trăia cu legumeala unui cămilar ajuns la capătul merindelor. Și, spre a amăgi cu o strălucire care nici gând să se afle în casa lui, își făcuse năravul de-a coperi sofraua cu o față de masă chindisită cu horbote de aur. Și, în felul acesta, dacă din întâmplare intra careva în casa lui, cu vreun necaz, la ceasul mesei, cadiul nu pregeta s-o cheme pe arăpoaică și să-i spună cu glas tare:

— Pune fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și gândea că așa oamenii au să creadă că masa lui era îmbelșugată și că bucatele erau tot atâta de bune și de multe pe cât de frumoasă era fața de masă cea cu ciucuri de aur. Ci nimenea n-a fost vreodată poftit la vreuna dintre acele mese așternute pe acea față strălucită; și nimenea nu se amăgea, ba dimpotrivă, în privința adevărului despre calicenia cea ticăloasă a cadiului. Până într-atâta, că se și spunea deobște, atunci când la vreun ospăț se mânca prost: „Am fost poftiți la fața de masă a cadiului!” Și-așa că omul acela, pe care Allah îl dăruise cu bogății și cu fălnicii, trăia o viață cu care nu s-ar fi mulțumit nici câinii de pe uliță. Fir-ar el afurisit să fie!

Or, într-o zi, niște inși, care vroiau să și-l facă binevoitor la o pricină, îi spuseră:

— O, stăpâne al nostru, cadiule, pentru ce nu îți iei tu o soție? Întrucât arăpoaica cea bătrână pe care o ai în casă nu este vrednică de însușirile tale!

Și el răspunse:

— Este careva printre voi care vrea să-mi găsească o femeie?

Iar unul dintre cei de față răspunse:

— O, stăpâne al nostru, eu am o fată tare frumoasă, iar tu l-ai preacinsti pe robul tău dacă ai vroi s-o iei de soție.

Și cadiul primi târgul; și nunta se sărbători repede; și fata fu dusă chiar în seara aceea în casa soțului ei. Și tinerica era tare nedumerită că nu se pregătea de niciun fel de masă, și că nici măcar nu se pomenea de masă; ci, întrucât era fată la locul ei, și cu mult bun-simț, nu puse nicio întrebare și, vrând să se supună deprinderilor soțului ei, încercă să-și treacă vremea. La rându-le, martorii de la căsătorie și oaspeții prepuneau că nunta aceea a cadiului avea să prilejuiască vreun ospăț, sau măcar o masă; ci nădejdile și

așteptarea lor se dovediră zadarnice, iar ceasurile trecură fără ca scârțanul de cadiu să le facă vreo poftire. Și toți plecară blestemându-l pe mațe-pestrițe.

Ci, în ceea ce o privește pe tânăra mireasă, apoi aceasta, după ce îndură amarnic un post atâta de aprig și atâta de îndelung, îl auzi într-un sfârșit pe soțul ei că o cheamă pe arăpoaica cea cu piele de bivol și îi poruncește să pregătească sofraua și să aștearnă pe ea fața cu ciucuri de aur și podoabele cele mai frumoase. Și amărâta de mireasă nădăjduia atunci că are să poată într-un sfârșit să se despăgubească de postul cel greu la care fusese osândită, ea care totdeauna trăise, în casa tatălui ei, în mijlocul belșugului și al bunăstării. Ci vai de ea și de ea! Ce să mai facă, atunci când arăpoaica aduse, drept orice altă tabla cu mâncăruri, o farfurie pe care erau trei bucăți de pâine neagră și trei cepe? Și, întrucât mireasa nu cuteza să facă nicio mișcare și nu pricepea nimic, cadiul luă cu multă luare-aminte o bucată de pâine și o ceapă, îi dete o parte la fel și arăpoaicei, și o pofti pe tinerica-i nevastă să cinstească ospățul, spunându-i:

— Nu te sfii să guști din darurile lui Allah!

Și începu să mănânce cu o duioșie care vădea cât de mult prețuia el minunăția mesei aceleia. Iar arăpoaica și ea, la fel, mântui repede ceapa, de vreme ce asta era toată masa din ziua aceea. Și biata nevastă amăgită dete să-ncerce a face și ea ca ei. Și, până la urmă, se ridică de la masă, nemâncată, blestemând în suflet întunecimea soartei sale. Și trei zile trecură așa, în cumpătare, cu tot aceeași chemare de la ceasul mesei, cu tot aceleași podoabe frumoase pe sofra, cu tot același chindeu cu ciucuri de aur, cu pâinea cea neagră și cu cepele jalnice. Ci, în cea de a patra zi, cadiul auzi niște țipete înfricoșătoare…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a șapte sute nouăzeci și noua noapte

Urmă:

…Ci, în cea de a patra zi, cadiul auzi niște țipete înfricoșătoare ieșind din harem. Iar arăpoaica veni să-i dea de știre, ridicând mâinile înspre cer, că stăpâna ei în casă se răzvrătise împotriva lumii întregi, și că a trimis după taică-său. Iar cadiul, mânios, se duse la soție cu ochii aprinși, și răcni tot felul de lucruri urâte și, învinuind-o că s-ar fi dedat la tot soiul de dezmățuri, îi tăie părul cu de-a sila și se lepădă de ea, spunându-i:

— Ești despărțită de mine, cu cele trei lepădări! Și o izgoni cu mânie, și încuie poarta după ea. Bătu-l-ar Allah! Că i se și cade să fie blestemat!

Or, nu la multe zile de la despărțenia de nevastă, se mai găsi un mușteriu care să-l îmbie pe cărpănosul acela, plod de cărpănoși, a-i lua fata de soție, mulțumită slujbei care îl făcea de mare folos pentru multă lume. Și se însură cu fata, care fu ospătată în același fel și care, neputând să îndure mai mult de trei zile ajunarea cu ceapă, se răzvrăti, și fu și ea, tot așa, alungată. Da asta nu sluji de învățătură și altora; întrucât cadiul mai

găsi încă multe fete de măritat, și se însură cu ele rând pe rând, ca să le alunge apoi după o zi sau două, din pricina răzvrătirii lor împotriva pâinii celei negre și a cepelor.

Da când despărțeniile de soții se înmulțiră într-un chip atâta de peste măsură, zvonul despre zgârcenia cadiului răzbătu și la urechile la care până atunci nu răzbătuseră, iar purtarea lui față de soțiile sale ajunse să fie de poveste la toate taifasurile din haremuri. Și cadiul își pierdu toate lefteriile cu putință față de toate mijlocitoarele, și nu mai se putu cu niciun chip să se mai însoare.

Or, într-o seară, chinuit de moștenirea de la tătâne-său, întrucât nicio femeie nu-l mai vroia, cadiul se preumbla pe-afară din oraș, când văzu venind înspre el o femeie călare pe o catârcă de culoarea sturzului. Și rămase tulburat de înfățișarea ei cilibie și de hainele-i bogate. Încât, ridicându-și sfârcurile mustăților, se îndreptă înspre ea cu o legănare dulce, îi făcu o temenea adâncă și, după salamalekuri, îi spuse:

— O, preaaleasă domniță, de unde vii?

Ea răspunse:

— De pe drumul care se află îndărătul tău!

Iar cadiul zâmbi a râde și spuse:

— Da, de bună seamă! da, de bună seamă! Știu! Da din ce oraș?

Ea răspunse:

— Din Mossul!

El întrebă:

— Ești fată ori ești măritată?

Ea spuse:

— Sunt încă fată!

El întrebă:

— Nu vrei, dacă-i așa, să-mi slujești de-acuma înainte de soție, iar eu în schimb să-ți fiu bărbat?

Ea răspunse:

— Spune-mi unde locuiești, iar eu am să mă îngrijesc să capeți răspunsul chiar mâine.

Și cadiul o lămuri cine-i el și unde stă. Da ea știa! Și îl lăsă, lunecându-și înspre el zâmbetul cel mai tăgăduitor, din coada ochiului.

Or, a doua zi dimineața, fetișcana îi trimise știre cadiului, spre a-l vesti că primește să se mărite cu el, dacă-i dă de zestre cincizeci de dinari. Iar mațe-fripte, zbuciumându-se amarnic împotriva cărpănoșeniei din el, scoase și numără, dată fiind patima pe care o simțea pentru fată, cei cincizeci de dinari, și o însărcină pe arăpoaică să se ducă s-o cheme. Și fetișcana, nelepădându-se de făgăduiala dată, veni, într-adevăr, în casa cadiului; iar căsătoria fu repede încheiată dinaintea martorilor, care apoi numaidecât plecară, fără a fi fost omeniți în niciun fel.

Și cadiul, credincios deprinderilor lui, îi spuse arăpoaicei, cu un glas plin de fală:

— Așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și, ca de obicei, pe masa falnic împodobită, se aduseră, drept orice bucate, cele trei coji de pâine și cele trei cepe.

Iar tânăra mireasă luă cu o înfățișare foarte mulțumită cea de a treia porție și, când sfârși, spuse:

— Alhamdu lillah! Mărire lui Allah! Ce masă minunată am mâncat!

Și însoți strigarea aceea cu un zâmbet de nemăsurată mulțumire. Iar cadiul, dacă văzu și dacă o auzi așa, strigă:

— Slăvit să fie Cel-preaînalt, carele într-un sfârșit mi-a hărăzit, în

dărnicia sa, o soție ce îngemănează în ea toate desăvârșirile și știe să se mulțumească cu ce i se dăruiește, mulțumindu-i Atoateziditorului și pentru mult și pentru puțin!

Da orbul de scârțan, râtanul – prăpădi-l-ar Allah! – habar nu avea că ursitoarea îl și osândise, în mintea cea afurisită a tinerei lui mirese.

Or, a doua zi dimineața cadiul plecă la divan, iar nevestica, în lipsa lui, începu să cerceteze una după alta toate ungherele casei. Și-așa, ajunse la o încăpere cu ușa bine zăvorâtă, și lăcătuită cu trei lăcățoaie cât toate zilele, și întărită cu trei rânduri de drugi de fier vârtoși, care îi stârniră o aprigă dorință de-a vedea ce se află înlăuntru. Și, după ce se învârti o bună bucată de vreme de jur împrejur, și după ce cercetă bine ceea ce avea de cercetat, până la urmă băgă de seamă o crăpătură pe lângă ciubucăria zidului, cam cât un deget de mare. Și se uită prin crăpătura aceea, și fu până peste poate de uluită și de bucuroasă când văzu că acolo înlăuntru era înghesuită averea cadiului, numai aur și argint, în niște căldări de aramă puse pe jos. Și numaidecât îi trecu prin minte să se prilejuiască fără de zăbavă de norocul acela nenădăjduit; și dete fuga să caute o ramură lungă de palmier, pe care o mânji bine la vârf cu niște aluat lipicios, și o vârî pe gaura din perete. Și tot învârtind binișor ramura, câțiva bani de aur se lipiră de vârful ramurii pe care tinerica îi trase numaidecât afară. Și se duse în iatacul ei, o chemă pe arăpoaică și îi spuse, întinzându-i banii de aur:

— Du-te degrabă la suk și adu-ne niște pită caldă încă din cuptor, presărată cu susan, niște orez cu șofran, niște carne fragedă de miel, și tot ce vei putea să găsești mai bun ca poame și ca dulciuri!

Și arăpoaica, uluită, răspunse că ascultă și că se supune, și dete zor să îndeplinească poruncile stăpâne-si, care, când tuciuria se întoarse din suk, o puse să întindă tăvile și împărți cu ea lucrurile cele gustoase pe care le adusese. Iar negricioasa, care întâia oară în viața ei mânca o masă atâta de bună, strigă:

— Ținea-te-ar Allah, o, stăpână a mea, și făcea-te-ar să schimbi în grăsimea cea mai aleasă minunățiile cu care mă hrănești tu acuma! Pe viața ta! mi-ai dat să mănânc, numai la masa aceasta, datorată dărniciei palmei tale, niște bunătățuri pe care eu nu le-am gustat vreodată de când mă aflu în slujbă la cadiu!

Iar tinerica îi spuse:

— Ei, dacă dorești în fiecare zi niște bucate la fel, ba și mai bune decât cele de astăzi, nu ai decât a te supune la tot ce ți-oi spune eu și să-ți ții limba încuiată în gură față de cadiu.

Și balaoacheșa chemă asupra stăpâne-si toate binecuvântările, și îi mulțumi, și îi sărută mâna, făgăduindu-i supunere și credință. Întrucât nu avea de șovăit nici baremi o clipă să aleagă între belșug și bunăstare pe de-o parte, și lipsuri și legumeală amară pe de alta.

Și când, către prânz, cadiul se întoarse acasă, strigă la arăpoaică:

— O, roabo, așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și, după ce cadiul se așeză la masă, nevastă-sa se ridică și îi aduse ea însăși ceea ce mai rămăsese de la ospățul cel minunat. Iar el mâncă cu mare poftă și se bucură de o mâncare atâta de bună, și întrebă:

— De unde-s bucatele acestea?

Iar ea răspunse:

— O, stăpâne al meu, eu am în orașul acesta foarte multe rude, și una dintre ele mi-a trimis astăzi bunătățile acestea, pe care nu am pus preț decât cu gândul de a le împărți cu stăpânul meu!

Iar cadiul se firitisi în sine-și că s-a însurat cu o femeie ce are niște rude atâta de scumpe.

Or, a doua zi, creanga de palmier lucră ca și întâia oară, și scoase din comoara cadiului câțiva bani de aur. Cu care soția lui trimise să se cumpere niște bucate minunate, printre care și un miel îndopat cu fistic, și pofti și vreo câteva vecine să împartă cu ea masa aceea strălucită. Și își petrecură vremea între ele în chipul cel mai plăcut, până la ceasul de întoarcere a cadiului. Și femeile se despărțiră, atunci, cu făgăduiala că ziua aceea de binecuvântare se va mai înnoi, cu toată dragostea. Iar cadiul, de cum intră în casă, îi strigă arăpoaicei:

— Așterne fața de masă cea cu ciucuri de aur!

Și, când masa fu întinsă, scârțogarul – bătu-l-ar Allah! – rămase tare uimit văzând pe tablale cărnuri și bucate încă și mai bune și mai alese decât cele din ajun. Și plin de îngrijorare, întrebă:

— Pe capul meu! de unde-s lucrurile acestea atâta de scumpe?

Iar tânăra nevastă, care îl slujea chiar ea, răspunse:

— O, stăpâne, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, și, fără a te frământa mai mult în privința bunurilor pe care Allah ni le trimite, nu te gândi decât să le mănânci cât mai bine și să-ți bucuri lăuntrurile. Întrucât tablalele acestea cu bucate mi-au fost trimise de o mătușă de-a mea, și m-aș socoti fericită dacă stăpânul meu va fi mulțumit!

Iar cadiul, peste măsură de bucuros că are o soție atâta de bine înrubedenită, și atâta de drăgăstoasă, și atâta de grijulie, nu se mai gândi decât să se folosească pe cât putea de atâta fericire neplătită. Încât, după un an de asemenea trai, cadiul prinse atâta grăsime, iar burdihanul lui se buici într-un chip atâta de vădit, că locuitorii din oraș, când vroiau să dea o asemuire pentru un lucru mare, spuneau: „E mare ca pântecele cadiului!” Ci mațe-fripte – alungat de Pârdalnicul! – habar nu avea despre ce îl aștepta și că femeia lui făcuse jurământ să le răzbune pe toate bietele femei cu care el se însurase și-apoi aproape că le făcuse să moară de foame, și le izgonise după ce le tăiase părul și se lepădase de ele rostind pe totdeauna despărțania de trei ori. Și iacătă ce se apucă să facă muierușca, spre a-și ajunge ținta și spre a-i juca renghiul.

Printre vecinele pe care le ospăta ea zi de zi, se afla și o sărmană femeie însărcinată, care mai avea cinci copii, și al cărei soț era un hamal ce de-abia câștiga atâta cât să facă față la nevoile cele mai apăsătoare ale casei. Iar soția cadiului îi spuse într-o zi:

— O, vecina mea, Allah ți-a dăruit o casă plină da plozi, iar bărbatul tău nu are cu ce să vă hrănească. Și iacătă-te că iarăși ești însărcinată, din vrerea Celui preaînalt! Au n-ai vrea tu, după ce ai să-l aduci pe lume pe noul-născut, să mi-l dai să-l îngrijesc și să-l cresc eu ca pe copilul meu, de vreme ce Allah nu m-a binecuvântat și pe mine cu darul rodirii? Și îți făgăduiesc, în schimb, că n-ai să duci lipsă niciodată de nimic, și că belșugul are să-ți binecuvânteze casa! Ci nu-ți cer decât să nu spui la nimeni nimica, și să-mi dai copilul pe ascuns, așa ca nimeni din mahala să nu știe nimica!

Iar nevasta hamalului primi târgul și făgădui să păstreze taina. Iar în ziua când născu, în mare taină, îi dete soției cadiului copilul nou-născut, care era un băiat gras cât doi copii de seama lui.

Or, în ziua aceea, nevestica găti chiar ea, pentru ceasul mesei, o cratiță plină cu un amestec de bob, de mazăre, de fasole albă, de varză, de linte, de ceapă, de cățel de usturoi, de felurite făinuri și de tot soiul de semințe piperate și de mirodenii pisate. Și, când cadiul se întoarse acasă, tare

înfometat din pricina burdihanului său cel mare care era gol-goluț, nevasta îi dete să mănânce amestecătura aceea bine înmiresmată, pe care el o găsi foarte bună și din care se înfruptă hăplește. Și mai ceru de câteva ori, și înfulecă până la urmă tot ce se afla în cratiță, spunând:

— N-am mai mâncat niciodată o mâncare atâta de ușor lunecătoare pe gât! Vreau, o, nevastă, să-mi gătești în fiecare zi o cratiță și mai mare decât asta! Întrucât nădăjduiesc că rubedeniile tale nu au să-și curme dărnicia!

Iar nevestica răspunse:

— Fie-ți toate astea plăcute și ușoare de mistuit!

Iar cadiul îi mulțumi pentru urare și se firitisi încă o dată că are o soție atâta de desăvârșită și atâta de grijulie față de plăcerile lui.

Ci nici nu se scursese bine un ceas de vreme de la masă, că pântecele cadiului și începu să se umfle și să sporească văzând cu ochii; și o mare hărmălaie, ca un vuiet de furtună, răzbătu din lăuntrurile lui; și niște bubuituri înfundate, ca un tunet înfricoșător, îi zguduiră temeliile, însoțindu-se numaidecât cu niște junghieturi cumplite, cu niște săgetături și cu niște dureri prin vintre. Și îngălbeni de tot la față, și începu să geamă și să se rostogolească pe jos ca un ulcior, ținându-se cu amândouă mâinile de burtă și țipând:

— Ya Allah! e-o furtună în pântecele mele! Of, cine-o să mă scape!

Și în curând nu mai putu să se oprească a nu începe să urle, chinuit de zvâcniturile tot mai amarnice din burta care ajunsese mai umflată ca un burduf plin. Iar la țipetele lui, nevastă-sa dete fuga la el și, căutând să-l ușureze, îi dete să înghită un pumn de praf de anison și de fenicel, care aveau să-și împlinească pe dată rostul. Și, totodată, spre a-l alina și a-l îmbărbăta, începu să-l mângâie peste tot, așa cum se mângâie un elefant bolnav, și să-l frece ușurel pe partea îndurerată, trecându-și mâna peste ea. Și deodată se opri, scoțând un țipăt ascuțit, urmat de un șir de strigăte de minunare și de uluială, și zicând:

— Yuh! Yuh! ce minune! minunea minunilor! o, stăpâne al meu! o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, cu toate durerile cele amarnice care îl făceau să se zvârcolească, întrebă:

— Ce ai? Și de ce minune e vorba?

Ea spuse:

— Yuh! Yuh! o, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu!

El întrebă:

— Ce ai, spune-mi odată!

Iar ea răspunse:

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejurul tău!

Și iarăși își petrecu mâna peste pântecele cel bântuit de furtună, adăugând:

— Preamărit să fie cel preaînalt, carele poate și carele face orice vrea el! Fie-i tainele lui împlinite, o, stăpâne al meu!

Iar cadiul, între două urlete, întrebă:

— Ce ai, o, femeie? Spune! Bătute-ar Allah, că mă chinuiești așa!

Ea zise:

— O, stăpâne al meu, o, stăpâne al meu, împlinească-i-se vrerea! Ești însărcinat! Iar nașterea stă să înceapă!

La vorbele acelea ale soției, cadiul se ridică, în pofida junghieturilor și a zvâcniturilor, și strigă:

— Ai înnebunit, o, muiere? Da de când rămân însărcinați bărbații?

Ea spuse:

— Pe Allah! nu știu! Da copilul se mișcă în pântecele tale! și-l simt cum dă din picioare, și-i pipăi capul cu mâinile mele!

Și adăugă:

— Allah aruncă semințele zămislirii unde vrea el! Fie el preamărit! Roagă-te întru Profetul, o, bărbate!

Și cadiul, pradă junghiurilor, spuse:

— Asupra-i fie toate binecuvântările și toate milele!

Și, sporindu-i durerile, începu iarăși să se zvârcolească, urlând de te lua groaza; și își frângea mâinile, și nu mai putea să răsufle, atâta de cumplită era frământarea din pântecele lui. Și deodată iacătă ușurarea! Lungă și răsunătoare, o vântuitură înfricoșătoare se slobozi din lăuntrurile lui, de făcu să se cutremure casa toată, și îl lăsă pe cadiu leșinat sub năpraznica repezitură a răbufnirii ei. Și un șir întreg de alte multe vântuituri, bubuind tot mai stins, se rostogoliră mai departe prin aerul tremurat al casei. Pe urmă, cu cea mai de pe urmă borboroseală, asemeni unui vuiet de tunet, în casă se așternu liniștea. Și încet-încet își veni și cadiul în fire, și văzu, culcat pe o salteluță dinaintea lui, un prunculeț, înfășurat în scutece, și care țipa și se zbuciuma. Și o văzu și pe nevastă-sa, care spunea:

— Mărire lui Allah și Profetului său pentru nașterea aceasta fericită! Alhamdu lillah, o, bărbate!

Și se porni să îngâne toate numele cele sfinte asupra culcușului pruncului și asupra capului soțului ei. Iar cadiul nu mai știa dacă dormea, dacă era treaz, ori dacă durerile prin care trecuse îi vântuiseră puterile minții, însă nu avea cum să tăgăduiască mărturia simțurilor lui; și vederea acelui prunc nou-născut, și încetarea durerilor, și amintirea furtunii care se dezlănțuise din pântecele lui îl sileau să dea crezare nașterii aceleia uluitoare. Iar pornirea de mamă fu mai tare și îl făcu să primească pruncul, și să spună:

— Allah aruncă sămânța și zămislește unde vrea el! Și până și bărbații, dacă așa-s meniți, pot să prindă rod și să nască la soroc!

Pe urmă, se întoarse înspre soție și-i spuse:

— O, nevastă, trebuie să te îngrijești a-i găsi o doică acestui copil! Întrucât eu nu pot să-l alăptez!

Iar ea răspunse:

— M-am gândit și la asta! Iar doica este colea, așteaptă în harem! Da ești încredințat, o, stăpâne al meu, că sânii tăi n-ar fi crescut și că n-ai putea să-l alăptezi pe copilul acesta? Întrucât, știi bine, nimica nu este mai bun ca laptele mamei!

Iar cadiul, tot mai năuc, își pipăi pieptul cu spaimă și răspunse:

— Nu, pe Allah sunt precum erau, fără nimic în ei!

Și-așa! Iar pârdalnica de muierușcă se veselea în sufletul ei de izbânda tertipului. Pe urmă, vroind să-și ducă viclenia până la capăt, îl îndemnă pe cadiu să se culce în pat și să stea așa, ca femeile după ce nasc, patruzeci de zile și patruzeci de nopți, fără să iasă din casă. Și se apucă să-i dea de băut băuturile ce se dau de obicei lăuzelor, și să-l îngrijească și să-l răsfețe în toate chipurile. Și cadiul, peste măsură de vlăguit de junghieturile cele grele din vintre, pe care le îndurase, și de toată răscoleala din măruntaiele sale, nu întârzie mult până ce să adoarmă adânc, spre a nu se mai deștepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt suta noapte

Urmă:

…spre a nu se mai deștepta decât hăt târziu, nevătămat la trup, da tare beteag la minte. Și cea dintâi grijă a lui fu de a o ruga pe nevastă-sa să păstreze cu grijă taina acelei întâmplări, spunându-i:

— O, vai de păcatele noastre dacă oamenii ar afla de cadiu că a născut un prunc viu!

Iar afurisita, departe de a-l liniști în privința aceasta, se apucă să-i sporească îngrijorarea, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, nu numai noi știm despre întâmplarea aceasta minunată și binecuvântată! Întrucât toți vecinii noștri o și știu, de la doica noastră, care s-a dus, în ciuda îndemnurilor mele, să le dezvăluie minunea și să trăncănească în dreapta și-n stânga; și e tare greu să oprești o doică să pălăvrăgească, tot așa cum e greu acuma să mai pui capăt zvonului acesta în oraș!

Și cadiul, până peste poate de doborât știindu-se de povestea tuturora, și prilej de bârfeli mai mult ori mai puțin supărătoare, își petrecu cele patruzeci de zile de zăcere nemișcat în pat, neîncumetându-se să se clintească, de frica vreunor beteșuguri și a sângerărilor, și chibzuind, cu sprâncenele încruntate, la starea lui cea jalnică. Și își zicea: „Neîndoielnic! răutatea vrăjmașilor mei, care-s mulți, are să mă învinuiască de lucruri mai mult sau mai puțin de râs, de pildă că m-aș fi lăsat ticăloșit în vreun chip nemaipomenit, și au să spună: «Cadiul este un ticălos! Hotărât, cadiul este un ticălos! A, chiar că degeaba s-a mai arătat atâta de aspru în judecățile lui, dacă avea să ajungă la ticăloșie și la fătășug! Pe Allah! cadiul nostru este un ticălos ciudat!» Or, eu, pe Allah, e mult de când habar nu mai am de niște lucruri ca acelea, și nu la vârsta mea aș mai putea să-i ispitesc pe cei dornici!”

Așa cugeta cadiul, neștiind că numai cărpănoșenia lui îl adusese la toată vânzoleala asta. Și cu cât chibzuia mai mult, cu atâta i se întuneca mai tare lumea dinaintea ochilor; și cu atâta mai de râs și mai de jale i se părea starea lui. Încât, de îndată ce nevastă-sa hotărî că putea să se scoale fără teamă de beteșugurile de după naștere, grăbi să se dea jos din pat și să se spele, da fără să se încumete a ieși din casă spre a se duce la hammam. Și, ca să ocolească zeflemelile și înțepăturile, de care nu avea cum să mai scape de-aci înainte, dacă ar mai fi stat în oraș, hotărî să se mute din Trablus, și își deschise inima față de nevastă-sa care, tot prefăcându-se că-i pare rău să-l vadă cum își lasă casa și cum se lipsește de slujba lui de cadiu, nu pregetă să se învoiască și să-l îndemne să se ducă, spunându-i:

— Hotărât, o, stăpâne al meu, ai dreptate să te muți din orașul acesta blestemat, plin de limbi afurisite, da numai pentru o bucată de vreme, până ce s-o uita întâmplarea aceasta. Și-atunci ai să te întorci ca să-l crești pe copilul acesta, căruia îi ești și tată și mamă totodată, și pe care, dacă vrei, avem să-l numim, spre a ne aduce aminte de nașterea lui cea de-a mirările, Izvorul-Minunățiilor!

Și cadiul răspunse:

— Nu este nimica împotrivă!

Și, pe noapte, se strecură afară din casă, lăsându-și nevasta să aibă grijă de Izvorul-Minunățiilor și de lucrurile și de hainele din casă. Și ieși din

oraș, ferind ulițele umblate, și plecă înspre Damasc.

Și ajunse la Damasc, după o călătorie grea, da mângâindu-se cu gândul că, în orașul acela, nimeni nu știa nici de el, nici de povestea lui. Ci avu pacostea să audă istorisindu-se povestea lui, prin toate locurile de adunare ale oamenilor, de către povestașii la ale căror urechi și ajunsese. Și, așa cum se temuse, povestitorii din oraș, ori de câte ori spuneau povestea, mai adăugau câte un amănunt și, spre a-i face pe ascultători să râdă, îl înzestrau pe cadiu cu niște mădulare de pomină, și îl împănau cu toate sculele catârgiilor din Trablus, și îl numeau cu vorba de care el atâta se înspăimântase, făcându-l fiu, nepot și strănepot al unuia pe care îl numeau cu un nume pe care el nu și-l rostea lui însuși. Da, spre norocul său, nimeni nu-l știa cum arăta la chip, și putu în felul acesta să treacă nebăgat de seamă. Și seara, când străbătea locurile pe unde se ațineau povestașii, nu se putea stăpâni să nu se oprească, spre a-și asculta povestea care, în gurile lor, ajunsese peste fire; întrucât acuma nu numai un copil avusese, ci o droaie de copii în șir unul după altul, și, până la urmă, atâta de mare era hazul în mijlocul celor de față, că până și el începea să râdă cu ceilalți de povestea lui, bucuros că nu-l cunoaște nimeni, și zicându-și: „Pe Allah! să-mi pună în cârcă tot ce-or vrea, numai să nu mă cunoască vreunul!” Și trăi așa, tare schivnicit, într-o caiicie încă și mai aprigă ca înainte. Și, cu toate acestea, își lefteri până la urmă toți banii pe care îi adusese cu el și, într-un sfârșit, ajunse de-și vându, ca să trăiască, până și hainele; întrucât, nu-i venea a se hotărî să ceară bani, prin vreun sol, de la nevastă-sa, spre a nu se vedea nevoit să-i dezvăluie locul unde își ținea gălbiorii. Căci nu-i da prin gând nicidecum, amărâtul de el, că gălbiorii aceia fuseseră dibuiți de multă vreme. Și se amăgea că soția lui trăia mai departe pe spinarea rudelor și a vecinilor, precum îl făcuse ea să creadă. Și starea lui de sărăcie ajunsese atâta de mare încât fu nevoit, el, cadiul de odinioară, să intre cărător de moloz, cu ziua, la un zidar.

Și-așa se scurseră vreo câțiva ani. Și, prăpăditul de el, ducând povara tuturor blestemurilor aruncate asupra-i de toți oropsiții județelor lui și de toți oropsiții zgârceniei lui, se scovârgise ca o mâță uitată încuiată într-un pod. Și-atunci se gândi să se întoarcă la Trablus, nădăjduind că anii or fi șters amintirea pățaniei lui. Și plecă din Damasc și, după un drum tare greu pentru trupul lui slăbit, ajunse la porțile Trablusului, orașul său. Și, tocmai când intra pe poarta cetății, văzu niște copii ce se jucau și îl auzi pe unul dintre ei spunând altuia:

— Cum vrei să câștigi la joc, când te-ai născut în anul cel rău al cadiului Tata-al-Vântuiturilor?

Și bietul de el fu bucuros dacă auzi vorbele acelea, gândind: „Pe Allah! pățania ta s-a uitat, de vreme ce alt cadiu, nu tu, slujește acuma de zicală pentru copii!” Și se duse la copilul care vorbise despre anul cadiului Tata-al-Vântuiturilor și îl întrebă:

— Cine-i cadiul acela despre care ai pomenit, și pentru ce i se zice Tata-al-Vântuiturilor?

Și copilul istorisi toată povestea răutății nevestei cadiului, cu de-amănuntul, de la început până la sfârșit. Ci nu-i de niciun folos s-o mai spunem o dată.

Când scârțanul cel bătrân auzi istorisirea copilului, nu mai avu ce să se îndoiască de pacostea lui și pricepu că fusese de râsul și de batjocura răutății neveste-si. Și, lăsându-i pe copii să-și vadă de jocul lor, se repezi înspre casă, vrând în mânia lui s-o pedepsească pe afurisita care își râsese de el atâta de crud. Ci, când ajunse, găsi casa cu toate ușile vraiște, cu

tavanul spart, cu zidurile pe jumătate năruite, și pustiită din culme până-n temelii, și dete fuga la comoară, dar nu mai era nici comoară, nici urmă de comoară, nici mireasmă de comoară, nimic-nimica. Iar vecinii, când îl văzură venind, deteră fuga și-i povestiră în hazul tuturora că e multă vreme de când soția lui plecase, socotindu-l mort, și că luase cu ea, nu știau în ce țară depărtată, tot ce se găsea în casă. Și, aflându-și în felul acesta nenorocirea lui întreagă, și văzându-se ținta râsului lumii, cărpănosul cel bătrân părăsi degrabă orașul, fără să mai întoarcă îndărăt capul. Și nu se mai auzi nimica despre el niciodată.

Și asta-i, o, rege al vremilor, spuse mai departe mâncătorul de hașiș, povestea cadiului Tata-al Vântuiturilor, cum a ajuns ea până la urechile mele. Ci Allah știe mai bine!

Iar sultanul, după ce auzi istorisirea aceasta, se zgâțână de plăcere și de mulțumire, și îi dărui pescarului un caftan falnic, și îi spuse:

— Allah fie cu tine, o, gură de zahăr! mai istorisește-mi o poveste din poveștile pe care le știi.

Și mâncătorul de hașiș răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și povesti:

Măgarul cadiu

Am auzit, o, norocitule rege, că a fost odată, într-un oraș din țara Egiptului, un om care avea slujba de zapciu și care, drept aceea, era deseori nevoit să lipsească de acasă. Și, cum nu prea era dăruit cu bărbăție, întru ceea ce se cheamă bărbat dăruit, soția lui nu pregeta să se folosească de plecările lui spre a se întâlni cu drăguțul ei, un flăcăiandru ca luna și gata pururea să-i mulțumească dorurile. Încât femeia îl îndrăgise, până peste poate, și, în schimbul plăcerilor pe care i le dăruia acesta, nu se mulțumea a-i da să se înfrupte cu tot ce era mai bun în grădina sa, ci, cum flăcăul nu era bogat și încă nu știa să câștige bani cu alișverișurile, îi plătea toate de câte avea nevoie, necerându-i vreodată să-i dea banii îndărăt altminteri decât în alinturi, în giugiuleli, și în altele asemenea. Și-așa, amândoi trăiau cel mai dulce trai, ghiftuindu-se și drăgostindu-se între ei cât îi țineau puterile. Slavă lui Allah, acela carele dăruiește unora putință, iar pe alții îi blestemă cu neputerea! De nepătruns sunt gândurile lui!

Or, într-o zi, mumbașirul, soțul muieruștii, înainte de-a pleca la slujbele lui, își pregăti catârul, umplu una dintre desage cu hârțoagele și cu hainele trebuitoare, și îi spuse neveste-si să-i umple celălalt sac al desagilor cu merindea de drum. Iar tinerica, bucuroasă că scapă de el, îi dete degrabă tot ce dorea, da nu putu să-i găsească pâine; întrucât pâinea de săptămâna aceea se sfârșise, iar arăpoaica tocmai se pregătea să frământe alta pentru săptămâna următoare. Atunci zapciul, nemaiputând să aștepte până să se coacă pâinea acasă, se duse să cumpere din suk. Și își lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute una noapte

Urmă:

…Și își lăsă măgarul, până una alta, cu samaru-n spinare, în grajd, legat la iesle. Iar nevastă-sa rămase în curte, ca să aștepte acolo, până ce s-o întoarce bărbatu-său; și deodată îl văzu venind pe drăguțul ei, care credea că taxidarul plecase de mult. Și îi spuse femeii:

— Am mare nevoie de niște bani. Trebuie să-mi dai numaidecât trei sute de drahme!

Și ea răspunse:

— Mă jur pe Profet! Nu am acuma, și nu știu de unde să-i iau!

Iar flăcăul spuse:

— E aci măgarul, o, sora mea! Ai putea să-mi dai măgarul soțului tău,

pe care-l văd cu samarul pe el, legat la iesle, și să mă duc să-l vând. Și capăt pe el, pe puțin, cele trei sute de drahme de care am trebuință, mare trebuință!

Iar nevestica, uluită de tot, strigă:

— Pe Profetul, habar nu ai ce vorbești! Da bărbatu-meu, când s-o întoarce și n-o mai găsi măgarul?! La asta nu te gândești? Are să mă învinuiască, de bună seamă, că eu i-am prăpădit măgarul, întrucât m-a lăsat să aștept aici, și are să mă bată!

Ci flăcăul luă o înfățișare atâta de amărâtă, și o rugă cu atâta iscusință să-i dea măgarul, încât muierușca nu putu să se împotrivească rugăminții lui și, cu toată spaima pe care i-o stârnea soțul ei, zapciul, îl lăsă să ia măgarul, da numai după ce îl descotorosi de tot tărhatul.

Or, nu peste mult se întoarse și soțul, cu daraburile de pâine la subsuoară, și se duse la staul să le pună în desagi și să-și ia măgarul. Și văzu căpăstrul măgarului agățat într-un cui, și samarul și desagii așezați pe paie, da măgarul nu, nici urmă de măgar, nici miros de măgar. Și, până peste poate de nedumerit, se întoarse înspre nevastă-sa și-i spuse:

— O, femeie, ce-i cu măgarul?

Iar soția, fără a se tulbura, răspunse cu glas liniștit:

— O, fiu al moșului meu, măgarul a plecat mai adineaori și, din pragul porții, s-a întors înspre mine și mi-a spus că se duce să judece împricinații la divanul de județuri al orașului!

Când auzi asemenea vorbe, taxirgiul, plin de mânie, ridică pumnul asupra neveste-si și răcni:

— O, deșănțato, cutezi să-ți bați joc de mine! Au tu nu știi că numai dintr-o lovitură pot să te turtesc?

Iar ea, fără a-și pierde nimica din seninătate, spuse:

— Numele lui Allah fie asupra ta și asupra mea, și împrejurul meu și împrejurul tău! Cum să-mi bat joc de tine, o, fiu al moșului meu? Și-apoi de când aș fi eu în stare să te înșel cu ceva? Și-apoi, și de-aș vrea să cutez, iscusința și agerimea minții tale ar dibăci pe dată născocirile mele cele stângace și necioplite. Da, cu îngăduința ta, o fiu al moșului meu, trebuie să-ți spun, într-un sfârșit, un lucru pe care până acuma nu m-am încumetat să ți-l spun, de teamă ca nu cumva darea lui în vileag să nu tragă asupră-ne vreo năpastă fără de mântuire! Alfa, dar, că măgarul tău este vrăjit și, din vreme în vreme, se preschimbă în cadiu!

Iar mumbașirul, când auzi una ca asta, se minună:

— Ya Allah!

Ci nevestica, fără a-i da răgaz să mai scoată și alte strigăte de uimire, nici să cugete, nici să vorbească, urmă cu același glas plin de încredere liniștită:

— Într-adevăr, întâia oară când am văzut dintr-odată ieșind din staul un om necunoscut, pe care nu-l văzusem când intrase, și pe care nici mai înainte nu-l mai văzusem vreodată, mi s-a făcut o spaimă înfricoșătoare și, întorcându-i spatele și acoperindu-mi repede fața cu poala rochiei, pe care mi-am ridicat-o, întrucât atuncea nu aveam niciun fel de iașmac pe cap, am dat să-mi zvârlu picioarele în vânt și să-mi caut scăparea în fugă, căci tu nu erai acasă. Ci omul s-a apropiat de mine și mi-a spus cu un glas plin de greutate și de bunătate, fără să-și ridice ochii înspre mine, de frică să nu-mi facă rușine: „Liniștește-ți sufletul, fata mea, și înseninează-ți ochii! Nu sunt nicidecum un străin pentru tine, întrucât eu sunt măgarul fiului moșului tău! Da din firea mea cea adevărată sunt făptură omenească, și sunt cadiu ca îndeletnicire. Și am fost prefăcut în măgar de către vrăjmașii

pe care-i am, și care-s dedați la vrăjitorii și la farmece. Și, întrucât eu nu cunosc științele lor cele tainice, mă aflu fără de scăpare și fără de nicio armă împotriva lor. Da cum ei sunt, oricum, niște drept-credincioși, îmi îngăduie din când în când, în zilele de judecăți, să-mi iau chipul de om, din măgarul care sunt, ca să mă duc să împart județele la divan. Și trebuie să-mi duc zilele astfel, ba măgar, ba cadiu, până ce Allah preaînaltul va binevoi să mă dezlege din descântecele vrăjmașilor mei și să sfarme vraja pe care mi-au scris-o! Ci fie-ți milă, o, binevoitoarea mea! mă rog ție, pe părintele tău, pe maica ta și pe toți ai tăi, să nu pomenești la nimeni despre starea mea, nici măcar fiului moșului tău, birarul. Căci, dacă ar afla de taina mea, ar fi în stare, întrucât e om de credință luminată și un tare grijuliu păstrător al datinelor credinței, să se descotorosească de mine, ca să nu mai aibă în casa lui o făptură ce se află sub puterea vrăjilor; și are să mă vândă la vreun felah, care m-ar chinui de dimineața până seara, și mi-ar da să mănânc niscaiva pleavă mucedă, pe câtă vreme aici o duc bine în toate privințele!" Pe urmă, a adăugat: „Mai am ceva să te rog, o, stăpâna mea! o, preabuno! o, binevoitoareo! și-anume de-al ruga pe stăpânul meu zapciul, fiul moșului tău, să nu mai mă ințepe prea tare în fund, când e grăbit, întrucât partea aceea a trupului îmi e dăruită, spre păcatele mele, cu o simțire peste măsură și cu o gingășie de neînchipuit!" Și, după ce mi-a vorbit așa, măgarul nostru, preschimbat în cadiu, m-a lăsat într-o mare nedumerire și s-a dus să judece la divan. Și-acolo ai să-l găsești, dacă vrei. Or, eu, o, fiu al moșului meu, nu puteam să țin prea îndelungată vreme numai pentru mine taina aceasta grea, mai cu seamă acuma când mă aflu învinuită și când mă primejduiesc a-ți stârni mânia și izgoana! Și îmi cer iertare de la Allah că mi-am încălcat în felul acesta făgăduiala ce i-o făcusem amărâtului de cadiu de-a nu spune la nimeni despre starea lui de măgar! Și, de vreme ce fapta s-a săvârșit, îngăduie-mi, o, stăpâne al meu, să-ți dau un sfat, și-anume de a nu te despărți de măgarul acesta, care nu numai că e un dobitoc minunat, plin de râvnă, și cuminte, și care nu se vântuie niciodată, și e plin de sfială, nearătându-și decât foarte arare scula când este privit, da care, la caz de nevoie, ar putea să-ți dea niște sfaturi tare bune în treburile cele încâlcite ale pravilniciilor și despre temeiurile cutărui ori cutărui lucru de-al legilor!

După ce zapciul auzi vorbele acestea ale soției sale, pe care o ascultase cu o înfățișare tot mai minunată, rămase până peste măsură de uluit și spuse:

— Da, pe Allah! treaba asta-i de-a mirările! Da ce am eu de făcut acuma, când nu mai am măgarul la îndemână, și când trebuie să plec să strâng dările din cutare și din cutare sat din împrejurimi? Da măcar știi la care ceas urmează să se întoarcă? Ori te pomenești că nu ți-a spus nimica în privința aceasta?

Iar muierușca răspunse:

— Nu, n-a spus la care ceas. Nu mi-a spus decât că se duce să judece la divan! Or, eu știu prea bine ce-aș face dacă aș fi în locul tău! Da nu-i de nicio nevoie să dau povețe unuia mai deștept și, fără de tăgadă, mai iscusit și mai ager decât mine!

Iar tântălăul zise:

— Ci chiar și-așa, ia scoate ce ai! Am să văd limpede dacă chiar ești proastă de-a binelea!

Ea spuse:

— Păi eu, în locul tău, m-aș duce drept la divan, unde se lăfăie cadiul, aș lua în mână un pumn de boabe și, când aș ajunge dinaintea amărâtului

cel vrăjit care se află în capul divanului, i-aș arăta de departe ceea ce am în mână, și i-aș da de înțeles, prin semne, că am trebuință de slujbele lui de măgar. Și el m-ar pricepe și, întrucât are simțământul datoriei, ar ieși de la divan și ar veni după mine, mai ales când ar vedea boabele, hrana lui cea mai plăcută, și nu s-ar putea opri să nu vină după mine!

Or, când auzi vorbele acelea, strângătorul de biruri socoti tare înțelept gândul soției sale, și zise:

— Socot că asta-i tot ceea ce am mai bun de făcut. Hotărât, ești o femeie tare la sfaturi.

Și plecă de-acasă, după ce luă un pumn de boabe, pentru ca, de n-o putea să-l înduplece pe măgar cu vorba bună, măcar să-l poată amăgi cu ispita mâncării, meteahna lui cea mai de seamă. Și, pe când se depărta, nevasta îi mai strigă:

— Și mai cu seamă, o, fiu al moșului meu, ferește-te să nu care cumva să te mânii pe el și să-l lovești; întrucât știi bine cât e de năzuros și, pe deasupra, mai este, atât ca măgar cât și ca un cadiu ce se află, de două ori îndărătnic și zăcaș!

Și, cu povața asta de pe urmă, zapciul îndemnă înspre divan și intră în sala de județe, unde, pe o podină, ședea cadiul.

Și se opri la capătul sălii, în spatele celor ce se aflau acolo, și, ridicând mâna în care ținea pumnul de boabe, începu cu cealaltă mână să-i facă semne de grabnică poftire cadiului, semne ce vroiau să zică răzvedit: „Hai iute! Trebuie să-ți spun ceva! Vino încoace!” Și cadiul, până la urmă, văzu semnele acelea și, cunoscând în insul care i le făcea pe unul dintre zapciii de frunte, gândi că o fi vrând să-i spună aparte niscaiva lucruri de seamă, ori să-i dea vreo știre grabnică din partea valiului. Și se ridică pe dată, oprind mersul județelor, și se duse în sala de la intrare după zapciu, care, spre a-l ademeni mai vârtos, mergea înainte-i, arătându-i boabele și îndemnându-l prin semne și prin viu grai, așa cum se face cu măgarii.

Or, de îndată ce amândoi ajunseră în sala de la intrare, zapciul se aplecă la urechea cadiului și îi spuse:

— Pe Allah! o, prietene, sunt tare necăjit și tare mâhnit și tare amărât de fermecătoria care te ține vrăjit. Și, de bună seamă, nu ca să te supăr am venit aici după tine, da trebuie numaidecât să plec pe dată la slujba mea, și nu pot să te aștept până să-ți isprăvești ziua aici. Mă rog dar ție să te preschimbi fără de zăbavă în măgar și să mă lași să încalec pe spinarea ta!

Și, văzându-l pe cadiu că se trage îndărăt cu spaimă, pe măsură ce asculta, zapciul luă un glas plin de mare duioșie și adăugă:

— Mă jur ție pe Profetul – asupra-i fie rugăciunea și tihna! – că, dacă vrei să vii îndată după mine, niciodată nu am să te mai înțep în fund cu strămurarea, căci știu că ești tare gingaș și tare plăpând în ceea ce privește partea aceea a trupului tău! Hai, vino, măgărușul meu, prietene al meu bun! Și ai să capeți, în seara aceasta, un tain de două ori mai mare de boabe și de lucernă proaspătă!

Și-așa! Iar cadiul, gândind că are de-a face cu un nebun scăpat de la maristan, se trase încetișor încetișor înspre ușa sălii, până peste măsură de năucit și de speriat, și mai galben ca șofranul la față. Ci zapciul, văzând că are să-l scape, făcu o săritură sprintenă și trecu între el și ușa dinspre divan, tăindu-i în felul acesta calea. Iar cadiul, nevăzând niciun străjer și nici pe nimenea pe care să-l cheme în ajutor, găsi cu cale să se poarte cu dulceață, cu grijă și cu gingășie, și îi spuse zapciului:

— S-ar părea, o, stăpâne al meu, că ți-ai pierdut măgarul, socotesc eu, și ai vrea altul în locul lui. Or, nimica nu-i mai întemeiat, după părerea

mea. Iacătă, dar, din parte-mi, trei sute de drahme, pe care ți le dau spre a putea să-ți cumperi altul. Și, cum astăzi este zi de târg la sukul de vite, are să-ți fie lesne să-ți alegi, la prețul acesta, cel mai frumos măgar.

Și, spunând acestea, scoase de la chimir cele trei sute de drahme, le dete zapciului, care primi târgul, și se întoarse în sala de județe, luând o înfățișare așezată și îngândurată, ca și cum tocmai i s-ar fi dat o veste despre vreo treabă de mare însemnătate. Și își zicea în sineși: „Pe Allah! e vina mea că am pierdut în felul acesta trei sute de drahme! Da-i mai bine așa, decât să fi stârnit gâlceavă de față cu împricinații mei. Și-apoi, am să izbutesc eu să-mi capăt îndărăt banii, pe spinarea pricinașilor!” Și șezu pe locul lui, și duse mai departe județele. Și-atâta cu el!

Estimp, zapciul, iacătă! Când ajunse la sukul de vite, spre a-și cumpăra un măgar, începu să cerceteze cu luare-aminte și pe îndelete toți măgarii, unul câte unul. Și, până la urmă, zări un măgar tare bun, care-i păru să aibă toate însușirile cerute, și deodată cunoscu că acela era chiar măgarul său. Iar măgarul îl cunoscu și el și, dându-și urechile pe spate, începu să fornăie și să răgească de bucurie. Ci zapciul, tare cătrănit de obrăznicia asinului, după toate câte se petrecuseră, se trase îndărăt, scuturându-și mâinile, și strigă:

— Nu, pe Allah! nu pe tine am să te cumpăr, dacă am trebuință de măgar credincios, întrucât, ba cadiu, ba măgar, n-ai să poți să-ți faci cu adevărat treaba!

Și se depărta, scos din fire de cutezanța măgarului său, care îndrăznea să-l îmbie a-l cumpăra. Și se duse de cumpără altul, și se întoarse degrabă acasă, spre a-l însămăra și a încăleca pe el, după ce îi povesti neveste-si toate câte i se întâmplaseră.

Și, în felul acesta, datorită minții pline de rod a muieruștii, soția zapciului, toată lumea fu mulțumită și nimenea nu rămase păgubit. Întrucât, dacă flăcăiandrul dobândise banii de care avea trebuință, iar soțul rostuise un măgar mai bun, fără să dea o drahmă din buzunarul său, nici cadiul nu zăbovise să-și capete banii, câștigând cinstit, de pe urma împricinaților îndatoritori, de două ori mai mult decât îi dedese zapciului.

Și asta-i, o, preafericitule rege, tot ce știu eu despre măgarul cadiu. Ci Allah știe mai bine!

După ce sultanul ascultă istorisirea aceasta, strigă:

— O, gură de zahăr, o, tu, cel mai desfătător dintre tovarășii mei, te căftănesc căpetenie peste cămărași!

Și porunci să fie gătit pe dată cu însemnele slujbei lui, și îl pofti să șadă jos lângă el, și îi spuse:

— Pe viața mea și-a ta, o, cap al cămărașilor mei, tu de bună seamă că trebuie să mai știi vreo poveste. Și mult mi-ar plăcea să te aud cum mi-o povestești!

Iar pescarul mâncător de hașiș, ajuns cămăraș peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată!

Și, bălăngănind din cap…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute doua noapte

Urmă:

…Iar pescarul mâncător de hașiș, ajuns cămăraș peste sarai, cu ucazul ce-i dase ursita, răspunse:

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată! Și, bălăngănind din cap, istorisi:

Cadiul și măgărușul

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că trăiau odată, într-un oraș ca toate orașele, un om cu femeia lui, oameni săraci, vânzători de porumb copt, și care aveau o fată ca luna, ajunsă la vârsta de măritiș. Și vru Allah ca un cadiu s-o ceară de nevastă și s-o capete de la părinții ei, care își deteră degrabă învoirea, măcar că preacinstitul cadiu era de o urâțenie cumplită, cu o barbă aspră ca țepii ariciului, și ceacâr de-un ochi, și-așa de bătrân încât ar fi putut să treacă drept tată al fetișcanei. Da era om avut și se bucura de mare vază.

Iar părinții fetei, nejinduind decât la îmbunătățirea pe care măritișul acela avea s-o aducă stării și vieții lor, nu se gândiră că, dacă bogăția poate să înlesnească fericirea, nu ea îi este și temeiul. Da de altminteri cadiul avea să simtă în curând, pe pielea lui, necazurile și belelele unei însurători ca aceea.

Începu, cadiul, așadar, spre-a încerca să se facă plăcut, în ciuda cusururilor legate de trupul lui, din pricina bătrâneții și a urâciunii, s-o copleșească în fiecare zi cu tot alte daruri pe soția sa cea tinerică, și să-i îndeplinească până și cele mai mărunte nazuri. Da el uita că nici darurile, nici îndeplinirea nazurilor nu prețuiesc cât dragostea cea tinerească și care stinge pojarurile. Și se plângea în sufletul său că nu găsea nimic din ceea ce aștepta el de la soția lui, care, altminteri, și fără de nicio pricepere, nu avea cum să-i dea ceea ce nu știa, din pricina lipsei ei de învățătură.

Or, cadiul avea de cirac un diac tânăr, pe care îl îndrăgise mult și despre care nu putea să se oprească a-i vorbi deseori soției sale. Și, tot așa, nu putea să se oprească, măcar că lucrul acesta este potrivnic obiceiurilor, să-i povestească flăcăului despre frumusețea soției și despre iubirea pe care el i-o purta, și despre nepăsarea soției sale față de el, în pofida a toate câte făcea pentru ea. Întrucât așa îl orbește Allah pe insul căruia i se cuvine pierzania! Ba mai mult! Pentru ca să se împlinească scrisele, cadiul împinse sminteala și orbia până la a i-l arăta într-o zi pe flăcăiandru, de la fereastră, tinerei lui soții. Și, cum flăcăul era frumos și plăcut, tinerica se îndrăgi de tinerel. Și, cum două inimi care se caută tot ajung până la urmă să se găsească și să se împreune, împotriva oricăror piedici, cei doi tinerei izbutiră să înșele ochii cadiului și să-i adoarmă veghea zuliară. Iar copilandra îl îndrăgi pe copilandru mai mult decât ca pe lumina ochilor și, dându-i sufletul, i se dărui și cu tot trupul. Iar calemgiul cel tinerel i-l dete îndărăt sporit și o făcu să guste ceea ce bătrânul cadiu nu izbutise niciodată să trezească. Și amândoi trăiră în felul acesta peste măsură de fericiți, văzându-se mereu și îndrăgindu-se zi de zi tot mai mult. Iar cadiul se arăta mulțumit că o vedea pe nevastă-sa cum se făcea tot mai frumoasă de tinerețe, de sănătate și de prospețime. Și toată lumea era fericită în felul său.

Or, nevestica, spre a putea să se întâlnească fără de nicio spaimă cu drăguțul ei, se înțelesese cu el că, dacă are să agațe la fereastra dinspre grădină o năframă albă, flăcăul poate să vină la ea să-i țină tovărășie; dar, dacă năframa va fi roșie, flăcăul trebuia să se ferească a veni, întrucât

năframa aceea vroia să însemne că bătrânul cadiu este acasă.

Ci vru soarta ca într-o zi, tocmai când întinsese năframa cea albă, după ce cadiul plecase la divan, nevestica să audă niște bătăi grăbite la ușă și niște strigăte; și îl văzu îndată pe soțul ei, sprijinit de brațele unor hadâmbi, și galben tot, și schimbat tot la chip și la înfățișare. Iar hadâmbii o lămuriră că bietul cadiu fusese cuprins pe neașteptate la divan de un zor, și că nu mai zăbovise să vină acasă să se îngrijească și să se odihnească. Și chiar că bietul moșneag avea o față atâta de jalnică încât tinerica, nevastă-sa, în ciuda ceasului nedorit la care picase și a tulburării pe care sosirea aceea o stârnea, începu a-l stropi cu apă de trandafiri și a-i da îngrijirile de trebuință. Și, după ce îl ajută sa se dezbrace, îl culcă în patul pe care i-l așternu chiar ea, și unde, ușurat ca urmare a îngrijirilor ce-i dase soția, nu peste mult adormi. Iar tinerica vroi să se folosească de răgazul pe care i-l aducea întoarcerea aceea fără de veste a soțului, spre a merge să facă o scaldă la hammam. Și, în zorul în care se afla, uită să dea jos năframa cea albă a întâlnirilor și s-o pună în loc pe cea a opreliștilor. Și, luând într-o legătură rufe înmiresmate, plecă de-acasă și se duse la hammam.

Or, diacul cel tânăr, văzând năframa albă la geam, se sui cu pas sprinten pe terasa vecină, de unde, după năravul lui, sări pe terasa cadiului și intră în odaia unde de obicei o găsea pe drăguța sa așteptându-l goală goluță sub învelitoarele patului. Și, întrucât ferestrele de la odaie erau închise de tot, iar în odaie, tocmai spre a ocroti somnul cadiului, stăpânea un întuneric mare, și cum nevestica adesea, ca să se joace, îl primea pe flăcău în tăcere și nu da semn de viață, se apropie de pat râzând și, ridicând păturile, își duse mâna repede, ca pentru o mângâiere. Și, na beleaua! La atingerea aceea, calemgiul își trase mâna cu scârbă și cu spaimă, da nu îndeajuns de repede, încât cadiul, sărind din somn, și lecuit dintr-odată de răul lui, înșfăcă mâna aceea și sări cu mânie asupra stăpânului ei. Și, dându-i puteri mânia, în vreme ce pe stăpânul mâinii uluiala îl țintuia în nemișcare, îl trânti la pământ, în mijlocul odăii, cu o piedică și, înhățându-l bine și apucându-l pe după brâu, pe negură, îl aruncă în lădoiul în care se țin saltelele în timpul zilei, și care acum era deschis și gol, întrucât saltelele fuseseră scoase afară. Și puse capacul repede, și încuie lada cu cheia, fără a avea vreme să vadă chipul celui încuiat. Iar toată vânzoleala aceea care îi încinsese sângele, pricinuind în el, o întoarcere mântuitoare, făcu să-și capete pe deplin puterile; așa că, îmbrăcându-se, cadiul îl întrebă pe hadâmbul de la poartă unde a plecat nevastă-sa, și dete fuga s-o aștepte la ieșire, dinaintea porții hammamului. Întrucât își zicea: „Mai înainte de a-l omorî pe cel nepoftit, trebuie să știu dacă a fost în înțelegere cu nevastă-mea. Pentru aceea, am s-o aștept colea la ieșire și am s-o duc apoi acasă, și, dinaintea martorilor, am s-o pun față cu cel din ladă. Întrucât, dat fiind că sunt cadiu, trebuie ca lucrurile să se petreacă așa cum scrie la lege. Și-atunci, am să văd lămurit dacă este numai un vinovat, ori dacă sunt doi părtași. În cea dintâi împrejurare, am să-l sting de pe fața pământului cu chiar mâna mea, dinaintea martorilor, pe cel închis; iar în cel de al doilea caz, am să-i sugrum pe amândoi, cu cele zece degete ale mele!”

Și, chibzuind așa și tot răsucindu-și în minte gândurile acestea de răzbunare, începu să oprească, una câte una, pe băieșițele care intrau în hammam, spunând fiecăreia:

— Allah fie cu tine! spune-i femeii mele cutare să iasă afară pe dată, întrucât am de vorbit cu ea numaidecât!

Da spunea vorbele acestea cu atâta repezeală și cu atâta foc, și avea

ochii atâta de aprinși și fața atâta de galbenă, și da din mâini atâta de anapoda, și glasul îi era atâta de tremurător și înfățișarea atâta de plină de mânie, încât femeile, înfricoșate, o luau la fugă, scoțând țipete subțiri și luându-l drept nebun. Iar cea dintâi dintre ele care își duse până la capăt solia, în mijlocul sălii hammamului, îi aduse aminte dintr-odată copilandrei, soția cadiului, de negrija ei și de uitarea în ce privește năframa cea albă pusă în geam. Și își zise: „Gata! sunt pierdută, fără de scăpare! Și numai Allah știe ce-o fi pățit drăguțul meu!" Și dete zor să-și isprăvească scalda, pe când în sală soliile băieșițelor veneau repede-repede, una după alta, iar soțul ei, cadiul, ajunsese singurul sâmbure de vorbă al femeilor speriate. Ci, spre norocul ei, niciuna nu o cunoștea pe copilandra care, de altminteri, se prefăcea că nu ia aminte nicidecum la ceea ce se spunea, de parcă lucrul nu o privea deloc. Și, după ce se îmbrăcă, se duse în sala de la intrare, unde văzu o vânzătoare săracă de năut, ce sta jos dinaintea grămezii ei de boabe, din care vindea la băieșițe. Și o chemă și îi spuse:

— Tușa mea cea bună, iacătă colea un dinar de aur pentru tine, dacă vrei să-mi împrumuți pe-un ceas iașmacul tău cel albastru și coșul cel gol de lângă tine!

Iar bătrâna, bucuroasă de chilipirul acela, îi dete coșul de răchită și prăpăditul de iașmac făcut dintr-o pânză amărâtă. Iar copilandra se învălui cu iașmacul, luă coșul în mână și, străvestită așa, ieși din hammam.

Și, în uliță, îl zări pe bărbatu-său, care se vânzolea de colo colo, dând din mâini, dinaintea porții, și blestemând cu glas mare hammamurile, și pe femeile care se duc la hammam, și pe stăpânii hammamurilor, și pe zidarii de hammamuri.

Iar ochii-i ieșeau din cap, și făcea spume la gură. Și femeiușca se duse la el și, schimbându-și glasul, și prefăcându-și-l ca al vânzătoarelor de pe ulițe, îl întrebă dacă vrea să cumpere năut. Iar el atunci începu să afurisească năutul, și pe vânzătoarele de năut, și pe cei care seamănă năut, și pe cei care mănâncă năut. Iar tinerica, râzând de nebunia lui, îl lăsă și o luă înspre casă, fără a fi cunoscută, sub străvestirea ei. Și intră în casă, și se sui repede în odaia ei, și auzi niște gemete. Și, nevăzând pe nimeni în odaia la care deschisese degrabă ferestrele, i se făcu frică și tocmai se pregătea să cheme hadâmbul ca s-o liniștească, și deodată auzi limpede că gemetele ieșeau din lada de saltele. Și dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, și o deschise strigând:

— În numele lui Allah cel atoateiertătorul și milosârdnicul!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treia noapte

Urmă:

…Și dete fuga la acea ladă, de la care cheia nu fusese luată, și o deschise strigând:

— În numele lui Allah cel atoateiertătorul și milo- sârdnicul!

Și îl văzu pe iubitul ei, gata să-și dea sufletul din pricina înnăbușelii. Și, cu toată spaima din ea, femeiușca nu se putu opri să nu pufnească în râs când îl văzu pe flăcăul ei ghemuit acolo, cu ochii încrucișați. Ci se și repezi să-l stropească cu apă de trandafiri și să-l învioreze. Și, când îl văzu bine întremat și în fire, află degrabă tot ce pățise; și pe dată copilandra își și făcu socoteala cum să orânduiască totul.

Și-aveau, în grajdul lor, o asină care, chiar în ajun, fătase un pui de măgăruș. Și copilandra dete fuga la grajd, luă în brațe puișorul cel mititel de măgar și, aducându-l în odaia ei, îl așeză în lada în care fusese încuiat diacul, și închise capacul cu cheia. Și, după ce își sărută drăguțul, îl trimise de-acolo, spunându-i să se întoarcă atunci când o vedea ca semn năframa cea albă. Și, la rându-i, se întoarse degrabă la hammam, și îl văzu pe bărbatu-său cum se vânzolea într-una în lung și-n lat, afurisind hammamurile și tot ce urmează. Și, când o văzu că intră în hammam, strigă după ea și îi spuse:

— O, vânzătoareo de boabe de năut, spune-i femeii mele Cutare că, dacă mai zăbovește acolo înăuntru, mă jur pe Allah că am s-o omor până-n seară, și că îi dărâm hammamul în cap!

Iar copilandra, râzând în sufletul ei, ajunse în sala de la intrare a hammamului, dete îndărăt vânzătoarei de boabe de năut iașmacul și coșul, și ieși numaidecât, cu legăturica de rufe la subsuoară, mișcându-și șoldurile.

Or, de cum o zări, cadiul, soțul ei, se repezi la ea și țipă:

— Unde-ai fost? unde-ai fost? Te-aștept aici de două ceasuri! Hai, ia-o după mine! Vino după mine, o, vicleano, o, stricato! Haide!

Iar copilandra, oprindu-se din mers, răspunse:

— Pe Allah! ce ai? Numele lui Allah fie asupra-ți! Cei ai, o, bărbate? Te-ai smintit, dintr-odată, de faci atâta zarvă pe uliță, tu, cadiul orașului? Ori te pomenești că boala ceea ți-o fi spulberat judecata și ți-o fi scrântit mințile, de nu mai ai niciun fel de cuviință în lume și pe uliță față de fiica moșului tău?

Iar cadiul se burzului:

— Destul cu vorbele de clacă! O să spui tu acasă ce ai de spus! hai după mine!

Și porni înainte, dând din mâini, țipând și vărsându-și otrava, fără ca totuși să-i spună vreo vorbă de-a dreptul neveste-si, care venea după el, tăcută, la zece pași în urmă.

Și, când ajunseră acasă, cadiul o închise pe nevastă-sa în odaia de sus, și se duse să cheme șeicul mahalalei și încă patru martori, cum cere legea, precum și pe toți cu care putu să se întâlnească de prin vecini. Și îi aduse pe toți în odaia cu lada, unde se afla soția lui, și unde el dorea să-i aibă de martori la ce avea să urmeze.

Când intrară în odaie, cadiul și toți cei care îl însoțeau o văzură pe tânăra nevestică, acoperită încă de iașmacurile ei, care se trăsese într-un ungher, spre fund, vorbind singură, da în așa fel încât să fie auzită de toți. Și spunea: „O, vai de păcatele noastre! bietul bărbatu-meu! Boala ceea l-a smintit! De bună seamă că a înnebunit de-a binelea, dacă a ajuns să mă potopească așa cu înjurăturile și dacă aduce în harem niște bărbați străini! O, păcatele noastre! Bărbați străini în haremul nostru! și-au să se uite la mine! Vai! Vai! e nebun, e nebun de tot!"

Și într-adevăr că bătrânul cadiu era într-o asemenea stare de mânie, de gălbeneală și de tulburare, încât, cu barba care-i tremura și cu ochii care îi ardeau, chiar că, după chip, părea să fie lovit de frigurile nebuniei și de

dambla. Așa că vreo câțiva dintre cei care îl însoțeau căutau să-l liniștească și îl sfătuiau să-și vină în fire; ci vorbele nu făceau decât să-l întărâte și mai rău, și zbiera la ei:

— Intrați! Intrați! N-o ascultați pe ticăloasă! Nu vă lăsați înduioșați de bocetele vicleniei! Aveți să vedeți! Aveți să vedeți! Aceasta-i ziua ei cea de pe urmă! Acesta-i ceasul judecății! Intrați! Intrați!

Or, după ce toată lumea intră, cadiul închise ușa și se duse drept la lada de saltele, și săltă capacul. Și iacătă că măgărușul scoase capul, scutură din urechi, se uită la toată lumea cu ochii lui mari, negri și dulci, sforăi răsuflând și, ridicându-și coada și ținând-o dreaptă, începu să răgească, în bucuria lui că vedea iarăși lumină și ca să-și cheme mama.

La priveliștea aceea, cadiul ajunse până peste poate de turbat și de mânios, și fu cuprins de tremurături și de zvârcoleli; și deodată se repezi la nevastă-sa, dând s-o sugrume. Iar ea începu să țipe, luând-o la fugă prin odaie:

— Pe Profetul! vrea să mă strângă de gât. Țineți-l pe nebun, o, musulmanilor! Ajutor!

Iar cei de față, văzând într-adevăr spuma turbării pe buzele cadiului, nu se mai îndoiră de nebunia lui, și se repeziră între el și nevastă-sa, și îi luară în brațe, și îl puseră cu sila jos pe covor, în vreme ce el horcăia vorbe fără de înțeles și încerca să le scape spre-a o omorî pe nevastă-sa. Iar șeicul mahalalei, peste măsură de tulburat că îl vedea pe cadiul orașului într-un hal ca acela, nu putu totuși să se oprească, luând aminte la nebunia lui îndârjită, să le spună celor de față:

— Vai, trebuie să-l ținem sub veghe, nemișcat, până ce Allah l-o potoli și l-o face să-și vină în fire!

Și toți strigară:

— Allah să-l lecuiască! Un om de vază ca el! Ce boală rea!

Iar câțiva spuneau:

— Cum se poate să fie zuliar pe un măgăruș!

Iar alții întrebau:

— Cum de-a intrat măgărușul în lada aceasta de saltele?

Iar alții ziceau:

— Vai, păi tot el l-o fi închis acolo înlăuntru pe măgărușul acesta, luându-l drept vreun bărbat!

Iar șeicul mahalalei adăugă, ca încheiere:

— Allah să-i vie în ajutor! și alunga-l-ar pe Cel-viclean!

Și toți răspunseră:

— Izgonit să fie Cel-viclean!

Și toată lumea plecă, afară de cei care îl țineau pe cadiu țintuit jos pe covor. Da de altminteri nu zăboviră prea multă vreme acolo. Întrucât cadiul fu cuprins dintr-odată de un val de mânie atâta de năprasnic, și începu să țipe atâta de tare niște vorbe de neînțeles, și să se zbată cu atâta înverșunare, dând mereu să se repeadă la nevastă-sa care, de departe, îi făcea pe furiș niște strâmbături și niște semne de batjocură, încât vinele gâtului i se rupseră și, vărsând un bolboroș de sânge, își dete sufletul. Aibă-l Allah întru mila sa! Întrucât nu numai că era un cadiu fără de cusur, da îi mai și lăsa neveste-si, copila cu pricina, destulă avere cât să poată să trăiască în belșug și să se mărite cu calemgiul cel tinerel pe care îi îndrăgise, și care o îndrăgise și el!

Și, după ce istorisi așa povestea aceasta, pescarul mâncător de hașiș, văzând că regele îl asculta cu încântare, își zise: „Am să-i mai povestesc

una!” Și spuse:

Cadiul cel isteț

Se povestește că a fost odată la Cairo un cadiu care săvârșise atâtea potlogării și dedese atâtea județe mituite încât fusese mazilit din huzmeturile lui, și era nevoit, ca să nu moară de foame, să trăiască din pezevenlâcuri. Or, într-o zi, degeaba își tot bătu el capul, că nu mai găsi niciun mijloc de a face rost de niscaiva bani, întrucât își mistuise toate istețimile minții, tot așa cum le prăpădise și pe cele ale vieții sale. Și, văzându-se ajuns la capătul acela, îl chemă pe singurul rob ce-i mai rămăsese și îi zise:

— O, Cutărică, sunt cam bolnav astăzi și nu pot să ies din casă, da cată să te duci tu să ne găsești ceva de mâncare, ori să-mi trimiți pe vreunii care au trebuință de sfaturi pentru judecăți. Și-am să mă pricep eu să-i fac să-mi plătească osteneala!

Și robul, care era o pramatie tot atâta de trecută prin ciur și prin dârmon ca și stăpânu-său, în ce privește pișicherlâcurile și tertipurile, și care era tot atâta de dornic ca și el în izbânda acelui gând, plecă zicându-și: „Am să mă leg de vreo câțiva trecători, la rând, și am să mă iau la gâlceavă cu ei. Și, întrucât nu toată lumea știe că stăpânul meu a fost dat afară din slujbă, am să-i târăsc dinaintea lui, sub cuvânt de-a ne judeca pricina, și am să-i fac să-și golească chimirul în mâinile lui!” Și, chibzuind așa, puse ochii pe un trecător ce mergea înaintea sa, și care pășea liniștit sprijinindu-și bastonul cu amândouă mâinile pe ceafă; și, cu o piedică bine adusă, îl dete de-a rostogolul în noroi. Și bietul om, cu hainele murdărite și cu imineii beliți, se ridică mânios, cu gândul de a-l pedepsi pe cel care îl doborâse. Da cunoscându-l că e robul cadiului, nu mai vroi să se înfrunte cu el și, otrăvit de tot, se mulțumi să spună, luându-și tălpășița;

— Bătu-l-ar Allah pe Cel-viclean!

Și, robul, pezevenghiul acela, văzând că încercarea dintâi nu-i izbutise, își urmă drumul mai departe, zicându-și: „Mijlocul acesta nu-i bun. Trebuie să căutăm altul, căci toată lumea ne cunoaște, pe stăpânul meu și pe mine!” Și, cum chibzuia la ce-i rămânea de făcut, dete cu ochii de un slujitor ce ducea pe cap o tabla pe care se afla o gâscă minunată, umplută și împodobită de jur împrejur cu pătlăgele roșii, cu dovlecei și cu vinete, toate iscusit orânduite. Și se luă după slujitorul acela, care se îndrepta înspre cuptorul unui cuptoragiu, ca să dea gâsca acolo la copt; și îl văzu cum intră și cum îi dă stăpânului cuptorului tablaua spunându-i:

— Am să vin s-o iau peste un ceas!

Și plecă.

Atunci, robul cadiului își zise: „Iacătă chilipirul!” Și, după o bucată de vreme, intră la cuptorar și spuse:

— Salamalleikum, ya hagg Mustafa!

Iar stăpânul cuptorului îl cunoscu pe robul cadiului, pe care nu-l mai văzuse de multă vreme, dat fiind că în casa cadiului nu mai era niciodată ceva de trimis la cuptor; și răspunse:

— Și asupra ta să fie pacea lui Allah, o, Mubarat, fratele meu! Ce vânt te aduce? E multă vreme de când cuptorul meu nu a mai ars pentru

stăpânul nostru cadiul! Cu ce pot să te ajut astăzi, și ce mi-aduci?
Iar robul spuse:
— Nimic altceva pe lângă ceea ce ai acuma; și-am venit să iau gâsca umplută care se află în cuptor!
Iar cuptorarul răspunse:
— Păi da gâsca aceea, o, fratele meu, nu este a ta!
El zise:
— Nu vorbi așa, o, șeicule! gâsca aceea nu-i a mea, spui tu? Păi da eu sunt acela care am văzut-o când a ieșit din ou, care am hrănit-o, care am tăiat-o, care am umplut-o și care am pregătit-o!
Iar cuptorarul spuse:
— Pe Allah, aș vrea și eu să fie așa! Da ce-am să-i spun aceluia care mi-a adus-o, când are să vină după ea?
El răspunse:
— Nu cred că are să mai vină! Oricum, să-i spui atât, în chip de glumă, întrucât e om hâtru și-i place să râdă: „Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, gâsca deodată a dat un țipăt ascuțit și și-a luat zborul...”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patra noapte

Urmă:

„...Uallah, o, fratele meu, chiar când împingeam tava în cuptor, gâsca deodată a dat un țipăt ascuțit și și-a luat zborul!”
Și-apoi robul cadiului adăugă:
— Dă-mi gâsca aceea, că acuma trebuie să fie îndeajuns de coaptă!
Iar cuptoragiul, râzând de vorbele pe care le auzea, scoase tava din vatră și o dete cu toată încrederea robului cadiului, care zori să se ducă s-o dea stăpânului său, și să mănânce gâsca împreună cu el lingându-și degetele.
Estimp, aducătorul gâștei se duse la cuptoragiu și își ceru tava, zicând:
— Gâsca acuma trebuie să fie taman gata, o, stăpâne!
Iar cuptorarul răspunse:
— Uallah! tocmai când o puneam la cuptor, a dat un ghigăit ascuțit și și-a luat zborul!
Și omul, care era departe de a fi ins glumeț, fu cuprins de mânie, încredințat că stăpânul cuptorului vroia să-și bată joc de el, și strigă:
— Cum de cutezi să-ți râzi de barba mea, o, nimicura lumii?
Și, din vorbă în vorbă și din sudalmă în sudalmă, cei doi inși ajunseră la bătaie. Iar mulțimea nu zăbovi mult până ce să se strângă, la auzul țipetelor, și să dea năvală pe dată în odaia unde era cuptorul. Și își spuneau unii altora:
— Hagg Mustafa se bate cu un om din pricina unei gâște fripte care a înviat!
Și cei mai mulți îi luau partea și apărarea stăpânului cuptorului, a cărui

bună-credință și cinste o cunoșteau de multă vreme, pe când numai vreo câțiva își îngăduiau să ridice o umbră de îndoială în privința acelei învieri.

Or, printre inșii ce se înghesuiau așa împrejurul celor doi care se băteau, se afla și o femeie însărcinată, pe care pârdalnicul o împinsese în rândul din față. Da asta fu spre nenorocul ei, întrucât în clipa când cuptoragiul se răsuci ca să-l atingă mai vârtos pe potrivnicul său, femeia primi drept în pântece lovitura aceea năprasnică, menită altcuiva decât ei. Și căzu la pământ, scoțând un țipăt de găină speriată, și lepădă pe clipă pe dată.

Or, soțul femeii cu pricina, care locuia într-o dugheană de poame, în vecinătate, fu vestit numaidecât și veni pe fugă, cu un toroipan amarnic, și răcnind:

— Am să-l betejesc pe cuptoragiu, și pe tata-al cuptoragiului, și pe bunicu-său, și-am să-l sting de pe pământ!

Iar cuptoragiul, istovit și-așa de bătaia dintâi, și văzând cum vine asupra-i omul acela mâniat și înarmat cu toroipanul cel vârtos, nu putu să țină mai mult și își slobozi picioarele în vânt, fugind în curte. Și, dacă văzu că potrivnicul se luase după el, sări peste niște ziduri, se cățără pe o terasă de-alături, și de acolo își dete drumul să cadă la pământ. Și vru ursita să cadă drept pe un maghrebin care dormea la temelia casei, înfășurat în păturile lui. Și cuptorarul, care cădea de sus și care era tare greu la trup, îi dezgărdină toate coastele. Iar maghrebinul, fără a șovăi, își dete sufletul pe loc. Și toți cunoscuții lui, ceilalți maghrebini din suk, deteră fuga și-l înhățară pe cuptoragiu, snopindu-l în bătăi, și se porniră să-l târască dinaintea cadiului. Iar aducătorul gâștei, la rându-i, când îl văzu pe cuptoragiu însfăcat, se alipi și el repede maghrebinilor. Și, în huietul de țipete și răcnete, toată lumea luă calea înspre divanul de județe.

Or, tocmai atunci, sluga cadiului, mâncătorul gâștei, care, vârându-se printre oameni, venise îndărăt să vadă ce se mai petrece pe acolo, spuse către toți cei încăierați:

— Haideți după mine, o, preafericiților! vă arăt eu drumul!

Și îi duse la stăpânul său.

Iar cadiul, cu o înfățișare aspră, începu prin a-i pune pe toți împricinații să plătească de două ori huzmetul județului. Pe urmă, se întoarse înspre pârât, împotriva căruia erau îndreptate toate degetele, și îi spuse:

— Ce ai a răspunde în privința gâștei, o, cuptorarule?

Și bietul om, pricepând că era mai bine, în împrejurarea de față, din pricina robului cadiului, să stăruiască în mărturia lui dintâi, răspunse:

— Pe Allah! o, stăpâne al nostru, cadiule, pasărea a dat un ghigăit ascuțit și, așa umplută toată cum era, s-a sculat din mijlocul tăvii și și-a luat zborul!

Iar aducătorul gâștei, când auzi, strigă:

— A, pui de cățea, tot mai stărui să spui una ca asta și dinaintea domniei sale cadiului?

Iar cadiul, luând o înfățișare supărată, îi spuse aducătorului gâștei:

— Da tu, o, necredinciosule, o, păgânule, cum de îndrăznești să nu crezi că acela carele are să învieze toate făpturile la ziua învierii, adunând la loc oasele lor risipite pe toată fața pământului, nu poate să dea îndărăt viața unei gâște care are toate oasele și căreia numai penele îi lipsesc?

Iar mulțimea, la vorbele acelea, strigă:

— Slavă lui Allah, carele înviază morții!

Și se porni să-l huiduiască pe nenorocitul de aducător al gâștei, care își

luă valea, căindu-se de lipsa lui de credință.

Pe urmă, cadiul se întoarse înspre soțul femeii care lepădase și îi spuse:

— Da tu ce ai de spus împotriva omului acesta?

Și, după ce ascultă plângerea, spuse:

— Pricina-i limpede și nu îngăduie nicio șovăire. Hotărât, cuptoragiul este vinovat de-a fi pricinuit lepădarea pruncului. Și poate fi osândit cu legea talionului, întocmai!

Și se întoarse înspre soț și îi spuse:

— Pravila îți dă dreptate, iar eu îți dau volnicie s-o trimiți pe soția ta la vinovat, ca să ți-o facă la loc însărcinată. Și poți s-o lași pe seama lui toate cele șase luni dintâi ale sarcinii, întrucât lepădarea s-a petrecut când femeia ajunsese în luna a șasea!

Iar soțul, dacă auzi judecata aceea, strigă:

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea, și Allah să-l ierte pe pârâtul meu!

Și plecă.

Atunci cadiul le spuse rudelor maghrebinului mort:

— Da, voi, o, maghrebinilor, care-i pricina plângerii voastre împotriva omului acesta, cuptorar de meserie?

Iar maghrebinii, dând din mâini de zor, într-un potop de cuvinte, își înfățișară plângerea și arătară trupul neînsuflețit al nemoteniei lor, cerând prețul sângelui. Și cadiul le spuse:

— Hotărât, o, maghrebinilor, prețul sângelui vi se cuvine, întrucât dovezile sunt din prisos împotriva cuptorarului. Încât, nu aveți decât să-mi spuneți dacă vreți ca prețul acesta să vă fie plătit cu altă viață, care va să zică sânge pentru sânge, ori în vreo despăgubire?

Iar maghrebinii, vlăstare dintr-un neam crunt, răspunseră laolaltă:

— Cu viața, o, domnia ta, cadiule!

Iar el le spuse:

— Atunci așa să fie! Luați-l pe cuptorarul acesta, înfășurați-l în păturile rudei moarte, și puneți-l sub minaretul de la moscheea sultanului Hassan. Și, după asta, fratele celui ucis să se suie în minaret și să-și dea drumul din vârful moscheei peste cuptorar, ca să-l zdrobească așa cum l-a zdrobit cuptorarul pe fratele vostru!

Și adăugă:

— Unde ești, dară, o, frate al celui ucis?

Și, la vorbele acelea, un maghrebin ieși dintre maghrebini și strigă:

— Pe Allah, o, domnia ta cadiule, îmi trag îndărăt plângerea împotriva omului acesta! Și Allah să-l ierte.

Și plecă, urmat de ceilalți maghrebini.

Și mulțimea care fusese de față la județul acela plecă și ea, minunată de priceperea pravilnicească a cadiului, de simțul lui de dreptate, de adâncimea și de agerimea minții lui. Iar zvonul despre întâmplarea aceea ajungând până la urechile sultanului, cadiul dobândi iarăși dragostea măriei-sale și fu pus iarăși în slujbele de mai înainte, pe când cadiul care îi luase locul se vedea mazilit, fără să fi săvârșit nimic pentru aceasta, ci numai că nu avea iscusința de minte a celui care mâncase gâsca.

Iar pescarul care mânca hașiș, văzând că regele îl asculta tot cu o luare-aminte fermecată, se simți peste măsură de fălos în mândria lui, și povesti:

Povețele unuia care se pricepe la femei

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că erau odată la Cairo doi tineri, unul însurat, iar celălalt burlac, și care erau legați cu mare prietenie între ei. Pe cel care era însurat îl chema Ahmad, iar pe cel care nu era îl chema Mahmud. Or, Ahmad, care era cu doi ani mai mare decât Mahmud, se prilejuia de întâietatea pe care osebirea aceea de vârstă i-o da, spre a face pe dascălul și pe dădaca față de prietenul său, mai cu seamă în ce privește priceperea la femei. Și necontenit îi tot vorbea despre asta, istorisindu-i o sumedenie de întâmplări din viața lui, și spunându-i totdeauna ca încheiere:

— Acuma, o, Mahmud, poți spune că ai cunoscut în viața ta pe unul care le știe până în străfunduri pe făpturile acelea afurisite! Și se cade să te socotești tare norocos că ești prieten cu mine, pentru a te povățui cum să te ferești de toate vicleniile lor!

Și Mahmud era, din zi în zi, tot mai minunat de câte știa prietenul său, și era încredințat că niciodată vreo femeie, oricât de vicleană ar fi fost ea, n-ar fi putut să-i înșele ori măcar să ascundă ceva de ochii lui. Și adeseori îi spunea:

— O, Ahmad, ce grozav ești tu!

Și Ahmad se umfla în gușă, cu o înfățișare ocrotitoare, bătându-l pe umăr pe prietenul său și spunându-i:

— Am să te învăț să fii și tu ca mine!

Or, într-o zi, când Ahmad îi spuse iarăși: „Am să te învăț să fii și tu ca mine! Căci te luminezi pe lângă unul care a trăit multe, și nu pe lângă unul care te dăscălește fără a fi trăit nimic!” tânărul Mahmud îi zise:

— Pe Allah, până a mă învăța cum trebuie să dejoci răutățile femeilor, n-ai putea oare, o, prietene al meu, să mă înveți ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele!…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincea noapte

Urmă:

…n-ai putea oare, o, prietene ai meu, să mă înveți ce trebuie să fac spre a lega chelemet cu vreuna dintre ele?

Și Ahmad răspunse, cu glasul lui de dascăl de școală:

— Pe Allah, acesta-i lucrul cel mai lesne! Nu ai decât să te duci mâine, la sărbătoarea Muled el-Nabi, sub corturi, și să iei seama bine la femeile care colcăiesc pe acolo. Și să-ți alegi una care să fie însoțită de vreun copilaș, și care totodată să aibă o călcătură frumoasă și niște ochi sclipitori sub iașmacul de pe fața ei. Și, după ce ți-ai ales-o, să cumperi niște curmale și niște năut zăhărit, și să i le dai copilului, și să te joci cu el,

ferindu-te să nu prea ridici ochii înspre maică-sa; și să-l mângâi cu gingășie și să-l săruți. Și, după ce copilul are să se deprindă bine cu tine, atunci numai să-i ceri îngăduință maică-si, da fără să te uiți la ea, să porți copilul în locul ei. Și, pe tot drumul, să alungi muștele de pe fața copilului, și să-i vorbești pe limba lui, povestindu-i o mulțime de znoave. Iar maică-sa, până la urmă, are să înceapă să vorbească și ea cu tine. Și, dacă începe să vorbească, poți să fii încredințat că ai să fii cocoșelul!

Și, după ce îi spuse toate astea, Ahmad plecă. Iar Mahmud, minunat până peste poate de prietenul său, își petrecu toată noaptea aceea spunându-și neîntrerupt dăscăleala pe care o căpătase.

Or, a doua zi, dis-de-dimineață, dete zor să se ducă la Muled, cu o nesovăire ce dovedea cât de încredințat era de priceperea prietenului său, și să pună în fapt povețele din ajun. Și, spre marea lui minunare, izbânda îi întrecu așteptările. Și vru soarta ca femeia pe care o însoți până acasă la ea, și pe al cărei țânc îl luase în cârcă, să fie tocmai soția prietenului său Ahmad. Și, ducându-se la ea, era departe de-a gândi că își înșală prietenul, întrucât pe deoparte el nu mai fusese niciodată în casa acestuia, iar pe de altă parte nu avea de unde să ghicească, de vreme ce nu o mai văzuse niciodată, nici cu fața descoperită, nici cu fața acoperită, că femeia aceea era soția lui Ahmad, Iar femeia, la rându-i, era bucuroasă că poate, într-un sfârșit, să pună la încercare puterea de pătrundere a soțului ei, care tot așa o sâcâia și pe ea cu priceperea lui la femei și cu iscusința de-a le dibui vicleniile.

Or, acea întâlnire dintâi dintre tânărul Mahmud și soția lui Ahmad se petrecu foarte plăcut pentru amândoi. Iar flăcăul, care era încă fecior și neștiutor, gustă din plin mulțumirea de a fi prins între mâinile și între picioarele unei egiptence dedată bine cu meseria. Și rămaseră atâta de mulțumiți unul de altul încât mai puseră în fapt povestea de destule ori în zilele următoare. Iar femeia se bucura că astfel îl dovedește de ageamiu, fără ca el să știe, pe soțul său cel credul; iar soțul se minuna că nu-l mai întâlnea pe prietenul său Mahmud la ceasul când îl întâlnea de obicei, și își zicea: „Trebuie să fi găsit vreo femeie, folosindu-se de învățăturile și de sfaturile mele!”

Totuși, după o bucată de vreme, pe când se ducea într-o vinere la geamie, îl zări în curte, lângă puțul pentru spălările cele sfinte, pe prietenul său Mahmud. Și se duse la el și, după salamalekuri și bun-întâlnișuri, îl întrebă cu o înfățișare înțelegătoare dacă a izbutit în căutările lui, și dacă femeia este frumușică. Iar Mahmud, peste măsură de fericit să-și deschidă inima față de prietenul său, strigă:

— Ya Allah! dacă-i frumușică? E numai unt și lapte! Și-i grasă și albă! Numai mosc și iasomie! Și ce deșteaptă-i! Și ce bucate mai face ca să mă ospăteze, la fiecare întâlnire a noastră! Da soțul ei, o, prietene Ahmad, îmi pare-a fi un nătăfleț fără de leac și un neisprăvit!

Iar Ahmad se puse pe râs și spuse:

— Pe Allah! așa-s mai toți bărbații însurați! Hei, văd că te-ai cam priceput să te folosești de sfaturile mele! Ține-o tot așa, o, Mahmud!

Și intrară împreună în moschee, pentru rugăciune, și-apoi se pierdură din vedere.

Or Ahmad, când ieși din geamie, în ziua aceea de vineri, neștiind cum să-și treacă vremea, dat fiind că prăvăliile erau închise, se duse în ospeție la un vecin, care sta poartă în poartă cu el, și se urcă să șadă cu vecinul la fereastra care da înspre uliță. Și deodată îl văzu venind pe prietenul său Mahmud, chiar el, cu ochii lui, și intrând repede în casă fără ca măcar să

bată, ceea ce era o dovadă răzvedită că înlăuntru fusese cineva în înțelegere cu el și că aștepta sosirea lui. Și Ahmad, năucit de ceea ce vedea, se gândi dintru-ntâi să dea buzna drept în casă și să-și prindă prietenul cu soția, și să-i pedepsească pe amândoi. Ci socoti că, la zarva pe care are s-o facă bătând în poartă, soția lui, care era isteață, ar putea prea bihe să-l ascundă pe flăcău ori să-i dea drumul pe sus, pe terasă; și chibzui să intre în casă în alt fel, fără să trezească luarea-aminte.

Se afla, într-adevăr, în curtea lui o fântână, cu gura despărțită în două jumătăți, una din jumătăți dând înspre curtea lui, iar cealaltă jumătate înspre curtea vecinului la care se afla acum. Și Ahmad își zise: „Pe-acolo am să-i pot lua pe neașteptate!” Și îi spuse vecinului:

— Pe Allah, vecine, ia uite că mi-adusei aminte că mi-a căzut azi-dimineață punga în fântână. Și îți cer îngăduința să intru s-o caut. Și pe urmă am să ies din fântână la mine în curte.

Și vecinul răspunse:

— Nu am nimica împotrivă! Ba chiar merg să-ți țin lumină, o, fratele meu!

Ci Ahmad nu vroi să primească ajutorul acela, gândind să coboare pe dibuite, pentru ca nu cumva lumina ieșind din puț să nu dea deșteptarea la el în casă. Și, după ce își luă ziua-bună de la vecin, coborî în fântână.

Or, lucrurile merseră cât se poate de bine în timpul coborârii; da când trebui să se urce pe partea cealaltă, soarta se împotrivi într-un chip tare ciudat. Într-adevăr, Ahmad se și cățărase, ajutându-se cu mâinile și cu picioarele, până pe la jumătatea fântânii, când arăpoaica slujnică veni să scoată apă din puț și, auzind oarecare zgomot în fântână, se aplecă să vadă ce-i. Și văzu o umbră neagră, ce se zbuciuma în negura fântânii și, nici gând să-l cunoască pe stăpânul ei, fu cuprinsă de spaimă și, dând drumul din mâini funiei cu ciutura, o luă la fugă țipând ca o smintită:

— Efritul! Efritul! Iese din fântână, o, musulmanilor! Ajutor!

Iar ciutura, slobozită în felul acesta, căzu cu toată greutatea ei drept în capul lui Ahmad, de-aproape să-l omoare.

Când deșteptarea fu astfel dată de către arăpoaică, soția lui Ahmad zori să-l facă scăpat pe iubitul ei, apoi coborî în curte și, aplecându-se peste ghizdul puțului, întrebă:

— Cine-i în fântână?

Și cunoscu atunci glasul soțului ei, care, în ciuda căderii, găsi putere să arunce un potop de sudalme înfricoșătoare împotriva fântânii, și împotriva celor care au fântâni, și a celor care se bagă în fântâni, și a celor care scot apă din fântâni.

Și ea îl întrebă:

— Pe Allah și pe Nabi! ce-i fi căutând în fundul fântânii?

Iar el răspunse:

— Taci odată, o, afurisito! M-am băgat să-mi caut punga care mi-a căzut azi-dimineață! În loc să mă tot întrebi, ai face mai bine să mă ajuți să ies afară!

Și nevestica, râzând în sufletul ei, căci pricepuse pricina adevărată a coborârii în fântână, se duse să strige vecinii, care veniră să-l scoată cu niște funii pe amărâtul de Ahmad, care nici nu mai putea să se miște, atâta de cumplită fusese lovitura ciuturii. Și se lăsă dus în pat, fără a zice nici cârc, știind că-i mai de folos într-o împrejurare ca acea să-și tăinuiască supărarea. Și se simțea tare umilit, nu numai în mândria lui, cât mai cu seamă în priceperea lui la femei și în dibăcirea vicleniilor lor. Și chibzui în sineși să fie mai cu grijă altă dată, și începu să cugete ce mijloace ar fi de

urmat ca s-o prindă pe ticăloasă.

Și-așa, când după o bucată de vreme putu să se ridice din pat, nu mai avu altă grijă decât să stea la pânda răzbunării lui. Și într-o zi, stând pitit pe după un colț de uliță, îl zări pe prietenul său Mahmud cum tocmai se furișa în casă pe ușa întredeschisă, care fu numaidecât închisă după ce el intră. Și se repezi și începu să bată cu lovituri sporite în ușă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șasea noapte

Urmă:

…Și se repezi și începu să bată cu lovituri sporite în ușă. Iar soția lui, fără a șovăi, îi spuse lui Mahmud:

— Ridică-te și hai după mine!

Și coborî cu el și, după ce îl așeză într-un ungher, chiar în dosul ușii dinspre uliță, îi deschise soțului, spunându-i:

— Pe Allah! ce ai de bați așa?

Ci Ahmad, înșfăcând-o de mână și târând-o mâniat înlăuntru, răcnind, dete fuga în odaia de sus, ca să pună gabja pe Mahmud care, în vremea asta, deschise liniștit ușa în dosul căreia stătuse pitit, și își luă tălpășița. Iar Ahmad, văzând cât de zadarnice îi erau strădaniile, mai-mai să moară de turbare, și hotărî să se lepede de nevastă-sa pe loc. Pe urmă, chibzui însă că ar fi mai bine să mai aibă oleacă de răbdare, și își înghiți veninul în taină.

Or, prilejul pe care îl pândea nu zăbovi mult până ce să se înfățișeze singur, la câteva zile după întâmplarea aceea. Într-adevăr, unchiul lui Ahmad, tatăl soției lui, da un ospăț cu prilejul tăierii-împrejur a unui copil pe care îl avusese la bătrânețele lui. Iar Ahmad și cu nevastă-sa fură poftiți să se ducă să petreacă la el ziua și seara aceea. Și Ahmad puse atunci la cale un gând la care chibzuise. Se duse așadar să-l caute pe prietenul său Mahmud, care rămăsese mai departe singurul care habar nu avea că-l înșela pe chiar prietenul său, și, găsindu-l, îl pofti să vină cu el să ia parte la cumetria de la socru-său. Și toată lumea șezu jos dinaintea tăvilor pline cu bucate, în mijlocul curții, luminată și așternută cu preșuri, și împodobită cu panglici și cu năframe. Iar femeile puteau în felul acesta să vadă de la ferestrele haremului tot ce se petrecea în curte, fără a fi văzute, și să audă tot ce se vorbea. Și Ahmad, în timpul mesei, aduse vorba despre znoavele deocheate care îi plăceau în chip osebit tatălui soției sale. Și, după ce fiecare povesti ce știa mai hazliu, Ahmad spuse, arătându-l pe prietenul său Mahmud:

— Pe Allah! fratele meu Mahmud, colea de față, mi-a povestit odată o întâmplare adevărată, care i s-a întâmplat chiar lui, și care-i cu mult mai hâtră decât tot ce am auzit noi aici.

Iar socrul strigă:

— Povestește-ne-o, o, saiied Mahmud!

Și toți cei de față adăugară:

— Chiar, Allah fie cu tine, povestește-ne-o!

Și Ahmad îi spuse:

— Da știi care! Întâmplarea cu nevestica aceea grasă și albă ca untul!

Și Mahmud, mândru că se vedea rugat așa de toată lumea, începu să povestească cea dintâi întâlnire a lui cu tânăra soție, care era însoțită de copilul ei, sub corturi, la Muled. Și începu să dea niște amănunte atâta de adevărate despre femeie și despre casa ei, încât socrul lui Ahmad nu zăbovi mult până să priceapă că era vorba de chiar fata lui. Iar Ahmad se și veselea în sufletul său, încredințat că are să poată, într-un sfârșit, să facă dovada, dinaintea martorilor, despre necredința soției lui, și să se lepede de ea, lipsind-o de drepturile ei la zestrea de căsătorie. Iar moșul, cu sprâncenele încruntate, sta gata să se scoale și să facă cine știe ce, când un țipăt de durere ascuțit se auzi, ca de copil înțepat; și Mahmud, trezit deodată la țipătul acela, avu iuțeala de minte să schimbe firul istorisirii, încheind astfel:

— Or, eu, cum purtam copilul tinerei femei pe umerii mei, vrusei, odată ajuns în curte, să mă sui în harem cu copilul. Ci – alungat fie Cel-viclean! – dedesem, spre nenorocul meu, de o femeie cinstită, care, pricepând îndrăzneala mea, îmi smulse copilul din brațe și îmi arse un pumn drept în obraz, mai am urma și-acuma. Și mă luă la goană, speriindu-mă că cheamă vecinii! Bătu-o-ar Allah!

Și bătrânul, părintele tinerei neveste, auzind sfârșitul acela al povestirii, începu să râdă în hohote, la fel ca toți cei de față. Ci numai Ahmad nu avea chef de râs, și se întreba, fără a putea să înțeleagă pricina, pentru ce schimbase Mahmud așa sfârșitul poveștii lui. Și, când ospățul se curmă, se apropie de el, și îi întrebă:

— Allah fie asupra-ți! poți să-mi spui, oare, pentru ce n-ai povestit lucrurile așa cum s-au petrecut?

Iar Mahmud răspunse:

— Păi să-ți spun! Pentru că am priceput, din țipătul acela de copil, pe care l-a auzit toată lumea, că acel copil și mama lui se aflau în harem și că, prin urmare, și soțul trebuia să se afle printre musafiri. Și m-am grăbit s-o scot nevinovată pe femeie, ca nu carecumva să dăm amândoi de vreo belea! Da nu-i așa, o, fratele meu, că povestea mea, întoarsă așa, l-a veselit strașnic pe socrul tău?

Ci Ahmad, îngălbenind de tot, plecă și îl lăsă pe prietenul său fără a-i răspunde la întrebare. Și, chiar a doua zi, se lepădă de soția sa. Și plecă la Mecca, spre a se sfinți într-un hagialâc.

Și, în felul acesta, Mahmud putu, după răstimpul cerut de datini, să se însoare cu drăguța lui și să trăiască fericit cu ea; întrucât el nu avea nicio pretenție că le-ar cunoaște pe femei și că ar fi meșter să le dibăcească vicleniile și să le dezlege șiretlicurile. Ci singur Allah este atoateștiutor!

Și, după ce povesti așa întâmplarea aceasta, pescarul mâncător de hașiș, care fusese făcut căpetenie de musaipi, tăcu.

Iar sultanul, până peste măsură de încântat, strigă

— O, musaipule, o, limbă de miere, te căftănesc să fii vizirul meu cel mare!

Și cum, tocmai atunci, doi împricinați intrau în sala de județe, cerând dreptate la sultan, pescarul, ajuns mare-vizir, fu însărcinat, pe loc, să le asculte plângerea, să le judece pâra și să rostească asupra pricinei o hotărâre. Și vizirul cel proaspăt, gătit cu însemnele slujbei sale, spuse celor doi împricinați:

— Apropiați-vă și povestiți-mi pricina care vă aduce dinaintea

sultanului, stăpânul nostru!

Și iacătă istoria lor!

Judecata mâncătorului de hașiș

După ce, o, preafericitule rege – spuse mai departe grădinarul care adusese castraveții – vizirul cel proaspăt le porunci celor doi împricinați să vorbească, întâiul dintre ei zise:

— O, doamne al meu, am o plângere împotriva acestui om!

Și vizirul întrebă:

— Și care ți-e plângerea?

El spuse:

— O, doamne al meu, am colea afară, la poarta divanului, o vacă cu vițelul ei. Or, în dimineața aceasta, mă duceam cu ei la câmpul meu cu lucernă, ca să-i pasc; și vaca mergea înaintea mea, cu vițelul zburdând după ea, când îl văzui venind înspre noi pe omul acesta aci de față, călare pe o iapă care era urmată de puiul ei. O mânzoacă urâtă și prăpădită, o stârpiciune. Or, vițelul meu, văzând mânzoaca, dete fuga să se cunoască cu ea, și începu să zburde în jurul ei, s-o alinte pe sub vintre cu botișorul, s-o adulmece, să se joace cu ea în fel și chip, ba depărtându-se spre a zvârli drăgălaș din picioare, ba zvârlind în sus pietricelele de pe drum cu copituțele ei. Și deodată, o, doamne al meu, stăpânul acesta al iepei descălecă și se duse la vițelușul meu cel zburdatic, și-i petrecu un curmei pe după gât, spunându-mi: „Nu-l mai las! Căci nu vreau ca vițelușul meu să se dezmățeze jucându-se cu ticăloasa asta de mânzoacă, fiica vacii tale, și vlăstarul ei!” Și se întoarse înspre vițel și-i zise: „Haide, o, fiu al iepei mele și vlăstar al ei!” Și, în pofida țipetelor mele de uluială și de împotrivire, îmi luă vițelul, lăsându-mi amărâta de mânză care-i colea, cu maică-sa, și amenințându-mă că mă zdrobește dacă încerc să iau îndărăt ceea ce este bunul și averea mea dinaintea lui Allah, carele ne vede, și dinaintea oamenilor!

Atunci, vizirul cel proaspăt, care era pescarul mâncător de hașiș, se înturnă înspre pârât și îi zise:

— Da tu, omule, ce ai de spus la vorbele pe care le-ai auzit?

Iar insul răspunse:

— O, doamne al meu, știe toată lumea, într-adevăr, că vițelul este fătul iepei mele, și că mânzoaca e plodul vacii acestui om!

Și vizirul spuse:

— Așadară este neîndoielnic că acuma vacile pot să fete mânji, iar caii pot să plodească viței? Întrucât acesta-i un lucru care până astăzi nu putea fi primit nicicum de un om cu mintea întreagă!

Și pârâtul răspunse:

— O, doamne al meu, au tu nu știi că nimica nu este cu neputință la Allah, carele zămislește ce vrea el și însămânțează unde vrea el, și că zămislitura nu are decât să se plece, să-l preamărească și să-l proslăvească?

Iar vizirul spuse:

— Așa-i! așa-i! drept spui, bre, nimica nu este cu neputință la puterea Celui-preaînalt, carele poate orândui ca vițeii să se tragă din iepe, și mânjii din vaci!

Pe urmă, adăugă:

— Ci, până a-ți lăsa ție vițelul, puiul iepei tale, și până a-i da pârâșului tău ceea ce este al lui, vreau și eu să vă fac martori la una dintre minunile atotputerii Celui-preaînalt!

Și vizirul porunci că i se aducă un șoarece și un sac mare cu grâu. Și le spuse celor doi împricinați:

— Uitați-vă cu luare-aminte la ce are să urmeze, și nu mai rostiți nicio vorbă!

Pe urmă, se întoarse înspre pârât și îi spuse:

— Tu, o, stăpâne al vițelului, fătul iepei, ia sacul acesta cu grâu și încarcă-l pe spinarea șoarecelui acesta!

Și omul se minună:

— O, doamne al meu, cum aș putea să fac sacul acesta mare de grâu să stea pe șoarecele acesta, fără a-l zdrobi?

Iar vizirul îi spuse:

— O, omule puțin la credință, cum de cutezi să te îndoiești de atotputerea Celui-preaînalt, carele a făcut ca vaca să nască un mânz?

Și porunci străjerilor să-l însface pe ins, din pricina necredinței și a păgâniei lui, și să-i tragă o ciomăgeală. Și puse să i se dea pârâșului vițelul cu mama lui, și îi mai dete, pe deasupra, și mânza cu mama lui!

Și-aceasta-i, o, rege al vremilor, spuse mai departe grădinarul care adusese coșul cu poame, toată povestea pescarului mâncător de hașiș, ajuns mare-vizir al sultanului. Și-această poznă de la urmă este spre-a dovedi cât de mare era înțelepciunea lui, cum știa să scoată adevărul prin răzvedirea smintelii, și câtă dreptate avusese sultanul când îl căftănise mare-vizir și când și-l luase ca tovarăș la ospețe, și când îl copleșise cu cinstiri și cu huzmeturi. Ci mai darnic, și mai măreț, și mai făcător de bine este Allah!

După ce sultanul ascultă din gura pomarului șirul acesta de znoave, se ridică în picioare, bucurându-se până peste poate, și strigă:

— O, șeic al oamenilor plini de dulceață, o, limbă de zahăr și de miere, cui, dar, i s-ar cuveni mai mult decât ție să fie mare-vizir, tu care știi să gândești cu temeinicie, să vorbești cu har și să povestești plăcut, desfătător și desăvârșit?

Și îl căftăni pe dată mare-vizir, și și-l făcu cirac la ospețe, și nu se mai despărți de el, până la venirea Despărțitoarei de prieteni și Sfărmătoarea sindrofiilor.

Și iacătă, spuse mai departe Șeherezada, grăindu-i regelui Șahriar, tot ce am citit eu, o, preafericitule rege. În *Divanul năzbâtiilor ușuratice și al înțelepciunii vesele.*

Iar sora ei Doniazada strigă:

— O, sora mea, ce dulci, și ce gustoase, și ce desfătătoare, și ce înveselitoare, și ce plăcute sunt vorbele tale, în prospețimea lor!

Iar Șeherezada spuse:

— Da ce-s astea lângă cele ce am să vă povestesc mâine, despre frumoasa domniță Nurennahar, dacă oi mai fi în viață și dacă îmi îngăduie stăpânul nostru Regele!

Și regele Șahriar își zise: „Hotărât! Binevoiesc să aud și povestea aceasta pe care nu o știu!”

Ci într-a opt sute șaptea noapte

Micuța Doniazada îi spuse suroră-si:

— O, sora mea, hai, mă rog ție! grăbește de ne începe povestea făgăduită, întrucât regele acesta dăruit cu purtări dese îngăduie!

Iar Șeherezada spuse:

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată acestui rege mult învățat!

Și povesti:

Povestea domniței Nurrennahar și a frumoasei gennia

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a trăit odată, în vechimea vremilor și în trecerea veacurilor și a clipelor, un rege vrednic și puternic, care fusese dăruit de Allah cel atoatedătătorul cu trei feciori ca niște lune și pe care îi chema: pe cel mai mare Ali, pe cel de al doilea Hassan, iar pe cel mic Hossein. Și acești trei cuconi fuseseră crescuți în saraiul părintelui lor, laolaltă cu fata unchiului lor, domnița Nurrennahar, care era orfană și de tată și de mamă, și care nu-și avea pereche de frumoasă, de mintoasă, de nurlie și de desăvârșită, printre fetele oamenilor, asemuindu-se la ochi cu gazela cea sperioasă, la gură cu bobocul de trandafir și cu mărgăritarele, la obraji cu zarnacadelele și cu bujorii, iar la boiu cu creanga cea mlădie a arborelui ban. Și crescuse împreună cu cei trei cuconi, copiii moșului ei, numai în voioșie și huzur, jucându-se cu ei, mâncând cu ei și dormind cu ei.

Or, sultanul, moșul domniței Nurrennahar, totdeauna își zisese în sinea lui că, din ceasul când fata are să ajungă de măritat, are s-o dea de soție vreunui fecior de crai de prin megieșiile lui. Ci, atunci când Nurrennahar își puse iașmacul fecioriei, sultanul băgă de seamă în curând că cei trei cuconi, fiii lui, o îndrăgeau amarnic, tustrei cu o dragoste la fel de mare, și că râvneau în inima lor s-o dobândească și s-o aibă de soție. Și măria sa rămase tare tulburat în inima sa, și tare încurcat, și își zise: „Dacă o dau pe domnița Nurrennahar unuia dintre verișorii ei, în paguba celorlalți doi, aceia nu au să fie mulțumiți și au să cârtească împotriva hotărârii mele; iar dacă o mărit cu vreun beizadea de prin străini, cei trei feciori ai mei au să fie până peste poate de necăjiți și de amărâți; și sufletul lor are să se mohorască și are să se umplă de durere; și cine știe dacă nu cumva, într-o atare împrejurare, de deznădejde, nu au să-și pună capăt zilelor, ori dacă nu au să plece din casa noastră la vreun război în vreo țară depărtată? Chiar că treaba-i plină de încețoșare și de primejdii, și-i departe de a fi lesne de descâlcit!” Și sultanul se așeză să chibzuiască o bună bucată de vreme asupra acestei pricini, și deodată săltă capul și strigă: „Pe Allah! treaba-i lămurită!” Și îi chemă pe loc pe cei trei cuconi, Ali, Hassan și Hossein, și le spuse:

— O, feciorii mei, voi tustrei în ochii mei sunteți dăruiți deopotrivă cu aceleași vrednicii, și nu pot a mă îndemna să țin la vreunul dintre voi în dauna fraților lui, dându-i-o de soție pe domnița Nurrennahar; și nu pot nici s-o mărit cu tustrei la un loc. Încât, am găsit o cale potrivită spre a vă mulțumi deopotrivă, fără a-l supăra pe vreunul, și păstrând între voi buna înțelegere și dragostea. Ascultați-mă, dar, cu luare-aminte, și să îndepliniți întocmai ce aveți să auziți. Or, iacătă gândul la care cugetul meu s-a oprit: fiecare dintre voi să plece și să străbată câte o țară străină, și să-mi aducă de pe acolo vreun lucru rar, pe care l-o socoti el mai osebit și mai fără de pereche. Iar eu am s-o dau pe fata moșului vostru, domnița Nurrennahar, aceluia care s-o întoarce cu minunăția cea mai uluitoare! Încât, dacă

primiți să îndepliniți gândul acesta pe care vi-l înfățișez, sunt gata să vă dau atâta aur cât vă va fi fiind de trebuință pentru călătoria voastră și pentru cumpărarea lucrului pe care aveți să-l găsiți!

Or, cei trei cuconi, care totdeauna fuseseră copii supuși și cuminți, se învoiră tustrei cu gândul acela al părintelui lor, fiecare fiind încredințat că are să aducă lucrul cel mai minunat și că are să ajungă soțul verișoarei Nurrennahar. Iar sultanul, dacă îi văzu atâta de voioși, îi duse la vistierie și le dete câți saci de aur vroiră. Și, după ce îi îndemnă să nu prea alungească șederea lor prin cele țări străine, își luă rămas-bun de la ei, sărutându-i și chemând asupra capetelor lor toate binecuvântările. Și, străvestiți în neguțători călători, și urmați numai de câte un rob, beizadelele plecară din casa părintească, în pacea lui Allah și călări pe cai de soi ales.

Și își începură călătoria împreună, mergând înspre un han așezat într-un loc unde drumul se despărțea în trei. Și acolo, după ce se ospătară cu o masă pe care o gătiră robii lor, se învoiră ca lipsa lor să dureze un an, nicio zi mai mult, nicio zi mai puțin. Și își deteră întâlnire la hanul acela, la întoarcere, cu înțelegerea ca acela care va ajunge acolo cel dintâi să-și aștepte frații, așa ca să poată să se înfățișeze tustrei laolaltă dinaintea sultanului, părintele lor. Și, sfârșindu-și ospățul, se spălară pe mâini; și, după ce se sărutară și își urară între ei o întoarcere fericită, încălecară iarăși pe cai, și apucă fiecare pe alt drum.

Or, beizadea Ali, care era cel mai mare dintre cei trei frați, după trei luni de umblet prin șesuri și prin munți, prin câmpii și prin pustietăți, ajunse într-o țară de pe țărmurile mării, în India, care era împărăția Bișangarului. Și se duse să stea la un han mare, de neguțători, și luă odaia cea mai mare și cea mai curată, pentru el și pentru robul său. Și, de îndată ce putu să se odihnească de ostenelile drumului, plecă să cerceteze orașul, care avea trei rânduri de ziduri împrejur, și care era mare de doi parasanji în toate părțile. Și se îndreptă fără de zăbavă înspre suk, pe care îl găsi minunat, întocmit cum era din mai multe ulițe mari ce duceau înspre o piață aflată la mijloc, cu un havuz frumos de marmoră în ocolul ei. Și toate ulițele acelea erau acoperite cu bolți, și erau răcoroase și bine luminate prin deschizăturile lăsate în bolta de deasupra. Și pe fiecare uliță erau înșiruite dughene cu negustori de același soi, și pe fiecare vedeai același isnaf de meșteșuguri. Întrucât pe o uliță nu se vedeau decât pânzeturi gingașe din țara Indiei, vopsite în culori aprinse și limpezi, cu niște înflorituri înfățișând dihănii, priveliști, păduri, grădini și flori, și atlazuri de la Persia, și mătăsuri din China; pe când pe altă uliță se vedeau porțelanurile cele mai frumoase, farfuriuri lucitoare, și oluri frumos închipuite, și tăvi meșteșugite, și cești de toate mărimile; pe câtă vreme pe ulița de alături se vedeau marame mari de la Cașmir, care, odată strânse, puteau să fie ținute în căușul palmei, așa de subțire și de gingașă era țesătura lor; și preșuri de rugăciune, și multe alte chilimuri de toate mărimile; și, mai înspre stânga, închisă pe amândouă părțile cu niște porți de acioaie, se afla ulița giuvaiergiilor și a aurarilor, sclipind de nestemate, de adamante și de aurării și argintării, multe de-ți luau mințile. Și, preumblându-se el prin acele sukuri amețitoare, băgă de seamă cu uimire că în mulțimea aceea de indieni și de indience, care se înghesuiau pe la tarabele prăvăliilor, până și femeile de rând purtau gherdane, brățări și podoabe la picioare, la glezne, la urechi, ba și la nas; și, cu cât pielea femeilor era mai albă, cu atâta cinul lor era mai înalt și cu atâta erau și giuvaierurile lor mai scumpe și mai strălucite, măcar că pielea neagră a celorlalte avea însușirea de a face să bată și mai bine la ochi strălucirea

giuvaerurilor și albeața mărgăritarelor.

Dar ceea ce mai ales îl fermecă pe prințul Ali fu numărul mare de copilandri care vindeau trandafiri și iasomii, și chipul cel îndatoritor cu care te îmbiau cu acele flori, și șerpuirea cu care se strecurau prim mulțimea cea deasă peste tot pe ulițe. Și tare se mai minună de patima osebită a indienilor pentru flori, care mergea atâta de departe încât nu numai că le purtau pe tot trupul, și în plete, și pe mâini, ci încă și pe urechi, ori în nări. Și-apoi toate prăvăliile erau împodobite cu oluri pline cu trandafirii și cu iasomiile acelea; iar sukul era înmiresmat, și te preumblai prin el ca printr-o grădină sprijinită pe pilaștri.

După ce crăișorul Ali își bucură în felul acesta ochii cu priveliștea tuturor acelor lucruri frumoase, vroi să se odihnească oleacă, și primi poftirea unui negutător care, stând jos la taraba prăvăliei sale, îl îmbia cu semne și cu zâmbete să intre să stea. Și, de cum intră, neguțătorul îi dete locul de cinste, și îi aduse răcoritoare, și nu-i puse nicio întrebare de prisos ori iscoditoare, și nu-l sâcâi să cumpere nimic, așa era de plin de bunăcuviință și de dăruit cu purtări alese. Și beizadea Ali prețui până peste poate toate astea, și își zise: „Ce țară fermecată! Și ce orășeni plăcuți!” Și vru pe dată, atâta de vrăjit era de bunăcuviința și de bunăpurtarea neguțătorului, să cumpere tot ce avea acela în prăvălie. Pe urmă cugetă că nu ar avea ce face cu toate cumpărăturile acelea, și se mulțumi deocamdată să lege un chelmet mai strâns cu neguțătorul.

Or, în vreme ce Ali tăifăsuia cu negustorul și îl întreba despre obiceiurile și despre datinile indienilor, văzu trecând prin fața prăvăliei un telal care ținea la subsuoară un covoraș pătrat, de vreo șase picioare. Și deodată telalul, apropiindu-se, își întoarse capul și la dreapta și la stânga, și strigă:

— O, oameni din suk, o, cumpărătorilor! cel ce va să cumpere n-o să păgubească! la treizeci de mii de dinari de aur covorul! Covorul de rugăciune, o, cumpărătorilor, la treizeci de mii de dinari de aur! Cine va să-l cumpere n-o să păgubească!

Auzind strigarea aceea, cuconul Ali își zise: „Ce țară uluitoare! un preș de rugăciune – la treizeci de mii de dinari de aur – iacătă un lucru despre care eu nu am mai auzit pomenindu-se vreodată! Da poate că telalul acesta vrea să glumească!” Pe urmă, văzând că telalul își începe iarăși strigarea, prințul se întoarse înspre el cu o înfățișare chibzuită, îi făcu semn să vină la el și îi spuse să-i arate preșul mai de-aproape. Iar telalul desfășură chilimul, fără a spune o vorbă; și beizadea Ali îl cercetă îndelung și, într-un sfârșit, spuse:

— O, telalule, pe Allah! nu văd deloc prin ce poate să prețuiască preșul acesta de rugăciune prețul nemăsurat la care îl strigi.

Iar telalul zâmbi a râde și spuse:

— O, stăpâne al meu, nu te prea grăbi să te minunezi de prețul acesta, care nu-i deloc nemăsurat față de prețul adevărat al chilimului! Și, de altminteri, minunarea ta are să fie cu mult mai mare după ce ți-oi spune că am poruncă să-i ridic prețul până la patruzeci de mii de dinari de aur, și să nu-l dau decât aceluia care îmi va plăti toți galbenii aceștia peșin!

Și crăișorul Ali strigă:

— De bună seamă, o, telalule, preșul tău, pe Allah! ca să prețuiască un asemenea preț, trebuie să fie năzdrăvan prin vreun colț al lui, de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a opt sute opta noapte

Urmă:

…De bună seamă, o telalule, preșul tău, pe Allah! ca să prețuiască un asemenea preț, trebuie să fie năzdrăvan prin vreun colț de care eu habar nu am, ori pe care nu-l bag de seamă!

Și telalul zise:

— Domnia ta spui! Află, într-adevăr, că preșul acesta este dăruit cu o putere nevăzută care face ca atunci când te așezi pe el să fii numaidecât purtat oriunde ai vrea să mergi, și cu o iuțeală de nici nu ai vreme să închizi un ochi și să-l deschizi pe celălalt! Și nicio piedică nu poate să-l oprească din drumul lui, întrucât dinaintea lui furtuna piere, vijelia se stinge, munții și zidurile se întredeschid, iar lacătele cele mai zdravene rămân de prisos și zadarnice. Și-aceasta-i, o, doamne al meu, puterea cea nevăzută a preșului acesta de rugăciune!

Și telalul, după ce vorbi astfel, fără a mai adăuga nicio vorbă, începu să împăturească preșul, ca spre a-și vedea de cale, când beizadea Ali, până peste poate de bucuros, strigă:

— O, telal al binecuvântării, dacă într-adevăr preșul acesta este tot atâta de dăruit pe cât îmi dau de înțeles vorbele tale, sunt gata să-ți plătesc nu numai cei patruzeci de mii de dinari pe care îi ceri, ci încă o mie, ca dar pentru tine, de misitie. Numai că trebuie să văd cu ochiul meu și să pipăi cu mâna mea!

Și telalul, fără a se tulbura, răspunse:

— Unde sunt cei patruzeci de mii de dinari de aur, o, stăpâne al meu? Și unde-s ceilalți o mie pe care mi-i făgăduiești în mărinimia ta?

Și prințul Ali răspunse:

— Sunt la hanul cel mare al neguțătorilor, unde am tras împreună cu robul meu! Și am să merg acolo cu tine, ca să ți-i număr, de îndată ce am să văd și am să pipăi!

Iar telalul răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! Ci hanul cel mare este cam departe, și avem să ajungem mai repede acolo duși de preșul acesta decât pe picioarele noastre!

Și, întorcându-se înspre stăpânul prăvăliei, îi spuse:

— Cu îngăduința ta!

Și se duse în fundul prăvăliei și, așternând covorul, îl rugă pe beizadea să stea jos pe el. Și, așezându-se și el alături, îi spuse:

— O, doamne al meu, rostește în gând dorința de a fi dus la hanul tău, în chiar odaia ta!

Și prințul Ali rosti în cugetul său dorința. Și, mai înainte de-a avea vreme să-și ia ziua-bună de la stăpânul prăvăliei, care îl primise atâta de frumos, se și văzu dus în iatacul lui, fără de nicio zguduitură și fără de nicio supărare, chiar în odaia în care ședea, și fără a putea să-și dea seama dacă străbătuse văzduhul ori dacă lunecase pe pământ. Iar telalul se afla tot lângă el, zâmbind și mulțumit. Iar robul și dedese fuga dinainte-i, spre-a asculta poruncile.

Dobândind încredințarea aceasta, despre puterea cea năzdrăvană a covorului, beizadea Ali îi spuse robului;

— Numără pe dată omului acesta binecuvântat patruzeci de pungi cu câte o mie de dinari, și dă-i în mâna cealaltă o pungă cu o mie de dinari!

Și robul îndeplini porunca. Iar telalul, lăsându-i prințului Ali covorul, spuse:

— Bună târguială, o, stăpâne al meu!

Și plecă în calea lui.

Iar cuconul Ali, ajuns stăpân în felul acesta pe covorul cel fermecat, fu până peste măsură de mulțumit și de bucuros, gândind că găsise o minunăție atâta de nemaipomenită, chiar de cum sosise în orașul și în împărăția aceea a Bișangarului. Și strigă: *„Mașallah! Alhamdu liltah!* Iacătă că mi-am atins fără de nicio cazna ținta călătoriei; și acuma nu mă îndoiesc că i-am dovedit pe frații mei! Și am să fiu soțul fiicei unchiului meu, domnița Nurrennahar! Și-apoi, care n-o să fie bucuria părintelui meu, și uimirea fraților mei, când am să le dau să vadă ce năzdrăvănie poate să facă preșul acesta vrăjit! Căci nu e cu putință ca frații mei, oricât de prielnică le-ar fi soarta, să izbutească a găsi vreun lucru care să poată fi, mai de aproape ori mai de pe departe, asemuit cu acesta!" Și, gândind așa, își zise: „Da de fapt ce-ar fi dacă aș pleca numaidecât în țara mea, acuma, când pentru mine depărtarea nu mai are însemnătate?" Apoi, după ce cugetă așa, își aduse aminte de răstimpul de un an pe care îl hotărâse cu frații săi, și își dete seama că, dacă ar pleca îndată, ar putea să-i aștepte prea mult la hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul lor de întâlnire. Și își zise: „Dacă-i pe așteptate, apoi mai bine-i să-mi petrec vremea aici, decât în hanul pustiu de la cele trei drumuri. Așa că am să mă desfătez în țara aceasta minunată, și totodată am să pot cunoaște lucruri pe care nu le cunosc!" Și, de-a doua zi, porni iarăși să bată sukurile și să se preumble prin orașul Bișangar.

Și putu, în felul acesta, să se minuneze de lucrurile cu adevărat de minunare, din țara aceea de la Ind. Printre alte lucruri osebite, văzu, într-adevăr, o capiște de idoli, toată numai din aramă, cu boltă, și așezată pe o terasă înaltă de cincizeci de coți, și cioplită, și zugrăvită cu trei rânduri de zugrăveli tare aprinse și de o lucrătură gingașă; și toată capiștea aceea era împodobită cu ciopleli în piatră, de o meșterie rară, și cu înflorituri întretăiate; și toată capiștea era așezată în mijlocul unei grădini mari, plină cu trandafiri și cu alte flori frumoase de mirosit și de privit. Dar lucrul care alcătuia ispita cea mai de seamă a capiștei aceleia de idoli – zdrobiți și sfărâmați fie ei! – era un idol de aur greu, mare de un stat de om, cu ochii făcuți din două rubine mișcătoare și puse cu atâta meșteșug că păreau ochi vii, și care se uitau la oricine s-ar fi aflat dinaintea lor, urmându-i fiece mișcare. Și, dimineața și seara, preoții idolilor slujeau în capiște slujbele legii lor păgânești, și pe urmă puneau să se dănțuiască tot felul de danțuri, și cântări din alăute și petreceri. Și preoții aceia, de altminteri, nu trăiau decât din milele pe care mulțimea de hagii li le aduceau într-una din afundul țărilor celor mai depărtate.

Și prințul Ali, în timpul șederii lui la Bișangar, putu să fie de față la o mare sărbătoare ce avea loc în fiecare an în țara aceea, și la care veneau valiii din toate vialeturile, și căpeteniile de oști, și brahmii, care sunt preoți ai idolilor și căpetenii ale credinței celei păgânești, și o mulțime fără număr de norod. Și toată adunarea aceea se ținea într-o câmpie largă, în care se ridica o zidire de o înălțime amețitoare, care îl adăpostea pe rege și pe musaipii lui; și zidirea se sprijinea pe douăzeci și patru de pilaștri, și era

zugrăvită pe dinafară cu priveliști, cu jivine, cu păsări, cu gângănii, ba și cu muște și musculițe, și toate parcă erau vii. Și, lângă zidirea aceea mare, se aflau vreo trei sau patru podine, de o întindere uluitoare, pe care ședeau gloatele. Și toate acele minunății aveau o însușire nemaipomenită, aceea anume de a fi mișcătoare și de a se roti la ceas la ceas, schimbându-și fața și podoabele.

Și petrecerile începură cu o întrecere de panglicari, până peste poate de iscusiți, și cu jocuri de pehlivani, și cu danțuri de fachiri. Apoi se văzură venind în șiruri de bătălie, rânduiți strâns unii după alții, o mie de elefanți împodobiți falnic, și purtând fiecare în spinare câte un turn pătrat, de lemn aurit, cu măscărici și cu cântăreți din alăute în fiecare turn. Și nasul acelor elefanți și urechile lor erau zugrăvite cu chinovar și cu cinabru, colții erau auriți întru totul, iar pe năsoaie aveau zugrăvite în culori aprinse niște chipuri scălâmbe, cu o sumedenie de picioare și de mâini, în răsucituri înfricoșătoare sau strâmbe. Și când turma aceea cumplită ajunse dinaintea privitorilor, doi elefanți, care nu erau încărcați cu turnuri, și care erau cei mai mari dintre toți o mie, ieșiră din rând și veniră până în mijlocul ocolului pe care îl alcătuiau podinele. Și unul dintre ei, în zvoana de lăute, începu să dănțuiască ridicându-se când pe cele două picioare, când pe cele două mâini ale lui. Apoi se cățără sprinten până în vârful unui stâlp și, punându-și pe vârful stâlpului picioarele și mâinile totodată, începu să mestece vântul cu nasul lui cel lung, și să-și facă urechile să joace și capul să i se sucească în toate părțile, în bătaia alăutelor, pe când elefantul celălalt, cocoțat la capătul unei bârne sprijinite drept la mijlocul ei pe un căprior, și cu greutatea cumpănită cu o piatră peste măsură de mare, așezată la capătul dimpotrivă, se tot legăna ba ridicându-se, ba coborând, în vreme ce cu capul bătea măsura cântecului.

Și beizadea Ali rămase uluit de toate astea, și de încă multe alte lucruri. Încât, se apucă tot mai pătimaș să cerceteze obiceiurile indienilor aceia, atâta de osebiți de oamenii din țara lui, și își urmă preumblările și ospețiile pe la negutătorii și pe la mai-marii din împărăție. Ci în curând, cum era chinuit necontenit de dragostea pentru verișoara sa Nurrennahar, și măcar că anul încă nu se scursese, nu putu să stea mai mult departe de țara sa, și se hotărî să lase India spre a porni înspre steaua gândurilor lui, încredințat că are să fie mai fericit când n-o să se mai simtă despărțit de ea cu o depărtare atâta de mare. Și, după ce robul său încheie cu portarul de la han socoteala odăii, se așezară amândoi pe covorul cel fermecat, apoi se cufundă în sineși, dorindu-și în gând să fie duși la hanul de la răscrucea celor trei drumuri. Și, pe când deschidea ochii pe care îi închisese o clipă ca să cugete, văzu că și ajunsese la hanul acela. Și se sculă de pe covor, și intră în han, îmbrăcat în hainele lui de negutător, și începu să aștepte acolo liniștit întoarcerea fraților lui. Și-atâta cu el!

Estimp, prințul Hassan, cel de al doilea dintre cei trei frați, iacătă!

De îndată ce porni la drum, întâlni o caravană care mergea în Persia. Și se alipi și el la caravana aceea, și, după o călătorie lungă prin șesuri și munți, prin pustietăți și câmpii, ajunse împreună cu ea în cetatea de scaun a împărăției persienești, care era orașul Șiraz, și descălecă, după povața negutătorilor din caravană, cu care legase prietenie, la hanul cel mare al orașului. Și, de-a doua zi de la sosire, în vreme ce tovarășii săi de drum își desfăceau lucrurile și își înșirau mărfurile, nu mai zăbovi să iasă în oraș ca să vadă ceea ce avea de văzut. Și căută să se ducă la suk, care în țara aceea se cheamă bazistan, și unde se vindeau giuvaieruri, nestemate, atlazuri, țesături frumoase de mătase, pânzeturi subțiri și toate mărfurile cele

scumpe. Și începu să se preumble prin bazistan, minunându-se de grămezile cele multe de mândrețuri pe care le vedea prin prăvălii. Și peste tot întâlnea misiți și telali care foiau în toate părțile, îmbiindu-te cu țesături frumoase, cu chilimuri rare și cu alte lucruri scumpe ce se strigă la mezat.

Or, printre toți oamenii aceia atâta de zoriți, beizadea Hassan văzu unul care ținea în mână un fel de țeavă de fildeș, lungă cam de un picior și groasă ca de-un deget. Și omul acela, în loc să aibă o înfățișare lacomă și grăbită ca toți ceilalți telali și misiți, călca încet și apăsat, ținând țeava aceea de fildeș întocmai cum își ține un rege schiptrul împărăției sale, ba încă și mai fălos…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute noua noapte

Urmă:

Și omul acela, în loc să aibă o înfățișare lacomă și grăbită ca toți ceilalți telali și misiți, călca încet și apăsat, ținând țeava aceea de fildeș întocmai cum își ține un rege schiptrul împărăției sale, ba încă și mai fălos. Iar cuconul Hassan își zise: „Iacătă un telal care îmi dă încredere în el!” Și se și pregătea să se îndrepte înspre el, ca să-l roage să-i arate țeava pe care o ținea într-un chip atâta de fudul, când îl auzi strigând cu un glas plin de mare mânie și de o făloșenie împărătească:

— O, cumpărătorilor! cine va cumpăra nu are să păgubească! Pe treizeci de mii de dinari de aur – țeava aceasta de fildeș! Acela care a făcut-o e mort, și niciodată nu are să se mai arate! Ia țeava de fildeș! Cu ea poți să vezi tot ce vrei să vezi! Cine va cumpăra nu are să păgubească! Cine vrea să vadă, va putea să vadă! Cu ea poți să vezi tot ce vrei să vezi! Ia țeava de fildeș!

Auzind strigarea aceea, beizadea Hassan, care și făcuse un pas înainte, se trase îndărăt de uimire și, întorcându-se înspre negustorul de a cărui dugheană șezuse rezemat cu spatele, îi spuse:

— Allah fie asupră-ți! O, stăpâne al meu, spune-mi dacă omul care strigă spre vânzare țeava aceea de fildeș, la un preț atâta de uluitor, este întreg la minte, ori și-a pierdut orice bună cuviință, ori face așa numai ca să se joace?

Iar stăpânul prăvăliei răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, pot să-ți adeveresc că omul acesta este cel mai cinstit și cel mai cuminte dintre toți telalii noștri; și cel mai adesea de el se folosesc negustorii noștri, dată fiind încrederea pe care o au în el, și pentru că este cel mai vechi în meserie. Iar eu răspund de buna lui cuviință, afară doar de nu și-o fi pierdut-o în dimineața aceasta; da n-aș crede! Așa că pesemne țeava aceea prețuiește cei treizeci de mii de dinari și chiar mai mult, dacă el o strigă la un asemenea preț! Și pesemne că-i merită prin ceva ce nu se vede! De altminteri, dacă dorești, pot să-l chem; și ai să-l întrebi tu însuți! Te rog, dară, să urci și să stai în prăvălia mea, și să te odihnești o clipă.

Și prințul Hassan primi poftirea cea îndatoritoare a negustorului; și, de îndată ce șezu jos, telalul se apropie de prăvălie, fiind strigat pe nume. Iar neguțătorul îi spuse:

— O, telalule, Cutare, domnia sa neguțătorul acesta de colea este tare nedumerit auzindu-te că strigi la trei mii de pungi țevița aceea de fildeș; și eu însumi aș fi tot atâta de nedumerit, de nu te-aș cunoaște ca pe un om dăruit cu o cinste nepătată. Răspunde-i, dar, domniei sale, ca să nu mai aibă față de tine vreo prepunere rea!

Iar telalul se întoarse înspre beizadea Hassan și îi spuse:

— Într-adevăr, o, stăpâne al meu, îndoiala îi este îngăduită acelui care n-a văzut! Da când ai să vezi, nu ai să te mai îndoiești! Iar în ce privește prețul țevii, apoi nu-i de treizeci de mii de dinari, care-i numai prețul pentru punerea în vânzare, ci de patruzeci de mii. Și am poruncă să nu o las pe mai puțin, și să nu o dau decât aceluia care o va plăti peșin!

Iar prințul Hassan spuse:

— Binevoiesc să te cred pe cuvânt, o, telalule, ci încă tot trebuie să aflu și eu pentru ce însușire i se cade acestei țevi atâta prețuire, și pentru care ciudățenie s-ar învrednici ea de vreo luare-aminte!

Iar telalul spuse:

— Află, o, stăpâne al meu, că dacă te uiți în țeava aceasta prin capătul care este împodobit cu cleștarul acesta, orice-ar fi să-ți dorești tu a vedea, vei fi mulțumit pe dată și vei vedea!

Iar beizadea Hassan spuse:

— Dacă este adevărat, o, telalule al binecuvântării, nu numai că am să-ți plătesc prețul pe care îl ceri, ci încă o mie de dinari, ca misitie pentru tine!

Și adăugă:

— Grăbește de-mi arată capătul de care trebuie să-mi lipesc ochiul!

Și telalul i-l arătă. Iar prințul se uită prin el, dorindu-și s-o vadă pe domnița Nurrennahar. Și deodată o văzu, în scăldătoarea de la hammamul ei, între mâinile roabelor care o scăldau. Și domnița râdea, jucându-se cu apa, și se privea în oglindă. Și, dacă o văzu atâta de frumoasă și atâta de aproape de el, beizadea Hassan, până peste poate de tulburat, nu se putu opri să nu dea un țipăt mare, și era să scape țeava din mână.

Și după ce căpătă astfel dovada că țeava aceea era lucrul cel mai minunat de pe lume, nu mai șovăi nicio clipită s-o cumpere, încredințat că nu are să mai găsească nicicând o asemenea minunăție, vrednică de adus din drumeția lui, de-ar fi să țină această drumeție și zece ani și de-ar fi să străbată lumea toată. Și îi făcu semn telalului să vină după el. Și, după ce își luă rămas-bun de la negustor, se duse la hanul la care stătea, și îl puse pe robul său să-i numere telalului cele patruzeci de pungi mai adăugând una pentru misitie. Și ajunse stăpânul acelei țevi de fildeș.

Și, după ce făcu acea târguială de preț, beizadea Hassan nu mai avu nicio îndoială despre întâietatea lui asupra fraților săi, și despre izbânda lui asupra lor, și despre dobândirea verișoarei sale Nurrennahar. Și, plin de bucurie, se gândi, cum avea destul timp înainte, să afle și el obiceiurile și datinile persienilor, și să vadă minunățiile din orașul Șiraz. Și își petrecu zilele plimbându-se, privind și ascultând. Și, întrucât avea mintea bine dăruită și sufletul simțitor, legă prieteșug cu oamenii învățați și cu poeții, și învăță pe dinafară stihurile persienești cele mai frumoase. Și-atunci numai se hotărî să se întoarcă înspre țara sa; și, prilejindu-se de plecarea tot a caravanei cu care venise, se alipi și el neguțătorilor care o alcătuiau și porni la drum. Și Allah îi scrise bună pace, și ajunse fără de supărare la

hanul de la răspântia celor trei drumuri, locul de întâlnire. Și îl găsi acolo pe fratele său beizadea Ali. Și rămase cu el acolo, să aștepte întoarcerea celui de al treilea frate al lor. Și-atâta cu el!

Ci, în ceea ce îl privește pe cuconul Hossein, care era cel mai mic dintre cei trei, mă rog ție, o, preafericitule rege, să-ți pleci înspre mine urechea, întrucât iacătă!

După o călătorie lungă, care chiar că nu avu nimica neobișnuit, ajunse într-un oraș despre care i se spuse că este Samarcand. Și era într-adevăr Samarcand al-Ajam, chiar orașul unde domnește acuma falnicul tău frate Șahzaman, o, rege al vremilor. Și, a doua zi după sosirea sa, prințul Hossein se duse la suk, care pe limba acelei țări se cheamă bazar. Și găsi că bazarul acela era tare frumos. Și, cum beizadeaua era tare doritor să se preumble pe acolo privind în toate părțile cu amândoi ochii, deodată, la doi pași înaintea lui, văzu un telal care ținea în mână un măr. Și mărul acela era atâta de minunat, roșu pe-o parte și auriu pe cealaltă, și mare cât un harbuz, încât prințul Hossein dori numaidecât să-l cumpere, și îl întrebă pe cel care purta mărul:

— Cât ceri pe mărul acela, o telalule?

Și telalul spuse:

— Treizeci de mii de dinari de aur, o, stăpâne al meu, ca început de preț. Ci am poruncă să nu-l dau decât cu patruzeci de mii, și cu bani peșin!

Iar beizadea strigă:

— Pe Allah, bre omule, mărul este tare frumos și nu am mai văzut unul asemenea în viața mea! Dar fără de nicio îndoială că vrei să râzi când îmi ceri un preț atâta de uluitor.

Și telalul răspunse:

— Nu, pe Allah! o, doamne al meu, prețul acesta pe care îl cer nu este nimic pe lângă prețul adevărat al acestui măr. Căci, oricât de frumos și de minunat este el la vedere, o, stăpâne al meu, nu e nimic față cu mireasma lui. Iar mireasma lui, o, – stăpâne al meu, oricât de bună și de plăcută ar fi, nu este nimic față cu puterile ei! Iar puterile ei, o, cunună a capului meu, o, doamne al meu preafrumos, oricât de minunate ar fi, nu sunt nimic față cu urmările și cu foloasele ce se dobândesc de la ele pentru binele oamenilor!

Iar prințul Hossein spuse:

— O, telalule, grăbește de-mi dă mai întâi să miros, dacă-i așa, mireasma lui. Și ai să-mi spui pe urmă care îi sunt puterile, foloasele și urmările!

Și telalul, întinzând mâna, puse mărul sub nasul prințului, care îl mirosi. Și i se păru mireasma aceea atâta de pătrunzătoare și de dulce, încât strigă:

— Ya Allah! toată osteneala mea de la drum am uitat-o, și-i de parcă acuma aș fi ieșit din pântecele maicii mele! Ah, ce mireasmă de nespus!

Iar telalul zise:

— Ei bine, doamne, devreme ce, sorbind mireasma acestui măr, tocmai ai încercat pe tine însuți niște urmări atâta de neașteptate, află că mărul acesta nu este măr ca toate merele, ci este lucrat de mână de om; și nu-i rod al unui pom orb și nesimțitor, ci-i rodul trudelor și al veghilor unui mare învățat, ale unui filosof foarte vestit, care și-a petrecut viața toată în căutări și în cercetări asupra puterilor ierburilor și pietrelor. Și a izbutit să ajungă la întocmirea acestui măr, care închide în el chintesența tuturor buruienilor de leac, a tuturor ierburilor folositoare și a tuturor pietrelor tămăduitoare. Într-adevăr, nu se află bolnav lovit de orice pacoste ar fi, fie

ciumă, fie friguri stacojii, fie lepră, care, chiar și-n pragul morții, să nu-și capete iarăși sănătatea, numai amirosindu-l. Și, de altminteri, iacătă că tu ai și simțit oleacă din puterea lui, întrucât ostenelile drumului s-au și spulberat la mirosirea lui. Ci, pentru ca lucrul să fie și mai bine adeverit, vreau ca un bolnav atins de vreo boală fără leac să fie tămăduit dinaintea ochilor tăi, ca să fii și tu lămurit asupra puterilor și a însușirilor lui, așa cum sunt toți locuitorii din orașul acesta. Nu ai, așadar, decât să-i întrebi pe negutătorii care sunt strânși aici, și cei mai mulți dintre ei au să-ți spună că, dacă se mai află în viață, faptu-i numai datorită mărului acesta pe care îl vezi!

Or, în vreme ce telalul vorbea astfel, mai mulți inși se opriseră și îl înconjuraseră, zicând:

— Așa-i, pe Allah! totu-i adevărat! Mărul acesta este sultanul merelor, și-i cel mai minunat dintre toate leacurile! Și-i face să se zviduiască până și pe bolnavii cei mai deznădăjduiți, de la porțile morții!

Și, ca spre a adeveri tot binele pe care îl spuneau despre măr, un biet om orb și olog tocmai trecea pe acolo, dus într-un coș pe spatele unuia care îl purta. Și telalul merse repede la el și îi puse mărul sub nas. Și deodată beteagul se ridică în coș, și, sărind ca un motan tânăr peste capul celui ce îl ducea, își slobozi picioarele în vânt, deschizând niște ochi ca niște tăciuni. Și toată lumea îl văzu, și puse mărturie.

Atunci, cuconul Hossein, încredințat de puterile acelui măr minunat, spuse telalului:

— O, chip de bunăvestire, te rog să mă urmezi până la hanul meu!

Și îl duse la hanul unde stătea, și îi plăti patruzeci de mii de dinari, și îi dete o pungă de o mie de dinari, ca bacșiș pentru misitie. Și, intrând în stăpânirea mărului cel minunat, așteptă răbduriu plecarea vreunei caravane, spre a se întoarce în țara lui. Întrucât era încredințat că acuma, cu mărul acela, îi va dovedi lesne pe cei doi frați ai săi, și va ajunge soțul domniței Nurrennahar. Și, când caravana fu gata, plecă din Samarcand și, în ciuda ostenelilor unei călătorii lungi, ajunse, cu îngăduința lui Allah, în bună pace la hanul de la răscrucea celor trei drumuri, unde îl așteptau cei doi frați ai săi, Ali și Hassan.

Și cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag, și se firitisiră unul pe altul, pentru bun-întâlnișul lor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute zecea noapte

Urmă:

…Și cei trei cuconi, după ce se sărutară cu mult drag, și se firitisiră unul pe altul pentru bun-întâlnișul lor, șezură să mănânce laolaltă. Și, după ce mâncară, beizadea Ali, care era cel mai mare, luă cuvântul și spuse:

— O, frații mei, avem înaintea noastră toată viața să tot tăifăsuim despre minunățiile călătoriilor noastre. Acuma însă-i vorba să ne arătăm între noi lucrul târguit, și care-i rostul și rodul ostenelii noastre, spre a putea să ne dăm seama dintru început și să vedem cât de cât cui are să-i fie

sultanul, părintele nostru, binevoitor, în ce privește verișoara noastră, domnița Nurrennahar!

Și tăcu o clipă, apoi adăugă:

— În ce mă privește, întrucât sunt cel mai mare dintre voi, am să vă arăt ce am adus. Aflați, dar, că drumeția mea m-a purtat pe țărmurile indienești, în țara Bișangar. Și tot ce am adus de acolo este preșul acesta de rugăciune, pe care mă vedeți stând acuma, și care este făcut dintr-o lână de rând, și are o înfățișare fără strălucire. Da cu preșul acesta nădăjduiesc eu s-o dobândesc pe verișoara noastră!

Și le istorisi fraților săi toată întâmplarea cu covorul cel zburător, și despre puterile covorului, și cum se slujise de el spre a veni acolo, la han, într-o clipire de ochi, din împărăția Bișangar. Și, spre a da mai mult temei vorbelor sale, îi rugă pe frații lui să șadă jos pe chilim lângă el, și îi luă să facă prin văzduh cu ei o călătorie care ținu cât o clipire de ochi, da pentru care, cu alte mijloace de drumeții, ar fi fost de trebuință luni în șir spre a o duce la capăt. Pe urmă, adăugă:

— Acuma aștept să aflu de la voi dacă ceea ce ați adus poate să fie asemuit cu covorul meu!

Și, sfârșind în felul acesta să laude virtuțile minunăției pe care o dobândise, tăcu.

Iar prințul Hassan, la rându-i, luă cuvântul și spuse:

— Într-adevăr, o, fratele meu, covorul acesta zburător este un lucru uluitor, iar eu în viața mea nu am mai văzut ceva asemuitor. Ci, oricât de-a mirărilea ar fi el, aveți să vă învoiți amândoi cu mine că pe lume se află și alte lucruri vrednice de luare-aminte și, ca să vă dau dovada, iacătă țeava aceasta de fildeș, care, la întâia vedere, nu s-ar părea cine știe ce minunăție. Fiți însă încredințați că m-a costat ce m-a costat, și că, în pofida înfățișării ei șterse, este un lucru intru totul minunat. Și nu o să șovăiți a mă crede, după ce aveți să vă lipiți ochiul la capătul la care vedeți cleștarul acesta. Poftiți! faceți așa cum am să vă arăt!

Și își lipi țeava de fildeș de ochiul său drept, închizând ochiul stâng, și rostind:

— O, țeavă de fildeș, fă s-o văd numaidecât pe domnița Nurrennahar!

Și se uită prin cleștar. Iar cei doi frați ai săi, care ședeau cu ochii pe el, rămaseră până peste măsură de uimiți când îl văzură cum se schimbă dintr-odată la chip și cum se face galben de tot la față, ca sub o lovitură de grea durere. Și, până să aibă ei vreme să-l întrebe, cuconul strigă:

— Nu este putere și mântuire decât întru Allah! O, frații mei, degeaba am mai făcut noi tustrei o călătorie atâta de grea, cu nădejdea fericirii! Vai, peste câteva clipite verișoara noastră nu are să mai fie în viață, întrucât tocmai am văzut-o în patul ei, înconjurată de slujnicele plângând și de hadâmbii deznădăjduiți. De altminteri, aveți să judecați voi înșivă starea jalnică în care se află ea acuma, o, păcatele noastre!

Și, grăind acestea, dete prințului Ali țeava de fildeș, și îi spuse să rostească în gând dorința de a o vedea pe domniță. Și prințul Ali se uită prin cleștar, și se dete îndărăt tot atâta de tulburat ca și fratele său. Iar prințul Hossein luă și el țeava în mâini, și văzu tot aceeași priveliște întristătoare. Ci, departe de a se arăta tulburat, ca frații săi, începu să râdă și spuse:

— O, frații mei, înseninați-vă ochii și liniștiți-vă sufletul, întrucât, măcar că boala verișoarei noastre este de mare primejdie, după cum ni se arată, tot nu are să poată birui puterile mărului acestuia de colea, și care numai cu mireasma lui poate să întoarcă și morții din afundul mormintelor

lor!

Și le povesti, în puține cuvinte, istoria mărului și puterile lui, și urmările puterilor lui, și îi încredință că are s-o vindece fără de abatere pe verișoara lor.

Auzind vorbele acestea, prințul Ali strigă:

— Dacă-i așa, o fratele meu, nu avem decât să pornim în toată graba spre palatul nostru, cu ajutorul covorului meu. Și tu să-ți încerci pe mult iubita noastră verișoară puterea cea mântuitoare a mărului acela.

Și cei trei cuconi deteră poruncă robilor lor să vină după ei călare, și îi lăsară. Apoi, așezându-se pe covor, rostiră laolaltă dorința de a fi duși în odaia domniței Nurrennahar. Și, într-o clipire de ochi, se și văzură jos, pe covor, în mijlocul odăii domniței.

Și-așa, când femeile și hadâmbii domniței Nurrennahar îi zăriră deodată pe cei trei cuconi în odaie, fără a pricepe cum de ajunseseră ei acolo, fură cuprinși de spaimă și de uluire. Și hadâmbii, necunoscându-i dintru-ntâi, și socotindu-i niscaiva străini, erau gata să se arunce asupră-le, când se dezmeticiră din uluiala lor. Iar cei trei frați se ridicară numaidecât de pe covor; și beizadea Hossein se duse repede la patul pe care sta întinsă domnița Nurrennahar dându-și sufletul, și îi puse sub nas mărul cel făcător de minuni. Și domnița deschise ochii, întoarse capul într-o parte și în cealaltă, uitându-se cu niște ochi nedumeriți la toți cei care o înconjurau, și se ridică în capul oaselor. Și zâmbi înspre verișorii ei, și le dete mâna s-o sărute, urându-le bun-venit, și îi întrebă cum le-a fost călătoria. Iar ei îi spuseră cât de fericiți erau că sosiseră destul de la timp spre a-i aduce vindecarea, cu ajutorul lui Allah. Iar femeile îi spuseră cum veniseră ei, și cum domnișorul Hossein o întorsese la viață, dându-i să adulmece mireasma mărului. Și Nurrennahar le mulțumi la tustrei, și prințului Hossein mai cu osebire. Pe urmă, cum ea ceru să se îmbrace, verișorii săi își luară ziua-bună de la ea, făcându-i urări de viață lungă, și ieșiră.

Și, lăsând-o pe verișoara lor în grija femeilor, cei trei frați se duseră să cadă la picioarele sultanului, părintele lor, și să i se închine cu toată cinstirea. Și sultanul, pe care hadâmbii îl și vestiseră de sosirea lor și de vindecarea domniței, îi ridică și îi sărută, și se bucură cu ei că-i vedea întorși bine sănătoși. Și, după ce își revărsară în felul acesta dragostea lor, cei trei cuconi îi înfățișară sultanului minunăția pe care fiecare o adusese. Și, după ce lămuriră ceea ce aveau de lămurit, în această privință, îl rugară să le spună părerea lui și să se mărturisească de partea cui e.

După ce auzi tot ce feciorii săi ținură să-i înfățișeze, fiecare spre folosul lui, despre ceea ce aduseseră, și după ce, fără a-i opri, ascultă tot ce îi povestiră și despre vindecarea verișoarei lor, sultanul rămase o bucată de vreme tăcut, chibzuind adânc. După care, ridică fruntea și le spuse:

— O, fiii mei, treaba este tare încurcată, ba încă-i și mai încurcată decât înainte de plecarea voastră. Căci, pe de o parte, găsesc că minunățiile pe care le-ați adus sunt, după dreptate, toate deopotrivă, și, pe de altă parte, ele au ajutat, fiecare cu puterea sa, la vindecarea verișoarei voastre. Întrucât țeava de fildeș este cea care dintru-ntâi v-a luminat asupra stării domniței; iar covorul v-a adus în toată graba lângă ea; iar mărul a vindecat-o. Ci acest sfârșit minunat nu s-ar fi putut înfăptui, cu îngăduința lui Allah, dacă vreuna dintre cele trei minunății ar fi lipsit. Încât acum îl vedeți pe tatăl vostru încă și mai încurcat decât înainte, fără a ști cum să facă alegerea. Și voi înșivă, dăruiți cu simțul dreptății cum sunteți, trebuie să fiți tot atâta de încurcați și tot atâta de nedumeriți ca și mine!

Și, după ce vorbi în felul acesta, cu înțelepciune și nepărtinire, sultanul se puse să cugete la încurcătura aceea. Și, peste un ceas de vreme, strigă:

— O, fiii mei, mi-a mai rămas o singură cale pentru a ieși din încurcătură. Și am să vi-o arăt. Iacătă, o, copiii mei. Întrucât mai aveți destul timp până la noapte, luați fiecare câte un arc și o săgeată, și ieșiți dincolo de zidurile cetății, pe meidanul ce slujește la întrecerile vitejești, și am să vin și eu cu voi. Și vă încredințez că am s-o dau de soție pe domnița Nurrennahar aceluia dintre voi care va arunca cel mai departe săgeata!

Și cei trei cuconi răspunseră că ascultă și că se supun. Și cu toții laolaltă, urmați de o mulțime de musaipi de la palat, se duseră pe meidan.

Și beizadea Ali, fiind cel mai mare, își luă arcul și săgeata și trase cel dintâi; iar prințul Hassan trase al doilea și săgeata lui căzu mai departe decât cea a lui nene-său; iar cel de al treilea care trase fu crăișorul Hossein; ci niciunul dintre musaipii așezați din loc în loc, pe o depărtare foarte mare, nu văzu coborând săgeata, care străbătu văzduhurile drept, și se pierdu în depărtare. Și fugiră după ea, și o căutară; da, cu toate căutările, și oricâtă luare-aminte se puse, nu fu cu putință să se mai găsească.

Atunci sultanul, de față cu toți musaipii strânși, spuse celor trei cuconi:

— O, fiii mei, vedeți și voi, soarta s-a rostit! Măcar că s-ar părea că tu, o, Hossein, ai tras cel mai departe, nu tu ești biruitor, întrucât este de nevoie ca săgeata să fie găsită, spre a face biruința vădită și neîndoielnică. Și mă văd îndatorat să-l numesc biruitor pe cel de al doilea fecior al meu, pe Hassan, a cărui săgeată a căzut mai departe decât cea a lui nene-său. Așadar, o, fiul meu Hassan, tu, fără de tăgadă, ai să fii soțul fiicei moșului tău, domnița Nurrennahar. Întrucât aceasta ți-a fost ursită!

Și, după ce hotărî astfel, sultanul dete numaidecât porunci să se facă pregătirile și slujbele de nuntă ale fiului său Hassan cu domnița Nurrennahar. Și, peste puține zile, se sărbători și nunta, cu mare strălucire. Și-atâta cu prințul Hassan și cu soția lui, Nurrennahar!

Ci prințul Ali, vârstnicul, nu vroi să fie de față la sărbătorirea căsătoriei și, întrucât dragostea lui pentru verișoară-sa era tare aprinsă, iar de aci înainte fără de nădejdi, nu se putu îndupleca să trăiască la palat, și, în divan obștesc, se lepădă cu deplina lui voie de moștenirea scaunului domnesc al tătâne-său. Și se îmbrăcă în straie de derviș, și se duse să se pună sub oblăduirea sufletească a unui șeic vestit pentru sfințenia, pentru înțelepciunea și pentru viața lui pilduitoare, în afundul, celei mai adânci schivnicii. Și-atâta cu el!

Ci, în ceea ce îl privește pe crăișorul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute unsprezecea noapte

Urmă:

…În ceea ce îl privește pe cuconul Hossein, a cărui săgeată se pierduse în depărtare, iacătă! La fel cum fratele său Ali se lipsise a fi de față la nunta prințului Hassan și a domniței Nurrennahar, tot așa și el se lipsi a

lua parte. Da el nu îmbrăcă straie de derviș ca acela și, departe de a se lepăda de viața lumească, se hotărî să dovedească precum că fusese furat de bunul său și, drept aceea, porni să caute săgeata pe care nu o socotea pierdută pe totdeauna. Și, fără a mai zăbovi, în vreme ce petrecerile se urmau la sarai, cu prilejul nunții, se furișă dintre slugile lui și se duse pe meidan, la locul unde avusese loc întrecerea. Și acolo începu să meargă drept înaintea lui, pe drumul urmat de săgeată, privind cu băgare de seamă și în dreapta și în stânga, la fiecare pas. Și ajunse în felul acesta tare departe, fără să găsească nimic. Ci, în loc de a deznădăjdui, merse înainte încă și încă, mereu drept înainte, până ce ajunse la un șir de stânci care astupau cu totul zarea. Și își zise că, dacă săgeata trebuia să se afle pe undeva, nu putea fi altundeva decât acolo, dat fiind că nu ar fi putut să străbată peretele acela de stânci. Și nici nu apucă bine să-și rostească în sineși gândul acesta, că și văzu pe jos, așezată cu vârful înainte, și nu înfiptă în pământ, săgeata cea însemnată cu numele său, chiar aceea pe care o slobozise cu chiar mâna lui. Și își zise: „O, ce minune! Uallahi! nici eu, și nici nimeni de pe lume nu am fi putut, numai cu puterile noastre, să zvârlim o săgeată atâta de departe. Și ia uite că nu numai că a ajuns la depărtarea aceasta nemaipomenită, da încă trebuie să se fi izbit cu tărie de stânca aceasta, dacă a fost întoarsă așa de tăria stâncii. Iacătă un lucru tare anapoda! Și cine știe ce taină o mai fi în toate astea!"

Și, după ce își ridică de jos săgeata, cuconul Hossein, cum se tot învârtea ba să măsoare din ochi, ba să se minuneze de stânca de care se izbise săgeata, băgă de seamă în stânca aceea o scorbură cioplită în chip de ușă. Și se apropie și văzu că era cu adevărat o ușă tăinuită, fără de lacăte și fără de zăvor, cioplită chiar în piatră, și care nu se putea vedea decât la despărțitura subțirică de pe laturile ei. Și, cu o mișcare întru totul firească într-o împrejurare ca aceea, crăișorul împinse ușa, fără a prea nădăjdui că s-ar deschide la împingerea lui. Și rămase tare uimit când văzu că ușa se mișcă sub mâna lui și se răsucește, întocmai ca și cum s-ar fi sprijinit pe niște balamale proaspăt unse. Și, fără a gândi prea mult la ce face, intră, cu săgeata în mână, în bolta care cobora lin dincolo de ușa aceea. Ci, de cum trecu pragul, ușa, ca împinsă de la sine, se întoarse la loc și închise cu totul intrarea în boltă. Și prințul se trezi într-o negură deasă. Și degeaba se mai căzni el să deschidă iarăși ușa, că nu izbuti decât să-și julească mâinile și să-și zdrelească unghiile.

Atunci, întrucât nu mai avea cum gândi la ieșire, și întrucât era dăruit cu o inimă vitează, nu pregetă să se afunde înainte prin beznă, urmând coborâșul dulce al boltei. Și în curând văzu mijind o lumină, înspre care grăbi; și se pomeni la ieșirea din boltă. Și se trezi deodată sub cerul gol, în fața unei câmpii verzi în mijlocul căreia se ridica un palat strălucitor. Și, mai înainte de-a avea el răgaz să se minuneze de mândrețea acelui palat, ieși de acolo o domniță care porni înspre el, înconjurată de un alai de alte domnițe peste care, nu încăpea nicio îndoială, ea era stăpână, judecând numai după frumusețea-i nefirească și după mersul ei împărătesc. Și era îmbrăcată cu niște haine care nu mai aveau nimica pământesc, iar păru-i despletit unduia până la picioare. Și veni înspre el cu un mers ușor, până la intrarea în boltă și, întinzând mâna cu o mișcare plină de bunăvoință, spuse:

— Fii binevenit aici, o, beizadea Hossein!

Și cuconul, care se plecase adânc când o zărise, fu încă peste măsură de uimit auzindu-și numele rostit de o domniță pe care nu o mai văzuse vreodată, și care trăia într-un loc de care el nu auzise niciodată să se fi

pomenit, măcar că locul acela era atâta de aproape de cetatea de scaun a împărăției lor! Și, cum își și deschidea gura spre a-și mărturisi uimirea, fetișcana cea minunată îi spuse:

— Să nu mă întrebi nimic! Am să-ți împlinesc eu însumi dorința firească de a afla totul, atunci când avem să fim în saraiul meu!

Și, zâmbitoare, îl luă de mână și îl duse pe niște alei înspre sala de primire ce se deschidea cu un portic de marmură către grădină. Și îl pofti să stea lângă ea pe sofa, în mijlocul sălii aceleia strălucite. Și, ținându-i mâna între mâinile ei, îi spuse:

— O, preadulce beizadea Hossein, uimirea ta are să contenească atunci când ai să afli că te cunosc de când te-ai născut și că am zâmbit peste leagănul tău. Căci sunt o domniță gennie, fiica regilor ginnilor. Și ursita mea-i scrisă asupra-ți. Și eu am orânduit să vi se vândă la Samarcand mărul cel năzdrăvan pe care l-ai cumpărat tu, și la Bișangar covorul de rugăciune pe care l-a adus fratele tău Ali, și la Șiraz țeava de fildeș, pe care a găsit-o fratele tău Hassan. Și atâta este deajuns ca să te facă să pricepi că știu tot în ce te privește. Și am socotit, întrucât scrisa mea este legată de a ta, că erai vrednic de o fericire mai mare decât aceea de a fi soțul verișoarei tale Nurrennahar. Și pentru aceea ți-am făcut săgeata să piară și am adus-o până aici, spre a te călăuzi și pe tine. Și-acum, nu mai ține decât de tine ca să nu lași norocul să-ți scape printre degete!

Și, după ce rosti vorbele acestea de la urmă, cu un glas pătruns de o mare iubire, frumoasa domniță gennia își lăsă ochii în jos, înroșindu-se toată. Iar frumusețea ei cea tinerească se făcu și mai mândră. Iar crăișorul Hossein, care știa bine că verișoara sa Nurrennahar nu mai avea cum să fie a lui, și văzând cu cât îi era domnița gennia mai presus, ca frumusețe, ca nuri, ca farmec, ca minte și ca străluciri, măcar după atâta cât putea să presupună din ceea ce izbutea să zărească și după fălnicia palatului în care se afla, nu putu decât să-și binecuvânteze ursita care îl adusese, parcă ținându-l de mână, până în locurile acelea atâta de apropiate și atâta de tainice; și, temenindu-se dinaintea frumoasei gennia, îi spuse:

— O, domniță a ginnilor, o, sultană a frumuseții, o, împărătițo! că fericirea de a fi robul ochilor tăi, și că înlănțuirea desăvârșirilor tale mi-au venit fără de nicio vrednicie din partea mea, iacătă niște lucruri anume rânduite spre a vrăji mintea unei făpturi omenești cum sunt eu! Ah, cum ar putea o fată de ginni să-și arunce privirile înspre un adamit de rând, și să-i dea întâietate asupra regilor cei nevăzuți, care domnesc peste țările văzduhului și peste împărățiile de sub pământ? Da poate că, o, domniță, te-ai fi supărat pe părinții tăi și ai fi venit, de ciudă, să locuiești în palatul acesta, în care poate că m-ai primit fără de îngăduința regelui ginnilor, părintele tău, și a reginei ginnilor, mama ta, și a celorlalte rude ale tale? Și poate că, dacă-i așa, aș putea să fiu pentru tine o pricină de necazuri și un izvor de încurcături și de neplăceri!

Și, vorbind așa, beizadea Hossein se temeni până la pământ și sărută poala rochiei acelei gennia domnițe, care îi spuse, ridicându-l și luându-l de mână:

— Află, o, beizadea Hossein, că eu îmi sunt singură stăpână, și că totdeauna nu fac decât ce îmi place, neîndurând niciodată ca nimenea dintre ginni să se amestece în ceea ce fac sau vreau eu să fac. Poți, dar, să fii liniștit în privința aceasta; și nimic nu are să ni se întâmple, afară de fericire!

Și adăugă:

— Vrei să fii soțul meu și să mă iubești mult?

Iar beizadea Hossein strigă:

— Ya Allah! dacă vreau? Păi eu mi-aș da viața toată ca să petrec o zi cu tine, nu numai ca soț al tău, ci ca robul tău cel mai de pe urmă.

Și după ce vorbi astfel, se aruncă la picioarele frumoasei gennia, care îl ridică și îi spuse:

— De vreme ce-i așa, te primesc ca soț, și, de aci înainte, sunt soția ta!

Și adăugă:

— Și acuma, întrucât pesemne că îți este foame, haide să mâncăm amândoi cea dintâi masă a noastră!

Și îl duse în cea de a doua sală, încă și mai strălucită decât cea dintâi, luminată de niște lumânări fără de număr, înmiresmate cu ambră și așezate într-o rânduială de-ți era drag să te tot uiți la ele. Și se așeză cu el dinaintea unei tablale minunate, plină cu bucate de o înfățișare ispititoare pentru inimă. Și numaidecât se auzi, într-o zvoană dulce de lăute, un cântec de glasuri de femei ce părea coborâtor chiar din ceruri. Și gennia cea frumoasă începu să-i dea să mănânce cu chiar mâinile sale proaspătului ei soț, îmbiindu-l cu dumicaturile cele mai bune din felurile pe care ea i le numea rând pe rând. Și crăișorului i se păreau alese toate bunătățurile acelea, de care nu mai auzise pomenindu-se vreodată, ca și vinurile, ca și poamele, ca și plăcintele și dulcețurile, tot lucruri din care nu mai gustase ceva asemănător pe la ospețele și pe la nunțile făpturilor omenești.

Și, când masa se sfârși, frumoasa gennia domnița și soțul ei se duseră să șadă în cea de a treia sală, zidită ca o boltă, și încă mai frumoasă decât cea dintâi. Și ședeau cu spatele sprijinite pe niște perne de mătase cu înflorituri mari de felurite culori, lucrate din ac, de o gingășie minunată. Și îndată un stol de dănțuitoare, fete de ginni, intrară în sală și dănțuiră într-un pas răpitor, cu o ușurătate ca de păsări. Și totodată o cântare se auzea, fără seamăn de limpede, și venind din văzduhuri. Și danțul se urmă până ce frumoasa gennia se ridică, laolaltă cu soțul ei. Și dănțuitoarele, într-o legănare de pași ușori, ieșiră din sală ca un zbor de văluri, și merseră înaintea tinerilor însurăței până la ușa iatacului în care era așternut patul de nuntă. Și se orânduiră în șir, pentru ca ei să intre, și pe urmă pieriră, lăsându-i slobozi să se culce ori să doarmă.

Și cei doi soți tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, și nu ca să doarmă, ci spre a se veseli…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăsprezecea noapte

Urmă:

…Și cei doi soți tinerei se culcară în patul cel înmiresmat, și nu ca să doarmă, ci spre a se veseli. Iar beizadea Hossein putu în felul acesta să deguste și să asemuiască. Și găsi în acea gennia fecioară o desăvârșire până la care nu s-au ridicat vreodată, fie mai de-aproape, fie mai de pe departe, nici cele mai minunate fetișcane fiice de oameni. Și, când vroi să guste iarăși din nurii ei cei fără de asemuire, găsi locul tot atâta de nevătămat ca

și cum nici n-ar fi fost atins. Și pricepu atunci că fecioria la fiicele de ginni înflorește la loc, pe măsură ce te bucuri de ea. Și se desfată de bucuria aceea, până peste marginile desfătării. Și se firitisi în sineși, iar și iar, că ursita îl călăuzise de mână până la istorioara aceea nenădăjduită. Și își petrecu noaptea toată, și încă multe alte nopți și zile, în huzururile celor meniți așa din ceruri. Și dragostea lui, departe de a se domoli după atâta răsfăț, nu făcea decât să sporească de tot ceea ce fără de contenire găsea necunoscut la frumoasa lui gennia domniță, atât în farmecele minții ei cât și în desăvârșirile trupești.

Or, după șase luni de viață fericită ca aceea, beizadea Hossein, care totdeauna nutrise o mare dragoste firească față de tatăl său, cugetă că pesemne lipsa lui l-o fi cufundat pe sultan într-o durere fără de margini, mai cu seamă că plecarea nu-i fusese vestită, și pe crăișor îl cuprinse un dor fierbinte de a-l vedea iarăși. Și își dezvălui fără de ocolișuri sufletul față de soția sa gennia, care dintru-ntâi se arătă tare speriată de hotărârea aceea, atâta de mult se temea să nu care cumva să fie numai o născocire spre a o părăsi. Ci prințul Hossein îi dase, și îi dete mai departe, atâtea dovezi de credință și atâtea semne de dragoste pătimașă, și îi vorbi despre bătrânul lui tată cu atâta duioșie și cu atâta iscusință, încât ea nu vroi să se pună în calea dragostei lui de fiu. Și îi spuse, sărutându-l:

— O, preaiubitul meu, hotărât! dacă nu aș asculta decât de inima mea, nu m-aș putea îndupleca să te văd cum pleci din saraiurile noastre, fie și măcar pentru o zi, ori chiar pentru și mai puțin. Da acuma atâta sunt de încredințată de iubirea ta față de mine, și atâta încredere am în statornicia dragostei tale și în adevărul vorbelor tale, încât nu vreau să te lipsesc de îngăduința de a te duce să-l vezi pe părintele tău sultanul. Ci numai dacă îmi făgăduiești că lipsa ta nu are să fie de lungă vreme, și numai dacă mi te juruiești că așa vei face, ca să mă liniștești!

Și craiul Hossein se aruncă la picioarele soției sale gennia spre a-i dovedi cât de pătruns era de datorința pe care o avea față de bunătatea ei și îi spuse:

— O, împărătița mea, o, sultană a frumuseții, cunosc tot prețul bunăvoinței pe care mi-o arăți și, orice-aș putea să-ți spun eu spre a-ți mulțumi, tu să fii încredințată că este încă și mai mult ceea ce simțesc. Și mă juruiesc ție, pe capul meu, că lipsa mea are să fie de scurtă vreme. Și, de altminteri, cum aș putea, când te-am îndrăgit așa cum te îndrăgesc, să zăbovesc peste răstimpul cât mi-e de trebuință numai cât să mă duc până la părintele meu și să mă întorc? Liniștește-ți, dar, sufletul și înseninează-ți ochii, căci toată vremea am să mă gândesc la tine; și nimica neplăcut nu are să mi se întâmple. Inșallah!

Și vorbele acestea ale lui Hossein izbutiră să liniștească pe deplin tulburarea preafrumoasei gennia, care, sărutându-l iarăși pe soțul ei, răspunse:

— Du-te, dar, o, multiubitul meu, sub pavăza lui Allah, și întoarce-te iarăși la mine bine sănătos. Ci, mai înainte, te rog să nu care cumva să socoți greșit dacă îți dau câteva povețe despre felul cum să te porți în vremea cât ai să fii plecat la palatul tatălui tău. Și, dintru-ntâi, socot că trebuie să te ferești cu grijă a pomeni ceva despre căsătoria noastră sultanului, părintele tău, ori fraților tăi, și nici despre obârșia mea de fiică a regelui ginnilor, nici despre locul saraiurilor noastre, nici despre drumul care duce aici. Ci la toți să le spui să se mulțumească numai a te ști pe deplin fericit, că toate dorințele îți sunt împlinite, că nu râvnești nimica mai mult decât să trăiești în fericirea în care trăiești, și că singura pricină

care te aduce la ei este numai aceea de a pune capăt îngrijorării în care s-ar fi putut afla ei în privința soartei tale!

Și, după ce vorbi astfel, gennia îi dete soțului său douăzeci de ginni călăreți, bine înarmați, bine întocmiți și bine îmbrăcați, și porunci ca lui să i se aducă un cal atâta de frumos cum nimenea de la palatul și din împărăția tatălui lui nu avea vreunul asemenea. Și beizadea Hossein, când totul fu gata, își luă rămas-bun de la soția sa gennia domnița, sărutând-o și înnoindu-și încă o dată făgăduiala pe care i-o făcuse de a se întoarce fără de zăbavă. Pe urmă, se apropie de calul cel frumos și iabraș, îl mângâie cu palma, îi vorbi la ureche, îl sărută, și sări cilibiu în șea. Iar soția lui îl privea și îl sorbea din ochi.

Și, după ce își spuseră cel de pe urmă rămas-bun, prințul porni în fruntea călăreților săi.

Și, cum drumul care ducea la cetatea de scaun a părintelui său nu era lung, prințul Hossein nu avu mult până ce să ajungă la porțile orașului. Și norodul, care îl cunoscu, fu bucuros că-l vedea iarăși și îl întâmpină cu urale și îl însoți cu strigăte de voioșie până la palatul sultanului. Și tătâne-său, când îl zări, se umplu de bucurie și îl primi cu brațele deschise, plângând, și plângându-se, în dragostea lui de tată, de durerea și de mâhnirea în care îl aruncase o lipsă atâta de lungă și atâta de peste putință de înțeles. Și îi spuse:

— Ah, fiul meu, nu credeam să mai am mângâierea de a te vedea! Ba chiar aveam tot temeiul să socot că din pricina hotărârii ursitei, dată în folosul fratelui tău Hassan, te-i fi lăsat dus de vreun gând de deznădejde!

Iar beizadea Hossein spuse:

— De bună seamă, o, părinte al meu, mi-a fost crudă pierderea domniței Nurrennahar, verișoara mea, a cărei dobândire fusese singura țintă a dorurilor mele. Iar iubirea este o patimă de care nu te scuturi când vrei, mai ales dacă este o simțire care te cuprinde, te stăpânește, și nu-ți dă răgaz să asculți sfaturile minții. Ci, o, părinte al meu, de bună seamă tu nu ai uitat că atunci când am slobozit săgeata, la întrecerea de pe meidan cu frații mei, s-a întâmplat lucrul acela ciudat și de neînțeles, că săgeata mea, slobozită într-un câmp șes și larg, de față cu tine și de față cu toți cei ce erau acolo, nu a mai putut să fie găsită, în pofida tuturor căutărilor mele. Or eu, învins în felul acela de o ursită potrivnică, nu am vroit nicicum să-mi pierd vremea cu bocete, până a nu-mi stâmpăra pe deplin sufletul, tulburat de întâmplarea aceea pe care nu o pricepeam. Și am plecat, în toiul petrecerilor de nuntă ale fratelui meu, fără ca nimeni să mă vadă, și m-am întors singur pe meidan, ca să încerc să-mi găsesc săgeata. Și am început s-o caut mergând drept, înspre partea în care presupuneam că s-a dus, și mă uitam ba ici, ba colo, ba la dreapta, ba la stânga. Ci toate căutările mele erau zadarnice, da fără să mă biruie. Și mi-am urmat drumul înainte, tot aruncându-mi ochii și într-o parte și în cealaltă, și străduindu-mă să scrutez și să cercetez până și cel mai mărunt lucru care, mai de aproape ori mai de pe departe, putea să se asemuie cu săgeata mea. Și am străbătut în felul acesta o depărtare foarte mare, și până la urmă m-am gândit că o săgeată, de-ar fi fost ea trasă chiar și cu un braț de mii de ori mai tare decât al meu, nu era cu putință să ajungă atâta de departe, și mă întrebam de nu cumva mi-oi fi pierdut, odată cu săgeata, și mințile. Și tocmai eram pe cale să mă las de căutarea aceea, mai ales când am văzut că ajunsesem la un brâu de stânci care astupau cu totul zarea, când deodată, la piciorul uneia dintre stâncile acelea, am zărit chiar săgeata mea, nicidecum înfiptă cu vârful în pământ, ci culcată la o oarecare

depărtare de locul unde lovise. Și faptul acesta m-a aruncat într-o mare nedumerire, în loc să mă bucure. Căci, judecând bine, nu puteam să-mi închipui că aș fi fost în stare să arunc atâta de departe o săgeată. Și acolo, atunci, o, părinte al meu, am dobândit lămurirea tainei aceleia și a tot ce mi s-a întâmplat în călătoria mea din Samarkand. Ci aceasta-i o taină pe care eu nu pot, vai! să ți-o dezvăluiesc fără a-mi încălca jurământul. Și tot ce pot să-ți spun, o, părinte al meu, este că, din ceasul acela, am uitat-o și pe verișoara mea, și înfrângerea, și toate necazurile mele, și că am purces pe calea cea netedă a fericirii. Și, pentru mine, a început o viață de desfătare, pe care nu mi-o tulburau decât depărtarea în care mă aflu de un părinte care mi-e mai drag decât orice pe lume, și simțământul pe care îl aveam că el de bună seamă era îngrijorat din pricina mea. Și-am socotit atunci de datoria mea de fiu să vin să te văd și să te liniștesc. Și-aceasta-i, o, părinte al meu, toată pricina venirii mele!

Când auzi vorbele fiului său și când pricepu astfel că prințul dobândise fericirea, și nimic alta, sultanul răspunse:

— O, fiul meu, ce poate să dorească mai mult pentru copilul lui un tată iubitor? De bună seamă, mi-ar fi plăcut mai mult să te văd și eu cum trăiești, în fericirea aceea, în preajma mea, la anii mei bătrâni, mai degrabă decât într-un loc despre care nu știu unde se află și nici măcar dacă se află. Da măcar, fiul meu, nu-mi poți arăta unde să dau de știre, de acuma înainte, când aș vrea să am de la tine știri mai dese, și să nu mai fiu în starea de îngrijorare în care mă cufundase lipsa ta?

Și beizadea Hossein răspunse:

— În ce privește liniștea ta, o, părinte al meu, să știi că am să veghez eu însumi, abătându-mă atâta de des pe la tine încât mi-e frică să nu încep a te sastisi. Însă, în ce privește a-ți arăta locul de unde ai putea să capeți știri despre mine, te rog fierbinte să mă ierți a nu-ți dezvălui nimic, întrucât aceasta-i o taină de credință pe care am jurat și un legământ pe care țin să-l țin.

Și sultanul, nevroind să stăruie mai mult în privința aceasta, îi spuse craiului Hossein:

— O, fiul meu, ferească-mă Allah să pătrund mai departe, împotriva voinței tale, în taina aceasta. Poți oricând vei vroi să te întorci la saraiul acela de desfătare unde locuiești. Vreau numai să-ți cer a-mi face și mie, părintele tău, o făgăduială, tot așa, și anume că ai să vii să mă vezi o dată pe lună, fără teama că m-ai sastisi, cum zici tu, ori că m-ai stânjeni. Căci ce îndeletnicire mai scumpă poate avea un tată iubitor, dacă nu aceea de a-și încălzi inima în preajma copiilor lui, și de a-și răcori sufletul la răsuflarea lor, și de a-și bucura ochii la vederea lor?

Iar cuconul Hossein răspunse că ascultă și că se supune și, făcând juruința cerută, rămase la palat trei zile întregi, după care își luă ziua-bună de la tătâne-său, și, în dimineața celei de a patra zile, plecă de cu zori, în fruntea călăreților săi, fiii de ginni, așa cum venise…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treisprezecea noapte

Urmă:

…cuconul Hossein răspunse că ascultă și că se supune și, făcând juruința cerută, rămase la palat trei zile întregi, după care își luă ziua bună de la tătâne-său, și, în dimineața celei de a patra zile, plecă de cu zori, în fruntea călăreților săi, fiii de ginni, așa cum venise.

Iar soția lui, gennia cea frumoasă, îl primi cu o bucurie fără de margini și cu o plăcere cu atâta mai caldă cu cât nu se aștepta să-l vadă întors așa de grabnic. Și sărbătoriră împreună întoarcerea aceea fericită, drăgostindu-se îndelung, în cele mai plăcute și în cele mai felurite chipuri.

Și frumoasa gennia nu precupeți nimic, începând din ziua aceea, spre a-i face soțului ei cât mai ispititoare cu putință șederea în saraiul fermecat. Și se sluji pentru aceasta de necontenite schimbări în felul ei de a răsufla, de a se plimba, de a mânca, de a bea, de a se veseli, de a privi cum dănțuiau dănțuitoarele, de a asculta cântecele almeelor și dulceața lăutelor, de a spune stihuri, de a mirosi mireasma trandafirilor, de a se împodobi cu florile grădinii, de a culege chiar de pe ramuri poamele coapte, și de a juca neasemuitul joc al celor ce se au dragi, care-i jocul de șah în pat, luând seama la toate chichițele cele iscusite la care duce jocul acesta gingaș.

Și, după o lună de zile de viață dulce ca aceea, beizadea Hossein, care o prevestise dintru început pe soția sa despre făgăduiala ce-i făcuse sultanului, părintele său, fu nevoit să curme șirul desfătărilor și să-și ia rămas-bun de la gennia cea întristată. Și, îmbrăcat și împodobit încă și mai falnic decât întâia oară, încălecă pe calul lui cel frumos și porni în fruntea fiilor de ginni, călăreții săi, ca să se ducă în ospeție la tătâne-său sultanul.

Or, în vremea lipsei lui, după ce plecase întâia dată din palatul tatălui său, sfetnicii de taină ai sultanului, care prețuiseră puterea prințului Hossein și bogățiile lui necunoscute după dovezile pe care le dedese în vileag în răstimpul celor trei zile pe care le petrecuse la palat, nu pregetară să se folosească de îngăduința pe care le-o dase sultanul de a-i vorbi, și de înrâurirea pe care o dobândiseră asupra cugetului său, spre a încerca să-i iște în suflet anumite prepusuri împotriva lui fiu-său, și să-l facă să creadă că prințul îi purta pică. Și îi zugrăviră că grija cea mai de rând îi poruncea să cerceteze măcar în ce loc se află adăpostul fiului său, și de unde scoate el tot aurul trebuitor pentru niște cheltuieli cumu-s acelea pe care le-a făcut cât a stat acolo, și pentru fala cu care i-a plăcut să se împăuneze anume numai, ziceau ei, ca să-l înfrunte pe tătâne-său și ca să arate că nu are trebuință de milele ori de bunăvoia lui spre a trăi ca un fecior de sultan. Și îi spuseră că tare mai era de temut să nu care cumva să se facă îndrăgit de gloate și să-i răzvrătească pe supuși împotriva domnului lor, spre a-l da jos pe sultan din scaunul de domnie și spre a-i lua locul.

Ci sultanul, măcar că vorbele acelea l-au cam tulburat oleacă, nu a vrut nicidecum să creadă că Hossein, fiul său cel mai drag, ar fi în stare să uneltească împotriva lui, punând la cale o hainie atâta de ticăloasă ca aceea. Și le răspunsese sfetnicilor săi de taină:

— O, voi, care cu limba voastră plămădiți neîncrederea și presupunerile, au voi nu știți că fiul meu Hossein ține la mine și că eu sunt cu atâta mai încredințat de dragostea și de credința lui cu cât nu i-am dat vreodată nici cel mai mic prilej de a fi nemulțumit de mine?

Dar cel mai ascultat dintre sfetnici o întoarse:

— O, rege al vremilor, da-ți-ar viață lungă Allah! Și crezi tu că beizadea Hossein a uitat așa de repede ceea ce el socoate a fi o nedreptate din

partea ta, în ce privește hotărârea norocului lui cu domnița Nurrennahar? Și au nu pricepi tu, din ceea ce se vădește limpede, că beizadea Hossein s-a dovedit tare iscusit când a primit cu supunere hotărârea soartei, în loc să se ia după pilda fratelui mai mare, care, mai degrabă decât să se răzvrătească împotriva a ce a fost scris, s-a dus și a îmbrăcat haina de derviș și s-a pus sub oblăduirea sufletească a unui sfânt șeic, meșter la cunoașterea *Cărții-celei-sfinte*? Și-apoi, o, stăpâne al nostru, au nu și tu ai băgat de seamă, înaintea noastră, că, atunci când a venit prințul Hossein, și el și oamenii lui erau curați, iar hainele și podoabele și tacâmurile cailor erau strălucite de parcă de-abia ar fi ieșit din mâna meșterului? Și n-ai luat seama că până și caii aveau părul uscat și lucios și nu erau mai osteniți decât dacă s-ar fi întors de la o preumblare scurtă? Or, toate astea, o, rege al vremilor, sunt numai spre a-ți dovedi că beizadea Hossein și-a așezat tabăra lui cea tainică foarte aproape de cetatea ta de scaun, spre a-i fi cât mai la îndemână să-și înfăptuiască gândurile cele pidosnice, și să stârnească tulburări în norod, și să se dedea la hainlâcurile lui cele negre. Noi, dar, am fi lipsit să ne îndeplinim datoria, o, rege preamărit, dacă nu ne-am fi luat asupră-ne cruda îndatorire de a trezi luarea-ți aminte asupra unei trebi care-i tot atâta de anevoioasă pe cât este de temeinică și de grea, spre a te hotărî să veghezi la paza ta și la binele supușilor tăi cei credincioși!

Iar când sfetnicul își încheie țesătura aceasta de răutăți și de scorneli, sultanul îi spuse:

— Chiar că nici nu mai știu ce se cade să cred ori să nu cred din lucrurile acestea uluitoare. Oricum, vă rămân îndatorat tuturora pentru sfaturile voastre, și pe viitor am să-mi deschid ochii mai bine!

Și îi lăsă să plece, fără a le arăta prea mult cât era de tulburat și de îngrijorat în sufletul său de vorbele lor. Și, spre a putea într-o zi fie să-i nimicească, fie să le mulțumească pentru sfatul lor de bine, se hotărî să vegheze la faptele și la umbletele fiului său Hossein, chiar de la întoarcerea următoare a acestuia.

Or, cuconul Hossein nu zăbovi mult până ce să sosească, după cum făgăduise. Și sultanul, tătâne-său, îl primi tot cu bucuria și tot cu mulțumirea de întâia oară, ferindu-se cu grijă să-i dezvăluie crăișorului bănuielile pe care i le stârniseră în minte vizirii cei dornici să-l piardă. Ci, a doua zi, chemă o babă, vestită în tot palatul pentru vrăjitoriile și răutățile ei, și care era în stare să descurce, fără a le rupe, până și firele dintr-o pânză de păianjen. Și, când baba se înfățișă dinainte-i, sultanul îi spuse:

— O, bătrână a binecuvântării, iacătă ziua în care ai să poți da dovada credinței tale față de nevoile sultanului tău. Află, dar, că, de când l-am găsit pe fiul meu Hossein, nu l-am putut face să-mi spună în ce loc s-a aciuat. Și nu am vrut, ca să nu-l umilesc, să mă slujesc de puterea mea și, să-i cer fără de voia lui să-mi dezvăluie taina. Așa că te-am chemat, o, regină a vrăjitoarelor, întrucât te socot deajuns de iscusită ca să faci în așa fel încât dorința mea să fie împlinită fără ca nici fiul meu, nici nimeni din palat să poată afla ceva. Îți cer, dar, să te folosești de toată dibăcia și deșteptăciunea ta, care-s fără de asemuire, spre a lua seama la tot ce va face fiul meu după plecarea sa, care va avea loc mâine dimineață în zori. Ori poate că ai face și mai bine să te duci chiar de astăzi, fără a mai tărăgăna, la locul unde și-a găsit săgeata, lângă brâul de stânci ce închide câmpia dinspre apus. Întrucât el acolo, odată cu săgeata, și-a găsit și ursita!

Iar hârca cea bătrână răspunse că ascultă și că se supune, și ieși să se

ducă la stânci și să se pitească acolo, în așa fel încât să vadă tot fără a fi văzută.

Or, a doua zi, beizadea Hossein plecă de-acasă, cu călăreții lui, din revărsat de ziuă, spre a nu trezi luarea-aminte a musaipilor și a trecătorilor. Și, când ajunse dinaintea scobiturii în care se afla ușa de piatră, pieri dincolo de ea dimpreună cu toți cei care îl însoțeau. Și baba vrăjitoare văzu totul, și rămase uluită până peste marginile uluirii.

Și, când își veni în fire din turburarea ei, ieși din ascunzătoare și se duse drept la ungherul în care văzuse pierind și oamenii și caii. Ci, cu toate străduințele, și oricât căută ea în toate părțile, rotindu-se într-una peste tot, nu zări nicio deschizătură și nicio intrare. Întrucât ușa de piatră, care pentru prințul Hossein se lăsase văzută încă de la întâia lui sosire acolo, nu se ivea decât numai pentru anume oameni, care erau pe placul preafrumoasei gennia, da niciodată, și nicidecum, ușa aceea nu era de văzut pentru niște muieri, și mai cu seamă pentru babele cele urâte și grețoase la privit. Și, în turbarea ei de a nu-și putea duce mai departe iscodelile, baba nu se putu ușura altfel decât slobozind o vântuitură care făcu să sară pietrele din loc și ridică în văzduh un nor de țărână. Și, cu nasul alungit până la picioare, se întoarse la sultan și îi dete seama despre tot ce văzuse, adăugând:

— O, rege al vremilor, am toată nădejdea să izbutesc mai bine data viitoare. Și nu-ți cer decât să mă îndatorezi cu oleacă de răbdare și să nu întrebi nimic despre căile de care am de gând să mă slujesc!

Și sultanul, care și așa era destul de mulțumit de izbânda aceea dintâi, îi răspunse bătrânei:

— Ai toată slobozenia să faci cum te-i pricepe! Du-te, sub ocrotirea lui Allah, iar eu am să aștept aici răbduriu izbânda făgăduielilor tale!

Și, ca îndemn să lucreze bine, îi dete în dar un diamant minunat, și îi spuse:

— Primește diamantul acesta, ca pe un semn al mulțumirii mele! Da să știi că el nu este nimic față cu ceea ce gândesc eu să-ți răsplătesc izbânda!

Și bătrâna sărută pământul între mâinile regelui, și se duse în calea ei.

Or, la o lună de la întâmplarea aceasta, beizadea Hossein ieși ca și cea din urmă oară pe ușa de piatră, cu alaiul lui de douăzeci de călăreți îmbrăcați falnic. Și, mergând de-a lungul stâncilor, dete cu ochii de o biată bătrână care zăcea jos pe pământ și gemea într-un chip jalnic, ca o făptură lovită de vreo suferință grea. Și era îmbrăcată în zdrențe, și plângea. Și crăișorul Hossein, cuprins de milă, își opri calul și o întrebă cu duioșie pe bătrână ce o doare și ce putea să facă el spre a-i ușura suferința. Și baba cea prefăcută, care anume venise să se aștearnă acolo, spre a răzbate la ținta ce și-o urma, răspunse, fără a ridica fruntea, cu un glas întretăiat de gemete, și cu gâfâituri:

— O, mântuitoare doamne al meu, Allah anume te-a trimis ca să-mi sapi mormântul, întrucât am să mor! Of, sufletul meu se duce! O, doamne al meu, am plecat din satul meu să mă duc la oraș și, pe drum, m-a cuprins o fierbințeală grea, care m-a doborât aici fără de puteri, departe de orice făptură omenească și fără de nădejdea vreunui ajutor!

Și cuconul Hossein, care avea inima miloasă, îi spuse bătrânei:

— Mătușă a mea bună, îngăduie ca doi oameni de-ai mei să te ridice și să te ducă la locul unde am să mă întorc și eu, ca să ți se dea îngrijire!

Și făcu semn la doi dintre oamenii lui s-o ridice pe babă. Iar ei așa făcură; și pe urmă unul dintre ei o sui pe spinarea calului, în spatele său. Și prințul făcu cale întoarsă și ajunse cu călăreții săi la ușa de piatră, care se

deschise și îi lăsă să intre…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute paisprezecea noapte

Urmă:

…Și prințul făcu cale întoarsă și ajunse cu călăreții săi la ușa de piatră, care se deschise și îi lăsă să intre.

Și domnița gennia, când îi văzu pe toți că vin așa îndărăt, și nedându-i prin cap care să fie pricina ce-i silise să se întoarcă, dete fuga înaintea prințului Hossein, soțul ei, care, fără să descalece de pe cal, i-o arătă cu degetul pe baba ce se făcea că moare și pe care doi călăreți tocmai o puneau jos pe pământ, sprijinind-o pe după subsuori, și îi spuse:

— O, sultană a mea, această biată bătrână, în starea jalnică în care o vezi, ne-a fost scoasă în cale de Allah, și se cuvine să-i purtăm de grijă și să-i dăm ajutor. O încredințez, așadar, milei tale, rugându-te să pui să i se dea toate îngrijirile pe care le vei socoti de trebuință!

Și gennia domniță, care sta cu privirile pironite pe babă, dete poruncă slujnicelor sale s-o ia din mâinile călăreților și s-o ducă într-un iatac aparte, și să se poarte față de ea cu tot atâta cinstire și cu tot atâta luare-aminte cât ar avea și față de ea însăși. Și, după ce femeile se îndepărtară cu bătrâna, preafrumoasa gennia îi spuse soțului său, scoborând glasul:

— Allah să-ți răsplătească mila, care pornește dintr-un suflet bun! Ci, de acuma încolo, poți să fii liniștit în privința acestei bătrâne, întrucât ea nu e mai bolnavă decât ochiul meu, și știu care-i pricina ce-o aduce aici, și care-s inșii ce-au mânat-o și ținta ce-a chibzuit-o când s-a așternut în drumul tău. Ci să fii fără de nicio teamă în privința aceasta, și să fii bine încredințat că orice s-ar putea unelti împotriva ta, cu gândul de a te urgisi și de a-ți cășuna necazuri, am să știu eu cum să te apăr, făcând zadarnice toate capcanele ce se vor pune împotriva ta!

Și, după ce îl mai sărută o dată, îi spuse:

— Du-te, sub ocrotirea lui Allah!

Și beizadea Hossein, deprins de mult să nu-i mai ceară lămuriri soției sale gennia, își luă rămas-bun de la ea și porni iar la drum înspre cetatea de scaun a părintelui său, unde nu peste mult ajunse cu întregu-i alai. Și sultanul îl primi ca de obicei, nelăsând să se vadă nimic, nici dinaintea lui, nici dinaintea sfetnicilor, din simțămintele care îl zbuciumau.

Estimp, așadar, cele două slujnice ale preafrumoasei gennia o duseră pe hârca de vrăjitoare într-un iatac mândru și o ajutară să se culce pe un pat cu saltele de satin, chindisit cu horbote, și cu un polog de mătase subțire, cu perdele de zarafir. Și una dintre ele îi dete să bea o ceașcă plină cu apă de la Fântâna Leilor, spunându-i:

— Iacătă o ceașcă de apă de la Fântâna Leilor, care vindecă până și bolile cele mai zăcașe, și dă sănătate până și celor ce se află în pragul morții!

Și baba sorbi ceașca și, peste puține clipe, strigă.:

— O, licoare minunată! Iacătă-mă-s tămăduită, de parcă mi s-ar fi scos

răul cu un cleşte! Faceţi-mi binele de a mă călăuzi degrabă până la stăpâna voastră, ca să-i mulţumesc pentru bunătatea ei şi ca să-i arăt îndatorinţa mea!

Şi se ridică în capul oaselor, prefăcându-se că s-ar fi zviduit de un rău de care nici nu suferise. Şi cele două slujnice o călăuziră, printr-un şir de iatacuri care de care mai strălucit, până în sala în care se afla stăpâna lor.

Or, preafrumoasa gennia şedea pe un jeţ de aur greu, împodobit cu nestemate, împresurată de o mulţime de domniţe de-ale ei care toate erau la fel de minunate şi îmbrăcate într-un chip tot atâta de strălucit ca şi stăpâna lor. Iar baba vrăjitoare, uluită de tot ce vedea, se ploconi la picioarele jeţului, îngăimând nişte mulţumiri. Şi gennia îi spuse:

— Sunt tare bucuroasă, o, preabună femeie, că te-ai vindecat. Şi-acuma eşti slobodă să rămâi la palatul meu câtă vreme vei vrea. Iar femeile mele au să stea la poruncile tale, spre a-ţi arăta saraiul!

Şi baba, după ce mai sărută o dată pământul, se ridică şi se lăsă dusă de două tinerele, care porniră să-i arate palatul până în toate minunatele lui amănunte. Şi, când sfârşiră de umblat, baba îşi zise că ar fi mai bine pentru ea să se cărăbănească acuma, când văzuse ce vrusese să vadă. Şi îşi mărturisi dorinţa faţă de cele două tinerele, după ce le mulţumi pentru bunăvoinţa lor. Iar ele o scoaseră prin uşa de piatră, urându-i drum bun. Şi, de cum ajunse în afara stâncilor, baba se întoarse ca să ia seama mai bine la uşă şi ca să poată să ţină minte locul; şi, întrucât uşa nu era de văzut pentru o muiere de teapa ei, degeaba se tot uită ea; şi fu nevoită să plece fără a izbuti să dibăcească uşa.

Şi, când ajunse dinaintea sultanului, îi dete seama de tot ce făcuse, de tot ce văzuse, şi de neputinţa în care fusese de a mai găsi intrarea la palatul acela. Şi sultanul, destul de mulţumit de lămuririle ei, îşi chemă la sfat vizirii şi sfetnicii şi le povesti cumu-i treaba, cerându-le sfatul. Şi unii îl sfătuiră să-l dea morţii pe prinţul Hossein, ponegrindu-l că urzeşte împotriva domniei; iar alţii fură de părere că poate ar fi mai bine să-l zeberească şi să-l întemniţeze pentru tot restul zilelor lui. Iar sultanul se întoarse înspre babă şi o întrebă:

— Da tu ce socoţi?

Ea spuse:

— O, rege al vremilor, eu socot că-i mai bine să te slujeşti de legăturile pe care fiul tău le are cu acea gennia, spre a-l pune să ceară şi să dobândească de la ea minunăţii ca acelea ce se află în palatul ei. Iar dacă el nu are să vrea, ori dacă ea nu are să-i dea, numai atunci urmează să cugeţi la mijlocul cel crunt pe care ţi-l arătară vizirii!

Şi regele zise:

— Nu este nimica împotrivă!

Şi trimise după fiul său şi îi spuse:

— O, fiul meu, întrucât iacătă-te ajuns mai bogat şi mai puternic decât tatăl tău, oare nu ai putea să-mi aduci, data viitoare, vreun lucru care să-mi facă plăcere, de pildă vreun cort frumos, care să-mi poată sluji la vânătoare ori la război?

Şi crăişorul Hossein dete răspunsul de cuviinţă, încredinţându-l pe tătâne-său de bucuria pe care o avea de a-l mulţumi în privinţa aceasta.

Şi, când ajunse iarăşi îndărăt la soţia lui gennia, îi spuse dorinţa tatălui său; iar ea răspunse:

— Pe Allah! lucrul acesta pe care ni-l cere sultanul este un fleac!

Şi îl chemă pe vistiernicul ei şi îi spuse:

— Du-te şi ia cortul cel mai mare care se află în haznaua mea! Şi spune-

i străjerului vostru Șaiibar să ni-l aducă!
Și vistiernicul grăbi să îndeplinească porunca. Și, peste puține clipe, se întoarse însoțit de străjerul haznalei, care era un ginn dintr-un soi cu totul aparte, întrucât era înalt de un picior și jumătate, avea o barbă de trei picioare, o mustață deasă și suflecată până la urechi, și niște ochi ca ochii de porc, înfundați adânc în capul lui care era tot atâta de gros cât și trupul; și ducea pe umăr o dreavă de fier mai grea de cinci ori decât el, iar în mâna cealaltă ducea o legăturică împăturită. Și gennia îi spuse:
— O, Șaiibar, ai să-l însoțești numaidecât pe soțul meu, prințul Hossein, până la sultan, părintele său. Și să faci ceea ce ești dator să faci!
Iar Șaiibar răspunse că ascultă și că se supune; și întrebă:
— Și, o, stăpâna mea, trebuie să duc și cortul pe care îl am în mână?
Ea spuse:
— De bună seamă! Ci, mai întâi, întinde-l aici, pentru ca prințul Hossein să poată să-l vadă!
Și Șaiibar trecu în grădină și desfăcu legăturica pe care o adusese. Și se văzu un cort care, întins cu totul, putea să adăpostească o oștire întreagă, și care avea însușirea că se mărea și se micșora, pe măsura a ce trebuia să cuprindă. Și, după ce îl desfășură în felul acesta, îl strânse la loc și îl făcu o legăturică pe care o ținea în podul palmei. Și îi spuse prințului Hossein:
— Să mergem la sultan!
Or, când beizadea Hossein, cu Șaiibar mergând pe jos înainte-i, ajunse în cetatea de scaun a părintelui său, toți trecătorii, cuprinși de spaimă la vederea ginnului cel pitic, care venea cu bârna lui de fier pe umăr, o luară la fugă să se ascundă prin case și prin prăvălii, unde încuiară de zor ușile. Și, la sosirea lor la palat, portarii, hadâmbii și străjerii își luară tălpile la spinare, scoțând țipete de spaimă. Și amândoi intrară în palat și se înfățișară dinaintea sultanului, care se afla înconjurat de vizirii și de sfetnicii lui și tăifăsuiau cu hoașca de vrăjitoare. Iar Șaiibar, înaintând până la picioarele jețului domnesc, așteptă până ce prințul Hossein se temeni dinaintea tătâne-său, după care spuse:
— O, rege al vremilor! ți-am adus cortul.
Și întinse cortul în mijlocul sălii, și începu să-l mărească și să-l micșoreze, stând la oarecare depărtare. Pe urmă, deodată, ridică bârna de fier și o slobozi drept în capul vizirului, și îl făcu terci, dintr-o lovitură. Pe urmă, îi terciui în același chip și pe ceilalți viziri, și pe sfetnici, pe când ei, înțepeniți de spaimă, nu aveau putere nici măcar să ridice mâna ca să se apere. Și o terciui apoi și pe hoașca de vrăjitoare, spunându-i:
— Asta-i ca să te învăț cum să te mai prefaci că ești pe moarte!
Și, după ce nimici în felul acesta toată liota, puse dreava de fier pe umăr și îi spuse regelui:
— I-am nimicit, spre a-i pedepsi pentru sfaturile lor cele rele! În ce te privește, o, măria-ta, întrucât ai mintea slabă, și întrucât nu te-ai gândit să-l ucizi ori să-l otrăvești pe craiul Hossein decât din pricină că te-au îndemnat aceștia, te cruț de o soartă ca a lor. Da te mazilesc din domnie. Și dacă vreunul din cetate cutează să cârtească, îl nimicesc! Și nimicesc orașul tot, dacă nu va vroi să-l primească pe crăișorul Hossein de rege! Și-acuma, dă-te jos și pleacă, ori te sfărâm!
Iar regele dete zor să se supună și, coborând din scaunul de domnie, ieși din palat și se duse să trăiască în pustnicie, lângă fiul său Ali, sub călăuza dervișului cel sfânt.
Iar în ce-i privește pe beizadea Hassan și pe soția sa Nurrennahar, întrucât nu luaseră parte în niciun fel la uneltire, crai Hossein, ajungând

rege, le dărui ca huzmet țara cea mai frumoasă din împărăție și rămase mai departe, în cele mai bune legături cu ei. Iar crai Hossein trăi cu soția lui, preafrumoasa gennia, în desfătare și huzur. Și lăsară amândoi un șir lung de urmași, care domni după moartea lor, vreme de ani și ani. Ci mai știutor este Allah!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa povestea aceasta, tăcu. Iar sora ei Doniazada îi spuse:

— O, sora mea, ce dulci, și ce miezoase, și ce desfătătoare sunt vorbele tale!

Iar Șeherezada zâmbi și spuse:

— Da ce sunt acestea pe lângă ceea ce am să mai povestesc, dacă regele îmi îngăduie!

Și regele Șahriar își zise: „Ce poate ea să-mi mai povestească, iar eu să nu știu?” Și îi zise Șeherezadei:

— Ai îngăduința!

Iar Șeherezada îi spuse regelui Șahriar:

Povestea dulcei Sclipire-de-mărgăritar

Se istorisește, în letopisețele învățaților și în cărțile trecutului, că emirul drept-credincioșilor Al-Motazid Bi'llah, cel de al șaselea calif din neamul lui Abbas, nepotul lui Al-Motavakkil, nepotul lui Harun Al-Rașid, era un domnitor dăruit cu un suflet ales, cu o inimă bărbată și cu simțăminte înalte, plin de vrajă și de frumusețe, de bunătate și de gingășie, de vitejie și de cutezanță, de măreție și de deșteptăciune, puternic și neînfricat ca leii și, pe lângă toate, cu un har la stihuire atâta de desăvârșit încât era socotit poetul cel mai mare de pe vremurile lui. Și avea la Bagdad, cetatea sa de scaun, spre a-l ajuta să chivernisească treburile împărăției lui fără de margini, șaizeci de viziri plini de râvnă neostenită, care vegheau treburile norodului cu neodihnită osârdie, întocmai ca și domnul lor. Fapt care făcea ca nimica, nici măcar întâmplarea ce-ar fi părut fără de nicio însemnătate, să nu-i rămână ascuns din tot ce se petrecea sub domnia lui, în țările care se întindeau de la pustiul Șamului până la hotarele Maghrebului, și de la munții Khorassanului și marea apusului până la marginile cele mai afunde ale Indiei și ale Afganistanului.

Or, într-o zi, pe când se plimba cu povestitorul Ahmad Ibn-Hamdun, prietenul și tovarășul său de pahar cel mai drag, chiar acela căruia îi datorăm că ne-a lăsat atâtea istorisiri frumoase de povestit și atâtea stihuri minunate de-ale moșilor noștri de demult, ajunse dinaintea unei case cu înfățișare domnească, ascunsă dulce în inima unei grădini, și care, cu înfățișarea-i plăcută, mărturisea gusturile stăpânului ei, cu mult mai limpede decât ar fi făcut-o chiar limba cea mai măiestrită. Căci, pentru cel ce avea ochi simțitori și suflet luător-aminte, așa cum avea califul, casa aceea era însăși măiestria graiului.

Și, cum se așezaseră amândoi pe lavița de marmură ce se afla în fața casei, și se odihneau de preumblarea lor, bucurându-se de reveneala care adia înspre ei îmbălsămată de mireasma crinilor și a iasomiilor, văzură ivindu-se dinainte-le, ieșiți din umbra grădinii, doi tinerei frumoși ca luna în cea de a patrusprezecea zi a sa. Și vorbeau între ei, fără a-i fi băgat de seamă pe cei doi călători care ședeau pe lavița de marmură. Și unul dintre cei doi tinerei îi spunea tovarășului său:

— Deie Allah o, prietene al meu, ca în ziua aceasta de strălucire niște oaspeți aduși de întâmplare să se abată pe la stăpânul nostru, care-i mohorât că a sosit ceasul de masă fără ca nimenea să se fi arătat spre a-i ține tovărășie, pe când de obicei are totdeauna în preajma sa niscaiva prieteni ori niscaiva călători pe care să-i cinstească cu bunătățuri și pe care să-i găzduiască măreț!

Iar celălalt răspunse:

— Hotărât! e întâia dată când se întâmplă un lucru ca acesta și când stăpânul nostru se află singur în sala de oaspeți. Tare-i ciudat că, cu toată dulceața zilei acesteia de primăvară, niciun trecător nu și-a ales ca loc de odihnă grădinile noastre cele atâta de frumoase, pe care de obicei vin să le

vadă oameni tocmai din afundurile împărăției.

Auzind vorbele acestea ale celor doi flăcăi, Al-Motazid fu peste măsură de uimit să afle nu numai că în cetatea sa de scaun trăiește un om de vază de-a cărui casă nu știa nimic, ci și că acest om ducea o viață destul de osebită și că nu-i plăcea să șadă singur la masă. Și gândi: „Pe Allah! mie, care sunt calif, adeseori îmi place să stau singur singurel, numai cu mine, și aș muri în cel mai scurt răstimp dacă ar fi să simt mereu o suflare străină lângă a mea! întrucât singurătatea este de neprețuit, uneori!” Pe urmă, spuse credinciosului său tovarăș de chefuri:

— O, Ibn-Hamdun, o, povestitorule cu limbă de miere, tu, cel care cunoști toate poveștile trecutului și nu ai scăpat nimic din întâmplările vremurilor noastre, știi ceva despre omul care e stăpânul palatului acesta? Și nu socoți a fi de sârg să ne cunoaștem cu unul dintre supușii noștri care duce o viață atâta de altfel decât viața celorlalți oameni, și-atâta de uluitoare în strălucirea-i singuratică? Și-apoi, lucrul acesta oare nu mi-ar da prilejul să dovedesc, față de unul dintre supușii mei de viță aleasă, o dărnicie care aș vrea să fie încă și mai largă decât aceea pe care o va fi arătând pesemne el față de oaspeții săi aduși de întâmplare?

Iar povestitorul Ibn-Hamdun răspunse:

— De bună seamă că emirul drept-credincioșilor nu ar avea de ce să se căiască mergând la navabul acesta pe care nu-l cunoaștem. Așa că, de vreme ce asta-i dorința stăpânului meu, am să-i strig pe cei doi flăcăi chipeși și am să le dau de știre că vrem să mergem la stăpânul acestui sarai!

Și se ridică de pe lespede, dimpreună cu Al-Motazid, care, după obiceiul lui, era străvestit în neguțător. Și se înfățișă dinaintea celor doi flăcăi chipeși, și le spuse:

— Duceți-vă, Allah fie cu voi amândoi, și dați de știre stăpânului vostru că la poarta lui doi neguțători străini cer intrare în casă, și năzuiesc la cinstea de a se înfățișa dinainte-i.

Iar cei doi tinerei, de cum auziră vorbele acelea, zburară voioși spre casă, și nu peste mult se ivi în prag însuși stăpânul locului. Și era un bărbat cu fața luminoasă, cu trăsături subțiri și gingașe, cu înfățișarea zarifă și cu chipul plin de bunăvoință…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincisprezecea noapte

Urmă:

Și era un bărbat cu fața luminoasă, cu trăsături subțiri și gingașe, cu înfățișarea zarifă și cu chipul plin de bunăvoință. Și era îmbrăcat cu o haină de mătase de Nișabur, avea pe umeri o mantie de catifea cu ciucuri de aur, și purta pe deget un inel de rubin. Și veni în calea lor, cu un zâmbet de bunvenit pe buze și cu mâna stângă pe inimă, și le spuse:

— Salamaleikum, și prietenie domniilor-voastre cele binevoitoare, care ne cinstesc cu o cinstire fără de seamăn venind la noi!

Iar ei intrară în casă și, dacă văzură rânduiala cea minunată de acolo, li

se păru casa chiar ca un colț de rai, întrucât frumusețea ei de dinlăuntru întrecea, și încă cu mult. Frumusețea de dinafară și, fără de nicio îndoială, ar fi făcut-o până și pe turtureaua cea îndrăgostiră să-și uite jalea dorului de iubitul ei.

Și, în odaia de taifas, o grădiniță se oglindea în havuzul de alabastru, în care cânta șuvoiul de diamant, și prin chiar micimea ei, era o plăcere de reveneală și de încântare. Căci dacă grădina cea mare, cu toate florile și cu toate frunzișurile care împodobesc pământul lui Allah, închipuia un brâu împrejurul casei, și dacă, prin strălucirea ei, era ca o nebunie de ierburi, fără de nicio îndoială că grădina cea mică era ea însăși înțelepciunea lor. Iar ierburile ce-o alcătuiau erau patru flori, da, într-adevăr, numai patru flori, însă niște flori cum ochiul omului nu mai văzuse decât în zilele cele dintâi ale pământului.

Or, floarea cea dintâi era un trandafir, aplecat pe firul lui și, în totului tot, nu un trandafir ca toți trandafirii, ci chiar trandafirul cel dintâi, al cărui frate a înflorit în rai, înainte de prăbușirea cea năprasnică a îngerului. Și floarea aceea, luminată de ea însăși, era o flacără de aur roșu, un foc de bucurie stârnit din sineși, un zori de zi strălucitor, viu, stacojiu, catifelat, proaspăt, feciorește, neprihănit, îmbătător. Și, în bobocul lui, cuprindea atâta purpură câtă s-ar fi cerut pentru haina unui rege. Iar mireasma lui, făcând să se deschidă dintr-o suflare canaturile inimii, grăia sufletului: „Îmbată-te!”; și, punând aripi trupului, îi spunea: „Zboară!”

Iar floarea cea de-a doua era o lalea, dreaptă pe firul ei și, în totului tot, nu o lalea din vreo grădină împărătească, ci laleaua străbună, cea adăpată cu sânge de balauri, și al cărei neam stins înflorea în Iram-cel-eu-Pilaștri, și a cărei culoare spunea cupei pline cu vin bătrân: „Eu îmbăt fără să fiu atinsă cu buzele!”, iar jarului fierbinte îi spunea: „Eu ard fără să mă mistui!”

Iar cea de a treia floare era o zambilă, dreaptă pe firul ei și, în totului tot, nu zambila de prin grădini, ci zambila mamă a crinilor, cea numai safi de albă, zambila cea gingașă, și înmiresmată, și plăpândă, și neprihănită, care îi spune lebedei ce iese din apă: „Eu sunt mai albă decât tine!”

Iar floarea cea de a patra, stând plecată pe firul ei, era întru totului tot, nu, o, nu garoafa cea de pe terasele pe care seara le stropesc fetișcanele, ci un ghemotoc aprins, o bucată de soare, prăvălit spre apus, un șip de mireasmă închizând sufletul cel zburatic al piperului, era însăși garoafa pe a cărei soră regele ginnilor i-a dat-o lui Soliman, ca să împodobească cu ea părul frumoasei Balkis, și din care acela a scos Elixirul de viață lungă, Balsamul înțelepciunii, Al-caliul împărătesc și Teriacul.

Iar apa din havuz, numai atingând acele patru flori, fie și doar umbra lor, era străbătută, chiar și după ce zvonul cântecului se stingea și ploaia de diamante se sfârșea, de un șir de fiori de tulburare. Iar cele patru flori, știindu-se atâta de frumoase, se temeneau zâmbitoare pe tulpinele lor și se priveau îndelung.

Și nimic nu împodobea sala aceea de marmură albă și răcoroasă, în afară de cele patru flori de la acel havuz. Iar privirea se odihnea asupra lor, răpită, fără a cere nimic mai mult.

Și, după ce califul și soțul său șezură pe divanul așternut cu chilimuri de Khorassan, gazda îi pofti, după alt rând de urări de bun-venit, să împartă cu el masa alcătuită din bucate alese, pe care tocmai i-o aduceau pe tăvi de aur slugile, și pe care o așterneau pe niște sofrale de bambus. Și masa se petrecu în dragostea de care se slujesc prietenii față de prietenii lor, și fu înveselită, la un semn al gazdei, de intrarea a patru fetișcane cu

chipurile ca luna, și care erau: cea dintâi o cântăreață din alăută, cea de a doua o cântăreață din țimbal, cea de a treia o cântăreață din gură, iar cea de a patra o dănțuitoare. Și, în vreme ce cu alăutele, cu cântarea și cu frumusețea danțului, ele desăvârșeau, tuspatru, strălucirea acelei săli și vrăjeau împrejurul, gazda și cei doi musafiri degustau vinul din cupe și se dedulceau cu poamele culese cu crengile lor cu tot, așa de frumoase că nu se putea să fi fost aduse decât din livezile raiului.

Și povestașul Ibn-Hamdun, măcar că era deprins să fie cinstit din belșug de către stăpânul său, își simți sufletul atâta de aprins de vinurile acelea marmanzii, și de acel noian de frumuseți strânse laolaltă, încât se întoarse cu niște ochi plini de lumină înspre calif și, cu cupa în mână, rosti niște stihuri ce înfloreau în el la amintirea răscolită a unui tânăr prieten al său. Și, cu glasul lui frumos cântat, spuse:

O, tu, cu trandafirii ca de jar
De pe obrajii-ți limpezi ca lumina,
Cei plămădiți după dreptul tipar
Al unui idol proslăvit în China,
O, copilandre cu ochi de gagat.
Cu trup zarif ca de hurie sfântă,
Hai, lasă-ți râsu-n lene alintat,
Încinge-ți brâul, și cu veche-orândă
Să gâlgâie fă vinul înspumat,
Aprinsul vin precum laleaua blândă.
Că sunt și ceasuri de înțelepciune,
Precum și ceasuri sunt de nebunii.
Acuma-n cupă toarnă-mi vin-minune!
Să-l sorb cu mare sete, că tu știi
Ce mult îmi place vinul, dacă este
Ca sângele ce-l gâlgâie așa,
Din gâturi groase, olurile-aceste.
Ah, vinu-aprins precum inima ta!
Și să nu-mi spui că dulcea lui lucoare
Vicleană e – căci nu-i adevărat!
Și-apoi ce rău mai e beția, oare,
Pentru acela ce s-a născut beat?
Azi gândurile mele-s o vâltoare,
Precum zulufii-n păru-ți revărsat!
Să nu-mi spui mie cum că, iată, vinul
Poeților le e dăunător.
Cât timp își pune cerul baldachinul,
Ca azi, albastru, cât în verde zbor
Se-nvăluie pământul – lasă-mi chinul
Să-l sting în vis, să beau până-am să mor!
Iar tinerii cei cu obraz de jar,
Când vor veni să-mi caute mormântul,
Mireasma dulce-a vinului amar,
Din groapa mea, îmbălsămând pământul,
S-o simtă cum răzbește în afar',
Și-n preajma lor, când o întoarce vântul,
Beția mea să-i prindă iar și iar,
Și să-i îmbete și pe ei de-a rândul.

Și, sfârșind de ticluit stihurile acestea, povestașul Ibn-Hamdun ridică ochii înspre calif, ca să judece după chipul lui cum îi plăcuse cântarea. Ci, în loc de plăcerea pe care se aștepta s-o vadă, dete cu ochii de o înfățișare atâta de acrită și de o mânie atâta de aprigă, încât scăpă din mână cupa plină cu vin. Și se cutremură în sufletul său, și s-ar fi și crezut pierit fără de izbavă, dacă nu ar fi băgat tot atunci de seamă că emirul drept-credincioșilor nu părea nici măcar a-i fi auzit stihurile rostite, și dacă nu i-ar fi văzut ochii tulburi și parcă pierduți în cercetarea unui lucru de nedeslușit. Și își zise: „Pe Allah! acum o clipă avea chipul visător, și-acuma iacătă-l negru de supărare și cum niciodată nu i l-am mai văzut așa de furtunos. Și, cât sunt eu de deprins a-i citi gândurile după înfățișarea chipului, și să-l ghicesc ce simte, iacătă că acuma habar nu am de unde i se trage schimbarea asta neașteptată! Izgoni-l-ar Allah pe cel viclean, și apere-ne de rele!”

Și, cum își storcea mințile, în felul acesta, spre a ajunge să înțeleagă pricina acelei mânii, califul deodată aruncă înspre gazdă o privire plină de îndoială și, împotriva tuturor datinilor ospeției, și în pofida obiceiului care cere ca niciodată gazda și musafirul să nu se întrebe de nume și de rosturi, îl întrebă pe stăpânul casei, cu un glas ce se străduia să nu izbucnească:

— Cine ești tu, bre!

Iar gazda, la întrebarea aceasta, schimbându-se de tot la față și speriat până peste fire, nu vroi nicicum să nu dea răspunsul, ci zise:

— Mi se spune îndeobște Abu’l Hassan Ali-ben-Ahmad Al-Khorassani.

Și califul urmă:

— Da tu știi cine sunt eu?

Iar gazda răspunse, încă și mai galben:

— Nu, pe Allah! nu am avut cinstea aceasta, o, stăpâne al meu!

Atunci Ibn-Hamdun, simțind că împrejurarea se făcea tot mai încurcată, se ridică și îi spuse tânărului:

— O, gazdă a noastră, te afli de față cu emirul drept-credincioșilor, califul Al-Motazid Bi’llah, nepotul lui Al-Motavakkil Ala’llah.

Când auzi vorbele acestea, stăpânul casei se ridică la rându-i, tulburat până peste poate, și, tremurând, sărută pământul dinaintea califului, și spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, mă închin ție, pe harurile preacuvioșilor și preacredincioșilor tăi strămoși, să-i ierți robului tău greșealele pe care va fi putut să le săvârșească, fără de voia lui, fată de măria ta, ori lipsa de cuviință de care o fi putut să se facă vinovat, ori lipsa de preacinstire, ori lipsa de dărnicie, fără de nicio îndoială!

Și califul răspunse:

— Bre, omule, nu am să te cert pentru nicio lipsă de felul acesta. Ai dovedit, dimpotrivă, față de noi, o risipă de care te-ar pizmui până și regii cei mai darnici. Ci, dacă te-am întrebat ce te-am întrebat, am făcut-o întrucât, din câte-mi pare, o pricină tare grea m-a stârnit deodată, când nu mă gândeam decât să-ți mulțumesc pentru tot ce văzusem atâta de frumos în casa ta!

Și gazda, năucită, spuse:

— O, stăpâne și doamne al meu, fie-ți milă! nu lăsa mânia să cadă asupra robului tău, până a nu-l fi încredințat și pe el de nelegiuirea lui!

Iar califul spuse:

— Am băgat dintr-odată de seamă, bre omule, că tot ce se află în casa aceasta, de la lucruri până la hainele pe care le ai pe tine, poartă numele bunicului meu, Al-Motavakkil Ala’allah! Or, poți tu să-mi lămurești un fapt

atâta de ciudat? Și nu carecumva se cade să mă gândesc la vreun furtișag nedovedit din saraiul strămoșilor mei preacucernici? Vorbește fără de ocolișuri, ori te-așteaptă moartea pe dată!

Și gazda, în loc să se tulbure, își dobândi la loc chipul cel îndatoritor și zâmbetul, și, cu glasul lui cel mai liniștit, spuse:

— Milele și pavăza Celui-atotputernic fie asupra ta, o, doamne al meu! Hotărât, vorbesc fără de ocolișuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, și nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât întru adevăr dinaintea ta…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaisprezecea noapte

Urmă:

Hotărât, vorbesc fără de ocolișuri, întrucât adevăru-i haina ta cea de pe dinlăuntru, cinstirea-i mantia ta cea de pe dinafară, și nimeni nu ar putea să grăiască altminteri decât întru adevăr dinaintea ta.

Iar califul îi spuse:

— Dacă-i așa, șezi jos și zi-i!

Și Abu'l Hassan, la un semn al califului, șezu jos pe locul lui și spuse:

— Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor – dare-ar Allah să-ți duci mai departe biruințele și noroacele! – că eu nu sunt, precum s-ar putea presupune, nici fiu de rege, nici de șerif, nici fecior de vizir, nici nimic ce s-ar putea asemui, mai de aproape ori mai de pe departe, cu vreo spiță de os domnesc. Da povestea mea-i o poveste atâta de ciudată încât, de-ar fi scrisă cu acul pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățământ aceluia care ar citi-o cu prețuire și cu luare-aminte. Întrucât, măcar că nu sunt nicidecum os domnesc, nici de viță aleasă, nici din vreun neam de vază, socot că pot, fără de a minți, să-i mărturisesc stăpânului meu că, de binevoiește să-și plece înspre mine urechea, povestea aceasta are să-l mulțumească și are să facă să-i piară mânia adunată împotriva robului care îi vorbește.

Și Abu'l Hassan se opri o clipită din vorbă, își adună amintirile, le orândui în mintea lui, și urmă astfel:

Eu, o, emire al drept-credincioșilor, m-am născut la Bagdad, ca fiu al unui tată și al unei mame care nu mai aveau altă odraslă în afară de mine. Iar tatăl meu era un negutător oarecare din suk. Dreptu-i, totodată, că era cel mai bogat și cel mai prețuit dintre toți negustorii. Și nu era negustor numai într-un suk, ci în toate sukurile avea câte o prăvălie, care era cea mai frumoasa, atât în sukul zarafilor cât și în cel al negutătorilor de leacuri ori în cel al postăvarilor. Și în fiecare prăvălie avea câte un om al lui, priceput la treburile de vânzare și de cumpărare. Și mai avea, lângă odaia din fund a prăvăliei, și câte un iatac lăturalnic, unde putea, ferit de cei ce intrau ori ieșeau din prăvălie, să se întindă în voie, la vreme de arșiță, și să-și facă tabietul, pe când spre a-l răcori în răstimpul somnului un rob avea slujba de a-i face vânt cu un vânturar, vânturându-i cu bună-cuviință mai ales boașele. Căci taică-meu avea boașele simțitoare la căldură, și

nimic nu le făcea atâta bine cât răcoreala vânturarului. Or, cum altă odraslă în afară de mine nu mai avea, mă iubea din toată inima, nu mă lăsa să duc lipsă de nimic, și nu precupețea nicio cheltuială pentru învățătura mea. Și, de altminteri, bogățiile lui sporeau an de an, datorită binecuvântării cerului, și se făceau tot mai anevoie de socotit. Și-atunci, venindu-i ceasul sorocului, muri – îndura-s-ar Allah să-l copere cu mila lui, să-l primească în tihna lui, și să dealungească, cu zilele pe care le-a pierdut răposatul, viața emirului drept-credincioșilor.

Iar eu, moștenind averi nenumărate de la părintele meu, am urmat a mă ține, ca și pe vremea când trăia el, de negustoriile sukului. Și, de altminteri, nu mă lipseam de la nimica, mâncam, beam și mă veseleam cât puteam, cu prietenii care îmi erau dragi. Și mi se părea că viața-i minunată, și mă străduiam să le-o fac și celorlalți tot atâta de plăcută cât îmi era mie. Drept care, fericirea îmi era fără de căințe și fără de amaruri, și nu râvneam la nimica mai bun decât viața mea de fiecare zi. Întrucât și ceea ce oamenii numesc ambiție, și ceea ce înfumurații numesc slavă, și ceea ce săracii cu duhul numesc faimă, și mai-măririle, și zarva, toate astea îmi erau un simțământ de neîndurat. Și mă socoteam mai presus de ele. Iar mai presus de plăcerile din afară puneam liniștea traiului meu, iar mai presus de măririle cele înșelătoare puneam fericirea mea de rând, tăinuită în mijlocul prietenilor mei cu chip dulce. Ci, o, doamne al meu, o viață, cât de cuminte și de curată ar fi ea, nu este niciodată ferită de belele. Și trebuia și eu, după pilda semenilor mei, să mă încredințez de aceasta în curând. Și beleaua veni sub chipul cel mai vrăjit în viața mea. Întrucât, pe Allah! oare se află pe pământ vreo vrajă ce s-ar putea asemui cu frumusețea, atunci când frumusețea își alege, spre a se vădi, chipul și legănările unei copilandre de paisprezece ani? Și se află oare, o, doamne al meu, copilandră mai dulce decât aceea pe care nu o aștepți, atunci când, ca să ne ardă inima, ia chipul, și legănările unei copilandre de paisprezece ani? Căci sub înfățișarea aceasta, și nu sub alta, mi se ivi, o, emire al drept-credincioșilor, aceea care avea să-mi pecetluiască pe totdeauna mințile cu pecetea atotputerii ei. Că iacătă, stam într-o zi pe lavița de dinaintea prăvăliei mele, și tăifăsuiam ba de una, ba de alta, cu prietenii mei obișnuiți, când văzui că se oprește dinaintea mea o tinerică legănându-se și zâmbind, împodobită cu doi ochi de babiloneancă, și care îmi aruncă o privire, numai o privire, și nimic mai mult. Iar eu, ca sub săgetătura unei săgeți agerite, tresării în cugetul și în trupul meu, și îmi simții întreaga ființă cuprinsă de tulburare, ca dinaintea chiar a năzăririi fericirii mele. Și fetișcana, după o clipă, veni înspre mine și îmi spuse:

— Oare aici este prăvălia domniei-sale Abu'l Hassan Ali Ibn-Ahmad Al-Khorassan?

Și întrebarea aceea, o, doamne al meu, mi-o puse cu un glas ca de izvor, și ședea, înaltă și subțire, dinaintea mea, și mlădie în gingășia-i dulce; iar gura-i de copil neprihănit, sub iașmacul de moselină, era un bobocel de purpură ce se deschidea peste două șiruri lucii de boabe de grindină. Iar eu răspunsei, ridicându-mă în cinstea ei:

— Da, o, stăpână a mea, aceasta-i prăvălia robului tău.

Iar prietenii mei, din bună-cuviință, se ridicară toți și plecară. Atunci fetișcana intră în prăvălie, o emire al drept-credincioșilor, târându-mi mințile după ea. Și șezu ca o regină pe divan, și mă întrebă:

— Și unde-i el?

Eu răspunsei, da bâlbâindu-mă de tot, așa de tare mi se înnodase limba de tulburare:

— Chiar eu sunt, ya setti!

Și ea zâmbi, cu zâmbetul gurii ei, și grăi:

— Spune-i atunci slujbașului tău de colea să-mi dea trei sute de dinari de aur!

Iar eu, într-o clipă, mă întorsei înspre căpetenia băieților mei de prăvălie și îi poruncii să cântărească trei sute de dinari și să-i dea domniței aceleia nepământene! Și ea luă punga cu aur pe care i-o înfățișă slujbașul meu, și, ridicându-se, plecă fără o vorbă de mulțumire, fără un semn de rămas-bun. Și, hotărât! o, emire al drept-credincioșilor, mințile mele nu putură să facă altceva decât s-o urmeze mai departe, lipite de pașii ei.

Or, când pieri din vedere, băiatul meu de prăvălie îmi spuse cu bună-cuviință:

— O, stăpâne al meu, pe numele cui trebuie să scriu banii aceștia arvuniți?

Eu răspunsei:

— Eh, de unde să știu, bre? Și-apoi, de când însemnează oamenii în cărțile lor de socoteli numele huriilor? Dacă vrei, scrie: „Trei sute de dinari dați arvună Hoțoaicei-de Inimi."

Când tejghetarul meu auzi vorbele acestea, își zise: „Pe Allah! stăpânul meu, care de felul lui este atâta de chibzuit, nu a făcut lucrul acesta decât ca să pună la încercare iscusința și priceperea mea. Așa că am să dau fuga după necunoscuta aceea și am s-o întreb cum o cheamă! Și, fără a-mi cere sfatul, se repezi plin de sârg afară din prăvălie și o luă la fugă după fetișcana care de mult nu se mai vedea. Și, după un timp, se întoarse la prăvălie, da ținându-și mâna peste ochiul stâng, și cu fața scăldată în lacrimi. Și, cu capul plecat, se duse să-și ia iarăși locul la tejghea, ștergându-se pe obraji.

Iar eu îl întrebai:

— Ce-ai pătit?

El îmi răspunse:

— Izgonit fie Cel-viclean, o, stăpâne al meu! Socoteam că fac bine, cu gândul s-o întreb cum o cheamă, când m-am luat după copilandra care a fost aici. Da ea, de cum m-a simțit în urma ei, s-a răsucit dintr-odată înspre mine, și mi-a alduit peste ochiul stâng un pumn de era să-mi crape capul. Și iacătă-mă acuma cu ochiul zdrobit de un pumn mai vârtos decât pumnul unui fierar.

Și-așa! Or, o, doamne al meu, mărire lui Allah cel carele ascunde atâta putere în mâinile gazelelor, și pune atâta repeziciune în mișcările lor! Iar eu rămăsei toată ziua aceea cu mințile prinse în lanțul amintirii ochilor aceia ucigași de oameni, și cu sufletul chinuit și răcorit totodată de trecerea celei ce îmi răpise judecățile.

Or, a doua zi, tot la ceasul acela, pe când mă pierdeam în dorul de ea, o văzui pe vrăjitoriță stând dinaintea prăvăliei mele, uitându-se la mine și zâmbind. Și, la vederea ei, bruma de minte care îmi mai rămăsese fu mai-mai să-și ia zborul de bucurie. Și, cum tocmai deschideam gura spre a-i ura bun-venit, fata îmi spuse:

— Nu-i așa, ya Abu'l Hassan, că ți-ai zis pesemne în mintea ta, gândindu-te la mine: „Ce fel de hoață o mai fi și aia care mi-a răpit ceea ce mi-a răpit, și pe urmă și-a luat tălpășița?

Ci eu răspunsei:

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejurul tău, o, sultană a mea! Nu ai făcut altceva decât să iei ceea ce este al tău, întrucât tot ce-i aici este bunul tău, și pe dinafară și pe dinăuntru! Iar sufletul robului tău nu mai

este al lui de când te-ai ivit tu, și se află laolaltă cu toată zestrea de bunuri lipsite de preț, din prăvălia aceasta!

Și copilandra, când auzi așa, își săltă iașmacuțul de pe față și se aplecă, trandafir pe un fir de crin, și șezu jos râzând, cu susur de brățări și de mătăsării. Și, odată cu ea, intră în prăvălie mireasma îmbălsămată a tuturor grădinilor. Pe urmă, îmi spuse:

— Dacă-i așa, ya Abu'l Hassan, numără-mi cinci sute de dinari!

Și eu răspunsei:

— Ascult și mă supun!

Și, poruncind să i se cântărească cinci sute de dinari, i-i detei. Iar ea îi luă și plecă. Și-atâta tot.

Iar eu, ca și în ajun, mă simțeam mai departe încătușat de nurii ei, și rob al frumuseții sale. Și, neștiind ce vrăjitorie mă lăsase atâta de cu totul lipsit și de minți și de judecată, nu izbuteam să mă înduplec a lua vreo hotărâre, ori a face vreo încercare să ies din starea de pieire în care mă cufundasem. Ci în ziua următoare, pe când eram mai șofrănit și mai toropit ca oricând, fata se ivi iar înaintea mea, cu ochii ei cei lungi, de flacără și de neguri, și cu zâmbetul ei pierzător de minți. Și, de data aceasta, fără a rosti o vorbă, își puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agățate niște giuvaeruri scumpe, și numai își spori zâmbetul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptesprezecea noapte

Urmă:

…fără a rosti o vorbă, își puse degetul pe o bucată de catifea pe care erau agățate niște giuvaieruri scumpe, și numai își spori zâmbetul. Iar eu, pe dată, o, emire al drept-credincioșilor, luai bucata de catifea, o împăturii cu tot ce se afla în ea, și i-o dedei vrăjitoarei, care o luă și se duse, fără altceva nimic.

Or, de data aceasta, când o văzui că se duce, nu mai fusei în stare să stau mai departe nemișcat și, înfrângându-mi sfiala ce mă făcea să mă tem de un necaz asemenea cu cel pe care îl pățise băiatul meu de la tejghea, mă ridicai și plecai pe urmele ei. Și ajunsei, în felul acesta, mergând în urma ei, pe țărmurile Tigrului, unde o văzui cum se suie într-un caic, care lopătând spornic ajunse la palatul de marmură al emirului drept-credincioșilor Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu. Iar eu, dacă văzui așa, mă simții cuprins de o îngrijorare până peste poate și gândii în cugetul meu: „Iacătă-te acuma, ya Abu'l Hassan, băgat în grele belele și târât în vârtejul încurcăturilor!" Și mă gândeam, fără de voia mea, la spusa aceasta a poetului:

Brațul alb și-atât de dulce
Al iubitei, brațul care
Ca să-ți rezemi pe el fruntea
Puf de lebădă îți pare,
Cercetează-l și ia seama

Că te duce la pierzare.

Și am stătut multă vreme pe gânduri, privind, fără s-o văd, apa râului; și toată viața mea cea fără de necazuri și cea atâta de otova în dulceața trecutului ei mi se prefiră pe dinaintea ochilor, în niște luntrii plutind una după alta și toate la fel, pe firul apei aceleia. Și deodată, dinaintea ochilor mei, caicul se ivi iarăși, așternut cu purpură, cu fata aceea stând în el, tras acuma la capătul de jos al scării de marmură, și fără niciun vâslaș. Și mă minunai cu glas tare: „Hei, pe Allah! au nu ți-e rușine de viața ta lâncedă, ya Abu'l Hassan? Și cum de stai tu să șovăiești între viața aceea și viața de foc pe care o duc cei care nu se tem de niciun fel de încurcături! Și au nu cunoști tu și ceastălaltă spusă a poetului:

Prietene, hai, scoală
Din lunga-ți toropeală,
Că trandafirul fericirii sfânt
Nu înflorește-n somn nicicând.
Nu mai lăsa să treacă
Prin viața ta săracă
Atâtea clipe fără să te-aprinzi
La jarul mare-al marilor dorinți.

Că veacuri vei avea de-ajuns
Să dormi în somnul nepătruns.

Și, înviorat de stihurile acestea și de amintirea fetei celei tulburătoare, mă hotărâi, acum când știam unde sălășluiește, să nu mă abat de la nimic spre a ajunge la ea. Și, plin de gândul acesta, mă dusei acasă și intrai în iatacul mamei mele, care mă iubea cu toată suflarea ei, și îi povestii, fără a-i ascunde nimic, tot ce se întâmplase în viața mea. Iar maică-mea, înfricoșată, mă strânse la inima, ei, și îmi spuse:

— Mântui-te-ar Allah, o, copilul meu, și ferească-ți sufletul de vreo belea! Of, fiul meu, Abu'l Hassan, tu, singura mea temelie de viață, unde vrei tu să primejduiești și tihna ta și pe a mea? Dacă fata aceea șade în saraiul emirului drept-credincioșilor, cum poți tu să te îndârjești a dori s-o vezi? Au tu nu bagi de seamă prăpastia înspre care alergi, când te încumeți, măcar și cu gândul numai, să pornești înspre saraiul stăpânului nostru calif? O, fiul meu, mă rog ție pe cele nouă luni cât ți-am încălzit viața, leapădă-te de gândul de-a o mai vedea pe fata aceea, și de-a lăsa să se sape în inima ta o patimă amarnică!

Iar eu răspunsei că ce-o fi o fi. Și că ce-i scris trebuie să se întâmple. Și că Allah este mai presus de toate! Și, a doua zi, ducându-mă la prăvălia mea din sukul giuvaiergiilor, veni să mă vadă omul meu care se îngrijea de negutătoriile de la prăvălia mea din sukul negustorilor de sulimanuri. Și era un om bătrân, în care răposatul taică-meu avea o încredere fără de margini și de la care cerea sfat la orice negutătorie mai anevoioasă ori mai încurcată. Și, după salamalekurile și urările îndătinate, îmi spuse:

— Ya sidi, ce'i cu schimbarea aceasta pe care o văd în înfățișarea ta, și ce-i cu gălbeneala de pe chipul tău, și ce-i cu îngrijorarea aceasta? Ferească-ne Allah de negutătoria păguboasă și de mușterii de rea credință! Da oricare o fi necazul pe care îl vei fi pățit, nu poate să fie fără de izbavă, de vreme ce ești bine sănătos!

Iar eu îi spusei:

— Nu, pe Allah, o, preacinstite taică, nu am făcut nicio neguțătorie proastă, și nu am fost înșelat de reaua credință a nimănui. Numai că viața mea s-a schimbat la chip, atâta. Și belelile au intrat în casa mea, odată cu trecerea unei copilandre de paisprezece ani.

Și îi povestii ce mi se întâmplase. Și i-o zugrăvii, de parcă acolo de față s-ar fi aflat chiar răpitoarea inimii mele. Și preacinstitul șeic, după ce cugetă o clipă, îmi spuse:

— Hotărât! treaba-i încurcată. Da nu-i mai presus de isteția bătrânului tău rob, o, stăpâne al meu. Căci chiar că am printre cunoscuții mei un om care locuiește la saraiurile califului Al-Motavakkil, întrucât este croitorul slujbașilor și al hadâmbilor de acolo. Așa că am să te duc la el; și ai să-i dai să-ți lucreze vreo haină, pe care să i-o plătești gras. Iar el, atunci, are să-ți fie de mare folos!

Și, fără a mai zăbovi, mă duse la palat și intră cu mine la croitorul care ne primi cu dragoste. Iar eu, spre a face începutul șirului de haine pe care aveam să-i dau să mi le lucreze, îi arătai un buzunar de la surtucul meu, pe care avusesem grijă să-l descos, pe drum, și îl rugai să mi-l coase la loc numaidecât. Și croitorul mi-l cusu cu multă bunăvoie. Iar eu, spre a-i plăti lucrul, îi strecurai în mână zece dinari de aur, cerându-mi iertăciune că era atâta de puțin, și făgăduindu-i că am să-l despăgubesc din belșug la cel de al doilea prilej. Și croitorul nu mai știa ce să creadă de felul meu de a mă purta; ci, uitându-se la mine cu uimire, îmi spuse:

— O, doamne al meu, ești îmbrăcat ca un neguțător, da ești departe de-a te purta ca neguțătorii. De obicei, un neguțător ia seama la ce cheltuie, și nu scoate o drahmă până ce nu este încredințat că are să câștige zece. Da tu, pentru un lucru de nimic, îmi dai un preț cât pentru un caftan de calif!

Pe urmă, adăugă:

— Numai îndrăgostiții-s așa de darnici! Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu, nu cumva ești îndrăgostit?

Eu răspunsei, lăsând ochii în jos:

— Cum să nu fiu, după ce am văzut ce-am văzut?

El mă întrebă:

— Și cine-i pricina dorurilor tale? E vreun căprior ori vreo gazelă?

Eu răspunsei:

— O gazelă!

El îmi zise:

— Nu este nimica împotrivă. Și, o, stăpâne al meu, iacătă-mă-s gata să-ți slujesc de călăuză, dacă lăcașul ei este saraiul acesta, de vreme ce-i o gazelă și de vreme ce aici se află cele mai frumoase soiuri din neamul acesta!

Eu spusei:

— Da, aici sade!

El spuse:

— Și care-i numele ei?

Eu spusei:

— Numai unul Allah îl știe! Și poate că și tu!

El spuse:

— Zugrăvește-mi-o, atunci.

Și i-o zugrăvii, pe cât putui mai bine; iar el strigă:

— He, pe Allah! asta-i stăpâna noastră Sclipire-de-Mărgăritar, alăutista emirului drept-credincioșilor Al-Motavakkil Ala-llah!

Și adăugă:

— Ia te uită că chiar hadâmbul ei tocmai vine înspre noi! Tu, stăpâne al

meu, să nu lași să-ți scape prilejul de a ți-l face apropiat, spre a-ți fi călăuză înspre stăpâna lui, Sclipire-de-Mărgăritar!

Și, într-adevăr, o, emire al drept-credincioșilor, văzui intrând în croitorie un rob alb, tare tinerel, frumos ca luna la vreme de Ramadan. Și, după ce ne dete binețe cu gingășie, îi spuse croitorului, arătându-i o vestuță de zarafir:

— Cât costă vestuța aceasta de zarafir, o, șeic Ali? Tocmai mi-ar trebui una, când o însoțesc la preumblările ei pe stăpâna mea Sclipire-de-Mărgăritar!

Iar eu numaidecât luai haina din locul unde se afla și i-o detei, spunându-i:

— Este plătită, și-i a ta!

Iar copilul mă privi cu un zâmbet dintr-o parte, întocmai ca și stăpâna lui, și îmi spuse, luându-mă de mână și trăgându-mă într-un ungher:

— Tu ești fără de nicio îndoială Abu'l Hassan ibn-Ahmad-Al Khorassani.

Iar eu, până peste poate de uluit văzând atâta isteciune la un copil și auzindu-mă numit pe nume, îi pusei pe deget un inel scump, pe care îl scosei de pe degetul meu, și răspunsei:

— Așa-i precum spui, o, copilandre preadrăguț. Da de unde știi tu numele meu?

El grăi:

— Pe Allah, cum să nu-l știu, dacă stăpâna mea îl rostește de-atâtea ori pe zi față cu mine, de când este îndrăgostită de Abu'l Hassan Ali, preastrălucitul meu stăpân? Pe harurile Profetului – asupra-i fie milele și binecuvântările! – dacă și tu ești tot atâta de îndrăgostit de stăpâna mea pe cât este ea de tine, iacămă-s gata numaidecât să te călăuzesc până la ea!

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minților de stăpâna lui, și că de bună seamă am să mor de n-am s-o văd numaidecât. Și copilașul hadâmb îmi spuse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optsprezecea noapte

Urmă:

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, mă jurai copilului, cu jurămintele cele mai sfinte, că eram îndrăgostit până la pierderea minților de stăpâna lui, și că de bună seamă am să mor de n-am s-o văd numaidecât. Și copilașul hadâmb îmi spuse:

— Dacă-i așa, o, stăpâne al meu Abu'l Hassan, sunt al tău cu totul. Și nu vreau să mai tărăgănesc a te ajuta să ai o vedere cu stăpâna mea!

Și plecă spunându-mi:

— Am să mă întorc într-o clipită.

Și chiar că nu zăbovi mult până ce să vină iar la mine la croitorie. Și aducea o legăturică pe care o desfăcu, și scoase o cămașă înflorată cu zarafir, și o mantie care era chiar una din mantiile califului, cum am putut

să bag de seamă din semnele cu care era însemnată și din numele scris în urzeala țesăturii, cu litere de aur, și care era numele lui Al-Motavakkil Ala'llah. Și hadâmbul cel micuț îmi spuse:

— Ți-am adus, o, stăpâne al meu, Abu'l Hassan, hainele cu care se îmbracă emirul drept-credincioșilor când se duce seara în harem.

Și mă îndemnă să mă îmbrac cu ele, și îmi spuse:

— Odată ce ai să ajungi pe sala cea lungă din lăuntru, unde sunt iatacurile cadânelor, să ai mare grijă, când treci, să iei din șipulețul acesta, pe care ți l-am adus, câte un bob de mosc, și să-l pui în farfuriuța de dinaintea ușii de la fiecare iatac; întrucât acesta-i obiceiul califului, în fiecare seară, când trece pe sala de la harem. Și, odată ce vei ajunge dinaintea unei uși cu pragul de marmură albastră, s-o deschizi fără să bați, și vei fi în brațele stăpânei tale!

Pe urmă, adăugă:

— În ce privește ieșirea de acolo, după întâlnire, Allah are să vadă!

Și, după ce îmi dete aceste îndrumări, mă lăsă, urându-mi noroc, și pieri. Eu atunci, o, doamne al meu, măcar că nu eram dedat cu asemenea soiuri de isprăvi, și măcar că aceasta era începutul meu pe calea belelilor, nu pregetai să mă îmbrac cu hainele califului și, ca și cum aș fi sălășluit toată viața mea în saraiul califului și m-aș fi născut acolo, pornii la drum vitejește de-a lungul curților și al sălilor, și ajunsei în latura saraiului cu iatacurile hărăzite haremului. Și numaidecât scosei din buzunar șipul plin cu boabe de mosc și, așa cum mă învățase hadâmbul cel micuț, nu pregetai, când treceam prin dreptul ușilor cadânelor, să pun câte un bob de mosc pe farfuriuța care anume se afla acolo. Și ajunsei, în felul acesta, dinaintea ușii cu prag de marmură albastră. Și mă pregăteam s-o împing spre a intra la cea atâta de dorită, firitisindu-mă în sinea mea că nu fusesem cunoscut de nimeni până acolo, când deodată auzii o zarvă și, tot atunci, văzui și lumina de la o sumedenie de făclii. Or, era chiar califul Al-Motavakkil, înconjurat de puhoiul lui de curteni și de alaiul său. Și nu mai avusei decât răgazul de a mă întoarce pe unde venisem, cu inima pierită de spaimă. Și, în fuga mea de-a lungul sălii, auzeam glasurile cadânelor care, din lăuntru, se minunau spunând:

— Pe Allah! ce lucru ciudat! iacătă că emirul drept-credincioșilor mai trece o dată pe sală. Hotărât că tot el a trecut și-acum o clipă, punând în fiecare farfurioară bobul de mosc cel rânduit. Și-apoi l-am mai cunoscut și după mireasma hainelor sale!

Iar eu fugeam înainte pierdut, da fusei nevoit în curând să mă opresc, neavând cum merge mai departe pe sală fără a mă primejdui să trezesc luarea-aminte. Ci auzeam într-una zarva alaiului, și vedeam cum vin înspre mine luminile. Atunci, nevroind să fiu prins în starea aceea, și străvestit cum eram, împinsei, chiar cu primejdia de a muri, cea dintâi ușă ce-mi căzu sub mână, și dedei buzna înlăuntru, uitând că eram străvestit în hainele califului și uitând și tot ce-ar fi putut urma. Și mă pomenii dinaintea unei fetișcane cu ochii lungi și speriați, care, ridicându-se dintr-o săritură de pe chilimurile pe care șezuse tolănită, dete un țipăt mare de spaimă și de buimăcire și, cu o mișcare repede, își ridică poala rochiei de moselină și își coperi fața și părul. Iar eu mă oprii acolo, dinaintea ei, năucit de tot, zăpăcit de tot, și dorindu-mi în sufletul meu, ca să scap din beleaua aceea, să se crape pământul sub picioarele mele și să pier. Ah! asta-mi doream fierbinte, de bună seamă, și, pe deasupra, afuriseam încrederea necugetată pe care o avusesem în hadâmbuțul acela al pierzaniei, care, nu mai încăpea îndoială, avea să fie pricina morții mele,

fie în ștreang, fie în țeapă. Și, ținându-mi răsuflarea, așteptam să văd ieșind din gura fetișcanei aceleia înspăimântate strigătele de chemare ce aveau să facă din mine un lucru de milă și o pildă de osânda menită celor dornici de belele. Și ia uite că buzele cele tinere se mișcară sub poalele de moselină, și glasul care se auzi era dulce și îmi spunea:

— Fii bine-venit în iatacul meu, o, Abu'l Hassan, căci tu ești cel pe care l-a îndrăgit sora mea Sclipire-de-Mărgăritar, și care ai îndrăgit-o!

Iar eu, la vorbele acelea nenădăjduite, o, doamne al meu, mă aruncai cu fruntea la pământ dinaintea copilandrei, și îi sărutai poalele hainei, și îmi pusei pe cap vălul ocrotirii ei. Și ea îmi zise:

— Bun-venit și viață lungă oamenilor mărinimoși, ya Abu'l Hassan! Ce strălucit te-ai purtat față de sora mea Sclipire-de-Mărgăritar! Și ce câștigat ai ieșit din încercările la care te-a supus! Încât nu mai contenește să-mi tot vorbească de tine și de dragostea pe care te-ai priceput să i-o stârnești. Așa că poți să-ți binecuvântezi norocul care te-a împins la mine, când ar fi putut să te călăuzească la pieirea ta, străvestit cum ești în hainele acestea ale califului. Și poți să fii liniștit în privința aceasta, întrucât am să orânduiesc eu totul în așa fel ca nimic alta să nu se întâmple în afară de ceea ce-i pecetluit cu pecetea norocului!

Iar eu, neștiind cum să-i mulțumesc, îi sărutam mai departe, tăcut, pulpana hainei. Și ea adăugă:

— Numai că, ya Abu'l Hassan, până a începe să lucrez în folosul tău, aș vrea să fiu bine dumirită în ce privește gândurile tale față de sora mea. Întrucât nu trebuie să dăinuie nicio neînțelegere în privința aceasta!

Iar eu răspunsei, ridicând mâinile:

— Allah să te apere și să te ție pe calea cea dreaptă, o, stăpâna mea cea mântuitoare! Eh, pe viața ta! cum ar putea să fie gândurile mele altfel decât curate și cinstite? Nu râvnesc, cu adevărat, decât un lucru, și-anume s-o mai văd o dată pe luminoasa ta soră Sclipire-de-Mărgăritar, numai pentru ca ochii mei să se bucure de vederea ei, și inima mea tânjitoare să se întoarcă la viață. Atâta numai, și nimic mai mult! Și Allah atoatevăzătorul este martor pentru spusele mele, și știe tot ce am în gânduri!

Ea atunci îmi spuse:

— Dacă-i așa, ya Abu'l Hassan, nu am să precupețesc nimica spre a te face să ajungi la ținta legiuită a dorurilor tale!

Și, rostind acestea, bătu din palme și spuse unei roabe micuțe ce veni pe fugă la chemarea aceea:

— Du-te după stăpâna ta Sclipire-de-Mărgăritar și spune-i: „Sora ta Șerbet-de-Migdale îți trimite salamalekurile ei și te poftește la ea fără de zăbavă, întrucât în noaptea aceasta își simte pieptul apăsat și numai tu ai putea să i-l ușurezi. Și, pe deasupra, este între tine și ea o taină!"

Și roaba dete fuga să îndeplinească porunca. Și numaidecât, o, doamne al meu, o văzui pe Sclipire-de-Mărgăritar ivindu-se în toată frumusețea, cu toată gingășia ei întreagă. Și, drept orice veșmânt, era înfășurată cu un izar lung de mătase albastră; și era cu picioarele goale și cu pletele desfăcute. Or, nu mă văzu dintru început, și îi spuse surorei sale, Șerbet-de-Migdale:

— Iacătă-mă, surioară. Veneam de la hammam, și încă nu am avut vreme să mă îmbrac. Ci spune-mi iute ce taină-i între mine și tine!

Și, drept orice răspuns, ocrotitoarea mea mă arătă Sclipirei-de-Mărgăritar cu degetul, făcându-mi semn să mă apropii. Iar eu ieșii din umbra în care șezusem. Când mă văzu, mult-iubita mea nu se arătă nici rușinată, nici încurcată, ci veni la mine, albă și tulburătoare, și se aruncă

în brațele mele, ca un copil în brațele mamei sale. Iar mie mi se părea că țin la piept toate huriile raiului. Și nu știam, o, doamne al meu, atâta de dulce și de mierie era, dacă nu cumva-i o bucată de unt ales ori un șerbet de migdale. Binecuvântat fie acela carele a închipuit-o! Mâinile mele nici nu cutezau să se sprijine pe acel trup de copil. Și o viață nouă de o sută de ani coborî în mine odată cu sărutarea ei. Și șezurăm, înlănțuiți așa, nici nu mai știu câtă vreme. Căci tare sunt încredințat că pesemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

…Și șezurăm, înlănțuiți așa, nici nu mai știu câtă vreme. Căci tare sunt încredințat că pesemne oi fi căzut în vreo stare ca de vrajă, ori altceva de soiul acesta. Ci, când îmi mai venii oleacă în fire, vrusei să povestesc tot ce îndurasem pentru ea, când auzirăm de pe sală un murmur ce creștea. Și era chiar califul, care venea s-o vadă pe Șerbet-de-Migdale, cadâna lui, sora Sclipirei-de-Mărgăritar. Și nu mai avusei decât răstimpul cât să mă ridic și să sar într-o ladă mare, pe care ele o închiseră peste mine, ca și cum nimic nu ar fi fost înlăuntru. Și califul Al-Motavakkil, bunicul tău, o, doamne al meu, intră în iatacul cadânei lui și, zărind-o pe Sclipire-de-Mărgăritar, îi spuse:

— Pe viața mea, o, Sclipire-de-Mărgăritar, mă bucur că te găsesc astăzi la sora ta Șerbet-de-Migdale. Unde-ai fost, dară, toate zilele acestea din urmă, de când nu te-am mai văzut nicăieri în sarai, și de când nu am mai auzit glasul tău care îmi place atâta?

Și adăugă, fără a aștepta răspunsul:

— Ia degrabă lăuta pe care ai dat-o uitării, și cântă-mi ceva pătimaș, însoțindu-te cu strunele!

Și Sclipire-de-Mărgăritar, care îl știa pe calif îndrăgostit până peste poate de o roabă tânără, pe numele ei Benga, nu avu prea mult de căutat până să dea de cântecul potrivit; întrucât, fiind și ea îndrăgostită, se lăsă numai dusă de firul simțămintelor ei și, strunindu-și lăuta, se plecă dinaintea califului și cântă:

Obrazul pe care-l iubesc – ah! ah!
De care mi-e sufletul plin – o, noapte
Mai dulce-i ca rouă pe crinul domnesc – o, *ochii!*
Obrazul pe care-l iubesc – o, *noapte!*
De care mi-e sufletul plin – ah! ah!
Ca floarea-nflorită-i, când mugurii cresc – o, noapte?
Și-n ochii-i, vrăjiții, s-ar pierde de chin – ah! ah!
Toți ai Babilonului regi pe deplin – o, *noapte!*
Căci privirile-acelea vrăjesc – o, *ochii*
De care mi-e sufletul plin – ah! ah!
Obrazul pe care-l iubesc!

După ce ascultă cântecul acesta, califul Al-Moiavakkil rămase până peste poate de mișcat și, întorcându-se înspre Sclipire-de-Mărgăritar, spuse:
— O, copilă binecuvântată, o, gură de filomelă, spre a-ți da o dovadă de mulțumirea mea, vreau să-mi mărturisești o dorință de-a ta. Și – mă juruiesc pe veșniciile străbunilor mei preaslăviți și preavrednici! – de-mi vei cere chiar și jumătate din împărăția mea, ți-o voi da!
Iar Sclipire-de-Mărgăritar, lăsând ochii în jos, răspunse:
— Allah lungească viața stăpânului nostru! da eu nu-mi doresc alta decât să am parte pe mai departe de milele emirului drept-credincioșilor, asupra capului meu și asupra capului surorii mele Șerbet de-Migdale!
Iar califul spuse:
— Sclipire-de-Mărgăritar, trebuie să-mi ceri ceva!
Atunci ea zise:
— Întrucât stăpânul nostru îmi poruncește, am să-i cer să-mi dăruiască slobozenia și să-mi lase, drept orice bun, lucrurile din iatacul acesta, cu tot ce se află în ele!
Iar califul spuse:
— Ești stăpână pe ele, o, Sclipire-de-Mărgăritar! Iar Șerbet-de-Migdale, sora ta, va avea de azi înainte, ca iatac al ei, chioșcul cel mai frumos din palatul acesta. Și, de vreme ce ești slobodă, poți să rămâi aici ori să pleci!
Și, ridicându-se, ieși din odaia cadânei, spre a se duce la tânăra Benga, pe care o avea dragă atunci. Or, de cum plecă el, iubita mea îl trimise pe hadâmbuț să cheme niște hamali și niște oameni pricepuți la mutarea lucrurilor din casă, și îi puse să ridice tot ce se afla în iatac, și haine și lăzi și pături. Iar lada în care mă aflam eu închis porni cea dintâi, în spinarea unui hamal, și ajunse fără de niciun necaz – mulțumită grijei lui Allah – în casa mea. Și chiar în ziua aceea, o, emire al drept-credincioșilor, mă însurai cu Sclipire-de-Mărgăritar, dinaintea cadiului și a martorilor. Iar ce-a mai fost este taina credinței musulmane! Și aceasta-i o, doamne al meu, povestea lucrurilor pe care le vezi aici, și a acestor chilimuri și haine însemnate cu numele slăvitului tău bunic, califul Al-Motavakkil Ala'llah! Și – mă jur pe capul meu! – nu am înflorit povestea aceasta cu o vorbă, și nici nu am sărăcit-o cu o vorbă. Și emirul drept-credincioșilor este izvorul tuturor dărniciilor și comoara tuturor facerilor de bine!

Și, după ce rosti acestea, Abu'Hassan tăcu. Iar califul Al-Motazid Bi'llah strigă:
— Limba ta a rodit miere, o, gazdă a noastră, iar povestea ta-i poveste de-a mirările! Încât, spre a-ți dovedi bucuria pe care o trăiesc, te rog să-mi aduci un calam și o foaie de hârtie!
Și, după ce Abu'l Hassan aduse calamul și hârtia, califul îl dete povestașului Ibn-Hamdun și îi zise:
— Scrie ce am să-ți spun!
Și îi spuse:
— „În numele lui Allah cel atoateiertător și atoatedătător! Cu firmanul acesta, semnat de mâna noastră și pecetluit cu pecetea noastră, îl iertăm de toate dajdiile, cât va trăi, pe preasupusul nostru credincios Abu'l Hasan Ali ben-Ahmad Al-Korassani. Și îl căftănim căpetenie peste cămărașii noștri!"
Și, după ce pecetlui firmanul, i-l dete și adăugă:
— Și-aș dori să te văd în saraiul meu, ca mesean de credință și ca prieten al meu!
Și de-atunci, Abu'l Hassan rămase tovarăș nedespărțit al califului Al-

Motazid Bi'llah. Și trăiră cu toții în huzururi, până la despărțirea cea fără de izbavă care îi face să se mute în morminte până și pe cei care au trăit în saraiurile cele mai frumoase. Slavă Celui Preaînalt, carele șade într-un palat mai presus de toate înălțimile!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa, nu vroi să lase a trece noaptea aceea fără să înceapă povestea celor două vieți ale sultanului Mahmud.

Cele două vieți ale sultanului Mahmud

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că sultanul Mahmud, care a fost unul dintre cei mai înțelepți și mai slăviți dintre sultanii Egiptului, ședea adeseori singur, în palatul său, chinuindu-se sub niște valuri de jale fără de pricină, în care răstimpuri lumea întreagă se înnegura dinaintea feței lui. Și, în ceasurile acelea, viața i se părea plină de serbezie și goală de orice rost. Și-așa! Măcar că nu ducea lipsă de niciunul dintre lucrurile care ar fi alcătuit fericirea oricărei făpturi omenești; întrucât Allah, fără a se precupeți, îl dăruise cu sănătate, cu tinerețe, cu putere și cu falǎ, și îi menise, drept cetate de scaun pentru împărăția sa, cea mai frumoasă cetate de pe lume, unde, spre a-și bucura sufletul și simțirile, avea laolaltă și mândrețele pământului, și mândrețele cerului, și mândrețele femeilor daurite ca apele Nilului. Ci toate i se ștergeau din ochi în răstimpul tristeților lui împărătești; și pizmuia atunci soarta felahilor cei gârboviți pe brazdele ogorului, și pe cea a rătăcitorilor de prin pustiurile cele fără de apă.

Or, într-o zi, pe când sta cu ochii cufundați în negura gândurilor, mai abătut ca de obicei, nevrând nici să mănânce, nici să bea, nici să se îngrijească de treburile domniei, și nu își dorea decât să moară, vizirul cel mare intră în odaia în care sultanul zăcea cu capu-ntre mâini, și, după ce se temeni cumu-i datul, îi spuse:

— O, doamne stăpâne al meu, iacătă că la ușă, cerând să-ți vorbească, se află un bătrân șeic venit din zarea Apusului, din afundul Maghrebului cel depărtat. Și, de-ar fi să-l judec din câte am tăifăsuit cu el și din cele puține vorbe pe care le-am auzit din gura lui, fără de nicio îndoială că șeicul acesta este învățatul cel mai iscusit, vraciul cel mai osebit și magul cel mai minunat din câți au trăit vreodată printre oameni. Și, întrucât îl știam pe sultanul meu pradă tristeților și mohorălii, am vroit ca șeicul acesta să capete îngăduința de a intra, cu nădejdea că apropierea lui are să ajute la alungarea gândurilor ce apasă peste vedeniile regelui nostru!

Și sultanul Mahmud făcu din cap un semn de învoire, și pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe șeicul cel străin…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzecea noapte

Urmă:

…și pe dată vizirul îl pofti în sala împărătească pe șeicul cel străin.

Și, hotărât, omul care intră era mai degrabă umbra unui om decât o

făptură vie ca toate făpturile. Și, dacă i s-ar fi putut da vreo vârstă, de bună seamă că vârsta aceea ar fi trebuit să i se socotească în sute de ani. Drept orice veșmânt, o barbă de-a mirările flutura peste goliciunea lui aspră, pe când un chimir lat, de piele moale, punea o pavăză strânsă împrejurul șoldurilor bătrâne și uscate. Și ar fi putut să fie luat drept vreo momâie tare veche, ca acelea pe care le scot câteodată de prin mormintele de piatră plugarii de la Egipt, dacă pe fața lui, sub niște sprâncene amarnice, nu ar fi ars doi ochi în care strălucea deșteptăciunea.

Și bătrânul cei dalb, fără a se ploconi dinaintea sultanului, spuse cu un glas surd, care nu avea nimic cu glasurile de pe pământ:

— Pacea fie asupra-ți, o, sultane Mahmud! Sunt trimis la tine de frații mei, santonii de la marginile Apusului. Vin ca să te fac a pricepe binefacerile Atoatedătătorului asupra capului tău!

Și, fără de niciun semn, se duse înspre rege călcând semeț și, luându-l de mână, îl sili să se ridice și să-l însoțească până la o fereastră a sălii domnești.

Or, sala aceea domnească avea patru ferestre, și fiecare dintre acele ferestre se afla în dreptul unui semn de zodiac. Iar bătrânul șeic îi spuse sultanului:

— Deschide fereastra.

Și sultanul se supuse ca un copil, și deschise cea dintâi fereastră. Iar bătrânul șeic îi spuse numai atât:

— Privește!

Și sultanul Mahmud scoase capul pe fereastră și văzu o oaste mare de călăreți care, cu săbiile trase, veneau buluc, mâncând pământul, de pe culmile cetății din muntele Makattam. Și cele dintâi șiruri ale acelei oști și ajunseseră la poalele palatului, descălecaseră și porniseră să sară peste ziduri, scoțând strigăte de război și de moarte. Iar sultanul, la priveliștea aceea, pricepu că oștile se răzvrătiseră și veneau să-l alunge din scaunul de domnie. Și, schimbat de tot la chip, strigă:

— Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Iacătă ceasul sorocului meu!

Și îndată șeicul închise fereastra, ci numai ca s-o deschidă iarăși, chiar el, peste o clipă. Și toată oștirea pierise. Și numai cetatea se ridica liniștită în depărtare, străpungând cu minaretele ei cerul amiezii.

Atunci șeicul, fără a-i da răgaz regelui să-și vină în fire din tulburarea-i adâncă, îl duse la cea de a doua fereastră, care da înspre orașul nesfârșit, și îi zise:

— Deschide și privește!

Iar sultanul Mahmud deschise fereastra, și priveliștea ce i se înfățișă ochilor îl făcu să se tragă îndărăt de spaimă. Cele patru sute de minarete ce străjuiau peste geamii, și boltele geamiilor, și boltele palatelor, și terasele ce se înșiruiau cu miile până la marginile zării nu mai erau decât un pojar fumegând și pâlpâind din care, cu urletele spaimei, se rostogoleau înspre toiul văzduhurilor niște nouri negri ce orbeau ochiul soarelui. Și un vânt năpraznic împingea flăcările și spuza drept înspre palat, ce în curând fu învăluit de o mare de foc, de care nu mai era despărțit decât cu perdeaua subțire a grădinilor. Iar sultanul, năpădit până peste poate de durerea de a-și vedea nimicit orașul cel mândru, își lăsă mâinile să cadă în jos și strigă:

— Singur Allah este mare! Lucrurile își au ursita lor, ca toate făpturile! Mâine pustiul are să se împreune cu pustiul peste câmpurile fără de nume ale unui pământ care a fost cel mai strălucit dintre toate! Slavă celuia singur viu!

Și se jeli de soarta orașului și de soarta sa însăși. Ci șeicul închise

numaidecât fereastra, și iar o deschise peste o clipită. Și orice urmă de pojar pierise. Iar orașul Cairo se întindea în strălucirea lui neatinsă, în mijlocul livezilor și al palmierilor săi, pe când cele patru sute de glasuri ale muezinilor vesteau drept-credincioșilor ceasul de rugăciune și se topeau într-o singură preamărire a stăpânului lumilor.

Iar șeicul, luându-l numaidecât pe rege, îi duse la cea de a treia fereastră, care da înspre Nil, și îl puse s-o deschidă.

Și sultanul Mahmud văzu apele Nilului cum ieșeau din matca lor, și cum valurile, năpădind orașul și cuprinzând repede terasele cele mai înalte, începuseră să bată cu mânie în zidurile palatului. Și un talaz mai vajnic decât cele de dinainte rupse dintrodată toate piedicile din cale și năboi peste catul de jos al palatului. Și clădirea, topindu-se în ape ca o bucată de zahăr, se plecă într-o parte și era gata să se surpe, când șeicul închise deodată fereastra, și-apoi o deschise iar. Și tot puhoiul fu ca și cum n-ar fi fost. Și Nilul mândru, ca totdeauna, își ducea falnic mai departe apele, printre câmpurile nesfârșite de lucerna, picotind în albia lui.

Iar șeicul îl puse pe rege să deschidă cea de a patra fereastră, fără a-i da răgaz să-și vină în fire din uimirea lui. Or, cea de a patra fereastră avea vederea înspre minunata câmpie verde ce se așterne de la porțile orașului până unde vezi cu ochii, plină de ape curgătoare și de turme mari, câmpia pe care au cântat-o toți poeții, începând cu Omar, și unde straturile de trandafiri, de busuioc, de zarnacadele și de iasomii se întrețes cu tufișurile de portocali, unde pomii sunt plini de turturele și de privighetori gata să-și dea sufletul de-atâtea plânsete de dor, unde pământul este tot atâta de bogat și de împodobit ca în grădinile cele de demult de la Iram-cel-cu-Pilaștri, și tot atâta de înmiresmat ca și pajiștile din rai. Și, în locul otavei și al livezilor de pomi roditori, sultanul Mahmud nu mai văzu decât un pustiu înfricoșător roșu și alb, ars de un soare necruțător, un pustiu de piatră și de nisip, ce slujea de adăpost hienelor și șacalilor, și de câmp de alergări șerpilor și jigăniilor otrăvite. Și vedenia aceea de moarte, ca și cele de dinaintea ei, nu zăbovi să se stingă atunci când șeicul, cu chiar mâna sa, închise și apoi deschise iar fereastra. Și iarăși câmpia se arătă minunată, zâmbind cerului din toate grădinile ei.

Și-așa! Iar sultanul Mahmud nu știa de dormea, de era treaz ori de nu cumva era sub puterea vreunei vrăji ori a vreunei năzăriri.

Ci șeicul, fără a-l lăsa să se liniștească de toate năpraznicele încercări câte trăise, îl luă iarăși de mână, fără ca sultanului măcar să-i fi dat prin minte să pună nici cea mai mică împotrivire, și îl duse lângă un havuz mic ce răcorea sala cu murmurul apei lui. Și îi spuse:

— Apleacă-te peste apa aceasta și privește!

Și sultanul Mahmud se aplecă peste apa din havuz, ca să se uite în ea, când, cu o mișcare repede, șeicul îi băgă capul cu totul în apă.

Și sultanul Mahmud se văzu aruncat de ape la poalele unui munte ce străjuia peste valurile mării. Iar el sta acolo, ca pe vremurile de strălucire, împodobit cu însemnele sale împărătești și cu coroana pe cap. Și, nu departe, niște felahi se uitau la el ca la o minunăție și își făceau semne între ei, râzând cât puteau. Și sultanul Mahmud, la priveliștea aceea, fu cuprins de o mânie fără de margini, nu atât împotriva șeicului, cât împotriva felahilor, și strigă: „A, mag afurisit! pricină a prăpădului meu! dare-ar Allah să mă mai întorc odată la domnia mea, ca să te pedepsesc după nelegiuirea pe care ai săvârșit-o! Pentru ce m-ai viclenit cu atâta hainie?"

Pe urmă, chibzuind mai bine, se duse la felahi și le spuse cu glas

împărătesc:

— Sunt sultanul Mahmud! Plecați de-aici!

Ci ei hohotiră mai departe, căscând niște guri până la urechi. Uf, ce guri! niște hăuri! chiar niște hăuri! Și, ca să nu care cumva să fie înghițit de viu, dete să fugă, când acela ce părea a fi căpetenia felahilor veni la el, îi luă cununa și însemnele împărăției și le aruncă în mare, spunând:

— O, bietul de tine! la ce-s bune toate fieroteniile astea? E prea cald ca să te împodobești așa! Na, o, sărmane de tine, ia niște haine de-ale noastre!

Și, dezbrăcându-l de tot, îl înveșmântă apoi cu o cămășoaie albastră de bumbac, îi puse în picioare o pereche ruptă de papuci galbeni din piele de hipopotam și pe cap un fesuleț de aba pestriță ca sturzul. Și îi grăi:

— Hai, o, bietul de tine, vino cu noi la muncă, de nu vrei să mori de foame aici, unde tot omul trudește!

Ci sultanul Mahmud spuse:

— Nu știu să muncesc!

Iar felahul zise:

— Dacă-i așa, o să ne slujești de hamal și de măgar, deopotrivă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și una noapte

Urmă:

…ai să ne slujești de hamal și de măgar, deopotrivă!

Și, cum felahii tocmai își isprăviseră ziua de trudă, fură tare bucuroși să-și pună pe spinarea altuia și nu pe a lor uneltele de muncă. Iar sultanul Mahmud, încovoiat sub povara de cazmale, de sape, de lopeți și de greble, și-abia mai putând să se târască, fu nevoit, vrând-nevrând, să meargă după felahi. Și ajunse împreună cu ei, istovit și de-abia mai răsuflând, în sat, unde se văzu ținta batjocurii țuicilor, care alergau desculți, după el, făcându-l să îndure un potop de ticăloșii. Și, ca să-și treacă noaptea, fu băgat într-un staul părăsit, unde i se aruncă pentru cină o coajă de pâine și o ceapă. Iar a doua zi se văzu de-a binelea măgar, măgar cu coadă, cu copite, și cu urechi. Și i se petrecu un curmete pe după gât, și i se puse o tarniță în spinare, și fu dus la câmp să tragă la plug. Ci, întrucât se smucea amarnic, fu dat pe mâna morarului din sat, care îi băgă numaidecât mințile în cap, punându-l să învârtească la roata morii, după ce îl legă la ochi. Și cinci ani învârti el așa la roata morii, nehodinindu-se decât numai atâta cât să-și înfulece tainul de boabe și cât să bea o ciutură de apă. Și au fost cinci ani de lovituri de bâtă, de împunsături cu strămurarea, de înjurături cumplite și de lipsuri. Și nu-i mai rămăseseră, drept orice mângâiere și drept orice ușurare, decât șirurile de vântuituri pe care le slobozea de dimineața până seara, ca răspuns la sudalme, învârtind roata morii. Și iacătă că deodată moara se topi, iar el se văzu iarăși în chipul său de la început, de om, și nu mai era măgar. Și se preumbla prin sukurile unui oraș, pe care nu-l mai văzuse; și habar nu avea încotro s-o ia. Și, cum era sătul de umblet, căuta din ochi un ungher unde să se odihnească; și iacătă că un negutător bătrân, care îl pricepuse după înfățișare că este străin, îl

pofti cu multă pohfală să intre în prăvălia lui. Și, văzându-l că era trudit, îl pofti să șadă pe laviță și îi zise:

— O, străine, ești tinerel și nu ai s-o duci rău în orașul nostru, unde tinerii sunt cât se poate de prețuiți și au mare căutare, mai ales când sunt ca tine, niște flăcăi voinici. Spune-mi, dar, dacă ai de gând să rămâi în orașul nostru, unde datinile sunt cât se poate de prielnice străinilor ce vor să se statornicească la noi.

Iar sultanul Mahmud răspunse:

— Pe Allah! nu cer alta mai mult decât să mă statornicesc aici, numai să-mi pot găsi de mâncare altceva decât tecile de bob cu care am fost hrănit vreme de cinci ani!

Iar negutătorul cel bătrân îi spuse:

— Ce tot îndrugi tu de teci, o, săracul de tine! Aici ai să fii ghiftuit numai cu bunătățuri întăritoare, pentru treaba pe care are să trebuiască s-o îndeplinești! Ascultă-mă, așadar, cu luare-aminte, și ține-te de povața pe care am să ți-o dau!

Și adăugă:

— Du-te și te așază degrabă drept la poarta hammamului orașului, care-i colea, pe după colțul uliței. Și pe fiecare femeie care are să iasă deacolo, oprind-o, s-o întrebi dacă are bărbat. Și aceea care ți-o spune că nu are va să-ți fie soață pe dată, după datinile țării! Și, mai cu seamă, să ai grijă să le întrebi pe toate femeile, fără de nicio abatere, pe care ai să le vezi ieșind de la hammam, altminteri te paște mare necaz să fii zgornit din orașul nostru!

Și sultanul Mahmud se duse să șadă la poarta hammamului, și nu se afla acolo de multă vreme când văzu ieșind o copilandră strălucită, ca de treisprezece ani. Și gândi, când o văzu: „Pe Allah! cu una ca aceasta m-aș alina de toate necazurile mele.” Și o opri și îi zise:

— O, stăpâna mea, ești măritată, ori ești fată?

Iar ea răspunse:

— Sunt măritată de anul trecut!

Și își văzu de drum.

Și iacătă că ieși din hammam o bătrână de o urâțenie înfricoșătoare. Iar sultanul Mahmud se cutremură de greață la vederea ei, și gândi: „Hotărât! mai bine să mor de foame, ori să mă schimb iarăși în măgar, ori în salahor, decât să mă împreun cu paciaura asta de babă! Da de vreme ce bătrânul negutător mi-a spus să le întreb pe toate muierile, sunt dator să mă supun a o întreba și pe pacostea asta”! Și îi ieși înainte și îi spuse:

— Ești măritată, ori trăiești singură?

Iar baba cea cumplită răspunse, cu bale la gură:

— Sunt măritată, o, inima mea!

Of, ce ușurare! Și sultanul zise:

— Sunt tare bucuros, o, mătușico!

Și gândi: „Aibă-l Allah intru mila sa pe māritul care mi-a luat-o înainte!” Iar bătrâna își văzu de drum; și iacătă că iese din hammam o baboșniță încă și mai îngrețoșătoare decât cea de dinaintea ei, și încă și mai cumplită. Iar sultanul Mahmud se duse tremurând la ea și o întrebă:

— Ești măritată, au ba?

Și baba răspunse, suflându-și nasul printre degete:

— Nu sunt măritată, o, ochi al meu!

Iar sultanul Mahmud strigă:

— Hei, na! hei, na! eu sunt un măgar, o, mătușă a mea! sunt un măgar! Ia uită-te la urechile mele, și la coada mea, și la pacostea mea! Astea-s

urechile și coada și pacostea unui măgar. Nimenea nu se mărită cu măgarii!

Ci hârca de babă se lipi de el și dete să-l sărute! Iar sultanul Mahmud, până peste poate de scârbit și de înfricoșat, începu să zbiere:

— Hei, nu! hei, nu! sunt un măgar, ya seiti, sunt un măgar! Fie-ți milă, nu te mărita cu mine! Sunt un biet măgar de la o moară! Hei, nu! hei, nu!

Și, smucindu-se în sineși cu o dârzenie peste puterile omenești, scoase capul din havuz.

Și sultanul Mahmud se văzu în mijlocul sălii domnești din palatul lui, avându-l de-a dreapta pe vizirul cel mare și de-a stânga pe șeicul cel străin. Iar dinainte-i, una dintre cadânele lui îi aducea pe o tabla de aur un pahar cu sorbetul pe care i-l ceruse cu câteva clipite mai devreme, până a fi venit șeicul. Hei, na! Hei, na! așadar, e sultan! așadar, e sultan! Și toată întâmplarea aceea amarnică nu ținuse decât răspăsul cât băgase capu-n apă și-l scosese iar! Și nu putea să izbutească a crede într-o minune ca aceea! Și începu să se uite împrejurul lui, pipăindu-se și frecându-se la ochi. Hei, na! hei, na! Era el, întreg și nevătămat, însuși sultanul Mahmud, și nicidecum amantul cel lepădat de apele mării, nici hamalul, nici măgarul de la moară, nici soțul acelei baboșnițe înfricoșătoare! Hei, pe Allah! tare mai era bine să se vadă iar sultan, după atâtea necazuri! Și, pe când deschidea gura ca să ceară lămuriri despre un lucru atâta de ciudat, glasul înfundat al bătrânului cel neprihănit se ridică, grăindu-i:

— Sultane Mahmud, am venit la tine, trimis de frații mei santoni de la marginile Apusului, ca să te ajut să pricepi binefacerile Atoateîmpărțitorului asupra capului tău.

Și, după ce grăi astfel, șeicul maghrebin pieri, fără a se ști dacă ieșise pe ușă sau dacă zburase pe fereastră.

Iar sultanul Mahmud, când tulburarea i se potoli, pricepu învățătura Domnului său. Și pricepu că viața lui era frumoasă și că el ar fi putut să fie cel mai nenorocit dintre oameni. Și pricepu că toate năpastele pe care le întrevăzuse, sub privirea grea a moșneagului, s-ar fi putut, de-ar fi vrut ursitoarea, să fie năpaste adevărate ale vieții lui. Și căzu în genunchi, izbucnind în plânset. Și de-atunci înainte s-a scuturat de orice mâhnire de pe inima lui. Și, trăind în fericire, a revărsat fericire împrejurul său. Și aceasta este viața cea adevărată a sultanului Mahmud, iar acelea au fost viețile pe care s-ar fi putut să le ducă numai la o întorsătură a ursitei sale. Întrucât Allah este stăpânul cel atotputernic!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa întâmplarea aceasta, tăcu. Iar regele Șahriar se minună:

— Ce pildă pentru mine, o, Șeherezada?

Iar fata vizirului zâmbi a râde și spuse:

— Ci pilda aceasta, o, măria ta, nu este nimic pe lângă cea a comoarei fără de sfârșit!

Iar Șahriar spuse:

— Habar nu am de comoara aceea, Șeherezada!

Iar Șeherezada spuse!

Comoara cea fără de sfârșit

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, o, multdăruitule cu purtări alese, că emirul drept-credincioșilor, califul Al-Rașid, care a fost sultanul cel mai darnic de pe vremile lui și cel mai mărinimos, avea uneori slăbiciunea – numai unul Allah este fără de nicio slăbiciune! – să lase a se înțelege, când venea vorba, că niciun om dintre muritori nu îl întrecea în dărnicie și în mână largă.

Or, într-o zi, pe când se lăsa ispitit să se laude așa cu bunurile care, la urma urmei, nu-i fuseseră hărăzite de către Atoateîmpărțitorul decât spre a le folosi tocmai cu mărinimie, marele vizir Giafar nu vroi nicicum, cu sufletul său gingaș, ca stăpânul său să se dovedească mai departe lipsit de umilința datorită față de Allah. Și se hotărî a-și lua îngăduința să-i deschidă ochii. Se temeni, așadar, dinainte-i și, după ce sărută de trei ori pământul, îi spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, o, cunună peste capetele noastre, iartă-l pe robul tău dacă se încumetă a-și ridica glasul de față cu tine spre a-ți zugrăvi că virtutea cea mai de seamă a unui drept-credincios este umilința dinaintea lui Allah, și că aceasta-i singurul lucru cu care se cade să se fălească cineva. Căci toate bunurile de pe pământ, și toate darurile minții, și toate însușirile cele bune ale sufletului nu sunt pentru om decât un dar de la cel Preaînalt – lăudat fie el! Iar omul nu se cuvine să se îngâmfe cu darul acesta mai mult decât un pom că e plin de roade, ori decât marea că se varsă în ea apele cerului. Cât despre laudele ce se cuvin dărniciei tale, lasă mai degrabă să le facă supușii tăi, care mulțumesc fără de încetare cerului că le-a menit să se nască în împărăția ta, și care nu au altă mulțumire decât să-ți rostească numele plini de recunoștință!

Pe urmă, adăugă:

— Și-apoi, o, doamne al meu, să nu care cumva să crezi că tu ai fi singurul pe care Allah l-ar fi copleșit cu darurile lui cele fără de socoată! Să știi, dar, că se află în cetatea Bassrei un tânăr care, măcar că nu este decât un om de rând, trăiește cu mai multă strălucire și cu mai multă îmbelșugare decât cei mai mari regi. Îl cheamă Abulcassem, și niciun domn de pe lume, nici măcar emirul drept-credincioșilor însuși, nu are mâna mai largă și nu este mai filotim ca el…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

…Îl cheamă Abulcassem, și niciun domn de pe lume nici măcar emirul drept-credincioșilor însuși, nu are mai largă și nu este mai filotim ca el!

Când auzi vorbele astea de la urmă ale vizirului său, califul se simți peste măsură de înciudat; și se făcu roșu de tot la față, și cu ochii aprinși; și, uitându-se la Giafar cu falǎ, îi spuse:

— Vai de tine, o, câine de vizir! cum de cutezi să minți dinaintea stăpânului tău, uitând că o purtare ca asta ți-aduce fără de izbavă moartea?

Iar Giafar răspunse:

— Pe viața capului tău! o, emire al drept-credincioșilor, vorbele pe care m-am încumetat să le rostesc de față cu tine sunt vorbe de adevăr. Iar dacă mi-am pierdut toată credința la inima ta, poți să pui a se cerceta, și pe urmă să mă osândești, dacă ai să afli că sunt mincinoase. În ce mă privește, o, doamne al meu, nu mă sfiesc a-ți mărturisi că am fost, cu prilejul călătoriei mele din urmă la Bassra, oaspetele uluit al tânărului Abulcassem. Iar ochii mei încă nu au uitat ceea ce au văzut, urechile mele ceea ce au auzit, și mintea mea ceea ce a fermecat-o. Și, drept aceea, chiar cu primejdia de a trage asupra-mi obijduirea din partea stăpânului meu, nu am putut să mă opresc de a nu spune sus și tare că Abulcassem este omul cel mai mărinimos din vremile lui!

Și Giafar, după ce vorbi astfel, tăcu. Iar califul, până peste măsură de supărat, făcu semn căpeteniei străjilor să-l înșface pe Giafar. Și porunca fu îndeplinită pe loc. Și, după asta, Al-Rașid ieși din sală și, neștiind cum să-și descarce mânia, se duse în iatacul soției sale Sett Zobeida, care îngălbeni de spaimă când îi văzu chipul de zile negre.

Și Al-Rașid, cu sprâncenele încruntate și cu ochii bulbucați, se duse și se întinse, fără a scoate o vorbă, pe divan. Iar Sett Zobeida, care știa cum să-l ia în ceasurile lui de supărare, se feri să-l zgândăre cu vreo întrebare de prisos; ci, luând o înfățișare de mare îngrijorare, îi aduse un pahar plin cu apă înmiresmată cu trandafir și, dându-i-o, îi spuse;

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, fiu al moșului meu! Băutura aceasta să te răcorească și să te liniștească! Viața-i întocmită din două culori, una albă și alta neagră. Deie Allah ca numai culoarea albă să lumineze lungile tale zile!

Și Al-Rașid spuse:

— Pe volniciile strămoșilor noștri cei slăviți! numai negura are să-mi acopere viața, o, fiică a moșului meu, câtă vreme am să-l mai văd dinaintea ochilor pe fiul barmecidului, pe Giafar ăla al pacostei, care se veselește să-mi înfrunte vorbele, să-mi precumpănească faptele și să dea precădere asupra mea unor inși oarecari dintre supușii mei!

Și îi istorisi soției sale tot ce se întâmplase, și i se plânse de vizirul său, cu niște vorbe care o făcură să priceapă că preacinstitul cap al lui Giafar se afla de data aceasta la mare primejdie. Încât Sett Zobeida nu pregetă a fi dintru-ntâi la un gând cu emirul, mărturisindu-și supărarea că îl vedea pe vizir. Îngăduindu-și atari necuviințe față de domnul său. Pe urmă, tare iscusit, îi dovedi că ar fi mai cuminte să amâie osânda numai atât cât să trimită pe cineva la Bassra spre a cerceta cum stă treaba. Și adăugă:

— Și-atunci ai să te poți încredința de adevărul ori de minciuna spuselor lui Giafar, și să-i faci ceea ce se va cuveni.

Iar Harun, pe care vorbele pline de înțelepciune ale soției sale îl potoliseră pe jumătate, răspunse:

— Dreptu-i ce spui, o, Zobeida! Hotărât! îi datorez aceasta chibzuință unui om cumu-i fiul slujitorului meu Yahia! Ba chiar, întrucât nu pot să am

deplină încredere în seama pe care mi-ar da-o cel pe care l-aș trimite la Bassra, vreau să mă duc însumi în cetatea aceea, să cercetez lucrurile. Și am să-l cunosc și eu pe Abulcassem ăla. Și mă jur că Giafar are să plătească cu capul dacă mi-o fi înflorit filotimia tânărului acela, ori dacă mi-o fi spus vreo minciună.

Și fără a zăbovi mai mult să-și ducă la îndeplinire gândul, Harun se ridică pe clipă pe dată și, fără a vrea să mai asculte ce-i spunea Sett Zobeida spre a-l îndemna să nu facă de unul singur drumul acela, se străvesti în neguțător de la Irak, o povățui pe sultană să vegheze în lipsa lui la treburile împărăției și, ieșind din palat pe o poartă tainică, plecă din Bagdad.

Și Allah îi meni bună-pace; și ajunse la Bassra fără de supărare, și trase la hanul cel mare al negustorilor. Și acolo, mai înainte chiar de a-și face un răgaz de odihnă și de a mânca oleacă, se grăbi să-l iscodească pe portarul de la han despre ceea ce ardea să afle, întrebându-l, după schimbarea salamalekurilor:

— Este adevărat, o, șeicule, că în orașul acesta trăiește un tânăr, pe nume Abulcassem, care este mai presus decât regii ca mărinimie, ca lărgime de mână și ca bogăție?

Și bătrânul portar, clătinând din cap cu o înfățișare plină de încredințare, răspunse:

— Allah coboare asupra-i binecuvântările sale! Da care-i insul care să nu fi cunoscut urmările dărniciei lui? În ce mă privește, ya sidi, apoi de-aș avea eu pe fața mea și o sută de guri, și în fiecare gură câte o sută de limbi, și pe fiecare limbă câte o comoară de limbuție, tot n-aș putea să-ți povestesc așa cum se cuvine dărnicia cea minunată a domniei sale Abulcassem!

Pe urmă, întrucât alți călători soseau cu calabalâcurile lor, portarul hanului nu avu răgaz să-i spună mai departe. Iar Harun fu nevoit să plece, și se sui în odaie să se odihnească și să cineze ceva în seara aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, plecă de la han și se duse să se plimbe prin sukuri. Și, după ce negustorii își deschiseră prăvăliile, emirul se duse la unul dintre ei, acela ce i se păru cel mai de vază, și îl rugă să-i arate drumul care ducea la casa lui Abulcassem. Și negustorul, tare minunându-se, îi spuse:

— Da de prin ce țară depărtată vei fi venind tu, de nu ai habar unde-i casa domniei sale Abulcassem? Păi el, aici, este mai cunoscut decât o fi fost vreodată un rege în toată împărăția lui!

Iar Harun adeveri că venea într-adevăr de tare departe, da că ținta călătoriei lui era tocmai aceea de a-l cunoaște pe domnia sa Abulcassem. Atunci negustorul porunci unui băiat de-al lui să-i slujească de călăuză, spunându-i:

— Du-l pe acest preacinstit străin până la palatul strălucitului nostru domn!

Or, palatul acela era un palat uluitor. Și era întru totul zidit numai din pietre de marmură ca matostatul, cu niște porți de jad verde. Și Harun rămase uluit de frumusețea întocmirii lui; și, când intră în curte, văzu o mulțime de robi tineri, albi și negri, îmbrăcați zarif, care se veseleau jucându-se, în așteptarea poruncilor de la stăpânul lor. Și îl opri pe unul dintre ei și îi spuse:

— O, tinere, te rog să te duci și să-i spui stăpânului tău Abulcassem: „O, stăpâne ale meu, se află în curte un străin care a bătut drumul de la Bagdad până la Bassra anume numai spre a-și bucura ochii cu chipul tău

binecuvântat!”

Și robul cel tânăr cunoscu numaidecât din felul cum vorbea și din înfățișarea celui care îl oprise că acela nu era om de rând. Și dete fuga să-și vestească stăpânul, care veni până în curte să-l întâmpine pe oaspetele cel străin. Și, după salamalekurile și urările de bun-venit, îl luă de mână și îl duse într-o sală care era împodobită numai cu frumusețea și cu liniile ei desăvârșite.

Și, de îndată ce șezură pe divanul cel larg de mătasă chindisită cu aur ce se întindea de jur împrejurul sălii, se și iviră doisprezece tineri robi albi, tare frumoși, aducând niște oluri de agat și de rubin, pline cu licori alese. Apoi intrară douăsprezece copilandre ca niște lune, care unele aduceau castroane de farfuriu pline cu poame și cu flori, iar altele aduceau cupe mari de aur pline cu sorbeturi de înghețată de fructe zdrobite, minunate la gust. Și robii aceia tineri, și copilandrele acelea gustară întâi din licorile, din sorbeturile și din răcoritoarele acelea, până a le da oaspetelui stăpânului lor. Și Harun se îndulci cu acele băuturi felurite și, măcar că era deprins cu cele mai plăcute bunătățuri din tot Răsăritul, mărturisi că nu mai băuse nicicând ceva asemuitor.

După care Abulcassen îl pofti pe musafirul lui să treacă într-o altă sală, unde era așezată o masă plină cu bucatele cele mai alese, în niște farfurii de aur greu. Și îi dete, cu chiar mâinile lui, bucatele cele mai bune. Și Harun găsi că bucatele acelea erau gătite nemaipomenit.

Pe urmă, când masa se sfârși, tânărul îl luă de mână și îl duse în cea de a treia sală, și mai bogat împodobită decât celelalte două. Și niște robi, încă și mai frumoși decât cei de mai înainte, aduseră o sumedenie uluitoare de oluri de aur învrâstate cu nestemate și pline cu tot felul de vinuri, precum și niște tablale mari de farfuriu pline cu uscături dulci, și niște tăvi împodobite cu plăcinte de soi. Și pe când Abulcassem își îmbia musafirul să guste, intrară niște cântărețe și niște lăutărese, care începură o cântare ce-ar fi tulburat și pietrele. Și Harun, până peste poate de încântat, își zicea: „Hotărât! și în saraiul meu am cântărețe cu glasuri minunate, și chiar cântăreți ca Isac, care cunosc totul despre tainele meșteșugului lor, da nimenea nu ar putea să năzuiască a se lua la întrecere cu acestea de aici! Pe Allah! au ce-a putut să facă un om de rând, un târgoveț din Bassra, ca să adune atâta grămadă de lucruri desăvârșite?”

Și pe când Harun lua aminte cu osebire la glasul unei almee ce-l vrăjise cu dulceața ei, Abulcassem ieși din sală și se întoarse peste o clipă, ținând într-o mână o vergea de chilimbar, iar în cealaltă un copăcel cu tulpinița de argint, cu crengile și cu frunzele de smarald și cu poamele de rubin. Iar în vârful acelui pom se afla un păun de aur de o frumusețe ce-l proslăvea pe acela care îl închipuise. Și Abulcassem, după ce puse pomul jos la picioarele califului, lovi cu vergeaua capul păunului. Și numaidecât pasărea cea mândră își întinse aripile și desfășură minunăția cozii, și începu să se învârtească repede-repede. Și, pe măsură ce se învârtea, niște parfumuri de ambră, de nard, de mireasmă de aloe și de alte odoruri cu care era plin țâșneau din toate părțile ei, în șuvițe subțiri, și îmbălsămau sala toată.

Ci deodată, în vreme ce Harun privea prins cu totul pomul și păunul și se minuna de ele, Abulcassem le luă și pe unul și pe celălalt și le duse. Iar Harun se simți tare înțepat de fapta aceea neașteptată, și își zise în sineși: „Pe Allah! ce lucru ciudat! Și ce vor să însemne toate astea? Oare așa se poartă o gazdă față cu oaspeții săi? Tânărul acesta, mi se pare mie, nu prea știe să se arate precum îmi da de înțeles Giafar. Îmi ia pomul și păunul

tocmai când mă vede mai dornic să mă uit la ei. Pesemne că, fără de nicio îndoială, i-a fost frică să nu-i cer să mi le dăruiască. A, nu-mi pare rău să cercetez eu însumi filotimia aceasta vestită care, după vizirul meu, nu-și are perechea pe lume!”

În vreme ce lui Al-Rașid asemenea gânduri i se năzăreau prin minte, tânărul Abulcassem se întoarse în sală. Și era însoțit de un rob micuț, frumos ca soarele. Și copilul acela drăgălaș avea o mantie de atlaz de zarafir, împodobită cu mărgăritare și cu diamante. Și ținea în mână o cupă făcută dintr-o singură bucată de rubin, și umplută cu un vin purpuriu. Și veni la Harun și, după ce sărută pământul dinainte-i, îi întinse cupa. Și Harun o luă și o duse la buze. Da care nu-i fu mirarea după ce, golind cupa, văzu că, dând-o îndărăt robului cel drăguț, era iarăși plină până sus! Încât o luă iar din mâinile copilului și, ducând-o la gură, o goli până la ultimul strop. Pe urmă o dete îndărăt robului cel micuț, luând seama cum se umplea la loc fără ca nimeni să fi turnat ceva în ea.

Văzând acestea, Harun rămase până peste poate de uluit…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și treia noapte

Urmă:

…Văzând aceasta, Harun rămase până peste poate de uluit și nu se putu opri să nu întrebe cum se putea întâmpla așa ceva. Iar Abucalssem răspunse:

— Doamne, nu este nimica năzdrăvănesc aici. Cupa aceasta este lucrarea unui învățat de odinioară, care era stăpân pe toate tainele pământului!

Și rostind vorbele acestea, luă de mână copilul și ieși grăbit din sală. Iar năpraznicul Harun, de data aceasta, rămase tare îmbufnat. Și gândi: „Pe viața capului meu! tinerelul acesta și-a pierdut mințile, ori, și mai rău, habar n-a avut vreodată de datorințele ce se cuvin față de un oaspete, și habar n-a avut de purtările alese. Îmi aduce toate minunățiile acestea, fără ca să-l fi rugat cineva, mi le întinde dinaintea ochilor, și, când bagă de seamă că mă cuprinde cea mai mare plăcere să mă uit la ele, mi le ia. Pe Allah! n-am văzut în viața mea ceva mai supărător și mai bădărănesc. Afurisitule de Giafar! am să te învăț eu în curând, de-o vrea Allah, să judeci mai bine oamenii și să-ți mai învârtești limba prin gură înainte de a vorbi!”

În vreme ce Al-Rașid își făcea asemenea socoteli despre firea gazdei lui, îl văzu pe acesta întorcându-se în sală pentru a treia oară. Și, la câțiva pași în urma lui, venea o copilandră cum nu se află decât în grădinile raiului. Era toată îmbrăcată în mărgăritare și în nestemate, și încă și mai împodobită cu chiar frumusețea ei, decât cu gătelile hainelor. Iar Harun, când o văzu, uită și de pom, și de păun, și de cupa cea mereu plină, și își simți sufletul junghiat de plăcere. Iar fetișcana, după ce i se temeni adânc, veni și șezu dinainte-i și, cu o lăută lucrată în lemn de aloe, din fildeș, din sandal și din abanos, începu să cânte pe douăzeci și patru de feluri osebite,

cu o măestrie atâta de desăvârșită încât Al-Rașid nu-și mai putu stăpâni mirarea și strigă:

— O, tinere, ce soartă vrednică de pizmuit ai avut!

Da de îndată ce Abulcassem băgă de seamă că musafirul său era fermecat de fetișcană, numaidecât o luă pe aceasta de mână și o scoase din sală cu mare zor.

Când califul văzu purtarea aceea a gazdei sale. Fu până peste măsură de jignit și, de teamă să nu-și lase mânia să izbucnească, nu voi să rămână mai mult într-o casă în care era primit într-un chip atâta de ciudat. Încât, de îndată ce tânărul se întoarse în sală, îi spuse, ridicându-se:

— O, mărinimoase Abulcassem, sunt, într-adevăr, tare tulburat de felul cum te-ai purtat cu mine, fără a-mi cunoaște cinul și rostul. Îngăduie-mi, așadar, să plec și să te las în tihnă, fără să-ți pun mai mult la încercare filotimia!

Iar tânărul, de teamă să nu-l supere, nu voi să se împotrivească dorinței lui și, făcându-i o temenea cuviincioasă, îl însoți la poarta saraiului, cerându-și iertare că nu l-a primit cu toată măreția ce i s-ar fi căzut.

Și Harun porni înspre han, gândind cu amărăciune: „Ce om plin de fumuri și Abulcassem ăsta! Îi place să-și înșire bogățiile sub ochii străinilor, ca să-și stâmpere el mândria și făloșenia. Dacă asta-i dărnicie de mână, apoi eu nu sunt decât un smintit și un orb! Păi nu! Că, de fapt, insul ăsta nu e decât un cărpănos, și încă un cărpănos de soiul cel mai grețos. Iar Giafar are să afle în curând cât face să-ți amăgești domnul cu minciuna cea mai ticăloasă!”

Și, tot chibzuind așa, ajunse la poarta hanului. Și zări în curte un alai mare, așezat ca o jumătate de lună și alcătuit dintr-o mulțime mare de robi tineri, și albi și negri, cei albi de-o parte, iar cei negri de cealaltă. Și, în mijlocul cornului acela de lună, ședea o copilandră frumoasă, copilandra cea cu lăuta, care îl vrăjise în palatul lui Abulcassem, având-l de-a dreapta ei pe copilul cel drăgălaș, cu cupa de rubin în mână, și de-a stânga un alt copil, tot atâta de dulce și de frumos, ținând pomul de smarald și păunul.

Or, de cum intră pe poarta hanului, toți robii se ploconiră până la pământ, iar copilandra cea aleasă veni înaintea lui și îi înfățișă, pe o pernă de atlaz, un sul de hârtie de mătasă. Și Al-Rașid, măcar că tare nedumerit de toate astea, luă sulul, îl desfășură și văzu că purta aceste rânduri:

„Pacea și binecuvântarea fie asupra musafirului nostru cel plăcut, a cărui ospeție ne-a cinstit casa și ne-a înmiresmat-o. Și-apoi! Binevoiește, o, părinte al musafirilor preaaleși, să-ți pleci privirea asupra lucrurilor fără de preț pe care le trimite domniei tale mâna noastră cea prea puțin darnică, și să le primești din partea noastră ca pe un prea sărac semn al supușeniei noastre față de acela care ne-a luminat sălașul. Că am băgat de seamă că robii aceștia care alcătuiesc alaiul, precum și băieții și fetele acestea, ca și pomul, ca și pocalul, ca și păunul, nu i-au neplăcut în chip osebit musafirului nostru; și, drept aceea, ne rugăm lui să le socoată ca și cum ale sale ar fi fost dintotdeauna. Și-apoi, toate de la Allah vin și la el se întorc toate. Uassalam!”

Când sfârși de citit scrisoarea aceea și când îi înțelese tot tâlcul și toată însemnătatea, Al-Rașid rămase până peste poate de minunat de atâta dărnicie și strigă:

— Pe volniciile strămoșilor mei – cinsti-le-ar Allah chipurile! – pricep acuma că greșit l-am judecat pe tânărul Abulcassem! Ce mai ești tu, dărnicie a lui Al-Rașid, pe lângă o dărnicie cumu-i aceasta? Fie-ți

binecuvântările celui Preaînalt asupra capului, o, vizire al meu Giafar, tu, care mi-ai prilejuit să mă scutur de mândria mea cea păcătoasă și de înfumurarea mea! Iacătă că într-adevăr un ins de rând, fără a pregeta nici cât de cât, și fără a se arăta stânjenit în vreun fel, se dovedește mai presus ca mărinimie și ca filotimie decât sultanul cel mai bogat de pe pământ!

Așa strigă. Pe urmă, chibzuind deodată, cugetă: „Da, pe Allah! ci cum se face că un ins de rând poate să dea asemenea daruri, și de unde a luat sau unde a găsit el atâtea bogății? Și cum de este cu putință ca, în țările mele, un om să ducă o viață mai strălucită decât regii, fără ca eu să știu pe ce căi a ajuns el la o atare treaptă de bogăție? Hotărât! trebuie ca fără de zăbavă, chiar cu primejdia de a mă arăta necuviincios, să mă duc și să-l pun să-mi dezvăluie cum a putut să adune o avere atâta de peste măsură!"

Și numaidecât, în nerăbdarea lui de a-și astâmpăra nedumerirea, Al Rașid, lăsându-i la han pe robii săi cei noi și tot ce-i aduseseră, se întoarse la palatul lui Abulcassem. Și, când ajunse dinaintea tânărului, îi spuse, după salamalekuri:

— O, preadarnice stăpâne, Allah să-și sporească asupra-ți facerile de bine și ajute-ți să dăinuiască huzururile cu care ești acoperit! Ci darurile pe care mi le-a făcut mâna ta binecuvântată sunt atâta de mari încât mi-e teamă că, primindu-le, să nu trec peste datorințele mele de musafir și peste marginile dărniciei tale fără de asemuire. Îngăduie-mi, așadar, ca, fără teama de a te jigni, să fiu lăsat a ți le trimite îndărăt, și ca, minunat de ospeția ce mi-ai dat, să mă duc să povestesc la Bagdad, orașul meu, despre filotimia ta!

Ci Abulcassem, cu o înfățișare tare mâhnită, răspunse:

— Doamne, fără de îndoială că, dacă ai vorbit așa, vei fi având vreo pricină să te plângi de primirea mea, ori poate că darurile mele ți-au neplăcut pentru puținătatea însemnătății lor! Altminteri, nu te-ai fi întors de la hanul tău ca să mă faci să îndur o ocară ca aceasta!

Și Harun, tot străvestit în negutător, răspunse:

— Ferească-mă Allah să răspund la ospeția ta într-un asemenea chip, o, preadarnicule Abulcassem! Pricina întoarcerii mele nu vine decât numai din grija pe care o am văzându-te cum risipești așa pe niște străini pe care îi vezi întâia oară niște lucruri atâta de scumpe, și din teama de a vedea cum se sfârșește, fără ca tu să dobândești mulțumirea ce ți se cuvine, o avuție care, oricât de fără de sfârșit ar putea să fie, trebuie să aibă și un capăt!

La vorbele acestea ale lui Al-Rașid, Abulcassem nu putu a se opri să nu zâmbească, și răspunse:

— Liniștește-ți grijile acestea, o, stăpâne al meu, dacă chiar numai asta-i pricina ce mi-a prilejuit bucuria întoarcerii tale. Află, într-adevăr, că în fiecare zi a lui Allah eu mă plătesc de datorințele pe care le am față de Atoateziditorul – preamărit și proslăvit fie el! – făcând celor ce bat la poarta mea unul, ori două, ori trei daruri pe potriva acelora care sunt acuma în mâinile mele. Întrucât avuția pe care mi-a hărăzit-o Atoatedătătorul de bogăție este o avuție fără de capăt.

Și, văzând o nedumerire mare cum se ivea pe chipul oaspetelui său, adăugă:

— Văd, o, stăpâne al meu, că trebuie să-ți mărturisesc niște întâmplări din viața mea și să-ți povestesc istoria acestei comori fără fund, care-i o poveste atât de minunată și de uluitoare încât, de-ar fi scrisă cu acul îl colțul de dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură aceluia care ar citi-o cu luare-aminte!

Și, rostind acestea, tânărul Abulcassem îl luă pe oaspetele său de mână și îl duse într-o sală plină de reveneală, în care mai multe cățui tare frumoase îmbălsămau aerul și unde se vedea un jeț larg de aur cu niște chilimuri scumpe la picioare. Și tânărul îl pofti pe Harun să se suie în jeț, să șadă lângă el, și își începu așa povestea:

Aflǎ, o, stăpâne al meu – Allah este stăpânul nostru al tuturora! – că eu sunt copilul unui mare giuvaiergiu, de baștină din Cairo, pe care îl chema Abdelaziz. Ci tatăl meu, măcar că s-a născut la Cairo, ca și tatăl său, și ca și tatăl tatălui său, nu a trăit toată viața lui în orașul său de naștere. Căci stăpânea atâtea bogății încât, fiindu-i frică să nu tragă asupra-și zavistia și lăcomia sultanului Egiptului care, pe vremile acelea, era un asupritor fără de leac, s-a văzut silit să-și lase țara și să vină să se statornicească în orașul acesta al Bassrei, la umbra ocrotitoare a sultanilor Bani-Abbas – reverse Allah asupră-le binecuvântările sale! Și tatăl meu, nu peste mult timp, s-a însurat cu singura fată a negustorului cel mai bogat din cetate. Iar eu m-am născut din căsătoria aceea norocită. Iar înainte de mine, și după mine, niciun alt rod nu s-a mai adăugat la vița neamului lor. Și-așa că, bucurându-mă de toate bunurile tatălui meu și ale mamei mele după moartea lor – dărui-le-ar mântuirea Allah și fie el mulțumit de ei! – încă tânăr de tot, am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri și de bogății…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

…încă tânăr de tot am avut de mânuit o avere mare, alcătuită din tot felul de bunuri și de bogății. Ci, întrucât îmi plăceau cheltuielile și risipa, mă apucai să trăiesc cu atâta necumpăt, că în nici doi ani toată moștenirea mea fu vântuită. Întrucât, o, stăpâne al meu, toate ne vin de la Allah și toate la el se întorc! Eu atunci, văzându-mă într-o stare de sărăcie lucie, mă apucai să chibzuiesc la viața mea trecută. Și mă hotărâi, după viața și după isprăvile mele de la Bassra, să las orașul meu de naștere, și să mă duc să-mi târăsc pe aiurea amărâtele mele de zile; căci sărăcia este mai ușor de purtat sub ochii unor străini. Îmi vândui așadar, casa, singurul bun care îmi mai rămăsese, și mă alipii la o caravană de negustori, cu care ajunsei mai întâi la Mossul și pe urmă la Damasc. După care, străbătui pustia, ca să mă duc în hagialâc la Mecca; iar de acolo mă dusei la Cairo cel mare, leagănul spiței și al neamului meu.

Or, când ajunsei în orașul acela cu case frumoase și cu geamii fără de număr, îmi adusei aminte că chiar acolo se născuse Abdelaziz, giuvaiergiul cel bogat, și nu putui să mă opresc, la această amintire, să scot niște suspine adânci și să plâng. Și mă gândii ce durere l-ar fi cuprins pe tatăl meu dacă ar fi văzut starea jalnică a singurului său copil, moștenitorul său. Și, stăpânit de gândurile acestea ce mă apăsau, ajunsei în preumblarea mea pe malurile Nilului, în spatele saraiului sultanului. Și iacătă că la o

fereastră se ivi un cap vrăjit de fetișcană ori de copilă, nu știam, și care, când o zării, mă înmărmuri. Ci deodată se trase îndărăt, și, nu mai văzui nimic. Iar eu șezui acolo pierit, până seara, așteptând zadarnic să se mai arate o dată. Și, într-un sfârșit, plecai, ci cu inima grea, și mă dusei să-mi petrec noaptea la hanul la care trăsesem. Iar a doua zi, întrucât chipul fetișcanei se înfățișa necontenit în mintea mea, nu pregetai să mă întorc sub fereastra cu pricina. Ci nădejdea și așteptarea mea fură chiar degeaba; întrucât chipul cel dulce nu se mai ivi, măcar că perdeaua de la geamuri tremură oleacă, iar mie mi se păru că ghicesc o pereche de ochi babilonici dincolo de giurgiuvele. Iar neivirea aceea mă mohorî amarnic, fără totuși a mă deznădăjdui, întrucât nu pregetai să mă întorc iarăși tot în acel loc, a doua zi. Or, care nu fu atunci tulburarea mea când văzui fereastra că se întredeschidă și că perdeaua se dă la o parte, lăsând să se ivească luna plină a chipului ei! Și mă temenii degrabă, cu fruntea la pământ; și, după ce mă ridicai, rostii:

— O, doamnă și stăpână, sunt un străin venit de curând la Cairo, și care și-a început intrarea în cetatea aceasta cu vederea frumuseții tale. Iar ursita, care m-a călăuzit de mână până aici, împlinească-și minunea precum dorește robul tău!

Și tăcui, așteptând răspunsul. Iar fetișcana, în loc de a-mi răspunde, căpătă o înfățișare atâta de înfricoșată încât eu nu mai știam dacă se cădea să mai stau acolo ori să-mi slobozesc picioarele în vânt. Și mă hotărâi să stau pe loc, nesimțitor la toate primejdiile ce m-ar fi putut paște. Or, bine am făcut, întrucât deodată fetișcana se plecă peste marginea ferestrei și îmi spuse cu glas tremurător:

— Întoarce-te pe la miezul nopții. Da acuma fugi cât mai iute!

Și, cu vorbele acestea, pieri grabnic și mă lăsă până peste măsură de uluit, de îndrăgostit și de bucuros. Și îmi uitai pe dată necazurile și sărăcia. Și mă grăbii să mă întorc la hanul meu, ca să trimit după bărbierul locului, care se apucă să mă radă pe cap, la subțiori și pe vintre, să mă ferchezuiască și să mă dichisească. Pe urmă, mă dusei la hammamul săracilor unde, pe câțiva gologani, făcui o scaldă minunată și mă înmiresmai și mă împrospătai, și ieșii de acolo cu totul învoioșat și cu trupul ușor ca fulgul. Încât, atunci când veni ceasul hotărât, mă dusei ocrotit de noapte sub fereastra de la sarai. Și găsii la fereastra aceea o scară de mătasă, care cobora până la pământ. Iar eu, fără a șovăi, nemaiavând de altminteri nimica de pierdut, afară de o viață care nu mai avea nicio legătură și niciun rost, mă cățărai pe scară și intrai pe geam în iatac. Străbătui degrabă două odăi, ajunsei în cea de a treia, unde, pe un pat de argint, ședea întinsă și zâmbitoare aceea după care tânjeam. Ah! domnia ta negustorule, oaspete al meu, câtă minune era în făptura aceea a Atotateziditorului! Ce ochi! Și ce gură! Când am văzut-o, am simțit că-mi zboară mințile, și nu am putut să rostesc o vorbă. Ci ea se ridică pe jumătate și, cu un glas mai dulce ca zahărul candel, îmi spuse să stau jos lângă ea pe patul de argint. Apoi mă întrebă cu luare aminte cine sunt. Iar eu îi istorisii povestea mea, cu inima deschisă, de la început până la sfârșit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată. Or, fetișcana, care mă ascultase cu multă băgare de seamă, se arătă cu adevărat tulburată de starea în care mă adusese soarta. Iar eu, văzând-o așa, rostii:

— O, stăpână a mea, oricât de amărât aș fi, pun capăt jelaniei, de vreme ce tu ești atâta de bună încât să plângi de nenorocirile mele!

Iar ea la acestea îmi dete răspunsul de cuviință, și pe nesimțite ne

prinserăm într-o tăifăsuială care se făcea tot mai drăgăstoasă și mai caldă. Și, până la urmă, îmi mărturisi că și ea, când m-a văzut, a simțit o ispită pentru mine. Iar eu grăii:

— Preaslăvit fie Allah, carele înduioșează inimile și îndulcește ochii gazelelor!

La care ea dete iarăși răspunsul de cuviință, și adăugă:

— Întrucât tu mi-ai mărturisit că ești Abulcassem, nici eu nu vreau să nu știi cine sunt!

Și, după ce șezu tăcută o clipă, spuse:

— Află, o, Abulcassem, că sunt cadâna cea mai dragă a sultanului, și că mă cheamă Sett Labiba. Or, cu tot huzurul în care trăiesc aici, nu sunt deloc fericită. Căci, pe lângă că sunt înconjurată numai de niște potrivnice pizmașe și gata să mă dea pierzării, sultanul, care mă are dragă, nu izbutește să mă mulțumească, întrucât Allah, cel carele împarte vârtute cocoșilor, pe el l-a uitat la împărțanie. Și pentru aceea, când te-am zărit sub fereastra mea și când te-am văzut plin de cutezanță și netemător de primejdie, am socotit că vei fi fiind și bărbat destoinic. Și te-am chemat să te încerc. Așa încât acuma-i rândul tău să-mi dovedești că nu m-am înșelat când te-am ales, și că destoinicia ți-este pe măsura cutezanței!

Eu atunci, o, stăpâne al meu, care nu duceam lipsă să fiu îndemnat spre a face cele ce se cuveneau, întrucât nu mă aflam acolo decât pentru fapte, nu vrusei să mai pierd nicidecum o vreme scumpă cântând stihuri, cumu-i datul în împrejurări de-acestea, și mă pregătii de iureș. Ci în chiar clipita când brațele noastre se împreunau, se auzi o bătaie năpraznică la ușa odăii. Iar preafrumoasa Labiba, înfricoșată foarte, îmi spuse:

— Nimeni nu are îngăduință să bată așa, de nu cumva-i chiar sultanul. Suntem vânduți și pierduți, fără de scăpare!

Eu mă și gândii la scara de la fereastră, ca să fug pe unde suisem. Ci vru soarta ca sultanul tocmai dinspre partea aceea să se abată; și nu-mi mai rămânea nicio putință de scăpare. Încât, hotărându-mă la cel din urmă lucru ce-mi mai rămânea de făcut, mă ghemuii sub patul de argint, pe când cadâna sultanului se scula să deschidă. Și, de îndată ce ușa fu deschisă, sultanul și intră urmat de hadâmbii lui și, până să apuc eu să-mi dau seama despre ce se întâmplă, mă și simții înșfăcat de sub pat de douăzeci de mâini amarnice și negre, care mă traseră ca pe un sac și mă ridicară de jos. Și hadâmbii aceia se repeziră cu mine la fereastră, în vreme ce alți hadâmbi negri, înșfăcând-o pe cadână, se repezeau la fel spre cealaltă fereastră. Și toate mâinile deodată își aruncară povara, zvârlindu-ne pe amândoi din vârful palatului în apele Nilului.

Or, fusese scris la ursita mea să-mi fie dat să scap de moartea prin înec. Și-așa, măcar că zăticnit rău din cădere, izbutii, după ce ajunsei până la străfundul Nilului, să ies iar la fața apei și să mă furișez, la adăpostul nopții, până la malul din partea dimpotrivă palatului. Și, după ce scăpai dintr-o primejdie atâta de mare, nu mă îndurai să plec până ce nu încercai s-o pescuiesc și pe aceea pe care nesăbuința mea o dusese la pierzanie, și mă băgai îndărăt în ape, cu mai multă îndârjire decât când ieșisem, și mă scufundai, și iar mă scufundai de-o grămadă de ori, trudindu-mă s-o găsesc. Ci toate strădaniile mele rămaseră zadarnice și, cum puterile începeau să mă lase, mă văzui nevoit, ca să-mi scap sufletul, să mă întorc la mal. Și, amărât rău, jeluiam moartea cadânei aceleia dulce, zicându-mi că nu s-ar fi căzut să mă apropiu de ea câtă vreme mă știam sub zodia nenorocului și știam că nenorocul este molipsitor. Încât, sfâșiat de durere și copleșit de căințe, detei zor să fug din Cairo și din Egipt, și luai calea

Bagdadului, cetatea păcii.

Or, Allah îmi meni cale tihnită, și ajunsei fără necazuri la Bagdad, da într-o stare tare jalnică, întrucât eram fără bani, și din toată averea mea de odinioară nu-mi mai rămăsese decât numai un dinar de aur pe fundul chimirului. Și, de cum ajunsei în sukul zarafilor, schimbai dinarul în mărunțiș, și, ca să-mi câștig pâinea cea de toate zilele, cumpărai o tabla de răchită și niște zaharicale, și niște mere înmiresmate, și niște balsamuri, și niște chitonaguri, și niște trandafiri. Și mă apucai să-mi strig marfa pe la ușa prăvăliilor, vânzând în fiecare zi și câștigând atâta cât să-mi ajungă pentru ziua de mâine. Or, negutătoria aceea măruntă îmi mergea, întrucât aveam glas frumos și îmi vesteam marfa nu ca vânzătorii din Bagdad, ci cântând în loc să strig.

Și, într-o zi, pe când mi-o cântam cu un glas încă și mai limpede ca de obicei, un preacinstit șeic, stăpân pe prăvălia cea mai frumoasă din suk, mă strigă, alese un măr înmiresmat de pe tablaua mea și, după ce îl mirosi de mai multe ori, privindu-mă într-una cu luare-aminte, mă pofti să stau jos lângă el. Și șezui, iar el îmi puse o sumedenie de întrebări, iscodindu-mă cine sunt și cum mă cheamă. Ci eu, tare stânjenit de întrebările lui, răspunsei:

— O, stăpâne al meu, cruță-mă de a-ți mai vorbi despre niște lucruri de care nu-mi pot aminti fără să zgândăresc niște răni pe care timpul începuse să le zviduiască. Că și numai a-mi pomeni numele îmi este o durere!

Și pesemne că oi fi rostit vorbele acestea oftând și cu un glas tare trist, de vreme ce bătrânul nu mai voi să mai stăruie și să mă mai întrebe nimic în privința aceasta. Și numaidecât schimbă șirul, aducând vorba despre treburile de vânzare și de cumpărare ale zaharicalelor mele; pe urmă, luându-și rămas-bun, scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingășie, și mă sărută așa cum un părinte îl sărută pe fiul său…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și cincea noapte

Urmă:

…scoase din pungă zece dinari de aur, pe care mi-i strecură în palmă cu multă gingășie, și mă sărută așa cum un părinte îl sărută pe fiul său. Or, eu îl preamării în cugetul meu pe acest șeic preacinstit, a cărui dărnicie îmi era și mai de preț în sărăcia în care mă aflam, și mă gândeam că nici cei mai de seamă navabi la care aveam obiceiul să le înfățișez tablaua mea de răchită nu-mi dedeseră vreodată măcar a cincea parte din cât căpătasem de la mâna aceea pe care nu pregetam s-o sărut în semn de cinstire și de mulțumire.

Și, a doua zi, măcar că nu eram eu bine dumirit asupra gândurilor binefăcătorului meu din ajun, nu pregetai să mă duc iarăși în suk. Iar el, de cum mă zări, îmi făcu semn să mă apropii, și luă oleacă de tămâie de pe tablaua mea. Pe urmă mă pofti să șed jos lângă el și, după câteva întrebări și răspunsuri, mă rugă cu multă luare-aminte să-i istorisesc povestea mea,

pe care de data aceasta nu avusei cum s-o mai ocolesc fără a-l nemulțumi. Îi povestii, așadar, cine eram și tot ce mi se întâmplase, fără a-i ascunde nimic. Și, după ce îi făcui această destăinuire, bătrânul îmi spuse, cu o mare tulburare în glas:

— O, fiul meu, ți-ai găsit în mine un părinte mai bogat decât Abdelaziz – Allah fie mulțumit de el! – și care nu are să aibă mai puțină dragoste față de tine. Întrucât nu am niciun copil, și nicio nădejde de-a avea, te înfiez. Așa că, o, fiul meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, căci, de-o vrea Allah, ai să-ți uiți în preajma mea necazurile trecute!

Și, grăind așa, mă sărută și mă strânse la inima lui. Pe urmă, mă puse să-mi arunc tablaua de răchită cu tot ce era pe ea, închise prăvălia și, luându-mă de mână, mă duse acasă la el, unde îmi spuse:

— Mâine plecăm la cetatea Bassrei, care-i și orașul meu, și unde vreau să trăiesc de-acuma înainte laolaltă cu tine, o, copilul meu!

Și-așa că a doua zi pornirăm la drum amândoi înspre Bassra, orașul meu de baștină, unde ajunserăm fără de necazuri, sub ocrotirea lui Allah. Și toți cei cu care mă întâlneam și mă cunoșteau se bucurau când vedeau că fusesem înfiat de un negustor atâta de bogat. În ce mă privește, nu mai trebuie să-ți spun, doamne, că m-am apucat cu tot cugetul meu și cu toată priceperea mea să-i fiu pe plac bătrânului. Iar șeicul era ca vrăjit de purtarea mea față de el, și îmi spunea adesea:

— Abulcassem, ce zi binecuvântată a fost ziua când ne-am întâlnit noi la Bagdad! Ce bună a fost ursitoarea mea că mi te-a scos în cale, o, copilul meu! Iar tu tare mai ești vrednic de dragostea mea, și de încrederea mea, și de tot ce fac pentru tine, și de tot ce mă gândesc să mai fac pentru viitorul tău!

Iar eu eram atâta de mișcat de simțămintele pe care mi le arăta încât, cu toată osebirea de vârstă, îl iubeam cu adevărat și mă îngrijeam să-l preîntâmpin cu tot ce putea să-i fie pe plac. Așa, de pildă, în loc să mă duc și să petrec cu tinerii de seama mea, stam cu el, știindu-l că se înnora până și de lucrul cel mai mărunt ori de fapta cea mai neînsemnată ce nu-i era dăruită lui. Or, când trecu un an, ocrotitorul meu fu lovit, din vrerea lui Allah, de o boală care îl doborî, și toți doftorii își pierdură nădejdea de a-l mai tămădui. Încât se grăbi să mă cheme lângă el; și îmi spuse:

— Ai binecuvântarea mea, o, fiul meu Abulcassem. Mi-ai dăruit fericire de-a lungul unui an întreg, pe când cei mai mulți oameni de-abia dacă pot să-și socotească o zi fericită în toată viața lor. Așa că a venit vremea, până ca Atotdespărțitoarea să poposească la căpătâiul meu, să mă plătesc de prea marile mele datorii față de tine. Află, dar, o fiul meu, că am a-ți dezvălui o taină a cărei cunoaștere are să te facă mai bogat decât toți regii de pe pământ. Dacă într-adevăr nu aș avea alte bunuri decât casa aceasta cu bogățiile care se află în ea, aș fi încredințat că nu îți las decât o avere prea mică; ci toate bunurile pe care le-am strâns în curgerea vieții mele întregi, oricât de mari sunt pentru un negutător, nu sunt nimic pe lângă comoara pe care vreau să ți-o dezvăluiesc. Nu am să-ți spun nici de câtă vreme, nici prin cine, nici în ce fel se află comoara în casa noastră, întrucât nu știu. Tot ce știu este că e tare veche. Bunicul meu, în ceasul morții, i-a dezvăluit-o tatălui meu, care și el la rându-i mi-a făcut destăinuirea aceasta cu puține zile înainte de a muri!

Și, după ce rosti acestea, bătrânul se plecă la urechea mea, pe când eu plângeam văzând viața cum se duce din el, și îmi spuse în ce loc din casă se află comoara. Pe urmă, mă încredință că oricât de mare mi-aș închipui eu bogăția pe care o cuprinde, am să văd că este și mai mare decât

închipuirile mele. Și adăugă:

— Și iacătă-te, o, fiul meu, singur stăpân peste toate. Să fii pururea mână largă, fără a te teme că ai să mântui vreodată ceea ce nici nu are fund. Să fii fericit! Uassalam!

Și, până să rostească vorbele acestea din urmă, se zăvârși în pace – aibă-l Allah întru mila lui și reverse-și asupra-i binecuvântările sale! Or, eu, după ce, ca singurul lui moștenitor, îmi îndeplinii față de el datorințele cele de pe urmă, luai în stăpânire toate bunurile lui și, fără a mai zăbovi, mă dusei să văd comoara. Și, spre uluirea mea, putui să văd că răposatul meu părinte înfietor nu-i înflorise întru nimic măreția; și mă pregătii să-i dau cea mai plăcută întrebuințare cu putință. Iar cei care mă cunoșteau, și care văzuseră căderea mea dintâi, fură numaidecât încredințați că am să mă lefteresc iarăși. Și își ziceau între ei:

— De-ar fi avut bogătanul care l-a înfiat pe Abulcassem toate averile emirului drept-credincioșilor, el tot are să le vântuiască fără de șovăire.

Încât care nu le fu mirarea când, în loc să vadă vreo tulburare cât de cât în negutătoriile mele, băgară de seamă dimpotrivă că din zi în zi erau și mai înfloritoare. Și nu izbuteau să priceapă cum de puteam să-mi sporesc bunurile risipindu-le, mai cu seamă când vedeau că făceam niște cheltuieli tot mai nesocotite și că-i țineam pe banii mei pe toți străinii în trecere prin Bassra, găzduindu-i ca pe niște regi. Încât se împrăștie în oraș zvonul că aș fi găsit o comoară, și nu trebui mai mult ca să se abată asupră-mi lăcomia cârmuitorilor. Într-adevăr, căpetenia agiei nu zăbovi mult până să vină la mine într-o zi, și, după ce își luă răgazul, îmi spuse:

— Domnia ta Abulcassem, ochii mei văd și urechile mele aud! Ci, întrucât eu îmi îndeplinesc slujbele ca să trăiesc, pe când atâția alții trăiesc ca să-și îndeplinească slujbele, nu am venit să-ți cer socoteală de viața îmbelșugată pe care o duci, și nici să te întreb despre o comoară pe care ai toate pricinile s-o tăinuiești. Am venit numai ca să-ți spun că, dacă sunt om cu minte, nu sunt decât mulțumită lui Allah, și nu mă fudulesc deloc cu asta. Numai că pâinea-i scumpă, iar vaca noastră nu mai dă strop de lapte.

Iar eu, pricepând unde bate, îi spusei:

— O, taică al oamenilor de duh, de cât ai trebuință pe zi ca să-ți cumperi pâinea alor tăi și ca să pui la loc laptele pe care vaca ta nu-l mai dă?

El răspunse:

— Nu de mai mult de zece dinari de aur pe zi, doamne al meu.

Eu spusei;

— Nu-i destul! Eu am să-ți dau o sută pe zi. Și, pentru aceasta, nu ai decât să vii aici la fiecare început de lună, iar vistiernicul meu are să-ți numere cele trei mii de dinari trebuitori traiului tău!

El atunci dete să-mi sărute mâna, ci eu mă ferii, neuitând că toate peșcheșurile sunt un dar de la Atoateziditorul. Și el plecă, chemând asupra-mi toate binecuvântările. Or, a doua zi după venirea căpeteniei agiei, mă chemă și cadiul la el acasă și îmi zise:

— O, tinere, Allah este stăpân peste toate comorile, și lui i se cade după pravilă, cea de a cincea parte. Plătește-ți, dar, dijma, și stăpânește-ți în tihnă celelalte patru părți!

Eu răspunsei:

— Nu prea știu ce vrea să-i dea de înțeles stăpânul nostru cadiul slujitorului său. Da mă îndatorez să-i dăruiesc în fiecare zi, pentru săracii lui Allah, o mie de dinari de aur, cu învoiala să mă lase în tihnă.

Și cadiul încuviință întru totul vorbele mele, și primi învoiala. Da peste

vreo câteva zile, un străjer veni să mă caute din partea valiului Bassrei. Și, când ajunsei dinaintea valiului, care mă primi cu un chip îndatoritor, îmi spuse:

— Mă socoți tu atât de necinstit încât să-ți răpesc comoara, dacă mi-ai arăta-o?

Iar eu răspunsei:

— Allah lungească cu o mie de ani zilele stăpânului nostru valiul! Ci și de-ar fi să mi se smulgă carnea cu cleștele înroșite, nu am să dezvălui vreodată comoara pe care într-adevăr o am. Da mă învoiesc să plătesc în fiecare zi stăpânului nostru valiul, pentru amărâții pe care îi știe, două mii de dinari de aur.

Și valiul, înaintea unui dar care i se păru îndestul de mare, nu pregetă să primească învoiala mea, și mă lăsă să plec, după ce mă potopi cu cinstirile lui. Și, de-atunci, le plătesc statornic celor trei slujbași tainul zilnic pe care l-am făgăduit. Și, în schimb, ei mă lasă să duc viața de filotimii și de dărnicii pentru care sunt născut. Și-aceasta-i, o, doamne al meu, izvorul averii care te-a minunat, pe cât văd, și despre care nimeni altul în afară de tine nici cu gândul nu gândește câtu-i de mare!

Când tânărul Abulcassem sfârși de povestit, califul, până peste măsură de doritor să vadă comoara cea minunată, îi spuse gazdei sale:

— O, preabunule Abulcassem, chiar e cu putință să se afle pe lume o comoară pe care filotimia ta să nu fie în stare s-o isprăvească pe dată? Nu, pe Allah, nu-mi vine să cred, și, de n-ar fi să-ți cer prea mult, te-aș ruga să mi-o arăți, și m-aș jurui pe datorințele cele sfinte ale ospeției, pe capul meu și pe tot ce poate să facă de neîncălcat un jurământ, că nu am să mă prilejesc vreodată de încrederea ta, și odată și-odată am să știu și eu să-ți răsplătesc hatârul acesta fără de pereche.

La vorbele acestea ale califului, Abulcassem se schimbă de tot și la chip și la înfățișare, și răspunse cu glas mohorât:

— Sunt tare mâhnit, doamne, că ai dorința aceasta, pe care nu pot să ți-o împlinesc decât cu niște învoieli tare neplăcute, dat fiind că nu pot să mă hotărăsc a te lăsa să pleci din casa mea cu o plăcere curmată și cu o bucurie neträită. Încât, are să fie de trebuință să te leg la ochi și să te călăuzesc, luându-ți toate armele și lăsându-te cu capul gol, iar eu cu iataganul în mână, gata să te despic dacă ai încerca să încalci datorințele ospeției. Și-apoi, știu prea bine că, chiar și așa, săvârșesc o nechibzuință mare, și că nu s-ar cădea să mă supun chefului tău. Într-un sfârșit, hai să facem după cum ne-o fi scris în ziua aceasta binecuvântată! Ești gata să primești învoielile mele?

El răspunse!

— Sunt gata să te urmez, și primesc învoielile acestea, precum și altele o mie pe deasupra. Și mă jur ție pe Ziditorul cerului și al pământului că nu ai să te căiești că mi-ai împlinit dorul. Și-apoi, îți încuviințez chibzuințele, și nici pe departe n-am să-ți păstrez vreo pică!

Și-atunci, Abulcassem îi petrecu o legătură peste ochi și, luându-l de mână, îl ajută să coboare, pe o scară tainică, într-o grădină întinsă foarte. Și acolo, după un șir de ocolituri pe cărările care se întrețeseau, îl duse și îl băgă într-o tainiță sub pământ, adâncă și largă, care avea intrarea coperită deasupra cu o piatră mare. Și, dintru-ntâi, trecură printr-o hrubă lungă și povârnită, care da într-o sală mare și răsunătoare. Și Abulcassem îl dezlegă la ochi pe calif, care văzu cu minunare sala aceea luminată numai de strălucirea granatelor ca de foc cu care și pereții și tavanul erau bătute

peste tot. Iar un havuz de alabastru alb, mare de o sută de picioare de jur împrejur, se vedea în mijlocul sălii, plin cu galbeni și cu toate giuvaierurile pe care ar putea să le viseze o minte cât de aprinsă. Și, de jur împrejurul havuzului, doisprezece stâlpi de aur, sprijinind douăsprezece chipuri cioplite din gemme de douăsprezece culori osebite, se înălțau ca niște flori răsărite dintr-un pământ vrăjit.

Iar Abulcassem îl duse pe calif la marginea havuzului și îi spuse:

— Vezi grămada aceasta de dinari de aur și de giuvaieruri de toate felurile și de toate culorile? Ei, află că n-a scăzut decât de două degete, pe când adâncimea havuzului nici nu poate fi măsurată! Da asta nu-i tot!

Și îl duse în a doua sală, asemenea cu cea dintâi la strălucirea pereților, da mult mai mare, având în mijlocul ei un havuz plin de pietre nestemate șlefuite și de nestemate neatinse, și adumbrit de două rânduri de pomi asemenea cu acela pe care i-l dăruise. Și, în mijlocul boltei acelei săli, se înșiruia această înscriere, făcută din litere strălucitoare: „Stăpânul comorii acesteia să nu se teamă că are s-o isprăvească vreodată; că tot nu are să-i dea vreodată de capăt. Să se slujească de ea mai degrabă spre a duce o viață plăcută și spre a-și dobândi prieteni; căci viața nu este decât una, și nu se mai întoarce, iar viața fără de prieteni nu e viață!”

După care, Abulcassem îl duse pe oaspetele său să mai vadă și alte multe săli, care nu erau cu nimic mai prejos decât cele de până aci; pe urmă, băgând de seamă că oaspetele ostenise de vederea atâtor lucruri năucitoare, îl călăuzi îndărăt afară din tainiță, după ce îl legă iarăși la ochi.

Iar odată ajunși iarăși în palat, califul îi spuse călăuzului său:

— O, stăpâne al meu…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și șasea noapte

Urmă:

…Iar odată ajunși iarăși în palat, califul îi spuse călăuzului său:

— O, stăpâne al meu, din toate câte am văzut aici, și din câte judec după roaba cea tânără și după cei doi băieți drăgălași pe care mi i-ai dăruit, tu trebuie să fii nu numai omul cel mai bogat de pe pământ, da de bună seamă că și omul cel mai fericit. Întrucât pesemne că ai în palatul tău fetele cele mai frumoase ale Răsăritului și copilandrele cele mai frumoase din Insulele Mărilor!

Iar tânărul răspunse cu mâhnire:

— De bună seamă, o, doamne al meu! Da pot eu s-o mai îndrăgesc pe vreuna, când port o amintire plină numai de multiubita care a pierit, de dulcea, de preaminunata care a fost aruncată, din pricina mea, în apele Nilului? Of! m-aș bucura mai mult să nu fi avut altă avere decât aceea ce se află în chimirul unui hamal din Bassra, ci s-o fi avut pe Labiba, sultana cea dragă, decât să trăiesc fără ea cu toate comorile și cu tot haremul meu!

Iar califul se minună de statornicia simțămintelor fiului lui Abdelaziz, dar îl îndemnă să-și dea toată silințele spre a-și birui părerile de rău. Pe

urmă, îi mulțumi pentru primirea cea strălucită pe care i-o făcuse și își luă bun-rămas de la el, ca să se întoarcă la hanul său, încredințându-se în felul acesta, el însuși, de adevărul spuselor vizirului Giafar pe care îl aruncase în temniță. Și-a doua zi luă drumul Bagdadului, cu toți slujitorii lui, cu fetișcana, cu cei doi băiețel și cu toate darurile care le datora dărniciei fără de pereche a lui Abulcassem.

Or, de îndată ce ajunse iar la palat, Al-Rașid se grăbi să-i dea slobozenie vizirului Giafar și, spre a-i dovedi cât de rău îi părea că îl osândise de mai înainte, îi dete în dar cei doi băiețel și îl încunună iarăși cu toată încrederea lui. Pe urmă, după ce îi povesti cele ce cunoscuse în călătoria sa, îi spuse:

— Și-acuma, o, Giafar, spune-mi ce se cuvine să fac spre a răsplăti bunele purtări ale lui Abulcassem! Tu știi că recunoștința regilor se cade să fie mai presus decât bucuria ce li s-a făcut. Dacă m-aș mărgini să-i trimit strălucitului Abulcassem tot ceea ce am eu mai rar și mai de preț în visteria mea, ar fi tare puțin pentru el. Cum, dar, aș putea să-l întrec în dărnicie?

Și Giafar răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, singura cale pe care o ai spre a te plăti de datoria ta de recunoștință este de a-l căftăni pe Abulcassem rege peste Bassra.

Și Al-Rașid răspunse:

— Adevăratu-i, o, vizire al meu! Aceasta este singura cale de a mă plăti față de Abulcassem. Iar tu ai să pleci numaidecât la Bassra să-i duci hatișeriful căftănirii, și pe urmă să-l însoțești până aici, ca și noi să putem a-l sărbători în palatul nostru!

Și Giafar răspunse că ascultă și că se supune, și plecă fără de zăbavă la Bassra. Iar Al-Rașid se duse la Sett Zobeida în iatac și îi dete în dar fetișcana, pomul și păunul, nepăstrând pentru el decât cupa. Iar Zobeida găsi copilandra atâta de fermecătoare încât îi spuse, zâmbind, soțului său că o primește cu încă chiar mai multă plăcere decât pe toate celelalte daruri. Pe urmă, îl puse să-i istorisească de șart călătoria aceea minunată.

Estimp Giafar nu zăbovi să se întoarcă degrabă de la Bassra cu Abulcassem, pe care avusese grijă să-l înștiințeze despre tot ce se petrecuse și despre cine fusese oaspetele pe care îl găzduise în casa lui. Și când flăcăul intră în sala împărătească, emirul drept-credincioșilor se ridică în cinstea lui, îi ieși înainte zâmbind și îl sărută ca pe un fiu. Și binevoi să meargă el însuși la hammam cu el, cinste pe care nu i-o mai făcuse nimănuia încă de pe când se urcase în scaunul de domnie. Și, după scaldă, în vreme ce li se aduceau răcoritoarele și niște șerbeturi de migdale și de fructe, o roabă, proaspăt adusă la palat, veni să cânte. Ci Abulcassem nici nu apucă să se uite bine la fața roabei aceleia, că și scoase un strigăt mare și căzu lat. Și Al-Rașid sări să-l ajute, îl luă în brațe și îl făcu să-și vină încet încet în simțiri.

Or, tânăra cântăreață nu era alta decât cadâna de odinioară a sultanului de la Cairo, pe care un pescar o scosese din apele Nilului și o vânduse unui negustor de robi. Și negustorul acela, după ce o ținuse multă vreme ascunsă în haremul său, o adusese la Bagdad și o vânduse soției emirului drept-credincioșilor.

Și-așa Abulcassem, ajuns rege la Bassra, își găsi iubita și putu de-aci înainte să trăiască laolaltă cu ea în huzururi, până la venirea Sfărâmătoarei de bucurii, Ziditoarea cea de neabătut a mormintelor.

— Da să nu care cumva să crezi, o, măria ta, spuse Șeherezada mai departe, că povestea aceasta ar fi cât de cât tot atâta de minunată și tot atât de plină de folos sufletesc ca *Povestea cea întortocheată a Blajinului copil-din-flori.*

Iar, regele Șahriar, încruntându-și sprânceana, întrebă:

— Despre ce copil-din-flori vrei tu să vorbești, Șeherezada?

Iar fata vizirului răspunse:

— Chiar despre unul, măria ta, cu viața atâta de zbuciumată cum am să ți-o povestesc!

Și Șeherezada spuse:

Povestea cea întortocheată a blajinului copil din flori

Se povestește – ei mai știitor este Allah! – că într-un oraș dintre orașele părinților noștri arabi trăiau odată trei prieteni care erau genealogiști de meserie. Or, cu voia lui Allah, are să se lămurească despre ce-i vorba.

Iar acești trei prieteni erau totodată pezevenghii pezevenghilor și iscusiții iscusiților. Iar iscusința lor era atât de mare încât puteau, în joacă, să-l ușureze pe un zgârcit de punga lui, fără ca acela să simtă ceva. Și, în fiecare zi, aveau năravul de a se întâlni într-o odaie la un han mai lăturalnic, odaie pe care anume o luaseră cu chirie ca să poată, fără a fi supărați de nimeni, să cisluiască în tihnă la coțcăriile pe care să le mai facă târgoveților din cetatea lor, ori la pozna de pus la cale spre a-și petrece ziua mai cu haz. Ci trebuie numaidecât să spun că faptele și năzdrăvăniile lor erau, de obicei, mai degrabă lipsite de răutate și pline de ghidușii, precum de altminteri și purtările lor erau alese, iar chipurile lor blajine. Și cum erau legați între ei cu o prietenie întru totul frățească, își puneau agoniselile laolaltă, împărțindu-și-le cu deplină dreptate, cât de mari ori cât de mici să fi fost ele. Și niciodată, din ceea ce chiverniseau nu cheltuiau mai mult de jumătate spre a-și rostui de-ale gurii; iar cu cealaltă jumătate cumpărau hașiș, ca să se bețivănească noaptea, după ziua folosită spornic. Iar bețivăneala lor, dinaintea lumânărilor aprinse, era totdeauna de bun gust, și niciodată nu cobora până la bătăi ori până la vorbe urâte. Ba chiar dimpotrivă! Și, în ceasurile acelea, născoceau niște pehlivănii minunate care, într-adevăr, ar fi făcut desfătarea oricărui ascultător.

Or, hașișul, într-o zi, până a nu se dospi în creierii lor le năzări o ispravă de o cutezanță cum nu s-a mai pomenit. Întrucât, odată ce ticluiră totul, se duseră dis-de-dimineață dinaintea grădinii ce împrejmuia palatul regelui. Și acolo, se porniră în văzul lumii să se certe și să se suduiască împotriva obiceiului lor, și să-și arunce cele mai amarnice blesteme, fluturându-și năpraznic mâinile și bulbucând ochii, cu tot felul de amenințări, ba cu moartea, ba măcar cu bătaia.

Iar sultanul, care tocmai se preumbla prin grădină, când auzi strigătele și zarva stârnită, spuse:

— Să fie aduși la mine inșii care fac toată zarva aceea!

Și numaidecât musaipii și hadâmbii deteră fuga să-i înșface și să-i târască, dupăcindu-i vârtos, dinaintea sultanului.

Or, de cum ajunseră înaintea-i, sultanul, tulburat în preumblarea lui de dimineață din pricina strigătelor supărătoare, îi întrebă cu mânie:

— Cine sunteți voi, bre mișeilor? Și pentru ce vă certați fără de rușine sub zidurile palatului regelui vostru?

Iar ei răspunseră:

— O, rege al vremilor, noi suntem niște doftori în meseria noastră. Și fiecare dintre noi se îndeletnicește cu câte o meserie. Iar în ce privește pricina gâlcevii noastre – să ne ierte stăpânul nostru! – păi s-a stârnit tocmai pentru priceperea noastră. Întrucât ne certam pe care-i mai bună

dintre îndeletnicirile noastre și, cum fiecare suntem stăpâni desăvârșiți pe tainele meseriei, fiecare socoteam a fi mai presus decât ceilalți doi. Și, din vorbă în vorbă, ne-am lăsat năpădiți de mânie; și de aci până la vorbe rele și până la sudalme depărtarea a fost iute bătută. Și-așa că, uitând că ne aflam lângă stăpânul nostru sultanul, ne-am apucat să ne facem unii pe alții ba curlangii, ba pui de lele, ba mâncători de zebburi! Alungat fie Cel-viclean! Mânia-i sfetnic păcătos, o, stăpâne al nostru, și-i face pe niște oameni bine crescuți să-și piardă simțul cuviinței lor! Ce rușine pe capul nostru! Fără de cârtire, ni se cade să fim osândiți amarnic de stăpânul nostru sultanul!

Iar sultanul îi întrebă:

— Da ce meserii aveți?

Și întâiul dintre cei trei prieteni sărută pământul dinaintea sultanului și, după ce se ridică, spuse:

— Eu, o, doamne al meu, sunt genealogiu de pietre scumpe, și mai toată obștea mă cunoaște a fi un învățat dăruit cu harul cel mai ales în știința genealogiilor lapidare!

Iar sultanul, tare uimit, îi grăi:

— Pe Allah! tu, judecând după privirea ta poncișă, mai degrabă ai părea o pramatie, decât un învățat. Și-ar fi întâia oară când aș vedea îngemănate într-un singur ins știința și drăcoveniile! Da, oricum ar fi, poți tu să-mi spui ce-i aceea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă:

…Da, oricum ar fi, poți tu să-mi spui ce-i aceea genealogie lapidară?

Și el răspunse:

— Este știința obârșiei și a soiului pietrelor nestemate, și este arta de a le osebi, de la întâia aruncătură de ochi, dintre pietrele calpe, și de a le cunoaște unele de altele numai văzându-le și pipăindu-le.

Și sultanul se minună: „Ciudat lucru! Da am să-i pun priceperea la cercare, și am să-i cântăresc harul!” Și se întoarse înspre cel de al doilea mâncător de hașiș și îl întrebă:

— Da tu ce meserie ai?

Și insul cel de al doilea, după ce sărută pământul dinaintea sultanului, se ridică și spuse:

— Eu, o, rege al vremilor, sunt genealogiu de cai. Și sunt socotit îndeobște drept omul cel mai învățat printre arabi în ce privește cunoașterea soiului și a obârșiei cailor. Întrucât, de la cea dintâi aruncătură de ochi, pot, și fără ca să mă înșel vreodată, să judec dacă un cal vine din tribul neamurilor lui Anazeh, ori din tribul celor ai lui Muteir, ori de la ai lui Beni-Khaled, ori din tribul lui Dafir sau al lui Jabal-Șammar. Și știu să ghicesc, fără de greș, dacă a fost crescut pe podișurile cele de sus ale Nedjedului, ori în inima pășunilor Nefudului și dacă-i din soiul Kehilan El-Ajuz, ori Seglawi-Jedran, ori Seglawi-Șeifi, ori Hamdani-Simri, ori

Kehilan El-Kruș. Și pot să spun depărtarea întocmai, în număr de picioare, pe care poate s-o străbată calul acela într-un anume răstimp, fie la galop, fie la buiestru, fie la trap zorit. Și pot să dezvăluiesc bolile tainice ale calului, și bolile pe care are să le aibă, și să spun de ce beteșug i-au murit și tata, și mama, și strămoșii toți, până la a cincea spiță în urmă. Și pot să vindec bolile socotite ca fără de leac ale cailor, și să pun iarăși pe picioare un animal care își trage sufletul. Iacătă, o, rege al vremilor, numai o parte din ceea ce știu, întrucât nu cutez, de teamă să nu-mi laud peste măsură vredniciile, să-ți înșiruiesc și alte amănunte ale științei mele. Ci mai știutor este Allah!

Și, după ce vorbi astfel, lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se dinaintea sultanului.

Iar sultanul, ascultând și auzind, se minună: „Pe Allah! să fii și învățat, și pungaș, mare minune! Da am să-i cercetez eu strașnic spusele și am să-i pun la încercare știința cea genealogicească!” Pe urmă se întoarse înspre cel de al treilea genealogiu și îl întrebă:

— Da tu, bre al treilea, care ți-e meseria?

Iar cel de al treilea mâncător de hașiș, care era cel mai viclean dintre ei, răspunse, după temenelile de cuviință:

— O, rege al vremilor, îndeletnicirea mea este cea mai aleasă, fără de tăgadă, și cea mai anevoioasă. Întrucât, dacă tovarășii mei, acești doi învățați aci de față, sunt genealogiști de pietre și de cai, eu sunt genealogist pentru spița omenească. Și dacă tovarășii mei sunt niște învățați dintre cei mai de seamă, eu trec drept cununa de pe capul lor, neîndoielnic. Întrucât, o, doamne al meu și cunună a capului nostru, eu am puterea de a cunoaște obârșia adevărată a semenilor mei, nu numai obârșia lor mărturisită, ci și pe cea nemărturisită, aceea pe care până și mama copilului de-abia dacă poate s-o știe și de care tatăl habar nu are, îndeobște. Află, într-adevăr, că numai dacă mă uit o dată la un om și numai dacă îi aud o dată sunetul glasului, eu pot, fără de șovăire, să-i spun dacă este fiu de drept ori fecior din flori, și să-i spun, pe deasupra, dacă tătâne-său și maică-sa au fost copii legiuiți ori odrasle dintr-o împerechere nesfințită, și să-i dezvăluiesc pravilnicia ori nepravilnicia zămislirii neamului întreg, până sus la părintele nostru Ismail ben-Ibrahim – cu ei cu amândoi fie numele lui Allah și binecuvântarea cea mai aleasă! Și pot în felul acesta, datorită științei cu care m-a dăruit Atoateîmpărțitorul – preamărit fie el! – să deschid ochii la mulți dintre domnii cei mari asupra obârșiei alese a nașterii lor, și să le dovedesc, cu dovezile cele mai apriate, că nu sunt decât rodul unei împreunări a mamei lor fie cu vreun cămilar, fie cu vreun măgărar, fie cu vreun bucătar, fie cu vreun hadâmb calp, fie cu vreun harap negru, fie cu vreun rob ca toți robii, ori cu ceva de soiul acesta. Și dacă, o, doamne al meu, făptura pe care o cercetez este o femeie, tot așa pot, numai uitându-mă la ea prin iașmacul de pe fața sa, să-i spun și spița, și obârșia, și până și meseria părinților ei! Și iată, o, rege al neamurilor, numai o parte din ceea ce pot eu, întrucât știința genealogiei omenești este atâta de întinsă încât ar trebui, spre a-ți înșirui numai feluritele ei ramuri, să ne petrecem aici ziua toată, cu necioplita mea înfățișare sub ochii stăpânului nostru sultanul. Și-așa că, o, doamne al meu, bine vezi că știința mea este mai de minunare, și încă cu mult, decât cea a soților mei, acești doi învățați de colea; că niciun om pe fața pământului nu stăpânește știința aceasta mai deplin decât mine. Ci toată știința de la Aliah ne vine, toată priceperea este un har de la mărinimia sa, iar darul lui cel mai de preț este tot virtutea umilinței!

Și, după ce vorbi așa, cel de al treilea genealogiu își lăsă ochii în jos cu sfială, temenindu-se iarăși, și se trase îndărăt între tovarășii săi rânduiți dinaintea regelui.

Iar regele, până peste poate de uimit, își zicea: „Pe Allah, ce lucru nemaipomenit! Dacă laudele ăstora trei sunt întemeiate, acesta-i, fără de nicio îndoială, învățatul cel mai grozav din vremurile noastre și din toate vremurile! Am să-i țin, așadar, pe acești trei genealogiști la saraiul meu, până ce s-o ivi vreun prilej care să ne îngăduie a le pune la încercare priceperea cea uluitoare. Și dacă laudele lor au să se dovedească fără de temei, țeapa îi așteaptă!”

Și, după ce vorbi astfel cu sine însuși, sultanul se întoarse înspre vizirul său cel mare și îi spuse:

— Să fie păziți cu grijă acești trei învățați, dându-li-se o odaie în sarai, precum și un tain de pâine și de carne pe zi, și apă cât or vrea!

Și porunca fu îndeplinită pe clipă pe dată. Iar cei trei prieteni se uitară unul la altul, zicându-și din ochi: „Ce dărnicie! N-am mai auzit pomenindu-se vreodată despre vreun rege care să fie tot atâta de mărinimos ca regele acesta, și tot atâta de înțelept! Ci, pe Allah! nu degeaba suntem noi genealogiști. Și-are să vină și ceasul nostru, mai degrabă ori mai târziu!”

Iar în ceea ce îl privește pe sultan, apoi prilejul pe care îl aștepta nu zăbovi mult până ce să se arate. Într-adevăr, un rege megieș îi trimise niște peșcheșuri tare scumpe, printre care se afla și o nestemată de o frumusețe minunată, albă și străvezie, și cu niște ape mai limpezi ca ochiul de cocoș. Iar sultanul, aducându-și aminte de vorbele genealogistul lapidar, trimise să-l cheme și, după ce îi arătă piatra, îi ceru s-o cerceteze și să-i spună cum i se pare. Ci genealogistul lapidar răspunse:

— Pe viața stăpânului nostru regele, nici nu am trebuință să cerceteze piatra aceasta pe toate fețele, fie prin străvezimea ei, fie prin strălucire, nici s-o iau în mână, nici baremi să mă uit la ea. Întrucât, spre a-i cântări prețul și frumusețea, nu am trebuință decât s-o ating cu vârful degetului cel mic de la mâna stângă și ținându-mi ochii închiși!

Și regele, încă și mai uluit decât întâia oară, își zise: „Iacătă, într-un sfârșit, clipa în care avem să-i putem face socoata laudelor!” Și puse piatra dinaintea genealogistului lapidar care, cu ochii închiși, întinse degetul cel mic și o atinse ușurel. Și numaidecât se trase îndărăt deodată, și își scutură mâna ca de-o mușcătură ori ca de-o arsură, și spuse:

— O, doamne al meu, piatra aceasta este fără de niciun preț, întrucât, nu numai că nu este din soiul cel curat al nestematelor, da mai are și un vierme în inima ei!

Și sultanul, la vorbele acestea, simți mânia cum îi dă pe nas, și strigă:

— Ce tot îndrugi tu, o fecior de codoș? Au tu nu știi că piatra aceasta are niște ape minunate, străvezii întru totul și pline de strălucire, și că o am în dar de la un rege dintre cei mai mari?

Și, nemaiascultând decât de supărarea lui, îl chemă pe slujbașul care avea în seamă țeapa și îi spuse:

— Străpunge-l prin fund pe mincinosul ăsta nevolnic!

Și slujbașul cu țeapa, care era un uriaș până peste fire, îl înșfăcă pe genealogist și îl săltă ca pe o păsărică, și se și pregătea să-l înțigluiască, străpungându-i ceea ce avea de străpuns, când vizirul cel mare, care era un bătrân plin de chibzuință și de măsură și de bun simț, îi spuse sultanului:

— O, rege al vremilor! De bună seamă, omul acesta pesemne că și-o fi lăudat prea mult priceperea, iar lauda de sine este întrutotul de osândit. Da

poate că ceea ce a mărturisit n-o fi chiar cu totul lipsit de temei, și, dacă ar fi așa, moartea nu ar fi îndeajuns de îndreptățită dinaintea stăpânului lumilor. Or, o, doamne al meu, viața unui om, oricine ar fi el este mai de preț decât piatra cea mai scumpă, și cântărește mai mult în terezia Atoatecumpănitorului! Pentru aceea, este mai bine să amâi osânda omului acesta până ce se va face dovada. Iar dovada nu se poate dobândi decât spărgând piatra aceasta în două. Și atunci, dacă viermele se află în inima pietrei, spusele omului se vor adeveri; dar dacă piatra este nevătămată și fără de nicio meteahnă în lăuntrul ei, pedeapsa lui să fie îndealungită și sporită de slujbașul cu țeapa.

Și sultanul, dând dreptate vorbelor vizirului său, spuse:

— Să fie despicată în două piatra aceasta!

Și piatra fu spartă pe dată. Iar regele și toți cei de față rămaseră până peste poate de uluiți când văzură ivindu-se un vierme alb din chiar inima nestematei. Și viermele acela de cum ajunse afară, se aprinse singur și se mistui într-o clipită, fără a lăsa nici cea mai ușoară urmă a trecerii lui pe-acolo.

Or, după ce se dezmeteci din tulburarea lui, sultanul îl întrebă pe genealogiu:

— Da cu ce ai putut tu să-ți dai seama că în inima pietrei se află viermele acesta pe care niciunul dintre noi nu a izbutit să-l vadă?

— Cu agerimea vederii ochiului pe care îl am în vârful degetului meu cel mic, și cu simțiciunea acestui deget la căldura și la răceala pietrei acesteia:

Și sultanul, minunat de știința și de iscusința lui, spuse slujbașului țepei:

— Dă-i drumul!

Și adăugă:

— Să i se dea pe ziua de astăzi un tain de pâine și de carne îndoit, și apă cât o vrea!

Și-așa cu genealogistul lapidar!

Ci în ceea ce îl privește pe genealogistul de cai, iacătă:

La un timp după întâmplarea aceasta cu gemma cea roasă de vierme, sultanul primi din afundurile Arabiei, ca mărturie de supușenie din partea unei mari căpetenii de trib, un cal murg închis, de o frumusețe grozavă. Și, bucuros de peșcheș, petrecea zile întregi în grajd, stând să se minuneze de el. Și, întrucât nu uitase că în sarai se afla genealogistul de cai, îi trimise poruncă să i se înfățișeze dinainte. Și, când genealogistul se află înaintea lui, sultanul îi spuse:

— Ia ascultă, bre, tot te mai lauzi că te pricepi la cai, așa cum ne-ai povestit nu demult? Și te simți în stare să ne dovedești știința ta în ce privește obârșia și stirpea cailor?

Iar cel de al doilea genealogist răspunse:

— Păi de bună seamă, o, rege al vremilor!

Și sultanul strigă:

— Mă juruiesc pe adevărul Aceluia care m-a pus stăpân peste grumajii slujitorilor săi, și care a spus ființelor și lucrurilor: „Fiți!” pentru ca ele să și fie, că dacă are să se ivească o greșeală sau o nepotriveală, sau o încurcătură cât de mică în spusele tale, am să te dau morții cu cea mai rea moarte!

Iar omul răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și sultanul spuse atunci:

— Să fie adus calul dinaintea genealogistului acesta!

Și când calul cel de soi se află dinainte-i, genealogistul aruncă asupra-i o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi și spuse, întorcându-se înspre sultan:

— Am văzut și m-am dumirit!

Iar sultanul întrebă:

— Ce ai văzut, bre, și cum te-ai dumirit?…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și opta noapte

Urmă:

…genealogistul de cai aruncă, așadar, asupra calului cel de soi o privire, numai una, pe urmă se încruntă la chip, zâmbi și spuse, întorcându-se înspre sultan:

— Am văzut și m-am dumirit!

Iar sultanul îl întrebă:

— Ce ai văzut, bre, și cum te-ai dumirit?

Iar genealogistul răspunse:

— Am văzut, o, rege al vremilor, că acest cal este într-adevăr de o frumusețe rară și de un soi strălucit, că liniile făpturii lui sunt bine potrivite și că umbletul îi este plin de fală, că este cât se poate de puternic și de o vioiciune desăvârșită, că spata e tare gingașă, grumazul minunat, crupița dreaptă, armurii oțeliți, rădăcina cozii fudulă și închipuind un arc fără de cusur, cu coada grea, stufoasă și măturând pământul; iar în ceea ce privește capul, și-acesta are toate semnele osebitoare care sunt căpetenie la capul unui cal din țările arăbești: este larg, și nu mic, bine croit în părțile de sus, cu o depărtare mare de la urechi la ochi, cu depărtarea mare și de la un ochi la altul, și cu o depărtare cât se poate de mică între urechi; iar partea de dinainte a capului este boltită; iar ochii îi sunt bulbucați și frumoși ca ochii de gazelă; iar pielea împrejurul ochilor este fără de păr și netedă întru totul, și neagră, și gingașă-lucioasă; iar osul obrajilor este lung și subțire, iar cel al fălcii este vădit; iar fața, înspre josul ei, se îngustează numaidecât și se răsfrânge aproape ca un gurgui până la marginea buzei; iar nările, când stau liniștite, sunt totuna cu fața și parcă n-ar fi decât o despicătură subțire; iar la gură buza de jos este mai lată decât buza de sus; iar urechile sunt largi, lungi, subțiri și gingaș tăiate, ca urechile de antilopă; într-un sfârșit, este un animal minunat întru totul. Iar culoarea lui murgă-închisă este sultana culorilor. Și fără de nicio îndoială, calul acesta ar fi cel mai dintâi cal de pe pământ, și nicăieri nu i s-ar putea găsi perechea, de n-ar avea un cusur pe care ochii mei i l-au și dibuit, o, rege al vremilor!

După ce auzi zugrăvirea aceea a calului care îi era drag, sultanul dintru-ntâi rămase minunat, mai cu seamă dat fiind acea singură privire pe care genealogistul o aruncase într-o doară asupra bidiviului. Da când îl auzi că pomenește de un cusur, ochii lui fulgerară, pieptul i se încrâncenă, și, cu un glas ce tremura de mânie, îl întrebă pe genealogist:

— Ce bălmăjești tu, mă, pramatie afurisită? Și ce-mi îndrugi despre vreun cusur la un cal atât de desăvârșit și care-i cea mai proaspătă mlădiță din cea mai aleasă stirpe din Arabia?

Iar genealogistul, fără a se fâstâci, răspunse:

— De vreme ce pe sultan îl supără vorbele robului său, robul nu are să mai spună nimic!

Iar sultanul răcni:

— Ba să spui ce ai de spus!

Iar omul răspunse:

— Nu am să vorbesc decât dacă regele îmi făgăduiește slobozenia!

Și regele spuse:

— Vorbește, dar, și să nu-mi tăinuiești nimic!

Atunci genealogistul spuse:

— Află, o, măria ta, că acest cal este dintr-o stirpe curată și aleasă, după tatăl lui, da numai după tatăl lui! În ce o privește pe maică-sa, nu cutez să vorbesc!

Iar regele, cu chipul schimonosit, strigă:

— Cine-i, dară, maică-sa? Dă zor de ne spune!

Iar genealogistul spuse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, mama acestui cal minunat este dintr-un soi de viețuitoare cu totul osebit. Întrucât nu este o iapă, ci o bivoliță de mare!

La vorbele acestea ale genealogistului, sultanul se mânie până peste marginile mâniei, și se umflă, pe urmă se desumflă, și dintru-ntâi nu putu să rostească o vorbă. Iar până la urmă strigă:

— O, câine de genealogist, moartea ta-i mai de ales decât viața!

Și îi făcu semn slujbașului care avea în grija sa țeapa, spunându-i:

— Străpunge-i fundul genealogistului ăsta!

Și huiduma de tătâne al țepelor îl ridică pe genealogist în brațe și, punându-l cu fundul în vârful cel străpungător cu pricina, sta să-l lase să cadă în ea cu toată greutatea, pentru ca pe urmă să învârtească scripeții suitori, când vizirul cel mare, om dăruit cu duhul dreptății, îl rugă pe rege să zăbovească oleacă osânda, spunându-i:

— O, doamne stăpâne al meu, genealogistul acesta de bună seamă că este zăticnit de vreo nesăbuință de minte și de vreo slăbiciune de judecată, dacă se încumetă așa să-l facă pe calul acesta curat să se tragă dintr-o mamă care ar fi o bivoliță de mare. Încât, spre a-i dovedi limpede că i se cuvine osânda, este mai bine să-l chemi aici pe grăjdarul care a adus calul din partea căpeteniei de triburi arăbești. Și stăpânul nostru sultanul să-l întrebe, de față cu genealogistul acesta, și să-l pună să ne arate punguța în care se află senetul de naștere al calului și în care este însemnată stirpea și obârșia lui; întrucât știm că orice cal de sânge ales trebuie să poarte legată la gât o punguță cu însușirile și cu strămoșii lui!

Iar sultanul spuse:

— Nu stă nimica împotrivă!

Și dete poruncă să fie adus dinainte-i grăjdarul cu pricina.

Când ajunse dinaintea sultanului și când auzi și pricepu ce i se cere, grăjdarul răspunse:

— Ascult și mă supun! Și iacătă punguța!

Și, scoțând din sân o pungă de piele împodobită și bătută cu peruzele, i-o dete sultanului care îi deznodă numaidecât băierile și scoase o hârtie pe care erau așternute pecețile de la toate căpeteniile tribului unde se născuse calul, și mărturiile de la toți martorii care fuseseră de față la însămânțarea

mamei de către tată. Iar hârtia aceea dovedea, până la urmă, că acel cârlan avea ca tată un armăsar de sânge curat din stirpea Seglawi-Jedran, iar ca mamă o bivoliță de mare pe care armăsarul o găsise, într-o zi când gonea pe țărmul mării, și că o însămânțase de trei ori, după ce nechezase pe ea într-un chip ce nu mai îngăduia tăgadă. Și se spunea acolo că bivolița aceea de mare, prinsă de călăreți, fătase la soroc mânzul acela murg-închis, și că îl alăptase vreme de un an, în mijlocul tribului. Și-aceasta era, pe scurt, dovada cuprinsă în senet.

După ce ascultă citirea acelui senet, pe care i-o făcuse însuși vizirul cel mare, și înșiruirea numelor șeicilor și a martorilor care îl pecetluiseră, sultanul rămase nedumerit până peste poate de un fapt atât de ciudat, și, totodată, tare uluit de știința năzdrăvenească și fără de greș a genealogistului de cai. Și se întoarse înspre slujbașul cu țeapa și îi spuse:

— Ia-l îndărăt de pe podina scripetului!

Și, de îndată ce îl văzu iarăși pe picioare dinaintea-i sultanul îl întrebă pe genealogist:

— Cum de ai putut tu, numai dintr-o privire, să cunoști și stirpea, și obârșia, și însușirile, și nașterea armăsărașului acesta? Întrucât spusele tale s-au dovedit întemeiate, pe Allah! și s-au adeverit într-un chip de netăgăduit. Grăbește-te, dar, de mă dumirește din care semne ai cunoscut meteahna bidiviului acesta strălucit!

Iar genealogistul răspunse:

— Treaba-i ușoară, o, doamne al meu! Nu am avut decât să mă uit la copitele calului. Iar stăpânul nostru nu are decât să facă așa cum am făcut eu.

Și regele se uită la copitele murgului și văzu că erau despicate, scorțoase și lungi, ca ale bivolilor, în loc să fie dintr-o bucată, ușoare și rotunde ca ale cailor. Și sultanul, la priveliștea aceea se minună:

— Allah este atotputernic!

Și se întoarse înspre slujitori și le spuse:

— Să i se dea astăzi acestui învățat genealogist un tain îndoit de carne, precum și două porții de pâine, și apă cât va voi! Și-atâta cu el! Ci în ceea ce îl privește pe genealogistul de neamuri de oameni, cu acesta treaba fu cu totul altfel.

Întrucât sultanul, după ce văzu cum se petrecuseră cele două întâmplări fără de asemuire, datorate dezvăluirii celor doi genealogiști, cu gemma care avea un vierme în inima ei și cu murgul născut dintr-un armăsar de sânge safi și dintr-o bivoliță de mare, și după ce se încredințase cu ochii lui de știința năzdrăvană a celor doi, își zise: „Pe Allah! nu știu, da socot că al treilea mișel trebuie să fie un învățat încă și mai năzdrăvan! Și cine știe de n-o avea să ne dezvăluie ceva de care noi habar nu avem!” Și porunci să fie adus pe loc dinaintea sa, și îi spuse:

— Pesemne că îți mai amintești, bre, despre ce te-ai lăudat de față cu mine în privința priceperii tale de genealogist al stirpelor omenești, cu care știi să dezvăluiești obârșia adevărată a oamenilor, aceea pe care până și mama copilului de-abia dacă poate s-o bănuiască și de care tatăl habar nu are, îndeobște. Și la fel pesemne că mai ții minte cum te-ai împăunat cu o laudă ca aceasta în privința femeilor. Așa încât doresc să aflu de la tine dacă mai stăruiești în spusele tale și dacă ești gata să le dovedești dinaintea ochilor noștri?

Și genealogistul de stirpi omenești, care era cel de al treilea mâncător de hașiș, răspunse:

— Așa am spus, o, rege al vremilor, și stărui în spusele mele. Și Allah

este cel mai mare!

Atunci sultanul se ridică din scaunul său împărătesc și îi spuse insului:

— Vino după mine!

Și ipochimenul porni după sultan, care îl duse în harem împotriva obiceiului său, însă numai după ce le prevestise pe cadâne prin hadâmbi să-și pună iașmacele și să-și acopere fața. Și când amândoi ajunseră în iatacul dăruit cadânei dragi în vremea aceea, sultanul se întoarse înspre genealogist și îi spuse:

— Sărută pământul dinaintea stăpânei tale și uită-te la ea, ca să-mi spui pe urmă ce-ai văzut!

Și mâncătorul de hașiș îi spuse sultanului, după ce sărută pământul dinaintea cadânei:

— Am cercetat-o, o, rege al vremilor!

Or, el nu făcuse decât să arunce înspre ea o privire, una numai, și nimic mai mult.

Iar sultanul îi spuse:

— Dacă-i așa, hai după mine!

Și ieși, iar genealogistul porni după el, până ce ajunseră în sala domnească. Și sultanul, după ce porunci să plece toată lumea din sală, rămase numai cu vizirul său cel mare și cu genealogistul, pe care îl întrebă:

— Ce ai văzut la stăpâna ta?

Și el răspunse:

— O, doamne al meu, am văzut o femeie dăruită cu nuri, cu farmece, cu gingășie, cu prospețime, cu sfiiciune, și cu toate însușirile și toate desăvârșirile frumuseții. Și, hotărât! nu s-ar mai putea dori nimic la ea, întrucât are toate darurile ce pot să le vrăjească inima și să însenineze ochii și, din orice parte ai privi-o, este întru totul potrivită și frumos închipuită; și, hotărât! dacă e să judec după ce se vede și după isteciunea care îi însuflețește privirile, trebuie să aibă în lăuntrul lăuntrului ei toate însușirile cele de râvnit, ca iscusință și ca minte. Iacătă ce am văzut la această stăpână și crăiasă, o, doamne al meu! Iar singur Allah este atoateștiutor!

Ci sultanul strigă iarăși, spunând:

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privința obârșiei stăpânei tale, preacinstita mea cadână…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute douăzeci și noua noapte

Urmă:

…După ce genealogistul îi spuse sultanului: „Iacătă ce am văzut în această doamnă și stăpână, o, doamne al meu, ci Allah este atoateștiitor!” sultanul îi spuse:

— Nu-i vorba de toate astea, o, genealogistule, ci-i vorba să-mi spui ce ai văzut în privința obârșiei stăpânei tale, preacinstita mea cadână!

Și genealogistul, luând deodată o înfățișare supusă și cuminte, răspunse:

— Aceasta-i o treabă gingașă, o, rege al vremilor, și nu știu dacă se cade să vorbesc ori să tac!

Și sultanul strigă:

— Hai, pe Allah! nu am poruncit să vii decât ca să vorbești! Haide, scoate ce ai de scos, și cântărește-ți vorbele, o, mișelnicule!

Iar genealogistul, fără a se tulbura, spuse:

— Pe viața stăpânului nostru, cadâna aceasta ar fi făptura cea mai desăvârșită dintre toate făpturile lui Allah, de n-ar avea un cusur din naștere, care îi strică desăvârșirile!

Când auzi spusele acestea de la urmă și vorba „cusur”, sultanul, încruntând sprâncenele și năpădit de mânie, își trase pe dată iataganul și se repezi la genealogist, să-i reteze capul, răcnind:

— O, câine și pui de câine, de bună seamă că ai să-mi spui că această cadâna a mea se trage din cine știe ce bivoliță de mare, sau că cine știe ce vierme o mai fi având în ochiul ei ori în altă parte! A, pui dintr-o mie de încornorați ai nerușinării, sabia aceasta are să-ți amestece lungimea cu lățimea!

Și l-ar fi făcut să bea dintr-o sorbitură moartea fără de cruțare, dacă vizirul cel chibzuit și drept nu s-ar fi aflat acolo spre a-i abate brațul și a-i spune:

— O, doamne al meu, este mai bine să nu curmi viața acestui om până a nu te fi încredințat de nelegiuirea lui!

Iar sultanul îl întrebă pe bietul acela, pe care îl doborâse la pământ și îl ținea sub genunchi:

— Ei, hai! vorbește! Care-i cusurul pe care l-ai aflat la cadâna mea?

Și genealogistul de oameni răspunse, tot cu glas liniștit:

— O, rege al vremilor, stăpâna mea, preaaleasa ta cadână, este un lucru mândru și desăvârșit, da maica ei a fost dănțuitoare de bâlci, o muiere slobodă din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, o fiică de prostituată!

La vorbele acestea, mânia sultanului se făcu atât de amarnică încât răcnetele i se împotmoliră în fundul gâtului. Și numai după un răstimp izbuti să mai grăiască, spunându-i vizirului său:

— Dă fuga și adu-mi-l aici pe părintele cadânei mele, baș-ceaușul palatului!

Și îl ținea mai departe sub genunchi pe genealogist, care era cel de al treilea mâncător de hașiș. Și când tatăl cadânei veni, sultanul răcni:

— Vezi țeapa ceea ori n-o vezi? Ei, dacă nu vrei să te vezi în vârful ei, grăbește de-mi spune care-i adevărul în ce privește nașterea fetei tale, cadâna mea!

Și baș-ceaușul palatului, părintele cadânei, răspunse!

— Ascult și mă supun!

Și spuse:

— Află, o, doamne și stăpâne al meu, că am să-ți mărturisesc adevărul, care-i singura mântuire. În tinerețele mele, eu am dus viața slobodă a pustiurilor, și drumețeam însoțind caravanele care îmi plăteau dabila de trecere pe la otacurile tribului meu. Or, într-o zi, pe când așezasem tabără lângă fântâna Zobeidei – milele și blagoslovenia lui Allah fie asupra-i! – iacătă că trece o ceată de femei din tribul cel rătăcitor al Ghaziylor, ale căror fete, de cum ajung mai măricele, se vând bărbaților de prin pustiuri, hoinărind de la un trib la altul și de la un otac la altul, neguțătorindu-și pe la flăcăi drăgănelele și priceperea la iubit. Și ceata aceea a șezut cu noi vreme de câteva zile, și pe urmă ne-a lăsat spre a se duce și pe la cei din tribul megieș. Și iacătă că după plecarea lor, când ele se și aflau dincolo de

vederile noastre, dau de-o fetiță de vreo cinci anișori, ghemuită sub un pom, pe care maică-sa, o Ghaziya, pesemne că o pierduse ori o uitase în oaza de lângă fântâna Zobeidei. Și, într-adevăr, o, doamne și stăpâne al meu, fetița aceea, oacheșe ca o curmală coaptă, era atât de mititică și de frumușică încât hotărâi, acolo pe loc, s-o iau în seama mea. Și, măcar că era sperioasă ca o căpriță sălbatică ieșită întâiași dată din păduri, izbutii s-o domesticesc și o încredințai mamei copiilor mei, care o crescu ca și cum ar fi fost fata ei. Și crescu printre noi și se făcu atât de frumoasă încât, când ajunse mare, nicio copilă de prin pustiuri, oricât de frumoasă ar fi fost, nu se putea asemui cu ea. Iar eu, o, doamne al meu, îmi simțeam inima lipită de fată, și, nevroind să mă împreun cu ea în chip nelegitim, o luai de soție după pravilă, și mă însurai cu ea, măcar că era de obârșie ticăloasă. Și, din mila lui Allah, îmi dărui fata pe care tu ai binevoit să ți-o alegi de cadână, o, rege al vremilor! Și acesta-i adevărul despre mama fiicei mele, și despre neamul și obârșia ei. Și mă juruiesc, pe viața prorocului nostru Mahomed – cu el fie rugăciunea și pacea! – că nu am adăugat nicio vorbă mai mult la adevărul acesta, și că nu am rostit nicio vorbă mai puțin. Ci Allah este cel mai adevărat și numai el este desăvârșit.

După ce auzi mărturisirea aceasta fără de ascunzișuri, sultanul se simți ușurat de gândul amar și de îngrijorarea cea plină de durere. Întrucât își nălucise că dulcea lui cadână era fata vreunei prostituate din neamul fiicelor Ghaziylor, și iacătă că afla tocmai dimpotrivă, devreme ce, măcar că era o Ghaziye, mama ei fusese fecioară până la măritișul cu baș-ceaușul palatului. Și-atunci se lăsă cuprins de uimirea pe care i-o pricinuia știința iscusitului genealogist. Și îl întrebă:

— Da cum ai făcut tu de-ai ghicit, o, învățatule, că această cadână a mea este o fiică de Ghaziya, fată de dănțuitoare, fată, la rându-i, de femeie a plăcerilor?

Și genealogistul mâncător de hașiș răspunse:

— Iacătă! Mai întâi, a fost știința mea – ci numai Allah este atoateștiitor! – care m-a dus pe calea acestei descoperiri. Și-apoi, a fost faptul că toate femeile din neamul Ghaziya, ca și cadâna ta, au sprâncenele foarte groase și îngemănate la rădăcina nasului, și mai au, ca și ea, ochii cei mai amarnic de negri din Arabia!

Și regele, minunat de toate câte auzise, nu vroi să-l lase pe genealogist să plece fără a-i da o dovadă apriată despre mulțumirea sa. Se răsuci, așadar, înspre slugile care se întoarseră, și le spuse:

— Să-i dați acestui învățat de seamă un tain îndoit; de carne și două pâini pe zi, precum și apă pe săturatele!

Și-așa cu genealogistul de neamuri omenești. Da atâta nu este tot, căci nu s-a sfârșit.

Întrucât sultanul, a doua zi, după ce își petrecuse toată noaptea cugetând la cele ce săvârșiseră cei trei ortaci și la adâncimea priceperii lor la osebitele feluri de genealogii, își zise în sineși: „Pe Allah! din cele ce mi-a spus genealogistul de stirpe despre obârșia și neamul cadânei mele, nu-i mai rămâne decât să fie numit omul cel mai învățat din împărăția mea. Ci, mai întâi, tare aș vrea să știu ce-ar putea să-mi spună despre obârșia mea, care sunt sultan și coborâtor dintr-un șir de regi!" Și gândul i se preschimbă în faptă în chiar clipita aceea, și porunci să fie adus iarăși dinainte-i genealogistul de stirpe omenești, și îi spuse:

— Acum, o, taică al științei, când nu mai am niciun temei să mă îndoiesc de vorbele tale, tare aș vrea să te aud grăindu-mi despre obârșia mea și despre obârșia neamului meu împărătesc!

Iar el răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, rege al vremilor! da nu până a nu-mi făgădui ocrotirea ta! Căci spune zicala! „Între mânia sultanului și gâtul tău așterne depărtare, și lasă-te mai degrabă în lipsă osândit!" Or eu, o, stăpâne al meu, sunt cam simțitor și gingaș, și îmi place mai degrabă o țeapă cu care să nu prea am treabă, decât o țeapă care nu te mai scapă și care te înțeapă".

Iar sultanul îi spuse:

— Pe capul meu! Îți dăruiesc ocrotirea și, orice vei avea a spune, ești iertat dintru bun început!

Și îi aruncă năframa ocrotirii.

Iar genealogistul ridică de jos năframa ocrotirii, și spuse:

— Dacă-i așa, o, rege al vremilor, mă rog ție să nu lași în sala aceasta pe nimeni altul în afară de noi doi!

Iar regele întrebă:

— Da pentru ce, bre, omule?

El spuse:

— Pentru că, o, stăpâne al meu, Allah cel atotputernic, printre binecuvântatele lui nume, mai are și numele de „învăluitorul", întrucât îi place să învăluiască în vălurile tainei lucrurile a căror dezvăluire ar fi primejdioasă!

Și sultanul porunci la toată lumea, până și vizirului său cel mare, să iasă din sală.

Atunci genealogistul, aflându-se singur, singurel cu sultanul, se duse lângă el și, plecându-se la urechea sa, îi spuse:

— O, rege al vremilor, nu ești decât un copil din flori și de rău soi...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizecea noapte

Urmă:

Atunci genealogistul, aflându-se singur, singurel cu sultanul, se duse lângă el, și plecându-se la urechea sa, îi spuse:

— O. Rege al vremilor, nu ești decât un copil din flori și de rău soi!

Când auzi vorbele acestea năpraznice și de-o cutezanță nemaiauzită, sultanul se îngălbeni cu totul și se schimbă la chip; și mâinile îi căzură frânte; și își pierdu auzul și văzul; și se făcu de parcă era beat de vin; și se clătină, cu spume la gură; și, până la urmă, se prăbuși la pământ, și rămase multă vreme în starea aceea, fără ca genealogistul să știe întocmai dacă era mort de-a binelea, ori numai pe jumătate, ori dacă mai trăia. Ci, într-un sfârșit, își veni în fire și, dezmetecindu-se și dobândindu-și iarăși simțirile, se întoarse înspre genealogist și îi spuse:

— Acum, bre, pe adevărul Aceluia carele m-a pus deasupra grumazurilor slujitorilor săi, dacă spusele tale mi se vor dovedi întemeiate, și dacă am să capăt încredințarea aceasta, cu dovezi apriate, sunt hotărât, fără putință și fără chip de răzgândire, să mă lepăd de scaunul domniei de care nu aș mai fi volnic, și să mă dezbrac de puterea mea împărătească pe

care am să ți-o trec ție. Întrucât tu ești cel mai dăruit, și nimenea nu s-ar pricepe ca tine să se facă vrednic de o stare ca aceasta. Da dacă am să dau de minciună la capătul cuvintelor tale, am să te sugrum!

Și genealogistul răspunse:

— Ascult și mă supun! Și nu am nimica împotrivă!

Atunci sultanul, ridicându-se în picioare, fără de amânare și fără de zăbavă, se repezi înspre iatacul sultanei validé, cu sabia în mână, și intră, și zise:

— În numele Aceluia carele a înălțat cerul și l-a despărțit de ape, dacă nu ai să-mi răspunzi cu adevărul la ceea ce am să te întreb, am să te toc bucățele cu sabia asta!

Și își roti sabia, bulbucând niște ochi de foc, și spumegând de turbare. Iar sultana validé, înspăimântată și înăbușită totodată de asemenea vorbe atâta de puțin obișnuite, strigă:

— Numele lui Allah fie cu tine și asupra ta! Liniștește-te, o, copilul meu, și întreabă-mă despre tot ce vrei să știi, căci nu am să-ți răspund decât după povețele Adevărului!

Și sultanul îi spuse:

— Atunci grăbește de-mi spune, fără niciun fel de ocoliș și de tâlcuiș, dacă eu sunt fiul sultanului, tatăl meu, și dacă sunt din spița împărătească a strămoșilor mei. Căci numai tu poți să-mi dezvăluiești aceasta!

Iar ea răspunse:

— Am să-ți spun, dar, fără de niciun ocoliș, că ești fiul drept al unui bucătar. Și, dacă vrei să știi cum, iacătă! Când sultanul care a domnit înaintea ta, acela pe care până acuma l-ai crezut tatăl tău, m-a luat de soție, s-a împreunat cu mine cumu-i datul. Ci Allah nu l-a miluit cu harul rodniciei, iar eu n-am putut să-i dăruiesc un moștenitor care să-i facă bucurie și să-i ducă mai departe domnia neamului. Și când a văzut că nu are copii, s-a cufundat într-o mâhnire care i-a răpit și pofta de mâncare, și somnul, și sănătatea. Și maică-sa îl tot dodelea îndemnându-l să ia peste mine încă o soție. Iar el mai luă peste mine încă o soție. Ci Allah nu o dărui cu harul zămislirii. Și iarăși maică-sa îl povățui să ia o a treia soție. Eu atunci, văzând că până la urmă am să fiu aruncată pe cea mai de jos treaptă, și că de altminteri starea sultanului nu se urnea din loc, m-am hotărât să-mi izbăvesc rosturile, izbăvind totodată și moștenirea scaunului domnesc. Și nu am așteptat decât o împrejurare prielnică spre a-mi îndeplini gândul cel minunat. Or, într-o zi, sultanul, care ca și până aci nu avea nicio poftă de mâncare și slăbise rău, a avut poftă să mănânce un pui fript. Și a dat poruncă bucătarului să taie un puiandru dintre păsările închise în niște cotețe sub ferestrele palatului. Și bucătarul a venit să prindă puiul din coteț. Eu atunci, cercetându-l bine pe bucătarul acela, l-am văzut cu totul potrivit pentru treaba plănuită, întrucât era un flăcău tânăr, bine făcut și bine legat. Și aplecându-mă peste fereastră, i-am făcut semn să intre printr-o ușă tainică. Și l-am așteptat în iatacul meu. Iar ce s-a petrecut între mine și el n-a ținut decât un răstimp tare scurt, întrucât, de îndată ce și-a isprăvit treaba, eu i-am și înfipt în inimă un jungher. Iar el a căzut lat, cu capu-naintea picioarelor, mort. Și am poruncit slujnicelor mele de credință să-l ia să-l îngroape tainic într-o groapă săpată de ele în grădină. Și, în ziua aceea, sultanul nu a mâncat pui fript, și a fost cuprins de o mânie mare din pricina pieirii nelămurite a bucătarului său. Ci, peste nouă luni, zi de zi, te-am adus pe lume, zdravăn sănătos, așa cum ai fost mereu. Iar nașterea ta a fost prilej de bucurie pentru sultan, care și-a dobândit iarăși sănătatea și pofta de mâncare, și i-a coperit cu hatâruri și

cu daruri pe toți vizirii, și pe toți credincerii lui, și pe toți cei de la palat, și a dat niște ospețe mari și niște petreceri obștești care au ținut patruzeci de zile și patruzeci de nopți. Și-acesta-i adevărul despre nașterea, despre spița și despre obârșia ta. Și mă jur pe Prorocul – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – că nu am spus decât ce am știut. Ci numai Allah este atoateștiutor!

După ce auzi istorisirea aceasta, sultanul se ridică și ieși plângând din iatacul mamei sale. Și se întoarse în sala domnească, și șezu jos, dinaintea celui de al treilea genealogist, fără a rosti o vorbă. Iar lacrimile îi curgeau într-una din ochi și îi lunecau printre firele din barba-i tare lungă. Și, peste un ceas de vreme, ridică fruntea și îi spuse genealogistului:

— Allah fie cu tine, o, gură a adevărului! ia spune-mi, cum de-ai putut să vezi că sunt copil din flori și de soi rău?

Și genealogistul răspunse:

— O, stăpâne al meu, atunci când noi trei ți-am dovedit harurile pe care le aveam, și când tu ai fost cât se poate de mulțumit, ai poruncit să ni se dea ca răsplată un tain îndoit de carne și de pâine, și apă oricât. Iar eu am judecat, după nevolnicia unei filotimii ca aceea, și după felul însuși al dărniciei, că nu puteai fi decât feciorul vreunui bucătar, vlăstar de bucătar și sânge de bucătar. Întrucât regii fii de regi nu au obiceiul să cinstească un har împărțind carne sau alte lucruri de soiul acesta, ci pe cei hăituiți îi răsplătesc cu daruri strălucite, cu haine alese și cu bogății necântărite. Încât nu am putut să fac alta decât să văd obârșia ta amărâtă de copil din flori, după dovada aceasta fără de tăgadă. Și nu este niciun fel de vrednicie să vezi una ca aceasta!

Când genealogistul sfârși de vorbit, sultanul se ridică și îi spuse:

— Dezbracă-te!

Și genealogistul se supuse, iar sultanul se despuie de hainele și de însemnele sale împărătești, și îl îmbrăcă cu ele pe genealogist. Și îi spuse să se suie în scaunul de domnie și, plecându-se dinainte-i, sărută pământul între mâinile lui și i se închină ca un supus stăpânului său. Și, pe clipă pe dată, chemă în sală pe vizirul cel mare, și pe ceilalți viziri, și pe toți mai-marii împărăției, și le porunci să-l primească pe genealogist ca stăpân legiuit al lor. Iar sultanul cel proaspăt trimise numaidecât după prietenii săi, ceilalți doi genealogiști mâncători de hașiș, și îi căftăni străjeri, pe unul străjer de-a dreapta, iar pe celălalt străjer de-a stânga lui. Iar pe vizirul cel mare până aci îl lăsă în slujba sa, dat fiind duhul lui plin de dreptate. Și fu un rege mare.

Și-atâta cu cei trei genealogiști!

Ci, în ce îl privește pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui deabia începe. Întrucât iacătă!...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu. Iar soră-sa, micuța Doniazada, care din zi în zi și din noapte în noapte se făcea tot mai frumoasă și mai împlinită și mai deșteaptă și mai gânditoare și mai tăcută, se ridică pe jumătate de pe covorul pe care ședea ghemuită, și îi spuse:

— O, sora mea, ce dulci și ce miezoase și ce veselitoare și ce plăcute sunt vorbele tale!

Iar Șeherezada îi zâmbi, o sărută și îi spuse:

— Așa-i, da ce sunt ele pe lângă cele ce am să mai povestesc în noaptea următoare, dacă, firește, va binevoi să-mi îngăduie stăpânul nostru regele!

Iar sultanul Șahriar spuse:

— O, Șeherezada, să nu te îndoiești! Poți, de bună seamă, să ne spui mâine urmarea la povestirea aceasta plină de minunăție și care de-abia acuma începe. Și poți, dacă nu ești ostenită, să-i dai drumul chiar din noaptea asta, atâta de tare doresc să aflu ce are să i se întâmple sultanului dintâi, născutul acela din flori! Bătu-le-ar Allah pe femeile cele stricate! Ci trebuie să mărturisesc că aici soția sultanului, mama feciorului din flori, nu s-a dezmățat cu bucătarul decât cu un rost curat, și nu ca să-și stâmpere pojarurile din lăuntruri. Allah să-și întindă asupra-i iertarea lui! Ci cât despre afurisita, și dezmățata, și fata de cățea care a făcut ce-a făcut cu harapul Massud, apoi ea n-a săvârșit ticăloșia ca să dureze scaunul de domnie al urmașilor mei, afurisita! În veci n-ar mai avea-o Allah întru milele sale!

Și regele Șahriar, după ce rosti aceasta, își încruntă amarnic sprâncenele și, uitându-se cu niște ochi goi și poncișí, adăugă:

— Cât despre tine Șeherezada, încep să cuget că poate n-ai fi la fel cu toate smintitele alea pe care am poruncit să le scurteze de cap!

Iar Șeherezada se plecă dinaintea regelui cel crunt și spuse:

— Allah să-i alungească viața stăpânului nostru și să mă lase să mai trăiesc până mâine, ca să-ți povestesc ce-a pățit bunul copil din flori!

Și după ce spuse acestea, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și una noapte

Micuța Doniazada îi zise Șeherezadei:

— Allah fie cu tine, o, sora mea! Dacă nu ți-e somn, hai, mă rog ție, grăbește de ne spune ce-a mai făcut sultanul, copilul din flori al bucătarului!

Iar Șeherezada spuse:

— Din toată inima și ca pe o cinstire datorată regelui acesta strălucit, stăpânul nostru!

Și își urmă povestirea în felul acesta:

...În ceea ce-l privește pe sultanul de mai înainte, apoi istoria lui de-abia începe, întrucât iacătă!

De cum își părăsi scaunul împărătesc și domnia în mâinile celui de al treilea genealogist, își puse straiele de derviș rătăcitor și, fără să mai zăbovească cu bun-rămasuri, pentru el acuma cu totul zadarnice, și fără să ia nimic cu sine, porni la drum înspre țara Egiptului, unde socotea să trăiască în uitare și singurătate, cugetând la soarta lui. Iar Allah îi meni bună-pace și, după o călătorie plină de trudă și de primejdii, ajunse la Cairo, orașul strălucit, cetatea cea nemăsurată și cea atâta de osebită de orașele din țara sa, și care ca să-i dai ocol cere pe puțin trei zile și jumătate de umblet. Și văzu că orașul acela era cu adevărat una dintre cele patru minuni ale lumii, pe lângă podul de la Sanja, farul de la Al-Iskandaria și moscheea Omiazilor de la Damasc. Și se încredință că poetul era departe de a fi înflorat frumusețile acelui oraș și ale acelei țări când spuse:

Egiptule, pământ plin de minune,
Pe unde e de aur și țărână,

Cu fluviu-ți sfânt, rodind belșug genune,
Și cu norodul tău de toată mâna,
Tu ești al celui care, îndrăzneț,
Te poate cuceri cu orice preț!

Și preumblându-se, și privind, și minunându-se, fără a se mai sătura, sultanul de odinioară, sub straiele lui de derviș sărac, se simțea pe deplin fericit că poate să se bucure în tihnă și să rătăcească în voie și să se oprească după plac, ușurat de daravelile și de poverile domniei. Și gândea: „Laudă lui Allah cel atoateîmpărțitorul! El le dă unora puterea cu poverile și cu grijile ei, și altora sărăcia cu negrijile și cu zburda inimii. Și-aceștia din urmă sunt cei mai norociți! Binecuvântat fie El!” Și-așa ajunse, plin de priveliști vrăjite, dinaintea palatului sultanului de la Cairo, care pe-atunci era sultanul Mahmud.

Și se opri sub ferestrele palatului și, sprijinit în cârja lui de derviș, începu să cugete la viața pe care va fi ducând-o în locuința aceea măreață regele țării, și la alaiul de griji, de gânduri și de necazuri felurite în care trebuie să fie pururea cufundat, fără a mai pune la socoteală și datorințele lui față de cel Preaînalt, carele vede și judecă faptele regilor. Și se bucura în sufletul său că-i venise gândul să se ușureze, ca urmare a dezvăluirii obârșiei sale, de o viață atât de grea și de încurcată, și că o schimbase cu un trai neîngrădit și slobod, neavând alte bunuri și alte belșuguri decât cămașa de pe el, și mantia de lână, și cârja. Și simțea cum o liniște mare îi însenina sufletul și îl făcea să-și uite pe deplin tot zbuciumul de mai înainte.

Or, tocmai atunci, sultanul Mahmud, întorcându-se de la vânătoare, intra în palatul său. Și îl zări pe dervișul sprijinit în cârjă, care nu vedea nimica din toate câte se petreceau în jurul lui și sta cu privirea pierdută în niște zări depărtate. Și se simți tulburat de înfățișarea aleasă a dervișului acela, și de privirea lui mândră, și de chipul lui falnic. Și își zise: „Pe Allah, iacătă cel dintâi derviș care nu întinde mâna la trecerea unor domni bogați! Fără de nicio îndoială că povestea lui trebuie să fie o poveste osebită!” Și trimise pe unul dintre mai-marii din alaiul domnesc să-l poftească să intre în palat, întrucât vroia să stea cu el de vorbă. Și dervișul nu putu să facă alta decât să se supună rugăminții sultanului. Iar pentru el aceasta fu cea de a doua întorsătură a soartei.

Și sultanul Mahmud, după ce se odihni oleacă de ostenelile vânătoarei, porunci să vină dervișul dinainte-i și îl primi cu bunăvoință și îl întrebă cu bunătate despre starea lui, spunându-i:

— Fii binevenit, o, preacinstite derviș al lui Allah! judecând după chipul tău, trebuie să fii din neamul cel ales al arabilor din Hedjaz ori din Jemen!

Iar dervișul răspunse:

— Numai Allah este ales, o, doamne al meu! Eu nu sunt decât un om sărac și un cerșetor.

Iar sultanul Mahmud grăi:

— Nu am împotrivă nimic! Da care-i pricina sosirii tale în țara mea și a venirii tale sub zidurile acestui palat, o, dervișule? Întrucât, de bună seamă, acesta trebuie să fie o poveste vrednică de mirare!

Și adăugă:

— Allah fie cu tine, o, dervișule binecuvântat, istorisește-mi povestea ta, fără să-mi ascunzi nimica!

Iar dervișul, la vorbele acestea ale sultanului, nu se putu opri să nu lase

o lacrimă să-i cadă din ochi, și o tulburare mare îi sugrumă inima. Și răspunse:

— Nu am să-ți ascund nimica, doamne, din povestea mea, măcar că îmi este o amintire plină de amărăciune și de durere. Ci îngăduie-mi să nu ți-o povestesc de față cu alții!

Iar sultanul Mahmud se ridică din scaunul său împărătesc, coborî până la derviș și, luându-l de mână, îl duse într-o odaie lăturalnică, unde se închise cu el. Pe urmă îi spuse:

— Acuma poți să vorbești fără de teamă, o, dervișule!

Atunci sultanul de odinioară, stând jos pe chilim dinaintea sultanului Mahmud, spuse:

— Cel mai mare este Allah! Iacătă povestea mea!

Și îi povesti tot ce i se întâmplase, de la început până la sfârșit, fără să dea uitării niciun amănunt, nici cum se lepădase de scaunul de domnie și se străvestise în derviș, ca să bată drumurile și să caute să-și uite nenorocirile. Ci nu ar fi de nicio trebuință să le mai spunem încă o dată.

După ce sultanul Mahmud auzi întâmplările dervișului se aruncă la pieptul lui și îl sărută cu dragoste și îi spuse:

— Slavă Aceluia carele ridică și coboară, carele nevolnicește și cinstește, cu hotărârile înțelepciunii sale și cu atotputerea sa!

Pe urmă adăugă:

— Într-adevăr, o, fratele meu, povestea ta este o poveste mare, iar pilda ei este o pildă mare! Să fii dară răplătit că mi-ai cinstit urechile și mi-ai sporit mintea cu ea. Durerea, o, fratele meu, este un foc curățitor, iar cotiturile vremii vindecă ochii cei orbi din născare.

Pe urmă spuse:

— Și acuma, când înțelepciunea și-a ales inima ta ca lăcaș și când virtutea umilinții dinaintea lui Allah ți-a dat mai multe însemne de viță aleasă câte nu le dau fiilor de regi nicio mie de ani de domnie, fi-mi-va mie oare îngăduit să rostesc o dorință, o, tu, care ești cel mai mare?

Și sultanul de odinioară spuse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, prefalnicule rege!

Iar sultanul Mahmud zise:

— Aș vrea să-ți fiu prieten!

Și, după ce spuse asta, îl mai sărută o dată pe sultanul de odinioară, ajuns derviș, și îi zise:

— Ce viață minunată are să fie viața noastră de-aici înainte, o fratele meu! Laolaltă avem să plecăm de-acasă, laolaltă avem să ne întoarcem și, noaptea, avem să ne ducem și să străbatem, îmbrăcați teptil, toate mahalalele orașului, întru folosul sufletesc pe care vor putea să ni-l dea asemenea preumblări. Și, în palatul acesta totul are să fie și al tău pe jumătate, spre desăvârșită prietenie! Mă rog ție, să nu zici că nu primești, întrucât neprimirea este un chip al nevrerii!

Și, după ce sultanul-derviș primi cu inima tulburată rugămintea aceea prietenească, sultanul Mahmud adăugă:

— O, frate și prieten al meu, află că la rându-mi și eu am o poveste la viața mea. Și povestea mea este atât de uluitoare încât de-ar fi scrisă cu acul pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură izbăvitoare aceluia care ar citi-o cu luare-aminte. Și nu vreau să tărăgănez mai mult a ți-o povesti, ca să știi și tu, chiar dintru începutul prieteniei noastre, cine sunt eu și cine am fost!

Și sultanul Mahmud, adunându-și laolaltă toate amintirile, îi spuse sultanului-derviș, acum prieten al lui:

Povestea maimuțoiului flăcău

Aflǎ, o, fratele meu, cǎ începutul vieții mele a fost în toate privințele asemenea sfârșitului rosturilor tale, cǎci dacǎ tu ai început cu a fi dintru-ntâi sultan, ca sǎ îmbraci pe urmǎ hainele de derviș, eu am fǎcut tocmai dimpotrivǎ. Întrucât eu am fost mai întâi derviș, cel mai sǎrac dintre dervișii, ca sǎ ajung pe urmǎ sǎ fiu rege și sǎ mǎ așez în scaunul de domnie al sultǎniei Egipetului.

M-am nǎscut, într-adevǎr, dintr-un tatǎ tare sǎrac, care își îndeplinea pe ulițe meseria de stropitor de caldarâm. Și în fiecare zi purta în spinare burduful de piele de caprǎ plin cu apǎ și, încovoindu-se sub greutatea lui, stropea drumul dinaintea prǎvǎliilor și a caselor, dobândind o simbrie tare sǎracǎ. Și tot așa și eu, când am ajuns la vârsta de a munci, îl ajutam la truda lui și cǎram în spinare un burduf cu apǎ pe potriva puterilor mele, ba mai degrabǎ ceva mai greu decât se cuvenea. Iar când pǎrintele meu se sǎvârși întru mila Domnului sǎu, cǎpǎtai drept orice moștenire, orice lǎsatǎ și orice bun burduful cel mare de piele de caprǎ, cu care sǎ stropesc ulițele. Și nu avusei încotro, ca sǎ-mi câștig pâinea cea de toate zilele, decât sǎ mǎ apuc de meseria tatǎlui meu, care era cinstit de toți neguțǎtorii pe la care stropea ulițele dinaintea prǎvǎliilor, și de toți portarii de pe la domnii cei bogați.

Ci, o, fratele meu, spinarea fiului niciodatǎ nu este tot atâta de tare ca a tatǎlui, și repede fusei silit, așa de greu era burduful cel mare pǎrintesc, sǎ mǎ las de truda amarnicǎ a stropitului, ca sǎ nu-mi rup șira spinǎrii sau sǎ mǎ vǎd dǎulat fǎrǎ de izbǎvire. Și, neavând nicio avere și nicio moștenire, nici mǎcar vreo mireasmǎ de asemenea lucruri, trebui sǎ mǎ fac derviș cerșetor, și sǎ întind mâna la trecǎtori, prin curți pe la geamuri și prin locurile obștești. Iar când se lǎsa noaptea mǎ întindeam lat la ușa geamiei din mahalaua mea, și dormeam, dupǎ ce îmbucam agonisita cea puțintică a zilei, spunându-mi ca toți amǎrâții de teapa mea: „Ziua de mâine, de-o vrea Allah, are sǎ fie mai darnicǎ decât aceasta!” Și nu uitam cǎ tot omul își are scris un ceas al lui pe pǎmânt, și cǎ mai devreme ori mai târziu trebuie sǎ vinǎ și ceasul acela al meu, fie cǎ-l vreau, fie cǎ nu-l vreau. Da lucrul cel mai de seamǎ era sǎ nu fiu pierdut în gânduri sau adormit atunci când are sǎ se iveascǎ. Și pentru aceea gândul la el nu-mi da pace niciodatǎ, și vegheam mereu ca un câine pândind vânatul.

Ci, tot așteptând, trǎiam traiul celui sǎrac, în lipsuri: și în nevoi, fǎrǎ a ști vreuna dintre bucuriile vieții. Încât, întâia oarǎ când am avut în mânǎ cinci drahme de argint, un dar nenǎdǎjduit de la un nabab filotim, la poarta la care mǎ dusesem sǎ cerșesc în ziua nunții lui, și de cum: m-am vǎzut stǎpân pe grǎmada aceea de bani, chibzuii sǎ iau bine seama pe ce-i dau și sǎ-mi plǎtesc vreo plǎcere mai acǎtǎrii. Și, strângând în palmǎ cele cinci norocite drahme, zburai spre sukul cel mare, mǎsurând cu ochii și adulmecând cu nasul în toate pǎrțile, spre a ochi lucrul cel mai bun pe care sǎ-l cumpǎr.

Or, iacǎtǎ cǎ deodatǎ auzii în suk niște hohote mari de râs…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și doua noapte

Urmă:

…Or iacătă că deodată auzii în suk niște hohote mari de râs și văzui o mulțime de lume cu chipurile vesele și cu gurile căscate, strânsă împrejurul unui om ce ducea, la capătul unui lanț, un maimuțoi tânăr și mare, cu fundul trandafiriu. Și maimuțoiul acela, călcând tare strâmb, făcea cu ochii, cu fața și cu mâinile o sumedenie de semne înspre cei care îl înconjurau, cu scopul vădit de a-i stârni să se veselească pe seama lui, de a-i îndupleca să-i dea fistic, năut și nucușoare.

Iar eu, la vederea maimuțoiului, îmi zisei: „Ya Mahmud, cine știe de nu ți-o fi legată soarta de gâtul maimuțoiului acesta? Iacătă-te acuma stăpân pe cinci drahme de argint, pe care vrei să-i cheltuiești ca să-ți umpli pântecele o dată, sau de două ori, sau de trei ori cel mult. Au nu ar fi mai bine ca, pe banii aceștia să cumperi maimuțoiul de la stăpânul lui, ca să te faci arătător de maimuțe și să-ți câștigi în tihnă pâinea cea de toate zilele, în loc să duci mai departe viața asta de milog la poarta lui Allah?"

Chibzuind așa, mă slujii de o clipă când mulțimea se mai risipi și mă apropiai de stăpânul maimuțoiului, spunându-i:

— Vrei să-mi vinzi maimuțoiul acesta cu lanț cu tot, pe trei drahme de argint?

Iar el îmi răspunse:

— Eu l-am plătit cu zece drahme sunătoare, da am să ți-l las cu opt!

Eu zisei:

— Patru!

El zise:

— Șapte!

Eu zisei:

— Patru și jumătate!

El zise:

— Ultimul cuvânt: cinci! Și mulțumește Profetului!

Iar eu răspunsei:

— Cu el fie binecuvântarea, și rugăciunea, și pacea lui Allah! Primesc târgul, și iacătă cele cinci drahme!

Și desfăcându-mi degetele care țineau cele cinci drahme încuiate în căușul palmei mele mai abitir decât într-un sipet de oțel, înmânai banii aceia care erau toată averea mea și, în schimb, luai maimuțoiul cel tânăr și voinic, și îl trăsei după mine ținând de capătul lanțului.

Ci atunci mă gândii că eu nu aveam nici casă, nici nimic unde să-l adăpostesc, și că nu puteam să îndrăznesc a-l duce cu mine în curtea geamiei unde mă aciuiam sub tavanul cerului, întrucât m-ar fi alungat paznicul geamiei cu sudălmi amarnice asupra mea și asupra maimuțoiului meu. Și-atunci pornii înspre o casă năruită, care nu mai avea decât trei pereți în picioare, și mă oprii acolo să-mi petrec noaptea împreună cu maimuțoiul meu. Iar foamea începuse să mă chinuiască rău, iar peste foamea aceea se mai adăuga și pofta cea înfrântă, pe care nu putusem să

mi-o mulțumesc cu bunătățurile din suk și pe care de-acuma înainte era peste putință s-o mai astâmpăr, întrucât cumpărarea maimuțoiului mă sărăcise cu totul. Iar nevoile mele, și-așa destul de grele, se făceau de două ori mai grele acuma, când mai aveam și grija de a-l hrăni pe tovarășul meu, cel care avea să-mi agonisească pâinea zilelor de aici înainte. Și începeam să mă cam căiesc de cumpărătura aceea, când deodată îl văzui pe maimuțoiul meu că se scutură, făcând un șir de mișcări ciudate. Și, tot atunci, fără a mai avea răgazul să-mi dau bine seama cum, în locul jivinei cea slută cu fundul lustruit văzui un flăcăiandru ca luna în a cincisprezecea zi a ei. Și în viața mea nu mai văzusem o făptură care să se poată asemui cu el ca frumusețe, ca gingășie și ca strălucire. Și stând drept, cu o înfățișare vrăjitoare, începu să-mi vorbească cu glas dulce ca zahărul, spunând:

— Mahmud, ți-ai cheltuit ca să mă cumperi, cele cinci drahme de argint care erau toată vistieria și toată averea ta, iar acuma iacătă nu știi cum să faci spre a-ți rostui ceva de mâncare, care să ne poată ajunge și mie și ție!

Iar eu răspunsei:

— Pe Allah, adevărat grăiești, o, flăcăule! Da, cum așa? Și cine ești tu? Și de unde vii? Și ce vrei?

Iar el îmi spuse zâmbind:

— Mahmud, să nu mă întrebi nimic. Ci ia mai degrabă dinarul acesta de aur și cumpără tot ce este de trebuință spre a ne ospăta. Și află, Mahmud, că soarta ta, într-adevăr, așa cum ai gândit, este legată de gâtul meu, și că eu vin la tine ca aducător de bunăstare și de noroc!

Pe urmă adăugă:

— Da, Mahmud, grăbește de te du să ne cumperi de mâncare, întrucât suntem tare flămânzi și eu și tu!

Iar eu îi îndeplinii pe dată poruncile și ne grăbirăm să mâncăm împreună o cină minunată, cea dintâi de felul acesta de când m-am născut. Și, cum noaptea era de mult tare târzie, ne culcarăm unul lângă altul. Iar eu, văzându-l mai gingaș decât mine, îl învelii cu mantia mea cea veche din păr de cămilă. Și adormi lipit de mine, de parcă numai așa ar fi făcut toată viața lui. Iar eu nu cutezam să mă clintesc, de frică să nu-l sperii ori să-l fac să creadă vreun gând așa și-așa din parte-mi, și să-l văd atunci luându-și iară înfățișarea dintâi de maimuțoi gras cu fundul belit. Și, pe viața mea! văzui și eu că între apropierea plăcută de acel trup de flăcău și pielea de capră a burdufurilor care îmi slujiseră de căpătâi încă din leagăn era într-adevăr ceva osebire! Și adormii, la rându-mi, gândind că dorm alături de soarta mea. Și îl preamăream pe Atoatedătătorul care mi-o dăruise într-o înfățișare atâta de frumoasă și de ispititoare. Or, a doua zi, flăcăul, sculându-se mai devreme decât mine, mă deșteptă și îmi spuse:

— Mahmud! ar cam fi vremea, după noaptea aceasta chinuită, să te duci și să închiriezi pentru noi vreun palat care să fie cel mai frumos dintre palatele din orașul acesta! Și să nu-ți fie teamă că ai să fii strâmtorat cu banii, și să cumperi, ca lucruri și chilimuri, tot ce ai să găsești mai scump și mai de preț în suk.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și îndeplinii pe dată poruncile, fără a pierde vremea.

Or, după ce ne așezarăm în casa noastră cea nouă, care era cea mai strălucită din Cairo, închiriată de la stăpânul ei pe zece pungi de câte o mie de dinari de aur, flăcăul îmi spuse:

— Mahmud! cum de nu ți-e rușine, îmbrăcat așa în zdrențe și cu trupul

slujind de adăpost la toate neamurile de pureci și de păduchi, să te apropii de mine și să trăiești lângă mine? Și ce aștepți de nu te duci la hammam să te cureți și să-ți îmbunezi starea? Întrucât, în ceea ce privește banii, ai mai mulți decât i-ar trebui unui sultan stăpân de împărăție. Iar în ceea ce privește hainele, nu ai decât a te osteni să ți le alegi!

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și detei fuga să fac o scaldă minunată, și ieșii din hammam ușor, înmiresmat și luminat.

Când flăcăiandrul mă văzu dinainte-i, schimbat și îmbrăcat în niște haine de cea mai aleasă bogăție, se uită la mine îndelung și păru mulțumit de înfățișarea mea. Pe urmă îmi spuse:

— Mahmud! întocmai așa vroiam să te văd! Acuma vino și șezi colea lângă mine!

Iar eu șezui lângă el, cugetând în sufletul meu: „Hei! mi se cam pare că a venit ceasul!” Și mă pregăteam să nu fiu zăbavnic și în niciun chip și oricum ar fi să fie.

Or, peste o clipită, flăcăul mă bătu prietenește pe umăr și îmi zise:

— Mahmud!

Iar eu răspunsei:

— Ya sidi!

El îmi spuse:

— Ce-ai zice tu de-o copilandră fată de rege, mai mândră ca luna la vreme de Ramadan, care să-ți fie nevastă?

Eu spusei:

— Aș zice, o, stăpâne al meu, că ar fi binevenită!

El spuse:

— Dacă-i așa, ridică-te, Mahmude, ia legăturica asta de colea și du-te la sultanul din Cairo s-o ceri de nevastă pe fata lui cea mai mare! Întrucât ea-i scrisă la osânda ta! Iar tătâne-său, când te-o vedea, are să știe că tu ești acela care trebuie să fie soțul fetei lui. Ci tu să nu uiți, când ai să intri în sala domnească îndată după salamalekuri, să-i dai legăturica aceasta în dar!

Iar eu răspunsei:

— Ascult și mă supun!

Și fără a pregeta o clipă, devreme ce aceea era osânda mea, luai cu mine un rob care să poarte de-a lungul drumului legăturica, și mă dusei la saraiul sultanului.

Iar străjerii de la palat și hadâmbii, văzându-mă îmbrăcat cu atâta strălucire, mă întrebară cuviincioși ce doream. Și, după ce aflară că doream să vorbesc cu sultanul și că aveam un peșcheș pe care să i-l dau în mână, nu avură nimic împotrivă să facă, în numele meu, o cerere de primire la sultan, și mă duseră numaidecât dinaintea sa. Iar eu, fără a-mi pierde firea, de parcă toată viața aș fi fost oaspete de regi, îi aruncai sultanului salamalekul îndătinat, cu multă cuviință, da fără să mă umilesc, iar el îmi răspunse într-un chip plăcut și binevoitor. Și luai legătura din mâinile robului și-o dăruii sultanului rostind:

— Binevoiește a primi darul acesta mărunt, o, rege al vremilor, măcar că nu este pe potriva măreției tale, ci pe măsura cărării umile a neputinței mele!

Iar sultanul porunci vizirului său să ia și să desfacă legătura, și se uită să vadă ce este în ea. Și văzu niște giuvaieruri, și niște diademuri și niște podoabe de o strălucire atât de necrezut, cum pesemne niciodată nu mai văzuse ceva asemeni. Și, uluit, se minună cu glas mare de frumusețea acelui dar și îmi zise:

— Este primit! Da grăbește de-mi spune ce dorești și ce pot să-ți dau eu în schimb. Întrucât niciodată nu se cade ca regii să rămână mai prejos ca dărnicie și ca filotimie!

Iar eu, fără a mai aștepta alta, răspunsei:

— O, rege al vremilor, dorul meu arzător este să-ți fiu ginere și fecior, prin acel ascuns odor, acea floare dulce mirositoare, acea fecioară cetluită cu lucoare, minunea-n iașmacuri ușoare, fiica ta cea mai mare!

După ce sultanul auzi vorbele mele și pricepu ce-i cer, se uită la mine un ceas de vreme și îmi răspunse:

— Nu este nimica împotrivă!

Pe urmă se întoarse înspre vizirul său și îi spuse:

— Tu ce socoți despre ceea ce ne cere acest preastrălucit domn? În ce mă privește, eu îl găsesc întru totul pe potrivă! Și cunosc, din anumite semne de pe chipul lui, că este trimis de ursită spre a-mi fi ginere!

Iar vizirul întrebat răspunse:

— Vorbele regelui sunt asupra capului nostru! Iar domnul acesta nu este întru nimic nevrednic de stăpânul nostru, și nu este o rudenie de aruncat. Departe de aceasta! Da poate că va binevoi măria ta să-i ceară o dovadă, peste darul acesta, despre puterea și volnicia lui!

Și sultanul îi spuse:

— Cum trebuie să mă port în treaba aceasta? Sfătuiește-mă, o, vizirule!

El spuse:

— Sfatul meu, o, rege al vremilor, este să-i arăți diamantul cel mai frumos din vistierie, și să nu i-o dai de soție pe domnița fiica ta decât cu învoiala de a-ți aduce, ca dar de nuntă, un diamant de preț tot așa.

Eu atunci, măcar că în sinea mea eram tulburat rău de toate acestea, îl întrebai pe sultan:

— Dacă am să-ți aduc o piatră care să fie geamăna acesteia de-aici și întru totul asemenea ei, mi-o dai pe domniță?

El îmi răspunse:

— Dacă îmi aduci într-adevăr o piatră aidoma cu cea de aici, fata mea va fi soția ta.

Iar eu cercetai piatra, o întorsei pe toate părțile și mi-o învâstai în ochi. Pe urmă i-o dedei îndărăt sultanului și îmi luai rămas-bun de la el, cerându-i îngăduința de a veni iarăși a doua zi.

Și, când ajunsei la palatul nostru, flăcăul îmi zise:

— Cum stă treaba?

Și îi înșirai toate câte se petrecuseră, zugrăvindu-i piatra de parcă o țineam între degete. Iar el îmi spuse:

— Lucrul este lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, inșallah! am să-ți dau zece diamante întru totul asemenea cu cel pe care mi l-ai zugrăvit…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și treia noapte

Urmă:

…Lucrul este lesne. Ci astăzi e prea târziu; da mâine, inșallah! am să-ți

dau zece diamante întru totul asemenea cu cel pe care l-ai zugrăvit.

Și, într-adevăr, a doua zi dimineața flăcăul ieși în grădina palatului și, peste un ceas, îmi aduse cele zece diamante, toate de o frumusețe întru totul aidoma cu a diamantului sultanului, șlefuite în chip de ou de porumbel și limpezi ca ochiul soarelui. Iar eu plecai să le înfățișez sultanului, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, iartă-mă pentru preapuținul acesta. Da n-am avut cum să rostuiesc numai un diamant și am fost nevoit să-ți aduc o testea de zece. Da tu poți să alegi, și pe urmă să le arunci pe cele care n-au să-ți placă!

Și sultanul puse pe vizirul cel mare să deschidă sipețelul de smalț în care se aflau pietrele și rămase vrăjit de strălucirea și de frumusețea lor, și tare uluit văzând că erau într-adevăr zece, toate asemeni cu cel pe care îl avea, aidoma.

Și după ce se dezmeteci din uluirea aceea, se întoarse înspre vizir și, fără a-i grăi o vorbă, îi făcu din mână un semn care spunea: „Ce trebuie să fac?” Și vizirul răspunse, în același fel, cu un semn care vroia să zică: „Trebuie să-i dai fata!”

Și numaidecât se deteră poruncile ca să se facă toate pregătirile pentru nunta noastră. Și fură chemați cadiul și martorii, care scriseră senetul de căsătorie, acolo pe loc. Și când hrisovul cel legiuit fu întocmit, mi-l înmânară, după orânduirea îndătinată. Și, întrucât ținusem ca flăcăiandrul, pe care i-l înfățișasem sultanului ca pe ruda mea cea mai apropiată, să fie de față la ceremonie, mă grăbii să-i arăt senetul, ca să-l citească în locul meu, dat fiind că eu nu știam nici să citesc, nici să scriu. Și după ce îl citi cu glas tare de la un cap la altul, mi-l dete îndărât, spunându-mi:

— Este făcut după toate regulile și după datină. Și iacătă-te însurat legiuit cu fata sultanului.

Pe urmă mă luă de-o parte și îmi spuse:

— Toate astea sunt bune, Mahmud, da acuma vreau să-ți cer o făgăduială!

Iar eu răspunsei:

— Eh, pe Allah! ce făgăduială poți tu să-mi ceri care să fie mai mare decât aceea de a-ți da și viața mea, care-i de mult a ta!

Iar el zâmbi și îmi spuse:

— Mahmud! Nu vreau să te bucuri de căsătoria ta, până ce nu am să-ți dau eu învoire de-a o începe. Întrucât mai este un lucru pe care trebuie să-l fac eu mai înainte!

Și răspunsei:

— A asculta înseamnă supunere!

Încât, atunci când sosi și noaptea începăturii, intrai la fata sultanului. Ci, în loc să fac ceea ce face soțul în atare împrejurare, eu mă așezai departe de ea, în ungherul meu, în pofida dorinței. Și mă mulțumeam numai să mă uit la ea de departe, amărunțindu-i cu ochii desăvârșirile. Și tot așa făcui și în cea de a doua noapte, și în cea de a treia noapte, măcar că în fiecare dimineață mama soției mele venea, cumu-i datina, s-o întrebe cum a fost noaptea, spunându-i: „Nădăjduiesc de la Allah că nu s-a întâmplat nicio supărare și că dovada feciorei tale s-a făcut!” Ci soția mea răspundea! „Nu mi-a făcut încă nimic!”

Drept care, în dimineața celei de-a treia zile, mama soției mele se mohorî până peste marginile mohorălii, și strigă:

— O, ce năpastă pe noi! pentru ce ne batjocorește soțul tău într-un chip atâta de greu, și de ce stăruie a nu vroi să-ți facă începătura? Și ce-au să

gândească despre purtarea aceasta de râs rudele noastre și robii noștri? Și n-au ele tot temeiul să creadă că nedorința aceasta se trage de la vreo pricină despre care e greu să faci dovada, ori de la cine știe ce belea amarnică?

Și, plină de spaime, se duse, în dimineața acelei a treia zile, să-i povestească treaba sultanului, care zise:

— Dacă în noaptea aceasta nu-i mântuie fecioria, am să-l sugrum!

Iar vorbele acestea ajunseră la urechile copilandrei soția mea, care veni și mi le aduse.

Eu atunci nu pregetai să-i dau de știre flăcăului cumu-i treaba. Iar el îmi spuse:

— Mahmud, acum se poate! Ci, până a-i mântui fetia, mai trebuie încă ceva, și anume să-i ceri, când ai să fii numai tu cu ea, să-ți dea o brățară pe care o poartă la mâna dreaptă. Iar tu s-o iei și să mi-o aduci numaidecât. Pe urmă are să fie cu putință să-ți îndeplinești datorința și să-i mulțumești pe mamă și pe tată.

Iar eu răspunsei:

— Ascult și mă supun!

Și când rămăsei singur cu fata, la căderea nopții, îi spusei:

— Allah fie cu tine! chiar ai tu dorința să-ți dau în noaptea aceasta plăcerea și bucuria?

Ea îmi răspunse:

— Am dorința aceasta, într-adevăr.

Eu urmai:

— Atunci, dă-mi brățara pe care o porți la mâna dreaptă!

Iar domnița strigă:

— Eu vreau să ți-o dau, da nu știu ce are să se poată întâmpla când am să las în mâinile tale această brățară-talisman ce mi-a fost dăruită de doica mea pe când eram copilă mică.

Și, spunând aceasta, scoase brățara de la mână și mi-o dete. Iar eu ieșii pe dată și mă dusei să i-o înmânez prietenului meu, flăcăul, care îmi spuse:

— Este chiar cea care îmi trebuia! Acuma, poți să te întorci să-ți faci treaba.

Iar eu detei fuga în odaia de nuntă, ca să-mi împlinesc făgăduiala în ce privește luarea în stăpânire, și în felul acesta să mulțumesc pe toată lumea.

Or, începând din clipa când să mă bucur de soția mea, care mă aștepta întru totul pregătită în patul ei, nu mai știu, o, fratele meu, ce mi s-a întâmplat. Tot ce știu este că am văzut deodată odaia și palatul cum se surupă ca într-un vis, și m-am trezit culcat sub cerul gol, în mijlocul casei celei dărăpănate unde dusesem maimuțoiul când îl cumpărasem. Și eram fără hainele mele cele bogate, și pe jumătate gol, sub zdrențele ticăloșiei mele de mai înainte. Și cunoscui haina mea cea veche, cârpită cu petece de toate culorile, și ciomagul meu de derviș cerșetor, și turbanul meu cel ciuruit de găuri ca un ciur de păsărar.

La priveliștea aceasta, o, fratele meu, nu prea pricepeam cam ce vrea să însemne totul, și mă întrebam: „Ya Mahmud, au ești treaz sau dormi? Visezi, ori ești cu adevărat Mahmud, dervișul cerșetor?” Și, după ce îmi venii în simțiri, mă ridicai și mă scuturai, cum îl văzusem pe maimuțoi mai înainte. Da rămâneam tot așa cum eram, un fiu sărac de om sărac, și nimic mai mult.

Atunci, cu sufletul zdrobit și cu mințile risipite, plecai să rătăcesc fără să prea știu încotro, cugetând la ursita cea de nepriceput, care mă adusese în starea aceea. Și, hoinărind așa, ajunsei într-o uliță nu prea umblată,

unde văzui, stând jos pe un preșuleț și având dinainte-i o rogojină mică plină cu hârtii scrise și cu felurite lucruri de ghicit, un maghrebin din Barbar.

Iar eu, fericit de acea întâlnire, mă apropiai de maghrebin, cu gândul de a-l pune să-mi tragă ursita și să-mi tălmăcească horoscopul, și îi aruncai un salamalek, la care el îmi răspunse. Și șezui jos pe pământ, cu picioarele strânse sub mine, mă ghemuii dinaintea lui și îl rugai să cerceteze Nevăzutul pentru mine.

Atunci maghrebinul, după ce mă măsură cu niște ochi prin care treceau limbi de cuțite, strigă:

— O, dervișule, au nu tu ai fost cel păgubit de o ursită ticăloasă care te-a despărțit de soția ta?

Iar eu grăii:

— Hei, uallah! hei, uallah! ba eu sunt!

El îmi spuse:

— O, săracul de tine! Maimuțoiul pe care l-ai cumpărat pe cinci drahme de argint, și care s-a preschimbat așa, dintr-odată, într-un flăcăiandru plin de gingășie și de frumusețe, nu este o făptură omenească dintre fiii lui Adam, ci un ginn de rău soi. Și nu s-a slujit de tine decât ca să-și ajungă ținta. Află, într-adevăr, că el de multă vreme este îndrăgostit cu patimă de fata sultanului, chiar aceea cu care te-a pus să te însori. Ci întrucât, în pofida tuturor puterilor lui, nu putea să se apropie de ea, dat fiind că fata purta o brățară-talismanică, s-a folosit de mijlocirea ta ca să pună mâna pe brățara aceea și ca să pună stăpânire nepedepsit pe domniță. Da eu nădăjduiesc că nu peste mult am să spulber puterea amarnică a acestui supus ticălos, care-i unul dintre ginnii cei spurcați care s-au răzvrătit împotriva legii stăpânului nostru Soleiman – cu el fie rugăciunea și pacea!

Și după ce grăi astfel, maghrebinul luă o foaie de hârtie, scrise pe ea niște litere încurcate, și mi-o dete spunând:

— O, dervișule, să nu ai vreo îndoială în ce privește strălucirea ursitei tale, întremează-ți sufletul și du-te acolo unde am să-ți arăt. Și acolo să aștepți până ce are să se ivească o ceată de oameni, la care să te uiți cu luare-aminte. Și când a-i să-l vezi pe acela care va părea să le fie căpetenie, să-i dai răvașul acesta; iar el are să-ți împlinească dorințele!

Pe urmă îmi dete îndrumările de trebuință spre a ajunge la locul despre care era vorba, și adăugă:

— În ce privește plata pe care mi-o datorezi, ai să mi-o dai când ursita are să ți se împlinească!

Eu atunci, după ce îi mulțumii maghrebinului, luai răvașul și pornii la drum înspre locul pe care mi-l arătase. Și mersei, pe drumul acela, toată noaptea și toată ziua următoare, și încă o parte din cea de a doua noapte. Și ajunsei atunci la o câmpie goală în care nu se afla drept toată vietatea decât ochiul cel nevăzut al lui Allah și iarbă sălbatică. Și șezui jos și așteptai cu nerăbdare ceea ce avea să mi se întâmple. Și auzii împrejurul meu ca un fel de zbor de păsări de noapte pe care nu le vedeam. Și spaima de pustietate începea să-mi facă inima să tremure, iar frica de noapte îmi umplea sufletul. Și iacătă că deodată zării, la o oarecare depărtare, o mulțime mare de făclii ce păreau că vin singure înspre mine. Și în curând putui să întrezăresc și mâinile care le purtau; ci oamenii care aveau mâinile acelea rămâneau în golul nopții, iar ochii mei nu îi vedeau. Și o mulțime fără de sfârșit de făclii, purtate de niște mâini fără de stăpâni, trecură în felul acesta perechi-perechi pe dinaintea mea. Și într-un sfârșit,

văzui, înconjurat de un număr mare de lumini, un rege stând în jețul său, îmbrăcat în strălucire. Și, când ajunse dinaintea mea, mă privi și mă scrută îndelung, în vreme ce genunchii mei se loveau între ei de spaimă, și îmi spuse:

— Unde este răvașul de la prietenul meu, maghrebinul Barbari?

Iar eu atunci îmi întării inima și, înaintând, îi întinsei răvașul, pe care el îl desfăcu și îl citi, pe când alaiul se oprise. Iar el strigă la careva pe care nu îl vedeam:

— Ya Atras, vino încoace!

Și numaidecât, ieșind din beznă, se ivi un sol gata împodobit, care sărută pământul dinaintea regelui. Și regele îi spuse:

— Du-te degrabă la Cairo, pune-l în lanțuri pe ginnul cutare, și adu-mi-l fără de zăbavă!

Iar solul se supuse și pieri pe dată. Or, peste un ceas, solul se întoarse aducându-l în lanțuri pe flăcăiandrul meu, care se făcuse cumplit de văzut și hâd de privit. Iar regele răcni la el:

— Pentru ce, o, blestematule, i-ai răpit acestui adamit îmbucătura? Și pentru ce i-ai înfulecat-o tu?

Iar el răspunse:

— Îmbucătura este încă neatinsă, iar eu am gătit-o.

Și regele zise:

— Trebuie să-i dai pe dată îndărăt brățara-talisman fiului acesta de adamit, că, de nu, vei avea a face cu mine!

Ci ginnul, care era un ticălos împielițat, răspunse mândru:

— Brățara este la mine și nimeni nu are să mi-o ia!

Și, rostind acestea, căscă o gură cât o șură și aruncă în ea brățara ce se afundă în lăuntru-i. Când văzu așa, regele acela de noapte ridică mâna și, aplecându-se, îl înfășcă pe ginn de ceafă și, învârtindu-l ca pe o praștie, dete cu el de pământ, strigându-i:

— Ca să te înveți minte!

Și dintr-o izbitură îi mestecă lungimea cu lățimea. Pe urmă porunci uneia dintre mâinile purtătoare de făclie să scoată brățara din lăuntrul acelui trup fără de viață, și să mi-o dea. Lucru care fu îndeplinit pe loc. Și, o, fratele meu, de îndată ce brățara-talisman fu în mâinile mele, regele și tot sultanatul lui…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și patra noapte

Urmă:

…Și, o, fratele meu, de îndată ce brățara-talisman fu în mâinile mele, regele și tot sultanatul lui de mâini pieriră, iar eu mă pomenii iarăși îmbrăcat cu hainele mele cele scumpe, în palatul meu, în chiar odaia soției mele. Și pe ea o găsii cufundată într-un somn adânc. Ci, de cum îi pusei brățara la mână, se trezi și scoase un țipăt de bucurie când mă văzu. Iar eu, ca și cum nimic nu s-ar fi petrecut în răstimp, mă alipii de ea. Iar ce-a mai fost este taina credinței musulmane, o, fratele meu. Iar a doua zi tatăl

și mama ei fură până peste poate de bucuroși, văzându-mă îndărăt după atâta lipsă, și uitară, așa de mare le era bucuria de-a ști isprăvită fetia copilei lor, să mă mai iscodească în privința aceasta. Și de-atunci trăim laolaltă în palatul acesta, în tihnă și în bună-învoire. Iar la un timp de la nunta mea sultanul, socrul meu, tatăl soției mele, muri fără a lăsa vreun urmaș de parte bărbătească și, întrucât eram însurat cu fata lui, îmi lăsă mie ca moștenire scaunul său de domnie. Și ajunsei ce sunt și acuma, o, fratele meu. Ci Allah este cel mai mare. Și de la el ne tragem, și la el avem să ne întoarcem.

Și sultanul Mahmud, după ce îi istorisi astfel povestea lui prietenului său cel proaspăt, sultanul-derviș, îl văzu pe acesta până peste poate de minunat de o întâmplare atâta de ciudată, și îi spuse:

— Nu te minuna, o, fratele meu; căci tot ceea ce este scris, se împlinește, și nimic nu este peste putință la vrerea Aceluia carele a zămislit tot! Și-acuma, după ce m-am arătat față de tine în deplinătatea adevărului, fără a mă teme că m-aș micșora în ochii tăi dezvăluindu-ți obârșia mea umilă, ci anume tocmai pentru ca pilda mea să-ți fie o mângâiere, și ca să nu te socoți mai prejos decât mine ca stirpe și ca stepană, poți să fii prieten cu mine în toată liniștea; întrucât niciodată nu am să mă socotesc îndrituit, după toate câte ți-am povestit, să mă îngâmf de starea mea față de tine, o, fratele meu!

Pe urmă adăugă:

— Iar pentru ca starea ta să fie mai limpede, o, fratele meu de obârșie și de cin, am să te căftănesc ca mare vizir al meu. Și așa ai să fii mâna mea cea dreaptă, și sfetnic al faptelor mele; și nimic nu are să se facă în împărăție fără de mijlocirea ta și fără ca priceperea ta să fi încuviințat mai înainte!

Și, fără a mai amâna, sultanul Mahmud îi chemă pe emirii și pe mai-marii împărăției sale și le porunci să-l știe pe sultanul-derviș de vizirul-cel-mare, și îl îmbrăcă cu chiar mâinile sale într-o haină mândră de falā, și îi dete în seamă turana domnească.

Și proaspătul mare-vizir ținu divan în chiar ziua aceea, și tot așa și în zilele care urmară, împlinindu-și datorințele slujbei cu atâta duh al dreptății și al nepărtinirii, încât lumea, aflând de noua stare a lucrurilor, venea din afundurile țării spre a-și înfățișa jalbele și spre a se supune hotărârilor lor, luându-l de singur judecător al pricinilor lor. Iar el punea atâta înțelepciune și atâta chibzuială în județele sale, încât îi aduceau mulțumire și laudă până și cei împotriva cărora se rosteau hotărârile lui. În ce privește clipele de răgaz, apoi pe acestea și le petrecea laolaltă cu sultanul, cu care ajunsese soț nedespărțit și prieten la toartă.

Or, într-o zi, sultanul Mahmud, simțindu-și cugetul pustiu, se duse degrabă la prietenul său și îi spuse:

— O, frate și vizir al meu, astăzi mi-e inima grea în piept, și cugetul mi-e pustiu.

Iar vizirul, sultanul de odinioară al țării Arabiei, răspunse:

— O, rege al vremilor, bucuriile și necazurile sunt în noi și numai inima noastră le zămislește. Ci adesea vederea lucrurilor din afara noastră poate să ne schimbe starea sufletului. Ai încercat astăzi asupra ochilor tăi priveliștea lucrurilor din afară?

Iar sultanul răspunse:

— O, vizire al meu, am încercat astăzi asupra ochilor mei priveliștea nestematelor din vistieria mea, și le-am luat una câte una în mâinile mele,

și rubinele, și smaraldele, și safirele, și gemmele de toate felurile de culori; ci ele nu m-au îndemnat nicidecum înspre voioșie, iar sufletul mi-a rămas mohorât și inima tristă. Și m-am dus pe urmă în haremul meu, și mi-am petrecut privirile peste toate neamurile mele de femei, și albe, și oacheșe, și bălaie, și arămii, și negre, și grase, și gingașe, ci niciuna dintre ele nu a izbutit să-mi risipească tristețea. Și mi-am cercetat pe urmă grajdurile, și m-am uitat la caii, și la iepele și la cârlanii mei, ci toată frumusețea lor nu a putut să miște vălul care întunecă lumea dinaintea ochilor mei. Și acuma vin la tine, o, vizire al meu plin de înțelepciune, ca să găsești tu un leac pentru starea mea, sau să-mi spui niște vorbe tămăduitoare.

Iar vizirul răspunse:

— O, doamne al meu, ce-ai zice de un drum pe la lăcașul nebunilor, pe la maristan, pe care de atâtea ori am vrut să-l vedem împreună, fără să fi ajuns încă la el? Mă gândesc că, într-adevăr, nebunii sunt niște făpturi dăruite cu alt fel de înțelegere decât a noastră, și că ei văd între lucruri niște legături pe care cei care nu sunt nebuni nu le bagă niciodată în seamă, și că sunt cercetați de duhuri. Și poate că drumul acesta are să ridice tristețea care apasă pe sufletul tău și are să-ți ușureze pieptul!

Iar sultanul răspunse:

— Pe Allah, o, vizire al meu, hai să-i vedem pe nebunii din maristan!

Atunci sultanul și vizirul său, sultanul-derviș de odinioară, ieșiră din palat, fără a lua niciun fel de alai cu ei, și se duseră, fără a se mai opri pe undeva, drept la maristan, adică la casa de nebuni. Și intrară și se preumblară peste tot; spre uimirea lor cea mare, nu găsiră acolo pe nimenea în afară de chelar și de paznici; cât despre nebuni, nu se afla nici umbră, nici mireasmă de vreunul. Și sultanul îl întrebă pe chelar:

— Unde sunt nebunii?

Iar el răspunse:

— Pe Allah, o, doamne al meu, nu mai găsim nebuni de un lung răspăr de vreme, și pricina acestei sărăcii nu poate să stea decât în slăbirea deșteptăciunii la făpturile lui Allah!

Pe urmă adăugă:

— Ci totuși, o, rege al vremilor, am putea să-ți arătăm trei nebuni care se află aici de o bucată de vreme, și care ne-au fost aduși, unul după altul, de niște oameni de vază, care ne-au oprit să-i arătăm cuiva, fie acela mic ori mare. Ci nimica nu poate să-i fie ascuns stăpânului nostru sultanul!

Și mai adăugă:

— Aceștia, fără de nicio îndoială, sunt niște mari învățați, căci toată ziua citesc în cărți!

Și îi duse, pe sultan și pe vizir, la niște odăi lăturalnice, apoi, cuviincios, îi lăsă singuri.

Iar sultanul Mahmud și vizirul său văzură trei inși tineri legați cu lanțuri de un zid, dintre care unul citea, pe când ceilalți doi ascultau cu luare-aminte. Și tustrei erau frumoși, bine făcuți, și nu dădeau niciun semn de sminteală ori de nebunie. Și sultanul se întoarse înspre tovarășul său și îi zise:

— Pe Allah, o, vizire al meu, necazul acestor trei tineri trebuie să fie un necaz tare de-a mirare, iar povestea lor o poveste nemaipomenită!

Și se întoarse înspre ei și le spuse:

— Voi într-adevăr din pricina nebuniei ați fost închiși în maristanul acesta?

Iar ei răspunseră:

— Nu, pe Allah, nu suntem nici nebuni, nici smintiți, o, rege al

vremilor, și nu suntem nici baremi nerozi ori tâmpi. Da atâta de ciudate sunt întâmplările noastre, și atâta de nemaipomenite istoriile, că, de-ar fi însăilate cu acul pe colțul ochilor noștri, ar fi o învățătură mântuitoare pentru aceia care ar fi în stare s-o sloveneasca!

Iar sultanul și vizirul, la vorbele acestea, șezură jos dinaintea celor trei tineri legați în lanțuri, spunând:

— Urechea noastră-i deschisă, și-i gata să vă asculte!

Atunci cel dintâi, acela care citise din carte, spuse:

Povestea celui dintâi nebun

Eu de meserie, o, stăpânii mei și cunună peste capul meu, am fost neguțător în sukul mătăsarilor, așa cum înaintea mea fuseseră părintele și părintele părintelui meu. Și, ca marfă, nu vindeam decât lucruri indienești, de toate felurile și de toate culorile, da numai la prețuri tare ridicate. Și vindeam și cumpăram cu câștig și cu agoniseală mare, cum e datul la neguțătorii cei mari.

Or, într-o zi, stam ca de obicei în prăvălia mea, când se ivi o bătrână care îmi ură ziua-bună și mă cinsti cu salamalekul ei. Iar ei îi răspunsei la urări și la vorbele îndătinate, când ea șezu jos pe marginea tejghelei mele și mă iscodi, zicând:

— O, stăpâne al meu, ai marfă de soi adusă chiar din țara Indului?

Eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, am cu ce să te mulțumesc în prăvălia mea.

Iar ea spuse:

— Scoate-mi o stofă dintre acelea, ca s-o văd.

Iar eu mă ridicai și trăsei, anume pentru ea, din dulapul ținut departe, un vig de stofă indienească de cel mai mare preț, și i-o pusei dinainte. Iar ea o luă și, după ce o cercetă, fu pe deplin mulțumită de frumusețea ei și îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, cu cât dai stofa aceasta?

Eu răspunsei:

— Cu cinci sute de dinari.

Iar ea își scoase numaidecât punga și îmi numără cei cinci sute de dinari de aur; pe urmă luă stofa și plecă în calea ei. Iar eu, o, stăpâne și sultan al nostru, îi vândui în felul acesta o marfă care nu mă costase decât o sută cincizeci de dinari. Și îi mulțumii Atotatedătătorului pentru binefacerile sale.

Or, a doua zi, bătrâna veni iar la mine și îmi mai ceru o stofă, și mi-o plăti tot cu cinci sute de dinari, și plecă apoi cu târguiala și cumpărătura ei. Și, iarăși, veni și în ziua următoare să cumpere de la mine încă o bucată de stofă indienească, pe care mi-o plăti pe loc; și, o, doamne sultane al meu, tot așa făcu vreme de cincisprezece zile la rând, cumpără și plăti mereu la fel. Și, în cea de a șaisprezecea zi, o văzui cum vine ca de obicei și își alege o bucată. Și tocmai se pregătea să mi-o plătească, când văzu că nu avea punga la ea, și îmi spuse:

— Ya Khawaga, pesemne că mi-am lăsat punga acasă.

Iar eu răspunsei:

— Ya setti, nu-i niciun zor. Dacă vrei să-mi aduci banii mâine, vei fi binevenită; de nu, tot binevenită ai să fii!

Ci ea se lepădă, spunând că niciodată nu s-ar învoi să primească o marfă pe care nu a plătit-o, iar eu, la rându-mi îi spusei de mai multe ori:

— Poți s-o iei, pe temeiul prieteniei noastre și pe prețuirea pe care o am pentru tine!

Și începu între noi o înfruntare de mărinimii, ea nevroind să primească, iar eu vroind să dau. Întrucât, o, doamne al meu, se cădea ca, după ce

dobândisem atâta câștig de pe urma ei, să mă port frumos cu ea, ba eram gata, la nevoie, să-i dau pe degeaba chiar una ori două bucăți de stofă. Ci, la urmă, îmi zise:

— Ya Khawaga, văd că niciodată n-avem să ajungem a ne înțelege dacă o ținem tot așa. Încât, cel mai lesne ar fi să-mi faci hatârul de a mă însoți până acasă, ca să-ți capeți prețul pentru marfa ta.

Eu atunci, nevroind s-o supăr, mă sculai, închisei prăvălia și pornii după ea.

Și merserăm, ea înainte, iar eu la zece pași în urma ei, până ce ajunserăm la intrarea în ulița pe care se afla casa. Atunci se opri și scoțând din sân o năframă îmi spuse:

— Trebuie să primești a te lăsa legat la ochi cu năframa aceasta.

Iar eu, cu totul nedumerit de o ciudățenie ca aceea, o rugai cuviincios să-mi spună pentru care pricină. Și ea îmi spuse:

— Pentru aceea că pe ulița aceasta pe care avem s-o străbatem se află niște case cu ușile deschise și unde femeile stau, cu fața dezvelită, în odaia de la intrare; și-așa că s-ar putea ca privirea ta să cadă pe vreuna dintre ele, măritată ori fată, iar inima ta s-ar putea ispiti atunci în vreo încurcătură de dragoste, și ai fi tare necăjit în viața ta; întrucât, în această mahala a orașului, se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până și pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și cincea noapte

Urmă:

…întrucât, în această mahala a orașului, se află destule chipuri de femei măritate ori de fecioare, atâta de frumoase că l-ar ispiti până și pe schivnicul cel mai cucernic. Iar eu tare mă tem pentru tihna inimii tale. Eu, la astea, gândii: „Pe Allah, bătrâna aceasta nu are gânduri necurate”. Și mă supusei la ce îmi cerea. Ea atunci mă legă la ochi cu năframa și mă făcu astfel să nu mai văd nimic.

Mă luă pe urmă de mână și merse cu mine până ce ajunserăm dinaintea unei case, unde bătu în poartă cu veriga de fier. Și ni se deschise pe dată, din lăuntru. Și, de cum intrarăm, călăuza mea cea bătrână îmi dete jos năframa, iar eu văzui uluit că eram într-o încăpere împodobită și îmbrăcată cu toată strălucirea saraiurilor împărătești. Și, pe Allah! o, doamne și sultane al nostru, în viața mea nu mai văzusem ceva asemenea, nici nu visasem niște lucruri atâta de minunate.

Estimp, bătrâna mă rugă s-o aștept în odaia în care mă aflam, și care da într-o sală încă și mai frumoasă, cu perdele. Și, lăsându-mă singur în odaia aceea, din care puteam să zăresc tot ce se petrece în cealaltă, plecă.

Și iacătă! văzui la intrarea în cea de a doua sală, aruncate claie peste grămadă într-un colț, toate stofele cele de preț pe care i le vândusem bătrânei. Și îndată intrară două tinerele ca două lune, aducând fiecare câte o găleată plină cu apă de trandafiri. Și își puseră gălețile jos pe lespezile de

marmoră albă și, ducându-se la grămada de stofe scumpe, luară una la întâmplare și o despicară în două, ca pe o cârpă de vase. Pe urmă, fiecare se duse la găleata ei și suflecându-și mânecile până la subsuoară băgară bucata de stofă scumpă în apa de trandafiri, și începură să ude și să spele lespezile, și să le șteargă apoi cu alte bucăți din stofele mele cele scumpe, și, într-un sfârșit, să le frece și să le lustruiască cu ce mai rămânea din stofele care costaseră cinci sute de dinari fiecare. Și când acele fetișcane își sfârșiră treaba, și când marmora se făcu ca argintul, acoperiră podeaua cu niște preșuri atâta de frumoase încât, dacă aș fi vândut prăvălia mea întreagă, tot n-aș fi dobândit banii trebuitori spre a-l putea cumpăra chiar și pe cel mai sărăcăcios dintre ele. Și peste preșurile acelea fetele așternură un chilim de lână de capră înmiresmat cu mosc și niște perne umplute cu pene de struț. După care, aduseră cincizeci de bucăți de atlaz de zarafir și le rânduiră frumos împrejurul chilimului din mijloc; pe urmă ieșiră din odaie.

Și, iacată! perechi-perechi, intrară niște fete ținându-se de mână și care veniră și se rânduiră fiecare dinaintea câte uneia dintre bucățile cele pătrate de atlaz, și, întrucât ele erau cincizeci, se aflară așezate astfel, într-o desăvârșită rânduială, dinaintea atlazurilor acelea.

Și, iacătă! sub un baldachin purtat de zece lune de frumusețe, se ivi la intrarea în sală o fetișcană, atâta de orbitoare în albeața sa și în strălucirea ochilor ei cei negri, că ochii mei se închiseră singuri. Și când îi deschisei iar, o văzui lângă mine pe bătrâna care mă călăuzise acolo, și care mă pofti s-o însoțesc spre a mă înfățișa fetișcanei ce se și tolănise galeș pe chilimul de la mijloc, între cele cincizeci de fete stând în picioare pe bucățile de atlaz. Iar eu, nu fără o mare tulburare, mă văzui ațintit așa de privirile celor cincizeci și una de perechi de ochi negri, și îmi zisei: „Nu este putere și izbăvire decât întru Allah cel preamărit și preaînalt! E vădit că moartea mea o vor!”

Or, când ajunsei dinaintea ei, copilandra crăiță îmi zâmbi, îmi ură bun venit și mă pofti să stau jos pe chilim lângă ea. Și, tare încurcat și fâstâcit, șezui, ca să mă supun ei, iar ea îmi spuse:

— O, tinere, ce zici de mine și de frumusețea mea? Și socoți că aș putea să-ți fiu soție?

Iar eu, la vorbele acestea, uluit până peste marginile uluirii, răspunsei:

— O, stăpâna mea, cum aș cuteza să mă cred vrednic de un hatâr ca acela? Căci, cu adevărat, eu nu mă socot la un preț atât de mare încât să ajung un rob, ori, încă și mai puțin, dinaintea ta!

Ci ea urmă:

— Nu, pe Allah, o, tinere, vorbele mele nu cuprind niciun vicleșug, și nu este nimica amăgitor în spusele mele, care-s din inimă. Răspunde-mi, dar, la fel de curat, și alungă-ți din minte toată spaima, întrucât inima mea este plină până sus de dragostea pentru tine!

La vorbele acestea, pricepui, o, doamne sultane al nostru, pricepui, fără putință de îndoială, că fetișcana avea cu adevărat de gând să se mărite cu mine, ci fără să fiu în stare a ghici pentru care pricină mă alesese tocmai pe mine dintre miile de tineri, nici de unde știa de mine. Și, până la urmă, îmi zisei: „O, Cutărică, ceea ce este de nepătruns are însușirea de a nu cere gânduri chinuitoare. Nu căuta, așadar, să înțelegi, și lasă lucrurile să-și urmeze calea.” Și răspunsei:

— O, stăpână a mea, dacă într-adevăr nu spui asta ca să le faci pe fetele acestea să râdă de mine, adu-ți aminte de zicala ce spune: Când drugu-i roșu, este gata pentru ciocan! Or, socot că inima mea este atâta de aprinsă

de dorință, încât e vremea să împlinim împreunarea noastră. Spune-mi, dar, pe viața ta! ce trebuie să-ți aduc ca zestre și ca avere din parte-mi!

Iar ea răspunse zâmbind:

— Zestrea și averea sunt de mult date, și nu ai a te îngriji de ele.

Și adăugă:

— Întrucât așa-i și dorința ta, am să trimit pe dată după cadiu și după martori, spre a-putea să fim uniți fără de amânare.

Și, într-adevăr, o, doamne al meu, cadiul și martorii nu zăboviră să vină. Și înnodară nodul, cumu-i pravila. Și fuserăm însurați fără de amânare. Și toată lumea plecă, după împlinirea datinei. Iar eu mă întrebam: „O, Cutărică, visezi ori ești treaz?” Și-apoi fu iarăși cu totul altceva când ea le porunci roabelor sale cele frumoase să gătească hammamul pentru mine, și să mă îndrume acolo. Și fetele mă poftiră să intru într-o odaie de scaldă înmiresmată cu aloe de la Comorin, și mă deteră pe seama scăldătoarelor care mă dezbrăcară și mă frecară și mă scăldară de mă făcură mai ușor ca păsările. Pe urmă turnară pe mine parfumurile cele mai alese, mă îmbrăcară cu găteli bogate și îmi aduseră tot felul de răcoritoare și de sorbeturi. După care, mă scoaseră din hammam și mă duseră în odaia soției mele, care mă aștepta împodobită numai cu frumusețea ei.

Și ea veni numaidecât la mine, și mă munci cu o patimă uluitoare.

Și trăirăm împreună, o, rege al vremilor, douăzeci de nopți la rând, peste măsură de bucuroși și de fericiți. Și după acest răstimp, gândul la maică-mea veni de se înfățișă în mintea mea, și îi spusei copilandrei soția mea:

— Ya setti, iacătă că a și trecut o grămadă de vreme de când lipsesc de acasă, iar maică-mea, care nu mai are niciun fel de știre despre mine, trebuie să fie tare îngrijorată. Pe deasupra, treburile negustoriei mele tare or mai fi lâncezit pesemne în toate zilele acestea câte au trecut.

Iar ea îmi răspunse:

— Nu te necăji! Și mă învoiesc cu dragă inimă să te duci s-o vezi pe mama ta și s-o liniștești. Ba poți, începând de-acum, să te și duci în fiecare zi și să-ți vezi de daraveli, dacă-ți place; ci vreau ca de fiecare dată să vină să te ia bătrâna mea și tot ea să te aducă înapoi.

Iar eu răspunsei:

— Nu este nimica împotrivă!

Cu aceasta, bătrâna cea de la început veni la mine, îmi puse o năframă peste ochi, mă duse la locul unde mă legase la ochi întâia oară și îmi spuse:

— Să te întorci aici deseară, la ceasul rugăciunii, și ai să mă găsești chiar în locul acesta, ca să te duc la soția ta.

Și, cu vorbele acestea, mă dezlegă la ochi și plecă.

Iar eu zorii să alerg la mine acasă, unde o găsii pe maică-mea copleșită de jale și scăldată de lacrimile deznădejdii, trudindu-se să-și coase hainele de doliu. Și, de cum mă zări, se repezi la mine și mă cuprinse în brațe, plângând de bucurie; iar eu îi zisei:

— Nu mă plânge, o, maică a mea, și înseninează-ți ochii, întrucât lipsa aceasta a mea m-a dus la o fericire la care n-aș fi cutezat să jinduiesc vreodată.

Și îi istorisii întâmplarea mea cea norocită, iar ea se minună cu bucurie:

— Ocrotească-te și lumineze-te Allah, o, fiul meu! Da făgăduiește-mi că ai să vii să mă vezi în fiecare zi, întrucât dragostea mea are trebuință să fie răsplătită cu iubirea ta.

Iar eu nu pregetai să-i fac făgăduiala aceea, dat fiind că solia îmi și dedese slobozenie să plec de acasă oricând. După care îmi trecui ziua cu daraverile mele de vânzări și de cumpărări, în prăvălia din suk, iar când veni vremea mă întorsei la locul hotărât, unde o găsii pe bătrâna care mă legă la ochi ca de obicei și mă duse în palatul soției mele, spunându-mi:

— Așa este mai bine pentru tine, întrucât, așa cum ți-am mai spus, se află pe ulița aceasta o sumedenie de femei, măritate ori fete, care șed în tinda caselor lor și care toate nu au decât un dor, și-anume de a sorbi dragostea de pe drum așa cum adulmecă aerul și cum înghit apa pe care o beau! Și ce s-ar face inima ta între năvoadele lor?

Or, când ajunsei la saraiul în care locuiam acuma, soția mea mă primi cu o bucurie de nespus, iar eu răspunsei așa cum ilăul răspunde ciocanului. Iar cocoșul meu cel fără de creastă și fără de glas nu rămase mai prejos față de puicuța aceea ispititoare, și izbuti să nu se facă de ocară față de faima lui de viteaz dezbătelnic, întrucât, pe Allah! o, stăpâne al meu, în noaptea aceea berbecul a dat nu mai puțin decât treizeci de izbituri de corn în oița aceea bătelnică, și nu și-a curmat truda decât atunci când potrivnica sa strigă aman, cerând îndurare.

Și vreme de trei luni trăii așa mai departe viața aceasta neostenită, plină de înfruntări de noapte, de harțe de dimineață și de iureșuri de zi. Și în sufletul meu mă minunam în fiecare zi de ursita mea, zicându-mi: „Ce soartă norocoasă am avut de m-a dus la fetișcana aceasta pojarnică, și pe care mi-a dat-o de soție! Și ce ursită uluitoare ca aceea care odată cu bucățica aceasta de unt proaspăt mi-a menit și un sarai cum nu au nici regii!” Și nu trecea zi fără ca să încerc a afla de la robi numele și cinul celei cu care mă însurasem fără s-o fi cunoscut și fără să știu a cui fată este și din ce neam se trage.

Ci, într-o bună zi, aflându-mă singur mai deoparte cu o arăpoaică tânără dintre roabele cele negre ale soției mele, o iscodii pe roabă în privința aceasta, spunându-i:

— Allah fie cu tine, o, copilandră binecuvântată, o, albo în lăuntrul tău, spune-mi ce știi despre stăpâna ta, iar vorbele tale am să le așez adânc în cotlonul cel mai adumbrit al inimii mele.

Iar tânăra arăpoaică, tremurând de spaimă, îmi răspunse:

— O, stăpâne al meu, povestea stăpânei mele este un lucru cu totul și cu totul nemaiauzit; ci, dacă ți l-aș dezvălui mă tem să nu fiu dată morții fără de izbăvire și fără de zăbavă! Tot ce pot să-ți spun este că ea te-a băgat de seamă într-o zi în suk, și că i-ai căzut cu drag.

Și nu putui nimic să mai scot de la arăpoaică, peste cuvintele acestea. Ba chiar, întrucât stăruiam, mă amenință că se duce să-i povestească stăpânei sale încercarea mea de-a o ispiti la destăinuiri. Atunci, o lăsai să-și cate de calea ei, iar eu mă întorsei la nevastă-mea ca să stârnesc o zbânțuială fără de însemnătate.

Iar viața mea se scurgea în felul acesta, între plăceri năprasnice și harțe drăgăstoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduința soției mele, și când, aruncându-mi privirile înspre uliță, zării o copilandră cu iașmacul pe față…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

…Iar viața mea se scurgea în felul acesta, între plăceri năprasnice și harțe drăgăstoase, până într-o după-amiază, când mă aflam în prăvălia mea, cu îngăduința soției mele, și când, aruncându-mi privirile înspre uliță, zării o copilandră cu iașmacul pe față, care venea înspre mine, în chip fățiș. Iar când fu dinaintea prăvăliei mele, îmi aruncă salamalekul cel mai gingaș și îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, iată un cocoș de aur împodobit cu diamante și cu nestemate, pe care degeaba m-am străduit să-l vând la prețul potrivit, pe la toți negutătorii din suk. Ci aceia sunt niște inși fără gust și fără subțirime la frumuseți, întrucât mi-au răspuns că un asemenea giuvaier nu-i lesne de vândut și că nici n-ar putea să-l mărite cu vreun câștig. De aceea am venit să ți-l dau ție, care ești om de gust, la prețul pe care vei binevoi să-l hotărăști singur!

Iar eu răspunsei:

— Nici eu nu am vreo trebuință de giuvaierul acesta. Dar ca să-ți fac plăcerea, îți dau pe el o sută de dinari, niciunul mai mult, niciunul mai puțin.

Iar copilandra răspunse:

— Ia-l, atunci, și să-ți fie o cumpărătură aducătoare de câștig!

Iar eu, măcar că nu aveam cu adevărat nicio dorință să cumpăr cocoșul de aur, mă gândii totuși că pasărea aceea ar putea să-i facă plăcere soției mele, aducându-i aminte de virtuțile mele temeinice, și pornii înspre dulapul meu, și luai o sută de dinari. Ci, când vrusei să-i dau fetei, ea nu vroi să-i primească, zicându-mi:

— Într-adevăr, nu-mi sunt de niciun folos, și nu doresc altă plată decât îngăduința de a mă lăsa să te sărut numai o dată pe obraz. Și aceasta-i singura mea dorință, o, tinere!

Iar eu îmi zisei în sinea mea: „Pe Allah! numai un sărut pe obraz pentru un giuvaer care prețuiește mai bine de o mie de dinari de aur, ăsta-i un chilipir pe cât de ciudat, pe-atâta de mare!” Și nu pregetai să-i dau îngăduința.

Atunci copilandra, o, doamne al meu, veni lângă mine și ridicându-și iașmăcuțul de pe față mă sărută pe obraz – până peste poate de plăcut! – ci, totodată, de parcă i-ar fi venit poftă să guste din carnea mea, își înfipse în obrazul meu dinții de tigroaică tânără și îmi arse o mușcătură de-i mai port și-acuma urma. Pe urmă plecă râzând cu un râs mulțumit, pe când eu îmi ștergeam sângele ce curgea de pe obraz. Și mă gândeam: „Pățania aceasta a ta, o, Cutare, este o pățanie uluitoare! Și în curând ai să vezi toate muierile din suk cum au să vină să-ți ceară care o bucățică de obraz, care o bucățică de bărbie, care o bucățică de ce știi tu, și poate că atunci ar fi mai bine să-ți lefterești toată marfa și să nu mai vinzi decât bucăți din tine!”

Și când veni seara, mai râzând, mai mânios, mă întorsei la baba care mă aștepta ca de obicei, la colțul uliței noastre, și care, după ce îmi puse năframa la ochi, mă duse la palatul nevestei mele. Și, de-a lungul drumului, o auzii cum mormăia printre dinți niște vorbe neînțelese ce-mi păreau a cam fi un soi de amenințări, ci gândeam: „Babele-s niște făpturi cărora le place să boscorodească și care își petrec bătrânele lor zile

amărâte cârtind de toate și trăncănind!”

Or, când intrai la soția mea, o găsii stând în sala de primire, cu sprâncenele încruntate și îmbrăcată din talpă până-n creștet într-o culoare roșie stacojie, cum poartă regii în ceasurile lor de mânie. Iar înfățișarea ei era aprigă, iar chipul coperit de gălbeneală. Și, la priveliștea aceea, zisei în sinea mea: „O, Ocrotitorule, scapă-mă!” Și, neștiind de unde-i vine pornirea vrăjmașă, mă dusei la soția mea care, împotriva obiceiului, nu se ridică să mă întâmpine, ci își întoarse capul de la mine; și, întinzându-i cocoșul de aur pe care îl cumpărasem, îi spusei:

— O, stăpâna mea, primește cocoșul acesta de preț, care-i un lucru într-adevăr minunat și care-i vrednic de privit; întrucât l-am cumpărat spre a-ți face plăcere!

Ci, la vorbele acestea, fruntea i se posomorî, și ochii i se înnegurară și, până să am eu vreme să mă feresc, căpătai o palmă amețitoare care mă răsuci ca pe un titirez și era mai mai să-mi rupă falca din stânga. Și strigă:

— O, câine și fecior de câine, dacă chiar ai cumpărat cocoșul acela, atunci de unde este mușcătura de pe obrazul tău?

Iar eu, năucit și de palma cea năprasnică, simții că mă clatin și trebui să mă încordez strașnic, ca să nu cad cât eram de lung. Da asta nu fu decât începutul, o, doamne al meu, asta nu fu, vai! decât începutul începutului! Căci, la un semn al soției mele, văzui deodată cum se dau la o parte perdelele din fund și cum intră patru roabe călăuzite de babă. Și aduceau un trup de copilandră, cu capul tăiat și pus pe mijlocul trupului. Și cunoscui pe dată că acel cap era al fetei ce-mi dedese, pe o mușcătură, giuvaierul. Iar priveliștea aceea izbuti să mă topească de tot, și mă prăbușii la pământ, fără de simțire.

Iar când îmi venii în fire, o, doamne sultane al meu, mă văzui legat cu lanțuri în maristanul acesta. Și paznicii îmi spun că sunt nebun. Și altceva nimic nu-mi mai spun.

Și-așa-i cu povestea prepusei mele nebunii și a întemnițării mele în casa aceasta de nebuni. Și numai Allah v-a trimis pe amândoi, și pe tine, o, doamne sultane al meu, și pe tine, o, înțeleptule și dreptule vizir, ca să mă scoateți afară de aici. Și voi amândoi să judecați, din socotința ori din descumpănirea vorbelor mele, dacă sunt cu adevărat stăpânit de duhuri, ori dacă sunt cumva lovit de vreo aiureală, de vreo scrânteală ori de vreo sminteală, sau dacă sunt întreg la minte.

După ce ascultară povestea tânărului, sultanul și vizirul său, care era sultanul-derviș de odinioară, cel născut din flori, se cufundară în cugetări adânci și rămaseră gânditori, cu fruntea plecată și cu ochii ațintiți în pământ, vreme de un ceas. După care sultanul ridică cel dintâi fruntea și spuse soțului său:

— O, vizire al meu, mă jur pe adevărul Aceluia carele m-a pus ocârmuitor peste împărăția aceasta că nu voi avea tihnă și nici n-am să mănânc ori să beau nimic până n-oi da de copilandra care s-a măritat cu tânărul acesta. Grăbește, dar, de-mi spune ce s-ar cuveni să facem pentru aceasta.

Și vizirul răspunse?

— O, rege al vremilor, trebuie să-l luăm fără de zăbavă pe tânărul acesta, lăsându-i deocamdată pe ceilalți doi tineri în lanțuri, și să străbatem cu el ulițele orașului, de la răsărit la apus și de la dreapta spre stânga, până ce el are să poată găsi intrarea în ulița unde bătrâna avea obiceiul să-l lege la ochi. Și-atunci noi avem să-l legăm la ochi, iar el are

să-și aducă aminte câți pași făcea însoțit de babă, și are să ne facă în felul acesta să ajungem la poarta casei, la ușa la care i se scotea legătura de la ochi. Și acolo, Allah are să ne lumineze cum să ne purtăm în treaba aceasta gingașă.

Iar sultanul spuse:

— Să se facă după sfatul tău, o, vizire al meu plin de iscusință.

Și se ridicară amândoi pe dată, poruncică să se dezlege lanțurile tânărului, și îl scoaseră din maristan.

Și totul se petrecu așa cum poruncise vizirul. Întrucât, după ce străbătură o sumedenie de ulițe prin fel de fel de mahalale, ajunseră într-un sfârșit la intrarea uliței cu pricina, pe care tânărul o cunoscu fără de șovăire. Și, legat la ochi ca odinioară, putu să-și socotească pașii și să-i ducă dinaintea unui palat, pe care sultanul când îl văzu rămase năuc. Și strigă:

— Alungat fie Cel-rău, o, vizire al meu! În saraiul acesta șade una dintre soțiile sultanului de odinioară de la Cairo, acela care mi-a lăsat scaunul de domnie, din pricină că n-a avut ca urmași copiii de spiță bărbătească. Iar soția aceasta a sultanului de odinioară, părintele nevestei mele, trăiește aici cu fata ei, care de bunăseamă că ea trebuie să fie soția tânărului acesta! Allah este cel mai mare, o, vizirule! Așadară-i scris la osânda tuturor fetelor de regi să se împreune cu nimicurile lumii, așa cum am fost și noi! Osândele Atoateterânduitorului au pururea pricinile lor, ci noi nu putem pricepe aceste pricini!

Și adăugă:

— Să dăm zor și să intrăm, ca să vedem urmarea acestei istorii.

Și bătură cu belciugul de fier în poarta care răsună. Iar tânărul spuse:

— Chiar ăsta-i sunetul!

Și poarta fu numaidecât deschisă de niște hadâmbi, care rămaseră împietriți cunoscându-i pe sultan, pe vizirul cel mare și pe tânărul soț al stăpânei lor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și șaptea noapte

Urmă:

Și bătură cu belciugul de fier în poartă, și poarta fu numaidecât deschisă de niște hadâmbi, care rămaseră împietriți cunoscându-i pe sultan, pe vizirul cel mare și pe tânărul soț al copilandrei. Iar unul dintre ei zbură s-o prevestească pe stăpână-sa de sosirea sultanului cu cei doi însoțitori ai săi.

Atunci fetișcana se împodobi și se dichisi și ieși din harem și veni în sala de oaspeți, să-și aștearnă temenelile dinaintea sultanului, soțul surorii ei de pe tată, da nu și de pe mamă, și să-i sărute mâna. Iar sultanul o cunoscu într-adevăr și făcu un semn de înțelegere înspre vizirul său. Pe urmă îi spuse crăiței:

— O, fiică a socrului meu, ferească-mă Allah să-ți fac vreo certare pentru purtarea ta; întrucât trecutul se află la stăpânul cerurilor, și numai

vremea de față este a noastră. Pentru aceasta eu acuma doresc ca tu să te împaci cu acest tânăr, soțul tău, care-i un tânăr plin de bune însușiri la temelia lui, și care, fără a-ți păstra niciun fel de pică, nu cere nimic mai mult decât să dobândească iarăși bunăvoința ta. De altminteri, îți jur pe vredniciile răposatului meu socru sultanul, părintele tău, că soțul tău n-a săvârșit niciun păcat greu împotriva cuviinței față de soția sa. Și a și ispășit destul de greu slăbiciunea lui de o clipă! Nădăjduiesc, dar, că ai să primești rugămintea mea!

Iar copilandra răspunse:

— Dorințele stăpânului nostru sultanul sunt porunci pentru noi și ele se află asupra capetelor și a ochilor noștri.

Și sultanul se bucură mult de supunerea aceasta și spuse:

— Dacă-i așa, o, fiică a socrului meu, îl căftănesc pe soțul tău în slujba de baș-cămăraș al meu. Și de-acum înainte are să fie oaspetele meu la masă și tovarăș al meu de pahar. Și chiar în seara aceasta am să ți-l trimit pentru ca, fără martori stânjenitori, să înfăptuiți amândoi împăcarea făgăduită. Ci, deocamdată, îngăduie-mi să-l iau cu mine, întrucât avem de ascultat împreună istorisirile celor doi tovarăși ai săi de lanț!

Și plecă, adăugând:

— Se înțelege că de-aici înainte rămâne limpede între voi doi că ai să-l lași să plece și să vină în toată voia, fără legătură la ochi, iar el la rându-i făgăduiește că niciodată, sub niciun cuvânt, nu are să se mai lase sărutat de vreo femeie, fie ea măritată, fie fată.

— Și aceasta-i, o preafericitule rege, urmă Șeherezada, sfârșitul poveștii pe care i-a istorisit-o sultanului și vizirului său tânărul cel dintâi, acela care citea dintr-o carte, la maristan. Ci în ceea ce îl privește pe cel de al doilea tânăr, unul dintre cei doi care ascultau citirea, iacătă!

Când sultanul, cu vizirul și cu cămărașul cel nou ajunseră îndărăt la maristan, șezură jos pe pământ dinaintea celui de al doilea tânăr, zicând:

— Acuma-i rândul tău.

Iar cel de al doilea tânăr spuse:

Povestea celui de al doilea nebun

— O, stăpâne sultane al nostru, și tu, preadreptule vizir, și tu, fost tovarăș al meu de lanț, află că pricina întemnițării mele în maristanul acesta este încă și mai de-a mirările decât cea pe care o știți, întrucât, dacă tovarășul meu de colea a fost întemnițat ca nebun, apoi el a fost cam din vina lui și din pricina credulității și a încrederii în sine însuși. Ci eu, dacă am păcătuit, am păcătuit tocmai dimpotrivă, așa cum aveți să auziți, dacă chiar binevoiți a-mi îngădui să purced chibzuit!

Iar sultanul și vizirul său și cămărașul cel proaspăt, care era nebunul de mai înainte, răspunseră într-un glas:

— Da, de bună seamă!

Și vizirul adăugă:

— De altminteri, cu cât mai multă chibzuință ai să pui în istorisirea ta, cu atâta avem și noi să fim mai gata să te privim ca băgat pe nedrept printre nebuni și smintiți.

Și tânărul își începu povestea astfel:

Aflați, dar, o, stăpânii mei și cunună peste capul meu, că și eu sunt tot un negustor, fiu de negustor și, până a nu fi fost aruncat în maristanul acesta, țineam prăvălie în suk, unde vindeam soțiilor stăpânilor cei bogați brățări și podoabe de toate felurile. Și, pe vremea când începe istorisirea aceasta, nu aveam ca vârstă decât șaisprezece ani, și mă și făcusem vestit în suk și pentru chibzuință mea, și pentru cinstea mea, și pentru capul meu cuminte și pentru grija pe care o dovedeam la negustorie. Și niciodată nu căutam să mă înnădesc la taifas cu femeile care erau mușteriile mele; și nu le spuneam decât numai vorbele de trebuință pentru încheierea târguielii. Și de altminteri mă țineam de povețele *Cărții* celei sfinte, și nu ridicam niciodată ochii asupra vreunei femei dintre fiicele musulmanilor. Și neguțătorii mă dedeau de pildă feciorilor lor, când îi luau cu ei în suk pentru întâia oară. Și multe mame intraseră în vorbă cu maică-mea, în privința mea, pentru vreo cumetrie cinstită. Ci maică-mea zăbovea răspunsul pentru vreun prilej mai bun, și ocolea primejdia pe cuvânt că sunt prea tânăr și că nu mă are decât pe mine, și că sunt cam plăpând din fire.

Or, într-o zi, stam dinaintea cărții mele de socoteli și-i cercetam cuprinsul, când văzui că intră în prăvălie o arăpoaică micuță și dulce care, după ce mă salută cuviincios, îmi spuse:

— Aici este oare prăvălia domniei-sale neguțătorul Cutare?

Iar eu răspunsei:

— Adevărat este!

Ea atunci scoase din sân, cu mare luare-aminte și uitându-se grijulie și la dreapta și la stânga, un răvășel pe care mi-l întinse spunând:

— Acesta-i din partea stăpânei mele. Și așteaptă bunăvoința unui răspuns.

Și, înmânându-mi răvașul, se trase deoparte, așteptând să vadă ce fac.

Iar eu, după ce îl desfăcui, citii și văzui că se aflau scrise în el niște stihuri înflăcărate de laudă, spre mărirea și cinstirea mea. Iar stihurile de

la urmă cuprindeau în țesătura lor numele aceleia care se da drept îndrăgostită de mine.

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, mă simții până peste poate de oțărât de această ispitire, și socotii că ea era o grea lovitură la buna mea purtare, ori poate o încercare de a mă târî în vreun craicanlâc primejdios ori plin de încurcături. Și luai mărturia aceea și o rupsei și o călcai sub picioare. Pe urmă mă dusei la arăpiță, o apucai de ureche și îi altoii câteva palme și câteva ghionturi bine aduse. Și desăvârșii pedeapsa mai trăgându-i și o lovitură de picior care o aruncă de-a berbeleacul afară din prăvălie. Și o scuipai în obraz, cât mai fățiș, așa ca toți vecinii mei să vadă fapta mea și să nu aibă cum se îndoi de cumințenia și de cădenia mea. Și îi strigai:

— A, plod dintr-o mie de încornorați ai nerușinării, du-te de-i povestește toate astea fetei aceleia de codoși, stăpână-ta!

Și toți vecinii mei începură să șoptească minunându-se bucurați; iar unul dintre ei mă arătă lui fiu-său cu degetul, spunându-i: „Binecuvântarea lui Allah fie asupra capului acestui tânăr cuviincios! Deie Cel-de-sus ca și tu, o, fiul meu, când ai să ajungi de vârsta lui să știi să te lepezi de ispitele ticăloaselor și ale stricatelor care stau să-i pândească pe flăcăii frumoși!”

Și iacătă, o, stăpânii mei, ce am făcut la șaisprezece ani. Și, cu adevărat, numai acuma văd eu limpede ce purtare necioplită a fost purtarea mea, lipsită de judecată, plină de o mândrie smintită și de o îngâmfare prostească, și prefăcută, și ticăloasă, și mârlănească. Și oricâte necazuri mi-a fost dat să pat mai târziu pentru fapta aceasta nevrednică, socot că mi s-ar fi căzut încă și mai mult, și că lanțul acesta, care îmi atârnă acuma de gât pentru o pricină cu totul alta, s-ar fi cuvenit să-mi fie legat încă de la acel început smintit. Ci, cum a fost, cum n-a fost, nu vreau să încurc luna șabanului cu luna ramadanului, așa încât urmez în bună rânduială istorisirea poveștii mele.

Așadar, o, stăpânii mei, zilele și lunile și anii au curs de la acea întâmplare, iar eu am ajuns bărbat în toată firea. Și cunoscusem femeile și tot ceea ce urmează, măcar că eram tot burlac; și simțeam că venise într-adevăr ceasul să-mi găsesc o fată care să-mi fie soție dinaintea lui Allah, mamă a copiilor mei. Or, aveam să fiu slujit după pofta inimii precum veți auzi. Ci nu vreau să răstorn curgerea faptelor și purced după șart.

Și-așa, într-o după-amiază, văzui că vine înspre prăvălia mea, împresurată de vreo cinci sau șase roabe albe care îi alcătuiau alaiul, o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu henea, și cu cosițele părului unduindu-i pe umeri; și pășea în toată gingășia ei, legănându-se cu fălnicie și cu alint…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și opta noapte

Urmă:

…o copilandră numai bună de îndrăgit, împodobită cu giuvaierurile cele mai scumpe, cu mâinile date cu henea, și cu cosițele părului

unduindu-i pe umeri; pășea în toată gingășia ei, legănându-se cu fălnicie și cu alint. Și intră ca o regină în prăvălia mea, urmată de roabele ei, și șezu jos după ce mă cinsti cu un salamalek dulce. Și îmi spuse:

— O, tinere, ai cumva vreo podoabă frumoasă de aur și argint?

Iar eu răspunsei:

— O, stăpână a mea, am de toate soiurile cu putință, și încă altele!

Ea atunci îmi ceru să vadă niște belciuge de aur pentru glezne. Iar eu îi adusei tot ce aveam mai bun și mai frumos printre podoabele de aur de pus la glezne. Iar ea repezi o aruncătură de ochi nepăsătoare înspre ele și îmi zise:

— Încearcă-mi-le!

Și numaidecât una dintre roabele ei se aplecă și, ridicându-i poala rochiei, dezvălui ochilor mei glezna cea mai gingașă și mai albă care a ieșit vreodată din mâinile Atoateziditorului. Iar eu îi încercai belciugele, ci nu putui să găsesc în prăvălia mea niciunul care să fie îndeajuns de strâmt față de gingășia vrăjitoare a picioarelor acelea turnate după tiparul desăvârșirii. Iar ea, văzându-mi necazul, îmi spuse:

— Nu face nimica, o, tinere! Am să-ți cer altceva. Ci, mai întâi, ia să vedem! Într-adevăr, mi s-a spus, acasă, că aș avea niște picioare de elefant. Așa este?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra ta și împrejuru-ți, și asupra desăvârșirii gleznelor tale, o, stăpână a mea! Gazela, dacă le-ar vedea, s-ar topi de ciudă!

Ea îmi spuse atunci:

— Iar eu credeam dimpotrivă!

Pe urmă adăugă:

— Dă-mi să văd niște brățări!

Iar eu, cu ochii încă plini de icoana acelor glezne vrăjite și a acelor picioare de pierzanie, căutai tot ce aveam mai acătării și mai gingaș printre brățările de aur și de smalț, și i le adusei. Ci ea îmi zise:

— Încearcă-mi-le chiar tu. Eu sunt cam ostenită astăzi.

Și numaidecât una dintre roabele ei se repezi și sumecă mânecile stăpâne-si. Și li se ivi ochilor mei un braț, ai! ai! gât de lebădă nu alta, mai alb și mai neted decât cleștarul, și isprăvit cu o încheietură și cu un pumnișor și cu niște degete, ai! ai! de zahăr candi, o, stăpâne al meu, curmale cu miere, bucuria sufletului, o dulceață, o curată dulceață, nu altceva. Iar eu, aplecându-mă, încercai pe brațul acela al minunilor brățările mele. Ci până și cele mai strâmte, închipuite pentru mâini de copii, se bălăbăneau larg pe încheieturile ei subțirele și străvezii; și le scosei repede, de teamă ca nu cumva greutatea lor să vatăme pielea aceea neprihănită.

Iar ea zâmbi a râde iarăși, văzându-mi încurcătura, și îmi zise:

— Ce-ai văzut, o, tinere? Oare-s ciungă, ori poate că am niște labe de rață, ori poate că am vreo mână de hipopotam?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți și asupra mâinii tale albe, și asupra gingășiei încheieturii tale de copil, și asupra subțirimii degetelor tale de hurie, o, stăpâna mea!

Iar ea îmi zise:

— Cum, cum? nu e adevărat! Că acasă la mine mi s-a spus adesea dimpotrivă!

Pe urmă adăugă:

— Dă-mi să văd niște gherdane și niște salbe de aur.

Iar eu, clătinându-mă fără a fi gustat vreun vin, detei zor să-i aduc ce aveam mai de preț și mai ușor printre gherdanele și salbele de aur. Și numaidecât una dintre roabe, cu o grijă cucernică, dezveli, odată cu gâtul stăpâne-si, și o parte din pieptul ei. Și, oliolio! oliolio! cei doi sâni, amândoi deodată, o, doamne al meu, amândoi sânișorii de fildeș trandafiriu se iviră rotunzi și-atâta de obraznici, peste zăpada cea amețitoare a pieptului; și păreau că spânzură de gâtul de marmură, ca doi copilași mândri și gemeni la gâtul mamei lor. Iar eu, la priveliștea aceea, nu mă putui opri să nu strig, întorcând ochii:

— Acopere-i! acopere-i! Allah aștearnă-și vălurile sale!

Iar ea îmi zise:

— Cum, nu vrei să-mi încerci gherdanele și salbele? Da nu-i nimica! Am să-ți cer altceva. Da mai întâi ia spune-mi: sunt cumva slută, ori pieptoasă ca bivolițele, și neagră, și păroasă? Ori poate că sunt vestejită și uscată ca un pește sărat, și dreaptă ca o tejghea de tâmplar?

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți, și asupra farmecelor tale cele tainice, și asupra poamelor tale cele tainice, și asupra întregii tale frumuseți tainice, o, stăpâna mea!

Iar ea zise:

— Oare să mă fi amăgit, așadar, cei care de atâtea ori mi-au spus că nu s-ar putea găsi nimic mai urât ca părțile cele tainice ale trupului meu?

Și adăugă:

— Fie! Ci, întrucât nu îndrăznești, o, flăcăule, să-mi încerci aceste gherdane de aur și aceste salbe, ai putea măcar să-mi încerci niște centuri?

Iar eu, după ce îi adusei tot ce aveam mai moale și mai ușor printre centurile cu filigrane de aur, le pusei la picioarele ei, sfios. Ci ea îmi zise:

— Ba nu! ba nu! pe Allah, încearcă-mi-le acuma chiar tu!

Iar eu, o, doamne sultane al meu, nu știui să răspund decât că ascult și că mă supun și, ghicind dintru început care putea să fie subțirimea acelei gazele, o alesei pe cea mai micuță și mai strâmtă dintre centuri și, pe deasupra rochiilor și a izarelor, i-o închisei peste mijloc. Ci centura aceea, lucrată anume pentru o copilă domniță, se dovedi prea largă pentru mijlocul acela atâta de subțire, încât nu arunca niciun fir de umbră pe pământ, și atâta de drept încât l-ar fi dus la deznădejde pe un calengiu al literei *alef*, și atâta de mlădiu încât ar fi făcut să se usuce de ciudă arborele ban, și atâta de dulce încât ar fi făcut să se topească de pizmă o bucată de unt ales, și atâta de zarif încât ar fi făcut să fugă rușinat păunul cel tânăr, și atâta de unduios încât ar fi făcut să piară firul de bambus. Și văzând că nu ajung în niciun fel să găsesc ceea ce trebuia, rămăsei tare încurcat și nu mai știam cum să-mi cer iertăciune. Ci ea îmi zise:

— Precum pare, pe semne că sunt rău făcută, cu un gheb strașnic dindărăt și cu un gheb strașnic dinainte, cu un burduhan vârtos și cu o spinare de cămilă.

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți și asupra mijlocelului tău, și asupra a ceea ce are înainte, și asupra a ceea ce îl însoțește, și asupra a ceea ce îl urmează, o, stăpâna mea!

Iar ea îmi zise:

— Sunt nedumerită, o, flăcăule! Întrucât acasă de-atâtea ori mi s-a adeverit o părere neprielnică despre mine! Oricum, întrucât nu poți să-mi găsești o centură, nădăjduiesc că nu are să-ți fie cu neputință să-mi găsești

niște cercei și un pieptene de aur pentru prins părul!

Și, spunând acestea, își ridică singură iașmăcuțul de pe față, și lăsă să se ivească ochilor mei o față care era chiar luna plină mergând înspre cea de a patrusprezecea noapte a sa. Iar eu, la vederea acelor două nestemate care erau ochii ei babilonici, și a obrajilor ei ca bujorii, și a guriței ei, toc de corai cuprinzând o brățară de mărgăritare, și tot acel chip amețitor, îmi pierdui răsuflarea și nu mai putui să fac nicio mișcare ca să caut ceea ce îmi ceruse. Iar ea zâmbi a râde și îmi zise:

— Înțeleg, o, flăcăule, că vei fi fiind tulburat de urâțenia mea. Știu, într-adevăr, de vreme ce am tot auzit spunându-mi-se asta de atâtea ori, că fața mea este înfricoșător de urâtă, ciuruită și presărată de ciupituri de bubat, că sunt chioară de ochiul drept și zbanghie de ochiul stâng, că am un nas borcănat și hâd, și o gură împuțită cu niște dinți beliți și scălâmbi, și că, într-un sfârșit, sunt cioampă și ciulă de urechi. Și nu mai pomenesc de pielea mea râioasă, nici de părul meu scămoșat și sârmos, nici de toate pacostele cele nevăzute din lăuntrul meu!

Iar eu strigai:

— Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți, și asupra întregii tale frumuseți văzute, o, stăpână a mea, și asupra frumuseții tale celei nevăzute, o, înveșmântato în strălucire, și asupra curăției tale, o, mlădiță de crin, și asupra miresmei tale, o, boboc de trandafir, și asupra strălucirii tale și asupra albeței tale, o, iasomio, și asupra a tot ce poate fi văzut, mirosit și atins de tine. Și preafericit este cel care poate să te vadă, să te miroase și să te atingă!

Și rămăsei zdrobit de tulburare, beat de o beție ucigașă.

Atunci copila iubirii se uită la mine cu un zâmbet în ochii ei prelungi și îmi zise:

— Vai! vai! pentru ce, dar, tatăl meu mă scârbește atâta, încât îmi pune în seamă toate sluțeniile pe care ți le-am înșirat? Căci chiar tatăl meu, și nu altcineva, m-a făcut totdeauna să cred în toate acele zise beteșuguri ale făpturii mele. Ci slăvit fie Allah carele îmi dovedește dimpotrivă, prin mijlocirea ta! Încât acum sunt încredințată că părintele meu nu m-a amăgit, ci că se află sub puterea vreunei năluciri care îl face să vadă totul urât împrejurul său. Și, în ce mă privește, este gata, ca să scape de vederea mea care îl apasă, sa mă vândă roabă neguțătorului de robi de chilipir.

Iar eu, o, doamne al meu, strigai:

— Da oare cine-i părintele tău, o, sultăniță a frumuseții?

Ea îmi răspunse:

— Este însuși Șeicul al-Islam!

Iar eu, înflăcărat, mă minunai:

— He, pe Allah! decât să te vândă negustorului de robi, pentru ce nu s-ar învoi să te mărite cu mine?

Ea spuse:

— Tatăl meu este un om drept și cinstit. Și, întrucât își închipuie că fata lui este o pocitanie jalnică, nu ar vroi să aibă pe sufletul lui împerecherea ei cu un flăcău ca tine! Da poate că ai izbuti, totuși, să încerci a-i face o cerere. Și, pentru aceasta, am să-ți arăt căile ce ți-ar fi mai de folos spre a-l îndupleca.

Și, după ce vorbi așa, copila desăvârșitei iubiri chibzui o clipă și îmi spuse:

— Iacătă! Când ai să te înfățișezi dinaintea tatălui meu, care-i Șeicul al-Islam, și când ai să-i faci cererea ta de căsătorie, el de bună seamă că are să-ți spună: „O, fiul meu, trebuie să deschizi ochii. Află că fata mea este o

oloagă, o beteagă, o cocoșată, o…” Ci tu să-l oprești și să-i spui: „Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!” Și el are să urmeze: „Fata mea este o chioară, o ciulă de urechi, o împuțită, o șchioapă, o pișăcioasă, o…” Ci tu să-l oprești să-i spui: „Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!” Și el are să urmeze: „O, bietul de tine, fata mea este o scârbavnică, o stricată, o bășinoasă, o băloasă, o…” Ci tu să-l oprești și să-i spui:,. Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!” Și el are să urmeze: „Da tu nu știi, o săracul de tine! Fata mea este o mustăcioasă, o burduhănoasă, o muma-pădurii, o ciungă, o șoantă, o ciacâră de ochiul stâng, o mucoasă îngălată la nas, o împistrată de bubat la chip, o împuțită la gură, o belită și o scălâmbă la dinți, o vătămată în lăuntrul ei, o chelboasă, o râioasă înfricoșătoare, o spaimodivă întru totul, o pedeapsă amarnică.” Iar tu, după ce ai să-l lași să-și verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui: „Hei, pe Allah, eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit…”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute treizeci și noua noapte

Urmă:

…Iar tu, după ce ai să-l lași să-și verse asupra-mi toată căldarea lui de spaime, să-i spui: „Hei, pe Allah! eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!”

Iar eu, o, doamne al meu, numai auzind acestea și numai la gândul că asemenea vorbe puteau să fie spuse de părintele său acestei copile de desăvârșită iubire, simții sângele cum mi se suie la cap de supărare și de mânie. Ci, până la urmă, de vreme ce trebuia să trec prin încercarea aceea spre a ajunge să mă însor cu acea minune de gazelă, îi spusei:

— Încercarea este aspră, o, stăpâna mea, și aș putea să mor când l-aș auzi pe tatăl tău purtându-se așa față de tine. Ci Allah are să-mi dea tăria de trebuință și bărbăția!

Pe urmă o întrebai:

— Și când aș putea să mă înfățișez dinaintea preacinstitului Șeic al-Islam, părintele tău, spre a te cere de la el?

Ea îmi răspunse:

— Mâine fără abatere, în temeiul dimineții.

Și se ridică, la vorbele acestea, și plecă, urmată de fetele roabe ale ei, luându-și rămas-bun de la mine cu un zâmbet. Iar sufletul meu porni pe urmele sale și se ținu cu pașii ei, pe când eu rămâneam în prăvălie, pradă chinurilor așteptării și ale iubirii.

Încât, a doua zi, la vremea hotărâtă, nu pregetai să zbor înspre casa Șeicului al-Islam, și cerui să mă primească, trimițându-i vorbă că era pentru o treabă grabnică de o însemnătate mare. Iar el mă primi fără de zăbavă și îmi răspunse la salamalek cu multă prețuire, și mă rugă să stau jos. Și luai seama că era un bătrân cu înfățișarea preacinstită, cu barba albă neprihănită și cu un chip plin de fălnicie și de măreție, dar care avea, pe obraz și în ochi, un nor de mâhnire fără de nădejde și de durere fără de leac. Și gândii: „Asta-i! Are nălucirea urâțeniei! Deie Allah să se vindece!” Pe urmă, șezând jos, da numai după cea de a doua poftire, din cinstire și

prețuire față de vârsta și de cinul lui înalt, îi rostii încă o dată salamalekurile și urările mele, și le mai spusei și pentru a treia oară, ridicându-mă de fiecare dată. Și după ce arătai în felul acesta bunacuviință și buna mea creștere, șezui jos iarăși, da ținându-mă cât mai pe marginea scaunului, și așteptai ca el să deschidă vorba cel dintâi și să mă întrebe de temeiul pricinii.

Și, într-adevăr, după ce aga ce se afla de slujbă aduse sorbeturile îndătinate, și după ce Șeicul al-Islam schimbă cu mine câteva vorbe fără de însemnătate despre arșiță și despre secetă, îmi zise:

— O, negustorule Cutare, cu ce aș putea să te mulțumesc?

Iar eu răspunsei:

— O, doamne al meu, m-am înfățișat dinaintea ta spre a te ruga și a cere de la tine mâna mândreței tăinuite sub perdeaua curăției din preacinstita ta casă, mărgăritarul cel pecetluit cu pecetea neprihănirii și floarea cea ascunsă în bobocul sfiiciunii, fiica ta cea strălucită, fecioara fără de asemuire cu care doresc, eu nevrednicul, să mă unesc întru legăturile cele sfinte și cu senetul cel legiuit!

La vorbele mele, văzui chipul preacinstitului bătrân cum se înnegurează, pe urmă cum îngălbenește și fruntea cum i se lasă mâhnită în pământ. Și șezu o clipă cufundat, fără de nicio îndoială, în cugetări amare despre starea fetei sale. Pe urmă ridică încet capul și îmi spuse cu glas de mâhnire nemărginită:

— Allah păstreze-ți tinerețea și binecuvânteze-te pururea cu milele sale, o, fiul meu! Ci fata pe care o am în casa mea, sub perdeaua curăției, este fără de nădejde! Și nu se poate face nimic cu ea, și nimic nu se poate aștepta. Întrucât…

Ci eu, o, doamne sultane al meu, îi luai vorba numaidecât, ca să grăiesc:

— Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!

Și preacinstitul bătrân îmi spuse:

— Învăluiască-te Allah cu milele sale, o, fiul meu! Da fata mea nu e pe potriva unui flăcău frumos ca tine, plin de însușiri plăcute, de putere și de sănătate. Întrucât ea este o biată pocită, pe care maică-sa a născut-o înainte de soroc, din pricina unui pojar. Și-i atâta de scălâmbă și de slută pe cât ești tu de frumos și de bine făcut. Și, întrucât se cade să fii lămurit asupra pricinii care mă face să nu-ți împlinesc cererea, aș putea, dacă vrei, să ți-o zugrăvesc așa cum este, căci teama de Allah sălășluiește în inima mea și n-aș vroi nicidecum să te ajut a cădea în greșeală!

Ci eu strigai:

— O iau cu toate cusururile ei, și sunt mulțumit, întru totul mulțumit!

Ci el îmi spuse:

— Ah, fiul meu, nu-l sili pe un părinte, care ține la cinstea sufletului său, să-ți vorbească despre fiica lui cu niște vorbe grele! Ci stăruința ta mă nevoiește să-ți spun că, dacă te-ai însura cu fata mea, te-ai însura cu pocitania cea mai înfricoșătoare a vremurilor acestea. Întrucât este o făptură pe care numai dacă ai vedea-o…

Ci eu, temându-mă de înșiruirea cea cumplită de metehne înfricoșătoare cu care se pregătea să-mi muncească auzul, îi tăiai vorba, ca să strig cu un glas în care îmi pusei tot sufletul și tot dorul:

— Eu sunt mulțumit! eu sunt mulțumit!

Și adăugai:

— Allah fie cu tine, o, părinte al nostru, cruță-te de durerea de a vorbi despre preacinstita-ți fată cu niște vorbe grele, întrucât, orice mi-ai spune

tu și oricât de sâloasă ar fi zugrăvirea pe care mi-ai făcea-o, eu tot aș urma să ți-o cer de soție, întrucât mie hidoșeniile îmi plac mai cu osebire decât orice, atunci când sunt de felul acelora de care suferă fiica ta, și, îți mai spun o dată, o primesc așa cum e, și sunt mulțumit de ea, sunt mulțumit, mulțumit!

Când Șeicul al-Islam mă auzi vorbind așa, și după ce pricepu că hotărârea mea era de neclintit și dorința mea de nestrămutat, își plesni palmele una de alta de uimire și de minunare, și îmi spuse:

— Mi-am ușurat sufletul dinaintea lui Allah și dinaintea ta, o, fiul meu, și nu vei avea să dai vina decât numai pe tine pentru fapta ta smintită. Ci, pe de altă parte, pravilele cele dumnezeiești nu-mi îngăduie să opresc o dorință de a se împlini, și nu pot decât să-ți dau îngăduința mea.

Iar eu, peste măsură de fericit, îi sărutai mâna, și ținui ca nunta să fie încheiată și sărbătorită în chiar ziua aceea. Iar el îmi spuse oftând:

— Nu mai este nimica împotrivă!

Și senetul fu scris și legiuit cu martori; și fu însemnat în el că o primesc pe soția mea cu toate cusururile, sluțeniile, beteșugurile, pocelile, lipsurile, vătămăturile, hidoșeniile și celelalte asemenea ale ei. Și tot așa fu însemnat că dacă, dintr-o pricină sau alta, m-aș despărți de ea, urma să-i plătesc, ca daune de despărțenie și ca zestre, douăzeci de pungi de câte o mie de dinari de aur. Iar eu, de bună seamă, primii din toată inima învoielile. Și de altminteri aș fi primit oricâte altele și mai păguboase.

Or, după ce senetul fu scris, socrul meu, tatăl soției mele, îmi spuse:

— O, Cutare, mai bine este ca nunta să se petreacă în casa mea, și aci să vă așezați și rosturile căsniciei. Întrucât mutarea de aici a soției tale oloage tocmai la casa ta ar cere anevoință grea.

Iar eu răspunsei:

— Ascult și mă supun!

Iar în sine-mi ardeam de nerăbdare și mi ziceam: „Pe Allah! este oare cu putință ca eu, un negutătoraș de rând, să fi ajuns stăpânul acelei copile a desăvârșitei iubiri, fiica preacinstitului Șeic al-Islam? Și eu sunt oare cel care cu adevărat are să se bucure de frumusețea ei, și să fac ce-mi place cu ea, și să-i mistui pe săturate nurii cei tainici, și să-i sorb pe săturate și să mă dedulcesc cu ei până la sațiu?”

Și când, într-un sfârșit, veni și noaptea, intrai în odaia miresei, după ce rostii rugăciunea de seară și, cu inima zvâcnind de tulburare, mă apropiai de soția mea și îi dedei la o parte iașmacul de pe față, și îi dezvăluii obrazul. Și mă uitai cu sufletul și cu ochii mei.

Și – bătu-l-ar Allah pe Cel-viclean, o, doamne sultane al meu, și nicicând nu te-aducă el să vezi – o priveliște asemeni cu aceea ce se ivi atunci privirilor mele! – văzui făptura omenească cea mai scârboasă, cea mai îngrețoșătoare, cea mai sâloasă, cea mai jegoasă și cea mai urduroasă ce s-ar putea vedea până și în visul cel mai urât. Și, hotărât! era de o urâțenie cu mult mai spăimântătoare decât cum mi-o zugrăvise copilandra, și o dabulă de hidoșenie, și o fleoașcă atâta de năclăită în scârbe de mi-ar fi cu neputință, o, doamne al meu, să ți-o zugrăvesc fără a mă năpădi greața și fără a mă prăbuși pierit la picioarele tale. Ci-i de ajuns să-ți spun că aceea care ajunsese soția mea, de bunăvoia mea, aduna în făptura sa îngălată toate ticăloșiile scrise și toate, scârboșeniile nescrise, toate murdăriile, toate împuțiciunile, toate scârnăviile, toate grozăviile, toate hâzeniile și toate băloșeniile câte ar putea să lovească o făptură peste care s-a abătut blestemul. Iar eu, astupându-mi nasul și întorcând capul, lăsai iașmacul să cadă la loc și fugii de lângă ea tocmai în ungherul cel mai

depărtat al odăii, întrucât de-aș fi fost eu chiar și vreun jegos de prin Tebaida, mâncător de crocodili, și tot n-aș fi izbutit să-mi înduplec sufletul a se apropia cu trupul de o făptură ce spurca până într-atâta chipul Zămislitorului său.

Și, șezând jos în ungherul meu, cu fața întoarsă înspre perete, simțeam cum toate spaimele îmi năpădeau mințile și cum toate durerile de pe lume îmi sfâșiau lăuntrurile. Și gemui din adâncul ghemului inimii mele. Ci nu aveam temei să crâcnesc o vorbă, ori să rostesc nici cea mai mică plângere, de vreme ce o primisem de soție nesilit de nimeni. Întrucât numai eu, cu chiar gura mea, îl oprisem de fiecare dată pe preacinstitul părinte, strigând: „Eu sunt mulțumit! Eu sunt mulțumit!" Și îmi ziceam: „Ei, da! iacăt-o, dar, pe copila desăvârșitei iubiri! Ah! mor, mor! mor! oh, smintitul de mine! ah, vită fără de minte! ah, dobitocul dobitocilor!" Și îmi mușcam degetele, și îmi ciupeam mâinile în tăcere. Și o mânie împotriva mea însumi dospea în mine dintr-o clipă în alta, și îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aș fi fost în năprasna schingiuirilor din temnița medului[76] ori a deilamitului[77]...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzecea noapte

Urmă:

...Și o mânie împotriva mea însumi dospea în mine dintr-o clipă în alta, și îmi petrecui pe jăratic noaptea aceea a ursitei mele, de parcă aș fi fost în năprasna schingiuirilor din temnița medului ori a deilamitului.

Încât, de cu zori, nu pregetai să pier din odaia de nuntă și să dau fuga la hammam să mă curăț de atingerea cu soția aceea a grozăvniciei. Și, după ce îmi făcui spălările urmând datina Ghosl pentru stările de necurăție, mă lăsai oleacă furat de somn. După care mă întorsei la prăvălia mea și șezui jos, cu capul cuprins de amețeală, beat fără să fi băut vin.

Și în curând prietenii mei și negustorii care mă cunoșteau, și mușteriii cei mai de seamă din suk începură să intre la mine, câte unii singuri, iar alții doi câte doi, ori trei câte trei, ori mai mulți deodată, și veneau ca să mă firitisească și să-mi rostească urările lor. Și îmi spuneau: „O binecuvântare! o binecuvântare! o binecuvântare! Bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine!" Iar alții îmi spuneau: „Hei, vecine, nu te știam atâta de zgârcit! Unde-i ospățul, unde sunt bunătățurile, unde sunt sorbeturile, unde sunt plăcințile, unde sunt tăvile cu halva, unde este cutare lucru, și unde este cutare lucru? Pe Allah, mi se pare că nurii copilandrei, soția ta, ți-au cam tulburat mințile și te-au făcut să-ți uiți prietenii și să nu-ți mai aduci aminte de îndatoririle cele de rând! Da nu-i nimica! Bucuria fie cu tine! bucuria fie cu tine!"

Iar eu, o, doamne al meu, neizbutind să-mi dau seama dacă își bat joc de mine ori dacă mă firitisesc cu adevărat, nu știam ce înfățișare să iau și mă mulțumeam să fac niște semne nelămurite și să răspund cu câteva vorbe fără de cap. Și simțeam nasul cum mi se încălțuie de mânie înfundată, și ochii gata să se topească în lacrimi de deznădejde.

Și chinul meu avea să țină așa de dimineața până la ceasul rugăciunii de amiază, iar cei mai mulți dintre negustori plecaseră la geamie ori mâncau de prânz, când iacătă: la câtiva pași dinaintea mea, copila desăvârșitei iubiri, cea adevărată, aceea care era izvoditoarea prăpădului meu și pricina chinurilor mele! Și venea înspre mine, zâmbitoare, între cele cinci roabe ale ei, și se pleca moale, și se legăna dulce la dreapta și la stânga, cu vălurile și cu mătăsurile ei, mlădie ca o ramură fragedă de ban în mijlocul unei grădini de miresme. Și era încă și mai strălucit împodobită decât în ziua de dinainte, și atâta de tulburătoare în umbletul ei încât, ca s-o vadă mai bine, oamenii din suk se rânduiau ca niște ciorchini la trecerea ei. Și, cu înfățișare de copil, intră în prăvălia mea și îmi aruncă salamalekul cel mai gingaș, și îmi spuse șezând jos:

— Ziua aceasta să fie pentru tine o binecuvântare, o, stăpâne al meu Ola Ed-Din, și Allah să-ți ție bună-starea și fericirea și să puie vârf la mulțumirea ta! Și bucuria fie cu tine! bucuria cu tine!

Or, eu, o, doamne al meu, de cum o zărisem, îmi și încruntasem sprâncenele și mormăiam niște afurisenii în inima mea. Da când văzui cu câtă cutezanță își râdea de mine, și cum venea să mă stârnească, după năpasta pe care mi-o precugetase, nu putui să mă stăpânesc mai mult: și toată neciopleala mea de odinioară, de pe când eram copil neprihănit, îmi veni pe buze, și izbucnii în sudălmi, zicându-i:

— O, ceaun plin de smoală, o, tingire de păcură, o, fântână de viclenii! au ce ți-am făcut eu de m-ai bătut cu ticăloșia asta și m-ai afundat într-o genune fără de ieșire? Blestema-te-ar Allah, și blestemare-ar ceasul când te-am văzut, și cătrăni-ți-ar chipul pe veci, o, ticăloaso!

Ci ea, fără să se arate tulburată în vreun fel, răspunse zâmbind:

— Da ce, o, daireao, ai și uitat de necazurile câte mi le-ai făcut, și cum ți-ai bătut joc de stihurile mele întru lauda ta, și ce-a îndurat de la tine trimisa mea, arăpoaica aceea micuță și sudalmele pe care i le-ai aruncat, și lovitura de picior cu care ai cinstit-o, și ocările pe care mi le-ai trimis prin ea?

Și, după ce rosti acestea, fetișcana își strânse vălurile și se sculă să plece.

Ci eu, o, doamne al meu, pricepui atunci că nu culegeam decât ce semănasem, și simții toată povara răutății mele trecute, și ce lucru de scârbă este virtutea cea posomorâtă, și ce lucru de blestem este cuvioșia prefăcută.

Și, fără a mai zăbovi, mă aruncai la picioarele copilei desăvârșitei iubiri, și o rugai fierbinte să mă ierte, spunându-i:

— Mă căiesc! Mă căiesc! cu adevărat mă căiesc întru totul!

Și îi spusei cuvintele acestea la fel de dulci și de înduioșătoare ca picăturile de ploaie într-un pustiu încins. Și, într-un sfârșit, o înduplecai să rămână; iar ea binevoi să mă ierte și îmi spuse:

— De data aceasta mă înduplec să te iert, da să nu mai faci!

Iar eu strigai, sărutându-i poala rochiei și coperindu-mi cu ea fruntea:

— O, stăpâna mea, mă aflu sub ocrotirea ta și sunt robul tău care își așteaptă slobozenia din ceea ce știi tu, cu ajutorul tău!

Iar ea îmi spuse, zâmbind a râde:

— M-am și gândit la asta. Și întocmai cum am știut să te prind în năvoadele mele, tot așa am să știu să te și scap!

Iar eu strigai:

— Yallah! yallah! grăbește-te! grăbește-te!

Atunci ea îmi spuse:

— Ia aminte la vorbele mele și să faci întocmai cum te povățuiesc. Și ai să izbutești să te descotorosești fără de necaz de soția ta.

Iar eu mă plecai:

— O, boboc de trandafir! o, răcoareo!

Iar ea urmă:

— Iacătă! Ridică-te și du-te la poalele cetățuii să-i cauți pe saltimbanci, pe scamatori, pe pehlivani, pe măscărici, pe dănțuitori, pe panglicari, pe caraghiozi, pe maimuțari, pe ursari, pe toboșari, pe clarinetiști, pe gorniști, pe tâmpinari și pe ceilalți ipochimeni și învoiește-te cu ei să vină fără de zăbavă la tine la saraiul Șeicului al-Islam, tatăl soției tale. Iar tu, la venirea lor, să te afli stând lângă șeic și luând niscaiva răcoritoare cu el, sub umbrarul din curte. Iar ei, de cum ar intra, să te și firitisească și să-ți ureze, strigând: „O, fiu al moșului nostru, o, sângele nostru, o, vină din ochiul nostru, ne bucurăm laolaltă cu tine în ziua aceasta binecuvântată a însurătorii tale! Într-adevăr, o, fiu al moșului nostru, ne bucurăm pentru tine de cinul la care ai răzbit. Și dacă tu te-i rușina de noi, apoi noi ne socotim cinstiți că suntem de-ai tăi; și chiar dacă tu, uitându-i pe cei care te-au adus pe lume, ai să ne alungi și ai să te lepezi de noi, apoi noi tot n-o să te părăsim; întrucât ești fiul moșului nostru, sânge din sângele nostru și viță din ochiul nostru.” Iar tu atunci să te faci a fi tare încurcat de dezvăluirea rubedeniei tale cu aceia și, ca să te descotorosești de ei, să începi să arunci cu pumnii, peste ei, drahmele și dinarii. Și, la priveliștea aceea, Șeicul al-Islam are să înceapă a te întreba fără de nicio îndoială; iar tu să-i răspunzi, lăsând capu-n jos: „Trebuie să mărturisesc adevărul, de vreme ce rudele mele se află aici ca să mă dea de gol. Părintele meu a fost, într-adevăr, un măscărici arătător de urși și de maimuțe, și-aceasta-i meseria neamului alor mei, și obârșia lor. Ci, pe urmă, Atoateîmpărțitorul ne-a deschis poarta bogăției, iar noi am dobândit prețuirea negustorilor din suk și a starostelui lor.” Iar tatăl soției tale are să-ți spună: „Așadară, ești fecior de măscărici, din breasla caraghiozilor și a arătătorilor de maimuțe?” Iar tu să răspunzi: „Nu am cum să mă lepăd de obârșia și de neamul meu, întru dragostea de copila ta și întru cinstirea ei. Întrucât sângele nu poate să-și tăgăduiască sângele, cum nici răul nu poate să-și tăgăduiască izvorul!” Iar el are să-ți spună, fără de nicio îndoială! „Dacă-i așa, o, tinere, senetul de nuntă nu este întocmit cum cere legea, întrucât ne-ai tăinuit vița și obârșia ta. Și nu se cade să rămâi soțul fetei Șeicului al-Islam, capul cel mai înalt al cadiilor, care sade pe chilimul legii și care este un șerif și un saiied dintr-o spiță care suie până la părinții profetului lui Allah! Și nu se cade ca fiica lui, cât ar fi ea de uitată de binefacerile Atoateîmpărțitorului, să fie la cheremul unui fecior de măscărici.” Iar tu să i-o întorci: „He! he! ya efendi, fiica ta este soția mea legiuită, și fiecare fir de păr de-a ei prețuiește cât o mie de vieți. Iar eu, pe Allah! nu am să mă despart de ea, chiar de mi-ai da toate împărățiile lumii!” Ci, încet-încet, să te lași înduplecat, iar când are să fie rostită vorba despre despărțenie, tu să te învoiești anevoie a te despărți de soția ta. Și să rostești, de trei ori, de față cu Șeicul al-Islam și cu doi martori, vorbele de despărțenie. Și dezlegat în felul acesta, să vii să mă cauți aici. Iar Allah are să orânduiască tot ce va mai fi de orânduit!

Eu atunci, la sfatul acesta al copilei desăvârșitei iubiri, simții cum mi se zbat străfundurile inimii, și strigai:

— O, sultăniță a deșteptăciunii și a frumuseții, iată-mă-s gata să mă supun ție, pe capul și pe ochii mei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și una noapte

Urmă:

…la sfatul acesta al copilei desăvârșitei iubiri, simții cum mi se zbat străfundurile inimii, și strigai:

— O, sultăniță a deșteptăciunii și a frumuseții, iată-mă-s gata să mă supun ție, pe capul și pe ochii mei!

Și, luându-mi rămas bun de la ea, o lăsai în prăvălie și mă dusei în piața de sub cetățuie unde intrai în vorbă cu starostele isnafului panglicarilor, al caraghiozilor, al măscăricilor, al dănțuitorilor, al umblătorilor pe sârmă, al comedianților, al maimuțarilor, al ursarilor, al toboșarilor, al clarinetiștilor, al țiteriștilor, al fluierașilor, al cântăreților și al tuturor celorlalți pehlivani, și mă înțelesei cu starostele acela să mă ajute în necazul meu, făgăduindu-i o răsplată grasă. Și, după ce căpătai făgăduiala ajutorului lui, plecai înaintea sa la saraiul Șeicului al-Islam, părintele soției mele, și mă dusei să stau jos, lângă el, sub umbrarul din curte.

Și nu șezui de taină cu el acolo mai mult de un ceas, bând sorbeturi, până ce, pe poarta cea mare lăsată deschisă, își făcu intrarea, cu patru măscărici ce mergeau în frunte, și cu patru dănțuitori pe sârmă ce călcau în vârful degetelor, și cu patru ghiduși ce mergeau în mâini, într-o zarvă fără de asemuire, toată liota vuvăitoare, duduitoare, urlătoare, dănțuitoare, amețitoare și pestriță a aiurelilor care își aveau sălașele la poalele cetățuii. Și veniseră toți, maimuțarii cu maimuțele, măscăricii cu tinicheluțele lor, panglicarii cu tichiile lor lungi de pâslă și cântăreții cu sculele lor vuitoare din care se revărsa un tărăboi fără de capăt. Și veniră de se înșiruiră în curte rânduiți frumos cu maimuțele și cu urșii la mijloc, și fiecare lucrând în felul său. Ci deodată răsună o bubuitură năprasnică de tingire, și toată hărmălaia se stinse ca printr-o vrajă. Și căpetenia liotei veni la pragul scării și, în numele tuturor nemoteniilor mele adunate, începu să predice cu un glas măreț, urându-mi spor și viață lungă, și bălmăjindu-mi poliloghia pe care îl învățasem.

Și, într-adevăr, o, doamne al meu, totul se petrecu așa cum prevestise copilandra. Întrucât Șeicul al-Islam, când auzi, din chiar gura căpeteniei liotei, pricina acelui zulum, îmi ceru să-l lămuresc. Iar eu îl încredințai că, așa, eram văr, după tată și după mamă, cu toți inșii aceia, și că eu însumi sunt fiul unui măscărici maimuțoi și îi înșirai toate vorbele parastisiei pe care mi-o dedese fetișcana s-o învăț, și pe care ți-am mai spus-o, o, rege al vremilor. Iar Șeicul al-Islam, schimbându-se amarnic la față și supărat rău, îmi spuse:

— Nu poți să mai rămâi în casa și în neamul Șeicului al-Islam, întrucât mi-e frică să nu fii scuipat în obraz și să nu se arate oamenii față de tine mai rău decât față de un câine de ghiaur ori față de un porc de gâldan.

Iar eu, dintru-întâi, răspunsei:

— Pe Allah, n-am să mă despărțesc de soția mea, nici dacă mi-ai da tu împărăția Irakului!

Iar Șeicul al-Islam, care știa prea bine că despărțirea cu sila este oprită de *șariat,* mă luă deoparte și mă rugă fierbinte cu tot felul de vorbe dulci, să primesc despărțenia, spunându-mi:

— Acopere-mi cinstea, și Allah are s-o acopere pe a ta!

Iar eu, până la urmă, mă înduplecai să primesc despărțenia, și rostii, de față cu martorii, vorbind despre fata Șeicului al-Islam:

— Mă leapăd de ea o dată, de două ori, de trei ori, mă leapăd de ea!

Or, acestea erau vorbele pentru despărțenia cea fără de întoarcere. Și rostindu-le, întrucât fuseseră cerute stăruitor de chiar părintele soției, mă vedeam totodată scăpat și de plata despăgubirii și a zestrei, și izbăvit din cel mai înfricoșător vis de spaimă care s-a abătut peste pieptul vreunei făpturi omenești.

Și, fără a mai zăbovi să-mi iau ziua-bună de la acela care fusese vreme de o noapte tatăl soției mele, îmi slobozii picioarele în vânt și ajunsei, cu sufletul la gură, în prăvălia mea, unde mă aștepta neclintită copila desăvârșitei iubiri. Iar ea, cu limba ei cea mai dulce, îmi ură bun-venit și, din toată buna creșterea purtărilor sale, mă firitisi pentru izbândă și îmi spuse:

— Acum, iată că a sosit și clipa împerecherii noastre. Ce zici de asta, o, stăpâne al meu?

Iar eu răspunsei:

— S-o facem în prăvălia mea, ori la tine acasă?

Iar ea zâmbi și îmi spuse:

— O, bietul de tine! au tu nu știi câte griji trebuie să aibă față de sine o femeie, ca să facă lucrurile așa cum se cuvine? Așa că se cade să mergem acasă la mine!

Iar eu răspunsei:

— Pe Allah, o, sultăniță a mea, au de când se duce crinul la hammam și trandafirul la scaldă? Prăvălia mea este destul de mare ca să te încapă, fie crin, fie trandafir. Și dacă prăvălia mea ar arde, ar fi ca inima mea.

Iar ea îmi răspunse, râzând:

— Sclipești, într-adevăr! Și ia uite cum te-ai scuturat de purtările tale de odinioară, cele atâta de grosolănești! Și bine te mai pricepi să ticluiești o drăgălășenie.

Și adăugă:

— Acuma, ridică-te, încuie prăvălia și vină după mine.

Or eu, care nu așteptam decât vorbele acestea, răspunsei zorit:

— Ascult și mă supun!

Și ieșind apoi din prăvălie, închisei cu cheia și pornii, la zece pași în urmă de grupul alcătuit de copilandră și de roabele sale. Și ajunserăm în felul acesta dinaintea unui palat la care se deschise poarta de cum ne apropiarăm. Și, de la intrare, doi hadâmbi veniră la mine, și mă rugară să mă duc cu ei la hammam. Iar eu, hotărât să fac toate fără a cere vreo lămurire, mă lăsai dus de hadâmbi la hammam, unde mi se făcu o scaldă de curățenie și de răcoreală. După care, îmbrăcat cu haine subțiri și înmiresmat cu ambră chinezească, fusei dus în iatacurile din lăuntru, unde mă aștepta, tolănită galeș pe un pat de atlaz, copila dorurilor mele și a desăvârșitei iubiri.

Or, de îndată ce rămaserăm singuri, îmi spuse:

— Vino încoace, o, vino! Pe Allah! tu pesemne că ești un prostovan de la capătul capătului prostovanilor, dacă te-ai lepădat odinioară de o noapte ca aceasta de acum! Ci, ca să nu te tulbur, n-am să-ți mai aduc aminte ce-a fost.

Iar eu, o, doamne al meu, la vederea acelei copilandre goale toată, și albă toată, și-atâta de subțirică, și la vederea podoabelor părților ei cele gingașe, și a mărimii dolofanului ei, și a minunatei întocmiri dintre feluritele-i haruri, simții cum se răstoarnă în mine toate zăbăvniciile mele de altădată.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

Și ne hărțuirăm, o, doamne sultane al meu, până se făcu lumina deplină, când ne oprirăm ca să ne facem îndătinata rugă și să plecăm la hammam în fugă.

Și când ieșirăm de la hammam și ne întâlnirăm iarăși, la masa de dimineață, copila desăvârșitei iubiri îmi spuse:

— Pe Allah, o, cotoiule, chiar că ai fost strălucit, și soarta m-a binecuvântat când m-a făcut să-mi pun ochii pe tine. Or, acuma, se cade să legiuim legătura noastră. Ce zici? Vrei să rămâi cu mine, după legea lui Allah, ori vrei să alegi pe totdeauna a nu mă mai vedea?

Iar eu răspunsei:

— Mai degrabă îndur moartea cruntată decât să nu mă mai bucur de chipul tău de lumină, o, stăpână a mea!

Iar ea îmi spuse:

— Dacă-i așa, să vină cadiul și martorii!

Și trimise după cadiu și după martori, tot atunci, să scrie fără de zăbavă senetul nostru de căsătorie. După care, mâncarăm împreună cea dintâi masă a noastră, și așteptarăm să se îndeplinească mistuirea, și să treacă toată primejdia vreunei tulburări de pântece pentru ca apoi să luăm de la cap zbătaniile și desfătările, și a înnădi noaptea cu ziua.

Și trăii o viață ca aceea, o, doamne al meu, cu copila desăvârșitei iubiri, vreme de treizeci de nopți și treizeci de zile, geluind ceea ce era de geluit, și șlefuind ceea ce era de șlefuit, și umplând ceea ce era de umplut, până ce într-o zi, de un fel de amețeală, mă scăpai să-i spun soației mele:

— Nu știu, da, pe Allah! astăzi nu pot să-mi arunc și cea de a douăsprezecea suliță!

Iar ea strigă:

— Ce? Ce? Păi această a douăsprezecea este cea mai de trebuință! Celelalte nici nu se socotesc!

Iar eu spusei:

— Cu neputință, cu neputință!

Ea atunci începu să râdă și îmi spuse:

— Îți trebuiește odihnă! Noi ți-o dăm!

Iar eu nu așteptai mai mult. Căci puterile mă lăsară, ya sidi, și mă prăvălii la pământ ca un măgar fără căpăstru.

Și când mă deșteptai din adormirea cea grea, mă văzui legat cu lanțuri în maristanul de colea, alături de acești tovarăși ai mei, doi preacuminți tineri. Iar paznicii, când îi întrebai, îmi spuseră într-un grai: „Asta-i spre

odihna ta! asta-i spre odihna ta!” Or eu, pe viața ta, o, doamne sultane al meu, mă simt acuma destul de hodinit și de înzdrăvenit, și cer de la mărinimia ta să orânduiești împăcarea mea cu copila desăvârșitei iubiri. Dar a-ți spune numele sau stepena ei, acesta-i un lucru care trece dincolo de ceea ce știu eu.

Și ți-am povestit tot ce-am știut. Și-aceasta-i, în orânduiala și curgerea întâmplărilor ei, povestea mea de la început, așa cum s-a petrecut. Ci Allah este mai știutor!

După ce sultanul Mahmud și vizirul său, sultanul-derviș de mai înainte, auziră povestea aceasta a celui de al doilea flăcău, se minunară până peste marginile minunării de rânduiala și de limpezimea cu care le fusese istorisită. Iar sultanul îi spuse tânărului:

— Pe viața mea! chiar și dacă pricina întemnițării tale n-ar fi fost atâta de nedovedită eu tot te-aș fi slobozit, după ce te-aș fi ascultat.

Și adăugă:

— Ai putea să ne călăuzești la palatul copilandrei?

El răspunse:

— Pot și cu ochii închiși!

Atunci sultanul și vizirul și cămărașul care era nebunul de mai înainte se ridică; iar sultanul îi spuse tânărului, după ce porunci să i se dea jos lanțurile:

— Ia-o înaintea noastră pe drumul care duce la casa soției tale!

Și se găteau tuspatru să plece, când cel de al treilea tânăr, care încă mai avea lanțurile la gât, strigă:

— O, stăpânii mei, pe Allah care ne vede! înainte de a pleca, ascultați și povestea mea, întrucât este și mai ciudată decât poveștile tovarășilor mei!

Iar sultanul îi spuse:

— Înseninează-ți inima și liniștește-ți sufletul, întrucât nu avem să zăbovim mult, și ne întoarcem.

Și porniră la drum, cu tânărul înaintea lor, până ce ajunseră la poarta unui palat, pe care, când îl văzu, sultanul strigă:

— Allahu akbar! Afurisit să fie Eblis cel amăgitor! Saraiul acesta, o, prietenii mei, este casa celei de a treia fete a socrului meu, răposatul sultan. Mărire Aceluia carele împreună ceea ce era despărțit și carele înjghebează la loc ceea ce era împrăștiat!

Și intră în palat, urmat de tovarășii săi, și trimise să se dea știre de sosirea lui fiicei socrului său, care zornici să se înfățișeze dinaintea-i.

Or, chiar că fata era într-adevăr copila desăvârșitei iubiri! Și-i sărută mâna sultanului, soțul surorii ei, și spuse că stă la poruncile sale. Iar sultanul îi spuse:

— O, copilă a socrului meu, ți-l aduc pe soțul tău, istețul acesta minunat, pe care îl căftănesc tot acum în slujba de cel de al doilea cămăraș al meu, și care de aci înainte are să-mi fie oaspete la masă și tovarăș de pahar. Întrucât îi știu povestea și cunosc necazul cel trecător care s-a petrecut între voi. Ci de aici înainte lucrul acesta nu are să se mai întâmple, întrucât acuma este hodinit și înzdrăvenit.

Iar copilandra răspunse:

— Ascult și mă supun! Și, de vreme ce se află sub ocrotirea și sub slava ta, și dacă mă încredințezi că s-a întremat, primesc să trăiesc iarăși cu el!

Iar sultanul îi spuse:

— Fie-ți răsplătită bunătatea, o, fiică a socrului meu? Îmi ridici o greutate mare de pe inimă!

Și adăugă:

— Îngăduie-ne numai să-l iau cu mine vreme de un ceas. Întrucât avem a asculta laolaltă o poveste care trebuie să fie întru totul nemaipomenită!

Povestea celui de al treilea nebun

Aflați, o, doamne și stăpâne al meu, și tu, o, vizire bun de sfat, și voi, preacinstiți cămărași, tovarăși de lanțuri cu mine de mai înainte, aflați că povestea mea nu are nimica asemeni cu cele ce au fost istorisite până acum, întrucât dacă cei doi soți ai mei au pățit-o de pe urma unor fetișcane, apoi eu am dat de bucluc din cu totul altă pricină. Și, la sfârșit, aveți să cântăriți singuri spusele mele, în cumpăna judecății voastre.

Așadar, o, domniilor voastre, încă eram copil atunci când tatăl și mama mea au răposat întru mila Atoatedătătorului. Iar eu am fost strâns de pe drumuri de niște vecini miloși, săraci ca și noi, care, neavând de nici unele, nu puteau să plătească vreun ban cu învățătura mea, și mă lăsau să bat ulițele, cu capul și cu picioarele goale, și purtând pe mine, drept toată îmbrăcămintea, numai jumătate dintr-o cămașă de stambă albastră. Și pesemne că nu eram urât la înfățișare, de vreme ce trecătorii care mă vedeau prăjindu-mă la soare se opreau deseori ca să rostească: „Ferească-l Allah de deochi pe copilul acesta! Că e mândru ca un ciob de lună!” Și, de multe ori, câte unii dintre ei îmi cumpărau halva cu năut ori acadele galbene de zahăr moale, din cele care se întind ca ața; și, când mi le dăruiau, mă băteau pe obraz, sau mă mângâiau pe cap, sau mă trăgeau drăgăstos de moțul de păr pe care îl aveam chiar pe creștetul căpățânii mele rase. Iar eu căscam o gură cât o șură și înghițeam dintr-o înfulecătură toată zaharicala. Lucru care îi făcea să strige de uimire pe toți cei care mă priveau, iar pe toți țâncii care se jucau cu mine să-și zgâiască ochii de zavistie.

Or, într-o bună zi, m-am dus cu tovarășii mei obișnuiți să căutăm cuiburi de găi și de ciori pe la niște case năruite, când am văzut într-o cocioabă coperită cu rămurișuri de palmier, în fundul unei curți părăsite, chipul nedeslușit și nemișcat al unei făpturi vii. Și, cunoscând că ginnii și marezii sălășluiesc prin casele pustii, am cugetat: „Acela este un mared!” Și, cuprins de spaimă, mi-am dat drumul din vârful casei părăginite și am vrut să-mi iau călcâiele la spinare și să aștern depărtarea între mine și maredul acela. Ci un glas tare dulce, care venea din colibă, m-a strigat zicând?

— De ce fugi, copilule frumos? Vino să te înfrupți din înțelepciune! Vino fără de teamă la mine. Nu sunt nici ginn, nici efrit, ci o ființă omenească, și care trăiește în schivnicie și în cugetare. Vino, copilul meu, și am să te învăț înțelepciunea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și treia noapte

Urmă:

…Vino, copilul meu, și am să te învăț înțelepciunea!

Iar eu, oprit deodată din fuga mea de o putere de neînfrânt, m-am întors îndărăt și am pornit înspre colibă, pe când glasul cel dulce foarte îmi șoptea mai departe: „Vino, copilule frumos, vino!” Și am intrat în colibă și am văzut că acel chip nemișcat era al unui moșneag tare bătrân, care părea să aibă un număr de ani fără de socoată. Iar chipul lui, în pofida acelei vârste mari, era ca soarele. Și bătrânul mi-a spus:

— Binevenit fie orfanul care vine să dobândească de moștenire învățătura mea!

Și mi-a mai spus:

— Am să-ți fiu și tată și mamă.

Și m-a luat de mână și a adăugat:

— Iar tu ai să fii ucenicul meu. Și, într-o zi, ai să ajungi și tu dascăl pentru alți ucenici.

Și, rostind acestea, mi-a dat sărutul păcii, și m-a poftit să șed lângă el, și a început pe dată să mă dăscălească. Iar eu mă simțeam robit de vorba și de frumusețea învățăturii lui, și, pentru el, m-am despărțit de jocurile și de tovarășii mei. Iar el mi-a fost și tată și mamă. Iar eu îi arătam o cinstire adâncă, o dragoste până peste poate și o supunere fără de margini. Și cinci ani s-au scurs, vreme în care am dobândit o învățătură minunată. Iar mintea mea s-a hrănit cu înțelepciunea.

Ci, o, doamne al meu, orișice înțelepciune este zadarnică dacă nu e însămânțată într-un ogor cu pământul sănătos. Întrucât se pierde de la cea dintâi vânturare a nebuniei, care răscolește stratul cel rodnic. Și nu mai rămâne dedesubt decât uscăciunea și sterpiciunea.

Și aveam să simt în curând, pe chiar pielea mea, puterea pornirilor firii care biruiește învățăturile.

Într-o zi, iacătă, înțeleptul cel bătrân, dascălul meu, trimițându-mă să cerșesc în curtea geamiei bucățica noastră de pâine, eu îmi îndeplinii sarcina; și, după ce fusei miluit de dărnicia dreptcredincioșilor, plecai de la geamie și luai calea înspre sihăstria noastră. Ci, pe cale, o, doamne al meu, mă încrucișai cu o liotă de hadâmbi între care se legăna o copilandră învăluită în iașmac, iar ochii ei de sub văl mi se părură că poartă în ei cerul. Iar hadâmbii aveau niște ciomege lungi cu care îi loveau pe umeri pe trecători, ca să-i dea la o parte din drumul urmat de stăpâna lor. Și din toate părțile auzeam lumea cum șoptea: „Fata sultanului! Fata sultanului!” Iar eu, o, doamne al meu, mă întorsei la dascălul meu, cu sufletul tulburat și cu creierii vântuiți. Și dintr-odată uitai povețele dascălului meu, și cei cinci ani ai mei de învățătură, și pildele înfrânării.

Iar învățătorul meu se uita la mine cu durere, pe când eu plângeam. Și ne trecurăm noaptea toată unul lângă altul, fără a rosti o vorbă. Iar dimineața, după ce îi sărutai dreapta, după deprinderea mea, îi spusei:

— O, taică al meu și maică, iartă-i nevolnicului tău de ucenic! Da trebuie ca sufletul meu s-o mai vadă o dată pe fata sultanului, măcar de-ar fi să-i mai arunc baremi o privire.

Iar dascălul meu îmi spuse:

— O, fecior al tătânelui tău și al maicii tale, o, copilul meu, de vreme ce așa vrea sufletul tău, ai s-o vezi pe fata sultanului. Da cugetă la depărtarea care se află între schivnicii înțelepciunii și regii pământului! O, fiu al tatălui tău și al maicii tale, o, tu, cel hrănit cu dragostea mea, au uiți cât de nepotrivită este înțelepciunea față de încârduirea cu mlădițele lui Adam, mai ales dacă-s fete de regi? Și oare te-ai lepădat de pacea inimii

tale? Și vrei oare ca eu să mor încredințat că odată cu moartea mea are să piară și cel mai de pe urmă sipet ai povețelor schivniciei? O, fiul meu, nimic nu este atâta de plin de bogăție ca înfrângerea, și nimic nu este atâta de mulțumitor ca singurătatea!

Ci eu răspunsei:

— O, taică al meu și maică, dacă n-am să pot s-o văd pe domniță, măcar fie și numai cât să-i mai arunc o privire, am să mor.

Atunci dascălul meu, care mă îndrăgea, văzându-mi jalea și mâhnirea, îmi spuse:

— Copile, dacă ai vedea-o pe domnița o dată ți-ar domoli dorurile toate?

Iar eu răspunsei:

— Fără de nicio îndoială!

Atunci învățătorul meu veni suspinând lângă mine, mă frecă peste arcul sprâncenelor cu un fel de alifie și, în chiar clipita aceea, o parte din trupul meu pieri și nu mai rămase la vedere din mine decât jumătate de om, un trunchi dăruit cu mișcare. Iar dascălul meu zise:

— Acuma du-te în cetate. Și ai să ajungi în felul acesta la țintă pe care o jinduiești.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și ajunsei într-o clipire de ochi în inima sukului, unde, de cum ajunsei, mă și văzui înconjurat de o mulțime fără de număr. Și fiecare se uita la mine cu uimire. Și, din toate părțile, veneau oamenii fuga să cerceteze acea făptură ciudată care nu avea dintr-un om decât jumătate, și care se mișca atât de sprinten. Și zvonul acelei arătări ciudate se împrăștie îndată în cetate, și răzbătu și la saraiul în care sta fata sultanului cu mama sa. Și amândouă doriră să-și potolească nedumerirea asupra mea, și trimiseră hadâmbii să mă ia și să mă ducă dinaintea lor. Și fusei dus la palat și călăuzit în harem, unde domnița și mama ei își potoliră nedumerirea asupra mea, în vreme ce eu priveam. După care îi puseră pe hadâmbi să mă ia de acolo, iar aceștia mă duseră îndărăt, de unde mă luaseră. Iar eu, cu sufletul mai chinuit ca niciodată și cu mințile și mai răvășite mă întorsei la dascălul meu, în colibă.

Și îl găsii culcat pe rogojină, cu pieptul chinuit și cu chipul galben, de parcă s-ar fi aflat pe moarte. Ci eu aveam inima prea rătăcită aiurea ca să mă îngrijorez în privința lui. Iar el mă întrebă cu un glas slab:

— Ai văzut-o, o, copilul meu, pe fata sultanului?

Și eu răspunsei:

— Am văzut-o, da e mai rău decât dacă nu aș fi văzut-o. Și de-acuma înainte sufletul meu nu are să-și poată găsi tihna, dacă nu am să ajung să stau lângă ea și să-mi satur ochii de plăcerea de a o privi!

Și el îmi spuse, scoțând un suspin adânc:

— O, preaiubite învățăcel al meu, tare mai tremur pentru tihna inimii tale! Of, ce legătură poate să fie vreodată între cei însingurați și cei puternici?

Iar eu răspunsei:

— O, părinte al meu, până ce n-am să-mi odihnesc tâmpla lângă tâmpla ei, până ce n-am să mă uit la ea și n-am să-i ating gâtul cel vrăjitor cu mâna mea, am să mă socotesc peste poate de nenorocit, și am să mor de jale.

Atunci stăpânul meu, care mă avea drag, îngrijorat și de mințile mele și de tihna inimii mele, îmi spuse, pe când sughițurile îl zguduiau amarnic:

— O, fiu al tătâne-tău și al maică-ti, o, copil ce porți în tine viața și uiți

cât de tulburătoare și de stricătoare este femeia, hai, du-te de-ți împlinește toate darurile! Ci, ca pe cea mai de pe urmă milă, mă rog ție să-mi sapi chiar aici mormântul și să mă îngropi fără a pune niciun fel de piatră de pomenire pe locul sub care am să mă hodinesc. Apleacă-te, fiul meu, ca să-ți dăruiesc puterea de a-ți ajunge ținta.

Iar eu, o, doamne al meu, mă plecai înspre dascălul meu, care mă frecă pe pleoape cu un fel de kohl dintr-un praf negru și tare mărunt, și îmi spuse;

— O, ucenic al meu, iacătă că mulțumită puterilor acestui kohl ai ajuns nevăzut pentru ochii oamenilor. Și poți acuma, fără de nicio teamă, să-ți împlinești toate dorurile! Și binecuvântarea lui Allah să fie asupra capului tău și să te ferească, pe cât este cu putință, de vicleșugurile blestemățiilor care împrăștie tulburarea printre cei meniți sihăstriei!

Și după ce rosti acestea, preacinstitul meu dascăl fu de parcă n-ar fi fost vreodată. Iar eu detei zor să-l îngrop într-o groapă pe care o săpai în coliba în care trăise – îngăduiască-l Allah întru mila sa și deie-i loc de falǎ! După care, grăbii să zbor la palatul fetei sultanului.

Or, cum eram de nevăzut pentru orice ochi, intrai în palat fără a fi zărit și, urmându-mi drumul, ajunsei la harem și mersei de-a dreptul la odaia domniței. Și o găsii pe domniță culcată în patul ei, făcându-și somnul de după-amiază, și neavând pe ea, drept orice veșmânt, decât o cămașă lucrată dintr-o țesătură de la Mossul. Iar eu, o, doamne al meu, care nu mai avusesem prilejul în viața mea să văd goliciunea unei femei, fusei cuprins de o înfrigurare ce mă făcu să uit toate înțelepciunile și toate învățăturile. Și strigai: „Allah! Allah!” Și strigai cu un glas atâta de tare încât fata deschise ochii pe jumătate, scoțând un suspin adânc și întorcându-se în pat. Da atâta tot, spre norocul meu. Și rămăsei uluit că o fată atâta de gingașă și de subțire avea un dolofănel atât de mare. Și, tare nedumerit, mă apropiai și mai mult de ea, știindu-mă de nevăzut, și, încetișor de tot, îmi pusei degetul pe dolofănelul acela, spre a-l pipăi și spre a-mi mulțumi inima în privința lui. Și simții că era plin, și durduliu, și untos, și brobonos. Ci nu izbuteam să mă dezmeticesc din uluiala în care mă aflam în ce privește mărimea lui, și mă întrebam: „De ce este așa de mare? pentru ce este așa de mare?” Și, tot cugetând în privința aceasta, fără a găsi răspunsul mulțămitor, nu pregetai să mă lipesc cu totul de fată. Și făcui lucrul acesta cu mare grijă să n-o trezesc. Și, când socotii că primejdia dintâi trecuse, mă încumetai la câteva mișcări de început. Și binișor, binișor, copilul pe care-l știi, o, doamne al meu, intră și el în joc la rându-i. Ci se feri să fie cumva bădăran, ori să se slujească de mijloace vinovate, în niciun chip; și se mulțumi și el numai să dea ochii cu ceea ce până atunci nu mai văzuse. Și nimic mai mult, o, doamne al meu. Și gândirăm amândoi că, de această dată dintâi, era prea îndestul că ne-am putut întocmi o judecată.

Ci iacătă! Taman în clipita când dam să mă scol, mă împinse Pârdalnicul s-o ciup pe fată, chiar în mijlocul uneia dintre rotunjiturile acelea uluitoare care mă lăsară năuc cu mărimea lor, și nu putui să mă împotrivesc ispitei, și iacătă! o ciupii pe fată de vârful rotunjiturii aceleia. Și – alungat fie Cel-viclean! – durerea pe care domnița o simți fu atâta de ascuțită încât, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoțând un țipăt de spaimă, și o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și patra noapte

Urmă:

...durerea pe care domnița o simți fu atâta de ascuțită încât, trezită acuma de-a binelea, sări din pat scoțând un țipăt de spaimă, și o chemă pe maică-sa cu strigăte amarnice.

Or, auzind strigătele de chemare ale fetei sale și țipetele ei de spaimă, și răcnetele după ajutor, maică-sa o luă la fugă prinzându-și picioarele în fuste și urmată de-aproape de bătrâna doică a fetei și de hadâmbi. Iar fata țipa într-una, ducându-și mâna acolo unde fusese ciupită:

— Mă adăpostesc întru Allah de Șeitan cel bătut cu pietre!

Iar maică-sa și bătrâna doică o întrebară amândouă deodată:

— Ce-ai pățit! Ce-ai pățit? Și pentru ce ții mâna la preacinstitul? Și ce-a pățit preacinstitul? Și ce i s-a întâmplat preacinstitului? Ia arată-ne ce-a pățit preacinstitul?

Iar doica se întoarse înspre hadâmbi, aruncându-le o privire poncișă, și le strigă:

— Duceți-vă mai încolo!

Și hadâmbii se duseră mai încolo, blestemând-o printre dinți pe afurisita de babă.

Și-așa! Iar eu vedeam fără să fiu văzut, mulțumită kohlului de la răposatul meu dascăl – aibă-l Allah întru multă mila lui!

Or, așadar, după ce maică-sa și doica, într-o clipită, o năpădiră cu întrebările acelea repezite, lungindu-și gâtul ca să vadă cam ce treabă putea să fie, fata, roșie de rușine și de durere, rosti într-un sfârșit:

— Colea! Colea! ciupitura! ciupitura!

Iar cele două femei se uitară și văzură pe dolofănel urma roșie și umflată lăsată de degetul meu cel gros și de cel mijlociu. Și se traseră cu spaimă și cu mirare până peste poate, strigând:

— O, afurisito, cine ți-a făcut asta? cine ți-a făcut asta?

Iar fata începu să plângă, spunând:

— Habar nu am! habar nu am!

Și adăugă:

— Am fost ciupită așa, pe când visam, în somn, că mâncam un castravete mare!

Și cele două femei, când auziră vorbele acestea, se aplecară amândouă deodată și se uitară pe sub perdele, și pe sub chilimuri, și pe sub poloage; și, dacă nu găsiră nimic ciudat, îi spuseră fetei:

— Ești bine încredințată că nu te-ai ciupit singură, pe când dormeai?

Ea răspunse:

— Mai degrabă aș muri decât să mă ciup așa de amarnic!

Atunci bătrâna mancă își dete cu gândul, zicând:

— Nu este ajutor și scăpare decât întru Allah prea-înaltul și atotputernicul. Acela care a ciupit-o pe fata noastră este vreun Fără-de-nume dintre cei Fără-de-nume care sălășluiesc în văzduhuri! Și pesemne că o fi intrat aici prin fereastra deschisă și, dacă a văzut-o pe fata noastră cum dormea cu funduletul gol, n-a putut să-și înfrâneze îndemnul de-a o ciupi de el. Și-asta-i ceea ce s-a întâmplat, hotărât!

Și, vorbind acestea, se repezi să închidă fereastra și ușa, și adăugă:
— Înainte de-a o obloji pe fata noastră cu o cârpă înmuiată în apă rece și în oțet, trebuie să dăm zor și să-l izgonim pe Proclet. Și nu-i decât un mijloc în stare să-l zgornească și-anume de-a arde în odaie niște baligă de cămilă. Întrucât baligile de cămilă nu priesc nasurilor de ginni, de marezi și de toți cei fără-de-nume. Iar eu știu vorbele care trebuie să se vorbească în vreme ce se face afumarea!
Și numaidecât strigă la hadâmbii înghesuiți după ușă:
— Dați fuga de ne-aduceți o târnă de baligă de cămilă!
Și pe când hadâmbii erau duși să îndeplinească porunca, mama se apropie de fată și o întrebă:
— Ești încredințată, o, fata mea, că Pârdalnicul nu ți-a mai făcut și altceva? Și n-ai simțit nimic din ce vreau să spun?
Fata spuse:
— Nu știu!
Atunci mama și doica își coborâră capetele și o cercetară pe fată. Și, o, doamne al meu, văzură că, așa cum îți spusei, toate erau la loc și că nu se afla niciun fel de urmă de vreo siluire nici pe dos, nici pe față. Ci nasul afurisitei de doici, care era tare pătrunzător, o făcu să spună:
— Am simțit la fata noastră mireasma unui ginn de parte bărbătească!
Și strigă la hadâmbi:
— Unde-s baligile, o, blestemaților?
Și, tot atunci, hadâmbii se și iviră cu coșul; și grăbiră să i-l dea bătrânei, prin crăpătura ușii deschise o clipită.
Atunci baba doică, după ce strânse preșurile așternute pe jos, vărsă coșul de balegă pe lespezile de marmură și le dete foc. Și de îndată ce fumul începu să se ridice, baba porni să bolborosească peste foc niște vorbe străine, făcând în vânt niște semne vrăjitorești.
Și iacătă! Fumul de la baligile aprinse, umplând pe dată iatacul, îmi intră în ochi într-un chip atâta de greu de îndurat, încât mi se umplură de lacrimi și fusei nevoit să mi-i șterg de mai multe ori cu pulpana hainei. Și nu mă gândii, o, doamne al meu, că ștergându-mă așa, treptat-treptat luam și kohlul care cu puterile lui mă făcuse de nevăzut și din care, în nesocotința mea, uitasem să iau cu mine vreun pic înainte de moartea dascălului meu.
Și-așa că deodată le auzii pe cele trei femei cum scot tustrele într-un glas niște țipete de spaimă, îndreptându-și degetul înspre mine»
— Ia uite efritul! ia uite efritul! ia uite efritul!
Și-i strigară în ajutor pe hadâmbi, care numaidecât năvăliră în odaie și se repeziră la mine, dând să mă omoare. Ci eu strigai la ei cu glasul meu cel mai cumplit:
— Dacă îmi faceți vreun rău cât de cât, am să-i chem în ajutor pe frații mei ginni, care au să vă stârpească de pe fața pământului și-au să dărâme palatul acesta peste capetele celor care șed aici!
Lor atunci li se făcu frică și se mulțumiră să mă lege burduf. Iar baba strigă la mine:
— Toate cinci degetele mele în ochiul tău drept, și toate celelalte cinci degete ale mele în ochiul tău stâng!
Iar eu îi zisei:
— Taci, o, vrăjitoare afurisită, ori îi chem pe frații mei ginni, care au să-ți amestece lungimea cu lățimea!
Ei i se făcu frică atunci și tăcu. Da numai ca să strige iar, peste o clipită:
— Întrucât acesta-i un efrit, nu putem să-l omorâm. Da putem să-l

punem în lanțuri, pe toate zilele lui!
Și le spuse hadâmbilor:
— Luați-l și duceți-l la maristan, și puneți-i un lanț de gât, și ferecați lanțul în zid. Și spuneți-le paznicilor că, dacă l-ar lăsa să scape, moartea lor va fi fără de izbavă!
Și hadâmbii, o, mărite sultan, pe când eu stăm cu nasu-n pământ, mă aduseră curând și mă aruncară în acest maristan avan, unde îi găsii pe cei doi soți ai mei de mai înainte, care acuma-s preacinstiții tăi cămărași. Și-acesta-i, o, sultan al meu bun, temeiul întemnițării mele în temnița aceasta de nebuni, și tot atât este și-a lanțului pe care-l port la gât. Și ți-am povestit tot, de la cap la cap, nădăjduind de la Allah și de la tine că așa am să scap din buclucul care mi-a căzut pe cap, și că bunătatea ta cea mare are să mă scoată din aceste fiare, să mă duc unde-oi vedea în zare, afară din această închisoare. Și cel mai bine, pe cât mi se pare, ar fi s-o iau cu însurătoare pe domnița după care sufletul meu moare. Iar Cel-prea-înalt, mai apoi, este mai presus de noi!
După ce ascultă istorisirea aceasta, sultanul Mahmud se întoarse înspre vizirul său, sultanul-derviș de odinioară, și îi spuse:
— Iacătă cum călăuzește soarta întâmplările rudelor mele! Căci domnița de care s-a îndrăgit tânărul acesta este fata cea mai mică a răposatului sultan, părintele soției mele! Și acuma nu ne mai rămâne decât să dăm acestei întâmplări urmarea ce i se cuvine!
Pe urmă, se întoarse înspre flăcău și îi spuse:
— Într-adevăr, povestea ta este o poveste de-a mirările, și chiar dacă nu ai fi cerut-o de soție pe fata socrului meu, eu tot ți-aș fi dat-o, spre a-ți dovedi mulțumirea pe care am simțit-o la vorbele tale!
Și porunci să i se dea jos pe dată lanțurile, și îi spuse:
— De-acuma înainte ai să fii cel de al treilea cămăraș al meu; și am să și dau poruncile pentru sărbătorirea nunții tale cu domnița ale cărei însușiri le cunoști.
Iar flăcăul sărută dreapta multdarnicului sultan. Și ieșiră cu toții din maristan și se duseră la palat, unde se deteră oaspețe mari și mari petreceri obștești, cu prilejul celor două împăcări de mai înainte și a însurătoarei flăcăului cu domnița. Și toată lumea din oraș, și mici și mari, fură îmbiați să vină la ospețele care aveau să țină patruzeci de zile și patruzeci de nopți, în cinstea măritișului fetei sultanului cu ucenicul înțeleptului, și a adunării la loc a acelora pe care ursita îi despărțise.
Și vecuiră cu toții în desfătările inimii și în bucuriile prieteniei, până la despărțirea cea de neabătut.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, povestea cea întortocheată a bunului copil din flori, care a fost sultan și s-a făcut derviș călător, pentru ca pe urmă să fie rânduit vizir de sultanul Mahmud, și despre cele ce i s-au mai întâmplat cu prietenul său și cu cei trei tineri închiși ca nebuni la maristan. Ci Allah este cel mai mare, și cel mai darnic, și cel mai știutor!
Pe urmă adăugă, fără a se opri:
— Ci nu care cumva să crezi că povestea aceasta ar fi mai minunată ori mai pilduitoare decât *Vorbele de sub cele nouăzeci și nouă de capete tăiate!*
Iar regele Șahriar se minună:
— Care sunt vorbele acelea, Șeherezada, și care sunt capetele acelea tăiate despre care eu habar nu am?

Nopțile 845 – 894

Traducere de Haralambie Grămescu

Editura Minerva
București, 1975

Iar Șeherezada povesti:

Cuvintele de sub cele nouăzeci și nouă de capete retezate

Se povestește – ci numai Allah poate să osebească ceea ce este aievea de ceea ce este neaievea, și să le despărțească fără de greș! – că a fost odată, în vechimea vremilor, într-un oraș de printre orașele rumilor cei de demult, un rege de mare fală și de o vrednicie vestită; stăpân peste domnii și peste împărății, peste tării și peste oști. Și regele acela avea, mai scump decât toate comorile sale, un fiu tinerel care era desăvârșit de frumos. Și flăcăul acela, feciorul regelui, nu era numai frumos cu desăvârșire, ci mai era dăruit și cu o deșteptăciune ce minuna pământul. Și, mai încolo, istorisirea aceasta nu are să fie decât adeverirea acelei deșteptăciuni de-a mirare și a acelei frumuseți a beizadelei.

Și, spre a-i pune la încercare aceste însușiri, Allah Cel-preaînalt făcu vremile să ia o întorsătură rea asupra zilelor regelui și reginei, tatăl și mama flăcăului. Și, din rege și regină cum erau, în vârful puterii și al bogățiilor, se pomeniră, într-o zi, în palatul lor pustiu, mai săraci și mai ticăloșiți decât cerșetorii de pe drumurile caliciei. Întrucât nimica nu îi este mai lesne Celui-preaînalt decât a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate și a aduce să sălășluiască în palate fiarele de pradă și păsările, de noapte…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și cincea noapte

Urmă:

…și mai ticăloșiți decât cerșetorii de pe drumurile caliciei. Întrucât nimica nu îi este mai lesne Celui-preaînalt decât a face să se năruiască domniile cele mai întemeiate și a duce să sălășluiască în palate fiarele de pradă și păsările de noapte.

Or, față cu întorsătura aceea aprigă a vremilor și cu lovitura aceea neașteptată a soartei, flăcăul își simți inima cum se călește ca un oțel înroșit pus în apă, și luă asupra-și să-i îmbărbăteze pe părinții lui și să-i scoată din starea în care se aflau. Și îi spuse regelui cel sărăcit:

— O, părintele meu, spune-mi, pe Allah! ai binevoi să-ți pleci auzul înspre copilul tău care ar vrea să-ți vorbească?

Iar regele, ridicând capul, răspunse:

— O, fiul meu, tu ești dăruit cu harul înțelepciunii, vorbește și avem să ne supunem!

Iar flăcăul spuse:

— Scoală-te, o, doamne al meu, și haide să ne ducem în niște

pământuri unde să nu ni se știe nici măcar de nume. Căci la ce bun să te tângui dinaintea a ce nu se mai poate îndrepta, câtă vreme încă mai suntem stăpâni pe vremea de față? În altă parte avem să găsim o viață nouă și bucurii proaspete!

Iar bătrânul rege răspunse:

— O, copile minunat al meu, cuminte și plin de cuviință, sfatul tău este un îndemn venit de la Dascălul înțelepciunii. Și grija pentru lucrul acesta să fie asupra lui Allah și asupra ta!

Atunci băiatul se sculă și, după ce pregăti toate de drum, îi luă pe tatăl și pe mama sa de mână și ieși cu ei pe calea ursitei. Și călătoriră prin câmpii și prin pustietăți, și nu se opriră din mers până ce nu ajunseră dinaintea unei cetăți mari și bine zidite. Și flăcăul îi lăsă pe tatăl și pe mama sa la umbra zidurilor și intră singur în cetatea aceea. Și trecătorii pe care îi întrebă îi spuseră că orașul acela era cetatea de scaun a unui sultan drept și mărinimos, care era fala regilor și a sultanilor. Atunci el își întocmi un gând și o socotință, și se întoarse numaidecât la părinții săi bătrâni și le spuse:

— Am de gând să vă vând sultanului din cetatea aceasta, care este un sultan mare. Voi ce ziceți, o, părinții mei?

Iar ei răspunseră:

— O, copile al nostru, tu știi mai bine decât noi ce se cade și ce nu se cade, întrucât Cel-preaînalt ți-a pus duioșia în inimă și toată înțelepciunea în minte. Iar noi nu putem decât să te ascultăm cu liniște și cu încredere, punându-ne nădejdea în Allah și în tine, copilul nostru. Și tot ce ai să socotești tu că e bine, noi avem să primim!

Și flăcăul îi luă iarăși de mână pe părinții săi cei bătrâni și porni cu ei înspre palatul sultanului. Și îi lăsă în curtea palatului, și ceru să fie dus în sala împărătească, spre a vorbi cu măria sa. Și, întrucât avea o înfățișare aleasă și frumoasă, fu numaidecât dus în sala de primire. Și se închină dinaintea sultanului care, uitându-se la el, văzu fără putință de tăgadă că era fiu de stăpân al pământurilor, și îi zise:

— Ce dor ai, o, flăcău de lumină?

Iar băiatul, după ce mai sărută o dată pământul dinaintea regelui, răspunse:

— O, stăpâne al meu, am cu mine un prins, cucernic și temător de Allah, o pildă de cinste și de neprihană; și mai am și o prinsă, plăcută la fire și dulce la purtări, și gingașă la vorbă, și plină de toate însușirile bune căpătate de o roabă. Și amândoi au cunoscut zile mai bune, iar acuma se află prigoniți de soartă. Pentru aceea, vreau să-i vând înălțimii tale, ca să fie slujitori la picioarele tale și robi la porunca ta, precum tustrei suntem bunurile vii ale tale.

Când auzi din gura băiatului vorbele acestea spuse cu un glas mult dulce, regele grăi:

— O, flăcău fără de pereche, care ai venit la noi poate din ceruri, dat fiind că cei doi prinși de care îmi spui sunt bunuri ale tale, nu pot decât să-mi placă. Du-te degrabă să mi-i aduci, ca să-i văd și să ți-i cumpăr!

Iar băiatul se întoarse la regele cel sărman, care era tatăl său, și la regina cea sărmană, care era maica sa, și luându-i pe amândoi de mână, pe când ei se supuneau, îi duse dinaintea regelui.

Și regele, de la întâia privire pe care o aruncă asupra tatălui și asupra mamei flăcăului, se minună până peste marginile minunării și spuse:

— Dacă aceștia doi sunt robi, atunci cum or fi regii?

Și îi întrebă:

— Și sunteți amândoi robii și averea acestui flăcău frumos?

Iar ei răspunseră:

— Suntem cu adevărat robii și averea lui, după toate datinile, o, rege al vremilor!

Atunci regele se întoarse înspre flăcăiaș și îi spuse:

— Hotărăște tu pentru mine prețul care ți se cuvine din vânzarea acestor doi prinși care nu-și au perechea în saraiurile regilor.

Iar tânărul spuse:

— O, stăpâne al meu, nu se află comoară care să mă despăgubească de pierderea acestor doi prinși. Pentru aceea, nu ți i-aș da nici de-ar fi plătiți cu greutatea lor în aur și în argint; ci i-aș lăsa în mâinile tale, ca pe un zălog, până la ziua pe care ar hotărî-o ursita. Și nu vreau să-ți cer, ca preț pentru zălogirea aceasta vremelnică, decât un lucru care să fie tot atâta de scump în felul său pe cât sunt ei amândoi printre făpturile lui Allah. Ți-aș cere, așadar, pentru zălogirea prinsului meu, un cal care să fie cel mai frumos din grajdurile tale, cu șea, cu frâu, și cu tot tacâmul lui; și ți-aș cere, pentru zălogirea prinsei, un rând de haine așa cum poartă fiii de regi. Și cu învoiala ca, în ziua când am să-ți dau îndărăt calul și hainele, tu să mi-i dai îndărăt pe cei doi prinși, care au să fie o binecuvântare pentru tine și pentru împărăția ta.

Iar sultanul răspunse:

— Să fie după dorința ta!

Și, pe clipă pe dată, porunci să fie scos din grajduri calul cel mai frumos care a nechezat vreodată sub ochiul soarelui, un roib ca focul, cu nările tremurând, cu ochii mari și rotunzi, care sforăia și bătea pământul cu copita, gata de goană și de zbor. Și porunci împăratul să se scoată din vistierie și să i se dea flăcăului, care se îmbrăcă pe loc cu ele, hainele cele mai frumoase cu care s-a îmbrăcat vreodată vreun călăreț la vreo întrecere de viteji. Și călărețul cel proaspăt se dovedi atâta de frumos încât regele strigă:

— Dacă vrei să rămâi la mine, o, voinicule, am să te copăr cu binefaceri!

Iar flăcăul spuse:

— Allah să-ți sporească zilele pe care le mai ai, o, rege al vremilor! Ci orânda mea nu se află aici. Și trebuie să mă duc s-o caut acolo unde mă așteaptă.

Și, după ce grăi astfel, își luă rămas-bun de la părinți, se temeni dinaintea regelui și plecă în goana mare pe roibul său. Și străbătu câmpii și pustietăți, ape mari și văi adânci, și nu se opri din mers decât când ajunse dinaintea unei alte cetăți, mai mare și mai bine zidită decât cea dintâi.

Or, de cum intră în orașul acela, un murmur ciudat se stârni la trecerea lui, și niște strigăte de uimire și de milă îi însoțeau fiecare pas. Și îi auzea pe unii cum spuneau: „Păcat de tinerețile lui! Oare pentru ce va fi venind un călăreț atâta de frumos să se dea fără de pricină primejdiei morții?” Iar alții spuneau: „Are să fie al o sutălea! Acesta-i cel mai frumos dintre toți! Acesta-i fiu de rege!” Iar alții spuneau: „Un tinerel atâta de fraged nu are să poată izbândi acolo unde atâția învățați au dat greș!” Iar murmurul și strigătele de mirare nu făceau decât să crească, pe măsură ce flăcăul înainta pe ulițele orașului. Și înghesuiala dimprejurul și de dinaintea lui ajunse până la urmă atâta de mare încât nu mai putea să-și facă roibul să pășească decât cu primejdia de a călca vreun târgoveț. Și, tare nedumerit, se văzu nevoit să oprească și să-i întrebe pe cei care îi închideau drumul:

— Pentru ce, o, oameni buni, îl opriți pe un străin și calul lui să meargă

să se odihnească de ostenelile lor? Și pentru ce atâta de într-un glas nu vroiți să-mi îngăduiți găzduire?

Atunci din mijlocul mulțimii ieși un moșneag care se apropie de flăcău, luă calul de frâu și spuse:

— O, flăcău frumos, mântui-te-ar de năpastă Allah! Că nimenea nu poate să ocolească ursita, întrucât ursita ne e legată de gât, asta niciun om cu minte n-ar putea s-o tăgăduiască vreodată; dacă în toiul unei tinereți în floare, câte unul se apucă fără de socotință să se repeadă în brațele morții, iacătă o treabă ce ține de sminteală. Noi toți, așadară, ne rugăm ție fierbinte, iar eu mă rog în numele tuturor târgoveților de aici, o, preafalnice străine, să faci cale întoarsă și să nu-ți duci așa sufletul la o pieire fără de scăpare!

Iar băiatul răspunse:

— O, preacinstite șeic, nu am intrat nicidecum în cetatea aceasta cu gândul să mor! Care este, așadar, ciudata belea ce pare a mă paște, și care este primejdia acelei morți pe care o am de înfruntat?

Iar bătrânul răspunse:

— De este adevărat, precum ne arată vorbele tale, că nu știi nimic despre năpasta ce te așteaptă dacă ai să mergi mai departe pe drumul acesta, păi atunci hai să-ți arăt cumu-i necazul!

Și, în tăcerea mulțimii, spuse:

— O, fecior de rege, o, flăcău preafrumos fără de seamăn pe lume, află că fata regelui nostru este o domniță care, nu încape îndoială, este fata cea mai frumoasă dintre toate fetele din vremile acestea. Or, fata a hotărât să nu se mărite decât cu acela ce are să răspundă în chip mulțumitor la toate întrebările pe care i le pune ea; ci, în schimb, cu învoiala ca moartea să fie osânda aceluia ce nu are să știe a-i ghici gândul ori are să lase a trece vreo întrebare fără a răspunde la ea cu vorbele de cuviință. Și, până acuma, a și dus la tăiere, în felul acesta, capetele a nouăzeci și nouă de flăcăi, toți feciori de regi, de emiri ori de oameni de seamă, printre care se aflau unii ce erau dăscăliți în toate laturile învățăturilor omenești. Și fata aceasta a regelui nostru șade ziua în vârful unui turn ce stăpânește peste oraș și de acolo de sus pune ea întrebările către acei tineri ce se înfățișează să le dezlege. Așa că iacătă-te prevestit! Și Allah fie cu tine! aibi milă de tinerețile tale și nu pregeta să te întorci la tatăl tău și la maica ta, care te au drag, ca nu care cumva domnița să audă zvonindu-se despre sosirea ta și să poruncească să fii dus dinaintea ei. Și Allah ferească-te de toată răutatea, o, flăcăule frumos!

Când auzi vorbele moșneagului, tânărul beizadea răspunse:

— Chiar la domnița aceasta mă așteaptă ursita mea. O, voi toți, arătați-mi drumul!

Atunci, din toată mulțimea aceea se revărsă un potop de oftaturi și de gemete, de bocete și de văicăreli. Iar împrejurul flăcăului se ridicară niște strigăte ce spuneau: „Se duce la moarte! la moarte! E al o sutălea! al o sutălea!” Și tot puhoiul de lume se porni pe urma lui. Și mergea însoțit de un potop de inși, care își închiseseră prăvăliile și își lăsaseră baltă îndeletnicirile, ca să se ia după el. Și, în felul acesta, călca înainte pe drumul ce ducea la orânda sa.

Și ajunse în curând dinaintea turnului, și o zări pe terasa acelui turn pe domnița ce ședea în jețul ei, împodobită cu purpura împărătească și împresurată de roabele ei cele tinere, îmbrăcate în purpură ca și ea. Și nu se întrezărea din chipul domniței, acoperit și el cu un iașmac roșu, decât două gemme întunecate, care erau ochii ei, asemeni cu două lacuri negre

luminate de dinăuntru. Și, de jur împrejurul terasei, dedesubtul domniței, spânzurate la rând unul după altul, se bălăngăneau nouăzeci și nouă de capete retezate.

Atunci tânărul beizadea își opri calul la oarecare depărtare de la turn, în așa fel ca s-o vadă pe domniță și să fie și el văzut de ea, să audă și să fie auzit. Și, la priveliștea aceea, toată zarva mulțimii se stinse. Și, în mijlocul acelei tăceri, glasul domniței se auzi rostind:

— Întrucât tu ești cel de al o sutălea, o, neînfricatule flăcău, pesemne că, fără de îndoială, ești gata să răspunzi la întrebările mele?

Și flăcăul, stând falnic pe calul său, răspunse:

— Sunt gata, o, domniță!

Și tăcerea se făcu și mai deplină, iar domnița grăi:

— Atunci spune-mi, de început, fără a șovăi, o, flăcăule, după ce ai să-ți arunci ochii asupra mea și asupra celor care mă înconjoară, cu ce mă asemui eu și cu ce se asemuie ele, stând aici în vârful turnului!

Și tânărul, după ce își aruncă ochii asupra domniței și asupra celor care o înconjurau, răspunse fără a șovăi:

— O, domniță, tu te asemui cu o idoliță, iar cele care te înconjoară se asemuie cu slujitoarele idoliței. Iar tu te mai asemui și cu soarele, iar tinerele care te înconjoară se asemuie razelor soarelui. Și, tot așa, tu te asemui cu luna, iar aceste tinere cu stelele care slujesc de alai lunii. Și te mai asemuiesc, într-un sfârșit, cu luna nissanului, care este luna florilor; iar pe toate aceste tinere le asemuiesc cu florile pe care le învie cu adierea sa luna nissanului.

Când auzi răspunsul acesta, pe care mulțimea îl primi cu un murmur de minunare, domnița se arătă mulțumită și spuse:

— Ai strălucit, o, tinere, iar răspunsul tău cel dintâi nu-ți aduce moartea. Ci, întrucât ai știut să dezlegi întrebarea mea dintâi, asemuindu-ne, pe mine și pe aceste fete, mai întâi cu o idoliță și cu slujitoarele idoliței, pe urmă cu soarele și razele soarelui, pe urmă cu luna și cu stelele ce alcătuiesc alaiul lunii, și, la sfârșit, cu luna nissanului și cu florile ce răsar în luna nissanului, nu am să-ți pun vreo întrebare nici prea încurcată, nici prea greu de dezlegat. Și am să te întreb mai întâi să-mi spui ce înseamnă de fapt cuvintele acestea: „Dă-i miresei Apusului pe fiul regelui Răsăritului, și din ei se va naște un copil ce va fi sultanul chipurilor frumoase”.

Iar flăcăul, fără a șovăi o clipă, răspunse:

— O, domniță, cuvintele acestea închid toată taina pietrei filosofale, și vor să zică misticește că: „Pune să se îmbie cu umezeala ce vine din Apus pământul cel adamic neprihănit care vine din Răsărit, și din această amestecare se va zămisli mercuriul filozoficesc, care-i atotputernic în fire și care va zămisli soarele, și va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, și luna, și argintul, care-i fiul lunei, și care va schimba pietrele în diamante..

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și șasea noapte

Urmă:

„… va zămisli soarele, și va zămisli aurul, care-i fiul soarelui, și luna, și argintul, care-i fiul lunei, și care va schimba pietrele în diamante.”

Și, auzind răspunsul acesta, domnița făcu un semn de adeverire și spuse:

— Întrucât, o, tinere, ai știut să lămurești tâlcul ascuns al împerecherii fiului Răsăritului cu fiica Apusului, ai scăpat și de data aceasta de moartea spânzurată deasupra capului tău. Da ai putea să-mi spui acuma pe ce se întemeiază virtuțile talismanelor?

Și flăcăul, de pe calul său, răspunse:

— O, domniță, talismanele își datoresc însușirile cele minunate și puterile cele năzdrăvane literelor ce le alcătuiesc, căci literele au legătură cu duhurile, și nu se află nicio literă în limbă care să nu fie sub ocârmuirea unui duh. Iar dacă mă întrebi ce-i aceea un duh, îți voi spune că este o sclipire ori o revărsare a virtuților atotputinței și însușirilor Celui-preaînalt. Iar duhurile ce lăbăduiesc în lumea cugetului le diriguiesc pe cele care sălășluiesc în lumea cerurilor; iar duhurile care locuiesc în lumea cerurilor le diriguiesc pe cele din lumea de sub lună. Și literele alcătuiesc cuvinte, iar cuvintele izvodesc oracolele; și numai duhurile înfățișate de litere și îngemănate în oracolele scrise pe talismane săvârșesc minunile care îi uimesc pe oamenii de rând, însă nu-i tulbură deloc pe cei înțelepți, care cunosc bine puterea cuvintelor și știu că totdeauna cuvintele vor dirigui lumea și că totdeauna cuvintele scrise sau rostite pot să răstoarne regii și să le spulbere împărățiile!

Iar când auzi răspunsul acesta, pe care mulțimea îl întâmpină cu strigăte de bucurie și de minunare, domnița spuse:

— Ai, strălucit, o, tinere, lămurindu-mi puterea cuvintelor și a vorbelor care diriguie lumea și sunt mai puternice decât toți regii. Ci nu știu dacă ai să poți răspunde și la întrebarea pe care iacăt-o! Vei ști tu, așadar, să-mi spui care sunt cei doi vrăjmași veșnici?

Iar flăcăul, de pe calul său, răspunse:

— O, domniță, nu am să spun că acei doi vrăjmași veșnici sunt cerul și pământul, întrucât depărtarea care îi desparte nu este vreun răspas adevărat, dat fiind că depărtarea aceasta și răspăsul acesta, ce se par a fi niște genuni, pot să fie umplute într-o clipită, iar cerul poate să se împreune cu pământul în mai puțin de-o clipire de ochi: întrucât, spre a se făptui această împreunare, nu este trebuință nici de oști de ginni ori de făpturi omenești, nici de potop de aripi, ci numai de un lucru care este mai tare decât toate puterile ginnilor și ale omenirii, și care-i mai ușor și mai dăruit cu vârtute decât aripile vulturului ori ale porumbelului, iar acesta-i rugăciunea! Și nu am să-ți spun, o, domniță, că acei din vrăjmași veșnici sunt noaptea și ziua, dat fiind că dimineața le împreună, iar înserarea le desparte, rând pe rând. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sunt soarele și luna, întrucât ele luminează pământul și sunt legate prin aceleași binefaceri. Și nu am să-ți spun că acei doi vrăjmași veșnici sunt sufletul și trupul, întrucât dacă noi îl cunoaștem pe unul, nu știm nimic despre celălalt, și nu poți să-ți dai o părere despre ceea ce nu cunoști! Dar îți mărturisesc, o, domniță, că acei doi vrăjmași veșnici sunt moartea și viața, întrucât amândouă sunt la fel de rele, și una ca și cealaltă, devreme ce se slujesc de făptura zămislită ca de o jucărie, se înfruntă fără de răgaz pe seama acestei jucării și, până la urmă, jucăria ajunge să fie jertfa cea adevărată a jocului lor, pe când ele nu fac decât să sporească și să înflorească. Într-adevăr, iată-i pe cei doi vrăjmași veșnici, vrăjmași ai lor

înșiși și vrăjmași ai făpturilor.

Când auzi răspunsul acesta al flăcăului, toată mulțimea strigă într-un singur glas:

— Laudă aceluia carele te-a dăruit cu atâta deșteptăciune și care ți-a împodobit mintea cu atâta judecată și știință!

Iar domnița, stând în turn în mijlocul tinerelor ei, îmbrăcate ca și ea în purpură împărătească, spuse:

— Ai strălucit, o, tinere, în răspunsul tău despre cei doi vrăjmași ai lor înșiși și vrăjmași ai făpturilor. Ci eu nu sunt încredințată că acum ai să mai răspunzi și la întrebarea pe care am să ți-o pun. Poți tu, așadar, să-mi spui care este arborele cu douăsprezece ramuri, purtând pe fiecare ramură câte doi ciorchini, unul alcătuit din treizeci de poame albe, iar celălalt din treizeci de poame negre?

Și flăcăul răspunse, fără a șovăi:

— Întrebarea aceasta, o, domniță, poate să fie dezlegată și de un copil. Întrucât arborele acela nu este decât anul, care are douăsprezece luni, alcătuite fiecare din două părți, cei doi ciorchini; căci fiecare ciorchine poartă treizeci de nopți, care sunt cele treizeci de poame negre, și treizeci de zile, care sunt cele treizeci de poame albe!

Și răspunsul acesta, primit cu minunare, ca și cele de dinainte, o făcu pe domniță să spună:

— Ai strălucit, o, tinere. Ci socoți tu că ai mai putea să-mi spui și care este pământul ce n-a văzut soarele decât o dată?

El răspunse:

— Este fundul Mării Roșii, când cu trecerea fiilor lui Israel, sub poruncile lui Moise – cu el fie rugăciunea și pacea!

Ea spuse:

— Da, de bună seamă! Ci poți să-mi spui cine a născocit toaca?

El răspunse:

— Cel care a născocit toaca nu-i altul decât Noe, când se afla pe avlia arcei sale!

Ea spuse:

— Da! Ci ai putea să-mi spui care este fapta nelegiuită pe care o săvârșești și nu o săvârșești?

El răspunse:

— Este rugăciunea de om beat!

Ea întrebă:

— Da care este locul de pe pământ cel mai aproape de cer? Este un munte ori o câmpie?

Ei răspunse:

— Este Kaaba cea sfântă, de la Mecca!

Ea spuse:

— Ai strălucit! Da poți să-mi dezvăluiești care este lucrul cel amar care se cade să fie ținut ascuns?

El răspunse:

— Este sărăcia, o, domniță! Întrucât, măcar că sunt tânăr, eu am și gustat sărăcia, și, măcar că sunt fiu de rege, i-am cunoscut amărăciunea. Și am găsit că este mai amară decât smirna și decât pelinul! Și se cuvine s-o ascunzi de orice ochi, întrucât și prietenii și vecinii și-ar râde cei dintâi de tine, iar văicărelile nu ar aduce decât silă.

Ea spuse:

— Ai vorbit cu dreptate și după gândul meu. Da poți să-mi spui care este lucrul cel mai de preț, după sănătate?

El răspunse:

— Este prietenia, când este dulce. Ci, pentru a găsi prietenul în stare să fie și dulce, trebuie mai întâi să-l încerci și pe urmă să-l alegi. Iar odată ce ți-ai ales un asemenea prieten de inimă, nu trebuie să te mai desparți de el niciodată: căci pe cel de-al doilea nu l-ai ține mult. Pentru aceea, înainte de a-l alege, trebuie să-l cercetezi bine, ca să vezi dacă este înțelept ori nevolnic la minte; căci mai degrabă se face albă o cioară, decât să ajungă un nevolnic la minte să priceapă înțelepciunea; căci vorbele celui înțelept, chiar dacă ne lovesc ca bățul, sunt mai de dorit decât laudele și florile nerodului: întrucât înțeleptul nu lasă să-i scape din gură vreo vorbă până ce nu și-a cercetat inima.

Ea întrebă:

— Și care este pomul cel mai anevoie de altoit?

Iar flăcăul răspunse, fără a șovăi:

— Este firea cea rea! Se povestește că un pom fusese sădit pe malul unor ape într-un pământ prielnic; iar el nu da roade. Și stăpânul lui, după ce a risipit cu el toate îngrijirile, fără a dobândi nici rodul cel mai mărunt, a vrut să-l taie; atunci pomul i-a spus: „Mută-mă în alt loc, și am să dau roade!” Iar stăpânul lui i-a zis: „Ești aici pe malul apelor, și n-ai rodit nimic. Cum ai să fii rodnic dacă am să te mut în altă parte?” Și l-a tăiat!

Iar tânărul se opri o clipă, și spuse:

— Se povestește, tot așa, că într-o zi un lup a fost dat la școală, ca să învețe a citi. Și dascălul, ca să-l învețe părțile de vorbire, îi spunea: „Alef, ba, ta…”; iar lupul răspundea: „Oaie, ied, miel…”, pentru că numai astea erau în cugetul și în firea lui. Și se mai povestește, tot așa, că un om a vrut să-l deprindă pe un măgar să trăiască în curățenie; și a vrut să-l dedea cu gustul lucrurilor alese; și l-a băgat pe măgar într-un hammam, unde i s-a făcut o baie, și a fost parfumat, și a fost dus într-o sală falnică, și a fost pus să șadă pe un chilim scump. Și iacătă că măgarul a făcut toate necuviințele pe care poate să le facă un măgar slobod într-o pajiște, de la vuvăiturile cele mai nesimțite până la ticăloșiile cele mai deșănțate. După care a răsturnat pe chilim, cu capul, cățuia de aramă care era plină cu cenușă, și a început să se tăvălească în cenușă, cu toate patru picioarele în sus și cu urechile pe spate, frecându-și spinarea și năclăindu-se după plac. Iar stăpânu-său le-a spus robilor care dedeseră fuga să-l pedepsească: „Lăsați-l să se tăvălească, pe urmă luați-l și dați-i drumul în oborul lui. Căci nu aveți să puteți a-i schimba firea.” Și se mai povestește, într-un sfârșit, că i s-a spus într-o zi unei pisici: „Stăpânește-te să mai furi, și avem să-ți facem un gherdan de aur și, în fiecare zi, avem să-ți dăm să mănânci ficat, și bojogi, și rărunchi, și oscioare de pui, și șoricei”. Iar pisica a răspuns cinstit: „Furtișagul a fost meseria tatălui meu și a bunicului meu, cum vreți voi să mă las de el, ca să vă fac cheful?”

Și-așa…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă:

„…Furtișagul a fost meseria tatălui meu și a bunicului meu, cum vreți voi să mă las de el, ca să vă fac cheful?” Și-așa!

Iar tânărul crăișor, după ce vorbi astfel despre năravurile și despre firea omului, spuse:

— O, domniță, nu mai am nimica de adăugat!

Atunci, din mijlocul mulțimii strânse sub turn, un val de strigăte de minunare se ridică spre cer. Iar domnița spuse:

— Hotărât, o, tinere, ai biruit. Ci întrebările nu s-au isprăvit, și trebuie, pentru ca învoiala să fie îndeplinită, să te cercetez până la ceasul rugăciunii de seară!

Iar flăcăul spuse:

— O, domniță, poți să-mi pui încă toate întrebările câte ți s-ar părea de nedezlegat și, cu ajutorul Celui-preaînalt, am să le dezleg. Pentru aceea mă rog ție să nu-ți ostenești glasul întrebându-mă în felul acesta, ci îngăduie-mi să-ți spun că, fără de nicio îndoială, este mai de dorit să-ți pun și eu o întrebare. Iar dacă ai să răspunzi, să mi se taie capul, precum a fost tăiat și celor de dinaintea mea; ci, dacă nu ai să răspunzi, căsătoria noastră să fie săvârșită fără de zăbavă!

Iar domnița spuse:

— Pune întrebarea, întrucât primesc învoiala!

Și flăcăul întrebă:

— Poți tu să-mi spui, o, domniță, cum se face că eu, robul tău, stând aici călare pe calul acesta de soi, pot să fiu totodată călare pe chiar tatăl meu, și cum se poate ca, fiind cu totul în bătaia tuturor ochilor, să fiu ascuns în hainele maicii mele?

Iar domnița cugetă vreme de un ceas, și nu izbuti să găsească niciun răspuns. Și zise:

— Lămurește asta chiar tu!

Atunci flăcăul, dinaintea întregului norod adunat, istorisi domniței toată povestea lui, de la început până la sfârșit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu are niciun rost s-o mai spunem o dată. Și adăugă:

— Și iacătă cum, schimbându-l pe tatăl meu, regele, pentru calul acesta, și pe mama mea, regina, pentru hainele acestea, mă aflu călare pe chiar părintele meu și stau ascuns în hainele mamei mele!

Și-atâta!

Și iacă-așa flăcăul, fiul regelui sărac și al reginei sărace, ajunse soțul domniței cea cu întrebări de dezlegat. Și iacă-așa, ajungând rege la moartea tatălui soției sale, putu să dea calul și straiele îndărăt aceluia care i le împrumutase, regele din cetatea aceea, și să-i aducă lângă sine și pe tătâne-său și pe mumână-sa, ca să trăiască laolaltă cu ei și cu soția sa, peste marginile plăcerilor și ale huzururilor. Și-aceasta-i povestea flăcăului care spunea vorbe iscusite sub cele nouăzeci și nouă de căpățâni retezate. Ci Allah este mai științtor!

Iar Șeherezada, după ce istorisi așa povestea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar spuse:

— Îmi plac, Șeherezada, vorbele acelui flăcău Ci-i multă vreme de când nu mi-ai mai povestit snoave din cele scurte și zemoase, și tare mi-e teamă să nu ți se fi isprăvit sacul, în privința aceasta.

Iar Șeherezada răspunse repede:

— Snoavele cele scurte sunt cele pe care le știu cel mai bine, o, preafericitule rege. Și, de altminteri, nu vreau să zăbovesc a-ți face dovada!

Și numaidecât Șeherezada spuse:

Ticăloșia soțiilor

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată, trăitor la curtea unui oarecare rege, un oarecare ins care era măscărici de meseria lui și neînsurat ca stare. Or, într-o bună zi, regele stăpânul său îi spuse:

— O, taică al înțelepciunii, ești burlac, și chiar că vreau să te văd însurat.

Iar măscăriciul răspunse:

— O, rege al vremilor, pe viața ta! izbăvește-mă de fericirea asta! Că eu sunt om burlac, și mult mă tem de partea cu pricina. Zău, chiar așa, mult mă tem să nu dau peste vreo stricată și înșelătoare, ori peste vreo dezmățată de soi rău, și-atunci ce mă fac? Fie-ți milă, o, rege al vremilor, nu mă sili să ajung prea fericit, în pofida metehnelor și a nevolniciei mele.

Iar regele, la vorbele acestea, se puse pe-un râs de căzu pe spate. Și spuse:

— Ba nu! chiar astăzi trebuie să te însori!

Și soitariul făcu o mutră spășită, lăsă capu-n jos, își încrucișă mâinile pe piept și răspunse oftând:

— Taiieb! Bun și-așa! E bine!

Atunci regele porunci să fie chemat vizirul său cel mare și îi spuse:

— Trebuie să se găsească, pentru credinciosul nostru slujitor de colea, o soție care să fie frumoasă și fără de cusur ca purtare, și plină de cuviință și de sfioșenie.

Iar vizirul răspunse cu ascultare și cu supunere, și plecă pe dată să caute o slujnică bătrână de la sarai, și îi dete poruncă să rostuiască numaidecât pentru măscăriciul sultanului o soție care să îndeplinească însușirile spuse mai înainte. Iar bătrâna nu se află luată pe nepregătite; și se ridică pe clipă pe dată și-i rostui de soție măscăriciului o tinerică, așa și-așa. Și se sărbători cununia chiar în ziua aceea. Iar regele fu mulțumit și nu pregetă să-l copere pe soitariul său cu daruri și cu hatâruri, cu prilejul nunții.

Or, măscăriciul trăi în tihnă cu nevastă-sa vreme de o jumătate de an, ori poate că șapte luni. După care păți ceea ce păți, căci nimenea nu scapă de scrisa lui.

Într-adevăr, femeia cu care regele îl însurase avusese răgaz destul ca să-și ia, pentru plăcerea sa, patru bărbați peste soțul ei, taman patru, și de patru feluri. Iar cel dintâi dintre acești drăguți de ibovnici era de meseria lui plăcintar; iar cel de-al doilea era zarzavagiu; iar cel de al treilea era măcelar de carne de oaie; iar cel de al patrulea era mai de soi, întrucât era baș-clarinet în meterhaneaua sultanului, și șeic al isnafului clarinetiștilor, un ins de vază.

Și, dar, într-o zi, soitariul, biv-holteiul, proaspătul taică al coarnelor, fiind chemat dis-de-dimineață la rege, își lăsă nevasta în pat și dete zor să plece la palat. Și se brodi că în dimineața aceea plăcintarul se simți chefos

de împreunare și, prilejuindu-se de plecarea soțului, veni să bată la ușa tinerelei neveste. Iar ea îi deschise și-i spuse:

— Ai venit astăzi mai de dimineață ca de obicei.

Iar el îi răspunse:

— Hei, uailah, ai dreptate! Da în dimineața aceasta, după ce îmi pregătii aluatul spre a-mi întocmi tăvile mele cu plăcinte, și după ce-l bătui și-l întinsei și-l făcui foi, și stam gata să-l umplu cu fistic și cu migdale, băgai de seamă că era un ceas cam prea timpuriu și că mușteriii încă nu erau pe cale de-a veni. Atunci zisei în sine-mi: „O, Cutare, ia scoală-te și scutură-te de făina de pe haine, și du-te în dimineața aceasta proaspătă la Cutărică, și petrece-ți cu ea, întrucât e femeie petrecăreață”.

Și codana răspunse:

— Bine te-ai gândit, pe Allah!

Și, într-o clipită, se dovedi față de el ca un aluat sub întinzător, iar el față de ea ca o umplutură într-o plăcintă. Și nici nu-și isprăviră ei bine treaba, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar plăcintarul o întrebă pe femeie:

— Au cine-ar putea să fie?

Și ea răspunse:

— Habar n-am. Ci, până una alta, fugi de te ascunde la umblătoare.

Și plăcintarul, spre mai deplină pază, zori să se ducă și să se încuie acolo unde îi spusese femeia.

Iar femeia deschise ușa și-l văzu dinainte-i pe cel de al doilea mândruț al ei, zarzavagiul, care îi aducea o chită de legume trufanda în dar. Și ea îi spuse:

— E cam devreme, și ceasul acesta nu-i ceasul tău.

Iar el îi spuse:

— Pe Allah! ai dreptate. Ci, pe când mă întorceam în dimineața aceasta de la zarzavageria mea, îmi zisei în mine: „O, Cutare, ceasul este într-adevăr prea devreme pentru suk, și ai face mai bine să te duci să-i dai chita aceasta de zarzavat proaspăt Cutăricăi, care are să-ți bucure inima, întrucât e femeie tare dulce”.

Și femeia spuse:

— Atunci fii binevenit!

Și îi bucură inima, iar el îi dete ce-i plăcea ei mai mult; un castravete falnic și un praz de preț. Și nici nu sfârșiseră bine treaba cu zarzavaturile, că și auziră niște bătăi în ușă; iar el întrebă:

— Cine-i?

Și ea răspunse:

— Nu știu, da tu du-te repede, până una alta, și ascunde-te la umblători.

Iar el zori să se ducă și să se încuie acolo înlăuntru. Și găsi locul prins de către plăcintar, și îi spuse:

— Cine ești? Și ce faci aici?

Iar celălalt răspunse:

— Sunt ceea ce ești, și fac ceea ce vii să faci și tu.

Și se rânduiră unul lângă celălalt, zarzavagiul ținând pe umăr chita de legume pe care codana îl povățuise s-o ia cu el ca să nu i se dea în vileag venirea în casă.

Or, estimp, tânăra nevestică se duse să deschidă ușa. Și iacătă-l dinainte-i pe cel de-al treilea drăguț al ei, măcelarul, care venea aducându-i în dar o blană frumoasă de berbec, cu lâna creață și cu coarnele nedate jos. Iar ea îi spuse:

— Cam devreme! cam devreme!

Iar el răspunse:
— Ei, da, pe Allah! tocmai înjunghiasem oile de vânzare și le atârnasem în cinghire în prăvălie, când îmi zisei: „O, Cutare, sukurile încă-s pustii și-ai face mai bine să te duci să-i dai în dar Cutăricăi blana aceasta împodobită cu coarnele ei, din care să-și facă un preșuleț moale. Și, cum Cutărica este plină de dulceață, are să-ți facă dimineața aceasta mai albă ca de obicei.”
Și ea răspunse:
— Intră, atunci!
Și se arătă față de el mai dulce decât coada unui berbec de-al gras, iar el îi dete ceea ce dă unei oi berbecul. Și nu apucară ei să sfârșească de luat și de dat, că și auziră niște bătăi în ușă. Iar ea îi spuse:
— Haide, și repede! ia-ți blana cu coarne și du-te de te ascunde la umblători!
Iar el făcu ce-i spuse ea. Și găsi umblătorile prinse de plăcintar și de zarzavagiu; și le aruncă acestora salamalekul, iar ei îi răspunseră la salamalek; și îi întrebă:
— Pentru care pricină vă aflați aici?
Iar ei răspunseră:
— Pentru pricina pentru care te afli și tu!
El atunci se rândui lângă ei, la umblători.
Estimp, femeia, ducându-se să deschidă, îl văzu dinainte-i pe cel de-al patrulea iubit al ei, căpetenia clarineților din meterhaneaua sultanului. Și îl pofti să intre, spunându-i:
— Chiar că vii la un ceas mai de vreme ca de obicei, în dimineața aceasta.
Și el răspunse:
— Pe Allah! ai dreptate. Ci, în dimineața aceasta, plecând de-acasă ca să mă duc să-i dăscălesc pe cântăreții sultanului, băgai de seamă că era un ceas cam prea de dimineață, și zisei în sine-mi: „O, Cutare, bine ai face să te duci și să aștepți ceasul de dăscăleală la Cutărică, femeie dulce, și care are să te facă să petreci cele mai plăcute clipe”.
Iar ea răspunse:
— Socoteala-i minunată.
Și cântară la clarinet; și nu sfârșiră ei încă bine cel dintâi cântec, că și auziră niște bătăi zorite în ușă. Și baș-clarinetul o întrebă pe drăguța sa:
— Cine-i?
Ea răspunse:
— Singur Allah este atoateștiitor, da poate c-o fi bărbatu-meu. Și bine-ai face să dai fuga și să te încui, cu clarinetul tău, la umblători.
Iar el zori să se supună, și-i găsi la locul cu pricina pe plăcintar, pe zarzavagiu și pe măcelar. Și le zise:
— Pacea fie cu voi, o, tovarășilor! Ce faceți, rânduiți așa în locul acesta osebit?
Iar ei răspunseră:
— Și cu tine să fie pacea și milele lui Allah, și binecuvântările lui! Facem aici ceea ce ai venit să faci și tu!
Și se rândui și el, ca al patrulea, lângă ei.
Și-așadar, cel de-al cincilea care bătuse la ușă era chiar măscăriciul sultanului, soțul codanei. Și se ținea cu mâinile de burtă și spunea:
— Izgonit fie Cel-rău, pârdalnicul! Dă-mi degrabă o fiertură de anison și de fonicel, o, nevastă! Îmi fierbe pântecele! îmi fierbe pântecele! Și nu mi-a îngăduit să stau mai mult cu sultanul, și-am venit să mă culc! Dă-mi o

fiertură de anison și de fonicel, o, nevastă!

Și dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-si, și, deschizând ușa, îi văzu pe cei patru inși stând pe vine și rânduiți frumos pe scânduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și opta noapte

Urmă:

…Și dete fuga drept la umblători, fără a băga de seamă spaima neveste-si, și, deschizând ușa, îi văzu pe cei patru inși stând pe vine și rânduiți frumos pe scânduri, deasupra haznalei, unul dinaintea celuilalt.

La priveliștea aceea, măscăriciul sultanului nu mai avu nicio îndoială în ce privește ocara lui. Ci, întrucât era plin de chibzuință și de isteciune, își zise: „Dacă mă arăt gata să-i pedepsesc cumva, au să mă omoare fără de izbavă. Încât, cel mai bine-i să fac pe prostul.” Și, cugetând așa, se aruncă în genunchi la ușa umblătoarei, și strigă la cei patru ipochimeni ghemuiți pe vine:

— O, preasfinților trimiși de Allah, vă cunosc! Tu, cel plin de pete de lepră albă, și pe care ochii nepricepuți ai neștiutorilor te-ar lua de plăcintar, tu, fără de nicio îndoială, ești sfântul patriarh Iov cel bubos, cel lepros, cel coperit de pecingini! Iar tu, o, preasfinte carele ții pe umăr legătura aceea minunată de legume, tu, fără îndoială, ești Khizir cel mare, ocrotitorul livezilor și al grădinilor de zarzavat, cel carele îmbracă pomii în cununa lor verde, carele face să curgă apele repezi, carele așterne covorul cel verde peste câmpi, și carele, înveșmântat în mantia-i verde, îngemănează, în fiecare seară, vopselile ușoare cu care se zugrăvesc văzduhurile amurgului! Iar tu, o, vajnicule viteaz carele porți pe umeri blana aceea de leu, și pe cap cele două coarne de berbec, tu, fără de nicio îndoială, ești Iskandar slăvitul, cel cu două coarne! Iar tu, într-un sfârșit, preafericite îngere ce ții în dreapta-ți clarineta aceea falnică, tu, fără de nicio îndoială, ești îngerul judecății de apoi!

La cuvântarea aceasta a măscăriciului sultanului, cei patru pezevenghi se ciupiră unul pe altul de fund și își spuseră șușotind între ei, în vreme ce soitariul săruta întruna pământul, îngenuncheat la oarecare depărtare: „Avem noroc! Și, întrucât chiar ne socotește niște prea-sfinți, hai să-l întărim în credința lui. Căci pentru noi aceasta-i singura ușă de scăpare.” Și se ridicară pe dată și spuseră:

— Ei, da, pe Allah! nu greșești, o Cutare! Suntem chiar aceia pe care i-ai numit. Și am venit la tine, intrând prin umblătoare, întrucât acesta-i singurul loc al casei ce se află sub cerul slobod.

Și măscăriciul, tot plecat, le spuse:

— O, preacuvioșilor și preafalnicilor, Iov cel lepros, Khizir taică al anotimpurilor, Iskandar cel cu două coame, și tu, sol vestitor al judecății, de vreme ce-mi faceți osebita cinste de a fi venit la mine, îngăduiți-mi să rostesc o dorință dinaintea voastră!

Iar ei răspunseră:

— Rostește! rostește!
El spuse:
— Faceți-mi hatârul de a merge cu mine la palatul sultanului acestei cetăți, care îmi este stăpân, pentru ca să vă înfățișez lui și pentru ca, pe urmă, să-mi rămână îndatorat și să mă aibă întru nazârurile sale!
Iar ei răspunseră, măcar că șovăind destul:
— Îți facem hatârul acesta!
Atunci soitariul îi duse dinaintea sultanului și spuse:
— O, stăpâne doamne al meu, îngăduiește robului tău să ți-i înfățișeze pe acești patru sfinți aci de față! Acesta dintâi, carele-i făinit tot, este stăpânul nostru Iov cel lepros; iar acestălaltul, carele poartă în spinare legătura aceasta de legume, este stăpânul nostru Khizir, străjerul izvoarelor, părintele verdeții; iar cestălaltul, carele poartă pe umeri blana ceea de jivină ce-l împodobește cu două coarne, este regele cel mare și viteaz Iskandar cei cu două coarne; și-acesta din urmă, cel carele ține în mână o clarinetă, este stăpânul nostru Israfil, vestitorul judecății de apoi.
Și adăugă, în vreme ce sultanul era până peste poate de uluit:
— O, doamne sultane al meu, datoresc cinstea cea mare a venirii în casa mea a acestor preasfinte obraze preacucerniciei nevestei mele, aceea pe care cu mărinimie mi-ai hărăzit-o. Că i-am găsit ciuciți frumușel, unul în spatele celuilalt, la umblătorile de la haremul din casa mea; și ciucitul cel dintâi era proorocul Iov – cu el fie rugăciunea și pacea! – iar ciucitul de la urmă era îngerul lsrafil – cu el fie pacea și milele Celui-preaînalt!
Auzind vorbele acestea ale măscăriciului său, sultanul se uită cu luare-aminte la cele patru obraze cu pricina; și deodată fu cuprins de un râs cu sughițuri, atâta de năprasnic că începu să se zgâlțâie și să se hurduce și să-și zvârle picioarele în sus, prăbușindu-se pe spate. După care strigă:
— Așadar, o, vicleanule, vrei să mă faci să mor de râs? Ori te pomenești că te-ai smintit?
Iar măscăriciul spuse:
— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ți-am povestit este ceea ce am văzut, și tot ce am văzut aceea ți-am povestit!
Iar regele, râzând, strigă:
— Păi tu nu vezi că ăsta pe care-l numești profetul Khizir nu-i decât un zarzavagiu, și că ăstălaltul pe care-l numești profetul Iov nu-i decât un plăcintar, și că acela pe care îi numești Israfil nu-i decât baș-clarinetul meu, căpetenia metarhanalei mele?
Iar soitariul zise:
— Pe Allah, o, doamne al meu, ceea ce ți-am povestit este ceea ce am văzut, și tot ceea ce am văzut aceea ți-am povestit!
Regele înțelese atunci toată întinderea pacostei măscăriciului său; și se înturnă înspre cei patru ibovnici ai soției dezmățate și le zise:
— O, fii dintr-o liotă de încornorați, povestiți-mi adevărul în treaba aceasta, ori pun să vi se taie boașele!
Și cei patru, tremurând, îi povestiră regelui ce era adevărat și ce nu era adevărat, fără a minți, așa de tare se speriaseră să nu fie văduviți de moștenirea ce le-o lăsase tătânii lor. Iar regele, uluit, strigă:
— Prăpădire-ar Allah hăul cel ticălos și tagma deșănțatelor și-a viclenelor!
Și se înturnă înspre măscăriciul său și îi spuse:
— Îți dau despărțenia de soția ta, o, taică al înțelepciunii, ca să fii iar becher.
Și îl îmbrăcă într-un caftan falnic. Pe urmă, se întoarse înspre cei patru

tovarăși și le zise:

— În ce vă privește, nelegiuirea voastră este atâta de mare încât n-aveți cum scăpa de osânda ce vă așteaptă!

Și-i făcu semn gâdelui să vină aproape, și-i zise:

— Taie-le boașele, ca să fie hadâmbi în slujba slujitorului nostru cel credincios, acest preacinstit holtei!

Atunci, cel dintâi dintre liubovețiii cei culpași, acela care era plăcintar, și nicidecum Iov cel lepros, înaintă și sărută pământul dinaintea regelui, și grăi:

— O, preamăritule rege, o, tu cel mai strălucit dintre sultani, dacă am să-ți istorisesc o poveste mai năstrușnică decât povestea noastră cu nevasta de mai înainte a acestui preacinstit burlac, ai să-mi dai iertare în ce privește fuduliile mele?

Iar regele se întoarse înspre măscăriciul său și îl întrebă prin semne ce zice de întrebarea plăcintarului. Iar soitariul făcând „da” din cap, regele spuse plăcintarului:

— Da, de bună seamă! O, plăcintăriile, dacă îmi istorisești povestea cu pricina, și dacă am s-o găsesc osebită ori minunată, am să-ți dau iertarea pentru ceea ce știi!

Și plăcintarul spuse:

Povestea istorisită de plăcintar

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că a fost odată o femeie care era din feleșugul ei o stricată de pomină și o soață a păcatului. Și era măritată – așa vrusese ursitoarea – cu un preacinstit kaiem-makam, zabetul orașului în numele sultanului. Și acest preacinstit dregător habar nu avea – așa vrusese ursitoarea – de răutatea femeilor și de vicleniile lor, da nu avea habar deloc, deloc. Și, pe deasupra, era multă vreme de când nu mai putea să facă nimic cu soția sa cea pojarnică, da nimic, nimic. Încât femeia își găsea singură iertarea pentru dezmățurile și pentru chiolhanurile ei, zicându-și: „Îmi iau și eu pâinea de unde o găsesc, și carnea de unde atârnă".

Or, cel pe care îl îndrăgea cel mai osebit dintre cei ce ardeau pentru ea, era un tânăr saiz, un grăjdar al soțului ei kaiem-makamul. Ci, întrucât de-o bună bucată de vreme soțul se așternuse pe neplecat de acasă, întâlnirile celor doi ibovnici ajunseseră mai rare și mai anevoioase. Or, muierea nu zăbovi mult până ce să găsească o pricină spre-a avea mai multă slobozie, și îi spuse atunci soțului ei:

— O, stăpâne al meu, află că vecina mamei mele a murit, și aș vrea, cumu-i cădenia și datorința de bună megieșie, să mă duc să stau cele trei zile de jale în casa mamei mele.

Și kaiem-makamul răspunse:

— Răscumpănească Allah moartea aceasta sporindu-ți ție zilele! Poți să te duci la mama ta și să stai acolo cele trei zile ale jalei.

Ci ea zise:

— Da, o, stăpâne al meu, eu sunt femeie tânără și sfioasă, și tare mi-e frică să umblu singură pe uliți, spre a mă duce la casa maică-mi, care-i departe!

Și kaiem-makamul zise:

— Da de ce să te duci singură? Au n-avem noi în casă un saiz plin de osârdie și de bunăvoință, care să te însoțească la niște drumuri cumu-i acesta? Trimite după el și spune-i să pună pentru tine plocadul cel roșu pe măgar și să te însoțească, mergând cu tine și ținând dârlogii măgarului. Și povățuiește-l să nu ațâțe măgarul fie cu vorba, fie cu strămurarea, ca nu care cumva să înceapă a zvârli din picioare și să te trântească!

Iar ea răspunse:

— Da, o, stăpâne al meu, ci cheamă-l chiar tu ca să-i dai povețele acestea. Că eu nu sunt în stare.

Și preacinstitul kaiem-makam trimise după saiz, care era hăndrălău voinic, și îi dete sfaturile. Iar flăcăul, dacă auzi vorbele acelea ale stăpânului său, fu mulțumit cu asupra de măsură.

Și-așa, o ajută pe stăpână-sa, nevasta kaiem-makamului, să încalece pe măgar, în șaua ce fusese coperită cu un plocad roșu, și plecă împreună cu ea. Ci, în loc să se ducă la casa maică-si, pentru înmormântarea cu pricina, cei doi dezmățați se duseră la o grădină pe care o știau ei, luându-și merinde pentru gură și niște vinuri de soi. Și-acolo, la umbră și răcoare, se simțiră în largul lor. [...]

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

Și trei zile, din zori în seară, fără tihnă, nici odihnă, lăsară apa să învârtească roata la moară, să sfârâie fusul flăcăului iară, să sugă mielul la mă-sa mioară, să doarmă pruncul în copaia ușoară, să se ia în brațe gemenii-amândoi, menghina să strângă de priboi, cămila să-și salte gâtul bârzoi, vrăbiuța să-l ciugulească pe vrăbioi, păsărelul să ciripească sprințar în cuibul lui ca de jar, porumbelul gușa să și-o ghiftuiască, iepurașul otava să-și pască, vițelul să rumege pe săturate, iedul să zburde cât poate, pielea pe piele să ardă, până ce tătânele bătăliilor la toartă, fără de ofuri deșarte, își puse fluierul deoparte.

Iar în dimineața celei de-a patra zile saizul îi spuse codanei, soția kaiem-makamului:

— Cele trei zile de învoire s-au scurs. Să ne sculăm și să plecăm acasă la soțul tău.

Ci ea răspunse:

— Ba nu! Când ai trei zile învoire, asta-i ca să iei altele trei! Da ce! nici n-am avut răgazul trebuitor ca să ne bucurăm cu adevărat, eu pe deplin de tine, și tu pe deplin de mine. În ce îl privește pe nevolnicul ăla de codoș, lasă-l să mucegăiască singur singurel acasă, el să-și fie soț și tot el plapumă, ghemuit în sine, ca un câine, cu coada strânsă între picioare.

Așa zise ea din gură, și așa făcură. Și mai petrecură amândoi alte trei zile, dezmățându-se și împreunându-se, până dincolo de marginile drăgosteniilor și ale desfătărilor. Și, în dimineața celei de-a șaptea zile, se întoarseră acasă la kaiem-makam, pe care îl găsiră stând tare îngrijorat, dinainte-i cu o arăpoaică bătrână care-i povestea ceva. Și amărâtul de boșmondit, care nici gând s-o bănuiască pe vicleană de vreo stricăciune, o primi cu bucurie și cu drag, și îi zise:

— Binecuvântat fie Allah, carele te aduce îndărăt cu bine și teafără! Pentru ce ai zăbovit atâta, o fiică a socrului meu? Ne-ai pricinuit mare spaimă!

Iar ea răspunse:

— O, stăpâne al meu, mi l-au dat în seamă, la răposată, pe copilul rămas singur, ca să-l potolesc și să-l deprind fără sânul mamei. Și-așa că grijile date pruncului acela m-au ținut acolo până acuma.

Și kaiem-makamul zise:

— Pricina-i limpede, și se cade să te cred, și sunt tare bucuros că te văd acasă iară.

Și-aceasta-i povestirea mea toată, o, rege plin de slavă luminată!

După ce ascultă povestirea aceasta a plăcintarului, regele se puse pe-un râs de căzu pe jos. Ci măscăriciul strigă:

— Beleaua kaiem-makamului nu este atâta de mare ca a mea! Iar povestea aceasta nu este atâta de nepilduită cumu-i a mea!

Atunci regele se întoarse înspre plăcintar, și îi spuse:

— Întrucât așa judecă păgubitul, nu pot, o, desfrânatule, să-ți dăruiesc iertarea decât numai de-o fudulie.

Și soitariul, care biruia și care își plătea în felul acesta necazul, spuse ca învățătură de minte:

— Asta-i osândă, așadar, pentru fiece curvar care fără de habar se repede într-un cuibar, ca un pleșcar, pe-o găină haină, o pațachină care-i și-așa și-așa, pân-o răzghină.

Pe urmă adăugă:

— O, rege al vremilor, ci iartă-l și de oușorul celălalt!

Și, atunci, ieși în față cel de al doilea dezmățat, zarzavagiul; și sărută pământul dinaintea sultanului, și spuse:

— O, măria ta, tu, cel mai mărinimos dintre toți regii, ierta-mă-vei oare de ce știi, dacă vei fi minunat de povestea mea?

Iar regele se întoarse înspre măscărici, care își dete cu un semn învoirea. Și regele îi spuse zarzavagiului:

— Dacă-i minunată, îți voi da ceea ce îmi ceri!

Atunci zarzavagiul, care fusese luat drept Khizir, prorocul cel verde, spuse:

Povestea istorisită de zarzavagiu

O, rege al vremilor, cică a fost odată un om care era astronom de meseria lui, și care știa să citească pe chipuri și să ghicească gândurile pe trăsăturile feței. Și astronomul acela avea o nevastă care era de o frumusețe osebită și de o vrajă aparte. Și nevasta aceea sta pururea pe urma lui să-și laude virtuțile și să se fălească pretutindenea cu harurile ei, spunând: „O, bărbate, nu se mai află nicăierea printre suratele mele vreuna care să se asemuie cu mine ca neprihană, ca simțire curată și ca sfiiciune". Și astronomul, care era un mare priceput la obraze, nu se îndoia de vorbele ei, atâta dulceață și nevinovăție revărsa chipul femeii, într-adevăr. Și își zicea: „Uallahi, nu este bărbat pe lume care să aibă o soție ce să se asemuie cu soția mea, paharul acesta al tuturor virtuților". Și peste tot pe unde se ducea preamărea harurile soției sale, și îi cânta laude, și se minuna de purtarea și de sfiala ei, pe când sfiala cea adevărată, pentru el, s-ar fi căzut să fie a nu vorbi niciodată despre haremul său dinaintea unor bărbați străini. Ci învățații, o, doamne al meu, și astronomii mai cu seamă, nu fac niciodată cum face toată lumea. Pentru aceea pățaniile care li se întâmplă lor nu sunt pățanii ca la toată lumea.

Și-așa, într-o zi, pe când după năravul lui lăuda virtuțile neveste-si, dinaintea unei liote de bărbați străini; se ridică un ins care îi zise:

— Nu ești decât un mincinos, bre, Cutare!

Iar astronomul se îngălbeni de tot la chip și, cu un glas clocotind de mânie, întrebă:

— Și care-i dovada minciunii mele?

Acela spuse:

— Ești un mincinos, ori mai degrabă un prostănac, întrucât nevastă-ta nu e decât o dezmățată!

Când auzi atare ocară năpraznică, astronomul se repezi la omul acela, să-l sugrume și să-i bea sângele. Cei de față însă îi despărțiră și îi spuseră astronomului:

— Dacă omul acesta nu-și dovedește spusele, ți-l dăm pe mână să-i bei sângele.

Iar ocărâtorul spuse:

— Bre, omule, ia te du și dă-i de știre neveste-ti preacinstita, că pleci de-acasă pe patru zile. Și ia-ți rămas-bun de la ea, și ieși din casă, și ascunde-te în vreun loc de unde să poți vedea tot fără ca tu să fii văzut. Și-ai să vezi ce-ai să vezi. Uassalam!

Iar cei de față spuseră:

— Așa, pe Allah! cercetează-i în felul acesta vorbele. Și, dacă nu-s adevărate, să-i bei sângele.

Atunci astronomul, cu barba tremurând de mânie și de tulburare, se duse la preacinstita de nevastă-sa și îi spuse:

— O, femeie, ia scoală-te și pregătește-mi niște merinde pentru un drum pe care îl am de bătut, și care o să mă facă să lipsesc de-acasă vreme de patru ori poate și de șase zile.

Iar soția strigă:

— O, stăpâne al meu, au tu vrei să-mi umpli sufletul de mâhnire și să mă faci să pier de dor? Pentru ce nu mă iei mai degrabă cu tine, să călătoresc cu tine, și să te slujesc, și să te îngrijesc pe drum, dacă ai să fii ostenit ori necăjit? Și pentru ce să mă lași aici singură cu durerea cea sfâșietoare a lipsei tale?

Iar astronomul, auzind asemenea vorbe, își zise: „Pe Allah! soția mea nu-și are perechea printre alesele din neamul muieresc". Și îi răspunse neveste-si:

— O, lumină a ochiului, să nu te mâhnești din pricina acestei lipse, care nu are să dureze decât patru zile, cel mult șase. Și nu te gândi decât cum să te îngrijești și cum să te simți cât mai bine.

Iar soția începu să plângă și să se văicărească spunând:

— Of, greu îmi mai e! of, tare amărâtă mai sunt, și părăsită, și neiubită!

Iar astronomul se strădui pe cât putea s-o aline, spunându-i:

— Potolește-ți sufletul și însenină-ți ochii. Am să-ți aduc, când m-oi întoarce, niște daruri frumoase de sosire acasă!

Și, lăsând-o în plânsetele mâhnirii, leșinată în brațele arăpoaicelor, plecă în calea lui.

Ci, peste două ceasuri, se întoarse îndărăt și intră binișor pe portița de la grădină, și se duse de se piti într-un loc pe care-l știa și de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizecea noapte

Urmă:

…și intră binișor pe portița de la grădină, și se duse de se piti într-un loc pe care-l știa și de unde putea să vadă tot din casă fără ca el să fie văzut.

Și nu trecu bine un ceas de vreme de când sta în ascunzătoarea lui, când iacătă! Văzu că intră în casă un om pe care îl cunoscu numaidecât a fi negutătorul de trestie de zahăr ce ședea peste drum de casa lui. Și avea în mână o trestie de zahăr frumoasă. Și o văzu, tot atunci, pe nevastă-sa cum vine înaintea lui, legănându-se, și cum îi spune râzând:

— Asta-i tot ce-mi aduci ca trestie de zahăr, o, taică al trestiilor de zahăr?

Și omul spuse:

— O, stăpâna mea, trestia de zahăr pe care o vezi nu este nimica pe lângă aceea pe care nu o vezi.

Pe urmă adăugă:

— Bun, da unde-i soțul tău, astronomul?

Ea zise:

— Rupe-i-ar Allah picioarele și mâinile! S-a dus într-o călătorie de patru zile, ori poate că de șase! De-ar da Cel-de-sus să-l îngroape vreo năruire de minaret!

Și se porniră amândoi pe râs laolaltă […] Și el o cuprinse în brațe, și ea îl cuprinse pe el… Pe urmă o lăsă și se duse în calea lui.

Și-așa! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp văzu cum intră în casă alt bărbat, pe care îl cunoscu a fi negutătorul de păsări din mahala. Și puicana îi ieși înainte, mișcându-și șoldurile, și îi zise:

— Salamaleikum, o, taică al păsărilor, ce-mi aduci astăzi?

El răspunse:

— Un cocoșel, o, stăpână a mea, un cocoșel...

Și tot așa! Iar astronomul vedea și auzea. Și iacătă că peste un răstimp veni un ins pe care îl cunoscu numaidecât a fi starostele măgărarilor din mahala. Iar mânza se și repezi în calea sa, și îl cuprinse în brațe tot așa, zicând, iar:

— Ce-i aduci astăzi în dar mânzei tale de jar, o, taică de măgărari?

El spuse așa:

— O banană, o, stăpână a mea, o banană în dar!...

Și-așa! Ci, până a înfuleca la banană, o, doamne al meu, astronomul nerod, care văzu tot și auzi tot, dete un țipăt de gheață, și se prăbuși din pod în bot, trup fără viață! Și-acea puicană, care era mai lăcomoasă la banană decât la trestia de zahăr, ori la cocoșelul bun de tocană, după vremea cerută de lege se grăbi să se lege, măritându-se, de voia sa, cu baș-măgărarul din mahala.

Și asta-i tot ce-am avut eu de povestit, o, rege al meu preamărit!

Iar regele, auzind povestea aceasta a zarzavagiului, se înfioră de plăcere și se cutremură de mulțumire. Și îi spuse măscăriciului său:

— Povestea aceasta, o, taică al înțelepciunii, este cu mult mai amarnică decât povestea ta. Și suntem datori să-i dăm acestui zarzavagiu iertăciune de fuduliile sale.

Și îi zise poznașului:

— Și-acuma dă-te îndărăt!

Iar negutătorul se trase în rând cu tovarășii săi, și ieși înainte cel de-al treilea pezevenghi, care era măcelarul de carne de oaie. Și ceru și el hatârul, la fel; iar sultanul, în nepărtinirea sa, nu putu să nu i-l dea, da tot cu aceeași învoială.

Atunci măcelarul, care fusese Iskandar cel cu două coarne, spuse:

Povestea istorisită de măcelar

Era la Cairo un om, și omul acela avea o nevastă vestită pentru drăgălășenia ei, pentru firea-i bună, pentru voioșia-i din sânge, pentru supunerea-i și teama față de Cel-de-sus. Și avea în casă o pereche de gâște dolofane și grele, de o grăsime minunată; și tot așa avea, da în afundul vicleniei și al casei sale, un iubit după care era topită de tot.

Și-așa, într-o bună zi, ibovnicul acela veni la ea pe ascuns, și văzu dinaintea ei cele două gâște minunate; și deodată i se aprinse pofta de ele; și îi zise femeii:

— O, Cutare, tare-ar mai trebui să ne gătești gâștele acestea două și să ni le umpli în chipul cel mai strașnic, ca să ne putem bucura gâtlejul cu ele. Întrucât sufletul meu arde astăzi de dor de carne de gâscă.

Iar ea răspunse:

— Asta chiar că e lesne; iar a-ți mulțumi poftele este plăcerea mea. Și, pe viața ta, o, Cutare, am să tai cele două gâște și am să le gătesc; și-am să ți le dau pe amândouă; iar tu ai să le iei și ai să le duci acasă la tine, și să le mănânci cu deplină plăcere și cu bucurie în inima ta. Și astfel parpalecul ăsta al pacostei, soțul meu, nu are să le știe nici gustul, nici mireasma.

El întrebă:

— Da cum ai să faci?

Ea răspunse:

— Am să-i prăjesc o coțcărie în felul meu, de s-o țină minte, și am să-ți pun cele două gâște dinainte; întrucât nimenea nu-i atâta de drag și haihui ca tine, o lumină a ochilor mei! Și-așa cum spusei, ticălosul acela fără de spor nu are să știe nici gustul gâștelor, nici mireasma lor.

Și numaidecât se și luară pe după gât. Și, cu gândul la gâștele cele grăsui, flăcăul plecă-n calea lui. Și-atât.

Ci, în ceea ce o privește pe muierușcă, apoi ea, pe la asfințit de soare, când omu-său se întoarse acasă de la muncă, îi zise:

— Chiar, bre, omule, cum de poți tu să năzuiești la numele de bărbat, când ești atâta de lipsit de acea vârtute care îi face pe bărbați să fie cu adevărat vrednici de numele de bărbat, virtutea dărniciei? Au poftit-ai tu vreodată pe cineva în casa ta, și spusu-mi-ai tu vreodată, în vreo zi: „O, nevastă, am astăzi un oaspete în casă?” Și zisu-ți-ai tu vreodată înde sinea ta: „Dacă am să trăiesc tot așa, în cărpănoșenia aceasta, până la urmă are să înceapă lumea să spună că sunt un nevolnic care habar nu are de căile ospeției”.

Și bărbatul răspunse:

— O, nevastă, nimica nu este mai lesne de îndreptat decât zăbava aceasta! Și mâine – inșallah! – am să-ți cumpăr niște carne de miel și niște orez; iar tu să gătești ceva minunat pentru prânz ori pentru cină, cum vrei tu, ca să pot să poftesc la masă pe careva dintre prietenii mei buni.

Și ea zise:

— Nu, pe Allah, bre, omule. În loc de carnea aceea, mai degrabă mi-ar plăcea să-mi cumperi niște hașiș de gătit, ca să pot să fac o umplutură de care să mă folosesc ca să umplu cele două gâște ale noastre, după ce ai să

mi le tai. Iar eu am să le coc la cuptor. Căci nimica nu este mai gustos decât gâștele umplute și rumenite, și nimica nu poate mai bine decât gâștele să lumineze obrazul unei gazde dinaintea oaspetelui său.

Iar el răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! Așa să fie!

Și-așa că, a doua zi de cu zori, omul tăie gâtul la amândouă gâștele și plecă să cumpere un ratl de hașiș pentru carne și un ratl de orez, și o uncie de piper și de alte mirodenii. Și le aduse pe toate acasă, și-i spuse nevestesi:

— Cată să ai gâștele rumenite gata de prânz, întrucât la ceasul acela am să vin cu oaspeții mei.

Și plecă în calea lui.

Ea atunci se sculă, curăță gâștele de pene și de fulgi, și le netezi, și le umplu cu o umplutură minunat întocmită cu hașiș pentru carne, cu orez, și cu migdale, și cu stafide, și cu boabe de pehin, și cu mirodii alese, și veghe lângă foc până ce friptura fu întocmai cum se cere. Și o trimise pe arăpoaica ei să-l cheme pe flăcău, mândruțul, care veni pe fugă. Și ea îl înfurci, și el o înfurci, și, după ce se îndulciră și se mulțumiră unul pe altul, îi dete cele două gâște gustoase, cu tot ce era în ele și pe lângă ele. Iar el le luă și se duse în calea lui. Și-atâta cu el, pe totdeauna…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și una noapte

Urmă:

…după ce se îndulciră și se mulțumiră unul pe altul, îi dete cele două gâște gustoase, cu tot ce era în ele și pe lângă ele. Iar el le luă și se duse în calea lui. Și-atâta cu el, pe totdeauna.

Estimp, soțul puiandrei nu lipsi a veni punct la ceas. Și sosi acasă la prânz, însoțit de un prieten, și bătu la ușă. Iar muierea se ridică și se duse să le deschidă, și îi pofti să intre, și îi primi cu bucurie. Pe urmă, îl luă deoparte pe bărbatu-său și îi zise:

— Noi am tăiat amândouă gâștele, pe amândouă deodată, și tu nu aduci cu tine decât un om? Păi patru musafiri ar mai putea să vină ca să cinstească bucătăria mea. Hai, ieși și du-te de mai caută vreo doi prieteni de-ai tăi, ori chiar trei, ca să mănânce gâștele.

Și bărbatul, cuminte, plecă să facă așa cum i se poruncise.

Atunci, muierea se duse la oaspete și, cu fața întoarsă, intră în vorbă cu el și îi spuse cu glas tremurat de tulburare:

— Of, vai de tine! Ești pierdut fără de scăpare! Pe Allah! tu pesemne că nu ai nici copii, nici casă, de te-ai aruncat așa, cu capu-n jos, într-o moarte neîndoielnică!

Iar oaspetele, auzind asemenea vorbe, simți cum îl năpădește spaima și cum îi intră până în adâncurile inimii. Și întrebă:

— Au ce este, o, femeie de treabă? Și care-i năpasta cea cumplită care mă paște în casa ta?

Iar ea răspunse:

— Pe Allah! nu pot să țin taina! Află, dar, că soțul meu are a se plânge rău de purtarea ta față de el, și nu te-a adus aici decât cu gândul de a te văduvi de fudulii și de a te face să ajungi în starea de hadâmb scopit. Și, pe urmă, de-i muri ori de-i trăi, amar și vai de tine cât ai fi!

Și adăugă:

— Soțul meu s-a dus să găsească doi prieteni care să-l ajute să te jugănească!

Dacă auzi mărturisirea aceasta pe care i-o făcu nevasta, oaspetele se sculă pe clipă pe dată, ieși în ulița curând și își slobozi picioarele în vânt.

Și, tot atunci, intră și soțul, însoțit de doi prieteni, de data aceasta. Iar afurisita de nevastă îl întâmpină, strigând:

— O, ce năpastă! o, ce năpastă! gâștele! gâștele! vai, ah!

Iar el întrebă:

— Pe Allah! ce-i nevastă? ce fel de năpastă?

Ea iar:

— Of, ce amar! Uf, ce belea! vai de viața mea! Gâștele! gâștele s-au dus! Ah!

El întrebă:

— Hei, ce-i cu gâștele! Pe Allah! of, moară neferecată, mai vezi-ți de beregată și spune-mi odată ce jale-i cu gâștele tale! Ce prăpăd! Dă să le văd! dă să le văd!

Ea iară:

— Păi, vezi-le, dară! uite-le-afară! uite-le-afară! oaspetele tău, deodată, le-a înșfăcat ca pe-o pradă și-a fugit pe fereastră grămadă!

Și mai spuse:

— Ce fuse, se duse! Acuma, na, ospătează, ospătează!

La aceste vorbe ale soției sale, omul ieși în uliță degrabă și îl văzu pe oaspetele lui dintâi cum scăpăra din călcâi, cu tunica în dinți. Și strigă după el:

— Pe Allah: stai nițel! stai nițel! întoarce-te, nu fi nerod, că n-am să-ți răpesc tot! Pe Allah mă jur, bre, fârtate! întoarce-te, că nu-ți iau decât jumătate!

Ca asta, o, măria ta, el vroia să zică așa: că nu-i ia decât o gâscă, și că pe cealaltă are să i-o dea. Dar celălalt fugea, fugea…

Și-asta mi-e întreaga istorisire, o, rege plin de strălucire.

Iar regele, după ce ascultă povestirea aceasta a măcelarului, era să se prăpădească de râs.

Și, după ce insul se trase îndărăt între tovarășii săi, ieși înainte cel de-al patrulea ipochimen, care se rugă de sultan să-i îngăduie și lui același hatâr, cu aceeași învoială. Și, după ce sultanul îi dete îngăduința, cel de al patrulea ticălos, care era căpetenia de clarineți, chiar acela ce fusese luat drept îngerul Israfil, spuse:

Povestea istorisită de baș-clarinet

Se povestește că trăia într-un oraș dintre orașele Egiptului un om destul de vârstnic și care avea un fiu băiețandru, un mafler leneș și viclean, care de dimineața până seara nu se gândea decât cum să pună în lucrare moștenirea pe care o avea de la tătâne-său. Iar omul acela vârstnic, tatăl hăndrălăului, avea în casa lui, în pofida vârstei sale înaintate, o soție de cincisprezece ani, care era frumoasă fără de cusur. Și flăcăul nu mai contenea să se tot învârtească primprejurul soției tatălui său, cu gândul de a o învăța adevărata tărie a fierului, și osebirea dintre acesta și ceara cea moale. Iar bătrânul, care știa că fecioru-său era o pramatie de soiul cel mai rău, nu știa cum să facă spre a o pune pe tânăra sa nevastă la adăpost de înghesuielile lui. Și, până la urmă, găsi de cuviință că mijlocul de fereală cel mai neîndoielnic era, pentru el, să-și mai ia o nevastă pe lângă cea dintâi, în așa fel ca, având două soții una lângă cealaltă, să poată să se păzească una pe alta, și să le facă să se apere laolaltă de coțcăriile fiului său. Și găsi o soție, încă și mai frumoasă și mai tânără decât cea dintâi. Și trăia cu amândouă, pe rând.

Or, copilandrul cel pișicher, pricepând tertipul tătâne-său, își zise: „Hei, pe Allah! voi avea un tain îndoit acuma”. Ci îi era tare anevoie să-și împlinească dorul; întrucât taică-său, ori de câte ori era nevoit să plece de-acasă, își făcuse obiceiul să le spună celor două soții ale sale: „Păziți-vă cu grijă de cercările lui fiu-meu, hăndrălăul acela. Întrucât e o pușlama fără de pereche, care îmi tulbură zilele și care m-a silit până acum să mă despart de trei soții, până la voi. Fiți cu grijă! fiți cu grijă!” Iar cele două copilandre răspundeau: „Uallahi, dacă vreodată s-ar ispiti, fie și cu cel mai mărunt semn asupra noastră, ori dacă ne-ar zice vreo vorbă cât de cât nepotrivită, avem să-l plesnim peste ochi cu papucii!” Iar bătrânul stăruia, spunând: „Fiți cu grijă! Fiți cu grijă!” Și ele răspundeau: „Suntem cu grijă! Suntem cu grijă!”

Iar pramatia își zicea: „Pe Allah, avem să vedem noi dacă au să mă plesnească peste ochi cu papucii! avem să vedem noi!”

Or, într-o zi, isprăvindu-se zahereaua de grâu din casă, bătrânul îi spuse lui fiu-său:

— Hai la târgul de grâu, să cumpărăm vreo doi saci.

Și plecară amândoi, tatăl mergând înaintea fiului său.

Iar cele două neveste, spre a-i privi cum se duc, se suiră pe terasa casei.

Or, pe drum, bătrânul băgă de seamă că nu-și luase papucile, pe care la drum avea năravul să le țină în mână sau să și le agațe pe umeri. Și îi spuse lui fiu-său:

— Întoarce-te degrabă acasă de mi le adu.

Și pișicherul se întoarse într-un suflet acasă și, când le văzu pe cele două puiandre, soțiile tatălui său, stând pe terasa casei, le strigă de jos;

— M-a trimis taică-meu la voi cu o treabă!

Ele întrebară:

— Cu ce treabă?

El spuse:

— Mi-a poruncit să mă întorc aici și să vin sus la voi să vă sărut cât mi-o plăcea, pe amândouă!

Și ele răspunseră:

— Ce tot latri tu acolo, câine ce ești! Pe Allah! tatăl tău n-a putut să te trimită cu o treabă ca aceasta; și minți, o, pramatie de soiul cel mai rău, o, poamă-rea ce ești!

El spuse:

— Uallahi, nu mint deloc!

Și adăugă:

— Și am să vă dovedesc că nu mint!

Și strigă cât îl ținea gura înspre taică-său, care era departe:

— Bre, taică! bre, taică! numai pe una, ori chiar pe amândouă? numai pe una, ori chiar pe amândouă?

Iar bătrânul răspunse, cât îl ținea gura:

— Pe amândouă, o, dezmățatule, pe amândouă deodată. Și Allah să te bată!

Or, o, doamne sultane al meu, bătrânul vroia să-i spună la fiu-său să-i aducă amândouă papucile, și nu să le drăgostească pe amândouă nevestele.

Când auziră răspunsul acela al soțului lor, cele două copile își ziseră una alteia:

— Flăcăul n-a mințit! Să-l lăsăm, dar, să facă cu noi ceea ce i-a poruncit taică-său să facă.

Și-așa, o, doamne sultane al meu, istețul de derbedeu, cu șiretlicul vorbelor aceste despre ghete, putu să suie la cele două neveste, și să se bucure de ele pe îndelete. După care îi duse lui tătâne-său cele două ghete. Iar cele două fete, de-atunci, nu se mai săturau să se sărute cu sete, spunându-i: „Hai, băiete! Hai, băiete!” Iar ochiul; bătrânului nimica nu vedea, că e cam orbete.

Și-aceasta mi-e întreaga povestire, o, rege plin de strălucire!

După ce auzi povestirea aceasta a baș-clarinetului său, regele fu cuprins de o voioșie până peste poate, și îi dărui iertarea deplină pe care o cerea pentru fuduliile lui. Pe urmă îi dete afară pe cei patru dezmățați, spunându-le:

— Sărutați mai întâi mâna preacinstitului meu slujitor, pe care l-ați înșelat, și cereți-i iertăciune!

Iar ei răspunseră cu ascultare și cu supunere, și se împăcară cu măscăriciul, și trăiră, de-atunci, cu el în cele mai bune legături. Și el la fel.

— Ci, urmă Șeherezada, povestea ticăloșiei soțiilor, o, prea-fericitule rege, este atâta de lungă încât mai bine-i acuma să-ți povestesc *Povestea lui Ali Baba și a celor patruzeci de hoți.*

Și Șeherezada spuse regelui:

Povestea lui Ali Baba și a celor patruzeci de hoți

Am auzit, o, preafericitule rege, că au fost odată, în anii de demult foarte și în zilele trecutului care s-a dus, într-un oraș dintre cele orașe ale țării persienești, doi frați; și pe unul îl chema Kassim, iar pe celălalt Ali Baba. Preamărit să fie Acela dinaintea căruia se șterg toate numele și răsnumele și renumele, și carele vede sufletele întru goliciunea lor și gândurile până în adâncuri, Cel-preaînalt, stăpânul ursitelor! Amin!

Și-apoi! Când tatăl lui Kassim și al lui Ali Baba, care era un biet ins tare de rând, își dete sufletul întru mila Domnului său, cei doi frați își împărțiră cu deplină dreptate partea cea puțină ce le pica de moștenire; ci nu mult zăboviră până ce să toace tot ce dobândiră din amărâta aceea prea subțire de moștenire, și-așa că se pomeniră, de la o zi la alta, fără de pâine și fără de niciun fel de fărâmitură de pus în gură, și cu nasul alungit, și cu chipul smerit. Și iacătă ce vasăzică să fii la o vârstă mai tinerică, și să nu pui preț pe sfaturile celor înțelepți, la o adică!

Ci nu peste mult, cel mai vârstnic, care era Kassim, dacă se văzu gata să se topească de foame în chiar pielea lui, se apucă să-și rostuiască o chiverniseală mai spornică. Și, cum era dibaci și plin de isteciune, nu zăbovi mult până ce să dea de o codoașă – izgonit fie Cel-rău! – care, după ce îi puse la încercare harurile de călăreț și vredniciile de cocoș osârdnic și volnicia de hăndrălău, îl însură cu o puicană bine gospodărită, bine rostuită și bine zidită, și care era o bucățică bună întru totul. Binecuvântat fie Cel-atoatele-împărțitorul! Și dobândi în felul acesta, pe lângă bucuria unei neveste, și o prăvălie bine chibzuită în inima sukului neguțătorilor. Întrucât asta era ursita scrisă pe fruntea lui, încă de la născare. Și-așa cu el!

Cât despre cel de-al doilea, care era Ali Baba, iacătă! Cum din firea lui era lipsit de patimi și cu doruri cuminți, mulțumindu-se cu puțin și neavând ochiul lacom, începu să ducă o viață de sărăcie și de trudă. Ci, cu toate astea, se pricepu să trăiască atâta de drămuit, datorită învățăturilor trase din necazurile cele aprige, încât izbuti să pună deoparte ceva bănișori, pe care îi folosi cu înțelepciune, cumpărându-și un măgar, pe urmă încă un măgar, pe urmă și al treilea măgar. Și începu să-i ia în fiecare zi cu el la pădure, și să-i încarce cu lemne și cu crengi, pe care până aci era nevoit să le care el în spinare.

Or, ajungând astfel stăpân pe cei trei măgari, Ali Baba dobândi atâta prețuire la oamenii din tagma lui, toți tăietori de lemne săraci, încât unul dintre ei se simți prea cinstit să i-o dea pe fiică-sa de soție. Iar măgarii lui Ali Baba fură scriși în senet, dinaintea cadiului și a martorilor, drept toată zestrea și toată lăsata fetei, care, altminteri, nu aducea în casa soțului nicio tearfă, nici nimic de soiul acesta, dat fiind că era fată de oameni săraci. Ci sărăcia, ca și bogăția, nu durează decât o vreme, pe când Allah preaslăvitul este viu în veci.

Și Ali Baba, din mila cerului, avu de la soția lui, fata de tăietori de

lemne, niște copii ca niște lune, care îl preamăreau pe Zămislitorul lor. Și trăia cumpătat și cinstit, cu toți ai lui, din ce agonisea de pe urma vânzării în cetate a lemnelor și a vreascurilor lui, necerându-i Ziditorului său nimic mai mult peste fericirea aceea cuminte și tihnită.

Or, într-o bună zi, pe când Ali Baba era prins cu tăiatul lemnelor într-un hățiș neatins de buză de secure, și pe când cei trei măgari ai lui, în așteptarea poverii obișnuite, huzureau păscând și vântuindu-se prin preajmă, pașii ursitei se auziră deodată tropotind pentru Ali Baba în pădure. Ci lui Ali Baba nu avea de unde să-i dea prin gând că soarta sa își urma drumul de ani și ani!

Dintru-ntâi, fu ca un vuiet surd în depărtare, și care se apropia repede spre a răzbate limpede la urechea lipită de pământ, ca o goană de copite multe și tot mai grele. Iar Ali Baba, om pașnic și nedornic de belele și de încurcături, se simți tare speriat știindu-se singur-singurel, cu cei trei măgari ai lui drept toată tovărășia, în sihăstria aceea. Și chibzuiala lui îl povățui să se cațere fără de zăbavă în vârful unui copac mare și gros ce se înălța pe dunga unui colnic de unde stăpânea peste toată pădurea. Și, cocoțat acolo și ascuns printre crengi, putu să cerceteze cam ce ispravă putea să fie.

Or, bine făcu!

Întrucât, de cum ajunse în vârf, zări numaidecât o ceată de haidamaci înarmați înfricoșător, ce veneau în goana mare înspre locul unde se afla el. Și, după chipul lor smoliu, după ochii de aramă lucie și după bărbile despicate crunt peste mijloc în două aripi de corb prădalnic, nu mai avu niciun fel de îndoială că n-ar fi niște hoți cumpliți, tâlhari de drumul mare, de soiul cel mai ticălos.

Judecată în care Ali Baba nu greșea deloc.

Iar când ajunseră chiar lângă colnicul de piatră pe care Ali Baba sta cocoțat, nevăzut, da el văzând tot, descălecară la un semn al căpeteniei lor, un ins cât un munte, scoaseră dârlogii din gura cailor, trecură la fiecare bidiviu pe după gât câte o traistă de nutreț plină cu ovăz, care fusese purtată pe crucea șalelor, în spatele șeii, și îi legară cu funia de pomii de prinprejur. După care dezlegară desagii de la șea și îi aburcară în spinare. Și, întrucât desagii aceia erau prea grei, tâlharii mergeau gheboșați sub povara lor.

Și toți trecură în șir pe sub Ali Baba, care lesne putu să-i numere și să vadă că erau în număr de patruzeci: niciunul mai mult, niciunul mai puțin…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și doua noapte

Urmă:

…Și toți trecură în șir pe sub Ali Baba, care lesne putu să-i numere și să vadă că erau în număr de patruzeci: niciunul mai mult, niciunul mai puțin.

Și ajunseră, încărcați așa, la poalele unei stânci mari ce se afla la temelia dâmbului, unde se opriră rânduindu-se frumos. Iar căpetenia lor,

care se afla în fruntea rândului, își lăsă o clipită jos pe pământ desagii cei grei, stătu drept, cât era de lung, dinaintea stâncii și, cu glas tunător, strigând vreunui om ori vreunui lucru de nevăzut pentru orice ochi, grăi:

— Susam, deschide-te!

Și pe dată stânca se și deschise larg.

Atunci căpetenia haraminilor se dete oleacă mai la o parte, spre a-i lăsa mai întâi pe oamenii lui să treacă înainte-i. Și, când toți intrară, își luă iarăși în spinare desagii și intră și el după ei.

Pe urmă răcni, cu un glas de poruncă fără de cârtire:

— Susam, închide-te!

Și stânca se închise la loc, pecetluindu-se de parcă niciodată vraja tâlharului n-ar fi despicat-o cu puterea vorbelor cele năzdrăvănești.

La priveliștea aceea, Ali Baba se minună mult în cugetul său și își zise: „Cu priceperea lor la vrăjitorie, măcar de nu mi-ar dibui ascunzătoarea, să-mi mestece lungimea cu lățimea!” Și se păzi ca nu care cumva să se clintească vreun pic, în ciuda îngrijorării ce-l frământa pentru măgarii lui care zburdau slobozi prin tufărișuri.

Iar cei patruzeci de hoți, după o ședere cam îndelungată în peștera în care Ali Baba îi văzuse afundându-se, deteră oarecare semn de întoarcere, printr-un vuiet subpământean asemeni unui tunet depărtat. Și stânca, într-un sfârșit, se deschise iar și-i lăsă pe cei patruzeci să iasă afară, cu bulibașa lor în frunte și ținând în mâini desăgile goale. Și fiecare se duse la calul său, îi puse frâul și sări călare, după ce îi legă desagii la oblânc. Iar căpetenia se întoarse atunci înspre deschizătura peșterii și rosti cu glas tare vraja:

— Susam, închide-te!

Și cele două jumătăți de stâncă veniră la loc și se alipiră fără niciun fel de urmă a despărțirii. Și toți, cu chipurile lor de catran și cu bărbile lor de tâlhari, luară drumul îndărăt pe unde veniseră. Și-atâta cu ei.

Ci, în ceea ce îl privește pe Ali Baba, chibzuință ce-i fusese parte hărăzită din darurile lui Allah îl îndemnă să mai zăbovească în ascunzătoarea sa, în pofida îndemnului ce-l împboldea să se ducă să-și caute măgarii. Întrucât își zise: „Tâlharii aceștia amarnici s-ar putea ca, de-or fi uitat ceva în peșteră, să se întoarcă îndărăt pe nepusă masă și să dea peste mine. Și-atunci, ya Ali Baba, ai să vezi tu cât face ca un amărât de drac ca tine să se pună în drumul unor voinici preaputernici!” Așa că, după ce chibzui astfel, Ali Baba se mulțumi să-i urmeze cu ochiul pe călăreții cei înfricoșători, până ce-i pierdu din vedere. Și numai după o bună bucată de vreme de când ei pieriseră și de când toată pădurea intrase iarăși într-o tăcere liniștitoare, se hotărî și el, într-un sfârșit, să se dea jos din pom, și și-atunci cu o sumedenie de griji și tot răsucindu-se ba la dreapta, ba la stânga, pe măsură ce cobora de pe o creangă mai de sus pe o creangă mai de jos.

Iar când ajunse pe pământ, Ali Baba se îndreptă înspre stânca aceea, da binișor, binișor și numai în vârful picioarelor, ținându-și răsuflarea. Și tare ar fi vrut mai întâi să se ducă să-și caute măgarii și să se liniștească în privința lor, dat fiind că aceștia erau toată averea lui și toată pâinea copiilor săi. Ci un imbold nemaiîncercat până atunci i se aprinsese în inimă la tot ce văzuse și la tot ce auzise din vârful copacului. Și-apoi, îl mâna neabătut ursita lui înspre întâmplarea aceea.

Or, când ajunse dinaintea stâncii, Ali Baba o cercetă de sus până jos și o văzu netedă și fără de nicio crăpătură în care să fi putut să strecori baremi un ac. Și își zise: „Ci chiar aci au intrat cei patruzeci, și cu chiar ochii mei

i-am văzut când au pierit înăuntru! Ya Allah! Ce pișicherlâc! Și cine știe ce-or fi intrat să facă în hruba asta, popriță cu tot soiul de talismanuri despre care eu habar nu am!” Pe urmă cugetă: „Pe Allah! da eu țin minte limpede vraja cu care se deschide și vraja cu care se închide! Ce-ar fi de le-aș încerca oleacă, numai ca să văd dacă din gura mea au puterea pe care o au din gura tâlharului acela înfricoșător și uriaș!”

Și, uitându-și de toate sfiiciunile de până aci, și mânat de glasul ursitei lui, Ali Baba, tăietorul de lemne, se întoarse înspre stâncă și rosti:

— Susam, deschide-te!

Și, măcar că cele trei vorbe fuseseră rostite cu un glas cam îndoielnic, stânca se despică și se deschise larg. Și Ali Baba, într-o înfricoșare până peste poate, tare ar mai fi vrut să dea dosul la toate celea și să-și sloboadă picioarele în vânt; ci puterea ursitei lui îl țintui dinaintea deschizăturii și îl sili să se uite înăuntru. Și, în loc de-a vedea acolo vreo gropniță de neguri și de grozăvii, rămase peste măsură de uluit văzând cum se așterne dinainte-i o hrubă largă, ce da de-a dreptul într-o sală mare, cu bolta cioplită în acea stâncă și luminată bogat prin deschizăturile subțiri tăiate în tavan. Așa că se hotărî să pună un picior dinaintea altuia și să intre în locul acela care, la cea dintâi privire, nu avea anume nimic înfricoșător. Rosti așadar vorbele mântuitoare: „În numele lui Allah, multîndurătorul și multiertătorul!” care izbutiră să-l întărească, și intră fără a tremura prea de tot în sala aceea boltită. Și, de cum ajunse înlăuntru, văzu cele două jumătăți ale stâncii cum se împreună la loc fără de nicio zarvă și închizând cu totul intrarea; lucru care nu lipsi a-l îngrijora, oricum, dat fiind că statornicia în cutezanță nu era tocmai partea lui cea mai tare. Da chibzui că are să poată mai pe urmă, cu ajutorul vorbelor cele magicești, să facă a se deschide dinainte-i toate porțile. Și-atunci se lăsă dus să vadă în liniște deplină cele ce i se înfățișau înaintea ochilor.

Și văzu, peste tot de-a lungul zidurilor, stivuite până la boltă, grămezi-grămezi de mărfuri scumpe, și viguri de mătăsării și de atlazuri, și saci cu merinde pentru gură, și lăzi mari pline ochi cu gologani de argint, și altele pline cu drugi de argint, și altele pline cu dinari de aur și cu drugi de aur, puse în șir. Și, întrucât toate lăzile acelea și toți sacii nu fuseseră îndeajuns spre a cuprinde toate bogățiile adunate acolo, podeaua era și ea plină cu mormane de aur, de giuvaieruri și de argintării, de nici nu mai știau picioarele unde să calce ca să nu lovească vreo năstrăpată ori să nu se împiedice în vreo grămadă de dinari ca focul. Și Ali Baba, care în viața lui nu văzuse culoarea aurului, ba nici măcar mireasma nu i-o știa, se minuna de toate acestea până peste marginile minunării. Și dacă văzu acele comori grămădite acolo, în șiruri la întâmplare, și acele belșuguri fără de număr, de până și cu cel mai mic dintre ele s-ar fi putut împodobi palatul unui rege, își zise că trebuie să fie nu ani ci veacuri de când peștera aceea slujea și de tainiță și de adăpost la neamuri din neamuri de hoți, fii de hoți, coborâtori din prădătorii de la Babilon.

Când se mai dezmetici oleacă din buimăceala lui, Ali Baba își zise: „Pe Allah, ya Ali Baba, iacătă că soarta ta ia un chip luminat și te mută de lângă măgarii tăi și de lângă lemnele tale în mijlocul unui noian de aur cum n-au mai văzut decât regele Soleiman și Iskandar cel cu două coarne! Și afli deodată vorbele cele vrăjitorești, și te slujești de puterile lor, și faci să ți se deschidă porțile de piatră și peșterile cele de poveste, o, binecuvântatule tăietor de lemne! Asta-i o mare milă a atoateîmpărțitorului, carele te face în felul acesta stăpân peste comorile adunate din tâlhăriile neamurilor de hoți și de haramini. Și, dacă s-a

întâmplat așa, asta-i anume pentru ca să poți să fii de-aci înainte, cu toți ai tăi, la adăpost de nevoie, ca să slujească la o treabă bună aurul furtișagurilor și al jafurilor!”

Și, punându-și sufletul în tihnă cu judecata aceasta, Ali Baba cel sărman se aplecă înspre un sac cu bucate, îl goli de ce se afla în el și îl umplu apoi numai cu dinari de aur și cu alți bani de aur bătut, fără să se atingă de argint și de alte lucruri de preț. Și aburcă sacul pe umeri și îl duse la capătul hrubei. Pe urmă, se întoarse în sala cea boltită și umplu la fel încă un sac, și încă un sac, și mulți alți saci, atâția cât socoti el că putea să care, fără a-i beteji pe cei trei măgari ai lui. Și, când sfârși, se întoarse înspre intrarea peșterii și zise:

— Susam, deschide-te!

Și tot atunci cele două laturi ale intrării de stâncă se traseră larg la o parte, iar Ali Baba dete fuga să-și caute măgarii și să-i aducă la gura peșterii. Și îi încărca cu sacii pe care avu grijă să-i ascundă dibaci, punând deasupra lor o grămadă de crengi. Și, după ce isprăvi treaba aceasta, rosti vorbele pentru închiderea stâncii, iar cele două jumătăți de piatră se alipiră numaidecât.

Atunci Ali Baba își mână din urmă măgarii încărcați cu aur, îndemnându-i cu un glas plin de cinstire, și nu coperindu-i cu blestemele și cu sudalmele tunătoare cu care îi firitisea de obicei, când își trăgănau picioarele, întrucât, dacă Ali Baba, ca toți mânătorii de măgari, își împodobea asinii cu sudalme ca: „o, credința zebbului tătâne-tău!”, ori „parascovenia soră-ti!”, ori „fecior de gurlangiu!”, ori „marfă de pezevenghi”, de bună seamă că nu o făcea nicidecum spre a-i batjocori; întrucât îi erau tot atât de dragi ca și copiii lui, ci o făcea numai spre a-i îndemna să fie cuminți. Ci, de data aceasta, simți că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decât se afla în haznaua sultanului. Și, fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea înspre cetate…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și treia noapte

Urmă:

…Ci, de data aceasta, simți că nu putea, cu tot temeiul, să-i împodobească cu asemenea blagosloveli, de vreme ce cărau în spinare mai mult aur decât se afla în haznaua sultanului. Și, fără a-i boscorodi în vreun chip, luă cu ei calea înspre cetate.

Or, când ajunse dinaintea casei lui, găsi poarta încuiată pe dinlăuntru cu zăvorul cel mare de lemn și își zise: „Ce-ar fi să încerc asupra ei puterea vrăjii?” Și rosti: „Susam, deschide-te!” Și numaidecât poarta, desfăcându-se din răzlogul ei, se deschise larg. Iar Ali Baba, fără a-și vesti în niciun fel venirea, intră cu măgarii în bătătura cea mică a casei sale. Și spuse, întorcându-se către poartă: „Susam, închide-te!” Și poarta, răsucindu-se în țâțâni, se prinse fără niciun zgomot în zăvor. Și, în felul acesta, Ali Baba se încredință că de aci înainte era stăpân pe o taină fără de asemuire, dăruită

cu o putere vrăjită, a cărui dobândire nu-i ceruse alt preț decât spaima cea trecătoare datorată mai degrabă chipurilor crunte ale celor patruzeci.

Când nevasta lui Ali Baba văzu măgarii în curte și pe Ali Baba trudindu-se să-i despovăreze, dete fuga bătându-și palmele una de alta și strigă:

— O, bărbate, cum ai făcut de-ai deschis poarta, pe care chiar eu am încuiat-o cu zăvorul? Numele lui Allah fie asupra noastră a tuturora! Și ce aduci, în ziua aceasta binecuvântată, în sacii aceștia mari și așa de grei, pe care nu i-am mai văzut în casa noastră?

Iar Ali Baba, fără a răspunde la întrebarea dintâi, spuse:

— Sacii aceștia ne vin de la Allah, bre, femeie. Ci hai de mă ajută să-i car în casă, și nu mă tot bârâi cu întrebări despre porți și despre zăvoare.

Iar soția lui Ali Baba, înfrângându-și nedumerirea, se duse să-l ajute a aburca sacii în spinare și a-i căra, unul câte unul, înlăuntrul casei. Și, cum îi tot pipăia de fiecare dată, simți că în ei se aflau bani, și gândi că banii aceia or fi fiind niscaiva bani vechi de aramă sau ceva asemenea. Și descoperirea aceasta, măcar că tare neîntreagă și cu mult alături de adevăr, îi aruncă sufletul într-o mare îngrijorare. Și, până la urmă, îi intră în cap că bărbatu-său trebuie să se fi înhăitat cu niscaiva hoți ori cu alți inși de soiul acesta, altminteri cum să priceapă ea de unde veneau atâția saci plini cu bani? Încât, după ce toți sacii fură cărați în casă, femeia nu mai putu să se stăpânească și, izbucnind deodată, începu să se bată peste obraji cu amândouă mâinile și să-și sfâșie hainele, strigând:

— O, păcatele noastre! O, pieire fără de mântuire a copiilor noștri! O, ștreangul ne paște!

Când auzi țipetele și văicărelile nevesti-si, Ali Baba fu cuprins de o supărare până peste poate și răcni la ea:

— Ștreangu-n ochiul tău, o, alimănito! Ce te-a apucat de cucuvești așa a cobie? Și ce ai, de vrei să tragi asupra capetelor noastre osânda hoților?

Ea spuse:

— Năpasta are să intre în casă odată cu sacii aceștia de bani, o, fiu al socrului meu. Pe viața mea și a ta, repede-te de-i pune îndărăt pe spinarea măgarilor și du-i departe de aci. Întrucât inima mea nu mai are tihnă de când îi știe în casa noastră!

El răspunse:

— Bătu-le-ar Allah pe muierile cele fără de minte! Văd bine, o, fiică a socrului meu, că ți se năzărește cum că aș fi furat sacii aceștia! He, he, schimbă-ți socoata și înseninează-ți ochii, întrucât ne vin de la Cel-atoateîmpărțitorul, carele m-a mânat să-mi găsesc norocul astăzi în pădure. Și am să-ți și povestesc cum a fost cu norocul acesta, da nu până n-am să golesc sacii, ca să-ți arăt ce se află în ei.

Și Ali Baba, luând sacii de un capăt, îi goli unul câte unul pe rogojină. Și valurile de aur curseră zuruind și revărsând potoape de flăcări în odaia cea amărâtă a tăietorului de lemne. Și Ali Baba, mândru că o vedea pe nevastă-sa năucă de priveliștea aceea, se așeză pe grămada de aur, își strânse picioarele sub el și zise:

— Acuma ian ascultă-mă, o, femeie!

Și îi tărăși toată întâmplarea de la început până la sfârșit, fără a sări niciun amănunt. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

După ce nevasta lui Ali Baba auzi istorisirea întâmplării, simți în inima ei cum spaima face loc unei bucurii mari, și se dezdănui și se însenină și zise:

— O, zi de lapte, o, zi de albeață! Mărire lui Allah, cel carele a făcut să

intre în casa noastră averile agonisite de cei patruzeci de tâlhari de drumul mare, și carele în felul acesta a întors înspre legiuire ceea ce fusese nelegiuire. El este Atoatedătătorul și Atoateîmpărțitorul!

Și se duse pe clipă pe dată de șezu jos pe vine dinaintea grămezii de aur, și se pregătea să înceapă a număra unul câte unul dinarii cei fără de număr. Ci Ali Baba începu să râdă și îi spuse:

— Ce faci acolo, o, sărmana de tine? Cum de socoți că ai putea să numeri toată grămada aceasta? Mai degrabă ridică-te și hai de-mi ajută să sap o groapă în cuhnie, ca să ascund cât mai repede tot aurul și să-i piară urmele. Că altminteri ne primejduim rău să tragem asupra noastră lăcomia vecinilor și a vătafilor de la agie!

Ci soția lui Ali Baba, care în toate cele îndrăgea buna rânduială și care ținea morțiș să-și dea seama cât mai limpede despre grămada de bogăție ce le intra în casă în ziua aceea binecuvântată, răspunse:

— Nu, hotărât, nu vreau să preget a socoti aurul acesta. Că nu pot să-l las să intre în groapă până ce nu-l cântăresc ori nu-l măsor. Pentru aceea mă rog ție, o, fiu al socrului meu, dă-mi răgaz să mă duc să caut vreo dimirlie pe la megieși. Și am să-l măsor, în vreme ce tu ai să sapi groapa. Și, în felul acesta, avem să putem cu bună chiverniseală să cheltuim ce este de trebuință și să știm ce rămâne de prisosință pentru copiii noștri!

Iar Ali Baba, măcar că socoteala aceea i se părea cu totul de prisos, nu vroi să se împotrivească nevesti-si într-o împrejurare atâta de plină de bucurie pentru ei toți, și îi spuse:

— Fie! Da du-te și întoarce-te repede, și mai ales ia bine seama să nu dezvăluiești taina noastră ori să scapi vreo vorbă cumva!

Și-așa că nevasta lui Ali Baba plecă să caute dimirlia cu pricina, și gândi că drumul cel mai scurt ar fi să se ducă să ceară una de la Kassim, fratele lui Ali Baba, care avea casa nu departe de acolo. Și intră la nevasta lui Kassim, bogătana și plina de îngâmfare, cea care niciodată n-ar fi catadicsit să poftească la vreo masă nici pe sărăcanul de Ali Baba și nici pe soția lui, dat fiind că aceștia nu aveau nici avere, nici sprijinitori, și cea care niciodată n-ar fi trimis niciun strop de dulce copiilor lui Ali Baba, pe la vreo sărbătoare ori vreun praznic, nici măcar nu le-ar fi cumpărat vreun pumn de năut, așa cum le cumpără cei bogați copiilor de oameni săraci. Și, după salamalekurile de datină, o rugă să-i împrumute o dimirlie pentru olecuță de vreme.

Când auzi vorba dimirlie, nevasta lui Kassim fu până peste poate de uimită, întrucât pe Ali Baba și pe soția lui îi știa tare săraci, și nu putea să priceapă la ce treabă le-ar fi folosind acea măsurătoare de care îndeobște nu se slujesc decât cei stăpâni pe hambare mari de grâne, pe când ceilalți se mulțumesc să-și cumpere semințele pentru o zi sau pentru o săptămână de la sămânțar. Încât, măcar că, fără de nicio îndoială, în alte împrejurări nu i-ar fi dat nimic, sub cine știe ce pricină, de data aceasta se simți prea arsă de zavistie spre a lăsa să-i scape prilejul de a-și mulțumi sufletul. Și-așa că îi spuse:

— Sporească-și Allah bunurile asupra capetelor voastre, o, mamă a lui Ahmad! Vrei o dimirlie mare sau una mai mică?

Ea răspunse:

— Mai degrabă mică, o, stăpâna mea!

Și soția lui Kassim se duse să aducă măsura cerută.

Or, nu degeaba femeia aceea fusese dobândită din vânzarea la codoșlâc – nu le-ar mai milui Allah pe poamele de soiul acesta, și prăpădi-le-ar pe toate viclenele! – căci, vrând cu orice preț să afle ce fel de grăunțe avea să

măsoare ruda ei cea săracă, se sluji de un tertip dintre cele de care plodurile astea de lele au pururea între degetele lor. Așa că dete fuga de luă niște seu, și cu el mânji frumușel fundul măsurii, pe dedesubt, pe partea pe care se pune jos o măsură ca aceea. Pe urmă, se întoarse la cumnată-sa, cerându-și iertăciune că o făcuse să cam aștepte, și îi dete dimirlia. Iar soția lui Ali Baba se topi în mulțumiri, și îndemnă să se întoarcă acasă.

Și, dintru început, puse măsura în mijlocul grămezii de aur. Și începu s-o umplă și apoi s-o deșerte oleacă mai încolo, trăgând pe perete, cu un tăciune, câte o dungă neagră de fiecare dată când o golea. Și tocmai când își isprăvea treaba, veni și Ali Baba, care la rându-i sfârșise de săpat groapa în cuhnie. Și nevastă-sa îi arătă pe perete dungile de cărbune, nemaiputând de bucurie, și îi lăsă în samă grija de-a îngropa tot aurul, iar ea plecă degrabă să ducă măsura îndărăt soției cele nerăbdătoare a lui Kassim. Și nu știa, săraca de ea, că un dinar de aur se lipise pe fundul măsurii, datorită seului vicleniei.

Îi dete, așadar, dimirlia îndărăt rudei cele bogate, vânduta la codoșlâc, și îi mulțumi îndelung și îi spuse:

— Am vrut să mă țin de vorbă, o, stăpână a mea, pentru ca nici altă dată bunăvoia ta să nu se istovească față de mine.

Și plecă în calea ei. Și-atâta cu soția lui Ali Baba!

Ci soția lui Kassim, vicleana, nu aștepta decât să dea dosul cumnată-sa, ca să și întoarcă dimirlia și să se uite pe fundul ei. Și rămase peste măsură de buimăcită când văzu un ban de aur lipit de seu, în loc de vreun bob de linte, de orz sau de ovăz. Și ca de șofran i se făcu pielea feței, și de smoală tare neagră culoarea ochilor. Și împietrită de zavistie și de pizmă mistuitoare i se făcu inima. Și strigă: „Prăpădul peste casa lor! Da de când au amărâții ăștia atâta aur de să-l cântărească și să-l măsoare?" Și, în mânia de nespus în care se afla, nu mai putu să aștepte ca soțul ei să se întoarcă de la prăvălie, ci își trimise slujnica să-l cheme în graba mare. Și, de îndată ce Kassim, cu sufletul la gură, trecu pragul casei, muierea îl și întâmpină cu niște țipete sugrumate, de parcă l-ar fi prins tocmai când da să se mursăcească cu vreun tinerel.

Pe urmă, fără a-i da răgaz să priceapă ce e cu el în furtuna aceea, îi vârî sub nas dinarul cu pricina și răcni:

— Îl vezi! Na, ăsta nu-i decât ce-a scăpat de la nevolnicii aceia! A, tu te crezi bogat, și te fudulești în fiecare *zi* că ai prăvălie și mușterii, pe când frate-tău nu are decât trei măgari drept toată partea lui pe lume! Schimbă-ți gândul, o, șeicule! Întrucât Ali Baba, vreascagiul ăla, mațe-goale ăla, nimicura nimicului ăla, nu se mulțumește să-și socotească aurul ca tine: el îl măsoară! Pe Allah: îl măsoară cum își măsoară grăunțarul grăunțele!

Și, într-un potop de vorbe, de țipete și de vaicăre, îi povesti toată tărășenia și îl lămuri de ce tertip se slujise ca să afle taina cea uluitoare a bogăției lui Ali Baba. Și adăugă:

— Da asta nu e tot, o, șeicule! Tu acuma se cade să afli izvorul averii amărâtului de frate-tău, prefăcutul ăla afurisit care face pe săracul și care prefiră banii cu dârmoanele și cu pumnii!

Auzind vorbele soției sale, Kassim nu se mai îndoi de adevărul bogăției lui frate-său. Și, departe de a se simți bucuros să-l știe pe fiul tătâne-său și al mumâne-sa la adăpost de aci înainte de orice nevoie, și să se voioșească de norocul aceluia, fu cuprins de o pizmă otrăvită și simți cum crapă fierea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și patra noapte

Urmă:

...Fu cuprins de o pizmă otrăvită și simți cum crapă fierea-n el de ciudă. Și se ridică pe clipă pe dată și dete fuga la frate-său să vadă cu chiar ochii lui ceea ce avea de văzut.

Și îl găsi pe Ali Baba, care încă mai ținea cazmaua în mână, isprăvind de ascuns aurul. Și, luându-l repede, fără a-i spune salamalekul de cuviință și fără a-i zice nici pe numele cel mare, nici pe numele cel mic, și nici purtându-se față de el ca față de un frate, întrucât de când se însurase cu poama cea îmbelșugată a codoșlâcului își uitase de această rudenie apropiată, îi spuse:

— A, care va să zică-așa, o, taică al măgarilor, faci pe ascunsul și pe tainicul cu noi! Bine, ține-te mai departe de sărăcia și de ticăloșia ta prefăcute, și arată-te calic dinaintea oamenilor, ca să-ți măsori aurul în cuibarul tău de păduchi și de ploșnițe așa cum își măsoară grăunțarul grăunțele.

Când auzi vorbele acestea, Ali Baba rămase până peste măsură de tulburat și de buimac, nu că era zgârcit ori afurisit, ci din pricină că se temea de răutatea și de lăcomia ochiului lui frate-său și al soției lui frate-său, și răspunse:

— Allah fie cu tine! habar nu am unde bați. Mai degrabă dă zor de dumirește-mă, și nu am să mă dovedesc lipsit nici de inimă deschisă față de tine, nici de simțăminte bune, măcar că de ani și ani ai uitat legătura de sânge dintre noi și îți întorci fața de la mine și de la copiii mei!

Atunci repezitul de Kassim zise:

— Nu e vorba de toate astea, Ali Baba! E vorba numai să nu te prefaci față de mine că habar n-ai de nimic, întrucât cunosc ce vrei tu să-mi ții ascuns!

Și, arătându-i dinarul de aur încă uns de seu, îi spuse uitându-se la el ponciș:

— Câte dimirlii de dinari asemenea cu ăsta ai în hambarul tău, o, vicleanule? Și de unde ai furat tu atâta aur, ia spune, o, rușine a neamului nostru?

Pe urmă, în puține vorbe, îi dezvălui cum unsese nevastă-sa cu seu fundul dimirliei pe care le-o împrumutase, și cum banul acela de aur se brodise să se lipească acolo.

Dacă auzi vorbele fratelui său, Ali Baba pricepu că greșeala fusese săvârșită și că nu mai avea cum să fie îndreptată. Încât, fără a lăsa să i se mai depene un șir lung de întrebări, și fără a-i da fratelui său nici cel mai mărunt semn de uimire ori de supărare că se pomenea răzvedit, spuse:

— Allah e darnic, o, fratele meu! El ne trimite darurile sale până chiar a le dori noi! Preamărit fie el!

Și îi povesti, cu toate amănuntele, întâmplarea din pădure, da fără a-i dezvălui vorbele de vrajă. Și adăugă:

— Noi, o, fratele meu, suntem frați de un tată și de o mamă. Drept

care, tot ce este al meu este și al tău, și, dacă îmi faci hatârul de-a primi, aș vrea să-ți dăruiesc jumătate din aurul pe care l-am adus din peșteră!

Ci câinosul de Kassim, a cărui lăcomie era pe măsura ticăloșiei sale, răspunse:

— De bună seamă! e bine că aud asta. Ci vreau să știu și cum aș putea să intru chiar eu în stâncă, dacă mi-ar veni chef. Și mai cu seamă nu te sfătuiesc să mă înșeli în privința aceasta, altminteri mă duc pe dată să te pârăsc la cadiu ca părtaș cu hoții. Și n-ai putea decât să pierzi dintr-o împerechere ca asta!

Atunci bunul Ali Baba, gândindu-se la soarta soției și a copiilor lui, dacă ar fi fost pârât, și mai cu seamă îndemnat de firea lui cea împăciuitoare decât de frica de amenințările unui frate cu inima amarnică, îi dezvălui cele trei vorbe ale vrăjii, atât pentru deschiderea porților cât și pentru închiderea lor. Iar Kassim, fără să-i spună măcar o vorbă de mulțumire, îl părăsi pe dată, hotărât să se ducă și să pună gabja singur pe toată comoara din peșteră.

Așa că, a doua zi, până-n zori, plecă la pădure, mânând de dindărăt zece catâri încărcați cu niște lăzi mari pe care avea de gând să le umplă cu agoniseala celei dintâi cercetări a lui. De altminteri, hotărâse că, de îndată ce are să-și dea bine seama de zahereaua și de bogățiile strânse în tainiță, are să mai facă un drum cu un număr și mai mare de catâri, ba chiar, de-o trebui, cu un șir întreg de cămile. Și urmă, în toate privințele, arătările lui Ali Baba, care împinsese bunătatea până la a se propune de călăuză, da care se văzuse aprig alungat de cele două perechi de ochi sfredelitori ai lui Kassim și ai soției sale, dobânda codoșlâcului.

Și ajunse în curând la poalele stâncii, pe care o cunoscu dintre toate stâncile celelalte după înfățișarea ei lucie și după vârful ei încununat cu un copac mare. Și își ridică amândouă mâinile înspre stâncă și rosti: „Susam, deschide-te!” Și stânca se și despică dintr-o dată pe mijloc. Iar Kassim, care își legase catârii de copaci, intră în peșteră, și deschizătura se astupă la loc, în urma rostirii de închidere. Or, habar nu avea el ce îl aștepta acolo!

Și, dintru-ntâi, fu o uluire, la vederea atâtor bogății grămădite, a atâtor movili de aur și a atâtor giuvaieruri. Și îl năpădi și mai strașnic gândul de a fi el singur stăpân peste vistieria aceea de basm. Și văzu bine că i-ar trebui, ca să care toate, nu doar o caravană de cămile, ci toate cămilele laolaltă câte drumețesc de la marginile Chitaiului până la hotarele Iranului. Și își zise că de data următoare are să aibă grijă de toate cele de trebuință spre a întocmi de-a devăratelea o năvală de pradă, mulțumindu-se de data aceasta să umple cu aur bătut toți sacii pe care putea să-i care cei zece catâri ai lui. Și, isprăvind treaba aceasta, se întoarse la hruba ce ducea înspre stânca de închidere, și strigă: „Orz, deschide-te!”

Căci hăbăucul de Kassim, cu mintea pe de-a-ntregul prinsă de vederea acelei comori, uitase de tot vorba pe care trebuia s-o rostească. Și fu așa spre pieirea lui cea fără de izbavă. Spuse, așadar, în mai multe rânduri: „Orz, deschide-te! Orzule, deschide-te!” Ci stânca rămânea închisă. Atunci zise: „Ovăz, deschide-te!” Și stânca nici nu se clinti. Atunci zise: „Bobule, deschide-te!” Ci nicio crăpătură nu se ivi. Iar Kassim începu a-și pierde răbdarea, și strigă dintr-un răsuflet: „Secară, deschide-te! – Meiule, deschide-te! – Năutule, deschide-te! – Mălai, deschide-te! – Hrișcă, deschide-te! – Grâu, deschide-te! – Măzărică, deschide-te!”

Ci poarta de piatră rămase închisă. Și Kassim, peste măsură de înfricoșat când pricepu că rămânea încuiat acolo din pricină că uitase vraja, se apucă să înșiruie dinaintea stâncii neclintite toate numele de grâu

și de felurite soiuri de semințe pe care mâna Atoatesămănătorului le-a aruncat pe fața câmpurilor, în pruncia lumii. Ci piatra rămânea nemișcată. Căci nevrednicul de frate al lui Ali Baba nu uitase, dintre toate semințele, decât numai o sământă, și chiar pe aceea de care erau legate puterile cele vrăjite, susamul cel năzdrăvănesc.

Or, mai devreme sau mai târziu, și adesea mai devreme decât mai târziu, așa orbește soarta ținerea de minte a celor răi, îi văduvește de orice lumină și le ia văzul și auzul, din porunca Celui fără de margini puternic. Că Profetul – asupra-i fie binecuvântările și cel mai de seamă salamalek! – a spus, vorbind despre cei răi: „Allah le va lua îndărăt darul luminii sale și are să-i lase să bâjbâie prin bezne. Și-atunci, orbi, surzi și muți, nu au să mai poată găsi calea îndărăt!” Iar altădată Trimisul – aibă-l Allah întru milele sale cele mai de sus! – a spus despre aceia: „Inimile și urechile lor au fost pecetluite pe veci cu pecetea lui Allah, iar ochii lor au fost acoperiți cu o basma. Lor le este menit un chin înfricoșător!”

Așadar, când ticălosul de Kassim, care deloc nu se aștepta la acea întâmplare năprasnică, văzu că nu mai stăpânea vraja cea preaputernică, se porni să-și stoarcă mințile în toate chipurile spre-a o găsi, da cu totul degeaba, întrucât ținerea lui de minte se izbăvise pe veci de numele cel magicesc. Atunci, pradă spaimei și mâniei, lăsă acolo sacii plini cu aur și se apucă să străbată peștera în toate părțile, căutând vreo ieșire. Ci nu da peste tot decât de pereții de piatră lucie ai deznădejdii. Și, ca o fiară turbată ori ca o cămilă în călduri, spumega de o spumă de bale de venin și de sânge, și își mușca mâinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osânda lui: întrucât îi mai rămânea și să moară! Ceea ce nu avea să zăbovească mult…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și cincea noapte

Urmă:

…spumega de o spumă de bale de venin și de sânge, și își mușca mâinile de deznădejde. Da asta nu fu nicidecum toată osânda lui: întrucât îi mai rămânea și să moară! Ceea ce nu avea să zăbovească mult!

Într-adevăr, pe la ceasul prânzului, cei patruzeci de hoți se întoarseră la peșteră, după obiceiul lor de fiecare zi. Și iacătă că văzură cei zece catâri legați de copaci și încărcați cu lăzi mari. Și numaidecât, la un semn al căpeteniei lor, își traseră crânceni săbiile din teacă și își repeziră caii în goana mare spre intrarea în peșteră. Și descălecară și începură să dea roată de jur împrejurul stâncii, ca să-l dibăcească pe insul ce putea să aibă acei catâri. Ci, cum căutările lor nu duceau la nimic, harambașa se hotărî să intre în peșteră. Ridică, așadar, sabia înspre poarta cea nevăzută, rostind vraja, și stânca se și despărți în două jumătăți care lunecară fiecare înspre latura ei.

Or, Kassim cel închis, dacă auzise caii și strigătele de mirare și de mânie ale cârjaliilor, nu se mai îndoi de pieirea lui fără de scăpare. Ci, întrucât îi era scump sufletul, vru să încerce a se izbăvi. Și se ghemui într-

un colt, gata să se repeadă afară din cea dintâi clipită. Încât, de îndată ce cuvântul „susam” fu rostit și el îl auzi, blestemându-și scurta-i ținere de minte, și de cum văzu că se crapă deschizătura, sări afară ca un berbec, cu capu-n jos, și atâta de vajnic și cu atâta de puțină socotință, că-l izbi pe chiar căpetenia celor patruzeci, care căzu cât era de lung la pământ. Ci, în căderea lui, amarnicul acela cât un munte îl târî și pe Kassim după el, și îi înfipse o mână în gură și alta în pântece. Și, tot atunci, ceilalți tâlhari, sărind în ajutor, înșfăcară tot ce putură să înșface din prădătorul, din spărgătorul de Kassim, și tăiară cu săbiile tot ce înșfăcară. Și-așa, în mai puțin de-o clipeală de ochi, Kassim fu despicat de picioare, de mâini, de cap și de trunchi, și își dete sufletul până a apuca să se mărturisească. Întrucât așa îi fusese lui scris. Și-atâta cu el!

În ce-i privește pe hoți, apoi aceștia, de îndată ce își șterseră de sânge săbiile, intrară în peștera lor și găsiră, rânduiți lângă ieșire, sacii chivernisiți de Kassim. Și se grăbiră să-i golească acolo de unde fuseseră umpluți, și nu-și deteră seama de ceea ce lipsea fiind luat de către Ali Baba. Pe urmă șezură jos roată ca să țină sfat și chibzuiră îndelung asupra întâmplării. Da, în neștiința în care se aflau că fuseseră pândiți de Ali Baba, nu izbutiră să ajungă a pricepe cum de putuse cineva să intre la ei, și se lehămetiră să mai cugete la un *ce* care nu avea niciun *ce*. Și așa că, după ce își descurcară pleanurile cele proaspete și înfulecară oleacă, socotiră mai bine să iasă din peșteră și să încalece iar spre a se duce să bată drumurile și să jupoaie caravanele. Întrucât erau oameni trudnici, care nu prea îndrăgeau vorba lungă și taclalele. Ci avem să-i mai găsim, atunci când are să vină vremea.

Or, în ceea ce privește urmarea tuturor acestora, iacătă. Și, mai întâi, soția lui Kassim! A, blestemata aceea, care fusese pricina morții soțului ei, cel care, de altminteri, își binemerita sfârșitul! Întrucât viclenia acelei muieri, care născocise tertipul cu seul cel lipicios, fusese nodul de început al căsăpirii de la sfârșit. Încât, neîndoindu-se că omul ei are să vină degrabă îndărăt acasă, pregătise un ospăț anume spre a-l sărbători. Ci, dacă văzu că se lasă noaptea și că nu se ivește nici Kassim, nici umbră de Kassim, nici mireasmă de Kassim, fu până peste poate de speriată, nu că l-ar fi îndrăgit cumva peste măsură, ci că îi era de trebuință pentru viața și pentru lăcomia ei. Încât, atunci când îngrijorarea îi ajunse până peste margini, se hotărî să se ducă la Ali Baba, ea cea care până atunci nu vroise a catadicsi vreodată să-i calce pragul casei. Plodul de lele! Intră cu un obraz întors și îi zise lui Ali Baba:

— Salamalekul fie asupra-ți, o, frate de seamă al soțului meu! Frații sunt îndatorați față de frații lor, și prietenii față de prieteni. Or, vin să te rog să mă liniștești asupra soartei fratelui tău, care s-a dus, precum știi, la pădure, și care, măcar că noaptea e târzie, nu s-a mai întors. Allah fie cu tine, o, chip al binecuvântării, du-te de vezi ce-a pățit în pădurea aceea!

Și Ali Baba, care era dăruit cu un suflet răzvedit de milos, împărtăși spaima soției lui Kassim și îi spuse:

— Depărteze Allah năpastele de la capul soțului tău, sora mea! Of, de-ar fi binevoit Kassim să asculte de sfatul meu frățesc, m-ar fi luat cu el să-i fiu călăuz!

Da nu te îngrija peste măsură de zăbava lui; întrucât, fără de îndoială, o fi socotit că, spre a nu trage asupra-și luarea aminte a trecătorilor, să nu se întoarcă în cetate decât târziu în noapte!

Or, o treabă ca aceea părea cu putință, măcar că, de-adevăratelea, Kassim nu mai era Kassim, ci șase ciozvârte de Kassim: două mâini, două

picioare, un trunchi și un cap – pe care hoții le așezaseră chiar în lăuntrul bolții, pe după ușa de piatră, ca să înspaime cu vederea lor și să alunge cu duhoarea lor pe oricine ar mai fi avut cutezanța să calce pragul cel oprit.

Așa că Ali Baba o liniști cât putu pe soția fratelui său, și îi arătă că orice căutare nu ar fi dus la nimic la vremea aceea de noapte neagră. Și o pofti cu toată dragostea să-și petreacă noaptea în tovărășia lor. Iar soția lui Ali Baba o culcă în chiar patul ei, pe când Ali Baba o încredința că de cum or da zorii are să plece la pădure.

Și, într-adevăr, la întâia sclipire de zori, preabunul Ali Baba se și afla în bătătura casei, lângă cei trei măgari ai lui. Și plecă fără de zăbavă cu ei, după ce o îndemnase pe nevastă-sa s-o îngrijească și să n-o lase cumnată-sa să ducă lipsă de nimic.

Or, când ajunse la stâncă, Ali Baba trebui să-și mărturisească, nevăzând nicăieri catârii lui Kassim, că pesemne o năpastă s-o fi petrecut, mai cu seamă că nici prin pădure nu zărise nimica. Iar îngrijorarea lui nu avu decât să sporească atunci când văzu pământul, la poalele stâncii, pătat de sânge. Încât, nu fără o mare tulburare, rosti cele trei vorbe magicești ale deschiderii, și intră în peșteră.

Iar priveliștea celor șase bucăți de Kassim îi înfricoșă privirile și îi cutremură genunchii. Și era mai-mai să cadă pierit la pământ. Ci simțămintele pe care le avea pentru fratele său îl ajutară să-și biruiască tulburarea, și nu pregetă să facă tot ce-i sta în putere spre a se strădui să-și îndeplinească datorințele cele de pe urmă față de el, care oricum fusese musulman, și fusese feciorul aceluiași tată și al aceleiași mume. Și luă degrabă din peșteră doi saci mari în care puse cele șase ciozvârte din fratele său, trunchiul într-unul, iar capul cu amândouă manile și cu amândouă picioarele într-altul. Și încărcă sacii aceia pe unul dintre măgari, coperindu-i bine cu crengi tăiate și cu lăstăriș. Pe urmă își zise că, dacă tot se afla acolo, nu era rău să se folosească de prilej spre a mai înșfăca vreo doi saci cu aur, ca să nu-și lase măgarii să se întoarcă acasă cu samarul gol. Și-așa că puse pe ceilalți doi măgari niște saci plini cu aur, cu niște crengi și cu niște frunze deasupra, ca și întâia oară. Și, după ce porunci porții de piatră să se închidă la loc, luă calea îndărăt înspre cetate, plângând în sufletul său sfârșitul cel jalnic al lui frătâne-său.

Or, de cum ajunse în bătătura casei sale, Ali Baba o strigă ca să-l ajute la descărcatul măgarilor pe roaba sa Morgana. Or, Morgana era o copilă pe care Ali Baba și soția lui o culeseseră încă de pe când era mică și o crescuseră cu tot atâta grijă și cu tot atâta dragoste, ca și când ar fi fost părinți ai ei buni. Iar fetița crescuse în casa lor, ajutând-o pe maica ei cea de suflet la gospodărie și făcând treabă cât zece inși. Și mai era și drăgălașă, dulce, îndemânatică, destoinică și spornică la tot felul de născociri cu care se puteau dovedi treburile cele mai anevoioase și cu care se puteau birui lucrurile cele mai amarnice.

Și, de cum coborî, dintru-întâi sărută mâna tatălui ei de suflet și îi ură bunvenit, cum avea obiceiul să facă de fiecare dată când el se întorcea acasă. Și Ali Baba îi spuse:

— O, Morgana, fata mea, astăzi să-ți văd eu iscusința, credința și tăcerea.

Și îi istorisi sfârșitul cel negru al lui frate-său, și adăugă:

— Iar acuma se află acolea, în șase bucăți, așezat pe cel de-al treilea măgar. Și în vreme ce eu am să sui să-i duc vestea cea întunecată necăjitei lui de văduve, tu să cugeți cum am face să-l îngropăm ca și cum ar fi murit de moarte bună, fără ca să poată careva să dibăcească adevărul adevărat!

Iar copila răspunse:
— Ascult și mă supun!
Și Ali Baba, lăsând-o să cugete la năpastă, sui la văduva lui Kassim.
Or, fața lui Ali Baba așa era de schimbată că, de cum îl văzu, soția lui Kassim se și porni pe niște urlete năprasnice. Și se gătea să-și zgârie obrajii, să-și smulgă părul și să-și sfâșie hainele. Ci Ali Baba știu să-i istorisească întâmplarea cu atâta gingășie încât izbuti să abată țipetele și bocetele ce-ar fi stârnit vecinii și ar fi iscat tulburare în toată mahalaua. Și, până a-i da răgaz să se dumirească de se cădea ori ba să nu urle, adăugă:
— Allah e darnic, și mi-a hărăzit bogăție până peste trebuințele mele. Dacă, dar, în năpasta cea fără de leac care te-a lovit, mai poate să te aline ceva, iată-mă-s gata să împreun bunurile pe care Allah mi le-a trimis cu bunurile tale, și să te aduc de aci înainte în casa mea, ca să-mi fii cea de-a doua soție. Și ai să găsești astfel în mama copiilor mei o soră iubitoare și grijulie. Și avem să trăim laolaltă în liniște deplină, vorbind despre virtuțile răposatului!
Și, după ce rosti acestea, Ali Baba tăcu, așteptând răspunsul. Iar Allah lumină în clipita aceea inima acelei văduve dobândite odinioară la codoșlâc, și o scutură de toate zavistiile ei. Întrucât el este cel atotputernic! Iar muierea pricepu bunătatea lui Ali Baba și mărinimia lui, și primi să-i fie cea de-a doua soție. Și chiar că, în urma acelui măritiș cu omul acela binecuvântat, ajunse și ea femeie de treabă. Și-așa cu ea!
Iar Ali Baba, care izbutise pe calea aceasta să curme țipetele cele sfâșietoare și darea în vileag a tainei, o lăsă pe soția lui cea nouă în seama soției de dinainte, și coborî s-o caute pe tânăra Morgana.
Or, o găsi tocmai când se întorcea dintr-un drum făcut în cetate. Întrucât Morgana nu-și pierduse vremea degeaba, ci ticluise un gând întreg de urmat, în împrejurarea aceea grea. Într-adevăr, fata dedese fuga la dugheana negutătorului de leacuri ce se afla peste drum, și ceruse un anume soi de teriac, bun la zviduirea bolilor cele ucigătoare. Iar negutătorul îi dedese din teriacul acela, pe banii pe care i-i arătase, da nu fără a o fi întrebat mai întâi cine este bolnav în casa stăpânului ei. Iar Morgana îi răspunsese suspinând:
— O, păcatele noastre! fratele stăpânului meu Ali Baba a fost lovit de dambla și l-au adus la noi ca să fie îngrijit mai bine. Da nimenea nu pricepe nimic din boala lui! Stă înțepenit, cu fața de șofran; nu vorbește, nu vede și nu aude! Deie Allah, o, șeicule, să-l scoată teriacul acesta din starea aceea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și șasea noapte

Urmă:

…nimenea nu pricepe nimic din boala lui! Stă înțepenit, cu fața de șofran; nu vorbește, nu vede și nu aude! Deie Allah, o, șeicule, să-l scoată teriacul acesta din starea aceea rea!
Și-acuma aducea teriacul cu pricina, de care Kassim nu mai putea să se

slujească, și tocmai venea să-l caute pe stăpânul ei Ali Baba. Și, în câteva vorbe, îi împărtăși ceea ce socotea să facă. Iar el îi încuviință gândul și îi mărturisi toată minunarea pe care o simțea față de ticluiala ei.

Într-adevăr, a doua zi, vrednica Morgana se duse iar la negußătorul de leacuri și, cu fața scăldată în lacrimi, și cu multe suspine și sughițuri, îi ceru un anume lictar, ce nu se dă de obicei decât celor pe moarte fără de nădejde. Și plecă, spunând:

— Vai de noi! dacă nici leacul acesta nu face nimic, s-a dus!

Și avu grijă, totodată, să spună la toată lumea din mahala despre închipuita stare fără de izbavă a lui Kassim, fratele lui Ali Baba. Încât, a doua zi, în zori, când oamenii din mahala fură sculați deodată de niște țipete sfâșietoare și jalnice, nu se îndoiră că țipetele acelea n-ar fi fost scoase de soția lui Kassim, de soția fratelui lui Kassim, de tânăra Morgana și de toate femeile rubedenii, spre a vesti moartea lui Kassim.

Or, estimp, Morgana își vedea mai departe de treaba ei.

Într-adevăr, își zisese: „Fata mea, nu-i destul să faci a fi luată o moarte năprasnică drept o moarte firească, ci-i vorba să abați o primejdie mai mare! Și-anume să nu lași oamenii să vadă cum că răposatul e ciopârțit în șase bucăți! Altminterea ulciorul nu are să rămână fără de țăcnitură!”

Și, fără a zăbovi, dete fuga la un papucar bătrân din mahala, care nu o cunoștea, și, după ce îi ură salamaleikum, îi puse în mână un dinar de aur și îi spuse:

— O, șeicule Mustafa, mâna ta ni-i de trebuință astăzi!

Iar bătrânul cârpaci, care era un moșnegel plin de viață și de voioșie, răspunse:

— O, zi binecuvântată de lumina venirii tale, o, chip de lună! Grăiește, o, stăpână a mea, iar eu am să-ți răspund pe capul și pe ochii mei!

Și Morgana spuse:

— O, moșule Mustafa, ridică-te dar și hai cu mine. Ci, mai întâi, dacă binevoiești, ia tot ce este de trebuință pentru cusutul pielii!

Iar după ce moșneagul făcu ceea ce i se ceruse, fata luă o basma și i-o legă deodată peste ochi, spunându-i:

— Fără de asta nu se poate! Fără de asta nu se poate face nimic!

Ci el strigă, spunând:

— Du-te, tu, fată! Pentru un dinar, mă faci să mă lepăd de credința părinților mei, ori să făptuiesc cine știe ce ticăloșie sau cine știe ce nelegiuire năprasnică?

Ci ea îi spuse:

— Alungat fie Cel viclean, o, șeicule! Cugetul tău să stea pe pace! Nu-ți fie frică de una ca asta, întrucât nu e vorba decât de o treabă de cusătură!

Și, spunând acestea, îi mai strecură un ban de aur în palmă, care îl făcu s-o urmeze.

Și Morgana îl luă de mână și îl duse, legat la ochi, în pivnița casei lui Ali Baba. Și acolo îi scoase legătura și, arătându-i trupul răposatului, pe care îl alcătuise iar, punând cele șase bucăți pe fiecare la locul lor, îi spuse:

— Vezi acum că anume spre a te pune să coși laolaltă cele șase bucăți de colea mi-am luat osteneala de a te aduce de mână!

Și cum șeicul se da îndărăt înfricoșat, isteața de Morgana îi strecură în mână alt ban de aur, și îi mai făgădui unul, dacă treaba va fi făcută repede. Fapt ce-l înduplecă pe papucar să se aștearnă pe treabă. Și, când bătrânul isprăvi, Morgana îl legă iarăși la ochi și, după ce îi dete răsplata făgăduită, îl scoase din pivniță și îl duse îndărăt până la ușa prăvăliei lui, unde îl lăsă, după ce îi desfăcu vederea. Iar fata zori îndărăt, acasă,

întorcând capul din când în când ca să vadă de se ține după ea cavaful.

Și, de cum ajunse, ridică trupul cel încherbărat al lui Kassim, îl înmiresmă cu tămâie și îl stropi cu mirodenii și, ajutată de Ali Baba, îl puse în giulgiu. După care, pentru ca oamenii care aduceau năsălia poruncită să nu poată dibăci nimic, se duse să ia chiar ea năsălia aceea, și o plăti gras. Apoi, tot ajutată de Ali Baba, puse în raclă trupul și coperi totul cu șalurile și cu pânzeturile cumpărate anume.

Estimp, imamul și ceilalți slujitori de la geamie sosiră iar patru dintre vecinii strânși acolo încărcară năsălia pe umeri. Iar imamul porni în fruntea alaiului, urmat de cititorii din *Coran*. Iar Morgana mergea în urma purtătorilor plângând întruna, scoțând țipete jalnice, bătându-se amarnic în piept și smulgându-și părul, pe când Ali Baba încheia șirul, însoțit de vecinii ce se desprindeau pe rând de lângă el spre a-i schimba din vreme în vreme și a ușura pe ceilalți purtători ai raclei; și tot așa până ce ajunseră la mecet, pe când în casa lui Ali Baba muierile adunate pentru slujba mortului își îngemănau bocetele și umpleau toată mahalaua cu țipete înfricoșate. Și, în felul acesta, adevărul acelei morți rămase cu grijă la adăpost de orice dare în vileag, fără ca nimeni să poată avea nici cea mai mică bănuială despre întâmplarea cea neagră. Și-atâta cu toate astea!

Cât despre cei patruzeci de hoți, din pricina celor șase ciozvârte de Kassim părăsite în peșteră se feriseră vreme de o lună să mai dea pe la ascunzătoarea lor; iar când se întoarseră în peșteră, rămaseră până peste măsură de uluiți că nu mai găsiră nici bucățile de Kassim, nici hoitul lui Kassim, nici nimic care, mai de aproape ori mai de departe, să aducă a așa ceva. Și, de data aceasta, cugetară temeinic la împrejurare, iar căpetenia celor patruzeci zise:

— O, bărbaților, am fost dibuiți, nu mai încape îndoială! Iar taina noastră a fost aflată. Da dacă nu ne străduim degrabă să găsim leacul, toate bogățiile noastre, pe care noi și străbunii noștri le-am strâns cu atâtea cazne și trude, au să ne fie în curând ridicate de părtașul hoțului pedepsit de noi. Așa că numaidecât, fără a pierde vremea, după ce l-am făcut pe unul să piară, trebuie să-l facem și pe celălalt să piară. Odată hotărât, nu este decât numai o cale de-a ajunge la țintă, și anume: unul, și curajos și dibaci totodată, să se ducă în cetate străvestit în derviș venetic, să se slujească de toată iscusința lui și să afle ce este cu acela pe care l-am tăiat noi în șase bucăți, și să dibăcească în ce casă locuia insul acela. Da toate cercetările acestea trebuie să se facă cu cea mai mare fereală, întrucât o vorbă mai mult ar putea să strice treaba și să ne piardă fără de izbavă. Încât socot că acela care s-ar împovăra cu sarcina aceasta se cade a se lega să se supună osândei cu moartea, dacă are să dea dovadă de ușurătate în îndeplinirea soliei lui!

Și numaidecât unul dintre haramini strigă:

— Mă leg eu pentru isprava aceasta, și primesc învoielile!

Iar bulibașa și soții îl firitisiră și îl coperiră cu laude. Și el plecă străvestit în derviș.

Or, intră în cetate, și toate prăvăliile erau încă închise, din pricina ceasului prea de cu zori, afară de prăvălia șeicului Mustafa, cârpaciul. Iar șeicul Mustafa, cu sula în mână, lucra de zor să închipuiască un papuc din piele șofrănie. Și ridică ochii și îl zări pe dervișul ce se uita la el minunându-se cum lucrează, și care se grăbi să-i ureze salamaleikum. Iar șeicul Mustafa îi răspunse la salamalek, și dervișul se mărturisi minunat că-l vedea, la vârsta lui, cu niște ochi atâta de buni și cu niște degete atâta de îndemânatice. Iar bătrânul, tare măgulit, se umflă în gușă și răspunse:

— Pe Allah, o, dervișule, încă mai pot să bag ața în ac de la întâia încercare, ba pot și să cos în afundul unei pivnițe fără de lumină șase ciortane de mort!

Iar dervișul-tâlhar, auzind vorbele acelea, era cât pe-aci să se topească de bucurie, și își binecuvântă ursitoarea care îl purtase pe drumul cel mai scurt la țelul dorit. Încât nu lăsă să-i scape prilejul și, prefăcându-se uimit, strigă:

— O, chip al binecuvântării, șase ciortane de mort? ce vrei să zici cu vorbele acestea? Au nu carecumva din întâmplare o fi obiceiul în țara aceasta să se taie morții în șase bucăți, care pe urmă să fie cusute la loc? Și oare se face așa spre a vedea ce este înlăuntru?

Iar șeicul Mustafa, la cuvintele acestea, zâmbi a râde și răspunse:

— Nu, pe Allah, nu este asemenea obicei pe aici. Da știu eu ce știu, iar ce știu eu nimeni nu are să știe! Am pentru aceasta mai multe pricini, care de care mai întemeiate! Și-apoi limba mea-i cam scurtă în dimineața aceasta și nu prea vrea să dea ascultare zbegurilor tinerii mele de minte!

Iar dervișul-tâlhar începu să râdă la rându-i, atât din pricina chipului în care șeicul papucar rostise parimiile acestea, cât și ca să se facă plăcut moșneagului. Pe urmă, făcându-se că-i strânge mâna, îi strecură în palmă un galben și adăugă:

— O, fiu de oameni meșteri la vorbă, o, moșule al meu, ferească-mă Allah să mă bag unde nu mă privește. Da dacă, în rostul meu de om străin, și dornic să cunoască toate, aș vrea să-ți grăiesc, apoi aceasta ar fi de a-mi face hatârul să-mi spui unde se află casa în pivnița în care se aflau cele șase hartane ale mortului pe care l-ai cârpit.

Iar bătrânul cârpaci răspunse:

— Da cum aș putea, o, frunte de derviș, de vreme ce nici eu nu știu care-i casa aceea? Află, într-adevăr, că am mers până acolo legat la ochi, dus de o copilandră vrăjitoare, care a făcut ca lucrurile să se petreacă cu o iuțeală fără de pereche. Dreptu-i însă, fiule, că, dacă aș fi iar legat la ochi, poate că aș izbuti să dibuiesc casa, călăuzindu-mă după anumite băgări de seamă pe care le-am făcut mergând și pipăind toate lucrurile din drumul meu. Întrucât pesemne că știi, o, învățatule derviș, că omul vede și cu degetele tot atâta de bine ca și cu ochii, mai cu seamă dacă nu are pielea aspră ca spinarea de crocodil.” Și, în ce mă privește, am printre mușteriii cărora le încalț cinstitele picioare câțiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vârf la fiecare deget, decât afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă:

…am printre mușteriii cărora le încalț cinstitele picioare câțiva orbi mai limpede văzători, datorită ochiului pe care îl au în vârf la fiecare deget, decât afurisitul de bărbier care mă rade pe cap în fiece vinere,

tăindu-mi pielea amarnic, lua-l-ar Allah!

Iar dervișul-tâlhar strigă:

— Binecuvântat să fie sânul care te-a alăptat, și deie Allah să mai poți încă multă vreme să bagi firul în ac și să încalți preacinstitele picioare, o, șeic de bunăvestire! Hotărât, nu doresc decât să mă supun călăuzelii tale, ca să încerci a da de casa în pivnița la care se petrec niște lucruri atâta de minunătoare!

Atunci șeicul Mustafa se hotărî să se ridice, iar dervișul îl legă la ochi și îl duse de mână în uliță, pe urmă merse pe lângă el, când călăuzindu-l, când lăsându-se călăuzit, pe pipăitelea, până chiar la casa lui Ali Baba. Iar șeicul Mustafa zise:

— Aici este, hotărât, și nu altundeva. Cunosc casa după duhoarea de balegă de măgar pe care o revarsă, și după piatra asta de colea, de care mi-am zdrelit piciorul întâia dată!

Și hoțul, peste măsură de bucuros, se repezi, până a nu-i dezlega năframa papucarului, să facă un semn pe poarta casei, cu o bucată de tibișir pe care o avea la el. Pe urmă îl desfăcu la ochi pe călăuzul său, îl răsplăti cu încă un galben, și se despărți de el, după ce îi mulțumi și îi făgădui că nu are să cumpere papuci decât numai de la el, câte zile o mai trăi. Și luă grabnic drumul îndărăt înspre pădure, spre a se duce să dea știre căpeteniei celor patruzeci despre cele ce aflase. Ci nu știa că da fuga drept spre a-și vedea capul cum îi zboară de pe umeri, așa cum are să se arate mai încolo.

Într-adevăr, când destoinica de Morgana ieși să se ducă după niște cumpărături, zări pe poartă, la întoarcerea ei de la suk, semnul cel alb pe care dervișul-hoț îl făcuse acolo. Și îl cercetă cu luare-aminte, și cugetă în sufletul ei grijuliu: „Semnul acesta nu s-a făcut singur pe poarta aceasta. Iar mâna care l-a făcut nu poate să fie decât o mână vrăjmașă. Așa că se cade a abate vrăjile, încurcând isprava”. Și dete fuga să caute o bucată de tibișir, și făcu câte un semn aidoma, în același loc, pe porțile de la toate casele de pe uliță, atât pe dreapta cât și pe stânga. Și ori de câte ori făcea un semn, rostea în minte, ca înspre făptuitorul semnului dintâi: „Cinci degete ale mele în ochiul tău stâng, și celelalte cinci în ochiul tău drept!” Întrucât știa că nu se află vrajă mai tare spre a abate puterile cele nevăzute, spre a te feri de farmece și spre a face să cadă îndărăt pe capul descântătorului năpastele puse la cale și gata de a se înfăptui.

Încât, a doua zi, când haraminii îndrumați de fârtatele lor intrară doi câte doi în cetate, spre a năvăli în casa însemnată cu tibișir, rămaseră peste măsură de mirați și de nedumeriți băgând de seamă că toate porțile caselor din mahala purtau același semn, aidoma. Și deteră zor, la un semn al harambașei lor, să se întoarcă la peștera din pădure, spre a nu stârni luarea-aminte a trecătorilor. Și când se văzură iarăși laolaltă, îl târâră în mijlocul roatei alcătuite de ceata lor pe hoțul-călăuz, care se dovedise atâta de ușuratic, îl osândiră la moarte și, pe dată, la semnul dat de căpetenia lor, îi retezară capul.

Or, cum pedeapsa hotărâtă pentru făptuitorul cel dintâi al acestei isprăvi ajunsese mai grabnică decât oricând, un alt hoț se mărturisi gata să plece în iscoadă. Și dorința fiindu-i primită de către căpetenie, se duse în cetate, luă legătura cu șeicul Mustafa, îl puse să-l îndrume până dinaintea casei prepuse a fi casa cu cele șase hartane cusute, și făcu un semn roșu pe poartă, într-un loc mai ascuns. Pe urmă se întoarse la peșteră. Ci el nu știa că un cap însemnat cu săritura cea neagră nu poate să facă decât săritura aceea și nu alta.

Într-adevăr, când hoții, călăuziți de fârtatele lor, ajunseră pe ulița lui Ali Baba, găsiră toate porțile cetluite cu semnul cel roșu, chiar în același loc. Întrucât iscusita de Morgana, presimțind ea ceva, se dovedise tot atâta de grijulie ca și întâia dată. Și, la întoarcerea în peșteră, călăuzul trebui să îndure, în ceea ce privește căpățâna lui, aceeași soartă ca și cel de dinaintea sa. Ci aceasta nu ajută cu nimic la a-i lumina pe hoți cumu-i treaba, și nu sluji decât ca să împuțineze ceata cu doi dintre haidamacii ei cei mai neînfricați.

Încât, după ce cugetă asupra întâmplărilor o bună bucată de vreme, bulibașa ridică fruntea și își zise: „De-acuma încolo n-am să mă mai bizui decât pe mine!” Și plecă singur la cetate.

Or, el nu făcu precum făcuseră ceilalți. Întrucât, după ce șeicul Mustafa îi arătă casa lui Ali Baba, nu-și mai pierdu vremea să însemneze poarta cu vreo cridă – roșie, ori albă, ori albastră – ci se uită cu luare aminte spre a-și întipări bine în minte așezarea ei, dat fiind că pe dinafară era aidoma la înfățișare cu toate casele vecine. Și, odată cercetarea aceea isprăvită, se întoarse în pădure, îi adună pe cei treizeci și șapte de hoți rămași în viață și le spuse:

— Făptașul pagubei care ne-a fost pricinuită este dibuit, întrucât acuma îi cunosc bine casa. Și, pe Allah! pedeapsa lui are să fie o pedeapsă amarnică. Iar voi, flăcăii mei, aduceți-mi degrabă aici treizeci și opt de chiupuri mari de pământ ars, smălțuite pe dinlăuntru, cu gâtul larg și cu pântecele gros. Iar aceste treizeci și opt de chiupuri să fie goale, afară numai de una, pe care s-o umpleți cu ulei de măsline. Și aveți grijă să fie toate fără de nicio plesnitură. Și întoarceți-vă fără de zăbavă.

Iar hoții, deprinși a îndeplini fără de cârtire poruncile căpeteniei lor, răspunseră că ascultă și că se supun, și deteră fuga să rostuiască, din sukul de oale, cele treizeci și opt de chiupuri cu pricina, și să le aducă bulibașei, puse în cumpănă două câte două pe caii lor.

Atunci harambașa le spuse haraminilor săi:

— Puneți-vă hainele și intrați fiecare în câte un chiup, nepăstrând asupră-vă decât armele, turbanul și papucii!

Iar cei treizeci și șapte de hoți, fără a scoate o vorbă, se cocoțară doi câte doi pe spinarea cailor care purtau chiupurile. Și cum fiecare cal ducea câte două chiupuri, unul pe dreapta și altul pe stânga, fiecare hoț se lăsă să alunece în câte un chiup, în care pieri cu totul. Și se pomeniră în felul acesta făcuți grămadă, cu picioarele înghesuite sub ei și cu genunchii la gură, în chiupuri, ca în cea de-a douăzecea zi niște puișori de găină în ouăle lor. Și, încăpuiți așa, țineau un iatagan într-o mână și o bâtă în mâna cealaltă, cu papucii chitiți frumos sub fundurile lor. Iar cel de-al treizeci și șaptelea hoț făcea la fel pe partea cealaltă și în cumpănă față de chiupul cel umplut cu ulei.

După ce hoții sfârșiră de a se așeza în chiupuri, într-un chip cât mai puțin stânjenitor, căpetenia veni de-i cercetă unul după altul și astupă gura chiupurilor cu niște foi de palmier, așa fel ca să nu se vadă ce se află în ele, da totodată să îngăduie oamenilor să răsufle în voie. Și, pentru ca niciun fel de bănuială să nu se poată isca în mintea trecătorilor asupra celor ce se aflau în oluri, luă ulei din chiupul cel plin și unse frumușel cu el pereții de dinafară ai chiupurilor cele noi. Și când treaba fu rostuită astfel, căpetenia hoților se străvesti în haine de negutător de ulei și, mânând înspre cetate caii ce purtau o marfă închipuită, se făcu frunte a acelei caravane.

Or, Allah îi meni bună pace și ajunse fără de necazuri, pe înserate, chiar dinaintea casei lui Ali Baba. Și, parcă toate anevoințele s-ar fi

dezlegat de la sine, nu avu nicio bătaie de cap spre a-și împlini scopul ce-l aducea, de a bate la poartă, întrucât Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și opta noapte

Urmă:

…nu avu nicio bătaie de cap spre a-și împlini scopul ce-l aducea, de a bate la poartă, întrucât Ali Baba însuși sta jos pe prag, revenindu-se în tihnă înainte de rugăciunea de seară. Iar căpetenia hoților se repezi să oprească șirul de cai, veni dinainte lui Ali Baba și îi spuse, după salamalekuri și după urături:

— O, stăpâne al meu, robul tău este neguțător de ulei, și nu știe unde să se ducă să mâneze în noaptea aceasta, într-o cetate în care nu cunoaște pe nimeni. Nădăjduiește, dar, de la mărinimia ta, că, în numele lui Allah, ai să-i îngădui găzduire până mâine dimineață, lui și vitelor lui, în bătătura casei tale!

Dacă auzi rugămintea aceea, Ali Baba își aduse aminte de când era și el om sărac și când îndura nemila, și inima i se înmuie pe dată. Și, departe de a-l cunoaște pe căpetenia hoților pe care odinioară în pădure îl văzuse și îl auzise, se ridică în cinstea lui și îi răspunse:

— O, neguțătorule de ulei, fratele meu, fie-ți casa mea odihnitoare și deie Allah să-ți găsești aici tihnă și neamuri. Fii binevenit!

Și, spunând aceasta, îl luă de mână și îl aduse, cu caii lui, în curte. Și chemă pe Morgana și pe încă un rob și le dete poruncă să-l ajute pe oaspetele de la Allah să descarce chiupurile și să dea de mâncare vitelor. Iar când chiupurile fură orânduite frumos în fundul curții, și caii legați de-a lungul zidului, fiecare la gât cu câte un sac plin de orz și de ovăz, Ali Baba, tot plin de bunătate și de voioșie, îl luă iarăși pe oaspete de mână și îl duse în casă, unde îl pofti să stea la locul de cinste, și șezu și el alături, spre a mânca de cină. Și, după ce amândoi mâncară și băură și deteră mulțumire lui Allah pentru milele lui, Ali Baba nu vroi să-și stânjenească oaspetele, ci se sculă spunându-i:

— O, stăpâne al meu, casa mea este casa ta, iar ceea ce se află în casă este al tău.

Or, pe când el da să plece, neguțătorul de ulei, care era căpetenia hoților, îl opri spunându-i:

— Allah fie asupra-ți, o, gazdă a mea, arată-mi locul din preacinstita-ți casă unde îmi este îngăduit să dau tihnă lăuntrurilor mele și să-mi ușurez udul.

Și Ali Baba, arătându-i umblătoarea așezată tocmai în colțul bătăturii, chiar lângă locul unde erau înșiruite chiupurile, răspunse:

— Acolo este!

Și grăbi să se depărteze, spre a nu stânjeni treburile mistuirii ale neguțătorului de ulei.

Și, într-adevăr, căpetenia hoților nu pregetă să facă ceea ce avea de

făcut. Ci, când sfârși, se duse la chiupuri și se aplecă peste fiecare spunând:

— Hei, tu, Cutare, de îndată ce ai să auzi chiupul în care te afli răsunând de piatra pe care am s-o arunc din locul unde sălășluiesc, să nu zăbovești a ieși și a da fuga la mine!

Și, după ce le dete astfel oamenilor săi poruncă de ce trebuiau să facă, se întoarse în casă. Iar Morgana, care îl aștepta cu un felinar în mână în ușa bucătăriei, îl duse la odaia ce-i fusese pregătită și-l lăsă singur. Iar el se grăbi, ca să fie bine odihnit atunci când aveau să-și pună în faptă isprava, să se întindă pe pat unde socotea să doarmă până la miezul nopții. Și nu zăbovi mult până ce să forăie ca o căldare de spălătorească.

Și-atunci se întâmplă ceea ce era dat să se întâmple.

Într-adevăr, pe când Morgana se afla în bucătăria ei spălând de zor tăvile de bucate și crătițile, deodată lampa, din lipsă de ulei, se stinse. Or, tocmai că zehereaua de ulei din casă se isprăvise, și Morgana, care uitase să târguiască alta în ziua aceea, se amărî rău de necazul acela și îl strigă pe Abdallah, robul cel proaspăt al lui Ali Baba, și-i spuse și lui supărarea și încurcătura ei. Ci Abdallah, izbucnind în râs, îi spuse:

— Pe Allah! o, Morgana, sora mea, cum de poți să spui că ne lipsește uleiul din casă, câtă vreme în curte se află, chiar acuma, rânduite lângă zid, treizeci și opt de chiupuri pline cu ulei de măsline care, judecând după mireasma olurilor în care se află, trebuie să fie de soiul cel mai ales. A, sora mea, ochiul meu nu o mai zărește în seara aceasta pe Morgana cea iscusită, și cea destoinică, și cea plină de născociri!

Pe urmă adăugă:

— Mă duc îndărăt să mă culc, sora mea, ca să mă scol dimineață de cu zori, să-l însoțesc la hammam pe stăpânul nostru Ali Baba!

Și o lăsă, spre a se duce, nu departe de odaia neguțătorului de ulei, să sforăie ca un buhai de baltă.

Atunci Morgana, oleacă tulburată de vorbele lui Abdallah, luă vasul pentru ulei și se duse în curte, ca să-l umple de la unul dintre chiupuri. Și se duse la cel dintâi chiup, îl destupă și cufundă vasul pe gura deschisă. Și – o, vârtejire de lăuntruri, o, bulbucare de ochi, o, beregată precurmată! – vasul, în loc să intre în ulei, se lovi cu putere de ceva tare. Și acel ceva îl zgâlțâi; și ieși o voce care zise:

— Pe Allah! piatra pe care a aruncat-o bulibașa este pe puțin un pietroi! Haidem, acuma-i clipa!

Și scoase capul, și dete să iasă din chiup.

Și-așa! Or, ce făptură omenească, dacă-ar da de o ființă vie într-un chiup, în loc de-a da de ulei, nu și-ar închipui că vede cum i-a și venit ceasul cel de pe urmă al ursitoarei? Așa și tânăra Morgana, speriată rău în cea dintâi clipă, nu se putu opri să nu cugete: „M-am dus! Și toată lumea din casă s-a dus fără de izbavă!” Ci iacătă că deodată năprăsnicia tulburării îi întoarse la loc toată iscusința și toată judecata. Și, în loc de-a se apuca să scoată niscaiva țipete înfricoșate și să facă zarvă, ea se plecă peste gura chiupului și spuse:

— Nu, nu, voinicule! Stăpânul tău doarme încă! Așteaptă să se scoale!

Încât Morgana, mintoasă cum era, pricepuse totul. Și, spre a se încredința de năprăsnicia împrejurării, vroi să cerceteze toate chiupurile, măcar că încercarea nu era fără de primejdie; și se duse la fiecare, pipăi capul care se și ițea numaidecât ce astupătoarea era ridicată, și spuse fiecărui cap:

— Răbdare, și pe curând!

Și, în felul acesta, numără treizeci și șapte de capete de hoți bărboși, și

văzu că numai cel de al treizeci și optulea chiup era plin cu ulei. Atunci își umplu în toată liniștea vasul și dete fuga să aprindă lampa, spre a se întoarce repede să-și pună în faptă gândul cel mântuitor pe care primejdia apropiată îl și închipuise în mintea ei.

Așadar, odată în curte, aprinse un foc mare sub cazanul ce slujea la spălatul rufelor și, cu ajutorul vasului, umplu cazanul, golind în el tot uleiul din chiup. Și, cum focul ardea tare, uleiul nu zăbovi a începe să fiarbă.

Atunci Morgana umplu găleata cea mare de la grajd cu uleiul acela clocotind, se duse la unul dintre chiupuri, săltă capacul și, dintr-o singură aruncătură, vărsă uleiul cel mistuitor pe capul care se ițea. Iar tâlharul acelui cap fu opărit pe veci, și își înghiți moartea cu un horcăit ce nu mai ieși.

Iar Morgana, cu o mână netremurată, îi făcu să îndure aceeași soartă pe toți cei închiși în chiupuri, care muriră înăbușiți și fierți, întrucât niciun om, de-ar fi el închis și într-un chiup cu șapte pereți, nu ar putea să scape de ursita atârnată la gâtul lui.

Or, sfârșindu-și isprava, Morgana stinse focul de sub cazan, astupă la loc chiupurile cu capacele din ațe de palmier, și se întoarse în bucătărie unde, suflând în lampă, rămase în negură, hotărâtă să vegheze la urmarea acelei tărășenii. Și, stând în felul acesta la pândă, nu avu de așteptat vreme multă.

Într-adevăr, pe la nămiez de noapte, neguțătorul de ulei se deșteptă și se duse de-și lipi capul de fereastra ce da înspre curte; și, dacă nu văzu nicio lumină în nicio parte, și dacă nu auzi niciun zgomot, socoti că toată casa trebuie să fie cufundată în somn. Atunci, întocmai precum le spusese oamenilor lui, luă niște pietricele pe care le avea la el și le zvârli una câte una înspre chiupuri. Și, cum avea ochiul ager și mâna dibace, își atinse ținta de fiecare dată: ceea ce pricepu după sunetul scos de chiup la lovitura cu piatra. Pe urmă așteptă, neîndoindu-se că are să-i vadă țâșnind din chiupuri pe haidamacii lui cu armele în vânt. Ci nimica nu se clinti. Atunci, închipuindu-și că adormiseră în chiupurile lor, aruncă iarăși cu pietre; ci niciun cap nu se ivi și nicio mișcare nu se stârni. Și bulibașa hoților fu până peste fire de mâniat pe oamenii lui, pe care îi socotea cufundați în somn; și coborî înspre ei, gândind: „Puii de câine! nu sunt buni de nimic!” Și se repezi înspre chiupuri; ci numai spre a se da îndărăt, așa de înfricoșător era duhnetul de ulei clocotit și de carne arsă ce se revărsa din ele. Da se apropie iarăși și, pipăind cu mâna, simți pereții chiupurilor fierbinți ca ai unui cuptor. Atunci strânse de pe jos un mănunchi de paie, îl aprinse și se uită în chiupuri. Și își văzu oamenii, unul după altul, opăriți și fumegând, cu trupurile fără de suflet.

Când îi văzu așa, bulibașa hoților, pricepând de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci și șapte de soți ai lui, făcu o săritură de-a mirările până pe coama zidului curții, se prăvăli în uliță și își slobozi picioarele în vânt. Și zbură și se afundă în noapte, mâncând sub pașii lui pământul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute cincizeci și noua noapte

Urmă:

…pricepând de ce moarte cruntă pieriseră cei treizeci și șapte de soți ai lui, făcu o săritură de-a mirările până pe coama zidului curții, se prăvăli în uliță și își slobozi picioarele în vânt. Și zbură și se afundă în noapte, mâncând sub pașii lui pământul. Și, când ajunse în peșteră, se cufundă în negrele cugetări la ceea ce îi mai rămânea de făcut de-aci înainte spre a plăti tot ce avea de plătit. Și, până una alta, atâta cu el!

Estimp Morgana, care izbăvise casa stăpânului ei, precum și viețile ce sălășluiau acolo, de îndată ce-și dete seama că toată primejdia fusese abătută odată cu fuga neguțătorului cel calp de ulei, așteptă cuminte să se lumineze de ziuă, spre a se duce să-l trezească pe stăpânu-său Ali Baba. Și, de îndată ce acesta se îmbrăcă, socotind că nu fusese deșteptat atâta de devreme decât ca să meargă la hammam, Morgana îl duse dinaintea chiupurilor și îi spuse:

— O, stăpâne al meu, ia saltă un capac și uită-te!

Și Ali Baba. După ce se uită, rămase până peste fire de speriat și de înmărmurit. Iar Morgana nu pregetă să-i povestească toate câte se petrecuseră, de la început până la sfârșit, fără a sări nimica. Ci nu este de nicio trebuință s-o mai spunem și noi o dată. Și îi istorisi și povestea cu semnele cele albe și cu cele roșii de pe porți, despre care nu socotise de cuviință să-l învedereze dintru-ntâi. Ci nici povestea aceasta nu este de vreo trebuință s-o mai înșirăm încă o dată.

După ce Ali Baba auzi istorisirea roabei sale Morgana, începu să plângă de tulburare și, strângând-o cu drag pe copilă la piept, îi zise:

— O, copilă a binecuvântării, fericit fie pântecele care te-a purtat! Hotărât, pâinea pe care ai mâncat-o în casa noastră n-a fost mistuită de nerecunoștință. Tu ești fata mea și ești fata mamei copiilor mei. Iar de-acuma înainte tu ai să fii capul casei mele și cel mai mare dintre copiii mei!

Și îi spuse tot așa mai departe vorbe drăgăstoase, și mult îi mulțumi pentru bărbăția, pentru mintoșenia și pentru credința ei față de casa lui.

După care, Ali Baba, ajutat de Morgana și de robul Abdallah, purcese la băgarea în pământ a hoților, pe care se hotărî, după chibzuință, a-i face să piară săpându-le o groapă mare în grădină și îngropându-i acolo de-a valma, fără de nicio slujbă, spre a nu trezi luarea-aminte a megieșilor. Și iacă-așa sfârși de-a se descotorosi de prăsila aceea blestemată. Bine-a făcut!

Și multe zile se petrecură în casa lui Ali Baba, în vâlvoră de bucurii și de firitiseli. Și nu se mai saturau să-și tot povestească amănuntele acelei întâmplări de-a mirărilea, mulțumind lui Allah pentru mântuirea lor și prefirând toate tălmăcirile pe care ea le stârnea. Iar Morgana era mai răsfățată ca niciodată; iar Ali Baba, laolaltă cu cele două soții ale lui și cu copiii săi nu mai pridideau să-și dovedească recunoștința și dragostea față de ea.

Or, într-o zi, fiul cel mai mare al lui Ali Baba, care ocârmuia daravelile de vânzare și de cumpărare în prăvălia de odinioară a lui Kassim, îi spuse tatălui său, când se întoarse din suk:

— O, părintele meu, nu știu cum să fac să-i întorc vecinului meu, neguțătorul Hussein, toate cinstirile cu care nu mai contenește să mă copleșească, de la proaspăta lui așezare în sukul nostru. Iacătă a cincea oară când primesc, fără a-l răsplăti cu nimica, să ospătez la el masa de prânz. Or, tare aș vrea, o, taică, să-l cinstesc și eu măcar o dată, spre a-l despăgubi, cu belșugul ospățului de această singură dată, pentru toate

cheltuielile ce le-a făcut în cinstea mea. Întrucât socot că gândești ca și mine că nu ar fi deloc cuviincios să zăbovesc mai mult a-i întoarce politețurile pe care le-a dovedit față de mine!

Iar Ali Baba răspunse:

— De bună seamă, o, fiul meu, aceasta este cea mai aleasă dintre datorii. Și s-ar fi căzut să-mi aduci aminte de ea mai degrabă! Or, tocmai iacătă că mâine este vineri, zi de odihnă, iar tu ai să te prilejuiești de aceasta spre a-l pofti pe hagg Hussein, vecinul tău, să vină să împartă cu noi pâinea și sarea cinei. Și, dacă are să caute vreun tertip spre a nu primi, tu să nu pregeți a stărui și a-l aduce în casa noastră, unde nădăjduiesc că are să găsească un ospăț nu tocmai nevrednic de mărinimia lui.

Și chiar că a doua zi fiul lui Ali Baba, după rugăciune, îl pofti pe hagg Hussein, neguțătorul cel proaspăt așezat în suk, să-l însoțească la o preumblare plăcută. Și călăuzi preumblarea aceea în tovărășia vecinului său chiar înspre partea de mahala unde se afla casa lor. Iar Ali Baba, care îi aștepta în prag, le ieși înainte, cu chipul zâmbitor, și, după salamalekurile și urările cuvenite și de-o parte și de alta, îi mărturisi lui hagg Hussein mulțumită sa pentru filotimia arătată fiului său, și îl pofti, cu multă stăruință, să intre să se hodinească în casa lor și să împartă cu el și cu fiul său masa de seară. Și adăugă:

— Știu bine că, orice-aș face, nu am să pot răsplăti bunătățile tale față de fiul meu. Da, într-un sfârșit, nădăjduim că ai să primești pâinea și sarea găzduirii noastre!

Ci hagg Hussein răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, găzduirea ta este de bună seamă o găzduire aleasă, da cum aș putea eu s-o primesc atunci când, încă de multă vreme, m-am legat cu jurământ să nu mă ating vreodată de mâncăruri gătite cu sare, și să nu gust vreodată din această mirodie?

Iar Ali Baba răspunse:

— Nu este nimic, o, hagg binecuvântat, nu am decât a spune o vorbă la bucătărie și bucatele au să fie gătite fără sare și fără nimica asemenea!

Și-atâta stărui pe lângă neguțător, până ce îl sili să intre în casă. Și numaidecât dete fuga s-o prevestească pe Morgana să nu carecumva să pună sare în mâncăruri, și să gătească anume în seara aceea toate bucatele și toate umpluturile și toate aluaturile fără ajutorul acelei mirodii de rând. Iar Morgana, până peste poate de mirată de greața oaspetelui față de sare, nu știu pe ce seamă să pună un gust atâta de ciudat și începu să cugete la o asemenea treabă. Da nu uită s-o înștiințeze pe bucătăreasa arăpoaică să se supună poruncii șoade a stăpânului lor Ali Baba.

Iar când bucatele fură gata, Morgana le puse pe tăvi și îl ajută pe robul Abdallah să le care în sala de ospețe. Și, cum din firea ei era tare iscodelnică, nu pregetă să repeadă vreo două aruncături de ochi, din când în când, înspre oaspetele care nu avea pe plac sarea. Și când masa se sfârși, Morgana plecă spre a-l lăsa pe stăpânul Ali Baba să taifuiască în tihnă cu musafirul său poftit.

Da, la vreme de un ceas, fetișcana se ivi iarăși la intrarea în sală. Și, spre marea nedumerire a lui Ali Baba, era îmbrăcată ca o dănțuitoare, cu fruntea înghirlăndată cu țechini de aur, cu gâtul împodobit cu o salbă de boabe de chilimbar galben, cu mijlocul strâns într-o centură de zale de aur, și cu brățări de clopoței de aur la încheieturile mâinilor și la gleznele picioarelor. Iar la centură îi atârna, după obiceiul dănțuitoarelor de meserie, jungherul cel cu mâner de jad și cu lama lungă, încovoiată și ascuțită, care slujește la preluminat mișcările danțului. Iar ochii ei de

gazelă îndrăgostită, cei atâta de mari din firea lor și atâta de adânci de strălucire, erau alungiți vârtos cu kohl negru până la tâmple, la fel ca și sprâncenele-i întinse ca un arc al năpraznelor. Și, împodobită și dichisită așa, înaintă în pași bătuți, dreaptă întru totul și cu sânii în vânt. Și, pe urma ei, intră robul cel tânăr Abdallah, ținând în mâna stângă, la înălțimea chipului, o dairea cu geamparalele scânteietoare, pe care le zdrăngănea pe pașii danțului, da ușor de tot, în așa fel numai cât să însemneze pașii tovarășei sale. Și când ajunse dinaintea stăpânului ei, Morgana se plecă gingaș și, fără a-i da răgaz să se dezmeticească din uluiala în care îl cufundase intrarea aceea neașteptată, se întoarse înspre tânărul Abdallah și îi făcu un semn ușor din sprâncene. Și deodată bătaia dairalei se înteți într-un pas spornic, iar Morgana, lunecând ca o pasăre, începu danțul.

Și dănțui toți pașii neostenită, și prelumină toate chipurile, cum n-a izbutit vreodată, în saraiurile nici unui rege, vreo dănțuitoare de meserie. Și dănțui cum poate numai dinaintea lui Saul cel negru de jale o fi dănțuit David păstorul.

Și dănțui danțul șalurilor, danțul năframelor și danțul ciomagului. Și dănțui danțurile evreicelor, și pe cele ale grecoaicelor, și pe cele ale etiopiencelor, și pe cele ale persiencelor, și pe cele ale beduinelor, cu o ușurătate atâta de minunată încât, hotărât! numai Balkis, regina cea îndrăgostită de Soleiman, o fi mai putut să dănțuiască la fel.

Și, după ce dănțui toate astea, și când inima stăpânului ei, și inima fiului stăpânului ei, și inima negutătorului, musafirul stăpânului ei, se țintuiră de pașii ei, iar ochii se lipiră de mlădirea trupului ei, atunci începu danțul cel unduios al jungherului. Într-adevăr, trăgând deodată arma daurită din teaca-i de argint, și tremurând toată de gingășie și de foc, în vuietul tot mai spornic al dairalei, se repezi, cu jungherul amenințător, răsucită, mlădie, pătimașă, aprinsă și sălbatică, cu ochii fulgerând și purtată de niște aripi ce nu se vedeau. Iar amenințarea armei se întindea când înspre un vrăjmaș nevăzut din văzduh, și când se întorcea cu vârful înspre sânii cei frumoși ai copilandrei împătimite. Iar cei de față scoteau în acele clipe un țipăt lung de spaimă, atâta de aproape părea inima dănțuitoarei de vârful ucigaș. Pe urmă, încet, încet, tremurul dairalei se făcu tot mai domol, iar bătaia ei scăzu și se topi până la tăcerea deplină a pielei cea răsunătoare. Și Morgana, cu pieptul săltând ca un val de mare, se opri din danț.

Și se întoarse înspre robul Abdallah, care, la un alt semn din sprâncene, îi aruncă, de la locul lui, daireaua. Iar ea o prinse din zbor și, răsturnând-o, se sluji de ea ca de un taleraș de lemn spre a se duce s-o întindă dinaintea celor trei privitori și să le ceară, după datina almeelor și a dănțuitoarelor, mărinimia lor. Iar Ali Baba, care, măcar că nemulțumit oleacă de fapta neașteptată a slujnicei sale, se lăsase cucerit de atâta vrajă și de atâta măiestrie, aruncă un dinar de aur în dairea. Iar Morgana îl mulțumi cu o temenea adâncă și cu un zâmbet, și întinse daireaua înspre fiul lui Ali Baba, care fu mai puțin darnic decât tătâne-său.

Atunci, ținând mereu daireaua în mâna stângă, o înfățișă oaspetelui care nu avea pe plac sarea. Și hagg Hussein își scoase punga și se pregăti să scotocească în ea după vreun gologan, spre a-i dărui acelei dănțuitoare atâta de vrednice de dorit; când deodată Morgana, care se dase doi pași îndărăt, sări înainte ca o pisică sălbatică și-i înfipse în inimă, până la straja plăselelor, jungherul repezit cu mâna dreaptă. Și hagg Hussein, cu ochii dintr-o dată cufundați în găvanele lor, căscă gura și-apoi o închise, de-abia

mai scoțând o jumătate de suspin; pe urmă se nărui pe chilim, cu capu-naintea picioarelor și cu trupul fără de suflare.

Iar Ali Baba și fecioru-său, peste măsură de spăimântați și de mâniați, se repeziră la Morgana care, măcar că tremurând de tulburare, ștergea pe șalu-i de mătase jungherul însângerat. Și, întrucât ei o socoteau cuprinsă de zăticneală și de nebunie și o înșfăcaseră de mână spre a-i smulge jungherul, ea le spuse cu glas liniștit:

— O, stăpânii mei, mărire lui Allah cel carele a îndrumat mâna slabă a unei copile să vă răzbune de căpetenia vrăjmașilor voștri! Ia vedeți dacă mortul acesta nu este negutătorul de ulei, însuși bulibașa haraminilor, cu chiar ochii lui, insul ce nu vroia să guste sfânta sare a găzduirii!

Și, grăind astfel, despuie de mantie trupul de pe jos, și lăsă să se vadă, de sub barba cea lungă și de sub străvesteala cu care se învăluise anume, pe vrăjmașul ce le jurase nimicirea.

Și dacă Ali Baba cunoscu în felul acesta, în trupul fără de viață al lui hagg Hussein, pe negutătorul de ulei, stăpânul chiupurilor și căpetenia deliilor, pricepu că, pentru a doua oară, nu-și datora izbăvirea lui și a tuturor alor lui decât credinței pline de grijă și vitejiei tinerei Morgana. Și o strânse la piept, și o sărută între amândoi ochii, și îi zise, cu lacrimi în glas:

— O, Morgana, fata mea, vrei tu, spre a-mi duce fericirea până peste marginile ei, să intri pe totdeauna în neamul meu, măritându-te cu fiul meu, flăcăul acesta frumos de colea?

Iar Morgana sărută mâna lui Ali Baba și răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei!

Și nunta Morganei cu feciorul lui Ali Baba fu cetluită fără zăbavă, dinaintea cadiului și a martorilor, în toiul petrecerilor și al veseliei. Iar trupul căpeteniei hoților fu îngropat tainic în groapa ce slujise de mormânt și soților lui de mai înainte – fie el blestemat!

Și, după însurătoarea lui fecioru-său…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizecea noapte

Urmă:

…Și, după însurătoarea lui fecioru-său, Ali Baba, care prinsese la minte grija, și care urma de-acuma numai povețele Morganei, și asculta cu luare-aminte toate îndemnurile ei, se feri o bucată de vreme de a mai trece pe la peșteră, de frică să nu dea acolo peste cei doi hoți de-a căror soartă habar nu avea, și care în fapt, precum știi, o, preafericitule rege, fuseseră hăciuiți din porunca bulibașei lor. Și numai când trecu anul, și când se simți întru totul liniștit în privința aceasta, se hotărî a se duce, în tovărășia fiului său și a iscusitei Morgana, să mai vadă peștera. Iar Morgana, care lua seama la toate câte întâlneau pe drum, când ajunseră la stâncă văzu că tufărișurile și buruienile astupau pe de-a-ntregul poteceaua ce-i da ocol, și, pe de altă parte, că pe pământ nu se afla nicio urmă de pas omenesc și nicio călcătură de cal. Și înțelese că nimeni nu mai trecuse pe acolo de multă

vreme. Și îi spuse lui Ali Baba:

— O, taică al meu, nu este nimic împotrivă. Putem să intrăm, fără a avea de înfruntat nicio primejdie acolo înlăuntru!

Atunci Ali Baba, ridicând mâna înspre ușa de piatră, rosti vraja, zicând: „Susam, deschide-te!” Și, întocmai ca odinioară, ușa, supunându-se la cele trei vorbe, și ca mișcată de niște slujitori nevăzuți, se deschise din chiar stânca ei și lăsă trecere slobodă lui Ali Baba, lui fiu-său și tinerei Morgana. Și Ali Baba luă aminte că într-adevăr nimic nu se schimbase de când fusese cea din urmă dată în tainiță, și se simți tare mândru să arate Morganei și soțului ei bogățiile de basm peste care ajungea acuma vistier.

Și, după ce cercetară toate din peșteră, umplură cu aur și cu nestemate cei trei saci mari pe care îi aduseseră, și se întoarseră acasă, după ce fu rostită vraja de închidere. Și, de-atunci înainte, trăiră în tihnă și în huzururi, folosindu-se cu chibzuință și cu săbuință de bogățiile ce li le hărăzise Atoatedătătorul, carele singur el este mare și darnic. Și-așa Ali Baba, tăietorul de lemne care nu avusese decât trei măgari drept toată averea, ajunse, datorită ursitei sale și binecuvântării lui Allah, omul cel mai bogat și cel mai slăvit din cetatea lui de baștină. Or, slavă Aceluia carele dăruiește fără a se zgârci umiliților pământului.

— Și iacătă, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, tot ce știu despre întâmplarea lui Ali Baba și a celor patruzeci de hoți. Ci Allah este mai știutor!

Iar regele Șahriar zise:

— De bună seamă, Șeherezada, întâmplarea aceasta este o întâmplare uluitoare! Iar tânăra Morgana nu-și are seamăn printre femeile de-acuma. Iar eu știu bine asta, eu care am fost nevoit să poruncesc a se tăia capetele tuturor stricatelor din saraiul meu.

Și Șeherezada, dacă-l văzu pe rege că-și și încruntase sprânceana la acea amintire, și că se stârnise amarnic la acele lucruri trecute, dete zor să înceapă o altă poveste, spunând:

Întâlnirile lui Al-Rașid pe podul Bagdadului

Mi s-a povestit, o, rege al vremilor, o, cunună de pe capul meu, că emirul Harun Al-Rașid, califul – aibă-i Allah întru milostiile sale! – ieșise într-o bună zi din palatul lui, în tovărășia vizirului Giafar și a spătarului Massrur, amândoi străvestiți, ca și califul, în neguțători de vază din cetate. Și tocmai ajunsese cu ei la podul de piatră ce leagă cele două maluri ale Tigrului, când văzu, stând jos la pământ, cu picioarele strânse sub sine, chiar la intrarea pe pod, un orb de o vârstă tare bătrână, care cerea de pomană întru Allah de la cei ce treceau pe calea milelor. Iar califul se opri din preumblarea sa dinaintea calicului cel bătrân și puse un dinar de aur în palma pe care o întinsese acela. Iar cerșetorul, când califul dete să-și urmeze drumul, îl prinse de mână repezit și îi spuse:

— O, darnicule făcător de bine, întoarcă-ți Allah fapta aceasta a sufletului tău milos cu cele mai alese dintre binecuvântările sale. Ci mă rog ție fierbinte, până a nu pleca, să nu carecumva a mă lipsi de mila pe care ți-o mai cer. Ridică-ți mâna și trage-mi un pumn ori o palmă peste ureche.

Și, grăind așa, lăsă mâna pe care o ținea, pentru ca străinul să poată să-i tragă palma cerută. Ci, de teamă ca acela să nu plece mai departe fără a-i împlini ruga, avu grijă să-l apuce de pulpana cea lungă a mantiei.

Dacă văzu și dacă auzi una ca aceea, califul rămase tare nedumerit și îi spuse orbului:

— O, moșule, ferească-mă Allah să mă supun stăruinței tale. Întrucât aceia care face o pomană întru Allah nu se cade să-i spulbere cumva frumusețea, umilindu-l pe cel ce s-a bucurat de pomana aceea. Iar fapta urâtă la care mă îndemni să te supun este un lucru nevrednic de un dreptcredincios.

Și, grăind astfel, califul făcu o smucitură, spre a-l sili pe orb să-i dea drumul. Ci își făcuse socoteala fără a ține seama de luarea-aminte a orbului, care, ghicind mișcarea califului, făcu la rându-i o smucitură cu mult mai hotărâtă, ca să nu-l scape. Și îi zise:

— O, darnicule stăpâne al meu, iartă sâcâiala și neobrăzarea purtării mele. Și lasă-mă să te rog iarăși fierbinte a-mi da palma aceea peste ureche. Altminteri, mai bine să-ți iei pomana îndărăt. Căci nu pot s-o primesc decât numai cu învoiala aceasta, ca să nu ajung călcător de jurământ dinaintea lui Allah și să nu mă abat de la legământul pe care l-am făcut dinaintea feței Aceluia carele te vede și mă vede.

Pe urmă adăugă:

— Dacă tu ai ști, o, doamne al meu, pricina jurământului meu, nu ai șovăi să-mi dai dreptate.

Iar califul își zise: „Nu este mântuire decât întru Allah cel atotputernic față de sâcâielile acestui moșneag orb!” Și, cum nu voia să stea prea lungă vreme sub ochii mirați ai trecătorilor, se grăbi să îndeplinească lucrul ce i-l cerea orbul, care, de cum căpătă palma, îi și dete drumul, mulțumindu-i și ridicând amândouă mâinile înspre cer ca să cheme asupra capului califului

toate binecuvântările.

Și Al-Rașid, slobozit astfel, se îndepărtă cu cei doi tovarăși ai săi și îi zise lui Giafar:

— Pe Allah! povestea acestui orb trebuie să fie o poveste de-a mirărilea, iar pățania lui o pățanie tare ciudată! Încât dar, întoarce-te la el și spune-i că vii din partea emirului drept-credincioșilor spre a-i porunci să se afle mâine la palat, la ceasul rugăciunii de după-amiază.

Iar Giafar se întoarse la orb și îi spuse porunca stăpânului său.

Pe urmă veni iarăși la calif. Și nici nu făcuseră ei bine câțiva pași, că și zăriră pe partea stângă a podului, stând aproape peste drum de orb, un alt cerșetor, beteag de amândouă picioarele și cu gura ruptă. Iar Massrur, spătarul, la un semn al stăpânului său, se duse la ologul de cele două picioare și cu gura strâmbă, și îi dete pomana ce fusese scrisă la norocul lui, pentru ziua aceea. Și omul săltă capul și începu să râdă, spunând:

— Hei, uallah! în toată viața mea de dascăl de școală nu am câștigat atâta cât mi-e dat acuma să primesc din mâna dărniciei tale, o, stăpâne al meu!

Iar Al-Rașid, care auzise răspunsul, se întoarse înspre Giafar și îi zise:

— Pe viața capului meu! dacă acesta-i dascăl de școală și dacă a scăpătat de-a ajuns să cerșească pe drumuri, de bună seamă că povestea lui trebuie să fie o poveste grozavă. Du-te degrabă și poruncește-i să se afle mâine, la ceasul orbului, la poarta palatului meu.

Și porunca fu îndeplinită. Și își urmară preumblarea mai departe. Ci nici nu apucară ei să se depărteze bine de olog, că îl și auziră cum chema cu strigăte mari binecuvântările asupra capului unui șeic ce se apropiase de el. Și se uitară într-acolo, spre a vedea ce treabă putea să fie. Și văzură că șeicul, tulburat cu totul, încerca să se ferească de binecuvântările și de laudele ce-i erau aduse. Și pricepură, din vorbele ologului, că pomana pe care șeicul tocmai i-o dăruise era încă și mai mare decât cea a lui Massrur, și-atâta cât bietul om nu mai primise niciodată una asemenea. Iar Harun îi mărturisi lui Giafar mirarea sa de a vedea un om de rând dând dovadă de o lărgime de mână mai mare decât chiar a lui, și adăugă:

— Mi-ar plăcea să-l cunosc pe șeicul acesta și să cercetez pricina filotimiei lui. Du-te, dar, o, Giafar, și spune-i să se înfățișeze dinaintea noastră, în după-amiaza de mâine, la ceasul orbului și al ologului.

Și porunca fu îndeplinită.

Și se găteau să-și urmeze drumul, când văzură înaintând pe pod un alai falnic, cum nu pot să desfășoare de obicei decât regii și sultanii. Iar în fruntea alaiului mergeau niște pristavi călări, care strigau:

— Faceți loc stăpânului nostru, soțul fiicei preaputernicului rege al Chitaiului, și al fiicei preaputernicului rege al Sindului și al Indului!

Iar în fruntea alaiului, pe un cal ce-și vădea soiul în felul cum se rotea în două picioare, strălucea un emir poate că fiu de rege, cu o înfățișare plină de lumină și de măreție. Iar numaidecât în urma lui veneau doi seizi ce purtau de un căpăstru de mătase albastră o cămilă înfotăzată minunat și încărcată cu un palanchin în care ședeau, una de-a dreapta și alta de-a stânga, sub un polog de atlaz roșu și cu fața acoperită cu un iașmac de mătasă nărâmzie, cele două tinere domnițe, soțiile călărețului. Iar alaiul se încheia cu o ceată de cântăreți ce cântau din alăutele lor cu înfățișări nemaivăzute niște cântece indienești și chinezești.

Iar Harun, minunat și nedumerit totodată, le spuse soților săi:

— Iacătă un străin de mare vază, cum arareori se ivesc în cetatea mea de scaun. Și, măcar că până acuma am primit pe regii și pe prinții și pe

emirii cei mai falnici de pe pământ, și multe căpetenii de-ale necredincioșilor de peste mări, iar cei din țara francilor și cei din părțile de la capătul apusului mi-au trimis soli și crainici, niciunul dintre toți câți i-am văzut nu se puteau asemui cu acesta ca strălucire și ca frumusețe.

Pe urmă se întoarse înspre Massrur, spătarul său, și îi spuse:

— Du-te de sârg, o, Massrur, și ține-te după alaiul acesta, ca să vezi ceea ce este de văzut și să te întorci să mă lămurești fără de zăbavă, la palat, după ce vei fi avut grijă să-l poftești pe străinul acela falnic să se înfățișeze mâine dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului și al șeicului cel filotim.

Și, după ce Massrur plecă să împlinească porunca, emirul drept-credincioșilor și Giafar trecură într-un sfârșit podul. Da nici nu ajunseră ei bine la capătul lui, că și zăriră, în mijlocul meidanului ce li se deschidea dinainte, și care slujea ca loc de întreceri la aruncarea cu sulița și la călărie, o mare strânsură de oameni ce se uitau la un tânăr călare pe o iapă albă și frumoasă, pe care o mâna în goana mare de colo până colo, chinuind-o cu lovituri năprasnice de bici și de pinteni, fără de răgaz, și în așa fel că iapa era toată numai o spumă și un sânge, iar picioarele și tot trupu-i erau cuprinse de tremur.

La priveliștea aceea, califul, care avea dragi caii și nu îndura să fie chinuiți, fu până peste măsură de supărat și îi întrebă pe cei ce priveau:

— Pentru ce se poartă tânărul acela într-un chip atâta de crunt față de iapa aceea frumoasă și supusă?

Iar ei răspunseră:

— Nu știm, și numai Allah știe! Da în fiecare zi, tot la ceasul acesta, îl vedem pe tânăr cum vine cu iapa lui, iar noi stăm și ne uităm la tot frământul acesta neomenesc!

Și adăugară:

— La urma urmei, este stăpân legiuit pe iapa lui și poate să se poarte cu ea cum îi place.

Iar Harun se întoarse înspre Giafar și îi spuse:

— Las pe seama ta, o, Giafar, să afli de la tânărul acesta pricina ce-l îndeamnă să-și chinuiască așa iapa. Și dacă n-o vrea să ți-o dezvăluiască, să-i spui cine ești și să-i poruncești să se înfățișeze dinaintea mea, la ceasul orbului, al ologului, al șeicului cel filotim și al călărețului cel străin.

Și Giafar răspunse că aude și că se supune, iar califul îl lăsă pe median și se întoarse singur la palat, în ziua aceea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și una noapte

Urmă:

…Giafar răspunse că aude și că se supune, iar califul îl lăsă la meidan și se întoarse singur la palat, în ziua aceea.

Or, a doua zi, după rugăciunea de la amiază, califul intră în divanul de taină, iar vizirul cel mare Giafar aduse numaidecât dinaintea sa pe cei cinci inși pe care îi întâlniseră în ajun pe podul de la Bagdad, și anume pe

orbul care cerea să fie pălmuit, pe ologul dascăl de școală, pe șeicul cel filotim, pe călărețul de neam mare pe urma căruia se cântau cântece indienești și chinezești, și pe flăcăul stăpân al iepei bălane. Și, după ce tuscinci se temeniră dinaintea scaunului împărătesc și sărutară pământul cum se cuvine, califul le făcu semn cu capul să se ridice, iar Giafar îi rândui frumos, unul lângă altul, pe chilim, la picioarele jețului.

Atunci Al-Rașid se întoarse dintru-ntâi înspre tânărul stăpân al iepei celei albe și îi spuse:

— O, tinere care te-ai arătat ieri atâta de neomenos față de mândrețea aceea de iapă bălană, cea atâta de supusă, pe care călăreai, poți să-mi spui, ca să știu și eu, pricina ce-ți îndemna sufletul să se poarte într-un chip așa de crunt față de o vită fără grai, care nu poate să răspundă la sudalme cu sudalme și la lovituri cu lovituri? Și să nu-mi spui că te purtai așa ca s-o înveți cu ascultarea ori ca s-o domolești. Întrucât și eu în viața mea am domolit și am învățat cu frâul o sumedenie de armăsari și de iepe, da niciodată nu am avut trebuință să chinuiesc, așa cum făceai tu, făpturile pe care le struneam. Și să nu-mi spui că îți hărțuiai așa iapa ca să-i veselești pe privitori; întrucât nu numai că priveliștea aceea neomenească nu-i veselea deloc, ci îi supăra, și m-a supărat și pe mine odată cu ei. Și nu mult a lipsit, pe Allah! să nu mă dau în vileag și să te pedepsesc după cum ți se cuvenea, și să pun capăt unei priveliști atâta de amarnice. Vorbește, dar, fără a minți și fără a-mi ascunde întru nimic pricina purtării tale: întrucât aceasta-i singura cale ce-ți rămâne ca să scapi de mânia mea și să-mi intri în voie. Ba chiar sunt gata, dacă istorisirea ta are să mă mulțumească și dacă vorbele tale au să-ți acopere purtarea, sunt gata să te iert și să uit tot ceea ce am văzut supărător în felul tău de a te purta.

Când auzi vorbele califului tânărul stăpân al iepei albe se făcu galben de tot la chip și lăsă capu-n jos păstrând tăcerea, vădit în prada unei tare mari încurcături și a unei mâhniri fără de margini. Și, întrucât rămânea așa mai departe, stând neclintit, fără a izbuti să rostească un cuvânt, pe când lacrimile îi șiroiau din ochi și i se prelingeau pe piept, califul schimbă glasul față de el și, mai nedumerit ca oricând, îi spuse cu grai dulce:

— O, tinere, uită că ești de față cu emirul drept-credincioșilor și vorbește aici în deplină slobozenie, ca și cum ai fi între prietenii tăi, căci văd bine că povestea ta trebuie să fie o poveste destul de ciudată, iar pricina purtării tale o pricină și ea destul de ciudată. Iar eu mă juruiesc pe harurile strămoșilor mei cei falnici că nu ți se va face niciun rău.

Și, la rându-i, Giafar începu să-i facă tânărului, cu capul și cu ochii, niște semne vădite de îmbărbătare, care vroiau să spună limpede: „Vorbește cu toată încrederea. Și nu-ți fie spaimă de nimic.”

Atunci flăcăul începu să-și dobândească iarăși răsuflarea pierdută și, ridicând capul, mai sărută o dată pământul între mâinile califului și spuse:

Povestea tânărului stăpân al iepei bălane

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că sunt om de vază în mahalaua mea, unde mi se spune Sidi Neman. Iar povestea care-i povestea mea și pe care, la porunca ta, am să ți-o povestesc, este o taină a credinței musulmane. Și, de-ar fi scrisă cu acele pe colțul dinlăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură oricui ar citi-o cu suflet luător-aminte.

Și tânărul tăcu o clipă, spre a-și strânge în gând toate amintirile, și urmă:

Când taică-meu a murit, mi-a lăsat de moștenire ceea ce îmi scrisese Allah. Și am văzut că milele lui Allah asupra capului meu erau mai multe și mai alese decât și-ar fi râvnit vreodată sufletul meu. Și am mai văzut, pe deasupra, că dintr-o zi până în a doua zi, m-am pomenit a fi omul cel mai bogat și cel mai de vază din mahalaua mea. Ci viața mea cea nouă, departe de a mă face mândru și îngâmfat, nu făcu decât să sporească în mine gusturile mele tare statornicite după tihnă și singurătate. Și trăii mai departe burlăcește, firitisindu-mă în toate diminețile de la Allah că nu am nicio grijă de casă și nicio belea, pe cap. Iar în fiecare seară îmi ziceam: „Ya Sidi Neman, ce măsurată și ce liniștită-i viața ta! Și ce plăcută-i burlăcia!”

Ci, într-o bună zi, o, doamne al meu, mă deșteptai cu un jind năprasnic și de neînțeles, de a-mi schimba numaidecât viața. Și jindul acela intră în sufletul meu sub chip de însurătoare. Și mă ridicai pe clipă pe data, măcinat de frământul lăuntric al inimii mele și zicându-mi: „Au nu ți-i rușine ție, ya Sidi Neman, să trăiești așa, singur în casa aceasta, ca un șacal în vizuina lui, fără de niciun suflet dulce alături de tine, fără de un trup pururea proaspăt de femeie spre a-ți răcori ochii, și fără de nicio simțire caldă, care să te facă să pricepi că trăiești cu adevărat din suflarea Ziditorului tău? Au tu aștepți, spre a degusta nurii fetișcanelor noastre, ca anii să te facă neputincios și bun de-a binelea numai la a vrea fără de-a putea?”

La aceste gânduri întru totul firești, ce mi se înfățișau pentru întâia oară în minte, nu mai pregetai a urma îndemnurile sufletului – dat fiind că sufletul este lucru sfânt și că toate dorurile lui cată a fi împlinite. Ci, întrucât nu cunoșteam nicio femeie pețitoreasă care să-mi poată găsi o soție printre fiicele oamenilor de seamă din mahalaua mea, ori printre cele ale neguțătorilor cei bogați din suk, și cum de altminteri eram tare hotărât să mă însor numai pe văzutele, adică dându-mi seama cu chiar ochii mei de nurii și de însușirile soției mele, și neurmând datina care cere să nu știi obrazul celei cu care te însori decât numai după ce senetul a fost scris și după sărbătorirea nunții, mă hotărâi să-mi aleg soția numai dintre roabele cele frumoase care se vând și se cumpără la mezat. Și ieșii numaidecât din casa mea și mă îndreptai înspre sukul de robi, zicându-mi: „Ya Sidi Neman, chibzuiala ta este minunată, de a-ți lua o soție dintre copilandrele roabe în loc de-a căuta o legătură cu fetele de neamuri alese, întrucât așa scapi de

multe supărări și de multe belele, nu numai ferindu-te de-a avea în cârcă neamurile cele noi ale soției tale, iar asupra pântecelui tău privirile pururea poncișe ale mamei soției tale, de bună seamă vreo bătrână otrăvită, iar pe umerii tăi povara fraților, mari și mici, ai soției tale, și a rudelor, bătrâne și tinere, ale soției tale, și a legăturilor sâcâitoare și grele cu socrul tău, tatăl soției tale, ba încă ai să depărtezi de la tine și cicălelile ce-ar urma din partea unei fete de oameni cu stare, ce nu are să pregete, cu orice prilej, să te facă să simți că ea este de viță aleasă, și că nu ai asupra ei niciun drept și nicio putere, și că nu ai față de ea decât datorințe, și că i se cuvin din parte-ți toate cinstirile și toate slujbele. Și-atunci chiar că ai să tot poți să plângi după viața ta de burlac și să-ți muști degetele până la sânge. Pe când, dacă ai să-ți alegi tu însuți o soție, cercetată de ochii tăi și de degetele tale, și care să fie fără de neamuri și numai ea cu frumusețea ei, îți limpezești rosturile, ocolești încurcăturile și ai toate foloasele căsniciei fără a avea și neplăcerile ei!” Și nutrit astfel, în dimineața aceea, cu asemenea gânduri, o, emire al drept-credincioșilor, ajunsei în sukul de roabe, spre a-mi alege o soție plăcută cu care să trăiesc. În dulcețile de toate soiurile, dragostea împărtășită și binecuvântările ei. Căci, dat fiind că din firea mea mă știam în stare de duioșii, râvneam din toate puterile mele să găsesc în copila ce aveam s-o aleg însușirile sufletului și ale trupului care să-mi îngăduiască a revărsa asupra-i dobânzile agonisite de o duioșie din care încă nu cheltuisem nici măcar o bucățică pe nicio făptură vie.

Or, ziua aceea era tocmai zi de târg, și tocmai fusese adusă la Bagdad o marfă proaspătă de fete din Circasia, din Ionia, din Insulele cele de mai la Miazănoapte, din Etiopia, din Iran, din Korasan, din Arabia, din țările romilor, de pe țărmul anadolian. De la Serendib, de la Ind și de la Chitai. Iar când ajunsei în mijlocul târgului, misiții și telalii și orânduiseră aparte feluritele mărfuri, spre a înlătura tulburările ce le-ar fi pricinuit amestecul atâtor neamuri osebite. Și în fiecare dintre cete, fiecare fată era așezată bine la vedere, în așa chip ca să poată fi cercetată pe toate fețele, și ca fiecare vânzare să fie încheiată cât mai cinstit și mai fără înșelăciune.

Și vru ursita – că nimenea nu poate să scape de ursita lui! – ca pașii mei cei dintâi să se îndrepte de la sine înspre ceata de fetișcane venite din Insulele de la Miazănoapte.

Și, de altminteri, pașii nu mi s-ar fi îndreptat nicidecum de la sine înspre partea aceea decât numai că înspre partea aceea ochii mei se și îndreptaseră numaidecât. Întrucât ceata aceea se ridica asupra cetelor mai întunecate din preajmă prin strălucirea ei și printr-o prăvălire de plete grele, galbene ca aurul, peste niște trupuri de o albeață de argint neprihănit. Iar fetișcanele în picioare care alcătuiau ceata aceea semănau tare ciudat între ele, așa cum niște surori seamănă cu surorile lor atunci când sunt dintr-un tată și dintr-o mamă. Și toate aveau niște ochi albaștri ca peruzeaua iranică atunci când este încă rouă de piatră…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și doua noapte

Urmă:

…peruzeaua iranică atunci când este încă rouă de piatră. Iar eu, o, doamne al meu, care în viața mea nu mai avusesem prilejul să văd niște puiandre de o frumusețe atâta de ciudată, eram uluit și îmi simțeam sufletul cum zbura din piept înspre priveliștea aceea tulburătoare. Și, peste răstimp de un ceas, neputând ajunge să-mi opresc alegerea la vreuna dintre ele, atâta de aidoma de frumoase erau, o luai de mână pe aceea ce mi se păru a fi cea mai tânără și o cumpărai repede, fără a mă târgui ori zgârci. Întrucât harurile o împodobeau pe de-a-ntregul, și era ca argintul într-o zăcătoare și ca migdala descoperită, peste măsură de albă și de luminoasă, cu pletele ei de mătasă galbenă, cu ochii-i cei nemărginiți și vrăjitori, albaștri sub genele întunecate și încovoiate ca niște lame de iatagane, și adăpostind o privire de o dulceață ca apele mării. Și, la vederea ei, îmi adusei aminte stihurile acestea ale poetului:

O, tu, al cărei chip nepământesc
Scăldat în chihlimbaruri de lumină
E precum trandafirul chinezesc;

Și-a cărei gură mică pare plină
De soarele pe care-l întocmesc
Ai romaniței bumbi dintr-o grădină,

Cu două șiruri aidoma croite
Din pietre ca de grindină sclipind;
O, tu, cu ochii-agate adumbrite

Sub dulci petale moi de hiacint,
Lungi ca și faraoanele vestite
Din vremile de vrăji și de alint;

O, strălucito! dacă potrivire
Ți-aș căuta cu cele mai frumoase
Și câte-ar fi pe drept a le-ndrăgire,

Greșeală-ar fi, căci tu, printre crăiase,
Frumoasă ești fără de-asemuire;
Căci numai zbenghiul tău, cel cu prinoase

De frumuseți, pe care-l ocrotește
Gropița de la colțul gurii tale,
Doar el de-ar fi, și-ndată-nnebunește,

Tot omul, când te-ar întâlni pe cale,
S-ar clătina de-un vis fără nădejde;
De n-ar fi decât coapsa ta agale,

Ori pulpa numai, dreaptă și prelungă,
Ca dintr-un lemn ceresc parcă bătută,
Atâta numai dacă-ar fi, și-ajungă

Pentru ca să se simtă întrecută
Și luntrea ce străbate râu-n dungă,

Prin volbura cu care e-nvăscută;

De n-ar fi decât mijlocul subțire
Ce-ți poartă-al strălucirilor gherdan,
Și-ar fi destul să-și piardă rost și fire,

De pizmă, ramul arborelui ban;
Iar mersul tău doar, ca o unduire
De navă pe al mărilor arman

Când trece-n zări mânată de pirați,
Atât de-ar fi, și-ar fi cu prisosință
Să vezi cum cad de-a valma secerați

Toți cei meniți să-și piardă biata ființă
Loviți de ochii tăi, și vătămați!

O luai așadar pe copila cea luminoasă de mână și, după ce îi acoperii goliciunea cu mantia mea, o dusei acasă la mine. Și îmi plăcu pentru dulceața, pentru tăcerea și pentru sfiiciunea ei. Și simții cât de tare mă ispitea cu frumusețea ei străină, cu albeața ei, cu pletele ei ca aurul topit, și cu ochii albaștri pururea plecați care, din sfială, fără de nicio îndoială, îi ocoleau mereu pe ai mei. Și, cum ea nu vorbea deloc limba noastră, iar eu nu o vorbeam deloc pe a ei, mă ferii s-o ostenesc cu întrebări ce aveau să rămână fără de răspuns. Și îi mulțumii Atoatedătătorului care adusese în casa mea o femeie care cu numai înfățișarea ei și era o bucurie.

Ci, chiar din seara intrării ei în casa mea, nu putui să nu bag de seamă cât de ciudate îi erau purtările. Căci, de cum se lăsă noaptea, ochii ei albaștri se făcură mai întunecați, iar privirile lor, din înecate în dulceața în care se aflau la vremea zilei, străluceau acuma ca de un foc lăuntric. Și fu cuprinsă ca de un soi de răpire ce i se vădi pe trăsăturile feței, printr-o albiciune încă și mai mare și printr-un tremur ușor al buzelor. Și, din vreme în vreme, se uita înspre ușă, de parcă ar fi avut poftă să iasă să ia aer. Ci, întrucât ceasul de noapte târzie nu era deloc prielnic unei preumblări, și cum de altminteri era vremea să ne luăm masa de seară, eu șezui jos și o poftii să șadă lângă mine.

Și, așteptând să ne fie aduse bucatele, vrusei sa mă folosesc de șederea noastră singuri alături spre a o face să priceapă întrucât venirea ei îmi era o binecuvântare și ce simțăminte dulci încolțeau în inima mea la vederea ei. Și o mângâiam încetișor și încercam s-o dezmierd și să-i îmbunez sufletul străin. Și îi luai mâna binișor și o dusei la buzele și la inima mea. Și, cu o grijă de parcă aș fi atins vreo țesătură grozav de veche gata să se destrame la cea mai lină atingere, îmi trecui ușurel degetele peste mătasea ispititoare a părului ei. Iar ceea ce simții la atingerea aceea, o, doamne al meu, nu am să mai uit. În loc de-a simți căldura părului viu, fu ca și cum șuvițele cele galbene din cosițele ei ar fi fost trase din vreun metal înghețat, ori ca și cum mâna mea, pe părul acela, ar fi trecut peste o mătasă muiată în zăpadă topită. Și îmi năzări că o fi din naștere țesută pe de-a-ntregul numai din fire de zarafir.

Și gândeam în cugetul meu la atotputerea cea nemărginită a Stăpânului tuturor făpturilor, carele dăruiește fecioarelor de sub cerurile noastre plete negre și calde ca aburul nopții, iar fruntea fetelor albe ale Miazănoaptei o încunună cu această cunună de flacără înghețată.

Și nu putui, o, doamne al meu, să mă opresc de-a fi tulburat de o tulburare amestecată cu uluire și cu plăcere totodată, știindu-mă soțul unei făpturi atâta de rare și atâta de osebite de femeile de prin părțile noastre. Ba chiar avui simțământul că ea nu-i nici de sângele meu, nici de obârșia mea de rând. Și nu fusei departe de-a o înzestra deodată cu niște haruri de dincolo de fire și cu niște puteri tainice. Și mă uitam la ea cu minunare și cu năucire.

Ci în curând intrară robii aducând pe capetele lor tablalele pe care le așezau pline cu bucate dinaintea noastră. Și băgai de seamă că numaidecât, la vederea bucatelor acelea, stânjeneala soției mele spori, și că roșeața și gălbeneala treceau rând pe rând peste obrajii ei de atlaz bătut, pe când ochii-i, ațintind lucrurile fără a le vedea, se făceau tot mai mari.

Iar eu, punând toate acestea pe sfioșenia și pe neștiința ei despre obiceiurile noastre, vrusei s-o încurajez a se atinge de bucatele aduse, și începui cu o tavă de orez copt în unt, din care începui să mănânc, așa cum facem noi de obicei, slujindu-mă de degete.

Ci vederea acestui lucru, în loc de-a stârni în sufletul soției mele pofta de mâncare, se vede că i-o fi pricinuit, fără de îndoială, un simțământ cumva neplăcut, de nu chiar și silă. Și, departe de-a urma pilda mea, întoarse capul și se uita împrejur ca parcă spre a căuta ceva. Pe urmă, după un răstimp lung de șovăire, văzând că privirea mea o ruga să se înfrupte din bucate, își scoase de la sân o cutiuță mică, cioplită dintr-un os de copil, și luă din ea un bețișor tare subțire făcut din iarbă de pir, semănând cu bețișoarele acelea de care ne slujim noi spre a ne curăța în urechi. Și, ținând cu gingășie între două degete bețișorul acela ascuțit, începu să înțepe cu el încetișor orezul și să-l ducă încă și mai încet, și bob cu bob, la buze. Și, între fiecare dintre acele înghițituri mărunțele, lăsa să se scurgă o bucată de vreme destul de lungă. Așa că eu îmi isprăvisem demult masa, pe când ea, în felul acela, încă nu luase mai mult de vreo douăsprezece boabe de orez., și numai atâta vroi să mănânce în seara aceea. Iar eu nu vrusei să-i sporesc cumva stânjeneala ori s-o înfricoșez, stăruind spre-a o face să mai ia și din alte bucate.

Iar cele ce vedeam nu făcură decât să mă întărească în credința că soția mea cea străină era o ființă osebită de băștinașii de prin părțile noastre. Și gândeam în sine-mi: „Cum să nu fie osebită de femeile de aici, copilandra aceasta care nu are trebuință spre a se hrăni decât de tainul unei păsăruici? Și, dacă-i așa în ce privește nevoile trupului ei, ce trebuie să fie în ce-i privește nevoile sufletului?” Și hotărâi să mă dăruiesc întru totul străduinței de a-i pricepe sufletul ce mi se părea de nepătruns.

Și îmi închipuii, în seara aceea, spre a încerca să-mi dau însumi o lămurire vrednică de crezare a felului ei de a se purta, că nu avea deprinderea să mănânce cu bărbații, încă mai puțin cu un soț, de fața cu care o fi fost poate învățată că trebuie să se poarte cu sfială. Și îmi zisei: „Da, chiar asta-i! A împins prea departe sfiala, pentru că este neînvățată și neștiutoare. Ori poate că s-o fi săturat! Ori, mai degrabă, dacă nu s-a săturat, așteaptă să mănânce singură și în tihnă.”

Și numaidecât mă ridicai, o luai de mână cu griji nemărginite și o dusei în odaia ce pusesem să i se pregătească. Și acolo o lăsai singură, ca să fie slobodă să se poarte cum i-o plăcea. Și plecai binișor.

Și, în noaptea aceea, nu vrusei nicidecum, de teamă să n-o supăr ori să-i par sâcâitor, să intru în odaia soției mele, cum fac îndeobște bărbații în noaptea nunții; ci, dimpotrivă, gândind că așa, cu gingășia mea, am să

câștig hatârurile soției mele, și că îi dovedesc astfel că bărbații de prin părțile noastre sunt departe de-a fi niște neciopliți și niște oameni lipsiți de bună-creștere, și că știu, atunci când se cuvine, să se arate gingași și cuviincioși. Ci, pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor! deloc nu m-a ocolit pofta în noaptea aceea de a intra la soția mea cea albicioasă, copilandra, fiica celor de la miazănoapte, care era dulce vederii mele și care știuse să-mi vrăjească inima cu vraja ei ciudată și cu taina în care se învăluia.

Ci plăcerea mea era prea de preț spre a se lăsa întinată, siluind lucrurile, și nu puteam decât să câștig pregătind ogorul și lăsând fructul să-și piardă acreala și să ajungă la pârga lui deplină, în răcoarea prielnică. Ci tot îmi petrecui noaptea aceea în nesomn, gândind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă, și pufos ca ea, și ispititor ca ea...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și treia noapte

Urmă:

...îmi petrecui noaptea aceea în nesomn, gândind la frumusețea bălaie a copilei străine ce-mi înmiresma casa, și al cărei trup scăldat în ape sfințite mi se părea mirositor ca o caisă culeasă pe rouă, și pufoasă ca ea, și ispititor ca ea.

Iar a doua zi, când ne strânserăm la masă, o întâmpinai cu un chip zâmbitor și plecându-mă dinainte-i cum văzusem eu odată că se făcea dinaintea emirilor de la soare-apune veniți la noi ori trimiși din partea regilor frâncilor. Și o poftii să șadă lângă mine, dinaintea tablalelor cu bucate, printre care, ca și în ajun, se afla și o tavă cu orez fiert în unt, cu niște boabe ce străluceau minunat de coapte, și înmiresmate cu scorțișoară. Ci soția mea se purtă întocmai ca și în ajun, neatingându-se decât numai de tava cu orez, ocolind toate bucatele celelalte, și pigulind boabele una câte una cu bețișorul acela de curățat urechile, încetișor, spre a și le duce la gură.

Iar eu, încă și mai nedumerit decât în ajun de felul acela de a mânca, gândeam: „Pe Allah! au unde-o fi putut să învețe a mânca orezul în felul acesta? Poate că la părinții ei, în țara ei. Ori poate că o fi făcând așa pentru că n-o fi prea mâncăcioasă? Ori poate că vrea să țină socoteala câte boabe de orez a mâncat, ca să nu mănânce o dată mai mult și altădată mai puțin? Da dacă face așa cu gândul de a nu face risipă și ca să mă învețe a fi cumpătat, și să-mi arate a nu fi risipitor, pe Allah! se înșală, întrucât nu avem a ne teme de nimic în privința aceasta, că nu dinspre partea aceasta am putea să ducem lipsă vreodată, întrucât avem, slavă Atoateîmpărțitoralui, cu ce să trăim într-un mare belșug și fără a ne lipsi nici de cele de trebuință, nici de cele de prisosință."

Ci soția mea, fie că pricepu gândurile și nedumerirea mea, fie că ba, nu conteni cumva să mănânce tot în felul acela de neînțeles. Ba chiar, de

parcă ar fi vrut să-mi facă în ciudă, nu mai piguli boabele de orez decât de ici de colo, iar apoi, fără a-mi spune nici măcar o vorbă și fără a se uita la mine, chiar își șterse bețișorul și îl puse în cutiuța de os. Și-atâta tot o văzui făcând în dimineața aceea. Iar seara, la cină, fu aidoma; de altminteri la fel ca și a doua zi, și ca de toate dățile când ne așezam dinaintea mesei întinse spre a mânca împreună.

Dacă văzui că nu era cu putință ca o femeie să poată trăi cu mâncarea cea puțină pe care vedeam că o mănâncă, nu mai avusei nicio îndoială că dedesubt n-ar fi vreo taină încă și mai ciudată decât chiar înfățișarea soției mele. Și gândul acesta mă făcu să iau hotărârea de-a mai avea oleacă de răbdare, în nădejdea că, cu vremea, are să se deprindă a trăi cu mine, precum jinduia sufletul meu. Ci nu zăbovii a pricepe că nădejdea mea era zadarnică și că trebuia a mă hotărî să aflu, fie ce-o fi, taina acelui fel de viață atâta de osebit de al nostru. Or, prilejul se ivi singur, când nici nu-l așteptam.

Într-adevăr, după cincisprezece zile de răbdare și de cuviință din partea mea, mă hotărâi să încerc a intra în odaia de nuntă, pentru întâia oară. Și-așa că într-o noapte, când o credeam pe soția mea adormită de mult, mă îndreptai încet-încetișor înspre iatacul în care locuia, pe latura casei dimpotrivă laturei mele, și ajunsei la ușa odăii sale, înăbușindu-mi pașii, de teamă să n-o tulbur din somn. Căci nu vroiam s-o trezesc prea repede, ca să pot s-o privesc în voie adormită, închipuindu-mi-o, cu pleoapele ei închise și cu lungile-i gene încovoiate, frumoasă ca huriile cerului.

Și iacătă că, ajungând la ușa aceea; auzii înlăuntru pașii soției mele. Și, cum nu puteam pricepe rostul ce-o ținea încă trează la ceasul acela târziu de noapte, mă împinse ispita să mă ghemuiesc pe după perdeaua de la ușă spre a încerca să văd cam ce treabă putea să fie.

Și, în curând, ușa se deschise, iar soția mea se ivi în prag, îmbrăcată în hainele ei de mers în cetate, și lunecând pe lespezile de marmură fără a face niciun pic de zgomot.

Și mă uitai la ea, cum trecea pe dinaintea mea în negură, iar de buimăcire mi se sloiește sângele în inimă. Fața ei toată, în toiul beznei, se arăta luminată de doi tăciuni aprinși care erau ochii ei, asemeni ochilor de tigru ce ard, zice-se, în negură și luminează calea de urmat pentru omor și pentru pradă. Și era asemeni acelor chipuri ale spaimei pe care ni le trimit ginnii cei răi în somn, când vor să ne prevestească năpastele pe care le urzesc împotriva noastră. Da și ea însăși mi se și părea o gennie din soiul cel mai crunt, cu fața-i ca de ceară, cu ochii-i vărsând flăcări, și cu păru-i galben ce i se zburlise pe cap înfricoșător!

Iar eu, o, doamne al meu, îmi simțeam fălcile cum se strâng de să se spargă, și limba cum mi se usucă în gură, și răsuflarea cum mi se curmă. Și-apoi, chiar de-aș fi fost în stare să mă mișc, tot m-aș fi ferit cu mare grijă să nu dau niciun pic de semn despre șederea mea după perdea, în locul acela ce nu era al meu. Așteptai, așadar, până ce ea se depărtă, spre a mă ridica din ascunzișul meu, dobândindu-mi iarăși răsuflarea pierdută. Și mă îndreptai înspre fereastra ce da înspre curtea casei, și mă uitai printre giurgiuvele.

Și, printr-o fereastră ce se deschidea asupra curții, avusei vremea s-o zăresc cum deschidea poarta dinspre uliță și cum ieșea, abia atingând pământul cu picioarele ei desculțe.

Și o lăsai să se depărteze oleacă, și detei fuga la poarta pe care o lăsase întredeschisă, și o urmării din departe, ținându-mi încălțările în mână.

Iar noaptea era luminată de luna în scădere, și cerul tot se deșternea

măreț ca în toate nopțile, cu licărirea luminilor lui. Și, în ciuda tulburării mele, îmi înălțai sufletul înspre Stăpânul tuturor făpturilor și îmi zisei în minte: „O, Doamne Dumnezeule al slavei și al adevărului, fii-mi martor că m-am purtat cuviincios și chibzuit față de soția mea, fiica aceasta de străini, măcar că nu știu nimica despre ea, și măcar că ea ar putea să se tragă din vreun neam de necredincioși ce prihănesc fața ta, Doamne! Și nu știu ce vrea acuma să facă, în noaptea aceasta, sub lumina dreptveghetoare a cerului țău. Și că eu, nici de aproape, nici pe departe, nu sunt părtaș al faptelor ei. Întrucât mă lepăd de ele dintru început, dacă ele sunt împotriva Legii tale și a învățăturii Trimisului tău – asupra-i fie pacea și rugăciunea!"

Și, potolindu-mi în felul acesta căințele, nu mai pregetai să pornesc după soția mea, oriunde s-ar fi dus.

Și iacăt-o că străbătu toate ulițele cetății, călăuzindu-se cu o pricepere vădită, de parcă s-ar fi născut printre noi și de parcă ar fi crescut prin mahalalele noastre. Iar eu o urmam din departe, după vălurirea părului ei, care flutura în urmă-i înfricoșător prin noapte. Și ajunse la casele cele mai de la margine, și trecu porțile cetății, și ieși în câmpurile pustii ce slujesc de sute de ani ca sălaș morților. Și lăsă în urma ei cimitirul dintâi, cu mormintele lui cele nemăsurat de vechi, și zori înspre mecetul unde se îngroapă morții de-acuma în fiece zi. Iar eu gândeam: „De bună seamă, pesemne c-o fi având aici vreo prietenă ori vreo soră moartă, dintre cele ce au venit cu ea din țările străine. Și vrea să-și îndeplinească față de ea datorințele, la vreme de noapte, din pricina singurătății și a liniștii." Ci îmi adusei deodată aminte de fața ei cumplită și de ochii ei aprinși, și iarăși sângele mi se învolbură înspre inimă.

Și iacătă că dintre morminte se ridică o umbră pe care nu puteam s-o ghicesc ce-o fi, și care veni în întâmpinarea soției mele. Iar după grozăvenia înfățișării ei și după capu-i de hienă prădalnică, cunoscui în umbra aceea de cimitire o gulă.

Și căzui la pământ, pe după un mormânt, cu picioarele muiate sub mine și tremurând. Și putui astfel, datorită acelei împrejurări, cu toată uluiala înfricoșată în care mă aflam, să văd gula, care nu mă vedea, cum se apropie de soția mea și cum o ia de mână, spre a o duce înspre marginea unei gropi. Și șezură jos amândouă, una în fața celeilalte, pe marginea acelei gropi. Iar gula se plecă înspre pământ și se ridică apoi ținând în mâini ceva rotund pe care i-l dete în tăcere soției mele. Și cunoscui în lucrul acela o căpățână de om tăiată de curând de la vreun trup fără de viață. Și soția mea, dând un țipăt de fiară lacomă, își înfipse dinții în carnea aceea moartă și începu să ronțăie din ea amarnic.

Eu atunci, o, doamne al meu, la priveliștea aceea, simții cum cerul se năruie din toate temeliile lui peste capul meu. Și pesemne că, în înfricoșarea mea, oi fi scos vreun țipăt de spaimă ce m-o fi dat în vileag. Întrucât o văzui deodată pe soția mea în picioare pe mormântul ce mă adăpostea. Și se uita la mine cu niște ochi de tigroaică flămândă când stă gata să sară pe prada ei. Și nu mai avusei nicio îndoială asupra pieririi mele fără de scăpare. Și, până a avea vreme să fac vreo mișcare cât de cât spre a mă apăra, ori spre a rosti niscaiva rugăciuni care să mă apere de năpaste, o și văzui cum își întinde mâinile deasupra mea și cum strigă într-o limbă necunoscută, cu niște sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă,

tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și patra noapte

Urmă:

...își întinde mâinile deasupra mea și cum strigă într-o limbă necunoscută, cu niște sunete asemenea răgetelor ce se aud în pustiuri.

Și numai ce vărsă ea grohăiturile acelea diavolești, că dintr-o dată mă și pomenii preschimbat în câine. Iar soția mea se repezi la mine, urmată de gula cea înfricoșătoare. Și amândouă mă potopiră cu lovituri de picior atâta de năprasnice că nici nu știu cum de n-am rămas mort pe loc. Ci primejdia de moarte în care mă aflam și dragostea de viață a sufletului îmi deteră puterea și inima de-a sări pe cele patru picioare ale mele și de-a o lua la fugă, cu coada răsucită sub pântece, urmat cu aceeași năprăsnicie de soția mea și de gulă. Și numai când mă izgoniră mult departe de cimitir, conteniră și ele de-a mă mai bate și de-a mă mai fugări, pe când eu urlam jalnic de durere și mă dam peste cap la fiecare zece pași. Și detei zor să intru pe porțile cetății, ca un câine pierdut și ca vai de el.

Iar a doua zi, după o noapte petrecută rătăcind șchiop prin cetate și ocolind câinii din mahala, care îl fugăreau pe veneticul de mine, îmi veni în gând, spre a scăpa de încolțelile lor crâncene, să mă adăpostesc sub vreun acoperiș. Și mă aruncai iute în cea dintâi prăvălie ce fusese deschisă la ceasul acela de dimineață. Și mă dusei de mă ghemuii într-un ungher, unde mă pitii de vederea lor.

Or, acolo era dugheana unui vânzător de căpățâni și de picioare de oaie. Iar gazda mea îmi luă mai întâi apărarea față de urmăritorii mei, care vroiau să intre după mine până înlăuntrul dughenii. Iar măcelarul izbuti să-i pună pe fugă și să-i risipească; ci numai spre a se întoarce la mine, cu gândul vădit de-a mă îndemna să-mi iau tălpășița. Și chiar că văzui bine că nu aveam de ce să mă bizui cumva pe adăpostul și pe ocrotirea la care nădăjduisem. Căci măcelarul era un ins dintre aceia peste fire de creduli și amarnic de habotnic, care socotesc câinii ca pe niște dihănii spurcate, și nu găsesc destulă apă și destul săpun spre a-și spăla hainele atunci când, din întâmplare, vreun câine i-a atins în treacăt. Veni așadar înspre mine și mă îmboldi prin semne și cu graiul să-mi iau tălpășița cât mai iute din dugheana lui. Ci eu mă rostogolii pe jos și începui să mă învârtesc roată, gemând cu glas jalnic și uitându-mă la el în sus cu niște ochi care cereau milă. Atunci el, înduioșat oarecum, lăsă bâta cu care mă amenința și, cum ținea morțiș să-și izbăvească dugheana de făptura mea, luă una dintre hălcile acelea de picior minunat mirositoare și, ținând-o cu vârful degetelor în chip de a mi-o arăta cât mai ispititor, ieși în uliță. Iar eu, o, doamne al meu, amăgit de mireasma acelei bucățele, mă sculai din ungherul meu și mă dusei după măcelarul care, de cum mă văzu afară din dugheană, îmi aruncă bucata și se întoarse înlăuntru. Iar eu, de îndată ce înfulecai carnea aceea minunată, vrusei să mă întorc degrabă în ungherul meu. Ci îmi făcusem socoteala fără de gazda mea, negutătorul de căpățâni, care, ghicind într-adevăr mișcarea mea, sta în prag cu o înfățișare cruntă și cu bâta cea năpraznică și noduroasă în mână. Iar eu, cu înfățișarea rugătoare, mă uitam la el dând din coadă, în așa fel cât să-i arăt limpede

că îl rugam fierbinte să-mi îngăduie hatârul acelui adăpost. Ci el rămase neînduplecat și începu să-și vânture bâta, răcnind la mine cu un glas ce nu-mi mai lăsa nicio îndoială asupra gândurilor lui: „Cară-te de-aici, o, pezevenghiule!”

Eu atunci, tare umilit și, pe de altă parte, temându-mă de încolțelile câinilor din mahala care și începuseră să tăbare pe mine din toate părțile sukului, îmi slobozii picioarele în vânt și-mi luai tălpășița în graba mare înspre dugheana deschisă a unui brutar, chiar lângă cea a măcelarului.

Or, de la cea dintâi privire, brutarul acela, cu totul altminteri decât vânzătorul de căpățâni de oaie, cel mistuit de spaime și bântuit de eresuri, mi se păru un om vesel și de bună vestire. Și chiar că așa fu. Iar în clipa când ajungeam în dugheana lui, ședea jos pe rogojină și tocmai mânca. Și numaidecât sufletul său milos îl îndemnă, măcar că eu nu-i dedesem niciun semn că aș avea trebuință de mâncare, să-mi arunce o bucată mare de pâine înmuiată în zeamă de roșii, spunându-mi cu un glas tare blajin: „Na, o, sărmanule! Mănânc-o cu plăcere!”

Ci eu, departe de a mă repezi cu lăcomie și cu hălpăială pe darul de la Allah, așa cum de obicei se poartă ceilalți câini, mă uitai la brutarul cel darnic făcându-i un semn din cap și o mișcare din coadă, spre a-i dovedi limpede mulțamul meu. Iar el pesemne că o fi fost tulburat de bunăcuviința mea și i-oi fi fost pe plac, întrucât îl văzui cum îmi zâmbește cu bunătate. Iar eu, măcar că nu mai eram chinuit de foame și nu aveam trebuință de mâncare, nu pregetai deloc, numai spre a-i face plăcere, să iau bucata de pâine în dinți și s-o mestec îndeajuns de încet spre a-i da să priceapă că o făcusem numai ca îndatorință față de el și ca prețuire. Iar el băgă de seamă toate acestea, și mă chemă, și binevoi să-mi facă semn să stau lângă dugheana lui. Iar eu șezui, lăsând să se audă niște scâncete de plăcere, și întorcându-mă înspre uliță, spre a-i arăta că, deocamdată, nu-i ceream altceva decât ocrotire. Și, mulțumită lui Allah carele îl dăruise cu înțelepciune, pricepu toate gândurile mele și mă răsplăti cu niște mângâieri ce mă îmbărbătară și îmi deteră încredere: cutezai, așadar, să intru în casa lui. Da săvârșii lucrul acesta într-un chip destul de iscusit spre a-l lăsa să simtă că nu o făceam decât cu îngăduința lui. Și, departe de a se împotrivi la intrarea mea, fu dimpotrivă plin de bunătate și îmi arătă un loc unde puteam să stau fără a-l stânjeni. Iar eu pusei stăpânire pe locul acela, pe care îl păstrai de-atunci pe tot timpul cât sălășluii în casa lui.

Și stăpânul meu, începând din clipa aceea, fu prins de o dragoste mare față de mine, și mă oblădui cu o bunăvoință până peste fire. Și nu mai putea nici să mănânce, nici să prânzească, nici să cineze, dacă eu nu eram lângă el și dacă nu-mi aveam partea până peste sațul meu. Iar eu la rându-mi aveam față de el toată credința și toată dăruirea de care ar putea să fie în stare cel mai frumos suflet de câine. Și, în îndatorința mea față de îngrijirile lui alese, stam pururea cu ochii pe el și nu-l lăsam să facă un pas prin casă ori pe uliță fără a mă ține de urma lui, cu dragoste, mai ales de când băgasem de seamă că luarea mea aminte îi plăcea și că dacă, din întâmplare, avea de gând să iasă fără ca eu să fi fost prevestit cu vreun semn, nu lipsea să mă cheme prietenește, fluierându-mă. Iar eu mă repezeam de la locul meu în uliță; și săream, și zburdam, făcând într-o clipită o sumedenie de copci în fugă, și un potop de zbeguri pe dinaintea porții. Și nu conteneam cu toate zgoandele acelea decât atunci când el se afla de-a binelea în uliță. Iar atunci îl însoțeam cât se poate de frumos, mergând în urma lui sau alergând înainte-i, și uitându-mă la el din când în când, spre a-i arăta bucuria și mulțumirea mea.

Or, iacătă că se și împlinise o bucată bună de vreme de când mă aflam în casa stăpânului meu brutarul, când, într-o bună zi, intră în prăvălie o femeie care cumpără o pită ce tocmai fusese scoasă atunci aburind toată din cuptor. Și femeia, după ce îi plăti stăpânului meu, luă pita și porni înspre ușă. Ci stăpânul meu, care băgă de seamă că banul pe care îl primise de la femeie era calp, o chemă îndărăt și îi zise:

— O, leliță, alungească-ți Allah viața! ci, dacă lucrul nu te supără, aș dori alt ban în locul acestuia!

Și, totodată, stăpânul meu îi întinse banul cu pricina. Ci femeia, o bătrână oțărâtă, nu vroi, cu mare dârzie, să ia îndărăt banul, pretinzând că era bun și zicând:

— Și-apoi nu eu l-am făcut, iar la bani nu ai de ales ca între pepeni și castraveți!

Iar stăpânu-meu fu departe de-a se lăsa încredințat de judecățile fără de temei ale bătrânei și îi spuse cu un glas liniștit și nu lipsit de oarecare silă:

— Banul tău este așa de vădit calp, că până și câinele meu de colea, și care nu este decât o vietate mută și fără judecată, nu s-ar lăsa înșelat cu el.

Și numai cu gândul de-a o umili pe cătrănita aceea, și fără a gândi cumva la vreo izbândă a faptei pe care urma s-o facă, mă chemă strigându-mă pe nume „Bakht! Bakht! hai, vino-aici!” Iar eu, la glasul lui, alergai la el, dând din coadă. Și numaidecât luă cutia de lemn în care punea banii și o răsturnă pe podea, împrăștiind dinainte-mi toți banii ce se aflau în cecmegea. Și îmi zise:

— Aici! Aici! vezi gologanii aceștia? Uită-te bine la toți banii! Și spune-mi dacă printre ei se află vreunul calp!

Iar eu cercetai cu luare aminte toți banii de argint, unul câte unul, împingându-i încetișor cu laba, și nu zăbovii mult până ce să dau de banul cel calp. Și îl trăsei de-o parte, despărțindu-l din grămadă, și punându-mi laba pe el, în așa chip încât să-i dau de înțeles limpede stăpânului meu că îl găsisem. Și mă uitam la el, scâncind încetișor și bucurându-mă.

La priveliștea aceasta, stăpânul meu, care era departe de-a se aștepta la o atare dovadă de isteciune din partea unei vietăți de soiul meu, fu până peste marginile firii de uluit și de minunat, și strigă:

— Allah este cel mai mare! Și nu se află nicio atotputință decât întru Allah!

Iar bătrâna, nemaiputând de data aceasta să tăgăduiască mărturia chiar a ochilor ei și, de altminteri, și înfricoșată de cele ce vedea, dete zor să-și ia îndărăt banul cel calp și să dea altul bun în loc. Și își luă tălpășița, împiedicându-se în poalele rochiei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și cincea noapte

Urmă:

…dete zor să-și ia îndărăt banul cel calp și să dea altul bun în loc. Și își luă tălpășița, împiedicându-se în poalele rochiei.

În ce-l privește pe stăpânul meu, încă tulburat cu totul de isteciunea

mea, chemă vecinii și pe toți prăvăliașii din suk. Și le istorisi, cu mare minunare, cele ce se petrecuseră, da nu fără de a-mi înflori vrednicia, care și așa era destul de uluitoare prin sine însăși.

La istorisirea aceea a stăpânului meu, toți cei de față se minunară de deșteptăciunea mea, mărturisind că nu mai văzuseră vreodată un câine atâta de năzdrăvan. Și, spre a dovedi spusele stăpânului meu, nu că s-ar fi îndoit de buna lui credință, ci numai cu gândul de a mă lăuda și mai mult, ținură să pună la încercare priceperea mea. Și se duseră să caute toți gologanii calpi pe care îi aveau pe-acasă, și mi-i arătară, amestecați cu alții de metal bun. Iar eu, văzându-i, gândii: „Ya Allah! este de-a mirarea câți bani calpi se află la toată lumea asta!”

Ci, nevroind ca prin nedestoinicia mea să fac să se înnegureze cumva chipul stăpânului meu de față cu megieșii săi, cercetai cu luare aminte toți banii pe care mi-i puseră sub ochi. Și nu fu măcar unul, printre cei calpi, pe care să nu-mi pun laba și să nu-l osebesc dintre ceilalți.

Iar faima mea se răspândi prin toate sukurile din cetate, și până și în haremuri, datorită limbuției soției stăpânului meu. Și, de dimineața până seara, brutăria era năpădită de mulțimea de lume ispitită a-mi pune la încercare dibăcia de-a osebi banii cei calpi. Și, în felul acesta, nu duceam lipsă de dârvală, ziua toată, trebuind să-i mulțumesc pe mușteriii ce veneau tot mai mulți din zi în zi la stăpânu-meu, din mahalalele cele mai depărtate ale cetății. Și, în felul acesta, faima mea îi aduse stăpânului un dever mai mare decât aveau toți brutarii din cetate la un loc. Și stăpânu-meu nu mai contenea de-a binecuvânta venirea mea, care i se dovedea tot de-un preț cu o comoară. Iar averea lui, datorită simțămintelor sale miloase, nu lipsi a-l mohorî pe negutătorul de căpățâni de oaie, care de ciudă își mușca degetele. Și, în zavistia lui, nu pregetă să-mi ridice în cale tot felul de capcane, fie spre a mă prinde, fie spre a-mi pricinui necazuri, stârnind împotriva mea, de îndată ce mă iveam, toți câinii din mahala. Ci nu mai aveam a mă teme de nimic; întrucât, pe de-o parte, eram bine păzit de stăpânul meu, iar pe de alta eram bine apărat de prăvăliașii care îndrăgiseră puțina mea știință.

Și iacătă că trecuse oarecare vreme de când trăiam astfel, înconjurat de prețuirea tuturor; și chiar că aș fi fost fericit cu viața aceea, dacă nu mi s-ar fi întors necontenit în cuget amintirea stării mele de odinioară de făptură omenească. Iar ceea ce mă făcea să sufăr îndeosebi nu era atâta că mă vedeam un câine printre câini, ci că mă vedeam lipsit de folosința cuvântului și mărginit la a mă rosti numai cu privirea și cu jocul labelor sau cu scâncetele nelegate. Și adeseori, când îmi aduceam aminte de noaptea cea cumplită din cimitir, mi se zburlea părul pe spinare și mă înfriguram tot.

Or, într-o bună zi, o bătrână cu înfățișarea preacinstită veni, ca toată lumea, să cumpere pâine de la brutărie, adusă de faima mea. Și, ca toată lumea, nu pregetă, de îndată ce-și luă pâinea și urma s-o plătească, de-a arunca înspre mine câțiva gologani printre care pusese anume și un bănuț calp, spre a-mi ispiti priceperea. Iar eu dibuii numaidecât banul cel prost dintre ceilalți, și pusei laba pe el, uitându-mă la cucoana cea bătrână, ca spre-a o pofti să se încredințeze. Iar ea ridică banul, spunând:

— Ai ghicit! este chiar cel calp!

Și mă scrută cu mare minunare, plăti stăpânului meu pâinea pe care o cumpărase și, plecând, îmi făcu un semn abia văzut, care vroia să spună limpede: „Urmează-mă!”

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, pricepui că femeia aceea se

ispitise de mine într-un chip cu totul deosebit; căci luarea aminte cu care mă cercetase era tare altminterea de felul în care mă priveau ceilalți. Ci, ca să nu săvârșesc vreo greșeală, o lăsai să plece, mulțumindu-mă numai să mă uit după ea. Ci, ea, după câțiva pași, se întoarse înspre mine și văzând că nu făceam decât să mă uit la ea fără a mă clinti din loc îmi mai făcu un semn, și mai vădit decât cel dintâi. Eu atunci, împins de o pornire mai tare decât chibzuința mea, mă prilejuii de faptul că stăpânu-meu se afla în fundul dughenei, prins cu un cuptor de pâine, și sării în uliță, luându-mă după bătrâna aceea. Și mergeam pe urma ei, oprindu-mă din când în când, cuprins de șovăire și dând din coadă. Ci, îmbărbătat de ea, îmi biruii până la urmă neîncrederea și ajunserăm împreună dinaintea casei sale.

Și deschise ușa casei, intră și mă pofti cu un glas tare dulce să fac ca ea, spunându-mi:

— Intră, intră, o, bietul de tine! că nu ai să te căiești!

Și intrai cu ea.

Atunci, după ce închise ușa la loc, mă duse înspre iatacul dinlăuntru și deschise o odaie în care mă pofti. Și văzui așezată pe un divan o fetișcană ca luna, care împletea ceva. Și fata aceea își puse repede iașmacul când mă văzu; iar cucoana cea bătrână îi spuse:

— O, fata mea, îți aduc câinele cel de pomină al brutarului, chiar acela care știe atâta de bine să deosebească banii cei buni de banii cei calpi. Iar tu știi că eu ți-am și împărtășit îndoielile mele, încă de la cea dintâi zvoană ce s-a răspândit despre el. Și m-am dus astăzi să cumpăr pâine de la brutarul stăpân al lui, și am fost martoră a adevărului faptelor; și m-am făcut urmată de câinele acesta așa de rar, care minunează Bagdadul. Spune-mi, dar, tot gândul tău, o, fata mea, ca să știu dacă -am înșelat în prepusurile mele!

Iar copilandra răspunse pe dată:

— Pe Allah! o, maică a mea, nu te-ai înșelat. Și am să-ți dau dovada numaidecât.

Și fetișcana se ridică pe clipă pe dată, luă un lighean de aramă roșie plin cu apă, bolborosi deasupra-i niște vorbe pe care eu nu le pricepui și, stropindu-mă cu câteva picături din apa aceea, spuse:

— Dacă te-ai născut câine, să rămâi câine; da dacă te-ai născut făptură omenească, scutură-te și ia-ți îndărăt chipul de făptură omenească, întru virtutea apei acesteia!

Și pe dată mă scuturai. Și vraja fu ruptă, iar eu îmi pierdui chipul de câine spre a mă face iarăși om, după starea mea de la născătoare.

Atunci, pătruns de recunoștință, mă aruncai la picioarele mântuitoarei mele, spre a-i mulțumi pentru o facere de bine atâta de mare; și îi sărutai poala rochiei; și îi zisei:

— O, fetică binecuvântată, întoarcă-ți Allah, cu darurile sale cele mai alese, binefacerea fără de asemuire cu care îți sunt îndatorat și de care nu ai șovăit a-l face să se bucure pe un om pe care nu-l cunoșteai, un străin în casa ta. Cum aș putea să găsesc eu vorbele spre a-ți mulțumi și a te binecuvânta așa cum ți se binecuvine? Află măcar că eu nu mai sunt stăpân al meu, și că m-ai cumpărat pe un preț care întrece, și încă cu mult, însemnătatea mea. Și, ca să-l cunoști întru totul pe robul care este acuma bunul și averea ta, am să-ți istorisesc, fără a-ți chinui urechile și fără a-ți osteni mintea, în puține cuvinte, povestea mea.

Și-atunci îi spusei cine sunt și cum, din holteiul ce fusesem, mă hotărâsem deodată să-mi iau femeie, și s-o aleg nu dintre fetele oamenilor de vază din Bagdad, cetatea noastră, ci dintre roabele cele străine care se

vând și se cumpără. Și, pe când mântuitoarea mea și cu mama ei mă ascultau cu luare aminte, le istorisii tot așa cum fusesem vrăjit de frumusețea ciudată a fetișcanei de la miazănoapte, și însurătoarea mea cu ea, și gingășia mea, și grijile mele față de ea, și dulceața purtării mele, și răbdarea mea de a-i îndura purtările cele anapoda. Și le istorisii înfricoșata noapte dezvăluitoare, și tot ce-a urmat de-acolo, de la început până la sfârșit, fără a le ascunde nimica. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem o dată.

După ce îmi ascultară istorisirea, mântuitoarea mea și mama ei rămaseră până peste poate de mâniate pe soția mea, fetișcana de la miazănoapte. Iar mama mântuitoarei mele îmi zise:

— O, fiul meu, ciudată rătăcire a mai fost și rătăcirea ta! Cum de-a putut sufletul tău să se plece înspre o fată de străini, când cetatea noastră este atâta de bogată în copile de toate culorile, și când milele lui Allah asupra capului fetelor noastre sunt atâta de alese și atâta da multe? Hotărât! pesemne că ai fost vrăjit dacă ai ales așa, fără de nicio socotință, și ți-ai încredințat soarta pe mâinile unei făpturi ce se osebea de tine și ca sânge, și ca neam, și ca grai, și ca obârșie. Și toate astea, văd limpede, au fost numai ticluirea lui Șeitan, a Pârdalnicului, a Izgonitului cu pietre. Ci să dăm slavă lui Allah carele prin mijlocirea fetei mele te-a mântuit din răutățile străine și te-a întors la chipul tău de mai înainte de făptură omenească!

Iar eu răspunsei, după ce îi sărutai mâinile:

— O, maică binecuvântată a mea, mă căiesc dinaintea lui Allah și dinaintea preacinstitei tale fețe de fapta mea nechibzuită. Și nu râvnesc nimic mai mult decât să intru în neamul tău, așa cum am intrat în mila ta. Dacă, dar, binevoiești a mă îngădui de soț legiuit al fetei tale cea cu suflet ales, nu ai decât a rosti vorba de îngăduire.

Iar ea răspunse:

— Din partea mea, nu văd nimica împotrivă! Da tu, fata mea, tu ce socoți? Tânărul acesta minunat, pe care Allah l-a scos în calea noastră, îți este pe voie?

Iar mântuitoarea mea cea tânără răspunse:

— Da, pe Allah! îmi este pe voie, o, maică a mea! Da atâta nu-i tot! Se cade mai întâi să-l punem la adăpost de-aci încolo de vrăjile cele rele și de ticăloșiile soției lui de mai înainte. Întrucât nu este destul că am rupt descântecul cu care îl scosese din rândul făpturilor omenești, ci trebuie s-o punem pe totdeauna în neputință de a-i mai face rău.

Și, după ce rosti acestea, ieși din odaia în care ne aflam, ci spre a se întoarce peste o clipită cu un șip între degete. Și îmi dete șipul, care era plin cu apă, și îmi spuse:

— Sidi Neman, cărțile mele cele vechi, pe care tocmai le-am cercetat, îmi arată că străina cea ticăloasă nu se află în casa ta la ceasul de față, da că nu are să zăbovească a se întoarce acolo. Și, tot așa, îmi mai arată că vicleana se preface față de slugi că ar fi într-o mare îngrijorare din pricina lipsei tale. Grăbește-te, așadar, până e ea plecată, să te întorci la tine acasă cu șipul pe care ți l-am pus în mână, și s-o aștepți în curte, în așa fel ca la intrarea ei să dea deodată piept în piept cu tine. Și, în năuceala în care are să fie când te-o vedea, împotriva așteptării ei, are să dea dosul ca s-o ia la fugă. Iar tu, numaidecât, s-o stropești cu apa din șip, strigându-i: „Lasă-ți chipul omenesc și fă-te iapă!” Și numaidecât ea are să se preschimbe într-o iapă ca toate iepele. Iar tu să-i sari în spinare și s-o apuci de coamă și, cu toată împotrivirea ei, să-i pui în gură o zăbală îndoită, cât mai strașnică.

Și, ca s-o pedepsești așa precum i se cuvine, s-o altoiești cu niște lovituri năprasnice de bici, atâta cât osteneala nu te-o sili să contenești. Și în toate zilele de la Allah s-o faci să îndure pedeapsa aceasta. Și, în felul acesta, ai s-o stăpânești. Altminteri, răutatea ei are să biruiască iarăși până la urmă. Iar tu ai avea de pătimit.

Iar eu, o, emire al drept-credincioșilor, răspunsei că ascult și că mă supun, și grăbii să ajung la casa mea și să aștept sosirea soției mele de mai înainte, ascunzându-mă în așa fel ca s-o văd de departe când vine și să pot să i mă înfățișez față în față și deodată. Or, nu zăbovi a se ivi. Iar eu, cu toată înfiorarea ce mă cuprinse la vederea ei și la vederea frumuseții ei vrăjitoare, nu pregetai să fac lucrul pentru care venisem. Și izbutii pe deplin s-o schimb în iapă.

Și de-atunci, legându-mă cu legăturile legiuite cu mântuitoarea mea, care era de un sânge și de un neam cu mine, nu lipsii a o face pe iapă să îndure ceea ce ai văzut pe meidan, o, emire al drept-credincioșilor! Cruntă osândă, fără de nicio îndoială, da care își are îndreptățirea în răutatea atâta de amarnică a străinei. Și-aceasta-i povestea mea!

După ce califul auzi istorisirea aceasta a lui Sidi Neman, se minună mult în sufletul său și îi zise tânărului:

— Hotărât, povestea ta este o poveste deosebită, iar osânda pe care o pui s-o îndure iapa aceea bălană este cuvenită! Însă mi-ar plăcea să mijlocești pe lângă soția ta să îngăduie a găsi un mijloc ca, lăsând-o pe iapa aceea în chipul de iapă, să n-o mai pedepsești, zi de zi cu atâta asprime. Da dacă lucrul n-o fi cu putință, Allah este cel mai mare!

Și, după ce grăi astfel, Al-Rașid se întoarse înspre cel de-al doilea ins, care era călărețul cel frumos, văzut în fruntea alaiului pe un cal ce-și purta soiul ales în felul de a umbla, călărețul acela care se rotea ca un emir ori ca vreun fiu de crai, și al cărui alai era urmat de un palanchin sub care ședeau două copilandre domnițe, și de niște cântăreți care cântau cântece indienești și chinezești, și îi zise…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind, și sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și șasea noapte

Micuța Doniazada strigă:

— O, sora mea, te rog fierbinte! grăbește de ne spune ce s-a întâmplat când califul s-a întors înspre călărețul cel tânăr, pe urmele căruia se cântau cântece indienești și chinezești!

Iar Șeherezada răspunse:

— Din toată inima și cu drag!

Și urmă astfel:

După ce califul se întoarse înspre călărețul cel frumos care sta smirnă dinaintea sa, și pe care îl văzuse rotindu-se pe calul ce-și purta soiul ales în călcătură, îi zise:

— O, tinere, am judecat după chipul tău că trebuie să fii vreun străin

de neam ales; și, spre a-ți înlesni intrarea la palatul meu, am poruncit să fii chemat dinaintea mea pentru ca auzul și vederea noastră să se bucure de tine. Dacă, așadar, ai ceva a ne cere, ori vreun lucru minunat a ne istorisi, nu zăbovi mai mult.

Și tânărul, după ce sărută pământul dintre mâinile califului, se temeni și răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, pricina venirii mele la Bagdad nu-i pentru vreo solie ori pentru vreo crăinicie, ci numai pentru dorul de a mai vedea o dată țara în care m-am născut, și de-a trăi aici până la moartea mea. Ci povestea mea este atâta de uluitoare, încât nu vroi a șovăi s-o istorisesc stăpânului nostru emirul drept-credincioșilor.

Și spuse:

Povestea călărețului pe urma căruia se cântau cântece indienești și chinezești

Află, o, stăpâne al meu și cunună peste capul nostru, că eu, de meseria mea de odinioară, care fusese și meseria tatălui meu și a tatălui tatălui meu, eram un tăietor de lemne prin păduri și cel mai sărac dintre tăietorii de lemne de la Bagdad. Iar sărăcia mea era mare și era încâinită și mai rău, în fiece zi, de viețuirea în casă laolaltă cu fiica socrului meu, chiar soția mea, o muiere oțățită, scârțană, gâlcevitoare, dăruită cu niște ochi goi și cu o minte ticăloasă. Afară de asta, nu era bună la nimic-nimica, și s-ar fi putut asemui la gingășie și la alint cu mătura din ogeacul nostru. Și, cum era mai sâcâitoare ca o muscă de cal și mai cârâitoare ca o găină prinsă, mă hotărâsem, după multe certuri și supărări, să nu-i mai grăiesc niciodată vreo vorbă și să-i îndeplinesc, fără crâcnire, toate toanele, ca să am oarecare tihnă când mă întorceam acasă de la munca grea a zilei. Ceea ce făcea ca, atunci când Atoatedătătorul îmi răsplătea truda cu vreo drahmă de argint, afurisita de muiere să nu pregete vreodată a se repezi să mi-o înșface, de cum treceam pragul casei. Și-așa se scurgea viața mea, o, emire al drept-credincioșilor.

Or, într-o bună zi, având trebuință să-mi cumpăr o frânghie de legat lemnele, dat fiind că aceea pe care o aveam se deșirase de tot, mă hotărâi, cu toată spaima ce mi-o stârnea gândul de-a vorbi cu soția mea, să-i spun nevoia în care mă aflam de-a cumpăra frânghia aceea nouă. Și nici n-apucară să iasă bine din gura mea vorbele de cumpărare și de frânghie, o, emire al drept-credincioșilor, că mi se și păru că aud cum se deschid peste capul meu toate zăvoarele furtunilor. Și urmă o vijelie lustruită cu sudalme și cu afurisenii, pe care nu este numaidecât zornic a le mai rosti de față cu stăpânul nostru! Și puse cap la toate, zicându-mi:

— A, fleandura și lepădătura cea mai ticăloasă! De bună seamă că nu-mi ceri bani decât ca să te duci să-i cheltuiești în tovărășia dezmățatelor din Bagdad. Da fii pe pace, că ochiul meu stă deschis asupra purtării tale. Și dacă chiar ceri banii aceștia pentru o frânghie, apoi am să merg și eu, ca s-o cumperi cu mine de față. Și, de altminteri, de-acuma încolo n-ai să mai ieși din casă fără mine!

Și, spunând acestea, mă târî cu dârzie în suk și plăti chiar ea neguțătorului frânghia ce-mi era de trebuință spre a câștiga pâinea. Ci numai Allah știe cu preț de câte tocmeli și de câți ochi poncișí, aruncați rând pe rând când înspre mine, când înspre negustorul speriat, fu încheiată târguiala aceea zbuciumată.

Ci, o, doamne al meu, toate astea nu erau decât începutul nenorocirii mele, în ziua aceea. Întrucât, la plecarea din suk, cum vroiam să mă despărțesc de soția mea spre a mă duce la muncă, ea îmi zise:

— Încotro o iei? Încotro o iei? Sunt cu tine și n-am să te las!

Și, fără nimic mai mult, sări în spinarea măgarului meu și adăugă:

— De-acuma încolo am să merg cu tine în munte, acolo unde te tot lauzi că îți treci zilele tăind lemne, ca să-ți veghez munca.

Iar eu, la știrea aceea, o, doamne al meu, văzui lumea întreagă cum se

înnegurează dinaintea chipului meu și pricepui că nu-mi mai rămânea decât să mor. Și îmi zisei: „Iacătă, o, bietul de tine, că pacostea nu are a-ți mai dea tihna mântuirii tale! Înainte baremi aveai oleacă de zăbavă câtă vreme te aflai singur în pădure. Acuma s-a sfârșit și asta! Mori în ticăloșia și în deznădejdea ta! Nu este scăpare și putință decât întru Allah milosârdnicul! De la el venim și la el ne întoarcem!” Și mă hotărâi, odată ajuns în pădure, să mă culc pe pântece și să mă las să mor de moarte neagră.

Și, chibzuind astfel, fără a răspunde o vorbă, pornii pe urmele măgarului care ducea în spinare povara ce-mi apăsa sufletul și viața.

Or, pe drum, sufletul omenesc, care este scump vieții, îmi năzări, spre a ocoli moartea, un gând la care nici nu visasem până atunci. Și nu pregetai să-l trec numaidecât în faptă.

Într-adevăr, de cum ajunserăm la poalele muntelui, iar soția mea se dete jos din spinarea măgarului, îi spusei:

— Ascultă, o, femeie! Întrucât nu mai am nicio putință de a-ți ascunde nimic, vreau să-ți destăinuiesc că frânghia pe care tocmai am cumpărat-o nu este menită nicidecum, în mintea mea, să lege lemne, ci trebuie, să slujească la a ne îmbogăți pentru totdeauna!

Și, în vreme ce muierea se afla sub lovitura nedumeririi în care o arunca mărturisirea aceea neașteptată, eu o dusei la gura unui puț vechi, secat de amar de ani, și îi spusei:

— Vezi puțul acesta? În el se află norocul nostru! Și, cu funia, am să mă duc să-l culeg.

Și, cum fiica lui socru-meu era tot mai uluită, adăugai:

— Ei, da, pe Allah! e mult de când mi s-a dezvăluit taina unei comori ascunse în puțul acesta, și care comoară este scrisă întru norocul meu. Iar ziua de astăzi este ziua când trebuie să cobor s-o scot! Și, pentru aceasta, m-am hotărât să te rog a-mi cumpăra funia!

Or, nici nu rostii eu bine vorbele acestea de comoară și de coborât în puț, că ceea ce nădăjduisem se și dovedi pe deplin. Întrucât soția mea strigă:

— Nu, pe Allah! eu am să cobor acolo înlăuntru! Căci tu n-ai să te pricepi niciodată cum să deschizi comoara și cum să pui stăpânire pe ea. Și-apoi nu am nicio încredere în cinstea ta.

Și își aruncă numaidecât iașmacul și îmi zise:

— Hai, grăbește de mă leagă cu frânghia și coboară-mă în puț.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce făcui câteva nazuri, numai așa, chipurile, și după ce înghiții câteva sudalme pentru șovăiala mea, oftai:

— Să fie după voia lui Allah și după voia ta, o, fiică a unor oameni de treabă!

Și o legai vârtos cu funia, petrecându-i-o pe după subsuori, și îi dedei drumul să lunece în afundul puțului. Iar când simții că ajunsese la fund, mă descotorosii de toate, aruncând frânghia în adâncul gropii. Și scosei un oftat de mulțumire cum nu mai slobozise pieptul meu de când ieșisem din pântecele maică-mi. Și-i strigai afurisitei:

— O, fiică a unor oameni de treabă, ai bunăvoința de a rămâne acolo până ce am să vin eu să te trag!

Și, fără să-mi mai pese de răspunsul ei, mă întorsei liniștit la munca mea și mă apucai să tai lemne cântând, ceea ce nu mi se mai întâmplase de multișoară vreme. Și, în bucuria mea, mi se părea că îmi crescuseră aripi, așa mă simțeam de ușor, ca păsările.

Și, descotorosit astfel de pricina amarurilor mele, putui într-un sfârșit

să gust dulceața liniștii și a tihnei. Ci, peste două zile, gândii în cugetul meu: „Ya Ahmad, legea lui Allah și a Trimisului său – asupra-i fie rugăciunea și binecuvântările! – nu îngăduie unei făpturi să ia viața altei făpturi cu chip la fel ca al ei. Iar tu, părăsind-o pe fiica socrului tău în afundul puțului, o primejduiești de-a o lăsa să moară de foame. Hotărât! unei făpturi ca ea i se cuvine cea mai rea osândă. Ci tu să nu-ți încarci sufletul cu moartea ei, și scoate-o din groapă. Și-apoi s-ar mai și putea ca învățătura aceasta de minte s-o lecuiască pe totdeauna de firea ei cea urâtă.

Și, neputând înfrunta sfatul acesta al cugetului, mă dusei la puț și o strigai pe fiica socrului meu, slobozind înspre ea altă funie:

— Hai, dă zor de te leagă, ca să te scot. Nădăjduiesc că învățătura aceasta te-o fi lecuit.

Și, simțind că funia fusese prinsă în afundul puțului, așteptai un răstimp spre a-i da răgaz soției mele să se lege bine. După care, simțind că zgâlțâia de frânghie, spre a-mi da de înțeles că e gata, o trăsei cu mare cazne, așa de grea era povara de la capătul funiei. Și care nu fu spaima mea, o, emire al drept-credincioșilor, văzând legat de funie…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă:

…văzând legat de funie, în loc de fiica socrului meu, un ginn uriaș, cu o înfățișare tare puțin liniștitoare, și care, de îndată ce atinse pământul, se temeni dinainte-mi și îmi zise:

— Multe mulțamuri am a-ți aduce, ya Sidi Ahmad, pentru binele pe care mi-l făcuși! Află, într-adevăr, că eu sunt din rândul ginnilor care nu au însușirea de a zbura prin văzduhuri, și care nu pot decât să se târâie pe pământ, măcar că în acest chip iuțeala lor este mare foarte și le îngăduie să meargă tot atâta de repede ca și ginii văzduhurilor. Și-așa că eu, un ginn pământenesc, îmi alesesem de ani și ani puțul acesta vechi spre a mi-l face sălaș. Și trăiam aci în tihnă deplină, până când, acum două zile, a coborât la mine cea mai afurisită muiere de pe pământ. Și n-a mai contenit să mă tot chinuiască din clipita când m-am apucat să mă încârduiesc cu ea, și m-a silit, toată vremea aceasta, să trudesc la ea fără de răgaz, eu care de ani și ani trăiam întru burlăcie și pierdusem deprinderile acestea! Ya Allah! drept care îți sunt tare îndatorat că m-ai izbăvit de pojarnica de muiere. Of, de bună seamă că un bine atâta de însemnat nu are să rămână fără de răsplată, întrucât a căzut într-un suflet care-i știe prețul. Iacătă, dară, ce pot și ce vreau să fac eu în schimbul lui!

Și se opri o clipă, ca să-și tragă sufletul, pe când eu, liniștit de gândurile lui bune, cugetam: „Pe Allah! muierea aceasta este ceva de spaimă, dacă a izbutit ea să-i sperie până și pe ginni, ba până și pe cel mai uriaș dintre ginni. Cum de-oi fi putut eu să durez atâta amar de vreme la răutatea și la ticăloșia ei?” Și, plin de milă față de mine însumi și față de semenul meu întru pacoste, îl ascultai atunci când începu iară:

— Da, ya Sidi Ahmad, din tăietor de lemne cum ești vreau să te fac pe-o potrivă cu regii cei mai mari. Și iacătă cum. Cunosc că sultanul de la Ind are numai o fată, care-i o copilandră cum este luna în cea de a patrusprezecea zi a ei. Și-i taman la vremea de măritiș, la anii patrusprezece și un sfert, și-i fecioară cum este boaba de mărgăritar în scoica ei de sidef. Iar eu vreau să fac așa ca să ți-o dea de soție însuși sultanul de la Ind, părintele său, care ține la ea mai strașnic decât la chiar viața lui. Și, spre a izbândi în gândul acesta, am să și dau drumul pasului, în fuga mea cea mai mare, înspre palatul sultanului, la Ind, și am să intru în trupul fetișcanei crăițe, și am să pun stăpânire o vreme pe mintea ei. Și, în felul acesta, stăpânită în duh, are să se pară nebună pentru toți cei din preajma ei, iar sultanul, tătâne-său, are să caute s-o zviduiască pe la toți vracii cei mai iscusiți de la Ind. Da niciunul dintre ei nu are să poată să ghicească pricina adevărată a boalei, care va fi șederea mea în trupul fetei; și toate strădaniile lor au să se spulbere la suflarea și la vrerea mea. Și-atunci ai să te ivești tu și ai să fii tămăduitorul domniței. Și am să-ți arăt mijloacele pentru acesta!

Și, după ce grăi astfel, ginnul scoase din sân niște frunze de la un pom tainic, pe care mi le dete, adăugând:

— Odată ce ai să fii dus la tânăra crăiță bolnavă, tu s-o cercetezi de parcă habar nu ai avea ce fel de boală are, să iei un chip îndoielnic și îngândurat, ca să-i bagi în sperieți pe cei de față, și, într-un sfârșit, să iei una dintre frunzele acestea, pe care s-o înmoi în apă și cu care să ștergi apoi obrazul fetei. Iar eu, numaidecât, am să fiu silit să ies din trupul copilei; și, pe clipă pe dată, fata are să-și capete iarăși mintea și are să se întoarcă la starea ei dintâi. Și, tot atunci, ca răsplată pentru lecuirea săvârșită, tu ai să ajungi solul copilandrei, fata regelui. Și acesta-i, ya Sidi Ahmad, chipul în care vreau să-ți răsplătesc binele pe care mi l-ai făcut în viață, izbăvindu-mă de muierea aceea înfricoșătoare care a venit să-mi facă cu neputință șederea în puțul meu, în locul acesta minunat și tihnit, unde nădăjduiam să-mi trec zilele în retulburare. Și Allah s-o bată pe afurisită!

Și, după ce grăi astfel, ginnul își luă ziua-bună de la mine, povățuindu-mă să pornesc îndată la drum înspre țara Indului, îmi ură călătorie bună și pieri din ochii mei, lunecând pe fața pământului ca o corabie dusă de furtună.

Eu atunci, o, doamne al meu, știind că ursita mea mă așteaptă în țara Indului, nu șovăii a urma povățuirile ginnului și a lua calea numaidecât înspre țara aceea depărtată. Iar Allah îmi meni bună pace și, după o călătorie lungă, plină de osteneli, de lipsuri și de primejdii, care nu sunt de nicio trebuință a le povesti stăpânului nostru, ajunsei fără de pagubă în țara Indului, acolo unde domnea sultanul, tatăl domniței ce avea să fie soția mea.

Și, ajungând în felul acesta la capătul călătoriei mele, aflai că într-adevăr nebunia domniței se și dovedise de o bună bucată de vreme, că faptul prăbușise saraiul împărătesc și toată țara în deznădejdea cea mai adâncă și că, după ce zadarnic folosise știința doftorilor cei mai iscusiți, sultanul o făgăduise pe domniță de soție aceluia care ar zvidui-o.

Eu atunci, o, emire al drept-credincioșilor, tare pe povețele ce mi le dedese ginnul, și fără de nicio grijă în ce privește izbânda, mă înfățișai la primirea pe care o dată în zi sultanul o îngăduia acelora ce vroiau să încerce o zviduire asupra minților domniței. Și călcai cu toată încrederea în odaia în care sta încuiată fata, și nu pregetai a pune în fapt învățătura ginnului, schimbând tot felul de înfățișări îngândurate, ca să fiu luat cu

totul în seamă. Pe urmă, după ce băgai bine în sperieți pe toți cei din preajmă, și fără a fi pus nicio întrebare despre starea bolnavei, înmuiai câteva frunze dintre cele ce le aveam și ștersei cu ele fața domniței.

Și fata, cuprinsă numaidecât de zgâlțâieli, dete un țipăt mare și căzu leșinată. Or, acestea se datorau ginnului care, cu ieșirea lui repezită din trupul copilandrei, stârnise starea aceea ce l-ar fi înfricoșat pe oricare alt ins în locul meu. Ci eu, departe de a mă arăta tulburat, stropii cu apă de trandafiri fața fetișcanei și o făcui să-și vină în simțiri. Iar ea se deșteptă cu mințile întregi și începu să vorbească la toată lumea, cu chibzuială, cu dulceață și cu măsură, cunoscându-i pe cei din preajmă și spunând fiecăruia pe nume.

Și bucuria fu până peste măsură la palat și în toată cetatea. Iar sultanul țării Indului, îndatorat de binele ce-i făcusem, nu se lepădă de făgăduială și mi-o dete pe fiica lui de soție. Și nunta noastră fu sărbătorită chiar în ziua aceea, cu vâlva cea mai strălucită, în toiul ospețelor și al veseliei întregului norod.

Și iacătă cum ajunsei soț al domniței, fata regelui de la Ind.

În ceea ce privește cea de-a doua domniță, pe care ai văzut-o șezând de partea stângă a palanchinului, o, emire al drept-credincioșilor, apoi iacătă!

După ce ginnul cel uriaș, datorită înțelegerii hotărâte între noi, părăsi trupul domniței de la Ind, își bătu capul spre a afla unde avea să se ducă să sălășluiască de aci înainte, dat fiind că nu mai avea adăpost și că puțul rămăsese stăpânit de pacostea de fiică a socrului meu. Și-apoi, în vremea șederii sale în trupul fetișcanei, prinsese gust până la urmă de un asemenea soi de adăpost, și își făgăduise ca la ieșirea sa de acolo să-și caute un alt trup de copilandră. Încât, după ce cugetă oleacă, își luă vânt și porni înspre împărăția Chitaiului, cu toată iuțeala, ca o corabie mare gonită de furtună.

Și nu dovedi altceva mai bun de făcut decât să se ducă și să se aciuiască în trupul fetei sultanului Chinei, o crăiță tânără de patrusprezece ani și un sfert, frumoasă ca luna în cea de-a patrusprezecea zi a ei, și neprihănită ca boaba de mărgăritar în scoica ei de sidef. Și, dintr-o dată, domnița sălășluită de el se puse pe un șir de zgâlțiituri și de zvâcnituri anapoda, și pe o revărsare de vorbe fără de cap care deteră limpede în vileag sminteala ei. Și amărâtul de sultan al Chitaiului degeaba chemă la căpătâiul fetei lui pe doftorii cei mai iscusiți din China, că nu izbândi neam s-o facă pe fiică-sa să se întoarcă la starea dintâi. Și fu cufundat, dimpreună cu saraiul și cu împărăția lui, în jale și în deznădejde, dat fiind că domnița era singurul său copil și că era o fată pe cât de iubitoare pe atâta de dulce și de frumoasă. Ci, într-un sfârșit, Allah îl avu întru mila sa și făcu să-i ajungă la urechi zvonul vindecării cea minunată, datorită îngrijirilor mele, a domniței de la Ind care ajunsese soția mea. Și trimise numaidecât un sol la tătânele soției mele, ca să mă roage să mă duc și să-i vindec fata, domnița Chitaiului, făgăduindu-mi-o de soție, dacă am să izbândesc.

Eu atunci mă dusei la soția mea cea tânără, copila sultanului de la Ind, și îi spusei de solia și de făgăduiala ce mi se trimiteau. Și izbutii s-o încredințeze că putea prea bine s-o primească de soră pe domnița Chitaiului, care mi se făgăduia de soție, dacă aș izbândi. Și plecai înspre țara Chitaiului.

Or, o, emire al drept-credincioșilor, tot ceea ce am să-ți povestesc în privința stăpânirii de către ginn a crăiței chinezoaice nu aflai decât după ce ajunsei în China, și din chiar gura ginnului cu pricina. Întrucât, până atunci, eu nu știusem prea bine nimic despre felul răului de care suferea crăița chinezoaică, și îmi ziceam că frunzele mele au să dovedească a o

zvidui de orice-o fi. Drept aceea plecasem plin de nădejde, fără a-mi da prin cap că chiar prietenul meu cel vechi, ginnul cel uriaș, care își alesese sălașul în trupul fetei sultanului, era pricina răului.

Încât uluiala mea fu până peste margini atunci când, după ce intrai în, iatacul crăiței chinezoaice, unde cerusem să fiu lăsat singur cu bolnava, cunoscui glasul prietenului meu, ginnul cel uriaș, care îmi spunea cu gura domniței:

— Ce, tu ești, ya Sidi Ahmad? Tu, cel pe care l-am copleșit cu binefacerile mele, tu vii să mă alungi din lăcașul pe care mi l-am ales pentru odihna oaselor mele? Au nu ți-e rușine ție să plătești binele cu răul? Și nu ți-e teamă că, dacă mă silești să ies de aici, am să mă duc de-a dreptul în țara Indului, în lipsa ta, să mă dedau la fel de fel de împreunări amarnice cu făptura soției tale de la Ind, și pe urmă s-o omor?

Și, întrucât nu puțin eram înfricoșat de primejdia aceea, ginnul se prilejui de spaima mea spre a-mi istorisi povestea sa din ziua când ieșise din trupul soției mele de la Ind, și mă rugă fierbinte, pentru binele meu, să-l las să trăiască liniștit în adăpostul cel nou pe care și-l alesese.

Eu atunci, tare buimăcit și nevroind să mă arăt lipsit de recunoștință față de ginnul acela minunat, care, la urma urmei, era obârșia norocului meu, tocmai eram gata a mă hotărî să mă întorc la sultanul Chinei spre a-i mărturisi că nu eram în stare, cu priceperea mea, s-o scap pe crăiță de boala ei, când Allah îmi suflă în minte un tertip. Așa că mă răsucii înspre ginn și îi zisei:

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, o, minunatule, nu ca s-o tămăduiesc pe crăița Chitaiului am venit eu aici, ci am făcut toată călătoria aceasta spre a te ruga, dimpotrivă, să-mi vii într-ajutor. Că, de bună seamă, o mai ții minte pe muierea cu care ai petrecut în puț câteva zile amarnice. Eh, muierea aceea era nevasta mea, fata socrului meu. Și eu am aruncat-o acolo în puț, ca să am tihnă. Or, pacostea se ține acuma după mine, că nu știu cine-a putut să scoată de acolo puiul acela de cățea. Da iacătă că e slobodă și se ține pe urmele mele. Și pretutindenea se ține după mine și, of, vai de capul nostru! într-o clipită are să fie...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și opta noapte

Urmă:

...pretutindenea se ține după mine, și, of, vai de păcatele noastre! într-o clipită are să fie aici. Și iacătă că o și aud cum țipă cu glasul ei cel afurisit în curtea palatului. Fie-ți milă, o, prietene al meu, și ajută-mă! Am venit să-ți cer fierbinte ajutorința!

Când auzi ginnul vorbele mele, fu cuprins de o spaimă de nespus și strigă:

— Ajutorință de la mine? ya Allah! ajutorință de la mine? Ferească-mă frații ginni de-a mai da ochii vreodată cu o muiere ca aceea! Prietene Ahmad, scapă cum ai putea! În ce mă privește, n-aș putea să fac nimica. Și fug numaidecât!

Așa grăi, și ieși cu vuiet din trupul domniței, spre a-și slobozi picioarele în vânt și spre a mânca sub pașii lui depărtările: întocmai ca pe ape o corabie mare gonită de furtună.

Iar crăița chinezoaică își veni în minți. Și ajunse cea de a doua soție a mea.

Și de-atunci trăiesc cu cele două copile crăiești, în huzururi de toate soiurile și în plăcerile cele mai gingașe.

Și-atunci gândii că, până a nu ajunge sultan peste țara Indului ori a Chitaiului, și până nu a mă afla în neputință de a mai călători, să mai văd o dată țara în care m-am născut și unde am trăit ca tăietor de lemne, orașul acesta al Bagdadului, cetatea păcii! Și iacătă, o, emire al drept-credincioșilor, cum m-ai întâlnit tu pe podul Bagdadului, în fruntea alaiului meu, urmat de palanchinul care le ducea pe cele două soții ale mele, domnițele Indului și ale Chitaiului, în cinstea cărora cântau meterhanalele din sculele lor cântece indienești și chinezești.

Și-aceasta-i povestea mea. Ci Allah este mai științor!

După ce auzi povestea călărețului cel strălucit, califul se ridică în cinstea lui și îl pofti să vină și să stea jos lângă el, pe scaunul jețului împărătesc. Și îl firitisi că fusese ales de județele celui Atot-putinte spre a ajunge, din tăietorul de lemne cel sărman care fusese, urmaș la scaunul de domnie al Indului și la scaunul de domnie al Chitaiului. Și adăugă:

— Pecetluiască Allah prietenia noastră, și apere-te el și ocrotească-te întru fericirea împărățiilor tale de mâine!

După care, Al-Rașid se întoarse înspre cel de-al treilea ins, care era preacinstitul șeic cel cu mâna darnică, și îi spuse:

— O, șeicule, te-am întâlnit ieri pe podul Bagdadului, și ceea ce am văzut din filotimia, din chibzuința și din umilința ta dinaintea lui Allah m-a îmboldit să te cunosc mai de aproape. Și sunt încredințat că mijloacele de care i-a plăcut Atoate-împărțitorului să se slujească spre a te cinsti cu darurile sale trebuie să fie cu totul osebite. Sunt ispitit până peste poate a le afla chiar de la tine; și anume spre a mă împărtăși din această plăcere am poruncit să vii aici. Vorbește-mi, așadar, cu inima deschisă, spre a mă bucura și eu, luând parte la fericirea ta cu mai deplină cunoaștere. Și să fii încredințat că, orice-ar fi să spui, ești dintru început coperit de năframa ocrotirii și a oblăduirii mele!

Iar șeicul cel cu mâna darnică răspunse, după ce sărută pământul dintre mâinile califului:

— O, emire al drept-credincioșilor, am să-ți deștern istorisirea întocmai, a tot ce este vrednic de istorisit din viața mea. Iar dacă povestea mea este uluitoare, puterea și slava Stăpânului lumii este încă și mai uluitoare!

Și istorisi precum urmează:

Povestea șeicului cel cu mâna darnică

Află, o, doamne al meu și doamne al tuturor facerilor de bine, că eu, la viața mea, am meșterit în meseria de biet frânghier, răsucind cânepa, așa cum o răsuciseră înainte de mine tătânele meu și moșii mei. Iar ceea ce dobândeam din meșteșugul acela de-abia ajungea să mă ajute a ne hrăni pe mine, pe soția mea și pe copiii mei. Ci, din lipsă de pricepere la altă meserie, mă mulțumeam, fără să prea cârtesc, cu puținul pe care ni-l menea Atoateîmpărțitorul, și nu dam vina sărăciei mele decât pe lipsa mea de pricepere și pe neiscusința minții mele. Și, în privința aceasta, nu mă înșelam, sunt dator să mărturisesc cu toată umilința dinaintea Stăpânului înțelepciunii. Ci, o, doamne al meu, înțelepciunea nu a fost vreodată harul frânghierilor, care răsucesc cânepa, iar locașul ei de seamă nu putea să fie sub turbanul unui frânghier care răsucește cânepa. Pentru aceea, oricum ar fi fost, nu aveam decât să mănânc pâinea lui Allah fără a mă ispiti de doruri mai de neîmplinit decât de-a păși dintr-o săritură peste vârful muntelui Kaf.

Or, într-o bună zi, cum stam în dugheana mea, cu o funie de cânepă prinsă pe după degetul cel gros de la picior, și pe care tocmai o isprăvisem de răsucit, văzui doi oameni bogați din mahala, care aveau obiceiul de-a veni să stea pe lavița de dinaintea prăvăliei mele spre a tăifăsui de una și de alta, bucurându-se de reveneala serii. Iar acești doi fruntași din mahalaua mea erau buni prieteni și le plăcea să tăinuiască între ei ba de una, ba de alta, depănându-și mătăniile de chilimbar. Ci niciodată nu li se întâmplase, în focul taifasului lor, să rostească vreo vorbă cu glas mai tare, ori să se depărteze de bunăcuviința pe care, în legăturile vieții, prietenii sunt datori să o aibă față de prietenii lor. Ba chiar dimpotrivă! Când unul vorbea, celalalt asculta, și tot așa mereu. Ceea ce făcea ca tăifăsuiala lor să fie totdeauna cuminte, și până și eu, cu toată puținătatea deșteptăciunii mele, izbuteam să mă aleg cu un ce câștig de la niște vorbe atâta de dibace.

Iar în ziua aceea, de îndată ce îmi deteră salamalekul lor, iar eu li-l întorsei precum se cuvenea, își luară locul obișnuit, dinaintea dughenei mele, și își urmară o tăinuiala pe care o începuseră încă de pe când se preumblau. Și unul dintre ei, pe care îl chema Si Saad, îi spuse celuilalt, pe care îl chema Si Saadi:

— O, prietene Saadi, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! un om nu poate fi fericit în lumea aceasta decât numai atâta cât are niște bani și niște avuții mari spre a trăi slobod de orice neajuns. Și-apoi săracii nu sunt săraci decât numai pentru că s-au născut în sărăcie, din tată în fiu, ori pentru că, născuți în avuții, le-au pierdut în risipe, în chiolhanuri, în vreo daravelă proastă ori numai în vreo năpastă dintre acelea față de care omul este neputincios. Oricum, o, Saadi, părerea mea este că săracii nu sunt săraci decât din pricină că nu izbutesc să adune o sumă de bani îndeajuns de mare ca să le îngăduie, prin vreo treabă negustorească pornită ia vreme prielnică, să se îmbogățească pe totdeauna, iar socotința mea este că dacă, ajungând în felul acesta bogați, ar da avuției lor o folosință potrivită, nu

numai că ar rămâne bogați, ci ar ajunge chiar nemărginit de bogați, cu timpul.

La care Si Saadi răspunse zicând:

— O, prietene Saad, nu ca să te înfrunt, ci, pe Allah! îmi pare rău că nu sunt de părerea ta. Și-apoi este neîndoielnic că-i mai bine, îndeobște, să trăiești în avuție decât în sărăcie. Însă avuția, prin ea însăși, nu are nimic ce ar putea să ispitească un suflet lipsit de patimi. Ea cel mult este de folos spre a face filotimii împrejurul nostru. Da câte neajunsuri nu are! Au nu știm noi, pe chiar pielea noastră, vreo câteva, noi care în fiece zi avem atâtea necazuri și atâtea supărări? Iar soarta prietenului nostru Hassan, frânghierul de colea, nu-i ea oare mai de dorit decât a noastră, la urma urmei? Și-apoi, o, Saad, calea pe care o arăți tu spre a face ca un sărac să ajungă bogat nu mi se pare tot atâta de limpede ca ție. Socot, într-adevăr, că această cale este tare supusă întâmplării, întrucât ține de o mulțime de împrejurări și de niște noroace tot atâta de întâmplătoare ca și ea, și despre care ar fi cam prea mult de vorbit. Din parte-mi, socot că un om sărac, lipsit de la început de orice ban, are măcar tot atâtea putințe de a ajunge bogat ca și când ar avea ceva parale; vreau să zic că ar putea, fără vreun cheag bănesc dintru început, să ajungă nemăsurat de bogat de la o zi la alta, fără a se trudi deloc, numai dacă așa i-a fost scrisă lui ursita. Drept aceea, găsesc că este tare zadarnic să agonisești mereu, cu gândul la niscaiva zile rele, întrucât zilele cele rele ca și cele bune tot de la Allah ne vin, și-i foarte rău a căuta să te zgârcești cu bunurile pe care ni le menește Atoatedătătorul zi de zi, străduindu-te să pui prisosul de-o parte. Prisosul, o, Saad, dacă este, trebuie să meargă la sărmanii lui Allah; iar a-l păstra numai pentru tine înseamnă a fi lipsit de credință în dărnicia Atoateîmpărțitorului. În ce mă privește, o, prietene, nu se află zi să nu mă scol din somn zicându-mi: „Bucură-te, ya Saadi, căci cine știe care va să fie astăzi binefacerea Stăpânului tău!” Și niciodată credința în Atoatedătătorul nu mi-a fost înșelată. Și, drept aceea, niciodată în viața mea nu am muncit și nici nu m-am îngrijat de ziua de mâine. Și-aceasta-i socotința mea.

Auzind vorbele prietenului său, preacinstitul Si Saad răspunse:

— O, Saadi, văd bine că astăzi ar fi cu adevărat zadarnic să stăruiesc a-mi sprijini părerea împotriva ta. Drept aceea, în loc de-a ne ciorovăi fără de nădejde, mai degrabă am să fac o încercare ce poate că are să te încredințeze de temeinicia felului meu de a privi viața. Vreau, așadar, să pornesc fără de zăbavă în căutarea unui om într-adevăr sărac, născut dintr-un părinte tot atâta de calic ca și el, căruia să-i dau, ca dar necântărit, o sumă mare de bani, care să-i slujească de cheag pentru început. Și, întrucât omul pe care am să-l aleg va trebui să-și fi dovedit cinstea, încercarea mea va să ne dovedească cine dintre noi doi are dreptate: dacă vei avea tu, cel care aștepți toate numai de la noroc, ori dacă voi avea eu, cel care socot că trebuie să-ți zidești singur casa.

Și Si Saadi răspunse:

— Chiar așa, o, prietene! Și, spre a-l găsi pe insul cel sărac și cinstit despre care vorbești, nu avem trebuință să mergem prea departe. Iacătă-l pe prietenul nostru Hassan frânghierul, care chiar că îndeplinește toate însușirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

...Hassan frânghierul, care chiar că îndeplinește toate însușirile cerute. Iar dărnicia ta nici n-ar putea să cadă pe un cap mai vrednic.

Iar Si Saad răspunse:

— Pe Allah! drept spui. Și numai uitarea din parte-mi a făcut să vreau a căuta aiurea ceea ce aveam la îndemână.

Pe urmă se întoarse înspre mine și îmi spuse:

— Ya Hassan, cunosc că ai o casă grea, cu multe guri și cu mulți dinți, și că niciunul dintre cei cinci copii cu care te-a hărăzit Atoatedătătorul nu este încă la vârsta de a te ajuta nici cât de cât. Cunosc, pe de altă parte, că chiar de nu este prea scumpă cânepa, la prețurile de-acuma din suk, tot trebuie să ai ceva parale ca s-o cumperi. Și, ca să ai parale, trebuie să le fi agonisit. Iar agoniselile nu sunt cu putință la o gospodărie ca a ta, unde veniturile sunt mai slabe decât cheltuielile. Așa că, ya Hassan, spre a te ajuta să ieși deasupra nevoii, vreau să-ți dăruiesc două sute de dinari de aur, care să-ți slujească de cheag spre a-ți lărgi negutătoria de frânghier. Spune-mi, dar, dacă socoți că ai putea, cu acești două sute de dinari, s-o scoți la capăt, făcând să rodească banul cu dibăcie și cu chibzuială!

Iar eu, o, emire al drept-credincioșilor, răspunsei:

— O, stăpâne al meu, alungească-ți Allah viața și facă el să capeți însutit îndărăt ceea ce îmi dăruie mărinimia ta! Și, întrucât te înduplecі a mă întreba, cutez să-ți spun că sămânța, pe pământul meu, cade într-un ogor al rodniciei, și că, fără a mă umfla prea tare în pene asupra putințelor mele, chiar și cu mult mai puțini bani în mână, mi-ar fi destul nu numai să ajung tot atâta de bogat ca și cei mai de vază frânghieri din isnaful meu, da și să ajung mai bogat, eu însumi, decât sunt laolaltă toți frânghierii din cetatea Bagdadului, cât de plină de lume și cât de mare este ea – dacă și Allah m-o ajuta, de bună seamă – inșallah!

Iar Si Saad, tare mulțumit de răspunsul meu, îmi spuse:

— Am mare nădejde în tine, ya Hassan!

Și scoase din sân o pungă pe care mi-o înmână și îmi zise:

— Ia punga aceasta. În ea se află cei două sute de dinari. Și ajută-te Allah să le dai folosință norocită și chibzuită, și să găsești în ei sămânța bogăției! Și să știi bine că eu și cu prietenul meu Si Saadi am fi peste măsură de bucuroși să auzim într-o zi că ai ajuns, în îmbelșugare, mai fericit decât ești în neajutorințe!

Eu atunci, o, doamne al meu, luând punga, fusei până peste marginile năboiurilor de bucurie. Iar tulburarea mea fu atâta de mare, că nici nu mai izbutii să-mi fac limba a rosti vorbele de mulțumire ce era de cuviință să le rostesc într-o împrejurare ca aceea; și abia dovedii să am baremi atâta minte cât să mă plec până la pământ și să iau pulpana mantiei binefăcătorului meu și să mi-o duc la buze și la frunte. Ci el se grăbi s-o tragă îndărăt cu gingășie și să-și ia rămas-bun de la mine. Și, însoțit de prietenul său Si Saadi, se ridică spre a-și urma preumblarea.

În ce mă privește, după ce ei se depărtară, gândul cel dintâi care îmi veni în chip firesc în minte fu să caut unde aș putea să pun mai bine punga cu cei două sute de dinari, ca să fie în deplină pază. Și, întrucât în căsuța mea amărâtă, alcătuită numai dintr-o odaie, nu aveam nici dulap, nici mirosnă de dulap, nici sipet, nici ladă, nici nimic de soiul acesta unde să

ascund un lucru de ascuns, rămăsei cu totul nedumerit și mă gândii o clipă să mă duc și să îngrop banii aceia în vreun loc pustiu, afară din cetate, până oi găsi mijlocul de a-i face să rodească. Da mă răzgândii, cugetând că ascunzătoarea mea ar putea, din vreo năpastă, să fie dibuită de careva, ori chiar eu s-ar putea să fiu văzut de vreun plugar. Și numaidecât îmi veni gândul că tot ce îmi rămânea mai bun de făcut era să ascund punga aceea în răsuciturile de la turbanul meu. Și, pe clipă pe dată, mă sculai, închisei ușa de la dugheană și îmi desfășurai turbanul cât era de lung. Și, dintru-ntâi, scosei din pungă zece gălbiori, pe care îi pusei deoparte spre cheltuială, iar pe ceilalți, cu pungă cu tot, îi învălui în răsuciturile cearceafului, punându-i taman la capătul lui. Și, strângând capătul acela, cu punga înnodată în el, împrejurul cealmalei, îmi întocmii turbanul la loc, în patru rotocoale desăvârșit răsucite. Și-atunci putui să răsuflu mai în largul meu.

Or, după ce sfârșii treaba, deschisei iarăși ușa de la dugheană și zorii să mă duc la suk ca să mă rostuiesc cu toate de câte aveam trebuință. Începui dintru-ntâi cu a cumpăra o grămadă strașnică de cânepă, pe care o adusei la dugheană. După care, cum trecuse o bună bucată de vreme de când în casa mea nu se mai pomenise pic de carne, mă dusei la măcelărie și cumpărai o spală de miel. Și luai calea către casă, spre a-i duce nevesti-mi spata aceea de miel, să ne-o gătească cu pătlăgele roșii. Și mă bucuram mai dinainte de bucuria copiilor când au să vadă bucatele acelea gustoase.

Ci, o, doamne al meu, mândria mea era prea făloasă ca să rămână nepedepsită. Căci îmi pusesem spata aceea pe cap și mergeam bălăbănind din mâini, cu gândurile răpite de visele mele de bogăție. Și iacătă că un erete flămând se repezi deodată pe spata de miel și, până să apuc eu să ridic mâna ori să fac vreo mișcare, mi-o și înșfăcă, dimpreună cu turbanul și cu tot ce se afla în turban, și își luă zborul ducând spata în plisc și turbanul în gheare.

Iar eu, când văzui așa, începui să scot niște țipete atâta de înfricoșate încât și oamenii și muierile și copiii de prin preajmă fură cuprinși de tulburare și își adăugară răcnetele lor la ale mele, spre a-l speria pe tâlhar și spre a-l face să lase prada. Ci țipetele noastre, în loc de-a izbândi treaba aceasta, nu făcură decât să-l stârnească pe erete a-și spori bătăile din aripi. Și pieri numaidecât în văzduhuri, cu avutul și cu norocul meu.

Iar eu, tare pâclișit și mohorât, fusei nevoit a mă hotărî să cumpăr alt turban, lucru care aduse încă un scăzământ în dinarii de aur pe care avusesem grijă să-i scot din pungă, și care acuma erau toată averea mea. Or, cum și apucasem să cheltuiesc o bună parte din ei cu târguiala cânepii, ceea ce îmi mai rămăsese era departe de a-mi ajunge spre a mă îmbia să visez de aci înainte vreo nădejde mai temeinică în privința îmbogățirii mele de mâine. Ci, hotărât! ceea ce îmi pricinui necazul cel mai mare și îmi înnegură lumea dinaintea ochilor fu gândul că binefăcătorul meu Si Saad jalnică mulțumire are să mai încerce că și-a ales atâta de rău omul căruia să-i încredințeze rodirea banului său și izbânda cercetării râvnite. Și îmi ziceam, pe deasupra, că atunci când are să afle de nenorocirea pățaniei mele, are s-o socotească poate ca pe o născocire din parte-mi, și are să mă învăluie cu dosada lui.

Oricum, o, doamne al meu, atâta cât mă mai ajutară cei câțiva dinari ce-mi rămăseseră de la furtișagul eretului, nu avuserăm ce ne plânge prea tare în casă. Da când și cei mai de pe urmă gologani se sfârșiră, repede căzurăm iarăși în sărăcia de mai înainte, și mă pomenii iar în neputință de a mai scăpa din starea mea. Ci mă păzii cu mare grijă să cârtesc împotriva

județelor celui Prea-înalt, și gândeam: „O, bietule, Atoateîmpărțitorul ți-a dăruit avere într-un ceas când o așteptai cel mai puțin, și ți-a luat-o aproape tot atunci, întrucât așa i-a plăcut lui și întrucât averea aceea era a lui! Pleacă-te dinaintea județelor sale și supune-te vrerii lui!” Și, pe când eu rumegam asemenea gânduri, femeia mea, față de care nu putusem a mă opri să destăinuiesc pierderea ce-o avusesem și pe ce cale îmi venise, era cu totul de neîmpăcat. Și, ca vârf la toată pacostea, întrucât, tot așa, în tulburarea în care mă aflam, scăpasem să le spun și vecinilor că odată cu pierderea turbanului pierdeam și prețul a o sută nouăzeci de dinari de aur, vecinii mei, care îmi știau de multă vreme sărăcia, nu făcură decât să-și râdă de vorbele mele, dimpreună cu copiii lor, încredințați că pierderea turbanului îmi scrântise mințile. Iar muierile, la trecerea mea, rosteau râzând: „Ia uite-l pe ăla care a lăsat să-i zboare și mințile odată cu turbanul!”

Și-așa!

Or, o, emire al drept-credincioșilor, trecuseră vreo zece luni din ziua în care eretele îmi pricinuise nenorocirea aceea, când cei doi prealuminați prieteni Si Saad și Si Saadi socotiră să vină și să-mi ceară vești despre folosința pe care o dasem celor două sute de dinari. Și, pe când veneau înspre mine, Si Saad îi spunea lui Si Saadi:

— Mă gândeam mai acum vreo două zile la prietenul nostru Hassan, făcându-mi o mare plăcere de mulțumirea pe care o voi avea când am să te pun martor la izbânda cercetării noastre! Ai să vezi la el o schimbare de de-abia avem să-l mai cunoaștem.

Și, cum și ajunseseră aproape de tot de dugheană, Si Saadi răspunse, zâmbind a râde:

— Mi se pare, pe Allah! o, prietene Saad, că mănânci cam de crud castravetele. În ce mă privește, eu cu chiar ochiul meu îl și zăresc pe Hassan stând ca de obicei cu cânepa dată de după degetul cel gros de la picior, ci niciun fel de schimbare vădită nu-mi bate la ochi în făptura lui. Întrucât iacătă-l tot atâta de sărăcăcios îmbrăcat ca și în trecut, și singura osebire pe care o văd la el este că turbanu-i ceva mai grețos și mai jegos decât acum șase luni. De altminteri, uită-te și tu și ai să vezi că ceea ce spun nu poate fi tăgăduit.

Cu asta, Si Saad, care se și afla dinaintea prăvăliei mele, mă cercetă și văzu și el că starea mea era fără de nicio schimbare și că înfățișarea mea era fără de nicio îmbunătățire. Iar cei doi prieteni intrară la mine și, după salmalekurile obișnuite, Si Saadi îmi spuse:

— Ei, Hassane, pentru ce ai fața aceasta abătută și chipul posomorât? Fără de îndoială că daravelile îți aduc zbucium, și schimbarea vieții te mohorăște oleacă!

Iar eu, cu ochii în jos, răspunsei:

— O, stăpânii mei, Allah alungească-vă viața! ci ursita-i vrăjmașa mea necontenit, iar năprasnele vremii de-acum sunt mai rele decât ale trecutului. Cât despre încrederea pe care stăpânul meu Si Saad și-a pus-o în robul său, apoi aceea a fost înșelată, nu, ce-i drept, din vina robului, ci din vina potrivniciei ursitei!

Și le istorisii pățania mea pe de rost, așa precum ți-am istorisit-o, o, emire al drept-credincioșilor. Ci nu este de niciun folos s-o mai spunem încă o dată.

Când sfârșii cu povestea, văzui că Si Saadi mustăcea viclean, uitându-se la Si Saad cel tare dezamăgit. Și urmă un răstimp de tăcere, după care Si Saad îmi spuse:

— Hotărât, izbânda nu este aceea la care mă așteptam. Ci nu am a-ți face nicio mustrare, măcar că povestea cu eretele este cam ciudată, și aș putea, pe drept temei, să n-o cred și să te bănuiesc a te fi veselit, a fi benchetuit și a fi ospătat cu banii pe care ți-i dasem spre cu totul altă folosință. Oricum, vreau să mai fac o dată încercarea cu tine, și să-ți mai dau alți dinari, tot atâția cât și întâia oară. Căci nu vreau ca prietenul meu Saadi să mă biruiască chiar de la cea dintâi ispitire!

Și, spunând acestea, îmi numără două sute de dinari, spunându-mi:

— Îmi place să socot că de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezecea noapte

Urmă:

…de data aceasta nu ai să mai ascunzi banii în turban. Și, cum îl și prinsesem de mâini spre a le duce la buzele mele, mă părăsi și plecă împreună cu prietenul său.

Or, eu nu mă mai apucai de lucru după plecarea lor, ci încuiai degrabă prăvălia și mă întorsei la mine acasă, știind că la ceasul acela nu era primejdie s-o găsesc pe nevastă-mea ori pe copiii mei acolo. Și pusei deoparte zece dinari de aur, din cei două sute, iar pe ceilalți o sută nouăzeci îi înfășurai într-o basma pe care o înnodai. Și nu mai urma decât să găsesc un loc temeinic unde să ascund comoara. Și-așa că, după ce chibzuii îndelung, mă hotărâi s-o pun în fundul unei oale cu tărâțe, în care chitii că nimănuia nu are să-i dea prin cap să-i caute. Și, după ce așezai găvanul la loc în ungherul lui, plecai, pe când nevastă-mea se întorcea acasă să gătească de cină. Și îi spusei, la plecare, că mă duc să târguiesc niște cânepă, da că am să mă întorc până la ceasul mesei.

Or, pe când eu mă aflam la suk spre a face târguiala aceea, un negușător de prafuri, din cele cu care își spală părul muierile când se duc la hammam, tocmai trecea pe uliță și făcea zarvă cu strigătele lui. Iar muierea mea, care de multă vreme nu se mai lăiase, îl chemă pe negușător. Ci, întrucât nu avea niciun gologan, nu știa cum să facă să plătească, și gândi, zicându-și în sinea ei: „Oala ceea de tărâțe, care zace colea de multă vreme, nu ne este de niciun folos până una alta. Așa că am să i-o dau negușătorului în schimb pe praful de spălat pe cap”. Și-așa făcu. Iar negușătorul, învoindu-se cu trocul, tocmeala fu încheiată. Și luă găvanul, cu tot ce se afla în el.

Iar eu, la vremea cinei, mă întorsei împovărat cu cânepă, atâta câtă puteam să car, și o pusei într-o chițimie pe care anume o întocmisem în casă. Pe urmă, mă repezii, fără a mă da de gol, să arunc o ochiadă înspre chiupul în care se aflau noroacele mele. Și văzui ce văzui. Și o întrebai cu năprasnă pe muierea mea pentru ce luase chiupul de la locul lui obișnuit. Iar ea îmi răspunse liniștită, istorisindu-mi schimbul cu pricina. Și, dintr-o dată, moartea cea roșie intră în sufletul meu. Și căzui lat la pământ, ca un om cuprins de amețeală. Și strigam:

— Alungat să fie Cel-bătut-cu-pietre, o, femeie! Ai schimbat și soarta mea, și soarta ta, și soarta copiilor noștri, pe oleacă de praf de lăiat pe cap. De data aceasta suntem pierduți fără de mântuire!

Și, în puține vorbe, îi povestii cum sta treaba. Iar muierea, în deznădejdea ei, începu să se văicărească, să se bată peste piept, să-și smulgă părul și să-și rupă hainele. Și țipa:

— O, nenorocirea noastră din vina mea! Am vândut norocul copiilor noștri negutătorului acela de prafuri de lăut, și de care habar nu am cine e. Întrucât acuma a trecut întâia oară pe ulița noastră, și nu am cum să-l mai găsesc vreodată, mai ales că o fi și dat de punga noastră.

Pe urmă, chibzuind oleacă, începu să mă mustre pentru lipsa mea de încredere în ea, într-o treabă atâta de grea ca aceea, spunându-mi că nenorocirea de bună seamă că ar fi fost ocolită dacă i-aș fi împărtășit taina. Și, de altminteri, ar fi prea lung, o, doamne al meu, să-ți deapăn ție, care prea bine știi ce iscusită-i limba muierilor la necaz, toate câte i le aducea durerea atuncea în gură. Și nu știam ce să mai fac ca s-o potolesc. Și-i zisei:

— O, fiică a socrului meu, domolește-te, rogu-te! Nu vezi că ai să-i stârnești pe toți vecinii cu țipetele și cu bocetele tale, și chiar că nu este de nicio trebuință să mai afle și ei de-a doua năpastă a noastră, când și-așa nu le mai ajung vorbele de batjocură și hlizelile de zeflemea și de luat peste picior, din pricina eretelui? Și, de data aceasta, chiar că are să li se facă de două ori mai mare bucuria de a-și râde de prostia noastră! Încât este mai bine pentru noi, care am și gustat din râsetele lor, să ținem tăinuită pierderea aceasta și s-o îndurăm plini de răbdare, supunându-ne judeților celui Prea-înalt. Și-apoi să-l binecuvântăm că a binevoit să ne ia îndărăt din darurile sale numai o sută nouăzeci de galbeni, lăsându-ni-i pe aceștia zece, a căror folosință nu are să pregete a ne aduce oareșicare ușurare.

Ci, oricât de bune să fi fost judecățile mele, muierea degeaba se tot străduia să se lase în seama lor. Și numai încetișor, încetișor izbutii s-o alin, spunându-i:

— Suntem săraci, dreptu-i! Ci, la urma urmei, bogații ce au de la viață mai mult ca noi? Au nu răsuflăm și noi tot din aburul pe care îl sorb ei? Au nu ne bucurăm tot de un cer și tot de o lumină ca și ei? Și nu mor și ei, până la urmă, ca și noi?

Și, tot vorbind așa, o, doamne al meu, izbutii nu numai s-o liniștesc, ci să mă liniștesc și pe mine. Și îmi văzui de munca mea, cu un cuget tot atâta de limpede ca și cum cele două afurisite de năpaste nici nu ni s-ar fi întâmplat.

Ci tot mai rămânea un lucru ce mă râcâia: mă cuprindea spaima ori de câte ori mă întrebam cum am să pot da față cu Si Saad, binefăcătorul meu, atunci când avea să vie și să-mi ceară samă de cum am folosit cei două sute de dinari de aur. Iar gândul acesta înnegura lumea și viața dinaintea ochilor mei.

Într-un sfârșit, sosi și ziua cea atâta de înfricoșată, care mă puse de față cu cei doi prieteni. Iar Si Saad, dacă zăbovise atâta să vină și să afle vești despre mine, fără de nicio îndoială că pesemne i-o fi zis lui Si Saadi: „Să nu ne grăbim a merge la Hassan frânghierul. Căci cu cât avem să amânăm aceasta, cu atâta are să fie el mai bogat și cu atâta mulțumirea mea are să fie mai mare. Iar Si Saadi prepun că trebuie să-i fi răspuns: „Pe Allah! nu doresc nimic mai mult decât să fiu de un gând cu tine. Numai că tare socot că bietul Hassan are să mai aibă cale lungă de străbătut până ce să ajungă la locul unde îl așteaptă belșugul. Da iacătă-ne că am ajuns. Și are să ne spună chiar el cum stă cu daravelile!”

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, eram atâta de năuc încât nu aveam decât un dor, și-anume acela de-a o lua la fugă spre a mă ascunde din ochii lor; și doream din toate puterile să văd pământul cum se cască și cum mă înghite. Așa că, atunci când ajunseră dinaintea prăvăliei, mă prefăcui că nu-i văd și lăsai mai departe să se pară că aș fi tare prins cu munca de frânghier. Și nu ridicai ochii să mă uit la ei decât după ce îmi deteră salamalekul și fusei nevoit să le răspund. Și, pentru ca ocara și osânda mea să nu dureze mai mult, nu vrusei nici măcar să aștept ca ei să mă întrebe, ci mă întorsei înspre Si Saad și îi istorisii, dintr-o răsuflare, cea de a doua năpastă pe care o pățisem, adică trocul pe care femeia mea îl făcuse cu oala de tărâțe în care ascunsesem punga, pe oleacă de praf de lăut. Și, după ce mă ușurai întrucâtva în felul acesta, lăsai ochii în jos, mă așezai la locul meu și mă apucai iar de munca mea, petrecând iarăși sculul de cânepă pe după degetul cel gros de la piciorul meu al stâng. Și gândeam: „Am spus ce aveam de spus. Și numai Allah știe ce are să urmeze!”

Or, departe de a se supăra său de a mă afurisi, făcându-mă de mincinos și de om de rea credință, Si Saad izbuti să se stăpânească, fără a da în vileag nimica din ciuda ce-l fierbea văzând că ursita îi făcea în necaz cu atâta dârzie. Și se mulțumi să-mi spună:

— La urma urmei, Hassane, este cu putință ca tot ceea ce îmi bășmești să fie adevărat, și-i chiar cu putință ca și punga cea de-a doua să se fi dus, întocmai așa cum s-a dus și sora ei. Ci chiar că este oarecum de mirare că eretele și negutătorul de praf de lăut s-au brodit taman la ceasul anume când tu erai pierdut în visare ori taman când lipseai de acasă, spre a înșfăca ceea ce era ascuns atâta de bine. Oricum, eu de-acuma mă las păgubaș de-a mă mai ispiti cu vreo altă încercare!

Pe urmă, se întoarse înspre Si Saadi și îi spuse:

— Ci, O, Saadi, nu stăruiesc mai puțin a gândi că fără de bani nimica nu este cu putință, și că un sărac tot sărac rămâne, câtă vreme cu munca lui n-a silit ursita să-i fie prielnică.

Ci Si Saadi răspunse:

— Mare greșeală săvârșești, o, preadarnicule Saad! Nu ai șovăit, spre-a face să izbândească părerea ta, să arunci patru sute de dinari, jumătate la un erete și jumătate la un negutător de prafuri de spălat pe cap. Ei bine, din parte-mi, eu nu am să fiu tot atâta de darnic ca tine. Ci nu vreau decât, la rându-mi, să încerc a-ți dovedi că singur numai jocul ursitei este legea vieții noastre, și că singure numai județele soartei sunt temeiurile norocului ori nenorocului pe care putem noi să ne bizuim.

Pe urmă se întoarse înspre mine și, arătându-mi o bucățoaie de plumb pe care o ridicase mai înainte de pe jos, îmi spuse:

— O, Hassane, tu cel de care norocul a fugit până acuma, tare aș vrea să-ți viu în ajutor, așa cum a făcut prietenul meu cel darnic, Si Saad. Ci Allah nu m-a blagoslovit cu atâtea avuții, și tot ceea ce pot să-ți dau este bucata aceasta de plumb, pe care fără de îndoială că a pierdut-o vreun pescar târâindu-și pe jos năvoadele.

La vorbele acestea ale lui Si Saadi, prietenul său Si Saad începu să râdă cu hohote, gândind că acela vrea să-mi facă vreo șolticărie. Ci Si Saad nu luă seama și îmi întinse cu un chip falnic bucata de plumb, zicându-mi:

— Ia-o, și lasă-l pe Si Saad să râdă. Întrucât are să vină o zi când bucata aceasta de plumb, dacă așa are să fie voia soartei, ți se va dovedi mai de folos decât tot argintul din zăcători.

Iar eu, știindu-l ce om de bine era Si Saadi, și cât de mare era

înțelepciunea lui, nu vrusei să-l supăr cumva făcând vreo împotrivire cât de cât. Și luai bucata de plumb pe care mi-o întindea, și o băgai cu grijă la chimirul meu gol de orice gologan. Și nu pregetai să-i mulțumesc fierbinte și pentru urările și pentru gândurile lui cele bune. Și-apoi cei doi prieteni mă părăsiră, spre a-și urma preumblarea, pe când eu mă apucam iarăși de munca mea.

Și seara, când mă dusei acasă și când după cină mă dezbrăcai să mă culc, simții deodată ceva care se rostogoli pe jos. Și, după ce îl căutai și îl găsii, văzui că era bucata de plumb care alunecase din chimir. Și, fără a-i da nici cea mai mică luare-aminte, o pusei la întâmplare unde nimerii, și mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult până ce…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și una noapte

Urmă:

…fără a-i da nici cea mai mică luare-aminte, o pusei la întâmplare unde nimerii, și mă întinsei pe saltea, nezăbovind mult până ce să adorm.

Or, în noaptea aceea, trezindu-se la un ceas tare devreme, cum îi era obiceiul, un pescar dintre megieșii mei, când își cercetă năvoadele, până a le lua în spinare, văzu că le lipsea o bucată de plumb, tocmai într-un loc unde lipsa plumbului era o lipsă tare păcătoasă pentru buna folosire a sculei lui de muncă. Și, cum nu avea alta la îndemână de pus în loc, și cum nu era nici vreme de mers să cumpere din suk, dat fiind că toate prăvăliile erau închise, se văzu la mare ananghie, gândind că, dacă nu pleacă la pescuit cu două ceasuri până în ziuă, nu o să aibă cu ce să-și îndestuleze a doua zi casa. Și-atunci se hotărî a-i spune nevesti-si să se ducă, în pofida ceasului nepotrivit și a supărării ce avea s-o pricinuiască, să-i scoale pe vecinii mai apropiați și să le arate care-i necazul, rugându-i să-i caute vreo bucată de plumb, ca s-o pună în locul celei ce lipsea de la năvodul lui.

Și, cum noi eram taman vecinii cei mai apropiați ai pescarului, femeia veni să bată mai întâi la poarta noastră, gândind în sine-și, de bună seamă: „Hai să încerc să cer plumb de la Hassan frânghierul, măcar că știu de amar, de vreme că anume chiar la el trebuie să te duci atunci când nu ai trebuință de nimic.” Și bătu la poartă mai departe, până ce mă deșteptai. Și strigai:

— Cine-i la poartă?

Ea răspunse:

— Eu sunt, fata socrului pescarului Cutare, vecinul tău! O, Hassane, mi-e obrazul mohorât că te scol în felul acesta din somn, da-i vorba de unealta de muncă a tatălui copiilor mei, și mi-am silit sufletul la fapta aceasta lipsită de cuviință. Iartă-ne, rogu-te! și spune-mi, ca să nu te țin prea mult afară din patul tău, nu cumva ai vreo bucată de plumb s-o împrumuți soțului meu ca să-și dreagă năvoadele?

Și pe dată îmi adusei aminte de plumbul ce mi-l dedese Si Saadi, și gândii: „Pe Allah, n-aș avea cum să mă folosesc mai bine de el decât făcându-i un bine vecinului meu, tatăl copiilor”. Și-i răspunsei vecinei că

chiar aveam o bucată ce s-ar putea potrivi, și mă dusei să caut pe pipăite bucata cu pricina, și o dedei nevesti-mi ca să i-o ducă chiar ea vecinei.

Și biata femeie, bucuroasă că nu venise degeaba și că nu se întorcea acasă fără de izbândă, îi spuse femeii mele:

— O, vecină a noastră, mare bine ne-a făcut în noaptea aceasta șeicul Hassan. Încât, în schimb, tot peștele pe care omul meu are să-l tragă la cea dintâi aruncătură a năvoadelor are să fie scris întru norocul vostru, și-avem să vi-l aducem mâine. Pe capul nostru!

Și dete fuga să-i ducă bucata de plumb vecinului nostru pescarul, care numaidecât își drese cu el năvoadele și plecă la pescuit, cu două ceasuri până-n ziuă, după obiceiul lui.

Or, cea dintâi aruncătură de năvod, întru norocul rostru, nu-i aduse decât numai un pește. Da peștele acela era lung de mai bine de-un cot, și gras pe măsură. Și ni-l puse deoparte în coșul lui, și își văzu mai departe de pescuit. Ci, din toți peștii pe care îi mai scoase, niciunul nu fu pe potriva celui dintâi, ca frumusețe și ca mărime. Și-așa că atunci când își isprăvi pescuitul, grija lui cea dintâi, până a se duce să vândă în suk roada pescuitului, fu de a pune pe un strat de iarbă înmiresmată peștele menit nouă și de a ni-l aduce, spunându-ne:

— Facă-vi-l Allah cât mai plăcut și cât mai gustos!

Și adăugă:

— Mă rog vouă să primiți darul acesta, măcar că nu este destul de falnic și de potrivit. Și iertați-ne pentru puținătatea lui, o, vecinilor! Întrucât acesta-i norocul vostru, și-atâta a fost toată aruncătura mea dintâi de năvod.

Iar eu răspunsei:

— Acesta-i un târg din care tu ieși păgubit, o, vecine! Întrucât acuma-i întâia oară când se vinde un pește de frumusețea și de prețul acesta pe o bucată de plumb care de-abia dacă face un gologănuț de aramă. Ci îl primim ca dar din partea ta, ca să nu te supărăm, și întrucât ni-l faci cu inima prietenoasă și darnică.

Și mai schimbarăm câteva politețuri de-acestea, apoi se duse. Iar eu îi dedei soției mele peștele de la pescar, spunându-i:

— Vezi tu, o, femeie, că Si Saadi n-a greșit când mi-a spus că o bucată de plumb ar putea să-mi fie mai de folos, dacă vrea Allah, decât tot aurul din Sudan? Ia uite un pește cum nici emirii și nici regii n-au văzut vreodată pe tablalele lor.

Iar soția mea, măcar că tare bucuroasă la vederea acelui pește, nu mă lăsă fără de răspuns:

— Așa-i, pe Allah! da cum să fac ca să-l gătesc? Că noi nu avem nici grătar, și nu avem nici baremi vreun vas îndestul de mare spre a-l găti întreg.

Iar eu răspunsei:

— Nu-i nimica, noi tot avem să-l mâncăm, fie întreg, fie făcut bucăți! Așa că nu-ți mai face griji să-i jertfești înfățișarea de pe dinafară, și nu te sfii să-l tai în bucăți ca să ni-l gătești cu sos.

Iar femeia, după ce îl despică pe din două, îi scoase măruntaiele, și văzu în mijlocul măruntaielor ceva ce strălucea cu o lumină vie. Și scoase lucrul acela de acolo, îl spălă în găleată și văzurăm că era o bucată de sticlă, mare cât un ou de porumbel, și străvezie ca apa de stâncă. Și, după ce ne uitarăm la ea o vreme, o deterăm copiilor, să-și facă de joacă cu ea și ca să n-o mai stânjenească pe mama lor, care gătea peștele cel minunat.

Or, seara, la ceasul cinei, femeia mea băgă de seamă că, măcar că încă

nu aprinsese opaițul, o lumină, pe care nu ea o aprinsese, lumina odaia. Și se uită în toate părțile să vadă de unde venea lumina aceea, și văzu că se revărsa din oul de sticlă pe care copiii îl lăsaseră pe jos. Și luă oul acela și-l puse pe marginea prichiciului, la locul obișnuit al lămpii. Și râmaserăm până peste fire de minunați când văzurăm puterea luminii ce se revărsa din ea, și strigai:

— Pe Allah! o, fiică a socrului meu, iacătă că bucata de plumb a lui Si Saadi nu doar că ne hrănește, da ne și luminează, și are să ne cruțe de-acuma înainte de cumpăratul uleiului pentru opaiț.

Și, la lumina cea vrăjită a oului de sticlă, mâncarăm peștele cel gustos, sporovăind despre îndoitul chilipir din ziua aceea binecuvântată, și preamărindu-l pe Atoateîmpărțitorul pentru binefacerile sale. Și ne culcarăm, în noaptea aceea, mulțumiți de soarta noastră și nedorindu-ne nimic mai mult decât ca lucrurile să tot ție așa.

Or, a doua zi, zvonul despre sticla cea luminătoare pe care o găsisem în pântecele peștelui nu zăbovi, datorită limbii celei lungi a fiicei moșului meu, să se împrăștie în mahala. Și nu peste mult soția mea se pomeni că vine la ea o evreică, vecină de-a noastră, al cărei soț era giuvaiergiu în suk. Și, după salamalekurile și urările de datină dintr-o parte și din cealaltă, evreica, după ce măsură îndelung oul de sticlă, îi spuse neveste-mi:

— O, vecină Aișah, mulțumește lui Allah că m-a abătut astăzi pe la tine. Căci, dat fiind că îmi place bucata aceasta de sticlă, și că mai am una aproape la fel cu care mă împodobeam uneori și care ar face pereche cu aceasta de-aici, aș dori să ți-o cumpăr, și îți dau pe ea, fără a mă precupeți, o grămadă de bani: zece dinari de aur noi!

Ci copiii noștri, când auziră că e vorba să li se vândă jucăria, se puseră pe plâns, rugându-se de mama lor să țină oul pentru ei. Iar ea, ca să-i potolească și întrucât, de asemenea, oul acela ne ținea loc de lampă, nu primi prețul cel atâta de ispititor, spre marea ciudă a evreicei, care plecă tare mohorâtă.

Estimp, mă întorsei și eu acasă de la munca mea, iar soția îmi povesti toate câte se petrecuseră. Și-i răspunsei:

— Hotărât, o, fiică a lui moșu-meu, dacă oul nostru de sticlă nu ar avea un anume preț, fiica aceasta de evrei nu ne-ar fi ispitit cu cei zece dinari ai ei. Așa că mie mi se năzare gândul că are să se întoarcă iar cu ispita, și are să ne dea și mai mult. Ci, urmând cele ce am să văd, am să mă țin tare, ca să facă să ridice prețul.

Și acestea mă făcuseră să mă gândesc la vorbele lui Si Saad, care îmi prorocise că o bucată de plumb ar putea împlini neabătut avuția unui om, dacă așa i-ar fi ursita. Și așteptai cu toată nădejdea ca ursita mea să se arate într-un sfârșit, după ce fugise de la mine atâta amar de vreme.

Or, chiar în seara aceea, întocmai precum propusesem, evreica, soția giuvaiergiului, veni iarăși pe la soția mea; și, după salamalekurile și urările îndătinate, îi zise:

— O, vecină Aișah, cum de poți să arunci darurile Atoateîmpărțitorului? Că oare nu-i a le arunca, dacă nu vrei să primești pâinea pe care ți-o întind pentru o bucată de sticlă? Ci, întrucât este spre binele copiilor tăi, află că i-am spus soțului meu despre oul acela, iar el, întrucât sunt însărcinată și nu se cade ca dorința unei femei însărcinate să se întoarcă în ea neîmplinită, s-a învoit să mă lase a-ți plăti douăzeci de dinari de aur, de aur nou, ca preț pe bucata ta de sticlă!

Ci soția mea, pe care o povățuisem în privința aceasta, răspunse:

— Eh, uallah! o, vecină, tu mă faci să mă întorc eu în mine. Ci eu nu

am niciun cuvânt în casă, numai fiul socrului meu este stăpân aici, și peste tot ce se află aici, și cu el se cade să vorbești. Așteaptă-l, dară, să se întoarcă și să-i spui prețul tău!

Și-așa că, atunci când mă întorsei acasă, evreica îmi spuse și mie ceea ce îi spusese soției mele, și adăugă:

— Îți aduc pâinea copiilor tăi, bre omule, pentru o bucată de sticlă. Ci dorința mea de femeie însărcinată se cuvine să fie împlinită, iar soțul meu nu vrea să-și împovăreze cugetul cu dorința unei femei însărcinate. Pentru aceea s-a învoit să mă lase a face târguiala aceasta și vânzarea aceasta, cu așa o pierdere mare pentru el.

Iar eu, o, doamne al meu, după ce o lăsai pe femeia aceea să-mi înșiruie tot ce avusese de înșiruit, îmi luai un răgaz spre a-i răspunde, și sfârșii, drept orice răspuns, cu a mă uita la ea fără să rostesc vreo vorbă, clătinând numai din cap.

Când văzu așa, femeia se îngălbeni de tot la obraz, se uită la mine cu niște ochi plini de iscodeli și îmi zise:

— Roagă-te întru Profetul tău, o, musulmanule!

Iar eu răspunsei la fel:

— Asupra-i fie rugăciunea și pacea, o, necredincioaso, și milele cele mai alese ale unuia singur Dumnezeu!

Și ea iarăși:

— Pentru ce ochiul acesta gol, O, părinte de copii, și clătinarea aceasta din cap a neprimirii, dinaintea dărniciilor Atoateîmpărțitorului asupra casei tale, prin mijlocirea noastră?

Eu răspunsei:

— Dărniciile lui Allah asupra drept-credincioșilor lui, o, fiică de necredincioși, sunt demult dincolo de orice preț! Preamărit fie el, fără de mijlocirea acelora ce rătăcesc afară din calea cea dreaptă!

Iar ea îmi zise:

— Atunci, nu vrei cei douăzeci de dinari de aur?

Și, după ce eu făcui iarăși semnul de nevrere, îmi spuse:

— Atunci, o, vecine, îți dau pentru sticla ta cincizeci de dinari de aur! Ești mulțumit?

Și iarăși, cu chipul meu cel mai senin, detei din cap a neprimire. Și mă uitai…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și doua noapte

Urmă:

…cu chipul meu cel mai senin, detei din cap a neprimire. Și mă uitai în altă parte.

Atunci soția giuvaiergiului își strânse vălurile, ca a plecare, porni înspre ușă, făcu mișcarea de a deschide și, parcă răzgândindu-se dintr-o dată, se întoarse înspre mine și îmi zise:

— Ultimul cuvânt! O sută de dinari de aur! Și nici baremi nu știu dacă soțul meu are să vrea să-mi dea atâta amar de bănet!

Iar eu atunci catadicsii a-i răspunde, și îi spusei, nu fără o strâmbătură de adâncă nepăsare:

— Nu că vreau să te văd plecând nemulțumită, o, vecină, da ești tare departe de socoteală. Întrucât oul acesta de sticlă, pe care îmi dai prețul acela de râs, de o sută de dinari, este un lucru năzdrăvan, iar povestea lui este tot atâta de năzdrăvană ca și el. Drept aceea, și numai ca să vă fac plăcere, ție și vecinului nostru, și ca nu care cumva să întorc dorința unei femei însărcinate, mă mărginesc să cer, ca preț pentru oul de lumină, numai o sută de mii de dinari de aur, niciunul mai mult, niciunul mai puțin. Și nu ai decât să-l iei ori să-l lași, întrucât alți giuvaiergii au să-mi dea și mai mult, fiind mai știutori decât soțul tău asupra prețului adevărat al lucrurilor frumoase fără de pereche. Iar în ceea ce mă privește, mă jur dinaintea lui Allah Atoateștiutorul că nu am să mai întorc prețăluirea de-acuma, fie spre-a o spori, fie spre-a o scădea. Uassalam!

Când auzi vorbele acestea și când le pricepu tâlcul, femeia nu mai găsi nimic de răspuns și îmi zise, plecând:

— Eu nu vând și nici nu cumpăr. Ci bărbatul meu este capul. Dacă treaba o să-i convină, are să-ți vorbească. Numai făgăduiește-mi că o să ai răbdare, mai înainte de-a porni vreo tocmă cu alții, să aștepți până vede și el oul de sticlă!

Și îi detei făgăduința. Și plecă.

Or, eu, o, emire al drept-credincioșilor, după tocmeala aceea, nu mă mai îndoii că oul, pe care îl socoteam a fi de sticlă, n-ar fi vreo gemmă de mare, căzută din coroana vreunui rege de sub ape. Și, de altminteri, știam și eu, ca toată lumea, ce comori zac în adâncuri, cu care se împodobesc fetele mării și reginele mării. Și chilipirul acela ce dedese peste mine era spre a mă întări în credința mea. Și îl preamării pe Atoateîmpărțitorul carele prin mijlocirea peștelui pescarului pusese în mâinile mele acel lucru minunat dintre podoabele copilelor mărilor. Și hotărâi să nu mă clintesc de la prețul de o sută de mii de dinari, pe care i-l hotărâsem soției evreului, da gândeam că mai bine aș fi făcut să nu mă fi grăbit a hotărî așa prețăluiala mea, când poate că aș fi izbutit să dobândesc și mai mult de la giuvaiergiu. Ci, întrucât hotărâsem prețul cu atâta juruință, nu vrusei să mă dezic cumva, și mă legai să mă țin de ceea ce hotărâsem.

Și, așa cum socotisem, însuși giuvaiergiul nu zăbovi să se înfățișeze acasă la mine. Și avea un chip mohorât, care chiar că nu-mi proorocea nimica bun, și mai degrabă mă prevestea că puiul de lele avea să se slujească de toată viclenia lui spre a-mi fitui gemma ca pe nimica. Iar eu, la rându-mi, stam cu ochii în patru, da cu chipul cel mai zâmbitor și cel mai binevoitor, și îl rugai să stea jos pe rogojină. Și, după salamalekurile și urările îndătinate, îmi zise:

— Nădăjduiesc, o, vecine, că la vremea aceasta cânepa nu este prea scumpă și că neguțătoriile prăvăliei tale sunt binecuvântate!

Iar eu, pe același glas, răspunsei:

— Binecuvântarea lui Allah nu este de lipsă la drept-credincioșii săi, o, vecine. Ci nădăjduiesc că neguțătoriile din sukul giuvaiergiilor îți sunt prielnice.

Iar el îmi spuse:

— Pe viața lui Ibrahim și a lui Iacub, o, vecine, se clatină! se clatină! Și de-abia dacă avem cu ce să mâncăm o bucată de pâine și-un pic de brânză.

Și vorbirăm mai departe în felul acesta, o bună bucată de vreme, fără a pomeni de lucrul care numai la el ne era gândul, până ce evreul, văzând că nu scoate nimic de la mine pe calea aceasta, sfârși cu a-mi spune, el cel

dintâi:

— Fiica socrului meu, bre vecine, mi-a vorbit despre un oarecare ou de sticlă, de altminteri fără mare preț, ce slujește de jucărie copiilor tăi, și știi și tu că unei femei, când este însărcinată, așa cum este a mea, îi vin niște dorințe așa ciudate și anapoda. Ci beleaua-i că suntem nevoiți a îndeplini asemenea marafeturi, măcar și când ar fi de neîmplinit, altmintrelea lucrul jinduit ar putea să se pecetluiască pe trupul copilului și să-l pocească. Și, la întâmplarea de față, întrucât pofta soției mele s-a îndreptat asupra oului acela de sticlă, tare mă tem că dacă nu i-o împlinesc am să văd oul cum se tipărește cu toată grosimea lui asupra nasului copilului nostru, la naștere, ori asupra altei cutare părți încă și mai gingașe, și pe care buna-cuviință nu-mi îngăduie să-i zic pe nume. Mă rog, dar, ție, o, vecine, să-mi arăți mai întâi oul acela de sticlă, și, dacă am să văd că nu îmi este cu putință să cumpăr unul la fel din suk, să binevoiești a mi-l vinde, plătindu-ți-l cu un preț cumpătat, pe care să mi-l spui, fără a te bucura prea tare de împrejurare.

Iar eu, la vorbele acestea ale giuvaiergiului, răspunsei:

— Ascult și mă supun.

Și mă sculai și mă dusei la copiii mei, care se jucau pe bătătură cu oul, și li-l luai din mâini, în pofida țipetelor și a plânsetelor lor. Pe urmă mă întorsei în odaie, unde giuvaiergiul mă aștepta stând jos pe rogojină, și închisei ușa și ferestrele, așa fel ca să fac un întuneric cât mai deplin, da cerându-mi iertăciune pentru purtarea mea. Și, după ce făcui așa, scosei oul din sân și îl pusei cât mai la vedere pe un tăbuiaș, dinaintea evreului.

Și pe dată odaia se lumină, de parcă s-ar fi aprins patruzeci de făclii. Iar evreul, la priveliștea aceea, nu se putu opri să nu strige:

— Asta-i gemma lui Soleiman ben Daud, una dintre cele ce-i împodobesc cununa!

Și, după ce se minună în felul acesta, își dete seama că spusese prea mult, și o întoarse, adăugând:

— Da am mai avut una la fel în mâinile mele. Și, întrucât nu era lesne de vândut, m-am grăbit s-o dau în pierdere! Oh vei, de ce-o fi trebuind acuma ca fiica socrului meu să fie însărcinată și să mă silească să târguiesc un lucru care nu se poate vinde?

Pe urmă îmi spuse:

— Cât ceri, bre vecine, spre vânzarea oului acesta de mare?

Și răspunsei:

— Nu este de vânzare, bre vecine! da aș putea să ți-l dau, spre a nu o face cumva pe fiica socrului tău să se întoarcă în sineși! Și am și hotărât prețul de vânzare. Și nu am să-l mai întorc, martor mi-e Allah!

Iar el îmi spuse:

— Fii om cuminte, bre fecior de oameni de treabă, și nu-mi prăpădi casa! Că de mi-aș vinde eu și prăvălia, și casa, și de m-aș vinde și pe mine în sukul telalilor, cu nevasta și cu copiii mei la un loc, și tot n-aș ajunge să încherb așa o groază de bănet cât ai hotărât tu, de bună seamă că numai în chip de glumă! O sută de mii de dinari de aur, ya Allah? o sută de mii de dinari de aur, o, șeicule, niciunul mai mult, niciunul mai puțin? Păi tu ceri moartea mea!

Iar eu, deschizând iarăși ușa și ferestrele, răspunsei liniștit:

— O sută de mii de dinari, niciunul mai mult! de-aș ridica prețul ar fi necinstit. Da niciunul mai puțin! Ori iei oul, ori îl lași!

Și adăugai:

— Ba, de știam că oul acesta minunat este o gemmă dintre gemmele de

mare din cununa lui Soleiman ben Daud – asupră-le fie rugăciunea și pacea! – nu o sută de mii de dinari ți-aș fi cerut, ci de zece ori o sută de mii și, pe deasupra, și niscaiva gherdane și giuvaieruri din prăvălia ta, ca dar pentru soția mea, care a stârnit daravela dând în vileag lucrul găsit de noi. Așa că socotește-te tare norocos că scapi cu prețul acesta de râs, bre omule, și du-te de adu aurul!

Iar giuvaiergiul, cu nasul tare alungit, văzând că nu mai are nimic de făcut, chibzui o clipită, pe urmă se uită la mine cu hotărâre și spuse, scoțând un oftat lung:

— Aurul este la poartă! Dă-mi gemma!

Și, rostind acestea, scoase capul pe fereastră și strigă la un rob harap ce sta în uliță ținând de căpăstru un catâr încărcat cu niște saci:

— Hei, Mubarak! suie sacii și cântarul aici!

Iar harapul sui în casa mea sacii plini cu dinari, și evreul îi spintecă unul după altul și îmi cântări cei o sută de mii de dinari, atâta cât cerusem, niciunul mai mult, niciunul mai puțin. Iar fiica socrului meu goli lada noastră cea mare de scândură, că numai atâta aveam, de toate catrafusele ce se aflau în ea, și ne-o umplurăm cu aurul de la evreu. Și-atunci numai scosei din sân, unde o pusesem în bună pază, gemma cea solomonică, și i-o dedei evreului spunându-i:

— Deie Allah s-o vinzi de zece ori mai scump decât ai cumpărat-o!

Iar el începu să râdă cu gura până la urechi, spunându-mi:

— Pe Allah! o, șeicule, nu este de vânzare. Este menită să împlinească pofta soției mele însărcinate.

Și își luă rămas-bun de la mine și îmi arătă numaidecât lățimea spetelor.

Și-atâta...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

..își luă rămas-bun de la mine și îmi arătă numaidecât lățimea spetelor.

Și-atâta cu el!

Dar în ceea ce îi privește pe Si Saad, pe Si Saadi și norocul meu prin mijlocirea peștelui, iacătă!

Când mă văzui așa, de la o zi la alta, cu mult mai bogat decât și-ar fi jinduit sufletul meu, și înotând în aur și în îmbelșugare, nu uitai nicidecum că nu eram până la urma urmei decât un fost frânghier sărac, fiu de frânghier, și mulțumii Atoateîmpărțitorului pentru darurile sale, și cugetai ce folosință se cădea să dau de aci înainte bogățiilor mele. Ci dintru-ntâi aș fi vrut să mă duc și să sărut pământul dintre mâinile lui Si Saadi, spre a-i dovedi îndatorința mea, și tot așa să fac și față de Si Saad, căruia, la urma urmelor, și măcar că nu izbutise ca Si Saadi în gândurile cele bune pe care mi le nutrise, tot lui îi datoram a fi ceea ce eram. Ci mă opri sfiala; și, de altminteri, nici nu știam tocmai bine unde ședeau cu casa niciunul dintre ei doi. Fapt pentru care lăsai să-i aștept a veni aduși de chiar îndemnul

inimii lor spre a afla vești despre frânghierul Hassan cel sărac – aibă-l Allah întru mila sa pe acela, dat fiind că iacătă-l răposat și dat fiind că tinerețea lui a fost tare ticăloasă!

Și, așteptându-i, hotărâi să dau cea mai bună întrebuințare cu putință averii ce-mi fusese scrisă. Iar fapta mea cea dintâi nu fu de a-mi cumpăra niscaiva haine făloase, ci de a mă duce să-i strâng pe toți frânghierii cei săraci din Bagdad, care trăiau tot în starea de ticăloșie în care trăisem și eu atâta amar de vreme, și, după ce îi adunai la un loc, le spusei:

— Iacătă că Atoateîmpărțitorul mi-a scris belșug și mi-a trimis milosârdiile sale, atunci când eram cel mai nevrednic de ele. Și, drept aceea, o, fraților musulmani, țin ca huzmeturile celui Prea-înalt să nu rămâie strânse numai asupra unui cap, ci să puteți a vă bucura și voi de ele, după trebuințele voastre. Încât, începând de astăzi, vă iau pe toți în slujba mea, punându-vă să lucrați pentru mine la treburile de frânghierie, încredințându-vă că aveți să fiți plătiți larg, după iscusința voastră, la sfârșitul zilei de muncă. În felul acesta, aveți încredințarea de-a câștiga din belșug pâinea alor voștri, fără a fi vreodată înfricoșați de ziua de mâine. Și iacătă pentru ce v-am strâns aici. Și aceasta-i ceea ce aveam a vă spune. Ci cel mai darnic și cel mai filotim numai unul Allah este!

Iar frânghierii îmi mulțumiră și mă preamăriră pentru gândurile mele bune față de ei, și primiră cele ce le făgăduiam. Și de-atunci trudesc pe seama mea netulburați și bucuroși că viața lor și a copiilor lor este la adăpost. Iar eu însumi, datorită isnafului acesta al nostru, nu făcui decât să-mi sporesc câștigurile și să-mi chibzuiesc și mai temeinic starea.

Or, trecuse oarecare vreme din ziua în care părăsisem căsuța mea cea veche și săracă spre a mă așeza în alta pe care o ridicasem cu multă cheltuială în mijlocul unor grădini, când Si Saad și Si Saadi se gândiră într-un sfârșit să vină să mai afle vești despre săracul de frânghier Hassan pe care îl știau. Iar uimirea lor fu până peste poate când îi întrebară pe vecinii noștri, văzând prăvălia mea închisă de parcă aș fi murit, și când aceștia îi vestiră că nu numai că sunt tot în viață, ci și că ajunsesem unul dintre neguțătorii cei mai bogați din Bagdad, că stau într-un sarai minunat, împrejmuit de grădini, și că nu mi se mai spune Hassan frânghierul, ci și Hassan cel Măreț.

Atunci, după ce dobândiră știrile de trebuință despre locul unde se afla palatul meu, porniră într-acolo și nu peste mult ajunseră dinaintea porții celei mari care da înspre grădini. Iar portarul îi pofti să străbată un crâng de portocali și de lămâi împovărați de roadă și care își aveau rădăcinile scăldate într-o apă vie ce curgea necurmat printr-un șănțuleț ce-și avea obârșia la pârâu. Iar când ajunseră în sala de primire, se și aflau sub vraja revenelii, a umbrei de frunzare, a susurului de apă și a cântecului de păsări.

Iar eu, de îndată ce unul dintre robii mei îmi dete de veste despre venirea lor, detei fuga să le ies în întâmpinare și vrusei să-i apuc de pulpana mantiei și să le-o sărut. Ci nu mă lăsară, și mă sărutară de parcă aș fi fost frate cu ei, iar eu îi poftii atunci să ia loc în chioșcul ce se alungea înspre grădină, rugându-i să șadă la locul de cinste, ce le era datorat. Iar eu șezui mai la o parte, așa cum se cuvine.

Și, după ce poruncii să li se aducă sorbeturi și răcoritoare, le povestii tot ce mi se întâmplase, punct cu punct, fără a uita nici cel mai mic amănunt. Ci nu este de folos să le mai spunem pe toate încă o dată. Și Si Saadi, peste măsură de bucuros, se întoarse înspre prietenul său și îi spuse:

— Iacătă, o, Si Saad!

Și nu-i mai zise nimic.

Și încă nu se desmeticiseră din minunarea în care îi aruncase istorisirea mea, când doi dintre copiii mei, ce se jucau prin grădină, intrară deodată ținând în mâini un cuib mare de pasăre pe care îl dedese jos, la rugămintea lor, din vârful unui curmal, robul ce le veghea jocurile. Și râmaserăm tare uimiți când văzurăm că acel cuib, în care se aflau câțiva pui de erete, era întocmit într-un turban. Iar eu, după ce cercetai mai îndeaproape turbanul, cunoscui, fără putință de îndoială, că era chiar turbanul pe care mi-l șterpelise odinioară eretele cel hoț. Și mă înturnai înspre oaspeții mei și le spusei:

— O, stăpânii mei, mai țineți minte turbanul pe care îl purtam în ziua când Si Saad mi-a dăruit cele dintâi două sute de dinari?

Iar ei răspunseră:

— Nu, pe Allah! nu prea-l mai ținem minte!

Iar Si Saad adăugă:

— Da eu hotărî! că am să-l cunosc dacă cei o sută nouăzeci de dinari s-ar afla în el!

Iar eu răspunsei:

— O, stăpânii mei, să n-aveți nicio îndoială!

Și ridicai puișorii, pe care îi dedei copiilor, și desprinsei cuibul, și desfășurai turbanul în toată lungimea lui. Și, la capăt de tot, neatinsă și înnodată întocmai cum o înnodasem eu, atârna punga lui Si Saad cu dinarii în ea.

Și cei doi oaspeți ai mei încă nu-și veniseră în fire din uluială, când unul dintre grăjdarii mei intră ținând în mâini o oală de tărâțe, pe care o cunoscui numaidecât a fi oala pe care soția mea o dedese odinioară neguțătorului de prafuri de lăut pe cap. Și grăjdarul îmi spuse:

— O, stăpâne al meu, oala aceasta, pe care am cumpărat-o astăzi din suk, din pricină că uitasem să iau cu mine tainul calului pe care călăream, are în ea un săcuț înnodat, pe care îl aduc în mâinile tale.

Și cunoscurăm cea de-a doua pungă a lui Si Saad.

Și, din ziua aceea, o, emire al drept-credincioșilor, trăim tustrei ca prieteni, încredințați de aci înainte de puterea ursitei și minunați de căile de care se slujește ea spre a-și împlini județele.

Și, întrucât bunurile de la Allah se cuvine să ajungă la săracii săi, nu pregetai să mă folosesc de ele spre a face milele și pomenile arătate la *Sfânta Carte*. Și drept aceea m-ai văzut dând pomană cerșetorului, pe podul Bagdadului.

Și-aceasta-i povestea mea!

După ce califul auzi istorisirea aceasta a șeicului cel filotim, îi spuse:

— Hotărât, o, șeicule Hassan, căile ursitei sunt pline de minuni și, ca dovadă în sprijinul celor ce mi-ai istorisit, vreau să-ți arăt ceva!

Și se întoarse înspre vizirul vistieriei și îi spuse câteva vorbe la ureche. Iar vizirul ieși, ci spre a se întoarce iar peste câteva clipe, cu o cutioară în mână. Și califul luă cutioara, o deschise și îi arătă ce se afla în ea șeicului, care cunoscu pe dată gemma cea solomonică pe care o vânduse giuvaiergiuluî. Și Al-Rașid îi spuse:

— Gemma a intrat în vistieria mea, chiar în ziua când i-ai vândut-o giuvaiergiului.

Pe urmă se întoarse înspre cel de-al patrulea ins, care era dascălul de școală cel beteag și cu gura ruptă, și îi spuse:

— Povestește ceea ce ai să ne povestești.

Și omul, după ce sărută pământul între mâinile califului, spuse:

Povestea dascălului de școală olog și cu gura ruptă

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că, în ce mă privește, eu am intrat în viață ca dascăl de școală, și aveam sub mâna mea optzeci de băieți. Iar pățania mea cu băieții aceia este de-a mirările.

Sunt dator să încep prin a-ți spune, o, doamne al meu, că eram aspru față de ei până peste marginile asprimii, și crunt, și neînduplecat, până acolo că, chiar și în recreație, le ceream să-și urmeze munca, și nu le dam drumul acasă decât la vreme de un ceas după asfințitul soarelui. Și chiar și-atunci nu pregetam să-i priveghez, ținându-mă pe urmele lor prin sukuri și prin mahalale, spre a nu-i lăsa să se joace cu haimanalele care să-i fi stricat.

Or, tocmai asprimea aceea fu pricina ce trase asupra capului meu năpastele, precum ai să vezi, o, emire al drept-credincioșilor.

Într-adevăr, într-o bună zi, intrând în sala de cetire, la ceasul când toți școlarii mei erau strânși acolo, îi văzui deodată cum se ridică toți în picioare și cum se minunează într-un glas:

— O, învățătorule, ce galben ești astăzi la chip!

Iar eu rămăsei tare nedumerit; ci, întrucât nu simțeam niciun rău lăuntric ce-ar fi putut să-mi gălbenească în felul acela chipul, nu fusei tulburat prea peste măsură de știrea aceea, și începui lecția ca de obicei, strigând la copii:

— Începeți, o, pușlamalelor! este ceasul de muncă!

Ci iacătă că școlarul monitor veni la mine cu o față tare îngrijorată și îmi zise:

— Pe Allah! o, învățătorule, ești tare galben la obraz astăzi, și alunge Allah orice rău! Mai bine să țin eu lecția în locul tău astăzi, dacă ești bolnav rău.

Și, totodată, școlarii toți, cu chipurile pline de mare îngrijorare, se uitau la mine cu milă, de parcă mă și aflam pe cale să-mi dau sufletul. Iar eu, până la urmă, mă simții tare tulburat și îmi zisei în sine-mi: „O, Cutare, pe semne că trebuie să-ți fie tare rău fără să-ți dai seama. Iar bolile cele mai rele sunt tocmai acelea ce intră în trup pe furiș, fără ca ivirea lor să se dea în vileag cu vreo greutate prea vădită. Și mă ridicai pe clipă pe dată, încredințai clasa școlarului monitor, și intrai în haremul meu, unde mă culcai iar, spunându-i soției mele:

— Pregătește-mi ceea ce se pregătește spre a mă doftorici de boala gălbenelii!

Și rostii acestea scoțând niște ofuri amarnice și gemând, de parcă chiar aș fi fost sub puterea tuturor ciumelor și a tuturor bolilor năprasnice.

Estimp, școlarul monitor bătu la ușă și ceru îngăduința de-a intra. Și îmi înmână optzeci de drahme, spunându-mi:

— O, învățătorule, școlarii tăi cei cuminți au pus mână de la mână spre a-ți face darul acesta, pentru ca dăscălița noastră să poată să te îngrijească în toată înlesnirea, fără a se gândi la cheltuială.

Iar eu mă simții tare înduioșat de purtarea aceea a învățăceilor mei și, spre a le arăta mulțumirea mea, le dedei o zi de vacanță, negândind că

povestea are să mai fie ticluită și altă dată. Da cine poate să ghicească toată răutatea ce se ascunde în inima copiilor?

În ce mă privește, îmi petrecui toată ziua aceea în spaime, măcar că vederea banilor ce-mi veniseră într-un chip atâta de neașteptat îmi făcea oarecare plăcere.

Iar a doua zi, școlarul monitor veni iar să mă vadă și, când mă zări, strigă:

— Izgonească Allah de la tine orice rău, o, dascăle al nostru! Da tu ești încă și mai galben astăzi decât ieri! Odihnește-te! odihnește-te! Și nu te mai îngrija de nimic!...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

...ești încă și mai galben astăzi decât ieri! Odihnește-te! odihnește-te! Și nu te mai îngrija de nimic!

Iar eu, tare tulburat de vorbele ticălosului de copil, îmi zisei în mine: „Îngrijește-te bine, o, dascăle, îngrijește-te bine, pe cheltuiala învățăceilor tăi!" Și, cugetând așa, îi spusei monitorului:

— Ai să ții tu lecția, ca și cum aș fi eu acolo!

Și mă pornii să gem și să mă văicăresc de mila mea. Iar băiatul, lăsându-mă în starea aceea, dete fuga la ceilalți școlari ca să le spună cum stă treaba.

Iar starea aceea de lucruri dăinui o săptămână întreagă, după care școlarul monitor îmi mai aduse alte optzeci de drahme, spunându-mi:

— Iacătă obolul școlarilor tăi cei cuminți, pentru ca dăscălița nostră să poată să te îngrijească bine.

Iar eu mă simții încă și mai înduioșat decât întâia oară, și zisei în sine-mi: „O, Cutare, boala ta este boală binecuvântată, într-adevăr, dacă îți aduce atâta bănet fără de trudă și fără de necaz, și dacă, la urma urmei, nu te face să înduri nimic. Deie Allah s-o ții cât mai mult, spre folosul tău cel mai mare!"

Și, din ceasul acela, hotărâi să mă prefac cuprins de boală, încredințat în cele din urmă că lăuntrurile mele nu erau cu adevărat atinse, și zicându-mi: „Niciodată lecțiile tale nu au să-ți aducă atâta cât boala aceasta". Și, începând din clipita aceea, fu rândul meu să-i fac pe ceilalți să creadă în ceea ce nu era. Și, de fiecare dată când școlarul monitor venea să mă vadă, îi spuneam:

— Am să mor de nemâncare, întrucât stomahul meu nu vrea să primească hrana!

Or, lucrul nu era deloc adevărat, întrucât niciodată nu mai mâncasem cu atâta poftă și nu-mi fusese mai bine.

Și trăii mai departe așa un răspăs de vreme, până când un școlar intră peste mine taman în clipita când mă pregăteam să mănânc un ou. Și cea dintâi mișcare a mea, când îl văzui, fu aceea de a ascunde oul în gură, de teamă că, găsindu-mă taman mâncând, să nu dibăcească adevărul și să-și

dea seama de fățărnicia mea. Iar oul, care era fierbinte, mă făcea să pat niște dureri de neîndurat. Iar afurisitul acela de copil, care fără de nicio îndoială că trebuie să fi priceput cum stă treaba, în loc să plece, stărui să se uite la mine cu o privire plină de milă și spunându-mi:

— O, învățătorule, ce umflat ești la obraz și ce amarnic trebuie să suferi! De bună seamă că acolo trebuie să fie un buboi.

Pe urmă, cum îmi ieșeau ochii din cap de-atâta chin, și nu răspundeam nimic, îmi zise:

— Trebuie să-l spargem! Trebuie să-l spargem!

Și se repezi la mine, dând să-mi înfigă un acoi în obraz. Ci eu atunci sării degrabă în picioare și o luai la fugă înspre bucătărie, unde scuipai oul, care îmi și arsese năprasnic obrazul. Și, ca urmare arsurii aceleia, o, emire al drept-credincioșilor, se îmboboti o umflătură de-adevăratelea în obrazul meu, de mă făcu să văd moartea roșie. Și trimisei după bărbier, care îmi crestă obrazul, ca să stoarcă bășica. Și, ca urmare a acelei tăieturi, am rămas cu gura ruptă și strâmbă.

Și-așa a fost cu această ruptură și cu poceala gurii mele. Da în ce privește ologirea mea, iacătă!

Când mă mai întremai oleacă de urmările arsurii, mă întorsei la școală, unde, mai abitir ca oricând, fusei aspru și crâncen față de școlarii mei, a căror răzmeriță trebuia curmată. Și, când purtarea vreunuia dintre ei lăsa cât de cât de dorit, nu pregetam să-l pedepsesc cu bătaia cu varga. Așa că sfârșii prin a-i deprinde să mă cinstească până într-atâta încât, dacă mi se întâmpla să strănut, își lăsau numaidecât cărțile și caietele, ridicându-se smirnă în picioare, cu mâinile încrucișate, și se temeneau dinaintea mea până la pământ, strigându-mi într-un glas:

— Binecuvântarea! Binecuvântarea!

Iar eu răspundeam, cum se cuvine:

— Iar asupra-vă iertarea! Iar asupra-vă iertarea!

Și-i mai învățai, tot așa, o mulțime de alte lucruri, care de care mai de folos și tot pe atâta de pilduitoare. Căci nu vroiam ca să se cheltuiască zadarnic banii pe care părinții mi-i dedeau pentru dăscăleala lor. Și nădăjduiam că în felul acesta am să fac din ei oameni de treabă și neguțători de vază.

Or, într-o zi, îi dusei la preumblare, în ziua de ieșire, oleacă mai departe decât de obicei. Și, dat fiind că umblasem cam mult, eram toți amarnic de însetați. Și, cum tocmai ajunsesem lângă un puț, mă hotărâi să cobor spre a-mi stinge setea cu apa proaspătă din fântână, și să scot, dacă voi putea, și o găleată pentru școlari.

Și-așa, dat fiind că puțul nu avea frânghie, luai toate turbanele învățăceilor și, întocmind o frânghie îndeajuns de lungă, mă legai cu ea pe după încinsul brâului și le poruncii școlarilor să mă coboare în fântână. Iar ei mă ascultară numaidecât. Și mă văzui atârnat la gura puțului. Iar ei mă coborâră cu grijă mare, de frică să nu mă lovesc de ghizduri cu capul. Și iacătă că trecerea de la căldură la răcoare și de la lumină la întuneric mă făcu să strănut. Și nu putui să-mi opresc strănutarea. Iar învățăceii mei, fie fără de voie, fie din deprindere, fie din răutate, deteră toți deodată drumul coardei și, așa cum făceau la școală, își încrucișară brațele pe piept și strigară toți laolaltă:

— Binecuvântarea! Binecuvântarea!

Ci eu nu putui să le mai răspund, în împrejurarea aceea, dat fiind că mă prăbușeam greu în afundul puțului. Și, cum apa nu era prea adâncă, nu mă înecai, da îmi frânsei picioarele amândouă și umărul, pe când școlarii,

înspăimântați de fapta lor cea rea sau de necugetarea lor, nu știu bine, o luară la fugă slobozindu-și picioarele în vânt. Iar eu scoteam niște urlete de durere atâta de năpraznice încât niște drumeți, abătându-se înspre partea aceea, mă traseră afară din puț. Și, cum eram într-o stare jalnică, mă puseră pe un măgar și mă aduseră acasă, unde zăcășii vreme multă. Ci nu mă mai zviduii de betegelile mele. Și nu putui să mă mai apuc de meseria mea de dascăl de școală.

Și pentru aceea, o, emire al drept-credincioșilor, am fost nevoit să cerșesc, spre a-i ajuta să-și ție zilele femeia și copiii mei.

Și-așa ai putut să mă vezi tu și să mă miluiești atâta de darnic pe podul Bagdadului.

Și-aceasta-i povestea mea!

Și, după ce dascălul de școală cel calicit și cu gura pocită sfârși de istorisit în felul acesta pricina ologirii și a beteșugurilor lui, Massrur spătarul îl ajută să se întoarcă la locul lui. Iar orbul care cerea să fie bătut pe pod veni pe pipăitele dinaintea califului și, la porunca ce i se dete, istorisi și el ceea ce avea de istorisit. Și spuse:

Povestea orbului de pe pod, cel care cerea să fie pălmuit

Află, o, emire al drept-credincioșilor, că, în ce mă privește, eu, pe vremea tinerețelor mele, eram cămilar. Și, datorită trudei și strădaniilor mele, izbutisem să ajung stăpân pe optzeci de cămile, toate bunuri ale mele. Și le dam cu chirie în caravane, pentru daraveli negustorești prin țări străine, ori la vremea hagialâcului, lucru ce îmi aducea câștiguri mari și făcea să-mi sporească an de an averea și câștigurile. Și, zi de zi, dorința mea de a ajunge și mai bogat creștea odată cu agoniselile, și nu mă mai gândeam la nimic decât cum să ajung cămilarul cel mai bogat din Irak.

Or, într-o bună zi, pe când mă întorceam de la Bassra, gol, cu cele optzeci de cămile ale mele cu care drumețisem la orașul acela, ducând mărfuri trimise spre țara Indului, și făcând popas la o oază spre a le adăpa și a le lăsa să pască prin preajmă, văzui venind înspre mine un derviș. Și dervișul acela mă întâmpină cu o față prietenească și, după salamalekurile dintr-o parte și din cealaltă, șezu jos lângă mine. Și puserăm merindele noastre laolaltă și, după datinile pustiei, luarăm cina împreună. După care ne apucarăm să tăifăsuim ba de una, ba de alta, și să ne cercetăm asupra drumurilor noastre și unde ne călătoream. Și îmi spuse că se ducea la Bassra, iar eu îi spusei că mă duceam la Bagdad. Și, când încrederea se înstăpâni între noi, îi spusei despre rosturile și despre agoniselile mele, și îi povestii despre visurile mele de bogăție și de îmbelșugare.

Iar dervișul, lăsându-mă să vorbesc până la capăt, se uită la mine zâmbind și îmi zise:

— O, stăpâne al meu Baba-Abdallah, câte strădanii mai risipești spre a ajunge la un cap atâta de puțin pe măsura sudorilor, când uneori este destul o cotitură de drum pentru ca ursita să te facă, într-o clipeală de ochi, nu doar mai bogat decât toți cămilarii din Irak, ci mai puternic decât toți regii de pe pământ la un loc!

Pe urmă adăugă:

— O, stăpâne al meu Baba-Abdallah, ai auzit tu vreodată povestindu-se despre comori ascunse și despre bogățiile de pe sub pământ?

Iar eu răspunsei:

— De bună seamă, o, dervișule, am auzit adeseori povestindu-se despre comori ascunse și despre bogățiile de pe sub pământ. Și toți știm că oricare dintre noi poate într-o zi, dacă așa-i județul soartei, să se trezească mai avut decât toți regii. Și nu se află plugar care, plugărindu-și ogorul, să nu viseze că are să vie o zi când să nimerească și el peste piatra pecetluită a vreunei comori strașnice, și nu se află pescar care să nu știe, când își aruncă în apă năvoadele, că are să vie o zi când are să scoată și el mărgăritarul ori gemma de mare ce are să-l facă să răzbată până peste marginile belșugului. Așa că o, dervișule, nu sunt nicidecum neștiutor, și sunt încredințat, de altminteri, că oamenii din breasla ta cunosc taine și vorbe de o putere mare!

Iar dervișul, la vorbele acestea, încetă de a mai răscoli nisipul cu cârja lui, se uită iarăși la mine și îmi spuse:

— O, stăpâne al meu Baba-Abdallah, mă cam chitesc că astăzi nu ai

avut o întâlnire tocmai proastă, când m-ai întâlnit, și socot că ziua aceasta este pentru tine chiar ziua întorsăturii de drum când te afli dinaintea ursitei tale.

Iar eu îi spusei:

— Pe Allah! o, dervișule, am s-o întâmpin cu dârjie și cu ochii plini și, orice-ar fi să-mi aducă, am să primesc cu inimă mulțumitoare!

El îmi spuse:

— Atunci ridică-te, o, săracule, și vino după mine!

Și se sculă în picioare și porni înaintea mea. Iar eu mă luai după el, gândind: „Hotărât, chiar că aceasta este ziua soartei mele! De când o tot aștept!” Și ajunserăm, după un ceas de mers, într-o vale destul de cuprinzătoare, cu o intrare atâta de strâmtă încât cămilele mele de-abia puteau să treacă prin ea una câte una. Ci în curând locul se lărgi odată cu valea, și ne pomenirăm la poalele unui munte atâta de peste putință de străbătut, încât nu era de temut că vreo făptură omenească ar putea vreodată să ajungă la noi prin partea aceea. Iar dervișul îmi spuse:

— Iacătă-ne că am ajuns acolo unde trebuia să ajungem. Tu oprește-ți cămilele și pune-le să se culce pe burtă, pentru ca, atunci când are să vină ceasul de a le împovăra cu ceea ce ai să vezi, să nu ne mai canonim cu ele.

Iar eu răspunsei că ascult și că mă supun, și mă apucai să îndemn cămilele să se culce pe burtă, toate, una câte una, în ocolul cel larg ce se întindea la poalele muntelui.

După care pornii după derviș și îl găsii cu un amnar în mână, dând foc la o grămadă de vreascuri uscate. Și, de îndată ce flacăra izbucni din grămada de vreascuri, dervișul aruncă în foc un pumn de tămâie tare, rostind niște vorbe din care nu înțelesei niciun tâlc. Și numaidecât se ridică în văzduh un stâlp de fum, pe care dervișul îl despică în două cu cârja sa. Și pe dată o stâncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărți în două și ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted și înalt…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă:

…o stâncă mare, dinaintea căreia ne aflam, se despărți în două și ne lăsă să vedem o deschizătură largă, acolo unde, în clipa de mai înainte, fusese zid neted și înalt.

Iar înlăuntru se înșiruiau niște movile de aur bătut și de nestemate, ca movilele de sare ce se văd pe malul mării. Iar eu, la vederea acelei comori, mă repezii la cel dintâi morman de aur, cu iuțeala șoimului când se repede pe porumbel, și începui să umplu un sac pe care îl și înșfăcasem. Ci dervișul începu să râdă și îmi zise:

— O, săracul de tine! te apuci de o treabă nu tocmai bine răsplătită! Au tu nu vezi că dacă îți umpli sacii cu bani de aur ai să-i faci prea grei ca povară pe cămilele tale? Umple-i mai degrabă cu grămezile acelea de nestemate, pe care le vezi ceva mai încolo, și din care numai una

prețuiește mai mult decât fiecare dintre mormanele de aur, fiind totodată de o sută de ori mai ușoară decât un galben de acesta.

Iar eu răspunsei:

— Nu am nimica împotrivă, o, dervișule!

Întrucât văzusem cât era de întemeiată mustrarea lui. Și, unul câte unul, îmi umplui sacii cu nestematele acelea, și-i încărcai doi câte doi pe spinarea cămilelor mele. Și, după ce încărcai în felul acesta cele optzeci de cămile, dervișul, care se uita zâmbind la ce făceam, fără a se clinti din loc, se ridică și îmi zise:

— Nu mai avem decât să încuiem vistieria și să plecăm.

Și, rostind acestea, intră în stâncă și îl văzui cum se îndreaptă înspre un chiup mare de aur meșteșugit ce se afla pe un sprijin din lemn de sandal. Și în sinea mea îmi ziceam: „Pe Allah! mare păcat că nu am cu mine optzeci de mii de cămile, să le încarc pe toate cu nestematele și cu galbenii și cu argintăriile acestea, în locul celor numai optzeci câte am!"

Or, așadar, îl văzui pe derviș că se apropie de chiupul cel scump și îi saltă capacul. Și ia din el o ulcică de aur pe care și-o pune în sân. Și, întrucât mă uitam la el cu un fel de întrebare în ochi, îmi spuse:

— Asta nu-i nimic! E niște alifie pentru ochi!

Și nu-mi mai spuse altceva. Și, întrucât îmboldit de ispită vroiam la rându-mi să mă duc să iau și eu din alifia aceea bună pentru ochi, el mă opri, spunând:

— Pentru astăzi este destul, și-i vremea să ieșim de aici.

Și mă împinse înspre ieșire, și rosti niște vorbe pe care nu le pricepui. Și numaidecât cele două părți ale stâncii se alipiră iar și, pe locul deschizăturii căscate, se făcu un perete tot atâta de neted de parcă ar fi fost tăiat chiar din piatra muntelui.

Și dervișul se întoarse înspre mine și îmi spuse:

— O, Baba-Adballah, acum avem să ieșim din valea aceasta. Și, de îndată ce avem să ajungem la locul unde ne-am întâlnit, avem să împărțim pleanul între noi, după deplină dreptate, și avem să ne luăm fiecare partea frățește.

Și cu asta îmi îndemnai cămilele să se scoale. Și ne strecurarăm în bună rânduială pe acolo pe unde intrasem în vâlcea. Și merserăm împreună până la drumul de caravane, unde urma să ne despărțim spre a pleca fiecare în drumul său, eu înspre Bagdad, iar dervișul înspre Bassra. Ci, pe drum, îmi ziceam, gândindu-mă la împărțeala cu pricina: „Pe Allah! dervișul acesta cere cam prea mult pentru cât a făcut. Dreptu-i că el mi-a dezvăluit comoara, și că el a deschis-o, mulțumită științei lui vrăjitorești, pe care *Sfânta Carte* o afurisește! Da fără cămilele mele ce-ar fi putut să facă? Ba poate că și fără mine de față treaba nu ar fi izbândit, întrucât comoara de bună seamă că trebuie să fie scrisă întru numele, întru norocul și întru ursita mea! Mă gândesc, dar, că, dacă-i dau patruzeci de cămile încărcate cu nestematele acestea, sunt pungășii de chilipirul meu, eu care m-am ostenit să încarc sacii, pe când el se hodinea zâmbind; și, până la urma urmelor, eu sunt stăpânul cămilelor. Nu sunt dator, așadar, să-l las să facă cum vrea, la împărțeala aceasta. Și-am să mă cam pricep eu să-i bag mințile în cap."

Încât, atunci când veni ceasul împărțelii, îi spusei dervișului:

— O, sfinte dervișule, tu cel care, după chiar poruncile isnafului tău, trebuie să te îngrijezi tare puțin de bunurile lumești, ce-ai să faci cu patruzeci de cămile pline de povara pe care o ceri cam pe nedrept ca preț pentru călăuzelile tale?

Și dervișul, departe de a se supăra de vorbele mele sau a se necăji, cum mă așteptam, îmi răspunse cu glas liniștit:

— Baba-Abdallah, întru adevăr grăiești când spui că sunt dator a fi om ce se îngrijește tare puțin de bunurile acestei lumi. Încât, nu cer nicidecum pentru mine partea ce mi se cade dintr-o împărțeală dreaptă, ci spre a o dărui, străbătând lumea, pe la toți săracii și pe la toți dezmoșteniții. În ce privește ceea ce numești nedrept, cugetă, ya Baba-Abdallah, că și cu de-o sută de ori mai puțin decât ceea ce ți-am dat, tot ai fi omul cel mai bogat din Bagdad. Și uiți că nimica nu mă silea să-ți pomenesc despre comoară, și că puteam să țin taina numai pentru mine. Lasă, dar, la o parte lăcomia, și mulțumește-te cu ce ți-a dat Allah, fără a căuta să mai cârtești asupra înțelegerii noastre!

Eu atunci, măcar că încredințat de strâmba temeinicie a lăcomiei mele și neîndoindu-mă de urâciunea jindurilor mele, schimbai tâlcul și la față și la dos, și răspunsei:

— O, dervișule, m-ai dumerit în ce privește greșeala mea. Ci îngăduie-mi a-ți aduce aminte că tu ești un derviș desăvârșit, care nici habar nu ai de meșteșugul de a mâna cămilele, și nu știi decât să-l slujești pe cel Prea-înalt. Uiți, dar, la ce năpaste te primejduiești vroind să mâi atâtea cămile dedate cu glasul stăpânului lor. Dacă mi-ai da crezare, ai lua cât mai puține cu putință, chiar de-ar fi să te întorci mai târziu la comoară și să le încarci iară cu nestemate, de vreme ce poți să descui și să încui intrarea în peșteră când îți place. Așa că ascultă-mi sfatul și nu-ți primejdui sufletul cu osteneli și cu griji cu care nu este deprins.

Iar dervișul, de parcă nu s-ar fi văzut în stare a putea să nu-mi îndeplinească vreo voie, răspunse:

— Mărturisesc, o, Baba-Abdallah, că nu m-am gândit deloc dintru-ntâi la ceea ce îmi aduci tu aminte acuma; și iacătă-mă până peste poate de îngrijorat asupra urmărilor acestei călătorii, singur cu toate cămilele acestea. Alege, dar, dintre cele patruzeci de cămile ce mi se cuvin, pe cele douăzeci pe care ți-o plăcea să le alegi, și lasă-mi-le pe celelalte douăzeci care rămân. Apoi du-te sub ocrotirea lui Allah!

Iar eu, măcar că tare uluit de-a vedea la derviș o atâta de mare ușurință în a se lăsa dus cu vorba, mă repezii să aleg mai întâi cele patruzeci de cămile ce mi se cuveneau de la împărțeală, apoi pe celelalte douăzeci pe care dervișul îmi îngăduia să le iau. Și, după ce îi mulțumii pentru tot binele ce-mi făcuse, îmi luai rămas-bun de la el, și pornii la drum înspre Bagdad, pe când el își îndemna cele douăzeci de cămile înspre Bassra.

Or, nici nu făcusem câțiva pași pe drumul Bagdadului, că Șeitan îmi și suflă zavistia și nemulțumirea în inimă. Și începui să deplâng pierderea celor douăzeci de cămile ale mele, și încă și mai mult avuțiile ce le aveau încărcate pe spinările lor. Și îmi zisei: „Pentru ce mă păgubește de cele douăzeci de cămile ale mele dervișul acesta afurisit, când este stăpân pe comoară și când poate să scoată din ea toate bogățiile pe care le dorește?" Și, dintr-o dală, îmi oprii vitele și o luai la fugă după derviș, strigându-l din toate puterile, și făcându-i semne să-și oprească vitele și să mă aștepte. Iar el îmi auzi glasul și se opri. Și, când ajunsei lângă el, îi spusei:

— O, dervișule, fratele meu! nu pot să te las așa de ușor, întrucât sunt mohorât foarte în privința ta, din pricina grijii ce-o am pentru tihna ta. Și nu am vroit a mă hotărî să mă despart de tine fără a te ruga să mai chibzuiește încă o dată cât de anevoie sunt de mânat douăzeci de cămile încărcate cu povară, mai cu seamă atunci când ești, ca tine, o, dervișule, fratele meu, un om nedeprins cu meseria și cu felul acesta de treburi.

Crede-mă, mult mai bine ți-ar veni dacă nu ai păstra cu tine decât cel mult zece cămile, descotorosindu-le de celelalte zece asupra unui ins ca mine, care nu trudește mai mult dacă are grijă de o sută ori numai de una!

Iar vorbele mele chiar că dobândiră tocmai izbânda la care jinduiam, întrucât dervișul, fără de nicio împotrivire, îmi îngădui să iau cele zece cămile pe care i le ceream, în așa fel că nu-i mai rămaseră decât zece, iar eu mă văzui stăpân pe șaptezeci de cămile cu poverile lor, care întreceau ca bogății averile tuturor regilor de pe pământ la un loc.

Or, după asta, s-ar socoti, o, emire al drept-credincioșilor, că ar fi urmat să am de ce să fiu mulțumit. Eh, ba deloc! Iar ochiul meu rămase gol ca și mai înainte, dacă nu și mai rău, iar lăcomia mea nu făcu alta decât să sporească odată cu agoniselile. Și mă apucai să-mi îndoiesc cererile, rugămințile și sâcâielile, spre a-l dăuli pe derviș să pună capac dărniciei sale, înduplecându-l să-mi lase și cele zece cămile ce-i mai rămăseseră. Și îl îmbrățișai, și îi sărutai mâinile, și făcui atâtea și-atâtea, până ce el nu avu tăria să se împotrivească, și mă vesti că sunt ale mele toate, spunându-mi:

— O, Baba-Abdallah, fratele meu. Dă o folosință bună bogățiilor care îți vin de la Atoateîmpărțitorul.

Și adu-ți aminte de dervișul ce te-a întâlnit la cotitura soartei tale…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

…dă o folosință bună bogățiilor care îți vin de la Atoateîmpărțitorul, și adu-ți aminte de dervișul ce te-a întâlnit la cotitura soartei tale.

Or, eu, o, doamne al meu, în loc de a fi până peste poate de mulțumit că ajunsesem stăpân pe toată saxanaua de nestemate, fusei îmboldit de lăcomia ochiului meu să mai cer încă și altceva. Și tocmai altceva acesta avea să prijeluiască prăpădul meu. Într-adevăr, îmi veni în minte că ulcica aceea de aur în care se afla alifia și pe care dervișul, înainte de a ieși din peșteră, o scosese din chiupul cel scump, trebuia să fie și ea, ca toate celelalte, tot a mea. Întrucât îmi ziceam: „Cine știe ce puteri o avea alifia aceea! Și-apoi, am tot dreptul să iau ulcica, întrucât dervișul poate să-și ia din peșteră altele la fel oricând i-o plăcea!" Și gândul acesta mă hotărî să-i vorbesc. Și-așa că, pe când venea să mă sărute luându-și bun-rămas de la mine, îi zisei:

— Allah fie cu tine! o, fratele meu dervișule, au ce vrei tu să faci cu ulcica aceea de alifie pe care ți-ai ascuns-o în sân? Și cam ce-ar putea face cu alifia aceea un derviș care de obicei nu se folosește nici de alifii, nici de mireasmă de alifii, nici de umbră de alifii? Dă-mi mai bine ulcica aceea mie, ca s-o duc laolaltă cu celelalte, drept amintire de la tine!

Or, de data aceasta, mă așteptam ca dervișul, înciudat de stăruința mea, să nu mai vrea nicicum a-mi da și ulcica. Iar eu stam gata să mă prilejuiesc de nevrerea lui spre a i-o lua cu sila, dat fiind că eram mai tare decât el, și încă cu mult, iar dacă s-ar fi împotrivit, îl zdrobeam numaidecât acolo în pustietatea aceea. Ci, împotriva oricărei așteptări,

dervișul îmi zâmbi cu bunătate, scoase ulcica din sân și mi-o întinse cu gingășie, spunându-mi:

— Ține, iacătă ulceaua, o, Abdallah, fratele meu, și deie Allah ca ea să izbutească a-ți sătura dorința cea de pe urmă! De altminteri, dacă socoți că mai pot face și altceva pentru tine, nu ai decât să vorbești, și iacătă-mă-s gata să te mulțumesc.

Or, eu, de cum mă văzui cu ulceaua în mână, o deschisei și, privind ce se află în ea, îi spusei dervișului:

— Allah fie cu tine, o, dervișule, fratele meu, împlinește-ți dărniciile și spune-mi care-s foloasele și însușirile alifiei acesteia pe care eu nu o cunosc!

Și dervișul răspunse:

— Cu tot dragul inimii!

Și adăugă:

— Află, dar, de vreme ce așa îmi ceri, că alifia aceasta a fost plămădită de degetele ginnilor cei de sub pământ, care au pus în ea o vrajă năzdrăvană. Într-adevăr, dacă se unge cineva cu oleacă din alifie împrejurul ochiului stâng și pe pleoapă, unsoarea aceasta face ca să i se arate dinainte toate tainițele în care se află comorile pământului. Da dacă ungerea cu alifia s-a făcut, din nenorocire, pe ochiul cel drept, dintr-o dată insul acela rămâne orb de amândoi ochii deodată. Iacătă care este puterea și care este folosința acestei alifii, o, Baba-Abdallah, fratele meu! Uassalam!

Și, grăind așa, dete iarăși să-și ia bun-rămas de la mine. Ci eu îl prinsei de mânecă și îi spusei:

— Pe viața ta! Mai fă-mi cel de pe urmă bine, și unge-mă chiar tu cu alifia pe ochiul stâng, întrucât știi să faci lucrul acesta mai bine ca mine, și sunt până peste poate de nerăbdător de-a pune la încercare puterea unsorii pe care am ajuns stăpân.

Iar dervișul nu vroi să se lase cumva prea mult rugat și, tot binevoitor și liniștit, luă oleacă de alifie pe vârful degetului și mi-o unse împrejurul ochiului stâng și pe pleoapa stângă, spunându-mi:

— Acuma deschide ochiul acesta stâng și închide-l pe cel drept!

Și deschisei ochiul stâng, cel oblojit, o, emire al drept-credincioșilor, și îmi închisei ochiul drept. Și numaidecât toate lucrurile cele văzute ochilor mei obișnuiți pieriră, spre a face loc la niște priveliști puse unele peste altele, cu peșteri de sub pământ și cu peșteri de sub ape, cu trunchiuri de copaci uriași scobiți la rădăcina lor, cu încăperi săpate în stâncă, și cu tainițe de toate soiurile. Și toate erau pline cu comori de pietre rare, de gherdane, de giuvaieruri, de năstrăpate, de argintării, de toate culorile și de toate felurile. Și văzui metalurile în zăcămintele lor, argintul neprihănit și aurul nepipăit, pietrele de cleștaruri în zăcătorile lor, și vinele cele scumpe cu care este încins pământul. Și nu contenii să mă tot uit și să mă tot minunez decât atunci când simții că ochiul meu cel drept, pe care eram silit să-l țin închis, ostenise și-mi cerea să-l deschid. Atunci îl deschisei și numaidecât lucrurile priveliștii dimprejur veniră de se așezară singure iarăși la locul lor obișnuit, și toate vedeniile datorate puterii alifiei magicești pieriră depărtându-se.

Și, în felul acesta, încredințându-mă de adevărul în privința puterii năzdrăvane a acelei alifii, când ar fi unsă pe ochiul stâng, nu putui a mă împiedica să mă îndoiesc în privința puterii ungerii ei pe ochiul cel drept.

Și îmi zisei în sinea mea: „Tare socot că dervișul este plin de șiretenie și de fățărnicie, și că nu a fost atâta de filotim cu mine și atâta de binevoitor

decât ca să mă înșele la urmă. Căci nu este cu putință ca o alifie să dovedească două puteri atâta de potrivnice, folosind-o la fel, numai schimbând locul.” Și, râzând, îi spuse dervișului:

— Hei, uallah! o, taică al șiretlicurilor, tare socot că râzi de mine acuma! Căci nu este cu putință ca o alifie să dovedească niște puteri atâta de potrivnice unul față de celălalt. Ci mai degrabă chitesc, de vreme ce tu chiar nu le-ai încercat asupra ta, că ungând ochiul cel drept alifia aceasta ar avea puterea de a-mi aduce la îndemână comorile pe care mi le-ar arăta ochiul cel stâng. Ce zici? Poți să vorbești deschis. Și, de altminteri, fie că-mi dai dreptate, fie că ba, eu tot vreau să pun la încercare pe ochiul meu puterea dreptace a alifiei, ca să nu mai am bănuieli. Te rog, dară, să mi-o ungi pe ochiul cel drept, fără de zăbavă; întrucât trebuie să pornesc la drum până-a amurgi soarele.

Ci, pentru întâia oară de la întâlnirea noastră, dervișul avu o mișcare de supărare și îmi zise:

— Baba-Abdallah, rugămintea ta este nesăbuită și vătămătoare, iar eu nu mă pot hotărî să-ți fac rău, după ce ți-am făcut bine. Nu mă sili, așadar, cu îndărătnicia ta, să te ascult într-o treabă de care ai să te căiești toată viața!

Și adăugă:

— Să ne despărțim, așadar, ca frații, și fiecare să se ducă în drumul lui.

Ci eu, o, doamne al meu, nu-l slăbii deloc, și fusei tot mai încredințat că împotrivirile ce le făcea nu aveau alt rost decât să mă împiedice de-a avea sub mâna mea, în deplină stăpânire, comorile pe care puteam să le văd cu ochiul cel stâng. Și îi zisei:

— Pe Allah! o, dervișule, dacă nu vrei să mă despart de tine cu inima rău mohorâtă, și numai dintr-o pricină atâta de lesnicioasă, după toate cele atâta de scumpe câte mi-ai dăruit, nu ai decât să mă ungi la ochiul drept cu alifia aceasta, întrucât eu nu știu cum să fac. Și, de altminteri, nu am să-ți dau drumul decât cu învoiala aceasta.

Atunci dervișul păli cu totul la chip, iar obrazul lui căpătă o înfățișare de o asprime pe care nu i-o știam, și îmi zise:

— Te orbești cu chiar mâna ta.

Și luă oleacă de alifie și mi-o unse împrejurul ochiului drept și pe pleoapa dreaptă. Și nu mai văzui decât neguri cu amândoi ochii mei, și ajunsei orbul pe care îl vezi, o, emire al drept-credincioșilor!

Și, simțindu-mă în starea aceasta înfricoșată, îmi venii deodată în minți și strigai, întinzând mâinile înspre derviș:

— Mântuiește-mă de orbie, o, fratele meu!

Ci nu căpătai niciun răspuns. Iar el rămase surd la rugămințile mele fierbinți și la țipetele mele, și îl auzii cum pornea cămilele la drum și cum se depărta, ducând ceea ce fusese partea și soarta mea.

Eu, atunci, mă lăsai să cad la pământ și rămăsei prăbușit un lung răstimp de vreme. Și de bună seamă că aș fi murit de durere și de tulburare pe locul acela, dacă o caravană care se întorcea a doua zi de la Bassra nu m-ar fi cules și nu m-ar fi dus la Bagdad.

Și de-atunci, după ce am văzut trecând pe sub mâna mea norocul și puterea, m-am văzut adus la starea aceasta de cerșetor pe căile milei. Iar căința pentru lăcomia mea și pentru nechibzuința mea față de binefacerile Atoateîmpărțitorului mi-a intrat în inimă și, spre a mă pedepsi singur, mi-am hotărât osânda de-a fi plătit cu câte o palmă de mâna oricărui ins ce și-ar face pomană cu mine.

Și-aceasta-i povestea mea, o, emire al drept-credincioșilor. Și ți-am

istorisit-o fără a ascunde nimic din nelegiuirea mea și din ticăloșia patimilor mele. Și iacătă-mă gata să primesc o palmă de la mâna fiecăruia dintre preacinstiții aci de față, măcar că aceasta nu este nicidecum o pedeapsă îndestulă. Ci milos fără de margini este singur numai unul Allah!

După ce ascultă istorisirea aceasta a orbului, califul îi spuse:

— O, Baba-Abdallah, hotărât! nelegiuirea ta este o nelegiuire mare, iar nesațul ochiului tău este un nesaț de neiertat! Ci eu gândesc că pocăința și umilința ta dinaintea celui Prea-milos ți-au și adus iertarea. Și, pentru aceea, doresc ca de acuma înainte, spre a nu te mai vedea cum înduri osânda aceea obștească pe care ți-ai hotărât-o, să-ți fie viața pusă la adăpost din vistieria mea. Și, drept aceea, vizirul vistieriei are să-ți dea în fiecare zi câte două drahme din haznaua mea, spre a-ți duce zilele. Și aibă-te Allah întru mila lui!

Și porunci ca tot atâta să i se verse și dascălului cel beteag și cu gura ruptă. Și-i opri lângă sine spre a-i cinsti, potrivit cinului lor, cu toată fala ce se cuvenea, pe tânărul stăpân al iepei bălane, șeicul Hassan, și pe călărețul pe urma căruia se cântau cântece indienești și chinezești.

— Ci să nu care cumva să crezi, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, că povestea aceasta ar fi de asemuit, mai de aproape ori mai de departe, cu cea a domniței Zuleica!

Iar regele Șahriar necunoscând povestea aceea, Șeherezada spuse:

Povestea domniței Zuleica

Mi s-a povestit, o, rege al vremilor, că se afla în scaunul de domnie al califilor, la Damasc, un rege din neamul omeiazilor, care avea de vizir un om dăruit cu înțelepciune, cu pricepere și cu harul vorbirii, și care, citind cărțile celor de demult și hronicele și scrierile poeților, ținea minte tot ce citea, și știa, când trebuia, să-i povestească stăpânului său povestirile ce fac viața plăcută și vremea desfătătoare. Or, într-o bună zi, văzând că regele, stăpânul său, era cam mohorât, se hotărî să-l înveselească și îi spuse:

— O, doamne al meu, m-ai întrebat adesea despre întâmplările din viața mea și despre cum am trăit până a nu fi ajuns rob al tău și vizir al puterii tale. Iar până acuma am tot ocolit să răspund, de teamă să nu par prea băgăreț sau plin de înfumurare, și ți-am istorisit mai degrabă lucruri ce li s-au întâmplat altora, nu mie. Astăzi însă aș vrea, măcar că bunacuviință ne oprește a ne da de pildă pe noi înșine, să-ți povestesc întâmplarea ciudată care mi-a pecetluit toată viața, și de pe urma căreia datorez faptul de-a fi răzbătut până la pragul măreției tale.

Și, văzând că stăpânul său se și arăta plin de luare-aminte, istorisi astfel povestea, spunând:

M-am născut, o, doamne și cunună a capului meu, în cetatea aceasta preafericită a Damascului, dintr-un tată pe care-l chema Abdallah, și care era unul dintre negustorii cei mai de vază din toată țara Șamului. Și nimica nu s-a precupețit pentru învățătura mea, întrucât am luat învățătură de la dascălii cei mai iscusiți în cercetarea teologiei, a legilor, a algebrei, a poeziei, a astronomiei, a caligrafiei, a aritmeticii și a datinilor credinței noastre. Și tot așa am învățat toate limbile câte se vorbesc în cuprinsul stăpânirii tale, de la o mare până la cealaltă, așa că, dacă aș străbate într-o zi lumea, din dorul de-a călători, să-mi poată fi de folos prin țările oamenilor.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și șaptea noapte

Micuța Doniazada se sculă de pe chilimul unde sta ghemuită și o sărută pe soră-sa și îi zise:

— O, Șeherezada, mă rog ție, grăbește de ne istorisește povestirea pe care ai început-o, cea a domniței Zuleica.

Iar Șeherezada spuse:

— Cu tot dragul inimii, și ca pe o cinstire datorată regelui acesta dăruit cu purtări alese.

Și spuse:

Vizirul regelui de la Damasc își urmă astfel istorisirea pe care o povestea stăpânului său:

După ce, o, doamne al meu, mulțumită osârdiei dascălilor mei, învățai toate științele de pe vremea mea, și graiurile limbii noastre, precum și vorbirile persanilor, ale grecilor, ale tătarilor, ale kurzilor, ale indienilor și ale chinezilor, și când, datorită trudei desăvârșite a dascălilor mei, îmi întipării în minte tot ceea ce învățasem, părintele meu, liniștit în privința soartei mele, văzu fără de amărăciune cum i se apropie ceasul scris ca soroc oricărei făpturi. Și, până a nu se săvârși întru mila Domnului, mă chemă lângă sine și îmi grăi:

— O, fiul meu, iacătă că Atoate-despărțitoarea are să reteze legătura mea cu viața, iar tu ai să rămâi fără de un cap călăuzitor pe marea întâmplărilor. Ci, lăsându-te singur, mă mângâi cu gândul că tu, mulțumită creșterii pe care ai căpătat-o, ai să știi cum să zorești apropierea ursitei prielnice. Ci, o, copilul meu, niciunul dintre fiii lui Adam nu poate să știe ce-i păstrează soarta, și nicio chibzuință nu poate să înfrunte hotărârile din *Cartea Ursitei.* Dacă, dar, o, fiul meu, are să vină o zi când vremile s-ar întoarce împotriva ta și când viața ți s-ar înnegura rău, nu ai decât să te duci în grădina acestei case și să te agăți de creanga cea mai groasă din copacul cel bătrân pe care îl știi. Iar ea are să te mântuie!

Și tatăl meu, după ce rosti aceste cuvinte ciudate, muri în pacea Domnului, fără a avea vreme să-mi spună mai multe ori a mai lămuri în vreun fel o atare povață. Iar eu, cât ținură zilele de înmormântare și de jale nu contenii să tot cuget la cuvintele acelea atâta de neașteptate din partea unui om înțelept și temător de Allah, cum fusese părintele meu în toată viața lui. Și mă tot întrebam: „Cum de s-a putut ca tatăl meu să mă sfătuiască, împotriva poruncilor *Cărții celei Sfinte,* să-mi dau moartea prin ștreang, în caz de năpastă, mai degrabă decât să mă încredințez în seama Stăpânului tuturor făpturilor? Acesta-i un lucru ce trece dincolo de orice înțelegere."

Pe urmă, încet-încet, amintirea acestor cuvinte mi se șterse din minte și, cum îmi plăceau petrecerile și risipa, de cum mă văzui în fruntea moștenirii bogate de care aveam parte, nu zăbovii să mă dedau la toate ispitele mele. Și trăii un șir de ani în dârdora nebuniei și a risipelor, până într-atâta că sfârșii prin a-mi toca toată averea părintească, și într-o zi mă trezii gol cum ieșisem din pântecele maicii mele. Și îmi zisei, mușcându-mi degetele: „O, Hassane, fiu al lui Abdallah, iacătă-te ajuns la ticăloșie din vina ta și nu din răutatea vremilor. Și nu-ți mai rămâne, drept orice bun, decât casa aceasta cu grădina ei. Și ai să fii silit să le vinzi, ca să-ți mai ții zilele o vreme. După care, ai să ajungi la cerșetorie, întrucât prietenii tăi au să te părăsească și niciunul nu are să dea vreun împrumut cuiva care și-a irosit avutul cu chiar mâinile lui!"

Și atunci îmi adusei aminte de vorbele cele de pe urmă ale părintelui meu, vorbe pe care, de data aceasta, le găsii chibzuite, zicându-mi: „Hotărât! este mai bine să mor spânzurat, decât să cerșesc milă pe drumuri!"

Și, cugetând astfel, luai o frânghie groasă și coborâi în grădină. Și, hotărât să mă spânzur, mă îndreptai înspre copacul pomenit, căutai creanga cea mai groasă și, când ajunsei la ea, așezând două pietre mari la rădăcina pomului cel bătrân, legai frânghia de ea cu un capăt. Iar cu celălalt capăt întocmii un laț pe care mi-l petrecui pe după gât; și, cerând

iertare de la Allah pentru fapta mea, mă aruncai în jos de pe cele două pietre. Și mă bălăngăneam spânzurat, când creanga, îndoindu-se de greutatea mea, trosni și se rupse de la trunchi. Și căzui la pământ împreună cu ea, mai înainte ca viața să-mi fi părăsit trupul.

Și, când mă trezii astfel din leșinul în care mă aflam, și când pricepui că nu eram mort, mă simții tare umilit că irosisem atâta încordare de voință ca să ajung la neizbânda aceasta de la urmă. Și mă și ridicam ca să iau de la capăt fapta mea nelegiuită, când văzui o piatră cum cade din pom, și luai seama că piatra aceea strălucea pe pământ ca un cărbune aprins. Și, spre uluirea mea cea mare, băgai de seamă că, acolo unde mă prăbușisem, pământul era așternut cu pietre de-acestea sclipitoare, și din care încă mai cădeau din pom, chiar de acolo de unde se rupsese creanga. Și mă suii iarăși pe cele două pietroaie și mă uitai mai îndeaproape la ciot. Și văzui că în locul acela creanga nu era întreagă, ci era scorboroșită, iar din scorbură lunecau pietrele acelea ce erau numai diamante și smaralde și alte nestemate de toate culorile.

La priveliștea aceea, o, doamne al meu, pricepui tâlcul cel limpede al cuvintelor părintelui meu, și mi le repetai în gând cu înțelesul lor cel adevărat, aducându-mi aminte că tătâne-meu, departe de-a mă sfătui să mă spânzur, mă sfătuise numai să mă agăț de creanga cea groasă a copacului, știind de la bun început că ea are să se rupă sub greutatea mea și că are să dea la iveală comoara pe care chiar el, gândind la niscaiva zile rele, o grămădise anume pentru mine în trunchiul cel gol al copacului bătrân.

Și, cu inima plină de bucurie, detei fuga în casă să caut un topor și să despic mai larg ruptura. Și văzui că tot trunchiul urieșesc al copacului cel bătrân era scobit și era umplut până la rădăcină cu diamante și rubine și peruzele și mărgăritare și smaralde și cu toate neamurile de gemme de pe pământ și din ape.

Eu, atunci, după ce îl preamării pe Allah pentru binefacerile sale, și după ce binecuvântai în inima mea pomenirea tatălui meu, a cărui înțelepciune cugetase la nebuniile mele și îmi pusese deoparte mântuirea aceasta nenădăjduită, mă scârbii de viața mea de mai înainte și de năravurile mele, și de chiolhanuri și de risipe, și mă hotărâi să mă fac om de omenie și de chibzuială. Și, dintru-ntâi, nu vrusei să mai trăiesc într-o cetate ce fusese martoră la toate trăsnăile mele, și mă hotărâi să mă duc în împărăția Persiei, înspre care mă trăgea cu o ispită de neînfrânt cetatea cea vestită a Șirazului, despre care adeseori îl auzisem pe tatăl meu povestind ca despre o cetate în care erau îngemănate toate strălucirile minții și toate dulcețile vieții. Și îmi zisei: „O, Hassane, în cetatea aceea a Șirazului ai să te așezi ca negustor de pietre scumpe, și ai să cunoști oamenii cei mai plăcuți de pe pământ. Și, cum știi să vorbești persienește, nu are să-ți fie deloc greu!”

Și făcui numaidecât ceea ce hotărâsem să fac. Și Allah îmi scrise bună-pace și, după o călătorie lungă, ajunsei fără de necazuri la orașul Șiraz, unde domnea regele cel mare Sabur-Șah.

Și descălecai la hanul cel mai bine ținut din cetate, unde luai cu chirie o odaie frumoasă. Și, fără a-mi mai lăsa răgaz să mă odihnesc, îmi schimbai îmbrăcămintea de drum cu niște haine noi și tare frumoase, și plecai să mă preumblu pe ulițele și prin sukurile orașului acela strălucit.

Or, pe când tocmai ieșeam din geamia cea mare de farfuriu, care îmi bucurase inima cu frumusețea ei și mă cufundase în focul rugăciunii, zării un vizir dintre vizirii regelui Sabur-Șah venind înspre mine. Și mă zări și el, și se opri dinaintea mea, privindu-mă vrăjit de parcă aș fi fost un înger.

Pe urmă se apropie de mine și îmi spuse:

— O, tu, cel mai frumos dintre flăcăi, din ce țară ești? Întrucât văd de pe hainele tale că ești străin în cetatea noastră!

Iar eu răspunsei, temenindu-mă:

— Sunt de la Damasc, o, stăpâne al meu, și am venit la Șiraz spre a mă șlefui pe lângă locuitorii săi!

Iar vizirul, auzind vorbele mele, se bucură nemărginit și mă strânse în brațe și îmi zise:

— O, ce vorbe frumoase ai în gura ta, o, fiul meu! Câți ani ai?

Iar eu răspunsei:

— Robul tău are șaisprezece ani!

Iar el se bucură încă și mai mult, întrucât se trăgea dintre soții lui Loth, și îmi spuse:

— Frumoși ani, o, copilul meu! frumoși ani! Iar dacă nu ai altceva mai bun de făcut, vino cu mine la palat și am să te înfățișez regelui nostru, căruia îi plac chipurile frumoase și are să te căftănească printre cămărașii lui. Și, hotărât! ai să fii fala cămărașilor și cununa lor!

Iar eu spusei:

— Pe capul și pe ochii mei, și ascult și mă supun!

Atunci el mă prinse de mână. Și făcurăm drumul împreună, tăifăsuind ba de una, ba de alta. Și se mira grozav când mă auzea cum vorbesc persienește, limbă care nu era a mea, ușor și curat. Și se minuna de înfățișarea și de hainele mele strălucite. Și îmi spunea:

— Pe Allah! dacă toți tinerii din Damasc sunt ca tine, cetatea aceea este un colț de rai, iar bucata de cer de deasupra Damascului este chiar raiul!

Și ajunserăm în felul acesta la palatul regelui Sabur-Șah, și mă duse dinaintea regelui, și chiar că regele zâmbi la vederea mea și îmi spuse:

— Obrazul acesta de la Damasc fie bine venit în palatul meu!

Și îmi spuse:

— Cum te cheamă, o, flăcău frumos?

Iar eu răspunsei:

— Robul tău Hassan, o, rege al vremilor!

Și dacă mă auzi vorbind în felul acesta, se bucură și se lumină, și îmi grăi:

— Niciun nume nu s-ar fi potrivit mai bine cu un chip ca acesta, o, Hassan!

Și adăugă:

— Te căftănesc cămăraș al meu, pentru ca ochii mei să se bucure în fiecare dimineață de vederea ta!

Iar eu sărutai mâna regelui și îi mulțumii pentru bunătatea pe care mi-o dovedea. Iar vizirul mă luă și mă puse să-mi schimb hainele, și mă îmbrăcă chiar el cu haine de cămăraș. Și îmi dete cea dintâi învățătură de cum să mă port în slujba mea cea nouă de copil de casă. Și nu știam cum să-i mărturisesc îndatorința mea pentru toată grija ce-mi arăta. Și mă luă sub oblăduirea lui. Și ajunsei prietenul său. Și, la rându-le, toți ceilalți copii de casă, care erau toți tineri și tare frumoși, se împrieteniră cu mine. Iar viața mea se vestea dulce în palatul acela, care îmi și dedese atâta bucurie și îmi făgăduia atâtea gingașe plăceri.

Or, până atunci, o, doamne al meu, femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curând ivirea. Și, odată cu ea, avea să se ivească în viața mea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și opta noapte

Urmă:

…femeia nu însemnase chiar nimic în viața mea. Ci avea să-și facă în curând ivirea. Și, odată cu ea, avea să se ivească și încurcătura în viața mea.

Într-adevăr, trebuie să mă grăbesc a-ți mărturisi, o; doamne al meu, că ocrotitorul meu îmi spusese, încă din prima zi:

— Află, o, scumpul meu, că este oprit tuturor cămărașilor de la cele douăsprezece odăi, ca și tuturor dregătorilor de la palat, și musaipilor, și paicilor, să se preumble noaptea prin grădinile saraiului, de la un anume ceas. Întrucât începând de la ceasul acela grădinile sunt hărăzite numai pentru femeile din harem, ca să poată să vină acolo să se bucure de reveneală și să tăifăsuiască între ele. Și dacă vreunul, spre nenorocirea lui, ar fi prins în grădină la ceasul acela, și-ar primejdui capul.

Iar eu mă chibzuisem strașnic să nu alerg niciodată după o primejdie ca aceea.

Or, într-o seară, furat de răcoarea și de dulceața adierii, mă lăsai răpit de somn pe o bancă din grădină. Și nu știu câtă vreme șezui ațipit acolo. Iar în somnul meu auzeam niște glasuri de femei care spuneau: „Of! e un înger! e un înger! e un înger! Of, ce frumos e! ce frumos e! ce frumos e!” Și mă trezii deodată. Și nu văzui nimic, decât beznă. Și pricepui că visasem. Și mai pricepui că, dacă aș fi prins la ora aceea în grădini, tare m-aș primejdui să-mi pierd capul, în pofida bunăvoinții ce stârnisem în sufletul regelui și al vizirului său. Și, plin de groază la gândul acesta, sării în picioare, spre a fugi la palat până a nu apuca să fiu zărit în locurile acelea oprite. Ci iacătă că un glas de femeie ieși deodată din negură și din tăcere, spunându-mi cu un tremur de râs;

— Încotro, încotro, o, frumosule trezit?

Iar eu, mai tulburat decât dacă aș fi fost fugărit de toate străjile de la harem, detei să-mi slobozesc picioarele în vânt, negândind decât să ajung degrabă la palat. Ci, până să fac eu câțiva pași, la cotitura unei cărări, sub luna ce ieșea dintr-un nor, văzui ivindu-se o femeie numai frumusețe și strălucire, stând în picioare dinaintea mea și zâmbind, cu doi ochi mari de gazelă îndrăgostită. Iar înfățișarea ei era falnică, precum împărătească îi era privirea. Iar luna ce strălucea pe cerul lui Allah nu era atâta de strălucitoare ca fața ei.

Iar eu, dinaintea acelei iviri, din rai coborâtă, fără de îndoială, nu putui să fac altminteri decât să mă opresc. Și, plin de tulburare, lăsai ochii în jos, și șezui cu o înfățișare cuminte. Iar ea îmi spuse, cu glasul ei ispititor:

— Încotro te duceai așa de grăbit, o, lumină a ochilor! Și cine te poate sili să fugi așa?

Iar eu răspunsei:

— O, domniță! dacă ești din saraiul acesta, nu ai cum să nu știi temeiurile ce mă împing a mă depărta atâta de grabnic de locurile acestea. De bună seamă, știi, într-adevăr, că le este oprit bărbaților să întârzie în grădini, peste un anume ceas, și că este cu primejdia pierderii capului a

încălca această popreală. Lasă-mă, dar, rogu-te fierbinte, să mă depărtez, până nu apucă paicii să mă zărească!

Iar tânăra domniță, râzând întruna, îmi spuse:

— O, răcoare a inimii, te-ai trezit cam târzior să pleci! Ceasul despre care vorbești a trecut de mult. Și, în loc de-a căuta să fugi, ai face mai bine să-ți petreci aici cât ți-a mai rămas din noapte, și are să-ți fie o noapte binecuvântată, o noapte de lumină!

Ci eu, încă și mai tulburat, și tremurând și mai tare, nu mă gândeam decât la fugă, și mă văicăream, spunând:

— O, pierirea mea-i fără de scăpare! O, fiică de oameni buni, o, stăpână a mea, oricine ai fi, nu-mi pricinui moartea cu ispita farmecelor tale!

Și detei să scap. Ci ea mi se așeză în cale, întinzând mâna stângă, iar cu mâna dreaptă își dete iașmacul cu totul la o parte, și îmi spuse, oprindu-se din râs:

— Uită-te, așadar, la mine, o, tinere fără de minte, și spune-mi dacă poți să întâlnești în orice seară una mai frumoasă ori mai tânără ca mine? De-abia am împlinit optsprezece ani, și niciun bărbat nu m-a atins. Iar obrazul meu, care nu-i chiar urât la privire, niciun bărbat până la tine nu a putut să se laude că l-ar fi întrezărit. Așa că m-ai batjocori amarnic dacă tot ai mai căuta să fugi de mine.

Iar eu îi spusei:

— O, sultana mea, hotărât! tu ești luna plină a frumuseții și, măcar că noaptea pizmașă ascunde ochilor mei o parte din farmecele tale, atâta cât întrezăresc ajunge ca să mă vrăjească! Ci, te rog fierbinte, pune-te o clipă în starea mea, și ai să vezi cât de jalnică și de gingașă-i.

Iar ea răspunse:

— Mă învoiesc cu tine, o, miez al inimii, că, într-adevăr, starea ta-i gingașă; ci gingășia ei nu vine nicidecum de la primejdia pe care o înfrunți, ci chiar de la făptura care o pricinuiește. Întrucât tu habar nu ai cine sunt eu, nici care este cinul meu la palat! Iar în ce privește primejdia pe care o înfrunți, apoi primejdia aceea ar fi pentru oricare altul afară de tine, de vreme ce te iau sub apărarea și sub ocrotirea mea. Spune-mi, așadar, cum te cheamă, cine ești și care sunt slujbele tale la sarai!

Iar eu răspunsei:

— O, stăpâna mea, sunt Hassan din Damasc, cămărașul cel proaspăt al regelui Sabur-Șah, și oblăduitul vizirului regelui Sabur-Șah.

Iar ea se minună:

— A! tu ești preafrumosul Hassan, cel care i-a sucit mințile urmașului lui Loth! O, ce fericire să te am în noaptea aceasta, numai pentru mine, o, iubitule! Vino, inima mea, vino! Și încetează de-a mai otrăvi ceasurile de dulceață și de har cu negrele gânduri!

Și, după ce grăi așa, copila cea frumoasă mă trase cu putere înspre ea, și își alintă obrazul de al meu, și își lipi buzele pe buzele mele, cu patimă. Iar eu, o, doamne al meu, măcar că atunci pentru întâia oară mi se întâmpla o atare treabă, simții la atingerea aceea cum viază năprasnic în mine copilul tătâne-său, și cuprinzând-o cu zvâcnet în brațe pe fetișcana pierită, luai puiul și-l adusei dinaintea cuibului. Ci, la vederea lui, în loc să se cutremure luând foc, copila mi se smulse dintr-o dată din brațe și mă împinse repezit, dând un țipăt de spaimă. Și de-abia apucai să-mi trag puiul acasă, că și văzui pe dată ieșind dintr-un tufiș de trandafiri zece copilandre care alergară înspre noi, râzând să moară.

Și, la ivirea lor, o, doamne al meu, înțelesei că văzuseră tot și că auziseră tot, și că tânăra cu pricina se veselise pe seama mea, și că nu se

slujise de mine decât în bătaie de joc, cu scopul vădit de-a le face să râdă pe soațele sale. Și, de altminteri, într-o clipeală de ochi, toate fetișcanele se și aflau împrejurul meu, chicotind și țopăind ca niște căprioare neastâmpărate. Și, în potopul hohotelor lor de râs, se uitau la mine cu niște ochi sclipind de vicleșug și de ispită, și-i spuneau celei ce mă amăgise:

— O, Kaiiria, sora noastră, ai fost grozavă! Oh, ai fost grozavă! Și ce frumos mai era copilandrul! și ce vioi!

Iar alta spuse:

— Și iute!

Iar alta spuse:

— Și zgondos!

Iar alta spuse:

— Și gingaș!

Iar alta spuse:

— Și frumos!

Iar alta spuse:

— Și fălos!

Iar alta spuse:

— Și arătos!

Iar alta spuse:

— Și zorit!

Iar alta spuse:

— Și uluitor!

Iar alta spuse:

— Un sultan.

Și, totodată, se porniră pe niște hohote lungi de râs, pe când eu stam până peste poate de stânjenit și de tulburat. Întrucât, o, doamne al meu, eu în viața mea nu privisem o femeie în față, și nici nu mă aflasem în tovărășia femeilor. Iar acelea de-acolo erau de o nerușinare și de o lipsă de sfiiciune ce nu-și aveau seamăn în Cronicile neobrăzării. Și stam acolo, în vâlvora chicotelilor lor, descumpănit, rușinat și cu nasul alungit până la picioare, ca un năvleg.

Ci deodată, din tufișul de trandafiri, ieși, ca luna la răsăritul ei, o a douăsprezecea copilandră, a cărei ivire făcu să se curme numaidecât toate râsetele și toate glumele. Iar frumusețea sa era sultană și făcea să se plece la tăcerea ei toate florile. Și veni înspre ceata noastră, care se desfăcu la apropierea ei; și se uită la mine îndelung și îmi spuse:

— Hotărât, o, Hassan din Damasc, cutezanța ta este o cutezanță mare, iar năvălirii tale asupra tinerei domnițe de aici i se cade pe drept osânda. Și, pe viața mea! ce păcat de tinerețea și de frumusețea ta!

Atunci fetișcana care numai ea fusese pricina întâmplării acesteia, și pe care o chema Kaiiria, veni și sărută mâna celei ce rostise asemenea vorbe, și îi zise:

— O, Zuleica, stăpână a noastră, pe viața ta cea scumpă! iartă-i pornirea de adineaori, care nu-i decât dovada năvălniciei lui. Iar soarta îi este în mâinile tale! Așa încât se cade a-l părăsi, ori a-i aduce mântuire, acestui preafrumos năvălitor, acestui făptuitor de tâlhării asupra tinerelor fete fecioare?

Iar cea pe care o chema Zuleica șezu o clipă pe gânduri și răspunse:

— Bine, de data aceasta să-l iertăm, de vreme ce chiar tu, care ai suferit încercarea de tâlhărie, pui mărturie pentru el. Să-i fie lăsat capul și să fie slobozit de primejdia în care se află! Ba chiar, spre a le ține minte pe fetele ce l-au slobozit, se cade să ne străduim a-i face oleacă mai plăcută pățania

din noaptea aceasta. Să-l luăm, așadar, cu noi și să-l ducem în iatacurile noastre, pe care până acuma niciun bărbat nu le-a prihănit cu suflarea lui.

Și, grăind astfel, făcu semn uneia dintre fetele ce-o însoțeau care pieri îndată, ușoară, pe sub chiparoși, spre a se întoarce peste o clipită, aducând în brațe o grămadă de mătăsării.

Și desfăcu la picioarele mele mătăsurile acelea, care alcătuiau o rochie minunată de femeie; și, cu toatele, mă ajutară s-o petrec peste hainele mele. Și, străvestit în felul acesta, mă cufundai frumos în ceata lor. Și, trecând printre copaci, ajunserăm la iatacurile haremului.

Or, când intrarăm în sala de primire a haremului, toată numai din marmură străcurată și învârstată cu mărgăritare și cu peruzele, fetele îmi spuseră la ureche că sala aceea era încăperea în care fata regelui avea obicei să-și primească musafirele și prietenele. Și, tot așa, îmi dezvăluiră că fata regelui nu era alta decât chiar domnița Zuleica.

Și băgai de seamă că în mijlocul acelei săli atâta de frumoase și atâta de goale se aflau douăzeci de preșuri mari de atlaz, așezate roată peste chilimul cel mare. Și toate fetișcanele, care nu conteniseră o clipă să-mi facă pe furiș tot felul de ispiteli și să-mi arunce niște ocheade pârjolite, se duseră să șadă orânduite frumos pe acele preșuri de atlaz, poftindu-mă să șed și eu în mijlocul lor, față în față cu chiar Zuleica, domnița, care mă privea cu niște ochi ce-mi străpungeau sufletul.

Atunci Zuleica porunci răcoritoarele, și șase alte roabe, tot atâta de frumoase și de bogat îmbrăcate, se iviră într-o clipită și începură a ne împărți niște ștergare de mătasă pe niște tipsii de aur, pe când altele zece veneau pe urma lor cu niște farfuriuri mari, care și numai cu înfățișarea lor…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute șaptezeci și noua noapte

Urmă:

…începură a ne împărți niște ștergare de mătasă pe niște tipsii de aur, pe când altele zece veneau pe urma lor cu niște farfuriuri mari, care și numai cu înfățișarea lor erau o răcoreală.

Și ne puseră dinainte farfuriurile în care se aflau sorbeturi cu gheață, lapte prins, dulcețuri de chitră, felii de castraveți și lămâi. Iar domnița Zuleica gustă ea mai întâi și, tot cu lingurița de aur pe care o dusese la buzele sale, mă îmbie cu un pic de dulceață și cu o felie de chitră, apoi cu încă o linguriță de lapte prins. Pe urmă, lingurița aceea trecu de mai multe ori din mână în mână, până ce toate fetele se înfruptară din bunătățurile acelea minunate, în mai multe rânduri, cât nu mai rămase nimic în farfuriuri. Și atunci roabele ne aduseră o apă bună, în niște cupe de cleștar.

Iar taifasul nu zăbovi a se încinge, de parcă am fi băut toate soiurile de vinuri. Iar eu mă minunam de cutezanța vorbelor de pe buzele acelor copile, care râdeau în hohote ori de câte ori vreuna dintre ele slobozea vreo năzdrăvănie strașnică și vârtoasă pe socoteala copilului tătâne-său, a cărui vedere le plăcuse peste măsură. Iar nurlia de Kaiiria, asupra căreia

fusese îndreptată tâlhăria mea, de vreme ce fusese tâlhărie, nu-mi mai păstra nicio umbră de supărare și se așezase față în față cu mine. Și se uita la mine surâzând, și îmi da de înțeles prin graiul ochilor că mă ierta pentru năvălnicia mea din grădină. Iar eu, la rându-mi, îmi ridicam ochii înspre ea din vreme în vreme, pe urmă îi coboram repede, de îndată ce băgăm de seamă că ea avea privirile asupra mea; căci, în pofida tuturor strădaniilor ce le încercam spre a face să mi se ivească oarecare liniște pe față, tot mai păstram, înconjurat de acele fetișcane fără seamăn, o stânjeneală tare supărătoare. Iar domnița Zuleica și soațele sale, care vedeau limpede starea mea, încercau la rându-le, cu tot soiul de mijloace, să-mi stârnească îndrăzneala. Iar Zuleica, până la urmă, zise:

— Oare când, o, prietene al nostru Hassan din Damasc, ai să iei o față mai slobodă și mai voioasă? Au crezi cumva că fetele acestea neprihănite sunt niște mâncătoare de carne de om? Și nu știi că nicio primejdie nu te paște în iatacurile fetei regelui, unde niciun hadâmb nu ar cuteza vreodată să intre fără de îngăduință? Uită, așadar, pe-o clipă, că vorbești cu domnița Zuleica, și închipuie-te la o clacă de taclale cu niște fete de rând ale vreunor negutători din Șiraz. Așa că saltă fruntea, o, Hassane, și privește-le în față pe toate aceste tinerele minunate. Și, după ce ai să le cercetezi cu cea mai mare luare-aminte, grăbește de ne spune, cu toată slobozenia și fără a te teme că ne-ai supăra, care-i aceea dintre noi care îți place cel mai mult!

Or, vorbele acestea ale domniței Zuleica, o, rege al vremilor, în loc să-mi dea inimă și suflet, nu făcură decât să-mi sporească tulburarea și fâstâceala, și nu mă pricepui decât să îngaim niște cuvinte bâlbâite, simțind roșeața sfiiciunii cum mi se suie în obraz. Și aș fi vrut, în clipita aceea, să se caște pământul și să mă înghită. Iar Zuleica, văzându-mi zăpăceala, îmi spuse:

— Văd, o, Hasanne, că ți-am cerut un lucru care te pune în încurcătură. Întrucât, fără de nicio îndoială, te temi că mărturisindu-ți plăcerea pentru una să nu le superi pe toate celelalte și să le stârnești împotriva ta. Ei bine, greșești, dacă o teamă ca aceasta îți întunecă gândurile. Află, așadar, că eu și soațele mele suntem atâta de prietene, și că între noi sunt niște legături sufletești atâta de strânse, încât un bărbat, orice-ar face cu vreuna dintre noi, nu ar putea să ne strice prietenia. Așa că alungă-ți din inimă temerile care o fac atâta de chibzuită, cercetează-ne cu toată slobozenia și, chiar dacă ai vroi să rămânem toate goale dinaintea ta, spune-ne fără de sfială și avem să ne supunem, pe capetele și pe ochii noștri! Ci numai grăbește de ne spune care-i cea aleasă de tine.

Eu atunci, o, doamne al meu, chemai în ajutor cât mi se mai întorsese din bărbăție după atâtea îmbărbătări și, măcar că soațele Zuleicăi erau desăvârșit de frumoase și i-ar fi fost cam anevoie până și ochiului cel mai priceput să facă vreo osebire între ele, și măcar că, pe de altă parte, domnița Zuleica era ea însăși pe puțin tot atâta de minunată ca și fetișcanele sale, inima mea jinduia fierbinte după aceea care, cea dintâi, o făcuse să bată atâta de năprasnic în grădină, sclipitoarea și dulcea Kaiiria, mult-iubitoarea de copilul-tătâne-său. Ci mă ferii strașnic, în pofida oricărei ispite, să-mi dezvăluiesc simțămintele acelea, care, cu toate vorbele liniștitoare ale Zuleicăi, tare ar mai fi putut să tragă asupra capului meu ciuda celorlalte fecioare. Și mă mulțumii, după ce le cercetai pe toate cu cea mai mare luare-aminte, să mă întorc înspre domnița Zuleica și să-i spun:

— O, stăpână a mea, se cade să încep cu a-ți spune că nu aș putea să

asemui farmecele tale cu cele ale soațelor tale, căci nu se asemuie strălucirea lunii cu sclipirea stelelor. Și-așa-i frumusețea ta, față de care ochii nu ar putea să aibă priviri decât pentru ea.

Și, rostind cuvintele acestea, nu putui să mă opresc a nu repezi o aruncătură de ochi plină de înțeles înspre Kaiiria cea dulce, în așa fel ca s-o fac să priceapă că numai buna-cuviință îmi șoptea măgulirea aceea față de domniță.

Iar după ce auzi răspunsul meu, Zuleica îmi spuse zâmbind:

— Ai fost strălucit, o, Hassane, măcar că lingușeala este vădită. Așa că acuma, când ești mai slobod la grai, grăbește de ne dezvăluie afundul inimii tale, spunându-ne care este, dintre toate aceste fete, aceea ce te ispitește cel mai mult!

Și, la rându-le, fetișcanele își împreunară rugămințile cu cea a domniței, spre a mă îndemna să le dezvăluiesc gândul meu. Și, dintre toate, tocmai Kaiiria se arăta cea mai înflăcărată de dorința de a mă face să vorbesc, ea cea care îmi și ghicise gândurile tainice.

Eu atunci, o, doamne al meu, alungând și ce-mi mai rămăsese din toată sfiiciunea, mă înduplecai față de atâtea stăruințe sporite ale fetelor și ale stăpânei lor, mă întorsei înspre Zuleica și îi spusei, arătând-o cu o mișcare de mână pe tânăra Kaiiria:

— O, sultana mea, iacătă, chiar aceasta-i cea pe care o râvnesc! Așa, pe Allah! chiar înspre dulcea Kaiiria merge dorul meu cel mai mare.

Or, nici nu sfârșisem eu bine de rostit vorbele acestea, că toate fetele și izbucniră laolaltă în niște hohote lungi de râs, fără ca pe fețele lor înflorite să se ivească nici cel mai mic semn de ciudă. Și gândeam în sufletul meu, privindu-le cum își dedeau coate și mureau de râs: „Ce poveste ciudată mai este și povestea aceasta! Oare acestea-s femei ca toate femeile și fete ca toate fetele? Oare de când au deprins făpturile de felul lor atâta nepărtinire și atâta vârtute, ca să nu se gelozească și să nu se zgârie pe ochi dinaintea izbânzii uneia dintre semenele lor? Pe Allah! niște surori nu s-ar purta cu atâta gingășie și cu atâta lipsă de zavistie față de surorile lor. Iacătă un lucru ce întrece priceperea mea."

Ci domnița Zuleica nu mă lăsă prea mult cufundat în această nedumerire și îmi zise:

— Minunat! minunat! o, Hassan din Damasc! Pe viața mea! tinerii din țara ta au gust ales, ochi iscusit și pricepere. Și sunt tare bucuroasă, o, Hassane, că i-ai dat întâietate prietenei mele Kaiiria. Ea este prietena inimii mele, și-i cea mai îndrăgită. Și n-ai să te căiești de alegerea ta, o, craiule! De altminteri, nici nu ai de unde să știi tot prețul și toată însemnătatea celei alese, căci noi toate, așa cum ne vezi, n-am putea năzui, nici pe de aproape, nici pe de departe, să fim asemuite cu ea întru frumuseți, întru desăvârșirile trupului și întru farmecele minții. Și chiar că noi suntem roabele ei, măcar că din ce se vede s-ar putea amăgi cineva.

Pe urmă toate la rând începură s-o firitisească pe prea minunata de Kaiiria, și s-o laude pentru biruința pe care o dobândise. Iar ea nu se dovedi nicidecum neajutorată la vorbă, ci dete la fiecare dintre soațele sale răspunsul cuvenit, pe când eu eram până peste măsură de uluit.

După care Zuleica luă o alăută de alături și o puse în manile preaiubitei sale Kaiiria, spunându-i:

— Suflet din sufletul meu, se cade să-i arăți drăguțului tău un pic din ceea ce știi, ca nu cumva să socoată că ți-am fi înflorit noi harurile.

Și mult-plăcuta Kaiiria luă alăuta din mâinile Zuleicăi, o struni și, după un început vrăjitor, cântă încetișor, însoțindu-se de sunetul strunelor:

Sunt ucenica dragostei. Nebună,
M-a învățat gingașele alinturi
Și a binevoit cu drag să pună
Comori de vise-n sufletu-mi, și jinduri,
Pe care să le-nchin acum buimacă,
Orice-ar fi scris din veci să mi se-ntâmple,
Acestui căprior care mă seacă
Cu scorpionii negri ce se joacă
În jurul preafrumoaselor lui tâmple.

Cât voi trăi sub soare și sub stele,
Am să-l iubesc cum n-au iubit crăiese,
Căci port credință-n veci iubirii mele,
Flăcăului ce inima-l alese,
O, voi îndrăgostiți, să nu-și deșerte
Iubirea voastră frunză fermecată!
Păstrați-o pururi tânără și verde —
Un bun pierdut, pe veci de veci se pierde
Și nu se mai găsește niciodată.

Cât despre mine, fac mărturisirea
Că sunt pe veci de veci îndrăgostită
De căprioru-acesta ca iubirea
Ivindu-se din vis, desăvârșită,
Ca din șoptirea unui zvon de frunze,
Și nu mai știu nici temeri, nici prefaceri.
Privirea lui cu străluciri ascunse
Până-n adâncul inimii-mi pătrunse
Precum tăișul paloșului ager.

Pe tânăra lui frunte de lumină
Condeiul frumuseții înseși scrise
Încondeiala vrăjilor deplină
În floarea unor linii nedezise.
Iar ochii lui, blagosloviți de soartă,
Sunt plini de-un farmec fără-asemănare,
Că inima de vraja lor stă moartă
Sub arcul nemilos care se-ncoardă
Cu negrele-i săgeți ucigătoare.

O, tu, cel fără care n-am putere
Să mai trăiesc, și nu mai am cu cine
În suflet să te schimb, că mi te cere
Sufletu-mi tot, hai la hammam cu mine,
Să te slujesc cu dor, iubitul meu,
Sub străluciri de marmură albastră!
Să ardă narduri în cățui mereu,
Să umplă sala aburii, iar eu
Pe pieptul tău să cânt iubirea noastră.

Când sfârși de cântat, întoarse ochii înspre mine cu atâta duioșie încât, uitându-mi dintr-o dată și întreaga sfială și de faptul că se aflau de față

fiica regelui și soațele ei cele chicotitoare, mă aruncai la picioarele Kaiiriei, potopit de iubire și până peste marginile plăcerii. Și, dacă simții mireasma ce se revărsa din hainele ei moi, și căldura trupului ei deasupra mea, mă năpădi o beție de-o cuprinsei deodată în brațe și începui s-o sărut peste tot pe unde puteam, cu năprăsnicie, în vreme ce ea se alinta ca o turturică. Și nu-mi venii în fire decât când auzii chicotelile de râs pe care le scoteau fetele văzându-mă dezlănțuit ca un berbec pus la posteală din ceasul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzecea noapte

Urmă:

…nu-mi venii în fire decât când auzii chicotelile de râs pe care le scoteau fetele văzându-mă dezlănțuit ca un berbec pus la posteală din ceasul berbeciei lui.

După asta, începură să mănânce și să bea, și să spună la nebunii, și să-și facă pe dedesubt tot soiul de zgoande și de șotii, până ce intră o roabă bătrână care dete de veste întregei liote că în curând avea să se lumineze de ziuă. Și toate răspunseră laolaltă:

— O, doică a stăpânei noastre, vestea ce ne-ai adus-o este asupra capului și a ochilor noștri!

Iar Zuleiea se ridică spunându-mi:

— Este vremea, o, Hassane, să mergem la odihnă. Iar tu poți să te bizui pe ocrotirea mea spre a ajunge să te bucuri de iubita ta, căci nu am să precupețesc nimic spre a te ajuta să ajungi la împlinirea dorurilor tale. Ci, până una alta, avem să te ajutăm să ieși fără zarvă din harem.

Și șopti câteva vorbe la urechea bătrânei sale mance, care mă privi o clipită în ochi și mă luă de mână spunându-mi să merg după ea. Iar eu, după ce mă temenii dinaintea acelui stol de porumbițe, și după ce repezii o aruncătură de ochi pătimașă înspre dulcea Kaiiria, mă lăsai călăuzit de bătrână, care mă duse printr-un șir de bolte și printr-o sumedenie de cotituri, și mă scoase la o portiță de la care avea cheia. Și deschise portița aceea. Și mă strecurai afară, și văzui că mă aflu dincolo de împrejmuirile palatului.

Or, se și luminase de ziuă, iar eu grăbii să mă întorc la palat pe poarta cea mare, de-a dreptul, în așa fel ca să fiu zărit de străjeri. Și detei fuga în odaia mea, unde, de cum trecui pragul, îl văzui pe oblăduitorul meu, vizirul cel coborâtor din Loth, care mă aștepta până peste poate de nerăbdător și de îngrijorat. Și se ridică repede când mă văzu întrând, și mă strânse în brațe și mă sărută cu drag, spunându-mi:

— O, Hassane, inima mea era cu tine, și eram tare tulburat în privința ta. Și n-am închis ochii deloc toată noaptea, gândindu-mă că, străin cum ești în Șiraz, înfrunți primejdiile de noapte din partea pușlamalelor care colcăie pe ulițe. Of, scumpule, unde ai fost, departe de mine?

Iar eu mă ferii cu grijă să-i povestesc întâmplarea mea, ori să-i spun că îmi petrecusem noaptea cu niște femei, și mă mulțumii numai să-i răspund că mă întâlnisem cu un negustor de la Damasc, așezat la Bagdad, care

tocmai pleca la El Bassra cu toată casa lui, și că mă oprise la el toată noaptea. Iar oblăduitorul meu fu nevoit să-mi dea crezare și se mulțumi să scoată câteva oftaturi și să mă mustre prietenește. Și-atâta cu el!

Cât despre mine, îmi simțeam inima și mintea legate de farmecele nurliei de Kaiiria, și îmi petrecui toată ziua aceea și toată noaptea prefirându-mi prin minte până și cele mai mici amănunte ale întâlnirii noastre. Iar a doua zi încă mai eram cufundat în amintirile mele, când un hadâmb veni să bată la ușa mea și să-mi spună:

— Aici locuiește oare domnia-sa Hassan din Damasc, cămărașul stăpânului nostru regele Sabur-Șah?

Iar eu răspunsei:

— La el te afli!

El atunci sărută pământul dinaintea mea și se ridică apoi spre a-și scoate din sân un sul de hârtie pe care mi-l înmână. Și plecă precum venise.

Iar eu, numaidecât, desfășurai hârtia și văzui că pe ea se aflau aceste rânduri, însemnate cu o scriitură șerpuită:

„Dacă tânărul căprior din țara Șamului va veni în noaptea aceasta, pe lumină de lună, să se preumble mlădiu pe sub ramuri, are să dea ochii cu o tânără căprioară, zaifă de iubire, topită toată de dorul lui, care-i va spune, în graiul său, cât de tulburată este în inima ei că a fost cea aleasă, dintre căprioarele pădurii, și cea mai dorită dintre soațele sale".

Și, o, doamne al meu, la citirea acelei scrisori mă simții beat fără de vin. Întrucât, măcar că pricepusem, din cea dintâi seară, că ispititoarea de Kaiiria avea o anume pornire spre mine, nu mă așteptam nicidecum la o dovadă ca aceasta din partea dragostei sale. Așa că, de îndată ce izbutii să-mi stăpânesc fiorii, mă înfățișai dinaintea vizirului, oblăduitorul meu, și îi sărutai mâna. Și, după ce dobândii în felul acesta bunăvoința lui, îi cerui îngăduința de a mă duce să-l văd pe un derviș din țara mea, de curând sosit de la Mecca, și care mă poftise să-mi trec noaptea cu el. Și, după ce mi se dete îngăduința, mă întorsei în odaia mea și alesei dintre nestematele ce le aveam smaraldele cele mai frumoase, rubinele cele mai curate, diamantele cele mai albe, mărgăritarele cele mai mari, peruzelele cele mai gingașe, safirele cele mai desăvârșite și, pe un fir de aur, le întocmii într-un șirag de mătănii. Și, de îndată ce noaptea se așternu peste grădini, mă înmiresmai cu mosc curat și mă dusei fără de niciun zgomot la crânguri, pe portița cea tainică pe unde știam drumul și pe care o găsii deschisă anume pentru mine.

Și ajunsei la chiparoșii sub care mă lăsasem furat de somn în seara dintâi, și așteptai cu sufletul sugrumat venirea mult-iubitei. Iar așteptarea îmi ardea sufletul, iar ceasul întâlnirii noastre mi se părea că nu are să mai vină. Și iacătă că deodată, sub razele de lună, o albeață ușoară lunecă printre chiparoși, iar Kaiiria cea ispititoare se ivi dinaintea ochilor mei răpiți. Și mă închinai la picioarele ei, cu fața la pământ, fără a putea să rostesc un cuvânt, și șezui așa până ce, cu glasul ei de izvor șoptit, îmi spuse:

— O, Hassan al dragostei mele, ridică-te și, în locul acestei tăceri dulci și pătimașe, dă-mi dovezi adevărate despre iubirea ta pentru mine! Este oare cu putință, o, Hassane, ca tu chiar să mă fi găsit mai frumoasă și mai vrednică de dorit decât pe toate însoțitoarele mele, fetele acelea plăcute, mărgăritarele acelea neatinse, și chiar decât pe domnița Zuleica? Ar trebui să mă aud încă o dată din gura ta toate acestea spre a-mi crede urechilor.

Și, grăind astfel, se plecă înspre mine și mă ajută să mă ridic. Iar eu îi

luai mâna și o dusei la buzele mele pătimașe, și îi spusei:

— O, sultană a sultanelor, iată mai întâi pentru tine un șirag de mătănii din țara mea, să-i depeni pietrele de-a lungul zilelor tale de viață fericită, aducându-ți aminte de robul ce ți l-a dăruit. Și, odată cu șiragul acesta de mătănii, un biet dar mărunt, primește și mărturia dragostei, pe care stau gata să o fac legiuită dinaintea cadiului și a martorilor.

Iar ea îmi răspunse:

— Ce bucuroasă sunt că ți-am stârnit atâta dragoste, o, Hassane, pentru care îmi supun sufletul la primejdiile acestei nopți. Ci, vai, nu știu dacă inima mea se cade să se bucure de biruința ei, ori dacă n-ar trebui să privesc întâlnirea noastră ca pe începutul unor năpaste și al unor necazuri în viața mea.

Și, grăind astfel, își plecă fruntea pe umărul meu, în vreme ce suspinele îi scuturau pieptul. Și îi spusei:

— O, stăpâna mea, pentru ce vezi lumea atâta de neagră, dinaintea ochilor tăi, în noaptea aceasta de lumină? Și pentru ce chemi asupra capului tău năpastele, izvodind atâtea presimțiri greșite?

Iar ea îmi spuse:

— Deie Allah, o, Hassane, ca aceste presimțiri să fie greșite! Ci să nu cumva să socoți că ar fi neîntemeiată teama care, în ceasul acesta al întâlnirii noastre atâta de dorite, vine să ne tulbure bucuria. Of, spaimele mele sunt mult prea temeinice.

Și tăcu un răstimp, apoi îmi spuse:

— Află, așadar, o, tu, cel mai iubit dintre iubiți, că domnița Zuleica te îndrăgește tainic, și că e gata să-ți mărturisească dintr-o clipă în alta dragostea ei. Or, cum ai să întâmpini tu o mărturisire ca aceea? Iar dragostea pe care spui că o ai pentru mine va putea ea să dureze împotriva falei de-a o avea ca iubită pe cea mai frumoasă și cea mai falnică fiică de rege?

Ci eu îi curmai vorba, spre a mărturisi:

— Da, pe viața ta! o, ispititoare Kaiiria, tu ai să fii pururea mai presus decât domnița Zuleica în inima mea! Și de-ar da Allah să ai o potrivnică încă și mai falnică, ai vedea atunci că nimic nu ar putea să clatine statornicia inimii mele robită de frumusețea ta! Și chiar dacă regele Sabur-Șah, tatăl domniței Zuleica, nu ar avea niciun fiu care să-l moștenească, și i-ar lăsa scaunul de domnie al Persiei aceluia ce s-ar însura cu fata lui, eu ți-aș jertfi un noroc ca acela, o, tu, cea mai vrednică de iubit dintre toate fecioarele!

Iar Kaiiria se minună, spunând:

— O, Hassan, bietule, ce orbire pe tine! Au tu uiți că eu nu sunt decât o roabă în slujba domniței Zuleica? Dacă la mărturia ei de dragoste tu ai să răspunzi cu o neprimire, ai să tragi supărarea ei asupra capului meu și asupra capului tău, și amândoi avem să fim pierduți fără de scăpare. Așa că este mai bine, spre folosul nostru, să te supui celei mai tari. Aceasta-i singura cale de scăpare. Iar Allah are să-și pună balsamul pe inima mâhniților.

Iar eu, departe de a mă învoi cu povața ei, mă simții până peste poate de supărat de-a fi măcar bănuit de atâta nevolnicie încât să mă dau biruit față de niște socoteli ca acelea, și mă răzvrătii, strângând-o pe ispititoarea Kaiiria în brațele mele:

— O, rod al darurilor cele mai alese ale Atoate-ziditorului, nu-mi chinui sufletul cu vorbe atâta de grele. Și, de vreme ce primejdia atârnă asupra capului tău vrăjitor, hai să fugim amândoi în țara mea. Acolo se află niște

pustietăți unde nimeni n-ar mai putea să ne afle urmele. Iar eu, datorită Atoate-împărțitorului, sunt destul de bogat spre a te ține să trăiești în toate strălucirile, fie și la capătul lumii celei locuite de oameni!

La vorbele acestea, iubita mea se lăsă dulce să cadă în brațele mele și îmi spuse:

— Ei bine, Hassane, nu mă mai îndoiesc de dragostea ta și vreau să te scot din amăgirea în care anume te-am lăsat să aluneci spre a-ți pune la încercare simțămintele. Află, așadar, că nu sunt nicidecum aceea pe care o crezi tu, nu sunt nicidecum Kaiiria, prietena domniței Zuleica. Domnița Zuleica sunt chiar eu, iar aceea pe care o credeai a fi domnița Zuleica este chiar prietena mea Kaiiria. Și nu am ticluit acest vicleșug decât spre a mă încredința și mai bine de dragostea ta. De altminteri, vei avea numaidecât adeverirea spuselor mele.

Și, după vorbele acestea, rosti o chemare și din umbra chiparoșilor se ivi aceea pe care o credeam a fi domnița Zuleica, și care de fapt era prietena ei de inimă Kaiiria. Și veni să-i sărute mâna stăpânei sale, și să se temenească dinaintea mea precum cere datina. Iar domnița cea ispititoare îmi spuse:

— Acum, o, Hassane, dacă știi că mă cheamă Zuleica și nicidecum Kaiiria, ai să mă mai iubești tot atâta și vei mai avea tu pentru o domniță simțăminte tot atâta de dulci cum aveai pentru…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și una noapte

Urmă:

...ai să mă mai iubești tot atâta și vei mai avea tu pentru o domniță simțăminte tot atâta de dulci cum aveai pentru o prietenă de rând de-a domniței?

Iar eu, o, doamne al meu, nu pregetai să dau răspunsul de cuviință, spunându-i Zuleicăi că nu puteam pricepe potopul de fericire ce mă copleșea și nici pe ce cale mi se putuse cuveni ca ea să binevoiască a-și coborî privirile până la robul de mine, și, în felul acesta, să-mi facă soarta mai de pizmuit decât cea a fiilor celor mai mari regi. Ci ea îmi curmă vorba, spre a-mi spune:

— O, Hassane, să nu te minunezi deloc de ce am făcut pentru tine. Au nu te-am văzut eu, dormind seara sub pomi, în lumina lunii? Or, din ceasul acela, inima mea a fost înrobită de frumusețea ta, și nu mai pot, fără a-mi zdrobi zborul inimii, să fac altceva decât să fiu a ta.

Cu asta, și în vreme ce preabuna Kaiiria se preumbla nu departe de noi spre a veghea împrejurimile locului, dederăm zăgazuri slobode râului înflăcărării noastre, ci fără ca nimica nelegiuit să se petreacă. Și ne trecurăm noaptea sărutându-ne și stând de vorbă drăgăstos, până ce prietena veni să ne dea de știre că era vremea să ne despărțim. Ci, până a nu pleca, Zuleica îmi spuse:

— O, Hassane, să te gândești mereu la mine! Îți făgăduiesc că am să-ți arăt în curând cât îmi ești de drag.

Iar eu mă aruncai la picioarele ei spre a-i mărturisi îndatorința mea față de toate hatârurile ce-mi dăruia. Și ne despărțirăm cu lacrimile simțirii în ochi. Și ieșii din grădină prin aceleași întortocheturi ca și întâia oară.

Or, a doua zi, nădăjduiam cu tot sufletul un semn de la mult-iubita mea, care să-mi dea temei a mă bizui pe o nouă întâlnire în grădini. Ci ziua trecu fără a aduce împlinirea nădejdii mele cea mai scumpă. Și nu izbutii să închid ochii în noaptea aceea, neștiitor cum eram asupra pricinii acelei tăceri. Și, în ziua următoare, în ciuda faptului că se afla lângă mine oblăduitorul meu, ce se străduia să ghicească pricina frământărilor mele, și în pofida vorbelor pe care mi le spunea ca să mă veselească, vedeam numai negru dinaintea ochilor și nu vrusei să mă ating de niciun fel de mâncare. Și, la lăsatul serii, coborâi înspre grădini, până când ceasul de poprire încă nu sosise, și, spre marea mea nedumerire, văzui că toate crângurile erau pline de străjeri și, gândindu-mă la vreo întâmplare năprasnică, detei fuga îndărăt în odaia mea. Și, când ajunsei acolo, îl găsii pe hadâmbul domniței așteptându-mă. Și tremura tot, și nu avea o înfățișare deloc liniștită că se afla în odaia mea, de parcă din toate colțurile urmau să sară niște inși înarmați spre a-l face bucățele. Și îmi dete repede un sul de hârtie, asemeni cu cel pe care mi-l mai adusese, și plecă zorit.

Iar eu desfășurai sulul și citii cele ce urmează:

„Află, o, miez de duioșie, că tânăra căprioară era să fie prinsă de vânători, după ce s-a despărțit de căpriorul ei cel frumos. Iar acuma este păzită de vânătorii care au năpădit toată pădurea. Așa că ia bine seama să nu care cumva să te duci noaptea, pe lumină de lună, să-ți cauți căprioara. Ci mai degrabă caută-ți scăparea și ferește-te de vicleșugurile prigonitorilor noștri. Și, mai ales, nu te lăsa cuprins de deznădejde, orice-ar fi să se întâmple și orice-ai putea să auzi zilele acestea. Și nici măcar moartea mea să nu care cumva să te facă să-ți pierzi judecata și să ajungi să uiți chibzuință. Uassalam!”

La citirea acelei scrisori, o, rege al vremilor, spaima și grijile mele ajunseră până peste fire, și mă lăsai cuprins de vălmășagul gândurilor zbuciumate. Încât atunci când, a doua zi, se răspândi în palat zvonul, ca o bătaie de aripi de cucuvea, despre moartea pe cât de repede pe-atâta de greu de priceput a domniței Zuleica, durerea mea și ajunsese până peste margini și, fără de nicio vorbă, mă prăbușii leșinat în brațele oblăduitorului meu, cu capul lunecându-mi înaintea picioarelor.

Și rămăsei într-o stare soră cu moartea, vreme de șapte zile și șapte nopți, după care, mulțumită îngrijirilor pline de luare-aminte pe care nu mi le precupeți oblăduitorul meu, mă întorsei la viață; ci cu sufletul plin de jale și cu inima cuprinsă pe totdeauna de sila de viață. Și, neputând să îndur a mai rămâne în palatul acela cernit de jalea morții mult-iubitei mele, mă hotărâi să fug în taină, la cel dintâi prilej, spre a mă afunda în sihăstriile unde nu se află nicio suflare în afară de cea a lui Allah și de iarba cea sălbatică.

Și, de îndată ce se așternură negurile nopții, strânsei tot ce aveam mai de preț, ca diamante și nestemate, gândind: „Mai bine-ar fi fost să fi vrut ursita să mor spânzurat de creanga copacului cel bătrân, la Damasc, în grădina părintelui meu, decât să trăiesc o viață de jale și de durere mai amară ca smirna!” Și mă folosii de o lipsă a oblăduitorului meu spre a mă strecura afară din sarai și din cetatea Șirazului, căutând singurătățile, departe de sălașurile oamenilor.

Și mersei fără de oprire toată noaptea aceea, și toată ziua următoare, până ce, spre seară, la un popas pe care îl făcui pe marginea drumului, la

un șipot de apă, auzii în urma mea un galop de cal, și văzui la câțiva pași, sosind lângă mine, un călăreț tânăr, cu o față care, luminată de roșeața soarelui în asfințit, mi se păru mai frumoasă decât a îngerului Raduan. Și era îmbrăcat cu niște haine strălucite, cum nu poartă decât emirii și fiii de regi. Și se uită la mine, făcându-mi numai din mână semnul de bun-întâlniș al cuviinței, fără a rosti și vorbele îndătinate ale salamalekului obișnuit între musulmani. Iar eu, întorcându-i în același fel semnele, gândeam: „Ce păcat că tânărul acesta minunat este un necredincios!” Și, în pofida gândurilor acestea, îl poftii să se odihnească și să-și adape calul, spunându-i:

— Doamne, fie-ți prielnică răcoarea serii, iar apa aceasta fie-i plăcută ostenelii calului tău de soi ales!

Iar el zâmbi a râde la cuvintele acestea și, sărind din șa, își legă calul cu frâul lângă șipotul de apă, veni înspre mine și, deodată, mă cuprinse în brațe și mă sărută cu o patimă nespusă. Iar eu, uluit, mă uitai la el mai cu luare-aminte și detei un strigăt mare când cunoscui în flăcăiandrul acela pe mult-iubita mea Zuleica, pe care o credeam sub piatra mormântului.

Și acuma, o, doamne al meu, cum aș putea să-ți spun bucuria ce-mi umplu sufletul, când o găsii iarăși pe Zuleica? Întrucât mai degrabă mi-ar crește părul pe limbă, până să apuc a-ți da o părere despre tăria voioșiei ce ne umplu inimile în acele clipe fericite. Ci să mă mărginesc a-ți spune că, după ce șezurăm îndelung unul în brațele celuilalt, Zuleica îmi povesti toate câte se petrecuseră, în toate zilele acelea ale durerii mele proaspete. Și atunci pricepui că, fiind pârâtă la regele, tatăl său, se văzuse pusă sub o pază aspră și că, atunci, hotărâtă să îndure orice în locul vieții ce i se rânduise, se prefăcuse moartă și, cu ajutorul tainic al prietenei sale de inimă, izbutise să fugă din palat, să-mi pândească toate drumurile, să mă urmeze de departe și, încredințată astfel pentru totdeauna de iubirea mea, vroia să trăiască împreună cu mine, departe de mărețíi, și să se dăruiască întru totul numai slujirii fericirii mele. Și atunci ne petrecurăm noaptea noastră în dulceața împărtășită, sub ochiul cerului. Și-a doua zi încălecarăm amândoi pe același cal și luarăm drumul ce ducea înspre țara mea. Și Allah ne scrise bună-pace, și ajunserăm bine-sănătoși la Damasc, unde soarta mă aduse dinaintea ta, o, rege al vremilor, și mă ajută să ajung vizirul măririi tale. Și-aceasta-i povestea mea. Iar Allah este mai știutor!

— Ci să nu care cumva să socoți, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, că povestea aceasta a domniței Zuleica ar putea să fie asemuită cât de cât cu istorisirile scoase din *Năzdrăvăniile cele dulci ale tinereții fără de griji.*

Și fără a-i lăsa vreme regelui Șahriar să-și dea părerea despre povestea domniței Zuleica, spuse:

Năzdrăvăniile cele dulci ale tinereții fără de griji

Flăcăiașul cel căpățânos și sora lui cea cu picior mic

Se povestește – ci numai unul Allah este atoateștiutor – că într-un sat ca toate satele, dintr-o țară ca toate țările, trăia un om cinstit și supus vrerii Celui prea-înalt, și care avea o soție minunată și temătoare de Cel atotputernic, și de la care dobândise – datorită binecuvântării – doi copii, un băiat și o fată. Iar băiatul se născuse cu un cap îndărătnic și pietros, iar fata cu un suflet dulce și cu niște piciorușe mici și gingașe. Iar când amândoi copiii ajunseră la o vârstă, tatăl lor muri. Ci, la ceasul morții, o chemase pe soția sa și îi spusese:

— O, Cutărică, te povățuiesc cu toată stăruința să veghezi asupra băiatului, lumina ochilor noștri, să nu care cumva să-l bombăni, orice-ar face, să nu care cumva să-l înfrunți, orice-ar spune, și mai cu seamă să-l lași totdeauna să facă așa cum o vrea, în orice împrejurare ar fi din viața lui – fie-i ea cât mai lungă și cât mai îmbelșugată!

Și, după ce soția îi dete făgăduința, plângând, bărbatul muri fericit și nemaidorindu-și nimica.

Iar mama nu pregetă să se poarte întocmai după povața cea din urmă a soțului ei, răposatul. Și, la oarecare vreme, se culcă și ea să moară – că numai unul singur Allah este pururea viu! – și o chemă pe fiică-sa, sora băiatului, și îi spuse:

— Fata mea, să știi că răposatul tată-tău – aibă-l Atoatemilosârdnicul întru mila sa! – m-a pus să jur, când a murit, că nu am să înfrunt niciodată voile fratelui tău. Or, juruiește-mi-te și tu, la rându-ți, ca să mor liniștită, că ai să urmezi povața aceasta!

Iar fata făcu legământul față de maică-sa, care muri mulțumită, întru tihna Domnului ei.

Or, de îndată ce mama fu îngropată, băiatul se duse la soră-sa și îi spuse:

— Ascultă, o, fiică a tatălui meu și a mamei mele! Vreau pe clipă și pe dată să strângem în casă tot ceea ce avem ca bunuri sub mâna noastră, toate lucrurile, toate roadele, toți bivolii, toate caprele și, într-un cuvânt, tot ce ne-a lăsat tatăl nostru, și să dăm foc la toată casa, cu tot ce se află în ea.

Iar fata, plină de spaimă, făcu ochii mari și strigă, uitând de povață:

— O, frățioare, păi dacă ai să săvârșești una ca asta, noi ce ne facem?

Iar el răspunse:

— Ce-mi pasă mie!

Și făcu precum zisese, grămădind totul în casă, puse foc. Și arse tot avutul, se prăpădi tot, până-n temelie. Iar băiatul, băgând de seamă că soru-sa izbutise să mai ascundă felurite lucruri pe la vecini, spre a le scăpa de pârjol, porni să scotocească toate casele acelea, pe care le dibăci ținându-se de urmele lăsate de picioarele cele micuțe ale soră-si. Și, găsind lucrurile, le dete foc, unul după altul, și lor și la tot ce se afla în ele. Ci gospodarii, cu ochii bulbucați, se înarmară cu furci și se repeziră și după frate și după soră, să-i ucidă. Iar fata, moartă de frică, îi spuse:

— Vezi, o, fratele meu, ce-ai făcut? Să fugim! of, să fugim!

Și o luară amândoi la fugă, slobozindu-și picioarele în vânt.

Și fugiră ei vreme de o zi și-o noapte, și izbutiră în felul acesta să scape de cei care le vroiau moartea. Și ajunseră la o moșie mare, unde secerătorii strângeau roadele. Și, spre a-și câștiga pâinea, amândoi se rugară să fie primiți a ajuta la secerat; și, după fețele lor luminoase, fură primiți.

Or, peste vreo câteva zile, băiatul, văzându-se rămas singur acasă cu cei trei copii ai vătafului moșiei, îi luă pe aceștia cu un potop de alinturi spre a se împrieteni cu ei și le spuse:

— Haideți pe arie să ne jucăm de-a îmblăcitul grâului!

Și plecară, tuspatru, ținându-se de mână, la aria cu pricina. Iar băiatul, spre a începe joaca, se făcu el mai întâi a fi grâul, iar copiii se veseliră îmblăcindu-l, ci fără a-i face vreun rău, numai atâta cât să se poată juca jocul. Și-acuma veni și rândul lor să fie grâu. Și se făcură grâu. Iar băiatul îi luă la îmblăcit chiar ca pe niște grâne. Și îi îmblăci atâta de strașnic până ce-i făcu zob. Și muriră pe arie acolo. Și gata cu ei!

Cât despre fată, sora băiatului, apoi aceasta, când băgă de seamă lipsa fratelui său, se gândi că acela pesemne era în dârdora săvârșirii vreunei fapte stricăcioase. Și începu să-l caute, și până la urmă îl găsi desăvârșind zobeala celor trei copii, fiii vătafului.

Și, când văzu treaba, fata îi spuse:

— Repede, să fugim, o, fratele meu, repede, să fugim! Iacătă ce-ai făcut iar! Și tare bine o mai duceam pe moșia aceasta! Da hai repede, să fugim! să fugim!

Și, înșfăcându-l de mână, îl sili s-o ia la fugă împreună cu ea. Și, întrucât acuma băiatul își venise în mințile lui, se lăsă târât. Și porniră. Iar când tatăl copiilor se întoarse acasă, și căutându-și copiii îi găsi făcuți zob pe arie, și când băgă de seamă că fratele și sora pieriseră, strigă, întorcându-se înspre argații lui:

— Trebuie să dăm fuga după ticăloșii aceia doi, care iacătă cum au mulțumit facerii de bine și găzduirii noastre, omorându-mi tustrei copiii!

Și se înarmară cumplit cu săgeți și cu bâzdoace, și porniră pe urmele fratelui și ale surori-si, ținând aceleași cărări ca și ei. Și, la căderea nopții, ajunseră la un copac grozav de mare și de înalt, sub care se culcară, ca să aștepte să se facă ziuă.

Or, fratele și sora se aciuaseră chiar în vârful acelui copac. Și, când se deșteptară, în zori, văzură sub copac toți inșii care se luaseră după ei și care încă mai dormeau. Iar băiatul îi spuse soră-si, arătându-i-l pe vătaf, părintele celor trei copii:

— Îl vezi pe găliganul ăla care doarme colo? Eh, am să-mi fac nevoile pe capul lui!

Iar sora, în spaima ei, își dete un dos de palmă peste gură și spuse:

— O, pieirea noastră-i fără de scăpare! Să nu faci una ca asta, frățiorul meu! Ei încă nu știu că suntem ascunși deasupra capetelor lor și, dacă stai cuminte, au să se ducă și avem să scăpăm.

Ci el zise:

— Ba!

Și adăugă:

— Trebuie să-mi fac cheful asupra capului găliganului ăla!

Și se chinci pe creanga cea mai de sus, și făcu ce făcu peste fața vătafului, pe care îl năclăi. Și-așa!

Iar omul, simțind treaba, sări din somn și îl zări în vârful pomului pe băiatul care se ștergea liniștit cu niște frunze. Și, până peste marginile mâniei sale, înșfacă arcul și își slobozi săgețile înspre frate și înspre soră-

sa. Ci, întrucât copacul era tare înalt, săgețile nici nu ajungeau până la băiat, că se opreau prin ramuri. Atunci își trezi oamenii și le spuse:

— Tăiați copacul!

Iar fata, când auzi vorbele acelea, îi spuse băiatului, fratele său:

— Vezi? Suntem pierduți!

El întrebă:

— Cine ți-a spus?

Ea răspunse:

— O, ce chinuri avem să îndurăm, din pricina celor ce-ai făcut!

El spuse:

— Încă nu suntem în mâna lor!

Și, tot atunci, o pasăre uriașă rokh, care trecând pe acolo îi zărise, se repezi asupră-le și îi luă pe amândoi în gheare. Și își văzu de zbor cu ei, în vreme ce copacul se prăvălea sub loviturile de secure, iar vătaful, păcălit, plesnea de turbare și de mânie înfundată.

Cât despre pasărea rokh, apoi ea se ridică mai departe în văzduhuri, ținându-i în gheare pe frate și pe soră. Și tocmai se pregătea să se ducă să-i lase jos pe vreun loc mai la îndemână, așteptând pentru aceasta numai să străbată un braț de mare peste care zbura, când băiatul îi spuse fetei, sora lui…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și doua noapte

Urmă:

…băiatul îi spuse fetei, sora lui:

— Soro, am s-o gâdilesc pe pasărea aceasta la coadă!

Iar fata, cu inima zvâcnind de spaimă, strigă cu glas tremurat:

— O, te rog fierbinte, frățiorul meu, să nu faci una ca asta, să nu faci una ca asta! Că are să ne lase din gheare și avem să ne prăbușim!

El spuse:

— Am mare poftă s-o gâdil pe pasărea aceasta la coadă!

Ea spuse:

— Avem să murim!

El zise:

— Trebuie! Și gata!

Și făcu întocmai precum spusese. Iar pasărea, gâdilată, făcu o săritură în lături, atâta de neplăcută îi fu povestea, și dete drumul la ceea ce ținea în gheare, adică fratelui și sorii.

Și amândoi căzură în mare. Și se duseră până la fundul mării, care era cumplit de adâncă. Da, cum știau să înoate, izbutiră să se ridice iar la fața apei și să ajungă la țărm. Ci nu vedeau nimic și nu deslușeau nimic, de parcă s-ar fi aflat în toiul unei nopți negre. Întrucât țara în care se aflau era țara beznelor.

Iar băiatul, fără a șovăi, căută pe pipăite niște pietre, și izbi două una de alta, până ce începură să scapere. Și strânse o mulțime de vreascuri, și le făcu o grămadă mare, pe care o aprinse cu ajutorul celor două pietre. Și

când toată grămada luă foc, văzură limpede. Ci, tot atunci, auziră un muget înfricoșător, ca dintr-un potop de gâtlejuri de bivoli împreunate într-un singur glas. Și, la lumina focului, văzură venind înspre ei, năprasnică, o gulă neagră și urieșească, răcnind din toată beregata ei căscată ca o genună:

— Cine-i acela care s-a încumetat să facă lumină în țara pe care eu am menit-o beznelor?

Și tare frică-i mai fu sorii de aceasta. Și-i spuse, cu un glas stins, băiatului, fratele ei:

— O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, hotărât că de data aceasta avem să murim. Oh, mi-e tare frică de gula aceasta!

Și se ghemui în el, gata să moară și leșinată de tot. Ci băiatul, fără a-și pierde firea o clipită, se ridică în picioare, puse piept gulei și luă una câte una crengile aprinse din jăratic și începu să le arunce drept în gura cea larg deschisă a gulei. Și după ce, în felul acesta, aruncă și cea mai de pe urmă bucată de jăratic, gula cea înfricoșătoare plesni pe din două. Și soarele străluci iarăși peste țara aceea menită beznelor. Căci numai gula, întumându-și spatele cel urieșesc înspre soare, îl oprea să lumineze pământul. Și iacă-așa cu spinarea gulei!

Ci în ce îl privește pe regele acelor pământuri, iacătă! Când regele ce domnea peste acele pământuri văzu iarăși soarele strălucind, după atâția ani trecuți în bezna neagră, pricepu că gula cea cumplită este moartă, și ieși din palatul lui, urmat de străjeri, spre a se duce să-l caute pe viteazul ce scăpase țara de sub împilare și de sub întuneric. Și, ajungând la malul mării, văzu de departe grămada de lemne fumegând încă, și își îndreptă pașii într-acolo. Iar sora, dacă văzu cum venea toată oastea aceea înarmată, în frunte cu măria sa regele strălucind, fu cuprinsă de o mare spaimă și îi spuse lui frate-său:

— O, fiu al tatălui meu și al mamei mele, să fugim! Of, să fugim!

Iar el întrebă:

— Pentru ce să fugim! Și cine ne amenință?

Ea spuse:

— Allah fie asupra-ți! haide repede, până nu ne ajung oamenii aceia înarmați care vin înspre noi!

Ci el spuse:

— Iaca ba!

Și nici nu se clinti.

Iar regele ajunse cu ceata lui la grămada fumegândă, și găsi gula făcută fărâme. Și văzu, lângă ea, un papucel mititel de fetiță. Or, acela era papucul pe care sora îl scăpase din piciorus când fugise să se adăpostească lângă frate-său, pe după o movilă, unde băiatul se dusese să se culce spre a se odihni oleacă. Iar regele spuse oamenilor săi:

— De bună seamă acesta este papucul aceluia care a ucis-o pe gulă și ne-a scăpat de întunerecime! Căutați-l bine și aveți să-l găsiți!

Iar fata auzi vorbele acelea și se încumetă să iasă de după movilă și să se ducă înspre rege. Și se aruncă la picioarele lui, cerându-i semnul de ocrotire. Iar regele văzu în piciorul ei papucul pereche cu cel pe care îl găsise. Și o ridică pe fată și o sărută și îi zise:

— O, copilă binecuvântată, chiar tu ai ucis gula cea cumplită?

Ea răspunse:

— Ba fratele meu, o, măria ta!

El întrebă:

— Și unde-i voinicul acela?

Ea răspunse:
— Nu are să-i facă nimenea niciun rău?
El spuse:
— Dimpotrivă!
Atunci fata se duse în spatele stâncii și îl luă de mână pe băiat, care se lăsă îndrumat de ea. Iar fata îl aduse dinaintea regelui, care îi spuse:
— O, frunte a vitejilor și cunună a lor, ți-o dau pe singura mea fată de soție, iar eu o iau de soție pe fetișcana aceasta cu picior mititel, al cărei papuc l-am găsit aici.
Iar băiatul spuse:
— Nu stă nimica împotrivă!
Și toți văcuiră în desfături, în mulțumiri și în îmbelșugare.

Pe urmă Șeherezada spuse:

Belciugul de la gleznă

Se zice, între cele câte se zic, că erau odată într-o cetate trei fete tinerele, surori după tată, da nu și după mamă, și care trăiau împreună torcând spre a-și ține zilele. Și tustrele erau ca niște lune, da cea mică era cea mai frumoasă, și cea mai dulce, și cea mai fermecătoare, și cea mai dibace ca îndemânare, întrucât ea singură torcea mai mult decât amândouă surorile celelalte la un loc, iar ceea ce torcea era mai bine lucrat și mai fără de cusur cel mai adesea. Și toate acestea le făceau zavistioase pe cele două surori ale ei, care nu-i erau surori după mamă.

Or, într-o zi, se duse la suk și, cu banii pe care-i pusese de-o parte de pe urma vânzării tortului ei, își cumpără o glastră micuță de alabastră, pe care-o găsise pe plac, ca să și-o pună dinainte, cu o floare în ea, atunci când își toarce inul. Da când se întoarse acasă cu ghivecelul în mână, cele două surori începură să-și râdă și de ea și de cumpărătura ei, făcând-o de risipitoare și de zăpăcită. Iar ea, tare tulburată și tare rușinată, nu știu ce să spună și, spre a-și potoli ciuda, luă un trandafir și-l puse în ghivecel. Și șezu jos dinaintea ghiveciului și a trandafirului, și începu să-și toarcă inul.

Or, glăstruța de alabastră pe care o cumpărase torcătoarea cea tinerică era o glăstruță năzdrăvană. Iar când stăpâna sa vroia să mănânce, glăstruța îi rostuia niște bucate gustoase; iar când vroia să se îmbrace, îi da niște haine minunate; iar când avea vreo dorință cât de cât, i-o împlinea. Ci copila, de frică să nu le facă și mai pizmașe pe surorile sale, care nu-i erau surori după mamă, se feri cu mare grijă să le dezvăluie puterile ghiveciului ei de alabastră. Și, față de ele, se prefăcea că trăiește la fel ca ele și că se îmbracă la fel ca ele, ba chiar și mai sărăcăcios. Ci, când surorile nu erau acasă, se închidea în odaia sa singurică, își punea ghivecelul de alabastră dinainte, îl mângâia încetișor și-i spunea:

— O, ghivecelul meu! o, ghivecelul meu! astăzi vreau cutare și cutare lucru!

Și numaidecât glăstrița de alabastră îi făcea rost de tot ce-i ceruse, și rochii frumoase, și tot felul de zaharicale. Și, numai cu ea singură-singurică, copila se îmbrăca în rochii de mătasă și de zarafir, se împodobea cu giuvaieruri, își punea inele pe toate degetele, brățări la gleznele mâinilor și ale picioarelor, și mânca niște zumaricale tare bune. După care, ghivecelul de alabastră făcea să piară totul. Iar copila îl punea la loc iarăși, și se apuca să-și toarcă inul, față de surorile ei, cu ghivecelul dinainte și cu trandafirul.

Și trăi în felul acesta o bună bucată de vreme, săracă dinaintea surorilor ei pizmașe, și bogată față de sine însăși.

Or, într-o bună zi, regele cetății, cu prilejul prăznuirii lui, dete niște ospețe mari la saraiul său, la care fură poftiți toți locuitorii. Iar cele trei fete fură și ele poftite. Iar cele două surori mai mari se împodobiră cu tot ce aveau mai acătărea, și îi spuseră surorii lor mai mici:

— Tu să stai aici, ca să păzești casa.

Ci, de cum plecară ele, copila se duse în odaia ei și îi spuse ghiveciului de alabastră:

— O, ghivecelul meu, în seara aceasta vreau de la tine o rochie de mătasă verde, o hăinuță de mătase roșie și o mantie de mătase albă, tot ce ai tu mai strălucit și mai vrăjitor, și niște inele frumoase pentru degetele mele, și niște verigi cu peruzele pentru mâinile mele, și niște belciuge cu diamante pentru picioarele mele. Și mai dă-mi, de asemenea, tot ce trebuiește ca să fiu cea mai frumoasă la palat, în seara aceasta.

Și căpătă tot ce ceruse. Și se dichisi, și se duse la palatul regelui, și intră în harem, unde niște ospețe aparte erau orânduite femeilor. Și copila fu ca luna în mijlocul stelelor. Și nimenea nu o cunoscu, nici măcar surorile ei, până într-atâta strălucirea hainelor îi sporise frumusețea cea firească. Și toate femeile veneau să se minuneze dinaintea ei, și se uitau la ea cu niște ochi pieriți. Iar ea le primea minunările ca o regină, cu dulceață și cu gingășie, așa fel că vrăji inimile, și le făcu pe toate femeile să se îndrăgească de ea.

Ci când sărbătoarea fu aproape de sfârșit, copila, nevroind ca surorile să ajungă acasă înaintea sa, se folosi de o clipită când cântărețele atrăseseră toată luarea-aminte înspre ele, și se strecură afară din harem și ieși din palat. Ci, în graba fugii, îi căzu, din goană, unul dintre belciugele cu diamante de la glezne într-un jgheab ca un șanț ce slujea la adăpatul cailor regelui. Iar ea nu-și dete seama de pierderea acelei verigi de la gleznă, și se întoarse acasă, unde sosi înaintea surorilor sale.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și treia noapte

Urmă:

Or, a doua zi, când grăjdarii duseră caii fiului regelui să-i adape la adăpătoare, niciunul dintre caii fiului regelui nu vroi să se apropie de adăpătoare. Și, toți la fel, se traseră îndărăt speriați, cu nările umflate și sforăind amarnic. Căci văzuseră ceva ce strălucea și arunca stele pe fundul apei. Iar grăjdarii îi mânară iar să se apropie de apă, fluierându-le stăruitor, ci fără a izbuti să-i înduplece; întrucât caii trăgeau îndărăt de frânghie, închiondorându-se și zvârlind din copite. Atunci grăjdarii cercetară adăpătoarea și deteră de veriga cu diamante care căzuse de la glezna copilei.

Iar fiul regelui, care, după obiceiul lui, priveghea la îngrijirile ce se dedeau cailor săi și la țesălatul lor, când cercetă veriga cu diamante pe care i-o arătaseră grăjdarii, se minună de gingășia gleznei pe care veriga trebuia s-o înconjoare, și gândi: „Pe viața capului meu! nu se află gleznă de femeie atâta de gingașă încât să fie cuprinsă într-o verigă atâta de mică!" Și suci veriga în toate chipurile, și văzu că nestematele erau atâta de frumoase, încât până și cea mai mică dintre ele prețuia cât toate gemmele ce împodobeau cununa regelui, părintele său. Și își zise: „Pe Allah! trebuie s-o iau de soție pe făptura ce are o gleznă atâta de vrăjită și care-i stăpâna acestei brățări". Și se duse pe clipă pe dată să-l scoale pe tatăl său și să-i arate brățara, spunându-i:

— Vreau s-o iau de soție pe făptura care are o gleznă atâta de vrăjită și

care-i stăpâna acestei brățări.

Și regele îi răspunse:

— O, fiul meu, nu stă nimica împotrivă. Ci treaba aceasta o privește pe mama ta, și trebuie să vorbești cu ea. Întrucât eu nu mă pricep deloc, iar ea se pricepe!

Și fiul regelui se duse la maică-sa și, după ce îi arătă veriga și îi povesti cum stă treaba, îi spuse:

— Numai tu, o, maică a mea, poți să mă însori cu făptura care are o gleznă atâta de vrăjită, și de care mi s-a legat inima. Întrucât tatăl meu mi-a spus că te pricepi, și că el nu se pricepe!

Iar maică-sa îi răspunse:

— Ascult și mă supun.

Și se sculă în picioare, și își chemă femeile, și plecă împreună cu ele s-o caute pe stăpâna brățarei.

Și străbătură toate casele din cetate, și intrară în toate haremurile, încercând pe picioarele tuturor femeilor și ale tuturor fetelor belciugul acela pentru gleznă. Ci toate picioarele se dovediră prea mari pentru strâmtețea podoabei. Și, după cincisprezece zile de căutări zadarnice și de încercări, ajunseră la casa celor trei surori. Și regina, cu chiar mâinile sale, încercă brățara de diamante la gleznele celor trei fete, și dete un țipăt mare de bucurie când văzu că brățara se potrivea de minune la glezna surorii celei mici.

Și regina o sărută pe copilă; iar celelalte jupânițe, urmând-o pe regină, o sărutară și ele. Și o luară de mână și o duseră la sarai, unde nunta ei cu fiul regelui fu hotărâtă numaidecât. Și se sărbători nunta, care avea să dureze patruzeci de zile și patruzeci de nopți.

Or, în ziua cea din urmă, după ce copilandra fu dusă la hammam, surorile sale, pe care le luase cu ea ca să-și împartă cu ele bucuria și ca să le facă jupânițe mari la palat, o îmbrăcară și o pieptănară. Și cum fata, crezătoare în dragostea pe care i-o arătau, le dezvăluise taina și puterile ghivecelului de alabastră, nu le fu anevoie să capete de la ghiveciul cel năzdrăvan toate rochiile, toate podoabele și toate giuvaierurile ce trebuiau spre a o împodobi pe proaspăta mireasă cum nu mai fusese împodobită vreodată o fată de crai ori de sultan. Și, când sfârșiră de-a o pieptăna, îi prinseră în pletele cele frumoase niște ace mari de diamant, ca niște pene albe de erodiu.

Or, nici nu apucară ele bine să pună și cel de pe urmă ac la locul lui, că tânăra mireasă se și preschimbă deodată într-o turturea cu un moț pe cap. Și își luă zborul cu bătăi de aripi pe fereastra palatului. Întrucât acele pe care surorile i le înfipseră în păr erau niște ace vrăjitorești, dăruite cu puterea de a preschimba fetele în turturele. Și numai zavistia le făcuse pe cele două surori să ceară asemenea ace de la ghivecelul de alabastră.

Iar cele două surori care la ceasul acela fuseseră singure cu mezina lor, se feriră să-i povestească fiului regelui adevărul. Și se mulțumiră să-i spună că sora lor ieșise pe-o clipită din odaie și că nu se mai întorsese. Iar fiul regelui, văzând că mireasa lui nu se mai ivește, puse să fie căutată în toată cetatea și în toată împărăția. Ci căutările nu duseră la nimic. Iar pieirea copilandrei se cufundă în jale și amărăciune. Și iacă-așa cu necăjitul fecior de rege, mistuitul de dor!

Iar turtureaua venea în toate diminețile și în toate serile și se așeza pe fereastra soțului ei cel tânăr, și îngurluia cu glas trist, îndelung, îndelung. Iar feciorului regelui i se părea că îngurluitul ei răspundea la jalea lui; și o îndrăgi cu o dragoste mare. Și, într-o zi, văzând că turturica nu-și ia zborul

când se apropie de ea, întinse mâna și o prinse. Iar ea începu să se zbuciume în mâinile lui și să se scuture îngurluind mai departe cu jale. Iar el începu s-o mângâie încetișor, să-i netezească penele și s-o alinte pe cap. Și iacătă că simți sub degetele lui, pe când o alinta pe cap, niște bolduri mici și tari, ca niște capete de ace. Și le scoase încetișor, unul câte unul, de sub moțul turturelei. Și, când trase și cel din urmă ac, turturica se scutură și se făcu iar fată.

Și trăiră amândoi în huzururi, mulțumiți și înfloritori. Iar cele două surori rele muriră de pizmă și de o aprindere a sângelui. Iar Allah le dărui celor doi îndrăgostiți o puzderie de copii, tot atâta de frumoși ca și părinții lor.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Povestea cu țapul și cu fata regelui

Se povestește, printre câte se povestesc, că a fost odată într-o cetate din țara Indului un sultan pe care Allah; carele este singur mare și darnic, îl făcuse tată a trei domnițe ca niște lune, desăvârșite din toate privințele și o desfătare pentru ochiul celui ce se uita la ele. Iar sultanul, părintele lor, care le îndrăgea până peste fire, vroi, de cum ajunseră la vremea măritișului, să le găsească niște soți care să fie vrednici a le prețui cum li se cuvenea și să le facă fericite. Și, drept aceea, o chemă pe regină, soția lui, și îi spuse:

— Iată că fetele noastre tustrele, mult-iubitele tatălui lor, au ajuns la vremea măritișului, iar atunci când pomul se află la primăvara lui se cuvine ca, sub primejdia de a nu se usca, să se încunune cu flori vestitoare de roade frumoase. Drept aceea, ni se cade să găsim, pentru fetele noastre, niște soți care să le facă fericite.

Iar regina spuse.

— Gândul este minunat.

Și, după ce se sfătuiră între ei asupra celor mai bune căi de a ajunge la acel scop, hotărâră să-i pună pe pristavii obștești să dea de știre, peste tot întinsul împărăției, cum că cele trei domnițe se aflau la anii de măritat și că toți feciorii de emiri și de mai-mari, ba și de oameni fără dregătorii, ori chiar și de oameni de rând, erau chemați să se înfățișeze, la zi hotărâtă, sub ferestrele palatului. Întrucât regina îi spusese soțului ei:

— Norocul în căsnicie nu ține nici de bogăție, nici de obârșie, ci numai de județul Celui atotputernic. Mai bine-i, așadar, să lăsăm soarta să aleagă chiar ea pe soții fetelor noastre. Iar ele nu vor avea, atunci când va veni ziua să aleagă, decât să-și arunce fiecare năframa pe fereastră, peste grămada de pețitori. Iar cei peste care au să cadă cele trei năframe au să fie soții celor trei fete ale noastre.

Iar sultanul răspunsese:

— Gândul este minunat!

Și-așa făcură.

Încât, atunci când ziua pristăvită de crainicii domnești veni, și când meidanul ce se întindea sub zidurile palatului se umplu de mulțimea de pețitori, fereastra se deschise și fata cea mai mare a regelui, ca o lună, se ivi cea dintâi cu năframa în mână. Și fata aruncă năframa. Iar vântul o duse și o lăsă pe capul unui emir tânăr, strălucit de frumos.

Pe urmă, cea de-a doua fată a regelui se ivi la fereastră, ca o lună, și își aruncă năframa, care căzu pe capul unui crai tânăr, tot atâta de frumos și tot atâta de plăcut ca și cel dintâi.

Iar cea de-a treia fată a sultanului de la Ind își aruncă și ea năframa asupra mulțimii. Iar năframa se roti o clipită, și-apoi coborî spre a se agăța drept în coarnele unui țap, ce se vânzolea și el printre pețitori. Ci sultanul, măcar că o făgăduise cu sfințenie pe fiică-sa oricui o fi să fie de față și asupra căruia avea să cadă năframa, socoti încercarea ca neîmplinită și porunci să fie luată de la capăt. Și tânăra domniță își aruncă iarăși în văzduh basmaua care, după ce se opri între două adieri de vânt, deasupra

meidanului, căzu cu iuțeală și de-a dreptul iarăși pe coarnele țapului. Iar sultanul, până peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit și acest al doilea județ al soartei, și o puse pe fiică-sa să ia de la capăt iarăși încercarea. Iar năframa, a treia oară…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și patra noapte

Urmă:

…sultanul, până peste poate de nedumerit, socoti ca neîmplinit și acest al doilea județ al soartei, și o puse pe fiică-sa să ia de la capăt iarăși încercarea. Iar năframa, a treia oară, se roti o vreme în văzduh, și se duse apoi de se lăsă drept pe capul cel încornorat al țapului.

La priveliștea aceea, ciuda sultanului, părintele copilei, ajunse până peste poate, și măria sa strigă:

— Nu, pe Allah! mai degrabă s-o văd că îmbătrânește fecioară în saraiul meu, decât s-o văd cum ajunge soția unui țap împuțit!

Ci, la vorbele acestea ale tatălui său, copila începu să plângă; și lacrimile curgeau șiroaie pe obrajii ei; și, până la urmă, spuse, între două suspine:

— De vreme ce așa mi-e ursita, o, părinte al meu, pentru ce vrei s-o oprești din calea ei? Pentru ce te așezi între mine și orânda mea? Au nu știi că fiecare făptură își poartă ursita legată la gâtul său? Iar dacă soarta mea este legată de acest țap, pentru ce mă oprești să-i fiu soție?

Și, la rându-le, cele două surori ale ei, care pe sub ascuns erau tare zavistioase pe ea din pricină că era cea mai tânără și cea mai frumoasă, își împreunară nemulțumirea cu a ei, chitind că măritișul copilei cu acel țap avea să le răzbune până peste așteptările lor. Și tustrele făcură atâta zarvă, că sultanul, tatăl lor, își dete până la urmă îngăduința la un măritiș atâta de ciudat și de anapoda.

Și se dete poruncă numaidecât ca nunțile celor trei domnițe să fie făcute cu toată vâlva cerută și urmând faloșeniile îndătinate. Și toată cetatea fu luminată și împodobită, vreme de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, cât se deteră petreceri mari și ospețe falnice, cu danțuri și cu cântece. Și bucuria nu mai contenea să stăpânească în inimile toate, și ar fi fost deplină dacă fiecare oaspete nu ar fi fost oleacă îngândurat de urmările unei atare uniri, între o domniță fecioară și un țap cu o înfățișare de țap mai amarnic decât toți țapii. Și, în răstimpul zilelor acelea de pregătire a nopții de nuntă, sultanul și soția sa, la fel ca și femeile vizirilor și ale dregătorilor, își trudiră limba vrând s-o facă pe copilă să-și schimbe gândul de a-și săvârși măritișul cu o dihanie atâta de urât mirositoare, cu ochiul de foc și cu beleaua înfricoșătoare.

Ci domnița, la toți și la toate, răspundea de fiecare dată cu vorbele acestea:

— Fiecare își poartă ursita legată la gât, iar dacă ursita mea este de-a fi soția unui țap, nimenea nu va putea să se pună împotrivă.

Or, când veni și noaptea de împlinire, domnița fu dusă, cu surorile ei,

la hammam. După care fură împodobite, meremetisite și pieptănate. Și fiecare fu dusă în odaia de nuntă ce-i fusese pregătită. Și fu poftit după fiecare domniță soțul ce-i fusese scris de ursitoare. Și se petrecu ce se petrecu, cu amândouă surorile mai mari!

Ci, în ce privește pe domnița cea mică și pe țap, soțul ei, iacătă! De îndată ce țapul fu poftit în odaia copilei și fu închisă ușa după ei, țapul sărută pământul dintre mâinile soției sale și, scuturându-se deodată, își lepădă blana de țap și se schimbă într-un flăcău frumos ca îngerul Harut. Și veni lângă fată și o sărută între ochi, pe urmă pe vârful bărbiei, pe urmă pe gât, pe urmă cam mai peste tot și îi spuse:

— O, viață a sufletelor, să nu carecumva să încerci a afla cine sunt! Ajungă-ți să știi că sunt mai puternic și mai bogat decât tatăl tău, sultanul, și decât cei doi soți, fiii socrilor celor două surori ale tale. Și-i multă vreme de când dragostea de tine sălășluia în inima mea, și nu am izbutit decât acuma să ajung până la tine. Și, dacă mă găsești potrivit ție, și dacă vrei să mă păstrezi, nu ai decât să-mi faci o făgăduință!

Iar copila, care îl găsi pe flăcăul cel frumos întru totul potrivit și întocmai pe gustul ei, răspunse:

— Și care este făgăduința ce trebuie să-ți fac? Spune-mi-o, iar eu am s-o îndeplinesc, oricât de grea ar fi să fie, din dragoste pentru ochii tăi!

El spuse:

— Lucrul este lesne, ya setti. Îți cer numai să-mi făgăduiești că nu ai să dezvăluiești niciodată nimănuia puterea pe care o am de a mă schimba cum îmi place. Întrucât dacă vreodată cuiva numai i-ar trece prin minte că eu sunt când țap, când făptură omenească, aș pieri pe dată și ți-ar fi anevoie să mai dai de urma mea.

Iar copila îi făgădui, cu toată încredințarea, și adăugă:

— Mai bine să mor decât să pierd un soț atâta de frumos ca tine!

Atunci, nemaiavând nicio pricină întemeiată de a sta bănuielnici, se lăsară să lunece pe șleaul pornirii lor firești. Și se iubiră cu o iubire mare, și petrecură, în noaptea aceea, o noapte de binecuvântare, buză pe buză și picior pe picior, în desfătări curate și în schimburi vrăjite. Și nu-și curmară zbegurile și trudele decât odată cu ivirea zorilor. Iar flăcăul se ridică dintre albiturile copilei și își luă iarăși chipul său dintâi de țap bărbos, cu coarne, cu copite despicate, cu belea năprasnică și cu tot ce mai urmează. Și din toate câte se petrecuseră nu mai rămase nimic, afară de câteva picături de sânge pe ștergarul cinstei.

Or, dimineața, când mama domniței veni, cum e datina, să afle vești despre copila sa și să cerceteze cu chiar ochiul ei ștergarul cinstei, rămase până peste măsură de uluită văzând că cinstea fetei era zugrăvită pe ștergar și că împlinirea trebii era vădită. Și văzu că fiică-sa era dulce și fericită, și că la picioarele ei, pe covor, sta țapul și rumega înțeleptește. Și, dacă văzu așa, dete fuga să-l aducă și pe sultan, soțul ei, părintele domniței, care văzu ceea ce văzu și nu rămase întru nimica mai puțin uluit ca sultana. Și îi spuse fiicei sale:

— O, copila mea, adevăratu-i?

Ea răspunse:

— Adevăratu-i, tată!

El întrebă:

— Și nu ai murit de rușine și de durere?

Ea răspunse:

— Pe Allah! pentru ce să fi murit, când soțul meu a fost atâta de gingaș și atâta de dulce?

Iar mama domniței întrebă:
— Și atunci nu ai a te plânge de nimic?
Ea spuse:
— De nimic!
Atunci sultanul spuse:
— De vreme ce nu se plânge de soțul ei, înseamnă că este fericită cu el. Și asta-i tot ce putem să-i dorim fetei noastre!
Și o lăsară să trăiască în tihnă cu țapul, soțul ei.
Or, peste o bucată de vreme, dete regele, cu prilejul praznicului său, o întrecere mare pe câmpul meidanului, sub ferestrele palatului. Și pofti la întrecerea aceea pe toți dregătorii de la palatul său, precum și pe cei doi soți ai fetelor sale. Ci pe țap sultanul nu-l pofti, ca să nu se facă batjocura privitorilor.
Și întrecerea începu. Iar călăreții, pe bidiviii lor care mâncau pământul, năvăliră răcnind amarnic și zvârlindu-și geridele. Iar cei ce se dovediră mai presus de toți fură cei doi soți ai domnițelor. Și mulțimea privitorilor îi și preamărea cu urale de-a valma, când intră pe meidan un călăreț strălucit, care numai cu înfățișarea lui și îi și făcea să-și plece fruntea pe toți luptătorii. Și îi chemă la întrecere, unul după altul, pe cei doi emiri biruitori și, de la cea dintâi lovitură cu geridul său, îi și trânti jos din șa. Și fu slăvit de uralele mulțimii, ca biruitor în ziua aceea.
Și-așa, când tânărul călăreț trecu pe sub ferestrele palatului, salutându-l pe rege cu geridul său, cum cere obiceiul, cele două domnițe îi aruncară niște priviri pline de ură. Cea mai mică însă, cunoscând în el pe chiar soțul său, nu lăsă a se ivi nimic pe față, spre a nu-și da taina în vileag; ci luă un trandafir din plete și i-l aruncă. Iar regele și regina și surorile o văzură și rămaseră până peste poate de supărați.
Iar în cea de-a doua zi întrecerea se urmă iarăși pe meidan. Și iarăși tinerelul cel frumos și necunoscut fu biruitorul zilei. Și, când trecu pe sub ferestrele palatului, cea mai mică dintre domnițe îi aruncă fățiș o iasomie, pe care și-o luase din păr. Iar regele și regina și cele două surori o văzură și rămaseră peste măsură de sugrumați. Iar regele își zise în sine: „Iacătă că acuma nerușinata aceasta de fată își mărturisește în ochii tuturora simțămintele față de un venetic, și nu se mulțumește că ne-a făcut să vedem neagră lumea, măritându-se cu țapul pierzaniei!” Iar regina îi aruncă niște priviri poncișe. Iar cele două surori își scuturară hainele, de silă, uitându-se la ea.
Iar în cea de-a treia zi, când biruitorul în cea de pe urmă înfruntare, care fusese tot călărețul cel frumos, trecu pe sub ferestrele palatului, tânăra domniță, soția țapului, își luă din păr, spre a i-o arunca, o floare de tamariscă. Întrucât nu putuse a se stăpâni văzându-l pe soțul ei atâta de strălucitor.
La priveliștea aceea, mânia sultanului și nemulțumirea sultanei și ciuda celor două surori răbufniră cu năprasnicie. Iar ochii sultanului se făcură roșii, și urechile îi tremurară, și nările i se umflară. Și o luă pe fiică-sa de plete și vroi s-o omoare și s-o spulbere de pe pământ. Și zbieră la ea:
— A, dezmățată afurisită, nu te-ai mulțumit numai să aduci un țap în neamul meu, ci iacătă că acuma îi stârnești față de toată lumea pe venetici și le ațâți dorințele după tine. Mori, dară, și izbăvește-ne de ticăloșia ta!
Și se pregătea să-i sfarme capul de lespezile de marmură. Și săraca domniță, cuprinsă de spaimă văzându-și moartea dinaintea ochilor, nu se putu opri, așa de scump lucru și drag este sufletul, să nu strige:
— Am să spun adevărul! Cruță-mă, și am să spun adevărul!

Și, fără a-și mai trage sufletul, povesti lui tătâne-său, mumână-si și surorilor tot ce i se întâmplase cu țapul, și ce era cu țapul, și cum era țapul când țap, când făptură omenească. Și le spuse că era chiar soțul ei călărețul acela frumos, ce ieșise biruitor la întreceri.

Și-așa!

Iar sultanul, și soția sultanului, și cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domnițe…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și cincea noapte

Urmă:

…Iar sultanul, și soția sultanului, și cele două fete ale sultanului, surorile tinerei domnițe, rămaseră năuci de uimire și se minunară de ursita fetei. Și-atâta cu ei!

Ci în ce îl privește pe țap, apoi acesta pieri. Și nu mai fu nici țap, nici flăcău frumos, nici mireasmă de țap, nici pomeneală de flăcău. Iar tânăra domniță, după ce îl așteptă în zadar zile în șir și nopți în șir, înțelese că el nu are să se mai ivească, și umbla tot tristă, și îndurerată, și plânsă, și fără de nădejde.

Și trăi ea așa o bună bucată de vreme, în bocete necurmate și în istovire, nevroind să primească nicio mângâiere și nicio tihnă. Și răspundea la toți câți încercau s-o facă să-și uite amarul:

— Degeaba, că sunt făptura cea mai năpăstuită, și am să mor, de bună seamă.

Ci, până a nu muri, vroi să știe singură de se mai află pe toată întinderea pământului lui Allah o femeie la fel de părăsită de soartă ca ea, și la fel de năpăstuită. Și hotărî dintru-ntâi să plece la drum și să le iscodească pe toate femeile din toate cetățile pe unde avea să umble. Pe urmă, părăsi gândul acesta, dintâi, și puse să se zidească, cu cheltuieli mari, un hammam strălucit ce nu-și avea seamăn în toată împărăția Indului. Și trimise crainici să dea de veste în toată împărăția că intrarea la hammam avea să fie fără de plată pentru toate femeile câte vor vrea să vină să se scalde acolo, ci numai dacă fiecare femeie ce se va prileji de această treabă îi va povesti fetei regelui, spre a o însenina, nenorocirea cea mai mare sau jalea cea mai mare ce-i va fi întunecat viața. Cât despre cele ce nu aveau nimica de felul acesta spre povestit, apoi acelea nu aveau îngăduința de a intra la hammam.

Încât nu zăboviră a începe să curgă înspre hammamul domniței toate năcăjitele din împărăție, toate părăsitele de soartă, năpăstuitele de toate culorile, nevolnicele de toate soiurile, cele ce erau văduve și cele ce erau despărțite, și toate câte fuseseră lovite, într-un chip ori într-altul, de răutatea vremilor ori de prăpădurile vieții. Și fiecare, înainte de a se scălda, îi povestea fetei regelui tot ce îndurase mai jalnic în viața ei. Unele îi povestiră cu câte lovituri le cinsteau soții lor, iar altele vărsau lacrimi înșiruind povestea văduviei lor, pe când altele își spuneau amărăciunea de a-și vedea soțul cum îndrăgește pe vreo potrivnică de-a lor, cumplită și

bătrână, ori pe vreo arăpoaică cu buze de cămilă; ba unele găsiră niște vorbe tare înduioșătoare spre a înșira povestea morții vreunui fiu singur la părinți, ori a vreunui soț tare iubit. Și un an se scurse în felul acesta la hammam, în dârdora istorisirilor negre și a bocetelor. Ci domnița nu găsi nicio femeie, în mulțimea de femei pe câte le văzuse, a cărei jale să poată fi asemuită cu a ei ca tărie și ca adâncime. Și tot mai mult se cufunda în jale și în deznădejde.

Și iacătă că într-o zi intră în hammam o biată bătrână, tremurând sub răsuflarea morții, ce se sprijinea într-o cârjă spre a păși. Și veni la fata regelui, și îi sărută mâna, și îi spuse:

— Necazurile mele, ya setti, sunt mai multe decât anii câți i-am trăit, și mi s-ar usca limba până să apuc a sfârși să ți le istorisesc. Drept care, nu am să-ți spun decât necazul cel mai din urmă care mi s-a întâmplat, și care de altminteri este cel mai mare dintre toate, întrucât numai lui nu i-am priceput nici tâlcul, nici pricina. Iar necazul acesta mi s-a întâmplat chiar ieri, pe cale. Și, dacă tremur așa dinaintea ta, ya setti, tremur numai din pricină că am văzut ce-am văzut. Or, iacătă. Află, ya setti, că toată averea pe care o am nu este decât numai cămașa aceasta albastră de stambă pe care o vezi pe mine. Și, cum era de trebuință să fie numaidecât spălată, spre a-mi fi cu putință să mă înfățișez într-un chip cuviincios la hammamul milei tale, mă gândii să mă duc pe malul vreunei ape curgătoare, în vreun loc pustiu, unde să-mi fie îngăduit a mă dezbrăca fără a fi zărită de cineva, și să-mi spăl cămașa. Iar treaba se petrecu fără de necazuri, și îmi isprăvisem de spălat cămașa și o întinsesem pe pietroaie la soare, când văzui cum venea înspre mine un catâr fără catârgiu, încărcat cu două burdufuri pline cu apă. Iar eu, socotind că și catârgiul are să se ivească numaidecât, detei zor să mă îmbrac iarăși cu cămașa care nu era decât pe jumătate zvântată, și lăsai catârul să treacă. Ci întrucât nu vedeam nici catârgiu, nici umbră de catârgiu, rămăsei tare nedumerită, gândindu-mă la catârul acela fără de stăpân, ce se ducea bălăgănind din cap pe țărmul râului, neabătut de la drumul și de la ținta lui. Și mă împinse ispita să mă scol în picioare și să mă iau pe urmele lui, de departe. Și ajunse dinaintea unei măguri, nu departe de malul apei, și se opri să bată în pământ cu copita. Și de trei ori bătu așa cu copita de la piciorul lui al drept. Și, la cea de a treia bătaie, măgura se întrecrăpă, iar catârul o lua în jos pe o vale dulce, înspre miezul măgurii. Iar eu, cu toată uluiala mea până peste poate, nu putui să-mi opresc sufletul de a se lua după catârul acela. Și intrai pe urma lui în hruba aceea de sub pământ. Și nu avusei mult până ce să ajung în felul acesta într-o bucătărie mare, care pesemne că era, fără de nicio îndoială, bucătăria vreunui palat de sub pământul acela. Și văzui niște cratițe roșii și frumoase, rânduite cu grijă pe plitele cuptoarelor, și care cântau revărsând o mireasmă de cea mai aleasă, ce-mi umflă toate jindurile inimii și îmi înfiora nările. Și o poftă mare îmi răscoli lăuntrurile, iar sufletul meu fu amarnic momit să guste din bucatele acelea minunate. Și nu putui să-mi înfrân jindurile sufletului. Și, cum nu vedeam nici bucătar, nici ajutor de bucătar, nici pe nimeni de la care să cer ceva în numele lui Allah, mă dusei la cratița ce revărsa mireasma cea mai plăcută și-i săltai capacul. Și un abur tare mirositor mă învălui; ci un glas strigă la mine deodată din fundul cratiței: „Hei, hei! Hei, hei! aceasta-i pentru stăpâna noastră! Nu pune mâna, că mori!” Iar eu, cuprinsă de spaimă, lăsai capacul să cadă la loc pe cratiță și fugii din bucătărie. Și ajunsei în altă sală, oleacă mai mică, unde pe niște tăvi erau orânduite tot felul de dulciuri alese, și niște plăcinte plăcut aromitoare, și o grămadă de alte

lucruri de cel mai ales soi, numai bune de mâncat. Iar eu, nemaiputând să-mi înfrân îndemnurile sufletului, întinsei mâna spre o tavă și luai o plăcintă, caldă încă, și moale. Și iacătă că mă lovi ceva peste mână, și lăsai plăcinta; iar un glas care ieșea din mijlocul tăvii strigă la mine: „Hei, hei! hei, hei! acestea-s pentru stăpâna noastră! Nu pune mâna, că mori!” Iar înfricoșarea mea ajunse până peste fire, și o luai la fugă drept înainte, tremurând toată pe picioarele mele cele bătrâne care se topeau sub mine. Și, după ce trecui printr-un șir de săli, și-apoi prin alt șir de săli, mă pomenii dintr-o dată într-o sală mare, zidită boltit, de-o mândrețe și de-o bogăție ce nu avea nimica de pizmuit nici la saraiurile regilor, ba dimpotrivă! Și, în mijlocul acelei săli, era un havuz mare plin cu apă străcurată. Iar împrejurul havuzului erau patruzeci de jețuri, dintre care unul era mai înalt și mai strălucit decât celelalte. Și nu văzui pe nimenea în sala aceea, în care nu se afla decât răcoare și desăvârșire. Și ședeam acolo de-o bună bucată de vreme, minunându-mă de toată frumusețea aceea, când, în toiul tăcerii, urechile-mi tresăriră la o zarvă ca aceea pe care o fac copitele unui ciopor de capre pe pietre. Și, neștiind cam ce treabă s-ar fi putut să fie, mă ghemuii degrabă pe după un divan ce se afla lângă un perete, în așa fel ca să pot să văd fără ca eu să fiu văzută. Iar zarva de copite tocănind pe podea se apropie de sală, și văzui în curând cum intrară în încăpere patruzeci de țapi cu niște bărbi lungi. Iar țapul cel de la urmă era călare pe cel de dinaintea lui. Și se duseră cu toții de șezură rânduiți frumos, fiecare dinaintea câte unui jeț, împrejurul havuzului. Iar cel care călărea pe soțul său se dete jos din spinarea celui care îl purta, și se duse de șezu dinaintea jețului cel mare. Pe urmă toți țapii se temeniră înaintea lui, cu capul pe podea, și șezură așa un timp, fără a se mișca. Pe urmă se sculară iarăși cu toții deodată și, odată cu căpetenia lor, se scuturară de trei ori. Și, tot atunci, blănile lor de țapi căzură de pe ei. Și văzui patruzeci de feciori ca niște lune, iar cel mai frumos dintre ei era căpetenia. Și intrară în havuz, cu căpetenia lor în frunte, și se scăldară în apă. Și ieșiră de-acolo cu niște făpturi ca de iasomie care îl binecuvântau pe Zămislitorul lor. Și se duseră de șezură în jețuri, goi toți cu frumusețea lor. Și, pe când eu mă uitam la flăcăul ce ședea pe jețul cel mare, și mă minunam în inima mea de înfățișarea lui, văzui deodată niște lacrimi mari cum îi picurau din ochi. Și niște lacrimi la fel cădeau și din ochii celorlalți feciori, da nu chiar atâta de multe. Și toți începură să ofteze, spunând: „O, stăpâne al nostru! o, stăpâne al nostru!” Iar flăcăul, căpetenia lor, suspina: „O, domniță a gingășiei și a frumuseții!” Pe urmă auzii niște gemete ce ieșeau din pământ, se revărsau din boltă, răzbăteau din ziduri, din uși și din toate lucrurile, rostind cu jale și cu durere tot vorbele astea: „O, stăpână a noastră! o, sultană a gingășiei și a frumuseții!” Și, după ce plânseră și suspinară și oftară vreme de un ceas, flăcăul se ridică și spuse: „Când ai să vii? Că eu nu pot să ies! O, sultana mea, când ai să vii, întrucât eu nu pot să ies?” Și coborî de pe jețul său și intră iarăși în blana lui de țap. Și toți la fel coborâră de pe jețurile lor și intrară iarăși în pieile lor de țapi. Și se duseră așa cum veniseră. Iar eu, când nu mai auzii pe lespezi zgomotul copitelor lor, mă sculai din ascunzătoarea mea și plecai și eu precum venisem. Și nu putui să răsuflu în voie decât când mă văzui afară de sub pământ. Și-aceasta-i, o, domniță, povestea mea. Or, ea-i nenorocirea cea mai mare din viața mea. Întrucât nu numai că nu am putut să-mi satur din cratițe și de pe tablale, ispitele, ci nici n-am priceput nimic din toate minunățiile câte le-am văzut acolo sub pământ. Și tocmai aceasta-i nenorocirea cea mai mare din viața mea!

Iar când baba își sfârși astfel povestea, fata regelui, care o ascultase cu inima zvâcnind, nu se mai îndoi că țapul care călărea pe tovarășul său, și care era flăcăul cel mai frumos, n-ar fi cumva multiubitul ei, și era să moară de tulburare. Și, când într-un sfârșit izbuti să vorbească, îi spuse bătrânei:

— O, maică a mea, Allah cel milosârdnic nu te-a mânat aici decât pentru ca bătrânețele tale să-ți fie fericite de pe urma mea. Întrucât de-acuma înainte ai să-mi fii ca o maică a mea, și tot ceea ce stăpânește mâna mea va fi și sub mâna ta. Ci, fie-ți milă! dacă ai vreo îndatorință față de binefacerile lui Allah asupra capului tău, ridică-te pe clipă pe dată și du-mă la locul unde l-ai văzut pe catâr intrând cu cele două burdufuri. Și nu-ți cer să vii cu mine, ci numai să-mi arăți unde este locul!

Iar bătrâna răspunse că ascultă și că se supune. Și, când luna se ridică peste terasa hammamului, plecară amândouă și se duseră pe malul râului.

Și văzură în curândă vreme catârul ce venea înspre ele, încărcat cu cele două burdufuri ale lui pline cu apă. Și se luară după el, de departe, și îl văzură cum bătea cu copita la poala măgurii, și cum se afundă în hruba de sub pământ, deschisă dinainte-i. Iar fata regelui îi spuse bătrânei:

— Tu așteaptă-mă aici!

Ci bătrâna nu vroi nicicum s-o lase să intre singură în hrubă, și se ținu după ea, în pofida spaimei.

Și intrară în hruba de sub pământ, și ajunseră în bucătărie. Și din toate cratițele cele roșii și mândre, orânduite frumos pe plite, și care cântau cu dulceață, se revărsau niște miresme de soiul cel mai ales, care umflau foalele inimii, înfiorau nările și risipeau grijile din sufletele necăjite. Iar capacele cratițelor se ridicau singure la trecerea lor, și niște glasuri răsunau voioase, zicând:

— Bun venit stăpânei noastre, bun venit!

Iar în cea de-a doua sală văzură tablalele orânduite, în care se aflau dulciuri minunate, și clătite presărate cu zahăr, și niște lucruri atâta de bune și atâta de ispititoare încât îl săturau numai cu înfățișarea lor pe cel ce le privea. Și din toate tăvile și din afundul căpisterelor cu pâinea proaspătă niște glasuri voioase se învălurau la trecerea lor:

— Bun venit! bun venit!

Și până și aerul dimprejurul lor parcă ridica niște freamăte de fericire și răsuna de strigăte de bucurie.

Iar bătrâna, dacă văzu și auzi toate acestea, îi spuse fetei regelui, arătându-i intrarea înspre bolțile ce duceau la sala cea mare:

— O, stăpâna mea…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și șasea noapte

Urmă:

…bătrâna, dacă văzu și auzi toate acestea, îi spuse fetei regelui, arătându-i intrarea înspre bolțile ce duceau la sala cea mare:

— O, stăpâna mea, iată pe aici trebuie să intri. Iar eu am să te aștept

colea, căci locul slujnicelor este la bucătărie și nu în sălile scaunului împărătesc!

Iar domnița porni singură, prin acele bolte, și ajunse în sala cea mare pe care i-o zugrăvise bătrâna, în vreme ce la trecerea ei glasurile făceau să se audă niște cântări de bun venit. Și în loc să se ascundă pe după divan, cum făcuse bătrâna, domnița se duse de șezu pe jețul cel falnic ce se înălța la locul de cinstire, pe marginea havuzului. Și nu mai făcu nimic alta decât își trase iașmăcuțul peste față.

Or, de-abia se așezase ea astfel, ca o regină în jețul său, că un vuiet tare dulce se auzi, nicidecum ca de niște copite bocănind pe podele, ci ca un pas ușor ce venea în fugă vestindu-l pe stăpânul său. Și, ca un diamant, intră voinicul.

Și se petrecu ceea ce se petrecu.

Iar în inimile celor doi îndrăgostiți bucuria urmă după vârtejuri. Și se îmbrățișară așa cum un iubit se îmbrățișează cu iubita lui, pe când din boltă și din ziduri și din toate ungherele sălii răsunau dulce cânturile și se înălțau glasurile slujnicelor întru slava fetei sultanului.

Și, după o bucată de vreme petrecută de cei doi îndrăgostiți în desfături și în huzururi vrăjite, se întoarseră la palatul sultanului, unde sosirea lor fu întâmpinată cu încântare, și de rudele lor, ca și de toți cei mici și cei mari, în vâlvora bucuriilor și a cântecelor, și a împodobirii întregii cetăți de către târgoveții ei.

Și de-atunci trăiră mulțumiți și înfloritori. Ci numai unul singur Allah este cel mai mare!

Iar Șeherezada, întrucât nu se simțea obosită în noaptea aceea, mai spuse:

Povestea cu fiul regelui și cu broasca-țestoasă

Se povestește, între câte se povestesc, că în vechimea vremilor și în curgerea veacurilor și a clipelor, a fost un sultan puternic, pe care Atoateîmpărțitorul îl dăruise cu trei copii. Și pe acești trei copii, care erau niște flăcăi neînfricați și niște luptători viteji, îi chema: pe cel mai mare Șater-Ali; pe cel de al doilea, Șater-Hossein; iar pe cel mai mic, Șater-Mohammad. Iar acesta cel mai mic era de departe cel mai frumos, cel mai viteaz și cel mai mărinimos dintre cei trei frați. Iar tatăl lor îi iubea cu o dragoste la fel, într-atâta că hotărâse să le lase la fiecare, după moartea lui, o parte așișderea din bunurile și din împărăția sa. Întrucât era om drept și cinstit. Și nu vroia să-l căpătuiască pe unul în paguba celorlalți.

Iar când flăcăii ajunseră la vârsta de însurătoare, regele, părintele lor, rămase încurcat și șovăind, și, spre a se sfătui cu careva, îl chemă pe vizirul său, un om înțelept, cinstit și plin de socotință, și îi spuse:

— O, vizire al meu, tare aș vrea să găsesc niște soții pentru cei trei feciori ai mei care sunt la vârsta de a se însura, și te-am chemat ca să capăt un sfat de la tine în privința aceasta.

Iar vizirul cugetă vreme de un ceas, pe urmă săltă capul și răspunse:

— O, rege al vremilor, asta-i o treabă tare gingașă!

Pe urmă adăugă:

— Norocul și nenorocul sunt învăluite în nevăzut; și nimenea nu ar putea să siluiască județele ursitei. Drept aceea gândul meu este că tustrei feciorii stăpânului nostru regele să lase în seama soartei lor de-a le alege soțiile. Și, pentru aceasta, tot ceea ce au mai bun de făcut cei trei coconi este de-a se sui pe terasa palatului, cu arcurile și cu săgețile lor. Și, acolo, să fie legați la ochi, și să fie puși să se învârtească pe loc de mai multe ori. După care, fiecare dintre ei să tragă cu o săgeată înspre partea față de care s-a oprit. Iar casele pe care au să cadă săgețile să fie cercetate; iar stăpânul nostru sultanul să cheme pe fiecare dintre stăpânii acelor case și să le ceară de soție fata pentru coconul cu săgeata, dat fiind că fata aceea i-a fost scrisă astfel întru norocul său de către ursită.

Când auzi vorbele acestea ale vizirului său, sultanul îi spuse:

— O, vizire al meu, sfatul tău este un sfat minunat, iar povața ta este primită.

Și trimise numaidecât după cei trei fii ai săi, care tocmai se întorceau de la vânătoare, îi vesti de înțelegerea hotărâtă în privința lor între el și vizir, și se sui cu ei pe terasa palatului, urmat de toți vizirii și de toți dregătorii.

Iar cei trei coconi, care se suiră pe terasă ducându-și fiecare arcurile și tolbele, își aleseră câte o săgeată și își apucară arcurile. Și fură legați la ochi.

Și, cel dintâi, fiul cel mai mare al regelui, după ce fu pus să se învârtească pe loc, își aținti săgeata înspre partea față de care se afla întors. Iar săgeata, zvârlită din coarda slobozită năprasnic, zbură prin văzduhuri și ajunse de căzu pe casa unui emir mare.

Și, la rându-i, cel de-al doilea fiu al regelui își slobozi săgeata, care

ajunse de căzu pe terasa baș-căpeteniei oștilor împărăției.

Iar cel de-al treilea fiu al regelui, care era beizadea Șater-Mohammad, își slobozi săgeata înspre partea spre care se afla întors. Și săgeata ajunse de căzu pe o casă pe al cărei stăpân nu-l știa nimenea.

Și plecară să cerceteze cele trei case cu pricina. Și se văzu că fata emirului cel mare și fata capului oștirii erau două fetișcane ca niște lune. Iar părinții lor fură peste măsură de bucuroși să le mărite cu cei doi feciori ai regelui. Ci când se duseră să cerceteze și casa cea de a treia, care era casa unde căzuse săgeata lui Șater-Mohammad, văzură că nu era locuită decât de o broască-țestoasă mare și singuratică.

Iar sultanul, părintele lui Șater-Mohammad, și toți vizirii și emirii și musaipii se uitară la broasca aceea mare, care trăia singură-singurică în casa aceea, și se minunară ca de-o minune. Ci, întrucât nici nu era de visat măcar o clipită de a i-o da de soție lui beizadea Șater-Mohammad, sultanul hotărî că trebuie să se ia de la cap iarăși încercarea. Și, ca urmare, coconul cel tânăr se sui iarăși pe terasă, ducându-și pe umăr arcul și tolba, și, dinaintea tuturor celor de față, își slobozi a doua oară săgeata asupra norocului său. Și săgeata, dusă de ursită, ajunse de căzu taman chiar pe casa locuită de broasca aceea mare și singuratică.

La priveliștea aceasta, sultanul rămase până peste fire de nedumerit, și îi spuse beizadelei:

— Pe Allah, o, fiul meu, mâna ta nu are astăzi asupra-i binecuvântarea. Roagă-te întru Proroeul!

Iar coconul cel tânăr răspunse:

— Mântuirea și binecuvântările și toate milele să fie asupra lui, asupra soților lui și asupra drept-credincioșilor lui!

Iar sultanul adăugă:

— Cheamă în ajutor numele lui Allah, și slobozește-ți săgeata pentru cea de-a treia încercare!

Iar coconul cel tânăr spuse:

— În numele lui Allah cel fără de margini milosârdnic, Atoate-făcătorul-de-bine!

Și, încordându-și arcul, slobozi a treia oară săgeata, care ajunse, dusă de ursită, de căzu încă o dată tot pe casa în care trăia, în singurătate, broasca aceea mare.

Când văzu, fără putință de tăgadă, că încercarea era atâta de limpede și de vădită în folosul broaștei-țestoase, sultanul hotărî ca fiul său, beizadea Șater-Mohammad, să rămână neînsurat. Și îi zise:

— O, fiul meu, întrucât broasca aceasta nu este nici de neamul, nici de soiul, nici de legea noastră, este mai bine ca tu să nu te însori deloc, până ce Allah are să ne trimită milele sale!

Ci Șater-Mohammad strigă spunând:

— Pe harurile Prorocului – cu el fie rugăciunea și pacea! – vremea burlăciei mele a trecut; și, întrucât broasca-țestoasă mi-a fost scrisă de ursită, primesc să mă însor cu ea.

Iar sultanul, până peste măsură de uluit, răspunse:

— Hotărât, o, fiul meu, broasca aceea țestoasă ți-a fost scrisă de ursită; ci de când oare fiii lui Adam își iau de soții broaște-țestoase? Acesta-i un lucru de-a mirărilea!

Ci beizadeaua răspunse:

— Eu pe broasca aceasta o vreau de soție și pe niciuna alta!

Iar sultanul, care își iubea feciorul, nu vroi să-l supere cumva, nici să-i facă vreun necaz, și, schimbându-și hotărârea, își dete învoirea la căsătoria

aceea ciudată.

Și se porniră niște petreceri mari și niște ospețe mari și niște zaiafeturi mari, cu danțuri și cu cântece, în cinstea nunții coconilor Șater-Ali și Șater-Hossein, cei doi fii mai mari ai sultanului. Iar când cele patruzeci de zile și patruzeci de nopți cât ținură petrecerile pentru fiecare nuntă se scurseră, cei doi coconi intrară în iatacurile soțiilor lor, pentru noaptea de nuntă, și își împliniră însurătoarea cu deplină fericire și bărbăție.

Ci, când fu rândul nunții coconului cel mic, Șater-Mohammad, cu soția lui broasca țestoasă cea singuratică, amândoi frații mai mari, și amândouă soțiile celor doi frați, și părinții, și toate femeile emirilor și ale dregătorilor nu vroiră să vină la sărbătorire, și nu cruțară nimic spre a face acea sărbătoare cât mai jalnică și mai mohorâtă. Încât coconul cel mic fu umilit în sufletul său, și îndură tot felul de jigniri, atât de la privirile cât și de la rânjetele și întoarcerile de spate ale tuturora. Ci în ce privește ceea ce se petrecu în noaptea nunții, când domnișorul intră la soția sa, nimeni nu putu să știe nimic, întrucât totul se petrecu sub vălul pe care numai ochii lui Allah pot să-l străbată. Și tot așa fu și în noaptea următoare și, de altminteri, în toate celelalte nopți. Și toată lumea se minuna că o legătură ca aceea putuse să se înfăptuiască! Și nimenea nu pricepea cum un fiu de-al lui Adam putea să sălășluiască alături cu o broască-țestoasă, fie ea chiar și mare cât un chiup de cel mai mare. Și iacă-așa cu nunta lui beizadea Șater-Mohammad cu soția sa broasca-țestoasă!

Ci iacătă că anii, grijile domniei și tulburările de tot felul, fără a mai socoti și durerea ce-i pricinuise însurătoarea fiului său cel mic, îi gârboviră sultanului spinarea și îi subțiară oasele. Și slăbi, și se gălbeji, și își pierdu pofta de mâncare. Iar vederea i se topi odată cu puterile; și ajunse aproape orb de-a binelea.

Când cei trei fii, care îl iubeau pe părintele lor așa cum îl iubeau, văzură starea în care se afla sultanul, chibzuiră să nu mai lase grija sănătății sale în seama femeilor din harem, care erau niște neștiutoare și niște bântuite de eresuri; și se sfătuiră asupra căilor cele mai bune de folosit spre a-i întoarce tatălui lor puterile, odată cu sănătatea. Și veniră la el și, după ce îi sărutară mâna, îi spuseră:

— O, taică al nostru, iacătă că fața ta îngălbenește, și că pofta ta de mâncare scade, și că vederea îți slăbește. Iar dacă lucrurile au să urmeze tot așa, nu o să mai avem decât a ne sfâșia hainele, în durerea noastră de a ne pierde și noi odată cu tine, care ești sprijinul și îndrumarea noastră! Se cade, dar, să asculți de sfatul nostru, întrucât suntem fiii tăi, iar tu ești părintele nostru. Or, noi am chibzuit ca de-aci înainte soțiile noastre să-ți gătească mâncarea, și nicidecum femeile din haremul tău. Căci soțiile noastre sunt tare pricepute la bucătăreală, și au să-ți facă niște bucate care să-ți întoarcă pofta de mâncare, și odată cu pofta să-ți întoarcă puterile, și odată cu puterile sănătatea, și odată cu sănătatea să-ți aducă îndărăt strălucirea vederii și tămăduirea ochilor tăi bolnavi.

Iar sultanul fu nespus de înduioșat de grija aceasta a fiilor săi, și le răspunse:

— Reverse-și Allah asupră-vă milele sale, o, fii ai tătânelui vostru! Da treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

...treaba aceasta are să fie o supărare cam prea mare pentru soțiile voastre.

Ci ei strigară, spunând:

— Cum supărare? Da oare nu sunt ele roabele tale? Și ce altceva au de făcut mai degrabă, decât să gătească bucatele pentru întremarea ta? Și ne-am gândit, o, tată, că pentru tine ar fi cel mai bine ca fiecare dintre ele să-ți facă o tavă cu bucate, gătite de ele, așa ca sufletul tău să poată să-și aleagă dintre tăvi pe aceea ce-ți va fi cea mai pe plac ca înfățișare, ca mireasmă și ca gust. Și, în felul acesta, sănătatea are să ți se întoarcă, iar ochii au să ți se zviduiască.

Iar sultanul îi sărută și le spuse:

— Voi știți mai bine decât mine ceea ce mi se cuvine!

Și, ca urmare a acestei înțelegeri care îi bucură până peste marginile bucuriei, cei trei coconi se duseră la soțiile lor și le poruncíră să pregătească, fiecare, câte o tavă cu bucate care să fie minunate ca înfățișare și ca mirosnă. Și fiecare dintre ei stârni mândria soției sale, spunându-i:

— Trebuie ca tatăl nostru să aleagă bucatele gătite în casa noastră, și nu pe cele gătite în casa fraților mei!

Și, estimp, cei doi frați mai mari nu conteneau să-și râdă de fratele lor mezin, întrebându-l cu mare batjocură cam ce-ar putea să trimită soția lui, broasca-țestoasă, spre a face să se întoarcă pofta de mâncare a tatălui lor și spre a-i îndulci cerul gurii. Ci el nu răspundea la întrebările și la iscodelile lor decât cu un zâmbet cuminte.

Cât despre soția lui Șater-Mohammad, care era broasca-țestoasă cea singuratică, apoi ea nu aștepta decât un prilej ca acela spre-a arăta de ce era în stare. Și, pe clipă pe dată, se apucă de lucru. Și începu cu a o trimite la soția fiului cel mai mare al regelui pe slujnica sa de credință, cu sarcina de a-i cere să binevoiască a strânge, pentru ea, broasca, toate căcărezele de șobolani și de șoareci de prin casă, dat fiind că ea, broasca, avea numaidecât trebuință de ele spre-a drege orezul, umpluturile și celelalte bucate, și că ea niciodată nu se folosea de alte mirodenii decât de acestea. Iar soția lui Șater-Ali, când auzi una ca asta, își zise: „Nu, pe Allah! ferească-mă sfântul să dau căcărezile de șobolani și de șoareci pe care mi le cere afurisita aceea de broască-țestoasă. Întrucât o să pot să mă cam folosesc și eu de ele, ca mirodenii, mai bine decât ea!” Și îi răspunse slujnicei:

— Îmi pare rău să răspund cu un refuz. Ci, pe Allah! căcărezele pe care le am de-abia dacă îmi ajung mie!

Și slujnica se întoarse acasă, aducând răspunsul acesta stăpână-si, broasca-țestoasă.

Atunci broasca se puse pe râs; și se cutremură de bucurie. Și o trimise pe slujnica de credință și la soția celui de-al doilea fiu al regelui, cu sarcina de a-i cere tot găinațul de la găini și de la porumbei pe care îl avea la îndemână, întrucât, chipurile, ea, broasca, ar fi având o grabnică trebuință de așa ceva spre a presăra bucatele ce le gătea pentru sultan. Ci slujnica se întoarse la stăpână-sa cu mâna goală și cu niște vorbe jignitoare pe limbă, din partea soției lui Șater-Hossein. Iar broasca, dacă o văzu pe slujnică cu

mâna goală, și dacă auzi vorbele cele jignitoare pe care le aducea pe limbă din partea soției celui de-al doilea fiu al sultanului, se înfioră de voioșie și de mulțumire, și se puse pe un râs de se prăbuși pe spate.

După care, găti bucatele, așa cum știa ea, le orândui pe tavă, puse tava într-un coș de răchită, și acoperi totul cu un ștergar de in mirosind a trandafir. Și o trimise pe slujnica ei de credință să ducă tava la sultan, pe când, la rândul lor, cele două soții ale beizadelor își trimiteau tăvile lor cu niște roabe.

Și iacătă că veni și ceasul mesei: iar sultanul șezu jos dinaintea celor trei tablale; ci, de îndată ce fu ridicat capacul de pe tava celei dintâi domnițe, o miasmă se revărsă, spurcată și siloasă, de căcăreze de șoarece, în stare să-l înăbușe și pe un elefant. Iar sultanul fu atâta de rău izbit de miasma aceea, încât își întoarse capul și se prăbuși amețit, cu picioarele sub barbă. Iar fiii lui se repeziră împrejurul său, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl vânturară, și izbutiră a-l face să-și vină în fire. Și-atunci, aducându-și aminte de pricina amețelii sale, nu putu să se oprească a-și lăsa mânia să răbufnească împotriva noră-si și s-o copere cu toate afurisirile.

Și, de la o vreme, ajunseră de-l domoliră, și făcură câte și mai câte până ce îl înduplecară să guste și din tava a doua. Ci, de îndată ce o dezveliră, o miasmă cruntă și împuțită umplu sala, de parcă s-ar fi ars acolo găinațul tuturor orătăniilor din cetate. Și miasma aceea pătrunse în beregățile, în nasul și în ochii bolnavi ai prăpăditului de sultan, care gândi că de data aceasta avea să ajungă orb de-a binelea, și să-și dea duhul. Ci toți se repeziră să deschidă ferestrele și să ducă de-acolo tablaua, pricină a răului întreg, și să aprindă tămâie și smirnă spre a curăța aerul și a risipi miasma aceea urâtă.

Iar după ce sultanul îngrețoșat trase oleacă de aer curat în piept și izbuti să grăiască, strigă:

— Da ce rău le-am făcut eu soțiilor voastre, o, copiii mei, de-l chinuie așa pe un bătrân și-i sapă groapa de viu? Aceasta-i o nelegiuire neiertată la Allah!

Și cei doi coconi, soții celor care gătiseră tablalele, își lăsară nasul în jos și răspunseră că aceasta-i o treabă care trece de înțelegerea lor.

Și, estimp, coconul cel tânăr Șater-Mohammad veni să-i sărute mâna părintelui său, și îl rugă să-și uite silele ce simțise, spre a nu se mai gândi decât la plăcerea pe care avea s-o aibă de la cea de a treia tavă. Iar sultanul, când auzi așa, fu cuprins de o mânie și de o supărare până peste poate, și strigă:

— Au ce spui tu, o, Șater-Mohammad? Și-ți bați joc de părintele tău bătrân? Eu acuma să mă ating de bucatele gătite de broasca-țestoasă, când și cele gătite de niște degete de femei sunt atâta de grețoase și atâta de înfricoșătoare? Văd bine că v-ați jurat tustrei să faceți să se verse fierea din mine și să mă faceți să-mi sorb moartea dintr-o înghițitură.

Ci coconul cel mic se aruncă la picioarele părintelui său și îi jură, pe viața lui și pe adevărul cel sfânt al credinței, că tablaua cea de-a treia are să-l facă să-și uite necazurile, și că el, Șater-Mohammad, se leagă să înghită toate bucatele dacă n-au să fie pe placul tatălui său. Și îl rugă fierbinte și îl îndemnă și stărui cu atâta căldură și cu atâta smerenie să-i facă hatârul de a se uita la tavă, că regele, până la urmă, se lăsă înduplecat și-i făcu semn unuia dintre robi să ridice capacul de pe cea de a treia tabla, rostind însă rugăciunea: „Mă adăpostesc întru Allah cel atoateocrotitorul!"

Ci iacătă că, odată capacul ridicat, se revărsă de pe tablaua broaștei o

aromă închipuită din cele mai dulci mirosne de bucătărie, și-atâta de aleasă și-atâta de plăcut pătrunzătoare că, tot atunci, se și deznodară băierile inimii sultanului, și i se deschiseră florile boșogilor, și i se înfiorară vânturătoarele nărilor, și i se întoarse pofta de mâncare cea de atâta vreme pierită, și i se deschiseră ochii, și i se limpezi vederea. Și ca trandafirul i se făcu obrazul, și hodinită icoana chipului. Și se porni să mănânce fără de răgaz, vreme de un ceas. După care, bău dintr-un sorbet minunat cu mosc și cu înghețată măruntită, și, de plăcere, râgâi de câteva ori niște răgâieli pornite din afundul pântecelui său mulțumit. Și, simțindu-se până peste poate de voios și de îndestulat, îi mulțumi Atoateîmpărțitorului pentru darurile sale, zicând: „Al Gamdu lillah!”

Și nu mai știa cum să-i mărturisească fiului său cel mic mulțumirea ce-o avea de la bucatele gătite de broasca-țestoasă, soția acestuia. Iar Șater-Mohammad primi laudele sfios, spre a nu-i face pizmași pe frații lui și a-i stârni împotrivă-i. Și îi spuse tatălui său:

— Aceasta, o, tată al meu, nu este decât o parte din harurile soției mele! Ci, cu voia lui Allah, are să vină o zi când soției mele are să-i fie dat să-și merite și mal bine firitiselile tale!

Și îl rugă, de vreme ce era mulțumit, să îngăduie ca pe viitor numai broasca-țestoasă să aibă grija de a-i pregăti tăvile cu bucate, în fiecare zi. Iar sultanul primi, spunând:

— Din toată inima mea părintească și plină de dragoste, o, copilul meu!

Și, cu mâncărurile acelea, se întremă iarăși pe deplin. Iar ochii i se zviduiră și ei.

Și, spre a sărbători vindecarea sa și întoarcerea vederii, sultanul dete o petrecere mare la sarai, cu un ospăț falnic, la care îi pofti pe cei trei fii ai săi cu soțiile lor. Iar domnițele se gătiră cât putură mai bine, ca să se arate dinaintea sultanului într-un chip care să facă fala soților și să le lumineze obrazul dinaintea părintelui lor.

Iar broasca-țestoasă se găti și ea spre a-i lumina obrazul soțului ei în fața lumii, cu frumusețea podoabelor și cu hainele-i zarife. Și, după ce fu dichisită întocmai precum vroise, o trimise pe slujnica ei de credință la cumnată-sa cea mare s-o roage să-i împrumute, ei, broaștei-țestoase, gâsca cea mai mare pe care o avea în poiată, întrucât dorea, ea, broasca, să se ducă la sarai călare pe acea pasăre bună de călărit. Ci domnița îi dete răspuns, prin mijlocirea limbii slujnicei, că dacă ea, domnița, ar avea o gâscă atâta de frumoasă, s-ar folosi ea însăși de o asemenea pasăre. Iar broasca, la răspunsul acesta, se prăvăli pe spate de râs, și o trimise pe slujnică la cea de a doua domniță, cu sarcina de a-i cere, numai ca împrumut pe-o zi, țapul cel mai mare pe care îl avea. Ci slujnica se întoarse la stăpână-sa aducându-i pe limbă un refuz însoțit de vorbe amare și de cleveteli neplăcute. Și broasca se stâlci și se cutremură de râs, și fu până peste poate de înveselită și de bucurată.

Și, când veni ceasul petrecerii, și când femeile sultanului se rânduiră frumos, sub porunca stăpânei lor, dinaintea ușii celei mari de la harem, spre a le întâmpina pe cele trei soții ale fiilor regelui, văzură deodată un nor de pulbere ce se apropia cu mare repeziciune. Și, din mijlocul acelui nor, se ivi în curând o gâscă uriească ce zbura la fața pământului, cu picioarele zvâcnind, cu gâtul întins și cu aripile zbătute, și ducând-o cocoțată amarnic în spinare-i, și cu fața răvășită de spaimă, pe cea dintâi domniță. Și, numaidecât după ea, călare pe un țap ce behăia și zvârlea din copite, îngălată și colbuită toată, se ivi și cea de-a doua domniță.

Și, la privelistea aceea, și sultanul și soția sa rămaseră până peste poate

de îmbufnați, și se făcură vineți la chip, de rușine și de supărare. Iar sultanul izbucni împotriva lor în boscorodeli și în mustrări, spunându-le:

— Iacătă-vă că nu sunteți mulțumite de a-mi fi vroit moartea prin greață și otrăvire, mai vreți să mă faceți și de râsul lumii, și să ne umiliți și să ne necinstiți pe toți în ochii norodului!

Iar sultana, și ea, le primi cu niște vorbe scorțoase și cu niște ochi ponciși. Și nu se știe ce s-ar fi întâmplat, de nu s-ar fi dat de veste chiar atunci de apropierea alaiului celei de-a treia domnițe. Iar inima sultanului și a soției sale se umplură de spaimă; întrucât își ziceau: „Dacă așa a fost alaiul celor două domnițe dintâi, care-s de spița noastră de făpturi omenești, cum are să fie alaiul celei de-a treia, care-i din neamul broaștelor-țestoase?” Și chemară într-ajutor numele lui Allah, zicând: „Nu este ajutor și mântuire decât întru Allah, carele este mare și puternic!” Și așteptară năpasta, ținându-și răsuflarea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și opta noapte

Urmă:

Și iacătă că ceata celor dintâi vestitori se ivi pe meidan, dând de știre sosirea soției coconului Șater-Mohammad. Și îndată se și văzură patru saizi frumoși, îmbrăcați cu atlazuri și cu niște mantii strălucite cu mânecile fluturând, care veneau, cu niște vergele lungi în mână, strigând:

— Faceți loc fetei de regi!

Și palanchinul, acoperit cu stofe scumpe și frumos colorate, se ivi purtat pe umeri de niște arapi tuciurii, și veni de se opri în josul scării de la intrare. Și coborî din el o domniță înveșmântată în strălucire și în frumusețe, pe care nimeni nu o cunoștea. Și, cum se așteptau să vadă coborând tot așa și broasca-țestoasă, crezură că domnița aceea era însoțitoarea broaștei. Da dacă o văzură că suie numai ea scara, și că palanchinul se îndepărtează, fură cam nevoiți să cunoască în ea pe soția lui Șater-Mohammad, și s-o întâmpine cu toate cinstirile datorate cinului ei și cu toată dragostea cuvenită. Iar inima sultanului se umflă de drag la vederea frumuseții, a gingășiei, a iscusinței, a purtării ei alese și a farmecului a tot ce se revărsa din ea, și până și din pașii ori din mișcările ei cele mai mărunte.

Și, întrucât venise ceasul de-a se așeza la ospăț, sultanul îi pofti pe fiii săi și pe soțiile fiilor săi să ia loc împrejurul lui și al sultanei. Și începu masa.

Or, felul cel dintâi de bucate aduse pe tablale fu, precum este datina, o tavă mare de orez fiert în unt. Ci, până a avea vreme careva să ia o înghițitură, domnița cea frumoasă apucă tava și și-o turnă pe toată în cap. Și, tot atunci, toate boabele de orez se preschimbară în mărgăritare, care se revărsară de-a lungul pletelor domniței, și se împrăștiară împrejurul ei, și căzură pe podea cu un zuruit vrăjit.

Și, până să apuce cei de față să se dezmeticească din uluiala lor dinaintea unei minuni atâta de strălucite, domnița luă un castron mare,

plin cu niște ciorbă verde și grasă de mulukhia, și și-o turnă de-a valma pe cap. Iar ciorba cea verde se preschimbă pe dată într-un potop de smaralde cu cea mai frumoasă apă, ce se revărsară de-a lungul pletelor și al hainelor ei, și ajunseră de se împrăștiară împrejuru-i, îngemănându-și culorile lor frumoase cu albeața neprihănită a mărgăritarelor de pe podea.

Iar priveliștea acelor minuni îi ului până peste poate pe sultan și pe musafirii săi. Iar slujnicele se repeziră să aducă la masă alte tablale cu orez și cu ciorbă de mulukhia. Iar celelalte două domnițe, îngălbenind de-a binelea de pizmă, nu vroiră să rămână cumva atâta de șterse sub izbânda cumnatei lor, și apucară și ele la rându-le farfuriurile cu bucate. Iar cea mai mare apucă tava cu orez, pe când cea de-a doua luă castronul cu ciorba cea verzuie. Și și le turnară fiecare pe cap. Iar orezul rămase orez în părul uneia, și începu să se scurgă grețos pe capul pe care îl îngălă cu unt. Iar ciorba cea verde rămase ciorbă, și se scurse pe părul și pe fața și pe hainele celei de-a doua, învăluind-o pe toată într-o năclăială verde, ca-ntr-o ocară de vacă, scârboasă și cleioasă până peste poate.

Iar sultanul, la priveliștea aceea, rămase îngrețoșat până peste marginile îngrețoșării, și țipă la cele două nurori mai mari ale sale să se scoale de acolo și să iasă din sală, departe de ochii lui. Și le dete de înțeles că nu mai vroia să le vadă de-aci înainte, nici măcar să nu le mai simtă mireasma. Iar ele se sculară, pe clipă pe dată, și plecară din fața lui, cu soții lor, rușinate, umilite, și siloase. Și-atâta cu ele!

Ci în ce o privește pe domnița cea minunată și pe beizadea Șater-Mohammad, soțul ei, apoi aceștia rămaseră numai ei în sală cu sultanul, care îi sărută și îi strânse la piept cu bucurie, și le spuse:

— Numai voi sunteți copiii mei!

Și dori să-și scrie pe dată scaunul de domnie pe numele fiului său cel mic, și porunci să se adune toți emirii și toți vizirii, și scrise de față cu ei scaunul de domnie pe capul lui Șater-Mohammad, ca lăsată și ca moștenire, singur el, fără ceilalți urmași ai sultanului. Și le spuse celor doi:

— Voiesc ca de aici înainte să locuiți cu mine, în palat, întrucât fără de voi aș muri fără doar și poate.

Iar ei răspunseră:

— A asculta înseamnă a ne supune! Iar dorința ta este asupra capului și asupra ochilor noștri!

Iar domnița cea năzdrăvană, ca nu care cumva să fie ispitită a-și mai lua vreodată chipul de broască-țestoasă, care ar fi putut să iște vreo tulburare neplăcută bătrânului sultan, dete poruncă slujnicei sale să-i aducă pe dată carapacea pe care o lăsase acasă. Și când avu carapacea în mâinile sale, o arse și o făcu cenușă. Și de-atunci rămase pe totdeauna sub chipul de domniță. Și slavă lui Allah, carele a dăruit-o cu un trup fără de cusur, minune a ochilor!

Iar Atoateîmpărțitorul îi coperi mai departe cu milele sale, și le dărui o puzderie de copii. Și trăiră mulțumiți și înfloritori.

Iar Șeherezada, dacă văzu că regele o ascultă nu fără plăcere, mai spuse, în noaptea aceea, povestea cu

Fata negușătorului de boabe de năut

Mi s-a povestit, printre câte mi s-au povestit, că era odată în cetatea Cairo un negușător de boabe de năut, cinstit și prețuit de toți, pe care Atoate-dătătorul îl dăruise cu trei fete și alt nimica să-i ducă stirpea mai departe. Și, măcar că îndeobște fetele nu aduc cu ele vreo binecuvântare, negușătorul de năut primise cu împăcare darul Zămislitorului său; și își iubea fetele cu o iubire mare. Și-apoi, fetele erau ca niște lune, iar cea mai mică le întrecea pe cele două surori ale ei, și la frumusețe, și la farmec, și la gingășie, și la cumințenie, și la deșteptăciune, și la desăvârșiri. Iar pe micuța aceea o chema Zeina.

Or, în fiecare dimineață, cele trei fete se duceau la o meșteră care le învăța meșteșugul cusutului de horbote pe mătăsuri și pe catifeluri. Căci vânzătorul de năut, părintele lor, omul acela de treabă, dorise ca fetele lui să aibă o creștere aleasă, așa ca ursita să poată să scoată în calea măritișului lor niscaiva feciori de negustori mari, și nu niște fii de precupeți de rând ca el.

Și, în fiecare dimineață, când se duceau la meștera lor de horbote, fetele treceau pe sub fereastra fiului sultanului, cu mijlocul lor mlădiu, cu înfățișarea lor de domnițe, și cu cele șase perechi de ochi babilonici ce răzbăteau în toată frumusețea prin iașmacul ce-l purtau peste obraz.

Iar fiul sultanului, în fiecare dimineață, când le vedea că vin, le striga de la fereastră, cu un glas ațâțător:

— Salamaleikum asupra fetelor precupețului de boabe de năut! Salamaleikum asupra celor trei slove drepte ale alfabetului!

Iar cea mai mare și cea mai mijlocie răspundeau totdeauna cu un zâmbet ușor din ochi, la urarea fiului sultanului; cea mai mică însă nu răspundea deloc, și își vedea de drumul ei, fără ca măcar să-și ridice capul. Da dacă fiul sultanului stăruia, cerând de pildă vești despre boabele de năut, și despre prețul pe piață al boabelor de năut, și despre vânzarea boabelor de năut, și despre cât de bune sau cât de rele sunt boabele de năut, și despre sănătatea negușătorului de boabe de năut, atunci fata cea mică, numai ea, răspundea, fără ca baremi să se ostenească a-i arunca o privire șahzadelei:

— Da ce-i între boabele de năut și tine, o, față de năut?

Și tustrele pufneau în râs și-și vedeau de drumul lor.

Or, fiul sultanului, care era îndrăgostit cu patimă de fata cea mai mică a negușătorului de boabe de năut, micuța Zeina, nu mai contenea să se amărască de batjocura, de nepăsarea și de nezorul la dorurile lui. Și, într-o zi, când fata își râsese de el mai tare ca de obicei, în răspunsul la întrebările lui, văzu că nu are să dobândească nimica de la ea cu vorbe dulci, și hotărî să-i plătească umilind-o și pedepsind-o.

Și-așa, cum era fiu de sultan și avea putere deplină asupra sufletelor, porunci să vină la el negușătorul de boabe de năut și îi spuse:

— Ești chiar tatăl celor trei fete?

Iar precupețul, tremurând, răspunse:

— Da, pe Allah! ya sidi.

Iar fiul sultanului îi spuse:

— Păi, bre omule, vreau ca mâine, la ceasul de rugăciune, să te întorci aici, dinaintea mea, îmbrăcat și gol totodată, râzând și plângând în aceeași clipită, și călare în vreme ce ai să mergi pe picioarele tale. Și dacă, spre nenorocul tău, ai să-mi vii așa cum ești, fără a-mi mulțumi cererile, ori dacă ai să mă mulțumești cu una, da nu ai să le îndeplinești și pe celelalte două, pieirea ta va fi fără izbavă, iar capul tău are să-ți zboare de pe grumazi!

Și bietul precupeț de boabe de năut sărută pământul, și plecă gândind: „Aceasta, cu adevărat, este o treabă până peste poate! Iar pieirea mea este fără de izbavă, hotărât!”

Și, galben de-a binelea la chip, ajunse la fetele sale, cu burdihanul pântecelui întors pe dos și cu nasul alungit până la picioare.

Iar fetele îi văzură îngrijorarea și necazul, iar cea mai mică, tinerica Zeina, îl întrebă:

— Pentru ce, o, părinte al meu, te văd atâta de galben la chip, iar lumea s-a înnegurat dinaintea feței tale?

Și el răspunse:

— O, fata mea, am în lăuntrurile ființei mele o năpastă, iar în piept o apăsare!

Iar ea îi zise:

— Povestește-mi năpasta, o, taică, întrucât poate că soarta are să curme apăsarea și are să-ți ușureze pieptul…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute optzeci și noua noapte

Urmă:

…poate că soarta are să curme apăsarea și are să-ți ușureze pieptul.

Iar el îi povesti tot necazul, de la început până la sfârșit, fără a uita niciun amănunt. Ci nu este de nicio trebuință să-l mai spunem și noi încă o dată.

Când auzi povestea necazului tatălui său, și când înțelese pricina supărării, a schimbării la chip și a apăsării din pieptul lui, se porni pe-un râs, da un râs de era să leșine de râs. Pe urmă se întoarse înspre el și îi spuse:

— Așadar numai atâta era, o, taică al meu? Pe Allah! atuncea fii fără de păs și fără de grijă, și ține-te de povețele mele în necazul acesta! Și are să-i vie rândul și fiului sultanului, nimicură ăla, să-și muște degetele și să crape de ciudă. Iacă-așa!

Și chibzui o clipă, și zise:

— În ce privește porunca dintâi, nu ai decât să te duci la vecinul nostru pescarul, și să-l rogi să-ți vândă un năvod de-al lui. Și să-mi aduci năvodul acela, și am să-ți fac o mantie pe care să ți-o pui pe trup, după ce ai să-ți lepezi toate hainele. Și, în felul acesta, ai să fii și gol și îmbrăcat totodată. Iar în ce privește cea de-a doua poruncă, nu ai decât, atunci când ai să te duci la palatul sultanului, să iei cu tine o ceapă. Și să te freci cu ea la ochi,

încă din prag. Și ai să și plângi și ai să râzi în aceeași clipită. Și, într-un sfârșit, în ce privește ce-a de-a treia poruncă, du-te, o, taică al meu, la vecinul nostru asinarul și, roagă-l să-ți dea împrumut mânzul lui de măgar fătat anul acesta. Și să iei măgărușul cu tine și, când ai să ajungi la fiul sultanului, neisprăvitul acela, să încaleci pe măgăruș și, întrucât picioarele tale au să atingă pământul, ai să mergi totodată pe picioarele tale, pe măsură ce măgărușul are să meargă sub tine. Și, în felul acesta, ai să fii și călare și pe jos totodată! Și-aceasta-i povața mea! Ci Allah este cel mai puternic, și singur el este înțelept!

Când vânzătorul cu boabe de năut, tatăl mintoasei Zeina, auzi vorbele acelea ale fetei sale, o sărută pe fată între ochi și îi spuse:

— O, fiică a tatălui tău și a mamei tale, o, Zeina, cine aduce pe lume fete ca tine, acela nu mai moare! Slavă Aceluia carele ți-a pus atâta deșteptăciune și atâta minte în cap!

Și, pe clipă pe dată, lumea i se însenină dinaintea ochilor, grijile i se spulberară din inimă, și pieptul i se umflă. Și mâncă oleacă, și bău un ulcior de apă, și se duse să facă tot ce-l învățase fiică-sa.

Și-a doua zi, când totul fu gata, cum trebuia, negutătorul de boabe de năut se duse la palat și intră la fiul sultanului, cu chipul și cu înfățișarea cerute, îmbrăcat și gol totodată, râzând și plângând într-aceeași clipită, mergând pe jos și tot atunci călărind, pe când măgărușul speriat începuse să zbiere și să se vântuie în mijlocul sălii de primire.

La priveliștea aceea, fiul sultanului se mânie și se îmbufnă până peste fire și, neputând nicicum să-l pună pe negutătorul de năut să îndure pedeapsa cu care îl probozise, dat fiind că omul îndeplinise poruncile ce i se dase, simți că-i plesnește bășica fierii din ficat. Și se jură în sineși că acum are să-și plătească asupra chiar a fetei, și că are s-o nimicească fără de scăpare. Și îl izgoni pe negutătorul de boabe de năut, și începu să chibzuiască în ce fel să-și împlinească răutățile asupra fetei. Și-așa cu el!

Ci în ce o privește pe tinerica de Zeina, cum era tare mintoasă și cum avea un ochi care vedea departe, iar nasul ei adulmeca mersul întâmplărilor, îi cam dete prin gând, din felul cum taică-său îi zugrăvise starea de furie a fiului sultanului, că afurisitul de băiat are să se ia de ea într-un chip primejdios. Și își zise: „Până a se lua el de noi, ia să ne luăm noi de el!” Și se sculă în picioare și se duse să caute un meșter de arme tare priceput în meseria lui, și îi zise:

— Vreau să-mi întocmești, o, taică al mâinilor dibace, o platoșă toată numai din oțele, pe măsura mea, și niște pulpare și niște brățare și un coif tot din oțel. Da-i numaidecât ca aceste lucruri să fie făcute în așa fel încât la cea mai ușoară mișcare în mers și la cea mai ușoară atingere să scoată un zăngăt ascuțit și un vuiet înfricoșător.

Iar meșterul răspunse că ascultă și că se supune, și nu zăbovi mult până ce să-i făurească lucrurile cerute, întocmai așa precum fuseseră poruncite.

Or, când se lăsă noaptea, tinerica Zeina se străvesti cumplit îmbrăcând hainele de fier, și luă în buzunar o pereche de foarfece și un brici de bărbierit, și înșfăcă în mână o furcă ascuțită, și plecă la palat, întrarmată astfel.

Și, când văzură de departe cum venea viteazul acela înfricoșător, străjerul de la poartă și paicii palatului o luară la fugă în toate părțile. Și, înlăuntrul saraiului, robii înspăimântați de vuietul asurzitor pe care îl scoteau feluritele părți ale hainelor de fier, și de înfățișarea cruntă a celui ce le purta, și de țăpoiul pe care îl rotea pe sus, urmară pilda străjerului porții și a paicilor, și deteră zor să se pitească fiecare cu burta lipită de

pământ prin vreun ungher bine ferit. Și, în felul acesta, fata precupețului de boabe de năut, neîntâlnind nicio piedică și nici cea mai ușoară năzăreală de împotrivire, răzbătu fără de supărare până la odaia în care ședea de obicei licheluța aceea de fecior al sultanului.

Iar fiul sultanului, când auzi tot zăngănitul năprasnic, și când văzu că intră peste el acela care îl stârnea, fu cuprins, la vederea lui, de o spaimă mare, și gândea că are să vadă ivindu-se vreun efrit răpitor de suflete. Și îngălbeni de tot, începu să dârdâie și să clănțăne din dinți, și se prăbuși pe podea, strigând:

— O, preaputernicule efrit răpitor de suflete, cruță-mă, și Allah are să te cruțe!

Ci fata îi răspunse, luând un glas cumplit:

— Leagă-ți cleanța și fălcile, o, pușlamao, că de nu, îți înfig furca aceasta în ochi!

Iar băiatul, înfricoșat, strânse din buze și din fălci, și nu cuteză nici să mai scoată vreo vorbă, nici să mai facă vreo mișcare. Iar fata precupețului de boabe de năut se duse la el, pe când băietanul sta așa pe podea, nemișcat și pierit; și, scoțând foarfecele și briciul de bărbierit, îi rase jumătate de mustăcioară și jumătate de barbă din partea stângă, jumătate de păr din partea dreaptă, și amândouă sprâncenele. După care, îl mânji pe față cu balegă de măgar și-i băgă o bucată în gură. Și, când sfârși, plecă așa cum venise, fără a cuteza cineva să i se ațină în cale. Și se întoarse fără de niciun necaz acasă, unde se dezbrăcă repede de hainele de sârmă, și se culcă lângă surorile sale, ca să doarmă un somn bun până dimineața.

Și, în ziua aceea, ca de obicei, cele trei surori, după ce se spălară, și se pieptănară și se dichisiră, plecară de-acasă spre a se duce la meșterița lor întru ale chindiselilor. Și, ca în toate diminețile, trecură pe sub fereastra fiului sultanului. Și îl văzură cum sta, după năravul lui, acolo la fereastră, ci cu fața și cu capul înfofolite într-o basma. În așa chip că numai ochii i se vedeau. Și tustrele, altmintrelea de cum le era felul obișnuit de-a se purta față de el, se uitară la fiul sultanului cu stăruință și cu marghioleli. Iar fiul sultanului își zise: „Nu știu, da socot că se cam dau pe brazdă! Poate că, datorită basmalei care îmi învăluie capul și fața, se face că ochii mi se arată mai frumoși!” Și strigă înspre ele:

— Hei, voi cele trei litere drepte ale alfabetului, o, puiandre ale inimii mele, salamaleikum asupra voastră tustrele! Ce vă mai fac boabele de năut în dimineața aceasta?

Iar cea mai mică dintre cele trei surori, tinerica Zeina, săltă capul spre el și îi răspunse pentru surorile ei:

— Hei, uallah! și asupra ta să fie salamalekul, o, chip înfofolit! Ce-ți mai fac în dimineața aceasta partea stângă a bărbii și mustățile, și ce-ți mai face jumătatea cea dreaptă a capului, și ce-ți mai fac sprâncenele, și ți-a fost pe gust balega de măgar, o, drăguțule? Deie Allah să ai o mistuire plăcută la inima ta!

Și, după *ce* grăi acestea, o luă la fugă împreună cu surorile sale, chicotind de râs și făcând din depărtare înspre fiul sultanului niște semne de zeflemea și de batjocoră. Și-așa!

Și, când auzi și văzu toate astea, fiul sultanului pricepu, fără de vreo îndoială, că efritul de cu noapte nu fusese altul decât fata precupețului de boabe de năut. Și, mânios peste măsură, simțea cum fierea din beșica lui i se suie la nas, și se jurui că ori are să-i vie de hac fetișcanei, ori moare. Și, ticluind un gând, așteptă un răstimp ca să-i crească la loc barba, mustățile, sprâncenele și păru; și-apoi porunci să vie dinainte-i precupețul de boabe

de năut, tatăl potrivnicei cea tinerea; și precupețul își zise, mergând înspre palatul împărătesc: „Cine știe, de data aceasta, ce belea mă mai așteaptă din partea pușlamalei aceea?” Și ajunse cam nu prea înseninat dinaintea fiului sultanului, care îi spuse:

— Ia ascultă, bre! vreau să mi-o dai de soție pe fata ta, cea de-a treia, de care sunt îndrăgostit amarnic! Și de-ai să cutezi să nu vrei, are să-ți zboare căpățâna de pe grumaz!

Iar precupețul de boabe de năut răspunse:

— Nu stă împotrivă nimica! Ci fiul sultanului nostru îngăduiască-mi numai un răspăs scurt de vreme, ca să mă duc s-o întreb și pe fata mea, înainte de-a o mărita!

Iar el răspunse:

— Du-te și întreab-o, da să știi bine că, dacă n-o să vrea, are să guste ca și tine moartea cea neagră!

Și năucitul de precupeț de boabe de năut se duse la fiică-sa și-i povesti cum stă treaba, și spuse:

— O, fata mea, aceasta-i o năpastă de neabătut!

Ci copilandra începu să râdă și-i zise:

— Pe Allah! o, taică, nu-i în treaba aceasta niciun fel de năpastă și nici măcar mireasmă de năpastă. Întrucât căsătoria aceasta este o binecuvântare pentru mine, și pentru tine, și pentru surorile mele, fetele acestea. Iar eu îmi dau învoirea.

Și precupețul de boabe de năut se duse să ducă răspunsul fetei la fiul sultanului, care se înfioră de bucurie și de mulțumire. Și dete poruncă să se facă fără de zăbavă pregătirile de nuntă, care începură numaidecât. Și-așa cu el!

Ci în ce o privește pe copilandră, apoi ea se duse să caute un cofetar priceput în meșteșugul de a face păpuși de zahăr, și îi spuse:

— Vreau de la tine să-mi faci o păpușă toată de zahăr, care să fie de mărimea mea, și să semene cu mine, și să aibă culoarea mea, cu părul făcut din fire de zahăr, și cu niște ochișori negri, și cu o guriță și un năsuc drăgălaș, și cu niște sprâncene lungi și subțirele, și cu tot ce trebuie peste tot.

Și cofetarul, care avea niște degete foarte îndemânatice, îi ticlui o păpușă pe măsura și pe asemănarea ei, atât de bine lucrată că nu-i lipsea decât graiul spre a fi o fiică de-a lui Adam.

Or, când veni noaptea de împreunare a nunții, fata, ajutată de surorile ei, care ajunseră domnițele sale de falã, își petrecu cămașa peste trupul păpușii, pe care o culcă pe pat, în locul ei, și coborî asupra-i pologul patului. Și le dete surorilor sale povețele de trebuință, și se duse să se culce în odaie în dosul patului.

Și, când veni ceasul de împreunare, cele două fete, surorile mintoasei Zeina, ieșiră înaintea soțului și îl poftiră în odaia de nuntă. Și, după ce îi făcură urările de cuviință și îl dădăciră cum să se poarte cu sora lor, adăugară:

— Este gingașă, și ți-o încredințăm! Și-i drăgălașă și dulce, și nu o să ai a te plânge de ea!

Apoi își luară rămas-bun de la el și îl lăsară singur în odaie.

Și fiul sultanului, aducându-și aminte atunci toate jignirile câte îl făcuse să le îndure fata precupețului de boabe de năut, și toate mâniile strânse în el împotriva ei, și toate umilințele lui, și toate batjocurile cu care îl năpădise, se apropie de copila pe care o socotea că e culcată sub polog, și care îl aștepta nemișcată. Și își trase deodată sabia cea mare din teacă, și-i

arse o izbitură din toate puterile lui, de-i zbură capul făcut țăndări în toate părțile. Iar una dintre bucăți îi intră în gura pe care o ținea deschisă revărsând un potop de sudalme asupra celei căsăpite. Și simți gustul de zahăr, și se minună cu minunare mare, și strigă: „Pe viața mea! iacătă că după ce m-a făcut, pe când era vie, să mănânc balega amară a măgarilor, mă face acuma, când a murit, să gust dulceața cea mai aleasă a cărnii ei”.

Și, încredințat că retezase capul unei făpturi atâta de dulci, își lăsă durerea să răbufnească, și vru să-și spintece pântecele cu sabia ce-i slujise să țăndărească păpușa.

Ci deodată copilandra cea vie ieși din ascunzătoarea ei și, pe la spate, îl apucă de mână și îl sărută spunându-i:

— Să ne iertăm, iar Allah are să ne ierte și el!

Iar fiul sultanului își uită toate necazurile când văzu zâmbetul fetișcanei cea dulce pe care o jinduise atâta. Și o iertă și-o iubi.

Și trăiră în spornicie, lăsând o puzderie de urmași.

Iar Șeherezada, nesimțindu-se deloc ostenită în noaptea aceea, îi mai povesti regelui Șahriar povestea următoare, care-i povestea Dezlegătorului.

Dezlegătorul

Se povestește că trăia odată, în prăvălia lui, din cetatea Damascului, din țara Șamului, un tânăr neguțător care era ca luna în cea de a patrusprezecea noapte a ei, atâta de frumos și atâta de ispititor încât niciuna dintre cele ce târguiau în suk nu putea să steie împotriva frumuseții lui minunate. Căci, cu adevărat, flăcăul era o bucurie pentru ochiul care îl privea, și o osândă pentru sufletul celui ce-l vedea. Și anume despre el a zis poetul:

Stăpân îmi e sultanul frumuseții,
Iar în făptura-i, parcă plămădită
De însuși Ziditorul lumii, creții
Sunt toți de fală, pentru că-i zidită
Fără prihană și desăvârșită.

Înfățișarea-i dulce-i și gingașă,
Pe cât îi este inima de crudă;
Iar ochii-i lungi, cu geană pătimașă,
Stârnesc război, zavistie și ciudă
Acelora ce-ar vrea să nu le pese
De-atâtea haruri și mândreți alese,
Și pun pojaruri, jinduiri și roșeață
Și-n inimile cele mai de gheață.

Cârlionțate, pletele-catran
Ca scorpionii-s; mijlocu-i subțire
Precum e ramul arborelui ban,
Ca bambusul, mlădiul peste fire.

Bine-ntocmite-s șoldurile-i coapte,
Ce tremură, când calcă-n mersu-i lin,
Precum iaurtul crud al unui lapte
În strachina vreunui beduin.

Or, într-o bună zi, flăcăul ședea, ca de obicei, la geamlâcul prăvăliei sale, cu ochii lui mari și negri și cu ispita chipului său, când intră o jupâniță ca să facă vreo târguială. Iar el o întâmpină cu cinstire, și se porni între ei tocmeala asupra vânzării și cumpărării. Ci, peste o clipită, jupânița, înrobită cu totul de farmecele lui, îi spuse:

— O, chip de lună, am să viu și mâine să te văd. Și ai să fii mulțumit de mine!

Și îl lăsă, după ce cumpără oarece, plătind fără a se precupeți, și plecă în calea ei.

Și, așa cum făgăduise, veni iar la prăvălie, a doua zi, la același ceas. Da ținea de mână o copilandră cu mult mai tânără decât ea, și mai drăgălașă, și mai ispititoare, și mai lipicioasă. Iar neguțătorul cel tânăr, când o văzu

pe noua venită, nu mai avu ochi decât pentru ea, și nu o mai luă în seamă pe cea dintâi, de parcă nici nu o mai vedea. Iar aceasta, până la urmă, îi spuse:

— O, chip binecuvântat, pe Allah! nu ai ales rău. Și, dacă vrei, am să slujesc de mijlocitoare între tine și fetișcana aceasta, care este chiar fata mea.

Iar flăcăul spuse:

— Binecuvântarea se află în mâna ta, o, prealeasă jupâniță! Hotărât, pe Prorocul! – asupra lui fie rugăciunea și pacea! – dorul meu este până peste poate pentru copilandra aceasta, fiica ta. Ci, vai! dorul nu este împlinit aievea, și, dacă stau să judec din cele ce se văd, fiica ta este prea bogată pentru mine.

Ci ea se împotrivi, spunând:

— Pe Prorocul! o, fiul meu, nu este nimica! Întrucât avem să te iertăm de zestrea pe care soțul este dator s-o scrie pe numele soției, și luăm pe seama noastră toate angaralele nunții și toate cheltuielile. Așa că nu ai decât să te învoiești, și ai să dobândești un culcuș bun, o pâine caldă, un trup proaspăt și bunăstare! Întrucât, atunci când dai de o făptură atâta de frumoasă ca tine, o iei așa cum este, fără a-i mai cere altceva decât să se poarte cu volnicie la ceea ce știi, vârtos, dârz și îndelung.

Iar flăcăul răspunse:

— Nu este nimica împotrivă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzecea noapte

Urmă:

Și, acolo pe loc, căzură la învoială în toate privințele, și se hotărî ca nunta să se sărbătorească în cel mai scurt răstimp, fără de slujbe și fără de mosafiri, fără de meterhanale, fără de dănțuitoare și de cântărețe, și fără de preumblări și alaiuri.

Și, la ziua hotărâtă, se trimise după cadiu și după martori. Și fu scris senetul, precum învață Legea. Iar mama, de față cu cadiul și cu martorii, îl pofti pe flăcău în odaia de nuntă și îl lăsă singur cu soția sa, spunându-i:

— Bucurați-vă de norocul vostru, o, copiii mei!

Și, în noaptea aceea, nu se mai află în toată cetatea Damascului, din țara Șamului, o pereche mai frumoasă decât a celor doi tineri îmbrățișați, care se potriveau unul cu celălalt ca două jumătăți dintr-o migdală.

Și-a doua zi, după o noapte petrecută în desfătări, mirele se sculă și se duse să-și facă spălările cele de datină la hammam. După care se duse la prăvălia lui, ca de obicei, și șezu acolo până la închiderea sukului. Iar atunci se sculă și plecă la casa lui cea nouă, la nevastă-sa.

Și intră la harem, și se duse drept la odaia de nuntă, unde în ajun se dedulcise cu atâtea lucruri minunate. Și iacătă că, sub pologul patului, soția lui, cu pletele desfăcute, dormea lipită de un copilandru cu obrazul neadumbrit de-un fir de păr, și care o strângea cu patimă la piept.

La priveliștea aceea, lumea se înnegură pe chipul mirelui, care se buluci

afară din odaie spre a se duce s-o caute pe soacră-sa și s-o aducă să vadă ceea ce era de văzut. Și chiar că dete de soacră-sa care sta în pragul odăii și care, când îl văzu galben la chip și tare tulburat, îi zise:

— Ce ai, o, fiul meu? Roagă-te întru Prorocul!

Iar el răspunse:

— Asupra lui fie rugăciunea și pacea! Ce e asta, o, maică? Ce este ceea ce văd eu pe pat? Mă adăpostesc întru Allah împotriva vicleniilor Celui bătut cu pietre?

Și scuipă năprasnic pe jos, ca asupra cuiva ce-ar fi fost la picioarele sale. Iar soacra spuse:

— Și pentru ce, o, fiul meu, toată mânia aceasta și toată tulburarea aceasta? Oare din pricină că soția ta este cu altcineva? Ci, pe vredniciile Prorocului! au tu socoți că poate cineva să se hrănească cu văzduhul vremurilor? Și socoți că ți-am dat-o pe fata mea de soție, fără a-ți cere nimica de zestre și de diată, iar tu acuma să te-apuci să-i osândești purtarea și să-i strici toanele? Da asta-i un naz mare din partea ta, fiul meu! Întrucât mai degrabă ar trebui să-ți spui că două femei ca noi nu ar fi izbândit să-și trăiască zilele dacă nu ar fi fost slobode să facă ce vor! Acuma pricepi?

Iar mirele, buimăcit de toate câte auzea, nu izbuti decât să îngaime:

— Mă adăpostesc întru Allah! El este Atotmilosârdnicul!

Iar soacra urmă:

— Ce, tot te mai plângi? Păi, copile al meu, dacă felul nostru de-a trăi nu îți este pe plac, nu ai decât să ne arăți cât îți sunt de late spetele!

La vorbele acestea, tinerelul, până peste măsură de mânios, strigă, în așa fel ca să fie auzit și de mamă și de fiică:

— Mă despărțesc de ea! pe Allah și pe Prorocul! mă despărțesc!

Și, tot atunci, de sub polog, tânăra nevastă se ridică trosnindu-și oasele și, auzind rostirea despărțeniei, își trase degrabă iașmacul peste față, ca să nu mai stea dezvelită dinaintea aceluia care de aci încolo nu mai era pentru ea decât un străin. Și, odată cu ea, ieși de sub polog și făptura cu care șezuse îmbrățișată atâta de drăgăstos. Or, făptura aceea, care de departe semăna cu un băiețandru fără barbă, era, numai văzându-i valul părului desfășurat deodată, de-i ajungea până la glezne, era o copilă.

Și, pe când bietul tinerel sta înțepenit de uluială, doi martori, pe care soacra îi ascunsese în dosul unei perdele, se iviră și-i spuseră:

— Am auzit rostirea de despărțenie și adeverim că te-ai despărțit de soția ta!

Iar mama îi spuse, râzând:

— Eh, fiul meu, nu-ți mai rămâne decât să pleci! Și, ca să nu te duci cu o părere greșită, află că fetișcana de colea, și care era culcată cu soția ta, este fata mea cea mai mică. Iar ceea ce ai gândit tu este un păcat pe sufletul tău! Da să mai știi că soția ta a fost mai întâi măritată cu un tinerel care-i era drag și care o avea și el dragă. Ci, într-o zi, s-au certat, și, în toiul dihoniei, ginerele meu i-a spus fetei mele: „Mă despărțesc de trei ori!” Și tu știi că acesta-i jurământul de despărțenie cel mai greu și cel mai sfânt. Iar acela care l-a rostit nu poate să se mai însoare cu soția lui de până aci, dacă i-ar veni cheful într-o zi, decât dacă soția lui nu leagă alt măritiș cu alt bărbat, care, la rându-i, s-o lase și el. Și-așa că aveam trebuință de un dezlegător, fiul meu. Și l-am căutat multă vreme pe dezlegătorul acela, fără a-l găsi. Și, până la urmă, am dat de tine. Și am priceput, de cum te-am văzut, că ai să fii un dezlegător desăvârșit. Și te-am ales. Și s-a petrecut ceea ce s-a petrecut. Uassalm!

Și, cu asta, îl împinse afară din casă, și încuie poarta, în vreme ce soțul dintâi, de față cu tot același cadiu și cu tot aceiași martori, scrise al doilea senet de căsătorie cu soția lui dintâi.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, povestea Dezlegătorului. Ci ea-i departe de-a fi la fel de desfătătoare ca povestea căpeteniei de agii.

Povestea căpeteniei de agii

Era odinioară la Cairo un kurd, venit în Egipt pe vremea domniei regelui cel atotbiruitor Saladin – aibă-l Allah întru milosârdiile sale! – Și kurdul acela era un ins cumplit de voinic, cu niște mustăți mari și cu o barbă de-i ajungea până la ochi, și cu niște sprâncene de-i cădeau peste ochi, și cu niște smocuri de păr de-i ieșeau din nas și din urechi. Iar chipu-i era atâta de amarnic, încât ajunse repede căpetenie de agii. Iar pușlamalele din mahala numai cât ce-l vedeau de departe și o și luau la fugă slobozindu-și picioarele în vânt, mai sprinteni decât dacă ar fi zărit ivindu-se vreo gulă. Iar mamele își speriau copiii spunându-le că au să-l cheme pe kurd, atuncea când aceștia nu erau cuminți. Într-un cuvânt, era spaima mahalalei și a cetății.

Or, într-o bună zi, căpitanul simți cum îl apasă singurătatea și se gândi că tare bine ar fi, seara, când se întoarce acasă, să găsească și el niște carne proaspătă bună de luat în gură. Drept aceea, se duse să caute o pețitoare și-i zise:

— Vreau să-mi iau femeie. Da am pățit multe și știu câte belele aduc îndeobște femeile cu ele. Drept aceea, întrucât doresc să am cât mai puține încurcături cu putință, vreau să-mi găsești o fată fecioară oare să nu se fi depărtat vreodată de poalele maică-si, și care să fie gata a trăi cu mine într-o casă care-i alcătuită numai dintr-o odaie. Și pun învoiala ca niciodată să nu iasă din casa și din odaia aceea. Și ia vezi dacă poți ori dacă nu poți să găsești o atare fată!

Iar pețitoarea răspunse:

— Pot! Și pune jos arvuna!

Iar căpitanul de agie îi dete un dinar drept arvună, și plecă în calea lui. Iar pețitoarea se sculă în picioare și porni să caute fata cu pricina. Și după mai multe zile de căutări și de umblete, de întrebări și de răspunsuri, găsi până la urmă o fată ce se învoia să trăiască cu kurdul, fără să iasă vreodată din casa alcătuită numai dintr-o odaie. Și pețitoarea se duse să-i dea de știre căpeteniei de agii despre izbânda strădaniilor ei, și îi spuse:

— Cea pe care ți-am găsit-o este o fată fecioară care nu s-a dezlipit vreodată de lângă maică-sa și care mi-a spus, când i-am arătat dorința ta: „Ori că am să trăiesc cu căpetenia cea vitează, ori că stau aici încuiată cu maică-mea, tot aia-i!"

Iar kurdul fu mulțumit foarte de răspuns și o întrebă pe pețitoare:

— Și cum este fata!

Ea răspunse:

— Este grasă și durdulie și albă!

El spuse:

— Așa-mi place!

Și-așa că, întrucât și tatăl fetei se învoia, și mama fetei se învoia, și fata se învoia, și kurdul se învoia, nunta fu sărbătorită fără de zăbavă. Iar kurdul, taică al acelor mustăți vajnice, o aduse pe fata aceea grasă și durdulie și albă în casa lui alcătuită numai dintr-o odaie, și se încuie acolo cu ea și cu ursita sa. Și numai unul Allah știe ce s-a petrecut în noaptea

aceea. Și, a doua zi, plecând să-și vadă de treburile de la agie, kurdul își zise: „Mi-am întemeiat norocul cu fata aceasta”. Iar seara, întorcându-se acasă, îi ajunse numai o privire, spre a-și da seama că totul era bine orânduit în casă. Și în fiecare zi își zicea: „Încă nu s-a născut acela căruia să-i fie dat a-și băga nasul în ciorba mea”. Iar liniștea-i era desăvârșită, și tihna deplină. Și habar n-avea că, în pofida priceperii lui cea multă, femeia-i iscusită din naștere, și că, dacă-și dorește ceva, nimica nu poate să-i steie în cale. Și-avea să capete și el în curând învățătura aceasta.

Se afla, într-adevăr, pe uliță, chiar peste drum de fereastra casei, un zalhanagiu de carne de oaie. Și măcelarul acela avea un fiu, un pezevenghi desăvârșit, care din firea lui era plin de viață și de voioșie, și care de dimineața până seara cânta necurmat, cu un glas tare frumos. Iar tânăra soție a kurdului căpetenie de agii fu înrobită de farmecele și de glasul fiului măcelarului, și se petrecu între ei ceea ce se petrecu.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și una noapte

Urmă:

Și jupânul kurd se întoarse acasă în ziua aceea mai devreme ca de obicei, și băgă cheia în broască, spre a descuia ușa. Iar soția lui, care în clipa aceea se afla tocmai în dârdora bucuriei, auzi scârțâitul cheii, și lăsă toate ca să sară drept în picioare. Și dete zor să-l ascundă pe drăguțul ei într-un ungher al odăii, pe după frânghia pe care atârnau toate hainele, și ale soțului și ale ei. Pe urmă își luă izarul cel mare, cel cu care se învăluia de obicei, și coborî scărița să-l întâmpine pe bărbatul său, căpitanul, care, urcând scara până la jumătate, apucase să adulmece că se petrecea în casa lui ceva ce nu se petrecea de obicei. Și îi zise neveste-si:

— Ce-i aici? Și ce faci cu izarul acesta?

Iar ea răspunse:

— Povestea cu izarul acesta, o, stăpâne al meu, este o poveste care, dacă ar fi scrisă cu acul pe colțul din lăuntru al ochiului, ar sluji de învățătură aceluia care ar citi-o cu cinstire! Ci, mai întâi, vino și stai colea pe divan, ca să ți-o povestesc!

Și îl trase înspre divan, îl rugă să șadă jos, și urmă astfel:

— Află, dar, că era în orașul Cairo o căpetenie de agii, om amarnic și zuliar, care o veghea pe nevastă-sa fără de răgaz. Și, ca să fie încredințat de credința sa, o închisese într-o casă, cumu-i aceasta, care nu avea decât numai o odaie. Ci, în pofida tuturor iscodelilor lui, muierușca îl încornora din toată inima, și se împreuna pe coarnele lui cele nesimțitoare cu fiul unui măcelar vecin al lor, până ce, într-o zi, întorcându-se acasă mai devreme ca de obicei, căpetenia de agii mirosi ceva. Și, într-adevăr, când femeia îl auzise la ușă, dedese zor să-l ascundă pe drăguțul ei, iar pe bărbatu-său îl trăsese pe un divan, întocmai precum făcui eu cu tine. Și-atunci muierea îi aruncă pe cap o basma pe care o avea în mână și îl strânse cu ea de gât din toate puterile, uite-așa!

Și, spunând acestea, nevestica aruncă izarul pe capul kurdului, și i-l

strânse pe după gât, râzând, și urmându-și povestirea astfel:

— Și când puiul de lele fu bine prins în năframă și cu capul și cu gâtul, femeiușca strigă la drăguțul ei ascuns pe după hainele soțului: „Hei, drăguțule, iute, iute! fugi!” Iar măcelarul cel tânăr dete zor să iasă din ascunzătoarea lui și să se repeadă pe scară în uliță. Și-aceasta-i povestea cu izarul pe care-l țineam în mână, ya sidi!

Și, după ce povesti astfel povestea aceasta și văzând că drăguțul ei este de mult în afară de orice primejdie, nevestica lăsă izarul pe care îl răsucise vârtos împrejurul gâtului soțului ei kurdul, și se puse pe-un râs de se prăvăli pe spate.

Iar căpitanul kurd scăpând în felul acesta din sugrumare, nu știu dacă se cade să râdă ori să se supere de povestea și de joaca soției lui. Și-apoi kurd era și kurd rămânea. Și drept aceea nu pricepu niciodată nimic din toată pățania aceea. Iar mustățile și smoacele lui de păr nu se feștelirä întru nimic. Și muri ca un om fericit, mulțumit și îndestulat, lăsând multă prăsilă pe urma lui.

Iar Șeherezada, în noaptea aceea, mai spuse și povestea ce urmează, și care-i o înfruntare între mărinimia a trei inși de soiuri osebite, și-anume între un soț, un drăguț și un hoț.

Care este cel mai mărinimos?

Se povestește că erau la Bagdad un văr și o vară care de când erau copii se îndrăgiseră cu o dragoste mare. Iar părinții lor îi meniseră unul altuia, zicând totdeauna: „Când s-o face mare Habib, avem să-l însurăm cu Habiba!” Și copiii trăiseră și crescuseră împreună, și odată cu ei crescuse și dragostea lor. Ci, când ajunseră la vârsta să se însoare, ursita nu hotărî însurătoarea lor. Întrucât părinții, loviți de prăvaliștea vremilor, rămăseră tare săraci; iar tatăl și mama Habibei se socotiră norocoși primindu-l ca soț pentru fata lor pe un preacinstit șeic, unul dintre negustorii cei mai bogați din Bagdad, care o ceruse de soție.

Și, după ce măritișul ei cu șeicul fu hotărât în felul acesta, tânăra Habiba vroi să-l vadă pe Habib pentru cea din urmă oară, și îi spuse plângând:

— O, fiu al unchiului meu, o, multiubitule, tu știi ce s-a întâmplat, și știi că părinții mei m-au dat de soție unui șeic pe care nu l-am văzut niciodată și care nu m-a văzut niciodată. Și iacătă că, prin căsătoria aceasta, suntem prădați pe totdeauna de iubirea noastră, o, verișorul meu! Și poate că moartea noastră ar fi mai de dorit decât viața!

Iar Habib răspunse suspinând:

— O, multiubita mea verișoară, amară-i soarta noastră, iar viața noastră de-acuma înainte nu mai are nicio însemnătate! Cum am mai putea noi, departe unul de altul, să mai simțim gustul vieții și să ne mai bucurăm de frumusețile pământului? Of! of! o, verișoara mea, cum avem să mai îndurăm noi povara ursitei noastre?

Și se plânseră unul pe altul, de era să se topească de durere. Pe urmă veniră și-i despărțiră, spunându-le că mireasa este așteptată spre a fi dusă la casa soțului.

Iar deznădăjduita Habiba fu dusă cu alai la casa șeicului. Și, după slujbele cele îndătinate, și după urările și vorbele de binecuvântare, nunta luă sfârșit, și toată lumea plecă, lăsând-o pe tânăra mireasă la soțul ei.

Iar când veni și ceasul de împreunare, șeicul intră în odaia de nuntă și o văzu pe nevastă-sa cum plângea în perne și cum pieptul i se zbătea plin de suspine. Și gândi: „De bună seamă, plânge și ea așa cum plâng toate fetele când se despărțesc de mama lor. Ci noroc că nu ține prea mult, îndeobște. Cu un pic de ulei izbutești să-i dai de hac până și lacătului cel mai ruginit, iar cu dulceață se domesticesc până și puii de leu!” Și se duse lângă fată, pe când ea plângea, și îi zise:

— Ya setti Habiba, o, lumină a sufletului, pentru ce îți prăpădești tu așa frumusețea ochilor? Și ce durere-i pe tine, de te face să uiți până și că lângă tine se află cineva pe care nu l-ai cunoscut până acuma?

Ci fata, auzind glasul soțului ei, fu cuprinsă de alt val de lacrimi și de suspine, și își cufundă capul și mai tare în căpătâie. Iar șeicul, cam încurcat, îi spuse:

— Ya setti Habiba, dacă plângi după mama ta, din pricină că te-ai despărțit de ea, spune-mi și mă duc după ea pe dată!

Iar copila, drept orice răspuns, scutură din cap între perne, plângând și

mai tare, și nimic altceva. Iar soțul zise:

— Dacă după tatăl tău, ori după vreuna dintre surorile tale, ori după doica ta, ori după vreo dihanie dragă, vreun cocoș, ori vreo pisică, ori vreo gazelă, plângi tu cu atâta jale, spune-mi și, pe Allah! plec să ți-o aduc!

Ci numai o mișcare tăgadnică din cap între perne fu răspunsul. Iar șeicul cugetă o clipă, și zise:

— Poate că plângi chiar după casa părinților tăi, în care ți-ai petrecut pruncia și copilăria, o, Habiba? Dacă după ea plângi, spune-mi, și te iau de mână și-acolo te duc!

Iar copila, oleacă mai alinată de vorbele cele bune ale soțului ei, ridică un pic capul; și ochii ei frumoși erau plini de lacrimi, iar obrazul ei vrăjitor era ca o flacără. Și răspunse, cu un glas tremurând de plâns:

— Ya sidi, nu după mama mea plâng, nici după tatăl meu, nici după surorile mele, nici după doica mea, nici după altele dragi mie! Te rog, dară, fierbinte, să mă ierți a-ți dezvălui pricina lacrimilor și a jalei mele.

Iar șeicul cel minunat, care vedea pentru întâia oară dezvelit obrazul soției sale, rămase tare tulburat de frumusețea sa, de vraja copilărească ce se revărsa din toată făptura ei și de dulceața graiului său. Și îi zise:

— Ya setti Habiba, o, tu cea mai frumoasă dintre fete și cunună a lor, dacă nu despărțirea de ai tăi și de casa ta îți face jale, înseamnă că-i altă pricină. Și te rog să mi-o spui, ca să-i caut leacul.

Iar ea răspunse:

— Fie-ți milă! Iartă-mă de a-ți spune!

El grăi:

— Înseamnă atunci că pricina nu-i alta decât neplăcerea și sila ce ai față de mine. Or, pe viața ta! dacă mi-ai fi spus, prin mijlocirea mamei tale, că nu vroiai să fii soția mea, eu hotărât că nu te-aș fi silit să intri împotriva voiei tale în casa mea!

Și ea spuse:

— Nu, pe Allah! o, stăpâne al meu, pricina chinului meu nu este nicidecum neplăcerea ori sila! Cum să am simțămintele acestea față de cineva pe care nu l-am văzut niciodată? Ci se datorează cu totul altui lucru, pe care n-aș putea să ți-l dezvăluiesc!

Ci el stărui mai departe, atâta de dibaci și cu atâta bunătate, că fata, cu ochii în jos, sfârși cu a-i mărturisi dragostea ce-o avea pentru vărul ei, spunând:

— Pricina lacrimilor și a jalei mele este o făptură dragă, care a rămas acasă, și anume fiul unchiului meu, cel cu care am crescut laolaltă, care m-a îndrăgit și pe care l-am îndrăgit din pruncie! Iar dragostea, o, stăpâne al meu, este o buruiană care își are rădăcinile înfipte în inimă, și, ca s-o smulgi, ar trebui să smulgi și inima odată cu ea!

La dezvăluirea aceasta a soției sale, șeicul lăsă capu-n jos, fără a scoate o vorbă. Și cugetă un ceas de vreme, pe urmă săltă capul și-i spuse fetei:

— O, stăpâna mea, legea lui Allah și a Profetului său – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – îl oprește pe drept-credincios să dobândească cu sila fie ce-o fi de la un drept-credincios. Iar dacă bucata de pâine nu se cade a fi luată cu sila de la un drept-credincios, ce va fi când este vorba să-i răpească inima? Așa că liniștește-ți sufletul și înseninǎ-ți ochii! Și nimic nu are să se întâmple, decât ceea ce a fost scris la ursitoarea ta!

Și adăugă:

— Ridică-te, dar, o, soție a mea de-o clipă, și, cu îngăduința și cu deplina mea voie, du-te la acela care are asupra ta niște drepturi mai temeinice decât ale mele, și fii a lui în toată slobozenia. Și să te întorci aici

de cu zori, până a se deștepta slugile și a te vedea când te întorci. Întrucât din ceasul acesta ești ca o copilă a mea, din carnea și din sângele meu! Iar părintele nu se atinge de fata lui. Și, după ce am să mor. Tu ai să fii moștenitoarea mea!

Și mai adăugă:

— Ridică-te, fiica mea, fără a șovăi, și du-te de-l alină pe vărul tău, care pesemne că te plânge cum se plâng morții!

Și o ajută să se scoale, și îi puse cu chiar mâna lui rochiile cele frumoase și nestematele de mireasă, și o însoți până la poartă. Iar ea ieși în uliță, cu hainele cele frumoase și cu nestematele ei, ca o idoliță purtată în zilele de sărbătoare de către necredincioși.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și doua noapte

Urmă:

Da nu apucă ea să facă nici douăzeci de pași pe uliță, pe unde niciun suflet nu trecea la ceasul acela de noapte, că deodată o umbră neagră sări din beznă și se repezi la ea. Or, era un hoț, pândind vreo pradă de noapte, și care, văzându-i sclipirea nestematelor, își zisese: „Iacătă cu ce am să mă îmbogățesc pe toată viața!” Și o înșfăcă vârtos și se gătea s-o prade, spunându-i cu glas înfundat și înfricoșător:

— Dacă deschizi gura să strigi, lungimea are să ți se amestece cu lățimea!

Și și pusese mâna pe salbe, când privirea lui dete de frumusețea obrazului fetei; și, năucit cu totul, gândi: „Pe Allah! am s-o prad pe ea întreagă, că-i mai scumpă decât toate comorile!” Și îi zise:

— O, stăpâna mea, nu ți se va face niciun rău! Da nu mi te împotrivi, ci vino de bunăvoia ta cu mine. Și noaptea noastră are să fie o noapte binecuvântată!

Căci gândea: „Asta-i o almee! Căci numai almeele ies noaptea îmbrăcate cu atâta strălucire. Și pesemne ca vine de pe la vreo nuntă de emir!”

Iar copila, drept orice răspuns, începu să plângă. Și hoțul îi zise:

— Pe Allah! pentru ce plângi? Fac jurământ că n-am să te jefuiesc, dacă mi te dai de bunăvoie!

Și, totodată, o luă de mână și vru s-o tragă după el. Atunci, printre plânsete, fata îi spuse cine era și îi istorisi mărinimia șeicului, soțul ei, și nu-i ascunse nimica din toată povestea sa. Și adăugă:

— Iar acuma sunt în mâinile tale. Fă cu mine ce-ai vrea!

Când hoțul, care era cel mai afurisit tâlhar la drumul mare din tot isnaful hoților de la Bagdad, auzi povestea ciudată a fetei, și când pricepu toată strălucirea purtării mărinimoase a șeicului, soțul ei, lăsă o clipă capun-n jos și chibzui adânc. Pe urmă ridică fruntea și-i spuse fetei:

— Și unde locuiește fiul unchiului tău, cel pe care îi ai drag?

Ea spuse:

— În cutare mahala, pe cutare uliță, unde șade în odaia ce dă spre

grădina casei!
Iar hoțul spuse:
— O, stăpâna mea, nu se va putea spune vreodată că doi îndrăgostiți au fost păgubiți de dragostea lor de către un hoț! Dăruiască-ți Allah milele lui cele mai alese în noaptea aceasta, pe care te duci s-o petreci cu vărul tău! Iar eu am să te călăuzesc și am să te însoțesc, spre a te feri de întâlnirile nedorite cu alți hoți de-ai ca mine!
Și adăugă:
— O, stăpâna mea, dacă vântul este al tuturora, caicul nu este al meu!
Și, rostind acestea, hoțul o luă pe fetișcană de mână și o însoți, cu toate cinstirile ce se dovedesc față de o regină, până la casa iubitului ei. Și își luă rămas-bun de la ea, după ce îi sărută poala rochiei, și își văzu de drumul său.
Iar fata împinse poarta de la grădină, străbătu grădina și se duse drept la odaia vărului ei. Și îl auzi cum suspina, singur singurel, cu gândul la ea. Și bătu la ușă; și glasul plin de plânsete al vărului ei întrebă:
— Cine este la ușă?
Ea spuse:
— Habiba!
Iar el dinlăuntru strigă:
— O, glas al dulcei Habiba!
Și mai spuse:
— Habiba este moartă! Cine ești tu, care îmi vorbești cu glasul ei?
Ea spuse:
— Sunt eu, Habiba, fiica unchiului tău!
Și ușa se deschise, iar Habib căzu leșinat în brațele verișoarei sale. Și când, în urma îngrijirilor dulcei Habiba, se trezi din leșinul lui, Habiba îl puse să se culce lângă ea, îi așeză capul pe genunchii ei și îi istorisi ce i se întâmplase cu șeicul, soțul ei, și cu hoțul cel mărinimos. Iar Habib, când auzi, fu atâta de tulburat că dintru-ntâi nu izbuti să rostească o vorbă. Pe urmă se sculă deodată și îi spuse verișoarei lui:
— Vino, o, verișoara mea mult-iubită!
Și o luă de mână, fără a vroi să se prilejuiască de ea. Și ieși cu ea în uliță, și o duse, fără a rosti o vorbă, la casa șeicului, soțul ei.
Când șeicul o văzu pe soția sa întorcându-se cu tânărul Habib, vărul ei, și când înțelese pricina care îi aducea astfel pe amândoi la casa lui, îi pofti în chiar odaia lui și îi sărută așa cum un părinte își sărută copiii, și le spuse cu un glas plin de greutate:
— Când un drept-credincios i-a spus soției lui: „Tu ești fata mea, din carnea și din sângele meu!" nicio putere nu mai poate să-l dezlege de vorbele lui! Încât, dar, o, copiii mei, nu-mi datorați nimic! Întrucât sunt legat cu chiar vorbele mele!
Și, după ce le grăi astfel, scrise pe numele lor și casa și bunurile ce le avea, și se duse să locuiască în altă cetate.

Iar Șeherezada lăsă în seama regelui Șahriar să tragă învățătura, fără a-l întreba nimic în privința aceasta. Și, în noaptea aceea, mai spuse:

Bărbierul jugănit

Cică era la Cairo un băiețandru, fără seamăn de frumos și de dăruit. Și avea ca prietenă, care îl iubea mult și pe care și el o iubea, o fetișcană al cărei soț era un yuzbașiu, vătaf peste o sută de caralii de agie, om plin de năprăsnicie și de vitejie, care avea niște mâini de numai cu un deget de-al lor și ar fi fost de-ajuns spre a-l strivi pe băiețandru. Și yuzbașiul acela avea toate însușirile cele minunate în stare să mulțumească haremul său; ci băiețandrul nu avea pic de barbă, iar soția era dintre femeile acelea care poftesc mai mult la carnea de miel; și era ca o cârlană dintre acelea cărora le place să se simtă strunite mai cu seamă de către flăcăiandri.

Or, într-o bună zi, yuzbașiul intră în casă și îi spuse puiandrei, soția sa:

— O, Cutare, sunt poftit în după-amiaza aceasta să mă duc în cutare loc, în niște grădini, ca să răsuflu văzduh curat cu niște prieteni. Dacă, dar, pentru o treabă sau alta, va fi nevoie de mine, vei ști unde să mă cauți.

Iar soția îi spuse:

— Nimenea nu are să dorească altceva de la tine decât să te știe în bucurie și mulțumire! Du-te de te veselește în grădini, o, stăpâne al meu, și aceasta să te însenine și să te înflorească, spre bucuria noastră!

Și yuzbașiul se duse pe drumul lui, firitisindu-se, încă o dată, că are o soție atât de grijulie, și atâta de mult dăruită, și atâta de mult ascultătoare, și atâta de mult politefsită.

Și, de cum întoarse el spatele, soția strigă:

— Mărire lui Allah, carele îl depărtează de la noi, în după-amiaza aceasta, pe yuzbașiul acesta crunt! Iacătă că am să trimit după clenciul inimii mele!

Și îl chemă pe hadâmbuțul pe care îl avea în slujba ei, și-i spuse:

— O, băiatule, du-te degrabă după Cutărică, din partea mea. Iar dacă nu ai să-l găsești acasă, să-l cauți peste tot până ce ai să-l găsești, și să-i spui: „Stăpâna mea îți trimite salamalekul, și îți spune să te duci la ea acasă, chiar acuma!"

Iar hadâmbul cel micuț ieși de la stăpâna lui și, negăsindu-l pe flăcăiandru acasă, porni să străbată, în căutarea lui, toate prăvăliile din suk pe unde avea năravul de-a se duce să stea. Și, până la urmă, îl găsi în prăvălia unui bărbier, unde intrase spre a se rade pe cap. Și se apropie de el taman în clipa când bărbierul îi înfășură gâtul cu un ștergar curat și îi spunea:

— Deie Allah ca bărbieritul să-ți fie plăcut!

Iar hadâmbuțul, apropiindu-se așadar de flăcău, se plecă înspre el și-i spuse la ureche:

— Stăpâna mea Cutare îți trimite salamalekurile ei cele mai alese, și mă însărcinează să-ți spun că astăzi țărmul este limpede și că yuzbașiul este la grădini! Dacă, dar, ții să te bucuri, nu ai decât să vii fără de amânare și fără de zăbavă.

Iar băiețandrul, auzind acestea, nu mai putu să rabde a mai zăbovi acolo nicio clipită, și-i strigă bărbierului:

— Șterge-mă repede pe cap, că mă duc; și am să mă întorc altă dată!

Și, rostind vorbele acestea, îi puse în mână o drahmă de argint, întocmai ca și când ar fi fost dichisit pe cap de bărbier. Iar bărbierul, văzând atâta dărnicie, își zise: „Îmi dă o drahmă când nici nu l-am ras pe cap! Ce-are să fie când are să și fie ras pe cap? Pe Allah! iacătă un mușteriu pe care n-am să-l scap din ochi. Fără de nicio îndoială, când am să-l rad pe cap are să-mi dea un pumn de drahme de-acestea!”

Estimp, flăcăiandrul se ridică repede și ieși în uliță. Iar bărbierul îl însoți până în pragul prăvăliei, spunându-i:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Nădejdea mea-i că, după ce ai să-ți orânduiești daravelile cele zornice, ai să te întorci în prăvălia aceasta, din care ai să ieși încă și mai frumos decât la intrare. Allah fie, cu tine!

Iar flăcăul răspunse:

— Taiieb! prea bine! am să mă întorc!

Și o zbughi degrabă, și pieri după colțul uliței.

Și ajunse dinaintea casei drăguței sale, soția yuzbașiului. Și tocmai era gata să bată în ușă, când, spre uluirea lui nespusă, văzu răsărindu-i dinainte, venind din partea cealaltă a uliței, bărbierul. Și, neștiind cam care putea să fie treaba ce-l făcea să fugă așa pe bărbier, care de departe îi făcea niște semne de chemare, nu mai bătu în poartă. Iar bărbierul îi spuse:

— O, stăpâne al meu, Allah fie cu tine! Mă rog ție să nu uiți de prăvălia mea, care s-a înmiresmat de venirea ta și s-a luminat. Iar înțeleptul spune: „Când te-ai dedulcit într-un loc, să nu mai cauți altul!” Iar doftorul cel mare al arabilor, Abu Ali el Hossein Ibn Sina – asupra-i fie milele Celui prea-înalt! a spus: „Niciun lapte nu este de asemuit, pentru copil, cu laptele mamei! Și nimica nu-i este mai dulce capului decât mâna unui bărbier dibaci!” Nădăjduiesc, dar, de la tine, o, stăpâne al meu, că ai să cunoști prăvălia mea dintre toate celelalte prăvălii din suk.

Iar flăcăiandrul zise:

— Hei, uallah! de bună seamă, am s-o cunosc, o, bărbierule!

Și împinse poarta, care se și deschisese de dinlăuntru; și grăbi s-o închidă pe urma lui. Și urcă să se întâlnească cu drăguța sa, spre a-și face treaba cea îndătinată cu ea.

Ci bărbierul, în loc să se întoarcă la prăvălia lui, rămase înfipt în uliță, dinaintea porții, zicându-și: „Cel mai bine-i să-l aștept chiar aici pe mușteriul acesta, ca să-l călăuzesc chiar eu la prăvălie, de teamă să nu care cumva să greșească la cele ale vecinilor mei!”

Și, fără a slăbi ușa măcar o clipită din ochi, se proțăpi acolo.

Ci în ce îl privește pe yuzbașiu, după ce ajunse la locul de întâlnire, prietenul său îi zise:

— Ya sidi, iartă-mi necuviința fără de pereche de care mă fac vinovat față de tine. Ci a murit maică-mea și trebuie să-i orânduiesc înmormântarea. Iartă-mă, dar, de-a nu putea să mă bucur astăzi cu tine, și iartă-mi purtarea cea urâtă. Allah e milos! și avem să venim altă dată împreună aici, cât mai curând.

Și își luă rămas-bun de la el, tot cerându-și întruna iertăciune, și plecă pe drumul lui. Iar yuzbașiul, cu nasul cam alungit, își zise în sineși: „Bătu-le-ar Allah pe babele cele afurisite care înnegurează într-un chip atâta de ticălos zilele de voioșie! Și afunda-le-ar Pârdalnicul în hăurile cele mai adânci dintr-al cincilea iad!”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și treia noapte

Urmă:

Și, grăind acestea, scuipă o dată cu năduf, mormăind în barbă: „Scuip pe tine și pe pământul care-o să te astupe, o, mumă a pacostelor!” Și își luă calea îndărăt înspre casă. Și ajunse pe ulița lui, cu niște ochi bulbucați de mânie.

Și îl zări pe bărbierul ce sta înțepenit, cu privirile pe ferestrele de la casa lui, ca un câine care așteaptă să i se arunce un os. Și îl umflă și-i zise:

— Ce-i cu tine, bre! Și ce treabă-i între tine și casa aceasta?

Iar bărbierul se temeni până la pământ și răspunse:

— O, sidi yuzbașiule, îl aștept aici pe cel mai bun mușteriu al prăvăliei mele! Întrucât pâinea mea este în mâinile lui!

Iar yuzbașiul, tare uimit, îl întrebă:

— Ce băsădești tu, mă, javră de efriți? Nu cumva casa mea o fi acuma loc de întâlnire pentru mușteriii unor bărbieri de teapa ta? Cară-te, o, pușlamao, că, de nu, ai să-mi afli greutatea mâinii!

Iar bărbierul spuse:

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, stăpâne al meu, yuzbașiule, și asupra casei tale, și asupra celor care locuiesc în preacinstita-ți casă, sălaș al bunei-cuviințe și al tuturor virtuților! Ci, pe preascumpa-ți viață! mă juruiesc că mușteriul meu cel mai bun a intrat chiar aci! Și, întrucât iacătă că-i cam demultișor de când se află aici, iar meseria și prăvălia mea mă pun în neputință de a-l mai aștepta, mă rog ție să-i spui, când ai să-l vezi, să nu zăbovească mai mult!

Iar soțul fetișcanei îi zise:

— Și ce fel de om este mușteriul tău, o, plod de codoși și prăsilă de pezevenghi?

El spuse:

— Este un tinerel frumos, cu niște ochi iacă-așa, și cu un mijlocel iacă-așa, și cilibiu foc! E un șalabi întru totul, zarif la purtări și la strai, și filotim! și dulce! o bucată de zahăr, ya sidi, un fagure de miere, uallahi!

Când vătaful cel de peste o sută de caralii de agie auzi asemenea laudă și asemenea zugrăvire a celui ce intrase în casa lui, îl înșfăcă pe bărbier de ceafă și, zgâlțâindu-l de câteva ori, îi spuse:

— O, prăsilă de pușlamale și pui de lele!

Iar bărbierul cel zgâlțâit strigă:

— Nu am nimic împotrivă!

Iar yuzbașiul urmă:

— Încă mai cutezi să rostești asemenea vorbe despre casa mea?

Iar bărbierul zise:

— O, stăpâne al meu, ai să vezi ce are să-ți spună mușteriul meu când ai să-i spui: „Bărbierul cel cu mână dulce te așteaptă la poartă!”

Iar yuzbașiul, spumegând, răcni la el:

— Dacă-i așa, șezi aci și-așteaptă până mă duc să-ți cercetez spusele!

Și se repezi în casă.

Or, estimp, muierușca, văzând și auzind de după fereastră tot ce se întâmpla în uliță, avusese destul răgaz să-l ascundă pe drăguțul ei în

fântâna casei. Și când yuzbașiul intră în odaie, nu mai era acolo nici flăcău, nici nimic ce să se asemuie cât de cât cu așa ceva. Și o întrebă pe nevastă-sa:

— Hei, pe Allah! o, femeie, oare chiar este cumva de crezut că un bărbat să fi intrat în casa noastră?

Iar nevasta, ca supărată până peste poate de o atare bănuială, strigă:

— O, ce rușine asupra casei noastre și asupra mea! Cum să fi putut, o, stăpâne al meu, să intre aici un bărbat? Izgonit fie Cel-rău!

Iar yuzbașiul spuse:

— Păi un bărbier, care se află în uliță, mi-a spus că așteaptă să iasă de la noi un tinerel, mușteriu de-al lui!

Ea spuse:

— Și nu l-ai sfărâmat de zid?

El spuse:

— Mă duc să-l sfărâm!

Și coborî, și îl înșfăcă pe bărbier de ceafă, și începu să-l răsucească, răcnind la el:

— O, codoș al maică-ti și-al neveste-ti! Ai cutezat să rostești asemenea vorbe despre haremul unui drept-credincios?

Și urma, fără de îndoială, să-i facă dintr-o dată lungimea să-i treacă prin lățime, când bărbierul strigă:

— Pe adevărul pe care ni l-a dezvăluit Profetul, o, yuzbașiule, l-am văzut cu ochii mei pe flăcău când a intrat în casă! Da nu l-am văzut să fi ieșit!

Iar celălaltul îl opri din răsuceală și rămase până peste măsură de uluit auzindu-l pe insul acela stăruind a mărturisi asemenea lucru până și dinaintea morții. Și îi zise:

— Nu vreau să te ucid până a nu-ți dovedi că minți, o, câine! vino-ncoace!

Și îl târî în casă, și începu să străbată cu el toate odăile, și de jos, și de sus, și peste tot. Și, după ce cercetară și răscoliră tot, coborâră în curte și scotociră prin toate colțurile, fără să găsească nimic. Și yuzbașiul se întoarse înspre bărbier și-i spuse:

— Nu este nimic!

Iar celălalt spuse:

— Dreptu-i, da mai este și fântâna aceasta pe care încă nu am cercetat-o.

Și-așa! Iar flăcăul auzea toată vânzoleala și toate vorbele lor. Și, la vorba din urmă, despre fântână și despre cercetarea fântânii, îl blestemă în inima lui pe bărbier, gândind: „A, puiul de codoașe ale pușlamalâcului! Are să mă ducă la spânzurătoare!” Iar nevestica, la rându-i, îl auzi și ea pe bărbier vorbind de cercetarea fântânii, și cobori în graba mare, strigându-i soțului ei:

— Da până când, o, bărbate, ai să-l mai lași să-ți bată curtea și haremul pe plodul ăsta dintr-un potop de încornorați ai nerușinării? Și au nu ți-e rușine ție să-l bagi așa în tihna sălașului tău pe un străin de teapa ăstuia de colea? Ce mai aștepți de nu-l osândești după nelegiuirea lui?

Iar yuzbașiul spuse:

— Drept spui tu, o, femeie, trebuie să-l pedepsesc. Ci tu ești cea ponegrită, așa că tu se cade să-l osândești. Pedepsește-l după greutatea și după fapta clevetirilor lui!

Atunci puicana se sui în casă și luă un cuțit de la bucătărie, și îl încinse la foc până ce se făcu alb de fierbinte. Și veni la bărbierul pe care

yuzbașiul îl și așternuse la pământ dintr-o smunciturā. Și, cu cuțitul cel încins, îi arse vinișoarele, și îi scoase oușoarele, în vreme ce yuzbașiul îl ținea proptit la pământ. După care, îl aruncară în uliță, strigând în urma lui:

— Asta are să te învețe minte să mai pălăvrăgești despre haremurile oamenilor cinstiți!

Iar amărâtul de bărbier zăcu acolo până ce niște trecători miloși îl ridicară și îl duseră la prăvălia lui. Și gata cu el!

Ci în ce îl privește pe flăcăiandrul închis în fântână, apoi acesta, de îndată ce toată zarva din casă conteni, dete zor să iasă din ascunzătoarea lui și să-și slobozească picioarele în vânt. Și Allah coperi ceea ce avea de coperit!

Iar Șeherezada nu vroi să lase cumva noaptea aceea să treacă fără a-i mai povesti regelui Șahriar și povestea lui Faiiruz și a soției sale.

Povestea lui Faiiruz și a soției sale

Se povestește că un rege ședea într-o zi pe terasa palatului său, revenindu-se și bucurându-și ochii cu priveliștea cerului de deasupra capului și cu grădinile cele frumoase de la picioarele sale. Și dete deodată cu privirea, pe terasa unei case așezate peste drum de palatul său, de o femeie cum nu mai văzuse nicicând alta asemenea ca frumusețe. Și se întoarse înspre cei care îl înconjurau și îi întrebă:

— A cui este casa aceea?

Iar ei răspunseră:

— A slujitorului tău Faiiruz. Iar femeia aceea este soția lui!

Atunci el coborî de pe terasă; iar patima îl și lăsase beat, fără de vin, și dragostea era în inima lui. Și îl chemă pe slujitorul său Faiiruz și îi spuse:

— Ia scrisoarea aceasta și du-te în cutare oraș, și adu-mi răspunsul!

Și Faiiruz luă scrisoarea, și se duse acasă la el, și își puse scrisoarea sub cap, și își trecu așa noaptea aceea. Iar când se făcu dimineață, se sculă, își luă bun-rămas de la soție, și plecă înspre orașul cu pricina, habar neavând ce rosturi avea domnul său împotriva lui.

Estimp, regele se ridică degrabă, numaidecât după ce soțul plecă, și se îndreptă, îmbrăcat în haine străvestite, înspre casa lui Faiiruz, și bătu la ușă. Iar soția lui Faiiruz întrebă:

— Cine este la ușă?

Și el răspunse:

— Sunt eu, regele, stăpânul soțului tău!

Și ea deschise. Iar el intră, și spuse, așezându-se:

— Am venit ca musafir.

Iar ea zâmbi și răspunse:

— Mă adăpostesc întru Allah de musafirlâcul acesta. Întrucât chiar că nu mă aștept la nimica bun de la el!

Ci regele spuse:

— O, alean al inimilor, noi suntem stăpânul soțului tău, și socotim că nu ne prea cam cunoști!

Iar ea răspunse:

— Ba te cunosc, o, doamne și stăpâne al meu, și cunosc și ce gând ai, și știu și ce vrei, și că ești stăpânul soțului meu. Și, spre a-ți dovedi că pricep prea bine care ți-e treaba, te povățuiesc, o, sultane al meu, să ai sufletul atâta de sus înălțat cât să ți se potrivească și ție stihurile acestea ale poetului:

Nu am să-mi fac vreodată cale
Pe drumul către vreun izvor
Ce stă cu ghizdul buzei sale
La bunăvoia tuturor
Și-și lasă proaspetele ape
Toți trecătorii să-i adape.

Când muștele cele murdare

Și-abat pe farfuria mea
Roirea lor bâzâitoare,
De mi-ar fi foamea cât de grea,
Las farfurie și bucate,
Că altceva nu se mai poate.

La fel și leul ocolește
Un drum ce duce la vreun vad
La care, strecurați hoțește,
Și câinii vin la adăpat,
Să lăpăie și ei la fel
De unde se-adăpase el.

Și, după ce spuse stihurile acestea, soția lui Faiiruz adăugă:

— Ci tu, o, măria-ta, ai bea din fântâna pe care alții înaintea ta și-au pus buzele?

Iar regele, auzind vorbele acestea, se uită la ea cu uimire. Și fu atâta de tulburat încât întoarse spatele, fără a mai găsi o vorbă de răspuns; și, în graba lui de a fugi, își pierdu acolo unul dintre papuci. Și-aceasta-i fu pățania.

Ci în ce îl privește pe Faiiruz, iacătă! După ce ieși din casă, spre a se duce unde îl trimisese regele, căută scrisoarea în buzunar și nu o găsi. Și își aduse aminte că o pusese sub căpătâi. Și se întoarse din drum, și intră în casă chiar la o clipită de când regele tocmai ieșise. Și văzu imineul regelui, pe prag. Și numaidecât înțelese pricina trimiterii lui afară din oraș, în niște locuri depărtate. Și își zise: „Regele, stăpânul meu, nu mă trimite acolo decât ca să-și dea frâu slobod la o patimă tăinuită!" Da păstră tăcerea și, intrând fără zarvă în odaie, luă scrisoarea de unde o lăsase și plecă iar, fără ca soția să fi prins de veste de întoarcerea lui. Și părăsi orașul în grabă, și se duse să-și îndeplinească solia cu care fusese însărcinat de regele stăpânul său. Și Allah îi scrise bună pace, și omul duse scrisoarea la locul poruncit, și se întoarse în cetatea regelui aducând răspunsul cerut. Și, până a se duce să se odihnească la el acasă, dete zor să se înfățișeze dinaintea regelui, care, spre a-l răsplăti pentru vrednicia lui, îl dărui cu o sută de dinari. Și nimica nu se pomeni despre ceea ce știm.

Iar Faiiruz, luând cei o sută de dinari, se duse la sukul giuvaiergiilor și al argintarilor, și cumpără, de toți banii, niște lucruri strălucite, tot felul de podoabe plăcute femeilor. Și le duse pe toate neveste-si, spunându-i:

— Acestea-s spre a sărbători întoarcerea mea!

Și adăugă:

— Ia-le și pe astea și tot ce ai aici, și întoarce-te la casa tatălui tău!

Iar ea îl întrebă:

— Pentru ce?

— Pentru că regele, stăpânul meu, m-a coperit cu bunătatea lui. Și pentru că vreau ca toată lumea să afle, și ca tatăl tău să se bucure văzând la tine toate podoabele acestea, drept aceea doresc să te văd cum pleci acolo unde îți spun.

Iar ea răspunse:

— Cu drag și cu toată inima bucuroasă!

Și se împodobi cu tot ce-i adusese bărbatu-său, și cu tot ce mai avea, și plecă la casa tatălui ei. Și taică-său se bucură foarte de venirea ei și de toate mândrețele pe care le vedea pe ea. Și șezu în casa tatălui său vreme de o lună întreagă, fără ca soțul ei Faiiruz să se mai fi gândit să vină după

ea, și fără ca baremi să fi trimis să ceară știri despre ea.
Încât, la capătul lunii aceleia de despărțire, fratele tinerei neveste veni la Faiiruz și-i zise:
— O, Faiiruz, dacă nu vrei să dezvăluiești pricina mâniei ce-o ai împotriva soției tale, și pricina părăsirii în care ai lăsat-o, vino măcar și apără-te în pricina cu noi dinaintea regelui, stăpânul nostru!
Iar Faiiruz răspunse:
— Dacă voi vreți să vă judecați, eu nu am să mă judec!
Iar fratele tinerelei spuse:
— Ci vino totuși și ai să mă auzi ce pâră am!
Și se duse cu el dinaintea regelui.
Și îl găsiră pe rege în sala de județe, cu cadiul stând jos lângă el. Și fratele tinerei femei, după ce sărută pământul dinaintea regelui, spuse:
— O, stăpâne al nostru, vin să mă judec pentru o pricină!
Iar regele îi spuse:
— Pricinile de judecat îl privesc pe domnia-sa cadiul. Cu el se cade să vorbești!
Iar fratele tinerei femei se întoarse înspre cadiu și zise:
— Allah lumineze județele domnului nostru, cadiul! Or, iacătă pâra și jalba noastră: i-am închiriat, numai ca închiriere, omului acesta, o grădină frumoasă, bine ocrotită cu ziduri înalte și păzite; minunat îngrijită și sădită cu flori și cu pomi roditori. Ci omul acesta, după ce a strâns toate florile și a mâncat toate poamele, a dat jos zidurile, a lăsat grădina vraiște în cele patru vânturi și a adus totul în stare de jaf. Și-acuma vine să rupă învoiala și să ne dea îndărăt grădina în starea în care a adus-o! Și-aceasta-i plângerea noastră și pricina noastră, yasidi'l cadi!
Și cadiul se întoarse înspre Faiiruz și îi zise:
— Da tu ce ai a spune, o, tinere!
Și el răspunse:
— Într-adevăr, le dau îndărăt grădina într-o stare mai bună decât era înainte!
Iar cadiul îi spuse fratelui:
— Este adevărat că dă îndărăt grădina în stare mai bună, precum ne mărturisește?
Iar fratele zise:
— Nu. Ci aș vrea să aflu de la el pricina care l-a împins să ne-o dea îndărăt!
Și cadiul întrebă, întorcându-se înspre Faiiruz:
— Ce ai de zis, o, tinere?
Și Faiiruz răspunse:
— Le-o dau îndărăt din toată inima mea și în pofida inimii mele! Iar pricina acestei dări îndărăt, întrucât dorește s-o afle, este că am intrat în grădina cu pricina și am văzut pe pământul ei urmele trecerii leului și ale piciorului lui. Și mi-a fost frică să nu mă sfâșie leul, de m-aș mai încumeta încă o dată. Și pentru aceea am dat grădina îndărăt stăpânului ei. Și nu am făcut treaba aceasta decât din cinstire față de leu și din frică pentru mine.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada, văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și patra noapte

Urmă:

Iar regele, care sta tolănit pe perne, și asculta fără a lăsa să se vadă, când auzi vorbele lui Faiiruz, slujitorul său, și pricepu unde bate tâlcul, se ridică pe jumătate și îi spuse tânărului:

— O, Faiiruz, liniștește-ți sufletul, alungă-ți temerile și întoarce-te la grădina ta. Întrucât, pe adevărul și pe sfințenia Islamului! grădina ta este cea mai bine apărată și cea mai bine păzită din câte am văzut eu în viața mea; iar zidurile ei sunt la adăpost de orice călcare; iar pomii, roadele și florile ei sunt cele mai curate și cele mai frumoase din câte am văzut vreodată!

Și Faiiruz înțelese. Și se întoarse la soția lui. Și o iubi. Și, în felul acesta, nici cadiul, nici nimenea dintre cei mulți câți se aflau de față în sala de județe nu putu să priceapă nimic din pricina aceea, care rămase tăinuită între rege și Faiiruz și fratele soției. Ci, numai unul Allah este Atoateștiutor!

Iar Șeherezada spuse:

Obârșia și deșteptăciunea

Era odată un om, șamit de baștină, pe care Allah îl dăruise, ca pe toți șamiții din neamul său, cu un sânge vârtos și cu minte întunecată. Întrucât este lucru știut că, atunci când Allah a împărțit darurile sale oamenilor, a pus în fiecare pământ însușirile cele bune și însușirile cele rele care urma să se treacă din neam în neam tuturor celor ce aveau să se nască acolo. Și-așa îi dărui el cu minte și cu isteciune pe locuitorii din Cairo, cu putere bărbătească pe cei din Egiptul-de-Sus, cu dragoste de poezie pe părinții noștri arabi, cu vitejie pe călăreții din pustie, cu obiceiuri cuviincioase pe locuitorii din Irak, cu prietenie față de oaspeți pe triburile cele rătăcitoare, și cu multe alte daruri, multe alte pământuri; ci sirienilor nu le dete decât patima după chilipir și dorul de neguțătorie, și îi uită cu totul când împărți darurile cele plăcute. Drept aceea, orice-ar face, un șamit, din țările care se întind de la marea cea sărată până la marginile pustiului Damascului, are să fie pururea un mocofan cu sânge vârtos, iar mintea lui nu are să fie vreodată deschisă decât la ispita cea grosolană a chilipirului și a pișicherlâcului.

Și-așa că sirianul cu pricina se trezi într-o bună zi cu dorința de a se duce să chilipirgească pe la Cairo. Și, fără de nicio îndoială, numai soarta lui cea păcătoasă i-a suflat gândul acesta de a se duce să trăiască printre oamenii cei mai plăcuți și mai isteți de pe pământ. Ci, ca toți cei din neamul lui, era plin de îngâmfare, și gândi că avea să-i năucească pe oamenii de acolo, întrucât avea să ducă niște lucruri frumoase cu el. Luă, într-adevăr, în niște lăzi, tot ceea ce avea mai strălucit ca mătăsării, ca bogasiuri scumpe, ca arme luminate și alte lucruri asemenea, și se cărăuși în cetatea cea ocrotită, Misr AI-Kahirah, Cairo!

Și purcese cu a închiria un local pentru mărfurile sale, și o odaie pentru sine într-un han din oraș, în inima sukurilor. Și începu să se ducă în fiecare zi pe la mușterii și pe la neguțători, poftindu-i să vină să-i vadă mărfurile. Și urmă să lucreze tot așa o bucată de vreme, până când într-o bună zi, cum se duse să se preumble și se tot uita ba la dreapta, ba la stânga, se întâlni cu trei fetișcane ce veneau aplecate și legănate, și care râdeau spunându-și niște lucruri așa și-așa. Și erau toate una mai frumoasă decât cealaltă, și mai ispititoare, și mai plăcute. Și, când le zări, mustățile i se zburliră și i se și cutremurară; și se apropie de ele, când fetele îi aruncară niște ochiade, și le zise:

— Se poate oare să veniți a-mi ține tovărășie plăcută, la hanul meu, spre a ne veseli în noaptea aceasta?

Iar ele răspunseră, zâmbărețe:

— Binevoim, într-adevăr, și vom face ceea ce ne vei spune să facem, spre a-ți fi pe plac.

Iar el întrebă:

— La mine sau la voi, o, stăpânele mele?

Ele spuseră:

— Eh, pe Allah! la tine! Ce, tu crezi cumva că soții noștri ne-ar lăsa să aducem acasă bărbați străini?

Și adăugară:
— În noaptea aceasta vom veni la tine! Spune-ne, așadar, unde locuiești.
El spuse:
— Locuiesc într-o odaie la cutare han, pe cutare uliță.
Iar ele spuseră:
— Dacă-i așa, pregătește-ne o cină, și ține-ne-o la cald; iar noi vom veni la tine după ceasul rugăciunii de noapte.
Iar el spuse:
— Vorbele voastre sunt desăvârșite!
Și fetele îl lăsară, spre a-și vedea de drum. Iar el, la rându-i, se duse după merinde, și cumpără pește, castraveți, stridii, vin și mirodenii, și le aduse pe toate în odaia lui; și pregăti cinci feluri de bucate cu carne, fără a mai pune la socoteală și orezul și legumele; și le găti chiar el, cu mâna lui; și ținu totul gata, cât mai bine cu putință.
Iar când se făcu vremea de cină, cele trei femei veniră, așa cum făgăduiseră, învăluite în niște căbănițe albastre ce le făceau de nerecunoscut. Ci, după ce intrară, își aruncară hainele acelea de pe umeri și șezură jos ca niște lune. Iar sirianul se sculă și veni dinaintea lor, stând apoi și el jos, ca un ulcior, după ce rânduise cum se cuvine farfuriile pline cu bucate. Și fetele mâncară fiecare atâta cât încăpu în ele. Iar el le aduse pe urmă sofraua cu vinuri. Și cupa începu să se poarte între ei. Și sirianul, la îndemnurile lor stăruitoare, nu lăsă să-l treacă niciun rând de la băutură, și bău până ce începu capul să i se bălăngăne în toate părțile. Și atunci, prinzând oarecare inimă, începu să se uite în ochii tovarășelor sale; și putu să se minuneze de frumusețea fetelor și să se bucure de nurii lor. Și se învârti între uluială și năuceală. Și se clătină între aiureală și zăpăceală. Și nu mai știu să osebească bărbat de femeie. Iar starea lui fu nemaipomenită, și soarta jalnică. Și privea fără a vedea, și mânca fără a bea. Și dete să se slujească de picioare, și căzu-n cap. Și își roti ochii împrejur, și scutură din nas mahmur. Și suflă și strănută. Și râse și plânse. După care, se întoarse înspre una dintre cele trei fecioare, și îi făcu întrebare:
— Allah fie asupra ta! ya setti, ce nume-i fi având tu, oare?
Ea răspunse, cum se cuvine:
— Ai-mai-văzut-vreodată-pe-cineva-ca-mine?
Iar mintea lui zbură și mai tare, și strigă în gura mare:
— Nu, uallahi, nu am mai văzut pe cineva ca tine!
Pe urmă se întinse pe jos, sprijinindu-se în coate, și o întrebă și pe cea de-a doua:
— Da pe tine, ya setti, o sângele vieții inimii mele, cum te cheamă?
Ea răspunse:
— N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine!
Iar el strigă:
— Inșallah! fie voia lui Allah, o, stăpână a mea N-ai-văzut-vreodată-pe-cineva-care-să-semene-cu-mine!
Pe urmă se întoarse înspre cea de-a treia și o întrebă:
— Da pe tine, ya setti, o, pojar al inimii mele, cam care poate fi preacinstitul tău nume?
Ea răspunse:
— Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști!
Și auzind acest al treilea răspuns, sirianul se rostogoli pe dușumea, strigând cât îl ținea gura:

— Nu am nimica împotrivă, o, stăpână a mea Uită-te-la-mine-și-ai-să-mă-cunoști!

Și ele preumblară pocalul necontenit, și îl deșertară în gâtlejul lui, până ce se prăbuși, cu capu-naintea picioarelor și cu suflarea împiedicată. Atunci, văzându-l în starea aceea, fetele se ridicară și îi scoaseră turbanul și îi puseră pe cap o tichie de nebun. Pe urmă se uitară împrejurul lor și puseră gabja pe tot ce găsiră la îndemână, și bani și lucruri de preț. Și, încărcate cu prada, și cu inima ușoară, îl lăsară în hanul lui să grohăie ca un bivol, și lăsară odaia în seama stăpânului ei. Iar Atoate-acoperitorul acoperi ceea ce avea de acoperit.

Or, a doua zi, când se trezi din beția lui, sirianul se văzu singur în odaie și nu zăbovi a băga de seamă că odaia fusese măturată de tot ce se afla în ea. Și deodată își dobândi pe deplin simțurile și strigă:

— Nu este măreție și putere decât numai întru Allah slăvitul și marele!

Și se repezi afară din han, cu tichia de nebun pe cap. Și începu să-i întrebe pe toți trecătorii dacă nu întâlniseră pe numitele Cutare și Cutare și Cutare. Și rostea numele pe care i le spuseseră cele trei femei. Iar oamenii, văzându-l împopoțonat în felul acela, îl credeau scăpat de la maristan și răspundeau:

— Nu, pe Allah! nu am văzut niciodată pe cineva ca tine!

Iar alții ziceau:

— Niciodată nu am văzut pe cineva care să ți se asemuie!

Iar alții răspundeau:

— Ne uităm la tine, într-adevăr, da nu te cunoaștem!

Încât, la capătul întrebărilor, nu mai știu ce să facă și nici cui să se plângă și, până la urmă, întâlni un trecător milos și bun de sfat, care îi spuse:

— Ascultă-mă pe mine, o, șamitule! Cel mai bun lucru pe care îl ai de făcut, în împrejurarea aceasta, este de a te întoarce în țara Șamului, fără de amânare și fără de zăbavă, întrucât la Cairo, vezi tu, oamenii știu să răsucească și capetele tari, și pe cele ușoare, și știu să se joace cu ouăle tot atâta de bine ca și cu pietrele.

Iar șamitul, cu nasul alungit până-n pământ, se întoarse în țara lui, din care n-ar fi trebuit să iasă niciodată.

Și, întrucât adesea li s-au întâmplat asemenea pățanii, cei de baștina lor din țara Șamului îi clevetesc cu gura mare pe copiii Egiptului.

Iar Șeherezada, sfârșind de istorisit povestea aceasta, tăcu. Și regele Șahriar îi zise:

— Numai unul Allah este Învățător și Luminător!

Iar ea adăugă:

— Da ce-ar mai rămâne din snoavele acestea, dacă ar fi asemuite cu *Povestea Cărții magice?*

Iar regele Șahriar zise:

— Care-i cartea aceea magică, o, Șeherezada, și care-i povestea ei?

Iar ea spuse:

— Las să ți-o povestesc, o, măria ta, în noaptea următoare, de-o vrea Allah, și dacă așa este plăcerea ta!

Iar regele zise:

— De bună seamă! vreau să ascult, în noaptea următoare, povestea aceasta pe care nu o știu.

Nopțile 895 – 937

Traducere de Haralambie Grămescu

Editura Minerva
București, 1975

Iar într-a opt sute nouăzeci și cincea noapte

Micuța Doniazadu se ridică de pe chilimul pe care sta ghemuită și zise:

— O, sora mea, când ai să începi să ne povestești povestea cărții magice?

Iar Șeherezada răspunse:

— Fără de amânare și fără de zăbavă, dat fiind că aceasta-i dorința stăpânului nostru, regele.

Și spuse:

Povestea cărții magice

Se povestește, în hronicile noroadelor și în cărțile din vremurile cele vechi – ci numai unul Allah știe trecutul tot și poate să vadă cele ce vin! – că într-o noapte ca toate nopțile califul, fiul califilor urmași drepți ai lui Abbas, Harun Al-Rașid, care domnea la Bagdad, s-a ridicat în patul său, pradă unei apăsări, și așa, îmbrăcat în hainele sale de noapte, a poruncit să fie chemat la el Massrur, spătarul măriei sale, care s-a și înfățișat numaidecât dinainte-i. Și califul i-a zis:

— O, Massrur, noaptea aceasta este sugrumătoare și grea peste pieptul meu, și doresc să-mi risipești posomorala.

Iar Massrur a răspuns:

— O, emire al drept-credincioșilor, scoală-te și haide să mergem pe terasă ca să privim cu ochii noștri pologul cerurilor presărat cu stele, și să vedem cum se preumblă luna strălucită, în vreme ce înspre noi are să se ridice cântecul cel clipocitor al apelor, și suspinele roților scârțâitoare ale puțurilor cu scripeți de la grădinile de zarzavat, cele despre care a spus poetul:

Fântâni cu scripeți jalnic suspinând,
De lacrimi pline și de geamăt blând,
V-asemuiți cu-ndrăgostiții, când,
În ciuda vrăjii ce le arde-n gând,
Și zi și noapte-și trec mereu oftând,
Fără-a-i mai da și bucuriei rând.

Și tot poetul acela, o, emire al drept-credincioșilor, a spus, vorbind despre apa curgătoare:

Iubita mea e-o fată vrăjitoare,
Ea mă adapă și tot ea îmi cântă,
Ca o grădină fără-asemănare:
Izvoare-s ochii-i, cu privire blândă,
Iar glasul ei e apa curgătoare.

Iar Harun îl ascultă pe spătarul său și clătină din cap și zise:

— Nu de asta am chef în noaptea de-acum!

Și Massrur zise:

— O, emire al drept-credincioșilor, se află în saraiul tău trei sute șaizeci de puiandre de toate culorile, asemenea cu tot atâtea lune și gazele, și îmbrăcate în rochii frumoase ca niște flori. Scoală-te și haide să le prefirăm pe toate cu privirea, fără ca ele să ne vadă, fiecare în iatacul ei. Și ai să le asculți cântecele, și ai să le vezi jocurile, și ai să te uiți la zbegurile lor. Și poate că atunci sufletul tău are să se simțească împins înspre vreuna dintre ele. Și ai s-o iei de soață, în noaptea aceasta, și ea are să se dedea

plăcerilor ei cu tine. Și avem să vedem noi atunci ce-o să mai rămână din posomorala ta!

Ci Harun spuse:

— O, Massrur, du-te de mi-l adu pe Giafar numaidecât!

Iar Massrur răspunse cu ascultare și cu supunere. Și se duse să-l caute pe Giafar acasă, și îi spuse:

— Hai la emirul drept-credincioșilor!

Și Giafar răspunse:

— Ascult și mă supun!

Și se sculă pe clipă pe dată, se îmbrăcă și purcese cu Massrur la sarai. Și se înfățișă califului, care se afla tot în pat, și sărută pământul dinaintea lui, și zise:

— Deie Allah să nu fie pentru vreun lucru rău!

Iar Harun spuse:

— Nu este nimic alta decât de bine, o, Giafar! Ci sunt cam mohorât în noaptea aceasta, și chinuit, și apăsat. Și l-am trimis pe Massrur să-ți spună să vii aici ca să mă veselești și ca să-mi risipești urâtul.

Iar Giafar chibzui o clipită, și răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, când sufletul nostru nu vroiește să se veselească nici cu frumusețea cerului, nici cu cea a grădinilor, nici cu dulceața vântului, nici cu vederea florilor, nu mai rămâne decât un leac, și anume cartea. Întrucât, o, emire al drept-credincioșilor, cea mai frumoasă grădină este tot un dulap cu cărți. Iar o preumblare printre luminile lui este cea mai dulce și cea mai vrăjită dintre preumblări! Scoală-te, așadar, și haidem să căutăm vreo carte, la întâmplare, pe rafturile dulapurilor cu cărți!

Iar Harun răspunse:

— Drept grăiești, o, Giafar! Acesta-i leacul cel mai bun împotriva urâtului. Și deloc nu mă gândisem la el.

Și se sculă și, însoțit de Giafar și de Massrur, se duse în sala în care se aflau dulapurile cu cărți.

Iar Giafar și Massrur țineau fiecare câte o făclie, și califul lua cărțile din dulapurile cele strălucite și din lăzile de lemn înmiresmat, și le deschidea, și-apoi le închidea iarăși. Și cercetă astfel multe lăzi și dulapuri și, până la urmă, puse mâna pe o carte tare veche, pe care o deschise la întâmplare. Și nimeri peste un lucru care pesemne că l-o fi ispitit strașnic, de vreme ce, în loc de-a lăsa cartea după o clipită, șezu jos și începu s-o cerceteze foaie cu foaie și să citească cu luare-aminte. Și iacătă că deodată începu să râdă de se prăvăli pe spate. Pe urmă luă iarăși cartea și își urmă citirea. Și iacătă că lacrimile începură să curgă din ochii lui; și începu să plângă de i se udă barba toată, iar lacrimile-i curgeau printre firele din barbă până pe cartea pe care o ținea pe genunchi. Pe urmă închise cartea, o puse în zăloaga ei, și se ridică de plecare.

Iar Giafar, după ce îl văzuse pe calif plângând și râzând, nu se putu stăpâni să nu-i spună stăpânului său:

— O, emire al drept-credincioșilor și, domn peste cele Două Lumi, cam care poate să fie pricina ce te-a făcut și să râzi și să plângi aproape tot într-aceeași clipită?

Iar califul, auzind întrebarea, se mânie până peste marginile mâniei, și răcni la Giafar cu un glas supărat:

— O, câine din câinii de barmekizi de unde atâta neobrăzare din partea ta? Și ce te privește pe tine? Iacătă că îți iei hatârul de a te dovedi supărător și îngâmfat, și treci peste marginile rostului tău! Nu-ți mai

rămâne acuma decât să-l mai și sfruntezi pe calif! Or, pe ochii mei! de vreme ce te bagi unde nu te privește, vreau ca povestea aceasta să aibă toate urmările pe care le cere. Îți poruncesc, așadar, să te duci să cauți pe careva care ar putea să-ți spună pentru ce am râs și am plâns la citirea acestei cărți, și care să ghicească ce se află în scriptura aceasta, de la cea dintâi foaie până la cea din urmă. Și, dacă nu ai să-l găsești pe insul acela, am să-ți tai capul, și-am să-ți arăt eu atunci ce m-a făcut să râd și să plâng.

Când auzi vorbele acestea și când văzu mânia califului, Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, am săvârșit o greșeală. Iar greșeala este faptă de oameni de teapa mea, ci iertarea este faptă a unora ce au sufletul ca acela al măreției tale.

Ci Harun răspunse:

— Nu! și mă leg cu jurământ! Să te duci să-mi cauți pe careva care să-mi spună numaidecât tot ce cuprinde cartea aceasta! De nu, am să-ți tai capul pe clipă pe dată.

Și Giafar spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, Allah a zidit cerurile și lumile în șase zile, și, dacă ar fi vrut, le-ar fi zidit într-un ceas. Iar dacă nu a făcut așa, aceasta a fost spre a arăta făpturilor sale că, în toate lucrurile, chiar spre a făptui binele, trebuie să purcezi cu chibzuință și răbdare. Cu atât mai mult, când este vorba de-a făptui ceva împotriva binelui, o, emire al drept-credincioșilor. Ci, dacă ții neabătut să mă duc să-l caut pe insul acela, care să ghicească tot ce te-a făcut să râzi și să plângi, îngăduie robului tău măcar un răspăs de trei zile!

Iar califul spuse:

— Dacă nu-mi aduce insul despre care e vorba, ai să pieri de moartea cea mai cruntă!

Iar la acestea Giafar răspunse:

— Mă duc întru solia poruncită!

Și ieși numaidecât, schimbat la față, cu sufletul tremurând și cu inima plină de amar și de mâhnire.

Și se duse acasă, cu inima amară, mai întâi să-și ia bun-rămas de la tatăl său Yahia și de la fratele său El-Fadl, și să plângă. Iar ei îi spuseră:

— Pentru ce te vedem în starea aceasta de tulburare și de mâhnire, o, Giafar?

Iar el le povesti tot ce se întâmplase între el și calif, și îi înștiință despre porunca primită. Și adăugă:

— Cine se joacă cu un tăiș ascuțit, se taie la mână; iar cine se luptă cu leul, are să fie ucis. În ce mă privește, nu se mai află loc pentru mine lângă calif; întrucât de-acuma înainte șederea în preajma lui este cea mai mare dintre primejdii pentru mine, ca și pentru tine, o, părintele meu, și ca și pentru tine, o, fratele meu! Așa că este mai bine să mă duc departe de ochii lui. Întrucât a-ți mântui viața este un lucru tare scump, și niciodată nu-i îndestul de cântărit la chiar prețul lui. Iar depărtarea este cea mai bună mântuire pentru gâturile noastre. Și-apoi, poetul a spus;

Tu viața-ți mântuie de tângă
Și de prăpădul care vine,
Iar casa las-o să se plângă
Acelui ce-a zidit-o bine.

Iar la acestea părintele său și fratele răspunseră:

— Nu pleca, o, Giafar, întrucât califul s-ar putea să te ierte!

Ci Giafar spuse:

— A făcut jurământ! Or, cum aș putea eu să găsesc pe cineva în stare să ghicească de la cea dintâi privire pricina ce l-a făcut pe calif să râdă și să plângă, precum și ce cuprinde, de la început până la sfârșit, afurisita aceea de carte?

Și Yahia răspunse atunci:

— Drept grăiești, o, Giafar! Numai plecarea ta ne mai poate mântui capetele. Și cel mai bine ar fi să te duci la Damasc, și să șezi acolo până ce prăvălișul soartei are să se sfârșească și are să ni se întoarcă norocul cel bun.

Iar Giafar întrebă:

— Și în lipsa mea ce are să se facă soția mea și haremul meu?

Iar Yahia spuse:

— Du-te și nu te mai îngrija de nimic. Acestea-s niște porți pe care tu nu mai ai răgazul să le descui. Du-te la Damasc, întrucât așa ți-a fost județul ursitei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă:

Și Yahia adăugă:

— Cât despre ceea ce ar putea să se mai întâmple, după plecarea ta, Allah are să vegheze.

Ca urmare, Giafar vizirul își plecă urechea la vorbele părintelui său și, fără de amânare și zăbavă, luă la el o pungă în care se aflau o mie de dinari, își puse centura și sabia, își luă rămas-bun de la tatăl său și de la fratele său, încălecă pe un catâr și, neînsoțit de niciun rob și de niciun slujitor, purcese la drum înspre Damasc. Și, de-a dreptul prin pustie, se tot duse, și nu conteni să drumețească decât în cea de a zecea zi, când ajunse la câmpia cea verde a El-Marjului, care-i intrarea în Damascul cel desfătător.

Și văzu Minaretul Miresei cel frumos, care țâșnea din verdeața împrejmuitoare, îmbrăcat de la temelie până la vârf cu cahle daurii, și grădinile cele scăldate de izvoare, unde se lăfăiau straturile de flori; și câmpiile cu mirți, și dealurile cu albăstrele, și șesurile cu leandri. Și se opri să se uite la toate acele mândreți, ascultând păsările ciripitoare de prin copaci. Și văzu că orașul acela era un oraș a cărui pereche nu fusese zămislită nicăieri pe fața pământului. Și se uită la dreapta, și se uită la stânga, și, până la urmă, zări un om. Și se duse la omul acela și îi spuse:

— O, fratele meu, care-i numele cetății acesteia?

Iar omul răspunse:

— O, doamne al meu, cetatea, în vremurile de demult, se chema Jullag, și despre ea grăiește poetul în stihurile acestea:

Jullag îmi e străvechiul nume,
Și inimilor le sunt drag!

Prin mine râuri curg șirag,
Și-n preajmă-mi, din afund de veac.

Grădină-a raiului pe lume,
Cuib de minuni fără de preț,
Damasc, cetate-a mea, și steag,
Chilim de vis, tărâm măreț,
Nimic nu-mi poate fi mai drag
Decât prea-albii tăi pereți.

Mult prea frumoasele-ți terase
Să fie binecuvântate,
Și pururi fie-ți lăudate
Prea-falnicele frumuseți
De pe terasele-ți frumoase.

Iar omul care recită stihurile acestea adăugă:

— Se mai cheamă și Șam, altfel zis Grăunte-de-Frumusețe, dat fiind că ea este grăuntele frumuseții lui Dumnezeu pe pământ.

Iar Giafar simți o vie plăcere auzind lămuririle acestea. Și îi mulțumi omului, și descălecă de pe catâr, și îl luă de frâu spre a putea să meargă așa cu el printre case și geamii. Și, încetișor, se preumbla cercetând una după alta casele cele frumoase pe dinaintea cărora trecea. Și, privind așa, zări, în fundul unei ulițe bine măturate și bine stropite, o casă falnică în mijlocul unei grădini mari. Iar în grădină văzu un cort de mătasă înflorată, împodobit cu chilimuri frumoase de Khorassan, și cu perdele bogate, și ticsit cu perne de mătasă, cu scaune și cu sofale. Iar un bărbat tânăr ședea jos, în mijlocul cortului, ca luna când răsare în cea de a patrusprezecea zi a ei. Și era îmbrăcat ușor, neavând pe cap decât o basma, iar pe trup numai o hăinuță de culoare trandafirie. Iar dinaintea lui ședeau cu luare-aminte o mulțime de inși, și băuturi de toate felurile și de cele mai alese.

Iar Giafar se opri o clipă să-și bucure ochii cu priveliștea aceea, și se simți tare mulțumit de ceea ce vedea la bărbatul acela tânăr. Și, uitându-se mai cu luare-aminte, zări lângă bărbat o femeie tânără și frumoasă ca soarele pe un cer senin. Iar pe pieptul ei se afla o alăută, ca un copil în brațele mamei sale. Și cânta stihurile acestea:

Vai de acei ce inima și-o lasă
În mâinile spre care doru-i poartă:
Când vor dori s-o ia-ndărăt acasă,
N-au să și-o mai găsească decât moartă.

Au dăruit-o mâinilor iubite
Atunci când și-au simțit-o-ndrăgostită, —
Pentru că inimii îndrăgostite
Îi e robia dragostei menită.

Adânc din piept și-au smuls-o fără minte!
Rostește tu, o, pasăre, mereu:
„Din piept și-au smuls-o, neluând aminte
Că are să le fie tare greu!”

Au omorât-o fără nicio vină,

Iar mult-iubitu-acum își bate joc
De cel ce cu iubire i se-nchină
Și care arde-n dulcele ei foc.

Eu sunt-acel ce caută iubirea,
Eu sunt iubirea, fratele ei sunt;
Eu, mistuit, îmi plâng nefericirea
Întruna suspinând și repetând:

„Priviți-l pe cel ce iubirea crudă
L-a veștejit! Chiar dacă neschimbat
Rămase-n sineși, ca să-i facă-n ciudă
Ei fără milă l-au înmormântat!”

Iar Giafar, auzind cuvintele și cântecul acela, simți o plăcere nemărginită, iar lăuntrurile i se tulburară la mlădierile acelui glas, și rosti: „Pe Allah! e frumos!” Ci copilandra și începuse iarăși pe alt glas, cu alăuta pe genunchi, să cânte stihurile acestea:

Plin de aceste simțăminte,
La dragoste să iei aminte,
Nu e nimica uimitor
Că te iubesc cu-atâta dor.

Spre tine mâna mi-o întind,
Cerându-ți milă și șoptind,
Cu umilință, să te-nduri,
Să-mi dai surâsul dulcei guri!

Îmi trece chinuita viață
Pierind sub ochiul tău de gheață.
Ah, niciodată nu mi-ai dat
Surâsul drag, mult așteptat.

De-atâta dor, plâns bob cu bob,
Trăiesc pe lume ca un rob,
Iar biata-mi inimă-i bolnavă
De lacrimi negre de otravă.

Până ce cântarea acestor stihuri să se sfârșească, Giafar se apropiase de poartă tot mai mult, mânat de plăcerea pe care o simțea de-a o auzi și de-a o privi pe copilandra care cânta. Și, deodată, tânărul ce sta culcat sub cort îl zări, se ridică pe jumătate, chemă pe unul dintre robii săi cei mărunței și îi spuse:

— Îl vezi pe omul de colo, de la intrare, din fața noastră?

Iar copilandrul spuse:

— Da!

Iar tânărul bărbat spuse:

— Trebuie să fie vreun străin, întrucât văd asupra lui semnele drumețitului. Dă fuga de mi-l adu, și ai grijă să nu-l superi.

Și băiatul răspunse:

— Cu bucurie și plăcere!

Și zori să se ducă la Giafar, care îl văzu venind; și băiețelul îi spuse:

— În numele lui Allah, o, doamne al meu, mă rog ție, aibi bunătatea de-a veni la stăpânul nostru.

Iar Giafar trecu poarta cu copilandrul și, ajungând dinaintea intrării în cort, își lăsă catârul pe seama robilor îndatoritori, și trecu pragul. Iar stăpânul cel tânăr se și afla în picioare, întru cinstea sa; și veni înspre el, desfăcându-și larg mâinile, și îl întâmpină cu niște urări de bun-venit de parcă l-ar fi cunoscut dintotdeauna, și, după ce mulțumi lui Allah pentru trimiterea oaspetelui, cântă:

O, oaspete al meu, bine-ai venit!
Sosirea ta ne-aduce bucurie,
Și ne dă viață chipul tău vrăjit.
Pe chipul tău mă jur: simt cum învie
Inima-n piept, de cum te-am fost zărit —
Și aș muri, de-ar fi să pieri, vai mie!

Și, după ce cântă acestea în cinstea lui Giafar, îi zise:

— Placu-ți de-a sta, o, dulce doamne al meu! Și mărire lui Allah pentru fericita ta venire!

Și recită rugăciunea pentru oaspetele de la Allah, și își urmă astfel cântecul:

De-am fi avut vreun semn de înștiințare
Despre venirea ta, pe sub picioare
Am fi întins în calea ta, covor,
Curatul sânge-al inimilor noastre
Și catifeaua neagră-a ochilor.
Căci mai presus ne ești, venit din astre,
Decât ni-i pleoapa ce-o plecăm cu dor.

Și, după ce sfârși cântecul, se apropie de Giafar, îl sărută pe piept, îi preamări harurile și îi spuse:

— O, stăpâne al meu, ziua de azi este o zi fericită, și de n-ar fi și fost o sărbătoare, aș fi făcut-o eu, spre a da mulțumire lui Allah!

Iar robii se buluciră numaidecât dinaintea lor; și el le spuse:

— Aduceți-ne cele pregătite!

Iar ei aduseră tăvile cu mâncăruri, cu fripturi și cu toate celelalte lucruri minunate, iar tânărul îi spuse lui Giafar:

— O, doamne al meu, înțelepții spun: „Dacă ești poftit, îndestulează-ți sufletul cu ceea ce se află dinaintea ta”. Or, noi, dacă am fi știut că ai să ne luminezi astăzi cu sosirea ta, ți-am fi gătit însăși carnea noastră și ne-am fi junghiat și pruncii în cinstea ta.

Iar Giafar răspunse:

— Pun, așadar, mâna, și am să mănânc până ce am să mă satur!

Iar tânărul începu să-i dea cu chiar mâna lui bucățile cele mai bune și să stea la taifas cu toată dragostea și cu toată plăcerea. Pe urmă fură aduse ibricul și ligheanul, și i se spălară mâinile. După care, tânărul stăpân îl pofti să treacă în sala de băuturi, unde îi spuse fetișcanei să cânte. Iar ea luă lăuta, îi potrivi strunele, o sprijini pe pieptul ei și, după ce murmură o clipă, cântă:

Iacătă-l, mândrul oaspe, a căruia venire,
De toți e-ntâmpinată cu drag și cu cinstire,

Mai dulce ca nădejdea, măreț de strălucire.

Din plete-i se revarsă o negură curată,
De care înșiși zorii, cu fața speriată
Și rușinați, sărmanii, nici nu se mai arată.

Iar când ursita-mi neagră era să mă omoare,
Cerui oblăduința-i; și el, venind din zare,
Întoarse vieții-un suflet din moarte și pierzare.

Și iată-mă acuma sunt robul pe vecie
Al Craiului Iubirii, iar dulcea mea robie
Îmi e pe totdeauna deplina bucurie.

Iar Giafar fu cuprins de o voioșie până peste poate, la fel cu voioșia tânărului, gazda sa. Ci tot nu contenea nicicum a rămâne îngrijorat de năpasta lui cu califul. Iar îngrijorarea aceea era vădită pe chipul și în purtarea lui. Și nu rămase nevăzută ochilor tânărului, care pricepu limpede că Giafar era tulburat, înfricoșat, îngândurat și chinuit de ceva. Iar Giafar, la rându-i, pricepu că tânărul băgase de seamă starea sa și că, din bunăcuviință, se ferea să-l întrebe de pricina tulburării. Ci, până la urmă, tânărul îi zise:

— O, doamne al meu, ascultă ceea ce au spus înțelepții:

Nu-ți fie teamă și nu te-ntrista
De cele câte-asupra noastră vin.
Ia mai degrabă un pocal și bea
Otrava sfântă a acestui vin
Ce-alungă și necaz și voie rea.

Nu vezi cum zugrăviră mâini de vis
Caftanul băuturii-n flori frumoase,
Cu crinul alb, cu dulcele narcis,
Cu floarea de Neman, cu tiparoase,
Pe vița viei scrise cu dichis?

Dacă te-apasă gânduri și tristețe,
Tu leagănă-le-ncetișor și blând,
Pentru ca-n somn adânc să se răsfețe
La sânul băuturilor, cântând,
Al florilor și-al fetelor iubețe.

Pe urmă îi spuse lui Giafar:

— Nu-ți chinui și nu-ți zbuciuma inima, o, stăpâne al meu!

Și îi zise fetișcanei:

— Cântă!

Iar ea cântă. Și Giafar, care se desfăta la acele cântece și era vrăjit de ele, spuse într-un sfârșit:

— Să nu contenim a ne veseli, când cu cântecul, când cu vorba, până ce lumina zilei are să se curme și are să vină noaptea cu negurile ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și șaptea noapte

Urmă:

Și tânărul porunci apoi robilor să aducă niște cai. Iar ei se supuseră îndată; și îi aduseră oaspetelui stăpânului lor o iapă împărătească. Și amândoi săriră pe spinarea cailor și porniră să străbată Damascul și să se bucure de priveliștea sukurilor și a ulițelor, până ce ajunseră dinaintea unei case luminate strălucit și împodobită cu fanare de toate culorile; iar dinaintea unei porți se afla o lampă mare de aramă frumos lucrată, spânzurând de un lanț de aur. Iar în curtea casei erau niște chioșcuri înconjurate de cioplituri în piatră minunate, și pline cu toate neamurile de păsări și cu toate soiurile de flori; iar în mijlocul tuturor acelor clădiri se afla o sală boltită, cu ferestrele de argint. Iar tânărul deschise ușa de la sala aceea. Iar sala se ivi ca o grădină a raiului, însuflețită de cântecele păsărilor și de miresmele florilor și de clipocitul izvoarelor. Și casa toată răsuna de felurite graiuri ale acelor păsări, și era căptușită numai cu mătasă, și bine chivernisită cu perne de atlaz și cu pene de struț. Și se mai aflau acolo de asemenea o grămadă nenumărată de tot soiul de lucruri rare și de minunății scumpe, și era îmbălsămată de mireasma florilor și a poamelor; și adăpostea o sumedenie neînchipuită de bogății falnice, farfurii de argint, tacâmuri de argint, cupe de preț, cățui pentru ars mirodenii, și grămezi de ambră sură, de pulbere de aloe, și de poame uscate. Într-un cuvânt, era ca locuința zugrăvită în stihul acesta al poetului:

Era o casă albă, -ntr-o grădină,
Și care strălucea ca o lumină
Din toată măreția ei deplină.

Și, după ce Giafar șezu jos, tânărul îi spuse:

— Un potop de binecuvântări s-au coborât din cer asupra capului nostru, o, doamne și oaspete al meu, odată cu venirea ta!

Și îi mai spuse încă multe alte lucruri gingașe, și îl întrebă într-un sfârșit:

— Și care este pricina căreia îi datorăm cinstea sosirii tale în orașul nostru? Aici găsești prieteni și bunăstare, și toată dragostea!

Iar Giafar răspunse:

— Eu, o, stăpâne al meu, sunt oștean de meserie, și poruncesc peste o ceată de oșteni. Iar de baștină sunt din cetatea Bassrei, de unde vin acuma. Iar pricina sosirii mele este că, neputând să-i plătesc califului haraciul pe care i-l datorez, am fost cuprins de spaimă pentru viața mea și am luat fuga cu capu-n pământ, de frică. Și nu m-am oprit din goană, prin câmpuri și prin pustiuri, până ce m-a adus la tine soarta.

Iar tânărul spuse:

— O, venire binecuvântată! Și care-i numele tău?

El răspunse:

— Numele meu este ca și al tău, o, doamne al meu.

Iar tânărul, auzind aceasta, zâmbi și spuse râzând:

— O, doamne al meu, așadar te numești Abu’l Hassan! Ci mă rog ție să nu mai ai nicio strângere de inimă și nicio tulburare în pieptul tău.

Și dete poruncă să fie aduse bucatele. Și li se aduseră niște tablale pline cu tot felul de bunătățuri alese și desfătătoare; și mâncară, și rămaseră mulțumiți. După care masa fu ridicată și fu adus ibricul și ligheanul. Și se spălară pe mâini, și se ridicară, și se duseră în sala de băuturi, care era plină cu flori și cu poame într-un chip desăvârșit. Iar tânărul vorbi cu fetișcana în privința muzicii și a cântecului. Iar ea îi încântă pe amândoi și îi desfătă cu desăvârșirea meșteșugului ei; și până și casa, cu ziduri cu tot, era tulburată și mișcată. Iar Giafar, în vâlvora înflăcărării sale, își scoase hainele și le azvârli cât colo, după ce le făcu bucățele. Iar tânărul îi spuse:

— Uallahi! deie Allah ca sfâșierea hainelor să aibă drept urmare bucuria și nicidecum supărarea și necazul. Și alunge Atotputernicul amarul urâtului de la noi.

Pe urmă făcu semn unuia dintre robii lui, care numaidecât îi aduse lui Giafar niște haine noi, ce prețuiau o sută de dinari, și îl ajută să se îmbrace. Iar tânărul îi spuse fetișcanei:

— Schimbă glasul alăutei!

Iar ea schimbă glasul și cântă stihurile acestea:

Privirea-mi pătimașă se pierde după el,
Iar el nici nu ia seama la tristul meu măcel.
Deci să-mi închei urarea și cântecul, strigând:
„Iubirea-mi pentru tine – nici crâncenul mormânt
Nu are să mi-o stingă din inimă nicicând!”

Iar când se isprăvi și cântecul acesta, Giafar iarăși se despuie de haine chiuind. Și tânărul îi spuse:

— Fie ca Allah să-ți îmbuneze viața, și facă el ca începutu-i să-i fie sfârșitul, iar sfârșitul să-i fie începutul!

Iar robii îi îmbrăcară pe Giafar iarăși cu haine noi, mai frumoase decât cele dintâi. Iar fetișcana nu mai rosti nimic vreme de un ceas, pe când cei doi ședeau la taifas. Pe urmă tânărul îi spuse lui Giafar:

— Ascultă, o, doamne al meu, ce a spus poetul despre țara în care, spre cinstea noastră, te-a adus ursita în ziua aceasta binecuvântată.

Și-i spuse fetișcanei:

— Cântă-ne vorbele poetului despre valea noastră, cea care în vremurile de demult se chema valea Rabwatului.

Și copila cântă:

O, dulce strălucire-a nopții noastre
În valea-mbelșugatului Rabwat
Pe unde vântu-adie-n zări albastre
Cu valuri de miresme-mbălsămat!

E-o salbă împrejuru-i, sclipitoare:
De pomi înalți, de ierburi unduind,
Câmpiile-i chilimuri sunt, de floare,
Cu păsări care ciripesc argint.

Livezile-i, când ne zăresc pe-aproape,
Ne-mbie cu bogatul lor pomet.
Iar noi, pe malul răcoroasei ape,

Sorbim taclale-n cupe de poet.

Frumoasă este valea noastră scumpă,
Și, darnică-i, iar vântul șoptitor,
Când pe poteci prin lunca noastră umblă,
Ne-aduce numai daruri de la flori.

Când copila sfârși de cântat, Giafar, pentru cea de a treia oară, se despuie de hainele sale. Iar tânărul stăpân se ridică și îl sărută pe frunte, și porunci să fie îmbrăcat cu alt veșmânt. Căci tânărul acela, așa cum se va dovedi, era omul cel mai mărinimos și cel mai minunat de pe vremurile lui, iar dărnicia mâinii sale și înălțimea sufletului său erau pe puțin tot atâta de mari ca și cele ale lui Hatim, căpetenia tribului Thay. Și tăifăsui cu el mai departe despre întâmplările zilelor, și despre tâlcuri, și despre snoave, și despre izbânzile cele mai de seamă ale poeziei. Și îi zise:

— O, doamne al meu, nu îți împovăra mintea cu griji și cu îngândurări.

Iar Giafar îi spuse:

— O, stăpâne al meu, mi-am părăsit țara fără a avea răgaz nici să mănânc, nici să beau. Și am făcut-o cu gândul de a mă veseli și de a vedea lumea. Dar dacă Allah mi-o hărăzi să mă mai întorc vreodată în țara mea, și dacă rudele mele, și prietenii mei, și vecinii mei au să mă cerceteze și au să mă iscodească, întrebându-mă unde am fost și ce am văzut, am să le spun binefacerile cu care m-ai cinstit și hatârurile pe care le-ai grămădit asupra capului meu, în cetatea Damascului, din țara Șamului. Și am să le spun ce am văzut aici, și ce am văzut dincolo, și am să le rostesc niște cuvântări tare frumoase, și am să le dezvăluiesc niște lucruri pline de învățăminte despre toate cele cu câte are să mi se îmbogățească mintea pe lângă tine, în cetatea ta.

Iar tânărul răspunse:

— Mă adăpostesc întru Allah împotriva ispitei gândurilor de mândrie! Numai el este singur mare.

Și adăugă:

— Vei rămâne cu mine atâta cât vei voi, zece ani, ori mai mult, precum ți-o fi placul! Întrucât casa mea este casa ta, cu stăpânul ei și cu tot ce se află în ea.

Și, estimp, făcându-se noapte târzie, intrară hadâmbii și așternură pentru Giafar un pat gingaș în capătul sălii, la locul de cinste. Și mai așternură un pat, alături de cel al lui Giafar. Și plecară, după ce orânduiră și dichisiră totul precum se cuvine. Iar Giafar vizirul, văzând acestea, își zise în sine: „Pesemne că gazda mea este neînsurat! Și aceea și-a pus patul lângă al meu. Socot că pot să arunc o întrebare.”

Și, ca urmare, cuteză să-l întrebe pe gazda sa:

— O, stăpânul meu, ești holtei sau ești însurat?

Iar tânărul răspunse:

— Sunt însurat, o, doamne al meu!

Iar Giafar răspunse la aceasta:

— Pentru ce, dar, dacă ești însurat, vrei să dormi alături de mine, în loc să te duci la haremul tău și să te culci ca oamenii însurați?

Iar tânărul răspunse:

— Pe Allah, o, stăpâne al meu, haremul, cu tot ce se află în el, nu are să-și ia zborul, și voi avea mai târziu tot timpul să mă duc și acolo să mă culc. Ci acuma ar fi prea grosolan și urât din parte-mi, și grozav de necioplit și, vai, cât de rușinos! să-l las singur, spre a mă duce să mă culc

în haremul meu, pe un om ca tine, un musafir, un oaspete de la Allah! O atare faptă ar fi cu totul potrivnică bunei cuviințe și datorințelor ospeției! Și, cu adevărat, o, stăpâne al meu, atâta timp cât șederea ta va binevoi să cinstească această casă, nu am să-mi odihnesc capul pe patul din haremul meu, nici nu am să mă culc în harem, câtă vreme nu se va fi rostit bun-rămasul între tine și mine, în ziua care îți va plăcea și pe care o vei alege, când ai să vrei să te întorci cu pace și tihnă în cetatea și în țara ta!

Iar Giafar își zise în sineși: „Asta-i o treabă de-a mirărilea, minunătoare până peste poate!” Și dormiră împreună în noaptea aceea.

Iar a doua zi, dis-de-dimineață, se sculară și se duseră la hammam, unde tânărul – căruia de fapt i se spunea Attaf-cel-Darnic – și trimisese, pentru folosința oaspetelui său, un rând de haine falnice. Și, după ce se îmbăiară cum nu se poate mai desfătător, încălecară pe niște cai minunați, pe care îi găsiră gata înșăuați la poarta hammamului, și porniră înspre mecet, ca să meargă să vadă Mormântul Sultanei, și își petrecură toată ziua aceea prefirând cu gândul viețile oamenilor și morțile lor. Și tot așa făcură și mai apoi, în toate zilele, ducându-se să vadă când o piață, când alta, și dormind noaptea cot la cot, în chipul mai înainte arătat, vreme de patru luni.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și opta noapte

Urmă:

Or, la capătul acestui răstimp, Giafar își simți sufletul plin de tristețe, și gândurile abătute; și, într-o bună zi, șezu jos și plânse. Iar Attaf-cel-Darnic, văzându-l că plânge, îl întrebă, spunându-i:

— Allah alunge de la tine mâhnirea și amarul, o, stăpâne al meu! Pentru ce te văd plângând? Și ce a putut să-ți pricinuiască mâhnirea aceasta? Dacă ți-e pieptul apăsat, pentru ce nu îmi dezvăluiești pricina ce-ți face inima grea și sufletul amar?

Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, îmi simt pieptul apăsat până peste poate, și mi-ar plăcea să umblu aiurea, pe ulițele Damascului, și mi-ar plăcea tot așa să-mi potolesc gândurile cu vederea geamiei ommiazilor!

Și Attaf-cel-Darnic răspunse

— Da cine oare ar putea să te oprească, o, fratele meu? Au nu mai ești slobod să te duci să te preumbli pe unde vrei, și să-ți răcorești sufletul cum îți place, în așa fel ca pieptul să ți se ușureze și mintea să ți se însenineze și să ți se bucure? Într-adevăr, o, fratele meu, toate astea-s chiar nimic, chiar nimic!

Și Giafar se sculă să plece, când gazda îl opri spre a-i spune:

— O, doamne al meu, ai numai bunătatea de a răbda o clipă, pentru ca slugile noastre să-ți poată înșăua o iepșoară.

Ci Giafar răspunse:

— O, prietene, mi-ar plăcea mai mult să mă duc pe jos; întrucât omul care-i călare nu se mai poate bucura privind și luând seama împrejurul

său; ci ceilalți oameni se bucură privindu-l și luând seama la el.

Iar Attaf-cel-Darnic îi spuse:

— Fie! Ci lasă-mă baremi să-ți dau o pungă cu dinari, spre a putea să faci niscaiva mile în calea ta și să împărți bani cu pumnul, aruncându-i mulțimii!

Și adăugă:

— Acuma, poți să te duci să te preumbli. Și deie Allah ca aceasta să-ți liniștească sufletul, și să te ușureze, și să te facă să te întorci la noi plin de voioșie și de mulțumire!

Ca urmare, Giafar luă de la prea-darnica lui gazdă o pungă cu trei sute de dinari, și ieși din casă, însoțit de urările prietenului său.

Și se îndreptă încetișor, cu gândurile la năpasta în care îl băgase califul, și tare deznădăjduit de-a găsi vreo dezlegare, ori ca vreo întâmplare să-i îngăduiască a dovedi tâlcul, ori să găsească omul care l-ar putea dovedi, și ajunse așa dinaintea geamiei celei falnice, și sui cele treizeci de trepte de marmoră de la ușa cea mare, și își bucură ochii minunându-se de miroziile cele frumoase de farfuriu, de auriturile, de nestematele și de marmorele strălucite care o împodobeau pe toate părțile, și de havuzurile cele frumoase în care curgea o apă atâta de curată că nici nu se vedea. Și se înălță cu gândul la Allah, și își făcu rugăciunea, și ascultă predica, și șezu acolo până la prânz, simțind o răcoreală mare cum îi cobora în suflet și-i liniștea inima. Pe urmă ieși din geamie și îi milui pe calicii de la ușă, rostind stihurile acestea:

Văzut-am frumusețile minune
Strânse aci-n geamia din Jullag.
Și pe pereți văzut-am ce tâlc spune
Preasfântul frumuseților șirag.

Și-am înțeles, precum ca să se știe,
Din toată sfânta frumusețe scrisă:
Norodul, când se duce la geamie,
Găsește ușa pururea deschisă!

Și, după ce plecă de la moscheea cea frumoasă, își urmă preumblarea prin mahalale și pe ulițe, privind și luând seama, până ce ajunse dinaintea unei case strălucite, cu înfățișare domnească, împodobită cu niște ferestre de argint chenăruite cu aur, care vrăjeau mintea, și cu niște perdele de mătasă la fiecare fereastră. Și, în fața porții, se afla o laviță de marmoră așternută cu un chilim. Și, cum se simțea cam ostenit de preumblarea sa, Giafar șezu jos pe laviță și începu să se gândească la sine, la starea lui, la întâmplările din vremea din urmă, și la ce s-o fi putut întâmpla, în lipsa lui, la Bagdad.

Și, deodată, iacătă că la una dintre ferestre perdeaua se trase la o parte, și o mână albă toată, urmată de stăpâna ei, se ivi cu o stropitoare micuță de aur. Și femeia aceea era ca luna plină, cu niște priviri pierzătoare de minți, și cu un chip ce nu-și avea sor pe lume. Și zăbovi o clipă să stropească florile din glastrele de la fereastră, niște flori de busuioc, de iasomie îngemănată, de garoafe și de micsandre. Iar mișcările ei erau numai gingășie, numai duioșie și frumusețe, pe când stropea cu mâna florile mirositoare. Iar Giafar, la vederea ei, își simți inima rănită de iubire. Și se ridică în picioare, și se temeni până la pământ, dinaintea ei. Iar tinerica, sfârșind de stropit florile, se uită pe uliță și îl zări pe Giafar cum

sta plecat până la pământ. Și, dintru-ntâi, dete să închidă fereastra și să plece. Pe urmă se răzgândi și, aplecându-se peste pervaz, îi spuse lui Giafar:

— Casa aceasta este cumva casa ta?

Iar el răspunse:

— Nu, pe Allah! o, stăpâna mea, casa nu este casa mea, dar robul care se află la ușa ei este robul tău! Și așteaptă poruncile tale!

Iar ea spuse:

— Dacă această casă nu este a ta, atunci ce cauți aici, și pentru ce nu pleci?

Iar el răspunse:

— Pentru că, ya setti, m-am oprit aici spre a ticlui în cinstea ta câteva stihuri!

Iar ea întrebă:

— Și cam ce ai putut să spui tu despre mine, în stihurile tale, bre omule?

Și numaidecât Giafar rosti imnul acesta, pe care îl ticlui acolo pe loc:

Ea se ivi-ntr-o rochie-alburie,
Cu ochii-i și cu pleoapele-i minuni.
Iar eu strigai: „Vino, minune vie,
Numai cu graiul ochilor tăi buni
Și fără-a mai rosti niciun cuvânt!
Cu tine-aș fi eu fericit pe lume,
Cu tine beat de fericire sunt.
Slăvit să fie pururi Sfântul Nume,
Acela care surâzând îți scrise
Cu trandafiri obrajii amândoi —
El singur poate să ia niște vise
i chip aievea să le dea apoi!
Albă îți este rochia, cum este
Și mâna-ți albă, și precum deplină
Îți este soarta, ca într-o poveste:
Un alb în alb, lumină în lumină.

Pe urmă, întrucât în pofida acestor stihuri ea tot vroia să plece, Giafar strigă:

— Așteaptă, fie-ți milă, o stăpâna mea! Iacătă alte stihuri pe care le-am alcătuit despre înfățișarea și despre gingășia ta!

Iar ea spuse:

— Și cam ce-ai putut să spui tu în privința mea.

Iar el rosti următoarele stihuri:

Îi vezi tu chipul falnic cum răsare
Și, cu tot vălul care îl adumbră,
E ca, o *lună luminând pe zare?*

De strălucirea lui, preasfânta umbră
A templelor în care e slăvită
Se luminează toată-ntr-o clipită,
Iar soarele, când o privește-n față,
Zavistnic se întunecă și-nghează.

Îngălbenește roșul trandafir

Când îi zărește fruntea, de necaz;
Iar mărul rumen pare tibișir
Pe lângă-mbujoratul ei obraz.

Un muritor, dacă o vede-o dată,
Rămâne pururi jertfă a iubirii,
Arzând pe veșnicie, fără pată,
În flăcările chinului simțirii.

Când tânăra femeie auzi stihurile acestea, îi spuse lui Giafar:

— Ai fost strălucit! Ci acestea-s niște vorbe mai mari decât tine!

Și îi aruncă o ocheadă care îl săgetă, închise fereastra și pieri grabnic. Iar vizirul Giafar șezu răbduriu pe laviță, nădăjduind și așteptând ca fereastra să se mai deschidă o dată și să-i îngăduie a mai arunca o privire asupra minunii abia zărite. Și ori de câte ori da să se ridice și să plece, patima îi spunea: „Stai!” Și nu conteni să tot facă așa până ce se lăsă seara. Atunci se sculă, cu inima lulea, și se întoarse acasă la Attaf-cel-Darnic. Și îl găsi pe Attaf așteptându-l chiar la intrarea casei, în prag, și strigând, când îl văzu:

— O, doamne al meu, m-ai lăsat astăzi cum nici nu se poate mai amărât de lipsa ta? Iar gândurile mele erau cu tine, din pricina așteptării îndelungi și a zăbăvniciei întoarcerii tale.

Și se aruncă la pieptul lui și îl sărută între ochi. Ci Giafar nu răspunse nimic, și sta pierit. Iar Attaf se uită la el și citi pe chipul lui multe vorbe, găsindu-l, într-adevăr, tare schimbat la față, și galben, și mohorât. Și îi zise:

— O, doamne al meu, te văd tulburat la chip și cu mintea aiurea!

Iar Giafar răspunse:

— O, doamne al meu, din clipa când m-am despărțit de tine și până acuma m-a chinuit o durere rea de cap, întrucât am dormit greu asnoapte pe căpătâiul meu. Iar la geamie nu am priceput nimic din rugăciunile pe care le rosteau drept-credincioșii? Iar starea mea este jalnică, și sănătatea mea-i mișelnică!

Atunci Attaf-cel-Darnic își luă oaspetele de mână și îl duse în sala în care le plăcea lor de obicei să stea de vorbă. Iar robii aduseră tăvile cu mâncăruri pentru masa de seară. Ci Giafar nu putu să mănânce nimic, și ridică mâna. Iar tânărul îl întrebă:

— Pentru ce, o, doamne al meu, ridici mâna și o depărtezi de la mâncare?

Iar el răspunse:

— Pentru că masa de asdimineață mi-a căzut greu și nu mai pot să cinez. Ci nu este nicio supărare din asta! Întrucât nădăjduiesc că un ceas de somn are să facă răul să treacă, iar mâine n-o să mai am nimic la stomah!

Ca urmare, Attaf porunci să se aștearnă patul lui Giafar, mai devreme ca de obicei, iar Giafar se întinse pe pat, cu gândurile tare clătinate. Și își trase învelitoarea peste el, și începu să cugete la fetișcană, la frumusețea, la gingășia, la făptura, la alcătuirea ei fericită și la tot ceea ce Atoatedătătorul – preamărit fie el! – îi dăruise ca frumusețe, ca strălucire, și ca desăvârșire. Și își uită de toate câte i se întâmplaseră în zilele trecutului său, și de necazul cu califul, și de porunca primită, și de neamurile, și de prietenii și de țara lui. Și așa era de amarnic zbuciumul gândurilor sale, încât se simți cuprins de amețeală, iar trupu-i fu năpădit

de înfiorare. Și nu mai conteni să se tot sucească și să se tot răsucească, potopit de foc, în patul lui, până dimineața. Și era ca un ins pierdut pe marea dragostei.

Și, cum se făcuse ceasul la care de obicei se sculau, Attaf se sculă cel dintâi și se plecă asupra-i și-i zise:

— Cum o duci cu sănătatea? Gândurile mele au stat toată noaptea plecate asupra ta. Și am văzut limpede că n-ai gustat din somn până la ziuă.

Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, nu prea mi-e bine, nu am niciun chef.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a opt sute nouăzeci și noua noapte

Urmă:

Auzind vorbele acestea, Attaf-cel-Darnic, minunatul, fu cuprins de tulburare până peste marginile tulburării și trimise pe dată un rob alb să caute un doftor. Iar robul dete fuga să-și împlinească misia, și nu zăbovi mult până ce să se întoarcă cu doftorul cel mai bun din Damasc și cel mai iscusit dintre doftorii de pe vremea lui.

Și doftorul, hakim de frunte, veni la Giafar, care sta întins pe pat, cu ochii pierduți, și se uită la fața lui, și îi zise:

— Nu te tulbura că mă vezi, și darul sănătății să fie asupra-ți! Dă-mi mâna!

Și îi luă mâna, și îi pipăi bătăile vinelor, și văzu că tot lucrul era la locul lui, fără de nicio vătămătură, fără de nicio suferință, și fără de nicio durere, iar bătăile inimii erau pline, și opririle dintre bătăi erau opriri sănătoase. Și, după ce cercetă toate acestea, pricepu care este pricina răului, și că bolnavul era bolnav de dragoste. Și nu vroi, de față cu Attaf, să pomenească nimic despre ceea ce băgase de seamă la bolnav. Și, ca să facă lucrurile cu gingășie și fără multă zarvă, luă o bucată de hârtie și scrise pe ea leacul. Și puse încetișor hârtia sub capul lui Giafar, spunându-i:

— Leacul se află sub capul tău! Și ți-am hotărât o curățenie. Dacă o vei lua, vei fi vindecat.

Și, grăind astfel, hakimul își luă ziuă-bună de la Giafar, spre a se duce să-i îngrijească pe ceilalți bolnavi ai săi, care erau mulți. Și Attaf îl însoți până la poartă, unde îl întrebă:

— O, hakimule, ce are?

Și hakimul răspunse:

— Lucrul se află pe hârtie.

Și plecă.

Iar Attaf se întoarse la oaspetele său, și îl găsi sfârșind de citit poezia aceasta:

Intr-o zi veni la mine
Un hakim, mă luă de mână,

Să-mi măsoare, cum se cere,
Ale inimii bătăi.
Eu strigai: „Ci lasă mâna,
Că nu-n mână și nu-n vână,
Ci în suflet arde focul
Ce mă mistuie-n văpăi!”

El atunci îmi spuse iarăși:
„Bea sirop de trandafir
Mestecat cu suc de limbă.
Și nu spune nimănui!”
Eu îi răspunsei: „Siropul
Bine-l știu, e-un elixir
Ce-l adun de pe obrajii
Pentru care mă pierdui.

Ci de unde, o, hakime,
Să găsesc eu suc de limbă?
Și cum aș putea, hakime,
Să mai potolesc vreodată
Jarul care-mi arde viața,
Dorul care-n piept mă-nghimpă?”
Și atunci hakimu-mi spuse:
„Ești îndrăgostit rău, iată!”

Eu îi spun: „Da!” El răspunde:
„Nu-i decât un singur leac:
Să aduci pricina boalei
„Lângă tine-aci-n iatac!”

Iar Attaf, care nu auzise stihurile și nu prinsese din ele decât versul de la urmă, fără a-l pricepe, șezu la capătul patului și îl întrebă pe oaspetele său ce-i spusese și ce îngrijiri îi hotărâse hakimul. Iar Giafar răspunse:

— O, fratele meu, mi-a scris o hârtie care se află colea sub pernă.

Iar Attaf scoase hârtia de sub pernă și o citi. Și găsi, pe ea rândurile acestea, scrise de mâna hakimului:

„În numele lui Allah cel Atoate-vindecătorul, părintele leacurilor și al tămăduirilor!

Iată ce este de luat, cu ajutorul și cu binecuvintarea lui Allah!

Trei măsuri de înfățișare netulburată a iubitei, amestecate cu un dram de sfială și cu oleacă de teamă de-a nu fi pândit de către pizmași; apoi, trei măsuri de împreunare deplină, străluminată cu un bob de zăbavă și de depărtare; apoi, două dramuri de duioșie curată și de gingășie, fără amestec de tărâțe de despărțenie; să se facă un ir cu bob de tămâie de săruturi, cu care să se ungă dinții și mijlocul; câte două măsuri din fiecare fel; apoi, o sută de săruturi, pe cele două preafrumoase granate ce se cunosc, dintre care cincizeci trebuie să fie îndulcite, petrecându-le printre buze, urmând datină porumbeilor, iar cele douăzeci următoare după datina păsărelelor; apoi, două măsuri potrivite de mângâieri de Alep și de suspine de Irak; apoi, două oca de vârfuri de limbă, în gură și în afara gurii, de mestecat și de frământat bine; apoi, a se pune pe o plită trei drahme de grâu de Egipt, adăugându-se untură de cea bună, și a se fierbe în apa dragostei și în siropul dorului, la un foc de lemn de plăceri, în ungherul

patimii; după care să se strecoare totul printr-un divan cât mai moale și să se adauge două oca de sirop de gură și să se bea pe nemâncate, vreme de trei zile. Iar în cea de-a patra zi, să se ia ca masă de prânz o felioară din pepenele iubirii, cu lapte de migdală și cu zeamă de lămâie de jind; apoi, într-un sfârșit, să se ia trei măsuri de frământătură de coapse. Și să se încheie cu o baie, întru desăvârșirea zviduirii. Și salamaleikum!”

Când Attaf-cel-Darnic isprăvi de citit leacurile, nu se putu opri de a râde și de a-și bate palmele una de alta. Pe urmă se uită la Giafar și îi spuse:

— O, fratele meu, doctorul acesta este un doctor mare, iar priceperea lui este o pricepere mare. Iacătă că te-a găsit bolnav de iubire!

Și adăugă:

— Spune-mi, așadar, cine te-a fermecat și de cine te-ai îndrăgostit?

Giafar însă, cu capu-n jos, nu dete niciun răspuns și nu vroi să rostească nicio vorbă. Iar Attaf se simți tare mâhnit de tăcerea pe care Giafar o păstra, și o păstrase față de el, și rămase tare necăjit de lipsa lui de încredere, și îi spuse:

— O, fratele meu, au nu îmi ești tu mai mult decât prieten, au nu ești tu în casa mea așa cum e sufletul într-un trup? Iar între mine și tine au nu sunt oare patru luni petrecute întru prietenie, întru tovărășie, întru tăifăsuială, și întru dragoste curată? Pentru ce, dar, să-mi tăinuiești starea ta? În ce mă privește, sunt tare întristat și sunt înfricoșat că te văd singur, fără de călăuz, într-o treabă atâta de gingașă! Tu, într-adevăr, ești un străin, nu ești din cetatea aceasta de scaun, pe când eu sunt fiu al acestei cetăți, și pot să te ajut cu folos, și pot să-ți risipesc tulburarea și îngândurarea. Pe viața mea, peste care ești stăpân, și pe pâinea și sarea care sunt între noi, mă rog ție să-mi dezvăluiești taina ta!

Și nu încetă să-i tot vorbească așa, până ce îl hotărî să se destăinuiască. Și Giafar săltă capul și-i spuse:

— Nu am să-ți tăinuiesc mai mult pricina tulburării mele, o, fratele meu! Și de-acuma înainte nu am să-i mai învinuiesc pe îndrăgostiții care sunt bolnavi de dor și de nerăbdare. Întrucât iacătă că mi s-a întâmplat o daravelă la care niciodată nu m-aș fi gândit că are să mi se întâmple, nu, niciodată! Și nu știu ce are să mi se tragă din asta, întrucât pățania mea este o pățanie atât de afurisită și de încurcată încât ar putea să ducă la pierderea vieții.

Și îi povesti ce i se întâmplase; cum, după ce șezuse jos pe lavița de marmoră, fereastra se deschisese dinaintea lui, și cum o muierușcă se ivise, cea mai frumoasă de pe vremea ei, care își stropise grădina de la fereastră. Și adaugă:

— Acuma inima mea pătimașă se zbuciumă de dragoste pentru ea! A închis dintr-odată fereastra, după ce a repezit numai o aruncătură de ochi pe ulița unde mă aflam, și a trântit-o atâta de repede de parcă un străin ar fi văzut-o fără iașmac pe față. Și, din pricina preamultului zbuciumului și a pojarului dragostei în care mă aflu pentru ea, iacătă-mă acum că nu mai sunt bun de nimic, și nu mai sunt în stare nici să mănânc, nici să beau ceva; iar somnul mi-e măcinat de patima dorului după aceea care și-a așezat cuibul în inima mea.

Apoi adăugă:

— Și-aceasta-i pățania mea, o, Attaf, fratele meu, și ți-am povestit tot ce mi s-a întâmplat, fără a-ți ascunde nimic.

Când mult-darnicul Attaf auzi spusele oaspetelui său, și când le înțelese tot tâlcul, lăsă capu-n jos și chibzui vreme de un ceas. Întrucât din toate

arătările și din toate semnele auzite, și din zugrăvirea casei, a ferestrei și a uliței, pricepuse, fără putință de îndoială, că frumoasa cu pricina nu era alta decât chiar soția lui, fata lui socru-său, pe care o iubea, și care și ea îl iubea, și care locuia într-o casă aparte, cu slujnicele și roabele ei. Și își zise sieși: „O, Attaf, nu se află ajutor și putere decât numai întru Allah preaînaltul și atotputernicul! Și de la Allah venim și la el ne întoarcem!”

Iar mărinimia lui și strălucirea sufletului său se ridicară pe dată deasupra, și gândi: „Nu am să fiu, în prietenia mea, asemenea aceluia care zidește pe nisip și pe apă, ci, pe Dumnezeul cel atotmăreț! am să-mi slujesc oaspetele cu sufletul și cu tot bunul meu.”

Și, chibzuind așa, se înturnă cu o față zâmbitoare și liniștită înspre oaspete și îi spuse:

— O, fratele meu, liniștește-ți sufletul și înseninează-ți ochii, întrucât iau asupra capului meu de a face ca socotințele tale să răzbată la ținta înspre care năzuiești. Cunosc, într-adevăr, neamurile copilandrei despre care mi-ai vorbit, și care de câteva zile este o femeie despărțită de soțul ei. Și am să mă duc, pe clipă pe dată, să mă îngrijesc de cele de cuviință. Iar tu, o, fratele meu, așteaptă în deplină liniște, întoarcerea mea, și ai să fii mulțumit.

Și îi mai spuse și alte vorbe spre a-l liniști, apoi plecă.

Și se duse la casa lui, în care trăia nevastă-sa, copilandra pe care o văzuse Giafar, și intră în sala bărbaților, fără a-și schimba hainele și fără a spune o vorbă nimănui; și îl chemă pe unul din hadâmbii cei tineri și îi porunci:

— Du-te la socrul meu, părintele stăpânei tale, și spune-i să vină aici!

Iar hadâmbul cel tânăr dete fuga la socru și îl aduse la stăpânul său.

Și Attaf se ridică în cinstea lui socru-său, spre a-l întâmpina, și îl sărută, și îl pofti să șadă, și îi spuse:

— O, taică al meu, nu e nimic decât de bine! Află că, atunci când Allah își trimite binefacerile sale la slujitorii săi, le arată totodată și calea de urmat. Or, calea mea este găsită, întrucât inima mea înclină înspre Mecca și dorește să se ducă să vadă casa lui Allah și să sărute piatra cea neagră a Sfintei Kaabe, pe urmă să plece mai departe la El-Medinah, să vadă și mormântul Profetului— asupra-i fie rugăciunea, pacea, milele și binecuvântările! Și am hotărât să mă duc la locurile sfinte anul acesta, și să-mi fac hagialâcul la ele, ca să mă întorc hagiu desăvârșit. Pentru aceea, nu se cade să las în urma mea nici legături, nici angarale ori datornițe, nici nimic ce-ar putea să-mi apese cugetul, întrucât niciun om nu știe dacă mâine va mai fi sub prietenia ursitei sale. Și, drept aceea, o, taică al meu, te-am chemat spre a-ți înmâna semnul că mă despart de fiica ta, soția mea!

Când socrul prea-darnicului Attaf, părintele soției sale, auzi vorbele acestea și înțelese că Attaf vroia să se despărțească de soție, rămase până peste poate de tulburat și, dând în mintea lui alt tâlc dedesubturilor acelei hotărâri, spuse:

— O, Attaf, fiul meu, ce te silește a săvârși atare faptă? Dacă vrei să pleci, lăsând-o aici pe soția ta, oricât de lungă ți-ar fi lipsa și oricât răspăs ar fi să te călătorești, soția ta nu ar avea de ce să-ți fie mai puțin soție, și avere a ta, și bun al tău! Că nimica nu te silește să te despărțești de ea, o, fiul meu!

Iar Attaf răspunse, pe când lacrimile îi curgeau din ochi:

— O, taică al meu, am făcut jurământ, iar ceea ce este scris trebuie să se întâmple!

Iar părintele tinerei neveste, înmărmurit de vorbele lui Attaf, simți jalea

cum îi năpădește inima. Iar tânăra soție a lui Attaf, la știrea aceea, rămase ca moartă, iar starea ei fu o stare amarnică, iar sufletul i se cufundă în noapte, în amărăciune și în durere. Întrucât îl iubea din copilărie pe soțul ei Attaf, care era fiul unchiului ei, iar dragostea sa pentru el era până peste poate.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă suta noapte

Urmă:

Iar Attaf, după ce îl înștiință de hotărârea luată pe socrul său, grăbi să se ducă la oaspete și să-i spună:

— O, fratele meu, m-am îngrijit de treaba cu tânăra cea despărțită de bărbatul ei, și a vrut Allah să facă a izbândi mijlocirea mea. Bucură-te, așadar, întrucât acuma împerecherea ta cu ea are să fie lesnicioasă. Scoală-te și scutură-te de mâhnire și de mohorală.

Și Giafar se sculă îndată, iar mohorala i se topi, și mâncă și bău cu poftă, și îi mulțumi Ziditorului. Și atunci Attaf îi spuse:

— Află acuma, o, fratele meu, că, pentru ca eu să pot mijloci încă și mai cu folos, nu trebuie ca tatăl iubitei tale, cu care am să mai vorbesc despre însurătoarea ta, să știe că ești un străin și să nu-mi spună: „O, Attaf, da de când își mărită părinții fetele cu bărbați străini, pe care nu îi cunosc?" Așa încât gândul meu este ca tatăl copilei să te cunoască într-un chip cât mai prielnic pentru tine. Și, drept aceea, am să poruncesc să se întindă pentru tine niște corturi la marginea cetății, cu niște chilimuri frumoase, cu perne, cu lucruri scumpe și cu cai. Iar tu să te duci, fără ca să știe cineva că ieși de aici, să te așezi în corturile acelea frumoase, care au să fie corturile tale de drumeție, și să-ți faci o descălecare falnică în cetatea noastră. Iar eu, la rându-mi, o să am grijă a răspândi în toată cetatea zvonul că ești un om de vază de la Bagdad, ba chiar am să spun că ești însuși Giafar Al-Barmaki, și că vii din partea emirului drept-credincioșilor ca să cunoști cetatea noastră! Iar valiul Damascului, și cadiul, și naipul, pe care chiar eu am să mă duc să-i înștiințez de sosirea vizirului Giafar, au să vină singuri în întâmpinarea ta, și au să ți se închine cu salamalekurile lor, și au să sărute pământul dinaintea ta. Iar tu atunci să le spui la fiecare vorbele ce se cade să se spună, și să-i cinstești după cinurile lor. Și am să vin și eu la tine în cort, iar tu să ne spui nouă tuturora: „Am venit în cetatea voastră spre a-mi mai schimba priveliștea și spre a găsi o soție pe placul meu! Și, cum am auzit vorbindu-se despre frumusețea fetei emirului Amr, pe ea mi-ar plăcea s-o iau de soție!" Și atunci, o, fratele meu, nu are să se întâmple decât ceea ce jinduiești.

Așa îi grăi Attaf-cel-Darnic oaspetelui despre al cărui nume și despre a cărui stare nu avea habar, și care nu era altul decât Giafar Al-Barmaki din cap până-n talpă. Și nu se purta în felul acesta față de el decât pentru că îi era oaspete și pentru că Giafar gustase din pâinea și din sarea găzduirii lui. Întrucât Attaf-cel-Darnic era împodobit cu un suflet mare și cu simțăminte dumnezeiești. Și nu s-a mai aflat vreodată pe pământ, până la el, om care

să i se asemuie, și nu are să se mai afle vreodată nici după el.

Iar Giaffar, când auzi vorbele prietenului său, se ridică în picioare și luă mâna lui Attaf și dete s-o sărute; ci Attaf nu vroi să-l lase, ci își trase mâna repede. Și Giafar, tăinuindu-și mai departe numele și cinul lui de mare-vizir, și de cap al barmecizilor, și de cunună a lor, îi mulțumi gazdei sale cu toată căldura sufletului și își petrecu noaptea aceea cu el, și se culcă într-un pat cu el. Iar a doua zi, de cu zori, se sculară amândoi și își făcură spălările, și rostiră rugăciunea de dimineață. Pe urmă plecară împreună, și Attaf îl însoți pe prietenul său afară din cetate.

După care, Attaf porunci să se așeze corturile și să se rostuiască toate cele de trebuință, și cai, și cămile, și catâri, și mamolici, și lăzi cu tot soiul de daruri de împărțit, și sipete mari cu pungi de galbeni și de arginți. Și trimise toate astea afară din cetate, tainic, și se duse iarăși la prietenul său, și îl îmbrăcă într-o mantie de mare-vizir, strălucită întru totul și de mare preț. Și puse să i se întocmească în cortul cel de fală un jeț de mare-vizir, și îl pofti să șadă pe el. Și habar nu avea Attaf că acela ce avea să fie numit de aci înainte marele-vizir Giafar era într-adevăr chiar Giafar, fiul lui Yahia barmecidul! Și, acestea fiind făcute și ticluite, trimise ca pristavi niște robi la naipul Damascului să-l vestească de sosirea lui Giafar, vizirul-cel-mare, trimis cu solie de către calif.

Și, de îndată ce naipul Damascului fu înștiințat despre acea venire, ieși din cetate, însoțit de mai-marii cetății de sub zabetul și de sub ocârmuirea sa, și se duse în întâmpinarea vizirului Giafar, și sărută pământul dinainte-i, și îi spuse:

— O, doamne al meu, pentru ce nu ne-ai dat de știre mai devreme despre binecuvântata ta venire, ca să ne fi fost cu putință a-ți orândui o primire vrednică de cinul tău?

Și Giafar răspunse:

— Nu era nicidecum de trebuință! Miluiască-se Allah să te ocrotească și să-ți sporească sănătatea deplină; ci eu nu am venit aici decât cu gândul de a-mi schimba oleacă priveliștile și de a cunoaște cetatea voastră. Și, de altminteri, nu am să rămân aici decât puțină vreme, numai atât cât să pot a mă însura. Căci, cu adevărat, am auzit că emirul Amr are o fată de neam ales, și doresc de la tine să tocmești treaba cu tatăl ei, și să mi-o dobândești de la el de soție.

Iar naipul Damascului răspunse:

— Ascult și mă supun. Că soțul ei tocmai s-a despărțit de ea, întrucât dorește să se ducă în Hedjaz în hagialâc. Și, de îndată ce răstimpul cel legiuit al despărțirii are să se scurgă, nu are să mai fie nicio piedică pentru ca logodirea cu luminăția ta să-și capete locul.

Și își luă ziua-bună de la Giafar, și plecă, pe clipă pe dată, la părintele tinerei neveste, soția cea despărțită de mult-darnicul Attaf, și îl pofti să vină la corturi, și îi spuse că vizirul-cel-mare Giafar își mărturisise dorința de a-și sărbători căsătoria cu fiică-sa cea de viță aleasă. Iar emirul Amr nu putu să răspundă decât că ascultă și că se supune.

Atunci Giafar dete porunca de a se aduce caftanurile de fală și aurul din pungi, și de a se împărți plocoanele. Și ceru să vină cadiul și martorii și, fără zăbavă, îi puse să scrie senetul de căsătorie. Și puse să se scrie, ca zestre și ca diată pentru tânăra nevastă, zece lăzi cu scumpeturi și zece pungi cu aur. Și porunci să fie scoase darurile, și cele mari și cele mici, și, cu filotimia lui de barmecid, puse să se împartă celor de față, bogați și săraci, pentru ca toată lumea să fie mulțumită. Și, după ce senetul fu scris pe o bucată de hârtie de mătasă, porunci să se aducă apă și zahăr, și puse

să se întindă dinaintea oaspeților mesele cu mâncăruri și cu bunătățuri. Și toată lumea mâncă, și se spălă pe mâini. Pe urmă se aduseră dulcețurile și poamele și băuturile cele răcoritoare.

Și, când totul se isprăvi și după ce senetul fu pecetluit, naipul Damascului îi spuse vizirului Giafar:

— Mă duc să orânduiesc o casă pentru șederea ta și pentru primirea soției tale!

Ci Giafar răspunse:

— Aceasta nu este cu putință. Mă aflu aici trimis în solie de emirul drept-credincioșilor, și trebuie s-o iau cu mine pe soția mea la Bagdad, unde urmează a se face sărbătorile de nuntă, numai acolo.

Iar tatăl soției spuse:

— Ia-ți nevasta, și ai să pleci când îți va plăcea.

Și Giafar răspunse:

— Nici așa nu se poate, întrucât mai întâi trebuie să pun să se facă hainele de mireasă ale fiicei tale, și, de îndată ce au să fie gata, am să plec, chiar în ziua aceea!

Și tatăl răspunse:

— Nu am nimica împotrivă!

Iar când hainele miresei fură gata, și dacă toate lucrurile merseră cum trebuie, tatăl miresei porunci să fie adus palanchinul, iar fiica lui să se suie în el. Și, alaiul luă calea înspre corturi, cu o mulțime de lume. Și, după bun-rămasurile și dintr-o parte și din cealaltă, se dete semnul de plecare. Și Giafar pe calul său, și soția, în palanchinul cel strălucit, luară drumul înspre Bagdad, cu o pohfală măreață și bine orânduită.

Și călătoriră o bucată de vreme. Și tocmai ajunseseră la locul ce se cheamă Tiniat el’Iqab, care se află la cale de o jumătate de zi de la Damasc, când Giafar se uită în urma lui, și zări departe înspre Damasc un călăreț ce venea după ei în goana calului. Și porunci numaidecât caravanei să se oprească, spre a putea să vadă cam ce treabă putea să fie. Iar când călărețul fu aproape de tot de ei, Giafar se uită la el și iacătă că era Attar-cel-Darnic, care venea după ei strigând:

— Nu te opri, o, fratele meu!

Și se apropie de Giafar și îl sărută și îi spuse:

— O, doamne al meu, nu am avut pic de tihnă departe de tine. O, Abu’l-Hassan, fratele meu, ar fi fost mai bine pentru mine să nu te fi văzut și să nu te fi cunoscut niciodată, întrucât acuma nu mai pot să-ți îndur lipsa.

Și Giafar îi mulțumi și îi spuse:

— Nu am fost în stare să mă apăr împotriva tuturor binefacerilor cu care m-ai copleșit. Ci mă rog la Allah să înlesnească întâlnirea noastră cât mai curând și să nu ne mai despărțească niciodată. El este cel atotputernic și el poate ceea ce vrea.

Pe urmă Giafar se dete jos de pe cal și porunci să se aștearnă un chilim de mătase, și șezu alături de Attaf. Și li se aduse un cocoș fript, niște puiandri, niște zaharicale și alte bunătățuri. Și mâncară. Și li se aduseră poame uscate, și curmale coapte. Pe urmă băură vreme de un ceas, și încălecară iar pe caii lor. Și Giafar îi spuse lui Attaf:

— O, fratele meu, orice călător trebuie să plece înspre locul lui de plecare.

Iar Attaf îl strânse la piept, și îl sărută între ochi, și îi spuse:

— O, frate al meu, Abu’l Hassane, să nu curmi trimiterea scrisorilor tale către noi, și să nu-ți alungești lipsa de lângă inima noastră. Și dă-mi știri

despre toate câte ți s-or întâmpla, așa fel încât să fie ca și cum aș fi lângă tine.

Și își mai spuseră și alte vorbe de rămas-bun, și se despărțiră, și fiecare plecă pe drumul său. Și iacă-așa cu Giafar, vizirul cel-mare, de care prietenul său nici cu gândul nu gândea că ar fi chiar Giafar. Și-așa și cu Attaf-cel-Darnâc!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute și una noapte

Urmă:

Iar în ce o privește pe copilandra cea despărțită de bărbat, soția cea proaspătă a lui Giafar, iacătă. Dacă pricepu că și cămilele și caravana se opriseră din mers, scoase capul de sub palanchin și îl văzu pe vărul ei Attaf așezat jos pe chilim lângă Giafar, și cum ședeau amândoi mâncând și bând laolaltă, și cum își luară pe urmă rămas-bun. Și își zise în sineși! „Pe Allah! acela este vărul meu Attaf, iar celălalt este bărbatul care m-a văzut la fereastră și peste care chiar îmi pare că am lăsat să curgă oleacă de apă, când îmi stropeam grădina de la fereastră. Și, fără nicio îndoială, este prieten cu verișorul meu. S-a îndrăgostit de mine și a zugrăvit casa mea; și atunci dărnicia și mărinimia sufletului vărului meu au trecut peste orice; și s-a despărțit de mine pentru ca prietenul lui să mă ia de soție.” Și, cugetând astfel, începu să plângă singurică, în palanchin, și să se căineze despre cele ce i se întâmplaseră, despre despărțenia de verișorul său, pe care îl iubea, de părinții și de rudele ei. Și își petrecu prin minte cine este ea acum și cine fusese. Și lacrimi fierbinți îi curgeau din ochi, în vreme ce spunea stihurile acestea:

Plâng când îmi amintesc de-aceste locuri
Pe care-n suflet pururi le dezmierd.
Plâng frumuseți, și bucurii, și jocuri,
Pe care pe vecie-acum le pierd.
Nu-l osândiți, oh, pe cel ce iubește
Și care din iubire-nebunește!

Aceste locuri și aceste piețe
Cuprind tot ce pe lume am mai drag.
Mărire celui ce cu frumusețe
Le-a-mpodobit pe toate, de la prag.

Păstreze-Allah acele zile sfinte
Pe care le-am trăit aici cu voi,
O, scumpi prieteni! Și mă rog fierbinte
Să mă întoarcă iarăși înapoi.

Iar când sfârși de rostit stihurile, plânse și se jelui, și iarăși spuse:

Mă mir cum fără voi mai pot trai,
Sub viforul atâtor vijelii.
Of, prea-iubiții mei care vă las,
Până la cel din urmă-al vieți-mi ceas
Cu voi are să-mi fie pururea,
Plină de dorul vostru, inima.

După care iar plânse și suspină, și nu se putu opri a-și aminti și stihurile acestea:

O, voi cei căror sufletul v-am dat,
Întoarceți-vă iarăși lângă mine.
Din suflet să vă smulg am încercat,
Ci nu am izbutit, și greu îmi vine.

Cu milă se cuvine să privești
La jertfa unei vieți care se curmă,
Și până-n ceasul morții pământești
Spre tine-și mână dorul cel din urmă.

O, nu mă minunez că v-am pierdut:
M-aș minuna numai dacă vreodată
Ursita întru care m-am născut
Ar fi să-i fie altuia-nchinată.

Și-atâta cu ea! Ci în ceea ce îl privește pe vizirul cel mare Giafar, iacătă. De îndată ce caravana porni iarăși la drum, veni lângă palanchin și îi spuse celei proaspăt măritate:

— O, stăpână a palanchinului, ne-ai omorât!

Ci, la vorbele acestea, ea se uită la el cu dulceață și cu sfiiciune, și răspunse:

— Nu se cade să-ți vorbesc, întrucât sunt verișoara-soție a prietenului și a tovarășului tău Attaf, emirul mărinimiei și al dărniciei față de prieteni. Dacă pâlpâie în tine cel mai mărunt simțământ omenesc, s-ar cădea să faci și tu pentru el ceea ce el, în mărinimia lui, a făcut pentru tine!

Când auzi vorbele acestea, Giafar rămase tare bulburat în sufletul său; ci, pricepând cât de plină de măreție era acea împrejurare, îi spuse tinerei soții:

— O, tu, oare chiar îi ești verișoara-soție?

Iar ea spuse:

— Da! Tu m-ai văzut la fereastră în cutare zi, când s-a întâmplat cutare și cutare lucru, și când inima ți s-a aprins după mine. Și i-ai povestit lui. Iar el s-a despărțit de mine. Și, așteptând să treacă răstimpul legiuit, a pregătit toate câte îmi pricinuiesc atâta mâhnire acuma. Și, dacă te-am lămurit cum stau lucrurile, nu-ți mai rămâne acum decât să te porți ca un om.

Când auzi vorbele acestea, Giafar se porni să suspine amarnic, spunând:

— De la Allah venim și al el ne întoarcem. O, tu, iacătă că acuma îmi ești poprită, și ai rămas în mâinile mele ca un zălog sfânt, până ce ai să te întorci la locul pe care vei binevoi să-l arăți.

Pe urmă spuse uneia dintre slugile lui:

— Te însărcinez cu paza stăpânei tale.

Și călătoriră așa mai departe, zi și noapte; și-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl privește pe califul Harun Al-Rașid, iacătă. Îndată după plecarea lui Giafar, se simți amărât și plin de mâhnire din pricina lipsei lui. Și fu cuprins de o mare nerăbdare, și tulburat de dorul de a-l vedea iar. Și se căi de porunca peste putință de împlinit la care îl osândise pe vizir, nevoindu-l astfel să rătăcească prin pustiuri și sihăstrii ca un pribeag, și silindu-l, la anaghia aceea, să-și părăsească locurile de baștină. Și trimise crainici în toate părțile să-l caute. Ci nu putu să capete nicio știre despre el, și rămase tare necăjit că nu-l mai avea alături. Și așa că îi ducea dorul și îl aștepta.

Or, când Giafar cu caravana lui ajunse aproape de Bagdad, califul fu înștiințat despre aceasta și se bucură în sufletul său, și își simți inima cum i se ușurează și pieptul cum i se înfiorează. Și ieși întru întâmpinarea lui, și, de îndată ce ajunse lângă el, îl sărută și îl strânse la piept. Și se întoarseră împreună la palat, iar emirul drept-credincioșilor îl pofti pe vizirul său să-i stea alături și îi zise!

— Acuma, istorisește-mi povestea ta din clipa când ai ieșit din palatul acesta, și tot ce ți s-a întâmplat în răstimpul cât ai lipsit.

Și Giafar îi istorisi toate câte i se întâmplaseră, din clipa plecării sale până în clipa întoarcerii. Ci nu este de niciun folos să le mai spunem și noi încă o dată. Iar califul fu cuprins de o minunare mare, și zise:

— Uallahi! mi-ai pricinuit multă mâhnire cu lipsa ta. Ci acuma tare aș dori să-l cunosc pe prietenul tău! Iar în ce o privește pe copilandra din palanchin, socotința mea este că se cade să te despărțești numaidecât de ea, și s-o pornești pe drumul de întoarcere, însoțită de o slugă de credință. Întrucât dacă tovarășul tău are să vadă în tine un vrăjmaș, are să ne fie și nouă un vrăjmaș; iar dacă va găsi în tine un prieten, are să ne fie și nouă tot prieten. Și avem să-l poftim să vină în mijlocul nostru, și avem să-l vedem, și are să ne facă bucurie a-l aștepta, și avem să ne petrecem vremea cu el în voioșie. Un atare om nu este de lepădat, iar de la mărinimia lui avem să tragem o pildă mare și multe alte lucruri folositoare.

Și Giafar răspunse:

— A asculta înseamnă a ne supune.

Și porunci să se orânduiască pentru copila cu pricina o casă tare frumoasă, într-o grădină plăcută, și puse la poruncile ei un șir întreg de robi și de slugi. Și îi trimise încă chilimuri și farfuriuri și toate lucrurile celelalte de câte s-ar fi putu a avea trebuință. Ci nu se duse pe la ea și nu căută s-o vadă vreodată. Și în fiecare zi îi trimitea salamalekurile lui și vorbe liniștitoare în ce privește întoarcerea sa acasă și întâlnirea cu vărul ei. Și îi hotărî o mie de dinari pe lună pentru cheltuielile ei de trai. Și-atâta cu Giafar și cu califul și cu copilandra din palanchin.

Ci în ceea ce îl privește pe Attaf, lucrurile luară cu totul altă întorsătură! Într-adevăr, de cum își luă bun-rămas de la Giafar și porni îndărăt pe drumul său, toți cei care erau zavistioși pe el se prilejuiră de întâmplări spre a-i vicleni pieirea în mintea naipului de la Damasc. Și îi spuseră naipului:

— O, doamne al nostru, au cum de nu-ți arunci ochii înspre Attaf? Ori tu nu știi că vizirul Giafar era prietenul lui? Și nu știi că Attaf a dat fuga după el, spre a-și lua rămas-bun, atunci când oamenii noștri s-au întors, și că l-a însoțit până la Katifà? Și nu știi că Giafar i-a spus atunci: „Nu ai trebuință de nimic ce ți-aș putea rostui, o, Attaf?” Și că Attaf i-a răspuns: „Da, am trebuință de ceva. Și anume de un firman al califului, prin care să fie mazilit naipul Damascului.” Și astea au fost spuse și făgăduite între ei.

Și lucrul cel mai cuminte care îți rămâne de făcut este să-l poftești la tine la masa de dimineață, până a nu te pofti el la masa lui de seară. Întrucât izbânda se caută în prilej, iar norocul nu îl ajută decât pe acela care îndrăznește.

Și naipul Damascului răspunse:

— Bine ați grăit! Aduceți-l, așadar, la mine numaidecât.

Iar ei se duseră acasă la Attaf, care se odihnea liniștit, fără să aibă habar că cineva ar putea să țese ceva împotriva sa. Și se aruncară asupra-i, înarmați cu săbii și cu bâte, și-l bătură până îl umplură de sânge. Și îl târâră dinaintea naipului. Iar naipul porunci să-i fie prădată casa. Și robii lui, și bunurile lui, și toți ai lui trecură în mâinile afurisiților. Și Attaf întrebă:

— Care este nelegiuirea mea?

Iar ei răspunseră:

— O, față de catran! au chiar atâta ești de neștiutor al județului lui Allah (preamărit fie el!), încât să-l vicleneşti pe naipul Damascului, domnul și părintele nostru, și pe urmă să socoti că poți a dormi tihnit în casa ta?

Și i se dete poruncă gâdelui să-i taie capul pe clipă pe dată. Și gâdea îi rupse o bucată din mantie și îl legă la ochi. Și chiar apucase să ridice spada asupra gâtului lui Attaf, când unul dintre emirii ce se aflau de față la osândă se ridică și zise:

— O, naipule, nu te grăbi așa să poruncești a i se tăia acestui om capul. Căci graba este sfat de la Șeitan, iar zicala spune: „Numai acela ajunge la țintă care poartă răbdarea în inima sa, pe câtă vreme greșeala este fapta aceluia ce se grăbește”. Oprește-te, dar, de a te grăbi în ce privește gâtul acestui om; întrucât s-ar putea ca aceia care au vorbit împotriva lui să nu fie decât niște mincinoși. Și nimenea nu este ocolit de zavistie. Așa că ai răbdare, întrucât s-ar putea să te căiești mai târziu că i-ai luat viața pe nedrept. Și cine știe ce are să se întâmple, când vizirul Giafar are să audă năpasta pe care ai poruncit s-o îndure prietenul și tovarășul său! Și-atunci capul tău nu are să-ți mai stea în tihnă pe grumaz.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute doua noapte

Urmă:

Când auzi vorbele acestea, naipul Damascului se scutură de somnia lui, și ridică mâna, și opri spada ce amenința de-atâta de aproape viața lui Attaf. Și porunci ca Attaf să fie numai aruncat în temniță și legat cu lanțul de gât. Și îl târâră, în pofida țipetelor și a rugăminților lui, în temnița cetății, și fu legat de gât cu lanțul, precum fusese poruncit. Și toate nopțile și toate zilele Attaf și le trecea plângând, luându-l de martor pe Allah și rugându-l să-l izbăvească de chinuri și de năpaste.

Și trăi în felul acesta vreme de trei luni.

Or, într-o noapte, se trezi și se umili dinaintea lui Allah, și făcu câțiva pași prin temnița lui, atâta cât îi îngăduia lungimea lanțului. Și văzu că era

singur în temniță și că temnicerul, care în ajun îi adusese pâinea și apa, uitase să încuie ușa în urmă-i. Și de la ușa aceea întredeschisă venea o lumină slabă. Iar Attaf, dacă văzu așa, își simți deodată vinele cum i se umflă de o putere până peste poate, și dintr-o zvâcnitură rupse lanțul care îl lega. Și, pe dibuite, cu multă grijă, o luă la picior prin întortocheturile temniței adormite și, până la urmă, se pomeni dinaintea chiar a porții ce da înspre uliță. Și nu avu mult de scotocit până să găsească cheia, spânzurată într-un cui. Și, deschizând ușa, fără niciun zgomot, ieși în uliță și fugi în noapte. Iar negurile lui Allah îl ocrotiră până dimineața.

Și, de îndată ce porțile cetății se deschiseră, ieși amestecându-se printre lume, și grăbi pasul înspre Alep. Și, după o drumeție lungă, ajunse fără de necaz la cetatea Alepului, și intră în geamia cea mare. Și acolo văzu o ceată de oameni străini care se pregăteau vădit de plecare. Și îi întrebă unde se duc. Iar ei răspunseră:

— La Bagdad!

Și Attaf strigă pe dată:

— Merg și eu cu voi!

Iar ei spuseră:

— Trupurile noastre ale pământului sunt, ci zahareaua nu ne vine decât numai de la Allah!

Și plecară, cu Attaf între ei. Și, peste douăzeci de zile de drum, ajunseră la cetatea Kufa; și își urmară așa călătoria până ce ajunseră la Bagdad. Și Attaf văzu o cetate strașnic zidită, și falnică, și bogată în palate mărețe care se înălțau până la cer, și plină de grădini frumoase; și trăiau în ea deopotrivă și învățați și neștiutori, și săraci și bogați, și buni și răi. Și intră în cetate, învăluit în mantia lui de om sărac, pe cap cu un turban slinos și deșirat, și cu o barbă nețesălată și cu niște plete tare lungi peste ochi. Și starea lui era jalnică. Și așa intră el pe ușa de la cea dintâi geamie din cale. Și nu mâncase de două zile. Și șezu jos într-un colț, să se odihnească și să cugete cu jale, când un cerșetor, din tagma cerșetorilor care milogesc pe la porțile lui Allah, intră în geamie și veni de șezu chiar dinaintea lui. Și puse jos de pe umeri un sac vechi pe care îl avea în cârcă, și îl deznodă, și scoase o pâine, pe urmă un pui, pe urmă altă pâine, pe urmă niște plăcinte, pe urmă o portocală, pe urmă niște măsline, pe urmă niște gogoși cu curmale, pe urmă un castravete. Și flămândul de Attaf cu ochii lui vedea și cu nasul lui adulmeca. Iar cerșetorul începu să mănânce, și Attaf să se uite la el, pe când cerșetorul înfuleca tihnit prânzul acela, care părea chiar masa lui Issa, fiul Miriamei (asupra lor a amândurora fie pacea și binecuvântarea lui Allah!). Și Attaf, care nu numai că nu mâncase de două zile, da care de patru luni nu se mai săturase, își zise în sineși: „Pe Allah! tare aș mai lua o îmbucătură din puiandrul acela minunat, și o bucată din pâinea aceea, și baremi o felie din castravetele acela grozav”. Și dorința de pâine și de puișor și de castravete ardea atâta de tare în ochii lui, încât cerșetorul se uită la el. Și, de atâta foame năprasnică, Attaf nu se putu opri să nu plângă iar cerșetorul dete din cap uitându-se la el și, după ce înghiți îmbucătura de minunăție care îi umplea gura, prinse grai și spuse:

— Pentru ce, dar, o, taică al bărbilor slinoase, faci ca străinii și ca javrele cele hămesite care cerșesc cu ochii bucățica pe care o mănâncă stăpânul lor? Pe ocrotirea lui Allah! de-ai vărsa tu atâtea lacrimi cât să umpli cu ele și Yaxartul, și Bactrosul, și Dajlahul, și Eufratul, și apa Bassrei, și apa Antiohiei, și Orontele, și Nilul Egiptului, și marea cea sărată, și adâncurile tuturor oceanelor, tot nu ți-aș da nicio bucată din ce mănânc. Da dacă vrei să mănânci pui alb și pâine caldă și miel fraged și toate

zaharicalele și plăcintele lui Allah, nu ai decât să bați la poarta vizirului-cel-mare Giafar, fiul lui Yahia barmecidul. Întrucât și el a primit la Damasc găzduire de la un om pe nume Attaf, și întru amintirea și întru cinstirea aceluia își împarte și el acuma milele; și nici nu se mai scoală, nici nu se mai culcă fără a vorbi despre el.

Când auzi vorbele acestea ale cerșetorului cel cu sacul bine ticsit, Attaf își ridică ochii înspre cer și grăi: „O, tu, cel ale căror gânduri sunt de nepătruns, iacătă că îți reverși iarăși milele tale asupra slujitorului tău!" Și rosti stihurile acestea:

De-ndată ce-ți vezi trebile-ncurcate,
Le lasă-n plata Domnului-a-toate.
Pe mană șezi lângă necazul tău
Și-alungă de la tine gândul rău.

După care se duse la un neguțător de hârtie și îi ceru să-i dea de milă o bucățică de hârtie și să-i împrumute un calam, numai cât să scrie câteva cuvinte. Și neguțătorul binevoi să-i dea ceea ce îi ceruse. Și Attaf scrise cele ce urmează:

„Din partea fratelui tău Attaf, pe care Allah îl știe! Cel ce stăpânește lumea să nu carecumva să se îngâmfe, întrucât într-o zi va fi doborât și va rămâne singur în țărână cu soarta lui cea amară. Dacă m-ai vedea nu m-ai mai cunoaște, din pricina sărăciei și a ticăloșiei; căci potrivniciile vremilor, foamea, setea și un drum lung mi-au adus și trupul și sufletul în stare de sfârșeală. Și iacătă că, sosind aici, te găsesc iară. Și pacea fie cu tine!"

Pe urmă împături scrisoarea și dete calamul îndărăt stăpânului lui, mulțumind cu căldură. Și întrebă unde este casa lui Giafar. Și, după ce i se arătă unde este, Attaf se opri și șezu dinaintea porții, la oarecare depărtare. Iar străjerii de la poartă îl văzură cum sta așa în picioare acolo și nerostind nicio vorbă. Și nici ei nu-i ziseră nimic. Și tocmai când începea să se simtă tare încurcat de șederea aceea, un hadâmb, îmbrăcat într-o mantie falnică și încins cu un brâu de aur, trecu pe lângă el. Și Attaf se duse la hadâmb și îi sărută mâna și îi spuse:

— O, doamne al meu, trimisul lui Allah! (asupra-i fie rugăciunea și pacea!) a spus: „Mijlocitorul unei fapte bune este ca și acela care săvârșește fapta cea bună, iar acela care a făcut o faptă bună este din rândul preafericiților lui Allah în cer".

Și hadâmbul întrebă:

— Și de ce ajutorință ai lipsă?

El spuse:

— Doresc de la bunătatea ta să duci hârtia aceasta stăpânului acestei case, spunându-i: „Fratele tău Attaf este la poartă".

Când auzi asemenea vorbe, hadâmbul fu cuprins de o mânie mare, și ochii îi ieșiră din cap, și zbieră:

— O, mincinos sfruntat! Așa socoti tu că arată fratele vizirului Giafar?

Și, cu mâna în care ținea un toiag cu capătul de aur îl plesni pe Attaf peste față. Și sângele lui Attaf țâșni din obraz, și bietul de el căzu cât era de lung la pământ, întrucât osteneala, foamea și plânsetul îl slăbiseră până peste poate. Ci stă la *Sfânta Carte:* „Allah a pus simțământul bunătății în inima unor robi, întocmai cum a pus simțământul răutății în inima unor nerobi"; drept aceea, un alt hadâmb, care văzuse de departe tot ce se petrecuse, se duse la cel dintâi, plin de mânie și de supărare față de cele ce făcuse, și de milă față de Attaf. Iar hadâmbul dintâi spuse:

— N-ai auzit că se dedea frate cu vizirul Giafar?
Iar cel de al doilea hadâmb îi răspunse:
— O, om al răutății, și fiu al răutății, și rob al răutății! O, blestematule! O, mișelule! Da ce, Giafar, o fi vreun proroc de-ai noștri? Au nu e și el un câine de-al pământului ca și noi? Au nu toți oamenii sunt frați, dacă au ca tată și ca mamă pe Adam și pe Eva, și n-a zis poetul:

Toți oamenii pe lume-s frați de-o seamă:
Părinte li-e Adam, iar Eva mamă.

Și osebirea nu se află oare numai în bunătatea mai multă ori mai puțină din inimi?
Și, după ce vorbi astfel, se aplecă asupra lui Attaf, și îl ridică, și îl ajută să șadă jos, și îl șterse de sângele ce-i curgea pe față, și îl spălă, și îi scutură praful de pe haine, și îl întrebă:
— O, fratele meu, ce dorești?
Și Attaf răspunse:
— Nu doresc decât ca hârtia aceasta să-i fie dusă lui Giafar și să-i fie dată în mână.
Iar slujitorul cel cu inimă miloasă luă hârtia din mâinile lui Attaf și intră în sala în care ședea vizirul cel mare Giafar barmecidul, în mijlocul dregătorilor, al rudelor și al prietenilor săi, unii stându-i de-a dreapta, iar alții de-a stânga. Și toți beau, și spuneau stihuri, și se desfătau cu zvoana de alăute și cu cântările cele dulci. Iar Giafar vizirul, cu pocalul în mână, le spunea celor dimprejurul său:
— O, voi toți câți sunteți laolaltă, lipsa de dinaintea ochilor nu înseamnă și lipsa din inimă. Și nimica nu poate să mă oprească a nu mă gândi la fratele meu Attaf, și să vorbesc despre el. Acela-i omul cel mai strălucit al vremii și al anilor lui. Mi-a dăruit cai, și robi tineri, albi și negri, și fete tinere, și haine frumoase, și lucruri scumpe, atâtea cât să întocmească zestrea și adiata pentru soția mea. Și dacă nu s-ar fi purtat așa, eu hotărât că m-aș fi prăpădit și aș fi pierit fără de mântuire. Și a fost binefăcătorul meu, fără să știe cine sunt, și a fost darnic fără niciun gând de câștig ori de vreun folos!
Când slujitorul cel cu suflet bun auzi vorbele acestea ale stăpânului său, se bucură în inima lui, și păși înainte, și își plecă gâtul și capul dinainte-i, și îi înfățișă hârtia. Iar Giafar o luă și, citind-o, fu cuprins de o stare de tulburare ca un om care ar fi băut otravă. Și nu mai știu nici ce face, nici ce spune. Și căzu cât era de lung, drept cu fața pe podea, încă mai ținând în mână cupa de cleștar și hârtia. Și cupa se sparse într-o puzderie de bucățele, și îl tăie la frunte, adânc. Și sângele începu să curgă, iar hârtia îi scăpă din mână.
Când slujitorul văzu toate astea, dete zor să-și sloboadă picioarele în vânt, din pricina spaimei de ce avea să urmeze. Iar prietenii vizirului Giafar îl ridicară pe stăpânul lor și îi opriră curgerea sângelui. Și strigară:
— Nu se află mântuire și putere decât întru Allah cel preaînalt și atotputernic! Blestemații aceștia de slujitori sunt pururea bântuiți de firea lor cea rea: tulbură viața domnilor din palate și îi supără în ceasurile lor cele mai plăcute. Pe Allah! acela care a scris hârtia aceasta chiar că ar trebui să fie târât la valiu, care să-i ardă o sută de ciomege și să-l arunce în temniță.
Și, ca urmare, robii vizirului ieșiră să-l caute pe cel care scrisese hârtia. Și Attaf curmă toată căutarea spunând:

— Eu sunt, o, stăpânii mei!

Iar ei îl înșfăcară și îl târâră dinaintea valiului, și cerură să-i hotărască o sută de lovituri de ciomag. Și valiul așa făcu. Și, pe deasupra, porunci să se scrie pe lanțurile lui din temniță: „Pe viață”. Așa-i făcură lui Attaf-cel-Darnic! Și iarăși îl aruncară la popreală, unde șezu alte două luni, și unde urmele i se pierdură și i se șterseră.

Și, după aceste două luni, se născu un copil la emirul dreptcredincioșilor Harun Al-Rașid care, cu prilejul acela, porunci să se împartă pomeni și să se facă daruri la toată lumea, iar întemnițații să fie sloboziți din temnițe și din poprelişti. Iar printre cei ce fură scoși astfel din lanțuri se aflã și Attaf-cel-Darnic.

Când se văzu slobozit de la opriș, slab, flămând, prăpădit și gol, Attaf își ridică privirile înspre cer și strigă: „Preamărit să fii, Doamne, în toată împrejurarea!” Și oftă și zise: „Am îndurat toate acestea din pricină, fără de îndoială, că oi fi săvârșit vreo greșeală cândva, întrucât Allah m-a fericit cu milele sale cele mai alese, iar eu i-am răspuns cu neascultare și răzvrătire. Ci mă rog lui fierbinte să mă ierte, întrucât mă cufundasem prea tare în stricăciune și în purtarea mea cea ticăloasă!”

O, Doamne, muritorul săvârșește
Ce nu se cade și ce nici gândește!
E-un biet sărman, și-ntreagă viața-i ține
Numea de sfânta milă de la tine.

Într-ale vieții patimi și plăceri,
De sine-și uită, și de ce-a fost ieri.
Plin de prostie pururi va rămâne,
Tu iartă-i lui greșalele, stăpâne!

Și mai vărsă câteva lacrimi, și își zise în sineși: „Acuma ce să fac? Dacă plec înspre țara mea, slab cum sunt, am să mor înainte de-a ajunge acolo; iar de-aș avea norocul să ajung, nu aș avea nicio liniște pentru viața mea, din pricina naipului; iar dacă rămân aici, printre cerșetori, să cerșesc și eu, niciunul dintre ei nu are să mă îngăduiască în isnaful lor, întrucât nimenea nu mă cunoaște; și nu pot să-mi fiu pentru mine de niciun ajutor și de niciun folos.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treia noapte

Urmă:

…Drept aceea, am să las grija soartei mele aceluia carele este stăpânul soartelor. Iacătă că totul s-a întors împotriva mea, și totul este potrivnic așteptărilor mele. Și multă dreptate avea poetul atunci când spunea:

Am străbătut întreg pământul
Din Răsărit până-n Apus,

Și numai trudă și durere
Aflai oriunde m-am fost dus.

Am cunoscut potop de oameni,
Dar nicăierea n-am găsit
Un om să-mi fie pe potrivă
Și nici prieten nesmintit.

Și iarăși plânse și jeli: „O, Dumnezeule! dă-mi virtutea răbdării!” După care se ridică și porni înspre o geamie, în care intră. Și șezu acolo până după amiază. Iar foamea lui nu făcu alta decât să sporească; și Attaf zise: „Pe milosârdia și pe atotputernicia ta, mă jur că nu am să cer nimic de la nimeni altul afară de tine!” Și șezu în geamie, fără a întinde mâna la niciun drept-credincios, până la căderea nopții. Și-atunci ieși, zicând: „Știu spusa Profetului – asupra-i fie binecuvântarea și tihna lui Allah! – care zice: «Allah îți îngăduie să dormi în sfântul lui lăcaș, ci tu lasă lăcașul pentru închinătorii săi, căci sfântul lăcaș este pentru rugăciune și nu pentru dormit»”.

Și rătăci pe uliți o vreme, până ce, într-un sfârșit, ajunse la niște ziduri năruite, unde intră spre a-și trece noaptea și a dormi. Și, în beznă, se împiedică și căzu cu fața la pământ. Și simți că se prăbușise chiar peste lucrul de care se împiedecase. Și văzu că era trupul unui om ucis de curând. Iar cuțitul ucigașului se afla lângă el pe pământ.

Iar Attaf, când pricepu cum stă treaba, sări în sus cu zdrențele de pe el năclăite de sânge. și șezu așa, împietrit, buimăcit și neștiind la ce să se îndemne, zicându-și: „Oare să stau ori să fug?” Și, pe când se afla în starea aceea, valiul și cu oamenii săi de la agie tocmai treceau pe dinaintea intrării de la ruină; și Attaf strigă:

— Veniți de vă uitați aici!

Iar ei intrară cu făcliile lor și găsiră trupul celui omorât, și cuțitul lângă el, și pe nenorocitul de Attaf în picioare, la capul celui omorât, cu zdrențele lui cruntate de sânge. Și răcniră la el:

— O, mișelule, tu l-ai ucis!

Iar Attaf nu dete niciun răspuns. Ei atunci se repeziră pe el, iar valiul le zise:

— Legați-l belci și aruncați-l în temniță, până ce avem să dăm seama despre întâmplarea aceasta marelui-vizir Giafar. Iar dacă Giafar are să poruncească moartea ucigașului, avem să-l dăm în seama călăului.

Și făcură precum spuseră.

Și-așa că a doua zi calemgiul de la agie puse în scris pentru Giafar toată întâmplarea, ticluită astfel: „Am intrat într-o ruină și am dat acolo peste un ins care îl omorâse pe altul. Iar noi l-am cercetat, și el a mărturisit, cu tăcerea lui, că era făptașul omorului. Care sunt dară poruncile tale?” Iar vizirul porunci să-l dea morții. Și, ca urmare, îl scoaseră pe Attaf din temniță, îl târâră la locul unde se făceau spânzurătorile și tăierea capetelor, rupseră o fâșie din zdrențele lui și îl legară cu ea la ochi. Și îl deteră în seama gâdelui. Iar gâdea îl întrebă pe valiu:

— O, doamne al meu, să-i retez gâtul?

Și valiul răspunse:

— Kes!

Iar gâdele își roti sabia cea ascuțită, care străluci și aruncă sclipiri în văzduh; și o răsuci, și o și adusese înainte spre a-i zbura căpățâna lui Attaf, când un strigăt se auzi în spatele lui:

— Oprește-ți mâna!

Și era glasul vizirului cel mare Giafar, care se întorcea dintr-o preumblare.

Iar valiul îi ieși înainte și sărută pământul dintre mâinile lui. Și Giafar îl întrebă:

— La ce s-a strâns aici atâta lume?

Și valiul răspunse:

— La osânda unui tânăr de la Damasc, cel pe care l-am găsit ieri în casa năruită, și care, la toate întrebările noastre, de trei ori rostite, a răspuns cu tăcerea, în privința insului de viță aleasă pe care l-a ucis.

Și Giafar zise:

— Aha, un om a venit de la Damasc până aici ca să se bage într-o belea ca aceasta? Uallahi, iacătă un lucru peste putință!

Și porunci să fie adus osânditul dinaintea lui. Și când osânditul ajunse dinainte-i, Giafar nu îl cunoscu, întrucât înfățișarea lui Attaf se schimbase, iar chipul său cel frumos și toată fala strălucirii lui se topiseră de mult. Și Giafar îl întrebă:

— Din ce țară ești, o, tinere?

Iar el răspunse:

— Sunt un om din Damasc!

Și Giafar întrebă:

— Chiar din oraș, sau de prin satele învecinate?

Iar Attaf răspunse:

— Uallahi! o, doamne al meu, sunt chiar din cetatea Damascului, în care m-am născut.

Și Giafar întrebă:

— Nu cumva l-ai cunoscut, din întâmplare, pe un om vestit pentru mărinimia și pentru dărnicia inimii lui, pe care îl chema Attaf?

Iar osânditul la moarte răspunse:

— L-am cunoscut pe vremea când erai prieten cu el și ședeai la el, în cutare casă, pe cutare uliță, din cutare mahala, o, stăpâne al meu, și când vă duceați amândoi să vă preumblați împreună prin grădini! L-am cunoscut atunci când te-ai însurat cu verișoara și soția lui! L-am cunoscut când v-ați luat rămas-bun pe drumul Bagdadului, și când ați băut din aceeași cupă!

Și Giafar răspunse:

— Da! tot ceea ce spui despre Attaf este adevărat! Da ce s-a întâmplat cu el după ce ne-am despărțit?

Și el răspunse:

— O, stăpâne al meu, a fost bătut de soartă; și i s-a întâmplat cutare și cutare și cutare lucru!

Și îi înșirui istorisirea a toate câte i se întâmplaseră, din ziua despărțirii lor, pe drumul ce ducea la Bagdad, până în clipa când gâdele era să-i reteze gâtul. Și spuse stihurile acestea:

M-a luat în gheare timpul
Și m-a supus și-nfrânt,
Pe când tu îți duci viața
În slavă și în cânt.

Jur împrejuru-mi lupii
Se strâng să mă sfâșie,
Pe când tu, leul falnic,

Stai plin de măreție.

Orice-nsetat din lume
La ușa ta când bate,
Tu îi alini durerea
Și buzele-nsetate.

E cu putință oare
Ca eu să mor de sete,
Când tu ești tuturora
Izvor de zaiafete?

Și, după ce rosti stihurile acestea, strigă:

— O, Giafar, doamne al meu, te cunosc!

Și mai strigă:

— Eu sunt Attaf!

Iar Giafar, la rându-i, se ridică în picioare, dând un strigăt mare, și se repezi în brațele lui Attaf. Și-atâta de mare fu bucuria lor, încât rămaseră ca amețiți vreme de câteva clipe. Și, când își veniră iarăși în fire, se sărutară și se întrebară unul pe altul despre toate câte li se întâmplaseră, de la început până la sfârșit. Și încă nu sfârșiseră ei de a-și face toate destăinuirile, când un strigăt mare se auzi: și se întoarseră și văzură că strigătul fusese scos de un șeic, care venea spunând:

— Nu este omenește ceea ce se petrece aici!

Și se uitară la el și văzură că șeicul acela era un bătrân cu o barbă cănită cu hennea, și cu capul coperit de o basma albastră. Și Giafar, când îl văzu, îl pofti să vină la el și îl întrebă ce necaz îl aduce. Iar șeicul cel cu barba cănită strigă:

— Depărtați-l, o, oamenilor, pe nevinovatul de sub satâr! Întrucât omorul acela nu este săvârșit de el, și el n-a ucis pe nimeni; iar leșul tânărului omorât nu este fapta lui, și nu are niciun amestec în treaba aceasta! Întrucât ucigașul nu sunt decât chiar eu!

Și Giafar vizirul spuse:

— Atunci tu l-ai omorât?

El răspunse:

— Da!

El întrebă:

— Și pentru ce l-ai ucis? Au nu ți-e pic de teamă de Allah în inima ta, de ucizi așa un fiu de neam ales, un hașimit?

Iar șeicul răspunse:

— Tânărul pe care l-ați găsit mort era bunul meu, și eu însumi l-am crescut. Și în fiecare zi căpăta bani de la mine pentru cheltuielile lui. Ci, în loc să-mi fie credincios, se ducea să petreacă ba cu unul Șumușag, ba cu unul Najiș, ba cu Ghazis, ba cu Ghubar, ba cu Ghușir, ba cu alți ticăloși; și își petrecea zilele cu ei, dându-mă uitării pe mine. Și, pe barba mea! toți se lăudau că l-au avut, până și Odis măturătorul de murdării, până și Abu-Butran papugiul. Iar ciuda mea nu făcea decât să sporească în fiece zi. Și degeaba l-am povățuit, și degeaba m-am străduit să-l fac să-și schimbe purtările acelea, că n-a ascultat de niciun sfat și de nicio dojană; până când, într-un sfârșit, alaltăieri seară, l-am prins cu numitul Șumușag, mățălarul; și, când l-am văzut așa, s-a înnegurat lumea dinaintea feței mele, și, chiar în casa năruită în care l-am prins, acolo l-am și omorât! Și m-am dezlegat așa de toate chinurile câte mi-a pricinuit. Și asta-i povestea

mea!

Pe urmă, adăugă:

— Și am păstrat tăcere până astăzi. Ci, când am auzit că în locul făptașului avea să fie osândit un nevinovat, n-am mai putut să păstrez taina și am venit aici ca să-l scot pe nevinovat de sub secure! Și iacătă-mă dinaintea voastră: frângeți-mi grumazul și luați viață pentru viață! Da dați-i mai întâi drumul tânărului acestuia nevinovat, care nu are niciun amestec în treaba asta!

Iar Giafar, auzind vorbele șeicului, cugetă o clipă și zise:

— Pricina este îndoielnică! Și, la îndoială, nu ai alta de făcut decât să depărtezi mâna! O, șeicule, du-te în pacea lui Allah, și să ți se ierte!

Și îi dete drumul.

După care îl luă pe Attaf de mână, și îl strânse iarăși la piept, și îl duse la hammam. Și, după ce prăpăditul de Attaf se învioră și se întremă, se duse cu Giafar la palatul califului. Și intră la calif și sărută pământul dintre mâinile lui și zise:

— Attaf-cel-Darnic se află aici, o, emire al drept-credincioșilor! Acela care mi-a fost gazdă la Damasc, care m-a omenit cu atâta cinstire, cu atâta bunătate și cu atâta dărnicie, și care m-a așezat mai presus decât chiar sufletul lui!

Și Al-Rașid spuse:

— Adu-l la mine numaidecât!

Și Giafar îl aduse așa cum era, slăbit, vlăguit și tremurând încă de tulburare. Ci Attaf tot nu se lăsă a nu-i închina califului temenelile și salamakurile sale, în cel mai frumos chip și cu cele mai iscusite vorbe. Iar Al-Rașid suspină când îl văzu și spuse:

— În ce stare te văd, o, bietul de tine!

Iar Attaf plânse; și, la poftirea lui Al-Rașid, își istorisi toată povestea, de la început până la sfârșit. Și, în vreme ce povestea, Al-Rașid plângea și suspina, la fel ca și Giafar, plin de mâhnire.

Și iacătă că, estimp, intră șeicul cel cu barba cănită, cel ce fusese iertat de către Giafar. Și califul, când îl văzu, începu să râdă.

Pe urmă îl rugă pe Attaf-cel-Darnic să șadă, și îl puse să-și mai spună o dată povestea. Și, când Attaf sfârși de istorisit, califul se uită la Giafar și îi zise!

— Ia spune-mi, o, Giafar, ce socoți să faci pentru fratele tău Attaf?

Și el răspunse:

— Mai întâi, sângele meu este sângele lui, iar eu îi sunt rob. Apoi, țin gata, anume pentru el, niște lăzi în care se află trei milioane de dinari de aur; apoi, de tot atâtea milioane, am pregătit pentru el niște cai de soi ales, niște copilandri, niște robi albi și negri, niște fete din toate țările, și tot felul de bunuri. Iar el are să șadă cu noi, ca să ne bucurăm de el.

Și adăugă:

— În ceea ce privește verișoara și soția sa, aceasta-i o treabă între mine și el!

Și califul pricepu că venise vremea să-i lase singuri pe cei doi prieteni; și le îngădui să plece. Și Giafar îl duse pe Attaf acasă și îi spuse:

— O, Attaf, fratele meu, află că fiica socrului tău este neatinsă, și că nu i-am văzut chipul dezvelit, din ziua de când noi doi ne-am despărțit. Și iacătă că m-am dezlegat și m-am despărțit de ea, lăsând-o ție; și am șters senetul de nuntă dintre mine și ea. Și îți dau îndărăt, tot în starea în care se afla, zălogul cel scump pe care l-ai pus în mâinile mele.

Și așa fu. Iar Attaf și verișoara sa se găsiră iarăși, cu aceeași dragoste și

cu aceeași bucurie.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patra noapte

Urmă:

Iar în ceea ce îl privește pe naipul Damascului, care fusese izvorul tuturor necazurilor lui Attaf, califul își trimise caraliii să-l zeberească și să-l lege în lanțuri, și să-l arunce în temniță. Și să-l lase acolo până la o nouă poruncă.

Iar Attaf petrecu la Bagdad câteva luni, în fericire desăvârșită, alături de verișoara lui și alături de Giafar, prietenul său, și în tovărășia lui Al-Rașid. Și tare ar mai fi vrut să-și petreacă toată viața la Bagdad; ci îi veneau de la Damasc noian de scrisori din partea rudelor și a prietenilor săi, care îl rugau stăruitor să se întoarcă în țara lui; și socoti că era dator să facă așa. Și se duse să ceară buna învoire a califului, care îi dete îngăduința, da nu fără păreri de rău și nu fără suspine de prieten. Ci nu vroi să-l lase să plece fără a-i da dovezi de bunăvoință. Așa încât îl căftăni valiu al Damascului și îl împodobi cu toate însemnele slujbei sale. Și porunci să fie însoțit de un alai de călăreți și de o caravană de catâri și de cămile, cu o sumedenie de poveri de daruri strălucite. Și așa fu dus cu pohfală până la Damasc.

Și toată cetatea Damascului fu luminată și împodobită, cu prilejul întoarcerii lui Attaf, cel mai mărinimos dintre fiii orașului. Întrucât Attaf era iubit și cinstit de tot norodul din toate stările, și mai cu seamă de către cei săraci, care îi plânseseră mereu lipsa.

Ci, pentru naip, porunca de-a doua a califului ajunse întru privința lui osândindu-l la moarte, pentru nedreptățile ce săvârșise. Ci prea-bunul Attaf puse vorbă în apărarea lui pe lângă Al-Rașid, care atunci se mărgini a-i schimba pedeapsa cu moartea la întemnițare pe viață.

Cât despre *Cartea cea magică,* în care califul citise lucrurile acelea ce-l făcuseră să râdă și să plângă totodată, nici nu se mai pomeni. Întrucât Al-Rașid, cu totul bucuros că-l avea iarăși alături pe vizirul său Giafar, nu-și mai aduse aminte de niște lucruri trecute. Iar Giafar, care, la rându-i nu izbutise deloc să tălmăcească ce cuprindea cartea, nici să găsească omul în stare a i-o tălmăci, se feri să mai aducă vorba despre atare treabă. Și, de altminteri, nu este de niciun folos să mai aflăm nici noi nimic, întrucât, de atunci încolo, toți trăiră în fericire și în tihnă și în prietenie netulburată și în toate huzururile vieții, până la sosirea Sfărâmătoarei de bucurii și Ziditoarea de morminte, cea care șade la porunca Stăpânului ursitelor. Singurul viu, Atotmilosârdnicul față de drept-credincioșii săi.

— Și asta este, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, tot ceea ce ne-au lăsat povestitorii despre Attaf-cel-Darnic, care locuia la Damasc. Ci povestea lui nici nu se poate asemui, nici pe de aproape, nici pe departe, cu aceea pe care am de gând să ți-o povestesc, dacă nu cumva vorbele mele ți-au împovărat sufletul.

Iar Șahriar răspunse:

— Ce tot spui tu, o, Șeherezada? Povestea aceasta m-a umplut de învățăminte, și m-a luminat, și m-a făcut să cuget. Și iacătă-mă-s gata să te ascult, ca în ziua dintâi.

Atunci Șeherezada spuse:

Povestea cea strălucită a crăișorului Diamant

Se povestește în cărțile oamenilor desăvârșiți, ale învățaților și ale poeților care și-au deschis seraiul înțelepciunii lor și pentru cei care dibuiesc în nevolnicie – laude multe și alese aceluia carele, pe pământ, i-a dăruit cu strălucire pe câțiva dintre oameni, întocmai cum a așezat pe bolta cerurilor soarele, bageaca slavei sale, iar la marginea zărilor a pus zorile, facla din sala de noapte a frumuseții lui; carele a înveșmântat cerul în mantia de mătasă a norilor, și pământul în caftanul cel luminos al verdeții; carele a împodobit grădinile cu pomi, și pomii cu hainele lor verzi; carele a dat însetaților izvoarele cele cu ape bune, petrecăreților le-a dat umbra viței de vie, femeilor le-a dat frumusețea, primăverilor le-a dat trandafirii, trandafirilor le-a dat zâmbetul, și, spre a încununa trandafirii, le-a dat gâtlejul cântător al privighetorilor; carele a pus femeia sub ochii bărbatului, iar în inima bărbatului a sădit dorința, ca pe un giuvaier în inima pietrei! – se povestește, așadar, că într-o împărăție de printre împărățiile cele mari era un rege falnic, al căruia fiece pas era o fericire, ai căruia robi erau o bucurie și un noroc, și care era mai drept decât Chosroe-Anușirvan, și mai darnic decât Hatim-Tai.

Și regele acela cu fruntea senină se chema Șams-Șah, și avea un fiu cu purtări alese și cu fermece minunate, asemănător la frumusețe cu steaua Canope când strălucește peste mare.

Iar flăcăul acela împărătesc, pe care îl chema Diamant, veni într-o zi la părintele său și zise:

— O, tată al meu, astăzi mi-e lehamite de traiul în cetate, și sufletului meu îi e dor să plece la vânătoare și la preumblare, spre a se însenina. Altminteri, de atâta zaiflâc, am să-mi sfâșii hainele de pe mine.

Când auzi vorbele feciorului său, regele Șams-Șah, dată fiind dragostea cea mare pe care o avea pentru el, grăbi să dea poruncile de trebuință pentru vânătoarea și pentru preumblarea cu pricina. Și chehaelele de vânătoare și păsărarii pregătiră șoimii, iar grăjdarii înșăuară caii de munte. Iar beizadea Diamant trecu în fruntea unei cete strălucite de flăcăi bine clădiți, și o luă cu ei înspre locurile pe unde dorea el să vânătorească, spre a-și risipi sastiseala din suflet.

Și, călărind într-un vârtej turbat, ajunse până la urmă la poalele unui munte ce da cu vârful în cer. Și, la poalele acelui munte, era un copac mare; iar la poalele acelui copac curgea un izvor; iar din izvorul acela se adăpa un cerb-lopătar, cu capul plecat asupra apei. Și Diamant, vrăjit de priveliște, porunci oamenilor lui să-și oprească pe loc caii și să-l lase să se ducă singur să ispitească și să prindă vânatul acela.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincea noapte

Urmă:

Și se repezi cu tot focul bidiviului său înspre cerbul cel sălbatic și mândru, care, pricepând că viața-i spânzura de-o clipită, făcu o săritură mare și, cu o răsucitură sprintenă, se află dincolo de bătaia săgeții, pe cele patru picioare ale lui, mâncând depărtarea sub copite, spre câmpie. Iar Diamant, slobozit în vântul goanei, se luă după cerb în câmpie, hăt departe de ceata sa înarmată. Și își văzu de urmărirea lui, până ce calul, tot numai o spumă și fără de răsuflare, lăsă să-i spânzure o limbă uscată, în pustiul acela în care nu se vedea nici urmă și nici mireasmă de fiu de-al lui Allah, și unde, drept orice suflare, nu se afla decât duhul Nevăzutului.

Or, atunci, taman ajunsese dinaintea unei coline de nisip care îi închidea zarea, și pe după care cerbul pierise. Iar Diamant, mohorât, se sui pe colină și, ajungând pe povârnișul celălalt, văzu deodată o altă priveliște așternându-i-se sub priviri. Întrucât, în locul uscăciunii nemiloase a pustiului, o oază răcoroasă își ducea acolo traiul de verdeață, udată de pârâuri și împodobită cu straturi sălbatice de flori roșii și de flori albe, asemănătoare cu asfințitul și cu zoritul de zi. Și Diamant simți cum sufletul i se însenină și cum inima-i înflorește, de parcă ar fi intrat în grădina păzită de Rizvan, străjerul cel într-aripat.

După ce coconul Diamant se minună de desăvârșirea lucrării Atoatezămislitorului, după ce își adapă calul și după ce bău și el din apa cea bună a oazei, în căușul mâinii, se ridică și își roti privirile, spre a cerceta împrejurimile după amănuntele lor. Și iacătă că la umbra unui pom tare bătrân, ce părea că își are rădăcinile afundate până la porțile cele de dinlăuntru ale pământului, văzu un jeț singuratic. Și pe jețul acela ședea un rege bătrân, cu capu-ncununat de coroana împărătească și cu picioarele desculțe, cufundat în gânduri. Și Diamant, cuviincios, i se temeni cu un salamalek. Iar regele cel bătrân îi răspunse la salamalek și îi zise:

— O, fecior de regi, pentru care pricină ai străbătut pustia cea amarnică pe unde nici pasărea nu poate să mai bată din aripi și unde sângele fiarelor sălbatice se preschimbă în fiere?

Iar Diamant îi istorisi pățania lui, și adăugă:

— Da tu, o, mult-bătrânule rege, poți să-mi spui pricina șederii tale în locul acesta împresurat de sihăstrie? Întrucât povestea ta trebuie să fie o poveste ciudată!

Și regele cel bătrân răspunse:

— Hotărât, povestea mea este ciudată și de-a mirărilea! Ci atâta-i de ciudată încât ar fi mai bine ca tu să nu stărui a-i auzi din gura mea istorisirea. De nu, are să fie pentru tine pricină de lacrimi și de năpaste.

Ci beizadea Diamant spuse:

— Poți să vorbești, o, bătrâne, întrucât sunt hrănit cu laptele maicii mele, și sunt fiul tatălui meu.

Și stărui într-una spre a-l hotărî să-i istorisească cele ce dorea să asculte.

Atunci regele cel bătrân, stând pe jețul lui de sub pom, spuse:

— Ascultă, dar, vorbele pe care am să le scot din căsulia inimii. Strânge-le și pune-le în pulpana hainei tale.

Și își plecă o clipă capul, pe urmă îl ridică și grăi astfel:

Află, dar, o, flăcăule, că, înainte de venirea mea în ostrovul acesta din inima pustiului, am fost domn peste pământurile de la Babyl, în mijlocul bogățiilor, al saraiurilor, al oștilor și al slavei mele. Iar Allah slăvitul – preamărit fie el! – îmi hărăzise ca urmași șapte copii împărătești care îl binecuvântau pe Zămislitorul lor și care erau bucuria inimii mele. Și toate din împărăția mea se petreceau în pace și în îmbelșugare, până ce într-o zi fiul meu cel mare află din gura unui chervanagia că în țările cele depărtate ale Sinnului și ale Masinnului trăia o domniță, fiica regelui Camus fiul lui Tammuz, pe care o cheamă Mohra, și care nu-și avea samăn pe lume; că desăvârșirea frumuseții ei înnegura fața lunii pline; și că Iosif și Zuleikha dinaintea ei își aveau urechea găurită cu belciugul robiei. Cu-o vorbă, era plăsmuită întocmai ca în stihurile poetului:

E-o frumusețe care-și face pradă
Din inimile celor ce-o privesc;
Sidef din rai e păru-i ca o nadă,
Obrajii-s trandafiri care-nfloresc.

Iar buzele -i rubine-s și zahar;
Și dinții-i alb surâd chiar și-n mânie.
E-o frumusețe care pune jar
În suflete, și care le sfâșie.

Și chervanagiul îi mai spuse fiului meu cel mare că regele Camus nu mai are alt copil, decât pe mult-norocita aceea de fată. Iar mlădița cea fermecătoare din grădina frumuseții fiind ajunsă la primăvara înmuguririi ei, și albinele începând să roiască prin preajma trupului înflorit, era nezăbavnic, cumu-i datina, spre a i se alege un soț, să se adune de prin toate țările toți prinții cei tineri în vârstă de-a cere și de-a fi primiți. Ci se hotărî că pețitorii sunt datori să răspundă numaidecât la o întrebare pe care avea să le-o pună domnița, întrebare ce nu cuprindea decât vorbele acestea: *Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?* Și-atâta era tot ce i se cerea pețitorului ca zestre pentru domniță din partea soțului, ci cu legământul că aceluia care nu va ști să răspundă cu pricepere la întrebare i se va tăia capul și i se va agăța în vârful palatului.

Or, când fiul meu află toate acestea din gura chervanagiului, inima i se pârjoli ca o bucată de carne pe grătar; și veni la mine, vărsând lacrimi ca dintr-un nor de potoape. Și, gemând, îmi ceru îngăduință să plece, spre a se duce să încerce a dobândi domnița din țările Sinnului și Masinnului.

Iar eu, speriat până peste poate de pornirea lui de nebunie, degeaba încercai să-l tămăduiesc, întrucât doftoria povețelor rămase fără de putere asupra răului pricinuit de boala iubirii. Și atunci îi spusei fiului meu:

— O, lumină a ochilor mei, dacă nu poți, fără a muri de jale, să te oprești de-a pleca înspre meleagurile Sinnului și Masinnului, unde domnește regele Camus, fiul lui Tammuz, părintele domniței Mohra, am să te însoțesc în fruntea oștilor mele. Și, dacă regele Camus are să primească de bună voie să mi-o dăruiască pe fiică-sa pentru tine, totul are să fie bine; dacă nu, pe Allah! am să poruncesc să se dărâme asupra-i zidurile palatului său și am să-i spulber împărăția în vânt. Și în felul acesta fata are să ajungă o roabă și un bun al tău.

Ci fiul meu cel mare nu se arătă deloc a găsi gândul acesta pe placul său, și îmi răspunse:

— Nu este potrivit cu cinstea noastră, o, tată al meu, să luăm cu sila

ceea ce nu ni se dăruiește cu bună-credință. Așa că trebuie să mă duc chiar eu să dau răspunsul cerut și s-o dobândesc astfel pe fata regelui.

Eu atunci pricepui mai bine decât oricând că nicio făptură nu poate, față de ceea ce i-a fost scris la ursitoare, să șteargă nici măcar o slovă din cuvintele pe care le-a zugrăvit în cartea ursitelor diacul cel într-aripat. Și, văzând că așa fusese scris la soarta copilului meu, îi dedei, nu fără prisos de suspine, îngăduința de a se duce. Și, ca urmare, își luă bun-rămas de la mine, și plecă să-și caute ursita.

Și ajunse pe meleagurile cele afunde peste care domnea regele Camus, și se înfățișă la palatul unde ședea domnița Mohra, și nu putu să răspundă la întrebarea despre care ți-am spus, o, străinule. Și domnița cea fără pic de milă puse să i se taie capul și să-i fie agățat în vârful palatului. Iar eu, la știrea aceasta, plânsei toate lacrimile deznădejdii. Și, îmbrăcat eu haine de moarte, șezui închis cu durerea mea vreme de patruzeci de zile. Iar toți prietenii își coperiră capul cu cenușă. Și de durere ne sfâșiarăm hainele. Și tot palatul răsuna de țipete de jale și de un zbucium ca acela de la învierea de apoi.

Atunci, cel de al doilea fecior al meu, cu chiar mâna lui, puse în inima mea cea de a doua rană a chinului, înghițind ca și frate-său băutura morții. Căci, ca și fratele lui mai mare, vroi să facă și el încercarea. Pe urmă veni rândul celorlalți cinci copii ai mei, care, în același chip, luară calea pieirii, și muriră ca jertfe ale simțământului dragostei.

Iar eu, lovit fără de leac de ursita cea neagră, și doborât de o jale fără de nădejde, îmi lăsai scaunul de domnie și țara, și plecai să rătăcesc pe căile bejaniei. Și trecui, ca un lunatic, prin câmpii și prin pustietăți. Și ajunsei, cum mă vezi, cu coroana pe cap și cu picioarele goale, în locul unde mă aflu acum, așteptând moartea în jețul acesta.

După ce beizadea Diamant auzi povestirea regelui cel bătrân, fu lovit și el de săgeata simțământului ucigaș, și începu să scoată niște oftaturi de dor ce scăpărau scântei. Întrucât, cum a spus poetul:

S-a strecurat iubirea-n mine,
Și fără ca s-o fi văzut,
Doar prin auz! Și nu mi-e bine.
Nici n-am habar cum de-a putut
Necunoscuta mea iubită
Să-mi fure inima vrăjită.

Și iacă-așa cu regele de odinioară de la Babyl, cel care sta pe jețul lui, în oază, și iacătă povestea lui cea tristă!

Cât despre soții de vânătoare ai lui Diamant, apoi aceia, îngrijorați foarte de lipsa crăișorului lor, după un răstimp, în ciuda poruncii pe care le-o dase de a nu se duce după el, plecară să-l caute și, într-un sfârșit, îl găsiră tocmai când ieșea din oază. Și beizadeaua venea cu capul jalnic lăsat în piept, și cu chipul cuprins de vestejire. Iar ei se strânseră împrejurul lui, ca fluturii la un trandafir, și îi deteră un cal de schimb, sprinten la fugă, ușor ca o adiere de vânt, care gonea mai iute decât închipuirea. Iar Diamant dete calul său dintâi slugilor din alaiul său, și încălecă pe cel ce i se adusese, și care avea o șa daurită și un frâu împodobit cu mărgăritare. Și ajunseră cu toții, fără de necaz, la palatul regelui Șams-Șah, părintele lui Diamant.

Și regele, în loc de a-l vedea pe fiul său cu un chip înflorit și cu o inimă ușurată, în urma acelei preumblări și a acelei vânători, îl găsi tare mohorât

la obraz și cufundat într-un noian de neagră mâhnire. Căci dragostea îl pătrunsese până la oase, îl făcuse slab și fără de putere, și acum îi mistuia inima și sufletul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șasea noapte

Urmă:

Și regele, după multe stăruinți și rugăminți, izbuti până la urmă să-l înduplece pe fiul lui să-i dezvăluiască pricina acelei stări pline de jale. Și, odată dat la o parte vălul tainei, regele îl sărută pe fiul său și îl strânse la piept și îi spuse:

— Nu-i niciun necaz! Înseninä-ți ochii și liniștește-ți sufletul cel drag, întrucât am să trimit la regele Camus fiul lui Tammuz, care domnește peste țările Sinnului și ale Masinnului, niște soli cu o scrisoare scrisă de mâna mea, spre a i-o cere de soție pentru tine pe fiica lui, Mohra. Și am să pun să i se ducă, pe cămile, o mulțime de calabalâcuri cu haine de preț, cu giuvaieruri scumpe și cu daruri de toate soiurile, vrednice de regi. Și dacă, spre prăpădul vieții lui, părintele domniței Mohra nu va primi cererea noastră și are să ne fie astfel un prisos de rușinare și de supărare, am să trimit asupra-i ostile de poghiaz care să-i năruiască în sânge scaunul de domnie și să-i spulbere coroana în vânt. Și așa avem s-o dobândim cinstit pe preafrumoasa Mohra cea cu purtări năzdrăvane.

Așa îi vorbi, de pe jețul său daurit, regele Șams-Șah fiului său Diamant, de față cu vizirii, cu emirii și cu ulemalele, care încuviințară din cap vorbele împărătești.

Ci beizadea Diamant răspunse:

— O, adăpost al lumii, nu putem face așa! mai degrabă am să mă duc chiar eu, și am să dau răspunsul cerut. Și numai prin vrednicia mea am s-o dobândesc pe domnița cea vrăjitoare.

Iar regele Șams-Șah, auzind răspunsul fiului său, începu să scoată niște gemete îndurerate și spuse:

— O, suflet al tatălui tău, mi-am păstrat până acuma, datorită ție, și strălucirea ochilor și vigoarea trupului, căci tu ești singura mângâiere a inimii mele bătrâne de rege, și singurul stâlpar al frunții mele. Cum de poți să mă părăsești ca să dai fuga în calea morții cea fără de mântuire?

Și îi vorbi în felul acesta mai departe, spre a-i înduioșa inima. Ci în zadar. Și, ca să nu-l vadă cum moare sub ochii lui de jale mocnită, fu nevoit să-l lase să plece slobod.

Și crăișorul Diamant încălecă pe un cal frumos ca un vis, luând drumul ce ducea înspre împărăția lui Camus. Iar tatăl său și mama sa și toți ai săi își frământară mâinile de deznădejde și se cufundară în fântâna cea fără de fund a mâhnirii.

Și coconul Diamant drumeți din otac în otac, și, dată fiind bună pacea care îi fu menită, ajunse într-un sfârșit în mult depărtata cetate de scaun din inima împărăției lui Camus. Și se pomeni dinaintea unui palat mai înalt decât un munte. Iar în vârful acelui palat spânzurau cu miile capetele

de beizadele și de regi, unele cu coroana lor, iar altele goale și pletoase. Iar pe întinsul meidanului erau ridicate corturile din atlazuri cu zarafir și din satinuri chinezești, cu perdele din muselinuri daurite.

Și, după ce se minună îndelung de toate, beizadea Diamant băgă de seamă că la poarta cea mare a palatului sta spânzurată o tobă împodobită cu nestemate, la fel ca și măciuca ei. Iar pe toba aceea sta scris cu slove de aur: „Orice ins de sânge împărătesc, care ar vrea s-o vadă pe domnița Mohra, să bată cu măciuca în toba aceasta". Și Diamant, fără a șovăi, descălecă din șa și se duse drept la poarta cu pricina. Și luă măciuca împodobită cu nestemate și izbi cu ea în vuvă atâta de năprasnic încât huietul pe care îl scoase cutremură cetatea toată.

Și numaidecât slugile de la palat se înfățișară și îl duseră pe beizadea la regele Camus. Și regele, la vederea frumuseții lui, își simți sufletul răpit și gândi să-l scape pe crăișor de la moarte. Și-așa că îi spuse:

— Vai de tinerețea ta, o, fiul meu! Pentru ce vrei să-ți pierzi viața, ca toți cei care nu au putut să răspundă la întrebarea fetei mele? Leapădă-te de ispita aceasta, fie-ți milă de zilele tale, și te fac musaip al meu. Întrucât nimenea, afară numai de Allah cel Atoateștiutor, nu cunoaște tainele și nu poate să descurce gândurile cele zănatice ale unei fete.

Și, întrucât beizadea Diamant stăruia în hotărârea lui, regele Camus îi mai spuse:

— Ascultă, o, fiul meu! Îmi este cu mare jale să văd cum merge la o moarte fără de fală un flăcău atâta de frumos de pe meleagurile Soarelui-Răsare. Drept aceea, mă rog ție, până a nu înfrunta clipa cea neagră, chibzuiește vreme de trei zile; și numai atunci întoarce-te să ceri hatârul ce are să despărțească dulcele-ți cap de împărăția trupului tău.

Și îi făcu semn să plece.

Iar prințul Diamant fu nevoit în ziua aceea să se întoarcă de la palat. Și, spre a-și trece vremea, porni să hoinărească prin sukuri și prin prăvălii, și văzu că oamenii din țara aceea a Sinnului și a Masinnului erau plini de cuviință și de isteciune. Ci se simțea mânat mereu înspre casa în care trăia aceea a cărei vrajă îl atrăsese din afundul țării lui, întocmai precum acul este tras înspre piatra magnetică.

Și ajunse dinaintea grădinii palatului, și gândi că, dacă ar izbuti să se strecoare acolo în grădină, ar putea s-o zărească pe domniță și să-și mulțumească sufletul cu vederea ei. Ci nu știa cum să facă să se strecoare înlăuntru, fără a fi oprit de străjerii de la poartă; când iacătă că zări un șanț ce-și vărsa apa în grădină, pe sub zid. Și își zise că ar putea să intre cumva în grădină odată cu apa. Drept care, cufundându-se dintr-odată în apa din șanț, trecu în felul acesta, fără de nicio piedică, pe sub zid în grădină. Și șezu un răstimp într-un loc ferit, spre a-și zvânta hainele la soare.

Pe urmă se sculă și începu să se preumble cu pași agale printre pomi. Și se minuna de grădina aceea verde, scăldată de apa izvoarelor și împodobită ca un bogătan într-o zi de sărbătoare; și unde floarea trandafirului alb îi zâmbea surorii sale de pe trandafirul cel roșu; unde graiul privighetorilor îndrăgostite de iubiții lor, trandafirii, era duios ca o cântare dulce pe niște stihuri gingașe; unde pe patul florilor din straturi se tolăneau potoape de frumuseți; unde stropii de rouă de pe purpura trandafirilor erau ca lacrimile unei copile cuminți pe care a necăjit-o cineva; unde păsărelele din livadă, bete de voioșie, cântau toate cântecele din gâtlejul lor, pe când printre crengile chiparoșilor cei drepți de pe malul izvoarelor îngurluiau turturelele cu gâtul împodobit de salba sfiiciunii;

unde, într-un sfârșit, totul era atâta de desăvârșit de frumos încât, puse în cumpănă, grădinile Iremului nu puteau fi decât un tufăriș de spini.

Și, cum se preumbla așa, domol și cu luare-aminte, crăișorul Diamant se pomeni deodată, la o cotitură de cărare, dinaintea unui havuz de marmură albă, iar pe malul havuzului era așternut un chilim de mătasă. Și pe chilimul acela ședea tolănită leneș, ca o panteră la odihnă, o copilă atâta de frumoasă încât toată grădina se aprindea de la strălucirea sa. Iar mireasma cosițelor părului ei era atâta de tare încât răzbătea până în cer, ca să înmiresmeze cu ambră mințile huriilor.

Și beizadea Diamant, la vederea acelei mult norocite copile, pe care nu mai putea să se sature privind-o, așa precum un bolnav de dropică nu se mai satură să bea din apa Eufratului, pricepu că o frumusețe ca aceea nu putea să se reverse decât numai de la Mohra, cea pentru care potop de suflete se jertfeau ca niște fluturi într-o făclie.

Și iacătă că, pe când Diamant sta răpit de vrajă și de minunare, o copilandră dintre însoțitoarele Mohrei veni înspre locul unde se afla el ascuns, și dete să umple cu apă de la izvor un pocal de aur pe care îl ține în mână. Și deodată fata scoase un țipăt de spaimă și scăpă în apă pocalul de aur. Și se întoarse în fugă, trumurând și cu mâna la inimă, între soațele ei. Iar acelea o duseră numaidecât la stăpâna lor Mohra, ca să-i lămurească pricina zăpăcelii și a scăpării pocalului în apă.

Și copila, care pe numele ei se chema Creangă-de-Mărgean, izbutind să-și mai potolească oleacă bătăile inimii, îi spuse domniței:

— O, cunună a capului meu, o, stăpâna mea, pe când mă aflam aplecată asupra râului, am văzut deodată oglindindu-se în apă un chip tânăr de flăcău, atât de frumos că nici nu știu de este al unui fecior de oameni ori al vreunui fiu de ginni. Și, de tulburare, mi-a scăpat pocalul de aur din mână în apă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptea noapte

Urmă:

Auzind vorbele spuse de Creangă-de-Mărgean, domnița Mohra, spre a se încredința, porunci ca o altă fată dintre însoțitoarele ei să se ducă îndată și să se uite în apă. Și numaidecât o altă fată dete fuga la râu și, când văzu oglindit în ape chipul cel minunat, se întoarse în goană, cu inima arsă și gemând de iubire, să-i spună stăpână-si:

— O, stăpână a noastră, Mohra, nu știu da aș zice că acel chip din apă este chipul vreunui înger ori al vreunui fecior de ginni! Ori poate că o fi coborât în râu chiar luna!

La spusele acestea ale însoțitoarei sale, domnița Mohra simți tăciunele ispitei cum se aprinse în sufletul ei; și dorința de a vedea chipul vrăjit îi zvâcni în inimă. Și se sculă pe picioarele ei cele gingașe și, mândră ca păunii, porni înspre izvor. Și văzu chipul lui Diamant. Și se îngălbeni de tot la obraz, și căzu pradă dragostei.

Și, clătinându-se, șezu sprijinită de soațele ei; apoi porunci să fie

chemată în mare grabă doica ei și îi spuse:

— Du-te, o, doică, și adu-mi-l pe cel al cărui chip se oglindește în apă. Ori de nu, am să mor!

Iar manca răspunse că ascultă și că se spune, și plecă, scociorând cu ochii în toate părțile.

Și, după un răstimp, privirea-i căzu într-un sfârșit asupra cotlonului unde ședea pitit crăișorul cel cu trup minunat, flăcăul cu obraz de soare, cel pe care îl pizmuiau până și sorii cerului. Și, la rându-i, văzându-se descoperit, preafrumosului Diamant îi veni deodată gândul, spre a-și scăpa viața, să se prefacă nebun.

Încât, când doica veni să-l ia de mână, cu toate grijile ce se pun atunci când se ating aripile unui fluture, și, îl duse dinaintea stăpânei sale cea fără de asemuire, flăcăul acela cu obraz de soare, crăișorul cel cu trup vrăjitor începu să râdă ca smintiții și să spună:

— Sunt flămând și nu mi-e foame!

Și, tot așa, să spună:

— Un munte de bumbac s-a făcut ca pământul, din pricina apei!

Și la fel spuse, dându-și ochii peste cap:

— Ceara s-a topit din pricina zăpezii; cămila a mâncat jarul; șoarecele a mistuit pisica!

Și adăugă:

— Eu, și nimeni altul, am să mănânc lumea toată!

Și urmă, fără a-și pierde răsuflarea, să înșiruiască tot așa o sumedenie de vorbe fără cap și fără coadă, fără rost și fără tâlc, până ce domnița se încredință de nebunia lui.

Atunci, cum avusese destul răstimp să se minuneze de frumusețea lui, se simți cutremurată în inimă și tulburată în cuget, și, plină de mâhnire, spuse, întorcându-se înspre însoțitoarele sale:

— Vai, vai! uf, ce păcat!

Și, după ce rosti vorbele acestea, se înfioră și se scutură ca un puișor de găină pe jumătate mort. Întrucât dragostea, pentru întâia oară, intrase în sinea ei și stârnise urmările cele deobște.

Or, după o bucată de vreme, izbuti să se rupă din vraja de a-l privi pe flăcău, și spuse cu tristețe soațelor sale:

— Cum vedeți, flăcăul acesta este nebun, ca urmare a faptului că în mintea lui și-au făcut sălaș ginnii. Iar voi știți că nebunii lui Allah sunt niște sfinți mari, și că este un păcat tot atât de mare lipsa de cuvioșie față de sfinți precât este acela de a te îndoi de însăși puterea lui Allah sau de obârșia cerească a *Coranului.* Așa că se cade să-l lăsăm aici în slobozenie deplină, ca să trăiască în voie și să facă tot ce-o vrea. Și nimeni să nu se apuce să-l înfrunte ori să nu-i dea orice-o fi să-și dorească ori să ceară.

Pe urmă se întoarse înspre flăcău, pe care îl lua drept vreun sfânt cucernic, și îi spuse, sărutându-i mâna cu o evlavie smerită:

— O, preacinstite cucernice, fă-ne hatârul de a-ți alege ca adăpost grădina noastră, unde vei avea tot ce îți va fi de trebuință.

Și cucernicul cel tinerel, care era chiar Diamant, în carne și oase, răspunse, bulbucându-și ochi:

— De trebuință! de trebuință! de trebuință}

Și adăugă:

— Chiar nimic! chiar nimic! chiar nimic!

Atunci domnița Mohra îl lăsă, după ce se mai ploconi pentru cea din urmă oară dinaintea lui, și plecă lămurită și mohorâtă, urmată de prietenele și de manca ei cea bătrână.

Și-așa că preacucernicul cel tinerel fu înconjurat de-aci înainte de tot felul de cinstiri și de îngrijiri. Iar chioșcul ce i se lăsă ca adăpost fu slujit de roabele cele mai credincioase ale domniței Mohra și, de dimineață până seara, era ticsit cu tablale pline cu bucate de toate soiurile. Iar evlavia flăcăului ajunse a fi cinstită de tot palatul. Și-așa că toți veneau în graba cea mai mare să măture țărâna de pe unde umblase el și să strângă rămășițele de la mesele lui, ori bucățile tăiate de la unghiile lui, ori vreun alt lucru asemănător, spre a-și face talismane din ele.

Or, într-una dintre zile, copila pe care o chema Creangă-de-Mărgean, și care era prietena cea mai dragă a domniței Mohra, intră la cucernicul cel tânăr, care era singur, și se duse lângă el, galbenă toată de tulburare și tremurând, și își puse capul cu umilință la picioarele lui și, oftând și gemând într-una, îi spuse:

— O, tu cunună de pe capul meu, o, stăpâne al desăvârșirilor, Allah preaînaltul, izvoditorul frumuseții cu care ești însemnat, are să facă încă și mai mult pentru tine, prin mijlocirea mea, dacă vrei să îngăduiești. Inima mea, care tremură pentru tine, e tristă și se topește de dragoste precum ceara, căci săgețile privirilor tale au lovit-o, iar sulița iubirii a străpuns-o. Spune-mi, așadar, fie-ți milă! cine ești și cum ai ajuns în grădina noastră; așa încât, cunoscându-te mai bine, să pot să te slujesc mai cu folos.

Ci Diamant, care se temea să nu fie la mijloc vreo viclenie de-a domniței Mohra, nu se lăsă săgetat de vorbele cele rugătoare și de privirile cele pătimașe ale fetișcanei, și urmă mai departe a se rosti tot așa cum fac cei a căror minte este într-adevăr sub puterea ginnilor. Iar Creangă-de-Mărgean, gemând și suspinând, se rugă mai departe de flăcău și se învârti împrejurul lui ca un fluture de noapte împrejurul unei făclii. Și, întrucât el tot nu se da în vileag, răspunzând pe de lături, ea, într-un sfârșit, îi spuse:

— Pe Allah și pe Prorocul! deschide-ți lăuntrurile inimii și dezvăluie-ți față de mine taina. Întrucât este neîndoielnic că ai o taină ascunsă. Iar eu am o inimă care-i un sipet a cărui cheie se pierde după ce a fost încuiat. Grăbește-te, așadar, pentru dragostea care se și află spre folosul tău în sipetul acesta, și spune-mi cu toată încrederea ceea ce de bună seamă că ai a-mi spune!

Când auzi vorbele acestea ale gingașei Creangă-de-Mărgean, beizadea Diamant se încredință că mireasma dragostei se putea mirosi din spusele acelea, și că, așa fiind, nu avea de ce să nu-i dezvăluiască preagingașei fete cum stă treaba. Se uită, așadar, o clipită la ea, fără a scoate o vorbă; pe urmă zâmbi la rându-i și, deschizându-și băierile inimii, spuse:

— O, preafrumoaso, dacă am ajuns până aici, după ce am îndurat un potop de cazne și m-am premejduit amarnic, am făcut-o numai cu nădejdea de a răspunde la întrebarea domniței Mohra, și anume: „Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?” Dacă, o, preamiloaso, știi tu răspunsul cel bun de dat la întrebarea aceasta tulbure, spune-mi-l, și simțămintele inimii mele au să se aprindă pentru tine.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute opta noapte

Urmă:

Și beizadea Diamant adăugă:

— Să nu ai nicio îndoială!

Iar Creangă-de-Mărgean răspunse:

— O, flăcăule nesăbuit, de bună seamă! nu am nicio îndoială în ce privește simțămintele de căprior ale inimii tale, da dacă vrei să-ți răspund în privința întrebării aceleia ciudate, atunci făgăduiește-mi pe adevărul credinței noastre că ai să mă iei de soție și că ai să mă pui mai presus de toate femeile din saraiul tatălui tău, în împărăția ta.

Atunci beizadea Diamant luă mâna fetei și și-o duse la inimă, făgăduindu-i cinstirile nunții și cinul pe care i-l cerea.

Când Creangă-de-Mărgean dobândi de la beizadea Diamant, făgăduiala și încredințarea, se înfioră de voie bună și de mulțumire, și îi spuse:

— O, comoară a vieții mele, află că sub patul de fildeș al domniței Mohra stă ascuns un harap negru. Și acel harap a venit și s-a oploșit acolo, neștiut de nimeni, afară de domniță, după ce a fugit din țara lui, care este cetatea Wakak. Or, tocmai ticălosul de harap a stârnit-o pe domnița noastră să le pună fiilor de regi întrebarea aceea ciudată. Așa că, dacă vrei să afli dezlegarea cea adevărată a întrebării, trebuie să te duci în cetatea harapului, care va să zică în cetatea Wakak. Și numai așa poate să fie dezlegată taina. Și-atâta-i tot ce știu eu în privința legăturilor dintre Roada-bradului și Chiparos. Ci Allah este mai știutor!

Când auzi din gura preafrumoasei Creangă-de-Mărgean vorbele acestea, beizadea Diamant își zise în sineși: „O, inima mea, trebuie să mai rabzi oleacă până a vedea ce lumină va să ni se arate de după perdeaua tainei. Întrucât de acuma, o, inima mea, fără de îndoială că vei avea de înfruntat în cetatea harapului, și anume în cetatea Wakak, destule năpaste care au să te necăjească.” Pe urmă, se întoarse înspre fată și îi spuse:

— O, preamiloaso, de bună seamă! atâta vreme cât nu voi fi plecat la cetatea Wakak, cetatea harapului, și nu voi fi pătruns taina despre care-i vorba, socotesc că nu îmi este îngăduită nicio tihnă. Ci, dacă Allah mi-o hărăzi ocrotință și m-o ajuta să răzbat la dobânda jinduită, am să-ți împlinesc atunci dorința. De nu, mă învoiesc a nu mai sălta capul până la ziua de apoi.

Și, după ce grăi astfel, crăișorul Diamant își luă rămas-bun de la Creangă-de-Mărgean cea suspinândă, cea gemândă, cea oftândă, și, cu inima topită, ieși din grădină, nevăzut de nimeni, și se duse la hanul unde își avea lucrurile de drum, și încălecă pe un cal frumos ca un vis, și plecă pe drumul lui Allah.

Ci, întrucât habar nu avea în ce parte era așezată cetatea Wakak, și nici despre drumul pe care trebuia să apuce spre a răzbate la ea, și nici pe unde urma să treacă spre a ajunge acolo, începu a-și întoarce privirile înspre toate zările, căutând vreun semn ce-ar fi putut să-l lumineze, când iacătă că dete cu ochii de un derviș îmbrăcat într-o mantie verde și cu picioarele încălțate în niște papuci de saftian galben ca lămâia, cu un toiag în mână și semănând cu Khizr străjerul, așa de strălucitoare față avea și așa de luminoasă îi era mintea asupra lucrurilor; și dervișul acela venea înspre beizadea. Și Diamant se duse lângă preacinstitul derviș, îl întâmpină cu un salamalek, și descălecă de pe cal. Și, după ce dervișul îi întoarse salamelekul, Diamant îl întrebă:

— În ce parte, o, preacinstite, este așezată cetatea Wakak, și la ce depărtare se află?

Iar dervișul, după ce se uită cu luare-aminte la beizadea vreme de un ceas, îl spuse:

— O, fecior de regi, oprește-te de-a purcede pe un drum fără de ieșire și pe o cale înfricoșătoare. Leapădă-te de gândul nebunesc, și apucă-te de orice altă caznă, întrucât, de-ai sta toată viața să-ți răsucești capul căutând drumul acela, și tot n-ai să-i afli urma. Ba încă, râvnind să ajungi la cetatea Wakak, dai vântului morții și ființa și viața ta cea scumpă!

Ci beizadea Diamant îi spuse:

— O, preacinstite și preacucernice șeic, ținta mea este o țintă mare, iar rostul meu este un rost atâta de însemnat încât mai degrabă aș fi gata să jertfesc o mie de vieți ca a mea, decât să mă lepăd de gândul meu. Dacă, așadar, știi ceva despre acel drum, fii-mi călăuză precum Khizr străjerul.

Dacă văzu că Diamant nu vroia să se abată cu niciun chip de la gândul lui, în pofida multelor povețe de tot felul ce urmase a i le da, dervișul îi spuse:

— O, tinere binecuvântat, află că cetatea Wakak este așezată în inima muntelui Kaf, acolo unde sălășluiesc ginnii, marezii și efriții, atât în lăuntrul cât și în afara ei. Și, spre-a ajunge acolo, sunt trei drumuri: un drum pe la dreapta, altul pe la stânga, și altul pe la mijloc; da trebuie să mergi pe drumul din dreapta, și nu pe cel din stânga, precum nu trebuie să încerci nici a-l lua pe cel de la mijloc. De fapt, după ce ai să drumețești o zi și o noapte, și după ce au să se arate zorii cei adevărați, ai să vezi un minaret pe care se află o lespede de marmură, cu o însemnare săpată în litere kufice. Or, tu chiar însemnarea aceea trebuie s-o citești. Și numai după citirea ei urmează să-ți orânduiești drumurile!

Iar beizadea Diamant îi mulțumi bătrânului și îi sărută mâna. Pe urmă încalecă iarăși pe cal și o luă pe drumul din dreapta, care avea să-l ducă la cetatea Wakak.

Și merse o zi și o noapte pe drum, și ajunse la poalele minaretului dervișului. Și văzu că minaretul era mare cât bolta cea sinilie a cerurilor. Și în zidul lui era învrâstată o lespede de marmură săpată cu o scriere kufică. Iar scrierea aceea se citea așa: „Cele trei drumuri pe care le vezi dinaintea ta, o, călătorule, duc toate la țara Wakak. Dacă purcezi pe cel din stânga, ai să înduri multe amaruri. Dacă purcezi pe cel din dreapta, ai să te căiești. Iar dacă o iei pe cel de la mijloc, are să fie înfricoșător!”

După ce își deslușí scrierea și după ce îi pricepu tot tâlcul, beizadea Diamant luă un pumn de țărână și, aruncându-l în deschizătura hainei sale, spuse: „Să fiu făcut țărână, da să ajung la țintă!” Și iarăși sări în șa și, fără a șovăi, purcese pe cel mai primejdios dintre cele trei drumuri, acela de la mijloc.

Și merse o zi și o noapte, neabătut. Și, dimineața, se arătă privirii lui o întindere mare, acoperită de niște copaci cu crengile până la cer. Iar copacii erau rânduiți ca un gard ce slujea și de hotar al unei grădini înverzite și de adăpost al ei împotriva vântului sălbatic. Iar poarta de la grădina aceea era închisă cu o stâncă mare. Și acolo, spre a străjui poarta și grădina, ședea un harap cu o față atâta de neagră încât așternea o umbră întunecată peste toată grădina, și de la care noaptea cea fără de lună își trăgea negurile. Și plodul acela de păcură era uriaș. Buza lui de sus se ridica mult deasupra nărilor ce se asemuiau cu niște pătlăgele vinete, iar buza de jos îi spânzura până la gât. La piept ținea o piatră de moară ce-i slujea de pavăză; iar o spadă lucrată din fier chinezesc îi atârna la brâul făcut dintr-un lanț de fier atâta de gros încât prin oricare din zalele lui ar fi putut să treacă, în toată voia, un elefant de război. Și, la ceasul acela,

harapul sta culcat cât era de lung, pe niște blăni de jivină; iar din gura-i căscată larg ieșeau niște sforăituri surori cu tunetele.

Și beizadea Diamant descălecă, fără a se tulbura, agăță frâul calului nu departe de căpățâna harapului și, sărind peste poarta de piatră, intră în grădină.

Iar reveneala din grădină era atâta de minunată încât crengile pomilor se clătinau ca niște oameni beți. Iar pe sub pomi treceau niște căpriori mari, care aveau în coarne niște podoabe de aur bătute cu nestemate, pe când o haină de horbote le coperea spinarea, iar niște basmale de atlaz fluturau legate la gâtul lor. Și toți căpriorii aceia, și cu copitele de dinainte, și cu copitele de dindărăt, și cu ochii, și cu sprâncenele, începură să-i facă semne vădite lui Diamant să nu intre în grădină. Ci Diamant, fără a lua în seamă semnele lor, și socotind mai degrabă că acei căpriori nu fac așa din ochi, din sprâncene și din picioare decât spre a-și răzvedi și mai limpede plăcerea ce-o aveau de a-l întâmpina, începu să se preumble liniștit pe cărările din grădină.

Și, într-un sfârșit, ajunse, preumblându-se așa, la un palat ce n-ar fi fost de asemuit nici cu cel al lui Kessra ori al lui Kaisar. Iar prin ușa întredeschisă se ițea un chip vrăjit de fetișcană, care era o zână, și care ar fi făcut-o până și pe luna cea nouă să se răsucească de pizmă. Și căpșorul acela, ai cărui ochi ar fi făcut-o de ocară până și pe floarea de zarnacadea, se uită ba într-o parte, ba într-alta, zâmbind.

Or, de cum îl zări pe Diamant, rămase înmărmurită, și totodată răpită de frumusețea lui. Și șezu câteva clipite în starea aceea; pe urmă îi răspunse la salamalek și îi spuse:

— Cine ești, o, tinere plin de cutezanță, care îți îngădui să intri într-o grădină în care nici păsările cerului nu îndrăznesc să-și fâlfâie aripile?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute noua noapte

Urmă:

Așa grăi către Diamant copilandra, pe care o chema Latifa, cea atâta de frumoasă încât era prăpădul vremilor ei. Și Diamant se temeni până la pământ dinaintea sa și, ridicându-se apoi, răspunse:

— O, mlădiță din grădina desăvârșirii, o, stăpâna mea, sunt cutare, fiul lui cutare, și mă aflu aici pentru cutare și pentru cutare lucru!

Și îi istorisi povestea lui de la început până la sfârșit, fără a ocoli niciun amănunt. Ci nu ar avea niciun rost s-o mai spunem încă o dată.

Iar Latifa, auzindu-i istorisirea, îl luă de mână și îl pofti să șadă jos lângă ea pe chilimul întins sub bolta de viță de la intrare. Pe urmă, cu vorbe dulci, îi spuse:

— O, chiparos umblător din grădina frumuseții, ce păcate pe tinerețile tale!

Pe urmă adăugă:

— O, ce gând amăgitor! o, ce dor greu de împlinit! o, ce primejdie!

Și mai zise:

— Trebuie să-ți schimbi gândul, dacă ții la sufletul tău cel scump. Și mai degrabă rămâi aici cu mine, pentru ca mâna ta cea binecuvântată să se prindă de gâtul darurilor mele. Întrucât desfătările cu o fată frumoasă, și ca o zână la chip, cum sunt eu, socot a fi mai de dorit decât să cauți necunoscuturile.

Ci Diamant răspunse:

— Câtă vreme nu voi fi plecat la cetatea Wakak și nu voi fi dezlegat taina cu pricina, și anume: „Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?”, orice bucurie și orice mulțumire îmi sunt oprite. Ci, o, preaminunato, după ce îmi voi împlini dorul, am să-mi pun, însurându-mă cu tine, salba împerecherii noastre la gâtul darurilor tale.

Iar Latifa suspină, spunând:

— O, inimă părăsită!

Pe urmă făcu semn unor paharnici cu obrazul de trandafir să vină mai aproape. Și porunci să fie aduse niște fete a căror vedere uluia soarele și luna, și ale căror plete unduinde stârneau o înfiorare fără de voie în inimile îndrăgostiților. Și porniră să se rotească pocalele de bună-venire, spre a-l cinsti pe oaspetele cel vrăjit, în zvon de alăute și de cântece. Iar gingășia fetelor, îngemănată cu cea a cântecelor, răpea și îmbăta inimile toate, și pe cele deschise și pe cele închise.

Or, după ce cupele fură golite, beizadea Diamant se sculă în picioare spre a-și lua rămas-bun de la copilandră. Și îi spuse, după ce îi așternu dinainte urările și mulțumirile lui:

— O, domniță a lumii, acum aș vrea să-mi cer învoire de la tine; întrucât, precum știi, drumul pe care îl am de străbătut este lung și, dacă aș zăbovi o clipă mai mult, pojarul dragostei tale și-ar revărsa flăcările în holdele sufletului meu. Ci, de-o vrea Allah, după izbânda dorului meu, am să mă întorc să culeg de aici trandafirii dorinței și să-mi potolesc setea inimii arse.

Când fetișcana văzu că beizadea Diamant, după care se aprinsese toată, stăruie în hotărârea lui de-a o părăsi, se sculă și ea în picioare și luă un toiag lucrat în chip de șarpe, asupra căruia bojmodi niște vorbe într-o limbă neînțeleasă. Și deodată roti toiagul și îl izbi cu el pe beizadea în umăr atâta de strașnic încât acela se răsuci de trei ori pe loc și căzu jos, pierzându-și pe dată înfățișarea de om. Și se preschimbă într-un căprior ca toți căpriorii.

Și numaidecât Latifa îi agăță în coarne niște podoabe asemenea cu cele ce le purtau ceilalți căpriori, și îi legă la gât o năframă de mătasă înhorbotată, și îi dete drumul în grădină, strigându-i:

— Du-te între semenii tăi, de vreme ce n-ai voit să te bucuri de un chip frumos de zână!

Și Diamant căpriorul se duse pe cele patru picioare ale lui, animal ca înfățișare, da rămânând asemeni fiilor lui Adam în ce privește însușirile lăuntrice și simțămintele.

Și, umblând așa pe cele patru picioare, de-a lungul cărărilor pe unde ca și el hălăduiau semenii lui preschimbați în rumegătoare, Diamant căpriorul începu să cugete adânc la starea cea nouă ce-i fusese dată, și să chibzuiască în ce fel ar putea să-și dobândească slobozenia și să scape din mâinile vrăjitoriței. Și, târcolind așa, ajunse într-un colț din grădină unde zidul era cu mult mai jos decât în toate celelalte părți. Și, după ce își înălță sufletul înspre Stăpânul ursitelor, își luă vânt și dintr-o săritură trecu peste zid. Ci, fără de zăbavă, pricepu că se afla tot în aceeași grădină, de parcă nici n-ar fi sărit peste zid; și se încredință atunci că lucrul acesta era urmarea

puterilor vrăjii. Și-apoi de șapte ori la rând sări peste zid în același chip, dar fără mai multă izbândă, întrucât se pomenea tot în același loc. Atunci nedumerirea lui ajunse până peste orice margine, iar tăciunii nerăbdării îi arseră copitele. Și porni pe un du-te-vino de-a lungul zidului, ca un leu în cușcă, până ce se pomeni dinaintea unei deschizături ca o fereastră, săpată în zid, și care rămăsese nevăzută privirilor lui. Se strecură prin deschizătura aceea și, cu mare cazną, se văzu de data aceasta dincolo de împrejmuirea grădinii.

Și se pomeni într-altă grădină, a cărei mireznă desfătătoare înmiresma mințile. Iar la capătul cărărilor acelei grădini i se arătă un palat. Iar la una dintre ferestrele palatului văzu un obraz tânăr și dulce la culoare ca laleaua cea gingașă, și cu niște ochi ce-ar fi stârnit zavistia gazelei chinezești. Pletele ei, de culoarea chihlimbarului, strânseseră în ele toate razele soarelui, iar pielea-i era ca de iasomie persienească. Și avea fața zâmbitoare și îndreptată înspre Diamant.

Or, când căpriorul Diamant ajunse aproape de tot de fereastra ei, fata se ridică în mare grabă și coborî în grădină. Și smulse câteva smocuri de iarbă; și, ca spre a-l îmblânzi și a-l face să nu fugă la apropierea ei, îi întinse de departe iarba, cu multă drăgălășie, plescăindu-și limba. Iar Diamant căpriorul, care nu vroia mai mult decât să vadă cam ce putea să fie cu această de-a doua fată, porni înspre copilandră, dând fuga așa cum fac animalele flămânde. Și numaidecât copila, pe care o chema Gamila, și care era soră cu Latifa după tată, da nu și după mamă, apucă panglica de mătasă de la gâtul beizadelei-căprior și se sluji de ea ca de o zgardă spre a-l mâna în lăuntrul palatului ei. Iar acolo dete zor să-l îmbie cu poame și cu cele mai alese răcoritoare. Iar el mâncă și bău până ce se sătură.

Și-apoi își lăsă capul pe-o parte, și și-l puse pe umărul copilei, și începu să plângă. Iar Gamila, tare tulburată când văzu lacrimile cum curg așa din ochii acelui căprior, îl dezmierdă gingaș cu mâna ei cea dulce. Iar el, simțind asupra-și duioșia aceea, își puse capul jos la picioarele fetei și începu să plângă și mai tare. Iar ea îi spuse:

— O, căpriorul meu drag, de ce plângi? Te iubesc mai mult ca pe mine însămi!

Ci el își îndoi plânsetele și lăcrimările, și își alinta capul de picioarele dulcei și miloasei Gamila, care pricepu de data aceasta, fără nicio putință de îndoială, că o ruga fierbinte să-i dea iarăși înfățișarea lui cea omenească.

Atunci, măcar că îi era tare frică de vrăjitorița Latifa, sora ei mai mare, se sculă și se duse de luă dintr-o firidă din perete un sipețel împodobit cu nestemate.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute zecea noapte

Urmă:

Și, atunci pe loc, își făcu spălările cele sfinte, se înveșmântă cu șapte rochii de in, proaspăt înălbite, și luă un picuț din lictarul ce se afla în

sipețel. Și îi dete căpriorului să mănânce lictarul acela și, în aceeași clipă, îl trase cu putere de năframa vrăjită care îi înconjura gâtul. Iar căpriorul, se scutură o dată și, ieșind din forma lui de rumegător, își luă iarăși înfățișarea de fiu de-al lui Adam.

Pe urmă veni de sărută pământul dinaintea tinerei Gamila și, mărturisindu-i mulțumirile lui, îi spuse:

— Iacătă, o, domniță, că m-ai scăpat din gheara blestemului și mi-ai dat iarăși viața de făptură omenească. Cum, dar, aș putea, cu limba mea, să-ți mulțumesc pe măsura bunătății tale, când toate firele făpturii mele cântă preamărirea bunăvoinței și a milei tale, o, mult-norocito!

Ci Gamila se repezi să-l ajute a se ridica de jos și, îmbrăcându-l în haine împărătești, îi spuse:

— O, tinere beizadea, a cărui strălucire răzbate prin haine, și a cărui frumusețe ne luminează casa și grădina, cine ești și ce nume ai? Și care este pricina căreia îi datorăm cinstea venirii tale, și cum ai fost prins în ițele surorii mele Latifa?

Atunci crăișorul Diamant istorisi mântuitoarei sale toată povestea lui. Iar când isprăvi de grăit, fata îi spuse:

— O, Diamant, ochi al meu, leapădă-te, mă rog ție fierbinte, de gândul cel primejdios și fără de roadă care te frământă, și nu te duce să-ți pui tinerețea cea dulce și viața, care este scumpă, la voia unor puteri necunoscute. Întrucât este dincolo de orice socotință a te pune fără de pricină în calea primejdiei. Mai degrabă rămâi aici, și umple-ți cupa vieții cu vinul desfătărilor. Întrucât iacătă-mă gata a te sluji cum vei vrea, și a pune huzurul tău mai presus de al meu, ascultându-te precum ascultă un copil de glasul maicii sale.

Iar Diamant răspunse:

— O, domniță, datorințele ce le am față de tine sunt atâta de grele asupra aripilor sufletului meu încât ar trebui, fără de zăbavă, să-mi fac pielea pantofiori și să încalț cu ei picioarele tale gingașe. Căci tu m-ai îmbrăcat iarăși cu înfățișarea mea de om, scoțându-mă din blana de căprior și mântuindu-mă din vrăjitoriile surorii tale, farmazoana. Numai cât, deocamdată, dacă mărinimia ta vrea să se reverse asupră-mi, mă rog ție fierbinte să-mi îngăduiești neamânat o învoire de câteva zile, spre a izbuti să-mi împlinesc dorul. Și-atunci când, mulțumită ocrotinței pe care o aștept de la Allah preaînaltul, am să mă întorc de la cetatea Wakak, am să purced numaidecât pe calea desfătărilor tale, așternându-mă la picioarele tale cele vrăjitoare. Și, făcând așa, nu voi socoti decât că îndeplinesc datorințele unei inimi care știe să păstreze recunoștința.

Când fata văzu că oricât urmă a mai stărui spre a-l face să se înduplece, Diamant nu se putea învoi cu ceea ce îl sfătuia ea, și că rămânea prins de gândul lui cel fără de nădejde, nu putu face altfel decât să-i îngăduiască să plece. Drept care, plângând, oftând și gemând, îi spuse:

— O, ochi al meu, întrucât nimeni nu se poate scutura de ursita prinsă la gâtul lui, și-i scrisa ta să mă părăsești îndată după ce ne-am întâlnit, spre a te ajuta în drumul tău, spre a-ți înlesni întoarcerea și spre a-ți ocroti sufletul cel scump, vreau să-ți dăruiesc trei lucruri ce mi-au fost hărăzite ca moștenire!

Și se duse de luă un sipet mai mare dintr-o altă firidă din perete, îl deschise și scoase din el un arc de aur cu săgețile lui, o spadă de oțel chinezesc și un jungher cu plăselele de jad, și le înmână lui Diamant spunându-i:

— Arcul și săgețile acestea au fost ale prorocului Saleh – asupra-i fie

rugăciunea și pacea! Spada aceasta, care este știută sub numele de Scorpionul lui Soleiman, este atâta de strașnică încât, de-ai lovi cu ea un munte, l-ai despica întocmai ca pe un săpun. Și, într-un sfârșit, jungherul acesta, făurit odinioară de înțeleptul Tammuz, este de neprețuit pentru cel care îl are, întrucât îl apără de orice lovire, datorită puterii tainice din lama lui.

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, Diamant, nu ai să poți răzbate până la cetatea Wakak, de care ne despart șapte oceane, decât cu ajutorul uncheșului meu Al-Simmurg. Pentru aceea, lipește-ți urechea de buzele mele și ascultă bine povețele ce vor izvorî spre folosul tău.

Și tăcu un răstimp, apoi spuse:

— Află, dar, o, scumpe al meu Diamant, că la o zi de drum de-aici este o fântână; și chiar lângă fântâna aceea este palatul unui rege negru, cu numele de Tak-Tak. Iar palatul acela al lui Tak-Tak este străjuit de patruzeci de etiopieni sângeroși, fiecare având sub poruncile lui o oaste de cinci mii de harapi crunți. Or, regele Tak-Tak are să fie binevoitor față de tine, date fiind lucrurile pe care ți le înmânez; ba are să-ți facă multe chefuri, măcar că, îndeobște, are năravul de-a pune să fie prăjiți în frigare trecătorii de pe drum, și a-i mânca fără sare și fără de mirodenii. Iar tu să stai două zile în ospeție la el. După care, Tak-Tak are să te trimită cu alai la palatul moșului Al-Simmurg, cu ajutorul căruia poate că vei izbuti să răzbați până la cetatea Wakak, și să dezlegi taina legăturilor dintre Roada-bradului și Chiparos.

Iar ca încheiere spuse:

— Mai ales, o, Diamant, ia bine seama să nu carecumva să te depărtezi de la ceea ce ți-am spus nici măcar cu un fir de păr!

Pe urmă îl sărută, plângând, și îi zise:

— Și-acuma, când din pricina lipsei tale viața a ajuns o pavară pentru inima mea, până ce te vei întoarce eu nici nu am să mai zâmbesc, nici nu am să mai vorbesc, ci am să-i țin necontenit deschisă cugetului meu ușa mâhnirii. Suspinele au să curgă neoștoit din inima mea, și nu am să vreau a mai ști nimic despre făptura mea. Întrucât, fără de putere și fără de nicio stâlpare lăuntrică, făptura mea nu va mai fi de-acuma înainte decât oglinda sufletului meu.

Pe urmă începu să rostească stihurile acestea:

O, inima-mi, să n-o arunci departe
De ochii dulci, pe care i-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă și arde.
O, tu, cel care nu te-ai bețivit,
Să nu-l alungi pe cel ce n-are parte
Decât de-alinul vinului coclit,
Ci du-l în crâșmă iar, să-și bea amarul.
Of, inima-mi nu poate să mai scape
De ostile ce-mprăștie pojarul
Țâșnind de sub prădalnicele-ți pleoape,
Cum, când s-a spart, rămâne spart paharul,
Așa va sta, până-mi vei fi aproape,
Și haina mea, de zbucium și de dor.
O, frumusețe dulce, o, iubite,
O, bunule, o, farmec vrăjitor,
Stă inima-mi și zace de ispite

Sub nemilosul, cruntul tău picior
Gingaș ca iasomiile-nflorite.
O, inima-mi de fată fără minte,
La vârsta cea mai caldă-a tinereții,
Cât va să zacă ea de-aci-nainte
Și până la adâncurile vieții,
În jurul unui fur de vise sfinte,
Tâlhar de inimi, soare-al frumuseții!

Pe urmă copila își luă rămas-bun de la Diamant, chemând asupra lui binecuvântările și urându-i bună-pace. Și zori să se întoarcă în palat, spre a-și ascunde lacrimile ce-i scăldau obrajii.

Iar Diamant, pe calul său, plecă frumos ca un fiu de ginnî și își urmă drumul din olac în olac, întrebând de cetatea Wakak. Și călărind așa, până la urmă, ajunse fără de necaz la o fântână. Or, aceea era chiar fântâna copilei. Și chiar acolo se înălța cetatea de strajă a regelui harapilor, năpraznicul Tak-Tak.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute unsprezecea noapte

Urmă:

Și Diamant văzu într-adevăr că împrejurimile acelui castel erau străjuite de niște etiopieni înalți de zece coți, cu chipurile înfricoșătoare. Și, fără a lăsa spaima să-i năpădească pieptul, își legă calul sub pomul de la fântână și șezu jos la umbră spre a se odihni. Și îi auzi pe harapi cum vorbeau între ei:

— Într-un sfârșit, iacătă că după amar de vreme o făptură omenească vine să ne mai îndestuleze cu niște carne proaspătă. Puneți iute gabja pe chilipirul acesta, să-și mai îndulcească și regele nostru limba și cerul gurii.

Și, ca urmare, vreo zece-doisprezece etiopieni dintre cei mai crunți porniră înspre Diamant, ca să-l înșface și apoi, fript la frigare, să-l ducă regelui lor.

Când văzu că ceasul vieții lui chiar sosise, Diamant trase de la brâu spada solomonească și, năpustindu-se asupra haidăilor, pe o sumedenie dintre ei îi făcu să se călătorească înspre câmpiile morții. Iar când procleții aceia ai iadului poposiră la capătul călătoriei la care fuseseră porniți, știrea ajunse printr-un crainic și la regele Tak-Tak care, cuprins de o mânie vânătă, îl trimise numaidecât, spre a-i veni de hac cutezătorului, pe vătaful harapilor săi, smolitul de Mak-Mak. Iar acel Mak-Mak, care era o pacoste vestită, venea în fruntea oastei lui de smoliți, ca o roire de viespi. Și moartea fulgera din ochii care-și căutau prada.

Or, la vederea lui Mak-Mak, beizadea Diamant se ridică pe cele două picioare ale sale și îl așteptă cu pulpele încordate. Și ticălosul de Mak-Mak, șuierând ca o năpârcă încornorată, și mugind pe nările lui cele găvănoase, veni drept asupra lui Diamant, își ridică ghioaga, cea sfărâmătoare de tigve și o învârti în așa chip de vâjâia văzduhul. Ci, tot atunci, Diamant cel

preaiubit își zvâcni brațul întrarmat cu jungherul lui Tammuz și, ca într-o sclipire de fulger, înfipse lama între coastele etiopianului cel uriaș, și îl făcu pe plodul acela dintr-o liotă de încornorați să bea moartea dintr-o sorbitură. Și pe dată îngerul morții veni lângă blestematul acela, aducându-i ceasul cel de pe urmă.

Și-atunci harapii din ceata lui Mak-Mak, când îl văzură pe vătaful lor căzut la pământ, cu lungimea-i turtită peste lățime, își slobozіră picioarele în vânt și își luară zborul ca vrăbiile dinaintea babanului cel cu plisc vârtos. Iar Diamant se luă după ei și îi omorî pe care îi omorî. Și scăpară care scăpară.

Când regele Tak-Tak auzi de prăpădul lui Mak-Mak, mânia i se sui la nas atâta de năpraznic încât nu-și mai osebea mâna dreaptă de mâna stângă. Și prostia lui îl stârni să se ducă însuși să-l înfrunte pe Diamant, viteazul munților și al văilor, cununa-vitejilor. Ci, la vederea voinicului tunător, plodul cel negru al scârbavnicei cu nas mare își simți vinele cum se înmoaie, burdihanul cum i se zvârcolește și vântul morții cum bate peste capul lui. Iar Diamant îl luă la ochi și, slobozind înspre el una dintre săgețile proorocului Saleh – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – îi făcu să-și înghită țărâna de pe călcâie și, dintr-o lovitură, îi trimise sufletul să se sălășluiască în locurile cele negre, unde Doica Vulturilor îi și cără calabalâcurile.

După care, Diamant făcu terci din harapii ce-l înconjurau pe regele lor mort, și tăie un drum drept cu calul său printre trupurile văduvite de suflet. Și ajunse în felul acesta, biruitor, la poarta palatului unde domnise Tak-Tak. Și bătu la poartă, așa cum bate un stăpân la poarta casei lui. Iar cea care veni să-i deschidă era una căreia îi fuseseră răpite de către acel Tak-Tak al blestemului și scaunul de domnie și moștenirea. Și era o copilandră ca o gazelă speriată, și avea un chip atâta de ațâțător încât presăra sare pe rana din inima iubeților. Și, dacă nu ieșise mai de departe în întâmpinarea lui Diamant, nu o făcuse din pricină că, într-adevăr, greutatea șoldurilor de sub mijlocelul ei gingaș nu i-o îngăduise, și pentru că dolofanul ei, împodobit cu un potop de gropițe, era atâta de falnic și de binecuvântat încât nu putea să și-l miște decât anevoie, dat fiind că se cutremura din chiar firea lui, ca iaurtul din strachina beduinului și ca o bucată de pestil de gutuie în mijlocul unei tablale înmiresmate cu smirnă.

Și îl primi pe Diamant cu toate revărsările de bucurie ale unei întemnițate față de cel care îi aduce slobozenia. Și vroi să-l suie în scaunul de domnie al regelui răposat. Ci Diamant nu vroi să primească și, luând-o de mână, o pofti să se urce chiar ea în scaunul acela, pe care Tak-Tak îl răpise părintelui ei. Și nu-i ceru nimic în schimbul atâtor faceri de bine. Atunci, biruită de mărinimia lui, copila îi spuse:

— O, preafrumosule, de ce credință ții tu, de săvârșești binele așa, fără a nădăjdui răsplată?

Iar Diamant răspunse:

— O, domniță, credința Islamului este credința mea, și legea lui este legea mea!

Iar ea îl întrebă:

— Și pe ce sunt stătorite, o, stăpânul meu, legea aceea și credința aceea?

El răspunse:

— Sunt stătorite numai pe adeverirea unității întru mărturisirea crezului ce ne-a fost dezvăluit de Profetul nostru – asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Ea întrebă:

— Și poți tu să-mi faci hatârul de a-mi dezvălui, la rându-ți, mărturisirea acelui crez care îi face pe oameni atâta de desăvârșiți?

El spuse:

— Mărturisirea stă numai în aceste cuvinte: „Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah, și Mohamed este trimisul lui Allah! Și oricine le rostește din inimă, pe clipă pe dată se și încunună întru Islam. Și, de-ar fi fost el chiar cel mai de pe urmă dintre necredincioși, ajunge numaidecât deopotrivă cu cel mai ales dintre musulmani.

Auzind vorbele acestea, domnița Aziza își simți inima înfiorată de credința cea dreaptă; așa că ridică deodată mâna și, ducându-și degetul arătător în dreptul ochilor, rosti *șehadaua* și se încunună numaidecât întru Islam.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăsprezecea noapte

Urmă:

După care, domnița Aziza îi spuse lui Diamant:

— O, stăpâne al meu, acum, că m-ai făcut regină și sunt pe deplin luminată asupra căii celei drepte, iacătă-mă între mâinile tale, gata să te slujesc cu ochii mei, și gata să fiu o roabă între roabele din haremul tău. Vrei, așadar, să-mi faci hatârul de a primi de soție pe regina acestei țări, și să trăiești cu ea oriunde ți-o plăcea, luând-o în alaiul tău, sub strălucirea frumuseții tale?

Și Diamant răspunse:

— O, stăpână, îmi ești tot atâta de scumpă ca și viața mea, ci acuma o treabă de mare însemnătate mă cheamă, pentru care mi-am părăsit și tatăl, și mama, și împărăția, și țara. Și poate că părintele meu, regele Șams-Șah, chiar m-o și plânge, la ceasul deacum, ca pe un mort, ori încă și mai rău. Ci eu trebuie să merg acolo unde mă așteaptă ursita, în cetatea Wakak. Și, la întoarcerea mea, inșallah! am să mă însor cu tine și am să te iau în țara mea, și am să mă bucur de frumusețea ta. Însă, deocamdată, doresc să aflu de la tine, dacă știi, unde se găsește Al-Simmurg, unchiul domniței Latifa. Întrucât numai Al-Simmurg acela va putea să mă îndrume înspre cetatea Wakak. Ci eu habar nu am unde șade, și nu știu nici măcar cine este, ori de este vreun ginn sau vreo ființă omenească. Dacă, dar, ai tu ceva la știință, despre uncheșul domniței Gamila, acel preascump Al-Simmurg, grăbește de-mi spune, ca să plec în căutarea lui. Și asta-i tot ceea ce îți cer deocamdată, dat fiind că dorești să-mi fii pe plac.

Când auzi de ținta lui Diamant, regina Aziza se necăji în inima ei și se mohorî până peste poate. Ci, văzând bine că nici lacrimile, nici suspinele nu ar fi izbutit să-l destoarne pe tânărul beizadea de la hotărârea lui, se sculă din jețul ei și, luându-l de mână, îl duse în tăcere pe sub bolțile palatului și ieși cu el în grădină.

Și era o grădină asemenea cu aceea peste care Rizwan este străjer întraripat. O întindere de trandafiri mărginea cărările, iar adierea ce trecea

peste trandafirii aceia, și părea că ar cerne mosc, înmiresma răsuflarea și îmbălsăma mințile. Acolo laleaua îmbobocea beată de propriu-i sânge, iar tiparoasa se zbuciuma cu tot freamătul său spre a preamări în felul ei cântecul măsurat al filomeiei. Acolo izvoarele alergau ca niște copii râzând, pe sub trandafirii ce-și înstrunau cu ele mugurii.

Și-așadar, domnița Aziza, târându-și după ea grelele-i fălnicii, în pofida mijlocului subțirel ce se prăpădea sub o povară atât de vajnică, ajunse în felul acesta împreună cu Diamant la poalele unui copac mare, ce ocrotea la ceasul acela sub frunzaru-i măreț somnul unui uriaș. Iar domnița își apropie buzele de urechea lui Diamant și-i spuse cu glas șoptit:

— Cel pe care îl vezi culcat aci este chiar cel pe care îl cauți, unchiul domniței Gamila, Al-Simmurg cel zburător. Dacă, atunci când are să se scoale din somnul lui, norocul tău o vrea ca el să-și deschidă ochiul drept înaintea ochiului stâng, are să fie bucuros a te vedea și, cunoscând după armele tale că ești trimis la el de către fiica fratelui său, are să facă pentru tine ceea ce ai să-i ceri. Da dacă, spre nenorocul și spre ursita ta fără de leac, ochiul lui stâng are să se deschidă cel dintâi luminii, vei fi pierdut fără de izbavă; întrucât are să te însface, cu toată vitejia ta, și, ridicându-te de la pământ cu puterea brațelor lui, are să te ție sus, ca pe o vrabie în ghearele unui șoim, și are să te trântească de pământ, sfărâmându-ți oasele cele dulci, o, preascumpul meu, și făcând să se îngemăneze lungimea trupului tău prearâvnit cu lățimea!

Pe urmă adăugă:

— Și acuma, Allah să te ocrotească și să te păstreze și să zorească întoarcerea ta lângă o îndrăgostită pe care au și năpădit-o suspinele pricinuite de lipsa ta!

Și îl lăsă, depărtându-se în graba mare, cu ochii plini de lacrimi și cu obrajii înroșiți ca florile de rodie.

Iar Diamant așteptă vreme de un ceas ca uriașul Al-Simmurg cel zburător să se trezească din somnul lui. Și gândea în cugetul său:.. De ce s-o fi numind uriașul acesta zburător? Și cum o fi putând el, fiind atâta de uriaș, să se înalțe fără aripi în văzduh și să umble alt fel decât un elefant? Pe urmă, își pierdu răbdarea văzând că Al-Simmurg sforăia mai departe sub pom cu un vuiet întocmai precum al unei turme de elefanți tineri; și-așa că se aplecă și îl gâdilă la talpa picioarelor. Iar uriașul, la pipăitul acela, se cutremură scurt și bătu văzduhul cu picioarele, slobozind o vântuitură înfricoșătoare. Și, tot atunci, deschise amândoi ochii deodată.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treisprezecea noapte

Urmă:

Și îl văzu pe tânărul crăișor, și pricepu că el era făptașul gâdilelii de la talpă. Drept care, ridicându-și piciorul, îi slobozi crăișorului drept în obraz o vântuitureală care ținu vreme de un ceas și care ar fi otrăvit, la patru parasangi de jur împrejur, orice făptură vie. Iar Diamant nu scăpă de la acea vijelie drăcească decât datorită puterii ascunse în armele pe care le

purta la el.

Și-așa, când uriașul Al-Simmurg își isprăvi zahereaua, se răsuci pe șezutul său și, uitându-se cu mirare la domnișorul cel tânăr, îl întrebă:

— Ce? Încă n-ai murit de prăpădul pe care ți l-am slobozit, bre ființă omenească?

Și, rostind acestea, se uită la el mai cu luare-aminte și văzu armele pe care le purta. Atunci se sculă pe cele două picioare ale lui și se temeni dinaintea lui Diamant și îi spuse:

— O, stăpâne al meu, iartă-mi purtarea! Da dacă m-ai fi prevestit de venirea ta prin vreun rob, ți-aș fi așternut chiar pletele mele pe pământul pe care aveai să pășești. Nădăjduiesc, dar, că nu ai să pui la inimă ceea ce a fost fără de voia și fără de gând rău din partea mea. Încât, fă-mi hatârul de a-mi spune ce necaz mare te apasă, de ți-ai luat osteneala să vii până în locul acesta unde nu pot să răzbată nici ființe omenești, nici jivine. Grăbește, dar, de-mi lămurește pricina ta, ca să pot osteni întru folosul tău, la caz de nevoie, și să te ajut a-ți izbândi norocul.

Iar Diamant, după ce îl încredință pe Al-Simmurg de dragostea sa, îi istorisi povestea, fără a ocoli niciun amănunt. Pe urmă îi spuse:

— Și nu am venit până la tine, o, taică al zburătorilor, decât spre a dobândi ajutorul tău și a răzbate până la cetatea Wakak, peste oceanele cele de netrecut.

După ce Al-Simmurg auzi istorisirea lui Diamant, își duse mâna la inimă, apoi la frunte, și răspunse:

— Pe capul și pe ochiul meu!

Pe urmă adăugă:

— Avem să plecăm fără de zăbavă înspre cetatea Wakak, ci numai după ce avem să rostuim zahereaua mea cu de-ale gurii. Pentru aceea, am să mă duc să vânez niște măgari sălbatici de care este plină pădurea de aici, și am să aduc vreo câțiva ca să fac niște chebap din carnea lor, și niște burdufuri din pieile lor. Și, când avem să fim rostuiți amândoi cu lucrurile acestea trebuitoare, ai să te sui pe grumazul meu ca pe un cal, iar eu am să-mi iau zborul cu tine. Și așa am să te ajut să treci peste cele șapte oceane. Iar când am să fiu slăbit de osteneală, tu să-mi dai chebap și apă, până ce avem să ajungem la cetatea Wakak.

Și întocmai precum spusese, plecă numaidecât la vânătoare și prinse șapte măgari sălbatici, câte unul pentru trecerea peste fiecare ocean, și făcu din ei chebapul și burdufurile de care pomenise. Pe urmă se întoarse la Diamant și îl pofti să se suie pe grumazul lui, după ce umpluse cu chebapul făcut din cei șapte măgari sălbatici o desagă pe care și-o petrecuse pe după gât, și după ce își pusese în spinare cele șapte burdufuri umplute cu apă de izvor.

Or, când Diamant se văzu cocoțat așa pe grumazul lui Al-Simmurg uriașul, își zise în sineși: „Uriașul acesta este mai mare decât un elefant, și se laudă că poate să zboare fără aripi cu mine prin văzduhuri! Pe Allah! acesta-i un lucru de-a mirărilea, și de care n-am mai auzit să se fi pomenit vreodată.” Și, în vreme ce le cugeta astfel, auzi deodată ca un vuiet de vânt prin crăpătura unei uși, și băgă de seamă că pântecele uriașului se umflă văzând cu ochii și ajunge pe dată mare cât o boltă de casă. Și vuietul acela de vânt se făcea acuma asemenea, cu un șuierat de foale, pe măsură ce pântecele uriașului se umfla. Și deodată Al-Simmurg izbi cu piciorul în pământ și se ridică, într-o clipită, cu toată povara lui, plutind pe deasupra grădinii. Pe urmă se înălță mai departe în ceruri, mișcând din picioare ca o broască prin apă. Și, când ajunse la o înălțime potrivită, lunecă drept

înspre apus. Și, când se simțea dus împotriva voii lui, de către vânt, mai sus decât dorea, slobozea vreo două-trei vântuituri, de felurite tării și lungimi. Iar când dimpotrivă, ca urmare a acelor pierderi, pântecele i se desumfla, sorbea aerul prin toate deschizăturile lui de sus, adică pe gură, pe nas și pe urechi. Și numaidecât se ridica iarăși în cerul siniliu, și luneca drept și iute ca pasărea.

Și călătoriră așa, ca păsările, plutind pe deasupra apelor și străbătând, unul după altul, oceanele. Și, de fiecare dată după ce străbăteau câte o mare dintre cele șapte mări, coborau să se odihnească oleacă pe pământ tare, să mănânce chebap de măgar sălbatic și să bea apă din burdufuri.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patrusprezecea noapte

Urmă:

Totodată, uriașul își împrospăta și tainul de puteri de zbor, da numai după ce dormea câteva ceasuri spre a se întrema de ostenelile călătoriei. Și, după șapte zile de străbatere prin văzduh, ajunseră într-o dimineață deasupra unei cetăți cu totul și cu totul albe, care dormea între grădinile ei. Iar zburătorul îi spuse lui Diamant:

— Tu de acuma înainte îmi ești ca un fiu, și nu-mi pare rău deloc de ostenelile câte le-am îndurat ca să te car până aici. Acuma am să te cobor pe terasa cea mai înaltă din cetatea aceasta, care-i chiar cetatea Wakak, și în care fără de nicio îndoială că ai să găsește dezlegarea pe care o cauți la ghicitoarea aceea, și anume: „Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos!”

Pe urmă adăugă:

— Da, aici este cetatea harapului cel negru care se află sub patul de fildeș al domniței Mohra. Și aici ai să poți tu cunoaște întru cât este acel harap izvoditorul acelei socoteli mult încurcate.

Și, rostind acestea, coborî dezumfându-se încet-încet, și îl lăsă pe beizadea Diamant, binișor și fără de zguduială, taman pe terasa cu pricina. Și, luându-și bun-rămas de la el, îi dete un smoc de păr din barbă, spunându-i:

— Păstrează cu grijă asupră-ți firele acestea din barba mea, și să nu te desparți de ele niciodată. Iar când ți s-o întâmpla vreo năprasnă amarnică, și ori de câte ori vei avea trebuință de ajutorul meu, fie ca să te scap de la vreo ananghie, fie ca să te aduc îndărăt acolo de unde te-am luat, nu vei avea decât să dai foc la unul din firele acestea de păr, și ai să mă și vezi fără de zăbavă dinaintea ta.

Și, cu asta, se umflă iar și se înălță în văzduh, lopătând ușor și spornic înspre casa lui.

Iar Diamant, șezând pe terasa aceea, începu să chibzuiască la cele ce avea de făcut. Și se întreba cam cum urma să purceadă, spre a coborî de pe terasă fără să fie zărit de oamenii ce locuiau în casă, când deodată văzu ivindu-se pe scară și venind înspre el un tinerel de o frumusețe fără pereche, și care era chiar stăpânul acelei case. Iar flăcăiandrul cel zâmbitor

la chip îl întâmpină cu un salamalek și îi ură bun venit, spunând:

— Ce dimineață luminoasă aduce venirea ta pe terasa casei mele, o, tu cel mai frumos dintre oameni! Ești înger, ești ginn ori ești făptură omenească?

Iar Diamant răspunse:

— O, flăcăule drag, sunt ființă omenească, bucuroasă că își începe ziua aceasta cu preadulcea vedere a ta. Și mă aflu aici pentru că aici m-a mânat ursita mea. Și atâta-i tot ceea ce pot să-ți spun despre rostul meu pe binecuvântata-ți casă.

Și, grăind astfel, îl strânse pe tinerel la piept. Și amândoi își jurară prietenie. Și coborâră laolaltă în sala de prieteni, și mâncară și băură împreună. Mărire aceluia carele împrietenește două ființe frumoase, și carele netezește în calea lor stavilele și dezleagă încurcăturile!

Or, după ce prietenia se legă între Diamant și băiețandrul care se numea Farah și care era chiar prietenul de taină al sultanului cetății Wakak, Diamant îi zise:

— O, prietene Farah, tu, care ești preaiubit de sultan și tovarăș al lui de inimă, și, drept urmare, nimic nu poate să-ți rămână ascuns din treburile împărăției acesteia, ai putea, dată fiind prietenia noastră, să-mi faci un bine ce nu are a-ți cere nicio cheltuială?

Iar tânărul Farah răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei, o, prietene Diamant! Grăiește și, de-ar fi să-mi dau și pielea ca să-ți faci din ea papuci, m-aș supune cu bucurie și cu mulțumire!

Iar Diamant îi zise atunci:

— Poți tu numai să-mi spui cum sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos? Și poți să-mi lămurești, cu același prilej, rostul harapului cel negru culcat sub patul de fildeș al domniței Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, stăpânul peste meleagurile Sinnului și Masinnului?

Când auzi întrebarea lui Diamant, tânărul Farah se schimbă cu totul la chip, și fața i se făcu galbenă, și tulbure privirea. Și începu să tremure de parcă s-ar fi pomenit dinaintea îngerului Asrail. Iar Diamant, văzându-l în starea aceea, îi spuse cele mai dulci cuvinte, spre a-i liniști sufletul și a i-l scutura de spaime. Iar tânărul Farah îi grăi într-un sfârșit:

— O, Diamant, află că regele a poruncit să fie omorât orice băștinaș și orice străin care ar rosti numele de Chiparos sau de Roada-bradului. Întrucât Chiparos este chiar numele regelui nostru, iar Roada-bradului este numele reginei noastre. Și iacătă tot ce știu eu despre această taină înfricoșată. În ce privește legăturile dintre regele Chiparos și regina Roada-bradului habar n-am, tot așa precum limba mea nu știe să-ți spună nimic despre rostul harapului cu pricina, în treaba aceasta primejdioasă. Tot ceea ce pot să-ți spun, o, Diamant, spre a-ți face plăcere, este că nimeni altul, afară doar de regele Chiparos, nu cunoaște taina aceasta ascunsă. Iar eu stau gata să te călăuzesc la palat și să te duc dinaintea regelui. Iar tu ai să te pricepi cum să-i dobândești dragostea, și poate că ai să izbândești atunci să dezlegi singur nodul acela încurcat.

Și Diamant îi mulțumi prietenului său pentru ajutor, și hotărî împreună cu el ziua când să se ducă la regele Chiparos. Și când ceasul cel așteptat veni, plecară împreună la palat; și se țineau de mână, ca doi îngeri. Iar regele Chiparos, când îl văzu pe Diamant, se umplu de plăcere și de zâmbet. Și, după ce își bucură privirile uitându-se la el vreme de un ceas, îi porunci să se apropie. Iar Diamant veni dinaintea regelui și, după temenelile și urările cuvenite, îi dete în dar un mărgăritar roșu pe care îl

purta legat la un șirag de mătănii de chilimbar galben, atâta de scump că toată împărăția Wakak nu ar fi putut să-i plătească prețul și nici regii cei mai mari nu ar fi putut să dobândească unul pe potrivă. Iar Chiparos fu mulțumit până peste poate, și primi peșcheșul, spunând:

— Este primit de inima noastră.

Pe urmă adăugă:

— O, flăcău împodobit cu gingășie, poți să-mi ceri în schimb orice hatâr vei voi; îți este îndeplinit de la început.

Și Diamant, de cum auzi vorbele acestea pe care le nădăjduia, răspunse:

— O, rege al vremurilor, ferească-mă Allah de a-ți cere alt hatâr decât acela de a-ți fi rob! Ci, dacă chiar binevoiești a-mi îngădui, și dacă îmi dăruiești iertarea vieții, ți-aș spune ceea ce am pe inimă!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincisprezecea noapte

Urmă:

Și Diamant grăi:

— O, doamne al meu, surzii și orbii sunt tare fericiți că nu sunt ispitiți de prăpădurile care pătrund în noi prin ochii și prin urechile noastre. Întrucât, în necazul care este necazul meu, urechile mele sunt cele care au tras asupra-mi nenorocul! Întrucât, o, tu pavăză a lumii, din ziua cea neagră când am auzit pomenindu-se dinaintea mea cele ce am să-ți povestesc, nu am mai avut nici tihnă, nici odihnă.

Și îi istorisi de șart toată povestea. Ci nu ar fi de niciun folos s-o luăm iarăși de la cap. Pe urmă, adăugă:

— Și acuma, dacă ursita m-a cinstit cu vederea prea-luminoasei tale fețe, o, rege al vremurilor, și dacă binevoiești a-mi dărui, ca pe un hatâr neprețuit, mila pe care îmi îngăduiești a ți-o cere, am să-ți cer numai să-mi spui cum sunt întocmai legăturile dintre stăpânul nostru regele Chiparos și stăpâna noastră regina Roada-bradului și să-mi spui, cu prilejul acesta, și care este rostul harapului cel negru culcat la ceasul de acum sub crivatul de fildeș al domniței Mohra, fiica regelui Tammuz ben Kamus, oblăduitorul peste țările Sinnului și ale Masinnului.

Așa îi vorbi Diamant regelui Chiparos, domnul cetății Wakak. Iar regele Chiparos, pe măsură ce Diamant vorbea, se schimba vădit și la față și la starea sufletului. Iar când Diamant își încheie spusele, Chiparos se făcuse ca focul; și pojarul se aprinsese în ochii lui. Iar clocotul lăuntric îi fierbea în piept, asemenea întru totul cu clocotul unei căldări pe vatra jarului. Și rămase o clipă fără a putea să scoată nicio șoaptă. Și deodată răbufni, zicând:

— Vai de tine, o, străinașule! Pe viața capului meu, de n-ai fi ajuns să-mi fii ca și sfânt, în urma jurământului ce-am făcut de a-ți dărui iertarea vieții, într-o clipită ți-aș fi și despărțit căpățâna de grumaz!

Iar Diamant spuse:

— O, rege al vremilor, iartă-i robului tău necuviința! Ci nu am săvârșit-o decât după îngăduință. Iar acuma, orice ai spune, nu poți, dată fiind

făgăduința ta, să faci altfel, decât să te înduplеci față de rugămintea mea. Întrucât tu mi-ai poruncit să rostesc dinainte-ți o dorință, iar dorința aceasta pe care mi-o cunoști este chiar singura dorință care mă arde.

Atunci regele Chiparos, la spusele acestea ale lui Diamant, rămase până peste poate de încurcat și de mohorât. Iar sufletul i se repezea ba înspre pornirea de a-l omorî pe Diamant, ba înspre aceea de a-și ține făgăduielile date. Ci pornirea de a-l omorî era, și încă cu mult, cea mai aprigă.

Izbuti totuși să și-o înfrâne deocamdată, și îi zise lui Diamant:

— O, fiu al regelui Șams-Șah, pentru ce vrei tu să mă silești a-ți da pe vânt viața degeaba? N-ar fi mai bine pentru tine să te lepezi de gândul prăpădului care te stăpânește, și să-mi ceri în schimb altceva, fie și o jumătate din împărăția mea?

Ci Diamant stărui, spunând:

— Sufletul meu nu-și dorește nimica mai mult, o, sultane Chiparos!

Atunci regele îi spuse:

— Nu am nimic împotrivă. Da să știi bine că, după ce am să-ți dezvăluiesc ceea ce vrei să afli, am să poruncesc să ți se taie capul, fără de mântuire!

Iar Diamant zise:

— Pe capul și pe ochii mei, o, rege al vremurilor! după ce am să aflu dezlegarea pe care o caut, și anume: cum sunt legăturile dintre stăpânul nostru regele Chiparos și stăpâna noastră Roada-bradului, și care-i rostul harapului cu domnița Mohra, îmi voi face spălările cele sfinte și voi muri cu capul tăiat!

Atunci regele Chiparos rămase tare posomorât, nu doar pentru că se vedea silit să dezvăluiască o taină la care ținea mai mult decât la sufletul său, ci și din pricina morții nesăbuite a lui Diamant. Șezu, așadar, cu capu-n jos și cu nasul lungit, vreme de un ceas. După care, puse paicii să golească sala domnească, și le dete prin semne câteva porunci. Iar paicii ieșiră, și-apoi se întoarseră iar peste o clipită, ținând de o curea de piele roșie împodobită cu nestemate un ogar frumos, din neamul ogarilor de culoarea sturzului. Și pe urmă întinseră, cu multă fală, un chilim mare și pătrat, de atlaz. Iar ogarul veni și se așeză pe unul din colțurile chilimului. După care, intrară în sală câteva femei roabe, având în mijlocul lor o copilandră, cu trup gingaș, cu mâinile legate la spate, vegheată cu ochi aprigi de doisprezece etiopieni crunți. Și roabele o puseră pe fetișcană să șadă pe colțul dimpotrivă al chilimului, și așezară dinaintea ei o tabla pe care se afla un cap de harap. Iar acel cap era ținut în sare și în balsamuri, și părea tăiat de curând.

Pe urmă, regele făcu alt semn. Și numaidecât intră baș-bucătarul palatului, urmat de niște robi ce aduceau tot soiul de mâncăruri plăcute la vedere și la gust; și așeză toate bucatele acelea pe o față de masă dinaintea ogarului. Și, după ce câinele mâncă și se sătură, rămășițele fură puse într-o strachină murdară și amărâtă dinaintea copilei celei frumoase care avea mâinile legate. Și fata începu dintru-ntâi să plângă; pe urmă, să zâmbească; și lacrimile ce cădeau din ochii ei se făceau mărgăritare, iar zâmbetele de pe buzele ei se făceau trandafiri. Iar etiopienii strânseră cu gingășie mărgăritarele și trandafirii, și le deteră regelui.

După care, regele Chiparos îi spuse lui Diamant:

— A venit ceasul morții tale, fie sub paloș, fie în ștreang!

Ci Diamant zise:

— Da, de bună seamă, o, măria ta! da nu până ce nu am să capăt de la tine lămurirea despre ceea ce am văzut acuma. După care, am să mor!

Atunci regele Chiparos își săltă poala de la caftanul său împărătesc peste piciorul cel stâng și, cu bărbia în palma dreaptă, grăi așa:

— Află dar, o, fiu al regelui Șams-Șah, că această copilandră pe care o vezi astfel cu mâinile legate la spate, și ale cărei lacrimi și zâmbete sunt mărgăritare și trandafiri, se cheamă Roada-bradului. Și este soția mea. Iar eu, regele Chiparos, sunt stăpânul acestei țări și al acestei cetăți, care este cetatea Wakak.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaisprezecea noapte

Urmă:

Or, într-o zi dintre zilele lui Allah, mă aflam plecat din cetatea mea la o vânătoare, când fusei cuprins în câmp de o sete amarnică. Și, asemenea celui pierdut într-un pustiu, umblai prin toate părțile căutând apă. Și, după destule cazne și căutări, într-un sfârșit, dedei peste o groapă întunecată de apă, săpată de neamurile cele de demult. Și îi mulțumii lui Allah preaînaltul pentru norocul acela, măcar că nu mai aveam putere nici să mă mișc. Da chemând într-ajutor numele lui Allah, izbutii să ajung până la ghizdurile acelei gropi la care era greu să răzbați din pricina năruiturilor și a sfărâmăturilor. Pe urmă, slujindu-mă de fesul meu ca de o găleată, și de turbanul adăugat la brâul meu ca de o frânghie, lăsai totul să alunece în fântână. Iar inima mi se și răcorea, numai auzind clipocitul apei în fesul meu.

Ci, vai! când vrusei să trag frânghia aceea închipuită, nimica nu veni la mine. Întrucât fesul se făcuse atâta de greu de parcă ar fi strâns în el toate năpastele. Și mă străduii în toate chipurile încercând să-l mișc, fără a izbuti. Și, la capătul deznădejdii și nemaiputând să îndur setea ce mă seca, strigai: „Nu este ajutor și putere decât la Allah! O, ființe ce v-ați ales lăcașul în groapa aceasta, ori că sunteți ginni, ori că sunteți făpturi omenești, fie-vă milă de un sărman de-al lui Allah, pe care setea l-a adus în pragul morții, și lăsați-mă să-mi scot din fântână găleata. O, preastrăluciților stăpâni ai acestei fântâni, mi se usucă sufletul și mi se îneacă răsuflarea în gură!”

Și începui să-mi strig așa obida, și să gem lung, până ce, într-un sfârșit, răzbătu din fântână până la urechea mea un glas din care pricepui vorbele acestea: „Viața este mai de preț decât moartea. O, slujitorule al lui Allah, dacă ne scoți din puțul acesta, avem să te răsplătim. Viața este mai de preț decât moartea!”

Eu atunci, uitând pe-o clipită de setea mea, îmi adunai puterile câte îmi mai rămăseseră și, opintindu-mă, ajunsei într-un sfârșit să izbândesc a scoate din fântână fesul cu tot ce atârna de el. Și văzui, încleștate cu mâinile de fesul meu, două mueri tare bătrâne, și oarbe, și cocârjate la trup ca un arc, și atâta de slabe încât ar fi putut să treacă prin urechile acului. Ochii le erau înfundați în cap, fălcile fără dinți, capetele se bâțâiau jalnic, picioarele le tremurau, iar părul le era alb ca bumbacul dărăcit. Și când, cuprins de milă și uitându-mi de-a binelea de sete, le întrebai care era

pricina de sălășluiau în puțul cel vechi, ele îmi spuseră:

— O, tinere preamilos, am stârnit odinioară mânia stăpânului nostru, regele ginnilor cei Dintru-ntâi Născuți, care ne-a văduvit de vedere și a poruncit să fim aruncate în puțul acesta. Și iacătă-ne gata să te ajutăm să dobândești, drept mulțumire, tot ce ți-ai putea dori. Ci, mai întâi, avem să-ți arătăm cum să ne lecuiești de orbie. Și, odată lecuite, avem să fim dobânda binefacerii tale.

Și urmară astfel:

— La o mică depărtare de aici, în cutare loc, este un râu, unde are obiceiul să vină pe mal o vacă de cutare culoare. Du-te și caută niște baligă proaspătă de la vaca aceea, unge-ne cu ea pe ochi și, în chiar clipita aceea, avem să ne căpătăm iarăși vederea. Ci, atunci când vaca are să se ivească, tu trebuie să te ascunzi de ea, întrucât, dacă te-ar vedea, nu s-ar mai băliga.

Eu atunci, supunându-mă spuselor lor, pornii înspre partea unde se afla râul cu pricina, pe care nu-l văzusem în căutările mele de mai înainte, și ajunsei la locul arătat, unde mă ghemuii pe după niște stufărișuri. Și nu peste mult văzui ieșind din apă o vacă albă ca argintul. Și, de cum ajunse pe mal, se bălegă îmbelșugat, apoi începu să pască la iarbă. După care, intră iarăși în apă și pieri.

Eu mă ridicai numaidecât din locul meu, strânsei balega de la vaca aceea albă, și mă întorsei la fântână. Și unsei cu balega ochii bătrânelor, iar ele numaidecât își căpătară vederile și se uitară în toate părțile.

După care, îmi sărutară mâinile și îmi spuseră:

— O, stăpâne al nostru, dorești bogăție, ori sănătate, ori vrei să ai parte de vreo mândrețe de fată?

Iar eu, fără a șovăi, răspunsei:

— O, mătușele mele, Allah preadarnicul m-a și miluit cu bogăție și cu sănătate. Ci, în ceea ce privește frumusețea, niciodată nu am avut la îndemână cu ce să-mi astâmpăr inima! Dați-mi parceaua aceea de mândrețe despre care pomeneați!

Iar ele îmi spuseră:

— Pe capul și pe ochii noștri! avem să-ți dăm parceaua de mândrețe. Este chiar fiica regelui nostru. E asemenea cu bobocul cel zâmbitor al trandafirului din grădină, și-i ea însăși un trandafir, fie de grădină, fie sălbatic. Ochii-i sunt galeși ca ai unui om beat, iar un sărut de-al ei potolește un potop de necazuri din cele mai negre. În ce privește frumusețea ei, în totului tot, soarele se topește dinainte-i, luna se aprinde de la ea și toate inimile cad răpuse…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptesprezecea noapte

Urmă:

…și toate inimile cad răpuse. Iar părinții ei, care o au dragă până peste poate, o țin toată vremea la pieptul lor și își încep ziua bucurându-și ochii cu frumusețea ei. Și-așa cum e, cu tot ce are ea tainic, va să fie a ta; și ai să

te bucuri cu ea; iar ea, la fel, cu tine. Așa că avem să te călăuzim la ea; și amândoi aveți să faceți ceea ce aveți de făcut. Ci să iei seama ca părinții ei să nu te vadă, mai ales la ceasul îmbrățișărilor; întrucât te-ar arunca de viu în foc. Ci nici răul acela nu are să fie fără de leac; întrucât noi avem să fim mereu acolo, spre a veghea asupra ta și a te scăpa de la moarte. Și chiar că nimica nu are să ți se întâmple decât bine, întrucât noi avem să venim la tine în temniță, și avem să te ungem pe trup cu untură de șarpe faraonic, în așa fel că, de-ar fi să stai și o mie de ani pe vreun rug ori în vreun cuptor, trupul tău nu va păți nici cel mai mic rău, iar focul ar fi pentru tine ca o scaldă tot atâta de răcoroasă ca într-un izvor din grădina Iremului.

Și, după ce mă prevestiră astfel despre tot ceea ce avea să mi se întâmple, și mă liniștiră de la început în ce privește sfârșitul lucrurilor, cele două bătrâne mă purtară, cu o iuțeală ce mă amețea, până la palatul cu pricina; care era palatul regelui ginnilor cei Dintru-ntâi Născuți. Și, deodată, mi se păru că mă văd în raiul cel desăvârșit. Iar în sala lăturalnică în care fusei dus, o văzui pe aceea ce îmi fusese menită de ursitoare, o copilă luminată de chiar frumusețea ei, și culcată în crivatul ei, cu capul sprijinit pe o pernă vrăjită. Și, hotărât! față de strălucirea ei s-ar fi rușinat până și soarele; iar de-ai fi privit-o mai îndelung, ți-ai fi spălat mâinile de înțelepciune și de viață. Și-atunci, numaidecât, săgeata cea ageră a dorinții de desfătare cu ea lovi adânc în inima mea. Și rămăsei dinaintea ei, cu gura căscată, pe când copilul ce-mi fusese lăsat de moștenire se însufleți amarnic, și nu mai râvnea nimica alta decât să adulmece văzduhul vremilor.

La priveliștea aceasta, copila cea lunară își încruntă sprânceana, îndemnată parcă de vreun simțământ de rușine, în vreme ce privirea-i plină de vicleșuguri își da îngăduința. Și îmi spuse cu un glas pe care îl voia mânios:

— O, făptură omenească, de unde ai venit și ce-i cu asemenea cutezanță la tine? Au nu te temi că o să-ți speli mâinile cu chiar viața ta?

Iar eu, pricepându-i gândurile cele adevărate față de mine, răspunsei:

— O, stăpâna mea ca de miere, ce viață este mai de dorit decât clipa aceasta în care sufletul meu se bucură de icoana ta? Pe Allah! mi-ai fost scrisă de la ursitoare, și am venit aici anume spre a mă supune ursitei mele. Mă rog așadar ție, pe ochii tăi, diamantele acelea, să nu mai risipești cu vorbe deșarte o vreme ce-ar putea să fie folosită mai cu alt rost.

Atunci copilandra se scutură dintr-o dată de înfățișarea ei adormită și se repezi la mine, împinsă parcă de un dor de nebiruit, și mă luă în brațe, și mă strânse la pieptu-i cu căldură, și se îngălbeni de tot, și căzu topită în brațele mele. Și nu zăbovi a se zmuci, a zvâcni și a icni, cu atâta foc încât, atunci pe loc și numaidecât, copilul cel nătărău se și strecură în leagănul său, fără de țipete ori necaz, întocmai ca peștele într-un pârâu ori într-un iaz. Iar sufletul meu, scăpat de orice greu, nu mai luă aminte decât la plăcerea fierbinte și la ce avea dinainte. Și ne trecurăm ziua toată și noaptea toată, fără a vorbi, fără a mânca, fără a bea, numai în frământ de șolduri și de coapse, și în tot ce mai urmează, întru ceea ce se dă și întru ceea ce se ia. Și berbecul cel încornat nu o ocroti deloc pe oița aceea războinicoasă, iar bătăile lui erau chiar ca ale unui adevărat taică vânjos la grumaz, iar zumaricaua pe care o dărui fu o zumarica bine mestecată, iar tătânele strălucirii nu se lăsă mai prejos de căușul cel năzdrăvan, iar dulcele mizilic îi fu năprasnicului cel chior mertic, iar catârca iabrașă fu domolită de cârja dervișului la ispașă, iar mierloiul cel mut de față își potrivi glasul după filomela cea cântăreață, iar iepurica fără ureche

întocmi cu cocoșul cel fără de glas o pereche, iar zbanțul cel fără de căpută făcu să fulgere limba cea mută, și, într-un cuvânt, tot ceea ce era de luat fu luat, și ceea ce era de dat fu dat; și nu mai conteniram treaba măreață decât atunci când se făcu dimineață, ca să rostim rugăciunea amândoi și să ne ducem să ne spălăm apoi.

Și petrecurăm așa o lună întreagă, fără ca să aibă habar cineva de faptul că mă aflam în sarai și de viața grozavă pe care o duceam noi doi, plină numai de giugiuleli fără de cuvinte și de alte lucruri la fel. Iar bucuria mea ar fi fost deplină, de n-ar fi fost spaima pe care nu contenea s-o trăiască iubita mea că are să vadă taina noastră descoperită de către tatăl și mama sa, teamă atâta de amarnică, într-adevăr, încât smulgea inima din inimă.

Or, ziua aceea atâta de înfricoșată nu zăbovi a veni. Întrucât, într-o dimineață, tatăl copilandrei, când se sculă, se duse în iatacul fetei sale și luă seama că frumusețea ei lunară și frăgezimea ei se cam ofiliseră și că un fel de lâncezeală grea îi adâncea trăsăturile și i le acoperea cu o vestejeală. Și, pe dată, o chemă și pe mamă și îi spuse:

— Pentru ce s-o fi schimbat așa la culoare fața fetei noastre? Au nu vezi și tu cum vântul cel jalnic al toamnei a veștejit trandafirii din obrajii ei?

Iar mama se uită îndelung, tăcută și cu ochi bănuielnic, la fata care dormea cuminte, și, fără a rosti un cuvânt, se duse lângă ea, săltă cu o mișcare repede cămașa și, cu două degete de la mâna stângă, despărți cele două jumătăți vrăjitoare de jos ale fetei sale.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optsprezecea noapte

Urmă:

Și cu ochii ei văzu ceea ce văzu, și anume dovada neabătută a fetiei ce-și luase zborul de la iepurița aceea de culoarea iasomiei. Și, la dovedirea aceea, era să leșine de tulburare, și strigă:

— O, rușinea și cinstea ei jefuite! O, fată dezmățată și atâta de ticăloasă! O, urmele cele de netăgăduit de pe haina fecioriei ei!

Pe urmă o zgâlțâi repezit și o trezi, țipând la ea:

— Dacă nu mărturisești adevărul o, cățeao, am să te fac să guști moartea cea cruntată!

Și tinerica, trezită așa deodată, și văzând-o pe maică-sa cu un nas plin de mânie neagră împotriva ei, îi dete-n gând ce se întâmplase și pricepu tulbure că ceasul cel amarnic venise. Încât, nu încercă nici să tăgăduiască ceea ce nu era cu putință de tăgăduit, nici să mărturisească ceea ce era de nemărturisit. Și chibzui să lase-n jos capul și pleoapele, și să păstreze tăcere. Și, din vreme în vreme, sub potopul vorbelor ca o vijelie aruncate de maică-sa, se mulțumi să salte o clipită pleoapele, spre a le coborî apoi numaidecât peste ochii buimăciți. Cât de-a răspunde într-un fel ori într-altul, se feri cu grijă. Și când, la capătul întrebărilor, al bruftuiturilor și al vuietelor de furtună, mama își simți glasul răgușit și gâtlejul că nu mai scoate niciun grai, o lăsă pe fiică-sa acolo și ieși clocotind să dea poruncă

să se cerceteze tot saraiul, spre a-l dibui pe făptașul pagubei. Și mă dibuiră peste tare puțină vreme, căutările fiind făcute pe urma lăsată de mirosul meu de făptură omenească, pe care nasul lor îl adulmeca.

Și-așa că mă înhățară și mă duseră afară din harem și din palat; și, strângând o grămadă mare de lemne, mă dezbrăcară și se pregătiră să mă arunce pe rug. Și, în clipita aceea chiar, cele două bătrâne din fântână veniră înspre mine și le spuseră străjerilor:

— Vrem să aruncăm pe trupul cel ticălos al acestei făpturi omenești un chiup cu ulei de lampă, pentru ca focul să se lipească mai bine de el și să ne scape cât mai degrabă de vederea lui ticăloasă.

Iar străjerii nu avură nimica de zis, ba dimpotrivă! Atunci, cele două bătrâne îmi turnară pe trup un chiup plin cu ulei solomonesc despre ale cărui puteri mă lămuriseră, și mă frecară cu el peste tot, fără a lăsa neunsă nicio bucățică din făptura mea. După care străjerii mă puseră în mijlocul rugului cel uriaș, și-i deteră foc. Și, în puțină vreme, flăcările mânioase mă împresurară. Ci limbile roșii care mă atingeau mi se păreau mai dulci și mai răcoroase decât mângâierea apei din grădinile Iremului. Și șezui acolo de dimineața până seara, în mijlocul acelei văpăi, tot atâta de nevătămat ca și în ziua când ieșisem din pântecele maicii mele.

Or, ginnii cei Dintru-ntâia Naștere, și care ațâțaseră focul în care credeau că demult mă și făcusem scrum, îl întrebară pe stăpânul lor ce aveau de făcut cu cenușa mea. Iar regele le răspunse să ia cenușa și s-o arunce iarăși în foc. Iar regina adăugă:

— Ci, mai înainte, udați-vă pe ea!

Și, potrivit poruncii, ginnii slujitori stinseră focul, spre a-mi lua cenușa și a se uda pe ea. Și mă găsiră zâmbitor și nevătămat, în starea în care am spus.

La priveliștea aceasta, regele și regina ginnilor cei Dintru-ntâia Naștere nu mai avură nicio îndoială în ce privește puterile mele. Și cugetară în mintea lor, și chibzuiră că erau datori de aci înainte să-l cinstească pe un om atâta de strălucit. Și găsiră că era potrivit s-o mărite pe fata lor cu mine. Și veniră și mă luară de mână, și își cerură iertăciune pentru purtarea lor față de mine, și mă polisfetiră cu multă cinste și căldură. Și, când le dezvăluii că sunt fiul regelui de la Wakak, se bucurară până peste marginile bucuriei, binecuvântând ursita care o împerechea pe fata lor cu cel mai strălucit dintre fiii lui Adam. Și sărbătoriră cu toată pohfala și bucuria însurătoarea mea cu mândrețea aceea cu trup de trandafir.

Și când, peste un șir de zile, mă ajunse dorul de a mă întoarce în împărăția mea, cerui îngăduința de la socrul meu, tatăl soției mele. Și măcar că le era cu durere să se despărțească de fata lor, nu vroiră să se pună cumva împotriva dorinței mele.

Și porunci să ni se pregătească un car de aur, tras de șase perechi de ginni zburători, și îmi dărui, în chip de peșcheș, o grămadă de giuvaieruri și de gemme minunate. Și, după bun-rămasuri și urări de bine, fuseserăm duși, într-un răstimp de cât să închizi un ochi și să-l deschizi iar, în cetatea Wakak, cetatea mea.

Or, află acuma, o, flăcăule, că tinerica pe care o vezi dinaintea ta, cu mâinile legate la spate, este fata socrului meu, regele ginnilor De-la-Obârșii. Chiar ea este soția mea și o cheamă Roada-bradului. Și despre ea a fost vorba până acum, și tot despre ea are să fie vorba și în ceea ce am să-ți povestesc de aci înainte.

Și-așa, într-o noapte, la o vreme după întoarcerea mea acasă, dormeam lângă soția mea Roada-bradului. Și, din pricina căldurii, care era mare, mă

trezii, cum nu aveam obiceiul, și băgai de seamă, că, în ciuda fierbințelii înăbușitoare, picioarele și mânile Roadei-bradului erau mai reci ca gheața. Și rămăsei nedumerit când simții răceala aceea ciudată și, temându-mă ca nevasta-mea să nu fie lovită de vreo boală rea, o trezii încetișor și îi spusei:

— Dulceața mea, ești rece toată! Ți-e rău sau ce ai?

Iar ea îmi răspunse cu glas nepăsător:

— Nu am nimic. Mai adineaori am avut o trebuință și, din pricina spălăturii pe care am făcut-o pe urmă, îmi sunt reci picioarele și mâinile.

Iar eu crezui că spusele ei sunt adevărate și, fără a mai rosti o vorbă, mă culcai iar.

Or, peste câteva zile, se petrecu același lucru; iar soția, la întrebarea mea, dete aceeași lămurire. Ci, de data aceasta, nu mai fusei mulțumit deloc, și o umbră de bănuială intră tulbure în mintea mea. Și din clipa aceea rămăsei îngrijorat. Ci îmi încuiai toate bănuielile în sipetul inimii și trăsei zăvorul tăcerii la ușa limbii mele.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăsprezecea noapte

Urmă:

Și, spre a încerca o scăpare din îngrijorarea mea, mă dusei pe la grajduri să mă mai uit la caii mei cei frumoși. Și văzui caii pe care îi țineam numai pentru folosința mea, dată fiind fuga lor mai uite ca vântul, că ajunseseră atâta de slabi și de topiți încât le ieșeau oasele prin piele, iar spinarea le era roasă în mai multe locuri. Și eu, nemaipricepând nimic, poruncii să vină dinainte-mi toți grăjdarii și îi întrebai:

— O, pui de cățele, ce-i asta? Și cum așa?

Iar ei se aruncară cu fața la pământ dinaintea mâniei mele, și unul dintre ei săltă un pic fruntea tremurând și îmi spuse:

— O, stăpâne al nostru, am a-ți spune câteva lucruri de taină.

Iar eu îi aruncai năframa ocrotirii, poruncindu-i:

— Spune-mi adevărul, și nu-mi ascunde nimic, altminteri țeapa te așteaptă!

Atunci el spuse:

— Află, o, stăpâne al nostru, că în fiece noapte, neabătut, regina stăpâna noastră, îmbrăcată în hainele sale împărătești, gătită cu podabele și cu giuvaierurile sale, asemenea cu Balkis în fala dichiselilor ei, vine la grajd, alege unul dintre caii dragi măriei tale, încalecă pe el și pleacă să se preumble. Și, pe la sfârșit de noapte, când se întoarce, calul nu mai este bun de nimic și cade la pământ, sfârșit. Și iacătă că demult ține starea aceasta de lucruri, de care niciodată nu am cutezat să dăm de știre sultanului stăpânul nostru!

Or eu, aflând treburile astea ciudate, mă tulburai în inima mea, iar îngrijorarea mi se vijelui, și bănuielile mi se înrădăcinară adânc în minte. Și toată ziua îmi trecu în felul acesta, fără să am o clipită de liniște spre a mă gândi la treburile domniei. Și așteptam noaptea cu o nerăbdare care îmi zvâcnea picioarele și mâinile fără de voia mea. Încât, atunci când se

făcu ceasul la care mă duceam de obicei lângă soția mea, noaptea, intrai la ea și o găsii gata dezbrăcată și troznindu-și încheieturile a somn. Și îmi zise:

— Sunt tare ostenită și nu mai am alt dor decât să mă culc. Iacătă că somnul mi se și așterne pe ochi. Uf! haide să ne culcăm!

Iar eu, la rându-mi, izbutii să-mi tăinui zbuciumul lăuntric și, prefăcându-mă a fi încă și mai toropit de somn decât ea, mă întinsei pe crivat, măcar că eram cu totul treaz, și începui să răsuflu cu sforăituri, ca bețivanii care dorm prin cârciumi.

Atunci, femeia aceasta a blestemului se sculă ca o pisică și îmi puse la buze o ceașcă din care îmi turnă în gură tot ce se afla în ea. Iar eu avusei puterea să nu mă dau nicicum în vileag; ci, răsucindu-mă oleacă înspre perete, ca și cum aș fi dormit mai departe, scuipai pe tăcute în pernă siropul de bang pe care mi-l turnase în gură. Iar ea, fără a avea vreo îndoială asupra puterilor bangului, nu se mai sfii de nimic și se vânzoli în voie prin odaie, și se spălă, și se dichisi, și își dete cu kohl la ochi, și cu nard prin păr, și cu sârmea indienească pe sprâncene, și cu missie tot indienească pe dinți, și se înmiresmă cu balsam tare de trandafiri, și se împodobi cu giuvaieruri, și ieși călcând de parcă ar fi fost beată.

Atunci, după ce o așteptai să iese, mă sculai din pat și, aruncându-mi pe umeri o mantie, mă luai după ea, cu pași furișați. Și o văzui cum se duce la grajduri și cum alege un cal frumos și sprinten ca acela al domniței Șirin. Și încălecă pe el, și plecă. Și vrusei și eu să încalec pe un cal, și să mă țin după ea; ci mă gândii că tropotul copitelor ar ajunge la urechile soției dezmățate și că astfel ar bănui ceea ce trebuia să-i rămână neștiut. Încât, strângându-mi brâul pe după mijloc așa cum fac saizii și olăcarii, o luai la fugă fără zarvă pe urmele calului soției mele, slobozindu-mi picioarele în vânt. Iar când mă poticneam, mă sculam numaidecât; iar când cădeam, mă ridicam pe dată, fără a-mi pierde nădejdea. Și fugii așa mai departe, sfâșiindu-mi picioarele în pietrele de pe drum.

Or, află, o, tinere, că, fără ca eu să-i fi dat poruncă să vină după mine, ogarul pe care îl vezi colea dinaintea ta, cu gâtul împodobit cu zgardă de aur, plecase după mine și gonea credincios alături fără a da glas.

Și, după câteva ceasuri de goană fără de răgaz, soția mea ajunse într-o câmpie goală în care nu se afla decât numai o casă, mică și zidită din ceamur, în care sălășluiau niște harapi. Și descălecă din șa și intră în casa harapilor. Iar eu vrusei să intru după ea; ci ușa se închise, până să apuc să ajung în prag, și mă mulțumii să mă uit printr-o bageacă, spre a încerca să aflu cam ce treabă putea să fie acolo.

Și iacătă că harapii, care erau în număr de șapte și care se asemuiau cu niște bivoli, o întâmpinară pe soția mea cu înjurături înfricoșate, și o însfăcară și o tăbârciră la pământ, și o călcară în picioare cu lovituri atâta de cumplite încât gândii că i-au frânt oasele și că și-a dat duhul. Ci ea, departe de a se arăta potopită de bătaia aceea cruntă, din care și astăzi mai poartă urme pe umeri, pe pântece și pe spinare, se mulțumea să le spună harapilor:

— O, dragii mei, pe focul dragostei pe care vi-o port, mă jur vouă că am zăbovit oleacă în noaptea aceasta numai din pricină că regele, soțul meu, jegosul acela, tuhăsoiul acela afurisit, a stat treaz până peste ceasul lui obișnuit. Altminteri, oare, aș fi așteptat eu atâta până să viu și să-mi bucur sufletul cu băutura desfătărilor noastre?

Iar eu, văzând acestea, nu mai știam nici unde mă aflam, nici dacă nu eram cumva pradă vreunui vis cumplit. Și îmi ziceam în cugetul meu: „Ya

Allah! nu am atins-o niciodată pe Roada-bradului nici măcar cu un trandafir! Au cum se face de îndură acuma asemenea lovituri, fără să moară?” Și, pe când eu cugetam astfel, îi văzui pe harapi, domoliți de rugămințile de iertare ale soției mele, cum o dezbracă din creștet până în talpă, rupând hainele de pe ea și smulgându-i giuvaierurile și podoabele, pe urmă cum se reped toți peste ea, ca un singur ins, ca s-o potopească din toate părțile deodată. Iar ea, sub potopirea aceea, răspundea cu niște suspine înfundate, cu niște ochi albi și cu gâfâituri.

Eu atunci, neputând să îndur mai mult priveliștea, mă aruncai prin bageacă în mijlocul odăii și, înșfăcând o măciucă dintre măciucile ce se găseau acolo, mă prilejuii de năuceala harapilor, care gândeau că o fi coborât peste ei vreun ginn, și tăbărâi asupră-le și îi doborâi cu lovituri strașnice, bine alduite în capetele lor. Și pe cinci dintre ei îi deznodai în felul acesta de deasupra soției mele, și îi dedei de-a berbeleacul drept în fundul iadului. Ceea ce văzând, ceilalți doi harapi care mai rămăseseră se deznodară singuri de soția mea și își căutară izbăvirea în fugă. Ci izbutii să mai pun gabja pe unul și, dintr-o lovitură, îl și așternui la picioarele mele; și, cum nu era decât amețit, luai o frânghie și vrusei să-l leg de mâini și de picioare. Ci, pe când mă aplecam, soția mea se repezi deodată pe la spate și mă împinse cu atâta putere de mă întinse jos. Atunci harapul se folosi de prilejul acela spre a se scula și a mi se aburca pe piept. Și tocmai ridica măciuca spre-a isprăvi dintr-o lovitură treaba cu mine, când câinele meu cel credincios, ogarul acesta de culoarea sturzului, îi sări în beregată și îl doborî la pământ rostogolindu-se peste el. Iar eu mă prilejuii numaidecât de clipita aceea prielnică, spre a mă năpusti asupra potrivnicului meu și, dintr-o răsucitură de mână, îi și priponii mâinile și picioarele. Pe urmă veni și rândul Roadei-bradului, s-o iau și s-o leg, fără a rosti o vorbă, în vreme ce ochii mei scăpărau scântei.

Sfârșind treaba aceasta, îl târâi pe harap afară din casă și îl legai de coada calului. Pe urmă o luai pe soția mea și o pusei dinainte-mi în șa de-a curmezișul, ca pe o desagă. Și, urmat de ogarul care îmi scăpase viața, mă întorsei la palatul meu, unde, cu chiar mâna mea, îi tăiai capul harapului al cărui trup, târât tot lungul drumului, nu mai era de mult decât o zdreanță vie, și dedei carnea lui câinelui s-o mănânce. Și poruncii să i se pună la sare capul, care este chiar căpățâna pe care iacătă o vezi aici pe tablaua aceasta, dinaintea Roadei-bradului. Și, drept orice osândă pentru soția mea, dezmățata, o pedepsii numai cu priveliștea zilnică a capului pe care i l-am tăiat harapului, hăndrălăul ei. Și-așa cu ei cu amândoi.

Ci, în ceea ce îl privește pe cel de al șaptelea harap, care izbutise să fugă, acela nu se opri din alergătură până ce nu ajunse în țările Sinnului și Masinnului, unde domnește regele Tammuz ben Camus. Și, după un șir de sforării, ticălosul de harap izbuti să ajungă a se ascunde sub crivatul de fildeș al domniței Mohra, fata regelui Tammuz. Și-acuma este sfetnicul ei de taină. Și nimeni din palat nu știe că harapul se află sub patul domniței.

Și iacătă, o, tinere, toată povestea mea cu această Roada-bradului. Și-acesta-i rostul harapului cel negru la ceasul de-acum sub crivatul de fildeș al fetei regelui de la Sinn și Masinn, domnița Mohra, ucigașa atâtor feciori de crai.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzecea noapte

Urmă:

Așa îi grăi regele Chiparos, stăpânul cetății Wakak, tânărului beizadea Diamant.

Pe urmă, adăugă:

— De-acuma, după ce ai auzit ceea ce nicio făptură omenească nu știe, întinde-ți capul, care nu mai este al tău, și spală-te pe mâini de viață!

Ci Diamant răspunse:

— O, rege al vremilor, știu că mi-e capu-n mâinile tale, și sunt gata să mă despărțesc de el fără prea multe păreri de rău. Însă până acuma nodul cel mai de seamă al poveștii acesteia nu este încă destul de lămurit, în mintea mea, întrucât încă nu știu pentru ce și-a ales cel de al șaptelea harap ca adăpost tocmai subpatul domniței Mohra, și nu alt loc de pe pământ, și mai ales cum se face că domnița s-a învoit să-l țină în iatacul ei! Așa că lămurește-mă cum s-a petrecut lucrul; și, de îndată ce am să aflu, îmi voi face spălările cele sfinte și voi muri!

Când regele Chiparos auzi vorbele acestea ale lui Diamant, rămase până peste poate de uluit. Întrucât nu se aștepta la o asemenea întrebare și, de altminteri, niciodată nu-l mânase ispita să afle amănuntele pe care le cerea Diamant. Drept aceea, nevroind să arate că habar nu avea de o pricină atâta de însemnată, îi spuse tânărului beizadea:

— O, călătorule, ceea ce mă întrebi acuma este ceva ce ține de tainele puterii domnești și, dacă ți le-aș dezvălui, aș trage asupra capului și asupra împărăției mele cele mai grele năpaste. Pentru aceea, mai degrabă am să-ți cruț viața și capul, și am să-ți iert cutezanța. Grăbește-te, așadar, să pleci din palat, până a nu mă desturna din hotărârea mea de a te lăsa să pleci slobod!

Iar Diamant, care nu nădăjduia să scape atâta de lesne, sărută pământul dinaintea regelui Chiparos și, dumirit acuma despre toate câte vroise să știe, ieși din palat dând slavă lui Allah carele îi menise mântuirea. Și se duse să-și ia rămas bun de la tânărul său prieten Farah, copilandrul cel drăgălaș, care vărsă lacrimi la plecarea lui. Pe urmă se sui pe terasa casei și arse un fir de păr din barba lui Simmurg. Și numaidecât se dezlănțui o răbufnitură ca de furtună, după care zburătorul se ivi dinainte-i

Și, după ce îl întrebă ce vroiește, îl luă în spinare, îl trecu peste cele șapte oceane, și îl aduse cu dragoste și cu bunăvoință la sălașul său. Și îl ținu să se odihnească vreme de câteva zile. După care, îl luă iar în spinare și îl duse la regina Aziza cea dulce, în mijlocul trandafirilor ce-și îngemănau bobocii. Și Diamant o găsi pe dulceața aceea care îi plângea lipsa și suspina după întoarcerea lui, iar obrajii ei se făcuseră asemenea florii de rodie. Și, când îl văzu intrând, însoțit de Al-Simmurg zburătorul, inima i se topi; și fata se ridică de jos, tremurând precum căprioara când sare la chemarea căpriorului. Iar Al-Simmurg zburătorul, ca să nu-i stânjenească, ieși din sală, lăsându-i să se aline în voie. Iar când se întoarse, peste un ceas de vreme, îi găsi tot îmbrățișați, strălucire cu strălucire.

Iar Diamant, care își împlinise toate dorurile, îi spuse lui Al-Simmurg:

— O, binefăcătorule al nostru, o, taică al uriașilor și cunună a lor, aș dori acuma de la tine să ne porți până la Gamila, nepoata ta cea minunată, care mă așteaptă pe chilimurile roșii ale dorului!

Și Al-Simmurg cel năzdrăvan îi luă pe amândoi, câte unul pe fiecare umăr, și îi duse, într-un răstimp cât să închizi și iarăși să deschizi un ochi, până la gingașa Gamila, pe care o găsi cufundată în tristețe, nemaiștiind nimica de făptura ei, și suspinând stihurile acestea:

O, inima-mi, n-o alunga departe
De chipul drag, pe care l-a-ndrăgit
Narcisa ce se zbuciumă de moarte.
Iar dacă tu nu te-ai bețivănit,
Să nu-l cerți pe cel care n-are parte
Decât de-alinul unui vin coclit —
Ci du-l în crâșmă iar, să-și bea necazul.
Of, nu mai poate inima-mi să scape
De oștile ce și-au pornit poghiazul,
Stârnite de sub vajnicile-ți pleoape.
Și nu mai știu să-mi răcoresc obrazul
La niciun șipot, al nici unei ape.
Mi-e haina toată un pojar de dor,
O, frumusețe scumpă, o, iubite,
O, răule, o, fermecat fecior!
De-atâta chin, de-atâtea lungi ispite,
Supusă zac sub cruntul tău picior
Gingaș ca iasomiile-nflorite.
O, inima mea, ca un joc fierbinte,
La vârsta fără minte-a tinereții,
Cât i-o fi scris să zacă-n chinuri sfinte
Oftând de dorul dragostei și-al vieții,
Sub jugu-n care pe vecie-o prinde
Un fur de inimi, soare-al frumuseții?

Iar Diamant, care nu uitase nicidecum câte datorințe avea față de mult-miloasa Gamila, cea care îl scosese din pielea lui de cerb și îl slobozise din vrăjitoriile surorii ei Latifa, fără a mai pune la socoteală darul acelor arme magicești cu care îl împodobise, nu pregetă să-i dovedească fierbinte simțămintele sale de îndatorință. Și, după revărsările de bucurie ale întâlnirii, o rugă pe regina Aziza să-l lase un ceas cu Gamila, fără de martori. Iar Aziza găsi cererea lui întemeiată și împărțeala cinstită, și ieși, împreună cu Al-Simmurg. Iar când, peste un ceas de vreme, se întoarse, o găsi pe Gamila topită în brațele lui Diamant.

Atunci Diamant, căruia îl plăcea să facă fiecare lucru la ceasul cuvenit, se răsuci înspre cele două soții ale sale și înspre Al-Simmurg, și le spuse

— Gândesc că este vremea să hotărâm și rosturile domniței Latifa, vrăjitorița, care este sora ta, ya Gamila, și fiica fratelui tău, o, taică al zburătorilor.

— Și toți răspunseră:

— Nu avem nimica împotrivă!

Pe urmă Al-Simmurg, la rugămintea lui Diamant, zbură până la nepoata sa, vrăjitorița Latifa, și, dintr-o rotitură de mână, îi legă mâinile la spate și o aduse dinaintea lui Diamant. Iar tânărul cocon, luând seama la ea, zise:

— Spre-a o judeca, să ședem aici roată și să chibzuim asupra osândei.

Iar după ce luară loc unii în fața altora, Al-Simmurg își dete cu socoata, spunând:

— Se cade ca, fără de șovăire, să izbăvim neamul omenesc de

făcătoarea aceasta de rele. Eu socot că, fără a zăbovi, s-o spânzurăm cu capu-n jos, și pe urmă s-o tragem în țeapă. Sau am mai putea, după spânzurare, să dăm carnea ei s-o mănânce vulturii și păsările de pradă

Iar Diamant se întoarse înspre regina Aziza și îi ceru părerea. Iar Aziza spuse:

— Eu socot că ar fi mai bine să uităm greșelile ei față de soțul nostru Diamant, și s-o iertăm, dată fiind bucuria noastră din ziua aceasta binecuvântată!

Și, la rându-i, Gamila fu de părere că se cădea a fi iertate păcatele surorii sale, și să i se ceară, în schimb, să le dea îndărăt înfățișarea omenească tuturor flăcăilor pe care îi preschimbase în căpriori. Atunci Diamant spuse:

— Bine, iertarea și slobozia să fie asupra ei!

Și îi aruncă năframa lui. Pe urmă zise:

— Acuma ar trebui să mă lăsați cu ea vreme de un ceas!

Și se învoiră numaidecât cu dorința lui. Iar când se întoarseră în sală, o găsiră pe Latifa, iertată și mulțumită, în brațele flăcăului.

Și, după ce Latifa îi întoarse la înfățișarea lor dintâi pe domnișorii și pe ceilalți inși pe care, cu vrăjitoriile ei, îi prefăcuse în căpriori, și când îi slobozi, după ce le dete să mănânce și cu ce să se îmbrace, Al-Simmurg luă în spinare pe Diamant și pe cele trei soții ale lui și îi duse, în scurt răstimp, până în cetatea regelui Tammuz ben Camus, tatăl domniței Mohra. Și ridică niște corturi anume pentru ei, la marginea cetății, și îi lăsă acolo să se odihnească oleacă, ducându-se chiar el, la rugămintea lui Diamant, în haremul în care se afla cadâna Creangă-de-Mărgean. Și o vesti pe copilă de sosirea lui Diamant, pe care fata îl aștepta cu suspine și cu inima potopită de durere. Și nu îi fu greu s-o hotărască a se lăsa dusă de el la iubitul ei. Și o aduse în cortul în care Diamant ațipise, și o lăsă singură cu el, luându-le pe celelalte trei soții. Iar Diamant, după revărsările de bucurie ale întoarcerii, știu să-i dovedească gingașei Creangă-de-Mărgean că nu își uitase făgăduielile și, atunci pe loc, îi grăi în graiul ce se cuvenea. Iar ea se umplu de plăcere și de mulțumire, iar cele trei soții ale lui Diamant o găsiră tare dulce.

Or, după ce toate treburile acestea de inimă fură încheiate astfel între Diamant și cele patru soții ale sale, flăcăul se gândi să-și îndeplinească și dorul cel mai mare, care îl făcuse să plece de acasă. Și ieși din cort, și porni singur înspre cetate, și ajunse pe locul meidanului, dinaintea palatului domniței Mohra, acolo unde spânzurau, cu miile, căpățânile de crăișori și de regi, unele purtându-și cununile, iar altele goale de tot și cu părul vânzolit. Și se duse la tobă, și o vuvăi cu tărie, spre-a da de știre că stă gata să-i dea domniței Mohra răspunsul, pe care acesta îl cerea de la pețitorii ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și una noapte

Urmă:

Și pe dată străjerii îl duseră la regele Tammuz ben Camus, care îl cunoscu numaidecât pe flăcăul a cărui frumusețe îl fermecase, și căruia îi spusese, întâia oară: Cugetă vreme de trei zile, și întoarce-te apoi să ceri înfățișarea care are să despărțească de trup preagingașu-ți cap".

Or, de data aceasta, îi făcu semn să se apropie și îi zise:

— O, fiul meu, Allah aibă-te în paza lui! Tot mai stăruiești a vroi să afli tainele și să descâlcești gândurile cele năstrușnice ale unei copile?

Iar Diamant spuse:

— Iscusința ghicitului vine de la Allah, iar noi nu avem a ne îngâmfa de darurile lui Allah! Or, taina pe care fiica ta a ascuns-o în sipetul inimii sale, și la care cere dezlegarea, nimeni nu o cunoaște. Ci eu am cheia.

Iar regele spuse:

— Păcat de tinerețile tale! Iacătă că vii să-ți speli mâinile de viața ta!

Și, cum nu mai nădăjduia să-l întoarne pe flăcău de la gândul cel amarnic, porunci robilor să dea de știre stăpânei lor Mohra că un cocon străin a venit, cu gândul de-a fi primit de ea, spre-a încerca să-i dezlege smintelile.

Și numaidecât, în sala de primire, după valul de mireasmă al pletelor îmbălsămate, intră fecioara domniță cea cu legănări vrăjite, mult-norocita Mohra, pricina retezării atâtor vieți, aceea la care nu te mai săturai să te uiți, întocmai precum un dropicos nu se mai satură să bea din apa Eufratului, și pentru care mii de suflete se jertfeau ca fluturii în flacără. Și, dintr-o aruncătură de ochi, îl cunoscu în Diamant pe santonul cel tânăr din grădină, flăcăul cu obraz de soare, cu trup vrăjitor, a cărui icoană îi tulburase atâta inima. Și, ca urmare, rămase peste măsură de uluită; ci nu zăbovi a pricepe că fusese amăgită de santonul acela, care pierise deodată, fără a lăsa vreo urmă. Și se mânie în sufletul ei, și își zise: „De data aceasta nu are să-mi mai scape". Și, după ce șezu pe lavița jețului domnesc, alături de tată-său, îl privi pe flăcău în față, cu ochii înnegurați, și îi spuse:

— Toată lumea cunoaște întrebarea! Răspunde! Cum sunt legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos?

Iar Diamant grăi:

— Răspunsul, o, domniță, iacătă-l: legăturile dintre Roada-bradului și Chiparos sunt rele. Întrucât Roada-bradului, care este soția lui Chiparos, regele cetății Wakak, a găsit plată dreaptă pentru ceea ce a săvârșit. Și sunt și niște harapi în povestea ei!

La vorbele acestea ale lui Diamant, domnița Mohra se îngălbeni de tot la chip, iar spaima îi umplu inima. Ci, stăpânindu-și tulburarea, spuse:

— Vorbele tale nu sunt limpezi. Așa că numai după ce ai să-mi dai și alte lămuriri, am să văd dacă știi adevărul sau dacă minți.

Dacă văzu că domnița Mohra nu vrea să se dea bătută față de ceea ce era vădit, și că se încăpățânează să nu priceapă din jumătate de cuvânt, Diamant îi spuse:

— O, domniță, dacă vrei să-ți povestesc mai pe larg, dând la o parte perdeaua care acoperă ceea ce se cade a fi acoperit, începe cu a-mi spune de la cine ai aflat lucrurile acestea, despre care o fată fecioară n-ar trebui să aibă nici habar! Întrucât nu este cu putință să nu ai aici pe careva a cărui venire a fost un prăpăd pentru toți coconii de până la mine!

Și, rostind acestea, Diamant se întoarse înspre rege și spuse:

— O, rege al vremilor, nu se cade să mai rămâi neștiutor în ce privește taina în care trăiește cinstita-ți fiică, și mă rog ție să-i poruncești a răspunde la întrebarea pe care i-am pus-o!

Iar regele se întoarse înspre frumoasa Mohra și îi făcu din ochi un semn

care vroia să zică: „Vorbește!” Ci Mohra păstră tăcerea și, în pofida semnelor înnoite ale tatălui său, nu vroi nicidecum să-și dezlege limba din nodul cu care o înnodase.

Atunci Diamant îl luă pe regele Tammuz de mână și, fără a rosti o vorbă, îl duse în odaia domniței Mohra. Și deodată se aplecă și, dintr-o smucitură, ridică patul de fildeș al domniței. Și iacătă că deodată sipetul tainei domniței se sparse în țăndări pe piatra truditorului, iar harapul, sfetnicul ei, se arătă ochilor tuturora, cu capul lui cel creț.

La priveliștea aceea regele Tammuz și toți cei de față rămaseră cufundați în uluire; pe urmă, de rușine, își acoperiră capetele, iar pielea li se umplu de asudare. Și bătrânul rege nu mai întrebă nimic, nevroind ca ocara lui să li se arate oamenilor de la curtea împărătească în toată deplinătatea ei. Și, fără ca măcar să mai ceară alte lămuriri, o dete pe fiică-să în mâinile lui Diamant, ca să facă din ea ce-o vrea. Și adăugă:

— Nu îți cer, o, fiul meu, decât să te duci cât mai degrabă de aici, luând-o pe fata aceasta stricată, așa ca să nu mai aud pomenindu-se de ea, și ochii mei să nu mai îndure vederea ei!

Cât despre harap, apoi pe acela îl traseră în țeapă.

Iar Diamant nu pregetă a da ascultare bătrânului rege și, luând-o pe domnița pierită, o duse la corturile lui, legată de mâini și de picioare, și îl rugă pe Al-Simmurg zburătorul să-l care, cu toate soțiile lui, până la poarta cetății tătâne-său, regele Șams-Șah. Lucru ce fu săvârșit pe dată. Iar năzdrăvanul Al-Simmurg își luă atunci rămas-bun de la Diamant, fără a vroi să-i primească mulțumirile. Și, umflându-se, plecă în calea lui. Și-atâta cu el!

Cât despre regele Șams-Șah, tatăl lui Diamant, când știrea întoarcerii fiului său mult-iubit ajunse până la el, seara amarului i se preschimbă în dimineață de bucurie, după ce, din pricina lipsei lui, făcuse din cei doi ochi ai săi o fântână. Și ieși în întâmpinarea fiului, pe când crăinicirea bunei vestiri se răspândea în toată cetatea, iar voioșia se ridica în toate casele. Și se duse la el, tremurând de tulburare, și îl lipi pe beizadea de pieptul său, și îl sărută pe gură și pe ochi, și plânse îndelung asupra lui, țipând. Iar Diamant, cu mâinile împreunate, se străduia să-i oprească plânsetele și suspinele. Iar când într-un sfârșit bucuriile cele dintâi se mai potoliră oleacă, și când bătrânul rege putu să grăiască, îi spuse fiului său Diamant:

— O, ochi și lampă a casei părintelui tău…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și doua noapte

Urmă:

…O, ochi și lampă a casei părintelui tău, istorisește-mi cu de-amănuntul povestea călătoriei tale, ca să trăiesc cu gândul zilele lipsei tale celei jalnice.

Și Diamant îi istorisi bătrânului rege Șams-Șah toate câte i se întâmplaseră, de la început până la sfârșit. Da nu ar fi de niciun folos să le mai spunem și noi încă o dată. Pe urmă i le înfățișă, una câte una, pe cele

patru soții ale sale, iar la sfârșit o aduse dinainte-i pe domnița Mohra, cea cu mâinile și cu picioarele priponite. Și îi spuse:

— Acuma, o, taică al meu, poruncește tu în privința ei orice vei vroi.

Și bătrânul rege, pe care cel Preaînalt îl dăruise cu minte și cu înțelepciune, gândi în sineși că fiul său, în adâncul inimii lui, pesemne că o îndrăgise pe fetișcana aceea cruntă, pricină a morții atâtor coconi frumoși, de vreme ce pentru ea îndurase toate necazurile și toate ostenelile. Și își zise că, dacă ar judeca-o aspru, l-ar întrista fără de nicio îndoială. Încât, după ce mai cugetă un răstimp, îi spuse:

— O, fiul meu, acela care, după multe cazne și piedici, dobândește un mărgăritar fără de preț, trebuie să-l păstreze cu grijă! De bună seamă, domnița aceasta cu mintea năzdrăvană s-a făcut vinovată, în orbirea ei, de fapte nevrednice; ci se cuvine a le socoti ca fiind săvârșite din vrerea celui Preaînalt. Și dacă atâția flăcăi au fost văduviți de viață din vina ei, este pentru că acela carele scrie ursitele, așa a scris în cartea ursitei. Pe de altă parte, să nu uiți, o, fiul meu, că această copilă s-a purtat față de tine cu multă gingășie, atunci când te-ai strecurat ca santon în grădina ei. Și-apoi știi și tu că mâna dorinții nimănuia, fie harap, fie oricine-o fi de pe lume, nu s-a atins de roada pomișorului făpturii ei, și că nimenea nu s-a bucurat de gustul mărului bărbiei sale, nici de fisticul buzelor ei.

Iar Diamant fu înduioșat de vorbele acestei dulci rostiri, cu atâta mai mult cu cât prea-norocitele cele cu gingașe purtări, soțiile sale, sprijiniră cu încuviințarea lor județul regelui; drept care, alegând o zi și un ceas prielnic, flăcăul cel cu trup de soare se desfătă cu luna aceea vicleană, asemănătoare cu șarpele de pe comori. Și avu de la ea, ca și de la celelalte patru soții legiuite ale sale, niște copii minunați, ai căror pași s-au dovedit tot atâtea fericiri, și care au avut de robi, ca și părintele lor Diamant cel Strălucit, și ca și bunicul lor Șams-Șah cel Măreț, norocul și fericirea.

Și-aceasta-i povestea craiului Diamant, cu toate năzdrăvăniile câte i s-au întâmplat. Încât, slavă aceluia carele a lăsat poveștile celor de demult ca învățătură spre folosul celor de azi, pentru ca oamenii dăruiți cu minte să învețe înțelepciunea!

Iar regele Șahriar, care ascultase povestea aceasta cu o luare-aminte adâncă, îl mulțumi întâia oară Șeherezadei, spunând:

— Laudă ție, o, gură de miere! M-ai făcut să uit gândurile cele amare!

Pe urmă, deodată, obrazul i se înnegură. Iar Șeherezada, văzând aceasta, dete zor să spună:

— Da, o, rege al vremilor! Da ce este povestea aceasta pe lângă cele ce am să-ți povestesc despre dascălul lafurilor și al perdafurilor?

Iar regele Șahriar întrebă:

— Cine este, o, Șeherezada, dascălul acesta al lafurilor și al perdafurilor, pe care eu nu îl cunosc?

Iar Șeherezada spuse:

Câteva năzdrăvănii și câteva parimii de-ale dascălului lafurilor și perdafurilor

Se istorisește, o, rege al vremurilor, în hrisoavele înțelepților de demult și în cărțile învățaților, și se pomenește și în povești, că în cetatea Cairo, leagăn al snoavelor și al șotiilor, trăia un om cam tâmp la înfățișare, dar care ascundea sub învelișul acela de măscărici smintit o comoară fără seamăn de iscusință, de judecată, de deșteptăciune și de înțelepciune, fără a mai pune la socoteală și că, neîndoielnic, el era omul cel mai hazos, cel mai știutor și cel mai ghidici de pe vremile sale. Pe nume îl chema Goha, iar de meserie nu era chiar nimic nimica, măcar că din întâmplare îndeplinea slujba de propovăduitor pe la geamii.

Or, într-o zi, prietenii săi îi spuseră:

— O, Goha, au nu ți-e ție rușine să-ți treci viața în lenevească și să nu te slujești de cele zece degete ale mâinilor tale decât ca să ți le duci pline la gură? Și nu socoți că ar cam fi vremea să pui capăt vieții de haimanalâc și să te porți și tu la fel ca toată lumea?

Or, la acestea, Goha nu răspunse nimic. Da într-o zi prinse o barză mare și frumoasă, împodobită cu niște aripi falnice cu care putea să zboare până sus în slava cerului, și cu un cioc minunat, spaimă a păsăretului, și cu două tulpini de crin drept picioare. Și, după ce o prinse, se sui pe terasa casei lui, de față aflându-se și cei care îl certaseră, și, cu un cuțit, îi tăie penele cele falnice ale aripilor, și ciocul cel minunat, și picioarele cele frumoase și atâta de subțiri, și, împingând-o în gol cu piciorul, îi zise: „Zboară! Zboară!” Iar prietenii, mâniați, țipară la el:

— Bătu-te-ar Allah, o, Goha! Pentru ce ai săvârșit asemenea nebunie?

Iar el le răspunse:

— Barza aceasta mă necăjea și îmi sta în ochi, întrucât nu era ca toate celelalte păsări. De-acuma am făcut-o să fie și ea la fel ca toată lumea.

Și, într-altă zi, Goha le spuse celor din jurul său:

— O, musulmanilor, și voi toți câți vă aflați aici de față. Au știți voi pentru ce Allah preaînaltul și darnicul – preamărit și preacinstit fie el! – n-a dat aripi nici cămilei, nici elefantului?

Iar ei se puseră pe râs și răspunseră:

— Nu, pe Allah, habar n-avem, o, Goha! Da tu, căruia nicio știință și nicio taină nu-ți este ascunsă, grăbește-te de ne spune, ca să aflăm și noi.

Și Goha le spuse:

— Am să vă spun. Nu le-a dat pentru că, dacă elefantul ori cămila ar avea aripi, s-ar lăsa cu toată greutatea lor pe florile din grădinile voastre și le-ar prăpădi.

Și, într-altă zi, un prieten de-al lui Goha veni să bată la ușă și să-i spună:

— O, Goha, în temeiul prieteniei noastre, împrumută-mi măgarul tău,

întrucât am mare trebuința de el pentru un drum grabnic.

Iar Goha, care nu prea avea multă încredere în prietenul acela, îi spuse:

— Tare mi-ar plăcea să-ți împrumut măgarul, însă nu mai este aici, l-am vândut.

Or, chiar în clipita aceea, măgarul începu să zbiere din staul, iar omul îl auzi cum zbiera de zor, și îi zise lui Goha:

— Măgarul tău se află acolo!

Goha atunci răspunse cu glas îmbufnat:

— Ei na, pe Allah! iacătă acuma că dai crezare măgarului, da pe mine nu mă crezi! Du-te, și să nu te mai văd!

Iar altă dată, vecinul lui Goha veni la el ca să-l poftească la o masă, spunându-i:

— Vino, o, Goha, să mănânci în casa mea.

Și Goha primi poftirea. Iar când se aflară amândoi așezați dinaintea tăvilor cu bucate, li se aduse o găină friptă. Și Goha, după mai multe încercări de-a rupe din ea cu dinții, până la urmă se lăsă păgubaș în ce privește găina aceea, care era o găină bătrână dintre găinile cele mai bătrâne, și care avea o carne tare ca pingeaua; și se mărgini să soarbă oleacă din zeama în care fusese fiartă. După care se ridică, luă găina și, așezând-o înspre Mecca, se pregăti să-și facă rugăciunea asupra ei. Iar gazda, supărată foc, îi spuse:

— Ce vrei să faci, o, păcătosule? Și de când își fac musulmanii rugăciunile asupra găinilor?

Iar Goha răspunse:

— O, taică, îți faci năluci! Pasărea aceasta, asupra căreia vreau să-mi fac rugăciunea, nu este o pasăre! Pare numai a fi pasăre; întrucât, în fapt, este o sfântă femeie bătrână preschimbată în găină, ori poate că o fi vreun santon bătucit de ani. Întrucât a trecut prin foc, și focul nu s-a atins de ea!

Altă dată plecase cu o caravană, și merindele erau pe sponci, iar foamea chervanagiilor era năprasnică. În ce-l privește pe Goha, atâta îl chinuia pântecele încât ar fi înfulecat și tainul cămilelor. Or, așadar, după ce toată lumea șezu jos, la cel dintâi popas, ca să mănânce, Goha se purtă cu atâta sfiiciune și chibzuință încât îi minună pe tovarășii săi. Și cum ei îl tot îndemnau să-și ia pâinea și oul tare ce i se cuvenea pe bună dreptate, Goha răspunse:

— Nu, pe Allah! mâncați voi și fiți mulțumiți; mie mi-ar fi peste putință să mănânc singur o pâine întreagă și un ou tare! Luați-vă, așadar, pâinea și oul tare care sunt partea voastră; pe urmă, dacă veți binevoi, mi-ați da și mie câte o jumătate din pâinea și din oul vostru; întrucât numai atâta încape în pântecele meu, care-i gingaș.

Și, într-o altă împrejurare, se duse la măcelar și îi zise:

— Astăzi am un praznic în casă! Așa că dă-mi bucata cea mai bună de carne dintr-o oaie grasă.

Și măcelarul scoase tot mușchiul de pe spinarea oii, care atârna destul de greu, și i-l dete. Iar Goha luă mușchiul și-l duse nevesti-si, spunând:

— Fă-ne din mușchiul acesta minunat niște frigărui cu ceapă. Și drege-le strașnic pe gustul meu.

Pe urmă plecă să dea o raită prin suk.

Or, soția se prilejui de lipsa lui Goha spre a găti în mare grabă mușchiul de oaie și a-l mânca pe tot cu fratele ei, fără a mai lăsa nimic. Iar atunci

când se întoarse acasă, Goha simți mireasma ispititoare a frigăruilor prăjite, și nările i se umflară, și pântecele îi tresări. Da când se așeză dinaintea tablalei, nevasta îi aduse drept toată mâncarea o bucată de brânză grecească și o pâine mucegăită. Cât despre chebap, nici urmă. Și Goha, care nu se gândise decât la acel chebap, îi spuse nevesti-si:

— O, fiică a socrului meu, da chebapul? Când ai să mi-l aduci?

Iar ea răspunse:

— Mila lui Allah fie asupra ta și asupra chebapului! Pisica noastră l-a înfulecat pe tot, în vreme ce mă dusesem la umblătoare.

Atunci Goha, fără a scoate o vorbă, se sculă și prinse pisica și o cântări în cântarul bucătăriei. Și văzu că pisica atârna cât și mușchiul de oaie pe care îl adusese. Și se întoarse înspre soția lui și îi zise:

— O, pui de cățea, o, nerușinato! dacă pisica aceasta din brațele mele a înfulecat carnea, unde-i greutatea pisicii? Iar dacă ceea ce țin eu în brațe este pisica, unde este carnea?

Și într-altă zi, soția lui, având treabă la bucătărie, i-l dete în seamă pe fiul lor, care era sugaci, născut de trei luni, și îi spuse:

— O, taică al lui Abdallah, ține copilul și leagănă-l, până isprăvesc cu tigaia. Pe urmă îl iau eu iarăși.

Și Goha binevoi să-l ia pe copil în brațe, măcar că nu-i prea plăcea treaba asta. Or, taman atunci, copilul fu cuprins de nevoia de a se ușura, și își dete drumul pe caftanul cel nou al lui taică-său. Iar Goha, până peste poate de necăjit, se grăbi să pună copilul jos pe podea; și, în mânia sa, începu să se ușureze și el la rându-i asupra lui. Iar nevastă-sa, văzându-l ce face, se repezi la el, țipând:

— O, chip de catran, ce faci pe copil?

Iar el îi răspunse:

— Da ce ești oarbă? Nu vezi că numai mă ușurez pe el, și nu cum aș face cu plodul unor străini? Întrucât, cu adevărat, de s-ar fi ușurat pe mine plodul unor străini, și nu chiar fiul meu, fără de nicio îndoială că mi-aș fi slobozit toate lăuntrurile în nasul lui.

Și, într-o seară, prietenii săi, aflându-se laolaltă, îi spuseră:

— Ya Si-Goha, tu, care te pricepi la științe și ești iscusit la astronomie, poți să ne spui ce se întâmplă cu luna care a trecut pătrarul ei cel de pe urmă?

Și Goha răspunse:

— Păi atunci ce v-or fi învățat dascălii voștri la școală, o, tovarășilor? Pe Allah! ori de câte ori luna ajunge la pătrarul ei din urmă este sfărâmată ca să se facă din ea stelele!

Și, într-o zi, Goha se duse la unul dintre vecinii săi și îi zise:

— Vecinul se ajută cu vecinul. Împrumută-mi și mie cratița ta, că avem de gătit o căpățână de oaie acasă.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și treia noapte

Urmă:

Și vecinul îi împrumuta lui Goha cratița cerută. Și se găti în ea mâncarea care se găti. Și, a doua zi, Goha îi duse vecinului îndărăt cratița. Ci avu grijă să mai pună o cratiță în ea, ceva mai mică. Iar vecinul rămase tare nedumerit când își luă înapoi cratița, văzând ce plodise. Și îi zise lui Goha:

— Ya Si-Goha, da ce este cu crăticioara aceasta pe care o văd în cratița mea?

Iar Goha spuse:

— Nu știu, da aș zice că, pe cât se pare, cratița ta a fătat asnoapte.

Iar celălalt spuse:

— Allahu akbar! aceasta-i o dobândă a milei lui Allah, prin mijlocirea ta, o, chip de bună-vestire!

Și puse cratița și pe fiică-sa pe polița din bucătărie.

Or, peste o vreme, Goha veni iarăși la vecin și îi zise:

— De nu m-aș sfii să nu te stânjenesc, o, vecine, ți-aș cere astăzi cratița și pe fiica-sa pentru niște treburi!

Iar celălalt răspunse:

— Cu tot dragul inimii, o, vecine.

Și îi dete cratița, cu cea mică înlăuntru. Iar Goha le luă și plecă. Și trecură mai multe zile, fără ca Goha să dea îndărăt ceea ce împrumutase. Iar vecinul se duse la el și îi zise:

— Ya Si-Goha, nu că n-aș avea încredere în tine, de bună seamă, ci-i trebuință astăzi în casă de lucrurile acelea.

Iar Goha întrebă:

— Care lucruri, o, vecine?

El spuse:

— Cratița pe care ți-am împrumutat-o și care a făcut pui!

Iar Goha răspunse:

— Aibă-o Allah întru mila sa! A murit.

Iar vecinul zise:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah! Cum, o, Goha? Cum poate să moară o cratiță?

Iar Goha spuse:

— Tot ce se naște moare! De la Allah venim și la el ne întoarcem!

Și, altă dată, un felah îi aduse ca plocon lui Goha o găină grasă. Iar Goha puse să fie gătită și îl pofti pe felah la masă. Și mâncară găina, și rămaseră mulțumiți. Or, peste o bucată de vreme, un alt felah veni să bată la ușa lui Goha și ceru să fie găzduit. Iar Goha îi deschise ușa și îi zise:

— Fii binevenit, da cine ești?

Iar felahul răspunse:

— Sunt vecinul celui care ți-a adus în dar găina.

Goha zise:

— Pe capul și pe ochii mei.

Și îl găzdui cu toată prietenia, și îi dete să mănânce, și nu îl lăsă să ducă lipsă de nimic. Și omul plecă mulțumit. Și, peste câteva zile, un alt felah veni și bătu la ușă. Și Goha întrebă:

— Cine-i acolo?

Iar omul spuse:

— Sunt vecinul vecinului celui care ți-a dat în dar găina.

Și Goha spuse:

— Nu avem nimica împreună.

Și îl pofti să intre și să șadă dinaintea tablalei cu bucate. Ci, drept toată mâncarea și toată băutura, îi puse dinainte o cratiță cu apă caldă pe fața căreia sticleau vreo câteva picăturele de grăsime. Iar, felahul văzând că nu mai vine nimic altceva, întrebă:

— Ce este aceasta, o, preacinstită gazdă?

Și Goha răspunse:

— Aceasta? păi este sora sorii apei în care a fost fiartă găina.

Și, într-o zi, prietenii lui Goha, vrând să se veselească pe seama lui, se vorbiră să-l poftească să meargă cu ei la hammam. Iar ei luaseră niște ouă, fără ca Goha să știe. Și, după ce ajunseră la hammam. și după ce se dezbrăcară toți, intrară cu Goha în odaia de aburi și spuseră:

— Acuma-i vremea! Fiecare dintre noi are să se ouă un ou.

Și adăugară:

— Acela care nu are să poată să se ouă, va avea de plătit prețul hammamului pentru toți ceilalți.

Și, pe dată, se lăsară toți pe vine cârâind care mai de care, cum fac găinile. Și fiecare scoase la urmă un ou de sub el. Iar Gohna, dacă văzu așa, își flutură deodată moștenirea ce o avea de la tătâne-său și, scoțând un strigăt de cocoș, se repezi la prietenii săi și se pregăti să-i calce. Și toți săriră cu mare zor, țipând la el:

— Ce vrei să faci, o, scârbavnicule!

Iar Goha răspunse:

— Păi voi nu pricepeți? Pe viața mea, iacătă colea dinaintea mea niște găini, și, aflându-mă numai eu cocoș printre ele, este de datoria mea să le calc!

La fel ni se mai povestește că Goha își făcuse obiceiul de a ieși în fiecare dimineață dinaintea ușii casei sale și de a-i face lui Allah următoarea rugă, zicând; „O, Multdarnicule, îți cer o sută de dinari de aur, niciunul mai mult, niciunul mai puțin, întrucât taman de atâția am trebuință. Și de-o fi, ca urmare a mărinimiei tale, să treacă peste sută măcar cu un dinar, ori de-o fi, ca urmare a nevredniciei mele, să lipsească și numai un dinar din cei o sută pe care ți-i cer, nu am să primesc darul!

Or, printre vecinii lui Goha era și un ovrei îmbogățit – bogăția ne vine de la Allah! – prin tot soiul de negustorii culpeșe – fir-ar el îngropat în focurile din cel de al cincilea iad! Și ovreiul acela îl auzea în fiecare zi pe Goha cum își făcea rugăciunea cu glas tare dinaintea ușii. Și gândi în sineși: „Pe viața lui Ibrahim și lui Yacub! am să fac încercarea cu aurul asupra lui Goha! Și-o să văd răzvedit cum are să iasă din încercare.” Și luă o pungă plină cu nouăzeci și nouă de dinari de aur noi-nouți, și o aruncă de la fereastra lui la picioarele lui Goha, care își făcea rugăciunea obișnuită, stând în picioare dinaintea pragului casei sale. Și Goha ridică de jos punga, pe când bogătanul îl pândea spre a vedea cam cum avea să meargă treaba. Și îl văzu pe Goha cum dezleagă băierile pungii, cum își golește dinarii în sân și cum îi numără unul câte unul. Pe urmă îl auzi pe Goha care, văzând că lipsește un dinar din cei o sută pe care îi ceruse, striga ridicându-și mâinile înspre Atoateziditorul: „O, Preadarnicule, lăudat să fii pentru binefacerile tale, și preamărit, și proslăvit! ci darul nu este întreg; și, precum m-am juruit, nu pot să-l primesc așa cum este”. Și adăugă: „Drept care am să-l fericesc pe evreul acesta, vecinul meu, care-i om sărac, împovărat cu o casă grea, și care-i o pildă de omenie”. Și, rostind

acestea, luă punga și o aruncă în lăuntrul casei îmbogățitului. Pe urmă plecă în calea sa.

Dacă văzu și dacă auzi toate acestea, evreul rămase până peste poate de uimit și își zise: „Pe coarnele cele luminoase ale lui Mussa! vecinul nostru Goha este un om plin de neprihană și de bună credință. Da eu tot nu mă pot rosti pe deplin în privința lui, decât dacă am să-i prubuluiesc și cea de a doua parte a spuselor.” Și-a doua zi luă punga, puse în ea o sută de dinari și încă unul, și o aruncă la picioarele lui Goha, în vreme ce musulmanul își făcea rugăciunea obișnuită dinaintea porții. Și Goha, care cam știa de unde cădea punga, da care se prefăcea mai departe că ar crede în vreo minune a Celui preaînalt, se aplecă și culese darul. Și, numărând pe neascuns gălbiorii, găsi că de data aceasta erau o sută și unul. Atunci, ridicând mâinile înspre cer, zise: „Ya Allah, dărnicia ta este fără de margini! Iacătă că mi-ai dăruit ce ți-am cerut cu toată credința, ba chiar ai binevoit să mergi până dincolo de dorința mea, dăruindu-mi mai mult decât nădăjduisem eu. Încât, ca să nu-ți încalc bunătatea, primesc darul tău așa cum este, măcar că în punga aceasta se află un dinar peste ceea ce îți cerusem!”

Și, grăind așa, puse punga la chimir și își mai cam îndemnă picioarele să pășească unul înaintea celuilalt.

Când negustorul care sta cu ochii holbați înspre uliță, îl văzu pe Goha cum își pune punga la brâu și cum pleacă liniștit, îngălbeni de tot la chip și, de mânie, își simți sufletul cum îi dă pe nas. Și se repezi afară din casă și dete fuga după Goha, strigându-i:

— Așteaptă, o, Goha, așteaptă!

Iar Goha se opri din drum și, întorcându-se înspre negustor, îl întrebă:

— Ce vrei, bre?

Acela răspunse:

— Punga! dă-mi punga îndărăt!

Iar Goha zise:

— Să-ți dau punga cea cu o sută și unul de dinari pe care mi-a dăruit-o Allah? O, câine de negustor, nu cumva ți-or fi dospit azi-dimineață mințile în doască? Sau nu carecumva socoți că sunt dator să ți-o dau și pe aceasta, așa precum ți-am dat-o pe cea de ieri? Dacă-i așa, schimbă-ți gândul! Întrucât pe cea de acum o primesc, ca nu cumva să-l supăr pe Cel preaînalt în mărinimia sa față de nevrednicul de mine. Știu că în pungă este un dinar mai mult, da treaba aceasta nu păgubește pe nimeni. Așa că ia-ți valea!

Și înșfăca un ciomag noduros și se făcu a-l lăsa să cadă cu toată greutatea pe capul negustorului. Iar amărâtul de urmaș al lui Yacub fu nevoit să se întoarcă acasă cu mâinile goale și cu nasul alungit pân’la picioare.

Și, într-altă zi, Si-Goha îl asculta în geamie pe khatebul care rostea predica. Și taman atunci khatebul le lămurea ascultătorilor o judecată de-a pravilei celei sfinte, spunând: „O, drept-credincioșilor, să știți că dacă soțul își îndeplinește, la căderea serii, datoria de soț vrednic față de soția sa, va fi răsplătit de către Atoateîmpărțitorul ca pentru jertfa unei oi. Dar dacă împreunarea pravilnicească are loc la vremea zilei, i se va socoti soțului cât slobozirea unui rob. Iar dacă treaba se înfăptuiește la miez de noapte, răsplata are să fie cât aceea dobândită cu jertfa unei cămile!

Or, întorcându-se acasă, Si-Goha îi spuse și soției sale vorbele acestea. Pe urmă se culcă lângă ea să doarmă. Ci femeia, simțindu-se cuprinsă de o

mare ispită, îi spuse lui Goha:

— Ia scoală-te, bre bărbate, ca să dobândim răsplata jertfei unei oi.

Iar Goha zise:

— Prea bine.

Și făcu treaba, și se culcă. Ci, pe la miez de noapte, puica de cățea își simți iarăși läuntrurile gata de jertfă, și îl trezi pe Goha, spunându-i:

— Haide, bre bărbate, să îndeplinim amândoi dobânda jertfei unei cămile.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și patra noapte

Urmă:

Iar Goha se deșteptă, gemând, și, cu ochii închiși pe jumătate, săvârși treaba. Și adormi la loc numaidecât. Ci, disdedimineață, nevasta, năpădită iarăși de cucernicie, îl trezi din somn pe Goha, zicându-i:

— Repede, o, bărbate, scoală-te până nu răsare soarele, și hai să facem amândoi ceea ce ne va aduce de la Atoate-împărțitorul prețul hotărât pentru slobozenia unui rob!

Ci, de data aceasta, Goha nu mai vroi să audă de nimic și răspunse:

— O, femeie, da ce robie-i mai rea decât aceea a unui bărbat care este silit să și-l jertfească pe chiar copilul său? Lasă-l, dară, pe copil părintelui său, și slobozește-mă până una alta pe mine, care sunt rob la tine.

Și, într-altă zi, într-o altă geamie, Si-Goha îl asculta cu evlavie pe imamul care spunea: „O, drept-credincioșilor, voi aceia care le ocoliți pe soțiile voastre, ca să vă țineți de cine știe ce nădrăgei, să știți că ori de câte ori un drept-credincios își îndeplinește cu soția lui datoria casnică, Allah îi ridică un chioșc în rai.”

Și Goha, întorcându-se acasă, îi spuse și nevesti-si vorbele imamului, la taifasul lor, fără să le dea vreo luare-aminte. Da nevastă-sa, care nu lăsase să-i iasă pe-o ureche ceea ce-i intrase pe cealaltă, așteptă să se culce copiii, apoi îi spuse lui Goha:

— Ia hai să ridicăm un chioșc pe numele copiilor noștri!

Și Goha răspunse:

— Nu am nimica împotrivă.

Și învârti mistria zidarului în lada cu mortar. Pe urmă se culcă.

Ci, peste vreun ceas de vreme, soția cea cu ochi nesățioși îl trezi pe Goha și îi zise:

— Uitasem că avem o fată de măritat, și că trebuie să-și aibă și ea casa ei. Hai, dară, să-i zidim un chioșc.

Și Goha zise:

— Eh, uallahi! Hai să jertfim copilul pentru fată!

Și îl băgă pe copilul cu pricina în leagănul care îl cerea. Pe urmă, se întinse suflând greu pe salteaua lui și adormi.

Da pe la nămiezi de noapte soția îl trase de picior și mai ceru un chioșc, pentru mama ei. Ci Goha strigă:

— Bătu-i-ar Allah pe cerșetorii nesățioși! Au tu nu știi, o, femeie cu ochi năuci, că Allah are să-și curme dărnicia dacă avem să-l silim a ridica atâtea chioșcuri numai pentru noi?

Și își văzu de sforăit mai departe. [...]

Și, într-o zi, înfricoșătorul cuceritor tătar Timur-Lenk, șchiopul cu picior de fier, ajunse lângă cetatea în care locuia Si-Goha.

Iar locuitorii cetății se adunară și, după ce rostiră o sumedenie de lafuri despre cum să facă spre a-l opri pe hanul tătarilor de-a le jefui cetatea, se învoiră a-l ruga pe Si-Goha să-i scoată dintr-o încurcătură atâta de cruntă. Și numaidecât Si-Goha ceru să se aducă toată muselina câtă se afla în sukuri, și își întocmi un turban mare cât o roată de car. Pe urmă, încălecă pe măgarul său și ieși din cetate, să-l întâmpine pe Timur. Și când ajunse dinainte-i, tătarul luă seama la turbanul acela nemaipomenit și îi zise lui Goha:

— Ce-i cu turbanul acesta?

Iar Goha răspunse:

— O, stăpâne al lumii, este fesul meu de noapte, și mă rog ție să mă ierți că am venit dinaintea ta cu tichia de noapte, da într-o clipită am să-mi pun fesul de zi, care vine pe urmă, încărcat într-o căruță închiriată anume.

Atunci Timur-Lenk, speriat de fesul nemăsurat al locuitorilor de acolo, nu mai intră în cetatea aceea. Și, cuprins de dragoste față de Goha, îl opri la el și îl întrebă:

— Tu cine ești?

Iar Goha răspunse:

— Eu, așa cum mă vezi, sunt idolul pământului!

Iar Timur, care era de neam tătăresc, se afla înconjurat la ceasul acela de niște tinerei, cei mai frumoși din norodul său, și care aveau, precum se șade celor din neamul lor, niște ochi tare mici și înguști. Și îi zise lui Goha, arătându-i pe copiii aceia

— Ei bine, o, idole al pământului, îți sunt pe plac copiii aceștia de colea? Iar frumusețea lor își are seamăn pe lume?

Iar Goha zis:

— Nu ți-o spun ca să te supăr, o, stăpâne al lumii, da găsesc că acești copii au ochii prea mici și, ca urmare, privirea lor este lipsită de gingășie.

Iar Timur îi zise:

— Asta-i altceva! Da, de vreme ce ești idolul pământului, fă-mi hatârul de-a le face ochii mai mari!

Iar Goha răspunse:

— O, doamne al meu, în ceea ce privește ochii feței, numai unul Allah poate să-i facă mai mari; iar în puterea mea, ca idol al pământului, nu stă decât să le fac mai mare ochiul pe care îl au sub cingătoare!

Iar Timur, auzind vorbele acestea, pricepu cu ce fel de soitariu avea de-a face, și se veseli de răspunsul lui, și îl ținu de-aci înainte pe lângă sine, ca măscărici obișnuit al lui.

Și într-o zi, Timur, care nu era doar șchiop și avea un picior de fier, da mai era și chior și până peste poate de urât, täifăsuia ba despre una, ba despre alta cu Goha. Și, estimp, bărbierul lui Timur veni și, după ce îl rase pe cap, îi puse înainte o oglindă ca să se privească în ea. Și Timur începu să plângă. Iar Goha, după pilda lui, se porni să plângă și el cu amar, și să scoată un potop de suspine printre gemete; și o ținu așa vreme de vreo două-trei ceasuri. Încât Timur se oprise demult din plâns, pe când Goha nu

mai contenea să ofteze și să se văicărească. Iar Timur, nedumerit, îi zise:

— Ce ai? Eu, dacă am plâns, am plâns că m-am privit în oglinda bărbierului acestuia al pacostei, și m-am văzut urât într-adevăr. Da tu pentru care pricină verși atâtea lacrimi și tot gemi atâta de jalnic?

Iar Goha răspunse:

— Cu toată cinstirea pe care ți-o port, o, doamne al nostru, tu te-ai privit o clipită în oglindă și ți-a fost destul ca să plângi vreme de două ceasuri! Ce-i de mirare atunci că robul tău, care te vede toată ziua, plânge mai mult decât tine?

Iar Timur, la vorbele acestea, în loc să se supere, se puse pe-un râs de se răstrună pe spate.

Și, într-o zi, aflându-se la masă, Timur râgâia mereu drept în nasul lui Goha. Iar Goha se minună:

— Hei, o, doamne al meu, râgâiala-i faptă de rușine!

Atunci Timu, mirat, spuse:

— Râgâiala nu e socotită de rușine în țara noastră.

Iar Goha nu mai zise nimic; ci, pe la sfârșitul mesei, slobozi o vântuitură bolborosită. Atunci Timur, burzuluit, strigă:

— O, pui de cățea, ce faci? Au nu ți-e rușine?

Iar Goha răspunse:

— O, stăpâne al meu, în țara noastră fapta aceasta nu e socotită ca rușinoasă. Și, întrucât știu că nu pricepi limba țării noastre, nu m-am simțit stânjenit!

Într-altă zi, într-o altă împrejurare, Goha ținea locul khatebului într-o geamie dintr-un sat vecin. Și, după ce își sfârși predica, le spuse celor ce-l ascultau legănând din cap:

— O, musulmanilor, vântul din satul vostru este întocmai ca și cel din satul meu.

Iar ei întrebară:

— Cum așa?

— Păi iată că mi-am pipăit țâncul cel de la tătâne-meu, și-l văd, ca și în satul meu, tot cuminte și așezat. Salamalekul fie cu voi! Am plecat!

Într-altă zi, Goha predica în geamie; și, în chip de încheiere, își ridică mâinile spre cer și rosti:

— Îți mulțumim și te proslăvim pentru milele tale, o, Dumnezeule adevărat și atotputernic, pentru că nu ne-ai pus fundul în palmă!

Iar cei care îl ascultau, uimiți de proslăvirea aceasta, îl întrebară:

— Ce vrei să spui cu această rugă ciudată, o, khatebule?

Iar Goha îi lămuri:

— Păi da, pe Allah! Că dacă Atoate-dătătorul ne-ar fi făcut să avem fundul în palmă, ne-am fi mânjit pe nas de mai bine de-o sută de ori pe zi.

Și, altă dată, tot așa aflându-se în strană, luă cuvântul și rosti:

— O, musulmanilor, mărire lui Allah, carele nu ne-a pus dindărăt ceea ce ne-a fost pus dinainte!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și cincea noapte

Urmă:

Iar ei întrebară:

— Cum așa?

El spuse:

— Întrucât dacă ceea ce avem dinainte ne-ar fi fost pusă dindărăt, fiecare am fi putut, fără de voie, să ajungem asemeni soților lui Loth, săvârșind ceea ce nu i-a fost menit decât lui Loth. [...]

Odată, Goha se duse în ospeție la sora soției lui. Iar cumnata sa îi zise:

— Ya Si-Goha, sunt nevoită să plec la hammam. Mă rog ție să ai grijă de sugarul meu, în lipsa mea.

Și plecă. Atunci micuțul începu să scâncească și să se smiorcăie. Iar Goha, tare necăjit, se apucă să-l liniștească. Așa că scoase niște rahat-locum de-al său și i-l dete să-l molfăie; și sugaciul nu zăbovi să adoarmă. Iar când mama se întoarse și când îl văzu pe copil adormit, îi mulțumi din suflet lui Goha, care îi spuse:

— Pentru nimica, o, fiică a socrului meu! Întrucât dacă aș fi făcut și cu tine la fel, și dacă ai fi gustat și tu din leacul meu de nesomnie, ai fi adormit cu capu-naintea picioarelor. [...]

Altă dată, Goha ședea culcat în drum, în plin soare, într-o zi de arșiță, ținându-și în mână clironomia. Iar un trecător îi zise:

— Rușine să-ți fie, o Goha! Ce faci acolo?

Iar Goha răspunse:

— Taci, bre, și nu-mi sta în calea vântului! Nu vezi că-mi vântur plodul ca să-l răcoresc?

Și, într-altă zi, veni careva să-l întrebe pe Goha, pentru un sfat pravilnicesc:

— Dacă immamul, în geamie, sloboade o vântuitură, ce trebuie să facă drept-credincioșii?

Iar Goha, fără a șovăi, răspunse:

— Păi e limpede ce trebuie să facă: trebuie să răspundă!

Într-o zi, Goha și nevastă-sa mergeau pe malul apei, la vremea de creștere a apelor. Și, deodată, la un pas greșit, femeia alunecă și căzu în apă. Și, cum șuvoiul apei era tare năvalnic, o luă și o duse. Iar Goha nu pregetă să sară în apă, spre a o pescui pe nevastă-sa; da în loc să urmeze curgerea apei, porni să-și caute nevasta înspre izvor. Iar lumea care se afla de față băgă de seamă isprava și îi zise:

— Ce cauți, ya Si-Goha?

El răspunse:

— Hei, pe Allah! o caut pe fiica socrului meu, a căzut în apă!

Iar ei răspunseră:

— Păi, o, Goha, șuvoiul trebuie s-o fi dus în jos, și tu o cauți înspre susul apei!

El spuse:

— Ba deloc! Îmi cunosc eu nevasta mai bine decât voi! Are o fire atâta de potrivnică încât sunt încredințat dintru început că a luat-o în susul apei!

[…]

Într-o altă zi, pe când Goha se afla în ospeție la cadiul cetății, veniră doi pricinași și spuseră:

— O, doamne cadiule, casele noastre sunt atâta de apropiate încât stau lipite una de alta. Or, în noaptea aceasta, un câine a venit și și-a lăsat murdăria între cele două uși ale noastre, taman la mijloc. Și am venit la tine ca să ne spui în seama cui se cade grija de a curăța treaba aceea.

Iar cadiul se răsuci înspre Goha și îi zise cu glas zeflemitor:

— Las la județul tău grija cercetării acestei pricini, și grija hotărârii.

Iar Goha se răsuci înspre cei doi împricinați și îi grăi unuia dintre ei:

— Ia să vedem, bre, isprava este întrucâtva mai aproape de ușa ta?

Acela răspunse:

— Ca să spun drept, treaba se află chiar la mijloc!

Iar Goha îl întrebă pe cel de al doilea:

— Așa este, ori mai degrabă treaba se află mai înspre partea ta?

Omul răspunse:

— Minciuna este un păcat! Treaba se află chiar la mijloc între noi doi, în uliță.

Atunci Goha, în chip de județ, spuse:

— Pricina-i lămurită! Grija aceasta nu vă privește; nici pe unul, nici pe altul, ci pe acela care are în seamă, ca slujbă a lui, curățenia ulițelor; și acela-i stăpânul nostru, cadiul.

Într-o zi, copilul lui Goha, care avea pe atunci vreo patru anișori, se afla cu părintele său la niște vecini, la un praznic. Acolo i se arătă o pătlăgea vânătă tare frumoasă, și fu întrebat

— Ce e asta?

Iar țâncul răspunse:

— Este un plod care încă n-a făcut ochi!

Și toată lumea se puse pe râs, în vreme ce Goha strigă:

— Pe Allah! nu eu l-am învățat una ca asta!

Și, în sfârșit, într-o altă zi, Goha, bântuit de niște doruri grele, scosese în vânt copilul de la tătâne-său. Or, din întâmplare, o albină veni și poposi pe creștetul său.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și șasea noapte

Urmă:

Iar Goha se umflă în piept, strigând:

— Pe Allah! tu știi ce este bun, o, muscă! Întrucât iacătă o floare vrednică de-a fi aleasă dintre toate florile spre a face miere!

— Și-cestea-s, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, numai câteva dintre multele zicale, vorbe, năzbâtii și parimii ale dascălului laturilor și

perdafurilor, mult-plăcutul și neuitatul Si-Goha – fie-i mila lui Allah- asupra-i, și mântuirea! Și rămâie-i pomenirea pururea vie până la ziua de apoi!

Iar regele Șahriar zise:

— Poznele acestea ale lui Goha m-au făcut să-mi uit de grijile cele grele, Șeherezada!

Iar micuța Doniazada strigă:

— O, surioară, ce dulci și ce gustoase și ce proaspete sunt vorbele tale!

Iar Șeherezada zise:

— Da ce sunt acestea în cumpănă cu *Povestea copilandrei Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor*?

Iar regele Șahriar strigă:

— Pe Allah! o, Șeherezada, cunosc și eu destule copilandre, și am văzut încă și mai multe; da nu țin minte deloc un nume ca acela! Cine este, așadar, Vraja Inimilor, și cum este ea isprăvniceasa păsărilor?

Iar Șeherezada spuse:

Povestea copilandrei Vraja-inimilor, isprăvniceasa păsărilor

Mi s-a povestit, o, preafericitule rege, că la Bagdad, cetatea păcii și sălașul tuturor desfătărilor, cuib al plăcerilor, și grădină a minții, califul Harun Al-Rașid, imam al Domnului peste cele trei lumi, și emir al drept-credincioșilor, avea ca tovarăș de pahar și ca prieten de inimă, printre apropiații și soții săi de zaiafet, pe acela ale cărui degete mânuiau cântecul, ale cărui mâini erau iubitele lăutelor, și al cărui glas le era pildă privighetorilor, pe cântărețul rege al cântăreților și minune a cântării de pe vremile lui, pe vrăjitul lăutar Isac Al-Nadim, din Mossul. Iar califul, care îl îndrăgise cu o dragoste până peste poate, îi dăruise ca adăpost saraiul cel mai frumos și cel mai ales dintre saraiurile sale. Și acolo Isac avea ca sarcină și ca slujbă să le deprindă cu meșteșugul cântării și cu ghiersul pe copilele cele mai înzestrate dintre cele ce erau cumpărate de pe la sukurile de roabe și de prin târgurile lumii, pentru haremul califului. Și, de îndată ce vreuna se dovedea mai presus de soațele sale și le întrecea în măestria cântării, a lăutei ori a cobzei, Isac o ducea dinaintea califului și o punea să cânte și să joace în fața lui. Și, dacă fata îi era califului pe plac, primită chiar pe plac, fata se întorcea la locul ei printre ucenicele din saraiul lui Isac.

Or, într-o bună zi, emirul drept-credincioșilor, simțindu-și pieptul apăsat, trimise după vizirul său cel mare, Giafar barmecidul, și după Isac, tovarășul de pahar, și după Massrur, purtătorul spadei răzbunării. Iar când aceștia se aflară dinainte-i, le porunci să se străvestească, întocmai precum avea să facă și el. Și, străvestiți așa, păreau asemenea unei cete obișnuite de oameni de rând. Iar Al-Fazl, fratele lui Giafar, și Yunus, cel priceput la meșteșugul poveștilor, li se alăturară și ei, tot așa străvestiți. Și ieșiră cu toții din palat fără a fi băgați de seamă, și ajunseră la apa Tigrului, și chemară un caicgiu, și îi cerură să-i ducă până în mahalaua Al-Taf din Bagdad. Iar acolo coborâră pe uscat și porniră la noroc pe drumul întâlnirilor nepregătite și al întâmplărilor negândite.

Și, cum mergeau așa pălăvrăgind și râzând, văzură venind înspre ei un moșneag cu barba albă și cu chipul preacinstit, care se temeni dinaintea lui Isac și îi sărută dreapta. Iar Isac îl cunoscu a fi unul dintre cei ce rostuiau copii și copile pentru palatul califului. Și chiar de șeicul acela se slujea Isac ori de câte ori dorea vreo ceată proaspătă de școlari la școala lui de muzică.

Or, îndată după ce șeicul îl întâmpină astfel pe Isac, fără a-i da prin gând că soții lui Isac ar fi emirul drept-credincioșilor și vizirul său Giafar și prietenii săi, își ceru adâncă iertăciunea că îl supără și că îi tulbură preumblarea, și adăugă:

— O, stăpâne al meu, de multă vreme vroiam să te văd. Ba mă și hotărâsem să vin la tine la sarai. Da, de vreme ce Allah mă scoase astăzi în calea milei tale, am să-ți spun numaidecât ce-mi muncește cugetul.

Iar Isac întrebă:

— Și despre ce este vorba, o, preacinstite? Și cu ce aș putea să te ajut?

Iar negutătorul de robi răspunse:

— Iacătă. Am, la ceasul de față, în oborul de robi, o copilă tare iscusită la cântarea din alăută, și care nu are să zăbovească, atâta-i de bine dăruită, să ajungă a face cinste școlii tale; întrucât fata aceea s-ar pricepe mai bine decât oricare să soarbă învățătura ta cea minunată. Și cum, pe deasupra, gingășia-i este ca o împlinire a darurilor minții, mă gândeam că n-ai să pregeți a-ți repezi asupra-i o aruncătură de ochi. Și dacă are să-ți placă, totul are să fie bine și frumos. De nu, am s-o vând vreunui neguțător, și nu are să-mi mai rămână decât să-mi cer încă o dată iertăciune pentru osteneala pricinuită ție și acestor preacinstite fețe, prietenii tăi.

La vorbele acestea ale bătrânului neguțător de robi, Isac îl cercetă pe calif dintr-o aruncătură repede de ochi, și răspunse:

— O, taică, ia-o așadar înaintea noastră înspre oborul de robi și dă-i de știre copilei să fie gata de-a fi văzută și auzită de noi toți. Întrucât au să mă însoțească și prietenii mei.

Iar șeicul răspunse că ascultă și că se supune, și pieri zorind pasul, în vreme ce califul și soții săi, călăuziți de Isac care știa drumul, porniră agale înspre oborul de robi.

Or, măcar că întâmplarea nu se arăta a fi nimic altceva decât o treabă de rând, ei o primiră totuși, cu inimă voioasă, așa cum un pescar pe malul mării primește norocul, oricât de neînsemnat ar fi, pe care Allah i l-a scris întru întâia aruncătură de năvod. Și văzură, când se apropiară de oborul de robi, o clădire cu ziduri înalte și largă, care ar fi putut să adăpostească în voie toate noroadele din pustie. Și trecură pragul și intrară într-o sală mare, menită vânzărilor și cumpărărilor, și mărginită de lavițe pe care ședeau cumpărătorii. Și șezură și ei pe lavițele acelea, în vreme ce bătrânul, care ajunsese înaintea lor, plecă s-o aducă pe copilă.

Iar pentru ea, se pregătise chiar în mijlocul sălii un fel de jeț din lemn de preț, și acoperit cu un chilim chindisit de la Ionia, iar la picioarele lui se afla o alăută de la Damasc cu strunele de argint și de aur.

Și, deodată, copila cea așteptată intră în sală, gingașă ca o creangă când se leagănă. Și șezu în jetul pregătit, temenindu-se dinaintea celor ce veniseră s-o vadă. Și fu asemenea soarelui când strălucește în slava cerului la nămiază. Și, măcar că mâinile-i tremurau oleacă, apucă lăuta, o sprijini pe piept cum face o soră cu frățiorul ei, și o sili să scoată un pestref ce vrăji mințile. Și numaidecât după aceea pișcă pe un alt rost strunele cele supuse și cântă stihurile acestea ale poetului:

Suspină, tu, o, blândă dimineață.
Că poate vreun suspin de-al tău cumva
Se va răzni spre țara ce răsfață.
Și dragostea și fericirea mea!
Și du binețea mea înmiresmată
Spre cei cu care mi-a fost bine-odată.

Și spune celui drag că i-am lăsat
Și inima-mi și gândul chezășie
A unui dor mereu nealinat!
Și spune-i, dimineață sinilie,
Că dragostea mea e cu mult mai mare
Decât orice iubire de sub soare.

Și spune-i că mi-a săgetat de moarte
Și inima și ochii amândoi.
Ci dorul meu de el nu se desparte
Și-l port în suflet ca pe un altoi
Pe care-l simt adânc în piept cum crește,
Sfânt mugur înflorind fără nădejde.

În fiecare noapte gândul meu.
Gonind pe drumuri arse de iubire
Și tresărindu-mi pleoapele mereu,
A dezvățat mult trista mea privire
Să se supună somnului cel dulce.
Atunci când vine ceasul să se culce.

Când fata sfârși de cântat stihurile acestea, califul nu se putu opri să nu strige:

— Mașallah asupra glasului tău și asupra măiestriei tale, o, binecuvântato! Ai strălucit, într-adevăr.

Ci, deodată, își aduse aminte de străvestia lui, și nu mai rosti o vorbă, de frică să nu se dea în vileag. Iar Isac la rându-i luă cuvântul spre-a o firitisi pe fată. Da nici nu apucă el să deschidă gura bine, că fetișcana cea dulce-cântătoare se și sculă grabnic de pe scaunul ei și veni la el și îi sărută mâna cuviincios, spunând:

— O, stăpâne al meu, mâinile înțepenesc dinaintea ta, iar la vederea ta limbile tac, și limbuția, măsurându-te cu tine, amuțește. Și numai tu poți să fii, în ceea ce mă privește, dezlegătorul vălului.

Și îi spuse vorbele acestea, în vreme ce ochii îi lăcrimau.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și șaptea noapte

Urmă:

Văzând acestea, Isac, tare uluit și tulburat, o întrebă:

— O, preascumpă copilă, pentru ce ți se mohorăște sufletul și îți face ochii să plângă? Și cine ești, o, tu cea pe care nu te cunosc?

Iar ea lăsă ochii în jos fără a răspunde, și Isac înțelese că fata nu vroia să vorbească de față cu toată lumea. Și, după ce îl întrebă din privire pe califul nedumerit, trase perdeaua care putea s-o despartă pe roabă de târgul de cumpărători, și spuse cu dulceață:

— Poate că acuma ai să vrei a grăi în toată voia și slobozenia.

Și, de cum se văzu singură cu Isac, fata își săltă iașmacul de pe față cu o mișcare plină de gingășie și se ivi tot ceea ce era ea cu adevărat, numai frumusețe, albă ca luna plină, cu câte un cârlionț negru pe fiecare tâmplă, cu un nas drept și strălucitor ca sideful cel străveziu, cu o gură tăiată din carnea rodiilor coapte, și cu o bărbie însemnată cu o gropiță. Și, pe chipul cel frumos, lăsat fără de văl, se dealungeau niște ochi mari și negri sub

arcul de două ori scris al sprâncenelor, cele care parcă stau să treacă până dincolo de tâmple.

Iar Isac, după ce se uită la ea o clipă fără a rosti nimic, îi spuse apoi încă și mai dulce:

— Vorbește, o, copilo, cu toată încrederea.

Ea atunci grăi cu un glas ca șoapta apei de izvor:

— Așteptarea cea lungă și zbuciumul din sufletul meu m-au urâțit întru totul, o, stăpâne al meu; iar lacrimile pe care le-am vărsat mi-au spălat obrajii de frăgezimea lor. Și niciunul dintre trandafirii de altădată nu mai înflorește pe ei.

Iar Isac zâmbi și zise, curmându-i vorba:

— Da de când, o, copilo, înfloresc trandafirii pe fața lunei pline? Și pentru ce încerci, cu vorbele acestea ale tale, să-ți ponegrești frumusețea?

Ea răspunse:

— La ce-ar putea să nădăjduiască o frumusețe care până acuma nu a ars decât numai pentru sine? O, doamne al meu, de luni în șir îmi treceau zilele în oborul acesta de robi, pe când mă străduiam la fiecare mezat să născocesc tot altă pricină ca să nu fiu vândută; întrucât îți tot așteptam venirea, ca să intru în școala ta de cântăreți, despre care a ajuns faima până și în câmpiile din țara mea.

Și, pe când fata vorbea astfel, veni neguțătorul, stăpânul ei. Și Isac îl întrebă:

— Ce preț vrei pe copilă? Și, mai întâi, cum o cheamă?

Iar șeicul răspunse:

— În ceea ce privește numele ei, o, stăpâne al meu, noi îl spunem Tohfat Al-Kulub, Vraja Inimilor! Întrucât chiar că niciun alt nume nu i s-ar potrivi mai bine. În ceea ce privește prețul, trebuie să-ți spun că a fost deseori dezbătut între mine și mușteriii cei bogați care s-au înfățișat rând pe rând, ispitiți de ochii ei. Și este pe puțin de zece mii de dinari. Și sunt dator să adaug, ca să știi, că numai ea până acuma i-a oprit pe cumpărători să urce mai sus prețul, întrucât ori de câte ori, la rugămințile ei, o lăsam să vadă chipul celui ce venea s-o cumpere, îmi răspundea, știind că nu am s-o vând fără de învoirea ei: „Acesta nu-mi place pentru cutare sau cutare pricină, iar cu cestălaltul nu am să ajung niciodată să mă îngăduiesc, din cutare sau cutare pricină!” Și, în felul acesta, a ajuns să-i alunge de-a binelea de la ea pe toți cumpărătorii obișnuiți, și să-i lehămetească pe străini. Întrucât toți ajunseseră să știe de la început că fata are să bage de seamă la ei vreo meteahnă grea ori vreun cusur; și nimeni nu mai cuteza să-i înfrunte cârtelile supărătoare. Drept care, cinstea mă silește să nu-ți cer, ca preț pentru roaba aceasta copilandră, decât numai zece mii de dinari: preț care de-abia dacă îmi scoate cheltuielile.

Iar Isac zâmbi și zise:

— O, șeicule, mai pune încă de două ori zece mii de dinari la cei pe care îi ceri, și poate că așa fata va ajunge la prețul cuvenit.

Și, după ce spuse acestea dinaintea neguțătorului uluit, adăugă:

— S-o duci chiar astăzi pe fată la mine acasă, spre a ți se plăti prețul hotărât între noi

Și îl lăsă, după ce îi zâmbi copilei tulburate, și se duse la calif și la ceilalți care îl însoțeau pe calif. Și îi găsi până peste poate de nerăbdători, și le istorisi, fără a le tăinui niciun amănunt, tot ceea ce se petrecuse. Și toți laolaltă ieșiră din oborul de robi, spre a-și vedea de plimbare, după toanele întâmplării.

În ceea ce o privește pe copila Vraja Inimilor, bătrânul șeic, stăpânul ei,

se grăbi s-o ducă, pe clipă pe dată, la saraiul lui Isac, și să-și primească cele treizeci de mii de dinari ce-i fuseseră hotărâți, drept preț de cumpărare. Pe urmă plecă la rosturile lui.

Atunci copilițele roabe din casă se strânseră în jurul ei și o duseră la hammam unde o scăldară desfătător, și o îmbrăcară, o pieptănară și o împodobiră cu odăjdii de toate felurile, cu salbe, și cu inele și cu lănțuguri la mâini și la picioare, și cu vâlnice chindisite cu zarafir, și cu pieptar de argint. Iar dulcea gălbeneală de pe chipu-i luminos și luciu era ca a lunii la vremea ramadanului deasupra unei grădini împărătești.

Când stăpânu-său Isac o văzu pe copilandra Vraja Inimilor cu înfățișarea ei cea nouă, mai tulburată și mai fâstâcită ca o mireasă în noaptea nunții, se firitisi pentru cumpărătura pe care o făcuse și își zise în sineși: „Pe Allah! după ce copila aceasta are să învețe un șir de zile la școala mea, și are să se mai desăvârșească la meșteșugul lăutei și al cântării, și după ce, ca urmare a mulțumirii inimii ei, are să-și capete iarăși pe deplin frumusețea-i firească, are să fie o dobândă de neprețuit pentru haremul califului; întrucât chiar că fetișcana aceasta nu e o urmașă de a lui Adam, ci-i chiar o hurie de viță aleasă.

Și dete poruncă să i se pună fetei la îndemână tot ce-i era de trebuință pentru învățarea pravilelor cântării, și stărui să nu precupețească nimic pentru ca șederea ei în saraiul cântecului să-i fie plăcută din toate privințele. Și-așa se făcu. Și, în felul acesta, totul ajunse a-i fi lesne copilei pe calea desăvârșirii meșteșugului și a frumuseții.

Or, într-o bună zi, pe când toate soațele ei, copilele cu lăute și cu țimbale, se împrăștiaseră prin grădinile ce erau puse la cheremul lor, și pe când saraiul cântecului era gol-goluț de tinerele lui lune, copila Vraja Inimilor se sculă de pe divanul pe care se odihnea și intră singură în sala de învățătură. Și se așeză în scaunul ei, și își puse lăuta pe piept, cum își pune o lebădă capul sub aripă. Și toată frumusețea ei întreagă i se întorsese, pe când până nu demult fusese galbenă și stinsă. La fel cum într-un strat de flori, spre sfârșitul primăverii, bujorul ia locul zarcanadelei cea cu obrajii topiți de moartea iernii. Și-așa că, în felul acesta, copila era o ispită pentru ochi, o vrajă pentru inimi și un cântec de bucurie înălțat către Acela carele a zămislit-o.

Și, singură-singurică, își făcu alăuta să sune, scoțând din inima lemnului un șir de pestrefuri care ar fi îmbătat până și făptura cea mai împietrită. Pe urmă, luă de la capăt maneaua cea dintâi, cu o iscusință ce întrecea toate trilurile și toate ciripiturile păsărilor cântărețe. Întrucât chiar că în fiecare deget de-al ei se afla tăinuită câte o minune.

Și de bună seamă că nimănuia nu avea cum să-i dea prin gând, în saraiul lui Isac, cum că meșterul însuși își găsise în fata aceea un meșter pe măsura lui, de nu cumva fata era chiar mai presus. Întrucât din ziua când, în oborul de robi, tulburarea făcuse să tremure și mâinile și glasul minunatei copile, ea nu mai avusese prilejul să cânte nici din lăută, nici din gură, dinaintea nimănuia, nefăcând altceva, ca și soațele sale, decât să asculte învățăturile lui Isac, și pe urmă să cânte, da nu singură, ci numai împreună cu toate ucenicele.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și opta noapte

Urmă:

Așa încât, atunci când făcu lemnul cel răsunător al lăutei să spună toate glasurile păsăretului ce încununaseră copacul din care lăstărise odinioară, copila își dete capul pe spate și lăsă să i se reverse de pe buze, cântând, stihurile acestea ale poetului:

Când sufletul e ars de dor
Spre cel la care visu-l poartă,
Nimic nu-i poate fi opor,
Nici măcar nendurata soartă.

O, tu, cel care mi-ai zdrobit
De-a pururi inima și gândul,
Hai, ia-mi și viața-ntr-un sfârșit,
Și stăpânește-le de-a rândul,

De vreme ce niciun alt chin,
Ci numai chinul lipsei tale
Mă poate frânge pe deplin
Și mă ucide-acum de jale.

Râzând, mi-ai spus: „Doar eu aș ști
Să-ți vindec răul ce te arde,
Când niciun vraci n-ar izbuti
Să te mai mântuie de moarte,

Și numai o privire-a mea
Ar fi de-ajuns s-aducă leacul!
Și inima ți-aș vindeca,
Și sufletu-ți din piept, săracul!”

Cât ai să-ți râzi, o, crud călău,
De rana care mă ucide?
Drept țintă pentru ochiul tău
Și pentru lăncile-i cumplite,

Pe nimeni n-a mai scris Allah
Pe-ntreg pământu-acesta mare,
Decât pe mine să-ți fiu, ah,
Batjocură și desfătare!

Or, în vreme ce fata cânta, Isac, care toată dimineața fusese plecat la calif, se întorsese fără să le fi dat de veste slugilor despre venirea lui. Și, de cum ajunse în odaia de la intrare a casei, auzi glasul ce cânta, vrăjit și dulce ca adierea dintâi a dimineții când dă binețe palmierilor și mai întăritor pentru sufletul care îl asculta decât uleiul de migdale pentru trupul luptătorului.

Și Isac rămase atâta de tulburat de mlădierile acelui glas amorțit de sunetele de alăută, și care nu putea să fie, fără nicio îndoială, un glas dintre glasurile de pe pământ, ci vreo revărsare căzută din cântările raiului, nu se putu opri să scoată un strigăt mare, de înfiorare și de minunare totodată. Iar tânăra cântăreață Tohfa auzi strigătul și dete fuga,

ținând încă alăuta în brațe. Și îl găsi, sprijinit de peretele odăii de la intrare, cu o mână la inimă, pe stăpânul ei Isac, atâta de îngălbenit la chip și atâta de tulburat încât fata își aruncă alăuta și se repezi la el, plină de spaimă, strigând:

— Asupra-ți fie milele Celui preaînalt, o stăpâne al meu, și ușureze-te de tot răul! Deie el să nu ai vreo boală ori supărare!

Iar Isac, venindu-și în fire, întrebă cu glas stins:

— Oare tu cântai în sala goală, o, Tohfa?

Iar copila se tulbură și se îmbujoră și nu știu ce răspuns să dea la o întrebare a cărei pricină nu o știa. Ci, întrucât Isac stăruia, se temu să nu-l supere tăcând mai departe, și răspunse:

— Vai, o, stăpâne al meu, era slujnica ta Tohfa!

Iar Isac, auzind răspunsul, lăsă capu-n jos și își spuse: „Iacătă ziua prăbușirii! O, Isac, suflet îngâmfat, care te credeai cel dintâi din veacul tău la glas și la cântare, nu mai ești, față de fiica aceasta a cerului, decât un rob văduvit de orice har!”

Și, tulburat până peste poate, luă mâna copilei și și-o duse la buze cu mare cinstire, apoi la frunte. Iar Tohfa se simți gata să leșine; ci tot mai avu puterea de a-și trage mâna repede, strigând:

— Numele lui Allah fie asupra-ți, o, stăpâne al meu! De când oare stăpânul sărută mâna roabei?

Ci el răspunse, cu toată umilința:

— Taci, o, Vrajă a Inimilor, o, tu, cea mai presus dintre toate făpturile, taci! Isac și-a găsit stăpânul, el care până acuma socotea că nu-și are seamăn pe lume. Întrucât, pe Prorocul! – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – mă jur că până acuma am crezut că nu am seamăn pe lume, și mă jur că acuma meșteșugul meu, pe lângă al tău, nu mai este decât ca o drahmă pe lângă un dinar. O, Tohfa, tu ești chiar desăvârșirea! Și, pe clipă pe dată, vreau să te duc la emirul drept-credincioșilor, califul Harun Al-Rașid. Și-atunci când privirea lui va scânteia asupra ta, ai să ajungi o domniță între femei, întocmai precum și ești o regină între făpturile lui Dumnezeu. Și-așa, au să-ți fie încununate măiestria și frumusețea. Drept care, slăvire și proslăvire ție, o, stăpână a mea, Vrajă a Inimilor! Și deie Allah numai ca, atunci când ursita-ți prea-minunată te va așeza la locul de cinste în saraiul emirului drept-credincioșilor, să nu-l izgonești departe de amintirea ta pe robul tău Isac cel zdrobit!

Iar Tohfa, cu ochii scăldați în lacrimi, răspunse:

— O, stăpâne al meu, cum să te uit pe tine care ești începutul norocului meu întreg și însăși temelia inimii mele?

Iar Isac o luă de mână și o puse să-i jure pe Cartea cea Sfântă că nu are să-l uite. Și adăugă:

— Da, hotărât! ursita ta este o ursită minunată, iar pe fruntea ta văd pecetluită bucuria emirului drept-credincioșilor. Încât îngăduie-mi să te rog să cânți dinaintea califului ceea ce cântai adineaoare numai pentru tine, pe când eu te ascultam de dincolo de ușă și mă socoteam din rândul celor miluiți de raiul lui Allah.

Și, dobândind făgăduiala copilei, îi mai spuse:

— O, Vrajă a Inimilor, ai putea tu acuma să-mi spui, facându-mi hatârul cel din urmă, prin ce șir de întâmplări ciudate a putut o regină să ajungă a fi amestecată în rândul robilor ce se vând și se cumpără, câtă vreme ar fi cu neputință să i se plătească prețul, nici de i s-ar grămădi dinainte toate comorile din zăcămintele cele tainice și toate bogățiile de sub pământ și din apa mărilor pe care Allah prea-înaltul le-a îngropat în

inima pietrelor?

Iar Tohfa, la vorbele acestea, zâmbi și spuse:

— O, stăpâne al meu, povestea roabei tale Tohfa este o poveste ciudată; iar întâmplările prin care a trecut sunt uluitoare; încât, de-ar fi scrise cu acele pe colțul dinlăuntrul ochiului, ar sluji de învățătură celui ce le-ar citi cu luare-aminte. Și, într-una din zilele ce vin, de-o vrea Allah, am să-ți istorisesc povestea aceasta, care-i povestea vieții mele și a venirii mele la Bagdad. Ci astăzi este de ajuns să afli că am fost pradă de război, la un maghrebin, și am trăit printre maghrebini.

Și adăugă:

— Stau la poruncile tale, gata să te urmez la emirul drept-credincioșilor!

Iar Isac, care avea o fire chibzuită și blândă, se feri să stăruie a afla mai mult și, ridicându-se, bătu din palme și le porunci roabelor care alergaseră la chemarea lui să pregătească hainele de ieșire pentru stăpâna lor Tohfa. Și numaidecât roabele deschiseseră lăzile cele mari cu țoale, și scoaseră de acolo un șir întreg de rochii, minunat învrâstate, făcute din mătase de Nishabur, înmiresmate cu balsamuri ușoare, și dulci la pipăit și la vedere. Și, tot așa, scoaseră de prin sipeturile cu giuvaieruri un dichis întreg de odoare plăcute de privit. Și o îmbrăcară pe copilandră, stăpâna lor, cu șapte rochii puse una peste alta, de culori felurite, și o împodobiră cu nestemate, și o făcură asemeni unei prea frumoase idolițe chinezești.

Iar când toată găteala se sfârși, veniră de se rânduiră lângă ea și o sprijiniră și din dreapta și din stânga, pe când alte fete avură grijă să poarte pe mâinile lor poalele cu ciucuri ale fustelor. Și ieșiră cu ea de la școala de muzică, iar Isac mergea înainte-le, deschizând drumul și avându-l alături pe un băetan harap ce ducea lăuta vrăjită.

Și alaiul ajunse la palatul califului și intră în sala de așteptare. Iar Isac se grăbi a se duce să se înfățișeze dintr-untâi singur dinaintea califului, și grăi, după temenelile cuvenite:

— Iacătă, o, emire al drept-crendicioșilor, aduc astăzi dinaintea ta o copilă fără de asemuire nici printre cele mai frumoase, un dar ales, o minune a aceluia carele a zămislit-o, o venită din rai, dăscălița și ucenica mea, cântăreața cea minunată Tohfa, Vraja Inimilor!

Iar Al-Rașid zâmbi a râde și zise:

— Și unde-i vraja aceea, o, Isac? N-o fi cumva copilandra pe care am întrezărit-o într-o zi la oborul de robi, atunci când era de nevăzut și sta sub izar, ferită de ochii cumpărătorului?

Iar Isac răspunse:

— Chiar ea, o, doamne al meu! Și, pe Allah! este mai reavănă decât dimineața cea reavănă, și mai dulce pentru urechi decât șopotul izvorului printre pietre!

Și Al-Rașid răspunse:

— Atunci, o, Isac, nu mai zăbovi să poftești aici dimineața, și pe aceea care este mai reavănă decât dimineața. Și nu ne lipsi mai mult de cântecul izvorului și de aceea care este mai dulce decât cântecul izvorului. Întrucât, într-adevăr, niciodată nu se cade ca dimineața să fie tăinuită, și nici apa să înceteze a cânta.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute douăzeci și noua noapte

Urmă:

Și Isac ieși s-o aducă pe Tohfa, în vreme ce califul se minuna în sufletul său că îl vedea pentru întâia oară și cu atâta tărie lăudând o cântăreață. Și îi spuse lui Giafar:

— Au nu-i de mirare, o, vizirule, că Isac vorbește cu atâta lăudare pe seama altcuiva în afară de el? Iacătă ce mă minunează până peste marginile minunării.

Și adăugă:

— Da avem să vedem numaidecât cum va treaba.

Și, peste câteva clipite, urmându-l pe Isac, care o ținea de mână, intră fetișcana. Și ochiul emirului scăpără asupra ei. Și sufletul lui rămase tulburat de gingășia ei; și ochii lui rămaseră fermecați de umbletul ei vrăjit, ca o fluturare de văluri de mătasă. Și, pe când el o sorbea din ochi, fata veni și se temeni dinaintea lui, și își dete la o parte iașmacul de pe față. Și rămase ca luna în cea de a patrusprezecea noapte a ei, neprihănită, strălucitoare, albă și senină. Și, măcar că era tulburată de faptul că se afla dinaintea emirului drept-credincioșilor, nu își uită de nimic din câte cereau buna purtare, politesfia și cuviința; și, cu glasul ei fără de asemuire, se ploconi dinaintea califului și rosti:

— Salamalleikum asupra ta, o, urmaș al celui mai ales dintre fiii oamenilor, o, vlăstar binecuvântat din vița domnului nostru Mahomed – asupra-i fie rugăciunea, pacea și milele cele sfinte! – cămin și adăpost al celor ce umblă pe calea cea dreaptă, judecător fără de greșeală peste cele trei lumi. Primește salamalekul celei mai supuse și mai neînsemnate dintre roabele tale.

Iar Al-Rașid, auzind vorbele acestea, spuse cu un glas atâta de desfătător, se însenină și se îmbujoră și strigă:

— Mașallah, o, tipar al desăvârșirii!

Și se uită la ea cu și mai mare luare-aminte, și sta să se topească de plăcere. Iar Giafar și Massrur ședeau și ei la fel, gata să-și dea duhul de bucurie. Pe urmă, Al-Rașid se sculă din jețul lui domnesc și coborî la fată, și se duse lângă ea și, cu multă dulceață, îi trase peste față iașmăcuțul de mătasă: ceea ce vroia să însemne că de-aci înainte fata ținea de haremul lui, și că de aci înainte era primită în taina hărăzită soțiilor drept-credincioșilor.

După care, o pofti să șadă jos și îi spuse:

— O, Vrajă a Inimilor, tu chiar că ești un dar ales. Da n-ai putea oare, odată cu venirea ta care ne luminează casa, să faci să intre și cântecul în palat? Iacătă că auzul nostru este în slujba ta, ca și vederea noastră!

Iar Tohfa luă alăuta din mâinile hărăpuțului rob, și șezu jos la piciorul scaunului califului, spre a începe numaidecât un pestref în stare să topească și urechea cea mai nesimțitoare. Și minunea din degetele ei era o răzvedire mai tulburătoare decât cea din gușa păsărilor. Pe urmă, între răsuflările tăiate ale celor din jur, își lăsă buzele să cânte stihurile acestea ale poetului:

Când dincolo de marginile zării
Copila lună iese din crivat
Și-l întrevede-n umbra înserării

Pe regele în purpură-mbrăcat,

Se rușinează toată să se știe
Cu chipul gol sub lungile-i priviri,
Și-și trage peste fața șofrănie
Iașmacul alb al norilor subțiri.

Pe urmă-așteaptă până ce se-afundă
Emirul strălucit departe-n zări,
Apoi și ea, pe boltă sus, rotundă,
Dă pas prealiniștitei ei plimbări.

Și dacă ea, regina, nu e-n stare
Să-nfrunte ochiul regelui avan,
Cum să-l înfrunte-o fată oarecare
Pe mult strălucitorul ei sultan?

Și Al-Rasid se uită la fată cu dragoste, cu poftă și cu dulceață, și fu atâta de vrăjit de harurile ei firești, de frumusețea glasului ei, și de măestria danțului și a cântecului ei, încât coborî din scaunul împărătesc și se duse să șadă pe chilim lângă ea, și îi zise:

— O, Tohfa! pe Allah! tu, într-adevăr, ești un dar ales,

Pe urmă se întoarse înspre Isac și îi zise:

— Chiar că, o, Isac, nu ai fost îndestul de drept în judecata ta despre minunăția aceasta, cu toate câte ne-ai spus în privința ei Întrucât nu mă sfiesc să adaug că te întrece până și pe tine, fără de tăgadă. Și-a fost scris ca nimănuia să nu-i fie dat a-i face dreptate, afară de calif!

Iar Giafar strigă:

— Pe viața capului tău, o, doamne al meu, adevăr spui! Copila aceasta este o răpitoare de minți!

Iar Isac spuse:

— O, emire al drept-credincioșilor, eu chiar că nu am nimica împotriva judecății tale, mai ales că, atunci când am auzit-o întâia oară, am simțit tare limpede, numaidecât, că toată măestria mea și tot ceea ce mi-a menit Allah ca har nu mai erau nimic în chiar ochii mei. Și mi-am grăit: „O, Isac, ziua de astăzi este pentru tine ziua prăbușirii!”

Iar califul grăi:

— Atunci e bine!

Pe urmă o rugă pe Tohfa să mai cânte o dată cântecul acela. Și, după ce o ascultă încă o dată, iarăși se minună și se înfioră de plăcere. Și îi spuse lui Isac:

— Pe volniciile strămoșilor mei! mi-au adus un dar care prețuiește cât împărăția lumii.

Pe urmă, nemaiputând de bucurie, da nevroind să se arate prea aprins, de față cu tovarășii săi, califul se sculă și îi spuse lui Massrur hadâmbul:

— O, Massrur, ridică-te și du-o pe stăpâna ta Tohfa la iatacul de cinste din harem. Și ai grijă să nu-i lipsească nimic.

Și hadâmbul spătar ieși cu Tohfa. Iar califul, cu ochii umezi, se uita după ea cum se depărta cu mersul ei de gazelă, cu podoabele și rochiile ei dungate. Și îi spuse lui Isac:

— E îmbrăcată minunat. De unde are hainele acestea cum n-am mai văzut altele asemenea în saraiul meu?

Și Isac spuse:

— Le are de la robul tău, ca urmare a dărniciilor tale asupra capului meu, o, doamne al meu. Toate sunt un dar pe care l-a căpătat de la tine, prin mijlocirea mea. De altminteri, pe viața ta! toate darurile din lume nu mai sunt nimic pe lângă frumusețea ei.

Iar califul, care niciodată nu se dovedea lipsit de filotimie, se întoarse înspre Giafar și îi zise:

— O, Giafar, să-i numeri pe dată credinciosului nostru Isac cinci mii de dinari din visterie; și să-i dai zece rânduri de rochii din dulapurile împărătești.

Pe urmă, cu fața înseninată și cu gândurile scuturate de toată grija, porni înspre iatacul cel tainic unde Tohfa fusese dusă de spătar. Și intră la fată, rostind:

— Pacea fie cu tine, o, Vrajă a Inimilor!

Și se duse lângă ea, și o luă în brațe, acolo, în umbra perdelei de taină. Și o găsi fecioară neprihănită, curată ca un mărgăritar de sub apele mării, cules proaspăt. Și se bucură de ea.

Și, din ziua aceea, Tohfa dobândi un cin tare înalt în inima lui, de nu mai putea califul să-i îndure lipsa nici măcar o clipă. Ba, până la urmă, ajunse să pună în mâinile ei cheile de la toate treburile împărăției. Întrucât găsise în ea o femeie plină de înțelepciune. Și Tohfa, ca tain rânduit pentru ea, avea două sute de mii de dinari pe lună, și cincizeci de fete roabe în slujba ei zi și noapte. Și cu darurile și cu lucrurile de preț ce le căpăta, ar fi putut să cumpere toate țările Irakului și toate pământurile de la Nil.

Și dragostea de această copilă se împlântă atâta de tare în inima califului încât Al-Rașid nu vroi să se încreadă în nimenea pentru straja ei. Iar când ieșea de la ea, ținea el însuși cheia de la iatacul de taină. Ba chiar, într-o zi, pe când copila cânta dinaintea lui, fu cuprins de o revărsare de patimă atâta de mare încât dete să-i sărute mâna. Ci ea se trase îndărăt dintr-o zvâcnitură și, în tresărirea aceea repezită, își sparse lăuta. Și începu să plângă. Și atunci Al-Rașid, tulburat peste măsură, îi șterse lacrimile și, cu un glas tremurând, o întrebă pentru ce plânge, și strigă:

— Deie Allah, o, Tohfa, ca niciodată să nu cadă vreo lacrimă nici măcar dintr-un ochi de-al tău!

Iar Tohfa zise:

— Ce sunt eu, o, doamne al meu, de vrei să-mi săruți mâna? Au vrei cumva ca Allah și Profetul său – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – să mă pedepsească pentru aceasta și să-mi spulbere fericirea? Întrucât nimenea de pe lume nu a ajuns la o asemenea cinstire!

Iar Al-Rașid fu mulțumit de răspunsul ei și îi spuse:

— Acuma, când știi, o, Tohfa, locul adevărat pe care te-ai ridicat în cugetul meu, nu am să mai încerc faptul care te-a tulburat. Înseninează-ți așadar ochii, și să știi bine că numai tu îmi ești scumpă și că am să mor de dragul tău.

Și Tohfa căzu la picioarele lui și îi cuprinse genunchii cu mâinile. Iar califul o ridică și o luă în brațe, și îi zise:

— Numai tu ești regina mea. Și ești mai presus chiar decât fiica moșului meu, Sett Zobeida.

Or, într-o zi, Al-Rașid plecase la vânătoare, iar Tohfa se afla singură în iatacurile ei, stând sub un sfeșnic de aur ce-o lumina cu lumânările lui îmbălsămate. Și citea dintr-o carte. Și deodată un măr înmiresmat căzu pe genunchii ei. Și ridică fruntea și văzu, afară, cine aruncase mărul. Și era Sett Zobeida. Și Tohfa, cât putu de iute, se ridică și, după salamalecurile cuviincioase spuse:

— O, stăpână a mea, iertăciune! Pe Allah! de-aș fi fost slobodă pe dorurile mele, aș fi venit în fiecare zi ca să te rog să primești slujbele mele de roabă! Să nu ne lipsească niciodată Allah de pașii tăi!

Iar Sett Zobeida intră la cadână și șezu jos lângă ea. Iar chipu-i era mâhnit și îngândurat. Și grăi:

— O, Tohfa, știu că ai o inimă mare, așa că vorbele tale nu mă minunează. Întrucât la tine mărinimia este un har firesc. Or eu, pe viața emirului drept-credincioșilor! nu prea am năravul să ies din iatacurile mele și să mă duc în musafirlâc pe la soțiile și pe la cadânele califului, vărul și soțul meu. Ci astăzi am venit spre a-ți zugrăvi starea stânjenitoare în care m-a lăsat de când ai intrat tu în sarai. Află, așadar, că sunt dată cu totul uitării, și sunt coborâtă la treapta de cadână de rând. Întrucât emirul drept-credincioșilor nici nu mai dă pe la mine și nici nu mai întreabă nimic despre mine.

Și începu să plângă. Iar Tohfa plânse laolaltă cu ea de să-și dea sufletul. Și Zobeida îi spuse:

— Așa că am venit să-ți cer un năzar, și anume să faci în așa fel încât Al-Rașid să-mi hărăzească și mie o noapte pe lună, numai atât, ca să nu fiu coborâtă chiar pe treptele roabelor.

Iar Tohfa sărută mâna sultanei și îi spuse:

— O, cunună de pe capul meu, o, stăpână a noastră, doresc din tot sufletul ca emirul drept-credincioșilor să-și petreacă luna întreagă și nu numai o noapte cu tine, încât să ți se însenineze sufletul, iar eu să-mi dobândesc iertarea, eu care, cu venirea mea, sunt pricina mâhnirii tale. Și deie Allah ca într-o zi să nu mai fiu decât o roabă în mâinile tale de regină și de stăpână!

Or, estimp, Al-Rașid se întoarse de la vânătoare și se duse drept la iatacul cadânei sale dragi. Iar Sett Zobeida, zărindu-l de departe, dete zor să fugă, după ce Tohfa îi făgăduise sprijinul ei. Iar Al-Rașid intră, și șezu jos zâmbind, și o pofti pe Tohfa să stea pe genunchii lui. Pe urmă mâncară și băură amândoi, și se dezbrăcară. Și numai atunci Tohfa îi vorbi despre Sett Zobeida, și îl rugă să-i împlinească dorul inimii și să se ducă la ea în noaptea aceea. Iar el zâmbi și zise:

— De vreme ce este atâta de zornic să mă duc la Sett Zobeida, s-ar fi căzut, o, Tohfa, să-mi fi spus până a nu fi apucat să ne dezbrăcăm.

Ci ea răspunse:

— Am făcut așa, spre a da dreptate poetului care a spus:

Femeia care cere, să nu șadă
Ascunsă sub iașmac și sub izar!
Mai bine e să fie goală toată,
Spre-a dobândi mai repede-un nazar

Iar Al-Rașid, când auzi răspunsul, fu mulțumit și o strânse pe Tohfa la piept. După care o lăsă, spre a face așa cum îi ceruse ea în privința mândrei Sett Zobeida. Și închise cu cheia ușa de la iatacul copilandrei, și plecă. Și-atâta cu el.

Ci în ce o privește pe Tohfa, ceea ce i se întâmplă din clipita aceea este atâta de ciudat și de uluitor încât se cade a fi povestit cu domolul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizecea noapte

Urmă:

După ce Tohfa rămase singură în iatacul ei, își luă iarăși cartea și își urmă citirea mai departe. Pe urmă, simțindu-se oleacă obosită, își luă lăuta și începu să cânte numai pentru ea. Și cânta atâta de frumos încât lucrurile cele neînsuflețite din iatac începură să dănțuiască de plăcere.

Și deodată simți lăuntric că ceva neobișnuit se petrece în odaia ei, luminată atunci de strălucirea lumânărilor. Și se întoarse și văzu în mijlocul odăii un om bătrân care dănțuia în tăcere. Ținea ochii lăsați în jos, avea o înfățișare falnică, iar călcătura îi era domnească. Și dănțuia un danț cucernic, cum nicio făptură omenească nu ar putea să dănțuiască vreodată.

Iar Tohfa se simți înghețată de spaimă. Căci ferestrele și ușile erau închise, iar ieșirile erau păzite strașnic de hadâmbi. Și ea nu își aducea aminte să fi văzut cumva vreodată la sarai chipul bătrânului aceluia ciudat. Încât grăbi să-și rostească lăuntric rugăciunea de izbăvire de cel necurat: „Mă adăpostesc întru Allah preaînaltul împotriva Celui bătut cu pietre!” Și își zise: „Hotărât! n-am să mă arăt că am băgat de seamă făptura aceasta străină care se află aici. Mai degrabă am să cânt mai departe, și întâmple-se ce-o vrea Allah!”. Și, fără a se opri din cântat, avu tăria de a urma să cânte cântecul început; ci degetele îi tremurau pe lăută.

Și, iacătă că, peste un ceas de vreme, șeicul cel jucăreț se opri din danț, veni lângă Tohfa și sărută pământul dinaintea ei, grăind:

— Ai strălucit, o, tu, cea mai slăvită din Răsărit și din Apus! Fie ca lumea să nu rămâie vreodată lipsită de icoana ta și de desăvârșirile tale! O, Tohfa, o, Vrajă a Inimilor, au nu mă cunoști?

Și ea strigă:

— Nu, pe Allah! nu te cunosc! Da socot că trebuie să fii vreun ginn de pe tărâmurile Ginnistanului – alungat fie Cel-viclean!

Iar el răspunse, zâmbind a râde:

— Adevăr grăiești, o, Tohfa! Sunt căpetenia tuturor neamurilor din Ginnistan, sunt Eblis!

Iar Tohfa strigă:

— Numele lui Allah fie cu mine și împrejurul meu! Mă adăpostesc întru Allah!

Ci Eblis îi luă mâna, i-o sărută și și-o duse la buze și la frunte, și grăi:

— Să nu-ți fie frică de nimic, o, Tohfa, întrucât de mult te afli sub ocrotirea mea și ești mult iubita tinerei regine a ginnilor, care ca frumusețe printre fiicele ginnilor, este, ceea ce ești tu printre fiicele lui Adam. Află, dar, că de tare multă vreme vin cu ea în ospeție la tine, în fiecare noapte, fără ca tu să ne vezi, și te privim fără ca tu să știi. Întrucât preafrumoasa noastră regină Kamariya este îndrăgostită de tine până la pierderea minților și nu se jură decât pe numele și pe ochii tăi. Iar atunci când vine aici și te privește, în vreme ce dormi, se topește de dor și moare după frumusețea ta. Iar curgerea vremii nu mai este pentru ea decât lungoare, afară de vremea nopții, când vine la tine și când se bucură de vederea ta fără ca tu s-o vezi. Așa că vin la tine ca sol, spre a-ți istorisi chinurile ei și lungoarea în care zace departe de tine, și să-ți spun din partea ei și din partea mea că, dacă binevoiești, te duc în Ginnistan, unde vei fi ridicată la cinul cel mai de sus printre regii ginnilor. Și vei domni peste inimile

noastre, precum domnești aici peste inimile fiilor oamenilor. Or, astăzi împrejurările se potrivesc de minune pentru venirea ta. Întrucât sărbătorim nunta fetei mele și tăierea-împrejur a fiului meu. Și petrecerea ar fi luminată de prezența ta, iar ginnii ar fi fericiți de venirea ta, și te-ar primi toți ca regină a lor. Și ai ședea printre noi atâta cât ai dori. Și de nu ți-o plăcea în Ginnistan, și de nu ți-o fi pe voie traiul nostru, care este un trai de zaiafete necurmate, fac jurământ că, fără de stăruințe ori anevoințe, am să te aduc aici de unde te iau.

Și, auzind spusele acestea ale lui Eblis – afurisit să fie el! – înfricoșata de Tohfa nu cuteză a nu-i primi poftirea, de teama vreunor încurcături drăcești. Și răspunse că „da”, cu un semn din cap. Și numaidecât Eblis luă într-o mână lăuta pe care i-o încredință Tohfa, iar pe Tohfa o luă de cealaltă mână, rostind: „Bismillah!” Și, ducând-o astfel, deschise ușile, fără a se sluji de vreo cheie, și merse cu ea până ce ajunseră la intrarea de la umblători.

Or, umblătorile, iar adesea fântânile și havuzurile, sunt locurile de care se slujesc ginnii de sub pământ și efriții spre a veni la fața pământului. Și, din pricina aceasta, niciun om nu intră la umblători fără a rosti rugăciunea de alungare a duhurilor rele și fără a se adăposti cu gândul întru Allah. Și, întocmai precum ies prin umblători, ginii se și întorc la ei acasă tot pe acolo. Și nu se știe vreo abatere de la pravila aceasta și niciun fel de coteală de la acest obicei.

Încât atunci când speriata de Tohfa se văzu dinaintea umblătorilor cu șeicul Eblis, își pierdu firea. Ci Eblis începu să spună șotii spre ai schimba gândurile, și coborî cu ea în sânul pământului. Și, după ce trecură fără de necazuri pârleazul acela anevoios, ajunseră la o trecere de sub pământ, săpată ca o boltă. Și, după ce trecură prin bolta aceea, ajunseră deodată afară, sub cer. Și, la ieșirea de sub pământ, un cal înșeuat îi aștepta, fără de vreun paznic ori de vreun grăjdar. Iar șeicul Eblis îi spuse preafrumoasei Tohfa:

— Bismillah, o, stăpână a mea!

Și, ținând scările șeii, o ajută să se suie pe cal, în șaua cea largă. Și Tohfa se așeză pe cât putu mai bine, iar calul numaidecât se undui ca un val sub ea, și pe dată întinse niște aripi urieșești în noapte. Și se înălță în văzduhuri, în vreme ce șeicul Eblis zbura, cu putințele lui, alături de ea. Și, din toate astea, Tohfa se înfricoșa atâta încât leșină, prăbușită în șa.

Iar când, mulțumită vântului reavăn, Tohfa își veni în simțiri din leșinul ei, se văzu într-o pajiște largă, atâta de plină de flori și de prospețime încât ai fi zis că vezi o rochie ușoară zugrăvită în culori vrăjite. Iar în mijlocul acelei pajiști strălucea un palat, cu turnuri înalte în văzduh, și mărginit de o sută și optzeci de porți de aramă roșie. Iar în pragul porții celei mari se aflau căpeteniile ginnilor, îmbrăcați în haine strălucite.

Iar când căpeteniile acelea îl văzură pe șeicul Eblis, strigară:

— Iacătă că vine Sett Tohfa!

Și, de îndată ce calul poposi dinaintea porții, se înghesuiră cu toții împrejurul ei, o ajutară să descalece și o poftiră în palat, sărutându-i mâinile. Și, înlăuntrul palatului, Tohfa văzu o sală mare, alcătuită din patru săli ce se legau între ele, cu pereții de aur și cu pilaștrii de argint, o sală ce-ar face să crească păr pe limba care s-ar încerca s-o zugrăvească. Iar în fund de tot se vedea un jelț împărătesc de aur roșu împodobit cu mărgăritare de mare. Și fu poftită să șadă, cu mare falã, pe jelțul acela. Iar căpeteniile ginnilor veniră și se rânduiră pe treptele jelțului împărătesc, împrejurul ei și la picioarele ei. Iar în ceea ce privește înfățișarea lor, erau

asemenea cu fiii de Adam, afară de doi dintre ei, care aveau niște chipuri înfricoșătoare. Întrucât aceia doi nu aveau, fiecare, decât numai câte un ochi în mijlocul feței, croit în lung, și niște dinți ieșiți înainte precum colții porcilor mistreți.

Iar când fiecare își luă locul cuvenit cinului său, și când toată lumea se potoli, se ivi o regină tânără, gingașă și frumoasă, cu un obraz atâta de strălucitor încât lumina sala împrejurul ei. Și alte trei copile ca zânele veneau după ea, legănându-se care mai de care. Și, când ajunseră dinaintea scaunului împărătesc al preafrumoasei Tohfa, i se închinară cu un salamalec gingaș. Iar regina cea tânără, care mergea în frunte, păși pe treptele jelțului, în vreme ce Tohfa cobora. Iar când ajunse piept în piept cu Tohfa, regina o sărută îndelung pe obraji și pe buze.

Or, regina aceea era chiar regina ginnilor, domnița Kamariya, cea îndrăgostită de Tohfa. Iar celelalte trei erau surorile sale; iar pe una o chema Gamra, pe cea de a doua Șarara, și pe cea de a treia Wakhima.

Iar Kamariya era atâta de fericită de-a o vedea pe Tohfa încât nu se putu opri să se scoale iarăși de pe jelțul ei spre a veni s-o mai sărute o dată, și s-o strângă la piept, mângâind-o pe obraji.

Și, văzând acestea, șeicul Eblis începu să râdă și strigă:

— O, ce îmbrățișare frumoasă! Fiți drăguțe și luați-mă între voi!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și una noapte

Urmă:

Și un râs mare cutremură ceata ginnilor. Și Tohfa râse și ea. Iar preafrumoasa Kamariya îi zise:

— O, sora mea, te-am îndrăgit, iar inimile sunt atâta de adânci încât nu-și pot avea ca mărturie decât sufletele. Iar sufletul meu mărturisește că te-a îndrăgit încă de dinainte de-a te fi văzut.

Și Tohfa, nevroind să pară cumva prost crescută, răspunse:

— Pe Allah! și tu îmi ești dragă, ya Setti Kamariya. Și am ajuns roaba ta, de cum te-am văzut.

Și Kamariya îi mulțumi, și o sărută iar, și i le înfățișă pe cele trei surori ale sale, grăind:

— Sunt măritate cu căpeteniile noastre.

Iar Tohfa se temeni cum se cuvine dinaintea fiecăreia. Iar ele veniră, la rândul lor, și se temeniră dinaintea ei.

După care, robii ginnilor intrară în sală aducând tablaua cu bucate, și așternură masă. Iar regina Kamariya o pofti pe Tohfa să vină să stea cu ea și cu surorile ei, împrejurul tablalei, în mijlocul căreia erau încrustate stihurile acestea:

Făcută sunt să port tot felul de bucate;
Cu bucurie vă aduc de toate;
Așa încât mâncați pe săturate.
Fac semne înspre mine frumoase mâini curate:

Să-și spună fiecare ce poftă îi abate,
Iar eu numaidecât mă voi supune
Cu bunătățile cele mai bune.
Căci fala mea cea mare
Este că sunt în stare
S-aduc cu bucurie și să dărui
Tot ce-i mai bun, pe placul fiecărui.

După ce citiră stihurile acestea, începură să mănânce. Da Tohfa nu mânca prea cu poftă, întrucât era stânjenită de înfățișarea celor două căpetenii de ginni, cei cu chipurile hidoase. Și nu se putu opri să nu-i spună domniței Kamariya:

— Pe viața ta, o, sora mea, ochii mei nu mai pot să îndure vederea aceluia de acolo, și a celuilalt de lângă el! Pentru ce sunt atâta de fioroși, și cine sunt ei?

Iar Kamariya începu să râdă și spuse:

— O, stăpâna mea, acela este căpetenia Al-Șisban, iar celălalt este marele Maimun, spătarul. Dacă îi vezi atâta de urâți, este pentru că nu au vroit, din pricina făloșeniei lor, să facă la fel ca toți ginnii și să-și schimbe înfățișarea lor adevărată cu aceea a făpturilor omenești. Întrucât să știi că toate căpeteniile pe care le vezi sunt, în starea lor obișnuită, asemenea cu cei doi, atât la trupuri cât și la obraze; ci astăzi, ca să nu te înspăimânte, au îmbrăcat o înfățișare de fii de-ai lui Adam, în așa fel încât tu să poți să te deprinzi cu ei și să te simți bine.

Iar Tohfa răspunse:

— O, stăpâna mea, chiar că nu pot să mă uit la ei. Mai cu seamă Maimun acela, tare-i înfricoșător! Într-adevăr, mi-e frică de el! Da, tare mi-e frică de fârtații aceia doi!

Iar Kamariya nu se putu stăpâni să nu pufnească de râs. Iar Al-Șisban, unul dintre cele două căpetenii cu chipuri înfricoșătoare, o văzu cum râdea și îi zise:

— Pentru ce râzi, o, Kamariya?

Iar ea îi vorbi într-un grai pe care nicio ureche de-a vreunui fiu de Adam nu ar fi putut-o pricepe, și îi lămurii cele ce spusese Tohfa despre el și despre Maimun. Iar, blestematul de Al-Șisban, în loc să se supere, începu să râdă cu un râs atâta de năpraznic încât ai fi crezut dintru-ntâi că vreo furtună cumplită ar fi buit în sală.

Și masa se încheie în felul acesta, în mijlocul hohotelor de râs ale tuturor căpeteniilor ginnilor. Și, după ce toată lumea se spălă pe mâini, se aduseră pocalele cu vin.

Iar șeicul Eblis veni lângă Tohfa și îi spuse:

— O, stăpâna mea, tu înseninezi sala aceasta și o luminezi și o împodobești cu făptura ta. Da ce înfiorare am trăi noi, regine și regi, dacă ai binevoi să ne dai prilejul a asculta câte ceva din lăută-ți, însoțind-o cu glasul tău. Întrucât iacătă că noaptea și-a și deschis aripile-i a plecare, și nu are a și le mai desfășura prea mult. Așa că, până ce nu are să ne părăsească, fă-ne hatârul, o, Vrajă a Inimilor!

Și Tohfa răspunse:

— A auzi înseamnă a mă supune!

Și își luă alăuta și cântă minunat, de li se părea celor care o ascultau că saraiul tot dănțuia odată cu ei, precum o corabie în ancorele sale, ca urmare a vrăjii cântării. Și gunguri stihurile acestea:

Să fie pacea cu voi toți, cei care.
Juratu-mi-ați credință fiecare.
Au nu mi-ați spus că o să mă găsiți,
Voi, cei ce m-ați găsit, ai *mei iubiți?*
Certa-v-aș cu glas dulce și ușor,
Ca reveneala vântului din zori,
Ca șopotul cel proaspăt de izvor!
Că pleoapele-mi, plângând de-atâta dor,
Mi le-au topit al lacrimilor spor,
Iar curăția sufletului meu
E leac pentru cei ce-au râvnit mereu
Să se adape din fântâna lui.
O, dragostea mea cum să v-o mai spui?

Și căpeteniile ginnilor, auzind stihurile acestea și cântecul tot, rămaseră cuprinși de vraja desfătării. Iar hâdul de Maimun, păcătosul acela, fu atât de răpit încât începu să dănțuiască și el, ca un smintit. Iar șeicul Eblis îi zise minunatei Tohfa:

— Mă rog ție, ia-o pe altă glasnă, întrucât plăcerea, pătrunzându-mi în inimă, mi-a tăiat și sângele și răsuflarea!

Iar regina Kamariya se ridică și veni s-o sărute între ochii amândoi, spunându-i:

— O, răcoare a sufletului meu! O, inimă a inimii mele!

Și o rugă fierbinte să mai cânte. Iar Tohfa răspunse:

— A auzi înseamnă a mă supune!

Și cântă, însoțindu-se de lăută:

Adesea când aleanu-n suflet crește,
Te-alini numai cu-o brumă de nădejde.
S-ar face moale piatra, ca o ceară,
De-ai ști ce e răbdarea, bunăoară.
Tot ce-i departe s-ar apropia,
De-ai ști să te împaci cu sinea ta.

Și toate acestea fură cântate cu un glas atâta de frumos, încât căpeteniile ginnilor începură să dănțuiască de-a valma. Iar Eblis veni la Tohfa și îi sărută mâna, și îi spuse:

— O, minunato, oare ar fi să trec măsura mărinimiei tale dacă ți-aș mai cere un cântec?

Și Tohfa răspunse:

— Dar pentru ce Sett Kamariya nu-mi cere să cânt?

Iar tânăra regină sări numaidecât și, sărutând amândouă mâinile vrăjitoriței Tohfa, îi spuse:

— Pe viața mea și a ta mai cântă o dată!

Și Tohfa zise:

— Pe Allah! glasul meu a ostenit să cânte; ci, dacă binevoiești, am să vă spun tuturora, fără a le cânta, ci numai rostindu-le, după rostul lor, cântecele vântului de seară, ale florilor și ale păsărilor. Și, ca început, am să vă spun mai întâi *Cântecul vântului de seară:*

Sunt pristavul celor care
Ce au dragi. Și port cu mine
Toate visele iubirii,

De chemări și de suspine.

Cu credință le duc taina
Și le-o spun în fapt de noapte
În cuvinte pătimașe
Și-n potop de blânde șoapte.

Gingaș sunt cu cei ce umblă
Pe cărarea ta, iubire!
Pentru ei, suflarea-mi poartă
Doar alint și ispitire.

Ci mai potrivesc măsura
După cum e-ndrăgostitul:
Celui bun și cumsecade-i
Smulg din inimă cuțitul;

Pe când celui ce se-arată
Fără suflet și credință,
Răsuflarea mea-i aduce
Numai jar și suferință.

Când sub lina-mi mângâiere
Frunza se înfiorează,
Cel îndrăgostit tresare
Și de-un dor adânc oftează.

Iar când glasul meu l-ajunge,
Ca-ntr-un vis fără pereche,
Înspre dragostea-i se-nclină
Și-i șoptește la ureche.

Când prefir cu gingășie
Dulcea chinului cămașă,
Sunt ca sunetul lăutei
În cântarea pătimașă.

Dacă hoinăresc prin lume,
Nu vreo toană mă cuprinde,
Ci ca să mă aflu-n preajma
Crugurilor celor sfinte.

Zice-se c-aduc foloase,
Pe când eu sunt numai mreajă;
Când suflarea primăverii
Pomii-i scutură cu vrajă,

Eu mă-ntorc din Miazănoapte
Ca s-aprind lumina-n muguri,
Să fac nopțile potrivă
Cu-ale zilelor dulci cruguri.

Când căldura verii-ncepe,

Iau din Răsărit lumină,
Ca să pun în pomii lumii
Frumusețea lor deplină.

Dinspre Miazăzi mă-ntoarce
Pleoapa soarelui de toamnă,
Lângă poamele bogate,
Ca să le arăt ce-nseamnă

Setea de desăvârșire,
Și ca să le-nvăț s-aștepte
Ceasul sfânt al împlinirii
Și-al rodirii înțelepte.

Iarna, -ntr-un sfârșit, mi-au drumul
Din către Apus, deodată,
Și prietenii-mi, copacii,
Îi despovărez de roadă,

Le usuc din creștet frunza,
Pentru ca în nopți de gheață
Mult frumoasele lor ramuri
Să-și păstreze sfânta viață.

Eu fac să se-ngâne șoapta
Dintre-o floare și-altă floare,
Eu călăuzesc alene
Lanurile-n legănare.

Eu prind râurile-n lanțuri
De argint, și palmierii
Eu îi fac să se-ncovoaie
Grei de rod în faptul verii,

Eu dezvăluiesc iubitei
Taina inimii ce arde
Pentru ea; și-miresmata-mi
Răsuflare, de departe,

Dă de veste dintr-odată
Celui hăituit de jale
Că e-aproape și-l așteaptă
Cortul cald al dragei sale.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și doua noapte

Urmă:

— Și-acuma, dacă vreți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, grăi Tohfa iarăși, am să vă spun *Cântecul trandafirului.* Iacătă-l:

Eu sunt oaspătul ce-alungă
Iarna, și aduce vara;
Ci mă trec cum trece-n noapte
Umbra unui duh, ușoara.

Bucurați-vă de vremea
Scurtă a-nfloririi mele,
Și să nu uitați că timpu-i
Spadă cu tăișuri grele

Port culoarea ce-nflorește
Al iubitelor atlaz,
Iar iubiții-și pun ca mine
Haină scumpă de atlaz.

Dulce-nmiresmez pe-acela
Care-asupra mea se *pleacă;*
Iar copila mă primește
Tremurând, din mâna dragă.

Sunt binevenit oriunde,
Dar cel ce nădăjduiește
Să mă aibă vreme lungă
Lepede-și orice nădejde.

Eu sunt cel pe care, iată,
L-a-ndrăgit privighetoarea.
Ci, cu toată-această slavă,
Mult necaz mi-ndură floarea.

Orișiunde, tânăr încă,
Dau în mugur, mă-mpresoară
Spinii strânși în juru-mi roată,
Și-n lăuntru și-n afară.

Cu potop de lăncii crunte
Pieptul tânăr mi-l sfâșie,
Iar sub sângele ce curge
Pururea-s o rană vie.

Ci, cu toate câte sufăr,
Eu sunt cea mai strălucită
Dintre florile ce-și scutur
Trecătoarea lor ursită.

Mi s-a pus cândva un nume
Mândru: „Fala Dimineții
Straiul prospețimii mele
Mi-e podoabă frumuseții.

Vine însă fără milă
Mâna omului, ne strânge
Și ne fierbe în cazane
Să ne stoarcă viul sânge.

Atunci trupu-mi se topește,
Inima-mi pe flăcări arde,
Lacrimile-mi curg, și nimeni
Nu mă mântuie de moarte.

Focu-mi mistuie făptura,
Lacrimile-mi fierb cu larmă,
Inima-mi se face aburi,
Toată ființa mea se sfarmă.

Curge gâlgâind sudoarea,
Semn vădit al grelei trude.
Sufletu-mi e leac de suflet
Celor arși de patimi crude.

Iar acei pe care dorul
Îi usucă, se alină
Cu mireasma mea-nflorită
Cândva fragedă-n grădină.

Astfel, după ce se trece
Frumusețea-mi din afară,
Proaspăt sufletu-mi rămâne,
Oamenii să-l soarbă iară.

Înțeleptul care știe
Cum să tragă-nvățăminte
Din podoaba trecătoare
Ce-am avut-o mai nainte,

N-are să jelească vremea
Când, cu florile-mi bighete,
Straturilor din grădină
Le-mpleteau cununi în plete;

Ci mereu îndrăgostiții,
Cu iubirea lor, nebuna,
Ar vroi ca vremea ceea
Să dureze totdeauna.

Iar acuma, o stăpânii mei și stăpânele mele, dacă binevoiți, am să vă spun *Cântecul Iasminului.* Iacătă-l:

O, voi, cei ce priviți, lăsați suspinul!
Sus în azur, pe cerurile sfinte,
Ard stelele-mi sclipind. Eu sunt iasminul,
Mai alb decât argintu-n zăcăminte.

Când mă ivesc pe lume, ies de-a dreptul
Din sufletul dumnezeirii-nalte,
Și fericit mă odihnesc la pieptul
Femeilor cu inimile calde.

Dintre podoabe sunt cea mai de seamă,
Cu care se-ncunună orice frunte.
Beți vinul meu, și nu vă fie teamă
De cei ce știu atâta: să se-ncrunte.

Culoarea mea-i e camforului sora,
Mireasma-mi e-al miresmelor izvor.
Ea va rămâne-n preajma tuturora
Și-atunci când plec cu pas nepăsător.

Iar numele-mi ias-min, închide-n sine
O taină-al cărei înțeles desfată
Pe cei ce îndrăgesc cum se cuvine
A minții desfătare luminată:

Din două vorbe-i zămislit, ce-nseamnă
Eres *și* jale. *Tâlcu-i pe-nțeles:*
În graiu-i mut ne-arată și ne-ndeamnă
Să știm că jalea este un eres.

De-aceea vin cu fericirea-n horă
Să povestesc norocuri cu temei,
Iasminul sunt. Culoarea mea e soră
Cu camforul, o, dragi stăpânii mei!

Și acuma, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Micșunelei.* Iacătă-l:

Port mantie de frunză verde
Și bluză-albastră viorie.
Plăpândă sunt, o-nchipuire
De visuri și de gingășie.

Să-l cheme Fală-a Dimineții
Pe trandafir, în mândra-i haină —
Eu, cu făptura mea sfioasă,
Nu sunt decât a zilei taină.

El, mult slăvitu-mi frate,-i vrednic
De toată strălucirea vieții,
Preafericit în rostu-i falnic,
Și sfânt martir al frumuseții.

Eu, veștejită din pruncie,
Într-al mâhnirii trist lințoliu,
Sub bolta-naltă-a primăverii
Mă nasc înfășurată-n doliu.

Ce scurte-s clipele-mi voioase
Când pot să râd și să mă bucur!
Și, vai, ce lungi sunt cele-n care
Îmi scutur ofilitul ciucur!

Că, iată, de cum dau în floare,
Mă smulg întreg, din rădăcină,
Fără să-mi dea răgaz și mie
S-ajung la vremea mea deplină.

Și, fiind fără apărare,
Destui vin viața să-mi sugrume;
Sfiala-mi nu-i înduioșează,
Nici gingășia mea pe lume.

O desfătare-s pentru-aceia
Ce-n preajmă-mi știu să se abată,
Și mă-ndrăgesc cu-nflăcărare
Cei care mă zăresc vreodată.

Ci până la sfârșitul zilei,
Adeseori chiar mai degrabă,
Vai, nu mai dau un ban pe mine,
Stau prizărită pe tarabă.

Și-atunci mă vând mai pe nimica,
Ei, care mă slăveau nainte;
Și-mi tot găsesc cusururi grele
Cei ce mă lăudau fierbinte.

Vrăjmașa soartă-mi veștejește
Pe noapte florile firave,
Și dimineața le găsește
Pălite, triste și bolnave.

Atunci, cei care știu pătrunde
Într-ale vieții taine-ascunse,
Și-mi știu puterile, adună
Și florile-mi murind, și frunze.

Cu ajutorul meu alungă
Boli grele, chinuri mari alină,
Și scot din piepturi fierbințeala
Cu suferința ei haină.

Cu floarea mea-i desfăt pe oameni
Și, poate mai presus de toate,
Mireasma ei le-ncântă viața.
Uscată, le dau sănătate.

Iar omul prost habar nu are
De harurile mele bune,

Și niciodată nu ia seama
Să-mi vadă-ascunsa-nțelepciune.

Ci-i sunt prilej de cugetare
Și de învățătură vie
Acelui ce-mi pricepe viața
Și care glasul minții-l știe.

Și dacă prea puțini știu, totuși,
Să-mi dea cinstita prețuire,
Mă mângâi luând bine seama
Cum florile-mi, ca o oștire,

Cu coifuri de smarald gătite-s,
Și lănci cu *vârfuri de zamfir,*
Și-n gingașele lănci îi poartă
Pe toți vrăjmașii lor în șir.

Și acuma, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Nufărului.* Iacătă-l:

Atâta de sfios sunt eu din fire,
Și-atâta sunt de rușinos, încât
Mă înspăimântă orișice privire,
Și mă ascund în apă pân' la gât.

Și floarea-mi doar, din tot prisosul ființii,
Mi-o las afară-n straiul ei curat,
Mai mult să fiu ghicit cu ochiul minții,
Decât să fiu văzut cu-adevărat.

Îndrăgostiții, de-ar lua aminte
La pilda mea, cu-ntregul său temei,
Ar ști să-nvețe ceea ce-i cuminte,
Ca să se poarte tot așa și ei!

Crivatu-n care-mi place să-mi duc dorul
Sunt locurile ce se scaldă-n ape,
Căci drag îmi este să dezmierd izvorul
Și șoaptele lui să-mi fie aproape.

Să ne despartă nu-i putere-n stare,
Iar soarele, și stelele, și luna,
În toi de iarnă, ori în miez de vară,
La fel ne vor găsi întotdeauna.

Ciudată soartă! Dragostea-mi adâncă
Suspină după mult iubita apă
În care mă cufund, și care încă
Nu-mi stinge dorul care-n mine sapă.

S-a mai văzut vreodată-n lume oare
Ceva la fel cu triștea mea năucă:

În apă-a fi, și a nu fi în stare
Să-ți stâmperi setea care te usucă?

Pe zi, sub geana soarelui aprinsă,
Îmi desfășor cununa aurie;
Ci când adorm sub haina nopții-ntinsă
Pământ și ape-n liniștea târzie,

Din nou mă cheamă mult iubita undă,
Și, legănată, floarea mi se-nchină,
Și-n sinul apei line se afundă,
În cuibu-i de verdeață din rovină;

La gândurile mele-nfrigurate
Mă-ntorc atunci, iar ochiul meu se-ncântă,
Sub apa nopții și-n singurătate,
De fericirea-i limpede și sfântă.

Iar oamenii cei ușurei la minte
Habar n-au ei unde mă aflu-anume,
Și nu știu cum în taină mă cuprinde
Această fericire fără nume;

Și niciun cârcotaș nu se arată
Cu limba-i ascuțită să mă certe,
Iar pe iubita mea înlăcrimată
S-o tulbure când vrea să mă dezmierde.

Și orișiunde dorurile-mi multe
M-ar duce să colind în rătăcire,
Iubita-mi pururi sta să mă asculte
Și să-mi șoptească blânda ei iubire.

De-o rog să-mi stingă focul ce mă arde,
Ea mă adapă cu licoarea-i dulce;
De-i cer un adăpost, duioasă foarte
La sânu-i drag mă strânge să mă culce,

Și gândurile-mi toate și făptura
Sunt împletite cu ființa-i dragă.
Ca să trăiesc, ea-mi dăruie căldura,
Ea înflorește viața mea întreagă.

Atâta de sfios sunt eu din fire,
Și-atâta sunt de rușinos, încât
Mă înspăimântă orișice privire,
Și mă ascund în apă pân' la gât.

Și floarea-mi doar, din tot prisosul ființii,
Mi-o las afară-n straiul ei curat,
Mai mult să fiu ghicit cu ochiul minții,
Decât să fiu văzut cu-adevărat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și treia noapte

Urmă:

— Și acuma, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun, dacă binevoiți, *Cântecul Busuiocului:*

Surori iubite, iată scumpa vreme
Când fericite-mpodobiți de zor.
Grădina-n care florile pun steme
Și mă adăpostesc în taina lor.
Aștept porunca voastră, și vă rog:
Primiți-mă în sfântul vostru joc!

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cântecul lor; cu tainelor fierbinți
Ce se șoptesc pe sub polog de lună.
Le sunt chelar de visuri și dorinți.
Iar gingașele-mi frunze subțirele
Dovadă sunt a harurilor mele

Primiți-mă, surorilor iubite,
Ca pe-un tovarăș la banchetul sfânt,
Cum fără de lăutele vrăjite
Nu are haz nici danțul pe pământ,
La fel fără de mine nu-și dă ghes
La bucurie-un om cu duh ales

Credeți-mă, iubite surioare,
În pieptul meu comori vrăjite-ascund:
Miresme scumpe și amețitoare,
Care-n adâncul inimii pătrund.
Făgăduitu-s celor ce-au să vină
În luminoasa lui Allah grădină.

O, dragi surori, v-am spus: făptura-mi toată
E-al tainelor de inimă chelar.
Ci poate-o zvoană v-a ajuns vreodată
Cum că în neamul meu solomonar
Ar fi și-o limbă ce să mă desmintă,
Flecară fără seamăn: biata mintă.
Ci eu vă rog să nu-i păstrați vreo pismă,
Și mai degrabă s-o priviți cu drag!
Neprihănita, blânda noastră ismă
Numai mireasma ei și-o dă-n vileag!
Ea, biata, niciodată nu destaină
Decât duioasa inimii ei taină.

Cel ce se dă pe față doar pe sine
Nu poate fi vreodată-asemuit
Cu cel ce spune tainele străine
Pe care altul i le-a-mpărtășit,
Nu i se cade rușinosul nume
Nu e pădure fără uscături:

Oricum ar fi, și nu v-o spun cu ciudă –
Nu e pădure fără uscături:
Doar pe departe sunt cu mintă rudă,
Și n-am cu ea prea strânse legături.
De-aceea deci, cu sufletul fierbinte
Vă rog pe toate să luați aminte.

Prieten cu izvoarele-s, ce-mi sună
Cântecul lor; eu tainelor fierbinți
Ce se șoptesc pe sub polog de lună
Le sunt chelar de visuri și dorinți.
Iar gingașele-mi frunze subțirele
Dovadă sunt a harurilor mele.

Surori iubite, iată scumpa vreme
Când fericite-mpodobiți de zor
Grădina-n care florile pun steme
Și mă adăpostesc în taina lor.
Aștept porunca voastră și vă rog:
Primiți-mă în sfântul vostru joc!

Iar acum, o, stăpânii mei și stăpânele mele, dacă binevoiți, am să vă spun *Cântecul Levănțicăi.* Iacătă-l:

Ah, fericită sunt că nu fac parte
Din rându-acelor flori de prin grădini
Ce cresc trudite; eu răsar departe
De mâinile murdare, și de chin,
La adăpost de vorbele deșarte.

Legi slobode mi-au fost din veci menite,
Nu-mi place viața prinsă pe araci,
Fug de izvoare și fug de ispite,
Grădinile-ntre garduri nu-mi sunt dragi
Și nici pământurile-amar muncite.

O nesupusă sunt. Fugind de lume,
Pustiurile doar îmi știu de rost.
Doar prin singurătăți fără de nume
Îmi caut eu tihnitul adăpost.
Nu-mi place zarva gloatei de legume.

Și cum nu-i nimeni să mă îngrijească
Și nici să mă sădească pe pământ,
Nu poate nimeni să se necăjească

Și să mă certe cu niciun cuvânt
Cum că s-ar fi trudit ca să mă crească.

Sunt liberă, trăiesc în libertate.
Și mâna hâdă a niciunui rob
Și a niciunui ins din vreo cetate,
Mânate de nesațul lor neghiob,
Nu mi-au atins podoabele curate.

Ci de-ai să vii pe pajiștea de cituri
În Nejdul din Arabia, cândva,
Departe de grădinile cu ziduri,
Mă vei găsi: acolo-i țara mea,
Sub strălucirea altor răsărituri.

Acolo, unde-n șoapte care-adie
N-ajunge om cu chipul veștejit,
Pe pajiști largi, trăiesc cu bucurie
În cântec de albină fericit
Și cu-a gazelelor tovărășie.

Acolo, frate-al sihăstriei mele
E doar pelinul cel cu gust amar.
Mă îndrăgesc cei îndrăgiți de stele.
Alint i-am fost pe vremuri lui Agar,
Pe Ismail l-am vindecat de rele.

Sunt liber, și trăiesc în libertate!
Și sunt ca fetele de neam ales
Pe care nimeni nu le scoate
Pe la mezaturi, ca să deie ghes
Vânzării lor în târgul din cetate.

Cu omul trândav nu pot fi pereche,
Doar cel viteaz îmi știe-ntregul preț:
Pe calu-i vânteș, ca în vremea veche,
Spre țelu-i sfânt gonește îndrăzneț,
Cu floarea mea înfiptă la ureche.

Aș vrea să vii odată pe la mine,
Cu dulcea mea mireasmă să te-mbăt,
În Nejdul cald, sub zările-i senine,
Când vântul dimineții-adie-n văi
Rotind în juru-mi horele lui line.

Odoarea mea înmiresmată-l scaldă
Pe mult însinguratul beduin;
Iar florile-mi ca de-un fior tresaltă
Ca să-i desfete pe toți cei ce vin
Și fac popas în preajmă-mi laolaltă.

Și-atunci când asprul cămilar începe
Să-mi zugrăvească frumuseți și har,

Chervanagii-nfășurați în zeghe
Stau să-l asculte și, oftând arar,
Îi fură-o vrajă ce n-o pot pricepe.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun, într-un sfârșit, *Cântecul Bujorului.* Iacătă-l:

De-aș fi și înlăuntrul meu asemenea
Cum sunt pe dinafară-mpodobit,
Nu i-aș mai pizmui nicicând pe semeni
Și nici nu m-aș mai plânge, negreșit.

E lăudat oriunde, bunăoară,
Bogatul meu veșmânt, de obicei,
Și sunt slăviți obrajii de fecioară
Când sunt la fel de rumeni ca ai mei.

Ci ochiul ce se-apleacă să mă vadă
Nu e cuprins de-un osebit răsfăț;
Nu sunt adus vreodată ca podoabă
În glastrele din sala de ospăț;
Nu-i nimeni ispitit sa preamărească
Podoabele cu care mă-nfășor,
Și nu mi-e dată lauda firească
Ce se aduce celorlalte flori;

În larga strălucire din grădină
Nu mi se lasă niciun cin ales;
Ba chiar sunt smuls cu tot din rădăcină
Și izgonit afară prea ades.

Se pare că aș face numai silă
Și cum arăt la chip și cum miros.
Din ce pricină oare mă împilă,
De ce par o podoabă de prisos?

Vai! vai! Pricep! Pe cât mă duce gândul,
Și-așa precum tot chibzuiesc mereu,
Pricina nu-i că roșu mi-e veșmântul,
Ci inima, că-i neagră-n pieptul meu.

Dar ce pot eu când crâncena mea soartă
Așa mi-a fost menit dintru-nceput?
Rămâne-n veci strădanie deșartă
De-a fi altfel de cum ai fost făcut.

Cusururile de mi se măsoară,
Și inima mea neagră n-are preț,
Au dacă mă priviți pe dinafară,
Nu sunt ca un sarai de frumuseți?

Mă dau înfrânt. Vai, de-aș fi fost asemenea
Pe dinlăuntru ca pe dinafar,

Nu i-aș mai pizmui acum pe semeni
Și nu mi-aș plânge soarta cu amar.

Vai mie, vai! Ce rânduială proastă
Îmi umple viața toată de urât!
Pe cât pricep, întreaga mea năpastă
Îmi vine de la inimă, și-atât!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și patra noapte

Urmă:

Iar acuma, când am sfârșit cântecele zefirului și ale florilor, am să vă spun, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, câteva dintre cântecele păsărilor. Iacătă mai întâi *Cântecul Rândunicii:*

Eu, de-mi fac totdeauna casă
Pe lângă vreun privaz sub geamuri
Ori sub vreun zid de la terasă,
Și nu prin scorburi ori prin ramuri,
Și de nu fug de om fricoasă
Ca toate celelalte neamuri
De păsăret, e din pricină
Că-n ochii mei nimic nu este
Mai de folos pentru-o străină
(Iar ce vă spun nu e poveste!).
Deci între oameni îmi fac rostul,
Căci nu sunt de un neam cu mine
Așa zidindu-și adăpostul,
Un biet străin o duce bine.
Eu sunt de-a pururi călătoare
Și pot astfel să iau aminte
Ce viață duce omul care
E dăruit cu-nvăț și minte.
De ți-a fost scris să pleci departe
Pe drumurile pribegiei,
A vrut Allah să-ți facă parte
De sfânta lege-a ospeției.
Când îmi găsesc oblăduință
Pe la vreo casă undeva,
Nu-mi iau nicicând îngăduință
Să le aduc vreo supărare
Celor ce locuiesc în ea, —
Și cuib zidesc, după putință,
Cuviincios, la umbra sa,
Din toate câte sunt în stare
Să strâng cu trudă și răbdare

Pe lângă maluri și izvoare.
Și chiar de le sunt spor la casă,
Nu cer să-mi dea din pâinea lor;
Agoniseala mea de masă
N-o iau din bietul lor ogor;
Încât strădaniile-mi grele
Și faptul că nu cer pomană
Mi-aduc iubirea tuturor.
Altminteri poate multe rele,
Nu ocrotire, ci izgoană,
Mi-ar fi ghelirul după zbor.
Când râd și cântă laolaltă,
Rotesc prin preajma lor voioasă;
Ci zbor spre bolta lumii-naltă
Când masa lor și-o ospătează;
Căci doar la sfânta bucurie
Râvnesc eu să le fiu ortac;
Nu la ospățul care-mbie
Un pântec lacom la posmag;
Nu la ce au în farfurie,
Ci numai să le fiu pe plac;
La scumpa lor prietenie,
Nu la un bob de miei sărac.
Încât, trăind în cumpătare,
Nelacomă la bunul lor,
Mă bucur de-o iubire mare,
Și mă primește fiecare
În casa lui, ca pe-un odor
Pe care-l strângi la piept cu dor.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Șoimului.* Iacătă-l:

Așa e, sunt tăcut! Adeseori
Sunt chiar posac de-a binelea, așa e!
Nu sunt privighetoarea ce-și răsfoaie
Într-una tereremu-obositor
Cu limba-i necercată de opor,
Umplând de larmă codri și zăvoaie,
De-aduce peste capul tuturor
Năpastele înșiruite laie.

Sunt credincios al legilor tăcerii,
Și poate nici n-am altă însușire
Decât cea de-a tăcea, iar a vederii
E poate singura-mi desăvârșire.
Când omul mă aduce în robie,
Stau chibzuit, iar gândul niciodată
Nu mi-l arăt. Și n-are să mă vadă
Vreun ochi vreodată-n temnița-mi pustie
Plângând ruina vieții-mi de-altădată.

Pe drumurile-mi de robie grele,

Cunoașterea o caut eu, atât!
De-aceea și stăpânul vieții mele
M-a îndrăgit atât de mult încât,
De teamă să nu trag asupra-mi ura,
Mi-a pus pe frunte coif, să nu-ntărât
Pizmașii, căci ne dă învățătura
Coranul *sfânt: „Nu-ți arăta figura!”*

Iar limba, ca ispita să n-o poarte,
Îmi ferecă strâns ciocul, cu dichis,
Întocmai precum și la Sfânta Carte
„Să nu lași limba slobodă” e scris.

Pe urmă-mi priponește năpristan
Picioarele, în lanțuri zăngănind:
Cum cere și surata din Coran:
„Pe drumuri să nu umbli țopăind!”

Robia, până-n suflet doare-adânc,
Ci tot tăcut privesc jur împrejur,
Și niciodată nu am să mă plâng
De caznele pe care le îndur.

Și numai astfel, coapte îndelung
Sub coiful nopții, gândurile mele
La cea mai naltă-nvățătură ajung,
Rod al tăcerii și-al răbdării grele.

Atunci ajung sultanii robi ai mei,
Și de pe pumnul lor domnesc mi-au zborul,
Apoi rotirea-naltă mi-o închei
Pe mâna lor punând semeț piciorul.

Iar acum, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Lebedei.* Este scurt și iacătă-l:

Stăpân fiind pe dorul meu, deplin,
Sunt domn pe ape și pamânt și zare.
De nea mi-e trupul, gâtul mi-e un crin,
Iar pliscul un sipet de chilimbar e.

Împărăția mea a prins culori
Din străluciri, din vis și-nsingurare.
Știu tainele din ape, știu comori
Ascunse, știu minunile din mare.

Și pe când eu călătoresc vâzlind
Pe propriile-mi vele-n depărtare,
Cel trândav, stând pe țărmuri, picotind,

Habar nu are de mărgăritare —
Din tot belșugul apei de argint

El știe numai spumele amare.

Și acum, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Albinei.* Iacătă-l:

Pe sub crânguri, prin muncele,
Acolo îmi fac eu casă;
Fără-a-i păgubi pe alții,
Îmi agonisesc de masă;
Iarba toată mă cunoaște
Și mă-ntâmpină voioasă.

La vreo floare, la vreo poamă,
Îmi las aripa să zboare,
Fără-a vătăma o poamă,
Fără-a supăra o floare.
Hrana dulce-o scot din ele,
Străvezie ca o boare.

Mă întorc pe urmă-acasă
Cu povara dobândită,
La chiverniseala-mi scumpă,
La orânda chibzuită,
Și la calda mulțumire
Ce mi-a fost din veci menită.

Zidurile casei mele,
Cu dichisu-înpletiturii,
Sunt urmarea răzvedită-a
Chibzuielii și măsurii.
Fagurii sunt înșuși rodul
Legilor arhitecturii.

Chiar și Euclid vestitul,
De-ar putea cumva să vie,
Ar avea ce să învețe
În lumina aurie,
Cercetând cu minunare
Nalta lor geometrie.

Ceara mea și mierea dulce
Sunt urmare a științei
Ce s-a-mperecheat cu munca
Și cu sporul sârguinții.
Ceara-i rodul trudei aspre,
Mierea este fructul minții.

Iar hatârurile mele
Nu le dărui niciodată
Celor ce râvnesc la ele,
Ci ca vrednică răsplată
Celor ce-mi îndură acul
Cu amărăciunea-i toată.

Dacă vrei alegorie
Pentru inimă și minte,
Ți-o înfățișez eu însămi,
Și străveche, și cuminte.
Cugetă, așadar, bine,
Căutând să iei aminte:

Dacă jindui să te bucuri
De hatârurile mele,
N-ai să poți fără să suferi
Răbdător necazuri grele,
Stăruinți ostenitoare,
Răni amarnice și rele.

Dragostea face ușoare
Toate câte-s grele-n faptă.
Iată-ntreaga-nvățătură
Dintr-o pildă înțeleaptă.
Pilda de-o pricepi, cutează!
Dacă, nu, mai bine rabdă!

Și acuma, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun, dacă binevoiți, *Cântecul Fluturelui.* Iacătă-l:

Eu sunt îndrăgostitul care arde
De-a pururea-ntr-un dor ca un venin
După făclia-mi scumpă. Mă închin
La legea ce mă duce înspre moarte:
Să pier arzând în patimă și-n chin.

Și-n loc să-mi stingă dragostea nebună,
Cu toate câte-ndur, iubita mea
Sporește dorul, ca să mă răpună,
Stârnindu-mi nencetat nădejdea rea
Că voi putea să fiu cu ea-mpreună.

Ci dacă mă apropiu fericit,
Rotindu-mă-mprejuru-i ca un fur,
Mă-njunghie într-un hanger cumplit.
Nu, niciodată un îndrăgostit
N-a îndurat atâtea câte-ndur.

Atunci făclia dragă îmi răspunde:
„Îndrăgostitule cu-adevărat
Nu-mi arunca osândă grea pe frunte,
Și iartă-mă de câte-ai îndurat,
Căci ca și tine ard în doruri crunte.

De-i dat unui îndrăgostit să ardă,
Nu-i greu de înțeles, pe cât se pare.
Ci mintea nu mai știe să se-mpartă
Când o iubită-ndură-aceeași soartă, –

Și-aceasta-i lucrul cel mai de mirare.

Că, iată, focul m-a-ndrăgit la fel,
Așa cum eu te-am îndrăgit pe tine;
Mă prinde-n luminosul lui inel,
Mă mistuie cu multele-i suspine
Și cu dogoarea care arde-n el.

Mă caută cu ochii nesătui,
Să-mi soarbă și suflarea și ființa,
Ci patima-i nu știu cum s-o descui,
Și nu își poale împlini dorința
Decât topindu-mă-n iubirea lui.

Cu focul ne-au răpit din casa mea
Pe mine și pe dulcea-mi soră, mierea.
Pe urmă, între mine-atunci și ea
Au așternut o depărtare grea,
Și lacrimi fără număr, și tăcerea.

Rămân supusa-naltului meu crez:
A arde spre-a da altora lumină!
Cu lacrimi drumu-acesta îl urmez,
Cum soarta însăși mi l-a scris haină.
Și-astfel mă mistui, ca să luminez

Așa-mi șopti făclia. Și-atunci focul
Se-ntoarse înspre noi și glăsui:
„De ce vă plângeți oare nenorocul
Că-n flăcările mele veți pieri,
Când astfel dorul vostru-și află locul?

Ferice de acei ce beau, când eu
Le sunt paharnic! Mărul fericirii
Îl gustă cel ce piere-n sânul meu.
Murind astfel, înfruntă legea firii,
Spre-a se supune legilor iubirii!”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și cincea noapte

Urmă:

Iar acuma, dacă binevoiți, o, stăpânii mei și stăpânele mele, am să vă spun *Cântecul Pupezei.* Iacătă-l:

Când, după drum vâslit în toată graba,
Semn de iubire trainică-am adus

Scrisorile reginei de la Saba,
Cea cu ochi lungi și sinilii, mi-a spus
Întrauritul rege: „Nu degeaba,
O, pupăză, te-ai străduit pe sus,
Căci mi-ai adus o veste care-mi place
Și care-i face inima să joace!”

Și Solomon m-a copleșit atunci
Cu toate binefacerile lui,
M-a-ncununat cu-aceste pene lungi
Ce-mi sunt și-acum pe frunte falnic tui,
M-a învățat înțelepciune-adâncă
Ce și acuma-i vie-n mine încă.

De-aceea mă întorc adeseori,
În pace sfântă și-n singurătate,
Să-mi torc prin minte iar acel fuior
Al cugetării lui prealuminate,
Cu toată-nvățătura ce mi-a dat
În ceasu-acela pururi neuitat.

Spunea: „Să știi, o, pupăză cuminte,
Că dacă omul ar lua aminte
Și dacă s-ar trudi atât cât poate
Să-și lumineze iscusita minte,
Cu-nțelepciunea ar putea străbate
La tâlcu-ascuns al lucrurilor toate.

Iar cugetul, de-ar fi, și-ar stărui,
Neprihănit spre tot ce-i bun să-ndemne.
Cu limpezime ar putea ceti
Tot adevărul răzvedit în semne.

I-ar fi vădit ascunsul, la izvor!
Către soliile nepipăite,
Ar dobândi fără de amăgire
Luminile cele mai sus de fire.

De-ar fi curat lăuntrul, drept dobândă
I-ar fi vădit ascunsul, la izvor!
Și s-ar lăsa văzută tuturor
Cereasca noastră Dăscăliță sfântă,

Când oamenii s-ar lepăda pe veci
De haina strâmtă-a dragostei de sine,
Întreaga viață-ar fi doar zări senine,
Iar mintea n-ar fi cuib de gânduri reci.

Și-atunci simțirea ar putea răzbate
La-naltul punct de echilibru, când.
Ca doctor sieși, fiecare gând
Ar fi a spiritului sănătate.

Atunci doar, cu-al nădejdii vânturar
Vei ști să-ți răcorești în suflet buba,
Myrobolanul de alint să-ți fierbi,
Sebestul îndreptărilor, jujuba
Bunăvoința, tamarindul rar
Al dreptei călăuze, și-alte ierbi;

Să te sfarmi în mojarul suferinții,
Și să te cerni prin sita umilinții,
Și să-ți dai singur leacul potrivit
La boala sufletului chinuit,
Când, după veghea nopții, dimineața,
Prietena din Cer și-arată fața.

Căci cel care nu știe-un tâlc să tragă
Din scârțâitul porții în țâțână,
Din zumzetele muștei, dintr-o-ntreagă
Foire de gângănii prin țărână,
Cel ce nu izbutește să-nțeleagă
Șoptitul ploii-n plopii-nalți și drepți,
Mirajul zării, alba promoroacă,
Nu e din rândul celor înțelepți.

Și, după ce spuse cântecele acestea ale florilor și ale păsărilor, Tohfa copilandra tăcu. Atunci, din toate părțile, se înălțară strigătele de minunare ale ginnilor cuprinși de înflăcărare. Iar șeicul Eblis veni de-i sărută picioarele; iar reginele, vrăjite peste fire, cu ochii uzi, veniră s-o sărute. Și toți laolaltă, cu ochii și cu mâinile, se porniră să facă niște schime și niște semne care vroiau să mărturisească limpede: „Ni s-a înnodat limba de minunare, iar vorbele nu mai pot să ne iasă din gură!”

Pe urmă începură să țopăie pe sofale icnind și să-și vânture picioarele în sus, ceea ce vroia să mărturisească limpede, în graiul lor de ginni: „A fost tare frumos! Ai strălucit! Suntem vrăjiți. Îți mulțumim!” Iar efritul Maimun, ca și soțul său întru urâciune, se sculă și se porni să dănțuiască, cu mâna la spate, ceea ce vroia să mărturisească răzvedit în rostirea lui: „Sunt nebun de minunare!”

Iar Tohfa, tulburată la vederea urmării ce-o avuseseră cântecele și stihurile sale asupra ginnilor, le spuse:

— Pe Allah! o, stăpânii mei și stăpânele mele, dacă nu aș fi ostenită, v-aș mai fi spus și alte cântece și stihuri despre celelalte flori mirositoare, despre ierburi și despre păsări, mai cu seamă cântecul privighetorii, al prepeliței, al graurului, al canarului, al turturelei, al porumbelului obișnuit și al porumbelului gulerat, al sticletelui, al păunului, al fazanului, al potârnichii, al găii, al vulturului, al pajerei, al struțului; și v-aș fi spus și cântecele unor făpturi cumu-s: câinele, cămila, calul, colunul, măgarul, girafa, gazela, furnica, oaia, vulpea, capra, lupul, leul și încă multe altele. Ci, inșallah! avem să ne mai întâlnim cu alt prilej. Acuma, îl rog pe șeicul Eblis să mă ducă îndărăt în saraiul emirului drept-credincioșilor, stăpânul meu, care trebuie să fie la mare îngrijorare din pricina mea. Și iertați-mă că nu pot să stau la tăierea-împrejur a copilului și la nunta tinerei efrite. Zău că nu pot!

Atunci șeicul Eblis îi zise:

— Într-adevăr, o, Vrajă a Inimilor, inima noastră se mohorăște aflând

că vrei să ne părăsești atâta de curând. Oare nu s-ar găsi vreo cale să mai stai cu noi oleacă? Ne-ai făcut să gustăm dulceața, și-acuma ne-o iei îndărăt de la buze? Allah fie cu tine, o, Tohfa! mai bucură-ne cu câteva clipe!

Și Tohfa răspunse:

— Zău că lucrul acesta este mai presus de puterile mele. Și trebuie să mă întorc la emirul drept-credincioșilor, întrucât, o, șeicule Eblis, știi bine că fiii pământului nu pot să se bucure de fericirea adevărată decât pe pământ. Iar sufletul meu este trist că se află atâta de departe de semenii lui! O, voi toți, nu mă țineți aici mai mult, împotriva inimii mele!

Atunci Eblis îi zise:

— Pe capul și pe ochii mei! Ci vreau mai întâi, o, Tohfa, să-ți spun că îl cunosc pe fostul tău dascăl de cântec, minunatul Isac Ibn-Ibrahim din Mossul.

Pe urmă zâmbi și zise:

— Și la fel mă cunoaște și el, întrucât, într-o anume seară de iarnă, s-au petrecut între noi niște lucruri pe care nu am să preget a ți le istorisi, inșallah! într-o bună zi, la rându-mi. Întrucât povestea legăturilor mele cu el este o poveste lungă; iar el pesemne că încă nu a uitat felurile de-a ține läuta, așa cum l-am învățat eu, nici copilandra de-o seară pe care i-am rostuit-o. Și nu este acuma ceasul potrivit de a-ți povesti toate astea, de vreme ce ești atât de grăbită să te întorci la emirul drept-credincioșilor. Oricum, nu are să se poată spune că ai plecat de la noi fără nimic în mână. Drept aceea, vreau să-ți arăt un meșteșug de-al lăutelor, de pe urma căruia ai să fii proslăvită de lumea toată și ai să fii și mai iubită de stăpânul tău califul

Iar ea răspunse:

— Fă cum ți se pare mai bine.

Atunci Eblis luă lăuta copilei și cântă pe ea o manea proaspăt născocită, cu niște întoarceri minunate, cu niște repețiri nemaiauzite și cu niște tereremuri desăvârșite Iar dulcei Tohfa, auzind cântarea aceea, i se păru că tot ce învățase ea până în ceasul de-atunci fusese numai greșeală, iar ceea ce învăța acuma de la șeicul Eblis – afurisit să fie el! – era chiar obârșia și temeiul tuturor cântărilor.

Și se bucură la gândul că are să-i poată face să asculte acea manea nouă și pe stăpânul ei, emirul drept-credincioșilor, și pe Isac Al-Nadim. Și, ca să fie încredințată că nu are să greșească, dori să cânte și ea maneaua auzită, de față cu cel care o născocise. Așa că își luă alăuta din mâinile lui Eblis și, călăuzindu-se după pestreful de început pe care i-l lălăi șeicul, repetă în chip desăvârșit cântecul. Și ginnii toți strigară:

— Este minunat!

Iar Eblis îi spuse:

— Iacătă că acuma, o, Tohfa, ai ajuns la capătul cel mai de sus al măestriei. Așa că vreau să-ți scriu o dovadă pecetluită de toate căpeteniile ginnilor, prin care să fii cunoscută și adeverită drept cea mai bună cântăreață cu lăuta de pe pământ. Și, chiar prin firmanul acela, am să-ți dau numele de „isprăvniceasa păsărilor”. Întrucât stihurile pe care ni le-ai spus și cântecele cu care ne-ai cinstit te dovedesc fără de pereche, și ți se cade să fii fruntea păsărilor cântătoare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și șasea noapte

Urmă:

Iar șeicul Eblis porunci să fie chemat diacul cel mai de seamă, care luă o piele de cocoș și o pregăti, atunci, pe loc, pentru firmanul cu pricina. Pe urmă așternu pe pielea aceea, cu o scriitură frumoasă, în slove kufice, niște rânduri desăvârșite, întocmai precum i le spunea șeicul Eblis. Și fu însemnat și hotărât, în izvodul acela, că tânăra Tohfa era de aci înainte isprăvniceasa păsărilor, și că, prin firman anume, era căftănită sultană a lăutăreselor și a tuturor cântărețelor. Iar hrisovul fu pecetluit cu pecetea șeicului Eblis, și cu pecețile celorlalte căpetenii ale ginnilor, și cu pecețile reginelor ginnilor. Și, când totul fu gata, firmanul fu strâns într-un sipețel de aur și fu înmânat cu mare pohfală minunatei Tohfa, care îl luă și îl duse la frunte, mulțumind.

Atunci Eblis le făcu un semn celor din jurul său, și numaidecât se și iviră niște ginni hamali, fiecare împovărat cu câte o ladă. Și puseră dinaintea strălucitei Tohfa lăzile acelea care, în număr de douăsprezece, erau toate la fel. Iar Eblis le deschise una câte una, spre a-i da putința dulcei Tohfa să vadă ce se afla în ele, spunându-i:

— Sunt ale tale!

Or, lada cea dintâi era plină numai cu nestemate; cea de a doua, cu dinari de aur; cea de a treia, cu drugi de aur; cea de a patra, cu giuvaieruri orfăurite; cea de a cincea, cu candelabre de aur; cea de a șasea, cu poame zaharisite și cu myrobolan; cea de a șaptea, cu albituri de mătasă; cea de a opta, cu sulemeneli și cu parfumuri; cea de a noua, cu tot soiul de lăute; cea de a zecea, cu tablale de aur; cea de a unsprezecea, cu haine de zarpa; iar cea de a douăsprezecea, cu haine de mătase de toate culorile.

Și, după ce Tohfa se uită la toate câte se aflau în cele douăsprezece lăzi, Eblis le făcu un alt semn hamalilor, care numaidecât luară iarăși lăzile în spinare și se orânduiră frumos în urma luminoasei Tohfa. Atunci reginele ginnilor veniră plângând să-și ia rămas bun de la isprăvniceasa păsărilor; iar regina Kamariya îi spuse:

— O, sora mea, pleci de la noi, vai! ci să ne îngăduiești măcar a veni din când în când în iatacul în care locuiești și să ne bucurăm ochii cu chipul tău pierzător de minți. Ci mai binevoiește și ca, de aci înainte, în loc de a rămâne nevăzută, să iau o înfățișare de fiică a pământului și să te trezesc din somn cu suflarea mea!

Iar Tohfa zise:

— Cu tot dragul inimii, o, sora mea Kamariya. Da, de bună seamă! am să fiu bucuroasă să mă trezesc sub răsuflarea ta și să te știu culcată lângă mine.

Și iarăși se mai sărutară încă o dată și își spuseră un potop de salamalecuri și un potop de jurăminte drăgăstoase.

Atunci Eblis veni și își îndoi spinarea dinaintea copilandrei, și o luă călare pe grumazul lui. Și, în vârvora bun-rămasurilor și a oftărilor de păreri de rău, își luă zborul cu ea, urmat îndeaproape de către ginnii hamali care aduceau pe spinările lor lăzile. Și, într-o clipire de ochi, ajunseră cu toți, fără de necaz, în iatacul emirului drept-credincioșilor, la Bagdad. Iar Eblis o așeză cu gingășie pe Tohfa în patul ei, iar hamalii orânduiră frumos pe lângă pereți cele douăsprezece lăzi. Și, după ce sărutară pământul dinaintea isprăvnicesei păsărilor, plecară toți, cu Eblis

în frunte, fără a face niciun pic de zarvă, precum veniseră.

O, când Tohfa se văzu în odaia ei și în patul ei, i se păru că nici nu ieșise vreodată din iatac; și gândi că toate câte i se întâmplaseră nu fuseseră decât un vis. Încât, spre a se încredința de adevărul părerilor ei, își luă alăuta, și-o struni, și cântă cu ea, în felul cel nou pe care îl învățase de la Eblis, ticluind niște stihuri repețite. Iar hadâmbul care păzea iatacul auzi sunetele lăutei și cântecul, în odaie, și strigă: „Pe Allah! acesta-i cântecul stăpânei mele Tohfa!" Și se repezi afară, fugind ca un ins gonit de o liotă de beduini, și, împiedicându-se și ridicându-se iarăși, atâta de tulburat era, ajunse la căpetenia hadâmbilor Massrur spătarul, care sta de strajă, după obiceiul lui, la ușa emirului drept-credincioșilor. Și-i căzu la picioare, bâlbâind:

— Ya sidi! ya sidi!

Massrur îi zise:

— Ce-ai pățit? Și ce cauți aici la ceasul acesta?

Și hadâmbul spuse:

— Dă fuga, ya sidi, și scoală-l pe emirul drept-credincioșilor! Aduc veste bună!

Iar Massrur începu să-l certe, spunându-i:

— Au tu ai înnebunit, o, Sawab, de mă crezi în stare să-l scol la ceasul acesta pe stăpânul nostru califul?

Ci hadâmbul o ținea într-una pe-a lui, și țipa atâta de tare încât până la urmă califul auzi zarva și se trezi. Și întrebă din odaia sa:

— Ya Massrur, ce-i cu tărăboiul acela?

Iar Massrur, tremurând, răspunse:

— Este Sawab, o, doamne al meu, paznicul de la harem, care a venit la mine să-mi spună: „Scoală-l pe emirul drept-credincioșilor!"

Și califul întrebă:

— Ce ai să-mi spui, o, Sawab?

Iar hadâmbul nu putu decât să îngaime:

— Ya sidi! ya sidi!

Atunci Al-Rașid îi spuse uneia dintre copilele roabe care îi vegheau somnul în iatac

— Du-te de vezi ce este.

Și copila se duse la hadâmb și îl aduse înlăuntru pe cel ce păzea iatacul. Iar hadâmbul era într-o stare atâta de aparte încât, când îl văzu pe emirul drept-credincioșilor, uită să mai sărute pământul dinainte-i, și îi strigă de parcă ar fi vorbit cu vreunul dintre semenii lui întru hadâmbie:

— Yallah, repede, scoală-te! Stăpâna mea Tohfa este în odaia ei, și cântă din gură și din lăută. Haide repede, vino s-o auzi, bre!

Iar califul, uluit, se uită la rob fără a putea să rostească o vorbă. Și celălalt îi zise:

— Au tu n-ai auzit ce ți-am spus? Nu sunt smintit, pe Allah! Îți spun că stăpâna mea Tohfa șade în odaia ei de culcare, și cântă din lăută și din gura! Haide iute! Dă zor!

Iar Al-Rașid se sculă și își puse în mare grabă cea dintâi haină care i se brodi sub mână, fără ca de altminteri să priceapă o iotă din toate vorbele hadâmbului, căruia îi zise:

— Vai de capul tău! Ce tot îndrugi? Cum de cutezi să-mi vorbești despre stăpâna ta El Sett Tohfa? Au tu nu știi că a pierit din odaia ei, măcar că și ușile și ferestrele erau închise, și că vizirul meu Giafar, care știe tot, mi-a arătat că pieirea ei nu este lucru curat, ci-i fapta ginnilor și-i urmarea răutăților lor? Și nu știi că de obicei nu s-a văzut să se mai

întoarcă îndărăt cineva pe care l-au luat ginnii? Vai de capul tău, o, robule care cutezi să vii și să-l scoli din somn pe stăpânul tău, din pricina vreunui vis aiurea pe care l-ai copt în creierii tăi cei negri!

Iar hadâmbul spuse:

— Nu e vis, ci-i aieve! Și nici nu mănânc pleve! Așa că scoală-te fără gâlceve, și vino s-o vezi, după multele-ți chinuri, cum îți păre-ve cea mai minunată fiică a maicii Eve!

Și califul, în pofida ciudei, nu se putu opri să nu izbucnească în hohote de râs, încredințându-se de sminteala răzvedită a hadâmbului Sawab. Și îi zise:

— Dacă spusele tale sunt adevărate, are să fie spre norocul tău, întrucât am să te slobozesc din robie și am să-ți dăruiesc o mie de dinari de aur; da dacă totul este amăgire, și pot să-ți spun de pe acum că este amăgire, fiind urmarea unui vis de harap, am să poruncesc să fii răstignit pe cruce!

Și hadâmbul, ridicând mâinile înspre cer, strigă:

— O, Allah, o, Ocrotitorule, o, Doamne al mântuirii, fă ca să nu mă fi amăgit vreun vis ori vreo închipuire de-a minților mele negre!

Și porni înainte, croind calea califului și spunând:

— Urechea este pentru auzit, și ochiul pentru văzut. Vino, dar, să vezi și să auzi, cu ochiul și cu urechea ta!

Iar când Al-Rașid ajunse la ușa iatacului, auzi sunetele de lăută și glasul dulcei sale Tohfa cântând. Și chiar atunci cânta în chipul cel nou pe care îl învățase de la șeicul Eblis. Și Al-Rașid, buimăcit și de-abia izbutind să-și țină firea care își și luase zborul, băgă cheia în zăvorul ușii; ci mâna lui nu izbuti să descuie, atâta de tare îi tremura. Într-un sfârșit, după câteva clipite, își luă inima în dinți și, opintindu-se în ușa care se dete la o parte, intră rostind: „Bismillah! Prăpădit să fie pârdalnicul! Mă adăpostesc întru Allah față de vicleniile lui!”

Când îl văzu în ușă pe emirul drept-credincioșilor, buimăcit cum era și tremurând de tulburare, Tohfa se ridică repede și se repezi să-l întâmpine. Și îl cuprinse în brațe și îl strânse la pieptul ei. Iar Al-Rașid scoase un țipăt de parcă și-ar fi dat sufletul, și căzu lat, fără de simțire, cu capu-naintea picioarelor. Iar Tohfa îl stropi cu apă de trandafiri înmiresmată cu mosc, și îl șterse pe tâmple și pe frunte, până ce îl trezi din leșin. Și emirul șezu un răstimp ca un om beat. Și lacrimile îi curgeau de-a lungul obrajilor și îi udau barba. Și, după ce își veni în simțiri de-a binelea, putu să-și plângă slobod într-un sfârșit toată bucuria la pieptul mult iubitei sale, care și ea plângea la fel. Iar vorbele pe care și le spuseră, și mângâierile cu care se alintară fură mai presus de toate vorbirile. Și Al-Rașid îi spuse:

— O, Tohfa, de bună seamă că plecarea ta este un lucru nemaipomenit, dar întoarcerea ta este și mai grozavă și întrece orice închipuire.

Iar ea răspunse:

— Pe viața ta, o, doamne al meu, așa este! De ce-ai să mai spui după ce am să-ți istorisesc tot și am să-ți arăt tot?

Și, fără a-l mai lăsa să aștepte, îi povesti despre intrarea tăcută a șeicului cel bătrân în iatac, despre dănțuirea beată a lui Eblis, despre coborârea pe la umblători, despre calul cu aripi, despre șederea la ginni, și mai ales despre frumusețea reginei Kamariya, despre mâncăruri și despre cinstiri, despre cântecele florilor și ale păsărilor, despre învățătura ce-o căpătase de la Eblis și, într-un sfârșit, despre firmanul cu care o căftănise isprăvnicească a păsărilor.

Și desfășură dinainte-i firmanul cu pricina, scris pe pielea de cocoș. Pe urmă îl luă pe calif de mână și îi arătă, una câte una, cele douăsprezece

lăzi cu tot ce se afla în ele, pe care nicio mie de limbi nu ar fi în stare să le zugrăvească, și nicio mie de hârțoage să le înscrie.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și șaptea noapte

Urmă:

Și lăzile acelea ajunseră mai târziu izvorul bogățiilor neamului Bani-Barmak și ale neamului Bani-Abbas.

Cât despre Al-Rașid, apoi acesta, de bucurie că o găsise iarăși pe preaiubita-i Vrajă a Inimilor, porunci să se împodobească și să se lumineze tot Bagdadul, de la un cap la altul, și dete niște ospețe strălucite, la care nu fu uitat niciun om sărac. Și, cu prilejul acelor ospețe, Isac al-Nadim, care fu ridicat mai mult ca oricând în falǎ și în dregătorii, cântă dinaintea norodului cântecul pe care Tohfa, din îndatorință, nu pregetase să i-l împărtășească, și pe care ea însăși îl învățase de la Eblis – afurisit să fie el pururea!

Iar Al-Rașid și Vraja-Inimilor nu conteniră să trăiască o viață plăcută, în huzur și dragoste, până la venirea cea de neabătut a Slujitoarei mormintelor.

— Și-aceasta-i, o, preafericitule rege, urmă Șeherezada, povestea copilandrei Tohfa, Vraja Inimilor, isprăvniceasa păsărilor.

Iar regele Șahriar se minună de povestirea aceasta a Șeherezadei, până peste marginile minunării, mai cu seamă de stihurile și de cântecele despre flori și despre păsări, și îndeosebi de *Cântecul Bufniței* și de *Cântecul Șoimului.* Și cugetă în sineși: „Pe Allah! Fata aceasta a vizirului meu a fost pentru mine o binecuvântare fără de preț. Iar unei ființe cu harurile și cu însușirile ei nu i se cade moartea. Așa că, până a mă hotărî pe deplin în privința ei, se cuvine să mai chibzuiesc o bucată de vreme. Și-apoi, poate că o mai avea și alte istorii nu mai puțin minunate să-mi povestească!” Și se simți cuprins de o voioșie cum nu mai avusese vreodată până atunci, de nici nu se mai putu opri să n-o strângă deodată pe Șeherezada la inima lui, și să-i spună:

— Binecuvântate să fie femeile ca tine, o, Șeherezada! Povestea aceasta m-a tulburat până peste poate, dat fiind cântecele despre flori și despre păsări pe care le cuprinde, și multa învățătură cu care aceste stihuri m-au îmbogățit. Așa încât, o, fiică preacurată și sfioasă a vizirului meu, dacă mai ai una sau două sau trei sau patru povești ca aceasta să-mi istorisești, nu pregeta să începi. Întrucât îmi simt sufletul în seara aceasta, ușurat și înseninat de vorbele tale, iar inima mi-e răpită de dulceața limbii tale!

Iar Șeherezada răspunse:

— Nu sunt decât roaba stăpânului meu regele, iar laudele lui sunt mai presus de harurile mele. Ci, de vreme ce așa dorești, mi-ar plăcea să-ți istorisesc unele fapte de-ale unor femei și de-ale unor cavași de agie, și câteva alte lucruri asemenea, da tare mi-e teamă ca nu cumva vorbele mele să-ți supere cugetul și dragostea ce-o ai pentru buna purtare, dar fiind

că în ele se cuprinde și oleacă de slobozenie și de cutezanță. Întrucât, o, rege al vremilor, de obicei norodul nu prea ține seama de sfioșenii, iar vorbele lui sar uneori peste mărginile cuviinței. Dacă, dar, vrei să nu țin seama de acestea, n-am să țin; iar dacă vrei să tac, am să tac.

Și regele Șahriar spuse:

— Hotărât, Șeherezada, poți să vorbești! căci nimic n-ar mai putea să mă minuneze din partea femeilor, și cunosc că ele se asemuie cu o frânghie răsucită; și e lucru știut de toată lumea că, atunci când vrei să îndrepți o funie răsucită, o răsucești și mai rău; iar dacă stărui, o rupi. Așa că vorbește fără sfială, întrucât înțelepciunea nu sălășuiește prea departe de noi, din ziua când s-a petrecut ticăloșia acelei soții blestemate pe care o știi!

Și, la rostirea vorbelor acestora de la urmă, chipul regelui Șahriar se înnegură deodată, ochii i se posomorâră, sprâncenele i se încruntară, obrazu-i păli, iar cheful lui bun se schimbă într-un chef rău. Și toate astea numai la amintirea stârnită de necazul de odinioară. Încât, văzând schimbarea aceea ce nu prevestea nimic liniștitor, micuța Doniazada avu grijă să strige numaidecât:

— O, sora mea, mă rog ție! grăbește de ne povestește ce ne-ai făgăduit despre căpeteniile de agie și despre femei, și să nu-ți fie frică de nimic din partea acestui rege luminat, care știe prea bine că femeile sunt ca nestematele, unele cu pete, cu vătămături și cu metehne, iar altele curate, străvezii și neprihănite. Și are să știe mai bine decât tine și mai bine decât mine să facă osebirea cuvenită, și să nu ia pietrele drept giuvaieruri.

Iar Șeherezada zise:

— Adevăr grăiești, o, micuțo! Încât, cu tot dragul inimii, am să-i povestesc stăpânului nostru *Povestea lui Al-Malek Al-Zaher Rokn Al-Din Baîbars Al-Bondokdari și a cavașilor lui de la agie și toate câte au pățit ei!*

Nopțile 938 – 1001

Traducere de Haralambie Grămescu

Ilustrația copertei: Anca Vasilescu

Editura Minerva
București, 1976

Iar Șeherezada spuse:

Povestea lui Baîbars și a ispravnicilor săi de agie

Se povestește – ci Allah cel nevăzut este singur știutor! – că a fost odată, în țara Egiptului, la Cairo, un sultan dintre sultanii cei mari și puternici din neamul cel prea-vestit al baharenilor turcomani. Și numele lui era de sultanul Al-Malek Al-Zaher Rokn Al-Din Baîbars Al-Bondokdari. Iar sub domnia lui Islamul strălucea cu o strălucire cum nu se mai pomenise vreodată, iar împărăția se întindea falnică de la capătul cel mai depărtat al Răsăritului până la hotarele cele afunde ale Apusului. Iar pe fața pământului lui Allah și sub cerul siniliu nu mai rămăsese în picioare nimic din zidurile de cetăți ale frâncilor și ale nazareenilor, ai căror regi ajunseseră ca un preș pe sub picioarele sale. Iar prin câmpiile cele verzi și prin pustiuri și pe ape niciun glas nu se mai ridica afară de glasul celui drept-credincios, și niciun pas nu mai răsuna afară de pasul celui mergător pe calea cea dreaptă. Or, binecuvântat fie în veci acela carele ne-a arătat calea, preafericitul fiu al lui Abdallah khoreișanul, domnul și stăpânul nostru Ahmad-Mahomed, trimisul lui Allah – asupra-i fie rugăciunea, pacea și binecuvântările cele neprihănite. Amin!

Or, sultanul Baîbars își iubea norodul, iar norodul își iubea sultanul; iar tot ceea ce, mai de aproape ori mai de departe, avea vreo legătură cu norodul, fie obiceiuri și năravuri, fie datini și credințe de-ale locului, toate îi ședeau la inimă până peste poate. Încât nu numai că îi plăcea să le vadă pe toate cu ochiul lui și să le audă cu urechea lui, ci se desfăta cu istorisiri și cu ascultarea poveștilor; și îi ridicase în cinurile cele mai de sus pe toți musaipii, și pe toți străjerii, și pe toți cei ce ajungeau la el și știau să-i povestească frumos fapte din trecut ori să-i înfățișeze lucruri din vremile sale.

Și-așa, într-o noapte, când se afla mai cu chef ca de obicei să asculte și să învețe, îi strânse pe toți ispravnicii de la agia din Cairo și le spuse:

— Vreau să-mi povestiți în seara aceasta tot ce știți mai vrednic de a fi povestit.

Iar ei răspunseră:

— Pe capul și pe ochii noștri! Ci va vroi stăpânul nostru să-i povestim ceea ce ni s-a întâmplat chiar nouă, ori ceea ce am aflat de la alții?

Și Baîbars spuse:

— Asta-i o întrebare grea. Drept care, sunteți slobozi să povestiți fiecare ce vreți, ci numai cu înțelegerea ca să fie cu totul și cu totul de-a mirărilea!

Iar ei răspunseră:

— Hei, uallah, o, stăpâne al nostru! mintea noastră este roaba ta, ca și limba și credincioșia noastră!

Și cel dintâi care veni dinaintea lui Baîbars spre a începe, fu un ispravnic de agie pe care îl chema Moin Al-Din, și care era ros până în ficați de dragostea de femei și sta cu inima pururea zăcășită în fustele lor. Și, după urările de viață lungă aduse sultanului, grăi:

— Eu, o, rege al vremilor, am să-ți povestesc o pățanie de pomină de-a mea, și care mi s-a întâmplat în anii dintâi ai slujbei mele!

Și istorisi astfel:

Povestea istorisită de către cel dintâi ispravnic de agie

Află, o, doamne și cunună a capului meu, că atunci când am intrat în slujbă la agia din Cairo, sub poruncile căpeteniei noastre Alam Al-Din Sanjar, aveam o faimă amarnică, și orice plod de codoș, ori de cățea, ori de ticălos, ori de târfoștină, se înfricoșa de mine și fugea ca de prăpăd și mă ocolea ca pe o ciumă. Iar când treceam călare prin cetate, oamenii mă arătau cu degetul și îmi făceau cu ochiul a înțelegere, pe când alții își așterneau până la pământ, cu mâinile lor, salamalekurile cuviincioase cu care îmi întâmpinau trecerea. Iar eu îmi vedeam de drum, cu sufletul umflat în gușă.

Or, într-o zi, ședeam în curtea valiului, sprijinit cu spinarea de un zid, și cugetam la măreția și la însemnătatea mea, când deodată văzui cum îmi cade din cer în poală ceva greu ca osânda de la judecata de apoi. Și era o pungă plină și pecetluită. Și o luai în mână, și o golii în poala hainei mele. Și numărai o sută de drahme, niciuna mai mult, niciuna mai puțin. Și degeaba mă tot uitai în toate părțile, deasupra capului meu și de jur împrejur, că nu putui să dau cu ochii de nimeni care ar fi putut s-o scape jos. Și zisei: „Slavă Domnului, sultanul împărățiilor Văzutului și Nevăzutului!" Și lăsai fecioara să alunece la sânul tătânelui ei. Și-așa cu ea!

Și, a doua zi, slujba mă chemă iarăși la locul din ajun; și mă aflam acolo de o bucată de vreme, când iacătă că îmi căzu în cap ceva greu și care mă mânie rău. Și mă uitai cu niște ochi roșii, și văzui, pe Allah! că era o pungă plină, întru totul soră cu cea dragă părintelui său, pe care o cinstisem cu ocrotirea la pieptul meu. Și îi îngăduii și ei să se încălzească tot acolo, ca să-i țină de tovărășie daică-si, și ca s-o feresc de ocara vreunor priviri nesățioase. Și, ca și în ajun, ridicai capul și iar îl lăsai în jos, și îmi sucii gâtul și-l răsucii, și mă învârtii și iar șezui nemișcat, și mă uitai la dreapta și la stânga, ci fără a izbuti să dovedesc vreo urmă de-a celui care o trimisese pe acea dulce binevenită. Și mă întrebam: „Dorm ori nu dorm?" Și îmi răspundeam: „Nu dorm! Nu, pe Allah! nici vorbă de somn!" Și, ca și cum nu s-ar fi întâmplat nimic, îmi strânsei poalele mantiei și ieșii de acolo cu un chip nepăsător, scuipând pe jos la fiecare pas.

Ci a treia oară luai seama să fiu mai cu grijă. Și-așa că, de cum ajunsei lângă zidul cu pricina, unde de obicei mă tolăneam fălos, mă întinsei pe pământ și, prefăcându-mă că dorm, începui să sforăi scoțând la pufnituri cât o turmă de cămile supărate. Și deodată, o, doamne sultane al meu, simții o mână dulce că mă pipăie pe la brâu, căutând habar n-am ce. Și, întrucât nu aveam nimic de pierdut în toată pipăiala aceea, lăsai mâna cu pricina să se strecoare de sus în jos înspre pacostea ei; și, când socotii că se afundase pe calea cea strâmtă, la temeiul posadei, o prinsei iute, grăind:

— Încotro, o, sora mea?

Și mă săltai în capu' oaselor, holbând ochii, și văzui că stăpâna mâinii celei dulci, împodobită cu un ghiul de olmaz, care se ispitise pe acea cale a pierzării, era o copilandră vrăjită, o, doamne sultane al meu, ce se uita la mine râzând. Și era ca o iasomie. Și îi zisei:

— Noroc și voie-bună, o, stăpâna mea! Și chilipirgiul și chilipirul lui

sunt bunurile tale. Spune-mi numai în ce grădină ești trandafir, în ce mănunchi iasomie, și în ce livadă privighetoare, o, tu, cea mai ispititoare dintre fete?

Și, rostind acestea, luai seama bine să nu carecumva să-mi scape.

Atunci fetișcana, fără de vreo sfială în mișcări ori în glas, îmi făcu semn să mă ridic și îmi zise:

— Ya Si-Moin, ridică-te și vino după mine, dacă dorești să știi cine sunt și care îmi este numele.

Iar eu, fără a șovăi o clipită, întocmai ca și cum aș fi cunoscut-o de când lumea, ori ca și cum i-aș fi fost frate de lapte, mă ridicai și, după ce îmi scuturai caftanul și îmi potrivii pe cap cealmaua, pornii la zece pași în urma ei, ca să nu trag luarea aminte asupra noastră, da fără s-o scap o clipită din ochi. Și ajunserăm așa la capătul unei fundături lăturalnice, unde îmi făcu semn că pot să mă apropiu fără teamă. Și mă dusei la ea zâmbind și, fără de zăbavă, dedei să-l fac pe copilul tătânelui să răsufle mireasma alături de ea. Și, ca să nu par vreun prostălău ori vreun nătărău, scosei afară copilul cu pricina și grăii:

— E zor mare, o, stăpâna mea!

Ci ea se uită la mine cu niște ochi scârbiți și îmi zise:

— Pune-l îndărăt, o, ispravnice Moin, că are să răcească.

Iar eu răspunsei cu supunere și cu ascultare, și adăugai:

— Nu este nimica împotrivă, și tu ești stăpâna, iar eu sunt cel miluit cu milele tale. Ci, o, copilă legiuită, întrucât ceea ce te ispitește nu este acadeaua aceasta groasă și vârtoasă, nici zebbul acesta cu toată dichiseala lui făloasă, pentru ce m-ai cinstit cu cele două pungi pline, și m-ai pipăit pe la brâu, și m-ai adus în fundătura aceasta întunecoasă, prielnică la zbeguri și răzbeguri?

Iar ea îmi răspunse:

— O, ispravnice Moin, ești omul în care am cea mai desăvârșită încredere din tot orașul acesta, și de aceea am venit la tine, mai degrabă decât la oricare altul. Ci pentru o cu totul altă pricină decât aceea la care gândești tu!

Iar eu spusei:

— O, stăpâna mea, oricare ar fi pricina, s-a făcut! Spune ce ajutor ceri de la robul pe care l-ai cumpărat pe două pungi de o sută de drahme?

Iar ea zâmbi și îmi spuse:

— Deie-ți Allah viață lungă! Iacătă! Află, o, ispravnice Moin, că eu sunt o femeie îndrăgostită nebunește. Și dragostea arde în lăuntrurile mele ca un foc pârjolitor. Și, de-aș avea o mie de limbi și o mie de inimi, patima mea tot n-ar fi mai aprigă, atâta sunt de plină de ea. Or, minunea mea nu e alta decât odrasla cadiului cetății. Iar aceasta-i o taină a dragostei. Și s-a făurit o legătură pătimașă, întemeiată pe înțelegere, pe făgăduieli și pe jurăminte. Iar legăturile noastre țineau de o bună bucată de vreme, și ajunsesem nedespărțite, mâncam împreună și ne adăpam din același ulcior, până când într-o zi cadiul, barba aceea afurisită, băgă de seamă legăturile noastre și le reteză scurt, despărțind-o cu totul de lume pe odrasla lui, și îmi spuse că are să-mi rupă mâinile și picioarele dacă am să mai intru în casa lui. Și de-atunci n-am mai putut s-o văd pe minunea mea. Și chiar că spre a-mi ușura inima și a-i aduce oleacă de bucurie m-am hotărât să vin să te caut, o, ispravnice fără de seamăn, știind că numai de la tine poate să ne vină bucuria și ușurarea.

Or, eu, o, doamne sultane al meu, auzind vorbele copilandrei celei fără de asemuire pe care o aveam dinaintea ochilor, rămăsei minunat până

peste marginile minunării și îmi zisei în sine-mi: „O, Allah Atot-Puternice! Au de când ar fi fugind copilandrele de copilandri și căprițele de țapi? Și ce soi de patimă și ce fel de dragoste or mai fi patima și dragostea asta? Și cum să poată da mugur castravetele, dintr-o zi până a doua zi, dimpreună cu toate dichisurile lui, acolo unde ogorul nu este prielnic grădinăritului?" Și, de minunare, îmi pleznii mâinile una de alta și îi spusei fetișcanei:

— O, stăpâna mea, pe Allah! nu pricep nimic din arătarea ta cea gingașă! Lămurește-mă mai întâi cu de-amănuntul, până una alta. Întrucât, uallahi! n-am mai auzit să se mai fi pomenit vreodată că de obicei căprițele ar suspina după căprițe și găinile după găini!

Iar ea îmi spuse:

— Taci, ispravnice, întrucât asta-i una dintre tainele dragostei, și puțini oameni sunt făcuți ca s-o priceapă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și opta noapte

Urmă:

…Ajungă-ți să știi că mă bizui pe tine ca să mă ajuți să intru în casa cadiului; și, de-ai să faci așa, ai să dobândești îndatorința unei femei care n-o să te uite.

Iar eu, auzind-o, mă minunai până peste poate și gândii: „Hei, uallahi, o, jupâne Moin, iacătă-te acuma luat de codoș al unei muieri la altă muiere! Asta-i o poveste care nu-și are asemuire între toate poveștile codoșlâcului! N-avem nimica împotrivă, poți să iei toată angaraua în cârca sufletului tău!

Și-i zisei copilei daurite:

— Porumbița mea, povestea ta este o poveste tare gingașă: și, măcar că nu-i pricep nici capul, nici coada, ți-ai dobândit supunerea mea, deopotrivă cu toată credința. Ci, pe viața ta! cum pot eu să-ți fiu de folos în toate astea?

Ea spuse:

— Înlesnindu-mi să ajung la minunea mea, fata cadiului!

Iar eu răspunsei:

— He, he! o, turtureaua mea, unde sunt eu, și unde-i ea, fata cadiului, norocita aceea? Pe mântuirea ta cea dreaptă, depărtarea care ne desparte este cam mare!

Iar ea îmi spuse, cu glas înciudat:

— O, sărmane, au nu cumva crezi că aș fi atâta de zmintită încât să te pun să intri în odaia copilandrei? Nu, pe Allah! Ci vreau numai să-mi slujești drept cârjă de sprijin pe drumul meu spre vicleșug și tertip. Și am socotit că numai tu, o, ispravnice. Ai putea să înfăptuiești ceea ce năzuiesc!

Iar eu spusei:

— Ascult și mă supun, și sunt o cârjă oarbă și surdă în mâinile tale, mielușeaua mea.

Ea atunci îmi spuse:

— Ascultă, așadar, și te supune. În noaptea aceasta, eu, împodobită ca un păun cu hainele mele cele mai frumoase, și învăluită în așa fel încât nimeni altcineva în afară de tine să nu mă cunoască în mahala, am să mă duc să mă așez lângă casa cadiului, părintele minunii mele. Atunci, tu și cu străjerii pe care îi ai sub poruncile tale, călăuzindu-vă după mireasma ce are să se reverse din hainele mele, aveți să vă îndreptați înspre mine. Iar tu să vii cuviincios la mine și să mă întrebi: „Ce faci aici, la ceasul acesta târziu, singură în uliță, o, hanâmă doamnă?" Iar eu îți voi răspunde: „Uallahi, o, vrednicule ispravnice, sunt o fată din mahalaua din mijlocul cetății, iar tatăl meu este unul dintre emirii sultanului. Or, astăzi, am plecat de acasă și din mahalaua noastră și m-am dus în târg ca să fac niște târguieli. Și, după ce am târguit ceea ce aveam de târguit, și după ce am arvunit ceea ce aveam de arvunit, am băgat de seamă că se făcuse târziu; încât, când am ajuns în mahalaua noastră din inima cetății, am văzut că porțile cetății se și închiseseră. Și-atunci, nădăjduind să dau de vreun cunoscut la care să-mi petrec noaptea, m-am întors iar jos în târg; ci, spre ciuda mea, nu găsii pe nimeni. Și, deznădăjduită că mă văd așa, eu, o fată de emir, fără adăpost în toiul nopții, venii să șed pe pragul casei acesteia de-aici, care mi s-a spus că este casa cadiului, ca să mă ocrotească umbra ei. Și, de cu ziuă, am să mă întorc la părinții mei, care pesemne că acum m-or socoti ca moartă, ori măcar ca pierdută." Tu atunci, o, ispravnice Moin, cum ești om deștept, ai să vezi că, într-adevăr, sunt îmbrăcată în haine bogate, și ai să gândești: „Nu îi este îngăduit unui musulman să lase în drum o femeie atâta de frumoasă și atâta de tânără, plină toată de mărgăritare și de giuvaeruri, care ar putea să fie siluită și prădată de niscaiva haimanale. Și-apoi, dacă în mahala s-ar petrece asemenea necaz, iacătă că chiar eu, ispravnicul Moin, aș fi răspunzător de nelegiuire, dinaintea stăpânului nostru sultanul. Așa că trebuie, într-un fel ori într-altul, s-o iau sub ocrotirea mea pe făptura aceasta minunată. Și-așa că am să pun să stea lângă ea unul dintre oamenii mei înarmați, ca s-o vegheze până la ziuă, ori mai bine ar fi, și încă cu mult – întrucât nu am pic de încredere în străjile mele – să pun ochii, fără de zăbavă, pe vreo casă de oameni de treabă care s-o găzduiască cu toată cinstea până dimineață. Și, pe Allah! nu văd unde ar putea să găsească ceva mai bun, în toate privințele, decât în casa stăpânului nostru cadiul, la poarta căruia a adus-o ursita să șadă. S-o ducem, așadar, în casa lui. Și am să culeg, fără de nicio îndoială, toate foloasele, fără a mai pune la socoteală că îndatorința ar putea face să se încline spre mine văpaia acestei copilandre, ai cărei ochi au și aprins în lăuntrurile mele un pojar." Și, cugetând pe drept astfel, ai să zdrăngănești din veriga de la ușa cadiului, și ai să mă ajuți să intru în haremul lui. Și am să mă văd astfel la un loc cu minunea mea. Și dorul meu va fi împlinit. Și-aceasta-i socoata mea, o, ispravnicule. Și-aceasta-i lămurirea mea. Uassalam!"

Eu atunci, o, doamne sultane al meu, îi răspunsei fetișcanei:

— Sporească-și Allah harurile asupra capului tău, o, stăpână a mea. Aceasta-i o socoată minunată și lesne de făptuit. Deșteptăciunea e un dar de la Atoate-împărțitorul."

Și pe dată, hotărând dimpreună cu ea ceasul întâlnirii, îi sărutai mâna; și ne văzurăm fiecare de cale.

Și-așa că veni seara, pe urmă veni și ceasul de tihnă, pe urmă acela de rugă; și, peste câteva clipite, ieșii, în fruntea oamenilor mei înarmați cu paloșele trase din teacă, să-mi fac raita de noapte. Și, din mahala în mahala, ajunserăm, pe la miez de noapte, în ulița în care urma să se afle

copila dragostei ciudate. Și mireasma bogată și tare pe care o simții încă de la capătul uliței mă ajută să adulmec unde era. Și în curând auzii clinchetul brățărilor sale și al lănțugurilor ei de la glezne. Și grăii către oamenii mei:

— Mi se pare, o, flăcăi, că zăresc o umbră colo! Da ce miros tare!

Iar ei iscodiră în toate părțile ca să dibuiască obârșia. Și o văzurăm pe frumoasa cu pricina acoperită cu mătăsuri și grea de atlazuri, cum se uita la noi așteptându-ne, aplecată și cu urechea întinsă. Și mă apropiai de ea, prefăcându-mă neștiutor de nimic, și începui vorba cu ea, spunând:

— Au ce fel de hanâmă ești tu, frumoasă și împodobită, și singură singurică, la un ceas ca acesta, o, stăpână a mea, fără de teamă de noapte și de trecători?

La acestea, ea îmi dete răspunsul așa precum ne înțelesesem în ajun; iar eu mă întorsei înspre oamenii mei, ca pentru a le cere părerea. Și ei îmi răspunseră:

— O, căpetenie a noastră, dacă binevoiești, hai s-o ducem pe femeia aceasta la tine acasă, unde are să-i fie mai bine decât oriunde altundeva. Și are să te îmbucure, nu avem nicio îndoială, întrucât este bogată, de bună seamă, și frumoasă, și dichisită cu lucruri scumpe. Și-ai să faci cu ea ce-ai să faci; și, la ziuă, ai s-o duci la maică-sa care o iubește!

Iar eu țipai la ei:

— Gura! Mă adăpostesc întru Allah de vorbele voastre! Au casa mea este vrednică să primească o asemenea fată de emir? Și-apoi voi știți că locuința mea e tare departe de aici! Cel mai bine ar fi să cerem găzduire pentru ea la cadiul din mahala, a cărui casă se află chiar aici.

Iar oamenii mei îmi răspunseră cu ascultare și cu supunere, și începură să bată la cadiu în ușa care se deschise numaidecât. Și însuși cadiul, sprijinit pe umerii a doi robi, se ivi în prag. Și, după salamalekurile dintr-o parte și din cealaltă, îi povestii întâmplarea și îi înfățișai cum stă treaba, în vreme ce tinerica ședea în picioare, învăluită cu grijă în vălurile ei. Și cadiul îmi răspunse:

— Fie binevenită aici! Fiica mea are s-o găzduiască și va avea grijă să fie mulțumită!

Și, cu asta, îi pusei în mână comoara aceea vicleană, și îi încredințai primejdia vie. Și el o duse în haremul lui, iar eu îmi văzui de calea mea.

Or, a doua zi, mă întorsei la cadiu, spre a lua îndărăt comoara ce i-o încredințasem; și îmi ziceam în sine-mi: „Hei, uallahi! noaptea trebuie să fi fost toată albă pentru fetele acelea! Ci, hotărât! mi-ar plesni creierii până să știu vreodată ce-a urmat să se petreacă între cele două gazele. Au s-a mai auzit vreodată să se mai fi povestit de-o năzbâtie ca asta?” Și, estimp, ajunsei la casa cadiului; și, din prag, mă pomenii într-o larmă amarnică de glasuri și de slugi înspăimântate și de femei speriate. Și deodată însuși cadiul, șeicul acela cu barbă albă, se repezi la mine și îmi strigă:

— Rușine să le fie oamenilor de nimic! Tu ai adus în casa mea o însă care m-a prădat de toată averea! Ești dator s-o găsești, că, de nu, mă duc să mă plâng de tine sultanului, care are să te facă să guști moartea cea roșie.

Și, întrucât îi cerui amănunte mai multe, îmi povesti, într-un potop de țipete, de ocări, de amenințări și de sudalme împotriva fetei, că, spre ziuă, aceea căreia, la rugămintea mea, îi dedese adăpost, pierise din haremul lui, fără a-și lua rămas-bun; și, odată cu ea, pierise și chimirul cadiului, în care se aflau șase mii de dinari, tot avutul său. Și cadiul adăugă:

— Tu o cunoști pe muierea aceea, și, ca urmare, de la tine îmi cer acuma banii îndărăt!

Or eu, o, doamne al meu, eram atâta de uluit de știrea cea neagră, încât îmi fu până peste putință să îngaim vreo vorbă. Și îmi mușcam vârfurile degetelor, zicându-mi: „O, codoșule, iacătă-te în smoală și în păcură. Unde ești tu, și unde este ea?” Pe urmă, după un răstimp, izbutii să grăiesc și-i răspunsei cadiului:

— Dacă așa s-au petrecut lucrurile, înseamnă că așa trebuiau să se întâmple, întrucât ceea ce trebuie să se întâmple nu poate fi ocolit. Dă-mi numai trei zile de răgaz ca să văd de pot să aflu ceva despre muierea aceea afurisită. Și, de n-am să izbutesc, ai să-ți duci atunci la îndeplinire vorba în privința pierderii capului meu.

Iar cadiul mă scrută cu luare aminte și îmi spuse:

— Îți dau cele trei zile pe care le ceri!

Și ieșii de acolo năpădit de gânduri, zicându-mi: „Ți s-a înfundat, de data asta! A, hotărât! ești un neisprăvit, ba mai rău, un gogoman și un zevzec. Cum ai să izbutești tu să găsești în inima orașului Cairo o femeie ascunsă sub vălurile ei? Și cum ai să faci să te uiți prin haremuri, fără să intri în ele? Păi mai bine ți-ar fi să te duci și să dormi aceste trei zile de răgaz, și în dimineața celei de-a treia să te înfățișezi dinaintea cadiului și să-i dai seama de vina ta”. Și, chibzuind așa în cugetul meu, mă dusei acasă la mine și mă întinsei pe salteaua mea, pe care îmi petrecui cele trei zile cu pricina, fără a mai vroi să mă scol, da și fără a putea să închid ochii, atâta de zbuciumat eram de întâmplarea aceea ticăloasă. Și, la isprăvirea răgazului, mă sculai și plecai, spre a mă duce la cadiu. Și, cu capul plecat, mă târam înspre osândă, când, trecând pe o uliță nu departe de casa cadiului, o zării deodată în dosul zăbrelelor unei ferestre întredeschise pe făptașa amarurilor mele. Și se uita la mine râzând, și îmi făcu un semn din pleoape, care vroia să zică: „Urcă repede!” Iar eu zorii să mă folosesc de poftirea aceea, de care îmi atârna viața, și într-o clipire de ochi fusei lângă ea și, uitând de orice salamalek, îi zisei:

— O, sora mea, și eu care era să scotocesc și să te caut prin toate ungherele orașului. Of, în ce belea m-ai băgat! Pe Allah! m-ai dus să cobor treptele morții celei roșii!

Iar ea veni la mine și mă sărută, și mă strânse la piept:

— Cum de poți, tu, ispravnicule Moin, să fii atâta de înfricoșat? Gata, nu-mi povesti nimic din câte ți s-au întâmplat, întrucât știu tot. Ci, cum mi-e lesne să te scot din încurcătură, am așteptat, spre a o face, clipa cea de pe urmă. Și te-am chemat anume ca să te scap, măcar că aș fi putut să te las să-ți urmezi drumul înspre osânda ta cea fără de izbăvire!

Iar eu îi mulțumii, și nu putui, atâta era de dulce, să mă opresc a nu-i săruta mâna, pricina pacostei mele de-acum. Și ea îmi zise:

— Fii liniștit și potolește-ți zbuciumul, căci nu are să ți se întâmple nimic rău. De altminteri, ridică-te și privește!

Și mă luă de mână și mă duse într-o odaie în care se aflau două sipete pline cu giuvaeruri, cu pietre de rubin, cu nestemate și cu lucruri rare și scumpe. Pe urmă deschise unul dintre sipete, care se dovedi a fi plin cu aur, și, punându-l dinaintea mea, îmi spuse:

— Iacătă, poți, dacă dorești, să iei din sipetul acesta cei șase mii de dinari care au pierit odată cu chimirul cadiului acela de catran, tatăl minunii mele. Ci, o, ispravnicule. Să știi bine că ar fi altceva mai bun de făcut, decât să-i dai banii îndărăt barbei aceleia afurisite. Dealtminteri, banii aceștia nu i-am luat de la el decât ca să moară sugrumat de turbare, că-l știu zgârcit și lacom pe cât e de pisălog. Și-așa că n-am făcut ce-am făcut din vreo poftă de a-l prăda; iar când ești bogat ca mine, nu furi spre a

fura. Și-apoi fata lui știe că nu l-am păgubit decât spre a grăbi osânda ursitei lui. Oricum ar fi, ia ascultă tertipul pe care l-am închipuit eu spre a-l face pe boșorogul de țap bătrân să-și piardă mințile de-a binelea. Ia seama cu luare-aminte la vorbele mele și să nu le uiți.

Și se opri o clipă, după care spuse:

— Iacătă. Ai să te duci numaidecât la cadiu, care pesemne că te așteaptă pe frigarea nerăbdării, și ai să-i spui: „Cadiule doamne, eu numai pentru împăcarea cugetului meu mi-am petrecut aceste trei zile iscodind prin tot orașul, în privința acelei fete căreia, la rugămintea mea, i-ai dat adăpost pe-o noapte, și pe care o învinuiești acuma că ți-ar fi furat șase mii de dinari de aur. Or, eu, ispravnicul Moin, știu răzvedit că femeia aceea nu a ieșit din casa ta din clipa în care a intrat: întrucât în pofida cercetărilor de tot soiul ale oamenilor noștri, și ale tuturor ispravnicilor de agie din celelalte mahalale, nu s-a găsit nici urmă, nici nimic din ea. Și niciuna dintre muierile iscoade pe care le-am trimis prin haremuri nu au dobândit vreo știre despre ea. Or, tu, ya sidi El-Kadi, vii să ne spui și să ne mărturisești că fata te-a jefuit. Învinuirea însă ar trebui să fie și dovedită. Întrucât eu nu știu, pe Allah! dacă, în povestea aceasta nemaipomenită, fata n-o fi fost, în chiar casa ta, lovită de vreo nelegiuire, ori măcar jertfă a vreunui vicleșug întunecat. Și, dat fiind că este aproape dovedit, prin cercetările noastre, că ea nu se află în oraș, ar fi de nevoie, o, cadiule doamne, să se facă o cercetare și în casa ta, anume spre a ne încredința că nu se găsește acolo vreo urmă din acea fată pierdută, și spre a ni se adeveri dacă bănuiala mea este întemeiată ori este greșită. Și Allah știe mai bine!” Și, în felul acesta, o, ispravnice Moin, urmă puicana cea vrăjită, din pârât ai să ajungi pârâș! Iar cadiul are să vadă lumea cum se înnegurează dinaintea ochilor săi, și are să-l cuprindă o mânie amarnică; iar chipul lui are să-i fie cum e piparca, și are să strige: „Ești tare neobrăzat, jupâne Moin, când ridici asemenea prepuneri! Ci fie! poți să-ți începi numaidecât cercetările. Da pe urmă, când are să se dovedească limpede că te-ai înșelat, osândirea ta de către sultan nu are să-ți fie decât și mai cuvenită.” Tu atunci, însoțit de oamenii tăi ca martori, ai să faci o cercetare în casă. Și, de bună seamă, nu ai să mă găsești. Și, după ce ai să scotocești așa mai întâi pe terasă, pe urmă prin iatacuri, prin lăzi și prin dulapuri, fără de vreun folos, ai să-ți lași capu-n jos, ros de un zbucium amarnic, și ai să începi să te văicărești și să-ți ceri iertăciune. Și, în clipita, aceea, ai să te afli în bucătăria casei. Atunci, ca din întâmplare, ai să te uiți în fundul unui chiup mare de ulei, ai să ridici capacul chiupului și ai să strigi: „Hei, o clipită! ia uite! văd ceva colea înlăuntru!” Și ai să-ți afunzi mâna în chiup, și ai să simți acolo înlăuntru ceva ca o boccea cu haine. Și ai să scoți afară bocceaua, și ai să vezi, și toți cei de față au să vadă ca și tine, iașmacul meu, cămașa mea, șalvarii mei și toate hainele mele. Și toate au să fie mânjite de sânge închegat. La priveliștea aceea, tu ai să te dovedești biruitor, iar cadiul are să rămână înmărmurit; și are să se îngălbenească la chip, și încheieturile au să înceapă să-i tremure; și are să damblagească, și poate că are să și moară. Iar, de n-o muri numaidecât, spre a cocoloși treaba, are să facă tot ce este cu putință, pentru ca numele lui să nu fie băgat în această poveste ciudată. Și are să-ți cumpere tăcerea cu aur greu. Și-asta-i ceea ce îți cer eu, o, ispravnice Moin!

După spusele acestea, pricepui ce tertip minunat închipuise ea spre a se răzbuna pe cadiu. Și mă uimii de mintea ei născocitoare, de viclenia și de isteciunea ei. Și mă socotii scăpat de belea de-aci înainte, și rămăsei înmărmurit și năucit. Ci nu pregetai a-mi lua rămas-bun de la tinerică, spre

a porni pe calea arătată. Și, când îi sărutai mâna, ea îmi strecură între degete o pungă cu o sută de dinari, spunându-mi:

— Aceasta-i pentru cheltuielile tale de astăzi, o, stăpâne al meu. Ci, inșallah! în curând ai să cunoști mai bine dărnicia îndatoratei tale.

Iar eu îi mulțumii fierbinte și nu putui, atâta de vrăjit eram de ea, să mă opresc a nu-i spune:

— Pe viața ta, o, stăpână a mea. Când lucrătura se va sfârși întru mulțumirea ta, nu ai primi să te măriți cu mine?

Iar ea începu să râdă și îmi spuse:

— Păi tu uiți, ya saied Moin, că eu sunt măritată și că sunt legată prin făgăduieli, prin credință și prin jurământ? Ci numai singur Allah cunoaște ce aduce ziua de mâine! Și nimic nu are să se întâmple decât ceea ce este scris să se întâmple. Uassalm!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute treizeci și noua noapte

Urmă:

Iar eu plecai de la ea, binecuvântând-o, și mă dusei fără de zăbavă, cu oamenii mei, la cadiul care, de cum mă zări, strigă:

— Bismillah! iacătă-l pe datornicul meu! da unde îmi este avutul?

Și răspunsei:

— O, doamne cadiule, capul meu nu este nimic pe lângă capul cadiului, iar eu nu am pe nimeni care să mă sprijine la locul de sus. Ci, dacă dreptatea va fi de partea mea, are să se vadă limpede.

Iar cadiul, mânios, țipă:

— Ce îndrugi tu despre dreptate? Au socoți că vei putea să te aperi ori să scapi de ce te așteaptă dacă n-ai găsit muierea și avutul furat? Hei, pe Allah! Între dreptate și tine depărtarea este cam mare.

Eu atunci, cu o mare încredințare, mă uitai țintă în ochii lui și îi descântai povestea cea uluitoare pe care o învățasem și care, din pârât, mă făcea pârâș. Iar urmarea fu întocmai așa cum o prevestise muierușca. Întrucât cadiul, de supărare, văzu lumea înnegurându-se dinaintea ochilor săi; și pieptul i se umplu de o mânie mare; și chipu-i se făcu precum ardeiul, și strigă:

— Ce-mi îndrugi, o, tu, cel mai neobrăzat dintre oșteni? Au nu ai pic de sfială când faci asemenea prepuneri în privința mea, de față cu mine și în casa mea? Da' bine! Întrucât ai asemenea bănuieli, poți să-ți faci numaidecât cercetările. Și când are să se dovedească pe deplin că ai lucrat samavolnic, atunci osândirea ta de către sultan nu are să fie decât și mai strașnică.

Și, vorbind astfel, se făcu ca o tigaie încinsă în care verși niște apă rece.

Noi atunci năvălirăm în casa lui și cercetarăm pretutindeni, prin toate colțurile și ungherele, de sus până jos, fără să ocolim nicio ladă, niciun cotlon și niciun dulap. Și, în toiul acelor cercetări, nu conteneam să-mi furișez privirile spre gazela cea fermecată de care semena ei era

îndrăgostită, în vreme ce ea fugea dintr-o odaie într-alta spre a se ascunde de ochii străinilor. Și gândeam în sine-mi: „Mașallah! ua bismillah! Și numele lui Allah fie asupra-i și împrejuru-i! Ce ramură și ce mlădiere! Ce strălucire și ce frumusețe! Binecuvântat să fie sânul care a purtat-o, și mărire Atoatefăcătorului carele a turnat-o în tiparul desăvârșirii!” Și pricepui întrucâtva cum o copilandră ca aceasta a putut s-o înrobească pe o alta, asemenea ei, și îmi zisei: „Bobocul de trandafir se apleacă uneori peste bobocul de trandafir, și zarnacadeaua peste zarnacadea!” Și eram atâta de pe deplin de fericit de această cugetare a mea încât aș fi vrut să i-o mărturisesc fără de zăbavă copilandrei cea vrăjitoare, spre a mi-o încuviința și ca să nu mă socotească un lipsit cu totul de gânduri subțiri și de marghiolie.

Or, ajunserăm în felul acesta până în bucătărie, însoțiți de cadiul tot mai mâniat, fără să găsim nimic neobișnuit și fără să fi dat de nicio urmă și de nicio rămășiță din femeie.

Eu atunci, urmând dăscăliței mele celei luminate, mă prefăcui a-mi fi grozav de rușine de purtarea mea cea samavolnică, și îmi cerui iertare dinaintea cadiului care se bucura de încurcătura mea; și mă umilii dinaintea lui. Ci toate astea erau anume spre a nu dezvălui lovitura pregătită. Și cadiul cel cu mintea groasă nu pregetă a se lăsa prins în mreaja păianjenului, și se folosi de prilej spre a mă potoli cu ce credea a fi izbânda lui.

Și îmi zise:

— Hei, neobrăzatule și plod de mincinos, și tu însuți mincinos din neam de neam, ce s-a făcut acuma cu învinuirile tale cele aprige și cu prepunerile tale cele ticăloase? Da fii pe pace, ai să vezi tu numaidecât cât costă să fii lipsit de cinstire față de cadiul cetății!

Iar eu, în vremea aceasta, sprijinit de un chiup de ulei peste măsură de mare, care avea capacul scos, stam cu capu-n jos și cu înfățișarea abătută. Ci deodată ridicai capul și strigai:

— Pe Allah! nu știu, da simt că din acest chiup iese o duhoare ca de sânge!

Și mă uitai în chiup, și îmi afundai mâna în el, și o trăsei îndărăt spunând:

— Allah akbar! bismillah!

Și scosei afară în felul acesta bocceaua cu hainele mânjite de sânge, pe care o aruncase în chiup, înainte de a fugi, stăpâna mea cea tinerică. Iar în boccea se aflau și iașmacul ei, și basmaua de pe cap, și năframa de la gât, și șalvarii, și cămașa, și papucii, și alte albituri ale ei, pe care nu le mai țin minte, toate pline de sânge.

La priveliștea aceea, cadiul, precum prevestise tinerica, rămase buimac și năuc cu totul; și îngălbeni amarnic la chip; și încheieturile începură să-i tremure; și se prăbuși pe podea, cu capu-naintea picioarelor, leșinat. Iar eu, de cum își veni iar în simțiri, nu pregetai a mă împăuna de întorsătura lucrurilor, și îi spusei

— He, he, ya sidi El-Kadi. Care dintre noi este mincinosul și care-i cel ce are dreptate? Mărire lui Allah! Iacătă-mă, gândesc eu, îndrituit de a fi săvârșit așa-zisul furt, în cârdășie cu tânăra femeie! Da tu ce-ai făcut cu înțelepciunea și cu pravilnicia ta? Și cum de-ai putut, bogat cum ești și hrănit cu pravila, să iei pe cugetul tău a-i da adăpost unei biete femei spre-a o vicleni, jefuind-o și omorând-o, după ce pesemne că ai și siluit-o în chipul cel mai ticălos? Aceasta-i, pe viața mea! o faptă înfricoșătoare, despre care se cade, fără zăbavă, să dau socoată stăpânului nostru sultanul.

Întrucât nu mi-aș îndeplini datoria dacă aș tăinui întâmplarea; și, cum nimic nu rămâne ascuns, n-ar trece mult până să afle din altă parte; și mi-aș pierde dintr-odată și slujba și capul.

Și amărâtul de cadiu, năuc până peste poate, sta acolo, dinaintea mea, cu ochii holbați, părând a nu auzi nimic și a nu pricepe nimic din toate astea. Și, plin de tulburare, și de spaimă, ședea nemișcat, ca un pom mort. Căci, făcându-se noapte în mințile lui, nu mai știa să osebească mâna sa cea dreaptă de mâna cea stângă, nici adevărul de ceea ce este calp. Și, după ce se mai desmetici oleacă din năuceală, îmi zise:

— O, ispravnice Moin, asta-i o treabă tare întunecată, pe care singur Allah poate s-o priceapă. Da dacă ai vrea să n-o dai în vileag, nu vei avea a te căi!

Și, spunând acestea, începu să mă potopească cu laude și cu temeneli. Și îmi dărui o pungă în care se aflau, ca greutate, tot atâția dinari de aur câți îi fuseseră prădați. Și îmi cumpără în felul acesta tăcerea, și stinse un foc de al cărui pârjol îi era tare frică.

Atunci îmi luai rămas-bun de la cadiu, pe care îl lăsai pierit, și mă dusei să-i dau seama puicanei de cele petrecute, iar ea mă întâmpină râzând și îmi spuse:

— E limpede că nu are să mai trăiască mult!

Și chiar că, o, doamne sultane al meu, nici nu trecură trei zile până aflai vestea că bietul cadiu murise de-o plesnitură a fierii în el. Și, întrucât nu pregetai a mă duce numaidecât la puicană spre a-i da de știre despre cele ce se întâmplaseră, slujnicele îmi spuseră că stăpâna lor tocmai plecase împreună cu fata cadiului la o moșie pe care o avea pe Nil, lângă Tantah. Iar eu, mirat de toate astea, fără a ajunge să pricep cam ce-or fi săvârșind laolaltă cele două gazele fără flaut, făcui tot ce-mi sta în putință spre a da de urma lor, ci fără a izbuti. Și, de-atunci, aștept zi de zi să binevoiască a-mi da vreo știre despre ele și să lămurească pentru mintea mea o treabă atâta de anevoie de priceput.

Și-aceasta-i povestea mea, o, doamne sultane al meu, și aceasta-i pățania cea mai ciudată care mi s-a întâmplat de când îndeplinesc slujbele cu care mila ta m-a învrednicit.

După ce ispravnicul de agie Moin Al-Din își sfârși istorisirea, un al doilea ispravnic veni să se temenească între mâinile sultanului Baîbars și, după urări și închinăciuni, spuse:

— Eu, o, doamne sultane al nostru, am să-ți povestesc tot așa o întâmplare de-a mea, și care, de-o vrea Allah, are să-ți umfle pieptul.

Și spuse:

Povestea istorisită de către cel de al doilea ispravnic de agie

Află, o, doamne sultane al meu, că, înainte de a se învoi să mă ia de soț, fiica socrului meu – aibă-l Allah întru mila sa! – mi-a spus:

— O, fiu al socrului meu, de-o vrea Allah, avem să ne căsătorim: ci n-aș putea să te iau de soț decât dacă te învelești de la bun început cu ceea ce am să-ți cer, și anume: trei îndatoriri, nimic mai mult, da nimic mai puțin!

Iar eu am răspuns:

— Nu este nimica împotrivă! Da care sunt îndatoririle acelea?

Ea mi-a spus:

— Să nu te atingi vreodată de hașiș, să nu mănânci niciun fel de pepene verde, și să nu șezi niciodată pe vreun scaun!

Iar eu am răspuns:

— Pe viața ta, o, fiică a socrului meu, îmi ceri lucruri grele. Da, așa cum sunt, le primesc cu inimă deschisă, măcar că nu le pricep tâlcul.

Ea mi-a spus:

— Asta-i! Și nu ai decât să te învoiești ori să te lași păgubaș.

Iar eu am spus:

— Le primesc, și cu tot dragul inimii!

Și-așa că nunta noastră se săvârși, și treaba se făcu, și totul se petrecu așa cum se cădea să se petreacă. Și trăirăm laolaltă un șir de ani în înțelegere desăvârșită și în tihnă.

Ci veni o zi când mintea mea începu să se chinuiască amarnic de căutarea pricinei celor trei îndatoriri de pomină, în privința hașișului, a pepenilor verzi și a scaunului; și îmi ziceam: „Da ce-o fi îndemnând-o pe fiica socrului meu să le poprească de la cele trei lucruri, care, dacă te-ai atinge de ele, nu i-ar dăuna întru nimic? De bună seamă că trebuie să fie dedesubt vreo taină pe care tare mi-ar plăcea s-o dibăcesc!” Și, nemaiputând să-mi înfrânez ispitele sufletului și tăria dorurilor, intrai în prăvălia unui prieten de-al meu și, de început, șezui pe un scaun umplut cu paie. Pe urmă cerui să mi se aducă o lubeniță minunată, răcorită mai înainte în apă. Și, după ce o mâncai cu desfătare, înghiții o boabă de hașiș și îmi luai zborul înspre vis și înspre plăcerea tihnită. Și mă simțeam cu desăvârșire mulțumit; iar pântecul îmi era fericit, datorită harbuzului; și, datorită scaunului umplut cu paie, la fel de preafericit îmi era și șezutul, cel de atâta amar de vreme văduvit de plăcerea scaunelor.

Ci, o, doamne sultane al meu, când mă întorsei acasă fu foc și potop. Întrucât, de cum ajunsei dinaintea ei, soția mea și sări în picioare și își trase iașmacul peste față, de parcă, în loc de a-i fi soț, nu-i mai eram decât un bărbat străin; și, uitându-se la mine, cu mânie și silă, țipă:

— O, câine și plod de câine, așa îți ții tu făgăduielile? Hai încoace! De-acu, mergem la cadiu ca să ne dea despărțenia!

Iar eu, cu mintea încă amețită de hașiș și cu pântecul încă plin de lubeniță, și cu trupul mulțumit că mai simțise sub sine, după atâta vreme, un scaun moale, încercai să fac pe istețul, tăgăduind cele trei abateri ale mele. Ci nici nu apucai bine să încep a face semnul de tăgadă, că soția mea și strigă:

— Mușcă-ți limba, o, pramatie! Cutezi să tăgăduiești ceea ce e răzvedit? Duhnești a hașiș, și nasul meu te simte. Te-ai îndopat cu pepene, și-i văd urmele pe hainele tale. Și, într-un sfârșit, ți-ai pus fundul tău de păcură pe un scaun, și văd semnele pe mantia ta, cum ai stat, și cum paiele și-au lăsat dungile pe ea. Așa că eu nu-ți mai sunt nimic, și nici tu nu-mi mai ești nimic.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzecea noapte

Urmă:

Și, grăind astfel, se înfășură de tot în năframele ei și mă târî, spre ocara nasului meu, până la cadiu acasă. Și, când ajunserăm dinaintea cadiului, spuse:

— O, doamne al meu cadiule, eu, sluga ta, m-am legat prin căsătorie legiuită cu bărbatul acesta ticălos care se află dinaintea ta. Or eu, înainte de nunta noastră, i-am cerut trei îndatoriri de căpătâi, pe care el le-a primit și pe care le-a ținut un răstimp de vreme; ci astăzi iacătă că le-a încălcat. Or, așadar, în temeiul dreptății mele, socot să încetez, începând din ceasul de-acum, a-i mai fi soție: și vin să-mi dai despărțenia și să-mi cer zestrea și zălogul.

Iar cadiul ceru să i se spună îndatoririle. Iar ea i le înșirui și adăugă:

— Or, plodul acesta de spânzurat a șezut pe un scaun, a mâncat o lubeniță și s-a îndopat cu hașiș.

Și își dovedi pâra împotriva mea, pe când eu nu cutezai să tăgăduiesc nicicum ceea ce era vădit, și mă mulțumii să-mi las capu-n jos, de rușine.

Atunci cadiul, care avea o inimă bună și i se făcuse milă de starea în care mă aflam, îi spuse soției mele, înainte de a da vreo hotărâre:

— O, fiică de oameni de treabă, de bună seamă că ai dreptate, da ține de tine să fii mărinimoasă.

Și, cum ea se înfurie și se burzului și nu vroi nici să asculte, nici să ia seama de nimic, cadiul și toți cei de față începură s-o roage stăruitor să mă ierte de data aceasta. Și cum ea se arăta tot nemiloasă, o rugară ca măcar să amâne cererea de despărțenie, ca să aibă vreme să mai chibzuiască și să vadă dacă nu cumva, față cu atâtea rugăminți laolaltă, nu i se va părea mai cuminte să mai zăbovească deocamdată cu cererea ei, chiar dacă are s-o ridice altă dată, la caz de nevoie. Atunci soția mea, sătulă de stăruințe, spuse într-un sfârșit:

— Bine, primesc să mă împac cu el. Ci numai cu învoiala ca domnia-sa cadiul să găsească răspunsul la o întrebare ce am să-i pun.

Și cadiul zise:

— Mă învoiesc. Pune întrebarea, o, femeie!

Iar ea spuse:

— Dintru-ntâi sunt os; pe urmă mă fac vână; pe urmă ajung carne. Cine sunt eu?

Iar cadiul lăsă capu-n jos ca să cugete. Dar degeaba cugetă el mult și

bine prefirându-și barba, că rămase mut. Și, într-un sfârșit, se întoarse înspre nevastă-mea și îi spuse:

— Uallahi, acuma, dat fiind că sunt ostenit de divanul cel lung al judecăților de astăzi, n-aș fi în stare să găsesc dezlegarea la asemenea cimilitură. Da te rog să vii iarăși aici mâine de dimineață, și am să-ți răspund, întrucât voi avea răgaz să cercetez cărțile mele pravilnicești.

Cu asta, puse capăt județelor și se duse acasă. Și era atâta de cufundat în întrebarea cu pricina, încât nici măcar nu-i dete prin minte să se atingă de mâncarea pe care fata lui, o copilă de patrusprezece ani și jumătate, i-o pusese pe masă. Și, muncit de gândurile lui, își tot spunea în șoaptă: „Dintru-ntâi sunt os; pe urmă mă fac vină; pe urmă ajung carne. Cine sunt eu? Hei, uallahi, cine sunt eu? Da, cine este? Ce e asta?" Și își prefiră toate hârțoagele de legi, și toate terfeloagele de boli, și pe cele de slovenie, și toate cărțile de învățătură, și nicăierea nu izbuti să găsească dezlegarea acelei cimilituri, nici nimic care, de aproape ori de departe, să-l poată lumina ori să-l pună pe calea lămuririi. Și-așa că, într-un sfârșit, strigă:

— Nu, pe Allah, mă las păgubaș! Și niciun fel de carte nu are să mă lămurească vreodată în privința aceasta.

Iar fiică-sa, care se uita la el și care băgase de seamă zbuciumul lui, îl auzi rostind vorbele de la urmă, și îi spuse:

— O, tată, îmi pari îngrijorat și frământat: ce ai, fie Allah asupra-ți! și care este pricina zbuciumului și a grijilor tale?

Iar el răspunse:

— O, fata mea, este o pricină care nu poate să fie lămurită, și este o încurcătură fără de ieșire.

Ea zise:

— Ci ia arat-o. Că nimic nu rămâne ascuns la priceperea Celui Preaînalt.

Atunci cadiul se hotărî să-i istorisească toată povestea, și să-i înfățișeze cimilitura pe care i-o pusese muierușca, soția mea. Iar copila începu să râdă și zise:

— Mașallah! da ce, asta-i cimilitură de nedezlegat? Păi, o, tată, asta-i tot atâta de ușoară ca și curgerea apei din izvor. Chiar că dezlegarea este limpede și se mărginește la atât: ca folos, ca tărie și ca împotrivire, virtutea omului, de la cincisprezece până la treizeci și cinci de ani, se asemuie cu osul; de la treizeci și cinci la șaizeci, cu o vână; iar după șaizeci, nu mai este decât o zdreanță.

Auzind cuvintele acestea ale copilei sale, cadiul se umflă în sine, și se însenină, și grăi:

— Mărire lui Allah, împărțitorul de deșteptăciune! Mi-ai mântuit mândria, o, copilă binecuvântată, și ai scăpat de la izbeliște o căsnicie.

Și nici nu se luminase bine de ziuă când cadiul se și sculă, până peste poate de nerăbdător, și dete fuga la casa divanului județelor, unde diriguia divanul pricinelor, și, după o așteptare lungă, într-un sfârșit văzu intrând femeia pe care o aștepta, adicăci pe soția mea, și pe robul de colea, adicăci chiar pe mine. Și, după salamalekurile cuvenite și dintr-o parte și din cealaltă, soția mea îi zise cadiului:

— Ya sidi, mai ții minte întrebarea mea, și ai dezlegat cimilitura?

Iar el răspunse:

— El hamdu lillah! mărire lui Allah, carele m-a luminat! O, fiică de oameni cumsecade, ai fi putut să-mi pui o întrebare oleacă mai grea, întrucât aceasta de-acum se dezleagă fără cazná. Și toată lumea știe că virtutea omului, de la cincisprezece până la treizeci și cinci de ani, se

asemuie cu un os; de la treizeci și cinci la șaizeci, se face asemenea cu o vână; iar după șaizeci, nu mai este decât o bucată de zdreanță fără rost.

Or, soția mea, care o cunoștea prea bine pe copila cadiului și-i știa isteciunea, ghici ce se petrecuse și, cu un glas pezevenghi, îi spuse cadiului:

— Nu are decât paisprezece ani și jumătate copila ta; da capu-l are de două ori pe-atâta, de nu și mai mult. Plecăciune! plecăciune! Da unde are să se oprească ea oare din povârnitura aceasta? Uallahi, multe femei de meserie n-ar ști să facă atâtea! Harurile ei sunt minunate pentru meșteșug, și ziua ei de mâine este bine întemeiată.

Și, cu asta, îmi făcu semn să ies din odaia divanului judeților, și ieșii, lăsându-l pe cadiu cu buzele umflate, mofluz și năpădit de buimăcire, dinaintea tuturor câți se aflau de față, până la sfârșitul zilelor lui.

Și, după ce istorisi acestea, cel de al doilea ispravnic de agie se trase îndărăt în rândul său. Iar sultanul Baîbars îi zise:

— Tainele lui Allah sunt de nepătruns. Povestea aceasta este o poveste de-a mirărilea!

Atunci păși înainte cel de al treilea ispravnic de agie, pe care îl chema Ezz Al-Din, și, după ce sărută pământul dintre mâinile lui Baîbars, spuse:

— Mie, o, rege al vremilor, nimic de pomină nu mi s-a întâmplat în curgerea vieții mele, ca să fie vrednic a răzbate până la urechile înălțimii-tale. Ci, dacă îmi vei îngădui, ți-aș istorisi o întâmplare care, măcar că nu-i a mea, nu-i întru nimic mai puțin ispititoare și mai puțin minunată. De altminteri, iacăt-o:

Povestea istorisită de către cel de al treilea ispravnic de agie

Află, o, doamne sultane al nostru, că mama robului tău știa o sumedenie de basme din vremurile de demult. Și, printre multele basme pe care le-am auzit de la ea, mi l-a povestit într-o zi și pe acesta:

A fost odată, pe un meleag de pe lângă marea cea sărată, un pescar care era însurat cu o mândrețe de femeie. Și mândrețea aceea de femeie îl făcea fericit; iar el, tot așa, o făcea fericită. Și pescarul acela cobora în fiecare zi să pescuiască, și-apoi își vindea peștele, iar banii pe care îi căpăta ajungeau taman atâta cât să aibă ce mânca amândoi. Or, într-o zi, pescarul căzu bolnav, și ziua aceea trecu fără nimic de mâncare. Încât, a doua zi dimineața, nevastă-sa îi zise:

— Păi bine, da tu n-ai să te duci nici astăzi la pescuit? Dacă nu te duci, cu ce-o să trăim? Ia hai, ridică-te oleacă; iar eu, dat fiind că tu ești slăbit, am să duc în locul tău năvodul de pescuit și coșul. Și-atunci, chiar dacă n-om prinde decât doi pești, o să-i vindem să avem ce să mâncăm deseară.

Iar pescarul zise:

— Bine!

Și se ridică, iar nevastă-sa luă coșul și năvodul, mergând pe urma lui. Și ajunseră pe malul mării, într-un loc bogat în pești, sub zidurile palatului sultanului.

Or sultanul, în ziua aceea, tocmai ședea la fereastră și privea marea. Și o zări pe nevasta pescarului, mândrețea aceea, și își aținti ochii asupra ei, și, într-o clipă se îndrăgosti de ea. Și pe dată îl chemă pe vizirul său cel mare și îi spuse:

— O, vizire al meu, tocmai am văzut-o pe nevasta pescarului de colo, și m-am îndrăgostit cu patimă de ea, întrucât e o mândrețe și nu-și are pereche, nici pe de-aproape, nici pe departe, în saraiul meu.

Și vizirul răspunse:

— Treaba este gingașă, o, rege al vremilor. Încât ce să facem?

Și sultanul răspunse:

— Nu încape șovăială: trebuie să pui străjile palatului să-l însface pe pescar și să-l omoare. Eu, atunci, am să mă însor cu nevasta lui.

Iar vizirul, care era om chibzuit, îi spuse:

— Nu este cinstit să-l omorâm fără vreo vină din partea lui, că lumea are să vorbească de rău pe seama noastră. Are să spună, de pildă: „Sultanul l-a omorât pe pescar, pe săracul acela, din pricina unei femei”.

Și regele îi răspunse vizirului:

— Așa-i, uallahi! Da ce să fac ca să-mi împlinesc dorul cu mândrețea aceea fără de pereche?

Iar vizirul zise:

— Poți să-ți ajungi ținta pe căi legiuite. Știi cum că sala de taifas a saraiului este lungă de o sută de prăjini și lată de o sută de prăjini. Așa că avem să-i poruncim pescarului să vină în sală, iar eu am să-i spun: „Stăpânul nostru sultanul vrea să aștearnă aici în sală un chilim pe jos. Și chilimul trebuie să fie dintr-o singură bucată. Dacă nu ai să-l aduci, avem să te omorâm.” În felul acesta, moartea lui va avea o pricină. Și nu are să

se spună că pricina a fost o femeie.
Iar sultanul răspunse:
— Bine.
Atunci vizirul se ridică și trimise să-i fie adus pescarul. Iar când pescarul sosi, vizirul îl luă și îl duse în sala saraiului, dinaintea sultanului, și îi spuse:
— O, pescarule, stăpânul nostru regele vrea să-i aşterni în sala aceasta, lungă de o sută de prăjini și lată tot pe-atâta, un chilim care să fie făcut numai dintr-o bucată. Drept aceea, îți dă un răgaz de trei zile, după care, dacă nu ai să aduci chilimul, are să te ardă în foc. Scrie, așadar, un legământ pe hârtia aceasta, și pecetluiește-l cu pecetea ta.
Când auzi ce-i spunea vizirul, pescarul răspunse:
— Păi bine, da ce eu sunt meșter de chilimuri? Eu sunt meșter de pești. Cere-mi pești de toate culorile și de toate soiurile, și ți-aduc. Da la chilimuri nu mă pricep, pe Allah! și habar n-am de ele, și habar n-am nici baremi de mireasma ori de culoarea lor. Da pește m-aș învoi și aș pecetlui.
Ci vizirul răspunse:
— Degeaba îți mai bați gura. E poruncă de la rege.
Iar pescarul zise:
— Hei, pe Allah! poți să-mi iei o sută de peceți, nu numai o pecete, de vreme ce iacătă-mă meșter de chilimuri!
Și își plesni mâinile una de alta, și ieși din sarai, și se duse la nevastă-sa, necăjit.
Iar nevastă-sa, văzându-l în starea aceea, îl întrebă:
— De ce ești necăjit?
El răspunse:
— Taci. Și, fără să mai scoți o vorbă, ridică-te și strânge bruma de catrafuse pe care-o avem, și să fugim din țara aceasta.
Ea întrebă:
— Pentru ce?
El răspunse:
— Pentru că regele vrea să mă omoare peste trei zile.
Ea îi zise:
— Păi cum?
El răspunse:
— Vrea de la mine un chilim lung de o sută de prăjini, pentru sala din palatul lui!
Ea întrebă:
— Numai atâta?
El răspunse:
— Da.
Ea spuse:
— Bine. Culcă-te liniștit, și mâine am să-ți aduc chilimul și ai să-l așterni în sala regelui.
El atunci zise:
— Atâta îmi mai lipsea! acuma-i desăvârșit. Ori ai înnebunit și tu ca vizirul, bre, femeie, ori suntem noi cumva meșteri de chilimuri?
Ci ea răspunse:
— Vrei chiar acuma chilimul acela? Și le-ai duce numaidecât să-l iei și să-l aduci aici?
El spuse:
— Da, mai degrabă numaidecât, în loc de mâine, ca să mă liniștesc. Numai așa aș putea să dorm în tihnă.

Ea îi zise:

— Dacă-i așa, o, bărbate, yallah, scoală-te și du-te în cutare loc, dinspre grădini. Acolo ai să dai de un pom strâmb, sub care se află un puț. Iar tu să te pleci peste puțul acela și să te uiți în lăuntrul lui și să strigi: „O, cutărico, prietena ta cea dragă, cutărică, îți trimite cu mine salamalekul ei și îți spune să-mi dai, ca să i-l duc, fusul pe care l-a uitat la tine ieri, când se grăbea să se întoarcă acasă până ce se lasă negura, întrucât vrem să împodobim o odaie cu fusul acela".

Iar pescarul îi zise nevestei sale:

— Bine.

Plecă, așadar, fără de zăbavă, la puțul cu pricina, de sub pomul cel strâmb, se uită în adânc și strigă:

— O, cutărico, prietena ta cea dragă, cutărică, îți trimite cu mine salamalekul ei și îți spune: „Dă-ne fusul pe care l-a uitat la tine, întrucât vrem să împodobim o odaie cu fusul acela".

Atunci, cea din puț – singur Allah îi știa de știre! – răspunse zicând:

— Păi pot eu să nu-i dau orice prietenei mele dragi? Ține, iaca fusul! Ia-l și du-te de așterne și împodobește cu el odaia cum vei vroi. Pe urmă să mi-l aduci îndărăt.

El spuse:

— Bine.

Și luă fusul pe care îl văzu ieșind din puț, îl puse în sân și plecă în treaba lui, îndreptându-se spre casă și zicându-și: „Muierea asta m-a făcut la fel de nebun cum e ea". Și își văzu de cale, și ajunse la nevastă-sa, și îi zise:

— O, fiică a socrului meu, iacătă că ți-am adus fusul.

Ea îi spuse:

— Bine. Acuma du-te la vizirul care îți vrea moartea și spune-i: „Dă-mi un cui mare!" Iar el are să-ți dea un cui, și tu ai să-l înfigi la un capăt al sălii celei mari, ai să legi de cui firul de pe fusul acesta și ai să întinzi chilimul, cât de lung și cât de lat ai să vrei!

Iar pescarul se minună, strigând:

— O, femeie, așadar tu vrei ca, înainte de moartea mea cea apropiată, să-și râdă oamenii de casa mea și să-și bată joc de mine, luându-mă drept nebun? Păi se află un chilim de o sută de prăjini în fusul ăsta?

Ea îi spuse burzuluindu-se:

— Vrei să pleci cât mai iute, ori nu vrei? Taci odată, bre omule, și du-te precum ți-am spus!

Iar pescarul se duse la sarai, cu fusul, zicându-și: „Nu este mântuire și tărie decât întru Allah Atotștiutorul. Iacătă, o, sărmane de tine, ziua de pe urmă a vieții tale."

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și una noapte

Urmă:

Și se duse la rege și la vizir. Iar vizirul îi zise, uitându-se aiurea:
— Unde este chilimul, o, pescarule?
Și el răspunse:
— Îl am aici!
Ei îl întrebară?
— Unde aici?
El le răspunse:
— Aici, în sân!
Iar ei începură să râdă de el, zicând:
— Iacătă-l pe unul care se ține de glume înainte de-a muri!
Iar vizirul îl întrebă în bătaie de joc:
— Da ce, un chilim de o sută de prăjini este o minge de copil care poate să fie băgată în sân?
El i-o întoarse:
— Da ce vă privește pe voi? Mi-ați cerut un chilim, iar eu vi l-am adus, nu aveți nimic altceva de cerut de la mine. Așa că, în loc să râzi de mine, o, vizirule, ia scoală-te și dă-mi un cui mare. Iar chilimul are să fie dinainte-vă, colea în sală!
Atunci vizirul se ridică, râzându-și de zminteala pescarului, luă cuiul, și spuse la urechea spătarului:
— O, spătarule, să stai colea, lângă ușa de la sală. Și, cum pescarul, când am să-i dau cuiul, nu are să poată așterne chilimul precum doresc, tu să scoți paloșul, fără să mai aștepți altă poruncă de la mine, și, dintr-o fulgerătură, să-i zbori capul.
Și spătarul răspunse:
— Bine!
Iar vizirul se duse să-i înmâneze pescarului cuiul, spunându-i:
— Ia fă-ne acuma să-ți vedem chilimul.
Atunci pescarul înfipse cuiul la un capăt al sălii, legă de cui capătul firului de pe fus, și răsuci fusul, zicându-și: „Toarce-mi moartea, o, afurisitule!” Și iacătă că se întinse și se așternu de-a lungul sălii, în toate părțile, un chilim împărătesc care nu-și afla perechea în tot saraiul. Iar regele și vizirul se uitară unul la altul năuci, vreme de un ceas, pe când pescarul sta cuminte, fără să spună nimic. Pe urmă vizirul clipi din ochi înspre rege, cu o privire isteață, și se întoarse înspre pescar, și-i zise:
— Regele este mulțumit și îți spune: „Bine”. Da îți mai cere un lucru.
El îi zise:
— Și care-i lucrul acela?
Vizirul răspunse:
— Regele îți cere, și așteaptă de la tine, să-i aduci un prunc. Și pruncul să nu fie mai mare de opt zile. Și trebuie să-i istorisească stăpânului nostru regele o poveste. Și povestea trebuie să înceapă cu o minciună și să se sfârșească cu o minciună!
Iar pescarul, când auzi, îi spuse vizirului:
— Numai atâta? Pe Allah! nu-i o cerere prea mare. Numai că habar n-am avut până acuma că pruncii de opt zile ar putea să vorbească, și anume să vorbească spre a istorisi povești care au ca început o minciună și ca sfârșit o minciună, măcar și de-ar fi pruncii aceia copii de efriți.
Iar vizirul răspunse:
— Să taci! Cuvântul și porunca regelui trebuie să fie îndeplinite. Îți dăm, pentru aceasta, un răgaz de opt zile, după care, dacă n-ai să aduci pruncul cerut, ai să guști moartea cea roșie. Scrie așadar un legământ în privința aceasta și pune-ți pecetea deasupra.

Iar pescarul spuse:

— Bine, iacătă-mi pecetea, o, vizirule. Pecetluiește tu în locul meu, întrucât eu nu mă pricep. Eu nu știu decât să-mi dreg năvodul. Pecetarul meu se află în mâinile tale, fă ce vrei, și pecetluiește cu el de o sută de ori, în loc de-o dată! Iar în privința pruncului, Allah milosârdnicul are să ne poarte de grijă!

Iar vizirul luă pecetarul pescarului și pecetlui legământul. Iar pescarul își luă îndărăt pecetarul și plecă mohorât.

Și ajunse la nevastă-sa și îi zise:

— Scoală-te și hai să fugim din țara aceasta! Ți-am mai spus o dată, și n-ai vrut să mă asculți. Scoală-te, că eu mă duc!

Ea îi zise:

— Pentru ce? Din ce pricină? Au chilimul n-a ieșit din fus?

El răspunse:

— A ieșit. Da codoșul acela, vizirul acela al dosului meu, plodul acela de cățea, îmi cere acuma un prunc care să nu aibă mai mult de opt zile, și care trebuie să-i istorisească o poveste; și povestea trebuie să fie minciună din minciună. Și au binevoit să-mi dea, pentru isprava aceasta, un răspăs de opt zile.

Iar nevastă-sa îi zise:

— Bine. Da nu te necăji, bre omule! Cele opt zile încă nu s-au scurs, și până atunci avem vreme să chibzuim și să găsim chichița mântuirii!

Or, în dimineața celei de-o opta zile, pescarul îi zise soției sale:

— Tu ai uitat oare de pruncul de care trebuie să fac rost? Astăzi am ajuns la soroc!

Ea îi zise:

— Bine. Du-te la puțul pe care îl știi, de sub pomul cel strâmb. Dintru-ntâi să-i dai îndărăt fusul celei care sălășluiește în puț, și să-i mulțumești frumos. Pe urmă să-i spui: „O, cutare, prietena ta cea dragă, cutărică, îți trimite salamalekul și îți cere să-i împrumuți copilul născut ieri, întrucât avem nevoie de el pentru o treabă.

La cuvintele acestea, pescarul îi spuse nevesti-si:

— Uallahi, nu mai știu pe nimeni atâta de aiurit și de zmintit ca tine, decât poate pe vizirul acela de păcură. Cum, bre femeie! vizirul îmi cere un plod de opt zile și tu te marghiolești că, încă și mai mult, ai să-mi dai un prunc de o zi care să știe să vorbească limpede și să istorisească povești!

Ea răspunse:

— Ce te bagi? Du-te numai și fă cum ți-am spus!

Iar el se minună:

— Bine. Iacătă ziua mea cea mai de pe urmă de pe pământ.

Și plecă de-acasă, și merse până ce ajunse la puț. Și aruncă fusul în puț, strigând:

— Iacătă fusul!

Și adăugă:

— Bre cutare, prietena ta cea dragă, cutărică, îți trimite salamalekul și îți cere să-i dai pruncul de o zi, întrucât avem trebuință de el pentru o treabă. Numai dă zor, că altminteri capul meu are să-mi zboare de pe grumaz!

Atunci cea care sălășluia în puț – numai unul Allah îi știa de știre! – răspunse:

— Iacătă-l: ține-l!

Și pescarul luă plodul de o zi ce i se dărui, pe când cea care sălășluia în

puț îi grăia:

— Rostește asupra-i descântecul de deochi!

Iar pescarul, luând copilul, rosti asupra-i bismillahul, zicând:

— Bismillah errahman errahim!

Și, ținând plodul în brațe, plecă.

Și pe drum își zise: „Oare s-au pomenit pe undeva copii, fie ei chiar și în vârstă de treizeci de zile, și nu de o zi ca ăsta, care să știe să vorbească și să istorisească povești, măcar fie și printre copiii efriților celor mai de-a mirărilea?" Pe urmă, spre a-și limpezi inima în privința aceasta, îi grăi copilului cel înhorboțit pe care îl ducea în brațe:

— Ia, hai, taică, glăsuiește-mi oleacă, să văd și să mă încredințez dacă asta-i ziua morții mele!

Da copilul, auzind glasul gros al pescarului, se sperie și se zbârci, și la chip și din pântece, și făcu precum fac toți copiii, vrasăzică începu să plângă cu niște strâmbături amarnice și să se ude pe el cât putu. Iar pescarul ajunse la nevastă-sa făcut fleașcă și înciudat, și spuse:

— Iacătă că am adus copilul. Mântuiască-mă Allah! Tot ce știe este să plângă și să se ude pe el. Plodul de cățea! Ia uite în ce stare m-a adus!

Ci ea îi zise:

— Ce te bagi? Roagă-te întru prorocul, bre omule, și fă cum îți spun! Ia și du fără zăbavă copilul acesta la rege. Și-ai să vezi limpede dacă știe să vorbească ori nu știe. Numai că să ceri pentru el trei perne, și să-l așezi în mijlocul divanului, și să-l sprijini cu pernele acelea, punându-i una în partea dreaptă, una în partea stângă, și una la spate! Și roagă-te întru prorocul!

Și pescarul răspunse:

— Asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Pe urmă, ducându-l subsuoară pe noul-născut, plecă la rege și la vizir.

Când vizirul îl văzu pe pescar venind cu pruncul cel înhorboțit, începu să râdă și îi spuse:

— Ăsta-i copilul?

Iar pescarul răspunse:

— Da.

Și vizirul se întoarse înspre copil și îi grăi cu glasul ce se ia spre a le vorbi pruncilor:

— Micuțule!

Da copilul, în loc să vorbească, își strâmbă și nasul și gura, și începu să facă: „Ua! ua!"

Iar vizirul se duse tare mulțumit la rege și îi spuse:

— I-am vorbit copilului, da el nu mi-a răspuns și s-a mulțumit să plângă și să facă „Ua! ua!" Or, acesta-i sfârșitul vieții pescarului. Ci dovada nu se cade să se facă decât dinaintea divanului vizirilor, emirilor și dregătorilor, întrucât am să le citesc învoielile din legământul pe care l-am pecetluit cu pescarul; și, după aceea, avem să-i ucidem!

Iar regele spuse:

— Păi chiar așa, o, vizirule!

Și intrară amândoi în sală; iar emirii și dregătorii se strânseră acolo. Și fu adus pescarul; și vizirul citi dinaintea lui și dinaintea tuturor celor de față legământul pecetluit, și spuse:

— Acuma, o, pescarule, să aduci copilul care are să ne grăiască.

Și pescarul spuse:

— Să mi se dea mai întâi trei perne, și-apoi copilul are să grăiască!

Și i se aduseră cele trei perne; iar pescarul așeză copilul în mijlocul

divanului, și îl rezemă cu cele trei perne. Iar regele îl întrebă pe pescar:

— Acesta-i copilul ce are să ne istorisească povestea care-i minciună din minciună din minciună?

Or, până să aibă vreme pescarul să dea răspuns, pruncul de o zi răspunse:

— Întâi de toate, salamalekul fie asupra-ți, o, măria-ta!

Iar vizirii și emirii și toți ceilalți se minunară de copil până peste poate. Iar regele, tot atâta de uluit ca toți cei ce se aflau de față, îi răspunse copilului la urare, și îi zise:

— Istorisește-ne, Destoinicule, povestea care-i o zumarica de minciuni!

Iar copilul îi răspunse, grăind:

— Iacătă! Odată, eram pe atunci în puterea tinerețelor mele, umblând pe afară din cetate, prin câmp, pe-o vreme de arșiță, am întâlnit un precupeț de pepeni verzi; și, cum îmi era tare cald și tare sete, am cumpărat un pepene verde pe un dinar de aur. Și am luat lubenița și am tăiat din ea o felie, pe care am înfulecat-o, și m-am răcorit. Pe urmă, cum mă uitam în lăuntrul lubeniței, am dat de un oraș cu cetatea lui. Eu atunci, fără a șovăi, mi-am spălat picioarele unul după altul, și am intrat în harbuz. Și am început să mă preumblu pe acolo, uitându-mă împrejurul meu la prăvăliile și la casele și la târgoveții din orașul acela din lubeniță. Și am umblat așa mai departe, până ce am ajuns în câmp. Și acolo am văzut un curmal din care atârna un potop de chiorchini de curmale, toate lungi de un cot. Încât sufletul meu, care râvnea la curmalele acelea, m-a îmboldit amarnic înspre ele, și n-am fost în stare să-mi destoi ispita; și m-am suit în curmal, să rup una, sau două, sau trei, sau patru curmale, și să le mănânc. Ci găsii în curmal niște felahi care semănau mei în curmal, și secerau spicele, pe când alți felahi băteau grâul și îl vânturau. Iar eu, după ce am mai umblat o vreme prin curmal, m-am întâlnit cu unul care bătea niște ouă pe o arie, și m-am uitat mai cu luare-aminte și am văzut că din toate ouăle bătute pe arie ieșeau niște puișori. Și cocoșii treceau într-o parte, iar găinușele în cealaltă. Iar eu m-am oprit acolo să mă uit la ei, și i-am văzut cum creșteau văzând cu ochii. Atunci am împerecheat între ei cocoșeii cu găinușele; pe urmă i-am lăsat acolo mulțumiți, și m-am dus pe altă creangă din curmal. Și acolo am dat de un măgar care purta în spinare niște zumaricale de susan; și, cum chiar că sufletul meu era mort după zumaricale de susan, am luat o zumarica și am înfulecat-o din două-trei îmbucături. Și, după ce am mâncat-o astfel, am ridicat ochii și m-am pomenit afară din lubeniță. Iar lubenița s-a închis la loc și s-a făcut iarăși întreagă precum fusese. Și-aceasta-i povestea pe care o aveam să v-o povestesc!

Când auzi vorbele acestea ale nou-născutului, regele îi zise:

— He, he, o, șeicule al mincinoșilor și cunună a lor, he, he, Destoinicule! iacătă o țesătură de gogoși de tufă! Da tu chiar îți închipui că am crezut o boabă din toată povestea asta drăcească? Ai, uallah! Da de când, de pildă, se află orașe în lubeniță? Și de când ouăle, după ce au fost bătute pe o arie, mai scot pui? Mărturisește, Destoinicule, că toate astea sunt un ghiveci de minciună cu minciună!

Iar copilul răspunse:

— Nu tăgăduiesc nimic! Da și tu, măria-ta, ar trebui să nu tăgăduiești și nici să tăinuiești gândurile tale cele adevărate față de acest amărât de pescar, pe care vrei să-l omori spre a-i răpi femeia, mândrețea aceea, pe care ai zărit-o pe țărm! Hei, da! și nu ți-e rușine dinaintea chipului lui Allah care ne vede, să râvnești, rege fiind și sultan, la ceea ce nu este al

tău, și să furi bunul aproapelui tău, mai puțin bogat și mai puțin puternic, cum e acest pescar sărman? Pe Allah și pe harurile Prorocului – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – mă jur că dacă, pe clipă și pe dată, nu-l lași în tihnă pe pescar și nu te lepezi de gândurile tale cele rele față de nevasta lui, am să vă spulber de pe pământ neamul, și ție și vizirului tău, de nici măcar muștele n-au să vă mai dea de urmă.

Și, grăind acestea cu un glas înfricoșător, copilul cel înhorboțit lăsa toată lumea năpădită de uluială, și îi spuse pescarului:

— Acuma, unchiule, ia-mă iar și du-mă de aici la tine acasă.

Și pescarul îl luă pe pruncul de o zi, Destoinicul; și, nesupărat de nimeni, ieși din palat și se duse mulțumit la nevastă-sa. Și, după ce femeia află ceea ce avea de aflat, îi spuse:

— Nu-ți mai rămâne decât să te duci, fără de zăbavă, să dai îndărăt copilul de unde l-ai luat. Și să nu uiți a-i duce și salamalekul meu prietenei mele dragi, și mulțumirile mele, și s-o întrebi de sănătate!

Iar pescarul spuse:

— Bine!

Și făcu precum îi spusese ea să facă. După care se întoarse acasă și își săvârși spălările cele sfinte și rugăciunea; și își împlini treaba cea de rând cu soția sa, mândrețea. Și, de-atunci, trăiră amândoi în fericire și huzur.

Și-atâta cu ei!

Și, după ce istorisi astfel povestea aceasta, cel de al treilea ispravnic de agie se așeză la locul său, iar sultanul Baîbars zise:

— O, minunată poveste! Ce păcat, o, ispravnice Ezz Al-Din, că nu ne-ai spus ce s-a mai petrecut, în zilele care au urmat, între rege și pescar!

Atunci pași înainte cel de al patrulea ispravnic de agie, pe care îl chema Mohii Al-Din. Și spuse:

— Eu, o, măria-ta, dacă îmi îngăduiești, am să-ți povestesc urmarea acestei istorisiri, care este încă și mai de-a mirărilea decât începutul ei!

Iar sultanul Baîbars spuse:

— De bună seamă! și din toată inima, și din tot cugetul!

Atunci ispravnicul Mohii Al-Din spuse:

Povestea istorisită de către cel de al patrulea ispravnic de agie

Aflã, dar, o, rege al vremilor, că, din mila cerească, li se născu un băiețel pescarului și soției sale, mândrețea aceea. Iar părinții îi deteră acelui băiețel numele de Mohammad cel Destoinic, în amintirea înhorboțitului cel de-o zi care îi scăpase de la ananghie. Și copilul era frumos ca maică-sa.

Iar sultanul avea și el un copil, de-o seamă cu băiatul pescarului; da copilul sultanului era bătut de urâciune, iar la culoare era de culoarea fiilor de felahi.

Or, cei doi băieți umblau la aceeași școală, să învețe a citi și a scrie. Și, când fiul regelui, care era un trântor și un neisprăvit, îl vedea pe fiul pescarului, care era un sârguincios și un destoinic, îi zicea:

— Hei, fie-ți dimineața fericită, plod de pescar!

Și îi zicea așa spre a-l umili. Iar Mohammad cel Destoinic răspundea:

— Și dimineața ta fie-ți fericită, o, fiu de sultan, și albească-ți chipul cel negru ca pielea de iminei bătrâni!

Și cei doi băieți umblară astfel laolaltă la școală vreme de un an, dându-și mereu binețe în felul acesta. Și, până la urmă, fiul sultanului se duse îmbufnat să-i povestească lui tătâne-său necazul, spunându-i:

— Copilul pescarului, câinele acela, îmi întoarce în fiecare zi salamalekul zicându-mi; „Tu, cel cu fața neagră ca pielea de iminei bătrâni”.

Atunci regele se supără; ci, întrucât nu îndrăznea, din pricina trecutului, să-l pedepsească el însuși pe fiul pescarului, îl chemă pe șeicul dascăl al școlii și îi spuse:

— O, șeicule, dacă vei vroi să-l omori pe băiatul Mohammad, fiul pescarului, am să-ți dau un peșcheș bogat, și am să-ți dăruiesc niște cadâne și niște roabe albe și frumoase.

Iar dascălul școlii se bucură și răspunse:

— La poruncile tale, o, rege al vremilor! În fiece zi am să-l blagoslovesc pe copil cu o ciomăgeală, până ce are să-și dea sufletul de-atâta blagosloveală!

Și-așa că, a doua zi, când Mohammad cel Destoinic se duse la școală să citească din Coran, dascălul le spuse școlarilor:

— Aduceți varga de pedepsit, și așterneți-l pe fiul pescarului la pământ.

Iar școlarii, cum era obiceiul, îl înșfăcară pe Mohammad și îl întinseră la pământ, și îi puseră picioarele în menghina de lemn. Iar dascălul școlii luă varga și începu să-l croiască pe băiat la tălpi, până ce țâșni sângele din ele și până ce pulpele și labele picioarelor se umflară de tot. Și îi spuse:

— Inșallah, mâine o luăm de la capăt, o, încăpățânatule!

Și băiatul, de cum îi deteră drumul din scula schingiurilor, fugi de la școală, slobozindu-și picioarele în vânt. Și se duse la tatăl și la mama sa, și le spuse:

— Iacătă! șeicul școlii m-a bătut de moarte, din pricina fiului sultanului. Eu nu mă mai duc la școală și am să mă fac pescar ca tata.

Iar taică-său îi spuse:

— Bine, fiule!

Și se ridică, și îi dete un năvod și un coș, și îi zise:

— Ține, iacătă-ți sculele de pescuit. Iar mâine du-te la pescuit, chiar dacă n-ai să agonisești decât atâta cât îți trebuie ca să trăiești.

Și-așa că, a doua zi, de cu zori, Mohammad băiatul se duse să arunce năvodul în mare. Da nu avu de prins în năvod decât un barbun, atâta tot. Și Mohammad strânse năvodul și își zise: „Am să prăjesc barbunul acesta, în chiar solzii lui, și am să-l mănânc de prânz”. Se duse așadar să adune niște iarbă uscată și niște vreascuri, le aprinse, și luă barbunul ca să-l prăjească pe jar. Atunci barburrul deschise gura și începu să-i grăiască, spunându-i:

— Nu mă frige, ya Mohammad! Eu sunt un rege dintre regii din mare. Pune-mă îndărăt în apă așa cum eram, și am să-ți fiu de folos la vreo vreme rea, și am să-ți vin într-ajutor în zilele de ananghie!

Iar el zise:

— Bine.

Și puse îndărăt în apă barbunul. Și iacă-așa cu el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și doua noapte

Urmă:

Da în ceea ce îl privește pe rege, măria-sa, peste două zile, îl chemă pe dascălul de la școală și îl întrebă:

— L-ai omorât pe băiatul Mohammad, fiul pescarului?

Iar dascălul răspunse:

— I-am tras o bătaie bună chiar din ziua dintâi, până l-am făcut de-a leșinat. Atunci a fugit și nu s-a mai întors. Iar acuma este pescar ca și tată-său.

Și regele îl izgoni și-i zise:

— Sictir de-aci, o, pui de cățea! Fiți-ar taică-tău afurisit, și mărita-ți-s-ar fie-ta cu un porc!

După care îl chemă pe vizir și îi spuse:

— Băiatul n-a murit. Ce să facem?

Iar vizirul îi răspunse regelui:

— Am să-ți rostuiesc eu o cale pentru moartea lui!

Și regele îl întrebă:

— Cum să-i rostuiești moartea?

El răspunse:

— Știu o fată tare frumoasă, fiica sultanului din Țara Verde. Țara aceea se află departe de aici cale de șapte ani. Așa că avem să-l chemăm pe fiul pescarului, iar eu am să-i spun: „Sultanul, stăpânul nostru, are multă prețuire față de tine și se bizuie pe vitejia ta. Așa că trebuie să te duci în Țara Verde și s-o aduci de acolo pe fata sultanului acelei țări, întrucât stăpânul nostru regele vrea să se însoare cu ea, și nimeni afară de tine nu ar putea să i-o aducă.”

Și regele îi răspunse vizirului:
— E bine; trimite după băiat!
Atunci vizirul porunci să fie adus flăcăiașul Mohammad, în pofida ciudei acestuia, și îi zise:
— Stăpânul nostru sultanul dorește a te trimite să i-o aduci pe fata sultanului din Țara Verde.
Iar el răspunse:
— Da de când oi fi știind eu drumul înspre țara aceea?
Vizirul spuse:
— Trebuie.
Atunci băiatul plecă necăjit, și se duse la maică-sa să-i povestească năpasta. Iar maică-sa îi spuse:
— Du-te și-ți plimbă necazul pe malul râului, aproape de locul unde se varsă râul în mare, și necazul are să ți se spulbere de la sine.
Și băiatul Mohammad se duse să se plimbe cu necazul său, pe malul mării, aproape de gura râului.
Și, cum umbla așa în lung și în lat, necăjit, barbunul de odinioară ieși din mare și veni la el pe țărm, dându-i binețe. Și îi zise:
— Pentru ce ești necăjit, Mohammad Destoinicule?
El răspunse:
— Nu mă mai întreba! căci lucrul este fără de izbăvire.
Iar peștele îi zise:
— Izbăvirea este în mâinile lui Allah. Grăiește.
El spuse:
— Gândește-te, o, barbunule, că vizirul cel de păcură mi-a zis: „Trebuie să te duci să ne-o cauți pe fata sultanului din Țara Verde”.
Și barbunul îi zise:
— Bine. Du-te la rege și spune-i: „Am să mă duc să ți-o caut pe fata sultanului din Țara Verde. Da, pentru aceasta, trebuie ca tu să pui să mi se facă o dahabia de aur. Și trebuie ca aurul acela să fie luat din averea vizirului tău.”
Și băiatul Mohammad se duse să-i spună regelui ceea ce îi spusese barbunul. Iar regele nu putu să facă altminteri decât să pună să i se meșterească dahabiaua de aur, din averea vizirului și în ciuda nasului aceluia. Iar vizirul era să moară de ciudă mocnită. Și Mohammad se sui în dahabiaua de aur și plecă pe râu în sus.
Iar barbunul, prietenul său, mergea înainte-i, arătându-i drumul și călăuzindu-l de-a lungul brațelor râului și al curgerilor de ape, până ce, într-un sfârșit, ajunse la Țara Verde. Și Mohammad cel Destoinic trimise un pristav în cetate ca să strige: „Tot omul, fie femeie, fie bărbat, fie copil, fie tânăr, fie bătrân, poate să coboare pe malul râului ca să se uite la dahabiaua de aur a lui Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului”.
Atunci toți târgoveții din cetate, cu mic cu mare, bărbați și femei, veniră să se uite la dahabiaua de aur. Și șezură să se uite la ea opt zile în șir. Atunci, fata regelui nu mai putu nici ea să-și înfrâne ispita, și ceru îngăduință de la tătâne-său, spunând:
— Vreau să mă duc și eu, ca toți ceilalți, să văd dahabiaua.
Atunci regele se învoi cu treaba aceasta și, mai întâi, porunci să se dea de veste în toată cetatea că nimenea, nici bărbat, nici femeie, nu are îngăduință în ziua aceea să iasă din casă, nici să se preumble prin partea țărmului, întrucât domnița urma să se ducă să vadă dahabiaua.
Și-așa că fata regelui se duse pe țărm să se uite la dahabiaua de aur. Și îl întrebă prin semne pe Destoinic dacă ar putea să intre și s-o vadă și pe

dinlăuntru. Și, după ce Mohammad îi făcu din cap și din ochi un semn care însemna „da”, fata se sui pe puntea dahabialei și începu s-o cerceteze. Atunci Mohammad cel Destoinic trase binișor priponul și țărușul, și dete drumul dahabialei, și porni.

Or, când fata sultanului din Țara Verde își sfârși cercetarea și voi să iasă pe punte, ridică ochii și văzu dahabiaua plecată, destul de departe deacuma de cetatea părintelui ei. Atunci îi spuse prietenului barbunului:

— Unde mă duci, Destoinicule?

El răspunse:

— Te duc la un rege, ca să se însoare cu tine.

Ea îi spuse:

— Nu cumva, din întâmplare, regele o fi mai frumos decât tine, Destoinicule?

El răspunse:

— Nu știu. Ai să-l vezi numaidecât cu ochii tăi.

Atunci fata își scoase inelul de pe deget și îl aruncă în apa râului. Ci barbunul se afla acolo, luă inelul și îl duse în gură, deschizându-le calea. Pe urmă fata îi spuse Destoinicului:

— Eu nu am să mă mărit decât cu tine. Și vreau să fiu de bunăvoie a ta, chiar aici.

Iar flăcăul Mohammad îi spuse:

— Bine.

Și o luă, cu fecioria ei cu tot, și se bucură de ea pe apă.

Și, când ajunseră la capătul drumului, Mohammad, fiul pescarului, se duse la rege și îi spuse:

— Iacătă-mă. Ți-am adus-o pe fata sultanului din Țara Verde. Da îți spune că nu are să iasă din dahabia decât dacă îi așterni pe pământ niște chilimuri de mătase verde, pe care să calce spre a veni la palatul tău. Și tu ai să vezi atunci ce galeș umblă ea.

Iar regele îi zise:

— Bine.

Și puse să se cumpere, cu bani de-ai vizirului și spre ciuda nasului aceluia, toate chilimurile de mătasă verde câte se aflau în sukul de chilimuri, și porunci să fie așternute pe jos până la dahabia.

Atunci domnita din Țara Verde ieși din dahabia și păși pe chilimurile de mătasă, îmbrăcată în verde și legănându-se de răpea mințile. Și regele o văzu, se minună de ea și se îndrăgosti de frumusețea ei. Iar după ce copila intră în sarai, el îi zise:

— Am să pun să se scrie chiar în seara aceasta senetul de căsătorie cu tine.

Iar copila îi spuse atunci:

— Bine. Da, dacă vrei să te însori cu mine, adu-mi inelul care mi-a căzut de pe deget în apele râului. Și pe urmă avem să facem senetul și ai să te însori cu mine.

Or, inelul îl dedese barbunul prietenului său, Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului.

Și-așa că regele îl chemă pe vizir și îi zise:

— Ascultă. Sultăniței i-a căzut inelul de pe deget în apele râului. Ce este acuma de făcut? Și cine poate să ni-l aducă?

Iar vizirul răspunse:

— Păi cine altul poate să ni-l aducă, de nu Mohammad, fiul pescarului, procletul și efritul?

Or, vizirul nu grăia astfel decât spre a-l face pe băiat să cadă într-o

capcană fără de scăpare. Încât regele trimise după el în graba mare. Iar când băiatul veni, îi spuseră:

— E vorba de un inel care i-a căzut din deget sultăniței în apele râului. Și nimeni nu poate să-l aducă, afară de tine.

El le răspunse:

— Bine. Na, iacătă inelul.

Iar regele luă inelul și se duse să i-l dea copilei din Țara Verde, și-i spuse:

— Ține, iacătă-ți inelul, și să facem în seara aceasta senetul de căsătorie!

Ea îi spuse:

— Bine. Da în tara mea, când o fată se mărită, este un obicei.

El îi zise:

— Bine. Spune-mi-l.

Ea zise:

— Se sapă un șanț de la casa mirelui până la mare, se umple șanțul cu lemne și cu vreascuri, și i se dă foc. Iar mirele se aruncă în foc, și merge prin el până la mare, unde se scaldă, spre a se duce apoi drept la mireasa lui…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și treia noapte

Urmă:

…Și-așa, mirele se curăță în foc și în apă. Și-aceasta-i datina senetului de căsătorie în țara mea.

Atunci regele, care era îndrăgostit de preafrumoasa domniță, porunci să se sape șanțul cu pricina, puse să fie umplut cu lemne și cu vreascuri, își chemă vizirul și îi zise:

— Mâine, pregătește-te să mergi acolo cu mine.

Și, a doua zi, când veni ceasul să se dea foc la șanțul cu lemne, vizirul îi spuse regelui:

— Ar fi bine ca mai înainte să se arunce dintru-ntâi în focul acesta Mohammad, fiul pescarului, spre a vedea cum are să fie treaba. Dacă el are să iasă viu și nevătămat din foc, putem atunci să ne aruncăm în foc și noi.

Iar regele spuse:

— Bine.

Or, estimp, barbunul se suise în dahabia, la prietenul său, băiatul, și îi spusese:

— Destoinicule, dacă regele are să te cheme la el și are să-ți spună: „Aruncă-te în focul acesta!” tu să nu te sperii, da să-ți astupi urechile și să rostești rugăciunea cea ocrotitoare de rău: „În numele lui Allah îndurătorul cel fără de margini și milosârdnicul”. Pe urmă, să te arunci hotărât în șanțul de foc.

Și-așa că regele porunci să se dea foc la butuci și la vreascuri. Și îl chemară pe Mohammad și îi spuseră:

— Aruncă-te în foc și mergi până la mare; căci tu poți, întrucât ești destoinic.

El le răspunse:

— Pe capul și pe ochii mei! la poruncile voastre!

Și își astupă urechile, și rosti în mintea lui rugăciunea bismillahului, și intră hotărât în foc. Și ieși la partea dinspre mare, mai frumos decât fusese. Și toată lumea îl văzu și rămase uluită de frumusețea lui.

Atunci vizirul îi spuse regelui:

— Haide să intrăm și noi în foc, ca să ieșim frumoși ca fiul pescarului, procletul! Și cheamă-l și pe fiul tău, ca să se arunce în foc laolaltă cu noi, și să se facă frumos cum o să ne facem noi.

Iar regele îl chemă pe fiu-său, cel care era urât și care avea un chip ca pingeaua de iminei vechi. Și se luară tustrei de mână și se aruncară, iacă-așa, în foc. Și se făcură un morman de cenușă.

Atunci Mohammad cel Destoinic, fiul pescarului, se duse la copilă, domnița fiică a sultanului din Țara Verde, și făcu senetul de căsătorie cu ea, și o luă de soție. Și se sui în scaunul de domnie al împărăției, și fu rege și sultan. Și îi chemă pe lângă sine pe tatăl și pe mama lui. Și trăiră cu toții laolaltă în sarai, în deplină fericire și înțelegere, mulțumiți și înfloritori. Or, mărire lui Allah, stăpânul înfloririi, al mulțumirii, al fericirii și al bunei înțelegeri!

Iar după ce ispravnicul de agie Mohii Al-Din își istorisi astfel povestea aceasta, și după ce sultanul Baîbars îi fu mulțumitor și îi mărturisi desfătarea sa, se întoarse la locu-i. Și păși înainte un al cincelea ispravnic de agie, pe care îl chema Nur Al-Din. Și, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului Baîbars, îi spuse:

— Eu, o, stăpâne al nostru și cunună a capetelor noastre, am să-ți istorisesc o poveste care nu-și află seamăn printre povești.

Și spuse:

Povestea istorisită de către cel de al cincelea ispravnic de agie

A fost odată un sultan. Și sultanul acela, într-o bună zi, îl chemă pe vizirul său și îi zise:

— Vizirule!

Iar acela răspunse:

— La poruncile tale! Ce este, o, măria-ta?

El îi spuse:

— Vreau să pui a mi se scrie și ciopli o pecete care să aibă anume puterea ca, dacă aș fi vesel, să nu mă mohorăsc, și, dacă aș fi mohorât, să nu mă înveselesc. Și trebuie ca acela care va scrie pecetea să-și ia îndatorința de a pune în ea puterea cerută. Iar tu, pentru aceasta, ai un răspăs de trei zile!

Atunci vizirul se duse la cei care fac de obicei peceți și amulete, și le spuse:

— Scrieți-mi o pecete pentru rege.

Și le povesti ce spusese și ceruse regele. Da niciunul dintre ei nu vroi să ia asupra-și a face o asemenea pecete. Atunci vizirul se ridică și plecă necăjit. Și își zise: „Nu am să-l găsesc în orașul nostru pe acela de care am trebuință. Am să mă duc în altă țară.”

Și ieși din cetate și, mergând prin câmpie, se întâlni cu un șeic arab care își îmblăcea grâul pe aria lui. Și îi dete binețe, rostind:

— Pacea fie asupra-ți, o, șeicule de arabi!

Iar șeicul de arabi îi răspunse la salamalek și îi zise:

— Unde te duci, ya sidi, acuma, pe căldura asta?

El îi răspunse:

— Drumețesc din pricina unei trebi de-a regelui.

Șeicul îl întrebă:

— Ce treabă-i aceea?

El răspunse:

— Regele îmi cere să pun a i se scrie o pecete care să fie în așa fel încât, dacă el o fi vesel, să nu se mohorască, și, dacă o fi mohorât, să nu se înveselească.

Iar șeicul de arabi îi spuse:

— Numai atâta?

Vizirul răspunse:

— Da.

El îi spuse:

— Bine. Șezi jos. Iar eu am să-ți aduc de mâncare.

Și șeicul de arabi îl lăsă o clipită pe vizir și se duse la fata sa, pe care o chema Iasomia, și îi spuse:

— O, fata mea Iasomia, pregătește de masă pentru oaspete.

Ea îi spuse:

— De unde vine oaspetele acela?

El răspunse:

— Din partea sultanului.

Ea îl întrebă:

— Și ce vrea?

Iar tatăl ei îi istorisi treaba. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Atunci Iasomia, domnița de arabi, pregăti pe dată o tavă cu ouă, pe care se aflau treizeci de ouă ce înotau în unt dulce, și i-o dete tatălui său, cu opt darabe de pâine, spunându-i:

— Du-i astea drumețului și spune-i: „Fiica mea Iasomia, domniță de arabi, îți urează bun-venit și îți trimite vorbă că are să-ți scrie ea pecetea. Și tot ea îți mai spune, pe deasupra: Luna de-abia are treizeci de zile, marea este plină astăzi, iar opt zile fac o săptămână!"

Și tatăl ei zise:

— Bine.

Și luă mâncarea și plecă.

Și, cum mergea așa, untul de pe tavă se scurse pe mâna lui. Atunci șeicul puse tava la pământ, luă una dintre pâini, șterse untul de pe mână și mâncă pâinea cu unt, precum și un ou care îl ispiti. După care se sculă și plecă să-i ducă mâncarea vizirului, și-i spuse:

— Fata mea Iasomia, domniță de arabi, îți trimite salamalekul și îți spune că are să-ți scrie ea pecetea. Și, pe deasupra, îți mai spune: „Luna de-abia are treizeci de zile, marea este plină astăzi, și opt zile fac o săptămână".

Iar vizirul spuse:

— Să mâncăm mai întâi, și-o să vedem pe urmă.

Iar când isprăvi de mâncat îi zise părintelui Iasomiei:

— Spune-i să-mi scrie pecetea, dar mai spune-i și că luna a avut cu o zi mai puțin, că marea a fost uscată, și că săptămână nu a avut decât șapte zile.

Atunci șeicul de arabi se întoarse la fiică-sa și-i zise:

— Vizirul îți spune să-i scrii pecetea, dar că luna a avut cu o zi mai puțin, că marea a fost uscată și că săptămâna n-a avut decât șapte zile.

Atunci fata îi zise:

— Nu ți-e rușine, o, tată, de ce-ai făcut? Ai pus tava cu mâncarea jos pe drum, ai mâncat o pâine și un ou, și i-ai dus oaspetelui ouăle fără untul lor!

El îi răspunse:

— Hei, uallahi, dreptu-i! Ci, o, fata mea, tava era plină și untul s-a vărsat pe mâna mea; atunci am stat jos și am șters untul cu o pâine, pe care am mâncat-o; și-atunci mi s-a făcut poftă de un ou, pe care l-am înfulecat.

Ea spuse:

— Nu e nimic. Să pregătim pecetea.

Atunci ea pregăti pecetea și o întocmi cu vorbele acestea: „Orice simțământ, fie necaz, fie bucurie, de la Allah ne vine!" Și-i trimise pecetea vizirului, care o luă, după mulțumirile cuvenite, și plecă să i-o ducă regelui.

Iar regele, după ce luă pecetea și citi ceea ce era scris pe ea, îl întrebă pe vizir:

— Cine a făcut pecetea?

El răspunse:

— O copilă, pe nume Iasomia, domniță de arabi.

Iar regele se ridică pe cele două picioare ale lui și-i zise vizirului:

— Vino și du-mă la tatăl ei, ca să mă însor cu fata.

Atunci vizirul îl luă pe rege de mână și plecă cu el. Și se duseră la

șeicul de arabi, și-i spuseră:
— O, șeicule de arabi, am venit ca să legăm cumetrie cu tine.
El le răspunse:
— Spor în neam și spor în casă! Da prin cine?
Vizirul răspunse:
— Prin domnița de arabi, Iasomia, fiica ta, pe care stăpânul nostru regele, care se află dinaintea ochilor tăi, dorește s-o ia de soție.
El spuse:
— Bine. Suntem slugile voastre. Da fiica mea va fi pusă într-o cumpănă pe un talger, iar aurul pe celălalt talger. Și, greutate pentru greutate. Întrucât Iasomia este scumpă inimii tatălui ei.
Iar vizirul răspunse:
— Nu este nimic împotrivă.
Și plecară după aur, și îl puseră pe un talger de cumpănă, pe când șeicul de arabi o punea pe fiică-sa pe celălalt talger. Și, când fata și cu aurul se cumpăniră, se scrise, acolo pe loc, senetul de căsătorie. Și regele dete un ospăț mare în satul arabilor. Și, în chiar noaptea aceea, intră la fată, în casa părintelui ei, și îi luă fecioria, și se bucură de ea. Și, dimineața, plecă cu ea, și o așeză în saraiul său.
Or, după ce șezu o bucată de vreme în saraiul regelui, preafrumoasa copilă de arabi Iasomia începu să alunece înspre slăbire și să se stingă de lungoare. Atunci regele chemă hakimul și îi spuse:
— Suie degrabă și cerceteaz-o pe Sett Eharab, Iasomia. Nu știu de ce slăbește așa și se stinge.
Și hakimul urcă și o cercetă pe Iasomia. Pe urmă coborî și îi spuse regelui:
— Nu este învățată cu șederea în cetate, întrucât este fată de la câmp, iar pieptul ei se usucă din lipsă de aer.
Iar regele întrebă:
— Și ce trebuie să facem?
Hakimul răspunse:
— Pune să i se zidească un sarai la mare, unde va putea să răsufle aer curat; și are să se facă mai frumoasă decât era.
Și regele dete numaidecât poruncă zidarilor să zidească un sarai la mare. Și, când saraiul fu gata, fu dusă acolo Iasomia cea vlăguită, domnița de arabi.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și patra noapte

Urmă:

Or, după ce Iasomia șezu o vreme acolo în sarai, se îngrașă și încetă de a mai tânji. Și, cum ședea într-o zi sprijinită în coate la fereastra ei, să se uite la mare, un pescar veni să-și arunce năvodul chiar sub zidurile saraiului. Și, când îl trase, nu văzu în el decât niște sfărâmături de cărămizi și niște cioburi de scoici. Și se mohorî. Atunci Iasomia îi grăi și îi zise:

— O, pescarule, de data aceasta, dacă vrei să arunci năvodul în mare întru norocul meu, am să-ți dau un dinar de aur pentru osteneala ta.

Iar pescarul răspunse:

— Bine, o, domniță!

Și aruncă năvodul în mare, întru norocul domniței de arabi Iasomia, îl trase și, strângându-l, găsi în el un șip de aramă roșie. Și i-l arătă Iasomiei, care numaidecât se învălui cu un cearceaf de pat ca într-un izar și coborî la pescar și îi zise:

— Ține, iacătă dinarul, și dă-mi șipul.

Ci pescarul răspunse:

— Nu, pe Allah! nu am să iau dinarul ca plată pentru acest șip, ci un sărut de pe obrazul tău.

Or, chiar în clipita când vorbeau astfel laolaltă, dete peste ei regele. Și îl înșfăca pe pescar, și îl ucise cu spada sa, și îi aruncă leșul în apele râului. Pe urmă se întoarse înspre domnița de arabi Iasomia și îi zise:

— Și nici pe tine nu vreau să te mai văd. Du-te unde-ți place!

Și ea plecă. Și două zile și două nopți merse ea flămândă și însetată. Și ajunse atunci într-un oraș. Și șezu jos la ușa prăvăliei unui negutător, de dimineața până la ceasul rugăciunii de la amiază. Atunci negutătorul îi zise:

— O, domnia-ta, șezi aici de azi-dimineață. Pentru ce?

Ea răspunse:

— Sunt o străină. Nu știu pe nimeni în cetatea aceasta. Și nu am mâncat și nu am băut nimic de două zile.

Atunci negutătorul îl chemă pe arapul său și îi zise:

— Ia-o pe femeia aceasta și du-o acasă la noi. Și spune-le, acasă, să-i dea să mănânce și să bea.

Și o luă arapul și o duse acasă, și îi spuse nevestei negutătorului, stăpâna sa:

— Stăpânul meu îți trimite vorbă să-i dai femeii acesteia să mănânce bine și să bea.

Iar femeia negutătorului se uită la Iasomia, și o văzu, și fu cuprinsă de pizmă, întrucât cealaltă era mai frumoasă. Și se întoarse înspre arap și îi spuse:

— Bine. Suie-o pe femeia aceasta în poiata de pe terasă.

Și arapul o luă pe Iasomia de mână și o duse sus în poiata cu pricina, de pe terasă. Și Iasomia șezu acolo până seara, fără ca nevasta negutătorului să se îngrijească de ea în vreun fel, nici cu mâncare, nici cu băutură. Atunci domnița de arabi Iasomia își aduse aminte de șipul de aramă roșie pe care îl avea la subsuoară și își zise: „Să vedem, poate că o fi colea în șip vreun strop de apă de băut!” Și, gândind așa, luă șipul și îi răsuci capacul. Și numaidecât ieșiră din șip un lighean cu ibricul lui. Și Iasomia se spălă pe mâini. Pe urmă, ridică ochii și văzu cum iese din șip o tabla plină cu mâncăruri și cu băuturi. Și mâncă, și bău, și fu mulțumită. Atunci, răsuci iarăși capacul șipului, și ieșiră din șip zece roabe albe și tinere, cu geamparalele în mâini, care începură să dănțuiască prin poiată. Și, după ce își sfârșiră dănțuirea, fiecare dintre ele aruncă zece pungi de aur pe genunchii Iasomiei. Pe urmă intrară toate îndărăt în șip.

Și domnița de arabi Iasomia rămase așa în poiată trei zile întregi, mâncând și desfătându-se cu copilele din șip. Și, ori de câte ori le scotea afară din șip, ele îi aruncau, după danț, câte zece pungi pline cu aur; și tot așa până ce la urmă poiata se umplu cu aur până la bagdadie.

Or, după acest răstimp, arapul negutătorului se sui pe terasă pentru o

nevoie. Și o văzu pe domnița Iasomia, și se minună, întrucât o credea plecată de mult, ca urmare a spuselor nevestei negutătorului. Și Iasomia îi zise:

— Oare stăpânul tău m-a trimis aici ca să-mi dați să mănânc ori ca să mă lăsați și mai moartă decât înainte, de foame și de sete?

Iar robul răspunse:

— Ya setti, stăpânul meu crede că ți s-a dat pâine și că ai plecat în chiar ziua aceea.

Pe urmă dete fuga degrabă la stăpânul său, la prăvălie, și îi zise:

— Ya sidi, biata femeie pe care ai trimis-o cu mine acasă, acum trei zile, a stat toată vremea aceasta pe terasă, în poiată, fără să mănânce ori să bea ceva.

Și negutătorul, un om de treabă, se mohorî și plecă pe dată din prăvălie, și se duse să-i spună nevesti-si:

— Cum, o, blestemato? Nu i-ai dat să mănânce nimic acelei femei sărmane?

Și o însfăcă, și începu s-o bată, până ce mâna lui osteni s-o tot bată. Pe urmă, luă niște pâine și încă alte lucruri, și se sui pe terasă și îi spuse Iasomiei:

— Ya setti, poftește de mănâncă. Și nu ne ocări pentru uitare!

Ea răspunse:

— Allah să-ți sporească bunurile! Este ca și cum bunăvoința ta ar fi ajuns la ținta ei. Acuma, dacă ai vrea să-ți desăvârșești milele, ți-aș cere un lucru!

El spuse:

— Grăiește, o, stăpână a mea.

— Aș vrea să-mi zidești un sarai la marginea cetății, și care să fie de două ori mai frumos decât palatul regelui.

El răspunse:

— Nu este nimic împotrivă! De bună seamă!

Ea spuse:

— Iacătă niște aur. Ia atâta cât vrei. Dacă zidarii lucrează de obicei pentru o drahmă pe zi, tu să le dai patru, ca să grăbească zidirea.

Iar negutătorul zise:

— Bine.

Și luă banii și se duse să tocmească zidari și meșteri, care zidiră în scurtă vreme un palat de două ori mai frumos decât palatul regelui. Și negutătorul se întoarse atunci la poiată, la domnița de arabi Iasomia, și îi spuse:

— Ya setti, saraiul este gata!

Ea îi spuse:

— Iacătă niște bani. Ia-i și du-te să cumperi chilimuri de atlaz pentru sarai. Și fă rost să aduci niște slujitori arapi, care să fie străini și să nu știe arăbește!

Și negutătorul se duse să cumpere chilimurile de atlaz și să facă rost de arapii ceruți ca slugi, care să nu știe și să nu priceapă arăbește; și se întoarse la poiată, să-i spună domniței de arabi Iasomia:

— O, stăpâna mea, totu-i împlinit acum. Aibi bunătatea să vii și să-ți iei în stăpânire saraiul.

Iar domnița de arabi Iasomia se ridică și, înainte de a ieși din poiată, îi spuse negutătorului:

— Poiata în care mă aflu este plină cu aur până la tavan. Ia-l pe tot, ca pe un dar din parte-mi, pentru bunătatea pe care ai dovedit-o față de mine.

Și își luă rămas-bun de la negustor. Și-atâta cu el!

Ci în ce o privește pe Iasomia, apoi aceasta își făcu intrarea în saraiul ei. Și, cumpărându-și un caftan strălucit, de rege, se îmbrăcă cu el și se așeză într-un jeț. Și semăna întru totul cu un rege frumos. Și-așa cu ea!

Ci în ceea ce îl privește pe soțul ei, regele, cel care îl omorâse pe pescar și cel care o alungase pe ea, apoi acela, de la o vreme, se însenină și își aduse aminte de ea la ceasul nopții. Și, atunci noaptea, își chemă vizirul și îi zise:

— Vizirule!

Iar vizirul răspunse:

— Aici sunt!

El spuse:

— Hai să ne îmbrăcăm teptil și să plecăm s-o căutăm pe domnița de arabi Iasomia, soția mea.

Și vizirul zise:

— Ascult și mă supun.

Și ieșiră din palat, străvestiți așa, și umblară două zile tot căutând-o pe domnița de arabi Iasomia, întrebând și cercetând. Și ajunseră în cetatea în care se afla domnița. Și văzură saraiul ei. Și regele îi spuse vizirului:

— Palatul acesta este de curând, căci nu l-am mai văzut în drumurile mele pe aici de mai înainte. Al cui ar putea să fie?

Iar vizirul răspunse:

— Habar n-am. Poate că o fi al vreunui rege năvălitor, care o fi cucerit cetatea, fără ca noi să știm.

Și regele zise:

— Pe Allah! poate că așa o fi. Încât, spre a ne încredința, avem să trimitem un pristav în cetate să dea de veste că nimeni nu are îngăduința să aprindă lumina la noapte în casa sa. În felul acesta, avem să știm dacă oamenii care locuiesc în palat sunt supuși prea plecați ai noștri, ori sunt cumva niște regi cuceritori.

Și-așa că pristavul se duse prin cetate să strige porunca. Și, când se făcu noapte, regele porni să străbată mahalalele împreună cu vizirul său. Și văzură că nicăierea nu era lumină, afară numai de palatul cel strălucit pe care ei nu-l cunoșteau. Și auziră de acolo cântece și zvon de alăute, de cobze și de țimbale. Atunci Vizirul îi zise regelui:

— Vezi și tu, o, măria-ta! Bine ți-am spus eu că țara aceasta nu mai este a noastră, și că saraiul acesta este locuit de regii năvălitori!

Iar regele răspunse:

— Cine știe? Hai să mergem și să-l iscodim pe străjerul de la poarta palatului.

Și se duseră să-l iscodească pe străjer. Ci, cum străjerul era un păgân, care nu știa și nu pricepea o vorbă pe arăbește, le răspunse la fiecare întrebare:

— Șanu!

Ceea ce în limba păgânească însemna: „Nu știu!” Și regele cu vizirul său plecară și nu putură să adoarmă în noaptea aceea, întrucât îi cuprinsese frica.

Iar dimineața regele îi zise vizirului:

— Spune-i pristavului să mai crăinicească încă o dată prin cetate că nimeni să nu aprindă lumina la noapte. În felul acesta avem să căpătăm o încredințare.

Și pristavul crăinici; și noaptea veni; și regele se preumblă cu vizirul său. Ci găsiră că bezna domnea în toate casele, afară de serai, unde lumina

era de două ori mai tare decât în ajun, și unde totul era numai o strălucire. Și vizirul îi zise regelui:

— Acuma ai încredințarea în ceea ce privește cele ce ți-am spus, despre cuprinderea acestei țări de către regii străini.

Și regele zise:

— Adevăratu-i! da ce ne rămâne de făcut?

Vizirul zise:

— Să ne ducem să ne culcăm, și mâine avem să vedem!

Și a doua zi vizirul îi spuse regelui:

— Hai să ne ducem să ne preumblăm, ca toată lumea, prin preajma saraiului. Și am să te las jos, iar eu am să urc singur, pe furiș, să văd cu ochii mei și să aud cu urechile mele din ce țară este regele.

Și-așa că, atunci când ajunseră la poarta saraiului, vizirul izbuti să înșele băgarea de seamă a străjerilor și să urce până în sala scaunului domnesc. Și când o văzu pe domnița de arabi Iasomia i se închină, gândind că se închină unui rege tânăr. Iar ea îi răspunse la salamalek și îi zise:

— Șezi jos.

Și, după ce el șezu, domnița de arabi Iasomia, care îl cunoscuse și care avea știre despre venirea regelui, soțul ei, în cetate, răsuci capacul de la șip și numaidecât răcoritoarele fură scoase; și zece roabe albe preafrumoase ieșiră din șip și începură să dănțuiască bătând din geamparale. Și, după danț, fiecare dintre ele aruncă zece pungi pline cu aur pe genunchii Iasomiei. Iar ea le luă și le dărui pe toate vizirului, spunându-i:

— Ia-le ca dar, întrucât văd că ești sărman.

Și vizirul îi sărută mâna și îi zise:

— Deie-ți Allah biruință asupra vrăjmașilor tăi, o, rege al vremilor, și alungească-ți pentru noi zilele!

Pe urmă își luă rămas-bun și coborî la rege, care ședea jos lângă poartă.

Și regele îl întrebă:

— Ce-ai făcut acolo, o, vizirule?

El răspunse:

— Hei, uallah! bine ți-am spus eu că ți-a fost răpit pământul! Gândește-te că mi-a dat o sută de pungi ca dar, și mi-a spus: „Ia asta pentru tine, întrucât ești sărac!” Iacătă ce mi-a spus regele acela! Mai poți tu, după una ca asta, să te îndoiești că ți-a cuprins orașul acesta și țara aceasta?

Și regele zise:

— Ba tu chiar așa socoți? Dacă-i așa, am să încerc și eu să adorm veghea străjerilor cei păgâni și să urc sus spre a-l vedea pe rege!

Și făcu precum spusese.

Or, de cum îl văzu, domnița de arabi Iasomia îl și cunoscu, dar nu lăsă să se bage de seamă nimic. Și se ridică din jețul ei, în cinstea lui, și îi spuse:

— Aibi bunătatea de a ședea jos!

Și, când regele îl văzu pe cel pe care îl socotea a fi un rege străin că se ridică în cinstea lui, inimă i se liniști și își zise în sineși: „De bună seamă că este un supus, și nu un rege; altminteri nu s-ar fi sculat așa pentru cineva pe care nu-l cunoaște!” Și șezu în scaun; iar răcoritoarele se și iviră; și regele bău și fu mulțumit. Atunci se îmbărbătă întru totul și o întrebă pe domnița de arabi Iasomia:

— Da vouă, care vi-i hramul?

Iar ea zâmbi a râde și răspunse:

— Noi suntem oameni bogați.

Și, grăind astfel, răsuci capacul șipului și, pe clipă, zece roabe albe

minunate ieșiră din șip, dănțuind în bătaie de geamparale. Și, înainte de a pieri, fiecare dintre ele aruncă zece pungi pline cu aur pe genunchii Iasomiei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și cincea noapte

Urmă:

Și regele se minună de șip, până peste marginile minunării, și îi spuse domniței de arabi Iasomia:
— Poți tu să-mi spui, o, fratele meu, de unde ai cumpărat acest șip vrăjit?
Ea răspunse:
— Nu l-am cumpărat pe bani.
El întrebă:
— Atunci, pe ce l-ai cumpărat?
Ea spuse:
— Păi am văzut la cineva șipul, și i-am spus acelui cineva: „Dă-mi șipul și cere-mi pe el ce vrei!” Iar el mi-a răspuns: „Șipul nu este nici de vândut, nici de cumpărat. Da, dacă vrei să ți-l dăruiesc, vino să faci numai o dată cu mine ceea ce face cocoșul cu găina! Și, pe urmă, am să-ți dăruiesc șipul.” Și eu i-am făcut ceea ce vroise de la mine. Și el mi-a dăruit șipul.
Or, Iasomia nu grăia astfel decât pentru că avea ea un gând.
Încât, când regele auzi spusele acestea, îi zise:
— E bine, iar treaba-i lesnicioasă. Căci și eu, dacă ai vrea să-mi dăruiești șipul, m-aș învoi să-mi faci lucrul acela de două ori, nu numai o dată!
Iar domnița de arabi zise:
— Nu, de două ori nu este destul. Deschidă-ne Allah poarta chilipirului!
El îi spuse:
— Atunci haide și fă-mi de patru ori, pentru șipu-acela!
Ea îi zise:
— Bine, scoală-te și intră în odaia de colea, pentru treaba hotărâtă.
Și intrară unul după altul în odaie.
Atunci domnița de arabi Iasomia, văzându-l pe rege cum se așază anume pentru vânzarea cu pricina, se puse pe-un râs de se prăvăli pe spate. Pe urmă îi zise:
— Mașallah, o, rege al vremilor! Tu ești rege și sultan, și vrei să te lași puștănit pentru un șip! Atunci cum de-ai putut, având asemenea cuget, să iei asupra-ți uciderea pescarului care mi-a spus: „Dă-mi un sărut, și ia șipul”?
Când auzi vorbele acestea, regele rămase năuc și înmărmurit. Apoi o cunoscu pe domnița de arabi Iasomia, și începu să râdă, și-i zise:
— Au tu ești oare? Și toate astea-s ale tale?
Și o sărută și se împăcă cu ea. Și, de-atunci, trăiră laolaltă în deplină înțelegere, mulțumire și huzur. Și mărire lui Allah, orânduitorul înțelegerii,

și împărțitorul de huzur și de fericire!

Iar ispravnicul de agie Nur Al-Din, după ce istorisi astfel povestea cu domnița de arabi Iasomia, tăcu. Iar sultanul Baîbars mult se veseli și se desfătă că o auzise, și îi spuse:

— Pe Allah, povestea ta este nemaipomenită!

Atunci un al șaselea ispravnic de agie, pe care îl chema Gamal Al-Din, veni între mâinile lui Baîbars și spuse:

— Eu, o, rege al vremilor, dacă îmi îngăduiești, am să-ți istorisesc o poveste care are să-ți placă!

Iar Baîbars îi zise:

— De bună seamă! ai îngăduința!

Și ispravnicul de agie Gamal Al-Din spuse:

Povestea istorisită de către cel de al șaselea ispravnic de agie

A fost odată, o, rege al vremilor, un sultan care avea o fată. Iar fata domnița era frumoasă, nespus de frumoasă, și era tare iubită și tare răsfățată și tare giugiulită. Și, pe deasupra, era grozav de cilibie. Pentru aceea se și numea Dalal.

Or, într-o zi, ședea și se scărpina în cap. Și găsi pe cap un păduche mititel. Și se uită la el o bucată de vreme. Pe urmă se sculă și îl luă între degete și se duse în pivnița în care se aflau rânduite chiupurile cele mari cu ulei, cu unt și cu miere. Și deschise un chiup mare de ulei, puse cu gingășie păduchele pe fața uleiului, așeză la loc capacul chiupului, astupându-l astfel peste păduche, și plecă.

Și se scurseră zile și ani. Și domnița Dalal ajunse la cei cincisprezece ani ai ei, uitându-și de multă vreme de păduche și de întemnițarea lui în chiup.

Da veni o zi când păduchele sparse chiupul cu trupul lui, și ieși de acolo, semănând, la mărime, la coarne și la înfățișare, cu un bivol de la Nil. Iar străjerul însărcinat cu paza pivniței o luă la fugă înspăimântat, chemând slugile cu strigăte amarnice. Și păduchele fu împresurat, fu înșfăcat de coarne și fu dus dinaintea regelui.

Iar regele întrebă:

— Ce e ăsta?

Iar domnița Dalal, care se afla acolo de față, strigă:

— Yeh! Păi ăsta este păduchele meu!

Iar regele, nedumerit, o întrebă:

— Ce spui tu, fata mea?

Ea răspunse:

— Când eram mică, mă scărpinam în cap într-o zi, și am dat de păduchele acesta pe capul meu. Atunci l-am luat și m-am dus să-l pun într-un chiup cu ulei. Și-acuma a crescut mare și voinic, și a spart chiupul.

Iar regele, auzind-o, îi spuse fiică-si:

— Fata mea, tu acuma se cade să fii măritată. Căci păduchele a spart chiupul, iar mâine și tu s-ar cam putea să sari peste zid și să dai fuga după bărbați. Drept aceea mai bine-i acuma să te mărit. Ferească-ne Allah de orice spărtură!

Pe urmă se întoarse înspre vizirul său și-i spuse:

— Înjunghie păduchele și jupoaie-l, și atârnă-i pielea la poarta palatului. Apoi ia cu tine pe spătarul meu și pe șeicul calemgiilor de la palat, cel care are sarcina să scrie senetele de căsătorie. Și pe acela care va cunoaște că pielea atârnată este o piele de păduche avem să-l însurăm cu fata mea Dalal. Dar cine nu va cunoaște ce fel de piele este va fi scurtat de cap, iar pielea lui va fi atârnată la poartă, alături de pielea păduchelui.

Și vizirul înjunghie păduchele, acolo pe loc, îl jupui și îi atârnă pielea la poarta palatului. Pe urmă trimise un crainic, care crăinici în cetate:

— Cine va cunoaște pielea spânzurată la poarta palatului, se va însura cu El Sett Delal, fata regelui. Da cine nu o va cunoaște, va fi scurtat de cap.

Și mulți târgoveți din cetate se perindară pe dinaintea pieii de păduche.

Și unii ziseră: „Este o piele de bivol”. Și li se reteză capul. Iar alții ziseră: „Este o piele de berbec sălbatic”. Și li se reteză capul. Și, în felul acesta, fură retezate patruzeci de capete, și patruzeci de piei de fii de-ai lui Adam fură agățate alături de pielea păduchelui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și șasea noapte

Urmă:

Atunci trecu pe acolo un flăcău care era frumos ca steaua Canopus când strălucește peste mare. Și întrebă lumea:
— Ce-i cu adunarea aceasta de dinaintea palatului?
Și i se răspunse:
— Cine va cunoaște pielea aceea, se va însura cu fata regelui!
Și flăcăul se duse la vizir, la spătar și la șeicul calemgiilor, care ședeau sub piele, și le zise:
— Am să vă spun eu ce fel de piele-i aceasta!
Iar ei îi răspunseră:
— Bine.
El le spuse:
— Este pielea unui păduche crescut în ulei.
Iar ei îi ziseră:
— Adevăratu-i! Intră la rege, o, voinicule, și fă senetul de căsătorie.
Și flăcăul intră la rege și îi zise:
— Este pielea unui păduche crescut în ulei.
Iar regele zise:
— Adevărat este! Să se scrie senetul însurătorii acestui voinic cu fata mea Dalal!
Și fu scris senetul, pe clipă pe dată. Și se prăznui nunta. Și flăcăul cel frumos ca steaua Canopus pătrunse în odaia miresei și se bucură de fecioara Dalal. Iar Dalal fu mulțumită în brațele flăcăului cel frumos ca steaua Canopus când strălucește peste mare.
Și șezură laolaltă, în sarai, patruzeci de zile, după care flăcăul intră la rege și-i zise:
— Eu sunt fiu de rege și sultan, și aș vroi să-mi iau soția și să plec, spre a mă duce în împărăția tatălui meu și să rămân în palatul nostru.
Iar regele, după ce stărui să-i mai întârzie o bucată de vreme, zise într-un sfârșit:
— Bine.
Și adăugă:
— Mâine, fiule, avem să punem să se scoată pentru tine darurile, robii și hadâmbii.
Iar el răspunse:
— Da pentru ce? Avem din belșug de toate și nu vrem nimic, decât pe soția mea Dalal.
Iar regele îi zise:

— Bine. Ia-o, așadar, și du-te. Da mă rog ție s-o iei și pe mama ei cu ea, ca să știe și maică-sa unde-i sălășluiește fata, și să se ducă s-o vadă din când în când.

El răspunse:

— Da de ce s-o mai ostenim degeaba pe mama ei, femeie în vârstă? Mă leg mai degrabă s-o aduc eu aici pe soția mea, în fiecare lună, ca s-o vedeți cu toții.

Și regele zise:

— Taiieb.

Iar flăcăul o luă pe soția sa Dalal și plecă cu ea înspre țara lui.

Or, flăcăul acela atâta de frumos nu era altceva decât un ghul ca toți ghulii, ba chiar din soiul cel mai primejdios. Și o așeză pe Dalal în casa lui, care se afla într-o sihăstrie, pe vârful unui munte. Pe urmă, plecă să bată câmpurile, să spargă drumurile, să le facă pe femeile însărcinate să lepede, să sperie babele, să înspăimânte copiii, să urle în vânt, să latre pe la uși, să scheaune în noapte, să bântuie printre năruiturile cele de demult, să arunce vrăji rele, să se strâmbe prin bezne, să răvășească mormintele, să adulmece morții, să săvârșească sodom de nelegiuiri și să iște potop de năpaste. După care își luă iarăși chipul de flăcău și îi aduse în mână soției sale Dalal un cap de fiu de-al lui Adam, spunându-i:

— Ia, Dalal, capu-acesta, frige-l în cuptor și taie-l în bucăți, ca să-l mâncăm împreună.

Iar ea îi răspunse:

— E un cap de om! Eu nu mănânc decât cap de berbec.

El zise:

— Bine.

Și se duse să-i caute un berbec. Iar ea îl fripse și îl mâncă.

Și trăiră așa mai departe singuri singurei în pustietatea lor, Dalal pierdută fără de apărare în puterea căpcăunului, iar căpcăunul afundându-se în răutățile lui, spre a se întoarce apoi la ea pătat cu urmele omorurilor, ale siluirilor, ale măcelurilor și ale fărădelegilor.

Și, după opt zile de asemenea trai, ghulul ieși și se preschimbă, luând înfățișarea și chipul mamei soției sale; și își puse haine muierești și se întoarse să bată la poartă. Iar Dalal se uită pe fereastră și întrebă:

— Cine bate la poartă?

Iar ghulul răspunse cu glasul mamei, și zise:

— Eu sunt! deschide, fata mea.

Și domnița coborî în grabă și deschise poarta. Și fata, în cele opt zile, ajunsese slabă, galbenă și topită. Iar ghulul, în chipul mamei, îi spuse, după ce se îmbrățișară:

— O, fata mea scumpă, am venit la tine, măcar că nu am îngăduință. Întrucât noi am auzit că soțul tău ar fi un ghul, care te-ar pune să mănânci carne de fii de-ai lui Adam. Uf! Cum o duci, fata mea? Tare mi-e teamă acuma să nu te mănânce și pe tine. Hai și fugi cu mine!

Ci Dalal, care nu vroia să-l vorbească de rău pe soțul ei, răspunse:

— Taci, tu, o, mamă! Nu este niciun ghul și nicio mireasmă de ghul! Nu rosti asemenea vorbe, o, păcatele noastre! Soțul meu este un fiu de rege, frumos ca steaua Canopus pe mare. Și îmi dă să mănânc în fiecare zi câte un berbec gras.

Atunci ghulul cel tânăr o părăsi cu inima bucuroasă pentru ea, întrucât domnița nu-i dovedise taina. Și își luă înfățișarea lui cea frumoasă de la început, și veni să-i aducă un berbec și să-i spună:

— Ține, ia-l și frige-l, Dalal!

Ea îi zise:
— A fost maică-mea pe aici. Nu e vina mea. Și mi-a spus să-ți înfățișez urările ei.
El răspunse:
— Chiar că îmi pare rău că nu m-am grăbit oleacă, spre a o întâlni pe soția credincioasă a socrului meu!
Pe urmă îi spuse:
— Așa-i că ți-ar plăcea s-o vezi și pe mătușa ta, sora mamei tale?
Ea răspunse:
— Oh, da!
El îi zise:
— Bine. Mâine am să ți-o aduc.
Or, a doua zi, când se lumină de ziuă, ghulul ieși, se prefăcu în mătușa domniței Dedal și se duse să bată la poartă. Și Dalal întrebă de la fereastră:
— Cine-i acolo?
El îi zise:
— Deschide, sunt eu, mătușa ta! M-a muncit dorul de tine, și am venit să te văd.
Iar ea coborî și-i deschise poarta. Și ghulul, străvestit în mătușa domniței, o sărută pe Dalal, plânse îndelung și cu un potop de lacrimi, și spuse:
— Aoleu, o, fiică a surorii mele, aoleu, o, ce durere și ce jale!
Iar Dalal întrebă:
— Da de ce? când? cum?
Ea spuse:
— Ai! Ai! Ai!
Ea zise:
— Ce te doare, tușică?
Ea zise:
— Nu mă doare nimic, o, fiică a surorii mele, da mă doare pentru tine! Am aflat că acela cu care te-ai măritat este un ghul.
Ci Dalal răspunse:
— Taci, nu rosti asemenea vorbe, tușică! Soțul meu este fiul unui rege și sultan, așa cum sunt eu fiică de rege și sultan. Bogățiile lui sunt mai mari decât bogățiile tatălui meu. Iar el se asemuie, ca frumusețe, cu steaua Canopus când strălucește peste mare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și șaptea noapte

Urmă:

Pe urmă o pofti să mănânce dintr-un cap de berbec, spre a-i dovedi limpede că la soțul ei se mănâncă berbec și nicidecum fii de-ai lui Adam. Și ghulul plecă, după ce mâncă, mulțumit și bucuros. Și nu pregetă a se întoarce apoi în chipul său de tinerel, cu un berbec pentru Dalal și cu un cap de fiu de-al lui Adam, proaspăt tăiat, pentru sine. Și Dalal îi spuse:

— A fost pe la mine mătușa mea, și îți urează bună pace.
El zise:
— Mărire lui Allah! rudele tale sunt tare de treabă că nu m-au uitat. Da așa-i că ți-e și mai dragă cealaltă mătușa a ta, sora tatălui tău?
Ea spuse:
— O, da!
El spuse:
— Bine. Am să ți-o aduc mâine, și, după aceea, n-ai s-o mai vezi pe niciuna dintre rudele tale, întrucât mi-e teamă de limba lor!
Și, a doua zi, se înfățișă domniței Dalal în chip de mătușă a ei, soră a tatălui domniței. Și, după salamalekurile și sărutările de-o parte și de cealaltă, mătușa plânse din belșug, și suspină, și grăi:
— Ce prăpăd și ce jale pe capul nostru și pe capul tău, o, fiică a fratelui meu! Am auzit că cel cu care te-ai măritat este un ghul. Spune-mi adevărat, fata mea, pe harurile stăpânului nostru Mohammed – asupra-i fie rugăciunea și pacea!
Atunci Dalal nu putu să țină mai mult taina care o înăbușea, și spuse în șoaptă, tremurând:
— Taci tu, mătușă! taci, ori are să vină el și să ne facă să ni se amestece lungimea cu lățimea! Închipuiește-ți că îmi aduce niște capete de adamiți; și, întrucât eu nu le vreau, le mănâncă singur. Ah, tare mă tem că are să mă mănânce și pe mine în curând.
Or, de cum rosti Dalal vorbele acestea, mătușa își și luă înfățișarea ei cea adevărată, se făcu un ghul cu chip înfricoșător care începu să clănțăne din dinți. Și Dalal, la vederea lui, fu cuprinsă de spaima cea galbenă și de tremurici. Iar el îi spuse, fără a se sinchisi:
— Care va să zică așa, îmi dai numaidecât în vileag taina, Dalal?
Iar ea se aruncă la picioarele lui și îi spuse:
— Mă pun sub ocrotirea ta, iartă-mă de data aceasta!
El îi zise:
— Da tu m-ai cruțat față de mătușa ta? Și mi-ai ocrotit cinstea? Nu! Nu pot să te cruț. De unde să încep să te mănânc?
Ea îi răspunse:
— Dacă chiar trebuie numaidecât să mă mănânci, asta-i pentru că așa mi-a fost ursita. Da astăzi sunt murdară, iar gustul cărnii mele are să fie rău în gura ta. Așa că ar fi mai bine să mă duc mai întâi la hammam, ca să mă spăl, anume pentru tine. Și, când am să ies de la scaldă, am să fiu albă și dulce. Și mireasma cărnii mele are să fie desfătătoare în gura ta. Și ai să poți atunci să mă mănânci, începând de unde vei vrea.
Și ghulul răspunse:
— Asta așa-i, o, Dalal!
Și, pe clipă pe dată, îi și aduse un lighean mare pentru spălat și niște rufe pentru hammam. Pe urmă se duse să caute un ghul, prieten de-al lui, pe care îl preschimbă într-un măgar, iar el însuși se prefăcu într-un asinar. Și o puse pe Dalal călare pe asin, și ieși cu ea pe drumul dinspre hammamul din cel dintâi sat, purtând ligheanul de spălat pe capul său.
Și, ajungând la hammam, îi spuse femeii ce sta de pază:
— Iacătă pentru tine în dar trei dinari de aur ca să-i rostuiești o scaldă bună acestei jupâneșițe, fiică de rege. Și să mi-o aduci îndărăt precum ți-o încredințez.
Și o dete pe Dalal în seama paznicei, și ieși și șezu jos afară, dinaintea ușii de la hammam.
Iar Dalal intră în sala dintâi a hammamului, care era sala de așteptare,

și șezu pe o laviță de marmură, singurică și tristă, lângă ligheanul ei de aur și lângă legătura cu haine scumpe, în vreme ce toate fetele cele tinerele intrau la scaldă, și se spălau, și se lăsau frământate de băieșițe, și ieșeau vesele și glumind între ele. Iar Dalal, departe de a fi mulțumită, cum erau celelalte, plângea mocnit în colțul ei. Iar fetele veniră la ea, într-un sfârșit, și îi spuseră, fiecare:

— Ce ai tu, sora noastră, și pentru ce plângi? Ridică-te, mai bine, dezbracă-te și scaldă-te cu noi.

Ci ea le răspunse, după ce le mulțumi:

— Au poate scalda să spele grijile? Poate ea să vindece necazurile cele fără de leac?

Și adăugă:

— Mai e vreme destulă pentru a coborî la scaldă.

Estimp, o bătrână precupeață de semințe de dovleac și de alune prăjite intră în hammam, ducând pe cap blidul ei cu semințe și cu alune prăjite. Și fetele cumpărară de la ea, care pentru un piastru, care pentru o jumătate de piastru, care pentru doi piaștri. Și, la urmă, întristata de Dalal, vroind și ea să se desfete oleacă cu alune și cu semințe, o chemă pe precupeața cea bătrână și îi spuse:

— Vino, o, mătușă, și dă-mi niște semințe numai de un piastru obișnuit.

Iar vânzătoarea veni lângă ea și șezu jos și umplu cu semințe măsura de corn, pentru un piastru. Și Dalal, în loc să-i dea un piastru, îi puse în mână salba ei de mărgăritare, zicându-i:

— Mătușă, ia asta pentru copiii tăi.

Și, cum precupeața se topea în mulțumiri și în sărutări de mână, Dalal îi spuse:

— Ai vrea să-mi dai blidul tău cu semințe, și hainele rupte pe care le porți, și să iei de la mine, în schimbul lor, ligheanul acesta de aur, giuvaerurile mele, hainele mele și legătura aceasta de rufe scumpe?

Și precupeața cea bătrână, neputând să creadă în atâta mărinimie, răspunse:

— Pentru ce, fata mea, îți râzi de mine, care sunt săracă?

Iar Dalal îi spuse:

— Vorbele pe care ți le spun sunt curate, maică bătrână a mea!

Atunci bătrână își scoase zdrențele și i le dete. Iar Dalal se îmbrăcă degrabă, puse blidul cu semințe pe cap, se învălui într-o cârpă albastră, își înnegri mâinile cu noroiul de pe podeaua de la hammam, și ieși pe ușa la care ședea soțul ei ghulul. Și, cuprinsă din creștet până în talpă de o spaimă rece, trecu pe dinaintea lui, strigând cu glas tremurat: „Semințe coapte care omoară vremea! Alune prăjite care veselesc inima!” – așa cum fac vânzătoarele de semințe.

Or, când ea ajunse destul de departe, ghulul, care nu o băgase de seamă, îi simți mireasma, cu nasul lui de ghul, și își zise: „Cum este cu putință ca mireasma domniței Dalal să fie asupra acestei bătrâne precupețe de semințe? Pe Allah, ia să văd cam ce treabă poate să fie!” Și strigă:

— Hei, vânzătoare de semințe! hei, niște alune!

Ci, întrucât vânzătoarea nu-și întoarse capul, ghulul își zise: „Mai bine-i să mă duc să văd ce e la hammam!” Și se duse s-o întrebe pe paznică:

— De ce zăbovește să iasă jupâneșița pe care ți-am încredințat-o?

Ea răspunse:

— Numaidecât are să iasă, laolaltă cu celelalte jupâneșițe, care nu pleacă decât spre seară, prinse cum sunt cu depăratul, cu zugrăvirea cu hennea a degetelor, cu înmiresmatul și cu pieptănatul cosițelor.

Și ghulul se liniști și se duse să stea la poartă. Și așteptă acolo până ce toate femeile ieșiră din hammam. Și străjera de la ușă ieși cea mai de pe urmă, și închise hammamul. Și ghulul îi zise:

— Hei, ce faci? Ce, o încui acolo și pe jupâneșița pe care ți-am încredințat-o?

Ea spuse:

— Nu mai este nimeni în hammam, afară de vânzătoarea cea bătrână de semințe, pe care o lăsăm în toate serile să doarmă în hammam, din pricină că nu are adăpost.

Iar ghulul o luă pe străjeră de gât, și o zgâlțâi, și era mai-mai s-o sugrume. Și îi strigă:

— O, codoașo, tu ești răspunzătoare pentru domniță! Și de la tine am a o cere!

Ea răspunse:

— Eu sunt paznică de haine și de papuci, nu sunt paznică de femei.

Și, întrucât ghulul o strângea rău de gât, începu să țipe:

— O, musulmanilor, ajutor!

Și căpcăunul începu s-o bată, pe când din toate părțile dădeau fuga oamenii din mahala. Iar el striga:

— De-ar fi ea și pe cea de a șaptea planetă, trebuie să mi-o dai îndărăt, o, tartoriță de târfe bătrâne!

Și-așa cu străjera de la hammam și cu negustătoreasa de semințe cea bătrână.

Ci, estimp, Dalal, iacătă! Odată ce se văzu ieșită din hammam și izbuti să înșele ochiul ghulului, merse mai departe, spre a se întoarce în țara ei. Iar când se depărtă de cetate la o depărtare destul de mare, găsi un izvor de apă unde se spălă pe mâini, pe obraz și pe picioare, și-apoi porni înspre o așezare ce se înălța în preajmă, și care era palatul unui rege.

Și șezu pe lângă zidul palatului. Iar roaba arăpoaică, abătându-se pe acolo pentru o treabă, o văzu și se duse să-i spună stăpâne-si:

— O, stăpâna mea, de n-ar fi frica și spaima pe care le am de tine, ți-aș spune, fără teamă că aș minți, că acolo jos se află o femeie mai frumoasă decât tine.

Ea răspunse:

— Bine. Du-te și spune-i să urce aici!

Și arăpoaica se duse jos și-i spuse:

— Hai să vorbești cu stăpâna mea, care te cheamă.

Ci Dalal răspunse:

— Au nu carecumva, din vreo întâmplare, mama mea o fi vreo roabă arăpoaică, ori tatăl meu vreun arap, ca să merg alături de robi?

Și arăpoaica se duse și spuse stăpâne-si ce-i zisese Dalal. Atunci stăpâna trimise o roabă albă, poruncindu-i:

— Du-te tu și cheam-o pe femeia de jos.

Iar roaba albă coborî și îi spuse domniței Dalal:

— Vino, o, domnia ta, să vorbești cu stăpâna mea.

Ci Dalal îi răspunse:

— Nu sunt roabă albă și nici fiică de robi, ca să merg cu o roabă albă.

Și roaba se duse să-i spună stăpâne-si ce-i zisese Dalal. Atunci sultana îl chemă pe fiul ei, copilul regelui, și îi zise:

— Coboară tu atunci și adu-o pe femeia de jos.

Iar tânărul beizadea, care, ca frumusețe, era asemenea stelei Canopus când strălucește peste mare, coborî la tinerică și îi zise:

— O, domniță, aibi bunătatea de a urca la harem, la regină, mama mea.

Iar Dalal, de data aceasta, răspunse:
— Am să urc cu tine, întrucât ești fiu de rege și de sultan, așa cum sunt eu fiică de rege și de sultan.
Și urcă scările înaintea lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și opta noapte

Urmă:

Or, de îndată ce beizadeaua o văzu pe Dalal suind scările, în frumusețea ei, dragostea pentru ea îi și coborî în inimă. Precum și Dalal tresări în sufletul ei de frumusețea tânărului beizadea. Și, la rându-i, doamna, soția regelui, când o văzu pe Dalal, își zise în sine: „Vorbele roabei sunt drepte. Cu adevărat este mai frumoasă decât mine.”
Încât, după salamalekuri și temenele, fiul regelui îi spuse maică-si:
— Aș vrea să mă însor cu ea, întrucât e limpede că este o domniță de sânge de regi.
Iar mama îi spuse:
— Este treaba ta, fiul meu. Trebuie să știi ceea ce faci.
Și tânărul cocon chemă cadiul și, pe clipă pe dată, îl puse să scrie senetul de căsătorie, și prăznui nunta cu Dalal. Și intră în odaia miresii.
Da ce i s-a întâmplat ghulului în vremea aceasta? Iacătă.
Chiar în ziua când se prăznuia nunta, un om care mâna un berbec mare și alb veni să-i spună regelui, tatăl beizadelei:
— O, doamne al meu, sunt un dijmaș de-al tău, și îți aduc în dar, cu prilejul acestei nunți, un berbec voinic și alb, pe care l-am îngrășat. Da se cade să legăm berbecul la ușa haremului, întrucât s-a născut și a fost crescut printre femei și, dacă l-ai lăsa jos afară, ar behăi toată noaptea și n-ar mai lăsa pe nimenea să doarmă.
Iar regele zise:
— Bine, este primit.
Și-i dete un caftan strălucit dijmașului, care plecă în calea sa.
Iar regele dete berbecul cel alb în seama agăi de la harem, spunându-i:
— Urcă și leagă berbecul acesta la ușa de la harem, întrucât nu are tihnă decât între femei!
Or, când veni noaptea bucuriei, și când fiul regelui intră în odaia miresei, și când, după ce făcu ceea ce avea de făcut, adormi alături de Dalal, berbecul cel alb își rupse frânghia și intră în odaie. Și o luă pe Dalal și ieși cu ea în curte. Și îi spuse, fără a se mânia:
— Ia spune-mi, Dalal, mi-ai mai lăsat tu vreun strop de cinste?
Ea îi spuse:
— Mă pun sub ocrotirea ta! Să nu mă mănânci!
El îi zise:
— De data aceasta nu mai ține!
Atunci ea zise:
— Așteaptă, până a mă mânca, să intru oleacă la umblătorile din curte,

pentru o nevoie.
Iar ghulul zise:
— Bine.
Și o duse la umblători, și rămase s-o vegheze la ușă, așteptând ca ea să isprăvească.
Or, de cum se văzu înlăuntru la umblători, Dalal își ridică amândouă mâinile și grăi:
— O, Doamnă a noastră, Zeinab, fiică a Prorocului nostru cel binecuvântat, o, tu cea care mântui de la rău, vino-mi într-ajutor!
Și preasfânta îi trimise numaidecât o soață de-a ei, dintre fiicele de ginni, care despică zidul și o întrebă pe Dalal:
— Ce dorești, Dalal?
Ea răspunse:
— Ghulul este la ușă, și are să mă mănânce de îndată ce am să ies.
Ea spuse:
— Dacă te scap de el, mă lași să te sărut o dată?
Ea spuse:
— Da.
Atunci gennia preacuratei Sett Zeinab crăpă zidul dinspre curte și se repezi năprasnic asupra ghulului, și îl izbi cu piciorul drept în boașe. Și ghulul se prăbuși mort întru totul.
Atunci gennia se întoarse la umblători și o luă pe Dalal de mână și îi arătă berbecul cel alb întins pe jos fără suflare. Pe urmă, îl târâră afară din curte și îl aruncară în șanț. Și iacă-așa cu el, gata!
Iar gennia o sărută pe Dalal o dată pe obraz, și-i zise:
— Acum, o, Dalal, vreau să-ți cer să-mi faci un bine.
Ea răspunse:
— La poruncile tale, dulceața mea.
Ea spuse:
— Vreau să vii cu mine, numai pentru un ceas, la Marea de Smarald!
Ea răspunse:
— Bine. Da de ce?
Iar gennia răspunse:
— Fiul meu este bolnav, iar hakimul nostru a spus că nu are sa se vindece decât dacă bea o strachină cu apă din Marea de Smarald. Or, nimeni nu poate să umplă o strachină cu apă din Marea de Smarald, fără numai o fiică de oameni. Iar eu mă folosesc de prilejul venirii la tine spre a-ți cere binele acesta.
Și Dalal răspunse:
— Pe capul și pe ochii mei, numai să fiu îndărăt aici înainte de a se trezi soțul meu.
Ea spuse:
— De bună seamă.
Și o puse să încalece pe umerii săi, și o duse pe tărâmul Mării de Smarald. Și îi dete o strachină de aur. Și Dalal umplu strachina cu apa aceea minunată. Dar, când o scoase, o undă de apă îi udă mâna, care, numaidecât, se făcu verde ca trifoiul. După care gennia o luă iarăși pe Dalal călare pe umerii săi și o duse îndărăt în odaia de nuntă, lângă beizadea. Și iacă-așa cu soața preacuratei Sett Zeinab – asupra-i fie rugăciunea, și pacea!
Or, Marea de Smarald are un cantaragiu care vine s-o cântărească în fiecare dimineață, spre a vedea dacă a furat cineva din ea ori ba. Și răspunde de treaba aceasta. Și, în dimineața aceea, cantaragiul o cântări și

o măsură, și găsi lipsă o strachină, întocmai. Și se întrebă: „Cine dară să fie făptașul furtișagului? Am să dau fuga să-l caut, pe toate drumurile, până ce am să-l găsesc. Căci, de-o avea pe mână vreun semn de la Marea de Smarald, am să-l duc la sultanul nostru, care o să știe ce va avea de făcut cu el.”

Și-așa că luă niște brățări de sticlă și niște inele, și le puse pe o tabla pe care și-o așeză pe creștetul capului. Și începu să bată drumurile, pe tot pământul, pe sub ferestrele palatelor de regi, strigând: „Brățări de sticlă, o, domnițelor! Inele de smarald, o, fetelor!”

Și străbătu astfel țară după țară, fără a da peste stăpână mânei celei verzi, până ce ajunse sub ferestrele saraiului în care se afla Dalal. Și acolo începu iar să strige: „Brățări de sticlă, o, domnițelor! Inele de smarald, o, fetelor!” Și Dalal, care sta la fereastră, văzu pe tabla brățările și inelele, care îi plăcură. Și-i spuse negutătorului:

— O, negutătorule, așteaptă să cobor ca să le încerc pe mâna mea.

Și coborî la negutător, care era cantaragiul Mării de Smarald, și întinse mâna stângă, spunând:

— Încearcă-mi niște inele și niște brățări, dintre cele ce le ai tu mai frumoase.

Ci vânzătorul se minună, zicând:

— Cum de nu îți este rușine, o, domniță, să-mi întinzi mâna stângă? Eu nu fac încercările decât pe mâna dreaptă.

Și Dalal, tare nevenindu-i la îndemână să-i arate mâna dreaptă, care era verde ca trifoiul, îi spuse:

— Mâna mea dreaptă este bolnavă.

El îi zise:

— Și ce dacă? Eu nu vreau decât s-o văd cu ochii mei, și am să știu măsura.

Și Dalal îi arătă mâna.

Or, de cum văzu mâna domniței Dalal, care avea semnul verde, cantaragiul Mării de Smarald știu că ea luase strachina de apă. Și o și înșfăcă în brațe și o duse la sultanul Mării de Smarald. Și i-o dete în seamă, zicând:

— Ea a prădat o strachină din apa ta, o, rege al Mării. Și tu știi ce ai de făcut cu ea.

Și sultanul Mării de Smarald se uită la Dalal cu mânie. Ci, de cum îi căzură ochii asupra ei, rămase tulburat de frumusețea sa și îi zise:

— O, copilo, vreau să întocmesc senetul de căsătorie cu tine.

Ea îi spuse:

— Ce păcat că sunt măritată, prin legătură legiuită, cu un tinerel asemenea la frumusețe cu steaua Canopus când strălucește peste mare.

Atunci el îi spuse:

— Și nu ai vreo soră care să-ți semene, ori vreo fiică?…

Ea spuse:

— Am o fată care, de astăzi, a ajuns la vârsta măritișului, întrucât a împlinit zece ani și care seamănă la frumusețe cu tatăl ei.

El spuse:

— Bine.

Și îl chemă pe cantaragiul Mării de Smarald și îi zise:

— Du-o pe stăpâna ta în locul de unde ai luat-o.

Și cantaragiul o luă pe umeri. Iar sultanul Mării de Smarald plecă odată cu ei, ținând-o pe Dalal de mână.

Și intrară în palatul regelui, și sultanul veni după Dalal până la soțul ei,

și îi zise, când se cunoscură:

— Cer să leg cumetrie cu tine, prin fiica ta.

El îi zise:

— Bine, hotărăște zestrea pe care ai să mi-o dai pentru ea.

Și sultanul Mării de Smarald spuse!

— Zestrea pe care am să ți-o dau pentru ea va fi de patruzeci de cămile încărcată cu smaralde și cu hiacinturi.

Și legătura se încheie. Și se prăznui nunta sultanului Mării de Smarald cu fata domniței Dalal și a crăișorului cel frumos ca steaua Canopus. Și trăiră cu toții împreună, în desăvârșită înțelegere. Și mărire lui Allah, în toată împrejurarea!

După ce ispravnicul de agie Gamal Al-Din istorisi această poveste, sultanul Baîbars, fără a-i da răgaz să se întoarcă la locul său, îi zise:

— Pe Allah, ya Gamal Al-Din, aceasta-i cea mai frumoasă poveste pe care am auzit-o vreodată!

Iar el răspunse:

— Așa să fie, acuma când a fost îndrăgită de stăpânul nostru!

Și se întoarse în rând. Atunci păși înainte un al șaptelea, pe care îl chema ispravnicul Fakr Al-Din; și sărută pământul dintre mâinile sultanului Baîbars, și grăi:

— Eu, o, emire și rege al nostru, am să-ți spun o pățanie care mi s-a întâmplat chiar mie, și care nu are altă însușire decât aceea de a fi scurtă. Iacăt-o.

Povestea istorisită de către cel de al șaptelea ispravnic de agie

Într-o zi ca toate zilele, în satul în care mă aflam pe atunci, un hoț de arab veni noaptea la casa unui gospodar să fure un sac de grâu. Ci oamenii din gospodărie îl auziră și mă chemară cu glasuri amarnice, strigând: „Hoțul! hoțul!” Da procletul nostru izbuti să se ascundă atâta de bine încât, cu toate căutările noastre, nu izbutirăm să-l oblicim. Și, cum luasem calea îndărăt spre poartă ca să plec, trecui pe lângă o grămadă mare de grâu din curte. Și, în vârful grămezii de grâu, era un lighean de aramă ce slujea la măsurat. Și deodată auzii o vântuitură năprasnică stârnită în grămada de grâu. Și văzui totodată ligheanul de aramă aruncat în sus la cinci picioare înălțime. Eu atunci, în pofida uimirii mele, mă repezii să scotocesc în grămada de grâu și dedei acolo peste arabul care se ascunsese în ea, cu fundul întors în sus. Și, după ce îl înșfăcai și îl legai belci, îl întrebai ce-a fost cu zgomotul ciudat care mi-a dezvăluit unde se afla.

Iar el îmi răspunse:

— A fost cu voia mea, o, doamne al meu!

Iar eu îi răspunsei:,

— Bătu-te-ar Allah! Și izgonit fie Cel-viclean! Pentru ce să te vânturești așa spre paguba ta?

Și el îmi răspunse:

— Dreptu-i ya sidi, am lucrat spre paguba mea, asta-i limpede. Da am făcut-o anume întru folosul tău.

Iar eu îl întrebai:

— Cum așa, o, pui de lele? și-apoi de când o vântuitură, fie ea și de mărimea acesteia, a slujit întru folosul cuiva pe pământ?

Iar el răspunse:

— Nu mă ocări, o, ispravnice! Eu nu m-am vânturit decât spre a te cruța de osteneala căutărilor prea îndelungate, și de truda de a bate zadarnic cetatea și câmpurile pe urmele mele. Mă rog, așadar, să-mi răspunzi la bine cu bine, întrucât ești fiu de oameni de bine!

Eu atunci, o, doamne al meu, nu am putut să nu cinstesc atare judecată. Și i-am dat drumul.

Și aceasta-i pățania mea!

Și, după ce ascultă snoava ispravnicului Fakr Al-Din, sultanul Baîbars îi zise:

— Hei uallah! bunăvoința ta a fost la locul ei!

Pe urmă, cum Fakr Al-Din se și întorsese la locul său; un al optulea păși înainte, pe care îl chema Nizam Al-Din. Și grăi:

— Ceea ce am să-ți povestesc eu nu are nimic asemenea, nici de aproape, nici de departe, cu cele ce ai ascultat până acum, o, stăpâne al nostru sultane!

Și Baîbars îl întrebă:

— Este ceva văzut ori ceva auzit?

El spuse:

— Nu, pe Allah, o, stăpâne al meu, este ceva ce eu numai am auzit.

Iacătă!

Și spuse:

Povestea istorisită de către cel de al optulea ispravnic de agie

A fost odată un cântăreț din clarinet, care cânta și el pe unde putea. Și era însurat cu o muiere. Și muierea rămase însărcinată, din ostenelile lui, și, cu ajutorul lui Allah, născu un băiat. Ci clarinetistul nu avea niciun bănuț în casa lui, nici spre a o plăti pe moașă, nici spre a-i cumpăra ceva soției sale, lăuza. Și, nemaiștiind ce să facă, plecă amărât, spunându-i nevesti-si:

— Am să mă duc pe drumul lui Allah, să cerșesc doi bănuți de aramă de la oamenii miloși; și un bănuț am să i-l dau ca plată moașei, iar pe celălalt, tot ca plată, negutătorului de găini, ca să-ți cumpăr o găină, cu care să te hrănești în zilele lăuziei tale.

Și ieși, așadar, din casă. Și, cum străbătea un câmp; dete peste o găină aciuiată pe un dâmb. Și se apropie încetișor de găină, și o prinse mai înainte ca ea să aibă vreme de a fugi. Și sub ea găsi un ou ouat proaspăt. Și îl puse în sân, zicând: „Binecuvântarea a pogorât astăzi. Este taman ceea ce-mi trebuia; și nu mai am de ce mă duce să cerșesc. Întrucât am să-i dau găina fiicei socrului meu, după ce am s-o frig, în ziua aceasta a ușurării ei; și am să vând oul pe un bănuț de aramă, pe care am să-l dau ca plată moașei.” Și, cu gândul acesta, plecă la sukul de ouă.

Or, când trecu prin sukul argintarilor și al giuvaergiilor, se întâlni cu un giuvaergiu evreu pe care îl cunoștea și care îl întrebă:

— Ce duci acolo?

El răspunse:

— O găină cu oul ei!

El îi zise:

— Ia dă să văd?

Și clarinetistul îi arătă giuvaergiului găina și oul. Iar giuvaergiul îl întrebă:

— Vrei să vinzi oul?

El răspunse:

— Da!

El spuse:

— Cu cât?

El răspunse:

— Spune tu întâi!

Giuvaergiul spuse:

— Ți-l cumpăr pe zece dinari de aur! Nu prețuiește mai mult!

Iar săracul zise, gândind că giuvaergiul își bate joc de el:

— Îți bați joc de mine pentru că sunt sărac; știi bine că nu acesta îi este prețul.

Iar giuvaergiul gândi că îi cere mai mult, și îi zise:

— Îți dau, ca ultim preț, cincisprezece dinari!

El răspunse:

— Allah vede!

Atunci giuvaergiul îi spuse:

— Iacătă douăzeci de dinari de aur noi! Îi iei ori nu-i iei?

Atunci clarinetistul, văzând că târguiala era adevărată, îi dete oul, pe douăzeci de dinari de aur, și zori să-i arate spatele. Ci giuvaergiul dete fuga după el și îl întrebă:

— Ai multe ouă de-acestea acasă?

El răspunse:

— Am să-ți aduc unul mâine după ce are să-l facă găina, și tot la prețul de-acum. Da, dacă ar fi altcineva în locul tău, nu i l-aș vinde nici cu treizeci de dinari de aur!

Iar giuvaergiul zise:

— Arată-mi unde-i casa ta; și, în fiecare zi, am să vin să iau oul, fără ca tu să te mai ostenești; și am să-ți dau cei douăzeci de dinari.

Iar clarinetistul îi arătă casa, și dete fuga apoi să cumpere o altă găină în locul ouătoarei aceleia, și se duse s-o dea la fript pentru nevastă-sa. Și o răsplăti din belșug pe moașă pentru ostenelile ei.

Și, a doua zi, îi spuse nevesti-si:

— O, fiică a socrului meu, să nu carecumva să tai găina cea neagră care se află în cuhnie. Ea-i binecuvântarea casei…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute patruzeci și noua noapte

Urmă:

…Ea ne ouă niște ouă care prețuiesc, fiecare, la prețul zilei, douăzeci de dinari de aur. Și giuvaergiul cutare ni le cumpără la prețul acesta!

Și chiar că giuvaergiul începu să vină în fiecare zi să ia oul proaspăt ouat, plătind, peșin, douăzeci de dinari de aur. Iar clarinetistul nu zăbovi a răzbate la o bunăstare aleasă, și a-și deschide o prăvălie frumoasă de negutător în suk.

Iar când fiul său, cel care se născuse în ziua găsirii găinii, fu destul de mare pentru a putea să meargă la școală, clarinetistul de odinioară puse să se zidească pe cheltuiala sa o școală frumoasă, și îi strânse acolo pe copiii săraci, ca să învețe a citi și a scrie împreună cu fiul său. Și găsi pentru ei toți un dascăl de școală strălucit, care știa *Coranul* ca pe apă, și care putea să li-l spună pe dinafară, chiar începând de la cuvântul cel mai de la urmă spre a ajunge la cei dintâi.

După care clarinetistul se hotărî să plece în hagialâc la Hedjaz, și îi spuse nevesti-si:

— Ia bine seama să nu-și râdă giuvaergiul de tine și să-ți ia găina!

Pe urmă plecă cu o caravană de la Mecca.

Or, la o vreme după plecarea clarinetistului de odinioară, giuvaergiul îi spuse într-o zi femeii:

— Am să-ți dau o ladă plină cu aur. Da-mi dai găina în schimb?

Ea răspunse:

— Cum să ți-o dau, bre omule? Soțul meu, înainte de a pleca, m-a sfătuit stăruitor să nu-ți dau decât ouăle.

El spuse:

— Dacă s-o supăra, tu nu ai nicio vină. Iau răspunderea asupra mea, iar el n-are decât să mă tragă la răspundere pe mine, care mă aflu în prăvălia mea din inima sukului.

Și îi deschise lada și îi arătă aurul din ea. Iar muierea se bucură să aibă atâta aur deodată, și-i dete giuvaergiului găina. Iar el o luă și o omorî pe dată, și-i spuse femeii:

— Curăț-o și frige-o; am să vin s-o iau. Da dacă o lipsi o bucățică din ea, ca s-o scot îndărăt am să-i spintec pântecele aceluia care ar mânca-o.

Și plecă.

Or, la ceasul amiezii, fiul clarinetistului se întoarse de la școală. Și o văzu pe maică-sa că scoate găina din cratiță și o punea pe o tavă de farfuriu și o coperea cu un ștergar de muselină. Și sufletul lui de școlar pofti numaidecât să mănânce o bucățică din găina aceea ispititoare. Și îi spuse maică-si:

— Dă-mi și mie o bucată, mamă.

Ea îi spuse:

— Taci tu! da ce, e a noastră?

Pe urmă, când femeia ieși o clipită din odaie, băiatul ridică ștergarul de muselină și, dintr-o mușcătură, rupse târtița găinii și o înfulecă fierbinte încă. Iar una dintre roabe îl văzu și îi zise:

— O, stăpâne al meu, ce nenorocire și ce năpastă fără de izbăvire! Fugi de acasă, căci giuvaergiul, care are să vină să-și ia găina, are să-ți spintece pântecele ca să scoată din el târtița pe care ai mâncat-o!

Iar băiatul zise:

— Așa-i! Mai bine-i să plec decât să pierd târtița aceasta bună!

Și încălecă pe catârca lui și plecă.

Or, giuvaergiul nu zăbovi a veni să-și ia găina. Și văzu că lipsea târtița. Și o întrebă pe mamă:

— Unde este târtița?

Ea răspunse:

— Pe când am ieșit o clipită din odaie, fiul meu a rupt târtița cu dinții și a înfulecat-o.

Iar giuvaergiul strigă:

— Vai de mine! Am dat tot aurul meu pe târtița aceea. Unde este fiul tău, pușlamaua, ca să-i deschid pântecele și s-o scot?

Ea răspunse:

— A fugit, de frică!

Iar giuvaergiul ieși în grabă mare și porni să-l caute, prin cetăți și prin sate, spunând cum arăta băiatul, până ce dete de el, adormit într-un câmp. Și se apropie încetișor de el, spre a-l ucide, când băiatul, care nu dormea decât cu un ochi, sări din somn. Iar giuvaergiul țipă la el:

— Vino încoace, o, fiu al clarinetei. Cine ți-a spus să mănânci târtița? Eu am plătit pentru ea o ladă plină cu aur, și m-am învoit cu maică-ta. Iar acuma învoiala are să se împlinească prin moartea ta!

Ci băiatul, fără a se tulbura, îi răspunse:

— Du-te de-aici, o, giuvaergiule! Nu ți-e rușine să bați atâta cale pentru o târtiță de găină? Și nu-i o rușine încă și mai mare a vroi să-mi spinteci pântecele din pricina acelei târtițe?

Ci giuvaergiul răspunse:

— Știu eu ce am de făcut.

Și își trase cuțitul de la brâu pentru a deschide pântecele băiatului. Ci băiatul îl apucă pe afurisit numai cu o mână, și îl săltă, și îl izbi de pământ, unde îi sfărâmă oasele și îi făcu lungimea să i se întrepătrundă cu

lățimea. Iar procletul – afurisit să fie el! – muri la ceasul lui.

Or, băiatul avea să-și dovedească în curând urmările, asupra sa însuși, ale acelei târtițe de găină. Într-adevăr, luă calea îndărăt, spre a se întoarce la maică-sa; ci se rătăci pe drum. Și ajunse într-o cetate unde văzu un palat de rege care avea spânzurate la poartă patruzeci de capete fără unul. Și întrebă oamenii:

— Pentru ce sunt spânzurate capetele acelea?

I se răspunse:

— Regele are o fată tare vitează la lupta în meidan. Cel care va îndrăzni și o va birui, o va lua de soție; iar celui care nu o va birui, i se va reteza capul.

Atunci băiatul intră fără a șovăi la rege și îi spuse:

— Vreau să cobor pe meidan cu fiica ta, ca să-mi măsor puterile cu ea.

Și regele îi răspunse:

— O, copilul meu, crede-mă, du-te de aici! Câți bărbați mai tari decât tine au venit și-au fost biruiți de fata mea! E păcat să te omoare!

La astea, el răspunse:

— Vreau să mă biruiască, să-mi taie capul și să mi-l spânzure la poartă.

Și regele spuse:

— Bine, scrie așa și pune-ți pecetea pe hârtie.

Iar băiatul scrise și pecetlui.

În vremea aceasta, se așternu un chilim în curtea de dinăuntru, iar fata și băiatul coborâră pe meidan, și se prinseră unul pe altul pe după mijlocul trupului, și își puseră umerii unul într-altul. Și luptară amândoi minunat. Și ba flăcăul o lua și o răsturna la pământ, ba fata se ridica, întocmai ca un șarpe, și îl răsturna pe el la rându-i. Și tot așa mai departe urmară a se răsturna ba el pe ea, ba ea pe el, vreme de două ceasuri de luptă, fără ca vreunul dintre ei să izbutească a-l face pe potrivnic să atingă pământul cu umărul. Atunci regele se supără văzând-o pe fiică-sa, de data aceasta, că nu se dovedește mai voinică. Și grăi:

— Ajunge pentru astăzi. Ci mâine aveți să mai coborâți încă o dată pe meidan, pentru luptă.

Pe urmă regele îi despărți, se întoarse în iatacurile sale, chemă hakimii de la palat și le zise:

— În noaptea aceasta să-i dați băiatului care a luptat cu fata mea să răsufle în somn niște bang adormitor; și, când bangul are să-și împlinească rostul, voi să-i cercetați trupul băiatului spre a vedea de nu poartă asupra lui vreun talisman care îl face atâta de puternic. Întrucât chiar că dintre toți vitejii cei voinici din lume, fata mea i-a biruit pe cei mai tari și i-a făcut să muște pământul pe patruzeci fără unul dintre ei. Și-atunci cum de n-a putut să-l doboare pe un copilandru ca acesta? Așa încât trebuie să fie vreo pricină tainică, și pricina trebuie s-o dezvăluiți voi. Altminteri, meșteșugul vostru mi se va dovedi zadarnic, iar ajutorul vostru mi se va arăta fără de volnicie, și am să vă izgonesc din palatul și din cetatea mea!

Încât, când se lăsă noaptea și când băiatul adormi, hakimii se duseră să-i dea să răsufle bangul cel adormitor, și îl adormiră adânc. Și îi cercetară trupul, bucățică cu bucățică, ciocănindu-l cum se ciocănesc urcioarele și, într-un sfârșit, găsiră înlăuntrul pieptului lui, învăluită în măruntaie, târtița găinii. Și își aduseră foarfecele și sculele, făcură o tăietură și scoaseră târtița găinii din pieptul băiatului. Pe urmă îi cusură la loc pieptul, îl stropiră cu oțet tare, și îl aduseră în starea în care fusese.

Or, dimineața, băiatul se trezi din somnul cel rău și își simți pieptul ostenit, și el însuși nu mai avea vârtoșia de mai înainte. Căci puterile i se

duseseră odată cu târtița găinii, care avea însușirea de a-l face de nebiruit pe cel care o mâncase. Și, văzându-se acuma mai slab, nu vroi să se primejduiască a încerca o înfruntare amarnică, și fugi, de frică să nu-l înfrângă și să-l omoare fata cea luptătoare.

Și, slobozindu-și picioarele în vânt, nu se opri din fugă până ce nu ajunse dincolo de vederea palatului și a cetății. Și dete peste trei inși care se certau între ei. Și îi întrebă:

— De ce vă certați?

Ei răspunseră:

— Pe un lucru!

El le spuse:

— Un lucru? Ce lucru?

Ei răspunseră:

— Avem chilimul acesta de colea. Dacă se așază pe el cineva, și îl lovește cu varga aceasta, și îi cere să meargă fie până și pe vârful muntelui Kaf, chilimul îl duce acolo cât ai clipi din ochi. Iar noi acum ne omorâm pentru chilimul acesta!

El le zise:

— În loc să vă omorâți între voi pentru chilimul zburător, mai bine luați-mă pe mine ca judecător, și am să vă judec fără părtinire.

Iar ei răspunseră:

— Fii-ne judecător în pricina noastră.

El le spuse:

— Întindeți chilimul pe pământ, ca să-l văd cât este de lung și de lat.

Și se așeză în mijlocul chilimului și le spuse:

— Am să arunc o piatră din toate puterile mele, iar voi să fugiți după ea tustrei. Și acela care are s-o ajungă cel dintâi va căpăta chilimul zburător.

Ei îi spuseră:

— Bine.

Băiatul atunci luă o piatră și o azvârli; iar cei trei o luară la fugă după ea. Și, pe când ei fugeau, el lovi chilimul cu varga, spunându-i:

— Du-mă drept în mijlocul curții de la palatul regelui cutare!

Și chilimul îndeplini porunca, pe clipă pe dată, și îl lăsă pe fiul clarinetei în curtea palatului cu pricina, acolo unde de obicei aveau loc luptele domniței.

Și băiatul strigă:

— Iată luptătorul! Să vină învingătorul său!

Și fata coborî, de față cu toată lumea, în mijlocul curții, și veni pe chilim dinaintea băiatului. Și numaidecât băiatul lovi chilimul cu varga, spunând: „Zboară cu noi până pe vârful muntelui Kaf”. Și chilimul se ridică în slăvi, spre uluirea tuturora, și, în mai puțină vreme decât ar trebui pentru a închide un ochi și a-l deschide iar, îi și lăsă pe vârful muntelui Kaf.

Atunci băiatul îi spuse fetei:

— Cine este acuma biruitorul? Este cea care mi-a răpit din piept târtița de găină, ori cel care a răpit-o pe fata regelui din mijlocul palatului ei?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Urmă:

Ea răspunse:

— Mă pun sub ocrotirea ta! Iartă-mă! Și, dacă vrei să mă duci îndărăt în saraiul tatălui meu, am să mă mărit cu tine, spunând: „Acesta m-a biruit”. Și am să le poruncesc hakimilor să pună îndărăt în pieptul tău târtița găinii.

El zise:

— Bine. Da o zicală spune: „Bate fierul cât e cald!” Iar eu vreau să fac cu tine ceea ce știi, până a nu te duce.

Ea spuse:

— Bine.

Atunci el o luă și se culcă lângă ea și, găsind-o cum se cuvine, se pregăti să bată fierul unde trebuia, câtă vreme era cald. Ci deodată fata îi aldui o lovitură de picior care îl aruncă de-a dura hăt dincolo de chilim. Și, lovind chilimul cu varga, spuse: „Zboară, o, chilimule, și du-mă în palatul tatălui meu!” Și chilimul, tot atunci, își și luă zborul cu ea și o duse la sarai.

Iar fiul clarinetistului rămase singur pe vârful muntelui, primejduit să moară de foame și de sete, fără ca baremi vreo furnică să-i mai poată da de urmă. Și purcese să coboare din munte, mușcându-și mâinile de ciudă. Și coborî așa vreme de o zi și o noapte fără a se opri, și ajunse, spre ziuă, la mijlocul muntelui. Și, spre norocul lui, găsi acolo doi curmali care se frângeau sub povara lor de curmale coapte.

Or, unul dintre curmali avea curmale roșii, iar celălalt curmale galbene. Și băiatul se repezi să culeagă câte o creangă din fiecare soi. Și, cum îi plăceau mai mult cele galbene, începu să mănânce cu poftă una dintre acele curmale galbene. Ci deodată simți o mâncărime la cap; și își duse mâna la cap, la locul unde simțea mâncărimea, și pipăi un corn care îi creștea din cap cu mare iuțeală, și care se răsucea împrejurul curmalului. Și degeaba se zbătu el mult și bine ca să scape, că rămase priponit de curmal cu cornul său. Atunci își zise: „Moarte pentru moarte! Mai bine-i, până una alta. Să-mi stâmpăr foamea, și pe urmă să mor!” Și se apucă să mănânce și curmalele cele roșii. Și ia uite! De cum înghiți una dintre roșcovanele acelea, își și simți cornul cum se desface de pe curmal și capul cum îi rămâne slobod. Și, cât ai clipi din ochi, cornul fu ca și cum nici n-ar fi fost vreodată. Și nu mai rămase din el nici măcar o urmă pe cap.

Atunci băiatul își zise: „Bine.” Și se apucă să mănânce toate curmalele roșii, până ce își stâmpără foamea. Pe urmă își umplu sânul cu curmale roșii și galbene, și plecă la drum mai departe, mergând zi și noapte, vreme de două luni întregi, până ce ajunse la cetatea potrivnicei lui, fata regelui.

Și se duse sub ferestrele palatului și începu să strige, spunând: „Hei, curmale trufanda, hei, curmale! Degete de domnițe, hei, curmalele! Cete de viteji, hei, curmalele!

Iar fata regelui auzi strigarea vânzătorului de curmale trufanda, și le spuse soațelor sale:

— Coborâți repede și cumpărați-mi niște curmale de la vânzătorul acela, și alegeți-le cât mai zemoase, o, fetelor.

Și ele coborâră să cumpere curmale, care nu le fură lăsate, dată fiind

raritate lor, decât la prețul de un dinar pentru fiecare. Și fetele cumpărară șaisprezece, pentru șaisprezece dinari, și se duseră să le dea stăpânei lor.

Și fata regelui văzu că erau curmale galbene, chiar cele care îl plăceau ei mai mult. Și le mâncă pe toate șaisprezece, aruncându-le în gură una după alta. Și zise:

— O, surorile mele, tare sunt bune!

Ci nici nu isprăvi ea bine de rostit vorbele acestea, că și simți o mâncărime aprigă, care o gâdila, în șaisprezece locuri felurite de pe cap. Și își duse mâna repede la cap, și simți că șaisprezece coarne îi înmugureau prin piele, dintre plete, în șaisprezece locuri diferite. Și, până să dea vreun țipăt, cele șaisprezece coarne se și lungiseră și, patru câte patru, se prinseră vârtos de perete.

La priveliștea aceea, și la țipetele sfâșietoare pe care fata, deodată cu soațele ei, începuse să le sloboadă, taică-său veni în fugă, gâfâind, și întrebă:

— Ce-i aici?

Iar soațele îi răspunseră:

— O, stăpâne al nostru, ridicam ochii când am văzut deodată aceste șaisprezece coarne cum ieșeau din capul stăpânei noastre și cum se întindeau să se prindă patru câte patru de perete, așa cum le vezi.

Atunci tatăl domniței adună hakimii cei mai iscusiți, aceia care scoseseră din pieptul băiatului târtița găinii. Și hakimii aduseră ferăstraie ca să taie coarnele; ci coarnele nu se lăsară tăiate. Și încercară alte chipuri, da fără a ajunge la vreo izbândă, și fără a dovedi s-o lecuiască pe domniță.

Atunci tatăl ei încercă alte chipuri de mântuire, și trimise un crainic în cetate, să strige: „Acela care va da un leac fetei sultanului, și o va scăpa de cele șaisprezece coarne, o va căpăta de soție și va fi făcut urmaș la scaunul împărătesc”.

Or, ce să vezi!

Fiul clarinetistului, care nu aștepta decât clipita aceea, intră în palat și se duse sus la domniță, spunând:

— Am s-o scap eu de coarne.

Și, de cum ajunse dinaintea ei, luă o curmală roșie, o făcu bucățele și o puse în gura domniței. Și, în chiar clipita aceea, un corn se și desprinse de perete și, văzând cu ochii, se chirci și, până la urmă, pieri cu totul de pe capul fetei.

La priveliștea aceea, toți cei de față, cu măria-sa în frunte, se minunară cu bucurie și strigară:

— O! ce hakim mare!

Iar el spuse:

— Mâine am s-o mai scap de un corn!

Atunci fu oprit la sarai, unde șezu șaisprezece zile, în fiecare zi scăpând-o pe domniță de câte un corn, până ce o mântui de toate cele șaisprezece coarne.

Și-așa că regele, până peste fire de minunat și de mulțumitor, puse să se scrie numaidecât senetul de căsătorie al băiatului cu domnița. Iar nunta fu prăznuită cu voioșie și în potop de lumini. Pe urmă, veni și noaptea de datină.

Or, de îndată ce băiatul intră la soția sa, în odaia de nuntă, îi zise:

— Și-acuma? Care dintre noi doi este biruitor? Este aceea care mi-a luat din piept târtița găinii și care mi-a furat chilimul cel vrăjit? Ori mai degrabă este acela care te-a făcut să-ți crească șaisprezece coarne pe cap, și le-a făcut să piară într-o nimicură de vreme?

Iar ea îi zise:
— Tu ești, așadar? Uf, efritule!
El îi răspunse:
— Da, eu sunt, fiul clarinetistului.
Ea îi spuse:
— Pe Alllah! m-ai biruit!
Și se culcară amândoi laolaltă, și se dovediră amândoi la fel de tari și la fel de volnici. Și ajunseră rege și regină. Și trăiră cu toții împreună în deplină bucurie și în fericire desăvârșită.
Și-aceasta-i povestea mea!

După ce auzi istorisirea ispravnicului Nizam Al-Din, sultanul Baîbars, strigă:
— Ualllahi, nu știu dacă nu-i aceasta povestea cea mai frumoasă pe care am auzit-o vreodată!
Atunci un al nouălea ispravnic de agie, pe care îl chema Gelal Al-Din pășí înainte și sărută pământul dintre mâinile sultanului Baîbars, și grăi:
— Inșallah, o, rege al vremilor, povestea pe care am să ți-o istorisesc are să-ți placă numaidecât
Și spuse:

Povestea istorisită de către cel de al nouălea ispravnic de agie

A fost odată o femeie care, în pofida tuturor strădaniilor, nu prindea rod și nu naștea. Încât, într-o zi, se sculă și se rugă la Atoatedătătorul, zicând: „Dă-mi o fată, măcar de-ar fi și să moară de mireasma inului!”

Și, grăind astfel despre mireasma inului, ea vroia să ceară o fată, chiar dacă ea ar fi fost să fie atâta de gingașă și de simțitoare încât până și mireasma cea ușoară a inului s-o stânjenească de s-o facă să moară.

Și iacătă că prinse rod și născu, fără de supărare, fata pe care Allah i-o dăruise, și care era la fel de frumoasă ca luna la răsăritul ei, și galbenă ca o lumină de lună, și gingașă ca ea. Și-i deteră numele de Sittukhan.

Or, când fata se făcu mare și ajunse la vârsta de cincisprezece ani, fiul sultanului trecu pe uliță și o văzu aplecată peste fereastră. Și dragostea de ea coborî în inima lui, și se întoarse acasă bolnav.

Iar hakimii veniră unul după altul la el, fără să dibăcească leacul care-i era de trebuință. Atunci urcă să-l vadă și o babă, trimisă de nevasta străjerului de la poartă; și baba îi spuse, după ce se uită la el:

— O, ești îndrăgostit, sau poate că ai vreo drăguță la care ții?

El răspunse:

— Sunt îndrăgostit.

Ea îi zise:

— Spune-mi de cine, iar eu am să fiu o legătură între tine și ea!

El spuse:

— De preafrumoasa Sittukhan.

Ea răspunse:

— Răcorește-ți ochii și liniștește-ți inima, că am să ți-o aduc!

Și baba plecă, și o găsi pe fată, care se revenea în pragul porții sale. Și, după salamalekuri și temenele, îi spuse:

— Mântuirea fie asupra unor preafrumoase ca tine, fata mea! Cele care-ți seamănă, și care au degete atâta de sulegete ca ale tale, ar trebui să învețe cum să țese inul. Că nimic nu este mai plăcut decât fusul între niște degete ca fusul.

Și pleacă.

Iar fata se duse la mama sa și îi zise:

— Du-mă, mamă, la meșteră.

Ea o întrebă:

— Ce meșteră?

Ea răspunse:

— La meștera de in.

Iar maică-sa strigă:

— Taci! Inul este primejdios pentru tine. Mireasma lui îți face rău la piept. Dacă te atingi de el, ai să mori.

Ea spuse:

— Ba n-am să mor.

Și atâta stărui, și atâta plânse, încât maică-sa o trimise la meștera de in.

Iar fata șezu acolo o zi întreagă, să învețe a toarce inul. Și toate soațele sale se minunau de frumusețea ei și de frumusețea degetelor ei. Și iacătă că

un fulguț de in îi intră la deget între carne și unghie. Și fata căzu jos, fără de simțire.

Și toți o crezură moartă, și careva se duse la tatăl și la mama ei și le spuse:

— Veniți să vă luați fata, și alungească-vă Allah zilele: a murit!

Atunci tatăl și mama fetei, pentru care ea era singura bucurie, își rupseseră hainele și, bătuți de vântul urgiei, se duseră, cu giulgiul, s-o îngroape. Ci iacătă că trecu pe acolo baba și le spuse:

— Sunteți oameni bogați și-ar fi rușine pentru voi să vă îngropați fata în pământ.

Ei întrebară:

— Și ce să facem?

Ea răspunse:

— Zidiți-i un chioșc în mijlocul apelor râului. Și culcați-o pe un pat în chioșcul acela. Și veți putea să vă duceți s-o vedeți ori de câte ori vi s-o face dor de ea.

Iar ei îi zidiră un chioșc de marmură, pe niște pilaștri, în mijlocul apelor râului. Și îl înconjurară cu o grădină plină cu straturi de flori. Și puseră fata pe un pat de fildeș, în chioșc, și plecară plângând.

Or, ce să vezi?

Baba se duse numaidecât la fiul regelui, cel bolnav de dragoste, și îi spuse:

— Haide s-o vezi pe fată. Te așteaptă, culcată într-un chioșc, în mijlocul apelor râului.

Atunci crăișorul se sculă și îi spuse vizirului tatălui său:

— Hai cu mine la o preumblare.

Și ieșiră amândoi, ținându-se de departe după baba care îi arăta crăișorului drumul. Și ajunseră la chioșcul de marmură, iar fiul sultanului îi spuse vizirului:

— Așteaptă-mă la ușă. N-am să zăbovesc.

Pe urmă intră în chioșc. Și o găsi pe fata moartă. Și șezu jos s-o plângă, rostind stihuri despre frumusețea ei. Și îi luă mâna, ca să i-o sărute; și-i văzu degetele cele atâta de subțiri și de gingașe. Și, minunându-se de ele, găsi la unul fulgușorul de in dintre unghie și carne. Și se miră de fulgul acela de in, și îl trase afară cu gingășie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și una noapte

Urmă:

Și numaidecât fata se trezi din leșinul ei, și se ridică dreaptă în capu oaselor, și îi zâmbi tânărului beizadea, și îi zise:

— Unde mă aflu?

Iar el o strânse la piept și răspunse:

— Cu mine!

Și o sărută, și se culcă lângă ea. Și șezură laolaltă patruzeci de zile și

patruzeci de nopți, fericiți până peste poate.

Pe urmă, crăișorul își luă bun-rămas de la ea, spunându-i:

— Trebuie să plec, din pricina vizirului tatălui meu, care mă așteaptă la ușă. Îl duc îndărăt la palat și mă întorc.

Și coborî la vizir. Și ieși cu el, și străbătu grădina. Și deteră peste niște trandafiri albi și peste niște iasomii. Și crăișorul se tulbură când le văzu și îi spuse vizirului:

— Ia seama! Trandafirii și iasomiile sunt albe ca albul obrajilor preafrumoasei Sittukhan! O, vizirule, așteaptă-mă aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată obrajii preafrumoasei Sittukhan!

Și se sui îndărăt, și șezu trei zile cu Sittukhan, să se minuneze de obrajii ei, care erau ca trandafirii cei albi și ca iasomiile.

Apoi coborî și îl luă pe vizir, și își urmă cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Și deteră peste un roșcov, cu poamele lungi și negre. Și crăișorul rămase tulburat de acea priveliște, și îi spuse vizirului:

— Ia seama! roșcovele sunt lungi și negre ca sprâncenele preafrumoasei Sittukhan! O, vizirule, mai așteaptă aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată sprâncenele preafrumoasei Sittukhan!

Și urcă îndărăt, și șezu trei zile cu ea, să se minuneze de sprâncenele ei cele frumoase, lungi și negre ca roșcovele cele două câte două pe ramuri.

Apoi coborî și îl luă pe vizir, și își urmă cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Și deteră peste o fântână țâșnitoare, cu șuvoiul frumos și singuratic. Și crăișorul rămase tulburat de priveliștea aceea, și îi spuse vizirului:

— Ia seama! șuvoiul fântânii este ca mijlocul preafrumoasei Sittukhan! O, vizirule, mai așteaptă-mă și aici trei zile, ca să mă duc să mai văd o dată mijlocul preafrumoasei Sittukhan!

Și urcă îndărăt, și șezu trei zile cu ea, să se minuneze de mijlocul ei, care era asemenea cu șuvoiul fântânii.

Apoi coborî la vizir, spre a-și urma cu el preumblarea prin grădină înspre ieșire. Ci ia uite! Fata, când îl văzuse pe iubitul ei că suie astfel îndărăt la ea și a treia oară, îndată după ce coborâse, își zise în sine: „Vreau să mă duc să văd, de data aceasta, pentru ce tot pleacă și iar se întoarce așa!” Și coborî din chioșc și se piti după ușa care da înspre grădină, spre a-l vedea cum pleacă. Și crăișorul, întorcându-se, o văzu cum își lipea capul de ușă. Și se întoarse la ea, galben și trist, și îi spuse:

— Sittukhan, Sittukhan! n-am să te mai văd, o, niciodată!

Și plecă, și ieși cu vizirul, spre a nu se mai întoarce.

Atunci Sittukhan porni să rătăcească prin grădină, plângându-se pe sine însăși, și părându-i rău că nu era moartă cu adevărat. Și, pe când rătăcea așa, văzu ceva strălucind lângă apă. Și ridică lucrul acela de jos, și văzu că era un inel solomonesc. Și frecă ușurel cornalina învrâstată care îl împodobea, și numaidecât inelul îi grăi:

— La poruncile tale, iacătă-mă. Spune, ce-mi ceri?

Ea răspunse:

— O, inel al lui Solomon, cer de la tine un palat lângă palatul crăișorului care m-a iubit, și să-mi dai frumusețe mai mare decât frumusețea mea.

Și inelul îi grăi:

— Închide-ți ochii și deschide-i iar!

Iar ea își închise ochii și, când îi deschise iar, se văzu într-un sarai măreț, zidit alături de saraiul coconului domnesc. Și se privi în oglindă, și rămase vrăjită de frumusețea sa însăși.

Și se duse să se rezeme în coate la fereastră, pe când crăișorul trecea călare pe calul lui. Și o văzu, fără a o cunoaște, și plecă îndrăgostit. Și ajunse la mama lui și îi spuse:

— Mamă, nu ai tu vreun lucru osebit de frumos pe care să te duci să i-l dai ca dar domniței care s-a mutat în palatul cel nou? Și n-ai putea tu să-i spui totodată: „Mărită-te cu fiul meu”?

Iar regina, maică-sa, îi spuse:

— Am două bucăți de atlaz împărătesc. Am să i le duc și am să-i pun întrebarea.

El îi spuse:

— Bine, du-i-le.

Și mama beizadelei se duse la fată și îi spuse:

— Fata mea, primește darul acesta; fiul meu dorește să se însoare cu tine.

Iar fata o chemă pe arăpoaica sa și îi spuse:

— Ia aceste două bucăți de atlaz, și fă-le cârpe de spălat podelele.

Iar regina plecă îmbufnată și se duse la fiu-său, care o întrebă:

— Ce ți-a spus, mamă?

Ea răspunse:

— A pus-o pe roabă să ia cele două bucăți de atlaz daurit, și i-a poruncit să facă din ele cârpe de șters prin casă!

El îi spuse:

— Mă rog ție, o, mamă a mea, nu cumva mai ai vreun lucru de preț, pe care ai putea să i-l duci? Că sunt bolnav de dorul după ochii ei.

Ea îi spuse:

— Am o salbă de samaralde fără cusur și fără pată.

El îi spuse:

— Bine. Du-i-l.

Și mama beizadelei sui la fată și îi spuse:

— Primește de la noi darul acesta, fata mea; fiul meu dorește să se însoare cu tine.

Iar ea răspunse:

— Darul tău este primit, o, măria-ta!

Și o chemă pe roabă și-i spuse:

— Porumbeii au mâncat, ori nu încă?

Ea răspunse:

— Nu încă, ya setti.

Ea îi spuse:

— Ia atunci boabele acestea de smarald și dă-le porumbeilor, ca să le mănânce și să se sature!

Auzind vorbele acestea, mama crăișorului îi zise fetei:

— Ne-ai umilit, fata mea! Mă rog ție să-mi spui numai dacă vrei să te măriți cu fiul meu, ori ba.

Ea răspunse:

— Dacă vrei să mă mărit cu fiul tău, spune-i să se prefacă mort; învelește-l cu șapte giulgiuri, du-l prin cetate și spune-le slugilor tale să nu-l îngroape decât în grădina care se află în palatul meu.

Iar mama beizadelei spuse:

— Bine. Am să mă duc să-i spun fiului meu dorința ta.

Și se duse să-i spună fiului său:

— Habar n-ai! Dacă vrei să te însori cu ea, îți cere să te prefaci că ai murit, să te învelesc în șapte giulgiuri, să te port cu alaiul prin cetate, și să te duc la ea ca să fii îngropat. Și-atunci are să se mărite cu tine.

Iar el răspunse:

— Numai atâta, mamă? Atunci, sfâșie-ți hainele, țipă și zi: „Fiul meu a murit!”

Iar mama beizadelei își sfâșie hainele și țipă cu glas ascuțit și jalnic: „O, vai de mine și de mine! fiul meu a murit!”

Atunci toată lumea din sarai, auzind țipătul, dete fuga și îl văzu pe beizadea întins pe jos, asemenea ca morții, și pe mama lui cuprinsă de jale. Și luară trupul răposatului, îl spălară și îl înväluiră în șapte giulgiuri. Pe urmă cititorii din *Coran* și șeicii se adunară și ieșiră în alai dinaintea trupului, coperit cu năframe scumpe. Și, după ce plimbară mortul prin toată cetatea, se întoarseră să-l așeze în grădina fetei, așa cum ceruse ea. Acolo îl lăsară și plecară în calea lor.

Or, când nu mai fu nimeni în grădină, fata care murise odinioară dintr-un fulguț de in, și care se asemuia la obraji cu trandafirii cei albi și cu iasomiile, la sprâncene cu roșcovele de pe ramuri, și la boiu cu șuvoiul havuzului, coborî la domnișorul care era învăluit în cele șapte giulgiuri. Și desfăcu de pe el giulgiurile unul câte unul. Și, când scoase și cel de al șaptelea giulgiu, îi spuse:

— Ce, tu erai? Ia uite că patima ta după femei te-a împins să te lași învelit în șapte giulgiuri!

Iar beizadeaua rămase plin de buimăceală, și își mușcă degetele, și și le sfâșie de rușine. Iar fata îi zise:

— Nu-i nimic, de data aceasta.

Și rămaseră împreună, să se iubească și să se desfete.

Iar sultanul Baîbars, după ce ascultă povestea, îi spuse ispravnicului Gelal Al-Din:

— Uallahi ua tellahi, tare socot că asta-i tot ce am auzit eu mai minunat!

Atunci un al zecelea ispravnic de agie, pe care îl chema Helal Al-Din, veni între mâinile sultanului Baîbars și zise:

— Am de istorisit o poveste care-i sora mai mare a cesteilalte!

Și spuse:

Povestea istorisită de către cel de al zecelea ispravnic de agie

A fost odată un rege care avea un fiu numit Mohammad. Și fiul îi spuse într-o zi lui taică-său:

— Vreau să mă însor.

Iar tatăl său îi răspunse:

— Bine, așteaptă s-o trimitem pe maică-ta să vadă fetele de măritat de prin haremuri și să ceară vreuna pentru tine.

Ci fiul regelui spuse:

— Nu, tată, eu vreau să mă însor numai prin ochii mei, după ce am să văd fata.

Și regele răspunse:

— Bine.

Atunci tânărul beizadea sări pe calul său, frumos ca din basme, și plecă în drumeție.

Și, după două zile de drumețit, dete peste un om care ședea jos într-un câmp și smulgea niște praz din pământ, pe când fiică-sa, o copilandră, lega firele de praz.

Și crăișorul, după salamalekuri, șezu jos lângă ei și îi zise fetei:

— Nu cumva ai un pic de apă?

Ea răspunse:

— Ba am.

El spuse:

— Dă-mi și mie să beau.

Iar ea se sculă și îi aduse ulciorul. Și el bău.

Or, fata îi plăcu, și-așa că-i zise tatălui ei:

— O, șeicule, mi-ai da-o de soție pe fata ta de colea?

El răspunse:

— Suntem slugile tale.

Și crăișorul îi spuse:

— Bine, o, șeicule! Stai aici cu fata, până dau fuga în țara mea să iau cele de trebuință pentru nuntă, și-apoi mă întorc iar.

Și beizadea Mohammad se duse la tătâne-său și-i zise:

— M-am logodit cu fata sultanului prazului.

Iar tată-său îi spuse:

— Da ce, prazul are acuma sultan?

El răspunse:

— Da, iar eu vreau să mă însor cu fata lui!

Iar regele grăi:

— Mărire lui Allah, o, fiul meu, carele a dat un sultan prazului!

Și adăugă:

— De vreme ce fata îți place, așteaptă măcar s-o trimitem pe mama ta în țara prazului, ca să-l vadă pe tatăl prazului, și pe mama prazului, și pe fata prazului!

Iar beizadea Mohammad spuse:

— Bine.

Și-așa că maică-sa plecă în țara tatălui fetei, și văzu că aceea despre

care fiu-său îi spusese că este fiica sultanului prazului era o copilandră minunată din toate privințele, și într-adevăr făcută spre a fi soția unui fiu de rege. Și îi plăcu de ea până peste poate; și o sărută și îi spuse:

— Fată dragă, eu sunt regină, mama crăișorului care te-a văzut, și am venit ca să te mărit cu el!

Iar fata îi spuse:

— Cum? fiul tău este fiu de rege?

Ea răspunse:

— Da, fiul este fiul regelui, iar eu sunt mama lui!

Și fata spuse:

— Atunci, nu mă mărit cu el.

Ea întrebă:

— Și de ce?

Ea îi spuse:

— Eu nu mă mărit decât cu un om care are o meserie!

Atunci regina plecă îmbufnată și îi spuse soțului ei:

— Fata din țara prazului nu vrea să se mărite cu fiul nostru!

Regele întrebă:

— Pentru ce?

Ea spuse:

— Pentru că nu vrea să se mărite decât cu un om care să aibă în mâinile lui o meserie.

Regele spuse:

— Are dreptate.

Da beizadeaua, când auzi, căzu bolnav.

Atunci regele se ridică și porunci să fie chemați la el toți șeicii isnafelor; și, când se aflară cu toții dinaintea lui, îi grăi celui dintâi, care era șeicul tâmplarilor:

— În câtă vreme l-ai învăța meseria ta pe fiul meu?

El răspunse:

— În doi ani, poate chiar mai mult, da nu mai puțin.

Regele zise:

— Bine. Treci deoparte.

Pe urmă se întoarse înspre cel de al doilea, care era șeicul fierarilor, și îi zise:

— În câtă vreme l-ai învăța meseria ta pe fiul meu?

El răspunse:

— Îmi trebuie un an, zi la zi.

Regele îi zise:

— Bine. Treci colea deoparte.

Și tot așa îi întrebă pe toți șeicii de bresle, care cerură unii un an, alții doi, iar alții trei, ba chiar și patru ani. Și regele nu știu ce hotărâre să ia, când îl zări pe unul în spatele celorlalți și care ba sărea, ba se apleca, ba făcea semne cu ochii și cu degetul ridicat. Și regele îl chemă și îl întrebă:

— Ce te tot salți și te pleci așa?

El răspunse:

— Ca să mă fac văzut de stăpânul nostru sultanul, întrucât eu sunt sărac, iar șeicii breslelor nu mi-au dat de știre despre venirea lor aici. Iar eu sunt țesător, și l-aș învăța pe fiul tău meseria mea într-un ceas de vreme.

Atunci regele îi lăsă pe toți șeicii de isnafe să plece și nu-l opri decât pe țesător, și îi aduse mătăsuri de toate culorile și un război de țesut, și îi spuse:

— Învață-l pe fiul meu meșteșugul tău.
Iar țesătorul se întoarse înspre beizadea, care se ridicase, și îi zise:
— Uită-te! eu n-am să-ți spun: „Fă așa, ori fă așa!” Nu, eu îți spun: cască ochii și vezi! Și ia seama la mâinile mele cum se duc și cum se întorc”.
Și, într-o nimicură de vreme, țesătorul țesu o năframă, pe când crăișorul se uita la el cu luare-aminte.
Pe urmă țesătorul îi spuse ucenicului său:
— Acuma vino și fă și tu o năframă ca aceasta.
Și crăișorul se apucă să lucreze, și țesu o năframă minunată, zugrăvind în țesătura ei palatul și grădina tatălui său.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și doua noapte

Urmă:

Și omul luă cele două năframe și sui la rege, și îi spuse:
— Care dintre aceste două năframe este munca mea și care este munca fiului tău?
Iar regele, fără a șovăi, arătă cu degetul pe cea a fiului său, acolo unde era zugrăveala cea frumoasă cu palatul și cu grădina, și zise:
— Aceasta-i munca ta, iar cealaltă este tot munca ta!
Da țesătorul strigă:
— Pe vredniciile preastrăluciților tăi strămoși, o, măria-ta, năframa cea frumoasă este munca fiului tău, iar ceastălaltă, cea urâtă, este munca mea.
Atunci regele, minunându-se, îl căftăni pe țesător șeic peste toți șeicii breslelor, și îl lăsă să plece mulțumit. După care îi spuse neveste-si:
— Ia năframa lucrată de fiul tău și du-te să i-o arăți fetei sultanului prazului și să-i spui: „Fiul meu este, de meserie, țesător de mătase”.
Și mama crăișorului luă năframa și se duse la fată, și îi arătă năframa, spunându-i vorbele regelui. Iar fata se minună de năframă și spuse:
— Acuma, am să mă mărit cu fiul tău.
Iar vizirii regelui luară cadiul și se duseră să facă senetul de căsătorie. Și se prăznui nunta. Și crăișorul intră la fetișcana din țara prazului și dobândi de la ea niște copii care toți erau însemnați, pe coapse, cu un semn de praz. Și fiecare învăță o meserie. Și trăiră toți mulțumiți și înfloritori. Ci Allah știe mai bine!

Pe urmă sultanul Baîbars spuse:
— Povestea aceasta a fetei sultanului prazului mi-a plăcut pentru tâlcul ei. Da nu mai este nimeni printre voi care să mai aibă de povestit ceva?
Atunci păși înainte un alt ispravnic de agie, care era cel de al unsprezecelea, și-l chema Salah Al-Din. Și, după ce sărută pământul dintre mâinile sultanului Baîbars, spuse:
— Eu! Iacătă povestea mea!

Povestea istorisită de către cel de al unsprezecelea ispravnic de agie

I s-a întâmplat odată unui sultan să i se nască un fiu la sorocul la care și o iapă de soi ales, din staniștile împărăției, aducea pe lume un mânz. Și sultanul spuse:

— Mânzul care a venit pe lume este scris întru norocul fiului meu, nou-născutul, și este bunul lui de drept.

Or, când copilul se făcu mare și crescu în ani, maică-sa muri; și, tot în ziua aceea, muri și mama mânzului.

Și zilele trecură, și sultanul luă de soție altă femeie, pe care și-o alese dintre roabele de la sarai. Iar copilul fu dat la școală, fără să-i mai poarte cineva de grijă și fără a-l mai iubi cineva. Și orfanul de mamă, de fiecare dată când se întorcea de la școală, se ducea la calul său, îl mângâia și îi da să mănânce și să bea, și îi povestea necazurile sale și părăsirea în care se afla.

Or, roaba cu care se însurase sultanul avea un ibovnic, care era un hakim evreu. Și cei doi ibovnici își vedeau tare stânjenite întâlnirile lor, tocmai de faptul că în sarai trăia și acel orfănel de mamă. Și se întrebară între ei:

— Ce să facem?

Și cugetară în privința aceasta, și hotărâră să-l otrăvească pe tânărul beizadea.

Cât despre el, când se întoarse de la școală, se duse să-și vadă calul, ca de obicei. Și îl găsi plângând. Și îi spuse, mângâindu-l:

— Ce te face să plângi, calule al meu?

Iar calul îi răspunse:

— Plâng pieirea vieții tale.

El îl întrebă:

— Da cine vrea pieirea vieții mele?

Calul îi răspunse:

— Femeia tatălui tău, și hakimul, afurisitul acela.

Copilul întrebă:

— Cum așa?

Calul spuse:

— Ți-au pregătit o otravă pe care au scos-o din pielea unui arap. Și au s-o pună în mâncarea ta. Or, tu ia seama să nu carecumva să guști din mâncarea lor.

Și-așa că, atunci când tânărul fiu al sultanului urcă la soția tatălui său, ea îi puse mâncarea dinainte. Iar el luă mâncarea și, la rându-i, o puse dinaintea pisicii soției regelui, care mieuna pe acolo. Și, până să apuce stăpână-sa s-o oprească, pisica înfulecă mâncarea și muri pe clipă. Și crăișorul se sculă și ieși, fără a da vreun semn că pricepuse ceva.

Iar femeia regelui și hakimul se întrebară:

— Cine o fi putut să-i spună taina?

Și își răspunseră:

— Nimeni nu i-a spus, fără numai calul.

Atunci femeia zise:
— Bine.
Și se prefăcu bolnavă. Iar regele chemă să-i vină hakimul evreu, care era vraciul lor, ca s-o cerceteze pe regină. Și el o cercetă și grăi:
— Leacul ei stă într-o inimă de mânz dintr-o iapă de soi ales, de cutare și cutare culoare.
Iar regele spuse:
— Nu este decât un mânz, în împărăția mea, care să îndeplinească toate acestea, și-anume mânzul fiului meu cel orfan de mamă.
Și când băiatul se întoarse de la școală, tatăl lui îi zise:
— Tușică-ta, regina, este bolnavă, și nu se află alt leac pentru ea decât inima mânzului tău, fiul iepei de soi ales.
El îi răspunse:
— Nu este nimic împotrivă. Ci, o, tată al meu, eu nu am călărit încă nicio dată mânzul meu. Aș vrea să-l încalec mai întâi și, pe urmă, să-l înjunghie și să-i ia inima.
Iar regele zise:
— Bine.
Și tânărul crăișor încălecă pe calul său, dinaintea întregii curți, și îl slobozi în galop pe meidan. Și, gonind așa, pieri din ochii oamenilor. Și călăreții porniră năvalnic după el, da nu-l mai găsiră.
Și băiatul ajunse astfel într-o altă împărăție decât cea a tatălui său, lângă grădina regelui de peste împărăția aceea. Iar calul îi dete un smoc de păr din coamă și o piatră de cremene și îi spuse:
— Dacă ai nevoie de mine, să aprinzi un fir de păr de-al meu, iar eu am să fiu numaidecât lângă tine. Acuma este mai bine să te las, mai întâi spre a mă duce să rostuiesc ceva nutreț pentru mine, și-apoi ca să nu te stânjenesc la întâlnirile cu ursita ta.
Și se sărutară și se despărțiră.
Iar tânărul fiu de rege se duse la baș-grădinar și îi zise:
— Sunt străin aici. Nu vrei să mă iei în slujba ta?
El îi răspunse:
— Bine. Chiar că aveam nevoie de cineva să mâne boul care trage la roata fântânii de udat grădina.
Iar tânărul crăișor se duse la roata de apă și începu să îndemne boul grădinarului.
Or, fetele regelui se plimbau în ziua aceea prin grădină, iar cea mai mică dintre ele îl zări pe băiatul care mâna boul de la roata fântânii. Și dragostea coborî în inima ei. Și, fără a se da pe față, le spuse surorilor sale:
— Surorile mele, da până când avem noi să stăm nemăritate? Oare tatăl nostru vrea să ne lase să ne acrim de tot? O să ni se streghețească sângele în noi.
Iar surorile sale îi ziseră:
— Asta așa-i! Suntem aproape să ne acrim, iar sângele nostru stă să se streghețească.
Și se strânseră toate și se duseră tusșapte la mama lor și-i spuseră:
— Oare tatăl nostru vrea să ne facă să ne acrim în casa lui? Are să ni se streghețească sângele. N-ar fi mai bine, într-un sfârșit, să ne găsească niște soți care să ne scape de primejdia aceasta grea?
Atunci mama se duse la rege și-i vorbi despre necazul fetelor. Iar regele porunci să se strige obștei că toți tinerii din cetate să vină să treacă pe sub ferestrele palatului, pentru că domnițele urmează să se mărite. Și ori de câte ori vreunul dintre ei îi plăcea vreuneia dintre surori, ea își arunca

asupra lui năframa. Și, în felul acesta, șase dintre fete se căpătuiră cu câte un soț pe placul lor, și se arătară mulțumite.

Ci fata cea mezină nu-și aruncă năframa asupra nimănuia. Și i se spuse despre aceasta regelui, care zise:

— Nu mai este așadar nimenea în cetate?

I se răspunse:

— Nu mai este decât un băiat sărac, care muncește la roata de apă din grădină.

Și regele spuse:

— Trebuie să treacă și el numaidecât, măcar că știu că fiică-mea nu are să-l aleagă.

Și se duse careva să-l caute, și îl împinse sub ferestrele palatului. Și iacătă că năframa fetei căzu drept peste el. Și o măritară cu el. Și, de mâhnire, regele, tatăl fetei, căzu bolnav.

Și se strânseră hakimii și îi hotărâră, ca izbăvire și ca leac, să bea lapte de ursoaică dintr-un burduf făcut din piele de ursoaică fecioară. Și regele spuse:

— Este ușor. Am șase gineri, tusșase niște călăreți viteji, care nu seamănă întru nimic cu blestematul acela de-al șaptelea, băiatul de la roata de apă. Duce-ți-vă și spuneți-le să-mi aducă laptele!

Atunci cei șase gineri ai regelui săriră pe caii lor cei falnici și plecară, spre a se duce să caute laptele de ursoaică. Iar băiatul, soțul mezinei, încălecă pe un catâr ghebos și plecă și el, în vreme ce toată lumea îl lua în râs. Și, când ajunse într-un loc mai ferit, lovi în cremene și arse un fir de păr din coama calului său. Și calul se și ivi, și se sărutară. Și băiatul îi ceru ceea ce avea să-i ceară.

Or, de la o vreme, cei șase gineri ai regelui se întoarseră din drumurile lor, aducând cu ei un burduf din piele de ursoaică, plin cu lapte de ursoaică. Și i-l deteră reginei, mama soțiilor lor, spunându-i:

— Du-l socrului nostru, regele!

Și regina bătu din palme, iar hadâmbii urcară, și ea le spuse:

— Dați laptele acesta hakimilor ca să-l cerceteze.

Și hakimii cercetară laptele și grăiră:

— Este lapte de ursoaică bătrână, și este adus într-un burduf din piele de ursoaică bătrână. Nu poate să fie decât vătămător pentru sănătatea regelui.

Și iacătă că hadâmbii urcară iarăși la regină și îi deteră alt burduf, spunându-i:

— Burduful acesta cu lapte ne-a fost adus jos adineaori de un flăcău călare, mai frumos decât îngerul Harut!

Și regina le zise:

— Duce-ți-l hakimilor ca să-l cerceteze.

Și hakimii cercetară, atât burduful cât și ceea ce se afla în el, și grăiră:

— Iacătă ceea ce căutam. Este lapte de ursoaică tânără, într-o piele de ursoaică fecioară.

Și-i deteră să bea regelui, care se vindecă pe clipă pe dată, și grăi:

— Cine a adus leacul acesta?

I se răspunse:

— Un flăcău călare, mai frumos decât îngerul Harut.

El spuse:

— Să i se înmâneze din partea mea inelul domniei, și să fie pus în scaunul meu împărătesc. Pe urmă, am să mă scol și am să mă duc s-o despărțesc pe fata mea mezină de băiatul de la roata fântânii. Și am s-o

mărit cu flăcăul care m-a făcut să mă întorc din țara morții.

Și i se îndepliniră poruncile.

Pe urmă regele se sculă și se sui în sala scaunului împărătesc. Și căzu la picioarele flăcăului cel frumos, care ședea în jeț, și i le sărută. Și lângă el o văzu pe fata sa mezină, care zâmbea. Și regele îi spuse:

— Bine, fata mea! Văd că te-ai despărțit de băiatul de la roata fântânii, și că ți-ai aruncat de bună voie alegerea asupra acestui flăcău care este mai frumos decât îngerul Harut.

Iar ea îi spuse:

— Tată, băiatul de la roata de apă, flăcăul care ți-a adus laptele de ursoaică fecioară, precum și cel care șade acuma în scaunul de domnie, nu sunt decât unul singur și același ins.

Iar regele rămase uluit de vorbele acestea, și se întoarse înspre flăcău și îl întrebă:

— Este adevărat ce spune ea?

El răspunse:

— Da, este adevărat. Și, dacă nu mă vrei de ginere, lucrul îți este lesne, întrucât fiica ta este încă fecioară!

Și regele îl sărută și îl strânse la inima lui. Pe urmă porunci să se prăznuiască nunta cu fata lui. Și, la ceasul anume, flăcăul se dovedi atâta de harnic încât o scăpă pe tânăra lui soție pentru totdeauna de acreală și de streghețarea sângelui.

După care se întoarse cu ea în împărăția tatălui său, în fruntea unei oștiri mari. Și acolo află că tatăl său murise, și că soția tatălui său ocârmuia treburile domniei, în cârdășie cu hakimul ei, afurisitul acela! Atunci puse să fie înșfăcați amândoi și îi înfipse în țeapă asupra unui rug aprins. Și se mistuiră în țeapă. Și se isprăvi cu ei!

Or, mărire lui Allah, cel carele trăiește fără a se mistui în veci!

Și sultanul Baîbars, după ce ascultă povestea aceasta a ispravnicului Salah Al-Din, zise:

— Ce păcat că nu mai este nimeni să-mi istorisească vreo poveste asemenea acestora!

Atunci păși înainte ispravnicul de agie pe nume Nassr Al-Din, care, după ce îi ură viață lungă și pace sultanului Baîbars, zise:

— Eu încă nu am spus nimic, o, rege al vremilor! Și, de altminteri, după mine nimeni nu are să mai spună nimic, întrucât nu are să mai fie nimic de spus!

Și Baîbars fu mulțumit, și grăi:

— Scoate ceea ce ai!

Atunci el spuse:

Povestea istorisită de către cel de al doisprezecelea ispravnic de agie

Se povestește – da mai este oare vreo știință afară de aceea a lui Allah? – că a fost odată, după Allah, un rege pe pământ. Și regele acela era însurat cu o regină stearpă. Or, într-o zi, un maghrebin veni la rege și îi spuse:

— Dacă îți dau un leac pentru ca femeia ta să rodească și să nască, atâta cât va vroi, mi-l dai mie pe fiul tău cel dintâi?

Și regele răspunse:

— Bine, ți-l dau.

Atunci maghrebinul îi dete regelui două zumaricale, una verde și una roșie, și îi spuse:

— Tu s-o mănânci pe cea verde, iar femeia ta pe cea roșie. Și Allah va face ceea ce mai rămâne.

Pe urmă plecă.

Și regele mâncă zumaricaua cea verde, și-i dete soției sale, care o mâncă, zumaricaua cea roșie. Și regina rămase plină și născu un fiu pe care îl numiră Mohammad – fie binecuvântat numele acesta! Și copilul începu să crească, și se făcu mare, destoinic la învățătură și dăruit cu un glas frumos.

Pe urmă regina mai născu un fiu, pe care îl numiră Ali, și care începu să crească neajutorat și neîndemânatec întru totul. După care regina iar rămase însărcinată, și născu un al treilea fiu, numit Mahmud, care începu să crească și se făcu mare, prostălău și tâmp.

Or, peste zece ani, maghrebinul veni la rege și îi zise:

— Dă-mi-l pe fiul meu.

Iar regele zise:

— Bine.

Și se duse la soția sa și îi spuse:

— Maghrebinul a venit să-l ceară pe fiul nostru cel mare.

Iar ea răspunse:

— Niciodată! Dă-i-l pe Ali cel neisprăvit.

Și regele zise:

— Bine.

Și îl chemă pe Ali cel neisprăvit, îl prinse de mână, și i-l dete maghrebinului, care îl luă și plecă.

Și merse cu el pe drumuri, prin arșiță, până la amiază. Pe urmă îl întrebă:

— Au ție nu ți-e nici foame, nici sete?

Și băiatul răspunse:

— Pe Allah! ce mai întrebare! Cum ai vrea ca, după o jumătate de zi trecută fără a mânca și fără a bea, să nu-mi fie nici foame, nici sete?

Atunci maghrebinul făcu: „Hum!” și îl luă pe băiat de mână și îl duse îndărăt la părintele său, zicându-i:

— Acesta nu este fiul meu!

Și regele îl întrebă:

— Da care este fiul tău?

El răspunse:

— Adu-i să-i văd pe tustrei, și am să-l iau pe fiul meu.

Atunci regele îi chemă pe cei trei fii ai săi. Și maghrebinul întinse mâna și îl luă pe Mohammad, băiatul cel mare, care era chiar cel dăruit cu un glas frumos. Pe urmă plecă.

Și merse cu el o jumătate de zi și îi zise:

— Ți-e foame? Ți-e sete?

Iar destoinicul răspunse:

— Dacă ție ți-e foame ori sete, îmi este și mie și foame și sete.

Iar maghrebinul îl sărută și îi spuse:

— Așa, destoinicule, tu ești într-adevăr fiul meu.

Și îl duse în țara lui, în afundul Maghrebului, și îl pofti să intre într-o grădină, unde îi dete să mănânce și să bea. După care îi aduse o carte de farmazonie și îi zise:

— Citește din cartea aceasta.

Iar băiatul luă cartea și o deschise; ci nu știu să descifreze niciun cuvânt. Și maghrebinul se mânie, și îi zise:

— Ce? ești fiul meu și nu știi să descifrezi cartea aceasta de farmece? Pe Gog și pe Magog, și pe focul stelelor celor rotitoare, dacă într-o lună de treizeci de zile nu ai să știi toată cartea ca pe apă, am să-ți tai mâna dreaptă.

Pe urmă îl lăsă și ieși în grădină.

Și băiatul luă cartea de vrăji și se strădui s-o citească vreme de douăzeci și nouă de zile. Ci, după acel răstimp, încă nu izbutise să afle în ce fel trebuia s-o țină spre a o citi. Atunci își zise în sine: „De vreme ce nu mi-a mai rămas decât o zi, hai, moarte pentru moarte! am să mă duc să mă plimb prin grădină, mai degrabă decât să-mi chiorăsc ochii mai departe pe cartea aceasta de vrăji”.

Și se afundă pe sub pomii din grădină, și deodată văzu dinaintea lui o fată spânzurată de pletele ei. Și se repezi s-o dezlege. Iar ea îl sărută și îi spuse:

— Sunt o domniță căzută în puterea maghrebinului. Și m-a spânzurat din pricină că am învățat pe dinafară cartea de vrăji.

Atunci el îi spuse:

— Și eu sunt un fiu de rege. Iar maghrebinul mi-a dat cartea de vrăji s-o învăț în treizeci de zile; și nu mai lipsește, pentru moartea mea, decât ziua de mâine.

Iar fata îi spuse:

— Am să te învăț eu cartea de vrăji; ci, când are să vină maghrebinul, să-i spui că nu ai învățat-o.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și treia noapte

Urmă:

Ea atunci șezu jos lângă el, îl luă strâns în brațe și îl învăță cartea de vrăji. Pe urmă îi spuse:

— Trebuie să mă spânzuri precum eram.

Și el o ascultă.

Și maghrebinul veni, la sfârșitul celei de-a treizecea zile, și îi spuse băiatului:

— Spune-mi cartea de farmece.

El răspunse:

— Cum să ți-o spun, câtă vreme n-am descâlcit niciun cuvânt?

Iar maghrebinul îi și tăie mâna dreaptă, și îi spuse:

— Mai ai un răgaz de treizeci de zile. Dacă, după acest răspăs de vreme, nu ai să știi cartea, am să-ți zbor capul.

Pe urmă plecă.

Iar băiatul se duse la fată, sub pomi, ținându-și în mâna stângă mâna tăiată. Și o dezlegă pe fată. Iar fata îi spuse:

— Uite trei frunze de la o iarbă pe care am găsit-o, și pe care maghrebinul o caută de patruzeci de ani, spre a-și împlini cu ea meșteșugul tainelor vrăjitoriei. Lipește-le pe cele două bucăți de mână ale tale, și mâna are să ți se vindece.

Iar băiatul făcu așa. Și mâna i se făcu precum fusese.

După asta, fata frecă o altă frunză, citind din cartea de vrăji. Și, într-o clipită, două cămile iuți ieșiră din pământ, și îngenunchează spre a-i lua. Și fata îi spuse băiatului:

— Să ne întoarcem fiecare la părinții noștri. Pe urmă tu să vii să mă ceri de soție, la palatul tatălui meu, în cutare loc, din cutare țară!

Și îl sărută cu drag. Și, după ce se făgăduiră unul altuia, fiecare plecă înspre țara sa.

Iar băiatul Mohammad ajunse la părinții lui, în goana năprasnică a cămilei sale. Ci nu le spuse nimic din câte i se întâmplaseră. Dete numai cămila în seama căpeteniei hadâmbilor, zicându-i:

— Du-te s-o vinzi la oborul de vite, da ai grijă să nu carecumva să vinzi și frânghia din nasul ei.

Și hadâmbul luă de funie cămila, și se duse s-o vândă la oborul de vite.

Atunci se înfățișă un vânzător de hașiș, care vroia să cumpere cămila. Și, după îndelungă tocmeală, o cumpără de la hadâmb pe un preț tare scăzut, dat fiind că de obicei hadâmbii habar n-au de meseria vânzării și a cumpărării. Și, spre a desăvârși târgul, o vându cu frânghie cu tot.

Și-așa că vânzătorul de hașiș duse cămila dinaintea prăvăliei lui și o lăsă acolo, ca să se minuneze de ea mușteriii săi obișnuiți, mâncătorii de hașiș. Iar el se duse să aducă o căldare de apă, ca să adape cămila, și puse căldarea dinaintea cămilei, pe când bețivanii de hașiș se uitau la el, râzând până în fundul beregăților lor. Iar cămila își puse cele două picioare ale ei de dinainte în căldare. Atunci vânzătorul de hașiș o lovi și strigă la ea: „Îndărăt, o, codoașo!” Iar cămila, auzind așa, își ridică în sus celelalte două picioare ale sale, și se cufundă cu capu-nainte, în apa din căldare și nu se mai întoarse.

La priveliștea aceea, vânzătorul de hașiș își plesni mâinile una de alta și începu să țipe:

— O, musulmanilor, ajutor! mi s-a înecat cămila în căldare!

Și, țipând așa, arăta frânghia care-i rămăsese în mână.

Și oamenii se strânseră din toate părțile sukului, și îi spuseră:

— Taci, bre omule! ce, ești nebun? Cum poate să se înece o cămilă într-o căldare?

El le răspunse:
— Ia cătați-vă-ți de treabă! Ce căutați aici? Vă spun că s-a înecat în căldare, cu capu-nainte. Și iacătă-i frânghia care mi-a rămas în mână! Întrebați-i pe preacinstiții care se află în prăvălia mea, dacă spun adevărul ori dacă mint.
Ci negustorii cei cu scaun la cap din suk îi spuseră:
— Și tu și cei care se află la tine nu sunteți decât niște bețivani de hașiș fără nicio crezare.
Or, pe când ei se gâlceveau așa, maghrebinul, care prinsese de veste despre fuga beizadelei și a domniței, fu cuprins de o mânie fără de margini, și își mușca degetul și și-l rupea, zicând: „Pe Gog și pe Magog, și pe focul stelelor celor rotitoare, am să pun eu iar gabja pe ei, măcar de s-ar afla fie și pe cel de al șaptelea pământ!" Și dete fuga mai întâi în cetatea destoinicului; și nimeri drept peste gâlceava dintre bețivanii de hașiș și oamenii din suk. Și auzi pomenindu-se despre frânghie și despre cămilă, și despre căldarea ce slujise de mare și de mormânt, și se duse la vânzătorul de hașiș și îi zise:
— O, sărmanul de tine, dacă ți-ai pierdut cămila, sunt gata să ți-o plătesc eu, în numele lui Allah! Dă-mi ce ți-a mai rămas de la ea, adică frânghia aceea, iar eu am să-ți dau prețul cât ai plătit, și încă o sută de dinari ca dobândă pentru tine.
Și târgul fu încheiat, pe clipă pe dată. Și maghrebinul luă frânghia cămilei, și plecă, zburând de bucurie.
Or, de frânghia aceea era legată puterea de priponire. Și nu avu decât să i-o arate de departe beizadelei, pentru ca numaidecât acela să vină singur să-și petreacă nasul în frânghie. Și fu preschimbat pe dată într-o cămilă de goană, și îngenunche dinaintea maghrebinului, care se sui în spinarea lui.
Și maghrebinul îl mână înspre cetatea în care ședea domnița. Și ajunseră degrabă sub zidurile grădinii care înconjurau palatul tatălui ei. Ci, în clipita când maghrebinul trăgea de frânghie spre a o face pe cămilă să îngenuncheze pentru ca el să poată să descalece de pe ea, Mohammad cel destoinic izbuti să apuce frânghia cu dinții și s-o reteze chiar peste mijloc. Și puterea care era legală de frânghie fu spulberată cu acea retezătură. Și Mohammad cel doistoinic putu să scape de maghrebin și se prefăcu într-o rodie mare, și, sub înfățișarea aceea, se duse de se agăță într-un rodiu înflorit.
Atunci maghrebinul intră la sultan, tatăl domniței, și, după salamalekuri și temenele, îi spuse:
— O, rege al vremilor, am venit să-ți cer o rodie, întrucât fiica socrului meu este însărcinată, iar sufletul ei râvnește amarnic o rodie. Și tu știi ce păcat se săvârșește când nu se împlinește pofta unei femei însărcinate.
Iar regele se minună de cererea lui și răspunse:
— Bre omule, vremea de-acum nu este vremea rodiilor, iar rodiii din grădina mea n-au înflorit decât de ieri încoace.
El spuse:
— O, rege al vremilor, dacă în grădina ta nu s-o afla nicio rodie, să-mi tai capul!
Atunci regele îl chemă pe grădinarul său și îl întrebă:
— Este adevărat, o, grădinarule, că se află rodii coapte în grădina mea?
Și grădinarul răspunse:
— O, stăpâne al meu, da ce, vremea de-acuma este vremea rodiilor?
Iar regele se întoarse înspre maghrebin și îi zise:

— Gata, capul tău s-a dus.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și patra noapte

Urmă:

Da maghrebinul răspunse:

— O, măria-ta, până a pune să-mi zboare capul, dă poruncă grădinarului să se ducă și să se uite la rodii.

Și regele spuse:

— Bine.

Și îi făcu semn grădinarului să se ducă să vadă dacă în pomi se află ori ba vreo rodie trufanda. Iar grădinarul coborî și găsi, într-un rodiu, o rodie mare care nu-și avea seamăn cu niciuna dintre rodiile trecute. Și o luă, și plecă să i-o ducă regelui. Iar regele luă rodia și se minună de ea cu uimire mare; și nu știu dacă trebuia s-o păstreze pentru sine însuși ori dacă se cădea să i-o dea acelui ins care i-o cerea pentru femeia lui bântuită de poftele sarcinii. Și îi zise vizirului:

— O, vizirule, tare aș vrea să mănânc eu rodia aceasta! Tu cum socoți?

Și vizirul îi răspunse:

— O, măria-ta. Dacă nu s-ar fi găsit rodia, așa-i că tu i-ai fi tăiat capul maghrebinului?

El spuse:

— Ba de bună seamă!

Și vizirul zise:

— Atunci rodia i se cade de drept.

Atunci regele, cu chiar mâna sa, îi dete maghrebinului rodia. Ci, de cum o atinse maghrebinul, rodia plesni și toate semințele săriră din ea și se împrăștiară în toate părțile. Și maghrebinul începu să le adune una câte una, până ce ajunse la sămânța cea mai de pe urmă, care căzuse într-o găurică, la piciorul jețului domnesc. Or, chiar în sămânța aceea era ascunsă viața lui Mohammad cel destoinic. Și maghrebinul își lungi gâtul înspre sămânța aceea, și își întinse mâna ca să o ia și s-o sfarme. Ci deodată țâșni din sămânță un jungher care se înfipse cu toată lungimea limbii lui în inima maghrebinului. Și maghrebinul muri pe dată, scuipându-și sufletul cel păcătos odată cu sângele.

Și tânărul beizadea Mohammad se ivi în toată frumusețea lui, și sărută pământul dintre mâinile regelui. Iar fata, tot atunci, intră și grăi:

— Iată-l pe flăcăul care mi-a dezlegat pletele, pe când eram legată cu ele.

Și regele spuse:

— De vreme ce acesta este flăcăul care te-a dezlegat, nu poți să faci altminteri decât să te măriți cu el

Și fata zise:

— Bine.

Și nunta lor fu prăznuită precum se cuvenea. Iar noaptea lor fu mai

binecuvântată decât toate nopțile. Și, de-atunci, șezură laolaltă, mulțumiți și înfloritori, și avură copii mulți, băieți și fete. Și s-a sfârșit.

Or, slavă și mărire Celuia singur fără de pereche, carele nu are nici sfârșit, nici început!

Astfel grăi cel de al doisprezecelea ispravnic de agie, pe care îl chema Nassr Al-Din. Și el era cel mai de pe urmă. Și sultanul Baîbars se înfioră de plăcerea poveștii lui; iar mulțumirea lui ajunse până peste poate. Și, spre a le dovedi ispravnicilor de agie plăcerea sa, îi căftăni pe toți în slujba de musaipi la sarai, cu simbrii de o mie de dinari pe lună, plătiți din vistieria domniei. Și îi luă ca soți de pahar, și nu se mai despărți de ei nici la vreme de război, nici la vreme de pace. Asupra lor a tuturora fie mila Celui Preaînalt!

Pe urmă Șeherezada zâmbi și tăcu. Iar regele Șahriar îi spuse:

— O, Șeherezada, ce scurte sunt acuma nopțile care nu îmi îngăduie să ascult mai mult la gura ta!

Iar Șeherezada spuse:

— Da, o, măria-ta! Ci eu tot socot că aș mai putea în noaptea aceasta, dacă cumva îmi îngăduiești, să-ți mai istorisesc o poveste care le lasă departe în urma ei pe toate câte le-ai ascultat până acum.

Și regele Șahriar spuse:

— De bună seamă, Șeherezada, poți s-o începi, de vreme ce ea, nu mă mai îndoiesc, este minunată.

Iar Șeherezada spuse:

Povestea rujei de mare și a copilandrei din China

Se povestește, o, rege al vremilor, Că a fost odată, într-o împărăție îndepărtată dintre împărățiile din Șarkistan – ci Allah preamăritul știe mai bine – un rege, Zein El-Muluk pe nume, vestit în întreaga lume, iar ca vitejie și ca mărinimie frate cu leii din pustie. Or, încă de tânăr, avea doi fii, înzestrați cu har, când, ca urmare a milelor stăpânului său și a bunătății Atoatedătătorului, i se născu, așadar, și al treilea băiat, copil vrăjit a cărui frumusețe risipea negurile toate, ca o lună copilă într-a patrusprezecea noapte. Și, pe măsură ce anii lui tineri se adunau, ochii-i, pocale de beție, îi scoteau din minți până și pe oamenii cei mai cuminți, cu cele două văpăi din privirile sale fierbinți; și fiecare geană de-a lui ardea ca tăișul cel încovoiat al iataganului; cârlionții părului său de mosc întunecat tulburau inimile ca nardul cel străcurat; obrajii-i erau luminoși fără de sulemeneală și dau de rușine până și obrajii fetelor celor mai de falǎ; zâmbetele lui îndatoritoare erau tot atâtea sulițe ucigătoare; călcătura lui cilibie era totodată numai gingășie; colțul stâng al gurii lui era împodobit cu o aluniță rotunjită cu măiestrie; iar pieptu-i alb și strălucitor era ca o tabla de cleștar orbitor, și adăpostea o inimă vie și plină de vitejie.

Iar regele Zein El-Muluk cel vestit, până peste poate de fericit, porunci să vină ghicitorii și astrologii în jurul lui, spre a întocmi horoscopul copilului. Iar ei scuturară nisipul, și traseră liniile chipurilor astrologicești, și rostiră descântecele cele grele ale ghicitului. După care îi grăiră regelui:

— Ursita acestui copil este strălucită, iar steaua lui i-a menit o fericire nesfârșită. Ci în ursita lui stă scris deopotrivă că, dacă tu, tatăl său, ai să te uiți la el vreodată în vremea tinereții lui, ai să-ți pierzi vederea pe dată.

La spusele acestea ale ghicitorilor și ale astrologilor, lumea se înnegură dinaintea chipului regelui. Și măria-sa porunci să fie dus copilul de acolo, și îi porunci vizirului său să-l așeze, dimpreună cu maică-sa, într-un sarai depărtat, în așa fel ca el să nu se poată întâlni niciodată cu el prin palat. Iar vizirul răspunse cu supunere și cu ascultare, și îndeplini porunca stăpânului, întocmai și fără de amânare. Și ani trecură după ani. Iar vlăstarul cel frumos din grădina lui Zein El-Muluk sultan, creștea pe nevăzute, plin de sănătate, de frumusețe și de virtute.

Or, cum nimeni nu poate niciodată să șteargă scrisa ursitei, tânărul beizadea Nurgihan sări, într-o zi, pe bidiviul său năzdrăvan și porni goană prin păduri la vânătoare. Iar regele Zein El-Muluk plecase și el, tot așa, în ziua aceea, să vâneze căprioare. Și vru păcatul ca regele, cu toată nesfârșirea acelei păduri să treacă pe lângă fiul său. Și, fără a-l cunoaște, privirea sa căzu asupra lui. Și, pe dată, însușirea de a vedea a ochilor săi pieri. Și rămase supus al împărăției nopții.

Și, pricepând atunci că orbirea îi fusese pricinuită de întâlnirea cu călărețul cel tânăr, și că acel tânăr călăreț nu putea să fie decât feciorul său, spuse, plângând: „De obicei, ochii unui părinte care se uită la fiul său

se fac mai luminoși. Ci ai mei, din vrerea triștei mele, au orbit pe totdeauna.”

După care porunci să se adune în palatul său hakimii cei mai de seamă ai veacului, și care, cu știința lor, îl întreceau pe Ibn-Sina, și îi întrebă ce căi ar fi spre a se vindeca de orbire. Și toți, după ce chibzuiră și se sfătuiră, se îndemnară să-i mărturisească regelui că orbia aceea nu putea fi tămăduită pe cale obișnuită. Și adăugară:

— Singurul leac pentru a dobândi îndărăt vederea este atâta de anevoie de căpătat încât mai degrabă să nici nu ne mai gândim la el. Întrucât leacul cu pricina este numai ruja de mare pe care o crește o copilandră din China.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și cincea noapte

Urmă:

Și îi lămuriră regelui că, în lăuntrul cel depărtat al țării chitailor, se afla o domniță, fata regelui Firuz-Șah, care avea, în grădina sa, singurul pui de pom ce se cunoștea din acea rujă de mare, a cărui putere tămăduia ochii și da vedere până și celor orbi din născare. Iar regele Zein El-Muluk, auzind vorbele acelor hakimi, porunci să se crăinicească de-a lungul și de-a latul întregei crăimi, de către crainicii măriei-sale, că acela care îi va aduce ruja de mare a copilandrei din China, va primi, ca răsplată, jumătate din împărăția lui toată. Pe urmă rămase așteptând, ca Iacov plângând, mistuindu-se ca Iov, și adăpându-se cu sângele din inima lui sfâșiată, fără de istov.

Or, printre cei ce plecară cu înfrigurare în China să caute ruja de mare, erau și cei doi fii mai mari ai lui Zein El-Muluk sultan. Iar beizadea Nurgihan plecă și el năpristan. Întrucât își zisese: „Vreau să încerc îndată mare, pe piatra de încercare a primejdiilor celor grele, aurul ursitei mele. Și, de vreme ce eu, fără de vrere, sunt pricina orbirii părintelui meu, pe drept se cere să-mi pun viața spre a-i aduce tămăduire și mângâiere.”

Și-așa că Nurgihan, crăișorul stingher, soarele acela dintr-al patrulea cer, își încălecă bidiviul cel iute ca vântul, pe dată, la ceasul când luna, drumeața din careta nopții cea întunecată, smucea de frâu dinspre răsărit. Și drumeți zorit vreme de zile și de luni în șa, străbătând câmpii și pustii în care nu se mai afla altcineva decât Allah și iarba cea rea. Și ajunse, într-un sfârșit, într-un codru nemărginit și mai înnegurat decât mintea omului neînvățat, și-atâta de întunecat încât nu se mai putea osebi noaptea de zi, nici nu se mai putea osebi laptele de păcură, și albul de negură. Iar Nurgihan, care numai cu obrazul său cel strălucitor lumina întunericul înconjurător, mergea înainte cu inima lui de oțel fierbinte prin acel codru cu copaci fel de fel, în care, pe alocuri, în loc de poame, atârnau capete vii care începeau să rânjească și să râdă și să cadă pe jos, pe când, de pe alte ramuri, alte poame, ce semănau cu niște oale de pământ, se deschideau pocnind și slobozind din pântecele lor niște păsări cu ochii de aur

strălucitor.

Și iacătă că într-o dimineață se pomeni față în față cu un ginn cu pletele cărunte, semănând cu un munte, care ședea pe un buștean de roșcov uriaș. Și Nurgihan i se temeni cuminte dinainte cu salamalekul său, și lăsă să iasă din sipetul gurii sale de rubin câteva cuvinte cu har care se topiră în mintea acelui ginn precum într-un lapte niște zahăr. Și ginnul, tulburat de frumusețea acelei mlădițe subțiri din grădina veșnicei străluciri, îl pofti să șadă jos lângă el. Iar Nurgihan se dete jos de pe cal, și scoase din desagă o plăcintă coaptă în unt și făcută din făină de grâu mărunt, și i-o dărui, ca mărturie de prietenie, ginnului, care o primi și, dintr-o înfulecătură, o și înghiți. Și fu atâta de mulțumit de plăcinta aceea încât sări în sus de bucurie, și grăi:

— Hrana aceasta a fiilor de Adam îmi face mai multă plăcere decât dacă aș fi primit plocon pucioasa cea roșie care slujește de piatră la inelul stăpânului nostru Solomon! Și, pe Allah! sunt atâta de vrăjit încât dacă fiecare fir de păr de-al meu s-ar preschimba într-o sută de mii de limbi, și dacă fiecare dintre aceste limbi ți-ar înălța urări de bine, tot nu mi-aș putea mărturisi îndatorința pe care o simt față de tine. Cere-mi, așadar, în schimb, orice vei vrea, și-ți voi împlini fără a zăbovi. Altminteri, inima mea, necăjită foarte, ar fi ca o farfurie ce ar cădea de pe o terasă, și s-ar face o puzderie de cioburi sparte.

Iar Nurgihan îi mulțumi ginnului pentru vorbele sale îndatoritoare, și-i răspunse la îmbărbătare:

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, o, străjerule neadormit al acestei păduri, întrucât îmi îngăduiești să-mi mărturisesc o dorință, iacăt-o fără de înconjur. Nu îți cer decât să mă ajuți a răzbate, fără tărăgăneală și fără zăbavă, nevătămat și întreg, în împărăția de slavă a regelui Firuz-Șah, unde nădăjduiesc să culeg ruja de mare a copilandrei din China cea mare.

Or, când auzi vorbele sale, ginnul, paznicul pădurii, scoase un suspin de jale, se plesni peste cap cu mâinile amândouă pe rând, și se prăbuși la pământ. Iar Nurgihan îl îngriji cum nu se poate mai drăgăstos; ci, văzând că toate îngrijirile lui rămâneau fără de folos, îi puse în gură iar o plăcintă coaptă în unt, cu zahar, și făcută din făină de grâu mărunt. Și numaidecât ginnul își veni în fire și se trezi din acea leșuire, și, încă tulburat cu totul de gustul acelei plăcinte, și de rugăminte, îi spuse coconului, într-un sfârșit:

— O, stăpâne al meu, ruja de mare, de care mi-ai pomenit, și pe care o are o copilă domniță din China, se află sub paza ginnilor din văzduh care, zi și noapte, stau străji la hotare spre a nu lăsa nici pasărea să zboare pe deasupra ei, nici stropii de ploaie cei grei să nu-i strice florile, nici soarele să n-o ardă cu văpaia lui. Așa că nu prea văd, odată ce te-aș duce în grădina în care trăiește, cum aș putea face spre a înșela luarea-aminte a acelor străjeri din văzduh care sunt îndrăgostiți de ea. Într-adevăr, necazul meu este un necaz greu! Ci ia mai dă-mi o plăcintă de-aceea minunată, care mi-a făcut atâta de bine pe dată. Și poate că dulceața ei are să-mi ajute mințile să dibăcească jinduitul temei. Întrucât se cuvine să-mi îndeplinesc făgăduiala față de tine, ajutându-te să răzbați pe cale până la ruja dorurilor tale.

Și beizadea Nurgihan mai scoase o plăcintă și se grăbi să i-o dea ginnului străjer al pădurii, care, după ce o făcu să piară în genunea gurii, își afundă capul în gluga de cugetare. Și deodată își ridică fruntea și grăi:

— Plăcinta și-a împlinit rostul. Suie-te pe brațul meu și hai, avem să zburăm până la țara acelor chitai. Întrucât am găsit calea de a-i amăgi pe

străjerii din văzduh ai rujei de mare. Iar amăgirea-i de a le arunca o plăcintă de-aceasta de minuni făcătoare, coaptă în unt topit, cu zahar, și frământată din făină de grâu norocit.

Iar beizadea Nurgihan, care începuse să se cam îngrijoreze când îl văzuse pe ginnul pădurii prăbușit de amar, se însenină și se lumină iar; și înmuguri ca o grădină fir cu fir, și înflori ca un boboc de trandafir. Și răspunse:

— Nu am împotrivă nimic.

Atunci ginnul pădurii îl așeză pe beizadea pe brațul său stâng și porni înspre țara Chinei cea mare, la drum, ocrotindu-l de razele de soare, cu brațul cel drept, pe fiul de Adam. Și, înghițind în zbor depărtare după depărtare, ajunse astfel, fără de supărare, mulțumită ocrotirii lui Allah, deasupra cetății de scaun a țării chitailor. Și îl lăsă jos încetișor pe beizadea, la poarta unei grădini minunate, care nu era alta decât grădina în care trăia ruja de mare. Și îi spuse:

— Poți să intri cu inima liniștită în grădina vrăjită, întrucât eu am să mă duc să-i amăgesc pe străjerii rujei cu plăcinta pe care mi-ai dat-o pentru ei. Pe urmă ai să mă găsești tot aci, așteptându-te și gata să te duc unde vei vroi.

Și-așa că Nurgihan cel frumos și năzdrăvan se despărți de prietenul său ginnul, și intră în grădină. Și văzu, într-un sfârșit, că grădina aceea, bucățică ruptă din raiul lui Allah, se așternea dinaintea ochilor lui, frumoasă ca un amurg daurit.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și șasea noapte

Urmă:

Și, în mijlocul grădinii, era un havuz, larg și plin cu apă de trandafir până sus. Iar în mijlocul acelui havuz cu apă scumpă se înălța, singură pe tulpina sa, o floare, roșie ca focul. Și era chiar ruja de mare. O, tare mai era minunată! Numai dulcea privighetoare ar fi în stare s-o zugrăvească în strălucirea ei toată.

Și beizadea Nurgihan, minunat de frumusețea florii, și beat de mireasma ei, înțelese fără de caznă că numai o asemenea rujă slăvită putea să fie dăruită cu puterile cele vrăjite. Și, fără a șovăi, se dezbrăcă pe dată, intră în apa înmiresmată și se duse ca furtuna să culeagă trandafirul cu floarea lui cea numai una. Pe urmă, coconul, stăpân pe acea gingașă povară, se întoarse la marginea havuzului iară și ascunse floarea sub mantia sa, pe când păsărelele, pitite în trandafiri, povesteau izvoarelor pe limbile lor subțiri, răpirea rujei vrăjite.

Ci nu vroi să plece din grădina aceea fermecată până a nu intra să vadă și chioșcul cel strălucit care se ridica la malul apei, și care era zidit numai și numai din cornalină de la Yemen. Și porni înspre chioșc și intră în el fără sfială. Și se pomeni într-o sală, minunat întocmită, și zugrăvită cu o măestrie desăvârșită, și frumoasă în toată alcătuirea sa. Iar în mijlocul

acelei săli era un pat de fildeș împodobit cu nestemate, împrejurul căruia atârnau niște perdele meșteșugit chindisite. Și Nurgihan, fără a șovăi, se duse la pat, dete la o parte perdeaua subțire și rămase înmărmurit de uimire când zări, culcată pe perne, o copilă gingașă, fără alt veșmânt ori podoabă decât numai frumusețea ei goală. Și era cufundată într-un somn adânc, fără a-i da prin minte că, pentru întâia oară în viața ei, un ochi omenesc se uita la ea fără de vălul cerut de sfială. Iar pletele ei erau răvășite, iar mânușița ei durdulie, cu cele cinei gropițe mărunte, o ținea galeș pe frunte. Iar negura nopții se aciuise în părul ei de culoarea moscului, pe când Pleiadele, surorile sale, se ascunseseră sub văl de nori grei văzând șiragul strălucitor al dinților ei.

Iar priveliștea frumuseții depline a acelei copile din țara Chinei, pe care o chema Obraz-de-Crin, îl tulbură până într-atâta pe beizadea Nurgihan încât flăcăul se prăbuși văduvit de simțire. Ci nu zăbovi mult până a-și veni iar în fire și, scoțând un oftat înghețat, se apropie de pat și de urechea preafrumoasei care îl vrăjise, și nu se putu opri să nu rostească aceste stihuri nescrise:

Când dormi pe purpura-ți de foc,
Ți-e chipul luminos ca zorii,
Iar ochii: ca pe-al mării joc
Un cer de care nu știu norii.
Când trupul tău, acoperit
Cu trandafiri și cu narcise,
În blândul lumii răsărit,
Trezit din lene și din vise,
Se-nalță luminos și cald,
Nu-i e asemeni, o clipită,
Nici zveltul palmier înalt,
Cel din Arabia slăvită.
Când pletele-ți, sclipind mereu,
Ca niște nestemate rare,
Atârnă revărsate greu,
Ori se răsfiră ca o boare,
Nu poți găsi mătase-așa
Pe toată-ntinderea lumească,
Să aibă-atâta preț cândva
Cât strălucirea lor firească.

După care, vrând să-i lase acelei adormite preafrumoase o urmă a trecerii sale, îi puse în deget un inel de pe degetul lui, și scoase de pe degetul copilei inelul pe care îl purta ea și pe care și-l petrecu pe degetul său. Și-atunci ieși din chioșc, fără a o trezi pe copilă, rostind aceste stihuri:

Plec din grădina fără seamăn, iată —
Ci-n inimă, ca pe-o lalea de sânge,
Duc rana grea a dragostei, curată.
Cea care-n pieptul meu acuma plânge.

Nefericit este cel care pleacă
Din strălucita lumilor grădină,
Fără să ia și floarea cea mai dragă
În poala hainei lui, ca pe-o lumină.

Și se duse la străjerul pădurii, bunătatea de ginn, care îl aștepta la poarta acelei grădini, și îl rugă să-l ducă fără de zăbavă în împărăția lui Zein El-Muluk sultan, în Șarkistan.

Iar ginnul răspunse:

— A asculta înseamnă a mă supune! Da nu până a nu-mi mai da o plăcintă din cele bune.

Și Nurgihan îi dete cea mai de pe urmă plăcintă care îi mai rămăsese. Și numaidecât ginnul îl luă pe brațul său cel stâng și plecă cu el, prin văzduh, în zbor avan, înspre Șarkistan.

Și ajunseră cu bine în împărăția regelui cel orb, Zein El-Muluk sultan. Și, când se lăsară pe pământ, ginnul îi zise preafrumosului Nurgihan:

— O, comoară a vieții și a bucuriei mele, nu vreau să mă despart de tine fără a-ți lăsa un semn de dragoste de la mine. Ia, într-adevăr, smocul acesta de păr, pe care mi-l smulg din barbă anume pentru tine. Și ori de câte ori vei avea nevoie de mine, nu ai decât să arzi un fir de-acesta de păr. Și numaidecât îți voi sta dinainte.

Și, după ce grăi astfel, ginnul sărută mâna care îl hrănise cu minunatele plăcinte; și plecă pe drumul lui înainte.

Pe când Nurgihan grăbi să suie în palatul tatălui său, după ce trimise vorbă să fie primit și dete de știre că adusese leacul dorit. Și, când fu poftit dinaintea regelui celui orb, scoase de sub caftan trandafirul cel fermecat și i-l întinse. Iar măritul sultan nu avu decât să-și apropie de ochi oleacă ruja de mare, a cărei mireasmă și frumusețe răpitoare vrăjeau sufletul tuturor celor de față, că ochii lui, pe clipă pe dată, se și făcură luminoși ca niște stele.

Atunci, bucuros și mulțumit până peste poate, măritul sultan îl sărută pe frunte pe fiul său Nurgihan, și îl strânse la piept, mărturisindu-i dragostea cea mai fierbinte, pe drept. Și porunci să se dea de veste în toată împărăția că de aci înainte împarte domnia între el și fiul său mezin Nurgihan. Și dete poruncile cuvenite pentru ca, vreme de un an, să fie prăznuite sărbătorile domnești, ținându-se deschisă, pentru toți supușii, bogați și săraci, poarta bucuriei și a zaiafetului, și să se închidă cea a mohorălii și a durerii lumești.

Pe urmă Nurgihan, ajuns iarăși mult-iubitul tătânelui său, care de aci înainte, fără teamă de rău, putea să se uite la el, se gândi să răsădească ruja de mare, ca să nu se stingă de sub soare. Și, pentru aceasta, ceru ajutor de la ginnul pădurii cel haihui, pe care îl chemă dând foc unui fir de păr din barba lui. Și ginnul îi zidi, în răspăs de o noapte, un havuz adânc de două sulițe, cu fundul lucrat din aur străcurat, și cu temeliile durate din nestemate. Și Nurgihan răsădi numaidecât ruja în mijlocul acelui havuz. Și fu o minunăție pentru ochi, și un balsam pentru miros.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și șaptea noapte

Urmă:

Estimp, cu toată acea vindecare, cei doi fii mai mari, care se întorseseră cu nasul alungit, născociră cum că trandafirul de mare n-ar fi dăruit cu niciun fel de putere de leac, și că regele, oricât i-ar fi cu neplac, nu-și căpătase vederea decât ca urmare a vrăjitoriei și a uneltirilor, în treaba aceasta, a Diavolului cel bătut cu pietre, Procletul cel mare.

Ci regele, părintele lor, mânios pe clevetelile lor, și supărat pe lipsa lor de judecată, îi pofti pe amândoi dinaintea fratelui lor Nurgihan, și îi certă aspru, și le grăi:

— Pentru ce vă îndoiți de puterea acestei ruje asupra vederii mele? Oare nu vă vine să credeți că Allah Preaînaltul poate să pună leacul în inima unui trandafir, el carele poate să facă dintr-o femeie un bărbat și dintr-un bărbat o femeie? D-apoi ia ascultați, în privința aceasta, ce i s-a întâmplat fiului unui rege de la Ind.

Și le spuse:

A fost odată, în vechimea vremilor, un rege peste țara Indului, și care avea în haremul său o sută de femei frumoase și tinere, alese dintre miile de fetișcane ce nu-și aveau asemuire în palatele regilor. Ci niciuna dintre ele nu rodea cu el și nu zămislea. Și de-aci se făcu tot mai mohorât și mai supărat regele acela de la Ind, care era bătrân și încovoiat de ani. Ci, într-un sfârșit, din mila lui Allah Atotputernicul, cea mai tânără dintre soțiile regelui rămase însărcinată și, peste nouă luni, aduse pe lume o fată, tare frumoasă și cu o înfățișare cu adevărat de basm. Iar mama ei, de teamă ca nu cumva regele să se supere văzând că nu avea un băiat, lăsă să se răspândească zvonul că pruncul nou-născut este un băiat. Și se înțelese cu astrologii să lase a se crede că regele nu trebuie să-l vadă pe copil până ce nu vor trece zece ani.

Or, când fetița, care creștea tot mai frumoasă, ajunse la vârsta când regele, părintele ei, putea într-un sfârșit s-o vadă, maică-sa îi dete sfaturile de trebuință și îi arătă cum se cădea să se poarte spre a fi luată drept băiat. Și copila, pe care Allah o dăruise cu isteciune și cu înțelepciune, pricepu întru totul sfaturile mamei sale, și se purta întocmai în orice împrejurare. Și se ducea și se întorcea prin iatacurile împărătești, îmbrăcată băiețește și se purta de parcă chiar ar fi și fost de parte bărbătească. Iar regele, tatăl ei, se bucura zi de zi de frumusețea copilei pe care o credea băiat. Și, când acel așa-zis băiat ajunse la vârsta de cincisprezece ani, regele hotărî să-l însoare cu o domniță, fata unui rege megieș. Și se hotărî nunta. Iar când veni vremea sorocită, regele puse să fie îmbrăcat fiul său într-un caftan falnic, îl pofti să stea lângă el într-un palanchin de aur, purtat pe spinarea unui elefant, și îl duse cu mare alai în țara celei ce urma să-i fie soție. Și, în acea împrejurare atâta de stânjenitoare, tânărul cocon, care era în sinea sa o domniță, plângea și râdea rând pe rând.

Or, într-o noapte, alaiul poposi într-o pădure deasă; iar domnița ieși de sub polog și se duse departe în pădure pentru o treabă la care până și domnițele sunt roabe. Și iacătă că domnița se pomeni nas în nas cu un ginn tânăr, tare frumos, care ședea sub un pom și care era străjerul acelei păduri. Și ginnul, uluit de frumusețea domniței, îi dete binețe cu drăgălășenie și o întrebă unde se duce. Iar ea, căpătând încredere din purtarea lui îndatoritoare, îi istorisi de șart toată povestea ei și îi spuse cât are să se găsească de stânjenita, în noaptea nunții, când are să intre în patul aceleia ce-i fusese menită de soție.

Atunci ginnul, înduioșat de necazul ei, chibzui o vreme; pe urmă, filotim, se oferi să-i împrumute odorul lui, și să-l ia pe al ei; ci cu

legământul de a-i da înapoi cu credință odorul la întoarcere. Și fata, plină de îndatorință, primi treaba și se învoi cu legământul. Și, din mila vrerii Celui Atotputernic, schimbul se săvârși numaidecât, fără de nicio greutate și fără de nicio încurcătură. Și, fericită până peste marginile fericirii, tânăra domniță se întoarse la tatăl ei și se sui la loc în palanchin. Ci, cum nu era încă deprinsă cu adausurile sale cele noi, nepricepută, șezu pe ele și dete un țipăt de durere. Ci apoi și le potrivi numaidecât, pe furiș, spre a nu fi băgată de seamă, și de-aci încolo se purtă cu toată luarea-aminte și cu toată grija să nu mai facă mișcarea aceea, nu numai ca să nu mai îndure vreo durere, da și ca să nu vatăme cumva odorul ce-i fusese încredințat și pe care trebuia să-l dea îndărăt în bună stare stăpânului lui.

Și, peste câteva zile, alaiul ajunse în cetatea logodnicei. Iar nunta fu sărbătorită cu mare saltanat. Iar soțul știu să se slujească de minune de odorul ce-i fusese împrumutat cu atâta drăgălășenie de către ginn, încât mireasa rămase însărcinată, fără de zăbavă și fără de tărăgăneală. Și toată lumea fu mulțumită.

Or, peste nouă luni, măritata născu un băiat minunat. Și, după ce lăuza se ridică din patul ei, soțul îi spuse:

— A venit vremea să ne întoarcem în țara mea, ca s-o vezi pe mama mea, pe rudele mele și împărăția mea,

Așa-i spuse, da de fapt vroia, fără a zăbovi mai mult, să-i dea îndărăt ginnului pădurii odorul nevătămat.

Iar tânăra soție răspunzând cu ascultare și cu supunere, porniră la drum. Și nu peste mult ajunseră la pădurea în care sălășluia ginnul stăpân al chiverniselii. Și beizadea se îndepărtă de caravană și se duse în locul unde ședea ginnul. Și îl găsi stând tot acolo, vădit ostenit și cu o înfățișare de femeie cu pântecele plin. Și, după salamalekuri, îi zise:

— O, căpetenie de ginni și cunună a lor, mulțumită bunăvoinței tale am izbutit pe deplin în ceea ce aveam de făcut și am dobândit ceea ce îmi doream. Și-acuma am venit, precum am făgăduit, să-ți dau îndărăt nevătămat bunul tău și să-mi iau îndărăt bunul meu.

Ci ginnul îi răspunse:

— De bună seamă, bună-credința ta este o bună-credință mare, iar cinstea ta este până peste poate. Ci, spre marea mea părere de rău, se cade să-ți spun că acum nu mai am nicio poftă de-a lua îndărăt ceea ce ți-am împrumutat, și nici de a-ți da ceea ce am asupra mea. Este o treabă încheiată, și așa a rânduit-o ursita. Căci, de când ne-am despărțit, s-a petrecut un fapt nou care nu mai îngăduie de aci încolo niciun fel de schimb între noi.

Iar fata de odinioară întrebă:

— Și care este, o, ginn măreț, faptul acela nou care nu ne mai îngăduie să ne luăm îndărăt odorul?

El răspunse:

— Află, o, copilo de altădată, că te-am așteptat multă vreme aici, veghind cu gingășie asupra odorului pe care mi l-ai încredințat, în schimbul alui meu; și n-am precupețit nimic spre a-l păstra în starea lui minunată de feciorie și de nevinovăție, până când, într-o zi, un ginn, chehaia peste stăpânirile mele, a trecut prin pădure și a venit să mă vadă. Și a simțit, după mireasma mea cea nouă, că aveam o ferecătură pe care el nu mi-o știa. Și fu cuprins de o dragoste aprigă față de mine; și, tot așa, și el stârni în mine un simțământ la fel. Și se împreună cu mine în chipul știut, și sparse în odor pecetea fecioriei. Și simții tot ceea ce simte o femeie în atare împrejurare. Și-acuma nu pot să-mi mai iau îndărăt bunul întrucât

am rămas însărcinat de la soţul meu, chehaiaua; şi dacă, din nenorocire, aş primi să mă fac iarăşi bărbat şi aş ajunge să-l nasc, în starea aceea de bărbat, pe copilul pe care îl port în sânul meu, de bună seamă că aş muri de durere şi cu pântecul sfâşiat. Acesta-i faptul cel nou care mă sileşte să păstrez pe viaţă ceea ce mi-ai împrumutat. Aşa încât, la rândul tău, păstrează ceea ce ţi-am împrumutat. Şi să dăm slavă lui Allah carele a chivernisit totul fără de pagubă şi fără de necaz, şi carele ne-a îngăduit trocul acesta care nu dăunează nimănuia.

Şi regele, după ce le istorisi povestea aceasta celor doi fii mai mari ai săi, de faţă cu fratele lor Nurgihan, urmă:

— Aşa că nimic nu este cu neputinţă la sfânta atotputinţă a Atoatefăcătorului. Şi acela carele a putut în felul acela să schimbe o fată în flăcău şi un ginn bărbat în femeie însărcinată, tot aşa a putut şi să pună zviduirea vederii mele în inima unei ruje.

Şi, după ce grăi astfel, îi goni pe cei doi fii mai mari de dinaintea sa, şi îl opri lângă el pe tânărul Nurgihan, coperindu-l cu hatâruri şi cu dovezi de dragoste. Şi-aşa cu el.

Ci, în ceea ce o priveşte pe domniţa Obraz-de-Crin, copila din China, stăpâna rujei de mare, iacătă:

După ce înmiresmătorul cerului aduse tablaua de aur a soarelui, plină cu camfora zorilor, la fereastra Răsăritului, domniţa Obraz-de-Crin îşi deschise ochii vrăjitori şi se dete jos din patul ei. Şi îşi pieptănă părul, îşi legă cosiţele, şi porni încetişor, legănându-se dulce, înspre havuzul unde se afla ruja de mare. Întrucât, în fiecare dimineaţă, gândul ei cel dintâi şi drumul cel dintâi erau la acel trandafir. Şi străbătu grădina, al cărei văzduh era îmbălsămat ca prăvălia unui neguţător de arome, şi ale cărei poame pe crengi erau ca tot atâtea şipuri de zahar agăţate în vânt. Şi dimineaţa acelei zile era mai frumoasă decât toate dimineţile, iar cerul alhimist era de culoarea sticlei şi a peruzelei. Şi fiecare pas al copilei cea cu trup de trandafir părea că face să se nască flori, iar praful pe care îl stârneau poalele rochiei sale erau ca un colir pentru nişte ochi de filomelă.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci şi opta noapte

Urmă:

Şi ajunse lângă havuz, şi îşi aruncă ochii înspre locul în care sălăşluia ruja ei cea dragă. Ci nu-i văzu nici baremi urma şi nu-i simţi nici baremi mireasma. Atunci, friptă de durere, era să se topească precum aurul într-un ceaun, şi să se stingă ca un mugur în simunul mâhnirii. Şi, tot atunci, spre-a împlini nenorocirea, băgă de seamă că inelul pe care îl purta pe deget era un inel străin, şi că acela pe care îl purtase, de ani şi ani, pierise.

Încât, aducându-şi aminte de goliciunea sa de pe când dormea, şi pricepând că ochii unui străin rupseseră nepedepsiţi toată taina vrăjită a făpturii ei, se scufundă într-o genune de tulburare. Şi se întoarse în graba mare în chioşcul ei de rubin, şi se puse pe plâns, singură singurică, toată

ziua. După care, chibzuind, îi veniră niște gânduri mai cuminți și își zise: „Hotărât, este greșită zicala care spune: «Nu se poate găsi vreo urmă din ceea ce nu lasă urmă; căci, dacă s-ar găsi, n-ar mai rămâne din ea nici urmă». Și, pe deasupra, tot așa, nimic nu este mai mincinos decât zicala aceasta: «Când începi să cauți un lucru pierdut, trebuie să te pierzi pe tine însuți ca să-l găsești». Întrucât eu, pe Allah! așa de tânără și așa fată cum sunt, vreau să pornesc, din clipita aceasta, în căutarea celui ce mi-a răpit ruja, și să aflu pricina prădăciunii. Și am să-l pedepsesc pentru că a cutezat să-și îndrepte privirea ispitelor sale asupra fecioriei mele de domniță ațipită.”

Spuse și, pe clipă, porni la drum, pe aripile nerăbdării, urmată de fetele roabe ale sale, pe care le îmbrăcă în haine de viteji.

Și, căutându-și calea, tot întrebând peste tot pe unde trecea, până la urmă ajunse cu bine în Șarkistan, împărăția lui Zein El-Muluk, tatăl lui Nurgihan.

Și, intrând în cetatea de scaun, văzu peste tot împodobirile pentru sărbătoarea care avea să țină un an întreg, și auzi pe la fiecare poartă răsunând cântările și chiotele de bucurie. Și, ispitită să afle pricina acelor zaiafeturi, îl întrebă, tot străvestită ca un flăcău, care-i rostul acelei bucurii a tuturora ce domnea printre locuitorii cetății. Și i se răspunse:

— Regele era orb; ci fiul său Nurgihan, strălucitul și preafrumosul, a izbutit, după osteneli amarnice, să-i aducă ruja de mare a copilei din China. Și numai atingerea ochilor cu acea rujă vrăjită i-a dat regelui îndărăt vederea. Iar ochii lui s-au făcut luminoși ca niște stele. Și, cu acest prilej, regele a poruncit să se dea slobozie tuturor la desfătări și petreceri vreme de un an întreg, pe cheltuiala vistieriei domnești, și ca la fiecare poartă cântările și muzichiile să răsune fără contenire de dimineața până seara.

Și Obraz-de-Crin, până peste poate de bucuroasă că, într-un sfârșit, avea vești temeinice despre trandafirul ei, se duse dintru-ntâi să se scalde în râu, spre a se ușura de ostenelile drumului. Pe urmă, punându-și iarăși hainele sale de flăcău, porni înspre palatul regelui, străbătând mândră sukurile. Iar cei care se uitau la tânărul acela se topeau de minunare, ca urmele pașilor pe nisip. Iar zulufii încârlionțați ai pletelor lui răsuceau inima celor care îl vedeau.

Și ajunse astfel la grădină, și văzu, în havuzul de aur străcurat, ruja ei de mare, în mijlocul apei celei scumpe de trandafiri, vrajă pentru ochi și balsam pentru miros. Și, după bucuria trăită cu prilejul acelei întâlniri, își zise: „Acuma am să mă ascund printre pomi, spre a-l vedea pe neobrăzatul care mi-a răpit trandafirul din grădină și inelul de pe deget”.

Și nu peste mult se ivi lângă havuz și flăcăul ai cărui ochi, pocale de beție, îi scotea din minți până și pe oamenii cei mai cuminți cu cele două văpăi din privirile sale fierbinți și care din fiecare geană fulgera ca din tăișul încovoiat al unui iatagan, și care cu cârlionții părului său de mosc negru întunecat tulbura inimile ca nardul străcurat, care cu obrajii-i luminoși fără sulemeneală da de rușine până și obrajii de catifea ai fetelor celor mai de falǎ, și cu zâmbetele lui îndatoritoare care erau tot atâtea sulițe ucigătoare, și cu călcătura lui cilibie făcută numai din gingășie, și care avea în colțul din stânga al gurii lui o nebunie de aluniță rotunjită cu măiestrie, și-al cărui piept alb și strălucitor era ca o tabla de cleștar orbitor și adăpostea o inimă vie și plină de vitejie.

Și, la vederea lui, Obraz-de-Crin căzu într-un fel de zmintealǎ și aproape că-și pierdu mințile. Căci cu dreptate spusese poetul:

Dacă-ntr-un loc unde-i strâns mult popor,
Sprâncenele-i, din arcul lor subțire,
Trimite-și-vor săgețile de dor,
Ele nu vor lovi cu vârful lor
Decât un suflet vrednic de iubire.

Iar când Obraz-de-Crin își veni în simțiri, se frecă la ochi, se uită în toate părțile, și nu îl mai văzu pe flăcău. Și își zise: „Iată că hoțul trandafirului meu mi-a răpit acum și sufletul și inima. Nu numai că a spart cu piatra ispitei șipul cel de preț al cinstei mele, ci mi-a mai și rănit viclenește inima cu săgeata dragostei. Vai! departe de țara și de mama mea, unde să mă mai duc și cui să mă mai plâng acum spre a cere dreptate pentru toate pagubele acestea?” Și, cu inima arsă de patimă, se întoarse la fetele sale luptătoare. Și, simțindu-se însingurată în mijlocul lor, luă un calam și o hârtie, și îi scrise lui Nurgihan o scrisoare pe care i-o dete, dimpreună cu inelul de pe deget, însoțitoarei sale celei mai dragi, cu sarcina de a le înmâna în chiar mâinile tânărului beizadea. Și fata ajunse într-o clipire de ochi la Nurgihan, și îl găsi stând și părând a visa la stăpâna lui, Obraz-de-Crin. Și, după salamalekurile cuvenite, îi înmână scrisoarea și inelul cu care o însărcinase încrederea domniței. Iar Nurgihan, până peste poate de tulburat, cunoscu inelul. Și desfăcu scrisoarea și citi cele ce urmează:

„Mai întâi, mărire Făpturii care este neatârnată de niciun *cum* și de niciun *pentru ce,* care a dăruit fecioarelor gingășia și frumusețea, iar flăcăilor ochiul cel negru al ispitei, aprinzând în inima și-a unora și-a altora fanarul dragostei în care, ca un fluture, înțelepciunea vine să se mistuie.

Iată că mor de dor după ochii tăi cei galeși, iar pârjolul patimii mă arde și pe dinăuntru și pe dinafară. Ah, ce mincinoasă este zicala care spune: «Inimile se înțeleg între ele». Căci mă mistui, iar tu nu știi nimic. Ce răspuns îmi vei da dacă te voi întreba pentru ce m-ai omorât cu făptura ta vrăjitoare?

Ci, o, calam al meu, să nu mai scrii nimic: destul m-am lăsat răpită de o durere pătimașă.”

La citirea acelei scrisori, focul dragostei se învâlvoră de sub cenușa din inima lui Nurgihan, și, nerăbdător ca argintul-viu, coconul luă în mână calamul și hârtia, și răspunse cu aceste rânduri:

„Aceleia care este mai presus decât toate preafrumoasele cu trup de argint, și al cărei arc al sprâncenelor sale este ca o sabie în mâinile unui războinic beat!

O, copilă vrăjitoare, a cărei frunte, asemenea planetei Zohra, stârnește pizma frumuseților Chinei, cuprinsul scrisorii tale răscolește rănile inimii mele însingurate, care va bate pentru tine atâta vreme cât zbenghiurile frumuseții se vor ivi pe obrazul lunii pline.

O scânteie din inima ta a căzut pe rănile mele, iar fulgerarea dorului meu a scăpărat peste roadele tale. Numai cel ce iubește știe farmecul pe care îl trăiești mistuindu-te. Și iacătă-mă asemeni unui puișor pe jumătate ucis, care se zbate pe jos zi și noapte, și care nu mai are mult până să piară, dacă nu va fi mântuit repede.

O, Obraz-de-Crin, nu mai este niciun văl peste chipul tău, dar chiar tu ești vălul acela pentru tine însăți. Ieși de sub vălul acela și arată-te. Întrucât inima este un lucru minunat și, în ciuda micimii sale,

Atoateziditorul și-a așezat în ea lăcașul.

Ci, o, vrăjitoareo, nu se cade să vorbesc mai răzvedit, nici să încredințez mai multe taine calamului meu, de vreme ce calamul nu trebuie să fie îngăduit în haremul tainelor celor îndrăgostiți.”

Pe urmă, beizadea Nurgihan împături scrisoarea de dragoste, puse pe ea pecetea ochiului său și i-o înmână tinerei aducătoare, însărcinând-o să-i spună prin viu grai stăpânei sale Obraz-de-Crin lucrurile gingașe pe care nu le putuse mărturisi în scris. Iar cadâna plecă fără de zăbavă și ajunse la stăpâna ei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute cincizeci și noua noapte

Urmă:

Și o găsi șezând, cu ochii ei de iasomie tânjitoare, și cu fiecare geană de-a ei preschimbată într-o fântână. Și se duse la ea zâmbind și îi spuse:

— O, trandafir din tufărișul bucuriei, fie ca pricina ce te face să speli cu lacrimile-ți scumpe floarea chipului tău să cadă asupră-mi, ca tu să fii pururea mulțumită și zâmbitoare! Iată că îți aduc veste bună.

Și îi înmână răspunsul lui Nurgihan, însoțindu-l cu lămuririle sale cele dulci pe care, anume pentru stăpâna sa, i le dedese flăcăul cel frumos. Și când Obraz-de-Crin luă știre de scrisoare, și când auzi din gura soației sale dragi lucrurile dulci pe care nu putuse a le mărturisi prin scris preafrumosul răpitor Nurgihan, se sculă mângâiată și le îngădui fetelor s-o dichisească, s-o gătească și s-o îmbrace.

Atunci, minunatele acelea se slujiră de toată priceperea lor spre a-și face stăpâna să strălucească. O pieptănară și o înmiresmară cu atâta măestrie, prefirându-i pletele prin piepteni, încât, de zavistie, moscul din Tartaria s-ar fi risipit ca fumul, dinaintea miresmei plăcute pe care o revărsa ea, și inimile dănțuiau în piepturi văzând coada părului strălucită ce-i cădea până pe șale, împletită ca palmii în zilele de sărbătoare. Și îi petrecură apoi împrejurul mijlocului un colan de sangulie roșie, din care fiecare fir se împletea pentru înlănțuirea inimilor. Pe urmă o înväluiră într-un izar trandafiriu ce lăsa să se întrevadă culoarea trupului, și cu niște șălvărași de o lărgime împărătească, dintr-o țesătură mai grea, în stare să subjuge lumea. Și împodobiră cu mărgăritare cărarea ce-i despărțea părul, atâta de strălucit încât stelele din Calea Laptelui se coperiră cu tulburare. Și-i puseră pe frunte un diadem care o făcu atâta de luminoasă încât ai fi putut să crezi că s-a mai ivit pe cer încă o lună. Și o făcură grozav de frumoasă și de minunată.

Și, după ce fu împodobită astfel, se duse, cu inima bătândă, sub pomii din grădină, acolo unde umbra era mai deasă. Și, văzând-o, Nurgihan își pierdu dintru-ntâi firea, atâta de năprasnic fu simțământul pe care îl trăi. Ci numaidecât, sub adierea dulce a miresmei ce-o revărsa Obraz-de-Crin, Nurgihan deschise ochii și se ridică la zenitul fericirii, uitându-se cu drag la iubita lui. Și, la rându-i, Obraz-de-Crin îl găsi pe flăcău atâta de aidoma

cu icoana pe care și-o zugrăvise singură pe foaia inimii, încât nu găsi osebire nici măcar un fir de păr ori un punctișor. Și își ridică vălul sfiiciunii, și puse dinaintea prea-iubitului ei tot ceea ce aducea în dar: mărgăritarele dinților, rubinul buzelor mai mândru decât foile florilor de trandafir, brațele-i de argint, strălucirea de lună a zâmbetului, aurul obrajilor, moscul răsuflării, mai presus decât moscul de Tartaria, migdalele ochilor, ambra neagră a pletelor, mărul bărbiei, diamantele privirilor și cele treizeci și șase de înfățișări zugrăvite ale trupului ei fecioresc. Și dragostea își strânse lațurile ei asupra celor două piepturi vrăjitoare și asupra celor două frunți tinerești. Și nimeni nu știa ce avea să se petreacă, în noaptea aceea, în desimea umbrei, între cei doi preafrumoși tineri.

Ci, întrucât dragostea și moscul nu pot să rămână tăinuite, părinții nu zăboviră a prinde de veste despre treburile celor doi îndrăgostiți, și grăbiră să-i împreune prin căsătorie. Și viața li se scurse în fericire, împărțită între dragoste și priveliștea rujei de mare.

Or, mărire lui Allah carele face trandafirii să înflorească și inimile îndrăgostiților să se împreune, Atotputernicul și Preaînaltul. Și binecuvântarea și rugăciunea fie asupra domnului și stăpânului Mohamed, sultanul trimișilor, și asupra tuturor celor ai săi. Amin.

Și, după ce Șeherezada istorisi povestea aceasta, tăcu. Iar tânăra Doniazada, sora ei, strigă:

— O, sora mea, ce dulci și ce vrăjite și ce miezoase sunt vorbele tale în prospețimea lor! Și ce minunată este povestea rujei de mare și a copilandrei din China! Oh! fii bună! grăbește-te, cât mai este vreme, și ne mai spune ceva care să i se asemuiască!

Iar Șeherezada zâmbi și grăi:

— Da, și ceea ce vreau să istorisesc este cu mult mai minunat, o, micuțo! Ci de bună seamă că nu am s-o spun mai înainte de a-mi da îngăduința stăpânul nostru, regele.

Iar Șahriar spuse:

— Au te mai îndoiești de îngăduința mea, o, Șeherezada? Și aș mai putea eu de-acuma încolo să-mi mai petrec vreo noapte fără vorbele tale la urechile mele și fără chipul tău în ochii mei?

Iar Șeherezada îi mulțumi cu un zâmbet și grăi:

— Atunci, am să istorisesc *Povestea sarailiei unse cu miere de albine* și a *afurisitei de neveste a cavafului.*

Și spuse:

Povestea sarailiei unse cu miere de albine și a afurisitei de neveste a cavafului

Se povestește, printre câte se povestesc, o, preafericitule rege, că trăia în cetatea cea binecuvântată Cairo un cavaf potlogar și care avea o fire minunată și vrednică de toată dragostea. Și își ținea viața cârpind încălțări rupte. Îl chema Maruf și fusese blagoslovit de către Allah cel atoatedătătorul – preaslăvit fie el în toată împrejurarea! – cu o afurisită de muiere fiartă în păcură și în smoală, și pe care o chema Fattumah. Da vecinii o porecliseră „Baligă încinsă”, căci chiar că era ca un ir împuțit pe inima papucarului, soțul ei, și ca o ciumă neagră în ochii celor din preajmă-i. Și otrava aceea chiar că se prilejea și răsprilejea de bunătatea și de supușenia bărbatului ei; și îl ocăra și îl afurisea de o mie de ori pe zi, și nu-i da pic de tihnă toată noaptea. Și amărâtul ajunsese să-i fie frică de răutatea ei și să tremure de certurile ei, întrucât era om liniștit, cuminte, simțitor și cu grijă față de gura lumii, măcar că era sărac și de stare umilă. Și își făcuse obiceiul, spre a scăpa de tocăneală și de țipete, să-și prăpădească tot ce câștiga ca să plătească toate târguielile pe care le făcea soția sa, făptura aceea aprigă și rea și arțăgoasă. Și, dacă i se întâmpla să aibă chichionul de-a nu câștiga îndeajuns în vreo zi, îi vuiau urechile de țipete și capul de potopuri înfricoșate, toată noaptea, fără tihnă nici odihnă: Și îl făcea să-și treacă astfel niște nopți mai negre decât chiar cartea ursitei lui. Și acelei muieri anume i se potrivea spusa poetului:

Of, câte nopți fără nădejde-mi trec
Lângă soția mea, ciuma cea hâdă!
Oare pentru ce, minte de zevzec,
În noaptea nunții mele mohorâtă,
Nu i-oi fi dat o cupă cu otravă
Să scap pe veci de chin și de gâlceavă?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizecea noapte

Urmă:

Or, printre multe alte necazuri îndurate de acel Iov al răbdării, iacătă ce i se întâmplă.

Soția lui veni, într-adevăr, la el într-o zi – Allah alunge de la noi asemenea zile! – și îi spuse:

— O, Maruf, vreau ca, deseară, când ai să te întorci acasă, să-mi aduci o bucată de kenafa unsă cu miere de albine.

Și Maruf, săracul de el, răspunse:

— O, fiică a socrului meu, dacă preadarnicul Allah o binevoi să mă ajute a câștiga banii trebuitori pentru cumpărarea acelei kenafale cu miere de albine, de bună seamă că am să ți-o cumpăr, pe capul și pe ochii mei! Că astăzi, pe Prorocul! – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – nu am dobândit încă nicio amărâtă de para. Ci Allah este milostenie, și are să ne dea lesne lucrurile anevoioase.

Iar harpia strigă:

— Ce-mi trăncănești tu despre mila lui Allah întru hatârul tău? Au tu, socotești că am să stau să aștept, pentru a-mi împlini pofta de plăcinta aceea, până ce îndurarea cerească ți-o veni ori nu ți-o veni? Ba, pe viața mea, felul tău de a vorbi nu-mi este deloc pe plac. Ori de câștigi, ori de nu câștigi ceva pe ziua ta de muncă, mie să-mi aduci o uncie de kenafa unsă cu miere de albine; și, orice-ar fi, nu am să îngădui a lăsa să mi se întoarcă neîmplinită vreo poftă de-a mea! Și dacă, spre pacostea ta, ai să te întorci deseară acasă fără sarailie, am să-ți fac noaptea asupra capului tău tot atâta de neagră ca ursita care te-a dat pe mâinile mele.

Și nenorocitul de Maruf oftă:

— Allah este îndurător și darnic, și numai la el îmi este tot ajutorul!

Și amărâtul de el plecă de acasă, iar necazul și ciuda îi năboiau prin pielea de pe frunte.

Și se duse să-și deschidă prăvălia din sukul cavafilor, și, ridicându-și mâinile înspre cer, rosti: „Mă rog, ție, Doamne, să mă ajuți a câștiga preț de o uncie din kenafaua aceea, și să mă aperi la noapte de răutatea afurisitei mele de muieri!” Da degeaba așteptă el mult și bine în hardughia lui de prăvălie, că nimeni nu veni să-i aducă de lucru; și-așa că, la sfârșitul zilei, nu câștigase nici măcar atâta cât să cumpere pâinea pentru cină. Atunci, cu inima strânsă și plină de spaimă pentru ceea ce îl aștepta din partea nevesti-si, își închise prăvălia și își luă trist drumul spre casă,

Or, străbătând sukurile, trecu chiar pe dinaintea prăvăliei unui plăcintar, negutător de kenafale și de alte zumaricale, care îl cunoștea și căruia îi cârpise cândva imineii. Iar plăcintarul îl văzu pe Maruf cum mergea cu capul cufundat în deznădejde și cu grumazul încovoiat ca sub povara unei dureri grele. Și îl strigă pe nume, și văzu atunci că ochii lui Maruf erau plini de lacrimi, și că era galben și jalnic la chip. Și îi zise:

— O, meștere Maruf, de ce plângi? Și care-i pricina mâhnirii tale? Hai, intră colea să te odihnești și să-mi povestești ce necaz te-a lovit!

Iar Maruf se apropie de tejgheaua cea frumoasă a plăcintarului și, după salamalekuri, îi spuse:

— Nu este mântuire decât întru Allah milosârdnicul! Ursita mă bate și nu-mi dă nici măcar pâinea pentru cină.

Și, cum plăcintarul stăruia să capete amănunte mai multe, Maruf îi istorisi despre dorința neveste-si, și despre neputința lui, din lipsă de orice câștig pe ziua aceea, de a cumpăra nu numai sarailia cu pricina, da nici baremi o coajă de pâine.

Când auzi vorbele lui Maruf, plăcintarul râse cu bunătate și zise:

— O, meștere Maruf, poți tu măcar să-mi spui câte uncii de kenafa vrea fiica socrului tău să-i duci?

Maruf răspunse:

— Cinci uncii poate că i-ar ajunge.
Plăcintarul urmă:
— Nu e mult. Am să te îndatorez eu cu cinci uncii de sarailie, și ai să mi le plătești atunci când mila Atoateîmpărțitorului are să coboare și în talgerul tău.
— Și tăie din tava cea mare, în care kenafaua înota în unt și în miere, o bucată strașnică ce cântărea cu mult peste cinci uncii, și i-o dete lui Maruf, spunându-i:
— Sarailia aceasta unsă este o bunătate vrednică de-a fi așternută pe tablaua unui rege. Da sunt dator să-ți spun că nu este îndulcită cu miere de albine, ci cu miere de trestie de zahăr; întrucât este cu mult mai desfătătoare în felul acesta.
Iar Maruf, care nu cunoștea, bietul de el, osebirea dintre mierea de albine și mierea de trestie de zahăr, răspunse:
— Este primită din mâna dărniciei tale.
Și dete să-i sărute mâna plăcintarului, care se apără iute, și care îi spuse, pe deasupra:
— Kenafaua este numai pentru fiica socrului tău anume; ci tu, o, Maruf, nu vei avea astfel nimica de cinat. Ține, ia pâinea și brânza aceasta, binefacere de la Allah, și să nu-mi mulțumești deloc, căci nu sunt decât mijlocitorul.
Și îi dete lui Maruf, odată cu sarailia cea minunată, o pâine proaspătă și pufoasă și aromitoare, și o roată de brânză albă învelită în frunze de smochin. Iar Maruf, care în toată viața lui nu avusese atâtea bunuri deodată, nu mai știa ce să facă spre a-i mulțumi plăcintarului cel milos, și, până la urmă, plecă înălțându-și ochii la cer spre a-l lua de martor al îndatorinței lui față de binefăcătorul său.
Și ajunse acasă, încărcat cu kenafaua, cu pâinea cea frumoasă și cu bucata de brânză albă. Și, de cum intră, nevastă-sa țipă la el cu un glas acru și oțărât:
— Ei, ai adus sarailia?
El răspunse:
— Allah e darnic. Iacăt-o.
Și-i puse dinainte farfuria pe care i-o împrumutase plăcintarul, și pe care se lăfăia, în toată frumusețea ei de zumarica aleasă, kenafaua cea grasă care se topea în gură.
Ci afurisita nici nu-și aruncă bine ochii înspre farfurie, că și scoase un țipăt ascuțit de mânie, lovindu-se peste obraji, și zise:
— Bătu-l-ar Allah pe Cel-gonit-cu-pietre! Nu ți-am spus să-mi aduci o sarailie făcută cu miere de albine? Și ia uite cum, anume ca să mă înfrunți, îmi aduci ceva gătit cu miere de trestie de zahăr! Socoteai cumva că ai să izbutești să mă înșeli și că n-aș băga de seamă vicleșugul? A, ticăloase, tu vrei, așadar, să mă ucizi de poftă neîmplinită!
Și bietul Maruf, doborât de toată mânia aceea la care de data aceasta nici cu gândul nu gândise, îngăimă niște iertăciuni cu un glas tremurat, și spuse:
— O, fiică de oameni de treabă, kenafaua aceasta nu am cumpărat-o, ci plăcintarului cutare, pe care Allah l-a dăruit cu o inimă bună, i s-a făcut milă de starea mea și mi-a dat-o pe veresie, fără a-mi hotărî sorocul de plată.
Ci harpia cea de spaimă strigă:
— Tot ce îngaimi tu acolo nu sunt decât vorbe goale, iar eu nu-ți dau nicio crezare. Na! ține-ți kenafaua ta cea cu miere de trestie de zahăr! Eu

nu mănânc așa ceva!

Și, rostind acestea, îi aruncă în cap farfuria cu kenafa, plină cum era, și adăugă:

— Scoală-te, acuma, o, mișelule, și du-te să-mi aduci una scăldată în miere de albine!

Și, adăugând fapta la vorbă, îi plezni peste gură un dos de labă atâta de amarnic că-i și rupse un dinte din față, iar sângele începu să-i curgă pe barbă și pe piept.

La năprăznicia aceasta de la urmă, bietul Maruf, scos din papuci și pierzându-și răbdarea, avu o mișcare repezită care o lovi pe harpie ușor în obraz. Și harpia, stârnită și mai cumplit de lovitura aceea nevinovată a celui muncit de ea, se repezi asupra-i și îl înșfăcă de barbă cu amândouă mâinile, și se agăță cu toată greutatea ei de perii din barba aceea, țipând din toate beregățile: „Ajutor, o, musulmanilor! Săriți că mă omoară!"

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și una noapte

Urmă:

Și, la țipetele vipiei deteră fuga vecinii și săriră să-i despartă, și de-abia izbutiră să scoată barba nenorocitului de Maruf din mâinile încleștate ale afurisitei lui de soții. Și văzură fața lui Maruf plină de sânge, barba năclăită și dintele rupt, fără a mai pune la socoteală și părul din barbă pe care i-l smulsese muierea mâniată. Și, cunoscând încă de multă vreme purtarea ei ticăloasă față de bietul om, și-apoi văzând și dovezile care arătau apriat că Maruf era, încă o dată, mucenicul afurisitei aceleia, o mustrară și îi ținură niște dăscăleli cuminți care ar fi copleșit-o de rușine și ar fi adus-o la calea cea dreaptă pe oricare alta decât ea. Și, după ce o certară așa, adăugară:

— Noi toți mâncăm de obicei cu plăcere kenafaua făcută cu miere de trestie de zahăr, și o găsim cu mult mai bună decât pe cea făcută cu miere de albine! Care-i, așadar, nelegiuirea săvârșită de bietul tău soț, ca să i se cuvină toate răutățile amarnice pe care i le faci, precum ruperea dintelui și smulgerea bărbii?

Și o alimăniră cu toții și plecară în calea lor.

Or, de cum plecară, harpia cea cumplită se întoarse înspre Maruf, care, cât durase vânzoleala șezuse tăcut în colțul său, și îi zise, cu un glas șoptit și tot pe-atâta de plin de ură:

— A, vasăzică așa îi asmuți asupra mea pe vecini? Prea bine. Numai că ai să vezi tu ce-ai să pățești.

Și se duse să șadă jos, mai încolo, uitându-se la el cu niște ochi de tigroaică, și chibzuind împotriva-i niște socoteli negre.

Iar Maruf, care chiar că se căia de mișcarea lui nestăpânită, nu știa ce să mai facă spre a o potoli. Și se hotărî să strângă sarailia care zăcea pe podea în mijlocul țăndărilor de farfurie, și, după ce o curăți, i-o întinse sfios nevesti-si, spunându-i:

— Pe viața ta, o, fiică a socrului meu, mănâncă măcar oleacă din kenafaua aceasta, și mâine, de-o vrea Allah, am să-ți aduc alta.

Ci ea îl împinse cât colo cu o lovitură de picior, țipând la el:

— Du-te de-aici cu kenafaua ta, o, câine de potlogar! Gândești că am să mă ating de ceea ce îți aduce meseria de codoș de plăcintari? Inșallah! mâine am să izbutesc eu să-ți înfund lungimea în lățime.

Atunci, nefericitul, repezit astfel în ultima lui încercare de împăcare, se gândi că măcar să-și potolească foamea ce-l chinuia încă de dimineața, dat fiind că nu mâncase nimic toată ziua. Și își zise: „De vreme ce ea nu vrea să mănânce kenafaua aceasta minunată, binevoiesc s-o mănânc eu.” Și șezu dinaintea farfuriei, și începu să mănânce bunătatea cea aromitoare, care îi gâdila plăcut gâtlejul. Pe urmă trecu la pâinea cea pufoasă și la roata de brânză, și nu mai lăsă din ele o firimitură pe tabla. Iacă-așa! Iar nevastă-sa se uita la ce face el, cu niște vipii de ochi, și nu mai contenea să-i tot ureze, la fiecare îmbucătură: „Stați-ar în gât și îneca-te-ar!”, ori încă: „Dare-ar Allah să ți se preschimbe în otravă de foc și să-ți ardă mațele!” și alte asemenea blagoslovenii. Ci Maruf, flămând, mânca înainte cu sârg, fără a sufla o vorbă; lucru care, până la urmă, aduse la nebunie mânia nevesti-si, care se sculă deodată ca o îndrăcită și, aruncându-i în cap tot ce-i cădea în mână, se duse să se culce, ocărându-l și în somn, până dimineața.

Și Maruf, după noaptea pătimită, se sculă de cu vreme; și, îmbrăcându-se în grabă, plecă la prăvălia lui, cu nădejdea că soarta are să-l ajute în ziua aceea. Și iacătă că după câteva ceasuri doi oameni de la agie veniră să-l zeberească, la porunca dată de cadiu, și îl târâră de-a lungul sukurilor, cu mâinile legate la spate, până la judecătorie. Și Maruf, spre marea lui înmărmurire, o găsi acolo, dinaintea cadiului, pe soția sa, care sta cu mâinile înfășurate în cârpe, cu capu-nvăluit într-un ștergar mânjit de sânge, și ținând în degete un dinte rupt. Și cadiul, de cum îl zări pe înfricoșatul de cârpaci, țipă la el:

— Ia vino-ncoace! Au ție nu ți-e teamă de Allah Preaînaltul, când o faci să îndure atâtea năprazne grele pe această biată muieruță, soția ta, fiica socrului tău, și îi zdrobești cu atâta cruzime mâna și dinții?

Iar Maruf, în spaima lui, ar fi dorit să vadă pământul cum se cască și îl înghite; și lăsă capu-n jos încurcat, și păstră tăcere. Întrucât, în jindul lui după liniște și în dorul lui de a-și păstra cinstea nesmintită, și obrazul soției sale curat, nu vroi s-o înfunde pe blestemată, și s-o învinuiască, și să-i dea în vileag ticăloșiile, chemându-i, la nevoie, ca martori, pe toți vecinii. Iar cadiul, încredințat că tăcerea era dovada vinovăției lui Maruf, porunci slujbașilor însărcinați cu îndeplinirea osândelor să-l întoarcă și să-i alduiască, la tălpi, o sută de lovituri de vergi. Ceea ce se îndeplini pe dată, dinaintea afurisitei care se înfiora de plăcere în sinea ei.

Iar Maruf, la ieșirea de la judecătorie, de-abia mai putea să se târască. Și, întrucât de-acuma și-ar fi dorit mai degrabă să moară de moarte cruntată decât să se mai întoarcă în casa lui și să-i mai vadă afurisitei chipul, căută o casă năruită, care se afla pe malurile Nilului, și așteptă acolo, potopit de lipsuri și de nevoi, să se vindece de loviturile care îi umflaseră picioarele. Și, când putu într-un sfârșit să se ridice, se tocmi corăbier pe puntea unei dahabia ce cobora pe Nil. Și, când ajunse la Damietta, plecă pe o catargă, năimindu-se drept cârpaci de pânze, și își încredință triștea Stăpânului triștelor.

Or, după mai multe săptămâni de plutire, catarga fu potopită de o furtună amarnică, și se scufundă, și ea și tot ce se afla pe ea, în adâncul

mării. Și toată lumea se înecă și muri. Iar Maruf se înecă și el, ci nu muri. Întrucât Allah Preaînaltul îl mântui și îl scăpă de la înec aducându-i sub mână o bucată de lemn, frântă din catargul cel mare. Și Maruf se agăță de lemn, și izbuti să se suie călare pe el, ca urmare a unor trude nemaipomenite de care îl făcură în stare primejdia și dragostea de sufletul său, care este lucru scump. Și începu atunci să bată apa cu picioarele, ca și cum ar fi bătut-o cu niște vâsle, pe când valurile se jucau cu el și îl răsturnau ba la dreapta, ba la stânga. Și rămase să lupte așa cu noianul de ape vreme de o zi și o noapte. După care, vântul și zbaterea valurilor îl duseră până la țărmul unei țări unde se înălța o cetate cu case bine zidite.

Și rămase dintru-ntâi întins pe țărm, nemișcat și ca fără de simțire. Și nu zăbovi să adoarmă într-un somn adânc. Iar când se trezi, văzu aplecat deasupra-i un om îmbrăcat strălucit, dindărătul căruia ședeau doi robi cu brațele încrucișate. Și omul cel bogat se uita la Maruf cu o luare-aminte osebită. Și, când îl văzu, într-un sfârșit, că se trezește, strigă:

— Mărire lui Allah, o, străinule! Grăbește de-mi spune din ce țară ești și din care cetate, căci îmi pare a cunoaște, după ce ți-a mai rămas pe spinare din hainele tale, că ai fi din țara Egiptului.

Iar Maruf răspunse:

— Adevărat este, o, stăpâne al meu, sunt un locuitor dintre locuitorii din țara Egiptului, iar cetatea Cairo este cetatea în care m-am născut și în care am locuit.

Și omul cel bogat îl întrebă, cu un glas tulburat:

— Și ți-ar fi cu supărare dacă te-aș întreba pe ce uliță din Cairo locuiai?

El răspunse:

— Pe Ulița Roșie, o, stăpâne al meu.

El întrebă:

— Și ce oameni cunoști de pe ulița aceea? Și ce meserie ai, o, fratele meu?

El răspunse:

— Ca meserie și ca isnaf, o, stăpâne al meu, sunt cavaf, peticar de încălțări rupte. Cât despre oamenii pe care îi cunosc, apoi aceia sunt niște oameni de rând, de teapa mea, de altmintrelea cinstiți și vrednici. Și, dacă vrei să ți-i spun pe nume, iacătă vreo câțiva.

Și îi înșirui numele mai multor inși pe care îi cunoștea, și care locuiau pe Ulița Roșie. Iar omul cel bogat, al cărui chip se lumina de bucurie pe măsură ce se desfășura între ei taifasul acela, întrebă:

— Și îl cunoști cumva, o, fratele meu, pe șeicul Ahmad, neguțătorul de mirodii?

El răspunse:

— Lungească-i Allah zilele! Este vecin cu mine, zid în zid.

El întrebă:

— O duce bine?

El răspunse:

— Slavă lui Allah, o duce bine!

El întrebă:

— Câți copii are acum?

El răspunse:

— Tot trei. Țină-i-i Allah! Sunt Mustafa, Mohammad și Ali.

El întrebă:

— Ce fac ei?

El spuse:

— Mustafa, cel mai mare, este dascăl de școală într-o madrassah. Este

învățat vestit, care știe pe dinafară toată Cartea cea Sfântă, și poate s-o spună în șapte feluri osebite. Cel de al doilea, Mohammad, este neguțător de mirozii, bacal, ca și tatăl său, care i-a deschis o dugheană alături de a sa, spre a-i prăznui nașterea unui copil ce i s-a născut. Cât despre cel mai mic, Ali, potopească-l Allah cu toate darurile sale cele mai alese! era prietenul meu din pruncie, și ne petreceam zilele jucându-ne laolaltă și făcând o grămadă de pozne trecătorilor. Ci, într-o zi, prietenul meu Ali, făcu ce făcu cu un copil de copht, fiu de nazareean, care se duse să plângă la părinții lui că fusese ugilit în chipul cel mai rău, și siluit. Iar prietenul meu Ali, ca să scape de răzbunul nazareenilor, luă fuga și pieri. Și nimenea nu l-a mai văzut, măcar că au și trecut douăzeci de ani de la povestea aceea. Țină-l Allah și depărteze de la el toată răutatea și necazul!

La vorbele acestea, bogătanul își aruncă deodată brațele în jurul gâtului lui Maruf, și îl strânse la piept, plângând, și îi spuse:

— Slăvit fie Allah, carele îi adună la un loc pe prieteni. Eu sunt Ali, tovarășul tău din copilărie, o, Maruf! Sunt fiul șeicului Ahmad, bacalul de pe Ulița Roșie.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și doua noapte

Urmă:

Și, după dovezile cele mai vii de bucurie și dintr-o parte și din cealaltă, îl rugă să-i istorisească cum de ajunsese pe țărmul acela. Și, după ce află că Maruf șezuse o zi și o noapte fără de hrană, îl pofti să se suie la spatele său pe catâr, și îl duse acasă la el, într-un palat strălucit. Și îl omeni împărătește. Și numai a doua zi, măcar că tare i-ar fi plăcut să mai stea la taclale, veni iar la Maruf și putu, într-un sfârșit, să tăifăsuiască pe îndelete cu el. Și află astfel toate necazurile câte le pătimise bietul Maruf, din ziua când se însurase cu soția lui cea afurisită, și cum hotărâse mai degrabă să-și lase și prăvălia și țara, decât să mai rămână multă vreme pradă răutăților acelei harpii. Și află, tot așa, ce bătaie căpătase la tălpi, și cum se scufundase corabia cu el, și cum era să moară înecat. Și, la rându-i, Maruf află de la prietenul său Ali că orașul în care se aflau acuma era orașul Khaiitan, cetatea de scaun a Sohatanului. Și mai află că Allah îl ajutase pe prietenul său Ali la treburile de alișverișuri și îl făcuse negustorul cel mai bogat și navapul cel mai proslăvit din cetatea Khaiitan.

Pe urmă, după ce își deșertară în tihnă inimile, neguțătorul cel bogat, Ali, îi spuse prietenului său:

— O, Maruf, fratele meu, să știi că bogățiile care mi-au venit de la Atoatedătătorul nu sunt decât un zălog al Atoatedătătorului în mâinile mele. Or, cum aș putea să folosesc mai bine zălogul acesta decât încredințându-ți o bună parte din el, pentru ca tu s-o faci să rodească?

Și, de început, îi dete o pungă de o mie de dinari de aur, și meremetisi să fie îmbrăcat cu haine falnice, după care adăugă:

— Mâine de dimineață, ai să încaleci pe catârul meu cel mai frumos și

ai să te duci la suk, unde ai să mă vezi stând în mijlocul negustorilor celor mai grași. Iar eu, la sosirea ta, am să mă scol spre a-ți ieși înainte, și am să mă învârtesc împrejurul tău, și am să apuc de frâiele catârului tău, și am să-ți sărut mâinile, arătându-ți toate dovezile de cinstire și de laudă cu putință. Iar purtarea aceasta din partea mea are să-ți aducă pe dată o mare prețuire. Și am să orânduiesc să ți se lase slobodă o prăvălie nemăsurată, după ce mă voi îngriji să pun a fi umplută cu mărfuri. Și am să te duc apoi să-i cunoști pe navapi și pe toți negustorii cei mari din cetate. Și daravelile tale negustorești, cu ajutorul lui Allah, au să rodească, iar tu, departe de fiica cea afurisită a socrului tău, ai să fii până peste poate de mulțumit și de bine chivernisit.

Iar Maruf, neputând să găsească destule vorbe spre a-i mărturisi prietenului său toată îndatorința, se plecă să-i sărute pulpana caftanului. Ci mărinimosul de Ali se feri repede și îl sărută pe Maruf între ochi, și șezu cu el să tăifăsuiască mai departe, ba despre una, ba despre alta, din trecutul lor de copii, până când verii ceasul somnului.

Și, a doua zi, Maruf, îmbrăcat falnic și având întru totul înfățișarea unui negustor bogat de pe alte meleaguri, încălecă pe un catâr minunat, de culoarea sturzului, strălucit înfotăzat, și se duse în suk la ceasul hotărât. Și între el și prietenul său Ali se petrecu aidoma prefăcătoria ce fusese pusă la cale. Și toți negustorii rămaseră năpădiți de minunare și de cinstire față de noul venit, mai cu seamă când îl văzură pe negustorul cel mare Ali cum îi săruta mâna și cum îl sprijinea să coboare de pe catâr, și când îl văzură chiar pe Maruf cum se așeza cu măreție și domol în jețul pe care i-l pregătise de mai înainte prietenul său Ali, pe prispa prăvăliei celei noi. Și toți veniră să-l întrebe pe Ali în șoaptă, zicându-i:

— De bună seamă că prietenul tău este un negustor mare!

Iar Ali se uită la ei cu milă și răspunse:

— Ya Allah, un negustor mare, spuneți? Păi acesta-i unul dintre cei mai de frunte negustori de pe pământ, și are în lumea întreagă atâtea prăvălii și capanuri câte nici focul n-ar putea să mistuie. Și până și eu nu sunt față de el decât un mămular de rând. Iar sameșii săi și vânzătorii săi și haznadarii săi sunt o puzderie prin toate cetățile de pe pământ, de la Egipt și de la Yemen până la Ina și până la fruntariile cele mai depărtate ale țării Chitaiului. A, o să vedeți voi ce om este când are să vă fie dat a-l cunoaște mai de aproape!

Și, după încredințările acestea, făcute cu glasul celui mai neclătinat adevăr și cu tâlcul cel mai pătruns, negustorii își făcură cea mai strălucită părere despre Maruf. Și veniră la el să-i închine salamalekurile și temenelile și urările lor de bună-venire. Și ținură cu cinste să-l poftească toți la cină, unii după alții, pe când el zâmbea cu un chip binevoitor și cerându-și iertăciune că nu poate să primească, dat fiind că era mai întâi mosafirul negustorului Ali, prietenul său. Iar starostele negustorilor veni la el la prăvălie în ospeție, lucru întru totul străin de datina care cere ca noul venit să se ducă el mai întâi în ospeție; și nu pregetă a-l înștiința despre prețul la care se vând mărfurile și despre feluritele bunuri ale țării. Și-apoi, spre a-i arăta că stă gata întru totul a-i fi de folos și a-i înlesni alișverișul mărfurilor pe care le adusese de prin țările cele depărtate, îi zise:

— O, stăpâne al meu, fără de îndoială că vei fi având multe viguri de atlazuri galbene? Întrucât aici se caută cel mai abitir atlazurile galbene.

Iar Maruf, fără a șovăi, răspunse:

— Atlazuri galbene? Pai cu toptanul!

Și starostele întrebă:

— Da bogasiuri roșii ca sângele de gazelă, ai cumva mai multe?

Și Maruf, cu deplină încredințare, răspunse:

— A, în ce privește bogasiul cel roșu ca sângele de gazelă este prea destul. Întrucât printre vigurile mele se află asemenea marfă, de soiul cel mai ales.

Și, la toate întrebările asemănătoare, Maruf răspundea mereu:

— Cu toptanul!

Iar starostele îl întrebă atunci cu sfială:

— Ai binevoi, o, stăpâne al meu, să ne arăți câteva probe?

Iar Maruf, fără a se da bătut de încurcătură, răspunse cu înțelegere:

— Păi de bună seamă, păi de bună seamă!

Și îi lămuri, pe staroste și pe negustorii strânși roată împrejur, că așteaptă sosirea, peste câteva zile, a unei caravane grozave, de o mie de cămile încărcate cu boccele de mărfuri de toate culorile și de toate soiurile. Iar adunarea se miră cu mirare mare și se minună la vestea apropiatei sosiri a acelei caravane de pomină.

Ci minunarea lor nu ajunse până peste poate, dincolo de orice putință de a o zugrăvi, decât atunci când fură martori la întâmplarea următoare. Întrucât iată că, pe când ședeau ei așa de vorbă, căscând ochii uluiți la vestea sosirii caravanei, un cerșetor se apropie de locul unde se aflau și întinse mâna la fiecare, rând pe rând. Și unii îi deteră o para, alții o jumătate de para, iar cei mai mulți se mulțumiră, fără a-i da nimic, să răspundă numai: „Miluiască-te Allah!"

Iar Maruf, când cerșetorul veni și la el, scoase un pumn plin cu dinari de aur și-i puse în mâna cerșetorului, tot atâta de firesc ca și cum i-ar fi dăruit un bănuț de aramă. Iar dumirirea negustorilor fu atâta de mare încât o tăcere adâncă se așternu peste toată adunarea lor, iar mintea li se aburi și priceperea li se năuci. Și gândiră: „Ya Allah, bogat mai trebuie să fie omul acesta, de se arată atâta de darnic!" Și, în felul acesta, Maruf dobândi, într-o clipită, o mare lefterie și o faimă de mirare despre bogăția și despre filotimia lui.

Și zvonul despre mărinimia lui și despre purtările lui strălucite ajunse până la urechile regelui cetății, care porunci numaidecât să vină vizirul său și îi zise:

— O, vizirule, trebuie să sosească la noi o caravană încărcată cu bogății nemăsurate, și care sunt ale unui strălucit neguțător venetic. Or, n-aș vrea ca negustorii din suk, pungașii ăia, care și-așa sunt cam prea bogați, să pună mâna pe chilipirul unei caravane ca aceea. Și-așa că ar fi mai bine să mă bucur eu de prilej, dimpreună cu soția mea, stăpâna ta, și cu domnița, fiica mea.

Iar vizirul, care era un om plin de chibzuință și de socotință, îi răspunse regelui:

— Nu stă nimica împotrivă. Da nu socotești, o, rege al vremilor, că mai întâi s-ar cuveni a aștepta sosirea acelei caravane, și numai apoi a lua hotărârile de trebuință?

Ci regele se burzului și grăi:

— Ce, te-ai zmintit? Și-apoi de când se ia carnea de la măcelar după ce au înfulecat-o câinii? Mai degrabă dă zor și rânduiește să vină dinaintea mea neguțătorul acela străin și bogat, ca să mă înțeleg cu el în privința aceasta.

Iar vizirul fu cam nevoit, în pofida nasului său, să ducă la îndeplinire porunca regelui.

Și, când Maruf sosi dinaintea regelui, se temeni adânc și sărută

pământul dintre mâinile aceluia, și îi închină o urare dulce. Iar regele se minună de vorbirea lui aleasă și de purtările lui polisfetite, și îi puse un șir de întrebări despre negustoriile și despre bogățiile lui. Iar Maruf se mulțumea să răspundă, zâmbind:

— Stăpânul nostru regele are să vadă și are să fie mulțumit, atunci când caravana are să sosească.

Iar regele se încredință, precum toți ceilalți; și, vrând să vadă până unde mergea întinderea priceperii lui Maruf, îi arătă un mărgăritar de o grosime și de o strălucire uluitoare, care prețuia pe puțin o mie de dinari, și îi zise:

— Da în agarlâcurile de pe caravana ta ai cumva și mărgăritare de soiul acesta?

Iar Maruf luă mărgăritarul, îl cântări cu un ochi zeflemitor și îl aruncă la pământ ca pe un lucru fără de preț; și, izbindu-l cu călcâiul, din toată puterea lui, îl sfărâmă liniștit. Iar regele, înmărmurit, strigă:

— Ce faci, bre, omule? Ai zdrobit un mărgăritar de o mie de dinari!

Și Maruf, zâmbind, răspunse:

— Da, de bună seamă, cam atâta prețuia! Ci eu am saci și saci plini cu mărgăritare nemăsurat mai groase și mai frumoase decât acesta, în agarlâcurile de pe caravana mea.

Iar minunarea și lăcomia regelui sporiră și mai mult la vorbele acestea; și gândea: „Hotărât! trebuie să-l iau de soț pentru fata mea pe bărbatul acesta de-a mirările!”.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și treia noapte

Urmă:

Și regele se întoarse înspre Maruf și îi zise:

— O, preacinstitule și prealuminatule emir, vrei să primești de la mine, ca dar, cu prilejul sosirii tale în țara noastră, pe singura mea fată, slujnica ta? Și aș lega-o cu tine prin legăturile căsătoriei, iar tu ai domni peste împărăție, după moartea mea!

Iar Maruf, așezat și chibzuit, răspunse cu un glas plin de bunăcuviință:

— Darul regelui îl cinstește pe robul care se află dinaintea sa. Ci nu socoți, o, doamne al meu, că ar fi mai bine să așteptăm, pentru sărbătorirea nunții, ca mai întâi să sosească aici caravana mea cea mare? Întrucât zestrea unei domnițe, cum este fiica ta, cere din parte-mi cheltuieli mari, pe care nu sunt în stare să le fac în ceasul de-acum. Că va trebui, iacătă, să-ți plătesc, ca danie pentru domniță, ție, părintele ei, pe puțin o sută de mii de pungi de câte o mie de dinari fiecare. Apoi, va trebui să împart o mie de pungi de câte o mie de dinari săracilor și milogilor, în noaptea nunții; și alte o mie de pungi celor care vor purta darurile; și o mie de pungi pentru întocmirea ospețelor. Pe deasupra, va trebui să dau ca dar câte o salbă de o sută de mărgăritare mari la fiecare dintre hanâmele din harem, și să fac plocon ție și soacrei mele, regina, o

sumedenie de giuvaieruri și de nestemate. Or, toate acestea, o, rege al vremilor, nu se pot face chibzuit decât după sosirea caravanei mele.

Iar regele, mai uluit ca oricând de toată acea înșiruire vrăjită, și încredințat până în adâncul sufletului său de chibzuință, de gingășia simțămintelor și de bunăcuviința lui Maruf, strigă:

— Nu, pe Allah! Eu însumi am să iau pe seama mea toate cheltuielile nunții. Iar în ce privește avaetul fetei mele, ai să mi-l plătești când are să vină caravana. Ci țin neabătut să te însori cu fata mea cât mai curând cu putință. Și poți să iei din vistieria domnească toți banii de care vei avea trebuință. Și să nu-ți faci nicio grijă în privința aceasta, întrucât tot ceea ce este al meu este și al tău.

Și, pe clipă pe dată, îl chemă pe vizir și îi spuse:

— Du-te, o, vizirule, și spune-i șeicului al-islam să vină să vorbesc cu el. Căci vreau să întocmesc chiar astăzi senetul de căsătorie dintre emirul Maruf și fiica mea.

Iar vizirul, auzind vorbele regelui, lăsă capu-n jos cu o înfățișare tare stânjenită. Și, văzând că regele nu mai avea răbdare, se duse lângă el și îi spuse în șoaptă:

— O, rege al vremilor, omul acesta nu-mi place, iar chipul lui nu-mi spune nimic bun. Pe viața ta, până a-i da fata de nevastă, așteaptă baremi să căpătăm oarecare dovezi în privința caravanei lui. Căci, până acum, nu avem decât vorbe peste vorbe! Or, o domniță, ca fiica ta, o, măria-ta, prețuiește în terezie mai mult decât ceea ce ține în mâna lui omul acesta străin.

Da regele, auzind vorbele acestea, văzu lumea cum se întunecă dinaintea feței lui, și răcni la vizir:

— O, viclean mișel care îl urăști pe stăpânul tău, nu vorbești așa, căutând a mă abate de la această căsătorie decât numai pentru că dorești să te însori tu cu fata mea. Da asta-i departe de nasul tău! Așa că oprește-te de-a mai încerca să arunci șovăiala și bănuiala în cugetul meu în privința acestui om strălucit și bogat, cu suflet înalt și cu purtări alese. Că de unde nu, în mânia mea pe vicleșugurile tale, pun să ți se petreacă lungimea prin lățime.

Și adăugă, tare stârnit:

— Ori poate că vrei ca fiică-mea să-mi rămână pe vatră, bătrână și necăutată de pețitori? Au aș mai putea eu să găsesc vreodată un ginere cum este acesta, desăvârșit din toate privințele, și mărinimos, și chibzuit, și mândru, și care, fără de nicio îndoială, are s-o îndrăgească pe fata mea, și are să-i dăruiască lucruri minunate, și are să ne îmbogățească pe toți, de la cel mai mare până la cel mai mic? Hai, oști de-aci, și du-te să-l aduci pe șeicul al-islam!

Și vizirul, cu nasul alungit până la picioare, plecă să-l cheme pe șeicul al-islam, care veni numaidecât la palat și se înfățișă dinaintea regelui. Și ticlui, pe loc, senetul de căsătorie.

Și întreaga cetate fu împodobită și luminată, la porunca regelui. Și pretutindeni nu mai fu decât chef și zaiafet. Iar Maruf, cavaful, amărâtul acela care văzuse moartea cea neagră și moartea cea roșie, și care gustase din toate năpastele, șezu pe un jeț, în curtea palatului. Și un potop de panglicari, de măscărici și de pehlivani zănatici se înfățișară dinainte-i spre a-l înveseli pe el și spre a-i înveseli pe rege și pe maimarii de la palat. Și își desfășurară toată iscusința și toate harurile lor. Iar Maruf puse să i se aducă, de către chiar vizirul, saci după saci cu aur, și începu să ia dinarii și să-i arunce cu pumnii la toată gloata care bătea din darabane, dănțuia și

chiuia. Iar vizirul, crăpând de ciudă, nu avea o clipă de tihnă, tot trebuind să aducă fără contenire alți și alți saci cu galbeni.

Iar petrecerile și ospețele și veselirile ținură vreme de trei zile și trei nopți; iar cea de a patra zi, seara, fu ziua nuntirii și a împreunării. Și alaiul miresei era de o strălucire fără de asemuire, întrucât așa vroise regele; și fiecare hanâmă, la trecerea domniței, o încărcau cu daruri, pe care le strângeau, pe măsură ce veneau, însoțitoarele ei. Și-așa fu dusă până la odaia de nuntă, pe când Maruf, la rându-i, își zicea: „Prăpăd peste prăpăd peste prăpăd! Ce-o fi o fi! Puțin îmi pasă! Așa a vrut soarta. N-ai cum să scapi de ce ți-e dat. Fiecare își poartă triștea legată de gât! Toate astea ți-au fost scrise la carte ursitei, o, cârpaciule de iminei rupți, o, bătutule de nevastă, o, Maruf, o, mangositule!”

Și-așa că, atunci când toată lumea plecă, și când Maruf se văzu singur de față cu tânăra domniță, soția lui, culcată galeș sub pologul de mătasă, șezu jos pe podea, și, frângându-și mâinile, păru prada unei deznădejdi năpraznice. Și, cum sta așa mai departe, fără a da vreun semn de clintire, fata scoase capul de sub polog…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și patra noapte

Urmă:

…Fata scoase capul de sub polog și îi spuse lui Maruf:

— O, doamne al meu mult frumos, pentru ce stai așa, departe de mine, pradă tristeții?

Iar Maruf, scoțând un oftat, răspunse cu caznă:

— Nu este ajutor și nădejde decât întru Allah cel Atotputernic!

Iar ea îl întrebă tulburată:

— Pentru ce spui așa, o, stăpâne al meu? Mă găsești urâtă, ori pocită, ori poate că ai o altă pricină de mâhnire? Numele lui Allah fie asupra-ți și împrejuru-ți! Vorbește și nu-mi ascunde nimic, ya sidi.

Și Maruf, mai scoțând un oftat, răspunse:

— Toate astea, vezi tu, sunt din vina tatălui tău!

Și ea întrebă:

— Astea, care? Și ce vină a săvârșit tatăl meu?

El spuse:

— Ce? Păi tu n-ai văzut ce zgârcit m-am dovedit, de-o zgârcenie ticăloasă, față de tine și față de hanâmele de la palat? Of, părintele tău s-a făcut tare vinovat că nu mi-a îngăduit să aștept mai întâi sosirea caravanei mele, până să mă însoare! Că atunci ți-aș fi dăruit niște salbe cu câte cinci sau șase șiruri de mărgele mari cât ouăle de porumbel, și niște rochii frumoase care nu-și află seamăn pe la fetele de regi, și niște giuvaieruri nu tocmai nevrednice de stepena ta. Pe deasupra, aș fi putut să arăt o mină nu chiar atât de goală rudelor și musafirilor tăi. Da iacă-tă! tatăl tău m-a pus la mare încurcătură cu gândul lui de a face lucrurile prea cu zorul; și-așa că a săvârșit față de mine o faptă asemenea cu aceea pe care o săvârșește

cel ce dă foc la o iarbă verde.

Ci fata îi spuse:

— Pe viața ta, nu-ți mai face asemenea griji pentru niște fleacuri, și nu te mai necăji. Mai bine scoală-te, aruncă-ți hainele de pe tine și vino degrabă lângă mine, să ne bucurăm amândoi. Și lasă-le-ncolo toate gândurile alea despre daruri și alte nevoi care nu au nimic cu ce urmează să facem noi în noaptea aceasta. Cât despre caravană și despre bogății, n-am nici habar. Ceea ce îți cer, o, viteazule, este mult mai lesne și mai de zahar! Cutează, așadar!

Iar Maruf răspunse:

— Haide, dar!

Și, grăind așa, se dezbrăcă repede și dete fuga, țopăind, înspre domnița de sub polog. Și se întinse lângă copila aceea dulce, gândind; „Păi eu sunt Maruf, păi chiar eu sunt, cârpaciul de iminei de odinioară, de pe Ulița Roșie, din Cairo! Cine-am fost și cine sunt?” Și, cu asta avu loc dulcea împreunare de brațe tremurătoare și de mâini vorbitoare. Și lupta se încinse. Și Maruf puse mâna pe genunchii fetei și-i cuprinse, iar fata se și rândui numaidecât și i se ghemui la sân, cuprinzându-l de gât. Și buza grăia surorii ei pe limba sa; și veni și clipita care îl făcu pe copil să-și uite și tatăl, și mama, și ursita. Și se strânseră la piept, în așa fel încât să-i mărturisească de-a drept mierea toată. Iar Maruf, deodată îndemnă la goană, ca într-o hârjoană, strigând cu vorba celor făloși: „Haide, o, taică de pupăcioși!” Și nădi fără de zăbovire ceea ce era de nădire; și, bucurând copila, aprinse feștila, și, cu drag, băgă ața în ac, și lăsă acul să lunece lin în focul care troznea din plin, îngânând toate tereremurile, cumu-i din toate vremurile, pe când ochiu-i grăia: „Strălucește!”, iar limba grăia:. „Gungurește!”, iar dinții grăiau: „Mușcă!”, iar mâna dreaptă grăia: „Împușcă!”, iar mâna stângă grăia: „Jefuiește!”, iar buzele grăiau: „Pârjolește! O, fată mult-minunată, o, mărgăritar în scoică de jar, bucură-te mereu de-atâta plăcere de miere, o, mult-iubito de-ai tăi și de sufletul meu!” Și, grăind așa, mândra cetate fu spartă în cele patru unghiuri fermecate și se dezlănțui vie năpraznica bătălie, fără vânătăi, fără bоțituri, fără rupturi, pârâituri și julituri, fără murmur, fără dureri, fără cusur, fără vătămături, și totul fu împlinit cu pricepere isteață și într-o goană măreață! Or, mărire Stăpânului făpturilor tuturor, carele a făcut-o pe fată minunată și coaptă pentru sfânta faptă, și carele a dăruit tânărului flăcău pentru ceea ce nu e rău voinicia și bărbăția zămislirii pe pământ a neamurilor care se trag din cei care sunt!

Și-așa că, într-un sfârșit, după o noapte întreagă petrecută fericit în desfătări și-n îmbrățișări, Maruf se hotărî liniștit să se scoale spre a se duce la hammam, însoțit de suspinele mulțumite și de părerile de rău ale copilei vrăjite. Și, după ce se scăldă frumos și se îmbrăcă cu un caftan arătos, se duse la divan, și șezu de-a dreapta strălucitului sultan, socrul său, tatăl soției sale, spre a primi temenelile și urările emirilor și maimărimilor. Și, cu de la sine putere, îl chemă pe vizir, vrășmașul său, și îi porunci să împartă caftane falnice la toți cei de față, și să le facă daruri nemăsurate, atât emirilor, și soțiilor emirilor, cât și dregătorilor de la palat și soțiilor dregătorilor, și străjerilor, și soțiilor lor, și hadâmbilor, mari și mici, tineri ori bătrâni. Pe deasupra, îl puse să aducă niște saci cu dinari, și începu să ia din ei aurul cu pumnul și să-l împartă pe la toți câți îl doreau. Și, în felul acesta, toată lumea îl binecuvântă și îl îndrăgi și îi făcu urări de belșug și de viață lungă. Și se scurseră așa douăzeci de zile, folosite de Maruf spre a face daruri nemăsurate, ziua, și spre a se hârjoni, în voia lui, noaptea, cu

domnița, soția sa, care se îndrăgostise pătimaș de el.

Or, la capătul celor douăzeci de zile, în răspăsul cărora nu veni nicio știre despre caravana lui Maruf, risipele și zmintelile sale fuseseră duse atâta de departe încât într-o dimineață visteria fu lefterită pe deplin, iar când se deschiseră haznalele cu saci vizirul văzu că erau goale de tot și că nu se mai afla în ele nimica de scos. Atunci, năucit până peste poate, și plin în sufletul său de mânie înfundată, se duse să se înfățișeze dinaintea regelui și îi spuse:

— Depărteze Allah de la noi veștile cele proaste, o, măria-ta! Ci sunt dator să-ți spun, ca să nu stârnesc, prin tăcerea mea, cearta ta îndreptățită, că vistieria domnească este zviduită cu totul, iar caravana cea minunată a emirului Maruf, ginerele tău, încă nu s-a ivit spre a umple la loc sacii cei goi.

Iar regele, la cuvintele acestea, se cam îngrijoră oarecum, și zise:

— Da, pe Allah! este adevărat, caravana aceea a cam zăbovit oleacă. Da are să sosească, inșallah!

Iar vizirul zâmbi a râde și grăi:

— Încarce-te Allah cu milele sale, o, stăpâne al meu, și sporească-ți zilele! Ci am căzut în cele mai rele belele de când cu venirea în țara noastră a emirului Maruf! Și, în starea de acum a lucrurilor, nu văd nicio poartă de ieșire pentru noi. Căci, pe de-o parte, vistieria este goală, și, pe de alta, fiica ta a ajuns soția acelui venetic, acelui necunoscut! Ocrotească-ne Allah de cel viclean, de procletul, de bătutul cu pietre! Starea noastră este o stare tare proastă!

Iar regele, care și începuse să se tulbure și să se îngrijoreze, răspunse:

— Vorbele tale mă sâcâie, și apasă greu pe cugetul meu. În loc să trăncănești așa, ai face mult mai bine să-mi arăți calea de îndreptare a lucrurilor, și mai cu seamă să-mi dovedești că ginerele meu, emirul Maruf, este un mangosit și un mincinos.

Și vizirul răspunse:

— Drept spui, o, măria-ta, și gândul acesta este un gând minunat. Trebuie să dovedești, până a osândi. Or, ca să ajungem la adevăr, nu avem pe nimeni care ar putea să ne fie de un ajutor mai prețios decât domnița, fiica ta. Căci nimenea nu este mai aproape de taina unui soț decât soția lui. Trimite, dară, să vină aici, ca să pot s-o iscodesc de după perdeaua care are să ne despartă, și să mă dumiresc astfel în privința care ne frământă.

Iar regele răspunse:

— Nu stă nimica împotrivă. Și, pe viața capului meu! dacă are să ni se dovedească cum că ginerele meu m-a înșelat, am să-l fac, să moară de moartea cea mai rea, și am să-l fac să guste sfârșitul cel mai negru.

Și numaidecât trimise la domniță, să fie rugată a pofti dinaintea lui în sala de taifas. Și porunci să se ridice între ea și vizir o perdea mare, pe după care domnița șezu jos. Și toate astea fură spuse, ticluite și îndeplinite în răstimpul unei lipse de acasă a lui Maruf.

Și-așa că vizirul, după ce cugetă la întrebările de pus și după ce își chibzui bine socotelile, îi spuse regelui că el e gata. Și, la rându-i, domnița, de după perdea, îi spuse tatălui ei:

— Iacătă-mă, o, părintele meu. Ce dorești de la mine?

El răspunse:

— Să stai de vorbă cu vizirul.

Iar ea îl întrebă atunci pe vizir:

— Ei, tu, vizirule, ce vrei?

El spuse:

— O, stăpâna mea, trebuie să știi că vistieria domnească este goală de tot, de pe urma cheltuielilor și a risipelor emirului Maruf, soțul tău. Pe deasupra, despre caravana cea uluitoare de care de-atâtea ori ne-a tot pomenit că are să sosească, nu ne-a dat nicio știre despre ea. Încât regele, tatăl tău, îngrijorat de starea lucrurilor, a socotit că numai tu ai putea să ne luminezi în privința aceasta, spunându-ne ce crezi despre soțul tău, și ce părere a stârnit în mintea ta, și ce bănuieli ai simțit față de el, de-a lungul celor douăzeci de nopți pe care le-a petrecut cu tine.

La vorbele vizirului, domnița răspunse de după perdea:

— Coperească-l Allah cu milele sale pe fiul socrului meu, emirul Maruf! Ce cred eu despre el? Păi, pe viața mea! nimic decât de bine. Nu se află pe pământ miez de zumarica vrednică de asemuit cu a lui, ca dulceață, ca gust și ca desfătare. De când sunt soția sa, m-am îngrășat și m-am făcut frumoasă, și toată lumea, minunată de înfățișarea mea voioasă, rostește când trec: „Apere-o Allah de deochi, și ferească-o de pizmași și de zavistioși!” Ah, fiul socrului meu. Maruf, este o alifie de desfătări, el e bucuria mea, iar eu sunt bucuria lui. Allah să ne lase pe unul altuia!

Iar regele, auzind acestea, se întoarse înspre vizirul său; care își lungise nasul, și îi zise:

— Iaca vezi? Ce ți-am spus eu? Ginerele meu Maruf este un om minunat, iar ție, pentru prepunerile tale, ți s-ar cuveni să te pun să fii tras în țeapă!

Ci vizirul, întorcându-se înspre perdea, întrebă iar:

— Da caravana, o, stăpână a mea, da caravana care nu mai vine?

Ea răspunse:

— Și ce mă privește caravana pe mine? Ori de sosește, ori de nu sosește, oare fericirea mea are să sporească sau are să se micșoreze?

Și vizirul zise:

— Da cine are să-ți mai dea să mănânci, acuma când haznalele vistieriei sunt goale? Și cine are să mai plătească cheltuielile emirului Maruf?

Ea răspunse:

— Allah e darnic și nu-i lasă nevoii pe drept-credincioșii săi.

Iar regele îi spuse vizirului:

— Fiică-mea are dreptate. Taci!

Pe urmă îi spuse domniței:

— Încearcă, totuși, o, dulceață a tatălui tău, să afli de la fiul socrului tău, emirul Maruf, cam pe când socoate că are să-i ajungă aici caravana. Aș vrea să știu numai spre a ne chivernisi cheltuielile și spre a vedea dacă nu e de trebuință să punem niște biruri noi care să poată coperi golul din haznalele noastre.

Și domnița răspunse:

— Ascult și mă supun! Copiii datoresc ascultare și cinstire părinților lor. Chiar în seara aceasta am să-l întreb pe emirul Maruf și am să-ți dau de știre despre ceea ce are să-mi spună.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și cincea noapte

Urmă:

Și-așa că, la căderea nopții, când domnița, ca de obicei, fu gata să se tolănească lângă Maruf, iar el se tolăni lângă ea, îi puse mâna la stinghie spre a-l întreba, și, mai dulce ca mierea, și alintăcioasă, și răsfățată, și drăgăstoasă, și pisicoasă ca toate femeile care au vreun lucru de râvnit și de dobândit, îi zise:

— O, lumină a ochilor mei, o, poamă a lăuntrurilor mele, o, sâmbure al inimii mele, și viață și desfăt ale sufletului meu, văpăile dragostei mi-au cuprins pieptul tot. Și sunt gata a-mi jertfi și viața pentru tine, și să împart soarta cu a ta, oricare ar fi ea. Ci, pe viața mea asupra-ți! să nu ții nimica ascuns față de fata socrului tău. Spune-mi, dar, mă rog ție, spre a o păstra în cea mai adâncă taină a inimii mele, pentru care pricină caravana aceea mare, de care pomenesc mereu tatăl meu și vizirul său, nu a sosit încă? Iar dacă ai vreun necaz ori vreun rău în privința aceasta, spune-mi mie, cu toată inima, și am să mă străduiesc să găsesc vreo cale de a abate orice supărare de dinaintea liniștii tale.

Și, vorbind așa, îl sărută și îl strânse la pieptul ei, și se topi în brațele lui. Iar Maruf se porni deodată pe un râs cu hohote, și răspunse:

— O, dulceața mea, pentru ce faci atâtea ocolișuri ca să mă întrebi un lucru atâta de ușor? Căci eu sunt gata, fără de nicio împotrivire, să-ți povestesc tot adevărul și să nu-ți ascund nimic.

Și tăcu o clipă, spre-a înghiți în sec, apoi urmă:

— Află, într-adevăr, o, dulceața mea, că eu nu sunt nici negustor, nici stăpân de caravane, nici domn peste vreo avere ori alte asemenea pacoste. Întrucât, în țara mea, nu eram decât un biet cavaf cârpaci, însurat cu o ciumă de muiere numită Fattumah Baligă-încinsă, o otravă pe inima mea și o urgie pe ochii mei. Și mi s-a întâmplat cu ea cutare și cutare lucru.

Și începu să-i istorisească domniței toată povestea cu soția lui de la Cairo, și tot ce i s-a mai întâmplat ca urmare a pățaniei cu kenafaua cu miere de albine. Și nu-i ascunse nimic și nu sări peste niciun amănunt din toate câte i se întâmplaseră din ceasul acela până la prăbușirea în apele mării și la întâlnirea cu prietenul său din copilărie, mărinimosul negustor Ali. Ci nu ar fi de niciun folos să le mai spunem și noi încă o dată.

Când auzi povestea acestei istorii a lui Maruf, domnița se porni pe un râs de se prăbuși pe spate. Iar Maruf începu și el să râdă la fel, și spuse:

— Toate ursitele de la Allah izvorăsc. Iar tu ai fost scrisă la ursita mea, o, stăpână a mea.

Iar ea îi spuse:

— Hotărât, o, Maruf, ești mare meșter în coțcării, și nimeni nu-ți poate fi asemuit ca viclenie, ca isteciune, ca gingășie și ca bucurie. Da ce are să spună tatăl meu, și ce are să spună mai cu seamă vizirul său, vrăjmașul tău, dacă au să afle adevărul despre povestea ta și despre născocirea cu caravana? De bună seamă că au să te dea morții; iar eu, de durere, aș muri alături de tine. Așa că ar fi mai bine, până una alta, să fugi de la palat și să te afunzi în vreo țară depărtată, unde să aștepți până am să găsesc vreun chip de-a orândui lucrurile și de a lămuri ceea ce este de nelămurit.

Și adăugă:

— Ia, așadar, acești cincizeci de mii de dinari pe care îi am, sari pe cal și du-te să trăiești în vreun loc ascuns, dându-mi de știre despre adăpostul tău, ca să pot, în fiecare zi, să-ți trimit un sol care să-ți dea vești de la mine și care să-mi aducă vești de la tine. Și iacă aceasta este, o, iubitul meu, cea

mai bună hotărâre pe care o avem de luat în această împrejurare.

Iar Maruf răspunse:

— Mă încredințez ție, o, stăpâna mea, și mă pun sub ocrotirea ta.

Iar ea îl sărută și făcu cu el treaba obișnuită, până la nămiez de noapte.

Atunci îi spuse să se scoale, îl îmbrăcă în niște haine de mamalic, și îi dete calul cel mai bun din grajdurile tatălui ei. Iar Maruf ieși din cetate, străvestit în mamalic de-al regelui, și plecă în calea sa. Și, deocamdată, iată asta fu cu el. Ci în ceea ce îi privește pe domniță, pe rege, pe vizir și caravana cea de nevăzut, iacătă.

A doua zi, dis-de-dimineață, regele veni și șezu în sala de taifasuri, având-ul alături pe vizirul său. Și trimise să fie chemată domnița, ca să afle de la ea despre cele ce o sfătuiseră să afle. Și, ca și în ajun, domnița veni să stea în dosul perdelei, care o despărțea de bărbați, și întrebă:

— Ce este, o, părinte al meu?

El întrebă:

— Ei bine, fata mea, ce ai aflat și ce ai a ne spune?

Iar ea răspunse:

— Ce am a spune, o, părintele meu? Uf, Allah să-l bată pe cel viclean, pe izgonitul-cu-pietre! Și, totodată, afurisească-i pe clevetitori, și întuneca-i-ar chipul de catran al vizirului tău, care a vrut să ne împăcureze chipurile, mie și soțului meu, emirului Maruf!

Și regele întrebă:

— Da cum așa? Și pentru ce?

Ea spuse:

— Cum este cu putință, pe Allah! să-i dai crezare omului acesta pizmătareț, care a pus la cale totul pentru a-l ponegri la cugetul tău pe fiul socrului meu?

Și tăcu o clipă, ca sugrumată de năduf, și adăugă:

— Află, dar, o, părintele meu, că nu se află pe fața pământului un om atâta de cinstit, atâta de drept și atâta de curat ca emirul Maruf – coperi-l-ar Allah cu milele sale! Iacătă ce s-a întâmplat, din ceasul când ne-am despărțit. La căderea nopții, în clipa când soțul meu mult-iubit a intrat în iatacul meu, iată că hadâmbul pe care îl am în slujba mea ceru să ne vorbească pentru o știre ce nu îngăduia amânare. Și fu lăsat să intre; și ținea în mână o scrisoare. Și ne spuse că scrisoarea aceea tocmai îi fusese înmânată de către zece mamalici străini, bogat îmbrăcați, care cereau să vorbească cu stăpânul lor Maruf. Iar soțul meu desfăcu scrisoarea și o citi; pe urmă mi-o dete mie, și o citii și eu. Or, scrisoarea era de la chiar căpetenia acelei caravane pe care voi o așteptați, cu atâta nerăbdare. Și căpetenia caravanei, care are sub poruncile lui, pentru a însoți alaiul, cinci sute de mamalici tineri, asemenea cu cei zece care așteptau la poartă, arăta, în scrisoarea aceea, că, pe când drumețeau, avuseseră o întâlnire păcătoasă cu un buluc de beduini hoți, prădători la drumul mare, care vruseseră să le taie calea. De-aci, întâia pricină a zăbovirii caravanei. Și mai arăta că, după ce biruise bulucul acela, fuseseră loviți, noaptea, la câteva zile mai târziu, de altă ceată de beduini, mult mai mare și mai bine înarmată. Și urmase o luptă sângeroasă în care, din păcate, caravana pierduse cincizeci de mamalici, uciși, două sute de cămile și patru sute de boccealâcuri cu mărfuri scumpe. La acea știre neplăcută, soțul meu, departe de a se lăsa tulburat, rupse scrisoarea, zâmbind, fără ca baremi să mai ceară vreo lămurire de la cei zece robi care așteptau la poartă, și îmi spuse: „Ce sunt acele patru sute de agarlâcuri și acele două sute de cămile pierdute? De-abia dacă înseamnă o pierdere de nouă sute de mii de dinari

de aur. Chiar că nu se cade să mai vorbim de ele, și mai ales să-ți faci tu vreo grijă, dulceața mea. Singura supărare care se trage de-aci pentru noi este că sunt nevoit să lipsesc vreo câteva zile, spre a mă duce să zoresc sosirea caravanei". Și se sculă, râzând, și mă strânse la pieptul său, și își luă rămas-bun de la mine, pe când eu vărsăm lacrimile despărțirii. Și coborî, sfătuindu-mă iar să-mi liniștesc inima și să-mi înseninez ochii. Iar eu, văzând cum se duce sâmburele inimii mele, mă plecai pe fereastra care dă înspre curte, și îl văzui pe mult-dragul meu cum sta de vorbă cu cei zece tineri mamalici, frumoși ca niște lune, care aduseseră scrisoarea. Și sări pe calul său, și ieși în fruntea lor din palat, spre a se duce să grăbească sosirea caravanei.

Și, vorbind astfel, tânăra domniță își trase cu zgomot nasul, cum face cineva care ar fi plâns din pricina despărțirii, și adăugă cu un glas dintr-odată supărat:

— Ei, tată, ce s-ar fi întâmplat, ia spune-mi, dacă aș fi făcut necuviința de a-i vorbi soțului meu, așa cum mă povățuisei tu să fac, stârnit cum ai fost de vizirul tău de păcură? Da, ce s-ar fi întâmplat? Soțul meu m-ar fi măsurat de aci încolo cu ochiul silei, și al neîncrederii, și nu m-ar mai fi iubit, ba chiar m-ar fi urât, și pe bună dreptate, într-adevăr! Și toate astea din pricina prepunerilor mișele și a bănuielilor ponegritoare ale vizirului tău, barba aceea a prăpădului!

Și, vorbind astfel, domnița se ridică, în dosul perdelei, și plecă, făcând zarvă mare și vădindu-și supărarea. Iar regele se întoarse înspre vizirul său și țipă:

— A, pui de cățea, vezi ce pățim din pricina ta? Pe Allah! nu știu ce mă mai ține să nu-ți petrec lungimea prin lățime. Da mai dă tu sfat încă o dată să se arunce îndoiala asupra ginerelui meu Maruf, și-ai să vezi ce te așteaptă!

Și îi aruncă o privire poncișă, și puse capăt divanului. Și-atâta cu ei!

Ci în ceea ce îl privește pe Maruf, iacătă.

După ce ieși din cetatea Kaiitanului, care era cetatea de scaun a regelui, tatăl domniței, și după ce călători prin câmpurile pustii vreme de câteva ceasuri, începu să simtă că o osteneală grea îl deșela, dat fiind că el nu era deprins să călărească pe cai regești, și că meseria lui de cavaf nu-l menise nicidecum să fie într-o zi călărețul cel fălos care era acum. Și, pe deasupra, nu mai contenea să fie îngrijat de urmările poveștii lui; și începea să-i pară amarnic de rău că îi istorisise domniței adevărul. Și își zicea: „Iacătă că acuma ai ajuns să rătăcești pe drumuri, în loc să te desfeți în brațele soției tale celei ca untul, care cu alinturile ei te făcuse s-o uiți pe afurisita de Balegă-încinsă din Cairo".

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și șasea noapte

Urmă:

Și, gândindu-se la toți îndrăgostiții din alte vremi, cărora despărțirea le

arsese inimile, îl prinse mila de starea lui și începu să plângă cu lacrimi de foc, rostind stihuri deznădăjduite despre despărțire. Și, gemând așa și vărsându-și durerea de îndrăgostit în ofurile stihurilor asemănătoare cu jalea lui, ajunse, după răsăritul soarelui, lângă un sătuc. Și zări într-un câmp un felah care ara cu un plug la care erau înjugați doi boi. Și cum, în graba lui de a fugi din palat și din cetate, uitase să-și ia merinde pentru la drum, îl chinuiau și foamea și setea; și se duse la felahul acela, și îi dete binețe, grăind:

— Salamalekul fie asupra-ți, o, șeicule!

Iar felahul îi răspunse la binețe, rostind:

— Și asupra-ți salamalekul, mila și binecuvântările lui Allah! Tu, fără de îndoială, o, stăpâne al meu, ești un mamalic dintre mamalicii sultanului!

Iar Maruf răspunse:

— Da.

Iar felahul zise:

— Fii binevenit, o, chip de lapte, și fă-mi cinstea de a descăleca lângă mine și de a primi să-mi fii oaspe.

Iar Maruf, care văzu îndată că avea de a face cu un om darnic, repezi o aruncătură de ochi înspre amărâta de așezare din preajmă și luă seama că nu cuprindea nimic cu ceea ce și-ar fi putut cineva stâmpăra foamea ori setea.

Și îi spuse felahului:

— O, fratele meu, nu văd nimic la casa ta ce-ai putea să-i dai unui oaspete flămând ca mine. Cum ai să faci, așadar, dacă aș primi poftirea ta?

Și felahul răspunse:

— Binele lui Allah nu ne lipsește; se găsește din plin. Dă-te numai jos de pe cal, o, stăpâne al meu, și lasă-mă să te îngrijesc și să te ospețesc în numele lui Allah. Satul este colea aproape, iar eu am să dau o fugă repede, cu toată iuțeala picioarelor mele, și am să-ți aduc de acolo ceea ce îți trebuie spre a-ți potoli foamea și a te simți mulțumit. Și nu am să preget nici să-ți aduc niște nutreț și niște grăunțe pentru hrana calului tău.

Iar Maruf, cuprins de gânduri cinstite și nevroind să-l stânjenească pe omul acela sărac și să-l smulgă de la munca lui, îi răspunse:

— Păi, dacă satul este colea aproape, o, fratele meu, mult mai iute aș da eu o fugă călare până acolo, și aș cumpăra din suk tot ce trebuie, pentru mine și pentru calul meu.

Ci felahul, care nu se putea îndura, în bunătatea lui înnăscută, să lase să plece așa, fără a-i da găzduire, un străin de pe drumurile lui Allah, i-o întoarse:

— Despre ce suk vorbești, o, stăpâne al meu? Ori un pârlit de sătuc ca al nostru, unde casele sunt zidite din balegă de vacă, are vreun suk ori fie ce-o fi care, mai de aproape ori mai de departe, să semene cu un suk? Noi nu avem niciun soi de daraveli de vânzare ori de cumpărare; și fiecare trăiește din puținul pe care îl are. Mă rog, așadar, ție, pe Allah și pe Prorocul cel binecuvântat, să descaleci colea, spre a mă îndatora și spre a face o bucurie cugetului și inimii mele. Și mă duc repede în sat și mă întorc și mai repede.

Atunci Maruf, văzând că nu poate să nu primească poftirea acelui felah sărac fără a-l mâhni și a-l îndurera, se dete jos de pe cal și se duse să șadă la intrarea în bordeiul de balegă uscată, pe când felahul, numaidecât, slobozindu-și picioarele în vânt spre sat, nu zăbovi a pieri în depărtare.

Și, așteptându-l să se întoarcă cu merindea, Maruf începu să cugete și

să-și spună: „Iacătă-mă că sunt pricină de griji și de necazuri pentru sărmanul acesta, cu care mă asemuiam atâta de mult pe vremea când nu eram decât un amărât de cavaf cârpaci! Ci, pe Allah! am să îndrept, pe cât îmi stă în putință, paguba pe care i-o pricinuiesc lăsându-l să-și părăsească așa munca. Și, dintru-întâi, am să mă străduiesc, pe ogor, să ar în locul lui și să-l ajut să-și dobândească îndărăt în felul acesta vremea pe care o irosește pentru mine."

Și se sculă, pe clipă pe dată, și îmbrăcat în hainele lui daurite de mamalic împărătesc, puse mâna pe plug și îndemnă perechea de boi, de-a lungul brazdei începute. Da nici nu apucase bine să facă boii să meargă câțiva pași, că râmocul plugului se și opri deodată, cu un scrâșnet ciudat, înțepenit în ceva ce îi sta în cale; și boii, opintiți în jug, se poticniră pe picioarele lor de dinainte. Iar Maruf, dându-le gură, îndemnă vitele să se ridice, și le biciui aprig, ca să biruie împotrivirea. Ci, cu toată opintirea amarnică pe care boii o încercară, plugul nu se clinti nici cât de-un deget, și rămase pironit în glie ca întru așteptarea zilei judecății ce va să vie.

Atunci Maruf se hotărî să cerceteze cam ce treabă putea să fie. Și, după ce dete pământul la o parte, văzu că brăzdarul plugului se înfipsese cu vârful într-o toartă strașnică de aramă roșie înțepenită într-o lespede de marmură, aproape de fața arăturii.

Și îl împinse ispita să se apuce să încerce a mișca și a ridica lespedea aceea de marmură. Și, după câteva încercări, izbuti până la urmă s-o clintească și s-o facă să alunece într-o parte. Și zări, sub ea, o scară ce ducea, pe niște trepte de marmură, într-o hrubă de sub pământ, pătrată și mare cât un hammam. Și Maruf, rostind *bismillahul,* coborî în hruba aceea, și văzu că era alcătuită din patru săli în șir. Și cea dintâi dintre săli era plină cu galbeni, de la podea până sus la tavan; iar cea de a doua era plină cu mărgăritare, cu smaralde și cu mărgeanuri roșii, tot așa, de la podea până la tavan; iar cea de a treia, cu balașuri, rubine, peruzele, olmazuri și nestemate de toate culorile; da cea de a patra, care era cea mai largă și cea mai bine întocmită, nu cuprindea nimic altceva decât un pilastru din lemn de abanos pe care sta un sipețel mititel de cleștar, nu mai mare decât o lămâie.

Și Maruf se minună cu mare mirare de cele ce vedea, și se bucură de comoara aceea. Da ceea ce îl ispitea cel mai mult era sipețelul cel mărunțel de cleștar, singurul lucru ce se vedea în acea a patra sală, atâta de mare, de sub pământ. Încât, neputând să-și înfrâne îndemnurile sufletului, întinse mâna înspre flecușteţul acela, care îi atrăgea privirile nemăsurat mai mult decât toate minunățiile din comoară; și, apucându-l, îl deschise. Și găsi în el un inel de aur, împodobit cu o boabă de cornalină, pe care erau săpate, cu niște slove până peste poate de gingașe și semănând cu piciorușele de furnică, niște scrieri talismanice. Și Maruf, cu o mișcare firească, își petrecu inelul pe deget, și îl potrivi frecându-l.

Și pe dată ieși un glas puternic din nestemata inelului, care grăi:

— La poruncile tale! la poruncile tale! Spune! Vrei să dărâm ori să zidesc, să omor niscaiva regi și niscaiva regine, ori să ți-i aduc aici? Să fac să răsară din pământ o cetate întreagă, ori să nimicesc o țară toată? Să acopăr cu flori un meleag, ori să-l pustiesc? Să șterg de pe fața lumii un munte, ori să sec o mare? Spune, dorește, poruncește! Da fie-ți milă, nu mă freca atâta de amarnic, o, stăpâne al meu! Sunt robul tău, din vroia Stăpânului ginniior, izvoditorul zilei și al nopții!

Și Maruf, care dintru-ntâi nu-și dedese bine seama de unde ieșea glasul, luă aminte până la urmă că ieșea din chiar bobița de pe inelul pe care și-l

pusese pe deget, și spuse celui ce se afla în cornalină:
— O, făptură a Stăpânului meu, cine ești?
Iar glasul din cornalină răspunse:
— Sunt ginnul Părintele Norocului, robul inelului acestuia. Și împlinesc fără cârtire poruncile oricui va fi ajuns stăpân pe inel. Și nimic nu îmi este cu neputință, întrucât sunt baș-căpetenie peste șaptezeci și două de seminții de ginni, de efriți, de șeitani, de auni și de marezi. Și fiecare seminție este alcătuită din douăsprezece mii de voinici năpraznici, mai tari ca elefanții și mai sprinteni ca argintul cel viu. Ci, precum ți-am spus, o, stăpâne al meu, sunt, la rându-mi, supus al acestui inel; și, oricât de mare ar fi puterea mea, ascult de cine stăpânește inelul, ca un copil de mama lui. Da îngăduie-mi să te vestesc că dacă, din nenorocire, ai să freci de două ori la rând nestemata, în loc de o dată, ai să mă faci să mă mistui în pojarul numelor cumplite care sunt săpate pe inel. Și ai să ne pierzi pe totdeauna, și pe mine și pe el.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și șaptea noapte

Urmă:

Și Maruf, auzind acestea, îi răspunse efritului din cornalină:
— O, strălucitule și preaputernicule Taică al Norocului, să știi că mi-am țintuit vorbele tale în locul cel mai temeinic al ținerii mele de minte. Ci, pentru început, poți tu să-mi spui cine te-a închis în cornalină, și cine te-a supus puterii stăpânului inelului?
Iar ginnul răspunse din lăuntrul nestematei:
— Află, ya sidi, că locul unde ne aflăm este vistieria cea din străvechime a lui Ședad, fiul lui Aad, ziditorul cetății celei vestite, acuma în năruire, Irem-cea-cu-Pilaștri. Or eu, pe vremea vieții lui, eram rob la regele Ședad. Iar tu ești stăpân chiar pe inelul său, pe care l-ai găsit în cleștarul în care fusese închis pe vremuri!
Și cârpaciul de încălțări de altădată de pe Ulița Roșie din Cairo, ajuns acuma, datorită stăpânirii acelui inel, moștenitorul drept al neamului lui Nemrod și al acelui viteaz și falnic Ședad, care trăise vârsta a șapte vulturi, vroi să încerce, fără de zăbavă, puterile vrăjite închise în nestemată. Și îi spuse celui din cornalină:
— O, rob al inelului, ai putea tu să faci să iese din sălile acestea de sub pământ și să duci deasupra, la lumină, comoara închisă aici?
Și glasul Părintelui Norocului răspunse:
— Păi fără de îndoială! iar lucrul acesta îmi este chiar cel mai ușor!
Și Maruf îi zise:
— Dacă-i așa, îți cer să dai zor a scoate toate bogățiile și minunățiile câte sunt aci, fără a lăsa nimic celor ce ar putea să mai vină după mine, nici măcar urma.
Și glasul răspunse:
— Ascult și mă supun!

Pe urmă strigă:

— Hei, băieți!

Și pe dată Maruf văzu cum se ivesc dinainte-i doisprezece băieți de o frumesețe mare, purtând pe capete niște coșuri nemăsurate. Și, după ce sărutară pământul dinaintea lui Maruf fermecat, se ridicară iar și, într-o clipire de ochi, duseră afară, în câteva poveri, toate comorile cuprinse în cele trei săli de sub pământ. Și, după ce își isprăviră treaba, veniră iar să-și aștearnă temenelile la picioarele lui Maruf, tot mai vrăjit, și pieriră precum se iviseră.

Maruf atunci, până peste poate de mulțumit, se întoarse înspre cel ce sălășluia în cornalină și îi spuse:

— Este desăvârșit. Ci aș vrea acuma niște lăzi, niște catâri cu catârgiii lor, și niște cămile cu cămilarii lor, pentru a duce aceste comori în orașul Kaiitan, cetatea de scaun a împărăției Sohatan.

Și robul cel închis în nestemată răspunse:

— La poruncile tale! nimic nu este mai lesne de rostuit.

Și dete un strigăt mare și, tot atunci, catâri și catârgii, cămile și cămilari, lăzi și coșuri, și mamalici îmbrăcați falnic, frumoși ca niște lune, se iviră dinaintea lui Maruf, câte șase sute din fiecare soi. Și, într-un răspăs mai scurt decât ți-ar trebui ca să închizi un ochi și să-l deschizi iar, încărcară pe vite lăzile și coșurile, umplute mai întâi cu aur și cu giuvaieruri, și se rânduiră în șir frumos. Iar tinerii mamalici săriră pe caii lor cei mândri și împresurară, înșiruiți din loc în loc, caravana.

Iar cavaful de odinioară îi spuse atunci slujitorului inelului:

— O, Taică al Norocului, doresc de la tine acuma o mie de alte vite, încărcate cu mătăsuri și cu atlazuri aurite, și cu alte mărfuri scumpe de la Siria, de la Egipt, de la Grecia, de la Persia, de la Ind și de la Chitai.

Iar ginnul răspunse cu ascultare și cu supunere. Și pe dată cele o mie de cămile și de catâri, încărcate cu lucrurile pomenite, se iviră dinaintea lui Maruf, și se duseră să se rânduiască singure, în șir frumos, la urma alaiului, străjuite, ca și suratele lor, de alți mamalici tineri, îmbrăcați falnic, și călări ca și frații lor. Iar Maruf fu mulțumit și îi spuse celui ce sălășluia în inel:

— Acuma, până a pleca, vreau să mănânc. Ridică-mi, dar, un cort de mătasă, și adu-mi niște tăvi cu mâncăruri bune și cu băuturi reci.

Și totul fu îndeplinit pe loc.

Iar Maruf intră în cort și șezu dinaintea tăvilor, chiar în clipita când felahul cel bun se întorcea din cătun. Și, bietul de el, venea aducând pe cap un blid plin cu linte prăjită în ulei, sub brațul stâng niște pâine neagră și niște ceapă, iar sub brațul drept o traistă plină cu ovăz pentru cal. Și văzu, dinaintea casei sale, caravana cea vrăjită, și cortul de mătase în care ședea Maruf înconjurat de robii zoriți care îl slujeau, pe când alți robi stăteau în spatele lui, cu brațele încrucișate pe piept. Și rămase tulburat până peste poate, și gândi: „De bună seamă că sultanul, care l-o fi trimis înaintea sa pe mamelucul cel dintâi, pe care l-am văzut, a sosit aici în lipsa mea! Ce păcat că nu m-am gândit să tai cele două găini ale mele și să i le fi gătit cu unt de vacă!” Și se hotărî pe dată să facă așa, măcar că zăbovise, și se repezi după cele două găini să le taie și să le dea sultanului, fripte în unt de vacă, numaidecât.

Când povestea ajunse aici. Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și opta noapte

Urmă:

Da Maruf îl zări și îl strigă. Și le spuse totodată robilor care îl slujeau:

— Aduceți-l la mine!

Iar ei deteră fuga după el și îl aduseră pe sus în cort, cu blidul lui cu linte, cu cepele, cu pâinea cea neagră și cu traista lui cu ovăz. Și Maruf se ridică în cinstea lui, îl îmbrățișă și îi zise:

— Ce aduci acolo, o, fratele meu întru sărăcie?

Și felahul cel sărac se minună cu mare mirare că i se vorbește cu atâta dragoste de către un om cu atâta greutate, și că îl aude grăind cu glasul acela și că îi spune „frate întru sărăcie”. Și își zise: „Dacă acesta este un sărăcan, atunci eu ce mai sunt?” Și îi răspunse:

— Îți aduc merindea ospeției, o, stăpâne al meu, și tainul calului tău. Ci mă rog ție să ierți neștiința mea. Căci, de-aș fi știut că ești sultanul, nu aș fi șovăit să jertfesc în cinstea ta cele două găini pe care le am, și să ți le frig în unt de vacă. Ci sărăcia îl face pe om orb și îl văduvește de toată isteciunea.

Și lăsă capu-n jos, peste măsură de rușinat și de fâstâcit. Iar Maruf, la vorbele sale, aducându-și aminte de starea lui de odinioară, de pe când trăia într-o ticăloșie asemenea, ori chiar și mai rea ca a felahului acela sărman, începu să plângă. Și lacrimile-i curgeau șuvoi printre firele bărbii, și cădeau în farfurie. Și îi spuse felahului:

— O, fratele meu, liniștește-ți inima. Eu nu sunt nicidecum sultanul, ci numai ginerele lui. Și, în urma unor încurcături pe care le-am avut între noi, am plecat de la palat. Ci îmi trimite acuma toți robii aceștia și toate aceste daruri, spre a-mi dovedi că vrea să se împace cu mine. Cât despre tine, fratele meu, care ai vrut să mă omenești fără a ști cine sunt, cu atâta bunătate, află că nu ai semănat într-un pământ uscat.

Și îl sili pe felah să șadă de-a dreapta lui, și îi spuse:

— În ciuda tuturor bunătățurilor pe care le vezi în farfuriile acestea, mă jur pe Allah că nu vreau să mănânc decât din blidul tău de linte, și că nu am să mă ating de nimic altceva decât de pâinea aceasta și de cepele acestea.

Și le porunci robilor să dea mâncărurile cele scumpe felahului; și, la rându-i, nu mâncă decât lintea din blid, pâinea cea neagră și cepele. Și se lumină și se bucură privind uimirea bietului felah la vederea atâtor bunătățuri a căror mireasmă sătura mințile, și a atâtor bucate care vrăjeau privirile.

Și, după ce isprăvi de mâncat, mulțumi Atoatedătătorului pentru binefacerile sale; iar Maruf se ridică și, luându-l pe felah de mână, îl duse afară din cort, înspre caravană. Și îl sili să-și aleagă, din fiecare soi de marfă și de agarlâc, câte o pereche de cămile și câte o pereche de catâri. Pe urmă îi spuse:

— Astea intră în stăpânirea ta, o, fratele meu. Și îți mai las, pe deasupra, și cortul acesta, cu tot ce se află în el.

Și, fără a vroi să-i asculte nici împotrivirile, nici mărturiile de mulțumire, își luă rămas-bun de la el, sărutându-l încă o dată, încălecă pe cal, trecu în fruntea caravanei și, trimițând înainte-i la cetate un sol mai iute ca fulgerul, însărcinat să-i ducă veste regelui despre sosirea sa, porni

la drum.

Or, solul lui Maruf ajunse la sarai în clipita când vizirul tocmai îi spunea regelui:

— Scutură-te de greșeala ta, o, stăpâne al meu, și nu da crezământ spuselor domniței, fiica ta, despre plecarea soțului ei. Întrucât, pe viața capului tău! emirul Maruf a plecat de aici ca fugar, de frica dreptei tale mânii, și nicidecum spre a se duce să zorească sosirea unei caravane care nu se află. Pe sfintele zile ale vieții tale, omul acela nu este decât un mincinos, un viclean și un pezevenghi!

Și când regele, pe jumătate încredințat de vorbele vizirului, taman deschidea gura spre a da răspunsul cuvenit, solul intră și, după ce se temeni, îi vesti sosirea lui Maruf, spunând:

— O, regele al vremilor, vin la tine ca vestitor. Și îți aduc vestea cea bună a sosirii, pe urma mea, a stăpînului meu, emirul preaputernic și multdarnic, viteazul fără de seamăn, Maruf, ginerele tău. Care este în fruntea unei caravane ce n-a putut să meargă la fel de iute ca mine, din pricina averilor grele cu care e încărcată.

Și, grăind așa, mamelucul cel tânăr sărută iar pământul dintre mâinile regelui, și plecă precum venise.

Atunci regele, peste măsură de fericit, da mâniat pe vizirul său, se întoarse înspre el și-i zise:

— Cătrăni-ți-ar Allah obrazul și făcea-ți-l-ar tot atâta de întunecat pe cât ți-e și mintea! Și bătu-ți-ar barba ceea, o, vicleanule, și încredința-te-ar de minciună și de vicleșug, așa cum ai să fii încredințat într-un sfârșit de strălucirea și de puternicia ginerelui meu cel iubit!

Și vizirul, încremenit și vântuit de orice cuget, se aruncă la picioarele stăpânului său, fără a mai avea puterea să răspundă baremi o vorbă. Iar sultanul îl lăsă așa și ieși să dea poruncă să se împodobească și să se gătească toată cetatea, și să se orânduiască totul spre a ieși, cu mare saltanat, înaintea ginerelui său.

După care, se duse la iatacul copilei sale, și îi împărtăși vestea cea fericită. Și domnița, când îl auzi pe tatăl său că vorbește despre venirea soțului ei în fruntea unei caravane pe care gândea că ea însăși a născocit-o bucată cu bucată, rămase până peste poate de uluită și de minunată. Și nu mai știu ce să creadă, ce să spună ori ce să răspundă; și se întreba dacă nu cumva soțul ei își bate joc încă o dată de sultan, ori dacă nu cumva a vroit, în noaptea când îi istorisise povestea sa, să-și râdă de ea, ori poate că numai s-o pună la încercare, ca să vadă dacă ea are o dragoste adevărată față de el. Și, orice-ar fi fost, gândi că mai degrabă să păstreze numai pentru ea îndoielile și nedumeririle, așteptând să vadă cum stă treaba. Și se mărgini să-i arate părintelui ei un chip înflorit de mulțumire. Iar regele ieși de la ea și trecu în fruntea alaiului care porni în calea lui Maruf.

Da cel care fu cel mai uluit dintre toți, și cel mai năucit, fu, fără de tăgadă, strălucitul negustor Ali, tovarășul de copilărie al lui Maruf, care știa, mai bine decât oricine, ce temei aveau bogățiile lui Maruf, încât, când văzu împodobeala cetății, și pregătirile de sărbătoare, și alaiul domnesc care ieșea din cetate, îi opri pe trecători ca să-i întrebe despre pricina acelei frământări. Iar ei îi răspunseră:

— Ce, nu știi? Păi ginerele regelui, emirul Maruf, se întoarce în fruntea unei caravane falnice!

Iar prietenul lui Maruf își plesni mâinile una de alta și își zise: „Cam ce-o mai fi și cu pehlivănia aceasta nouă a cavafului? Pe Allah! au de când munca de cârpaci de pingele o fi putut să-l ridice pe prietenul meu Maruf

stăpân și căpetenie de caravane? Da mare e Allah…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaizeci și noua noapte

Urmă:

…Da mare e Allah! Și mântuiască-i el cinstea, și ferească-l de rușinea obștească!” Și rămase acolo, așteptând, ca și ceilalți, sosirea caravanei.

Și în curând alaiul își făcu intrarea în cetate. Și Maruf călărea în frunte, mai strălucitor de o mie de ori decât regele, și măreț, și falnic, de să facă să plesnească fierea în porcii-de-câine. Iar în urma lui venea caravana cea nesfârșită, străjuită de mamalicii cei mândri, îmbrăcați în atlazuri minunate. Și toate astea erau atâta de frumoase și de uluitoare, că nimeni nu-și amintea să mai fi văzut ori să mai fi auzit pomenindu-se despre ceva asemenea. Iar negustorul Ali îl văzu și el pe Maruf în starea aceea nemaipomenită, și își zise: „Iaca na! Pe semne că a pus ceva la cale cu domnița, soția sa, ca să-și râdă de rege.” Și se apropie de Maruf, și izbuti să ajungă lângă el, prin toată vâlva care îl împresura, și îi spuse, da în așa chip încât să nu fie auzit decât numai de el:

— Fii binevenit, o, șeicule al pușlamalelor norocite, și cel mai iscusit dintre pezevenghi! Ce vrea să zică toate astea? Ci, pe Allah, ți se și cuvin toate hatârurile și tot huzurul la care ai ajuns, o, prietene al meu. Hai, fii fericit și veselește-te! Iar Allah să-ți sporească pișicherlâcurile și pungășiile!

Și Maruf începu să râdă de vorbele prietenului său, și își dete întâlnire cu el pe-a doua zi.

Și, cu asta, Maruf ajunse la palat, alături de rege, și se sui să șadă, în slava lui, pe un jeț domnesc așezat în sala cea mare de primire. Și porunci să se înceapă cu ducerea în vistieria regelui a lăzilor umplute cu aur, cu giuvaieruri, cu mărgăritare și cu nestemate, să se umple cu acele minunății toți sacii din haznale, și să i se aducă apoi tot ce mai rămăsese, adică boccealâcurile cu atlazurile cele scumpe și cu mătăsăria. Și i se îndepliniră întocmai poruncile. Și puse să se desfacă în fața lui lăzile și boccealâcurile, una câte una, și începu să împartă, cu mâinile amândouă, mai-marilor de la saraiul împărătesc și soțiilor lor, atlazurile cele minunate, mărgăritare și nestemate, și să facă daruri mari mădularelor divanului împărătesc, negustorilor pe care îi cunoștea, săracilor și prostimii. Și, în pofida mustrărilor regelui, care vedea lucrurile acelea scumpe cum pier ca apa prin ciur, Maruf nu se ridică până ce nu împărți tot agarlâcul caravanei. Căci darul cel mai mic pe care îl dăruia era un pumn sau doi de aur, de smaralde, de mărgăritare ori de rubine. Și le zvârlea cu amândouă mâinile, pe când regele suferea amarnic și se strâmba de durere, strigând de fiecare dată:

— Destul, o, fiul meu, destul! Nu are să ne mai rămână nimic.

Da Maruf, zâmbind, răspundea de fiecare dată:

— Pe viața ta! să nu-ți faci frică de una ca asta. Căci ceea ce am eu este de neisprăvit.

Estimp, vizirul veni să-l vestească pe rege că haznalele din vistierie erau pline cu vârf acuma, și că nu se mai putea pune nimic în ele. Și regele îi spuse:

— Bine. Caută altă sală. Și umple-o ca și pe cealaltă!

Iar Maruf, fără să se uite la el. Îi zise:

— Poți!

Și adăugă:

— Și ai să umpli și-a treia sală, apoi pe-a patra. Și, dacă regele nu se împotrivește, aș putea să umplu la fel toate sălile palatului cu asemenea lucruri care, pentru mine, nu au niciun preț.

Iar regele nu mai știa dacă toate astea se petreceau în vis ori aievea. Și era uluit până peste marginile uluirii. Iar vizirul ieși spre a se duce să mai umplă alte vreo două-trei săli cu bogățiile aduse de Maruf.

Iar Maruf, de îndată ce aceste toate se sfârșiră, și după ce dovedi astfel că îndeplinise tot ceea ce făgăduise, ba chiar cu asupra de măsură, dete zor să pună capăt divanului de filotimie, și să se ducă la tânăra lui soție. Iar domnița, de cum îl văzu, veni la el, cu ochii plini de bucurie, și îi sărută mâna, și îi zise:

— Fără de îndoială, o, fiu al socrului meu, ai vrut să te veselești pe seama mea și să-ți râzi de mine, ori poate ca să-mi pui dragostea la încercare, istorisindu-mi povestea despre sărăcia ta de altădată și despre necazurile tale cu soția ta, afurisita de Fattumah Baligă-încinsă. Da mulțumesc lui Allah că nu m-a lăsat să mă port față de tine, o, stăpâne al meu, altminteri de cum am făcut.

Și Maruf o sărută, îi dete răspunsul de cuviință, și îi dărui o haină fără de asemuire, și o salbă închisă cu zece șiruri de câte patruzeci de mărgăritare fără pereche, mari cât ouăle de porumbel, și niște brățări și niște lănțuguri făurite de vrăjitori. Și domnița, văzând toate acele lucruri frumoase, simți o plăcere mare și strigă:

— Hotărât! am să păstrez rochia aceasta frumoasă și podoabele acestea numai pentru zilele de sărbătoare.

Iar Maruf zâmbi și îi spuse:

— O, dulceața mea, nu te îngrija de asta! În fiece zi am să-ți dăruiesc alte rochii și alte podoabe, câtă vreme dulapurile tale n-au sa dea pe dinafară și câtă vreme lăzile tale nu vor fi pline până-n buză.

Și, cu asta, făcură treaba lor, obișnuită, până dimineața.

Or, încă nici nu ieșiseră de sub polog, când auziră glasul regelui care cerea să intre. Și Maruf se repezi să-i deschidă, și îl văzu tulburat și galben la față și speriat la chip. Și îl pofti cu grijă să intre, și să șadă pe divan; și domnița se sculă, cu totul tulburată de acea sosire neașteptată și de înfățișarea părintelui ei, și dete zor să-l stropească cu apă de trandafiri spre a-i potoli starea și a-l face să-și capete iar darul vorbirii. Și când el, într-un sfârșit, putu să grăiască, îi spuse lui Maruf:

— O, fiul meu, sunt, ah, aducător de știri rele! da se cade să ți le spun, ca să fii prevestit de năpasta care te paște. Uf, se cade ori nu se cade?

Și Maruf răspunse:

— Se cade, de bună seamă!

Și regele spuse:

— Eh, află, o, copile al meu, că slugile mele și străjerii mei, până peste poate de uluiți, au venit să-mi dea de veste, acum o clipă, că cei două mii de mamalici ai tăi, chervanagiii, cămilarii și catârgiii au pierit în noaptea aceasta, fără ca să știe cineva pe ce cale au plecat, și fără să lase nici cea mai mică urmă de drumul lor. O pasăre care își ia zborul de pe o creangă

lasă o urmă mai mult decât n-a lăsat toată chervanaua aceea pe drumurile noastre. Or, cum pierderea aceasta este o pierdere fără de leac pentru tine, am fost atâta de năucit că și-acuma sunt tot buimăcit.

Iar Maruf, auzind vorbele regelui, începu să râdă și răspunse:

— O, socrule, liniștește-ți cugetul. Căci pierderea sau pieirea chervanagiilor mei și a vitelor mele nu are mai multă însemnătate pentru mine decât pierderea unui strop de apă din mare. Întrucât, astăzi, ca și mâine, și ca și poimâine, și ca și în celelalte zile, voi putea, numai dorindu-mi, să am mai mulți chervanagii și mai multe vite de povară, cu încărcătura lor cu tot, cât nici n-ar putea să încapă în toată cetatea Khaiitanului. Poți, dar, să-ți liniștești sufletul, să te înseninezi la față, și să ne lași acuma să ne sculăm ca să ne ducem la hammamul de dimineață.

Și regele, mai năucit decât fusese el vreodată, ieși de la Maruf și se duse să-și cheme vizirul și să-i povestească tot ce se petrecuse și să-i spună:

— Ei, de data aceasta pricepi ceva despre puterea de nepriceput a ginerelui meu?

Iar vizirul, care nu uitase umilirile îndurate de când Maruf se ivise în calea lui, își zise: „Iacătă prilejul de a mă răzbuna pe blestematul acela!” Și îi spuse regelui, cu un glas supus:

— O, rege al vremilor, sfatul meu nu poate să fie de nicio luminare. Da, întrucât mi-l ceri, nu voi spune decât că singura cale pentru tine de a ști întru cât să te întemeiezi pe puternicia cea tainică a ginerelui tău, emirul Maruf, este de a te aduna cu el la un pahar și de a-l îmbăta. Și când aburul băuturii are să-i facă mințile să dănțuiască, tu să-l iscodești cu iscusință despre averea lui; iar el are să-ți răspundă, de bună seamă, fără a-ți ascunde nimica din ce e adevărat.

Și regele spuse:

— Acesta-i un gând minunat, o, vizirule, și am să-l pun în faptă chiar în seara aceasta.

Și-așa, când veni seara, regele se adună cu ginerele său Maruf și cu vizirul său, dinaintea tablalelor cu băuturi. Și pocalele începură să se vânture. Și beregata lui Maruf fu un urcior fără fund. Și starea lui ajunse o stare jalnică. Și limba începu să i se vântuie ca aripile unei mori de vânt.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezecea noapte

Urmă:

Și când nu mai știu să-și osebească mâna dreaptă de mâna stângă, regele, tatăl soției lui, îi spuse:

— Chiar că, o, ginere al nostru, tu nu mi-ai povestit niciodată întâmplările din viața ta, care trebuie să fi fost o viață minunată și nemaipomenită. Și tare aș avea poftă să ascult, în seara aceasta, cum îmi istorisești pățaniile tale uluitoare.

Și Maruf, care era fără de niciun tertip la sufletul său, și fără de niciun vicleșug, se lăsă ispitit, în beția lui, ca toți oamenii beți cărora le place

lăudăroșenia, să istorisească regelui și vizirului toată povestea sa, de la început până la sfârșit, începând din ceasul când, biet potlogar de iminei, se însurase cu afurisita din Cairo, până în ziua când găsise comoara și inelul cel vrăjit în ogorul felahului cel sărac. Ci nu ar fi de niciun folos s-o mai spunem și noi încă o dată.

Iar regele și vizirul, la povestirea acelei istorii pe care erau departe de-a și-o fi închipuit atâta de năucitoare, se uitară unul la altul, mușcându-și pumnii. Iar vizirul îi spuse lui Maruf:

— O, stăpâne al meu, arată-ne o clipită inelul care are atâta putere vrăjită.

Și Maruf, ca un nebun văduvit de minte, scoase de pe deget inelul și i-l puse vizirului dinainte zicând:

— Iacătă-l! în cornalina lui se află prietenul meu efritul Părintelui Norocului.

Și vizirul, cu ochii învăpăiați, luă inelul și frecă nestemata, cum îi dezvăluise Maruf.

Și pe dată glasul ieși din cornalină, grăind:

— Iacătă-mă! iacătă-mă! dă poruncă și mă supun! Vrei să năruiești un oraș, să zidești o cetate de scaun sau să omori un rege?

Și vizirul răspunse:

— O, slujitor al inelului, îți poruncesc să-l înșfaci pe codoșul acesta de rege, dimpreună cu ginerele său Maruf, pezevenghiul, și să-i arunci în vreo pustie fără apă, ca să moară acolo de sete și de lipsuri.

Și, pe clipă, regele și Maruf fură înhățați ca un fir de pai și duși într-o pustie sălbatică, cu totul și cu totul înfricoșată, care era pustia setei și a foamei, locuită de moartea cea cruntată și de deznădejde. Și-așa cu ei!

Cât despre vizir, dete zor să strângă divanul și să le arate dregătorilor, emirilor și maimarilor că fericirea supușilor și liniștea statului ceruseră ca regele și ginerele său Maruf, un înșelător de cea mai mișelească teapă, să fie surghiuniți departe, și că el, vizirul, a fost căftănit domn peste împărăție. Și adăugă:

— Și-apoi, dacă șovăiți cumva să vă supuneți la noua rânduire a treburilor, și să mă primiți de stăpân legiuit al vostru, vă trimit într-o clipită, în temeiul puterii mele de acum, să vă întâlniți cu stăpânul vostru de mai înainte și cu codoșul lui de ginere în colțul cel mai sălbatic din pustia setei și a morții cruntate.

Și-i puse astfel să i se închine cu jurământ pe toți cei de față, în ciuda nasului lor, și căftăni pe cine căftăni, și mazili pe cine mazili. După care trimise vorbă domniței: „Gătește-te să mă primești, întrucât am mare poftă de tine." Iar domnița, care aflase, ca și toți ceilalți, întâmplările cele proaspete, îi trimise răspuns prin hadâmb: „De bună seamă! te primesc cu drag, da acuma am beleaua cea de fiecare lună care este firească la femei și la fete. Da de cum am să fiu curată de orice necurăție, am să te primesc."

Ci vizirul îi spuse: „Eu nu vreau nicio zăbavă, și habar n-am nici de beleaua de fiecare lună, nici de beleaua de fiecare an. Și doresc să te văd acuma, năpristan." Atunci ea îi răspunse: „Bine! vino, peste o clipă, la mine".

Și domnița se îmbrăcă pe cât mai strălucit cu putință, și se împodobi și se parfumă. Și când, după un ceas de vreme, vizirul tatălui ei intră în iatac, îl întâmpină cu un chip mulțumit și bucuros, și îi spuse cu drag:

— Câtă cinste pe mine! Și ce noapte de bucurie are să fie noaptea ce va să vie!

Și se uită la el cu niște ochi care topiră cu totul inima vicleanului. Și,

cum o zorea să se dezbrace, ea începu să-și scoată hainele, da tot numai cu codeli, cu fandoseli și cu marghioleli. Și deodată, scoțând un țipăt, speriata, sări îndărăt, acoperindu-și obrazul. Iar vizirul, nedumerit, o întrebă:

— Ce ai, o, stăpâna mea? Și pentru ce țipătul acesta de spaimă și obrazul acesta acoperit deodată?

Iar ea îl răspunse, învăluindu-se mereu:

— Ce, tu nu vezi?

Și el răspunse:

— Nu, pe Allah! Ce este? nu văd nimic!

Ea spuse:

— O, ce rușine pe mine! o, ce necinstire! Pentru ce vrei să mă arăți goală privirilor acelui om străin cu care ai venit?

Și vizirul, după ce se uită ba la dreapta, ba la stânga, îi răspunse:

— Ce om cu care am venit? Și unde este?

Ea spuse:

— Colo, în buburuza de cornalină de pe inelul pe care îl ai pe deget!

Și vizirul răspunse:

— Pe Allah! așa este. Nu m-am gândit la asta. Ci, ya setti, acesta nu este un fiu de Adam, o făptură omenească. Este un efrit, slujitorul inelului!

Iar domnița, plină de spaimă, strigă, afundându-și capul sub perne:

— Un efrit, of, păcatele mele! mi-e tare spaimă de efriți! Ah, fie-ți milă, du-l de aici! Mi-e teamă și mi-e rușine de el!

Și vizirul, ca s-o liniștească, și ca să ajungă într-un sfârșit la ceea ce râvnea de la ea, își scoase de pe deget vrăjitul inel și îl ascunse sub perna de pe pat. Pe urmă se apropie de domniță, până peste poate de înfierbântat.

Iar domnița îl lăsă să se apropie, și deodată îi repezi o izbitură de picior atâta de năprasnică, drept în burtă, că îl și trânti cu spatele la pământ, și cu capu-naintea picioarelor. Și, fără a pierde o clipită, înhăță inelul, frecă nestemata și îi grăi efritului din cornalină:

— Înșfacă-l repede pe mișelul acesta și aruncă-l în temnița din beciurile palatului. Pe urmă du-te, fără de zăbavă, și ia-i pe tatăl și pe soțul meu din pustia în care i-ai dus, și să mi-i întorci aici teferi și fără vătămare, nezdruncinați și în bună stare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și una noapte

Urmă:

Și pe dată vizirul fu strâns cum se strânge o cârpă și fu aruncat în afundul temniței de sub palat. Și, peste un răspăs de vreme tare scurt, regele și Maruf se aflau în iatacul domniței, regele tare speriat, iar Maruf de-abia trezit din beția lui. Și domnița îi întâmpină cu o bucurie de nespus, și începu mai dintru-întâi cu a le da să mănânce și să bea, dat fiind că goana aceea iute îi flămânzise și îi însetoșase. Și, în vremea aceasta, le

povesti cele ce se petrecuseră, și cum îl întemnițase pe viclean. Și regele strigă:

— Acum să-l tragem în țeapă și să-l ardem!

Iar Maruf spuse:

— Nu am nimica împotrivă.

Pe urmă se întoarse înspre soția sa și îi zise:

— Ci, o, dulceața mea, mai întâi dă-mi îndărăt inelul.

Iar domnița răspunse:

— A, asta nu! De vreme ce n-ai știut să-l păstrezi, am să-l păstrez eu deacuma înainte, de teamă ca nu care cumva să te primejduiești a-l pierde iar, că ești fără luare-aminte.

Și Maruf zise;

— Bine! E drept!

Atunci poruncîră să se pregătească țeapa, pe meidan, în fața porții de la palat. Și, dinaintea norodului adunat, fu înfipt în ea vizirul. Și, pe când scripetele scârțâia, fu aprins un rug mare la piciorul stâlpului. Și, în felul acesta, vicleanul muri ințiglat și fript. Și iacă-așa cu el.

Iar regele împărți cu Maruf puterea domnească, și îl meni ca singur moștenitor la slava lui împărătească. Iar inelul rămase de-atunci înainte pe degetul domniței care, mai isteață și mai cuminte decât soțul ei, îi purta de grija cea mai luătoare-aminte. Iar Maruf, în tovărășia ei, fu până peste poate de mulțumit și de voios.

Și iacătă că într-o noapte, tocmai când își isprăvise cu domnița treaba cea îndătinată, și când se întorsese în iatacul lui ca să doarmă, o femeie bătrână ieși dintr-odată de sub patul lui, cu mâna ridicată și amenințându-l. Și nici nu apucă Maruf să se uite bine la ea, că, după fălcile-i cumplite, după dinții cei lungi și după urâciunea-i neagră, o și cunoscu pe afurisita lui de nevastă, Fattumah, Baligă-încinsă. Și nici n-apucă să bage bine de seamă toate astea, că și dobândi, una după alta, două palme pleznite care îi mai rupseră doi dinți din gură. Și muierea țipă la el:

— Unde-mi umbli, o, secătură? Și cum de ai cutezat să lași casa noastră din Cairo, fără să-mi spui și fără să-ți iei ziua-bună de la mine? A, pui de cățea, am pus mâna acuma pe tine!

Și Maruf, peste măsură de înfricoșat, o luă deodată la fugă înspre iatacul domniței, țipând: „Ajutor! Sari, efritule din cornalină!” Și intră ca un smintit la domniță, și se prăbuși la picioarele ei, pierit de spaimă. Și numaidecât, în odaia în care domnița îi da îngrijirile sale lui Maruf stropindu-l cu apă de trandafiri, dete năpusta vipia cea cumplită, ținând în mână o bâtă pe care o adusese cu ea din țara Egiptului. Și țipa: „Unde este fleandură ăla, plodul de târfă?” Iar domnița, văzând acel chip de păcură, avu vreme să frece cornalina și să dea o poruncă zorită efritului Părintele Norocului. Și, pe clipă, năprasnica Fattumah, ca și cum ar fi fost prinsă de patruzeci de mâini, rămase țintuită locului, cu înfățișarea-i amarnică pe care o avea când intrase.

Și Maruf, venindu-și în simțiri, o văzu pe soția lui de odinioară în starea aceea de neclintire. Și, scoțând un țipăt de spaimă, se prăbuși iarăși fără simțire. Iar domnița, pe care Allah o dăruise cu isteciune de minte, pricepu atunci că femeia care-i sta dinainte, cu înfățișarea aceea de amenințare neputincioasă, nu era alta decât harpia cea cumplită, Fattumah din Cairo, nevasta dintâi a lui Maruf, de pe vremea când era cavaf. Și, nevroind să-l lase pe Maruf pradă răutăților pe care le-ar mai fi putut săvârși afurisita, frecă inelul și îi dete efritului din cornalină o altă poruncă; și pe dată harpia fu ridicată și dusă în grădină. Și fu legată, cu un lanț greu de fier,

de un roșcov uriaș, cum sunt legați urșii cei nedomesticiți. Și rămase acolo, osândită să-și schimbe firea, ori să moară de moarte grea. Și iacă-așa cu ea.

Cât despre Maruf și soția lui, domnița, apoi aceștia trăiră de-atunci înainte în huzur desăvârșit, sporindu-și vița, vreme de ani și ani, până la sosirea Despărțitoarei celor ce se au dragi, Sfărâmătoarea fericirii, Ziditoarea de morminte, Moartea cea de neabătut.

Or, mărire celuia Singurul viu, a căruia suflare durează peste viață și peste moarte, pe tărâmul veșniciei, departe.

Pe urmă Șeherezada, în noaptea aceea, nesimțindu-se deloc toropită de osteneală, și văzând că regele Șahriar era gata s-o mai asculte, începu povestea următoare., care este cea a omului tânăr și bogat care privește prin bageacurile Științei și ale Istoriei.

Și spuse:

Lucarnele învățăturii și ale istoriei

Se povestește că era în cetatea El-Iskandaria un tânăr care, la moartea tatălui său, ajunsese stăpân peste averi mari și peste bunuri multe, atât în pământuri frumos udate cât și în case temeinic clădite. Și tânărul acela, născut sub zodia binecuvântării, era înzestrat cu o minte aplecată spre calea chibzuinței. Și, cum nu era nicidecum străin de învățăturile *Cărții* celei *Sfinte,* care îndeamnă la milostenie și cere să fii darnic, șovăia în ce privește alegerea celei mai potrivite căi de a săvârși binele. Și, în nepriceperea lui, se hotărî să meargă să stea de vorbă, în privința aceasta, cu un șeic bătrân, prieten cu răposatul său părinte. Și îi împărtăși șeicului toate frământările și toate șovăielile sale, și îi ceru sfatul. Iar șeicul cugetă preț de un ceas de vreme. Pe urmă, săltând capul, spuse:

— O, fiu al lui Abderrahman – coperească-l Allah cu milele sale pe răposatul! – află că a împărți cu amândouă mâinile aurul și argintul la cei ce se află în nevoie este, fără de nicio îndoială, o faptă dintre cele mai vrednice în ochii Celui preaînalt. Da o atare faptă, o, copilul meu, este la îndemâna oricărui bogătan. Și nu este deloc trebuință să ai cine știe ce virtute ca să dai ce îți prisosește din ceea ce ai. Ci mai este și o altă dărnicie, care-i într-altfel înmiresmată și într-altfel plăcută de către Stăpânul tuturora, iar aceasta, o, copilul meu, este dărnicia de minte. Căci cine poate să răspândească binefacerile minții lui asupra făpturilor golașe de cunoaștere, acela este cel mai făcător de bine. Și, spre a împărți asemenea binefaceri, trebuie să aibă o minte mult luminată. Și, spre a avea o minte de soiul acesta, un singur mijloc avem la îndemână, și anume citirea scrierilor oamenilor mult luminați, și cugetarea asupra scrierilor lor. Așa că, o, fiu al prietenului meu Abderrahman, luminează-ți mintea și dovedește-te darnic pe moșiile minții. Și-acesta-i sfatul meu, uassalam!

Iar flăcăul cel bogat degeaba vroi să-i mai ceară șeicului și alte lămuriri. Că șeicul nu mai avea nimica să-i spună. Încât băiatul plecă cu sfatul acela, bine hotărât să-l pună în fapt, și, lăsându-se dus de întâmplare, luă calea spre sukul negustorilor de cărți. Și îi adună pe toți negustorii de cărți, dintre care unii aveau cărți ce ajunseseră până la ei din palatul cărților pe care rumii creștini le arseseră când cu intrarea lui Amru ben El-Ass în Iskandaria. Și le ceru să ducă la el acasă toate cărțile de preț câte le aveau prin prăvăliile lor. Și îi plăti peste așteptări, fără târguială și fără șovăială. Și trimise oameni la Cairo, la Damasc, la Bagdad, în Persia, în Maghreb, în India și până și în țările rumilor, să-i cumpere cărțile cele mai vestite de pe acele meleaguri, cu sarcina să nu se sgârcească nicidecum la prețul de cumpărare. Și trimișii, de la o vreme, se întoarseră unul câte unul, cu legături mari de scrieri scumpe. Iar flăcăul puse să fie toate rânduite frumos în dulapurile dintr-un palat măreț, pe care îl zidise anume, și care avea, scrise cu litere mari de aur și azur, pe lespedea, de la intrarea cea mare. Numai aceste cuvinte: „Palatul Cărții”.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și doua noapte

Urmă:

Și, după ce făcu acestea, tânărul se apucă de treabă și se așternu pe citit cu chibzuință, domol și cugetând, la cărțile din palatul lui vrăjit. Și, cum se născuse sub zodie binecuvântată, iar pașii îi erau încununați cu izbândă și cu noroc, ținea minte, în capul său norocit, tot ce citea și tot ce își însemna. Încât, în puțină vreme, ajunse peste fire de citit și de învățat, iar mintea i se îmbogăți cu daruri mult mai scumpe decât toate bunurile ce-i fuseseră lăsate moștenire. Și cugetă atunci, cu înțelepciune, să-i facă a se bucura și pe cei din preajma sa de bunurile peste care era stăpân. Și, într-acest scop, dete în Palatul Cărții un ospăț mare, la care îi pofti pe toți prietenii săi, și pe toți ai lui, rude mai apropiate ori mai depărtate, și pe robi și pe grăjdari, ba până și prostimea și cerșetorii obișnuiți de la pragul său. Și, după ce mâncară și băură și mulțumiră Atoatedătătorului, tânărul cel bogat se sculă în picioare în mijlocul roatei de oaspeți luători-aminte, și le grăi:

— O, voi, oaspeți ai mei, în noaptea aceasta, în locul cântecelor și al lăutelor, să domnească peste sindrofia noastră înțelepciunea! Că înțeleptul a spus: „Vorbește și scoate din mintea ta ceea ce știi, pentru ca urechea celui care te ascultă să capete hrana aceea. Și orișicine a dobândit știință, a dobândit un bun nemăsurat. Iar Atoatedătătorul dăruiește înțelepciunea cui vrea el, iar mintea a fost zămislită la porunca lui; ci numai puțini dintre fiii oamenilor sunt stăpâni pe harurile minții.” Încât Allah Preaînaltul, prin gura Prorocului său binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – a zis: „O, dreptcredincioșilor! dați de pomană lucrurile cele mai scumpe pe care le-ați agonisit, întrucât nu veți ajunge la desăvârșire decât atunci când veți da de pomană din ceea ce vă este cel mai scump. Ci să n-o săvârșiți din făloșenie; că veți fi asemeni cu niște dâmburi pietroase de-abia coperite cu oleacă de pământ: că vine puhoiul apelor peste acele dâmburi și nu are să mai lase decât piatra goală. Din lucrarea unor oameni ca aceștia nu se alege niciun folos. Ci aceia care se arată darnici ca urmare a tăriei sufletelor lor, aceia se asemuie cu o grădină sădită pe o costișă pe care o adapă ploile mănoase ale cerului, și care rodește poame îndoit. Dacă ploaia nu va cădea peste ea, tot o udă rouă. Și numai aceia vor intra în grădinile raiului.” Drept care, o. oaspeți ai mei, v-am adunat aici în seara aceasta. Căci, nevroind, ca un avar, să păstrez numai pentru mine poamele științei, aș vrea să gustați și voi din ele odată cu mine, ca să pășim împreună pe calea înțelepciunii.

Și adăugă:

— Să ne aruncăm, așadar, privirile prin bageacurile cunoașterii și ale istoriei, și să privim astfel la trecerea alaiului minunat al oamenilor mari de odinioară, pentru ca, de la pilda lor, să ni se limpezească și nouă mintea, și să se îndrepte, luminată, înspre desăvârșire. Amin!

Și toți musafirii tânărului cel bogat își duseră amândouă mâinile la frunte, răspunzând:

— Amin!

Atunci tânărul șezu jos, în mijlocul cercului lor tăcut, și spuse:

— O, prietenii mei, nu aș ști să încep mai bine împărțeala acestor minunate daruri, decât făcându-vă mintea să se bucure de istorisirea câtorva întâmplări din viața strămoșilor noștri arabi de pe vremea păgâniei, adevărații arabi ai nisipurilor, ai căror poeți minunați nu știau nici să citească, nici să scrie, la care harul era un dar neostoit, și care desăvârșiră, fără cerneală, fără calam, și fără îndrumători, limba aceasta arabă, care este a noastră, limba anume de care cel Preaînalt s-a slujit, mai presus de toate celelalte, spre a-i împărtăși gândurile sale trimisului său – asupra-i fie rugăciunea, pacea și binecuvântările cele mai alese. Amin!

Iar musafirii răspunzându-i și ei: „Amin!”, tânărul spuse:

— Iată, dar, din acele vremi vitejești de la obârșii, o întâmplare dintre altele mii:

Poetul Doreiid, firea lui mărinimoasă și dragostea lui pentru vestita poetă Tumadir El-Khansa

Se povestește că într-o zi poetul Doreiid, fiul lui Simmah, șeicul tribului Bani-Yușam, care a trăit pe vremea păgâniei, viteaz de frunte și poet vestit, și stăpân peste multe corturi și pășuni frumoase, a plecat într-un poghiaz asupra tribului potrivnic Bani-Firas, care îl avea de șeic pe Rabiah, voinicul cel mai neînfricat al pustiului. Și Doreiid mergea în fruntea unei cete de voinici, aleși dintre cei mai buni din trib. Și, intrând într-o vale de pe pământurile dușmane ale tribului Bani-Firas, zări în depărtare, la capătul celălalt al văii, un om mergând pe jos și care însoțea o femeie călare pe o cămilă. Și Doreiid, după ce cercetă o clipă zarea, se întoarse înspre unul dintre voinicii săi și îi spuse:

— Dă goană calului și prinde-mi-l pe insul acela!

Iar voinicul porni și, când ajunse să poată fi auzit, strigă la omul ce mergea pe jos:

— Dă-te prins, lasă-mi femeia, și scapi cu zile!

Și rosti de trei ori strigarea. Ci omul îl lăsă să se apropie, apoi, netulburat și alene, fără a zori pasul, aruncă funia cămilei femeii pe care o însoțea, și, cu glas domol, cântă stihurile acestea:

O, doamnă-a mea, mergi înainte
Cu pas agale și cuminte,
Ca o hanâmă fericită
Ce n-a știut nicicând de frică,
Și cu făptura ei voinică
Înfruntă crâncena ispită,
Trecând semeț nepăsătoare,
Precum i-i dat de ursitoare.

Și martoră să fii acum
La felul cum îi iese-n drum
Acestui călăreț, fălosul.
Un firacid fără de pată
Care n-a cunoscut vreodată
Rușinea neagră de-a da dosul,
Cu spaima-nfiptă în grumaji,
Din fața nici unui vrăjmaș.

Că iată, cu privirea ta,
Hanâmă scumpă, poți vedea,
Sub fieru-acestei lăncii grele,
O probă-a loviturii mele!

Apoi se repezi deodată asupra voinicului lui Doreiid, îl doborî din șa cu o lovitură de suliță și îl întinse mort țeapăn în țărână. Pe urmă luă calul cel fără de stăpân și, după ce se temeni dinaintea hanâmei sale, sări în șa

dintr-o zvâcnitură, și porni la drum, ca și până aci, fără de grabă și fără de tulburare.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și treia noapte

Urmă:

Estimp Doreiid, cum nu-l mai zărea pe voinicul său întorcându-se, trimise un alt călăreț să vadă ce este cu el. Iar acela, dând în cale peste soțul său fără de viață, îndemnă pe urmele insului din zare și-i strigă, de departe, aceeași strigare pe care i-o aruncase și voinicul dintâi. Ci omul își văzu de drum de parcă nici n-ar fi auzit nimic. Iar călărețul lui Doreiid se repezi năvalnic la el, cu sulița întinsă. Ci acela, fără a se tulbura, îi trecu iarăși hanâmei sale funia cămilei, și dete pinteni deodată împotriva călărețului, cântându-i stihurile acestea:

Iată-asupra-ți vine cruntă
Moartea-n chip de lăncier,
Până-n șiră să-ți pătrundă
Cu amarnic colț de fier!
Plod spurcat de mascarale,
Sulița să te dărâme,
Când cutezi să-i ieși în cale
Unei falnice hanâme,
Ce-a trăit de când se știe
Mândră și în slobozie.
De la ea la tine-mi pare
Lungă calea, grea urgia,
Că-i stă scut de apărare
Cruntul tău stăpân Rabiah,
Cel a cărui lege dreaptă
Pentru orice vrăjmășie
Fier de lance-i, care-așteaptă
Să te culce pe vecie.
Lance cum nu mai e-o altă:
Joacă-n mână-i și tresaltă!

Și călărețul, cu ficatul străpuns, căzu din șa, zgâriind pământul cu unghiile. Și își sorbi moartea dintr-o înghițitură. Iar biruitorul își urmă agale drumul său mai departe,

Și Doreiid, plin de nerăbdare și îngrijorat de soarta celor doi voinici ai săi, trimise un al treilea călăreț, cu aceeași sarcină. Și cercetașul ajunse pe la locurile pe unde zăceau cei doi soți ai săi, lungiți fără de viață la pământ. Și îl zări, în depărtare, pe străinul care drumețea în tihnă, ducând cu o mână cămila hanâmei și târându-și alene sulița după el. Și-i strigă:

— Dă-te prins, o, câine de prin cele triburi!

Ci omul, fără ca măcar să-și întoarcă privirile înspre cel ce se năpustea asupră-i, îi spuse hanâmei sale:

— O, stăpâna mea, mână cămila înspre corturile noastre, care-s pe-aproape.

Pe urmă, deodată, fu dinaintea potrivnicului său, și-i strigă stihurile acestea:

O, tu, cap fără ochi, smintit
Pe frații tăi nu i-ai zărit
Cum zac în sângele lor, bieții?
Au nu-ți simți pe lumina feții
Cum se și strâng, țipând, ereții
Și Maica Vulturilor morții
În crâncenul județ al sorții?
Cu ce nădejdi vii tu, nebune.
Spre mine când pornești, ia spune?
Au ce socoți a dobândi
De la viteazul crunt spre care
Te-aiepți urlând ca-ntr-o turbare,
Să pieri din rândul celor vii?
Au la ce plean gândești s-ajungi,
Decât la sfânta lovitură
A unei sulițe prelungi
Pe care-am să ți-o-nfig în gură,
Și la culcușul cald de sânge,
Întunecat ca negrul corb.
Spre care vii, nebune, orb,
Și-n care-ndată te vei frânge?

Și, rostind acestea. Îl insuliță pe călărețul lui Doreiid, și îl dete peste cap de la cea dintâi izbitură, cu pieptul străpuns dintr-o parte până în cealaltă. Ci, totodată, sulița i se frânse de năprăznicia loviturii. Și Rabiah – că chiar el era viteazul acela de prin văi și vâlcele – știind că se află destul de aproape de tribul său, nu mai vru să se ostenească nici măcar a se apleca să culeagă de pe jos arma vrăjmașului său. Și își văzu de cale înainte, neavând la el altă armă decât coada frântă a suliței.

Or, Doreiid, estimp, nedumerit că nu-i zărea întorcându-se pe niciunul dintre vitejii săi, plecă el însuși să vadă ce este. Și găsi, întinse pe nisip, trupurile fără de viață ale tovarășilor lui. Și deodată îl zări ivindu-se de pe un dâmb pe însuși Rabiah, vrăjmașul său, cu arma lui de batjocură. Și, la rându-i, Rabiah îl cunoscu pe Doreiid, și se căi în sufletul său, dinaintea unui potrivnic ca acela, de nesocotința pe care o săvârșise de a nu fi luat sulița vrăjmașului din urmă. Ci îl așteptă pe Doreiid, stând drept în șa și strângând în pumn lemnul lăncii sale rupte. Iar Doreiid, dintr-o aruncătură de ochi, văzu starea rea în care se afla Rabiah, și sufletul său mare îl îndemnă să strige viteazului firasan vorbele acestea:

— O, taică al voinicilor din spița lui Bani-Firas, de bună seamă că oameni ca tine nu se ucid. Ci oamenii mei, porniți pe pradă, au să vrea să-și răzbune asupră-ți moartea fraților lor; și, cum ești neînarmat, singur și atâta de tânăr, ține, ia sulița mea! Cât despre mine, fac cale întoarsă spre a le domoli soților mei ispita de a se lua după tine.

Și Doreiid făcu calea întoarsă în goana mare înspre oamenii săi. Și le spuse:

— Viteazul a știut să-și apere hanâma. Întrucât i-a ucis pe cei trei voinici ai noștri și, pe deasupra, m-a lăsat și pe mine fără suliță. Într-adevăr, e un luptător aprig pe care nu e cu cale să-l înfrunți!

Și smuciră de frâie și se întoarseră, fără niciun plean, la tribul lor.

Și anii trecură. Și Rabiah muri așa cum mor vitejii cei fără de pată, într-o încăierare sângeroasă cu cei din tribul lui Doreiid. Și, ca să-l răzbune, o ceată de firasani plecă într-un alt poghiaz împotriva celor ai lui Bani-Yușam. Și căzură pe negândite, la vreme de noapte, asupra taberei, și omorâră pe care-i omorâră, și luară prinși mulți, și ridicară pradă bogată, în femei și în bunuri. Și, în mulțimea prinșilor, se afla însuși Doreiid, șeicul yușamilor.

Și, când ajunse în tribul biruitorilor, Doreiid, care avusese de grijă să-și tăinuiască numele și cinul, fu pus, cu toți ceilalți prinși, sub strajă bună. Ci muierile firasane, ispitite de înfățișarea lui mândră, veneau cu niște ochi focoși să treacă și să răstreacă întruna, făloase, pe dinaintea lui. Și deodată una dintre ele strigă:

— Pe moartea cea neagră! ce lovitură strașnică ați dat, copii ai lui Firas! Știți voi cine-i acesta?

Și toți deteră fuga și se uitară, și răspunseră:

— E unul dintre cei ce ne-au iscodit raidurile!

Și femeia spuse:

— De bună seamă! e un viteaz! E chiar acela care i-a dăruit lui Rabiah sulița în ziua când cu valea.

Și își aruncă haina asupra prinsului, în semn de ocrotire, adăugând:

— Copii ai lui Firas, îl iau sub ocrotirea mea pe prinsul acesta.

Și se îngriji mai departe de el, și îl întrebă cum îi cheamă; iar el răspunse:

— Sunt Doreiid ben Simmah. Da tu, o, hanâmă, cine ești?

Ea răspunse:

— Sunt Raiita, fata lui Gizl El-Tian, cea căreia îi mâna Rabiah cămila. Iar Rabiah era soțul meu.

Pe urmă Raiita se duse pe la toate corturile tribului, și le grăi voinicilor vorbele acestea:

— Copii ai lui Firas, aduceți-vă aminte de mărinimia lui Doreiid ben Simmah, când i-a dat lui Rabiah sulița sa cea cu coadă lungă și frumoasă. Or, bine pentru bine, și fiecăruia roada faptei sale! Gura oamenilor să nu se umfle de hulă povestind isprava voastră cu Doreiid. Tăiați-i cătușele și, plătindu-i prețul răscumpărării, scoate-ți-l din mâinile celui care l-a luat prins. Altminteri, aveți să așterneți dinainte-vă o faptă de ocară ce are să vă fie până la moarte o lespede a jeluirilor fără de leac și a căințelor amare.

Și firasanii, când o auziră așa, puseră mână de la mână ca să-i plătească lui Muharrik, viteazul care îl luase prins pe Doreiid, prețul de răscumpărare. Iar Raiita îi dărui lui Doreiid, slobozitul, armele răposatului ei soț. Și Doreiid se întoarse la tribul său și niciodată nu mai purtă război cu neamul lui Bani-Firas.

Și anii se scurseră iar. Și Doreiid, ajuns bătrân, ci tot dăruit cu frumosul lui suflet de poet, se nimeri să treacă într-o zi pe la mică depărtare de sălașurile tribului Bani-Solaim. Și, pe vremea aceea, trăia în tribul solaimilor o fată, Tumadir, fiica lui Amr, știută în toată Arabia pe porecla de El-Khansa, și lăudată de toți pentru minunatul ei har poeticesc

Și preafrumoasa solaimă, chiar când Doreiid trecea pe lângă tribul ei, se nimerise că tocmai ungea cu păcură copitele unei cămile de-a părintelui

ei. Și, cum locul era lăturalnic, căldura mare și nimeni nu se zărea pe acolo, Tumadir își lepădase hainele și își vedea de treabă aproape goală de tot. Iar Doreiid, ascuns, se uita la ea și o cerceta fără ca fata să-și dea seama. Și, fermecat de frumusețea ei, ticlui stihurile acestea, precum urmează:

Veniți, prieteni dragi, veniți,
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă:
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegetă ca un fir.

Nicicând în triburile noastre,
Ce nu duc lipsă de copile,
Nu s-a mai fost văzut cândva
O-ngrijitoare de cămile
Atâta de fermecătoare
Și luminoasă cum e ea.

Acolo unde nu e văl
Și nici perdea și nici podoabe,
Acolo adevăru-i gol,
Iar vicleșug nu mai încape,
Și poate-al inimii pârjol
La apa lui să se adape.

Chip răpitor, chip vrăjitor,
Din soare parcă scos cu-o daltă,
Ca idolii de aur sfânt
La care inima tresaltă.
Cu pletele fuior în vânt,
De armăsari de spiță-naltă.

O, păr bogat, păr revărsat
Lăsat să curgă-n nepăsare,
În unduinde lanțuri lungi —
Și care, pieptănat strâns, pare
O-mpletitură de ciorchini
Spălați de ploaia roditoare.

Sprâncenele-i aduse lin
Sunt două rânduri bine scrise
De un calam vrăjit de ginn,
Cununi care rămân deschise
Pe ochii ei mari și senini
De antilopă, plini de vise.

Obrajii-i dulce zămisliți
Și arși de-o proaspătă roșeața
Sunt soare tânăr, răsărind
Într-o duioasă dimineață
Pe albul ca de mărgărint

Al unui câmp ce se răsfață.

O floare-i gura ei zâmbind,
Izvor de caldă îmbiere,
Cu dinții albi și luminoși,
Mărgăritare-giuvaiere,
Petale de iasmin curat
Scăldate-n străluciri și-n miere.

Iar gâtul ei sclipește alb
Precum argintu-n zăcăminte,
Deasupra sânilor de foc
Zvâcniți pojarnic înainte,
Ca la statuile de fildeș
Cu idolițe vechi și sfinte.

Iar cele două brațe tari
Sunt pline, proaspete, rotunde;
Iar mâinile-i par fără os
Și fără vinele mărunte;
Iar degetele-i fac curmala
Zavistioasă să se-ncrunte.

Iar pântecu-i îmbelșugat,
Cât gingășiile-i cutate,
Ca o hârtie strânsă-n dungi
Cu marginile adunate
În jurul dulcelui ghidici
Spre care sufletul se-abate,
E-un sipețel de fildeș, cald,
Plin de mirozne fermecate.

O, spatele-i! cu-un mijlocel
Ce spre tulpina lui se suie,
Cea ca un ram de arbor ban
Și, ah! atâta de mlădie
Și-atâta de subțire-ncât
A lui Allah făurărie
A trebuit să-și pună-n fapt
Întreaga-i meșteșugărie
Spre-a o lega nemijlocit
De preafăloasa bogăție
A șoldurilor voinicești
Ce i le-a pus la temelie
Și de ispititorul șanț
Săpat cu mare gingășie.

Iacătă-acum, fecioara mea
Ca o regină se ridică.
Dar o întoarce iar să stea
Povara-i grea de nuri, voinică;
Ci nu vrea fălnicia-i grea,
Rotundă ca o putinică,

S-o lase-n liniște așa,
Și-o saltă iar în sus, șoltică.
O, dâmburi falnice și moi,
Ce până-n suflet mă furnică!

Și toate-aceste fălnicii
Stau pe doi stâlpi de sfântă slavă,
Lucrați dintr-un mărgăritar,
În zămislirea lor ghizdavă,
Și arcuite strălucit
Ca bolta templelor, grozavă,
Pe două fragede tulpini
De trestie ori de izbavă,
Umbrite de un fum de puf
Ca o câmpie de otavă,
Și sprijiniți în mers gingaș
Pe două tălpi fără gâlceavă,
Ca două capete de lănci
Neștiutoare de zăbavă.

Oh, slavă-a bozilor! Cum pot
Aceste gingășii mărunte,
Aceste două temelii
Atât de firave, să-nfrunte
Și să ridice către cer
Întreg saraiul cât un munte?

Veniți, prieteni dragi, veniți.
S-o preamăriți pe-o preafrumoasă
Soleimana Tumadir,
Gazela mea de viță-aleasă,
Cea ca un lujer mlădioasă
Și sulegelă ca un fir!

Și chiar a doua zi, falnicul Doreiid, însoțit de căpeteniile tribului său, veni, cu mare alai, la tatăl preafrumoasei Tumadir, și îl rugă să i-o dea de soție. Și bătrânul Amr, fără a-și lăsa așteptat răspunsul, îi spuse poetului cel viteaz:

— Doreiid taică, unui om mărinimos ca tine nu i se retează îndemnurile; unei căpetenii preamărite ca tine, nu i se curmă dorurile; unui armăsar ca tine, nu i se dă peste nas.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și patra noapte

Urmă:

Da se cuvine să-ți spun că fata mea Tumadir are în cap niște gânduri, niște feluri ale ei de a vedea... Și sunt gânduri și feluri de a vedea cum nu au de obicei alte femei. Iar eu o las totdeauna slobodă să facă precum îi place, întrucât Khansa a mea nu este ca toate femeile. Așa că eu am să-i vorbesc de tine, cât voi putea mai în folosul tău, asta ți-o făgăduiesc; da nu răspund nicidecum de învoire, care nu este decât numai și numai a ei.

Iar Doreiid îi mulțumi pentru ceea ce binevoia să facă; și Amr intră la fiică-sa și îi spuse:

— Khansa, un viteaz falnic, un ins de neam mare, căpetenie de baniyușami, om preacinstit pentru vârsta și pentru voinicia lui, într-un sfârșit, Doreiid, falnicul Doreiid, fiul lui Simmah, cel ale cărui cântece de luptă și ale cărui stihuri mândre i le știi, a venit sub cortul meu să te ceară de soție. Aceasta, fata mea, ar fi o căsătorie care ne-ar cinsti. Mai mult nu am a te îndemna asupra hotărârii tale.

Iar Tumadir răspunse:

— Tată, lasă-mi câteva zile de răgaz, pentru ca, până a răspunde, să pot să chibzuiesc.

Și tatăl preafrumoasei Tumadir se întoarse la Doreiid și îi spuse:

— Fata mea Khansa vrea un răgaz până a da răspunsul hotărât. Nădăjduiesc, de altminteri, că are să primească. Așteaptă, așadar, câteva zile.

Și Doreiid răspunse:

— Prea bine, o, taică de viteji.

Și se duse în cortul ce-i fusese pregătit.

Or, preafrumoasa solaimă, de cum se depărtă Doreiid, trimise pe urmele lui o slujnică de-a sa, spunându-i:

— Du-te și pândește-l pe Doreiid, și ține-te pe urmele lui când s-o strecura din corturi să-și facă nevoile. Și uită-te bine la șuvoiul lui, și vezi-i tăria și urma pe care are s-o lase pe nisip. Și-așa avem să judecăm dacă mai este încă în puterile bărbăției.

Iar slujnica se supuse. Și fu atâta de iscusită încât numai peste puțină vreme se și întorcea la stăpână-sa să-i spună doar atât:

— Om sleit.

Or, când răgazul cerul de Tumadir trecu, Doreiid veni iar în cortul lui Amr, să capete răspunsul. Și Amr îi lăsă în partea din cort menită bărbaților, și intră la fiică-sa și îi zise:

— Khansa, fata mea, oaspetele nostru așteaptă răspunsul tău și ce ai hotărât.

Iar ea răspunse:

— Am chibzuit și am hotărât că nu plec din tribul meu. Întrucât nu vreau să-mi schimb gândul de a mă mărita cu vreunul dintre verii mei, flăcăi tineri, frumoși ca niște sulițe mândre și mari, ca să mă duc după un yușam matuf, cum e Doreiid ăsta, cu trupul sleit, care azi mâine are să-și dea cucuveaua lui de suflet. Întru cinstirea vitejilor noștri, mai bine să rămân fată bătrână decât să fiu nevasta unui boșorog.

Și Doreiid, care sta în cort, în selamalâc, auzi răspunsul acela sfruntat, și se simți lovit amarnic. Și, din mândrie, nu lăsă să se vadă nimic din simțămintele sale, ci, luându-și bun-rămas de la tatăl solaimei, plecă înspre tribul său. Da se răzbună pe fata cea crudă cu stihurile acestea usturătoare:

Zici că Doreiid bătrân e,
Preafrumoaso, și-l înfieri;
Că e prea bătrân, sărmanul,

Zici, luându-l în doi peri.
Oare ți-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri?
Tu-ți dorești de soț, o, Khansa
– Și firește că pe drept —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme
Cum eu nu știu să m-aiept.
Da, așa-i, feri-te-ar bozii
De un soț ca mine, dară!
Că eu nu-s ciurdar de turme,
Eu altceva-s, bunăoară,
Și altceva fac pe lume,
O, preafalnico fecioară.

Cine-s eu se știe bine,
Și se știe, mi se pare,
Că, orice ai spune, mândro,
Dacă mâna mea e tare,
Este pentru alte lucruri,
Și cu un alt rost sub soare.
Și se știe pretutindeni
Că în tribul meu nu-ntreabă
Nimeni oaspeții vreodată
Cine sunt și de ce teapă.
Iar un ocrotit de mine
Află tihnă fără gloabă.

Și la fel se știe, Khansa,
Că și-n lunile de jale,
Când sub seceta amară
Foamea neagră dă târcoale,
Când sugarul țipă-ntruna
După sânul maicii sale,
Eu am corturile pline
De antale și stamboale,
Am prisoase de bucate,
Vite grase în saiale.
Așa că feri-te-ar bozii
De un soț cu-atâtea fale,
Să nu cumva să-i crești pruncii
În huzur și-n viață moale.

Că tu-ți vrei de soț, o, *Khansa*
– Și firește, așa-i drept! —
Un vlăjgan cu labe grele
Care noaptea ia în piept
Bălegarul de la turme.
Cum eu nu știu să m-aiept.
Că tu spui că prea bătrân e
Doreiid, și mi-l înfieri;
Da, e prea bătrân, sărmanul,

Zici, luându-l în doi peri.
Oare ți-a spus el vreodată
Cum că s-a născut de ieri?

Iar când stihurile lui se răspândiră prin triburi, Tumadir fu sfătuită din toate părțile să-l primească de soț pe acel Doreiid cu mână darnică și cu duh fără de pereche. Ci ea nu-și mai schimbă hotărârea.

Or, taman pe când se petreceau acestea, iacătă că, într-o încăierare sângeroasă cu tribul vrăjmaș al murrilor, un frate al mândrei Tumadir, viteazul cel strălucit Moawiah, pieri de mâna lui Hașem, capul murrilor și părintele preafrumoasei Asma, cea care fusese cândva umilită de către acel Moawiah. Și chiar moartea aceea a fratelui său o deplânge Tumadir în bocetul pe care am să vi-l spun și care se cântă pe glasul întâielea coborât-tremurat și pe ghiersul strunei de sub degetul inelar:

Ah, plângeți, ochi, cu lacrimile toate!
Vărsați potop de lacrimi nesecate!
Cea care plânge își jelește-un frate
Pe care l-a pierdut în lupta grea.
Pe veci de-acuma între el și ea,
De nepătruns, stă, neagră, o perdea,
Perdeaua neagră, lacomă: pământul,
Cu care îl acoperă mormântul.
Of, ca să-l plâng, cum să găsesc cuvântul
O, frate-al meu, te-ai dus după-acea apă
De-al căreia amar nimeni nu scapă,
Și toți îi vor gusta pelinul rău.
Neprihănit te-ai dus pe drumul tău,
Zicând atât: „Mai bine e să mori,
Căci viața-i doar un licăr trecător
De viespe poposită dintr-un zbor
Pe vârful unei lănci, scăpărător
Inima mea te poartă viu în minte,
O, fiu al tatei și al mamei mele!
Ca iarba, vara, sub zăpuc fierbinte,
Mă ofilesc de chinurile grele
Și de mâhnirea care mă cuprinde.
E mort acela care a fost scut
Al triburilor noastre, și stâlpar
Al casei dragi sub care ne-am născut.
S-a dus într-un prăpăd fără hotar.
E mort acela ce ne-a fost lumină
Și pildă de viteaz în lupte crunte.
Ca focurile-aprinse-n culmi de munte,
Așa ne-a fost lumina lui deplină.
E mort acel ce fulgera, călare
Pe iepele sirepe,-n goana mare,
În hainele-i ca focul, lucitoare,
Viteazul cu seleaful de mătasă,
Acela care ne era sultan,
Și-a seminției noastre floare-aleasă,
Încă de când era un băietan,
Un tinerel bărbat, cu ochi semeți,

Cununa noastră-a fost de frumuseți.
El, fratele meu, cel cu mâini miloase,
Și mână-a dărniciei însăși, el
Cel ce ne-a fost cetate și crenel,
Nu mai e – stâlpul mândrei noastre case.
E în mormânt, închis sub neagra stâncă,
În beznă grea și în tăcere-adâncă.
Spuneți-i Alwei, bidivia lui,
Cea cu piept larg cum alta-n lume nu-i:
„Plângi, Aiwa, plângi! în goană, nebunește,
Stăpânul tău nu te mai călărește!”
Fiu al lui Amr, slava fără pată
Gonea în șa alăturea de tine,
Cu mantia de luptă suflecată
Până la șolduri, când pornea turbată
Cumplita bătălie să se-nspine,
Când vipia războiului izbea
Piepturi cu piepturi, și când tu goneai,
Cu frații tăi venind pe urma ta,
În încleștarea de cai contra cai,
Șoimani și vulturi înfurciți așa
Cu diavolii, în crâncenul guleai.
Cu hohot mare îți râdeai de viață
În toi de bătălii, zdrobind la țeste,
Când a nu pune preț pe viață este
Cea mai vitează faptă, și măreață,
Ce se preschimbă-n pildă, și-n poveste.
De câte ori ai luat în piept de-a dreptul
Năvalele de coifuri tari, de fier!
De câte ori ai înfruntat cu pieptul
Noianul înzăuat de lăncieri,
Fără să șovăi și fără sfială,
În mânioasa luptei vălmășală,
Sfărmând ca-n joacă grelele armuri,
Sub corturile negre ca de smoală
Ale furtunii ce urla-mprejur!
Puternic și mlădiu, cum e tulpina
Cea dreaptă-a steagului de Rubaina,
Cu mijlocelul tău ca o brățară
e aur străcurat, când foc și pară
Se-nvâlvorau asupra ta mistrețe,
Când își sporeau potoapele prigoana
Zbătându-se în preajma ta nătânge,
Când moartea cruntă își târa pulpana
Caftanului ei năclăit în sânge.
Câți bidivii ai îndemnat la fugă
Pe urmele ortalelor vrăjmașe,
O, frate-al meu, când râșnița năucă
A bătăliei își croia hogașe
Prin rândurile dese de viteji
Din amândouă oștile-n vârtej.
Tu, prapure al oastei noastre, cârmă
Neabătută de la dreapta cale,

Tu, sumețindu-ți mantia de sârmă
Cu poalele-i lungi făurite-n zale,
Ca fulgerul treceai, când se prăvale,
Pe calul tău ce tresaltă de goană,
Icnind din ii precum o darabană.
Tu-nsuflețeai năpraznicele darde,
Tu le-ndârjeai la ceas de luptă cruntă
Cu fulgerele negre să pătrundă
Până-n străfund de măruntaie sparte,
Să scormonească în adânc, avan,
În trupul biruitului dușman.
Tu erai tigrul cel cutezător
Ce se aruncă-n goană după pradă,
Ca fulgerul când scapără din nor,
Nepregetând nicicând să se repeadă
Spre sfânta bucurie-a biruinții,
Cu armele lui: ghearele și dinții.
Câți prinși în lupte ai mânat tu, frate,
Naintea ta, în ciurde speriate,
Ca turmele de antilope când
Le scoală pala rece-a unui vânt,
Iar cele dintâi picături de ploaie
Le-alungă de prin pajiști și zăvoaie!
Câtor femei de stepenă aleasă
Le-ai fost scăpare-n ziua ticăloasă,
La ceasu-ncăierărilor cumplite,
Când rătăceau cu plete răvășite,
Țipând de spaimă și înnebunite,
Pe câmpuri, alungate din sălașe
De negurile ordiei vrăjmașe.
De câte-amaruri ne-ai scăpat ades,
Din ce năpaste și din ce prăpăduri!
Doar când le-auzi, chiar fără să le vezi,
Te-acoperâ-ale spaimelor omături;
Iar o femeie care-a rămas grea
Ar lepăda, de tot ce-ar auzi.
Ah, câte mame-ar fi fără copii.
De n-ar fi fost acolo spada ta!
Și-apoi, o, frate-al meu care te-ai dus,
Ce cântece de luptă ne-ai cântat,
Cum altele nu pot fi mai presus!
Tu fără trudă-n luptă le-ai strigat,
Și ca un scut ne-au fost când ni le-ai spus.
Și precum lancea ta în bătălii.
De-a pururi printre noi vor dăinui!
Se stinse-a dărniciei mândră floare:
Fiul lui Amr zace în mormânt.
Stingă-se, dar, și stelele-n vâlvoare,
Și stingă-se și soarele oricând —
El a fost strălucitul nostru soare,
El a fost steaua noastră pe pământ.
Tu nu mai ești pe lume, frate-al meu?
Vai, cine-acum va mai da adăpost

Străinului rămas fără de rost,
Când Miazănoaptea rece își trimite
Al vânturilor crâncen ferăstrău,
Urlând în zările nemărginite?
Vai, călători, cel ce v-a ospătat
Cu turmele lui, și v-a ocrotit
Cu armele, acuma stă culcat,
În groapa neagră-n care l-ați lăsat,
Cu pulberea de veci acoperit.
În crunt lăcaș l-ați pus pentru vecie,
Cu câțiva stâlpi înfipți în preajma sa,
Și-ați pus pe biata lui zădărnicie
Tristele ramuri verzi de salamah,
Între morminte de străbuni umile,
Și peste care vremea cade grea
Cernindu-și colbul sur de ani și zile.
O, frate-al meu, tu, cea mai mândră mladă
Din solaimii îndrăgiți de soare,
Pieirea ta mă arde și mă doare!
Nădejdea mea s-a stins cu tine-odată.
Ah, nici cămila, când i se ia mânzul
Și dă târcoale jalnicei paiațe
Închipuite din cârpe și ațe
Ce i s-a dat ca să-și aline plânsul,
Ci ea tot geme, biata, și-l tot cheamă
Cu mugetele ei adânci de mamă,
Se zbuciumă întruna chinuită,
Și nu-și mai află tihna o clipită,
Și nu mai gustă nici apa, nici fânul,
Când amintirea îi frământă sânul,
Și când amarnic dorul o usucă,
Și se smucește-n legături năucă,
Nici ea nu simte ceea ce simt eu,
Durerea mea, de foc, o, frate-al meu!
Oh, niciodată lacrimile mele
Nu vor seca, nici tristele-mi suspine
Nu vor tăcea, nici țipetele-mi grele
Pe care le strig pururi după tine.
Ah, plângeți ochi, cu lacrimile toate!
Vărsați potop de lacrimi nesecate!

Și chiar cu prilejul ascultării acestui poem, poetul Nabigha El-Dhobiani și alți poeți strânși la târgul cel mare al Okazului, ca în fiecare an, spre a-și spune poeziile dinaintea tuturor triburilor din Arabia, fură întrebați despre harurile poetei Tumadir El-Khansa, iar ei răspunseră într-un glas:

— Îi întrece la stihuire și pe oameni și pe ginni!

Iar Tumadir trăi până după vestirea Islamului cel binecuvântat în Arabia. Și, în anul al optulea de la hegira lui Sidna-Mohammad – asupră-i fie rugăciunea și pacea! – veni și ea, cu fiul ei Abbas, care ajunsese atunci cap peste toate căpeteniile solaimilor, să-și facă închinarea dinaintea Prorocului și să se încununeze întru Islam. Și Prorocul o întâmpină cu cinstire, și dori s-o audă spunându-și stihurile, măcar că el nu-i prețuia pe poeți. Și o firitisi pentru harul ei poeticesc și pentru faima ei. Și, de

altminteri, chiar atunci, apucându-se să repete și el un stih de-al poetei Tumadir. Se dete în vileag că nu se pricepea la măsura versurilor. Întrucât greși lungimea acelui stih, punând în legătură unul dintre cele două cuvinte de la urmă în locul celuilalt. Iar bătrânul Abu-Bekr, auzind acea stricare a măsurii stihului, vroi să îndrepte greșeala, punând la locul lor cele două cuvinte schimbate; ci Prorocul – asupră-i fie rugăciunea și pacea – îi spuse: „Ce însemnătate are? e tot aceea.” Și Abu-Bekr răspunse: „Hotărât, o, Prorocule al lui Allah, tu adeverești pe deplin vorbele pe care Allah ți le-a dezvăluit în *Coranul* său cel *Sfânt:* „Nu am învățat de la Prorocul nostru stihuirea: că el nu are trebuință de ea. *Coranul* este învățătură, este o scriere fără zorzoane și pe înțeles!”

Ci Allah știe mai bine!

Pe urmă tânărul le spuse ascultătorilor săi:

— Iacătă încă o întâmplare din viața strămoșilor noștri arabi, de pe vremea păgâniei.

Și spuse:

Poetul Find și cele două fete viteze ale sale, Ofaiirah-Soarele și Hozeilah-Luna

Ni s-a lăsat că poetul Find, bătrân pe-atunci de o sută de ani, și cap al tribului Bani-Zimman, ramură din seminția cea mare a bekrilor, din stirpea dintâi a rabiahilor, avea două fete copilandre, pe care le chema Ofaiirah-Soarele pe cea mai mare și Hozeilah-Luna pe cea mai mică. Și, pe vremea aceea, întreg tribul bekrilor se afla în război cu thaalabenii cei mulți și puternici. Iar Find, în pofida vârstei lui înaintate, fu socotit vrednic, întrucât era viteazul cel mai vestit din tribul lui, să fie trimis de către tovarășii săi în fruntea a șaptezeci de voinici, toată ortaua lor, ca să se lipească la oastea tuturor bekrenilor. Iar cele două copilandre, fetele lui, se aflau și ele printre cei șaptezeci. Iar solul care se duse să dea de știre sfatului obștesc al bekrenilor despre sosirea cetei de război a tribului Bani-Zimman, le spuse celor la care fusese trimis:

— Tribul nostru vă trimite o ordie de o mie de războinici, și încă șaptezeci de viteji.

Vroia să spună cu aceasta că numai Find, singur, prețuia cât o oaste de o mie de oameni.

Pe urmă, când toate cetele triburilor de bekreni se adunară, războiul se dezlănțui ca o vijelie. Și-atunci s-a dat bătălia aceea care a rămas vestită în toate pomenirile, și care a fost botezată Ziua tăierii moațelor, din pricină umilirii grele la care i-au supus bekrenii biruitori pe prinșii lor, tăindu-le moațele părului, înainte de a-i trimite, slobozi, să le arate înfrângerea fraților lor din corturile thaalabene. Și chiar în bătălia aceea de pomină s-au făcut vestite pe totdeauna fetele lui Find, draci împielițați, minunile acelei zile.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și cincea noapte

Urmă:

Întrucât în încăierarea cea mai crâncenă, și pe când izbânda sta în cumpănă, cele două copile săriră deodată jos de pe caii lor, se dezbrăcară cât ai clipi din ochi și, aruncându-și cât colo hainele și tunicile de zale, se repeziră, goale de tot, cu brațele înainte, una în mijlocul aripei drepte a oștirii bekrene, iar cealaltă în mijlocul aripei stângi, învipiate și în pieile goale, păstrându-și numai pe cap cununile lor de culoare verde. Și, în încleștare, răcniră fiecare, cu toată puterea glasului lor, câte un cântec de luptă ticluit atunci pe loc și care, din ziua aceea, se cântă pe măsura de

ramel greu și pe ghiersul strunei de mijloc a glasului al patrulea, sărind peste măsura a doua, bătută înfundat de către daff.

Or, iacătă mai întâi peanul copilei Ofaiirah-Soarele:

Pe dușman! pe dușman! pe dușman!
Fii ai lui Bekr și ai lui Zimman,
Încingeți lupta, strângeți vălmășagul!
Intrați în bătălie cu tot steagul!
Nainte, dar! pe dușman! pe dușman!
Cinstire multă și mărire-naltă
Acelui ce-n această dimineață
Îmbracă haina roșie și saltă
Să-ntâmpine vrăjmașul față-n față!
Hai, voi, viteji ai noștri! înainte!
Dați buzna-n toiul luptelor, fierbinte,
Iar noi la sânul cald vă vom primi!
Să se despice rănile cumplite
Ca hainele unei muieri smintite,
Arse de furii și de patimi vii!
Iar noi saltele moi și albe perne
În așteptarea voastră vom așterne,
Ci dacă veți da cumva înapoi,
Avem să v-alungăm fără ogoi
Până-n străfundul negrului aman,
Ca pe niște nevolnici, neînstare
De dragoste cu tinere fecioare.
Nainte, dar! pe dușman! pe dușman!
Nainte! Și noroc în încleștare,
Fii ai lui Bekr și ai lui Zimman!
Încingeți lupta, strângeți vălmășagul!
Intrați în bătălie cu tot steagul!
Ucideți și trăiți, feciori aleși
Ai seminției mele de viteji!
Nainte, dar! Pe dușman! pe dușman!

Și iacătă și peanul răcnit de mânia copilei Hozeilah-Luna, pentru a ațâța înflăcărarea celor ce înconjurau prapurul neamului lui Bani-Zimman, alături de tatăl ei Find, care tăiase vinele cămilei lui ca să fie încredințat că nu are să dea îndărăt un pas:

La luptă cruntă, fii ai lui Zimman!
La luptă dar, bekrani de viță veche!
Izbiți, izbiți în crâncenul dușman
Cu spada voastră fără de pereche!
Zvârliți asupra, capetelor lor
Masalele aprinse, pe-ntrecute,
Ale mâniei roșii! Dați cu spor,
Măcelăriți-i, căsăpiți-i iute!

Cu inimi dârze, hai, apărători
Ai mamelor și-ai femeilor voastre!
Noi suntem fetele stelei din zori,
Frumoase ca huriile măiastre,

Cu păru-n mosc scăldat, și înnăscute
Cu salbe de mărgăritar. Dați zor,
Măcelăriți-i, căsăpiți-i, iute,
Și-avem să vă primim la piept cu dor!

Sus inima, copii ai lui Rabiah!
Celui mai dârz îi dărui fecioria-mi!
Pe dușman, dar! Măcelăriți deauna!
Celui mai vrednic: Hozeilah-Luna!
Măcelăriți-i! Căsăpiți întruna!

Dar pe fricoșii ce dau îndărăt,
Să nu-i mai văd în ochi, să nu-i mai văd!
Îi vom zvârli-n gunoaie ca pe-o cârpă,
Nu vor avea pe lume decât scârbă!
Izbiți cu spada cruntă în vrăjmași,
La luptă, sus, flăcăilor viteji!
Din sângele dușman să faceți preș
Pe care să călcăm cu pași trufași!
Măcelăriți-i, căsăpiți-i iute!
Izbiți cu spada voastră pe-ntrecute!

Și, la aceste două cântece de moarte, o înflăcărare proaspătă aprinse pojarul bekrenilor, dârzia le spori și biruința rămase a lor, hotărâtoare și deplină. Și iată așa se luptau strămoșii noștri de pe vremile păgâniei. Și iată cum erau croite fetele lor! Flăcările gheenei să nu le fie prea crude!

Pe urmă tânărul le spuse celor care îl ascultau aprinși:

— Auziți acuma dragostea domniței Fatimah cu poetul Murakiș, care și ei au trăit tot pe vremurile păgâniei:

Și spuse:

Dragostea domniței Fatimah cu poetul Murakiș

Se povestește că Neman, regele de la Hirah, din Irak, avea o fată pe care o chema Fatimah, care pe cât era de frumoasă pe-atâta era de pojarnică. Și regele Neman, care cunoștea firea zvăpăiată a tinerei domnițe, avusese grijă, spre a preîntâmpina vreo necinstire a stepenei sale ori vreo năpastă, s-o țină închisă într-un sarai lăturalnic. Și tot așa mai avusese grijă, pentru păstrarea cinstei fetei sale, da și din chibzuință, să pună de veghe, zi și noapte, străji înarmate, împrejurul acelui sarai. Și nimeni altcineva decât slujnica domniței nu avea îngăduință să intre în serhatul acela păstrător al virtuții domniței Fatimah. Și, din prisos de înțelepciune și de neîncredere, în fiecare seară, la căderea nopții, erau târșâite pe pământ, de jur împrejurul saraiului, niște preșuri mari de lână, ca să măture și să netezească fața nisipului de pe jos, în așa fel încât să șteargă urmele piciorușelor fetei care o slujea pe domniță și, de asemenea, în așa fel încât să se poată vedea, dimineața, dacă nu cumva fuseseră lăsate pe acolo alte urme de către vreo haimana în căutare de pozne.

Or, întemnițata cea frumoasă se suia de mai multe ori pe zi în vârful închisorii ei silnice și, de acolo, privea de departe la trecători și ofta. Și așa, într-o zi, o văzu pe tânăra ei slujnică, pe care o chema Ibnat-Ijlan, cum sta de vorbă cu un tânăr frumos la făptură. Și, până la urmă, află de la copilă că tânărul acela de care era îndrăgostită era vestitul poet Murakiș, și că de nenumărate ori se și bucurase de dragostea lui. Și slujnica, fată într-adevăr frumoasă și pârdalnică, atâta lăudă față de stăpână-sa frumusețea și pletele strălucite ale poetului, și cu niște vorbe atâta de aprinse încât pojarnica de Fatimah se împătimi la rându-i să-l vadă. Și să se bucure de el, deopotrivă ca slujnica sa. Da vroi mai întâi, în gusturile ei subțiri de domniță, să se încredințeze dacă poetul cel frumos era de vreun soi mai acătări. Și, chiar prin aceasta, domnița, își dovedi priceperea rosturilor lumii, ca o adevărată arăboaică de neam mare ce era. Și se osebi astfel de slujnica ei, mai puțin de soi ca ea și, ca urmare, mai puțin năzuroasă și mai puțin marghiolită.

Cu asemenea scop, așadar, domnița cea pusă la popreală ceru o încercare, hotărâtoare în mintea ei. Căci, după ce șezu de vorbă cu slujnica despre putința poetului de a intra în palat, îi spuse la urmă:

— Ascultă! Când flăcăul va veni la tine mâine, tu să-i dai o scobitoare de lemn înmiresmat, apoi o cățuie în care să arunci un bob de mirodie. Și, pe urmă, să-l rogi să stea în picioare, cu cățuia sub haine, spre a se înmiresma. Or, dacă se va sluji de scobitoare fără a o reteza și a o despica oleacă la vârf, sau dacă nu va vroi s-o ia, este ins de rând, lipsit de gingășie. Iar dacă va ședea deasupra cățuii, sau dacă nu o va vroi, iarăși este om de nimic. Și-atunci, oricât de mare poet s-ar putea să fie, un ins care habar nu are ce-i gingășia nu este vrednic de domnițe.

Așa că, chiar a doua *zi,* ducându-se să se întâlnească cu iubitul ei, fata nu zăbovi să-l pună la încercare. Căci, după ce aduse o cățuie aprinsă în mijlocul odăii, și după ce aruncă în ea mirodia, îi spuse tânărului:

— Vino să te înmiresmezi!

Ci poetul nici nu se sinchisi și răspunse:

— Adu tu cățuia colea lângă mine.

Și fata făcu așa; ci poetul nu își puse cățuia sub haine, și se mulțumi să-și înmiresmeze numai barba și părul. După care, luă scobitoarea pe care i-o întindea iubita sa și, după ce o reteză aruncând o bucățică din ea, îi despică vârful în șuvițe mlădioase, și se frecă astfel cu ea pe dinți și își înmiresmă gingiile. Pe urmă se petrecu între el și fată ceea ce se petrecu. Și, când micuța se întoarse la palatul cel străjuit, îi povesti zvânturatei sale de stăpâne urmarea încercării. Iar Fatimah spuse numaidecât:

— Adu-mi-l pe arabul acela de neam! Și grăbește-te!

Ci străjerii erau aspri, și înarmați, și necurmat la pândă. Și, în fiecare dimineață, iscoadele regelui Neman, părintele domniței, veneau la fața locului ca să vadă și să citească urmele picioarelor scrise pe nisip. Și iscoadele se întorceau să spună stăpânului lor:

— O, rege al vremilor, nu am găsit, în dimineața aceasta, decât urma piciorușelor copilei Ibnat-Ijlan.

Or, ce făcu șireata de slujnică a domniței pentru a-l aduce în sarai pe poet odată cu ea, fără a da în vileag trecerea lui? Iacătă. În noaptea hotărâtă de stăpână-sa, se duse lângă flăcău și, fără a șovăi, îl luă în spinare, ținându-l bine cu pulpanele unei mantii pe care i-o petrecu pe dedesubt, și pe care și-o legă în față, și astfel, fără primejdia de a se da de gol, îl cără pe ispititor la ispita sa. Și poetul petrecu acolo, cu pojarnica de fată a regelui, o noapte binecuvântată, noapte de lumină, de dulceață, și de jar. Și plecă până-n zori, tot așa precum intrase, adică dus în spinare de fată.

Or, ce se întâmplă dimineața? Iscoadele regelui veniră, ca în toate diminețile, să cerceteze urmele de pe nisip. Pe urmă se duseră să-i spună regelui, părintele domniței:

— O, stăpâne al nostru, nu am zărit, în dimineața aceasta, decât urmele picioarelor micuței Ibnat-Ijlan. Da fata pesemne că s-a îngrășat tare, întrucât urma picioarelor ei se face mai adâncă în nisip.

Și-așa că lucrurile urmară să se petreacă mai departe în felul acesta un răstimp de vreme, poetul și domnița iubindu-se, slujnicuța cărându-l în spinare pe liubovnic, iar iscoadele vorbind despre îngrășare. Și n-ar fi fost nicio pricină ca starea aceea de lucruri să se curme, dacă poetul însuși nu și-ar fi sfâșiat cu chiar mâinile lui fericirea.

Și, într-adevăr, frumosul Murakiș avea un prieten tare drag, căruia îi împlinea toate voile. Și, cum îi împărtășise și lui dragostea sa neobișnuită, tânărul prieten își dori stăruitor să fie dus și el în același chip la domnița Fatimah și să fie luat drept Murakiș însuși, date fiind negurile nopții și asemănarea lui la statură și la purtări cu prietenul său. Și Murakiș se lăsă biruit de stăruințele băiatului, și își pecetlui cu jurământ făgăduiala dată. Iar când veni noaptea, tânărul prieten îi luă locul în spinarea fetei și fu dus la domniță.

Și, pe negură, începu ceea ce trebuia să înceapă. Ci numaidecât, în pofida întunereciunii, Fatimah, pricepută, își dete seama de schimbare, simțind moliciune acolo unde fusese tărie, și încropeală acolo unde fusese vipie de foc, și sărăcie acolo unde fusese îmbelșugare. Și, ridicându-se pe clipă pe dată, îl zvârli cât colo pe nechemat, cu o lovitură de picior, și o puse pe slujnică să-l adune de pe jos și să-l dea afară, pe calea de ducere folosită de obicei.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și șasea noapte

Urmă:

Și, de-atunci, poetul a fost alungat de fata regelui, care nu s-a îndurat niciodată să-i ierte înșelăciunea. Și Murakiș, spre a-și descărca durerea și căințele, a întocmit următoarea kasidă:

Deci bun rămas, bekrana mea frumoasă!
Chiar dacă plec de lângă tine-acum,
Rămână-ți fericirea toată-n casă,
Ca un balsam de mosc, ca un parfum.
Vai, Murakiș sărmane, până ieri
Gingașa Fatimah ca pe un mire,
Cu boiu-i hărăzit spre mângâieri,
Mlădiu ca ramul nabkului subțire,
Cu mersu-i ca de struț legănător,
Nurlie, dreaptă, fragedă, ușoară,
Cu frumusețea ei ca un izvor
În limpezimea apei lui, vioară,
Cu dinții-i albi și pururea zâmbind,
Scăldați în roua gurii ei de miere,
Lucioși precum oglinda de argint,
Cu mâinile-i mai moi ca o părere,
Împodobită-n scumpele-i brățări,
Cu pletele-i ca noaptea-ntunecată, —
Te-a fermecat în nopți cu desănțări,
Și inima ți-o lasă-n junghiată.
Vai, iată ceasul bunului-rămas!
Ca fumul care piere totu-acuma-i.
Tu însuți ți-ai adus acest necaz,
Pentru o toană de prieten numai.
De ciudă mușcă-ți degetele toate,
Sfâșie-te în neagra-ți deznădejde!
O toană de prieten azi te scoate
Din inima ce nu te mai iubește.
Vai, totul s-a sfârșit! Și nu-i un vis,
Căci treaz sunt, pe când viselor, se știe,
Numai în somn li-i drumul larg deschis,
Ci mie-nchise-mi sunt pe veșnicie.

Iar poetul Murakiș a fost unul dintre cei ce au murit din dragoste.

Pe urmă tânărul le spuse celor ce îl ascultau:
— Până a ajunge la vremurile islamice, mai ascultați și povestea aceasta a regelui kindenilor cu soția sa Hind.
Și spuse:

Răzbunarea regelui Hojjr

A ajuns până la noi, prin istorisirile strămoșilor noștri de demult, că regele Hojjr, căpetenia triburilor kindenilor, și tatăl lui Imru Ul-Kais, cel mai mare poet de pe vremea păgâniei, era omul cel mai temut dintre arabi pentru cruzimea și pentru vajnica lui dârzenie. Și era atâta de aprig până și față de neamurile sale încât fiul său, tânărul Imru Ul-Kais, ca să poată da zbor liber harului său poeticesc, a trebuit să fugă de sub corturile părintești. Căci regele Hojjr socotea că a se împopoțona în fața lumii cu numele de poet era pentru fiul său o abatere de la ighemonicul lui și de la înălțimea stepenei sale.

Or, într-o zi, pe când regele Hojjr se afla purces cu oaste departe de pământurile sale, asupra tribului Bani-Assad, primi veste că tribul kodaenilor, vechii săi dușmani, cârmuiți de către Ziad, îi cotropiseră deodată pământurile, într-un poghiaz, ridicaseră o pradă strașnică, zaherea multă de curmale uscate, sumedenie de cai, de cămile și de vite, și mulțime de femei și de fete kindene. Și, printre prinșii luați de Ziad, se afla și femeia cea mai dragă regelui Hojjr, preafrumoasa Hind, giuvaiericaua tribului.

Încât, de îndată ce știrea despre prăpăd ajunse la el, Hojjr făcu degrabă cale întoarsă, cu toți luptătorii lui, și se îndreptă înspre locul unde socotea să dea peste vrăjmașul său Ziad, răpitorul Hindei. Și nu peste mult, într-adevăr, ajunse la o mică depărtare de tabăra kodaienilor. Și trimise pe dată într-acolo două iscoade încercate, pe nume Saly și Sadus, să cerceteze locurile și să culeagă cât mai multe știri cu putință despre oastea lui Ziad.

Și cele două iscoade izbutiră să se strecoare în tabără, nebăgate de seamă. Și strânseră lămuriri de preț despre numărul vrăjmașului și despre așezarea taberei. Și, după câteva ceasuri petrecute ca să cerceteze tot, iscoada Saly îi spuse soțului său Sadus:

— Tot ce am văzut mi se pare destul în ce privește rosturile și gândurile lui Ziad. Și-așa că mi-aș cam lua zborul să-i duc regelui Hojjr știrile despre ceea ce am cules

Ci Sadus răspunse:

— Eu nu plec până ce nu capăt știri mai multe și mai de preț

Și rămase singur în tabăra kodaienilor.

Or, la căderea nopții, câțiva oșteni de-ai lui Ziad veniră să stea de pază lângă cortul căpeteniei lor, și se așezară împrejurul cortului, din loc în loc. Iar Sadus, iscoada lui Hojjr, temându-se să nu fie dibuit, își luă inima în dinți și se duse cutezător să-l bată pe umăr cu mâna pe unul dintre paznicii care tocmai șezuse jos pe pământ, ca și ceilalți, și îl repezi cu un glas poruncitor, spunându-i:

— Care ești tu?

Și străjerul răspunse:

— Sunt cutare, fiul lui cutare.

Iar Sadus urmă cu glas scurt și hotărât:

— Bine!

Pe urmă se duse să șadă chiar lângă cortul căpeteniei Ziad, fără să-i dea

cuiva prin gând să-l tulbure.

Și iacătă că nu peste mult auzi vorbă din lăuntrul cortului. Și era chiar glasul lui Ziad, care, întinzându-se lângă preafrumoasa prinsă Hind, o săruta și se desfăta cu ea. Și, printre altele, Sadus auzi următoarele. Glasul lui Ziad spunea:

— Ce crezi tu, Hind, ia spune-mi, ce-ar face soțul tău Hojjr dacă ar ști că în clipa aceasta mă aflu lângă tine, în dulce desfătare laolaltă?

Iar Hind răspunse:

— Pe moartea cea roșie! ar porni în goană ca un lup pe urmele tale, și nu s-ar mai opri din fugă decât dinaintea corturilor tale roșii, spumegând, plin de mânie și de turbare, flămând de răzbunare, cu gura clăbucind de bale ca o cămilă în călduri care mănâncă ierburi amare.

Iar Ziad, auzind vorbele acestea ale Hindei, fu cuprins de ciudă și, dându-i o palmă prinsei sale, îi spuse;

— A, te pricep! Hojjr, fiara aceea cruntă, îți place, ți-e drag, și vrei să mă umilești.

Ci Hind tăgădui numaidecât, zicând:

— Îți jur pe amândoi bozii noștri Lat și Ozzat, niciodată nu mi-a fost silă de vreun bărbat cum mi-e silă de soțul meu Hojjr. Da, dacă mă întrebi, pentru ce să-ți ascund ce gândesc? Că chiar n-am mai văzut om mai cu ochii-n patru și mai prepuielnic ca Hojjr, fie că doarme, fie că e treaz.

Și Ziad o întrebă:

— Cum așa? Lămurește-te!

Atunci Hind spuse:

— Ascultă. Când Hojjr se află în puterea somnului, stă cu un ochi închis, da cu celălalt deschis, iar cu jumătate din făptura sa rămâne treaz. Și lucrul acesta atâta este de adevărat încât într-o noapte ca toate nopțile, pe când dormea alături de mine, iar eu îi vegheam somnul, iacătă că un șarpe negru se ivi deodată de sub rogojină și veni drept înspre fața lui. Și Hojjr, tot dormind, își întoarse capul, parcă simțindu-l. Iar șarpele se strecură pe lângă mână înspre palma deschisă. Și Hojjr își trase numaidecât mâna. Atunci șarpele, șovăind, se îndreptă înspre piciorul alungit. Iar Hojjr, dormind mai departe, îndoi genunchiul și își feri piciorul. Și șarpele, descumpănit și parcă nemaiștiind ce să facă, se hotărî să lunece înspre o strachină cu lapte pe care Hojjr îmi cerea să i-o pun totdeauna lângă pat. Și, ajungând la strachină, șarpele sorbi cu lăcomie laptele, pe care apoi îl vărsă îndărăt în strachină. Iar eu, la priveliștea aceea, gândii, bucurându-mă în sufletul meu: „Ce noroc nenădăjduit! Când Hojjr are să se trezească, are să bea laptele otrăvit acum, și are să moară pe dată! Uf, am să scap de lup.” Și Hojjr se deșteptă, după o bucată de vreme, însetat și cerându-și laptele. Și luă strachina din mâinile mele; da avu grijă ca mai întâi să miroase laptele. Și iacătă că mâna-i tremură și strachina căzu și se vărsă. Iar el scăpă. Așa face în toate, în orice împrejurare ar fi. La toate se gândește, la toate ia aminte, și niciodată nu poate fi prins pe nepregătite.

Iar iscoada Sadus auzi toate vorbele acestea; pe urmă nu mai putu să priceapă nimic din ce își spuneau între ei Ziad și Hind, afară de plescăitul sărutărilor lor și al suspinelor. Atunci se ridică încetișor și fugi. Și odată ajuns afară din tabără, purcese la drum cu pași mari și, până-n zori, fu lângă stăpânul său Hojjr, căruia îi istorisi tot ce văzuse și tot ce auzise. Și își sfârși istorisirea spunând:

— Când am plecat, Ziad sta cu capul sprijinit pe genunchii ei; și se desfăta cu prinsa lui, iar ea îi răspundea la desfăt.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și șaptea noapte

Urmă:

Și Hojjr, la vorbele acestea, își rostogoli în piept un oftat gemut, se sculă în picioare, porunci plecarea și năpusta grabnică asupra taberei kodaienilor. Și toate cetele kindenilor porniră la drum. Și căzură pe neașteptate asupra taberei lui Ziad. Și se încinse o încăierare năprasnică. Și kodaienii lui Ziad nu avură mult până să fie dați peste cap și puși pe fugă. Iar tabăra lor, cuprinsă de vrăjmași, fu pustiită și pârjolită. Și fu omorât care fu omorât, și fu aruncat în vântul mâniei tot ce mai rămăsese.

Cât despre Ziad, acela fu zărit de către Hojjr în mulțime, pe când încerca să-i întoarne la luptă pe cei ce fugeau. Și Hojjr, mârâind și mugind, se repezi pe el ca o pasăre de pradă, îl înșfăcă pe după mijloc de pe cal și, săltându-l în sus, îl ținu așa în puterea mâinilor, pe urmă îl izbi de pământ și-i frânse oasele. Și-i tăie capul și și-l agăță la coada calului. Și, după ce își împlini răzbunarea față de Ziad, se îndreptă înspre Hind, pe care o găsi și o legă de cozile a doi cai pe care îi biciui făcându-i să pornească unul într-o parte și altul în cealaltă. Și, pe când Hind era despicată astfel și ruptă în bucăți, el îi strigă:

— Pieri, o, muiere cu limba atâta de dulce și cu tainele gândului atâta de amare.

Iar după ce istorisi răzbunarea aceasta cruntă, tânărul le spuse ascultătorilor săi:

— Întrucât încă ne mai aflăm la vremurile acelea de dinainte de Islamul cel binecuvântat, ascultați istoria pe care ne-a lăsat-o, despre obiceiurile femeilor arabe de pe-atunci, soția mult iubită a Prorocului – Asupra-i fie rugăciunea și pacea! – stăpâna noastră Aișah, cea mai frumoasă și cea mai curată icoană de femeie a Islamului de la începuturi, femeie înțeleaptă, dârză, drăgăstoasă și vitează, a cărei vorbă sclipitoare avea tăria bărbată a unui flăcău și al cărei grai avea sfânta și proaspăta frumusețe a unei fecioare neprihănite.

Și spuse istorisirea aceasta despre Aișah:

Soții zugrăviți de soțiile lor

Într-o bună zi, câteva hanâme din Yemen se strânseră în locuința mea. Și se înțeleseră între ele cu jurământ să-și spună, cu tot adevărul și fără să ascundă nimic, cum sunt soții lor, buni sau răi.

Și cea dintâi luă vorba și spuse:

— Bărbatu-meu? e urât și de neatins ca o cocoașă de cămilă tăbăcită cocoțată în vârful unui munte anevoie de suit. Și, pe deasupra, atâta-i de slab și de uscat cât nu i-ai găsi un firicel de măduvă în oase. Rogojină tocită!

Iar cea de a doua hanâmă din Yemen spuse:

— Al meu? chiar că n-ar trebui să spun o vorbă despre el. Întrucât și numai a pomeni despre el îmi face silă. Dobitoc căpățânos, dacă-i răspund măcar cu o vorbă, numaidecât mă și amenință că mă izgonește; iar dacă tac mă înghioldește și mă ține ca înfiptă în sâmceaua de fier a unei sulițe.

Iar cea de a treia spuse:

— Păi eu, iacătă-l pe drăgălașul meu de bărbat: când mănâncă, linge talerele până-n fund; când bea, suge pân'la ultima picătură; când se culcă, se strânge și se ghemuie în sine însuși ca un burduf; iar când i se întâmplă să taie ceva pentru mâncare, taie totdeauna tot ce e mai prăpădit și mai descărnat. Cât despre celelalte, e mai rău decât nimic: nu și-ar luneca mâna înspre mine nici măcar ca să vadă cum stau.

Iar cea de a patra spuse:

— Fiul socrului meu, alimănit să fie el! Grămadă de povară pe ochii mei și pe inima mea, zi și noapte! Hazna de metehne, de aiureli și de sminteli. Te pleznește peste gură din nimic; ori îți împunge și îți rupe pântecele, ori se asmute asupra-ți, ori, toate deodată, te pleznește, te înghioldește și te vatămă. Lup amarnic, crăpare-ar să crape!

Iar cea de a cincea spuse:

— O, soțul meu este bun, și frumos ca o noapte frumoasă dintre nopțile de Tihamah, darnic ca ploaia cea darnică a norilor, și preamărit și temut de toți luptătorii noștri. Când pleacă de acasă, e ca un leu falnic și voinic. E mare, iar mărinimia sa face ca jarul din căminul lui, deschis tuturora, să fie totdeauna din belșug. Stâlparul numelui lui e înalt și măreț. Cumpătat, el rămâne flămând în noaptea unui ospăț; veghetor, nu doarme niciodată în noaptea primejdiei; primitor, și-a așezat locuința chiar lângă piața târgului, ca să-i găzduiască pe călători. O, tare-i mare și frumos, tare-i minunat! Are o piele dulce și moale, ca o blăniță de iepure care te mângâie cu gingășie. Iar mireasma răsuflării lui este mirodie de zarnab desfătătoare. Și, cu toată tăria și puterea lui, fac ce vreau din el.

La urmă, cea de a șasea hanâmă yemenită zâmbi dulce și spuse la rându-i:

— O, soțul meu este Malik Abu-Zar, minunatul Abu-Zar, știut de toate triburile noastre. M-a găsit copilă, la un cort de oameni săraci ajunși la nevoie și la strâmtoare, și m-a dus în cortul lui falnic, și mi-a împodobit urechile cu cercei scumpi, și pieptul cu odoare frumoase, și mâinile și

picioarele cu brățări de preț, și brațele cu bunăstarea cea durdulie. M-a cinstit ca soție, și m-a poftit într-o locuință în care răsună necontenit cântecele vesele ale lăutelor și în care strălucesc mândrele sulițe samhariene cu prăjini durate strașnic, și în care se aude necontenit nechezatul sirepelor, grohotul cămilelor închise în staniștile cele mari, zarva slugilor care treieră și îmblătesc grâul, larma amestecată a douăzeci de turme. Vorbesc cu el slobodă, și niciodată nu mă înfruntă, nici nu mă ceartă. Când mă culc, nu mă lasă niciodată văduvită; când adorm, mă lasă să dorm cât vreau. Și mi-a rodit pântecul, și mi-a dăruit un copil, tare minunat copil! atâta de drăgălaș încât culcușul lui micuț și gingaș pare locul pe care îl lasă gol un firicel de papură scos dintr-o țesătură de rogojină; atâta de plăpând că s-ar sătura din cât suge un ieduț; atâta de încântător încât atunci când umblă și când se leagănă cu atâta dulceață în tunicuța lui de zale răpește mințile celor care îl văd! Da fata pe care mi-a dăruit-o Abu-Zar! Uf, dulceața, da! dulceața de fată a lui Abu-Zar! E odorul tribului! Durdulie, o cuprind hainele ca-ntr-o vrajă, strânsă în fermeneaua ei ca o cosiță împletită; cu pântecul bine făcut și fără burduhăneală; cu boiul suleget și mlădios sub fermenuță; cu șoldurile pline și rotunde; cu brațele durdulii; cu ochii mari și larg deschiși; cu lumina lor neagră ca noaptea; cu sprâncenele subțiri și arcuite dulce; cu nasul ușor adus, ca vârful unei săbii alese; cu gura frumoasă și neprefăcută; cu mâinile mândre și darnice; cu veselia deschisă și sclipitoare; cu vorba răcoroasă ca umbra; cu mireasma răsuflării mai dulce ca mătasa și mai îmblăsămată ca moscul care răpește sufletul! Of, ocrotească-mi-l cerul pe Abu-Zar și pe fiul lui Abu-Zar și pe fata lui Abu-Zar!

Ocrotească-mi-i întru dragostea și bucuria mea!

Or, după ce și cea de a șasea hanâmă yemenită grăi astfel, le mulțumii la toate că îmi făcuseră hatârul de a mi se destăinui, și luai și eu cuvântul, la rându-mi, și le spusei:

— O, surorile mele, Allah Preaînaltul păstreze-ni-l pe Prorocul nostru binecuvântat! Că îmi este mai drag decât sângele tatălui și mamei mele…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și opta noapte

Urmă:

…Îmi este mai drag decât sângele tatălui și mamei mele. Ci, de bună seamă, gura mea nu este destul de neprihănită cât să-i cânte laudele! De aceea am să mă mulțumesc a vă spune și vouă numai ceea ce mi-a spus el, odată, în privința noastră, a femeilor, care, în gheenă, suntem cărbunii cei mai din belșug pe care îi mistuie focul cel roșu. Și-așa, într-o zi, rugându-l să-mi dea niște sfaturi și niște îndemnuri care să-mi slujească pe calea cerească, el îmi spuse: „O, Aișah, scumpa mea Aișah, deie Allah ca femeile musulmanilor să se cerceteze și să se vegheze singure, să fie răbdătoare la greu și mulțumitoare la bine, să le dăruiască soților lor copii mulți, să-i înconjure cu dragoste și cu grijă, și niciodată să nu ia în râs binefacerile lui

Allah prin mijlocirea lor. Întrucât, o, mult-iubita mea Aișah, Atoatedătătorul o alungă de la mila sa pe femeia care își râde de bunătatea lui. Iar aceea care, ațintindu-și privirile sfruntate asupra soțului ei, va spune dinaintea ori în spatele lui: «Ce chip urât ai! ce hâd ești, ce făptură pocită!» femeii aceleia, o, Aișah, Allah are să-i sucească ochii și are s-o lase șașie, are să-i sluțească și să-i pocească trupul, și are s-o facă urâtă și silnică, grămadă grețoasă de carne veștedă, ghemuită scârbavnic pe vântrea ei de piei zdrențuite, fleșcăite și flendurite. Iar femeii care, în patul căsniciei ori aiurea, se arată vrăjmașă soțului ei, ori îl supără cu vorbe țâfnoase, ori îi tulbură cugetul, oh, aceleia Atoatedătătorul, la ziua Judecății, are să-i tragă limba din gură și să i-o întindă ca pe o fâșie de piele, lungă de șaptezeci de coți și care are să se răsucească împrejurul gâtului păcătoasei, carne hâdă și vânătă. Ci, o, Aișah, femeia curată, care nu tulbură niciodată tihna soțului ei, care nu-și petrece niciodată noaptea afară din sălașul ei fără ca să-și fi cerut măcar îngăduința, care nu se împopoțonează nicicând cu haine înzorzonate și cu năframe scumpe, care nu-și pune inele grele la brațe și la picioare, care nu caută nicicând să tragă asupra ei privirile drept-credincioșilor, care este frumoasă de frumusețea ei firească, pusă în ea de către Ziditorul, care este dulce la vorbă, spornică la lucruri bune, îndatoritoare și sârguitoare față de soțul ei, caldă și iubitoare față de copiii ei, bună sfătuitoare pentru vecina ei, și binevoitoare față de orice făptură de-a lui Allah, oh, oh! aceea, mult-iubita mea Aișah, va intra în rai, laolaltă cu prorocii și cu aleșii Domnului!"

Iar eu, tulburată cu totul, strigai:

— O, Prorocule al lui Allah, îmi ești mai scump decât sângele tatălui și mamei mele!

Și-acum, că am ajuns la vremurile binecuvântate ale Islamului, urmă mai departe tânărul, ascultați câteva întâmplări din viața califului Omar ibn Al-Khattab coperească-l Allah cu milele sale! – care a fost omul cel mai neprihănit și cel mai aspru de pe vremurile acelea neprihănite și aspre, emirul cel mai drept dintre toți emirii drept-credincioșilor!

Și spuse:

Omar despicătorul

Se povestește că emirul drept-credincioșilor Omar Ibn Al-Khattab – care a fost califul cel mai drept și omul cel mai nepărtinitor din tot Islamul – fusese poreclit El-Farrukh, adică Despicătorul, întrucât avea năravul să despice în două, dintr-o fulgerătură de sabie, pe oricine n-ar fi voit să se supună vreunei hotărâri rostite de către Prorocul – asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Iar cugetul său era atâta de cinstit și nepărtinirea lui era atâta de neabătută încât într-o zi, după ce, biruindu-i pe regii din Yemen și punând stăpânire pe vistieriile domnești, a poruncit să se împartă pleanul între toți oștenii musulmani deopotrivă, fără osebire. Și fiecare oștean a avut parte, printre altele, de câte o bucată de alagea yemenească. Iar Omar își avu partea întocmai ca și cel mai mărunt dintre oștenii săi. Și puse să i se facă o haină nouă din bucata aceea de pânză vărgată yemenească, ce-i căzuse la împărțanie; și, îmbrăcat așa, se sui în amvonul de la Medina și le predică musulmanilor încă o purcedere cu oaste împotriva necredincioșilor. Ci iacătă că un om din mulțime se ridică și îl opri din predica sa, spunându-i:

— N-avem să-ți dăm ascultare.

Și Omar îl întrebă:

— Pentru ce?

Și omul răspunse:

— Pentru că, atunci când ai împărțit la toți deopotrivă alageaua yemenească, fiecare musulman a căpătat câte o bucată, și tot așa și tu ai căpătat o bucată la fel. Or, bucata aceea nu avea cum să-ți ajungă ca să-ți faci din ea toată haina cu care te vedem îmbrăcat astăzi. Așa că, dacă nu ai fi luat pe furiș de la noi o bucată mai mare decât aceea pe care ne-ai dat-o nouă, nu ai fi avut din ce să-ți faci haina de pe tine, mai cu seamă că ești măgădan la trup.

Iar Omar se întoarse înspre fiul său Abdallah și îi spuse:

— O, Abdallah, răspunde-i tu acestui om. Întrucât spusa lui este dreaptă.

Iar Abdallah se ridică și spuse:

— O, musulmanilor, aflați că atunci când emirul drept-credincioșilor, Omar, a vrut să pună să i se coase o haină din bucata lui de alagea, s-a văzut că bucata nu ajunge. Ca urmare, întrucât nu avea o haină potrivită de îmbrăcat pentru ziua aceasta, i-am dat eu o parte din bucata mea de pânză, ca să-și împlinească haina.

Pe urmă șezu jos. Atunci omul care îl înfruntase pe Omar spuse:

— Mărire lui Allah! Acuma te ascultăm, o, Omar!

Tot Omar, altă dată, după ce cuprinsese Siria, Mesopotamia, Egiptul, Persia și toate țările rumilor, și după ce întemeiase Bassra și Kufa, în Irak, s-a întors la Medina, unde, îmbrăcat într-o haină atâta de jerpelită încât ajunsese a fi numai o cârpitură de petece, sta toată ziua pe treptele care suie la geamie, ascultând până și jalbele celor mai din urmă supuși ai săi, și făcându-le tuturora judecată dreaptă, de la emir până la cămilar.

Or, pe timpu-acela, regele Kaissar Heracliu, care domnea peste rumii de la Constantinia, îi trimise un sol, însărcinat tainic să cântărească cu chiar ochii săi mijloacele, puterile și faptele emirului arabilor. Încât, după ce solul intră în Medina, îi întrebă pe locuitori:

— Unde este regele vostru?

Iar ei răspunseră:

— Noi nu avem niciun fel de rege, că avem un emir! Iar acela-i emirul drept-credincioșilor, califul lui Allah, Omar ibn Al-Khattab!

El întrebă:

— Unde se află? Duceți-mă la el!

Ei răspunseră:

— Împarte dreptatea, ori poate că se odihnește.

Și îi arătară drumul spre geamie. Iar solul lui Kaissar ajunse la geamie, și îl văzu pe Omar dormind sub soarele de amiază pe treptele încinse ale geamiei, cu capul sprijinit pe piatra goală. Și-i curgea sudoarea de pe frunte, făcând o pată mare de apă împrejurul capului său.

La priveliștea aceea teama se așternu în inima trimisului lui Kaissar, care nu se putu stăpâni să nu strige: „Iacătă-l în starea aceasta pe cel dinaintea căruia toți regii pământului își pleacă fruntea, și care este stăpân peste cea mai mare împărăție a vremurilor noastre”. Și încremeni în picioare, pradă spaimei, întrucât își zisese: „Când un norod este ocârmuit de un om cum e acesta, celelalte noroade trebuie să se îmbrace în haine de jale”.

Și, când cu supunerea Persiei, se află, printre alte lucruri minunate luate din saraiul regelui Jezdejerd, de la Ystakhar, și un chilim, lung și lat de câte șaizeci de coți, și care înfățișa un strat de flori, în care fiecare floare, întocmită din pietre scumpe, se înălța pe o tulpină de aur. Iar căpetenia oștilor musulmane, Saad ben Abu-Waccas, măcar că nu era prea priceput la prețăluirea negustorească a lucrurilor scumpe, înțelese numaidecât tot ce prețuia o atare minunăție, și o răscumpără din pleanul de la palatul Khosroeșilor, ca să i-o dea peșcheș lui Omar. Ci califul cel aspru – copere ască-l Allah cu milele sale! – cel care nici când cu supunerea Yemenului nu vroise să ia din prada țării supuse decât o bucată de alagea nu mai mare decât îi era de trebuință pentru a-și face o haină, nu vroi nicidecum, primind asemenea dar, să dea îndemn rău spre viața de huzur de ale cărei urmări asupra norodului său îi era tare grijă. Și, atunci pe loc, puse să se taie chilimul cel scump în tot atâtea bucăți câte căpetenii musulmane se aflau la Medina. Iar sieși nu își luă nicio parte. Or, atâta de scump era chilimul acela, chiar îmbucătățit, încât Ali – asupra-i fie milele cele mai alese! – putu să vândă pe douăzeci de mii de drahme, unor negustori sirieni, fâșia care îi căzuse la împărțeală.

Și tot când cu năvălirea în Persia, satrapul Harmozan, care se împotrivise cu cea mai mare vitejie războinicilor musulmani, primi să se supună, da numai cu învoiala să fie dus dinaintea califului, care să se rostească asupra soartei lui. Or, Omar se afla la Medina; și-așa că Harmozan fu dus la cetatea Medinei, păzit de o strajă sub porunca a doi emiri de cei mai de seamă dintre drept-credincioși. Și, când ajunseră la Medina, cei doi emiri, vrând să facă a crește în ochii lui Omar însemnătatea și cinul prinsului lor persan, îl îndemnară pe Harmozan să-și îmbrace caftanul țesut cu zarafir și să-și pună tiara cea strălucitoare pe care o purtau satrapii de la curtea lui Khosroe. Și, împodobit astfel cu

semnele cinului său, căpetenia persană fu adusă dinaintea treptelor de la geamie, unde califul ședea pe o rogojină veche, la adăpostul unui umbrar. Și, pricepând din murmurul norodului că vine vreun ins de seamă, Omar ridică ochii și îl văzu dinaintea sa pe satrapul îmbrăcat cu toată fala îndătinată la palatul regilor persani. Și, la rându-i, Harmozan îl văzu pe Omar, da nu-i venea să creadă că arabul acela îmbrăcat în haine peticite și stând singur, pe o rogojină roasă, în curtea geamiei, ar fi însuși califul, stăpânul împărăției celei noi. Da pe dată Omar, cunoscând în prinsul din fața sa pe unul dintre acei satrapi făloși care atâta amar de vreme făcuseră să tremure, dintr-o încrâncenare de privire, triburile cele mai dârze din Arabia, strigă:

— Mărire lui Allah carele a ridicat Islamul cel binecuvântat spre a vă umili, pe tine și pe semenii tăi!

Și puse să fie despuiat persanul de hainele lui cele daurite, și să fie coperit cu o haină aspră de pustie; pe urmă îi zise:

— Acuma, când iacătă-te îmbrăcat pe potriva vredniciilor tale, vei cunoaște mâna Domnului, carele numai el unul este stăpân peste toată fala?

Și Harmozan răspunse:

— De bună seamă, sunt încredințat pe deplin. Întrucât, atâta vreme cât dumnezeirea a stat deoparte, noi am fost cei biruitori, avem dovadă toate biruințele noastre trecute și toată slava noastră. Așa că pesemne că Domnul despre care vorbești a luptat în folosul vostru, de vreme ce ne-ați biruit la rându-vă.

Iar Omar, auzind vorbele acelea în care temeneaua sta vecină cu zeflemeaua, încruntă sprânceana în așa chip încât persanul intră la spaimă că taifasul lor se va sfârși cu o osândire la moarte. Și-așa că, prefăcându-se că îi e tare sete, ceru apă și, luând oala de pământ ce-i fu adusă, își ațintí privirile asupra califului și păru a șovăi dacă s-o ducă la gură.

Și Omar îl întrebă:

— De ce ți-e spaimă?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute șaptezeci și noua noapte

Urmă:

Și satrapul răspunse:

— Mi-e frică de clipa când am să beau, să nu fie prilej spre a mi se da moartea.

Ci Omar îi spuse:

— Ferească-ne Allah să ni se cuvină asemenea bănuieli! Te afli sub ocrotire până ce apa aceasta are să-ți răcorească buzele și să-ți stingă setea.

La vorbele acestea ale califului, mintosul persan, aruncă oala la pământ și o sparse. Iar Omar, legat prin chiar spusele sale, se milui de el, cu mărinimie, să-l mai osândească. Și Harmozan, mișcat de măreția aceea sufletească, se încunună întru Islam. Și Omar îi hotărî o simbrie de două

mii de drahme.

Iar când cu luarea Ierusalimului – care este cetatea cea sfântă a lui Issa, fiul Mariamei, prorocul cel mai mare de până la venirea domnului nostru Mohammed (asupra-i fie rugăciunea și pacea), și înspre al cărei templu se întorceau la începuturi drept-credincioșii pentru rugăciune – patriarhul Sofronie, capul norodului, se învoise să se dea prins, da numai cu învoiala ca însuși califul să vină să ia în stăpânire cetatea cea sfântă. Și, fiind înștiințat despre învoială și despre înțelegere, Omar porni la drum. Și cel ce era califul lui Allah pe pământ, și care făcuse să se plece dinaintea flamurei Islamului capetele celor puternici, plecă din Medina fără de nicio strajă, călare fără falǎ pe o cămilă ce ducea doi saci, unul plin de orz pentru vită, celălalt plin de curmale pentru calif. Iar la oblânc se afla o strachină de lemn, și la ciochină un burduf plin cu apă. Și, mergând așa zi și noapte, neoprindu-se decât spre a-și rosti rugăciunea, ori ca să împartă dreptatea pe la vreun trib ce i se nimerea în cale, ajunse la Ierusalim. Și iscăli cuprinderea cetății. Și porțile orașului se deschiseră. Și Omar, ajungând dinaintea bisericii creștinilor, își dete seama că se apropiase ceasul de rugăciune; și îl întrebă pe patriarhul Sofronie unde își putea îndeplini datorința aceea de drept-credincios. Și creștinul îl pofti chiar în biserica lor. Ci Omar se lepădă, zicând:

— N-am să intru niciodată să mă rog în biserica voastră, și aceasta chiar în folosul vostru, al creștinilor. Pentru că dacă însuși califul s-ar ruga într-un loc, musulmanii ar pune numaidecât stăpânire pe locul acela și v-ar păgubi de el, fără de abatare.

Și, după ce își rosti rugăciunea întorcându-se cu fața înspre kaaba cea sfântă, îi spuse patriarhului:

— Acuma să-mi arăți un loc unde să ridic o geamie în care de aci înainte musulmanii să se adune pentru rugăciune, fără a-i tulbura pe ai voștri când își îndeplinesc slujbele lor.

Și Sofronie îl duse pe locul unde se aflase capiștea lui Soleiman ben Daud, chiar acolo unde adormise Iacub, fiul lui Ibrahim. Și o piatră însemna locul acela, care slujea de hazna murdăriilor cetății. Și, cum piatra lui Iacub era acoperită de murdăriile acelea, Omar, dând pildă lucrătorilor, umplu cu gunoi pulpana mantiei sale și cără gunoiul departe de acolo. Și astfel porni la curățirea locului pentru geamia care și azi mai poartă numele lui, și care este geamia cea mai frumoasă de pe pământ.

Iar Omar – potopească-l Allah cu darurile sale cele mai de seamă! – avea de obicei să umble cu un toiag în mână și, îmbrăcat cu o haină prăpădită și peticită în multe locuri, străbătea sukurile și ulițele din Mecca și din Medina, mustrându-i cu asprime și cu neîndurare, ba chiar și pedepsindu-i cu lovituri de toiag, acolo pe loc, pe negustorii care îi înșelau pe cumpărători sau care cereau prețuri prea mari pe marfa lor. Or, într-o zi, cum trecea prin sukul de lapte proaspăt și de lapte prins, văzu o muiere bătrână care avea dinaintea ei mai multe oale cu lapte de vânzare. Și se duse la babă, după ce se uitase o bucata de vreme la ceea ce făcea aceasta, și îi zise:

— O, femeie, ia seama ca de-aci înainte să nu-i mai înșeli pe musulmani, precum te-am văzut că faci, și ai grijă să nu mai pui apă în laptele tău.

Și baba răspunse:

— Ascult și mă supun, o, emire al drept-credincioșilor.

Și Omar trecu mai departe. Da a doua zi se întoarse iarăși prin sukul de lapte și, ducându-se la lăptăreasa cea bătrână, îi zise:

— O, muiere păcătoasă, au nu ți-am mai spus o dată să nu pui apă în lapte?

Și baba răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, te încredințez că n-am mai făcut așa.

Da nici nu rostise ea bine vorbele acestea că din dugheana ei, un glas de fată se și auzi, supărat, și care spunea:

— Cum, mamă? cutezi să minți dinaintea emirului drept-credincioșilor, adăugând în felul acesta și o minciună la înșelăciune, iar la minciună adăugind lipsa de cinstire față de calif? Allah să te ierte!

Iar Omar auzi vorbele fetei și se opri tulburat. Ci, întorcându-se înspre cei doi fii ai săi, Abdallah și Asim, care îl însoțeau la preumblare, le spuse:

— Care dintre voi vrea să se însoare cu fata aceasta preacinstită? Este mare nădejde că Allah, cu suflarea înmiresmată a milelor sale, are să-i dăruiască acestei copile niște urmași cinstiți ca și ea.

Iar Asim, fiul cel mai mic al lui Omar, răspunse:

— O, tată, mă însor eu cu ea.

Și nunta se făcu, între fata lăptăresei și feciorul emirului drept-credincioșilor. Și fu o căsătorie binecuvântată, întrucât din ea li se născu o fată care s-a măritat mai târziu cu Abd El-Aziz ben Merwan. Iar din căsătoria aceasta din urmă s-a născut Omar ben Abd El-Aziz, care s-a suit în scaunul de domnie al ommiazilor, al optulea în șirul domnesc, și care a fost unul dintre cei cinci califi de frunte al Islamului. Mărire Aceluia carele înalță pe cine-i place lui.

Iar Omar avea obiceiul să spună: „Nu am să las niciodată nepedepsită omorârea unui musulman”. Or, într-o zi, pe când ținea divanul de judecăți pe treptele geamiei, fu adus dinaintea lui leșul unui băiețandru fără fir de barbă încă, cu obrazul dulce și neted ca un obraz de fată. Și i se spuse că băiețandrul fusese ucis de o mână nedovedită, și că leșul lui fusese găsit lepădat la o margine de drum. Și Omar ceru lămuriri și se strădui să strângă dovezi despre omor; ci nu izbuti să ajungă a afla nimic, nici să dea de urma ucigașului. Și se necăji în sufletul lui de jude, văzând sterpiciunea cercetărilor sale. Și se ruga la Cel Preaînalt, zicând: „O, Allah! o, Doamne! îngăduie să izbândesc a-l dibui pe ucigaș”. Și era auzit adeseori cum rostea rugăciunea aceasta. Or, pe la începutul anului următor, îi fu adus un prunc nou-născut, încă viu, care fusese găsit lepădat chiar pe locul unde fusese aruncat leșul băiețandrului. Și Omar strigă numaidecât: „Mărire lui Allah! acuma sunt stăpân pe sângele celui ucis. Iar ucigașul are să fie aflat, de-o vrea Allah.” Și se ridică și se duse la o femeie de credință de-a lui, căreia i-l dete în seamă pe noul-născut, spunându-i:

— Ia-l în seama ta pe sărmănuțul acesta orfan, și nu te îngrija de cele de trebuință pentru el. Da străduiește-te să iei aminte de tot ce se va spune în preajma ta despre copil, și veghează să nu-l lași cumva luat ori dus de cineva departe de ochii tăi. Și dacă ai să întâlnești vreo femeie care l-ar săruta și l-ar strânge la pieptul ei, să-mi trimiți vorbă fără zarvă acasă și să-mi dai de știre numaidecât.

Iar doica își priponi în minte vorbele emirului drept-credincioșilor.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzecea noapte

Urmă:

Și de-atunci copilul crescu, mergându-i bine. Iar când împlini vârsta de doi ani, o roabă tânără veni într-o zi la doică s-o oprească în cale și să-i spună:

— Stăpâna mea m-a trimis să te rog a mă lăsa să-l duc la ea pe copilul acesta – vegheze-ți-l Allah și depărteze de el orice ochi păgubos! – ca să-și petreacă câteva clipite uitându-se la el, așa încât pruncul pe care îl poartă în pântecele ei să se izvodească după chipul și asemănarea acestuia.

Și doica răspunse:

— Bine. Du-i copilul, da am să te însoțesc și eu.

Și-așa se făcu. Iar roaba cea tânără intră cu copilul la stăpâna ei. Și, de cum îl zări pe copil, stăpâna se repezi la el, plângând, și îl luă în brațe, potopindu-l cu sărutări și strângându-l la piept, tulburată până peste fire. Iar doica dete zor să se ducă și să se înfățișeze dinaintea califului. Și îi istorisi toate câte se petrecuseră, adăugând:

— Și stăpâna aceea nu e alta decât prea curata Saleha, fata preacinstitului ansaran șeicul Saleh, cel care l-a cunoscut și care l-a urmat ca ucenic credincios pe Prorocul nostru binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea și pacea!

Și Omar șezu să chibzuiască. Pe urmă se sculă, își luă sabia, o ascunse sub mantie și se duse la casa arătată. Și îl găsi pe ansaran șezând la poarta casei sale, și îi spuse, după salamalekuri:

— O, preacinstite șeic, ce face fata ta Saleha?

Iar șeicul răspunse:

— O, emire al drept-credincioșilor, fata mea Saleha? S-o răsplătească Allah pentru facerile ei de bine. Fata mea e știută de toți pentru cuvioșia și pentru purtarea ei pilduitoare, pentru cugetul cu care își îndeplinește datorințele față de Allah și față de părintele ei, pentru sârgul cu care își face rugăciunile și toate canoanele cerute de legea noastră, pentru curăția credinței ei.

Iar Omar spuse:

— Bine. Da aș vrea să stau de vorbă cu ea, spre a încerca să-i sporesc dragostea de bine și s-o înflăcărez și mai mult la făptuirea lucrărilor vrednice.

Iar șeicul spuse:

— Coperească-te Allah cu hatârurile sale, o, emire al drept-credincioșilor, pentru bunăvoința ta față de fata mea. Stai o clipită, până ce mă întorc; întrucât mă duc să-i dau de știre fiică-mi despre dorința ta.

Și intră în casă, și îi ceru Salehei să-l primească pe calif. Și Omar fu poftit înlăuntru.

Or, ajungând lângă fată, Omar le porunci celor ce se aflau acolo să iese din odaie. Iar ei plecară îndată, lăsându-l pe calif cu Saleha, singuri singurei. Atunci Omar, scoțându-și deodată sabia la iveală, îi spuse copilandrei:

— Vreau de la tine lămuriri temeinice despre omorul tânărului care a

fost găsit în drum anul trecut. Lămuririle acestea le ai. Și, de te vei încerca să-mi ascunzi adevărul, între tine și adevăr va sta sabia aceasta, o, Saleha.

Iar ea răspunse, fără a se tulbura:

— O, emire al drept-credincioșilor, ai nimerit drept peste faptul pe care îl cercetezi. Iar eu, pe slava numelui lui Allah Preaînaltul, și pe harurile Prorocului cel binecuvântat! – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – am să-ți spun tot adevărul întreg.

Și coborî glasul și spuse:

— Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că am avut o femeie bătrână, care sta toată ziua la mine, și care mă însoțea peste tot când ieșeam din casă. Iar eu o prețuiam și o iubeam cum o iubește o fiică pe mama sa. Și, la rându-i, și ea, în tot ce era în legătură cu mine și în tot ce mă privea, punea o luare-aminte și o grijă osebite. Și multă vreme lucrurile au mers așa, eu îndrăgind-o și ascultând-o cu cinstire și cu sfințenie. Or, veni o zi când ea îmi spuse: „O, fata mea, trebuie să fac un drum pe la rudele mele. Da am o fiică. Și, acolo unde șade, mi-e frică să nu pătească vreun necaz fără de izbăvire. Și-așa că mă rog ție să-mi îngădui s-o aduc la tine și s-o las cu tine, până ce mă întorc.” Iar eu îi dedei numaidecât îngăduința. Și bătrâna plecă. Și, a doua zi, fiică-sa veni în casa mea. Și era o fată chipeșă, bine făcută la boiu și bine clădită. Și simții față de ea multă dragoste. Și o lăsai să doarmă în odaia în care dormeam. Și, într-o după-amiază, pe când dormeam, mă simții deodată cuprinsă din somn și frământată de un bărbat care se împieptise peste mine cu toată greutatea lui și mă țintuise, prinzându-mă strașnic de amândouă mâinile. Și, necinstită astfel și pângărită, izbutii într-un sfârșit să scap din strânsoarea lui. Și, năucită cu totul, apucai un cuțit și îl înfipsei în pântecul ticălosului meu de pângăritor. Și-atunci văzui că nu era altcineva, decât chiar copila, tovarășa mea. Și fusesem amăgită de străvestirea acelui băiețandru, căruia îi era atâta de lesne să se dea drept fată. Și, după ce l-am omorât, am pus să se învăluiască trupul și am trimis să fie aruncat pe locul unde a fost găsit. Și Allah a îngăduit să ajung mamă, din treaba nelegiuită a acelui bărbat. Și, după ce am adus pe lume copilul, am pus să fie și el lepădat în drum, tot acolo unde fusese aruncat tatăl lui, nevroind să mă însărcinez dinaintea lui Allah cu creșterea unui copil ce mi se născuse împotriva vrerii mele. Și-aceasta-i, o, emire al drept-credincioșilor, povestea întocmai a celor două fapte. Și ți-am spus adevărul. Și Allah mi-e chezaș!

Iar Omar strigă:

— Hotărât, mi-ai spus adevărul! Reverse-și Allah asupra-ți milele sale.

Și se minună de tăria și de dârzia acelei fete, o sfătui să stăruiască pe calea facerilor de bine, și înălță spre ceruri urări de bine pentru ea. Pe urmă plecă. Și, plecând, îi spuse tatălui fetei:

— Umplă-ți Allah casa cu binecuvântările sale! vrednică fată mai ai! Fie-ți binecuvântată! I-am făcut o molitvă și i-am dat niște sfaturi.”

Iar preacinstitul șeic ansaran răspunse:

— Allah să te călăuzească pe calea fericirii, o, emire al drept-credincioșilor, și să-ți hărăzească toate harurile și toate milele pe care ți le râvnește sufletul!

Pe urmă tânărul cel bogat, după ce se odihni oleacă, urmă:

— Am să vă spun acuma, spre a mai schimba pildele, istoria cântăreței Sallamah cea Albastră

Și spuse:

Cântăreața Sallamah cea albastră

Frumosul poet, izvoditor de cântece și, deopotrivă, cântăreț, Mohammad din Kufa. Istorisește următoarele:

Printre copilele și roabele pe care le-am învățat muzica și cântecul niciodată nu am avut o ucenică mai frumoasă, mai ageră, mai ispititoare, mai deșteaptă și mai dăruită decât Sailamah cea Albastră. Îi ziceam Albastră acelei copilandre negricioase pentru că avea pe buza de sus o brumă vrăjitoare de mustăcioară ușor albăstruie, ca o umbră subțire de mosc trasă cu gingășie de peana unui calemgiu dibaci ori de mâna iscusită a unui miniaturist. Și, pe vremea când îmi era ucenică, era cu totul tinerică, o copilandră proaspăt îmbobocită, cu doi sânișori înmuguriți ce-i ridicau și-i coborau olecuță veșmântul ușor și i-l depărtau de piept. Și, dacă te uitai la ea, era o vrajă, un prăpăd al minților, o orbire a ochilor, o răpire a judecății. Și, dacă se afla în vreo sindrofie, de-ar fi fost în sindrofia aceea chiar și cele mai vestite frumuseți de la Kufa, nimenea nu mai avea ochi decât pentru Sallamah; și era destul să se ivească ea ca să și înceapă minunările „A, iat-o pe Albastra!” Și s-au îndrăgostit, de ea pătimaș, da fără de niciun folos, toți cei ce-au cunoscut-o, și eu însumi, nebunește. Și, măcar că mi-a fost ucenică, eram pentru ea un biet supus, un slujitor ascultător, un rob credincios la poruncile ei. Și, de mi-ar fi cerut ea până și mătreață de om, m-aș fi dus să i-o caut pe toate căpățânele spânzuraților, pe toate tigvele mătrățite din lume.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și una noapte

Urmă:

Și eu am izvodit, întru slava ei anume, cântecul acesta, și muzica și vorbele, atunci când stăpânul ei Ibn Ghanim a plecat în hagialâc, luând-o cu el, ca și pe ceilalți robi ai săi:

O, Ibn Ghanim! ce crâncenă mâhnire
Este mâhnirea celui ce-a rămas
Să-și plângă-ndurerata lui iubire,
Cu moartea-n piept la fiecare ceas,
Măcar că-i încă viu cu-ntreaga-i fire.

Amare băuturi i-ai dat să bea:
Și sabarul ca fierea, și pelinul.
O, cămilare cu inimă rea,

Mânând spre Yemen mândra-ți chervana,
În sufletul meu ai lăsat suspinul.

Și inimi cum nici n-au mai fost vreodată
Ai despărțit cu fapta-ți blestemată,
Tu, cămilar din Yemen, suflet rău,
Tu, bivol ce calci totu-n drumul tău!

Ci, oricât de mare va fi fost chinul dragostei mele, totuși soarta mea nu este întru nimic de asemuit cu aceea a unui alt îndrăgostit de Albastra, zaraful Yezid ben Aiuf.

Într-adevăr, într-o zi, stăpânul preafrumoasei Sallamah se apucă să-i spună:

— O, Albastro, printre toți câți s-au îndrăgostit de tine fără izbândă, este vreunul care să fi căpătat măcar vreo întâlnire tainică ori vreo sărutare? Spune-mi-l, fără a-mi ascunde adevărul.

Și, la întrebarea aceea neașteptată, Sallamah, temându-se ca nu cumva stăpânu-său să fi aflat de curând despre vreun fleculeț pe care și l-o fi îngăduit de față cu vreun martor limbut, răspunse:

— Nu, de bună seamă, nimeni n-a dobândit vreodată ceva de la mine, afară doar de Yezid ben Aiuf, zaraful și nici el n-a făcut altceva decât să mă sărute, numai o dată. De altminteri, nu m-am învoit să-i dau sărutul acela decât pentru că mi-a strecurat atunci în gură, în schimbul sărutului, două mărgăritare strălucite, pe care le-am vândut pe optzeci de mii de drahme.

Or, auzind acestea, stăpânul preafrumoasei Sallamuh spuse numai atât:

— Bine.

Și, fără a adăuga o vorbă mai mult, atâta de năpădit își simți sufletul de mânia zaluziei, porni pe urmele lui Yezid ben Aiuf și se ținu de hâra lui până ce acela îi căzu sub mână la un prilej potrivit, când puse să fie omorât cu lovituri de gârbaci.

Cât despre împrejurările în care i se îngăduise lui Yezid acel sărut aducător de moarte al Albastrei, iacătă-le. Mă duceam într-o zi, după obiceiul meu, acasă la Ibn Ghanim, ca s-o învăț pe Albastra muzichia, când îl întâlnii în drum pe Yezid ben Aiuf. Și, după salamalekuri, îi spusei:

— Unde te duci, o, Yezid, îmbrăcat atâta de fercheș?

Iar el îmi răspunse:

— Mă duc unde te duci și tu.

Și spusei:

— Prea bine! Hai.

Și, după ce ajunserăm și intrarăm în casa lui Ibn Ghanim, șezurăm jos în sala de taifas. Și în curând se ivi și Albastra, îmbrăcată cu o fermenea de croazea nărâmzie și cu un caftan pembe strălucit. Și parcă văzurăm soarele învipiat ridicându-se între capul și picioarele orbitoarei cântărețe. Și pe urmele ei venea copila roabă, care aducea lăuta.

Și Albastra cântă, sub îndrumarea mea, pe o glazně nouă pe care i-o lămurisem. Și glasul ei era bogat, greu, adânc și tulburător. Și, la o vreme, stăpânul ei își ceru iertare de la noi și ne lăsă singuri, ca să se ducă să dea poruncile pentru masă. Iar Yezid, lovit în inimă de dragostea pentru cântăreață, se apropie de ea, cerșindu-i din priviri. Iar ea păru a se însufleți și, cântând mai departe, îi aruncă o privire încărcată cu tot răspunsul. Și Yezid, îmbătat de privirea aceea, își petrecu mâna sub haină, scoase două mărgăritare strălucite ce nu-și aveau surori pe lume, și îi spuse

preafrumoasei Sallamah, care se opri o clipă din cânt:

— Ia uite, o, Albastra! Mărgăritarele acestea două le-am plătit chiar astăzi cu șaizeci de mii de drahme. Dacă ai dori, ar fi ale tale.

Ea răspunse:

— Și ce-ai vrea să fac ca să-ți fiu pe plac?

El răspunse:

— Să cânți pentru mine.

Atunci Sallamah, după ce își duse mâna la frunte, în semn de învoire, își struni lăuta și cântă stihurile următoare, care au la temelie glazna sadea a strunei de sub degetul inelar:

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima
Cu-o rană ce nici timpul nu-o va mai vindeca.

Nici cea mai grea tăcere nu-i e tămăduire,
Căci nu se-nchide-n suflet o rană de iubire.

Sallamah cea Albastră mi-a rănit inima.
O, musulmani, săriți-mi în ajutor cumva!

Și, după ce cântă maneaua aceasta de inimă albastră, uitându-se la Yezid, adăugă:

— Ei, acuma, la rându-ți, dă-mi ceea ce ai să-mi dai.

Iar el spuse:

— De bună seamă, ceea ce vrei tu vreau și eu. Ci ascultă, o, Albastro. M-am legat cu un jurământ care îmi leagă sufletul – și orice jurământ e sfânt – că nu voi da aceste două mărgăritare decât petrecându-le pe buzele tale de pe buzele mele.

La vorbele acestea ale lui Yezid, roaba frumoasei Sallamah, zădărâtă, sări aprigă și cu mâna ridicată pentru a-i lovi pe îndrăgostit. Ci eu o apucai de mână și îi spusei, spre-a o sfătui să-și vadă de treabă:

— Stai cuminte, o, copile, și lasă-i. Fac un târg, precum vezi, și fiecare dintre ei vrea să scoată un câștig cu cea mai mică pierdere cu putință. Nu-i tulbura.

Iar Sallamah începu să râdă când îl auzi pe Yezid rostind dorința aceea. Și, hotărându-se deodată, îi spuse:

— Bine, fie! Dă-mi mărgăritarele în chipul cum vrei tu.

Iar Yezid porni înspre ea, mergând în genunchi și în mâini, cu cele două mărgăritare între buze. Iar Sallamah, scoțând icnete de spaimă, începu la rându-i să se tragă înapoi, strângându-și pe ea hainele și ferindu-se de atingerea lui Yezid. Și, ba la dreapta, ba la stânga, se depărta fugind și se întorcea la locul ei, cu răsuflarea curmată, stârnind cu asta și mai tare încercările din partea lui Yezid, și tot mai multe zbeguieli. Și zbegul dură destulă vreme. Ci, cum trebuia totuși să dobândească mărgăritarele, în chipul hotărât, Sallamah îi făcu un semn roabei sale, care, deodată, sări pe Yezid, îl prinse de umeri și îl țintui locului. Iar Sallamah, dovedind cu șiretlicul acela că ea era biruitoare și nicidecum biruită, veni singură, oleacă fâstâcită și cu sudoarea pe frunte, să ia cu buzele ei drăgălașe mărgăritarele cele strălucite dintre buzele lui Yezid, care le schimbă astfel pe un sărut. Și, de cum le avu în stăpânirea ei, Sallamah, venindu-și repede în sineși, îi spuse lui Yezid, râzând:

— Pe Allah! iată-te biruit în toate chipurile, cu sabia împlântată în spinare.

Iar Yezid, cilibiu, răspunse:

— Pe viața ta, o, Albastro, nu-mi fac ciudă că sunt biruit. Mireasma desfătătoare pe care am cules-o de pe buzele tale are să-mi rămână în inimă cât voi trăi, ca un balsam veșnic!

Aibă-l Allah întru mila sa pe Yezid ben Aiuf! A murit mucenic al dragostei.

Pe urmă tânărul cel bogat zise:

— Ascultați acuma o ispravă de tofailism. Și să știți că străbunii noștri arabi prin vorba aceasta – care își trage obârșia de la Tofail lingăul – numeau năravul pe care îl au unii inși de a se pofti singuri pe la ospețe și de a prăpădi mâncărurile și băuturile, fără ca să-i roage cineva. Așa că ascultați.

Și spuse:

Dalcavucul

Se povestește că emirului drept-credincioșilor El-Walid, fiul lui Yezid, ommianul, îi plăcea grozav de un mâncău vestit, ortac al tablalelor îmbelșugate și al tuturor bunătățurilor înmiresmate, pe care îl chema Tofail Lingăul și al cărui nume slujește de-atunci și până azi spre a-i numi pe dalcavucii ce se poftesc singuri pe la nunți și pe la praznice. Altminteri, Tofail acela, mare priceput la mâncăruri, era om de duh, învățat, mintos și mehenghi; și era sprinten la răspunsuri și la înțepături. Pe deasupra, maică-sa fusese dovedită de terfelegioaică față de barbatu-său. Și chiar Tofail acela a izvodit pravila lingăilor în câteva parimii pe cât de iscusite pe-atâta de folositoare, care se mărginesc la învățăturile următoare:

Dacă te poftești vreodată
La ospăț, pe la vreo nuntă,
Nu câta încolo-ncoace
Cu privirea căscăundă,
Ci te-ndreaptă cu pas falnic
Către locul cel mai bun,
Fără să te uiți la nimeni,
Fără-a asculta ce-ți spun
Musafirii și mesenii —
Lasă-i liniștiți să crează
Că ești oaspete de seamă,
Poate chiar cel mai de vază.
Iar dacă portarul casei
Se așează împotrivă-ți,
Trage-i o mustrare aspră,
Șfichiuește-l ca un crivăț,
Ia-l de sus, ticăloșește-l,
Ocărâște-l, amenință,
Să nu-și mai îngăduiască
Niciun fel de necuviință.
Iar când ai ajuns la masă,
Nu mai sta la socoteală:
Pune mâna și mănâncă,
Umple-ți iar stacana goală,
Și repede-te-n friptură
Ca frigarea cea grozavă,
Dă-ți îndemn și te trudește
Și cu puii fripți la tavă
Și cu carnea, chiar uscată —
Să nu te sfiești defel:
Sfâșie-o, înfinge-ntr-însa
Degetele-ți de oțel!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și doua noapte

Urmă:

Și-acestea erau tot ighemoniconul desăvârșitului lingău așa cum îl pravilnicise Tofail în orașul Kufa. Și, într-adevăr, Tofail a fost părintele mâncăilor și cununa dalcavucilor. De altminteri, iacătă o pildă, dintr-o sumedenie de alte pilde despre felul lui de a se descurca.

Un navap de-al orașului poftise câțiva prieteni și se ospăta cu ei dintr-o tabla cu pește gătit minunat. Și iacătă că la ușă se auzi glasul prea bine cunoscut al lui Tofail, care vorbea cu portarul rob. Iar unul dintre meseni strigă:

— Ferească-ne Allah de Mâncău! Toți știți măsura pântecelui nemaipomenit al lui Tofail. Așa că hai degrabă să scăpăm de dinții lui peștii aceștia frumoși și să-i punem la adăpost în vreun cotlon de odaie, nemailăsând pe masă decât juveții. Și, după ce Tofail are să înfulece caracuda, cum nu va mai avea nimic de ros, are să plece, iar noi ne vom ospăta cu peștii cei mari.

Și, la repezeală, puseră la păstru peștii cei mari. Și iacătă că Tofail intră, zâmbăreț și plin de voioșie, aruncându-și salamalekul spre toată lumea. Și, după bismillah, întinse mâna înspre tabla. Ci ia uite că pe tabla nu se aflau decât niște amărâți de juveți. Și oaspeții, înveseliți de renghiul lor, îl zeflemisiră:

— Ei, jupâne Tofail, ce spui de peștii ăștia? Nu prea s-ar zice că-ți pare tablaua chiar pe gustul tău.

El răspunse:

— Păi eu cam de multișoară vreme nu prea mă am bine cu neamul peștilor, și am pică urâtă pe ei. Că bietul taică-meu, care a murit înecat în mare, a fost mâncat de dumnealor.

Iar mesenii îi spuseră:

— Prea bine, iacătă așadar un prilej strălucit pentru tine de-a lua talionul tatălui tău, mâncând și tu la rându-ți plevușca aceasta.

Iar Tofail răspunse:

— Dreptu-i! Da ia stați!

Și luă un peștișor și-l duse la ureche. Iar ochiul lui de musafirgiu și ochise tablaua surghiunită în cotlonul ei, și pe care se aflau peștii cei mari. Și-așa că, după ce păru a asculta cu luare-aminte ce-i spunea juvetele fript, strigă deodată:

— Hei na! hei na! Știți ce mi-a spus prăpăditul acesta de juvete?

Iar mesenii răspunseră:

— Nu, pe Allah! De unde să știm?

Iar Tofail zise:

— Păi aflați atunci că mi-a spus așa: „Eu n-am fost de față la moartea părintelui tău – aibă-l Allah întru mila sa! – și n-am avut cum să-l mănânc, întrucât sunt mult prea copil ca să fi trăit pe vremea aceea.” Apoi mi-a strecurat în ureche cuvintele acestea: „Mai bine ia-i pe peștii cei mari și frumoși care stau pitulați în cotlon, și răzbună-te pe ei. Că ei s-au bulucit

odinioară asupra răposatului tătâne-tău și l-au mâncat.”

Când auziră spusele lui Tofail, oaspeții și stăpânul casei pricepură că vicleșugul lor fusese adulmecat de nasul lingăului. Drept care nu mai pregetară a-l pofti pe Tofail la peștele cel frumos, și îi spuseră, tăvălindu-se de râs:

— Mănâncă-l atunci, și da-ți-ar o încuietoare de mațe strașnică!

Pe urmă tânărul le spuse ascultătorilor săi:

— Ascultați acuma istoria jalnică a preafrumoasei roabe a ursitei.

Și spuse:

Roaba ursitei

Povestesc cronicarii și letopiseții că cel de al treilea calif din neamul lui Abass, emirul drept-credincioșilor El-Mahdi, lăsase scaunul domniei, la moartea lui, fiului său Al-Hadi, pe care nu-l avea drag, ba față de care chiar nutrea o mare vrăjmășie. Da lăsase cu vorbă de moarte ca, după stingerea lui Al-Hadi, urmaș la domnie să fie numaidecât mezinul, Harun Al-Rașid, fiul cel drag, și nu feciorul mai mare al lui Al-Hadi. Ci Al-Hadi, atunci când ajunse emir al drept-credincioșilor. Îl veghe cu o strășnicie tot mai aprigă și tot mai prepuielnică pe fratele său Harun Al-Rașid; și făcu tot ce putu spre a-i răpi lui Harun clironomia la scaunul de domnie. Ci mama lui Harun, înțeleapta și credincioasa Khaiizaran, nu osteni a deznoda toate vicleșugurile îndreptate împotriva fiului ei. Încât până la urmă Al-Hadi ajunse s-o vrăjmășească și pe ea tot atâta cât și pe fratele lui; și îi osândi pe amândoi la același prăpăd. Și nu aștepta decât vreun prilej spre a-l da pieirii.

Or, Al-Hadi ședea într-o zi în grădinile sale, sub o boltă bogată sprijinită pe șapte pilaștri, și care avea patru intrări, fiecare intrare dând înspre unul dintre cele patru părți ale zărilor. Iar la picioarele sale ședea roaba lui mult dragă, Ghader, pe care nu o avea în stăpânire decât de patruzeci de zile. Și tot acolo se mai afla și izvoditorul de cântece Isac ben Ibrahim, din Mossul. Iar cadâna, la ceasul acela, cânta, însoțită la lăută de către chiar Isac. Iar califul se legăna de plăcere și își freca picioarele, până peste poate de răpit și de înduioșat. Iar afară se lăsa noaptea; și luna se ridica printre copaci; iar izvorul curgea șopotind prin umbra vărgată, pe când adierea îi răspundea dulce. Și deodată califul, schimbându-se la chip, se mohorî și își încruntă sprâncenele. Și toată voioșia i se topi; și gândurile din mintea lui se făcură negre precum câlții de pe fundul călimării. Și, după o tăcere lungă, rosti cu un glas înfundat:

— Fiecare cu ce i s-a menit. Și nimenea nu durează, în veci, fără numai Cel Veșnic Trăitor.

Și se afundă iar într-o tăcere de rea-vestire, pe care o curmă dintr-odată, strigând:

— Să fie chemat degrabă Massrur spătarul!

Și era vorba chiar de acel Massrur, împlinitorul osândelor și al mâniilor califilor, care fusese străjerul copilăriei lui Al-Rașid și care îl purtase în brațele sale și pe umerii săi. Și sosi grabnic dinaintea lui Al-Hadi, care îi spuse:

— Du-te pe dată la fratele meu Al-Rașid și adu-mi capul lui!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și treia noapte

Urmă:

Auzind vorbele acestea, care erau osânda la moarte a celui pe care îl crescuse, Massrur rămase năuc, buimac și ca lovit de trăsnet. Și murmură:

— Ai lui Allah suntem și la el ne întoarcem.

Și, într-un sfârșit, ieși, ca un om beat. Și se duse, tulburat până peste poate, la sultana Khaiizaran, mama lui Al-Hadi și a lui Harun Al-Rașid. Iar ea îl văzu cât de pierdut și cât de răvășit era, și îl întrebă:

— Ce este, o, Massrur? Au ce s-a întâmplat de vii aici la ceasul acesta atâta de târziu de noapte? Spune-mi ce ai.

Și Massrur răspunse:

— O, stăpâna mea, nu se află izbăvire și putere decât numai întru Allah cel Atotputernic! Iată că stăpânul nostru, califul Al-Hadi, fiul tău, mi-a dat poruncă: „Du-te pe dată la fratele meu. Al-Rașid și adu-mi capul lui!”

Iar Khaiizaran, la vorbele acestea ale spătarului, fu cuprinsă de o frică mare; și spaima se așternu peste sufletul ei; iar tulburarea îi strângea inima de să i-o sfarme. Și își lăsă capu-n jos și chibzui o clipă. Pe urmă îi spuse lui Massrur:

— Du-te degrabă la fiul meu Al-Rașid și adu-l aici cu tine.

Iar Massrur răspunse cu ascultare și cu supunere, și plecă. Și intră în iatacurile lui Harun. Iar Harun, la ceasul acela, se și afla dezbrăcat, în pat, cu picioarele sub pătură. Și Massrur îi spuse grăbit:

— Scoală-te, pentru numele lui Allah, o, stăpâne al meu, și vino cu mine numaidecât la stăpâna mea, mama ta, care te cheamă.

Iar Al-Rașid se sculă și, îmbrăcându-se în grabă, se duse cu Massrur în iatacul sultanei, Sett Khaiizaran.

Or, de cum își zări copilul cel drag, sultana se ridică și se repezi la el și îl îmbrățișă, fără a-i spune o vorbă, și îl împinse într-o odăiță tainică, închise ușa după el, iar el nici măcar nu se gândi să se împotrivească ori să ceară cât de cât vreo lămurire. Și, după aceea, Sett Khaiizaran trimise să fie chemați de pe la casele lor, unde dormeau, toți emirii și toți veliții de la palatul califal. Și când toți se strânseră la ea, Sett Khaiizaran le grăi, de după perdeaua de zarpà a haremului, aceste vorbe sadea:

— Vă întreb, în numele lui Allah cel atotputernic și Preaînalt, și în numele Proroculului său binecuvântat, dacă ați auzit vreodată spunându-se că fiul meu Al-Rașid ar fi avut vreo înțelegere, ori vreun chelemet, ori vreo cârdășie cu dușmanii puterii califului ori cu ereticii Zanadik, sau că ar fi făcut vreodată cât de cât vreo încercare de nesupunere ori de răzvrătire împotriva domnului său Al-Hadi, fiul meu și stăpânul vostru?

Și toți răspunseră într-un glas:

— Nu, niciodată.

Iar Khaiizaran urmă numaidecât:

— Ei, aflați că acuma, la ceasul acesta, fiul meu Al-Hadi trimite să se ia capul fratelui său Al-Rașid. Puteți voi să mă luminați, pentru care pricină?

Iar cei de față rămaseră atâta de înfricoșați și de înspăimântați încât niciunul dintre ei nu cuteză să mai îngaime o vorbă. Ci vizirul Rabia se ridică și îi spuse spătarului Massrur:

— Du-te pe clipă pe dată să te înfățișezi dinaintea califului. Și, când are să te vadă, te va întreba: „Ai sfârșit?”; iar tu să-i răspunzi: „Stăpâna noastră Khaiizaran, mama ta, soția răposatului tău părinte Al-Mahdi, mama fratelui tău, m-a zărit când m-am repezit asupra lui Al-Rașid; și m-a oprit și m-a alungat. Și iată-mă dinaintea ta, fără a fi putut să-ți îndeplinesc porunca.

Iar Massrur ieși și se duse pe dată la calif.
Și, de cum îl zări, Al-Hadi îi zise:
— Ei, unde este ceea ce ți-am cerut?
Iar Massrur răspunse:
— O, stăpâne al meu, sultana Khaiizaran, stăpâna mea, m-a văzut când m-am repezit asupra fratelui tău Al-Rașid; și m-a oprit, și m-a alungat, și nu m-a lăsat să-mi îndeplinesc sarcina.
Iar califul, supărat până peste poate, se ridică și spuse către Isac și către cântăreața Ghader:
— Stați aci, pe locul unde vă aflați, până mă întorc.
Și ajunse la mama sa Khaiizaran, și îi văzu pe toți dregătorii și pe toți emirii adunați la ea. Iar sultana, zărindu-l se sculă în picioare; iar toți cei care se aflau la ea se sculară de asemenea. Iar califul, întorcându-se înspre mama sa, îi spuse cu un glas sugrumat de mânie:
— Pentru ce, atunci când vreau și când poruncesc un lucru, te împotrivești vrerii mele?
Iar Kbaiizaran strigă:
— Ferească-mă Allah, o, emire al drept-credincioșilor, de-a mă împotrivi la vreo vrere de-a ta! Ci nu jinduiesc decât să-mi arăți pentru care pricină ceri moartea fiului meu Al-Rașid. E fratele tău și e sânge de-al tău, este ca și tine suflet, și viață răsărite din tatăl tău.
Iar Al-Hadi răspunse:
— Întrucât vrei să știi, află dar că vreau să mă scutur de Al-Rașid din pricina unui vis pe care l-am avut asnoapte și care m-a junghiat cu spaimă. În visul acela, într-adevăr, l-am văzut pe Al-Rașid șezând pe scaunul domnesc, în locul meu. Iar roaba mea scumpă, Ghader, se afla lângă el: iar el bea și se veselea cu ea. Iar eu, întrucât țin la puterea, la domnia și la cadâna mea, nu vreau să mai văd în preajmă-mi, trăind mereu lângă mine ca o pacoste, un potrivnic primejdios, fie el și fratele meu.
Iar Khaiizarân îi răspunse:
— O, emire al drept-credincioșilor, acelea nu sunt decât niște năluciri și niște amăgiri de-ale somnului; niște vedenii urâte pricinuite de mâncărurile grele. O, fiul meu, un vis arareori se adeverește.
Și îi vorbi tot așa mai departe, sprijinită de privirile celor de față. Și vorbi atâta de frumos încât izbuti să-l liniștească pe Al-Hadi și să-i alunge temerile. Și-atunci îl scoase la iveală pe Al-Rașid și îl puse să mărturisească cu jurământ că niciodată n-a avut nici cât de cât vreun gând de răzvrătire ori vreo dârzie și că niciodată nu va săvârși nimic împotriva puterii califului.
Și, după lămuririle acestea, mânia lui Al-Hadi se stinse. Și se întoarse la bolta unde o lăsase pe cadâna sa cu Isac. Și îl pofti pe cântăreț să plece, și rămase singur cu preafrumoasa Ghader, să se veselească, să se bucure și să se lase cuprins de desfătările nopții și ale dragostei. Și iacătă că dintr-odată simți o durere ascuțită în tălpile picioarelor. Și își duse repede mâna la locul care îl durea, unde simțea o mâncărime, și se scărpina. Și, în câteva clipite, se ivi acolo o umflătură, care crescu până ce ajunse mare cât o alună. Și gâlca aceea se înrăia, însoțită de niște mâncărimi de neîndurat. Și iar se scărpina; iar umflătura crescu până ajunse mare cât o nucă, și, până la urmă, plesni. Și pe dată Al-Hadi se prăbuși pe spate, mort. Or, pricina faptului era că sultana Khaiizaran, în cele câteva clipe cât califul șezuse la ea, după împăcare, îi dedese să bea un sorbet de tamarișcă, în care se afla județul ursitei.
Or, cel dintâi care află de moartea lui Al-Hadi fu chiar Massrur. Și

numaidecât dete fuga la sultana Khaiizaran și îi spuse:

— O, maică a califului, alungească-ți Allah zilele! stăpânul meu Al-Hadi s-a prăpădit.

Khaiizaran îi spuse:

— Bine. Ci, o, Massrur, ține în taină știrea aceasta și să nu cumva să dai în vileag întâmplărea cea neadăstată. Și-acuma du-te cât mai iute la fiul meu Al-Rașid, și adu-l la mine.

Și Massrur se duse la Al-Rașid și îl găsi adormit. Și îl trezi, spunându-i:

— O, stăpâne al meu, stăpâna mea te cheamă pe dată.

Și Harun, burzuluit, strigă:

— Pe Allah! fratele meu Al-Hadi iar i-a spus ceva împotriva mea și iar i-a dezvăluit vreo hainie urzită de mine și de care eu habar nu am.

Ci Massrur îi curmă vorba, spunându-i:

— O, Harun, scoală-te repede și vino cu mine. Liniștește-ți inima și înseninează-ți ochii, întrucât totul merge pe calea cea bună, iar tu nu vei întâmpina decât izbândă și bucurie.

Cu asta, Harun se sculă în picioare și se îmbrăcă. Și pe dată Massrur se temeni dinainte-i și, sărutând pământul dintre mâinile lui, strigă:

— Salamalekul fie asupra-ți, o, emire al drept-credincioșilor, imamule al slujitorilor credinței, calif al lui Allah pe pământ, scut al legii celei sfinte, și al celor ce poruncește ea.

Iar Harun, plin de uimire și de nedumerire, îl întrebă:

— Ce vor să zică vorbele acestea, o, Massrur? Adineauri îmi spuneai Harun și-atât, iar acuma îmi dai numele de emir al drept-credincioșilor. Ce să cred despre cuvintele acestea întoarse și despre schimbarea aceasta de vorbă atâta de neașteptată?

Iar Massrur răspunse:

— O, stăpâne al meu, orice viață își are scrisa ei, și orice ființă vremea sa! Allah să-ți dealungească zilele, fratele tău și-a dat sufletul.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și patra noapte

Urmă:

Și Al-Rașid spuse:

— Aibă-l Allah întru mila sa.

Și zori să plece, nemaiavând nici teamă, nici griji, și intră la mama sa, care strigă când îl văzu:

— Bucurie și fericire! Fericire și bucurie, o, emire al drept-credincioșilor!

Și se ridică în picioare, și îi puse caftanul de calif, și îi înmână schiptrul, pecetea domnească și semnele puterii. Și, tot atunci, intră căpetenia hadâmbilor din harem, care îi spuse lui Al-Rașid:

— O, stăpâne al nostru, primește o veste bună, ți s-a născut un fecior de la roaba ta Marahil.

Și Harun își lăsă atunci slobodă bucuria cea sporită, și îi dete fiului său

numele de Abdallah, cu adausul de Al-Mamun.

Iar moartea lui Al-Hadi și suirea lui Al-Rașid în scaunul de domnie al califilor fură aflate, până-n ziuă, de tot norodul din Bagdad. Și Harun, în mijlocul sultanatului domnesc, primi jurămintele de supunere ale emirilor, ale dregătorilor și ale norodului adunat. Și, chiar în ziua aceea, îi caftăni viziri pe El-Fadl și pe Giafar, amândoi fiii lui Yahia barmakidul. Și toate vilaietele și toate daturile împărăției, și toate neamurile islamice, arăbești și nearăbești, turci și deilamiți, îl recunoscură pe califul cel nou și îi jurară supunere. Iar el își începu domnia în îmbelșugare și măreție, și se urcă, strălucitor, în slava lui cea proaspătă și în puterea sa.

Cât despre cadâna Ghader, în brațele căreia își dedese sufletul Al-Hadi, iacătă. Al-Rașid, care îi știa frumusețea, vroi s-o vadă, chiar în seara urcării lui pe tron, și își aținti asupră-i cele dintâi priviri. Și îi zise:

— Doresc, o, Ghader, ca eu și cu tine să mergem, împreună în grădina și în saraiul în care fratelui meu Al-Hadi – aibă-l Allah întru mila sa! – îi plăcea să petreacă și să se lăfăiască.

Iar Ghader, îmbrăcată în haine de jale, își lăsă capu-n jos și răspunse:

— Sunt roabă supusă a emirului drept-credincioșilor.

Și pieri o clipită în iatacul ei, spre a-și lepăda hainele de jale și a le schimba cu podoabele de cuviință. Pe urmă veni sub boltă, unde Harun o pofti să stea jos lângă el. Iar el șezu acolo, cu ochii ațintiți la copila aceea strălucită, nemaisăturându-se să se minuneze de gingășia ei. Și, de bucurie, pieptul lui răsufla larg, iar inima-i înmugurea. Pe urmă, cum se aduceau vinurile care îi plăceau lui Harun, Ghader nu vroi să bea din pocalul pe care i-l întindea califul.

Iar el o întrebă uimit:

— Pentru ce nu vrei?

Ea răspunse:

— Vinul fără cântece își pierde jumătate din harurile lui. Așa încât tare mi-ar plăcea să-l văd lângă noi, ținându-ne tovărășie cântătoare, pe minunatul Isac, fiul lui Ibrahim.

Și Al-Rașid răspunse:

— Nu stă nimica împotrivă.

Și îl trimise numaidecât pe Massrur să-l aducă pe cântăreț, care nu zăbovi să vină. Și sărută pământul dintre mâinile califului și i se ploconi cu urările cuvenite. Și, la un semn al lui Al-Rașid, șezu jos dinaintea cadânei. Și-atunci pocalul trecu din mână în mână: și băură vinuri multe; și o ținură în felul acesta până noaptea târziu. Și, dintr-odată, după ce vinul le aburi mințile, Isac strigă:

— O, slavă Celui veșnic, carele schimbă lucrurile cum îi place, și carele a orânduit clironomia și spaimele!

Iar Al-Rașid îl întrebă:

— La ce te gândești, o, fiu al lui Ibrahim, de te minunezi în felul acesta?

Și Isac răspunse:

— Vai, o, stăpâne al meu, ieri, pe la ceasul de-acum, fratele tău se apleca de la fereastra acestei bolte și privea, sub luna ce semăna cu o mireasă, apele murmurânde cum treceau suspinând cu glasuri dulci și line de cântărețe în noapte. Și, la priveliștea întruchipatei fericiri, l-a cuprins spaima de ursita lui. Și-a vrut să-ți toarne licoarea umilirii.

Iar Al-Rașid spuse:

— O, fiu al lui Ibrahim, viața făpturilor este scrisă în cartea ursitei. Ar fi putut, așadar, să-mi răpească fratele meu viața, dacă sorocul ei nu fusese

hărăzit?

Și se întурnă înspre frumoasa Ghader și îi spuse:

— Da tu, o, copilo, ce zici?

Iar Ghader își luă lăuta, o struni și, cu un glas tulburat adânc, cântă stihurile acestea:

Ah, viața omului pe lume
Cu două fețe-i zugrăvită:
E una limpede-vioară,
Cealaltă-i tulbure-coclită.
La fel și timpul, două feluri
De zile are: zile bune,
De tihnă – și amare zile,
De neguri și furtuni nebune.
Tu nici în timp nu te încrede,
Nu te încrede nici în viață,
Căci după zilele senine
Vin zilele cu nori și ceață.

Și, sfârșind stihurile, cadâna lui Al-Hadi leșină deodată și se prăbuși, cu capu-n jos, fără de simțire și fără de tresărire. Și o ridicară de jos și o scuturară. Ci ea nu mai era, se adăpostise la sânul Celui Preaînalt. Iar Isac zise:

— O, doamne al meu, îl iubea pe răposatul. Și tot ce-și dorește dragostea este de a dura până în ceasul când groparul a isprăvit mormântul. Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadânei lui și asupra tuturor musulmanilor.

Și o lacrimă căzu din ochii lui Al-Rașid. Și porunci să se spele trupul celei moarte, și să fie așezat în chiar mormântul lui Al-Hadi. Și spuse:

— Da! Reverse-și Allah milele sale asupra lui Al-Hadi, asupra cadânei sale și asupra tuturor musulmanilor!

Și, după ce istorisi astfel povestea copilei celei nefericite, tânărul cel bogat le spuse ascultătorilor săi tulburați:

— Ascultați acuma, ca pe o altă pildă a jocului cel nemilos al triștei, povestea gherdanului păgubos.

Și spuse:

Gherdanul belaliu

Într-o zi, califul Harun Al-Rașid, auzind cum erau lăudate harurile izvoditorului de cântece Hașem ben Soleiman, trimise după el. Iar când cântărețul fu adus, Harun îl pofti să șadă jos dinaintea sa și îl rugă să-i cânte câteva cântece de-ale lui.

Iar Hașem cântă o madea de trei sihuri, cu atâta măiestrie și cu un glas atâta de frumos încât califul, cucerit și încântat până peste fire, strigă:

— Ești minunat, o, fiu al lui Soleiman! Binecuvânteze Allah sufletul părintelui tău!

Și, plin de filotimie, își scoase de la gât un gherdan strălucit, împodobit cu smaralde mari cât niște pere tămâioase atârnând ca niște ciucuri, și îl petrecu la gâtul cântărețului.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasa, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și cincea noapte

Urmă:

Iar Hașem, la vederea acelui giuvaier, departe de a se arăta mulțumit și bucuros, rămase cu ochii plini de lacrimi. Și tristețea se așternu pe inima lui, și îi îngălbeni chipul. Iar Harun, care nici cu gândul nu gândise la o atare urmare, se arătă tare uimit, și crezu că giuvaierul nu i-ar fi pe plac cântărețului. Și întrebă:

— Pentru ce lacrimile acestea și tristețea aceasta, o, Hașem? Și pentru ce, dacă gherdanul nu te mulțumește, păstrezi o tăcere stânjenitoare și pentru mine și pentru tine?

Iar muzicianul răspunse:

— Allah sporească-și hatârurile asupra capului celui mai darnic dintre regi! Dar pricina care-mi sloboade lacrimile și îmi năpădește cu jale inima nu este ceea ce crezi tu, o, stăpâne al meu! Și, dacă binevoiești a-mi îngădui, am să-ți istorisesc povestea acestui gherdan, și pricina pentru care vederea lui m-a cufundat în starea în care mă vezi.

Iar Harun răspunse:

— De bună seamă, îți îngăduiesc. Întrucât povestea unui gherdan pe care îl am ca moștenire de la părinții mei, trebuie să fie uluitoare până peste poate. Și sunt tare nerăbdător să aflu ceea ce știi în privința lui, și ceea ce eu nu știu.

Atunci cântărețul, după ce își adună amintirile, spuse:

— Află, o, emire al drept-credincioșilor, că întâmplarea legată de gherdanul acesta s-a petrecut pe vremea tinereții mele dintâi. Pe-atunci trăiam în țara Șamului, care este țara de baștină a capului meu, locul unde

m-am născut. Și-așa, într-o seară, mă preumblam în amurg pe malul unui lac, și eram îmbrăcat cu haine de arab din pustia Șamului, și cu fața acoperită până la ochi cu feregeaua. Și iacătă că mă întâlnii cu un om îmbrăcat împărătește, și însoțit, altminteri de cumu-i datina, de două copilandre minunate, îmbrăcate falnic, și care, judecând după lăutele ce le aveau la ele, erau cântărețe, fără de nicio îndoială. Iar bărbatul era califul El-Walid, cel de al doilea, cu numele acesta, și care lăsase Damascul, cetatea sa de scaun, spre a veni să vâneze gazela olaturilor noastre, prin părțile lacului Tabariah. Și, la rându-i, califul, văzându-mă, se întoarse înspre însoțitoarele sale și te spuse, crezând că nu va fi auzit decât de ele două: „Iacătă un arab care vine din pustie, încă proaspăt în jegul și în sălbăticia lui. Pe Allah! am să-l chem să ne țină tovărășie și să ne veselim oleacă pe seama lui.” Și îmi făcu semn cu mâna. Și, după ce mă apropiai, mă pofti să șed jos lângă el, pe iarbă, dinaintea celor două cântărețe. Și iacătă că, la dorința califului, care era departe de a mă cunoaște și care nu mă mai văzuse niciodată, una dintre fete își luă lăuta și, cu un glas tulburat, cântă o madea izvodită de mine. Ci, cu toată îndemânarea ei, săvârși câteva greșeli ușoare, ba chiar și ciunti cântecul în vreo două locuri. Iar eu, în ciuda purtării supuse ce mi-o hotărâsem tocmai ca să nu trag asupră-mi zeflemelile gata stârnite ale califului, nu mă putui opri să nu strig, spunându-i cântăreței: „Ai greșit, o, stăpâna mea, ai greșit!” Iar fata, auzind strigarea mea, începu să râdă cu un râs batjocoritor, și spuse, întorcându-se înspre calif: „Ai auzit, o, emire al drept-credincioșilor, ce ne spune acest arab beduin, mânător de caravane! Nu-i e teamă a ne învinui de greșeală, obraznicul!” Iar Al-Walid se uită la mine cu un chip și mucalit și mustrător totodată, și îmi spuse: „Oare la șatra ta, o, beduinule, vei fi învățat cântarea și jocul cel gingaș al lăutelor?” Iar eu mă temenii cuviincios și răspunsei: „Nu, pe viața ta, o, emire al drept-credincioșilor! Ci, dacă nu ai nimic împotrivă, am să-i dovedesc acestei minunate cântărețe că, în pofida întregului ei meșteșug, a săvârșit câteva greșeli la cântec.” Și Al-Walid îngăduindu-mi, ca să vadă, îi spusei fetei: „Strunește cu o pătrime struna a doua, și slăbește-o tot cu atâta pe cea de a patra. Și începe pe glasna de jos a cântecului. Și atunci ai să vezi că duioșia și culoarea cântecului tău au să se schimbe, și că acele câteva locuri pe care le-ai ciuntit au să se cheme ușor, ca de la sine.” Iar tânăra cântăreață își struni lăuta în felul cum îi arătasem, și își începu iarăși cântarea. Și fu atâta de frumos și atâta de desăvârșit, încât ea însăși rămase adânc tulburată și totodată uimită. Și, ridicându-se deodată, se aruncă la picioarele mele strigând: „Tu ești Hașem ben Soleiman, jur pe Domnul kaabei!” Și cum nici eu nu eram mai puțin tulburat decât fata, și nu răspundeam, nimic, califul mă întrebă: „Ești într-adevăr cel care spune ea?” Și atunci răspunsei, dezvelindu-mi obrazul: „Da, o, emire al drept-credincioșilor, sunt robul tău, Hașem tabarianul!” Iar califul fu mulțumit până peste poate să mă cunoască, și îmi spuse: „Preamărit fie Allah carele te-a scos în calea mea, o, fiu al lui Soleiman. Copila aceasta te laudă mai mult decât pe toți cântăreții din vremurile noastre, și nu-mi cântă vreodată altceva decât cântecele și izvodirile tale!” Și adăugă: „Vreau ca de acuma înainte să-mi fii prieten și oaspete!” Iar eu îi mulțumii și îi sărutai mâna. Pe urmă, copila care cântase, se întoarse înspre calif și îi zise: „O, emire al drept-credincioșilor, ca urmare a acestei clipe fericite, am a-ți face o rugăminte!” Și califul spuse: „Poți s-o faci!” Ea zise: „Mă rog ție să-mi îngăduiești a-i dărui ca peșcheș din parte-mi învățătorului meu un zălog al îndatorinței mele”. El răspunse: „De bună seamă! așa se și cuvine”. Atunci

cântăreața cea dulce își desfăcu gherdanul falnic pe care îl purta, și pe care i-l dăruise califul, și mi-l puse la gât, spunându-mi: „Primește-l ca peșcheș al îndatorinței mele, și iartă-mă pentru puținătatea darului!” Și era chiar gherdanul pe care îl primesc astăzi iarăși ca dar de la mărinimia ta, o, emire al drept-credincioșilor!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și șasea noapte

Urmă:

Or, acum, iacătă cum a plecat gherdanul acela din mâna mea, spre a mi se întoarce astăzi, și pentru ce m-a făcut să plâng vederea lui. Iacătă. După ce am petrecut o bucată de vreme cântând, pe când adierea proaspătă plutea pe deasupra lacului, El-Walid s-a ridicat și ne-a spus: „Să facem o preumblare cu luntrea pe lac”. Și numaidecât niște slugi ce ședeau mai deoparte au dat fuga și au adus o luntre. Iar califul s-a suit în luntre cel dintâi, pe urmă eu. Și, când a venit rândul copilei care îmi dăruise gherdanul, fata a întins piciorul ca să treacă în luntre. Ci, cum își strânsese izarul în jurul ei spre a nu fi zărită de către luntrași, s-a împiedecat și, călcând alături, a căzut în lac; și, până a apuca noi să-i sărim într-ajutor, s-a și dus la fundul apei. Și, cu toate căutările noastre, nu am izbutit s-o mai găsim. Aibă-o Allah întru mila sa! Iar jalea și mâhnirea lui El-Walid au fost tare adânci, și lacrimile îi scăldau obrajii. Și eu, la fel, am vărsat, lacrimi amare, pentru soarta acelei fete fără de noroc. Iar califul, care șezuse multă vreme tăcut după acea nenorocire, mi-a spus: „O, Hașem, o ușoară alinare durerii mele ar fi să am în mâinile mele gherdanul acelei biete fete, ca amintire de ce a fost pentru mine scurta ei viață. Ci ferească-mă Allah să-ți iau îndărăt ceea ce ți-am dăruit. Mă rog, dar, să primești a-mi vinde gherdanul.” Iar eu, numaidecât, i-am dat gherdanul califului, care la sosirea noastră în cetate a pus să mi se numere trei mii de drahme de argint și m-a încărcat cu daruri scumpe. Și-aceasta-i, o, emire al drept-credincioșilor, pricina care m-a făcut să plâng astăzi. Și Allah Preaînaltul, carele i-a firosit pe califii ommiazi de puterea domnească în folosul neamului lui Bani-Abbas, din care tu ești slăvită mlădiță, a îngăduit ca gherdanul să ajungă în mâinile tale ca moștenire de la luminații tăi părinți, și să se întoarcă iar la mine pe calea aceasta ocolită.

Iar Al-Rașid rămase tare tulburat de povestea lui Hașem ben Soleiman, și grăi:

— Aibă-i Allah întru mila sa pe cei cărora li se cuvine mila!

Și, cu vorbele acestea largi, ocoli rostirea numelui acelui calif din neamul potrivnicilor doborâți.

Pe urmă tânărul spuse:

— Întrucât ne aflăm la ușa născocitorilor de cântece și la pragul cântăreților, vreau să vă istorisesc o pățanie, dintr-o puzderie, din viața celui mai vestit izvoditor de cântece din toate vremurile, Isac ben Ibrahim,

din Mossul.

Și spuse:

— Printre feluritele scrieri care au ajuns până la noi de la mâna muzicianului-cântăreț Isac ben Ibrahim din Mossul, este și aceasta:

Isac din Mossul și cântecul cel proaspăt auzit

Mă dusesem într-o zi, după obiceiul meu, la emirul drept-credincioșilor Harun Al-Rașid, l-am găsit stând în tovărășia vizirului său El-Fadl și a unui șeic din Hedjaz, care avea un chip tare frumos și un trup plin de evghenie și de cumpătare. Și, după salamalekurile cuvenite și dintr-o parte și din cealaltă, m-am plecat oleacă înspre vizirul El-Fadl și l-am întrebat la ureche cum îl cheamă pe șeicul acela din Hedjaz care îmi plăcea și pe care nu îl mai văzusem niciodată.

Și el mi-a răspuns:

— Este nepotul bătrânului poet izvoditor de cântece și cântăreț al Hedjazului, Maabad, de a cărui faimă ai auzit.

Și, cum mă arătam bucuros a-l cunoaște pe nepotul acelui bătrân Maabad pe care îl îndrăgisem atâta în tinerețea mea, El Fadl mi-a șoptit:

— O, Isac, șeicul de la Hedjaz, pe care îl vezi aici, dacă te vei arăta prietenos față de el are să-ți spună și chiar are să-ți cânte toate cântecele bunicului său. E om binevoitor, și e dăruit cu un glas foarte frumos.

Eu atunci, vroind să cunosc mai bine cântările bătrînului și să-mi mai aduc aminte cântecele de demult care îmi vrăjiseră anii cei tineri, mă arătai plin de luare-aminte față de fiul Hedjazului; și, după o tăifăsuială prietenească despre felurite lucruri, îi spusei:

— O, prea-înalte șeicule, poți tu, mă rog ție, să-mi aduci aminte câte cântece a ticluit bunicul tău, vestitul Maabad, cununa Hedjazului?

Și el îmi răspunse:

— Șaizeci, niciunul mai mult, niciunul mai puțin!

Iar eu îl întrebai:

— Ar însemna oare că apăs prea greu pe răbdarea ta dacă te-aș ruga să-mi spui care dintre acele șaizeci de cântece este cântecul pe care îl ai cel mai drag, fie pentru măsura lui, fie din alte pricini?

Iar el îmi răspunse:

— Fără de cârtire, și din toate privințele, este cântecul al patruzeci și treilea, care începe cu stihurile acestea:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah!
Molaiikah a mea cu sânii
Cum alții nu-s pe lume, ah!

Și, cum numai citania acestui stih avu darul de a-i stârni dorința de a cânta, îmi luă deodată lăuta din mână și, după ce îi încercă strunele ușurel, cântă maneaua despre care era vorba, cu un glas minunat, și zugrăvi simțământul din muzica aceea nouă și atâta de veche cu o măestrie, cu un farmec, cu o gingășie și o duioșie de nespus. Și, ascultându-l, mă cutremuram de plăcere, eram năucit, ieșit din minți, până peste fire de împătimit. Și, cum nu aveam nicio îndoială asupra ușurinței mele de a ține minte orice cântec pe care îl auzeam, oricât de întortochiat să fi fost el. Nu mă ostenii să încerc și eu, numaidecât, dinaintea șeicului din Hedjaz,

maneaua cea duioasă și atâta de nouă pentru mine, pe care o ascultasem. Și mă mărginii să-i mulțumesc numai. Iar el se întoarse la Medina, în țara sa, pe când eu plecam de la palat, beat de maneaua lui.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și șaptea noapte

Urmă:

Și, ajungând acasă, îmi luai lăuta, care sta agățată pe perete, o ștersei, îi potrivii strunele și le meșteșugii până în cele mai mici amănunte. Ci, pe Allah! când vrusei să încep cântecul din Hedjaz care mă tulburase atâta, nu izbutii să ajung a-mi aminti nici măcar o zgherbă, nici a-mi aduce aminte măcar glasna pe care fusese cântat, eu, care de obicei țineam minte până și manele de câte o sută de strofe, pe care le ascultasem cu o jumătate de ureche. Ci, de data aceasta, un dop de bumbac gros se pusese între ținerea mea de minte și dotarea aceea și, în ciuda tuturor strădaniilor mele de-a mi-o aminti, nu izbutii să dibuiesc ceea ce îmi sta atâta la inimă.

Și de-atunci, zi și noapte, mă căzneam să-mi trezesc în gânduri stihurile lui Maabad, ci fără de nicio izbândă.

Și, de ciudă, mă lepădai de lăuta și de ceasurile mele de muzichie, și începui să străbat Bagdadul, apoi Mossulul și Bassra, pe urmă tot Irakul, întrebând de muzica și de cântecul acela pe la toți cântăreții bătrâni și pe la toate cântărețele bătrâne; ci nu izbutii să dau de nimeni care să știe maneaua, ori care să mă îndrepte pe calea pe care s-o pot găsi. Atunci, văzând că toate căutările mele erau zadarnice, mă hotărâi, spre a mă ușura de povara gândurilor, să străbat, prin pustie, drumul Hedjazului, ca să mă duc la Medina să-l caut pe șeicul de la Hedjaz și să-l rog să-mi mai cânte o dată maneaua bunicului său.

Iar când luai hotărârea aceasta, mă aflam la Bassra, preumblându-mă pe țărmul apei. Și iacătă că îmi ieșiră în drum două femei tinerele, îmbrăcate bine, și părând a fi femei de neam mare. Și apucară de frâul măgarului meu, și-l opriră, dându-mi binețe. Iar eu, tare sastisit și negândindu-mă decât la maneaua mea de la Hedjaz, le spusei cu un glas acrit:

— Dați-mi drumul! Dați-mi drumul!

Și vrusei să trag de hățul măgarului. Și iacătă că una dintre ele, fără a-și ridica iașmacul de pe față, îmi zâmbi de după el și îmi spuse:

— Hei, o, Isac, unde îți este acuma patima pentru maneaua cea frumoasă a lui Maabad de la Hedjaz:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah!

Și adăugă, până a avea eu păs să mă desmeticesc din uimirea mea:

— O, Isac, te-am văzut, de după cafasul haremului, atunci când, de față cu califul și cu El-Fadl, șeicul de la Hedjaz cânta și când vraja cântecului

de demult te făcea să țopăi, cum făcea să dănțuiască până și lucrurile cele neînsuflețite dimprejurul tău. Tare mai erai vrăjit, o, Isac! Băteai măsura cu mâinile, clătinând din cap și legănându-te încetișor. Parcă erai beat. Parcă erai zmintit.

Iar eu, auzind vorbele lor, oftai:

— Of, pe pomenirea părintelui meu Ibrahim, acuma sunt mai zmintit ca oricând de cântecul acela bogat și frumos. Ya Allah! ce n-aș da să-l aud, fie și greșit, fie și trunchiat! O zghierbă din cântecul acela, pe zece ani din viața mea! Iacătă că, numai pomenindu-mi de el, o, dulceața mea, îmi și aprinzi iarăși vipiile cumplite ale căințelor, și sufli în jăraticul deznădejdii mele!

Și adăugai:

— Fie-ți milă, dă-mi drumul, dă-mi drumul să mă duc. Zoresc să-mi gătesc și să-mi orânduiesc plecarea grabnică la Hedjaz!

Iar fetișcana, la vorbele mele, fără a lăsa frâul măgarului, începu să râdă cu un râs hohotit și îmi spuse:

— Da ai mai stărui să pleci dacă ți-aș cânta chiar eu maneaua de la Hedjaz:

O, gât frumos al dragei mele,
Al gingașei Molaiikah!

Eu răspunsei:

— Pe tatăl și pe mama ta, o, fiică de oameni de treabă, nu-l mai chinui pe unul pe care îl paște nebunia!

Și-atunci, ținând mai departe de frâul măgarului meu, copilandra îngână deodată maneaua nebuniei mele, cu un glas și într-un chip de o mie de ori mai frumoase decât ce auzisem mai înainte din gura șeicului. Și totuși nu cântase decât cu jumătate de glas! Iar eu, până peste marginile bucuriei și ale fericirii, simții o durere mare cum mi se potolea în sufletul chinuit. Și sării jos de pe măgar, și mă aruncai la picioarele copilei, și îi sărutai mâinile și poala hainei. Și îi zisei:

— O, stăpână a mea, sunt robul tău, cumpărat pe mărinimia ta. Vrei să primești a-mi fi oaspete? Și să-mi cânți maneaua lui Molaiikah, și să ți-o cânt și eu toată ziua și toată noaptea? Of, toată ziua și toată noaptea!

Ci ea îmi răspunse:

— O, Isac, îți știu firea nu prea binevoitoare, precum și zgârcenia în ceea ce privește cântecele tale. Da, cunoaștem că niciuna dintre ucenicele tale n-a căpătat și n-a învățat de la tine și prin tine niciun cântec. Cele pe câte le știu, le-ai lăsat să ajungă la ele și să le învețe prin mijlocirea unor străini ca Alawiah, Wahdj El-Karah și Mukharik. Da de la tine de-a dreptul, o, prea zgârcitule Isac, nimeni n-a învățat niciodată nimic.

Pe urmă adăugă:

— Așa că, întrucât știu că nu ești îndeajuns de binevoitor cât să ne cinstești după cuviință, degeaba am merge la tine. Și, dacă e numai să înveți cântecul preaiubitei Molaiikah, pentru ce să ne ducem atâta de departe? Am să ți-l cânt cu drag aici, până ce ai să-l înveți.

Iar eu strigai:

— În schimb, o, fiică a cerului, am să-mi vărs și sângele pentru tine! Da cine ești?

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasa, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și opta noapte

Urmă:

Și ea îmi răspunse:

— O, biată cântăreață dintre cântărețele care înțeleg ce-i spune pasărei frunzișul, și frunzișului adierea vântului.

Și-atâta mă rugai de ea încât, până la urmă, primi să vină la mine, cu soră-sa. Și ne petrecurăm toată ziua și toată noaptea în vraja cântecului și a muzicii. Și găsii în ea, fără de tăgadă, cântăreața cea mai minunată pe care am ascultat-o vreodată. Și dragostea îmi pătrunse în inimă. Și, până la urmă, fata mi se dărui întru totul. Și îmi împodobi viața de-a lungul anilor pe care mi i-a hărăzit Atoatedătătorul!

Pe urmă tânărul cel bogat spuse:

— Iacătă acum o snoavă despre dănțuitoarele califilor.

Și spuse:

Cele două dănțuitoare

Trăia la Damasc, sub domnia califului Abd El-Malek ben Merwan, un poet și muzician, pe nume Ibn Abu-Atik, care își risipea în cheltuieli nebunești tot ce îi agonisea harul său și dărnicia emirilor și a oamenilor bogați de la Damasc. Încât, în ciuda banilor destui pe care îi câștiga, se afla necurmat la ananghie, și de-abia izbutea să facă față cheltuielilor casei sale grele. Întrucât aurul în mâinile unui poet și răbdarea în sufletul unui îndrăgostit sunt ca apa într-un ciur.

Or, poetul avea ca prieten pe unul dintre oamenii califului, anume Abdallah, cămărașul. Și Abdallah, care, de nenumărate ori, îi înduioșase în folosul poetului pe mari-marii orașului, se hotărî să tragă asupra lui chiar hatârurile califului. Așa că, într-o zi, când emirul drep-credincioșilor era în toane prielnice, Abdallah aduse vorba despre el și îi zugrăvi sărăcia și lipsurile celui pe care Damascul și toată țara Șamului îl socotea poetul-muzician cel mai lăudat de pe vremurile sale. Iar Abd El-Malek răspunse:

— Poți să-l aduci la mine.

Și Abdallah dete fuga să-i ducă vestea cea bună prietenului său, povestindu-i ce vorbise cu emirul drept-credincioșilor. Iar poetul îi mulțumi prietenului său și se duse să se înfățișeze la sarai.

Și, după ce fu poftit să intre, îl găsi pe calif stând jos între două dănțuitoare vrăjite, ce ședeau în picioare, legănându-se încetișor pe mijlocelul lor mlădiu, ca două ramuri de ban, vânturând fiecare, cu o gingășie răpitoare, un vânturar din frunze de palmier, cu care îl reveneau pe stăpânul lor. Iar pe vânturarul uneia dintre dănțuitoare erau zugrăvite în slove de aur și de azur stihurile următoare:

Mi-e adierea dulce și ușoară,
Precum o boare proaspătă de seară;
Mă joc cu sfiiciunea-mbujorată
A fetelor pe care le alint;
Sunt vălul care-ascunde-n scumpă taină
Sărutu-n care buzele se prind.
Îi sunt de-un ajutor fără de preț
Și cântăreței când deschide gura,
Și blândului poet când spune versuri
Urmând cu grijă rima și măsura.

Iar pe vânturarul celei de a doua dănțuitoare erau zugrăvite, tot așa în slove de aur și de azur, stihurile acestea:

Sunt cu adevărat ispititor
În mâna de sultană preafrumoasă —
Poate că de aceea mai adesea
Saraiu-mpărătesc îmi este casă.

Nevolnicii care nu au habar

Nici de alinturi, nici de gingășie,
Să nu mă mai frământe în zadar:
Nu pot să leg cu ei prietenie.

Ci îl slujesc cu dragoste, oricând,
Și-i stau nepregetat la îndemână
Flăcăului zarif și mlădios,
Și galeș la dezmierd ca o cadână.

Iar când poetul se uită la cele două fete minunate, fu cuprins de o amețeală și de o înfiorare adâncă. Și, dintr-odată, își uită și sărăcia, și necazurile, și lipsurile casei sale grele, și viața lui cea crudă. Și i se păru că a fost dus în mijlocul desfăturilor raiului, între două hurii de seamă. Iar frumusețea lor îl făcu să le vadă pe toate femeile de până atunci, câte le mai ținea minte, ca pe niște urâte și toante.

Iar califul, după urări și salamalecuri, îi spuse poetului:

— O, Ibh Abu-Alik, am fost înduioșat de zugrăvirea pe care mi-a făcut-o Abdallah despre starea ta șubredă și despre sărăcia în care se află cufundați ai tăi. Așa că cere-mi ce vrei; și ți se va da pe clipă pe dată.

Iar poetul, în tulburarea în care se afla la vederea celor două dănțuitoare, nu înțelese nici baremi rostul vorbelor califului; iar de le-ar fi priceput, prea puțin s-ar fi îngrijat să-i ceară bani ori bogății. Întrucât, în clipita aceea, numai un gând îi stăpânea mințile: frumusețea celor două dănțuitoare, și dorul de a le avea numai pentru el, și de a se îmbăta de ochii lor și de răsuflarea lor.

Încât, la îmbierea mărinimoasă a califului, răspunse:

— Allah să-i sporească zilele califului! Robul tău e coperit de binefacerile Atoatedătătorului. E bogat, nu duce lipsă de nimic, este ca un emir! Ochii-i sunt mulțumiți, cugetul îi e mulțumit, inima îi e mulțumită. Și-apoi, în împrejurarea în care mă aflu acum, aici, de fața cu soarele și între aceste două lune, de-aș fi chiar și în cea mai neagră sărăcie și la nevoia cea mai deplină, tot m-aș socoti drept omul cel mai bogat din împărăție.

Iar califul Abd El-Malek fu până peste poate de mulțumit de răspuns și, văzând că ochii poetului mărturiseau în gura mare ceea ce limba lui nu rostea, se ridică și îi spuse:

— O, Ibn Abu-Atik, aceste două fete pe care le vezi, și care abia azi le-am primit peșcheș de la regele rumilor, sunt bunurile tale drepte și ogorul tău. Și poți să intri în ogorul tău cum ți-o fi pe plac.

Și ieși. Iar poetul le luă pe cele două dănțuitoare și le duse la el acasă.

Dar, când Abdallah se întoarse la sarai, califul îi spuse:

— O, Abdallah, zugrăvirea pe care te-ai îndemnat să mi-o faci în privința nevoilor și a sărăciei acelui poet-muzician, prietenul tău, chiar că e pătată cu înflorituri multe. Căci mi-a mărturisit că este pe deplin fericit și că nu duce lipsă chiar de nimic.

Iar Abdailah își simți obrazul cum i se acopere de roșeață și nu știu ce să creadă despre aceste vorbe. Ci califul urmă:

— Ei da, pe viața mea, o, Abdallah, de altminteri omul acela era într-o stare de fericire cum n-am mai văzut ceva asemănător la nicio făptură.

Și îi spuse toate lăudăroșiile pe care i le înșiruise poetul-muzician. Iar Abdallah, pe jumătate stânjenit, pe jumătate râzând, răspunse:

— Pe viața capului tău, o, emire al drept-credincioșilor, a mințit! A mințit cu nerușinare! El, îndestulat? El, mulțumit? Păi el e omul cel mai

prăpădit, cel mai amărât de pe lume! Când i-ai vedea nevasta și copiii ți s-ar scutura lacrimile pe marginea pleoapelor. Crede-mă, o, emire al dreptcredincioșilor, nimeni, în toată împărăția, nu are mai multă nevoie ca el de o binefacere cât de cât din partea ta.

Și califul, la vorbele acestea, nu știu ce să mai creadă despre poetul-muzician. Iar Abdallah, de cum ieși de la calif, zori să se ducă acasă la Ibn Abu-Atik.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute optzeci și noua noapte

Urmă:

Și îl găsi în mare desfătare cu cele două preafrumoase dănțuitoare, una pe genunchiul lui drept și una pe genunchiul stâng, dinaintea unei tablale pline cu băuturi. Și îl luă la refec cu un glas oțărât, spunându-i:

— Unde îți erau gândurile, o, zmintitule, când mi-ai tăgăduit vorbele în privința ta dinaintea califului? Mi-ai întunecat obrazul de mi l-ai făcut păcură.

Și poetul, cu o voioșie până peste margini, răspunse:

— Ah, prietene, cine-ar fi putut să-și țipe sărăcia ori să-și arate nevoile în împrejurarea în care m-am pomenit dintr-o dată? Aș fi făcut-o, de n-ar fi fost o necuviință până peste fire, măcar pentru aceste două hurii, dacă nu pentru foloasele mele.

Și, rostind acestea, îi întinse prietenului său un pocal uriaș în care zâmbea o licoare înmiresmată cu mosc și cu camfor, și îi spuse:

— Bea, o, prietene, sub ochii cei negri! Ochii negri sunt nebunia mea.

Și adăugă, arătându-le pe cele două dănțuitoare vrăjite:

— Aceste două blagoslovite sunt bunurile mele și averea mea. Ce să-mi doresc mai mult, fără a mă primejdui să supăr dărnicia Atoatedătătorului?

Și, ca și în trecut, poetul-muzician rămase să trăiască mai departe în nepăsare fată de ziua de mâine, încrezându-se soartei și Stăpânului tuturor fápturilor. Iar cele două dănțuitoare rămaseră mângâierea lui în zilele rele grele, și bucuria lui de-a lungul întregii sale vieți.

Pe urmă tânărul spuse:

— În seara aceasta, am să vă mai spun și povestea Cataifului cu fistic.

Și spuse:

— Pe vremea domniei califului Harun Al-Rașid, mare cadiu al Bagdadului era Yacub Abu-Yussef, omul cel mai învățat și legiuitorul cel mai pătrunzător și cel mai iscusit de pe vremurile sale. Fusese ucenicul și ciracul cel mai îndrăgit al imamului Abu-Hanifah. Și el a fost cel dintâi care, dăruit cu priceperea cea mai luminată, a scris, a adunat și a orânduit într-un tot bine și înțelept statornicit toate minunatele adevăruri de temelie lămurite de către imam, dascălul său. Și codicele acela, așa cum a fost întocmit de Yacub, slujește de-atunci și până astăzi drept călăuză și drept temelie tipicului pravilniciesc hanifan. Și ne istorisește Yacub însuși

povestea tinereții sale și începuturile lui sărace, precum și ceea ce i s-a tras dintr-un cataif cu fistic și de pe urma unei grele încurcături pravilnicești pe care a trebuit s-o lămurească. Ne istorisește așa:

Cataiful cu fistic și dezlegarea buclucului pravilnicesc

Când părintele meu a murit – aibă-l Allah întru mila sa și păstreze-l la loc de cinste! – eu nu eram decât un pruncuț la sânul mamei mele. Și, cum eram oameni săraci, iar eu eram singurul sprijin al casei, maică-mea, de cum mă făcui mai măricel, nu pregetă să mă dea, ca ucenic, la un boiangiu din mahala. Și putui astfel, de cu vreme, să câștig hrana mea și a mamei mele. Ci, întrucât Allah Preaînaltul nu scrisese la triște a mea meseria de boiangiu, nu mă puteam hotărî să-mi petrec toate zilele mele lângă hârdaiele cu boieli. Și adeseori fugeam de la prăvălie spre a mă duce să mă amestec printre cei ce se strângeau să asculte cu luare-aminte învățătura sfintei credințe a imamului Abu-Hanifah – coperească-l Allah cu darurile sale cele mai alese! Ci maică-mea, care veghea la purtările mele și se ținea de multe ori după mine, mă certa amarnic pentru acele chiuleli, și venea adesea să mă scoată din mijlocul adunării care îl asculta pe preacinstitul dascăl. Și mă târa de mână, bruftuluindu-mă, și înghioldindu-mă, și întorcându-mă cu sila la prăvălia boiangiului.

Iar eu, în ciuda acelei vegheri amarnice și a acelor dodeleli din partea măică-mii, găseam mereu mijlocul de a mă duce neabătut la lecțiile dascălului îndrăgit, care mă și băgase de seamă și mă dăduse pildă pentru sârguința, pentru luarea-aminte și pentru patima mea de a sorbi învățătura. Până acolo că, într-o zi, maică-mea, mâniată de fugile mele de la prăvălia boiangiului, veni țipând în mijlocul ascultătorilor, care se supărară foc, și, luându-se amarnic de Abu-Hanifah, îl ocărî, spunându-i:

— Tu, o, șeicule, ești pricina pierderii acestui copil și a alunecării neîndoielnice în haimanalâc a acestui orfan fără de niciun sprijin pe lume. Că eu nu am decât agoniselile cele neîndestulătoare ale fusului meu; și, dacă orfanul acesta nu are să câștige și el câte ceva, avem să murim de foame în curând. Și vina pentru moartea noastră are să cadă asupra ta la ziua Judecății.

Iar preacinstitul meu dascăl, dinaintea acelei ieșiri aprige, nu își pierdu nimic din liniștea lui, și îi răspunse maică-mii cu un glas împăciuitor:

— O, sărmano, coperească-l Allah cu milele sale! Ci lasă, nu-ți fie teamă de nimic. Orfanul acesta învață aici cum să mănânce, într-o zi, baclavaua făcută cu floarea tainei și cu ulei de fistic și cu frișcă.

Iar maică-mea, auzind răspunsul, rămase încredințată că preacinstitul imam era cu mintea clătinată, și plecă aruncându-i ocara de la urmă:

— Scurta-ți-ar Allah zilele! ești o farfara matufită și ți-au zburat mințile!

Ci mie îmi rămaseră în minte vorbele acelea ale imamului. Și-așadar, întrucât Allah îmi sădise în inimă dorul de învățătură, patima aceasta înfruntă totul și sfârși prin a birui toate piedicile. Și mă legai cu credință de Abu-Hanifah. Iar Atoateîmpărțitorul îmi dărui știința și foloasele pe care le aduce ea, în așa fel că urcai treaptă cu treaptă în cinuri, și ajunsei într-un sfârșit la slujba de mare cadiu al Bagdadului. Și eram primit în preajma emirului drept-credincioșilor Harun Al-Rașid, care mă poftea adesea să mă ospătez la masa lui.

Or, într-o zi, pe când mâncam cu califul, iacătă că la sfârșitul mesei robii aduseră o tabla mare de farfuriu pe care tremura un cataif minunat, cu niște frișcă albă, presărat cu praf de fistic, și-a cărui mireasmă era o desfătare. Iar califul se întoarse înspre mine și îmi zise:

— O, Yacub, gustă de-aici. Nu în fiecare zi se izbutește o bunătate ca aceasta. Astăzi e minunată.

Iar eu întrebai:

— Cum se numește bunătatea aceasta, o, emire al drept-credincioșilor? Și din ce e făcută de este atâta de frumoasă la înfățișare și atâta de plăcută la mireasmă?

Și el îmi răspunse:

— Este cataif făcut cu frișcă și cu miere, și cu făină aleasă, și cu ulei de fistic.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzecea noapte

Urmă:

Iar eu, auzind acestea, îmi adusei aminte de vorbele prea-măritului meu dascăl, care prorocise odinioară ceea ce avea să mi se întâmple. Și nu putui, la această amintire, să mă opresc de-a zâmbi. Iar califul îmi zise:

— Ce te face să zâmbești, o, Yacub?

Și răspunsei:

— Nimica rău, o, emire al drept-credincioșilor. Mi-a trecut prin minte o biată amintire din copilăria mea, și i-am zâmbit în trecere.

Iar el îmi spuse:

— Atunci, îndeamnă-te și mi-o istorisește. Sunt încredințat că va fi de folos a o asculta.

Iar eu, spre a împlini dorința califului, îi istorisii începuturile mele în învățarea pravilelor, sârguința mea de-a urma învățătura lui Abu-Hanifah, supărările bietei mele mame când mă vedea dând dosul boiangeriei, și prorocirea imamului în privința cataifului cu frișcă și cu ulei de fistic.

Iar Harun rămase încântat de istorisirea mea, și trase pilda:

— Da, hotărât! învățătura și știința dau totdeauna roadă, și multe, sunt foloasele lor pe tărâmul lumesc și pe tărâmul dreptei credințe. Într-adevăr, preacinstitul Abu-Hanifah a prorocit drept, și a văzut cu ochii minții sale ceea ce alți oameni nu știu să vadă cu ochii din capul lor. Potopească-l Allah cu milele și cu harurile sale cele mai înmiresmate!

Și iacă-așa cu cataiful cu frișcă și cu ulei de fistic.

Iar în ceea ce privește dezlegarea belelei pravilnicești, iacătă. Într-o seară, fiind ostenit, mă suisem în pat mai de cu vreme. Și adormisem adânc, când cineva începu să bată tare în poarta mea. Și, în grabă, mă sculai la zarva aceea, mă înfășurai peste mijloc cu izarul meu de lână și mă dusei să deschid chiar eu. Și îl cunoscui pe Harthamah, hadâmbul de credință al emirului drept-credincioșilor. Și îi dedei binețe. Da el, fără a-și lua răgazul de a-mi răspunde la salamalec, fapt ce mă aruncă într-o mare

tulburare și mă făcu să presimt niște întâmplări negre în privința mea, îmi spuse cu un glas hotărât:

— Hai repede la stăpânul nostru califul. Vrea să-ți vorbească.

Iar eu, străduindu-mă să-mi stăpânesc tulburarea și încercând să dibăcesc câte ceva din starea lucrurilor, răspunsei:

— O, dragul meu Harthamah, tare aș vrea să te văd arătând oleacă de bunăvoință față de bătrânul bolnav care sunt. Noaptea-i târzie, și nu cred să fie vorba chiar de vreo belea atâta de amarnică încât să ceară a mă duce numaidecât la ceasul acesta la saraiul califului. Mă rog ție, așadar, să aștepți până mâine dimineață. Iar până atunci emirul drept-credincioșilor are să uite necazul ori are să-și schimbe gândul.

Ci el îmi răspunse:

— Nu, pe Allah! nu pot să amân până mâine îndeplinirea poruncii ce mi s-a dat.

Și întrebai:

— Da poți măcar să-mi spui, o, Harthamah, pentru ce mă cheamă?

El îmi răspunse:

— Slujitorul său Massrur a venit la mine, în fugă și gâfâind, și mi-a poruncit, fără a-mi da vreo lămurire, să te aduc, într-o clipită, dinaintea califului.

Eu atunci, până peste poate de buimăcit, îi spusei hadâmbului:

— O, Harthamah, îmi îngăduiești măcar să mă spăl la iuțeală și să mă înmiresmez oleacă? Întrucât astfel, dacă o fi vorba de vreo treabă amară, voi fi și eu orânduit cuviincios; iar dacă Allah Mult-bunul și-o face milă cu mine, precum nădăjduiesc, și-oi găsi acolo vreo treabă fără de necazuri pentru mine, ostenelile acestea de-a fi curat n-ar avea ce să-mi dăuneze, ba chiar dimpotrivă.

Iar hadâmbul învoindu-se cu dorința mea, urcai să mă spăl și să-mi pun niște haine potrivite și să mă înmiresmez cât putui mai bine. Pe urmă coborâi la hadâmb și pornirăm cu pași mari. Și, când ajunserăm la sarai, îl văzui pe Massrur care ne aștepta la poartă. Și Harthamah îi spuse, arătându-mă:

— Iacătă-l pe cadiu.

Și Massrur îmi zise:

— Hai!

Și pornii după el. Și, mergând așa, în urma lui, îi spusei:

— O, Massrur, tu, care știi cum îl slujesc pe stăpânul nostru califul, și știi ce se cuvine față de un om de vârsta mea și cu slujba mea, și cunoști prietenia pe care am avut-o totdeauna pentru tine, vei binevoi să-mi spui pentru ce a poruncit califul să vin aici la ceasul acesta târziu de noapte?

Și Massrur îmi răspunse:

— Nu știu nici eu.

Iar eu, mai tulburat ca oricând, îl întrebai:

— Da măcar ai putea să-mi spui cine se află la el?

Massrur îmi răspunse:

— Nu se află acolo decât Issa, cămărașul, iar în odaia de-alături cadâna cămărașului.

Eu atunci, nemaiîncercând să pricep nimic, spusei:

— Mă încredințez lui Allah! Nu este izbăvire și tărie decât întru Allah cel atotputernic și cel atoateștiutor!

Și, ajungând în odaia ce ducea la iatacul în care califul sta de obicei, făcui să mi se audă mișcarea umbletului și zgomotul pașilor. Iar califul întrebă din lăuntru:

— Cine e la ușă?
Și răspunsei numaidecât:
— Sluga ta Yacub, o, emire al drept-credincioșilor.
Iar glasul califului spuse:
— Intră!
Și intrai. Și îl găsii pe Harun stând jos, având-l pe cămărașul Issa de-a dreapta sa. Și înaintai temenindu-mă; și îmi rostii salamalecul. Și, spre marea mea ușurare, califul îmi răspunse la salamalec. Pe urmă îmi spuse, zâmbind:
— Te-am tulburat, te-am necăjit, și poate că te-am și speriat!
Iar eu răspunsei:
— Speriat numai, o, emire al drept-credincioșilor, pe mine și pe cei pe care i-am lăsat acasă. Pe viața capului tău, ne-am tulburat toți.
Iar califul îmi spuse cu blândețe:
— Șezi, o, taică al pravilei.
Iar eu șezui, ușurat, scăpat de poverile și de spaimele mele.
Și, după puține clipe, califul îmi spuse:
— O, Yacub, știi pentru ce te-am adus aici la ceasul acesta de noapte?
Și răspunsei:
— Nu știu, o, emire al drept-credincioșilor.
El îmi spuse:
— Ascultă atunci.
Și, arătându-mi-l pe cămărașul Issa, îmi spuse:
— Te-am chemat, o, Abu-Yussef, ca să te iau de martor la jurământul pe care am să-l fac. Află, dar, că Issa acesta are o roabă. Or, eu i-am cerut lui Issa să mi-o lase mie; ci el și-a cerut iertăciune. I-am cerut atunci să mi-o vândă; ci el n-a vroit. Ei, și-atunci, dinaintea ta, o, Yacub, care ești cadiul cel mare, mă jur pe numele lui Allah Preaînaltul și Preamăritul că, dacă Issa stăruie a nu vroi să mi-o dea într-un fel ori într-altul, voi porunci să fie ucis, fără de izbăvire.
Eu atunci, liniștit de-a binelea în ce mă privea, mă întorsei cu un chip aspru înspre Issa și îi spusei:
— Ce haruri sau ce virtuți nemaipomenite i-o fi hărăzit Allah acelei fete, de nu vrei să i-o lași emirului drept-credincioșilor? Au tu nu vezi că te pui, cu îndărătnicia ta, în starea cea mai urâtă, și că te prăbușești și te cureți?
Iar Issa, fără a se lăsa tulburat de mustrările mele, îmi spuse:
— O, doamne cadiule al nostru, pripeala la județe este păguboasă. Înainte de a mă certa, s-ar fi căzut să iscodești pricina ce mă silește să mă port așa.
Și-i zisei:
— Fie! Da poate să se afle pe lume vreo pricină temeinică pentru o atare îndărătnicie?
El îmi răspunse:
— Da, de bună seamă! Un jurământ, ori ce-ar fi să fie, nu se poate încălca, dacă a fost făcut de bună voie și în deplină judecată a minților. Or, pricina care mă oprește este tăria unui jurământ greu. Întrucât am jurat, pe cele trei despărțenii, și cu făgăduiala de a-i slobozi pe toți robii bărbați și femei pe care îi stăpânesc, și cu legământul de a-mi împărți la săraci și la geamii toate bunurile și toate averile, m-am jurat, zic, fetei de care este vorba, că niciodată n-am s-o vând și n-am s-o dăruiesc nimănuia.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și una noapte

Urmă:

Iar califul, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine și îmi spuse:
— O, Yacub, este vreo cale de-a dezlega buclul acesta?
Iar eu, fără a șovăi, răspunsei:
— De bună seamă, o, emire al drept-credincioșilor!
El mă întrebă:
— Și cum?
Eu spusei:
— Lucrul este ușor. Ca să nu-și calce jurământul, Issa are să-ți dea drept peșcheș jumătate din fată, roaba aceea pe care o râvnești; iar cealaltă jumătate are să ți-o vândă. Și, în acest chip, el are să fie în pace cu cugetul său. Întrucât în fapt nu are nici să ți-o dăruiască și nici să ți-o vândă pe fată.
Iar Issa, la vorbele acestea, se întoarse înspre mine și îmi zise:
— Da asemenea dezlegare, o, taică al pravilei, este legiuită? Este îngăduită de către pravilă?
Și răspunsei:
— Fără de nicio îndoială!
Atunci el își ridică mâna nezăbavnic și îmi spuse:
— Păi, te iau de martor, o, cadiule Yacub, că, putând astfel să-mi ușurez cugetul, îi dau peșcheș emirului drept-credincioșilor jumătate din roaba mea, și îi vând cealaltă jumătate la prețul de o sută de mii de drahme de argint; cât m-a costat ea în naht.
Iar Harun strigă numaidecât:
— Primesc peșcheșul, da cumpăr cea de a doua jumătate pe o sută de mii de dinari de aur.
Și adăugă:
— Să-mi fie adusă chiar acum fata.
Și Issa se duse numaidecât după roaba lui, în sala de la intrare, pe când totodată se aduceau și sacii cu cei o sută de mii de dinari de aur. Și numaidecât copilandra fu adusă de către stăpânul ei, care spuse:
— Ia-o, stăpâne al drept-credincioșilor, și Allah coperească-te alături de ea cu binefacerile sale. Fata este bunul și avutul tău.
Și, primindu-și cei o sută de mii de dinari de aur, plecă.
Atunci califul se întoarse înspre mine și îmi spuse cu un chip îngrijorat:
— O, Yacub, mai rămâne de dezlegat o pricină. Și lucrul mi se pare anevoios.
Eu întrebai:
— Care este pricina, o, emire al drept-credincioșilor?
El spuse:
— Fata aceasta, fiind roaba altuia, ar trebui, înainte de-a o avea eu, să stea un anumit număr de zile, spre a fi încredințați că nu a rămas cumva mamă de la cel dintâi stăpân al ei. Or, dacă chiar în această noapte n-am să fiu cu ea, mie are să-mi plesnească fierea de nerăbdare, sunt încredințat,

și am să mor, fără de nicio îndoială.

Eu atunci, după ce cugetai o clipită, răspunsei:

— Dezlegarea pricinei este tare lesnicioasă, o, emire al drept-credincioșilor! Pravila de care pomenești nu a fost făcută decât pentru femeile roabe, da nu hotărăște vreo zi de așteptare pentru o femeie slobodă. Slobozește-o, așadar, numaidecât pe roaba aceasta, și însoară-te cu ea ca femeie slobodă.

Și Al-Rașid, cu fața luminată de bucurie, strigă:

— O slobozesc pe roaba mea!

Pe urmă mă întrebă, îngrijorat iar dintr-odată:

— Da cine are să ne căsătorească legiuit, la ceasul acesta târziu? Căci chiar acum, numaidecât, vreau să fiu cu ea.

Și răspunsei:

— Chiar eu, o, emire al drept-credincioșilor, la ceasul acesta am să te căsătoresc legiuit.

Și trimisei să fie aduși ca martori cei doi slujitori ai califului, Massrur și Hossein. Și, după ce aceștia se înfățișară, citii rugăciunile și surele cuvenite, slujii sfintele legăminte și, după ce detei mulțumire celui Preaînalt, rostii vorbele obișnuite. Și statornicii că emirul drept-credincioșilor, după datină, urma să-i plătească miresei sale, ca meher de nuntă, o zestre pe care o hotărâi la douăzeci de mii de dinari. Pe urmă, când cei douăzeci de mii de dinari fură aduși și dați soției, mă pregătii să plec. Ci califul ridică fruntea înspre slujitorul său Massrur, care grăi numaidecât:

— La poruncile tale, o, emire al drept-credincioșilor.

Iar Harun spuse:

— Du pe dată acasă la cadiul Yacub, pentru osteneala pe care i-am pricinuit-o, două sute de mii de drahme și douăzeci de caftane de fală.

Iar eu plecai, după multe mulțumiri, lăsându-l pe Harun până peste poate de mulțumit. Și fusei însoțit până acasă cu banii și cu hainele.

Or, cum ajunsei acasă, văzui venind o bătrână care îmi spuse:

— O, Abu-Yussef, norocita pe care ai ajutat-o să fie slobozită și pe care ai împerechiat-o cu califul, dându-i astfel numele și cinul de soție a emirului drept-credincioșilor, se socoate acuma ca o fiică a ta, și m-a trimis să-ți aduc salamalecurile ei și urările ei de fericire. Și te roagă să primești jumătate din zestrea de nuntă pe care i-a numărat-o califul. Și se roagă de iertare că nu poate să răsplătească mai bine, deocamdată, ceea ce ai făcut tu pentru ea. Ci, inșallah! are să știe într-o zi să-ți dovedească și mai bine datorința ei.

Și, spunând acestea, puse dinainte-mi cei zece mii de dinari de aur, care erau jumătate din zestrea plătită copilandrei, îmi sărută mâna și plecă în calea ei.

Iar eu mulțumii Atoatedătătorului pentru binefacerile sale, și pentru că, în noaptea aceea, a preschimbat spaima cugetului meu în bucurie și în mulțumire. Și binecuvântai în inima mea amintirea preacinstită a dascălului meu Abu-Hanifah, a cărui învățătură mi-a dezvăluit toate dedesubturile tipicului sfintelor pravili și ale pravilelor lumești. Potopească-l Allah cu toate darurile și cu toate milele sale!

Apoi tânărul cel bogat spuse:

— Ascultați acum, o, prietenii mei, povestea copilei arabe de la fântână.

Și spuse:

Copila arabă de la fântână

Când puterea califală ajunse în seama lui Al-Mamun, fiul lui Harun Al-Rașid, faptul acesta fu o binecuvântare pentru împărăție. Pentru că Al-Mamun, care fără de tăgadă a fost califul cel mai strălucit și cel mai luminat dintre toți abassizii, a rodnicit olaturile musulmane prin pace și dreptate, i-a ocrotit cu folos și i-a cinstit pe învățați și pe poeți, și i-a avântat pe străbunii noștri arabi în meidanul științelor. Și, în ciuda multelor sale treburi și a zilelor lui pline de muncă și de cercetare, știa să găsească și ceasuri pentru veselie, pentru petreceri și ospețe. Iar muzicienii și cântăreții avură parte bună din zâmbetele și din binefacerile lui. Și se pricepea să le aleagă, spre a și le face soții legiuite și mame ale copiilor săi, pe femeile cele mai deștepte, cele mai luminate și cele mai frumoase de pe vremea lor. Și-apoi iacătă o pildă, dintre multe altele, despre felul cum își punea Al-Mamun ochii pe o femeie și cum și-o alegea de soție.

Într-o zi, așadar, pe când se întorcea de la o vânătoare cu goană, însoțit de un alai de călăreți, ajunse la o fântână. Iar acolo se afla o copilandră arabă ce se pregătea să-și încarce pe umeri un burduf pe care tocmai îl umpluse cu apă de la izvor. Și copila aceea arabă era dăruită de Zămislitorul ei cu un mijlocel vrăjitor, de numai cinci palme, și cu un piept turnat după calupul desăvârșirii; și, în totului tot, era asemenea unei lune pline într-o noapte cu lună plină.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și doua noapte

Urmă:

Or, când fata văzu venind ceata aceea strălucită de călăreți, dete zor să-și încarce burduful pe umeri și să plece. Dar, cum în graba ei nu avusese răgaz să lege bine gura de la gâtul burdufului, legătura se desfăcu, după câțiva pași, și apa începu să curgă din burduf cu gâlgâituri mari. Și copila începu să strige, întorcându-se înspre locul unde se înălța cortul ei

— Tată, tată, vino să dregi gura burdufului! Gura m-a trădat! Nu mai sunt stăpână pe gură!

Iar aceste trei strigăte aruncate către tatăl ei, copila le rosti ca pe un mănunchi de vorbe atâta de cilibii și cu un glas atâta de fermecător încât califul, minunat, se opri scurt. Și, pe când copila, nevăzându-l de nicăieri pe părintele său, ca să nu se ude, dete drumul burdufului, califul veni înspre ea și îi spuse:

— O, copilo, din ce seminție ești?

Iar ea răspunse cu glasul ei desfătător:

— Sunt din seminția lui Bani-Kilab.

Iar Al-Mamun, care știa prea bine că seminția Bani-Kilab era una dintre cele mai strălucite seminții arabe, vroi să facă un joc de vorbe, spre a pune la încercare mintea copilandrei, și îi zise:

— Ce socotință ai mai avut și tu, o, preafrumoasă copilă, să te naști în seminția „fiilor de câini”?

Iar fata se uită la calif cu o privire mândră și răspunse:

— Tu chiar nu cunoști tâlcul adevărat al vorbelor? Află, dar, o, străinule, că seminția Bani-Kilab, a cărei copilă sunt, este seminția celor care știu să fie mărinimoși, și fără de pată, care știu să fie filotimi față de străini, și care știu, la nevoie, să dea lovituri strașnice de sabie!

Pe urmă adăugă:

— Da tu, o, călărețule care nu ești de pe-aici, care ți-e obârșia, spune, și din ce neam te tragi?

Iar califul, tot mai minunat de iscusința limbii copilei arabe, îi spuse, zâmbind:

— Au poate, din întâmplare, pe deasupra farmecelor tale, o, preafrumoasă copilă, te vei fi pricepând și la obârșiile neamurilor?

Și ea răspunse:

— Răspunde-mi la întrebare, și-ai să vezi!

Iar Al-Mamun, stârnit la joacă, își zise: „Ia chiar să văd dacă arăbița asta cunoaște obârșiile noastre!” Și spuse:

— Păi află că sunt din neamul mudharizilor-de-roșu.

Iar copila arabă, care știa prea bine că izvorul acestui nume dat mudharizilor venea de la culoarea roșie a cortului de piele pe care îl avea, pe vremurile de demult, Mudhar, părintele tuturor semințiilor mudharide, nu se arătă câtuși de puțin uimită de vorbele califului, și spuse:

— Bine. Da ia spune-mi, din ce seminție de-a mudharizilor ești?

El răspunse:

— Din aceea care este cea mai strălucită și cea mai de seamă, atât pe spița bărbătească precât și pe cea femeiască, și cea mai mare ca strămoși falnici, și cea mai preamărită dintre mudharizii-de-roșu.

Și ea spuse:

— Atunci ești din seminția kinanizilor!

Iar Al-Mamun, uimit, răspunse:

— Așa este! sunt din seminția cea mai mare a lui Bani-Kinanah!

Iar ea zâmbi și întrebă:

— Da de care ram al kinanizilor ții?

El răspunse:

— De cel ai cărui fii sunt cei mai curați ca sânge, cei mai neprihăniți ca obârșie, stăpânit de pumni darnici, cei mai temuți și mai slăviți dintre frații lor!

Și ea răspunse:

— Îmi pare, după aceste arătări, că ești un koreișid.

Iar AI-Mamun, tot mai uluit, răspunse:

— Tu spui! Sunt dintre Bani-Koreiși.

Și ea urmă:

— Da koreișizii sunt mulți. Din ce ramură ești tu?

El răspunse:

— Din aceea asupra căreia a coborât binecuvântarea!

Iar fata strigă:

— Pe Allah! ești dintre urmașii lui Hașem koreișidul străbunicul Prorocului – asupra-i fie rugăciunea și pacea?

Iar Al-Mamun răspunse:
— Adevărat e, sunt hașemid.
Ea întrebă:
— Da din care spiță de hașemizi?
El răspunse:
— Din cea care este așezată cel mai presus, care este cinstea și fala hașemizilor, care este proslăvită de toți drept-credincioșii de pe pământ!
Iar copila arabă, auzind răspunsul, se temeni deodată și sărută pământul dintre mâinile lui Al-Mamun, strigând:
— Plecăciune și cinstire emirului drept-credincioșilor, chelar al Domnului lumilor, slăvitului Al-Mamun abassidul!
Iar califul rămase înmărmurit, adânc tulburat, și strigă, pătruns de o bucurie de nespus:
— Pe Domnul kaabei și pe volniciile slăviților mei strămoși, cei neprihăniți, mi-o vreau de soție pe copila aceasta minunată! Ea este bunul cel mai de preț care a fost scris la ursita mea.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și treia noapte

Urmă:

Și trimise numaidecât să fie chemat tatăl fetei, care era chiar șeicul tribului. Și i-o ceru de soție pe copila aceea minunată. Și, dobândind încuviințarea lui, îi dărui, ca meher de nuntă pentru fată, o zestre de o sută de mii de dinari de aur, și îi scrise în dar toate birurile din tot Hedjazul pe vreme de cinci ani. Iar nunta lui Al-Mamun cu copila aceea de neam fu sărbătorită cu o vâlvă care nu și-a mai avut seamăn vreodată, nici chiar sub domnia lui Al-Rașid. Și, în noaptea nunții, Al-Mamun o puse pe mama sa să reverse pe capul preafrumoasei copile o mie de mărgăritare aduse într-o tabla de aur. Iar în iatacul de nuntă puse să se aprindă o făclie uriașă de chihlibar suriu, care cântărea patru mii de drahme și care fusese cumpărat cu tot câștiul birurilor de pe un an din Persia. Și Al-Mamun fu, față de soția sa arabă, numai inimă și numai voioșie. Iar ea îi dărui un fiu, care purtă numele de Abass. Și fu socotită printre femeile cele mai uimitoare, cele mai învățate și cele mai iscusite la grai ale Islamului.

Și, după ce istorisi povestea aceasta, tânărul cel bogat, le spuse ascultătorilor săi, care se aflau strânși în Palatul Cărții:
Am să vă mai spun încă o întâmplare din viața lui Al-Mamun. Da în cu totul altă privință.
Și spuse:

Ponoasele îndărătniciei

Când califul Mohammad El-Amin, fiul lui Harun Al-Rașid și al Zobeidei, după înfrângerea sa, a fost ucis, din porunca dată de căpetenia oștilor Al-Mamun, toate vilaietele care până atunci mai rămăseseră de partea lui El-Amin se grăbiră a se supune lui Al-Mamun, fratele său, fiul lui Al-Rașid și al unei roabe pe nume Marahil. Și Al-Mamun își începu domnia cu niște măsuri largi de iertare față de dușmanii săi de mai înainte. Și avea obiceiul să spună: „Dacă vrăjmașii mei ar ști toată blândețea din inima mea, ar veni toți să mi se predea, mărturisindu-și nelegiuirile”.

Or, capul și mâna diriguitoare a tuturor necazurilor pe care le avusese de îndurat Al-Mamun, pe vremea când trăiau tatăl său Al-Rașid și fratele său El-Amin, nu erau decât Sett Zobeida însăși, soția lui Al-Rașid. Încât, după ce Zobeida află de sfârșitul cel jalnic al fiului ei, se gândi mai întâi să fugă pe pământul sfânt de la Mecca, spre a se pune la adăpost de răzbunarea lui Al-Mamun. Și multă vreme șovăi ce hotărâre să ia. Pe urmă, dintr-odată, se hotărî să-și lase soarta în mâinile aceluia care din pricina ei fusese dezmoștenit, și pe care multă vreme îl făcuse să guste smirna amarului. Și îi scrise următoarea scrisoare:

„Orice vină, o, emire al drept-credincioșilor, oricât de mare să fi fost ea, se topește dinaintea milei tale, și orice hainie se schimbă într-o greșeală măruntă dinaintea mărinimiei tale. Aceea care îți trimite jalba aceasta te roagă să-ți pleci inima la o amintire scumpă, și să ierți, gândindu-te la acela căruia i-a fost dragă vinovata de astăzi. Dacă, dar, vei vrea să te milostivești de chinurile și de prăpădul meu, și să te dovedești îngăduitor față de aceea căreia nu i s-ar cuveni niciun fel de milostivire, vei urma cugetului aceluia care, de-ar mai fi în viață, ar fi mijlocitorul meu pe lângă tine. O, fiul al părintelui tău, adu-ți aminte de tatăl tău; și nu-ți zăvori inima la ruga văduvei părăsite.”

Or, când văzu scrisoarea Zobeidei, inima califului Al-Mamun fu potopită de milă și fu adânc înduioșată; și plânse soarta neagră a fratelui său El-Amin, și starea jalnică a mamei lui El-Amin. Pe urmă se ridică și îi răspunse Zobeidei precum urmează:

„Scrisoarea ta, o, maică a mea, a ajuns la locul unde trebuia să ajungă, și mi-a găsit inima mistuită de păreri de rău pentru nenorocirile tale. Și Allah mi-e martor că simțămintele mele față de văduva aceluia a cărui amintire ne este sfântă sunt simțămintele unui fiu față de mama lui. Făptura nu poate nimic împotriva celor hărăzite de soartă. Ci fac tot ceea ce pot spre a-ți ușura durerile. Și-așa că am poruncit să ți se dea îndărăt moșiile zăpciuite, conacurile, bunurile și tot ceea ce soarta potrivnică ți-a hrăpit, o, mamă a mea. Iar dacă vrei să te întorci lângă noi, îți vei găsi starea dintâi, și cinstirea, și talâmul tuturor supușilor tăi. Și să știi bine, o, maică a mea, că nu ai pierdut decât chipul celui ce s-a dus întru mila lui Allah. Întrucât un fiu îți rămâne în mine, mai îndatoritor decât ai fi putut tu să-ți dorești. Și pacea și tihna fie asupra-ți”.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă,

tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și patra noapte

Urmă:

Încât, atunci când Zobeida veni, cu ochii plini de lacrimi și sfârșită, să se arunce la picioarele lui, el se ridică în cinstea ei și îi sărută mâna și plânse la pieptul ei. Pe urmă îi dete îndărăt toate huzmeturile ce le avusese mai înainte, ca soție a lui Al-Rașid și ca sultană de sânge abassid, și o cinsti până la sfârșitul vieții ei de parcă i-ar fi fost chiar fiu al lăuntrurilor sale. Ci Zobeida, cu toată acea mărire în care se vedea rămasă, nu putea să uite ceea ce fusese ea odată și nici chinurile la vestea morții lui El-Amin. Și până la moarte păstră în adâncul pieptului ei un fel de vrăjmășie care, oricât de cu grijă ar fi fost ascunsă, nu scăpă ochiului pătrunzător al lui Al-Mamun. Și, de altminteri, de destule ori Al-Mamun avea să sufere, fără a se plânge, de acea stare de vrăjmășie adormită. Și iată o întâmplare care, mai bine decât altă lămurire, dovedește dușmănia necurmată a aceleia pe care nimic nu o mai putea împăca.

Într-o zi, așadar, intrând în iatacul Zobeidei, Al-Mamun o văzu deodată cum își mușca buzele și mormăia ceva, uitându-se țintă la el. Și, cum nu putea să deslușească ce rostea astfel printre buze, îi spuse:

— O, maică a mea, tare mi se pare că ai cam vrea să mă afurisești, gândindu-te la fiul tău omorât de către persanii cei schismatici, și la venirea mea în scaunul de domnie pe care ședea el. Da numai Allah a diriguit ursitele noastre.

Ci Zobeida se apără, strigând:

— Nu, pe sfânta pomenire a tatălui tău, o, emire al drept-credincioșilor! departe de mine asemenea ispite!

Și Al-Mamun o întrebă:

— Atunci, poți să-mi spui ce mormăiai printre dinți uitându-te la mine?

Ci ea își lăsă capu-n jos, ca acela care nu vrea să grăiască, din cinstire față de cel cu care sta de vorbă, și răspunse:

— Binevoiască emirul drept-credincioșilor să mă ierte și să nu-mi ceară a-i spune pricina despre care mă întreabă.

Ci Al-Mamun, prins de un imbold amarnic, se apucă să stăruiască întruna și s-o înghesuie pe Zobeida cu întrebările, până într-atâta încât, ajunsă la capătul puterilor, îi spuse într-un sfârșit:

— Bine, iacătă! Blestemam îndărătnicia, mormăind: „Prăpădi-i-ar Allah pe oamenii pisălogi, loviți de patima stăruinții!”

Și Al-Mamun o întrebă:

— Da cu ce tâlc sau la ce amintire rosteai afuriseala aceasta?

Iar Zobeida răspunse:

— Întrucât ții numaidecât să afli, iacătă!

Și îi povesti:

— Află, dar, o, emire al drept-credincioșilor, că, într-o zi, jucând șah cu tatăl tău, emirul drept-credincioșilor, Harun Al-Rașid, am pierdut. Și tatăl tău mi-a hotărât ca pedeapsă să fac înconjurul palatului și al grădinilor, goală-goluță, în toiul nopții. Și, cu toate rugămințile și îngenuncherile

mele, puse o îndărătnicie osebită în a-mi cere să plătesc gloaba acea fără a vroi să primească altă ispașă. Și fusei nevoită să mă dezbrac și să fac lucrul la care mă osândise. Și, când isprăvii, eram turbată de mânie, și pe jumătate moartă de osteneală și de frig. Ci a doua zi îl bătui eu la șah. Și veni rândul meu să-i hotărăsc, de data aceasta, nazurile mele. Și, după ce cugetai o clipă și căutai în mintea mea ce lucru ar putea să-i fie cel mai apăsător, îl osândii, cunoscând faptul, să se ducă să petreacă noaptea în brațele roabei celei mai pocite și mai imoase dintre roabele de la bucătărie. Și, cum cea care întrunea asemenea însușiri era roaba pe care o chema Marahil, i-o menii ca țintă a gloabei și ca ispășire a înfrângerii sale. Și, spre a mă încredința că lucrurile aveau să se petreacă fără vreo cacialma din partea lui, îl dusei chiar eu în odaia împuțită a roabei Marahil, și îl silii să se culce lângă roabă și să facă cu ea, toată noaptea, ceea ce îi plăcea tare mult să facă cu preafrumoasele cadâne pe care i le trimiteam adeseori peșcheș., Și, dimineața, starea lui Harun era jalnică, și duhnea înfricoșător. Or, acuma, trebuie să-ți spun, o, emire al drept-credincioșilor, că tu te-ai născut chiar din acea împerechere a tatălui tău cu acea roabă hâdă, și din tăvălelile cu ea în odaia de lângă bucătărie. Și-așa că, fără să vreau, prin venirea ta pe lume, am fost pricina pieirii fiului meu Al-Amin și pricina tuturor nenorocirilor care s-au abătut asupra casei noastre în anii aceștia din urmă. Or, toate astea nu s-ar fi întâmplat dacă nu aș fi stăruit cu atâta îndărătnicie pe lângă tatăl tău spre a-l sili s-o tăvălească pe roaba aceea, și dacă el, la rându-i, n-ar fi fost atâta de plin de stăruință la a mă pune să fac ceea ce ți-am povestit. Și-aceasta-i o, emire al drept-credincioșilor, pricina care mă făcea să mormăi afurisenii împotriva îndărătniciei și împotriva pisălogilor.

Iar Al-Mamun, auzind acestea, grăbi să-și ia rămas-bun de la Zobeida, spre a-și ascunde stânjenirea. Și plecă zicându-și: „Pe Allah! mi se cuvine învățătura pe care mi-a dat-o. De n-aș fi stăruit atâta, nu mi s-ar fi adus aminte acuma de treaba aceasta neplăcută."

Și tânărul stăpân al Palatului Cărții, după ce istorisi toate acestea ascultătorilor și musafirilor săi, le spuse:

— Facă Allah, o, prieteni ai mei, ca să fi putut sluji de mijlocitor între știință și urechile voastre. Or, iacătă o parte din avuțiile care, fără cheltuieli și fără primejdii, se pot agonisi prin citirea cărților și prin învățătură. Pentru astăzi nu am să vă mai spun nimic. Ci, altă dată, inșallah! am să vă înfățișez o altă latură a minunățiilor ce ne-au fost lăsate ca moștenirea cea mai de preț de la părinții noștri.

Și, după ce grăi astfel, împărți la fiecare dintre cei de față câte o sută de galbeni și o bucată de stofă de preț, spre a le răsplăti luarea-aminte și a le stârni râvna la învățătură. Întrucât își zicea: „Se cade să încurajezi imboldurile cele bune și să ușurezi calea oamenilor doritori de bine". Pe urmă, după ce îi ospăta cu o masă minunată, la care nimic nu fu uitat din ceea ce face desfătul gurii. Îi lăsă să plece în pace. Și iacă-așa cu ei cu toți. Ci Allah este mai știutor!

Iar Șeherezada, isprăvind de istorisit șirul acesta lung de întâmplări minunate, tăcu. Iar regele Șahriar îi spuse:

— O, Șeherezada, tare mai m-ai luminat! Da tu ai uitat pesemne să-mi mai spui câte ceva despre vizirul Giafar. Iar eu de multă vreme tot doresc să te aud istorisindu-mi tot ce știi despre el. Întrucât chiar că vizirul acela se asemuia uluitor, prin însușirile sale, cu vizirul meu, tatăl tău. Și de-

aceea mi-ar plăcea tare mult să aflu de la tine povestea lui adevărată, în toate amănuntele, dat fiind că trebuie să fie minunată.

Ci Șeherezada lăsă capu-n jos și răspunse:

— Allah să depărteze de la noi nenorocirea și prăpădul, o, rege al vremurilor, și aibă-l intru mila sa pe Giafar barmakidul și tot neamul lui! Mă rog ție, îngăduie-mi a nu-ți istorisi povestea lui, întrucât e plină de lacrimi. Vai, cine n-ar plânge la istorisirea sfârșitului lui Giafar, a tatălui său Yahia, a fratelui său El-Fadl și a tuturor barmakizilor? Hotărât, sfârșitul lor este jalnic, și până și piatra s-ar înduioșa!.

Iar regele Șahriar zise:

— O, Șeherezada, istorisește-mi-o totuși. Și izgonească Allah de la noi pe Cel viclean și nenorocirea:

Atunci Șeherezada spuse:

Sfârșitul lui Giafar și al barmakizilor

Iată, dar, o, preafericitule rege, istoria plină de lacrimi ce pune pe domnia califului Harun Al-Rașid o pată de sânge pe care n-ar putea-o spăla nici cele patru fluvii laolaltă.

Știi, o, stăpâne al meu, că vizirul Giafar era unul dintre cei patru fii al lui Yahia ben Khaled ben Barmak. Iar fratele său mai mare era El-Fadl, fratele de lapte al lui Al-Rașid. Întrucât, ca urmare a marei prietenii și a dragostei fără de margini ce legau familia lui Yahia cu cea a abassizilor, mama lui Al-Rașid, sultana Khaiizaran, și mama lui El-Fadl, hanâma Itabah, legate și ele prin cele mai calde simțăminte și prin cea mai temeinică iubire, își schimbaseră între ele pruncii, care erau născuți aproape în aceeași zi, fiecare dintre ele dând copilului prietenei sale laptele pe care Allah îl menise pentru copilul ei însăși. Și drept aceea Al-Rașid îl numea totdeauna pe Yahia „tatăl meu", iar pe El-Fadl „fratele meu".

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii, mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și cincea noapte

Urmă:

Cât despre obârșia barmakizilor, cronicarii cei mai prețuiți și cei mai vrednici de crezare o așază în cetatea Balkh, din Khorassan, unde neamul lor se afla de mult la cinuri de frunte. Și cam pe la vreo sută de ani de la hegira Prorocului nostru binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – această familie strălucită veni să se așeze la Damasc, sub domnia califilor ommiazi. Și atunci capul familiei acesteia, care ținea de legea magilor, trecu la dreapta credință și se boteză și se încunună întru Islam. Or, lucrul acesta se petrecu pe vremea domniei lui Heșam ommiadul.

Ci numai după suirea urmașilor lui Abbas în scaunul de domnie al califilor ajunseră barmakizii a fi primiți în sfatul vizirilor, și umplură pământul cu lumina strălucirii lor. Căci cel dintâi vizir ieșit dintre ei fu Khaled ben Barmak, care fu ales mare-vizir de către cel dintâi dintre abbasizi. Abul Abbas Es-Saffah. Și, sub domnia lui Al-Mahdi, cel de al treilea abbasid, Yahia ben Khaled fu însărcinat cu creșterea lui Harun Al-Rașid, fiul îndrăgit al califului, chiar acel Harun care se născuse la numai șapte zile după El-Fadl, fiul lui Yahia.

Încât, atunci când, după moartea neașteptată a lui Al-Hadi, fratele său

mai mare, Harun Al-Rașid fu înveșmântat cu odoarele atot-puterniciei califale, nu avu trebuință să se întoarcă la amintiri din copilăria lui dintâi, petrecută alături de copiii barmakizilor, pentru a-i chema, pe Yahia și pe cei doi fii ai lui, să împartă cu el puterea domnească; nu avu decât să-și aducă aminte de grijile dăruite tinereții sale de către Yahia, și de creșterea pe care i-o datora, și de dragostea de care acest slujitor plin de toată credincioșia îi dedese dovadă înfruntând, spre a-i apăra drumul spre moștenirea domniei, amenințările cumplite ale lui Al-Hadi, mort chiar în noaptea când vroise să pună a se reteza capetele lui Yahia și ale copiilor săi. Încât, atunci când Yahia, în toiul nopții, însoțit de Massrur, îl treziră din somn pe Harun ca să-i dea de știre că a ajuns stăpân al împărăției și calif al lui Allah pe pământ, Harun îi dete numaidecât cinul de mare-vizir și îi căftăni viziri pe cei doi fii ai săi El-Fadl și Giafar. Și își începu astfel domnia sub semnele cele mai fericite.

Și de-atunci înainte neamul barmakizilor fu pentru veacul său ceea ce este o podoabă pentru frunte și o cunună pentru cap. Și soarta le împărți cu dărnicie tot ceea ce asemenea huzmeturi au mai ispititor, și îi potopi cu darurile sale cele mai alese. Iar Yahia și fiii lui ajunseră ca niște sori strălucitori, noiane nemăsurate de dărnicie, potoape năvalnice de bunătate, ploi binefăcătoare. Lumea fu înviorată de răsuflarea lor, iar împărăția se înălță pe culmea cea mai de sus a fălniciei. Și ei erau adăpostul celor năpăstuiți și sprijinul celor nevoiași. Despre ei poetul Abu-Nowas, printre nenumărați alții, a spus:

O, fii fără de seamăn
Ai mândrului Barmak,
De când v-ați dus din lume
Lăsându-ne uitării.
Rămasem de izbeliști
Ca un norod sărac!
Nici albul fapt de ziuă,
Nici ceasul inserării,
Nu mai aduc chervane
Pe drumurile țării —
Se-așterne pretutindeni.
Pustiul fără leac!

Erau, într-adevăr, viziri înțelepți, diriguitori minunați, umplând vistieria obștească, buni vorbitori, citiți, învățați; hotărâți, buni la sfat, și darnici ca Hatim-Tai. Erau izvoare de fericire, vânturi binefăcătoare aducătoare de ploi roditoare. Și, mai cu seamă datorită vazei lor, numele și faima lui Harun Al-Rașid au răsunat din podișurile Asiei de mijloc până în străfundul pădurilor de la miazănoapte, și din Maghreb și Andaluzia până la fruntariile cele mai depărtate ale Chinei și ale Tartariei.

Și iată că deodată fiii lui Barmak, de pe cea mai înaltă treaptă care le-a fost dată fiilor lui Adam s-o atingă, au fost doborâți în negura celor mai amarnice prăbușiri și au băut din pocalul împărțitoarei de prăpăduri. Întrucât, o, răsturnare de vremi! fiii cei falnici ai lui Barmak erau nu numai vizirii care chiverniseau întinsa împărăție a califilor, ci erau și prietenii buni, însoțitorii nedespărțiți ai domnului lor. Și Giafar, îndeosebi, era soțul al cărui chip îi era lui Al-Rașid mai de trebuință decât lumina ochilor. Și ajunsese să cuprindă un loc atâta de mare în inima și în gândurile lui Al-Rașid că într-o zi Al-Rașid merse până acolo încât puse să

se facă un caftan cu două guri, și se îmbrăcă în el laolaltă cu prietenul său Giafar, întocmai de parcă amândoi n-ar fi fost decât un singur ins. Și așa se purtă cu Giafar până la cumplita nenorocire de la urmă.

Or, o, chin al sufletului meu! iată cum se petrecu acea faptă neagră care mohorî cerul Islamului și aruncă jalea în toate inimile, lovitură de trăsnet din bolta pustiitoare.

Într-o zi – fie departe de noi asemenea zile! – Al-Rașid, întorcându-se dintr-un hagialâc la Mecca, porni pe calea apei de la Hira la orașul Ambar. Și poposi la un schit pe nume Al-Umr, de pe malurile Eufratului. Și noaptea veni, ca și alte nopți pentru el, în toiul brichetelor și al desfătărilor. Însă, de data aceasta, soțul său de petreceri, Giafar, nu se afla lângă ei. Căci Giafar era la vânătoare, de câteva zile, prin câmpiile din preajma fluviului. Cu toate acestea, darurile și peșcheșurile lui Al-Rașid îl urmau pretutindeni. Și, la fiecare ceas al zilei, Giafar vedea cum sosește la cortul său vreun trimis de-al califului aducându-i, în semn de dragoste, vreun dar de preț mai frumos decât cel de mai înainte.

Or, în noaptea aceea – facă Allah să nu cunoaștem vreodată asemenea nopți! – Giafar ședea în cortul său, în tovărășia doftorului Gibrail Bakhtiassu, care era chiar hakimul lui Al-Rașid, și de care Al-Rașid se lipsise spre a-l lăsa să-l însoțească pe mult iubitul său Giafar. Și se mai afla acolo în cort și poetul drag inimii lui Al-Rașid, Abu-Zaccar cel orb, de care Al-Rașid, tot așa, se lipsise, spre a-l lăsa să-l veselească cu stihurile lui pe mult iubitul său Giafar, când se întorcea de la vânat.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și șasea noapte

Urmă:

Și era la ceasul cinei. Iar Abu-Zaccar orbul cânta, însoțindu-se cu pandura, niște stihuri înțelepte despre nestatornicia soartei. Și iată că, dintr-odată, la intrarea cortului se ivi Massrur, spătarul califului și împlinitorul mâniei sale. Iar Giafar, când îl văzu intrând așa, împotriva tuturor orânduielilor, fără a cere îngăduința de a fi primit și fără ca măcar să-și fi vestit sosirea, se făcu galben cu totul la chip și îi spuse hadâmbului:

— O, Massrur, fii binevenit, întrucât totdeauna te văd cu o bucurie nouă. Ci mă minunează o, fratele meu, că pentru întâia oară în viața noastră nu ai trimis mai înainte vreun slujitor care să-mi vestească venirea ta.

Iar Massrur, fără ca măcar să-i arunce un salamalek lui Giafar, răspunse:

— Treaba care mă aduce este prea însemnată ca să-mi mai îngăduiască asemenea marafeturi zadarnice. Ridică-te, o, Giafar, și rostește-ți șeadaua din urmă. Întrucât emirul drept-credincioșilor cere capul tău.

Auzind vorbele acestea, Giafar se sculă în picioare și grăi:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah, și Mohammed este trimisul lui Allah! Din mâinile lui Allah purcedem, și mai devreme ori mai

târziu în mâinile lui ne întoarcem!

Pe urmă se întoarse înspre căpetenia hadâmbilor, soțul său de până atunci, prietenul său de atâția ani și de atâtea întâmplări, și îi spuse:

— O, Massrur, asemenea poruncă nu este cu putință. Stăpânul nostru emirul drept-credincioșilor ți-a dat-o pesemne la vreo clipă de beție. Mă rog ție, o, prietene al meu de totdeauna, pentru amintirea preumblărilor noastre împreună și pentru viața noastră laolaltă de zi și de noapte, întoarce-te la calif să vezi dacă nu cumva mă amăgesc. Și-ai să vezi că el a și uitat asemenea vorbe!

Ci Massrur spuse:

— Capul meu e răspunzător pentru capul tău. Nu pot să mă arăt dinaintea califului decât cu capul tău în mână. Scrie-ți, așadar, dorințele din urmă, aceasta-i singura îngăduință ce-mi stă în putere să ți-o dăruiesc, pe temeiul prieteniei noastre de odinioară.

Atunci Giafar spuse:

— Ai lui Allah suntem toți! Nu am de scris niciun fel de dorință. Allah alungească-i viața emirului drept-credincioșilor cu zilele ce-mi sunt ridicate mie!

Pe urmă ieși din cort, îngenunche pe preșul sângelui, pe care îl așternuse pe pământ spătarul Massrur, și se legă la ochi cu chiar mâinile sale. Și fu descăpățânat. Aibă-l Allah întru mila sa!

După care Massrur se întoarse la locul unde poposise califul, și intră la el, ducând pe un scut capul lui Giafar. Iar Al-Rașid se uită la capul prietenului său de mai înainte și, deodată, scuipă pe el. Ci ura și răzbunarea lui nu se opriră aci. Dete porunci ca trupul descăpățânat al lui Giafar să fie răstignit pe podul Bagdadului, la un capăt, iar căpățâna-i să fie agățată la celălalt capăt: osândă ce întrecea ca răutate și ca ocară până și pe cea a celor mai ticăloși răufăcători. Și la fel porunci ca, după șase luni, rămășițele lui Giafar să fie arse pe băligar de vite și să fie aruncate în umblători. Și toate se îndepliniră.

Încât, o, ce jale și amar! sameșul Amrani putu să scrie, chiar pe aceeași foaie din scriptele de cheltuieli ale vistieriei: „Pentru un caftan de falã, dat de către emirul drept-credincioșilor ca dar vizirului său Giafar, fiul lui Yahia Al-Barmaki – patru sute de mii de dinari aur.” Și, la puțină vreme după aceea, fără niciun alt adaus, pe aceeași foaie: „Naft, paie și bălegar pentru arderea trupului lui Giafar ben Yahia – zece drahme de argint.”

Așa fu sfârșitul lui Giafar. Cât despre Yahia, tatăl său și tatăl care l-a crescut pe Al-Rașid, și despre Al-Fadl, fratele lui Giafar și fratele de lapte al lui Al-Rașid, fură zeberiți chiar a doua zi, dimpreună cu toți barmakizii, în număr de peste o mie, toți câți aveau slujbe și huzmeturi. Și fură aruncați de-a valma în afundul temnițelor duhnite, pe când bunurile lor fără de număr erau zăpciuite, iar femeile și copiii lor rătăceau fără de adăpost și fără ca să cuteze cineva să le arunce măcar o privire. Și unii muriră de foame, alții de ștreang, în afară de Yahia, de fiul său Al-Fadl, și de fratele lui Yahia, Mohammad, care muriră în schingiuri. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa! Prăpădul lor a fost amarnic!

Iar acuma, o rege al vremilor. Dacă dorești să afli pricina acestei năpăstuiri a barmakizilor, și a jalnicului lor sfârșit, iată.

Într-o zi, sora mai mică a lui Al-Rașid, Aliyah, la câțiva ani după sfârșitul barmakizilor, cuteză să-l întrebe pe calif, care o alinta:

— O, stăpâne al meu, nu te mai văd o zi senin și liniștit de când cu moartea lui Giafar și cu pierirea neamului lui. Pentru care pricină dovedită ți-au stârnit mânia?

Și Al-Rașid, mohorât deodată, o împinse pe tânăra domniță și îi spuse:

— O, copila mea, o, viața mea, tu, singura bucuria care mi-a mai rămas! la ce ți-ar folosi să afli pricina aceea? Că de-aș fi încredințat că o știe cămașa mea, aș sfâșia cămașa în bucăți!

Or, așadar, istoricii și meșterii de letopisețe sunt departe de-a se împăca asupra pricinelor acelui prăpăd. De altminteri, iată toate lămuririle câte ne-au fost lăsate în scrierile lor.

După unii, dărniciile fără de număr ale lui Giafar și ale barmakizilor, a căror istorisire ostenea până și urechile celor ce le primiseră, și care, aducându-le mai mulți pizmași și vrăjmași decât prieteni și îndatorați, ajunseseră până la urmă să-l pună în umbră pe Al-Rașid. Într-adevăr, nu se mai vorbea decât despre fala casei lor; nimeni nu putea să răzbată la vreun huzmet decât prin ei, fie de-a dreptul, fie pe ocolite; rudele lor năpădiseră curtea de la Bagdad și oștirea, iar în divanuri și în vilaiete ei aveau slujbele cele mai înalte; moșiile cele mai frumoase din preajma orașului ale lor erau; la ușile palatelor lor se înghesuia o mulțime de curteni și de jelbari mai mare decât cea care se strângea la saraiul califului. De altminteri, iată cu ce vorbe scrie despre aceasta hakimul lui Al-Rașid, chiar acel Gibrail Baktiassu care se afla în cortul lui Giafar când cu noaptea morții. Spune: „Am intrat într-o zi în iatacul lui Al-Rașid, care locuia pe atunci în saraiul numit Kasr el Khuld, din Bagdad. Iar barmakizii locuiau pe celălalt mal al Tigrului, și nu se așternea între ei și saraiul califului decât lățimea fluviului. Și, în ziua aceea, Al-Rașid, văzând înghesuiala de cai de dinaintea casei vizirilor săi, și mulțimea ce se îmbulzea la ușile lor, rosti, față de mine, de parcă ar fi vorbit cu sine însuși: «Răsplătească-i Allah pe Yahia și pe fiii săi El-Fadl și Giafar! S-au împovărat ei cu toată greutatea treburilor împărăției și, ușurându-mă de grijile acestea, mi-au lăsat răgaz să privesc împrejurul meu și să trăiesc în tihnă.» Astea le-a spus în ziua aceea. Altă dată însă, fiind chemat iarăși la el, am băgat de seamă că începuse să nu se prea mai uite cu aceiași ochi la prietenii săi. Căci, privind de la fereastra palatului și văzând aceeași îmbulzeală de oameni și de cai ca și întâia dată, spuse: «Yahia și feciorii lui au pus mâna pe toate treburile; și mi le-au luat pe toate. Ei sunt cei care chivernisesc de fapt puterea califală, pe când mie de-abia dacă mi-a mai rămas amăgirea ei.» Așa l-am auzit spunând. Și am cunoscut de-atunci că barmakizii au să cadă în mazilire: precum chiar s-a și întâmplat."

După alți letopiseți, la nemulțumirea mocnită, la ciuda tot mai otrăvită a lui Al-Rașid, la purtările lor strălucite care le aduceau dușmani de temut și clevetitori tăinuiți care îi ponegreau la calif, fie prin poezii nesemnate, fie prin proză vicleană; la toată cinstirea, la toată fala și la toate lucrurile la care regii nu pot de obicei să îndure părtași, veni să se adauge și o mare nechibzuință săvârșită de către Giafar. Într-o zi, Al-Rașid îl însărcinase să-l dea pieirii, în taină, pe un urmaș de-al lui Ali și al străbunei Fatimah, fiica Prorocului, pe care îl chema El-Saiied Yahia ben Abdalah El-Hossaimi. Giafar însă, din milă și din omenie, îl ajută să fugă pe acel strănepot al lui Ali, a cărui înrâurire Al-Rașid o socotea ca primejdioasă pentru viitorul stepenei abbaside. Or, fapta de mărinimie a lui Giafar avea să fie repede dată în vileag și adusă la urechea califului, cu toate tâlcurile trebuitoare spre a-i înnegri urmările. Și supărarea lui Al-Rașid, cu acel prilej, fu picătura de venin care făcu să se reverse cupa mâniei. Și îl întrebă despre treaba aceasta pe Giafar, care, fără niciun ocoliș, își mărturisi fapta, adăugând:

— Am făcut-o pentru slava și pentru bunul nume al stăpânului meu,

emirul drept-credincioșilor!

Și Al-Rașid, galben la chip, spuse:

— Bine ai făcut!

Ci fu auzit cum murmura: „Să mă ia Allah de n-am să te sting de pe fața pământului, o, Giafar!”

După alți istorici, ar trebui să se caute izvorul mazilirii barmakizilor în credințele schismatice ale lor față de dreapta-credință musulmană. Căci să nu se uite că neamul lor, până a trece la Islam, slujea la Balkh religia magilor. Și se zice că, pe când cu năpada în Khorassan, leagănul de baștină al prietenilor săi, Al Rașid băgase de seamă că Yahia și fiii lui făceau tot ce le sta în putere spre a împiedeca dărâmarea capiștelor și a lăcașurilor magilor. Și, de-atunci, a avut în privința credinței lor unele îndoieli ce n-au făcut decât să se înrăutățească mai apoi, când i-a văzut pe barmakizi purtându-se cu blândețe, în toate împrejurările, față de schismaticii de orice soi, da mai cu seamă față de vrăjmașii săi cei mai aprigi ghebrii și zanadikaii, precum și alți eretici și anatemesiți. Iar ceea ce ar îndemna la îndrituirea acestei păreri, adăugate la celelalte pricini arătate mai înainte, ar fi că, îndată după moartea lui Al-Rașid, tulburări religioase de o dârzie nemaiintâlnită până atunci au izbucnit la Bagdad, și erau să dea o lovitură de moarte dreptei-credințe musulmane.

Dar, în afara tuturor acestor pricini, temeiul cel mai cu putință al sfârșitului barmakizilor ne este arătat de către cronicarul Ibn-Khillikan, și de către Ibn El-Athir. Aceștia spun:

Era pe vremea când Giafar, fiul lui Yahia barmakidul, era atâta de apropiat inimii emirului drept-credincioșilor, și când califul poruncise să se coase caftanul acela cu două guri una lângă alta, și în care se îmbrăcase, laolaltă cu Giafar, întocmai de parcă amândoi nu ar fi fost decât un singur ins. Și prietenia lor era atât de mare încât califul nu mai putea să se despartă de tovarășul său, și ar fi vrut să-l vadă mereu lângă el. Or, Al-Rașid o iubea tot așa, cu o dragoste nemaipomenită și tare adâncă, și pe soră-sa Abbassah, tânără domniță împodobită cu toate darurile, femeia cea mai de seamă de pe vremile ei. Și, dintre toate femeile din neamul și din haremul său, ea era cea mai scumpă inimii lui Al-Rașid. Și califul nu putea să trăiască decât lângă ea, întocmai ca și cum ea ar fi fost un Giafar femeie. Și aceste două iubiri erau fericirea lui; ci era de nevoie să le împreune, ca să se bucure de amândouă odată; întrucât lipsa uneia rupea vraja pe care o simțea lângă cealălaltă. Iar când Giafar ori Abbassah nu erau cu el, Harun nu trăia decât o bucurie neîntreagă, și lipsa îl durea. De aceea trebuia să le împreune pe cele două iubiri ale sale. Ci pravilele noastre cele sfinte nu îngăduie ca bărbatul, dacă nu este rudă apropiată, să se uite la o femeie cu care nu este căsătorit; și nu-i îngăduie femeii să-și lase fața a fi văzută de către un bărbat care îi este străin. Încât Al-Rașid, care era un păstrător habotnic al legii a cărei pază o avea, nu putea să-i aibă lângă el pe cei doi fără a se afla într-o stare stânjenitoare, și într-o împrejurare nedorită și nepotrivită.

Pentru aceea, vroind să schimbe o stare de lucruri care îl sâcâia și îi supăra, se hotărî, într-o zi, să-i spună lui Giafar:

— O, Giafar, prietene, nu am o bucurie adevărată, deschisă și deplină decât în tovărășia ta și a mult-iubitei mele surori Abbassah. Or, cum legătura dintre voi doi mă stânjenește și vă stânjenește și pe voi, vreau să te însor cu Abbassah, pentru ca de aici înainte, fără de niciun neajuns, fără pricină de cârtiri și fără păcat, să puteți amândoi să stați cu mine. Da vă cer hotărât să nu va întâlniți niciodată, fie și măcar pentru o clipă, în lipsa

mea. Întrucât nu vreau între voi doi decât închipuirea, de ochii lumii, a căsătoriei legiuite; da nu vreau și urmările căsătoriei, care le-ar putea dăuna, în dreptul la moștenirea califală, fiilor blagorodnici ai lui Abbas.

Iar Giafar se plecă dinaintea dorinței stăpânului său, și răspunse cu supunere și cu ascultare. Și fu nevoit să primească acea legătură ciudată. Iar căsătoria fu întocmită și pecetluită după pravilă. Și-așa că, urmând înțelegerii poruncite, cei doi tineri soți nu se întâlniră decât de față cu califul, și-atâta tot. Și, chiar și atunci, privirile lor de-abia dacă se încrucișau, rareori. Cât despre Al-Rașid, el se bucura în deplină bucurie de dragostea-i atât de fierbinte pe care o nutrea pentru acea pereche pe care o chinuia, fără a părea să-și dea seama.

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă suta nouăzeci și șaptea noapte

Urmă:

Căci de când oare dragostea s-a putut supune poruncilor popreliștilor? Și oare de când o atare siluire, între două ființe tinere și frumoase, nu ațâță și nu răzvrătește tulburările și patimile dorului?

Și iată că, într-adevăr, cei doi soți, ce-ar fi avut tot dreptul să se iubească și să se lase duși de ispita dragostei lor atâta de legiuite, dar ținuți acum în starea de suspinători, se îmbătau cu fiece zi tot mai mult de acea tainică beție, care adună văpaia în inimă. Și iată că Abbassah, chinuită de starea ei de soție schimnicită, se îndrăgosti pătimaș de soțul ei. Și, până la urmă, îi dete de știre lui Giafar despre toată dragostea ei. Și îl chemă la ea, și îl îmbie, pe ascuns, în toate chipurile. Ci Giafar, ca om cinstit și chibzuit, nu se lăsă înduplecat de îndemnurile ei și nu se duse la Abbassah. Întrucât se simțea oprit de jurământul ce-i făcuse lui Al-Rașid. Și, de altminteri, știa mai bine ca oricine, cât de zornic era califul în îndeplinirea mâniilor sale.

Și-așa că domnița Abbassah, dacă văzu că îmbierile și rugămințile ei rămân fără de izbândă, se folosi de alte căi. Așa fac femeile, de obicei, o, rege al vremilor! Slujindu-se, așadar, de vicleșug, trimise vorbă hanâmei Itabah, mama lui Giafar:

— O, maică a noastră, trebuie să mă ajuți să intru fără de zăbavă la fiul tău Giafar, soțul meu legiuit, întocmai ca și cum aș fi una dintre acele roabe pe care i le trimiți în fiece zi.

Căci hanâma Itabah, în fiecare zi de vineri, avea obiceiul să-i trimită mult-iubitului său fiu Giafar câte o tânără roabă fecioară, aleasă dintr-o mie, neatinsă și desăvârșit de frumoasă. Iar Giafar nu se apropia de fată decât după ce se cinstea și se îndestula cu vinuri bogate. Ci hanâma Itabah, la primirea vorbelor trimise de Abbassah, se împotrivi cu hotărâre a se învoi cu felul acela de viclenie dorit de Abbassah, și îi arătă limpede domniței câte primejdii se cuprindeau pentru toată lumea într-o atare treabă. Ci tânăra soție, îndrăgostită, stărui, rugându-se ori amenințând, și adăugă:

— Cugetă, o, maică a noastră, la urmările îndărătniciei tale. Din parte-

mi, hotărârea mea este luată, și am să mi-o îndeplinesc în pofida ta, ori și ce-ar fi să pățesc. Mai bine să-mi pierd viața decât să nu mă bucur de Giafar și de drepturile mele asupra lui.

Așa că necăjita de Itabah fu nevoită să se plece dinaintea unor atari înghesuieli, gândind că era mai bine ca lucrul să se înfăptuiască prin mijlocirea sa, în taina cea mai strașnic păzită. Așa că îi făgădui sprijin domniței Abbassah pentru izbândirea acelei uneltiri atâta de nevinovate și atâta de primejdioase. Și se duse fără de întârziere să-i dea de știre fiului ei Giafar că are să-i trimită în curând o roabă care nu-și avea seamăn la gingășie, la desfătare și la frumusețe. Și i-o zugrăvi cu atâta căldură încât el începu să-i ceară înflăcărat, și pe cât mai curând, darul făgăduit. Iar Itabah învârti lucrurile atâta de bine încât Giafar, împătimit de dorință, aștepta noaptea cu o nerăbdare cum nu mai cunoscuse până atunci. Iar maică-sa, văzându-l la capătul dorit, trimise vorbă domniței Abbassah: „Pregătește-te pentru deseară”.

Și Abbassah se pregăti, și se împodobi cu podoabe și cu giuvaeruri, așa cum fac roabele, și veni la mama lui Giafar, care, la căderea nopții, o duse în iatacul fiului său. Or, Giafar, oleacă amețit de aburii vinului, nu-și dete seama că fetișcana roabă, ce sta în picioare dinaintea lui, era soția sa Abbassah. Și-apoi nici nu prea avea săpate bine în minte trăsăturile domniței Abbassah. Căci până atunci, în șederile lor laolaltă la calif, el de-abia o întrezărise; și niciodată nu cutezase, de frică să nu-l supere pe Al-Rașid, să-și ridice privirile asupra soției sale Abbassah, care, la rându-i, din sfiiciune, își întorcea capu-ntotdeauna la fiecare aruncătură de ochi furișată de Giafar.

Și astfel, după ce căsătoria se împlini de fapt, și după o noapte petrecută în vipiile dragostei împărtășite, Abbassah se sculă să plece și, înainte de a ieși, îi spuse lui Giafar:

— Cum îți plac fetele de regi, o, stăpâne al meu? Sunt altfel, în purtările lor, decât roabele ce se vând și se cumpără? Cum ți se par, ia spune?

Iar Giafar, uluit, întrebă:

— Despre ce fel de fete de regi pomenesc vorbele tale? Ești tu cumva vreuna dintre ele? Vreo prinsă, poate, din războaiele noastre biruitoare?

Ea răspunse:

— O, Giafar, sunt prinsa ta, slujnica ta, sunt Abbassah, sora lui Al-Rașid, fiica lui Al-Mahdi, din sângele lui Abbass, unchiul Prorocului binecuvintat!

Auzind vorbele acestea, Giafar rămase năucit până peste marginile năucirii și, dezmeticindu-se dintr-odată din amețeala beției strigă:

— Te-ai dat pierzării, și ne-ai dat pierzării pe toți, o, fiică a stăpânilor mei!

Și, în graba mare, intră la maică-sa Itabah și îi spuse:

— O, maica mea, maica mea, m-ai vândut cu totul!

Și biata de soție a lui Yahia îi istorisi fiului ei cum fusese silită să se supună la acea viclenie, ca să nu abată asupra lor năpaste și mai mari. Și-atâta, în ceea ce îi privește pe ei.

Cât despre Abbassah, ea rămase însărcinată și dete viață unui fiu. Și îl încredință pe copil în seama unui slujitor credincios pe care îl chema Ryaș, și în grija de mamă a unei femei pe care o chema Barrah. Pe urmă, temându-se, fără îndoială, că lucrul se va da în vileag, în ciuda tuturor ferelilor, și că are să răzbată la știrea lui Al-Rașid, îl trimise pe copilul lui Giafar la Mecca, însoțit de cele două slugi.

Or, Yahia, tatăl lui Giafar, printre huzmeturile sale, o avea și pe aceea de paznic și de câzlar peste saraiul și peste haremul lui Al-Rașid. Și își făcuse obiceiul ca, pe la un anume ceas de noapte, să închidă ușile de legătură ale palatului și să ia cheile. Or, până la urmă, asprimea aceea ajunse a fi supărătoare pentru haremul califului, și mai cu seamă pentru Sett Zobeida, care se duse să se plângă amarnic vărului și soțului ei Al-Rașid, afurisindu-l pe preacinstitul Yahia și asprimile lui nepotrivite. Iar Al-Rașid, când Yahia se înfățișă la el, îi spuse:

— Taică, oare ce are Zobeida de se plânge de tine?

Și Yahia intrebă:

— Mă învinuiește cumva din pricina haremului tău, o, emire al dreptcredincioșilor?

Al-Rașid zâmbi și zise:

— Nu, o, taică!

Și Yahia spuse:

— Atunci, nu ține seama de ce ți-a spus despre mine, o, emire al dreptcredincioșilor.

Și, de-atunci, Yahia și-a sporit și mai mult asprimea, până într-atâta încât încă o dată Sett Zobeida se plânse cu oțărâre și cu mânie lui Al-Rașid, care îi spuse:

— O, fiică a unchiului, meu, nu este locul chiar să-l învinuiești pe tatăl meu de lapte Yahia pentru nimic în privința haremului. Întrucât, Yahia nu face altceva decât să asculte de poruncile mele și să-și îndeplinească datoria.

Și Zobeida răspunse aprigă:

— Eh, pe Allah! da de ce nu se îngrijește oleacă mai mult de datoria lui, care este de a pune frâu nechibzuințelor fiului său Giafar?

Și Al-Rașid întrebă:

— Ce nechibzuințe? Ce s-a întâmplat?

Atunci Zobeida îi istorisi povestea cu Abbassah, fără ca de altminteri să-i dea vreo însemnătate. Și Al-Rașid, mohorându-se, întrebă:

— Și este vreo dovadă despre aceasta?

Ea răspunse:

— Păi ce dovadă mai bună decât copilul pe care îl are de la Giafar?

El întrebă:

— Unde se află copilul acela?

Ea răspunse:

— În cetatea cea sfântă, leagănul strămoșilor noștri.

El întrebă:

— Mai știu și alții în afară de tine despre treaba aceasta?

Ea răspunse:

— Nu se află în haremul tău și în saraiul tău nici măcar o femeie, de-ar fi ea până și ultima dintre roabe, care să nu știe.

Iar Al-Rașid nu adăugă o vorbă mai mult. Dar, la scurtă vreme, dete de știre că are de gând să se ducă în hagialâc la Mecca. Și plecă, fără a-l lua și pe Giafar cu el. Or, la rândul ei, Abbassah trimise numaidecât o scrisoare lui Eyaș și doicii, poruncindu-le să plece îndată de la Mecca și să treacă în Yemen cu copilul. Iar ei plecară în mare grabă.

Și califul ajunse la Mecca. Și numaidecât însărcină câteva iscoade de credință să purceadă a-l căuta pe copil și să-l găsească. Și căpătă adeverirea faptului, și află că pruncul trăiește și că e bine sănătos. Și izbuti să dea de el în Yemen și să-l trimită în taină la Bagdad. Și atunci, la întoarcerea din acel hagialâc, poposind la schitul Al-Umr, lângă Ambar, pe

Eufrat, dete porunca cea cumplită în privința lui Giafar și a barmakizilor. Și urmă ceea ce urmă.

Cât despre nefericita de Abbassah și fiul ei, aceștia fură amândoi îngropați de vii într-o groapă săpată chiar sub iatacul în care locuia domnița. Aibă-i Allah pe toți întru mila sa!

Într-un sfârșit, îmi mai rămâne să-ți spun, o, preafericitule rege, că alți cronicari vrednici de crezare povestesc că Giafar și barmakizii nu săvârșiseră nimic pentru care să li se cadă o atare năpăstuire, și că sfârșitul acela jalnic le-a fost hărăzit numai pentru că așa le fusese lor scris la soartă, și că vremea puterii lor se scursese. Ci Allah este mai știutor!

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și opta noapte

Urmă:

Cât despre califul Al-Rașid, după ce să răzbunase atâta de crunt pentru o mișelie pe care numai el, în afară de Allah, o știa, și care trebuie să fi fost destul de amarnică, se întoarse la Bagdad, da numai ca să treacă prin oraș. Într-adevăr, nemaiputând de aci înainte să locuiască în cetatea aceea, pe care vreme de atâția ani îi plăcuse s-o înfrumusețeze, plecă să se așeze la Raccah, și nu se mai întoarse niciodată în cetatea păcii. Și chiar părăsirea aceea grabnică a Bagdadului, după osândirea barmakizilor, o deplânge poetul Abbas ben El-Ahnaf, care se afla în alaiul califului, în stihurile următoare:

De-abia-ncepusem să le poruncim
Cămilelor să-ngenuncheze roată,
Că a și trebuit să le pornim
Din nou la drum, cu caravana toată,
Fără s-avem putință-a osebire
Plecarea noastră-n grabă, de sosire.

Bagdad, iubit, prietenii-mprejur
Ne-ntâmpinau cu bucuria lor,
Și bun-venitu-acas' și la huzur
Ne-mpresura din gura tuturor.
Ci noi le răspundeam, cu jalea-n glas,
La bun-venitul lor cu bun-rămas.

Cetate-a păcii, o, e-adevărat
Că de la Răsărit pân'la Apus,
Oricât bătut-am lumea-n lung și-n lat,
Nu știu oraș să-ți fie mai presus,
Nici mai blagoslovit cu zări senine,
Nici mai bogat, nici mai frumos ca tine.

De altminteri, după pieirea prietenilor săi, Al-Rașid n-a mai gustat niciodată tihna somnului. Părerile lui de rău ajunseseră chinuitoare; și și-ar fi dat toată împărăția lui numai să-l întoarcă pe Giafar la viață. Și dacă, din întâmplare, curtenii aveau neiscusința să pomenească în vreun fel cât de cât răutăcios amintirea barmakizilor, Al-Rașid striga la ei cu scârbă și cu mânie:

— Afurisească-vă Allah părinții! Conteniți a mai ponegri ceea ce ponegriți, sau încercați să umpleți golul pe care l-au lăsat ei!

Și, măcar că a rămas atotputernic până la moarte, Al-Rașid s-a simțit de-atunci înainte înconjurat numai de oameni nevrednici de încredere. Se temea, în fiece clipă, să nu fie otrăvit de fiii săi, cu care nu avea a se lăuda. Și, la începutul unei năpade în Khorassan, unde tocmai izbucniseră niște tulburări, și de unde el nu avea să se mai întoarcă, și-a mărturisit cu durere îndoielile și necazurile față de unul dintre curtenii săi, cronicarul El-Tabari, pe care și-l alesese ca duhovnic al gândurilor sale negre. Căci, o dată, pe când El-Tabari căuta să-l liniștească de spaimele morții care începuseră să-l împresoare, Harun îl trase de-o parte și, când se văzu la scuteală de oamenii din sultanatul său, iar umbra deasă a unui pom îi ascundea de priviri nedorite, își desfăcu caftanul și, arătându-i o fașă de mătasă ce-i înfășură pântecul, spuse:

— Am aici un rău adânc, fără putință de lecuire! Nimeni nu știe nimic despre răul acesta, e drept; da ia te uită! Am împrejurul meu iscoade puse de fiii mei El-Amin și El-Mamun să pândească ce mi-a mai rămas din viață. Că li se pare că viața părintelui lor e prea lungă! Și iscoadele acestea au fost alese de fiii mei chiar dintre acei pe care îi socoteam cei mai de credință, și pe inima cărora gândeam că pot să mă bizui. Iacătă-l mai întâi pe Massrur! Eh, el este iscoada fiului meu cel drag El-Mamun. Iacătă-l și pe hakimul meu Gibrail Bakhtiassu! El e iscoada fiului meu El-Amin. Și tot așa și cu toți ceilalți.

Și adăugă:

— Acuma, vrei să știi până unde merge setea de a domni a fiilor mei? Am să dau poruncă să mi se aducă un cal și ai să vezi că, în loc să mi se dea un cal molcom și puternic, are să mi se aducă o gloabă prăpădită, a cărei călcătură șonticăită e făcută să-mi sporească suferințele.

Și, într-adevăr, când Al-Rașid ceru un cal, i se aduse unul întocmai precum i-l zugrăvise duhovnicului său. Și aruncă o privire tristă înspre El-Tabari, și primi supus gloaba ce i se înfățișă.

Și, peste câteva săptămâni de la această întâmplare, Harun văzu în somn o mână întinsă deasupra capului său; și mâna aceea ținea un pumn de pământ roșu; și un glas striga: „Iată pământul ce va sluji de mormânt lui Harun și un alt glas întreba: „Care este locul mormântului său?” Și glasul dintâi răspundea: „Cetatea Tus!”

Or, peste câteva zile, înrăutățirea boalei sale îl sili pe Al-Rașid să se oprească la Tus. Și fu cuprins de o mare neliniște, și îl trimise pe Massrur să-i aducă un pumn de pământ din jurul cetății. Și căpetenia hadâmbilor se întoarse, peste un ceas de vreme, aducând un pumn de pământ de culoare roșie. Și Al-Rașid strigă:

— Nu este alt Dumnezeu decât numai unul Allah, iar Mohamed este Trimisul lui Allah! Iată vedenia mea împlinită. Moartea nu este departe de mine.

Și, de-aci, niciodată nu s-a mai întors în Irak. Întrucât, a doua zi, simțindu-se slăbit, le spuse celor ce îl înconjurau:

— Iată clipa cea înfricoșată care se apropie. Am fost pentru toată

omenirea o pricină de pizmă, iar acum cui nu-i voi fi decât un lucru de milă?

Și, chiar acolo la Tus, muri. Și era atunci în cea de a treia zi de djomadi, a doua din anul 193 de la hegiră. Și Harun avea atunci patruzeci și șapte de ani, și cinci luni, și cinci zile, precum ne arată Abulfeda. Ierte-i Allah greșalele și aibă-l întru mila sa! Că a fost un calif al dreptei-credințe.

Pe urmă, cum Șeherezada îl văzu pe regele Șahriar adânc mohorât de istorisirea aceasta, se grăbi să-i povestească dulcea poveste a crăișorului Iasmin și a domniței Migdala.

Și spuse:

Duioasa poveste a crăișorului Iasmin și a domniței Migdala

Se povestește – ci Allah preaslăvitul este mai știutor! – că trăia într-o țară dintre țările musulmane un rege bătrân a cărui inimă era ca oceanul, a cărui deșteptăciune era deopotrivă cu a lui Aftalun, a cărui fire era cea a înțelepților, a cărui slavă o întrecea pe a lui Faridun, a cărui zodie era însăși zodia lui Iskandar, iar norocu-i era cel al lui Khosroe-Anușirvan. Și avea șapte feciori străluciți, asemeni celor șapte văpăi ale Pleiadelor. Da cel mai mic dintre ei era cel mai strălucit și cel mai frumos. Era trandafiriu și alb, și îl chema domnișorul Iasmin.

Și, într-adevăr, crinul și trandafirul se ofileau când se afla el dinaintea lor. Că avea un mijlocel de chiparis, un chip de lalea proaspătă, plete de micșunele, zulufi tămâioși care erau bucățică ruptă dintr-o mie de nopți întunecate, o piele cum e chihlimbarul cel bălai, niște sulițe îndoite drept gene, niște ochi lungi de narcise; și două alune erau buzele lui vrăjitoare. Cât despre fruntea lui, o da de ocară, cu strălucirea ei, până și pe luna plină căreia îi învinețea de pizmă obrazul; iar gura lui cu dinții-i de nestemate, cu limba-i de trandafir, zemuia o vorbă ce te făcea să dai uitării trestia de zahăr. Așa făcut, și scânteietor, și neînfricat, era un idol al ispitei pentru ochiul iubeților.

Or, dintre cei șapte frați, coconul Iasmin era cel care avea în pază nenumăratele cirezi de bivoli ale regelui Nujum-Șah. Iar sălașul său era prin singurătățile cele nemărginite și prin pășuni. Și într-o zi, ședea și își păzea vitele, cântând din fluier, când văzu venind înspre el un derviș bătrân care, după salamalecuri, îl rugă să-i mulgă oleacă de lapte. Iar beizadea Iasmin răspunse:

— O, sfinte dervișule, mă retează ciuda că nu pot să te mulțumesc. Căci mi-am muls bivolițele în dimineața aceasta, și iacătă că sunt păgubit de putința de a-ți potoli setea la ceasul de-acum.

Iar dervișul îi zise:

— Rostește totuși, fără a te mai codi, numele lui Allah, și du-te să mulgi iarăși bivolițele. Și blagoslovirea are să coboare.

Și domnișorul cel asemenea narcisei răspunse cu ascultare și cu supunere, și se duse, rostind șehadaua, la ugerul celei mai frumoase bivolițe pe care o avea. Și binecuvântarea coborî; și vasul se umplu cu un lapte albăstrui și spumos. Și preafrumosul Iasmin puse vasul dinaintea dervișului, care bău pe cât îi fusese setea, și rămase mulțumit.

Și-atunci se întoarse zâmbind înspre coconul cel tânăr și îi spuse:

— O, copile gingaș, nu ai adăpat un pământ sterp, și nimic nu este mai prielnic pentru tine decât ceea ce în curând are să se petreacă. Află, dar, că am venit la tine ca sol al dragostei. Și văd că într-adevăr ți se cuvine darul dragostei, care este cel dintâi dintre daruri și cel mai de la urmă precum a spus poetul:

Pe când nimic în lume nu era,
Era iubirea; iar dacă se curmă
Pe lume totul, mai rămâne ea!
Ea-i cea dintâi și ea e cea din urmă.

Ea-i temelia vieții, mai presus
De toate câte pe pământ s-au spus.
Ea-i umbra, ce veghează suspinând
La colțu-ntunecatului mormânt.

Ea-i vâscul ce se prinde pe copac
Și care-și trage mândra-i viață verde
Din inima ce-o mistuie cu drag
Pe care o usucă și o pierde.

Pe urmă dervișul cel bătrân spuse mai departe:

— Da, fiul meu, vin la inima ta ca sol al dragostei; ci nimenea nu m-a trimis, decât eu însumi. Și, dacă am străbătut câmpiile și pustiile, am făcut-o pentru că eram în căutarea unei făpturi atâta de desăvârșite încât să fie vrednică a se apropia de copila vrăjită pe care, într-o dimineață, trecând printr-o grădină, mi-a fost dat s-o întrezăresc.

Și se opri o clipă, și apoi urmă:

— Află, dar, o, tu, cel mai dulce ca adierea, că în împărăția megieșă cu împărăția tatălui tău Nujum-Șah, trăiește așteptându-l pe flăcăul din visul ei, așteptându-te pe tine, o, Iasmin, o hurie de viță împărătească, un chip de zână, care dă de ocară luna, un mărgăritar fără de pereche din sipetul desăvârșirii, o primăvară de prospețime, un cuib de frumusețe. Trupul său gingaș, de culoarea argintului, e zămislit precum cimișirul; un mijlocel subțire precum firul de păr; un boiu precum soarele; un mers de potârniche. Părul ei este de hiacinte; ochii-i vrăjitori sunt asemenea săbiilor de Ispahan; obrajii-i sunt precum în *Coran* versetul Frumuseții; arcul sprâncenelor ei este precum sura Calamului; gura ei, tăiată dintr-un rubin, te amețește; un măruț însemnat cu o gropiță este bărbia ei, iar alunița care o împodobește e leac împotriva deochiului. Urechiușele ei mititele nu sunt urechi, ci zăcașuri de gingășie, și poartă atârnate de cercei inimile îndrăgostite; iar belciugul de la nasul ei – o nucșoară – silește luna plină să-și petreacă pe după gât zgarda robiei. Cât despre talpa picioarușelor sale, ea-i întru totului tot o minune. Inima este un șip cu mireasmă pecetluită, iar mintea ei este dăruită cu darul cel mare al deșteptăciunii. Numai dacă se mișcă, și-i zarva învierii de apoi! Este fiica regelui Akbar, și o cheamă domnița Migdala; o, binecuvântate fie numele pe care le poartă asemenea făpturi!

Și, după ce grăi astfel, dervișul cel bătrân răsuflă adânc, apoi adăugă…

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouă sute nouăzeci și noua noapte

Urmă:

...Și, după ce grăi astfel, dervișul cel bătrân răsuflă adânc, apoi adăugă:

— Da trebuie să-ți spun, o, izvor de doruri, că această copilă, sălaș al iubirii, stă cu inima friptă de tristețe; și un munte de mâhnire zace pe sufletul ei. Iar pricina e într-un vis pe care l-a avut, într-o noapte, în somn. Și am lăsat-o mâhnită și pierită ca o lunatică.

Pe urmă spuse:

— Și-acuma, când vorbele mele au căzut în inima ta ca o sămânță a dragostei, Allah să te ocrotească și să te călăuzească înspre aceea care este scrisă la ursita ta. Uassalam!

Și, după ce spuse acestea, dervișul se sculă și își văzu de drumul lui.

Iar inima crăișorului Iasmin, numai la auzul acelor spuse, rămase însângerată; iar săgeata dragostei se înfipse în ea: și, ca Majnun cel îndrăgostit de Leila, își sfâșie hainele, de la gât până la brâu; și, prins în pletele cârlionțate ale minunatei Migdala, bocea și ofta; și, părăsindu-și turmele, plecă să rătăcească, beat fără vin, zbuciumat, tăcut, bătut de vârtejul iubirii. Căci, dacă pavăza înțelepciunii apără de orice rănire, ea e fără puteri împotriva arcului dragostei. Și doftoreala îndemnurilor și a sfaturilor nu mai are ce face asupra minții celui bolnav de simțire. Și-așa cu beizadea Iasmin.

Ci în ceea ce o privește pe domnița Migdala, iacătă:

Într-o noapte, pe când dormea pe terasa saraiului tatălui ei, văzu ivindu-i-se, într-un vis trimis de ginnul dragostei, un flăcău mai frumos decât iubitul Suleikăi, și care era, strop cu strop, icoana vrăjitoare a crăișorului Iasmin. Și, pe măsură ce vedenia aceea de frumusețe se ivea dinaintea ochilor sufletului ei de fecioară, inima până atunci fără de griji a copilei îi luneca din mână și cădea prinsă în năvodul de zulufi cârlionțați ai flăcăului. Și se trezi, cu inima zbuciumată de trandafirul din somnul ei; și, aruncând în noapte țipete ca de privighetoare, începu să-și spele chipul cu lacrimile sale. Iar slugile ei veniră în fugă cu mare spaimă și începură să se minuneze zicând:

— Ya Allah! care-i nenorocirea ce face să curgă lacrimile stăpânei noastre Migdala? Ce s-a petrecut în sufletul ei pe când dormea? Vai, ia uite că parcă pasărea minților ei și-ar fi luat zborul!

Și gemete și suspine urmară până dimineața. Și, în zori, regele, tatăl său, și regina, mama sa, fură înștiințați despre cele ce se petreceau. Și, cu inimile arse, veniră să vadă, și o găsiră pe fata lor, minunea aceea, cu o înfățișare aiurea și într-o stare ciudată. Ședea jos, cu părul și cu hainele răvășite, cu chipul topit, fără știre de trupul său și fără seamă pentru inima ei. Și, la toate întrebările ce i se puneau, nu răspundea decât cu tăcerea, clătinând din cap a sfială, și revărsând astfel peste sufletul părintelui său și al mamei sale tulburarea și deznădejdea.

Atunci se hotărâră să cheme hakimii și vracii pricepuți la alungarea diavolilor, iar ei își deteră toată silința s-o scoată din starea aceea. Ci nu dobândiră nicio izbândă; ba chiar se întâmplă dimpotrivă. Ceea ce văzând, se socotiră nevoiți a-i lua sânge. Și, după ce îi legară brațul, făcură înțepătura. Ci nu ieși nicio picătură de sânge din vâna cea dulce. Atunci hakimii își traseră mâna de pe ea și se lepădară de nădejdea de-a o lecui. Și plecară posomorâți și fâstâciți. Și trecură câteva zile în starea aceea apăsătoare, fără ca să poată cineva pricepe ori lămuri pricina unei atare schimbări.

Și-așa, într-o zi, când preafrumoasa Migdala, cea cu inima arsă, era mai tristă ca oricând, slujnicele ei, ca s-o mai veselească, o duseră în grădină. Ci acolo, peste tot pe unde își plimba ochii, nu vedea decât chipul mult-iubitului ei: trandafirii o îmbiau cu culoarea lui, iar iasomia cu mireasma hainelor lui; chiprisul legănat, cu mijlocelul lui mlădiu, iar narcisa, cu ochii lui. Iar mărăcinii, părându-i-se genele lui, îi lua și-i punea la inimă.

Ci mai pe urmă verdeața acelei grădini făcu să mai înverzească oleacă și inima sa veștejită; iar apa de izvor pe care i-o deteră s-o bea îi mai potoli însetarea minților. Iar fetele, însoțitoarele sale, de-o seamă cu ea, șezură roată împrejurul acelei frumuseți, și începură să-i cânte încetișor un gazel ușor pe glasul cel mic și pe măsura ramel cea atâta de duioasă.

După care, văzând-o mai liniștită, prietena ei cea mai dragă se apropie de ea și îi spuse:

— O, Migdală, stăpână a noastră, află că, de câteva zile, se află prin părțile noastre un flăcău cântăreț din nai, venit din țara cilibiilor Hazara, al cărui glas melodios îi zboară mințile păsării din văzduh, oprește apa din curgerea ei și rândunica din zbor. Și acel fecior de crai e alb și trandafiriu, și îl cheamă Iasmin. Și, într-adevăr, crinul și trandafirul se ofilesc când se află dinaintea lui. Căci mijlocelul lui este o legănare de chiparis, fața lui este o lalea proaspătă, pletele lui micșunele, zulufii-i tămâioși sunt bucățică ruptă dintr-o mie de nopți întunecate, pielea-i cum e chihlimbarul cel bălai, genele-i sunt sulițe încovoiate, ochii-i lungi două narcise, iar două alune sunt buzele lui vrăjitoare. Cât despre fruntea lui, apoi fruntea lui dă de ocară, cu strălucirea sa, luna cea plină și-i învinețește de pizmă chipul. Gurița lui, cea cu dinți de nestemate și cu limba de trandafir, zemuiește o vorbă dulce care te face să dai uitării trestia de zahăr. Și, așa cum e, scânteietor și neînfricat, este un idol al ispitei pentru ochii iubeților.

Și adăugă, pe când domnița Migdala înmărmurise de bucurie:

— Și acest crăiesc cântăreț din nai, sprinten ca adierea zorilor și mai ușor ca ea, trebuie să fi străbătut munți și câmpii, ca să vină din țara lui în țara noastră, și să fi trecut ape înfricoșetoare de râuri fără de margini, unde nici baremi lebăda nu se simte stăpână și care numai cu înfățișarea lor dau amețeli lișiței și rațelor sălbatice, făcându-le să treacă prin potoape de mirări. Și dacă a înfruntat atâtea piedici ca să vină până aici, pesemne că l-a îndemnat vreo pricină tăinuită. Și nicio pricină nu-l poate hotărî pe un crăișor tânăr să înfrunte o asemenea încercare, în afară de dragoste.

Și după ce grăi astfel, tânăra prietenă a domniței Migdala tăcu, luând seama la urmările spuselor sale asupra stăpâne-si. Și iacătă că deodată copila cea tânguită a regelui Akbar se ridică în picioare, fericită și dănțuind. Iar chipu-i era luminat de un foc lăuntric, și tot sufletul ei beat îi țâșnea prin ochi. Și din toată boala ei ciudată, pe care niciun hakim nu o dovedise, nu mai rămăsese nicio urmă: singure vorbele unei copilandre grăind despre iubire o făcuseră să se risipească precum fumul.

Și, sprintenă ca o gazelă, se întoarse în iatacurile sale urmată de prietena ei. Și luă calamul bucuriei și hârtia dragostei, și îi scrise lui beizadea Iasmin, flăcăul cel pierzător de minți, mult-norocitul pe care îl văzuse ea în vis cu ochii sufletului ei, scrisoarea aceasta cu aripi albe:

„După preamărirea Aceluia carele, fără calam, a scris zămislirea făpturilor din grădina frumuseții.

Plecăciune trandafirului care a umplut de lângă privighetoarea cea îndrăgostită!

Când am auzit pomenindu-se de frumusețea ta, inima mea mi-a

alunecat din mână.

Când mi-ai arătat chipul tău vrăjit în vis, mi-ai tulburat inima până într-atâta încât mi-am uitat și de tatăl și de mama mea, și am ajuns străină de frații mei. Ce să mai poți să faci cu ai tăi, atunci când îți ești străin ție însuți?

Dinaintea ta, frumoasele fecioare sunt măturate ca de un vifor, iar săgețile genelor tale mi-au străpuns inima dintr-o parte în cealaltă.

Oh, vino să-mi arăți aievea făptura-ți vrăjitoare ca s-o văd cu ochii mei din cap, o, tu, cel care ești dăruit cu semnele iubirii și care trebuie să știi că drumul cel adevărat al inimii este inima.

Și află, într-un sfârșit, că tu ești apa și lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a așternut pe buzele mele și că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare…”

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o mia noapte

Urmă:

„…Și află, într-un sfârșit, că tu ești apa și lutul cugetului meu, că trandafirii patului meu s-au preschimbat în spini, că pecetea tăcerii s-a așternut pe buzele mele, și că am încetat să mă mai plimb nepăsătoare.”

Și îndoi cele două aripi ale scrisorii, strecură înlăuntru un bob de mosc curat, și dete prietenei sale răvașul. Și fata îl luă, îl duse la buze și la frunte, îl puse la inimă, și porni, ca un porumbel, spre dumbrava în care beizadea Iasmin cânta din nai. Și îl găsi stând sub un chiparis, cu naiul lângă el, și cântând cântecelul acesta scurt:

Iar inima-mi văzând-o,
Voi spune tulburat:
E argint-viu, nor, fulger,
Ocean însângerat.

Când noaptea despărțirii
Își va sumete pleoapa,
Vom fi mereu alături
Ca lebăda cu apa.

Și fata, după ce sărută mâna crăișorului Iasmin, îi dete scrisoarea de la stăpâna sa Migdala. Iar el o citi și era să se topească de bucurie. Și nu mai știa dacă doarme sau dacă e treaz. Și mintea i se învolbură, și inima i se făcu văpaie. Și, după ce se mai potoli oleacă, fata îi arătă căile de-a ajunge până la stăpâna ei, îi dete toate sfaturile și se întoarse pe unde venise.

Și-așa că, la ceasul arătat și la clipita prielnică, beizadea Iasmin, călăuzit de îngerul dorului, luă calea ce ducea la grădina Migdalei. Și izbuti să pătrundă în locul acela, bucată ruptă din rai. Și, la ceasul acela, soarele pierea în zarea amurgului, iar luna își arăta chipul de sub vălurile

răsăritului. Și tânărul cel cu umblet de căprior ochi copacul ce-i fusese arătat de către fată, și se cățără în el, ascunzându-se printre crengi.

Iar domnița Migdala cea cu umblet de potârniche veni cu noaptea în grădină. Și era îmbrăcată în albastru, și ținea în mână un trandafir albastru. Și își ridică vrăjitorul ei chip înspre pom, tremurând ca frunzișul de salcie. Și, în tulburarea ei, nu mai știu dacă dintre crengi chipul ce se ivea era al lunei pline ori fața strălucitoare a crăișorului Iasmin. Ci ia uite! Ca o floare coaptă de dor, sau ca o poamă ce se desprinde prin greutatea ei de preț, flăcăul cel cu plete de micșunele se desprinse dintre ramuri și fu la picioarele pălindei Migdala. Și îl cunoscu numaidecât pe cel pe care îl iubea cu jale, și îl găsi mai frumos decât icoana din visul ei. Și, la rându-i, beizadea Iasmin văzu că dervișul nu-l amăgise, și că luna aceea era cununa lunelor. Și amândoi își simțiră inimile înnodate cu legăturile dulci ale dragostei și ale duioșiei adevărate. Și fericirea lor fu adâncă precum a lui Majnun și a Leilei, și tot atâta de curată ca și a îndrăgostiților de demult.

Și după sărutările mult dulci și revărsările sufletelor lor fermecate, se închinară Stăpânului desăvârșitei iubiri, pentru ca niciodată bolta cerurilor să nu-și sloboadă asupra dragostei lor crunta ploaie a pietrelor tulburării și să nu rupă cusătura întâlnirii lor.

Apoi, spre a se pune de-aci înainte la adăpost de otrava despărțirii, cei doi îndrăgostiți chibzuiră frunte lângă frunte, și gândiră că domnița trebuia, fără zăbavă, să-l înduplece cumva pe regele Akbar care, iubind-o pe fiica sa Migdala, nu avea să-i lase neîmplinită vreo rugăminte.

Și-așa că, lăsându-l pe mult-iubitul ei sub copaci, rugătoarea Migdala se duse la rege, părintele ei, și, cu mâinile împreunate, îi spuse:

— O, nămiază a celor două lumi, slujnica ta vine să-ți ceară un hatâr.

Iar tatăl ei, minunat peste fire și fericit totodată, o ridică de jos cu amândouă mâinile și o strânse la pieptul lui, și îi zise:

— De bună seamă, o, Migdală a inimii mele, rugămintea ta trebuie să fie până peste poate de grabnică, de vreme ce nu șovăiești a-ți lăsa patul, la miez de noapte, ca să vii să mă rogi a ți-o împlini. Oricare ar fi ea, o, lumină a ochilor, mărturisește-o fără de teamă, încrezătoare în tatăl tău.

Și dulcea Migdala, după ce șovăi câteva clipe, ridică fruntea și îi înșiră tatălui ei acest descânt isteț, zicând:

— O, părintele meu, iart-o pe fiica ta că vine, la ceasul acesta de noapte, să tulbure somnul ochilor tăi. Da iată că puterile sănătății mi s-au întors, după o preumblare de seară, cu soațele mele, prin pajiște. Și am venit să-ți spun că am băgat de seamă că turmele noastre de oi sunt rău îngrijite și prost ținute. Și m-am gândit că, dacă aș găsi vreo slugă vrednică de încredere, ți-aș înfățișa-o, iar tu s-o însărcinezi a ne veghea turmele. Or, printr-o fericită întâmplare, l-am găsit într-o clipită pe insul acela sârguincios și vrednic. E tânăr, binevoitor, gata să facă totul, și nu-i e teamă nici de osteneli, nici de necazuri; întrucât lenea și nepăsarea sunt la parasanji întregi departe de el. Așa că dă-i în seamă, o, părintele meu, boii și oile noastre!

Când auzi cuvântarea copilei sale, regele Akbar se minună până peste marginile minunării, și rămase o vreme cu ochii holbați. Pe urmă răspunse:

— Pe viața mea! n-am mai auzit vreodată să se fi pomenit că se năimesc în toi de noapte argații de turme. Și-i pentru întâia oară când ni se întâmplă asemenea minune. Ci, o, copila mea, vreau din tot sufletul, dată fiind bucuria pe care i-o aduci inimii mele cu grabnica ta vindecare nemaiinădăjduită să mă plec rugii tale și să-l primesc pe tânărul cu pricina ca păstor la turmele noastre. Ci aș vrea să-l văd și eu cu ochii mei din cap,

înainte de a-i încredința slujba aceasta.

De cum auzi vorbele tatălui ei, domnița Migdala zbură pe aripile bucuriei înspre mult norocitul Iasmin și, luându-l de mână, îl duse la palat. Și îi spuse regelui:

— Iată-l, o, părintele meu, pe păstorul cel minunat! Ghioaga lui e vârtoasă, iar inima-i încercată.

Și regele Akbar, pe care Allah îl dăruise cu agerime de minte, își dete seama lesne că flăcăul pe care fiică-sa Migdala i-l înfățișa nu era nicidecum din soiul celor ce păzesc vitele. Și în sufletul său lăuntric rămase plin de nedumerire. Ci, ca nu cumva să-i pricinuiască supărare copilei sale Migdala, nu vroi nici să se îndărătnicească, nici să stăruiască asupra acestor amănunte, care își aveau însemnătatea lor. Iar iuschiuzara de Migdala, care cam ghicea ce se petrece în mintea lui. Îi spuse cu un glas gata-gata să se topească și cu mâinile împreunate:

— Înfățișarea de dinafară, o, părintele meu, nu este întotdeauna oglindă a lăuntrului. Și te încredințez că tânărul acesta este un păstor de lei.

Și de voie, de nevoie, tatăl Migdalei, ca s-o mulțumească pe iuschiuzara aceea vrăjitoare, își puse pe ochi degetul învoirii, și îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopții, cioban peste turmele sale...

Când povestea ajunse aici, Șeherezada văzu zorii mijind și, sfioasă, după obiceiul ei, tăcu.

Iar sora sa, tânăra Doniazada, care se făcuse o copilandră vrednică de dorit din toate privințele, și care, din zi în zi și din noapte în noapte, se făcea tot mai fermecătoare și mai frumoasă și mai voinică și mai înțelegătoare și mai tăcută și mai gânditoare, se ridică pe jumătate de pe chilimul unde sta ghemuită, și spuse:

— O, Șeherezada, sora mea, ce dulci sunt vorbele tale, și ce miezoase, și ce odihnitoare, și ce desfătătoare!

Iar Șeherezada îi zâmbi și o sărută și îi spuse:

— Da, surioară, însă ce sunt ele pe lângă urmarea pe care am s-o povestesc în noaptea următoare, dacă nu cumva n-o fi ostenit să mă tot asculte stăpânul nostru, regele acesta bine crescut și dăruit cu purtări alese?

Iar sultanul Șahriar strigă:

— O, Șeherezada, ce tot spui? eu, ostenit să te ascult? Păi tu îmi luminezi mintea și îmi liniștești inima! Și s-a așternut binecuvântarea peste țară de când sunt cu tine! Poți, așadar, cu toată încrederea, să ne spui mâine urmarea acestei povești descântătoare; ba poți, dacă nu cumva tu vei fi ostenit, să ne-o spui mai departe chiar și în noaptea aceasta. Întrucât chiar că vreau să aflu ce are să li se mai întâmple coconului Iasmin și domniței Migdala!

Iar Șeherezada, dată fiind sfiala ei, nu vroi să treacă măsura cu îngăduința regelui, ci zâmbi și mulțumi, fără a mai spune nimic în noaptea aceea.

Iar regele Șahriar o strânse la inima lui, și dormi lângă ea până dimineața. Atunci se sculă și se duse să diriguiască treburile dreptăților împărătești. Și îl văzu pe vizirul său, tatăl Șeherezadei, cum venea, ca de obicei, ținând la subsuoară giulgiul menit copilei sale, pe care în fiecare dimineață se aștepta s-o vadă osândită la moarte din pricina jurământului regelui în ce privește femeile. Ci Șahriar, fără a-i spune nimic despre asemenea treabă, șezu în fruntea divanului județelor. Iar musaipii și

dregătorii și pricinașii intrară. Și regele judecă, și numi, în slujbe, și mazili, și isprăvi treburile domniei și dete porunci, și-așa până la sfârșitul zilei. Iar vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, era tot mai până peste poate de uimit și de nedumerit.

Cât despre regele Șahriar, după ce ridică divanul și isprăvi județurile, zori să se întoarcă în iatacurile sale, lângă Șeherezada

Și noaptea aceea era cea de a o mie și una noapte

Și, de îndată ce regele Șahriar își isprăvi treaba lui obișnuită cu Șeherezada, tânăra Doniazada îi spuse:

— Allah fie asupra-ți, o, sora mea! Dacă nu ți-e somn, grăbește-te de ne povestește urmarea dulcei povești a crăișorului Iasmin și a domniței Migdala.

Iar Șeherezada o mângâie pe păr pe sora sa, și spuse:

— Cu tot dragul inimii și ca pe o cinstire datorată regelui acestuia strălucit, stăpânul nostru:

Și spuse povestea mai departe astfel:

…și îl numi pe beizadea Iasmin, în puterea nopții, păstor peste turmele sale.

Și, de-aci înainte, beizadea Iasmin îndeplinea în fața lumii slujba de ciurdar, iar în taină se îndeletnicea cu liubovul. Și, ziua, ducea la păscut boii și oile până la depărtare de trei-patru parasangi; iar când se lăsa seara le aduna cu sunetele naiului său și le aducea la staulele regelui. Și, noaptea, lăbăduia în grădină, alături de mult-iubita sa Migdala, ruja aceea a desăvârșirii. Și-aceasta era îndeletnicirea lui statornică.

Da cine ar putea să spună cu tărie că fericirea, oricât de tăinuită, va rămâne pururea la adăpost de ochiul pizmaș al clevetitorului?

Într-adevăr, grijulia Migdala avea obiceiul să-i trimită iubitului ei, în pădure, băutura și hrana trebuitoare. Și, într-o zi, această nechibzuită a dragostei plecă, pe furiș, să-i ducă chiar ea o tabla cu bunătățuri, dulci ca buzele ei de zahăr, niște poame, niște nuci și niște alune, toate rânduite frumos pe frunze de argint. Și îi spuse, îmbiindu-l cu acele lucruri:

— Fie-ți dulce și ușoară la mistuit hrana aceasta care se potrivește cu gura ta gingașă, o, papagai al meu cu grai duios, și care nu s-ar cădea să ronțăie decât zahăr!

Spuse, și pieri precum camforul.

Iar după ce migdala cea fără de coajă pieri astfel precum camforul, păstorul Iasmin șezu să se înfrupte cu bunătățurile gătite de degetele fetei regelui. Atunci îl văzu venind înspre el pe chiar unchiul mult-iubitei sale, un bătrân dușmănos și plin de gânduri rele, care își trecea zilele clevetind despre toată lumea și oprindu-i pe cântăreți să cânte și pe dănțuitori să dănțuiască. Și, când ajunse lângă flăcău, se uită la el cu niște ochi poncișî de ură, și îl întrebă ce avea acolo, dinainte-i, pe tablaua regelui. Și Iasmin, care nu știa ce e dușmănia, gândi că bătrânul avea poftă să mănânce. Și își deschise inima, darnic ca trandafirul de toamnă, și îi dărui toată tablaua cu bunătățuri.

Și afurisitul de moșneag plecă numaidecât spre a se duce să aștearnă

bunătățurile și tablaua dinaintea părintelui Migdalei, regele Akbar, care era chiar fratele său. Și îi deschise astfel ochii să vadă singur dovada legăturilor dintre Migdala și Iasmin.

Iar regele Akbar, aflând taina, rămase mânios până peste poate, și, poruncind să vină fiică-sa Migdala, îi spuse:

— O, rușine a părinților tăi, ai aruncat ocara pe neamul nostru! Până în ziua aceasta, casa noastră era slobodă de buruiana și de scaietele rușinii. Da tu ai aruncat asupra mea ochetele vicleșugului și m-ai prins în el. Și, cu marghiolelile alintăcioase pe care le-ai folosit față de mine, mi-ai învăluit lampa înțelepciunii. A! care-i bărbatul care să poată spune că a scăpat de vicleșugurile femeilor? Și Prorocul cel binecuvântat – asupra-i fie rugăciunea și pacea! – a spus, vorbind despre ele: „O, drept-credincioșilor, aveți vrăjmași în soțiile și în fetele voastre! Ele sunt păcătoase și la gând și la credință. Sunt născute dintr-o coastă răsucită. Să le mustrați; iar pe cele care nu vă dau ascultare să le bateți.” Or eu acum ce să-ți fac, când ai jucat jocul necuviinței cu un străin, păzitor de vite, a cărui împreunare nu se poate potrivi cu fetele de regi? N-ar trebui, ia spune-mi, să vă zbor capul cu o lovitură de sabie și ție și lui, și să vă ard viețile amândurora în pojarul morții?

Și, cum ea plângea, regele adăugă:

— Piei degrabă de dinaintea mea, și du-te de te-ngroapă pe după perdeaua din harem. Și să nu mai ieși de acolo fără îngăduința mea.

Și, după ce o pedepsi în felul acesta pe fiică-sa Migdala, regele Akbar dete poruncă să se dea pieirii paznicul vitelor. Or, în preajma cetății era o pădure, sălaș cumplit de fiare înfricoșătoare. Și până și bărbații cei mai viteji erau cuprinși de spaimă când auzeau rostindu-se numele acelui codru, și rămâneau înțepeniți și cu părul zburlit. Și, acolo, dimineața părea a fi noapte, iar noaptea era asemenea răsăritului cel negru al Învierii de apoi. Și se aflau acolo, printre alte grozăvii, doi cerbi-mistreți care erau spaima jivinelor și a păsărilor, și care adeseori veneau să aducă pustiirea chiar până în cetate.

Și-așa că frații domniței Migdala, la porunca regelui, îl trimiseră pe bietul Iasmin în locul acela al prăpădului, cu gândul de a-l da pierzării. Și flăcăul, fără-a avea habar de ce îl aștepta, își mână acolo boii și oile.

Și intră în codrul acela la ceasul când steaua cea cu două coarne se ivea pe zare, și atunci când etiopianul nopții da dosul a fugă. Și, lăsându-și vitele să pască în voia lor, șezu jos pe o blană albă pe care o așternuse pe pământ, și își luă naiul, izvor de beție.

Și iacătă că dintr-odată cei doi cerbi-mistreți, călăuziți de miros, se iviră mugind aidoma norilor încărcați cu tunete, în luminișul în care se afla Iasmin. Iar crăișorul cel cu dulce privire îi întâmpină cu sunetele naiului său, și îi țintui sub vraja cântecului. Pe urmă, încetișor, se ridică și ieși din codru, însoțit de cele două dihănii înfricoșătoare, unul de-a dreapta și celălalt de-a stânga lui, și urmat de toată turma. Și ajunse astfel sub ferestrele regelui Akbar. Și toată lumea îl văzu și rămase înmărmurită.

Și beizadea Iasmin îi făcu să intre într-o cușcă de fier pe cei doi cerbi-mistreți și îi dărui tatălui Migdalei, ca pe-o închinare datorată. Iar regele, de la isprava aceasta, rămase peste poate de uluit, și își trase mâna de la osândirea acelui leu al vitejilor.

Ci frații îndrăgostitei Migdala nu vroiră nicicum să se lepede de ura lor, și, ca să n-o lase pe sora lor să se împreune cu flăcăul, ticluiră s-o mărite, împotriva voinței ei, cu vărul lor, fiul unchiului cel afurisit. Că își ziceau: „Trebuie să legăm piciorul nebuniei cu frânghia tare a căsătoriei. Și-atunci

are să-și uite de dragostea ei zmintită.” Și întocmiră fără de zăbavă alaiul de nuntă, și porunciră să vină cântăreții și cântărețele, și clarinetele și dairalele.

Și, pe când acei asupritori vegheau la pregătirile acelei căsătorii împilate, deznădăjduita de Migdala, îmbrăcată fără voia ei în rochii strălucite și în odoare de aur și de mărgăritare, care vesteau o nouă măritată, ședea pe un pat de falā acoperit bogat cu perdele dichisite cu ciucuri de aur, asemenea unei flori pe un copăcel, da cu mâhnirea și cu mohorârea lângă ea, cu pecetea muției pe buze, tăcută ca un crin, nemișcată ca o idoliță. Și, la înfățișare ca o tânără moartă, da ținută în mâna celor vii, inima-i se zbătea precum cocoșul căruia i se taie gâtul, sufletu-i era îmbrăcat într-o haină de asfințit, pieptu-i era sfâșiat de unghia durerii, iar mintea-i clocotind cugeta cu ochi negri la corbul de lut ce-avea să ajungă tovarășul ei de pat. Și se afla pe vârful muntelui Kaf al durerii.

Ci iată că beizadea Iasmin, poftit cu celelalte slugi la nunta stăpânei sale, îi dete, numai cu o încrucișare a privirilor lor, o nădejde dezlegătoare din jbilțurile jalei. Căci cine nu știe că, numai cu o privire, îndrăgostiții pot să-și spună un potop de lucruri despre care nimănuia nu-i dă nici prin gând?

Încât, când veni noaptea, și când domnița Migdala fu dusă, ca tânără soție, în odaia de nuntă, numai atunci soarta își arătă chipu-i fericit dinaintea celor doi îndrăgostiți, și le învioră inima cu cele opt miresme ale sale. Și preafrumoasa Migdala, prilejuindu-se de singurătatea ce-i fusese lăsată în odaia aceea în care avea să vină vărul ei, ieși fără de zarvă, îmbrăcată în hainele-i de aur, și își luă zborul înspre Iasmin mult norocitul. Și cei doi îndrăgostiți binecuvântați se luară de mână și, mai ușori ca adierea cea înrourată, pieriră și se topiră precum camforul.

Și de-atunci nimeni nu putu să le mai dea de urmă, și nimeni nu mai auzi nimic despre ei ori despre locul în care se aciuiseră. Căci, pe pământ, numai puțini dintre fiii oamenilor sunt vrednici de fericire, de-a urma drumul care duce la fericire și de-a ajunge la casa în care se ascunde fericirea.

Or, slavă pururea și preamărire sporită Atoatedătătorului, Stăpânul bucuriei, al înțelepciunii și al fericirii. Amin!

Încheiere

Iar Șeherezada, după ce istorisi astfel povestea, adăugă:

— Și-aceasta este, o, preafericitule rege, dulcea poveste a crăișorului Iasmin și a domniței Migdala. Și am istorisit-o așa cum mi s-a povestit și mie! Ci Allah este mai știutor!

Pe urmă tăcu.

Atunci regele Șahriar grăi:

— O, Șeherezada, ce frumoasă poveste! Oh, ce minunată! M-ai dăscălit, o, preaînvățato și dulce povestașo, și m-ai făcut să văd întâmplările ce se petrec cu alții și nu cu mine, și să cumpănesc cu luare-aminte vorbele regilor și ale noroadelor de demult, și lucrurile osebite sau uimitoare sau măcar numai vrednice de chibzuit câte li s-au întâmplat. Și, într-adevăr, iată că, tot ascultându-te de-a lungul acestor o mie și una de nopți, ies cu un suflet adânc schimbat, și voios, și îmbibat de fericirea de a trăi. Încât, slavă aceluia carele ți-a hărăzit, o, fiică binecuvântată a vizirului meu, atâtea haruri alese, și ți-a înmiresmat gura, și-a pus harul graiului pe limba ta, și înțelepciunea sub fruntea ta!

Iar micuța Doniazada se ridică dintr-odată de pe chilimul pe care sta ghemuită, și se repezi în brațele surorii ei, și strigă:

— O, Șeherezada, sora mea, ce dulci sunt cuvintele tale, și ce vrăjitoare, și desfătătoare, și pilduitoare, și tulburătoare, și miezoase în prospețimea lor! Oh, ce frumoase sunt vorbele tale, sora mea!

Iar Șeherezada se aplecă înspre sora sa și, sărutând-o, îi strecură la ureche câteva cuvinte pe care numai ea le auzi. Și copila pieri numaidecât, precum camforul.

Iar Șeherezada rămase singură, câteva clipe, cu regele Șahriar. Și, cum el se pregătea, până peste poate de mulțumit, s-o ia în brațe pe minunata lui soție, iată că perdelele se deteră la o parte și Doniazada se ivi iarăși, urmată de o doică ce ținea doi gemeni la pieptul ei, pe când un al treilea copil venea de-a bușilea în urmă-i.

Iar Șeherezada se întoarse zâmbind înspre regele Șahriar, și rândui dinaintea lui pe cei trei micuți, după ce îi strânse la piept, și, cu ochii luminați de lacrimi, îi spuse:

— O, rege al vremilor, iată cei trei copii pe care, în acești trei ani, ți i-a hărăzit Atoatedătătorul, prin mijlocirea mea.

Și, pe când regele Șahriar, pătruns de o bucurie de negrăit, și mișcat până în străfundurile sale, își săruta copiii, Șeherezada urmă:

— Fiul tău cel mare are acum doi ani împliniți, iar cei doi gemeni nu mai au mult până să împlinească un an – depărteze Allah de la tustrei deochiul!

Și adăugă:

— Îți aduci aminte, o, rege al vremilor, că am fost suferindă vreo douăzeci de zile, între cea de a șase sute șaptezeci și noua și cea de a

șaptea sută noapte. Or, chiar atunci i-am născut pe cei doi gemeni, a căror venire pe lume m-a muncit mai mult decât cea a fratelui lor mai mare, cu un an înainte. Întrucât atâta de puțin am fost supărată de nașterea dintâi încât am putut, fără caznă, să-ți spun mai departe povestea pe care ți-o povesteam pe atunci, a Preaînvățatei Simpatia.

Și, după ce spuse acestea, tăcu.

Iar regele Șahriar, care era tulburat până peste fire, își plimba privirile de la mamă la copiii săi, și de la copii la mamă, și nu izbutea să ajungă a rosti o vorbă măcar.

Atunci tânăra Doniazada, după ce sărută copiii pentru a nu știu câta oară, se întoarse înspre regele Șahriar și îi spuse:

— Și-acuma, o, rege al vremilor, ai să pui să se taie capul surorii mele, Șeherezada, mama copiilor tăi, și să-i lași astfel orfani de mama lor pe cei trei regi micuți pe care nicio femeie nu ar putea să-i iubească și să-i îngrijească cu inima unei mame?

Și regele Șahriar, între două oftări, îi spuse Doniazadei:

— Taci, o, copilo, și stai cuminte.

Pe urmă, izbutind să-și stăpânească întru câtva tulburarea, se întoarse înspre Șeherezada și îi spuse:

— O, Șeherezada, pe Domnul milei și al îndurării! tu răzbătusei în inima mea încă înainte de venirea copiilor noștri, întrucât ai știut să mă birui prin harurile cu care te-a împodobit Zămislitorul tău; și te-am îndrăgit în mintea mea, pentru că am găsit în tine o femeie curată, cucernică, neprihănită, dulce, neînstare de nicio viclenie, neîntinată din toate privințele, născocitoare isteață, gureșe, tăcută, zâmbitoare și înțeleaptă. Oh! Allah să te binecuvânteze, și să binecuvânteze și pe tatăl tău, și pe mama ta și obârșia ta!

Și adăugă:

— O, Șeherezada, noaptea aceasta, care este cea de-a o mie și una, socotind din clipa când te-am văzut întâia oară, este pentru noi o noapte mai albă decât fața zilei.

Și, spunând acestea, se ridică și o sărută pe creștet.

Iar Șeherezada luă atunci mâna regelui, soțul ei, și și-o duse la buze, la inimă și la frunte, și spuse:

— O, rege al vremilor, mă rog ție să-l chemi pe vizirul tău cel bătrân, ca să i se liniștească inima în privința mea și să se bucure și el de noaptea noastră binecuvântată.

Iar, regele Șahriar trimise numaidecât după vizirul său care, încredințat că aceasta era noaptea cea neagră scrisă la triștea fiicei sale, veni, sub braț cu giulgiul menit Șeherezadei. Iar regele Șahriar se ridică în cinstea lui, îl sărută între ochi, și îi zise:

— O, părinte al Șeherezadei, o, vizire născător de binecuvântări, iată că Allah a izvodit-o pe fiica ta pentru mântuirea norodului meu; și, prin mijlocirea ei, a făcut să intre căința în inima mea.

Și părintele Șeherezadei fu atâta de răscolit de bucurie, văzând și auzind acestea, încât căzu leșinat. Și se înghesuiră împrejurul lui, și îl stropiră cu apă de trandafiri, și îl ajutară să-și vină în fire. Iar Șeherezada și Doniazada săriră să-i sărute mâna. Iar el le binecuvântă. Și petrecură împreună o noapte luminată de bucurie și potopită de fericire.

Iar regele Șahriar se grăbi să trimită soli sprinteni să-l cheme pe fratele său Șahzaman, regele de la Samarkand Al-Ajam. Iar regele Șahzaman răspunse cu ascultare și cu supunere, și grăbi să se ducă la fratele său mai mare, care îi ieși în întâmpinare, în fruntea unui alai împărătesc, în

mijlocul întregei cetăți împodobite și gătite, pe când în sukuri și pe ulițe se ardeau tămâie, camfor tare, aloe, mosc indienesc, nard și chihlimbar cenușiu, pe când locuitorii își zugrăveau proaspăt mâinile cu hennea și fața cu șofran, și pe când dairalele, naiurile, clarinetele, fluierele, tâmpinele și țimbalele făceau văzduhul să răsune ca în zilele de mare sărbătoare.

Și, după îmbrățișările bucuroase ale revederii, și pe când petrecerile și ospețele se dedeau peste tot pe cheltuiala vistieriei, regele Șahriar îl luă deoparte pe fratele său Șahzaman, și îi istorisi tot ce i se întâmplase, de-a lungul celor trei ani, cu Șeherezada, fata vizirului. Și îi spuse, pe scurt, tot ce învățase de la ea, și câte pilde, câte povești frumoase, câte istorii, câte parimii, câte cronici, câte pozne, câte snoave, câte pățanii răpitoare, câte minunății, câte stihuri și câte cântece auzise. Și îi spuse despre frumusețea ei, despre înțelepciunea, despre harul ei de povestitoare, despre deșteptăciunea, despre neprihana, despre mila, despre dulceața, despre cinstea, despre isteciunea, despre sfiiciunea și despre toate darurile trupului și ale minții cu câte o împodobise Zămislitorul ei. Și adăugă:

— Și-acuma ea este soția mea legiuită, și mama copiilor mei.

Și-așa!

Iar regele Șahzaman se minună cu minunare mare și rămase uimit până peste marginile uimirii. Pe urmă îi spuse regelui Șahriar:

— O, fratele meu, dacă-i așa, vreau și eu să mă însor. Și am s-o iau de soție pe sora Șeherezadei, micuța aceea pe care nu știu cum o cheamă. Și vom fi astfel doi frați de-un sânge căsătoriți cu două surori de-un sânge.

Pe urmă adăugă:

— Și în felul acesta, având de aci înainte două soții de credință și cinstite, ne vom uita jitania de odinioară, întrucât, în ceea ce privește acea năpastă de demult, ea m-a lovit mai întâi pe mine; apoi, din pricina mea, te-a lovit, și pe tine la rându-ți. Și, dacă nu ți-aș fi dezvăluit nenorocirea mea, nici tu nu ai fi știut nimic despre a ta. Vai, o, fratele meu, de-a lungul acestor trei ani din urmă, starea mea a fost o stare tare rea. N-am putut să mai mă bucur cu adevărat de nicio iubire. Și, după pilda ta, în fiecare noapte luam câte o fată fecioară, iar dimineața puneam să fie omorâtă, spre-a face să ispășească neamul muieresc prăpădul care ne lovise pe amândoi. Ci acuma vreau să-ți urmez pilda pe care tot tu mi-o dai, și să mă însor cu cea de a doua fată a vizirului tău.

Când auzi vorbele fratelui său, regele Șahriar se înfioră de bucurie, și se ridică pe clipă pe dată, și se duse la soția sa Șeherezada, și îi povesti ceea ce se rostise între el și fratele său. Și îi dete astfel de știre că regele Șahzaman se logodește din inimă cu sora ei Doniazada.

Iar Șeherezada răspunse:

— O, rege al vremurilor, ne dăm învoiala, da numai dacă fratele tău, regele Șahzaman, primește să locuiască de aci înainte cu noi. Întrucât eu n-aș putea să mă despart, fie și măcar pentru un ceas, de surioara mea. Eu am crescut-o; și nici ea nu poate să mă lase, cum nici cu nu pot s-o las. Așa că dacă fratele tău primește această învoială, sora mea, din chiar clipa aceasta, este roaba lui. Altminteri, o păstrăm.

Atunci regele Șahriar se duse la fratele său, ducându-i răspunsul Șeherezadei. Iar regele de la Samarkand strigă:

— Pe Allah! o, fratele meu, chiar acesta era și gându! meu. Întrucât nici eu nu aș mai putea să mă despart de tine, nici măcar pentru un ceas! Cât despre scaunul de domnie de la Samarkand, Allah are să găsească și are să trimită acolo pe cine-o vrea el. Că, din partea mea, nu vreau să mai domnesc pe-acolo, și nu mă mai duc de aici.

Auzind vorbele acestea, regele Șahriar nu mai avu margini; la bucuria lui, și răspunse:

— Iacătă ce-mi doream! Preamărit fie Allah, o, fratele meu, carele într-un sfârșit ne-a adunat iar, după lunga despărțire!

Și, atunci pe loc trimiseră după cadiu și după martori. Și fu întocmit senetul de căsătorie dintre regele Șahzaman și Doniazada, sora Șeherezadei. Și cei doi frați se însurară astfel cu cele două surori.

Și-atunci petrecerile și luminățiile ajunseră până peste poate și, vreme de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, tot orașul mâncă și bău și se veseli pe cheltuiala vistieriei.

Cât despre cei doi frați și cele două surori, apoi ei intrară la hammam și se scăldară în apă de trandafiri, și în apă de flori de salcie mirositoare, și în apă înmiresmată cu mosc, și se arse la picioarele lor lemn de odagaci și de aloe.

Iar Șeherezada o pieptănă și îi împleti cosițele tinerei sale surori, și o împistri cu mărgăritare. Pe urmă o îmbrăcă într-o rochie de șahmara de demult, de pe vremile lui Khosroe, țesută cu serasir de aur roșu, și dichisită, tot în țesătura ei, cu chindiseli care întruchipau, în culorile lor firești, dihănii bete și păsări aiurite. Și îi puse la gât un gherdan ca din basme. Și Doniazada se făcu astfel, sub degetele surorii sale, mai frumoasă decât a fost vreodată soția lui Iskandar cel cu Două Coarne.

Încât, când cei doi regi ieșiră din hammam și când șezură în jețurile lor domnești, alaiul miresei, alcătuit din soțiile emirilor și ale dregătorilor, se rândui în două șiruri nemișcate, unul la dreapta și celălalt la stânga celor două jețuri. Iar cele două surori își făcură intrarea, sprijinindu-se una pe alta, asemenea cu două lune într-o noapte cu lună plină.

Atunci veniră înaintea lor hanâmele cele mai de neam dintre hanâmele de față. Și o luară pe Doniazada de mână, și, după ce îi scoaseră hainele pe care le purta, o îmbrăcară într-o rochie de tulpan, albastră ca marea, de răpea mințile. Și fu asemenea zugrăvirii pe care i-a făcut-o poetul în stihurile acestea:

În rochia-i albastră se ivește,
Strălucitoare, fără de cusur,
Încât ai crede că s-a rupt deodată
Din ceruri o bucată de azur.

Mari, ochii ei sunt săbii zugrăvite;
Sub pleoape-i ard lumini vrăjitorești;
Știubei de miere-s buzele-i ca jocul;
Obrajii-i strat de trandafiri domnești;
Făptura-i toată e-o minune, vie,
Ca un boboc curat de iasomie.

Văzându-i boiul ca un fir subțire.
Și șoldurile mari legănătoare,
Ai zice că-i tulpina unui bambus
În vârful unei dune mișcătoare.

Iar regele Șahzaman, soțul ei, se ridică și coborî s-o vadă, el cel dintâi. Și, după ce se minună de ea, îmbrăcată așa, se sui iarăși în jețul său. Și acesta fu semnul schimbării rochiei. Iar Șeherezada, ajutată de hanâmele din alai, o îmbrăcă pe sora sa într-o rochie de mătase caisă. Pe urmă o

sărută și o puse să treacă dinaintea jețului soțului ei. Și astfel, mai fermecătoare decât în cea dintâi rochie, era aidoma cu cea pe care a zugrăvit-o poetul:

De-ar fi vreodată cumva să răsară
În toiul unei nopți de iarnă grea
Lumina blândă-a unei luni de vară —
N-ar străluci precum ivirea ta.

Cosițele ce le-mpletești la tâmple
Și pletele din părul tău de smoală
Par că vestesc furtuni ce-au să se-ntâmple,
Și-atuncea strig cuprins de amețeală;

„Tu-ntuneci zorii zilei totdeauna
Cu-aripa nopții!” Ci răspunsul vine:
„Ba nicidecum! Ba nicidecum! Vezi bine;
E doar un nor care ascunde luna”

Iar regele Șahzaman coborî să se uite la Doniazada, proaspăta mireasă, și se minună privind-o din toate părțile. Și, după ce se bucură astfel el cel dintâi de vederea frumuseții sale, se urcă să șadă iarăși alături de fratele său Șahriar. Iar Șeherezada, după ce o sărută pe surioara sa, îi scoase rochia de caisă, și o îmbrăcă într-o fermenea de catifea vișinie, și o făcu astfel să semene cu ceea ce a spus poetul despre ea, în două strofe:

O, tu, cea numai nuri și gingășie,
Te legăni fericită și ușoară,
În fermeneaua ta cea vișinie,
Ca o gazelă-n pajiștea-fecioară;
Iar pleoapele când le ridici sfâșie
Cu negrele-ți săgeți ce ne omoară
Tu, stea a frumuseții, când răsari
Se-aprind de slavă cerul și pământul.
Plecarea ta așterne umbre mari
Și lumea-ntreagă-i neagră ca mormântul.

Și iarăși Șeherezada și hanâmele de falǎ o puseră pe mireasă să facă, încet și cu pași măsurați, înconjurul sălii. Și, după ce Șahzaman o privi mult și se minună de ea, sora mai mare o îmbrăcă într-o rochie de matasă nărâmzie, dungată cu zugrăveli de sus până jos. Și o săruta și o strânse la pieptul ei. Iar Doniazada fu întocmai cea despre care poetul a spus:

Ea se ivește ca o lună plină
În noaptea liniștită și senină,
Iar dulcea ei privire vrăjitoare
Ne luminează drumul ca un soare.

Ci de m-apropiu ca să mă-ncălzesc
La focul care-n ochii-i și-are vatra,
Mă-mping departe două străji cu lănci:
Năpraznicii ei sunt vârtoși ca piatra.

Iar Șeherezada o plimbă, cu pași agale, pe dinaintea celor doi regi și pe dinaintea tuturor oaspetelor. Iar mirele veni să se uite la ea de aproape, și-apoi se întoarse în jețul său, vrăjit. Iar Șeherezada o sărută îndelung, îi schimbă hainele și îi puse o rochie de mosul, chindisită cu zarafir și presărată cu mărgăritare. Și îi rândui frumos cutele rochiei, și îi încinse fruntea cu o cunună ușoară în care fulgerau smaraldele. Iar Doniazada, ramura aceea de ban, camforata aceea, făcu înconjurul sălii, sprijinită de sora sa scumpă. Și fu o descălțare. Iar poetul n-a mințit deloc când a spus despre ea:

Nici frunza, verde care înfășoară
Floarea de foc a rodiei nu este
Fermecatoare-atâta cât aceste
Veșminte verzi ce le porți tu, fecioară!

Și te întreb, vroind să știu anume
„Cum se numește haina de pe tine?”
Iar tu-mi răspunzi cu vorbe moi și line:
„Este cămașa mea, nu are nume,”

Strig dar: „O, vrăjitoarea ta cămașă.
Ce ne răpește inimă și minte,
Am s-o numesc de-acuma înainte:
Cămașa-cea-de-inimi-ucigașă!”

Pe urmă Șeherezada o lua pe sora sa pe după mijloc și porni încetișor cu ea, printre cele două șiruri de oaspete și pe dinaintea celor doi regi, înspre iatacurile din sarai. Și o dezbrăcă și o culcă și îi dete sfaturile care erau de dat. Pe urmă o sărută plângând, întrucât atunci era întâia dată când se despărțea de ea pentru o noapte. Iar Doniazada plânse și ea la fel, sărutând-o întruna pe sora ei. Ci, cum urma să se vadă iarăși a doua zi, își potoliră durerea, iar Șeherezada plecă la iatacurile sale.

Și noaptea aceea fu, ca bucurie, ca fericire și ca albeață, pentru cei doi frați și pentru cele două surori, un adaus la cele o mie și una de nopți. Și ea rămase ca început al unor vremuri noi pentru supușii regelui Șahriar.

Iar în dimineața acelei nopți binecuvântate, și când cei doi frați, la ieșirea de la hammam, se întâlniră iarăși cu cele două surori preafericite, și când astfel tuspatru se găsiră iarăși laolaltă, vizirul, tatăl Șeherezadei și al Doniazadei, ceru îngăduința să intre, și fu poftit numaidecât. Iar ei se ridicară amândoi în cinstea lui; iar cele două fete ale sale veniră să-i sărute mâna. Iar el le ură viață lungă ginerilor săi, și le ceru poruncile pentru ziua aceea.

Ci ei îi spuseră:

— O, părinte al nostru, am vrea ca de aci înainte tu să ai numai de dat porunci și niciodată de primit. Drept aceea, ne-am înțeles amândoi să te căftănim rege la Samarkand Al-Ajam.

Iar Șahzaman spuse:

— Da, întrucât eu m-am lepădat de domnie.

Iar Șahriar îi spuse fratelui său:

— Ci numai cu învoiala, o, fratele meu, ca tu să mă ajuți la treburile împărăției mele, primind să împărți cu mine domnia, eu ocârmuind o zi, iar tu în cealaltă zi, fiecare pe rând.

Și Șahzaman îi dete fratelui său răspunsul cuvenit, rostind:

— Ascult și mă supun!

Atunci cele două surori se aruncară la gâtul vizirului, care le sărută, și îi sărută pe cei trei copii ai Șeherezadei, și își luă de la toți bun-rămasuri înduioșate. Pe urmă plecă înspre împărăția lui, în fruntea unui saltanat împărătesc. Și Allah îi scrise bună pace, și îl ajută să ajungă fără de supărare la Samarcand Al-Ajam. Iar locuitorii Samarcandului se bucurară de venirea lui. Iar el domni peste ei cu toată dreptatea, și ajunse un rege mare printre regi. Și-așa cu el.

Ci în ceea ce îl privește pe regele Șahriar, apoi acesta se grăbi să-i cheme la el pe diecii cei mai îndemânatici din țările musulmane, și pe letopiseții cei mai vestiți, și le dete poruncă să scrie tot ce i se întâmplase cu soția sa Șeherezada, de la început până la sfârșit, fără a sări peste niciun amănunt.

Iar ei se așternură pe treabă, și scriseră în felul acesta, cu litere de aur, treizeci de tomuri, niciunul mai mult, niciunul mai puțin. Și deteră nume acestui șir de minuni și de giuvaieruri: *Cartea Celor O Mie Și Una De Nopți.*

Pe urmă, la porunca regelui Șahriar, făcură de pe ea o mulțime de copii credincioase, pe care le împrăștiară în cele patru unghiuri ale împărăției spre a sluji de învățătură din neam în neam.

Cât despre manuscriptul dintâi, pe acela îl puseră în dulapul de aur al domniei, sub paza vizirului vistieriei.

Iar regele Șahriar și soția lui, regina Șeherezada, mult-norocita aceea, și regele Șahzaman cu soția lui Doniazada, fermecătoarea aceea, și cei trei regi micuți, copiii Șeherezadei, trăiră în huzururi și în fericiri și în bucurii, vreme de ani și ani, cu fiecare zi mai minunată decât cea de dinaintea ei, și cu nopți mai albe decât fața zilelor, până la venirea celei Despărțitoare de cei dragi, Năruitoarea palatelor și Ziditoarea de morminte, Neînduplecata și Neabătuta!

Și acestea-s poveștile minunate, numite O *Mie Și Una De Nopți* cu toate câte sunt în ele lucruri nemaipomenite, învățături, minunății, giuvaeruri, minuni și frumuseți.

Ci Allah este mai știutor. Și numai el poate să osebească dintre toate ceea ce este adevărat și ceea ce nu este adevărat. Că el este Atoateștiutor!

Cuprins

1) Katharina Mommsen – *Goethe und 1001 Nacht*, Berlin, Akademie Verlag, 1960. ↩

2)

Victor Chauvin – *Bibliographie des Ouvrages Arabes ou relatifs aux Arabes pubilés dans l'Europe chrétienne de 1810 à 1885*, Liege et Leipzig, 1892 urm. ↲

3)

Dr. M. Gaster – *Literatura populară românească*, București, 1883; N. Cartojan – *Cărțile populare în literatura românească,* vol. IX, București, 1933. ↵

4) Cl. Huart – *Littérature arabe.* Quatrième edition revue et corigée. Paris, 1923 ↩

5)

Le Livre des merveilles de l'Inde, par le capitaine Bozorg fils de Chahryâr de Bâmhormoz. Texte arabe publie d'apres le manuscrit de M. Schefer, collationné sur le manuscrit de Constantinople par P.A. Van der Lith. Traduction française par L. Marcel Devie. Avec quatre plaches coloriées tirées du manuscrit arabe de Harîri. Leide, 1883—1886. ↲

6)

J. M. Abd-el-Jalil – *Histoire de* la *littérature arabe,* Paris, 1963. ↩

7) Gaudefroy-Demombynes – *Les instituions musulmanes,* ed. II, Paris, 1931. ↲

8)

Franz Toussaint – *Le Jardin des caresses*, traduit de l’Arabe, Paris, f.a ↵

9)

Cărțile populare în literatura românească, ediție îngrijită de I.C. Chițimia și Dan Simionescu, București, 1963. ↵

---

10)

Max Habich, H. von der Hagen und Karl Schall, *Tausen und eine Nacht, arabische Erzählungen, zum ersten* Mate aus *einer Tunesischen Handschrift ergänzt und vollständig übersetzt,* Breslau, 1825, în 15 vol. ↲

11) Dorothea Sasu-Țimerman – *Les „Mille et une nuits" dans la littérature roumaine,* în *Studia et acta orientalia,* II (1960), București.

12)

califul Osman, O *mie și una de zile. Cele mai frumose basme arabesci, și persane.* Tradus în limba română de H. Steinberg. București, 1887; ed. a Il-a, 1897. ↲

13)
Stăpânul orașului. ↲

14)
Stăpânul veacului și al timpului. ↵

15) „Pacea și mântuirea să fie cu tine!“ — salutul musulmanilor. ↵

16) Personaj fantastic, în mitologia arabă; duh bun sau rău. ↲

17)
Sinonim cu *genni*. ↵

18)
Fiica cetății. ↵

19)
Fiica lumii. ↵

20)
Judecător ↵

---

21)

Printr-un eufemism, arabii ie numesc adesea astfel pe soțiile lor. Nu zic *socru,* ci *unchi;* așadar: *juca unchiului meu,* în loc de *soția mea.* ↲

22)
Baie publică. ↵

23)
Diavolul, Satana. ↵

24)

Solomon, fiul lui David. Arabii îl socotesc căpetenia gennilor binefăcători și răufăcători. ↵

25)
David. ↵

26)
Suk — piață, bazar. ↵

27)

Rumannii (rumii) din Bizanț — prin extensie: toți creștinii și îndeosebi grecii. ↵

28) Piața consacrată jocurilor și întrecerilor sportive. ↲

29)
Navab — locotenent regal. ↲

30)

Banj (bang) însemna, la vechii arabi, extras de măselariță sau orice alt soporific extras din plante. ↲

31) Băutură fermentată, foarte prețuită de negri. ↵

32)
Mameluc — aici în sensul de sclav. ↵

33)
Nazarinean; este numele dat de musulmani creștinilor. ↵

34)

Artal (plural de la *ratl)* — greutate variind, după ținuturi, între două și douăsprezece uncii (o uncie = cca 35 gr.) ↵

35)

Cuvânt care denumește toate popoarele vorbind o limbă străină de cea arabă, îndeosebi de persani, precum și pe toți acei care vorbesc rău araba. ↵

36)
Al-Barmaki sau *Barmecidul.*

37)
Tiberiada.

38)
Pelerin la Mecca.

39)
A hărăcsi — a lua sânge. ↲

40) *Kalam* — condei de trestie. ↵

41)
Prăjitură făcută cu firicele de fidea. ↲

42)
Formulă întrebuințată pentru preamărirea lui Allah: *Allah este atotputernic!* ↲

43)
Planeta Saturn. ↲

44) Planeta Marte. ↵

45) Planeta Mercur. ↲

46)
Planeta Venus. ↲

47)

Urări de bun venit, intraductibile cuvânt de cuvânt: „Fie ca primirea ta să fie cordială, prietenească și plăcută”. ↲

48)

Vali – guvernator.

49) Rihan înseamnă mirt și, de asemenea, orice plantă cu miros aromat. ↵

50)
Mesr (Misr, Masr) — numele dat de arabi deopotrivă Egiptului, precum și orașului Cairo (Al-Kahirat). ↵

51) *Șamseddin:* Soarele religiei; *Nureddin:* Lumina religiei. ↵

52)
Hassan: Frumosul; *Badreddin:* Luna plină a religiei. ↲

53)

Turbehă — criptă.

54)

Regina frumuseții. ↵

55)
Siria, sau numai orașul Damasc. ↲

56) Minunatul.

57)
Bani-Omiahi sau *Omiazi* — dinastie de califi din Damasc. ↲

58)
Allah este darnic! ↲

59) Baie publică. ↵

60) Populație aparținând unei secte creștine din Egipt. ↵

61)
Suk — piață. ↲

62)
Instrument folosit pentru măsurarea poziției aștrilor și a înălțimii lor deasupra orizontului. ↲

63)
Desert pe bază de făină, lapte și orez pisat.

64)
Iov din *Biblie,* personaj foarte stimat de arabi. ↵

65)
Vălul mare.

66)
Fiul lui Adam, adică Omul. ↵

67)

Întrucât povestirile din nopțile precedente 173—175 nu reprezintă, în textul arab, decât câteva rânduri, am suprimat împărțirile în nopți spre a nu întrerupe prea des șirul povestirii. La fel vom proceda și mai încolo, ori de câte ori se vor ivi situații similare (n. ed. fr.). ↵

68)
Schimnici arabi care trăiesc în pustietăți. ↵

69)
Nasicorn, rinocer. ↲

---

70)
Puterea-Inimilor.

71)
Moartea.

72)

Cuvântul arab *koss* (grecescul *kussos*) se scrie cu două litere: cea dintâi, litera *kaf*, fiind redată prin semnul grafic ce reprezintă și cifra 20; iar cea de-a doua, litera *sin*, este redată prin semnul grafic cu care se reprezintă și cifra 60. ↩

73) Zein Al-Mawassif înseamnă Podoabă a Harurilor ↲

74)
Gazelă.

75)

Sau, cu alte cuvinte:

Eu îl întreb anume:
„Cum îți zice pe nume?”
El răspunde: „Mărgăritar!”
Eu strig: „Vino la mine, așadar!”
Ci el răspunde-așa:
„Iaca ba! Iaca ba!” ↲

76) Mezii – vechii locuitori ai Iranului de azi; prin extindere perșii. ↵

77)

Deilamiții erau locuitorii din Deilam. o regiune din partea de apus a Iranului. ↲

Writer
to
PUB